Pointe d. m. 117

PHARMACOPŒA SCHRÖDERO-HOFFMANNIANA ILLUSTRATA ET AUCTA.

PHARMACOPŒA

SCHRÖDERO-

HOFFMANNIANA

ILLUSTRATA ET AUCTA.

808

PHARMACOPŒA SCHRÖDERO-HOFFMANNIANA ILLUSTRATA ET AUCTA,

QVA COMPOSITA QVÆQVE CELEBRIORA, HINC MINERALIA, Vegetabilia & Animalia Chimico-Medicè describuntur, atque insuper Principia Physicæ Hermetico-Hippocraticæ candidè exhibentur.

OPUS

SELECTISSIMORVM QVORVMQVE TVM PHARMACOLOGORVM & Chimiatrorum, *Tum* Celeberrimorum *inter* Recentiores Practicorum, *Tum* Operum Variorum Miscellaneorum,

NEC NON CVRIOSIORVM RERVM NATVRALIVM SCRIPTORVM Nobilissimis Medicamentis atque Descriptionibus abundè ditatum.

Compilavit IOHANNES IACOBVS MANGETVS MED. DOCT.

CVM INDICIBVS VARIIS, TVM CAPITVM, TVM RERVM ET VERBORVM; Tum MORBORVM *&c.* FIGVRISQVE *pluribus* ÆNÆIS.

GENEVÆ,

Sumptibus SAMUELIS DE TOURNES.

M. DC. LXXXVII.

Cum PRIVILEGIO.

BIBLIOTHÈQUE UNIVERSITAIRE DE LYON
ECOLE PRATIQUE DE MÉDECINE ET DE PHARMACIE LYON

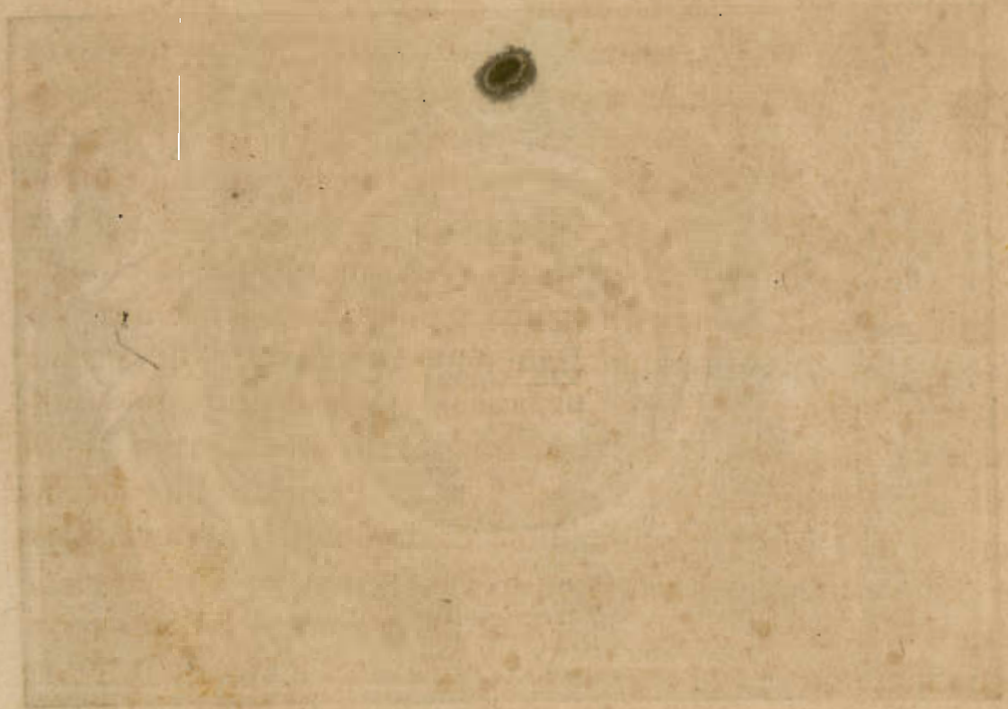

JOH. JACOBVS MANGETVS

MEDICINÆ DOCTOR,

LECTORI BENEVOLO

SALVTEM.

QVANQVAM innumeræ Pharmacopœæ, & Codicum Medicamentariorum omnibus formis & linguis conſcriptorum myriades hoc ævo reperiantur, adeò ut qui hanc exornare Spartam conantur, Libroſque hac de Materia multiplicare in animum inducunt, nihil aliud quàm crambem bis coctam apponere videantur. Opus tamen hoc Pharmaceuticum dare ſequentes ob rationes conſultum duximus; Et primò quidem Pharmacopœas in genere quod ſpectat, exiſtimamus eandem earum rationem eſſe quàm Dictionariorum Medicorum, quorum copia & varietas nunquam non juvat. Præterea Pharmacopœas quidem ſatis multas accuratiſſimè & ſtudioſiſſimè conſcriptas cernimus, nullatenus verò Theſaurum hoc in genere ita abſolutum, ut quod in multis & ſub variis linguis exquirendum neceſſariò venit in eo compoſitiſſimo ordine cumulatum videatur. Hoc jam molimur, LECTOR HVMANISSIME, & propterea Librum hunc Tibi ſiſtimus, quô non tantùm Principia Chimica ſolidè edocen-

tur, Materia Medica, Hiſtoricè, Pharmaceuticè, Medicè & Chimicè demonſtratur, ſed etiam Compoſitionum quaſi Oceanus & Meſſis Medicamentaria è ſanioribus quibúſque tum Pharmacologis & Chimiatris, tum excellentiſſimis inter recentiores Practicis, tum Operibus Miſcellaneis ad rem apprimè facientibus, necnon curioſioribus atque accuratioribus rerum naturalium Scriptoribus, reſecta præbeatur, unde in omnigenis morbis, omni temperamento, omni ætati, ſexui, diſpoſitionibúſque particularibus, ſub variâ formâ, variiſque præparationibus quod optimum ſit facilè ſeligendum proponatur, ſicque ægritudini cuicunque citò, tutò & jucundè occurri poſſit. Hactenus de inſtituto noſtro in genere, jam ut ad aliquid ſpecialius deveniamus; Scias, LECTOR HVMANISSIME, Nos Clariſſimum *Johannem Schroederum*, apud Francofurtenſes ad Mœnum, dum viveret, Medicum ordinarium longè celeberrimum, pro Ædificii noſtri Pharmaceutici baſi & fundamento ſubſtraviſſe, nec immeritò ſanè, nam inter Pharmacologos atque Chimicos facilè Princeps pronunciatur & prædicatur, qui ſua Pharmacopœa Medico-Chimica, ſeu Theſauro Pharmacologico, ſæpius jam prælo commiſſo, non tantùm Principia Phyſicæ Hermetico-Hippocraticè candidè exhibet, ſed elaborationes & compoſitiones Medicamentorum, tum è proprio penu, tum ex aliena communicatione, tam multas, tam præclaras, & ut plurimùm tam accuratas profert, ut in eo habeas Promptuarium propè univerſale, quô etiam arcana ſecretiora & apud Chimiæ Myſtas ſacro ſilentio tecta & involuta, nuda atque evidenter demonſtrata contineantur. Hujus Operis ſeu potiùs ejuſdem Authoris laudes & dignitatem ulteriùs hîc non celebramus, ſatis enim ſupérque ſe ipſum commendavit, commendat & commendabit apud omnes Philiatros & doctos & curioſos. Fundamento itaque ſic bene poſito, ſuper eo primò extruxerunt Clariſſimi Viri *Joh. Dan. Horſtius* & *Joh. Ludovicus Witzelius*, qui ambo non tantùm notas Operi mox memorato, ſed etiam Appendicem Pharmacorum in eo omiſſorum adjecerunt, quam membratim & per partes propriis locis inſertam tradimus. Præterea quoniam Celeberrimus *Fredericus Hoffmannus* Clavem Pharmaceuticam Schroederianam, ſeu Animadverſiones cum Annotationibus in Pharmacopœam Schroederianam vulgaverat, ſuaque omnia Baconianis, Cartheſianis & Helmontianis principiis illuſtrârat, additis etiam Excellentiſſimi Viri *Joh. Michaelis*, aliorumque Medicorum arcanis, omnino è re fore credidimus, ſi quod ipſe doctiſſimè ſcripſerat in Ædificii augmentum adhiberemus, ſuppreſſis tantùm quibuſdaem è Scroedero hîc atque illic exſcriptis, labori dum ſeorſim videbatur admodum neceſſariis

ad juſtam rerum connexionem, earumq; exquiſitam notionem, jam verò prorſus inutilibus, dum una eademque ſerie ſimul cum Schroedero legitur, & in idem cum ipſo corpus cogitur. Materiæ poſtea variæ ſelectiores è variis iisq; famigeratiſſimis atque nobiliſſimis tum Authoribus, tum Operibus, in majus complementum atque ornamentum abundè ſuffectæ ſunt, unde omni ex parte abſolutum dici quodammodo poterat, ſatisque copioſa Medicamentorum Seges cumulata, ac proinde Meſſis Medicamentaria uberior viſebatur. Verùm cùm Clariſſimus *Fredericus Hoffmannus* Theſaurum ſuum Pharmaceuticum Medicorum noſtri ſeculi Principum conſtruxiſſet, & Nobiliſſ. *Martinus Bernhardus De Bernitz* S. R. M. Polon. Perſ. Med. & Secret. Faſciculum Medicamentorum ſingularium Illuſtriſſ. *Cnoeffelii* adjectis aliorum quorundam Clariſſ. Medicorum arcanis & experimentis ſpecificis, publici juris feciſſet, ex illis Appendicem ad Opus Pharmaceuticum conſarcinavimus, non ingratam aut importunam, ſiquidem ſic potiùs novus illi conciliatur ſplendor, nova exornatio, novum decus. Tandem Appendici Appendiculam ſubjunximus, de qua videri poterit admonitio præpoſita. De varietate caracterum quibus uſi ſumus quô diſtinctiora in hoc Opere eſſent omnia nihil præfamur, ex Libri enim evolutione ſatis manifeſtabitur. Excellentiſſimorum *Schroederi*, *Hoffmanni*, *Cnoeffelii*, ut & *Horſtii* atque *Witzelii* &c. Opera, quod attinet Præfationes cum iis emiſſas ſuo loco præmiſimus, ut nihil prorſus prætermitteretur quod ad eorum integram & abſolutam intelligentiam atque perfectiorem cognitionem faceret. *Vale*, LECTOR HVMANISSIME, & noſtro qualicunque labori fave, ut meliora impoſterum non tantùm colligere & compilare, ſed etiam meditari & in lucem edere, non pigeat.

PRIORVM

SCHRÖDERI PHARMACOPŒIÆ EDITIONUM,

TVM

EPISTOLÆ DEDICATORIÆ TUM PRÆFATIONES

VNA CVM IIS QVÆ

HOFFMANNI

OPVS ADIECTVM SPECTANT.

MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS, Consultißimis, & Prudentißimis

DNN. PRÆTORI, CONSULIBUS

ac SENATORIBVS Inclytæ Imperialis Reip. Francofurtanæ.

Dominis ac Fautoribus meis honorandis, Salutem & Obſervantiam.

DEVS ELOHIM, *Viri Magnifici, Nobiliſſimi, Ampliſſimi, Conſultiſſimi, Prudentiſſimi*, rei quidem nullius indiguit, quæ ad perfectionem ſuam facere quoquo modo poſſet: nihilominus pro liberrimo ſuo beneplacito ſui exiſtere voluit ſpeculum viſibile, quo inviſibilis ſua θειότης καὶ δύναμις, (*Roman.* 1.) id eſt *Eſſentia ac potentia* viſibiliter pateſcerent, hiſque cognitus celebraretur, adeoque lætaretur. Speculum id *Natura* eſt, Mundus univerſus, & in hoc præcipuè *Homo*, velut univerſitatis complementum. Nimirum hoc ſpeculum DEI eminentiſſimum, peculiaritérque Spiritu ELOHIM inflatus eſt,

electus scilicet ante omnia in Filio dilecto, ut esset sanctus, perfectionisque capax supernaturalis. Quare ut *Triunus* est IEHOVA: ita *Naturam* & evidentissimè *humanam triunam* existere voluit: *Spiritum*, quem insitum vulgò vocant; *Corpus*, quod ejus subjectum; & *animam* quæ veluti ignis utrumque illud actuat, animat, vitalique flamma perfundit. Idem IEHOVA, ut *potentius* instructus, imò ipsamet potentia est operosissima: ita etiam *Naturæ*, maximéque *homini facultates* inditas voluit operosas, easque ad imaginem divinam tum *internas*, tum *externas*. Prioribus res quæque sesemet respicit, atque actutum ac esse res incipit, *Spiritus anima* accensus *subjectum* sibi generat, & ordinat, in [Natura corpus vocatum:] Hinc procedunt subinde radii aliorum servitio destinati, fonsque potentiarum *externarum*. Posterioribus igitur his res quæque res extra se positas concernit, harum servitio prona, magis, minus, prout res cognatæ invicem, tum quoque prout rerum conditio cultusque exegerit. Idem IEHOVA ut *affectibus* affici dicitur, *voluptate* scilicet vel *dolore* & *tristitia*: Ita pro re nata *Naturæ* & evidentissimè *homini* affectus indidit, quibus tum delectatus stimuletur, tum molestatus deterreatur. Cœterum ut *bonus* IEHOVA in se est, imò ter Optimus Maximus, adeoque *Essentiam* optimam possidet, *potentiam* optimè administrat, & hinc affectu optimo fruitur, id est, *Voluptate* ineffabili; Simili modo *Naturam* & pro re nata *humanam* optimam voluit, optimam scilicet dispositionem *principiorum Essentialium*, optimam *facultatum* inditarum administrationem, & hinc *affectum* optimum videlicet ἡδονὴν seu *voluptatem*. En finis Naturæ propositus *felicitas* scilicet sive *summum* illud *Bonum* mundanum, Cœlestis illius summi Boni antitypus & speculum. Hujus ergo ut gradus certi sunt: ita & illius, atque idcirco *Naturam* & præ aliis *humanam* IEHOVA existere voluit perfectam quidem, verùm in gradu non statim ac origine supremo, sed initiali, è quo subinde cultura accedente ad ἀκμὴν ascenderet, perinde scilicet uti & ipsemet IEHOVA, licet in se omnino immutabilis; attamen ex Natura creata, hujusque conformitate ac obedientia voluptatem capessere constituit. Voluit autem IEHOVA omnia hæc, prout ipsemet liberrimus existit, cum libera hominis voluntate & arbitrio, ad bonum tamen inclinante. Quare ut propositum hoc DEI consisteret, oportuit Mundum, cùm non esset, produci; cùm esset, conservari; cùm depravatus redintegrari. Hinc *Creatio*, ea quoque continuata *Generatio*, hinc & *Conservatio* seu *Gubernatio*: hinc demum corruptionis *Restauratio*: ceu media ad felicitatem dictam collimantia. Et hæc omnia eò avidius DEVS expetit, cunctorum administrationem legitimam non solùm lege innata scriptaque cavet, sed & Ministris visibilibus coërcet & gubernat. Ministri hi præcipuè sunt *Magistratus Dii* propterea dictus, & hinc vel solo hoc nomine arctè obligatus voluntati divinæ studere, felicitatemque DEO propositam masculè promovere. Quare cùm *Sanitas* non minima Felicitatis dictæ portio sit; nec postrema *Magistratus* functio erit, de illa ipsa esse solicitum & idcirco de *Medicina* rite adhibenda. Nimirum Medicina administrata legitimè sanitatis tutela; perversè, ejusdem ruina. Hinc digna olim reputata Medicina, quæ à Regibus ipsis, aliisque Magistratibus, virisque celeberrimis addisceretur, excoleretur propagaretur; digna quæ honoribus, privilegiis & immunitatibus donaretur; digna quæ non nisi testimonio publico dignis repertis committeretur exercenda. Duobus autem præcipuè exercitatio hæc nititur, directione scilicet & elaboratione

tione. Directionem dico, qua media sanitatis præscribuntur; Elaborationem, qua eadem elaborantur & administrantur. In utraque non possum non extollere, *Viri Magnifici, Nobilissimi, Amplissimi, nec non Consultissimi*, providam vestram curam, quippe quâ ad prius non admittitis, nisi publico testimonio comprobatos; ad posterius, non nisi vestro examine exploratos, & utrosque non nisi stipulatâ manu Iureve Iurando vobis devinctos. Verum enim vero: ut hostis vitæ *Diabolus* haud quicquam intermittit, quod tum ad molestandum, tum ad abrumpendum fatum videtur: ita citra Providentiam vestram prô dolor! glisscant, agit, quorum inscitiâ, ne dicam malitiâ, vitæ civium non opinantium impunè derogetur. Choræam in his ducunt *Iudæi*, utpote quibus *subjectum* ad id aptius invenire vix licuit (*Keckerm. in Polit.*) His enim regulis suis occultis permissum novit *Gojim*, id est, *Christianos* impunè & citra homicidii notam, adeoque citra conscientiam interimere. Hos notatos comperis, ut nævo malitiæ forma scilicet deformi, (quæ nota malitiæ à Natura ipsa impressa:) ita quoque fronte impudicâ, garrulâ Suadâ, mendacique linguâ, mediis dicto scopo aptissimis, adeo quidem, ut quoque malitiæ, inscitiæ, ruditatisque per examen convicti & eapropter per *Senatus consultum* Medicina abacti, nihilominus calleant animos fascinare, leges eludere, libertatemque captare, de corio *Christianorum*, grandiloquis loquaculis nimis credulorum, impunè ludendi. Miseret me, quoties cernere datur, datur autem sæpissimè, Recepta, quæ vocant, inepta, heterogenea, ne dicam noxia, incautis præscripta. Miseret, quoties audire contingit, contingit autem & hoc frequenter, affectus scilicet leves, præter rei veritatem persuaderi periculosos, idque ut credulorum bursa emulgeatur, medicasterque audiat magnus. Miseret, quoties causam morbi, speciemq; ridiculè audio enarratam. Sed cur miseret? Mundus vult decipi; decipiatur. Vestræ interim uti curæ est, *Viri Prudentissimi, prudentiâ vestrâ incautis succurrere, stolidis consulere, insciis præesse, imprudentibus providere:* ita Medicorum vestrorum & hinc mei quoque officii de abusu hoc Medicinæ *vestram Prudentiam* ad graviora retractam, submonere. Quod non minus expeto in bonam partem suscipi, quam spero probatum vobis iri, si hoc operis, itidem ad legitimum Medicinæ exercitium collimantis, ad imitationem Pharmacopœiæ Augustanæ & Noribergensis *nomine vestro* divulgem. Continet nimirum celeberrima quamplurima, à Medicis vestris, quos celebriores quovis tempore aluisse studetis, profecta, & idcirco vobis solis meritò consecranda. Continet quamplurima quibus officinæ vestræ, quarum non minimam curam geritis, & hinc instructissimas possidetis, præ aliis elucent. His accedit vester in me favor, quod annis retro abhinc aliquot peregrinum civitate donastis, in Medicorum numerum adoptastis, privilegiis frui dedistis, aliaque favoris indicia in me cumulastis sufficientissimè. Eodem igitur favore fretus confido, hanc meam gratitudinis tesseram, æqua mente iri susceptam, qua ulteriori vestro favori me commendo, sanaque consilia Reipubl. ruinam arcentia temporibus hisce ruinam minitantibus corde tenus precor. Francofurti ad Mœnum è Musæo, ipsis Nundinis autumnalibus, Anno 1641.

Magnificentiæ, Amplitudinis & Prudentiæ Vestræ

Observantissimus

IOHANNES SCHROEDERVS, D.

IOHANNES SCHRÖDERUS
AD
PHARMACOPOEIOS
FRANCOFVRTENSES.

DODIT jam partus Pharmacopœjæ meæ ſecundus, quem eo alacrius maturavi, quod cognovi partum priorem avidiſſimè fuiſſe ſuſceptum, adeo ut Exemplaria intra biennium non ſolùm omninò ſint diſtracta, ſed & adhuc undique crebrò perquirantur, partuſque ſecundi Editio ſollicitè urgeatur. Quare ne deſim perquirentibus, gratificérque partum ſecundum urgentibus, auctiorem hunc modò communico, ſyllabiſque diverſis ac ſynopſi breviſſima adornatum. Vobis autem, Viri eximii ac peritiſſimi, eundem quod conſecrem, cauſæ me impulerunt variæ. 1. Favor veſter, quem hactenus à vobis expertus ſum, nimirum hunc non poſſum non reponere reciprocum. 2. Candor, quo vel ea, quæ pro arcanis vendita fuerunt, contribuiſtis. Hinc gratitudinis teſſeram dare fas fuit. 3. Stimulus, quo ad opus hoc tum divulgandum authores gnavi extitiſtis, ac poſtmodum partum hunc ſecundum monitis veſtris, literiſque ea de re hinc inde ad vos tranſmiſſis urgere non deſtitiſtis. His ſcilicet non parere inhumanum duxi. Prætereo peritiam & dexteritatem veſtram ſingularem, qua Officinas præ aliis celeberrimas, Chymiciſque medicamentis inſtructiſſimas fovetis, adeoque Momorum obtrectationi occurrere polletis. Conſecro igitur vobis partum hunc ſecundum, quem animo benevolo iri ſuſceptum ſpero, quòd ſciam partum priorem admodum arriſiſſe. His valete. Dabam è Muſæo Francofurti, Nundinis vernalibus, Anno 1661.

Auguſti

AVGVSTÆ REIPVBL. FRANCOFVRTENSIS

PRÆTORI, CONSVL. SCABINIS ET CÆTERIS SENATORIBVS,

Dominis Noſtris Gratioſiſſimis.

OFFERIMVS Vobis, Viri Nobiliſſ. Strenui & Prudentiſſimi, Patres Conſcripti Obſervandi, quod jam veſtrum eſt, Pharmacopœiam, nempe p. d. Schrœderi Archiatri Veſtri per multos annos meritiſſimi, atque Collegæ noſtri deſideratiſſimi. Iure autem meritoque eam nunc hic recuſam, & à mendis innumerabilibus labore noſtro purgatam, ad pedes veſtros deponimus, quod olim jam ante annos XXVII. ab Auctore Vobis ſacra facta, & quod ſub tutela Veſtra in & extra Germaniam multoties paſſim typis deſcripta, atque etiam in alias linguas tranſlata, hac verò editione nitida, inſigniter limata & perfecta fuerit. Recipite modò ſereno vultu & favere nobis pergite. Supremus Archiater D.O.M. Vos, P. C. Venerandi, Patriæ & nobis diutiſſimè ſervet. *Francofurti ad Mœnum Kal. Auguſti*, 1668.

IOH. DANIEL HORSTIVS, D.
IOH. LVDOVICVS WITZELIVS, D.

INCL. REIP.

MOENO-FRANCOFURTANÆ PHARMACOPŒIS

Salutem.

HARMACOPOEIAM *quàm Schrœderus beatæ memoriæ Collega noſter deſideratiſſimus vobis, parentibuſve & anteceſſoribus veſtris dedicavit, Vobis pari modo offerimus, ad quod & virtus & humanitas veſtra, quibus illis neutiquam cedit, ſtimulum dedit. Tu enim* SALZVVEDELI *in ſenio conſtitutus non remiſiſti hactenus, nec ad cygneum uſque cantum remittes quicquam de induſtria & cura quoad legitimam pharmacorum præparationem, multò minus de cultu & favore erga illorum auctores; Et tu* DAVTI *veſtigia diligenter legis Exercitatiſſimi* BANSÆ, *hujuſque Succeſſoris* MÜLLERI *piè defuncti Pharmacopœiorum antehac eminentium & præclarorum, ut illis te parem oſtendas. Nec paucos* GRASERE *paternarum virtutum ſpargis radios, quin ut totus illis coruſces, elabores ſedulò. In te verò* SPARRI *genitoris tui Pharmacopœi & Chymici experientiſſimi p. m. & vultus viget & animus. Vos autem;* HOLTZAPPELIANI *Hæredes, quod Pharmacopolii Paterni curam habeatis ſolidam faventes gratulamur.* DEVS *Vos omnes & ſingulos diutiſſimè ſervet incolumes.* Francofurti Calend. Auguſti, Anno M. DC. LXVIII.

IOANNES DANIEL HORSTIVS, D.
IOANNES LVDOVICVS Witzel, D.

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO,

ADOLPHO,

PRINCIPI NASSOVIÆ,

COMITI IN CATZENELENBOGEN,
Vianden, Dietz, & Holzappel, Domino in Beilstein,
Schaumburg, Laurenberg, & Lülsdorff,

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

ARVVM SERENISSIME PRINCEPS est tributum, quod rivuli mari reddunt, obsequio tamen æstimandum; Æquè exiguum est, quo CELSISSIMO SERENITATIS TVÆ NOMINI Pharmacopœiam hanc humili dedicatione inscribere audeo, conspicuâ tamen agnitione clementiæ à tot annis, & indelebili memoriâ, multiplicatum, potissimùm autem operis præstantiâ, quo quicquid Pharmaceutica complectitur, non confusâ methodo continetur, unde tantoperè à Philiatris expetitum, totiesque brevi tempore fuit recusum; in quo denuò expoliendo cùm opera mea fuerit requisita, quæ potui, præstiti, non ut limam darem cultiorem, sed ansam posteritati excitatæ conatus meos perficiendi. Suscipe serenâ fronte publicum hoc devoti cultus testimonium, quod in Theatro mundi in sinum SERENITATIS TVÆ submissè depono: Det Deus integram valetudinem, conservetque diutissimè. *Scribebam Francofurti ad Mœnum, Calendis Septembris, Anno Salutis 1676.*

SERENITATIS TVÆ

Humillimus & devotissimus

IOAN. LUDOVICUS WITZELIUS, D.
Reip. Francof. Physicus Ordinarius.

REVERENDISSIMO ET SERENISSIMO

PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO AVGVSTO,

POSTVLATO ADMINISTRATORI,

ARCHIEPISCOP. MAGDEBVRGENS. PRIMATI

Germaniæ, Duci Saxoniæ, Iuliæ, Cliviæ ac Montium, Landgravio Thuringiæ, Marchioni Miſniæ, ut & Superioris & Inferioris Luſatiæ, Comiti de Marca, Ravensburg & Barby, Dynaſtæ in Ravenſtein &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO

SALVTEM ET FELICITATEM!

REVERENDISSIME, SERENISSIME

PRINCEPS,

DOMINE CLEMENTISSIME.

MAGNVS *Sereniſſimi Ducalis Saxonici ſtemmatis ſplendor antiquitatis monumentis celebratus per hujus univerſi theatrum, ubicunque heroicæ emicant virtutis ſcintillulæ, coruſcat, & apud poſteritatem ſibi famæ glorioſæ fulſit æternitatem.*

Suſpenſa ſæpè ſunt magnarum rerum exordia multis involuta obſcuritatibus ac diuturnâ temporum intercapedine obnubilata. AVGVSTISSIMA *Proſapia* SAXONICA V. SOLIS *utramque adimplet domum.*

IMPERATORIÆ *ac* REGIÆ *ſtirpis hujus ex magnâ* WITTIKINDEA *familiâ Eminentiam ac ſummam Dignitatem Annales loquuntur. Et ſi quiſquam eſt, cui hoc non conſtet, in ſummâ rerum geſtarum ignorationis caligine verſatur.*

Pluſquam Cimmeriis paganicæ Religionis tenebris diſcuſſis ſingulare Majorum V. in

promovendo Christianæ doctrinæ sincero cultû studium summâ constantiâ conjunctum non suarum tantùm regionum finibus includi potuit, sed longiùs etiam provectum ad aliorum etiam regnorum oras ac terminos pervenit, quibus in locis seminarias Religionis exstructis, quasi munitissimis fidei arcibus, & aliis gratiosissimis beneficiis immortalia pietatis monumenta posuerunt.

Horum pietatis ingentium Natalium clementissimæ munificentiæ accessit & heroicæ virtutis prompta & expedita alacritas, ut neque omni virtutis genere in togâ, neque in sago scientia rei militaris aut fortitudine tum animi, tum corporis, aut felicitate aut auctoritate cujusquam vel ex antiquis illis Romanis, vel aliis exteris Regibus infracta Magnanimitas fuerit anteponenda.

Eorum res præclarè gestas si oratione terminare conarer, Chorœbi profectò personam induisse viderer, qui maris patentis agitationes certo numero includere conatus est, adeò non admirationem tantùm, sed & humanam exsuperant eloquentiam. Nitent adhuc sub Romanæ Aquilæ custodiâ in Serenissimo Nominis splendore ceræ veteres. Lucent addicentibus auspiciis circumdati fasces ob datam fidem & plus quàm Achillei animi præsentiam.

Hanc Serenissimæ Prosapiæ perexcelsam originem SERENITAS V. *Pervagatâ orbe Europæo suarum magnitudine virtutum æquat, quam morum sanctimoniâ & pacis amore conservat. Heroicas has Naturæ dotes illustrat studium immortalitatis ex rectè rerum administrandarum ratione conjectandum.*

Per SERENITATEM V. *miseris hisce & perturbatis temporibus afflicta Ecclesiæ membra adhuc foventur, & Evangelicæ Religionis hospitium concediur.*

Vt à SOLIS *in medio Planetarum regiam sibi figentis sedem continuo motû omnia, quæ à Naturâ quoquo modo fundata sunt, valescunt ac robur acquirunt, &* COR DVX *in homine veluti arce aliquâ firmâ pectore munitum inabrupto circulari Vestalis illius sacri ignis, ac influentis Spiritus vitalis motu omnes partes ex æquo vegetat & refocillat. Ita etiam* SERENITAS V. *summis atque imis subditis per Vlysses & Nestores suos nectareos juris & æqui distribuit succos.*

Per SERENITATEM V. *Litterarum domicilia gymnasia ac scholæ florent, eorúmque Professores & alumni honestis ad altiora litterarum & virtutum studia incitantur stipendiis.*

Sub SERENITATIS V. *Clypeo collegium Medicum nostrum faustis ac felicibus gaudet auspiciis, nec minus subditorum tam inquilinorum, quàm extraneorum sanitati ut consulatur, publicas officinas Pharmaceuticas lauto Medicamentarum apparatu instructas sub clementissimâ tutelâ conservat.*

Ecquis tam facundus & tantâ rerum verborúmque copiâ instructus existit, qua oratio tantæ affluentiæ vbertate decurrens, ut infracti animi magnitudinem, clementiam ac benignitatem TANTI PRINCIPIS *aut copiosè pro dignitate, aut exactè pro veritate, aut ornatè pro gloriâ exornare possit? Non deerunt tamen facundiores, qui* SERENITATEM V. *longè latéque diffusam elegantiore stylo condecorabunt ac seris tradent nepotibus. Ego interea sacra hæc venerabili silentio colo, ac ingenuo sub pectore heroicas has virtutes potius æstimo, quàm ut immensam harum gloriam impari elogio refringam.*

Magnam SERENITATIS VESTRÆ *in me clementiam, dum servandi* SERENISSIMI DVCALIS *corporis Vestri. Et* SERENISSIMÆ DVCALIS *Familiæ cum νῦν ἐν ἁγίοις* DOMINO DOMINO GOTOFREDO MOEBIO *per duodecim annorum seriem mihi clementissimè demandatum fuerat, si perpendo*

non

perpendo, non possum, quin aliquod devotissimæ observantiæ publicum sistam monumentum.

Hoc igitur quicquid est operis, CLAVEM *scilicet meam* SCHROEDERIANAM, AVGVSTISSIME PRINCEPS, PATER PATRIÆ, *sub benignissimâ* SERENITATIS V. *Tutelâ conceptam, do, dico, dedico, consecro, voto non uno gratiam ejus ac vitam ex humillimo cordis affectu anhelans.*

Supremus beatæ perennitatis arbiter DEVS SERENITATEM V. *Cum totâ* SERENISS. DVCALI *Familiâ ad annos ducat Nestoreos & viribus animi ac corporis sospitet vigentem. Quot annorum numero fit major, tot fiat vegetior. Quot attingit dies, tot novæ felicitatis experiatur incrementa.* Dabam Hall. Saxon. Pridie Idus Ianuarii Anno M. DC. LXXV.

SERENITATIS V.

Cliens Humillimus

FRIDERICUS HOFFMANNUS D.

PRÆFATIO.

PRÆFATIO
AD LECTOREM
LECTORI BENEVOLO S.

Vlis admodum pretii, Lector Benevole, prioribus seculis Medicina habitu incedebat non minus indecenti, quàm incompto; Benedictus Naturæ Parens, ne suæ creaturæ necessitatibus defuisse videretur licet ubique medicamentorum vires destinarit ad Mortalium necessitates, ista tamen non statim in usum accersita fuerunt, vel ob rudem eorum incuriam, vel supinam negligentiam, usque dum infirmitates & primigenia nostræ mortalitatis fomenta ingravescerent, afflictâ corporis humani œconomiâ tum demum supremâ hoc benignitate concessum donum maximi æstimarunt, ad quod tanquam ad sacram anchoram Morborum insultibus obnoxii pro incolumitate ac pristinâ sanitate recuperandâ confugerent. Cùm autem Naturæ tunc inclementiâ hoc divinum Medicinæ charisma in profundo adhuc abstrusum detineretur, ac in imis Naturalis Philosophiæ penetralibus obliteresceret, ut difficilis, operosus & molestus ad eam pateret aditus, Priores Nostri à sensibus rerum interpretibus ac nunciis ceu propinquioribus omninò notionibus curationum suarum duxerunt principia. Quarè omni Artis adminiculo posthabito primùm solæ Experientiæ in juvantium levamine & lædentium noxâ fundatæ totum exhauserunt curationum latifundium. Impolitam hanc & incultam nullisque rationum momentis stabilitam cognitionem jejunâ ac crudâ scientiâ conflata Ars consectabatur, non sine stupendis in quàm plurimis animis partis erroribus. Hoc veteres illi animadvertentes, ut rerum Medicarum cognitioni aliquantò propius accederent, probabiliora opinionis suæ fundamenta excogitando, miro sanè ingenio externas rerum formas juxtà in subsidium vocarunt, multa in his utilia, sed paulò frigidius & inconditè perscrutati. Primas igitur plantarum facies accuratis & intentis oculis contemplantes, quæ in istis, iis morbis, quibus sese conflictari putarunt, similia experti fuêre, ea omnia ad affectus illius, cum quo remedii forma similitudine convenire videbatur, medelam retulerunt, summo Autore Rerum per has plantarum externas figuras indigitante, quid huic vel illi morbo remedio esset futurum, utpote cui Naturam in germinum fronte opis & remedii iconem inscripere beneficio ac gratioso indulto placuerit. His autem externis impressionibus seu characteribus signaturarum Nomen imponere voluerunt, quarum adminiculo signata & ex his emanantes operationes manifestarentur. Sic plurima flavo colore tincta bili expurgandæ dicata statuerunt, alba pituitæ adsignarunt, nigra atræ bili, quæ rubeo colore prædita hæmorrhagiis accommodarunt, si qua vegetabilia aculeis armata Natura produxit, ad latorum & aliarum partium internarum dolores sedandos Prisci illi, quorum vestigiis & plurimi Nostri seculi adhuc insistunt, idonea esse sibi persuaserunt. Et sic porrò, si quas herbas aliorum Membrorum corporis formam repræsentare viderent, illicò horum etiam Medelam sub harum involucro absconditam esse sibi imaginati sunt. Vnde herbam pulmonariam pulmones repræsentantem Pulmonibus, uvulariam uvulæ faciem gerentem, uvulæ tumoribus, halicacabum vesicæ formam habentem vesicæ etiam affectibus adjudicarunt. Nec satis inventionum. Sunt enim præter hæc & alia sub specie remedii à brutis animantibus mutuata. Hippopotamus Venæ sectionis usum docuit. Ibidi Avi ciconiæ haud absimili Enematum inventionem referunt acceptam. Damæ & cervi Dictamnum venenatis vulneribus salutarem ostenderunt; columbæ verbenam, ciconiæ origanum, rutam mustelæ, serpentes fœniculum, perdices Lauri folia ut celebria fecerunt. Divinationibus præterea, casui, vaticiniis, insomniis & oraculorum

invocatio

invocationibus non pauca etiam debent Majores Noſtri experimenta, ut ſatis olim in Medicamentorum facultatibus & viribus cognoſcendis ſudatum ſit, necdum tamen ſatis firmum ac ſtabile ex his Medendi fundatum eſt artificium, utpote nullâ ratione ſubactum, ſed fortuitis in tam paganicâ cœcitate concreditum caſibus, horum ſimplicium virtutes nullo multiplicium alterantium circumſtantiarum habito reſpectu eaſdem ſemper energias præſtituras Empiricis ſibi perſuadentibus. Certè quidem, priuſquam ſana Medicina paulatim ætatis adultæ gradus ſcanderet & progreſſu ævi novas eundo vires ſumeret, & creſceret empirico tantùm modo omnes ferè curationes peractæ fuêre, & Empiricorum ſocietas in tam intolerabilem excrevit arrogantiam & ſuperbiam, ut tantum non ſibi totum medendi vendicaret negotium. Longè enim latéque per id tempus Empiria paſſim ſparſa fuit ac diffuſa, eâque quilibet urgente neceſſitate uſus fuit, unde Ægyptii graviter decumbentes, atteſtante Herodoto, ad viarum divortia & publicas vias depoſuerunt, Morbi ideam & remedium à prætereuntibus perſcrutaturi. Horum ſacerdotes, quo Medicamenti genere quis ſanitati eſſet reſtitutus, hoc ſimul Memphis in Hephæſtio Vulcani & Iſidis ſacrario affigebant, prout & Græcorum ſacerdotes ſuas obſervationes in Templorum adytis Apollinis & Æſculapii in Pergamo itidem repoſitas habuerunt, quas ſacerdotes veluti Æſculapii oraculo edocti ægris impertiebantur, nihil enim tunc temporis de Medicinâ litteris conſignatum fuerat, ſed compitalitia & popularis fuit, uſque adeò dum primus Orpheus quædam conſignavit, cujus veſtigiis inhærentes Heſiodus, Muſæus, & Homerus plantas quaſdam uſu celebres fecêre; Habuerunt verò ſimplicem tantùm ac nudam quandam herbarum & earum virium notitiam, quam Chiron centaurus & ab eo edocti heroes acceperant, & nonnulla alia empirica Melampodi, Ariſtæo & Polydæ adſignata. Reliquis autem eodem tempore chirurgia tanquam ſenſibus propinquior præeminebat, quam Podalyrium & Machaonem in bello Trojano exercuiſſe ſuggerit Homerus. Sic pedetentim magnam Veteres torpidâ credulitate ſeducti Medicinæ acceſſionem attuliſſe viſi ſunt, ut diverſæ Medicorum ſectæ indè etiam propullulârint. Principiò Empirica, poſthinc Methodica, & demum Rationalis. Empiricæ Sectæ, quæ potiſſimùm apud Ægyptios floruit, Autor fuit Philinus Cous, vel ut alii volunt Acron ille Agrigentinus, qui circà Hippocratis floruit tempora, quem ſequuti ſunt illuſtres alii, ut Philiſtion, Crito, Theſſalus, Menodotus, Sextus, Serapion Alexandrinus, Glaucias, nec non Apollonius uterque Antiocheni, Heraclides Tarentinus, & inter Latinos Plinius Secundus & Cornelius Celſus, Medicinam facientes ex nudis eventuum obſervationibus & uſu ac experientiâ probatis remediis ſtabilitam, unde hæc ſecta aliis Teretice & Mnemoneutice dicta fuit, rerum rationes reddendas inutiles ſtatuebant, cùm non poſt rationem Medicina, ſed poſt Medicinam ratio ſit inventa. At verò, cùm tam faſtidioſi laboris ac tædioſæ operæ Experientias deſidioſa poſteritas amplius ſufferre nollet, de Methodo aliquâ exornandâ cogitatum fuit, cujus ductu omnem curationis viam tutò ac promptiſſimè ingredi poſſent, hinc Methodici prodierunt, ſuâ quoque peculiari inſigniti ſectâ, cujus Antiſtes fuit Themiſon Laodiceus, hunc ſequutus Theſſalus, qui eò dementiæ venit, ut pollicitus fuerit totam Artem Medicam ſex menſium ſpatio perfectè aliquem edocturum. Hujus paraſtatæ fuêre Trallianus, Dionyſius, Mnaſear, Proclus & Antipater. Hi ſignis diagnoſticis poſthabitis, nec cauſis multùm examinatis in omnium Morborum curatione duo ſemper obſervanda eſſe docuerunt latum ſcilicet & ſtrictum, aſt irrito ac fruſtraneo auſu. Vniverſalibus enim hiſce ſuis hypotheſibus immenſum quantum freti, has ut communes & univerſales ad particulares applicari debere ſeeum non penſitantes, evenit, ut, cùm agentia patientibus non ritè applicarent, longè avii à recto curandi tramite evagati ſint. In perancipiti hoc rerum Medicarum ſtatu cùm Experientias homines has præpoſteras & erraticas naturaliter ſcire anhelantes cauſis conſtabilire & confirmare ſemper attentarent, Rationem & ex hâc promanantem Logicam rerum quarumlibet naturis & cauſis perveſtigandis peridoneam applicantes, Rationalis Medicina in lucem ſuſcepta eſt, quæ apud Cnidios, Rhodios, & Coos magni fuit æſtimii, à quibus in Aſiam, Græciam & Perſiam, imò uſquequaque Medici amandati fuêre. Ex Coâ Hippocrates oriundus primus huic ſectæ ſplendorem afflavit, cùm Medicinam Experientiâ ſtabilitam admodum vacillantem animadverteret, Rationem adjecit. Hunc Artaxerxis Longimani tempore viventem centum & aliquot annos ante Ariſtotelem perſanè eſt veriſimile Rerum Naturas indagandi & explicandi certis ac firmis experimentis confirmatum modum à Democrito fuiſſe edoctum, quibus confiſus vulgatam tunc temporis qualitatum primarum elementalium doctrinam, ut Medicinæ aut inſufficientem aut inutilem rejecit, & alia architectonica Naturæ inſtrumenta

menta corporalis Philoſophiæ beneficio inveniens, tàm quæ in macro, quàm microcosmo mutationes occurrunt, accuratiſſimè expoſuit, ut videre eſt Libro de Priſcâ Medicinâ, ubi inquit: Non ſiccum, neque humidum, neque calidum, neque frigidum, neque aliud quicquam ex his putaverunt hominem lædere, neque aliquo horum homini opus eſſe opinati, ſed quod in unoquoque forte & humanâ Naturâ potentius eſt, quodque non poſſit ſuperari, hoc ipſum lædere duxerunt, & hoc auferre quæſiverunt. Fortiſſimum autem eſt inter dulcia dulciſſimum, inter amara amariſſimum, inter acida acidiſſimum & in omnibus adeò rebus vigor ipſe ac ſummum. Hæc enim & in homine eſſe viderunt & hominem lædere. Ineſt enim in homine & amarum, & ſalſum, & dulce, & acidum, & acerbum, & fluidum, & alia infinita, omnigenas facultates habentia copiam que & robur. Atque hæc quidem mixta ac inter ſe temperata, neque conſpicua ſunt neque hominem lædunt. Vbi verò quid horum ſecretum fuerit, atque ipſum in ſe ipſo fuerit, tunc & conſpicuum eſt & hominem lædit. Et alibi. Non propter calidum ſimpliciter homines febricitant, ſed eſt amarum & calidum idem, & calidum ac acidum & ſalſum, ac calidum & alia infinita, & rurſus frigidum cum aliis facultatibus conjunctum. Ex quibus patet, ſummum illum Dictatorem concreta naturalia cognoſcendi, illorúmque craſin eruendi meliorem ſuppeditâſſe rationem & modum, Morborum, cauſarúmque morbificarum exactiorem tradidiſſe explicationem, in morborum diagnoſi & prognoſi verſatiſſimum ac judicii acumine toti Medicorum coronæ admirandum. Hanc ſectam ulterius excoluerunt Diocles Cariſtivs, Praxagoras Covs, Herophilus Chalcedonius, Eraſiſtratus Chius, Aſclepias & Alii, uſque dum tempore Pompeii exoleſcere cœperit; Sub Antoninis in priſtinum claritatis gradum GALENVS voluit reſtituere. Hic ſexcentis poſt Hippocratem annis nudis Elementorum qualitatibus à Philoſophis tum temporis introductis nunquam & à Nemine adhuc vel ullâ apertâ ratione demonſtratis, vel certâ quâdam experientiâ confirmatis, nimium quantum tribuens, Medicam Artem laconicâ brevitate ſcriptam certa in capita redegit, cujus coryphæi aberrantis veſtigiis Arabes ad præcipitia inſiſtentes ſolas elementares qualitates in Naturæ explicatione, morborum cognitione & curatione aſpectantes plus quàm Cimmerias in Medicinam invexerunt tenebras, ut Medicina Noſtra tempore Hippocratis inſtar embryonis fuerit à Divino ſene recens excluſa, ſubtili membrorum adumbratione delineata, quam poſtmodum veluti partum infirmum Galenus lambendo paulo robuſtiorem & perfectiorem reddere voluit, ita ut & poſteri Mauritanis locum reliquerit minimè anguſtum ſuæ etiam ſegetis meſſem in horreum Medicum convehendi, qui tamen tanquam infauſta ſydera & maligna contagia vel multas errorum & abſurditatum Myriades in Medicinâ poſt ſe traxerunt, & ſemper ad ſubſcriptionem proni januam inventionis cauſarum & ſcientiarum obſerârunt. Et ſic Ars Noſtra olim in circulum ire coacta fuit, dum aliæ intereà culmen attigerunt perfectionis, & quod Artifices præceptores vocat Hippocrates, per iteratas compilationes, quibus priorum conſuunt centones eodem ſemper incedant habitu decenti minus, quàm requirit primus ille Medicinæ Dictator, dum Artis terminos, quos poſuit, promovere jubet illuſtrios Filios. Ecquid aliud ſunt complexionum neniæ ac humorum, quàm ingratum cuculi cantus? Non multis enim mortalium quondam curæ cordíque fuit, ut intellectus ab ipſis ſenſibus & experientiâ manuali ordinatâ & benè conditâ via aperiretur & muniretur, ſed omnia vel traditionum caligini vel argumentorum vertigini & turbini, vel caſus & experientiæ vagæ & inconditæ undis & plexibus Labyrintheis permiſſa ſunt. Cùm tamen, teſte Senecâ, ab exemplis naturæ petendæ ſint rationes noſtræ, non autem ab argumentis noſtris & experientiis præpoſteris aut erraticis ſubvertendæ naturæ rerum. Natura enim per Naturam explicanda, non verò per rationes evertenda, quæ niſi neceſſitatibus Naturæ conformes ſint, rejiciendæ ſunt. Senſum propter rationem relinquere imbecillitas quædam intellectus eſt. Vnde Nobiliſſimus Robertus à Boyle in Experimenta circà varias partes Nitri, quin potius, inquit, in ea ſtudia omni cogitatione incumbendum, ut ſi minus in cunctis certè quatenus humana mens aſpirare poſſit, ita ſentiant, ita ſenſus ſuos dicendo explicent homines, quomodo Natura opera ſua reapſe exequi cernitur, nec acquieſcant caſſis notionibus & explicationibus rerum, quæ omnia magis involvunt, quibúſque nullam eſſe ſubjectam ſcientiam facilè deprehendet, paulò qui ei æquus rerum æſtimator. Inconditam hanc & præpoſteram Naturam explicandi & Morbos curandi rationem à Mauritanis traditam curioſa ingenia cùm amplius æquo animo tolerare non poſſent, antiquam illam Hippocratico-Hermeticam Democriti & Epicuri vel

potius

potius ipsius Hermetis principiis illustratam Medicinam resuscitarunt, auxiliatrices subministrante Naturâ ejúsque æmulâ Arte pyrotechniæ ope manus. Atque in his Primus quasi glaciem fregit Theophrastus Paracelsus, Ejúsque Reformator acutissimus Iohannes Baptista van Helmont, Franciscus Baconus de Verulamio Baro, & quos sequuntur alia Nobilissima Angliæ decora Cartesius, Robertus à Boyle, atque alii sanioris Philosophiæ ac Medicinæ cultores, qui Medicinam ac Naturæ scientiam melius non solùm illustrarunt, multis in locis dilatarunt, in aliquibus constrinxerunt, & melius explicarunt, sed & plurimis utilibus auxerunt, decoris medicamentis exornarunt, atque adeò hoc studio plura inertia ac desidiosa Medicorum nostri seculi ingenia à veterno exuscitarunt, prioribus inventis multum lucis, splendoris ac amplitudinis afferentes chymicam pyrotechnicæ Artis beneficio accenderunt facem, Naturam per Naturam non argumentis in mentis conceptibus seu phantasiæ somniis aut vanis ludibriis affabrè factis, sed manuali experientiâ ordinatâ & bene conditâ explicantes, quo factum est, ut Nostra Ars Medica jam locuplete scientiæ supellectili sit ditata. Supremus Rerum Dispensator non totum sese in veterum codices exhausit, quia nostro & futuris seculis quædam etiam reservarit; Nec Antiquorum auctoritas interpellat, Mundi senium & grandævitas pro antiquitate verè habenda sunt teste Bacono, quæ temporibus nostris tribui debent, non juniori ætati Mundi, qualis apud antiquos fuit. Illa enim ætas respectu nostri antiqua & major: respectu Mundi ipsius nova & minor fuit. Quemadmodum enim major rerum notitia & maturius judicium ab homine sene expectandum, quàm à juvene propter experientiam, & rerum, quas vidit, audivit, & cogitavit, varietatem & copiam, eodem modo & à Nostrâ ætate multò majora, quàm à priscis temporibus expectanda, utpote ætate mundi grandiore & infinitis experimentis & observationibus aucta. Doleo à veteribus commendatum & in omnes scholas receptum commistionis Elementorum luridum errorem, tam stupidas absurditates peperisse. Miserandum quantum hæc laxa nugarum somnia mundum hactenus inescarint, inanes ac pernicioſas nænias in scholarum nundinis pro scientiâ Medicâ prostituerint; Quid à morborum curationibus ab Antiquis peractis expectandum fuerit? quid aliud sunt quàm sanguisuga, alvi emunctoria & in sterquilinia degenerata? Si examinamus medicamentorum præparationes, usurpationes, Chemiæ notitiâ destituti, & pyrotechniæ laboribus deterriti in vulgaribus substiterunt; si quis igitur ab istiusmodi criminationibus immunis elegantioris & sanioris Medicinæ rationem sibi deligere velit, prævíis scilicet Naturalis scientiæ prænotionibus præterquam quod exactissimè instructus esse debeat, quibus naturalium subjectorum, quæ in tribus latitant regnis, natura & crasis scrutanda proponitur, quid sit nimirum, quantum in quolibet lateat, quæ ejus actiones, ad quæ aptum sit; in quâ notitiâ hauriendâ non quæ ab aliis solùm dicta sunt fidem statim adhibent, quæ res sine fundamento est, & in opinionibus tantùm volvitur, sed ipse manum adhibens, Anatomiam, botanicam, & pyrotechniam in subsidium vocet & rerum naturalium potestates manuali, ordinatâ & benè digestâ, non præposterâ aut erratica Experientiâ eruet, atque ex eâ axiomata construat, & axiomaribus rursus experimenta nova superinducat, atque hæc Nos demum in hâc Naturæ scientiâ scire sibi persuadeat, quæ dicto modo addiscimus, quâ tum veteres illi in totum fuère destituti. Præsuppositâ dehinc accuratâ Medendi Methodo, quâ vel ablatis noxiis per medicamenta resolventia, abstersiva & expulsiva, vel addictis deficientibus per confortantia & sedativa sanitas indè redit firma ac constans, hoc vel maximè expediet, ut præparationes tam simplicium quam compositorum medicamentorum ipse ad manus sumat & Arte chemicâ elaboret, si omnibus numeris absolutus Medico-Chemicus esse velit, ex hâc enim Praxi & ἀυτοψίᾳ vera nascitur theoria & scientia Medica, cùm tantum sciamus, quantum operamur. Doctrinam mineralogiæ, & quæ alias & perfectum Naturæ mystam spectant, exinde haurire possumus, si qua concretis naturalibus salia ac sulphura sylvestria aliæque exoticæ impuritates ac scoriæ immersæ sunt, per ordinarios processus separare ac segregare discimus, ut inde efficacia ad corporis humani sanitatem remedia conficiantur, quo evenit, ut in istis Medicus curiosus ac circumspectus spem ac fiduciam suam ad morbos expellendos salutari cum effectu ponere queat. Quæ causa est, quòd D. Iohann. Albertus Wimpinæus Electoris Bavariæ Archiater de compos. Medicam. p. m. 46. scribat, cur Nos Medicamenta ipsi conficiamus, multæ sunt & quidem graves causæ, inter quas tres præcipuas enumerare libet. Prima est desiderium in Nobis arcana cognoscendi, cùm enim Philosophiam profiteamur, quæ obscuras rerum causas, Naturas & effecta explicat, ac cum quibus res aliqua symbolum habeat, aut discordet, monstrat, turpissimum fore arbitrati sumus, si aliquid eorum ignoremus, quorum cognitio maximè ad Philosophiam pertineat. Cujusmodi sunt metalla, mineralia, lapides, animalia & cætera pro-

ducta. At si quis est, qui horum Naturam se perspexisse affirmare ausit, ac nesciat, ex quibus & quot rebus ista constent, quòd cùm nunquam cognoscatur sine totius in partes essentiales analysi non verbali, sed reali: hæcq; opera tantùm pyrotechniæ adminiculo perficiantur, patet ipsum Medicum per ignem Naturas rerum explorare debere, ne, si aliis credere cogatur, quibus, & qualibus utatur, ignoret, quod sanè turpissimum illi foret, cùm in Medico ab Hippocrate scientia desideretur, opinio verò damnetur. Quibus annuit D. Paulus Renealmus in præfat. suarum observat. Etsi, inquiens, Medici antiqui servos admiserint in radicibus evellendis, cataplasmasi adhibendis, clysteribus injiciendis, nunquam tamen delectui Medicamentorum aciem intendere, eorúmque compositioni manum admovere sunt dedignati, rapuerunt in sui admirationem omnium animos. Idem in eâdem præfat. l. c. Dum, inquit, cognitionem medicamentorum, præparationem & administrationem aliis committimus, nihil in Arte nostrâ observare possumus certi, nil præstare boni, siquidem quo tempore Pharmacia à quibusdam Medicis fuit neglecta, in pejus omnia ruere, invecta pro veris succedanea, tandémque pro succedaneis ea, quæ Pharmacopœi aut eorum servi nobis obtendunt solo servato nomine. Repertis igitur jam veræ Medicinæ epulis, hi oblectantur etiamnum glandibus, qui contrà existimationé suam Pharmacopœjæ Medico-Chemicæ studium putant, quasi ipsis esset probrosum & illiberale, cùm tamen, uti jam monuimus, cujusvis Medici feliciori praxi inde consulitur, si ad Opera Pharmaceutica ipse manus adhibens Medicamenta propria suis ægrotis distribuat, atque si aliis omnia commiserit. Vnde ipse Galenus Libr. VI. Meth. Medend. cap. 2. fateri cogitur, dum scribit: Vera methodus potest vel nunc etiam post tot tantósque Medicos non solùm meliora Medicamenta; quàm prius fuêre, sed etiam universum curationis Modum invenire. Idem Libr. V. l. c. cap. 10. pergit: Ne labora, inquiunt, sunt enim inventa; Atque haud scio, an rectè, aut an omnia: fieri enim potest, ut vel ex dexteriorum notâ quædam inventa sint, potiora inventa non sint: vel ut, quæ inventa esse videantur, etiam ipsa sint Mala. Idem l. c. Libr. XIV. cap. 17. Qui verò parum sunt prudentes, ii nihil præterea inveniunt, etiamsi totâ vitâ infinitos Artis effectus conspexerint. Plurima namque inveniuntur, quæ apud Majores nostros non fuêre inventa. Vanum igitur est credere Medicinæ sicut & aliarum artium perfectionem eò perveniisse, ut per tot temporum ac seculorum mutationes nihil in eâ immutandum, nihil corrigendum, nihilque addendum aut demendum objiciatur. Absit, ut credamus, in veterum pectoribus Medicinam fuisse consummatam, quia in abyssо multiplicata nunquam exhauriri potest. Petræus in Nosolog. Hermetic. Hisce ipsa etiam suffragatur Experientia, si examinaverimus Antiquorum præparationes nobiliores vegetabilium, animalium, mineralium, videbimus, quàm pessimè sint constitutæ, in primis in mineralibus ac metallis, adeò, ut absque ullâ præparatione aut separatione puri ab impuro in usum Medicum traxerint, idque non ab infimi subsellii sed Principibus Artis factum est. Avicenna libr. 2. tr. 2. cap. 49. Dum de internis Arsenici viribus scribit: Datur Arsenicum ad potandum inflatis cum hydromelle, & assumitur cum gummi Pini ad tussim antiquam & sputum sanies & sanguinis, & quandoque ponitur in pilulis, quæ sunt ad asthma. Galenus Arsenicum cum galbano suffitu attractum tussientibus præscribit. Et Bæsdorpius Medicus CAROLO V. Imperatori hydropico æs ustum vel spumam æris in substantia ad drachmam unam cum Melle obtulit, cujus usum licet admodum simplicem ac periculosum, IACCHINVS tamen vel maximè approbat. Cujusmodi præparationes ex Antimonio, Vitriolo, Mercurio aliisque metallis & mineralibus passim in veterum Medicorum voluminibus satis crudè tractatæ occurrunt, quarum ulteriorem enarrationem nec pagina, nec loci ratio, nec temporis angustia admittunt. Pro omnibus sit Thomas Mouffettus in dialogo suo Apologetico p. 39. O infelicem, inquiens, Principum conditionem! qui corpora sua hujusmodi impuritatibus hospitia vel potius sepulchra præbent. Hisce igitur ita sese habentibus, quis fruge repertâ glandibus amplius vesci vellet, tam artificiosè à Chemico-Medicis præparatis modernotempore prostantibus elegantissimis Remediis; In quibus facem primus prætulit Antesignanus & fidelis hodegeta EXCELLENTISSIMVS DOMINVS IOHANNES SCHROEDERVS in suâ PHARMACOPOEIA MEDICO-CHEMICA; Qui in hoc non satis laudandus, quòd posteris lampada tradere, & igniculis sui studii Aliorum animos accendere voluerit, ut Ejus vestigiis insistentes eadem consectati sint, licet hoc tantùm in IPSO desiderandum, quod utut fuit VIR acutissimi judicii, multijugæ eruditionis & Experientiæ, (ut assolet,) nimis credulus, fumivendulis multum fidens, non paucis ab his communicatis processibus partim ænigmaticè, partim verò tumultuosè ac incompletè, ut œdipe maximâ ex parte opus habeant, quàm ut ab expertissimo etiam Chemico juxtà tenorem

rem traditum elaborari possent, in hâc PHARMACOPOEIA descriptis operam suam locare voluerit, quin chartæ, sibi, & posteris pepercerit. Hæc commissa, quotquot fuerint, indè emanasse puto, quòd ex infelicitate sui temporis talem scientiæ Chemicæ facem videre non potuerit, qualem nostrâ ætate summa industria inquirendi cultro Chemico interiora corporum latibula prioribus incognita suprà laudatorum CL. HELMONTII, BACONI BARONIS de VERVLAMIO, ROBERTI à BOYLE & aliorum accendit, si huc usque vixisset, nullum dubium, quin ultrò suos emendasset errores. Hinc evenit, ut à Magnæ auctoritatis & Experientiæ VIRIS, in primis beato D. D. IOHANNE MICHAELIS octo jam retrò annis, dum adhuc in vivis esset, impulsus, præsentem CLAVEM SCROEDERIANAM PHARMACEVTICAM fabricari coactus fuerim, seu ANIMADVERSIONES cum ANNOTATIONIBVS in PHARMACOPOEIAM SCHROEDERIANAM, Baconianis, Cartesianis, & Helmontianis Principiis illustratam & D. D. IOHANNIS MICHAELIS τῶν ἐν ἀγίοις & aliorum Medicorum Nostri seculi Principum arcanis concinnatam in quâ Medicamentorum simplicium tam exoticorum, quàm vernaculorum, & Compositorum ex REGNO MINERALI, VEGETABILI, & ANIMALI desumptorum Natura, origo & genuinæ præparationes cum eorum virtutibus & Vsu demonstrantur, & declarantur, cum annexo THESAVRO PHARMACEVTICO MEDICORVM Nostri seculi Principum. In hâc CLAVE, eâ, quâ potui, brevitate Errata DNI AVTORIS correxi, incompleta supplevi, obscura enucleavi, quæ dubia exposui, quæque contra Rationem & Experientiam ac potissimùm Mechanicam Chemicam occurrunt, emendatis, operosioribus Medicamentorum compositionibus oppugnavi. Hic, LECTOR BENEVOLE, non parùm certè miraberis, quid causæ fuerit, quòd posthabitâ Veterum Auctoritate FRANCISCVM BACONVM BARONEM de VERVLAMIO, CARTESIVM, & HELMONTIVM in scenam produxerim, ac illorum Principiis præsentem CLAVEM SCHROEDERIANAM concinnaverim. At desines mirari, si Meus hic qualiscunque labor Tibi manifestum faciet, quàm necessaria sit illi, qui istiusmodi Opus elaborandum subire velit, Ars Pyrotechnica, nisi per insuetas ac cœcas latrices-Chemiæ semitas sine duce hinc inde vagans in errores abripi velit absurdissimos, huic dicti HEROES mecum fuêre addictissimi, cujus adminiculo purum ab impuro separare, concreta naturalia cultro Chemico dividere, & internos eorum recessus probè perscrutari allaboratunt, quo factum, ut curiosa Naturam explicandi per Naturam firmis rationibus & experimentis ordinatis ac digestis stabilita dogmata in Chemicis tradiderint, iisque innixi, vulgarem elementarium qualitatum doctrinam rejecerint, & Naturæ Minimorum variè conformatorum corporum compositionem ingredientium, indéque ortarum sensualium qualitatum, ACIDI scilicet & ALKALI, aliarúmque specificarum proprietatum beneficio ex Hippocrate summo illo Medicinæ Dictatore Rerum Naturalium essentias ac vires exposuerint. Horum vestigiis Ego hoc in opere insistens sanctè unà contestor, Me hoc ipso venerandæ Antiquitati Nuncium non remisisse, sed Eam, ubi non dissentanea sanæ Rationi & Experientiæ deprehendi, dignâ etiam veneratione prosequutum fuisse. Nec mihi porrò vitio vertetur, si quandoque Recentiorum quorundam Auctoritatem, imprimis, ubi impertinenter nonnunquam falsos processus pro veris venditarunt, non adeò honorificè semper ac ubique tractaverim, cùm veritatem omnium auctoritati vel existimationi antehabendam esse duxerim. Nam si illorum falsæ opinioni diutiùs subscriberemus, Nobis etiam posteritas labem sinistri judicii & contemptus affricaret. Si tamen & ipse præter omnem spem & expectationem non in omnibus hoc ipso in Opere veritati, prout deberet, litavero; Et Me aliquid humani passum fuisse, arbitraberis, cùm in Magnis voluisse satis sit. In Processibus DOMINI SCHROEDERI ac aliis traditis chemicis examinandis, quæ impolita expolivi, quæ falsi abjeci, quæ malè tradita subverti, quæ mutila, de Meis substitui, nihil eorum subticendo, quæ pyrotechnicæ Artis & praxeos continuatione per aliquot viginti annos sui adsequutus. Omnia verò & singula, quantum possibile visum fuit, debitè confirmavi. Nec interea EXCELLENTISSIMI Dn. D. IOHANNIS MICHAELIS p. m. & Aliorum Medicorum Dom. Dn. GVERNERI ROLFINCKII, D. D. BALTHASARIS GLASSII, D. D. DIETERICI, CL. ZVVELFERI, CL. TACHENII, D. D. TACKII &c. intermortua est memoria, qui Me plurimum in hoc opere partim juvarunt, partim suis Arcanis hanc CLAVEM Meam collocupletarunt; Exoticorum ac Curiosiorum tam ex Regno minerali, quàm vegetabili & animali desumptorum historias suis locis accommodatas debeo IOHANNI de LAET, FERDINANDO IMPERATO, FRANCISCO HERNANDETZ, IACOBO BONTIO,

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Olao Wormio & Aliis quos index infrà designabit. Ad Thesavrvm Pharmaceuticvm Medicorum Nostri seculi Principum annectendum solicitavit Baconvs Baro de Vervlamio Medicinas Avthenticas & Positivas desiderans De Augment. scient. Libr. IV. p. m. 107. 108. De cætero, libet hîc cum Cl. Zvvelferi verbis receptui canere; Nil quicquam Me movebunt acerba & ignominiosa Cavillatorum quorundam dicta vel scripta, quisquis enim exactè & intimiùs omnia pensiculaverit, non poterit aliter, quin veritati adstipuletur, mihique, qui in omnibus illam ducem sequor, vel invitus suum det calculum. Sigillatim nec Me tangent cavillationes indignantium Nonnullorum Medicorum, qui grande nefas esse putabunt, à conceptis semel erroribus vel latum unguem recedere, vel Meliora sequi, quibus tamen imperitiam suam palam facient potius, quàm ut Nomini Meo vim tantillam sint illaturi, quorum injurias & nefandos insultus ipsâ veritate propugnatrice propulsabo. Intereà de Sanioris Medicinæ Doctoribus Experientissimis amplam hanc spem concipio, quòd veritatem avidè sint susceperturi, qui & certò sibi persuadeant, Me nil nisi vera tentata & experta huic Operi inseruisse. Hisce Te, Benevole Lector, Divinæ commendo Tutelæ, Me autem Tuo favori ac studiis. Vale. Faxit Divina Clementia, ut omnia cedant in Nominis sui gloriam, Proximi sanitatem & Nostri emolumentum.

Hall. Saxon. è Nostro Musæo Pridie Idus Ianuarii. A. O. S. M. DC. LXXV.

FRIDERICVS HOFFMANNVS D.

VIRO

VIRO CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO

D^no IOHANNI SCHRÖDERO,

MEDIC. D. ET REIP. FRANCOFVRTENSIS AD Mœnum Medico ordinario, Cognato suo Dilectissimo,

PHARMACOPOEIAM MEDICO-CHYMICAM

Tertiùm edendi.

Congratulatur

IOHANNES BARCHAUSEN, I.V.D.
CONSILIARIVS LIPPIACVS.

QVos Patriæ & Scholæ studium commune, Schrœdere,
Et Sanguinis cognatio conjunxerat:
Diversum studium jam separat; & fabricavit
Apollo Te Medicum bonum & Botanicum:
Nam quas herbarum virtutes Thessalus olim
Chiron suo labore magno repperit,
Quasque Dioscorides doctissimus, Hippocratesque
Acutus, & Galenus expertissimus,
Excoluêre suo studio, atque Ægyptius Hermes
Extraxit acriore diligentiâ,
Quasque Theophrastus gelidis in Teutonis oris
Resuscitavit maximis laboribus,
Hæc, Cognate, tuo complecteris omnia Libro,
Tuaque mentis expolis acumine,
Sed me legiferi spaciosa volumina juris
Mea mann Fortuna jussit volvere.
Hinc alma miserum me pacis nescia turba.
Ferè indies (heu) vexat, atterit, enecat.
Principium in Excelsis aulis quàm turpiter alter
Me criminatur, atque mox vult perditum:
Alter me laudat, scriptis & voce celebrat
Meum laborem, meque servatum cupit.
Hæcce ferenda mihi sors est: nam multa utérque
Pro honore maximo me onere gravissimo.
Cunctorum tibi conciliat decus atque favorem
Phœbus, sibique te collocat proximum.
Gratulor ergo Tibi, Phœbi doctissima proles,
Et ego meam sortem feram placidissimè,
Atque tuum librum si carpet Zoilus ore,
Suo maligno. Tu feras quoque placidè.
Nam cùm carpit hoc, non est onus hoc, sed honos est,
Et magna res est ab optimis laudarier.

FOssile, Planta, Animal, quî sint adhibenda fugandis
Morbis, fasciculo, Docte Schrœdere, *doces,*
Namque Metallifera hæc quicquid producit alitque
Quicquid & abscondit terra benigna, refers.
Atque adeò luces noctesque laboribus urges,
Tradas quæ populo, quæ bona grata Deo.
Macte ergo, macte agri perge juvare salutem:
Gratus es hinc agris: gratus es hinc Medicis.

Gratulatur
PETRVS de SPINA, Doct. Phys. Ord. Reip. F.F.

AN tandem prodit tua, mi SCHROEDERE, *tot annis*
Optata à tantis PHARMACOPOEA, *viris?*
An tandem prodit, qua trux Libitina tenetur,
Quâ leviore Charon cogitur ire rate?
O bene! in humano stabulantia corpore monstra
Nunc digito poterunt liberiore premi.
Nunc quod Arabs Graiusque, Gallusque, Iber atque Latinus.
Continet, hoc uni vis tuo inesse libro.
Perge Machaonia modo sic prodesse palæstra.
Æternum nomen Phœbus Apollo dicat.

Cl. Dn. Affini suo gratulabundus deproperabat

LVDOV. von Hörnigk, V. I. Med. & Phil. D. simulque Com. Pal. Cæs. & Phys. Ordinar. Francof.

Excellentissimo Viro, Medico Experientissimo

D. D. IOANNI SCHROEDERO,

Amico & Fautori magno.

ECce! Machaonias quicunque fideliter artes
Exercet, studiis amplificatque suis:
Ille mihi gemino condignus honore videtur,
Laurea cui duplex impediatque caput.
Hoc, Schrœdere facis! Nostram tu perficis artem
Usu, tu Scriptis condecoraque bonis.
Ergo mihi geminis venerandus honoribus exis,
Cum duplicique tuus laude triumphus erit.
Perge novis partam Scriptis extendere famam!
Non amat ignavos gloria magna viros.
Pramia sunt gnavis, & certa laboribus. Hac te,
Ut celebri clarus laude ferire, juvent.
Fallor? an ut Medicis jam proderit usibus, auctam
Sic reddet famam, quem dabis, ille liber.
Egregius labor iste tuus? Tu dignus es autor,
Quem Medicus, quem tunc Pharmacopœus amet.

Francofurt. in Nundinis Autum. M. DC. XLI.

Novi & elegantis operis Editionem,
cum affectu, congratulabatur

IOH. PETRVS LOTICHIVS, D. Medicus,
Acad. Marpurg. Prof. P. L.

Encomium Medicinæ Sacrum.

DEus ipse, ait Sirachus,
Medicum creavit; axe
Medicina traxit ortum:
Nebuloque non honestus
Sapiensque temnit illam.
Macrocosmus iste totus
Medicina officina IOVÆ *est;*
Chymica officina mundi
Polydædala officina est.
Medicina nota Adamo
Fuit, idque teste Mose;
Quia nomina ipse cunctis
Dedit apta rebus, atque
Medicum fuisse Mosen,
Tibi testis arbor, à qua
Aqua amara facta dulcis.
Locus ipse Mara testis.
Medicos sua Iosephum
Habuisse constat aula.
Salomonidique *Regi.*
Medicina nota tota
Medicina tota nota.
Animantia ille cuncta,
Vegetabilesque plantas
Bene novit, annotavit,
Meminitque cuncta ad unguem;
Docuitque cuncta ad hilum
Medicum fuisse Elisam
Sale facta aquæ salubres;
Colocynthides agrestes,
Colocynthides amaræ
Quas dulcuere, Elisæ
Tibi testis est farina.
Medicum fuisse Esaiam
Palatha illa testis; ulcus
Quia sanat Ezechiæ.
Medicum fuisse Paulum,
Tibi testis ipse Paulus;
Stomacho hicce languenti
Modico mero medetur.
Medicum fuisse Lucam,
Tibi testis ipse Paulus.
Genius comes Tobiæ
Medicus fuit Raphaël,
Oculos Patris Tobiæ
Quia felle piscis ungit.
Medicatur atque corde &
Fugat hepate Asmodæum.
Nihil honore majus
Sacra prodidere quicquam;
Nihil hoc honore majus
Quoque continent profana:
Medicum quod Israelis
Vocat ipse se IEHOVA:
Medicum quod hauaque IESVS
Dubitat vocare sese.
Nihil hoc honore majus
Sacra prodidere quicquam;
Nihil hoc honore majus
Quoque continent profana.
Tibi gratulor proinde,
Mihi gaudeo, quod edis
Lepidum novum huncce librum,
Medicum novum huncce librum,
Chymicum novum huncce librum, ô!
Cerebellulum Minervæ es,
Et es osculum Suadæ,
Es Apollinisque mysta!
Tibi gratulor proinde,
Mihi gaudeo, Ioannes.

EPIGRAMMA AD EVNDEM.

FOssilia & Plantas, Animalia denique cuncta
Usu pro Medico digeris & Chymico,
Ut studii immensi est infinitique laboris:
Sic opus immensæ hoc utilitatis erit.

Ita censeo, ita auguror

IOANN. SEBASTIANVS BLOSIVS *Phil. & Me*
D. Reipubl. Ulmens. poliat. & P. P.

AD EXCELLENTISSIMVM AVTOREM

Amicum plurimùm Honorandum.

TROCHAICI.

DÆdale Scrutator indefesse rerum plurium,
Millies formantis ac versantis actus Scenicos
Artis, orbis cui ministrat cuncta totus largiter,
Morbidis salubritatem quo afferas mortalibus:
Unicum quem clamat esse civium gratissimum.
Pergamus cum Co, suos post maximos Antistites,
Quem simul suo cupit tenere contubernio
Africa gens Maura terra non medentiam ultimâ,
Et simul suo gregi adscribit Senex Ægyptius,
Quémque Tento Gallus, Anglus cum Trionis septimi
Subdico, certante voto, deperibant, Finnone
Docte Vir, Schrœdere, quem non tangit incantatis

Secu

Seculi abhorrentis illa, Trismegistus quæ senex,
Quæ vel accuratior recentium ætas addidit
Spargyrum, eruditiori dissecandi pharmaca
Arte, macte perge, non de more proletarii
Ordinis medentium, Soli Thariche, carnibus
Post procul mensam abjici jussis, petentes pascier,
Et bonam artem qui ligant cum circinationibus
Obsitæ subscudibus rotæ molari pollice.
Cumque crateis valiscis, farri condisque alveis.
Hoc enim nisu accipis Viri Sophi præconium;
Hoc adempto perstrepis ceu naufragæ navis leve
Undiquáque aplustre, cantilena Salgamarium es.

ANTON. BOXBARTERVS, D.
Phys. Ord. Vlm.

ESt locus in pratis, quâ se Tithonia Conjux
Mane novo roscis explicuit radiis.
Atque ubi se multum Scarabæa propago *recepit*
Ludere ad apricum Solis, ab axe jubar.
Lusus erat varius, viridi nec inutilis herbæ,
Quæ solet hoc semper crescere multa loco.
Huc etiam horrifero sese Phlegethontis *ab Antro,*
(Credere quis posset?) Turba ministra tulit.
Prima hic Gorgoneis Alecto *infecta venenis*
Venit, Tisyphone *quam comitata fuit.*
Tertia non segnis venit properantibus alis
Dira Megæra *gravi congeminata malo.*
Ventosæ incipiunt subito crepitacula linguæ
Exerere, & de se non nisi magna loqui.
Gloria prima fuit Furiarum, *& Gloria summa,*
De vitiis magnum tollere laudis opus.
Quomodo Myriadas morborum *eduxerit Orco*
Qualibet, inque homines fuderit omne malum:
Pestiferam *hæc jactat* tabem, *immedicabile damnum,*
Hydropem *dirum hæc, horriferamque* febrim.
Horriferam febrim, *qui morbos ab orbe creato*
Corpus in humanum savior usque furit.
His & Erysipelas, Phagedæna, Elephantiasisque,
Atque dysenteriæ *fluxus, &* hexis *atrox.*
Arthritis, *raptæque* Epilepsia *Mentis, &* horror
Cordis pleuritis, cœliacusque *dolor.*
Cuncta hæc Eumenidum *diffusa è pyxide damna*
Humanum incipiunt sollicitare genus.
Gloria quam vana hæc, jactantiaque improba multos
Strinxerit, inferni turida turba probant.
Et phlegetontææ gaudent his dotibus undæ:
Gaudete in nihilum gaudia vestra cadent.
Ille Berillaeo tandem miserabile Tauro
Mutigat, Eumenidum cui fera dona placent.
Tandem ubi jam morbos alios, & plura malorum
Pergebant Furiæ *commemorare truces.*
Ecce, novus *subito per apertas* sibilus *auras,*
Per nemus & virides sponte susurrat agros.
Anne volucris *erat? sed cur fera cornua frontem*
Armabant? Taurus non erat, ales *erat.*
Num tibi cervinæ sunt cornua cognita frontis?
Hoc etiam huic cernis cornua acuta *modo.*
Hoc monstro viso, Furias *stupor omnis habebat,*
Corripiunt celerem per nemus omne fugam.
Cervus at elatus *naturæ viribus audax,*
Cœleste aggreditur nobilis Artis opus.
Humana ut constent illustria commoda vitæ,
Corpus & ut possit, mensque valere diu:
Pharmaca componit *grata &* Medicamina *Divis,*
Et quibus è Mundo damna fugare queat,
Corporis e latebris Pestem depellere tentant?
Protinus è venis pestile virus abit.
Sic age, si Schrœdere *tibi hinc nomenque decusque*
Crescit, & æternum famæ superstes erit.
Et verè inceptis volitare per ora virorum,
Portior & Stygius pauper inopsque jacet.

Hoc honoris & amoris ergò votum accinit

IOHANN. TILEMANNVS, *D. & Med. Prof. Ord. Marpurg.*

Ad Doctissimum Virum

Dn. IOHANNEM SCHROEDERVM;
Medicinæ Doctorem, fratris filium.

INgenii profers dotes, ostendis & artem,
Herbarum Vires tradere quando studes.
Dumque Metallorum naturas ordine tractas,
Abdita quæ multis multa patere facis.
Hinc poterunt rectè varios sanare dolores,
Hinc herbas morbis rectè adhibere scient.
Hoc Agnate modo clarissime perge, sequentur
Perdulces fructus, præmia, fama, decus.
Non inhonorus eris non deficiente crumenâ
Assiduâ passim dote celebris eris.

GEORG. SCHROEDERVS, Reip. Salis Vfflenianæ Consul, Authoris Patruus.

EX scriptis Schrœdere *tuis, cùm vidit Apollo*
Ingenii dotes, mentis miratus acumen,
Dixit, æternâ jubeo dignissima cedro;
Quicquid enim occuluêre alii, hoc ipsum omne revelat,
Naturæque aperit mirâ brevitate recessus,
Conclusumque tenet recto rerum ordine junctim.
Quicquid habent Arabum clarissima lumina, Crinat,
Almansor, Mesues, Avicenna, Salemnia, Zocha.
Quicquid & Hippocrates, Mithridates, quicquid & Hermes,
Quicquid & Enclides, quid Chiron, quidque Machaon.
Quicquid & Hartmannus, quicquid Sennertus acutus,
Crollius, ac alii Chymico splendore corusci,
Quorum indefessos est admirata labores,
Hoc nostro fœcunda parens Germania sæclo.
Quicquid habent, inquit, sparsim, congessit in unum,
Atque suas Lachesi leges indagine mentis
Solerti sanxit, pulsâ formidine fati:
Hæc fando, æterno ditavit marmore nomen.
Ergò mihi vivas nostra pars altera vita
Faucibus ex orci quam tu, Schrœdere, reduxit,
Vive tibique tuis, totumque vireſce per orbem.

Meritæ gratitudinis & amoris monumentum
posuit Mœno Francofurti

IOANNES GVILIELMVS Hochstatt/ D.
Phys. Ord. ibidem.

Vitra, modò mediis effervescentia arenis
Invenio, ut gravidis impura donare catinis
Corpora, proximior fumo subodoror aborto,
Nunc medicamenti, dubii nunc experimenti
Materiam HOFFMANNO *creperis subigente favillis,*
Ac monstrante, sibi genuinâ clave patere
Artis spagyricæ valvas, ac nobile regnum.
His dudum docto meritis inclaruit Orbi,
Et Paracelsiaci tripodis cortina profundâ
Voce Sacerdotem templi signâsse silentis
Visa est HOFFMANNVM, *plausumq; remiserat Echo.*
Cunctantes alio fex abripit improba gressus:
Pugnacem video Lethæis bracchia morbis
Conserere, ut spoliis hinc inde redire superbum.
Sit furiosa lues, incerto syrmate noxæ
Ludat, & occulto præcordia strangulet æstu;
Fallat ut HOFFMANNI *prognostica cauta sagacis,*
Nulla potest tectis adeò reptare latebris.
Quos tibi bis denis Cives servaverit annis
Indigenas mortisque metu, vinclisque redemtos,
Saxonicis quæ mite caput celebratior effers
Urbibus Hala nitens, undis opulenta salinis,
Nec circumstrati tantummodo copia Pagi,
Dissita verùm etiam non unâ Leucade turba,
Ni vestris numerus transcendat viribus impar,
Enumerate. Iovem Lapidem non impia juro,
Præxeos auspiciis primordia cœpta benignis,
Judiciique comes divini provida rerum
Cura gerendarum variisque scientia nata
Casibus effectu celeri medicamina tuta,
Nausea queis refugit teneris inimica palatis,
Pharmaca Principibus quo non vulgaria ferret
Invalidis, Medici subvexit honore Ducalis.
Hinc quoque nervosis HOFFMANNVS *commoda scriptis*
Publica sustinuit, nec adhuc ea cura quievit.
Cætera si taceam, derosos hoc sapit ungues,
Quo triplicis regni justâ subjecta statera
Quælibet expendit, tetris purgatâque mendis,
Accessúsque novi limâ producit adaucta.
Haud falso CLAVIS *Medicinæ dicenda, tabernæ*
Pagina, misturas vario sub schemate pulcras,
Ignotásque prius recludens divite cistâ.
Sic, ut multa brevi complectar commate, longas
Ambages superans, HOFFMANNI *Gloria, Mysti*
Parte quotâ nostris prudentior obtigit ætas,
Quámque meæ census niteat perfectior artis,
Stamina verborum rumpam licet, ipsa revelat.
Dixit, & admissas se mox abscondit in auras.
Ast ego, cui tanti datur Indulgentia fati
Aspicienda, Tuis cùm non nisi carmine vili
Debita ferre queam justi Hymiamata cultûs,
Sidus Apollineum, o HOFFMANNE, *laboribus, a*
Et nunc, & quondam susceptum grator honoris
Pondus, & ascensu, voveo, transcendat Olympum.
Non opus, ut vanis, insulso pegmate, colis
Hoc opus extollam, quo nunc clarescere pergis:
Judicio vix multa meo tribuenda videntur.
De methodo tamen ut nuper sensisse medendi
Doctores memini: sic & quotacunque legendæ
Incumbet CLAVI *regio, recluſa videbit*
Claustra, nec obscuræ faciem cognoscet Hygeæ,
Et multùm studio se profeciſſe docebit!

Exasciatissimi Operis editionem Excel
Dn. Autori gratulaturus I. mq; scri

IOHANNES Burg/ *Vra*
viensis Silesius.

CHA

CHARACTERES,

QVI IN PHARMACOPOEIA MEDICO-Chymica occurrunt.

CETUM.
Acetum destillatum.
Æs ustum.
Alembicus.
Alumen.
Amphora.
Amalgama.
Ana.
Antimonium.
Aqua.
Aqua fortis.
Aqua Regia, Stygia.
Arcitencns.
Arena.
Argentum.
Argentum Vivum.
Aries.
Arsenicum.
Auripigmentum.
Aurum.
Balneum.
Balneum Mariæ, ſ. Maris.
Balneum Vaporis, ſ. Roris.
Calx.
Calx viva.
Cancer.
Caper.
Caput mortuum.
Chalybs.

♆ *Cineres.*
Cinnabaris.
♅ *Cornu Cervi.*
♀ *Crucibulum.*
♀ *Cuprum.*
O *Deſtillare.*
♒ *Dies.*
ȝȝȝ *Drachma.*
ā an. *Ferrum.*
♊ *Gemini.*
▽ *Hora.*
▽̸ *Ignis.*
♃ *Iupiter.*
♌ *Leo.*
♎ *Libra.*
☾ *Libr.*
☿ *Luna.*
♈ *Mars.*
☍ *Martis limatura.*
☍ *Mercurius.*
☉ *Mercurius ſublimatus.*
B. *Mercurius præcipitatus.*
MB *Menſis.*
℞ *Nitrum.*
C. *Oleum.*
☋ *Oppoſitio.*
♓ *Piſces.*
♄ *Plumbum.*
♍ *Pulvis.*
♂ *Præcipitare.*

Quadratus. □
Quinta Eſſentia. Q.E.
C.C. *Retorta.*
Sal Armoniacum. ☍
♀ *Sal commune.* ⊙
☽ *Sal Gemma.* ✱
♂ *Sal Nitrum.* ☉
ʒ *Saturnus.* ♄
♂ *Scorpius.* ♏
℈ *Scrupulus.* ℈
ß *Semis.* ß
△ *Sextilis.* ✱
☌ *Sigillare Hermeticè.* S.H.
☉ *Sol.* ☉
♎ *Spiritus.* ♄ Sp.
℔. *Spiritus Vini.* ☽ V ☿
☾ *Stannum.* ☽
♂ *Stratum ſuperſtratum.* S.S.S.
☽ *Sublimare.* ♎ X ☿
☿ *Talcum.* △
♉ *Taurus.* ♀ V. ♍
♎ *Trigonus.* ♎ ⊕ ♄
♀ *Venus.* ♀
♁ *Vinum.* ♍
♍ *Virgo.* ♁ ⊕
♀ *Virid. Æris.* X.K.
X *Vitriolum.*
♄ *Vitrum.*
ʒ *Uncia.* ⁞
♓ *Urina.* ⊡

SYNOPSIS
PHARMACOPŒIÆ
MEDICO-CHYMICÆ.

Pharmacopœia Medico-Chymica habet libros 5. Quorum
- 1. *Isagoge.* Agit de Rebus medicamentalibus in genere.
- 2. *Officina.* R. Medicamentalium Classes officinales exhibet.
- 3. *Mineralogia.* de Mineralibus tractat.
- 4. *Phytologia.* de Vegetabilibus.
- 5. *Zoologia* de Animalibus.

Liber Primus de Isagoge.

Isagoge exhibet generaliter Pharmac,
- *Objectum* quod *Res medicamentalis* tum
  - C. 2. *Nativa.* Acetum, Acini, Adeps, Alabastri, Anthera, Apices, Aqua, Arbor, Aroma, Arilli, Axungia, Bacca, Bitumen, Cacumen, Calyx, &c.
  - 3. *Præparata.* Aceta, Alcohol, Amalgama, Amuletum, Anacollema, Apozema, Apophlegmatismus, Aq. destill. Arcanum, Bacilli, Balani, Balneum, Balsamus, Bolus, Calx, &c.
- *Modum tractandi*, qui est *I. Constitutio. II. Usurpatio. III. Signatio.*

1. *Constitutionis* membra sunt
- 1. *Productio.*
  - *Nativa* Cujus
    - 4. *Species:* Generatio, quasi Generatio, q. Nutritio.
    - *Circumstantiæ* 7.
      - 5. *Principia Essentialia:* Spiritus, Corpus, Vita.
      - 6. Efficiens.
        - 2. *Intern. Natura Universalis & Particularis*, id est, innata inclinatio & facultas emergendi.
        - 7. *Extern.*
          - *Primaria.* Natura operatrix.
          - *Secundaria* scilicet media ad productionem facientia: in his excellunt Qualitates seu Facultates
            - *Elementales.* cal. frig. hum. siccit.
            - 8. *Salinæ.*
            - 9. *Peculiares* proprietates, scilicet Sympathiæ & Antipathiæ.
              - *Universalioris* in quibus excellunt Influentiæ
                - Planetarum, Asterismorum.
              - 10. *Particulares.*
      - 11. 3. *Materia:* Semen & Nutrimentum.
      - 12. 4. *Tempus.*
      - 13. 5. *Locus, Terra & Aqua.*
  - *Artificialis* cujus
    - 14. *Species.* Acuere, amalgamare, calcinare, candisare, cementare, &c.
    - Circumstantiæ
      - 1.2.16. *Effic.*
        - 15. *Principia Chymica.* ⊖. Sulph. ☿. ▽. & ⊗.
        - *Interna.* Materiæ aptitudo & facultas operativa.
        - 17. *Externa.*
          - *Primaria* Pharmacopœus
          - *Secundaria*
            - *Qualitates*
              - *Elementales.* Calor
              - 18. *Salinæ.*
      - 3.21. *Mat.*
      - 4. 22. *Tempus & Locus.*
      - 19. *Instrumenta*, ad quæ & Fornax. 20.
- 2. *Collectio.*
- 3. *Asservatio.*

2. Collectio

2. *Collectionis.* c. 23.

- c. 24. *Tempus* sumitur à
  - Rei colligendæ *aptitudine* idque ratione
    - Ætatis.
    - Turgescentiæ periodicæ.
  - *Constitutione* Macrocosmica secundùm
    - *Qualitates Elementares*, sic optimum colligendi tempus.
      1. Moderatè frigidum & siccum: serenum.
      2. Balsamicum.
      3. Lunæ decrescentis.
      4. Matutinum.
      5. Autumnale.
    - *Influentias*, sic optimum collig. tempus. c. 25.
      1. Fortificatum fortitudinibus Planetæ symphatici vel hujus amici ☉is aut ☾æ.
      2. Fortific. fortitudine signi Zodiaci, quod præest membro-medicando.
- *Modus colligendi* qui
  - *Tractio* sursum deorsumve.
  - *Situs* colligentis ad Meridiem, Orientem, Septentrion. &c. c. 26.

3. *Asservationis.* c. 27.

- Tempus sumitur à *Duratione*: Hinc res ne ultra terminum durationis asserventur.
- *Locus* qui c. 28.
  - *in genere* ratione
    - Domicilii
    - Conclavis.

  eligatur purus, sublimis, siccus, pervius, spectans Septentrionem vel Meridiem, &c.
  - *in specie* ratione vasorum. Hæc adhibentor pro rei exigentia, ut faciant ad rei integritatem tuendam.
- *Modus adapt.* c. 29. Hinc Res asservatur ut corruptio quantum potest arceatur.

II. *Usurpationis* c. 30. circumstantiæ sunt.

- *Vires.* Sic Medic. est Astringens. Adur. Alexiter. &c.
- *Modus Utendi* c. 31.
  - *Intern.* Fit potando, lingendo, masticando, deglutiendo.
  - *Extern.* Fit inungendo, emplastrando, catapl. irrigando, lavando vel simplici impositione fovendo.
- *Formulæ.* c. 32.
  - *Intern.*
    - Liquidiores, Apoz. Emuls. infus. Iulap. Potiones.
    - Paulo crassiores: Syrupi. Eclegm. Elect. Boli.
    - Solidiores, Troch. Pulv. Rotul. Morsul. Pilulæ, &c.
  - *Extern.*
    - *Liquid.* ▽. ℞. Epith. Clyster.
    - *Crass.* Linimenta (Balsami) Unguenta.
    - *Durior.* Cerota. Empl. catapl. sacculi, &c.
- *Dos.* c. 33.
  - Alterantium.
  - Purgantium.

III. *Signationis.* c. 54.

- *Fontes scil.* *Inhærentia*, *Antecedent.*, *Consequent.* eaque considerata.
- *Simpliciter* & sunt
  - *Inhær.* *Qualitates sensibiles*, & *Figura*. *Ætas*. *Sexus* c. 35.
  - *Antec.* 1. *Agens.* 2. *Object.* 3. *Actio.* 4. *Locus.* 5. *Tempus.* c. 36.
  - *Conseq.* 1. *Nom.* 2. *Testimon.* 3. *Effect.* 5. *Actiones. Experientia.* c. 37.
- *Comparativè* & est *Similitudo* rerum.

Applicatio cap. 38. ad investig. Rer. Medic.

- *Bonitatem.* Hinc Res bonæ censentur quarum sapor, odor, color, crassities, tenuitas, soliditas, durities, mollities, gravitas, levitas, &c. sin. sese habent: quarumque productio, collectio, asservatio rite peracta est.
- *Vires.*
  - *Manifestiores.* c. 39.
  - *Occultiores.* c. 40.

LIBER SECUNDUS

DE OFFICINA.

Officinalia ſunt tum Nativa, tum Præparata.

NATIVA SVNT.

c.
1. *Mineral.*
2. *Terræ.*
3. *Aquæ.*
4. *Lapides.*
5. *Metalla.*
6. *Salia.*
7. *Sulphurea.*

2. *Vegetabil.*
8. *Aromata.*
9. *Cortices.*
10. *Flores.*
11. *Folia ſ. Herbæ.*
12. *Fructus.*
13. *Fungi.*
14. *Ligna & Viſca.*
15. *Radices.*
16. *Semina.*
17. *Succi.*
18. *Olea & Balſama.*
19. *Reſinæ.*
20. *Gummi-Reſinæ.*
21. *Gummata.*

3. *Animal.*
22. *Animalia Integra.*
23. *Partes carnoſæ.*
24. *Membranoſæ.*
25. *Cornua.*
26. *Oſſa.*
27. *Cruſtacea ſ. Teſtacea.*
28. *Lapilli.*
29. *Lac & Serum.*
30. *Fella.*
31. *Medullæ.*
32. *Pinguedines.*
33. *Sanguis.*
34. *Sevum.*
35. *Stercora & Urinæ.*
36. *Ungues & coagula.*

PRÆPARATA.

37. *Aceta.* 1. Agreſtin. 2. Alexicac. 3. Bezoardic. *alind.* 4. Confortans. *Febrifugum.* 5. Prophylactic. *pro rabidi canis morſu.* 6. Rutac.

38. *Aquæ ſtill.*
Simplic.
Compoſ. Contra Abortum. 1. Anhalt. *Angelicæ compoſita.* 2. Aperitiv. 3. 4. Apoplect. *alia.* 5. Aſthmatic. 6. Bezoardic, *alia D. Charaz, alia Londin.* 7. Carbunculi. 8. ad Catarrhos. 9. Carminativ. *Aqua ſeu ſpirit. Caſtorei.* 10. 11. Cephal. *Celeſtis.* 12. Ophthal. 13. Cord. H. S. 14. Frig. ejuſd. 15. Reſtaur. P. de Spina. 16. 17. 18. Coſmetic. *Coſmetica Columbornm alia.* 19. Damaſcen. 20. 21. Diuretica. *Alia D. d'Aquin. alia D. Charaz. Ep lemia Londinenſis.* 22. Antidyſenter. 23. Febrif. *Febrifuga ad Quartanarios. Gilberti.* 24. ad gutturis affec. 25. 26. Anti-hect. 27. 28. Hyſter. *Hyſterica alia.* 29. Imperial. *Inglandium compoſita.* 30. Lavend. *Aqua ſeu Spiritus Lavendulæ compoſitus. Laxativa efficax. Linacum magiſtr. Aqua & Spiritus Lumbricorum magiſtralis.* 31. Magnanimit. *Mirabilis. Mariæ.* 32. Nephrit. *Antinephritica correcta. Odorata egregia. Ophthalmica. Antiparalytica. Papaveris compoſita.* 33 Philoſoph. 34. 35. Pectoral. 36. Picar. *ad ſedandos dolores Podagricos. Petaſitidis compoſita. Pæoniæ compoſita. Raphani compoſita.* 37. Salv. 38. Antiſcorb. *Scordii compoſita. Doctoris Stephani.* 39. Anti-ſpaſm. 40. Splenet. 41. contra Terror. 42. 43. Theriacal. *alia ex D. Charaz. Theriacalis, Cordialis, Bezoartica alia Theriacalis Sudorifera, alia Londinenſis. Protheriacalis. Terebinthinata.* 44. de Trib. 45. Triſtantis. 46. 47. Vitæ Mulier. *Vitæ regia. Vitæ Hibernis popularis.* 48. Virtutum. 49. 50. Vomitiva.

39. *Aq. mixt.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. Ophthalmic. *alia D. d'Aquin. alia è floribus Cichorii. alia D. Willii.* 7. Perlar. 8. Lac. virg. 9. Cauſtica. 10. 11. Antipodag. *Styptica D. la Faveur. alia ejuſdem, alia D. l'Emery. alia D. Weberi.*

40. *Bal*

40. *Balſami* ōdorifer. 1. 2. Apoplect. 3. Bezo. peſtil. *Vulnerarius, alius. Hypnoticus. Pro Puerulis dentitientibus. Stomachicus. Uterinus, pro manibus. Balſamina. Lucatelli. Polychreſtus. Vulnerarius alius.*

41. *Balſam.* deſtill. 1. 2. B. vitæ 3. nervinus. 4. Anti-arthritic. *alius.* 5. Antiparalitic. 6. Muneme Cephalic. 7. Saponis.

42. *Boli.*

43. *Calces.*

44. *Cataplaſm.* 1. Reſolut. 2. conr. Cruorem. 3. Laxat. 4. de nido hirund. 5. Antifebril. 6. Anacollem. front. 7. Sinapiſm. 8. veſicator. *Cataplaſma ad Enterocelem ad Carbunculos, pro Canis rabidi morſu.*

45. *Clyſteres.*

46. *Condit.*

47. *Confection.*

48. *Conſerv.*

49. *Decoct.* 1. Alterans. 2. ☿iale. 3. Epatic. 4. Epatis vituli. 5. Hyſteric. 6. Majal. 7. Purgans. 8. Splenis bovis. Laxativum. *Decoctum Traumaticum Londin. Vulnerarium Quercetani.*

50. *Eclegm. ſive Lohoch.* 1. de Caſſia. 2. Paſſulatum.

51. *Electuar.* {
Alter. 1. Pſeudo-acori. 2. alexiph. 3. de Cicon. 4. de allio. *Electuarium ſeu Antidotus analeptica.* 5 Camphor. 6. 7. Chalyb. 8. Corrob. 9. Cordial. 10. de Croco. 11. Diaphoret. 12. Hyſter. 13. Orvietan. 14. Nucum. 15. contra Phthyſin. *pro Phthyſi incipiente. Pectorale.* 16. Podagric. 17. Regum. 18. Scorbutic. *Diaſcordium Fr. Sylvii. Diaſpermaton. Theriaca Londinenſis.*

Purg. 1. Diaſar. Fern. 2. ☿ale. 3. de Tamarind. *de Caſſia. Cholagogum Fr. Sylvii. Hydragogum ejuſdem.*
}

51. *Elyxir.* 1. Alliat. 2. Citri. 3. Camphoræ. *Cephalicum.* 4. Hyſter. & Ant-epilept. *Aliud Hoffm.* 5. 6. 7. Antepilept. 8. Peſtilential. *Antihypochondriacum, Spleneticum, Hepaticum, Antiſcorbuticum.* 9. Nephritic. *Aliud.* 10. Proprietat. 11. Syncoptic. 12. Uterin. *Aliud Hoffm.* 13. 14. Vitæ. *Uterinum aliud.*

53. *Emplaſtr.* 1. Arthrit. *aliud Regis Caſimiri, aliud cujuſdam Regis Daniæ, aliud. Carminans Fr. Sylvii. Caſaris Londin. Catagmaticum Londin.* 2. Cephal. *de Cinnabari Londin. e Creta Londin. è Cymino Londin. Emplaſtrum Flos Unguentorum dictum Londin.* 3. Diaphor. 4. Febrif. 5. ad Fontic. *ad Ganglia, aliud ad idem.* 6. Gummat. 7. ad Hern. *contra Herniam Carnoſam.* 8. Magnetic. *de Marcaſſita. Miraculoſum.* μητροφροντιστικον *Londin.* 9. Mundificat. 10. (Norimberg.) 11. Oppodeld. *ad equini pedis punctionem. Sine pari Londin. de Sandyce Londin.* 12. Saturn. *ad Scrophulas. Sicyonium Londin.* 13. ad Scyrrh. 14. 15. Splen. *de Cicuta Spleneticum alterius compoſitionis* cum cerat. σφαιραϊον *Londin.* 16. Stictic. 17. Diaſulph. 18. de Tacamahac. 19. ad Tophos. 20. veſicator. 21. Dropac.

54. *Emulſion. Antiepileptica. Purgans. Antipleuritica, expellens in Variolis. Diuretica & Nephritica. Hypnotica in febribus ardentibus ad Gonorrhæam. Externa in dolore capitis.*

55. *Errhina.* 1. Cratonis. 2. Montan. 3. Cloſſæi. 4. de Spina.

56. *Epithemata.* 1. Cordial. 2. Epatic. 3. Febrile. *in dolore capitis, ad Hæmorrhagias. Cordiale calidum. Sacculus ad pulſus. Epithema in Menſibus immodicis.*

57. *Extract.* {
Alterant. 1. Bezoard. 2. Chalybear. *Compendioſius Hoffman. Antifebrile Zvvelf.* 3. Hyſter. 4. Matrical. *Extractum Opiatum Langelotti.* 5. 6. Peſtilent. 7. Pulmon. 8. Satyrii. 9. Theriacæ. 10. Ther. benedict. 11. Ther. cœleſt. 12. Uterin.

Purgant. 1. Benedict. 2. 3. 4. Colchita. 5. 6. Panchymag. *Extractum ſeu Chyliſma Catholicum & Holagogum Rolf. Hellebori ſeu Arcanum Ellebori purgans Fabri.*
}

58. *Farinæ.*

59. *Fecula.*

60. *Flores.*

61. *Gargariſmi.* Diaclyſmata. Dentifricia.

62. *Gelatinæ. Cydoniorum ſeu Diacydonium pellucidum purgans.* Zvvelf.

63. *Infuſiones.* 1. Vina. 2. arthrit. 3. Cephalico-ſplenet. 4. matricale. 5. purgans. 6. Sanctum. Hippocrat. claret. laxat. 8. Hippocrat. ☿iale. *Aloëticum Prophylacticum Diemerbroëckii. Chalybeatum Donzelli. Hippocratic. Laxativ. Zvvelf.*

64. *Lulebi.* Moreti. 1. pro ditioribus, 2. pro pauperibus.

65. *Lapides.* 1. Corroſiv. 2. ☽lis. 3. 4. 5. 6. ſalutis. 7. Mirabilis. 8. rubeus.

66. *Liquores.* Liquor lithontripticus & ad ulcera.

67. *Magiſteria.*

68. *Maſticatoria.*

69. *Morſelli.* 1. de Citro. (de Confect. Alckerm.) 2. Pectoral. 3. Diacryd. lax. 4. Mechoac. Rotulæ. pectoral. 2. Infantul. lax. *Tabellæ Cachecticæ D. d'Aquin. Cardiacæ, de Croco martis ſimpl. aliæ,* 1. *de Croco martis compoſitæ. Diureticæ, ad Gonorrhæam ſiſtendam, ad Herniam. Magnanimitatis, Stomachicæ, contra Vermes.*

70. *Olea ſtillat.*

71. *Olea expreſſ.*

72. *Olea cocta.* 1. Simplicia. 2. Compoſita. *Benedictum Londin. Catellorum Londin. Exceſtrenſe Londin.* 1. Febrifugum. *Hirundinum Londin.* 2. 3. Hyperici Compoſ. *Hyperici facilius Londin. Nicodemi Londin.* 4. Antipeſtilentiale. *Antipleuriticum Petri à Caſtro.* 5. Purgans compoſ. *Purgans aliud Zvvelferi, contra Surditatem.*

73. *Pilulæ.* {
Alterant. 1. Diaphoret. 2. Diuret. 3. Antiepilept. 4. Febril. *ad ſiſtendam Gonorrhæam.* (Hyſter. D. Horſt.) 5. Narcot. 6. de Styr. ſ. Laud. pectoral. *de Terebinthina cocta, de Terebinthina ad Gonorrhæam virulentam Zvvelferi.* 7. Cont. Tuſſ.

Purgant. Diambræ Londin. 1. de Ammon. 2. Arthrit. Bened. *è Duobus Londin. Cachecticæ.* 3. Cholag. *pro Colico morbo D. d'Aquin.* 4. 5. de Eſula. 6. de Euphorb. 7. 8. 9. Febril. 10. (Glaſſii) Gummos. *de Guita Gamandræ Londin.* 11. Hydrop. (Hyſtericæ Horſtii.) *Hyſtericæ aliæ.*
}

12. Iliac. 13. de Ladano. 14. Marocost. 15. Matrical. *Mari Londinens. ad Memoriam Velschii. Mercuriales. Mesenterica D. d'Aquin. ad Pallidos Virginum colores.* 16. Panchymag. [Papales] 17. Pestilential. *Antipestilentiales Diemerbræckii.* 18. Anti-podagric. 19. Polychrest. 20. de Sagap. 21. (sine cura Web.) de Succin. 22. 23. 24. Tartareæ. (Weibelii.)

74. *Potiones.* 1. 2. Purgant. 3. 4. Sudorif. 5. 6. Vulnerar.

75. *Poma Ambræ.* 1. 2. 3. 4.

76. *Præparata.*

77. *Pulv. & Spec.* *Alter.* 1. Alexiter. *Alius Pauli Barbette. Ari compos. Londin. Alexiterius alius Hoffm.* 2. 3. Bezoard. *Alius ex D. Charaz.* 4. Cachect. 5. Cathæret. pro ossibus *granorum Chermes Londin. è Chelis cancror. Londin.* 6. de Cypr. 7. Dentifr. 8. Contra defl. 9. Dysenter. 10. 11. 12. Anti-epilept. *Alii pulveres Epileptici Hoffm. alius D. Charaz.* 13. Febril. *Alius.* 14. Fortis. 15. Grossus *ad Hæmorrhagiam sistendam Hertodi.* 16. Hepatic. 17. Hyster. *alius. Iovialis Hystericus, contra Hernias.* 18. Nephrit. *Nephriticus alius, ad difficilem Partum, ad sedanda tormina post Partum. Antilissus seu contra Rabiem Londin. Saxifragia compos. Londin. Sarcoticus, contra Strumas.* 19. Sperniolæ. 20. Stomach. 21. Tritheim. *contra Vermes, ad implendas Cadaverum condiendorum cavitates, ad loricanda Cadavera condienda, tela cerata aromatica pro obvolvendo Cadavere.* 22. Spec. Cephal. 23. Diacubeb. 24. Sal. philos. 25. 26. Sacerd.

Purg. 1. Arthetic. 2. Cholag. 3. Cornach. *Febrifugus Riverii ex Rolfinc. alius è D. Charaz.* 4. Melang. 5. Panchym. 6. Passav. 7. 8. Phlegmag. 9. Sternut. 10. 11. Caput robor.

78. *Sacculi.* 1. Stomach. 2. Cordial. 3. Nephritic. 4. Cephalic.

79. *Salia.* 1. Alcali. 2. ⊖ Alembrot. 3. Anatron. 4. Borrax. *Cachellicum Chalybeatum. Diureticum. Navigantium.*

80. *Sapo.* 1. Sapo moschatus. 2. Alius ad impetig.

81. *Spiritus.* 1. Minerales. 2. Vegetabiles. 3. Animales. (qui minus usitati.) 1. Spiritus Antapoplecticus. *Carminativus Sylvii. Cordialis-Balsamicus Rolfincii. Cordis Cervi compos. dulcis Mercurii Donzelli.* 2. Nephritic. *Analepticus Rolfinc. Polychrestus. Uterinus.*

82. *Succi.* 1. Liquidi. 2. Inspissati. Huc *Rob.* & *Medulla simplicia.*

83. *Suppositor.* Pessi.

84. *Syrup. Mella. Rob.* *Alterant.* Syr. *de Agno casto Londin. de Ammoniaco Londin.* 1. Syr. anis. *Asthmaticus Zwelfer. Bezoarticus Donzelli. Betryos Londin.* (Catharral. c. Thee.) 2. antepil. 3. de Artem. 4. Cardiac. 5. de Erysim. (*Syr. vel potius Julepus Gemmatus Ducis Hetruriæ.*) 6. Antihect. *Lientericus D. d'Aquin. Melissophylli. Londin. Antinephriticus D. d'Aquin.* 7. (Mastich.) 8. Nicot. 9. de Pede Cati. *de Pœonia compos. Londin. Antiscorbuticus D. d'Aquin. Stomachalis Donzelli. de Terebinthina ejusdem.* 10. De Testudin.

Purgant. 1. Helleb. min. 2. Cholag. 3. Vomit. 4. Oxys. vomit. (de lign. laxat.) *Chalybeatus aperiens catharticus D. d'Aquin. Hydragogus ejusdem. Rosarum solutivus aureus chymice præparatus Donzelli. Rob. de Spina Cervina Zwelferi.*

85. *Tinctura.* 1. E mineral. 2. Et vegetab. 3. Ex animalibus. (Anodyn. Bezoartica.)

86. *Trochisci.* *Alter.* 1. Alexit. 2. 3. Pro fumo. *Hysterici Londin. Caustici D. Charaz. Odorati vel Avicula Cypreæ ejusdem. Alii ejusdem. Alii nobiliores, ejusdem.* 4. Moschard. 5. Pectoral. 6. Prophylactici. 7. Candel. fumal. 8. Bacch. pro fornace. Huc collyria.

Purg.

87. *Balsi.* 1. Balsaminæ. 2. Hisp. 3. Hyster. 4. Mirabil. 5. Uter. 6. 7. 8. 9. 10. Vulner. 11. *Linim.* de ℞ 12. ℞. compos. de Amiant. *Linimentum Hæmorrhoidale, ad Herpetes. Ischiadicum, ad variolarum cicatrices prohibendas, ad arcendum vomitum. Somniferum, Unguentum Acepum Meisneri. Astringens Londin. Amarum Londin. ad Ambusta D. Charaz. Aliud ejusdem.* 13. Dentifr. 14. Errhin. 15. 16. Collyr. Anodyn. 17. Butyrac. *Catapsoras Londin.* 18. Cardiac. 19. 20. Cordial. *Enulatum Londin. Enulatum cum Mercurio Londin.* 21. Narcotic. *Neuriticum Fontenii.* 22. Ophthalm. *Ophthalmicum Willii. Aliud D. Charaz. de Oxylapatho Londin.* 23. Ad pernion. *Capiendos Pisces. Rutaceum Londin.* 24. Contr. ficbiem. *Splanchnicum Londin. Aliud Magistrale Londin.* 25. Somnif. 26. Splener. *Stipticum D. Charaz. è Succis Londin. è Succis aperitivis Londin.* 27. Sympath. 28. Terebinth. *Valentia Scabiosa celebre apud Chirurgos Anglos Unguentum Londin. Tapsi valeriani Londin. Tapsimel. Londin. Unguentum viriae D. Charaz.*

LIB

LIBER TERTIUS.

DE MINERALOGIA.

Mineralia medicamentalia sunt *I. Terræ. II. Aquæ. III. Lapides. IV. Mercurialia. V. Salina. VI. Sulphurea.*

I. (*Cap.* 1. 2.) *TERRIS* competit. 1. *Lotio.* 2. *Præparatio.* 3. *Præcipitatio.* 4. *Destillatio.* Hinc officinalis.

1. *Terra sigillat.* { *Nativa specie*, Hæc. 1. Terr. Turcica. 2. Melitea. 3. Germanica scilicet Lignicensis, Strigensis, Labacensis.
in { *Præpar.* Quæ 1. Terr. sigill. præparat. 2. Magist. 3. ∽, simplex. 4. cum Vino. 5. Alcalisatus. 6. Ol. Strig. 7. Trochisci.

2. *Boli.* { *Nat.* 1. Bolus Armen. ver. 2. Germanic.
{ *Pr.* Bol. præparat. 2. Magist.

Hinc 3. *Creta.* 4. Ter. Iapon. *Variæ præpar. Terræ Iapon. s. Catechu in forma solida Liquida & Media. Lac Lunæ.* 5. *Marga.* 6. *Ochra.* 7. *Rubrica.* 8. *Tripolis.*

II. (c. 3.) *AQVIS:* Purificatio. 2. Destillatio. 3. Inspissatio. Hinc

1. *Aquarum simplic.* { N. 1. ▽. font. 2. Puteal. 3. Fluvial. 4. Palustr. 5. Pluv. 6. Nivea. 7. Ros. in spec. Majalis.
P. 1. ▽ destillat. ∽ s. Essentia. 3. Salif.

2. *Aquæ minerales.*

III. (c. 4.) *LAPIDIBVS* 1. Pulverisatio. 2. Calcinatio. 3. Solutio. 4. Liquatio. 5. Volatilisatio. 6. Syrupisatio.

Hinc 1. Gemmæ præparat. 2. ⊖ 3. Magist. 4. Ol. s. liquor. 5. Tinctura s. Ess. 6. Ol. destillat. 7. Extract. 8. Syrup.

(c. 5.) Hinc usuales Gemmæ, videlicet.

1. *Chrysolithus.*
2. *Granat.* 1. Præpar. 2. Magist.
3. *Hyacinth.* 1. Præpar. 2. Sal. & Magist.
(Iaspis.)
4. *Lap.* Nephriticus. Præp. 1. Magisterium. 2. Liquor.
5. *Rubin.* Præpar. Tinctura.
6. *Sapphirus.* 1. Præpar. 2. Sal. 3. Liquor. 4. Ess. s. Tinctura.
7. *Sard.* Præpar.
8. *Smaragd.* 1. Præpar. 2. ⊖ & Tinct.

(c. 6.) *Corall.* { *N.* 1. Rubr. 2. Alb.
P. 1. Præpar. 2. Pulv. ⊕-lat. 3. 4. ⊖. 5. Magist. 6. Ol. s. Liq. 7. Ess. s. Tinct. (No. 14.) 8. Flores. 9. Spiritus. s. olea. (N. 4.) 10. Syrup.

(c. 7.) *Margarit.* præpar. 1. Ext. 2. Sal. 3. Mag. (N. 3.) 4. Ol. s. liquor. 5. Ess. s. Tinct. (3.) 5. Flor. 6. Spir.

(c. 8.) *LAPIDES MINVS PRETIOSI. videlicet.*

1. *Aëtites. Præparationes variæ Lapidis Aëtitis.*
2. *Alabastrites.* in Ung. Alabastrino.
3. *Amianth.* p. 1. Ung. Citrin. 2. Liniment. ad Tin.
4. *Lap. Armenus.* p. 1. Lap. totus. 2. pilul. de L. A. 3. Magist.
Batrachites Bufonius.
5. L. *Calcarius.* p. 1. calx viva. 2. c. lota. 3. Lixivium. 4. Spir. 5. Spir. alcalisat.
6. *L. Calaminar.* p. emplastr. è lap. calam. Oleum.
7. *Crystall.* p. 1. Crystall. præparat. 2. ⊖ 3. Mag. 4. Ol. p. d. 5. Elix. 6. Essent. 7. Cremor.
[Lapis fulminaris. 219.)
8. *Hæmatit.* p. Hæm. præparat. *Præparationes aliæ variæ Hæmat.*
9. *L. Iudaic.* p. 1. L. Iud. præparat. 2. ⊖. 3. Mag. 4. Ol. p. d.
10. *L. Lazuli.* 1. L. Laz. totus. 2. Mag. 3. Elixyr. 4. Ol. s. Liq. 5. Essent. s. Extr.
(Lingua serpentina Glossopetra 219.)
(Lapis Lipis.)
11. *L. Lynci.*
12. *Magnes.* p. Ung. magnetic.
13. *Marmor & Ophites.*
Melachites seu Pavonius.
14. *Ostiocolla.* PP. Ostioc. ppt.
Phosphorus s. Luciferus.
15. *Pumex.* P. Pumex ustus.
16. *L. Specularis.* P. calx & liquor.
17. *Silex.* P. 1. ⊖. 2. Ol. p. d. 3. Cremor.
18. *L. Spongiæ.* P. Sal.
Stellaris s. Astroites.
19. *Talcum.* P. 1. Ol. dest. 2. Ql. camphoræ talcat. 3. Liq. 4. Tinct.
20. *Unicornu fossile.*

IV. Mercurialia sunt. 1. *Metalla.* 2. *Metallis finitima.* 3. *Metallica Excrementa.*

☉ 1. *Aurum.* (c. 9.)

1. *Purg.* 1. Per calc. 2. Per Fusion. cum ☿ vel ♄. 3. Per Cem.
2. *Calcinat.* 1. Per immers. unde ☉ sclop. & diaph. 2. Vapor. 3. āāā. 4. Cement. 5. Reverb.
3. *Volatilisat.* unde ☉ spiritualis.
4. *Extract.* unde ☉ spiritualis.
5. *Sublimat.* unde Flor. ☉is.
6. *Salificat.* unde ⊖. ☉is (No. 3.) (⊕lum ☉ seu Leo Virid.)
7. *Mercurific.* unde ☿.

☾ 2. *Argent.* (c. 10.)

1. *Purgat.* 1. Per calc. 2. Per Fus. c. ♄. 3. Per ☽.
2. *Calcinat.* 1. Immers. 2. Per āāā. 3. Reverb.
3. *Extract.* s. solut. unde ☾æ potab. & Tinct. (No. 5.)
4. *Salificat.* ⊖.

♂ 3. *Ferr.* (c. 11.)

1. *Purgat.* unde Chalybs.
2. *Calcin.* 1. Reverb. Croc. ♂ obstr. 2. Fus. Cr. ♂ aper. 3. Cem. ⊕m. 4. Immers. unde Crystall. 5. Vapor. 6. Illini.
3. *Volatilis.* ac destill. unde 1. ▽ ♂ 2. Spir. 3. Ol. alb. 4. Rubr. 5. Ol. Sulphur. 6. ♂ Præst. 7. ⊕i ♂is destill.
4. *Extract.* unde Tinct. (No. 14.)
5. *Sublimat.* Hinc Flores (No. 2.)
6. *Salific.* ⊖ vel ⊕m (No. 6.)
7. *Liquat.*

♀ *Cupr.* (c. 12.)

1. *Purific.*
2. *Calcin.* 1. Reverb. 2. Immers. 3. Vapor. 4. Illinit. 5. Cement. (è quibus singulis Croc. ♀is.
3. *Destillat.*
4. *Extract.* unde Tinct. (No. 4.)
5. *Salif.* unde ⊖. (No. 3.)
6. *Sublimat.*

♄ *Plumb.* (c. 13.

1. *Purgat.*
2. *Calcin.* 1. Inciner. 2. Reverb. (unde Minium) 3. Cement. (in ♄ usto.) 4. Immers. (1. Sacchar. s. ⊖ ♄. 2. Mag. 3. Lac. ♄i) 5. Vaporos. unde cerusa.
3. *Destill.* unde 1. Sp. ardens. 2. Ol. flav. 3. Rub. 4. Balsa.
4. *Sublimat.*
5. *Extract.* unde 1. Sulph. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. Tinctur.
6. *Mercurific.* unde ☿ ♄i 1. 2. 3. 4.
7. *Salific.* unde ⊖ verum.
8. Huc *Liquatio.*

♃ *Stann.* (c. 14.)

1. *Purgat.* (crystalli ex minera ♃.)
2. *Calcin.* 1. Incin. 2. Rev. 3. Imm. unde ⊖ & Mag. 4. Vapor.
3. *Destillat.* unde 1. ♃. Diaphoreticus. 2. Sulph. seu ol. 3. Gummi. 4. Sulph. rub. ♃. 5. ⊖ 6. Crystall.
4. *Sublimat.* unde Flores s. ♃ depuratus.
5. *Extract.* unde Tinct.
6. *Salificat.* unde ⊖ verum.
7. *Mercurif.*

☿ 1. *Merc.* (c. 15.)

1. *Purgat.* 1. Expressione. 2. Lotion. 3. ℞ation.

2. *Calcinatio* s. præcipitat. unde præcipit.

Sine Metallis. 1. Per se. 2. Per silices. 3. Per Sulph. 4. Per ol. Sulph. 5. Per ol. ⊕i. 6. Per sp. ⊕i. (☿ius corallatus) 7. Per ▽. ovor. 8. Per Smirid. (▽ miraculosus.) 9. In ▽. ▽tus communis. 10. ▽ alb. vom. 11. ▽ dulc. 12. Incarnat. 13. Luteus. 14. ▽ ⊕tus fixus. 15. ▽ egregius.

Cum Metallis. 1. ▽ ☉ris 2. Regulinus diaphoret. 3. Hercules Bovii. 4. 5. 6. Aurum vitæ. 7. ▽ viridis. 8. Vitrum ☿ii ☾æ. 9. Succinum ♂ii.

3. *Sublimat.* unde 1. ☿ ♎ officinar. Aliter. 3. ♎ regulinus. 4. ☿ dulcis (Draco mitigatus.) 5. Alius. 6. Talcos. 7. Lanugo perlata. 8. ☿ ♎ rubeus (Arc. corallinum) 9. Laudanum ☿iale. 10. Manna ☿ii. (☿ dulc. ☉ris) 11. Arcan. Corall. correct. 12. Cinnabaris offic. 13. Panacea ☿ii.

4. *Destill.* unde

1. Butyrum ♂ii s. oleum ♂ii glaciale è quo
2. Ol. ☿ alb. diaphor.
3. Rubrum.
4. Diaphor.

1. ☿ vit. qui correct. 1. ☿ vitæ correct. 2. ☿ vitæ chart. 3. Laxativ. minerale.
2. Bezoardica minera. 1. Bezoar. min. simplex. 2. ☉re compos. 3. ☉re Croll. 4. ☉ verum 5. 6. 7. Bez. ☾ria. 9. B. ☿reum. 10. B. ♂ 11. B. ♃iale. 12. B. ♄num. 13. ☿ le.

5. *Extract.* unde 1. Sulph. s. Tinct. [Aquila cœlest.] 2. Alia. 3. Ol. ☿ ♂ialis.
6. *Liquat.* unde 1. 2. 3. Liquor. ♌ ☿. diaph. dulce. 5. Liq. Iovialis. Liq. ☿ ♎ti.
7. *Salificat.* unde ⊖.

II. *Cinnabaris.* Præcipitata diaphoretica.

RECREMENTA METALLICA sunt Naturalia & Artificialia.

Naturalia sunt

1. *Cobaltum.*
2. *Chalcitis.*
3. *Misy.*
4. *Sory.*
5. *Marcasita* s. Bismuthum.
   - 1. *Calcin.* unde Magist.
   - 2. *Destillat. & Sublimat.* unde ol. Sal. commune *Flor.* ▽.
   - 3. *Extractio*, 1. 2.

Recrementa Metallorum artificialia sunt.

(c. 19.) 1. *Cadmia*
- *Nativ.*
  - Metallica V. Cobaltum.
  - Metalli expers V. Lap. calaminaris.
- *Factit.* quæ Botritis, capnitis, calamitis. præp. 1. Tutia. 2. Collyr. alb. 3. Ung. 4. Empl. de Lap. calaminari.

2. *Diphryges.*

3. *Litharg yrium* præp. 1. Sal commune. 2. Magist. 3. Ol. rub. 4. Tinct. 5. Balſ. 6. Liq.

4. *Molybdæna s. Plumbago.*

5. *Tutia s. Pompholyx & Spodium.* præp. 1. Tutia lota. 2. Ung. nihili. 3. Ad oculos. 4. Diapompholyg. 5. De Tutia.

V. SALINA.

(c. 20.) *Salibus* competit. 1. *Purificatio.* 2. *Calcinatio.* 3. *Destillatio.* 4. *Sublimatio.* 5. *Fixatio.* 6. *Liquatio.*

(c. 21.) *I. Sal. com.*
1. *Purific.*
2. *Calcinatio.*
Destillat. unde 1. Sp. Sal communis. 2. Sp. Sal. commune comp. 3. Sp. Sal commune virid. 4. Corallatus. 5. 6. Dulcis. 7. Dulc. com. 8. ☁ Sal commune ⊕lat. diuret. [ſpir. Sal commune roſat. ſ. Spir. Reg.] 9. ☁ Eſſent. 10. ☉em. ſolv. 11. Cryſt. Sal commune dulc. 12. Flor. 13. Cryſt. dulc. 14. ♁ Sal commune rubr.
4. *Extract.* unde Tinctura.

II. Sal. foſſil. præparat. 1. Spirit. 2. Balſamus.

Sal Nit. ⊕ *III.* (c. 23.
1. *Purificat.*
2. *Calcinat.* unde 1. Lapis Prunellæ. 2. 3. Sal Nitrum fixum. 4. Cryſt. miner. ſaccharat. 5. Sal Nitrum perlat. 6. Sal Nitrum corallat. 7. Sal Nitrum Saturniſat.
3. *Sublimatio.*
4. *Deſtillat.* 1. 2. Spir. 3. Cum O. 4. Cum Sulph. 5. Sp. Sal nitrum bezoard. 6. ▽ cauſt. 7. ▽ 8. 9. ▽ [Nitrum ☿ iatum, cryſtall. Nit. ſubdulc.]
5. *Extract.* unde Tinctura.

1. *Purific.*
- 1. *Vitra.* 1. Hyacinth. 2. E Minera. 3. Flav. 4. Rubr. 5. Alb. 6. Nigr. 7. Diaphoret. 8. Regulin. 9. ☉re. 10. Regulin. Hinc correct. N. 5.
- *Sicc. unde.*
  - 2. *Croci.* 1. vulg. 2. Ruland. 3. Brendel. &c.
  - 3. *Diaphoretic.* 1. vulgar. 2. Flores dicti fixi. 3. Diaph. Tartariſatum.
  - 4. *Reguli.* 1. Simpl. 2. ♂alis. 3. ♃alis. 4. ☉ris. 5. Ceruſa. 6. Ceruſa ☉ris.
- *Humid.* unde *Præcipitata.* 1. ☿ Rub. fix. 2. ♆ vit. 3. ♆ diaphoret. 4. ♆ Reguli.

1. *Calcinat.*

2. *Sublimat.* unde Flores. 1. E Minera. 2. Reguli. 3. Compoſ. 4. Sulph. ☿ ii. 5. Fl. ⊕ati. 6. Fl. ♂. ☿. 7. Diaphoret. 8. Fixi. [cheiri] 9. Cinnabaris.

3. *Deſtill.* unde ✠ ☿ ii. 2. 3. ♁ per ſc. 4. 5. 6. 7. 8. Sacchar. 9. ♁ mellitum. 10. Magiſt. ☿ ii. 11. 12. Ol. Glaciale. 13. De cryſtall. 14. 15. Ol. ad vulnera. 16. Balſ. ☿ ii. 17. Balſ. vuln. 18. ♎ ex Reg. 19. ▽. antepil. 20. ▽ ſtimmi Sulph. 21. ▽ ſt. Tartar. 22. ♎ ☿ ii comp.

☿ *III. Antimon.*
4. *Liquat.* unde 1. Balſamus è ſcoriis Reg. 2. Liq. ex Sale vitri.

5. *Extract.* unde
- Sulphura 1. 2. E minera. 3. 4. Ex ☿. Calc. 5. 6. Ex croc. 7. E ſcoriis Reg. (Sulph. auratum 8. 9. E Regul. ☿ ii ♃ali. 10. E Cinnab. ☿ ii. Sulph. ☿ ii ver.)
- Tincturæ. 1. Ex ☿ crud. 2. 3. Balſ. vitæ 4. Manna. 5. Mag. ☿ ii. Ol. vitri. 6. 7. 8. Ex vitro. 9. 10. Ex croco. 11. Ol. ☿ ii febr. & Antipleur. 12. ☿ Tartariſat. 13. Rubin. ☿ ☿ lis. 14. Ex Reg. Antid. pantagogus. 15. Balſ. Reguli. 16. 17. Ex ☿ c. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. E floribus. 26. Ex ol. ☿. Sacch. 27. 28. E Sulph. ☿ ii 29. E Sulph. ☿ ii. ☉at. 30. E Sulph. Regul. ♃ial. 31. E ☿ ☿ ii. 32. E ⊕ ☿. 33. Lapis △is.

6. *Infuſ.* 1. ☿. crudi. 2. 3. Vitri. 4. 5. Croci. 6. ▽ ophthalm. 7. Syrup. vomit. 8. Vin. Hippocr. 9. Oxyſacchar. vom. 10. Spir. vitæ aureus.

7. *Salific.* unde Sal commune 1. 2. 3.

8. *Mercurific.* unde ☿ ius.

(c. 24.) ☉ *III. Alum.*
1. *Purific.* ſeu Cryſtalliſat.
2. *Calcinat.* ſeu uſt.
3. *Salificat.*
4. *Deſtillat.* unde 1. Phlegma ac ſpiritus. 2. ☵ dulcis. 3. Magiſt. 4. Saccharum.
5. *Extractio.* ſ. Mag. ſ. ſubtiliſat.

Ammoniac. (c. 25.) IV. ✻
1. *Cryſtalliſ.*
2. *Sublimat.* unde Flores.
3. *Calcinat.* & Fixat.
4. *Deſtillat.* unde 1. 2. 3. 4. ſp. ✻
5. *Liquat.* unde Liquor ſ. oleum.

V. Vitriol. (c. 26.)
1. *Purific.* unde ♁m alb. vomit. 2. ♁. Hemetico. purg.
2. *Calcinat.* unde Colchotar.
3. *Deſtillat.* 1. Ros ♁i. 2. ▽ ♁i 3. Phlegma ♁i 4. 5. Sp. ♁i volatil. 6. Sp. ♁i vulgar. 7. 8. Dulc. 9. Philoſophicus (cohob. ☿i) 10. Liquor Dianæ. 11. ▽ aperiens. 12. Sp. ♁i melliſatus. 13. Diaphoret. 14. 15. 16. 17. 18. Sp. ♁i antepilept. 19. Sp. ♁i coagulat. 20. Cum cryſtall. ☾. *Olea* No. 6.
4. *Sublimat.* unde Flores No. 3.
5. *Præcipitat.* unde 1. Terra ♁i. 2. Dulc. 3. Sulph. purg. 4. ☾ Sulph. fixum.
6. *Salificat.* unde ⊖ ♁i.
7. *Extract.* 1. Extr. ♁i narcotic. 2. Eſſ. Sulphuris ♁i. 3. Manna. ♁i. 4. Tinct. 5. 6. 7. 8. Magiſteria. 9. Tinct. ♁i Cypr.

VI. Sulphurea ſunt

I. Arſenic. (c. 27.)
1. *Sublimat.* unde 1. ☌ dulc. 2. Rubinus ☌ diaphoretic. 3. ☌ ♎m.
2. *Fixat.* ſ. calcinat. unde 1. ☌ fixum & ☽ 2. ☌ fixum ſudorif. 3. Regulus ☌.
3. *Liquat.* ☌ anod. Butyrum ☌ No. 2.

II. Sulph. (c. 28.)
1. *Sublimat.* 1. Flor. ſimpl. 2. ♁ii 3. Gummati. 4. Saccharat. 5. Alb. 6. Corallat. 7. Benzoinat.
2. *Præcipit.* Lac Sulphuris.
3. *Deſtillat.* 1. 2. Spirit. ſ. ol. per C. 3. ☵ Campinarius. 4. ▽ acida 5. Eſſ. Balſami Sulphuris. 6. Ol. Sulph. Balſ. 7. Ol. Sulphuris ſtillat. Peſtilent. 8. Ol. aur. 9. Ol. rubr. itidem peſtil. 10. Ol. verum. S. C.
4. *Infuſ.* 1. Balſ. Sulph. Tereb. 2. Balſ. vitæ. 3. B. Sulph. ad exter. 4. 5. 6. Tinct. Sulph. 7. Cryſtall. è Tinctura. 8. ☾ Sulph. 9. Eſſ. Sulph.
5. *Liquatio.*

(c. 29.) *III. Ambra* præparat. 1. Eſſ. Ambr. 2. Spec. Diambr. 3. Pom. Ambr. 4. Ambr. Eſſentificat.

IV. Succin. (c. 30.)
1. *Præparat.*
2. *Solut.* & præcip. unde Magiſt. Extr. Tinct.
3. *Deſtill.* unde ol. phlegma ſpir. ☾ pil. Troch. Cryſt.

(c. 31.) *V. Sperma Cet.*

VI. (c. 32.)
Aſphaltus.
Naphtha.
Petrolæum.

VII. (c. 33.)
Carbo Petræ.
Gagates præpar. oleum.

LIBER QUARTUS.

DE PHYTOLOGIA.

Claſſis I. de Alterantibus primariis.

1. *Abiet.* N. Præp. ▽. alb. & rubr. 1. Cortex. 2. Coni. 3. Reſina.

2. *Abrotan.*
Nativ. Folia.
Prapar. 1. ▽. ſtill. 2. Vinum. 3. Conſerv. 4. Ol. infuſ. 5. Ol. ſtillat.

3. *Abſinthii vulgaris.*
N. 1. Folia ac 2. Summitates.
P. 1. ▽ ſtill. 2. Spir. 3. Succus. 4. Vinum. 5. Tinctura. 6. Conſerv. 7. Syr. com. 8. Troch. 9. Ol. infuſ. 10. Still. 11. ☾ fixum. 12. ⊖ volat. 13. Troch.

4. *Abſinth. pontic.* conſerv.

5. *Acacia vera.* Succus. *Gummi Arabic. ad Acaciam pertin.*

6. *Acacia Germanic.*
N. 1. Flor. 2. Fol. 3. Cort. radicum.
P. 1. ▽. 2. Spir. 3. Conſerv. 4. Syrup. 5. Succ. ſeu Rob. 6. Vinum. 7. Fructus conditi.

7. *Acetoſa.*
N. 1. Fol. 2. Rad. 3. Sem.
P. 1. ▽. ſt. 2. Succ. 3. Syr. Conſ.

8. *Acetoſella.*
N. Fol.
P. 1. Conſerv. 2. ▽ ſt. 3. Sal commune eſſentiale. 4. Syrup.

N.

9. *Acori veri.* N. 1. Rad. 2. Fol. (raro.) P. 1. ▽ ſt. è rad. 2. Spir. 3. Condit. 4. Conſ. rad. 5. Ol. ſtill. 6. Elect. diacor. 7. Extract.

10. *Acori adulter.* N. Rad. P. Elect. Spirit.

11. *Adiant.* N. Fol. P. 1. ▽ 2. Syr. ſimpl. 3. Syr. comp. 4. Extr.

12. *Adianthi* aurei caulis foliis ac flor.

13. *Agalloch.* N. Lignum. P. 1. Extr. 2. Spec. 3. Troch.

14. *Agerat.* N. Fol. & Flor. P. 1. Syr. de Eupat. 2. Pil. 3. Troch.

15. *Agni* caſti ſemen.

16. *Agrim.* N. Fol. & ſummit. P. 1. ▽ ſtill. 2. Succ. 3. Syr. 4. Sal commune.

17. *Alchimill.* N. Folia c. caule. P. ▽.

18. *Alkekeng.* N. Baccæ. P. 1. ▽ ſtill. 2. Tinctur. & ſpiritus: ut & liquor citratus D. Horſt. 3. Troch.

Alliaria.

19. *Allii.* N. Radix. P. Elect.

[Alcea]

20. *Alſines.* Folia vel integra herba.

21. *Althææ.* N. 1. Fol. 2. Rad. 3. Sem. P. 1. ▽. 2. Mucilag. 3. Syr. Fernel. 4. Ung. ſimpl. 5. Ung. comp.

22. *Amaranth.* Flores.

23. *Ammeos* veri ſemen.

24. *Amomi* ſemen.

25. *Amygdal.* N. 1. Fruct. dulc. 2. Nucl. amar. P. 1. Conf. dulc. 2. Conf. amar. 3. Ol. (dulc. amar.)

26. *Anacard.* N. Fruct. P. 1. Elect. ſ. confect. 2. Mel. 3. Ol. expr.

27. *Anagall. terreſtr.* N. Fol. c. flor. P. 1. ▽. 2. Flor.

28. *Anagall. aquat.* N. Fol. vel integra planta. P. 1. ▽. 2. Succ.

29. *Aneth.* N. 1. Fol. 2. Fl. 3. Sem. P. 1. ▽. 2. Ol. inſol. 3. Ol. ſtill.

30. *Angelic.* N. Rad. Semen. P. 1. ▽. 2. Suc. 3. Extr. 4. Condit. 5. Ol. ſtill. 6. Balſ. 7. ♁.

31. *Aniſi.* N. Sem. raro herba. P. 1. Conf. 2. Conf. laxat. ſimp. 3. Conf. laxat. comp. 4. ▽ ſt. 5. ▽ vitæ 6. Ol. ſtill. 7. ♁. 8. Spec.

32. *Anſerin.* N. Fol. vel integra planta. P. 1. ▽. è planta 2. ▽. è flor. 3. conſ.

33. *Anthoræ* radix.

34. *Antirrhini* caulis cum foliis ac floribus.

35. *Apii.* N. 1. Rad. 2. Sem. P. ▽.

36. *Aquileg.* N. 1. Sem. 2. Flor. 3. Herb. P. 1. ▽. 2. Conſ. 3. Acet. Mel. Unguentum.

37. *Ariſtoloch.* rotundæ radix. *Ariſtol.* long. N. 1. Rad. 2. Fol. P. ▽.

38. *Armoraciæ* radix.

39. *Arnicæ* caulis cum floribus.

40. *Artemiſ.* N. ſummit. vel herba integra. P. 1. ▽. 2. Ol. ſtill. 3. Syr. C. 4. ♁.

41. *Ari.* N. Radix. P. 1. Rad. præparat. 2. Fæcula. 3. Pulvis ſtomach.

Aſpalathus.

42. *Aſparag.* N. Radix. P. ▽.

43. *Atriplicis* Folia.

44. *Avenæ.* 1. Semen. 2. Farina.

45. *Aurantiæ.* N. 1. Poma. 2. Cort. P. 1. ▽. 1. Nampha. 2. E cort. Succ. expr. 4. Syr. 5. Condit. cort. 6. Conſ. 7. Elect. 8. Ol. ſtill. 9. Balſ. 10. Ung.

46. *Auricul. muris.* N. Integra planta. P. ▽.

[Auricula Urſi]

B.

47. *Balani* myrepſicæ. N. Nuclei. P. Oleum de Been.

48. *Balſam.* 1. Fr. carpobalſamum. 2. Ramuſc. Xylobalſamum. 3. Ol. (opobalſamum.

49. *Bardanæ* major. N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Sem.

50. *Bardan.* minor. P. ▽.

51. *Baſilic.* N. 1. Fol. 2. Sem. P. 1. ▽. 2. ♁. ſtill.

52. *Behen* album. Behen rubrum.

53. *Bellis.* N. Herba cum flor. P. 1. ▽. 2. Tinctura ex hortenſi.

54. *Berber.* N. Fruct. Berberes. cortex. ſemina. P. Condit. 2. Succ. liquid. 3. Syr. de ſ. Berb. 4. Rotul. 5. Trochiſc. 6. Rob. comp. (Tartarus ſeu Sal eſſentiale.)

55. *Bet.* N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Sem. P. Succus.

56. *Betonic.* N. 1. Fol. 2. Flores. P. 1. ▽. 2. Conſerv. 3. Syr. ſimpl. 4. Syr. comp. 5. Empl. ex Bet. 6. ♁.

57. *Betul.* N. 1. Fol. 2. Cort. P. Succus.

58. *Biſtort.* N. 1. Rad. 2. Fungus. P. ▽.

59. *Bombac.* 1. Semen. 2. Lanugo (Goſſipium. Præp. ♁.

60. *Borrag.* N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Flor. P. 1. ▽. ex toto. 2. ▽. Ex flor. 3. Conſerv. 4. Syr. 5. Succ. inſpiſſat.

61. *Branc.* urſin. Folia.

[Botrys conſerv. ſyrupus.]

62. *Braſſic.* N. 1. Folia. 2. Ius Foliorum. 3. Semen. P. Loch. de caule.

63. *Bugloſſ.* N. 1. Flor. 2. Rad. 3. Fol. P. 1. ▽ ex tot. 2. ▽. è flor. 3. Conſerv. 4. Syr.

64. *Burſ. Paſtor.* N. Folia. P. ▽.

65. *Buxi.* 1. Oleum. 2. Extract. [ſpirit. acid.] ſuccus.

C.

Cacao & ex eo Chocolada.

66. *Calami*

66. *Calami aromatic.* folia.

67. *Calaminth.* { N. Folia. P. 1. ▽. 2. ⊖. 3. Syr. comp. 4. Spec. Diacal.

68. *Calcatripp.* { N. 1. Herba. 2. Flores. P. 1. ▽. 2. Conserv.

69. *Calthæ.* { N. Flores. p. 1. ▽. 2. ✠. 3. Conserv.

70. *Cannabis* 1. Semen. 2. Herba (sed rarò. Præp. Oleum.

71. *Cappar.* { N. Cortex, (inprimis radicis. p. 1. Cond. flor. 2. Ol. comp. 3. Troch. de capp. 4. Extr.

72. *Caprifol.* { N. Flor. p. ▽.

73. *Cardamom.* { N. 1. Cardamomum. 2. Grana paradisi. p. ol. still.

74. *Cardiac.* { N. Folia. p. 2. ▽. 2. Unguent.

75. *Card. Bened.* { N 1. Folia. 2. Semen. p. 1. Pulvis. 2. ▽. 3. Spir. 4. Succ. 5. ⊖. 6. Ol. st. 7. Conserv. 8. Syr. è s. 9. Extract.

76. *Card. Mariæ.* { N. 1. Semen. 2. Folia. 3. Radix. (Gummi.) p. ▽.

77. *Carlin.* radix. P. Extr.

78. *Cari.* { N. Semen. p. 1. Confect. sem. 2. Condit. rad. 3. ▽. 4. Ol. still.

79. *Caryophyll.* { N. Flores. p. 1. Succ. 2. Conserv. 3. ▽. 4. Syr. 5. ✠.

80. *Caryophyll.* { N. 1. Flor. 1. Minores. (caryoph.) 2. Majores, Antophylli. [Gummi] p. 1. Conf. 2. ▽. 3. Ol. 4. Extr. 5. ⊖. 6. Balsf. 7. Spec. diacaryoph.

81. *Caryophyllat.* Rad.

82. *Castan.* membran. (P. 1. Aqua 2. Conserv. Iul. 3. Ungu.)

83. *Centaurii minor.* { N. Planta cum flor. s. summitates. P. 1. Aqua 2. Extr. 3. ⊖. (4. Spiritus. item Conserv. & Met.)

84. *Cepæ* radix.

85. *Cerasi.* { N. Fruct. Cerasa 1. Subacida rub. (Amarenæ.) 2. Dulcia, nigra 3. Nuclei. 4. Gummi. P. 1. Condit. 2. Rob. 3. Syr. 4. Aqua still. 5. Spir. 6. Aqua diuret. 7. Tinct. 8. Diamarenat. simpl. 9. Diam. comp. 10. Oleum.

86. *Carefol.* { N. Folia Semen. p. 1. Aqua. 2. ⊖. *Oleum virens.*

87. *Chamædr.* { N. 1. Folia. 2. Flores. p. 1. Aqua, 2. Conserv.

88. *Chamæpyt.* { N. Herba cum fol. ac flor. p. Pilul. de iva arthetica. (⊖. Extr. Conf. Syr.)

89. *Chamomill.* { N. Flores vulgares & Roman. p. 1. Aq. è vulg. 2. Aq. è Rom. 3. Aq. Carmin. Comp. 4. Ol. st. è vulg. 5. Ol. è Rom. 6. Ol. inf. 7. ⊖. 8. Syr. *Oleum Cæruleum variaque superillo Experim.*

90. *Chelidon maj.* { N. 1. Folia c. flor. 2. Radix. p. 1. Succ. 2. Aq. 3. ⊖.

91. *Chelidon min.* { N. 1. Rad. 2. Folia. p. 1. Aq. still.

92. *Chermes.* { N. Grana. p. 1. Confect. 2. Extr. s. Essen. (Syrupus.)

93. *Cheiri.* { N. 1. Flor. 2. Semen. p. 1. Conserv. 2. Aq. 3. Ol.

94. *Chin.* { N. Radix. p. Extr. (condita interdum.)

China Chinæ ejusque variæ in omni forma præpa. tiones.

95. *Cicer.* 1. Rubrum. 2. Album.

96. *Cichor.* { N. 1. Flor. 2. Fol. 3. Rad. p. 1. Conserv. 2. Condit. & Confect. 3. Syr. simp. 4. Syr. comp. 5. Syr. Cich. c. Rhab. 6. Aq. 7. Aq. Ophthal. 8. ⊖. (Extr.)

97. *Cicut.* { N. Folia. p. Emplastr. splenetic.

98. *Cinamom.* { N. Cortex. P. 1. Conf. 2. Aq. 3. Tinct. 4. Elixir. 5. Ol. 6. ⊖. 7. Balsam. 8. Syr. Magist. 10. Spec. Diacinam.

99. *Citri.* { N. 1. Poma. 2. Cort. 3. Sem. Flor. P. 1. Condit. poma. 2. Cond. cort. Flores condit. conserv. ex flor. Medul. Confect. Cortic. citrinata vulgò. H. Acredo citri referenda. 4. Aq. è cort. Spiritus. 6. Ol. stillatit. 7. Succ. 8. Syr. acet. c. syr. citri simpl. syr. comp. 9. Mel. suli Citri. Morf. citri laxat. 10. Balsa. 11. Elect. de Cit. solut.

100. *Citrulli.* Semen.

Cocculæ.

101. *Cochlear.* { N. Folia. p. 1. Conserv. 2. Aq. 3. Syrup. 4. 5. Spir. 6. Suc. (oleum.)

Coffi ejus historia, præparationes & usus.

102. *Colubrini* ligni. { N. Lignum. p. Extract.

103. *Contrayervæ* radix.

104. *Consolid. mediæ* Herba.

105. *Corallinæ* caules, s. ipsa corallina.

106. *Coriandr.* { N. Semen. p. 1. Sem. præp. 2. Confect. 3. 4. Ol. still.

107. *Corn.* { N. 1. Poma. 2. Folia. P. 1. Condit. 2. Rob. dec.

108. *Coryli.* { N. 1. Lignum. 2. Nuces (Avellanæ) 3. Cortex nuc. 4. Membranulæ. p. { Ex ligno s. spir. 2. Ol. still. Ex Nucibus ol. express. (ex gno destill.)

109. *Costi.* { N. Cort. 1. Dulcis. 2. Amarus. P. 1. Ol. cost. 2. Pilul. marocost. El. caryocostin.

Crap.

110. *Croc.* { N. Flores. P. 1. Spec. Diacucurm. 2. Tinct. Extr. 4. Ol. com. 5. Ol. still. 6. Tro. 7. El. de ovo. 8 Empl. oxycroc.

111. *Cubeb.* { N. Fructus. P. Confect. Diacub. 2. Ol. still. 3. Sp. Diacub.

112. *Cu.*

112. *Cucumer.* 1. Semen. 2. Fructus.

113. *Cucurb.* { N. 1. Semen. 2. Folia. P. ▽. ſtill.

114. *Cumin.* { N. Semen. P. 1. Sem. præp. 2. Confect. 3. ▽. 4. Ol. 5. Spec. diacum.

115. *Cupreſſ.* arboris. 1. Lignum. 2. Coni. 3. Folia.

116. *Cupreſſ.* herbæ ſummitates.

117. *Curcumæ.* { N. Radix. P. Spec. Diacurc.

118. *Cuſcut.* { N. integra planta cum floribus. P. ▽. ſtill. (Syrupus.)

119. *Cyan.* { N. Flores. P. ▽.

120. *Cyclam.* { N. Radix. P. 1. Succus. 2. Ung. de Arthan. majus. 3. Ung. de Arthan. min.

121. *Cynogloſſ.* { N. 1. Flor. 2. Folia. 3. Radix. P. 1. Pil. de cynogl. 2. Unguent.

122. *Cynoſbat.* { N. 1. Flor. 2. Fruct. 3. Spongia. 4. Radix. P. 1. Conditi fruct. 2. Rob. 3. Spir. ſimpl. 4. Spir. alcaliſatus.

123. *Cyperi.* { N. Radix. P. Variæ ſunt.

124. *Cydonii.* { N. 1. Mala. 2. Semen. P. 1. Condit. 2. Vinum. 3. Rob. [Syr. cyd. Ferd.] 4. Diacydon. 5. Marmelata. 6. Miva ſimpl. 7. Aromat. 8. Diacydonites ſimp. 9. Comp. 10. Laxat. 11. Eſſ. ſ. Spir. 12. Ol. per infuſ.

D.

125. *Dauci.* Semen. p. ℈.

126. *Dictamni Cretici.* Folia.

127. *Dipſaci.* 1. Radix. 2. Vermiculi.

128. *Doronici.* Radix.

E.

129. *Ebeni.* Lignum.

130. *Ebuli.* { N. 1. Flor. 2. Folia. 3. Cortex inter. 4. Semen. 5. Baccæ. P. 1. ▽. 2. Spir. 3. Rob. 4. Tinct.

131. *Endiv.* { N. 1. Fol. 2. Sem. 3. Radix. P. 1. ▽. 2. Succ. 3. Syr. ſimpl. 4. Syr. comp. 5. Syr. Byzant. 6. Syr. Diaſer. 7. ⊖.

132. *Epatic.* { N. 1. Folia. 2. Flores. p. ▽.

133. *Epatic.* ſtellat. { N. Herba cum floribus. p. ▽.

134. *Equiſetum.* { N. caules cum foliis. P. ▽, ⊖.

135. *Eruca.* Semen.

136. *Eryng.* { N. Radix. p. Condit. Radix.

137. *Eryſimi.* { N. 1. Semen. 2. Herba. p. Syr. de Eryſimo.

138. *Eupatorii.* { N. 1. Flores. 2. Folia. p. ▽

139. *Euſragia.* { N. Herb. c. Floribus. p. 1. Conſerv. 2. ▽. 3. Vinum. [Eſſentia.]

F.

140. *Fabæ.* { N. Farina fabarum. p. 1. ▽. è flor. 2. Cinis. 3. ⊖.

141. *Fabariæ.* { N. Folia. (Radix.) p. ▽.

142. *Ficus.* Fructus. 1. Groſſæ. 2. Caricæ.

143. *Filipendulæ.* 1. Folia. 2. Radix. (Extractum.)

144. *Filicis* radix ſcilicet fœminæ. (P. Spiritus Extr.)

145. *Fœnicul.* { N. 1. Herba Summitates. 2. Radix. 3. Semen. P. 1. Confect. Sem. 2. ▽. ex herba. 3. ▽. è ſem. 4. Ol. ſtill. 5. ⊖.

146. *Fœnugr.* { N. Semen. p. Mucilago.

147. *Fragar.* { N. 1. Folia. 2. Fructus. p. 1. ▽. ex herb. 2. ▽ è fructibus. 3. Syr. 4. Spir. tinct.

148. *Fraxin.* { N. 1. Cortex. 2. Lignum. 3. Semen. P. 1. Extr. 2. Ol. ſt. 3. ⊖.

149. *Fraxinellæ* radix. (P. ▽. ex rad. Rad. condit. oleum.)

150. *Fumariæ.* { N. Herba c. floribus. P. 1. ▽. 2. Ol. ſt. 3. Succ. inſpiſſ. 4. Conſerv. 5. Syr. ſ. 6. Syr. comp. 7. Pilul. de fum. 8. ⊖. (Extr.)

151. *Fumariæ bulboſæ.* 1. Radix. 2. Herba c. floribus (raro.)

(Fungus) *ejus ulterior hiſtoria.*

G.

152. *Galang.* { N. Radix. P. Spec. Diagal. (Extr.)

153. *Galeg.* { N. Herba. p. ▽. (Syrup.)

Gallæ earumque varia genera.

154. *Gallii* herba è floribus.

155. *Geniſt.* { N. Flores. 2. Semen. p. 1. ▽. 2. Conſerv. 3. ⊖. 4. condit.

156. *Gentian.* { N. Radix. p. 1. Succ. 2. Extr. (▽)

157. *Geranii.* { N. Folia ſ. ſummit. p. ▽.

Geranium Moſchatum.

(Glycypi cron. N. Rad. Cort.

158. *Glycyrrhiz.* { N. Radix. p. 1. Succus inſpiſſ. 2. Liquir. cocta. 3. Syr. comp. 4. Extract. 5. Unguent.

159. *Gramin.* { N. 1. Rad. 2. Caulis cum foliis. 3. Semen. p. ▽.

160. *Granat.* { N. 1. Poma. 2. Fl. Balauſt. 3. Cortex. 4. Nuc. p. 1. Succ. 2. Syr. dulc. 3. Syr. acid.

161. *Guajac.* { N. 1. Lignum. 2. Cortex. p. 1. Decoct. 2. Extr. 3. Ol. 4. Spirit. 5. ⊖.

H.

162. *Hederæ terr.* { N. Herba cum flor. p. 1. ▽. 2. Conſerv. 3. Syr. ſ. 4. S. comp. 5. Succ.

163. *Heder. arbor.* { N. 1. Fol. 2. Baccæ. 3. Gum. p. Ol. ſtill.

164. *Helenii.* { N. Rad. p. 1. Cond. rad. 2. ▽. 3. Conſ. 4. Extr. 5. Vinum Enulat.

165. *Herniar.* { N. Herba. p. ▽.

166. *Hiſpidul.* { N. Herb. cum flor. p. 1. Aqua. 2. Syr. ſimpl. 3. ſ. comp.

167. *Hordei.* { N. 1. Semen. 2. Farina. p. 1. Aq. ſt. 2. Cocta.

168. *Hormini.* Folia cum flor.

169. *Hyoſcyam.* { N. 1. Rad. 2. Semen. 3. Fol. p. 1. Aq. 2. Ol. expr. 3. Extr.

170. *Hyperici.* { N. 1. Fol. 2. Flor. p. 1. Aq. 2. Ol. coct. 3. ♁. 4. Tinctura.

171. *Hyſſop.* { N. Folia cum flor. p. 1. Aq. 2. Ol. ſt. 3. Conſ. 4. Specdiah. 5. Syr. ſ. 6. S. comp.

I.

172. *Iacea.* { N. Herba cum flor. p. Aq.

173. *Iaſmin.* Oleum infuſ.

174. *Imperator.* { N. Radix. p. Aq. ſtill. (Extr. ♃.)

175. *Iridis noſtr.* { N. Radix. p. 1. Succ. 2 Fœcula. 3. Ol. infuſ. *De Iride ulterior diſſertatio.*

176. *Ireos* Flor. & Illyr. { N. Radix. p. 1. Extr. 2. Spec. Diair. ſimpl. 3. Comp. Salom.

177. *Ingland.* { N. 1. Nuces. 2. Putam. 3. Cort. 4. Iuli. 5. Membranulæ. p. 1. Cond. nuc. 2. Aq. Vomitor. 3. Succ. 4. Rob. 5. Ol. expr. 6. Elect. (Acetum.)

178. *Iujub.* { N. Fructus. p. Syrup. de Iujub.

179. *Iuniper.* { N. 1. Lign. 2. Bacc. 3. Gum. 4. Fung. p. 1. Aq. è bacc. 2. Spir. 3. Ol. ex bacc. 4. Ol. ex ligno. 5. ♁. 6. Rob. 7. Extr. gummoſ. 8. Extr. è bacc. 9. Elixyr.

L.

180. *Lactuc.* { N. 1. Folia. 2. Semen. p. 1. Aq. 2. Succ. 3. Condit. Caul.

181. *Lagop.*

182. *Lapath.* { N. 1. Rad. Semen. p. Aq. ſtill. (Extr.)

183. *Laric.* 1. Reſina. 2. Fungus. (Muſcus Lign.)

184. *Lauri.* { N. Fol 2. Baccæ. p. 1. El. deb. 2. Empl. 3. Ol. Expr. 4. Ol. ſtill. 5. Spir. 6. Eſſent. (Lens arvenſis.)

185. *Lens* paluſtris. p. ▽.

186. *Lentiſc.* Gumm. vel Maſtich.

187. *Leviſtic.* { N. 1. Fol. 2. Rad. 3. Semen. p. 1. ▽. 2. Ol. 3. ♁.

188. *Lichen.* { N. Folia. p. ▽. ſt. è flor.

189. *Liguſt.* { N. 1. Fol. 2. Flor. p. 1. ▽. ſt. 2. Ol. infuſ.

190. *Lilii.* { N. 1. Flor. 2. Rad. 3. ſtamina. p. 1. Conſerv. 2. ▽. 3. Ol. ſimpl. 4. Ol. comp

191. *Lil. convall.* { N. 1. Flores. 2. Rad. (ſed ra rò.) p. 1. ▽. 2. ▽. liliat. 3, Spir. 4. Conſ. 5. O . infuſ. 6. Ol. ſt. pulv. ſternut. (8. Extr. 9. ♁ vo lat.)

192. *Limon.* { N. poma. p. 1. Succ. 2. Syr. de ſ. 3. ▽. ex flor.

193. *Linar.* { N. Fol. p. ▽. ſt. (Ungu.)

19. 4. *Lini* { N. Semen. p. 1. Mucilag. 2. Farin. 3. Ol. expr.

195. *Lotus.* { N. Herba. p. 1. Aq. ſtill. 2. Ol. infuſ.

196. *Lupul.* { N. 1. Flor. 2. Iuli. p. 1. Aq. 2. Syr.

M.

197. *Majoran.* { N. Fol. 2. Sem. p. 1. Aq 2. Conſ. 3. Confect. ſem. 4. Ol. ſt. 5. Balſam.

198. *Malabathr.* Folia.

199. *Malv.* { N. 1. Fol. 2. Flor. 3. Sem. 4. Radix. p. 1. Aq. ſtill. 2. Conſerv. flor.

200. *Malv. arbor.* Flores.

201. *Mandragor.* { N. Cort. radicis. p. ol. coct.

202. *Marrub.* { N. Folia. p. 1. Aq. 2. Syrup. de praſſ. 3. Spec diapt.

203. *Mari.* { N. Folia. p. Pilulæ marocoſt. Theriaca.

204. *Matricar.* { N. Fol. cum flor. p. 1. Aq. 2. ♁. 3. Syr. 4. Ol. ſt.

205. *Matriſylv.*

206. *Melilot.* { N. 1. Flores. 2. Semen. p. 1. Aq. 2. Empl. de Mel.

207. *Meliſſ.* { N. 1. Herba. 2. Flor. P. 1. Aq. 2. Aq. comp. c. Vin. 3. Spirit. 4. Ol. 5. Extr. 6. Conſerv. 7. Syr. 8. Syr. comp. 9. ♁ fix.

208. *Melon.* { N. Semen, ſ. nuclei. p. Condit. poma.

209. *Menth.* { N. Herba cum flor. p. 1. ▽. 2. Syr. de M. minor. 3. Major. 4. Conſ. 5. Ol. ſtill. 6. Ol. 7. Balſam. 8. ♁ (Mel.)

210. *Menth.* Saracenic. 1. Fol. 2. Radix.

211. *Mercurial.* { N. Folia. p. 1. ▽. 2. Syr. 3. Mel.

212. *Meſpil.* 1. Fruct. 2. Oſſic. 3. Folia.

213. *Mei* Radix.

214. *Milii.* { N. 1. Semen. 2. Farina. p. 1. ▽. ſtill. 2. Dec.

215. *Milii ſolis.* { N. 1. Semen. 2. Folia (rarò.) p. ▽. ſt.

216. *Mil*

216. *Millefol.* { N. Fol. cum flor. P. ▽.

217. *Momordic.* { N. 1. Folia. 2. Poma. P. Ol. inf.

218. *Mori.* { N. 1. Cort. radicis. 2. Fol. 3. Fructus. P. 1. ▽. 2. Rob. Diam. ſ. 3. Comp. 4. Nicol. 5. D. Cordi.

219. *Moſchat.* { N. 1. Nux. 2. Flor. (Macis.) P. 1. Cond. nux. 2. ▽ Nuc. 3. Ol. ſt. 4. Ol. ſt. 5. Ol. expr. 6. ☉. 7. Ol. macis ſt. 8. Ol. expr. 9. Extr. 10. Balſ. macis. 11. B. Nuciſtæ.

220. *Muſcus* arboreus ipſe.

221. *Muſcus* terreſtris.

222. *Myrtilli* baccæ. [P. 1. ▽. 2. Syrup. 3. Vinum.

223. *Myrt.* { N. 1. Folia. 2. Baccæ. P. 1. Syr. 2. Ol. myrtillor. 3. Ol. Myrtin.

N.

224. *Nap.* { N. Semen. P. ol. expr.

225. *Naſturt. aq.* { N. Herba cum flor. P. 1. Succ. inſp. 2. ▽. 3. Spir.

226. *Naſturt. hort.* 1. Folia. 2. Semen. [Naſturtium Indicum] p. ▽.

227. *Nepeta* Herba.

228. *Nephriticum.* Lignum & hujus infuſio. *Varia circa illud Experimenta.*

229. *Nicotian.* { N. 1. Folia. 2. Semen. P. 1. ▽ 2. Syr. 3. Ol. ſt. 4. Ol. infuſ. 5. ☉. 6. Ung. 7. Balſ.

230. *Nigell.* { N. Semen. P. Sem. pp. 2. ▽. 3. Ol. ſt. (Ungu.)

231. *Nummular.* { N. Herba. P. ▽. ſt.

232. *Nymph.* { N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Sem. 4. Flor. P. 1. Aq. è Fl. alb. 2. Aq. è lut. 3. Syr. ſ. 4. Syr. c. de Nenuph. 5. Conſ. 6. Ol. inſ. 7. Unguent.

O.

233. *Oleæ.* { N. Folia. P. 1. Cond. fr. 2. Ol. comm. 3. Ol. omphacin. ol. Philoſoph.

234. *Onon.* { N. Radix ac potiſſimùm Cortex. P. Aq. ſt. [Syrup. Sal.]

235. *Origan.* { N. Summitates. P. 1. Aq. ol. ſt. 3. ☉.

P.

236. *Palmæ.* Dactyli, hinc Diaphœnicon.

237. *Papav. ſat.* { N. 1. Flor. 2. Sem. alb. 3. Sem. nigr. 4. Capita cum & ſine ſemine. P. 1. Succ. inſp. 2. Extr. 3. Aq. 4. Syr. ſ. 5. C. 6. El. 1. Diac. ſ. 7. 2. Montan. 8. 3. Actuar. 9. In ſolid. 10. Loch. 11. Ol. expr.

238. *Papav. err.* { N. Flores. P. 1. Aq. 2. Syr. 3. Conſ. 4. extr. 5. ✠.

239. *Parietar.* { N. Folia. P. Aq. ſtil.

240. *Paris herb.* { N. 1. Baccæ. 2. Folia. P. Pulvis Saxonic. (ʒß.)

241. *Paſtinac.* N. 1. Sem. 2. Herba (rarò.)

242. *Paſtin. ſylveſtr.* { N. Semen. P. 1. Conf. ſem. 2. Aq. ſtill. 3. Ol. ſt.

243. *Perfoliat.* { N. 1. Folia. 2. Semen. P. Aq.

244. *Perſic.* { N. 1. Folia. 2. Flor. 3. Nucl. 4. Fruct. P. 1. Cond. 2. Aq. fl. 3. Aq. diur. 4. Syr. fl. 5. Conſ. 6. Ol. expr. [Huc Perſia Armeniaca.]

245. *Perſicariæ* Folia. [P. 1. ▽. 2. Eſſent. 4. Unguentum.]

246. *Petaſit.* { N. Radix. P. 1. ▽. 2. Ol. ſt. 3. Extr.

247. *Petroſel.* { N. 1. Rad. 2. Sem. 3. Fol. P. ▽. ſtill.

248. *Petroſel.* Montan. 1. Rad. 2. Folia.

249. *Petroſel.* Macedonic. 1. Semen. 2. Radix (rarò.)

250. *Peucedan.* { N. 1. Rad. 2. Semen. P. 1. ☉. 2. Ol. ſt.

251. *Pimpinel.* { N. 1. Rad. 2. Semen. P. 1. Cond. rad. 2. Conf. 3. Conſ. 4. ▽. ſt. 5. Ol. ſt. 6. ☉. *varia circa illam Experimenta.*

252. *Pinaſtr.* { N. 1. Cort. 2. Fol. 3. Nuc. 4. Reſina. P. 1. ▽. 2. Ol.

253. *Pini.* { N. 1. Nuces pineæ. 2. Cort. 3. Folia. P. Ol. expr.

254. *Piper.* { N. Semen. 1. Album. 2. Nigrum. 3. Longum. P. 1. Spec. Diatr. pip. 2. Trag. fort. 3. Ol. ſt. 4. Ol. inf.

255. *Piſtac.* { N. Fruct. P. Ol. expr.

256. *Plantago* { N. 1. Sem. 2. Fol. 3. Radix. P. 1. Succ. inſp. 2. ▽. 3. Syr. [4. Extr. 5. Spec. diaplantagin.]

257. *Pæon.* { N. 1. Rad. 2. Sem. 3. Flores. P. 1. ▽. 2. Syr. 3. Extr. 4. Conſ. 5. ☉. 6. Fæcul. 7. Ol. ſt. (Extr. diapœon. Mind.) (Mel Pœoniat.)

(Polium Montanum Creticum.)

258. *Polygon.* { N. Herba. P. ▽.

259. *Polygonat.* { N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Baccæ. P. ▽.

260. *Pomi.* { N. Poma acida, dulcia, ſubacida. P. 1. Succ. 2. Syr. ſ. 3. Syr. Reg. ſab. 4. Extr. ſ. ſucc. inſpiſſ. 5. Extr. rad. (Unus Pomadum.)

261. *Popul.* { N. 1. Cort. (albæ.) 2. Oculi, (nigræ.) 3. ſtilla. P. 1. Ol. inf. 2. Unguent.

262. *Porri.* 1. Rad. 2. Herb. 3. Sem.

263. *Portulac.* { N. 1. Folia. Semen. P. 1. Succ. inſp. 2. ▽. 3. Syr. ſ. 4. Syr. C. 5. Conſ. è fol. (6. Loch.)

264. *Primul. veris.* { N. 1. Flores. 2. Folia. (Radix.) P. 1. ▽. 2. Conſ. (Spiritus.)

265. *Prunell.* { N. 1. Folia. 2. Flor. P. 1. ▽. 2. Conſ. è fl.

266. *Pruni* { N. 1. Pruna 2. Gummi. P. 1. Cond. 2. Pulpa. 3. El. diapr. ſimpl. 4. Comp. 5. Diapr. non laxativum. (Diaprun. ſolut. Nic.) Pruna laxativ.)

267. *Ptarmica* 1. Radix. 2. Folia.

268. *Puleg.* { N. Folia. P. 1. ▽. 2. ▽. bis deſtill. 3. Ol. ſt.

269. *Pulmonaria* Folia. (P. 1. ▽. 2. Conſerv. flor.)

(Pulſatilla P. ▽.

270. *Pyrethr.* Radix.

271. *Pyrol.* Folia.

272. *Pyri* fructus (pyra.)

Q.

273. *Quercus* { N. 1. Folia. 2. Gland. 3. Cupulæ. 4. Cort. 5. Viſc. 6. fung. P. 1. ▽. 2. Gluten. [3. Spiritus.]

274. *Quinquefolium* { N. Herba Radix. P. ▽. (Extr.)

R.

275. *Raphan.* { N. 1. Semen. 2. Radix. P. ▽.

276. *Raphan. marin.* { N. Radix. P. ▽.

277. *Rapi* Radix.

278. *Rhapontic.* Vulgaris radix.

279. *Rhapontic.* Veri.

280. *Rhodia.* Radix.

281. *Rhodium.* Lignum ejuſque Extract.

282. *Rhois* { N. Baccæ. P. 1. Cond. bacc. 2. Rob. ſ. 3. Rob. comp. 4. Vinum.

284. *Roſæ.* { N. 1. Flores. 2. Anthera. P. 1. ✣ 2. ▽. 1. flor. rub. 2. Pallid. 3. Alb. 4. Balſ. 5. Conſ. ſ. & ⊕-ta, tum & conſ. pallid. 6. Elect. roſar. 2. De ſ. roſar. 7. Morſell. 8. Ol. ſtill. & ol. infuſ. 1. Vulgare. 2. Omphac. 3. Comp. 9. Pil. roſat. 10. Spec. El. de ſ. roſar. it. ſpec. arom. roſ. ſp. Diarrh. h. Abb. ſp. roſar. novell. 11. Spirit. 12. Syrup. 1. Roſat. ſ. 2. Solut. Muſcharum. 3. laxat. comp. ſ. elleb. 4. ſine elleb. 5. De roſ. ſicc. 6. Iuleb. 7. Mel. roſar. Meſ. ſ. m. citrat. m. laxat. 13. Tinctur. 14. Troch. Diarrh. 15. Ung. roſat.

Roſa Chinenſis variaque circa illam.

285. *Ros ſolis.* { N. 1. ▽. Herba. 2. Succus. P. ▽. *Varia circa Rorem Solis Experim.*

286. *Roſmar.* { N. Folia. 2. Flor. (Anthos) 3. Semen. P. 1. ▽. 2. Spir. 3. Mel anthos. 4. Ol. ſtill. 5. Balſ. 6. Conſerv. 7. Sp. Dianth.

287. *Rubia* radix.

288. *Rub.* { N. 1. Fol. 2. Fl. (1. Mora rubi. 2. Mora bati.) 3. Cymæ. 4. Rad. P. 1. Rob. Diam. ſ. c. 3. Diam. N. col.

289. *Rub. idæi.* { N. Fructus. P. 1. ▽. 2. Spir. 3. Syrup. 4. Vinum. 5. Conditi fruct. 6. Acet.

290. *Ruſci.* Radix.

291. *Rut. hortenſ.* { N. 1. Herb. ſ. ſummit. 2. Semen. P. 1. ▽. 2. Ol. ſt. 3. Ol. inf. 4. ⊖. 5. ✣. 6. Balſ.

292. *Rut. murar.*

S.

293. *Sabin.* { N. Folia. P. 1. ▽. 2. Spiritus. 3. Extractum. 4. Oleum ſtill.

294. *Salic.* 1. Fol. 2. Iuli.

295. *Salviæ* { N. 1. Folia. 2. Flor. P. 1. ▽. 2. Ol. ſtil. 3. ⊖. 4. Conſerv.

[Salvia baccifera.]

296. *Sambuc.* { N. 1. Flor. 2. Bacc. 3. Cort. 4. Spong. 5. Turiones. P. A floribus. 1. ▽. 2. Spir. 3. Vi. 4. Ol. infuſ. 5. Ol. ſtill. (Acetum.) Ex baccis. 1. Rob. 2. Tinct. 3. Spi. 4. Ol. expr. 5. Tragæa.

297. *Sanguiſorb.* { N. 1. Herb. cum flor. 2. Rad. P. 1. ▽. 2. Syr. 3. Conſerv.

298. *Sanicul.* { N. 1. Folia. 2. Radix. P. ▽.

299. *Santal.* { N. Lignum. 1. Alb. 2. Rubr. 3. Citrin. P. 1. Extr. gummoſ. 2. Spec. Diſant. 3. Ung. 4. Cerotum. 5. Tr. chiſc.

300. *Santonic.* { N. Semen. P. 1. Semen ppt. 2. Conſ. (næ.

301. *Saponar.* 1. Radix. 2. Folia.

302. *Sarſaparilla.* Radix. [P. Extr.]

303. *Saſſafr.* { N. 1. Lignum. 2. Cortex. P. 1. Extr. 2. Ol. ſtill.

304. *Satureja.* { N. Herba cum flor. P. 1. ▽. 2. Ol. ſtill. (⊖.)

305. *Satyrii.* { N. Radix. P. 1. Condit. rad. 2. Elect. di. Extr. ſang.

306. *Saxifr.* { N. 1. Fol. cum Fl. 2. Rad. (ſe. dict.) P. ▽.

307. *Scabioſ.* { N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Flor. P. 1. ▽. 2. Syr. 3. Conſ. 4.

308. *Schananthi.* 1. Culmi. 2. Flor. 3. Radix.

309. *Scolopendr. ver.* { N. Folia. P. ▽. (Acet.)

311. *Scord.* { N. Folia. P. 1. ▽. 2. Succ. insp. 3. Syr. ſ. 4. cap. 5. Conſ. 6. El. Diaſcord. Fra. 7. ⊖.

312. *Scorzoner.* { N. Radix. P. 1. ▽. 2. Extr. 3. Cond. radix.

313. *Scrophul.* { N. Radix. P. ▽.

314. *Scyll.* { N. Radix. P. 1. Rad. pp. (& Trochiſci ex illa,) 2. Oxymel. ſ. &c. (& oxyſacharum) 3. Loch. 4. ✠ 5. Fæcula 6. Extr.

315. *Sebeſten.* { N. Fruct. Sebeſten. P. Elect. de Seb.

316. *Secal.* { N. 1. Farin. 2. Furf. P. 1. Panis. 2. ▽. è pane. 3. ▽. gram. 4. Empl. è Cruſt. p.

317. *Sedi.* { N. Folia. P. 1. ▽. 2. Succ. (Syrupus.)

318. *Senecionis.* { N. Caulis cum fol. ac Flor. P. ▽. ſt.

319. *Serpill.* { N. Herb. cum Flor. P. ▽. (℞.)

320. *Seſam.* { N. Semen. P. Ol. expr.

321. *Seſel.* Maſſiliotic. ſemen.

322. *Seſel.* Officinar. 1. Radix. 2. Semen.

323. *Seſel.* Cretic. ſemen.

324. *Sideritis.* Herba.

325. *Siliquæ* fructus. ſ. ſuccus melligineus. (P. Syr. Diacodion.)

326. *Sinap.* { N. Semen. p. Ol. expr.

327. *Siſar.* Radix.

328. *Solan.* { N. 1. Herba. 2. Baccæ. p. ▽. ſtill.

329. *Sorbi.* fructus (Sorbum) (P. Rob. Diaſorbis.

330. *Spica.* { N. 1. Fol. 2. Flor. Lavend. 3. Sem. Lavend. p. 1. Conſ. 2. Confect. 3. Aq. 4. Ol. ſt. (Spirit.)

331. *Spic. celtic.* Radicula cum adnatis.

332. *Spic. Indic.* { N. Radix. p. ▽. Ol. nardin. ſ. 2. Comp.

333. *Spinachia.* Herba.

334. *Staphisagr.* Semen.

335. *Stachad.* { N. Flores ſ. ſpicæ compreſſæ. p. 1. Syr. ſ. 2. Syr. c. 3. Syr. Fernelii.

336. *Stachad. Cur.* Flores.

337. *Succiſ.* { N. 1. Rad. 2. Flor. 3. Folia. p. Aq.

338. *Symphyt.* { N. 1. Rad. 2. Fol. 3. Flores. p. 1. Aq. 2. Conſ. 3. Cond. rad. 4. Syr. 5. Extr. 6. Extr. ſanguineum. 7. Ol. ſt.

T.

339. *Tamariſc.* { N. 1. Lignum. 2. Rad. 3. Cort. (inprimis radicis.) p. 1. Extr. 2. ⊖.

340. *Tanac.* { N. 1. Herb. cum ſt. 2. Sem. p. 1. Aq. 2. Ol. ſtill. (Conſerv. Sal.)

341. *Taraxac.* { N. 1. Rad. 2. Folia. p. aq.

Thee Hiſtoria & Præparationes.

342. *Thlaſpi.* 1. Semen. 2. Herba.

343. *Teucrii.* Herba cum flor.

344. *Thym.* { N. 1. Herba. 2. Semen. p. 1. Aq. 2. Spir. 3. Ol. ſtill.

345. *Thymiama.* Cortex.

346. *Tiliæ.* { N. 1. Flor. 2. Fol. 3. Cort. 4. Sem. 5. Lignum. (Viſcum.) p. 1. Aq. 2. Conſ. (Spiritus.)

347. *Tormentill.* { N. Radix. p. aq. (Extractum.)

348. *Trichoman.* N. Flor. herb.

349. *Trifol.* N. Acet. Aur. Odor. (Trifolium paluſtre) P. Eſſent.

350. *Tritic.* { N. 1. Semen. 2. Farina. 3. Furfures. p. 1. Aq. 2. Ol.

351. *Tuſſilag.* { N. 1. Folia. 2. Radix. p. 1. Syr. de farfare. 2. Conſ. 3. Aq. (4. Looch.)

V.

352. *Valer.* { N. 1. Radix. 2. Herba (Phu veri.) p. 1. Aq. 2. Extr.

353. *Verbaſc.* { N. 1. Fol. 2. Fl. 3. Rad. [rarò.] P. 1. ▽. 2. Ol. inf.

354. *Verben.* { N. Herba ſ. ſummit. P. 1. ▽. 2. Ung.

355. *Vermicularis* folia cum floribus.

356. *Veronic.* { N. 1. Folia. 2. Flores. P. 1. Conſ. 2. ▽. 3. ▽. Cum Vino deſt. 4. Syr. 5. ⊖ 6. Rob. *Varia circa Veronicam Experimenta.*

357. *Victorial.* Radix.

358. *Vincæ perv.* { N. Folia. P. ▽.

359. *Vincetoxic.* { N. 1. Radix. 2. Semen. [ſed rarò.] P. 1. ▽. 2. Extr.

360. *Viol. purpur.* { N. 1. Flor. 2. Fol. 3. Semen. P. 1. Syr. ſol. 2. Syr. violar. ſ. 3. ſ. viol. comp. 4. Iuleb. 5. Conſ. 6. ✠. 7. Ol. inf. 8. ▽. ſtill. è flor. rum ex tota. 9. Tinct. 10. Extr. 11. Trochiſc. [Viſcum.]

361. *Virg. Aur.* { N. 1. Fol. 2. Flor. P. ▽.

362. *Virg. aureæ, conſolid.* dictæ Folia.

363. *Vitis.* { N. 1. Folia. 2. Lachryma. 3. Uvæ. 1. Immatur. 2. Maturæ. 3. Paſſæ maximæ, [Zibebæ.] majores & minores. 4. Vinaceæ. P. 1. ▽. 2. Cinis ſarment. 3. Loch. paſſulat. 4. Mel paſſulat. 5. Condit. Paſſul. laxat. 6. Acetum paſſulat. & Agreſtin. ſolut. 7. Ol. exacin.]

364. *Ulmar.* { N. 1. Folia cum flor. 2. Radix. (rasò.) P. 1. ▽. 2. Extr.

365. *Urtic.* { N. 1. Rad. (maximæ) 2. Semen. 3. Fol. [minoris] & Romanæ. 4. Semen. [ol. ex hoc expr.]

366. *Urtic. mortuæ.* { N. Herba cum flor. P. Conserv.

Uva spina.

367. *Zedoar.* { N. Radix longa rotunda. P. 1. Cond. 2. Conf. 3. Extr. 4. Ol. ſt. 5. ⊖. 6. Balſ.

368. *Zinzib.* N. Radix. P. Cond. in China. 2. Cond. noſtrat. 3. Conf. 4. Zz. laxativ. 5. Spec. Diaz. 6. Ol. ſtill.

Claſſis II. De Alterantibus ſecundariis.

369. *Acet.* { N. 1. Vinacea. 2. Cereviſiaria. 3. Pomacea. P. 1. *Deſtillata* 1. ✠ deſt. com. 2. Et ex fæcibus. 3. ✠ radicat. 4. Mellit. 5. ✠ Terebinth. 6. ℞ [7. Syrupus acetoſus ſimpl.] [8. Syrupus acetoſus comp. Meſ.] [9. Syrupus acetoſus diarhodon Meſ.] 10. Cryſtall. ✠.

370. *Ammoniac.* { N. 1. *Θραῦσμα.* 2. *φύρτμα.* P. 1. Amm. depurat. 2. Ol. ſt. 3. Cærul. 4. Pil. 5. Extr. reſinoſ. 6. Extr. viſcoſ.

371. *G. Animæ.* P. Ol. ſt.

372. *G. Arabic.* P. 1. Pulvis. 2. Depuratum.

373. *Aſa fœtid.* { N. Ipſa aſa. P. 1. Pilulæ de Aſa fœtidæ 2. Pil. f. [oleum.]

374. *Balſamum* verum.

375. *Balſamum* de Tolu.

376. *Balſamum Indicum* & ejus ſpiritus.

377. *Bdellium.* Gummi [lachryma] & P. Pilulæ.

378. *Benzoin.* Et P. 1. Magiſt. 2. Flores. [& ex his Tinctura.] 3. Liquor. 4. Oleum ſtill. 5. Trochiſc.

379. *Camphorat.* Et P. 1. Oleum. 2. Ol. Camph. Succin. 3. Liquor. 4. Eſſent. alexiteria.

380. *Cancamum.*

381. *Caranna.*

382. *Colophonia.*

383. *Copal.* Reſina & P. ol. ſtill.

384. *Elemi* Et P. Ol. ſt.

385. *Fuligo* Et P. 1. Spir. 2. Ol. 3. ⊖.

386. *Galbanum* Et P. 1. Depurat. 2. Ol. ſt. 3. Galbanetum. 4. Cerot. de G.

387. *Hypociſtis* & P. depurat.

388. *Lacca* & P. 1. Lota. 2. Trochiſc. (ſpec. Diaſacc.)

389. *Ladanum* Et P. Ol. ſt.

390. *Liquidambra* Et P. 1. Ol. expr. 2. Coctum.

391. *Lycium.*

392. *Maſtiche* Et P. 1. Ol. ſt. Balſ. 2. Ol. per de… Ol. Coct. 4. Spir. 5. ▽. Maſtich. 6. ▽. 7. P… læ. [Emplaſtrum.]

393. *Myrrha* Et P. 1. Depurat. 2. Extract. 3. … ſtill. 4. Liquor. 5. Troch.

394. *Omphacium* Et P. Syrupus de Agreſta. [Rob…

395. *Opium* { N. 1. Exoticum (Thebaic.) 2. N… ſtrat. P. 1. Extr. Querc. 2. Aliud 3. E… Salæ. 4. Extr. Croll. 5. 6. Laudan… opiat. 7. L. op. Querc. 8. Aliud m… 9. L. op. ſ. Anodynum ſpecificum … trac. 10. Nepenth. aureum Salæ. 11. … op. Croll. 12. L. op. Sen. 13. S. Pla… 14. Liq. 15. Solid. S. Cl. 16. Pect. … læ. 17. Pil. Narcot. Plater.

396. *Opopanax.* [Pilul. ℞.]

397. *Piſſaſphaltos.*

398. *Picis* { N. 1. Pix liquida. 2. P. Sicca (paliſſa.) P. Ol. ſtill. (▽.)

399. *Reſin. Terebinth. Cypr.* { N. Vera. P. pil. Podagr.

400. *Reſina Laricis ſ. Tereb.* { N. Vulgar. P. 1. Spir. 2. Ol. 3. Balſ. 4. C… lophon. 5. Ol. cærul. 6. Tinct. … ⊖ 8. Pil.

401. *Sacchar.* { N. A loc. 1. Sacch. Madar. 2. C… nar. 3. Thomæum. 4. Meliſſ. (cibo…le.) 5. Valent. ab elaborat. 1. Sacch… non finum. 2. Finum. 3. Candiſ. … Penidiat. P. 1. Sacch. penid. 2. Roſat. … Violat. 4. ▽ ſtill. 5. Ol. 6. ⊖. 7. … Liq. 9. Eſſ. & Cryſt.

402. *Sagapenum* Et P. 1. Depurat. 2. Pilul. comm… Pill. Camilli. 4. Pil. fœtidæ. 5. Ol. ſtill.

403. *Sanguis Draconis.*

404. *Sarcocolla* Et Pilul. de Sarcocoll.

405. *Succolata.*

406. *Storax calamit.* Et p. 1. Ol. ſtill. ol. coct.

407. *Styrax liquidus.*

408. *Tacamahaca* Et P. Emplaſt. ſtom.

409. *Tartari Præp.* { 1. Depurat. unde cremor cryſt… Acidum Tartari. 2. Deſtillat. unde. 1. Spir. & ol… Spir. comp. 3. Spir. Tartari ⊕-lat… 4. Philoſ. ad ☾ pot. 3. Salificat. 1. ⊖ Tart. 2. Ol… d. 3. Magiſt. 4. Mag. purg. 5. T… ctur. 6. Tart. ⊕-latus. 7. Tart. ⊕… tus cryſtalliſatus. 8. Volatil. 9. … Splen. [Tart. tartariſatus] Tart. E… ticus.] [Tart. Nitratus.] *De S… Volatili Tartari Tractatulus Dan… Ludovici.*

410. *Thuris* { N. 1. Thus. 2. Cortex. 3. M… na. P. 1. Liquor. 2. Elect. Diaolib.

411. *Tr…*

411. *Tragacantha* & p. 1. Spec. Diatrag. calid. 2. frigid.

412. *Tubera Cervina.*

413. *Vini* p. 1. ☿ 2. ☿ ſubtiliſſ. 3. ☿ alcaliſat. 4. ☿ Tartariſatus 5. ☿ Tart. alcaliſat. 6. ▽. Philoſophica. 7. ☿ microcoſmic. 8. ☿ ⊕-latus 9. Q.E. 10. Vegetab. Cl. 11. Mag. Vini. 12. ▽ temperata. 13. ⊖ Philoſophor. 14. Cinis Clavel.

Claſſis III. De Purgantibus primariis.

414. *Agarici* { N. Fungus. 1. Mas. 2. Fœm. P. 1. Extr. 2. Trochiſcat. 3. Trochiſci. 4. Pil. 5. Pil. Hieræ c. Ag. [Fecula] [Syrup.] }

415. *Aſari* { N. 1. Radix. 2. Folia. P. 1. Extr. Coagulum. 2. El. Diaſar. }

416. *Bryon* { N. Radix. P. 1. Fæcula. 2. Nectar. ſuc. 3. Ung. Agrippæ. }

417. *Cartham.* { N. Semen. P. 1. Extr. Diacarth. 2. Syrup. 3. El. Diac. 4. Spec. Diac. [Lohoc.] }

418. *Caſſ.* { N. Siliquæ & Medulla. P. 1. Flos ſ. pulpa. 2. C. Extracta pro clyſt. 3. El. Diacaſſ. c. Mann. 4. C. Extr. ſine foliis ſenæ. 5. c. fl. ſenæ. 6. Extr. 7. ▽. 8. Syr. }

419. *Cataputiæ minor.* 1. Semen ſ. grana. 2. Folia rariſſime.
N. Cataputia major, v. Ricinus.

420. *Colocynthid.* { N. Poma. P. 1. Troch. Alhandal. 2. Inf. Trochiſc. 3. Extr. coloc. }

421. *Ebuli.* { N. 1. Cortex. 2. Acini ſ. ſeminula. P. Ol. expr. & Arcan. Chamæactes. }

422. *Ellebori nigri.* { N. Rad. Cort. P. 1. Præpar. Offic. 2. Præp. Recentior. 3. Extr. 4. Extr. Querc. 5. Aliud Extr. Salæ. 6. Cloſſ. 7. Balſ. 8. Syrup. 9. Oxymel. }

423. *Ellebor. alb.* { Radix. P. 1. Vomit. Conrad. 2. Vin. Vomitor. }

424. *Epithym.* { N. Integra planta. P. Syrup. }

425. *Eſulæ.* { N. 1. Cort. 2. Fol. 3. Succus. P. 1. Extr. Salæ. 2. Extr. Ruland. 3. 4. Extr. Querc. 5. pil. Fern. }

426. *Frangulæ* Cortex interior.

427. *Gratiolæ.* { N. Folia. P. 1. ▽. 2. Extr. 3. Conſerv. 4. ⊖. }

428. *Hermodactyl.* { N. Rad. p. Pilulæ. [Extractum.] }

429. *Ialap.* { N. Radix. p. 1. Extr. 2. Magiſt. ſ. Reſina. }

430. *Mechoacann.* { N. Radix. p. 1. Extr. ſimpl. 2. Extr. comp. (Feculâ, Morſuli.) }

431. *Mezerei.* { N. 1. Cort. 2. Fol. 3. Grana. p. 1. Pil. }

432. *Myrobalan.* { N. Fruct. 1. Chebul. 2. Citr. 3. Belliric. 4. Ind. 5. Embl. P. 1. Pil. de 5. generibus. 2. Extr. [Mel Erubic.] Myrob. Condit. }

433. *Polypodii* Radix. (P. Syr. de Polypod. ſimp. & Comp. Extractum.)

434. *Pſyllii.* { N. Semen. p. Elect. }

435. *Rhabarbar.* { N. Radix. p. 1. Condit. 2. Syrup. de Cich. cum Rhabarb. 3. Syrup. de R. ſolut. 4. Syrup. Diaſer. 5. Troch. de R. 6. Pil. de R. 7. Extr. (Confectio.) Tinctura. }

436. *Ricini.* { N. Semen ſeu nuclei. p. Ol. de Kerva. }

436. *Ricini Americ.* grana ſ. Tiglia.

437. *Sennæ* { N. 1. Folia. 2. Folliculi (rarò.) p. 1. Pulvis ſ. Montagn. 2. Syr. Fol. ſ. 3. Syr. de Pomis Reg. Sab. 4. El. Diabelzem. 5. Paſſul. laxat. 6. Extr. 7. Tinct. }

438. *Soldanell.* { N. Herba ſ. Folia. p. Succus inſpiſſatus. }

439. *Spin. infectior.* { N. Baccæ. p. 1. Succ. inſpiſſ. 2. Syrup. 3. Extr. Rham. }

440. *Staphiſagriæ.* Semen.

441. *Turpeth.* { N. Cortex. S. Radix. p. 1. Spec. Diaturb. cum Rhabarb. 2. Pulv. Stockſtaldi. 3. Pil. de Turb. 4. ✣ de Turb. 5. Extr. }

442. *Tamarind.* { N. Fructus (Dactylus.) p. 1. Pulpa T. 2. El. Diaphæn. }

Classis IV. De Purgantibus secundariis.

443. *Aloës.* N. Succus scilicet. Aloe. 1. Lucida. 2. Succotrina. 3. Epatica. 4. Caballina.
P. 1. Lota. 2. Balsam. s. Extr. 3. Violata. 4. Viol. Tartarea. 5. Rosata, 6. 7. Rosata. Aquæpend. 8. Ol. purg.

444. *Elaterium.* N. Succus. Elaterium.
P. 1. Depuratum. 2. Correctum extr.

445. *Euphorbium.* (Succus.) N. 1. Flavum. 2. Candicans.
P. 1. 2. 3. 4. Correct. 5. Extract. 6. Ol. still. 7. Ol. com. 8. Pilulæ.

446. *Ghitta Iemon.* N. Succus.
P. 1. Correct. 2. Extr. s. Magist.

447. *Manna.* N. Ipsa Manna.
P. 1. Elect. Diacass. c. M. 2. El. lenit. de M. 3. M. Tartarisat. 4. M. liq. 5. 6. Spirit. 7. Syr. Lax. (Manna Compos.)

448. *Opoponax.* P. 1. Op. depuratum. 2. Extr. 3. Pilul. 4. Ol. still.

449. *Scammon.* N. Succus.
P. 1. Correct. Diagryd. 2. Defæcat. 3. Extr. Resina. 4. Extr. aromatisat. 5. Glycyrrhiz. 6. Elixyr. Pilul. 7. Θ-tum. 8. Sulphurisatum. 9. Rosat. 10. Inf. s. spirit. purgans. 11. Diacydon. lucid. 12. Gelatina laxat.

Hinc Conf. anis. laxat. El. bened. laxat. El. de Citro. sol. Diacydonit. laxat. &c.

De Sale volatili Plantarum Tractatulus Wolffgangi Wedelii.

LIBER

LIBER QUINTUS.

DE ZOOLOGIA.

I. Classis de Animalibus terrestribus perfectioribus.

1. *Agni.* 1. Pulmones (cùm recentes tum siccati.) 2. Fel. 3. Lana. 4. Ossa incin. 5. Coagulum.

2. *Alces.* N. 1. Cornu. 2. Ungula. 3. Nervi.
p. Ex Cornu. 1. C. Præp. 2. C. Phil. calc. 3. Spirit. 4. ☿ volat. 5. Oleum. (Paratur & Galreda.)

3. *Apri.* N. 1. Adeps. 2. Dens. 3. Genitale. 4. Fel. 5. Stercus. 6. Urina. (Cerebrum.) (Lapis.)
p. 1. Dens præp. 2. Magist. 3. ▽. Sanguin.

4. *Asin.* 1. Ungul. 2. Sang. 3. Lac. 4. Urin. 5. Sterc. 6. Adeps. 7. Pellis.

5. *Bovis.* N. 1. Cornu. 2. Fel. 3. Iecur. 4. Splen. 5. Sanguis. 6. Medull. 7. Sevum. 8. Axung. 9. Ung. 10. Urin. 11. Sterc. 12. Lapill. 13. Lac. 14. Butyr. 15. Cas. 16. Priapus. 17. Ossa.
p. 1. ▽. lact. ▽ stercor. (omnium florum.) 2. ▽ sang. 3. Dec. splen. 4. Extr. splen. & epat. 5. Ol. butyr. 6. Tinct. fellis.

6. *Bubal.* N. 1. Cornu & Ungulæ. 2. Sevum. 3. Stercus. (Urina) (coagulum.)
p. Extr. Epat.

7. *Bubon.* N. 1. Buf. exiccat. [Sperma.] (de Lapide.)
p. 1. Amulet. 2. Pulvis. 3. Sal. 4. Oleum. 5. Ol. comp.

8. *Canis.* N. 1. Integer. 2. Caput. 3. Axung. 4. Fel. 5. [Lac] Sang. 6. Sterc. 7. Urina. 8. Dens. 9. Pellis. 10. Pilus.
p. Balsam.

9. *Capri.* N. 1. Corn. 2. Sang. 3. Lien. 4. Medulla. 5. Sevum. 6. Lac. 7. Lapilli. 8. Sterc. 9. Urina. 10. Vesica. 11. Oment. 12. Pellis. 13. Fel.
p. Sang. 1. Spiritus. 2. Ol. 3. ☿. 4. Balsam. antipodagr.

10. *Capreæ alpinæ.* 1. Sang. 2. Sev. 3. Iecur. 4. Fel. 5. Sterc. 6. Lapis. *Lapidis caprea Alpinæ, seu potius Ægagropila descriptio & usus.*

11. *Capricervæ* Orient. Lap. Bezoar. Orient.

12. *Capricervæ* Occid. Lap. Bez. Occident.

13. *Capreoli.* 1. Caro. 2. Coagul. 3. Iecur. 4. Fel. 5. Lien. 6. Stercus.

14. *Castor.* N. 1. Axung. 2. Testic. [castorium] 3. Pellis.
p. 1. Ol. infus. 2. Ol. still. 3. El. diacast. 4. Extr. [Essent. liquida.]

15. *Cati domest.* 1. Axung. 2. Sang. 3. Caput. 4. Sterc. 5. Pellis. 6. Secundina.

16. *Cati* Zibethini Excrementum [Zibethum.]

17. *Cervi.* N. 1. Cornu. 2. Corium. 3. Os de Corde. 4. Genit. 5. Testic. 6. Sang. 7. Lachrym. 8. Medull. 9. Sev. 10. Talus. (Astragalus) 11. Lapis.
P. Ex Cornu 1. *C. C.* ust. 2. ppt. 3. *C. C.* phil. calc. 4. Magist. 5. Galreda. 6. Liquor. 7. Oleum. 7. ☿ vol. 9. ▽ è tiphis. 10. Ung. *C. C.* anod.
Ex Cord. ▽. *C. C.*
Ex sang. Balsam. antipodagr.
Ex Sevo ol. still.

18. *Cochl.* N. 1. Integræ. 2. Testæ. 3. Pinguedo. 4. Mucus.
p. 1. ▽. 2. Cinis. 3. Liq. Limac.

19. *Cunicul.* 1. Integer ustus. 2. Axung. 3. Cerebrum.

20. *Elephant.* N. Dens (Ebur.)
p. 1. Ebur ustum. 2. Trochisc. de spodio.

21. *Equi.* N. 1. Sang. 2. Coagul. 3. Lac. 4. Sterc. 5. Lichenes. 6. Testes. 7. Pinguedo lubæ. 8. Ungul. 9. Pili. 10. Saliva. 11. Dens. 12. Lapis.
p. Extr. Lichen.

22. *Erinaceus.* 1. Integer. 2. Iecur. 3. Axungia. 4. Ventriculus.

23. *Hominis* *Vivi.* 1. Capilli & horum ▽. 2. Ungues & inde p. mucilago. 3. Saliva. 4. Cerimen. 5. Sudor. 6. Lac & ex hoc p. 1. ▽ ☉ 12. Butyrum. 7. Sang. menstr. 8. Secundina. 9. Urin. ejusque p. scilicet, 11. 2. 3. 4. *Spiritus* 5. *Magist.* 6. *Oleum ludi.* 10. Stercus cujus p. 1. ▽. 2. *Oleum.* 3. *Zibet. Occid.* 11. Semen. 12. Sanguis & p. 1. ▽. 2. 3. *Ol.* 4. *Balsam. antipod.* 5. *Spir.* Antiepilept. 6. *Mumia.* 7. *Arcan. sang.* 12. Calculus & p. 1. ☿. 2. *Ol.* 3. *Essentia s. Elyx.* 14. Lumbrici. 15. Pediculi. 16. Membrana caput fœtus cingens.
Interempti. 1. Mumia & p. *præter vulgaria.* 1. 2. 3. 4. *Tinctura.* 5. 6. *Ol. mumiat.* 7. ▽. *Divina.* 2. Cutis. 3. Pinguedo & p. *Linimentum.* 4. Ossa & p. 1. *Pulvis.* 2. *ppt.* 3. *Magist.* 4. *Ol. & c.* 5. *Medull. oss* 6. Cranium *& P.* 1. *Cal.* 2. *ppt.* 3. *Magist.* 4. *Spir.* 5. *Ol.* 6. ☿ *volat.* 7. *Extr.* 8. *Galreda.* 7. Usnea. 8. Cerebrum & p. 1. *Spir. s. aurea.* 2. *Ol.* 3. ▽. *antepilept.* 9. Fellis. *Extract.* 10. Cor.

[Leo-

[Leonis. Pinguedo. Stercus. Cruor.]

24. *Leporis.* 1. Cinis. 2. Caput. 3. Oculus [Dentes.] 4. Sanguis. 5. Pulmo. 6. Cerebr. 7. Cor. 8. Iecur. 9. Fel. 10. Renes. 11. Teſticuli. 12. Uterus. 13. Coagul. 14. Talus. 15. Axung. 16. Sterc. 17. Pili.

25. *Lupi.* { N. 1. Dens. 2. Cor. 3. Hepar. 4. Inteſtin. 5. Axung. 6. Oſſa. [Caro.] 7. Sterc. 8. Pellis. p. 1. Ol. coct. 2. Eſſentia Sang.

26. *Lyncis.* 1. Axung. 2. Vngues.

27. *Moſchi.* { N. Excrementum Moſchus. p. 1. Spec. diam. dulc. 2. Spec. diam. amar. 3. Confect. Moſchard. ſ. Trochiſc. 4. Ol. Moſchellin.

28. *Muli.* 1. Vngul. 2. Vrin. 3. Sterc. 4. Cor. 5. Epar, Renes, Vterus, Teſtes, ſpuma oris.

29. *Muris.* 1. Mus ipſe. 2. Stercus.

29. *Mus* araneus ſ. ſorex uſtus.

29. *Muris alpini* Adeps.

29. *Muris majoris* Stercus.

30. *Ouis.* 1. Cerebrum. 2. Fel. 3. Oeſypus. 4. Lana ſuccida. 5. Sevum. 6. Pulm. 7. Oment. 8. Sterc. 9. Vrina. 10. Veſica. 11. Caput & pedes. 12. Pediculi. [Lac.] Emplaſtr. de pell. ariet.]

31. *Ranunculus viridis.* 1. Ipſe ran. 2. Sanguis.

32. *Rhinocerotis* Cornu.

33. *Serpentis.* { N. 1. Cinis. 2. Pinguedo. 3. Exuviæ. 4. Fel. [Iecur.] p. 1. Bezoardic. animale ſimpl. 2. Comp. [Sal. comm. volat. vertebr.]

34. *Suis.* { N. 1. Fel. 2. Pulm. 3. Pinguedo. 4. Oſſa. 5. Talus. 6. Sterc. 7. Veſic. p. 1. Unguenta. 2. ▽. ad atrophiam.

35. *Talpæ.* 1. Cinis. 2. Cor. 3. Sanguis. [Cruor lint. except.]

36. *Taxi.* 1. Cinis. 2. Sanguis. 3. Adeps.

37. *Viperæ.* p. 1. Oleum coct. 2. Trochiſc.

38. *Vituli.* { N. 1. Medulla. 2. Stercus. p. ▽. pectoralis.

39. *Unicorn.* Cornu, *ejus ulterior & accurata hiſtoria.*

40. *Urſus.* 1. Pinguedo. 2. Fel. 3. Oculus.

41. *Vulpis.* { N. 1. Pingued. 2. Pulm. 3. Iecur. 4. Fel. 5. Lien. 6. Pellis. 7. Sang. 8. Cinis. 9. Sterc. p. 1. Ol. 2. Loch. de pulm. 3. Pulm. ppt.

Claſſis II. De Avibus.

42. *Accipiter.* 1. Ol. coct. 2. Adeps. 3. Excrementa.

43. *Alaudæ.* 1. Cor vel integra al. 2. Sang.

44. *Alcedin.* Cor.

45. *Anat.* 1. Ipſa anas viva. 2. Adeps. 3. Sang. 4. Fimus.

46. *Anſer.* 1. Pingued. 2. Sang. 3. Sterc. 4. Cutis pedum.

47. *Ardeæ* Axungia.

48. *Ciconiæ.* { N. 1. Integra. 2. Sterc. 3. Ventric. 4. Axung. 5. Fel. p. 1. ▽ antepilept. 2. Ol. ſt. 3. Sal volat. 4. Arcan. Alexiph.

49. *Columb.* 1. Integra viva. 2. Sanguis. 3. Tunica Ventric. 4. Fimus. & Empl. ex hoc.

50. *Cornic.* Fimus.

51. *Corvi.* 1. Pulli. 2. Cerebr. 3. Pingued. & Sang. 4. Stercus.

52. *Coturnic.* 1. Ping. 2. Excrement.

53. *Cucul.* 1. Vſtus. 2. Fimus.

54. *Ficedula* comeſta.

55. *Gall.* 1. Integra viva & P. 1. Gelatina. 2. Contuſum. 3. Ius. 2. Cerebr. 3. Tunica Ventric. 4. Teſticul. 5. Fel. 6. Ping. 7. Guttur. 8. Sterc. 9. Ova eorumque teſtæ, membranula, albumen, vitellum & p. oleum. [Lapillus lectorius.]

56. *Grus.* 1. Integ. 2. Ping. 3. Fel. 4. Caput. 5. Oculi. 6. Ventric. 7. Medulla tibiæ.

57. *Hirund.* { N. 1. Integ. 2. Cor. 3. Sang. 4. Lapill. 5. Nidus. 6. Stercus. p. ▽. ſtill.

58. *Milv.* 1. Cinis. 2. Caput. 3. Epar. 4. Sang. 5. Fel. 6. Sterc. 7. Ping. Hinc, P. Vng.

59. *Motacilla* pulvis.

60. *Noctuæ.* 1. Caro. 2. Fel. 3. Pinguedo.

61. *Olor.* 1. Pulli. 2. Adeps. 3. Pellis.

62. *Palumb.* plumæ uſtæ, tum Sang. Fimus, &c.

63. *Pari* Cinis.

64. *Paſſer* Troglotites comeſtus vel in cinere aſſumpt. [Oſſa.]

65. *Pavon.* 1. Ius. 2. Adeps. 3. Fel. 4. Sterc. [& ex hoc Syrup.] 5. Pennæ. 6. Ova.

66. *Perdic.* 1. Caro. 2. Medull. 3. Sang. 4. Iecur. 5. Fel. 6. Pennæ.

67. *Pic.* 1. Subſtantia. 2. Cinis P. ▽. antepil.

68. *Struthion.* 1. Tunica Ventric. 2. Adeps. [Ova.]

69. *Turtur.* 1. p. Cinis & Extr. 2. Pinguedo.

70. *Upup.* 1. Caro. 2. Ping.

71. *Vultur.* 1. Caro. 2. Ping. 3. Cerebr. 4. Fel. 5. Pennæ. 6. Fimus.

Claſſis III. De Piſcibus.

72. *Anguill.* { 1. Ping. 2. Caput. 3. Sang [4. Epar.] 5. Exuviæ.] P. ▽.

73. *Barb.* Ova.

74. *Blatta bizantia,* id eſt, conchylium.

75. *Cancr.* { N. 1. Subſtantia. 2. Oculi. 3. Putamen. p. 1. Cinis ℈. 2. ppt. ocul. 3. Mag. oc. 4. ▽ cancr. 5. Ol. liquor. oculor. [Spiritus.]

76. *Carpion.* 1. Fel. 2. Axung. 3. Lap. triangularis. 4. Lapilli oblongi.

77. *Ceti* Axungia.

78. *Conch.* { N. 1. Teſtæ. 2. Caro. 3. Margaritæ. p. Teſtæ calcin. ppt. Hinc antiepilept. Vmbilicus marinus.

79. *Dentalii* & Entalii ſubſtantia.

80. *Halec.* 1. Animæ. 2. Subſtantia. 3. Muria.

81. *Huſon.* Ichthyocolla.

82. *Lucii* { N. 1. Fel. 2. Cor. 3. Mandib. 4. Oſſic. cruciforme. 5. Axungia. 6. Ova. p. ▽ fellis.

83. *Matris perlar.* 1. Cinis. 2. ppt. & Antifebrile.

84. *Muſtel.* 1. Epar. 2. Ventric. 3. Spina.

85. *Oſtreæ.* 1. Subſtantia. 2. Teſtæ.

86. *Percar.* Lapides.

87. *Ranæ.*

87. *Ranar.* N. 1. Substantia. 2. Cor. 3. Epar. 4. Fel. 5. Pingued. 6. Sperma. P. 1. Cinis. 2. ▽ è ranis. 3. ▽ è sperm. 4. Ol. 5. Pulvis. spermiolæ compos. [Ung. ad atrophiam.] [Empl. de ranis cum & sine ☿io.]

88. *Sepiæ.* 1. Os. 2. Humor ater. 3. Ova.

89. *Sturion.* Ossa.

90. *Testudin.* 1. Crura. 2. Sang. 3. Fel. [Hepar.]

91. *Thymall.* Axungia.

92. *Tinc.* 1. Substant. 2. Fel. 3. Lapill.

93. Pinguedo. [maxillæ, Lapilli.]

Classis IV. De Insectis.

94. *Apis.* 1. Substantia. 2. Mel pp. Mel depurat. 2. M. destill. unde. 1. ▽ & spir. 2. Ol. comp. 3. ✣. 4. Tinct. 5. Essent. ♀. 6. Elixyr. Clysſus. (⊖ mellis.) 3. Cera & p. 1. Ol. still. 2. Balſ. 3. Mag. 4. Propolis.

95. *Araneor.* 1. Substant. 2. Tela.

96. *Asellor.* Pulvis.

97. *Bombyc.* 1. Subst. 2. Sericum. 3. Folliculi sericei.

98. *Cantharid.* Substantia.

99. *Cicad.* Pulvis.

100. *Cicindela.*

101. *Cimices.*

102. *Eruca.*

103. *Formica.* N. Subst. 2. Ova. 3. Acervus. 4. Resina congesta Thus Germanicum. p. 1. Oleum. 2. ▽ Magnan. 3. Liquor.

104. *Grylli.* 1. Cinis. 2. Succus.

105. *Hirudines.*

106. *Lacertus* N. impositus. p. Oleum.

107. *Locust.* 1. In suffitu. 2. In amulet.

108. *Lumbric.* N. 1. Conquassat. p. 1. ▽. 2. Ol. 3. Liquor. 4. Pulvis. [Spiritus.] *Lumbricorum artificialis productio.*

109. *Muscæ.* N. Substant. s. Capita. p. ▽.

110. *Ricinus.*

111. *Salamandra* (*ejus Historia accurata.*)

112. *Scarabæi* N. Ipsi & Cornua. p. Ol. *Scarabæi pilular.* pulvis. *Scarab.* Vnctuosus.

113. *Scinci.* 1. Integr. 2. Pinguedo.

114. *Scorpion.* N. 1. Cinis. P. 1. Ol. simpl. 2. Comp. 3. Magn. 4. Ol. S. nephr. sanguin. *Scorpionum artificialis productio.*

115. *Teredin.* Farina.

PHARMA-

PHARMACOPOEIÆ MEDICO-CHYMICÆ,

LIBER I.

DE ISAGOGE.

HOFMANNUS.

DE PHARMACOPOEIA MEDICO-CHYMICA in systema redigendâ Herculeo planè nisu hactenus *Plurimi Nostri census* laborarunt. Ex quibus omnes supereminere visus præstantissimæ eruditionis & multijugæ experientiæ Vir *CLARISSIMVS IOHANNES SCHROEDERVS Medicinæ Doctor p. m.* Cujus *PHARMACOPOEIAM MEDICOCHYMICAM* judicii bilance ponderando ad Naturæ & Artis cynosuram revocans non instar alienæ libidinis mancipium jurabo in verba Magistri, sed unicæ veritati litans animadversionibus & Notis illustrabo. Faxit divina clementia, ut omnia cedant in Nominis divini gloriam, proximi sanitatem, & proprium nostrum emolumentum.

CAPVT I.

De Definitione ac Distributione Pharmacologiæ.

PHarmacopœja est descriptio rerum medicamentalium ad bene medicandum. Seu est doctrina medicamentorum adeóque & Pharmacologia eodem sensu dicitur.

N. *Medici officium tribus nititur mediis, remediis medicè dictis: alimentariis, chirurgicis, ac pharmaceuticis: illa suppeditat Culina, ista Chirurgia, hæc Pharmacologia.*

Objectum Pharmacologiæ est res naturalis medicamentalis. Descriptio est ejusdem rei pharmacologica *Constitutio, Usurpatio* atque *Signatio.*

De his agetur generaliter in Isagoge *lib.* 1. In Officina *lib.* 2. Specialiter, in Mineralogia *lib.* 3. Phytologia *lib.* 4. ac Zoologia *lib.* 5.

HOFMAN. *Quinque LIBRIS absolvitur PHARMACOPOEA SCHROEDERIANA. I. ISAGOGE. II. OFFICINA. III. MINERALOGIA. IV. PHYTOLOGIA. V. ZOOLOGIA. In ISAGOGE proponit PHARMACEVTICES delineationem Cap. I. CAVSAS, MATERIAM in genere Cap. II. & III. in specie,* quatenus est *Nativa Cap. IV. usque XIII.* Vel *PRÆPARATA Cap. XIV. usque ad XXII. FINEM,* qui dicitur *USURPATIO, Cap. XXX. usque ad XXXIII. AFFECTIONES* proponit, & sunt *QVALITAS* seu Res dignoscendæ *Cap. XXXIV. ad XL. LOCUS,* ubi res adservandæ *Cap. XXVII. ad XXIX. TEMPVS,* quando Res colligendæ *Cap. XXIII. ad XXVI. IN LIBRO III. IV. & V.* agit de *FORMA,* quæ est præparatio Medicamentorum ex tribus Regnis.

Verùm ignoscant Mihi *Manes Schræderiani. ISAGOGE,* quæ est introductio, vel inductio, ut significatio vocis εἰσαγωγὴ innuit, vel *Præcognita* notat, vel *brevissimam tractationem totius rei,* ut sit scripeum, quo prima *Artis* alicujus rudimenta & Elementa traduntur. Cùm significat *PRÆCOGNITA, ISAGOGE* est Natura Rei, quæ *Definitione & Divisione* absolvitur ut illius cognitione *Lector* ad aditum subeundum in sequenti tractatione præpararetur. In utrâmque significationem *EXCELLENTISSIMVS NOSTER SCHROEDERVS* p. m. incurrere videtur, dum neque *Præcognita* neque *rudimenta Pharmaceuticæ* docet, sed ipsa fundamenta, *Materiam, Finem* & *Affectiones* Neque *Methodum* observat *synthetican, nec analyticam, seu systematicam, nec thematicam, sed arbitrariam,* quæ conjungenda disiungit, & ponenda omittit, atque non repetenda repetit. In *ISAGOGE* habet *CAVSAS & AFFECTIONES,* nempè *MATERIAM & FINEM.* In *LIBRO* verò *secundo* de *OFFICINA* repetit *Materiam,* dum Nomina recensèt, quod satius erat uno in Loco præstare ad declinandam tautologiam. Et cùm *MATERIA & FORMA* necessariò conjungi debeant, tanquam *CAVSÆ internæ & constitutivæ rei,* eas planè disiunxit, interposito enim *FINE, Medicamentorum usurpatione & Affectionibus, qualitate, Loco & Tempore,* Eorundem tandem *LIBRO III. IV & V. formam* subnectit, dum Præparationem ostendit. Neque *Qualitates* ut *Essentialia consequentia Formam* antecedunt, tanquam *Essentiale constituent.* Proprietates enim sunt *immediatæ* non *mediatæ,* posteriora non priora, uti Naturâ, ita etiam Doctrinâ. Consequens non est antecedens. In *MATERIA* etiam producit *instrumenta Pharmacopœica Cap. XIX.* quod est contra distinctionem *CAVSARVM INTERNARVM & EXTERNARVM. EFFICIENS est CAVSA externa, MATERIA interna,* ut notissimum. *PHARMACOPOEVS* planè omissus fuit, & quia *CAVSA instrumentalis Cap. XIX.* recensetur, etiam *PRINCIPALIS* præmittenda fuisset.

CAPVT II.

De Rebus Medicamentalibus nativis.

ISagoge est pars Pharmacologiæ, quæ agit de rebus naturalibus medicamentalibus in genere.

N. *Res naturalis non opponitur artificiali, sed supernaturali.*

Res naturalis medicamentalis est res quæcunque ad medicandum adaptabilis, sive figuram ea obtineat nativam, id est, naturâ inditam, sive elaborationem aliquam officinalem sustinuerit; Illæ communiter veniunt nomine *simplicium*, *materialium*, *nativorum*; hæ *præparatorum*. Vtramque seriem generaliorem videre licet *lib.* 2. Verum enim vero, quia in utrisque nomina plurima occurrunt, quæ vel minus vulgaria, vel æquivoca, vel uni alicui classi minimè subjungi queunt, operæ precium duxi, pharmacopœjas tyronibus synopsi brevi inservire & utrarumque nomina alphabetica serie exhibere.

Sunt itaque Nativorum Nomina generalia.

A.

Acini sunt granula minutiora sive per se crescant, ut acini, id est, baccæ sambuci, sive aliis inclusa, ut acini uvarum, quin & ipsas uvas integras sonant.

Adeps, idem quod pinguedo, generaliterque tam axungiam quàm sevum denotat, usitatiùs tamen pro axungia usurpatur, atque absolutè pro adipe suillo. Vid. lib. 2.

Alabastri, sunt folia illa viridia herbacea, quæ flores sepiunt, In Mineralogia Alabaster seu alabastrites lapidem certum denotat.

Anthera, id est, summitates seu cacuminula in florum medietate capillamentis incumbentia.

Apices, idem quod anthera.

Aqua quid sit, nemini ignotum est Pharmacopœjam subit, tum nativa, tum præparata. Vid. l. 2. & 3.

Arbor, est planta lignea frutice grandior, Baum/ Arbre. *A Tree*, een Boom.

Aroma, Gewürtz / Drogue Epice, Epicerie, *Sweet-smelling, or fragrant* Spices, Soet rieckende Specerie. Vid. l. 2.

Arilli, idem quod acini seu lapilli in fructibus.

Axungia, est pinguedo sevo mollior, idemque cum adipe, Schmeer/ Schmaltz. Axonge, graisse. *Fat*, or *Grease*. Smeer.

B.

Bacca, Beeren Baye. *A Berry*. een Besye. Vocantur fructus quicunque parvo-rotundi.

Bitumen, est genus è mineralibus. Vid. l. 2.

C.

Cacumen. Cacumina sunt idem quod summitates.

Calix. Calices sunt oculi sive gemmæ, florum prodromi, ut oculi populi arboris: vel est folliculus quo flos primùm, mox seminis fœtus clauditur.

Capillamenta sunt filamenta illa tenuia in florum medietate surgentia.

Capita in Zoologia quid sint, notum est, in phytologia rotunda illa seminum, aut florum receptacula referunt; ut caput papaveris, &c.

Capreoli, sunt ligamenta contorta, quibus plantæ nonnullæ dotatæ sunt ut aliis sese annectant.

Caro in ζωολογία vox notissima est, in φυτολογία substantiam illam molliorem fructuum succulentorum notat, quam aliàs pulpam vocamus, ut pulpa seu caro cassiæ, caro prunorum.

Caulis, est truncus herbæ inter ramos & radicem.

Caudex, idem est in arboribus & fruticibus, quod caulis in herbis.

Coma in Phytologia idem quod summitates sonat.

Cor, idem quod medulla vegetabilium.

Cornu, cornua non nisi in Zoologia locum habent. Vid. l. 2.

Cortex, est tegumentum ceu cutis vegetabilium. Vid. lib. 2.

Corymbi, id est, summitates.

Cyma, Cymæ sunt teneri cauliculi. Iuli. Die Sprossen/ Sommité la Cyme ou le tendron des chous & d'autres herbes. *Sprouts*, or *little Schoots*. de Spruyte/ of Schote.

E.

Echinus est quicquid numerosa congerie aculeorum stipatur, sive tegmen, sive caput, sive cacumen fuerit.

F.

Fibræ, id est, filamenta, sive villi 1. sunt veluti stamina rebus nonnullis intexta, v. g. arboribus, foliis, &c. 2. Sunt capillamenta extrinsecus adnascentia, exempli gratiâ, radicibus & similibus. Die Härlein an den Wurtzeln. Petits filets ou cheveus qui pendent aux racines. *Small sprouts little hairs hanging at the roots of herbs.* kleyn draikens oft hairkens aen de wortelen der kruyden.

Flores. Florum nomen æquivocum est, locumque habet tum inter nativa, tum inter præparata. Vid. lib. 2.

Folium, Folia in phytologia notissima sunt, in Mineralogia sunt folia Aur. & Lun. id est, Aur. & Luna in tenuissimas laminas redacta.

Folliculus est theca tenuis, quæ granum vel semen continet involutum.

Fructus sunt grandiores illi ac succulenti plantarum fœtus, seminum receptacula. Vt poma, pyra, pruna, &c.

Frutex est planta, naturæ inter herbas ac arbores mediæ; ad ligneam tamen naturam quàm proximè accedens.

Fungus est excrementum arboribus fruticibusve quibusdam adnascens, vel immediatè è terra prodiens.

G.

Gemmæ in Mineralogia sunt lapides pretiosi: in Phytologia gemmæ idem denotant quod oculi.

Geniculum est internodatio quarundam plantarum.

Granum in nativis semina sonat minutiora, sive rotunda ea sint, sive alius alicujus figuræ. Sic sunt grana piperis, hordei, tritici.

Gummi, Gummis: liquor est concretus ex arboribus diffusus. Vid. l. 2.

N. *Gummi vox etsi indeclinabilis sit, placuit tamen in plurali efferre gummata, &c.*

H.

Herba est planta frutice minor: seu est quod à radice foliatum, sine caudice provenit, sæpiusque semen in caule fert. In praxi tamen, pro foliis solis ut plurimum usurpatur, v. g. ℞. Herb. ceterach, id est, folia.

I.

Iuba est arundinacea coma effusa, qualis in milio est.

Iulus. Iuli sunt folia primum erumpentia. Die erste Schöβling oder Blätter. Chatton *Leaves first breaking out*. Bladeren eerst uytbreeckende. Strictè notat Iuglandis arboris flores longiusculos, cum foliis prioribus apparentes. Die Drateln oder Nuβ-blut. Chatton, de Noyer. *Long flowers called caskins, which*

wvich come forth before VValnut leaves. Bloeyſelen van Ecker Noote-boomen/ voor de Druche komende.

L.

Lacryma eſt humor è plantis tum ſponte effluens (ſive is concreſcat, v. g. in oleum, reſinam, gummi, ſive non) tum facta inciſione, erumpens.

Lanugo in Phytologia, ſunt filamenta tenella, cuticulæ extimæ inſtar pilorum ſeu lanæ adnaſcentia, v. g. in Verbaſco.

Lapides in ſingulis tribus mundi regnis locum ſibi vendicant. In Mineralogia. Vid. lib. 3. In Phytologia, cortices duriores, nucleum includentes quandoque lapides referunt. In Zoologia manet ſignificatio mineralogica, calculoſque exhibet in animalibus repertos.

Lignum. Vid. l. 2.

Loculamenta ſunt ſeminum iuvolucra, quæ veluti parvæ capſulæ ea occludunt.

Locuſtæ, idem quod oculi, in Zoologia autem certa animalcula referunt.

M.

Matrix in phytologia idem eſt quod medulla aut cor.

Medulla in Mineralogia partem molliuſculam denotat, quæ in ſaxis nonnunquam reperitur. German. Steinmarck. Moëlle. *The Marrovv*, or *ſof.er part in Stones.* Merch in Steenen. In Phytologia mediam cujuſlibet plantæ partem molliorem ac præſtantiorem refert, quam & cor matricemve appellant. In Zoologia adipem ſignificat in oſſium medietate contentam; vel molliorem illam ſubſtantiam, quæ in ſpina ac cranio eſt.

Minera eſt terra ſive materia, ex qua mineralia & maximè metallica fiunt. Sic minera Aur. & Antimonii.

Mineralia. Vid. l. 3.

Muſcus eſt excrementum herbaceum inſtar lanuginis corticibus arborum, vel oſſibus aëri expoſitis adnaſcens. Dicitur & Uſnea: interdum tamen certis plantis attribuitur. Vid. lib. 4.

N.

Nucleus eſt ſemen nucibus vel fructibus incluſum.

Nux fructus quoſdam denotat cortice lapideo nucleum occludentes.

O.

Oculi, ſunt florum prodromi, inque flores explicabiles.

Olea, ſunt pinguedines fluidæ. Vide præparat. Nam omnia ferè præparata ſunt.

Oſſa Zoologicè notiſſima ſunt, phythologicè oſſiculi vocabulum imponitur lapideis corticibus, qui nucleos circumdant.

P.

Pediculus, petiolus eſt, quo folium, fructus aut flos dependet.

Pinguedo idem eſt quod adeps, interdum tamen generaliùs ſumitur, ut omnia pinguia comprehendat.

Planta eſt vegetabile integrum, ſive arborem velis, ſive fruticem, ſive herbam.

Pulpa eſt caro, ſeu ſubſtantia fructuum ſucculenta, inter corticem ac nucleum comprehenſa, v. g. pomorum, ceraſorum & ſimil. referturque ad præparata.

R.

Radix eſt infima pars plantæ, terræ infixa.

Ramus eſt velut brachium plantæ.

Reſina in claſſe nativorum, eſt concreta lacryma certarum arborum, naturæ oleagineæ, ut Terebinthina &c. In præparatorum claſſe quid ſit. Vide infra.

S.

Salia, quid ſint. Vid. cap. 3. & l. 2. cap. 79.

Semen in Officina minutiores plantarum fructus denotat, ex quibus ſimile naſci poteſt.

Sevum eſt pinguedo duriuſcula, ſumiturque à ſolis quadrupedibus cornutis.

Spica. Spicæ ſunt ſummitates in longum deductæ; ut ſpica lavendulæ.

Stercus eſt excrementum animalium per anum excretum.

Stipes eſt pars plantæ inter radicem & ramos, idemque quod caulis.

Stipulæ ſunt folia culmum ambientia.

Succus. Vid. in præparatis.

Summitates, ſunt cacuminula herbarum, dicunturque de herbis foliorum minutiorum. Vt abſinthii, rutæ.

Surculus eſt, quod ex ramis ſimplex oritur, eſtque velut germen quoddam ex ipſo trunco vel caudice productum.

T.

Terra. Terræ & in nativis locum habent, & in præparatis; nativarum ſeriem Vid. l. 2. cap. 3. Terræ ſignificationem in præparatis. Vid. cap. ſeq.

Teſta, ovorum cortex externus appellatur.

Turio. Turiones ſunt teneritates ſummitatum ipſarum arborum, quæ ſingulis annis creſcunt.

V.

Venæ ſunt quæ in plantarum foliis apparent, fibræ, in ramulos diviſæ.

Villi. Vide fibræ.

Viſcum, (aliis viſcus) eſt frutex peculiaris in arborum quarundam ramis enatus, ſemper virens.

Umbellæ ſunt ſummitates plantarum ſinuoſæ, inſtar nidi avis formatæ.

Ungues ſunt extremitates corneæ digitorum. In Phytologia, Vnguiculi interdum idem ſunt quod alabaſtri.

Ungula. Vngulæ ſunt cornea tegumenta, quibus pedes nonnullorum animalium conteguntur.

Urina. Vid. lib. 2. cap. 5.

Uſnea idem quod muſcus oſſibus vel arboribus adnaſcens.

HOFMAN. Hæc appendix omiſſorum Nativorum, ut etiam tironibus inſerviamus, reliquis eſt annectenda.

Elektrum idem eſt, atque ſuccinum.

Elektrum Minerale eſt primum Ens metallorum, quod nondum attigit ultimam perfectionem, ſeminalis tamen potentiæ fœcunditate turget.

Ferrugo, ſcoria ferri.

Gluten de aquatico cryſtallina ranarum mucilago.

Gluten, fel tauri. Significat reliquis ſynoviam, id eſt liquorem illum, qui in omnibus junĉturis membrorum inſtar albuminis ovorum ex ſucco nutritio reſultat.

Halinitrum, Sal Nitrum.

Karabe, Succinum.

Kobaltum, Cadmia Lapis.

Leſſas, occultus terræ ſuccus, per quem plantæ creſcunt.

Sperniola, ſemen ranarum.

Stibium antimonium vel Stimmi.

Tereniabin, mel ſylveſtre ex aëre decidens in herbas & arbores.

CAPUT III.

De rebus medicamentalibus præparatis.

Præparatorum nomina generalia sunt.

A.

Acetum in genere liquorem quemcúnque acidum notare potest, unde nonnullis spiritus Vitrioli & simil. acetum dicuntur. Veruntamen in Officinis liquorem solum acidum denotat, ex potulentis succis factum, & κατ' ἐξοχὴν ex vino seu uvis : Et hoc recipiendum est, quoties aceti simpliciter fit mentio.

N. *Aceta infusione parata, Vid. lib.* 2.

HOFMAN. Acetum ad præparata pertinet, cùm liquor sit acidus ex succis factus, meritò & ad artificialia transfertur. In genere liquorem quemcunque acidum notat, undevaria prostant Aceta vegetabilia & mineralia simplicia & composita, hæc autem semper cum additione Nominis à Medicis usurpantur.

Acetum Philosophorum est Lac virginis, sive Aqua Mercurialis, quâ metalla solvuntur.

¶ *Alcohol* significat pulverem subtilissimum ac inpalpabilem, interdùm S. vini rectificatissimum.

Alkahest universale dicitur Menstruum sive liquor resolvens corpora in primam sui materiam, servatâ seminum potestate, formâque essentiali, magni nominis, si modò paris effectus, quem quisque suo processui tribuit.

HOFMAN. *Alkahest*, quasi Alkali est, & quidem spirituosissimum universale solvens liquor perennis immutabilis, qui reducit omne corpus visibile in liquorem sui concreti, servatâ seminum potestate, formâ essentiali & nativâ integrâ, juxtà Th. Paracelsi & IO. BAPTIST. van HELMONT sententiam.

¶ *Alkali* nomine, lixivioſa herbarum salia veniunt.

HOFMAN. *Alkali* vocabulum æquivocum est. Et propriè Salibus ex Cineribus herbæ *Kali* extractis, cujus magna copia ex Ægypto ad vitra & saponem conficiendum Venetias transfertur, competit. Analogicè ad lixivialia etiam Salia extenditur, quatenus ex herbarum cineribus extrahuntur, Alkalia inde vocantur.

Alexipharmacum idem quod venenis resistit, hoc vel Naturâ vel Arte factum est.

¶ N. *Acetum radicatum, est liquor acerrimus aceti, qui abstracto phlegmate in fundo remanet.*

Amalgama est mixtura metalli cum Mercur. vivo. Vid. l. 3.

HOFMAN. *Amalgamatio*, calcinatio metallorum familiaris per hydrargyrum.

¶ *Amuletum* idem est quod Petiamma.

Anacollema, ἀνακόλλημα (ἀπὸ τῆς κολλᾶς, à glutino sic dictum) glutinamentum in genere significat, in praxi autem medica propriè medicamentum dicitur, quod fronti applicatur, ut sanguinis fluxum ad nares vel oculos intercipiat : Fit ferè semper forma cataplasmatis, de quo lib. 2.

HOFMAN. *Anodyna* medicamenta sunt dolorem sedantia, & sunt etiam vel nativa vel arte præparata.

¶ *Apozema*, ἀπόζεμα. Vid. Decoctum.

Apophlegmatismus est medicamentum pollens facultate pituitam à cerebro eliciendi, perque os excernendi. Fit forma Gargarismi, Masticatorii & Vnguenti. Vid. l. 2.

Aqua destillata seu stillatitia est lympha destillatione elicita constans ex parte aquea & spirituosa, ita tamen ut propiùs ad naturam aqueam ac cedat. Vid. l. 2.

N. *Aquarum stillatitiarum nomine, veniunt (quamvis minùs accuratè) nonnulli spiritus, ut ex mineral. Aq. Reg. Aq. fort. & simil. Ex vegetabilibus omnes ferè aquæ compositæ. Vid. ibid. l.* 2.

N. 11. *Imponitur itidem singularibus quibusdam præparationibus, ut sunt Aq. benedicta, &c. vide infusionem Mercurii.*

HOFMAN. *Aqua Philosophica* vocatur quibusdam Acetum sublimatum, aliis vinum circulatum; Aliis Aqua perennis non madefaciens manus.

Aqua permanens quid sit, dissentiunt inter se Autores, quidam putant esse Aquam, quæ fit ex duobus perfectissimis metallis per philosophicam solutionem.

Aquila usurpatur pro Mercurio sublimato, tum pro sale ammoniaco.

Aquila Philosophorum, Mercurius Philosophorum.

¶ *Arcanum* Theophrasto est Quinta rei essentia summè exaltata, seu ut ait idem : Est virtus millecupla exaltatione emendata. Quatuor enim inprimis arcana jactitat. 1. Arcanum primæ materiæ. 2. Lapidis Philosophorum. 3. Mercurii vitæ. 4. Tincturæ. *Lib.* 5. *Archidox.*

N. *Arcanum aliis est Extractum in specie sic dictum.*

Azoth modò Mercurium cujuscunque corporis metallici notat, modò medicinam quorundam universalem putatam, ex Mercur. Aur. & Lun. paratam; ante aliquot annos per Magnates, imò & vulgum celeberrimam, varii coloris pro diversitate præparationis, sæpè minùs sollicitæ, unde mox pretio & famâ vilescere incepit.

B.

Bacilli nomen imponitur medicamentis figurâ bacillorum, id est, tereti formatis; ut bacilli fumales, bacilli pectorales.

Balani, Βάλανοι, idem sonant quod glandes seu suppositoria.

Balneum, propriè totius corporis lotio est, fitque vel liquore naturali, v. g. aquâ dulci, thermis, vel artificiali. Non rarò tamen & pro lotione partium solummodo inferiorum sumitur, quas insessus & semicupia vulgò vocant.

Balsamus vel Balsamum. Balsami vocabulum pluribus in Officina usurpatur significationibus. (1.) Denotat genus quoddam *odoramenti* Crassiusculi instar unguenti, vel linimenti. Et hæc significatio usitatissima est. Exempli gratia, Balsamus rosarum, apoplecticus & simil. (2.) Solent quoque ex gummi, resinisque cum spiritu vini *liquores distillari*, qui extrinsecùs illinuntur, balsamique nomine veniunt; ut balsamus nervinus, sciaticus & simil. (3.) *Inunctorium liquorem* significat, eumque oleo crassiorem, linimento liquidiorem : Balsamum nos inunctorium appellabimus. Vid. l. 2. de unguentis. (4.) Balsami nomen sibi vindicarunt *Salia fusa & liquata*; ut Balsamus Sal Gemm. Tandem (5.) sunt *singulares* quædam *præparationes*, quibus balsami nomen imponunt, ut balsamus sulph. sanguinis humani. De quibus sigillatim suo loco.

HOFMAN. *Bezoardica* Medicamenta dicuntur, non quod illa ingrediatur semper lapis Bezoar, sed quod habeant virtutem hujus lapidis venena & malignitates expellendi etiam meliorem.

C.

¶ *Calx* propriè dicitur quod calcinando vel in alcool conversum, ut calx Auri, Lunæ, &c. vel saltem friabile factum est, ut C. C. &c. simil.

Caput mortuum est residua illa materia crassa ac sic-

ca,

ca, quæ in destillationibus, præcipuè mineralium remanet, communissimè autem remanentiam Vitrioli notat.

HOFMAN. *Carbon* est occidentale Zibethum ex stercore humano longâ digestione ad suaveolentiam traductum.
Carminativa hoc est Medicamenta flatus discutientia à carminando dicta.

¶ *Cataplasma.* Medicamentum est topicum pultis consistentia.
Catapotia pilulæ dicuntur, quòd integræ deglutiantur.

HOFMAN. *Cathartica* hoc est purgantia.

¶ *Cauterium* à viribus sic dicitur, quòd cutem carnemque subjectam adurat; sive id fiat igne actuali, v.g. ferro candenti: sive potentiali, id est, medicamentis. Possunt autem cauterisantia formulis fieri variis, nempe forma lapidum, vid. lib. 2. Spirituum, v. g. olei Antimonii butyracei; lixiviorum. v.g. è cineribus sarmentorum.
Cementum est pulvis, cujus ope calcinatio cementatoria peragitur.

HOFMAN. *Cementatio* hoc est corrosio sicca.

¶ *Cerotum vel Ceratum* à cera sic dictum, Medicamentum est topicum, inter emplastrum ac unguentum consistentiæ mediæ: seu, est emplastrum molliusculum. Vid. l. 2.
Cinis, est pulvis ille griseus ex combustione rerum crematilium residuus, constatque ex sale [qui elixiviari potest] atque terra mortua.
Claretum, vinum est aromatum infusione imprægnatum atque cum saccharo dulcoratum. Dicitur aliàs vinum seu potus Hippocraticus.
Clyster, Clysma, Enema, medicamentum liquidum est, quod ano vel utero per siphonem intruditur. Vid. lib. 2.

HOFMAN. *Cohobatio* hoc est sæpius repetita destillatio supra rem unam.

¶ *Colluliones oris* διγκλύσματα, sunt liquores medicamentosi, qui in ore continentur, beneficioque linguæ hinc inde agitantur.
Collyrium medicamentum est, quod oculis immittitur, sive liquidum id sit, sive solidum. Liquida veniunt ferè titulo aquarum, tum quoque unguenti: Sicca pulverum vel Trochiscorum. Hos nomine peculiari *Sief* appellitant.
Colophonia est pars resinarum crassior ex harum destillationibus coctionibusve residua. Vid. lib. 4.
Condita dicuntur quæ conditura, id est, condiendo facta sunt. Eingemachte Sachen. Confitures. *Confits, mixed with swet things.* Confytselen. Soetgemengelt. Vid. lib. 2.
Confecta, id est, saccharo obducta & incrustata, eodemque sensu dicuntur & confectiones. Vid. lib. 2.
N. I. *Confectionis nomen datum est & speciebus nonnullis cum saccharo mixtis: Unde confectiones aromaticæ, &c. dici solent. Verum præstat nomine Specierum eas nominare.*
N. II. *Est & Confectio Hamech, id est Electuarium. Confectio Alchermes, Anacardina, de Hyacintho.*
Conservæ sunt medicamenta ex floribus, foliis, radicibus, cum saccharo conquassatis, facta, vulgo Zucker / Conserves. *Sugars.* Suyckeren. ut conserva rosarum Rosen Zucker / Conserve de Roses. *Conserve, or Sugar'd Roses* Conserve van Rosen / of Rosen gesuyckert.

Corrosivum idem est quod causticum. Vide Cauterium.
Crocus est calx pulverea ad croceum vergens colorem, paratur autem vel ex Antimonio, vel Mart. Limato vel Venere.
Cucupha est caputium sive pileolus medicamentis cephalicis repletum. Vid. l. 2. Sacculus.

D.

Decoctum: Decocta sunt brodia liquida, constantia ex conveniente liquore, viribus medicamentosis, interveniente debita coctione imprægnato. In specie autem dicitur de potionibus intrinsecus assumendis, ex decocto, brodio paratis, quas aliàs ἀποζίματα vocant.

HOFMAN. *Diacameron* hoc est medicamentum ducens hominem ad vitam longam.
Diaphoreticum sudorem movens.
Diureticum urinam pellens.

¶ *Diaclysma*, id est, Collutio oris. Vid. de Gargarismis, lib. 2.
Dentifricium medicamentum est dentibus, vel gingivis fricandis destinatum, sive id liquor sit. Vid. l. 2. de Gargarism. sive linimentum, sive pulvis. Vid. lib. 2. suis locis.
Dropax, Δρώπαξ, Picatio [πίσλομα] medicamentum est emplastitum cuti fortiter adhærens, sic dictum à pice qua sola olim reliqua ingredientia suscipiebantur. Vid. l. 2. Empl.

E.

Eclegma est medicamentum internum, pulmonibus dicatum syrupo crassius, quod in ore detinetur, ut paulatim per guttur in pulmones delabatur. Dicitur & Linctus, Lambile, Loch, Lohoh.
Electuarium est medicamentum syrupo & eclegmate crassius, constans ex medicamentis durioribus pulverisatis, melli, syrupo, saccharo syrupisato, vel alii alicui convenienti liquori melligineo, [id est mellis consistentiæ] accuratè mixtis.
N. *Sunt & nonnullæ species hoc nomine insignitæ, scilicet quia olim (ut nonnulli volunt) cum saccharo in Electuarii formam redigebantur. Sic dicitur Electuarium Ducis, El. de gemmis, &c. Verùm quia mos ille abolevit, præstat Specierum nomen usurpare.*
Eleosaccharum nihil est aliud quàm oleum destillatum cum saccharo mixtum. Exempli gratia, olei ℈j, sacchar. ℥j. vel circiter.
Elixyr est species tincturarum, quas Elixyris nomine appellare placuit. Vt Elixyr proprietatis. Elix. vitæ, &c.
Embrocha, ἐμβροχὴ irrigatio, instillatio, stillicidium, Fomentationis genus est, cùm liquor fomentans stillatim seu guttatim in partem fomentandam funditur.
Emplastrum est topicum medicamentum notissimum. Germ. Pflaster. Emplatre. *Aplaister.* Plaester.
Emulsio medicamentum est liquidum lacteum, id est, lac mentiens. Vid. lib. 2.
Epithema est medicamentum liquidum parti alicui imponendum. Vid. lib. 2.
Errhina sunt medicamenta, quæ naribus immittuntur, adeoque & ptarmica comprehendunt. Specialiùs tamen plerumque sumitur errhinum, quatenus pituitam sine sternutatione prolicit. Vid. lib. 2.
Essentia, Essentiæ vocabulum significat accuratè loquendo balsamicam rei partem à crassiore separatam.

Quare cùm exactissima rei separatio beneficio extractionis peragatur, fit ut pars illa balsamica à crassiore corpore extracta Essentia καθ' ἐξοχὴν dicatur, aliàs à modo fiendi Extractum.

N. I. *Nonnunquam attribuitur quoque Essentiæ vocabulum succis expressis ac spissatis. Verùm præstaret hos proprio suo nomine, quò minus confusio oriatur, nominare.*

N. II. *Sunt & qui Eleosacchara Essentias vocant, sed abusivè.*

Extractum, Essentia rei est, vi liquoris alicujus, è corpore crassiore separata, ad consistentiam justam inspissata. Vid. lib. 2.

N. I. *Extractum quoque generaliter nonnunquam sumitur, ut & succos sub se comprehendat non secus ac Essentia.*

F.

Farina est pulvis molendo contritus.

Fecula sunt pulveres in certis vegetabilium expressionibus subsidentes. Vid. lib. 2.

HOFMAN. *Fel Vitri*, spuma vitri.

¶ *Flores* in præparatis quid sint. Vid. lib. 2.

Frontale, Epithema denotat fronti applicandum.

G.

Galreda. Succus est inspissatus, viscosus, lucidus, fitque plerumque ex coctis partibus animalium cartilaginosis, v. g. ex pedibus viruli, &c. Galrey. Gelée *Clammy juice or broth of the gristly parts of beasts boyled. A Jelley.* Gapgelyck sacht tym van Lil van beesten gekoockt.

Gelatina ferè idem est cum Galreda, nisi quòd generaliùs usurpetur, & pro quocunque succo pellucido lento glutinosoque sumatur, qui tamen inprimis fieri consuevit ex succis fructuum. Exempli gratia, pomorum, &c. ut Gelatina Cydoniorum, C C.

Gargarismus, liquorem denotat, quo os fauceſque gargarisando colluuntur. Vid. lib. 2.

Gilla, sal Vitrioli vomitorium.

Glandes idem sunt cum suppositoriis.

Gummi in classe præparatorum, nihil aliud est, quàm Extractum resinosum. Vid. lib. 2.

H.

Holippæ sunt placentulæ ex infusione medicamentali farinaque triticea, addito insuper saccharo, subactæ.

Hydroleum aqua cum oleo mixta.

I.

Infusum, Infusio est liquor qualitatibus medicamentosis, sola maceratione imprægnatus. Parum itaque differt à decocto, quippe quod huic coquendo accedit, accedenteque interdum maceratione, id ferè illi, sola maceratione. Usitatiùs tamen de potionibus dicitur ac inprimis de quibusdam purgantibus ex vino, cerevisia vel simili liquore, dicta ratione paratis. Vid. lib. 2.

Iuleb, nomen Persicum est, idemque sonat quod potio dulcis. Arabibus vox Iulebi à syrupis non distinguitur. Nostratibus autem Iulebi seu Iulapia, [Græc. ζυλάπια] potiones sunt in praxi usitatissimæ syrupis dilutiores, constantque ex liquoribus clarioribus, saccharo vel syrupo convenienti ad gratum saporem dulcoratis.

L.

Lapis. Lapidis nomen nonnullis imponitur medicamentis, quæ ad duritiem lapideam vel terrestrem excocta sunt. Vid. lib. 2.

Lapis vegetabilis Medicamenti species est constans ex sale, Tinctura, oleoque ad duritiem ferè lapidis excoctis. Vid. lib. 2.

Laudanum, dicitur de solo medicamento ex opio confecto, idque vocant Laudanum opiatum de quo vid. l. 4.

Linctus, id est, Eclegma.

Linimentum medicamentum est topicum pingue, oleo crassius, unguento liquidius, corporis illinitioni dicatum. Vid. 2. lib. Vng.

Liquor quamvis de quolibet humore dici possit, in specie tamen humorem denotat per deliquium paratum, quem oleum aliàs, nonnunquam Balsamum dicere solent.

N. *Nonnunquam & pro destillato liquore usurpatur. E. g. liquor cranii, liquor seu spiritus L. Guajaci.*

Lohoh, id est, Eclegma.

Lotio, sumitur pro balneo. Lavantur itidem nonnulla simplicia, ut Terræ, Metalla, & sim. de quibus speciatim.

Lozongæ sunt idem quod Morsuli.

M.

Magisterium, Magisterii nomen diversimodè usurpatur. I. Datur pulveribus solutione ac præcipitatione paratis, ut Mag. C.C. Corallorum. II. Tribuitur resinis seu extractis resinosis, ut sunt Magisterium scammonii, Ialappæ, &c. Accuratè tamen loquendo magisterium vocari volunt, ubi nonnihil menstrui cum essentia extracta conjunctum manst.

Malagma idem majoribus sonat quod cataplasma.

Martiuspanis, Marcipanis, Mazapanis, Pasta regia, Panis dulciarius, sunt placentæ ex amygdalis dulcibus excort. & saccharo [quod sumitur duplum, triplum, nonnunquam ana] accedente aqua rosarum subactæ & pistæ.

N. *Addi possunt & alia. E. g. nuclei pini, pistacia, avellanæ, cortices citri conditi, aromata & simil.*

Marmelata est Gelatina cotoneorum. Vid. lib. 2.

Massa ex officina pistoria ad pharmaceuticam translata est, denotatque subactam illam materiam tum pastæ regiæ, tum pilulis inde formandis destinatam, nec non quæ fornacibus illinitur, quæque Pomorum ambræ nomine venit.

Masticatorium, est medicamentum apophlegmatizans, quod in ore detentum dentibusque masticatum pituitam liquat, èque cerebro ad palatum derivat. Vid. lib. 2.

Mel. Mellis nomen pharmacopæis nonnunquam denotat succum simplicem ad mellis consistentiam inspissatum, melque sapore æmulantem. Sic convenit cum sapa sive Rohob; ut Mel passulatum, Iuniperinum. Vid. lib. 2. Nonnunquam refert syrupum cum melle paratum. Vid. lib. 2. de syrupis.

Menstruum dicitur liquor, qui ad Tincturas extrahendas adhibetur, de quo vid. lib. 2. tit. de Extractis.

Mixtura, generaliter de quibuscunque mixtis dici potest, in praxi tamen medica usurpatur communiter pro Electuario, quod ex tempore misceri solet. Sic dicitur F. Mixtura, id est, Electuarium, Vid. lib. 2. de Electuariis.

Morsuli seu Morselli, *Tabulæ*: medicamenta sunt quadrata ut plurimùm, parata ex pulveribus & similibus saccharo soluto susceptis, superque tabulam ligneam, lapideam cupreamve effusis, ut consolidentur.

Moretus mulierculis nostratibus usitatissimum potionis genus est, quod parari faciunt, ubi præsumptio

impræ-

imprægnationis adeſt, perſuaſum nimirum ſibi habent, falſam imprægnationem eo exturbari, veram corroborari. Vid. lib. 2.

N.

Naſale idem quod Errhinum.

Naſcale idem eſt quod Peſſus.

O.

Odoramenta ſunt medicamenta odoris gratia adhibenda. Odorem ſive per ſe habent, ſive accedente incenſione. Fiunt autem formularum variarum. Sine accenſione quæ in uſum veniunt, fiunt ferè forma pulverum, ſacculorum linimentorum, balſamorum, maſſarum odoratarum (quas poma ambræ vocant) aquarum, ſaponum, & ſimil. Accedente accenſione vel liquefactione quæ odorem halant, parantur uſitatiùs forma pulverum, trochiſcorum, candelarum & bacillorum maſſarumve fumalium.

Oleum propriè liquor eſt pinguis, balſamo tenuior.

N. I. *Nonnunquam tamen Balſamo craſſior eſt: ut oleum aniſi, nucistæ expreſſ.*

N. II. *Imponitur quoque olei nomen, quamvis minùs accuratè, nonnullis ſpirituoſis liquoribus, vel deſtillatione paratis: ſic dicitur oleum Vitrioli Sal. Com. & ſimil. Vid. Spiritus, vel per deliquium diſſolutis, ut oleum Tart. Vid. liquor.*

Oleum ſacchari etiam dicitur liquor, in quem ſaccharum reſolvitur, ſpiritui alicui accenſo injectum.

Opiatum. Confectio opiata: Hoc nomen Electuariis nonnullis (quamvis minùs aptè) imponitur, non quòd neceſſariò opium contineant, ſed quòd medicamentis veterum, quæ opium continent, conſiſtentia reſpondeant.

Oxycratum acetum aquâ mixtum, Poſca etiam dicitur.

Oxymel mixtura ex aceto & melle.

Oxyrrhodynon (ὀξὺς ῥόδος & ὀδύνη, ſic dictum) medicamentum in genere ſonat ex aceto roſiſque factum ad dolorem leniendum. Practici verò relicta hac ſignificatione generali, ſoli capiti, fronti, collove id dicarunt, atque ex olei roſar. part. iij. aceti parte j. concinnarunt. Noſtrates loco olei roſar. ſumunt & alia. Exempli gratia, violaceum, papav. myrtin. de Nymph.

Oxyſacharum conſtat ex ſacharo & aceto, ſive ſimplex ſit, ſive compoſitum.

P.

Pandaleum medicamentum eſt internum à rotulis morſuliſve non niſi ſola forma differens: fitque quando materia medicamentoſa ſaccharo ſoluto ſuſcepta in pyxidem effunditur, ut inibi indureſcat.

Paſta Regia. Vid. Martius panis.

Paſtilli. Idem quod Trochiſci.

Peſſi: Peſſaria (Barbaris naſcalia) ſunt medicamenta ſolida, uteri collo intrudenda.

Periamma, Periapton, Amuletum, Xenechton Medicamentum eſt quod de collo ſuſpenſum morbum arcere creditur, ac præcipuè peſtem.

Phlegma liquor eſt deſtillatus aquoſus ſpirituoſo liquori contradiſtinctus. Vid. aq. deſtillata.

Phœnigmus mitior ac lenior eſt ſinapiſmus ſcilicet qui ſolam cutem rubificat.

Pilulæ, id eſt, parvæ pilæ, ſunt medicamenta rotunda deglutitioni aptata.

Pineatum ſive Pineolatum fit ex pineis ſaccharo & aqua roſarum, ad modum ſcilicet quo Diamygdalatum ſeu Martius panis ex amygdalis ſaccharo & Aqua roſarum fieri ſolet.

Pomum ambræ, odoramenti genus, ex medicamentis odoriferis in maſſam redactis.

Poſca, vid. Oxycratum.

Potio in genere liquorem denotat potulentum, in praxi autem ferè de purgante potu intelligitur. Vid. lib. 2.

Præparata, id eſt, præparatione (ſpecialiter ſic dicta) elaborata: ut C. C. præparatum. Vide lib. 2.

Ptiſana hordei cremor, vulgare decoctum pro ægris.

Pulvis. Pulveris nomen etſi generaliter minutiſſima quæque denotet, quocunque modo facta: attamen communiter pulveriſatis hoc nomen imponitur, ſivè ſimplicia illa ſint, ſive compoſita. Inter compoſitos autem pulveres, ſunt qui ſpecies vocantur, ſunt & qui Trageæ. Præſtaret tamen omnes pulveres compoſitos, ad differentiam ſimplicium, ſpecies nominare.

Q.

Quinta eſſentia propriè ſpiritum denotat, deſtillatum ex ſuccis fermentatione exaltatis. De quo in ſpirituum claſſe. l. 2.

R.

Reſina eſt ſubſtantia oleaginoſæ naturæ, ſive in forma molliori illa ſit, ſive in duriori. Sunt autem Reſinæ vel nativæ: de quibus l. 4. vel extractione Chymica paratæ. Vt Reſina Diagrydii & ſimil. De quibus in Extractis l. 2. ac l. 4.

Rob, Rohob, Sapa, eſt ſuccus fructuum, ad mellis conſiſtentiam ut plurimum per ſe, interdum quoque cum ſaccharo inſpiſſatus. Priores ſimplices appellare licet, dabunturque l. 2. de ſuccis. Poſteriores, compoſitos; danturque l. 2. ſub Syrupis.

Rotulæ, ſunt Tabulæ orbiculorum inſtar, conſtantes ex medicamentis ſuſceptis ſaccharo in conveniente liquore ſoluto, inque orbiculos ſupra tabulam effuſo.

S.

Sacculus medicamentoſus, fomentorum genus eſt, conſtans ex convenientibus medicamentis ſiccis, ſaculo inſutis.

N. *Eſt & ſacculus odoriferus, id eſt, odoriferis completus, ut naribus admoveatur.*

Sal, accuratè loquendo, eſt ſubſtantia in aqua ſolubilis, concreſcibilis ſeu cryſtalliſabilis. Communiter tamen dicuntur & ſalia (ſed minùs aptè,) lapides vel metalla nonnulla acido liquore corroſa, atque iterum coagulata; Vt Sal corallorum. Sal Saturni & ſimil.

HOFMAN. *Samech*, Sal Tartari.

¶ *Sapa* idem quod Roob. καθ' ἑψησιν autem dicitur de muſto inſpiſſato & ad tertias cocto.

Saponea, id eſt, linctus ex amygdalis.

Sief, id eſt, Collyrium ſiccum. Vid. lib. 2.

Sinapiſmus eſt cataplaſma, vel maſſa, vim habens cuti ruborem, vel ardorem, veſicaſve inducendi: adeoque continet ſub ſe phœnigmum & veſicatoria.

Smegma odoratum, Sapo odoratus, fit ex ſapone (Veneto imprimis) cui pulveres odorati convenientes immiſcentur, ac impaſtando cum Aqua fragranti, v. g. roſarum ſubiguntur. Vid. l. 2.

Sparadrapus eſt linteum emplaſtro ad ignem fluenti immerſum, extenſum & refrigeratum. Dicitur & *telá emplaſtica.*

Species dicuntur in officinis ſimplicia [ingredientia] pro compoſitis inde conficiendis coordinata. Sic dicuntur ſpecies Theriacæ, id eſt, ex quibus theriaca

compilatur: sic sunt & species decoctorum usualium. Præ reliquis tamen hoc nomen sibi vendicant pulveres nonnulli, tum aromatici, tum catharctici. Forsan, quia ordinati fuerint olim, ut inde confiçerentur electuaria, morsuli vel rotulæ. Sic sunt species aromatic. rosat. Species Diaturbith cum Rhabarbaro, &c.

Spiritus est liquor destillatus naturæ magis spirituosæ, non secus ac è contra aquæ destillatæ magis ad naturam aquæ simplicis accedunt.

N. *Spiritus nomen abusivè sibi vendicârunt quoque olea nonnulla subtiliora, ut Spiritus Terebinthinæ & simil.*

Stymma est spissamentum seu crassamentum rerum, (florum rerumque aliarum) quod remanet dum in oleis maceratæ, exprimuntur.

Succus. Succi qui in officinis vocantur, expressiones sunt, seu expressæ essentiæ, aqueæ naturæ, id est, aquæ-permiscibiles, **außgepreßte Säffte.** Suc ou jus. *Iuice pressed out.* **uytgeperſt Sap.**

N. *Solis vegetabilibus competit. vide suo loco lib. 2.*

Suffitus, Suffumigium, θυμίαμα est vapor suave olens ex re fragrante accensa vel carbonibus vivis injecta excitatus: Variarum autem res suffumigans potest fieri formularum: pulverum, candelarum, bacillorum, trochiscorum, &c.

Suppositorium est medicamentum solidum, teres ac pyramidale, instar digiti, intrusioni in anum destinatum.

Syrupus, est liquor medicamentosis qualitatibus imprægnatus, additoque saccharo aut melle, ad mellis consistentiam excoctus.

T.

Tabulæ vid. morsuli.

Tartarus, terrestre sal est. Vid. l. 4.

Terra mortua, est terra ex elixiviatione residua, omnibus facultatibus efficacibus destituta.

Tinctura vox diversimodè usurpatur, usitatissimè tamen potissimam rei partem denotat, sub colore certo infusionis beneficio, extractam, sive cum menstruo adhuc conjuncta illa sit (quæ vulgatissima est significatio) sive ab eodem separata; quo sensu Extractum communiter effertur.

N. *Sumitur quoque nonnunquam Tinctura pro Essentia rei ulteriùs elaborata. Vide Tincturas Veneris. quas tamen Tincturas magisteriales appellare commodius est.*

Tragea, Tragema, bellaria, est pulvis introassumendus ex speciebus & simil. pulveribus simplicibus, cum saccharo confectisve ad saporem gratum commixtis. Vide lib. 2. sub pulver. & spec.

Trochiscus, Trochisci sunt species seu pulveres mucilagine, exempli gratia, tragacanthæ, altheæ & simil. ut eò meliùs ad tempus durare possint, susceptι, incorporati, inque orbiculos parvos formati. Trochisci sublinguales, id est, qui sub lingua detinentur, ut dissolvantur & per guttur in pulmones defluant.

V.

HOFMAN. *Venter Equi* fimus equinus, cujus beneficio fiunt fermentationes artificiales vel in fovea in terram fossâ, vel in vase peculiari, hoc modo, in fundum projicitur calx viva, super hanc fimus equinus, tùm iterum calx & rursus fimus ut Medium locum occupet vitrum, tandem superfunditur aqua.

¶ *Vinum medicatum*, Vina medicata sunt infusiones in vino factæ. vid. l. 2.

Unguentum est medicamentum topicum pingue linimento durius, emplastro mollius. Germ. **Salb.** Onguent. *Ointment.* **Salve.**

CAPVT IV.

De Speciebus productionum nativarum.

DEscriptio rei medicamentalis pharmacologica, est enodatio constitutionis, usurpationis ac significationis, (quantùm scilicet hæ spectant ad bene medicandum.)

Constitutio est rei medicamentalis productio, collectio & asservatio.

Productio est qua res fit. Est igitur productionis descriptio, deductio specierum & circumstantiarum ad productionem requisitarum, (in quantum scilicet faciunt ad pharmacologicam rei productionem.)

Estque rerum tum *Nativarum*, tum *Præparatarum.*

Nativarum *productio* primæva est *creatio*, cui subinde successerunt tum *generatio*, quasi *generatio, nutritio*, quasi *nutritio*; tum operationes seu motus utrisque illis subjuncti: quales in Vegetabilium productione, soli *cultura, satio, insitio, amputatio*; in animalium, *conceptio, nativitas, educatio, &c.*

N. *Species productionis nativæ, uti & harum circumstantiæ inprimis ac primariò ad physicam pertinent: attamen quia intentioni pharmacologicæ non parum inserviunt, breviter eas delibare libet. Itaque:*

Creatio est ortus rerum naturalium ex nihilo, id est, quo rerum principia informia primùm ex nihilo condita, blando fotu externo in lucem seu vitam emerserunt, inque membra sese extendere, adeoque curriculum destinatum absolvere, jussa, id est, apta reddita sunt.

N. *In creatione* macrocosmi *supervenit Terræ, aqua, id est, liquido sicco informi & vacuo blandus fotus spiritus Elohim, superficiei aquarum incubantis, cujus scilicet auxilio accedente benedictione divina lux seu vita fuit introducta. In* Vegetabilium *ac* Animalium *creatione simili ratione principia materialia in macrocosmi generatorio seu in tenebris ac abysso* [*orco Hippocratis, nocte Orphei*] *sopita, coagulataque fotu matricis, velsi mavis spiritus ejusdem Elohim, sic jubente Creatore, in lucem seu vitam (diem Orphei) prodierunt; excepto solo homine, qui peculiariter ex adama vapore fœcundata fuit conditus; seorsimque spiraculo vitæ afflatus.*

HOFMAN. *In lucem seu vitam emerserunt &c.* Hic *Lux* pro ipsâ vitâ habetur; cum paullo post sequitur, *Lux seu vita fuit introducta.* Verùm hæc nova sunt, nam quæ ex tenebris in lucem emerserunt, non statim emerserunt in vitam, aliàs & aquæ supracœlestes & stellæ ac cœlum ipsum vitam haberent, quod nemo hactenus statuit. Forsan autem *vita* hoc loco sumitur metaphoricè pro luce seu statu meliori.

¶ *Generatio* est ortus rerum naturalium ex semine, id est, quo principia rerum [quæ proximè in semine existunt] ex præ-existente materia parantur, ac subinde fotu matricis in actum, secundùm speciem suam emergunt. Membra itaque Generationis sunt, tum seminis præparatio, tum ejusdem emersio. Et hic modus oriendi proprius est rebus nativis primariis, videlicet vegetabilibus & animalibus horumque membris genuinis.

N. *Generatio est rerum innovatio; nimirum res postquam curriculum suum absolverint, vel in eodem interruptæ fuerint revertuntur paulatim in naturam primordialem chaoticam, unde postmodum ab aliis deprompta tum in materiam seminalem, tum nutritivam adoptantur, adeoque aliarum rerum dominio subjectæ peregrinantur. Et hæc est rerum vicissitudo, toties à majoribus*

decan-

decantata. Macrocosmus *in se consideratus, quia perenni duratione durat, à renovatione generatoria excurritur, adeoque semine destituitur est, quo nova ejus fiat productio nihilominus tamen laudabile quoddam exhibet peritroma, lacti in animalibus respondens, quod infundit in generatorium suum, globum scilicet hunc infesum, liberis suis nutrimentum suffecturus.* Vegetabilium *ac* Animalium *species, quia individuorum nobilium successione conservari destinata sunt, semina novorum requirunt, seu, si mavis, seminales rationes. Hæ vel manifestò per speciem propagantur, unde exurgit generatio univoca: vel intra manifestam rationem seminalem producuntur, unde generatio æquivoca.*

HOFMAN. *Res revertuntur paulatim in Naturam primordialem chaoticam.* De hac quod dicitur, quasi omnia corruptibilia in hanc paulatim redigantur, supra captum meum est, nisi hoc subintelligatur, quod aliqui Philosophi dicunt, materiam primam, in quam omnia ultimò resolvuntur, ex *Aristotelis* mente esse *chaos* istud primævum. Quæ si ita sunt, hoc incommodum sequitur, quòd non omnia, statim, quæ vicissim generantur, ex istâ *materiâ chaoticâ* generentur. Sic enim non tam generarentur, quàm de novo crearentur. Quid enim ista *productis ex chaoticâ materiâ* aliud erit, quàm creatio mediata? Æquè virtutis infinitæ est ex tali *chaoticâ materiâ*, in quam aliquid ultimò fuit resolutum, reparare novum corpus, quàm illud ex nihilo producere. Nolim certè dicere ex istâ *materiâ chaoticâ* (nam talis nunquam in Mundo est, aut fuit, aut erit) rerum sive semen, sive nutrimentum adoptari: ita enim semina ex rebus informibus & inanimatis peterentur, quod absonum, cùm semina sint quasi partes vivorum corporum, & alimenta peterentur ex putrefactis & emortuis vappis & pulviseulis, id quod æquè inconvenions. Et sanè processus iste mihi perquam inconformis videtur. Scilicet corpus v. g. Equi resolvitur, resolutum in globo terræ sequestratur in aëre in Gas, ex aëre defertur ad Lunam, à Lunâ ad Solem; in Sole vitali perfunditur virtute & sic aliqua ejus pars surrogatur cuilibet Membro Vniversalitatis, ut ex eâ nutriatur, reliqua ejus pars (ceu peritroma) deorsum vergit, fitque pars nutrimentum, partim etiam semen aliis rebus in hoc mundo. Si fiat semen hominis, euge ex equo fieret homo. Fiat igitur v. g. Nutrimentum cervi, cervus nutrimentum hominis, homo nutrimentum avis, avis nutrimentum vermium, vermis moriatur: Denuò vermis resolvitur in minima, hæc deferuntur ad aërem, ad Lunam, ad Solem, ibi sub specie macularum imprægnantur, ut pascant cœlum, & altera ejus pars pascat v. g. vermes in terrâ, aut pisces in aquâ, aut Mercurium in cavernis. Quæ tandem erit revolutio ista? quid non fieret: forma v. g. vermiculi? fiet macula Lunæ, nutrimentum stellarum, nutrimentum boum, herbarum? Sic certè formæ brutorum æquè erunt immortales & superstites, quàm formæ hominum: Et forsan factâ novâ generatione hominis, formâ cancri aut bovis iterum potest fieri semen hominis, iterúmque aut forma hominis, aut saltem pars hominis materialis. Nunquid hoc est ex sapientissimâ totius Naturæ administratione facere histrioniam? Principia rerũ materialia ex chaoticâ materiâ certis temporib. ex *Hippocratis Orco* in hanc Mundi scenam quasi ad comœdiam aliquam agendam procederé corpúsq; induere, fabulâ peractâ personam, formam scil. deponere, & in dictum *Orcum* seu Materiam chaoticam sese vicissim abdere, dum rursus in Mundanam scenam redire digestum moneat tempus. *Magna & suprà Naturæ conditionem *Metamorphosis!* Quid est μετεμψύχωσις Pythagoricam reducere? Si hoc non est. Nihil certè interest inter antiquam Pythagoræ & hanc Philosophiam nisi quod illic de Animâ, hîc de corporibus seu principio materiali asseratur. Ideoque melioris doctrinæ ergo posset μετασωμάτωσις aut μετενσώματις dici. De damnatâ Pythagoreorum ex suo Iliado vel Orco corporum reductione *Ovidius Libr. 15. Metamorph.*

Morte carent animæ, semperque priore relictâ
Sede, novis habitant domibus, vivuntque receptæ.
Omnia mutantur, nihil interit, errat & illinc
Hùc venit, hinc illuc, & quoslibet occupat artus
Spiritus &c.

Vnde generatio æquivoca.) Hæc itidem nova sunt. Nam Aristotelici *generationem univocam* per ejusdem speciei communicationem, *æquivocam* autem per diversæ speciei definiverunt. Sed hîc illa describitur, ubi manifestò species propagatur, hæc autem, ubi manifesta ratio seminalis non est. Verùm hâc ratione Aurum generatur ab auro *generatione æquivocâ*, & planta in muro generabitur *generatione æquivocâ*, quorum utrumque à verâ generationis ratione abludit. Nam omnis *generatio* est *Vniveca*, nulla *Æquivoca*, omnis præsupponit & dat eandem speciem, non diversam. At inquis: Sol non generat Solem, sed Scarabæum, murem, ranas &c. Et hîc est *generatio æquivoca.* Verùm Sol non generat hæc animantia, quia Sol æquè ad hæc concurrit, atque ad equum, hominem &c. Est enim causa generalis. In generatione semper respicitur causa particularis, & determinata. Hinc Sol & Homo generant hominem, ille ut remota & universalis, hic ut causa proxima. Homo generat *generatione univocâ*. Sol non generat per se, sed suo influxu generali concurrit ad productionem effectus particularis.

¶ *Nutritio* est productio rei genitæ ex nutrimento, id est, qua res genita suffectione elaborati nutrimenti curriculum destinatum peragit. Membra ejus sunt tum materiæ nutritivæ elaboratio, tum suffectio seu assimilatio. Competit itidem solis rebus primariis.

N. *Nutritio est rerum progressio: Nimirum rei cuique naturalis curriculum certum destinatum est, quod ab ortu ad ἀκμὴν augescendo & inde ad interitum descendendo habet peragendum. Peractio hæc fit beneficio materiæ nutritivæ, unde subrogatur, quod actu vitali deperit, simulac accedit, quo ad ἀκμὴν res augescat. Materia illa, quia respectu rei nutricandæ universalior, impurior, indigestior existit, elaboratur subinde vi illius nutritivæ, hujusque ministris, id est, depuratur ab heterogeneis, evehitur ad maturitatem, adeóque indolem rei nutricandæ induit. Rem exemplis declarabimus. Vegetabilium & animalium nutritio notissima est: Ex utraque itaque non difficile erit &* Macrocosmi *nutritionem metiri. Materia, qua* Macrocosmus *nutritur, sunt ipsamet vegetabilia & animalia in chaos seu principia sua redacta, seu, si mavis, sunt res particulares quæcunque. Videlicet haut è macrocosmo natriuntur, ita vicissim idem nutrimentum exhibent, adeoque omnia per circulum quasi volutantur. Modus hic est. Res defunctæ progredique nescientes resolvuntur, digeruntque quodammodo in globo inferiori ceu macrocosmi ventriculo; hinc sequestratur quod maturius est, inque aerem ceu mesaraicas attollitur, ulteriori subjiciendum digestioni. Inde ad Lunam ceu macrocosmi Epar rapitur, concoctionem secundam subiturum. Ex Luna ad ulteriores deducitur elaborationes: Nimirum pars utilior ad solem rapitur, ceu macrocosmi officinam vitalem cordi microcosmico respondentem. Inibi vi lucida seu, si mavis, vitali faculiate perfusa sub specie macularum facularumve exprimitur, universitatique communicatur, adeóque cuilibet membro universitatis surrogatur unde vivat, atque nutriatur. Reliquum ceu peritoma quod redundat, deorsum vergit, inferiorique globo communicatur, ubi partim nutrimentum rebus exhibet, partim impregnatum astralibus influentiis in seminales rationes rerum particularium migrat, idque vi facultatum productivarum, fermentativarum, quibus globus hic inferior vi benedictionis divinæ perfusus est; Et hæc nutritio videtur macrocosmica, quæ non minus ac animalium & vegetabilium excrementa sua exhibet. In terra remanent* crassiora, *ibidem ceu in prima digestionis officina sequestrata; in aëre ceu mesaraicis secernuntur* liquidiora, *unde pluviæ, nix & sim.* viscosiora, *unde mucilago illa decidens* (Sternschoß) Une Rosée épaisse & gluante qui se fige & coagule par des petites Masses sur la terre. *Thick Slimynes as the Schooting of Starrs.* Sterrenschot dicta is dick slym is. *&c. Luna separat excrementa tum crassiora, quæ detrudit ad maculosum sui locum, ceu macrocosmi vesicam biliariam in Epate sitam, tum liquidiora exhibet, eaque ad globum inferiorem, & potissimùm ad mare ceu renes & vesicam urinariam transmittit, ut inibi vi sua salina ac acri generationem globi inferioris promoveant. Mira hæc scio novaque videbuntur, quibus rerum analogia fuerit peregrina: Verùm nullus dubito, quin diligenti scrutatione omnia futura sint perspicua; sin minùs, quisque suo sensû abundet:*

abundet: Nec enim hæc sunt, super quibus proderit litem tantopere movisse, utpote quæ citra salutis jacturam sciri ignorarive non nequeunt. Id quod ut de his, ita & de aliis ejusdem farinæ quamplurimis moneo, quæ inter modernos tanto tamen æstu agitantur, ut vel legis divinæ respectus postponatur, famæ proximi detrahatur, sanitati propriæ noceatur, lectorique legendi fastidium procreetur.

HOFMAN. *Sub specie Macularum aut facularum exprimitur*) De macularum aut facularum in Lunâ & Sole existentiâ magna contentionis ferra inter Astronomos adhuc trahitur, dum alii affirmant, alii negant. Affirmantibus nihil aliud sunt, quàm quædam effluvia seu ἀναθυμιάσεις, quæ Sol & Luna certis temporibus evomit, densa & obscura nubibus circumterrestribus persimilia ex vaporibus terrestribus ad superiores aëris regiones delatis orta. Sic cœlum rarum & porosum atomos terrenas imbibit & successivè pro illarum copiâ vel sequendi facilitate orbibus cœlestibus & continuæ cœlorum substantiæ suggerit. Radii Solis & Lunæ ad nos descendentes eâ promptitudine secum vapores immixtásque quascunque atomos attrahunt, quâ cœli virtutes ad nos devehunt. Non desunt contrà, qui de hisce maculis & faculis solaribus adhuc valde inter se discrepantis sunt sententiæ. Neoterici quidam Astronomi, inquit *Nobilissimus Anglus Robertus à Boyle in Tentaminibus Physiologicis p. m. 144.* ita de hisce maculis loquuntur, ac si Lectoribus persuasum vellent, earum saltem aliquas in Solis disco semper conspici posse. Et sane, pergit, non gravatè crederem, Eos ita scripsisse, quòd ejusmodi phænomena crebrò observassent. Nihilominus cùm ego illorum contemplationi operam navarem, etsi nec commoda Telescopia deessent, nec locus obscurus, in quo Solis imago exciperetur, tamen nisi post longum temporis spatium multóque conatus irritos, nullas in Sole maculas potui percipere, utpote quæ per menses aliquot continuos tantò quàm antea (uti videtur) rariùs apparuere, ut excellentissimum Astronomiæ Professorem tubis fidereis optimè instructum circà id tempus quærentem audivi, se Solem maculis interstinctum aliquandiu videre nequivisse Faculas, pergit ulterius, quod attinet, quæ tanquam quotidiana phænomena deprædicantur fatendum est, mihi variis in locis & temporibus dum maculæ Solares apparerent, observationes subinde cum idoneis Telescopiis intuenti, quæsita Lumina vix amplius, quàm semel fuisse conspecta. Idem tamen modo *Laudatus VIR Nobilissimus* posteà ipse cum aliis sui temporis Astronomis mutavit sententiam ut maculatum & facularum existentiam confirmârit ex materiâ in Sole opacâ in *Suspicionibus Cosmicis Appendicis loco subjunctis Dissert. de Cosmicis Rerum qualitatibus p.* 28. Verùm quicquid sit. Itane Maculæ Lunæ & Solis erunt particulæ nostrorum corporum aut rerum nativarum Medicarum? Ecquid hæc ratio fiendi corporum refertur ad nutritionem? Certè nova productio etsi non Creatio, tamen generatio est, Nutritio certè non est. Adhæc, quæ non opinionum fyrmata concurrunt v. g. *ex resoluto corpore hominis fiunt pluviæ, nives*, quæ omnia transalpina, non ἀναθυμιάσεις sunt. Imo & huc lago meteorologica ex iisdem resolutionibus & circulationibus macrocosmicis fieri credenda est, imò & aliqua Nostri pars in mare dejicitur. Reverâ hæc nova sunt & mira, eò quòd ista rerum analogia peregrina. Quod tandem judicium hîc ferimus de nutritione Microcosmicâ, idem etiam damus de Macrocosmi nutrimento ejusdem farinæ cúmque totidem scateat inconvenientiis, quot verbis, quâ facilitate adducitur, eâdem etiam facilitate prætermittimus.

¶ Quasi *generatio* est ortus rerum naturalium secundariarum, ex materia quasi semine, id est, quo principia rerum in primariarum productione redundantia, in speciem aliam secundariam scilicet transmutantur.

Quasi *Nutritio* est, qua eadem illa materia successivè maturescit.

N. *Rerum secundariarum productio paulò secus sese habet quam primariarum. Fiunt enim non per generationem, qua seminale principium in membra diversa secernitur, neque per nutritionem, qua membra insinuatione ac assimilatione nutrimenti secundum dimensiones augescunt, sed per solam alterationem, appositionem, accretionem. Nimirum Excrementa quæ in nutritione primariarum suppetunt, vel alterantur levi saltem alteratione, condensatione, mixtione, & simil. vel concursu ac conspiratione causarum aliarum transmutantur. Sic fiunt meteora aquea separatione vaporum aqueorum, qui condensati sub forma pluviæ, nivis, grandinis, decidunt: Sic fiunt meteora ignea, separatione scilicet materiæ inflammabilis, qualem refert in inferioribus nitrum, sulphur, aurum sclopetans, & sim. Sic fit & mucilago illa viscosa instar stellæ cadentis decidens. His annumeranda & mineralia, è quibus tamen nonnulla in formam transplantantur, quâ etiam cum primariis certare videntur. In regno vegetabili, hac ratione, suppetunt succi exudantes, lacrymæ, melligo florum, resina, gummi, quin & fungi. In animalibus, Urina, sudor, lacryma, stercora, zybetum, moschus, salia, arenulæ, calculi, & sim.*

Et hi modi sunt principaliores productionum nativarum ad quos reliqui ceu ministri referri facile possunt.

CAPUT V.

De Principiis Essentialibus rerum nativarum.

CIrcumstantiæ ad nativarum productionem requisitæ præcipuè sunt; *Principia constitutiva, Efficiens, Materia, Tempus & Locus.*

Principia constitutiva voco quæ ipsam rem constituunt.

N. *Principiorum horum consideratio duplex est, tum* quidditativa, *id est, quoad esse suum; tum* causalis, *id est, quoad causari. Priori consideratione hoc capite veniunt, posteriori capp. sequentibus. Quidditas rei compilata est è substantiali & accidentali. Substantiale est ipsamet rei sua accidentali suo primum & per se substrata: Accidentale est facultas seu qualitas substantiæ dicta proximè primum & per se inhærens.*

Principia constitutiva rerum naturalium sunt *Spiritus* & *Corpus*, quibus additur *vita* ceu principium tertium.

N. *Decantata sunt apud Hermeticos principia cognitionis, Lumen scilicet Naturæ & Gratiæ, de quibus data hac de principiis occasione parum differere libet. Naturæ creator Deus ut in se bonus existit; ita & bonitatis pro arbitrio tamen & beneplacito suo communicativus. Hinc creaturarum exordium ac bonitas, tum supranaturalium ac invisibilium; tum naturalium & visibilium, utraq; enim oriuntur ex bonitate divina, sealaque sunt à Deo condita, quibus ad eum veheremur. Ea propter quoniam bonitas perfectissima absolutissimaque in Deo concentrata est, adeò ut nihil boni dari possit, quod à bonitate illa alienum sit (quippe imperfectum id foret) creaturarum bonitatem creatoris analogam esse oportuit. Siquidem ergo res cuncta analogæ sunt ad Dei bonitatem relata, & inter se eas analogas esse necessum est. Hinc liquet rerum naturalium analogiam, adjumentum esse ei cognoscendæ non postremum, nimirum ex notiori ad ignotius per analogiam pervenire licet. En principium cognitionis, quod lumen Naturæ nonnullis dixit, cujus scilicet splendore creato, divina accedente institutione, [quam lumen Gratiæ vocant] in rerum penetralia penetrari potuit. Verùm enim verò, quia Natura, quæ benedictione divina speculum creata erat purissimum, nitidissimum, pellucidissimum, maledictione evasit umbrosum, obscurum, maculosum; unde & cognitio illa obscurata & depravata fuit adeò, ut vix quicquam solidi sine hallucinatione cognoscere liceret, ingenia nonnunquam excitavit excitatque creator excellentiora, quorum operâ cognitio illa observationibus eruatur, emendetur, adeoque innotescat: simul ac institutionem suam literis consignari fecit, quibus scilicet cognitio illa acquisita dirigatur, examinetur, confirmetur. En Lumen Naturæ uti & Gratiæ Lumen principia cognitionis multoties decantata: sed ad principia essentialia.*

HOFMAN.

HOFMAN. *Quibus additur vita ceu principium tertium constitutivum rerum naturalium.*) In hoc *Capite V.* nova etiam afferuntur, atque inaudita. Nam quis primò *Vitam* unquam vocavit *Principium Essentiale constitutivum rei nativæ*; An etiam hoc Principium est in mineralibus? an etiam mineralia & Lapides vivunt? id quod in hoc capite pro absurdo non habetur, cum vita etiam in stellis & metallis ponitur. Aft hâc ratione vita erit forma seu ἐντελέχεια Aristotelica; quid ergò tunc aliud est hæc vita superiùs definita? Hic dubius & consultâ obscuritate Lector tenetur suspensus. Deinde, aut si vita est in vegetabilibus & animalibus, estne in iis velati principium constitutivum? an verò ut actus aliquis? An quia vita calido innato & humido radicali continetur & quasi fovetur, an ideò est alicujus vivi principium constitutivum? Neutiquam. Quale verò *Principium Spiritus iste est?* An fortè ille *Spiritus*, *cujus in Epistolâ Dedicatoriâ* mentio fit, quique *Animæ* contradistinguitur. Hic enim Spiritus aut non est pars hominis, aut est. Si est, non distinctum quid ab Animâ. Iste Spiritus seu spiraculum, quod DEUS inspiravit Adamo & Evæ, quid aliud fuit, quàm anima? Si verò per Spiritum intelligitur forma, uti videtur intelligi, dum extat, quòd hic Spiritus nihil aliud sit, quàm principium cujuscunque rei formale, actionum omnium scaturigo, posset hoc in sensu tolerari, sed tamen sequentia verba hic prorsus erant rescindenda, quæ suspicionem ingerunt, quòd intelligatur Spiritus quidam chymicus. Extat enim in textu, *Philosophis nonnullis dicitur Sulphur*, quod tamen diversum quid esse notum est ab oleo vel spirituosâ illâ substantiâ & inflammabili (Sulphure.) Certè non memini ullum Philosophorum fore, qui formam velit Sulphur vocare.

Lumen scilicet Naturæ & Gratiæ. Quæ de hoc proferuntur, suo stent talo. Aliàs notum est, omnes *rosæ crucis fratres seu Chiliastas*, quifingunt tres Mundos seculi, tres gradus divinæ sapientiæ, duplicem hominem, novam religionem, novam Politiam, novam Philosophiam, novam Medicinam, etiam *duplex Lumen* introducere, *Vnum Naturæ*, quod elevint, *aliud Gratiæ*, per quod vix aliud agnoscunt, quàm essentialem Nostri in Christum conversionem & nostri intellectus in objectum intelligibile transmutationem formalem. Quasi intellectus traduceretur in formam rei intelligibilis, & fiat veluti ipsum intelligibile. Cùm enim intellectus perficiatur intelligendo, nihilque perficiatur, nisi ab eo, quod symbolum secum habet in sui naturâ. Idcircò statuunt intellectum & intellecta, ut talia, debere esse aut fieri ejusdem naturæ.

¶ Spiritus est principium primum, instructum facultatibus peragendi curriculum sibi à naturâ commissum.

Seu, Spiritus est substantia subtilissima vi creationis primùm producta, ac postmodum vi benedictionis propagata, pollens facultatibus quibus curriculum secundùm suam speciem peragit.

N. *Spiritus hic nihil aliud est, quàm principium cujuscúnque rei formale, actionum omnium scaturigo, Philosophis nonnullis dicitur Sulph. quod tamen diversum quid esse scias, ab oleo vel spirituosa illa ac inflammabili substantia materiali, cui itidem sulphuris nomen imponi soler.*

Corpus est alterum principium, spiritus illius adaptatum subjectum, cum & in quo curriculum destinatum peragit, imbutum qualitatibus, quibus spiritus sui facultatibus correspondeant & obediant.

N. *Dicitur principium materiale, compactumque est ex liquido & arido, quæ ut in existentia primordiali sunt simplicissima, unitissimaque; ita secernuntur incrassanturque subinde in progressione sua, ac explicantur in liquidum aridum, uti & in liquido aridum, (id est, in salinam naturam.) Et hæc singula in existentia propria exhiberi artificio possunt. De quibus infrà. Accidentia igitur corporis essentialia sunt liquidi; liquiditas, humiditas; aridi; ariditas, siccitas, utriusque frigiditas; salinæ naturæ sapor, vis penetrabilis, fermentabilis, &c.*

HOFMAN. N. *Dicitur Principium materiale, compactúmque est liquido & arido.*) Hic sciendum est, sæpius haberi quædam pro qualitatibus, quæ rectiùs haberi poterant modi substantiæ in corporibus vel status materiæ, qui annumerantur maximè generalibus affectionibus coalitionum, quæ ex diversis materiæ particulis in cujuscunque denominationis corpora abeunt, cùm vix ulla distincta materiæ particula, quæ vel liquida vel arida, aut consistens non sit, in universo reperiatur.

¶ Ignis [actus] est principium tertium, prioribus superveniens, stipatum calore, cujus vi illa in actum traducuntur.

N. *Principia duo priora uniuntur, non ut otiosa sint, sed uti Deus est actus perfectissimus, vitaque vitarum; ita & cunctas creaturas in actum collocavit, id est, in vitam. Vitam puta non strictiore significatione solum, quæ motum vegetativis operationibus prodit, sed latiore, qua rei cujuscunque actum seu ἐνέργειαν refert, etiamsi obscurior illa, minúsque conspicua sit; qualis in stellis, metallis, & sim. Sunt itaque in rebus naturalibus, vitalibus, ac καθ' ἐξοχὴν rebus primariis, Spiritus, Corpus & Vita, quæ adeò arctè in statu vitali unita sunt, ut difficulter invicem distingui queant. Res exemplo ignis ardentis quodammodo illustrari potest, quippe hic ceu res vulgatissima ad præsentandam vitam ad omnium oculos positus videtur. Ignis ardens tria exhibet* 1. *substantiam spirituosam flagrabilem,* 2. *corpoream aliquatenus effumabilem, spiritus scilicet illius subjectum, ac denique* 3. *igneam flammam: quæ tria non modò ipsum ignem flamma comprehensum referunt, sed effluvium spirant, ejusdem cum illo naturæ. Simili ratione sese res habet in actu seu igne vitali. Adest nimirum inibi spiritus aptus natus ignem vitalem suscipere, facultatesque suas pro re nata exerere. Simili sane modo, quo oleum accensum prò natura illius olei, odorem halat. Illam si insitum cujusque spiritum, appellare libueris, per me licet. Adest & corporea substantia, spiritus illius subjectum lychnò in lampade, respondens. Adest tertio & ignis seu flamma vitalis, qua duo illa vivunt. En essentiam rei naturalis in vita constitutæ ex qua insuper effluvia procedunt, quæ rebus exteris pro re nata eunt in servitium. Est porrò ignis idem illud, quod in creationis historia* אור, *id est, lucis voce venit, quippe hæc igni essentialis est, undè & in lingua sanctâ* אור, *id est, lux, &* אור, *id est, ignis sola puncti mutatione differunt, Sennert.* hypomnemata physic. c. 3. *per vitam essentialem innuere videtur, dum vitam ex Aristotele duplicem facit; essentialem seu substantialem, à qua ut fonte, vitales actiones prodeant; & accidentalem, quæ sit operatio vitalis aut certè potentia vitales actiones exercendi: Hippocrati ignis voce venit.*

CAPVT VI.

De Causâ Efficiente interna.

EFficiens productionis nativæ, tum interna est, tum externa.

Interna est ipsiusmet rei natura, id est, inclinatio & facultas [activa] qua non modò apta nata & proclivis est ad emergendum, sed in actum emergit, ulteriúsque progrediendo curriculum destinatum secundùm speciem suam conficit.

N. *Natura habet sese instar reipublicæ, quæ ad nutum principalis sui domini, auxilio officialium ac ministrorum, administratur. Nimirum prout administratio illa peragitur, ita resultat inde commodum, vel damnum, non solum sibimet, sed & vicinis quoque populis. Simili modo Natura est comprehensio omnigenarum facultatum, sub dominio alicujus dominatricis, adhibitis facultatibus ministris gubernata, ut inde non tantùm rei propriæ perfectio redunder, sed & proximo subveniatur. Res naturales enim siquidem bona creatæ sunt, ad imitationem Creatoris bonitatis communicativæ esse debuerunt.*

Interna est tum principalis, tum ministra.

Principalis, quæ reliquis ceu fundamentum existit.

Exempli

Exempli gratia, facultas vitalis, ſtipata calore vivifico. Miniſtræ ſunt, quæ principali adjunguntur, e. g. facultas nutr ;tiva generativa, &c.

N. *Utraque eſt totuplex, quotuplex ſpecies creaturarum.* Vniverſalis *ſcilicet quæ univerſitati ſeu macrocoſmo competit*; Particularis *quæ creaturis particularibus. At ais ſecundùm Hippocratem, unum eſt in omnibus & omnia in uno, atque ita Natura univerſalis & particularis in omnibus & ſingulis erunt. Reſp. Sunt utique, ſed diverſimodè: videlicet, Natura univerſalis præeſt particularibus naturis in macrocoſmica adminiſtratione, eaſque ceu materiam ſibi ſubjectam diſpenſat. In particularibus autem eadem particularium creaturarum naturis ceu materiæ ſubeſt, iiſque gubernatur, dirigitur, diſpenſatur. Viceverſa de naturis particularibus judica.*

HOFMAN. *Efficiens productionis nativæ, tum interna eſt, tum externa.*) Primò cauſa Efficiens, quòd alia dicatur interna, alia externa implicat. Cùm omnis cauſa Efficiens, quatenus Efficiens ſit externa, nulla interna. Non video, quomodo hæ locutiones conciliari poſſint. *Natura eſt Cauſa Efficiens externa; Et Natura iſta interna per ſuas qualitates in actum deducitur, illud in præceptis hoc in notis cap. ſequ. inquit* : Et viciſſim Cauſa Efficiens Externa eſt ipſe *IEHOVA ELOHIM*; Et iſte *IEHOVA* Media ſibi ordinavit ordinaria (quæ collectim Naturam vocamus) Scilicet Nulla diſtinctio hîc occurrit inter Naturam Naturantem & Naturam Naturatam. *Deindè* Cauſa Efficiens interna non eſt Externa. Atqui Natura eſt Cauſa Efficiens interna, quod ait in hoc capite 6. Ergò non eſt cauſa Externa cap. 7. *Tertiò*, quod Natura definitur per inclinationem & facultatem, non ſatisfacit rei. Nam ſecundùm *DOMINVM Noſtrum SCHROEDERVM* Natura eſt comprehenſio omnium facultatum ſub dominio alicujus dominatricis adhibitis facultatibus miniſtris (*quæ ſunt Domini Autoris verba in Notis.*) Ergò ad iſtam facultatem requiritur aliqua forma dirigens dominatrix aliqua quæ autem illa eſt, niſi Natura ipſa? quæ niſi forma Eſſentialis? Ergò præcipuum Naturæ officium omittitur & miniſtrum officium ponitur. *Quartò* Cauſa Efficiens interna Principalis eſt Facultas vitalis ſtipata calore vivifico. At iſta facultas vitalis ſtipata calorevivifico *Cap. V.* (nomine Ignis, ſeu Actus ſeu vitæ) ad Principia conſtitutiva referunt, hinc ſic infero.

Principium conſtitutivum non eſt cauſa efficiens, ratio, quia Principia conſtitutiva cauſæ efficienti *Cap. V.* contradiſtinguuntur: Et per ſe patet, quòd ſicuti Spiritus & Corpus, ita & vita dicatur conſtitutivum. Aſt illa ita dicuntur, ut conſtituant rem nativam intrinſecus. Ergò etiam vita intrinſecus conſtituere dici debet. Atqui facultas illa vitalis ſtipata calore vivifico eſt principium conſtitutivum. E. Facultas illa vitalis non eſt Cauſa efficiens.

CAPVT VII.

De Qualitatibus primis ſeu Elementalibus.

HOFMAN. *De qualitatibus primis ſeu Elementalibus.*) Inſcriptio eſt de *Qualitatibus Elementalibus* & quidem *primis*: Et primariam inter has facit *Naturam*, quaſi Natura ſit qualitas: aut quaſi Natura ad modum qualitatis ageret, & non potiùs ad modum alicujus cauſæ. Imò ad hanc claſſem etiam ipſum *IEHOVAM ELOHIM* refert, quod, quâ ratione poſſit excuſari, non video. An forſan *DEVS* in productione rerum primævâ his ſecundariis qualitatibus fuit uſus? Neutiquam; Ecquæ nudæ qualitates hoc loco in ſcenam producuntur abſque ſuis ſubjectis? Accidentium enim abſque ſubjectis ſuis, quatenus ſunt accidentia, nulla eſt efficacia aut virtus. De cætero hypotheſin illam quatuor Elementorum res medicamentales ingredientium, quæ hic ſupponitur, non admittimus, & conſuli poteſt de hâc materiâ *Nobiliſſimus Anglus Robertus à Boyle in Chymico ſceptico & in Tr. de Colmitis rerum qualitatibus.* Poſſunt enim res acquirere per mixturam qualitates à qualitatibus ingredientium diverſiſſimas, ut multi errent perſuadentes ſibi, non alias manifeſtas qualitates produci poſſe per mixturam illis exceptis, quæ reſident in elementis, vel immediatè ex combinationibus primarum quatuor qualitatum reſultant. Ne dicam, quot variationes vel ſimpliciſſimorum ingredientium mixturæ producere queant. Satis patet, quòd Natura & Ars indeſinenter efficiat Mixturas corporum, tam ex jam compoſitis corporibus, quàm ex corporibus jam decompoſitis. *Deinde* multæ poſſunt etiam mutationes ad qualitates produci in corpore abſq; e viſibili additione vel ablatione alicujus ingredientis; tantùm per alterationem texturæ vel motus minimarum particularum ex quibus conſiſtit. *Tertiò* Quatuor Elementa & tria iſta principia chymica adeò inſufficientia ſunt, ut omnium Naturæ phœnomenorum rationem non adimpleant, vid. loc. ſuprà citatum.

¶ Cauſæ efficientes externæ ſunt, quæ extrinſecus accedentes internis opem ferunt.

Suntque tum *primariæ* tum *ſecundariæ.*

Primaria eſt ipſamet natura ceu operatrix ſagaciſſima, cuilibet rei naturali debitis mediis proſpiciens, ſeu ſi mavis, eſt ipſemet *Iehova Elohim* per naturam, id eſt, naturales leges omnia ſapientiſſimè prudentiſſimèque dirigens & gubernans.

Secundariæ ſunt media ad productionem quoquo modo facientia.

Hæc etſi variæ dari poſſunt, quippe, quæcunque ad efficientiam rei faciunt, eis accenſentur: adeoque & inſtrumenta ruſtica, & ſim. attamen excellunt hîc qualitates facultateſve naturales, 1. Elementales, 2. ſalinæ, 3. occultæ.

N. *Res naturalis uti extrinſecus ortum adepta eſt, & per hanc, naturam internam, qua apta nata eſt in lucem ſeu vitam emergere, œconomiam mundanam adminiſtraturæ: ita quoque aliunde opus habet, quo natura illa interna in actum deducatur. Etſi autem omnia à Deo dependeant; tamen quia is ipſe media ſibi ordinavit ordinaria (quæ collectim Naturam vocamus) iis hoc loco intentos eſſe oportet. Sunt itaque qualitates ſeu facultates naturales, pro triplicato principio, triplices,* Spirituales (*formales,*) corporeæ (*materiales,*) & modales [*privativæ vel vitales.*] Spirituales *ſunt quæ parti ſpirituali primò ac per ſe acceptæ ferendæ ſunt, qualis ſunt proprietates cuilibet creaturæ inditæ.* Corporeæ *ſunt quæ materiali parti per ſe inhærent, uti* 1. *liquiditas & ariditas,* 2. *δυσκολία Hippocratica, quam acumen dicere licet, nos ſalinam facultatem appellabimus.* Modales *ſunt, quæ cum modo exiſtendi ſunt conjunctæ, ut frigiditas quæ competit principiis conſtitutis in privatione & quiete; & caliditas, quæ propria eſt principiis in actu ſeu motu conſtitutis. Verumenim vero placet adhibuiſſe ordinem datum, quo facultates ad productionem facientes triplici claſſi includimus.* Elementalium, ſalinarum & occultarum.

Singulæ hæ, tum *univerſaliores* ſunt, id eſt, in macrocoſmo collocatæ, vel *particulariores*, id eſt, in rebus particularibus determinatæ.

Elementales qualitates, quas primas communiter dicunt, ſunt calor, frigiditas, humiditas, ſiccitas.

Calor facit ad productionem naturalem, quatenus cauſam intrinſecam frigore condenſatam, materiæque ad frigiditatem propendenti immixtam, adeoque quieti deditam, ſuſcitat, fovet: *frigiditas*, caloris æſtum moderatur: *humidum*, humori interno ſeſe inſinuat, adeoque humidum ariditate victum liberat, nutrit, &c. *ariditas*, liquiditatem terminat, humoriquè admixtum ſimul nutrit.

N. *Calor macrocoſmicus partim eſt inſitus & radicalis, partim influens. Nimirum macrocoſmus ſeſe habet inſtar animalis, quod calido, tum innato, tum influente, caleſcit. Innatum calidum toti univerſitati inditum eſt, quippe æquè latè patet calor ac ipſe ignis vitalis, cujus Achates eſt, fideliſſimus. Ea propter cum totus macrocoſmus actuali ſuo igne perfuſus ſit, nec calore eum eſſe deſtitutum, neceſſe eſt. Hinc* Hippocrates in principio lib. de carnib. *Calidi pars maxima, inquit, cum omnia perturbata eſſent, in ſupremum ambitum ſeceſſit, quod veteres videntur ætherea appellaſſe*

altera

ultera pars locum infimum sortita, terra quidem appellatur, frigida, sicca, multasque motiones habens & in qua multum sanè calidi inest. Tertia verò pars medium aëris locum nacta est, calidum quid existens. Quarta pars terræ proximum locum obtinens, humidissima & crassissima, &c. Verùm quid opus est pluribus calorem hunc terræ demonstrare? Etenim, præterquàm quòd scimus, terram ante creatas stellas, [quibus alias calor acceptus refertur] vi caloris germinasse, calor se se exerit sensibiliter non modò in scaptensulis ac cuniculis subterraneis, sed & in puteis profundis; quinimò fontana, quæ brumali tempore scaturit, scilicet quo terræ superficies frigore nitet, calorem vaporibus halantibus manifestò probat. Addo quòd nec verisimile videatur, calorem stellarum, absque vi magnetica, quæ calidum in terra, ceu magnetem trahentem præsupponit, in terræ profundiora penetrare.

HOFMAN. *Terram vi caloris ante creatas stellas germinasse.*) Cur plantæ astris subjiciuntur, si juxtà Moysen terra germinavit vi caloris ante creatas stellas? cùm effectus prior fuerit suâ causâ.

¶ Calor influens macrocosmicus diffunditur ex astris & præcipuè ex Sole: hinc & ex ♂ Marte asterismisque igneis & aëreis, quinimo & ex stellis quibusdam fixis calidam naturam sortitis.

N. *Sol ad macrocosmum se se habet, uti ad animal ipsum cor. Videlicet sedes est, ubi. Natura residentiam fixit vitalem, ex qua velut ex scaturigine, spiritus suos vitales, & cum his calorem macrocosmo, rebusque hinc particularibus elargitur, adeoque mediantibus illis calidum macrocosmi insitum, suscitat, fovet, nutrit; particularium itidem vitam calorem que sustentat. Fundit Sol calorem, inquit author Ecclesiasticus cap. 39. sicut clibanus. Et hinc est, quod Chamah à calore Hebraïs Sol dictus sit. Sole porrò calidiores statuuntur Mars & ♂, ille intensiùs; hic benigniùs: reliqui è contra frigidiores habentur, non simpliciter, sed ad solem collati. Cæterum augmentari calorem contingit, ubi radii congregantur, reflectuntur, roborantur. Congregantur radii, si dissipatio denegetur: reflectuntur, si rectà in corpus solidum inciderint: multiplicantur & roborantur, si in fortitudinibus stellæ calorem radiantes exciterint.*

Calor particularis est qui à re particulari procedit. Talis est in animalibus calor matricis, calor gallinæ ovis incubantis, &c.

Humiditas etsi itidem per totam universitatem sit diffusa, inque certos confluxus inferiùs hicce collecta, unde elevati vapores sat copiosi elevantur, inque pluviam, rorem, nivem, imbrem, & sim. condensantur, subindeque delabuntur; attamen in confesso est apud Astronomos, præterquàm quòd certæ constellationes dictorum meteororum generationem juvant, esse quoque stellas, humiditati radiandæ consecratas, quales Lun. Ven. ♀, asterismique aquei, stellæque nonnullæ fixæ, hyades, arcturus, &c. & hinc augmentatur humiditas eâdem ratione, qua de calore dictum: adde quod Luna prout accrevit & decreverit, humiditatem quoque largiùs vel copiosiùs radiat.

HOFMAN. *Humiditatem quoque largiùs vel copiosiùs radiat.*) Hîc humiditas ponitur subjectivè & formaliter in Lunâ cum *Athanasio Kirchero in Itinerario Ecstatico*, *Tychone*, *Galilæo*, *Astaco* in Physicâ Christianâ, &c. ita ut Luna non solùm sed & reliqua Astra haud secus ac terram ex quatuor elementorum miscellâ ex chaoticâ illâ rerum primordiali à *DEO Sapientissimo Mundi conditore* educta massâ, propriis singula centris in immenso illo ætherei Oceani expanso fulcita, ipsique proprietatibus, quæ tum ad propriam, tum ad conservationem universi cum primis necessaria videbantur, instructa sint. Hinc factum est, ut vires suas juxtà prærogativas à Natura iis concessas singula radioso quodam effluvio tum in tellurem, tum in circumjectum reliquorum astrorum comitatum diffunderent, meteorá ignea & alia sublunaria suas impressiones igneas à Sole, aquea suas constellationes ab effluviis macrocosmicis Lunæ acciperent. Vid. & Cl. Thom. Bartholin. in tr. de Cometâ.

¶ Humiditas particularis est quæ in rebus particularibus deprehenditur eaque determinata: Hæc rei producendæ tantò conducibilior est, quantò res inter se similiores fuerint.

Frigiditatem influere censentur è planetis Luna & Ven. utraque moderatè, hinc & Saturn. sed intensissimè: Ex astris signa præcipuè terrea.

Siccitatem radiant è planetis Sol, Mars, Saturn. ex astris, Signa terrea & ignea.

CAPVT VIII.

De salinis facultatibus.

HOFMAN. *De Salinis facultatibus.*) Cur hujus tantùm exclusis reliquis ex Sulphure & Mercurio principiis hîc mentio facta est? cùm omnes Mixtorum potestates Salinis facultatibus solùm ac simpliciter non sint adscribendæ, sed potiùs omnium horum ratio fundata sit, ut infrà ostendemus, in motu secundùm variam corporum minimorum diversis figuris præditorum texturam & diversimodam positionem ad mutuum contactum.

¶ Vis salina facit ad productionem nativam, quatenus humiditatem dictam acuit, efficaciorem ac penetrantiorem reddit, crassitiem incidit, fermentationem juvat, &c. adde quòd ♃ in nutrimentum facessit, &c.

N. *Per vim salinam non solùm intellige salsedinem, sed quamcunque facultatem primis potentiorem, quas Hippocrates salibus accensèt, plurimasque esse docet. In homine, inquit*, lib. de prisc. medic. text. 30. *inest & amarum & salsum, & dulce, & acidum & acerbum, & insipidum, aliaque sexcenta, quæ pro copia & viribus, varias habent facultates.*

Salina hæc facultas *universalior* residet potissimum in globo inferiori, ceu generatorio macrocosmico, adeoque immixta est aquæ & terræ. Aquam salina scatere facultate, qui negat, adeat mare: calorive exponat aquas simplices, meteoricasve ut exhalent. Et ex hoc fundamento populi maritimi, uti in Normandia non citra jucunditatem observavi, terram salina facultate per maris fluxum impræg nam fodere, eâque agros impræg nare solent. Terram facultatibus illis impræg nam esse tradit Hippocrates, *lib. 4. de humorib. t. 4.* Terra inquit, in se varias & innumeras facultates habet. Idem edocet elixiviatio salis nitri; cui S. S. Scriptura adstipulatur, innuens, quòd sulphure & sale adurentibus universam terram comburet Deus, quo minus fructum ferre habilis fiat, Deut. 29.

Particularior est in singulis rebus particularibus. Et hinc res particulares aptæ sunt aliarum productionem promovere, maximè si mutua similitudo affinitasque inter utrasque intercedat. Oportet autem salinam hanc facultatem compede suo, quo vi mixtionis ligata erat, priùs vi dissolutionis, esse liberatam. Exempli gratia, putrefactione, incineratione, &c. Et hac ratione agricolis usitatissimum comperimus, agros stercoribus utpote sale impræg natis, impinguare. Quinimò videre licet quibusdam in locis, myricas, fruticeta vel & sylvas comburi, inque terram hanc cinere fœcundatam semina conseri, uti idipsum admodum usitatum vidi in Suecia & Finlandia, regionibus scilicet nemorosis, &c.

CAPVT IX.

De Influentiis Stellarum.

HOFMAN. *De influentiis ſtellarum.*) Noſtro ævo tradita Veterum Aſtrologorum de Naturâ & influentiis ſtellarum pleraque falſa reperimus. Si quis Ea tantummodò tranſcribere & quaſi vera nobis obtrudere velit, inutiliter laborat. Diligentiori indagine ut inquirantur & certis rationibus phyſicis ſtabiliantur anxiè optamus. Dicta autem ab *Autore noſtro DOMINO SCHROEDERO* de Planetis & Fixis, præcipuè de ſignis Zodiaci nullis rationibus ſed tantummodò Veterum opinionibus innituntur. v. g. Vult *Dominus Autor* in *hoc capite*, Solem moderatè, Martem verò ſummè calidum eſſe. Experientia docet contrarium & ex operationibus aucupandæ ſunt: Planetarum qualitates & virtutes, non ex opinionibus. Nunquam noſtram terram Mars, opinione terrificus, ita ut Sol calefecit. Sæpiſſimè hallucinantur Meteorologicæ obſervationes Martis calori fidentes, quia Ejus calor eſt admodum obſcurus; Solis autem manifeſtiſſimus. Sanè convenientius eſt rationi, dicere, quòd in cœleſtibus corporibus potius ſint obſervanda Magnitudo, motus, Lumen ejuſque copia, ad terrenum globum diſtantia, vel propinquitas &c. Si his & ſimilibus ritè conſideratis proportio certa inſtitueretur & ſecundùm qualitates vegetabilibus applicarentur, foret profectò labor laude ſummâ dignus & omninò non irritus. Veterum autem ſuavia imaginationis ſomnia, ſed vana ludibria ut inertia evaneſcerent, &, quod bonum eſt, retineretur.

¶ Non parùm conferunt & proprietates, id eſt, facultates ſpecialiores ad nativorum ſcilicet productionem accelerandam, retardandam, facilitandam, tranſplantandam, adeoque ad vires rerum intendendas, imminuendas, tranſplantandas. In his excellunt Sympathiæ & Antipathiæ: illis res promoventur: his retardantur.

Utræque ſunt tum *macrocoſmicæ* ſeu *univerſales*, tum *particulares*.

Macrocoſmicæ ſunt quibus ipſe macrocoſmus res particulares reſpicit, id eſt, productionem promovet, impedit, vel quoquo modo mutat.

Particulares ſunt, quibus res particulares rem ſibi ſympathicam juvant, antipathicam debilitant.

Proprietates macrocoſmicæ toti macrocoſmo & conſequenter globo inferiori ſunt inditæ, qua ratione terram hanc aptiorem plantis his cernimus, aliam aliis: verùm hoc loco conſiderabimus ſolùm quæ globo ſuperiori, & in hoc ſtellis acceptæ feruntur, peculiariſque nomine influentiæ dicuntur.

Influentiæ ſtellarum ſunt effluvia peculiaribus facultatibus prædita, quibus res ſibi familiares (ſi robuſtæ & in vigore ſtellæ fuerint) roborant, proſperant, promovent, è contra res ſibi contrarias debilitant, depravant, impediunt.

N. *Familiaritas ſtellarum cum ſublunaribus ex mente Platonis & Paracelſi, inter ſtellas ſingulas & ſingula ſublunarium genera conſtituenda quidem forez, videlicet ſtellas ſingulas, ſingulis ſublunarium ſpeciebus præeſſe volunt, & iiſdem peculiariter influentias ſuas influere. Plat. in Tim. Paracelſ. l. 3. Philoſoph. tr. 4. Verùm cùm ſingularum ſpecierum ſtellas cognoſcere impoſſibile ſit, viam plerique ſequuntur aliam, certaſque claſſes majorum imitatione faciunt, ad quas ceu fontes generales ſublunaria quæque referunt. Claſſes has tum ſecundùm planetas diſponunt, tum ſecundùm ſtellas fixas, maximè ſecundùm aſteriſmos Zodiaci. Rectius tamen meo judicio feciſſent, ſi ſtellas ſingulas ſingulis facultatibus præfeciſſent, adeoque pro facultatum varietate, & varietates ſtellarum numeraſſent univerſaliores, particulariores, &c. Et hac via non rebus ſingulis ſingulæ ſtellæ, ſed uni eidemque rei, prout facultatibus ea dotata eſt, ita & variæ ſtellæ forent conſecrandæ. Exempli gratia, Solem facultate cordis celebrarent, eâque tum univerſaliori calefaciente, tum ſpecialiori, ut patebit infrà.*

HOFMAN. In deſcriptione influentiarum, ita *Dominus Autor*: *influentiæ ſtellarum ſunt effluvia peculiaribus facultatibus prædita quibus res ſibi familiares roborant &c.*) Hic *Autor noſter* cum *Athanaſ. Kirchero* & aliis hujus ævi *Aſtronomis* ſtatuit, Aſtra virtutem, quam communicant inferioribus, eandem in ſe continere formaliter, nec illorum influxus in hæc inferiora, ſoli lumini aut motui eſſe adſcribendos, aliud itaque præter hæc in iis latere virtutis profluvium, quod ſpecifica globi qualitas appellari poteſt, cujus effluxus ſtatim, ubi capax ſubjectum in terrâ repererit, id virtute pariter ſuâ imbibit, eâque cujus ipſe eſt proprietate tingit. Verùm quicquid ſit, notandum tamen hîc eſt calidum vel caliditatem unius Planetæ alteriu frigiditatem non roborare ſed debilitare. Si autem inter ſe ſibi contrariis qualitatibus adverſantur, in plantis amicitiam non contrahent, probatione iſtâ non indigent, quia manifeſta ſunt. Conſideretur inſimul hîc, quid de fixis ſentiendum, quæ nolentes volentes ad qualitates vegetabilium pro lubitu trahuntur ſecundùm qualitates Planetarum. Totâ die autem experimur, Planetas variare in operationibus ſecundùm ſitum, habitudinem &c. ad ſe invicem & ad ſtellas fixas teſtibus obſervationibus Meteorologicis. Hinc quando inhærent quidam *Ptolomæo* indiâ ſtellarum qualitates deſcribenti, videbunt quomodo ſe extricare velint, dum Arcturum Martialis & Jovialis Naturæ eſſe dicunt. Aut enim vana eſt doctrina iſta, aut ſtella ſibi ipſi eſt contraria, & uno eodemque tempore ſibi amica vel inimica.

¶ Res ſtellis familiares ſunt primariò, quæ ſtellis illis immediatè ſubſunt; ſecundariò; quæ per ſtellas amicas, id eſt, planetas amicos vel aſteriſmos horumque affectiones ſtellas reſpiciunt. V. g. Lunæ primariò ſubeſt Lunaria herba. Secundariò, cuſcuta res ſcilicet Saturnina, fabaria, utpotè res Venerea: althæa, utpote res Mercurialis. Simili ratione Lunæ ſubeſt ſecundariò res tauro, cancrove ſubjecta, nimicum Saturn. Ven. & Mercur. ſunt amici Lunæ. Taurus eſt ejuſdem exaltatio; Canc. domus. Res ſtellis contrariantes ſunt, quæ ſubſunt planetis inimicis vel aſteriſmis diſſentientibus.

Influentiæ ſtellarum ſunt tum planetarum, tum ſtellarum fixarum, quas ordine luſtrabimus.

De Influentiis Planetarum.

SOL.

Sol eſt Planeta benevolus, moderatè calidus & ſiccus, amicus Iovi, & Ven. reliquis inimicus, cordis vice in macrocoſmo fungens, ideoque generatorium eſt ſpirituum vitalium macrocoſmi, id eſt, radiorum calidorum, quibus tota univerſitas fovetur, ſcaturigoque peculiarium effluviorum, quibus peculiariter juvat res ſibi familiares, impedit ſibi contrariantes.

N. *Effluvium Solis ſcriptura appellare videtur* שמן מגד תבואת *Meged thebutho ſchameſch, pinguedinem ſeu florem ſtillantem Solis. Deut.* 33. v. 14.

Res ſolares ſunt.

1. *E Mineralibus:* Aurum, terra ſolaris, (ſigillata) Antim. ſolare, ætites, carbunculus, chryſolitus, hyacinthus, rubinus, ambra.

2. *E Vegetabilibus:* Aromata omnia, acetoſa, acetoſella, althæa, borrago, bugloſſa, calendula, chelidonia, citraria, corona regis, crocus, dictamnus, fraxinus, gentiana, granatus, hedera, helenium, heliotropium, hypericum, lavendula, laurus, olea, majorana, malva, meliſſa, mentha, palma, pœonia, poma aurantia, poma citria, roſmarinus, ros ſolis, thymus, verbena, viris, xylalôe, zedoaria. Item maſtiche, thus, mel, myrrha.

3. *Ex animalibus*: Ea videlicet quæ generoſa & hilaria ſunt: ut aries, caper, equus, leo, taurus. *Aves* aquila, cygnus, corvus, gallus, vultur. *Inſecta*: cantharides, ſcarabæus pilaris.

Res ſoli contrariantes ſunt res Lunares, Saturninæ, Martiales, &c.

LVNA

LVNA.

Luna est Planeta inter bonitatem & malitiam mediocris, moderatè frigidus ac humidus, amicus Saturn. ♄ i, Martí & Mercur. reliquis duobus inimicus, cerebro correspondens, adeóque sympathicus nervosis partibus ac spiritibus animalibus. Vel si mavis: Luna est generatorium humiditatis, quâ tota universitas irroratur, scaturigoque peculiarium effluviorum, quibus primariò & peculiariter afficit res sibi familiares, secundariò, res familiares, Saturn. ♄ i, ♀ i & ☿ io, utpote cum quibus ☾ amicitiam colit.

N. *Majorum de Luna opinio, non sine ratione cuipiam dubia esse posset, quippe Luna macrocosmi Epar potius præsentare videtur quàm cerebrum, humiditatibus siquidem macrocosmicis præesse deprehenditur, non secus ac Epar microcosmicum, humiditati microcosmicæ, quæ in sanguine viget. Mare macrocosmicum turgescit, fluit ac refluit ad Lunæ cursum; sanguis ceu mare microcosmicum, eâdem ratione turgescit, attestante turgescentiâ sanguinis menstrui mulieris. Similiter in creaturis particularibus humiditas crudior, cum lunæ cremento augeri cernitur, è contra cum decremento, minui; quod idem Plinius apertè quoque testatur de sanguine humano. Morbi itidem in sanguine fundati, ad Lunæ cursum moventur, crisesque suas exhibent. His addi poterit, quòd substantia Lunæ quia terræ ac propterea terrestri naturæ propinquior, adeóque crassior, potius Epatis substantiæ subtiliori respondeat. Lacertarum quoque Epar crescere perhibetur crescente Luna, decrescere eâdem decrescente. Nec est quod augescentiam ac decrescentiam cerebri ac medullæ in ossibus quis objiciat, Lunæ crementum decrementumque imitantes: ex humiditate enim sanguinis illas potius esse colligitur, quàm spirituum animalium, id quod & de Epilepsia ad Lunam periodica sentiendum.*

HOFMAN. *Amicus Saturno.*) Luna dicitur amica Saturno, Saturnus quòd sit Martis amicus, reliquis inimicus. Ergò & Lunæ. Forsan ideò Saturnum & Martem amicos facit, quòd ambo sint maligni secundùm Veterum opinionem; alioquin secundùm sanam rationem dixisset illos inimicos propter extremè inimicas eorum qualitates, dum Mars summè calidus, Saturnus verò frigidus perhibetur. Ratione Substantiæ contrarii invicem juxtà Philosophos esse nequeunt.

Res Lunares.

¶ *I. Mineralia. Terra sigill. alba, alumen, marcasita* ☾ *ea*, & omnia alba ac viridia, corallia alba, crystallus, margarita, mater perlarum, succinum, camphora, sperma ceti.

II. Vegetabilia. Agnus castus, alkekengi, allium, arundo, becabunga, brassica, caulis capitatus, cæpa, chamæm. fabaria, fungi, hyssopus, lactuca: lentiscus, lilium convallium, lilium, lunaria, mandragora, nasturtium, nymphæa, nux muschata, nux juglans, papaver, plantago aquat. pœon. porrum, portulaca, rapa, sedum, tilia.

III. Animalia. Canis, capra, castor, cerva, felis, lutra, perca, sanguis menstruus. *Aves*: anas, anser, ardea, merguli, &c. *Pisces* aurata, cancer, carpio, cochlea, ostrea, ranæ. *Insecta*, aranea, bufo.

Res *Lunæ* contrariantes sunt res *Solares & Martiales.*

SATVRNVS.

Saturnus est Planeta malignus, diurnus, masculinus, summè frigidus, Martis amicus, reliquis inimicus, lieni microcosmico correspondens.

N. *Mallem equidem Saturnum Iovem ac Martem capiti adscribere, non ventri infimo. Etenim ut longius à terræ globo distant, ita & naturæ sint oportet, longiùs à terra distantis. Et hinc quoque videtur verisimile, destinatos eos esse influentiis subtilioribus, quàm quæ Epatis, Lienis ac vesicæ facultatibus correspondeant.*

Res Saturninæ.

I. Mineralia: Antim. Saturn. Arsen. Alum. marcasita, saphyrus, magnes & omnia terrea fusca ponderosa.

II. Vegetabilia: Aconitum, agnus castus, apium, arbor fœtida, asphodelus, aster, atriplex, bursa pastoris, cannabis, capparis, cicuta, cuminum, cupressus, cuscuta, epithymum, ficus atra, filix, hyoscyamus, helleborus niger, lappa major, mandragora, morus, muscus, myrica, s. tamariscus, opium, herba paris, pinus, polypodium, sabina, salvia, scolopendria, sempervivum, sena, serpentaria, solanum.

III. Animalia: (Solitaria, nocturna, tristia.) Asinus, bufo, camelus, catus, formicæ, lepus, lupus, mulus, mus, musca, scorpio, serpens, simia, sus, talpa, ursus, vermésque multiplices. *Aves*, Bubo, corvus, grus, noctua, pavo, struthio, vespertilio, upupa.

IVPITER.

Iupiter est Planeta benevolus, moderatè calidus, similiterque humidus, amicus præter Martem, reliquis omnibus, Epati correspondens, hujusque facultates influentiis suis fovens.

HOFMAN. *Iupiter moderatè calidus.*) Porrò dicit, quòd Iupiter moderatè calidus sit Saturni summè frigidi amicus, Mars summè calidus & siccus, amicus Veneris moderatè frigidæ & paulò intensiùs humidæ, obscura sunt.

Res Ioviales sunt.

¶ *I. Mineralia:* ♃, ☾, ☉, Corallium, hyacinthus, jaspis viridis, saphyrus, smaragdus, Tutia.

II. Vegetabilia: Amygdalæ, avellana, berberis, borrago, bugloss, calamentha, cerasa, cornus, corylus, cynogloss, endivia, faba, fagus, ficus alba, fraga, fraxinus, fumaria, glycyrrhiza, hepatica nobilis, hordeum, ilex, lilium album, linum, lolium, macis, malus, mentha, morus, myrobalani, nuces, ocymum, oliva, origanum, passulæ, pinea, pistacia, rad. pæoniæ, populus, portulaca, prunus, prunella, pyrus, quercus, rhabarbarum, ribes, rubia tinctorum, sedum, sorbus, spica, symphytum, triticum, verbascum, viola, vitis. Huc manna, mastiche, styrax, saccharum, & omnia dulcia.

III. Animalia: Agnus, cervus, elephas, ovis, taurus. *Aves:* Aquila, ciconia, columba, gallina, hirundo, perdix, phasianus.

Res ♃ i contrariantes sunt res Martiales.

MARS.

Mars est Planeta summè calidus atque siccus, amicus Veneri, inimicus reliquis, præsentans ac fovens vesicam fellis microcosmicam.

Res Martiales sunt.

1. *Mineralia*: Antim. omnia rubea, ignea, sulphurea: Adamas, amethystus, magnes, osteocolla, sal armoniacum.

2. *Vegetabilia*: Arum, allium, aristolochia', carduus, chamæleon, cepa, cornus, ebulus, esula, euphorbium, flammula, helleborus, lathyris, laureola, mespila, napellus, plantago, porrum, prunus, quercus, ranunculus, raphanus, resta bovis, sinapi, tormentilla, urtica. Huc castoreum, euphorbium, scammonea & venenosa omnia.

3. *Animalia* bellicosa, impetuosa, potentia, biliosa, rapacia: Canis, hircus, hœdus, lupus, mulus, pardus, vulpes. *Aves.* Accipiter, aquila, cornix, corvus,

falco, milvus, noctua, vultur. *Pisces.* Lucius, pastinaca, canis marinus, perca.

VENUS.

Venus est Planeta benevolus nocturnus, fœmininus, moderatè frigidus, paulo intensiùs humidus, amicus, ☉, ♂, ☿, ☾ æ, inimicus ♄ o, influens in partes genitales & urinarias.

Res Venereæ sunt.

1. *Mineralia*: Ven. Lun. Ambra, lapis ætites, berillus, chrysolithus, corallia, corneola, lapis lazuli, lapis calaminaris, sapphirus, smaragdus, Tutia.

2. *Vegetabilia:* Asphodelus, capillus veneris, coriandrum, cyclamen, eryngium, fabaria, faba, ficus, fragaria, hedera terrestris, iris, lilia omnis generis, melilotus, milium solis, mala punica, narcyssus, nymphæa, petroselinum, pyra dulcia, rosa, santala, satyrium, serpillum, thymus, H. Trinitatis, tunica, verbena, viola, laudanum, benzoin, muscus, ambra, ut & omnis generis thymiamata.

3. *Animalia* delitiosa, lasciva, mitia, blanda, jucunda, mansueta, &c. catulus, capra, cuniculus, hircus, stincus, taurus, vitulus. *Aves.* Aquila, columba, corvus, cygnus, gallus, hirundo, motacilla, passer, pavo, perdix, pica, turtur.

MERCURIUS.

Mercurius est planeta mutabilis, bonus cum bonis, malus cum malis, calidus cum calidis, frigidus cum frigidis, siccus cum siccis, humidus cum humidis, amicus ♄ o, ☿ i, ♀, ☾, inimicus ♂ & ♄, referens pulmones, quos & influentiis suis sympathicè irradiat.

N. *Utrúmque ventri medio dicarem præterquam enim quòd Venus Mercurio sit superior, atque adeò præ Mercurio substantiæ subtilioris, utérque fidelissimus solis comes est, utpote ad quem cursum suum utérque dirigit, haud longè ab eodem recedendo. Verum enim verò, cuique ut in aliis ita & in his suum linquo arbitrium, opinionem meam saltem referens, nulli obtrudens.*

Res Mercuriales sunt.

1. *Mineralia*: ☿, ♆, ☾, marcasita, smaragdus.

2. *Vegetabilia*: Althæa, anisum, aquilegia, arthritica, bellis, chamæmelum, corylus, cubeba, enula campana, faba, fumaria, glycyrrhiza, juglans, juniperus, majorana, marrubium, mercurialis, napus, numularia, pentaphyllum, petroselinum, petasites, pimpinella, pæonia, pulmonaria, sambucus, satureia, scabiosa, serpentaria, serpillum, trifolium, tussilago, veronica.

3. *Animalia* ingeniosa, astuta, sagacia, abblandientia, loquacia: ut, Canis, cervus, lepus, mula, mustela, simia, serpens, vulpes. *Aves,* Alauda, carduelis, ficedula, hirundo, merula, pica, psittacus, luscina, turdus. *Insecta.* Scarabæus, vespertilio. Hûc apis, formica, gryllus, locusta.

De Influentiis Asterismorum.

FAmiliaritas quæ stellis fixis cum rebus medicamentalibus intercedit, secundùm numerum asterismorum in duodecim classes disponitur, quarum singulæ quatuor gradibus ad modum qualitatum primarum distinguuntur.

ARIES.

Aries est signum masculinum igneum, id est, calidum & siccum, sympathicum capiti.

HOFMAN. *Si Dominus* SCHROEDERVS *noster* (sive aliorum, sive propria sit sententia) Arietem calidum & siccum dicit, dicat Mihi num dodecatemorion vel asterismus arietis sit talium qualitatum? Dodecatemorion, id est 30. primi gradus ab intersectione vernali versùs Septentrionem, est inventum humanum geometricâ ratione doctrinæ gratiâ ita dispositum, nullâ habitâ ratione ad asterismos mobiles, utpote immobile manens, ut est duodecima pars Zodiaci. Vel potiùs est non Ens; Iam non Entis nullæ sunt affectiones & per consequens nullus effectus. Si Asterismus Arietis, demonstrandum erit, quonam in loco vel gradu dodecatemorii ejusdem versetur. Astronomicæ tabulæ ponunt eum in extremos gradus & penitus in finem. Fines secundùm vulgarem Astrologiam cum principiis sequentis signi sunt mixti. Nihil igitur veri hinc concludendum. In primis verò Autor Noster considerare debuisset Naturam stellarum fixarum secundùm tradita tam in dodecatemorio, quàm in asterismo Arietis comprehensarum. Totus verò Asterismus Piscium principem obtinet locum in dodecatemorio ♈, ubi sunt stellæ Saturninæ & Venereæ, frigidæ & humidæ. Deindè quicquid est stellarum in asterismo ♈ habet stellas Martiales & Saturninas, ex quibus sequitur, Arietem esse calidum, frigidum, humidum, siccum. Et quid ulterius? Si opus esset, possent omnia Zodiaci signa examinari & in apricum proferri Vanitates Veterum & inhæsiones recentium quorundam. Terra ex se producendi herbas virtutem habet seminalem, *inquit CL. Helmontius in Pharmacopol. & Dispensator. modern.* quam proin non è cœlis mendicat. Proprietas enim herbarum „ & aliarum rerum Medicarum, tota à semine est & vis seminativa à terrâ secundùm Sacra, non autem à faciebus Luminum Cœli. Posito scilicet, 16 aut 20 stellas conficere constellationem „ sive Vnam de 12 mansionibus, atque extendi in 30 gradus. Quo „ pacto enim potuerunt tam paucæ stellæ continere essentias, semina, facies & proprietates quingentarum fortè plantarum, specie & internis proprietatibus discrepantium? Exoletæ sunt Astrorum vires, quæ caloribus, frigoribus & complexionibus veteri fabulâ adfictæ steterunt.

¶ *Gradus* I. Artemisia rubra, Betonica, cichorium, consolida regalis, ebulus, mentha, persicorum malorum nuclei, petasites, serpillum, tussilago, veronica.

N. *Colligit Carrichterus in fine dierum caniculariumpost plenilunium.*

Gradus II. Asparagus, ebulus, hypericum, millefolium, plantago, pæonia.

N. *Colligit Carricht. Sole & Lun. existentibus in Canc.*

Gradus III. Agaricum, cataputia, chamælea, colocynthis, esula, farfara, gentiana, ligustrum, nucista, ricinus, sambucus, sarsaparilla.

N. *Colligit Carricht: inter Iacobum & Laurentium.*

Gradus IV. Abrotanum, calamintha, cappares, cinamomum, helleborus albus, majorana, marrubium, nasturtium sylvestre, rosmarinus, turbith, spica.

N. *Colligit partim Aprili, partim Septembri.*

II. TAVRVS.

Taurus est signum fœmininum terrestre, frigidum ac siccum, sympathicum collo, ac gutturi.

Gradus I. Betonica, ceterach, chamædrys, hedera terrestris, liliorum alborum radix, mentha, narcissus, polypodium, rosæ, rosmarinus, valeriana, viola.

N. *Emolliunt tumores faucium ac lienis.*

Gradus II. Adianthum, alkekengi, aquilegia, hedera arborea, polygonatum, quercus, viscus querc nus, &c.

N. *Vulneribus conferunt.*

Gradus III. Anserina, bugloss, carduus Mariz, cynogloss, eupatorium, lappa minor, origanum, petroselinum, quercus, quinque folium, sanicula, scrophularia, tormentilla, vinca pervinca.

NB. *Vulneraria sunt.*

Gradus IV. Auricula muris, bardana major, betonica sylvest. chamæcissus maj. chelidonium majus, fraxinus, malva, pulmonaria, scabiosa, &c.

N. *Antipathiam habent cum sublunaribus quæ libra ac scorpioni subsunt; sympathiam cum his quæ cancro ac Sagittario.*

III. GE-

III. GEMINI.

Gemini ſunt ſignum maſculinum, aëreum, calidum & humidum, poſſidens humeros.

Gradus I. Aniſum, althæa, bugloſſa, borrago, fæniculum, hyſſopus, petroſelinum, prunella, ruta muraria.

Gradus II. Bardana maj. bugloſſa, filix, tilia alba, rapa, &c.

Gradus III. Alſine, arum, macis, rumex rotunda, urtica mortua, &c.

Gradus IV. Acetoſa, chamædris, chamæmel. chelidonium, parthenium, rhabarb. &c.

N. *Antipathiam habent cum ſublunaribus capricorni, ſympathiam cum Libræ ac Aquarii.*

IV. CANCER.

Cancer eſt ſignum fœmininum, aqueum, frigidum ac humidum, ſympathicum pectori, pulmonibus, coſtis lieni, quorum quoque affectibus medetur.

Gradus I. Alſine, braſſica, carduus, fabarum flores, ac fructus. Gallium, rapæ, rapunculus, ſalvia, ſcrophularia.

Gradus II. Arbutus, coni abietis, pini, conſolida, ſolanum, terebinthina, viſcus.

Gradus III. Becabunga, craſſula, digitalis, gnaphalium, juncus, naſturtium, petroſelini ſemen, portulaca, ſalix, ſaxifragia vermicularis.

Gradus IV. Conchæ, corallia alba, cryſtallus, mater perlarum, nymphæa, oculi cancri, pœonia, ſedum, ſperniola, vitriolum. Huc Cancer, Lepus, Serpens, &c.

N. *Antipathica ſunt ſublunaribus Sagitarii, ſympathica Tauri ac Libræ.*

V. LEO.

Leo eſt ſignum maſculinum, igneum, id eſt, calidum & ſiccum, præfectum cordi ac ſtomacho.

Gradus I. Baſilicum, crocus, cupreſſus, garyophylli, hyſſopus, lavendula, plantago, aquatica, ros ſolis, ſoldanella, thymus.

Gradus II. Angelica ſylveſt. bifolium, centaurea, galanga, gentiana, morſus diaboli.

Gradus III. Cotula fætida, paſtinaca, mentha, naſturtium hortenſe pulegium, ranunculus, urtica.

Gradus IV. Betula, buxus, geniſta, laurus.

N. *Gradus 1. Collig. Sole exiſtente in Piſc. Lun. in Canc.*

Gr. 2. In principio Maii, ante ortum Solis, vel finiente Auguſto, vel Sole exiſtente in Tauro & Lun. in Quadrat. ante ortum Solis.

Gr. 3. Quando Sole in Leone, & Lun. in Scorp. ac ultima quadratura, vel ad refrigerationem; Sol in Tauro & Lun. Quadrat. verſante, ante ortum Solis.

Gr. 4. Sole in Piſc. & Lun. in Aimph. vel Sole & Lun. in Aimph.

VI. VIRGO.

Virgo eſt ſignum fœm. terreum, frigidum ac ſiccum, ſympathic. Epati Inteſtinis ac Ventri.

Gradus I. Acetoſa, acetoſella, bardana, cichoreum, plantago, pyrus, ſalvia ſylveſtr.

Gradus II. Beta alba, cynoſbatus, meſpilus, ſigillum Salomonis.

Gradus III. Ariſtolochia, conſolida media, conyza, prunella, quercus.

Gradus IV. Carduus benedictus, centauria min. frangula, ophiogloſſum, prunus ſylveſtris, cum omnibus ſuis partibus, fructibus ac floribus, ſerpentaria, tormentilla, &c.

VII. LIBRA.

Libra eſt ſignum maſculinum aëreum, calidum & humidum, Renibus ac Veſicæ ſympathicum.

Gradus I. Bellidis genera omnia, conſolida media, parthenium, primula veris, ſium, tragopogum.

Gradus II. Alcea, althæa, anſerina, chamæmel. martagon, malva, verbena, viſcum, tilia.

Gradus III. Antirrhinum, artemiſia, corylus, ruta muraria.

Gradus IV. Alyſſum, anthirrhinum, alſine, chelidonium maj. menta nigra, ſcabioſa, ſcrophularia, ſenecio.

VIII. SCORPIVS.

Scorpio eſt ſignum fœm. aqueum, frigidum & humidum, ſympathicum partibus genitalibus.

Gradus I. Cruciata, oxyacantha, ſorbus ſylveſtr.

N. *Huc pertinent omnia ſimplicia primi gradus ♎ ſi poſt Junium collecta ſint menſe Octobri inprimis.*

Gradus II. Fraxinus, poma omnis generis, prunus, conchæ, oſtreæ.

Gradus III. Berberis, buxus, erva, parthenium, ſaponaria.

N. *Huc pertinent omnes herbæ 2. gradus, ♎, collectæ ☉ in ♎ exiſtente.*

Gradus IV. Atriplicis ſpecies omnes, beta rubra, mercurialis, narciſſus, ribes.

IX. SAGITARIVS.

Sagitarius eſt ſignum maſculinum igneum, calidum & ſiccum, ſympathicum coxis, lumbis, & ſim.

Gradus I. Conſolida major, cepa, raphanus, ſcrophularia, ſeſamum, tiliæ flores, verbena lutea.

Gradus II. Allium, angelica ſylveſt. hyoſcyamus, leviſticum, ſalicis folia.

Gradus III. Aſarum, beta rubra, chelidonium, crocus, curcuma, filix, hedera terreſtris, hirundinaria, juglans, rubia tinctorum, ſucciſa.

Gradus IV. Antimonium, momordica, euphorbium, naſturtium, vitis alba.

X. CAPRICORNVS.

Capricornus eſt ſignum fœm. terreſtre, frigidum & ſiccum, ſympath. genibus ac nervis.

Gradus I. Calendula, ceraſa nigra, enula, morus, rubus, vaccinia.

Gradus II. Mora nigra, ſclarea, verbaſcum.

Gradus III. Acorus officinarum, burſa paſtoris, conſolida maj. cucurbita, galanga, malva hortenſis, ſonchi omnis generis.

Gradus IV. Helleborus, hyoſciamus, mandragora, napellus, herba paris, ſabina, ſolanum, ſtaphis agria.

XI. AQVARIUS.

Aquarius eſt ſignum maſc. aëreum, calidum & humidum, ſympath. tibiis ac cruribus.

Gradus I. Angelica, daucus, ficus, fraxini flores, hedera terreſtr. juglans, melilotus, ſanicula, ſigillum Salom. vinca pervinca.

Gradus II. Conſolida regalis, cuminum, epithymum, geranium, lappa, radix rhodia, ruta muraria, ſalvia ſylv. urtica alba.

Gradus III. Agrimonia, auricula muris, horminum, mercurialis, ſaxifraga, ſerpentaria.

Gradus IV. Aſari fol. cardiaca, cicuta, meſpila.

XII. PISCES.

Piſces ſunt ſignum fœm. aqueum, frigidum & humidum, ſympathicum pedibus.

Gradus I. Ariſtolochia longa caulis capit. cucurbita, enula, fagus, momordica, myrobalan. napus, nymphæa, portulaca, rapa.

Gradus II. Articocus, antirrhinum, cyanus, ſtæchas citrin.

Gradus III. Nigella, papav. sativ. papav. erraticum, sonchus.

Gradus IV. Cicuta, hyosciamus, napellus, papav. cornutum, solanum, alb. uva in vers. Serpens.

N. *Non ignorare te volo, Amice Lector, me mihimet hisce jam recensitis non satisfeciſſe, multò minus tibi. Recensui ut apud authores reperi fundamenta penitiora, ut ingenuè fatear, nondum assecutus. Namque signa quæ perhibent, sumpta à sapore, colore, odore, motu sequaci, figura, &c. æquè dubia sunt: nec enim constat cur signa talia familiaritatem talem indubitatò arguant. Attamen cum nullum dubium sit, quin inter res cœlestes, & sublunares certas, amicitia inimicitiave intercedat, series à majoribus collectas recensere placuit, si qua tibi daretur in fundamenta penetrare. Dona nimirum Dei diversimodè impertiuntur.*

CAPUT X.

De Proprietatibus particularibus.

SUnt & proprietates *particulares*, id est, in rebus particularibus fundatæ, quibus productio alterius, si scilicet conspiraverint, juvatur, sin dissenserint, impeditur, retardatur. Exempli gratia, crescit feliciùs polypodium super quercu: sic cuscuta lino adnascens feliciùs exurgit: sanicula quercuum vicinià gaudet; vitis oleæ; orobanche inter legumina crescere avet, quæ tamen ipsa strangulat. *Econtra* sese mutuò offendunt, brassica & vitis, adeo ut si in agris brassica viti affita exurgat, vel vitis ipsa confestim emarcescat, vel certè sarmenta ejus elanguescentia contabescant: sic odit & vitis corylum; quercus consita juxta juglandem contabescit; hedera omnibus arboribus, maximè verò viti infensa est.

HOFMAN.) Hoc caput meritò referri potuisset ad *Caput* 40. & *ultimum hujus Libri I.* adeoque non sapit accurationem.

CAPUT XI.

De Materia Nativorum.

MAtetia ex qua res nativæ fiunt, sunt *semen* ac *nutrimentum*, aut his analogum *quasi semen & nutrimentum*.

N. *Materia in nativarum constitutione denotat* 1. *partem materialem seu corpoream, quatenus spirituali, id est, formali opponitur: Et est pars illa corporea ex liquido & arido coagmentata, spiritualis illius partis* Subjectum vide. cap. 5. *In* macrocosmo *est corporea substantia totius universitatis spiritui universali substrata, crassior in terra, tenuior in aqua, magis adhuc tenuis in aëre, tenuissima in stellis. In* vegetabilibus & animalibus *est corporea itidem substantia spiritibus seu animabus eorum subjecta: crassiorque existit in membris his, exempli gratia, in ligno, ossibus & sim. tenuior in aliis, v. g. in medullis, cerebro, & sim. prout naturæ naturanti primitus fuit visum. In* rebus secundariis *similiter sese res habet, ubi tamen consistentiam homogeneam ferè nactæ est.* 2. *Refert subjectum præexistens, è quo res nativa tanquam ex materia proximè præexistente fit, quo sensu Aristoteles materiam videtur descripsisse subjectum è quo res fit primum, per se & non per accidens. Et hac ratione opponitur formæ, id est, actui, seu vitæ, qua res producta vivit & actuatur. Est autem non mera pars materialis, sensu priori, sed subjectum ex principio materiali ac formali, seu quod idem est, ex corporeo ac spirituali compositum, tametsi spiritualis illa pars septa quasi ac in tenebris fere deliteat, imo materialis partis vices non rarò retinere videatur, præcipuè in nutrimento.*

Semen est materia humida spirituosa, (id est, aqua ac spiritus, seu si mavis, aqua & ignis) in creaturam certam proximè ac naturâ suâ emergere determinata.

N. *Severino Dano est vitale principium, in se continens spiritus mechanicos & tincturas universæ anatomiæ propriæ speciei, quibus suum sibi fabricant corpus, colores, sapores, qualitates, magnitudines, figuras & reliquas signaturas consentaneas officiis & prædestinationibus prædictorum spirituum & rei producendæ. Exemplis res patebit:* Macrocosmi *materia præexistens, quæ seminis vices repræsentat, (strictè enim semen dici nequit) à Mose dicitur Terra informis & inanis, à Poëtis chaos. Hinc respondet chaotica macrocosmi dispositio, è quâ ceu materiâ primâ rerum renovatio dependet.* Vegetabilium ac animalium *semen ut plurimum in sua specie fundatur, nonnunquam tamen in materia universaliori: unde Generatio, univoca, æquivoca, cagastrica, iliastrica.*

Nutrimentum est materia humida spirituosa, quæ vi & facultate rei nutricandæ præparatur, subindeque alterata, mutata, determinata, membris incorporatur. Vniversalior enim est initio, & à natura rei nutricandæ diversa, unde paulatim alteratur, inque naturam rei nutricandæ transplantatur.

N. Macrocosmi *nutrimentum idem illud chaos est, seu res particulares in chaoticam dispositionem redactæ. Vide supra. Nutrimentum vegetabilium ac animalium per se fere innotescit.* Vegetabilia *nutriuntur terræ succo, naturâ macrocosmicâ, id est, effluviis elementorum impregnato. Hinc formatur benedictio divina,* Deuteron. 33. vers. 13. & 14.

מבורכת יהוה ארצו ממגד
שמים מטל ומתהום רבצת תחת
ומגד תבואת שמש ומגרש גרש
ירחים: &c.

id est, benedictione Iehovæ terra in Effluvio (ubertate communicata, Meged) cælorum, in rore in abyssò jacente infra. Et in effluvio vegetabili Solis, & in effluvio vegetabili Lunæ, & in effluvio montium, & in effluvio collium, æternum.

Animalibus *tum ipsemet macrocosmus cibus existit, tum vegetabilia, tum animalia invicem, Vide supra cap. 4.*

HOFMAN. Hîc *AVTOR* iterum sese implicat, confundens materiam generationis cum materiâ compositionis & conservationis. Materia seu Principium generationis semen est. Conservationis Nutrimentum. Et compositionis Materiam vocat partem illàm corpoream ex liquido & arido coagmentatam. Verùm hæc non sufficit, utpote ad modum seu statum substantiæ tantùm pertinens; unde enim qualitates corporis intrinsecæ & formales? *Hic ad Elementa confugit. Vegetabilia inquiens, nutriuntur terræ succo effluviis elementorum impregnato.* Hîc jam quæritur, Vtrum Res nativæ constent ex Elementis, an secus? Ego statuo cum sanioribus Philosophis & Medicis nostri seculi, Rerum nativarum productionem ratione primordialis originis ex primâ dependere Mundi creatione, quâ DEVS Mundi conditor benedicendo Rebus creatis dixit: FIAT, hoc est, crescite & multiplicamini; Et factum fuit. Quæ verba divinitus prolata tantæ virtutis & energiæ fuerunt, ut horum vi & efficaciâ tum vegetabilia, tum animalia, tum mineralia à primis creati Mundi temporibus ad hunc usque diem gaudeant, & quamdiu hæc Mundi machina durabit, sint gavisura. Hic admirabilis omnium Rerum Creator omnia corpora vulgò Mixta dicta, quocunque nomine ve-

niant,

niant, ex Aquâ creavit, & singulis suas dedit proprias Naturas seu Essentias, per quas jussu DEI sunt, quod sunt, & agunt juxtâ notitiam sigillarem seu ideam concreatam quod agere jussæ sunt, quibus per generationem & propagationem mediantibus seminibus, in quibus fermenta gliscunt, sese explicare, multiplicare, & sibi simile producere possint, satis insuper sibi sufficientes, ut in animam viventem adspirent, contineant initium Motus, & se suâque domicilia hoc est, corpora Mediantibus suis fermentis ex semine sive spiritu illo, qui in semine continetur, tanquam principio generationis fabricent, transmutent, & augeant, ab aliis diversæ speciei variis texturis distincta à magnitudine, figurâ, motu, & minutarum partium artificioso connexu emergentibus, & ex unâ eâdemque universæ materiæ tanquàm Principii materialis, quod AQVA est, portione variis alterationibus eò redactâ, ut, prout Rei Natura à CREATORE indita requirit, interdum Sulphurei, interdum Salini, interdum acidi, aut aquei, aut terrei corporis nomen mereantur. Vnde *Nobiliss.* „ *HELMONTIVS in Tr. de imagine fermenti*, quod imprægnet „ massam semine, fermenta, inquit, per semina uno sub Aquæ „ elemento universam in Naturâ scenam ludunt. Semina autem evolvuntur per ideas ab Archeo Rectore seu Formâ cujusvis specificâ. Frustrà ergò illi sunt, qui à fortuito minimorum corporum diversimodè figuratorum aggregato & confluxu, proscriptâ internâ formâ specificâ, hæc omnia expedire conentur. Quomodo enim Principium materiale, ut materiale, se ipsum primum ad hanc vel illam speciem determinatam, ad hoc vel illud individuum constituendum movere potest? Primus Motor & director architectonicus adsit oportet, qui est forma specifica cujusque rei plasmatrix. Cur Sulphur vini non est idem ratione operationis cum Sulphure Vitrioli? Alium saporem habet Spiritus Sambuci, alium absinthii; certè non ab extrinseco sed intrinseco principio hæc diversitas oritur. Vnde & subtilissimus philosophus & Medicus *IVL. CÆS. SCALIGER Exerc.* 307. *s.* 10. Nisi „ Elementa inquit Rectorem habeant, temerè ac sine modo me„ tâque ullâ & jactabunt & jactabuntur Quid enim illud est, „ quod tantum aquæ vel terræ tantum commiscet cæterorum? „ Ast oportet in unoquoque Motum esse unum & primum. Non „ enim illa sese movere unum ad opus queunt, sed in compositis, „ à formâ excellentiore cientur ad mutuam texturam & connexio„ nem, in tantum, quantum cujusque Natura requirit. Adeoque forma cujusvis rei specifica est quasi divinum Principium & instrumentum ac quasi Manus Sapientissimi Creatoris & Opificis DEI, qui hanc vim & efficaciam huic suo instrumento, quo nihil mirabilius excogitari potest, in Creatione largitus est. Quod autem Alii quoad Principium, uti dictum, materiale Elementis & tribus principiis hypostaticis cum Autore nostro tribuunt, hoc Nos ad Aquam referimus primævam & Vniversalem omnium Corporum compositorum materiam, quæ divini Spiritus operatione in illius superficie incubantis ita imprægnata fuit, ut omnia corpora, quæ hactenus credita mista, hujus solius fructus sint, nec alterius conjugio opus habeant, sive opaca, sive diaphana, solida sive fluxilia, homogenea, sive heterogenea, puta, Lapides, sulphura, Metalla, Lignum, frondes, cortices, Mel, Cera, Olea, Ossa, Cerebrum, cartilago &c. fuerint: omnia in aquam reducuntur & solâ ex aquâ constant. A formarum specificarum in seminibus aut his analogis delitescentium diversitate ex Aquâ producuntur diversa vegetabilium, terrarum, mineralium, Salium, Liquorum, Lapidum, animalium genera & per species exsurgunt. In terrâ horti unica Aqua illa transit in herbas mille calidas, acres, amaras, acidas & frigidas. In Arboribus fit gummi, resina, oleum, baccæ, lignum &c. In Mineralibus primum in Bur seu succum mineralem transit; In Plantis seu fructibus in Lessas seu Liquorem vegetabilem. Quando tradux vitigenea seu tener surculus vitis terræ gremio committitur, ut radices agat, ibi vi suâ innatâ transmutativâ, quæ ex ipsius formâ fluit specificâ, aquam in terrâ istâ existentem in nutrimentum suum convertit, hoc tempore veris opportuno aqueas plorat lacrymas, quemadmodum etiam in betulâ & radicibus arborum nucum juglandium vulneratis experimur, licet varias alterationes anteà in suo per vitis truncum transitu subierit. Iam autem examinemus, quàm diversæ substantiæ, aut diversa corpora ab eâ impetrari possint. Prætermisso hoc, liquorem hunc in vite à diversis ejus partibus assimulatum in lignum, medullam, corticem, folia, flores, gemmas &c. mutatum, Eadem lympha per temporis intervalla in immites uvas primum degenerat, ex quibus succus de agrestâ exprimitur, qui valde differt suis qualitatibus ab aliis, quæ ex vite producuntur. Austerus hic fructus solis calore mitigatus & maturatus transit in Vvas elegantes sapidas, harum succus prævia fermentatione primò fit dulcis & turbidus liquor, posteà minus dulcis & magis clarus, ex quo Vinum illud Nectar Deorum. Prætet hoc fermentatus Vvarum succus tàm in liquidas scorias seu fæces, ex quibus post destillationem Spiritus vini exsiccatis Sal Tartari etiam volatile & Sal fixum sui generis elici potest, tàm in lapideam quasi feculentiam, quæ communiter Tartarus appellatur, transit, atque hic Vulcani adminiculo etiam in diversas dispesci potest substantias. Hic enim Tartarus immissus in retortam mox igne modico plorabit insipidas & congelationis participes gutulas, quas phlegma vocamus. Aucto igne succedunt sapidæ volatiles & naturæ fermentescibilis participes partes, quas indigitamus Spiritum. Hunc sequitur, si rectè operatus fueris, Sal Tartari volatile cum ejus fermento oleo. Tandem relinquitur Caput mortuum, ex quo etiam Sal volatile & fixum præparari potest. Dictus liquor vinosus tandem etiam in acetum mutatur, à quo per destillationem etiam acidulus obtinetur Spiritus, & Sal crystallinus à Spiritu & alkali Tartari differens. Palmæ Nuces, quas *Lusitani Cocquo* vocant prodigâ Naturæ liberalitate in infinitas pene res utilitate præstantes etiam Aquæ fructus sunt, quæ facultate Palmæ transmutativâ abit in corticem pilosum, ex quo omnes indiæ rudentes conficiuntur, in fructus, qui ad maturitatem pervenientes Lanha vocantur & intus aquam habent, quæ temporis tractu in nucleum mutatur, vel pomum saporis gratissimi, item in oleum abit, vinum, Saccharum &c. In omnia hæc varia materiæ Schemata præter plura alia Aqua à Palmæ dictæ radicibus imbibita redigitur ab ipsius formâ specificâ. *Cl. Helmontius* posuerat in vase terreo 200 ℔ terræ in fornace figulinâ calefactæ, quam madefecit aquâ pluviali vel destillatâ, illique implantavit truncum Salicis V ℔ ponderantem, ac tandem, elapso quinquennio arbor inde prognata 169 ℔ & circiter uncias tres pendebat non computato foliorum per quatuor autumnos deciduorum pondere. Vas autem terreum solâ aquâ pluviali vel destillatâ semper irrigatum fuit, fuitque amplum, terræque ad superficiem defossum, & ne pulvis circumvolitans terræ commisceretur, lamina ferrea stanno obducta, multisque pervia foraminibus Vasis labrum tegebat. Exsiccavit tandem iterum terram vasis eademque ad duas circiter uncias minus repertæ sunt 200 ℔, ex aquâ ergò solâ surrexerant 164 ℔ lignorum, corticum & radicum. Idem in Peponibus indicis, cucurbitis, Menthâ, pulegio, & Melissâ experius est *Nobiliss. Anglus Robertus à Boyle.* Et in piscibus probavit uxor *Rondeletii*, non nisi ex aquâ nutritis, quæ piscem in vitro aquâ repleto, sine ullo alio nutrimento per tres annos conservavit, quo temporis spatio illi continuò creverint, donec tandem regredi per foramen illud nequirent, per quod immissi fuerant, & temporis progressu ipsius vitri admodum capacis amplitudinem excederent. Quemadmodum autem omnia corpora, uti demonstratum, materialiter ex solo Aquæ elemento prodeunt, ita etiam in Aquam per Artem reduci possunt. Sit scilicet optimè dephlegmatus Spiritus Vini totúsque inflammabilis, ita, ut post ejus adustionem nihil relinquatur humiditatis, hic à Sale Tartari destillatus seu terrâ foliatâ Tartari sæpius cohobando pro decimâ sextâ parte prius mutatur in Salem, & totum reliquum fit aqua simplex. Sulphur vini deserit materiam Spiritus vini, & pars, quæ in Sale Tartari fixatur, Salis conditionem adsumsit, quæ antea erat cremabilis, volatilis &c. destructis igitur hisce nil nisi aqua elementalis remanet. Si juxta *Tachenii* enchirisin aceto per alembicum separata fuerit aciditas, & fundus per ignem concremetur, tunc reperitur in fundo Sal fixum. Huic adde Acetum destillatum, & evoca aquosum phlegma, odorem aquæ ardentis habens, & habebis tunc Tartarum regeneratum, qui ex retortâ dat oleum pingue & aquam amaram Sale volatili saturatam. Ex phlegmate per phiolam longi colli evoca pingue ardens aquosum, reliqua pars est aqua elementaris. Pingue resumsit alkali, de quo rursus evoca aquam elementarem, repete hanc operationem & tota vini substantia in aquam elementarem omni sapore & odore privam transibit. Simili modo olea in vegetabilibus, animalibus & sulphuribus adjecto pauco sale alkali saporis naturam adsumunt, & inde in aquam elementarem reduci possunt. Pisces uti vi innatâ ex aquis multam pinguedinem faciunt, & in carnes & ossa sua transmutant, ita hæc vicissim cum Sale alkali fiunt Sapo, qui destillatus ferè totus in aquam remeat, quæ ubi per adjunctâ constitutione Saponis spoliatur, fit aqua insipida. Viperarum seu Serpentum destillatio quamvis in oleum, Spiritum & Sal volatile excepto capite mortuo per destillationem abeant, hæc tamen omnia quàm inæqualis proportionis sunt respectu phlegmatis vel aquæ ab ipsis elicitæ, ut nil nisi aquam larvatam tantùm præ se ferant. Cornu cervi, cruor cervi, hominis, hirci, cerebrum humanum &c adeo phlegmate abundant, ex libris duabus vix duæ unciæ Salis volatilis, Spiritus & olei ut proliciantur, quæ omnia tamen tandem etiam per artem in aquam redeunt, ut nil nisi aqua transmutata sint. Ex quibus constat, horum corporum constitutionem & augmentum ex nullo alio, quàm ex aquâ purâ esse, à formâ illorum specificâ vario motu, quiete, magnitudine, texturâ, figurâ ac situ partium modificata instar argillæ, quæ à figulo per diversos adacta modulos multiplices concinnatur in figuras. Hisce omnibus non obstat, Terræ suprà etiam mentionem factam fuisse, ex

quâ Animalia quædam viventia fuerint producta. Nam non tam ex Terrâ, quàm in Terrâ hæc fuerunt facta animalia, dum illa omnium Matrix est, nam & hæc ipsa fructus Aquæ est; Et corpora illa, quæ sæpe post analysin aliorum corporum residua capitis mortui nomine veniunt, uti ex ipsâ aquâ producta, ita etiam solius Aquæ progenies sunt. Nullum dubium, quin salix Helmontiana adminiculo destructa, bonam etiam carbonum quantitatem largita fuisset, ut facile ereditu sit, Terram etiam ipsam ex aquâ posse emergere, vel aquam posse in terram transmutari. Vnde & *acutissimus Philosophus ex igne Iohann. Baptista* van HELMONT *in Tr. de Terrâ*. Originalis Terra, inquit, nunquam ad fructuum mistiones concurrit, nec assumitur à Naturâ, nec assumptâ Naturæ aut Artis operâ reperitur. Posito, ex homine, ligno, herbâ &c. cinerem post combustionem relinqui, nunquam tamen hic cinis terrâ est, aut erit, sed est soboles aquæ & in aquam per Naturam & Artem reductibilis. Nec obstat, Terram etiam crescere, unde non mirum in *CL. Helmontii* mechanicâ eodem pondere post fruticis accretionem remansisse, hoc enim si verum esset, oporteret terram condensari, & unus manipulus jam gravior esset multis ante tempora Noachi. Si Mense Martio betulam perforaveris, exstillabit Aqua limpida, clara & pura, quæ spatio duodecim vel quatuordecim dierum præponderabit arbori cum ramis & radicibus, ideoque videntur arbores ex solâ aquâ fieri sine aliquâ sensibili misturâ alterius rei. Si cadavera mortuorum in cœmiteriis in cinerem & terram ultimato migrarent, & non in aquam, cœmiteria in immensum crescerent, quod experientiæ repugnat. Concidit ergo *CL. nostri Autoris* qualitatum elementarium, principiorum chymicorum & complexionum, fundamentum. Cessat doctrina de gradibus, de numero, compositione inæquali, concursu, de contrarietate, proportione & luctâ Elementorum. Quæ omnia in Arte Medicâ hactenus plus damni, quàm emolumenti attulerunt. Annon potiùs singula Medicamina propriè & immediatè consistunt in appropriato, per quod scilicet Natura, ut *CL. Helmontius* loquitur, à casu resurgit, quam dotem illis non contulit vanum quatuor qualitatum elementalium connubium, sed IVSSVS seu FIAT *Verbi* CONDITORIS ipsis inexhaustâ & largissimâ bonitate in potestatum vitalium solatium, Spirituum attenuatione delabentium, indidit & suo veluti charactere in sculpsit. Nec obstat deindè, dicta quatuor Elementa & tria prima Principia hypostatica ex mixtis corporibus per ignis analysin separari posse. Nam *primò*, non statim alicui rei inest, quod ex eâ producitur. Aliàs & parti inesset sanguis, chylus, caro & ossa diversorum generum & specierum. *Secundò*, hæc non prodeunt aut separantur ex corporibus, ex quibus fieri putantur, nec ullâ ratione probari potest, illa fuisse in corpore, ex quo producuntur, formaliter ante sui separationem, prout per ignem fiunt, multóque minùs præexstitisse ante corpus, cujus partes videntur fuisse, sed non nisi materialiter inhæserunt, & per ignem de novo emerserunt. Sic Cinis & fumus non sunt amplius lignum; nec alkali nec arena vitrum. Sic nullum vegetabile habet formaliter in se Sal alkali fixum, cujuscunque sit generis, nisi actuali igne comburatur, ut acidum tam in flammâ, quàm in concreto naturali delitescens ustulando in Sal, quod aliis principiis balsamicis, sulphureis & spirituosis congenitis immersum, adeòque potentiâ vegetabilibus inest volatile alkalisatum agere, & hoc vicissim in acidum, illúdque apprehendere queat, quod mutuâ istâ actione & reactione fixatur in alkali, ubi non inficias imus, partium terrestrium quasdam hîc simul etiam coagulari. Lignum putridum licet summo studio in cineres redegeris, Sal inde non elicies, quocunque etiam igne fuerit, ratio est, quia putridum sine violentâ combustione in aëre est resolutum per putrefactionem internam, antequam violenta resolutio per ignem fuerit instituta per separationem principiorum, sicque antequam Sal, qui potentiâ inest concretis, in actum fuerit redactus, aliis principiis sulphureis & spirituosis congenitis adhuc junctus unâ etiam cum iis evanescit, adeóque etiam unâ cum aliis dictis principiis naturali lege & necessitate volatilisatus in suum chaos transire debet. In ligni autem non putridi combustione, Sal volatile arreptione sui sulphuris fixatur in alkali, pars autem, quæ cum flamma ausugit & ab acido non arrepta fuit, in fuliginem abit, ex quâ denuò etiam Sal volatile, phlegma, Spiritus, oleum subtile & crassum, caput mortuum & ex hoc quoque alkali fixum elicies.

Deindè nec desunt corpora, ex quibus per ignem dicta quatuor Elementa & tria principia elici nequeunt. Quis Nobis ostendere potest, unicum eorum ex Auro, Argento, adamante, talco, vitrio, osteocollâ, & aliis elicitum? Sunt econtrà corpora, quæ sublimationi exposita non in dicta elementa, aut tria illa principia, sed in sibi homogeneas particulas abeunt, ut Sulphur, camphora, Mercurius vivus, Sal ammoniacum &c.

Tertiò, plura, quàm quatuor aut tria ex quibusdam corporibus per ignis analysin produci possunt, ut patet ex Tartaro destillato, fuligine, succino, cruore humano, CC. Vrin. Vitriolo &c. Nec obstat, si dictorum Principiorum corpora per se insufficientia fuerint ad mixtum constituendum, præstare illud ipsum posse pro ratione quantitatis, figuræ, motus, variæ texturæ minutissimarum partium, ex quibus constant, & ex quibus ingens compositorum corporum cumulus oriri possit. Nam quinam gradus ignis, vel quisnam modus, aut quodnam genus divisionis corporum per ignem hanc variam mixturam probabit, aut determinabit talem Principiorum numerum? Cùm operationes ignis multùm varient circumstantiis. Sic lignum quodpiam igne aperto in camino ustum, in fuliginem & cineres resolvitur; idem autem lignum ex retortâ destillatum abit in oleum, Spiritum, aceturn, aquam & carbones. Accenso succino & argenteo cochleari fumo flammæ ejus suppositio notatur fuligo, in quam fumus ille coit, qui admodum differt ab omnibus, quæ observantur à fuliginibus succini per se in vasis clausis destillati. Sic camphora accensa in aëre libero in atram fuliginem condensatur, quæ nec odore nec aliis proprietatibus camphoram prodit, nullum dubium, quin partim ab acido ex lignis flammam ignis transeunte, partim etiam ab ipso aëre hæc alteratio oriatur. Sæpe enim mechanicâ aliquâ texturæ immutatione concretum quoddam vel acquirere vel perdere potest aptitudinem patiendi ab externis incognitis agentibus, & simul operationes illius pro ratione variantis texturæ diversificandi. Si autem camphora vasis clausis calori blando exponatur, tota sublimatur, ut nil amisisse videatur. Sulphur moderato ignis calori in vasis sublimatoriis expositum abit in flores siccos, igni aperto autem commissum acidi liquoris copiam suppeditat. Præterea per modum quendam ignem applicandi corpora ejusmodi similaria à concreto aliquo impertari possunt, qualia nec solâ ejus in aperto igne ustione, nec ejusdem solâ in vasis clausis destillatione separari possunt. Sic lignum in vasis clausis destillatum non talem dat salis volatilis copiam, quam, uti suprà dictum, quando illud igne aperto in cineres & fuliginem dividitur, illáque fuligo postea retortæ immissa ab intenso igne suum Spiritum, oleum & Salem volatilem & fixum dimittere cogitur. Cùm econtrà ligna per retortam destillata nullum Salem volatilem in siccâ formâ, ut est illa fuliginis, sed potiùs acidum liquorem largiantur, cui magna disparitas intercedit cum Sale volatili ex fuligine elicito. Ex quo igitur ignis gradu & ex quo illius applicandi modo judicandum est, divisionem igne factam, veram esse in sua Principia analysin, ejusdem producta appellationem corporum elementarium mereri? Quare *primò* non immeritò quæritur; *An ea principia seu corpora, quæ mediante igne ex corporibus separantur, in illis præexstiterint, an verò ab igne pro minimarum partium variâ texturâ & positu producta fuerint? Deinde*, an ignis verus & Vniversalis corporum mixtorum sit analysta? Nam si ignis neque ex corporibus fixis, nec volatilibus dicta quatuor Elementa, nec tria Principia hypostatica elicere nequit, sed pro ratione circumstantiarum corpora diversimodè alterat, sequitur illum esse suspectum propter universalem analysin. Antecedens partim suprà fuit probatum, partim etiam in sequentibus probabitur. Corpora enim volatilia ejusmodi sunt texturæ, ut ignis aperti beneficio facilè ausugiant, quàm ut Eorum elementa disgregari possint, in vasis autem clausis sublimantur & ita resolvi nequeunt, in factitio Sale ammoniaco, Sal commune & urinosum tam exquisitè mixta sunt, ut tùm in igne aperto, tùm in vasis clausis ut Sal unius generis sursum ferantur, unde flores salis ammoniaci, quod in ejusmodi vasis solo igne non resolvi posse videtur. Denique vix ullum minerale est, ex quo chymici solo igne dictorum principiorum substantiam separare possint. Ex quibus luce meridianâ clarius est, nudo igne unam eandémque materiam variorum corporum schemata induere posse, nec tamen illam dividere in Principia constitutiva, sed potiùs in novas formare texturas. Variæ insuper fiunt separationes, quæ vel nullo modo, vel non tam benè igne solo instituì possunt. Sic Aur. & Lun. in unam confusa massam ignis separare nequit, sed Spiritus Nitri seu aqua fortis facilè segregat. Partem metallicam Vitrioli salium alkalisatorum admixtio in Vitriolo soluto à parte salinâ separat. A Sale ammoniaco, Sal volatile urinosum separatur à communi, beneficio salis Tartari soluti, ut ambo divortium patiantur, illo in sublime sublato, hoc autem in fundo subsidente.

Hisce igitur in genere præmissis de Rerum Nativarum productione, concludimus ex quatuor elementis & tribus principiis chymicis nullatenus esse composita corpora naturalia Mista, nec illorum Elementa aut Principia commodè vocari posse, sed Vnam Materiam, quæ Aqua est, variis alterationibus ita pro ratione magnitudinis, figuræ, Motus, quietis & situs partium, à formâ cujusque rei specificâ in corpore omnes operationes exercente concinnari, ut illis sensationibus, quas excitat in animali, nomen olei, phlegmatis, Spiritus, terræ aut salis interdum largiatur. Interim tamen si quis Elementa vel Principia ista vocare velit, quæ proximè & formaliter corporibus quibusdam insunt, & alio Menstruo vel ignis ope clausis vasis actu ab ipsis obtineri possunt, quæ quæ-

litatibus

litatibus quibusdam & maximè modo substantiæ discrepant, sive de Animali, sive vegetabili, sive Minerali naturâ participent, sic ut ex magnâ Eorum parte obtineri queat fixa substantia partim salina, partim insipida & unctuosus liquor & alius, aut plures, qui manifestum habent saporem absque unctuositate, si, inquam, alicui placeat siccam aut sapidam substantiam, ut in absinthio, centaureo &c. amaram & Sal essentiale, Sal, unctuosum liquorem Sulphur & alium Mercurium, cum Eo non litigabimus. Unde

Notatiss. Helmontius in complexion. & mistion. Elemental figment. §. 5. „ ipse fatetur, dum inquit: Sunt nempè Sal, Sulphur, & Mercu„ rius, sive Sal, Liquor & pingue, in speciebus specialissimis, non „ ut corpora quædam universalia, quæ cunctis speciebus sunt com„ munia, sed partes sunt similares in concretis corporibus varie„ tate triplici pro seminum exigentiâ distinctæ.

¶ *Quasi semen & nutrimentum* materiam exhibent rebus secundariis, suntque excrementum in nutritione rerum primariarum, à parte utiliori (rubino Paracelsi) separatum. Hoc nimirum præterquàm quòd facessit in materiam seminalem, unde creaturæ exurgunt, quæ non rarò cum primariis dignitate certant, in nutrimentum quoque earundem vergit.

N. *Res Secundariæ fiunt & nutriuntur ex Excrementis aqueis, terreis & viscosis, salinis, &c. Hæc enim cum in substantiam rei primariæ abire nequeunt, secernuntur à parte utiliori nutritiva, inque peculiaria genera nonnunquam mutantur pro diversitate matricum concursúque causarum requisitarum, differentia. Variæ namque sunt Excrementa, non solum ratione trinorum mundi regnorum, sed & officinarum, in quibus ea redundant. Nimirum, quia materia nutritiva diversarum officinarum elaborationes, diversosque maturationis gradus percurrere destinata est, quorum singuli sibi respondentia exhibent excrementa, utique diversitatem excrementiorum oriri necessum est. Imò cùm omnia in mensura, numero ac pondere sint disposita, superabundat nonnunquam etiam nutritiva illa materia, ut & hac ratione perittoma suppetat excrementitium. V. g. lac in animalibus, melligines resinæve in arboribus, &c. Hinc fiunt in* macrocosmo *meteora & mineralia; in* vegetabilibus, *succi, resinæ, gummi, &c. in* animalibus, *stercus, urina, lapides, arenulæ & sim.*

CAPVT XII.

De Tempore productionum nativarum.

TEmpus ad productionem rerum nativarum faciens est, quo vigent, quorum beneficio productio perficitur, & maximè qualitates facultatesve sub causa efficiente descriptæ.

N. *Tempus est mensuratio curriculorum quorumcunque per certa puncta. Nimirum creavit quidem Deus omnia in perfectione, verùm in gradu infimo, non summo, quippe hunc assiduâ culturâ acquirere subinde debebant, ab infimo scilicet gradu sensim ad ἄκμὴν ascendendo. Insuper, quia Deus naturam finitam ac temporalem, non sempiternam ac ævum perennem voluit, terminum quoque ac finem præfinire oportuit, adeoque descensum ab ἀκμὴ ad interitum. Intervallum igitur inter rei cujusque ortum ac interitum, constituit, cujusque curriculum, distinctionis punctis non raris notabile. Distinctionis hujus fundamentum est mutatio, quam res quæque curriculo suo subire est destinata, quâ scilicet res modò sic, modò aliter, nunc hujus, nunc alius naturæ ac proprietatis deprehenditur, adeoque medicationi nunc aptior, nunc ineptior.*

HOFMAN. *In gradu infimo non summo*) Hoc pugnat cum *Moyse*, qui ait, quòd DEUS omnia condiderit non solùm bona, sed valdè bona, id est, optima. Et sic omnia in summo gradu bona effecit.

¶ Tempus mensuratur potissimum ad curriculum cœli, cursumque seu motum stellarum, & inprimis *Solis & Lunæ*, ceu luminarium καὶ ἐξοχὴν, dictorum, tum quoque ad motum planetarum reliquorum.

N. *Et sives qualibet, eò quòd curriculum peragit, mutationes diversas subit, ac memorabilibus in semet distinguitur, v. g. ætate juvenili, virili, senili, periodica rei revolutione, &c. attamen numeratur tempus maximè ad cursum Solis & Lunæ, utpote, quorum curricula sunt magis conspicua, universaliora, distinctiora; unde & esse in tempora jubentur,* Gen. 1.

Cursus *Solis* exhibet 1. annum; 2. anni quadraturas; ver, æstatem, autumnum & hyemem, 3. menses Solares, 4. Dies & noctes, 5. partes dierum. Videlicet; tempus matutinum, antemetidianum, meridianum, pomeridianum, vespertinum, nocturnum 6. horas.

Lunæ cursus exhibet 1. annum lunarem, id est, menses lunares, 2. Lunæ quadraturas: novilunium, tempus crescentiæ, in quo excellit prima quadratura, plenilunium & denique tempus decrescentiæ, ubi occurrit ultima quadratura. E dictis temporum articulis eligendi sunt, qui secum vehunt qualitates ad productionem nativorum facientes, sive manifestiores eas velis, seu universaliores, sive occultiores & specialiores.

Sic tempus sationi eligitur, 1. quod ad humiditatem inclinat modicam, nimirum humiditate semen in terram projectum resolvitur suscitaturque. 2. Tempus Lunæ crescentis. In hoc tamen sunt qui monent, si satio flores intendat copiosos, fieri eam debere quadratura secunda, ac præcipuè tribus diebus ante plenilunium, lunâque existente in virgine; sin folia expetantur, sationem instituere jubent post novilunium. Eadem ratio est & insitionis.

Similem curam in animalium educatione rusticos habere deprehendimus: vitulos crescente Lunâ natos educationi aptiori judicant: ineptiores, qui sine Lunâ, id est, in novilunio, vel Lunâ decrescente in lucem prognati fuerint.

Quinimo nec è re erit, ad sationem id temporis eligere, quo saltem luminare alterum, (videlicet quod Planetam semini seminando familiarem amicitia prosequitur) fuerit in fortitudinibus ejusdem illius familiaris planetæ, vel planeta ipsemet familiaris fortitudines suas obtinuerit. Vide infra, c. 25.

N. Agripp. phil. l. 1. c. 12. *Individuorum singulares dotes plurimis insunt, tam mirabiles, quam in speciebus etiam à figura cœlestium situque stellarum. Omne enim individuum, quando incipit esse sub determinato horoscopo, constellationi cœli, contrahit cum esse, mirabilem quandam virtutem operandi & patiendi rem mirabilem, etiam præter eam, quam habet à sua specie, cum per influxum cœlestium, tum per obedientiam materiæ generabilium, ad animam mundi, &c.* Hæc Agrippa, cui subscribunt quam plurimi alii, inter quos Michael Toxites in præfat. Herbarii Carichteriani, & ex hac Poppius præfat. sui herbarii. *Quanquam plurimi sunt,* inquiunt, *qui parvi momenti æstiment, loca, tempora, influentiasque observare, eò quòd tempus hoc præ illo nihil prærogativæ obtineat; attamen probat contrarium ipsa experientia. Hinc futilitates ejusce potius censendæ sunt ignavorum, quam veritatis indagatorum. Quippe convincunt nos non modò agricolæ, qui arando, serendo, &c. de tempore certo solliciti sunt, sed & hortulani,*

tulani, qui in putandis arboribus, surculis decerpendis, inserpendis, tempora sua certa observant.

CAPVT XIII.

De Loco Productionum nativarum, & imprimis de Terra & Aqua.

LOcus producendorum nativorum tum locus natalis est, tum locus progressionis, id est, ubi educantur, sustentantur, vivunt, &c.

N. Mineralia *in terræ gremio locum tum natalem tum progressionis sortita sunt.* Vegetabilia, *terrâ ut plurimum nascuntur vivuntque: pauciora aquâ, variora vegetabilibus aliis insixa crescunt:* Animalium *matrices, partim sunt uteri materni, partim ova partim his analoga loca terrena, & simil. Loca educationis sunt, terra, aqua, aër.*

Locus ad productionem nativarum idoneus est, qui scatet qualitatibus, facultatibus, proprietatibus, materiâque ad productionem aptis. Excellit autem inter cætera globus inferior, id est, Terra & Aqua, utpote non modò mineralium & vegetabilium, sed & animalium commune receptaculum.

N. *Solum ad rerum productiones facit, non tantùm quatenus hospitium præbet aptum ac conveniens, sed & præcipuè quatenus calore suo semen inibi ceu in matrice locatum suscitat, humiditate sua resolvit, vi salinâ fermentat, proprietate peculiari âmat vel odit, adeóque obtinet rationem Efficientis, materiæ, atque subjecti loci: Eapropter prout solum naturatum est facultatibus ac succis ad rei productionem juvandam vel retardandam facientibus, ita & ad productionem solum conveniens erit eligendum, videlicet calidum, humidum, frigidum, siccum, succis suis idoneis dotatum, proprietatibus peculiaribus impregnatum. Nec enim ubivis proventus æque felix est.*

Hic segetes, illic veniunt feliciùs uvæ.
Arborei fœtus alibi, atque injussa virescunt.
Gramina, &c.

Consideratur in solo præcipuè, 1. *ubi.* 2. *quomodo.* 3. *quale.* Nimirum hæc tria non modò rerum variant productionem, sed & non rarò rerum productarum qualitates.

I. *Ubi*, id est, sub qua longitudine, latitudineve sit solum locatum. Hic occurrit soli distinctio. 1. In *Zonas* illas famosas quinque, binas frigidas, binas temperatas, & unam torridam. 2. In *Climata*, ratione latitudinis mensurata. 3. In *regiones* quarum cœlestis constitutio si ad solem conferantur, ex Geographicis facilè addisci poterit. Tales sunt Germania, Gallia, Italia, Hispania, India orientalis, occidentalis, &c. Nimirum singulæ regiones partim juxta sui cœli solique qualitates plantas peculiares producunt, partim iis, quas cum aliis communes habent, feliciorem infeliciorémque productionem, aliamve complexionem conciliant. Vinum Hispanicum aliud est à Gallico, Gallicanum à Germanico, Similiter & res unius regionis, v. g. Germaniæ non uniusmodi sunt. Sic radix ari in locis nostris frigidioribus adeò fervens ac mordax nascitur, ut os & fauces exurat, at quæ in Lydia prope Cyronem urbem (teste Baptista Porta,) provenit, exteriori formâ nostræ planè respondens dulcis & grata esse dicitur, ut raparum instar homines in cibo sine nocumento eo uti possint. Angelicæ radix in Finlandia acutiorem sapit saporem, quam hic nostras. Folia Sennæ alia mittit Alexandria Ægypti, alia Italia. Vitriolum Ungaricum præfertur reliquis. Sic variant & pro diversitate regionum *animalia*, adeò ut non modò peculiaria sibi nonnullæ regiones vendicent, sed quæ communia sunt feliciùs producant educentve, imò quoque nonnihil ab aliis differre faciant. Adde, quòd *plantæ* vel *animalia* ex una regione ceu patria in aliam ceu peregrinam transplantata, cum hac loci mutatione, simul naturam mutant. Vid. Ioh. Bapt. Port. in phytogn. l. 2. c. 1. 2. 3. 4.

N. *Sunt qui regioni cuique data sua esse medicamenta volunt, morbis inibi grassantibus sufficientia, ideoque usum exoticorum citra necessitatem ducunt. Verum enim verò, etsi prius non efficier, attamen quia vernaculorum plurimorum naturam ac vires nondum satis compertas habemus præstat exotica exhibere, quippe experientiâ comprobata, quàm vernacula experientiâ difficili experiunda. Hisce sublatis vernacula, utpote iisdem influentiis cum incolis affulsa, vernaculisque succis educata, exoticis præferre non dubitamus.*

HOFMAN. *Animalia variant pro regionum diversitate.*) Sic propè montes ad Zomam porcus recedente mari conchilibus, squilis &c. vescitur, caro ejus sapit pinguedinem piscis. Item aranææ Hybernicæ minimè sunt venenosæ, in Gasconiâ autem tanta illis inest vis veneni, ut contactu etiam noceant.

Adde quòd plantæ vel animalia.) Quercus Hyberniæ ita antidoti proprietates retinet, ut in Belgicis ædificiis araneas fugat, quî tamen proprietate quercus Belgica caret. Sic Veratrum in agro Tridentino vi purgativâ orbatum est. Senna, rhabarbarum, aloë apud Nos ignaviter aut leniter purgat. Zinziber extrâ patrium solum non crescit. Sic & de Napello referunt ejus flores à Polonis in acetariis absque ullâ noxâ assumi. vid. D. Ferdinandus Herdot. in suæ Crocolog. appendic.

Sunt qui regioni cuique data sua esse Medicamenta volunt.) Mundi Conditor singula loca immediatè replevit seminum suorum incomprehensibili thesauro in Mundi finem duraturo, statâ temporis maturitate prodituro. Unde & peculiaribus locis peculiaria inhabitant fermenta à Deo verbo *FIAT* locata, ut sint fundamenta & progressus seminum successivorum in Mundi usque terminum. Sic v. g. *Loca seminum* vel sunt in *Terrâ, Aquâ, Animalibus, Vegetabilibus & Mineralibus. Dicta loca seminum*, vel sunt sub certo climate, ut in *Septentrione*, Taxus, cochlearia &c. *Oriente*, Piper, Aloë, Sarcocolla; *Occidente*, Zinziber, Nicotiana, Mirabilis Peruviana, Nux vomica &c. *Austro*, ut rhabarbarum, Euphorbium, stœchas &c. *Vel sunt in particularibus regionibus*, ut radix Chinæ in Chinâ, Cinamomum caryophyllatum in Sinâ, Sassafras in Floridâ, Agallochum in Indiâ, Schœnanthus in Arabiâ, Mirabilis Peruviana in Peru, Rhabarbarum in Ponto, Cochlearia in Britanniâ, Opium in Thebe. Manna in Calabriâ, Senna in Alexandriâ, radix Ireos in Illyriâ &c. *Vel seminum nativorum loca sunt in particularibus locis omnium regionum*; Sic in *pratis* nascuntur Orchidos species, Trifolium pratense, pentaphyllum bacciferum, prunella, consolida media, symphytum, acetosa, geranium, crista galli, parietaria Lipsiensium, hedera terrestris &c. *In udis locis* juncus. In *Sylvestribus*, carlina, matrisylva, herba Paris. In *Aquaticis*, Nymphæa, Plantago aquatica, Ophioglossum, flammula, Piperitis, tribulus aquaticus. In *Viginosis*, cotyla fœtida, atriplex fœtida, seu vulvaria. In *palustribus*, caltha palustris, ranunculus, Scordium, spondilion. In *stagnantibus*, herba kali, absinthium Ponticum, Persicaria. In *Umbrosis*, Dracunculus major, Cyclaminus; in *Arenosis*, Ononis; Plantago, Osteocolla. In *Maritimis* Cochlearia, Soldanella, Carlina. Scylla &c. In *Aridis*, gnaphalium, Saxifragia, Lonchitis aspera. In *Saxosis* & petrosis, phalangium, Iacobæa, serpillum, hyssopus, thymum, polium, clinopodium, chamædris, chamæpytis; in *Inculiis*, cymbrium, Coronopus, Salvia Major, Lithospermum, chamæmelum, Baccaris. In *Pinguibus*, Centaurium majus, Clematis seu vinca pervinca. In *Collibus*, Centaurium minus, Meum, Smyrnium. Sub *sepibus*, Aron, Dracunculus minor, alliaria, hedera terrestris Ad *rivulos*, Ligustrium fraxinus, iris, calamus. Inter *segetes*, anagallis fl. phœniceo, cyanus, Melampyron, Melanthium, papaver erraticum, equi setum, antirrhinum; in *ripis* chelidonium minus, beccabunga. In *Ericetis*, Ros Solis, Tormentilla, cauda vulpina. Ad *Aquarum scaturigines*, quinquefolium, persicaria maculosa. Ad *flumina*, petasites, Scrophularia, Vlmus. Ad *Rudera*, bonus Heinricus, seu colobrina, erysimum, Matrubium; in *fontibus*, Nasturtium aquaticum, nummularia; in *Vallibus*, sigillum Salomonis, Lilium convallium, botrys; in *Arboribus*, Sambucus,

Vlmus

Viscus, chelidonium majus, agaricus. Ad *Arborum radices*, polypodium, filix. Sub *Aquis*, sium aquaticum. In *superficie Aquarum*, Plantago aquatica, potamogeiton. In *tectis, muris ac tegulis*, Sedum, blitum, capillus veneris. In *Montibus*, gentiana, chamæleon, calamintha, Asclepias. In *concavis & cryptis putcorum*, saxatilis hepatica, adianthum &c. vid. *Sylvester Rattray in Tr. de Sympath. & Antipath.*

Usum exoticorum citrà necessitatem ducunt) Omnipotens, *inquit* „ *Cl. Helmontius*, fecit sanabiles omnes Nationes terræ, nec advectas inde de littore merces exspectandas voluit, ut neque ante „ cognitas Indias minùs Mortalibus propitius fuerit. Inquilinis „ ergò Morbis domi sunt sua invenienda remedia, cuique regioni „ morbis inibi grassantibus sufficientia, iisdem influentiis cum incolis affusa. Eóque singulari Naturæ providentiâ factum est, ut non raro, quo loco peculiares popularitèr grassantur Morbi, dicti Endemii, eodem etiam remedia ad hos conducentia uberrimè proveniant. Et observavit *S. Ienander* iis in locis ubi copiosè absinthium & centaurium majus proveniant, incolas plerumque viscerum naturalium pertinacibus laborare obstructionibus. Sic Cochlearia Britannica inde dicta, primum ex Britanniâ & aliis locis marinis, ubi Scorbuticum malum gliscit, deinde etiam ad Nostras regiones ab hoc malo minùs liberas delata fuit, ubi adhucdum in hortis colitur, & sub uno climate, ubi Scorbutus dominatur, magis provenit, quàm in altero; ubi ejus symptomata remissiora sunt, hic *Hallis Saxonum & Lipsiæ* uberior est. Ejus in hortis proventus, ut nullus ferè sit hortus, in quo non excolatur. Hermannus Nicolai observ. chirurg. rar. 97. citante illum Dn. D. Mœllenbroccio in suâ Cochleariâ curiosè refert, in Gronlandiâ & quidem ursorum monte, Tafelberg dicto, cochlearian & acetosam ita copiosè provenire, ut gressus viatorum impediant, hâque plantas semper esse junctas & vicinas, quia seorsim sumi non debent, ne singulæ per se sumptæ noxam afferant, quippe alteram sale volatili, alteram acido turgere, ex quarum mixturâ intermedia qualitas exsultet. *Nero* Legem tulisse fertur, quâ iis duntaxat uti Medicamentis, quæ noster orbis gignat, homines jussi sunt, quòd nostræ Naturæ conveniant magis, & recentiora sint, transmarina majori cum periculo & difficultate ac sumptu haberi & assumi possint. Verùm rationes adductæ facilè locum invenire possent, nisi aliæ circumstantiæ suaderent contrarium. Quamvis enim quædam solo nostro prognata nostris naturis sint convenientiora, non tamen omnia illa exotica constitutioni nostræ ac temperamento rigidè sunt contraria, ut Cinamomum, Crocus, Aloë, rhabarbarum &c. Nec solum naturæ convenientia, sed & Ea, quæ Morbum curant in usum sunt adsumenda. Neque Endemii morbi duntaxat, sed & sporadici sunt curandi. Si quilibet indigenæ suorum locorum frugibus contenti esse deberent, quid fieret cum illis, qui in sterilibus & montosis jugis, ubi divinæ benignitatis rara lucent vestigia, vivunt. Quare sanè cum ratione retinemus & usitata exotica remedia.

¶ *III. Quomodo*, id est, quo situ solum sit locatum: sive superficiei altitudinem spectes, qua solum refert montem, collem, planitiem, campum, vallem, & sim. sive cardines mundi, qua ratione solum situm dicitur versùs ortum, occasum, meridiem aut Septentrionem: sive radios solares, unde solum fit apricum, umbrosum, nemorosum. Videlicet horum diversitate haud parva soli atque inibi nascentium diversa productio ac natura suboritur. Hanc tamen diversitatem præcipuè qualitatibus primis dimetimur, dando montibus, locis apricis, meridionalibus, caliditatem & siccitatem; vallibus, campis, locis septentrionalibus umbrosis, nemorosis, frigiditatem, &c. Et hinc montibus locisque siccis prognata, sunt validiora plerunque viribus quàm reliqua, minora autem quoad staturam.

N. Hippoc. l. 2. de Diæt. *Quæ ad meridiem sita (regio) ea, quæ ad septentrionem spectat calidior & siccior quod ad solem magis accedat. In his autem regionibus homines & quæ terrâ producuntur, sicciora, calidiora & validiora esse necesse est, quàm quæ in contrariis. Item: per se si loca spectes, ad hunc habent se modum. Alta loca & squalentia, quæque ad meridiem spectant, campestribus æqualiter suis sunt sicciora, quòd pauciores humiditates contineant.*

III. Quale, id est, utrum solum macilentum, pingueve, siccum, vel humidum, arenosum & sabulosum, veluliginosum ac limosum sit, vel & dulce, salsum; proprietatibus seminalibusve rationibus peculiariter dotatum.

De Aqua.

Aqua non minùs ac terra ad productionem rerum nativarum concurrit: præbet enim rebus inibi nascentibus tum domicilium, tum & alimentum, idque non modo quatenus terræ permixta aridam constituit, sed & quatenus seorsim collecta, terræ supernatat.

Considerari itaque iisdem poterit differentiis, quibus terra.

I. Quoad *Ubi*, idem est judicium quod de terra: Nimirum secundùm cœli regionumque differentiam non modò res ipsas, sed & rerum vires differre comperimus, hujusceque regionis aquis, has plantas, hæc animalia, alterius alias plantas, alia animalia esse propria.

II. Quoad *Quomodo*, non magni ferè est momenti, nisi profunditatem situmque in locis montanis, planis, profundisve spectes: vel & magnitudinem seu amplitudinem aquarum consideres.

III. Quoad *Quale*, Aqua est dulcis, salsa, seu marina proprietatibusve peculiaribus insignita. Hûc: aqua lacustris, palustris, limosa, & sim.

CAPVT XIV.

De Præparationibus Medicamentorum.

PRæparatorum productio dicitur præparatio, quæ est actio officinalis, qua medicamenta parantur.

Hujus species sunt.

A.

Acuere, seu *acuare*, id est, rem fortiorem reddere, vel stimulum eidem addere. Sic acuitur spiritu Nitri acetum destillatum pro conficiendis magisteriis solubilibus. Sic acuuntur pilulæ grano 1. ac 2. Diagrydii, Trochisc. alhandal. Gumm. de Gamandra.

HOFMAN. Sic Spiritu Salis acuitur succus Citri, Spiritu Nitri acuitur Acet. dist. ad solutionem pro conficiendis magisteriis solubilibus.

¶ *Amalgamare*, id est, metalla per Mercurii vivi admixtionem calcinare. Calcinantur autem hoc modo sola metalla, excepto Matt. Limat. qui per Sulphur. Vid. l. 3.

HOFMAN. Sic v. gr. Iupit & Saturn. calcinantur per amalgamationem cum Mercur. Sol cum Mercur. item Mart. Limat. beneficio Sulphuris amalgamatur.

C.

¶ *Calcinare*, id est, in calcem redigere, vel friabile reddere. Fitque

1. Per ignitionem { Incinerando, Reverberando } Hûc pertinet extinctio rei ignitæ in Aq.

2. Per corrosionem { Amalgamando, Præcipitando, Fumigando, Vaporando, Cementando } Hûc calcinatio per illinitionem liquoris corrosivi.

N. *Exempla singulorum horum modorum in metallis lib. 3. videre licet.*

Candisare. Candisari soli competit saccharo, quod in Aq. solutum, purificatum, atque quadantenus inspissatum, in crystallos concrescit, idque candisari vocant. Imponunt autem solutioni nonnunquam res medicamenta

mentales solidas, ut crystallis illis saccharatis obducantur, easque confectionibus adnumerant. Vid. l. 2. cap. 47.

Cementare idem est quod stratificare, id est, corpus metallicum (huic enim soli competit) cemento stratificatim imposito aliquandiu igni exponere. Vid. lib. 3. in Sole cap. 9.

Circulare, id est, liquorem in digestionem collocare, ut volatilior ac spirituosior pars continuo elevari ac recidere possit, adeoque quasi circulum transeat, maturiorque evadat. Hujus rei gratiâ certa instrumenta in usu sunt, circulatoria dicta.

N. *Vices circulationis supplere potest iterata destillatio.*

Clarificare potissimum de decoctis ac succis dicitur, quæ cum crassis scateant excrementis, clarificatione, id est, purgatione egent. Clarificationis hujus præcipui modi sunt 1. *per albumen ovi*, 2. *per digestionem*, *tum* 3. *per filtrationem*. *Vide infra.*

Per *albumen* hoc modo peragitur. Albumen ovi virgulâ agitatur donec penitus in spumam abeat; Spuma hæc infunditur rebus clarificandis, coquunturque simul una ac altera ebullitione, ut crassiora albumini adhæresçant. Hinc separantur despumando, colandoque, &c. sim.

Per *digestionem* quæ fit clarificatio, nihil peculiare habet à digestione, quâ crassiora feceve ad fundum paulatim secedunt, unde per decantationem à liquore separari possunt.

Coagulare, Coagulari dicitur quod evaporando inspissatur.

Cohobare, id est, liquorem destillatum materiæ in destillatorio residuæ, iterum affundere, ac denuò destillare.

Colare, id est, per colum trajicere. Colus autem præcipuè panneus intelligitur, nonnunquam quoque linteus.

Condire, einmachen. Confir. *To dip things in Syrup made of Sugar or honey.* Te confyten en verſoeten met ſyroop. Condiri dicuntur quæ saccharo syrupisato mellive (ut horum beneficio diutiùs conserventur) calidè immerguntur, usuique sic immersa reponuntur. Vid. lib. 2. c. 46.

Conficere. Officinis saccharo obducere ac incrustare. Vid. lib. 2. c. 47.

Conquassare. Conquassari dicuntur (viridia maximè) quæ pistillo grosse tunduntur & sine pulverisatione pressantur.

Conservare seu *conservisare*, id est, conservam facere.

Coquere, id est, elixare.

HOFMAN. Hæc coctio quàm ineptè quandoque in quorundam medicamentorum balsamicorum præparatione instituatur, si scil. unà vis balsamica expetatur, ostendunt eorundem dispendia virium.

¶ *Coquere* in diplomate, id est, in MB.

Cribrare, id est, per cribrum transmittere.

Crystallisare, id est, in crystallinas formas reducere.

N. I. *Proprium est salium, quibus & Tart. saccharumque addere dicet. Videlicet hæc in liquore aqueo soluta, si in frigidum locum reposita fuerint, concrescunt in crystallos. Ubi nota, si nimium liquoris adsit antequam reponantur, aliquantulum exhalandum esse.*

N. II. *s. a. Crystallisare est Crystallisationes repetere, donec amplius colligi nequeant. Nimirum postquam prima vice Crystalli exempti fuerint, quia reliquis in liquore scilicet restantibus Crystallis liquor disproportionatus est, exhalet nonnihil, hinc reponatur, &c.*

D.

Decantare, id est, liquorem materiæ alicui supereminentem per inclinationem effundere. Germ. abgieſſen. laisser ce qui est au fond de la liqueur, c'est ce que les Chymistes appellent verser par inclination. *To pour off the liquor that is above any matter by bowing the Vessel.* Vlietende vochtigheyt af te gieten door't buygen van de vleſſche.

Decupelare idem est quod decantare.

Decrepitare de sale communi & similibus dicitur quæ cùm ad ignem sine fusione calcinantur, strepitum seu crepitum edunt. Vid. de Sal. com.

Deliquium. Per deliquium solvere, id est, rem solvendam in locum humidum collocare ut per se in liquorem vertatur.

N. I. *Deliquium peragitur feliciùs* 1. *in cella seu loco humido.* 2. *mense Iunio, Iulio, Augusto, quo tempore cellæ sunt frigidiores.*

N. II. *Nonnunquam promovetur deliquium instillando humorem convenientem.*

HOFMAN. *Instillando humorem convenientem.*) Sed minùs commodè; Sic enim de Sale aëris sibi gloriari nequeunt, quod aliàs in deliquium soluta acquirunt, hujusque beneficio majoris fiunt energiæ.

¶ *Dephlegmare*, id est, phlegma separare seu abstrahere, quod fit, si phlegma seorsim affectetur, destillando, sin minùs, evaporando: competitque spiritibus mineralibus fixioribus, ut Spir. Vitriol. Sal. nit. Sal. com. & sim.

Despumare, id est, spumam demere, German. abſchaumen. Ecumer. *To take of the scum.* ſchuym af te doen.

Destillare, id est, liquorem vi caloris attenuatum in recipiens appositum prolectare. Modi destillationis usitatissimi sunt 1. ratione vasorum: per Alembicum, per Retortam, ac per Vesicam. 2. ratione graduum caloris; per Balneum roris, seu vaporis (VB) per Balneum Maris (MB) per cinerem, per arenam, per ignem nudum.

HOFMAN. Circà hoc in genere notandum, in destillationibus observemus, quæ destillanda cum fructu sint, & quæ destillationes planè respuant. Deindè, quò subtiliores destillandorum partes fuerint, eò etiam submissiori ignis gradu utendum per MB. vel VB; Et contrà, quò plus virtutum materiæ immersarum summè necessariarum & proficuarum expetas, eò etiam intensiori ignis gradu per arenam vel cineres vel per vesicam cupream stanno obductam opus erit. Per retortam destillantur Mineralia, ut Sal marinum, Nitrum, Vitriolum, alumen &c. etiam animalium partes, ut CC. cruor cervi, hirci, hominis &c. Horum enim Sal volatile oleo crasso & fœtido adeò immersum est, ut non nisi extremâ ignis torturâ eliciatur in primâ per retortam destillatione, postmodum autem ab oleo separatum & sui juris factum in rectificatione phlegma & Spiritum anticipat.

¶ *Detonare*, verpuffen. Detoner en flammes, embraser, allumer, *To calcine with burning & noise.* Te branden met geraeſch. Detonari dicitur, quod cum flagratione & strepitu calcinatur. Vt Crocus Metallorum.

Digerere, id est, blando calore fovere.

HOFMAN. Digestio quanti in chymicis operationibus sit momenti, qualémque usum in plurimorum medicamentorum elaboratione, quæ aliàs absque hâc confici non possent, præstet, non facilè deprædicari potest, adeò, ut quæ hactenus pro non-Entibus habita fuere, hujus beneficio verè ac realiter existant. In præpa-

ration

ratione Salis Tartari volatilis, Essentiarum, Sulphurum mineralium, Tincturæ corallorum &c. hâc carere non possumus, ut infrà patebit.

¶ *Dissolvere*, id est, accedente aliquo humore solvere. Germ. **auffloſen**. Dissoudre. *To melt with any moisture.* **Te ſmelten met eenige vochtigheyt.** Sic solvuntur salia.

N. *Differt nonnullis dissolutio à liquatione, quòd hæc non nisi vi caloris fiat & plerunque sine accedente humore, illa affusum humorem semper requirat.*

HOFMAN. *Dissolvere*,) quælibet res debet habere suum symbolizans solvens seu menstruum v.g. Sulphurea Sulphuris, Salina Salinis solvenda menstruis.

¶ *Dispensare*. Dispensari dicitur compositum, dum simplicia, quæ compositum ingrediuntur, seliguntur, & pro composito inde parando adaptantur.

Dulcorare, edulcorare. Dulcorati dicuntur 1. calcinata sale gravida, dum Aq. (ut plurimum calida) abluuntur, qua ablutione sal inibi contentum aquæ immiscetur. 2. Dicuntur dulcorari Potiones, addito saccharo, vel sirupo convenienti.

E.

Electuarisare, id est, Electuarium facere.

Evaporare, id est, liquorem calori exponere, ut exhalet humiditas.

Exaltare, id est, Rei potentiam alterando augere. Vid. fermentare.

Exacinare, id est, acinos eximere.

Excorticare, id est, cortices detrahere.

HOFMAN. *Excorticare*) Sic v. g. excorticantur Semin. 4 fr. major. & minor. amygdal. &c. Sin autem majore abstersione opus est, non debent excorticari.

¶ *Exhalare*, idem quod evaporare.

Exprimere, id est, premendo vel pressurâ elicere, sive id sola manu fiat, ut decocta exprimi solent, sive certo instrumento, quod prælum dicunt.

Extrahere, id est, beneficio debiti liquoris (quem menstruum vocant) proportionaliter affusi, præcipuam rei elicere partem. Vid. l. 2. c. 57.

N. *Extrahere s. a. i. e. Extractionem novis affusis menstruis reiterare, idque toties quoties menstruum adhuc impregnari sentitur.*

F.

Fermentare, **vergöhren**. Fermenter. *Toreſolve, make thin, & ripen.* **Een ding dat te dicht is / te ontloſſen / locht en dun maken / en rypen.** Fermentari res propriè dicitur, quando evidenter in se resolvitur, rarescit, maturatur.

N. *Ratio Fermentationis hæc est: Contraria fermentabilia confusa, id est, nondum sub unum dominium ac potestatem, mixtionemque exactam redacta, si aliquatenus vi caloris externi resoluta fuerint, vi potentioris facultatis alterantur, atque inde in certam aliquam temperiem naturamque spirituosiorem evehuntur & exaltantur.*

HOFMAN. *Fermentare*) Est, quando minimæ particulæ cujusvis corporis aut sponte, aut occasionaliter in motum cientur, se mirè exagitant, & exagitantur, invicem diducunt & obvolvunt. Vnde subtiles & magis activæ sese quaquaversus explicant & avolare aiunt: quæ tamen ab aliis crassioribus implicitæ inter avolandum detinentur. Interim crassiores ipsæ à subtiliorum nisu & expansione subiguntur plurimum & attenuantur, juxtà varias texturas, situs, pro ratione magnitudinis, figuræ, motus &c. donec singulæ ad exaltationes suas evectæ alterationes & mutationes à Naturâ designatas compleant; Vnde Nobis Fermentatio definitur per compagem resolutam partium corporis misti variâ invicem texturâ quoad figuram præditarum ab interno illarum motu vel quiete, accedente calore externo inductam, tum ad conservationem, vel destructionem corporis. Hæc aliàs dicitur clavis, dum per illam res optimè reserantur & ad destillationem præparantur, & aliàs etiam magnum in chymiâ utilitatis usum præbet, ut infrà videbimus.

¶ *Filtrare*. Filtratio fit beneficio vel chartæ bibulæ, vel panni lanei: Ex Charta fit pyramis, quæ tritorio inditur ne concidat. Hinc liquor pyramidi infunditur, ut paulatim per chartam in suppositum vasculum defluat.

Per pannum filtratio fit vel colando, de quo paulo ante; vel separando liquorem à pulveribus suis subsidentibus. Ad hoc duo itidem requiruntur vascula, alterum ex quo, alterum in quod liquor filtratur. Prius quod filtrandum continet, inclinatur ad latus, eique imponitur frustulum panni, ut limbus alter extra vas dependeat: posterius supponitur, ut liquorem per panniculum paulatim defluentem suscipiat. Similem modum infrà docemus oleum ab aquis separandi.

Fixare, id est, quod volatile est fixum reddere. Fit vel per se scilicet iteratis destillationibus, & sublimationibus, vel addita alia aliqua re, cujus vi fixatio perficitur.

Fumare, id est, per fumum Mercurii vel Saturni calcinare, solorumque est metallorum.

N. *Nimirum Mercurius vasi calcinatorio orificii anguſti inditus apponitur igni nudo, ut fumus exhalet. Orificio imponitur Metallum calcinandum laminatum, ut fumo Mercurii transeunte friabile reddatur.*

Fundere idem in Chymia est quod liquare, seu ad ignem liquefacere: propriéque de salibus ac metallis dicitur.

G.

Granulare, id est, in grana reducere.

H.

Hermeticè claudere, vide sigillare.

I.

Imbibere, id est, rem humiditate per vices potare, seu liquore rem humectare.

Impastare, id est, miscere, ut fiat instar pastæ seu massæ.

Impregnare, idem ferè est quod imbibere

Inaurare, id est, foliis auri obducere. Inaurari autem etsi de aliis quoque medicamentorum formis dici possit, Exempli gratia, de Martio pane, & sim. tamen potissimum de pilulis dicitur, quæ in Scatula (rotunda) clausa adjecto folio auri, circumagitantur, donec auro illo obducantur. Germ. **Vergulden.** Dorer. *Togild* pils, &c. **Vergulden.**

Incerare, idem est quod imbibere.

Incidere. Inciduntur herbæ forcipe: duriora, ut ligna, radices duriores, cortices; cultro.

Incinerare, id est, comburere ac in cinerem redigere.

Insolare, id est, macerare vel Solis, vel alio calore tepido.

Interpassare. Interpassari dicitur de facculis seu fomentis siccis, idemque est quod est intersuere, ne materia inclusa conglomeretur, cujus rei gratiâ quoque gossypio pulveres suscipi solent.

L.

Lævigare, id est, super porphyretico lapide in tenuissimum pulverem (Alcohol) redigere.

Lavare, id est, liquore (aquâ) abluere, ut res purgetur ab immunditie. Lotione autem opus habent

C. tàm

tàm ex mineralibus, v. g. Lapis Lazuli, quam ex vegetabilibus ut Aloë, Lacca, Tartarus, & animalibus nonnulla. Vt patebit l. 2.

N. *Instituitur nonnunquam lotio, ut res imbuatur qualitate aliqua.*

HOFMAN. *Lavare.)* Si Medicamenta simplicia vel superficietenus sordibus alienis, lapillis, festucis, sabulo &c. infecta, vel intimius rebus heterogeneis conspurcata, ablutio illorum propriè sic dicta non posthabenda, sic tartarum, aloëm, lapidem Lazuli &c. à sordibus recrementitiis liberamus, hâc ratione nulla virium facientes dispendia.

¶ *Limare*, id est, limâ in scobem redigere, quam limaturam dicunt.

Liquare, id est, vi caloris fluidum facere, Germ. fliessend machen/schmeltzen. Fondre. *To melt by heat*, Smelten/ vloeyende te maken door hitte. Competit metallis, salibus, pinguedinibus, & sim. interdum tamen idem est quod per deliquium dissolvere.

N. *Quomodo differat à dissolutione Vide supra.*

Lutare, oblinire vasa luto sive sit vulgare & ex farina & aqua, sive compositum ex calce & albumine ovorum, scobe martis, farina laterum, oleo Lini.

M.

Macerare, idem est quod digerere.

Malaxare, Malaxari dicuntur Emplastra dum in massam subiguntur, sive id manu fiat, sive pilâ, vel simili instrumento.

P.

Præcipitare. Præcipitari dicitur, quod in liquore solutum, incrassatumque ad fundum secedit.

N. *Nonnullis denotat totum actum calcinationis per liquores corrosivos; sive calx per se subeat, sive exhalatione humiditatis, sive instillatione alicujus rei repercutientis. Vid. Beguinum.*

HOFMAN. *Præcipitare.)* maximi est emolumenti tam in chymiâ, quàm ipsâ praxi. De quo infrà uberius.

¶ *Præparare*, pharmacopæis est rem minutissimè lævigare, ac aquâ aliquâ cordiali imbuere. Vid. l. 2.

N. *Dicitur itidem de radicibus nonnullis, &c. quæ in aceto macerata exsiccantur. Exempli gratia, Rad. Ari.*

Pulverisare, pulverare, id est, in pulverem redigere, sive terendo, sive levigando id fiat.

Purificare, id est, à sordibus (crassioribus) separare: fitque lavando, clarificando, filtrando, digerendo. Vide clarificare.

Putrefacere idem est quod digerere.

R.

Radere, schaben. Racler, Limer. *To shave with a knife, file, &c.* Schaven met glas/ scheermes/ etc. fit instrumento aliquo acuto, Exempli gratia, cultello, vitro, limâ, & sim. quo res rasioni subjecta in rasuram redigitur.

Rectificare, id est, denuò blando calore destillare, ut pars magis spirituosa ac volatilis eliciatur, relicto phlegmate seu parte aquosâ in fundo. Sic rectificantur aquæ stillatitiæ, spiritus.

Refinare, idem est quod depurare, competitque potissimum saccharo. Vid. l. 4. class. 4.

Reverberare, id est, rem aliquam vi flammæ cremare, quæ infra ac supra illam ambiat.

Rotulare, id est, Rotulas conficere, Vid. l. 2. c. 69.

S.

Salificare, id est, Sal conficere.

Secare, idem est quod incidere.

Separare, id est, res heterogeneas mixtas & confusas segregare. Visitatissimum autem est separare oleum ab aqua, quod fit 1. per *Tritorium* anguSti orificii in fundo, quod orificium aqueo liquori utpote graviori primumque defluenti aperitur, postmodumque obturatur, oleumque restans sigillatim colligitur. 2. Per *gossypium* seu lanâm. Nimirum repletur vitrum anguSti orificii, aquâ & oleo confusis, ad summum usque, finiturque, ut oleum supernatet. Hinc apponitur vitrum humilius, gossypiumque seu lana utrique imponitur, ut uno termino oleum tangat, altero in vas appositum dependeat. Sic delabitur oleum per gossypium, in appositum vasculum humilius. 3. Per *chartam bibulam*. Nimirum transit aqua restatque oleum.

Sigillare hermeticè, id est, vitrum fusione claudere.

Stratificare. S. S. S. (id est Stratum super stratum, facere idem est ac Metallum laminatum & pulveres stratificando, alternatim struere. Nimirum primo sternendum est stratum pulveris, hinc imponenda lamina metallica, iterum pulvis & sic deinceps, donec pulvis stratum claudat.

N. I. *Nonnunquam loco laminæ pulvis Metallicus sumitur.*

N. II. *Beguino Stratificationis vox totum calcinationis actum comprehendit, quo lamina stratificata in igne friabilis redditur, quod & cementare dicunt.*

Sublimare, id est, rem volatilem siccam in sublime elevare, ut seorsim haberi possit. Res illa elevata vel sublimati nomine effertur, vel florum nomen adsciscit.

T.

Tabulare, id est, Tabulas vel morsulos conficere, Vid. l. 2. c. 69.

Terere, conterere, id est, pilâ contundere.

HOFMAN. *Terere, conterere,)* Vnde vocabulum Tritus Pharmacopœis quidem satis usitatum, non autem chymicis, mirabili tamen hodiè etiam est in chymiâ usus, scilicet in præparando vero Auro potabili, & genuinâ Mercurii antimonii præparatione de quâ infrà uberius.

¶ *Torrere*, id est, in patella vel sartagine ferrea igni exposita medicamenta continuò agitare, ut humiditas absumatur. Sic fit Rhabarbarum tostum.

Trochiscare, id est, Trochiscos facere.

V.

Vitrificare, id est, in vitrum redigere. Vid. Vitrum Antimonii. l. 3.

Volatilisare, id est, Volatile reddere.

CAPVT XV.

De Principiis Chymicis.

CIrcumstantiæ præparationis itidem, ut in nativis productionibus sunt *Principia chymica*, *causa Efficiens*, *Materia*, *Tempus*, *Locus*.

Principia chymica voco, in quæ res naturalis *aut chymica resolvitur*, tanquam in simpliciSima, (artificialia.) Suntque *Oleum*, *Spiritus*, *Sal*, *Phlegma*, & *caput mortuum*, &c. quorum descriptiones aliunde petere licet.

N. *Nihil tritius est apud chymicos quàm sua asserere principia, Sal. com. Tart. Mercurii, quibus alii addunt Cap. mort. ac phlegma; Illa cherionia appellant, id est, facultatibus efficacioribus ac insignioribus præditas; hæc relollacea, id est, qualitatibus insignibus destituta. Verum enim vero ubi in rem exactius inquiritur, quid*

quid ſtatuendum ſit, nihil ſolidi fere invenitur. Quod enim nonnulli, id, quod oleoſum eſt, ſulphuris titulo nominant; quod vaporoſum, mercurii; quod concretivum ſalis; id ſagacioribus minimè ſatisfacit. Nam ſciunt dari & ſulphureum quod nequaquam oleoſum, ut Aq. vitæ & ſim. Similiter dari norunt & vaporoſum, quod tamen à Mercurio diſtinctum, ut phlegma in ſtillatis: quinimò quam plurima dantur, quæ parte oleosâ prorſus deſtituuntur, num ergo & Sulphure? Nec minorum difficultatum ſunt, quæ declarandi gratia adducuntur exempla deſumpta à ligno combuſtibili, è vegetabilium anatomia. Videlicet in primo exemplo Sulph. repræſentari volunt butyro; Mercurium ſero; Sal, Caſeo. In ſecundo, ſulph. vocant, id quod flagrat, mercurium, quod fumat, Sal, quod in cinere remanet. In anatomia vegetabilium manifeſtari aiunt, oleum, id eſt, Sulph. aquam, id eſt, mercurium, & cinerem ſale gravidum. Verùm, quis neſcit, ſero plus ſalis ineſſe, quàm ipſimet caſeo. ſuli inem, [quæ fumus congelatus] & oleum, & ſal, & aquam ſpirituoſam in ſe continere: & vegetabilibus eſſe, quæ ne guttam olei exhibeant, Relinquuntur itaque intricatæ adhuc difficultates, è quibus ut nos extricemus, hanc noſtram opinionem cordatis ſubmittimus cenſendam. Materia præexiſtens rerum nativarum, ſive ſemen velis, ſive nutrimentum, eſt humidum quoddam ſpirituoſum: Humidum intellige non humorem meracum, ſed coagulabilem, adeoque partium terreſtrium participem Confer Gen. 1. En habes Spiritum, *ignis ac ſulphuris nomine, ob naturam quæ ignem æmulatur, nonnullis dictum, aliis formale principium: habes* Aquam, *habes* Terram. *Hæc tria in primordio rei informiter confuſa quidem exiſtunt, verùm deinceps vi ſpiritus paulatim elaborantur, exaltantur, incraſſantur, adeoque ex parte viſcoſam induunt conſiſtentiam, ſalinâ naturâ gravidam, ex parte quòque in naturam ſecernuntur liquidam & aridam, qualitatibus materialibus ſolum præditam. Salina illa natura, una cum portiuncula potiori viſcoſa illius materiæ exaltatur ſubinde ulterius, ſpiritualiſatur-que, id eſt, ſpiritualem maturioremque paulatim induit naturam, viribus naturæ rei correſpondentibus efficacem, idque ſubſtantiâ, prout natura ordinat diverſa ſpirituoſa ſcilicet oleoſave, & ſim. En* phlegma, terram mortuam, tartarum, ſal & *ex his* ſpiritum *vel* oleum, *aut aliquid his* analogum. *Si itaque liquidum ſpirituoſitate deſtitutum appellare libuerit* mercurium, *è contra ſpiritum vel oleum* ſulphur; *modò de re conſtet, de nominibus nemini bellum indicam. Et hoc mea eſt de principiis Hermeticis opinio, ad cujus aſſertionem eſſi adducere queam, quomodo ſal in ſpiritualem naturam evehatur; Spiritus è contra in ſalinam naturam figatur, [exempli gratia, in ferveſcentia & aceſcentia liquorum ſpirituoſorum] attamen compendii ſtudio iis ſupersedeo.*

CAPVT XVI.

De Cauſa Efficiente ſeu præparante interna.

CAuſa Efficiens præparationum itidem *interna* & *externa* dari poteſt, præcipuè tamen in his externa conſideranda venit.

Interna eſt materiæ *vel aptitudo*, vel & *facultas* ſimul operativa.

Aptitudo eſt diſpoſitio, quâ materia habilis eſt ad ſuſtinendam elaborationem, ſuſcipiendamve formulam medicamenti, quæ intenditur.

Facultas eſt internum aliquod agens, quo nonnullæ præparationes opus habent, ut perficiantur.

N. *In præparationibus officinalibus aliæ ſunt meræ artificiales, ut pulveriſatio, confectio, &c. aliæ cum naturalibus conjunctæ; ut fermentatio, cryſtalliſatio, & ſim. Illæ non niſi aptitudinem requirunt; hæ inſuper internum agens. Aptitudo illa niſi materiam præparationi ſubjectam comitetur, incaſſum præparationi res ſubjicitur. Modi autem præparationum ut varii ſunt, ita variæ quoque dictæ aptitudines: cryſtalliſatio ſcilicet, ſal cryſtalliſabile, fermentatio materiam fermentabilem, deſtillatio materiam humore exhalabili prægnantem, &c.*

CAPUT XVII.

De Qualitatibus Elementalibus & præcipuè de Calore.

EFficiens præparationum *externa primaria* eſt *Pharmacopœus* arte præparandi inſtructus, de quo nihil inpræſentiarum, niſi quod pium, induſtrium, diligentem & patientem eum eſſe oporteat.

HOFMAN. *Efficiens Præparationum externa primaria eſt Pharmacopœius.*) Hunc C. L. AUTOR noſter omiſit, cùm tamen & hujus requiſita etiam hoc loco eſſent inſerenda. Cùm enim *inſtrumentorum pharmacopœicorum cap.* 19. mentio fiat, etiam cauſa Principalis, ut Dux non eſſet omittenda. In hoc capite, ut in *antecedente* 16. *Cauſam Efficientem in internam & externam* diſtinguit, id quod novum eſt in omni philoſophiâ. Cùm dicitur Efficiens interna (quam vocat aptitudinem materiæ & facultatem præparatoriam) *Externa Efficiens* ſunt qualitates primæ elementales *Materia Efficiens*, qualitates externæ, & Efficiens interna. Item *Cap.* 23. vocat *Tempus internum* (quod ſit turgeſcentia & conſiſtentia rerum) ἄτοπα & σύμφυτα ſunt omnia; ignoſcant quæſo manes Schrœderiani.

Arte præparandi inſtructus.) *Pharmacopœius* ante omnia debet eſſe Vir pius ac probus, in ſuâ profeſſione peritus, circumſpectus, Latinæ linguæ gnarus, Materiam medicam tàm ſimplicium quàm compoſitorum accuratiſſimè dignoſcens, vernaculorum & exoticorum notitiam habeat, delecta emat, eademque viſu, guſtu, olfactu, tactu & aliis examinet modis. Vaſculis idoneis reponat, ſingulis menſibus ſingula perluſtret, & delectum inſtituat. Non convenit Eum eſſe ſordidum, & avarum, ſed ſit liberalis, alacris, mitis in pauperes, falcem ſuam non mittat in meſſem Medicam, & praxin non exerceat. Non ſit aleator, crapulator, nec rei venereæ deditus. Magiſtratui juramento ſit obſtrictus, taxationem ordinatam fideliter obſervet. Nihil ſine Medici præſcitu in componendo immutet, ne quid pro quo ſubſtituat, nec ullius quàm Medicinæ Doctoris promoti formulas vel receptas recipiat; Purgantia, opiata & deletena nemini de plebe vendat, nec Doctorum arcana ulli alii faciat communia.

¶ *Secundariæ* ſunt tum requiſitæ qualitates, tum inſtrumenta.

Qualitates hîc uti in productione nativa conſiderantur, *Elementales ſalina & proprietates* peculiares. Verùm cùm ultimæ hæ origine eædem ſint, quæ ſupra, de deſcriptione illarum hîc excuſamur.

Inter qualitates elementales, communiſſimus eſt *calor*, hinc *humiditas*, & tandem *ſiccitas* & *frigiditas*.

Calor facit ad calcinationem, confectionem, deſtillationem, digeſtionem, evaporationem, fermentationem, reverberationem, ſublimationem: humiditas ad diſſolutionem, extractionem: frigiditas ad candiſationem, cryſtalliſationem: ſiccitas ad exiccationem, exochiſcationem, &c.

E qualitatibus dictis, quia ſolus calor præ reliquis artis directorio ſubjicitur, eum ſolum hîc deſcripſiſſe ſufficit.

Diſtinguitur calor vel ratione *cauſarum*, quibus

efficitur, vel ratione *modi adhibendi*, vel ratione *intensionis remissionisvè*.

Ratione *causarum* calor est
- 1. Solis,
- 2. Fimi putrescentis,
- 3. Ignis qui
  - Lampadis,
  - Carbonum,
  - Flammeus, &c.

Ratione *modorum* quibus ignis adhibetur, calor vel est:

I. Balnei Roris seu vaporis, id est, qui fit beneficio vaporum, ab aqua calescente elevatorum, ac Vasculum cum materia ambientium. VB.

II. Balnei Maris seu Mariæ, id est, qui fit mediante aquâ calescente, cui Vasculum cum medicamento præparando impositum est. Hic mitis communiter censetur ac gradus primi.

III. Cineris, qui fit calescentiâ cinerum, fortiorque intelligitur, quàm præcedens, estque gradus secundi.

IV. Arenæ; Fit mediante arenâ, notatque communiter adhuc fortiorem ac gradum tertium.

V. Ignis nudi; Fit sine interveniente medio accensis prunis vel lignis flagrantibus. Huc pertinent.

VI. Circularis. Fit igne carbonum vas ambientium.

VII. Reverberatorius, quando flamma materiam undique ambit & lambit.

VIII. Suppressionis, quando infra ac supra ignis adhibetur.

Ratione *intensionis vel remissionis* Calor est vel
- Gradus I. Mitis ac blandus.
- II. Acrior ac intensior.
- III. Fortior ac vehementior.
- IV. Fortissimus.

N. I. *Gradus 1. mensuratur communiter* MB. 2. *Calore cinerum. 3. Arenâ. 4. Igne nudo, non quod necessarium simpliciter sit gradus singulos, non nisi dictis modis, administrare, quippe uno eodemque modo plures gradus peragi possint. Exempli gratia*, MB. *gradus 1. & 2. Cineribus & arenâ, gradus 1. 2. & 3. igne nudo gradus omnes: sed (ut dictum supra) per calorem* MB *intelligendus est calor in gradu 1. id est, acrior ac intensior, &c.*

N. II. *Singuli gradus magnam obtinent latitudinem, quam communiter principio, medio ac fine cujuslibet gradus circumscribunt. Verum enim vero, cui volupe fuerit plurimas caloris differentias in singulis gradibus distinguere, certo instrumento id assequi poterit, facto ad imitationem instrumenti, quo aeris calor intensior ac remissior notari à nonnullis solet; perpetuum mobile vulgò vocant. S. uranoscopium.*

N. III. *Moderamen ignis fit afflatu aeris, quem moderatur attractio per ostiola & præcipue exspiratio per spiracula. Hinc, quantò copiosior afflatus & exspiratio permittitur, tantò fortior evadit ignis ac calor, &c. His itaque delibatis, adhibendus est gradus caloris præparationi conveniens. Intensiore enim calore, uti medicamentum comburendo corrumpitur, ita remissiore minùs commodè tractatur. Præstat tamen in defectu caloris peccare, quàm in excessu: illud quippe diuturniore igne resarciri potest, hoc nemiquam.*

CAPVT XVIII.

De facultatibus fortioribus sive salinis.

NOn parum utilitatis præparationibus conferunt facultates fortiores, quas salinas vocare libet, videlicet, vis *acida, amara, dulcis, stiptica, corrosiva, & ejusmodi sexcenta*, quippe harum ope utimur in facilitandis fermentationibus, in peragendis corrosionibus, præcipitationibus. Quinimo earundem operâ perficiuntur extractiones, digestiones & hujus generis operationes aliæ.

N. *Dicimus salinas 1. quia salis naturam referunt. 2. quia peculiari nomine adhuc destituta sunt. Etenim quod à saporibus nomina ferè mutuent, mutuatitia illa non sunt genuina, idque sit partim similitudine operationis, quâ dicta facultates materia præparandæ sese insinuant, eamque afficiunt, non secus ac sapores linguam, spirituſque gustatiles: partim sit idem quia sapores ferè comites habent.*

Facultatum harum ratione celebrantur, *salia, tartarum vini, fæces vini, & cerevisiæ, saccharum, fermentum panis, &c.*

Hûc pertinent & menstrua dicta, liquores scilicet, ob facultatem hanc apti rebus infusis sese insinuare, eas penetrare potioremque illarum partem ejicere & imbibere; de quibus l. 2.

Hujus itidem farinæ sunt aquæ *caustica & corrosivæ*, dictæ *aquæ fortes, regiæ, & sim.* utpote, quæ pollent vi & facultate metalla corrodendi, inque limpidum liquorem solvendi, idque non aliâ quàm salinâ illâ facultate.

Ejusdem quoque generis sunt *pulveres cementarii*, uti & *Mercurius vivus*, quorum facultate eadem metalla redduntur friabilia.

Huc pertinent quoque *aceta*, aliique liquores *minerales acidi*, quorum auxilio magisteria fiunt. Verùm, quia de his lib. 2. suis locis planiùs agitur, sufficit hæc saltem hîc tetigisse.

CAPVT XIX.

De Instrumentis Pharmacopœticis.

INstrumenta medicamentorum præparationi inservientia varia sunt, differuntque non modò ratione *officii*, sed & *materiæ*, *formaque* inde dependentis diversitate.

Officii ratione, alia medicamentorum præparationi, alia asservationi inserviunt.

Materiæ respectu, fiunt alia *ex lapidibus*, alia *ex terris, vitris, metallis, lignis, corio, linteo, panno*, &c.

Hinc Canon:

Instrumenta (maximè quibus immediatè res attingitur) quatenus variant diversitate materiæ, eatenus faciunt quoque diversimodè ad medicamenta aptiora ineptioraque constituenda. Ergo.

I. *Vitrea* reliquis ferè omnibus soliditate atque adeò convenientiâ præferuntur. Corrosioni quippe æquè resistunt ac penetrationi. Veruntamen quia nonnunquam minùs fortia sunt quàm ut præparationi sufficere queant, & reliquis uti cogimur.

II. *Terrea* succedunt vitreis magis minùs. Variant enim quàm maximè soliditate raritate, durabilitate, & sim. unde aptiora vel ineptiora quoque æstimantur. Eligenda itaque hæc pro re nata. Nostratibus probantur inprimis fictilia ex certa quadam terra

Hastia

Hassiæ, quam Walburgicam vocant, cui tamen, nisi sit præstantior, minimè cedit terræ genus in vicina Marpurgi fossa, ex qua urcei usus ibidem creberrimi, formari solent.

III. *Metallina*, solida quidem sunt, ut penetrationem non admittant, attamen quæ medicamentis spirituosis, acidis, acribusve qualitates suas impertire apta nata sunt, in horum præparationibus, nisi peculiariter intentioni inserviant, evitantur.

IV. *Stannum* tamen in hoc reliquis præstat, unde quoque vesicas cupreas eo obducere solent, quo minus qualitate suâ vitriolatâ, quæ inibi destillantur, spirituosa, inquinent. Sic inidonea quoque sunt instrumenta metallina, præparationibus Mercurii, & similibus.

Forma instrumentorum varia existit, prout illorum officium requirit, materiaque permittit. Nos usitatiora synopsi damus. Suntque

Agitaculum, ein Agitacul id est, ein Rührpistill. Un Bistortier, ou quelque chose que ce soit qui sert à remuer. *An agitacle or Pestle to stirr with.* Een agitakel om daer mede te roere/ een stamper.

Ahenum, Kessel. Coque mard. poilon. *A brass Kettle.* Een koperen Ketel.

Alembicus, Allembic. Alambic *Alembick Still.* Alembick om te distilleren/ of Helm.

Ampulla, Krua. Petite Bouteille.

Avial, glass-bottle, &c. Fiole/ of Flesche met een groote buyck.

Arcula, Lädlein. Layette. *A box, or little Coffer.* Kleen Coffer/ of Doose.

Capsula, Gedrehete Büchse/ darin man die Gläser verwahret. Une Boëte en forme d'étuis pour garder les verres. *A Cover for keeping things.* Een Deckse om iets te bewaren.

Catillus, Rost. Un Gril. *A little dish, hollow like à pottinger to ly above.* Een kleyne schotel om boven te leggen.

Catinus, Capell. Un Plat ou Escüelle. *A hollow platter*, or *vessel wherein metals are purged.* Een groote Schotel oste Kom/ waer in men Metalen suyvert.

Cirulatorium, Circulier-Glas. Vaisseau circulatoire. *A circulatory, as a Pelican, &c. A vessel of glass* or *clayto digest in distilling.* Een circulier-glas of pot om te distillere.

Hujus species sunt Pelicanus, & sim.

Cochleare, Löffel. Cueilliere. *A Spoon.* Een Lepel.

Colatorium, colus, Seehtuch. Un linge ou quelqu'autre chose qui sert à couler. *A Strainer*, or *straining cloth.* Een doeck om nattigheyt door te zygen.

Concha, Glasschale. Conche ou coquille, Tasse de verre. *A Shell* or *hollow vessel.* Een holle schelpe/ of glas-schael.

Cornuta, Retorta, Matratium, Retort. Cornüe, Retorte, Matras. *A Retort glass to distill with.* Retort/ om te distilleere met een pyp die omgekeert is of een omgedraeyde Kolf.

Cribrum, Sieb. Un Crible. *A Sieve* Een Siffe of Seve of Zeef

Crucibulum, Schmeltztiegel/ Goldschmidtstiegel. Un Creuset. *A Crucible, wherein Goldsmiths* or *others melt, or burn things to ashes.* Krucibel of Smelttichel/ gelyck als de Goutsmits gebruycken.

Cucurbita, Kolbe. Une cucurbite *Cucurbit. A bellyed jug, or other vessel us'd in distilling*, Cucurbita Kolf/ of Zypglas.

Diploma, id est, MB. *Balneum Mariæ to distill with. A double fat.* Een instrument of manier van distillerende Balneum Mariæ gheheeten/ een dubbelt Vat.

Excipulum, Vorlag/ Recipient. Un Recipient. *A Recipient. A vessel put under a pipe or tap to take in liquor.* Recipient die de afloopende vochtighyde ontfeemt.

Fictile, Hafen. Un vaisseau de terre. *A Pot* or *any vessel of earth.* Een aerden Pot of Vat.

Filtrum idem quod colus.

Forceps, Zange. Des Pincettes. *A pair of tongs or nippers.* Een tange.

Infundibulum, Einguß. Un Entonnoir. *A Tunnel* or *Funnel.* Een Trechter/ ofte Tunnelle/ daer mede men nattigheyt inde vaten giet.

Lagena, Flasche/ Krua. Un Flaccon, Bouteille. *A flagon* or *Bottle* or *Pitcher.* Een Flesche/ of kruyck.

Lebes, Tiegel. Un Chaudron ou Marmitte. *A Cauldron, Kettle*, or *Bason.* Een ketel/ of koperen pot oock een steenepot.

Lima, Feile. Une Lime. *A File.* Een fyle.

Malleus, Hammer. Un Marteau.

Hammer or *Beetle.* Een Hamer.

Manica Hippocratis, spiniger Beutel. Une Manche à Hippocras. *Hippocrates his Sleeve-straiter with a narrow end.* Hippocrates syn Mouwe/ id est, een sack die spitswys gemaeckt is/ om door te zyen.

Matratium, idem quod Retorta.

Mortarium, Mörtel Un Mortier. *A Mortar wherein things are brayed.* Een Mortier of Vysel.

Olla, Ollula, Häfen/ Häfelein/ Un Pot, petit Pot. *A Pot, a little Pot*, or *pipkin.* Een pot/ een potken.

Phiola, Phiol. Une Phiolle. *A Vial, Phial, or little glas-bottle.* Een Fiole/ of kleyn glaseFlesken.

Pila, Pistillum, Stosser. Un Pilon. *A Pestle to bray with in amortar.* Een Stamper om in den Mortier te stooten.

Porphyri tes, Reibstein. Porphyre. *A Red marble stone to bruyse with.* Een róo steen om iets daer mede te vermorselen.

Prælum, Preß. Un Pressoir, une Presse. *A Press, to Press out juice.* Een Persse.

Pyramis, Eingieß/ Gießpuckel. Une Pyramide, *A Pyramide. A squar'd long needle, like a spire.* Een kantige Hacke of Graf-naelt.

Pyxis, Büchse. Une boëte. *A boxe.* Een doose of busse.

Receptaculum, Recipient/ Vorlag. Vn Recipient. *Recipient*, or *Receiver.* Recipient die de nattigheyt ontfangt.

Retorta, Retort. Vne Retotte *Retoort-glaſſ.* Retort/ gedraeyt glas.

Rudicula, Rührſteck. Vne verge ou ſpatule de quoy on remue les choſes ſur le feu. *A ſpattle, ſtick or laddle to ſtirr things that are boyling.* Een Roerſtock/ roeyken/ om dingen op't vyer koockende te roeren.

Rutabulum, Rührhacke. Vn Fourgon. *An inſtrument to ſtirr the fire in the furnace with.* Een Roerſtock of haeck in t'vyeer te gebruycken.

Sacculus, Sack/ Beutel. Vn ſachet, pochette, petit ſac. *A little ſack or bag, ſomtimes quilted with powder of herbs.* Een ſackie om kruyden in te doen.

Scatula, Schachtel. Vne boëte. *A boxe.* Een Dooſe.

Separatorium, Scheidetrechter. Vn ſeparatoire. Vn Entonnoir pour ſeparer. *A ſeparator by ſifting.* Een ſcheydt-trechter.

Setaceum, Haarenſieb. Vn Tamis, *A hair-ſieve.* Een haere ſeve.

Spatula, Spattel. Vne ſpatule. *A ſpatula.* Een ſpatel.

Tabula, Brett/ Tabulierbrett. Vne Table, Tablette. *A Table* or *Tableboard.* Een Tafel of Tafelbort.

Tegula, Müffel. Vne Tuille. *A Tile* or *Brick-ſtone.* Een vierſante ſteen / of tegelſteen.

Torcular, id eſt, prælum, Preß. Vne preſſe. *A Preſſ for wine, &c.* Perſſe/ Pers-back.

Tritorium, Trechter. Vn Entonnoir. *A Funnel.* Trechter.

Vitrum, Glas. Vn verre. *Glaſſ.* Glas.

Vrceus, urceolus, Krug/ Krugelein. Vn petit pot, de grais, ou autre matiere. *A Pitcher. A little Water-pot.* Een Waater-kruyck.

CAPVT XX.

De Fornacibus.

HOFMAN. Vide de *his Dan. Mylium in Baſilic. Philoſ. Lib. 2. Cl. Dan. Sennert in inſtitut. Medicin. Athanaſ. Kircherum in Mund. Subterran. Tom. 2. ſect. 1. Lib. 11. cap. 5. pag. 239. & ſect. 4. Lib. 12. pag. 390. Philipp. Müllerum in miracul. & myſter. De Furnis & inſtrum. ad Opus philoſ. idoneis ad particularem tranſmutationem. C. L. Zwelfer. in Pharmacop. Regiâ. Drebelius* etiam habuit perpetuum mobile, quod cum lampade ignis regit. *Heinricus Conrad* delineationem habet Fornacis Pigri. Heinrici *Ferrarz* etiam varios habet, ſed minus uſuales. Nec omittendus eſt *Glauberus* & alii. Nec Laboratorium meum deſtitutum eſt Furnis curiosè conſtructis, paucis quidem, ſed inſignis uſus & commodi, ut retortam unam quinquies vel ſexies extremam licet ignis torturam paſſam horum beneficio ad ulteriores uſus coapta re queam.

¶ Ad pharmacopoëtica inſtrumenta pertinent quoque *Fornaces.*

Fornaces ſeu furni ſunt inſtrumenta operationibus quæ Aq. peraguntur, deſtinata, ut inibi calor coerceri gubernarique commodè poſſit. Suntque furni pro diverſitate officiorum, formarumque, nominibus quoque diverſis inſigniti. Nimirum eſt *probatorius, reverberatorius, deſtillatorius, anemius*, ſeu *ventoſus*, &c. Præ reliquis tamen maximè famoſæ ſunt *Fornax acida* ut appellant, ſive piger Henricus (fauler Heinz. Un piger Henricus, Un Achanor. *Slovv Henry* Luye Hendrick) Item Athanor Henrici Contadi, quarum conſtructiones aliàs ſatis innotuerunt. His non ſine cauſa accenſeri poterunt, fornacum duo genera, quarum *Alteram* Londini apud ingenioſiſſimum illum *Cornel. Trebellium* (jam ὁσιώτατον) videre contigit, adeò ingeniosè coagmentatum, ut pro diverſitate ac intenſione caloris, ſponte aperiretur recludereturque; artificio, me hercle ſagaciſſimo, cujus favore calor unius ejuſdemque tenoris continuò conſervari exactiſſimè poterat. Hujus fornacis conſtructio, hoc fundamento nitebatur. Vitrum adhibitum fuit, adimpletum aliquota parte cujuſdam cineræ materiæ, quæ apta fuit gradibus caloris intenſioris attenuari ac ampliari, remiſſioris è contra condenſari ac contrahi. Hæc itaque materia dum intenſiore caloris gradu attenuaretur, ampliabatur aliquantulum, elevabatque ſimul in altum bacillum, & hoc mediante in altum tollebat ſimul operculum, quod oſtiolo fornacis interno ſuperadditum fuit, ut calorem à prunis ſubſtratis aſcendentem moderaretur.

Altera fornax quam diximus deſtillatoria eſt, ſpiritibus mineralibus dicata. Nimirum hi ſine Retorta ſolius illius fornacis beneficio eliciuntur.

R. Minerale, quod ſpiritum halare aptum eſt, injicitur per vices ſuper prunas per oſtiolum fornacis, ſtatim ab injectione occludendum. Hinc fumus ſeu vapor vi ignis nudi elevatur, qui in roſtris longis firmiter fornacis ſummitati, (ut roſtrum capitello inſeritur) infixis, diutinâ morâ ac frigiditate itineris condenſatur in liquorem, inque appoſitum receptaculum delabitur. Apta ſanè fornax ſpiritui Tartari præparando, nec non & ſpiritui Vitrioli. Reliquis autem, cùm ſine admixtione alieni mineralis vix perfici queant, non adeò commoda; compoſiti enim potiùs quàm ſimplices ſpiritus inde reſultant.

CAPVT XXI.

De Materia Præparatorum.

MAteria præparandis medicamentis ipſæmet *res naturales* quæcunque exiſtunt, ſive nativæ adhuc ſint, ſive artificis manu jam antea elaboratæ; inò ipſamet *medicamenta*, ſtrictè ſic dicta, aliorum medicamentorum materiam ſuppetunt, adeoque materiarum ſeries coincidit cum rebus medicamentalibus ſupra recenſitis.

N. *Materia medicamentorum æquè latè patet ac ipſa Natura, reſque naturales quaſcunque comprehendit ab univerſali illa materia ad res particulares deſcendendo, adeò, ut ipſa natura univerſalis, ſeu, ſi mavis, univerſale illud Naturæ ſubjectum inſpiſſatum ſcilicet adhuc tamen in ſua univerſalitate conſtitutum, induſtriam medici manum non averſetur. Verùm nos particularibus contenti, Univerſalis illius competitores ad authores remittimus, qui peculiaribus tractatibus modum docuerunt, Univerſale illud ſubjectum acquirendi, elaborandi, atque in naturam univerſalis medicamenti beneficio ſeminis ſolaris tranſplantandi, inter quos videtur præcipuus Hermes Triſmegiſtus in ſua Tabula ſmaragdina, & hujus velut interpres Lullius in Teſtamento, quibus ex Neotericis præcipuè Dionyſium Zacharium Gallum, Sendivogium, Comes Treviſanum & ſimiles ſubjungi poſſunt.*

HOFMAN. *In Naturam univerſalis Medicamenti.*) An detur ejuſmodi *Medicamentum Univerſale*, quod omnes indifferenter curet Morbos, hic quæſtio oritur? *Theophraſt. Paracelſi* diſcipuli unanimiter illud dari affirmant; quorum paratata *Nobiliſſ. Johann.*

Johann. Baptista van Helmont, dum inquit: Datur unicus Vitæ moderator, & non plures, qui vocatur impetum faciens, hic igitur malè sè habens vel ex semine, vel sponte propriâ fatiscens integritatem Naturæ, quæ homogeneæ vitæ inculpata dispositio est, lacerat, ex quo subnascuntur impuritates vitæ nostræ insidiantes; est itaque unitas alteratæ naturæ unitas sanitatis læsæ, & unitas spiritus super morbum agitati consideranda, non autem multiplicitas varietatum occasionalium. Unde omnes morbi debellantur vel extinctione ideæ morbificæ, vel per sedationem furiosi Archei, vel per ablationem causarum occasionalium. Huic sententiæ subscribunt Neotericorum quàm plurimi. Verùm universale confortant, in quo Archeus suas reperit delicias, *HELMONTIO* concedimus, & specifica singulorum Morborum, quibus nec Nos destituimur, ambabus largimur manibus, quorum odore fermentali morbificæ extinguuntur impressiones, & laudabilis massæ sanguineæ & liquoris nervosi acceleratur proventus: Sed *Universale Medicamentum* omnes in universum curans Morbos an habeatur, adhuc sub judice lis est. Si enim *Medicamentum Universale* omnes Morbos curat, debet etiam omnium morborum ideas suo proprio fermento extinguere; jam quomodo fermentum unius rei plura & diversa destruere & expellere potest? Quidam enim Morbi oriuntur à defectu seu narcosi spirituum animalium, quidam à veneno anodyno spirituum dispersivo; nonnulli à conturbatione Spirituum, ut dementia, delirium, hydrophobia, Mania &c. Aliqui ab exotico fermento contagioso, ut elephantiasis, Lues venerea, psora, tinea &c. casti eo exulcerante. Ecqui igitur potest unum Medicamentum hisce defectibus omnibus satisfacere? Et quamvis omnia etiam fermenta in eo conveniant, quòd operentur conturbando, depauperando & inquinando Spiritus, & sic si non unum, saltem pauca remedia sufficerent, tamen omnes Morbi prædictorum specie distinguuntur & sic plura requirunt remedia. Spiritus, inquit *Cl. Sylvester Kastray in aditu ad sympath. & antipath.* conturbantur in phrenitide, vertigine, febre &c. à diversis specie fermentis, & licet in hoc conveniant, quòd omnia conturbent Spiritus, tamen hoc uno modo, aliud alio, ita, ut quod extinguit fermentum febrile, non possit extinguere fermentum vertiginis, & contrà. Sic & de iis, quæ depauperant Spiritus, dicendum; & non solùm sic, sed & diversa simplicia unum & eundem Morbum per fermenta sua excitantia diversa remedia postulant, pro eorum defermentatione, ut videre est in convulsionibus ortis à napello hausto, cujus fermentum venenatum extinguitur ab antithorâ, quod si verò Medicamentum sedativum Spirituum solum sufficeret ad omnes morbos abigendos, cur fit, cùm antithora vel herba Paris sedant Spiritus commotos à Napello vel aconito, quòd non etiam sedent Spiritus ab omnibus aliis rebus ferocientes? Interea tamen sciendum est, quando fermenta plurium Morborum in aliquo aliis communi conveniant, posse ratione analogismi symbolici uno & eodem medicamento superari v. g. ex Sale volatili CC, ☽, cruoris humani, hirci, item Lapide cancrorum matre perlarum, dente equi marini &c. fit febrifugum, diureticum & vulnerarium; Nam isti morbi in hoc conveniunt, quòd acorem habeant præternaturalem spiritibus summè infensum ac molestum, qui actione suâ in dicta medicamina delatus, eaquein suam naturam mutare tentans dulcificatur & mitigatur. Hæc autem quocunque modo præparata aliàs fuerint, morbos à salsis humoribus ortos non attingunt, sed potiùs exasperant. Id quod contrà balsamicos Practicos probè notandum est, qui, quibusdam freti experimentis non exclusis opiatis, nil nisi balsamica apud ægros crepant, & oleis suis balsamicis indifferenter omnes curare volunt affectus. Fateri equidem cogimur, varia ac diversa rerum fermenta unius morbi fermento ita adversari, ut simul vel separatim exhibita eum curent. v. g hydropem curat absinthium, eupatorium Mesuæ, centaurium minus. Idem fermentum extinguit chelidonium majus, cuscuta, fragraria, euphragia fl. albo &c. Inde tamen neque omnem morbum uno remedio, nec unum omnibus convenire sequitur. Et licet etiam concedatur, Morbos curari posse tot modis, quot *Nobiliss. HELMONTIVS* suprà proposuit, tamen primò idea ista etiam fundatur in fermento, vid. *Marcus Marci de ideis, & Philosoph. veterum restituta*. Ecquis poterit ista exstingui superstite fermento? Idem dicendum de Archeo furioso & commoto, Eum non posse sedari præsente fermento morbifico cudente ideam, à quâ commovetur. v. g. sit spina digito alicujus infixa, hæc suâ præsentiâ turbando spiritus loci causat dolorem, pulsum celerem, febrem &c. Si igitur quis adhiberet remedium Spiritibus turbatis remanente spinâ, vel saltem ideæ furiosæ medelam afferret, & non extraheret spinam, quæ utriusque fuerat causa, incassum laborans oleum & operam perderet. Posito etiam, aliquem à cane rabido esse demorsum, cujus spiritus sedati erant, tunc à fermento hydrophobico in salivâ canis glisCente ligantur hominis fermenta vel destruuntur, in quorum vicem subit fermentum hydrophobicum & Spiritus hominis furiosos reddit, si in hoc casu quis etiam adhiberet remedium sedando Archeo, remanente fermento morbifico, Spiritus magis depauperaret, uti sæpè contingit in febribus malignis exhibito laudano opiato, quo Spiritus ferocientes paululum ligantur, interea fermentum febrile vitæ struit insidias & sæpè patientem è medio tollit vid. *Tr. Menm de Methodo Medendi*. Si Vna Naturâ humana alteraretur, & una sanitas læderetur, & Vnus Spiritus ab unicâ re agitaretur, optimè sequeretur, unicum tantùm requiri remedium, sed contrarium suprà ostendimus. Quod autem impuritates vitæ insidiantes oriantur à Spiritu malè sè habente, non est, nam ab exoticis fermentis istæ impuritates, quæ Spiritum afficiunt, qui antè earum appulsum sè benè habebat, sæpè oriuntur.

CAPVT XXII.

De Tempore & Loco.

TEmpus in præparationibus conveniens eligere, non minùs ac in nativarum productione, momenti est non parvi.

Convenientia hæc temporis spectanda itidem, tum in *qualitatibus manifestioribus*, tum *in occultioribus influentiis*.

Qualitatum manifestiorum ergo id temporis eligendum quo vigent, quæ ad præparationem quoquo modo faciunt. Sic eligendum tempus moderatè calido-humidum, ad resolutionem, attenuationem, digestionem: frigidum, ad condensationem, coagulationem: humidum, ad liquationem, humectationem, destillationem: siccum, ad exiccationem.

N. *Hinc monet Crollius liquationi tempus eligere, quo per antiperistasin locus liquationis subterraneus humidior fuerit, idque determinat Iunium, Iulium, Augustum. Sic inservit tempus pluviosum præparationi spiritus Tartari per camp. tempus serenum seu frigidum & siccum convenit trochiscationi agarici, quippe trochiscos reddit candidos, quos tempus contrarium pallidos exhibet. Cerevisiæ fermentationem tempus moderatè calidum promovet, frigidum impedit, &c.*

Occultiorum influentiarum ratione præparatio peragenda vel saltem incipienda est 1. & inprimis, cum luminare (Sol aut Lun.) familiare videlicet seu amicum planetæ rei scilicet præparandæ sympathico (vide cap. 8.) fuerit in fortitudinibus, vel dicti planetæ sympathici vel propriis.

N. *Luna præcipuè hic spectanda.*

2. Cùm planeta rei præparandæ familiaris fuerit in fortitudinibus.

Exempli gratia, Quicunque in Saturno feliciter laborare satagit, eo tempore laborem inchoet, quo ☾ (Saturno amica) fuerit in fortitudinibus Saturni, vel quo Saturnus ipse in propriis fortitudinibus constituatur. Et hinc tabulam suam transmutationum metallicarum compilavit Paracelsus lib. 4. Archidox. magic.

De Loco.

Locus præparationis, quem laboratorium dicimus, itidem conveniens eligendus est, calidus, humidus, siccus, perspirabilis, &c. prout res exegerit.

CAPVT XXIII.

De collectione nativorum, ac primùm de tempore secundùm ætatem & turgescentiam rerum.

COllectio rerum nativarum est, quâ è sua productione sumuntur, i.e. quâ mineralia è suis mine-

ris fodinisque eruuntur; Vegetabilia eradicantur, decerpuntur, &c. Animalia perimuntur.

N. *Non parùm discriminis collectio nativis infert, prout scilicet illa decenter vel indecenter peracta fuerit.*

Res colligendæ sunt solæ nativæ: In præparatis enim à cura hac excusamur, nisi forte volupe sit laboriosarum ac diuturnarum operationum finem observare, eamque simili ratione, quam de nativis habemus, metiri.

Circumstantiæ collectionis præcipuæ sunt colligendi *Tempus ac Modus.*

Tempus convenientius nativa colligendi colligitur, tum à rei colligendæ *aptitudine*, tum à constitutione *macrocosmica* aptitudinem inferente.

N. *Finem duplicem collectio respicit, videlicet asservationem & usurpationem. Prioris gratiâ res colligenda est eo temporis fluxu, quo vigent qualitates facientes ad durabilitatem, ut sunt siccitas, & caliditas, vel & moderata frigiditas, & sim. Posterioris ratione colligi vult, dum qualitates vigent, medicationi aptiores.*

Rei colligendæ *aptitudo* ab optimo suo statu dependet, sive is trutinetur *ætate*, sive *periodicâ turgescentiâ*. Exempli gratia, animalium nonnullorum. Utraque hæc siquidem tempus statum ferè obtinuit secundum 12. menses mensurabile, mensis is collectionis statuitur genuinus, in quem ætas illa, turgescentiave vigorosa inciderit.

Ætas collectioni convenientissima, censetur ætas *consistentiæ* seu maturitatis, cui succedit ætas *accrescentiæ*, præcipuè si consistentiæ appropinquas. Verum enimverò non rarò spectanda quoque est rei substantia, & inde dependens aptitudo elaborandi.

Sic *è mineralibus*, optima quidem sunt metalla; quæ maturuerunt, verùm tractabiliora, id est, præparationi aptiora habentur, quæ minùs matura.

E Vegetabilibus colligendi sunt *flores* cùm expliciti pulchritudine sua luxuriant, nec tamen marcescunt, de quibus peculiariter lib. 4.

N. *Excipe paucas, quæ in gemmis colligi volunt, ut sunt Rosæ, & sim.*

2. *Herbæ seu folia*; cum odore, colore, sapore, cacumineque superbiunt, & florescentiæ appropinquant.

N. *Herbæ utplurimum cum floribus asservantur, colligendæ itaque hæ erunt, quando floribus triumphant: ut Calamentha, centaurium, chamædrys, chamapitys, dancus, fumaria, majorana, origanum, polium, pulegium, serpillum, thymus, &c.*

3. *Semina*, cùm matura bene sint, siccarique ceperint, nec tamen exciderint.

4. *Fructus*, ad medicinam cùm bene maturuerunt, ad asservationem antequam omnino matureſcant, ut neque omnino acerbi sint neque ad justam maturitatem pervenerint. Bapt. Port. in Mag.

5. *Radicum* variat collectio. Quædam quovis anni tempore excepta hyeme effodi possunt, ut radix acetosæ, althææ, angelicæ, apii, asari, buglossæ, cyclaminis, dracunculi, cichor. &c. quas tamen præstat vere colligere.

Aliæ colliguntur antequam in stolones abierint, scilicet circiter finem Martii. ut rad. acori. agrimon. alth. onon. aristoloch. ari, asparag. beronic. bistort. bryon. carlin. caryophyllat. centaur. chelidon. urt. Cyper. dictamn. alb. ellebor. nigr. enul. eryng. esul. farfar. filipend. filic. fœnic. gentian. gramin. hyoscyam. imperator. Ireos, lilii, mandrag. mei, nymph. orchid. pentaphyll. petasit. petrosel. maced. pimpinell. pæon. polypod. raphan. sylv. rubi rusc. saxifrag. sigill. Salomonis, scrophular. symphyt. valerian. vincetoxic.

N. *Sunt qui præstare volunt radices cunctas autumno colligere, ubi folia decidirint, viresque in radices recesserint: alii veris initio, priusquam in caulem ac folia eruperint: alii ubi planta in vigore ac maturitate fuerit, quippe ut integra planta ita & radicem cum maturitate vigorari censent, cui consentire videtur Dioscorides, ubi radices colligere docet incipiente foliorum defluvio. Verum præstat intueri radicum naturam, & ex hac colligendi tempus metiri. Sunt nimirum quæ maturitate lignosam adsciscunt substantiam, has præstat antequam maturuerint eradicare: sunt è contra quæ citra mutationem dictam adolescunt, eas etiam effodere licet, postquam planta bene fuerit matura, foliaque inceperint deflnere.*

HOFMAN. *In vigore ac maturitate*) Varietatem collectionum varietas maturitatis parit. Rectissimè itaque singula immediatè ante statum maturitatis sunt colligenda, nam plena maturitas declinationis initium est.

¶ *Animalium* vigor ratione ætatis, est cùm ad virilitatem seu consistentiam pervenerint: sunt tamen rariora quæ puerili ætate in usum veniunt, de quibus singulis lib. 5.

Animalia quæ *periodicam turgescentiam* patiuntur, eo ipso turgescentiæ tempore vigere censentur. Exempli gratia, Cervus vigoris ratione convenientiùs perimitur circiter Ægidii festum, utpote quo turgescit. Item circiter tempus, videlicet, quod includitur duobus festis Mariæ sacris, colligi solent ova, per hyemem totam asservari apta.

CAPVT XXIV.

De colligendi tempore secundum constitutionem cœli universaliorem.

Macrocosmica constitutio rerum nativarum colligendarum spectatur, partim qualitatibus *universalioribus* seu manifestioribus, partim *influentiis stellarum specialioribus seu occultioribus.*

N. *Qualitates generaliores spectant potissimùm rei durabilitatem: influentiæ specialiores potissimum vires concernunt. Adde & hoc, quod prius illud tempus universalius seu communius sit, plurimaque salubria, ne dicam cuncta, concernat. Posterius particularius seu specialius, respicientque solas res familiares.*

HOFMAN. Non possum & hoc loco cum *Excell. Domino* SCHROEDERO facere, quod communem ille sequutus errorem ad Signorum cœlestium imaginarias classes referat simplicia. Doctus & exercitatus botanicus, ut aliquod certum tempus nativa colligendi eligat, elaborat, nec in hoc improbandus est, nunquam autem cursum Lunæ per imaginarium signum cœli anxiè, sed potiùs cum propriorum astrorum, quæ habent herbæ, cognitione, unde earum maturitas est, dum ex seminali proprietate dotali virtute in suos vergunt balsamos herbæ, phases ad Solem & reliquos Planetas & stellas observare conatur, ac tempus balsamicum nunquam negligit. SOL accedens & recedens vivificat & mortificat vegetabilia, Terra in sinu suo fovet, reliqui pariter cœlestes suum huc etiam conferunt influxum. Sed isti non sunt adstringendi domiciliis, exaltationibus, triplicitatibus, terminis, faciebus, gaudiis, horis suis, novenariis suis, obsessioni &c. quæ Autor Principaliora vocat in sequ. Sed est aliud aliquid propius indagandum. Audiant modò sanioris Astrologiæ cultores istam vanitatem. SOLI attribuitur signum ♌, ratio datur, quia est signum calidum & siccum, ♌ autem talis etiam est, per consequens signum ♌ talis est signum ☉ lis. Egregia sanè consequentia

Porrò ☽ est alterum magnum luminare; ergò illi competit proximum signum ♍. Virgo autem non correspondet naturæ Lunæ ex præcedentibus. Prodeat igitur ♎, alterum contiguum ♏, quia est signum aquatile frigidum & humidum, congruens naturæ Lunæ. Videte prætoriam sententiam. Nunc si habemus domicilium per ☉ & ☽ reliqua facilè inventu sunt. Mercurius est proximus ☉, per consequens utrinque proxima domicilia habet ♊ & ♍. ♀ paulò remotior à ☉ le conjuncta habet utrinque cum ☿ signis signa. Sequitur ♂ ut vicinus ♀ neris. ♃ Martem, ♄ Iovem, ☿ nemo melius excogitare potuisset, si non fuisset, vel esset. Quod de exaltatione, triplicitate, terminis &c dicitur, figmenta sunt, & in primis horæ planetariæ, gradus puteales masculini, fœminini, tenebrosi, augmentantes, forales, vacui & id genus alia. Consideret quispiam, num punctorum cœlestium verè existentium sit vel esse possit major vis & veritas, quàm fictitiorum. Somnia hæc sunt suavia, quæ de domiciliis &c. dicta, figmentum produxerunt & producent.

¶ Tempus colligendi nativa, qualitatum universalium ratione, cenſetur aptius, moderatè *frigidum & siccum, serenumque*, hinc tempus *balsamicum lunæ decrescentis, matutinum, autumnale*, uti &, quod Planetarum situ, frigidum ac siccum arguitur.

N. Paracelſ. tr. 1. Philoſ. pag. (mihi) 309. *De diversitate temporum, mutationibus virium (inde) crescentium, vel decrescentium philosophari, primum scire refert tempora anni esse diversa & pro diversitate temporum vires quoque rerum omnium augeri minuive, &c.* Et paulo poſt: *Hæc itaque cum sine contradictione vera sint, sequitur non semper bonum esse, argillam ac lutum fodere, lignum cædere, multo minus herbas colligere, fructus decerpere, radices eradicare, balsamos ac gummata deradere, cuncta hæc peragi fas est, tempore balsamico, certis mensibus, certo aspectu lunæ ac aliorum signorum, certâque diei horâ. Ut autem constet, quænam vera illa* balſamica tempora *sint, quibus vires integræ conservari possint, immunia à putrefactione, primò inter tempora anni præstat* autumnus *& præcipuè* September *&* October; luna decreſcens, *& inprimis* trini ultimi dies decreſcentiæ; *tempus* matutinum, *quando lucescit. Etenim quemadmodum homo interdiu laborat, laborandoque lassatur, debilitaturque, noctu autem post labores absolutos quieti somnoque inhiat; ita quoque omnia, radices scilicet & herbæ, &c. Quippe cuncta humi nascentia operantur cum sole, quiescunt cum luna. Porrò sicut homo post sufficientem somnum, sanus, fortis vigorosúsque exurgit: ita & fructus arborum si post noctem mediam* [non ante nec interdiu.] *Exemplum præbent fructus arborum: Poma si tempore decerpantur balsamico, durabiliora ac minus corruptibilia sunt, secus ac alias: imò singuli fructus decerpti post mediam noctem, vel saltem ante solis ortum, maximè durabiles existunt. Similiter sese res habet, si id* [collectio] *fiat in signis terrenis: Tauro ♉, ♍, ac luna decrescente, ut dictum. Nam hisce temporibus non luxuriat superflua humiditas nascentium, quæ corruptionis origo, virtutumque prostratio. Et hæc experiuntur quoque rustici sine errore.*

Ut autem vera hæc esse experiaris, fac periculum: Nimirum dicide ligni frustulum de arbore terræ adhuc infixa, tempore balsamico ut dictum: Cade itidem de eadem arbore ligni frustum, ejusdem cum priori magnitudinis, tempore scilicet contrario, videlicet in signo aliquo aëreo humido (♊, ♎, aut ♒) vel Luna crescente novellâve, interdiu, post meridiem, aut sub crepusculum vespertinum, utroque ponderato videbis frustum illud balsamico tempore decisum, multo levius esse minusque humiditatis obtinere, quàm alterum.

Eadem ratio est omnis generis lignorum. Etenim lignum quodlibet tempore dicto in signis balsamicis cæsum, si adhibeatur ædificiis, vel rei alicui materiam præbeat, nec afficitur facilè teredine, nec putrescit, vermiculaturve facilè, sed durabile quàm diutissimè est.

Idem sentiendum de luto, argillâ, terrâque effodienda: quippe lutum terraque tempore balsamico fossa, optima est, quæ in igne perduret, imò cuncta instrumenta, crucibula fictiliave, ex hac terra confecta longævæ in igne sunt durationis. Idem de aliis quamplurimis sentiendum, quamvis mentio specialis nulla facta fuerit. Hæc Paracelſus, quæ digna judicavi, ut latino idiomate tranſlata huc inſererentur; non obſtante quod rythmi vulgares contrariantur.

Lunæ cremento tua capere poma memento,
Hæc cùm decreſcit, quod carpſeris, omne putreſcit.

Teſtantur & ruſtici, quòd fimus, ſi transferatur in agros tempore noviluniì, muretur facile in vermiculos, ſ. cochleas, qui arrodunt radices.

HOFMAN. *Ante Solis ortum.*) Hinc minimè ſuperſtitioſam, ſed maximè neceſſariam eſſe collectionem herbarum ante ſolis ortum aſſerit *CL. HELMONTIUS in Tr. de Formarum Ortu §. 59.* Non quidem quod Natura noctu ferietur ab opere inſtar ſerpentum, ſed quod per noctem uberiùs nutritæ ante Solis ortum plenâ ſint nutritione potitæ, prout fungorum & peponum familia oſtendit.

CAPVT XXV.

De colligendi tempore ſecundùm influentias particulares.

TEmpus colligendi nativa *influentiarum ſidereārum* ratione cenſetur aptius, quòd Planeta rei colligendæ familiaris in ſuis fuerit *fortitudinibus*, idque tanto convenientius judicatur, quanto plures fortitudines Planeta obtinuerit.

HOFMAN. *Tempus colligendi nativa influentiarum ſidereārum ratione cenſetur aptius.*) Has & Nos concedimus, ſed non eo modo, ut deſcribit *Noſter Dominus Autor.* Et ſunt colligenda ſimplicia non ſecundùm imaginaria, ſed vera tempora. Quâ de causâ ſimplicia colligimus, quando in ſui vigore ſunt; Semina hempè, dum propemodum ſunt arida. Caules verò & folia, dum ſucculenta & balſamica plena cruore madent, ut præterea hoc ipſum tempus, quod inde balſamicum vocatur, Vniverſale ſit. Rādices etiam dum viribus tument, nondum generando & coquendo exantlatæ: ſed mutâ jam quiete ſaturæ germinaſcere meditantur, ut tempore vernali, ſic v. g. radices ari, bryoniæ, pœoniæ, polypodii, aſari &c. tunc optimè colliguntur. Quod autem ſtato tempore ſub hâc vel illa ſyderum phaſi in vigore ſint, non tempori ſolùm *aut etiam phaſibus ad ſolem* & reliquos Planetas attribuendum venit, ſed eorum ſaltem applicatio hîc inſtituitur, dum interea propria ſua aſtra habent, ſuperiorúmque analogiam in ſe exprimentia & æmulantia cœlum intus gerunt in initiis vitalibus, illóque pentaculo ſignavit Omnipotens, quo ſe ad univerſaliſſimum Aſtrorum cœleſtium influxum componunt. Vnde *Ptolemæo etiam teſte*, effectus ſtellarum quoniam varii ſunt & incerti Medico & induſtrio Naturæ indagatori, ſcire in primis expedit, non tam quâ ratione, quàm quo tempore planta ad influxum cœleſtem recipiendum ſit apta nata. Hoc opus, hic labor eſt.

¶ N. I. *Plurimi non ſine cauſa præferunt* luminare *planetæ familiari* amicum *& præcipuè* Lunam, *utpotè quæ non modò terris finitima; ſed & receptaculum ſit omnium cœleſtium influxuum. Ipſa ſcilicet ceu uxor omnium ſtellarum fœcundiſſima, Solis cæterorumque planetarum & ſtellarum radios & influxus dicitur ſuſcipere, teſque quaſi fœtum inferiori mundo edere. Et hinc præ cæteris illam obſervari volunt.*

N. II. *Alii procedunt paulo ſecus, eligunt que tempus, quo ſignum Zodiaci familiare ſcilicet, membro humano, cui res colligenda adhiberi debet, fuerit forte, id eſt, præſentiâ alterius luminaris fortificatum,* (puta ſi virtus rei colligendæ intendi debeat,) *Et hi colligunt Paoniam cum ♈. ſignum capiti ſympathicum Lunæ Soliſve præſentiâ forte fuerit.*

Habetur

Habetur Planeta.

		Fortis & fortunatus.		*Debilis & infortunatus.*	
Essentialiter	1	In domo sua	1	In domus oppositione vel in domo planetæ	
	2	In Exaltatione sua	4	In exaltationis oppositione.	5
	3	In Triplicitate sua	3	In peregrinatione, i.e. cum nullam dignita- [mali.	4
	4	In Terminis suis	2	In terminis malorum. [tem possederit.	3
	5	In facie sua	1		2
	6	In Hora sua	1		
	7	In Novena sua	1		
		N. His addunt nonnulli in die sua	1		
Accidentaliter	8	in domicilio cœli 10. & 1. - -	5		
		7. 4. 11. - -	4	In domo 12. - - -	5
		1. 5. - -	3	- - 8. - - -	4
		9. - -	2	- - 6. - - -	3
	9	3 - - -	1		
	10	In gaudio - - - -	1		
		In cursu seu motu veloci - -	2		
		directo - -	2	In cursu tardo vel vacuo - -	2
	11	adscendente -	3	- - retrogrado - -	4
		In signo ejusdem sexus - -	2	- - descendente - -	3
		id est cum planeta masculinus fuerit in signo masculino -		In signo diversi sexus - -	
	12	In gradu ejusdem sexus - -	3	In gradu diversi sexus - - - -	3
	13	In gradu lucido vel augmentante	5	In gradu tenebroso vel Puteali. - -	
	14	In aspectu ☌ cum bonis [fortunam.		In aspectu ☌ cum malis, vel cum retrog.	5
		☌ cum ☉ id est, in corde Solis.	5	- - combustionis cum sole. - -	5
		✶ & △ - - -	3	- - ☍ - - - - -	3
		□ cum bonis - -	3	- - □ cum malis. - - -	3
	15	In obsessione bonorum - -	2	In obsessione malorum. - - - -	2
	16	In apogeo - - - - -	2	In hypogeo. - - - - -	1
	17	In ortu sibi debito, id est, cùm Planeta gaudens esse orientalis solem sequitur	1	In ortu minus debito. - - - -	2
	18	In hæmisphærio correspondente.	2	In hæmisphærio disconveniente. -	2
	19	In cap. draconis, vel in hujus vici-	2	In cauda draconis. - - -	3
	20	nia - - - - - - - - - - - - -	3	In Eclypsi. - - - - - -	3
	21	- - - - - - - - - - - - -		In via combusta. - - - -	3
	22	☾ lumine aucta - - - - -	3	☾ lumine imminuta.	3
	23	In mansione bona [competit soli ☾ æ.		In mansione mala. - - -	3

dicúntq; habere debilitates

Non opus est omnia semper pensitare, sed saltem principaliora videlicet. 1. Dignit. essentiales. 2. an in bono cœli loco. 3. an cursu sit directus vel velox. 4. an libera combustione. 5. an in bono' aspectu ♃ vel ☿ is 6. an in suo bays s. gaudio. 7. an liber à radiis solaribus. Et denique quod inprimis observandum, quamvis alii id negligant, cum quibus stellis fixis sit junctus intra distantiam. 5. grad.

1. 2. *Tabula Domuum atque Exaltationum Planetarum.*

	Boni					Mali	
Planetarum	☉	☾	♈	☿	☿	♂	♄
1. Domus.	♌	♋	♐ ♓	♉ ♎	♊ ♍	♈ ♏	♑ ♒
2. Exaltatio.	♈	♉	♋	♓	♍		♎

E. g. Domus ☉ in ♌. Exaltatio ☾ æ est ♉

Domus ♂ sunt ♈ & ♏. Exaltatio ♄ i est ♎.

N. 1. *Sunt ex antiquis qui solum certos gradus faciunt Exaltationis. Exempli gratia, Exaltationem Solis gr. 19. ♈. Lunæ gr. 3. ♉. Jovis gr. 15. ♋. Veneris gr. 27. ♓. Mercurii gr. 15. ♍. Martis gr. 28. ♑. Saturni gr. 21. ♎. Verùm recentiores cum Ptolomæo integris signis Exaltationes determinant concedendo nihilominus, quòd fortior Exaltatio sint in gradibus suprædictis.*

N. 2. *Humilitas seu casus Planetarum est in signo oppositio exaltationi, Detrimentum in signo oppositio domui.*

N. 3. *Planeta qui domos habent duas, alteram sibi nocturnam, alteram diurnam faciunt. Sic domus diurna ♃ est ♐, ☿ ♎, ♊, ♍, ♂, ♏, ♄, ♒, nocturna domus cuique est reliqua.*

3. Tabula

3. *Tabula Triplicitatum.*

nocte, die, communiter.

Ignea	♈	♌	♐	*Huic triplicitati dominatur.*	♃	☉	♄
Aërea	♎	♒	♊		☿	♄	♀
Aquea	♏	♋	♓		♂	♀	☾
Terrea	♑	♉	♍		☾	♀	♂

Sic Sol peragrans Ar. dicitur esse in triplicitate sua.
Sic ♂ existens in ♓, statuitur in sua triplic. &c.

4. *Tabula Terminorum secundum Ptolomæum.*

♈	♃ 6	♀ 6	☿ 8	♂ 5	♄ 5
♉	♀ 8	☿ 6	♃ 8	♄ 5	♂ 3
♊	☿ 6	♃ 6	☽ 5	7	♄ 6
♋	♂ 7	♀ 6	☿ 6	♆ 7	♄ 4
♌	♃ 6	♀ 5	♄ 7	☿ 6	♂ 6
♍	☿ 7	♀ 10	♃ 4	♂ 7	♄ 2
♎	♄ 6	♀ 8	♆ 7	♀ 7	♂ 2
♏	♂ 7	♀ 4	☿ 8	♆ 5	♄ 6
♐	♃ 12	♀ 5	☿ 4	♄ 5	♂ 4
♑	☿ 7	♃ 7	♀ 8	♄ 4	♂ 4
♒	☿ 7	♀ 6	♆ 7	♂ 5	♄ 2
♓	♀ 12	♃ 4	☿ 3	♂ 9	♄ 2

Secundum Alkabitium.

♈	♃ 6	♀ 6	☿ 8	♂ 5	♄ 5
♉	♀ 8	♂ 3	☿ 6	♄ 8	♄ 5
♊	☿ 6	♄ 6	♃ 6	♀ 5	♂ 7
♋	♂ 6	♄ 4	♀ 6	☿ 6	♃ 7
♌	♃ 6	♂ 6	♀ 5	♄ 7	☿ 6
♍	☿ 7	♄ 2	♀ 10	♃ 4	♂ 7
♎	♄ 6	♂ 2	☿ 8	♃ 7	♀ 7
♏	♂ 7	♄ 6	♀ 4	☿ 8	♆ 5
♐	♃ 12	♂ 4	♀ 5	☿ 4	♄ 5
♑	☿ 7	♂ 4	♃ 7	♀ 8	♄ 4
♒	☿ 7	♄ 5	♀ 6	♃ 7	♂ 5
♓	♀ 12	♄ 2	♃ 4	☿ 3	♂ 9

Sic termini Jovis sunt sex gradus Arietis priores. Veneris sequentes sex scilicet ad 12. Mercurii 8. sequentes scilicet à 13. ad 20. &c.

N. 1. Sol & Luna terminos quidem non obtinent, sed similes fortitudines dicuntur habere in duabus Zodiaci medietatibus. ☉ *à principio* ♌ *ad finem usque* ♑, [*dicitur medietas maxima.*] ☽ *à principio* ♋ *ad finem* ♐ *usque.*

N. 2. Ultimi gradus cujusque signi sunt mali.

5. *Tabula facierum.*

♈	♑ 10	☉ 10	♀ 10
♉	☿ 10	☾ 10	♄ 10
♊	♆ 10	♂ 10	☉ 10
♋	♀ 10	☿ 10	☾ 10
♌	♄ 10	♆ 10	♂ 10
♍	☉ 10	♀ 10	☿ 10
♎	☾ 10	♄ 10	♆ 10
♏	♂ 10	☉ 10	♀ 10
♐	☿ 10	☾ 10	♃ 10
♑	♆ 10	♂ 10	☉ 10
♒	♀ 10	☿ 10	☾ 10
♓	♃ 10	♆ 10	♂ 10

Sic ♄ sibi vendicat Leonis gradus 10. priores. ♃ 10. sequentes scilicet usque ad 20. ♂ sequentes ad 3. & sic consequenter per omnia signa.

Hinc si ♄ sit in 10. gradibus prioribus ♌ dicitur in facie sua esse.

Tabula

6. *Tabula Horarum Planetariarum.*

Hora diurna	H. nocturn.	Diei ♄	♆ is	♂ is	☉ is	♀ is	☿ ji	☾ æ
1 8	3 10	♄	♆	♂	☉	♀	☿	☾
2 9	4 11	♃	♂	☉	♀	☿	☾	♄
3 10	5 12	♂	☉	♀	☿	☾	♄	♆
4 11	6	☉	☿	☿	☾	♄	♆	♂
5 12	7	♀	☿	☾	♄	♆	♂	☉
6 1	8	☿	☾	♄	♆	♂	☉	♀
7 2	9	☾	♄	♆	♂	☉	♀	☿

Numerantur horæ Planetarum diurnæ ab ortu solis ad occasum 12. totidemque nocturnæ ab occasu adortum, adeoque hora diurna 1. & 8. diei Saturni consecratur Saturno 2. & 9. Iovi. Nimirum in superiori columna numerantur dies, in priori descendente, horæ diurnæ, in altera descendente, horæ nocturnæ, quibus è regione correspondent planetæ illis horis hujus diei, in suprema columna, exhibiti, dominantes, exempli gratia, die Solis hora 4. diurna dominatur Luna, &c.

7. *De Novenis.*

Sapientes Indi diviserunt quodlibet signum in partes 9. quas vocaverunt novenas, quasi nonas partes, continet igitur quælibet novena seu nona pars gradus 3°;

Tabula Novenarum

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
♈	♂	♀	☿	☾	☉	☿	♀	♂	♆
♉	♀	☿	☾	☉	☿	♀	♂	♆	♄
♊	☿	☾	☉	☿	♀	♂	♆	♄	♄
♋	☾	☉	☿	♀	♂	♆	♄	♄	♆
♌	☉	♀	♀	♂	♆	♄	♄	♆	♂
♍	☿	♀	♂	♆	♄	♄	♆	♂	♀
♎	♀	♂	♆	♄	♄	♆	♂	♀	☿
♏	♂	♆	♄	♄	♆	♂	♀	☿	☾
♐	♆	♄	♄	♆	♂	♀	☿	☾	☉
♑	♄	♄	♆	♂	♀	☿	☾	☉	☿
♒	♄	♆	♂	♀	☿	☾	☉	☿	♀
♓	♆	♂	♀	☿	☾	☉	☿	♀	♂

Sic Ven. existens in Præcip. novena prima (id est in gradu 1. 2. 3. & quarti gradus minut. 30.) dicitur in sua novena esse.

8. *Domus seu domicilia cœlestia.*

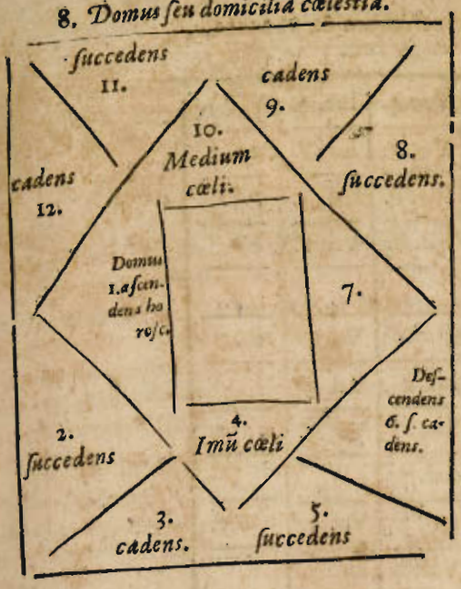

Domuum harum erectionem aliundè & præcipuè ex Ephemeridibus addiscere oportet.

9. Gaudere dicuntur Planetæ vel ratione suæ domus, vel ratione domiciliorum cœlestium seu horoscopi. Suæ domus ratione gaudet Planeta, quando est in domo sua maximè familiari (ratione scilicet temporis diurni nocturnive.) Sic gaudium ♄ i (Planetæ scilicet diurni) est in Amph. (domo ♄ i diurna:) ♃ ♐, ♂ in ♎: [planetæ nocturni] in ♉ [domo ejus nocturnâ: ☿ in ♍. Reliqui [☉ & ☾] quia domum unicam habent, & in eâ gaudent. Quoad domos cœlestes gaudet ♄ in domo 12. ♃ 11. ♂ 6. ☉ 9. ♀ 5. ☿ 1. ☾ 3.

N. *Sunt & alii modi gaudiorum, exempli gratia,* 1. *ratione triplicitatum. Sic* ☉ *gaudet in triplic.* △ *ea: sic &* ♐ *quia complexionis est igneæ:* ☾ *in* △: ♃ *&* ♀ *in* △: ♄ *in* △. 2. *quando Planeta est in dignitate amici vel amicæ, tunc dicitur gaudere, &c.*

10. Cursus Planetarum est 1. velox tardusve. 2. directus vel retrogradus. 3. ascendens vel descendens: Planeta motu velox dicitur, cùm directo movetur, quippe tunc motus ejus velocior est motu medio: Tardus è contra cùm secundùm successionem signorum fertur in directi sui Epicycli circumvolutione; Retrogradus cum contra signorum successionem retrovolutione sui Epicycli. Ascendens cùm ab Ecliptica versùs septentrionem declinat; unde & eodem modo septentrionalis dicitur: Descendens cùm ad meridiem; unde meridionalis dicitur. Cujus doctrina ex Ephemeridibus sumenda.

N. *Sol, quia caret Epicyclo, ab hac consideratione alienus est. Similiter & in* ☾ *propter velocissimum motum, retrogressio non animadvertitur.*

11. *Natura signi.*

Signa sunt { Masculin. diurna ♈, ♊, ♌, ♎, ♐, ♒;
Fœminin. nocturna. ♉, ♋, ♍, ♏, ♑, ♓:

Signa { Mobilia ♈, ♋, ♎, ♑;
Fixa ♉, ♌, ♏, ♒;
Commun. ♊, ♍, ♐, ♓:

12. Natura graduum;

1. Tabula graduum masculinorum & fœmininorum.

♈	8. m.	1. f.	6. m.	7. f.	8. m.	
♉	5. f.	6. m.	6. f.	4. m.	3. f.	6. m.
♊	5. f.	1. m.	6. f.	4. m.	4. f.	
♋	2. m.	6. f.	2. f.	11. m.	7. f.	
♌	5. m.	3. f.	7. m.	8. f.	7. m.	
♍	8. m.	4. m.	8. f.	10. m.		
♎	5. m.	10. m.	5. m.	7. f.	3. m.	
♏	4. m.	10. f.	3. m.	8. f.	5. m.	
♐	3. m.	3. f.	7. m.	12. f.	6. m.	
♑	11. m.	8. f.	11. m.			
♒	5. m.	10. f.	6. m.	4. f.	2. m.	3. f.
♓	10. m.	10. f.	3. m.	5. f.	2. m.	

E. g. gradus priores 8. ♈. *sunt masculini, sequens* 1. (9. *sc.*) *est fœmininus, &c.*

N. 1. Gradus masculini dicuntur, quòd Planetam masculinum in eis existentem fortiorem reddant: fœminini vice versa.

N. Alii aliter procedunt, primumque signorum gradum mascul. num. faciunt, secundum fœmininum, 3. iterum masculinum & sic deinceps. Verùm ratio prior quæ Alkabitio adscribitur, communior est.

13. Tabula graduum tenebrosorum, lucidorum & vacuorum.

♈	ten. 3.	luc. 5.	ten. 8.	luc. 4.	Vac. 4.	luc. 5.	Vac. 1.
♉	ten. 3.	luc. 4.	Vac. 5.	luc. 3.	Vac. 5.	luc. 8.	ten. 2.
♊	luc. 4.	ten. 3.	luc. 5.	Vac. 4	luc. 6.	ten. 5.	Vac. 3.
♋	luc. 12.	ten. 2.	Vac. 4	fum. 2.	luc. 8.	Vac. 2.	
♌	ten. 10.	fum 10	Vac. 5.	luc. 5.			
♍	ten. 5.	luc. 3.	Vac. 7.	luc. 6.	fum. 6	Vac. 5.	ten. 3.
♎	luc. 5.	ten. 5.	luc. 8.	ten. 3.	luc. 6.	Vac. 3.	
♏	ten. 3.	luc. 5.	Vac. 6	luc. 6.	fum. 7	Vac. 5.	ten. 3.
♐	luc. 9.	ten. 3.	luc. 7.	fum. 4	luc. 7.		
♑	ten. 7.	luc. 3.	fum. 5.	luc. 4.	ten. 3.	Vac. 3.	ten. 5.
♒	fum. 4	luc. 5.	ten. 4.	luc. 8.	Vac. 4	luc. 5.	
♓	ten. 6.	luc. 6.	ten. 6.	luc. 4.	Vac. 3.	luc. 3.	ten. 2.

Exempli gratia, gradus priores 12. ♌ sunt tenebrosi, 10. sequentes fumosi, &c.

N. Lucidi gradus invehunt pulchritudinem ac serenitatem temporis, adeoque fortunati sunt, tenebrosi, ac fumosi è contrà vacui dicuntur, quòd opera, quæ sub eis inchoantur, vacua ac irrita communiter esse solent, vel si mavis, mediocres sunt inter bonitatem & malitiam.

1. *Tabula graduum putealium. Azemenon Augmentantium fortunam.*

♈	6	11	19	23	29		19								
♉	5	13	18	24	25	26	3	15	27	30	6	7	8	9	10
♊	2	12	17	26	30		11	1							
♋	12	17	23	26	30		1	3	14	15	7	9	usq;	15	
♌	6	13	15	22	23	28	2	5	7	10	19	27		28	
♍	8	13	16	21	25		3	13	20	30					
♎	1	7	20	23	30		3	5	21	24					
♏	9	10	17	22	27		7	12	18	20	19	29			
♐	7	12	15	24	27	30	13	20			1	7	18	19	
♑	2	7	17	24	28		13	14	20	24	26	27	28	29	
♒	12	17	24	29			7	16	17	20	18	26			
♓	4	9	24	27	28		13	20							

Sic puteales gradus arietis sunt sextus undecimus, &c. idem de Azemenis & Augment.

Puteales dicuntur, quòd Planeta in eis est quasi in puteo, id est, debilis influentiæ, quoad calorem & quoad alia opera utilia: atque communiter quando Planetæ superiores in iisdem existunt, frigus ac humiditas seu pluvia generatur.

Azemena, sunt gradus debilitationis corporum, &c.

14. *Aspectus Planetarum.*

Conjunctio est cùm duæ stellæ in eundem coincidunt gradum.

Esse in corde solis, id est, esse unitum cum sole intra minuta 16.

Esse in combustione solis, id est, versari in intervallo quod est ultra minuta illa 16. ad gradum usque 12. [alii ad 6.] Et hoc idem sub radiis solis esse dicunt.

15. *Obsessio.*

Obsessus Planeta dicitur cùm utrinque planetis binis clauditur, id est, cùm inter duos planetas existit; ita tamen ut neuter sit in orbe seu ambitu radiorum alterius. Ambitus autem radiorum non omnibus æqualis est. Sol spargit radios utrinque ad gr. 15. id est, antrorsum 15. & retrorsum 15. ☾ utrinque radios mittit ad gr. 12. ♄ ad 9. ♃ ad 9. ♂ ad 8. ♀ ad 6. ☿ ad 5.

16. *Apogæum & hypogæum.*

Apogæum est punctum in Epicyclis vel Eccentricis, in quo planeta collocatus, longissimè à centro

terræ

terræ distat. Hypogæum econtra, quo proximè ad terram accedit.

17. Ortus planetarum ad Solem trutinatur; dicunturque Planetæ oriri ante solem cùm ortum solis præcedunt, post solem cùm post solis occasum apparere incipiunt: Hinc sunt

Planetæ { Orientales, id est, orientali ortu fortes ♄, ♃, ♂. Occidentales, id est, occid. ortu fortes ♀ ☿, & ☾.

N. *♄, ♃ & ♂ sunt orientales à ☌ sua cum Sole usque ad ☍. Occidentales ab ☍ ad ☌. ♀ & ☿ sunt orientales cum vesperi apparere incipiunt. ☾ est occidentalis à ☌ ad ☍, id est, aucta lumine; orientalis ab ☍ ad ☌, id est, diminuta lumine.*

18. Hæmisphærium duplex est, diurnum, quod est supra Horizontem; nocturnum, quod est infra.

N. *Dicitur Planeta in hæmisphærio correspondere, cùm planeta diurnus est de die in hæmisphærio diurno & contra.*

Planet. { diurni ♄. ♃. ☉ ☿; nocturni ♂. ♀. ☾.

19. Caput & cauda Draconis, sunt intersectiones Ecliptiæ ac orbis Lunæ, quarum loca ex Ephemeridibus citanda sunt. Caput Drac. bonum est cum bonis, malum cum malis, estque masculinum. Cauda mala cum bonis est, bonaque cum malis, estque fœminina.

20. Via combusta est inter Libr. gr. 12. ad Scorp. gr. 9.

21. Eclipsin patiuntur Sol & Luna.

22. Mansiones tribuuntur Soli Lunæ, eæque numero 28. adeoque mansio quælibet determinatur vigesimâ octavâ parte totius circuli, scilicet o. 12. m. 51. sec. 25$\frac{5}{7}$ mensuratione scilicet, inceptâ à 1. gr. Ar. & secundùm seriem signorum continuatâ. Hinc prima Lunæ mansio est ab Ar. gr. o. ad gr. 12. m. 51. sec. 25$\frac{5}{7}$, mansio secunda, ad gr. 24. m. 42. sec. 52. &c. Ex his gradibus reputantur utplurimum malæ esse influentiæ mans. 16. 18. & 26.

N. *Alii mensurationem instituunt* [*non in sphæra nona, sed*] *in sphæra 8. id est, asterismis signata.*

CAPVT XXVI.

De Modo Colligendi.

MOdum colligendi peculiarem in colligendis nativis nonnullis observari comperimus, eumque diversum tum ratione *collectionis sursum deorsumve*, tum quoque ratione *sui colligentis*.

Ratione *collectionis* deprehenduntur in nonnullis diversæ vires, pro diversa collectione *sursum deorsumve* facta. Sic helleborus, si colligitur, inquit Marsil. Ficinus (lib. de sanit. studiosor.) sive folium deorsum trahas, sive sursum, hoc subito tactu fieri creditur, ut vel deorsum vel sursum humores ducat. Sic & sambuci radix si sursum evellatur, per superiora purgat; sin econtra deorsum per fossam subtus factam trahatur, movet alvum; ejusdem sambuci juli quoque si sursum cacumen versus decerpantur, movent vomitum; econtra, si deorsum eosdem decerpseris, alvum laxant.

HOFMAN. *Sic helleborus.*) Quod *Marsilius Ficinus* de hellebori foliis affert experimentum, hoc negat Nobilissimus *HELMONTIUS de Magnetic. vulner. curatione.* Et solo asaro ac Sambuco adscribit exclusis aliis purgantibus, quæ quomodo libet decerptæ univocè operentur continuò. Et causam admirandi hujus effectus adscribit his plantis auscultantibus imperanti phantasiæ decerptoris, qui imprimit in planam, hæc magnetice verò in folium absens. Verùm hæc phantasiæ somnia & figmenta sunt, quia ne quidem cogitantibus de modo decerpendi, dum modò sursum, modò deorsum decerpserunt folia asari vel turiones sambuci colligenda commisimus nobis præsentibus, & tamen αὐτῷ καθ' αὑτῷ expurgarunt.

¶ De *situ colligentis* ait Agrippa Phil. lib. 1. cap. 48. Collecturos herbam Saturni vel ☌ jubent ad orientem spectare, vel meridiem. Primum quia gaudent [♄ & ♂] esse orientales à Sole; alterum quia principalia eorum domicilia, scilicet, Amph. Scorp. Arcit. signa sunt meridionalia. Similiter Cap. & Pisc. Collecturi verò rem Veneream, Mercurialem vel Lunarem, spectare jubentur versus occidentem, quia gaudent esse occidentales: vel contra septentrionem, quia domicilia eorum principalia quæ sunt ♉, ♎, ♒, ♓, signa sunt septentrionalia. Sic in opere solari spectandum est contra orientem vel meridiem; quin potiùs semper ad ipsum solare corpus atque lumen.

CAPVT XXVII.

De Asservatione, ac primùm de tempore seu durationeasservationis.

ASservatio est qua res medicamentales usui repositæ asservantur.

N. *Scopus asservationis est res medicamentales usui reservare: Circumstanti- igitur eò dirigi debent, ut quantum fieri potest, res integræ usuique idoneæ quovis tempore in promptu sint.*

Res asservandæ sunt tum nativæ, tum præparatæ.

Circumstantiæ Asservationis præcipuæ sunt *tempus, locus, & modus adaptandi.*

Tempus Asservationis, dico quamdiu res asservari potest. Unde Canones:

Tempus asservationis ne sit ultra terminum durationis; Etenim quia vires cum tempore evanescunt, non nisi cadaver inutile tandem relinquitur. Accidit hæc evanescentia, in aliis citiùs, in aliis tardiùs, prout res solidioris vel minùs solidæ sunt substantiæ. Nimirum sunt, quarum vis facilè dissipatur, harum asservatio brevioris erit temporis: sunt è contra, quarum natura solidior, adeoque corruptioni magis resistit; earum itaque duratio erit quóque diuturnior, v. g. lignorum & sim. Hinc constituitur.

I. TEMPUS, SEU DURATIO NATIVORUM.

Mineralia pleraque [exceptis sulphureis atque aqueis quibusdam] quia solidioris ac durabilioris sunt naturæ, durationis quoque diuturnioris censenda sunt.

E *vegetabilibus.* 1. *Flores* quamdiu odorem, colorem & saporem retinent, asservari possunt: Vix autem, [exceptis paucis] semestre durant, mutandi igitur annuatim. Schænanthos flores decennium durabiles aiunt.

N. *In genere de floribus notandum, eò commodius in usum medicum illos capiari, quo fuerint recentiores; puta, nisi humiditas obsit, qua ex nascentia est reliqua.*

Herbæ diutiùs quidem asservari possunt, præstat

tamen singulis annis mutationem instituere.

Semina quo calidiora, acriora magisque aromatica sunt, eò quoque durabiliora, ideoque pro re nata biennium ac triennium integra servari possunt, minutiora tamen ac frigida minora singulis annis mutare fas est, servandaque sunt diligenter, ne rancescant.

HOFMAN. Semina calidiora ultrà tres durant annos, frigida quædam non ultrà quatuor menses, id quod observandum in Medicamentorum præparatione v. gr. in speciebus diamargarit. fr. & aliis, quas ingrediuntur sem. 4. fr. major. Vltimò tandem addenda, quando Medicus præscribit potionem vel emulsionem confortantem, aliàs ob rancorem facilè contractum semina flava ac rancida reddita raucedinem vel ardorem ventriculi ægroto inferunt, & eruditatem ventriculi nidorosam augent.

¶ *Fructus* quotannis mutandi sunt. Exotici tamen duriore cortice ac crusta vestiti, per duos tresve annos durant. v. g. Myrobalani.

Radices parvæ, tenues, raræ, anno quolibet mutantur, ut Asari, Asparagi & simil. Magnæ crassâ præditæ substantiâ biennium vel triennium integræ manent, ut Aristolochia, bryonia, gentiana, rheum ponticum. Triennio servari potest uterque helleborus.

Cortices in annum perdurant & ultra.

Gummi & resinæ durabilioris sunt naturæ.

Animalia, *horumque partes*, vires suas vegetas obtinere creduntur, quamdiu incorrupta servantur; id quod rancido fœtore, sapore, situ atque coloris mutatione dignosci potest. Durabiliores autem sunt partes quæ sicciores ac solidiores: corruptibiliores, quæ molliores, & hæ singulis annis mutari solent.

II. TEMPUS SEU DURATIO PRÆPARATORUM.

Aceta infusa quotannis mutare convenit, vel affuso novo aceto infusisque novis materialibus renovare.

Aquæ stillatitiæ phlegmaticæ singulis annis vel mutandæ vel renovandæ sunt. Renovationem dico, quâ aqua recentibus plantis superfunditur, denuoque destillatur. Aquæ spirituosæ diutiùs servari queunt.

Balsamica aromatica annos duos tresve durabilia sunt.

Cerota vix annum durant.

Clyster, quia, ut reliqua decocta, facilè corrumpitur, nullus exstat paratus, sed ex tempore præparatur.

Collyria sicca, cum trochiscis conveniunt.

Condita fructuum, biennium durant.

Confecta, quia saccharo circumvallata sunt, diutiùs durant quàm nativa.

Conservæ unius sunt anni.

Decocta, quia intra dies paucos corruptioni obnoxia sunt, nulla pro usu exstant, sed recenter parantur. Et hujus rei gratiâ, species certorum decoctorum officinis in promptu sunt, v. g. decocta pectoralia. Vide l. 2. c. 49.

Electuaria lenitiva intra annum ferè imbecilliora fiunt: solutivorum virtus ad sesquiannum perdurat.

N. *Renodeus durationem hâc regulâ includit: quo Electuaria quævis gratiora sunt, eo citius hebescit illorum energia ac facultas.*

Elixyr, quia spirituosum est, si benè muniatur, quominus exhalet, aliquot annos servari potest.

Emplastra vix ad sesquiannum durant, quin nimis sicca evadant.

Extracta duriora in plures annos perdurant, nec facilè præter exsiccationem quid detrimenti contrahunt.

Fecula vegetabilium singulis annis renovari queunt, integræ tamen manent biennium & ultra.

Flores variant pro diversitate materiæ unde sublimantur.

Iulepi ex præscriptionibus recenter parantur. Iulepus enim rosatus ac violatus in consistentia Syrupi asservantur.

Lohoch sive Eclegmata quæ amygdalas, pineas, & semina frigida rancori obnoxia recipiunt, vix ultra annum durant, reliqua ad biennium pertingere queunt.

Magisteria præcipitatione parata, quia ex rebus fiunt durioribus, ideoque nec facilè corruptibilia sunt, asservari in annos tres plureve poterunt.

Morselli etsi iidem aliquamdiu integri manere apti sint; præstat tamen recentes adhibere, præcipuè si fortè simplicia rancori obnoxia continuerint.

Olea expressa temperata, ut amygdalinum, sesamum, ex pineis & sim. intus præsertim sumenda vix ultra mensem sine rancore servantur: frigida, unius sunt anni: calida per duos vel tres durant. Ex fructibus odoratis quæ exprimuntur, [ut è Nucista,] semestri ser. vari possunt.

Destillata, diutiùs durant. *Insolata* quotannis fere vel bienni de cursu mutari solent.

Pilulæ tum ob duriorem compagem, tum ob aloen, quam pleræque recipiunt, ad annos duos tresve pertingunt, præsertim quæ opium non continent.

Præparata in specie sic dicta, quia per se durioris ac minus volatilis sunt essentiæ, duos tresve annos integra manent.

Pulveres præstat adhibere recentes.

Rob singulis annis mutantur.

Rotulæ ex tempore ferè fiunt.

Salia in annos aliquot durabilia sunt, præsertim crystallisata.

Species aromaticæ singulis annis, vel sesquiennali periodo renovandæ sunt.

Spiritus si benè custoditi fuerint, quò minùs exhalarint, diu durare possunt.

Succi liquidi mutantur quotannis: Durinsculi ac inspissati diutiùs durant, scilicet in annos duos, tres & ultra.

Syrupi simplices in annuali periodo mutari volunt: Compositi ac aromatici biennali.

Tincturæ in pulveribus durabiles sunt annis aliquot; tincturæ liquidæ durabiles sunt pro diversitate menstruorum.

Trochisci & Collyria sicca annum durant unum. Excipe qui opium continent, seminaque rancori obnoxia, nimirum illi ad sexennium usque pertingere possunt; hi brevis sunt durationis, nec annum integri manent.

Unguenta ad annum vel sesquiennium ut plurimum servantur.

CAPVT XXVIII.

De loco Asservationis.

LOcus asservationis vel *generatim* consideratur, vel *specialim*.

Generatim consideratur locus, tum ratione *domicilii*, tum *asservatoriorum*, ubi scilicet nativa siccantur & asservantur.

Locus in genere eligendus est purus asservandoque medicamento conveniens, sublimis, siccus, pervius, septentrionem meridiemque spectans. Vitandus econtra locus impurus, pulverulentus, subterraneus, uliginosus, insolatus, infumatus, &c. Custodiendæque

que sunt res ne à radiis solis urantur, neque squalore tecti vel murorum madefiant. Quinimò, non absoret in peculiari camera seu hypocausto, super scamnis ac asseribus, herbas rara stratificatione, blandi caloris beneficio siccare, postmodumque vasis mundis asservare.

Speciatim consideratum locum exhibent *vasa asservatoria*, scilicet ampulla, arcula, capsula, fictile, lagena, olla, phiala, pyxis, sacculi, scatulæ, thecæ, vitra, vitra saccharina, urcei. Hæc talia adhibere oportet, qualia rerum asservatio exigit, ut integræ scilicet maneant, neque à vase saporem, aut qualitatem alienam contrahant.

E Mineralibus; *Terræ* scatulis vel arculis ligneis asservari poterunt.

Salina ligneis custodiuntur vel vitreis non metallinis, reponunturque loco sicco.

Aquea vitris vel urceis vitreatis.

E Vegetabilibus: *Flores* siccantur in umbra reponunturque (maximè qui jucundum odorem halant) arculis tiliaceis, vel in vitris angusti orificii, capitulis stanneis.

Herbæ siccantur in umbra; nisi quæ scapo sunt crassiore aut foliis humidioribus ac adeò proclives ad putrefactionem; nimirum hæ calore intensiore solis scilicet vel similis exiccari possunt: Ubi probè siccatæ fuerint, includuntur sacculis ligneis, vel, quod melius est, arculis ligneis, ut à pulvere tutæ sint.

Semina asservantur loco sicco, vasculis ligneis vel vitreatis, chartisque, ut eo diutius & sine impuritate perdurent.

Fructus, scatulis, pyxidibus vel sportis continentur.

Radices asservandæ sunt in aëre sicco, ut exsiccentur: Minores, rariores, & quarum vires solis vel ignis calore facilè dissipari possunt, in umbra & vento exsiccandæ sunt, ut apii, fœnic. &c. Crassiores igne, sole vel vento siccantur, ut Bryon. Gentian. mandrag. rheipontic.

Cortices arculis ligneis, loeoque sicco asservantur.

Gummi ac resinæ siccæ, sicco loco atque ligneis vasis includuntur: liquidiores, urceis.

Ex *Animalibus*. Animalia horumque partes siccores in pyxidibus ligneis: reponuntur, ut ossa.

Adipes & medullas, vasis urceis, vel figulinis vel vitreatis recondere convenit, locoque frigido ac sicco asservare.

PRÆPARATA.

Aceta ac aquæ stillatitiæ vitreis vasis lageniformè, loeoque temperato commodè servantur.

Balsama illa odorata pyxidibus stanneis (meliùs vitreis) benè occlusa servantur: liquidiora, stillatitia simili modo servanda sunt, quo olea stillatitia & spiritus.

Cerata asservantur ut emplastra.

Condita & sim. figulina potiùs, quàm stannea vasa expetunt.

Confectiones saccharo obductæ ligneis arculis reconduntur, locoque moderatè calido ac sicco locantur.

Conserva, *Eclegmata*, *Electuaria*. Vasis figulinis vitreatis potiùs quàm stanneis asservantur.

Emplastra ac *Cerata* vesica aut charta, quæ liquatam ceram imbiberit, obvolvuntur, atque sic arculis vel pyxidibus siccis tenentur.

Extracta vasis figulinis vel vitreis amplioris orificii, ut spatulâ depromi possint, servantur; vel si ficciora fuerint, ut pilulæ reponuntur.

Fecula, *Flores*, *&c.* Vitris vel pro re nata servantur.

Morselli, ut confectiones custodiuntur.

Olea infusa atque expressa in vasis vitreis vel figulinis vitreatis reponuntur. *Destillata* in vitris angusti orificii.

Pilulæ involvuntur vesica vel charta cerata, recondunturque in thecis siccis, ligneis, vel stanneis loco sicciore.

Præparata vitris custodiuntur locoque sicciore.

Rotulæ ut confectiones arculis ligneis servantur, locoque sicco.

Salia vitra postulant, locumque sicciorem.

Species aromaticæ coriaceis sacculis probè consutis, vel in vitreis aut ligneis vasis optimè servantur.

Spiritus vitra benè obturata exigunt, adeoque angusti orificii, locumque temperatum vel frigidiorem.

Succi liquidi in vitris angusti orificii asservantur, superfuso aliquantulo olei amygdalini, olivarum, ut à situ conserventur; inspissati succi cum Extractis conveniunt.

Syrupi non detinentur rectiùs quàm in figulinis vasis vitreatis, præsertim ii qui per se acidi sunt quos omnino in vasis figulinis vitreatis parare ac detinere oportet, quippe noxam mineralem ex metallinis vasis facilè eliciunt.

Trochisci in pyxidibus ligneis commodè reponuntur.

Vina in doliolis iisque figulinis, vel vitris.

Unguenta ac Linimenta vasis figulinis, partim quoque pyxidibus stanneis concluſa tenentur.

CAPUT XXIX.

De modo adaptandi ad asservationem.

MOdus adaptandi variat, prout res *integra* in *partes* dissecta, *repurgata* vel *secus* asservari postulat, vel prout diverso *situ* est collocanda aliudve expedit, cujus auxilio à corruptione conservetur. V. g. *Succis superfunditur oleum, camphora semini lini imponitur, &c.*

Flores asservantur ut plurimum à caulibus ac foliis suis herbaceis segregati.

Herbæ seu *folia* si grandiora fuerint, caulibus crassioribus, seorsim à caulibus decerpta reponuntur: sin caulibus tenuioribus, unà cum iisdem asservantur nec rarò unà cum floribus.

Radices, *aliæ* servantur integræ, ut aristolochia, gentiana, hermodactylus, satyrium, &c. *aliæ* in taleolas dissectæ, ut bryonia, enula, iris, &c. Similiter adimitur nonnullis lignosa matrix, ut fœniculo, petroselino, &c.

Fructus, Exempli gratia, Poma collocanda sunt ut pediculi deorsum, flores sursum spectent. Quinimo frumento, v. g. hordei semini poma imposita diutiùs durant.

Carnosa animalium *partes*, lavantur primùm pro libitu, cum vino vel decocto convenienti, hinc exsiccantur in furno, siccataque foliis congruis, exempli gratia, absintii ne putrescant involuta asservantur. Sic *pulmones* parantur extractâ primùm aspera arteria. Sic parantur & *Epata*, *Lienes*, &c.

Res pingues & oleosæ lavantur in aqua aliquoties, donec puræ evaserint. Hinc lento igne liquantur,

colantur, effunduntur ve ſuper frigidam, ut ſordes ad fundum ſecedant, vel in ſpumam cólligantur, pòſt reponuntur in locum frigidum quo ſervantur. Sic lavantur *axungia, ſæva, medulla*, &c.

N. Alii *adipes ſolâ lotione purgatas aſſervant, lotionemque malunt ex aqua frigida, ſcilicet hac ratione adipem non modò ſolidioris ſubſtantiæ, ſed & coloris candidioris manere autumant:* Alii *aquam ſalſam lotioni adhibent dein dulcorant, & ne rancéſcant aliquid ſalis pro aſſervatione admiſcent*; Alii *Vino pinguedines abluunt quo magis abſtergantur.*

Membranoſæ partes, ut inteſtina ſecundùm longitudinem ſecantur, abluuntur (vino vel decocto convenienti) in fruſta diſſecta exſiccantur (in clibano) ac ſervantur, involuta foliis convenientibus.

Sanguis repurgatur à ſero, hinc exiccatur in furno.

Fella detrahuntur à jecore præligatiſque filo viis introitus & exitus; ſiccantur in camino ſuſpenſa.

Coagula exiccata fumo aut ſole aſſervantur.

CAPVT XXX.

De Vſurpatione.

VSurpatio eſt medicamenti adminiſtratio.

Circumſtantiæ quas in uſurpatione conſideramus, ſunt: *Vires, Uſus* ſeu modus utendi. *Formulæ*, ac denique *Doſis* ſeu quantitas.

Virium ratione Medicamentum eſt.

Aſtringens, συστλικὸν, id eſt, Oſcula vaſorum occludens. Talia ſunt frigida, ſubſtantiæ craſſæ, acerba, auſtera, &c. Opponitur aperientibus.

Adurens, pyroticum quod adurit. Suntque 1. Veſicantia. 2. Eſcharotica. 3. Cauſtica.

Alexipharmacum, id eſt, Venenis reſiſtens, cor ac Spiritus vitales roborans, ne venenum facilè admittant.

Alexitericum venena animalium præcipuè reſpiciens & fugans.

Anodynum, id eſt, dolorem leniens, ſive narcoticum id ſit, ſive paregoricum: Sæpius tamen de paregoricis dicitur.

Aperiens, ἀνοιξομαλὸν, id eſt, vaſa reſerans: Talia ſunt calida, (ſed non ultra gr. 2.) ſubſtantiæ tenuis, Opp. συγκριτικοῖς adſtringentibus.

Apophlegmatizans, quod excrementa è cerebro in palatum & os detrahit, ſive id maſticetur, ſive gargariſetur, ſive palato illinatur. Talia ſunt calida, acria, vel tota ſubſtantia agentia.

Arthriticum arthriticum quod nervoſo generi ac artitulis familiare eſt.

Attenuans λεπτυντικὸν, id eſt, craſſos, viſcidos, frigidos humores incidens, diſſolvens. Talia ſunt cal. gr. 3. ſubſtantiæ tenuis, ut mordicantia, ſalſa, amara, nitroſa. Opp. incraſſantibus.

Attrahens, ἑλκτικὸν, id eſt, humores ac ſpiritus è corpore in ſuperficiem, alliciens. T.S. Calid. 2.3. (4. *Veſicas vel ruborem inducunt*) tenuis ſubſtantiæ. His accenſe, quæ attrahunt tota ſubſtantiâ. Sic venenum attrahit venenum.

Bechicum, quod leniendæ tuſſi comparatum. Specialiter tamen quod ſputum promovet.

Bezoarticum, quod etſi lapide Bezoar careat, ingrediente virtute tamen pollet æquali contra venena & malignitatem.

Calfaciens, quod calorem excitare potis eſt.

Cardiacum, quod cordi familiare.

Carminativum, id eſt, flatus diſcutiens. T. S. imprimis ſemina calida majora dicta.

Καταγματικὸν, quod fractis oſſibus ſolidandis convenit.

Catharéticum, quod ſuperfluam carnem, cui adhibetur, abſumit, ut acria mordicantia.

Catharticum, id eſt, purgans ſive ἄνω, ſive κάτω id fiat, potiſſimùm tamen de dejectoriis dicitur.

Cauterium cauſticum, cauterizans Eſcharoticum, quod non ſolùm in cutem, ſed in carnem ſubjectam adurendo agit.

Cephalicum, ideſt, capiti familiare.

Cholagogum, quod bilem flavam purgat.

Cicatrizans, οὐλωτικὸν, cicatricem inducens. T.S. quæ non ſolùm, id, quod influit, ſed humorem, qui in ipſa carne continetur, conſumunt, ut hâc ratione in cutem caro mutetur. Sunt vehementer ſiccantia craſſa S. adſtrictoria.

Κολλητικὸν, id eſt, glutinatorium.

Condenſans, πυκνωτικὸν, id eſt, poros cutis contrahens. T. S. aquea ac frigida debiliùs contrahentia ſeu ſubadſtringentia, ſubauſtera, ſubacerba, (non adſtr.) Opp. Rarefacientibus.

Confortans, confortativum, quod proprietate quâdam partem aliquam reſpicit, roborat & confortat.

Conſtringens, idem quod obſtruens.

Corroborans, idem quod confortans.

Corrodens, corroſivum, καθαιρετικὸν quod excreſcentem carnem tollit. T.S. Calida 4. gr. tenuis ſubſtantiæ, ſepticum, acri mordaciâ.

Dejectorium, id eſt, per alvum purgans.

Denſans idem quod condenſans.

Detergens. Vide extergens.

Diaphoreticum eſt 1. idem quod ſudoríficum [T.S. Eadem cum diureticis] 2. idem quod diſcutiens.

Diſcutiens, reſolvens eſt, quod flatus diſcutit, hinc & humores.

Diureticum quod π' ſeroſum & aquoſum ſanguinis ad renes & veſicam deducit, ut inde ejiciatur. T.S. cal. 3. tenuium partium incidentia.

Ἐκβόλια id eſt, fœtum ac ſecundinas ejicientia.

Eccoproticum, id eſt, alvum laxans feceſque tantummodò deturbans.

Emeticum, id eſt, Vomitorium.

Emmenagogum, Ἐμμηναγωγὸν menſes ciens.

Emolliens, μαλακτικὸν: quod humores concretos & congelatos fundit. T. S. Cal. 2. nonnihil ſicca & Emplaſtica.

Emplaſticum, id eſt, glutinoſum quod parti cuipiam illitum tenaciter adhæreſcit ac poros implet. T. S. Sicca ac terrea citra acrimoniam.

Emphractica, ſunt Emplaſtica quæ poros ſuo lentore obſtruunt & opplent. T. S. humida, tenacia; ut olea, Opp. Ecphractico.

Ἔναιμὸν eſt κολλητικὸν, quod cruentis vulneribus adhibetur, ſanguinem ſiſtendi gratiâ.

Epaticum, quod Epati familiariter convenit.

Epuloticum vel *Synoloticum*, quod ulceri cicatricem inducit. Vide cicatrizans.

Erodens, idem quod corrodens.

Errhinum: quod pituitam (non è ventriculo cerebri, ſed) circa meninges hærentem ad nares prolicit, adeoque citra ſternutationem. Talia S. calida ac nitroſa.

Expectorans. Vide bechicum.

Extergens, ἐκπρακτικὸν, id eſt, lentos & glutinoſos humores

humores cuti adhærescentes eluendo infarctu liberans. T. S. Siccantia tenuis substantiæ, nitrosa, amara.

Glutinosum, id est, Emplasticum.

Glutinans, Glutinatorium, κολλητικὸν, quod agglutinat & conjungit solutas partes. T. S. quæ plùs siccant, quàm Sarcotica, nihil detergunt, sed potiùs adstringunt.

Humectans; quod humidum reddit.

Hydragogum, quod serum seu aquas purgat.

Hypnoticum; quod somnum conciliat, somniferum.

Hysterícum; quod utero familiare est.

Incidens, idem est quod attenuans.

Incrassans, παχυντικὸν, id est, tenuiores & liquidiores succos reddens crassiores. Talia S. frigida aut temperata citra acrimoniam crassæ & terreæ substantiæ. Opp. attenuantibus.

Indurans, σκληρωτικὸν, quod quasi congelat & distendit. T. S. frigida gr. 2. 3.

Ischæmon sanguinem sistens.

Lac generans, γαλακτοποιητικὸν, quod sanguinem probum generat, attenuat & ad mammillas deducit.

Lac imminuens, γαλακτελίπτον, quod lactis generationem impedit.

Laxans, χαλαστικὸν, id est, materiam, quæ in flatus declinat tensionemque causat, attenuans & discutiens. T. S. modicè calfacientia, largiùs humectantia, substantiæ tenuioris.

Lithontripticum, quod calculum atterit & ejicit.

Malacticum emolliens.

Maturans, πεπτικὸν, ἐκπυητικὸν, id est, pueris generationem juuans. T. S. Temperatè calida, humida & Emplastica.

Melanagogum, id est, atram bilem educens.

Menses movens, ἐμμηναγωγὸν, quod obstructiones uteri reserat & sanguinem ad eum ducit.

Nephriticum, quod renibus familiare est.

Nervinum, Νευρικὸν artheticum, quod nervoso generi convenit.

Obstruens, id est, oscula vasorum occludens. T. S. frigida & astringentia, substantiæ crassæ, austera, acerba.

Ophthalmicum, quod oculis convenit.

Oticum, quod auribus familiare est.

Odontalgicum, quod dentium dolores sopit.

Paregoricum est anodynum, quod blando suo calore corporis calorem fovet, fovendoque meatus referat, laxat, emollit, discutit. T. S. temperata tenuis substantiæ.

Philtrum, φίλτρον, quod amorem conciliare creditur.

Phlegmagogum, id est, pituitosum humorem purgans.

Pneumaticon idem quod Pulmonicum vel asthmaticum.

Polychrestum, quod multis viribus pollet.

Poroticum callum generans.

Præcipitans exceptum à menstruo corpus separans & in formam pulveris, vel extracti, sive massæ subsidentis redigens salinum plerumque vel acidum.

Psilothrum, ψιλωθρον, id est, depilatorium.

Ptarmicum: id est, Sternutatorium.

Purgans: quod humores è corpore vel per os vel per anum educit.

Pus generans: Vide maturans.

Putrefaciens, σηπτικὸν; quod acrimoniâ, &c. calori nativo infensissimum, eumque vel fugat, vel ejus symmetriam destruit. Talia sunt mordicantia, acria, ut Arsen.

Pulmonicum: quod pulmonibus familiare est.

Rarefaciens, ἀραιωτικὸν, id est, cutis meatus reserans. T. S. calida moderatè sicca, substantiæ tenuis.

Refrigerans: quod frigus inducit.

Repellens, ἀποκρουστικὸν: id est, quod humores in membra irruentes, vel nondum planè impactos repercutit. T. S. vel frigida humida, quæ meatus contrahunt, vel frigida sicca terrestria: ut austera, adstringentia.

Reserans, id est, infarctu liberans.

Resolvens, id est, discutiens, scilicet per insensilem transpirationem, vel & interdum idem quod attenuans.

Sarcoticum, id est, carnem generans. T. S. quæ extra morsum sordes vulnerum detergunt, ne consolidationem impediant.

Semen generans, quod materiam seminariam spiritu replet & flatu distendit.

Semen imminuens, quod seminis generationem & turgescentiam impedit.

Septicum: id est, putrefaciens.

Siccans: quod siccitatem inducit.

Somniferum: id est, hypnoticum.

Splenicum, sive splenecticum, quod lieni familiariter convenit.

Sternutatorium, ptarmicum: quod Sternutationem movet, ac excrementa capitis, tum ea quæ in cerebro, tum quoque quæ circa meninges hærent, expellit.

Stomachicum, quod ventriculo familiare est.

Stomaticum, quod ori convenit.

Stupefaciens idem quod Narcoticum.

Vesicans, vesicatorium, quod vesicas & pustulas excitat, extremam cuticulam tantùm attollendo, (est inter σιναπισμὸν mitissimum) T. S. Cantharides, sinapi, fermentum, flammula, ranunculus, &c.

Vomitorium: quod per os humores educit.

Vreticum; idem quod diureticum.

Vulnerarium σραυματικὸν: quod intus assumptum, vulnerum consolidationem juvat.

CAPVT XXXI.

De Modo utendi.

HOFMAN. Quæ hoc *cap. XXXI.* & sequ. *XXXIII. & XXXIII.* de modo utendi, formulis & Medicamentorum dosi adducuntur, recte ùs ad therapeuticam, quàm pharmaceuticam referuntur. Præparatio non est usurpatio & applicatio, Materia & Efficiens non sunt Finis.

¶ Modus medicamenta adhibendi duplex est, *internus* & *externus*.

Internus est, quo medicamenta per os fauceſque intra corpus assumuntur, perficiturque *potando, lingendo, masticando, deglutiendo*.

Externus est, quo medicamenta corporis *cavitatibus* exterioribus solùm immittuntur, vel *superficiei* extrinsecus applicantur. Cavitates illæ sunt Os, Oculi, Nares, Aures, Uterus, Penis, Anus. Applicatio

ſuperficietenus fit, *inungendo, emlaſſando, cataplaſſando, irrigando, lavando, vel impoſitione alicujus rei cepidæ fovendo, &c.*

N. *Modum in medicamenti adminiſtrandis adhibere oportet, qui convenit tum ratione* loci affecti, *tum ratione* materiæ *adhibendæ.*

Locus affectus exigit modum internum, vel externum, prout collocatus eſt introrſum extrorſumve, adeoque aditum medicamentis exhibet. Hinc ſi locus affectus planè ſit internus, internum adhibendi modum exigit, ſin verò & extrorſum ſeſe extruſerit, externa quoque medicamenta admittit. Similiter locus affectus externus externis curatur, nonnunquam & internis.

CAPITI internè applicantur omnis generis medicamenta interna; *potulenta ſcil. Lingibilia, comeſtibilia ac deglutibilia: Externè* 1. *per os:* apophlegmatiſmi, maſticatoria, ſuffitus: 2. *Per aures:* Aquæ, Succi, Olea, ſuffitus ex aquis ſtillatitiis, decoctis, &c. vel ex pulveribus carboni impoſitis: 3. *Per nares:* Errhina, parmica, &c. 4. *Superficietenus:* Inunctiones, impoſitiones cucupharum, fomentationeſque aliæ, ſuffitus.

N. *Quinimo quæ pedibus applicantur, caput maximè afficiunt, ut lotiones, cataplaſmata, inunctiones plantarum pedum.*

OCULIS internè eadem quæ capiti conveniunt; externè immittuntur, Collyria, Aquæ, &c. ſuperficietenus Inunctiones, Emplaſtra, Cataplaſmata.

NARIVM affectibus tàm interna quàm externa medicamenta applicari poſſunt, quæ Errhini nomine communiter veniunt.

DENTIBVS: oris collutiones, pilulæ vel turundæ inditæ, linimenta, ſuffitus, pulveres, trochiſci (quibus gingivæ fricantur.) *Superficietenus*, maxillarum inunctiones, Emplaſtra, Cataplaſmata, fomentationes.

FAVCIBVS: Gargariſmi, Fumus, Linctus, Syrupi, Trochiſci ſublinguales. *Extrinſecus*, Inunctiones, Cataplaſmata (v.g. in angina ex nido hirundinum,) adde Linimenta ex melle.

THORAX SIVE PVLMONES omnia *interna* admittunt, præcipuè tamen Linctus, Trochiſcos, Rotulas, ac Morſellos ſublinguales, Electuaria, Aquas, Syrupos, Vapores itidem ac fumum cum aëre attrahendum; *Extrinſecus:* Inunctiones, Emplaſtra, Cataplaſmata, Sacculos, Epithemata.

CORDI omnis generis interna medicamenta adhiberi poſſunt ſive per pulmones ad Cor transferantur, ſive per ventriculum. Præſentiſſimæ verò operationis ſunt odoramenta, quibus ſpiritus vitales inſigniter recreari comperimus. *Extrinſecus* adhiberi ſolent potiſſimum Epithemata, Inunctiones, &c.

Epati convenientia itidem ſunt omnia interna. *Superficie tenus* applicari poſſunt, Inunctiones, Emplaſtra ac Cerota, Cataplaſmata, Epithemata, Sacculi.

Lieni ſimilia adhiberi poſſunt, tàm interna quàm externa.

Renibus præter jam dicta medicamenta & lotiones inſeſſuſque conveniunt, clyſtereſque per anum injecti. Idem judicium de veſica.

Utero dicantur ſimiliter omnia interna. *Extrinſecus* convenit odor tum naribus tum pudendis adhibitus, ut & iniectiones in uterum, peſſi, ſuffitus. *Superficie tenus:* Inunctiones, Emplaſtra, Cataplaſmata (quæ cautè adhibenda.) Fomenta ſicca ſeu ſacculi.

Ventriculo adhibentur omnia interna: *Superficietenus.* Inunctiones, Emplaſtra, Cataplaſmata, Fomentationes ex pane toſto (qui vino irrigatur, calideque imponitur) ſacculi.

Inteſtina præter jam dicta externa ac interna medicamenta admittunt quoque, quæ per anum immittuntur, ut ſunt Suppoſitoria, Clyſteres, liquoreſve alii per ſyphonem immittendi, tum & quæ umbilico inunguntur.

CAPVT XXXII.

De Formulis medicamentorum Practicis.

FOrmulæ medicamentorum practicæ quæ intrinſecus adhibentur, ſunt tum *liquidiores*; Apozemata, Emulſiones, Infuſiones, Iulapia, Potiones, tum *paulo craſſiores*; Syrupi, Eclegmata, Electuaria, Boli, tum *ſolidiores*; Trochiſci, Pulveres, Rotulæ, Morſuli, Pilulæ, &c.

(Extrinſecus) quæ adhibentur ſunt vel *Liquidæ*; Aquæ, Olea, Epithemata, Clyſteres: vel *Craſſiores*; Linimenta, unguenta: vel *Duriores*; Cerota, Emplaſtra, Cataplaſmata, Sacculi.

N. *Quibus formulis medicamenta adhibenda ſint, edocent* (1.) *Modus utendi* (2.) *materiæ adaptabilitas, quibus* (3.) *addi poteſt Patientis natura, quæ formulis aliis inhiat, alias averſatur.*

Modis utendi ſingulis ſuæ correſpondent formulæ. Internè, inſerviunt uſui (1.) *Potabili:* Apozemata, Aquæ, Emulſiones, Infuſiones aliæque potiones, (2.) *Lingibili:* Eclegmata ſive Linctus, Syrupi, Trochiſci ſublinguales: (3.) *Comeſtibili ſeu Maſticabili:* Boli, Condita, Conſervæ, Confectiones, Martius panis, Marmoladæ, Mixturæ, id eſt, Electuaria, Rotulæ, Trageæ, &c. (4.) *Deglutibili:* Pilulæ, Pulveres.

Externè inſerviunt quæ *immittuntur cavitatibus.*

I. *Ori:* Dentifricia, Gargariſmi, Linimenta, Maſticatoria, Suffitus.

II. *Oculis:* Aquæ, Collyria, Vnguenta, fomenta, cataplaſmata.

III. *Naribus:* Errhina, Odoramenta, Suffitus, Naſalia.

IV. *Auribus:* Aquæ, Succi, Decocta, Olea, Vnguenta, Suffitus.

V. *Utero:* Clyſteres, Peſſi, &c,

VI. *Ano:* Clyſteres, aliique liquores per ſyringam, Suppoſitoria, &c.

VII. *Peni:* Clyſteres, ceraceæ, candelæ, &c.

II. Corporis ſuperficiei applicantur.

1. *Inungendo:* Olea, Linimenta, Vnguenta.

2. *Emplaſſando:* Emplaſtra, Cerota, Dropaces.

3. *Cataplaſſando:* Cataplaſmata, Sinapiſmi, Phænigmi.

4. *Irrigando:* ſeu humectando: Epithemata, Embrochæ.

5. *Lavando:* Aquæ, Lixivia, Balnea, &c.

6. *Simpliciter tepidè imponendo & fovendo:* Sacculi (Cucuphæ) animalium partes carnoſæ calentes impoſitæ.

7. *Suffiendo:* ſuffumigia.

CAPVT XXXIII.

De Doſi Medicamentorum.

DOſin medicamentorum internorum metiuntur generaliter Vires ac Formulæ adhibendæ. Virium ratione exhibentur.

Alteram

Alterantia.

Temperatè, à ℈ ij. ad ℥ ij.
Gradu 1. à ℈ j. ad ℥ j.
2. à ℈ ß. ad ℥ ß.
3. à gr. v. ad ʒ ij.
4. à gr. ij ß. ad ʒ j.

Purgantia.

1. Grad. Manſ.
1. ab ℥ ij. vel iij. ad vi. vel viii. ut Syr. roſar. ſolut. Violar. ſolut.
2. ab ℥ ii ß. ad v. ut mel. roſar. ſolut. mel. viol. ſol.
3. ab ℥ ij. ad iij. vel iv. ut ſucc. roſar. & violar. (ireos noſtr. manna) Syr. è flor. perſicorum.

2. Grad. Manſ.
1. ab ℥ ß. vel ʒ v. ad ℥ i ß. vel ℥ ij. ut Tamarind. caſſia (in pulpis.)
2. ab ℥ ß. ad ℥ iß. ut ſemen carthami (in infuſ.)
3. à ʒ iij. ad ʒ vij. ut Epithym.

3. Grad. Manſ.
1. à ʒ j. ad ℥ ß. ut mirobalani (ad ʒ. v.) polypodium.
2. à ℈ ij. ad ʒ ij. ut Rhabarb. agaric. Mechoacanna, Sena.
3. à ℈ ß. ad ʒ j. ut Aloë, Hermodactylus, Turbith, Gratiola, Ialappa.

4. Grad. Manſ.
1. à gr. X. ad ʒ ß. vel ℈ ij. ut Mezerium, granum gnidium, Aſarum, Colocynthis.
2. à gr. v. ad xv. ut Elaterium, cortex helleb. nigri.
3. a. gr. iij. ad x. ut Euphorb. Eſula. ☿. Scammonium.

N. *Speciatiorem ſingulorum purgantium doſin quære propriis locis.*

Formularum ratione adhibentur medicamenta doſi, quæ reſpondet opportunitati adhibitionis, obſervatis tamen, ſi opus ſit, facultatibus ac doſi inde dependente. V. g. quæ grata ſunt & facilis aſſumptionis, majori doſi exhiberi queunt, perque vices reiteratas aſſumi. Ingrata, doſi minori, & vix ultra vicem unam perſuadentur.

Vtriuſque ratione eſt communis doſis, qua pro vice una adultis præſcribuntur.

Apozemata, Aquæ ſtillatitiæ } ℥ iiß. ad v.
Boli. ʒ j.

Clyſteres adultis lib. 1. præter propter, adhibentur: infantibus ℥ ij. iij. &c.

Condita pro lubitu ſumuntur quantitate Iuglandis.

Conſervæ eâdem quantitate uſui veniunt.

Electuaria alterantia & confortantia à ℈ j. ad ℈ iiij. vel ʒiß.

Lenientia à ʒj. ad ℥ iiij. Purgantia ad ℥ j. præter propter.

Elixyria guttulis propinantur, vel à ℈ ß. ad ℈ j. vel ℈iß.

Emulſiones pro potu crebro ſæpius ordinantur.

Extracta duriuſcula *alterantia* à ℈j. ad ʒiß. *Purgantia* à ℈ j. ad ʒ j.

Liquores ſalium & ſimil. reſolutorum à gut. v. ad ℈ j.

Magiſteria *corroborantia* à ℈ß. ad ℈iß. *purgantia* vide ſigillatim.

Morſelli ad ℥j. vel ℥ij. &c.

Olea ſtillatitia à gr. ij. ad gr. xv.

Pilulæ *Laxativæ* à ʒ ſ. ad ʒ ij. *Purgantes* à ℈ ij. ad ℈ iiij.

Præparata à ℈ j. ad ʒ j.

Pulveres & ſpecies *aromat. purgantesve* à ℈iß. ad ℈ iiij.

Salia vegetabilium à ℈ j. ad ʒ j.

Sapæ & Syrupi ab ℥ j. ad ℥ iij.

Spiritus minerales à gr. iij. ad ℈ß. vel ſi debiliores fuerint ad ℈ ij. &c. Vegetabiles ad cochleare pro re nata.

Trochiſci ad ℈ iiij.

N. *Doſes has præter propter dedi, adulto competentes: notari tamen velim pro diverſitate ingredientium conſtitutioneque aſſumentis, cunctas eſſe moderandas. Et ſi ſpecialius haberi poſſint, his potius fidendum.*

CAPVT XXXIV.

De Signatione in genere, ac primùm de qualitatibus ſenſibilibus & figura.

SIgnatio eſt, quæ docet modum medicamenta cognoſcendi & dignoſcendi.

Signa cognitionis plurima exiſtunt: Nos præcipua damus, tribuſque illa claſſibus includimus; inhærentium, antecedentium, conſequentium: & hæc ſingula in conſideratione ſimplici, vel comparata ſimilitudine.

In claſſe inhærentium excellunt 1. Qualitates ſenſiles. 2. Figura. 3. Ætas & Sexus, &c.

Qualitates ſenſiles ſunt 1. Sapor. 2. Odor. 3. Color. 4. Qualilates tactiles. 5. Sonus [qui tamen parum confert.]

HOFMAN. *Qualitates ſenſiles ſunt 1. Sapor &c.* Allegatas à *Doctiſſimo Dn. SCHROEDERO* qualitates omnes *CL. TACHENIVS* ad duas refert, *ACIDVM ſal. & ALKALI*; ſive eæ fuerint volatiles, ſive fixæ, Sub ACIDO comprehendit Acerbum, Auſterum, ſub ALKALI acre, Amarum, dulce, ſalſum, unctuoſum, oleoſum &c. Et oſtendit hæc ambo non ſolùm Κυριολογίας Medicinæ objecta, ſed & Architectonica Naturæ inſtrumenta eſſe. Quemadmodum Hippocrates Libr. I. De victus ratione igni & Aquæ omnia adſcribit, quæ ſub concavo Lunæ exiſtunt, ita dictus Autor omnia ACIDO & ALKALI vendicat in ſuo Hippocrate Chymico. Nec adeò ſane iſtæ meditationes planè de nihilo ſunt, cùm jamdudum Hippocrates per hæc principia metiendas eſſe medicamentorum & cauſarum morbificarum operationes ſub ſaporum ſchemate docuerit, ut meritò ACIDVM & Alkali pro duobus quaſi SALIBVS fundamentalibus haberi queant, pro quorum diversâ conſtitutione, dum rarò per ſe in concretis naturalibus inveniuntur, quia aliis mixti particulis ſint immerſa, eciam productum reciprocæ iſtius actionis & mutui concurſus variat, ut ex biſce cum aliis Naturæ minimis diverſo modo connexis quoad figuras, texturas, magnitudines, & inde reſultantes diverſas motiones, non ſolùm eorum varietas, ſed omnes ferè in naturâ notabiles alterationes originem ſuam trahant. Præter hæc etiam Vniuſcujuſque ſaporem ſpecificum ſemini appropriatum & ex ſeminali concreti craſi oriundum ceu appropriatum ſpecificis morbofis corporis noſtri ſaporibus remedium conſiderandum & examinandum eſſe ſtatuo, non luridum illud quatuor qualitatum elementalium figmentum.

1. Sapor.

¶ *Acer*, cui ſubjicitur aromaticus, mordax, ſeu ſepticus, ſive arſenicalis.

Acerbus,---adſtrictorius, ponticus, fructuum immaturorum, aluminoſus.

Acidus---acidulus, ammoniacalis.

Amarus---abſynthiacus, aloëticus, felleus, gemmeus, Salinus.

Auſterus---ſtypticus, adſtringens, vitriolatus.

Dulcis---pinguis, ſaccharinus, melleus.

Salſus---ſeroſus, nitroſus,

Vnctuoſus,

N. *Sunt*

N. *Sunt qui insipidum addunt saporem, in quo humiditas insipida sentiatur, alii Vineum quoque & lacteum subjungunt. Verùm uti prior propriè dictus sapor non est, ita posteriores non simplices sed compositos sapiunt sapores. Vineus; austerum, dulcem, & suavem: lacteus, dulcem, pinguem & suavem.*

Odor.

Odorum distinctio minus perspicua est, à saporibus tamen, cum quibus magna ipsis affinitas est, nomina ferè mutuantur.

Gratus, εὐώδης, fragrans, bene olens.
Molestus, δυζώδης fœtens, malè olens.
Gravis.
Amarus.
Acerbus.
Acidus, &c.

3. Color.

Albus, cui subjicitur candidus.

Flavus---luteus, cereus, croceus, aureus, melleus, citrinus, fulvus, vitellinus.

Rubeus--puniceus, flammeus, sanguineus.

Purpureus--Violaceus, gilvus, brunus.

Viridis---prasinus, herbaceus, æruginosus, porraceus.

Cæruleus---glaucus, cæsius, griseus, lividus, cineraceus, pallidus, pullus.

Niger---ater.

N. *Color intuendus, non modò qui in superficie extrinsecus conspicitur, sed & qui intrinsecus delitescit sive compressione, attritione, sive modo alio conspicuus reddatur. E.g. Hyperici flores si digitis confricentur, rubrum exhibent, licèt lutei intuitu crescant.*

4. Qualitates tactiles.

Crassities, & tenuitas seu subtilitas, Crassum est, quod ægrè lævigatur, seu quod vix in tenues partes comminuitur. *Tenue* quod contra.

HOFMAN. *Crassities & tenuitas.*) Qualitates à modo substantiæ sumptas, quas Dominus Autor speciatim hic adducit, commodè ad Fluiditatem & Firmitatem cum Nobilissimo Anglo Roberto à Boyle referimus, cùm vix ulla distincta Materiæ portio, quæ vel Fluida vel Firma aut consistens non sit, in Universo reperiatur. Quod de SONO & FIGVRA adducitur, de nihilo est, parum ad res Medicas conferentibus.

¶ *Densitas seu soliditas, & raritas seu porositas. Densum*, quod poris vel exiguis, vel nullis pervium est. *Rarum*, quod multis. Huc cavum.

Durities & mollities: Durum, quod tactui resistit: *molle*, quod cedit.

Gravitas & levitas: Grave, quod in se coactum pondere, quàm mole magis est conspicuum. *Leve*, quod laxius mole quàm pondere.

Lenitas seu lubricitas & ariditas. Lubricum idem quod lentum est & viscidum. *Aridum* contrà.

Levitas & asperitas. Leve, cujus superficies est æqualis, seu in quibus omnia sunt æqualia (planta, æqualiter composita.) Huc *rotundum. Asperum* seu *scabrum*, in quo partes inæqualem situm habent, atque aliæ eminent, aliæ depressæ sunt. Huc superficies *hirsuta, pilosa, anguloſa, laciniata quæque, &c.*

Huc pertinent & dispositiones quibus res quæque mutabiles existunt, adeoque.

Combustibilis; incombustibilis.
Concretilis (ut Sal) inconcretilis.
Densatilis, indensatilis.
Ductilis, (ut metallum,) inductilis.
Exhalabilis (ut aqua, &c.) inexhalabilis.
Fissibilis (ut vena, arteriæ, &c.) infissibilis.
Flammabilis (ut pinguedo) non flammabilis.
Flexilis (ut Salix, &c.) inflexilis.
Fractilis (ut baculus, &c.) infractilis.
Friabilis (ut pumex, &c.) infriabilis.
Fusibilis (ut metalla, salia, &c.) infusibilis.
Humectabilis (ut spongia, &c.) inhumectabilis.
Liquabilis (ut Salia;) illiquabilis.
Mollificabilis (ut pix, &c.) immollificabilis.
Pressatilis [ut medulla sambuci, &c.] impressatilis.
Tractilis [ut nervus, corium &c.]

Sonus.

Tinnitus.
Sibilus.
Sonus gravis.
Sonus obtusus.

Figura.

Figura est quæ resultat ex conformatione & configuratione, quâ res scil.

1. Bene habita, pinguis, carnosa, succulenta, *vel è contra*, malè habita, macilenta, strigosa, gracilis, exucca.

2. Ampla, magna, extensa, vel è contra, &c.

CAPVT XXXV.

De Ætate seu Duratione & Sexu.

RÈs naturalis quælibet, & hinc ipsa medicamenta naturæ lege universali mutabilia sunt. Mutationis hujus causæ etsi evidentiores sunt, quæ extrinsecus accedunt, attamen præsupponitur quoque intrinsecus mutabilis cujusque natura, qua vel in melius vel in pejus mutati res destinata est, idque non modò quoad rei substantiam, sed & quoad vires. Hanc mutationem ex interna mutabilitate pullulantem determinat *ætas*, quam in asservationis doctrina durationem diximus.

Ætas crescentium non incongruè quadruplex statui potest. 1. *Initians* seu infantilis. 2. *Crescens*, Iuvenilis, adolescens. 3. *Consistens*, virilis. 4. *Decrescens*, senilis.

N. *Ab ætate initianti augescunt Crescentia ad consistentem usque ætatem, hinc imminuuntur paulatim, descendunteque ad interitum.*

Est verò ætas crescentium diversimodè mensurabilis.

Plantarum annuarum ætas initians est tempus *germinationis*, i. e. cum germinare incipiunt: Crescens est tempus *turgescentiæ*, i. e. cùm gemmas protrudere conantur: Consistens est tempus *floreſcentiæ*, i. e. cùm flores & fructus emittunt: Decrescens est tempus *marcescentiæ*, i. e. quo folia marcescere incipiunt ac decidunt.

Plantarum non annuarum, animaliumve ætates simili ratione pro cujusque speciei longævitate mensurabiles sunt.

Duratio signum est non postremum, quo rei [observatæ] integritas vel corruptio dijudicatur. V. g. Si qua ultra durationis suæ terminum asservata non mala fuerint, viribus languescentibus vel corruptis, alimentur.

Sexus distinctio non in animalibus solùm, sed & in stirpibus conspicua est: nec nominis tantùm, sed & rei: *Mares* in stirpium genere magnâ ex parte sunt Infructiferi; *fœmina* fructum edunt, ut Pœonia mas, pœonia fœmina; Mercurialis mas, mercurialis fœmina, &c. Hinc oritur & vitium distinctio, &c.

HOFMAN

HOFMAN. *Sexus distinctio in stirpibus conspicua est.*) Communiter sexus statuunt inter arbores & Plantas, tilia quædam mas. Pinus & Abies. Pœonia & Mercurialis. Quidam inde Mercurialem Marem ad generationem Maris, fœminam ad fœmellæ generationem commendant, idque contingere putant, si à conceptu succus statim bibatur, in vino ex uvis Sole siccatis & folia simul edantur ex oleo & sale decocta, vel etiam cruda ex aceto. Nulli arborum magis hæc in sexum distinctio, quàm Palmæ congruit. Verùm sexus generationem, non operationem respicit. Quasi natura joco & non seriò laboraret, inquit *HELMONTIVS in Dispens. modern.* § 4. de sexu sollicita, ubi androgyno & promiscuo contenta fuit. Et sexuum notis cùm non opus fuerit ad generandum, etiam easdem posthabuit in operando. Si duorum simplicium unum altero est fortius, non sexum, sed gradum denotat.

CAPVT XXXVI.

De Antecedentibus.

IN classe antecedentium celebrantur; 1. *Agens.* 2. *Objectum agibile.* 3. *Actio ipsa.* 4. *Locus.* 5. *Tempus* seu aër ambiens.

1. *Agens* (præcipuè naturale) rem motam & conversam sibi quadantenus assimilatam arguit.

N. Agripp. Philos. occ. lib. 1. c. 15. *Unaquæque res movet & convertit ad suum simile & inclinat ad seipsam, secundum totum posse suum, tam in proprietate, i. e. virtute occultâ, quam in qualitate, i. e. virtute elementali: Quandoque etiam in ipsa substantia, sicut in sale videmus: nam quicquid diu steterit cum sale, fit sal, omne enim agens cum agere cœperit, non ad inferius seipsum movet: Sed quodammodo, quo ad fieri potest, ad sui par & consentaneum: quod etiam manifestè videmus in animantibus sensibilibus, in quibus cibum non in herbam vel plantam nutritiva virtus permutat, sed in carnem transmutat sensibilem. Quibus in rebus inest alicujus qualitatis vel proprietatis excessus, sive insis ipsis per naturam, sive quandoque etiam per artem vel casum, ut audacia in meretrice; hæ res ad talem qualitatem, passionem, virtutem maximè movent & provocant. Sic ignis movet ad ignem, aqua ad aquam.*

HOFMAN. *Unaquæque res movet & convertit ad suum simile*) Ratio, quia naturalium agentium actio in objectum proprium terminatur, cum quo vel habeat symbolum, vel capax receptivum inveniunt illudque disponunt, juxtà dotem Naturæ sibi collatam, decretis periodis & modis, nisi impediatur ab incapacitate recipientis. Sic fermentum v. g. panis non fermentat vitrum pulverisatum, quia est objectum alienum & incapax. Sic fermentum stomachi humani non fermentat furfures, avenam, gramina &c. Sed panem, carnes elixas &c. Vis fermentalis in semine transmutat aquam in terrâ in herbarum naturam. Medicamentorum alterantium operatio consistit in tali partium textura & structurâ, ut poros humorum peccantium aptè intrare eorumque compagem recludere & solvere possint. Nullum menstruum solvit nisi in solvendo poros capaces, in quibus se quoad minima insinuare possit, inveniat.

¶ 2. *Objectum* (materia quæ agentis elaborationi subjicitur) etsi naturam suam sensim mutat, difficillimè tamen ac vix planè exuit.

N. *Sic stercus equi avenâ pasti, natura avenæ planè non exuitur. Lac fœminæ post assumptum purgans, purgatricis facultatis deprehenditur, Capra lithontripticis pasta præferitur reliquis in medicamentis lithontripticis.*

HOFMAN. *Objectum nisi naturam suam sensim mutat.*) Quamvis assumptæ omnimodâ transmutatione formam sanguinis vel chyli assumant & acquirant, hi tamen conservant nonnullas obscura accidentia priorum ciborum, sic animalia, quæ vescuntur piscibus, ut anates, anseres, gallinæ redolent pisces, & non solùm caro eorum, sed & ova gallinarum halecum intestinis pastarum ea redolent. Lac vaccinum redolet porrum, quo vaccæ tempore vernali fuerunt pastæ. Capones carnibus vipetinis nutriti non solùm faciunt contrà sterilitatem, sed & sanguinem purificant. Cordiales plantæ irrigatæ succis solani, napelli, cicutæ, mezerei &c. deleteriam induunt qualitatem. *CL. HELMONTIVS* vocat vitam Mediam, sed parùm accuratè. Nos Formas subordinatas in scenam producimus, à quibus dicta fluunt accidentia atque hæ formæ, dum sunt sub alterius formæ specificæ dominio, materiæ indolem redolent, quasi subjugatæ, excusso autem jugo Naturam formarum specificatum induunt. Hoc non concesso, nulla erit medicaminum potestas, nec morborum occasio, nec aliorum effectuum reddi potest ratio. Nihil felicius operatur ad sanandum, quàm quod per sui transmurationem penitissimè intravit, & proximè unitum est illi, quod sanari debet. Econtrà ab isto etiam transmutationis modo omnia morborum seminaria originem trahunt ab assumptis cibis, potu, medicamentis, venenis aut ab inspiratis ab aëre, aut contagiis aliunde haustis, nam istæ qualitates producunt sibi simile in specie, quoad contrariatur fermentis viscerum, & secundum gradus suæ virulentiæ symptomata vel sævioria vel mitiora, Morbos vel Mortem inducunt.

3. *Actio* [motus quo res constituitur] prout diversa est; ita diversam rei factæ naturam arguit. Modum sive in productione rerum spectes, sive in collectione, sive in assevatione.

N. *E. g. Excrementa alvi, quia elaborationi minus fuêre subjecta, quam fel, magis de natura nutrimenti participant, minus de natura ex elaboratione acquisita. Sambucus quomodo pro diverso collectionis modo diversis polleat facultatibus, supra diximus.*

4. *Locus* uti diversas sortitur temperaturas, ita diversitatem in plantis operari potest: & tantam aliquando in plantarum virtutibus mutationem causat, ut non solum hujus disciplinæ rudimentis initiati sæpenumero fallantur, sed in earum virtutibus inquirendis & medici, & qui non parum philosophiæ studiis navant operam, Ioh. Bapt. Port. Mag. lib. 1. c. 16. Vide & supra c. 13.

5. *Tempus* cœleste variat rerum nativarum proprietates non modo quoad gradus, i. e. quoad magis & minus, sed sæpenumero quoad species seu proprietates ipsas. E. g. Hypericum tempore debito collectum, fugat lumbricos, quod non facit, si secus decerptum sit. Hinc Canon. Qualis est constitutio stellarum, talis censetur & natura sublunarium subjectorum. Est autem constitutio stellarum vigorosa & fortunata in fortitudinibus, debilis & infortunata in debilitatibus ac infortuniis. Vide supra c. 23. ut & cap. 12. &c.

N. Avicen. l. 2. tr. 7. c. 5. *Plantæ quæ serenio ac clarò aëre colliguntur, sunt meliores iis, quæ colliguntur, si dispositio aëris humida ac pluviosa fuerit.*

HOFMAN. *Qualis constitutio stellarum, talis & censetur natura sublunarium.*) Ratio, quia astra suprema cum astris inferioribus in effectu symbolizant. Radix pœoniæ intempestivè collecta sæpè sine successu usurpatur, quæ autem Sole existente in Libra & Luna in cancro crescente Lunâ evulsa fuerit, ægrorum collis aut brachiis appensam ab initiatibus epilepticis liberare dicunt. Sic *des Grandi Près Medicus Gratianopolitanus* in observationum, quas *D. Riverio* communicavit, postremâ, se externâ pœoniæ radicis ritè collectæ applicatione modo memorato epilepticos curasse seriò testatur. Etsi exindè concludit summè utilem esse in Medicinâ faciendâ Astrorum observationem, tamen antequam Astrologorum placitis tantum tribuatur, siderum in simplicia influxus severis & idoneis experimentis manifestius, quàm hactenus evincendus est.

CAPVT

CAPVT XXXVII.

De Consequentibus.

IN consequentibus signa celebria sunt *Nomina, Testimonia, Effecta seu actiones & experientia.*

Nomina rerum indagâsse non parum ad rei cognitionem juvat. Etenim, præterquam quod nomina, rerum notæ ac imagines sunt, earumque conceptus ac figuras phantasiæ imprimunt, utplurimum certis de causis imposita esse constat. Sic dictus rubinus à colore rubeo, chrysolithus ab aureo. Sic lapis ostiocollus quòd ossium fracturas conglutinet, nephriticus, quòd renum calculo succurrat. Sic dicitur fel terræ à sapore amaro, Glycyrrhiza à dulcedine, Glycypircon, i.e. amaradulcis, à sapore utroque quem refert. Sic nominatur Saxifragia, quòd calculum frangat: pulmonaria, quòd pulmonibus conveniat: tussilago quod tussi. Sic dicunt Germani **Fieberkraut/** Febrifuge ou Chasse fievre. *Feevervort.* **Koorts-kruyt** / febrifuga; [id est, centaurium minus] quum febrim fuget, &c. Sic sunt lingua cervina, lingua avis, bursa pastoris, palma Christi, &c. à similitudine quam cum rebus obtinent.

N. *Præ reliquis linguis prævalet lingua hebraica, nimirum primus parens, quia integram rerum cognitionem possidit, imposuit nomina rebus convenientiora, naturamque rei exprimentia, &c.*

Testimonia sunt authoritates, quæ rem ore vel scriptis attestantur. Merentur hæc fidem prout à persona fide digna proveniunt.

Effecta seu *actiones.* Nimirum actiones rem talis naturæ esse arguunt, qualis illæ deprehenduntur, atque adeò secundùm eandem illam naturam res conjecturantur activæ. Vide cap. 40. nu. 4.

N. *Actiones vocantur nascendi, florendi, generandi, crescendi, prolificandi, fructificandi, concoquendi, pariendique modus, & quo amore se prosequantur, horreant, & se invicem alliciant.*

Experientia fontium reliquorum ceu complementum existit. Illi enim opinionem fere ingerunt, hæc certitudinem, atque adeò non inscitè rerum magistra majoribus dicta est. Experientia puta sufficienter ac ritè demonstrata. Namque uti hæc rerum magistra est: Ita quoque si minùs sufficienter illa acquisita sit, fallax seductrixque esse poterit. Hinc certæ in Experientiæ judicio notandæ conditiones.

1. Experientia sit aliquoties comprobata.

2. Res, in quibus fit experientia, similiter sese habeant. Res dico non tantùm subjectum, in quo fit experientia, v. g. in homine, sed & materiale objectum, de quo fit experientia, v. g. de herba, &c.

N. *Hinc præstat experientiam fieri & de rebus simplicioribus, V. g. In virium indagatione. 1. Non temerè fidatur experientiæ unicæ. 2. Res de quibus fit experientia, si secundâ vel tertiâ vice ea fiat, semper sint uniusmodi dispositæ, non qualitatibus alienis corruptæ, nec ætate vilescentes, &c. 3. Subjectum in quo fit experientia, sit Corpus humanum, non caninum, vel simile. Nam in alio corpore acquisitæ experientiæ fallere in homine potest. Serpens integer ciconiæ cibus est, homini mors, &c. Nec & hoc prætereundum, necessum esse, corpora illa humana repetitis vicibus similiter sese habeant, eodem scilicet morbo laborent, ætate ac temperamentis conveniant, vel non adeò discrepent.*

HOFMAN. *Experientia fontium reliquorum &c.*) Reperiuntur plurimi Medicorum, qui nihil nisi experientiam ingeminant, sed isti, quod dicunt, ipsimet nunquam intelligunt, vanâ & frustraneâ sæpè experientiâ turgidi, & certis ex naturâ petitis rationibus destituti. Illud enim Nos demum in hâc Naturæ scientiâ scire sum persuasus, quæ manuali experientiâ addiscimus, & ubi Natura per naturam explicatur, latens scil. per patentem, prout jam olim *Franciscus Baconus de Verulamio in suâ Naturali & Universali Philosophiâ: Item de Augmento scientiarum*, qui in hoc glaciem fregit, & *Nobiliss. Cartesio & Roberto à Boyle* ac aliis lampada tradidit, quibus tamen alii in totum, quod dicitur, deficiuntur. Quanquam verò hæc Nostra ætas Artis incrementa tueatur, dum inventa cumulat inventis, hærent ea tamen adhuc inter initia, obsessa haud rarò difficultatum spinis. Interea qui anxiè scrutetur latentes Naturæ recessus, unde eruat Medicamentorum opes, vel rarus est, vel immanissima sentit obstacula, quæ pedem retrahunt, imò prosternunt penitus, vel ab occultis invidorum calumniis vel apertis hostium insultibus.

CAPVT XXXVIII.

De Similitudine.

HOFMAN. Hîc quæritur *quid de Ejusmodi Signaturis sit judicandum? CL. HERMANNVS CONRINGIVS ingeniosissimus Naturæ Mysta de Hermetic. Medicin. eruditissimo relatu Cap. 20.* Miror, inquit, applausum inveniisse hanc doctrinam apud quenquam extrà Paracelsi sectam constitutum. Neque enim hujus ullum vestigium apparet in omni priscо ævo. Nam si color, si figuræ probare sese debeant pro certis virium signis, ubique semper in omnibus valeret illa collectio. (Certè quàm accuratissimè, ut omnia;) jam verò innumera neque colore, neque figurâ conveniunt cum partibus corporis, quibus medentur. Ex adverso conveniunt, quæ mederi non possunt. Nunquid enim vel sola vel omnia flava bili flavæ, sola vel omnia nigra atræ bili, sola vel omnia alba pituitæ commodant? Par ratio est omnium figurarum. Palma Christi v. g. manum belle exprimit, & tamen affectibus manuum non insigniter prodest, imò vix prodest. Inanis verò est argumentatio; si figura illa & colores non sunt institutæ ad vires illas significandas, frustrà esse à Naturâ conditas. Quemadmodum videlicet stirpes istæ, quantæ quantæ sunt, corpora sunt naturalia, in orbis totius complementum primariò, in hominis autem usum non nisi secundariò & ex parte condita, (ante Morborum in hanc mundanam scenam ingressum, ita & colores suos & figuras eædem stirpes acceperunt, non tam humanum in usum, quàm proprii finis gratiâ, eoque quod aliqua in his sit cum homine similitudo seu harmonia) id totum ex accidente est, & Naturæ quodam casu. *CL. CONRINGIVM rami vidit.* sequitur *Nobiliss. HELMONTIVS in Dispensat. Modern.* Homo, inquiens, non Naturæ & vicissim Natura non est hominis simulacrum, icon aut sculptrum. Ipse Deus creavit simplicia ad destinatos usus conditorum necessitatum. Herbarum dotes sunt ex creatione, non ex possessoris usurpatione. Nam proprietates jam suis inerant herbis ante peccatum, mortem & necessitatem. Deus dat scientiam simplicium, cui vult ex gratiâ, non per Naturæ signa. Quid cum pleuritide cognationis habet dens apri, sanguis hirci, virga tauri, fimus equi, vel herba bellis. Deus omnia ad sui gloriam & decorem universi creavit, per accidens autem ob futuros ex contagente morbos

¶ Dicta signa considerantur non modò in sua natura simplici, sed & quatenus deprehenduntur in rebus seu objectis diversis convenire. Nimirum convenientia signorum conjecturare facit convenientiam signati. De simili enim idem judicium.

Est autem convenientia similitudo qua res rem repræsentat, id est mentiri videtur seu æmulari: sive scilicet figurâ id fiat, quæ potissimæ hîc considerationis, sive qualitatibus sensibilibus solis, sive actionibus & moribus, &c. Quinimo & antecedentium similitudinem spectasse nonnunquam juvat.

Sic repræsentant

Partes humanas videlicet:

Caput, Papaver, Juglans, nux Indica, pœoniæ folliculus, scyllæ radix, agaricum (repræsentat cerebrum.) fl. lil. convall. Umbella Dauci (nondum explicita.) Omnis generis nuces. Rutæ summitates (sinus cerebri referunt) Rosa. Flores coronas mentientes

tientes uti primula veris, lychnis coronar. Cariophylli.

N. *Medulla ſambuci medullam ſpinalem refert.*

Grana ejus, caput.

Oculos: Grana herbæ paris, fl. Euphraſiæ, anthem. calthæ, hieracii, argemon, anemon. ſcabioſ. &c.

Dentes; Hyoſcyamus ſine ſiliquis, acini mali punici, pinei nuclei, dentaria, folia vermicularis, radix chelidon. min.

Aures; aſari folia, cochleæ.

Naſum; fol. mentaſtri aquatici.

Oeſophagum; canales allii; cæpe, leviſtici.

Guttur ſeu *tracheam aſperam*; pyrola, uvularia, cervicaria, caſſia fiſtularis, flores periclymeni.

Diaphragma; Alchimilla.

Pulmones, pulmonaria ſaxoſa, pulmonaria maculoſa, pulmonaria quercina.

Cor; Citri fructus, anthoræ radix, alleluja, fructus anacardi.

Iecur; Lichen, fungus betulæ, quercus, Iecoraria.

Venas Iecoris aut lienis excarnatas; Summitates anethi, fœnicul. aſparag. centaur. min. cærefol.

Lienem; Scolopendrium, lingua cervi, lingua avis dicta, lupinus.

Venarum vel arteriarum truncum excarnatum; abſynt. artemiſia.

Ventriculum; folia cyclaminis, Zingib. galanga.

Inteſtina; convolvulus, calam. arom. Caſſia fiſtularis, lumbrici.

Veſicam; Alkekengi, nux veſicaria, colutæa, ſolanum.

Pudenda; Arum, fabæ.

Ligamentum umbilicare, utero infixum; nymphææ ligamenta ſeu caulis.

Teſticulos ac *genitalia*; ſpecies omnes orchidum, ſatyrium, dracunculus, porrum, boletus cervinus.

Uterum; piſtolochia, ariſtolochiæ radix (radix cava) grana actes, Sambuci, cyclamen, placentam refert.

Renes; portulaca.

Articulos; hermodactylus, [ſcilicet quæ geniculata,] *harundo*; ſarſa pariglia.

Manum; palma Chriſti.

Capillos; muſcus arborum, capillus veneris; abrotanum.

Repræſentant humores:

Bilem flavam, plantæ floribus vel ſuccis flavis croceiſve, vel animalia ſimilia. Eaque vel in alimentorum numero ſunt; ut Cuminum (lividi coloris) crocus, beta, ficus, mel, &c. Vel in medicamentorum, ut; aloë, ſena, (floribus ex pallido luteis) abſyntium (aureo comarum flore) tithymali floribus croceis.) Colocynthis (flore & fructu luteo,) ricinus (flore & fructu luteo,) ricinus (flore flaveſcente,) rhabarbarum, &c.

Bilem praſſinam; Quæ viridi & herbaceo colore prædita, ut, blitum, atriplex (herbaceis floribus.)

Bilem pallidam; bryonia (florib. pall.)

Bilem atram; Quæ floribus, foliis vel ſucco nigreſcunt, purpuraſcunt; cœruleive ſunt coloris, ut: fabæ (floribus maculoſis) multaque legurninum genera floribus purpureis obſcuris, v. g. ſmilax hortenſis, vicia, blitum (folio nigro) tubera, carnes ferinæ. Cicer (flore cœruleo) veronica (fl. cœrul. vel purpur.) borrago: bugloſſa, &c.

Pituitam; plantæ albifloræ animaliave albicoloris, v.g. cucurbita (fl. candidis,) fungi albi, lactuca, caro ſuilla, agnina, &c. agaricum, &c.

Sanguinem; quæ rubri coloris ſunt, vel rubro colore tingunt, ut; Santalum rubrum, rad. chinæ, filicis, acetoſæ, &c.

Miſtos humores, quæ miſti coloris ſunt, ut iris.

Lac & ſperma, quæ ſuccum lacteum fundunt, ut Lactuca, ſonchus, carduus lacteus, &c.

Repræſentant animalia bruta eorumque partes, ſcil.

Scorpionem; Radix yerva, Cyperi.

Serpentes & Viperas, Biſtorta; Coronopus ſylveſtris ſeu ſerpentina, (radicibus conſtat tenuioribus contortis in anguis formam,) Scorzonera.

Herinaceum; echinati caſtaneæ cortices, dipſaci capita, carduorum fructus.

Animalium cornua; cuminum contortis ſummitatibus, &c.

Repræſentant morbos:

Calculum: omnis generis calculi (criſtallus, ſilex, &c.) milium ſolis, radix ſaxifragiæ alb. cortices lapidei nucleorum ut & nuclei ipſi, cruſtacea omnia.

Exanthemata: Lentes.

Excreſcentias: Agaricum, gallæ, & reliquæ arborum excreſcentiæ Lichen petræus veſiculis inſignitus, quæ referunt veſicas jecori nonnunquam adnatas.

Ficus ani: Scrophularia radice nodoſa.

Herniam: Perfoliata.

Hydropem: Bryoniæ radix (habet ſignaturam pedum hydropici.)

Icteritiam: Chelidonia (ſucco flavo) Crocus, Centaurea.

Lentigines, Lichenes, Impetigines: Betulæ cortex albis intus maculis, Lichen arboribus innaſcens.

Maculas: Allium, arum, ariſarum, perſicaria, pulmonaria (foliis ſcil. maculoſis.)

Polypum: Chelidoniæ minoris radix, Polipodii radix.

Scabiem: Polypodium in dorſo ſcabritiem refert; Sabina (ſuperficiei ſcabra) Aſelli.

Spaſmum: Limaces (levi occaſione ſeſe contrahunt) erinacei, lumbrici, aſelli, &c.

Vomicas & Abſceſſus: Tubercula arborum cum lacrymis inibi contentis: V.g. lacryma ſeu reſina novellarum abietum è tuberculis.

Vulnera: Perforata, mille folium (quia pertuſa ſunt & ſanguinem expreſſum exhibent.)

Tumores: Bardanæ tubercula; die Kletten. Enfleure. *Thesvvelledknobs of the Burdock.* Oegezwollen knobbelen van de kluſſen.

CAPVT XXXIX.

De cognitione qualitatum manifeſtiorum.

A Fontibus ſignationis ad ſpecies deſcendimus; quæ etſi dari variæ poſſint, quippe nunc cognoſcendæ ſunt ipſæmet rerum ſpecies, nunc facultatum vigor, &c. Attamen, quia Medici de indagandis viribus præcipuè ſolliciti ſunt, harum inueſtigationem potiſſimùm aggredimur; ſpecierum cognoſcendarum cupidum ad authores remittentes, qui magna inde compilarunt volumina. Si qua tamen ex ipſis neceſſaria fuerint, ſive ad diſtinguendam ſpeciem à ſpecie, ſive ad dijudicandam rem genuinam à falſa & adulterata, ſuis locis breviter indicare ſtudebimus.

N. *Præmittere hic placet: rei cujuſque qualitates ſenſiles (quippe quæ ob oculos ſunt,) diſpoſitionem bonam malamve ſine difficultate arguere, adeoque res bonas cenſeri, quarum ſapor, odor, color, craſſities, tenuitaſve ſoliditas aut raritas, durities, vel mollities, gravitas ſeu ponderoſitas aut levitas, &c. ſecundum naturam ſe habent; malas, è contra. His ſi ſigna reliqua addideris, circumſtantiaſque productionis, collectionis & aſſervationis conſideraveris, adeoque penſitaveris, quibus cauſis, qua materia, quo tempore, quo loco, quo modo, res (E.g. nativa, tum producta, i. e. fata, enata, educata,) tum collecta, tum quoque, quamdiu, quibus vaſis & locis, ut & quo modo fuerint aſſervatæ, his, inquam, certius de concepta bonitate decernere poteris.*

Facultates medicæ vel *manifeſtiores* ſunt, vel *occultiores*.

Manifeſtiores, quas & generaliores dicere licet, ſiquidem generaliter ſine reſpectu alicujus membri aut morbi conſiderantur, ſunt *primæ* dictæ & ex his dependentes *ſecundæ*. Occultiores & quas ſpecialiores dixeris, ſunt, quæ partem aliquam certam morbumve certum reſpiciunt.

N. *Majores in inveſtigandis ſolis manifeſtioribus ferè occupati fuerunt; Recentiores ad occultiores quoque penetrare ſtuduerunt. Fontes majorum præcipui fuerunt.*

1. Experientia. 2. Ratio, eaque quintuplex, ſcilicet 1. ſumpta à velocitate tarditateve alterationis, (v. g. calfactionis, congelationis, &c.) 2. ab odoribus. 3. à ſaporibus. 4. à coloribus. 5. ab operationibus & virtutibus cognitis. Vid. Avicen. l. 2. canon. Modernorum fontes in inquirendis occultioribus ſumuntur præcipuè, ſi ſignaturæ ſimilitudine. Vide Bapt. Portam in phytognom. quem ſecuti ſunt Quercetanus, Crollius, Nollius.

HOFMAN. *Majores in inveſtigandis ſolis manifeſtioribus (qualitatibus) ferè occupati fuerunt &c.*) Vnde illud indiſcriminatum Chaos, *inquit CL. Zwelferus in Pharmacop. Reg. præfat.* & tenebræ pluſquam cimmeriæ in Medicinam invectæ ſunt, quod ea ſaltem, quæ palpavimus & ſenſibus tractavimus nudas ac materiales qualitates ſcilicet rudi Minervâ, aut ut Canis ad Nilum contemplati limus, guſtui ac ſalivæ noſtræ Myſteria Naturæ revelanda & decernenda crediderimus, prout & ut *Dominus Autor noſter* iiſdem inhæret veſtigiis, unde mille errores propullularunt: Et acutiſſimus ſcientiarum reparator Franciſcus Baconus, Baro de Verulamio apertè dicit, Elementorum commentum, quod avidè à Medicis acceptum, quatuor complexionum, quatuor humorum, quatuor primarum qualitatum conjugationes poſt ſe traxit, tanquam malignum aliquod & infauſtum ſidus infinitam & Medicinæ, nec non pluribus mechanicis rebus ſterilitatem attuliſſe. Præceſſêre Majores Noſtri, nos aberrantes Nos ad præcipitia comitati ſumus, ſolas ſenſibiles qualitates in Morborum cognitione & curatione aſpectantes. Cùm tamen alia potiùs tenere poſſimus veſtigia, queis non multi ex venerandâ antiquitate etiam antecelluêre, qui non ſemper calida frigidis, humida ſiccis &c. ſed calida calidis quandoque medicati ſunt, ibi ſcilicet, ubi malignitatem cauſam à totâ ſubſtantiâ agentem ſubodorati ſunt, optimè callentes, quòd calida calidis reſiſtant, non ut calida ſunt, ſed ut à totâ ſubſtantiâ reagunt. Appropriata & ſpecifica Medicamenta tuta alexiteriis altioris ſunt indaginis, quàm puræ effectæ qualitates & accidentia purè materialia, calor, & frigus &c. Nam ad hæreſes iſtas qualitatum & ſaporum, ex quibus rerum Naturæ, ſubſtantiam & activitates colligere hactenus aberratum eſt, multorum botanicorum rudis ſpeculatio induxit. Hi enim plantam, quam arnaram, ponticam ac linguam pungentem ſenſêre, ſuis aſſignatis gradibus & ſtatione calidam dixêre. Si quam inodoram, ſuccuſentam, acidam ut Lactuca, ſempervivum, acetoſa, hanc frigidis accenſebant. In aliis verò, ubi ratio ejus vel deficiebat, vel arguebat, Verbis Nos demulcebant, terminis ludentes, quædam non formaliter, ſed virtualiter vel eminenter calere, frigere & agere perhibentes. Colores porrò & qualitates etiam aſpectabiles eis anſam hæriolandi multa dedêre. Sic nix camphoræ & albedo frigiditatem eis depingit, cùm tamen inflammabilis ſit, inter undas exardeſcat & veterum naphtam æmuletur. Divinus ſenex Nos non tam ſalida, frigida, humida, ſicca, quàm acida, ſalſa, pontica, amara, ſubſtantias & concreta vult contemplari, in iis enim latent rerum ſemina & formæ, ex his ſympathiæ & antipathiæ emanant, nobiſque lumen communicant ut citò, tutò ac jucundè ſpecificis auxiliis morbos profligemus & deleteriis inſultibus agentia à totâ ſubſtantiâ opponamus. Cur autem hactenus à plurimis, qui totum Medicinæ oceanum ſibi videntur exhauſiſſe, & omnium errorum voragines evaſiſſe, præſtitum non ſit, communis error & primarum qualitatum nudus aſpectus avocavit. Medicamentorum igitur ſimplicium virtutem ſi ſanis contempleris oculis & rectâ examines ratione, illas non à qualitatibus primis, ſed à ſeminali virtute, à formâ ſubſtantiam indutâ, ejuſque influxu dependere videbis, ad quem à Patre Luminum juſſa fuit, ut ſic ageret, juxtà ordinem, nec non ad Lumina, quæ in iis reſplendent. Tot autem diverſa emicant in creaturis lumina, quot dantur individua & agentia, dum quodvis operatur juxtà ſpeciem & finem, ad quæ à DEO deſtinata ſunt. Hinc illa effectuum differentia, hinc remiſsè & intensè, hinc uniformiter, difformiter & quic. quid diverſitatis in effectu reſplendet, cauſæ agunt.

Qualitates primæ cognoſcuntur.

¶ 1. *Ex Sapore: Acer* vehementis caliditatis eſt indicium: *acutus* fit, cùm calor ad ſummum ſuperauctus eſt: *acerbus* eſt frigidus, ſiccus, & terreſtris: *acidus* eſt humectior quàm frigidior, fitque ubi cum auſtero plus humidi miſcetur: *amarus* fit, cùm calor plus, quàm par ſit, increbuit, ariditate & caliditate præſtans, ſiccitate ſcil. terreſtri: *auſterus* fit, ſi acerbus paulum remittatur, eſtque plus frigidus quàm humidus: *dulcis* exoritur ex temperata humiditate & caliditate: *Salſus*, ſi calor invaleſcit, ob id calefacit, abradit, abſtergitque: *Unctuoſus* ſeu pinguis, minùs quàm dulcis caliditate præſtat, atque aëtem participare videtur: *inſipidus* ſeu *aqueus* frigidæ ac humidæ ſtatuitur temperaturæ *Bapt. Port. in Phytogn.*

N. *Duo quæ hic moneam habeo. 1. eſt, quòd ut plurimum mixti occurrant ſapores, in quibus lingua facile decipi adeoque judicium errare poteſt. 2. eſt quòd ſapores potiùs qualitatum ſalinarum ſint, quàm elementalium primarum ſint indices. Verbi gratia Sapor* amarus *eſt naturæ ſalis gemmæ vel nitri, adeoque pollet facultate tergente, purgante, lumbricos fugante.* Acerbus *naturæ eſt aluminis & ſtipatur virtute aſtringente.* Acidus *eſſentiæ eſt ſalis ammoniaci, adeoque celebratur faculiate incidente, æſtum extinguente, diſſolvente, coagulante, (nimirum, teſte Quercetano, diſſolvit corpora, coagulat ſpiritus.)* Auſterus *naturam ſapit vitrioli, ea propter qualitatis eſt adſtrictoriæ, ſtipticæ, fermentativæ.* Salſus *naturæ eſt ſalſi aperientis, incidentis, abſtergentis.*

2. *Ex odore:* Odor ſaporis rationem ſequitur, magnaque eſt odoris & ſaporis cognitio. Hinc *odor gravis* bene olens utplurimum caliditatis eſt indicium; *fœtens*, frigiditatis ac humiditatis excrementitiæ *Mordax, amarus*, caliditatis: *acerbus, acidus*, &c. frigiditatis. *Inolida* ſunt ferè quæ humida.

N. Avicenn. l. 2. Canon. c. 3. *Odor, inquit, qui ſentitur, ſi mordacitas, aut declinans ad latus dulcedinis, omnes illi calidi: ſi aciditas mucida, lenta, & omnes illi frigiditatem (perhibent.) & bene olentia plurimum calida*, &c.

3. *Ex colore: Color albus & pallidus*, humidi temperamenti indicium, omnibuſque in rebus color albus imbecillitatem notare ſolet. *Flavus*, ex calore oritur. Flores „ qui ſuculento colore nitent, ex cibo pingui & humido proveniunt. *Bapt. Port. in phytogn. Rubeus croceus*, &c. immodicæ ſiccitatis & caliditatis argumentum. *Viridis* ſeu *porracei* coloris folia ex humiditate multa proveniunt.

N. Baptiſt. Port. in Phytogn. lib. 2. cap. 36. *Flores recenter nati ob nativum humorem coloratiores ſunt, aiate provecti verò pallidiores, decolorati & deformes.*

nam

nam ficciores ætate fiunt. Sic Avicenn. lib. 2. can. cap. 3. *Color albus in corporibus congelatis, quæ in se (habent) humiditatem, non est nisi ad substantiam frigidam, & in corporibus, quæ in se (habent) siccitatem, & divulsio non est nisi ad substantiam calidam & niger in utrisque per contrarietatem. Etenim frigus albificat humidum & denigrat siccum, & calor denigrat humidum, & album reddit siccum. Item; sunt quidam colores (tendentes) ad albedinem, & quidam eorum ad tinctturam rubram & nigram. Etenim tendens ad albedinem, si est in natura in specie frigidorum, est frigidior, & tendens ad alias (rubedinem & nigredinem) minus frigidus. Et si est natura ad calidum (vergens) & res è converso (se habet.)*

Ex tribus hisce præcedentibus primas tenet sapor, hinc odor, postea color. Avicenn.

4. Ex *qualitatibus tactilibus: Crassities* signum est 1. abundantium partium terrestrium. 2. humidarum, videlicet frigore congelatarum. *Tenuitas* partium igne arum vel aërearum. *Densum* vel est exiccatum, vel frigore congelatum concretumve. *Rarum* siccitatis comes. *Duri ies* ex sicco est & terrestri (nisi humorum repletio & inde tensio adsit) *Mollities* humiditatem participat. *Gravitas* comes est densitatis, *Levitas*, raritatis. *L nitas* ex humiditate est; *Ariditas* ex siccitate. *Lævitas* ex humiditate aërea vel aquea; est *Asperitas* ex siccitate.

5. Ex *dispositione* seu *mutabilitate*, ejusque recipiendi modo facili vel difficili: E. g. Quæ res recipit velociùs calefactionem, calida censetur, quæ frigefactionem, frigida. Similiter quæ velocioris est congelationis, illa frigidior est, & quæ velocioris inflammationis, ea est calidior, &c.

6. *Ab Ætate. juniora* humidiora ferè sunt, *vetusta* ficciora. Item crescentia dum immatura adhuc, austeritatem acerbitatemque ferè sapiunt & inde frigiditatem.

7. *A loco natali: Lacustres* plantæ temperamenti ferè sunt humidi & frigidi; quod & animalia dulci aquâ degentia imitantur. *Palustres* sunt ferè frigidæ ac sicciusculæ [ob aquam & terrestrem essentiam.] *Fluviatiles* sunt siccæ & insigniter calidæ, ut quoque linguam nonnullæ exulcerent. *Marinæ* sunt frigidæ & siccæ [frigidæ ob aquam, siccæ propter sal.] *Pinguis* humi accolæ sunt calidæ & humidæ, vel humiditate & siccitate temperatæ. *Iejuni soli* planta calida & sicca existit. *Mediocris terræ* convictrix, tepida est & naturæ nostræ familiaris. *Arenosi soli* planta est calida & sicca, tenuium partium. *Ancipitis vitæ* plantæ temperamenti sunt misti: Similiter & animalia ancipitis vitæ, mixti temperamenti sunt, & ut plurimum humidiora & excrementitia. *Plantæ amphibiæ*, in locis asperginosis enatæ, sunt frigidæ & siccæ. *Litorales* marinæ plantæ, salis naturam sapiunt, sunt ergo calidæ & siccæ. *Monticolæ* plantæ, ex agri exilitate sicci nascuntur temperamenti & ex solis apricitate, calidi; sunt insuper partium tenuium. *Campestres* mediocriter calidæ sunt & siccæ. Plantæ in *cavis locis* nascentes frigidæ sunt & humidæ [ob solis absentiam & soli fuliginem.] In *collibus* nascentes temperatæ sunt. *Sylvestres* domesticis sunt ficciores & frigidiores [si sint ejusdem speciei.] *Domesticæ* sunt mitiores & debiliores.

N. Dioscotid. in præfat. l. 1. ad Areum: *Magni referi, si ea loca, in quibus herbæ prodeunt, clivosa & ventis exposita sint & perflata, frigidaque & aquis carentia, cum his in locis vires earum longè validiores intelligantur, cumè contra, quæ in campestribus, riguis & opacis, caterisque locis à vento silentibus enascuntur, plerumque degenerent & minus viribus valeant. Sic &* Avicenn. l. 2. tr. 1. c. 5. *Illæ (plantæ) quarum collectionis loca sunt ventosa, vel quæ sunt aëri & vento exposita & sunt versus Orientem soli exposita, sunt fortiores aliis.*

HOFMAN. *A Loco natali &c.*) Cur *Dominus Autor noster* demum à Loco natali petit simplicium complexiones, hic enim tam parum ad hæc confert, quàm uterus materaus ad fœtus naturam. Semina autem, in quibus fermenta gliscunt, hâc in re utramque implent paginam, à quibus tanquam scaturigine fluunt odores, sapores, colores &c. Nec ex aquâ simpliciter, quæ ante fermentorum operationem nec sapida, odorata, colorata, nec alexipharmaca, nec anti-scorbutica, &c. sed pro diversitate fermentorum in seminibus delitescentium, quibus nubit, capax est recipere Myriades idearum & signaturarum; hic plantascit in absintio, coloris viridantis, amarescit & fit stomachicum & epaticum. Illic minerascit in Auro colore fulvo, in Argento albo, in vitriolo viridescit & cæruleo colore signatur.

¶ Ad eundem sensum ait & Quercetan. l. 1. defens. Herm. c. 8. Videre est simplicia vehementis Evacuationis, in montibus potiùs & saxosis locis, aut inter rupes, ubi nativa sedes est metallicorum spirituum quàm in pingui, & fertili loco luxuriare. Quæ ut mitiora & correctiora reddantur, ac sylvestrem illam suam naturam exuant, in domesticos hortos traducenda sunt & transplantanda.

8. *Ab operationibus.* Sic *calidum* censetur, quod subtile reddit, resolvit, abstergit, aperit, mollit, maturat, concoquit, discutit, incidit, attrahit, mordicat, rubefacit, adurit: &c. *Frigidum*, quod repellit, incrassat; crudum facit: &c. *Siccum*, quod constringit, exprimit: *Humidum*, quod inflat, abluit, lubricat, lævigat, &c. Avicenn. l. 2. can.

N. *Facultates hæ pleræque rectius salibus acceptæ feruntur.*

9. Hisce *Experientiam* superaddere necessum est; quæ sola, reliqua ferè omnia certitudine vincit: Observatis tamen conditionibus, ad experientiæ certitudinem requisitis. De quibus supra c. 37.

Qualitates secundæ cognoscuntur.

E datis qualitatibus primis: Nimirum his cognitis non possunt non innotescere, & qualitates secundæ utpote quæ primarum proximè pedissequæ sunt. E. g. calidum reddit subtile, abstergit, aperit, maturat, concoquit, discutit, incidit, &c. Non parvi autem hic momenti est, sapores examinare; atque secundùm eos, uti supra diximus, qualitates secundas demetiri.

CAPVT XL.

De Investigatione qualitatum occultarum.

FAcultates occultiores *ex similitudine* inprimis conjecturantur, hinc *experientiâ* confirmantur.

N. *De facultatum occultiorum investigatione qui prolixius erudiri satagit, consulat Phytognomonicam Joh. Baptistæ Portæ. Signaturas Crollij basilicæ suæ annexas: Quercetani signaturas in libro de prisca medicina collectas: Nollium in physicis. Nos compendij studio, quàm brevissimis eam regulis includimus, Et sunt.*

1. Plantæ, quæ repræsentant *partem* aliquam hominis, habentur eidem salubres [puta nisi subsit venenata qualitas.] Sic *capiti conveniunt capitata: Juglans, nux indica, &c.* Idem sentiendum de animalibus eorumque partibus. *Sic confert Lien, lieni; Epar, epati,* &c.

2. Plantæ quæ colore suo, &c. repræsentant *humorem* [in homine] eidem convenire conjecturantur,

adaugendo, si in alimentum venerint, expurgando, vel corrigendo, si in medicamenta, *V. g. Bilem flavam generant, quæ in alimenta veniunt crocei flavique coloris: crocus, beta, ficus, mel, &c. Vide supra c. 38.*

3. Quæ repræsentare videntur *morbum*, morbosumve habitum, ad curationem ejusdem facere statuuntur; Sic prosunt in calculo, ea quæ repræsentant lapides. E. g. milium solis, testæ ovorum, &c. Sic abolent maculas herbæ & animalia maculosa: squamas, squamosa. Sic sanant perforationes corporis, i. e. vulnera herbæ scil. perforatæ: Sic plantæ quæ gummi & resinas resudant, ad gummi & pus valent. Plantæ & animalia tumentia, tumentibus partibus prosunt. Plantæ & animalia quæ caudicis fissionem & vulnera patiuntur, ad glutinanda vulnera faciunt: Quæ corticem cutemve facilè abjiciunt, ad mundandam cutem. Vide Ioh. Bapt. Port. Phytogn. l. 5. & supra c. 38.

4. Plantæ & animalia qualiter in *actionibus* & *moribus* deprehenduntur, taliter & in homine statuuntur operari.

N. *Nimirum uti diximus c. 36. Unaquæque res movet & convertit ad suum simile. Si igitur volumus operari ad aliquam proprietatem vel virtutem; quæramus animalia vel res alias, quibus talis proprietas vel actio excellentius inest. Quid autem per actiones intelligatur, diximus cap. 37.*

Sic res sterilis creditur reddere homines steriles, V. g. Lactuca, filix, salix, sabina, &c. Vt & animalia sterilia, mulus, &c. Sic res salaces & fœcundæ fœcunditatem inferre censentur & ad venerem facere. E. g. Passer, stincus, &c. Plantæ multiferæ, animaliaque multipara facere ad conceptum statuuntur, &c. Plantæ longævæ perpetuoque virentes, vigorem homini conciliare dicuntur. Herbæ & animalia voracia, concoquendi facultatem hominibus præstare. V. g. lucii, lupi. Animalia, quæ ingenio & docilitate valent ad hominum intelligentiam & memoriam valere. Econtra quæ indocilia, ruditatem conciliare. Animalia tristia, tristes efficere; somniculosa, somniculosos: Vigilantia, vigiles; ferocia, feroces; iracunda, iracundos, &c. Bapt. Phytogn. l. 6. & 7.

5. Plantæ quæ inter se vel cum parte aliqua animalis, quoad *signaturam* conveniunt, & viribus convenire statuuntur.

N. *Configuratio, i. e. similitudo signaturæ quæ in uno & altero deprehenditur, ceu effectus similis præsupponit similitudinem utriusque interni agentis, idque tanto evidentius, quanto signatura illa fuerit arctior. Sic conjecturantur alexipharmaca quæ C. Cervi mentiuntur, serpentesve repræsentant, &c. idque ex hoc fundamento; quòd id quod C. Cervini figuram gerit, à simili principio interno sit productum, à quo idem illud Cornu. Similitudo igitur principii conjecturare facit similitudinem virium.*

Et tantùm de Isagoge, &c.

PHARMA-

PHARMACOPOEIÆ MEDICO-CHYMICÆ,

LIBER SECVNDVS.

DE OFFICINA.

HOFMANNUS.

IN antecedentis *LIBRI I. Cap.* 28. egit *Dominus Autor* jamdum *de Rerum asservandarum Loco, & in hoc Libro II repetit DE OFFICINA*, cùm tamen hæc nec re, nec ratione differant, quid enim *Officina* aliud est, quàm Locus seu Apotheca, in quâ simplicia & composita Medicamenta in quantitate & qualitate electissima debent inveniri cum instrumentis pharmacopoëticis, quid igitur opus fuit hic repetiisse? Præterquam, quod infrà aliàs singulorum simplicium ex regno minerali, vegetabili & animali desumptorum mentio fiat. Sed composita sufficiissent, de quibus quid animadversione & annotatu dignum occurrerit, sequentes ostendent paginæ.

CAPVT I.

De Definitione & Distributione Officinæ.

OFficina est pars pharmacologiæ, quæ seriem rerum medicamentalium secundùm classes officinales describit.

N. *Subjungimus classibus præparatorum composita quæque famosiora ac celebriora, utpote quæ non modò non patiuntur ad specialiores libros referri, sed & visa sunt regularum illustrationi inservire.*

Classes officinales voco, quæ officinis sunt usuales, sive extemporaneo usui eæ destinentur, sive asservationi usuique futuro. Suntque classes hæ tum Nativorum, tum Præparatorum.

Nativa sunt triplicis sortis: vel enim sunt naturæ, macrocosmicæ, vel vegetabilis, vel animalis.

E regno *macrocosmico* sunt mineralia vulgò dicta: Terræ, Aquæ, Lapides, Metallica seu mercurialia, salia, & sulphura.

Ex familia *Vegetabilium* sunt: 1. Aromata, Cortices, Flores, Folia seu herbæ, Fructus, Fungi, Ligna & Visca, Radices, Semina. 2. Succi, Olea, Resinæ; Gummi-resinæ, Gummi.

Ex *animalium* prosapia sunt: 1. Animalia integra; Partes carnosæ, membranosæ, Cornua, Ossa, crustacea seu testacea, Lapilli, Lac, Fella, Medullæ, Pinguedines seu axungiæ, Sanguis, Seva, Stercora, Vrina, Vngues & Vngulæ, Coagula.

Et hæc singula generatim hoc libro describuntur, subjuncti serie suorum præparatorum.

Præparata sunt: Aceta, Aquæ, Balsami, Boli, Calces, Cataplasmata, Clysteres, Condita, Confectiones, Conservæ, Decocta, Electuaria, Elixyria, Emplastra (Cerota) Emulsiones, Errhina, Epithemata, Extracta, Farinæ, Feculæ, Flores, Gargarismi, (collutiones) Gelatinæ, Infusiones, Iulepi, Lapides, Liquores (per deliq.) Magisteria, Masticatoria, Morselli, (Rotulæ) Moreti, Olea, Potiones, Pilulæ, Poma ambræ, Præparata, Pulveres (Trageæ) Species, Salia, Spiritus, Succi, Syrupi, Tincturæ, Trochisci, Vnguenta (Balsami Vnguentarii, Linimenta.)

CAPVT II.

De Terris.

TErræ Officinales sunt solùm, quas experientia medicamentalibus viribus imprægnatas edocuit. Tales sunt terræ minerales dictæ.

Terra Armena, bolus armena, vera seu orientalis.

Bolus vulgaris, Bohemica, Brundusiaca, &c.

Terra Iaponica. Terra Laubacensis.

Terra Lemnia. T. sigillata Turcica.

Terra Melitensis.

T. Silesiaca. T. sigillata Silesiaca.

Lignicensis, Strigensis.

Creta, Kreid. De la Croye, ou Craye. *Chalk, & Fullers Clay.* Kryt.

Gypsum, Gyps. Du Platre. *Parget*, or *Lime-playster. Gypsum.* Gyps/ ofte Kalck/ of Pleyster.

Marga, Mergell. De la Marne, qui est une sorte de terre blanche. *Marle. A kind of clay & chalk together.* Wergel/ kalckachtige kley.

Lithomarga, medulla saxorum, Steinmarck. Moüelle des pierres. *Marrow* or *Pith of Stones.* Merch van steenen.

Ochra, Ochergeel. De l'Ochre. *Oker* us'd in painting. Oker/ berch-geel/ gebruyckt by de Schilders.

Rubrica fabrilis, Röthe / Röthelstein. Terre rouge, ou Croye rouge. *Rattle-stone.* Ratelsteen.

Tripolis, Terra tripolitana.

Vires: *De Viribus terrarum, quia generali penicillo depingi nequeunt, l. 3. sigillatim agemus.*

Præparata communiora sunt, 1. Præparata in specie sic dicta. 2. Destillatæ aquæ, spiritus, &c. Vide partim infra in classibus præparatorum, partim lib. 3.

CAPVT III.

De Aquis.

AQuas officinales tum nativas esse, tum artificiales seu præparatas, libro superiore diximus.

In classe nativarum sunt:

Aqua fontana, Springwasser. Eau de Fontaine. *Fontain-water.* Fonteynwater.

Putealis, Brunnenwasser. Eau de puits. *Well-water*, or *pit-water.* Putwater.

Fluvialis, fliessend Wasser. Eau de Riviere. *River water*, or *running water.* Revier water. Vloeyende water.

Glaciei Martiæ, Mertzeneißwasser. Eau de glacé du Mois de Mars. *March-ice-water.* Water van Maert-ys.

Lacustris, stehend Wasser. Eau de lac. *Ditch-water.* Slootwater/ of Veen-water.

Pluvia nivea, Regen und Schnee-Wasser. Eau de pluye. Eau de Neige. *Rain-water and Snow-water.* Regen en Sneeuw-water.

Tonitrualis, Donnerregenwasser. Eau de pluye quand il tonne. *Thunder rain-water.* Donder-regen-water.

Ros majalis, Meyentau. La Rosée de May. *May-dew.* Mey-water.

His adjungi possent aquæ minerales, quales sunt acidulæ ac thermæ, verùm quia Officinis peregrinæ sunt, eas hîc loci prætermitto.

N. *Unicum quod hîc moneam est, quoties aqua simpliciter mentio fit, fontanam intelligi, eamque puram, limpidam, levem. Levitas enim uti spirituum copiosorum nota est, Exempli gratia, in Vino, cerevisia, &c. ita & in aqua bonitatis indicium non ultimum existit.*

Præparata usitatoria ex aquis præter pluviam destillatam rarissima sunt, nisi scilicet decocta, &c. quæ aquæ ope fiunt, huc referre velis.

CAPVT IV.

De Lapidibus.

LApidis vox tum inter nativa locum obtinuit, tum inter præparata. In nativorum numero sunt 1. Minerales lapides, de quibus hîc. 2. crustacei lapides, quales in capitibus quorundam piscium; de quibus in animalibus. 3. cortices lapidei nucum. 4. acini duriusculi, &c.

Lapides minerales officinales sunt.

1. *Lapides pretiosi* seu Gemmæ.

Amethystus, Amethist. La pierre Amethyste. *An Amethyst.* Amethist. Een steen van een violette coleur.

Carneolus, Sarda, Sardonier. La Carneole, *Sardius*, or *A stone of the colour of Flesh. Carneolus. Sardius.* Een steen van Vleyschc coleur. Carnelus.

Chrysolithus, Chrysolith. La Chrysolite. *A Chrysolite, shining with a golden colour.* Chrysolithus ofte Yacinth/ van een gouste coleur.

Granatus, Granat. La pierre de Grenat. *A Granat-stone.* Granaetsteen.

Hyacinthus, Hyacynth. La pierre d'Hyacinthe. *Lacinth*, or *Hyacinth.* Hyacinthus. Een Beemsteen Hyacint.

Rubinus Orientalis, Rubin. Rubis du Levant. *The Oriental Ruby.* Robyn van't Oosten.

Smaragdus, Smaragd. l'Emeraude. *An Emerauld.* Een Smaragd.

Huc Margaritæ, Perlen. Des Perles. *Pearles.* Peerlen.

Corallia, Corallen. Des Coreaux. *Corals.* Coraelen.

Lapis Bezoar Orientalis & Occidentalis, Orientalisch und Occidentalisch Bezaorstein. Bezoar du Levant & de l'Occident. *Bezoar-stone Oriental & Occidental.* Bezoar of Beversteen van het Oosten en Westen.

Ex his quinque κατ' ἐξοχὴν pretiosi dicuntur.

Granatus, Hyacinthus, Sapphirus, Sarda, Smaragdus.

2. *Lapides minus pretiosi.*

Lapis Ætites, Aquilæ, Adlerstein. La pierre d'Aigle. *Ætites. A stone like an Eagle with a white tail. Eagle-stone.* Arent-steen of Adelaer-steen.

Alabastrum, alabastrites. Alabaster. De l'Albatre. *Alabaster.* Alabastren/ Albaster.

Amiantus, alumen plumosum, Federweiß. La pierre Amiantus, ou Alun de Plume. *Earth flax*, or *Salamanders hairs: a kind of stone like Alum, yet more like wool.* Aerd-vlas/ gelick Alvyn.

L. Armenus, Armenerstein. La pierre d'Armenie. *Armenian-stone.* Steen van Armenien.

L. Calaminaris, Galmeystein. La pierre Calaminaire. *Calaminaris stone, out of which brass is drawn.* Calaminaer-steen.

Crystallus, Chrystall. Du Crystal. *Crystal.* Crystael.

Hæmatites, Blutstein. La pierre Hæmatite *Hæmatites. A blood-stone.* Bloedsteen/ een steen root gelick bloet/ die de bloot-loop stelpt.

L. Iudaicus, Judenstein. La pierre Iudaique. *The Jews-stoone.* De Jove-steen.

L. Lazuli, Cyanus, Lazurstein. La pierre d'Azur. *Azur stone*, or *Lazul stone.* De Lazuyren-steen.

L. Lyncis, Lyncurius, Luchsstein/ Donnersteil. La pierre de Lynx, *Lyncian-stone.* Steen van de Lynx.

Magnes, Magnetstein. La pierre d'Aimant. *A load-stone.* Magnetsteen ofte Zeyl-steen.

Marmor, Marmelstein. Du Marbre. *Marble-stone.* Marmer-steen.

L. Nephriticus, Grießstein. La pierre Nephritique. *Nephritick stone, for the reins.* Steen voor de Nierzucht.

Osteocollus, Wellstein / Steinbeinwelle/ Beinbruch. La pierre Osteocolle. *Osteocolla. A stone like a bone. Bonebinder.* Ostiocolla. Wallsteen/ gelick een been.

Pumex, Bimbsstein. La pierre Ponce. *A Pumice-stone.* Puym-steen.

L. Scissilis, Schiefferstein. La pierre Sciſſile. *A stone*

stone that may easily be cuter divided. Selenites. Schieverstone. Een steen die licht kan gesneeden worde. Een kliefsteen.

L. Serpentinus, Ophites; Serpentinstein. La pierre Serpentine. *Serpentin stone.* Serpentijn-steen.

Silex, Kieselstein. Un Caillou. *Flintstone.* Een kevsel-steen/ of vyerkeve.

Smiris, Smirgel. l'Emerille. *Smiois. A stone that glaziers eut their glass vvith. Smirgle.* Smirgel / een steen die glas snijdt.

L. Specularis, Selenites, Aphroselinus, Fraueneiß. La pierre Selenite ou Aphroselenon. *Selenites. A stone clear as glass, vvherein is a vvhite, vvich encreaseth & decreaseth as the Moon doth. A Specular-stone.* Maen-steen/ klaer als Crystal.

Spongites, Spongiæ lapis, Schwammenstein. La pierre d'Eponge. *Spungestone. A stone found in Spunges.* Een steen in Spongien gevonden.

Talcum, Talck. Du Talc. *Talk. The star of the earth.* Talck.

Huc calculus humanus.

Vires. *Lapidiosa omnia, teste Galeno l. 9. simp. desiccatoria vi pollent, tum exiccatoria sunt.*

Præparationes pro diversa natura lapidum diversæ quoque sunt. Unde & diversa præparata. Videlicet 1. Præparata in specie sic dicta. 2. Sal [impropriè sic dictum.] 3. Magisterium. 4. Liquor seu oleum. 5. Elyxir. 6. Essentiæ. 7. Flores. 8. Syrupi. 9. Ingrediuntur quoque alias medicamentorum compositorum formulas. De quibus plenius lib. 3. ut & infra in præparatis.

CAPVT V.

De Metallis, & quæ eis affinia sunt.

AUrum foliatum finum, Geschlagen fein Gold/ Blattgold. De l'or en feüille, tres fine. *Fine beten Gold. Leaf-gold.* Fyn geslagen Gout. Bladt-gout.

Duplicatum, Halb geschlagen Gold. De l'or en feüille, moins fine ou deliée. *Half beaten Gold. Double refined.* Half geslagen gout. Dubbelt gout.

Vilius, misturn, bicolor, Zwischgold. De l'or moins pur & mêlé de quelque peu d'autre metal. *Mixed, baser gold, party colourd.* Gemengelt/ slechter gout.

N. *Est aurum alcoholisatum ad scribendum,* Muschelgold. De l'or reduit en Alcohol, ou rendu tres doux, on s'en sert à écrire. *Musclegold, finely powdered.* Moschelgout / Gepulverseert.

Argentum foliatum finum. Blattsilber / geschlagen Silber. De l'Argent en feüille tres fine: *Leafsilver. Beaten silver.* Blad silver. Geslagen silver.

Duplicatum, halb geschlagen Silber. De l'Argent en feüille moins fine ou deliée. *Half beaten silver.* Half geslagen silver.

Æs, Cuprum, Kupffer. Du Cuivre. *Copper, Brass, &c.* Koper.

Æris squamæ crassiores, Kupffer/ Hammerschlag. Des lames de Cuivre ou d'airain des plus épaisses. *The scales, or shavings of brass.* De grove schubbe van koper. Hamer slach.

Æris flos, Viride æris, Spangrün. Du verdet, ou verd de gris. *Flovver of Brass, Vert-de-Greese.* Bloem van koper.

Ferrum, Eisen. Du Fer. *Iron.* Yzer.

Ferribatituræ, squamæ, Hammerschlag. Des Ecailles qui se separent du fer quand on le bat. *Scales beat off from iron.* Hamer slagen yser.

Limaturæ, Feilach. La limaille de fer. *Filings.* Alsvijlselen.

Scoriæ, Schlacken. De l'impureté ou Ecume du fer. *Dross* or *rust* of Mettals. Schuym en vuyghent van Metalen.

Plumbum, Bley. Du Plomb. *Lead.* Loot.

Ustum, calcinatum, Gebrand/ bley. Du Plomb brulé ou calciné. *Burnt or calcined lead.* Gebrant of gesmolten loot.

Stannum, Zinn. De l'Etain *Tin.* Tin.

Metallorum præparationes, Videsis lib. 3.

Metallis affinia sunt.

Mercurius, Queckstlber. du Mercure, ou Argent vif. *Quick-silver.* Quick silver.

Cinnabaris, Zinnober. Du Cinnabre, qui est un mineral croissant en Dybie, plus rouge que vermillon. *Cinnabar.* Cinnabar.

Antimonium, Spießglas. De l'Antimoine. *Antimony.* Antimony.

Hue *Excrementa à Metallis segregata.*

Bismuthum, Bißmuth. Du Bismuth, ou Etain de glace. *Bismuth.* Bismut.

Cadmia nativa metallica, Cobaltum, Muckenpulfer. De la Cadmie. *Naturall metallin Cadmia; Brass Ore.* Cadmia, een metael onder koper gevonden.

C. Factitia.

Lithargyros Auri, Goldglett. La litharge d'Or *Litharge of Gold.* Litharg, of schuym van gout.

Argenti, Silberglett. La litharge d'Argent. *Litharge of silver* or *the froth of silver.* Litharg, of Schuym van Silver.

Pompholyx, Nihili album, Tutia, Angenniche. De la Tuthie. *Tutty, the soil that comes of brass.* Tutia: die van koper vliegt. Præparata singulorum elabuntur, lib. 3.

CAPVT VI.

De Salibus.

SAlia in Officinis nativa sunt & præparata seu artificialia.

Nativa sunt.

Alumen rupeum, Roche, Alaun. Alun de Roche *Rock* or *roch-Alue.* Roß-Alaun.

Saccharinum, N. *præparatum est.*

Scissile, Spaltalun. Monde Glace. *Splitting Alum.* Scheur Aluyn.

Sal ammoniacum, Salmiac. du sel ammoniac. *Salt armoniack.* Sout van Ammoniacum.

Commune, gemein Saltz/ Speißsaltz. du sel commun. *Common Salt.* Gemeyn Sout.

Gemmeum, Steinsaltz. du sel Gemme. *Sal Gem. digged out of a mine.* Sal Gem. Sout genick Crystael/ gegraven uyt een steen-kuyl.

Nitri, Salpetræ, Salpeter. du sel Nitre, du Salpetre. *Salt of Niter.* or *Salt-peter.* Salpeter.

Vitriolum album, Galizenstein / Augstein/ Weißvitriol. du vitriol blanc *VVhite-vitriol.* witte Vitrioel.

Cœruleum, cypreum, Cyprisch Vitriol. du vitriol bleu ou de Cypre. *Cyprian, skie coloured* or *Roman Vitriol.* Cypriaen of Romeyn Vitriol.

Viride, gemein Vitriol. du Vitriol verd ou commun. *Green Vitriol, common.* Groen Vitrioel/ gemeyn.

CAPVT VII.

De Sulphureis.

SUlphur Caballinum, Caßschwefel. du Souffre le plus grossier & le moins pur. *Brimstone,* or *Horse Sulphur. dregs of Live-sulphur.* Solfer / paert Swaevel/ gemeyn.

Citrinum, gelber Schwefel. du Soufre jaune *Yellovv, Citrin Brimstone.* Geel Swaevel / of solfer.

Vivum, lebendiger Schwefel. du Soufre vif. *Live-Sulphur.* Leuendigh Swevel.

Ambra, Ambra-Grisea, Amber/ rechter Ambar. de l'Ambre, de l'Ambre gris. *Amber. Amber-greese.* Amber. Amber-grys.

Bitumina.

Asphaltos, Bitumen Iudaicum, Jüdenpech/ Brillenpech. Bitume de Iudée. *Iewes bitumen. A fat clay* or *slime, os the nature of brimston.* Jodepick / brandende gelyck solfer.

Carbo petræ, Steinkohlen. des Charbons de pierre. *Peter Coal.* or *stone coal.* Steen-cool/ of Peter-cool.

Gagates.

Naphtha.

Petroleum, Steinöl. de l'huyle Petrole, ou huyle de pierre. *An oyly stone.* Een olrst en.

Sperma ceti, Wallrath. de la Nature de baleine. *Sperma Cæti. Seed of the VVhale (so called)* Sperma Cæti. Sact vande Walvisch (soo men seyt.)

Succinum, Carabe. 1. Candidum. Agstein/ Bornstein/ Weiß. de l'Ambre blanc. *VVite Amber.* witte barnsteen.

2. Citrinum, gelber Bornstein. de l'Ambre jaune. *Yellovv Amber.* Geel barnsteen.

De singulis his agetur pleniùs l. 3.

N. *Crustacea, E.g. conchæ, &c. in animalibus describentur.*

CAPVT VIII.

De Aromatibus.

INter vegetabilia primum locum meritò sibi vendicant aromata, quippe quæ, uti reliquis communiora sunt, ita & in præscriptionibus (receptis ut vocant) simpliciter præscribuntur, non facta mentione aliquâ, sive ex radicum numero illa sint, sive ex fructuum, florum, corticumve. Talia sunt.

Antophylli, Mutternägelein. Une espece de Gyrofles des plus gros. *Some sorts of Cloves.* Nagelen van een groote slagh.

Calamus aromaticus, Calmuß / Wurtzrohr. Canne odorante, ou odoriferante. *Calamus Aromaticus,* or *sweet-cane.* Soet-ruyckende Calamus of Riet.

Cardamomum majus, groß Cardämomlein. Le grand Cardamome. *Greater Cardamom Grains of Paradise.* Grooter Cardamon. Paradijsche greynen.

Minus, Klein Cardamömlein. Le petit Cardamome. *Cardamom the less.* kleynder Cardamon.

Caryophylli, Nägelein. Des Gyrofles. *Cloves.* Nagelen.

Cassia lignea, Mutterzimmet. de la Canelle grosse. *Cassia Lignea, VVod-Cassia.* Hout-Cassia.

Cinnamomum, Canella. Zimmet/ Canell. de la Canelle. *Cinamon.* Caneel.

Costus Arabicus Verus, Cinamomum album, weiß Zimmet. de la Canelle blanche. *Costus Arabian.* or *vvhite Cinamon.* oude Arabische Costus. witte Caneel.

Crocus Orientalis, Orientalisch Saffran. du saffran du levant. *Eastern. Saffron.* Oosterse Saffraen.

2. Austriacus, s. Ungaricus, Oesterreichischer oder Ungarischer Saffran. du saffran d'Austriche, ou d'Hongrie. *Austrian, Hungarian Saffron.* Ongersc Saffraen.

Cubebæ, Cubeben. des Cubebes. *Cubebs.* Cubeben.

Folium Indum, Malabathrum, Indischblat. du Folium Indum. *Indian leaf.* Indiaensch Bladt.

Galanga major, grosser Galgan. de la grande Galange. *Galangal the greater.* Grooter Galangia.

Gal. Minor, Galgan. de la petite galange. *The less Galangal.* De Cleerner Galiangia.

Grana paradisi, Cardamomum Arabum, Paradyßkörner la graine de Paradis. *Grains of Paradyse, Arabian Cardamom.* Paradysche greynen.. of Arabische Cardamom.

Macis, Muscatblüt. la fleur de Muscade.. *Mace.* Foelie.

Nuces moschatæ, myristicæ, Nuciste, Muscatnüsse. des noix Muscades.. *Nutmegs.* Note-Muschaeten.

Piper album, Weiß Pfeffer. du Poivre blanc. *VVhite Pepper.* Witte peper.

Longum, langer Pfeffer. du Poyvre long. *Long Pepper.* Langge Peper.

Nigrum, schwartzer Pfeffer. du Poyvre noir. *Black Pepper.* Swarte Peper.

Schænanthum, Camelsheu. De la Schœnanthe. *Schœnanth.* Schoenanth.

Spica Celtica, Romana, saliunca, Celtisch Spick. Le nard Celtique. *Spike Celtick, Roman.* Celtische en Romeynsche spick.

Zedoaria, Zitwan. La Zedoaire. *Zedoary.* Zedoaria.

Zingi-

Zingiber finum album belletinum, Belladin Ingwer/ guter weisser Thron Ingwer. Du Zingembre blanc. *White Ginger.* Witte Gengber.

---debuli vel rubei, geel oder rother Ingwer. Du Zingembre Iaune ou rouge. *Yellow* or *Red Ginger.* Gecle of roode Gengber.

Vires: *Aromata in genere sunt calida & evidenter sicca, partium tenuium, hinc incidunt, attenuant, aperiunt, &c. Vide in singulis plenius.*

Præparata ex aromatibus fieri possunt formularum variarum: Apta scilicet nata sunt subire infusionem, decoctionem, confectionem, pulverisationem, adeoque immisceri possunt Electuariis, Trochiscis, &c. Potiora tamen & minùs vulgaria quæ inde conficiuntur, sunt: Extracta: Aquæ, Olea, Salia, Magisteria.

N. *Vis aromatum, quia in parte volatili potissimùm consistit, præstat inde conficere præparata volatiliorus naturæ, ut sunt destillata, &c.*

CAPVT IX.

De Corticibus.

Cortices Officinis usitatiores sunt.

1. Fructibus: cort. Aurantiorum. Pomerantzenschalen oder Rinde. Ecorces d'Oranges. *Orangeskins* or *peels.* Oranjeschellen.

Castanearum, Castanienschulffen. Pellures de Châtaignes. *Chesnutshells,* Kastanie schellen.

Citri, Citronenschalen. Ecorces de Citrons. *Citron peels.* Citroenschellen.

Glandium, Cupulæ glandium, Eichen Hütlein. Des Coques de glands. *Acorn-cups.* Eyckelen Hutten.

Granatorum Malicorium, Granat Appel-Rinde. Ecorces de Grenades. *Pomgranate-peels.* Granaet-appelschellen.

Iuglandis viridis, grüne Nuschalen. Ecorces de Noyer verd, *Walnuts green husks.* Groene schellen van Okernoote.

Limonum, Limonien. Rinde. Ecorce de Limons. *Lemon-peels.* Lemoenschellen.

2. *Ex arboribus & radicibus:*

Cort. Acaciæ, pruni sylvestris, Schlehedorn-Rinde. Ecorces d'Acace. *Barks of Acacia,* or *Blackthorn.* De schorsse van Acacia/ [by sommigen] wilde Pruymkens.

Radic. Cappar. Capparrinde. Ecorce de la racine des Capres. *Rinde of Caper-roots.* Schorssen van Capperwortelen.

Frangulæ, alni nigræ, Faulbaum-Rinden. Ecorces de frangula. *Barks of black-Alder-tree.* Schorsse van Swart Elsenhout.

Fraxini (interiores,) Eschern-Rinde. Ecorces de Fraine. *The inner-barks of Ash-tree.* Innerliche Schorsse van den Esschenboom.

Guajaci, die Rinde vons Frantzosen-Baum. Ecorce de Guajac. *Bark of Guajacum.* Schorsse van Guaiacum ofte pock-hout.

Rad. Mandragoræ.

Quercus, Eichene Rinde. Ecorce de Chéne. *Oak-bark.* Schorsse van Eycken houe.

Sambuci, ex frutice ac radice (medii,) mittlere Holderrinde. Ecorce de Sureau, ou Suier. *Middle bark of Elder shrubs & roots.* De middelste schorsse van Vlier-wortelen.

Tamarisci, Tamarissen-Rinde. Ecorce de Tamarisc. *Bark of Tamarisk.* Schorsse van Tamarische boomen.

Thuris.

Tiliæ (interiores,) die Rinde vom Lindenbaum. Ecorce de Tillot. *Inner bark of Linden* or *Teil tree.* Binnenste schorssen van den Linde boom.

Præparata: Ut cortices substantia differunt, alii nimirum conveniunt cum fructibus, alii cum herbis, quidam cum lignis, ita & diversis inserviunt præparatis. *Communiora tamen sunt,* conditi cortices [fructuum quorundam] item Extracta, &c.

CAPVT X.

De Floribus.

Flores Officinales sunt.

Flores Acaciæ, pruni sylvestris. Schlehendornblût.

Amaranthi purpurei, Floramor.

Anethi, id est, coma seu Umbellæ, Dillenblût.

Anthos seu Rorismarini, Roßmarienblût.

Aquilegiæ, Agleyblût.

Basilici, Basilienblumen.

Betonicæ, Betonicke.

Borraginis, Borragenbl.

Bugloss æ, Ochsenzüngabl.

Calcatrippæ, seu consolidæ regalis, Rittersporen.

Calendulæ, Calthæ, Ringelb.

Caprifolii, Periclymeni, Speckliljen.

Cartami, Cnici; Flor/Safflor / Wildsaffran.

Centaurii minoris, Tausendgüldenbl.

Ceraforum, Kirschenbl.

Chamæmeli seu camomillæ vulgaris, Camillenbl.

Romanæ, Römisch Camillenbl.

Cheiri, Gelbe Violen.

Cichorei, Wegtweißbl.

Cyani s. Bapti-seculæ, Blau Kornblumen.

Fabarum, Bonenbl.

Genistæ, Ginstern-Primmenbl.

Flor. Granatorum, Balaustia, Granatenbl.

Hepaticæ, albæ, nobilis, Lebertrautblût.

Hyperici, Johannisblût.

Iuglandis, Nußbl. Iuli Iuglandis.

Lavendulæ, Lavendelbl.

Ligustri, Hartriegel.

Liliorum alborum, Weiß Liljenbl.

Antheræ liliorum albotum.

Liliorum convallium, Meyenbl.

Malvæ hortensis, Winter-Rosen/ Maul-Rosen.

Meliloti, Steinkleebl.

Nymphææ albæ. Weisse Seebl.

Luteæ, Gelbe seebl.

Pœoniæ, Pfeonienbl.

Papaveris erratici, Rhœadis, Klapperrosen.

hortensis

hortensis, Magsamenbl.
Persici, Persigbl.
Populi, id est, gemmæ seu oculi, Pappelnospe.
Primulæ veris, paralysis, Schlüsselblumen.
Rosarum albarum seu potiùs pallidarum, weiß Rosen.
Damascenarum.
Rubearum.
Salviæ, Salveyblüt.
Sambuci, Hölderbl.
Saxifragiæ albæ, steinbrechbl.
Scabiosæ, Apostembl.
Schœnanthi, Camelhen/ &c.
Siliginis, Kornblüt.
Spicænardi, Spicanardi.
Stœchados arabicæ, Stechasbl.
Stœchad. citrin. Reinblumen.
Tanaceti, Reinfarnbl.
Tiliæ, Lindenblüt.
Tunicæ, Graßnägelein.
Tussilaginis, Hufflattichblüt.
Verbasci, Wulkrautbl.
Violarum martiarum, Violen.

Ex his famosiores sunt 4. qui peculiari nomine cordiales dicuntur, Borraginis, buglossæ, rosarum, violarum.

Præparata ferè omnis generis ex floribus compilari queunt, Decocta, Destillata, Electuaria, Infusiones. Unguenta, Emplastra, &c. minùs vulgaria tamen sunt: Succi inspissati, Extracta, Tincturæ, Essentiæ seu spiritus ac olea, &c.

N. *Flores qui constant ex parte volatili, vix quicquam vel parum salis exhibebunt, aptioresque sunt ad medicamenta, quæ sine diutina exhalatione parata prostant.*

Vires: *Vires florum etsi in genere describi nequeant, cum pro diversitate herbarum varient: attamen hoc loco notare expedit, recentes esse humidiores, adeoque ferè vi lenitivâ seu laxativâ pollere, quæ marcescentibus cum tempore adimitur.*

CAPVT XI.

De Foliis seu Herbis.

FOliorum & herbarum nomina in praxi seu receptis sæpissimè confunduntur, notantque folia à caulibus separata. Hæc si minutiora fuerint, summitates dici solent.

Herbæ usitatiores in Officina.

Abrotanum, mas, Stabwurtz.
N. *Fœmina cyparissus est.*
Absyntium ponticum, Römisch Wermuth.
Vulgare s. rusticum, gemein Wermuth.
Acetosa, Sauerampff.
Acetosella, alleluja, Buchampffer/ Hasenklee.
Agrimonia, Odermenig.
Achimilla, Ginnau.
Alkekengi, Halicacabus, Judenkirschen-Blätter.
Alsine, Morsus gallinæ, Hünerdarm.
Althæa, Bismalva, Ibiscus, Eibisch-Kraut.
Anagallis, Gauchheil.
Anethum, Dill.
Antirrhinum, Hundskopff/ Dorant.
Aristolochia longa, lange Osterlucey.
Arnica, Mutterwurtz.
Artemisia, Beyfuß.
Asarum, Haselwurtzkraut.
Auricula muris, Pilosella, Maußöhrlein.
Balsamitha, sisimbrium aquaticum, Bachmüntze.
Basilicum, Basilien.
Becabunga, Bachbungen.
Betonica, Betonien.
Borrago, Borretsch.
Branca ursina, Beerenklau.
Buglossum, Ochsenzunge.
Bursa pastoris, Teschelkraut.
Calamintha, Kornmüntze.
montana, Bergmüntze.
Capillus Veneris, adianthum nigrum, Frauenhaar.
Caprifolium, periclymenum, Weltwinde/ Speckhilien.
Cardiaca, Hertzgespan.
Carduus benedictus, Cardobenedictkraut.
C. Mariæ, Mariendistel.
Cerefolium, Körbelkraut.
Ceterach, Asplenum, Miltzkraut.
Chamædrys, Iva moschata, Gamanderkraut.
Chamæpitys, Iva atthetica, Nidridpin/ Je länger je lieber.
Chamæmelum Romanum, Römisch Camillen.
C. Vulgare, gemeine Camillen.
Chelidonium majus. Schöllkraut.
Ch. minus, Schorbockskraut.
Cichorium, Wegwart.
Cicuta, Wüterich.
Cochlearia, Löffelkraut.
Consolida regalis, Rittersporn.
Cuscuta Cassutha, Flachsseyde.
Cynoglossum, Hundszung.
Cyparissus hortulana, Gartenzypreß.
Dictamnus creticus, Cretischer dictam.
Dictamnus alb. Fraxinella, weisser dictam.
Ebulus, Attich.
Endivia sativa, Endivien.
Sylvestris, Sonchus, Saudistel.
Epithymus, Thymfelde.
Equisetum, cauda equina, Roßschwantz/ Schafkenheu.
Eupatorium Arabum, Ageratum, Leberkraut.
Euphrasia, Augentrost.
Farfara, Tussilago, Hufflattich.
Fœniculum, Fenchelkraut.
Filipendula, Saxifraga rubra, roth Steinbrech.
Fragaria, Erdbeerkraut.
Fraxini folia, Eschenlaub.
Fumaria, Erdrauch.
Galega, ruta capraria, Geißraute.
Geranium, Herba Ruperti, Storchschnabel.
Gratiola, Erdgalle.
Hedera arborea. Epheu/ Eppich.
H. Terrestris, Gunderman.

Hepatica alba, Gramen Parnaſſi, weiß Leberkraut.
H. Aurea nobilis, gülden Leberkr.
H. Fontana, Lichen, Brunen Leberkraut.
H. Stellaris, matris ſylva. Sternleberkraut/ Waldmeiſter.
Herniaria, millegrana, Harnkraut / Bruchkraut.
Horminum vulgare, Sclarea, ſcharley.
Hyoſcyamus albus, weiß Bilſenkraut.
Hypericum, S. Johanskraut.
Hyſſopus, Yſop.
Illecebra, Fabaria, Donnerkraut.
Lactuca, Lattich.
Lauri folia, Lorbeerblätter.
Lentes paluſtres, Waſſerlinſen.
Leviſticum, Libſtöckel.
Liguſtrum, Hartriegel.
Linaria, wilder Flachs/ Leinkraut.
Lotus urbana, trifolium odoratum, Siebengezeit.
Lupuli Iuli, Hopffenſprößlein.
Majorana, Meyran.
Malva vulgaris, Haſenpappeln.
Marrubium album, Praſſium, weiſer Andorn.
---Marum.
Matricaria, Meterkraut.
Melilotus, Steinklee/ gelb Steinkle.
Meliſſa, Meiſenkraut.
Menta, Spitzbalſam.
M. Criſpa, Kraußbalſam.
M. Saracenica, Frauenmüntz/ de la mente Sarraſenique. *Spear mint. Saracen. mints.* Roomſche Munte/ Balſem-Munte.
Menthaſtrum, menta equina, Reßmünge/ Waldmüntze.
Mercurialis, Bingelkr.
Mezereum, Seidelbeſt / Kellershalskraut.
Millefolium, Schaffgärbe.
Mororum folia, Maulbeerblätter.
Morſus Diaboli, Succiſa. Abbiß.
Myrti folia, Myrtenblätter.
Naſturtium aquaticum, Brunnenkreß.
N. hortenſe, Gartenkreß.
Nepeta, Cattaria, Katzenkraut/ Katzenmüntze.
Nicotiana noſtras, Toback.
N. Peruviana ſeu Indica. Indianiſch Toback.
Nummularia, Pfenningkraut/ Egelkraut.
Nymphæa alba, weiß Seeblumenkr.
N. Lutea, gelb Seeblumenkraut.
Origanum vulgare, Doſten.
O. Creticum, Cretiſch Doſten. Origan de Crete. *Origanum Cretik, or from Creta.* Origanum Cretiſche. of out Creta.
Papaveris folia, Monbletter/ Magſamen.
Parietaria, Helxine, Tagund Nacht.
Paris, Einbeerkraut.
Paſtinaca ſylveſtris, Vogelsneſt.
Pentaphyllum, quinquefolium, Fünffingerkraut.
Perfoliata, Durchwachs.
Perſicaria, Pulicaria, Flöhkraut.
Perſici folia, Pferſingblätter.
Petroſelinum vulgare, apium hortenſe, Peterſilien.
Pimpinella Germanica, Teutſch Bibinell/ Bockspeterlein.
P. Italica, Sanguiſorba, welſch Pimpinell.
Plantago major, breit Wegerich.
P. minor, ſpitz Wegerich.
Polygonum, Centumnodia, Wegdritt/ Weggras.
Polium Creticum. Cretiſcher Poley.
Portulaca, Burtzelkraut.
Potentilla, Anſerina, Genſerich.
Primula veris, Schlüſſelblumenkr.
Prunella, Braunellen.
Pulegium, Poley.
Pulmonaria arborea, muſcoſa. Eichlongen moß.
P. vera maculoſa, Lugnenkraut.
Pyrola, Wintergrün.
Quercus folia, Eichenlaub-blätter. *Oak-Leavs.*
Roſmarinus, Roßmarin.
Rubi Cymæ, ſummitates, Brumbeergipffel.
Ruta, Weinrautten.
Ruta muraria, adiantkum album, Maurantten.
Sabina, Savina, Sevenbaum.
Salicis folia, Weydenblätter.
Salvia hortenſis major, groſſe Sabey.
S. minor, cruciata nobilis, Creutzſalbey.
S. ſylveſtris, wilde Salbey.
Sambuci cymæ, ſeu ſummitates, Holderkeimen.
Sanicula, Sanickel.
Saponaria, Seiffenkraut.
Satureja, Thymbra ſativa, Pfefferkr. Sodaney-Hünerfall.
Saxifragia alba, weiß Steinbrech.
Scabiola, Apoſtemenkraut.
Scolopendria, lingua cervina, Hirſchzunge.
Scordium, Lachen Knoblauch. du Scordium.
Sedum majus, ſempervivum, Hauswurtz.
S. minus, Vermicularis, Maurpfeffer.
Senæfolia, Senablätter.
Senecio, Creutzweißkraut.
Serpillum, Quendel.
Solanum, ſolatrum, Nachtſchatte.
Tamariſcus, Tamariſckenblätter.
Tanacetum, Reinfahrn.
Taraxacum, Laſſenröhrlein.
Thymus, Thym / Thymian.
Tormentilla, Tormentill / Nabelkr.
Valeriana, Phu majus, groß Baldrian.
V. minor, Phu minus, Baldrian.
Verbaſcum, thapſus barbatus, Wullkr. Königskertz.
Verbena, Eichenkraut.
Veronica, Ehrenpreiß. Veronique.
Vinca pervinca, Singrün/ Jngrün.
Violaria, blau Violkr.
Virga aurea, conſolida Saracenica, Heydniſch Wundkraut.
Vitis folia, Weinrebenlaub.

Urticæ mortuæ, taube Neſſel. *Dead-Nettles*, Doove Netelen.

U. urens, Brenneſſel.

N. *Ex his peculiariter numerantur.*

5. *Herbæ emollientes:* malva, althæa, violaria, mercurialis, branca urſina: quibus alii quoque betam, parietariam & atriplicem adjiciunt.

6. *Herbæ capillares:* capillus veneris, ruta muraria, polytrichon aureum, trichomanes, ceterach, ſcolopendria.

Præparata non omnes eadem exhibent, ſed pro diverſitate ſubſtantiæ diverſa; adeoque ferè præparatis omnis generis inſervire poſſunt.

CAPVT XII.

De Fructibus.

FRuctus in genere denotat omne quod plantæ ultimò proferunt, adeoque & ſemina, grana, &c. In ſpecie tamen id nominis ſibi reſervant, fructus majores, quales pyra, poma, pruna, ceraſa & his ſimilia.

Fructus uſitatiores ſunt.

Fructus: Acaciarum, prunorum ſylveſtrium, id eſt, Pruna, Schlehen.

Alchermes, Grana tinctorum, granakermes, Ferberkörner/ Scharlachbeeren.

Alkekengi, Baccæ Halicacabi, Judenkirſchen/ Boborellen.

Amygdalæ amaræ, bitter Mandel.

A. dulces, ſüß Mandel.

Anacardia, Elephanten Lauß.

Avellanæ, Haſelnüſſe.

Aurantia acida, ſaure Pomerantzen.

A. Dulcia, ſüß Pomerantzen.

Been, grana, Beenkörner.

Cappares, Kappern.

Caſſia fiſtula, Caſſien in Röhrlein.

Ceraſa acida paſſa ſeu exiccata, gedörte Kirſchen.

Citri poma, Citronen Aepffel.

Cocculæ, Kockelkörner.

Colocynthidis poma, Coloquintäpffel.

Cydonia poma exiccata, Quittenſchnitten.

Cynoſbati exacinati, Hagebotten.

Dactyli, Dattelkörn.

Ebuli baccæ, Attichbeerlein.

Ficus communes, Caricæ hiſpanicæ, Laubfeigen/ groſſe Korbfeigen.

F. Marſilianæ, Caricæ marſil. Körbleinfeigen/ kleine Marſilienfeigen.

Fraga exiccata, gedörte Erdbeeren.

Gallæ communes, Gemeine Gallöpffel.

G. Turcicæ, Turckiſche Gallöpffel.

Granata mala, Granatöpffel.

Hederæ baccæ, Ephewbeeren.

Jujubæ, rothe Bruſtbeerlein.

Juniperi baccæ, Lorberbeeren.

Limones, Limonia mala, Limonien.

Meſpila ſiccata, gedörte Meſpel.

Myrobalani, bellirici,
Chebuli.
Citrini,
Emblici,
Indi, ſeu nigri.

Nux aquatica, Tribuli aquatici, Waſſernüſſe.

N. Cupreſſi, Cupreßnüſſe.

N. Indica, Indianiſche Nüſſe.

N. Moſchata, Nuciſta, Muſchatnüß.

N. Vomica, Kräenäuglein.

N. Iuglans, Welſche Nüß.

Olivæ, Oliven.

Papaveris capita ſine ſeminibus, Magſamen Köpff.

Paſſulæ maximæ, Zibebæ, Zibeben.

P. Majores, groſſe Roſinen.

P. Minores, Corinthiacæ, kleine Roſinen / Corinthen.

P. Maſſiliaticæ, blau Roſinen.

Pineæ nuces, Pinien.

Piſtacia, Fiſtici, Piſtacien.

Prunella, Weinpfläumlein/ Brunellen.

Pruna acida, ſaure Pflaumen/ Zwetſchen.

P. Citrina, gelbe Spilling.

P. Hiſpanica, Spanniſche Pflaumen.

P. Ungarica, Vngriſche Pflaumen.

Rubi idæi baccæ exiccatæ. Himbeeren.

Sambuci baccæ, Hollunderbeeren.

Sebeſten, ſchwartze Bruſtbeeren.

Siliquæ ceratiorum, Xyloceratiorum, Johannsbrod.

Sorba exiccata, gedörte Speyerling.

Sumach, Rhus, Ferberkörner.

Tamarindi, ſaure Dattlen.

Uvæ ſeu baccæ paridis, uvæ lupinæ, Emberr/ Wolffsbeer.

Præparata, Fructus aridiores, ſolidiores, & minùs ſucculenti nihil peculiare habent ab herbis. Et propter & eaſdem ſuppeditant præparatorum formulas. Fructuum ſucculentorum verò partus præcipui ſunt: Succi inſpiſſati ſeu Extracta, ſucci fermentati ſeu vina, Spiritus ſ. Quintæ Eſſentiæ, Olea & Tartara.

CAPVT XIII.

Fungi Officinales ſunt de Fungis.

FUngus, Agarici, Lerſchenſchwamm.

Cynoſbati, Spongiolæ è Roſis ſiccis, Schlaffkantz/ Roſenſchwamm.

Iuniperi, Wacholderſchwamm.

Sambuci, Holderſchwamm.

Huc Boletus cervi, Hirſchbrunſt.

Præparata Communem ut naturam habent cum herbis; ita & communem aptitudinem, qua præparationem ſubire poſſint.

N. *Adnaſcuntur quoque fungi Ulmo, fago, quercui, populo albæ, Inglandi.*

CAPVT XIV.

De Lignis & Viſcis.

Sunt Officinis uſitatoriæ.

LIgnum Aloës, Xylo-Aloës, Agallochum; Paradißholtz

Aſpalatus, Rhodiſer Dorn.

Braſilien

Brasilium, Brasilienholtz.
Buxi, Buxbaumholtz.
Colubrinum, serpentinum, Gifftholtz.
Coryli, Haselholtz.
Cupressi, Cypressenholtz.
Ebenum, Ebenholtz.
Guajacum sanctum, Frantzosenholtz.
Iuniperi, Wacholderholtz.
Nephriticum, Grießholtz.
Rhodium, Rosenholtz.
Santalum album, weiß Sandelholtz.
Citrinum, gelb Sandelholtz.
Sassafras, Fenchelholtz/Sassafras.
Suber, Pantoffelholtz.
Tamariscus, Tamariskenholtz.
Viscum Corylinum, Haselmistel.
Quercinum, Eichenmistel.
Tiliaceum, Lindenmistel.

Præparata. Ligna & visca præter vulgariores medicamentorum formulas, V. g. decoctionem, infusionem & inde resultantes alias, quibus potissimùm adaptari apta nata sunt; exhibent minus vulgariter Extracta, Aquas, Spiritus, Olea, Salia.

N. *His fuliginem adjungere licet cum suis præparatis, de quibus peculiariter, lib.4.*

Muscos Officinales vid. lib.4.

CAPVT XV.

De Radicibus.

RAdix est pars ima vegetabilium, quasi primæ concoctionis officina. Eapropter cùm concoctio sit nutrimenti fixioris volatilisatio & spirituisatio (πνευμάτωσις) radixque nutriatur nutrimento minùs elaborato, quàm partes reliquæ, sequitur substantiam radicum esse naturæ præ reliquis fixioris.

Vsitatiores radices Officinales sunt.

Radix Acetosæ (excorticata) saurampffwurtz.
Acori vulgaris, Pseudo-acori, Schwertelwurtz.
A. veri, calami aromatici: Calmus.
Alii, Knoblauch.
Althææ, ibisci, Eibischwurtzel.
Angelicæ, Angelickw.
Anthoræ veræ, Heilgifft/ Giffteheilwurtz.
Apii (vulgaris,) Eppichw.
Ari, Aaronwurtzel/ Teutsch Ingwer.
Arisari, klein Aaronw.
Aristolochiæ longæ, lang welsch Osterlutey.
Aristoloch. veræ rotundæ, welsch rund Osterlutey.
Aristoloch. vulgaris, gemein lang Osterlutey.
Aristoloch. fabaceæ, rund gemeine Osterlutey.
Armoraticæ, raphani sylvestris, wild Merretig.
Asari, Haselwurtz.
Asparagi, Spargenw.
Bardanæ, grosse Klettenw.
Bistortæ, Serpentariæ, Natterw.
Borraginis, Borresw.
Bryoniæ, Stickw. Zannrüben.
Buglossæ, Ochsenzungenw.
Cardopatii, Carlinæ nigræ, Eberw.
Cariophyllatæ, Benedictw.
Centaurei majoris, Rhapontici Offic.
Chelidonii majoris, Schöllw.
Ch. minoris, Schorbocksw.
Chinæ, Chinew.
Cichorei, Wegwartw.
Consolidæ majoris, Symphyti, Beinwelle Wallwurtz.
Cucumeris, asinini, Eselkürbisw.
Curcumæ, Geelsuchtw.
Cyclaminis, Arthanitæ, Schweinbrodw.
Cynoglossæ, Hundszungenw.
Cyperi longi, langer wilder Galgan.
Cyperi rotundi, rund wild Galgangerw.
Dictamni albi, Fraxinellæ, weisser Diptamw.
Doronici, Gemsenw.
Ebuli, Attichw.
Ellebori albi, weiß Nießw.
E. nigri veri Stiriaci, schwartz Nießwurtz. præp.
E. nigri vulgaris, gemein Christw.
Endiviæ, Endivienw.
Enulæ Campanæ, Helenii, Alantwurtz.
Eryngii, Mannstreu.
Esulæ minoris, klein Wolffsmilchswurtz.
Filicis, Farenw.
Filipendulæ, Saxifragiæ rubeæ, roth Steinbrechw.
Fœniculi, Fenchelw.
Gentianæ, Entzianw.
Glycyrrhizæ, Liquiritiæ, Süßholtz.
Graminis, Queckengrasw.
Hermodactyli, weisse Zeitlosen.
Hirundinariæ, Vincetoxici, Schwalbenw.
Hyosciami (excorticati,) Bilsamwurtz.
Imperatoriæ, Ostrutii, Meisterwurtz.
Iridis Florentinæ, wolriechend Violwurtz.
I. Nostratis, Schwertelw.
Iuniperi, Wacholderw.
Lapathi acuti, Oxylap. Mengelw.
Levistici, Liebstockw.
Liliorum alborum, weiß Lilienzwibel.
Malvæ, Pappelwurtz.
Mandragoræ, Albraunw.
Mechoacannæ, Mechoacæ albæ, weisse Rhabarbara.
M. nigræ, Gelapæ, Chelapæ, Chiolappa, schwartz Rhabarb.
Meu, Behrwurtz.
Mezerei, Laureolæ, Seidelbast/Kellershals.
Morsus Diaboli, Succisæ, Abbiswurtz.
Nympheæ albæ, Nenupharis, weiß Seeblumenw.
N. luteæ, gelbe Seeblumenw.
Ononidis seu Anonidis, Heuhechelwurtz.
Pastinacæ sylv. Pastinackw. Vogelnestwurtz.

Pentaphylli, quinquefolii, Fünffingerkrautw.
Petasitis, Oestilentzwurtz/ Neunkrafftwurtz.
Petroselini, Peterſilienw.
Peucedani, Haarſtrangw. fœm. masc.
Pœoniæ, Peonienw.
Pimpinellæ Germanicæ, Bibenelwurtz.
P. Italicæ, sanguisorbæ, Blutkrautwurtz/ welſch Bibenell.
Plantaginis, Wegbreitw. Wegerichwurtz.
Polypodii quercini, Engelſüß.
Pyrethri, Bertramw.
Rapa, Rüben.
Raphani domestici, s. vulgar. Rettich.
R. Marini, Meerrettich.
Rhabarbari veri, Rhabarbar.
R. Monachorum, Münch Rhabarbar.
Rhapontici veri, Rhapontick.
Rhodia, Roſenwurtz.
Rubiæ tinctorum, Ferberröthe.
Ruſci, Bruſci, Mäußdornw.
Sarſæ parigliæ, Saſſaparillæ, Sarſaparill.
Satyrii, Stendelwurtz/ Knabenkrautw.
Saxifragæ, semen saxifragiæ; ſteinbrechw.
Scabioſæ, Apoſtemw.
Scyllæ crudæ & præparat. Meerzwibel.
Scorzoneræ, Gifftwurtz.
Scrofulariæ, Scrophulariæ, Braunwurtz.
Sigilli Salomonis, Polygonati, weißwurtz.
Siſeris, Secacul, Zuckermohren/ Zuckerwurtz.
Taraxaci, Pfaffenröhrleinw.
Tormentillæ, Tormentillw.
Turpethi albi, Turbith.
Tuſſilaginis, Farfaræ, Brandlattich/ Hufflattichw.
Valerianæ majoris, groß Baldrianwurtz.
V. Minoris, klein Baldrianw.
Verbaſci, Wollkrautw.
Urticæ, Neſſelw.
Yervæ, Gifftwurtz.

N. *Ex his uſu crebriori famoſiores ſunt.*

5. Radices aperientes majores: apii, fœniculi, aſparagi, petroſelini, ruſci. 5.---minores: graminis, rubiæ, eryngii, capparis, Ononidis.

Præparata: Quod de herbis diximus & ſimilibus nativis, idem de radicibus dicendum: promptuarium nimirum radices eſſe, unde ad omnia generis medicamenta, tam interna quàm externa depromi poſſunt. Hoc tamen de radicibus notare expedit: Partes fixiores præ reliquis in radicibus contineri, aptiores itaque eas eſſe ad exhibenda medicamenta parte fixiori celebria, veluti ſunt; Extracta, Salia, Decocta, &c.

CAPVT XVI.

De Seminibus.

SEmen Acetoſæ, Saurampfferſamen.
Agni caſti, viticis, Schaffmüllenkörner.
Altheæ, Eibiſchſamen.
Ammeos veri cretici, Ammeyſ.
Vulgaris, gemein Ammeyſ.
Amomi.
Anethi, Dillſamen.
Aniſi, Anißſamen.
Apii, Appichſamen.
Aquilegiæ, Agleyſamen.
Aſparagi, Spargenſamen.
Atriplicis, Möltenſamen.
Aurantiorum, Pomerantzenkern.
Bardanæ, Großklettenſamen.
Baſilici, ocymi, Baſilienſamen.
Bombacis, Goſſypii, Cotti, Xyli, Baumwollenſamen.

Excorticatum.

Burſæ paſtoris, Teſchelkrautſ.
Calendularum, Ringelblumſ.
Cannabis, Hanffſamen.
Cardui benedicti, Cardobenedictſ.
C. Mariæ, Mariendiſtelſ.
Carthami vel Cnici, Feldſaffranſ. Floriſamen.
Carvi, Carveos, Wieſenkümmel/ Feldkümmel.
Cataputiæ majoris, Ricinum, groß Treibkörner.
C. minoris, Eſulæ vulpinæ, Treibſpringkörner.
Cerefolii, Körbelſamen.
Cicera alba, weiß Kichern/ weiſſe Zieſererbſen.
C. rubra, rothe Kichern.
Cichorii, Wegwartſ. Wegweißſ.
Cinæ, Santonici, ſanctum, Wurmſamen.
Citri, citrei mali, Citronenkern.

Excorticatum.

Coccognidii, klein Kellerhaßſ.
Colocynthidis, Colloquint.
Coriandri, Cortander.

Præparatum.

Cucumeris, Cucumern.

Excorticatum.

Cucurbitæ, Kürbsſamen.

Excorticat.

Cydoniorum, Quittenkern.
Cymini, Cumini, Römiſch Kümmel.
Dactylorum. Oſſa dactilor. Dattelkern.
Dauci communis, Wildmöhrenſ. Vogelneſtſ.

Cretici.

Ebuli, acini ebuli, Attichſamen.
Endiviæ, ſcariolæ, Endivienſ.
Erucæ, weiſſer Senff/ gelber Senff.
Fabarum, Fabæ, Bonen.
Fœniculi, Fenchelſ.
Fœnigræci, Bockshornſ.
Fraxini linguæ avis, Eſchbaumſ.
Fumariæ, Erdrauchſamen.
Geniſtæ, Pfrimmenſamen.
Granatorum, Granatkorn.
Halicacabi, Alkekengi, Judenkirſchſamen.
Hordei electi, Gerſten.

Excorticatum.

Hyoſcyami albi, Bilſenſ.
Hypetici, Johannskrautſ.
Hyſſopi, Yſopſamen.
Lactucæ, Lattichſamen.

Lapathi

Lapathi acuti, Mengelwurtz.
Lentium, Lentes, Linsen.
Leviſtici, Liebſtockſ.
Limonium, Limonienkern.
Excorticatum.
Lini, Leinſamen.
Lotiſativæ, Siebengezeitſ.
Lupinorum, Lupini, Feygbonen.
Majoranæ, Maioranſ.
Malvæ, Pappelſ.
Meliſſæ, Melliſſenſ.
Melonum, Melonenkern.
Excortic.
Milii, Hirſche.
M. Solis, lithoſpermon, Meerhirſch.
Myrti, Myrtenſ.
Napi, Buniadis, Steckrübenſ.
Naſturtii (hortenſis,) Gartenkreſſ.
Nigellæ, Melanthii, Nigellæ Romanæ, ſchwartz Kümmel/ſchwartz Coriander.
Præparat.
Nuclei ceraſorum excortic. Kirſchenkern.
N. Meſpilorum, Meſpelk.
N. Morellorum ſeu Perſicorum Armeniacor. Morellenkern.
N. Perſicorum, Pferſingkern.
Orobi, Erva, Erwenſ.
Oryzæ, Reiß.
Pœoniæ, Peoninkern. fœminæ ac maſculæ.
Excorticatum.
Papaveris albi, weiſſer Magſ.
P. nigri, ſchwartzer Magſ.
Paſtinacæ ſativæ, Paſtinacſ.
P. ſylveſtris, Vogelneſtſ.
Perfoliatæ, Durchwachsſ.
Petroſelini Macedonici, Maſſilienſis, Macedoniſch Peterlein.
P. vulgaris, apii veri, Peterſilienſ.
Pimpinellæ, Bibenellſ.
P. Italicæ, Sanguiſorbæ, welſch Pimpinellſ.
Piſorum, Piſa, Erbſen.
Plantaginis, Wegerichſamen.
Porri, Lauchſamen/Schittlauchſ.
Portulacæ, Burtzelkrautſamen.
Pſeudo-melanthii, Kornrathelſ.
Pſyllii, Flöhſamen.
Raparum, Rübenſamen.
Raphani, Rettichſamen.
Roſmarini, Roſmarienſ.
Ruſci, Ruſtenkürner/Maußdornſ.
Rutæ, Weinrautenſ.
Sambuci, i. acini.
Saturejæ, Sadaneiſ.
Saxifragiæ albæ, weiß Steinbrechſ.
Seſami vulgaris, Flachsdotter.
Seſeleos Cretici, Maſſilienſis, Cretiſcher Seſelſamen.
S. Vulgaris Sileris montani, Silermontanſamen.
Sinapis, Senffſ. rother Senffſ.
Spicæ noſtratis, Spicanardſ.
Staphidis agriæ, Laußkörner.
Sumach. Vide fructus.
Thlaſpi, Baurensenffſ. Wegkreſſ.
Thymi, welſch Quendelſamen.
Trifolii odorati, Edelkleeſamen.
Violarum martiarum, blau Violſ.
Urticæ majoris, Neſſelſamen.
U. Romanæ, Römiſch Neſſelſamen.

N. *Ex his ſunt nonnulla in praxi famoſiora, adeoque peculiariter calida vel frigida dicta. Sic ſunt.*

Semina 4. calida majora; aniſi, fœniculi, carvi, cumini.

Minora; ammeos, amomi, apii, danci.

Semina 4. frigida majora; Cucumeris, cucurbitæ, citrulli, melonum.

Minora Endiviæ, ſcariolæ, lactucæ, portulacæ.

Præparata ex ſeminibus pro re nata fiunt, infuſiones, decoctiones, emulſiones, &c.

CAPVT XVII.

De Succis.

SAnguini animalium reſpondet ſuccus nutritivus in vegetabilibus. Eapropter ut è ſanguinis elaboratione & incorporatione, perittomata diverſa reſultant, ſtercus, ſcil. urina fel, humor vitriolatus ſeu melancholicus, ſudor, axungia, mucilago, lapilli; quinimo & ſanguis ipſemet quandoque erumpit: Ita in vegetabilibus analogicè correſpondent ſucci diverſorum ſaporum, olea, reſinæ, gummata viſcoſa & reſinoſa, tartari, ſalia, &c. Hac tamen diverſitate, quod animalia excretoriis ſunt dotata; quibus ferè perittomata excernuntur, vegetabilia verò rarò niſi velis 1. Quòd gaudeant poris inſervientibus exhalationi ſubtiliori. 2. Quòd cum floribus tum moſchina ſeu zibettina, i. e. beneolens prorumpat melligo, tum quoque nonnunquam graveolens quidam ſuccus. Hinc fit ut craſſiora intra ipſum vegetabile ferè maneant, arteque opus habeant, qua ſequeſtrantur. Accidit nihilominus in quibuſdam, quòd ex nimia redundantia ipſamet ſibi exitum quærant, eodemque dato, (v. g. inciſione, &c.) promptiùs effluant. Sunt hujuſce generis perittomata. 1. Aquea; ſucci 2. Terreſtria, Gummi. 3. Sulphurea; Olea, Balſama, Reſinæ, Gummireſinæ. 4. Salina, Saccharum, Tartarus.

N. *Succi qui ſponte vel trunci inciſione profluunt, etſi plures dari poſſint, V. g. ſuccus betulæ, qui verno tempore ex vulnerata betula copiosè extrahitur, & in Finlandia, Suecia, pluribus etiam Germaniæ locis potûs vice à nobilioribus etiam habetur, item ſuccus ſeu lacryma vitis, &c. attamen nos non niſi officinales hic damus, è quibus inter naturalia recenſentur:*

Succi alterantes.

Succus acaciæ.
Glycyrrhizæ.
Hypociſtid.
Opium,

Præparationes horum Vide infra de ſuccis, & ſpeciatim lib. 4.

Purgantes.
Mannæ.
Aloe.
Elaterium.

De his vide itidem lib. 4.

CAPVT XVIII.

De Oleis & Balsamis.

OLea, & balsami in Officinis pro nativis habita, sunt:
Oleum olivarum.
Petroleum.
Oleum terræ.
Balsamus de Tolu.
de Mecha, s. balsamus verus.
Peruvianus.
Liquidambar.
Styrax liquida.
Vires: *Vide singulatim, lib. 4.*

CAPVT XIX.

De Resinis.

REsina, ῥητίνη, lacryma seu liquor est pinguis ac oleaginosus tum sponte ex arboribus profluens, tum interdum accedente vulneratione. Estque duplicis consistentiæ, liquidiuscula aut duriuscula.

Resinæ liquidiusculæ sunt,
Terebinthina Cypria seu Veneta
Vulgaris.
Pix liquida.

Resinæ duriusculæ sunt,
Resina anime, Offic. Gum. Anime.
Caranna.
Coopal.
Elemi. Offic. Gum. Elemi.
Lacca.
Pix græca, Colophonia.
Tacamahaca.
Thus.

Vires: *Resina omnis calefacit, siccat, digerit, mollit, tenuium est partium (magis, minus,) discutit, tussi, ac tabi conuenit, anodyna est vulneraria & lithontriptica. Usus resinarum tum internus est, tum præcipuè externus in unguentis, Emplastris, &c.*

Præparata, 1. Vexamen chymicum resinarum in destillatione præcipuè consistit, quam non incongruè rectificationem dixeris, quippe qua non secus ac in rectificatione oleorum, primum ♃ leniori, pars oleosa purior, subtilior & clarior elicitur; igne dein fortiori, pars crassior & coloratior, coloris scil. flavi; igne tandem magis validiori, oleum coloris rubei propellitur. Hæc si seorsim excipere libet, triplicis generis nanciscetis olea, quorum primum quod clarum, spiritus dici solet; subsequens flavum, olei nomen retinet; ultimum, rubrum balsamum appellatur. Denique quia resinæ crassioris sunt substantiæ, relinquunt & crassiorem remanentiam, cui Colophoniæ nomen imposuêre, à Colophone regione, unde olim advehi suevit. Modum distillandi videsis in oleis.

2. Præter destillationem subjiciuntur nonnunquam & Extractioni, quæ tamen potiùs depuratio, quàm Extractio dicenda erit.

3. Fit & lotio resinarum, dum in ♀m puram demerguntur & agitantur, cujus rei gratiâ, non abs re erit, resinas ad ignem fundere & hinc in ♀m conjicere.

CAPVT XX.

De Gummi Resinis.

GVmmi resinas voco concretas arborum lacrymas in oleo quidem promptiùs, attamen & in aqua, licèt difficulter, solubiles. Tales sunt,
Caphura.
Mastiche.
Styrax Calamita.
Huc Myrrha &
Bdellium.
Vires *& præparata, quia ferè discrepant. Vide lib. 4.*

CAPVT XXI.

De Gummatis.

GVmmi seu gummata sunt concreti liquores, aqueis faciles solutu, profusi tum è stirpibus ferulaceis, tum ex fruticibus, tum ex arboribus excelsis. Ex his sunt, quæ ferulacea vulgò dicuntur, à ferulaceis arboribus è quibus stillant. Suntque,
Gummi Ammoniacum.
Galbanum.
Euphorbium.
Opopanax.
Sagapenum.
Sarcocolla.
Vires. *Calida sunt, emolliunt, discutiunt, tartaream mucilaginem resolvunt. Usum internum vide specialim lib. 4.*

Præparata. 1. Gummi depuratum. Nimirum quia gummi pleraque heterogeneis (arena, sabulo, &c.) conspurcata afferuntur, expedit illa depurare. Hoc fit solvendo in liquore aqueo (calido) solutum colando, exprimendo, & denique lento calore inspissando.

1. Extractum Viscosum seu viscus, Vide infra in Extractis.

Vires. *conveniunt cum gummatis mucilaginosis, quia non est nisi pars mucilaginosa à parte resinosa sequestrata.*

3. Extractum resinosum. Vide item infra in Extractis.

Vires. *Virtutes quæ integro gummi adscribuntur, latitant præcipuè in resina, unde & resinæ in medicamentis tam internis, quàm externis, successu feliciori adhibentur. Ex iisdem destillatur quoque felicius oleum, quàm ex integro gummi.*

4. Oleum stillatitium. Vide infra in Oleis.

Gummata mucilaginosa sunt,
Gummi Arabicum.
Cerasorum.
Sandaracha.
Tragacanthum.
Vires. *Sunt Emplastica, incrassant, acrimoniam hebetant, asperitates leniunt, &c.*

CAPVT XXII.

De Animalibus Officinalibus integris.

APes siccæ, gedörte Bienen.
Bufo exiccatus, gedörte Krötten.
Cantharides siccæ, Spanische Mücken.

Cicada

Cicadæ ſiccæ, Heuſchrecken.
Lumbrici ſiccati, gedörrte Regenwürme.
Millepedæ ſiccæ; aſelli, Eſelchen.
Scinci.
Scarabæi pilares; Käfer Schröter.
Serpens exiccatus, Schlangen.
Huc Mumia, Mumie.

CAPVT XXIII.

De Partibus Carnoſis uſitatioribus.

Cor Galeritæ.
Lupi.
Epar Lupi.
Porci.
Ranarum.
Tauri.
Lien Bovis.
Pulmo Agni.
Suis.
Urſi.
Vulpis.

Vires: *Partes carnoſæ ut & ipſamet animalia carnoſa integrâ ſive viva, ſive diſcerpta & adhuc calentia ea ſint, ſi extrinſecus membro alicui imponantur, vim habent fermentativam, paregoricam, diſcutientem: Hinc uſus maximi in phrenitide, cephalalgia, vigiliis. Applicari nimirum poſſunt capiti, cervici, plantis pedum. Impoſita tumoribus peſtilentialibus, uti & ictibus animalium venenatorum, præſſâ tamen venoſarum applicatione, eliciunt virus. Attritus à calceamentis attractos, ab inflammationibus tuentur. In ſpecie pars qualibet ſuum ſimile reſpicit, Epar epati: Lien Lienes, &c. Specialiora dabuntur, lib. 5.*

Præparata uſitatiora ex partibus carnoſis ſunt, Decocta, Extracta, Deſtillata, &c. Vide ſuis locis.

CAPVT XXIV.

De Partibus Membranoſis.

Inteſtina Lupi.
Vulpis.
Teſticuli Apri.
Caſtoris ſeu Caſtorium, Bibergeil.
Priapus cervi.
Tauri.
Secundina cervina.
Umbilicus Infantis.
Rete ex animalibus.
De ſingulis Vide lib. 5.

CAPVT XXV.

De Cornibus.

Cornu Alcis.
Bovis.
Bubali.
Cervi.
Hirci.
Rhinocerotis.
Tauri.
Huc Unicornu.

Vires. *Frigida & ſicca habentur, diſcutiunt, incidunt, ut plurimùm ſudorem movent, atque alexipharmaca ſunt, pro diverſa tamen natura animalium, de quæ ſigillatim lib. 5.*

Præparata. 1. Cornu præparatum (in ſpecie ſic dictum.) 2. Cornu uſtum, Vide calcinat. c. 43. 3. C. philoſophicè calcinat. Vide ibid. 4. Magiſterium. 5. Galreda, Gelatina. 6. Liquor ſeu ſpiritus. 7. Oleum. 8. Sal volatile. 9. Extractum. 10. Quinimò nec decoctionibus infuſionibuſve vires ſuas denegant.

CAPVT XXVI.

De Oſſibus.

Cranium, humanum (non inhumatum.)
Dens Apri.
Elephantis, ſ. Ebur.
Lupi.
Os de corde cervi.
Oſſa Hominis.
Lupi.
Tauri.
Talus Leporis.
Porci.

Vires. *Oſſa in genere vim habent exiccandi, diſcutiendi, aſtringendi, ſeu fluxiones ſiſtendi, oſſa, ligamentaque corroborandi. Calcanei combuſti, ut ſcribit Rhaſis, ſummè pollent adversùs colicos cruciatus. Specialiora vide l. 5.*

Præpar. Oſſa ut Cornibus ferè cognata ſunt ſubſtantiâ; ita & præparationibus. Hinc fiunt 1. Os præparatum (in ſpecie ſic dictum) 2. Galreda ſeu Gelatina. 3. Magiſterium. 4. Liquor ſeu ſpiritus acidulus. 5. Oleum. 6. Sal volatile. 7. Spiritus eſſentificatus. Vide infra ſuis locis.

CAPVT XXVII.

De Cruſtaceis ſeu Teſtaceis.

Lapides cancrorum ſeu Oculi cancrorum, Krebsaugen.
Carpionis, Karpffenſtein.
Percarum, Pfirſichſtein.
Tructarum.
Mandibula Lucii, Hechtskiefer.
Conchæ, concharum teſtæ oblongæ.
Entalium.
Dentalium.
Mater perlarum.
Teſtæ ovorum.
ſtrutionis.

Vires. *Cruſtacea omnia, quia naturæ ſunt ſalinæ & tartareæ, medicamenta ſuppeditant excellentiſſima ad ſolvendum tartarum ſeu calculum, ad ſtranguriam, dyſuriam, Iſchuriam, difficultates & ſuppreſſiones urinæ, ad colicas paſſiones, ad tartareos morbos pulmonum, &c. Extrinſecus uſus ſunt creberrimi in dentifricis, præcipuè ſi cremata fuerint, hinc & in rimis cutis ſolidandis, exiccandis, &c.*

N. *Omnia genera lapidum, qui in capitibus piſcium reperiuntur, trita & cum vino exhibita, colicum dolorem compeſcunt & calculum, qui in renibus defixus jacet, atterunt & comminuunt.* Wecker ex Galeno & Avicenna, &c.

Præparata nihil ferè peculiare habent à præparationibus lapidum mineralium, de quibus lib. 3. Hinc fieri poſſunt 1. Calcinata: Vide c. 43. 2. præparata (ſtrictè dicta) 3. Sal. (impropriè ita dictum.) 4. Magiſterium. 5. Liquor ſeu oleum per del.

CAPVT XXVIII.

De Lapillis.

LApilli quamvis in animalibus plurimis, plurimisque animalium cavitatibus reperiantur; attamen sunt rari, ac præter lapidem Bezoar (de quo lib. 5.) ferè nulli, qui in Officinis, prostant. E re foret nihilominus, ob insignem vim, quam in calculo resolvendo obtinent, in promptu nonnullos habere. Quales sunt

Lapilli in ventriculo & Vesica fellis tauri.
Calculus humanus, Ludus dictus [metaphoricè.]
Lapilli hirundinum, &c.

Præparata eadem exhibere possunt, quæ alii lapides.

CAPVT XXIX.

De Lacte & sero Lactis.

LAc est sanguis vi mammarum pro fœtus nutrimento elaboratior redditus. Ex variis lactis generibus præ reliquis inserviunt medicinæ.

Lac Asininum, (quod tamen nostratibus minùs usitatum.)
Caprinum.
Humanum.
Ovillum.
Vaccinum.

Optimum est ex animali sano non nimis pingui, ætatis mediæ, recens mulctum, colore candidum, quod ungui instillatum cogitur.

Vires. *Refrigerat, humectat, mollit, paregoricum est, acrimoniam mitigat. Hinc usus insignis in dysenteria (clysmatisatum) in phtisi, &c. Extrinsecùs in oculorum destillationibus, capitis dolore, (excellit cremor.)*

N. *Lac etsi optimè nutriat, tamen non omnibus æquè commodum est: Nocet enim in visceris intemperie & febri; quia facilè corrumpitur, malumque adaugere aptum est. Capiti itidem & nervoso generi minùs convenit.*

Præparata ex lacte, Butyrum, scil. Lac coagulatum, Serum & Caseus, inter nativa meritò recènsentur.

Vires. *Butyrum convenit, ut, consistentiâ, ita & viribus generalibus, cum axungiis.*

Lac coagulatum vim habet refrigerantem ac anodynam.

Caseus in medicina rarissimi est usus. Recentem imponunt nonnulli Epati ad æstum febrilem compgimendum; vetustum, sunt qui commendant ad resolvendos tophos podagricos.

Serum lactis, seu Aqua lactis fit duplici modo, per se & per admistionem rei separationem juvantis. Per se secernitur caseosa substantia à serosa, si lac (non nimis recens) calori exponatur. Admiscentur, quæ separationem juvant, coagulum v.g. vituli, agni, &c. liquor acidulus, herbà acidula, v.g. acetum. Spir. Vitr. acetosa.

N. *Sunt qui serum cum petroselino factum, poscam Italicam appellant.*

Vires. *Calfac. & siccat, abstergit, alvum subducit, urinam ciet. Hinc usus crebri in Infusionibus purgantibus, abstergentibus, &c. Extrinsecus extergit scabiem, datur per se ab ℥ ij. ad ℔ j.*

N. *Integrum tractatum, de facili medicina per seri & lactis usum conscripsit Ioannes Costæus.*

CAPVT XXX.

De Felle.

FEl est portio chymi excrementitia, flava, amarissima, acerrima, in epate ab utiliore parte separata, inque vesiculam propriam collecta, unde per alvum subducitur, & transeundo alvum sollicitat.

Vsitatiora sunt
Fel Bovis seu Tauri.
Capræ.
Ovis.
Suis.
Ursi.

Fel omne desumendum est ex animalibus mediæ ætatis, quæ neque famem, neque sitim passa sunt, neque exercitio nimiùm defatigata, neque irâ percita: intelige nisi exaltatum fel desideraris.

Vires. *Fel omne calefacit, siccat, incidit, tergit, discutit, expultricem stimulat, lumbricos amaritudine fugat. Hinc medetur (extrinsecùs,) hebetudini ac albedini oculorum, purulentiæ aurium, &c.*

N. *Differunt autem inter se non modò secundum magis & minus, sed & viribus peculiaribus, tum à natura alimenti, quo animal pascitur; tum à natura ipsiusmet animalis dependentibus. Inter quadrupedum fella efficacissimum est taurinum: Inter avium præstantissimum habetur fel perdicis & gallinæ. In genere tamen avium fella fortiorum virium censentur, quàm terrestrium.*

Præparata. Fieri quidem possunt Extracta cum V. ex fellibus siccatis. Verùm præter Tincturam illam Cosmeticam ex felle taurino confectam nullum in praxi vidisse memini.

CAPVT XXXI.

De Medullis.

Μύελος, Medulla est pinguedo ossium cavitatibus, velut nutrimentum, insita.

Suntque Officinales.
Medulla bubula seu bovilla.
Canina.
Cervina.
Equina.
Hircina.
Hœdina.
Ovilla.
Vitulina.

Vires. *Calefacit, emollit, rarefacit, ulcera explet. Hinc proficuus medullarum usus in tumoribus induratis & scirrhosis, &c.*

N. *Optima habetur cervina, dein vitulina: Medulla Hircina & bubula tum acrior est, tum siccior, ideoque ad molliendum minùs idonea.*

Est & medulla spinæ dorsalis cerebrique, id est substantia molliuscula in cavitatibus eorum collocata.

Verùm excepto cerebro leporino, reliquæ usus sunt rarissimi.

Præparata exinde fieri possunt præcipua, Aqua still. & Oleum.

CAPVT

CAPVT XXXII.

De Pinguedinibus seu Axungiis vel Adipibus.

Axungia. Adeps. Pinguedo.

Agnina.
Anatina.
Anserina.
Aprugna.
Ardeæ.
Aschii s. Thymmalli piscis.
Canina.
Caponis.
Castoris.
Catti sylvestr.
Ciconiæ.
Cuniculi.
Erinacei.
Gallinæ.
Humana.
Leporis.
Lucii piscis.
Lupi.
Muris montani, s. gliris alpestris.
Ovis ex lana. Oesypus.
Porcina seu suilla.
Serpentum.
Taxi seu Melis.
Vrsi, fœminæ & masculi.
Vulpis.
Vulturis.

Huc Butyrum & præcipuè majale.

Vires. *Calfaciunt, humectant, emolliunt, abstergunt, digerunt, pus movent, anodyna sunt plus minus. Nimirum quia pinguedo vires quadantenus secundum naturam animalis sui sortitur, prout hujus natura fuerit, ita & illius. Imbecillior est suilla (quia sus frigidior & humidior,) hac paulo fortior vitulina; hinc gallinacea; efficacissima omnium est anserina.*

N. *Quoties adipis absolutè fit mentio, recipe suillam recentem, sine sale candidam.*

Præparat. Oleum stillatitium.

N. *Quomodo axungia lavetur & asservetur. Vide lib. 1. cap. 29.*

CAPVT XXXIII.

De Sanguine.

HEbr. Dam. Arab. Dem. Est proximum animalium nutrimentum ex chylo in Venis & Epate elaboratum, adeoque de naturâ animalis magis participans quàm ipse chylus. In Officinis quidem nulli prostant, adhiberi tamen nonnunquam solent maximè recentes.

Sanguis Anatis.
Anseris.
Asini.
Canis.
Columbæ.
Equi.
Hirci.
Hœdi.
Hominis.
Muliebris menstruus.
Leporis.
Perdicis.
Taurì.
Turturis.

Vires: *Calefacit, adstringit, sanguinis fluxus cohibet, magis minus pro natura diversa animalium, nutrimentique; qua ratione & viribus peculiaribus inter se differunt. Avium sanguis, quia nitrosâ plerumque scatet facultate, incidit, abstergit, calculum arenti, oculorum suffusioni confert; ut columbæ, milvi, vulturis.*

Præparata. Anatomia sanguinis exhibet 1. ♈ m seu spiritum. 2. Oleum. 3. Sal volatile. 4. Sal fixum. His adjunge balsamum antipodagricum, & magisterium, cujus formulas vide lib. 5. de homine.

CAPVT XXXIV.

De Sevis.

SEvum. Cervinum.
Damæ.
Equinum.
Hircinum.
Hœdinum.
Ovillum.
Taurinum.
Vitulinum.

Huc Cera.

Vires. *Sunt calida & humida moderatè vel emolliunt, discutiunt, aliquantulumque adstringunt.*

Præparata rara per se exhibent, utplurimum emplastris aliisque inungendorum formulis inserviunt Si quis tamen ea destillationi submittere velit, poterit id probè ad modum, quo Gummi resinæ destillantur.

CAPVT XXXV.

De Stercore & Vrina.

STercus nihil est aliud, quàm nutrimenti assumpti pars inutilior, crassior, fœculentior, à parte utiliori in ventriculo & intestinis virtute chylifica aliquantulum immutata & hinc per anum excreta.

N. *Constat 1. Spiritu volatili fœtente flagrabili (Sulph. fœtidum vocant.) 2. Sale fixiori (quo agri fœcundantur.) tum quoque 3. terreis ac 4. aqueis portionibus, qua prioribus illis subjectum præbent.*

Stercora in Medicina usitatiora sunt

Stercus Anserinum.
Asininum.
Asprugnum.
Bovillum s. vaccinum.
Caninum seu Album græcum Officinarum.
Caprillum.
Ciconiæ.
Columbinum.
Equinum.
Gallinaceum.
Humanum.
Lupinum.
Muris, Muscerda.
Ovillum.
Passerculi.
Pavonum.
Suillum.

Vires. *Virtutes stercorum eruendæ sunt, tum ex natura rei alimentariæ, tum ex natura animalis, cujus ut chylificâ aliquantulum eas immutari diximus. Avium excrementa (quia harum natura ut plurimum calidissima est) tota sunt nitrosa, unde & mirificam vim habent discutiendi, incidendi, attenuandi, dissolvendi, aperiendi, abstergendi (scil. maculas cutis) diversimode tamen, prout scil. diversæ aves sunt diversisque vivunt alimentis. Jumentorum stercora vim obti-*

sent anodynam, refrigerantem, discutientem, exhibenturque intus & extra.

Præparata præcipua quæ inde exhiberi possunt, sunt:

1. Aquæ stillatitiæ, 2. Olea stillat. 3. Salia.

N. *Præter vim ex stercore vaccino (omnium florum dictam) non memini alias esse usitatas.*

Vrina est veluti colamen chymi & sanguinis, constans ex Sale viscosaque terra humiditati phlegmaticæ immixta.

Raræ etsi sint, quæ in usum medicum veniunt, tamen viribus non carent insignibus, præcipuè:

Vrina humana.
Hinc Caprina.
Leporina.
Ovilla.

Vires. *Calefaciunt, siccant, abstergunt, putredini resistunt, Vrinam pellunt, &c.*

Præparata. Spiritus Salque volatile, Sal fixum: Vide lib. 5. de homine.

[N. *De stercoribus & urinis prolixè Rulandus in Pharmacopœa nova scripsit.*

CAPVT XXXVI.

De Vnguibus & Vngulis Officinalibus & de Coagulis.

Vngula usitatiores sunt.

VNgula Alcis.
Asini.
Bovis.
Canis.
Equi.
Lyncis.

His addere licet Vnguem odoratum seu blattam byzantiam.

Vires. *Vide seorsim lib. 5.*

Præparata, Præparata in specie sic dicta. Magisterium, quibus addi quoque potest oleum stillatitium.

Coagulum nihil aliud est quàm lactis in Ventriculo quadrupedum, quæ adhuc sugunt, concretio & condensatio. Sic sunt

Coagulum Agni.
Equi, Hippace.
Hœdi.
Leporis.
Vituli.

Excipiendum coagulum antequam ipsa animalia aliud quippiam præter lac maternum degustaverint.

Vires. *Coagulum omne*, teste Galeno, *acris & digerentis est facultatis, adeoque exiccatoria.*

CAPVT XXXVII.

De Aceti.

HOFMAN. In Horum præparatione nihil peculiare, quod limâ dignum sit, occurrit, eò quòd simplici saltem modo sint præparata. Nec refert, utrum saltem Acetum simplex, aut verò destillatum sumseris. Puriora & durabiliora equidem destillata sunt, sed non efficaciora, ut quæ suo tartaro seu sale acido essentiali fixo & crystallino per destillationem orbata sint. Ideoque ex Aceti simplicibus æquè, atque ex destillatis Aceta infusa confici possunt. Modò sint ex vino facta & ab aëris injuriis corruptionem facilè inferentis defendantur, id quod & fieri potest. si folia & radices ingredientes, quæ facilè mucorem contrahunt, probè priùs exiccentur, nec in nimiâ copiâ præparentur.

¶ Aceta, quæ in Officinis prostant, vel mera sunt, vel qualitatibus medicamentalibus aliunde impræ-gnata.

De meris horumque præparationibus agetur peculiariter l. 4. cl. 2.

Aceta qualitatibus aliundè imprægnata (præter pauca alia, de quibus d. l.) fiunt ex aceto vini optimo, ac vegetabilibus, suntque vel infolata sive infusa saltem, vel quoque, quæ pauciſſima tamen sunt, destillata.

Modus fiendi: ℔. Materiam infolandam puram atque exiccatam, præparata ad infusionem, (*ut fit in decoctionibus incidendo scil. qua incidenda sunt, contundendo, qua contundenda, &c.*) Hinc imple lagenam vel vitrum ac affunde acetum vini acerr. donec ad lagenæ cervicem pertingat: Orificio bene clauso colloca in locum tepidum, vel temperatum, & acetum viribus rerum infusarum imprægnabitur.

N. *Vegetabilia aliquantulum arefacta recipere oportet: ne squalore suo acetum corrumpant.*

Modus *destillandi* non discrepat à destillatione aceti simplicis, de qua l. 4. class. 2.

---Aceta Officinalia simplicia fiunt per solam insolationem: suntque usitatiora.

Acetum Anthosatum ex inf. florum anthos.
Calendulatum ex floribus.
Caryophillatum ex flor.
Cort. citr.
Fragor. è fructib.
Lavendul. è flor.
Lil. convall.
Menthæ: ex foliis.
Papav. rhœad. è fl.
Rosat. ex flor.
Rub. Idæi è fructibus.
Rutac. è fol.
Sambuci ex floribb.
Scordii: è fol.
Scilliticum, è rad.
Violar. purpur. è flor.

Aceta composita sunt

Acetum Alexicacum s. Destillatum alexic. F.F. ℘ *infra* No. 1.
Bezoardicum. 2.
Prophylacticum F. F. 3.
Rutaceum F. F. 4.
Theriacale Augusti.

1. *Acetum agrestinum solutivum Cl. D. D. S. Clossii Archiatr. apud Metenses celeberrimi.*

℔. Succi agrestæ sive omphacii deputati ℥ ij.
fol. Sen. Orientali. ʒ ij.
sem. anis. contus. ϑ j.
rad. mechoac. in tenues lamellas dissectæ, (non autem pulveris, aliàs infusum evaderet viscidum) ʒ ß.
garyoph. integr. n. ij.

Macerentur in Lagenâ loco frigido & de isto aceto agrestino permisce cochl. ij. aut iij. in jusculis condimenti loco, in quibus priùs dissoluta sit ʒ ß. cremor. Tart. Adultis detur dosis superior integra.

Hujus remedii assiduo usu hemitritæum & morbos Chronicos, quamvis longâ patientiâ edomari, probatum est.

2. *Acetum Alexicacum seu Destillatum alexic. F. F. i. e. Francofurtense.*

℔. Rad. Tormentill.
Zedoar.
Bistort. ana ℥ ß.

Angelic-

Angelic.
Imperator.
Hirundinar. ā. ℥iß.
Pimpinell.
Dictamn. alb.
Ariſtoloch. rot. veræ. ā. ℥ij.
Herb. Card.bened.
Galeg.
Scord. ā. Miß.
Sed. Maj.
Endiv. ā. Mij.
Fl. Calendul. Miiß.
Roſar. rub.
Nymph.
Borrag.
Tunic.
Sambuc. ā. Mij.

Poma citria recentia minimeque putrida N. viij.

Inciſis incidendis, ac contuſis contundendis affunde Aceti acerr. ℔. X. ſtent in infuſione ♂ (3) poſtea deſtillentur per Alemb. vitreum.

3. *Acetum Bezoardicum F. F. CL. Dn. D. de Spina.*

℞. Rad. Enul. camp. ℥ij.
Angelic.
Oſtrut.
Valerian.
Vincetoxic.
Chelidon.
Pimpinellæ ā. ℥vj.
Gentian.
Dictamn. alb.
Ariſtoloch. rot.
Tormentill.
Scabioſ.
Succiſ.
Petaſit.
Zedoar. ana ℥ß.
Bacc. Iun. M iiij.
Myrrh. elect. ℥ß.
Fol. Rut.
Chelidon. maj.
Scord.
Chamædr.
Card.ben. ana M ij.

Incidantur & contundantur ut eſt moris, dein affunde

Aceti vini acerr. ℔. viij.
Spir. Vini ℔ iij.
Theriac. Androm. ℥ ij.
Spir. Tartari ℥ß.
Camphor. ℥ ij.

Digerantur per dies aliquot (14) dein exprimantur, filtrenturque per chartam.

Acetum Bezoarticum. D. D. Diemerbroeckii.

℞. *Rad. Angel. Carlinæ, Petaſitid. Helenii, Dictamni, ana* ℥ß. *Zedoariæ* ℥ij. *herbar. card. bened. Scord. ana* ℥vj. *Centaurii min. Rutæ ana.* ℥ß. *flor. Stœchados* ℥ij. *ſem. card. bened. Citri ana* ℥j. *bacc. juniperi* ℥iij. *F. pulvis groſſus, cui affunde, aceti fortiſſimi* ℔v. *vel vj. Sient ſimul in loco radiis ſolaribus expoſito per quatuordecim vel plures dies, poſtea colentur cum forti expreſſione. Eidem aceto, ſi velis, eundem pulverem adhuc ſemel de novo infundere poteris, tunc que erit multò efficacius.*

Acetum hoc optimum eſt peſtis præſervativum ejus autem duo vel tria cochlearia manè bibere oportet, ſuper maſticando fruſtulum panis. Advertendum tamen ne eo, nec alio quopiam utantur, aſthmatici, tuſſiculoſi, aliive qui aliquod pectoris pulmonumve, habent vitium.

4. *Acetum confortans S. Cloſſ.* Pulveſſig.

℞. fol. rut. Miij.
fumar. Mj.
Baccar. Iuniper. ℥ij.
Caryophill.
Macis.
Nucis moſch.
Teſticul. caſtor. ana ℥ß.

Contuſis affunde acet. ros. ℔iij
Inſola per aliquot dies vel macera retrò fornacem.

Vires. *Gravidis, puerperis, & ab utero ſyncopizantibus prodeſt, odorando, tempora fricando, & pulſui utrique ex linteis eo madentibus, alligando. In febribus malignis commodè additur camph.* ℥j.

Acetum febrifugum ſive Aqua Prophylactica D. D. Franciſci De Le Boe Sylvii.

℞. *Rad. Angel. Zedoar. ana* ℥j. *Petaſitidis* ℥ij. *foliör. Rutæ hortens.* ℥iij. *Meliſſæ Scabioſæ, Flor. Calendulæ ana* ℥ij. *Nucum Iuglandium immaturarum conciſar.* ℔ij. *Pomor. Citrior, recent. conciſor.* ℔j.

Contundantur omnia ſimul, deinde affunde, Aceti vini optimi ad tres quartas partes ex arena in cucurbitæ vitreæ per ſe deſtillati ℔xij.

Digerantur per noctem mane deſtillentur, igne cinerum lento pene ad ſiccitatem, idque ſine uſtione.

Acetum hoc magnarum eſt virium in Peſte, atque febribus, & gratiſſimum. Admiſceri potſt potui ordinario Cereviſiæ, Apozemati Iuſculo &c. ad aciditatem cuivis ægro gratam, & ad Sitim tollendam, Sudoremque blandum promovendum, ſæpius quantitate parvâ uſurpari.

¶ 5. *Acetum Prophylacticum F. F. Cl. Dn. D. Arnoldi VVeickard.*

℞. Rad. Angelic,
Zedoar.
Leviſtic.
Pimpinell. germanæ.
Rut. ana. Mj.
Turbith. el. ℥ ij.
Cort. citr. recent. ℥ iij.
Baccar. Iuniper. bene matur. ℥iß.
Laur. ℥ j.

Inciſa & contuſa, ut moris, macerentur cum aceto acerr. Menſ. ij. poſtea deſtilletur per Alemb. vitreum. Servetur pro uſu.

Vires. *Inſignes vires bezoardicas aceta hæc recenſita obtinent, quibus non modò contagioſos morbos præcavere, ſed & ſudorem, urinamve expellere pollent.*

Acetum pro rabidi Canis morſu. D D. Hannemanni. In Act. Hafnienſ. Bartholin.

℞. *Rutæ. Abrotani, Betonicæ anguſti folij, Salviæ ang. fol. ana. M j. Inciſis affunde Aceti vini optimi* ℔j. *Sique tempus permittit, per aliquot horas maneat in infuſo, exprime, expreſſo adde, Theriacæ Androm.* ℥ij. *Adultus magnum de eo faciat hauſtum, Iunioribus & Puerulis detur cochlearia: Sin verò periculum metuatur, additur. Herb. Cardui Fullonum M j. vel huius ſem. contuſ.* ℥j. *Vulnus commorſum per novem dies apertum tenendum; ac præſectæ herbæ expreſſæ poſt fricationem cum bacillo è vitè applicandæ omni mane, tamdiu donec æger in portu naviget: ſi metus perſeuti adhuc ſit, repetatur potio. Tota Reſpublica Medica ſimile Euporiſton vix habet, quod æque prodeſt.*

¶ 4. *Acetum rutaceum, F. F.*

℞. Fol. Rut.
Scord.
Card. benedict.
Tanacet. ana. Mj.
Bacc. Iuniper.
Rad. Angelic. ana. ℥ ij.
Zedoar.
Cort. citr. ana. ℥ß.

Incidantur minutim, ac infundantur in Aceti optimi ℔ vj.

Viribus *convenit cum prioribus.*

CAPVT XXXVIII.

De Aquis deſtillatis.

NOs in præſentiarum haſce Aquas Compoſitas, quas *DOMINVS NOSTER AVTOR* ab aliis communicatas huc

hucinferendas accepit, animadversione & notis dignas, quantum possumus, ordine examinabimus, & quomodo singula ingredientia tractanda, quæque ex ipsis destillationi apta, vel secus ostensuri, aliis interim annotationibus necessariis non posthabitis. Si & Nos quandoque deviemus, & per errorem quædam oculos mentis & corporis subterfugiant limâ digna, ut non omnia judicii bilance ponderare queamus, æquus quæso ignoscat Lector.

¶ Aquæ in Officinis, diversimodè paratæ prostant, simul ac diversæ naturæ, aqueæ scil. i. e. ad naturam ea quam accedentes, vel spirituosæ, i.e. spirituum naturam referentes.

Modus parandi vel destillatio est, vel infusio, decoctiove, vel commixtio.

N. *Modos destillandi vid. lib.* 1.

Destillatio aquarum pro diversitate materiarum diversimodè peragitur, idque non modò ratione caloris diversi, verùm etiam ratione instrumentorum variantium.

In regno MACROCOSMICO aquæ ferè singulæ peculiares destillandi modos obtinent, ideoque specialiter describendæ erunt lib. 3.

In R. VEGETABILI destillantur aquæ ex *herbis, floribus, fructibus, radicibus, lignis, & aromatibus.*

1. *Ex herbis & floribus viridibus.*

1. ℞. *Herb.* vel *Flores* q. v. incide minutim conquassave ac affunde ▽ m (ne empyreuma contrahat) destillaque per MB.

N. 1. *Ex herbis floribusve virentibus tenerioribus (quorum vis facilè evanescit) ut & frigidioribus, destillantur aquæ per* MB. *Ex aromaticis autem, ut & calidioribus, quorum vis non ita volatilis, profundiusque inharet, commodiùs per vesicam eliciuntur.*

N. 2. *Herbæ odor quo facilius expirat, eò tepidiore* MB. *utendum* [*vel* VB.]

HOFMAN.) Rectiùs tunc Balneum vaporosum substituitur, quo destillandorum fragrantium odor citrà ullam empyreumatis notam per minima abstrahitur, illorumque vis balsamica per omnia conservatur, hoc modo fl. lil. convall. Violar. Matt. tunic. anthos, stœchad. lil. albor. &c. destillari possunt.

¶ N. 3. *Si nobiliores expetis aquas, affunde destillatam super materiam novam ac destilla denuo.*

N. 4. *Non abs re fuerit præmittere macerationem diei unius ac alterius, vel & fermentationem, addito, si libet, tantillo Salis communis vel fecum cerevisiæ, præcipue si olea expetantur.*

N. 5. *Si colorem nativum spiritibus & aquis destillatis conciliare volueris, impone eos in alemb. ut transeat* ▽ *extillans: Verum enim vero, minùs durabilis* ▽ *illa futura est.*

2. ℞. Succum ex herbis expressis ac destill.

II. *Ex herbis siccis.* ℞. Herbam quamcunque vis, incide & affusâ aquâ calidâ macera aliquamdiu; hinc destilla.

N. *Ex herbis calidis & odoratis melioris notæ* ▽ *a & olea destillantur, si siccæ destillationi subjiciantur.*

III. *Ex fructibus.* ℞. Fructus maturos. E. g. poma, scinde minutim, vel conquassa ac destilla per MB.

HOFMAN. Horum fructuum succi vel per se ex vesicâ stanno obducta, vel fermentati per aliquot dies priùs destillari & demum per MB rectificari possunt, quo modo Spiritus baccar. sambuci. Ceraser. fragor. rubi id. &c. conficiuntur.

¶ N. *Ex mollioribus exprimi potest succus ac destillari.*

IV. *Ex Seminibus.* ℞. semina grosse contusa, macera cum ▽ hinc destilla per Vesic.

V. *Ex Radicibus.* ℞. Radic. conquassa, macera cum ▽ ac destilla per Vesic.

N. *Raræ sunt aquæ ex solis radicibus destillatæ.*

VI. *Ex lignis.* Ex lignis quæ eliciuntur, spirituosæ imprimis sunt, ideoque ad spiritus referendæ. Videri quoque possunt earum destillationes in oleis destillatis.

VII. *Ex Aromatibus.* ℞. Aromata grosse contusa, macera cum menstruo idoneo per aliquot dies (4. 5. 6.) dein destillentur per vesicam. Sic stillat ▽ & oleum. Hæc separa & si opus, rectifica. *Vide de oleis stillat. quia uno & eodem actu* ▽ *& olea ex aromatibus proliciuntur.*

N. 1. *Menstruum in singulis dabitur.*

N. 2. *Aquæ hæ spiritu fortiores sunt.*

In Regno ANIMALI eliciuntur aquæ 1. ex *animalibus integris* molliusculis, mucilaginosisque. 2. ex *partibus molliusculis.* V. g. Cerebro spinalive medulla. 3. *E sanguine.* 4. *E novellis cornibus.* 5. *E stercore.*

1. Ex *Animalibus integris* mucilaginosis: ℞. Animalia (lota si placuerit) scinde minutissimè, conquassave; hinc destilla ex MB vel VB affusa, si placuerit, ▽ convenienti: Sic paratur ▽ lumbricorum, cochlearum, ut & spermatis ranarum.

HOFMANN. *Animalia scinde minutissimè*) Admodum perpetam. Non enim opus est, & si integra ac viva destillare possis, præstabit, ut picas, hirundines, lumbricos, viperas, &c sine aliarum rerum additione, sic enim vivificus illorum unà elicitur Spiritus. Non credis, quanta diversitas sit inter Spiritum sanguinis humani statim ex recenti & adhuc spiritu vivifco turgente sanguine destillatum, & illum, qui ex cruore humano putredinis labem aliqualem sentiente fuit prolectus.

¶ 2. Ex *Medulla Cerebri*, paratur eodem modo addita ▽ cephalica, v. g. tiliæ, pœoniæ, &c.

3. *Sanguinis* destillatio etsi itidem è MB perfici queat: præfertur tamen quæ fit igne nudo ex cucurbit. fictili. *Vide de oleis c.* 70. *& spiritib. c.* 81.

HOFMAN. *Sanguinis destillatio etsi itidem ex MB perfici queat.*) Ex MB in æternum non perficies ejus destillationem, quæ constat in separatione Spiritus, salis volatilis & olei &c. sed præfertur destillatio ex retortâ igne nudo, ut infrà patebit. Per MB saltem destillatur spiritus, si quis inest ex calido adhuc sanguine vivificus, & ex jam cadaverofo cruore phlegma, relictis partibus balsamicis in residuo.

¶ [N. ▽ *lactis.*]

4. E *Cornibus* quomodo liquor stillet, vide de oleis. E *novellis cornibus*, e. g. cervorum fit ▽ et Retortam vel Cucurbitam humilem è MB aut VB fusa pauco Vino vel & sine additione, Vide lib. 3. de Cervo.

5. E *Stercore*, fit itidem per MB vel cineres, proditque primum ▽. hinc oleum.

HOFMAN. *E stercore*) ex humano fit carbon *Paracelsi* seu Zibetta occidentalis mediante digestione. Unde etiam ex ea destillatur aqua cosmetica odorem moschi referens.

¶ Sunt itaque

Aquæ Officinarum Simplices ac Phlegmaticæ.

Aqua Abrotani.	Alkekengi ex baccis.
Absinthii.	Altheæ.
Acaciæ flor.	Alsines.
Acetosæ.	Anethi.
Acetosellæ.	Angelicæ.
Adianti.	Auguriæ.
Agrimoniæ.	Anisi.
Albuminis ovorum.	Apii.
Alchimillæ.	Aquilegiæ.
	Artemisiæ.

Aspara-

Asparagorum.
Aurantiorum ex floribus dicitur Aq. Naphæ, Namphæ, &c.
Aurant. ex corticib.
Auriculæ muris.
Bardanæ simpl.
Basilici.
Betonicæ.
Betulæ succi.
Bistortæ.
Borraginis ex flor.
ex toto.
Buglossæ ex flor.
ex tot.
Bursæ pastoris.
Calamentæ.
Calami Officinarū.
Calcatrippæ.
Calendulæ.
Capillorum Veneris.
Caprifolii flor.
Cardiacæ.
Cardui benedicti.
Mariæ.
Carvi.
Caryophillatæ.
Centaurii minoris.
Centumnodiæ.
Ceraforum nigr.
Cærefolii.
Chamæmeli.
Chamæpityos.
Cheyri fl.
Chelidonii major.
Ch. minoris.
Cichor. è tot. vel floribus, etiam albis.
Cinamom. communis.
Citri excortic.
Cochleariæ.
Consolidæ med.
Coriandri.
Crassulæ.
Cucurbitæ.
Cuscutæ.
Cyani fl.
Cydoniorum.
Cymini.
Ebuli è flor.
Endiviæ.
Equiseti.
Eupatorii Avicen.
Euphragiæ.
Fabarum fl.
Feniculi.
Florum omnium, lætaminis.
Fragariæ, Tunicæ.
Fragorum.
Fumariæ.
Galegæ.
Genistæ.
Graminis ex rad.
Geranii.
Gratiolæ.
Hederæ terr.
Hepaticæ nob.
H. Stellatæ.
Herniariæ.
Hyoscyami.
Hyperici.
Hyssop.
Imperatoriæ.
Lactucæ.
Lapati acuti.
Lavendulæ.
Lenticulæ palustris.
Levistici.
Ligustri fl.
Lilior. alborum.
Convall.
Linariæ.
Lumbricorum.
Lupulorum.
Majoranæ.
Malvæ.
Matricariæ.
Melilloti.
Melissæ.
Mellis.
Mentæ crispæ.
Mentastri.
Mercurialis.
Millefolii.
Morsus Diabol.
Nasturtii aquatici.
Nicotianæ.
Nuc. Moschat.
Nucum Iugland.
immatur.
Nummulariæ.
Nymphææ alb.
Origani.
Ononidis.
Pœoniæ.
Papaveris erratici.
Parietariæ.
Pentaphylli.
Persicariæ maculosæ.
Persicorum florum.
Petasitidis ex toto.
Petroselini.
Pimpinellæ.
Plantaginis.
Pluvialis.
Pomorum Sylvestrium.
Portulacæ.
Prassii.
Primulæ veris.
Prunellæ.
Pulmonariæ maculosæ.
Pulegii.
Pyrolæ.
Querc. fol.
Raphani Rust.
Vulgaris.
Rotellæ.
Roris majalis.
Roris marini.
Rosarum pallid.
rubear.
Rorismar.
Rubi idæi ex bacc.
Rutæ.
Sabinæ.
Salviæ.
Sambuc. flor.
Saniculæ.
Satureiæ.
Satyrii.
Saxifragiæ alb.
Scabiosæ.
Scolopendrii.
Scordii.
Scorzoneræ.
Scrophulariæ.
Sempervivi.
Senecionis.
Serpilli.
Sigilli Salam.
Siliginis fl.
Solatri.
Spermatis ranarum.
Tanaceti.
Taraxaci.
Thymi.
Tiliæ flor.
Tormentillæ.
Trifolij.
Trinitatis.
Tunicæ flor.
Tussilaginis.
Valerianæ.
Verbasci.
Verbenæ.
Veronicæ.
Violarum ex fl.
ex toto.
Virgæ aureæ.
Ulmariæ.
Vitium lacrymæ.
Urticæ.
Zedoariæ.

Aquæ fortiores cum Vino, atque Aqua compositæ.

Aqua Anhaltina *infra* No. 1.
Anisi cum Vino adusto.
cum Malvatico.
Antidotalis, (Alexipharmaca Matthioli Aug.)
Aperitiva. 2.
Apoplectica *Crollii*. 3.
Apoplect. Sennerti. 4.
Arthritica, *Ang.*
Asthmatica 5.
Bardanæ composita. *A.*
Bezoardica. 6.
Caponis composita. *A.*
Carbunculi. 7.
Ad deficcandos catharros. 8.
Carminativa. 9.
Cephalica aromatica. 10.
Cephalica F. F. 11.
Cinamom. c. Malvat.
c ℧ rosarum.
Communitatis ophthalmica. 12.
Cordialis Herc. Sax. cal. 13. frigida. 14.
Cordialis restaurans. 15.
Cosmetica. 16.
Cosmetica pretiosa. 17.
Cosmetica S. Closs. myrrhata. 18.
Damascena odorifera. 19.
Diuretica ex nucleis F. F. 20.
Antidysenterica. 21.
Diuretica. Closs. 22.
Embryonum, S. Balsamus puerorum. *A.*
Epileptica Langii. *A.*
Febrifuga. 23.
Fortis. *A.* vide & l. 3. c. 23.
Ad gutturis affectus. 24.
Antihectica, 25. 26.
Hirundinum. *A.*
Hysterica Croll. 27.
Iuniperi, c. Spir. vini.
Histerica Matth. Martin. 28.
Imperialis correcta. 29.
Lavendulæ compos. 30.
Magnanimitatis 31.
Mirabilis. *A.*

Nephritica

Nephritica. 32.
Ophthalmica. vid. cap. 39. de aquis reliquis.
Philosophorum. 33.
Pectoralis. 34. 35.
Picarum. 36.
Regia. *vide in Sal. nit. l. 3. c. 23.*
Salviæ composit. 37.
Antiscorbutica. 38.
Antispasmica. Closs. 39.
Splenetic. 40.
contra Terrorem. 41.
Theriacalis Bezoardica. *A.*
Theriacalis contra pestem. 42.
Theriacalis Croll. seu Spir. theriac. camphorat. 43.
de trib. mixtura simplex. 44.
Tristantis 45.
Vitæ aurea Langii. *A.*
Vitæ Matthioli. *A.*
Vitæ comm. *A.*
Vitæ mulierum. 46.
Vitæ mul. camphorata. 47.
Virtutum. 48.
Vomitiva Plateri. 49.
Vomitoria Æsculap. Saturn. 50.

N. *Non possum, quin in limine aquarum compositarum Pharmacopœjæ tyronem erroris commonefaciam, quem in nonnullarum destillatione comperio. Videlicet admisceri destillandis ejusce farinæ materias, quarum vis contumacior est, quàm ut destillationis opere elevari cum cæteris queat, Tales sunt Gemmæ, Margaritæ, Coralli, ossa, cornua, aurum, &c. Eapropter si qua talia occurrerint, ne frustra sumptus impendant, præstat eadem destillato admiscere sive sub formula præparatorum id fiat, sive, quod melius, sub forma Magisterii, sive, quod adhuc aptius, sub forma liquoris.*

Aqua contra abortum ex D. D. WELSCHIO in Miscell. Curios. Germanor.

Componitur illa ex floribus betonicæ alsilis, Nuce moschata, Cinnamomo, Macere & Caryophyllis aromaticis, per destillationem. Illam auctor D. D. Welschius dicit medicamentum elegans, & multis aliis, ipsi quoque balsamo Embryonum dicto, præferendum.

Spiritus & Aqua Absinthii Composita, è Pharmacopœa Collegii Regalis Londinensis.

℞ *Absinthii marini, Vulgaris, ana.* ℔ *j. Salviæ, Menthæ, Melissæ ana. M ij. Rad. Galangæ, Zinziber. Calami aromatici, behenij ana. ʒ iij. Glycyrrhizæ ʒj. uvarum passar. exacinatar. ʒ iij Sem. fœniculi dulc. anisi ana. ʒ iij. Cinnammi, Caryophyllor. Nucis mosch ana. ʒ ij. Cardamomi, cubebarum ana. ʒ j. Incidenda incidantur, contundenda contundantur & in Vini Hispanici* ℔ *xxiij. infundantur per horas octo eidem, deinde destillentur in MB addendo sacchari albiss. ʒ ij. cuique libræ. Prima* ℔ *libra Spiritus absinthij magis compositus appellari potest.*

¶ 1. *Aqua Anhaltina.*

℞. Terebinth. cl. ℔ ß.
Thur. masc. ʒ j.
Lign. Aloes pulv. ʒ iij.
Gran. Mastich.
Caryophyll. (aliis fl. anthos.)
Nucist.
Cubeb. aliàs Galang.
Cinamom. ana. ʒ vj.
Croc. or. integr. ʒiiß.
Sem. Fœnic.
Bacc. Laur. ana. ʒ ß.

Pulverisata infundantur in V ℔. v. digerantur per ☌ (6.) additis Moschi in petia ligati g. xv. Hinc, destillentur lentissimo MB. Quod clarum est separetur à turbido.

N. *Præstat Moschum vestro alembici imponere.*

Vires. *Calf. sicc. discutit; stomachum, cor & reliqua viscera corroborat. Hinc efficax est in animi deliquiis. Extrinsecus crebrior ejus usus est: confert in catarrhis atque doloribus à causa frigida subortis, in Arthritide quam Vagam vocant, in Paralysi, Epilepsia, Apoplexia, Vertigine, Tremore, Lethargo, &c. si membrum affectum ea bene fricetur.*

HOFMAN. *Aqua Anhaltina*) Hæc aqua quamvis ob tenuitatem & ineptam ingredientium nullâ ratione demonstrandam dosin satis animadversione indigeat, ob vim tamen illorum balsamicam & spirituosam destillationi obedientium, & singularem tot annis experientiâ probatam in primis in calculo expellendo energiam laudem etiam meretur. Efficacior tamen erit, si destillatus liquor residuo per 9 dies fermentationi expositio iterum affundatur, & per MB destillatio reiteretur, efficacissima erit in dictis affectibus.

Spiritus & Aqua Angelicæ Composita, è Pharmacopœa Collegij Regalis Londinensis.

℞. *Rad. Angelicæ, Folior. Card. bened. ana.* ʒ *vj. Melissæ, Salviæ ana.* ʒ *iiij. Sem. Angelicæ* ʒ *vj. Tanic. dulc.* ʒ ix. *Herbæ flor. & semina crassiusculè contundantur, quibus adde Specierum Aromatici rosati, Diamoschi dulc. ana.* ʒ *ß. Infundantur per biduum in vini Hispanici* ℔ *xxxij. destillentur s. a. leni igne. Admisce unicuique libræ, Sacchari in aqua rosaceæ soluti* ʒ *ij. Tres primæ libræ spiritus; exteræ aquæ titulo insigniantur.*

¶ 2. *Aqua Aperitiva.*

℞. Rad. Eryng.
Scorzoner.
Filic.
Centaur. maj.
Brus. ana. ʒ ß.
Fœnic.
Cort. Cappar.
Tamarisc.
Fraxin. ana. ʒ iij.
Citri odorat. ʒiiß.
Sem. Vitic.
Card. bened.
Cichor. an. ʒ ß.
Endiv.
Scariol.
Nasturt.
Citr. an. ʒ ij.
Herb. Polytrich.
Adianth.
Ceterach.
Cuscut.
Scolopendr.
Betonic.
Endiv. an. Miß.
Sum. Thym.
Epithym.
Lupul.
Flor. Hyperic.
Genist.
Borrag.
Melissæ an. Mj.
Passular. min. ʒ j.

Infundantur in ☿. Lupul. Scolopendr. Card. bened. Veronic. an. ℔ j. Vin. Rhenan. ℔iiß. Additis Cinam. ʒiß. Spec. Dialacc. ʒ ß.

Srent in loco calido per ☌ ☽ (2.) probè clausa, postea ♎ lentur in MB, Δ lento.

Vires, *Maximarum est virium in reserandis obstructionibus totius corporis, maximè verò Lienis, Epatis & Mesenterij, adeoque commendabilis in affectu hypochondriaco, aliisque affectibus affinibus. Dos. cochl. i.*

HOFMAN. *Aqua Aperitiva*) Hic æquâ judicii normâ quilibet quæsò à præconceptâ opinione liber perpendat, an pondus ingredientium pars ad destillationem sit apposita: quod radicem eryngii, scorzoner. filic. centaur. maj. brusc. fœnicul. Cort. Cappar. Tamarisc. Fraxin. Semin. Vitic. Card b. Cichor. Endiv. Scariol. Citri h. polytrich. adianth. Ceterach. Cuscut. Scolopendr. Endiv. &c. destillationi expositis virium supet MB elevationi quid ex speciebus dialacc. ʒ ß. expectamus? Quod semen Nasturtij, herba betonic. summit. thym. epithym. Lupul. fl. Melissæ Cinnamom. &c. suppeditat virtutis, tam pauxillum erit, ut viribus

Autore Noſtro deſcriptis planè non ſufficiat, ut facilè conjecturam de hâc aquâ facere queamus, qualem ſæpius feci de illâ, quæ aliquot retrò annis in Officinâ quâdam noſtrâ hic Hallis ejuſdem farinæ à Medico quodam extraneo pro hecticâ curandâ ordinata fuit, potiùs phantaſiâ Medici, & ægroti confidentia, quàm ſanâ ratione niti. Si tamen Medicus voti ſui compos fieri velit, conſultiùs duco ex ſpeciebus prædictis infuſum inde ſ. a. præparare.

¶ 3. *Aqua apoplectica Crollij.*

℞. Fl. Lil. Convall.
Tiliæ. Lavendul.
Pœoniæ. Salviæ.
Primul. veris. Betonic.
Majoran. Roriſmar.

Ceraſor. nigror. & dulcium. ☽ creſcente decerptorum. q. p.

Tritis omnibus & mixtis (vel ſeorſim flores, ſeorſim ceraſa deſtillentur) adde farinæ ſinapi ℔ j. vel ij. affuſaque ℥ comm. q. ſ. fermententur ac deſtillentur in MB. Spiritui elicito adde Elixyr. Epilept. Croll. an. circula aliquamdiu.

N. *Ad fermentationem promovendam in illa communi tantillum lupuli ac fermenti coqui poteſt, vel & fermentum addere licet ſine colatione.*

Doſ. cochl. ſ.

Hofman. *Aqua Apoplectica Crollii*) Cùm flores liliorum convallium, tiliæ, &c. ac Ceraſa nigra & dulcia diverſis efflorescant & prorumpant temporibus & omnia recentia expetantur, farina item ſinapi cum lupulo ac fermento in aq. comm. cocta fermentationem accelerando ſpiritum facilè acidum producant, niſi gradus fermentationis ac tempus accuratiſſimè obſervetur. Si cui ſimplicium multorum commiſtio arriſerit, ſuaſor exiterim, hoc modo hanc Aquam concinnare.

Recip. Aq. Lil. convall. cum vin.
Lavendul. cum vin.
Tiliæ c. v.
Primul. veris c. v.
Majoran. c. vi
Salviæ c. v.
Betonic. c. v.
Roriſm. c. v.
Ceraſ. nigr. & dulc. per ferment.
Fl. pœon. ana. q. v. rectifica ſuper Vitriolum ad flaved. calcinat. q. ſ. ex MB. in roſtro alembic.

℞ Suſpende Moſch. & ambræ q. ſ. in pet. ligat. Pro mulieribus loco Moſchi & ambræ Caſtoreum cum Spiritu Vitrioli ♀ris ſubſtitui poteſt. Additio Elixyr. Epileptic. Crollii totam aquam, utpote fragrantiſſimam guſtu & olfactu redderet abominabilem.

¶ 4. *Aq. Apoplectica Sennerti.*

℞. Fl. lil. convall. q. v. infunde in Vini optimi Menſ. ij. ☌. (14.) poſtea deſtilletur ac ſerva, deſtillato infunde poſtmodum.

Fl. Lavend. recent. q. placet.
Cubebar.
Cinamom.
Nuc. Moſch.
Macis.
Galang. ana. ℥ß.
Viſc. quern.
Rad. Pœon. ana. ℥ vj.

Stent in maceratione vaſe clauſo ☌ (14.) Hinc deſtilla.

N. *Poſſunt & flores tiliæ addi.*

Aqua Apoplectica alia ex D. Charra z.

℞. *Summitat. Major. Flor. Tiliæ, Lilij convall. Anthos, Lavendulæ, Salviæ, & Primulæ veris ana. M. iij. macerentur per octo dies aci ſolem vel in hypocauſto in Spiritus Vini rectificati & aquæ florum Aurantiorum ana. ℔ iij. Deinde in Balneo Arenæ ex aprie diſtillentur & ſervetur aqua.*

Excellit hæc aqua in corroborandis partibus nobilibus & cerebro deſ. cochlear. dimidium ad cochleare integrum; tam ad præcavendam quam ad fugandam Apoplexiam, ut & ad omnes cerebri morbos.

¶ 5. *Aq. Aſthmatica F. F.*

Luftwaſſer. Eau pour les Aſthmatiques, ou Ceux qui reſpirent avec difficulté. *Aſthmatick-Water.* or *breath-helping-water.* Lucht ſ of Aſem-water.

℞. Rad. Enul. Camp.
Vngul. Caball. ana ℥ ß. Liquirit.
Iujub.
Gentian. ℥ iij. Sebeſt.
Coryophyllat. Vvar. paſſul. min.
Zinzib. alb. Dactyl.
Baccar. Laur. Pinear.
Iuniper. ana. ℥ ij. ☽ j. Amigd. d. ana. ℥ iij.
Cinamom. acer. Squill. præp.
Cardamom. ℥ ij. Sem. urtic. tom.
Fol. Salv. Fœnic.
Majoran. Ocym. ana. ℥ iij. ☽ j.
Hyſſop. Fic ping. ℥ j.
Marrub. ana. Mß. Mellis deſpumat. ℥ iß.
Rad. Itid. Flor. Vini Malvat. ℔ iiij.
Polypod. q. Spir. Vini. ℔ ij.

Stent ſimul in infuſione dies aliquot (8. dein deſtillentur per alembicum, addantur Sacchari ℥ xviij.

N. 1. *Aly addunt & pulmonem Vulpis.*

N. 2. *ſunt qui Spiritum Vini omittunt, atque ſolum Vinum Malvaticum, pondere ſcil. ℔ iv. recipiunt.*

N. 3. *Deſtillato addunt Moſchi, gr. vij. (vel in deſtillatione Moſchus roſtro Alembici imponitur.)*

Vires. *Aqua hæc, licèt vi tituli pulmonibus ſolis dicata videatur, utpote quibus ſpecificè opitulatur, craſſam ac tartaream mucilaginem attenuando, aſperitatem leniendo, reſpirationem facilitando, &c. nihilominus tamen nec inſignibus caret viribus, quibus inſuper debili ventriculo ſubvenire potis eſt, cruditates ejus emendando, frigiditatem corrigendo, &c.*

Doſis prout ſpirituoſa fuerit à cochl. j. ad 1.

(*Odontalgiæ etiam medetur in ore detenta*)

Hofman. *Aqua Aſthmatica*) Quanquam hæc compoſitio primo aſpectu quodammodo inconcinna videtur, dum non ſolùm quorundam ingredientium inutilis adſit conglomératio, ſed etiam pauciſſima nonnullorum pars v. g. fructuum & ſeminum &c. aliquid de virtutibus ſummè tamen neceſſariis per ſe deſtillatione factâ per alembic. tranſmittit. Attamen ſi Aquam ad Aſthma elegantem inde quiſpiam conficere velit, Autor ſum, ut omiſſis radic. Vngul. caballin. vel tuſſilag. polypod. liquirit. cum reliquis ſaltem balſamicis, fructibus & ſeminibus &c. prævia per 8. dies cum Melle, vino Malvatico, & Spir. Vin. factâ digeſtione tandem deſtillatio inſtituatur priùs per veſicam & demum rectificatio in MB peragatur cum vel ſine moſcho roſtro alembici impoſito.

¶ 6. *Aqua Bezoardica.*

℞. Rad. carlin. exiccat. ℔ j.
Vincetox. ℔ ß.
Summit. hyperic. exiccat.
abſinth. an. ℥ vj. M. F.
pulvis.
cujus ℞. ℥ xij.
aq. font. ℔ iiij.
Spir. Vin. rectific. ℔ ß.

M. & deſtilla per veſicam ad medias. diſt. in ſing. ℔. ſalis Tart. Vitriolati ☽ ij. donec aceſcat.

Dos. pro præſervat. cochl. j. pro curatione iij. aut v. reiterando ſemel, poſt horas [illegible] ſudando deſuper uſque dum meliorationem perſentiat.

HOFMAN. *Aquæ Bezoardica*) Essentiam ex hujus aquæ ingredientibus per infusionem sine destillatione melius confici puto, quæ tam pro præservatione, quàm curatione pestis ipsâ Aquâ destillatâ longè efficacior foret, cùm radices carlinæ & vincetoxici parum energiæ & virium per destillationem præbeant, magis terrestrium partium. Cùm tamen fides & experientia CL. Nostri Schrœderi non sit suspecta facienda, maneat ita hujus Aquæ præparatio & usus.

Aqua Bezoardica alia ex D. CHARRAZ.

℞. *Rād. Carlinæ & Vincetoxici ana.* ℥ *iiij. Folior. Scordij, Rutæ, Cardui Benedicti, Melissæ & Summitatum Hyperici ana. M. ij. Macerentur contusa vel incisa omnia in aquæ Nucum Stillatæ* ℔ *iiij. & Spiritus Vini* ℔ *j. & igne arenæ moderato destillentur, ex residentia verò combusta Sal extractum in aqua ad usus servanda dissolvatur.*

Hæc aqua admodum efficax est contra pestem & morbos omnes epidemicos, dos. Cochleare unum ad præservationem, Cochlearia verò iij. aut etiam ℥ *iiij ad curationem & ad sudores provocandos.*

Aqua Bezoardica alia è Pharmacopœa Collegij Regalis Londinensis.

℞. *Folior. Chelidonij M. j. cum radicib. M iij. ß. Rutæ M. j. Scordij M ij. Dictamni cretici, Cardui bened. ana. Miss. Rad. Zedoariæ, Angelicæ ana.* ℥ *iij. Cort. externi Citri, Limon. ana.* ℥ *v. Flor. Tunicæ* ℥ *i ß. Rosar. rubr. Centaurij min. ana* ℥ *ij. Incidenda incidantur & per triduum macerentur in Spirit. Vini optimi & vini Malvatici ana.* ℔ *iij ß. Aceti flor tunicæ, succi Limonum ana. lib j. Destillentur per MB in vase vitreo. Liquori destillato adde. Cinamomi* ℥ *ij. Caryophyll.* ℥ *ii ß. Theriacæ Androm* ℥ *iij. Mithridatij* ℥ *i ß. Camphoræ* ℈ *ij. Trochiscor. de viperis* ℥ *ß. Macis.* ℥ *ij. Xyloaloes* ℥ *j. Santali citrini* ℥ *i ß. Sem. Card. bened.* ℥ *j. Citri* ℥ *iij Macerentur biduj spatio & lentissimo igne destillentur per MB bis vel ter Postquam ad medias facta fuerit destillatia: quod in vase erit residuum, colari poterit per pannum lineum, & colatura per ulteriorem destillationem reduci in extractum Mellagineum, asservandum sub nomine, Extracti Bezoartici.*

Aqua Bryoniæ Composita ex eadem Pharmacopœa.

℞. *Succi rad. Bryon. lib. iiij. fol. ruthæ, arthemis. ana. lib. ij. Sabinæ m iij. Matricariæ, nepetæ, pulegij regal. ana. m ij. Ocimi, Dictamni cretici ana. m i ß. cortic. Aurantior. flav rec.* ℥ *iiij. Myrrhæ* ℥ *ij Castorei* ℥ *j. vini generosi Canarini lib. xij. Digerantur per quatriduum vase idoneo, mox fiat in MB destillatio, deinde sub medium destillationis, expressio, & colatura, & tandem per destillationis continuationem, & tinctura inspissationem, fiat Extractum Hystericum.*

Aqua Caponis ex eadem Pharmacopœa.

℞. *Caponem eviscératum atque in frusta incisum; dempta pinguedine, decoque in sufficienti quantitate aq. font clauso vase* ℞ *Brodii expressi lib. iij. Aquar. boragin. violar. ana. lib. i ß. vini albi lib. j. flor. rosar. rubrar* ℥ *ii ß. violar. boragin. bugloss ana* ℥ *j. micæ panis à furno calentis lib. ß. cinnamomi confracti* ℥ *ß. Destillentur in alembico vitreo secundùm artem.*

¶ 7. Aqua *Carbunculi, (vulgò Imperatoris Maximiliani.)*

℞. Flor. rorismar. s. Anthon.
Lilior. convall.
Violar.
Borrag. ana. ℥ vj.
Herb. majoran.
Salv. min.
Lavendul.
Endiv.
Spic. ana. ℥ j.
Nucis moschat.
Zinzib.
Macis.
Garyophyll.
Cinamom.
Cardamom.
Gran. Paradis.
Cubebar.
Galang.
Visc. querc.
Avellanar.
Sem. Pœon.
Ras. c. c. ana. ℥ j.
Incidantur & infundantur in Vini Malvat.
Aq. Lavend.
Spic.
Rosar.
Fragor. ana. ℔ iij.
Vini alb. generos. ℔ ij.
Postea adde
Auri foliat.
Margarit.
Oss. de c. c.
Lap. percar. ana. ℥ ß.
Moschi. q. v.
F. s. a. destillatio in MB.

Vires. *Usus hujus aquæ spirituosæ internus frequentior est, in aquis cordialibus ac cephalicis: miram enim vim habet spiritus vitales, animales ac naturales suscitandi, calfaciendi, viscera omnia ac præcipuè nervosum genus corroborandi; extrinsecus ibidem usus ejus creber est in Epithematibus cordialib. ac pulsuum, in Catharris frigidioribus, Paralyticis membris, cephalalgia.*

HOFMAN. *Aqua Carbunculi*) In hâc compositione omnia etiam approbantur, quæ subtilis & balsamicæ sunt essentiæ & vires suas destillatione per Alemb. vitreum transmittunt. Reliqua, ut viscus q. ☉ foliat. Margarit. Oss de Corde Cervi, rasur. CC. Lapid. percarum utpote in destillatione nihil emittentia omittenda sunt. Moschus commodiùs rostro alembici in petiâ ligatus committitur.

¶ 8. *Aqua ad desiccandos Catharros* Flußwasser. Eau pour dessecher les Rheumes, ou Catarres. *Catarrh-water to dry up Rheums.* Water tegen Sinckingen.

℞. Serpilli q. v. inde cucurb. & affunde vini malvat. quantum ad cooperiendam herbam suff. relinque in cellâ per 3. septim. deinde destilla leniter, & in hac aquâ macera ligni Sassafr. torno attriti ℥ j. *Dosis cochl. j ß.*

HOFMAN. *Aquæ ad desiccandos catharros*) Hæc laudem meretur tam ob simplicem, quàm veram ac genuinam sui compositionem. Nec sequens præparatio posthabenda est.

Recip. summitat. Serpill. campestr. recent statim in primo ejus flore q. v. affunde vini Malvatici q. s. ut tres emineat digitos, insolentur, in cucurbitâ capaci firmiter clausâ per 14. ♂ ♌ ut circiter, tunc destilla, destillatum affundatur recentibus summitatibus, iterumque ut anteà ad ☉ digerantur, & destilletur tandem in quamlibet libram Aquæ hujus infunde rasuræ ligni Sassafras ℥ ß. Tempore usus per inclinationem separa q. s.

Dosis est cochl. j vesperi, ubi catharri moventur, vel urgent necessitate, vel in catharro crassi, præservat ab apoplexiâ, epilepsiâ & paralysi, imò in renum calculo etiam summo cum effectu usurpavi sæpissimè.

¶ Aq. *Carminativa seu de Chamomilla composita.* Grimmen-wasser. Eau contre les Trenchées ou douleurs du ventre excitées des vents. *Compounded Chamomil-water against wind & collick.* Carminie-water tegen wint en colijck-pijn.

℞. Flor. Chamomill. Rom. M. xxx. Incidantur & contundantur, infundanturque per horas 24. in
Aq. Chamomil. ℔ x. (alii xv.)
Vini generosi ℔ vj.
Hinc exprime fortissimè, in colatura iterum infundantur hor. 24. alii flores Chamomil. com. (M. xvi.) exprimantur, colentur. In colatura macera.

Flor. Chamomil. M. xij.
Flaved. cort. arant. ℥ i ß.
Herb. Absinth. pont. M. ij.
Centaur. min.
Puleg.
Origan. ana. Man. ij ß.
Sem. Aneth. ℥ iij.
Anis.
Fœnic. ana. ℥ ß.
Carv.
Cumin.
Card. bened.
Mariæ ana. ℥ ß.
Bacc. Iuniperi.
Lauri ana. ℥ ß.

Stos

stent hor. 24. tunc MB. lento destilla.

Vires. *Magnarum est virium in morbis à flatibus suboriis, e.gr. passione colica, inflatione ventriculi & subortis, e. gr. passione colica, inflatione ventriculi & sursim. Praterquam enim quod flatus discutit, vim quoque obtinet paregoricam.*

[Qui flores chamomillæ (etiam nostrates) in Vino generoso infunde: per 2. vel 4. ☌ & ☽ toties repetitâ infusione non opus habebit.]

Spiritus Castorei ex Pharmacopœa Collegij Regalis Londinensis.

℞. *Castorei recent. ℥iiij. flor. Lavendulæ recent. ℥j. Salviæ, rorismarini ana. ℥ß. Cinnamomi ℥vj. macis, caryophyllor. ana. ℥ij. Spir. vini rectificati lib. vj. Digerantur in phiala ad tertiam partem tantùm repletæ, vesica bubula & subere optimè clausa, per biduum, in cineribus tepidulis; deinde Spiritus destillentur per MB, vase diligentissimè obturato observandus.*

¶ 10. *Aqua Cephalica aromatica.*

℞. Nuc. moschat. ℥j.
Galang.
Calam. aromat. ana ℥ß.
Macis.
Caryophyllor.
Cinamom. ana. ℥j.
Flor. Lavend. M i ß.

Vini Rhenani mensur. ij. stent in infusione, postea destillentur.

Vires. *Non capiti solum, sed & ventriculo maximopere convenit, imbecillitati eorum succurrendo, crudidates inde ortas corrigendo, & discutiendo.* Sennert. in institut.

Hofman. *Aqua Cephalica aromatica*) transeat hæc, utpote simplicis & elegantis compositionis.

¶ 11. Aq. *Cephalica F.F. vel Epileptica.* Schwinds delwasser. Eau contre les maladies du Cerveau, ou contre le mal-Caduc ou mal de sainct Iean. *Headwater, & against Falling-sikness.* Water voort hooft/ en tegen de vallende sieckte.

℞. Flor. lilior. convall. lb. iß.
Pœon.
Lavendul.
Betonic. ana. lb. j.
Til.
Primul. Veris ana. ℥iij.
Herb. Botryos. cum flor. M j.
Rad. Pœon. ℥iiß.
Aristoloch. ℥ß.
Dictamn. alb. ℥j.
Sem. Pœon. ℥iiß.
Cubebar. ℥j.
Piper. nigr. ℥ß.
Visc. quern. ℥j ℥ij.
Coryl. ℥iij.

Macerentur in Vini malvat. Mensur. 2. per septiman. 3. Dein destillentur in MB.

N. 1. *Duplici modo Aq. hac in officinis nostris parata prostat. 1. uti jam descripta est. 2. cum castorei ℥ß. quod vel simplici infusione vel repetitâ destillatione Aquam cephalicam cum castoreo dictam constituit.*

N. 2. *Quoniam Aquæ hujus ingredientia, eodem tempore recentia haberi nequeunt, nec exiccando quid virium pereat, singula, prout collecta fuerunt, infundunturque, seorsim destillantur, destillatumque loco menstrui reliquis affunditur.*

Vires. *Non immeritò Apoplecticam nominaveris, utpote cui morbo præcipuè consecrata est. Succurrere tamen apta est, & reliquis capitis affectibus, catharrorum flatuumque nequitiâ introductis. Quales sunt vertigo, Gravedo capitis, Epilepsia.*

Hofman. *Aqua Cephalica F.F. vel Epileptica* Schwindel Wasser) Hæc compositio animadversione etiam non indigeret, modò radix pœoniæ cum semine pœoniæ & viscо querno & corylino non destillationi, sed post destillationem infusioni commissa fuissent. De cætero, reliquæ à Domino Autore subjunctæ notæ probè observandæ sunt.

Aqua Cælestis è Pharmacopœa Collegij Regalis Londinensis.

℞. *Cinnamomi optimi ℥j. Zinziberis ℥ß. santalor. omnium ana. ℥vj. Caryophyllor. Galangæ, nucis moschatæ ana. ℥ij ß. macis, cubebar. ana. cardamomi utriusque ana. ℥iij. Zedoariæ ℥ß. melanthii ℥iij. anisi, fanic. dulc. dauci sylvestris, acimi ana ℥j ß. rad. angelicæ, caryophyllatæ, glycyrrhizæ, valerianæ min. calami odorati, fol Ormini, thymi, calaminthæ, pulegij, menthæ, serpilli, majoranæ ana. ℥ij. flor. rosar. rubrar. salviæ, rorismarini, betonicæ, stachados, bugloss. borraginis ana. ℥j ß. cortic. citri ℥iij. Terenda terantur, & macerentur dies quindecim in lib. xij. Spirit. vini optimi in vase vitreo probè clauso: dein destillentur in MB. a. Tum aquæ destillatæ adde specierum diambræ, aromatici rosati, diamoschi dulc. diamargaritii frigidi, diarrhodon abbatis, electuarij de gemmis ana. ℥ij. santali citrini contusi ℥ß. moschi, ambræ griseæ, in tela rara ligatorum ana. ℈j. Julepi rosati clari lib. j Optimè conquassentur simul ut julepum cum aqua bene commiscere queat. Dein clauso vase cum cera & charta pergamena, reponantur, donec crassamentum deposuerint, & aqua clara evaserit.*

¶ 12. *Aqua communitatis ophthalmica.*

℞. Herb. Euphrag. M iij.
Chelidon.
Fœnic.
Verben.
Siler. mont. ana. M ij.
Rut.
Meliss. ana. M j.
Caryophyllor.
Macis.
Piper. long. ana. ℥ ß.

Macerentur per noctem in Aq. rosar. alb. Vini alb. ana.

Destilla l. Aq. in MB.

Vires. *Acuit visum, sordes oculorum detergit, maculas aufert, ulcera sanat, &c. scil. instillata.*

Aq. communitatis paulo aliter.

℞. Sum. Euphrag. M ij.
Chelidon.
Verben.
Betonic.
Chamæpit.
Aneth.
Hormin.
Anagall. flor. rub. ana. M j.
Sem. Ameos. ℥ ß.
Rad. Caryophyllat. ℥j.
Fl. Anthos. M ß.
Piper. long. ℥ ij.

Macerentur in vini albi q. s. per ☌ integrum & destillentur.

Vires *easdem obtinet cum priori.*

Hofman. *Aqua communitatis ophthalmica cum alterâ annexa*) Transeat, simplicis etiam elaborationis est & exterioris usus. Ex nudo saltem chelidonio majori certo tempore collecto aqua ophthalmica magnæ energiæ etiam confici potest, etiam in oculorum vulneribus summè commendabilis.

¶ 13. *Aqua cordialis Herculis Saxoniæ calida.*

℞. Cort. citri.
Fol. Meliss.
Ocym.
Vincetoxic.
Fl. Caryophyll.
Rosmar.
Satureiæ.
Sum. Dictamn.
Scord.
Petrosel.
Fenic. ana. M j.

Infundantur in s. q. Vini odorati, aut malvatici,

per ♎ (3.) postea destillentur: in destillato iterum infundantur.

Caryophyllor.
Macis.
Nucist.
Lign. Aloës ana. ʒ ij.
Destillentur denuò.

N. *Addi possunt grana aliquot Moschi & Ambra. Dosis à ʒ ij. ad ʒ ß. &c.*

HOFMAN. *Aqua cordialis Herculis Saxoniæ calida*) Suo in æstimio relinquitur.

¶ 14. *Aqua Cordialis ejusdem frigida.*

℞. Succ. Borrag. Bugloss. Meliss. Acetos. Oxylapath. Trinitat. Bistort. Cyan. cærul. Calendul. Limon. Citr. ana. lib. 1. Acet. lib. 1. (alii ℔ ß. alii lib. 1. ß.) Sem. citr. Portulac. Flor. Nymph. alb. Violar. Rosar. ana. ʒ j. Terr. sigillat. strig. Bol. armen. or. Terr. Lemn. ana ʒ iiij. Spec. Diatr. Santal. ʒij. (alii omittunt.) Camphor. ʒ j.

Infundantur species in succis, macerenturque ♂ (3.) Hinc destillentur per Alemb. vitreum in MB. *Dosis ʒ j. ad ʒ ij. &c.*

HOFMAN. *Aqua Cordialis Ejusdem frigida*) Dicta aqua ex illis etiam est, quæ minùs artificiosè elaboratæ sunt, ingrediuntur illam succi acidi acetosæ, oxylapathi, limonum, Citri, imò acetum, quorum acidus spiritus volatilis, qui tamen maximè hic appetitur, destillato non communicari potest, sed in additis terris imbibitur & figitur, adeoque in residuo manet, ut nil nisi aqua destillata nonnullorum ingredientium volatili & aromatico superficiali odore præditorum virtute delibuta ab illis inde sit expectanda. Quid sibi volunt Spec. Diatrion. Santal. ʒij? Non, video quomodo rectè corrigi possit.

¶ 15. *Aqua cordialis restaurans P. de Spina.*

℞. Corn. Cerv. mollis & tenelli in taleolas sect. ℔ ij.
Succ. carnis vitulin. & caponis in duplici vase s. a. extract. ℔ ij.
Succ. pomor. redolent. ℔ j.
Bugloss.
Acetosell.
Trifol. acetos.
Vini optim. ana. ℔ ß.
Lign. Santal. citrin.
Rhod. an. ʒ vi.
Cinamom. ʒ j.
Lign. aloës. ϑ ij.
Digerantur omnia per ♂ ♌. 2. dein destillentur in MB.
℞. Hujus aq. ℔ iiij.
Succ. citr. recent. q. s. ad gratam aciditatem. Deinde adde.
Flor. caryophyll. rub. p. iiij.
Borrag.
Bugloss.
Violar. an. p. ij.
Ros. rub. p. iij.
Extrahatur Tinctura, cui adde Conf. Alkerm. ʒ iij.
De Hyacynth. ʒ i ß.
Magist. margarit.
Corall. rub. ana. ʒ j.
Digerantur, & serventur pro usu.
Vires. *Spiritus vitales languidos mirificè reficit, adeoque convenit in syncope, palpitatione, aliisque affectibus cordis. Dos. cochl. s. vel integrum.*

HOFMAN. *Aqua cordialis restaurans* P. de Spinâ) Hæc eadem antecedentis animadversione digna est; quid Cornu Cervi molle & tenellum in taleolas sectum, succus carnis vitul. & caponis in duplici vase s. a. extract. Magister. perlar. corall. r. &c. hâc per MB destillatione præbebit, nisi aquam destillatam exiguâ virtute donatam? Sequenti autem modo commodior hujus festi potest elaboratio:

Recip. flor. Nymph. alb. rec.
Borragin. rec.
Bugloss. rec. ana. ʒ j.
Fol. Meliss. Citrat. M. vj.
Cortic. Citri recent. extim. de pom. fio vj.
Santal. Citrin. incis. ʒ j.
fl. rosar. rubr. muriâ condit. M. vj.
Incis. & contus. infunde in
aq. Acetos. rec. destillat.
fl. borrag. ex vitro destillat.
Meliss. Citrat. rec. destillat.
Pomor. redolent. per ferment. parat.
Ceras. n.
rub. id. ā lib. j.
destilla per alembicum vitreum: Destillato adde
Succi Citri optimè depurati recentis q. s. pro grato acore
Spiritus cortic. citri ad singulas libras ʒ ß.

Hæc Aqua Cordialis frigida magnarum est virium, ubi confortatione opus est in febribus ardentibus & aliis malignis vel per se, vel cum Magisterio quodam Cordiali aut aliis nupera. Huic interdum pro circumstantiarum ratione Spiritus cum Theriacalis camphoratus vel sine camphorâ in malignitatibus pro certâ dosi addi potest.

¶ 16. *Aqua Cosmetica.*

℞. Cerus. alb. ℔ j.
Succ. limon. ʒ j.
Limac. ʒ iij.
Album. ov. N. xv.
Camphor.
Borra. ana. ʒ i ß.
Myrrh. ʒ ij.
Thur.
Mastich. ana. ʒ ß.
Infundantur hor. 24. in
Aqu. Til. ℔ iij.
Sambuc. ℔ i ß.
postea destillentur.
Vires. *Cutem dealbat, levemque reddit.*

17. *Aqua Cosmetica pretiosa.*

℞. Lil. alb. ʒ vj.
Ireos Fl.
Fabar.
Cicer.
Lupinor. ana. ʒ ß.
Fl. fabar. recent. M ß.
Tragacanth.
Cerus. alb.
Sacchar. alb. ana. ʒ ß.
Medull. panis alb. in lacte madefactæ ʒ j.
Oliban.
Gumm. arab. ana. ʒ iij.
Borrac.
Alum. plumos. ana. ʒ ij.
Album ovi ʒ j.
Camphor. ʒ i ß.
In s. q. aquæ Rosar. & flor. Fabar. an. infundantur
♂ ♌ 3. Deinde destillentur.

18. *Aqua Cosmetica sive myrrhata S. Clossii.*

℞. Lactis caprill. rec. mulcti ℔ iv.
album ovorum n. xii.
aq. nenuph. &
ros. albar. an ℔ j.

Succi semperviv. major. ℔ i ß.
vini Hispan. ℔. 3.
F. destillatio in MB. de qua cape ℔ ij.
Myrrh. opt. subtil. pulver. ʒ ij.
Digere per 24. horas & F. iterum destillatio per MB. non omnino ad siccitatem pro ordinariâ ablutione. Quòd si facies eruganda sit, aut epidermidis asperitas tollenda, tunc.
℞. aq. myrrh. præscript. ℔ ß.
Sacch. cand. ʒ ij.
Borac. ʒ j.
Alum. usti ℈ j. M. abluatur facies.

HOFMAN. *Aquæ Cosmetica vulgaris & pretiosa &c.*) Harum animadversiones vide in C L. Zvvelferi Pharmacop. Regiâ p. 249. Aqua Cosmetica sive Myrrhata S. Clossæi suo stet talo.

Aqua Columborum Cosmetica ex D. Charraz.

℞. *Columbos juniores exenteratos & in frusta dissectos N. ij Micæ Panis albi lib. j. Nucleorum Persicorum, & Seminum quatuor frigidorum Major. mundator. ana. ʒ iiij Albumina Ovorum N. xij. & Succum quatuor Limonum; Macerentur horis xij in lactis caprini lib. iiij deinde in Balneo Mariæ destillentur. Aquæ verò destillatæ addantur Borracis, Caphuræ, Sacchari Candici & Aluminis usti pulverizatorum ana ʒ ij. Soli per triduum prius exposita, per quindecim dies in Cellâ stens Vinariâ, filtrataque aqua ad usum servetur*
Hac aqua Cutem dealbat illamque levem & splendidam efficit, potest ex ea lavari vultus singulis horis, sed præcipuè manè & vesperi.

Aqua alia Columborum ex eodem.

℞. *Myrrhæ electæ pulveratæ ʒ vj. Columbos juniores exenteratos & in frusta dissectos N ij. Vini Hispanici & Seri Lactis ana. lib. ij. Succi Limonum, & Sempervivi Majoris, & Pomorum fragrantium ana. lib. j. Aquæ Rosarum & Nenupharis ana. lib. ß. Albumina Ovorum N. ij. Omnia permixta & Alembico Vitreo excepta in Balneo Mariæ distillentur & servetur Aqua ad usum.*
Ejus ut & effectus hujus aquæ iidem sunt qui præcedentis.

¶ 19. *Aqua Damascena odorifera.*

℞. Ireos. Fl.
Caryophyll.
Cubebar.
Cinamom. acerr.
Gran. Paradis.
Calam. arom. ana. ʒ j.
Majoran.
Thym.
Fol. laur.
Fl. Anthos.
Rosar. rubr. ana. M j.
Lavendul. ʒ iij.
Vini optimi Mens. 3. Macerentur ac destillentur. Destillato liquori addantur,
Moschi ℈ ß.
Zibeth. g. vi. M.
Vires. *Calfacit, siccat, incidit, discutit, cor ac caput imprimis roborat.*

HOFMAN. *Aqua Damascena odorifera*) Nullam meretur animadversionem; præterquam quod melius sit, Moschum & ambram in petiâ ligatum rostro alembici imponi, quàm ita nudè destillato liquori addi.

¶ *Aq. Diuretica ex nucleis F. F. seu Liquor diureticus.*

Kernwasser. Eau, ou Liqueur Diuretique, ou pour faire rendre l'vrine. *Diuretik water of shellen to provoke Urin.* Water vanschellen om't water gemackelickte maken.

℞. Flor. Sambuc. siccat. ʒ vj.
Amygd. amar. ʒ v.
Nucl. persic. ʒ xii.
Cerasor. ʒ iij.
Incisa ac grossè contusa macera in Vini malvat. mens. iiß. hinc destilla in MB.
Vires. *Insignium virium in atterendo calculo, abstergendis ureteribus, urinâque ciendâ.*
Dosis coch. j.

HOFMAN. *Aqua Diuretica ex nucleis F. F. seu liquor diureticus* Kern-Wasser) Hic quæritur, an amygdalæ amaræ, nucl. persicor. Cerasor. &c. destillationi commodè subjici possint, eò quòd substantiæ tenuis & volatilis ab illis sit expectandum? Verùm negari non potest, ab his aliquid oleositatis per destillationem elici, dum sapor & odor illius proditor sit, & aqua horum destillata ad aliquot dies corruptionem contrahens quendam rancorem manifestat, ac si nucleos rancidos gustares. Præterea absque hoc foret, non ingrederentur etiam C L. Zvvelferi Aquam nephriticam in Pharmacop. Reg. descript. p. 203.

¶ 21. *Aqua antidysenterica.*

℞. Nucistæ.
Sem Plantag.
Sanguinar.
Burs. pastor.
Sanguisorb. ana. ʒ ß.
Gallar. ʒ vi.
Cydonior. exiccat. ʒ j.
Melpilor. exicc.
Sorbor. exicca. ʒ ß.
Boli.
Terr. sigillat. ana. ʒ j.
Flor. Balaust. M j.
Rad. Acor. ʒ ß.
Fruct. Acac. exicc. ʒ j.
Panis tosti cum crusta M iij.
Infunde in Aq. plantag.
Tormentill.
Burs. pastor. a. q. s.
Stent. in infusione per ☌ ♌ (8.) postea destilla ex MB.
Vires. *Convenientissima est in alvi uterique fluore, adeoque in dysenteria, diarrhœa &c.*
Dosis cochl. 1. vel 2.

HOFMAN. *Aqua dysenterica*) Hæc aquâ præter nucistami nihil habet, cui emendicaras vires adscribere possis, & licèt à cydoniis, radic. acori &c. odorata quædam subtilia effluvia cum aquâ unâ eleventur, tamen omni vi adstrictivâ destituta præsenti non satisfaciunt intentioni, reliquorum ingredientium virtutibus intactis in fundo relictis. Ideoque consultiùs foret ex dictis ingredientibus vel decoctum aut infusum præparâsse, & Bolum, Terram sigillatam ad separatos usus reservâsse pro necessitatis exigentiâ.

¶ 22. *Aqua Diuretica S. Closs.*

℞. Vini alb. in quo rad. v. diureticæ & ering. ptiùs lotæ & contusæ, fuerint maceratæ ℔. ij.
terebinth.
mellis opt. an. ʒ iij.
succi raphan. &
malv. an. quatt. 1. M. & infundantur omnia simul per ☌ 4. adde lumbricorum terræ nodulo inclusorum & filo suspensorum ʒ v. deinde destillentur in MB.
℞. aquæ hujus destillat. ʒ ij.
Spiritus Sal. com. succinat. id est, per octiduum cum sale volatili succin. proportione sub tripla digesti ℈ ß.
M. F. dosis. Urinam & calculum potenter promovet. Ex communicatione S. Clossai.

HOFMAN. *Aqua Diuretica S. Closs.*) Si digestio per plures, quàm 4. ☌ ♌ præcesserit & omissis lumbricis terrestribus nodulo inclusis post destillationem liquor seu sal illorum volatile

ex vivis destillatus cum spiritu salis succinato mistus aquæ demum destillatæ in fine addatur, melior & præstantior erit hæc aqua.

Aqua Diuretica D.D. d'AQVIN.

℞. *Rad. Ononidis, Apij, Fœniculi, Eringij, Baccarum Iuniperi & Alkekengi, ana.* ʒ ij. *Folior. Virgæ Aureæ, Nasturtij Aquatici, Berulæ, Flor. Sambuci ana. m. ij. Contusa vel incisa omnia Macerentur horis 24. in vini albi & succorum Raphani & Parietariæ ana. lib. ij. deinde addantur Mellis Narbonensis lib. ij. Terebinthinæ Venetæ lib. ß. & distillentur S. a. igne arenæ moderato, addendo singulis Aquæ distillatæ libris Spiritus Salis dulcis* ʒ *j.*

Hæc Aqua efficacissima est in difficultatibus urinæ tollendis datur ab ʒ *j. ad* ʒ *iij. aut iiij.*

Aqua Diuretica alia ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. Petroselini, Raphani & Valerianæ Major. Nucleorum Persicorum, ana.* ʒ iiij *Seminum Bardanæ, Milij Solis ana.* ʒ ij *Folior. Pimpinellæ, Nasturtij Aquatici, Becabungæ, Sisimbrij & Capilli Veneris Monspelien sis ana. m. ij. Contusa omnia in vini albi generosi lib. vj. per triduum macerentur, deinde additis Terebinthinæ Venetæ lib ij. igne arenæ distillentur, & servetur Aqua ad usum.*

Usus & dosis hujus Aquæ idem qui præcedentis.

Aqua Epidemia è Pharmacopæa Collegij Regalis Londinensis.

℞. *Rad. Angel. imperat. petasitid. pæoniæ à lib. ß. mei athamantici, Scorzoneræ ana.* ʒ iiij. *serpentariæ virginianæ* ʒ ij *folior. rutæ, verismar. melissæ; card. bened. scordij, calendulæ cum flor. dracuntij, galegæ, menthæ ana. m iij. Quibus debitè præparatis affunde aquæ fontanæ, congios iij. Spir. vini optimi, congios ij finitaque, calore balnei, vasè optimè clauso, triduana macerationc; destilla per MB congios iij. in quibus suspende croci, nodulo inclusi* ʒ *ß. Aquæ hujus stillatitiæ singulis libris, adde sacchari albiss.* ʒ *i ß. fiatque colatura per manicam Hipp.*

¶ 23. *Aq. Febrifuga.*

℔. Rad. Scorzoner.
Pentaphyll.
Tormentill.
Dictamn. ana. ʒ vj.
Sem. citr. excort.
Card. bened.
Mariæ.
Acetos. ana. ʒ ß.
Santalor. omn. ana. ʒ j.
Galeg. M j.
Fl. cordial. ana. M ß.
Ras. c. c. ʒ ß.
Contusis affundantur.
Aq. Tormentill.
Cichor.
Card. bened.
Mariæ.
Pap. errat. a, q. s.
Macerentur in vitro clauso & (ʒ.) postea adde.
Pomor. citri contus. N. VI.
Succ. Endiv.
Acetos.
Card. bened.
Plantag. an. lib. I.
Borrag.
Scord. an. lib. s.
Destillentur in MB.

Vires. *Convenit in febribus præcipuè malignis: malignitatem quippe discutit, putredini resistit.*

Dosis ʒ j. *vel* ʒ *ij. iij.*

[Succus senecionis febrium fervori extinguendo apprimè conveniens, addi potest.]

HOFMAN. *Aqua febrifuga*) Num dicta hæc aqua exstinguendis fermentis febrilibus, prout hic describitur, satis sufficiens sit, valdè dubito, quid enim virtutis antipyreticæ expectandum ab aquâ elementari effluviis nonnullis medicamentosis ab ingredientibus destillationi ineptis elevatis imprægnatâ, qualis præsens est juxta *Domini Autoris* traditam descriptionem? Virtus anti-febrilis si qua adest, in residuo manet, per extractionem exuenda, non per destillationem.

Aqua Febrifuga ad Quartanarios ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. & Folior. Fœniculi, Folior. Absinthij, Salviæ, Rutæ, Arthemisiæ & Rorismarini, vel flor. ejusdem & Summitatum Centaurij minoris ana. m. ij. Macerentur per triduum in vini albi* lib. iiij. *deinde ex arte distillentur*

Commendatur hæc aqua in febribus intermittentibus sed præcipuè quartana, datur ineunte paroxysmo ab ʒ *j. ad* ʒ iiij.

Aqua Gilberti è Pharmacopæa Collegij Regalis Londinensis.

℞. *Fol. Scabiosæ, pimpinellæ, dracuntij, melissæ, angelicæ, anagallidis flore purp. tormentillæ cum radic. ana. m. ij. Omnia ritè collecta & præparata in vini canarini congiis iiij. macerentur, destilla per MB. congios tres, quibus adde. Flor. cordial. ana.* ʒ iij. *tunicæ,* ʒ vj. *croci* ʒ *ß. rad. curcumæ* ʒ ij. *galangæ, Sem. ocymi ana.* ʒ j. *cariis. citri sicci* ʒ j. *sem. citri, carui, caryophyllor. ana.* ʒ *v. rasuræ c. c.* ʒ iiij. *Macerentur* xxiiij. *horas, & destillentur in MB. suspendendo prius in rostro alembici, perlarum præparatarum* ʒ *ß. corallij rubr. præp. oculor. cancri præp. succini albi ana.* ʒ ij. *chelarum cancror. subtiliss. pulver.* ʒ vj. *lapidis bezoartici orientalis, ambræ grisea ana.* ʒ ij. *Tandem adde sacchari canti albi cum aq. ros. rubr.* ʒ vj. *aq. cinnamomi opt. vel Spir.* ʒ iiij. *soluti,* ʒ xij.

¶ 24. *Aqua ad gutturis affectus* (Hals Aq.)

Eau pour les maladies du Gosier. *Throat-water.*
Water voor de krop of kele.

℔. Fol. pyri sylvestr.
apii. scord.
sanic. quinquefol.
periclym. aristol. rot. an. M ij.
herb. perfoliat. totius M iiij.
cerevis. acescentis (Sauerbier) de la Biere, ou Cervoise aigre. *Souure Beer*, or *Ale*. Suer bier. mens. iiij.

Fermententur simul per 3. hebdom. tum adde albi græci ʒ iij. destilla per vesicam.

Dentur cochl. iij. bibenda in ardoribus gutturis Vvulaque inflammatione, deinde os frequenter eâdem colluat, & linteâ hac aq. perfusâ collo obvolvat.

HOFMAN. *Aqua ad gutturis affectus*, Hals-Wasser.) Hanc chirurgis commendamus Præcedente fermentatione convenienter ex ejusmodi herbis sæpè per destillationem tantæ energiæ aquæ producuntur, quæ aliàs absque hâc non acquirerentur.

¶ 25. *Aqua Antihectica.*

℔. Herb. Hyssop.
Hed. terr.
Rorell.
Centaur. min.
Adianth.
Scabios.
Cichor.
Pimpinell.
Quinquefol.
Acetos.
Epatic.
Pulmonar.
Fl. Borrag.
Bugloss.
Papav. rhæad.
Rosar. an. p. ij.
Sem. 4. frig. maj. an. ʒ ij.
Rad. Cichor.
Enul. ana. ʒ ß.
Pimpinell. ʒ j.
Cancr. fluviatil. contus. No. xxv.

M. & cum lacte caprino infunde ac destilla ex MB.

Vires: *Hecticâ laborantibus mirè prodest, acrimoniam sanguinis obtundendo, adeoque nutritionem emendando.*

Dosis, Cochl. 3. *aut* 4. *assumpta manè ac post meridiem totidem.*

HOFMAN. *Aqua antihectica*) Hæc ut & altera anti-hectica 26. parum virtutis promittunt, ob quorundam etiam simplicium

ut Cancror. fluviatil. limac. sanguin. vitulin. Pulmonis vitulin. &c. ceu consimilibus destillationibus ineptissimorum additionem; Et licèt aquam etiam non simpliciter elementarem, sed parenticulis nonnullis volatilibus gravidam præbeant, tamen Medici intentioni non satisfaciunt, dum nulla vis restaurativa & nutritiva, qualis hic requiritur, ab illis expectanda, nec ullâ ratione probanda est. Decocta autem animalium dictorum consumata hisce aquis præferuntur.

¶ 26. *Alia aqua antihectica.*

℞. Herb. Pimpinell.
Epatic. stell.
Millefol.
Agrimon.
Veronic.
Nasturt. aq. a M. j.
Sem. 4. frig. maj. an. ℥ ß.
Flor. Borrag.
Bugloss.
Cichor.
Rosar. an. p. i.
Rad. Cichor.
Enul.
Pimpinell. ana. ℥ vi.
Cancr. fluviatil. No. xiii.
Limac. No. xvi.
Sanguin. de vitulo nigr. ℔ j.
Pulmonis vitulin. ℔ ß.
Aq. Epatic. ℔ j.
Lact. caprin. q. s.
F. Infusio & destillatio ex MB.
Vires *ac usus conveniunt cum priori.*
[Sanguis porci castrati vitulini loco sumi potest.]

27. *Aq. Hysterica Crollii.*

℞. Rad. Dictamn.
Sem. Dauci ana. ℥ j.
Cinamom. ac.
Cass. lign.
Meliss. ana. ℈ ij.
Croc. or. ℈ j.
Castor. rec. ℈ i ß.
Ex omnibus mixtis F. pulvis, cui affundantur Aq. Rutæ ℔ ij. ß. stent dies (4.) in infusione. Hinc destilla in M B.

Convenit utero pravis humoribus molestato. Discutit, in suffocatione succurrit.

28. *Aqua hysterica Matthai Martini.*

℞. Fol. Meliss. odor. betonicæ M. vi.
Puleg. an. Miß.
Calaminth.
Arthemis.
Basilic.
Chamædr.
Hyssop. an. M. s.
Matricar. P. i.
Rad. Pœon.
Eryng.
Meu.
Angelic. dom.
Sylvestr. an. ℥ ß.
Sem. Carv.
Siler. mont.
Coriandr. pp. an. ℥ ij.
Galang.
Zedoar. an. ℈ iiij.
Betonic.
Rhapontic. ℥ ii ß.

Comminutis affunde vini generosi & actu calidi lib. ß. stent in infusione hor. ix. ad cineres calidos. Postea ubi parum ebullierint in Vase cooperto, destillentur in Vase vitreo & quæ primo exibit aqua servetur.

Vires. *In affectibus melancholiam redolentibus mirè efficax est. Dosis cochl. s. vel i.*
Matthæus Mart. de morb. Mesent.

Aqua Hysterica alia ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. Pæoniæ, Bryoniæ, Corticis Aurantior ana* ℥ iij *Folior. Artemisiæ, Matricariæ, Melissæ, Pulegii Regii, Rutæ, Sabinæ, & Flor. Sambuci, an. man. j. Myrrhæ & Castorei ana* ℥ ß. *Crocì* ℥ ij. *Macerentur horis 24. in Vini Hispanici & Aquarum Iuliorum Nucum & Flor. Aurantiorum ana* lib. ij. *deinde igne arenæ moderato distillentur.*
Commendatur hæc Aqua in morbis uteri. Dos. ab ℥ ß. *ad* ℥ ij.

29. *Aqua Imperialis correcta.*

℞. Cort. citr. sicc. & arant.
Nuc. Mosch.
Zinzib.
Garyoph.
Cinnam. tenuis an. ℥ ij.
Ros. rubr. ante biduum collectar. ℔ ß.
Rad. cyper.
Ireos florent.
Anagal.
Acor. veri &
Zedoar an. ℥ j.
Bacc. Iuniper. ℥ ij.
Fol. laur.
Hyssop.
Meliss.
Salv.
Thym.
Sem. ocym. &
Majoran an. ℥ iß.
Flor. lavend.
Anth.
Calend.
Tunic. &
Sambuc. an. ℔ ij.

Incisa & contusa obvolvantur strato rosarum infundanturque per octiduum in æquis partibus aq. ros. & vini generosi ad supereminentiam trium digitorum in cucurb. vitreâ super cineres calid. deindè destillentur igne lentissimo per ☌ X. integros continuato, apponendo rostro alemb.

Mosch. op. in nodulo ligat. ℈ j. vel q. v.

Vires. *Medetur Cephalalgiæ, melancholiæ, paralysi, imbecillitati ventriculi, corrigit animam fœtentem fœminas fœcundas reddit, partum accelerat, morbis Epidemicis adversatur, quod etiam facit (sed potentius) acetum magnati residuo superfusum ejusque tinctura impregnatum.*

Aqua Iuglandium Composita, è Pharm. Colleg. Reg Lond.

℞. *Putamin. virid. nucum iugland.* ℔ i ß *rad. raph. hortens.* lb. j. *fol. asari virid.* ℥ vj. *sem. raphani* ℥ iiij *contusis affundantur acetì vini albi* lib. iij. *digerantur simul per triduum, & destillentur, in vitreis organis in MB.*

30. *Aqua Lavendlua composita.*

℞. Nucist.
Cubebar.
Zinzib.
Cinamom. opt.
Galang.
Calam. ar.
Macis.
Caryophill.
Visc. quern. an. ℥ iß.
Rad. Pœon.
Eruc. ana. ℥ i ß.
Flor. Til.
Pœon.
Anthos.
Salv. ana. M. ß.
Lavendul.
Lil. convall. ana. M. xxiv.

Vini optimi q. s. F. infusio & destillatio in MB.

Vires. *Calfacit, exiccat, cephalica est & arthritica, intrinsecus & extrinsecus adhiberi apta.*

HOFMAN. *Aqua hysterica Crollii* ut & Matthæi Martini. Aqua imperialis correcta, & Aqua Lavendulæ composita.) Hæ nullâ indigent animadversione. Et quod sæpius de vitco quercino & radic. pœoniæ suprà fuit monitum, hic etiam observandum.

Spiritus Lavendulæ Compos. Matthiæ, è Pharmac. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Flor. Lavend. congium j; affunde spir. vini opt. cong. iij: obturato vase, macerentur ad Solis vesperem dies viij. deinde distilla per alembicum cum suo refrigeratorio* ℞ *Flor Sa v. rorismar. betonic na rn. j. borag. bugloss, lilior. convall. paralyj. ana ℥ ij. Omnes h flo-*

res recentes tempestivè collecti, macerentur in spir. vini opt. cong. j. & misceantur cum spir. flor. lavend. suprà dicto, addendo. Folior. melissæ, matricar. aurantior. recenter collect. Flor. flæchad. aurantior. bacc. lauri ana ʒ j. Post digestion. convenient. destillentur denuò tandem addantur, cortic. extern. citri, sem. pæon. decortic. ana ʒ vj. Cinnam. nuc. mosch. macis, cardam. cubebar sant. citrini ana ʒ ß. ligni aloës ʒ j. Digerantur horis XXIV. coquantur & filtrentur ad depurationem, adde, perlar. præpar. ʒ ij. ambræ gris. mosch. croci ana ∋ ß. rosar. rubr. siccar. sant. rubri ana ʒ ß. citrini cortic. citri sicc. ana ʒ ij. Species sindoni inclusæ suspendantur in spiritu prædicto.

Aqua laxativa efficax D. D. ZVVELFERI.

℞. *Folior. Sennæ electior. ʒ vj. Rhabarbari opt. ʒ ij. Agarici trochiscati ʒ j ß. Cremor. tartari ʒ ß. Tartari vitriolati ʒ ij. Cinnamomi ʒ ß. Quibus incisis & contusis super affundantur, Aquæ simplicis ferventis* lib. iij. *relinquantur in digestione loco calido per noctem, fiat post colaturæ cum expressione, quæ interim asservanda. Iam verò.*

℞ *Species Cathartiæ residuæ & expressæ quæ affusa s. q. aquæ simplicis coquantur, & quidem repetitis vicibus, quoad omnis virtus Cathartica extracta sit, Colaturæ & expressiones omnes, alb. ovorum priùs probè clarificatæ ad remanentiam* lib. j. *evaporent, quæ remanens libra superiori infusioni asservatæ junctæ, additisque præterea sequentibus, nimirum, Mannæ electæ Calabrinæ ʒ viij Albumin. Ovorum n. iij cum particula aquæ cinnamomi vel rosarum conquassatorum, item Cremoris Tartari ʒ vj. Et sic junctim, unica saltem ebullitione factâ, clarificentur per manicam Hippocratis transcolando.*

Purgat leniter & sine molestia, vitiosos quoscunque humores extruendo ab ʒ j. ad ʒ ij. propinata.

Aqua Limacum Magistr. è Pharmacopœa Colleg. Reg. Londinens.

℞. *Succor. hederæ terrestr. tussilagin. scabiosæ, pulmonar. maculosæ ana* lib. i ß. *portulacæ, plantag. ambros. veronicæ ana* lib. j *sanguin. porcini rec. vini albi ana* lib iiij. *limacum hortensium incisar.* lib. ij. *rad. glycyrrhizæ pulver. ʒ ij ennulæ campanæ ʒ ß. ireos florentinæ ʒ j. sem. bombacis ʒ i ß. frigidior. major. anisi ana ʒ vj. croci ʒ j. flor. rosar. rubrar. p. vj. violar. borag. ana p. iiij. Macerentur per triduum tepidè; destillentur deinde vitreis organis in MB.*

Aqua & Spiritus Lumbricorum Magistralis ex eadem Pharmacopœa.

℞. *Lumbricor. bene mundator.* lib. iij. *Limacum cum testis mundator. congios ij. Contundantur in mortario, indantur vasi convenienti, addendo, foliorum urticæ urentis cum radic. man. vj. angelicæ sylvestris m. iiij. brancæ ursinæ m. vij. agrimoniæ betonicæ ana man. iij. rutæ man. j. absinthii comm. man. ij. flor. rorism. ʒ vj. rad. oxylapathi ʒ x. oxalidis ʒ v. curcumæ, cortic. inter. arb. oxyacanthæ ana ʒ iiij fem. fœnugræci ʒ ij. caryophyllor. pulver. ʒ iij. C C. crassè pulver. eboris similiter præparati ana ʒ iiij. croci ʒ iij. spir. vini tenuioris congios iiij. ß. postquam XXIV. horis macerata fuerint, destillentur per MB. organis vitreis, Libræ iiij. primæ, Spiritus nomine reserventur; quæ sequuntur.* Aqua Lumbric. Magistr. *indigitentur.*

¶ 31. *Aqua Magnanimitatis.*

℔. Formic. (præstant majores, acidulum odorem exhibentes) M ij.

Spirit. Vini Mensur. 1. vel q. s.

Digere vase clauso donec putrefactione in liquorem abierint. Hinc destilla per MB. aromatizaque tantillo cinamomi.

Vires. *Calefacit intensè, incidit. Usus ejus præcipuus est in atrophia sive intrinsecus, sive extrinsecus adhibere velis.*

[Magis efficax reddetur reiteratâ formicarum infusione & destillatione.]

N. 1. *Si species ancard. infuderis, insigne conficies extractum, ad memoriam roborandam.*

N. 2. *Sunt, qui annositatem ejus potu excitari volunt, unde & nomen accepit; fides sit penès expertum. De collectione sunt qui monent, præferendas esse formicas, quæ plenilunio cum ovis simul colliguntur, hasque ad plenilunium usque subsequens dirigere jubent.*

N. 3. *Nonnulli* ℔. *lib. ij. aquæ magnanimitatis descriptæ addunt.*

Confect. Anacard. ʒ ij.

Castor. recent. ʒ j.

Fl. Bugloss.

Anthos. ana. M. ʒ j.

Cinamom. opt. ʒ j.

Digeruntque per aliquot dies, hinc destillant.

HOFMAN. *Aquæ Magnanimitatis.*) in hâc ut & alterâ additio confect. anacardin. & castorei admodum ingratam naribus & palato reddent compositionem, & si horum loco Melissa, Citrata, Cortic. Citri recent. vel ambra aut Moschus accesserint, magis commendabilem facient. Formicæ colligendæ sunt Lunâ crescente circà solstitium æstivale in junio die serenâ in cucurbitam, in quâ frustum casei repositum, ubi sufficientem earum copiam habueris, baculo eximè acuto caseum & superfunde Spiritum vini ad eminentiam trium digitorum & destilla. In Spiritu prolecto aliæ formicæ digerendæ ac destillandæ iterum, sic accipies fortiorem.

¶ *Alia aquæ magnanimitat. descriptio.*

℔. Formicar. major. (Majo vel Iunio collect.) q. v.

Spir. Vini rectificat. ad eminent. digit. iij.

Digestis adde

Fl. Anthos.

Ros. rubr.

Bugloss.

Melisse.

Majoran. ana M j.

Castorei el. ʒ ij.

Spec. Diamosch. dulc. ʒ ß.

Confect. Anacard. ʒ j.

Aq. Bugloss.

Betonic.

Tiliæ ana. lib. 1.

Tritis terendis misce ac per mensem digerantur, deinde destillentur in MB. & cum proprio sale rectificentur.

Vires. *Cordialis est & cephalica præ priori, magnarumque virium ad memoriam roborandam.*

Aqua Mirabilis ex D. CHARRAZ.

℞. *Cinnamomi electi ʒ j, Corticis Citri exterioris & Nucis Moschat ana ʒ vj Caryophyllorum, Galangæ, Cubebarum, Macis, Cardamomi, Zinziberis, ana ʒ ij. Contusa omnia in Succo Melissæ, Vini albi & Spiritus Vini ana* lib. j. *horis 24. macerentur, deinde igne arenæ moderato s. a. destillentur.*

Corroborat partes omnes nobiles, restaurat vires attritas & vigorem conciliat pro venereo actu.

Aqua Mariæ è Pharmac. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Sacchari candi* lib. j. *Vini canarini ʒ vj aq. rosar. ʒ iiij. Fiat syr. bene coctus in MB. adde, aq. cælestis* lib. ij. *ambræ grisæ, moschi ana gr. xviij. croci gr. xv. santali citrini in aq. cælesti infus ʒ ij. Fiat aqua depurata.*

32. *Aqua Nephritica.*

℔. Rad. Enul. Camp.	Nucl. persic. No. XXX.
Ononid.	Fl. Genist.
Pimpinell.	Melisse.
Raphan. ana. ʒ j.	Anthos ana. M. ß.
Petrosel.	Sambuc. Mi.
Levistic. ana. ʒ vi I.	Bacc. Iunip.
Fol. Levistic.	Myrtill.
Petroselin. an. M j.	Halicacab.
Saxif. c. toto ʒ ij.	Sem. anis. ana. ʒ ij.

Incidantur & infundantur in Vini alb. opt. lib. XII. per ♂ (8.) dein destillentur.

Vires. *Diuretica ac lithontriptica est. Dos cochl. 1.*

HOFMAN. *Aqua Nephritica*) Hæc laudem meretur, si primis si octidua destillationem præcedat digestio.

Aqua

Aqua Anti-Nephritica correcta D. de Bellegarde.

℞. *Mellis Narbonenſis* lib. ß. *Terebinthinæ Venetæ* ℥ ij. *Ligni Nephritici & Rad Ononidis ana* ℥ iß. *Ligni Aloes* ℥ j. *Galangæ, Caryophyllorum, Cinnamomi, Macis, Cubebarum & Maſtiches ana.* ℥ ß. *Contuſis Contundendis, omnia per triduum macerentur in Aquæ vitæ* lib. iiij *poſtea igne moderato diſtillentur.*

Datur Calculoſis & morbo Cotico afflictis, doſ. à ℥ j. *ad* ℥ ß. *ſola vel liquori idoneo immiſta.*

Aqua odorata egregia ex D. Charraz.

℞. *Rad. Ireos Florent. & Benzoini, ana* ℥ iß. *Styracis electæ* ʒ vj. *Ligni Rhodij* ℥ ß. *Santali Citrini* ʒ ij *Calami Aromatici & Labdani ana.* ʒ ij. *Flor. Benzoini* ʒ j. *Pulverata omnia, Matratio commiſſa in Aquæ Roſarum* lib. j *& Flor. Aurantior.* lib. ß. *Vaſe diligenter obturato horis* 24. *in Balneo Mariæ tepido macerentur, deinde in eodem Balneo calidiori diſtillentur & Aqua ſervetur ad uſum, diluendo Moſchi Orientalis & Ambræ griſeæ ana.* ʒ vj.

Dicta eſt hæc aqua, Aqua Angelica propter odorem ſuavem & gratum. Poſſet etiam ſpecierum in aquis dictis infuſio colari, in eaque diſſolvi Moſch. & Ambra griſea hicque liquor nomine Aquæ Angelicæ ſignatus aſſervari. Poteris rurſus Magma exſiccari atque veſtibus ad odorem immiſceri. Uſus hujus aquæ eſt tantùm exterior.

Aqua Ophthalmica inſignis ex Eodem.

℞. *Flores Cyani cum propriis calicibus collectos & contuſos* 9. v. *Cum Nivis vel aquæ nivis* ſ 9. *hor* 24. *macerentur, deinde ſimul igne arenæ moderato diſtillentur & ſervetur Aqua ad uſum.*

Hæc Aqua mirè confert in ſanandis pleriſque oculorum morbis ſed præcipuè illis qui inflammationem adjunctam habent, præterea inſervit illuſtrando, corroborando atque conſervando, præcipuè ſenum viſui; atque ea propter dicta eſt, aqua conſpicilla frangens, quoniam qui ea utuntur poſſunt conſpicillis carere; ejus autem guttæ aliquot in oculum ſuni inſtillandæ manè & veſperi & ſingulis horis ſi libet.

Aqua Anti-Paralytica & Anti-Apoplectica ex eodem.

℞. *Cerafor. nigror. contuſor.* lib. iiij. *Micæ Panis albi* lib j *Radicis Valerianæ contuſæ, & Raſuræ C. C. ana.* ℥ iij. *Macis & Caryophyllorum pulverator. ana.* ℥ ß. *Croci* ʒ ij. *Flor Lavendulæ & Lilij Convallium ana* m. iij *Omnia ſimul mixta in M. B tepido horis* 24. *digeſta, anctlo ejuſdem Balnei calore diſtillentur, & ſervetur aqua prolecta ad uſum.*

Commendatur in Paralyſi, Apoplexia & omnibus frigidis cerebri morbis, datur ab ℥ ß. *ad* ℥ j.

Aqua Papaveris Compoſita è Pharmac. Coll. Reg. Lond.

℔. *Flor. papaver. erratici* lib. iiij. *irrorentur cum vini albi* lib ij. *deinde deſtillentur vitreis organis in M B. Aqua deſtillata cohobetur ſuper recentes flores, idque ter repetatur, unicuique aquæ deſtillatæ libræ addantur nuc. moſch. inciſ. N°* ij. *ſacchari albi* ℥ ij.

¶ 33. *Aq. Philoſophorum.*

℔. Flor. Sambuc. rec. ℔. iij.
Herb. Lactuc.
Portulac.
Solan. c. toto ana. lib. ß.
Hyoſcyami alb.
Fl. Papav. errat.
domeſtic. ana ℔. ß.
Roſar.
Violar. ana. ʒ iv.
Suc. Semperviv. ℔. iij.
Plantag.
Acetoſ. ana. ℔ ij.
Endiv. lib. ß.

Omnia recentia contuſa & inciſa ſtent in infuſione in cella frigida ♂ (10) poſtea deſtilla in MB. vel cinere ad ſiccitatem ſexies reiterando ſemperque deſtillatum affundendo ſuper novas herbas, omiſſis ſiccis, tandemque rectifica, rectificato adde ſal ex fæcibus extractum, depuratumque ſepeli in terram frigidiſſimam per menſem.

Vires. *Omnibus morbis calidis conventt, &c.*

Hofman. *Aqua Philoſophorum*) Hujus deſcriptio elementarem ſapit Philoſophum, quaſi hujus ingredientia ut aqua frigida elementaris morbis medeantur calidis ſimpliciter frigefacien-do, neutiquam: ſed quicquid operantur, peraguht partim condenſando, figendo & ſanguinis ebullitionem ſedando. Præterea ex ingredientibus & illorum reſiduo parum vel nihil ſalis extrahi poteſt.

¶ 34. *Aq. Pectoralis Clariſſ. D. D. Lud.* von Hörnigk.

℔. Hepat. Vitul. N. i.
Pulmon. Vulp. N. i.
Herb. Pulmonar.
Hepat. ſtellat.
Salviæ.
Rutæ.
Hyſſop. ana. M j.
Rad. Enul. c.
Gladiol. ana. ℥ ß.
Sem. Aniſ.
Carv.
Fœnic. ana. ℥ ß.
Fl. Borrag.
Bugloſſ. ana. ʒ ij.

Infundantur per hor. 24. in
Vini veteris gener. M. ij.
Aq. Scabioſ.
Card. benedict. ana. ℥ iv.
Hyſſop. ʒ ij.
Dein deſtilla in MB.

V. *Confortat Pulmones ac Epar, craſſam mucilaginem attenuat, expectorat, flatus diſcutit, obſtructiones reſerat, &c.*

Hofman. *Aqua Pectoralis Clariſſ D. D. Lud.* von *Hornigk*) Hæc ut & altera Pectoralis F F. eandem cenſoriam virgulam, quam ſupra in alias ſtrinxi, ſanè non ſubterfugere poſſunt, quid aliud ſunt omiſſis paucis niſi aliqualis herbarum & animalium ſudor? illorum craſi genuina & ſapore ſpecifico deſtitutus? Nihil dicam de variâ ac ineptâ nonnullorum in dictis aquis farragine & conglomeratione Didici, pleraque remedia inquit Nobiliſſ. Helmontius in Pharmacop ac Diſpenſator. modern. odore atque ſapore tam intus quàm extra noſtris auxiliari infirmitatibus, ideoque deteſtor ſimplicium multorum commiſtiones, eò quòd ſi ad odorem ſanativum alium deſuper adjunxeris, qui priorem ſuppreſſimat, palliet, in ſe convertat, vel ſimul ex utroque neutrum ſuſciter, unde vis ſpecifica ſanativa abolebitur, irritusque effectus ab ægro expectabitur.

¶ 35. *Aq. Pectoralis F. F.*

℔. Fol. Scabioſ.
Veronic. ana. M ij.
Capill. ♀.
Salv.
Hyſſop.
Marrub.
Epatic. ana. M. j.
Fl. Borrag.
Bugloſſ.
Violar. ana. M ß.
Rad. Enul.
Ireos ß.
Petroſel.
Liquirit. ana. ℥ ß.
Sem. Aniſ.
Fœnic.
Urtic.
Cinamom. el.
Croc. or. ana. ʒ ß

Inciſ. & contuſa digerantur in Aq. Scabioſ.
Veronic. ana. lib. ß.
Hyſſop. lib. ß.
Vini alb. ℔. iij.

Digerantur per ♂ (2) deſtill. per MB. adde Sacchari cand. q. ſ.

Vires. *Eaſdem cum priori obtinet.*

36. *Aq. Picarum compoſita.*

℔. Sem. Pœon.
Rad. Pœon.
Pyrethri. ana. ʒ j.
Ariſtoloch. l. ʒ iij.
Viſc. quern. ℥ ß
Caſtorei Ar.
Fl. Stœchad. ana. ʒ j.
Lil. convall. ʒ ß.

Paralyſi

Paralyſ.
Pœon. ana. ʒ vi.
Lavendul.
Roriſmar. ana ʒ v.
Salv.
Majoran.
Betonic.
Hyſſop. ana ℥ß.
Cinamom.
Caryophyllor.
Cardamom.
Nuciſt.
Cubebar. ana. ℥iß.

ngulis groſſo modo contuſis & inciſis infun-
Sidantur.
in Aq. Lil. convall. ℔ iij.
Flor. Tiliæ lib. i. ß.
Primul. Veris. lib. i.

Deinde adde pullos picarum. N. xii. qui pennis majuſculis abjectis conquaſſentur & addantur infuſioni prædictæ, poſt macerationem F. Deſtillatio in MB.

N. *Sunt qui picas in Aq. liliorum* ℔ i ß. *ad conſumptionem medietatis antea coquunt, infuſionique poſtmodum addunt. Verum quia coctione illâ volatilis pars prorſus evaneſcit, quid poſtmodum elevetur non video.*

Vires. *Cephalica & antepileptica inſignis eſt. Doſis cochl.* i. *vel* 2.

HOFMAN. *Aqua Picarum compoſita.*) Aptior fiet hæc compoſitio ſi pulli picarum vivi & integri ſtatim in alembicum, in quo reliquæ ſpecies continentur, conjecti deſtillarentur, ſemen pœoniæ cum radicibus & viſco quercino infuſioni reſervando. Poſt deſtillationem pulli remanentes immitti poſſunt retortæ vitreæ loricatæ & aucto igne per gradus ultimò luculentâ flammâ in receptaculum propellenda illorum radicalis humiditas cum ſale volatili & oleo fœtido. Quibus peractis ſpiritus ſeu liquor cum ſale volatili ab oleo fœtido liberatus ſemel tantùm per phialam oblongam rectificetur & cum aquâ deſtillatâ conjungatur. Quibus tandem etiam viſcus quercinus cum radic. & ſemin. pœon. in aq. prædictâ infuſus addatur. Nec obſtat, minus gratam inde proſurgere aquam; nam licèt minùs grata ſit naribus & palato, tamen nervoſo generi erit gratiſſima. Et blandimenta linguæ ſæpè ſunt nocumenta ventriculi & reliquorum viſcerum. Demum admodum inepta eſt illa picarum in aquâ liliorum coctio ad medietatis conſumptionem ante infuſionem, ut Dominus Autor etiam rationem addit.

Aqua ad ſedandos dolores Podagricos ex D. Charraz.

℞. *Stercoris bubuli ſicci & Spermatis Ranarum, ana partes æquales; ſimul miſceantur & Alembico Vitreo excepta in Balneo Mariæ calore moderato diſtillentur, & Aqua prolecta in loco frigidulo ad uſus ſervetur.*

Sedat dolores podagricos calidos. Atque ea propter linteа in eam immerguntur partique affectæ imponuntur.

Aqua Petaſitidis Compoſita, è Pharmac. Coll. Reg. Lond.

℞. *Rad. Petaſitidis rec. & contuſ.* lib. i ß. *Angelicæ, Imperatoriæ ana. lib. ß. Macerentur in cereviſiæ non lupulatæ generoſæ libris x. deinde deſtillentur in MB. donec ſaporis mutatio vires radicum extractas eſſe teſtetur.*

Aqua Pœoniæ Compoſita ex eadem Pharmac.

℞. *Flor. Lilij convall. rec.* lib. j. *Infundantur in vini hiſpanici congiis* iiij. ℞ *flor. tiliæ* lib. ß *paoniæ* ʒ iiij. *Macerentur per biduum, deinde deſtilla ad ſiccitatem, in MB. In deſtillato liquore macerentur rad. pœoniæ mar. debitè collectar.* ʒ ij ß. *dictamni albi, ariſtolochiæ longæ ana.* ʒ ß. *folior. viſci querni, rutæ ana.* m ij. *ſem pœoniæ de cortic.* ʒ vj. *rutæ* ʒ iii ß. *caſtorei* ℈ ij. *cubebar. macis ana.* ʒ ij. *cinnam.* ʒ i ß. *ſcillæ præparatæ* ʒ iij. *flor. roriſmar. p* vj. *Stœchad. arab. lavendulæ ana p.* iiij. *betonicæ, tunicæ, paralyſis ana p.* viij. *tum ſucci ceraſor. nigror.* lib. iiij. *adjectis, deſtillentur omnia in vitreis organis ut ſuprà.*

Aqua Raphani Compoſita ex eadem Pharmac.

℞. *Folior. Cochlear. utriuſque verno tempore collector. & mundator. ana.* lib. vj. *ex hiſce contuſis ſuccus exprimatur, cui admiſceantur ſuccor. becabungæ, naſturtij aquat. ana.* lib. i ß. *vini albi opt.* lib. viij. *cum 4 limon. cum toto inciſ.* N° xij. *rad. bryoniæ rec.* lib. iiij. *raphani ſylveſtris* lib. ij. *ari* ʒ ß. *corticis winterani, nucum moſchat. ana.* ʒ iiij. *macerentur per triduum & deſtillentur MB.*

¶ 37. *Aq. Salviæ compoſita F. F.*

℞. Salv.
Majoran.
Thym.
Lavendul.
Epithym.
Beton. ana. M j.
Nuciſt.
Cinam. ana. ℥ß.
Rad. irid.
Cyper. ror.
Calam. ar. ana ʒ j.
Styrac. cal.
Benz. ana. ʒ i ß.

Infunde in lib. iv. Spir. Vini rec. ♂ (4) dein deſtill. per MB.

Vires. *Calefacit & ſiccat. Cephalica & arthritica eſt penetrantiſſima, uſui convenientis, tam interne, quam externe.*

38. *Aqua antiſcorbutica P. de Spina.*

℞. Rad. raphan. ſylv. ℔ ß.
Scorzoner.
Cichor. ana. ʒ iij.
Polypod. q. ʒ. vi.
Enul. ʒ. vi.
Cort. tamariſc.
Cappar ana. ʒ i ß.
Citri ℥ß.
Raſ. lign. rhod.
Saſſafr. ana ʒ iv.
Herb. menth.
Meliſſ.
Chamædr.
Veronic. ana M i.
Sem. Fœnicul.
Aniſ.
Naſturt. ana ʒ ß.
Flor. Cordial. ana ʒij.
Troch. de Cappar. ʒvi.
Croc. ℈j.
Digerantur per ♂ j. in
Vini alb. generoſ. ℔ iij.
Seri lactis caprin. depurat. ℔ ij.
Aq. Cuſcut.
Acetoſell.
Cardui bened. ana ʒv.
Poſtea adde
Succi cochlear.
Becabung.
Acetoſell.
Fumar. ana ʒ ix.
Deſtillentur ex MB.

HOFMAN. *Aqua antiſcorbutica P. de Spinâ.*) Cùm ex quibusdam hujus aquæ ingredientibus, ut radic. Scorzoner. Cichor. polypod. q. Cortic. tamariſc. cappar. Croco, trochiſc. de capparum &c. parum vel nihil deſtillatione elici queat, reliqua ſaltem volatilia ac ſpirituoſa deſtillationi committi poſſunt, quæ autem deſtillationem minùs apta ſunt, poſtmodum in aquâ deſtillat. infundi debent.

Aqua Scordii Compoſita, è Pharmac. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Succorum depuratorum galegæ, ſcordii, acetoſæ citri ana* ℔ j. *theriacæ Londin.* ʒ ij. *Macerentur per triduum & deſtillentur alembico vitreo in MB.*

Aqua Doctor. Stephani ex eadem Pharmac.

℞. *Cinnamomi, Zingiber. galangæ, caryophyllor. nucis moſchat. granor. paradiſi, ſem. aniſi, fœniculi, carvi, ana* ʒ j. *folior. thymi, ſerpylli, menthæ, ſalviæ, pulegii, paritariæ, roriſmar. flor. roſ. rubrar. chamæmeli, origani, lavendulæ ana man. j. vini gaſcon.* ℔ xij. *macerentur omnia dierum ſpatio tum deſtillentur per MB. ſic.*

¶ 39. *Aquæ Antiſpaſmica S. Cloſſii.*

℞. Vitrioli Ungar. ʒ iv.
Succin. flav. per triduum in Acer. diſtil. infuſi ʒ j.
Vini malvat. ℔ i ß.

F. digeſtio vaſe clauſo per octiduum in B. M. mox deſtillato in einer. ferè ad ſiccitatem, vitando Empyreuma. ℞. hujus liquoris deſtill. ʒ ix.

Aq. ſtill. poſt fermentationem Ceraſ. nigror.
Lilii convall.
Flor. tiliæ arbor. &
Pœn. ana ʒ iij.
Rad. utriuſque valerian. ʒ ß.
Sem. pœon.
Bacc. luniper. rec. matur. ana ʒ iij.
Pullorum hirund. exenterat. n. ʒ.
Corvi &

Picarum

Picarum detractis plumis
Exenter, ana. n. I.
Castor. opt. ʒ ß.
Caphur. gr. xv. F. omnium destillatio in MB. bulliente.
℞. de liquore stillato quart. I.
Aq. Claretæ cum ambrâ & moscho. ℥ i ß. M.
Sumat cochl. I. aut 2. incipiente parox. absque morâ.

HOFMAN. *Aqua antispasmica S. Clossii.*) Consultiùs erit digestionem ad plures ☌ ☽ extendere, postmodum destillare ex cucurbitâ fictili lutatâ, ad siccitatem, destillatum per sæpius repetitam cohobationem denuò prolicere, & sic interpositâ digestione acquires spiritum fragrantissimum ant-epilepticum & anti-spasmaticum, qui vel per se in usum trahi potest, vel mixturâ inde fiendi cum Spiritu cerasor. nigr. per fermentat. parat. lil. convall. ß. tiliæ valerian. juniper. Extract. radic. pœon. Sale volatil. hirundin. Corvi Picar. Essent. castor. Camphor. q. q. cum vel sine Moscho & ambrâ.

¶ 40. *Aqua Splenetica. F. F.*

℞. Rad. Filic. ℥ ij.
Polypod.
Apii ana. ℥ i ß.
Aristol. rot.
Levistic.
Acor. aq. (pseudo ac.)
Cal. arom. ana ℥ j.
Cort. Cappar.
Tamarisc.
Lign. fraxini.
Rhabarb. elect. ana. ℥ ß.
Sem. Levistic.
Carv.
Anis.
Cymin. ana ʒ ij.
Sum. Absinth.
Fumar.
Cuscut.
Fl. Agrimon.
Fol. Ceterach.
Scolopendr. ana Miſ.

Vini generos. lib. VIII. stent in digestione (☌ 2.) Hinc destillentur per MB.

Vires. *Lienem roborat, aperit, urinam promovet, &c.*

HOFMANN. *Aqua Splenetica F. F.*) Hæc aqua ad Domini Nostri Autoris præscriptum præparata parùm virtutis obtinebit, cum pleraque ad destillationem sint minùs idonea, ideóque ex reliquis balsamicis destillationi commissis aqua elicienda, cui demum usus tempore reliquorum ingredientium extracta addi debent.

¶ 41. *Aqua Contra Terrorem.*

Schreckwasser. *Water against a fright.*
Schrick-pater.

℞. Flor Lil. convall. Miſ. (vel plur.)
Superfunde Vini albi generos. Mensuras. 3. stent simul in loco frigido ☌ (14.) postea destilla per MB.
Destillato iterum adde
Cinamom. ℥ i ß.
Cubebar. ℥ ß.
Caryophyll. ʒ iij.
Macis.
Galang.
Zing.
Zedoar.
Croc. or. ana ʒ ij.
M. Stent bene obturata aliquamdiu. Hinc adde
Flor. Lavendul. recent. M j.
Spic. nostrat. M ſ.
Stent iterum aliquot dies.
Hinc destilla in MB. Ex fæcibus extrahe Sal. destillatoque adde.

N. *Sunt qui destillatum ante Salis admixtionem super ocul. ☉. præparat. ℥ j. destillant. Verùm ut supra monui, rectius destillato admiscentur.*

Vires. *Convenit gravidis terrorem passis, præcavet abortum, fœtumque confortat.*

HOFMAN. *Aqua contra Terrorem.* Schreck-Wasser.) Hæc tam quoad elaborationem, quàm virtutem suâ abundet laude. Additio tamen salis ex fecibus extracti, prout & destillatio super ocul. ☉ præparat. supervacanea est.

¶ 42. *Aqua Theriacalis ſ. contra Pestem.*

℞. Succi Galeg.
Acetos.
Scord.
Citri. ana. lib. I.
Theriac. opt. ℥ ij.
Mista digerantur aliquamdiu, postea destillentur. *Dosis cochl. I. ad ij. &c.*

HOFMAN. *Aqua Theriacalis seu contra Pestem.*) Seipsam commendat, modò succus Citri à destillatione exulet, & loco Theriacæ mera volatilia & balsamica illam ingredientia substituantur, & succus Citri destillato demum addatur.

¶ 43. *Aqua Theriacalis Croll. ſ. Spiritus Theriacalis camphoratus.*

℞. Theriac. Andromach. ℥ v.
Myrrh. rubr. ℥ ii ß.
Croc. orient. ʒ ß.
Camphor. ʒ ij.

Mixtis superfunde Spir. Vini rectificati ℥ x. stent in loco tepido, cucurbitâ, imposito alembico, bene clausâ, ☌. (24.) Hinc destilla in MB. à lentissimo calore gradatim ascendendo. Sic Spiritus prodit elegans, quem reaffunde materiæ in cucurbita, digere, atque denuò destilla idque vice tertiâ.

N. *Sunt qui Camphoram in Alemb. ponunt, alii contrà, Camphoram omittunt, Spiritumque Theriacalem simplicem vocant.*

Vires. *Egregius usus est in Peste, ciet sudorem; resistitque veneno. Sennert. in Institut. Hartm. in Croll. Fink. in Enchirid. &c. Dosis ʒ j.*

Aqua Theriacalis ex D. CHARRAZ.

℞. *Radic. Gentianæ, Angelicæ, Imperatoriæ, Valerianæ, & Contrayervæ, ana ℥ ij. Cortic. Citri & Aurantiorum, Cinnamomi, Caryophyllorum & Baccar. Iuniperi, ana ℥ j. Summitatum Scordii, Rutæ, & Hyperici ana man. j. Infunde per triduum in Spiritus Vini, & Aquarum Nucum & Cardui Benedicti, ana ℔ ij. deinde additis Theriacæ probatæ ℥ iiij. igne arenæ distilla & Aquam ad usus serva.*

Resistit venenis & corroborat partes nobiles. Datur, à ʒ j. ad ℥ ß.

Aqua Theriacalis, Cordialis, Bezoartica D. D. DONZELLI.

℞. *Radic. Angelicæ, Zedoariæ, Caryophyllatæ, Tormentillæ, Barbæ Hircinæ, Petasitidis, Ensulæ Campanæ, ana ℥ ii ß. Rasuræ Cortic. Ligni Sancti ℥ vij. Santali Citrini, Cinnamomi, Macis, Baccar. Iuniperi, Sem. Cardui Benedicti, Scm. & Cortic. Citri, ana ℥ j. Dictamni albi, Scabiosæ, Menthæ rubræ, Chelidonii, Scordii, Rutæ, Melissæ, Scorsoneræ, ana man. j. Flor Centaurii minor. Hyperici Genistæ, Calendulæ, Borraginis, Buglossi, ana P. j. Macerentur omnia per dies quatuor in B. M. affusis vini Malvatici ℔ iij Succi Limonum, Aquar. Nucum, Melissæ, Vmariæ, Cardui Benedicti, ana ℔ ß. Fiat expressio fortis, expresso adde, Theriacæ opt. ℥ iij. Confectionis de Hyacintho, ℥ j. Alkermes ʒ vj. Diamargar frigidi, Diacorall. ana ʒ iij. Diambræ, Diamoschi, ana ʒ ij. Croci orient. Myrrhæ ana ℥ ß. Sacchari candidi lib ß. Macerentur denuò omnia per dies ij. aut iij. calore B. M. Pòst distillentur in Balneo Cinerum ad siccitatem; è fæcibus extrahetur sal per incinerationem qui adjungetur aquæ prædictæ.*

Secunda infusio poterit etiam asservari sine distillatione, si libet, erit que illa remedium non minùs potens nec minùs efficax, imò potentius & efficacius, in sudoribus provocandis, Corde affecto sanando, & Malignitate etiam Pestilentiali fugandâ.

Aqua Theriacalis alia D. D. DONZELLI.

℞. *Succ. Cardui Benedicti, Scordii, Corticum viridium Nucum Iuglandium, ana lib. ij. Rad. Petasitidis ℥ iij. Croci ℥ ß. Myrrhæ, Aloës ana ʒ j. Dictamni albi ℥ i ß. Theriacæ Andromachi veteris ℥ vj. Vini albi generosi lib. j. Contundenda contundantur, & macerentur omnia in B. M. per dies iij. deinde distillentur Aquæ ex.*

Provocat Sudores copiosos, atque remedium est in febribus malignis. Dos. ʒ j ad ʒ ij. in validioribus. Propinatur in Aquæ Scorsoneræ ʒ v. aut vj. probè tecto ægro in lecto calido.

Aqua Theriacalis seu Sudorifera. DD. DIEMERBROECKII.

℞ *Radic. Ostrutij, Petasitidis, Angelicæ, Carlinæ, Valerianæ, ana ʒ ii ß. Enulæ Campanæ, Corticum Aurantior. sicc ana ʒ iij. Herbar. Scordij, Absinthij, ana. ʒ ij. Cardui Bened. ʒ iij. Flor. Rosar. rubrar ʒ ß. Stœchados ʒ iij. Baccar. Iuniperi ʒ ii ß. gran. Cardamomi minor. ℥ v. Cinnamomi electi ʒ j. Hæc omnia sumantur siccæ, conscindantur simul & grosso modo contundantur, iisque affundantur in cantharo lapideo, vini albi Rhenani vel Gallici tenuis* lib. xxij. *Aquæ rosar.* lib. ij. *Vase bene obturato stent in infusione diebus* xi. *Tunc addantur hæ herbæ virides & recentes, conscissæ & aliquantum conquassatæ, Folior. Rutæ* m. vj. *Taneceti* m. iiij *Rosmarini, Pimpinellæ, ana* m i ß. *Maneant simul in infusione adhuc per dies* viij. vel x. *quotidiè baculo commovendo, postea affunde, Succi Citri* lib. ij. *Stent adhuc per dies* iij. *vel* iiij. *postea super ignem leviter ebulliant, & colentur ac in torculari fortissimè exprimantur, Colatura expressa distilletur in B. M. aut arenâ, per Alembicum vitreum. Illud quod post distillationem in fundo cucurbitæ remanet, adjecta aquæ Cardui Bened. attentandum, & per chartam emporticam raram colandum est, quæ colatura lento igne exsiccanda est ad extracti consistentiam quod usui servandum, ex facibus & herbis combustis sal parar; potest.*

Hæc Aqua interdum sola sed ut plurimum aliis admista in Peste Noviomagensi An. 1636. *&* 1637. *felicissimè utebatur D. D.* DIEMERBROECKIVS.

Aqua Theriacalis è Pharmac. Colleg. Reg. Lond.

℞ *Succi putaminum virid nucum juglandium* lib. iiij. *rutæ* lib. iij. *cardui bened. calendulæ, melissæ ana* lib. ij. *rad. rec. petasitidis* lib. i ß. *bardanæ* lib. j. *angelicæ, imperatoriæ ana* lib. ß. *folior. scordij* m. iiij. *theriacæ Andromachi vet. mithridatij ana* ʒ viij. *vini canarini generosi* lib. xij. *aceti acerrimi* lib. vj *succi limon. depurati* lib. ij. *fiat per biduum digestio in B. vase optimè clauso, deinde destillatio & hinc inter destillandum paretur Extractum Theriacale.*

Aqua Pro-theriacalis ex eadem Pharmac.

℞. *Fol. Scordij, scabiosæ, card. bened. galegæ ana* m ij. *cortic. citri, aurantiorum rec. ana* ʒ ij. *sem. citri, card. bened. feseleos, thlaspios ana* ʒ j. *flor. calendulæ, anthos ana* m j. *Incidenda incisantur, & contundenda contundantur crassiusculè, deinde cum vini albi meraci* lib. iiij. *& aquæ card. bened.* lib. ij. *in vas vitreum immittantur bene obturatum, ut per duas hebdomadas insolentur, vel in hypocausto per aliquot dies macerentur, facta agitatione frequenti. Tum demum in MB destillentur, ita ut libræ duæ priores exstillatæ per se separatim usui serventur. Quæ verò postea per destillationem effluit aquæ, iisdem per se usui asservetur; tum denique singulis libris admisce, Iulapij alexandrini* ʒ j. *aquæ cinnamomi cochleare unum.*

Aqua Terebinthinata ex eadem Pharmac.

℞. *Rad. Iridis florent. folior. sicc. menthæ, dictamni ana* ʒ j. *sem. pulv. agni casti, rutæ, lactucæ ana* ʒ vj. *terebinthinæ venetæ* ʒ iiij. *vini albi* lib. iij. *digerantur horas* xxiiij. *in ME. tum destillentur ut artis est.*

44. *Aqua de Tribus. Mixtura de tribus. Mixtura simplex, Diaphoreticum in peracutis.*

℞. Spirit. Tartari rectif. ℥ iij.
Vitrioli. ℥ j.
Aq. Theriacal. Camphorat. ℥ v. M.

Vires. *Ciet sudorem, resistit putredini, magnarumque virium censetur in febribus malignis, (ut & aliis quæ mali moris non sunt.)*

Dosis ʒ j *plus minus.*

HOFMAN. *Aqua de tribus. Mixtura de tribus. Mixtura s. Diaphoreticum in peracutis.*) Hæc si rectè conficiatur, magnarum est virium in omnibus febribus tam boni, quàm mali moris. Spiritus Tartari non solùm sit depuratissimus, sed & subtilissimus & summè volatilis sale Tartari volatili imprægnatus. Spiritus vitrioli etiam striatus sit salibus fixis corrosivis destitutus; Et Spiritus Theriacalis sequenti modo conficiendus est:

Recip. radic. imperator.
Angelicæ ana. ʒ ij.
Chelidon. major.
Zedoar.
Petasitid. ana. ʒ i ß.
Pimpinell.
Dictamn. alb.
Valerian.
Cardapat.
Vincetoxic.
Contrajerv. ana. ʒ j.
fol. Dictamn. Cretic.
Nostrat.
Scordij.
Galegæ.
Rutæ.
Millefolij ana. M. j.
bacc. juniperi M. iij.

Incis. & contus. infunde Spiritum baccarum Sambuci s. q. stent vase clauso in loco tepidiusculo per aliquot septimanas, postmodum separetur liquor & destilletur per MB. Destillatum spirituosum affundatur residuis prioribus remanentiis & de his cohobetur; Acquires Spiritum Theriacalem penetrantissimum, qui vel per se vel cum camphorâ seorsim adservari potest; Et hoc si velis Mixturam seu Diaphoreticum in acutis conficere,

Recip. Spiritus hujus Theriacalis s. q.
Myrrhæ optim. ʒ ii ß.
Opopanacis.
Galbani
Castorei ää ʒ ß.

stent in digestione per 8 ☌ ☽, postmodum colentur; & seorsim serva. Deinde.

Recip. Opii Theb. ʒ i ß.
Nuc. Moscat. nō. v.
Croci Or. ʒ ij.
Spiritus Theriacalis suprà descripti q. s.

Infundantur per 8 ☌ ☽ & ultra, postmodum cola. Tertiò Recip. baccarum herbæ paris q. v.
Spirit. dicti Theriacal. s. q.

extrahe tincturam in loco tepido. Ex his simul invicem mistis confice Essentiam Theriacalem; hujus Recip. ʒ v. Spirit. Tartari volatilis ʒ ij.
Vitrioli striati ʒ j.

Misce.

Hujus Mixturæ seu Diaphoretici usus non satis deprædicandus est in omni ferè Morborum genere; Et in primis in febribus, tam intermittentibus quàm continuis mirificos ejus non satis deprædicare possum effectus. Imminente febrili insultu fin illico hujus 30. vel 40. aut ultrà guttulæ in cerevisiâ vel vino propinentur, cum injuncto sudore per horulæ spatium, febris cæteriores non facilè facient accessiones. Instante & præsente etiam jam febris paroxysmo quid tutius est propinata dosi aliquâ hujus diaphoretici? imò in omnis affectus initio, ubi de ejus naturâ & ideâ nondum constat, tutus hujus usus est, vid. tractat. meum de Method. Medend.

N. Loco Spiritus Vitrioli striati & Spiritus Tartari sui etiam potest in primis in febribus acutis & malignis liquor vinarum cum sale volatili, Sal CC. volatile. Sal Tartari volatilis Sp. * salsus & urinosus, &c.

¶ 45. *Aq. Tristantis.*

℞. Nuc. Mosch. lib. 1.
Macer.
Zinzib.
Granor. paradis.
Caryophyll. ana. ℥ i ß.
Rhabar. opt. ℥ j.
Castor.
Spicæ nard. ana. ℥ ß.
Ol. laurini. ℥ ij.

M. & fac ut aromata maneant integra, infunde Vini optimi lib. xiv. maceraque in vitro clauso septiman. 4. Dein cola, speciesque omnes contunde ad pulmenti formam, addanturque postea liquori colato iterum stent per ☌. 3. sæpius agitando: Denique destilla in MB.

Vires. *Cephalica & uterina est, crassos flatus discutit.*

HOFMAN. *Aqua Tristantis.*) Licet rhabarbarum & oleum laurinum planè excludantur, tamen hæc aqua suis non destituitur viribus in Morbis cephalicis & uterinis à flatibus ortis.

¶ 46.

¶ 46. *Aqua Vitæ Mulierum.* Weiber Aqua Vit. Eau de vie pour les femmes. *Womens Aqua vitæ.* Aqua vitæ voor de Vrouwen.

℞. Cinamom. acerr.
Nuciſt.
Macis.
Zinzib.
Caryophyllor.
Gran. paradiſ.
Cubebar.
Cardamom. ana ℥ ij. (alii ʒiß.
Piper, long. ℥ j. (alii rectiùs ʒß.
Galang. ℥ ſ. (alii rectiùs ℥ j.)
Zedoar. ℥ j. (alii omittunt.)

Pulvetiſentur ſingula ſeorſim permiſceanturque. Hinc adde.

Fol. Salv. min.
Menth. criſp.
Fœnic. ana M j. (alii Meliſſæ & meliùs.)

Affunde Vini generoſi Menſ. iij. maceraque vaſe clauſo ☌ (14.) poſtea deſtilla in MB. vel veſica ſtanno oblita.

Vires. *Uterum corroborat; ſuffocationes ejus compeſcit, flatus diſcutit idque adeò feliciter, ut generoſis ac nobilibus muli ribus Palatinatus, inſtar Panaceæ in morbis uterini habeatur. Corroborat inſuper ac calfacit ventriculum, caput, ac reliqua viſcera. Exiccat catharros.*

Doſis à cochl. ß. ad 1. &c.

Medull. deſtillatoria, D.D. Weickard. in Theſ. Pharmac.

47. *Aqua vitæ mulierum camphorata S. Spiritus matricalis camphoratus.*

℞. 1. Dictas ſpecies priores affunde: Spir. Vini digerantur & deſtillentur.

2. ℞. Camphor.
Ol. amygdal. d. ana ℔ 1.

M. optimè digeranturque in MB. vel Cinerib. ☌ ☍ (14.) ut camphora totaliter cum oleo conjungatur.

Hinc ſuperfunde præfatum ſpiritum rurſumque per ☌ ☍ aliquot digere. Sic Spiritus extrahit eſſentiam camphoræ.

Tandem leni calore MB deſtilla uſque ad ſublimationem Camphoræ.

N. *In noſtro poni poſſunt grana Kermes, quæ rubo-rem deſtillato conciliant.*

Doſis gut. XX. ad XXX.

Aqua Vitæ Regia ex D. CHARRAZ.

℞. *Ligni Aloës, Radic. Zedoariæ, Angelicæ, Carlinæ, Valerianæ, ana* ℥ j. *Cinnamomi electi, Macis, & Corticis exterioris Citri, ana* ʒ vj *Caryophyllorum, Cardamomi minor. & ſem. Fœniculi dulcis, ana* ℥ ß. *Flor. Arantior. Anthos, Salviæ, & Majoranæ floridæ, ana P. ij. Contuſis contundendis, omnia Matratio excepta, cum Spiritus Vini & Vini Malvatici, ana* lib. iiij *Vaſe diligenter obturato igne moderatiſſimo per triduum macerentur, deinde in Balneo Arenæ ex arte diſtillentur, diſſolvendo in Aqua Stillata, Moſchi & Ambræ grijeæ, ana* ʒ ß. *& ſervetur Aqua ad uſum.*

Hæc Aqua etiamſi è pauciſſimis componatur medicamentis, debet tamen præferri quam plurimis Aquis Vitæ quas vel Matthiolus vel alij Celebres Authores nobis deſcripſere. In illis enim ſi ad examen ſerium revocentur, apparet confuſio integra facultatum quæ in variis, variæ ſubſtantiæ, ſpeciebus componentibus reperiuntur. Contra verò hic omnia concurrunt ad unum & eundem ſcopum videlicet corroborationem Cerebri, Cordis, Stomachi atque partium omnium nobilium tanquentium, ſive per ſpirituum depauperationem, ſive per oppreſſionem à materiis peccantibus effectam. Datur longè poſt paſtum, à ʒ j. *ad* ℥ ß.

Aqua Vitæ Hibernis Popularis Vſque bach dicta è Pharmac. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Aquæ vitæ generoſioris* lib. xxiiij. *Illis per quatriduum in fund. vas. glycyrrhizæ* lib. j. *uvarum paſſarum exacinatar.* lib. ß. *caryophyllorum* ℥ ß. *macis, zingiberis ana* ʒ ij *Servetur colatura in uſum.*

¶ 48. *Aq. Virtuum.*

℞ Cinamom. el.
Gran. Paradiſi ana ℥ j.
Nuciſt.
Caryophyll.
Zinzib. ana ℥ ß.
Macis.
Galang. ana ʒ ij.
Salv. ℥ vi.
Vini Rhenani lib. vi.

Inciſa & contuſa infundantur per ☌ 24. F. deſtillatio.

Vires *eaſdem obtinet cum præcedenti.*

HOFMAN. *Aqua vitæ Mulierum*, Weiber-*Aqua Vit. item Aquæ Vitæ Mulierum camphorata & Aquæ Virtutum.*) Dictæ Aquæ, utpote ex meris ſpirituoſis & balſamicis conſtantes deſtillationi aptiſſimis nullâ indigent animadverſione, ideoque in ſuo pretio habendæ ſunt.

¶ 49. *Aqua vomitiva Plateri.*

℞. Nuc. jugland. virid.
Rad. raphan. ana part. ij.
Acet. Vini part. iij.

Conquaſſatis nucibus & raphano, F. digeſtio leni calore, dies (5. vel 6.) poſtea deſtilla ex MB.

Doſis ab ℥ ſ. ad ℥ iij.

N. *Nonnulli fortiorem reddunt addendo nonnihil aquæ benedictæ.*

HOFMAN. *Aqua Vomitiva Plateri*) parùm virtutis emeticæ ab hâc aquâ erit expectandum, dum nihil ſuper MB adſcendere poteſt, quod vomitum concitare queat. Id quod Dominus Autor etiam ſuſpicatus eſt, dum à nonnullis aliquid aquæ benedictæ addi ſcribit, ut fortior reddatur.

¶ 50. *Aqua Saturnina ſive Æſculapij vomitoria.*

Deſtilla Acetum fortiſſimum per Alemb. plumbeum magnum abjiciendo quartam partem aceti primo extillantis tanquam nimis debilem, reliquum excipe ad ſiccitatem ferè totalem, cavendo tamen ne ab aceti mellagine terrum acquirat odorem.

Dulce eſt guſtui, datur, ad ℥ j. ij. & ultra in febribus intermit. pro Vomitorio & contra Epilepſiam phlegmaticam à Ventriculo ſuſcitatam.

HOFMAN. *Aqua Saturnina ſive Æſculapij vomitoria*) Hæc aqua nihil aliud eſt, quàm ſolutio Saturni aceti ſtillatitij fortiſſimi ultimi beneficio peracta, prodeunte duntaxat ſolo aceto inutili phlegmate, ſaccharo Saturni ſubſidente in Alemb. plumbeo, unde ergò vis vomitoria?

CAPVT XXXIX.

De Aquis reliquis.

PRæter aquas deſtillatas ſunt & aliæ officinales, ex deſtillatis ſcilic. ſimplicive fontana, & accedente rerum aliarum incoctione, infuſione, admixtione, reſultantes.

Modus parandi nihil diſcrepat à modo decoctionis, infuſioniſve, aliàs tradito.

Uſitatiores hujus formulæ ſunt

Aqua Ophthalmica. F. F. 1.

Ophthalm. Bruni 2.
Ophth. Quercet. 3.
Aqua ad suffusionem expertissima 4.
Saphirea 5.
Viridis. Collyr. Virid. 6.
Perlarum. 7.
Lac virginis. 8.
Caustica. 9.
Antipodagrica Quercetani. 10.
Antipodagrica I. Raici 11.

1. *Aq. Ophthalmica. F. F.*

℞. Vitrioli alb. ʒ iij.
Baccar. Laur. excort. ʒ iij.
Aq. rosar. alb.
fænic. ana. ℔ j.

Bulliant lento Igne in cucurbita vitrea ad consumptionem medietatis, hinc adde Camphoræ ʒ iij. M. Filtra per chartam.

[Huic similis Aqua ophthalmica, quam Autor editionibus prioribus affixit, sub finem libri II. quæ huc referri potest

℞. Aq. Ros. alb.
Lil. alb.
Fœnicul. ana. ℥ x.
Bacc. lauri contrit. ʒ ij.
Vitrioli albi ʒ i ß.
Camphoræ ϑ ij.

Bulliant in diplomate & stent per noctem bene clausa, manè colentur & serv. pro usu.

2. *Aqua Ophthalm. Bruni. Collyrium Bruni.*

℞. Vini albi.
Aq. Rosar. alb. ana. ℥ i ß.
Aloës Hepatic. subtiliter pulv. ʒ j. F. Collyrium.

Vires. *Commendatur ad palpebrarum scabiem pruriginosam.*

3. *Aqua Ophthalmica Quercetani.*

℞. Croc. metall. ʒ j. vel ʒ ij.

Infunde in Aq. Euphrag. fœnic. aut simil. ℥v. vel vi.

Vires. *Virtutis miræ est contra amblyopiam, amaurosim & suffusionem.*

4. *Aqua ad suffusionem expertissima.*

℞. Aquar. euphras.
Fœnic.
Verben. ana ℥ iij.
Succorum chelid.
Rut. ana ℥ ij.
Piper. long. ϑ ij.
Nuc. mosch. ʒ j.
Caryoph. ʒ ß.
Croci, ϑ j.

Florum roriscm. aliquantulum contrit. M ß.
Sarcocoll.
Aloës hepat. ana ʒ iij.
Fellis perdicum ℥ j.

Incisis tritisque singulis adde
Sacch. albiss. ℥ ij.
Mell. rosar. ʒ vi.

Ponantur in Alemb. vitreo, destillentur in MB. igne lento.

℞. Hujus aquæ ℥ j.
Spiritus Tart. rectificat. ʒ j.

De hac aquâ instilletur in oculum laborantem bis aut ter in die.

[*In caligine oculorum etiam apud senes præstantissima comperta.*]

HOFM. *Aqua ad suffusionem expertissima.*] Cùm Dominus noster Autor inscribat expertissimam Aquam, de effectu sanè non facilè dubitare vellem. Interim tamen libenter scire aveo, unde tantæ rei effectus? quid enim à Sarcocollâ, aloë hepaticâ, Saccharo & melle non præmissâ digestione, sed per nudam ac simplicem destillationem erit expectandum, nisi nuda aqua quibusdam ingredientium effluviis medicamento sis dotata, minùs ad prædictum affectum sufficientibus. Ideoque sequens Aqua per infusionem ac digestionem facta erit commodior.

Recip. aloës hepatic.
Sarcocoll. ana ʒ j.
Croci Or. ϑ ij.

pulverisat. infunde in vini & aq. rosar. ſ. q. vase clauso & digere.

5. *Aqua Saphirea ad oculos.*

℞. Lixivii Calc. viv. cum Aqua fontana facti, & filtrati. q. v.
In hoc solve * parum.

Id ubi exactè solutum fuerit, aquam hanc in æneam pelvim conjice per noctem, & Saphiri acquiret colorem, &c. estque diaphana in vitro sepositа.

Vires. *Ad omnia ferè oculorum vitia, imò ad ulcera quævis mundanda utilissima; cancrum, ambustionem, aliaque multa vitia sanare perhibetur. Oculis aliquot guttæ tantùm imponuntur, prout scilicet multum parumve salis æriſve continuerit. Efficax item est ad pelles oculorum auferendas. Potest dilui Aqua fœniculi, Euphrag. &c.*

N. *Est usitatissima Agyrtis.*

6. *Aqua Viridis. Collyrium viride.*

℞. Ærug. æris ʒ ij.
Auripigment. citrini ʒ j.
Aq. ros. alb.
Plantag.
Vini alb. ana. ℥ iij.

M. Bulliant simul, maneatque liquor super materiam.

Vires. *Utile est in Pterygio, si oculo instilletur.*

HOFMAN. *Aqua viridis, collyrium viride.*) Hæc ob virulentam auripigmenti citrini qualitatem suspecta est, cum exinsecus etiam non correctum adhibitum horrenda inferre soleat symptomata. Ideoque sequens magis arridet mihi usu approbata.

Recip. Vini Rhen. aq. plantagin. rosar. r. ana ℥ iij.
Tut. præparat. ʒ ij.
Myrrh. el. pulverisat. ʒ i sem.

Coque ad tertiæ partis consumpt. sub finem in nodulo suspende pulv. virid. æris ϑ j. camphor. gr. vij. Tunc colatura sine expressione adhibeatur usui. Valet in omnibus oculorum affectibus usque ad miraculum.

Aqua Ophthalmica D. D. DAQUIN.

℞. *Tutiæ Alexandrinæ ter in Aqua Rosarum extinctæ, & super Porphyrium præparatæ & Caryophyllorum pulveratorum, ana ʒ ij. Sacchari candidi ℥ j. Caphuræ, Aloës, ana ʒ i ſ. Vini Hispanici ℔ iiij. Aquæ Rosarum albarum ℔ ß. Aquarum Chelidonij, Fœniculi, Euphrasiæ & Rutæ, ana ℥ ij. Omnia simul mixta, Lagena vitrea diligenter obturata excipiantur, & Soli æstivo per quindecim dies exponantur, deinde simul ferventur ad usum.*

Admodum efficax est hæc Aqua in omnibus oculorum morbis, in quibus autem adhibetur tantùm liquor purus, relicto in fundo vasis fœculento crasso.

Aqua florum Cichorij. Secretum pro morbis oculorum ex D. D. DONZELLO.

℞. *Flor. Cichorij cærulear. quo tempore sol Leonem ingreditur, q. v. Ex illis recentibus adimplebitur vas vitreum anguſtii oriſicij, cujus vesica duplici adhibita diligenter obturabitur, posteà in pasta farinacea sepelietur, & in furnum cum panibus coquendis immittetur, cujus massa retrahetur, vasque in illa sepultum retegetur quod obturatum non flores ut antè sed præcipuè liquorem ex illis confectum, liquor ille per retortam vitream distillatus præbebit Aquam quæ servanda ad usum. Hæc Aqua Arcanum est maximæ efficaciæ in morbis oculorum, sed præcipuè in illorum albugine, nubecula, unguc, suffusione & caligine.*

Aqua

Aqua Ophthalmica D. IOH. VALENT. WILLII, in Actis Hafnienſibus Bartholinianis.

℞. *Valerianæ major. Chelidonij maj. Euphraſiæ, Fœniculi, cum caulibus, floribus foliis & radicibus, menſibus æſtivis, ſummo manè erut. ana q. v. à ſordibus ſuis repurgatæ, non tamen lotæ, in cucurbitam vitream capaciſſimam conjicito affuſâ aquæ roſar. albar. bis diſtillatæ ſ. q. clauſum vas loco tepido committatur, ibique per triduum digeratur materia. Deinde aptato recipiente, leni admodum B. M. calore latex limpidus nec uſque adeò remiſè olens diſtilletur. Electus ita liquor recentibus denuò herbis eodem modo collectis & purgatis, affundatur, repetito priori proceſſu, quæ cohobia atque hæc excipientes diſtillationes ubi tertia vice ſucceſſerunt, enituntur ſpiritoſiſſimam aquam, colore limpidiſſimo, ſapore ſubacri, odore mixto, prævalente tamen valeriana, tantæ penetrationis ut ſi vel unicam guttulam tetigeris, integram diem odorem liquoris ſparges.*

Hujus Aquæ efficacem in ſe ipſo expertus eſt Author; de quo ſic; Dextri oculi aciem planè non ex voto fruor ſine tamen dolore, quotiens verò veſperi uniùs aut alterius guttulæ inſtillatione in oculum utor, manifeſtè acuo adeò, ut ſequenti die liceat eſſe longè oculatiorì. Ita ejuſdem liquoris efficaciam tetigerunt, quotquot eo ſunt uſi.

Huc pertinent Aquæ Cordiales, Krafftwaſſer. *Cordial waters,* Hertzſtercknde Wateren. *quæ ſi lac colore amulentur lac, emulſiove dicuntur, fiuntque ex Aquis ſtillatitiis, pulveribus aliiſque coordialibus.*

7. *Aqua perlarum in Officina uſualis.*

℥. Aq. Roſar.
Borrag.
Bugloſſ. ana ℥ iv.
Manus Chriſti perlat. ℥ j.
Sacchar. cand. ℥ ß.

Alia.

℥. Aqu. acetoſ.
Borrag.
Bugloſſ.
Roſar. ana. ℥ iv.
Manus Chriſti perlat. ℥ iij.
Margarit. præparat. ʒ ß.
Syrup. Granat. ℥ j. M.

Vires, *Vulgo notiſſimæ ſunt, utpote ad quas in extremis, tanquam ad ultimum levamen confugitur, cochl. ſubinde propinando.*

HOFMAN. *Aquæ Perlarum in Offinâ uſualis.*) Hæc Aquâ modò ex ingredientibus aquis deſtillaris ſ. a. paratis & non fraciis elaborata ſit, non rejicienda eſt. Et Margaritæ præparatæ non ad ò diſſicillimæ ſunt ſolutionis, quin à fermento ventriculi acido, quod in ægrotantium ventriculo tantum abeſt ut debile ſit, ut ſæpè nimium potius augeatur, vinci & in actum deduci poſſint. Solutionum margaritarum uſus non ſemper adeò tutus eſt, cùm acidi iſti liquores, quibus margaritæ ſunt ſolutæ, ſæpè in ventriculo variis ſalibus imprægnato precipitantur, & noxas excitant turbas, & ſic majus in periculum ægroti conjici poſſunt.

¶ *Hujus quoque loci ſunt & alii liquores Aquei, ut*

8. *Lac Virginis.*

℥. Aqu. ſolan.
Nymph.
Lactuc.
Acet. ℥ ij.
Diſſolvantur in his
Lithargyr. argent. ℥ j.
Ceruſ. candid. ʒ iij.
Camphor. ʒ j.

Stent aliquot horis dum reſederint, quæ craſſa, ſunt, tum tranſcolentur per filtrum aut cribrum ſetaceum.

Uſus magnus lactis hujus eſt, non ſolùm in decorandis Virginibus, acquirendoque nitore facici, ſed & in ſcabie emendanda ſanguineque ſiſtendo: tum ad paſſam frontem, id eſt, paſſarum more rugatam explanandam exporrigendamque.

N. *Aliud vide apud Auguſt.*

HOFMAN. *Lac Virginis.*) Si ceruſſâ exclusâ ſimplici ſaltem viâ præpararetur, locum merebitur; ſed coctio diſſolutioni eſt conjungenda, & demum colatura inſtituenda.

¶ 9. *Aqua cauſtica, F. F.*

℥. Spirit. Vini rectific. ℥ iij.
Pulv. Caryophyll. ℥ j.
Zinzib.
Cinamom. ana ʒ ß. ℈ ß.
Pulv. Ceruſſ. ʒ i ß.
Alum. uſt. ʒ ß.
Aceti. ʒ i ß.

Miſceantur optimè & ſerventur in vaſe optimè clauſo.

Vires. *Mundificat vulnera inveterata, excreſcentias exedit.*

HOFMAN. *Aqua cauſtica F. F.*) Hujus aquæ ingredientia ſe invicem præcipitant & ſic apertè inter ſe pugnant & deſtruunt; Ideoque nil obſtat, quin ceruſſa, alumen uſtum, Vitriolum album omitti poſſit, & ſolùm Mercurius ſublimatus retineatur, ita ut ſublimatur Mercurii ſublimati ʒ ß vel ℈ ij. & cum aq. roſar. ℔ j. & Mel. roſar. ℥ j. unâ vel alterâ ebullitione coquiatur & colatura cum linteis duplicatis applicetur, tam in antiquis ac ſordidis, quàm recentibus ulceribus; Vbi tamen adeſt ſuſpicio nervoſi generis læſi, Mercurius ſublimatus exulet, ac vicem illius ſuſtineat ſaccharum Saturni, ſed in majori quantitate.

¶ *Alia.*

℥. ☿ ceruſ. ana ʒ ß.
Alum. uſt. Vitrioli alb. ana ʒ ij.
Aq. roſar. ℥ iiij ß.
Fontanæ ℥ iv. M.

10. *Aqua anti-podagrica Quercetani.*

℥. Aq. fontan. (potiùs pluvial.) in qua aliquoties extincta ♀ & ♂.
Adde vitrum ♁ ii ac ☿ dulc.

Vires. *Reſolvit tartarum, dolores ſopit. Vid. Querc. Rediv. tom. 3. p. 263.*

11. *Aqua anti-podagrica Ioh. Raici.*

℥. Ap. terimachtim utriuſque (i. e. aq. leviſtic. & bolo & Terra ſigill. deſtillatæ) lib. i.
Laudan. ☿ ial. (i. e. ☿ ☋ti potiùs ☿ dulcis acet. fortiſſimi an. macerati) ℥ iij.
Alhadid. (i. e. Aquæ ferri) ℔ ij.
Calcinationis lapidis de Alcohol. (i. e. Croci metallorum) ʒ j.
M. *Löſſel in Podagra.*

N. 1. *Aqua alhadid ſit limaturam in aqua macerando, poſt modumque, ut nonnulli volunt, per veſicam abſtrahendo. Verum enimvero melius foret, ut ex ipſiſſimet Raici ore in memoriam mihi revoco, Limaturam æri humido exponere atque inſtantiæ plenilunio ex cucurbita humili ſeu Urinali aquam deſtillare, iterumque æri reponere, ac deſtillare. Quæ aqua redolet naturam ſalis * itaque in quantitate minori adhiberi poteſt.*

N. 2. *Aqua podagr. Rulandi forſan ab his non multùm eſt diverſa.*

[*Suſpecta aqua hæ Mercuriales generiq; nervoſo noxiæ videntur.*]

HOFMAN. *Aquæ antipodagricæ Quercetani & Johannis Raici.*) Harum Aquarum virtutem anti-podagricam ſtetit penes experientiam, interim in Raici compoſitione Mercurius ſublimatus mihi eſt ſuſpectus podagricis inungere articulis.

Aqua Styptica D Matte la Faveur ex D. CHARRAZ.

℞. *Vitrioli* lib xxv. *diſſolve in q. ſ. aquæ ſimplicis, diſſolutio per linteum craſſum trajecta in lebetem cupreum immittatur igniique imponatur, peractis aliquot ebullitionibus vas ab igne retrahatur &*

liquori contento affundatur aceti stillatitij lib. j. *sic præcipitabitur pars vitrioli terræ quæ vitrioli sulphur, improprie dicitur, liquor post duodecim horas quietè depuratus per inclinationem effundatur, & pulvis in fundo residuus probè lavetur, edulcoretur, & exsiccetur super cineres calidos. Tum,*

℞. *Hujus pulveris* ℥ viij. *immittantur in retortam vitream, affusis Spir. vitrioli bene dephlegmati* ℥ viij. *reponatur retorta in arenæ Balneo, fiatque distillatio igne primùm leni sed tandem violento, qui continuetur donec ex retortæ nihil amplius exeat; refrigeratis vasis & abruptâ retortâ, conteratur massa contenta, atque in matratium conjiciatur, affuso Spir. Vini super Sale Tartari rectificato ad eminentiam quinque aut sex transversorum digitorum, tunc matratio apponatur vas circulatorium optimè lutatum atque in Balnei calore digestivo contineatur per 24. horas, quibus elapsis Spir. vini intensam contrahet rubedinem tum per chartam emporeticam trajiciatur calidè, pòst Spir. per Alembicum vitreum evocetur & evaporet ad siccitatem materiæ residuæ, quæ in pulverem abibit subalbidum; Illius autem pulveris* ℥ j. *immisceatur* ℥ iiij. *aquæ pluviæ, quæ mixtura insoletur per dies aliquot, pòst filtretur liquor, & servetur ad usum.*

Hic liquor stypticus admodum idoneus erit sistendæ cuilibet hæmorrhagiæ.

Aqua Styptica alia ejusdem.

℞ *Vitrioli Pisani* lib. vij. *vel* viij. *bulliat in aq. font.* lib. xvj. *dissoluto vitriolo, liquor ab igne retrahatur, illique affundatur aceti stillatitij* lib. ß. *postquam consederint materiæ, effundatur per inclinationem liquor clarus, lavetur, edulcoretur & exsiccetur pulvis in fundo præcipitatus; qui pulvis in retortam vitream à parte tantùm inferiori lutatam immittatur, illique affundatur duplum ponderis Spir. Vitrioli probè rectificati; fiat distillatio igne nudo, sed moderato, ad siccitatem materiæ quæ grisei erit coloris, tunc abrupta retorta & contrita massa contenta, reponatur in crucibulo super primas ardentes, continuò agitando spatula ferrea, donec subluteum conquisierit colorem, quo tempore in mortarium effundatur & optimè conteratur. Illius pulveris* ℥ ij. *in matratium conjiciantur una cum aq. comm.* ℥ iij. *& post dimidiæ horæ digestionem liquor per chartam emporeticam trajiciatur, atque in phiala vitrea bene obturata asservetur, pro applicatione in quibuslibet hæmorrhagiis.*

Aqua Styptica D. LEMERY.

℞, *Colcothar. seu Vitrioli rubri in retortæ dum Spir. distillatur residui, Alumin. usti & Sacchari candidi, ana* ℥ ß. *Urinæ junioris hominis, Aquæ Rosar. ana* ℥ ß. *Aquæ Plantag.* ℥ ij. *Diu simul omnia agitentur in mortario, postea mistura in phialam vitream conjiciatur, & asservetur pro usu, quo tempore liquor per inclinationem erit effundendus.*

Hac aqua imbutum linteum & arteriæ resectæ applicitum manu super impositâ, sanguinem sistit; ea etiam potest humectari linteolum atque in nares intrudi ad hæmorrhagiam narium. Potest eadem aqua interiùs assumi ad supprimendum fluxum sanguineum, ad dysenteriam, fluxum hæmorrhoidalem & menstruum. dos. à gutt. x. ad gutt. xx. in aqua Polygoni.

Aqua Styptica D. D. WEBER. Anchora sanciatorum ipsi dicta.

℞. *Vitrioli Vngarici, Alumin. ana* lib. ß. *Phlegmatis vitrioli* lib. iiij *Coquantur tamdiu donec omnia fuerint dissoluta: Liquorem frigefactum filtra & à crystallis subinde natis separa adde singulæ libræ liquoris, Olei vitrioli* ℥ j. *& serva pro usu.*

De Liquore hoc Stypico librum integrum conscripsit D. D. Joh. Conrad. Weber S. C. M. Medicus Aulicus, Monet autem, Linteamina quinquiesvicies liquore probè humectata, vulneri, vel orificio arteriæ vel truncо membri extirpati, superimponenda esse cum adæquatâ ligaturâ & sic sanguinem in momento congelari. Addit, linteamina per aliquot dies super imposita relinquenda, ne crusta sanguinis, vel sanguis incrustatus simul detrahatur & sanguinis via aperiatur, & vulnus nullo alio adhibito remedio, perfectè sanatum inveniatur. Hoc remedium in variis animalium generibus tentatum, nunquam, modò ritè operatus fuerit ipsum fefellisse. Rursus adjungit; si quis desideret remedium ejusdem virtutis intra corpus assumendum, ille propinet liquorem terræ Sigillatæ cum Spir. Vitrioli paratum; aut si cui magis placeat Spir. ex Vitriolo & Alumine paratus, cum isto præparet liquorem Terræ Sigillatæ, & sibi comparabit remedium magnarum in sanguine sistendo virtutum, ad aliquot gutt. intrò assumendum. Ac tandem inquit; Terram Catechu & ex ea paratam essentiam se non recommendare, quia tantarum virium non est, ut sanguinem in momento fixat, licèt aliquo modo vitriolicæ sit naturæ.

CAPVT XL.

De Balsamis Odoriferis.

HOFMAN. *DE BALSAMIS ODORIFERIS.*) BALSAMVM specialiter & κατ' ἐξοχὴν Opobalsamum ita dicitur succus ille Arboris peregrinæ, de quo infrà. Abusivè alitem omnes Essentiæ Spirituosæ ac unctuosæ Balsama dicuntur, inde balsamica remedia. Hoc loco Balsama sunt liquores crassi ex oleis destillatis cum corpore oleoso artificiosâ mixturâ confecti. Balsamælea rectiùs appellata. Et distinguuntur in interna & externa. Interna interno usui, externa externo inserviunt. Hæc sunt odorifera & unguentaria, illa quædam destillata.

¶ Balsami significationes varias dedimus libr. 1. Earum tres sunt, quæ peculiarem sibi in Officina vendicant locum, Balsami scil. odoriferi, Balsami destillati, & Balsami unguentarii: de prioribus hîc loci agere convenit, de posterioribus infra.

Balsami odoriferi sunt medicamenta, cum unguentis crassitie cerrantia, imò plerumque duriora, parata ut olea odorifera corpore crassiori retineantur, quo minus exhalent.

Corpora, quibus olea illa incorporantur, sunt 1. Cera alba depurata, [tenacia nimis facit balsama cera] 2. Oleum nucis muscharæ expressum, tum per se, id est, non depuratum, tum depuratum [præstat secundâ vice expressum spiritu Vini & Aqua rosarum odore privatum uti mox dicetur.] 3. Medulla vituli lota. [Hæc tamen ut & sevum agninum mox rancorem conciliat] 4. Manna depurata. 5. mixturæ tenues & liquidiores ut ex Theriaca tempore pestis Balsami parari possunt; ex confectione Anacardina Apoplecticus. Balsamus etiam Peruvianus corpus præstat. potest.

N. *Quercetani Cœlestem Mannam, quam in Pharmacop. Rest. c. 26. maximopere deprædicat, alij Saccharum depuratum interpretantur, alij aliter. Verum enim vero nihil aliud à Quercetano intelligi, quam ceram depuratam, ex scriptis ejus parallelis liquet. Nimirum in tetrade, acetum Philosophicum ex acido liquore Mannæ Cœlestis parare docet, id quod de melle intelligi, cera scil. germano fratre, demonstratur in enolatione menstruorum, cap. 57. infra.*

HOFMAN. *Corpora, quibus olea incorporantur*) Sunt 1. Cera alba depurata. 2. Oleum Nucis Moschatæ expressum tùm per se, id est, non depuratum, tum depuratum. 3. Medulla vitulina. 4. Manna depurata. *Quercetanus* ceram depuratam *in Pharmacop. Reg. cap.* 26. quam inibi per cœlestem mannam indigestam commendat, licèt alii Saccharum clarificatum & inspissatum, alii etiam mannæ depuratissimam partem per illam interpretantur. Verùm rectè Dominus Autor ex Ioh. Quercetani scriptis parallelis suspicatur, ceram intelligi. Hanc autem ut & Medullam vituli cum sevo agnino *Cl. Zvvelferus* rejicit, eò quòd facilè rancescant ejusmodi balsama cum hisce parata & tractis temporis exiguo tenacissima fiant, hæc de cerâ, illa autem de medullâ &c. intelligenda veniunt. Nec inepta est censura; balsama enim cum ejusmodi medullâ vel sevo parata brevi tempore in loco tepido calori commissa corrumpuntur & ita rancorem contrahunt, quod quilibet experiri potest, qui ejusmodi balsama in cum in marsupio gerit, nec tenacitatem ceræ impedit ejusdem conglomerationem in illitu debita olearum additorum quantitas, dum nonita arctissimè cera cum oleis destillatis uniri possit atque fit cum illorum symbolico oleo Nucis Moschatæ, quam Zvvelferus commendat secundâ vice vel ultimò expressum, eique odore suo per extractionem cum spiritu vini & edulcorationem cum aquâ rosarum privatum; atque hoc optimum corpus est.

¶ Depuratio ceræ & olei Nucistæ fit per Spir. vini, inprimis Tartarisatum ejus beneficio coloris & odor. s. a. extrahitur, relicto corpore albo, hujus loco idoneo.

N. *Alij ℔. Cera alb. p. vj. Ol. amygdal. d. recent. ℥ j. Spir. vini ad eminentiam digiti unius, digerunt (3.) hinc abstractâ humiditate in MB. corpus reliquum balsamis conficiendis adhibent.*

HOFMAN

HOFMAN. N. *Alii Recip. Ceræ alb. &c.*) utut cera præparetur, tamen ejus tenacitatem, quæ ex conglomeratione balsamorum illitorum ex hâc paratorum sese manifestat, non immutabis.

¶ Modus vulgaris. ℞. Corpus requisitum, admisce olei q. s. ut f. instar linimenti, quod tingunt colore debito.

HOFMAN. *Quod tingunt colore debito*) Elegantis artificii est, quodlibet Balsamum nativo suo tingere colore, rosarum scilicet rubro vel incarnato, citri flavo, succini flavescente cum albedine intermixto, Majoranæ viridi, &c. Id quod facilè peragitur ipsarum herbarum aut florum magisteriis, de quibus vid. Nobilissimus Zvvelfer. l. c. quæ non tam pro balsamorum virtute augendâ, quàm ut oculis blandiamur commodè adduntur.

¶ [Cavendum ne quæ Balsamis pro colore conciliando adduntur, virtutem illorum minuant, conglomerationem corporis & oleorum dissolvant, pretiosiorati detrahant aut noceant.]

[Pro Lacca, Bolo, viridi æris, & curcuma, &c. Extracta seu Tincturæ analogæ præstarent.]

Modus præstantior. ℞. Corpus (Ol. Nuciſt. depurat.) adde extractum rei, cujus Balsamus expetitur, hinc admisce quoque oleum.

N. *Proportio inter extractum & oleum est ferè tripla, Olei scil.* ¼ *Extracti.* ¼.

Balsama usitatiora sunt

Balsam. Angelicæ.	Lavendulæ
Anisi.	Maceris
Apoplecticum.	Majoranæ
vide infra 1. 2.	Menthæ
Arantiorum.	Nucis moschatæ
Bezoarticus pestilent.	Rorismarini
vid. 3.	Rosarum
Caryophyllorum	Rutæ
Cephalicus D. Spir.	Succini
Cinnamomi	Zedoariæ.
Citri	De his vide suis locis,
Cubebarum	libr. 4.

1. *Balsamum apoplecticum Crollij secundùm F. F.*

℞. Ol. Nuciſt. expr. ℥ ij.
Ambr. nigr. ʒ ii ß.
gris. ʒ ij.
Mosch. opt. ʒ i ß.
Zibeth. ʒ ii ß.
Ol. Cinnam. ℈ ß.
Majoran.
Lavend. ana ʒ ß.
Caryophyll. gr. vi.
Succin. ℈ ß.
Cum Balsamo Indico. q. ſ. F. Balsamum.

HOFMAN. *Balsamum apoplecticum Crollij secundum F. F.*) Hoc laudem meretur. Prout & sequens Dn. D. J. Michaëlis.

Recip. ol. d. Cinamomi. ʒ ij.
caryophyll. ʒ iij.
rosar. ʒ j.
balsam. Peruvian. ℥ ß.
Moschi ʒ ß.
ambræ ʒ j.
ol. expreſſ. Nuc. moschat. ℥ ij. M. f. Balsamum apoplecticum.

N. vid. & Balsamum Epilepticum in thesaur. Pharmac. annexo sect. IV. no. III.

¶ 2. *Aliter.*

℞. Confect. anacard. ʒ ij.
Ol. succin.
Lavendul. ana. gutt. iij. vel plures.
Zibeth. ℈ ij.
M. F. Balsam.

Vires. *Confortat caput, frigidosque humores discutit, adeoque in apoplexia, Syncope, Paralysi, & similibus affectibus convenit, naribus inditus, vel quoquo modo applicatus.*

N. *Mulieribus ob suavitatem minùs commodè adhibetur.*

HOFMAN. *Aliter*) Confectio anacardina totum balsamum olfactu reddit abominabile, ideoque illa excludenda est, & reliqua ingredientia reservanda sunt.

¶ 3. *Balsamus Bezoarticus pestilentialis.*

℞. Ol. Rut. ſt.
Citr.
Angelic. ana ℈ ß.
Succin. rectif. g. v.
Camphor. ℥ iij.
Ol. nuc. Moscat. expr. ℥ ß. M.
N. *Oleum nuc. moschatæ laveturaqq. Rutæ, Angelic. Citri, donec fiat album.*

Balsamum Vulnerarium insigne ex D. CHARRAZ.

℞. *Olei Terebinthinæ Venetæ* ℥ ij. *Olei Hyperici, & Olei Ceræ stillatii ana* ℥ ß. *Viridis Æris, & Vitrioli viridis, ana* gr. vj. *Simul permixta, & phiala vitrea rectè obturata excepta, Soli æstivo diebus aliquot exponantur, & servetur Balsamum ad usus.*

Citissimè curat vulnera omnia curabilia, ejus autem guttæ aliquot in vulnus instillantur, in illudque tepidum immergantur linamenta vulneri imponenda.

Balsamum aliud vulnerarium ex eodem.

℞. *Olei Hyperici* lb ß. *Olei Laurini, & Terebinthinæ Venetæ, ana* ℥ ij. *Olei Baccarum Iuniperi stillati* ℥ ß. *Pulveris Aloës electæ* ʒ ij. *Viridis Æris, & Olei Caryophyllorum, ana* ʒ j. *Simul permiscentur & per aliquot dies insolentur, servenurque Balsamum.*

Commendatur hoc Balsamum pro sanandis omnigenis vulneribus.

Balsamum Hypnoticum ex eodem.

℞. *Olei Nucis moschatæ expressi & Unguenti Populei, ana* ℥ j. *Medullæ Cervinæ, Olei rosati & Nymphææ ana* ʒ ij. *Oleorum expressorum Semin. Hyosciami & Papaver. albi, Extracti Opii & Croci, ana* ʒ ij. *Ambræ grisea, Moschi, Zibethi, & Olei Stillatitii Ligni Rhodii, ana* g. viij. *F. e. a. Balsamum*

Sedat dolores capitis, quos adjunctos habent febres continuæ & interdum intermittentes, propterea introducitur in naves & in aures, atque eo inunguntur tempora, carpi manuum ut & plantæ pedum, potest etiam admiscere medicamentis siccis aut humidis pro frontalibus adhibitis, aut eo leniter inungi linteolum applicandum fronti.

Balsamum pro Puerulis dentientibus ex eodem.

℞. *Butyri Mavalis non saliti* ℥ iij *Pingued. Gallinæ & Anatis. ana* ʒ ij. *Succi Cancrorum fluviatilium contusorum cum aquâ Florum Cyani extracti & mucilaginis rad. Althææ, ana* ℥ ij. *Coquantur igne lento in vase fictili vitreato, ad humidi consumptionem; colaturæ adde, Sacchari Candi subtiliter pulverati* ℥ iiij. *Vitellum unum Ovi, Moschi & Ambræ grisea, ana* gr. vj *F. e. a. Balsamum.*

Emollit Gingivas Puerulorum dentientium si eo sæpius inungantur, quod facillimum quoniam gratum est gustui, nec nocivum est deglutitum.

Balsamum Stomachicum ex eodem.

℞. *Olei Nucis Moschatæ expreſſi* ℥ ij. *Absinthii vulgaris, Mastichini, Nardini, & Ceræ albæ, ana* ʒ vj. *Oleorum stillatitiorum Absinthii, Menthæ crispæ, Cinnamomi, Caryophyllorum, Thymi & Macis, ana* ʒ j. *F. e. a. Balsamum*

Calefacit & corroborat stomachum, sistit vomitus, digestionem promovet, excitat appetitum prostratum, flatus discutit, dolores sedat, sive colicos, sive dysentericos, efficax etiam est remedium in morbis frigidis cerebri & nervorum si eo caliduè inungantur partes affectæ.

Balsamum Vterinum ex eodem.

℞. *Sevi Hircini* ℥ ij. *Lachrymar. Galbani, & Assæ fœtidæ, Pinguedinis in cistide Castoreorum contentæ, ana* ʒ j ß. *Oleorum Stillatitiorum Succini, Gagatis, Rutæ & Sabinæ, ana* ʒ ij. *F. e. a. Balsamum.*

Balsamum hoc caliduè umbilico inunctum excellens est remedium pro vi-

poribus uteri, cujus etiam dolores sedat; possunt etiam eo nares inungi ut & gulæ pars exterior. Provocat præterea menstrua.

Balsamum egregium pro Manibus ex eodem.

℞. *Saponis Veneti in succo Limonum diluti* ℔ ß. *Mellis virginei albi* ʒ ij. *Talci veneti, Sacchari candi & rad. Iridos subtiliter pulveratorum, ana* ʒ ß. *Salis Tartari, Borracis, & Spermatis Ceti recentis, ana* ʒ ij. *Balsami Peruviani* ʒ j. *Olei Ligni Rhodii, Cinnamomi, Caryophyllorum, ana* ℈ ß. *Moschi Orientalis, Ambræ griseæ, ana* gr. XII. *F. Mixtura ad formam Balsami.*

Ad pulverandum Talcum necesse est flammæ admoveatur ut calefiat, & postea in mortarium æneum calidissimum immittatur ut calidè teratur.

Balsamum hoc cutem dealbat, repurgat levemque efficit, magis quàm ulla pasta aut Myrotheciinum; eo perfricantur manus, nec postea lavantur.

Balsamum Balsaminæ ex eodem.

℞. *Nor. folior. & fructuum Balsaminæ, ana* ʒ iiij. *Rad. Consolidæ Maj. Ophyoglossi, Aristolochiæ rot. Valerianæ maj. ana* ʒ ij. *Visci in folliculis ulmi reperti, Succi Cancror. fluviatilium, folior. Pervincæ, Saniculæ, Summitatum floridarum Hyperici, & Galii lutei, ana* ʒ j ß. *Olei Olivarum* ℔ iiij. *Contundenda contundantur, omniaque vase vitreo cooperto excepta, Soli æstivo per* XII. *dies exponantur, deinde in ferventi B. ad humiditatis consumptionem decoquantur, postea colentur & exprimantur, oleoque depurato permisceatur, Olei Vernicis stillatitii* lib. ß. *Et factum erit Balsamum.*

Sanat omnia, sed præcipuè partium nervosarum vulnera, ut & ambusta, Sedat dolores hæmorrhoidales, medetur fissuris mammarum addito Caphuræ pauxillo, Cutis cicatrices obliterat oleo ovorum admistum.

Balsamum Lucatelli è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Ceræ citrinæ opt.* lib. j. *liquefcat leni igne in pari quantitate vini canarini. Deinde adde Olei olivarum opt. terebinthinæ venetæ in aq. rosar. ad albedinem lotæ ana* lib. j ß. *Bulliant leni foco ad vini evaporationem. Demum ab igne semotis insperge santali rubri subtil. pulv.* ʒ ij. *Continuè agitando donec refrixerint fiat Balsamum.*

Balsamum Polychrestum ex eadem Pharmac.

℞. *Spir. vini* lib. ij ß. *Sarsæ parillæ albæ & medullosæ incisæ* ʒ v. *Infunde in vase vitreo donec spir. vini colorem aureum induerit. Tum colaturæ adde gummi guajaci, leni calore in eadem (agitatione subinde facta) solvendi* ʒ viij. *Demum adde Balsami Indici, sive Peruani, cochlear unum M. F. Balsamum.*

Balsamum Vulnerarium ex eadem Pharmac.

℞. *Folior. & flor. cum semin. androsæmi, summit. hyperici, botryos, folior. hederæ terrestris ana m. ij. camæpityos, salviæ ana m. ß. In vase fictili macerentur biduum in vini albi generosi* lib. ij. *Tum adde olei veteris* lib. ij ß. *Bulliant leni igne ad vini dissipationem. Colaturæ permisce terebinthinæ* lib. j. *mannæ, thuris ana* ʒ iiij. *myrrhæ* ʒ iij. *masticbes, sanguinis draconis ana* ʒ ij. *Styracis calamitæ* ʒ j. *Fervefiant parum ad mitem f. cum: dein reponantur septidium in sole. Tum serva in vase fictili aut vitreo, in usum.*

CAPVT XLI.

De Balsamis destillatis.

HOFMAN. *DE BALSAMIS DESTILLATIS*) Hi nihil aliud sunt, quàm ejusmodi medicamenta, quæ vel constant ex destillatis Spiritibus super alkalia rectificatis & post modum oleis destillatis vel ex resinis, gummatisaut aromatibus confectis impregnatis, vel quæ ex solis componuntur oleis destillatis rectificatissimis supra Sulphure crudo, vel ejus floribus, aut aliis resinis in digestione positis.

¶ Balsami destillati nihil sunt aliud quàm destillati Spiritus, cum Olei portione ex resinis, gummatis, aromatibus & similibus, interveniente Vini Spiritu prolecti.

N. *Habes plurima balsama destillata in Antidot. Renodei p. 296. Item alia præstantissima Olea Balsamica in Pharmac. Spagyr. Poterij p. 141. & sequentibus.*

Balsamus simplicissimus est spiritus albus thereb. in corpus viscidum rediens dum veterascit, ex plumaceolis admotus, vel ol. caryophyll. inspissatus (℥ ß) cum gr. IV. salis Saturni itidem vulneri instillatus. Magis compositus sic fiat.

℞. Sulph. flavi ℔ j. resolvatur in tantundem ol. oliv. tamdiu bulliendo spatulâque ligneâ agitando, donec sanguinis colore tingatur, tum remove ab igne & adde cer. alb. ʒ ij. & cum refrigerari incipit, adjice pedetentim, tincturæ rad. aristol. rot. ℔ ß.

tincturæ ♂ (ut est cap. de ♂) ʒ j.

Olei myrrh. ʒ ß.

Agitentur extra ignem ad consist. Unguenti rubentissimi, quod perlitum vulnera tam simplicia quàm compos. persanat.

HOFMAN. *Balsamus simplicissimus est &c.*) Hic, ut & magis compositus in vulneribus tam simplicibus quàm compositis persanandis summo in pretio habendi sunt.

¶ Tinctura aristol. rot. ℞ rad. aristol. rot. in pulv. redact. ʒ ij.

Terræ foliat. Sal. nit. (ut est in cap. de Sal. nit. ʒ j.)

Spir. vini ℔ j. Digere super Ciner. calidos, filtra & serv.

Usitatiores sunt

Balsamus vitæ, *vide infra.* 1. & 2. nervinus, 3.
anti-arthriticus, 4.
anti-paralyticus S. Closs. 5.
mneme-cephalicus, 6.
Petri de Ebano, v. in dispensat.
Augustan. Oleum Balsami.

Huc pertinet & liquor seu Balsamus Saponis, *infr.* 7. 8.

1. *Balsamus Vitæ.*

℞. Myrrh. el.	Axung. Castor. ana
Aloës epat.	ʒ VI.
Oliban.	Croc. ʒ i ß.
Balsam. Indic.	Nucist.
Bdell.	Cinamom.
Ammoniac.	Caryophyll.
Sarcocoll.	Gumm. animæ.
Mastich.	Zedoar.
Gum. arabic.	Galang.
Storac.	Spic. Roman.
Ladan.	Cardamom.
Baccar. laur.	Cubebar. ana ʒ ij.

Pulverisata & mixta infundantur in Spir. vini rectific. ad eminent. digiti 1. digerantur que aliquamdiu. Hinc destillentur per retortam (vitream) in cinebus. Igne lentissimo lampadis rectificentur,

---- Deinadde:	Cubebar.
Ol. Anthos.	Zedoar.
Majoran.	Nucist. expr. ana ʒ ß
Chamomill.	Cinamom.
Puleg.	Caryophyllor.
Hyssop.	Rosar.
Salv.	Citri.
Rut.	Arantior.
Spic.	Fœnic.
Lavendul. ana ʒ j.	Anis.
Thymi.	Carvi ana. ʒ ij.
Saturejæ.	

M. F. Balsamus digerendo aliquamdiu.

Vires. *Cordiale est insigne balsamumque naturæ mirabiliter recreat, putredinem arcet, spiritos spirituales & animales excitat, cerebrum, humidum debile confortat, flatus discutit, adeoque commendatur in Apoplexia, uterinis affectibus, hypothymia, &*

Quæ-

Quinimo adeò celebre hisce in oris audit, ut instar Panaceæ in omnibus ferè morbis magnatibus expetatur; usus ejus tam internus, quàm externus est.

Dosis gut. iij. isij. & plur.

2. *Aliter.*

℞ Serpilli M. iij.
Santali alb.
Citrin. ana. ℥ ß.
Fl. Sulph. ℥ j.
Benzoi ℥ ij.
Cort. aurant.
Citri. ana. ℥ ß.
Ambr. ʒ ii.
Mosch. ʒ i ß.
C C. ℥ vi.

Pulverisata ind. retort. affus. spir. vin. rectificat. ℔ viii. Diger. per 14. dies, postea adde

Opobals.
Myrrh.
Aloës epat.
Olibani.
Bdellii.
Ammoniaci.
Sarcocoll.
Styr. liquid.
Mastic. opt.
Gummi Arabici.
Ladani.
Tacamah.
Galbani ana ℥ ß.
Bacc. lauri.
Axung. Castorei ana ℥ j.
Croci ʒ iij.
Nuc. M.
Cinam.
Caryoph.
Gummi Animæ.
Zedoar.
Galang.
Spic. or.
Card.
Cubeb. ana ʒ i ß.

Spir. Terebint. in quo per mensem macerat. sint ʒ iij. troch. de vipera. Hæc mixta cum superioribus digerantur per 8. dies, destillentur, Spiritus separetur, oleo verò adde

Ol. stillar. Iunip.
Succini.
Ceræ ana ℥ j.
Anisi.
Fœnic.
Cumini.
Rosmar.
Majoran.
Thymi.
Satureiæ.
Spic.
Cam. rom.
Cubeb.
Zedoar. ana ℥ ß.
Cin.
Caryoph.
Cort. aur.
Rosar.
Angel.
Puleg.
Salv.
Rut.
Lavend.
Serpill. ana ʒ i ß.
Camph. ʒ j.
Iasmini. ℥ ß.

Adde ℔ vii. Spir. vini rectific. Spir. separetur, oleum constituit Balsam. vitæ.

Hofman. *Balsamus vitæ accipitur.*) copiosa ingredientium farrago totum obscurat compositum, dum unum vel alterum balsamicum fragrantissimum ex aromatibus & resinosis gummatis satis esset sufficiens, qualia Cinnamom. caryophyll. Zedoar. Nux. Moschat. Cardiamom. spic. roman. Balsam. indic. seu Opobalsam. Myrrh. el. Olibau. Mastix. Ladanum. Styrax liquid. &c. cum ol. destill. anthos. majoran. chamæmel. lavendul. Zedoar. Cinamom. &c. In altero etiam qui sibi velit O. Salphuris, CC. trochisc. de viperâ &c. additio, non video; & nisi etiam reliqua ingredientia per retortam ex Aren. cum lig. moderamine adhibito destillentur, nihil etiam olei balsamici ex resinosis elicies, sed potissima pars remanebit in fundo. Loco CC. & trochisc. viperin. rectius in fine illorum salia volatilia adduntur. vid. infrà Thesaur. Pharmaceutic. annexum. Sect. III. n. I. II.

¶ 3. *Balsamus nervinus.*

℞ Ol. Terebinth. ℔ i.
Lauri ℥ ij. Misce
Hinc adde Gum. Galban.
Elem. ana ℥ vi.
Heder.
Oliban. ana ℥ ij.
Mastich. ℥ j.
Myrrh.
Aloës epat.
Laudan.
Castor. ana ℥ ij.

Pulverisata admisce oleis, stentque ☌ aliquot (3.) Dein.

℞ Galang.
Caryophyllor.
Cinam. ana ℥ ß.
Nucist.
Zedoar.
Cubebar. ana. ℥ ß.
Dictamn. alb.
Consol. maj. ana ℥ iij.

Pulverisata infunde in ℔ i ß. vel q. s. Spir. vini. Hinc misce cum prioribus, ac destilla per Alemb. vel Retort. vitream in Aren. primò prodibit Spiritus, dein oleum flavum, ultimò nigricans, collige simul oleum flavum ac spiritum pro balsamo.

Vires. *Calefacit, confortat nervos, Paralysin & Contracturam sanat extrinsecus illitus.*

Hofman. *Balsamus nervinus.*) Hujus ingredientia si non per Alemb. sed per retortam ex Aren. præmissâ digestione non per ☌ ♇tres, sed aliquot septimanas destillentur, & rectificentur singula, hic balsamus nervinus in nervosi generis affectibus, ut paralysi, spasmo &c. maximè ob vires egregias sese commendabit.

¶ 4. *Balsamus Anti-arthriticus.*

℞ Mumiæ.
Mastich.
Thur.
Myrrh. ana ℥ ij.
G. ammoniac.
bdellii.
opopanac.
Tartari. ana. ℥ i ß.
Mellis.
Vitrioli roman. ana ℔ ij.
Spir. Vini. ℔ vj.

Destillentur per alembicum in receptaculum amplum, cum quintuplici cohobatione.

Corroborat articulos, eorumque defluxiones exiccat, dolores arthriticos lenit.

Hofman. *Balsamus anti-arthriticus.*) Hujus compositio inanis & inepta est, nam à Tartaro, Vitriolo, & Melle non solùm hequicquam, sed & à reliquis resinosis gummatis nihil super alembicum præter phlegma aliquali odore ingredientium delibutum elevatur, licèt quintuplicem cohobationem admiseris. Paulò aliter habet *Weickardus in Thesaur. Pharmaceutic.* Libr. 6.

Balsamus anti-arthriticus alius ex D. D. De Bernitz. in Miscellaneis Curiosis Germanorum.

℞. *Calami Aromatici* ℥ j. *Cortic. Citri & Arantior. ana* ℥ j ß. *herbar. Absinthii, Abrotani, Gentianæ, ana* ℥ j. *Rad. Enulæ Campanæ, Consolidæ maj. flor. Lavendulæ, Serpilli, ana* ʒ ij. *Vini albi optimi* ℥ vj. *Olei veteris* lib. j ß. *Coquantur omnia ad consumptionem humiditatis, in fine adde Resinæ alb. Olei spicæ, ana* ℥ j. *M. & F. Balsamum.*

Sedat dolores podagricos, quod expertus est Vladislaus IV. Rex Poloniæ, qui omnibus aliis remediis pro podagra in cassum adhibitis, tandem hoc usus est sibi à muliere quapiam exhibito, statim verò ac Pharmacopæus per medias horæ intervalla, leniter cum penna anserina in partes dolentes illinivit, mirum in modum sedati sunt dolores, ita ut Rex spatio aliquot dierum, somno ante per octiduum privatus, dormire ac quiescere cœperit, & brevi medicaminis hujus auxilio convaluerit.

¶ 5. *Balsamus Anti-paraliticus S. Clossii.*

℞. Blepharum sive Taxonem tempore vindemiarum præpinguem, eviscereatur & impleatur sequentibus:

Galban.
Ammon.
Sagap.
Opopanac. an. ℥ j.
Laudan.
Benzoin.
Styrac.
Olib.
Myrrh.
Bdell. an. ℥ ß.
Gumm. Carann.
Tacamah.
Elem. an. ℥ ij.
Granor. Iunip.
Laur.

Heder. arbor.
Cardamom. major. an. ℥ j.
Herb. Chamædr.
Chamæpit.
Beton.
Salv.
Abſinth.
Majoran.
Origan.
Ormin.
Thym.
Spicæ nard.
Ivæ arthrit.
Puleg. regal.
Menth.
Hyſſop. ana M ß.
Florum Beton.
Chamæm.
Aneth.
Lavend.
Hyperic. an. p. ij.
Sem. Aniſ.
Fœnic.
Dauc.
Carui.
Ammeos.
Apii.
Bardan. maj. a. p. i.
Axung. Urſi.
Vulp.
Anat. ana ℥ ij.
Medull. Crur. vitul. &
Bubuli ana ℥ ij.
Sal. communis M j.

Concidantur, tundantur & Spir. vini irrorentur, adde

Thereb. Ven.
Cer. nov. ana quart. I.

Conſuantur fortiter & lento Igne in veru aſſentur, & liquor inde ſtillans ſupra carnem rejiciatur idque tamdiu, donec caro tota torrida ſit, ſubſtillatus liquor vel adeps recondatur, cujus partibus duabus admiſceatur Balſami Sulph. Rulandi pars una.

Vires. *Mira præſtat in morbis frigidis & Iſchiadicis.*

HOFMAN. *Balſamus antiparalyticus S. Cloſſæi.*) Hic ſuo in pretio relinquendus. Mira præſtat in dolore Iſchiadico & ſpaſmo vid. & Theſaur. Pharmaceutic. annex. Sect. I V. no. V.

¶ 6. *Balſamus mneme-cephalicus.*

℞. Succ. fol. Meliſſ.
Flor. myric.
Lilior.
Primul. ver.
Roriſmarin.
Lavendul.
Borrag.
Geniſt. ana ℥ ij.
Aq. Vit.
Nymph.
Roſar.
Violar. an. ℥ j.
Cubebar.
Cardamom.
Gran. paradiſ.
Santal. Citrin.
Carpobalſam.
Ireos.
Croc. or.
Satureiæ.
Pœoniæ.
Thym. an. ℥ ß.
Styrac. liq.
Calamit.
Opopanac.
Bdellii.
Galbani.
Gum. heder.
Ladan. an. ʒ vi.
Rad. ariſtoloch. long.
Pœon.
Ol. Terebinth.
Nardin.
Coſtin.
Iuniper.
Laurin.
Maſtichin.
De been.
De ſpica an. ʒ v.

Pulveriſanda pulveriſentur & miſceantur omnia. Deſtillentur per Alemb. ſ. gradus. Ign. Aq. & oleum ſeparetur.

Vires: *Tantæ efficaciæ eſſe ſcribunt, ut perpetuam rerum memoriam pariat.*

Uſum ejus hunc eſſe ferunt, ut primis 2. menſibus naves, & aurium meatus quotidie, magnitudine piſi illinantur: ſequentibus 2. menſibus tertio quoque die, aliis 2. menſibus bis in ſeptimana, deinceps ſingulis ſeptimanis ſemel. Hinc 14. diebus ſemel, ut ita annus compleatur; tandem annis ſequentibus, ſingulis ſemeſtribus ſemel.

Aqua in capitis affectibus frigidis ac catarrhoſis utiliſſima eſt, uti & balſamus.

N. *Ferunt Carolum Ducem Burgundiæ à Doctore quodam Anglo decem millibus floren. emiſſe. Vid. Sennert. pract. lib. I. part. 2. c. 5.*

HOFMAN. *Balſamus mneme-cephalicus.*) nec hic ſapit accuratam compoſitionem, ob chaoticam nimiorum ingredientium commixtionem & ineptam quorundam doſin.

¶ 7. *Liquor ſeu Balſamus Saponis.*

℔. Saponem Venetum inciſum, affunde Spiritum Vini, atque ſemel ac iterum deſtilla; affunde denuò eundem, & relinque in loco calido, poſtea per chartam filtra, eſt inſtar olei brunnei, ſeu ſpadicei coloris.

Vires. *Sublevat podagricos dolores ſi locus affectus eo illinatur.*

8. *Oleum ſaponis alio modo.*

℔. Saponis Veneti aut Hiſpan. ſcabendo probè imminuti & argillæ communis ana partes æquales, formentur globuli inſtar nuc. moſch. & conjiciantur in Retort. magno Recip. inſtructam, pelle in Reverb. clauſo primo lento Igne, poſtea validiori ad totalem uſque Spirituum expulſionem, tandem Oleum fuſcum praſinum ab acutiſſimo ſpiritu ſepara, quod per rectificationem in citrinum mutabitur.

Vires. *Deterget & reſolvit potentiſſimè, ratione ingredientis lixivii, dolores junctura rum à causâ frigidâ compeſcit, coacta digerit, contuſa diſſipat, urinam præditam movet, colicam flatuoſam ſolo Umbilici linimento ſolvit. Ex communicatione S. Cloſſ.*)

HOFMAN. *Oleum Saponis alio modo.*) Pro argillâ communi rectiùs calx viva ſeu filices friabiles ſubſtitui poſſunt librarum duarum ad Saponis libram unam, & retortæ vitreæ loricatæ indantur. Oleum deſtillatum empyreuma ſpirans ex aliâ retortâ cineribus permixtum rectificari poteſt. Præſtans eſt oleum ad defluxiones & in primis contrà podagram externè artubus dolentibus in paroxyſmo illitum, compeſcit dolorem, nec repellit, ſed potiùs vi ſuâ anodynâ mitigat & reſolvit, balſamicâ ſuâ falſedine materiam acidam morbificam imbibendo vid balſama anti podagrica ſect. IV. n. VII. VIII. in theſaur. pharmaceutic. annexo.

CAPVT XLII.

De Bolis.

HOFMAN. *DE BOLIS.*) Hi potiùs ad Medicum Practicum ſpectant, quàm Pharmacopœjum, ideoque nulli in officinis pro uſu extant, ſed ex præſcriptionibus Medicorum paratur.

¶ Boli in officinis pro uſu nulli extant, ſed ex præſcriptione uſui extemporaneo parantur, idque vel miſcendo ſolum, vel inſpiſſando, &c.

Fiunt ex Electuariis, pulpis, conſervis, pulveribus in conſiſtentiam minùs fluidam deglutibilemque redactis.

N. *Cavendum ne ſapore ingrato abominabilis evadat.*

Exempla.

I.

℔. Rhabarb. pulveriſ. ʒ j.
Conſerv. Roſar. rec. ℥ ß.
Cum Syr. roſar. ſol. F. Bolus.

II.

℔. Elect. lenitiv. de manna ℥ ß.
diaphænic.
diacatholic. ana. ʒ ij.
Cum ſaccharo alb. F. Bolus pro vice una.
N. *Addi poteſt & pulvis conveniens.*

Vires

Vires: *Purgat humorem seroſum ac bilioſum.*

III.

℞. Conſerv. roſar. antiqu. ℥ ij.
Laudan. opiat. gran. ij ß.
F. Bolus.

Confert in fluxu alvi & ſim. dolorem ſedat, ſomnum inducit.

IV.

℞. Caſſiæ rec. extract. ʒ j.
Sem. aniſ. ℈ j.
Cum oleo amygdal. dulc. rec.
F. Bolus in nephritide.

V.

℞. Prunor. damaſc. num. x.
Sebeſten. num. VII.
Paſſul. enucl. ℥ ß.
Coquantur cum aqua colenturque fortiter. Hinc adde.
Pulp. caſſ. ʒ ij. coquantur denuò ad ſpiſſitudinem mellis. Tum adde.
Pulv. ſen. ℥ iij.
Cum Sacchar. F. Bolus pro 2. vel 3. vicibus, &c.

CAPVT XLIII.

De Calcibus ſeu Calcinatis.

HOFMAN. *DE CALCIBVS ſeu CALCINATIS*) Differunt calcinatio & incineratio ut genus & ſpecies, omnis incineratio eſt calcinatio, ſeu ſemper præſupponit calcinationem, ſed non omnis calcinatio eſt incineratio. Sic Mineralia & Animalia horumque partes calcinantur, ſed non incinerantur, vegetabilia autem priùs calcinantur, antequam incinerentur. Et ſciendum, nullam herbam vel lignum in clauſo vaſe calcinatione etiam violentiſſimâ & diuturnâ in cineres redigi, ut ex ipſis Sal eliciatur, ſed nudos carbones relinqui, niſi calcinatio in aperto fiat aëre. Ideoque in calcem redigere aliquid fit vel per ignitionem, quæ incinerationem & reverberationem includit, vel fit per corroſionem, atque hæc amalgamando, præcipitando, fumigando, vaporando & cementando peragitur. Exempla ſingulorum vide infrà in Libr. III. IV. & V.

¶ Calcinationem ſex fieri modis diximus lib. 1. Ex his duo, non niſi ignem requirunt, reliqui aliud aliquid (Ignem potentialem vocant) inſuper expetunt, cujus beneficio calcinatio peragatur.

Mineralium calcinationes dabimus ſigillatim, lib. 3.

Vegetabilia, v.g. *herbæ, radices, ligna, cortices, aliaque φλόγιστα* igne comburuntur luculento, donec in cinerem fuerint redacta.

N. *Simili modo incinerari poſſunt, & capita mortua ex deſtillationibus reſidua, ſi ſuper lamina ferrea vel in fictili comburantur.*

Animalia, horumque *partes molliores* comburuntur ut plurimùm in fictilibus clauſis & lutatis, ad nigredinem uſque. Sic aves comburuntur cum pennis, lepus cum peſſe, &c.

Cornua, triplici exponuntur calcinationi: Uſtioni, vaporationi & corroſioni; quam præcipitationem quidam vocant.

Uſtione comburuntur cornua, donec per nigredinem albida facta ſint. Idque plerumque in fornace figulina fieri ſolet. Hinc cornua uſta dicta.

Vaporoſæ calcinationis modus hic eſt: Cornua ſuſpenduntur ponunturvè in capitello, partevè ſuperiore Veſicæ, quæ aliquotâ liquoris portione adimpleta ſit: hinc ſubtus accenditur ignis, ut vapor vi caloris elevatus, cornua penetrando friabilia paulatim candidaque reddat.

N. *Opus, hoc eſt, ferè ♂ 3. diciturque philoſophicè calcinari.*

HOFMAN. *Opus hoc eſt ferè ♂ 3.*) Verùm vaporoſa hæc calcinatio citiùs jam, quàm tribus diebus perfici & abſolvi poteſt; ſi cornua coquantur aquâ communi ſale quodam alkali plantarum imprægnatâ per 4. vel 5. Hor. uſque dum exterior nigredo emollita abradi & medulla cultro educi poſſit. Poſteà ad eluendam ſalſedinem denuò coquuntur, quoad manu friabilia reddantur. Hinc exſiccantur &c.

¶ Liquor adhiberi poterit vel Aqua ſimplex, deſtillatave appropriata, vel ſuccus, decoctumvè medicæ intentioni reſpondens. Liquor autem ne quà penitus exhalet, recentem ſubinde affundere oportet.

Corroſiva calcinatio fit affuſis liquoribus acidis, v. gr. aceto, Spiritu Sal nitr. Vitrioli, & ſim. quibus ſcil. oſſa vel cornua groſsè contuſa, raſave ſolvuntur, corroduntur, poſtmodumque in calcem (quam magiſterium vocant) præcipitantur. Vide cap. 6. 7.

N. *Simili modo calcinantur & cruſtacea.*

Modus porrò calcinationis ut diverſus eſt; ita calcinata diverſorum ſunt nominum. Hinc calces, cineres, croci, ſalia, uſta.

Sic ſunt:

--- Calx ☉is; *vide libr. 3.*

☾æ, *vide lib. 3.*

Cineres plurimi, è quibus tamen officinis 4. uſitatiores, adeoque κατ' ἐξοχὴν 4. Cineres dicti.

Abſinthii.
Fabatum è ſtramine.
Geniſtæ
Sarmentorum Iuniperi
Crocus Metallorum } *vide*
Martis aperitivus } *libr.*
adſtrictivus } 3.
Veneris
Uſti ſ. combuſti Cancri.
Corvorum pulli
Cuculus
Erinaceus
Hirundo.
Lepus
Paſſer troglotides
Serpens
Cornu cervi uſtum
alcis.
Vngula equi uſta.

CAPVT XLIV.

De Cataplaſmatis.

CAtaplaſmata fiunt ex rebus medicamentalibus; quæ vel pulveriſata, vel quoquo modo in pultis conſiſtentiam, ſive per ſe, ſive adhibitâ humiditate recligi poſſunt: præcipuè tamen parantur ex herbis (viridibus ſiccisvè) radicibus, floribus, ſeminibus, oleis, fructibus, axungiis, farinis, micis panis, & ſimilibus.

Modus fiendi adhibetur pro re nata; cum, vel ſine igne. Sine igne fit ex herbis viridibus, contuſis aut earum ſuccis expreſſis aliiſve liquoribus convenientibus, quibus reliqua admiſcentur ut fiat pulticulæ inſtar. Ignis beneficio coquuntur res cum liquore conveniente ad cataplaſma: vel fructus ſuccolenti ut molleſcant elixantur, hinc exprimitur pulpa per ſetaceum; eique reliqua admiſcentur.

N. 1. *Liquor pro rei neceſſitate varius eſt, aqua, lac, vinum, & ſimil.*

N. 2. *Sicca præſtat optimè pulveriſare, viridia conquaſſare & ad putrilaginem coquere.*

N. 3.

N. 3. *Cataplasmata tepidè ferè imponuntur, exceptis anacollematis & sinapisinis, &c.*

Officinalia nulla extant.

Exemplo ergo sint:

Cataplasma resolutivum Foresti. 1. contra cruorem, Terband. 2.

de nido hirundinis. 3.

Antifebrile. 4.

Anàcolloma. 5.

Sinapisinus. 6.

Vesicatorium. 7.

Cataplasma resolutivum Foresti.

℞. Flor. Chamæmel.

Stœchad.

Sum. Absinth.

Rut.

Caulium & stipitum eorum.

Salv.

Sabin. ana M j.

Coque omnia simul in lixivio ex cinere quercus vel sambuci, vel vitis albæ; deinde pistentur, addendo pulverem qui

℞. Alumin.

Sulphur.

Gallar.

Cupress.

Sal. commun. ana. ℥ ß.

Aloes.

Baccar. laur.

Pyrethr.

Sem. caul. ana ʒ ij.

In fine addatur stercus recens columbarum vel caprarum.

Vires. *Resolvit crassos humores ac tumores inde ortos, ut varices, elephantiam Arabum. Foresti. lib. XXIX. observat. 25.*

2. *Cataplasma contra Cruorem; vulgò,* Terband. Emplâtre contre le sang épanché. *A Pultess against blood congealed* or *dropping out of a buised wound.* Pap tegen geronne bloet in een wonde.

℞. Bol. armen. ℥ iij.

Cretæ ℥ j.

Prunor. Sylvestr. ficc. ℥ j.

Pulverisa quàm minutissimè & coque cum aceto acerrimo, hinc admisce

Radic. symphit. pulverisat. parum.

In fine adde Farinæ avenac. q. s. ad consistentiam cataplasmatis, subinde instillando nonnihil olei myrtillorum.

Vires. *Cruorem ex casu vel contusione collectum resolvit & siccat. Felix Wirz in Chirurgia.*

N. *Ejusce farinæ cataplasmata inter Chirurgos usitatissima sunt, fiuntque ex terra sigillata, bolo armena, sanguine draconis, cerussa, pice, resina, succino, lapid. calamin. succo acacia & similibus adstringentibus & exiccantibus.*

3. *Cataplasma Laxativum.*

℞. Rasuræ rad. bryon. rec.

Mell. comm. liquid. ana ℔ j.

Fellis taurin. ℔ ß. M. F. Catapl. quo venter inferior vesperi in introitu lecti per noctem, emplastretur. Puerulis ad alvum bis terve movendam lumbricosque tum necandos tum excludendos sufficit. In adultis v.

℞. Succorum cucum. agrest.

Panis porcin. ana ℥ j.

Lactis ricin. &

Tithym. ana ℥ ß.

Pulv. hier. picr. ʒ iij.

Pulp. colocinth.

Helleb. utriusque ana ϑ ij.

Cass. rec. extract. ℥ ij. aut iij.

Nutriantur omnia simul. F. Catapl. quod ventri admoveatur ab umbilico ad pubem, vel cum butyr. vetusti putrefacti q. s. incorporentur in Unguentum.

4. *Cataplasma de nido hirundinis Mynsicht.*

℞. Nidi hirundinis num. i.

Alb. græci ℥ i ß.

Rad. Alth.

Lil. alb. ana ℥ j.

Caricar. ping.

Dactylor. an. num. iij.

Coque in Aq. ad remanentiam pultis, postea adde

Ol. Violar.

Farin. Chamæmel.

Fænugr.

Sem. Lin.

Tritic. ana ʒ vi.

Cerebr. cati ℥ ß.

Pulv. noct. combust.

hirund. combust. ana ʒ ij.

Vitell. ovor. num. ij.

Croc. orient. ϑ j. M. F. Catapl.

Commendatur in angina desperata collo sæpius tepidè applicatum.

5. *Cataplasma antifebrile.*

℞. Fol. urtic. maj.

Solan.

Semperviv. ana M j.

Tel. aran. ʒ ij.

Sal. q. s.

F. Catapl. applicandum pulsib. in feb. Petr. Hisp.

Huc pertinent & *Anacollemata*, quæ nihil aliud sunt quàm Cataplasmata frontalia, intercipiendæ defluxioni consecrata, adeoque fiunt ex adstringentibus quæ ut plurimùm albumine ovi subiguntur, E. g.

6. *Anacollema frontale.*

℞. Mastich.

Thur.

Myrrh. ana ℥ i ß.

Bol. arm.

Pulv. later. ana ʒ ß.

Croci ϑ j.

Cum Albumin. ovi. Ol. rosac. & pauxillo acet. F. Frontale.

Vires. *Prodest in lippitudine aliisque affectibus oculorum fronti impositum.*

Aliud.

℞. Argillæ ustæ.

Farinæ volatil. Staubmeel. de la folle Farine. *Bran*, or *dust of Meal.* Semelen of stoff van Meel.

Boli armen. ana ℥ ß.

Suc. Acac.

Hypocist. ana ʒ ij.

Cum Album. ovi & modico aceto F. Frontale.

Vires. *Convenit in Hæmorrhagia narium.*

Huc referendi sunt & Sinapismi vesicatoriaque in forma Cataplasmatis.

Hæc fiunt ex sem. Sinapi, nasturtii, urticæ; radic. thapsiæ, cyclamin. bryon scillæ, allii Euphorb. cantharid. & similibus, susceptis pulpâ ficuum, fermento, melle, oxymelite, sapone & similibus.

7. *E. gr. Sinapismus.*

℞. Pulpæ caricar. (in Acet. coctar.) ℥ ij.

Sem. sinap. ℥ j. M.

Rubores cuti inducit.

8. *Vesica-*

8. *Vesicatorium.*

℞. Cantharid. præparat. (i. e. alis & capitibus abscissis,) num. xxx.
Fermenti acris. ℥ j.
Cantharides pulverisatæ suscipiantur fermento, humectando si opus sit aceto acri.

Cataplasma insigne ad Enterocelen & alias rupturas ex DD. Zvvelfero.

℞. *Rad. Consolidæ Maj. recent. mund. & concisi.* lib j. *Herb. Sanic. rub. cum radic. recent.* lib. ß. *Herb. recent. Consolidæ Sarrac.* ℥ iij. *Folior. recent. Quercus, Pyrolæ, Perfoliatæ, ana* ℥ ij. *Incisa omnia coquantur in s. q. Aquæ simp. repetitis vicibus affusæ, quousque tota virtus & mucilago extracta sit. Colaturæ omnes tenitæ ad remanentiam circiter libr. ij. & consistentiam mucilagineam, seu gelatinam, evaporent; cui immisce Pulver. rad. Tormentillæ* ℥ i ß. *Aristoloch. rot. Flor. Rosar. rub. Balaustior. sem. Perfoliatæ, Mastichis, Myrrhæ, Olibani, Sang. Dracon. Nucum Cupressi, ana* ℥ j. *Sarcocollæ* ℥ vj. *Coquantur denuò, lento igne, parum, continuò agitando, ad consistentiam cataplasmatis mucilaginosi mollioris, quod in olla asservandum.*
Hoc cataplasma singulis diebus bis, & quidem calidè, linteolo raro involutum, regioni partis affectæ seu raptæ, applicandum est; intestini sive omenti, prius in situm, seu locum suum, repositis, ac impedimento ligaturæ præcauto, ne illa amplius prorumpant. Quamobrem patiens quietus & sine motione, in lecto, capite paulò supinus, recubare, & per unam alteramve septimanam in illo situ, se detinere debet.

Cataplasma seu Pulticula ad Carbunculos, DD. Diemerbroeckii.

℞. *Rad. Consol. maj. sicc. Herb. Scordij sicc. ana* ℥ ij. *rad. Althææ sicc. far. sem. lini cribr. pollin. far. Tritici, ana* ℥ ß. *F. Pulvis subtilis, cui affunde Aq. comm. q. s. Coquantur aliquant. ut mucilag. solvantur, & compositio ad pulticulæ crassioris formam deveniat, cui addit, Mellis, Terebinthinæ, unguenti Apostol. ana* ʒ ij. *Picis liquidæ, Unguenti ß sitici, ana* ℥ ij. *Vitellum unius ovi, Croci* ℈ j. *M. Interdum etiam addantur Theriacæ* ʒ ij.
Hanc pulticulam ob eximium commodum quod inde percepit, D.D. Diemerbroeckius, *in frequenti usu habuit in Peste Noviomagensi, & ex multis tentatis nihil invenit cum quo carbunculorum separatio & curatio citiùs ac melius perageretur. Illius autem aliquantum in linteo pinguius extensum, anthraci imponitur, idque bis, terve da die renovatur.*

Cataplasma pro Rabidi Canis Morsu, DD. Hannemani In Actis Hafniensib. Bartholinianis.

℞. *Pulver. sem. card. fullon.* ʒ ij *c. c. præparati,* ℈ ij. *lap. Bezoar* g. xv. *herb. Cardui Bened. Scordij, ana* ʒ ß. *Terræ sigillatæ præparatæ* gr. xx. *rad. Tormentillæ* ʒ j. *Ocul. Cancri præparat.* ℈ j. *Magistery Antimon. diaphoretici.* ℈ i ß. *lap. Perear.* ℈ ij. *Cortic. Citri* ℈ ß. *M. F. e. a. Cataplasma.*
Venenum rabidi canis, morsui impositum, elicit.

CAPVT XLV.

De Clysteribus.

CLysmus, Clysma, Enema, est liquor imprægnatus facultate medicamentali, per syphonem in intestina intromittendus.

Duo ergo continet, 1. Liquorem, 2. Facultates, quibus liquor imprægnatur.

Liquor est decoctum (plantarum, piscorum, carnis, &c.) vel similis humor Medici intentioni commodus. E. gr. Vrina, lac, serum lactis, oleum, & simil.

Facultates Clysterum variæ esse possunt, purgantes, alterantes, anodynæ, lithontripticæ, carminativæ, abstergentes, adstringentes, &c. Inter cæteros tamen usitatiores sunt clysteres purgantes, qui ut plurimùm compositi sunt, fiuntque ex partibus (4. 5.) decocti alicujus emollientis, partibus (1. 2.) olei, additis insuper purgantibus ac stimulantibus, v. g. Electuariis speciebus & similibus.

N. *Purgantium dosis duplo major esse potest in clysteribus, quàm in assumendis; oleum additur ubi emolliendum erit, omittitur ubi fortiter purgandum & revellendum.*

Dosis est ab ℥ iij. in infantibus, ad xii. vel xv. in adultis.

Modus parandi liquescet uno ac altero exemplo.

1. ℞. Vrinæ ℔ i. F. Clysma *in Hydrope.*

2. ℞. Olei Olivar. ℥ v. vi. vii. F. Clysma ad leniendam alvum. [vel ol. Lini.]

3. Herb. emoll. ana. M. j.
Rad. Alth. ℥ j.
Fl. Chamomill. M. ß.
Fic. ping. N. v.
Vitell. ovi. num. i.
Coque in s. q. aquæ ad ℔ i.
In colatura dissolv. cass. pro Clysteribus ℥ vi. Bened. laxat. ℥ ß. Ol. Chamæmel. ℥ iij. Sal. gemmæ. ℈ j. vel Sacchar. rubr. ℥ ß. ad ℥ j. F. Clysma.

N. *Sunt qui sal commun. vel gemmæ ad* ℥ j. *usque injiciunt. Verum podex locus maximè sensibilis est, præstat dosin hanc imminuere.*

Huc referendi quoque sunt Clysteres uterini (ὑστερόκλυσται) qui itidem sunt liquores medicamentales per syphonem (ὑστεροκλύζω) in uterum fundendi. Liquor itidem hic varius adhiberi potest, aqua stillatitia, decoctum, succus vel simile quid, cui pro rei exigentia admiscentur pulveres, Electuaria, olea & simil.

Dosis pro vice una sufficiens est ℥ iij. vel v. vi. præter propter.

Exemplo sint

1. ℞. Decocti Equiseti & Tormentill. ℥ iij. Olei Myrtin. ℥ i ß. Trochisc. de spod. ʒ j. M. F. Clyster, in mensium fluxu.

2. ℞. Hydromel. ℥ iij. v. mell. ℥ i ß. F. Clyster ad eluendum uterum.

3. ℞. Succi mercurialis depurati, vel decoct. rubiæ tinct. Eryng. aut cyclaminis, vel radic. aper. vel salviæ, matricariæ, nepetæ ℥ iij. Pulv. myrrhæ ʒ ij. F. Clyster ad promovenda menstrua.

Ad hunc locum pertinent & Injectiones Penis, quæ itidem ex liquore conveniente fiunt, sive decoctum is sit, sive aqua stillatitia, vel similis.

CAPVT XLVI.

De Conditis.

COnditorum constitutionem absolvunt res condiendæ ac liquor condiens, quibus pro lubitu aromatizans accedit.

Res condiri aptæ sunt, *radices, cortices, caules, fructus, nuces & flores aliquot.*

Duo in rebus condiendis præcipuè consideranda occurrunt.

1. Quia res condienda vi liquoris intus ac extus perfundi postulat, mollem illam esse nec nimis crassam oportet.

2. Quia esui condita præcipuè destinantur, haud ingrata ac gustui abominabilia ea sint, fas est. Hinc si durior & amarior res condienda fuerit, maceratur antea in Aqua frigida dies (ℌ 6. 7. 8. pro re nata) singulis diebus aquam deplendo, recentemque dando, vel coquatur insuper donec mollescat, amaroque quodammodo extrahatur. Cave autem ne nimiâ extractione solum cadaver condiendum relinquatur. His adde, sin crassior, major, solidior res condienda

foret,

foret, secandam eam esse, pro exigentia, secundùm longitudinem, latitudinem, tessulatim, &c.

N. 1. *Loco aquæ nonnunquam lixivio macerare expedit, hinc aqua simplici dulcorare.*

N. 2. *Quod si libuerit condita aromatizare, aromata condiendis infigi poterunt.*

Liquor, quo res condiuntur est Saccharum clarificatum & syrupisatum, id est, in aqueo liquore dissolutum, & ad syrupi consistentiam inspissatum; nonnunquam mel depuratum, aliquando muria.

Sic condiuntur.

I. Radices.

℞. Radices bene purgatas (integras si teneræ fuerint, vel sectas, sin crassiores) exemptis si opus sit lignosis partibus, redige ad mollitiem & si opus sit, ad saporem gratiorem, ut docui, hinc sicca & cum Sacchari ana. (circiter,) tantilloque decocti proprii, vel aquæ, coque ad consumptionem humiditatis, consistentiamque Syrupi.

II. Cortices.

Cortices nihil à radicibus peculiare habent.

III.

℞. Caules (à pellicula exteriori purgatos) reduc ad mollitiem, hinc coque cum ana Sacchari in decocto solum, ad consistentiam.

IV. Fructus.

℞. Fructus molliores (exempli gratia, cerasa, baccas, ribes, berberes, mala persica, & simil.) affunde Sacchari Syrupisati vel mellis part. dimidiam, coque ad consumptionem humiditatis, aliàs situm contrahit.

Duriores, ut poma citria, cytonia, & simil. priùs ad mollitiem redigendi sunt, amariores ad saporem gratiorem. Limonia & olivæ muriæ imponuntur.

V. Nuces.

℞. Nuces virides, perfora stylo, macera dies (9. 10.) in Aqua frigida l. 2. hinc coque ut mollescant; siccatas aromatila, configendo cinamomo aut caryophyllis, cumque sacchari ana. ac aquæ q. s. coque.

VI. Flores.

Flores condiuntur affusione Sacchari syrupisati. Sunt autem pauci qui hac ratione integri condiuntur, scilicet flores citri, arantiotum, & interdum rosarum. Ex reliquis fiunt potiùs conservæ. Capparum flores sale; genistæ, sale & aceto condiuntur.

N. *Sunt qui flores albumine ovi conquassato illitos saccharo pulverisato aspergunt, solis calori exponunt, floresque hac ratione integros coloratosque conservant.*

Condita officinalia usitatiora sunt.

Condita Aurantia poma integra ac in partes dissecta.
Aurantiorum flores.
cortic.
Berberes (sine arillis præstant.)
Borragin. rad.
Calami aromat. radic.
Cassia.
Cerasa amarena.
Cichor. rad.
Citria poma integra.
in taleolis.
Citria maxima cum Carne.
Citrinat.
Citria sicca, truckener Citrinat.
Citri cortices, eingemachte Citron-Schalen.
flores.
Consolid. maj. rad.
Corna.
Cydonia, eingemachte Quitten.
Cynosbati baccæ, eingemachte Hanbutten.
Enulæ rad.
Eryngii rad.
Lactucæ Hisp. caules sicci, truckene Lactuc.
Mala armeniaca præcocia, eingemachte Mölle-len/ oder Mammelucken.
Mespila integra.
Myrobalani Bellitic. } afferuntur condita ex India.
Chebulæ
Citrinæ
Emblicæ
Nuces Indicæ, scilicet moschatæ, cum involucris, gantze Muscatnüß mit Schelffen.
Nuces moschatæ, scilicet sine involucris, eingemachte Muscatnüß ohne Schelffen.
Nuces Iuglandes.
Persica.
Pimpinellæ rad.
Piper nigr. in racemis ex India affertur.
Pruna sylvestria, eingemachte Schlehen.
Pruna citrina, eingemachte Spelling.
Pyra muscatella, eingemachte Zucker Bierlein/ oder Muscateller Bieren.
Rhabarbarum.
Ribes.
Satyrii rad.
Salv. Cretic. bacc.
Scorzoneræ rad.
Sorba, eingemachte Speyerling.
Zedoariæ rad.
Zingiber Chinense.
commune.

Sunt & quæ condiuntur aceto, sale, & simil. ut

Modus condiendi est.

1. Conspergе cum sale ac comprime, ut sal in exudante humiditate liquescat.

N. *Si res condienda minus succulenta fuerit, affunde poterit modicum Aquæ.*

2. Affunde Acetum stentque ut penetret, vel si minùm liquoris sit, exhalet aliquantulum.

Sic prostant.
Condit. Cappares.
Citri flores cum Aceto.
Cucumeres.
Fœniculi summit.
Oculi genistæ.
Limonia poma.
Olivæ.
Portulacæ summitates.

CAPVT XLVII.

De Confectionibus Saccharatis.

Confectiones Saccharatæ, id est:

RES Saccharo obductæ, sunt.

1. Saccharatæ sive Saccharaceæ, simplicius ita dictæ. 2. Confectiones Saccharo cando seu candisato incrustatæ. His 3. subjungere licet Sacchara succis florum certorum sub colore horundem impregnata. Sacchara insuccata non immeritò vocaveris.

Modus

Modus conficiendi confectiones Saccharatas.

℞. Rem conficiendam, inde pelvi cupreæ (Confect Kessel.) saccharumque syrupisatum paulatim instillando, continuo supra calorem versa, ut humiditate absumptâ Saccharum rei conficiendæ adhæreat, ac tandem instar crustæ eandem obducat.

Res, quæ hoc modo conficiuntur, *sunt semina, nuclei excorticati, aromata, radices, cortices, ut & flores ac summitates, sed rarò.*

N. 1. *Semina, si opus sit, præparantur prius macerando in Aceto, ut semen Coriandri.*

N. 1. *Si amariora conficienda fuerint, corrigi volunt antea, ad modum, quem in conditis docuimus.*

Res quâ confectiones confiunt est Saccharum Canariense, interdum Saccharum candisatum.

Plerumque primum amylo res conficiendæ obducuntur, hinc Saccharum superducitur. Unde duplicis generis confectiones prostare solent; sinæ scilicet ex mero saccharo, & minus sinæ ex amylo & saccharo, uti dictum, præparatæ.

Modus conficiendi confectiones saccharo candisato incrustatas non differt ferè à modo condiendi, nisi solâ brodii condientis saccharati, consistentiâ; nimirum hoc si crassius fuerit, saccharum in crystallos concrescit, resque injectas q. crusta obducit.

Confectiones usitatiores Saccharatæ sunt:

Confectio amygdalarum dulcium, überzogene süsse Mandeln.
Amygd. amarar.
Anisi, überzogen Anis Samen.
Laxativi, Purgier Anis Zucker.
Calami aromatici, überzogen Calmus.
Cardamomi minoris, Cardamomen Confect.
Carvi, id est seminis, überzogen Kümmel.
Caryophyllorum, überzogen Negel.
Cichorei rad. überzogen Cichorenw.
Cinæ Santonici sem. lumbricorum, überzogen Wurmsamen.
Cinamomi, Zimmet Confect/ überzogen Zimmet.
Coriandri, überzogen Coriander.
magni, mit grosser Crispatur.
Corporis sine anima, s. confectio.
Moschardina, moschata, Bisem Z.
Cubebarum, überzogen Cubeben.
Dauci communis, überzogen wild Möhrensamen.
Erucæ semin.
Fœniculi.
Lavendulæ florum.
Macis.
Majoranæ sem.
Pimpinellæ rad.
Pinearum.
[Habetur etiam Rhabarbari.]
Zedoariæ.
Zingiberis.

Confectiones candisatæ scilicet Saccharo cando incrustata.

Confectio Acori, Candisirten Calmus.
Aurantior. cort.
Caryophyllorum.
Cinamomi.
Citronata, id est, corr. citri.
major.
Citri cort. id est, minor.
Macis.
Nucis moschat.
Zingiberis.
Huc
Sacchara insuccata.
Saccharum rosaceum,
violaceum, &c.

CAPVT XLVIII.

De Conservis.

REs conservisandæ (conservandæ) ut plurimum flores sunt, raro herbæ, rarius radices, rarissimè caro fructuum.

Modus.

℞. Quod conservisare volueris, conquassa (mortario præcipuè lapideo pistilloque ligneo) atque inter quassandum admisce Saccharum.

Proportio Sacchari variat: In rebus humidioribus ac mucilaginosis conservisandis, recipitur duplum: in siccioribus, ad triplum usque ascenditur, additurque nonnihil Aquæ stillatitiæ.

Flores & herbas recentes conservisare oportet, attamen si nimiâ humiditate scatent, in umbra exiccari aliquantulum expetunt.

N. 1. *Sunt qui ex floribus ac saccharo S.S.S. faciunt, solique idipsum exponunt. Alii Iulepum conficiunt, eumque admiscendo conservisationem absolvunt.*

N. 2. *Poteris itidem, si volueris, flores vel herbas conservisandas in minutissimas antea incidere partes, hinc addito Saccharo conservisare uti dictum.*

Radices prius coquendæ sunt, dein conquassandæ vel & per setaceum trajiciendæ, hinc conservisandæ.

Caro *fructuum* omnino per setaceum trajici expetit.

Conservæ usitatiores sunt.

Conserv. Absinthii romani è summitatibus.
Acaciæ flor.
Acetosæ fol.
Acetoselle fol.
Anthos, id est, flor. rorismar.
Betonic. fl.
Borragin. fl.
Buglossæ fl.
Calendular. fl.
Cardui bened. summ.
Cichorii ex fl.
Citri pulpæ s. medullæ. [& florum.]
Cochleariæ fol.
Consolidæ major. flor.
Euphragiæ summit.
Fumariæ summit.
Galegæ summ.
Genistæ flor.
Heder. terr. comp. Aug.
Lavendulæ fl.
Liliorum alb. fl.
Liliorum convall.
Majoranæ summit.
Malv. fl.
Melissæ fl.
Menthæ.
Nympheæ alb. fl.
Papav. errat. fl.
Portulacæ fol.
Pœoniæ fl.
Persicorum fl.
Primulæ veris fl.
Prunellæ fl.
Pulegii summit.
Rosarum albar.
Rubrarum recens & antiq. vitriolata.
Caninarum s. Sylvestr.
Salviæ fl.
Sambuci fl.
Scabiosæ
Scordii
Tiliæ fl.
Tunicæ fl. id est, caryophyll. hort.
Tussilaginis fl.
Veronicæ summit.
Violarum martiarum.

CAPVT XLIX.

De Decoctis.

HOFMAN. *DE DECOCTIS.*) Hæc fieri possunt ex omnibus rebus, quæ vires suas per decoctionem in brodio suo deponere possunt; unde non immeritò quæritur, utrum Mineralia & Metalla etiam vim quandam medicatam per decoctionem suis impertire possint menstruis, an secus, eò quòd hæc in suâ substantiâ non alterentur facile? Verum, hæc quandam virtutem, quantilla etiam sit, beneficio decoctionis suis communicare menstruis vel in particulâ metalli, vel mineralis, vel lapidis, vel odoretenus etiam negari nequit, nam præter solutiones metallorum, ac mineralium & lapidum aquis factas corrosivis decoctiones etiam demonstrant Vitri Antimonii, Croci metallorum, Iovis, Mercurii vivi &c. simplici ac nudâ aquâ factæ, ex viribus quas præstant in vomitu ciendo, lumbricis abigendis & aliis affectibus &c.

¶ Decocta fieri possunt ex rebus omnibus, quæ pronæ sunt, vires elixatione brodio suo communicare, adeoque ex *mineralibus, vegetabilibus, & animalibus.*

E *Mineralibus* non respuunt decoctionem Terræ crudæ calcinatæve, Lapides calcinati, Metalla calcinata, Antimonium crudum & calcinatum, Saturnus crudus cinnabaris, Lithargyrium, Sulphur. Nimirum aquæ etiam simplici incoctæ vires quasdam impertiunt, maximè tamen, si adhibitus fuerit liquor facultate penetrante gravidus, qualis Vinum, Acetum, Aquæve stillatitiæ. Quin & Metalla ignobiliora, potissimum si calcinata ea fuerint, verbi gratia, minium, ceruſa, limatura ferri calcinata, & sim. decoctioni apta sunt. Decoquuntur autem hæc omnia, in pulveres redacta.

Ex *Animalibus* decoctioni parent, partes carnosæ, membranosæ, cornua tùm cruda raspata, tùm calcinata, & simil.

Verum enimvero, hic loci de Decoctis potissimum agemus potulentis, in praxi usitatioribus; quæ Apozemata communiter dicuntur. Hæc parantur inprimis è *vegetabilibus*: videlicet è *radicibus, corticibus, herbis, floribus, baccis, fructibus, lignis.* Superadditis tamen nonnunquam (sed rarò) nonnullis è mineralibus aut animalibus.

Liquor in quo res eę communiter elixantur, est aqua fontana, hæc (adhibenda, quoties alius alicujus mentio nulla fuerit facta,) aqua pluvia, aqua destillata, (sed non adeò commodè ob spirituosæ portionis exhalationem, nisi coctio in diplomate instituatur,) serum lactis, hydromel, Vinum.

N. Hoc præstat in fine coctionis superinfundere.

Quantitas liquoris ad res coquendas varia sumi solet, prout scilicet res longiorem vel breviorem coctionem expetierint. Duriores siquidem ac solidiores ut diutius sunt coquendæ, ita majorem liquoris quantitatem requirunt, quippe coctione liquor paulatim exhalat. Sumitur autem exempli gratia, proportio quadrupla, sextupla, decupla, duodecupla, &c. Respondent enim Man. 1. ℥ ß. ℥ v. vel ℥vi. pugillo ℥ ij. vel ℥ iij.

Modus parandi absolvitur.

1. Præparatione ad decoctionem.
2. Decoctione.
3. Clarificatione.

1. Præparatio fit incidendo, contundendo, radendo, limando, &c.

2. Decoctio fit vulgariter. 1. Igne nudo. 2. Vase aperto æneo stanno obducto. 3. Ordine observato, s. a. Est autem coquere s. a. materias coquendas non simul & semel iniicere, sed diversis vicibus, prius, posterius, prout naturæ volatilioris, fixioris, mollioris, durioris, solidioris, res fuerint. Nimirum si cornua, ligna, cortices, folia, semina, aromata ac flores decoctioni destinantur, primum cornua, ligna, cortices & radices, aliquandiu coquenda sunt, hinc folia ac semina superiniicienda, tandem quoque sub finem decoctionis, aromata & flores; utpote quorum vis facile in auram evanescit.

HOFMAN. *Tandem quoque sub finem decoctionis, aromata & flores.*) Verùm hæc generalis regula non caret exceptione, & non satis sufficiens est, constat enim non parvam esse lignorum, corticum, radicum diversitatem, nec minorem stipitum, non minimam foliorum, florum, fructuum ac seminum. Ego, ut, quod res sit, dicam, statuo, illud prius coquendum, quod veluti basis ac fundamentum est totius compositi, à quo scilicet illud majores suas mutuari debet vires, unde species, quæ basis veluti decocti sunt, præsertim si inodoræ, fixæ vel cathartice prius liquori extrahenti sunt injiciendæ, ac cum eo tamdiu coquendæ, donec earum vis maximâ ex parte extracta sit, tandem etiam reliquæ non adeò crassæ decocto destinatæ species sunt addendæ, quæ secundariò compositioni insunt.

¶. N. *Res duriores macerantur prius aliquandiu.*

3. Depuratio fit vulgariter albumine ovi, cum quo decoctum expressum, vel saltem colatum, ebullit, quod dein per colum trajicitur. Vide lib. I. c. 14. Clarificare.

HOFMAN. *Quod dein per colum trajicitur.*) nuda decocti transcolatio quàm diligentissimè etiam fiat, sola non sufficit, ad ejus depurationem, nisi colatura illa denuò cum ovi albumine clarificetur.

¶ *Usurpatio:* Quia saporis minus grati ferè sunt decocta, gratia conciliatur Saccharo Syrupove addito ad singulas doses ℥ j. plus minus, pro palato ægroti. Quinimò & aromaticus sapor superaddi ferè solet, nonnihil ex aromatibus commiscendo.

HOFMAN. *Nonnihil ex aromatibus commiscendo.*) In omnibus decoctionibus eò respiciendum est, ne virtus Medicamenti spirituosa & volatilis, ut tenuium partium in longâ & operosâ coctione in auras avolet & pereat, si Medicus sui compos fieri & finem suum assequi velit, quo dicta regula tendit, ea, quæ aromatica & spirituosa sub finem demum coctionis esse adjicienda, ne eorum vires evanescant, aut per diuturnam coctionem exspirent; Hæc tamen semper rem non acu tangit. *Nam licet sub finem* coctionis aromata addantur, & leniter solùm coquantur, præterquam quod parum de virtutibus suis in decoctionem deponant, tamen & illa ipsa vis aromatica, quæ in decoctum deposita est, facilè æthera petit, ut tamen efficax fiat decoctum, vel in diplomate, vel cucurbitâ vitreâ cœco alembico munitâ ejus ingredientia coquenda sunt. *Deinde* videndum, ne Decocta, in quibus infusio fieri debet, nimiâ ingredientium quantitate decoquendorum onerentur, quibus extrahendis imparia sint, cùm nullum recipiens ultrà modum suæ receptivitatis recipiat, hoc est, cùm pori hujus liquoris jam dum aliis medicamentorum atomis sint repleti, ad alia corpuscula recipienda incapaces fiunt, nisi aliâ varient texturâ & figurâ. *Tertiò* in specie notandum est, si semina visciditatem quandam habeant, cum radicibus esse ebullienda, cùm eorum virtus difficilius dissolvi queat, & in petiâ liganda, ne per decocta lentor diffundatur. Glycyrrhiza cùm sit densa ac lentâ substantiâ donata, decoctum turbidum, obscurum & viscidum, si diu coquatur, reddet, hinc cum seminibus ebullienda est, prout & omnia purgantia. *Quartò*, si ambram, moschum vel opium aut simile quid decocto immiscere velis, pistillo cum aliquâ portiunculâ decocti dissolve & læviga, denique decocto misce. *Quintò*, res duriores prius macerandæ aliquandiu, quàm decoquantur, & hæ ad duarum partium consumptionem, & semina si odorata non existunt paulò minus, folia ad dimidium circiter ebullire debent. *Sextò*, diu ebullire debent, quæ calosam, præduram & asperam habent carnem, quæ densa sunt, crassa ac glutinosa, & quæ vires habent adstringentes. *Septimò*, qui in uno decocto omnia singulas corporis partes respicientia simul miscent, empiricos sese præbent, & Artis præcepta evertunt.

¶ Sunt

Sunt decocta celebriora.

Decoctum.
Alterans, *vide infra*, N. 1.
Antimoniale. 2.
Aperitivum majus. A.
——cum Rhabarb. A.
minus ſ. lenitivum.
minus A.
Capillorum Veneris, A.
Carminativum Clyſmaticum.
Cord.
Clyſterum emollientium.
Cord.
Commune ad diſſolvenda ſolutiva.
Cord. Renod.
Commune Medicinale cum & ſine ſena. A.
Epaticum. 3.
Epatis vituli, 4.
Epithymi, A.
Florum & fructuum, A.
Fumariæ.
Hyſtericum, 5.
Majale, 6.
Pectorale ſimplex & compoſitum, A.
Purgans Quercetan. 7.
Splenis bovis, 8.
Senæ, v. A.

1. *Decoctum alterans.*

℞. Santal. rubr. ʒß. (alii ʒvi. Succ. citri recent. ʒiß. alii ʒj. Sacchar. clarificat. ʒj.)
Aq. fontan. puriſſ. ℔. iij.
Stent in maceratione per noctem, manè coquantur ad ℔ iß. colentur, ac ſerventur pro uſu.
N. *Alii addunt & Spir. Vitrioli* ʒj.

Aliter.

℞ Santal. rubr. ʒß.
Sem. citr. ʒß.
Fl. Roſar. rubr. p. iß.
Sacchar. candi. ʒj.
Spir. Vitrioli ʒß.
Aqu. fontan. ℔ iij.
Digerantur per noctem, hinc decoquantur ad ℔. iiß.

Colaturæ adde
Rob. ribium.
Succ. citri.
Sacchar. depurat. ana ʒj.
Vires. *Refrigerat, cor vireſque confortat.*

Hofman. *Decoctum alterans*) Nullâ indiget animadverſione. N. Aliud pro magiſtratu vid. in theſauro pharmaceutico annexo ſect. v i. no. 1.

¶ 2. *Decoctum ☿iale Cl. D. D. Lud. ab Hornig.*

℞. Rad. ſaſſafr. ʒj.
Lign. viſc. Querc.
Lentiſc. ʒvi.
Fol. Beton. Mj.
Parata pro decoctione coq. in aq. pluvialis limpidæ Menſur. iv. bulliant per ¼ horæ, poſtea inde ☿. crudi ʒj. in petia ligati & porrò bulliant, donec menſura una & dimidia ſit conſumpta.

Vires. *Catarrhis medetur, ſcabiemque curat, impuritates tum per inſenſilem tranſpirationem, tum per alvum educens.*

Uſus: manè hauſtus calidè aſſumitur.

Hofman. *Decoctum ☿iale C L. D. D. Lud. ab Hornig.*) An à metallis & mineralibus aliqua virtus per coctionem in decoctaū derivetur ſpecies, ſuprà diſcuſſimus. Quod ſic, nobis hic exemplo eſt Antimonium ad decoctionem præſcriptum; Et certum eſt, eximias dotes & arcanas vires contra diros morbos in hoc latere, ſi illud crudum ſaltem in minutas particulas confractum ac in petiâ ligatum aquoſis ſaltem decoctis largiter ſuperaddatur, nequaquam verò ex vino propinetur. *C L. Zwelferus* dicit ſe nunquam decoctionem anti-veneream ulli propinaſſe, niſi prius in illâ antimonium crudum in petiâ ligatum incoctum fuiſſet, prout & ſequens ejus decoctum in lue venereâ evincit.

Recip. Ligni Sancti ʒiij.
Cortic. ejuſd. ʒv.
Sarſ. parill. ʒij.
Saſſafras ʒj.
Mercurij vivi in pet. ligat. ℔ j.
Antimonij crudi in pet. ligat. ℔ j.
Inciſa incidenda coq. in Aq. Menſur. xii. in ollâ ad tertias, & colentur, cooperculum ollæ foraminulum habeat.

Uſus: Colaturæ dantur ſingulis diebus manè ʒvj. pro potu ſudorifero, ſudor proliciatur vel in lecto, vel in hypocauſto, reſiduum coquitur cum aquâ & uvis paſſis, addito pauco Ligni Sancti novi, ut & corticum, & in fine aliquid cinamomi, & etiam priori addi poteſt pro potu ordinario. Uſus hujus continuandus per 14. ☌ ☽ præcedant autem ſeq. Pilulæ;

Recip. Extract. catholic. ʒiij.
Arcani corallini.
Cinnabar. Antimonij ana ʒi ſſ. Pilulæ, quarum doſis 20.

Reliqua Decocta, quæ ab *Autore* proponuntur, ſi ſecundùm artem & modum ſuprà deſcriptum conficiantur, nullâ opus habent animadverſione; *Decoctum Epatis vituli*, item *Hyſtericum* & *Splenis bovis* in diplomate peragi poteſt.

N. vide Theſaur. Pharmaceutic. annexum ſect. vi. De reliquis decoctis.

¶ 3. *Decoctum Epaticum.*

℞ Rad. Ariſtoloch. rot. ʒj.
Rhabarb. opt. ʒß.
Chamæleon. nigr. ʒij.
Rad. Petroſel.
Cichor. ana ʒvi.
Cardopat. ʒij.
Herb. Endiv.
Scabioſ.
Betonic.
Acetoſ. ana Mß.
Sem. Fœnic. ʒj.
F. Decoctio in Aquæ font. ℔. vi. ad conſumpt. tertiæ partis.

4. *Decoctum Epatis Vituli.*

℞. Epar. vitul. in fruſta inciſum.
Santal. rubr.
Cinamom. ana. ʒß.
Spic. nardi.
Roſar. rubr. ana. p. i.
Conſerv. flor. cichor. ʒj.
Trochiſc. Rhabarb.
Eupator. ana ʒvi.
Coque in phiala capaci bene occluſa calore balnei ferventis horas 7. vel 8. donec hepar totum ferè in liquorem redactum ſit, quem ad perfectionem decoque, addendo, ſi velis, ſaccharum.

Vires. *Conducit in omnibus Epatis affectibus, & imbecillitatibus; in fluxu præſertim hepatico & hydropiſi.*

Doſis ʒij. iij. manè ac veſperi.

Quercet. in Pharmacop. Reſt. cap. 26.

N. *Eodem modo fieri quoque poſſunt decocta Pulmonum non ſolùm Vulpis, ſed & Vituli & Agni, addendo pectoralia affectibus pulmonum congrua. Quercetan.*

5. *Decoctum Hyſtericum.*

℞. Herb. puleg.
Artemiſ.
Abrotan.
Matricar.

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

Meliſſ.
Verben.
Serpill. ana M j.
Rad. Pimpinell.
Baccar. Lauri. ana ʒ ij.
Caſtor. ʒ j.
Sabin. ʒ ij.
M. & lege artis F. decoctum.

Vires: *Ciet menſes, uterumque roborat.*

6. *Decoctum Majale.*

℞. Herb. Fumar. M j.
Summ. Lupul.
Cichor.
Agrimon.
Aſplen.
Abſinth. pont. ana M ß.
Rad. Polypod. ℥ ß.
Glycyrrhiz. ʒ ß.
Fol. Sen. ℥ iij.
Sem. Anil. ʒ ij.

Omnia quæ haberi poſſunt recentia, miſce cum reliquis ac coque in ſeri lactis ℔ iv. ad tertias.

Colaturæ adhuc calidæ infunde per noctem.
Rhabarb. el. ʒ ij.
Spic. indic. gran. VIII.
Schænanth. ϑ ß.

Ebulliant ſemel ac iterum, hinc colentur.

Vires. *Sanguinem purificat.*

Doſis ℥ iv.

7. *Decoctum purgans pro delicatis. Quercetan.*

℞. Follicul. ſen. ſ. ſt. ʒ v i.

Aq. pomorum redolentium aut fragorum q. ſ. pro una vice.

Macera vaſe clauſo per horas 24. addendo parum ſucci Limonum, hinc ebulliant, fortiterque exprimantur, adde

Succi pomorum redolentium recentis ʒ i ß.
Sacchari candi ſi libet, q. ſ.

Clarifica cum albumine ovi, ac aromatiza cum Aqua cinamomi.

Vires. *Leniter purgat ſine faſtidio.*

[*Decoctum laxativum in editionibus prioribus fini libri II. annexum huc ponendum ex præſcript. D. Petri de Spina.*]

℞. Rad. Sarſæ parill.
Alth.
Borrag. ana ℥ ß.
Glycyrrhiz. ℥ i ß.

Diger. horis 24. in ℔ iv. aq. ferventis. Dein coquantur ad ℔ iij.

Poſtea adde
Rad. Polypod. ℥ ß.
Epithym. ʒ iij.
Fol. Sen. el. ℥ ß.
Agaric. troch. ʒ i ß.
Mechoacan. opt. ʒ ij.
Flor. Borrag.
Bugloſſ.
Violar. an. p. i.
Tamarind ʒ v.
Paſſular. min. ℥ ß.
Dactyl. recent. N. iv.
Sem. Cartham. contuſ. ʒ ij.
Aniſ.
Fœnicul. an. ℥ ß.
Caryophyll.
Zinzib. an. ʒ j.

Coque adhuc parum ſ. a. dein exprimantur & colentur pro potu.

Vires. *Blandè movet alvum, acreſque humores obtundit, adeòque convenit quàm maximè in doloribus colicis.*

Doſis ℥ iv. *manè, & ſi libet poſt meridiem.*

8. *Decoctum ſplenis bovis.*

℞. Splenem bovis in fruſta inciſum,
Cinamom. groſsè contuſ. ℥ j.
Caryophyllor. ℥ ß.
Croc. ʒ ij.
Vini alb. ſeu malvatic. q. ſ.

Inde in vitrum capax, quod bene clauſum in MB. ferventiſſimo, hor. 24. ebulliat, donec ſplen in particulas minutiſſimas coctus & conſumptus fuerit, magnaque juris exquiſitiſſimè cocti, & fragrantiſſimi copia reſtet.

Vires. *Specificum eſt ad duritiem & obſtructionem lienis & menſium ſuppreſſionem.*

Doſis ℥ iiij. *continuando per quatuor aut quinque dies, cum menſes fluere ſoliti ſunt. Quercetan. in Pharmac. Reſtit.*

N. *Poteſt itidem redigi in formam Extracti, vide infra.*

Decoctum Traumaticum è Pharmac. Colleg. Reg. Londinenſis.

℞. *Sarſæ par. albæ & medulloſæ* ℥ j ß. *rad. chinæ* ℥ j *ſenniculi, bardanæ ſenellæ, urticæ, rhapontici, conſolidæ, glycyrrhizæ, caryophyllatæ ana* ʒ vj. *ariſtolochiæ longæ* ʒ ß. *dictamni albi* ʒ ij. *foliar. betonicæ, hyperici, agrimoniæ, plantaginis quinque nerviæ, hederæ terreſtris, bugulæ, pyrolæ, Saniculæ ana M. ß. paſſular. exacinator.* ℥ j *ſem. coriandri, aniſi, urticæ min. ana* ʒ ij. *baccar. juniperi* ʒ j. *raſuræ cornu cervi, eboris ana* ʒ v. *Coque in ſ. q. aq. font. ad* ℔ j. *Colaturæ adde vini albi generoſi* ℥ iiij. *mellis optimi deſpumati, ſacchari candi albi ana* ℔ j. M.

Decoctum Vulnerarium Quercetani pro omnigenis vulneribus internis & externis.

℞. *Rad. Tormentillæ, Conſolidæ maj. & min. ana* ℥ j. *herbar. Limonij albi & nigri, Saniculæ, pyrolæ, verbenæ, alchimillæ, perſicariæ ana* M j. *vincæ pervincæ, herbæ roberti ana M ß. flor. verbaſci, hyperici, centaurij min. ana* ʒ ij. *cancros purgat. & ſicc. No* vj. *manipulum* ℥ ß. *Macerentur omnia per dies* ij. *in aq. veronicæ & vini albi ana* ℔ ij. *in vaſe vitreo circulatorio in MB. Colatur liquor per manicam hipoc. & aromatizetur cum panxillo cinnamomi, aut coriandri præparati, cum ſucco cydoniorum. Doſ. ab* ℥ ß. *ad* ℥ ij. *mani & ſerò tribus horis ante paſtum. Si amaror guſtum minùs offendat, poterit addi rad. ariſtolochiæ tenuis ut & enulæ campanæ parum; & rurſus edulcorari liquor cum ſaccharo. Uſus autem continuabitur in plures dies quò magis ejus ſtupendi effectus percipiantur.*

¶ Plures decoctorum formulas qui expetit, adeat Quercetanum in Pharmacop. reſt. Weckerum, Potorium, & ſimil.

CAPVT L.

De Eclegmatis, Lohoch, Linctibus.

MAteriam præbent pectoralia: videlicet pulveres, conſervæ, mucilagines, ſyrupi, decocta, mella, pulpæ, ſapæ, & ſimil.

Modus parandi.

℞. Pulveres convenientes, fructus, gummi arabicum, Tragacanthum, ſuccum glycyrrhizæ, &c. incorpora (in mortario, piloque ligneo) cum mellis, ſyrupi, mucilaginis, decocti, & ſimil. liquoris glutinoſi, q. ſ. donec exactè mixta & mellis conſiſtentiam nacta fuerint.

Ex tempore quæ præſcribuntur, fiunt ex Eclegmatis uſualibus, pulveribus, conſervis, cum ſyrup. q. ſ. incorporatis, vel ex ſolis ſyrupis cum ſacchar. candi vel penidiati, q. ſ. mixtis.

N. 1. *Decocta itidem ac ſucci in formam Eclegmatis cum Saccharo coqui poſſunt.*

N. 2. *Proportio pulveris eſt ferè unc. ß. ad ſyrup. unc. ij.*

Eclegmata

Eclegmata usualia sunt

Lohoch, ad asthma. s. scyllæ compos. de Cassia *vid. infra.* N. 1.
De Caulib.
de Farfara.
de Papavere.
Passulatum, N. *aliud, vide infra.* 2.
de Pino
de Portulaca
de Pulmone vulpis
Sanum & expertum
è succo scyllæ.
} vide August. &c.

1. *Lohoch de Cassia pro Clysteribus.*

℞. Herb. Malvæ.
Mercurial.
Parietar.
Violar.
Betæ.
Absinth. ana M. 1.
Coq. in s. q. aqu. ad ℔. IV.
Adde pari pondere Medull. cass. & mellis despumati ana F. Lohoch.

2. *Lohoch passulatum s. Electuarium passulatum.*

℞. Passular. minor. unc. IV.
Saccar. cand. unc. ij.
Aqu. Scabiosæ.
Fœnic.
Farfar. an. unc. ij.
F. s. a. Eclegma.
Vires. *Confert in Tussi, acrimoniam Catarrhorum mitigat.*

CAPVT LI.

De Electuariis & Mixturis.

HOFMAN. *DE ELECTVARIIS & MIXTVRIS.*) *Electuaria* sunt vel *molliora*, vel *solidiora*. De *Mollioribus* hic agitur, & componuntur ex pulveribus melle vel saccharo syrupisato vel etiam Roob juniperi vel aliis susceptis, quibus solubilia si admiscenda ea fiat, seorsim dissoluta subindè affunduntur, & postmodum ad fermentationem loco tepido reponuntur. *Mixturæ* fiunt ex pulveribus, electuariis usualibus, conditis incisis, conservis, extractis, essentiis, salibus volatilibus, spiritibus, oleis destillatis &c. Ubi simplicissimæ horum præparationes laudem merentur, secus autem, quæ ex plurimorum simplicium farragine, quæ sibi invicem ut plurimùm adversantur, citrà elixationem solâ contusione ridiculè ac temerariè sunt connexa; Per ejusmodi confusiones, inquit *C. L. Zwelferus*, si Natura non planè destruitur, saltem manifestè debilitatur. Plurium rerum complexu irriti successus Medicos admonere deberent à confusione tot tamque diversorum simplicium abstinendum: eoque magis, quod sub istâ multitudine, multa opposita, frustranea, impertinentia, inepta, languida & effœta vim specificam sanativam supprimant, in se convertant & ita irritum Medicaminis effectum ægrotus consequatur.

¶ Electuaria sunt, vel molliora, (consistentiâ confectionum opiatarum) vel solidiora in tabulis. Priora sunt hujus loci.

Modus parandi varius est, adeoque potiùs exemplis quàm regulis demonstrabilis.

Electuaria vulgaria (confectiones opiatæ communiter appellatæ,) fiunt è pulveribus minutissimis, melle despumato calente, (raro saccharo syrupisato) susceptis, quibus solubilia, si admiscenda ea sint, seorsim dissoluta subinde affunduntur, postmodumque ad fermentationem loco tepido reponuntur.

Reliqua fiunt sola fere mixturâ, scil. pulverum, electuariorum usualium, conditorum (in frustula dissectorum) conservarum, extractorum seu essentiarum, & simil. quæ suscipiuntur liquore, maximeque syrupis q. s. ad consistentiam. Et hæc dicuntur vulgò *mixturæ.*

N. *Adduntur & interdum paucæ guttulæ olcorum stillatitiorum, vel spirituum Vitrioli, Sal. communisve.*

Sunt Electuaria, tùm alterantia, tùm purgantia.

Electuaria alterantia usitatiora sunt

Electuarium.
Diacorum Aug.
Pseudo-acori, *vide infra* N. 1.
Alexipharmacum 2.
De Ciconia 3.
Alkermes, s. confectio Alkermes.
De Allio, 4.
Anacardinum; s. confectio Anacardina, s. confectio sapientum. A.
Antidotus Matthioli, A.
Archigenis, A.
Athanasia magna, A.
Aureum Alexandrinum, A.
Camphoratum, 5.
Chalybeatum, A.
Chalybeatum, Horatii Augeni, 6. Arcularii 7.
Corroborans specificum Croll. 8.
Cordial. 9.
De Croco, 10.
Diaphoreticum Plateri, 11.
Diacodium. A.
Diureticum Montag. A.
de Ferri scoriis, A.
Hystericum, 12.
de baccis lauri Rhasis, A.
Micleta Nicolai, A.
Mithridatium, A. C.
Orvietanum, 13.
Nucum, 14.
Diaolibanum, C.
de Ovo.
Papæ s. Guidonis contra pestem, A.
Philonium Mesuæ, A.
persicum Mes. A.
majus s. Romanum Nicol.
A. Tharsense Galeni, A.
contra phthisin, 15.
Podagricum S. Closs. 16.
Regum, 17.
Requies Nicolai cum saccharo, A.
Resumptivum Fernelii C.
Diasatyrium, A.
Scorbuticum, 18.
Diascordium Fracastor. A.
Theriaca Andromachi, A.
Diatessaron, A.
Communis, A.
Triphera magna, A.
minor, A.
Saracenica, A.
El. Vitæ Arnold. de V. N.

N. *Quia species aromaticæ ad electuaria, cum melle vel saccharo conficienda, ordinatæ olim fuerint, & harum pleraque Electuarii nomine communiter adhuc veniunt, quas vide infra; Præstaret tamen species ab Electuariis distinguere.*

Electuaria lenientia usitatiora sunt

Electuar.
Diacassia cum manna, A.

Diacatholicum, Antidotus Catholica Nicolai, A.
Diaprunis simpl. A.
solutivum, Diadamascenum, A.
Hiera picra Galeni, s. simplex. A.
Lenitivum Florenzolæ, A. de Manna, A.
Triphera Persica Damasceni, A.
Electuar. Purgantia usitatiora. Electuar.
Diasarum Fernelii, *vide infra* 1.
Antimoniale, 2.
Benedicta laxativa, Nicol. A.
Diabalzemer. s. Elect. Sennatum. *A Renod.*
Diacatthami s. Diacnici, A.
Carycostinum, C.
Catharcticum Imperiale, Nicol. C.
de Citro solutivum, A. C.
Diacydonites s. Diacydonium laxativum, A.
N. *Ad Gelatinas referri potest.*
Episcopi s. Elescoph. A.
Hamech. s. confectio Hamech. major, A.
Hiera composita, A.
Logadii, A.
Pacchii, Archigenis, Ruffii, s.
Diacolocynthidos, A.
Indum majus, A.
Diaphœnicum Mesuæ, A. Fernelii, A.
de Psyllio, Montagn. A.
Rosarum Mesuæ, A.
de Succo rosarum Nicol. A.
N. *Usitatius est in tabulis.*
Diatebesten, Montagn. A.
Diasenna Nicolai, A.
de Tamarindis. 3.
Huc Passulæ laxativæ, A. C.

ELECT. ALTERANTIA.

1. *Elect. Pseudoacori stomachicum.*

℞. Rad. Pseudoacor. à cortice exteriore mundat. ℔. 1. minutissimè incisæ & conquassatæ infundantur in Vino rubr. ♂♀ (3. 4.) Hinc coque ad consumptionem vini, mollitiemque radicum.

Postmodum adde mellis depurat. ℔ ij. vel ii ß. iterum parùm coctis addantur Zinzib. optimi minutim incis. ʒ iij. vel 4. misceantur optimè l. Ign. ad consistentiam, hinc remove ab Ign. & immisce

Pul. Cinamom. acer. unc. ß.
Piper. long. ʒ ij.
Galang.
Nucist.
Macis.
Cubebar.
Cardamom. ana ʒ i ß.
Gran. paradis.
Piper. nigr. ana ʒ. 1. plus minus. F. Elect.
N. *Alii admiscent amygdal. dulc. & pineas excort.*
Vires. *Confortat stomachum & caput frigidum excrementa incidendo, exiccando, &c.*
Dosis ad magnitud. avellanæ vel juglandis; manè ac vesperi.

HOFMAN. *ELECT. Pseudoacori stomachicum)* Hoc longè esset efficacius, si radix pseudoacori non conquassata coqueretur, sed saltem grosso modo concisa adderetur; Et bonum est medicamentum, stomachi debilitati à dyscrasiâ frigidâ dicatum. Aliàs juxta Domini Autoris præscriptum concinnari potest.

N. Aliud stomachicum Diacorum A. vid. sect. VIII. no. V. VI. in thesaur. annexo.

¶ 2. *Electuarium Alexipharmacum. Cl. Dn. D. Petri de Sp. F. F.*

℞. Rad. Dictamn. Cinamom.
Caryophyllat. Croc. or. ana ʒ j.
Cyper. rot. ana ʒ i ß. Baccar. Iunip.
Asari ʒ vi. Laur. ana ʒ vi.
Ireos flor. ʒ iij. Mastich. ʒ i ß.
Fol. Rut. Agar. tr.
Fl. Rosar. rubr. ana ʒ i ß. Myrr. el. ana ʒ ij.
Bol. arm. præp.
Dictamn. cret. ʒ iij. Spec. liberant. ana ʒ vi.
Spic. indic. ʒ i ß.

Contundantur subtilissimè & cribrentur. Postea

℞. Nuc. Iugland. ʒ iij.
Fic. pingu. ʒ i x.

Conquassentur simul, additoque modico vini trajiciantur per cribrum ad pultis consistentiam. Deinde,

℞. Sacchar. opt. ℔ ii ß. ʒ iij.

Dissolve cum aquæ q. s. Ign. lento.

Postea adde

Mellis despumat. ℔ iij.

Coque ad aquæ consumptionem.

Deinde adde

Pulticulam illam ficuum & nucum.
Theriac. Andr. ʒ ix.
Conserv. ros. rubr. ℔ i ß.
Succ. Absinth. inspiss.

Misce optimè cum spatula lignea, dein removeantur ab igne, & agitentur continuò, donec refrixerint, postea adde pulveres, misce utrumque perfectissimè, in fine adde

Ambræ grisi. drach. 1.
Mosch. ϑ j.
F. Electuar.

Vires. *Usus ejus creberrimus fuit in sævissima illa nuperâ peste, in quâ tam præservando, quam curando profuisse compertum est.*

HOFMAN. *ELECTUARIUM ALEXIPHARMACUM CL. DN. D. PETRI de Sp. F. F.)* Hujus usum crebrimum fuisse testatur *Dominus Autor* in peste, tam præservando quàm curando. Nec dubito de veritate. Interim tamen admodum confusa & temeraria mihi videtur hujus Electuarii compositio tam ob multorum simplicium farraginem, quàm quorundam, quorum nulla ratio reddi potest, frustraneam admixionem, quid sibi volunt radic. cyper. rot. asari, ireos Fl. fl. ros. r. agaric. trochisc. Spec. liberant. Theriac. A. &c. quæ composita per se pro alexiterio satis sufficientia forent.

¶ 3. *Electuar. Alexipharmacum de Ciconia; Arcanum Alexipharmacum.*

℞. 1. Recentem ciconiæ sanguinem, destilla per MB. remanentem in cucurbita sanguinem exicca & pulverisa. Hinc,

2. Extrahe Sal ex ventriculo ciconiæ incinerato, beneficio aquæ illius ex sanguine destillatæ, idque pulverisatæ illi sanguinis remanentiæ admisce.

Hisce ʒ. addantur in vitro satis capaci,

Succin. alb. el. ʒ. 1.
Corall. rubr.
Baccar. matur. uvæ inversæ,
Essent. Mumiæ.
Rad. Anthor. ana ʒ i ß.
Lap. Bez. or. ʒ iij.
Theriac. opt. ʒ i ß.

Hoc cum oleo pini (ex nucl. express.) incorpora, deinceps tantum olei superaddendo, ut digitos j. vel 4. latos emineat. Tandem insolentur aliquamdiu orificio vasis diligenter obstructo, quo enim vetustius eò melius.

Vires

Vires. *Efficacissimum est contra omnia metallica, animalia & vegetabilia venena, quæ tum vomitu, tum secessu, tum sudore expellit.*
Dosis ʒ ß. *cum haustu Aquæ, vini, vel lactis tepidi.*
Crollii.
N. *Loco Sal. com. ex ventriculi cinere extracti, mallem ipsas tunicas pulverisatas admiscere.*

HOFMAN. *ELECTVARIVM ALEXIPHARMACUM de Ciconiâ; Arcanum alexipharmacum.*) Si quis Medicorum *Domino nostro Autori* hoc Electuarium communicavit, aut simplex homo fuit nullam chymicorum laborum habens notitiam, aut fucum facere voluit; Animalia enim nihil in se salis habent fixi, sed sal volatile, oleum ac terram mortuam sterilem & exsuccam ex se depromunt, quomodo igitur ex ciconiæ ventriculo incinerato Sal fixum elici poterit? Unde *ipse Autor* malvit ipsius Ventriculi ciconiæ tunicas pulverisatas admiscere. Verum fallax in hisce & similibus spes posita videtur, eò quòd cum vitâ bruti vis fermentalis viscerum unà extinguatur.

¶ 4. *Electuarium s. mixtura de Allio.*

℞. Digitor. allii, num. IV.
Frixis & contusis cum melle & mithridatii ʒ ii ß.
adde
Sperm. ceti.
Granor. Iuniper. ana ϑ j.
Castorei ϑ ij.
Pulv. parietar. ϑ j.
Oxymell. squillit. q. s. F. Elect.
Vires. *Insignium virium est contra colicam.*

HOFMAN. *ELECTVARIVM seu MIXTVRA de ALLIO.*) Allium non frixum, sed crudum cum Mithridatio contusum præfertur, additis reliquis ingredientibus, quæ Autor subjungit. Pro Plebe satis commendabile.

Electuarium seu Antidotus analeptica, è Pharm. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Rosar. rubrar. glycyrrh. ana* ʒ ij. gr. v. *gummi arab. tragacanthæ ana* ß ij. ϑ ij. *santali albi, rubri ana* ϑ iiij. *succi glycyrrh. amyli, sem. papaver. albi, portulacæ, lactucæ, endiviæ ana* ʒ iij. *sem. 4. frigid. maj. excorticator. sem cydoniar. malvæ, bombacis, violarum, nucleorum pini, pistaciorum recent. amygdalar. dulc. syracis calaminæ, pulpæ jujubinæ ana* ß ij. *caryophyllor. scobis eboris, cinnamomi ana* ʒ j. *croci* gr. v. *penidior.* ʒ ß. *Trita omnia excipiantur triplo syrupi violati ut fiat Electuarium molle.*

¶ 5. *Electuarium Camphoratum Kegleri.*

℞. Rad. Dictamn. alb.
Tormentill. ana ʒ ij.
Zinz. alb. ʒ ij. [rectius ʒ ß.]
Sacchar. cand. ʒ ij.
Margarit. præparat. ʒ ß.
Nuc. vomic.
Os de c. c. ana ʒ ij.
Camphor. ʒ i.
Theriac. Andr. ʒ iv.
Sacchari alb. in aq. acetos. solut. q. s. F. Electuarium.
Vires. *Alexipharmacum ac sudoriferum est, maximique usus in morbis malignis.*
Dosis drach. j. ad ij. &c. Paulo aliter:
℞. Rad. Dictamn.
Tormentill.
Zedoar. ana ʒ ß.
Zinzib. ʒ ij.
Herb. card. benedict. ʒ ß.
Turb. alb. & gumm.
Nuc. vomic. ana ʒ ß.
Rhabarb.
Os. de c. c.
Oc. Canc. ana ʒ i.
Camphor. ʒ i.
Sacchar. cand. ʒ ß.
Theriac. Androm. ʒ vi.
M. F. Electuarium.

HOFMAN. *ELECTVARIVM CAMPHORATVM KEGLERI.*) Hoc sua non est defraudandum laude, utpote in morbis malignis sæpè experientiâ probatum. Loco margarit. præparat. & off. de Corde Cervi, addi potest Terra sigillata, Antimonium diaphor. Unicornu verum. Et in altero correcto Purgantia, ut Turbith. alb. & gumm. Rhabarbar. &c. omitti possunt. N. Aliud camphoratum alexiterium D. D. R. vid. in thesaur. Pharmaceutic. annexo sect. VIII. no. XIII.

¶ 6. *Electuarium Chalybeatum Horatii Augenii.*

℞. Piper.
Zinzib. ana ʒ ß.
Cardamom.
Caryophyllor.
Doronic. *aut* Angelic.
Croci ana ʒ ij.
Tamarisci ʒ ß.
Sem. Basilic.
Anis. ana ʒ ß.
Limatur. chalyb.
℔. ß.
Mellis despumat. ℔ iij.
F. Electuarium.
Vires. *Conferi in temperie frigida mulierum.*

HOFMAN. *ELECTVARIVM CHALYBEATVM* Horat. Augen.) In hoc pro limaturâ chalybis præparat. substituendum est Vitriolum Martis.

¶ 7. *Aliud Elect. Chalybis Arcularii.*

℞. Scob. Chalyb. ʒ iij.
Succ. recent. pomorum Borsdorff. putrific. ʒ vi.
Macera 24. hor. effunde per inclinationem. Succus novus affundatur, tribus vicibus id repetatur. Succi tandem inspissentur ad formam Electuarii.
Dosis à ʒ *ij. ad* ʒ ß.

HOFMAN. *Aliud Elect. Chalybis Arcularii.*) Hoc laudem meretur. Et ex hoc Essentia Martis cum succo pomorum Borsdorff. *Dni D Iohannis Michaelis* præparari potest, si extrahatur cum Spiritu vini Malvatici.

¶ 8. *Electuarium corroborans Specificum s. Medicamentum specificum omnium septem membrorum principalium, Crollii.*

℞. Ol. succini ter vel quater (per Aquam Majoranæ vel simil.) rectificati ʒ ij.
Spirit. Vitrioli veri.
Salis cranii human. (vel magisterii) ana ʒ ß.
Tincturæ croc. or.
Granor. alkerm. ana ʒ ij.
Sal. margarit.
Corallor. ana ʒ j.
Ol. Cinamom.
Macer. ana ʒ ß.
Lact. Sulphuris. ʒ j.
Extr. Spodii ʒ j ß.
Antimon. diaphoret. ʒ ß.
Magist. Tart. ʒ j. id est, Tartari Vitriolati.
Tinctur. croc. Mart.
Extr. chelidon.
Rhabarb. ana ʒ ß.
Liquor. crystall.
Calcul. microcosmic. ana ʒ j.
Cum extracta & inspissata Theriacæ essentia, melle juniperino, conserva rosarum, addendo pro libitu

saccharum rosaceum. F. electuarium, addita Moschi & ambræ, ana ʒ j.

N. *Propter ventriculi sympathiam cum reliquis membris addantur spirit. Vitrioli veneris* ʒij. *atque Ol. Nucist. stillat.* ʒ ß.

Dosis à gran. 5. 6. 7. usque ad 20. &c.

HOFMAN. *ELECTVARIVM CORROBORANS&c.)* Suprà dixi, Eos qui in uno compositio omnia singulas corporis partes respicientia simul miscent, empiricos se præbere & Artis præcepta evertere; Nolo autem de Crollio hic subsumere; elegantissima quasi verò est Mixtura olei destillati succini cum Spiritu Vitrioli, non Ente Sale cranii humani, (si fixum intelligat.) Non Ente Sale perlarum, corallorum, Extract. spodii, Extract. chelidon. liquore calculi microcosmici; Hîc tria regna convenient mineralé, vegetabile & animale deliberantia, quodnam horum decumbenti Microcosmo prius ferre suppetias debeat; O elegantem mixturam! & inefficacissimam, si propter ventriculi sympathiam cum reliquis membris omissus fuerit Spiritus Vitrioli Veneris, & ol. destill. Nucistæ. N. Aliud cephalicum confortans & ant-epilepticum singulare M. Ducis HETRVRIÆ vid. sect. VIII. n. 1. & IV. in thesauro annexo.

¶ 9. *Electuarium seu mixtura cordialis.*

℞. Conserv. rosar. ʒ viij.
Borrag.
Bugloss. ana ʒ iij.
Violar. ʒ ij.
Nymph. ʒ iß.
Confect. Alkerm. ʒ ß.
Pulp. citr. condit. ʒ iiß.
Fl. citr. condit. ʒ ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ ij.
Margarit. præparat. ʒ ij.
Corallor. utrorumque præpar. ana ʒ iij.
Lign. Aloës pulv. ℈ iv.
Ambr. gryf. gran. vi.
Fol. Sol. *num.* x.
Cum syrupo acetos. citri q. f. F. mixtura.

Vires. *Spiritus vitales Balsamúmque naturæ corroborat.*

Dosis ad magnitudinem avellanæ.

HOFMAN. *ELECTVARIVM seu MIXTVRA CORDIALIS.)* Hoc electuarium Cordiale si ex paucioribus conservis omissis speciebus diarrhod. Abbat. præparatum fuerit elegantius erit seq. modo elaboratum:

Recip. Conserv. rosar. ʒ viij.
inter. pulp. Citri lib. j.
Confect. alkerm. ʒ iij.
fl. Citri condit. ʒ iij.
Cortic. Citri condit. incif. ʒ j ß.
Margarit. Or. præp. ʒ ij.
Corall. r. præp. ʒ vj.
ol. d. Cinamon. gutt. vj.
Citri. ℈ ß.
cum Syrup. rub. id. f. q. f. Mixtura.

¶ 10. *Electuar. de Croco.*

℞. Croc. or. ʒ j.
Rad. Zedoar.
Tormentill.
Nuc. vomic. ana ʒ ij.
Camphor. ℈ j.
Sem. Eruc.
Rad. Dictamn. alb.
Angelic. ana ʒ ij.
Petasit. ʒ iij.
Theriac. Venet. vet. ʒ vj.
Mithridatii. ʒ vj.
F. Electuarium.

Vires. *Alexipharmacum est Kegleriano nihil vel parum cedens.*

11. *Electuarium diaphoreticum Plateri.*

℞. Syrup. de papav. alb. ʒ vi.
Rob. sambuc.
Ebul. ana. ʒ j.
Spir. Iuniper. ʒ vj.
M. in Electuarium.

Vires. *Somnum conciliat, dolores sopit atque sudorem ciet, adeoque convenit in hydrope. Vide* Hechstett. l. 1. observ. dec. 3. cas. 1.

HOFMAN. *ELECTVARIVM DIAPHORETICVM PLATERI.)* Transeat cum reliquis mediæ sortis.

¶ 12. *Electuarium hystericum seu laudanum facile.*

℞. Fragment. lapid. pretiosorum.
Saphyr.
Hyacinth.
Topas.
Smaragd. ana ʒ j.
Corall. alb. & rubr.
Margar. præpar. ana ℈ iv.
Rad. Galang.
Rhabarb. an. ʒ iij.
Gumm. arab.
Opopan.
Galban.
Thur.
Mastich. an. ʒ ij.
Bdell.
Sarcocoll. an. ℈ ij.
Euphorb. ʒ ß.
Camphor. ʒ i ß.
Sem. Coriandr.
Fœnic.
Cardamom.
Salis communis.
Opii Thebaic. ana. ʒ ß.
Cinam. ʒ ij.
Spiritus thereb. ʒ j.
Mell. despumat. ℔ ß.
Spiritus Vini &
Aq. Imperial. an. q. f.

F. Laudanum s. a. instar Opiatæ.

Dos. iiij. gran. super bibendo parum vini, & os frequenter Oxycr. colluendo ad præcavendum faucium & gutturis ardorem propter euphorb.

Suffocatis ab utero, hemicranicis, convulsis à causâ frigidâ magno solatio est.

HOFMAN. *ELECTVARIVM HYSTERICVM, LAVDANVM facile.)* Miror *Dominum Nostrum Autorem* hoc & similis farinæ alia assum fuisse huic capiti inserere, cùm tam ineptis, noxiis, frustraneis & sibi invicem adversantibus etiam constent ingredientibus, quem in finem tanta lapidum pretiosorum congeries hûc transferatur? cur in tantâ copiâ telinsa hûc afferuntur gummata? quid sibi vult euphorbium? Dignum hoc est, ut planè excludatur, cùm meliora hoc eundem effectum præstantia prostent remedia.

¶ 13. *Electuarium Orvietanum.*

℞. Rad. carlin. seu chamæleont. alb.
Tormentill.
Pistoloch.
Aristol. rot.
Scorzon. Hisp.
Calam. arom.
Angelic.
Imperator.
Anthor.
Sem. Santon. &
Fol. ejusd.
Dictamn. alb.
Bol. arm.
Terr. sigillat. an. ʒ j.
Theriac. veter. ʒ iij.
Mell. hispan. cocti pondus triplum F. Electuar.

Vires & dosis eadem quæ Theriacæ Androm.

HOFMAN. *ELECTVARIVM ORVIETANVM.)* An hæc descriptio genuina sit valde dubitatur. Sequentem ab amico quodam natione Italo pro verâ ac genuina communicatam accepi, hæc utrum talis sit, an secus non disputabo; interim tamen nec exiguæ virtutis eam tùm in febribus malignis, tùm in sumptis venenis in convulsiones usque ferocientibus compescendis expertus fui:

Recip. radic. Vincetoxic.
Zedoar.
Carlin.
Angelic.
Petasit.
Valeriam.
Dictamn. alb.
Enul. campan.
Chelidon. ana ʒ iij.
fol. Dictamn. Cr.
Scordii.
Rutæ ana M. iij.
Myrrhæ el. ʒ j.
Galbani ʒ i ß.

Croci

Croci Or. ʒ j. ʒ vj.
Cinamom.
Caryophyll. ana ʒ ß.
Opii correct. ʒ iij.
Ol. d. succini.
Citri ana ʒ i ß.
Sulphur. elect.
Terræ sigillat. ana ʒ j.
Salis viperarum volatil. ʒ vj.
Pulv. viperarum ʒ ij.
Mellis juniperini q. s.
M. pone ad fermentationem vase clauso per aliquot menses.

¶ 14. *Electuar. Nucum.*

℞. Nuc. Iugland. num. xx.
Ficuum ping. num. xv.
Rut. unc. i.
Sal. commun. ϑ ß.
Mellis, unc. ij.
M. F. Electuarium.
Vires. *Alexipharmacum est.*

HOFMAN. *Electuarium Nucum.*) Transeat hoc ut simplicis compositionis. Aliud vide in thesaur. pharmaceutic. annexo sect. VIII. D. D. R. n. XV.

¶ 15. *Electuarium contra Phthisin.*

℞. Conserv. Rosar. vet. ʒ ij.
Loch. de pulm. vulp.
Papav.
Pino. ana ʒ ß.
Sem. 4. frig. maj. excort.
Lactuc.
Cydonior. an. ϑ j.
Amygd. dulc.
Pinear.
Pistac. ana ʒ ß.
Mastich.
Terr. sigillat.
Bol. armen. ana ʒ ß.
Gum. Arab.
Amyl. ana ϑ j.
Spec. Diatragac. fr. ʒ i ß.
Diapenid. ʒ ß.
Sem. Papav. alb.
Portulac. ana ϑ j.
Pulmon. vulpis exicc. ʒ ß.
Cancr. fluviatil. ust.
Trochisc. de Carab.
Tragacanth. ana ϑ j.
Cum Syrupo de papav. & glycyrrh. F. Mixtura.
Vires: *Acrimoniam mitigat, tenuitatem incrassat.*

HOFMAN. *Electuarium contra Phthisin.*) Hoc multis etiam frustraneis & inutilibus onustum est ingredientibus, qualia Cancri fluviatiles usti, loch de pulmone vulpis, cùm jamdum pulmones vulpis exsiccati sine denominati, trochisc. de carabe, &c. si ex paucioribus constaret, laudem mereretur. Aliud F. vide in thesaur. Pharmac. annexo sect. VIII. n. IX.

Electuarium pro Phthisi incipiente D. D. WINCLERI è Miscellan. Curiosis German.

℞. *Rad. symph. maj. tussilag. enulæ, mundat. ana* ʒ iiij. *Coque in aq. simpl. q. s. ad mollitiem, cunde & trajice per setaceum.* ℞. *passular. maj. mund. ana* ℔ ß. *coque in brodio reliquo à radicibus & extrahatur pulpa eodem modo.* ℞ *salv. acutæ, betonicæ, hyssopi, veronicæ, hederæ terrestris, pulmonariæ maculatæ ana M j. coque ad mollitiem in brodio à passulis relicto.* ℞. *Decocti colati, sacchari canarini ana* ℔ j. *coque ad consistentiam: adde pulpæ radic. & passular. amygdalar. dulc. excortic. pinear. recent. probè pistarum ana* ʒ iij. *cinnamomi* ʒ ij. *croci* ϑ j. *Misce fiat s. a. Electuarium.*

De eo habet author, quòd quædam mulier post hæmopthysin sæpius molestam, cùm in phthisin incideret adjunctis hecticis, tussiendo expueret purulenta cruore tincta atque adesset sudor colliquativus respiratioque valde difficilis: unico hoc medicamento evaserit. Addit eodem medicamento proprium filium ʒ *annorum, cui post petechias superatas, vomicæ quatuor vicibus in pulmonibus collectæ & ruptæ, itaut plus in magna copia expectoraret, macie valde confectum & calore hectico consumptum: feliciter restitutum esse.*

Electuarium Pectorale è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Succi glycyrrh. amygdalar. dulc. ana* ʒ ß. *pinear.* ʒ j. *hyssopi, capillor. ven. ireos, semin. urticæ, aristolochiæ rot. ana* ʒ j ß. *piper. nigri, semin. nasturtij rad. enulæ ana* ʒ ß. *mellis* ʒ xiiij. *F. Electuarium. s. a.*

¶ 16. *Electuarium podagricum S. Clossii.*

℞. Resin. scammon. — Milii solis.
Ialap. an. ʒ j. — Garyophyll.
Hermodact. ʒ vj. — Mari.
Sagapen. — Costi arab.
Sem. Anis. — Zinzib.
Fœnic. — Mastich. ana. ϑ ß.
Carui.

Liquetur sagap. in aceto scyllit. coletur per setaceum commiscendo pulv. præscriptos, & in mortario marmoreo adjiciendo per pugillos sacch. pulverisatum & irrorando aq. ivæ Arthrit. F. Electuar. ut Opiata, addendo Essentiæ anis. gutt. x.

Dos. à ʒ *ij. ad* ʒ ß. *ad præcautionem doloris arthritici singulis mensibus in occasu Lunæ.*

HOFMAN. *Electuarium Podagricum S. Clossii.*) Hoc ad Electuaria purgantia pertinet.

¶ 17. *Electuar. Regum.*

℞. Pinear. ʒ i ß.
Rosar. rubr. ʒ ij.
Amygd. dulc. ʒ ß.
Santal. citrini. ϑ ij.
Ambr. grisi ϑ ß.
Moschi, *gran.* iij.
Sacchari albiss. in Aq. rosar. fragrantiss. solut. ℔ i.
Vires. *Refrigerat, exiccat, nutrit, corroborat, &c.*

HOFMAN. *Electuarium Regum.*) Huic momentum conferre rosarum r. addi potest, & elegantior inde fiet compositio.

¶ 18. *Electuar. Scorbuticum.*

℞. Conf. cochlear. ʒ ii ß. — Extr. Absinth.
Chamædr. — Iuniper.
Melissæ. — Sem. Sinap.
Rosar. incarnat. — Eruc. ana. ʒ ij.
Acetos. citri ana ʒ vi. — Cardamom.
Condit. calam. arom. — Cinamom. ana. ʒ j.
ZZib. — Tart. Vitriolati. ʒ i ß.
Rad. Pimpinell. — Ol. Anis. ϑ j.
Cort. citri ana. ʒ iij. — Cinam. ϑ ß.

Cum Syr. de Cinam. & de cochlear. an. q. s. F. Mixtura.

Vires. *Reserat obstructiones mesenterii, lieniisque tenorem corroborat, ideoque in scorbutico affectu virium est insignium.*

Dosis magnitudine juglandis parva manè jejunostomacho assumpta.

HOFMAN. *Electuarium Scorbuticum.*) Hoc etiam transeat; sequenti tamen modo melius videtur: Recip. Conserv. cochlear. ʒ ij ß.
chamædr.
rosar. incarnat.
inter. Citri ana ʒ vj.
Cortic. Citri condit. incis.
radic. Zinzib. indic. condit. incis. ana ʒ ß.
Spirit. Cochlear. ʒ ij.
Vitrioli Martis rectific.
Mistur. s. ana ʒ ß.
Cum Syrup. acetos. Citri s. q. s.
Mixtura.

N. in *Autoris* compositione totum *Electuarium* extract. absinth. Tartarus Vitriolat. & olea destillata gustu reddunt abominabile.

Electuarium Diascordium D D. FRANCISCI DE LE BOE SYLVII.

℞. *Rad. gentianæ ʒ ß. angelicæ* ʒ ij *folior. sicc. scordij* ʒ ij. *cardui bened. dictamni cretici ana* ʒ ß. *croci opt.* ʒ ij. *acaciæ veræ* ʒ i ß. *Concisis & crassè contusis, affundatur spir. vini rectificatus, ad trium quatuorve digitorum transversorum supereminentiam. Stent per hor.* XXIIII j. *in loco tepido, tinctura tunc effundatur, aliusque vini spir. similis toties affundatur, digeratur, effundaturque, quoties ad tincturæ omnis atque virtutis extractionem erit opus. Tincturæ omnes confusæ post subsidentiam faecum, si quæ sint, claræ, præque ab ipsis leniè effundantur, atque vini spir. in MB ad extracti liquidioris vel julapij consistentiam iterum separetur & abstrahatur.*

℞. *Opij thebaici q. s. huic blandè siccato affunde aceum stillatitium ad digitorum 4 supereminentiam. Stet in loco tepido tamdiu, donec tinctura rubicunda eliciatur, quæ effundenda, & seorsim servanda, donec simili modo ex opio reliquo, tinctura simili modo extrahatur. Tincturæ omnes post subsidentiam clarescentes à subsidentibus faecibus effundantur, & similiter ad extracti mellioris, aut syr. fluidioris consistentiam igne leno deducantur.*

℞. *Rad. Imperatoriæ* ʒ j. *cassiæ lignea, cinnamomi opt. ana* ʒ ß. *nucis mosch.* ʒ iij. *M. F. pulvis tenuissimus.*

℞. *Boli armenæ veræ* ʒ i ß. *Teratur seorsim ac cribretur, mox in porphyrite lævigetur in pollinem.*

℞. *Gummi arabici vermicul.* ʒ ß. *solvatur in aq. fœnic.* ʒ i *vel* ʒ i ß.

℞. *Extractum prius totum, extracti opij* ʒ ij *pulverem utrumque; hæc simul misce, addendo paulatim gummi arabicum solutum. Simul terantur exactè, & si consistentia videatur solidior, adde syr. myrtini q. s. M. F. s. a. Opiatum, cujus dosis à gr. XV ad* ϑ j *adeoque Fracastoriano quod ad* ϑ iiij. *exhiberi solet longè commodior.*

Cui libebit licebit hujus opiati partem igne suavissimo, in vase stanneo, vitreove ad pilularum consistentiam redigere, atque ita paratum seorsim servare, quo ex gr. XV. præter propter fermentur pilulæ tres aut plures devorandæ; quod multi vehementer optant in sudore movendo. Sed unicuique prudenti Medico facile erit additis aliquot Bezoardici mineralis, antimonij diaphoretici, alterius ve pulveris sudoriferi granis, Opiatum ipsum satis tenax redigere in formam pilularum, sicque suis agris exhibere.

Electuarium Diaspermaton. è Pharm. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Sem. 4 frigidor. maj minor. sem. asparagi, pimpinellæ, ocimi, petroselini, granor. halicacabi ana* ʒ ij. *milij sol. succi gi, cyrrh. ana* ʒ iij. *cinnamomi, macis ana* ʒ j. *sacchari albi aq. aliquæ solvi octuplum. F. Electuarium s. a.*

Theriaca Londinensis è Pharmac. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *C. C. Limæ derasi* ʒ ij. *sem. citri, oxalidis, pæoniæ, ocimi ana* ʒ j. *scordij, corallinæ ana* ʒ vj. *rad angelicæ, tormentillæ, pæoniæ, folior. dictamni, baccar. juniperi, lauri ana* ʒ ß. *flor. calendulæ, caryophyllor anthos, summitat. hyperici, nucis moschatæ, croci ana* ʒ iij. *rad. gentianæ, zedoariæ, zingiberis, macis, myrrhæ, folior. scabiosæ, succisæ, cardui bened ana* ʒ ij. *caryophyllor. opij ana* ʒ j. *vini canarini generosi q. s. Mellis despumati triplum. M. s. a.*

ELECTVARIA PVRGANTIA.

¶ 1. *Diasarum Fernelij.*

℞. Syrup. menth.
violar. ana. *unc.* VIII.

Coquantur in mellis crassitiem, sub finem subducto igne insperge; Radicis peponis arefactæ.

Seminum raphani & urticæ maceratorum in Aq. rosarum, arefactorum, & tritorum ana *unc.* I.

Rad. asar. contritæ & cretæ ʒ ij.

Cinamom.

Sem. fœnic. ana ʒ iij.

Confice in Electuarium liquidum.

Vires. *Omnis generis humores circa ventriculum & præcordia exuberantes, vomitione educit, non continuato, sed ex intervallis facto impetu, seni atque prægnanti tutum ac facile.*

Dosis ʒ iij. vel unc. ß. ex aqua hordei vel ex mulsa.

HOFMAN. *Diasarum Fernelij.*) Hoc nullam meretur animadversionem quoad compositionem.

¶ 2. *Electuarium ♁ ale Crollij.*

℞. Vitri ♁ correct. per Acet. dist. *vid. lib.* 3.
Theriac. Androm. ana ʒ ij.
Nuc. moschat.
Mastich.
Cort. arant.
Corall. rubr. præp. ana ʒ ij.
Caryophyllor.
Sem. Fœnic.
Coriandr. præp. ana ʒ ij.

Pulverisentur optimè & commiscentur, F. Massa pilularum, cum miva cydoniorum, q. s.

Vires. *Purgat minori violentiâ, quàm vitrum ac inprimis per secessum.*

Dosis debiliori, pilula una magnitudine pisi, fortiori duæ.

HOFMAN. *Electuarium Antimoniale Crollij.*) Hoc ob vitrum Antimonij licèt Acet. dist. correctum suspectum est, nec boni Medici remedium, dum vi suâ colliquativâ χύμ & χύμ humores summâ violentiâ & ventriculi sæpè subversione educit.

¶ 3. *Electuarium de Tamarindis. D. D. Georg. Horst.*

℞. Fol. sen. s. s. ʒ v.
Cinamom. opt. ʒ vj.
Sem. fœnicul. ʒ j.
Vini malvat. opt. ℔ iij.

Semel ebulliant, postea in loco calido per ♂ ♄ digerantur vase clauso. F. deinde colatura cum expressione, qua extrahatur pulpæ passul. min. & major. ana ʒ iv. ß. Extractæ massæ per setaceum adde pulpæ Tamarind. Elect. diaprun. s. lenitivi an. ʒ iij. crem. Tart. ʒ ij. ol. Nucis mosch. still. ϑ j. anis. ϑ ß.

M. F. Electuarium.

Vires. *Purgat leniter serosos bilioso sque humores.*

Dosis ʒ j. circiter.

Electuarium seu conserva de Cassia D. D. DONZELLI.

℞. *Liquiritiæ* ʒ ij. *sem. malvæ, melon. citrulli, cucumer. anguriæ ana* ʒ j. *capillor. vener.* m j *F. decoctio in* ℔ vj. *aq. malvæ stillatitiæ. Colaturam coque cum Sacch. albi* ℔ iij *illique circiter perfectè cocta immisce, pulpæ cassiæ* ℔ ij *pulpæ tamarindor.* ʒ vj. *Coquantur in formam electuarij, aromatizandi cinnamomi acuti pulverati* ʒ j.

Confert hoc Electuarium in repurgandis renibus ab omnibus impuritatibus ibi aggestis; confert iisdem in ardore urinæ ut & generibus. Dos ʒ j. *manè per plures dies continuos, superbibendo aquæ capillor. vener. vel anguriæ parum.*

Electuarium Cholagogum sive Diaprunum D. D. FRANCISCI DE LE BOE SYLVII.

℞. *Pulpæ prunor. acido dulc.* ʒ x. *cremor. tartari, scammon. opt. ana* ʒ ij *Rhabarbari electi* ʒ x. *cinnam. acuti* ʒ ß. *santali citrini* ʒ ß *sacch. clarificati* ʒ xvj. M. F. *s. a. Electuarium.*

Dos. à ʒ iij *ad* ʒ ß. *Dissolvi potest quantitate sufficiente, aq. convenientis, atque sic exhiberi.*

Electuarium hydragogum ejusdem.

℞. *Baccar. juniperi in aq. coctarum, expressarum & ad pulpæ consistentiam redactarum, pulpæ tamarindor. ana* ʒ iiij. *rad. jalappæ* ʒ i ß. *Scammonij electi* ʒ j. *cinnamomi acuti, sem. fœnic. dulc. ana* ʒ ij. *sacch. clarificati* ʒ x. *M. F. s. a. Electuarium.*

Hujus dos. in adultis à ʒ iij. *ad* ʒ ß. *blandum, efficax nec ingratum existit medicamentum. Potest aq. conveniente, petroselini, fœniculi, aliave dissolvi & potionis formâ exhiberi, aut per se assumi ac deglutiri.*

CAPVT

CAPVT LII.

De Elixyriis.

HOFMAN. *De Elixiriis.*) Hæc sunt liquores balsamici spirituosis medicamentosis effluviis mediante infusione & digestione imprægnati, conveniunt cum tincturis liquidioris consistentiæ.

¶ Elixir in officinis est liquor spirituosus, facultatibus præcellentibus, mediante infusione imprægnatus. Hinc convenit ut plurimum cum Tincturis liquidis.

Modum parandi singula ferè suum obtinent.

Usitatiora sunt:
Elixyr Alliatum. N. 1.
Citri. 2.
Camphoræ 3.
Hysterícum & Antepilepticum S. Closs. 4.
Epilepticum Ant. Freyen. *5.*
Crolly. 6.
Cratonis. 7.
Iuniperinum, vid. lib. 4.
Pestilentiale. 8.
Nephriticum. 9.
Elixyr Proprietatis, 10.
Syncopticum. 11.
Uterinum Croll. 12.
Vitæ Matthiol. Augusti.
majus Quercet. 13.
minus Querc. 14.

1. *Elixyr alliatum.*

℞. Allior. expurgat. N. xx.

Contundantur, Alemb. imponantur: affunde Spir. Vini rectif. ad 4. digit. eminent. destilla ex MB. per cohobia, semper nova allia addendo, in ultima destillatione adde Camphoræ in petia ligatæ collo Alembici appensæ ʒ j. destilla ut prius, habebis præstantissimum Elixyr alliatum.

Vires. *Magni præservativi locum habet in peste, quovis mane cochlear. unum, vel per se, vel cum aq. still. Card. bened. aut Veronic. assumptum.*

Vid. Deodatum in path.

HOFMAN. *Elixyr alliatum.*) Hoc ratione simplicis suæ præparationis laudem meretur, modo quoad ejus usum observetur, ne in capitis imbecillitate & oculorum affectibus exhibeatur, ob salia acris alliati meteorismum.

¶ 2. *Elixyr Citri.*

℞. Cortic. citr. recent. ab albicante medulla separator. ℔ iij.

Spir. Vini non rectif. ℔ xij.

Macerentur aliquamdiu, postea destillentur per vesicam cum refrigeratorio, donec phlegma stillare incipiat.

Huic spiritui, cum pauxillo croci tincto, adde

Succ. citri purific. ℔ i ß.

Habebis Elixyr citri.

N. *Sennertus addit quoque Aquam rosarum* ℔ i ß. *in qua solutæ Sacchar. cand.* ʒ x.

Vires. *Elegans est cordiale & antidotus contra pestem & aëris contagia.*

Dosis cochl. 1. singulis auroris, jejuno ventriculo, nisi Epatis calidior temperies, vel capitis imbecillitas prohibeant, eo enim casu, satiato ventriculo melius confert. Tenzel. in exegesi.

HOFMAN. *Elixyr Citri.*) Hoc deficientium additione & abundantium subtractione corrigi potest. Fortius fit & jucundius addito oleo rec. destillato Citri Spiritui Citri alkoholisato nupto, & Spiritu rosarum ambrato cum Sacchari candi momento, & succi Citri exclusione.

¶ 3. *Elixyr Camphoræ, s. Spir. Vini, Camphoratus, Aq. pestilentialis Hartmanni.*

℞. Spir. Vini opt. ℔ j.

Camphor. select. (tempore Æstivo) ʒ vij. ℈ j. (Hyemali) ʒ x. ℈ ij. M. incisa prius camphora; & statim solvetur sine Igne, appende in nodulo croc. or. ℈ ß. fiet Spir. Vini aurei coloris. Serva in vitro benè clauso.

Vires. *Utilissimus est in peste, tam præservando, quam curando.*

N. Poterit itidem adhuc semel destillari. Hartman. in pract. loc. de peste.

Elixir Cephalicum ex D. D. ROLFINCIO.

℞. *Rad. pæoniæ non decortic angelicæ, palmæ Christi, valerianæ, acori veri, tormentillæ, doronici, ligni sancti, rhodii, buxi ana* ʒ ij. *folior. rorijmar. majoranæ, salviæ, ana m. ß. flor. tilior. convall. primulæ veris, pæoniæ ana m. ß. rosar. rubr. m* ¼, *succini, rasuræ cranii humani, visci querni ana* ʒ j. *rasuræ cornu alcis, C. C. ana* ʒ j ß. *sem. pæoniæ, fœniculi, ocimi basil. ana* ʒ j. *anacard. No. vj. spir. vini ad eminentiam spithamæ unius, vitrioli super cinnabarin Antimonii rectificati* ʒ iij. *Sal. com. Tartari albi* ʒ ß. *Stent in digestione per octiduum. Colaturæ expressæ adde syr. flor. pæoniæ* ℔ ¼. *Stent iterum in digestione bene permista in vitro. F. Elixir.*

Cerebri affectibus à frigida causa exortis singulariter prodest. Dos. ℈ j. ʒ ß. gr. x. xij *in liquore convenienti.*

¶ 4. *Elixir hystericum & antepilepticum.*

℞. Rad. pæon. ʒ j.
acor. ver.
visc. querc. ana ʒ j.
sem. pæon. ʒ ß.
santal. rubr. ʒ ij.
flor. nymph. alb.
Lavend.
Ros. rubr.
papav. errat. ana. Mß.
camph. ℈ ij.
extracti opii puriss. ʒ ij.
castor. per Spir. Vini ʒ j.
spiritus sang. humani, vel cervini ʒ xij.
Vitrioli volatilis ʒ j.

Igne menstruo digerantur in diplomate, coletur liquor per chartam ferveturque.

Dos. junioribus à gutt. vj. ad ℈ ß. adultis ad ℈ j. in vino, jusculis, aq. stillat. tam in paroxysmo quam diebus aliquot ante Novilunium. Idem Elixyr valet adversus hemicraniam, Cephalæam, vertiginem per aliquot dies continuos sumptum, purgato tamen antea corpore.

HOFMAN. *Elixir Hystericum & antepilepticum.*) Hoc suo etiam non caret encomio, ex Spiritu enim sanguinis humani vel cervini optimè rectificato vel etiam Vrina. salibus suis volatilibus urinosis imprægnatis alias cum Sp. Vitrioli volatili mixtus & combinatus egregius Spiritus antepilepticus conficitur, qui ab Autore allatis speciebus per digestionem in diplomate exaltatus: majores acquirit vires in dictis affectibus. Compendiosiori tamen via hoc modo elaborari potest:

Recip. Spirit. ant-epileptic. CL. Hartmann. ℔ j.
Extract. radic. pæon. ʒ ij.
acori veri
visc. q. ana ʒ iij.
opii correct. ʒ ij.
Ess. castor. ʒ iij.
Ol. camphor. ʒ ß.
lavendul. ℈ ij
M. stent in digestione f. Elixir.

¶ 5. *Elixyr Epilepticum D. D.* Freyen.

℞. Spirit. Corall.
Tart. ana ʒ ij. ʒ ij.
Sal. com. cran. human. volat.
sang. human. volat.

Succin.

Succin. volatil. ana. ℈j.
M. ſtent in digeſtione, ☌ (14.) ſervetur in vitro benè clauſo.
Doſis guttulæ aliquot.

HOFMAN. *Elixyr Epilepticum D. D. Freyen.*) Spiritus corallorum, ut non Ens omitti, & ejus vicem ſupplere poteſt Spiritus Salis Tartari volatilis cum reliquis Salibus volatilibus.

¶ *6. Elixyr. Epilepticum Crollii.*
℞. Vitriolum ad flavedinem calcinatum; imbibe Spir. Vini ut f. maſſa.
℞. Hujus maſſæ ℔ i ß.
Raſur. cranij human.
Viſc. Quercin.
Vngul. alcis.
Granor. Pœon. ana ℥ j.
Omnia ſcindantur & tundantur, poſtea mixta deſtillentur per Retortam gradatim.
Hujus egreſſi liquoris ℔ j. rectificetur in MB. ſupra.
Caſtorei.
Spec. Diamoſc, dulc. ana. ℥ß.
Anacardin. (fruct.) ʒvi.
Poſtea adde Vini ℔ iv.
Sal. Pœon. ʒj.
Liquor. ſalis perlar.
Liquor. ſalis corall. ana. ʒ j.
Ol. aniſ.
Succin. ana. ℈ij.
M. & digere in MB. per menſem.
Doſis cochl. ſ. vel integrum in aqua pœon. & ſimili, continuando dies (9.)

HOFMAN. *Elixir Epilepticum Crollii.*) Hoc non ſapit accuratam compoſitionem Medico chymico dignam; cur enim Spiritus vini ante rectificationem in MB. ſuprà prædictas ſpecies egreſſo liquori addi poſſit? Sal pœoniæ, liquor ſalis perlarum, ſalis corallorum, aniles fabulæ ſunt, hiſce excluſis Sal ſuccini volatile cum ejus oleo rectificato melius ſurrogantur.

¶ *7. Elixyr antepilepticum Cratonis.*
℞. Ciner. cornic. ex nido extract. Turtur.
Cran. human. calc. ana ℥ij.
Gran. Tiliæ autumno collect. ℥ij.
Stercor. leonin. ℥ß.
Affunde Spir. Vini ad eminent. digit. 3. extrahe ſ. a. ex fæcibus calcinatis elixivia ſal, addeque extractionibus. Poſtea adde vini maluatici tantundem (cum Spir. Vini) ſacchar. candi unc. iv.
Doſis cochl. ſ. ad i.

HOFMAN. *Elixyr Ant-Epilepticum Cratonis.*) Bonus *Crato* hic excuſandus eſt, ut qui parum in chymicis laboribus verſatus ſit, ex cineribus cornicum, cranio humano calcinato nihil ſalis fixi extrahi poteſt, quid ergo virtutis ant-epilepticæ ab hiſce erit expectandum? Hiſce melius ſubſtituitur Spiritus ſtercoris leonis ſale ſuo volatili ſatis dives tanquam fortiſſimus hujus Morbi Hercules pavcis Medicis adhuc cognitus.
N. ELIXYR cephalicum & epilepticum vid. in theſaur. pharmaceutic. annexo ſect. VIII. n. I. II. III.

¶ *8. Elixyr peſtilentiale.*
℞. 1. Flor. Sulph. ℥ iij.
Ol. Iuniper. (bacc.) rectificat an. ℥ viii.
Succin. rectific. ℥ ij.
Digerantur ut fiat ſolutio florum.
℞. 2. Theriacæ Androm. ℔ j.
F. Extractio cum Spir. Vini optimo, abſtrahe Spir. Vini.
℞. 3. Rad. Emul. c.
Angelic.
Baccar. Iunip. ana. ℥ iij.
Extrahatur Tinctura cum eodem ſpiritu, abſtrahaturque iterum Spir. Vini. Miſce jam extractum hoc cum extracto Theriacæ, ac affunde olea illa eſſentificata, prius tamen filtrata, circula omnia ſimul lentiſſimo calore.

Vires. *Secretum eſt, quod in peſte & morbis epidemiis ad miraculum operari ſolet, tam præſervando quam per ſudorem contagium expellendo.*
Doſis in præſervatione guttulæ aliquot, in curatione à ℈ j. ad ℈ ij. in vino aceto-roſaceo, aqua ſcordii, vel aliquo liquore appropriato. Croll.

HOFMAN. *Elixir Peſtilentiale*) Hoc prout hic deſcribitur, minus concinnum eſt, extracta enim & olea non facile ſe invicem uniunt, unde præcipitantur; Et ipſe Crollius in Laudani præparatione fatetur, quia olea, inquiens, deſtillata difficulter extracto miſcentur, & ſemper ſupernatare ſolent, omnibus oleis in vitro prius mixtis aliquot guttæ ſpiritus vini affundi ſolent & diligenter commiſceri, ita invicem uniuntur, & poſteà facile permiſcentur toti compoſitioni. Sequenti autem modo melius procedit.
Recip. Spiritus juniperi alkoliſati q. v. impregna ol. d. ſuccini. & ol. d. juniperin. rectificatiſſ. quantum imbibere velit, prius ſuprà ſi. Sulphuris digeſtis.
Eſſentiæ ex ſpeciebus Theriacalibus extract. ol. deſtill. ſuccini Citri &c. q. ſ. impregnatis. M. & circula omnia lentiſſimo calore.
N. Aliud ELIXYR alexipharmacum vid. in theſaur. pharmaceutic. ſect. IX. n. XVIII.

Elixir anti hypochondriacum, ſpleneticum, hepaticum, & antiſcorbuticum ex D. D. ROLFINCIO.

℞. *Folior agerati corymbiferi cum floribus flavis, chamædryos, ammoniæ, hepaticæ cæruleæ, albæ, ceterach veri lingua cervinæ, ſiſymbrii, chanthos fumariæ, cochleariæ, naſturtii æquatici, ſedi muralis an. man. j. rad. dictamni albi rhabarbari, monachor. acori veri, ſiſymbrii, ſcorzoneræ, polipodii, ſarſaparilla ana ℥ j. cortic. rad. capparum, tamariſci, mediani fraxini ana. ℥ j. ſem. geniſtæ, aniſi, ſeniculi ana ℥ j. flor. geniſtæ, hepaticæ cæruleæ & albæ, contuſi min. ana. p. x. hyperici, ſambuci ana mß ligni ſancti raſpati ℥ iij. Conciſis, contuſis & ſale Tartari cum radicibus rhabarbari benevine accuratè miſto, ad fundatur ſpir. vini q. ſ. Stent in digeſtione, Tactus ſpir. effundatur. Novus reaffundatur. Conjunctis omnes exhalent leniter, reſiduum ſervetur ad uſum. Exaltari poteſt addito Sp. Vitrioli, Tartari camphorato, theriacali ana. q. v.*
Viſceribus languentibus in dictis affectibus medetur. Doſ. ℈ j. ℔ß in juſculo, cereviſia, vino, vel aqua alia ad propriata.

¶ *9. Elixyr Nephriticum.*
℞. Baccar. myrtillor.
Heder.
Alkekeng.
Iuniper. ana ℈ ij.
Herb. Adianthi.
Veronic.
Ruſc. ana p. i.
Rad. Cyper.
Pimpinell.
Ononid. ana ℥ß.
Succ. Limon. ʒ ij.
Fl. Geniſt.
Bugloſſ.
Sem. Melon.
Cucurbit. ana ʒ j.
Nucl. avellanar. c. pellib. N. iv.
Spir. Vini rectific. q. ſ.
F. infuſio in cella ſubterranea.
Vires. *Prodeſt nephriticis ac calculoſis, calculum atterendo & expellendo.*
Doſ. coch. ſ. vel i.

HOFMAN. *Elixir Nephriticum.*) Ab hoc parum ſolamen nephritici & calculoſi habebunt expectandum, licet enim aliquid ex bacc. myrtillorum, heder. alkekeng. juniper. & reliquis lithontripticis per nudam infuſionem extrahatur, tamenhæc non ſufficit, & quid ex Semin. Melon. cucurbit. Nucl. avellan. imprimis oleoſis elici poterit, ſucco in primis etiam limonum ſpiritus vinivim extrahentem obtundente. Ideoque Emulſio facta ex dictis ſeminibus & nucleis cum aq. vel ſpirit. heder. alkekeng. juniper. veronic. ononid. &c. melius reſpondebit voto.

Elixir

Elixir aliud Nephriticum ex D. D. ROLFINCIO.

℞. *Baccar. iuniperi* ʒ iij. *hederæ arboreæ* ʒ j. *alkekengi seu solani vesicarii* ʒ j ß. *sem. cynosbati, lithospermi ana* ʒ j. *rad. saxifragiæ albæ tuberosæ, pimpinellæ, ononidis, raphani rusticani ana* ʒ j. *fragorum maturor. seminib. turgentium* ʒ ij. *ligni nephritici veri quod aquam cæruleo colore inficit* ʒ j. *folior. hederæ terrestris, veronicæ, virgæ aureæ, ana m. ij. flor. meliloti, camæmeli ana m ß. Spir. è fecibus vini q. s. Spir. salis* ʒ ij. *In digestione stent per dies & noctes iij. tinctus & essentia imprægnatus Spir. servatur ad usum, exaltari potest Spir. salis com. Vitrioli.*

Viribus pollet arenulas renum, seu tartarum fecalem fluidum & coagulatum resolventi, in actu præservationis sumptum. Dos. ϑß. ϑj. ʒß. *in liquore convenient.*

§ 10. *Elixyr proprietatis.*

Elixyr hoc desumptum est ex Paracelso Archidox. libr. 8. num. 6. ubi omisso menstruo, (origine ut loquitur) ♃. Myrrh. Aloëpat. Croc. ana circulat. in arena lenissimo calore per menses duos, dein elicit oleum per Alemb. idque cum anatico pondere circulati (vide de extractis) per mensem circulat. Menstruum illud omissum varias opiniones peperit, unde & diversi processus, inter quos tamen usitatissimus est hic Crollianus.

♃. Myrrh. Alexandr.
Aloës Epatic.
Croc. Orient. vel Ungar. ana. ʒ iv.

Pulverisata humecta Spir. Vini alcoholisato; hinc affunde Ol. Sulph. p. c. ad emin. digit. 2. 3. extrahe que tincturam ac decanta. Relictæ materiæ affunde Spir. Vini, & extrahe, decantaque. Tandem quæ restant fæces, destillationi submitte, destillatumque prioribus adde.

N. *Elixyr hoc, si aliquamdiu digestioni commiseris, gratius fit sapore, atque efficacius operatione.*

Vires. *Partium est tenuium, calefacit & exiccat, à putredine conservat, sudorem ciet, proficuus ejus usus est in morbis malignis, hypochondriacis, uterinis, stomachi cruditate atque inde appetitu imminuto. Extrinsecus mundificat valde vulnera sordida.*

Dosis à gutt. viij. ad xij. & plures. Croll.

HOFMAN. *Elixir proprietatis.*) Hoc ex *Paracelso* desumptum est, *Archidox Libr. 8. num. 6.* ubi omisso menstruo recipit Myrrham, aloen, crocum ana &c. Verum hoc juxta descriptum *Paracelsi* non succedit. vid. *Nobiliss. Helmont. in Arbore vitæ p. 635.* Sabticuit scilicet Paracelsus additamentum liquoris alkaheſt, cum quo tota Materia mox solvitur per totum, & succedit Medicamen juxta illius descriptionem. Sed & ipsius *Helmontii* descriptio suis non caret scrupulis, nisi enim aliter procedas, hac ratione species non solùm comburentur, sed & de aloe & totâ balsamicâ myrrhæ essentiâ parum elevabitur, ut ipse l. c. de *Paracelsi* descripto ominatur. vid. descriptionem *HELMONTII* p. 418. Vnde *Excell. D. IOHANNES LANGELOT Archiater Serenissi. Ducis Regentis* modum præparandi hujus ELIXYRII Helmontianum imitatur, non autem in formâ siccâ, sed liquorem quendam ex Sale Tartari volatili confectum speciebus maritat & beneficio digestionis perficit. Nos simplici hujus ELIXYRII parandi modo contenti sequenti ratione componimus:

Recip. Myrrh. Al. aloës epatic. Croc. Or. ana ʒ iv. pulverisatis affunde spiritū vini optimi Spiritu sulphur. vel Vitrioli aut Salis rectificatissimi aciduli tantū ut ad transversum digitum emineat, postmodum vase optimè clauso pone per 8. ♂ ♌ in digestionē, his elapsis superadde novum spiritum vini dictis spiritib. acidis gravidum & acquires optimum *ELIXYR PROPRIETATIS*, ut nullâ opus sit relictæ materiæ extractione, nec restantium secum destillatione. Hoc dictum *ELIXYR* quantò diutius digestioni fuerit commissum, tantò gratius etiam erit sapore, odore, colore & operatione. Ut Aloës, Myrrha mumiam custodit à putrefiendi aptitudine, sic & dictum *ELIXYR* Corpus humanum ab omni putredinis labe vendicat. *CL. HELMONT. in tr. Arcana Paracelsi* p. 626.

Alia Elixyria proprietatis vid. in thesaur. annexo sect. IX. num. VIII. D. D. G. M. IX. X. D. F. F. XI. A. S.

§ 11. *Elixyr Syncopticum S. Cl.*

♃. Aq. florum trium cordial.
Calend.
Lilii convall.
Roris solis an. ʒ iv.
Succi limon. deputat. ℔ i.
Aq. ros. quart. tres.
Meliss. ℔ ß.
Florum tunic. ʒ iij.

M. in matracio magno & inde in nodulis Antidoti Orvietanæ (cap. 51. descript.) ʒ ß.

Confect. de hyacinth.
Alkerm.
Diambr. an. ʒ ij.
Croci Oriental. ʒ vi.
Camph. ʒ ß.
Cort. citr. cond. raspat. ℔ ß.
Sacch. cand. in aceto.
ros. solut. ʒ iv.

Omnia in matracio sigilleatur luto tenáci, stent in ventre equino per 15. ♂, deinde in MB. destillentur admiscendo sub finem ϑ iv. pulv. diambr.

Hoc remedium mira præstat adversus febres syncopales, Apoplexiam morbosque subitaneos. Dos. cochl. ij. paulò ante paßum, sed præmissis generalioribus ad plethoram vacuandam.

HOFMAN. *Elixyr Syncopticum S. CL.*) In hoc non opus esset tanta ingredientium supervacaneorum ac inutilium congerie, quæ extractionem ex confect. &c. addito succo limonum potius impediunt, quàm accelerant; Nec minus inconveniens etiam destillatio in MB. licet digestio præcesserit, videtur, dum multum virtutis in remanentibus fecibus relinquitur. Ideoque sola infusio sufficeret cum paucioribus speciebus, ut Ambrâ, Moscho, Cortic. Citri. Croco, camphoræ pauxillo, in spirit. lil. convall. rosar. Meliss. Fl. tunic. facta, addito in fine Sacchar. cand. in acet. rosar. s. q. solut.

§ 12. *Elixyr Uterinum.*

♃. Castor. ℔ ß.
Croci ʒ ij.

Extrahe tincturas scilicet cujusque seorsim cum Spir. Vini, abstrahe ad remanentiam extractorum, quibus mixtis adde.

Extr. artemis. ʒ vi.
Sal. matr. perlar. ʒ j.
Ol. stillat. angelic.
anis.
succin. ana. ʒ ij.

Digerantur mixta omnia per ♂ 8.

Dosis hujus Elixyris ϑ j. *vel* ϑ ij. *ingruente paroxysmo qualicunque hysterico, tunc illico sanantur, provocato sudore. Quod si singulis mensibus appetentibus menstruis æquali dosi utantur, non verterentur morbi. Croll.*

HOFMAN. *Elixyr uterinum.*) Hoc si juxtè præscriptum modum præparetur, admodum spissum & ad internum usum inhabile fiet, imò & virtus castorei per spiritus vini abstractionem admodum exhaurietur; Ideoque præstabit seq. embolo juxta *CL. Zwelferi* ductum in Elixir liquidum redigere.

Recip. Castorei ʒ iij.
Croci Or. ʒ j
Spiritus vini alkohol. lib. j

stent in digestione vase clauso per ♂ ♌ aliquot: postea in MB. destillando Spiritus evocetur, cui statim junge.

ol. d. angelic.
succini ana ʒ j ß.

quo facto mixtura seorsim servetur. Deindè ex residuo castorco & Croico fiat cum spiritu vini extractum crassum, quod de novo unciis tribus spiritus vini rectificatissimi una cum unciis duabus extracti artemisiæ nonnihil dilutum superiori Spiritui olei permixto addatur. Quæ artificiosè ita mixta stent in digestione

per 7. ☌ ☽, tandem colentur filtrentur. N. alia Elixyria uterina vid. in thesauro pharmaceutico sect. IX. n. XIII. seq.

¶ 13. *Elixyr vitæ majus Quercetan.*

℞. Rad. Zedoar.
Angelic.
Gentian.
Valerian.
Tormentill.
Scorzoner.
Galang.
Lign. Aloës.
Santal. citr. ana. ℥ iij.
Fol. Melisf.
Menth. rubr.
Majoran. Basilic.
Hyssop.
Thym.
Fol. Chamæpit.
Chamædr. ana. M ß.
Gran. Laur.
Iuniper.
Corr. Limon.
Arantior. sicc.
Sem. Pœon.
Sesel.
Aneth.
Fœnic.
Anis.
Citri.
Card. bened. ana. ℥ ij.
Caryophyllor.
Cinamom.
Macis.
Zingib.
Cubebar.
Cardamom.
Piper. long.
rot.
Spic. nard. ana. ℥ ij.
Benzoini.
Myrrh.
Olibban.
Succin.
Mastich. ana ℥ VI.
Fl. Rorismar.
Salv.
Pœon.
Stœchad.
Calendul.
Lavendul.
Hyperic.
Centaur. min.
Betonic.
Lil. convall.
Tiliæ ana p. ij.
Cichor.
Rosar. rubr.
Bugloss. ana. p. I.
Mellis optimi.
Sacchar. alb. ana. ℔ I.
Aquæ vitæ optimè rectificatæ ℔ X.

Digerantur s.a. ☌ (8.10.) vase Hermet. clauso. Hinc f. expressio quæ destilletur, (ponendo in rostrum mosch. 3ß. ambr. gris. croc. ana 3 j.) igne initio gradus I. & extillabit Aq. clara, quam collige seorsim: dein auge Ign. ad gr. 2. & prodibunt spiritus nebulosi. Tandem Ign. adhibe fortiorem ut extillet oleum, & maneat in fundo materia sicca, nec tamen perfectè arida, ne empyreuma extillatum sapiat. Ex hac residua materia extrahe tincturam s.a. cum Aq. illa priori clarissima & effunde. Demum misce tres illos liquores, ac destilla denuò per gradus ut prius, singulis seorsim susceptis. Ex materia in utraque destillatione residua, postquam incinerata fuerit, elice Sal. com. beneficio Aq. illius clariss. primo extillatæ, eamque Aquam sale imbutam misce cum spiritu & oleo ac circula.

Vires. *Hujus Elixyris ineffabiles sunt virtutes ad curandas & præcavendas Vertigines, Epilepsias, Apoplexias, Paralyses, Manias, Melancholias, Asthmata, Syncopes, Lypothymias stomachi, & aliarum partium debilitates, cachexias, hystericas passiones, & alia id genus summa & deploranda symptomata.*

Dosis, guttula aliquot in Aqua vel decocto conveniente.

N. *Hic Quercetani processus non sine causa à Chimiatro celeberrimo, Friderico* Greiffen *correctius est, quam correctionem Quercetano Redivivo insevi.*

14. *Elixyr vitæ minus ejusdem Quercet.*

℞. Rad. Gentian.
Centaur. min. ana ℥ iij.
Galang.
Cinamom.
Macis.
Caryophyllor. ana ℥ j.
Flor. Salv.
Rorismar. ana p. ij.
Vini albi generos. ℔ VI.

Macerentur in MB. ☌ ☽ (8.) dein exprimantur fortiter. Expressio destilletur per Alemb. in cinere ad siccitatem. Residuæ materiæ extrahe tincturam cum Aqua illa destillata, s.a. Postmodum incinera materias relictas & elice sal cum Aq. card. benedict. vel simili (vel & fontana) sal inspissatum & purificatum adde tincturæ superiori & circula.

Vires. *Specificum est remedium ad omnes cachexias stomachi, capitisque imbecillitates.*

Dosis cochlear. ¼.

HOFMAN. *Elixir Vitæ majus & minus Quercetani.*) Prioris ob tot & tantarum rerum inter se pugnantium inutilem ridiculam congestionem & ineptam compositionem, vide chymiatri celeberrimi Friderici Vriesten correctionem, Quercetano Redivivo insertam. Posterius seu Minus transeat.

N. ELIXIR vitæ pectorale DVC. SAXON. vid. in thesaur. pharmaceutic. annexo sect. IX. n. VI. Et ELIXYR vitæ rubeum D. D. R. n. VII.

Elixir Vterinum ex DD. ROLFINCIO

℞. *Folior. calamenthi, artemisiæ ana, matricariæ, pulegii ana m j. rad. bryoniæ, rubiæ tinctor. Zedoariæ, dictamni albi, imperatoriæ florentinæ ana ℥ ij cinnamomi, anthophyllor. nucis moschatæ, Zinziberis, cardamomi, baccar. lauri ana ℥ j. cortic. citri, aurantior. ana ℥ ij, granor. paradisi ℥ ß. semaniss ℥ ß. acini caryophyllati ℥ iij. Incisa, contusis, gr. modo infunde in spir. vini q. s. adde sal. Tartari ℥ ß, fient in digestione coletur liquor servetur ad usum.*

Intemperies frigidas uteri & partium genitalium emendat; menstruantes menses admonet officij & matricis suffocationem corrigit. Dos. ℈ j ℥ j. in vehiculo conveniente.

CAPVT LIII.

De Emplastris, Ceratis & Dropacibus.

HOFMAN.) Exigua est differentia inter *Emplastra & Cerata.* Illa solidiora, hæc molliora sunt; Emplastrorum vitia emplastica est, quasi dicas infarciens, dum enim Emplastrum parti imponitur, cutis meatus ob substantiæ visciditatem videtur occludere, halitusos retinendo spiritus & calorem partis coercendo; interim tamen ipsius virtus non otiosa subsistit, sed calor partis excitato varios effectus pro variâ ipsius facultate producit, unde Emplastrum glutinatorium, ecphracticum, epispasticum, sarcoticum &c. *CERATA* ab EMPLASTRIS non nisi consistentiâ differunt, illa molliora & tractabiliora, hæc autem paulo solidiora & duriora sunt. *DROPACES* sunt Emplastra à pice nomen & substantiam sortita.

¶ Cerata [cerota,] nihil ferè ab Emplastris differunt, nisi quòd paulò sint molliora & tractabiliora, adeoque non rarò inter se confunduntur.

Fiunt ex rebus pinguibus, oleis videlicet, resinis [quæ faciunt ut cuti tenaciùs adhæreant] axungiis, medullis, gummatis iisque cerâ q. s. susceptis, additisque nonnunquam & pulveribus.

Modus fiendi.

℞. Liquabilia, fundeque ad ignem, hinc immisce sensim pulveres, agitaque continuo donec refrigescant.

N. 1. *Proportio ceræ ad olea est* ¼. ½. *ad resinas* ½ 1.

N. 2. *Proportio pulverum ad olea est* ½.

N. 3. *Gummata addenda si qua purganda prius fuerint ac solvenda in aceto similive liquore aqueo, vel si alias humor aqueus (acetum, decoctum, succus, mucilago) addendus fuerit, cum oleis initio tantisper solvantur illa vel liquor coquendus erit, donec planè exhalarit.*

HOFMAN. *Gummata addenda &c.*) Gummata etiam in vino solvi & diluta emplastris commisceri possunt, etiam in terebinthina

binthinâ ratione consistentiæ optimè solvuntur. quæ paulo mollior indè evadit, ut in diachylo composito videmus.

¶ Emplastra modo fiunt eodem.

1. Funditur cera cum oleo, hinc admiscentur resinæ, adipes, gummata, ut similiter liquescant, tandem subducto igne admiscentur pulveres, continuoque agitantur, donec refrigescant.

N. 1. *Antequam plane refrixerint, malaxari solent aqua frigida, inque cylindros s. magdaleones redigi.*

N. 2. *Si lithargyrium addendum sit, primùm id in oleo erit coquendum.*

N. 3. *Proportio exactè definiri nequit, recipiuntur tamen ferè ad aridorum ℥ j. olei, pinguedinis vel mellis ℥ iij. ceræ ℔ i. resinarum ℥ viij.*

HOFMAN. *Proportio exactè definiri nequit*)ratio, quia resina, terebinthina, gummata, olea &c. modo justo liquidiora, modo solidiora, modo crassiora sunt. Imò Emplastra etiam sunt minus dura, duriora & durissima. Unde Petrus Morellus Method. præscrib. formul. remedior. libr. 2. sect. 1. cap. 11. pro olei ℥ j. ad Emplastrum minus durum pulver. ℥ ß. ceræ ℥ j. ad durius pulverum ℥ vj. Ceræ ℥ i ß ad durissimum pulverum ℥ vj. vel ℥ j. Ceræ ℥ ij. sumit. Pro cerati autem præparatione ad olei. ℥ j. pulverum ℥ j. ℥ ß. Ceræ ℥ ß. Cap. 10. recipit.

¶ N. 4. *Loco ceræ alia nonnunquam recipiuntur, e. gr. laudanum & simil.*

Cerota usitatiora sunt

Cerotum è Betonica.
Capitale.
Cerine Ctesiphontis.
Diachalciteos.
Diapalma.
de Galbano, s. matricale.
Infrigidans Galeni
Oesypi
Diapiper
ex pelle arietina
pro Hernioſis.
Isis.
Sacrum s. Diadictamnum, s. Emplastrum diadictam.
Santalinum
Sparadrappum Vigonis.
Stomachale.

Emplastra usitatiora sunt:

Emplastrum
Album Coctum, *Aug.*
Apostolicum, A.
Arthriticum, N. 1.
Asclepiadis, *Weck.*
Barbarum majus, *Weck.*
minus. *Dissaldeus in Cordum.*
Basilicum majus, Aug. Weck.
minus, A.
è lapide calaminari, Zeltenpflaſter / Emplâtre de la pierre Calaminaire, *Cicatrizing or skinning Playster.* Pleyſter om te droogen en de wonde met vellte decken. A.
Cephalicum, 2.
Ceroneum, A.
de Cerussa, *Renod.*
Diachylon. simpl. s. album A.
compositum. s. empl. de mucilaginibus, A.
magnum, A.
parvum, A.
cum gummis, A.
Citrinum, A.
de crusta panis, A.
Diaphoreticum, 3.
Divinum, Renod. Weck.
Febrifugum, 4.
ad Fonticulos, F. F. 5.
ad fracturas ossium, Ren.
de tribus farinis, Weck.
Gryscum è lapide calaminari, A.
Gummatum Paracels. 6.
ad Herniam. 7.
ad Hydropem, A.
de Janua, Ren.
Ischiadicum
Isis flavum. *Dissaldeus in Cordum.*
de baccis Lauri, A.
Mastichinum. Renod.
Magneticum, 8.
de Melilloto, A.
de Minio, A.
Mundificativum, 9.
Nervinum, A.
Nigrum sticticum, A.
Norimbergense.
Oppodeldoch, 10. 11.
Oxycroceum commun. A.
Vigonis. A.
Diaphœnicum calidum, A.
frigidum, A.
è ranis, Vigonis, Renod. cum & sine Mercurio.
de Rhabarbaro, A.
Saturninum. 12.
ad Scyrrhos. 13.
Sparadrap. Renod.
de stercore canis, Vigonis.
Weck.
Spleneticum, 14. 15.
Sticticum, 16.
Stomachicum. Weck. aliter habet Renod.
ad strumas.
Diasulphur, 17.
Tetrapharmacum, A.
Triapharmacum, A.
de Tacamahac. 18.
ad Tophos. 19.
Viride, Cord. Weck.
Vesicatorium, 20.
Filii Zachariæ, A.
Dropaces, 21.

1. *Emplastrum Arthriticum F. F.*

℞. Emplastr. Diachyli. magn. ℥ vi.
Oxycroc.
Diapalm. ana ℥ ij.
Medull. cervin.
Axung. Ursin. ana ℥ i ß.
Tacamahac. in vino dissolut. ℥ ij.

M. F. s. a. Emplastrum, quod oleo vulpino malaxetur.

Vires. *Doloribus arthriticis maximè proficuum est, lenit, discutit, resolvit.*

HOFMAN. *Emplastrum Arthriticum F. F.*)Si vice Diachyli Magni, quod alias elisione ex Dispensatoriis dignum judicatur, emplastrum de minio vigonis ritè præparatum substituerem, majoris præstantiæ hoc emplastrum arthriticum foret in adsignato symptomate leniendo N. Alia anti-arthritica & anti-podagrica vid. in thesaur. pharmaceutic. sect. 2. num. XIII. XIV. seq.

Emplastrum Arthriticum Sereniſſimi Iohannis Caſimiri Poloniæ & Sueciæ Regis, ex D. SCHULTZIO, in Miſcellan. curioſ. Germanorum.

℞. *Olei olivar.* ℔ j. *Lithargyrii ſubtiliſſ. pulverati* ℔ ß. *Decoque in patella ad nigredinem in forma ceroti admodum tractivi, adde pulver. rad. conſol. maj.* ℥ iij. *Super lento igne miſta ebulliant. Dein* ℞. *Boli arm. ſubtilit. pulv. ceræ, reſinæ ana* ℥ iij. *Liquefac iterum in patella & adde farinæ fabar.* ℥ ij. *mumiæ tragac. pulv. ana* ℥ ß. *Agitentur bene baculo, quoad frigeſcant & f. Emplaſtrum ſ. a.*

Emplastrum aliud arthriticum Sereniſſimi cujuſdam Regis Daniæ, ex eodem, ibidem.

℞. *Picis navalis* ʒ vj. *reſinæ vulgar. colophoniæ ana* ℥ ß. *ceræ citrinæ* ℥ v. *olei ſcorpion.* ℥ i ß. *terebinthinæ venetæ* ℥ ij. *pulver. ſuccini, myrrhæ, maſtiches ana* ℥ ß. *ſulphuris* ℥ i ß. *M. F. ſ. a. Emplaſtrum.*

Emplastrum aliud ad idem ex eodem.

℞. *Olei comm.* ℥ iiij *ſmegmat. veneti* ʒ v. *minij, ceruſſæ ana* ℥ ij. *camphoræ* ℈ j. *aluminis* ℈ ß. *M. coq. ſ. a. & F. maſſa pro Emplaſtro.*

Emplastrum Carminans DD. FRANCISCI DE LE BOE SYLVII.

℞. *Gummi galbani, bdellij, ammoniaci ana* ℥ ß. *thuris maſculi, myrrhæ rubeæ ana* ʒ ij. *opij thebaici* ʒ j. *Diſſolve in aceto ſquillino iterumque inſpiſſatis, adde ceræ citrinæ, colophoniæ ana* ʒ iij. *balſami peruviani, olei philoſophor. ana* ʒ j. *olei terræ* ʒ ß. *carui ſtillat.* ℈ ß. *terebinth. venetæ q. ſ. M. F. ſ. a. Emplaſtrum.*

Hoc Emplaſtrum extendendum ſuper alutam, eamque formatam priùs ſecundum tumoris amplitudinem & figuram charta ei impoſita & diſſecta obſervandam.

Emplastrum Cæſaris è Pharmac. Colleg. Reg. Londinenſis.

℞. *Roſar. rubr.* ℥ i ß. *rad. biſtortæ, nucum cupreſſi, ſantalor. omnium, menthæ, ſem. coriandri ana* ʒ iij. *maſtiches* ℥ ß. *hypociſtidos, acaciæ, ſanguin. draconis, terræ ſigillatæ, boli veræ, coralij rubri ana* ʒ ij. *terebinthinæ aquæ plantag. lotæ* ℥ iiij. *olei roſacei* ℥ iij. *ceræ albæ* ℥ xij. *reſinæ pini* ℥ x. *picis* ℥ vj. *ſuccor. plantag. ſempervivi, telephij ana* ℥ j. *Ceræ, reſinæ, picì ſimul liquatis, adde terebinthinam & oleum, deinde hypociſti. & acaciam in dictis ſuccis diſſolutas, & tandem pulveres, ut fiat Emplaſtrum ſ. a.*

Emplastrum catagmaticum ex eadem Pharmac.

℞. *Olei roſacei* ℥ iiij. *lithargyrij auri* ℥ iij. *Coquantur ad Emplaſtri conſiſtentiam. Remotis ab igne injice ceræ flavæ recentis* ℔ j. *terebinthinæ* ℥ iij. *olei maſtichini* ℥ ij. *picis navalis* ℥ i ß. *colophoniæ* ʒ vj. *Mixta & liquata ſimul ſeorſim ſerventur.* ℞. *Rad. lymphyti maj. althææ, ligni viſci quercini, folior. plantaginis, chamæpityos, hyperici ana* M j. *Additis vini rubri & aquæ fabrorum aquis partibus, fiat decoctum mucilaginoſum ad* lib i ß *cui inſuper adde mucilaginis ſem. cydonior. extractæ cum decocto omaſorum* ℥ iij. *pulver. balauſtior. roſar. rubr. myrtillor. ana* ℥ ß. *mumiæ, ſem hyperici ana* ʒ vj. *boli armenæ, farinæ volatilis ana* ℥ i ß. *ſangu. drac. pulver.* ℥ ij. *ſucci acaciæ in decocto ariſtoloch. rot. ſoluti* ℥ ß. *Coque igne lento continuè agitando ad cataplaſmatis ſpiſſioris conſiſtentiam. Tum adjice ſuperiùs mixtum Emplaſtrum atque etiam pulv. maſtiches, thuris ana* ℥ i ß. *ſuccini præpar.* ʒ vj *factaque adhuc una vel altera ebulliitione & iugi agitatione f. ſ. a. Emplaſtrum.*

¶ 2. *Emplastrum Cephalicum. F. F.*

℞. Reſin. pin. ℥ ij.
Ladan.
Myrrh.
Maſtich. ʒ vi.
Gum. Tacamahac.
Galban.
Opopan. ana ℥ ß.
Viſc. Tiliæ. ʒ v. ℈ ij.
Sem. Pœon. mar. ʒ ij. ℈ ij.
Cubebar. ℈ iv.
Ol. Succin.
Nuciſt. ana ℥ ß.
Gummatis in aceto diſſolutis. f. ſ. a. Emplaſtrum, addendo Terebinthinæ ℥ iiß. M.

Vires. Capitis catharros exiccat, idemque corroborat, prout confert in Apoplexia, Epilepſia, & ſimilib.

HOFMAN. *Emplaſtrum cephalicum F. F.*) Hoc quoad compoſitionem & præparationem rejici nequit; Vires etiam hujus ſunt egregiæ in capitis defluxionibus. In nuchâ commodè geſtari poteſt, dum vaporum impedit adſcenſum & vellicantes humores à nervorum principio abſumit. Ad aliquot hebdomadas geſtari debet, deinde aquâ calidâ locus abluendus, & aliud applicandum.

Emplastrum de Cinnabari è Pharmac. Colleg. Reg. Londinenſis.

℞. *Cinnabaris* ℥ i ß *Euphorbij, auri pigmenti ana* ʒ ii ß. *Pulverentur ſubtiliſſ. & uniantur cum galbani colati, picis burgundiæ ana* ℥ ij ß. *emplaſtri è mucilaginibus* ℥ iij. *unguenti ægyptiaci* ℥ ß. *F. Emplaſtrum ſine coctione.*

Emplastrum è creta ex eadem Pharmac.

℞. *Ceruſſæ* ℥ iiij. *cretæ* ℥ i ß. *axungiæ ſuillæ* ℥ j. *M. F. Emplaſtrum ſ. a.*

Emplastrum è Cymino ex eadem Pharmac.

℞. *Sem. cymini, baccar. lauri, ceræ citrinæ ana* lib j. *reſinæ picì* lib. ij. *communis* lib. iij. *olei anethini* lib. ß. *M F. Emplaſtrum.*

¶ 3. *Emplastrum Diaphoreticum.*

℞. Ceræ. citrin. ℥ xvi.
Bdell. pulver. ℥ v.
Colophon.
Pic. naval. ana ℥ iv.
Succin. citrin. ℥ iij.
G. Ammoniac. ℥ ij.
F. Emplaſtrum. ſ. a. malaxando cum Ol. ovorum.

Vires. Diſcutit, ſeroſam humiditatem elicit & abſumit.

Uſus eſt præcipuè in Iſchiatica, inumeſcentia pedum, & ſimil.

HOFMAN. *Emplaſtrum Diaphoreticum.*) Hoc in defluxionibus etiam ad muſculoſas partes ſummè utile expertus ſui; potest etiam commodius ſolum ex cera, ſuccino & Gumm. Ammoniaco præparari.

Emplastrum Anglis Flos unguentorum dictum è Pharmac. Colleg. Reg Londinenſis.

℞. *Reſinæ, reſinæ pini, ceræ citrinæ, ſevi arvilli, ana* lib. ß. *olibani* ℥ iij. *terebinthinæ* ℥ ii ß. *myrrhæ, maſtiches ana* ℥ j *camphoræ* ʒ ij. *vini albi* lib. ß. *Coque in Emplaſtrum.*

¶ 4. *Emplastrum Febrifugum Sirobelbergeri.*

℞. Terebinth. cypr. opt. ℥ i ß. liquefcat in vale cupreo ſuper Ign. moderato; huic injice.

Araneor. Vivar. in hypocauſtis vel locis mundis captar. N. xv.

Miſceantur & agitentur cum piſtillo ligneo, uſque dum color Terebinthinæ fiat cinereus & vix aliquid de araneis deprehendatur: Tum iterum repefactæ mixturæ adde

Telar. aranearum mundarum quantum prædictæ araneæ texêre, vel harum loco adhuc 19. araneas mediocres: iterum fortiter agitentur: Interea etiam immiſcendo.

Aſphalti opt. pulveriſat. &
*. albiſſ. ana ℥ i ß.

Terantur uſque dum refrigeſcat materia & acquirat conſiſtentiam Emplaſtri nigerrimi. Reponantur per 14. ♂ tandem rurſus ad Ign. molleſcat, & manibus oleo febrifugo inunctis malaxetur modicè.

Uſus. Formentur inde Emplaſtra inſtar ℔. Thaleri, quæ auro vel argento obducta, corioque tecta, imponantur pulſibus utriuſque carpi horâ unâ ante paroxyſmum.

xysmum, relinquendo per 9. ℴ. Tunc eadem hora in profluentem aquam projiciantur.

N. *Oleum febrifugum vide c. 27.*

Emplastrum hoc est de quo Strobelbergerus introductionem typis expressam omissâ descriptione Anno 1626. divulgavit: descriptionem itaque transmisit mihi Clariss. D. D. Iohan. Christoph. Eisenmenger. *Physicus Ord. Imperialis Heilbrunnensis, amicus meus integerrimus, cujus verba, ne de genuina descriptione dubites, hic subjungo. Ea sunt: Hanc descriptionem mihi communicavit illustriss. Comitis Caroli à* Wolckenstein *(qui non solum à quartana hujus beneficio liberatus, sed & 100. Thaleris, à D. Strobelbergero emit:) Frater Adamus Comes à* Wolckenstein. *p. 1. Ord. Teuton. Commendator in Heilbrunn.*

HOFMAN. *Emplastrum Febrifugum Strobelbergeri.)* Hoc Emplastrum in paroxysmo febrili tertianæ intermittentis abigendo plurimum sæpè profuisse, attestari possum. Hujus rationem vid. in *Willisio de febrib.* Methodica tamen cura posteà non omittenda est, ut causa occasionalis, removeatur & recidiva præcaveatur. N. varia Emplastra anti-febrilia vid. in thesaur. pharmaceutic. sect. x. n. x. & xi. seq.

¶ 5. *Emplastrum ad Fontinellas. F. F.*

℞. Cerus.
Lithargyr. ana ℥ vi.
Ol. Rosar. ℔ j.
Aq. Rosar. ℥ viij.
Coque l. Ign. in fine adde ceræ alb. ℥ iij.
F. s. a. Emplastrum.
Vires. *Arcet inflammationem.*

Emplastrum ad Ganglia ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. & folior. recent. bardanæ, cicutæ, levistici, angelicæ, cucumeris agrestis, scrofulariæ, filipendulæ, illecebræ, graiolæ, chelidonii maj. ana ℥ j ß. Purgata & diligenter contusa omnia, in succorum cicutæ & chelidonii maj. ana* lib. ij *ß. lento igne coquantur ad tertiæ partis consumptionem, deinde colentur & fortiter exprimantur; expresso verò cum olei lumbricorum* lib. iiij. *& lythargyri auri* lib. ij. *ex arte coquatur, assiduè movendo spatulâ ligneâ, ad emplastri spissitatem; in illis deinde liquefiant, ceræ citrinæ, picis albæ ana* lib. j. *terebinthinæ, styracis liquidæ ana* lib. *ß. ab igne remotis permisceantur, galbani, ammoniaci, bdellii, opopanacis, sagapeni, aceto scillitico solutorum, trajectorum, spissatorum & portione emplastri seorsim priùs exceptorum ana ℥ ij. deinde addantur pulveres sequentes permixti.*

℞. *Rad. Iridis florent. sigilli beatæ Mariæ, cyclaminis, coronæ imperialis & serpentariæ, sem. angelicæ, paoniæ mar. nasturtii. Euphorbii, olibani, mastiches, tacamahacæ odoratæ, sulphuris vivi ana ℥ j ß. cassiæ ℥ ß. F. v. a. Emplastrum.*

Vix emplastrum aliquod reperiatur quod magis conferat in digerendis & resolvendis omnigenis materiebus sub cutem præter naturam aggestis, præcipuè frigidis vixque resolubilibus: quales sunt, Pani, Scrofulæ, Nodi, Ulcera callosa.

Emplastrum aliud ad idem ex eodem.

℞. *Gummi ammoniaci, galbani, opopanacis, sagapeni aceto solutorum colatorum & spissatorum, myrrhæ electæ subtiliter pulveratæ ana ℥ iij. olei laurini, spir. vini ana ℥ j. sulphuris vivi, salis armoniaci vitrioli romani ana ℥ ß. euphorbii ℥ ij. F. e. a. Emplastrum.*

Etiamsi hoc Emplastrum è multò paucioribus componatur quàm quod præcessit, attamen admodum efficax est in iisdem effectibus producendis.

¶ 6. *Emplastrum Gummatum Paracelsi.*

℞. Gum. Serapin.
Bdell.
Opopanac.
Galban. ana ℥ j.
Solve in Acet. cola, colaturæ adde
Mastic.
Thur. masc. ana ℥ iij.
Ceræ alb. ad pondus omnium.
F. Emplastrum.

Vires. *Mundificat vulnera & consolidat, discutit tumores.*

7. *Emplastrum ad quamvis herniam excepta hydrocele.*

℞ Exuvias anguillarum non salitas & in aq. calcis lotas, coque in lixivio donec crassescant & F. instar glutinis, quod effunde super marmor.

℞. Hujus glutinis trajecti ℥ iv.
adde
Lapidis hæmatit.
Sacchari Saturni.
Iov. usti an. ℥ iij.
Gumm. ammon. in Acet. acerr. solut. & cum ol. Myrrh. confusi ℥ iij.

M. Omnia in fictili super Cinet. lentos; ut coëant in massam Empl. tenuis, extendatur super alutam. Hoc gluten adeò tenax est ad hernias glutinandas, imò, ad solutum peritonæum, ut omne aliud impar sit, superponendo levissimum subligaculum & diætam congruam observando.

Emplastrum contrà Herniam carnosam ex D. D. DONZELLO.

℞. *Olei philosophorum ℥ vj. opopanacis, galbani, bdellii ana ℥ iij. Liquefiant omnia super igne lento, dein adde farinæ fabarum ℥ iij pulv. ficuum sicc. No. iiij. camphoræ, rutæ ana ℥ j. F. e. a. Emplastrum.*

Hoc emplastrum maturat aut resolvit herniam carnosam & impedit quò minùs recidivam patiatur ex affectus, atque in tota operatione sua dolores minimè creat.

¶ 8. *Emplastrum magneticum.*

℞. Gumm. Serapin.
Ammoniac.
Galban. ana ℥ iij.
Solve in Acet. cola & inspissa.
Hinc
℞. Terebinth. laric.
Ceræ ana. ℥ ß.
Liquefac ad ignem, atque subducto igne admisce exactè gummi.
&
Ol. Succini ℥ ij.
atque tandem
Lapid. seu magnetis arsenicalis.
℥ iij.
Terræ Vitrioli ℥ j.
F. Emplastrum ac malaxa cum Ol. Scorpionum.

Vires. *Ulceribus aut carbunculis pestilentialibus applicatum subitò rumpit, venenum ex imo instar magnetis potenter attrahit, nec apertum ulcus coire patitur, ante perfectam extractionem omnis venenositatis. Hartmann. in Pract.*

N. *Lapidem s. magner. Arsenic. Vide in Lapidibus.*

HOFMAN. *Emplastrum Magneticum.)* Hujus descriptio ex *CL. Hartmanni Practic.* desumpta est & variat cum Angeli Salæ compositione, illa tres drachmas ana gummatum in aceto s. solutorum, olei succini duas drachmas, Magnetis arsenicalis tantum drachmas tres & terræ Vitrioli drachmam unam recipit; Hæc autem Angeli Salæ gummatum ana ℥ iij. in aceto scillitico solutorum, Magnetis arsenicalis ℥ iij. olei succini ℥ ij. & Terræ Vitrioli ℥ j. &c. substituit. Hujus ultimæ compositionis animadversiones vide *CL. Zwelfferi animadvers. in Pharmacop. Augustan.* p. 377. & harum examen *Pharmacop. Augustan. Restitut. Luc. Schræck.* p. m. 377. Turpe est doctori, cùm culpa redarguit illum. In *Ternario Bezoardicorum Angel.* Sal. alia reperitur descriptio p. m. 70. ubi loco Terræ Vitrioli rad. aron. sumuntur. Hoc Emplastrum licet aliàs excellenti & specificâ polleat virtute ad foràs eliciendum venenum & virus in pus convertendum in ulceribus aut carbunculis pestilentialibus, tamen in quartanâ non solùm è regione lienis impositum admodum proficuum expertus fui, verùm

verùm etiam in iliacâ passione ab incarceratione intestinorum in scrotum ex herniâ; gloriantur plerique Italorum in suis lectionibus hunc in modum; Domini mei, hoc notate benè, hoc meum est inventum. Possum ego cum Deo & rei veritate gloriari hoc Emplastrum contrà iliacam passionem ex herniâ adhibendum à me prius esse casu quodam inventum, atque hoc est, cujus in *tract. meo de Method. med.* pèr exempla ab hoc restituta mentionem feci, prout & hactenus etiam in uteri dislocatione non sine salutari effectu deprehendi.

Emplastrum de Marcassita D. D. DONZELLI.

℞. *Gummi ammoniaci* ʒ iij. *galbani, opopanacis, sagapeni ana* ʒ j. *lapidis marcassitæ præparati* ʒ iij. *diachyli mag.* ʒ vj. *olei chamæmelini* ʒ ij. *M. F. s.a. Emplastrum.*

Hoc Emplastrum resolvit & maturat omnes tumores duros, etiam schirrosos, cum eventu minimè fallaci.

Emplastrum miraculosum ex D. D. SCHULTZIO in Miscell. curios. German.

℞. *Cerussæ opt.* lib. ij. *camphoræ* ʒ ij. *lithargyrii* lib. *ß. baccar. lauri* ʒ *ß. olei olivar. recentiss.* lib. iiij *minii* lib. *ß. saponis veneti* ʒ iiij. *Omnia pulverizata & commixta decoque cum oleo olivar. ad densitatem, & effunde super aquam fontanam frigidam, f. s. a. magdaleones in loco opaco asservandi.*

Hoc emplastrum temperatissimum ad varia ulcera & vulnera optimum est, & sine omni sordities ubivis applicari potest. Addit DD. Schultzius se novisse qui ad erysipelata eo feliciter sunt usi, imprimis autem ejus usum expertum esse in variis tumoribus, arthritide, podagra atque fonticulis.

Emplastrum MHTPOПPOПTΩTIKONè Pharm. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Mastiches* ʒ i ß. *galbani puriores in vino rubro soluti & colati* ʒ vj. *terebinthinæ cypriæ* ʒ ij. *nucum cupressi, gallarum ana* ʒ i ß. *olei nucis moschatæ per expressionem* ʒ j. *moschi gr.* ii ß. *picis ex navibus vetustis derasæ* ʒ ii ß. *Contundantur leviter pix, galbanum, terebinthina & mastiche, cum pistillo & mortario calido, sub finem miscendo oleum nucis moschatæ; tum demum paulatim adjiciantur pulveres & moschus super marmore cum modico olei mastichini dissolutus, & post exactam mistionem, fiat Emplastrum.*

¶ 2. *Emplastrum mundificativum.*

℔. Ceræ ℔. i.
Resin. alb. ʒ iv.
Terebinth. latic. ʒ j.
Ol. bufonum.
Scorpion. ana ʒ ij.
Styrac. liquid. ʒ vi.
Suc. chelidon. expr. ʒ iv.
Aristoloch. rot. ʒ ß.
Gumm. ammoniac in Acet. solut. & inspissat. ʒ ij.
Myrrh.
Sarcocoll. ana ʒ j.
F. s. a. Emplastrum.

Vires. *Mundificat vulnera venenata ac fistulosa. Hartman. in Pract.*

10. *Emplastrum Oppodeldoch, secundum Fel. Wurtz.*

℔. Ceræ Virgin. ℔ ij.
Terebinth. ℔. i.
Ol. commun. ʒ iv.

His liquefactis adde
Succi Chelidon.
Fol. querc.
Alchimill.
Veronic. ana ʒ i ß.

Coque ad consumptionem humiditatis, dein admisce
Gumm. cum Acet. depurat. & inspissat.
Ammoniac.
Galban.
Opopan. ana ʒ vi.
Colophon. ʒ i ß.
Succin. ʒ ß.
Mastich.
Myrrh.
Oliban.
Sarcocoll.

Omnibus benè mixtis & paululum refrigeratis adde agitando.
L. Hæmatit. Præparat. ʒ i ß.
Croc. ♂ ʒ ij.
♀. ʒ j.
Tut. præparat. ʒ iij.
Lap. calaminar. ʒ x.

Tandem in fine admisce
Terræ Vitrioli edulcoratæ q. s.
ad colorem brunnum, i. e. purpureum conciliandum.
F. Emplastrum.

Eadem vires ac applicationem cum stictico Crollij obtinet.

N. *Terebinthinam addere præstat ante pulveres.*

HOFMAN. *Emplastrum Oppodeldoch secundum Fel. Würtz.* in hoc etiam nihil singulare occurrit, quod animadversione indigeat. Edulcoratio terræ vitrioli non absurda est, cùm sæpe Sale suo corrosivo, quod per destillationem ignis vehementia non satis expulit, adhuc abundet, quo non necessarium non est, virtutem emplastri adstrictivam & consolidativam impediens.

¶ 11. *Emplastrum Oppodeldoch Paracelsi.*

℔. Gumm. Galban.
Opopan.
Ammoniac.
Bdell. ana ʒ j.

Macerentur per ♂ (8. vel plures) in Acet. dist. cola & inspissa ad consistent. mellis: Dein.

℔. Lithargyr. pulv. ℔. ß. (alii ℔. i ß.)
Ol. commun. ℔ i ß.

Coque lento Ign. continuò agitando, donec brunnum sive spadiceum colorem acquirat: hinc adde
Ceræ ℔. i.

Qua liquefacta, immisce etiam superiora gummata, & paulò post,
Ol. Laurin. ʒ iij.

Move diligentissimè, donec nimirum omnia exactissimè fuerint mixta, remove ab igne, adde
Croc. ♂.
Mum. transmar.
Magnet. præparat.
Magist. corall. alb.
rubror. ana. ʒ ß.

[Magisteria hæc possent omitti.]
Lapid. calamin. præp.
Myrrh. rubr.
Thur. Masc.
Mastich.
Rad. aristoloch. rot. an. ʒ ij.

His pulveris. infunde pedetentim in liquefactum Emplastrum, omnia exactè miscendo.
Postremò,
℔. Balsam. succin. ʒ j. (ol. crassioris.)
O. laurin. ʒ j.
Terebinth. ʒ ß.

M. & liquefac. seorsim; solve in eodem.
Camphoræ ʒ ij.
& tandem Croc. or. ʒ ß.

Solutionem hanc seorsim factam, cum Emplastro calido misce exactissimè, ut fiat Emplastrum, quod malaxa oleo hypericonis.

Vires. *Curat omnia vulnera, punctim & casim inflicta sine omni pure, Excrescentiam carnis impedi-*

ejus tantum, quantum opus est producendo, Ulcera antiqua priùs mundificata similiter curat.

N. *Si fortius desiderat & ad sanandæ quævis æstiomena & corrodentia ulcera proficuum.*

℞. Croci metallor.

Colchotar.

Mercurii per se præcipit. ana q. v.

M. pulverisando, atque pulveris hujus ʒß. misce adliquefacti Emplastri ʒß. superaddendo aliquid Terebinthinæ. *Hartm. in Croll. & in Practica.*

HOFMAN. *Emplastrum Oppodeldoch Paracelsi.*) in hoc emplastro licet Magisteria corallor. alb. & rubr. plane omittantur, nihil refert, ejus enim vires inde non diminuentur; Et quoad magnetem, hic non additur, ob vim suam attractivam, sed potiùs ut virtute suâ siccante, quemadmodum crocus martis, hæmatites, &c. vim Emplastri augeat.

Si fortius desideras.) Sed colchotar debet esse probè sale suo vitriolico liberatus, ne Mercurius Præcipitatus degeneret & liberati naturam induat.

Emplastrum ad Punctionem equini pedis ex D. CHARRAZ.

℞. *Ceræ citrinæ* ʒ viij. *picis albæ, gummi elemni, terebinthinæ veneta ana* ʒ iiij. *cinnabaris vulgaris subtilissimè pulveratæ, sanguinis draconis, aristolochiæ longæ & rotundæ ana* ʒß. *F. ex arte Emplastrum.*

Hoc Emplastrum tutum & exploratum est remedium pro equino pedi clavo inflicta punctione, dummodo recens sit. Usus autem hic est. Retegitur foramen punctione effectum in illudque calidè infunditur tantillum emplastri descripti, super igne lento in cochleari ferreo liquefacti, vulsulque equo solea inducitur quo eandem præstet operam quam minimè punctus præstitisset.

Emplastrum sine pari è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Olibani, bdellii, styracis gummosæ, ana* ʒ ij. *ammoniaci, galbani ana* ʒ j ß. *picis navalis* ʒ vj. *medullæ cervinæ, adipis gallinæ, anseris ana* ʒ ij. *sulphuris vivi lacte loti, hermodactylorum pulver. ana* ʒ j ß. *Solvantur gummi in vino albo tenui, & cum olei rosacei completi partibus duabus, olei ovorum parte una, atque olei terebinthinæ modico, F. Emplastrum s. a.*

Emplastrum de Sandyce ex eadem Pharmac.

℞. *Olei ex pedibus vervecinis aut bubulis, lini ana* lib j. *plumbi albi, minii ana* ʒ viij. *resinæ, ceræ flavæ ana* ʒ iiij. *camphoræ unc. ß. M. F. Emplastrum s. a.*

¶ 12. *Emplastrum Saturninum expertum à S. Closs.*

℞ Albi plumbi ʒ iv.

Cretæ albiss. ʒß.

Myrrh. rubr. ʒ ij.

Amalgamatis ex part. ij. Mercur. & parte unâ Saturni, ʒ vj.

Axung. verris q. s. ad formandum Emplastrum in mortario calido.

Vires: *Ulcera callosa & maligna, imò pessima, unâ solâ admotione curat, abluendo ea primo (si sordida sint) aquâ dissolutionis lapidis Salutis Crollii, mox Empl. in alutâ sat. spissè extensum admoveatur Ulceri, & si opus sit Emplastro Diachalciteos contineatur, superinductâ fasciâ lineâ (Gallicè felin,) satis strictâ, neque removeatur ante 15. ♂.*

13. *Emplastrum ad Scirrhos S. Clossai.*

℞. Gumm. carann.

Tacamahac. an. ʒ j.

Ammon.

Galban. an. ʒ ij.

Liquentur in aceto & per linteum colentur, deinde admisce.

Ol. liliorum alb. ℔ ß.

Axung. taxi ʒ ij. M. & adde

Cinnab. mineral. vel aquilæ alb. dulcificat. ʒ ij.

Redige ad formam Emplastri & adjunge,

Litharg. subtiliter pulveris. ʒ ij.

Rad. elleb. nigr.

Bryon. an. ʒ ij. M.

Hoc Empl. omnes tumores contumaciissimos & crudos vel suppurat in partibus suppurabilibus, vel ex toto resolvit, si flatus prædominentur.

Emplastrum ad scrofulas ex D. CHARRAZ.

℞. *Massæ emplastri, de cicuta* ʒ viij. *gummi elemni purissimi* ʒ ij. *mercurii præcipitati rubri* ʒ ij ß. *simul misceantur in Emplastrum.*

Hoc emplastrum utilissimum est in resolvendis, mundificandis & sanandis scrofulis.

Emplastrum Sicyonium è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Rad. cucumeris asinini* ʒ iij *sulphuris vivi, sem. cymini ana* ʒ ij. *euphorbii* ʒ j ß. *Fiat omnium pulvis subtilissimus, qui leni igne incorporetur cum picis burgund.* unc. xxviij. *spatha jugiter agitando, sub finem adde, unguentide artanita* unc. iij. *F. Emplastrum s. a.*

¶ 14. *Emplastrum Spleneticum de Cicuta, F. F.*

℞. Cicut. cum toto incisæ & pulveris. ʒ ix.

Succ. express. ejusdem ʒ iv.

Ol. cappar. ʒ xviii.

Irini ʒ vi.

Misce, digereque in MB. per ♂ 4. dein coque. Hinc colentur cum forti expressione.

In hac dissolve:

Ceræ novæ ʒ iv ß.

Gumm. ammoniac. in succ.

cicut. sol. ʒ ß.

M. F. Emplastrum.

Vires. *Lienem obstructum aperit, roborat, duritiem emollit, &c. sed & ruborem inducit.*

Emplastrum de Cicuta alterius Compositionis ex D. CHARRAZ.

℞. *Olei sambuci* ℔ ij. *succi cicutæ* lib. j ß. *lythargirii auri* lib. j. *coquantur simul igne lento ad humoris consumptionem & emplastri spissitatem, assiduè movendo spatulâ lignea, deinde addatur succi cicutæ ad mitiginem inspissati* ℔ ß. *lentoque igne iterum coquantur ad humoris integram fere consumptionem, illisque postea jungatur gummi ammoniaci aceto scilliitico, soluti, tracti & lento igne spissati* lib. j. *& postquam igne lentissimo humoris superflui maxima pars consumpta fuerit, refrigeratum emplastrum in usus servetur.*

¶ 15. *Aliud Empl. Spleneticum Foresti, Ceratum de Ammoniaco dictum.*

℞. Ammoniac. in Acet. dissol. ʒ j.

Ung. Dialth.

Empl. de melilot. an. ʒß.

Furfur. frument. cribrat.

Pulv. rad. Bryon.

Ireos ana ʒß.

Pingued. anat.

Anser.

Gallin. an. ʒ iij.

Bdellii

Galban. ʒ i ß.

Ol. irin. an. ʒ i ß.

Bulliant leniter in mucilaginibus sem. lini & fœnugr. ana q. s. & ut in formam debitam cerati coëant, adde Ceræ ʒß.

Terebinth. &

Resin. pini ana ʒ i ß.

F. Emplastr.

Vires. *Plurimum emollit & resolvit duritiem scirrhosam, eoque nomine arcanum Foresto fuit. Obs. 20. 12.*

HOFMAN. *Aliud Empl. Splenericum Foresti, ceratum de Ammoniaco dictum.*) In hujus præparatione observandum, ne bdellium unà cum ammoniaco & galbano in aceto solvatur, sed in aquâ vel etiam pulverisatum emplastro admisceatur, quia gummi mucilaginosum est, & in aquâ resolubile.

Emplastrum ΣΤΕΦΑΝΙΑΙΟΝ è Pharm. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Labdani, ℥ ß. styracis calamitæ colati, gummi juniperi ana ʒ ij. succini, terebinthinæ cypriæ ana ʒ j. corallii rubri, mastiches ana ʒ ß. flor. salviæ, rosar. rubr. rad. irid. florent. ana ℈ j. resinæ aq. rosaceæ lotæ ℥ ß. Resina, ladanum, gummi juniperi & terebinthina in mortario calido leviter contundantur s. a. cum pistillo calido (vini rubri guttulas aliquot adspergendo) donec coaluisse videantur: tum demum pulveres vicissim immittantur, ut diligenti agitatione continuè facta ex omnibus exactè mistis fiat Emplastrum.*

¶ 16. *Emplastrum Stibicum Crollii.*

℔. Minii.
Lap. calaminar. ana ℔ ß.
Lithargyr. auri & arg. ana ʒ iij.
Ol. Lini.
Olivar. ana ℔ i ß.
Laurin. ℔ ß.
Ceræ.
Colophoniæ an. ℔ j.
Vernicis.
Terebinth. ana ℔ ß.
Gumm. Opopanac.
Galban.
Serapin.
Ammoniac.
Bdellii ana ʒ iij.
Carabe citrin.
Oliban.
Myrrh. Alexandr.
Aloës epat.
Aristoloch. long.
rotund. ana ʒ j.
Mum. transmarin.
Magnetis.
Hæmatit. ana ʒ i ß.
Corall. albor.
rubeor.
Matr. perlar.
Sanguin. Draconis.
Terræ medicat. Strigens.
Vitriol. alb. ana ʒ j.
Fl. Antimon.
Croc. ♂ ana ʒ ij.
Camphor. ʒ j.

1. Gummata solvantur & depurentur solvendo in aceto, exprimendo & rursum inspissando.

Præter Bdellium.

N. *Dosis potest augeri propter feces abjiciendas.*

2. Oleo lini & olivarum admisceatur Lithargyrium utrumque, coquendo & agitando, donec oleum coloretur, postea addatur lapis calaminaris, & paulò post, minium. Coquantur ad sufficientiam (horas duas) cujus proba est, si supra unguem gutta concrescat & condensetur.

3. Tandem addatur circa finem Vernix, Oleum Lauri, cera, colophonia; omnibus benè mixtis & liquefactis affunde successivè gummata liquefacta, diligentique agitatione misce, idque calore lentissimo (cave ne bulliat) postea admisce pulveres: ultimo Camphora resoluta in oleo Iuniperino addatur.

N. *Si forte nimis durum esset, addatur adhuc aliquid ceræ & colophoniæ. (præstat terebinthina) Proba justa decoctionis hæc est; guttulæ aliquot frigescant, (in aquam scilicet frigidam stillatæ, vel supra tabulam metallicam,) hæ refrigeratæ si digitis adhæserint nimis molles, signum est imperfectæ coctionis, coquatur igitur ulterius ut durescat. Tum affunde infrigidam, ac malaxa benè [hor. 3. vel 4.] manibus inunctis oleo ex chamæmelin. rosar. juniper. lumbricor. hypericon. ana q. v. mixto.*

Vires. *Prodest contra inveterata ulcera & vulnera recentia, consolidando, mundificando, putredinem arcendo. Maturescere facit apostemata cuncta.*

HOFMAN. *Emplastrum stibicum Crollii.*) Si in hoc Emplastro Lithargyrium aur. & argent. in anatica portione cum Minio & lapid. calaminar. addatur efficacius fuerit. Bdellium deindè etiam in aquâ solvendum. Et tertiò Vitriolum album dissolutum addi & cum lithargyrio, minio & oleis ad Emplastri consistentiam coqui debet.

¶ 17. *Emplastrum Diasulphur. Rulandi.*

℔. Balsam. Sulph. Ruland. ʒ iij.
Ceræ ʒ ß.
Colophon. ʒ iij.
Myrrhæ ad pondus omnium.

Omnibus præter myrrham liquefactis & bene commixtis inspergatur myrrha subtilissimè trita, lentoque Ign. coquantur, [¼. horæ] semper agitando. Hinc ab igne remove, agitaque donec refrigescant.

Vires. *Curat omnis generis ulcera, Sennert. Instit.*

18. *Emplastrum stomachicum de Tacamahaca.*

℔. Tacamahac. ʒ iij.
Storac. ʒ j.
Ambari momentum.

F. Emplastr. cum oleo aliquo appropriato, v. g. mastich. &c.

Vires. *Emplastrum est stomacho longe utilissimum, siquidem roborat, & appetitum ciet, concoctionem juvat, & flatus discutit. Monard.*

Emplastrum Tonsoris è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Picis siccæ ℔ ij. cera ℔ j. resinæ pini ℔ ß farinæ fænugræci, psyllii rad. chamæleontis nigri vel bryoniæ ana ℥ iiij. sem. cumini tenuissimè triti ℥ ij. F. s. a. Emplastrum.*

¶ 19. *Emplastrum ad Tophos & gummata Venerea S. Closs.*

℔. Empl. Opodeldoch Penoti aut Croll. rec. Cinnab. vulgar. aut Antim. an. part. æqual. Malaxentur simul cum pauxillo gumm. guajac. & ex aluta nodis admoveantur.

20. *Emplastrum Vesicatorium, Clariss. D. D. Petri de Spina, pro usu F. F.*

℔. Cantharid. sine alis & cap. ʒ ß.
Myrrh.
Mastich.
Camphor.
Assæ fœtid. ana. ʒ ß.
Butyr. recent.
Terebinth. lot. ana. ʒ ij.
Ol. rosar. ʒ i ß.
Ceræ ʒ j.
F. s. a. Emplastrum.

Vires. *Supra corium crassiuscule extensum hor. 8. vel 10. Vesicam excitat.*

N. *Vide idem apud Gregor. Horstium l. 4. observ. part. 1. ubi omittere suadet Assam fœtidam.*

HOFMAN. *Emplastrum Vesicatorium Clariss. D. D. Petri de Spinâ pro usu F. F.*) Hoc simpliciori & compendiosiori viâ præparari posset, solum ex cantharid. sine alis & capit. no. v. vel vj. Vng. camphorat. ʒ iij. & ol. rosar. & Terebinth. s. q. vel cerot. santalin. s. q.

¶ 21. *De Dropace.*

HOFMAN. Hic etiam ad Emplastra pertinet, & componitur ex pice, cerâ, colophon. Sulphure, bitumine, Sale comm. Nitr. euphorb. castoreo, &c. Usus est in atrophiâ partium ad sanguinis circularis motum promovendum in partibus ubi atrophia adest ex sanguine deficiente.

¶ Ad emplastra pertinent & Dropaces, qui sunt Emplastra, à pice, ut nomen, ita & substantiam sortita, licet interdum quoque malagmatis instar fiant.

Modus fiendi.

Liqua picem, addito tantillo olei, & simil. hinc immisce immiscenda materialia.

N. *Mas*

N. *Materialia sunt piper, pirethrum, rosmarinus, euphorbium, castoreum, bitumen, Sulph. salpetræ, sal commune, cinis sarmentorum.*

℞. Picis aridæ ℥ j. Olei ʒ ij. F. Dropax simplex.

℞. Picis ℥ ij. ol. citon. vel mastich. ℥ ß. M. Confert in vomitione ventriculo impositus.

℞. Picis siccæ, ceræ nov. ana. ℔ ß. axung. suillæ ℥ vj. Sulph. viv. ℥ j. Liquentur in crassitiem Emplastri.

℞. Picis, ceræ, colophon. ana ℥ iij. Sal.com. ℥ iß. bitum. ℥ j. Sulph. viv. ʒ iij. piper. euphorb. ana ʒ ij. cantharid. ʒ ß. castor. ℥ j. F. Dropax.

Vires. *Inserviunt Dropaces præcipuè membris calfaciendis, sanguini alliciendo, & consequenter atrophiæ emendandæ.*

Adhibetur calfactus, (derasis antea capillis) avelliturque antequam omnino refrigescat, iterumque calefit, & applicatur, idque toties, donec pars rubescat.

CAPVT LIV.

De Emulsionibus.

EMulsio, ab emulgendo sic dicta, est medicamentum liquidum lac colore æmulans, ex medulla fructuum, seminumve lactescentium, interveniente liquore appropriato, prolectum.

Exhibent lacteum humorem amygdalæ, sem. 4. frig. major. sem. papaver. (alb.) portulac. lactuc. card. mariæ, card. benedicti, cannabis, viol. bombacis, Napi, Aquileg. Citri, & nuclei pæon. pineæ, pistacia, persicarum nuclei.

Lacteæ substantiæ eliciendæ satisfacere poterit liquor aqueus quicunque, veruntamen quia intrinsecus emulsiones ferè sumuntur, gratos adhibere liquores fas erit. Tales sunt aquæ stillatitiæ, aqua fontana, (cum panis frustulo decocta) decoctum hordei, glycyrrhizæ, cicerum, C. C. passularum, jujubarum, & simil.

Quantitas liquoris varia est, modo major, modo minor, prout crassior, vel dilutior emulsio expetitur. Communiter autem sumitur, triplum, quadruplum ad decuplum, & ultra.

Modus fiendi.

℞. Lactescentia, quæ adhibere animus est, (excorticata si excorticari possint, ut amygd. sem. frig. maj.) pista in mortario (præstat lapideo) subinde nonnihil liquoris (ne attritu pinguescant) instillando, hinc affunde liquoris medietatem circiter, exprime per linteum. Residuum, (quia substantia lactescens vix tota vice unâ emulgetur,) contunde denuò, ac emulge cum reliquo liquore.

Usus. Per se propinari poterit, vel & aliis exhibendis inservire, ut sunt potissimum pulveres cordiales minerales, vel his similia magisteria, &c.

N. 1. *Quod si ingrata foret, dulcorari poterit Saccharo, vel rotulis, exempli gratia, manus Christi, julapio violar. rosar. vel simil.*

N. 2. *Cave, acida commisceas, quippe his substantia lactescens ad subsidendum prompta est.*

Quia emulsiones ex medicaminibus sunt, quæ facilè corrumpuntur, ex tempore ad præscriptum parari solent.

Sic fit

Lac, id est, Emulsio amygdalarum dulcium.

℞. Amygd. dulc. excorticat. ℔ ß. decoct. hordei mensur. 1. F. emulsio.

Emulsio nephrocathartica.

℞. Sem. violar. purpur. ℥ ß. vel ʒ vi. cum Aq. Veronic. F. emulsio.

Emulsio ad acrimoniam.

℞. Amygd. infus. in Aq. rosar. ℥ ij. Sem. melon. papav. alb. ana ʒ j. hordei mundi diutissimè cocti ℥ iij. F. emulsio in Aq. hord. ℔ ß. adde Iulep. ros. ℥ ij.

Emulsio expulsiva.

℞. Sem. Aquileg.
Napi an. ʒ ij.
Aq. Fumar.
Galeg.
Aquileg. ana ℥ i ß.
F. Emulsio.

Vires. *Valet ad morbillos & exanthemata expellenda.*

N. *Addi possunt pro libitu Iuleb. violat. ℥ ß. ut & pulveres appropriat. V. g. C. C. ocul. cancri, &c.*

Emulsio refrigerans.

℞. Decoct. C. C. usti, vel si alvus adstricta sit, C. C. raspat. ℔ i.
Sem. 4. frig. maj. an. ʒ iij.
Papav. alb. ʒ j.
F. Emulsio.

Vires. *Commoda est in febribus præcipuè epidemiis.*

N. *In pleuriticis affectibus soleo admiscere Aquam papav. errat. semenque Canabis seminibus illis frigidis immiscere, &c.*

Emulsiones variæ ex D. D. WEDELIO. Emulsio antiepileptica.

℞. *sem. pæon. ℥ ß. cucumer. melon. an ʒ j. amygdalar. dulc. ʒ vj. aq. flor tiliæ, cerasor. nigr. epilepticæ Langii, cichorij, scabiosæ, pæoniæ, cordialis H. S. fr. ana ℥ j. rosar. ℥ ß M. F. s. a. Emulsio. Colat. adde pulver. epilept. March. ʒ j. sacch. perlati parum.*

Emulsio purgans.

℞. *sem. carthami ʒ ij. 4. frig. maj ana ʒ ß. resinæ scammonij gr. xij. aq. acac. fumar. rosar. ana ℥ j. M. F. s. a. emulsio adde sacch. perlati parum.*

Emulsio anti-pleuritica.

℞. *sem. cardui bened. mariæ ana ʒ ij papaveris albi ʒ i ß. amygdalar. dulc. ʒ iij. v. ℥ ß. aq. papav rhaad. cardui bened. Mariæ, lactei, scorzoneræ, scabiosæ ana q. s. M. F. s. a. Emulsio. Colaturæ adde magisterij C. C. antimon. diaphor. ana ℈ ß. syr de cardui bened. parum.*

Emulsio expellens in variolis.

℞. *sem. aquilegiæ, napi, citri ana ʒ ij. pæoniæ ʒ j aq. fumariæ, card. bened. galegæ, scorzoneræ ana ℥ j. cordial. H. S. fr. ʒ vj. M. F. s. a. Emulsio. Colaturæ adde C. C. philos. ℈ j. antimon. diaphor. ℈ ß. sacch. perlati parum.*

Emulsio diuretica & nephritica.

℞. *sem. 4. frig. maj. ana ʒ ß. milij sol. genistæ ana ʒ j. violar. ʒ iij aq. petroselini, ononid. saxifrag. chærefolij ana q. s. rosar. ℥ ß M. F. s. a. Emulsio, adde magister. lapid. cancr. ʒ ß. syr. dialthææ Fern. q. s. M.*

Emulsio hypnotica in febribus ardentibus.

℞. *Amydalar. dulc. ambros. ℥ j. sem. 4. frig. maj. ana ʒ j. papaveris albi ℥ ß. aq hypnoticæ Dornerei ℥ iij. cord. H. S. frig. acaciæ, sambuci, scorzoneræ ana ℥ j rosar. ℥ ß. M. F. s. a. Emulsio, adde magisterij anod. ℈ ß. pulver. bezoard. alb ℈ j. syr. papav. simpl. q. s. M.*

Emulsio ad gonorrhœam.

℞. *sem. cannab. ℥ j. 4. frig. maj. ana ʒ j. aq. nymph. lactucæ, portulacæ, endiviæ ana q. s. M. F. s. a. Emulsio. Colaturæ adde magisterij ossis sepiæ ʒ j. syr. nymphæ q. s. M.*

Emulsio

Emulsio externa in dolore capitis.

℞. *Nucleor. persicor.* 3 vj. *papaver. albi* ʒ ß. *sem. 4. frig. maj. ana* 3 j. *aq. verbenæ* ʒ ij. *pulegij, betonicæ, poly montani, flor. tiliæ, sambuci, rosar. ana q. s. M. F. s. a. Emulsio.*

CAPVT LV.

De Errhinis.

ERrhina variis parantur formulis videl. liquoris extracti, linimenti, pulveris, &c.

Liquores tum simplices adhiberi possunt, verbi gratia, succus betæ, majoranæ, rutæ, &c. Tum compositi.

Errhini liquidi formula sit
1. Errh. Cratonis.

℞. Sem. nigell. 4. diebus in acet. ros. infus. atque pulv. 3 j.
Aq. majoran. cum succ. herbar. expr. ʒ iij. M.

Purgat caput. Crato
2. Errh. Montani.

℞. Succ. bet. recent. ʒ iij.
Aq. majora. ʒ ij.
Ol. amygd. ʒ j.
Misc. cum brodio pulli.

Vires. *Commendatur admodum ad eliciendos catarrhos per nares. Ususque eximii dicitur in tinnitu aurium.*

Errhinon in formâ pulveris
S. Clossii.

℞. Florum ptarmicæ ʒ ij.
Bethon. ʒ j.
Nicotian.
Rad. angelic. ana ʒ ii ß.
Transmittantur per setaceum,
addendo
Scobis ligni S. ʒ ij.
Cubebar. 3 j.
F. pulvis.

Vires & Dosis: *Hujus* 3 j. *attrahatur per nares ex tabulo incurvato. Evacuat per nares & os magnam muci liquidi salivaque copiam.*

Extractum Nasale. P. de Spina.

℞. Succ. recent. anagall. ʒ iij.
betæ.
nicotian. fœm. ana ʒ ij.
betonic. ʒ i ß.
Turbeth. gumm. 3 v.
Agaric. albiss. ʒ j.

Infundantur in s. q. aq. scabiosæ, digeranturque in vase clauso ☌ (8.) Hinc decantetur, abstrahaturque ad consistentiam extracti mollioris.

Vires. *Potentissimè educit pituitam, & humores salsos à capite per nares; catarrhosque ad fauces & pulmones destillantes ad nares divertit, parum naribus indistum.*

Linimenta vide infra de Unguentis.

CAPVT LVI.

De Epithematis.

EPithema etsi etymologicè omne id sonat, quod parti alicui imponitur, sive liquidum id sit; sive durum: attamen in praxi denotat recentioribus (veteribus enim malagmata, unguentaque notabat, mediæ corporis regioni accommodata) medicamentum liquidum, quod spongiâ, panno, linteo, stupâ susceptum parti alicui imponitur.

Fiunt Epithemata ex Aq. stillatitiis, succis, decoctis, emulsionibus, aliisque liquoribus convenientibus, sive solis, sive cum pulveribus, speciebus, electuariis, & similibus commixtis.

N. *Penetrationis ergo additur nonnunquam aliquid vini odoriferi, aceti, spirituum seu aquarum spiritwosarum.*

Proportio { Liquor. ℔ ß. Pulver. 3 j. ad ʒ ß. & ultra. / Vini vel spiritus 3 j. plus minus.

Adhibentur ferè tepidè, præcipuè capiti & cordi; artub. v. etiam frigidè applicari possunt.

Epithemata in officinis parata nulla extant, sed ex tempore miscentur, cujus rei gratia species certæ in promptu haberi solent.

Ut
Species pro epithemate Cordis.

Species
quibus & alias substituere licet.

Exempla erunt:
I. Epithema Cordiale.

℞. Aqu. Rosar. ʒ iv. — Corall. rubr. præparat.
Nymphææ. — Santal. citrini.
Violar. ana ʒ ij. — albi ana 3 ß.
Bugloss. — Cort. citri. ∂ j.
Meliss. ana ʒ ß. — Croc. 3 ß.
Vini alb. odorif. 3 j. — M. fiat Epithema.
Pulv. sem. acetos.

Vires. *Cordi refrigerium adfert, syncope correptum excitat, panno scarlato susceptum, cordisque regioni supide impositum.*

II. Epithema Epaticum.

℞. Aqu. portulac. — acetos.
Rosar. — Endiv. ana 3 j.
Plantag. — Troch. de camphor.
Acetos. — Santal citr. ana ∂ ij.
Intyb. ana ʒ iv. — Aceti parum.
Sem. portulac. — M. F. Epithema.

Vires. *Epatis & sanguinis æstum demulcet, & hinc sistit hæmorrhagiam narium Epati tepidi impositum.*

III. Epithema in febribus malignis.

℞. Aqu. Rosar.
Sambuc.
Lactuc.
Acet. rosat.
rutac. ana. ʒ i ß.
Spec. Diatr. Santal. 3 j.
Sal. nitr. præparat. 3 j.
Theriac. Andr. 3 i ß.
Croci ∂ ß.

M. F. Epithema, cui & tantillum camphoræ admisceri poterit.

Vires. *Carpis & fronti applicatum æstum febrilem mirum in modum, in febribus malignis præcipue mitigat, Cephalalgiam lenit, somnum conciliat.*

Epithemata varia ex D. D. WEDELIO. Epithemata in dolore capitis.

1. ℞. *Aquar. flor. persicor. sambuci, verbenæ, poly montani ana* ij *nitri anodini* 3 i M.

2. ℞. *Aq. verbenæ, sambuci, anethi, pulegij, rosar. ana* ʒ j. *rosarum*

roſarei ʒ vj. *opij in ſſ. vini ſoluti* gr. vj. *camphoræ* gr. iij. M.

3. ℞. *Nucleor. perſicor.* ʒ ſ. *ſem. papaver. albi* ʒ ij. *aq. prod. q. ſ.* M. F. Emulſio applicanda.

4. ℞. *Rad. rhod. tuct. ar. jun peri. ſem. cardui ana* ʒ ij. *flor. papaver. rhoead. roſar. lilior. convall. ana* p. ij. *ſem. hyoſc.* ʒ j. *Sal. communis. prunellæ* ʒ ß. v. ∋ ij. M. F. ſ. a. *ſacculus humectandus aq. prod. & applicandus.*

Epithema ad hæmorrhagias.

℞. *Aq. ſpermat. ran. burſæ paſtor. ſolani ana* ʒ ij. *aceti roſacei* ʒ j. *ſucci urticæ* v. *phlegmat. alum.* ʒ ß. M.

Epithema cordiale calidum.

℞. *Aq. roſar. meliſſæ, caryf. aur. cordial. H. S. ana* ʒ ß. *confection. alkermes, ſpecier. cordial. temperat. ana* ∋ j. *olei cinnamomi, caryophyllor. vel rhod. ana* gr. ij. *extracti croci* gr. iij. M.

Sacculus ad pulſus.

℞. *Specier. pro epithemate cordis, cordial. temperat. ana* ʒ j. *flor. 4. cordial. ana* p. j. *rad. Zedoar. cortic. ciuri ana* ∋ ß. M. F. *ſacculi duo vel quatuor interpaſſati.*

Epithema in menſibus immodicis.

℞. *Aq. ſpermat. ran. ſolani ana* ʒ ij. *aceti roſacei* ʒ i ß. *ſacch. ſaturni, pulv. ſperm. Crollij ana* ∋ ß. M.

CAPVT LVII.

De Extractis; ac I. *de Menſtruis.*

Extractorum campus latiſſimus eſt, fieri nimirum poſſunt ex *mineralibus, vegetabilibus ac animalibus.*

Liquor, cujus beneficio extracta fiunt, [Menſtruum vulgò dici ſolet] varius occurrit. Spiritus vini, ſpiritus juniperi, ſpiritus Mannæ mellis, ſpiritus Terebinthinæ, Vinum, Hydromel, ſerum lactis, ros majalis, uti & hujus ſpiritus, acetum deſtillatum, Aq. ſtillatitia, (ſive ex aqua fontana pluvialive, ſive ex vegetabili uno, aut pluribus, & ſimil. elicita illa ſit.) Nec enim quivis humor, cuivis extractioni convenit, ſed certus certæ, ſulphureus ſulphureæ, ſalinus ſalinæ, &c.

HOFMAN. *Liquor, cujus beneficio extracta fiunt, Menſtruum vulgò dici ſolet.)* Hoc Nomen communiter liquoribus imponitur, qui corporibus affuſi ea ſolvunt, vel etiam aliquid ex illis extrahunt. Sunt autem *Menſtrua* dicta vel *Naturalia*, vel *Artificialia*. Ex *Naturalium* cenſu eſt *Aqua communis*, quæ corpora ſimpliciora, cum quibus habet conformitatem vel ſymbolum beneficio figuræ vel texturæ partium facillimè diſſolvit, corporis compagem reſerando, ejus particulas in poros ſuos ceu ſinum quendam reponit, & ſales diverſæ figuræ ut conformes facile ſuſcipit & imbibit. Hic *MENSTRVVM* in ſuâ actione reſolvens & extrahens veluti ventriculus quidam eſt, aut interna reliqua viſcera appetitu inſito ſibi ſimile allicientia, & poſteà aliis iterum reddentia, quomodo aliqui Aquas ſolventes Ventriculos ſtruthionis appellarunt ex ſimili. Nec ventriculus nec alia viſcera retinent id quod aſſumſerunt, ſed reddunt alteratum. Noſtræ Aquæ, item ſibi commiſſæ revomere coguntur, ſed citius, quàm alterare vel mutare Naturam aſſumti queant. Libavius in ſyntagmat. arcan. chymic. Lib. 8. Cap. 9. Sic Aqua non modò pura ſalia diſſolvit, ſed & cryſtallos tartari, aloën, gummi arabicum, bdellium, tragacanth. Sacchar. & alia concreta, quæ alia menſtrua ſulphurea aut ſpirituoſa intacta relinquunt. Hæc quodammodò ſubit, & inde aliquid totius concreti naturam redolens aufert; Sic v. g. Vegetabilia, animalia, & illorum partes aquæ communi infuſa ipſi de ſubſtantiâ ſuâ atomotenus aliquid communicant, quod in poros ſuos diverſimodè diſpoſitos & figuratos recipit, ut patet ex decoct. radic. cichor. h. abſinth. gelatin. C C. eboris, alcis &c. Inter Artificialia menſtrua referuntur ſimpliciter Sulphureæ, aut ſalino Sulphureæ, vel ſimpliciter ſalinæ Naturæ &c.

Nec enim quivis humor cuivis extractioni convenit, ſed certus certæ, Sulphureus Sulphureæ, Salinus Salinæ.) Ideoque unicuique rei extrahendæ, quod ipſi affine & homogeneum eſt, menſtruum eſt addendum. Sunt autem Menſtrua diverſæ naturæ, quædam enim ſunt puræ ſulphureæ Naturæ, quædam ſalino-ſulphureæ, alia ſalina &c. Puræ Sulphureæ Naturæ Menſtrua ſunt, quæ ex corporibus Sulphureis ſub olei formâ vel per deſtillationem, ut ol. Cinamom. anisi. Citri. Terebinthin. juniperi &c. vel expreſſionem, qualia ex amygdalis, olivis & aliis vegetabilium fructibus educuntur. Quæ non ſolùm ex vegetabilibus, ſed & pro extrahendis mineralium Sulphuribus egregiè faciunt. Sic commune Sulphur promptè poteſt in oleo terebinthinæ diſſolvi, & eodem oleo crudum Antimonium ſubtiliter pulveriſatum in ſanguinei coloris balſamum diſſolvitur. Prout & cum oleo cinamomi d. ex ☉ prius recluſo tinctura extrahi poteſt. *Menſtrua ſalino-ſulphurea naturæ ſunt*, quæ præter partes Sulphureas etiam ſalinas obtinent, ut videmus in ſpiritu vini tam ſimplici, quàm Tartariſato &c. quas Sulphureas facilis flammæ conceptio, ſalinas autem illarum per encheriſin à ſpiritu vini ſeparatio evincit, quibus vegetabilium & animalium partes ſalinæ & ſulphureæ extrahuntur. Vnde non modò diſſolvunt purum Sulphur concretorum, ſed totam etiam ſubſtantiam complurium corporum reſinoſorum, v. g. ſuccinum, benzoi, &c. in liquorem redigunt. Alia autem minus Sulphurea aut reſinoſa corpora, ut ſalia fixa herbarum, ſaccharum & gummi Arabicum in Aquâ, ſolubilia intacta relinquunt. Menſtrua ſalina ſunt vel ſalia volatilia urinoſa aut alkalia fixa. Vel acida volatilia, aut fixa. In ſalium volatilium urinoſorum numero ſunt, quæ ſalibus urinoſis volatilibus turgent, & ab alkalibus fixis quodammodò differunt, qualia v. g. Sal Tartari volatile. C C. cruoris cervi, humani. Vrin. fuliginis &c. ſuperioribus alkalibus fixis longè potentiora. Fixa ſalia ſunt alkalia, ſeu ſalia purè ſalſa, ut ſal Tartari, abſynthii, Cichor. &c. Ac licet plus præcipitationi, quàm extractioni aut diſſolutioni inſerviant, cùm tamen valdè penetrantia ſint, his non ſolùm menſtrua aquoſa, ſed & Sulphurea pro extrahendis vegetabilium ſubtilioribus partibus acui & exaltari poſſunt; Et præterea corporum Sulphureorum, compedes ſolvendo juvant faciliorem illorum extractionem per ſpiritum vini, ut videmus in tinctura Sulphuris Antimonii Tartariſata, lacte Sulphuris &c. *Ad Menſtrua Salino-acida ſpectant.* Aqua fortis, Aqua regia, Sp. Vitrioli, Nitr. Sal. comm. O. Vir. ær. & qui ex eorum pluribus ſimul mixtis ſummè corroſivi & penetrantes deſtillantur, unde corpora pleraque metallica facilè ſubeunt, illorum compagem & texturam diſſolvendo in partes minutas diſpeſcunt. Cùm enim omnia metalla cum ſpiritibus acidis & aliis ſalibus etiam purè ſalſis ſymbolizent, ideòque etiam ſalia vel ſalini acidi Spiritus, qui ſunt in menſtruo ſolvente metalli partes atomotenus ad ſe attrahunt, ſibique uniunt, & metallis menſtrua aliam formam externam induunt, & ita in liquorem redigunt, vel in pulverem aut ſaliformem ſubſtantiam. Hæc menſtrua acida contrà ceram, picem, & ſimilia non ſolvunt, contrà talia in oleo & pinguibus ſolvuntur. Atque hoc eſt, quod Dominus Autor Noſter vult cuique rei ſolvendæ vel extrahendæ ſymbolicum aut conforme menſtruum eſſe eligendum, cùm non quodvis cuivis extractioni conveniat, ſed certum certæ, ſulphureum ſulphureæ, ſalinum ſalinæ &c. Verùm, in quonam iſta ſymbolizatio ſeu convenientia conſiſtat, in diverſum abeunt Doctores. Quidam nudam ſubſtantiæ ſimilitudinem ſufficere ſtatuunt, ut quæ ſpirituoſa ſpirituoſis, quæ Sulphurea Sulphureis, quæ ſalina ſalinis ſint ſolvenda, & extrahenda, ut ſuprà indigitavimus. Alii contrà hanc rationem pro minus ſufficienti agnoſcunt, & non tàm ſimilitudinem ſubſtantiæ, quàm modum ſubſtantiæ hoc eſt, primò quæ pondera concernit, ut grave & leve; deindè raritatem & denſitatem ac denique figuram corporis partium pro causâ ſimilitudinis aut conformitatis intellectum volunt. Cum quibus & ego facio. *vid. Sylveſter Rattray in tr. de Sympath & antipath.* Nam quod in phiolâ ſpiritus vini rubro colore tinctus ſupernatet, Spiritus terebinthinæ cœruleo imbutus colore proximam teneat locum, & hunc excipiat aquæ communis portio viridi perfuſa colore, terræ denique loco ſit ſcobs delimata, cauſa eſt gravitas & levitas dictorum corporum, ut ſi etiam violento agitentur motu, ut ne ullæ quidem horum corporum atomi ibi deprehendantur, ceſſante tamen agitatione unamquamlibet quatuor harum ſubſtantiarum locum ſuum naturalem mox repetere conſpicias, colligendo ſcilicet omnes ſuas atomos & eas revocando in maſſam adeò diſtincti ordinis, ut ne minima quidem permiſtio poſſibilis ibi amplius deprehendatur. Huc etiam refertur lucta inter aquam ſalſam marinam & dulcem elementarem. *Deinde*, Natura & Effectus quantitatis eſt, ut omnes res, quas circumſcribit, & in quibus reperitur, in unum cogat, quia formalis ratio quantitatis conſiſtit in indiviſibili, ex quo ſequitur, eam pluralitate non delectari, ideoque ex ſe ipſâ & ſuâ Naturâ mera & continua extenſio exiſtit. Cujus primæ differentiæ Raritas ſunt & Denſitas, quæ ſimilem in corporibus eodem cum illis gradu convenientibus effectum producunt, qui tamen abſque locali motu fieri nequit. Et ſecus ſi eſſet, quî fieret, ut aquei liquores tam promptè ſe ad invicem diffunderent, & tam exquiſitè ſibi commiſcerentur?

quomodo

quomodo aquæ particulæ in corporum interiora penetrarent & alterationes cierent, simili modo oleum oleo, spiritus spiritui vini &c. commisceatur, & sacchari vel salis moleculæ in aquam injectæ tam subitò, tamque perfectè in eâ dissolvuntur, ut ipsæ penitus evanescant, & dissociatæ partes à partibus aqueis quaquaversum à fundo ad ipsam etiam superficiem circumferantur. Contrà autem difficulter oleum & aqua, Mercurius & spiritus vini cum aliis diversæ tenuitatis & densitatis corporibus uniri possunt. *Tertia* ratio conformitatis corporum, quâ sese amicabili vinculo constringunt, consistit in figurâ, & texturâ æquali, sed non sine motu etiam locali. A motu enim est, quod una pars materiæ agat in aliam, estque ut plurimum textura corporis, quod partes moventes feriunt, quæ motum & impressionem modificant, cumque eo ad productionem istorum effectuum concurrit. Et sanè si perpenderis, inquit Nobiliss. Anglus Robertus à Boyle in paradox. chymic. quousque vel mera texturæ mutatio, facta vel ab Arte vel Naturâ exporrigere sese possit in novis ejusmodi qualitatibus in unâ eâdemque materiæ portione producendis, quodque omnes chymicæ productiones non tàm à formâ substantiali, quàm ab harum qualitatum aggregato denominari ac distingui, si, inquam, hæc perpenderis, quodque variatio vel figuræ, vel molis, vel motus, vel situs, vel nexus corpusculorum, unde ullum horum corporum componitur, mutare fabricam ejus possit, forsan unà mecum indueeris ad suspicandum non adeo necessarium esse, ut Natura semper habeat in promptu Elementa, aut tria Prima, unde alia corpora, quæ mixta vocamus, componat. Non enim illicò sequitur, si virtus alicujus medicamenti extrahitur aquæ aut spiritus vini ope, eam in sale vel Sulphure concreti residere, eò quod nisi prius corpus fuerit resolutum ab igne aut aliquo alio potenti agente, ut plurimum in dictis corporibus liquidis largietur potius subtiliores partes compositas sui ipsius, quàm elementares. Et uti suprà innuimus, Aquam non modò pura salia dissolvere, sed & crystallos Tartari, gummi A. Myrrham, bdellium & alia concreta. Vti etiam olea quædam non modò oleosa & Sulphurea, sed etiam salina dissolvunt. Sulphur promptè potest oleo terebinthinæ dissolvi, licet æquè innato suo acido sale ac verò sulphure abundet, testante illud ipsum magnâ salini liquoris copiâ, quam campana vitrea largitur. Extracta spiritu vini parata non purè Sulphureæ naturæ, aut illorum corporum, ex quibus extrahuntur, Sulphura sunt, sed & ipsa valdè discrepantibus qualitatibus sunt instructa juxtà particularium corporum ea largientium naturam, figuram, & texturam, ut satis cautæ sit suspicandi, vel ipsum ab aromatibus, herbis, aliisque minus compactis vegetabilibus substantias, quæ perfecta Sulphura non sunt, sed & alia mixta corpora, ut destillatio docet, per se extrahere, vel portionem aliquam materiæ posse abstque eo, ut cum novis ingredientibus componatur, mediante texturæ, figuræ & motus minutarum ejus partium mutatione facile ignis adminiculo novis qualitatibus imbui, magis ab iis, quas antea possidebat, discrepantibus. Quemadmodum enim videmus, cum lapides Vitriolo abundantes aquâ pluviali sæpè fuêre madefacti, liquorem tunc pulchram ac transparentem substantiam in vitriolum coagulabilem elicere, attamen licet hoc vitriolum promptè in aquâ dissolvi possit, non est tamen verum sal elementare, sed corpus valde heterogeneum; simili ratione, quamvis extracta videantur quodammodò Sulphureæ naturæ affinia, alias tamen etiam obtinent substantias, quæ Sulphureæ naturæ non sunt, sed etiam salinæ vel alterius corporis, prout essentiæ peculiari modo ex Extractis paratæ liquidò declarant. Si demum Menstruum dissolvens corpori dissolvendo aut dissoluto ratione similitudinis substantiæ correspondere debet, qui fit, quod metalla nonnulla à quovis liquore acido facilè corrodantur, interim alia, ut ☉ & Lun. à solvente peculiari referari postulent? Sic v. g. Aqua fortis Lunam, Sole intacto arrodit, addito ✱ fit proprium aurum dissolvens relicto argento. *Thom. Willis in tr. de fermentatione Cap.* 9. hanc causam reddit, argent. & aurum compactiora esse metalla à terrestri materiâ plurimum defecata, quare non à quolibet solvente, sed ab ejusmodi tantum menstruis, quæ sale cum istis homogeneo constant, in partes frangi. Cùm igitur Lunæ compages à sale Vitriolico dependeat, & ☉ à sale ammoniaco, hinc aqua fortis, quandiu Vitriolicâ polset virtute cum ☽ sale combinatur, ideoque compagem ejus recludit; veruntamen ☉ concretionem, quæ à vinculo heterogeneo dependet, minimè laxat, quod si huic menstruo ✱ addatur, vitriolici potentia delentur, & solventis spicula salina Lunâ intactâ solummodo Soli adaptantur. Verùm, si primò hujus phænomeni ratio in corporum firmitate consisteret, quâ aliud est compactius altero, argentum compactius ferro, aurum compactius argento &c. Cur Aqua regia non solvit argentum atque ut aurum magis compactum metallum? Diversitatem salium prætendis; dum Luna sal vitriolicum, ☉ sal ammoniacum habet compactum; sed, quis unquam quæso vel ex ☉ fixissimo corpore vel ex ☽ aut alio corpore metallico igni expositis in operationibus etiam violentissimis sal extrahere potuit? Ejus enim constituentia adeò arctè sibi invicem sunt unita, ut in maximâ etiam ignis torturâ deprehendamus ipsi ne quidem suæ fixitatis aut ponderis quippiam perire, nedum ut vel mica salis inde extrahi possit. Quare & suprà citatus Robertus à Boyle l. c. nunquam, inquit, Sal ☉ concipere mihi datum, nec ex ullius fide digni autoptæ testimonium habeo, tale quid unquam in naturâ separatum fuisse. Et quod Argentum attinet, nunquam mihi videre contigit, ullum ignis calorem adigere illud potuisse, ut sal suum dimitteret, quomodo igitur in Lunâ vel sal Vitriolicum, in Sole sal ammoniacum prædominabitur? quæ non insunt nec unquam inerunt aut insuerunt. Eadem est ratio de gemmis. Licet etiam spirituum corrosivorum, qualis Aqua regia & Aqua fortis, ope in liquorem salinum redactâ Lunaris, solaris, vel gemmarum salis larvam induant, tamen perito ac rigido facto examine ab involucris salinis spoliata pristinam iterum vel ☉ vel ☽ &c. exhibent formam, quamvis nulla horum in patiendo facta substantiæ alteratio, aut ponderis diminutio. Hæc cum ita sint, alia subsit ratio necesse est. Et res altius erit expendenda; Cum autem unaquæque corporum species propriam sibique convenientem affectet figuram, quæ juxtà materiæ varium concursum, motum & quantem retineatur vel mutetur, (sic Natura geometrizat) etiam ex libus hanc non deesse inclinationem statuimus cum *Nobiliss. Dybæo ex Gassendo.* Mi enim licet dissoluti, coagulati, & diversimodè permutati, singulis tamen solutionibus & coagulationibus peractis semper ad pristinam & naturalem suam figuram redeunt, & unaquæque atomorum ejusdem salis semper eandem & propriam sibi figuram repetit. Sal communis abit in cubos quadrangulares, Sal Nitri in columnas sexangulares, Sal armoniacus in sexagonos, Sal urinæ in pentagonos, Vitriolum in quadragonos. Et ita etiam cum cæteris salibus comparatum est. Nec hæc sufficiunt, sed & ipsa subjecta, in quæ dicta salia operantur, pro figuræ varietate etiam variant. Sic notum est, si super cap. mort. alicujus Aqua inde destillata vel spiritus per cohobia affundatur, Eam à cap. mort. facilè imbibi & statim cum eodem uniri; Contrà verò si alia superinfundatur aqua, Eam superna & magnum, ut in unum corpus coalescat, facessere negotium. Cujus ratio est, quod scilicet aqua destillata, licet corpus homogeneum, & multis tamen diversæ naturæ & diversæ hoc etiam figuræ corpusculis composita sit. Atomi verò hæ actione ignis et cubilibus suis & quasi lectis exactissimè earum extensioni adpratis propulsæ, quando antiqua domicilia hoc est, poros illos cat. mort quos vacuos reliquêre, repetunt amico admodum nexu rum conjungantur, & quasi commensurentur. Dari autem differentis figuræ poros in corporibus, quæ homogenea esse videntur, modo laudatus *Digbæus* probat per solutionem salium diverum ratione figuræ in Aqua factam. Quando, inquit ille tantum salis communis, quantum aqua capere potest v. g. libram unam in eâ solvas, & tantum unicum ejusdem scrupulum libræ dictæ superaddas, eum integrum in fundo instar sabuli relinquet; nihominus tamen multum adhuc salis Nitri dissolvet, etsi aqua nec amplius in salem Nitri agit, tantum adhuc salis ammoniaci solvet, & ita cum reliquis diversæ figuræ salibus comparatum est. Hæc si ad rem præsentem accommodemus, videbimus Menstruorum actionem etiam pro illorum & dissolvendorum externæ figuræ varietate variare, ut, quæ ejusdem figuræ, facilius commiceantur, & potentius coalescant, & contrà, quæ diversæ figuræ etiam difficulter in unum subigantur. Vnde præter motus modificationem certam partium etiam determinata figura correspondens poris corporis ab illis dissolvendi requiritur. Quod igitur Aqua regia intacto argento aurum solvat, & contra Aqua fortis argentum relicto auro causa est diversorum salium in utriusque externæ figuræ varietas, aliam enim figuram obtinet Sal Nitri à Vitrioli, aliam Sal ammoniacum, illud in argento invenit domicilium, hoc autem in auro suas theculas, salium illorum armi vi suâ corrosivâ illa subjecta agitando quàm antea capaciora & fluidiora faciunt, ut relicto liquoris fundo liberè quaquaversum ad ipsam quoque summitatem unà cum sociatis liquoris partibus ferantur, nec ad fundum relabantur, nisi per præcipitationem ab istiusmodi corrosivis inquilinis liberati in pristinam auri vel argenti redeant formam. Quemadmodum videmus ex ipso butyro Antimonii solùm tùm ex butyro Antimonii & menstruo illo, cujus beneficio facilè primâ aut secundâ destillatione tantùm ☉ per alembicum traduci potest, quantum ad destillatum liquorem duraturo colore aureo tingendum sufficerit, sine eâdem substantiâ & pondere Mercurius, Antimonium & aurum perito examine inde iterum repetantur. Vt enim corpora quæ rundam rerum teste experientiâ permanentium in sui pulvere & soliditate homogeneâ & inseparabili patiuntur in sui dissolutione actionem à dissolvente, ita quoque vicissim dissolvens patitur à dissoluto sine ullâ interim corporis immutabilis participatione. Sic nempe dissolventia mutantur, licet dissoluta ne quidquam

quam de sui materiâ aut substantiâ perdiderint. Sic v. g. si Aquam Regiam destilles ab ☉ soluto, ejus salia coagulantur cum auro & manent ambo in fundo salis formâ. Et quicquid inde destillatur est mera aqua. Dictum Sal si lavetur, fit niger pulvis, qui facilè in pristinum aurum eodem pondere reducitur, quo antea fuit. Si verò aquam ablutionis destillaveris, coagulabuntur in fundo crystalli ex ♄, Vitriolo & Nitro. Atque hæc de MENSTRVORVM Naturâ sufficiant.

¶ Inter alia autem menstrua famosissima sunt. 1. Spir. vini 2. Aq. vitæ Tart. Quercetani. 3. Aq. temperata Basilii. 4. Acetum Philosophicum Quercetani. 5. Menstruum universale, aqua cælica Lullii dicta, de quibus paucis disserere placet.

HOFMAN. *Inter alia autem menstrua famosissima sunt 1. Spiritus vini.*) Hic quomodo pro menstruo genuino præparari debeat; vide infrà Libr. IV. de vino sect. 3.

¶ 1. *Spiritus Vini.*

Spiritus vini menstruum adeo famosum est, ut quoque catholicum nonnullis dicatur. Adhiberi solet, ubi simpliciter menstrui mentio facta fuerit. Verum enimvero, num in extractione purgantium commodè adhibeatur, non immeritò dubitatur: ansam dubitandi præbet natura illius sulphurea, quæ parti salinæ extrahendæ, quali purgatrix facultas inhæret, minus commoda est: Rationi huic adstipulatur experientia, quâ constat, vim purgatricem, quam Spir. vini intactam reliquit, postmodum alii paruisse menstruo. Eapropter cum farrago sat copiosa menstruorum suppetat; quæ non modò minus sunt laboriosa ac minus pretiosa, sed & purgantibus qualitatibus extrahendis commodiora, satius erit loco Spir. vini laborioši ac pretioši aliud quoddam menstruum eligere, e. gr. aquam destillatam convenientem.

Adhibetur Spir. vini tùm simplex, tùm acuatus. *vide lib. 4.*

HOFMAN. *Adhibetur spiritus vini tùm simplex, tùm acuatus.*) Sic spiritus vini acuitur cum sale volatili urinæ seu sp. * salso protinctura Lunæ, (maragdi. Lapid. Lazuli &c. item cum spiritu roris majalis & urinæ an cum Sal. comm. central. Cum hoc extrahi possunt multa, & acui potest. * In Indiâ Orientali prostat liquor instar aquæ simplicis, qui aurum instar ceræ reddit ductile, ut teste *Mauro* Rex Indiæ carenam habuerit auream jucundo spectaculo propriis manibus ex illâ aquâ confectam.

¶ N. *Sunt qui Spir. vini crebris destillationibus per serpentinas, id est, serpentales canales destillatum & in substantiam pinguem redactum, circulatum majus Paracelsi esse volunt, sed male.*

2. *Aq. vitæ Tartarisata Quercetani.*

HOFMAN. *Aq. Vitæ Tartarisata Quercetani.*) Hæc diversimodè præparari potest, vel ex Tartaro communi ad cœrulitatem calcinato vid. l. c. Libr. 4. vel ex Tartaro philos. quod ex sarmentorum lixivio paratur de quo vid. Tenzelius in exegesi p. 687. De Aquâ Temperatâ Basilii vid. etiam infrà Libr. IV. de Vino.

¶ Quercetanus inter Medicos Hermeticos haud postremus, peculiaria prædicat menstrua, quæ tamen sibimet reservavit. Inter hæc sunt Aq. vitæ tartarisata ac acetum philosophicum. De Aq. vitæ Tartarisata in *Pharmac. restit. cap. 26. Hactenus*, inquit, *haud dubiè animadvertisti in variis ejusmodi purgantibus Extractis, varia quoque menstrua & dissolventia apta tamen & congrua à nobis usurpari, & quorum magni & egregii effectus abundè satis patebunt. Sed verus & peritus Chymicus qui ingeniosa quadam arte & industriâ sciverit præparare Aquam vitæ tartarisatam, hujusque perfectam cognitionem adeptus fuerit, is poterit inde exuere dissolvens quoddam sive menstruum generale, quo extrahet Essentias omnium rerum purgantium, radicum, foliorum, herbarum, seminum, fructuum, & florum: is inquam verè gloriari poterit, de summo & elegantissimo naturæ mysterio, de quo non licet plura addere, ne justam doctorum iram & reprehensionem incurram, &c.* Hæc Quercetanus de sua Aq. vitæ tartarisata, cujus præparationem nullibi expresse tradidit, nisi intellectam velis Aq. vitæ ex hydromelite Tartarisato prolectam, de qua in Pharmacop. cap. de Hydromel. hæc habet: *Ex commemorato malvatico vino nostro artificiali* (i. e. hydromelite) *extrahitur præstantissima Aq. vitæ, vino longè accommodatior ad eliciendas rerum essentias.* Sit ut sit, parum cedere videtur, nisi prorsus eadem sit ut (ut multi opinantur,) ea scil. quam dabimus *l. 4. Cl. 2. de vino.*

3. *Aqua temperata Basilii.*

Occurrit itidem de menstruo hoc Basiliano varietas non parva. In hoc tamen conveniunt omnes, quod ex Spir. vini originem trahit, quem alii acuunt sale communi, alii sale sarmentorum, alii spiritu salis, de quibus plenius lib. 4. de Vino.

4. *Acetum Philosophicum Quercetani.*

HOFMAN. *Acetum Philosophicum Quercetani.*) Hermeticis Azoth dicitur, item Lac virginis, sine quo nihil solvitur, nihil destillatur, fermentatur, coagulatur nec in Lapidem converti potest. Norton. in Cathol. Physic. p. 15. Rhumel. in Antidot. p. 10. ex * Sublimati ʒ ß cum Acet. dist. lib. j. præparari putat pro solutione metallorum & mineralium. Alii quærunt ex aliâ materiâ, vid. Iosi. Quercetan. in antidot. Zoophilo ir. in Tetrad. c. 31. p. 403. idem ibid. p. 40. & 410. idem in Pharmacop. Mineralog. c. 11. p. 687. Nonnulli cum Basil. Valent. in curr. Triumph. Antim. p. 121. Acetum philos. parant ex aq. pluviali supra Antimon. putrefact. Ex his omnibus allegatis justam tamen statuimus Domini Autoris Nostri conjecturam.

¶ Aceti sui Philosophici crebrò meminit Quercetanus, eique primas inter aceta tribuit. Verum adeo ænigmaticas illius reliquit descriptiones, ut mentem genuinam vix assequi liceat. *Acetum Philosophicum*, inquit, (in tetrad. de antidot. ζενθλω) *ex acido liquore roris seu manna cœlestis, cum eâdemmet minera per digestiones, & fermentationes Philosophicas fit & præparatur*, & paulò post, *componimus & conficimus*, inquit, (*acetum Philosoph.*) *ex mixtione & convenienti proportione, fermentatione ac unione aëreæ aciditatis animalis, & mercurialis acoris aquei, cum vegetabili terrestri.* Hæ sunt descriptiones à Quercetano relictæ, quarum obscuritas diversas peperit interpretationes, adeoque diversas aceti illius præparationes. Libavio fit ex rore martio & manna: aliis fit, ex mellis & salis liquefacti an. ℔. 1. Acet. dist. ℔ ij. quæ digesta simul destillantur cum rectificatione aliquoties reiterata. Modum utrumque etsi non penitus rejiciam, attamen neuter mentem Authoris satis explicasse videtur. Nimirum secundum hunc acetum Philosophicum fieri colligitur, ex aceto hydromelitis vinosi, & sale Tart. vel proprio sale. Etenim mel, quid aliud est, quam ros seu manna cœlestis, industriâ apum [unde & animale audit] congestum? Hinc ipsemet Quercetanus, rejectis aliis acetis, verbi gratia, è vino & simil. utpote quæ ad solutionem & extractionem rerum metallicarum inidonea sint, præfert aceto hydromelitum vinosorum, scil. quæ cum manna cœlesti, naturam animalem percurrerunt, & præter vegetabilem induerunt. *Vide Tetrad. pag. mihi 406.* Idem Quercet. *in Pharmacop. restit.* ubi in descriptione theriacæ de melle agit, Mel produci & elaborari ait ab apibus, quæ solummodo pascuntur manna cœlesti, & ex floribus odoriferis suavissimis & delicatissimis succis alimentum exsugunt.

Per terrestre vegetabile Vini tartarum intelligi ex eo liquet, quod vinum omnium vegetabilium nobilissimum facit, adeoque κατ' ἐξοχὴν vegetabile vocari ait.

5. *Menstruum Universale.*

De Menstruo universali satius esse duco tacuisse, quam aliquid incerti tradidisse: Veruntamen non possum quin moneam, posthabitis rebus particularibus, ad subjectum universale esse aspirandum, idque quærendum, non quale pedibus calcatur, sed quatenus Vesta ea est nitidissima, id est, tartareâ veste in voluta.

HOFMAN. *De Menstruo universali satius esse duco tacuisse.*) *A Theophrasto Paracelso, Cl. Helmontio, Glaubero Alkahest vocatur;* Optandum foret, ut liquorem illum celebrem possideremus, quem ob insignem in resolvendis corporibus vulgari igne invictis efficaciam ignem gehennæ appellant, de quo *HELMONTIVS* memorat, se hoc ipso Metalla, marcasitas, Lapides, vegetabilia & animalia & quævis corpora, imò ipsum vitrum & omnia in universo mixtorum corporum genera in substantias similares absque ullo Cap. mort. dissolvere potuisse. Ex quo autem subjecto elaboretur, Doctores inter se valde discrepantis sunt sententiæ; Alii quærunt in Nitro, alii in Tartaro, alii in Nitro & Tartaro, nonnulli etiam in Sale centrali, Sale universali Mundi; non desunt etiam, qui ex terrâ magicâ virginali subjecto quamvis sordido quærunt, *Thom. Willis in tr. de Fermentat.* cap. 9. planè dubitat, licet Nobilis. *HELMONTIVS* se arcanum hoc proprio labore eruisse jactitet, & quotidiè nunc chymiæ *Adepti* in hanc metam adspirent, tamen licet hæc hypothesis multorum animos habuerit sollicitos, multas chymicorum curiosorum fornaculas calefecerit, tamen plurimos in hoc opere spes & votum fefellerunt. Prætereà nunquam fuit, qui vidisse se talem liquorem asseverare potuerit. Quin ipse *HELMONTIVS* sibi contrarius est, qui alio in loco resolvi in limpidam aquam corpora statuit dicto liquore alkahestino, & alio dicit fæces subsidere. Et si rem ipsam consideres, inquit eruditissimus *D. MORHOFIVS in epistol. de metallor. transmutat.* Naturæ rerum repugnare videntur; distinctæ enim sunt liquidarum & consistentium rerum naturæ, ac licet hæ nonnunquam per illas vinculis, quibus cohærent, exsolventur, ut dissipatæ oculorum aciem effugiant, nunquam tamen inter se commutantur, nec ab illis principium ac originem trahunt.

Modus parandi Extracta.

HOFMAN. *Modus parandi extracta.*) ratio compositionis Extractorum hæc est; comminutum scilicet medicamentum tàm simplex, quàm compositum in matracio perfunditur suo specifico & appropriato menstruo ad quatuor transversorum digitorum excessum, prout Medicamentum valdè siccum est, vel non, in loco, calido per duos aut tres relinquitur dies, usque dum color, odor, sapor arguat, assumptam sic appellatam esse Essentiam. Tunc illud, quod saturatum est, per decantationem in aliud vas transfertur, & reliquiis affunditur novum aliud, usque dum tota vis Medicamentosa sit extracta. Quibus peractis decantati liquores omnes in MB ponuntur & separantur à facultate medicamenti, quod crassiusculum exiguâ quantitate in fundo vasis remanet.

¶ ℞. Materiæ, ex qua Extractum parare libet, q. v. para ad infusionem grossè pulverisando, scil. incidendo, radendo, & simil. hinc affunde menstruum, (e. gr. Spir. vini) ut superemineat digit. (2. 3. 4.) repone in teporem (MB. cineris, fimi, &c.) Extraheque s. a. Tandem depletiones omnes confunde & abstrahe l. ign. (gr. MB.) ad consistentiam debitam.

N. 1. *Extracta cum menstruis nondum abstractis, confusa, Tincturæ dicuntur.*

N. 2. *Crebriora fiunt hujusce Extracta ex purgantibus, rariora, ex alterantibus, quippe horum succi loco ac titulo Extractorum, essentiarumve ferè asservari solent.*

Sic parantur Extracta:

EX MINERALIBVS, modo jam descripto, uti patet, *lib.* 3.

N. *Extracta mineralium pleraque Tincturæ nomen retinent, v. quibus infra.*

EX VEGETABILIBVS, scilicet 1. *ex herbis*, 2. *floribus*, 3. *seminibus*, 4. *fructibus*, 5. *radicibus*, 6. *lignis & corticibus*, 7. *aromatibus*, hinc 8. *ex resinis*, 9. *ex gummatis.*

I. Herbarum Extracta sunt rara, quippe (uti dictum,) succi eorum loco prostant. Fieri tamen possunt.

1. Modo generaliter dato, ex herbis scil. siccis.

2. Ex succis inspissatis (si subtiliora Extracta expetis,) cum Aq. sua propria dephlegmata (spiritu) quod Extr. dein filtrandum & ad consistentiam rediegendum.

3. Quercetanus ℞. Herbas virides, conquassat, elicitque Aquam leniter destillando VB. Fecibus omnino siccis, (nihil tamen adustionis redolentibus,) & in pulverem grossum redactis, affundit Aq. illam destillatam, extrahitque s. a.

II. Florum Extracta in specie sic dicta, rara itidem sunt. Succi econtra expressi inspissatique (qui communiter Extractorum ac Essentiarum nomine veniunt) crebriores; de quibus in succis agitur.

Extracta prioris generis fiunt.

℞. Flores vel gemmas (e. gr. hypericonis) incide ac affunde Spir. vini rectific. ut undique madefiant, macera (☌ 8.) dein exprime. Expressionem purifica per digestionem ac subsidentiam (non cum albumine ovi, quod in omnibus tincturis, in quibus aliquid resinæ latitat, benè notandum.) Partem puriorem à fæcibus decanta; Spir. vini destillando abstrahe; remanentemque tincturam coagula ac serva. Sic paratum usuale est Extractum, seu Essentia Croci, quæ nonnunquam Tincturæ titulo venit.

N. *Fieri itidem possunt cum aquis propriis, vel alienis, convenientibus tamen, præcipuè si acidula ea fuerint reddita guttulis aliquot Spiritus Tartari, vel Vitrioli.*

HOFMAN. *Fieri itidem possunt cum aquis propriis vel alienis* &c.) cum etiam aquâ pluviali vel fontanâ ex floribus, vel item siccis mediante coctione, colaturâ & depuratione interveniente justæ consistentiæ sapa fieri potest, quæ etiam extracti vicem sustinebit. Sic fieri possunt extractum fl. papav. rh. herb. absinth. radic. cichor. &c.

¶ *III. Seminum* Extracta eodem cum reliquis parantur modo, beneficio Spir vini.

IV. Fructuum Extracta (propriè sic dicta) rariora itidem sunt, crebriores succi inspissati, quæ veniunt nomine saparum, rob. mellium & succorum. Fieri nihilominus quoque possunt, ex fructibus siccatis per Spir. vini, vel quod melius, cum sua propria Aqua vitæ, (spiritu) quæ postmodum abstrahitur relicto Extracto in consistentia mellis. *Quercetanus in Pharmacop. resp.* Sic fiunt Extractum baccar. juniperi, baccar. lauri. Vide & Tincturas.

V. Radicum Extracta usualia pleraque sunt succi; sufficit enim si succulentæ eæ sunt, facilioriisque expressionis, (non mucilaginosæ) solummodo coquere, exprimere ac inspissare. Nihilominus tamen parari quoque possunt extracta subtiliora, nimirum.

1. Ex radicibus minus succulentis, modo generaliter dato cum Spir. vini parantur.

N. *Quercetanus in Extractis bezoardicis paratis adhibet spiritum juniperi, abstractamque Aquam (in inspissatione) reservat pro usu ibidem bezoardico.*

Sic fiunt Extracta Angelic. Aristoloch. Enulæ, Gentian. (cujus succus magis usualis est) Imperatoriæ, Paeoniæ, Tormentillæ, Zedoariæ.

2. Ex

2. Ex radicibus succulentis ac mucilaginosis, fit 1. Succus inspissatus, hinc ex succo seu mucilagine inspissata, s. a. cum Spir. vini extractum confic. Sic paratur Extractum Symphyti.

Huc referre licet & succos, qui digestione rubicundiores evaserunt, ideoque sanguinis titulum nacti sunt, vel Mumiæ.

℞. Radicem succulentam quamcunque vis, purifica optimè, contunde ac exprime succum; hunc phiola digere calore MB, donec in rubeum convertatur colorem. Materiâ in rubedinem conversâ, omnique hypostasi sive crassamento ab ea separato, separetur liquor, qui colore albo inde destillabitur, extracto in fundo remanente sub forma sapæ rubicundæ. *Quercetanus in Pharmac. restitut. c. 26.* Sic fit Extractum ex radice Hyoscyami, cujus usus est in anodyni cujusdam & laudani compositione. Sic paratur & Extractum Esulæ.

N. *Ex radice Symphyti & Satyrii simili ferè modo Extracta sanguinea seu sanguines eliciuntur. Nimirum pulpæ illarum cum pane ac vino vel Sp. vini digerantur, defecentur ac inspissentur. Verum enim vero non Extracta, sed succi scil. proprie dicendi sunt. Vide suis locis lib. 4.*

VI. Lignorum & Corticum lignosorum Extracta, duplicis generis ferè acquiri possunt, Viscosum scil. ac Resinosum.

Viscosum, quia naturæ est aquæ, nihil aliud est quam succus inspissatus, eapropter & menstruo paret aqueo, coctioneque interveniente facillimè elicitur.

Resinosum (resina, gummi alias) sulphureo felicius obedit menstruo, in quo excellit Spir. vini, quem aquæ admiscere fas est.

Modus eliciendi extracta resinosa, seu Gummata.

℞. Rasur. ligni (v. g. Guajaci) q. v. (lb. 7. 8.) affunde Spir. vini optimum, (ex vino, fecibus vini, vel hydromelite vinoso,) digere vitro clauso VB dies (12. 15.) & rubescet; deinde exprime fortissimè, ut egrediatur quoque liquor spissus rubicundus & oleaginosus. Hinc fiat abstractio, donec materia in fundo maneat, in consistentia mellis, bulliendoque bullas emittat, non secus ac mel ipsum. Tunc calentem materiam effunde in Aq. frigidam, & coagulabitur instar aloës, aut gummi rubei. *Quercetan. Pharmacop. restit. c. 26.*

N. 1. *In conficiendis hujusce generis extractis, non incongruè loco Spir. vini adhibere quoque licet hydromel quoddam vinosum, aut Aquas stillat. convenientes, v. gr. Aq. ulmaria, cardui benedicti, fumariæ, & similium, quas tamen acidulas reddere oportet cum succo Limonum aut simili. Quinimo & sola fontana intervenient sufficienti coctione resinosum extractum elicere potis est.*

N. 2. *Idem Extractum cum Spir. vini rectificatiss. allectum, præcipitatur nonnunquam affusione Aquæ, diciturque Magisterium, ut Magisterium Cinamomi, Ialappæ, &c.*

Extracta Viscosa.

℞. Rasuram ligni q. v. coque cum aquæ quant. sufficiente, hinc exprime, clarifica & inspissa q. s.

VII. Aromatum, Extracta ut eo promptius obediant, Spir. vini nonnihil addere convenit, v. gr. ℞. Caryophyllor. grossè contus. ℥ ij. Aq. still. ℥ xii. Spir. vini ℥ iv. macera vase clauso. Dein exprime, clarifica per digestionem, abstrahe aliquantulum in MB, (ob spiritum qui primum extillat) reliquum evaporationi sine ad consistentiam debitam. Eodem modo fieri possunt & Extracta ex aliis aromatibus, v. gr. ex calamo aromatico, cardamomo, cubebis, cinamomo, &c.

HOFMAN. *Abstrahe aliquantulum in MB ob spiritum, qui primum exstillat.*) Spiritus, si fuerit aromaticus, & balsamicus, pro alio usu reservari potest, vel extracto etiam denuò admisceri potest, si in formâ experatur liquidâ pro essentiâ guttatim propinandâ.

¶ *VIII. Resinarum* extractio non nisi depuratio est, qua Resinæ in Spir. vini rectificatissimo solvuntur, colantur, ac demum abstracto Spir. vini inspissantur, vel affusâ aquâ, quâ sulphurea Spir. vini natura diluitur ac debilitatur, præcipitantur. Et hæc nonnunquam titulo Magisterii veniunt, aut Resinæ, e.g. Resina vel Magisterium scammonii, & simil.

IX. Gummatum. Extracta sunt portiones gummatum, tum viscosæ, tùm resinosæ ab invicem scil. separatæ. Convenit igitur hæc separatio iis solum, quæ parte viscosâ ac mucilaginosâ simul constant, ut ferulaceæ; fitque, ℞. Gummi aliquod ferulaceum, solve lento calore (præstat in cucurbita cæco alembico occlusa, vel vase simili,) solutum ac depuratum, repone aliquot diebus, & subsidebit pars resinosa. Hinc decantetur liquor turbidus à resinosa parte subsidente (clarificeturque si opus) depurando cum albumine ovi, vel per linteum colando, ut clarus evadat, dehinc inspissetur lenissimo calore VB. Sic habes Viscum, i. e Extractum viscosum.

Resinosa illa subsistentia lento quoque calore exicata, exhibet resinam, i.e. resinosum Extractum.

N. *Extrahit quoque Resinam Spir. vini rectificatissimus.*

In ANIMALIVM familia extracta suppeditare possunt partes carnosæ, quæque his assimilatæ membranosæ, v. gr. Matrix. Hinc stercora, fella, ossa, cornua.

Ex carnibus, carnosisque partibus fieri possunt Extracta, si lotæ exiccentur atque cum Spir. vini, vel simili appropriato spiritu extrahantur, postmodumque ad consistentiam debitam inspissentur.

N. 1. *Præstat, si primum antequam exiccantur, in Spir. vini myrrhâ essentificato, aliquot ♂ macerentur. Vide Extractum splenis bovis, libr. 5. Item Extractum mumiæ humanæ, libr. 5.*

N. 2. *Quercetan. Pharmac. rest. cap. 26. inspissat decocta, additque appropriata, (vide supra in decoctis,) atque ita Extracta carnosa parat.*

Ex stercoribus animalium si quæ Extracta parare animus sit, per Spir. vini id optimè perficies, quippe hic fœtorem corrigit.

Ex fellibus. ℞. Fella exiccata, extrahe cum Spir. vini, *vide in Bove l. 5.*

Ex ossibus. ℞. Ossa (v. gr. 2. vel 3. crania recentia) tere crasso modo, affundeque aquam vitæ, (juniperi seu salviæ,) ut (dig. 4. 5.) supernatet, digere vase accuratissimè clauso, (♂ 12.) post coletur & exprimatur fortissimè. Sic liquor exibit rubicundus instar sanguinis, qui oleosus & resinosus erit. Iterum affundatur fæcibus novum menstruum, digerendo, (♂ 4. vel 5.) cola & exprime. Expressos liquores destilla in alembico, donec remaneat Extractum in forma Sapæ. *Quercet.*

N. *Digeri & depurari poterit.*

E cornibus. Extracta cornuum fiunt è teneris (cervorum) cornibus, vel è cornibus etiam induratis, sed adhuc recentibus, mediante itidem Aq. vitæ appropriatâ, quæ acidula prius reddita sit cum liquore

Sulph. acidulo. *Quercetan. Pharmacop. reft. cap. 26.*

N. *Extracta in Syrupos rediguntur, addendo poft clarificationem Syrup. pomor. redolent. vel rofar. pallidar. vel Cinamom. In pulverem verò per frequentem cohobationem cum aqua propria & lentam exiccationem.*

EXTRACTA uftiativa ALTERANTIA.

1. *Alterantia fimplicia.*

Abfynthii.
Acori.
Agallochi.f. Ligni Aloës,
Angelicæ, rad.
Ariftoloch.rot.rad.
Card. benedict.
Caryophyllor.
Caftorei.
Centaur. min.
Chalybis.
Chelidonii major.
Croci.
Cubebar.
Dictamn. f. Fraxinellæ.
Enulæ c.
Galangæ.
Gentianæ.
Guajac.
Imperator. rad.
Ireos Flor.
Liquiritiæ.
Meliffæ.
Menthæ.
Majoranæ,
Myrrh.
Papav. errat.
Petafitid.
Pœon.
Rutæ.
Sabinæ.
Satyrii rad.
Scabiofæ.
Scordii.
Scorzoneræ.
Symphyt.
Tormentill.
Valerian.
Zedoar.
Zinziber.

2. *Alterantia compofita.*

Extr. Laudanum opiatum, cum & fine Mofcho & Ambra. *vid. lib. 4.*
Bezoardicum Querc. N. 1.
Chalybeatum. 2.
Hyftericum. 3.
Matricale S. Cloff. 4.
Peftilentiale 5. 6.
Pulmonum, 7.
Satyrii compof. 8.
Theriacæ. 9.
Theriaca benedicta 10.
Theriaca cœleftis. 11.
Uterinum Mynfichti. 12.

1. *Extractum Bezoardicum Quercetani, pro Laudano fuo.*

℞. Rad. Angelic.
Zedoar.
Galang.
Tormentill.
Cort. citri.
Lign. Aloës.
Santal. rubr.
Citrin. ana ℥ j.
Gran. Alkerm.
Dictamn.
Spic. nard.
Caryophyll.
Nuc. mofchat.
Macis.
Cinamom.
Been alb.
Rubr. ana. ℥ iß.
Camphor. ℈ j.

F. Extractio cum Aq. vitæ Iuniperina.

Vires. *Eximiarum eft Virium in arcendo Veneno, morbifque contagiofis quales peftis, febres malignæ.*

HOFMAN. *Extractum Bezoardicum* ℞. &c.) Spiritus juniperinus bezoardicus abftractus pro Eflentiâ theriacali refervari & præfens extractum exaltari poteft additis oleis deftillatis angelic. zedoar. citri. &c. aliquot guttulis.

¶ 2. *Extractum Chalybeatum magnum.*

℞. Limat. Chalyb. præp. ℥ iij.
Rad. Ireos fl. ℈ j.
Bugloff. fylv.
Cyclamin.
Eryng.
Bryon.
Zinzib. ana ℥ ß.
Fol. Ceterach.
Ling. cervin.
Betonic.
Rut.
Chamædr.
Chamæpit.
Agrimon.
Calamenth. ana gr. xv.
Spic. indic.
Croc. or. an. g. v.
Cort. fraxin.
Rad. Capp.
Fag.
Salic.
Coft. dulc. an. ℈ j.
Vifc. quern. ℥ j.
Cinamom. ℥ ß.
Sem. Ameos.
Cardamom.
Cumin. acet. macerat.
Coriandr.
Agni caft.
Melanth.
Petrofelin.
Portulac. an. ℥ ß.
Siler. mont.
Galang.
Caryophyll.
Macis.
Xylaloës.
Zedoar.
Doronic.
Gentian. an. gr. xv.

Incifa & contufa groffo modo infundantur in ſ. q. Spir. Vini & f. ſ. a. Extractum.

Vires. *Magnas vires obtinet in aperiendis obſtructionibus, præſertim lienis, Epatis, uteri ac Meſenterii, adeoque morbis inde ſubvenit.*

HOFMAN. *Extractum chalybeatum magnum.*) quid opus eſt tam inutili ingredientium farragine? dum compendiofiori vid ſequenti modo parari poteſt.

Rec. extract. Martis cum ſuco pomor. Borſdorff. parat. ℥ iij.
ireos Fl. ℥ j.
cynamom.
eryng ana. ℥ ij.
fol. betonic.
chamædr.
chamæpit. ana ℥ ß.
Cort. fraxin.
radic. cappar. ana ℥ iij.
ol. d. Cinamom. gutt. iv.
cardamom.
caryophyll.
Zedoar
Macif. ana gutt. iij.
M. f. Extractum Chalybeatum.

Extractum antifebrile ex D. D. ZVELFERO.

℞. *Corticis chinæchinæ, pauci ab hinc annis ex India Orientali ad nos translatæ* ℥ ij. *rad. calami aromatici* ℥ j. *gentianæ, flor. centaurii min. ana* ℥ ij. *Ex inciſis & craſſiuſculè contuſis, eliciatur cum ſufficienti q. Sp Vini repetitis vicibus affuſi, virtus tota, quoufque Spir. Vini colore rubro inficiatur: Spir. tinctæ omnes filtrati in alembico vitreo per MB ad extracti ſpiſſioris conſiſtentiam deſtillando in nitet abſtrahantur. Servetur extractum reſiduum ad uſum.*

Hoc eſt præſentaneum remedium in febribus tertianis & quartanis cum intermittentibus tum continuis, inſtante paroxyſmo, vel hora una aut altera ante exhibitum. Doſ. ℈ j. *aut* ℥ ß. *ſive in forma pilularum, ſive in liquore appropriato ſolutum.*

¶ 3. *Extractum hyſtericum.*

℞. Succi Sabin.
Centaur. min.
Matricar.
Arthemiſ.
Fol. Meliff.
Flor. Calendul. ana Mß.
Rad. Angelic.
Filicis.
Ariſtoloch. rot. ana ℥ ß.

F. Extractio cum aqua Meliſ. ac Sabinæ addendo Sal. Tart. tantillum, Tinctura inſpiſſetur.

℞. Hujus Extracti ℥ ij.
Extract. Myrrh. ℈ j.
Croc. ℈ ß.

ſtof.

Castor. ℈ ß.
Borrac. ʒ ij.
Fecul. Bryon. ʒ ii ß.
F. Massa.

Vires. *Menses obstructos reserat, uterinasque passiones discutit.*

Dosis ℈ ß. *ad* ℈ i ß.

N. *Aqua illa abstracta itidem magnas suppetias ferre potis est in iisdem affectibus.*

HOFMAN. *Extractum Hystericum.*) Hujus satis commendabiles vires loco borracis exaltari possunt sale * urinoso, & in aquâ illâ abstractâ tanquam vehiculo exigente usu ægrotis mulierculis propinari potest.

¶ 4. *Extractum Matricale S. Clossii.*

℞. Extracti lienis bovis.
Puleg. regal. &
Croci cum Spir. Vini parati ʒ ij.
Myrrh. in aq. rut. murar. cum spiritu Vitrioli acida, dissolut. ʒ ij.
Extract. cort. arant. & citri ʒ iij.
Fœcul. bryon. ʒ ß.
Camphor. sublimatæ cum Spir. Vini, præmissâ digestione ejusdemque abstractione, in Ciner. ℈ j. M.

Vires. *Hujus portio ad pisi magnitudinem dissolvatur in aquâ aliqua hysterica & exhibeatur.*

Extractum Opiatum D. D. LANGELOTTI in Misc. Curios. German.

℞. *Opii thebaici in particulas conscissi* ℔ j. *ei affunde in cucurbitulâ humili succi cydoniorum bene maturorum recentissimi* ℔ x. *adde Sal. tartari puri & ficcissimi* ʒ j. *Expone leni calori per diem unum aut alterum, usque dum bullæ quædam appareant, quod signum est imminentis fermentationis, tunc adde istius promovendæ causa, sacchari subtilissimè pulverati* ʒ iiij *porroque eum caloris gradum observa quem fermentatio requirit, sic satis bene ea procedet, videbisque opium evidenter attolli & resolvi per minima: cave verò à Sulphure narcotico gravelenti, quod tunc solet expirare. Videbis tunc quoque partem impuri volatilis spumosi superiora petere, partem verò magis terrestrem in fundo cucurbitæ subsidere: tandem in medio consistet purior pars, liquor nempe rubicundus, rubini instar pellucidus, quem cautè separabis, filtrabis, & debita destillatione ad mellaginem inspissabis. Hanc denuò Spir. Vini alcolisato dissolvas, filtres & per mensem digeras, ut quicquid adhuc crudi ei inest, cœlesti illo igne maturetur. Postea spiritum ad justam consistentiam abstrahe & serva veram hanc opii essentiam ad futuros usus. Experiere verò eam tantæ esse virtutis & efficaciæ, ut quarta pars grani vel dimidia ad summum, appropriato vehiculo, vel sicco vel humido, permissa intentioni sufficiat, mirandosque planè usus præbeat.*

¶ 5. *Extractum pestilentiale.*

℞. Rad. Angelic.
Olsnitii.
Imperator.
Zedoar.
Vincetoxic. ana ʒ ß.
Tormentill.
Gentian.
Petasit.
Succis.
Pimpinell. ana ʒ j.
Sem. Levistic. ʒ iij.
Angelic.
Meliss. ana. ʒ ij.
Sem. Citr. ʒ j.
Gran. Juniper. M ij.
Fol. Veronic.
Meliss.
Arthemis.
Scord.
Galeg.
Scabios.
Card. bened. ana. Miß.
Fl. Hyperic. M. i.
F. Extr. cum Spir. Vini & inspissetur.

Vires. *Maximarum est virtutum in arcendo aëre pestilentiali, eodemque morbo & similibus magnis affectibus curandis & præcavendis. Sudorem movet.*

Dosis à ℈ j. *ad* ℈ ij. *&c.*

HOFMAN. *Extractum pestilentiale.*) Hujus jactura virium, quam patitur per spiritus vini abstractionem, si refarciatur per aliquot oleorum destillatorum v. g. angelic. Zedoar. Citri juniperi &c. additionem, tunc laudem merebitur.

¶ 6. *Extractum pestilentiale Tychonis de Brahe.*

1. ℞. Theriac. Androm. veter. ℔ j. extrahe Tincturam cum Spir. Vini rectificatiss. ad superemin. palmæ affuso, Vase bene clauso. Effusiones filtra & abstrahe l. Ign. ad consistentiam mellis.

2. Fiant flores Sulph. simplices ter per se & quarto ex Aloë, Myrrha & Croco semel leniter elevati.

℞. Horum ʒ iv.
Ol. Juniper. è bacc. rectific. ad eminent. digit. 4.

N. *Potest etiam addi olei succini rectificati pars quarta, sic melius.*

Stent in digestione tepidâ & imprægnabitur oleum tincturâ Sulph. rubicundâ, effunde, ac si libet filtra. Itaque

℞. Extract. Theriac. part. xii.
Balsi. illius Sulph. part. i.

Addendo si libet nonnihil Extract. rad. Angelic. Mag. Succin. alb. & Sal. Absinth. ut & aliquantulum de Spiritu illo theriacali abstracto, digerantur (d. 8.) Hinc fiat separatio ad consistentiam mellis.

Summum est curativum pestis. Dosis g. viij. x. xij. &c. In aqua appropriata statim ab initio morbi assumpt. ut sudorem cieat. Præservationis vice assumi poterunt quotidiè mane g. ij. vel iij.

N. *Potest ulterius exaltari per additionem Tincturæ Corallorum, Saphyr. Hyacinth. & Margarit.*

Quinimo ut universalius inde medicamen exurgat, acui potest tantillo florum reguli Antimonialis per diuturnam reverberationem rubificatorum. Vide lilium Theophr.

Descriptionem hanc Rudolpho Imperatori submissè communicavit Tycho Brahe.

Ex communicatione D. Ioh. Waltheri Held.

HOFMAN. *Extractum pestilentiale Tychonis de Brahe.*) pro Theriacâ Aveter. ad extractionem species theriacales idoneæ substitui debent) quarum extractio cum balsamo Sulphuris ex florib. simpliciter, confecto (non cum aloë, myrrhâ & extracto taric. angelic. sal. volatil. succin. &c. mediante digestione combinari potest.

N. Hoc potest ulteriùs exaltari non per putatitiam illam tincturam corallor. Sapphir. &c. sed per sal volatil. Vrin. CC. viperarum, Antimonio diaphoretico, bezoardico Solari, Ioviali &c. Aliud Extractum anti-pestilentiale T. de Br. vide in thesauro nostro Pharmacop. annexo sect. XIII. n. IV.

¶ 7 *Extractum Pulmonum.*

℞. Pulmon. Vulpis, incide in frusta minutissima, ac adde.
Herb. Veronic.
Hyssop.
Scabios. ana M ß.
Sem. Anis.
Fœnic. ana ℈ j.

Coque in phiala capaci benè occlusa in MB. ferventi horas 7. vel 8. donec pulmones in liquorem redacti fuerint. Hinc cola, colaturamque inspissa, addendo Sacchari q. libet, ad consistentiam exacti.

Vires. *Imbecillitati ac affectibus pulmonum confert.*

N. 1. *Eodem modo fieri quoque possunt Extracta Epatis, Splenis, & similium, ex Decoctis supra à Quercetano allatis.*

N. 2. *Præstat modus quem supra generaliter dedimus.*

HOFMAN. *Extractum Pulmonum.*) Hoc potius Syrupus, quàm extractum est; sed nullius momenti.

¶ 8. *Extractum Satyrii compositum.*

℞. Extract. Satyr. simpl. ℔ ß.
Sal. margarit. ℥ ß.
Ol. nuciſt. ſtill.
Aniſ.
Cinamom. an. ℥ ß.

Vires. *Impotentibus ſuccurrit. Doſis gutt. aliquot. ad* 20.

HOFMAN. *Extractum Satyrii compoſitum.*) Huic præfertur extractum ſimplex, quod infrà *Libr.* 4. deſcribitur. Sal Margaritarum eſt non Ens, & olea addita deſtillata Nuciſt. aniſ. Cinamom. &c. in aliis extractis adhiberi poſſunt.

¶ 9. *Extractum Theriacæ, ſeu Eſſentia Theriacæ ſimplex & alcoliſata.*

℞. Theriac Androm. opt. extrahe ſ. a. tincturam cum Aquâ vitæ juniperina, vel Aq. ex typhis cervinis, vel ſimili Aq. bezoardica ſive Theriacali. Decantatas tincturas deſtilla ad remanentiam Eſſentiæ Theriacæ in conſiſtentiam mellis, quam ſerva pro uſu, titulo Extracti theriacæ ſimplicis, vel adde ſal ex incinerata remanentia elixiviatum, ſub nomine Extracti ſ. Eſſentiæ alcoliſatæ.

N. *De hoc Theriacæ & ſimilibus Extractis, duo, quæ moneam, habeo.*

Primum ſuggerit ingredientium diverſitas, quâ vix credibile eſt, ſingulorum Eſſentias æque uni ſoli menſtruo parere. Nec eſt quod oggerant, fermentando cuncta in unam naturam coaluiſſe: Dubium enim haud leve, utrum fermentando natura rerum adeo immutari poſſit, ut quæ antea menſtruum Tartareum prorſus reſpuebant, factâ fermentatione idipſum amicè amplectantur.

Secundum, quod monere duxi, ipſamet præbet fermentatio, quippe quæ potiſſimum rerum fermentabilium partem in Q. E. exaltat, id eſt, volatiliſat, ſpiritualem ac volatilem reddit. Exemplo ſint Vinum, Cerevisia, ſucci fructuum fermentati, & ſimilia. Eapropter cum Tinctura deſtillationi ſubmittatur, qua volatilior pars abſtrahitur, quis inſringet Extractum in fundo deſtillatorii remanens, potiſſima ſua parte eſſe exutum.

Ut has difficultates evitent, ſunt qui ſpecies ſeorſim menſtruis idoneis extrahunt, itaque Extracta poſtmodum conjungunt. Verum enim vero, nec hi ad metam, ad quam collimant, pertingere videntur. Etenim compoſitionem Theriacæ ſubeunt non pauca natura aromatica, ſubtilioris, venuioris, volatilioris, &c. Quæ facultates ad Theriacæ conſtitutionem non minus neceſſariæ ſunt, quam reliquæ in ſubſtantia minus volatili reſidentes; Idcirco, cum volatiles illi ſpiritus à fixioribus in inſpiſſatione ſeparentur, operationem Theriacæ integram in Extracto hoc quis ſibi ſpondebit? Adde quod hac ratione nonnullorum ingredientium ferocia, quæ alias fermentando in Theriaca cicuratur, indomita maneat, imo vires ſuas exerere aptior evadat. Præſtat itaque Theriacam in ſua propria ſubſtantiâ adhibere, quam laboriosâ hac extractione operam perdere. Id quod de aliis quoque, exempli gratiâ, pilularum quarundam Extractis cenſendum.

Verum enimvero, non ſimpliciter Theriaca Extracta improbata velim, præcipuè ſi ſpirituoſiores ſeu oleoſiores partes interveniente præcipitatione, ſint reſervatæ. Quæ in re non poſſum, quin induſtriam commendem Chymici ſolertiſſimi Friderici Greiffen *Pharmacopæi apud Tubingenſes celeberrimi, Amici mei honorandi, qui imperfectiones præparationum harundem perpendens, perfectiorem, non ita pridem in Decade ſuâ nobiliſſimorum medicamentorum, Iuris publici fecit.*

HOFMAN. *Extractum Theriacæ ſeu eſſentia theriacæ ſ. & al. coliſata.*) Iuſta in hoc eſt cenſura CL. *Autoris noſtri*, Et ſane non melius aut præſtantius extractum theriacale paraveris, atque ſi ſpecies theriacales extractioni aprisſimas ſpirituoſas & balſamicas ſeorſim vel cum ſp. juniper. vel ſp. baccar. ſambuci extraxeris, Spiritum abſtractum ſeorſim ſervaveris, & extracto reſiduo alia reſinoſa extracta, ut Myrrhæ, galbani &c. adjunxeris, addito Sale volatili vipetarum, vel illarum pulvere. &c.

¶ 10. *Theriaca benedicta Quercetani aucta & correcta.*

1. *Solvenda.*

℞. Troch. ſcyllit. Quercetan. ℥ vj. de Viper. Venetian.
Eſſ. (extr. opii cum Acet. diſt. fact.) ana. ℥ iij.
Succ. Glycyrr. in Aq. ſtill. ſol. & inſpiſſ. ℥ i ß.
Eſſ. croci (cum Spir. Vini.) ℥ j.
Myrrh. in Acet. diſt. ſol. & inſpiſſ.
Oliban. in gran. ana. ℥ vi.
Gran. ſtyrac. cal. in Spir. Vini ſol. & expreſſ.
Gum. Arab. albiſſ.
Sandarac. in gran.
Sagapen. in gran.
Succ. Acac. in Acet. diſt. ſol. & inſp.
Hypociſt. in Acet. diſt. ſ. & inſp. ana ℥ß.
Aſphalt. el.
Galban.
Maſtich.
Opopanac. (ſingul. in gran.) ana. ℥ ij.
Eſſent. Caſtor. ℥ j.

2. *Extrahenda aromata.*

Piper. long. ℥ iij.	Zinzib. alb. ana ℥ vi.
Cinam. ac. ℥iß.	Cardam. min.
Acori. ſ. calam.	Carpobalſ. veri.
Caſſ. lign. Veræ.	Cubebar.
Coſt. Ver.	Folii.
Pip. albi.	Galang.
nigri.	Caryophyllor.
Schænanth.	Macer.
Spic. indic.	Spic. celtic. ana ℥ ß.
Stæchad. arab.	Lign. Aloës ℥ ij.
Zedoar.	

Extrahenda reliqua.

Mirobalan. Chebul. ℥ vi.	Santal.
	Agaric.
Baccar. juniper. ℥ß.	Rad. irid. Flor. ana ℥iß.
Laur. ℥ ij.	Angelic.
Fl. Roſar. rubr. ℥iß.	Pentaphyll.
Hyperic.	Rhabarb.
Centaur. min. an. ℥ ij.	Tormentil. ana ℥ vi.
Herb. Card. bened.	Ariſtoloch. rot.
Scord. cret. ana ℥iß.	Aſar.
Calamenth. mont.	Cyper. rotund.
Dictamn. cret.	Dyctamn. alb.
Marrub. ana ℥ vi.	Enulæ camp.
Abrotani.	Gentian.
Chamædr.	Imperator.
Chamæpit.	Meu.
Orig. cret.	Pimpinell.
Polii Cret.	Phu Pontic.
Roriſmar.	Serpentar.
Salv. min.	Succiſ.
Scabioſ. ana ℥ß.	Valerian.
Majoran.	Vincetoxic. an. ℥ß.
Mari.	Ariſtoloch. long.
Lign. Aſphalt.	Cruciat. ana ℥ ij.

Sem.

Sem. Buniad. seu Napi agrest. ℥iß.
Petrosel. Maced. ℥. vi.
Ammeos.
Ammomi racemos.
Anis. torrefact.
Citri.
Fœnic. Cret.
Hyperic.
Sesel. seu Siler. mont.
Thlaspi seu Nasturt. alb. ana ℥ ß.
Dauci cretic. ℥ ij.

3. *Pulverisanda.*

Confect. serpentum juniperinæ. Quercet. ℥ iij.
Terr. sigillat. ℥ vi.
Lemn.
C. C. usti ana ℥ ß.

4. *Liquida.*

Balsam. Indici.
Ol. Nucis moschat. expr. ana ℥iß.
Caryophyllor. ℥ j.
Succin. camphorat. ℥ i ß.
Spir. Vitrioli ℥ß.

1. F. Extractio seorsim medietatis aromatum & reliquorum extrahendorum, singulorum scil. 1. cum Spir. vini rectific. 2. cum Aq. destill. pluviali Essentiam cum Spir. vini extractam præcipita cum Extractione in Aq. destil. Hinc abstrahe in MB ac collige seorsim spiritum theriacalem primo egredientem, seorsim etiam Aq. theriacalem subsequentem ad consistent. mellis, residuam medietatem in pulverem redige.

2. Ex remanentia incinerata elixivia Sal. com. cum Aq. pluviali.

3. In spir. theriacali solve sandarac. Olib. Mastich. storac. omnesque Essentias non satis liquidas eo dilue.

4. Cum Aq. theriac. in pulverem redige Trochisc. de scyllis & Vip. solve in eodem succum Glycirrhizæ, G. Arabic. & Sal. com. proprium.

5. In spir. Terebinth. ℥ vi. solve Asphaltum.

6. Reliqua omnia, ut Ess. Opii & Hypocist. Acac. Myrrh. sagapen. Galban. & opopanac. solve in Acet. dist.

7. Omnes extractiones, solutiones, pulveres, Balsama, olea, expr. destill. spiritus & Sal. com. s. a. commisce quàm optimè & redige in massam pilularem. Hinc,

II. Theriaca Cœlestis.

℞. Theriac. benedict. prior. ℔ i ß.

Extrahe cum sp. Theriacali, effunde & abstrahe ad consistent. mellis. Abstractum spir. (essentiâ seorsim asservata) reaffunde remanentiæ priori, extrahe denuo & decanta. Remanentiæ affunde Spir. vini rectific. ac extrahe residuam essentiam ejus, decanta iterum, & confunde cum priori. Residuam remanentiam in Aq. theriacali & tandem in Acet. destill. spiritu Salis balsamici (Sal. nit.) fortificato extrahe. Et his ultimis Extractionib. priores præcipita & ad consist. mellis coagula, tandem permisce

Magist. corallor.
Perlar. ana ℥ j.
Hyacynthi.
Rubin.
Smaragd. ana ℥ vi.
Bezoart. Animal.
Mineral.
Sal. corallor.
Perlar. ana ℥ß.
Bezoart. Orient.
Terr. sigillat.
Unicorn. veri.
Oss. de C. C. ana ℥ iij.
Ambr. gris. ℥ ij.
Inspiss. in vase duplici ad formam.
Extract. vel massæ pilularis.

Vires. *Vires Quercetanus huic attribuit admirabiles in Venenis & contagiis arcendis; in exagitatione spirituum humorumque sedanda, in catharris, doloribus & vigiliis mitigandis. In Balsamo nativo corroborando, putredine præservanda, &c.*

N. *Rationem utriusque hujus compositionis videsis decade superius allegata.*

Hofman. *Theriaca Benedicta Quercetani aucta & correcta.*) In hâc quædam ingredientia corrigi, quædam addi, quædam omitti debent. Loco trochisc. scillitic. pulpa scillæ, loco troch. viper. caro viperarum, lôco terræ sigillat. Lemn. CC. ust. Antimonium diaphoreticum, loco salium lixivioforum salia volatilia viperarum. CC. Urinæ, succini &c. addi possunt. Omittenda sunt sandarac. asphalt. Mirobalan. chebul. agaric. rhabarbar. asarum & semina nonnulla. In Theriacâ cœlesti excludenda Magister. perlar. corall. hyacinth. &c. & horum vice substituantur Cinnabaris Antimonii rectific. seu specific. cephalicum *Dn. D. Johann. Michaëlis*, bezoardic. Solare pro lapide Bezoar. Or. &c. Essentiam opii cum Acet. dist. factam superat illa cum succo cydonior. fermentata & extracta cum spiritu vini.

¶ 12. *Extractum uterinum Mynsichti.*

℞. Bacc. Sambuci.
Ebuli ana ℥ iv.
Rad. Pœon. debitè collect.
Artemis. rub.
Dictamn. alb.
Bryon. ana ℥ß.
Visc. quern.
Summ. ammeos.
Herb. Puleg.
Melissæ.
Cass. lign.
Croc. or.
Castor. veri. ana ℥ß.

Extrahe cum Spir. vini eumque separa ad remanentiam extracti. Postea adde

Sang. porcæ in clibano exiccat. & cum Aq. hysteric. præpar. ℥ß.
Bezoart. Iovial.
Mag. Iovis Anglic.
Matr. perlar.
Corallor.
Ol. antophyllor.
Angelic.
Succin. alb.
Arantior. ana. ℥ j.

Denuo misce & f. Extractum pro usu.

Vires. *Medicina est saluberrima in affectibus uterinis, etiam deploratissimis: Dosis ℈ j. ad ℥ß. tribus aut 4. diluculis continuis in aq. aliqua convenienti.*

Hofman. *Extractum Uterinum Mynsichti.*) Virium defectum suppleat Essentia castorei, Sal. volatil. CC. cruoris porcæ. ol. d. puleg. melissæ. &c. Alias hoc laudem meretur in compositione & virtute.

EXTRACTA PVRGANTIA.

Extracta purgantia simplicia, ut & quæ sub nomine alicujus simplicis veneunt, *vide lib.* 4.

Purgantia composita.

Extractum.
Benedictum; *vide infra* N. 1.
Diacarthamum. s. Cnicopharmacum *Aug.*
Catholicum, A.
F. F. *vide infra* 2.
Sennerti, 3.
Arnoldi Weickhardi, 4.
Cholagogum Querc. A.

Holagogum Andernaci, A.
Melampodii, ſ. Ellebori nigri.
Mindereri, A.
Melanagogum Querc. A.
Panchymagogum Crollii, 5. 6. Hartmanni, 7.
Auguſtanorum.
Phlegmagogum Querc. A.
Pilularum Aggregativ. A.
Aureat. A.
Cochiat. A.
Fœtid. maj.
Lucis major. A.

1. *Extractum benedictum.*

℞. Fol. Sen. el.
Rhabarb. ana ʒ ij.
Agaric. ʒ j.
F. Extractum.
Vires. *Purgat bilioſos ac mucilaginoſos humores.*
Doſis à ℈ß. *ad* ʒ j.

HOFMAN. *Extractum Benedictum.*) Hoc quia ſimplex eſt, & ingredientia ob ſpiritus vini abſtractionem nullam virium jacturam ſubeunt, ſuo in æſtimio relinqui debet.

¶ 2. *Extractum Catholicum Francofurtenſe.*

℞. Aloës ſuccottin. ʒ j.
Turbith. el. ʒß.
Colocinth. ʒ vi.
Agaric. Albiſſ.
Diagryd.
Rad. Ellebor. ana ʒ ß.
Spec. Diarrhod. abbat. ʒ j.
Macis.
Stæchad. ar.
Galang.
Cardamom.
Zedoar.
Caryophyll.
Cinamom.
Fl. Anth.
Lign. Aloës.
Viſc. querc. ana ʒ ß.
Ambr. griſ. ℈ j.

Infunde omnia in Spir. vini ♂ (8.) exceptis ſpeciebus, Diarrhod. & Ambra, fiatque Extractum, cui adde Extractum ſpecierum Diarrh. itidem per Spir. vini factum & Ambram.
Vires. *Omnes humores blandè purgat.*
Doſis à ℈ j. *ad* ℈ ij.

HOFMAN. *Extractum Catholicum Francofurtenſe.*) In hoc ingredientium quorundam partes ſpirituoſæ & volatiles per ſpiritus vini abſtractionem eunt perditum, & licet etiam excipiatur diarrhodon. Abbat. ex quo ſeorſim cum ſpir. vini extractum conficiendum & demum in fine cum ambrâ addendum ſit, tamen nihil huic derogat; dum enim Spiritus vini iterum quando extractum ad juſtam conſiſtentiam redigitur, abſtrahitur, partes ingredientium aromaticæ æthera petunt, nec quicquam ſpirituoſi balſamici remanet, niſi partes terreſtriores & tartarus quidam, quem communiter ſal vocant eſſentiale, in reſiduo manent Ideoque ſingula purgantia per ſe ſigillatim ſunt extrahenda, atque his deinde etiam extracta aromata admiſcenda ſunt. Prout & in 3. *Extracto Catholico Sennerti Cl. Autor noſter* fieri jubet. Proinde eodem modo itidem cum 4. Extracto Catholico *Dn. D. Arnoldi Weickhardi* procedendum eſt.

¶ 3. *Extractum Catholicum Sennerti.*

1. ℞. Diagryd.
Trochiſc. Alh.
Gumm. de Peru. ana ʒß.
Aloës. ʒ j.
F. Extractum cum Spir. vini ſeorſim.
Itidem f. Extractum.

2. ℞. Turbith. el.
Rad. elleb. nigr. ana ʒß.
Rhabarb. ʒ j.
Spec. Diarrhod. abb.
Aromat. roſat. ʒ ij.

Vtrumque Extractum conjungatur ad maſſam pilularem conſtituendam.
Doſis à ℈ j. *ad* ℈ ij.
N. *Felicius forſan procederetur, ſi Reſin. Diagrydij, Magiſter: Gummi de Peru, Extract. Aloës per ſe fierent, ut lib. 4. docebimus, atque Trochiſci Alhandali cum reliquis infunderentur.*

4. *Extractum Catholicum, D. D. Arnoldi Weickhardi.*

℞. Aloës ſuccotr. ℔ ß.
Rhabarb. opt. ʒ v.
Fol. Senn. ſ. ſt. ʒ iv.
Rad. Mechoac. ʒ ij.
Colocynth.
Turpethi el. ʒ ii ß.
Eſul. præparat. ʒß.
Gener. 5. mirobalan. ana ʒ ij.
Cinamom.
Zinzib.
Macis.
Galang.
Zedoar.
Caryophyllor.
Cardamom.
Cort. citr.
Schænanth. ana ʒ j.
Spec. Diambr. ʒ ij.
Diarrh. alb. ʒ iij.

F. Extractio ſ. a. cum Spir. vini & Aqua fœnic. exprimatur & inſpiſſetur.
Doſis ad ʒß. vel ℈ ij.

3. *Extractum Panchymagogum Crollij*, 1.

℞. Spec. Diarrhod. Abbat.
Diambr. ana ʒ j.

Extrahatur Tinctura cum Spir. vini ana vitrum crebro movendo.

Deinde

℞. Pulp. colocynth. ʒ vii.
Turpeth. gummoſ. ʒ v.
Agaric. opt.
Rad. Elleb. nigr. veri ana. ʒ j.
Scammon. Elect. ʒ vi.
Fol. Sen. ʒ iv.
Rhabarb. el. ʒ iij.
Elater. ʒ ij.
Sem. Ebul. trit. ʒ iij.
Hermodact. ʒ iij.

Incidenda incidantur, terenda terantur; affunde Tincturam illam ſpecierum, extrahaturque Tinctura ſ. a. decantatas extractiones inſpiſſa leni calore M. B. ad conſiſtentiam mellis, poſtmodum adde
Ol. Cinam.
Caryophyllor.
Nuciſt. ana. gutt. x.
Sal. perlar.
Corall. ana ʒ ij.
Salem è fœcibus ſuperioribus calcinatis extractum.
Raſur. cranii human. [vel oſſ. calcinat.] ʒß.
F. Maſſa.

Vires. *Non datur melius catharticum, quod minori moleſtia omnes humores noxios expurgat.*
Doſis a ℈ j. *ad* ℈ ij. *ex vino malvatico, vel alio generoſo è juſculo, vel aliis catapotiis aggregativis admixtis: datur & in forma pilulari.*

HOFMAN. *Extractum Panchymagogum Crollij.*) In hoc juſta eſt *CL. Zvvelfferi* cenſura de ſpeciebus diambræ & diarrhod. Abb. cum ſp. vini extrahendis, negari enim primò nequit in ſpiritu vini abſtractione magnam fragrantiæ & eſſentiæ aromaticæ partionem ſimul abſtrahi; deindè, nec inficias ire poſſumus, ſp. vini ſpeciebus diambræ ſaturatè imbutum licet aliquid extrahat, tamen adeò aptum ad ulteriorem & pleniorem additarum ſpecierum

rum extractionem non evadere, ut *Schræckius* edocet. Quoad turpeth. gummosf. agaricum. Scammon. notandum, hæc præbere resinam, quæ nisi exactè à reliquo extracto prius separetur, & vel pulverisata, vel recenti spiritu vini soluta perfectè insp issato extracto addatur, minus efficax præbeat extractum, duplex incommodum involvens, nimirum, quod in liquoribus totaliter solvi non possit, & nil ferè operetur. Quare resinas tales in mixturis purgantibus, siccis & liquidis, prius amygdalis dulcibus subigere suadet citatus *Zvvelfferus*. Ad hæc excipit *Dn. Lucas Schræckius in Pharmacop. Augusta. restit.* p. m. 121. *Class.* 7. Denominatas quidem species resinam præbere; ast ideò vel pulverisatam hanc, vel spiritu vini solutam extracto addi debere non sequitur. Si enim resina ista unà cum extracto ad spissitudinem evaporato, absque præcedente illius separatione &c. cum pistillo probè contundatur & subigatur, optime misceri statuit, & tale extractum, eundem dare effectum, quem si resina pulverisata vel spiritu vini soluta addita fuisset, præstare. Verùm licet particulæ resinosæ per contusionem & subactionem cum pistillo ad tempus disgregentur, tamen brevi temporis spatio ad genium suum redeuntes sui juris fiunt & se à reliquo extracto iterum segregant & separant, utpote aqueæ naturæ, ut ita recto adhuc stet talo *Cl. Zvvelfferi* tradita animadversio, similes resinas cum amygdalis dulcibus vel alio oleoso pro partium resinosarum disgregatione prius esse subigendas. Additio Salis perlarum, corallor. Salis ex fecibus calcinatis extracti supervacanea est. Sequentes descriptiones extracti Panchymagogi 2. *Crollii* & 7. *Hartmanni* cum iisdem scateant vitiis, eâdem etiam animadversione cum superiori Extracto 1. panchymagogo *Crollii* dignæ sunt, quæ hisce adaptari potest.

¶ 6. *Extractum Panchymagogum Crollij* 2.

℞. Pulpæ colocynth. ʒ vi.
Agarici.
Scammon. el. ana ʒß.
Hellebori nigri.
Spec. Diarrhod. Abbat.
Aloës succotrin. ana ʒ j.

Extrahe s. a. cum Spir. vini eumque iterum abstrahe. Et quia in extractione sæpè virtus purgatrix solet debilitari, ideo quidam solent ad unam partem Extractorum addere crudorum purgantium partem alteram; adde ergo superioribus, antequam Extractum in fundo remanens planè inspissetur.

Trochisc. Alhand. ʒ vi.
Diagryd. præparat.
Agaric. troch. ana ʒß.
Aloës Epatic. ʒ j.

Pulverisata redigantur in massam justæ consistentiæ.

Dosis à gran. 20. ad 25. & 30. & ultra.

N. *Aliud vide in Pharmacop. Augustana.*

7. *Extractum Panchymagogum Hartmanni.*

℞. Fol. sen. s. st. ʒ ij.
Rhabarb. el. ʒ i ß.
Rhad. Hellebor. nigr. ʒ j.
Turbeth. alb. gummos.
Polypod. quern.
Trochisc. Alhand.
Agatic. Trochisc. ana. ʒ ß.
Medull. sem. cartham.
Myrrh. rubr. el. ana. ʒ iij.
Spec. aromat. Garyoph.
Diambr. ana ʒ j.
Cortic. citr. ʒ j.

Concisa & contusa extrahantur simul omnia cum Spir. vini & Aq. cinam. ana. ℔ i ß. F. Expressio. Fæces denuo extrahantur cum sola Aq. cinam. tenuiori, percoletur postea. Extracto adde Extracti Aloës cum Aq. Betonic. vel Veronic. facti ʒ iij. F. mistio, & inspissatio ad justam consistentiam, addendo Ol. Garyophyllor. gran. 10.

Dosis. à ℈ ß. ad ℈ i ß. *Hartman. in Croll.*

Alias insuper descriptiones videre poteris, dicto libro.

Extractum seu chylissima catholicum & holagogum ex D. D. Rolfincio.

℞. *Rhabarbari Alexandr.* ʒ ij. *gialappæ nigræ resinosæ* ℔ j *fibrarum hellebori nigri, albi ana* ʒ vj. *cortic. radic. cujus* ʒ vj. *pulpæ colocynth. sollor. succi Alexandr. ana* ℔ ß *scammonij* ʒ iij *gummi de Peru* ʒ vij. *spir. vini q. s. sal. tartari albi* ʒß. F. *Extractio in leni calore ex quibusdam concisis & contusis: seorsim rad. gialappæ, scammonij spir. vini extrahantur. Tinctus spir. auferatur nervus substituitur. Conjunctæ tinctura leni calore exhalent atomos liquidiores. Sub finem addantur aloës socotrinæ lucidæ, selecta in spir. vi* ʒ *solutæ* ℔ ß. *olei citri, caryophyllor. anisi, fœniculi ana* ʒ ß. 1. *lenissimo calore ad justam rediganter extracti consistentiam. Hæc ut concinnior evadat, addatur gialapij pulver. & trochiscor. alhandal modicum.*

Humores peccantes omnes promiscuè educit. Dos. ℈ ß. ℈ j. *Adhibetur in forma pilularj horis matutinis.*

Extractum Hellebori seu arcanum rad. hellebori purgans Petri Fabri, ex D. D. Rolfincio.

℞. *Rad. Hellebori albi* ℔ j. *aceti stillatitij* ℔ iij *Macerentur per dies octo in vase vitreo bene clauso super cineres calidos. Tractatus hisce diebus, fiat expressio fortis, & filtretur per cartam bibulam, deinde destilletur lentè, in alembico vitreo ad mellis consistentiam. Post extrahe cum eodem aceto stillatitio tincturam ex pulvere sequenti. ℞. specier. electuarij diarrhodon abbatis* ʒ j. *aloës hepatic.* ʒ j. *caryophyllor.* ʒ ij. *cinnamomi* ʒ j. *moschi, ambræ gryf. ana* gr. viij. *F. pulvis ex omnibus ex quo extrahatur tinctura, beneficio acetistillatitij, repetita cohobatione, donec ex illo pulvere nihil amplius extrahatur. Extracta tinctura conjungatur cum extracto helleborino, quod in fundo alembici remanet. Permisce optimè & abstrahe quicquid aceti potest extrahi per destillationem levem, donec in fundo remaneat extractum hellebori albi, cum tinctura conjunctum ad consistentiam satis duram, ut ex eo possint fieri pilulæ, ponderis granor. x. aut xij.*

Hæ pilulæ expurgant caput mirificè & ventriculum, ubi potissimum est focus & nidus ipsius vertiginis, & sine ullo convulsionis metu, & labore nullo: corrigitur enim helleborus aceto stillatitio summopere, quia dissolvit ipsum, & in dissolutione sua amittit quicquid habet veneni, unde alteratur summopere. Quidni corrigeretur helleborus, cùm & antimonium, & mercurius sublimatus, aceto illo stillat. summopere corrigantur, ita, ut benignissima fiant medicamenta, ut experto cuique chymicorum sit manifestum? hæ sola pilulæ, unò, cito & jucundè curant vertiginem. Dos. ℈ ß.

CAPVT LVIII.

De Farinis.

FArinarum conficiendarum modus vulgaris est. *Sunt usitatiores in Officinis:*

Farina Amyli, amydi, Krafft-Meel. Farine d'Amydon. *Bran of fine wheat flour.* Semelen van tarwe-meel.

Avenæ.	Lini
Fabarum	Lupinorum
Fœni græci.	Orizæ
Glandium	Pisorum
Hordei	Siliginis
Lentium	Tritici.

Volatilis, Staubmeel. de la folle Farine. *Bran or dust of Meal.* Semelen of stof van Meel.

CAPVT LIX.

De Feculis.

HOFMAN. *De Feculis.*) Hisce Cl. Zvvelfferus in P A animadversion. radicum ipsarum siccatarum succo suo nativo adhuc gaudentium pulverem præfert, cujus rationem addit in appendice animadvers. p. 64. quia istæ nihil aliud sunt, quàm subtilior radicis pars, quæ, dum per linteum contusa radix exprimitur, unà cum succo transfluit, postea verò succo suo per effusionem & decantationem privatur & totaliter orbatur: non minoribus contrà relicta ab expressione radix gaudet virtutibus, quæ tamen tanquam inutilis abjicitur. Hîc excipit *Dn. Lucas*

Schræckius

Schræckius l. c. p. 501. feculas istas succo suo adeò esse orbatas, ut omnis virtutis & efficaciæ expertes evaserint, non admitti, quia pars illius aliqua pulverem illum humectans remanet, unde Ari quoque fecula saporem nonnihil acrem retinet, si debitè præparata fuerit. Verùm licet in feculâ ari aliqua salis acris pars gustu perceptibilis remaneat, non tamen omnis superstes est, & quid fiet de cæteris, quæ tantâ succi medicamentosi copiâ non abundant? Amylum nihil probat, ἄποιον enim est, unde de hoc nihil certi de ejus virtute pronunciari potest.

FEculæ ex radicibus nonnullis, iisque viridibus eliciuntur, rarissimè ex foliis.

Modus fiendi.

℞. Rad. (v. g. ari,) q. v. lotam vel rasam, conquassata optimè in mortario, affundendo aquam subinde, ut fiat pulpa liquidiuscula, hanc fortiter exprime, expressionem liquidam repone, ut subsideat fecula. Feculam subsidentem exicca. Sic sunt.

Fecula Ari.
Bryoniæ.
Iridis nostrat.
Liliorum albor.
Pœoniæ.
Raphani marini.
Scyllæ.
Serpentariæ.

N. *Scylla operationem habet peculiarem. Vide lib.* 4.

Ononidis radix cocta in ſ. q. aquæ (hor. 3. 4.) ſi decoctum illud clarificatum prius & aliquantulum inſpiſſatum reponatur. Tart. itidem ad fundum mittit.

CAPVT LX.

De Floribus.

FLores in Chymia sunt subtiliores corporis partes, per sublimationem, à crassioribus particulis, sub forma sicca separatæ.

Modus, ut singulis ferè diversus est; ita & in singulis describi postulat.

Usitatiores sunt.
Flores Antimonii.
Cinnabaris Antimonii.
Flores Arsenici Auripigm. sublimatum.
Benzoin.
Mercurii varii, hoc est, Mercurii dulcis.
Salis. *
Sulphuris varii.

CAPVT LXI.

De Gargarismis, Diaclysmatis & Dentifriciis liquidis.

DIaclysmata, (Colluriones oris) sunt liquores, qui in ore detinentur, iterumque expuuntur. Hi si gargarisando adhibeantur, dicuntur Gargarismi seu Gargarismata, quod tamen vocabulum etiam generaliter pro diaclysmate non rarò usurpatur. Eadem si phlegmati è cerebro eliciendo destinantur, Apophlegmatismi nomen assumunt.

Liquores hi in Officinis pro usu nulli extant, sed ex tempore, ad præscriptiones datas, dispensantur. Fiunt ut plurimum ex aquis (simplici vel destillata,) succis, decoctisvè convenientibus, in quibus pro libitu diluuntur syrupi, mella, sapæ (℥ ij, iij, iiij, ad ℔ j. Aq.) tantillum aceti, Ousti, Sal. nit. crudi præparati, spiritus Sal. nitr. Vitrioli, & simil. In summa, omnis generis liquores, & quicquid in his dissolubile est, diaclysmata ingredi non nequeunt.

Exempla sint.

1. *Diaclysma Odontalgicum & apophlegmatizans.*

℞. Piper alb.
long.
Cubeb.
Staphisagr.
Cort. mori
mandrag. ana ℥ j.
Rad. pyrethr. ʒ ij.
Contundantur & ex vino albo f. decoctum ad ℔ j. In colatura dissolvatur tantillum aceti.
F. Diaclysma.

Diaclysma refrigerans.

℞. Cancros viv. N. v. vi. vel viij.
Sedi major. M. iij. vel iv.
Contunde & exprime succum.

Vires. *Maximè prodest in inflammatione oris & faucium.*

3. *Diaclysma ad gingivas.*

℞. Aqu. Chelidon. min. bis destillat. ℥ iv.
Ousti ℥ j.
M. & si libet f. filtratura.

Vires. *Insignium virium est in gingivarum putredine.*

4. *Aliud.*

℞. Aq. Chelidon. min.
Plantag. ana. ℥ i ß.
Cochlear. ℥ j.
Extr. Chelid. min. ʒ j.
Mell. rosar. ℥ ß.
Spir. Vitrioli g. vi. M.

Vires. *Vires easdem cum præcedenti obtinet, sed fortiores, præsertim in gingivarum putredine scorbutica.*

5. *Diaclysma seu Gargarismus antiscorbuticus. S. Closs.*

℞. Herb. cochlear.
Pyrol.
Becabung.
Nasturt. aquat. ana. M j.
Rad. aristol. rot.
Enul. camp. ana. ℥ j.
Rhabarb. opt. ℥ ß.
Baccar. laur. ℥ vi.
Croci ʒ j.
Zinzib. alb. ℥ ij.
F. pulvis grossus: Macereturper biduum in ℔ j cervis. veter. idque in diplomate, decoctum colatur.

Vires: *Valet ad gingivas scorbuticas & sanguinantes. Patiens eo os colluat, ac mane & vesperi ℥ ij. de eodem hauriat.*

6. *Diacl. Ad faucium inflammationem.*

℞. Aq. Plantag. ℥ ij.
Rosar.
Acetos. ana. ℥ j.
Prunell. ℥ ij.
Rob. Diamor. ℥ ß.
Sal. nit. præparat. ʒ ß.
M. F. Gargarismus.

7. *Diacl. apophlegmatizans.*

℞. Cort. rad. sambuc. ℥ j.
Rad. Galang. ʒ ß.
Pyrethri. ʒ ij.
Fol. Betonic.
Origan.

Majoran.
Meliſſ. ana. M. j.
Cubebar. ʒ i ß.
Sem. Sinap. ʒ j.
Uvar. paſſar. M. i.
Coquantur in vino vel aqua.
℞. Colatur. ℔ i ß. præter propter.
Oxymel. ſcyllit. ʒ iij.
M. F. Gargariſmus.
Vires. *Phlegma à cerebro elicit.*

8. *Huc referendi ſunt* LIQVORES *fricandis dentibus, gingiviſque deſtinati.*

℞. Aqu. Prunell.
Plantag. ana ʒ iij.
Rob. Diamor.
Syr. roſar. ſiccar. ʒ ß. vel ʒ j.
Spir. Vitrioli ʒ ß. M.
Inſervit ad dentes dealbandos, extergendos, ſtabiliendos.
N. *Spiritus acidi proſunt maximè ad dentes dealbandos, ſed & ſtuporem eorum inducunt.*

CAPVT LXII.

De Gelatinis.

GElatina eſt ſuccus inſpiſſatus, purior, clariuſculus, cum ſaccharo in ſcatulas effuſus & congelatus. Et hinc Gelatina dicitur.

Parantur è fructibus nonnullis ſucculentis, tum è cornibus ac oſſibus tenerioribus.

E fructibus.

℞. Fructus, exprime ſuccum, expreſſum coque & clarifica, (cum albumine ovi,) hinc addito ſaccharo inſpiſſa ſenſim & effunde in ſcatulas.

Aliter.

℞. Fructus, coque in Aqua, decoctionem citra expreſſionem decanta, vel filtra, ſaccharumque addendo inſpiſſa.

E Cornibus & Oſſibus tenuioribus ſit ſine Saccharo.

℞. Raſur. cornuum oſſiumvè (vel eadem in fragmenta minutiora redacta,) coque vel digere aliquamdiu in Aq. (commun. ſtillatitiave appropriata,) hinc coque & filtra calidè, coagulaque.

N. *Quod ſi oſſa & cornua nimis dura ſint, acuari Aqua poterit liquore aliquo acido, verbi gratia, ſpirit. Vitrioli, Acet. diſt. & ſimil.*

Exemplo ſit
Gelatina oſſium de corde cervi.

℞. Raſur. oſſium cordis cervi ʒ iij. Coq. in aq. & vini alb. ana ℔ i ß. per horas 6. aut 8. ad medias, deinde colentur, in colatura diſſ. ſacch. opt. ʒ vi. agitentur.

ſimul cum.
Succi limon. ʒ ij.
Aq. roſ. ʒ j.
Dein recoquantur ad medias, addendo ſub finem ambr. griſeæ ſeorſim in aq. roſ. infuſ. ʒ ß.
Tincturæ cinnam. in vino fact. ʒ j.
Colentur & refrigerentur.

Sic ſunt.
Gelatina Cranii humani, cornu cervi,
Cytoniorum.
Eboris.
Pomorum.
Pyrorum.
Ribium.
Ungulæ alcis.

N. 1. *His immiſcentur nonnunquam pulveres, vel Extracta, & ſimil. unde Gelatinæ compoſitæ, tum alterantes, tum purgantes, verbi gratia, Gelatina Cytoniorum purgans. vide lib. 4.*

N. 2. *Sunt qui Gelatinas Cytoniorum* Marmelatas *vocant, eaſque tum ſimplices, tùm aromatiſatas pro uſu domeſtico parant, varii coloris.*

Gelatina cydoniorum ſeu Diacydonium pellucidum purgans
ex D. D. ZVVELFERO.

℞. *Cydonior. maturor & mundator. & in aliquot fruſta majuſcula conciſſorum* No. XXX. *vel* XL. *Coquantur cum aq. ſ. ſ. q. in vaſe terreo, vel alio ſtanno obducto, quo uſque nonnihil mucilaginoſum aſt clarum reddatur decoctum, cui colato & aliquantulum expreſſo adde, nimirum* ℔ iiij. *hujus mucilaginoſi decocti, Sacchari canarini albiſſ.* ℔ ij. *& ad conſiſtentiam gelatinæ percoque: Huic iam ab igne remotæ admiſce reſinæ ſcammonii & gialapii in ſpir. vini rectificatiſſ. priùs ſolator. ana.* ʒ j. ʒ ij. *Et poſtquam probè mixta fuerint, ſpirituſque vini maximâ ex parte vel totaliter exhalarit, effunde gelatinam in exſculptas figuras plumbeas, priùs nonnihil madefactas: & ex his deinde immitte in ſcatulas oleo quodam grato fragranti inunctas.*

Educit bilem & pituitam, pro delicatis, ex iis qui pharmaca averſantur & reſpuunt, concinnatum. Doſ. ʒ ij. *ad* ʒ ſſ.

CAPVT LXIII.

De Infuſionibus.

HOFMAN. *De Infuſionibus.*) Infuſioni aptiora ſunt, quàm decoctioni, quorum præcipua vis in tenui ſubſtantiâ ſitâ expetitur, præſertim quæ arida & aquoſo humore deſtituta vires in ſuperficie poſitas habent. *Deindè* infundenda craſſiuſculè conſcindenda, contundenda aut pulveriſanda ſunt, niſi ea vis aut ſubſtantia reqtiratur, quæ in ſuperficie ſedem habet. *Tertiò*, ad infuſiones convenientiſſimi liquores ſunt, qui ſuâ tenuitate in omnes commiſſæ materiæ poros ſeſe inſinuantes præcipuam vim elicere poſſunt. *Quartò*, ſi liquor loco tepido aſſervetur, plurimum erit efficacius. *Quintò*, infuſio decoctione longius requirit tempus, quò imbecillius allicit vires medicamentorum. *Sextò*, quæ duram habent ſubſtantiam & compactam, & qualitatem firmiter ſubſtantiæ adhærentem, diutius terenda vel infundenda ſunt, quæ raram & imbecillam minus. *Septimò*, liquor ad infuſiones debet eſſecalidus, quia calor ad extrahendam medicamentorum facultatem multum prodeſt. *Octavò*, colatura ſine expreſſione eſt dilutior & guſtui gratior, ſed debilior, cum expreſſione turbidior & craſſior, verùm fortior. *Nonò*, medicamenta inciſa & contuſa vel per ſe in convenientem liquorem aut vehiculo infunduntur, vel quod melius, & poſtquam valde receptum eſt, nodulo ex ſyndone albo vel rubro inſuſa vino vel cereviſiæ immerguntur, quantitate medicamentis ingredientibus reſpondente, & in locum tepidum reponuntur. Exempla vide in Dn. noſtro Autore.

¶ Infuſionis, [infuſi] nomen potionibus potiſſimum impono, iiſque purgantibus, lib. 1. diximus, harum rationem hîc loci exhibemus.

Liquorem exhibent aquæ ſtillatitiæ, [tum & fontana,] ſerum, malſum hydromel vinoſum, vinum, & ſimil.

Materia infuſioni apta, etſi & ex mineralibus & animalibus ſumi queat, tamen hujus loci inprimis ſunt vegetabilia, & maximè purgantia cum corrigentibus.

Modus parandi.

Recipiuntur res medicamentales, præparatæ ad infuſionem, incidendo, contundendo, limando, &c. prout in decoctorum doctrina traditum; immerguntur liquori, quantitate & qualitate intentioni medicæ reſpondenti, reponunturque, ſi extractio maturanda, loco calido, (in cineres vel juxta fornacem.) Hinc decantetur liquor, exprimaturve pro uſu.

Propor-

Proportio liquoris præscribitur ferè q. s. id est, ut materia cooperiatur, liquorque superemineat digitos versus, 1. 2. 3. &c.

Exempla sint

1. *Infusio Cholephlegmagoga.*

℞. Agaric. elect. ʒi ß.
Rhabarb. opt. ʒ ij.
Zinzib. ʒ ß.
Spic. Nard. gran. v.
Sal. gemm. gran. iij.
Pulverisentur grosse & infundantur per noctem in
Aq. Eupator.
Cichor. ana. ℥ i ß.
Hinc calefiant & colentur cum expressione. F. Potus.

Vires. *Purgat bilem & phlegma.*

N. *Sal gemma additur ad facilitandam extractionem: cujus rei gratiâ & sal Tart. addi poterit.*

Hujus generis sunt Vina medicata, [ut & Cerevisiæ medicatæ,] tum alterantia, tum purgantia, v. g.

2. *Vinum Arthriticum.*

℞. Fol. chamædr.
Chamæpit.
Sum. Salv. ana ℔ i ß.
Flor. primul. ver.
Anth.
Lil. convall. ana ℔ ß.
Rasc. lign. Guajac. ℥ viii.
Visci quern. ℔ ß.
Rad. Chin. ℥ iij.
Caryophyllat. ℥ iv.
Vini musti mensur. lxxx.

Ponantur ad fervescentiam, ut deferveant.

3. *Vinum Medicatum Cephalico-Splenecticum.*

℞. Rad. Caryophyllat. ℥ ij ß.
Cichor. ℥ i ß.
Enul. ℥ j.
Herb. Cerach.
Verom. c. fl.
Card. bened. c. floribus
Epatic. stellat. c. flor.
Summit. Centaur. min. ana M i ß.
Cort. Arant. sicc. ℥ ß. ℥ ij.

Incidantur herbæ, contundanturque grosse radices & cortices, infundanturque in vini mensur. viij.

Vires. *Catarrhis insignitèr opitulatur, caput, epar & lienem corroborat.*

4. *Vinum Matricale.*

℞. Herb. Melisf. Cher. ana p. ij.
Puleg. Nucist.
Capill. ♀. Macer.
Salv. Cubebar.
Calamenth. Cardamom.
Artemis. ana M. ß. Granor. Paradis.
Fl. Squinanth. ℥ ß. Zedoar. ana ʒ j.
Calendul.

Vini generosi mensur. iv. addendo saccharum pro libitu.

5. *Vinum purgans.*

℞. Fol. Sen. Al. s. ft. (sine stipitib. ʒ x.)
Follicul. sen. ʒ i ß.
Epithym. ʒ vi.
Sem. cartham. conqu. ℥ ß.
Cialapp. ʒ iij.
Cort. Helleb. nigr. ʒ ß.
Cinamom. ʒ j.
Galang. ʒ ß.
Zingib. ʒ ß.
Cort. citr. ʒ ij.
Vini mensur. 1.

Vires. *Purgat humorem Melancholicum & serosum. Dosis ℥ iij. iiij.*

N. *Plura Exempla aliunde petere licet, vel ex decoctis, vel Aquis destillatis compositis huc accersere. Nimirum species dictorum Medicamentorum non minus, & hîc adhiberi poterunt.*

6. *Vinum Sanctum.*

℞. Vini alb. opt. ℔ xv.
Lign. Guajac.
Sarsf. Parill. an. ℥ iiß.
Fol. sen. s. ft. ℥ iij.
Polypod. q. ℥ ij.

Conquassata infundantur, digerantur que hor. 24.

Vires. *Valet ad morbos frigidos, paralyticos, cachochimicos & maximè luem ♀ inveteratam. Singulis diebus mane ℥ viij. & sero ante ingressum lecti ranunculum patiens capiat. Exerceatur valide, nec opus ut semper domi in claustro maneat. Philipp. Mull. in mirac.*

Huc pertinent Vina Hippocratica seu Clareta. v. g.

7. *Claretum laxativum.*

℞. Cinamom. Fol. sen. el. ℥ j.
Galang. Mechoacann. ʒ iij.
Caryophyllor. Sacchar. ℥ iij.
Macis. Vini generosi ℥ vi.
Zinzib. ana. ʒ j. Aq. fontan. ℥ viii.
Turbith. alb. ʒ vi. Cremor. Tart. ʒ ij.

Stent in infusione per noctem, dein colentur per Manicam Hippocraticam.

Vires. *Purgat humores melancholicos & pituitosos.*

Dosis ℥ iij. vel iiij.

8. *Claretum purgatorium, s. Vinum Hippocraticum Antimoniale.*

℞. Vitri ♃ subtilis. pulveris. ʒj. ʒij.
Vini alb. opt. ℥ viii ß.

Digerantur vase vitreo benè clauso, in MB. ♂ ♃ (6.) dein cola, colaturæque adde
Sacchar. albiss. pulverisat. ʒ iij. vel ℥ ß.
Aromatizetur cum opt. Aq. cinam. & servetur.
Dosis ʒ ij.

Vires. *Satis leniter suaviterque operationem suam infra & supra exercet. Sala.*

Vinum aloëticum prophylac. cum antipestilentiale D. D. DIEMERBROECKII.

℞. *Rad. angelicæ, helenii, petasitidis, dictamni, cortic. curcumæ, ana ʒ j. aloes succotr. ʒ vj ß. herb. card. bened. man. ß. contusâ min. p. ij. absinthii p. j. Conficiatur minutim, & exinde committatur puppa suspendenda in vini albi tenuis Rhenani vel Gallici ℔ ij. in quo vino puppa illa remaneat usque dum totum epotum fuerit.*

Hujus vini quatuor aut quinque uncias tempore pestilentiali assumat, alvum semel, bis vel ter clementer subducunt. Ab illo tamen & aliis amaris abstinendum in iis quos hæmorrhoides affligunt, nec non in mulieribus gravidis, quibus potius rhabarbari & agarici usus commendandus. Pauciissimis aliis purgantibus medicamentis ad præservationem utebatur in peste dictus D. D. DIEMERBROECKIUS.

Vinum Chalibeatum ex D. D. DONZELLO.

℞. *Limaturæ chalybis ℥ iij. sennæ oriental ℥ j. cinnamomi contus. sem. coriandri præparati ana ʒ ß. anisi ℥ ij. absinthii pontici manip. vini albi optimi ℔ viij. Fiat omnium infusio quadruzia. per dies viij.*

Præstantissimum est remedium in oppilationibus & affectionibus hypochondriacis, cujus autem ʒ iij. assumuntur mane jejuno stomacho.

Vinum

Vinum Hippocraticum laxativum D. D. Zvvelferi.

℞. *Vini albi optimi* ℔ iiij. *Collocetur in olla terrea supra ignem carbonum, ollâ nouribil tectâ, quamprimum autem incipit fervefieri, injiciantur sequentia saltem incisa, ut pote radic. mechoacæ albæ, gialappæ ana* ʒ j. *rhabarbari optimi* ʒ vj. *asari* ʒ ß. *cinnamomi accuratiss. cardamomi min.* ʒ j ß. *caryophyllor.* ʒ ß. *cortic. aurantior. citri* ʒ vj. *ana* ʒ j ß *cremoris tartari* ʒ ß. *His omnibus vino fervenți immersis, statim desuper etiam superinfundantur, sacchari canar. albi* ʒ v. *albumin. ovor. No. ij. conquassator. scopulæ despumatoria, additâ nec non particulâ aquæ cinnamomi, atque unitâ ebullitione factâ, statim removeantur ab igne & manicæ Hippocratis, sæculo sc. in cuspidem desinente, infundantur, & vinum hoc sæpius trajiciatur, donec clarificatum & purum desinat, ad instar vini Hippocratici boni saporis & odoris, delicatulis propinandum repetitis vicibus, quibus per Epicrasin materia morbifica educenda. Dos.* ʒ ij. *ad* ʒ iij.

CAPVT LXIV.

De Iulebis & Moretis.

IUlebi [Iulepi] in Praxi usitatissimum potionis genus constituunt, quod ob saporem gratum, pro potu ordinario ægris præscribi ut plurimum solet.

Parari autem in Officina nulli extant, sed ex tempore parantur.

N. *Iulepi violaceus & rosaceus* [*ut & gemmatus*] *Officinarum, Syrupi ferè consistentiam obtinent.*

Parantur ex liquore potulento, in quo Syrupi, sacchatumve dissolvuntur, additis, prout visum fuerit, & aliis in liquore illo dissolvi aptis, qualia succi, spiritus & simil.

N. *Syrupi vices & conserva supplere potest, accedente colaturâ.*

Liquor ille potulentus adhibetur varius: Aqua stillatitia, fontana, [correcta pane tosto] decoctum verbi gratia, C.C. Glycyrrhizæ, Hordei & simil.

Proportio Liquoris, ℔ 1.

Syrupi ʒ j. ʒ ij. vel prout palato placuerit.

Acidiusculi, adeoque gratiores, non raro reddi solent, spiritu Vitrioli ad saporem gratum usque instillato.

Exemplo sint.

1. ℞. Decoct. C. C. usti, id est, in quo c. c. [v. gr. ʒ j. vel ij.] sit coctum ℔ 1.
Syrup. papav. err. ʒ j.
Corallor.
Succ. Berberor. ana ʒ ß.
M. F. Iuleb.

Confert in febribus aliisque sanguinis ebullitionibus, quas vigiliæ alvique fluxus comitantur.

2. ℞. Aqu. fontan. pane correct. ʒ x.
Iulep. rosar. ʒ i ß.
Syr. cinam. ʒ ß.
Aqu. Rosar. ʒ iv.
Spir. Vitrioli q. s. ad gratum saporem videlicet ϑ ß. vel ʒ ß.
F. Iuleb.

Vires. *Refrigerat, roborat, potusque gratus est ægrotis.*

3. ℞. Aqu. hordei, id est, decoct. ℔ i ß.
Conserv. rosar. ʒ iij.

Conquassetur conserva, tantillum subinde decocti affundendo, hinc coletur, & si placuerit, filtretur.

N. 1. *Aciola si decocto C. C. (inprimis è crudo c. c.) instillaris, turbidum id redditur.*

N. 2. *Poterit itidem Santalo rubro aromatizari, santali scil.* ʒ ß. *simul conquassando.*

Hujus quoque loci est Moretus nostratibus dictus, potionis genus, ex aromaticis aliisve confortantibus commixtum, addito ad gratum saporem sacchato vel syrupo.

N. *Moretus dicitur à moris seu diamoro ingrediente. Estque mulierculis nostratibus potionis genus usitatissimum, quo veram impregnationem confortari, fœtum exturbari, persuasum sibi habent.*

1. *Moretus usualis pro ditioribus.*

℞. Diamor. c. sacchar. ʒ ij.
Juleb. rosar.
Aqu. cinamom. ana ʒ j.
Spec. Diamb. ʒ ß.
Trag. Stomach. ʒ i ß.
Vini optimi, ℔ 1. M.

Bibatur mane bonus haustus, idque diebus continuis 3.

2. *Moretus pro pauperibus.*

℞. Diamor. c. sacchar. ʒ ij.
Juleb. rosar. ʒ j.
Trag. comm. ʒ i ß.
Vini, ℔ 1. M.

3. *Moretus absque speciebus.*

℞. Diamor. c. sacchar. ʒ ij.
Julep. rosar. ʒ i ß.
Aqu. cinamom. ʒ j.
Vini generosi, ℔ 1. M.

N. *Species quæ adduntur, post infusionem colandò iterum separantur.*

Nodulus pro puerperis.

℞. Croc. integr. g. vi.
Galang.
Macis ana ϑ j.
Antophyllor. N. iv.
Cardamom. ϑ j.
Baccar. laur. decort. N. vi.
Dentur mixta.

CAPVT LXV.

De Lapidibus.

HOFMAN. *De Lapidibus.*) Lapidis vocabulum hoc loco non accipitur pro substantiâ compactâ lapideâ nativâ, sed pro medicamento in duritiem terream & lapideam redacto quod venit Lapidis nomine.

¶ *Lapidis nomen hic sume non pro lapidibus* nativis, sed pro medicamentis præparatis, quæ veniunt nomine lapidis, ut sunt 1. Lapis vegetabilis dictus. 2. Medicamenta in duritiem terream ac lapideam excocta.

Lapis vegetabilis nihil aliud est, quam essentiales vegetabilis alicujus partes conjunctæ, ac in lapidem q. coagulatæ. Fitque.

℞. Plantam siccam digere cum menstruo proprio (Aq. propriâ stillatit.) destilla, ut habeas phlegma, spiritum ac oleum. Ex remanente ac superstite materia incinerata extrahe sal beneficio phlegmatis. Ex eadem (seu ejusdem speciei planta) extrahe tincturam cum spiritu illo. Hinc impregna Sal. com; tincturâ suâ s. a. ad sufficientiam. Postea adde olei quantum impregnatum illud sal imbibere potest, & in lapidem quasi coagulantur.

HOFMAN. *Lapis vegetabilis nihil aliud est.*) Dominus Autor hanc descriptionem desumpsit ex S. *Clossæo*. Si scilicet Sal comm. Est. sp. vini septies suprà Sal. comm. proprio rectific. sepries additur ol. ætherео, spiritu suo quasi animat per repetitas destillationes & fixationes, unde summa corporis nostri medicina. Alium Lapidem vegetabilem ex Tartaro crudo in oleum post multos labores converso habet Rhumel in compend. Hermet. Cap. 22. p. 76. quod in lapidem coagulatur.

¶ N. *Hujusce medicamenti genus etsi in Officinis paratum non extat, operæ pretium tamen esset, introducere, in quo autem notandum, quod lentissimo igne in lapidem paulatim convertere id oporteat.*

Alias lapidis nomine veniunt Lapis septicus s. cauterium potentiale, tum quoque lapis Philosophorum, (*de quibus Augustani,*) & præter hos.

HOFMAN.) Huc etiã referri potest *LAPIS BUTLERI*, quo quemlibet ferè morbum solo odore illius aut intinctu in liquore ægrotis exhibito curavit insolito & incognito spectaculo teste *CL. HELMONTIO* in tr. *BUTLER* p. m. 468. Fuit *BUTLER*, juxtà *CL. G. MORHOFI* relationem in Epistol. de metallor. transmutat. ad Nobiliss. *JOEL. LANGELOTT* p. 158. Nobilis Hibernus, cumque juvenis in Africam navigaturus esset à Piratis captus Regulo cuidam Arabi pro mancipio venditus fuit. Is possessor magni arcani fuit, & hujus servi sui ministerio ad opera quædam vulgaria chemica usus est. Qui cum esset sagacissimus, subolfecit secretiores Domini sui labores, ac in pyxidem aliquam incidit, quâ recondebatur magnus ille Naturæ thesaurus. Cujus rei cum jam esset certus, cum Mercatore Anglico illic vivente pactus est, ut se ab hero suo redimeret. Redemit ille: *BUTLERUS* verò pyxidem illam tanti arcani custodem furto subripuit, atque in Angliam navigavit, ubi privatim coràm aliquibus projectionem fecit. Ea fama pervenerat ad Medicum quendam Hibernum, popularem ejus, quem permovit, ut relictâ familiâ suâ ac praxi medicâ ipse *BUTLERO* spe arcani potiundi, famularetur. Multum intercesserat temporis, cum nihil Medicus deprehendere potuit, & omnia clanculum ageret *BUTLERUS*. Transeg t itaque cum hospite pretio dato, ut locum aliquem obscurum post *BUTLERI* conclave sibi concederet, quo per rimas aut foramina quædam illum observare posset. Accidit itaque, cum aliquando plumbi & hydrargyri quantitatem emere jussisset *BUTLERUS*, ac statim in vicinam urbem negotii causâ ablegasset, ut ille jam tempus idoneum suspicatus simulato abitu domi remanserit. Quare post conclave in sellis duabus vel tribus sibi superimpositis constitit, ut per foramina prius à se facta despicere in conclave *BUTLERI* posset. Vidit itaque furnum parare *BUTLERUM*, plumbum ac hydrargyrum igni apponere. Vidit de pavimento, effracto lapide, producentem pyxidem aliquam rubicundo pulvere plenam. Cumque quantum satis erat, è pyxide cepetat *BUTLERUS*, ac jam liquefacto plumbo ac hydrargyro calido immissurus erat, Medicus nimio videndi desiderio flagrans propius se foramini admovit, cum corporis sui pondere sella suprema inclinata præcipitem illum dedit. Quo strepitu attonitus *BUTLERUS* observatorem suum pene transfixisset, nisi interc ssisset hospes. Medicus verò ille statim herum suum coràm Magistratu Londinensi ut Monetæ falsarium accusavit. Quo in carcerem conjecto, ac supellectile ejus perlustratâ nihil quidem instrumentorum monetariorum, sed quadraginta auri libræ inventæ sunt. Quod cum falsum primò suspicarentur judices, genuinum omni examine deprehenderunt. Cùm igitur documenta non essent, quibus convinci posset *BUTLERUS*, è carcere iterum dimissus est. Idem *BUTLERUS Ducem de Buckingam*, cum iter suum in peregrinas regiones instituturus esset, adiit, ac aliquam Cambii schedulam ad Mercatorem Batavum ultrò obtulit, si fortè apud peregrinos pecunia illum aliquando deficeret. Risit *Dux*; sed ne inofficiosus videretur, schedulam accepit, eam ut nullo sibi usui futuram negligens. Accidit itaque ut Ducem Amstelodami viventem Mercator aliquis *BUTLERI* nomine salutaret, ac ducenties millia aureorum ejus nomine offerret, si pecuniâ egeret. Obstupuit summâ illâ oblatâ *Dux*; sed accipere detrectavit. Cum verò posteà per Angliam innotesceret de *BUTLERI* divitiis per artem chymicam paratis ac saluti suæ diffideret, in Hispaniam navigans unà cum lapide aquis submersus est. Hæc ex ipsius *Ducis* œconomi ore, qui hæc narravit, habet suprà laudatus *MORHOFIUS*. Hic est *BUTLERUS* ille, qui suprà allatum possedit Lapidem. Utrum verò conveniat cum hoc chrysopœjo, an secus, Nos dubios facit CL. *HELMONTIUS*, qui l. c. *Drif* vocat defectu nominis suâ vernaculâ, quod denotat arenam sive terram virgineam. Cujus requisita recenset, *primò*, ut sit corpus quoddam metallicum, quod longâ sui morâ constantiam, non autem acceleratam corruptionem significat. *Deindè*, ut in pauperum solamen sit destinatum. *Tertiò*, ut sit ab artifice reseratum, repagulis liberum ac veluti resuscitatum, recens ab igne surgens. *Quartò*, ut sit volatile, sive bis vel ter sublimatum. *Quintò*, ut hoc volatile quodammodò fixum fiat, ne magnâ sui parte evolet, & ita corpori humano communicabile. *Sextò*, ut non solum suâ corporis firmitate, sed etiam virtutis suæ exercitatione sit planè fermentale, adeò, ut etiam minimâ sui odoris participatione suas vires exercere possit in Archéum, eundemque sopire ac demulcere. Hujus præparationem vide l. c. Alias *JOHANNES MARCUS MARCI à Kronland in Philos. Veter. restitut. part. 5. sect. 9.* Hujus Lapidis veram basin Vitriolum Ven. esse statuit ex confessione ipsius filii *HELMONTII* nomine MERCURII, cum quo Francofurti ad Mœnum cum Aulâ Cæsareâ manserit, familiariter cum ipso versatus, tanquam amico intimæ admissionis. Hic addidit Lapidem hunc vetustate in colorem viridem mutari, quin etiam Patrem suum ulneam quandoque tanquam minus necessariam omisisse. Et ut inventum hoc magis lateret & majorem sui æstimationem pareret, scipiæ atramentum suo vitriolo affudit, ut remedii compositio fieret obscurior. Ideoque hic Lapillos ex Vitriolo Veneris prius volatili facto & cum sale marino in crucillo prius fuso miscetur, vel ne quid dissipetur, sali suprà marmoreum effuso idem Vitriolum volatile quàm celerrimè lapide currente ingyrum ducto permiscetur, priusquam hoc avolare illud placet coagulari possit. Quo magis Vitriolum exaltatur, sive illud ☿ per ☿tionem, seu filtrationem, eò majorem vim obtinet; Certum enim est Vitriolo *ensigni* excellentem inesse pacem Archéum. Unde inquit porrò *MARCUS MARCI*, ex quo illo uti cœpi, Arthritis tensim est remissa, ita, ut jam à biennio ab eâ fim liber, & verisimile est ad senectutem retardandam & adtmitos graves morbos curandos valere. Nec ego inficias ire possum, Sal meum anodynum, cujus in præfationis fine ad tr. meum de Meth. Medendi mentionem feci, ad Morbum in centro detinendum ab omni narcoseos suspicione liberum ex eâdem profapâ oriri.

N. *Lapidem BUTLERI olim CHRISTOPHORUS N. Altenburgi* h. m. elaboravit.

Recip. Salis marini ex cap. mort. post destill. extracti & in aceto liquefacti ʒ j. Entis Veneris ʒ ij. ☽ ij. Ulnex humanæ gr. xv. cum ichthyocollâ solutâ f. trochisci.

Ens autem Veneris præparavit cum Sal. comm. volatili Vrin. sepius illud ☿ndo à colcothare omni salsedine privato atque sale Vrin. optimè imprægnato. Sal scilicet illud dicitur esse fermentum illud peregrinum, quod Ens Veneris comitatur. Verùm, quamvis hæc præparatio atro non sit notanda carbone, scopum tamen *BUTLERI* minimè attingit, ut pote, qui requirit radicalem Veneris in Vitriolo contentæ solutionem, quæ sine Igne philosophorum penetrando comburente & comburendo penetrante nec haberi, nec perfici potest, siquidem absque hoc Sulphur Veneris verum & quod Philosophorum est, obtineri & seqvestrari nequit.

¶ 1. *Lapis corrosivus.*

℞. Lixivium, è quo sapo niger coquitur. Id sarragine exceptum coquatur in lapidem, qui tessellatum in formam scinditur, cum refrixerit, ac vitro rectè obturato servetur.

Vires. *Cauterium insigne est, dimidiæ horæ spatio fonticulum inducere sufficiens. Heurn. in Meth. pract.*

HOFMAN. *Lapis corrosivus.*) Hic ad fonticulos inducendos communiter adhibetur; Moderno tamen usui accommodatior est sequens sal causticus *MOLINETTI*, Recip. Lun. capellatæ ʒ ij. aq. fort. ʒ vj. minutissimè in scobem redactam solve, reposita in vase vitreo ign. Aren. admove, ubi solutum fuerit argentum paulatim augeatur Ign. & lapidem Lunæ instar lanæ acquires, qui per gradus perficitur usque ad Aquæ fortis consumptionem. Cauterium præstantissimum est chirurgis commendandum, dimidiæ horæ spatio fonticulum inducit.

¶ 2. *Lapis s. magnes arsenicalis.*

℞. Antimon. crudi.
Sulph. flavi.
Arsen. albi.

Pulv. subtilissimè lentoque igne liquefac. Vase refrigerato eximitur materia, quæ frigore indurescit.

Vires. *Usus ejus est in peste, ubi in forma pruni de collo suspenditur: ingreditur insuper Emplastrum magneticum Hart.*

HOFMAN. *Lapis seu Magnes arsenicalis.*) Sequens Magnes Arsenicalis præparatio, prout & CL. *Zwelferus* describit operosa est, Recip. Antimonii crudi. Sulphuris flavi Auripigmenti albi crystallini, ana ʒ ij pulverisentur omnia subtilissimè & in vase vitreo in arenam calentem imponantur, ignem usque tubos habeas, donec vase benè calefacto ingredientia omnia simul insper-

pleis colliquescant, studiosè à fumo sibi cavendo; id quod cognosces, si, dum stylo ferreo fundum contigeris, materia adhæreat, & instar Terebinthinæ trahatur. Postea frange vas vitreum, & refrixam materiam, quæ subfuscum repræsentat lapidem subtiliter rere & ad usum custodi. Ingreditur suprà descriptum Emplastrum meum magneticum.

¶ 3. *Lapis medicamentosus Crollij, seu Lapis salutis.*

℞. Vitrioli viridis ℔ 1.
alb. ℔ ß.
Alumin. ℔ i ß.
Anatron. id est, sel vitri.
Sal. commun. ana ℥ iij.
Tart.
Absinth.
Arthemis.
Cichor.
Persicar.
Plantag. ana ℥ ß.

Ponantur in olla vitreata, affunde parum aceti rosacei, ac coque igne l. sæpius agitando: ubi incipit spissescere, adde

Ceruss. ℔ ß.
Boli armen. ℥ iv.

Diligenter misceantur omnia, donec vi ignis mediocris in lapidis duritiem massa concreverit, quæ postea fractâ ollâ eximenda, & ad usus reservanda.

N. *Si gummata, myrrham videlicet & thus, addere voles, instituatur coctio lenta, ne comburantur, nec vis illorum in igne evanescat.*

Vires. *Virtutes ejus variæ sunt. Tollit ulcera & defluxiones, desiccat vulnera inveterata, curat erysipelas, scabiem, tineam, serpigines.*

Modus utendi.

Liquescat ejus ℥ j. in Aq. pluvial. mensura 1. *filtretur, filtratura hâc utere, tum lavando, tum linteolum imbuendo ac imponendo.*

HOFMAN. *Lapis Medicamentosus Crollij seu Lapis salutis.*) In hoc salia alkalia & acida concurrunt & cum terris in unam massam coëunt. Salia acida sunt Vitriolum virid. & alb. alumen, Sal. commun. Alkalia sunt Anatron, id est sel vitri; Sal. Tartari, persicar. plantagin. licet reliqua planè excludantur & dictorum alkalium dosis augeatur ad vitandam inutilium nimiorum ingredientium fæcis. Ideoque nec reliquæ descriptiones n. 4. 5. 6. de nihilo sunt.

Anatron id est sel vitri.) sel vitri nihil aliud est, quàm spuma materiæ, ex quâ vitrum fieri debet, cùm enim vitrorum materia constet ex cineribus, arenâ &c. hujus spuma sel vitri est. Hoc in hydrope aseite à ʒß. ad ʒ ij. cum brodio calido cancrorum, ut & in calculo notabilem præstat effectum. Alias & Anatron sumitur pro terrâ Sarracenicâ, item pro excrescentiâ albâ ac lapideâ, quæ in petris crescit in modum usneæ albæ, à quibusdam sal nitrum vocata, prout Jenæ ejusmodi Anatron in montibus ad Lichtenstein reperitur. Dominus Autor noster etiam sal Anatron magis compositum describit. p. 179.

¶ 4. *Alia descriptio Iohannis Greiff.*

℞. Alumin. ℥ iv.
Vitrioli ungar. vir. ℥ ij.
alb.
Tartari.
Borrac.
Mastich.
Thur.
Sal. * ana ℥ j.
Ceruss. ℥ vi.
Boli arm. ℥ iij.

Crasso modo contusa, coquantur in olla vitreata capaci, cum aceto fortissimo, ut suprà. *Hart. in pract.*

5. *Alia.*

℞. Vitrioli ℔ 1.
Sal. nit. ℔ ß.
Ceruss.
Alumin.
Bol. armen. ana ℥ iv.
Sal. ammoniac. ℥ ij.

Omnia bene trita coque l. ign. cum aceto ad eminentiam digit. 2. affuso in olla saris capaci, donec omnia redigantur in lapidem durum.

6. *Alius lapis salutis.*

℞. Alumin.
Myrrh. ana ℥ iij.
Vitrioli alb.
Anatron.
Ceruss. ana ℥ ij.
Thur. ℥ j.
Bol. armen.
Ærugin. ana ℥ iv.

Tere simul, & cum acet. q. s. coque ac coagula in lapidem.

7. *Lapis mirabilis.*

℞. Vitrioli alb.
virid.
Sacchar. fin.
Sal. nit. ana ℔ 1. ß.
Sal. * ℥ i ß.
Alumin. crud. ℥ iv.
Camphor. ℥ j.

Minutissimè pulverisata, misceantur cum muria sive brodio olivarum conditarum, ut fiat instar mellis; Coque dein lente & coagula in lapidem.

Vires. *Eædem vires obtinet cum prioribus lapidibus salutis.*

HOFMAN. *Lapis mirabilis.*) Sequens Lapis mirabilis etiam interne contra calculum adhibitus. Recip. Salis ononidis. Succini volatil. Urin. volatil. ✻ sepcies sublimat. Lapid Nephritic. calcul. human. Tartari Vitriolat. Sp. Vitrioli coagulat. ocul. Cancr. præp. ana ʒij. M. f. q. aquæ & vase clauso in loco tepido coagula in lapidem. Dosis à ℈ ß. ad ʒj. Item Recip. Salis prunellæ. Sal. absinth. ana ℥ j. Sal. succini volatilis. ʒß. ol. d. succini ℈ ij. Lapid. Nephritic. q. s. M. & cum aq. coagula in lapidis duritiem. Dosis est à gr. vj. ad ℈ j. vel ʒß. in vino vel aq. saxifrag. omnem materiam sab aloësam everrit, & expellit calculum, si verò jam coagulatus, demulcet dolores, in ischuriâ & dysuriâ etiam commendabilis & in podagrâ.

¶ 8. *Alter: Lapis rubeus dictus.*

℞. Vitriol. Roman.
alb. ana ℔ 1. ß.
Alumin.
Lithargyr.
Lap. calamin. ana ℥ iv.
Tart. albi puri.
Sal. ammoniac.
commun. ana ℥ ß.

Affuso aceto coque l. Ign. semper agitando, & cum incipit spissescere adde

Ceruss. venet. ℔ ß.
Boli arm. ℥ iv.

M. diligenter, & coque in duritiem lapidis.

CAPVT LXVI.

De Liquoribus.

LIquores hic voco humores per deliquium, aut similiter paratos.

N. *In his excellunt salia resoluta, quæ Balsami, vel interdum olei nomen, licet minus accurate, sibi vendicarunt.*

HOFMAN. *De Liquoribus.*) Hi olei interdum nomine veniunt, propter suam unctuositatem nomen adepti, revera autem olea non sunt, sed salrem salia humiditate aëris imprægnata ac in liquorem soluta, in primis alkalia, quæ non tàm in aëre frigido, quàm potius humido liquescunt, si enim non unà humidus foret, alkalia non tàm facile liquescere sineret, sic calido etiam ed pluvioso existente aëre de facili liquescunt.

¶ Resolvuntur salia per deliquium, si aëri humido exponantur, vel & humore aqueo imbibantur: reliqua quia peculiarem modum obtinent, quo in liquorem redigantur, specialiter suis locis innotescent.

Liquores usitatiores sunt

Liquor. Salis ammoniaci.
Arsenici.
Corallorum.
Crystallorum.
Salis gemmæ.
Lapidis Iudaici.
Ludi s. calculi humani.
Oculorum cancri.
Perlarum.
Saturni.
Talci.
Tartari, i. e. oleum Tart.
Huc Liquor Lumbricorum. Myrrhæ.

Commendatur itidem maximopere Liquor Lithontripticus compositus.

℞. Ocul. cancr.
Lapid. Iudaic.
Lyncur.
Spongiæ.
Ætit. ana q. v.

Pulveratis affunde Spiritum Salis ad digit. 3. stent in solutione ♂ aliquot, hinc depleatur solutio, restitansque materia, novo spiritu salis affuso denuo solutioni submittatur, donec tota ferè soluta sit. Solutiones confusas coagula evaporando vel abstrahendo. Coagulatum tritum solve per deliquium, liquorem hunc coagula iterum, ac solve, idque repete donec coagulationem ulteriorem admittere nolit.

Vires. *Maximarum censetur virium in calculo resolvendo.*

Dosis gutta 4. 5. *&c. indies propinata. Vide Medull. dest. part.* 1. *tr.* 10.

HOFMAN. *Commendatur itidem maximopere Liquor Lithontripticus compositus.*) Maximæ hic est energiæ in calculo expellendo. Ex eodem etiam fonte promanat Liquor Nephriticus *Rhumelii* in *Basilic. Ejus chimicâ* §. 8. p. 10. licet plurium ferax ingredientium, symbolizantium tamen;

Recip. ocul. Canc. Lapid. judaic. pumic. Silic. spong Lyncis. ætitis. carpion. crystallor. succin. corallor. ana q. v. affunde sp. Salis.

ad supereminent. 4. digitorum transvers. digere, sp. decanta, alium suprafunde tamdiu, donec nihil amplius solvat, solutiones conjunge, per Alemb. sp. Salis abstrahe, residuum in aëre humido transit in oleum per deliquium. Quod cum spiritu vini prævià circulatione digeri & postea destillari debet. Convenit cum Liquore Nephritico minerali D. D. Johann. MICHAELIS. Hic ferè convenit cum Domini Autoris nostri, nisi quod tot non sint ingredientia. Huic non cedit Liquor Lithontripticus *Friderici* ZOBELII Chymici insignis in Aulâ Gottorpianâ in Tartarol. mss. sect. 11. c. 16. Cujus descriptionem habebis in *Nobiliss. Philipp. Jacob.* SACHS *à Lerchenheimb.* gammarolog. p. m. 618.

¶ *Liquor ad ulcera.*

℞. Calc. viv.
Sal. ammoniac. ana.

Læviga simul, & funde ad follem fusione matura, & confluit Aq. quam effunde. Massæ huic tritæ addc sal. Tart. tantundem ac fuit alterutrius, reponeque in cellam ad liquescendum.

Vires. *Sanat impetigines, ulcera fistulosa, aliaque maligna & inveterata mundificat, & ad sanationem disponit, proin confert in cancro, serpigine, lue venereâ, & simil.*

HOFMAN. *Liquor ad Ulcera.*) Hic atro non est carbone notandus; interim tamen sequens etiam si summâ cum cautelâ & circumspectione applicetur, in ulceribus fistulosis, aliisque malignis & inveteratis, Morbo Gallico, cancro, &c. magnarum est virium. Recip. Mercurii sublimati optimi. ✱ pulverisati ana, fluant in Alemb. supra Ign. frigefacta solve cum Aq. communi, filtra, coagula. Postea Sublima tamdiu, donec Mercurius & ✱ in fundo instar ceræ fluat. Hoc solve in calidâ & imprægna spiritu vini, digere per 14. ♂ ☌ decanta spiritum vini & destilla per MB. remanebit in fundo liquor instar olei, quem coagula & iterum in aëre humido solve, hocque ter repete.

¶ [*Looch vid. supra Eclegma.*]

CAPUT LXVII.

De Magisteriis.

HOFMAN. *De Magisteriis.*) Magisterii vocabulum communiter sumitur pro subtilissimo pulvere ex certis rebus per præcipitationem præparato. Præcipitatio autem dicitur actio, per quam soluta in præceps aguntur & demittuntur. Hæc autem variè sumitur; Primò *generaliter*, pro quâvis solutorum seu sublimatorum ex menstruis suis repercussione, quæ significatio propriè hic locum habet. Deindè *specialiter* & vel pro Præcipitatione Mercurii, quâ per aquas fixatorias & gradatorias liquabilitas Mercurii sistitur, & ex menstruo suo Præcipitatur, sed cum præceps hoc modo in fundum decidat Mercurius, & nil minus quoque sit, quàm vera coagulatio, obtinuit hactenus nomen, ut ille dejectus h. m. Mercurius Præcipitatus & varii eum præparandi modi κατ' ἐξοχὴν Præcipitata vocentur. Vel sumitur pro Philosophicâ præcipitatione, quâ ut est apud GEBRUM Libro De *summâ perfectione Capite* 99. Materia Artis in cœlum vecta seu Aludelis collum circà spondilia hærens in terram delabi cogitur. Impropriè sumitur pro rubificatione & fixatione præparatorum, quo quidem modo Mercurius in phialâ inclusus post repetitas blandas sublimationes ex se & per se instar rubei pulveris in fundo tandem remanet. *Synonyma Præcipitationis* sunt, primò Decensio, quia Præcipitata in fundum descendunt ex corpore liquoris. Secundò Repercussio, quia repercutiuntur soluta, ut repercussa decidant. *Germanicè* Der Niederschlag. *Definitur enim Præcipitatio, quod sit syncrisis seu caustio dejectoria solutorum ex menstruis suis actione & reactione partium varia figura & texturâ præditarum facta.*

¶ Magisterii nomen etsi æquivocum sit, uti lib. 1. dictum: attamen communiter usurpatur pro pulvere, ut plurimum, candido, per præcipitationem ex certis quibusdam rebus præparato. Res illæ tum è mineralibus sunt, ut terræ & lapides, tum è vegetabilibus, ut Herbæ, &c. tum ex animalibus; ut ossa cornua, crustacea.

Modus fiendi.

℞. Materiam, ex qua Magisterium parare constitutum est, tere aut comminue grossè, hinc affunde liquorem convenientem; acidum vel similem ut solvatur, vel extrahatur; solutio præcipitatur (affuso liquore vel materiâ cujus vi solventis vis obtundatur) præcipitatus pulvis abluatur, si opus sit Aq. communi, hinc exiccetur lente.

HOFMAN. *Affunde liquorem convenientem.*) supra docuimus ex *Duo Autore* nostro quemvis humorem cuivis extractioni non convenire, sed certum certæ, Sulphureum Sulphureæ, Salinum Salinæ &c. vid. *Cap. LVII.* & quâ ratione hoc accidat, ab didimus explicationem. l. c.

Solutio præcipitatur (affuso liquore vel materiâ cujus vi solventis vis obtundatur) In *Præcipitationibus*, prout supra etiam in solutionibus demonstravimus, etiam observandum, ut cuivis solvendæ

ſuum conveniens & appropriatum adhibeatur præcipitans. Sic verbi gratia, præcipitat. Ven. Sal comm. & ☀. ☉ Præcipitat Mercur. & oleum Tartari per deliquium; Venerem ♂ Præcipitat, Mercurius ſolutus à Sp. Vitrioli, à Mercurio crudo Spiritus Vitrioli in aluminoſam ſubſtantiam, à lixivio ex cineribus fagi Vitriolum, ab Acet. Sulphur, à ♂. Sal comm. & Tartar. Antimonium, ab Aq. butyrum Antimonii in Mercurium vitæ Præcipitatur; Quæ Spir. Vitrioli ſoluta ſunt, Præcipitantur ol. Tartari per deliquium, quæ Spiritu Sal com. vel Acet. diſt. Præcipitantur Sp. Vitrioli &c.

¶ Sic fiunt.

Magiſteria.

1. *E Mineralibus.*

HOFMAN. *Sic fiunt Magiſteria ex Mineralibus.*) Sic habetibus Magiſterium Saturni, Magiſterium marcaſitæ, Magiſterium ☉ ſole Tartari Præcipitatum, Magiſterium Vitrioli Antim. liquore Tartari Præcipitatum &c.

¶ Tritis affunditur ſolvens, ſolviturque ſ. a. ſolutio præcipitatur, eluitur & ſiccatur.

N. 1. *Liquor ſolvens vulgariter adhibetur Acet. diſt. tum per ſe, tum acuatum per Sp. Sal. nit. vel Similes ſpiritus minerales, ſc. Vitriol. Sal com. &c. vel peculiaris deſtillatur ſolutioni aptus liquor, de quo ſuis locis.*

N. 2. *Præcipitatio ſit communiter oleo Tart. p. d. nonnunquam ſpiritu Vitrioli illo modo griſea aliquatenus evadunt præcipitata, hoc, albeſcunt magis.*

N. 3. *Quæ conſiſtentiæ ſunt duriores, ut lapides, ante calcinari volunt. Vide ſpecialius libr. 3.*

2. *Vegetabilibus.*

HOFMAN. *Ex Vegetabilibus.*) De his Magiſteriis notandum, quod in hiſce præcipitans ut plurimum in triplo, & præcipitatum ſolutum in uniplo adeſſe ſoleat, exemplo magiſterii Laccæ Florentinæ ex granis chermes, quod beneficio aluminis & ol. Tartari elaboratur, ubi duplo plus Laccæ Florentinæ acquiritur, quàm fuere grana ante præparationem; potiſſimam partem alumini debere ſtatuo, quod ex terreo corpore & ſpiritu acido compoſitum, quorum hic deſtillatione abſtractus albam terram ſine præcipitantis alicujus interventu relinquit.

¶ 1. Tritis groſsè vel inciſis affunde lixivium forte ex Sal. Com. Tart. & Aq. pluviali paratum, extrahatur, decantetur ac præcipitetur affundendo aquam aluminis (in qua ☉ ſolutum) exicca lente.

N. 1. *Præſtat adhibere herbas mediocriter ſiccas.*

N. 2. *Sic nobis in uſu ſunt tam ex alterantibus, quam purgantibus, v. gr. Magiſterium Rhabarbari, cujus doſis ʒß.*

2. Sulphureis, id eſt, quæ oleosâ parte ſcatent, extrahitur Tinctura beneficio Spir. Vini rectificatiſſ. præcipitaturque affusâ aq. com. vel aq. aluminis.

N. 1. *Sic fit Magiſt. Reſinarum, Succini, Corticum reſinoſorum, exempli gratia, cinam. Turbeth. Gialap. &c.*

N. 2. *Extractis cæt. non immerito annumerari poterunt.*

HOFMAN. *Sulphureis id eſt, quæ oleosâ parte ſcatent, extrahitur Tinctura beneficio Spir. Vin. rectificatiſſ. & præcipitatur affusâ aq. comm. vel aq. aluminis.*) Ubi notandum, ſpiritum tinctum per inclinationem eſſe ſeparandum, ejus dimidiam partem lentâ in MB. deſtillatione ſeparandam & reſiduo demum aquam communem vel aliam ad præcipitandum eſſe affundendam. Extractum ſenſim ſubſidens lento calore ſiccandum eſt.

¶ 3. *Ex Animalibus.*

Oſſa, Cornua, Cruſtacea ſeu Teſtacea exhibent ſua magiſteria modo, qui de lapidibus traditur. Videlicet beneficio Acet. diſt. vel ſpiritus alicujus mineralis acidi & acris.

Uſitatiora ſunt:

Magiſter.
Concharum.
Corallorum rub.
alb.
Cornu cervi.
Cranii humani.
Cryſtallorum.
Dentis apri.
Granator.
Hyacinth.
Lap. Iudaici.
Magnetis.
Mandibularum lucii.
Matris Perlarum.
Oculorum cancri.
Ovorum ſtruthii.
Percarum lapillorum.
Perlarum.
Rubinor.
Saphiror.
Smaragdorum.
Terræ ſigillatæ.
Tutiæ.
Vitri Venetiani.
Ungulæ alcis.
Sic & Mag. Jalappæ.
Scammonii.
Succin.
Turpethi.

CAPVT LXVIII.

De Maſticatoriis.

MAſticatoria, Διαμασήματα ſunt apophlegmatizantia ita diſpenſata, ut dentibus maſticentur.

Fiunt modis tribus:

1. Simplicia, vel integra, vel in pulveres redacta conciſave maſticantur; ut Maſtiche, uvæ paſſæ, pyrethrum, cubebæ, folia ſalviæ, agaricus & ſimil.

2. Eadem contuſa nodulo includuntur, qui ori inditus dentibus ſubinde comprimitur.

3. Eadem cum cera, maſtiche, carne paſſulatum ficuumve, terebinthina, melle, & ſimilibus in maſſam ſubiguntur, dentibus ſubmittenda. v. gr.

℞. Rad. pyrethr. ʒ j. Nuciſt. Zinzib. ana ϑ ij. Maſtich. ʒ j. Diſſolvatur Maſtiche in piſta calida cum piſtillo, hinc cætera admiſceantur ſubigendo in maſſam, vel paſtillos maſticabiles pondere ʒß.

Item.

℞. Rad. pyrethr. Maſtich. ana ʒß. ſubigantur cum cera in morſulos magnitudine avellanæ.

CAPVT LXIX.

De Morſellis & Rotulis.

MOrſelli, (Morſuli, Tabulæ,) ex omnibus Medicamentorum generibus fieri poſſunt, quæ non reſpuunt cum ſaccharo ſoluto commiſceri, inque placentas indurari. Talia ſunt pulveres, Semina, (minutiora) condita, Conſervæ, Olea, Extracta: Inprimis tamen ad morſellorum compoſitionem cooptantur pulveres, de quibus tamen notandum, quod non opus ſit æque ſubtiles eos recipi, ac in rotulis.

Modus fiendi.

℞. Sacchari q. ſ. ſolve in liquore debito ſuper ignem: hinc coque ad conſiſtentiam, ut frigefactum duretur, (probare id poteris tantillo in orbiculum ſtanneum vel lapidem effuſo:) Hinc immiſce ſenſim pulveres, optime agita, effundeque dum adhuc calore liquidum eſt, ſupra tabulam cupream lapideamve, ut refrigeſcat & duretur, demum ſcinde in tabulas.

N. 1. *In purgantibus loco ſacchari recipi poteſt Manna, cujus proportio uti & ſacchari pro Medici voluntate adhibetur: ut plurimum recipitur ſacchari ſextuplum, octuplum, &c. prout res immiſcenda fortio-*

res vel ingratiores fuerint, exempli gratia, ad Extracta & Olea destillata major sacchari quantitas expetitur.

N. 2. *Nuclei ac semina emulsioni apti, si ad morsellorum constitutionem concurrant, pro libitu in emulsionem redigi poterunt, quo saccharum dissolvatur.*

N. 3. *Condita duplici modo morsellos subeunt.* 1. *Conquassata.* 2. *In frustula incisa.*

N. 4. *Olea destillata si occurrerint in fine ea instillare oportet; vel paratis morsellis illinere. Idem Iudicium sit de Moscho ac ambra, quæ in aqua rosar. dissolvuntur, atque paratis tabulis illinuntur.*

Usitatiores sunt alterantes.

Morsuli.

Bezoardici è pulv. bezoardic.
Cephálici è speciebus cephal.
è succo & corticibus citri, s. de citro, *vide infra* N. 1.
è Confectione Alchermes.
Imperatoris, è spec. Imper.
Pectorales, 2.
Post pastum, A.
Saccharum rosatum tabulatum.
Saponea, A.
ad Vermes, A.
Zinziberis cocti, A.

Purgantes usitatiores.

Morsuli.

Diacarthami, A.
Diaphænic. A.
Diaturbith. cum rhabarb. è speciebus.
de Diagrydio, s. laxativi è Cremore Tartari, *vid. infr.* 3.
de Manna Tartarisat. *vide libr.* 4.
de Mechoaca, 4.
è succo rosarum.

1. *Morselli de Citro.*

℞. Carn. citr.
Cort. citr. condit. concis. ana. ℥ j.
Ol. citr. gran. xij.
Succ. citri puriss. q. s.
Sacchar. in aq. citri. sol. ℥ xvi.
F. s. a. Morsuli.

Sunt Cordiales, ut citrum.

N. *Fiunt & simplices è succo, corticibus & saccharo.*

2. *Morsuli pectorales.*

℞. Pinear. rec. in aq. rosar. parat. ℥ ß.
Amygd. d. excort. ʒ v.
Sem. Melon. rec.
Cucum.
Cucurb. ana ʒ ij.
Spec. Diarrhod. abb. ℈ iv.
Mag. perlar. ℈ j.
Sacchar. alb. in aq. rosar. & scabios.
sol. ℥ xvi.
F. s. a. Morsuli.

Sunt nutritivi, refrigerantes, acrimoniam mitigantes, adeoque conveniunt in hectica.

3. *Morsuli de Diagryd. s. laxat.*

℞. Crem. Tart. ʒ iij.
Resin. scammon. ℥ ß.
Sacchar. in aq. rosar. sol. ℔ i.
F. Morselli.

Purgant bilem.

Dosis adulto ℥ ß.

4. *Morsuli de Mechoaca,* F. F.

℞. Conserv. violar. ℥ j.
Spec. Diatragac. fr. ʒ i ß.
Turbith. gum.
Mechoac. alb. ana ʒ ß.
Diagryd. præpar. ʒ ij.
Ol. cinam. still. gran. vi.
anis. gran. iv.
Sacchar. in aq. fœnic. sol. ℥ xiv. F. s. a. confectio in morsul.

Purgant bilem ac phlegma.

Dosis ab ℥ ß, *ad* ℥ j.

Vide part. 1. *l.* 4. *observat. Cl. Gregor. Horstii.*

De Rotulis.

Rotularum parandarum modus idem est, nisi quod Rotulæ, quia formulas Morsulis minores expetunt, medicamenta requirant, quæ rotularum formationem non impediant. Pulveres itaque subtiles esse oportet, dosique minori.

Proportio sacchari vulgatissima est octupla, (⅛) plus minus. In purgantibus vero quadrupla, (¼)

sacch. } In oleis stillatitiis major.
pulver. }

scil. sacchar. ℈ j. ol. gran. iv. &c.

N. *Fiunt & rotulæ è succo & saccharo, si scilicet hic in illo solutum ad consistentiam justam coquatur & rotuletur. Veruntamen notatu hic dignum, Rotulas, quæ ex succis acidulis fiunt, v. gr. è succo citri non admittere coctionem, sed sola parari mixtione. Videlicet,* ℞. *Sacchari pulverisat.* ℔ i. *calescat ad ignem lentum, hinc affunde succi, v. gr. Berber.* ℥ iij. *misce & effunde in rotulas.*

Rotulæ usitatiores sunt.

Rotulæ de Berber.
Manus Christi simpl.
perlat.
Diatragacanth.
Sulphuris pectoral.
Laxativæ infantiles.

1. *Rotulæ pectorales.*

℞. Sacch. albiss. ℥ j.
Florum Sulph. benzoinat. (ut cap. de Sulph. dicitur) ʒ ij.
Ambr. grisi. gr. vi.
Mosch. Orient. gr. ij.
Ol. fœnic. gut. iij.
Gumm. tragac. in aq. scabios. infus. q. s. F. massa.

2. *Rotulæ infantiles laxativæ.*

℞. Cranii human. præpar. ʒ ij.
Mercurii per sextam æthiopem dulcificat.
Rad. Ialap. an. ʒ j.
Margar. præpar. ℈ ij.
Ol. cinnam. gutt. vi.
Sacch. in aq. scord. solut. ℥ iiij.
F. Rotulæ.

Vermes necant, & inde genitam Epilepsiam arcent.

Quinimo ex singulis pulveribus & speciebus, tam alterantibus, quam purgantibus, addito sacchar. in conveniente Aq. soluto Rotulæ pro rei exigentia fieri possunt.

Tabellæ variæ ex D. CHARRAZ.

Tabellæ cachecticæ D. D. D'AQUIN.

℞. *Diaphoretici mineral. ocular. cancror. pulver. ana* ℥ ß. *margarit. præpar.* ʒ ij. *salis martis* ʒ ß. *olei cinnamomi stillatitii gut. ij. sacchari optimi pulverati* ℥ viij. *cum mucilagine gummi tragacanth.*

℞. aq. flor. aurantiorum extracta fiant tabellæ ponderis ʒij. pro dosi.

Omnia deobstruunt viscera, præcipuè lienem, eapropter utilissimè adhibentur in affectionibus hypochondriacis, cachexiis, virginum chlorosi & urinæ difficultatibus, possunt itidem adhiberi pro educendis è corpore aquis mineralibus per se non satis commodè transeuntibus, datur tabella una manè, duabus horis ante cibi cujusphiam assumtionem.

Tabellæ Cardiacæ.

℞. Sacchari albissimi in aq. flor. aurantior, soluti & in tabulati solidiorem consistentiam cocti ℔ j. Cui semi refrigerato permisce, confectionis Alkermes perfectæ ʒ j. cortic. exterior. citri minutiss. incisi antimonij diaphor. ana ʒ ij. olei cinnam. stillatitij gutt. j. F. Tabellæ s. a. ad usum.

Optimè conservant calorem nativum, & partes omnes corporis corroborant spiritus colligendo ac componendo, cerebra interea & cordi maximè prosunt, aëris contagioso remedio sunt oris fœtiditatem emendant ut & ad venerem excitant; possunt assumi quavis hora sed præcipuè longè à pastu, à ʒ j. ad ʒ ij. atque etiam ad ʒ ß. cum major exquiritur effectus præcipuè in re veneréa; cui intentioni ut satisfiat magis efficaciter etiam addi poterit compositioni integræ, ʒ j ambræ gryseæ & moschi ∋ j.

Tabellæ de Croco Martis simplices.

℞. Croci Martis nigri junctione sulphuris cum chalybe candente parati & subtiliter pulverati ʒ j. pulveris cinnam. electi ʒ ij. sacchari optimi pulverati ʒ iiij. Cum mucilagine gummi tragacanthi aquæ florum aurantiorum extracta fiant tabellæ, ponderis ʒ ij. in umbra siccandæ.

Adhibentur præcipuè in menstruorum suppressione; dos. tabella j. manè jejuno stomacho, superbibendo vini albi aut aquæ cujusphiam hystericæ ℥ iij. aut iiij. Potest earum usus in plures dies continuari ut & pro exigentia renovari.

Tabellæ de Croco Martis aliæ.

℞. Croci Vitrioli Martis ʒ ß. Lumbricorum terrestrium vino lotorum, siccatorum & pulveratorum ʒ ij. cinnam. subtiliter pulver. ʒ ß. sacchar. optimi in aq. anthem. cocti ℥ vj. F. s. a. Tabellæ.

Inserviunt hæ tabellæ deobstruendis visceribus ut & iisdem usibus in præcedentibus descriptis. Dos. ʒ ij. ad ʒ ß. superbibendo vini absinthiti ℥ ij. aut iij.

Tabellæ de Croco Martis compositæ.

℞. Croci Martis aperientis ʒ ij. cinnam. acutiss. rhabarbari electi, fœcular. bryoniæ & croci optimi, subtiliter pulveratorum ana ʒ ij. sacchari albiss. in aq. anthem. soluti & in electuarium solidum cocti ℥ ix. F. s. a. Tabellæ.

Magni sunt hæ tabellæ pro menstruo fluxu, provocando & utero repurgando, deobstruunt hepar, lienem & viscera alia, conferunt sanandæ virginum chlorosi, conducunt in cachexia, ictero, hydrope ut & lienteria, nam dum obstructiones referant alimenti distributionem facilitant & partes illi elaborando & devehendo intervenientes corroborant. Dos. ʒ ij. ad ʒ ß. manè jejuno stomacho, superbibendo vini absinth. aut aq. anthem. ʒ ij. aut iij. atque per horam dimidiam ambulando. Earum usus potest continuari dies xv. aut plures pro exigentia.

Tabellæ diureticæ.

℞. Rad. ononid. ering. fœnic. bruscі, petrosel. ana ʒ ß. sem. bardanæ, milij sol. ana ʒ ij. fiat omnium ex arte decoctum in aq. raphani ℔ ij. colaturæ cum sacchari optimi ℔ ß. s. a. coquatur in tabellas ponderis ʒ ij.

Calculosi & illi qui urinæ difficultatibus sunt obnoxij possunt has tabellas utilissimè adhibere. Dos. tabella j. aut ij. manè jejuno stomacho usum continuando.

Tabellæ ad Gonorrhœam sistendam.

℞. Sem. plantag. agni casti, papaver. albi, ruthæ, myrtillor. & hyosciami, rosar. rubr. menthæ sicca & coralli rubri præparati ana ʒ ij. Fiat omnium pulvis subtilissimus & cum mucilagine gummi tragacanthæ & sacch. opt. ℥ viij. fingantur ex a. tabellæ pond. ʒ ß. quarum æger capiat unam singulis matutinis longè à pastu.

Tabellæ ad Herniam.

℞. Rad. consol. maj. siccæ ℥ j. rosar. rubr. exungulat. mastich. electæ, coralli rubri præpar. sangu. drac. ana ʒ ij. sacch. cand. ℔ j. Fiat omnium pulvis excipiendus mucilagine gummi tragacant. & fiant tabellæ pond. ʒ ij.

Commendantur hæ tabellæ in herniis, dummodo præcesserit fasciarum necessariarum usus. Dos. tab. j. quavis hora, longè à pastu.

Tabellæ Magnanimitatis.

℞. Pulpæ pistaciar. rad. satyrion. condit. conservæ flor. rorismar. confect. alkermes cum ambra & moscho paratæ ana ʒ ß. truncorum viperinor. & hepatum, margaritar. orient. præpar. ana ʒ iij. sem. erucæ ʒ ij. renum scincor. cardam. min. rad. galangæ ana ʒ j. caryophyllor. cinnam. macis, ambræ grij. ana ʒ ß. moschi orientat. ∋ ß sacch. in aq. flor. aurantior. soluti, & in electuarium solidum cocti ℔ j. F. ex a. Tabellæ pond. ʒ ij.

Ad actum venereum excitant hæ tabellæ. Dos. tab. j. aut ij. manè aut vesperi, superbibendo vini hispanici ℥ ij. aut iij. possunt etiam assumi de die longè à pastu, earumque usus continuari pro exigentia: interim assumantur alimenta boni succi unde minimè gravetur stomachus & ab animo exulet omnis solicitudo.

Tabellæ Stomachicæ.

℞. Sacch. albiss. ℔ j. aq. stillatit. cortic. citri ℥ iiij. Coque simul igne moderato ad electuarij solidi consistentiam, deinde adde nucem moschatam saccharo conditam contusam & per cribrum trajectam, pulpæ pistaciar. ʒ vj cortic. recentium exterior. citri & aurantior. minutissimè incisor. cinnam. electi & macis subtiliter pulverator. ana ʒ ij. F. s. a. Tabellæ.

Hæ tabellæ gustui & odoratui gratissimæ vocantur stomachicæ quoniam stomacho corroborando apprimè conducunt, appetitum excitant, digestionem promovent ut & alimentorum probam distributionem. Inserviunt præterea depellendis flatibus & putredini humorum arcendæ. Dos. ʒ ij. manè jejuno stomacho & post pastum, usu continuato pro exigentia.

Tabellæ contra Vermes.

℞. Rhabarbari electi, sem. citri mundator. contra vermes, portulacæ, cauliūm, genistæ subtiliter pulverat. ana ʒ iij. mercurij dulcis pulverati ʒ ij sacch. albiss. pulver. ℥ xvj. Excipiantur omnia mucilagine gummi tragacanthi aq. flor. aurantior. extracta, & fiant tabellæ in umbra siccandæ ad usum.

Enecant vermes in stomacho & intestinis. Possunt omni tempestate assumi manè jejuno stomacho. Dos. ʒ j. aut ij.

CAPVT LXX.

De Oleis Stillatitiis.

OLea propriè sic dicta, triplicis generis in Officinis veniunt. 1. Destillata. 2. Expressa. 3. Infusa cocta.

Olea destillata.

Olea stillatitia ex singulis simplicium familiis parari possunt, mineralium, vegetabilium, ac animalium.

MINERALIA, quæ Oleum fundunt, maximè sunt ex genere sulphureorum; ut succinum, carbo Petræ & simil.

Destillatio illorum eadem est, quæ resinarum vel gummatum.

VEGETABILIA primaria, ex quibus olea destillantur, sunt *herbæ, flores, fructus, semina, radices, ligna, cortices, aromata.*

Secundaria sunt *olea, resinæ, gummi.*

Modus destillandi olea ex primariis, eâdem operâ perficitur, qua Aquas ac spiritus destillari diximus, & ut plurimum per vesicam.

N. 1. *Felicius oleum ascendit, 1. Si nonnihil Sal. com. vel Tart. immisceatur.*

2. *Si digestio fermentativè præmittatur, cujus promovendæ gratiâ nonnihil facum cerevisiæ, vel & Sal. com. Tart. addi poterit.*

3. *Si oleum præcipuè expetatur statim auctiore igne destillatio incipi potest.*

HOFMAN. *Felicius oleum ascendit.*) additio Sal. comm. vel Tartar. supervacanea est, modò regimen Ignis observetur, quum æqualem esse convenit.

Fermentationis promovendæ gratiâ.) ad fermentationem promovendam faciunt fæces Keuterlingii, vini, item Saccharum facto SSS.

Auctiore igne.) Intensiorem Ignis gradum requirunt nonnulla olea graviora, ut Cinamomi, caryophyllorum &c. quàm quæ leviora, ut ol.d. Citri, chamæmel. sapphirin. Majoran. Menthæ. Spicæ &c.

¶ *I. Ex herbis.* ♃. Herbas virides, vel siccas, q.v. contunde ac affunde Aquam, (additoque Sal. com. manipul. uno ac altero, colloca ad putrescendum) hinc destilla per vesicam.

N. *Herbæ siccæ plus olei suppeditant quam virides.*

HOFMAN. *Hinc destilla per vesicam.*) Vesica cuprea stanno sit obducta, nec nimis alta, capitello ejus amplius efformato ad formam capitelli vitrei; Et si etiam capitellum vitreum fuerit, ad olea destillanda præsertim ex lignis & corticibus fuerit conducibilius.

¶ *II. Ex floribus*, (siccis præcipuè) olea ad eundem modum destillantur, præcipuè si contusi dies aliquot (14.) adjectâ parte Sal.com. ℔. (vel hujus loco sacchari.) cum Aq. fuerint macerati. Sic fiunt oleum chamæmillæ, lavendulæ, rosarum, &c.

III. Ex seminibus. ♃. Semen e. gr. fœniculi grosse contusi, ℔. 1. affunde Aq. font. ferventem, q. s. addendo Sal. com. M. 1. (vel insuper si libet Tart. ℥ j. aut ij.) digere dies (8. 9. 10.) hinc destilla Ign. mediocri per Vesic.

IV. Ex fructibus. e. g. baccis juniperi, lauri, & similibus, simili ratione, uti dictum, oleum educitur.

N. *Fermentatio promoveri potest addito tantillo facum cerevis.*

V. Ex radicibus. ♃. Radices, conquassa ac digere cum Aqua aliquamdiu, hinc destilla per vesicam.

N. 1. *Præstant siccæ uti & quæ collectæ fuerunt, antequam in stolones abierint.*

2. *Majorem olei copiam si expetas, destillationis residuum cum Aq. illa destillata macera ac destilla iterum.*

VI. Ex corticibus, non lignosis oleum ad eundem cum radicibus paratur modum, v.gr. ex cort. arantior. citri.

N. *Præstant cortices nondum exiccati.*

VII. E lignis & visceis. ♃. Segmenta lignorum arida, q.v. imple retortam terream, (lutatam,) ac destilla in excipulum sat amplum, igne nudo gradatim adhibito, sic extillat primum liquor clarus, continuato hoc igne post horas (4.5.) sequentur spiritus nebulosi, tandem auge ignem, ut fundus retortæ candescat, sic ascendit oleum nigricans & fœtidum, quod à liquore separa ac rectifica. Sic fiunt olea è ligno guajaci, agallochi, buxi, coryli, ebeni, juniperi, santali, serpentariæ, sic & viscorum coryli, querni & simil.

N. 1. *Fieri quoque possunt per descensum, sed nostratibus insuetum est, oleumque crassius exhibet.*

2. *Caute procedas, nec nimium properes, spiritus enim impetuosi receptaculum disjicere proclives sunt.*

3. *Elici quoque possunt olea hujus sortis ex resinosis lignorum Extractis, ad modum resinarum aliarum destillatis. Kesl. cent. 86.*

4. *Sunt & ligna, sed pauca, quæ oleum suum, (quod subtilius ac volatilius est,) per vesicam cum Aqu. fontana destillata tarde licet, profundunt, ut sassafras, lignum rhodium, cypressinum. Videlicet lignum serratum vel minutim incisum, maceretur in Aq. aliquamdiu, dein destilletur per vesicam; destillatione dies aliquot continuatâ, prodit tandem oleum.*

Rectificantur olea, tùm ex cucurbita, tùm ex vesica cum Aquæ copiosa quantitate destillando. Nonnunquam tamen, si ponderosiora sint, arenæ immixta per retortam rectificari opus habent.

VIII. Ex aromatibus. ♃. Aromata grosse contusa, (pulveres minus olei fundunt,) macerentur cum menstruo idoneo, per aliquot dies, (4.5.6.) hinc destilla per vesicam, sic prodit oleum & Aq.

N. 1. *Poterit itidem & aliquid Sal. com. vel Sal. nit. vel Tart. admisceri.*

N. 2. *Alij in ejusmodi oleis eliciendis amygdalarum addunt, ut majorem copiam nanciscantur, sed fraudulenter; etenim partem majorem ejusce olei amygdalæ sibi merito vendicant.*

N. 3. *Alij digerunt primo aromata in spiritu Terebinthina cohobato aliquot vicibus supra Sal. com. calcinato. Verum nec hi purum oleum aromaticum nanciscuntur.*

N. 4. *Separatio olei ab Aq. fieri potest* 1. *Subsidendo. Nimirum si aliquamdiu (℥ 14.) destillatum immotum in cella steterit, subsidet oleum.* 2. *Filtrando per chartam.* 3. *Per gossypium. Vid. l. 1. c. 14.*

HOFMAN *Ex Aromatibus.*) Sic v.g. Recip. caryophyll. lib. j. fecum vini cochl. iv. Tartar. calcinat. M. ij. Aq betonic. q. misce in vase vitreo, stent in fermentatione per 8. ☌ ☽ & finali illâ destilla per Alembicum simili modo ex aliis etiam olea parantur.

¶ *IX. Ex resinis.* ♃. Resinarum ℔. 2. vel ʒ. aff. fundatur Aquæ quantitas copiosa, destillenturque per vesicam.

Sic prodibit Oleum, quod primò clarissimum stillat Aquæ supernatans (dicitur vulgò Spiritus.)

Hinc incipit paulatim flavescere, muta itaque receptaculum, & suscipe flavum hoc oleum, (si placet seorsim,) continuando destillationem, donec nihil olei amplius extillet, (dicitur Oleum.)

Tandem exime materiam in vesica restitantem, (quæ colophonia dicitur,) eamque destilla ex retorta in arena, & extillabit oleum crassum rubrum, (Balsamus vulgò.)

N. *Possunt quidem Olea hæc & Balsamus unâ eademque destillatione per retortam elici, igne scil. gradatim adhibito, verum enimvero præstat per vesicam priora illa elicere, tum ut præcaveatur ἐκπυρωσις tum quoque ne eorum æstu labor irritus reddatur, quod alias facilè accidit. Si nihilominus volupe sit per retortam ea simul destillare, exæstuatio præcaveri potest, si arenam resinæ liquefactæ immiscueris.*

Sunt autem resinæ usitatæ Lentisci, (Terebinthina cypria,) Laricis, id est, (Terebinthina vulgatis,) pini.

HOFMAN. *Ut præcaveatur ἐκπύρωσις.*) Hoc eluitur sequenti modo. Scilicet Recip. Acet. dist. & olei destillati, quod adstringentem sapit ana q. s. destilla simul in MB. & habebis oleum mutum sine graveolentiâ, quæ cum Acet. dist. commixta recessit. Et licet etiam graviori odore prædita sint olea per retortam destillata & empyreuma spirent, minus verò fœtebunt olea cum aquâ rectificata, nihilominus tamen non tam ad odorem magis gratum, quàm ad efficaciam salubriorem Medicamentorum prospiciendum est.

N. Omnia olea destillata præter salia sua volatilia concentrata in se etiam habent occultum quoddam acidum, quod unctuositate suâ ita ita hæc oleorum volatilia detinet, quo minus cum aquis aliorum salium ritè misceri queant. Horum beneficio salium alkalium volatilisatio peragitur, dum istorum acidis particulis ab alkalibus partes terrestres separantur, & ita volatiles reddantur. vid. Acutiss. Helmont. cap. 4. de febr. & accuratissimus David von der Beck, in Experimentis & meditat. circà rerum naturalium principia.

¶ *Ex gummi resinis.* ♃. Gummi resin. ℔. 1. inde retortæ vitreæ, (ventre capaci) ut saltem tertia pars imple-

impleatur, destilla per arenam in receptaculum, aliquota parte Aquæ adimpletum, primo Igne lento, & prodibit oleum, dein auctiori, & extillabit Balsamus.

N. 1. *Ut ferveſcentiam præcaveas, arenæ aliquid admiſcere poteris: Alij loco arenæ addunt triplum ſilicum groſſe contuſorum, vel ſalis aliquid, quo aſcenſionem olei promoveant.*

N. 2. *Rectificari poteſt hoc oleum per cineres cum Aq. deſtillando, vel & laterum fragmenta ignita eo imbibendo, atque ita deſtillationem peragendo non ſecus, ac deſtillatur oleum de lateribus.*

Sic fit oleum è Gumm. Anime, Elemi, Tacamahaca.

XI. Ex gummatis, (præcipuè ferulaceis) Olea elici poſſunt ad eundem modum quo ex reſinis. Nimirùm oleum ſubtilius per veſicam cum Aq. deſtillando elicitur, craſſius ac ponderoſius per retortam. Vel ſi mavis deſtillatione una eademque utrumque per retortam elicere, deſtilla initio calore leniori, ac ſuſcipe oleum ſubtilius ſeorſim, dein collige craſſius igne auctiori. Præſtat tamen per veſicam, ut de reſinis dictum.

N. *Felicius eliciuntur hæc olea ex Extractis reſinoſis, ad modum quem in reſinis dedi.*

HOFMAN. *Nimirum oleum ſubtilius per veſicam cum Aq. deſtillando elicitur.*) gummata reſinoſa minus dextrè ejuſmodi humidis deſtillationibus committuntur, cùm potius deſtillatione per retortam egeant, pro oleis eorum eſſentialibus eliciendis, moderato tamen Igne cum & ſine additione.

¶ Reliquorum oleorum præparationes, ſi qua ab hiſce diſcrepant, ſpecialius in ſingulis edocebimus.

EX ANIMALIUM familiâ exhibent Oleum, *cornua, medulla, cerebra, oſſa, ungulæ, pinguedines, ſanguis, ſtercora*, (*vide de Aquis.*)

Cornua, oſſa, ungulæ, igne nudo per retortam (terra lutatam) pelluntur, funduntque uno ac eodem labore liquorem ſeu ſpiritum acidum, (phlegmate commixtum,) oleum ac ſal volatile. Oleum id rectifica.

Medulla cerebri ac ſpinæ fundit oleum, ſi admiſto Sal. com. per retortam vitream ex arena deſtilletur.

Pinguedines, (*axungia, ſevum, butyrum, cera*,) deſtillantur aliis rebus commixtæ, ex cucurbita vel retorta vitrea, idque per cineres aut arenam; commiſcentur autem, vel cum lateribus pulveriſatis, vel cum ſilicibus calcinatis, vel cum cinere arenavè, ut eò faciliùs oleum aſcendat.

N. *Quantitatem rei adjiciendæ edocebit pinguedinis deſtillandæ conſiſtentia, quæ in aliis mollior, in aliis durior, plerumque autem ſumitur pars tertia vel quarta, interdum pondus æquale.*

Sanguis deſtillatur igne nudo ex cucurbita figulina alta ac ſpatioſa, ad remanentiam terræ nigræ, levis ac ſpongioſæ. Deſtillatum liquorem filtra per chartam, & tranſibit liquor, remanente in charta oleo fœtente, (in parva quantitate,) Liquor hic exhibet ſpiritum, Salque volatile hinc inde vaſis deſtillatoriis adhærescit.

N. *Præſtat ſanguinem calentem recipere, (metretas ſcil. 2. vel 3.) eumque in MB. clauſo vitro digerere (& 9. vel plures) hinc per gradus deſtillare.*

Olea deſtillata uſitatiora.

Oleum Abſinthii.
Anethi.
Angelicæ.
Aniſi.
Aurantiorum.
Benzoin.
Butyri majalis.
Calami aromatici.
Camphoræ.
Cardamomi.
Carvi.
Caryophyllorum.
Ceræ rectificat.
Chamæmeli.
Chærefolii.
Cinamomi.
Oleum Citri cort.
Coriandri.
Cornu cervi.
Cranii humani.
Cubebarum.
Cymini.
Euphorbii.
Fœniculi,
Fuliginis.
Galbani.
Guajaci.
Hyſſopi.
Iuniperi è baccis ex ligno, Auguſt.
Laterinum Philoſophorum. A.
Lavendulæ.
Lauri ex bacc.
Leviſtici.
Macis.
Majoranæ.
Maſtichis.
Meliſſæ.
Menthæ.
Myrrhæ rectific.
Nucis moſchatæ.
Origani.
Piperis.
Pulegii.
Roriſmarini.
Roſarum.
Rutæ.
Salviæ.
Saponis.
Savinæ.
Serpilli.
Smegmatis.
Spicæ.
Styracis Calam.
Succini albi.
flavi.
Tartari.
Terebinthinæ.
Thymi.
Zedoariæ.
Zopiſſæ.

CAPVT LXXI.

De Oleis expreſſis.

EXprimuntur Olea ex ſeminibus ac nucleis nonnullis oleoſis.

Modus.

℔. Nucleos ſiccos (exempli gratia, amygdal.) non rancidos, excortica ac contunde in mortario lapideo minutiſſimè, hinc inde facculo, ac exprime fortiter ſub prælo.

N. 1. *Præſtat ut plurimum maſſam illam tritam in ſartagine torrere, vel vapore aq. calida tepefacere. Exemplo ſit vulgaris ille modus exprimendi olea ex ſemine Lini, papaveris, & ſimil.*

N. 2. *Eliciuntur quoque Olea, ſed pauca, per decoctionem rei in aqua quâ decoctione pars oleoſa ſupernatat, ſic fit Balſamus peruvianus, oleum lauri, & ſimilia.*

N. 3. *Olea ſine aq. expreſſa ſunt ſaporis gratioris.*

Uſitatiora ſunt,

Oleum amygdalarum amararum, dulc.
Avellanarum, A.
Balanium è balano myrepſica.
Cannabis.
Oleum Carthami, A.
Ceraſorum, ex nucl. A.
Citri è granis, A.
Erucæ ſem.
Hyoſcyami, ex ſemin.
Juglandium, ex nucleis.
Lauri, A.
Lini ſem. A.
Macis.
Nigellæ, ex ſem.

Nucis

Nucis moſchatæ, A.
Olivarum ex olivis maturis.
N. *Hoc Oleum intelligitur, quoties Olei ſimpliciter mentio fit.*
Omphacinum ex olivis immaturis.
Ovorum ex vitellis.
de Palma, ſ. de palla.
Papaveris.
Perſicor. nucleor.
Pinearum.
Piſtaciorum, A.
Raparum ſem.
Ricinum, ſ. de Cherva.
Seſaminum, A.
Sinapios.

CAPVT LXXII.

De Oleis per infuſionem & coctionem, &c.

HOFMAN. *De Oleis per infuſionem & coctionem.*) In horum præparatione cautè ac circumſpectè agit Autor noſter, quòd digeſtionem & inſolationem coctioni anteponat, hæc enim indifferenter adhibita in omnibus non locum habet, niſi ingredientium, in primis ſpirituoſorum, vires velimus perditas. Nam herbarum balſamicarum, florum & aromatum vis in volatilibus & ſubtilibus eorum partibus reſidens levi coctione quàm citiſſimè æthera petit, ut adeò rectè ſimplex digeſtio aut inſolatio commodior ſit.

¶ Olea hæc cum ſimplicia, tum compoſita officinis uſitatiſſima ſunt.

Modus parandi.

1. *Simplicia* recentia inciſa coquuntur oleo mixto aquæ, vino, aliivè liquori convenienti, idque tantiſper donec humiditas aquea exhalarit.

2. *Sicca ſimplicia* in oleo mero macerantur.

Commodior modus hicce eſt.

Herbis exiccatis ac pulveriſatis affunde oleum, digereque in MB horas [12] dein exprime fortiter, expreſſionem expone calori leni, ut fæces ſubſideant, quas ſepara.

N. *Oleum communiter adhibetur olivarum, interdum omphacinum, vel aliud, de quo peculiaris ſemper occurrit admonitio.*

HOFMAN. *Donec humiditas aquea exhalarit.*) Ne olea infuſa aut inſolata rancorem contrahant ob humiditatem extraneam admixtam, optimè expreſſa per inclinationem ab aquoſitate ſubſidente, quæ fundum ſemper petit, ſeparanda, & ſubſidentia aquoſa cum pauco oleo, quod illi adhæret ad omnimodam humiditatis abſumptionem coquenda, & colatura ſuperiori oleo per inclinationem ſeparato addenda eſt. Sic v. g. Recip. fl. roſ. r. rec. vel lil. alb. tunic. &c. ſ. q. infunde in lib. ij. olei puri, macerentur aliquandiu & radiis ſolaribus aut calori tepido exponantur, & ſi luber, coquantur parum in cucurbitâ appoſito alembico, illud quod adſcendit balſamicum, ſeorſim ſervetur, & quod in fundo remanſit, per inclinationem à ſubſidente aquoſitate ſepara & colatum ſuperiori balſamico commiſce. Vel ſi ſimplicem velis infuſionem Recip. olei olivarum rec. lib. iij. immerge ſummitat. majoranæ recent. inciſ. ℥ xij. factâ macerationc loco calido in vitro probè clauſo die unâ, fiat poſtmodum colatura cum expreſſione forti. Oleo expreſſo denuò ſummitat. majoran. recent. inciſ. ℥ xij. infunde & digere in calore die uno & altero, factâ colaturâ & forti expreſſione iteratâ. Repetatur tertiò eadem infuſio ac maceratio. Quibus peractis exprimatur oleum, & ſi qua humiditas remanſerit, per decantationem ſegrega.

¶ *Uſitatiora Olea inſolata ſimplicia.*

Oleum Abſinthii, cum Oleo Omphacino.
Abſtani.
Anethi.
Chamæmelinum.
Cheyrinum.
Cydoniorum, c. Omphac.
Enulæ, cl. Ol. Seſamin.
Euphorbii, c. Ol. Cheyrino.
Febrifugum. 1.
Formicarum.
Hederæ terreſtris.
Hyperici comp. Gôleri, 2.
Ellenberg. 3.
Jaſminum.
Irinum.
Liguſtrinum, Cyprinum de alcanna.
Lilinum.
Liliorum convall.
Lumbricorum, c. Ol. Omph.
Maſtichinum, c. Ol. Omph.
Menthæ, cum Omph.
Melilot. ex fl.
Momordicæ, ex fruct.
Myrtillorum, cl. Ol. Omph.
Myrtinum, c. Ol. Omph.
Nardinum ſimpl.
Nicotianæ.
Nimphæ alb. c. ol. Omph.
Peſtilentiale. Bartol. 4.
Populeum.
Purgans comp. 5.
Ranarum.
Roſatum vulgare.
Omphacinum.
Rutæ.
Sambucinum.
Scorpionum ſimpl.
è Styrace.
Verbaſci.
Verniſum. Vernix, ex Ol. Lini.
vide libr. 4. Iuniper.
Violarum ex fl.

N. *Huc pertinet & Balſamus Sulphur. Lithargyrii, & ſimil. quæ nihil aliud ſunt quam Oleum ſ. ſpiritus Terebinthina mineralibus illis impregnatus.*

Olea cocta compoſita.

Oleum de Capparibus.
Caſtorei.
Coſtinum.
Croci.
Hyperici.
Liliorum.
Majoranæ, ſ. Sampſuchinum.
Mandragoræ.
Moſchellinum.
Nardinum comp.
Papaverinum.
de Piperibus.
Reſolutivum.
Roſarum Meſuæ.
Scorpionum compoſitum magnum.
Stomachale Cratonis.
Vulpinum.
Zanetinum Melchii.
Cord. in append.

Oleum Benedictum è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Rad. cardui bened. valerianæ ana ℥ j. flor. hyperici ℥ ij. trinii puri ℥ j ſſ. olei vetuſtiſſimi ℥ iiij. terebinthinæ cypriæ ℥ viij. thuris pulverati ℥ ij. Radicibus & floribus contuſis affunde tantum vini albi quantum ijſdem mergendis ſufficiat. Poſt bidui in olla macerationem*

rentur, injice cum trisico comminuto oleum, & simul coque, donec vinum evanescat. Hinc exprime additisque thure & terebinthina, paratum rursus ut coquantur sine, & serva.

Oleum Catellorum ex eadem Pharmac.

℞ *Olei olivar.* lib. iiij. *catellos nuper natos* No. ij. *vermium terræ, prius vino albo ablutorum* lib. j. *Coctis catellis ad ossium compagis dissolutionem, injiciantur vermes, & paulò post exprimantur. Dein cum terebinthinæ cypriæ* ℥ iij. *spir. vini* ℥ j *perficiatur oleum s. a.*

Oleum Excestrense ex eadem Pharmac.

℞ *Herbar. absinthii, centaurii min. eupator. fœnic. hyssopi, lauri, major. melissæ, nepetæ, pulegii, sabinæ, salviæ, thymi ana* ℥ iiij. *abrotoni, betonicæ, chamæpit. or. lavendulæ ana* ℥ vj. *rorismar.* lib. j. *flor. chamæmeli, genistæ, tiliorum alborum, sambuci, sem. cymini, fœnugr. rad. ellebori albi, nigri, cortic. fraxini, limonum ana* ℥ iiij *euphorbii, sinapeos, cassforei, pyrethri ana* ℥ j *olei* lib. xvj. *vini* lib. iij. *Herbis, floribus, seminibus & euphorbio contusis; incisis radicibus, corticibus & cassforeo; maceratisque horas xij. affuso vino & oleo, ad balnei calorem; & coctis demum lento igne ad vini & humoris absumtionem; coletur oleum, & servetur.*

¶ 1. *Oleum febrifugum Strobelbergeri.*

℞ Ol. Nympheæ unius saltem anni.
Lumbricor.
Rosar.
Hyperic.
Amygdal. am. ana. ℥ j.

Mixtis impone scorpiones vivos N. ix. Exponantur soli (paretur si possibile in ingressu solis in signum Scorp. vel Canc.) donec moriantur scorpiones, tunc etiam adde

Theriac. Andr. opt. ℥ ß.

Relinquantur insolari per ☌. 14.

Vires. *Easdem vires cum aliis scorpionum oleis libr. 5. descriptis obtinet. Inprimis tamen inservit Emplastro febrifugo conficiendo.*

Hofman. *Oleum febrifugum Strobelbergeri.*) Cùm hoc oleum per simplicem infusionem & insolationem præparatum sit, & ingredientia etiam magnarum virium, suam meretur laudem.

Oleum Hirundinum è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Hirundines integras* No. xvj *chamæmeli, rutæ, plantag. maj. min. filior. lauri, pulegii, anethi, hyssopi, rorismar. salviæ, hyperici, balsamitæ ana m. s. olei communis* lib. iij. *vini hispanici* lib. j *Conficè s. a. Si verò tantum butyri maialis accipiatur quantùm olei, & prædicta cum eo coquantur; unguenti & nomen & consistentiam acquiret.*

¶ 2. *Oleum Hyperici compositum s. Balsamus Hyperici, Nobiliss. Georg. Göleri à Rabenstein. Balsamus Magicus etiam dictus.*

℞. Olei Hyperic. opt. ℔ i.
Vini generos. sextar. tres.
Ol. Terebinth.
Laterin.
Lumbricor. ana. ℥ ij.
Ceræ ℥ j.
Pinguedin. human. destillat.
Ol. de medulla (hum. vel cerv.) destill. ana. ℥ iij.
Theriac. Andr.
Mithridat. ana. ʒ j.
Visc. querc.
Til.
Coryll. ana. M j.
Fol. Persicar.
Rut. murar.
Pyrol. an. M. iij.
Flor. Antirrhin. M. viii.
Hyperic. M vi.
Verbasc. M. ij.
Betonic.
Centaur. min.
Prunell.
Consolid. aureæ.
Ptarmic. Austriacæ.
Chelidon. ana. M. i.
Sem. Antirrhin. ℥ ß.
Hyperic. ℥ i ß.
Rad. Dracuncul. maculat.
Aristoloch. rot.
Symphyt. ana. M ß.
Scrophular.

Fabatiæ s. Crassul. maj. ana. M j. Bulliant sive coq. in diplomate vase optimè clauso ad consumptionem Vini. Exprimantur fortiter; postea imponantur

Croc. ☌.
Mumiæ.
Mastich.
Thur.
Myrrh. ana. ʒ ij.

Denuo coq. leviter, dein pro circulatione ponantur ad solem, hyeme ad fornacem.

N. *Non opus est prædictum oleum vel Balsamum de novo sæpius conficere, siquidem Balsamus iste ad solem collocatus facile ex novis floribus, superius annotatis & foliis Persicariæ & Pyrolæ, nec non de semine Hyperici augeri potest, & de novo restaurari, & tantum injiciendo & ad tempus aliquod in sole digerendo, postmodum hyeme colando & ad fornacem collocando. Quo enim vetustius hoc oleum fuerit, eò efficacius & nobilius evadet.*

Usus & *Applicatio*: id est, *Hoc oleum sive Balsamus excellentissimus existit contra hausta venena, introsumptus: Hac tamen conditione, ut prius concitetur Vomitus per lixivium vel oleum olivarum calidè bibitum, vel quod melius per aq. Nicotianæ s. Tabaci.*

2. *Calculum & arenas pellit, sæpius in ovo cocto assumptum.*

3. *In magna quantitate exhibitum vermes ventris necat & expellit, præsertim si aq. Persicariæ exhibeatur.*

4. *Prædicto modo usurpatum, corpus ab omni corruptione & multis ulceribus præservat, ut planè nulla in corpore humano sive interius sive exterius nasci queant.*

5. 6. *Auriginem quoque & Hydropisin discutit.*

7. *Interna itidem vulnera & quæ contusa sunt mirabili effectu curat.*

8. *Vomitum sanguinis & Dysenteriam vi compescit atque constringit.*

9. *Vulnera omnia externa, qualiacunque sint etiam ea quæ Venenatis armis inflicta fuerunt, mirâ celeritate Balsamicâ vi contrahit atque conglutinat, omnia alia vulnerum symptomata prohibens ac tollens, si linteola rusa in eo madefiant & vulneribus imponantur, illa sæpius lavando & extergendo. Possunt insuper hoc oleo omnia Emplastra Stictica, quemadmodum & reliqua in sua virtute & efficacia solâ malaxatione confortari, ut majoris inde virtutis & energiæ sint.*

10. *In capitis v. vulneribus ubi cranium quoque ad duram vel piam matrem læsum fuerit optimè & studiosè cavendum, ne prædicta linteola nimis humida vulneribus supponantur, sed antea perquam bene expressa sint: Si vel una gutta sola super duas illas membranas caderet, jam de vulnerato actum esset & insaniam incurreret.*

11. *Præterea omnes impressiones magicas, ab imagination-*

ginatione, jaculatione, imprecationibus & laniarum præstigiis inflictas stupendo planè modo irritas facit, & persanat, tam interius assumptum, quam exterius illitum, applicatumvè.

12. *Quod si alicui cultri, ligna, vitra, seta, panni lacerati, fila, acus, crines, testæ & quæcunque alia intra corpus & stomachum vel & gulam, unde suffocationis periculum incurrat per incantamenta & præstigias impacta fuerint, sique nullis aliis medicamentis cedere velint, hoc oleo inunganiur, acipsis quoque ad bibendum exhibeatur, quantitate trium cochlearium, admirabilem vim experieris: Vel enim prædicta omnia, per aliquod magnum ulcus exiccatum, tanquam aliquod emunctorium protrudet, vel per vomitum rejiciet, aut tandem per inferiora coget, ac tandem æger penitus incolumis citra omnem perditionem evadet: Balsamum hunc mecum communicavit Clariss. Dn. D. Iohan. Christophorus* Eisenmenger. *Physicus Imperialis, Reip. Heilbronnensis, Amicus ac Fautor meus honoratissimus.*

HOFMAN. *Oleum hyperici compositum* &c.) Hoc oleum commodius per insolationem conficitur, quàm per coctionem dum virtus quorundam ingredientium balsamica non levem inde patitur jacturam, ut etiam Dominus Autor monet l. c. Quemadmodum etiam 3. illud D. Erhardi Ellenbergii longè compendiosiori modo paucioribus infusionibus ac breviori tempore confici posset. Cur non sex vel octo manipuli fl. hyperici in ol. Scorpionum s. lib. iij. infundi possent & in MB coqui, donec sanguineum acquisiverit colorem? Cui postea colato per tres vel quatuor infusiones iteratas reliqua ingredientia nihil illis demendo conjungenda forent, multò efficacius hoc oleum emergeret.

¶ 3. *Oleum Hyperici compositum D. D. Erhardi Ellenbergii.*

℞. Fol. Hyperic. recent. M. iij.
Contunde modicè, deinde superfunde.
Ol. de Scorpion. simpl. ℔ iij.
Ponantur in sole per ☌ 4. postea in MB. per hor. 24. coque & fortiter exprime. Cola oleum per Colatorium vino albo lotum. Deinde adde
Flor. Hyperic. recent. contus. M. iij.
Relinquito denuo ad solem ☌ 4. & mox coquito in MB, cola ut ante. Idem repetendum cum floribus semper recent. bis tervè, donec oleum sanguineum acquisiverit colorem. Hinc
℞. Cymar. (semin.) Hyperic. immaturarum, modico vino albo generoso madefactarum ℔ iij.
Coque in MB. per ☌ 3. postea exprime ut ante, & hoc reiterandum quater, semper cum cymis recentibus. Post hæc,
℞. Card. sancti (benedict.)
Meliss.
Verben.
Scabiosæ.
Betonic.
Chamædr. ana. M ß.
Contunde modice & coq. in MB. per triduum: deinde cola. Colaturæ injiciantur
Sum. Galeg.
Scord. rec. an. M. i.
Centaur. min.
Diptamn. Cret.
Roris marin. ana. M ß.
Coq. in oleo prius herbis contusis per ☌ 3. in MB. F. colatura. Deinde
℞. Rad. Zedoar.
Diptamn. alb.
Angelic. gummos.
Aristoloch. utriusquer
Carlin.
Valerian.
Gentian.
Tormentill.
Vincetoxic.
Cort. citr. ana. ʒ i ß.
Contusa infundantur & coq. per ☌ 4. in MB. ex. prim. fortiter ac interim injiciantur.
Caryophyllor.
Macis.
Schœnanth. ana. ʒ i ß.
Santal. rubr. ʒ ß.
Bacc. Iunip.
Laur. an. ʒ ij.
Cinam. ac. ʒ j.
Benzoin.
Storac. cal. an. ʒ vi.
Contusa & hæc ponantur in MB. per ☌ 3. dein colentur. Postea
℞. Bufon. N. ij.
Natricem N. 1. { Serpentem, nobis Vnck dictam, seu hoam. Une maniere de Serpent d'eau, ou un' espece de Serpent venimeux. V. intra. *A Water-Snake.* Een Water-slange.
Aranear. viv. N. CC.
Injiciantur in oleum prædictum & coque per ☌ 2. postea abjiciantur & imponantur.
Rhabarb. el.
Myrrh. fin.
Aloës Epat. an. ʒ iij.
Croc. ʒ j.
Spic. nard. ʒ i ß.
Theriac. Andr.
Mithridat. an. ʒ vi.
Coque in diplomate per ☌ 4. nec amplius colatur, sed conservetur pro usu.

Usus. *Valet præcipuè contra omnia venena. Illinitur arteriis manuum, pedum & cordis, repetitur illitio tribus alternis horis. Pestem tam curat, quam præservat. Febriles insultus arcet (inunctum dorso, & metacarpis manuum, pedumque plantis.) Dolores cujcos demulcet. Urinam provocat. Vermes per secessum expellit (illitum umbilico.) Valet ad vulnera venenata, quæ vel ab animali venenato, vel ferro infesto sunt inflicta. In paronychia nihil præstantius, sistatur ab initio, antequam inflammatio venenosa supervenerit, facta fuerit inunctio.*

Hoc oleo fruere ex communicatione Iacobi Holtzapffel *Pharmacopæi nostratis diligentissimi, Amici mihi dilectissimi.*

Oleum Hyperici facilius è Pharm. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Vini albi generosi* lib. iij. *flor. recentium hyperici cum suis seminibus* m. iiij. *Tere, & macera in vitreo vase arctè clauso; bidumque exacto, coque in M B. & validè exprime: in colaturam novas ejus summitates, vertioque idem facito. Tertiæ autem colaturæ singulis libris affunde olei veter.* lib. iiij. *terebinthinæ* ʒ vj. *olei absinthii* ʒ ij. *dictamni, gentianæ, cardui benedicti, tormentillæ, carlinæ, vel cardui mariæ, calami aromatici; triturum ana* ʒ ij. *lumbricorum, pluries in vino albo lotorum,* ʒ ij. *Insolentur quinque aut sex septimanas, & ne obturata reponantur.*

Oleum Nicodemi ex eadem Pharmac.

℞. *Semin. seu summitat. hyperici, terebinthinæ veteris ana* lib. j. *thargyri* ʒ vj. *aloës hepaticæ, tuniæ alexandrinæ ana* ʒ iij. *cruci* ʒ j. *vini albi optimi* lib. iiij. *olei veteris* lib. ij. *Absumta quarta vini parte per lentam omnium in B. coctionem; alicubi, in arena, sole in niculari exponantur, & per pannum candidum, post decimum diem, colentur, servandumque à vino servetur oleum.*

4. *Oleum*

¶ 4. *Oleum antipestilentiale Bartol. Bonacursii Itali.*

℞. Flor. Hyperic. ℔ j.
Rad. tormentill.
Carlinæ.
Aristol. rot.
Centau. maj. an. ℥ vi.
Sant. omnium.
Spic. nard.
Celt.
Dictamn.
Bacc. juniperi.
Zedoar.
Gentian.
Imperat.
Card. ben. an. ℥ ß.
Carpobals.
Doronic.
Cort. citri.
Fol. persic.
Artemis.
Rutæ.
Beton.
Scord.
Chamædr. an. ℥ iiij.
Radic. Pimpin.
Valerian. major.
Vincetox.
Been utr. ana ℥ ii ß.
Anthor.
Scorzon.
Bistort. an. ℥ vi.
Moschi.
Maceris an. ℥ ij.
Caryophyll. ℥ i ß.

Macerentur per 3. dies in vini malv. ℔ v. coq. exprim. expresso adde recentes species supra dictas; adde

Bufonem magn. vivum.
Viperam vivam.
Ranam.
Lacertas.
Cochleas ana v.
Scorpion. L.
Ligni aloës ℥ ß.
Theriac.
Mithrid. an. ℥ ij.
Benzoin.
Galbani an. ℥ i ß.
Laudani.
Succini.
Myrrh. an. ℥ j.
Ol. hyperic. ℔ ij.
Oliv. ver. ℔ v.

E Cineribus destillentur omnia, fiatque ter cohobatio, tandem oleum decantetur, quo inungitur cordis regio sub axillis, & inguine ad arcendam pestem.

HOFMAN. *Oleum antipestilentiale Bartol. Bonacursii* Ital.) Hujus præparatio nullius etiam est momenti, coctione enim istâ tota destituitur nonnullorum ingredientium ut fl. hyperici, santal. omn. Spic. Nard. celtic. dictamn. bacc. juniper. Zedoar. Moschi &c. visbalsamica & spirituosa, & licet recentes species denuò addantur, tamen per destillationem ex cineribus cum reliquis additis iterum eunt perditum. Ideoque seq. modo commodior fiet hujus elaboratio:

Recip. radic. tormentill. carlin. aristol. rot. centaur. maj. an. ℥ vj.
pimpinell. scorzoner. bistort. ana. ℥ iij.
ol. hyperic. lib. ij.
olivar. veter. lib. v.

Macerentur & coquantur, postmodum exprime, expresso adde fl. hyperic. lib. j Santal. omn. Spic. Nard. Celtic. dictamn. nostr. bacc. juniperi. Zedoar. gentian. imperator. carpobalsam. cort. citri. fol. rut. betonic. scordii. chamædr. ana. ℥ ß. radic. valerian. vincetoxic. anthor. ana ℥ iij.

Stent in infusione vase clauso in loco tepido per 8. ☌ ☽, postea colentur; Colaturæ adde ol. d. benzoi. galbani. Laudani. succini. Myrrh. ana ℥ ß. Sal. viperarum volatilis ℥ iij. M.

Oleum antipleuriticum Petri à Castro in Miscell. curios. German.

℞. *Cucurb. longiores, (quæ Italis storti & Zucche vocantur & semina habent quasi quadrata) suspendantur in loco concluso quò solis radij non pertingunt, discindantur, & pulpa abjiciatur, cortex asservetur, & à cortice caro separetur, itaut cortex crassitiem majorem non habeat quàm patavinorum moneta justinà dicta, quæ 26. solidos valet.* ℞. *hujus cortic.* ℔ j. *olei olivarum veterrim.* (10. 20. *imo si possibile* 100. *annorum*) ℔ iij. *huic oleo incoque corticem, donec humiditas corticis omnis sit absumta. Signum absolutæ coctionis quando calamus straminis, huic oleo intinctus, candelæ ardenti applicatus & oleo impræginatus accendatur, sine strepitu ardet, & cortex quoque apparet fere combustus, & in carbonem quasi redactus; tunc cessa à coctione, cola oleum per manicam. Denique accipiatur sartago ferrea, geminum aut ad minimum unum habens orificium in latere, ut oleum possit transire: fac ut candefiat sartago & per candentem sartaginem oleum transfunde, itaut per unum orificium infundatur, per alterum rursus exeat in vasculum subjectum pro inunctione lateris dolentis.*

Explicatio altera rationis parandi olei antipleuritici descripti.

℞. *Cucurb. longas quas tromboni (tubas) vocant, quando ad debitam magnitudinem excreverint, idque, ideo, ne fiant nimium duræ. Radantur istæ (totæ) ad modum olei raphani, sed advertatur, ne mundentur ad modum pomorum, sed solum radantur & inde auferatur pellicula illa subtilis, quæ illas contegit, unde permanent virides. Hoc facto secetur cucurbita per longitudinem simbriatim circumcirca, ut singulæ simbriæ non magis latæ fiant quàm esse solet latitudo cultri genuensis, & abjiciatur, aut saltem coquatur resinam cucurbitæ, quod est album (pulpa alba) quia nihil pro nostro usu confert. Hoc peracto, ponderentur omnes illæ striæ sive frustula, quæ excisa sunt è cucurbita, ipsam interim mundando à dictâ pulpa, & sumatur tantum olei olivarum (quò id præstantius, tantò magis inserviet) quantum pependit cucurbita. Et si cortices cucurbitæ pendent duas libras, duas pariter libras olei oportet sumere, si quatuor, quatuor, & sic consequenter tantum esse oportet pondus olei, quantum est cucurbitæ. Hoc facto immittatur oleum & cucurbita, in ollam figulinam satis validam & novam, ob rationem infrà dicendam, & coquatur ad ignem carbonum vel lignorum (modo non adsit flamma) cucurbita in frusta concisa, usque dum reddatur omnino sicca, & ita loquendo, adusta. Peracto hoc, eximatur cum cochleari ex oleo cucurbita arida & exsiccata & abjiciatur, quia nullius usus est. Postmodum oportet transmittere ferrum (non chalybem sed ferrum) nullis antea usibus adhibitum, sedecim aut octodecim vicibus calefactum & bene ferens per dictum oleum. Procedi potest modo sequente. Olla cum oleo mandetur deferri in officinam fabri ferrarij; isque in ignem jubeatur mittere sex frusta, paulò grandiora dimidio palmo, ferri virginei, sc. usum nullum experti, & quando candefacta sunt & bene fervent, unum post alterum submergatur cum vitsella, & extinguatur in dicto oleo, deinde iterum in ignem conjiciatur, & quando hæc opera ter repetita fuerit, ferrum (quia sunt sex ferri frusta) octodecim tunc vicibus transivit, & tantum sufficit ad perfectionem olei. Sed quoniam dum ferrum immergitur candefactum & fervens in dictum oleum, quandoque oleum incenditur, oportet habere ad manum operculum pro contegenda olla, ut suffocata flamma extinguatur; sed quia potest accidere ut suppressa flamma rumpat ollam, ob id suprà monitum, ut adhibeatur olla validior, & quò magis securus esse queas, antequam ferrum ignitum in ollam demergas, oportet illam reponas in aliud vas terreum, ne si in dicta operatione olla frangeretur, oleum profundatur; id refrigeratum in vitream lagenam infunditur & pro usu necessario asservatur.*

Modus utendi hic est. Accipiatur parum hujus olei in patella (in qua ova vremitæ apponuntur) & bene incalescat, quoad (tactu) perferri possit, & infundatur oleum; post accipiatur mappella immunda, quæ usurpata fuit & complicetur in quadruplum, pariterque calefacta, in quantum perferre potest patiens, ponatur super stupam, & cum ligamento adalligetur, ne motu oleum à parte affecta recedat. Quoniam quandoque dolor etiam alteri lateri communicatur, simili etiam ratione alterum inungitur, imponitur stupa & mappella, & quoniam dolor interdum ab una costa in aliam serpit, inungatur persequendo dolorem quocunque processerit. Quando patiens inunctus est dicto modo, si non incipiat sputare, post quinque horas renovetur inunctio, sed rarenter opus erit repetitione, cum experientia comprobatum sit, quod intra paucas horas, apostema rumpatur pro argumento est, quod multi exteri fere agonizantes post adhibitum in nosocomiis remedium potuerint iter sani & liberi prosequi.

¶ 5. *Oleum purgans compositum S. Clossii.*

℞. Ricini American. & vulgar. an. ℥ iij.
Sem. caput. minor.
Ebuli mundat. ana ℥ ß.
Rhabarb. pulveris. ℥ j.
Santal. citrin. ℥ ß.

Contund. fortiter, donec abeant in pastam, ex quâ per expressionem forte eliciatur Oleum.

Dos. gut. vj. in jusculo præpingui, aliàs ardorem in

gutture excitat, quamobrem à nonnullis, pilula unica ex micâ panis duabus guttulis hujus ol. inebriatâ fingitur, vel inter duas oblatas concluditur. Purgat ἄνω καὶ κάτω hydrope affectos.

HOFMAN. *Oleum purgans compositum S. Cloſſei.*) Hoc oleum licet ad olea expreſſa ſpectet, tamen cum ſemina ricini American. & noſtrat. cum cataput. minor. ob vim eorum cauſticam & colliquativam ſuſpecta ſint internè uſurpanda, ſatis eſt hoc oleum planè omitti.

Oleum purgans aliud D D. ZVVELFERI.

℞ *Olei lini recenter expreſſi* lib. i ß. *huic immergantur ſequentia minutim inciſa & contuſa: rad. recent. bryoniæ, aſari, cucumer. aſinini ana* ℥ i ß. *rad. recens. hermodactyl. ireos noſtratis, eſulæ ana* ℥ j. *herbar. recent. anethi, gratiolæ, malvæ, mercurialis, tanaceti ana* ℥ ij. *corallinæ* ℥ vj *flor. recent. roſar. pallidar. myrrhæ rubræ, aloës hepaticæ ana* ℥ j. *pulpæ colocynthid. ſem. cynæ, cataputiæ, ebuli ana* ℥ vj. *Facta macerationè die una vel altera bulliant leniter, ad conſumtionem fere humiditatis; colentur poſtea, exprimanturque ſpecies fortiter: ſeparetur oleum purum per reſidentiam: quod ad uſum ſeponatur; addendo tamen ultimò camphoræ* ℥ ii ß.

Solvit alvum, umbilico inunctum, vel petiâ in eo intinctâ, & umbilico aut toti ventri ſuperappoſitâ: enecat vermes eoſque expellit. Delicatis, purgantia interna abominantibus, puellulis à ſymptomatibus vermium quaſi inſenſibilibus, aut medicamenta intrinſeca reſpuentibus, proficuum.

Oleum contra Surditatem, D. CHARRAZ.

℞ *Olei expreſſi ſem. porror. amygdalar. amarar. & laurini ana* ℥ ij. *ſpicæ nardi, caſtorei & colocynthid. inciſor. ana* ℥ j. *ſuccirutæ & vini albi ana* ℥ i ß. *Omnia maceratio obturato excepta in MB. tepido hor. 24. digerantur, deinde aucto calore B. ad humidi conſumptionem coquantur; poſtea colentur & exprimantur; oleumque ad uſum ſervetur, poſtquam in illo moſchi optimi* gr. vj. *diluta fuerint.*

Hoc oleum in aures intromiſſum ſurditates à nativitate non perdurantes, mirum in modum diſſipat.

CAPVT LXXIII.

De Pilulis.

HOFMAN. *De Pilulis.*) Fieri poſſunt ex omnibus rebus ſiccis, beneficio viſcidi ac glutinoſi alicujus liquoris (Syrupi, mucilaginis, ſucci, extracti &c. inſpiſſati) incorporatis. Licet *MELICHIVS* Aquas & ſuccos indifferenter excludat, tamen ſine ratione hoc facit. Nec dubia *CL. Zvvelferi* contrà ſyrupos adducta tanti ſunt momenti, ut illos excludamus. Nihil enim refert, utrum aloëm & gummata diſſolvant, an ſecus, modo maſſa compacta inde fiat, id quod per ſyrupos etiam obtinetur, quamvis etiam gummata non ſolvantur, non manent tamen ſine effectu. Augmentum, quod Pilulis à ſyruporum additione accedit, tam magnum non eſt, in primis ſi ſyrupus liquidæ fuerit conſiſtentiæ.

¶ Pilulæ fieri poſſunt 1. ex rebus quibuſcunque ſiccis, beneficio viſcidi, ac glutinoſi alicujus liquoris (Syrupi, Mucilaginis, Succi aliquantulum inſpiſſati, Extracti, & ſimil.) incorporatis.

2. Ex ſolis ſuccis extractivè inſpiſſatis.

N. 1. *Salia liquationi fermentationique aptæ ſunt, idcirco ſi quæ admiſcenda, in minima doſi admiſcere volunt.*

N. 2. *Extracta vel ſucci inſpiſſati rediguntur* commodius *in pilulas, ſi addatur nonnihil pulveris appropriati, quam ſi ſolâ inſpiſſatione incraſſentur.*

N. 3. *Poteſt & olei guttula una ac altera inſtillari.*

Modus fiendi.

℔. Medicamenta conveníentia (pulveres) atque cum liquore viſcido conveniente, contunde quam optimè in mortario, ut exactè cuncta miſceantur ac cohæreant.

N. *Pilulæ etſi de omnis generis medicamentis parari poſſint, rariores tamen ſunt alterantes, celebriores purgantes.*

Sunt

Pilulæ alterantes uſitatiores

Pilulæ de Bdellio, *Auguſt.*
Bechicæ, *Cord.*
Pilulæ Bechicæ albæ } *conveniunt cum Trochiſcis, à*
nigræ } *quibus ſola forma differunt.*
de Caſtoreo, A.
de Cynogloſſa, A. C.
Renod.
Diaphoreticæ, *vide infra*, N. 1.
Diureticæ, 2.
Antepilepticæ, 3.
Febriles, 4.
Narcoticæ Plateri, 5.
de Styrace S. Cloſſ. 6.
contra Tuſſim, 7.

Pilulæ purgantes.

Pilulæ de Agarico Meſuæ, A. C. R.
Aggregativæ majores Meſuæ ſ.
Polychreſtæ, A. C. R.
Aggregativæ minores Meſuæ A.
Alephanginæ, ſ. aromaticæ, Pilulæ Solis Meſ. A. C.
Alephanginæ Valerii Cordi.
de Aloë lota, A. & C.
roſata, A.
& Maſtiche, A. C.
de Ammoniaco. Querc. *inf.* 1.
Arabicæ Nicolai, A. C.
Arthriticæ, ſ. artheticæ, A. C.
Arthriticæ Scheffer. 2.
Aſſaieret Avicennæ, A. C. R.
Aureæ Nicolai, A. C. R.

N. *Alias Pilulas hujus nominis conſcripſit Marſilius Ficinus, quas & Magicas vocat, vide Wecker.*

Pilulæ Benedictæ, A. C. 3.
Cholagogæ, Querc. v. 4.
Ante cibum.

N. *Pilularum, quas ante cibum appellant, varia occurrunt deſcriptiones. Sunt enim qui omnibus pilulis ſtomachicis id nominis imponunt: Renodæus ſtomachicas Galeni ita communiter appellari ait. Weckerus diverſas exhibet deſcriptiones pilularum ante cibum, tum & pilularum ante & poſt cibum, dictarum.*

Cochiæ.
Pilulæ de Colocynthide Damaſceni, A. C.
Dicuntur & hoc nomine Pilulæ de Nitro Trabliani.
De Eſula Fernelii, v. 5.
de Euparorio majores Meſuæ. A. C. R.
N. *Potius Pilulæ de Rhabarbaro dicenda ſunt.*
de Euphorbio Meſuæ, A. C.
de Euphorb. Quercetani, 6.
Febriles, 7. 8.
Febrifugæ Scheffer, 9.
Fœtidæ Meſuæ, A. C. R.
de Fumaria Avicennæ, A. C. R.
Gummoſæ, 10.
de Hermodactylis, A. C. R.
de Hiera picra, A. C.
Hieræ ſimpl. A. C.
de Hiera cum Agarico; A. C.
compoſita, A. C.
Hydroticæ, A.
Hydroticæ Bontii, 11.
Iliacæ Rhaſis, 12.

Impuri-

Imperiales, C. A.
N. *Renodæus alias exhibet, quas & Catholicas indigitat.*
Indæ Haly, A. C.
de Lapide armeno, C.
Lazuli, Meſuæ, A. C. R.
de Ladano, 13.
Lucis majores Meſ. A. C.
minores Cord.
Marocoſtinæ Mindereri, 14.
Maſtichinæ conciliatoris, A. C. R.
Matricales Schefferi 15.
de Mechoacanna Renod.
de Mezereo Damaſceni, A. C.
de quinque generibus Myrobalanorum; Trallia-ni, A. C.
de Nitro, ſ. Diacolocynthidos. A. R.
Octomeræ, ſ. d. octo rebus, Nicolai, A. C.
De Opopanace Meſuæ. A. C.
Panchymagogæ. Quercet. 16.
Peſtilentiales Avicennæ, ſ. communes, A. R.
N. *Cordo dicuntur peſtilentiales, Ruffi, ſeu de-ribus.*
Peſtilentiales compoſitæ, 17.
Antipodagricæ, 18.
Polychreſtæ S. Cloſſ. 19.
de Rhabarbaro Meſuæ, A. C.
de Sagapeno, ſ. Serapino Meſuæ, A. C.
de Sagap. Quercetani, 20.
de Sarcocolla Meſuæ, A. C.
Sine cura D. Weberi Alœphanginis ferè æquales facultate. vid. D. Aug.
Sine quibus Nicolai, C. R.
Stomachicæ Alkindi, A. C.
Stomachicæ Meſuæ C.
de Succino, 21.
Tartareæ melanagogæ, Querc. 22.
Tartareæ Bontii, 23.
Tartareæ meæ deſcriptionis, 24.

ALTERANTES.

1 *Pilulæ Diaphoreticæ S. Cloſſai.*

℞. Cinabar. Antimonii rectificat. ℈ j.
Præſervativi ex croco myrrh. & aloë ʒ ß.
Cryſtall. Sulph. ℈ j.
Ol. guajac. q. ſ. ad corporationem.
F. pil. duæ, exhibeantur ſuperbibendo cochl. 1. acidi Guajac. mixti cum tribus partibus vini alb.

HOFMAN. *Alterantes Pilulæ diaphoreticæ S. Cloſſai.*) Cinnabar Antimonii rectificat. minus dextrè in pilularum maſſâ traditur, virtute ejus diaphoreticâ & ant epilepticâ ſpecificâ à refinoſis aliis ingredientibus ſuppreſſâ id quod cryſtalli Sulphuris cum oleo guajacino non corrigent. Ideoque commodior harum pilularum fiet præparatio, ſi cinnabari exclusâ, ſolum ex croco, myrrhâ & aloë cum cryſtall. Sulphuris & ol. d guajacin. ſa. pilulæ dictæ componantur.

¶ 2. *Pilulæ Diureticæ S. Cloſſ.*

℞. Tereb. Venet.
Vitrioli albi ana part. æq. M. in mortario marmor. terendo diutiſſimè, uſque dum ſimul incorporentur, quod difficultate non caret. *Doſ. eſt à ʒ j. ad ʒ ij. Tereb. Vitriolo addita vim ejus vomitivam refrænat, & diureticam conciliat.*

HOFMAN. *Pilulæ Diureticæ S. Cloſſai.*) Si Vitrioli albi vis emetica cum Terebinthina in diureticam degenerare debet, ſatius eſuco, dimidiam partem Vitrioli albi ſumere, & Terebinthinæ duplum ſubſtituere; ſic enim hujus vis diuretica illius emeticam vincens & refrænans ambæ in diureticam converterentur; & melius etiam incorporabuntur.

¶ 3. *Pilulæ Anti-Epilepticæ S. Cloſſai.*

℞. Præcipitati ſolaris per ſe in matracio Ign. febrili continuo parati ʒ j.
Cinnab. mineralis ℈ iv.
Ol. Antimon. febrifugi (ut dicetur cap. de Mercurio) gutt. xx.
Extracti caſtor. per Spir. vin. evaporando facti.
Succin. ana ʒ j.
de pœon. mare cum Spir. vini facti.
Pœon. fœmin.
Bryon. ana ʒ ii ß.
Fol. Helleb. nigr. ſubtiliſſ. triturat. ℈ ij.
F. pulvis & cum ſucco porri maſſa pilularum, cui admiſce Ol. angelic. ſativ.
Spiritus Vitrioli ana gutt. x.
Uſus. Cape ante paroxyſmos aut poſt quadram Lunæ pill. duas ℈ j. ponderantes, ſumendo poſtea juſculum carnium acido Vitrioli conditum.

HOFMAN. *Pilulæ Anti-Epilepticæ S. Cloſſai.*) Hæ pilulæ tam ob egregiam compoſitionem, quàm ſummas vires, quas ad virus epilepticum abigendum exercent, non ſatis dilaudari poſſunt.
N. Alias præterea ant-epilepticas vid. in theſaur. pharmeceutic. ſect. XX. nu. 111.

¶ 4. *Pilulæ febriles.*

℞. Extr. card. bened. ʒ ß.
centaur. min. ℈ j.
C. C. uſt. præparat.
ſal. abſinth. ana ℈ ß.
Cum Syrupo de card. benedict. F. num. xx.
Uſus: *Exhibeantur ante paroxyſmum expectiturque ſudor.*

HOFMAN. *Pilulæ Febriles.*) Hæ majoris erunt efficaciæ, ſi loco C C. uſti Sal C C. volatile cum ſale abſinth. & cum extract. card. bened. & centaur. min. liquid ſubordinatum in pilulas ſubigeretur, omiſſo Syrupo Card. benedict.

Pilulæ ad ſiſtendam Gonorrhæam ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. biſtortæ, tormentillæ, nymphææ, baccar hederæ, ſem lactucæ, rutæ, agni caſti, ſuccini, ſanguinis hirci, maſt chei, olibani, lachrymarum ſanguinis drac. nucis moſchatæ, ana ʒ ß. Cum terebinthina veneta fiat Maſſa.*
Debent tantùm exhiberi hæ pilulæ cùm jam omnis gonorrhææ malignitas victa eſt. Sumuntur mane & veſperi tùm à paſtu, earum uſum per plures dies continuando præcipuè ſi vaſa valdè debilia facta ſint. Doſ. à ʒ ß. ad ʒ j.

¶ 5. *Pilulæ Narcoticæ Plateri.*

℞. Opii puriſſ. ʒ i.
Infunde Aq. vitæ ℥ ß. diſſolv. lento calore, eodemque exicca.
Deinde aliâ affuſâ Aq. vitæ molleſcat, additis ol. cinam. gran. 2.

Poſtea.

℞. Cinam.
Sacchar. cand. ʒ i.
Piper. ʒ i.
Sem. coriandr. ℈ ij.
Croci ʒ ß.
Subtiliſſimè pulveriſatis adde opium diſſolutum, ſenſim opio pulveres miſcendo.
Poſtea cum fyr. de papaver. redigantur in maſſam pilularem addendo moſchi ℈ ß.
Maſſa hæc diu in mortario agitetur, & ne exiccetur, Ol. de Been parum ſubigatur. Servetur in locò humido.
Vires. *Dolores ſopiunt, ſomnum conciliant.*
Doſis gran. 5. 6. Sennert. in Inſtit.

HOFMAN. *Pilulæ Narcoticæ Plateri.*) In his non opus est piperis additione, ut opii corrigentis, (quia opium non est frigidum) nec Saccharo indigemus; sed sufficiunt Opium cum succo cydoniorum per fermentationem correctum, extract. Croci cum ol. d. cinamom. coriandri gutt. aliquot. & Mosch. gran. aliquot. pro pilulis formandis.

¶ 6. *Pilulæ de Styrace sive Laudanum Pectorale.*

℞. Styrac. calamit. ʒ ij.
Laudan.
Olib.
Myrrh. an. ʒ j.
Succi glyzyrrh. ʒ i ß.
Ambr. gris. ϑ j.
Extract. Opii per Acet. dist. parati ʒ j.
Croci cum Spir. vin. facti ϑ iiij.
M. cum
Syr. de cort. citrin. ʒ ij.
F. Massa pilul.

Dosis. gran. x. Sistit pertinacissimam tussim & catarrhum serinum. Prægnantibus non sine abortus discrimine tussientibus multoties cum successu dedit S. Clossæus Archiater apud Metenses.

7. *Pilulæ ad tussim.*

℞. Succ. Glycyrrhiz.
Thur. ana ʒ j.
Myrrh.
Croc.
Opii ana ϑ j.
Cum Syr. pap. errat. q. s.
F. Massa.

Vires. *Catharros subtiles & salsos à capite ad pectus incrassant, ebullitiones humorum sistunt, tussimque sedant.*

Dosis à gran. vij. ad ϑ ß.

Pilulæ de terebinthina cocta ex D. CHARRAZ.

℞. *Terebinthinæ venetæ in aq. raphani vel baccar. alkekengi ad duritiem coctæ ʒ iiij. liquiritiæ mundatæ subtiliter pulveratæ ʒ j. F. s. a. Massa.*

Hæ pilulæ maximo sunt in usu in urinæ suppressionibus, quarum causa vel in pituita, vel in calculosa materia, vel in malignitate quapiam venerea: adhibentur etiam gonorrhæis intentibus quò commodius fluant. Sumuntur mane jejuno stomacho Dos. à ʒ j. ad ʒ ij. earumque usus potest continuari in plures dies.

Pilulæ de Terebinthina ad Gonorrhæam virulentam. ex D. D. ZVVELFER.

℞. *Pulver. antimony diaphoret. vitè ac recenter jam jam parati ʒ ß. cinnabaris nativi rubicundi, terræ sigill. subtil. rad liquir. rasæ, ireos florent. uccini albi, anæ ʒ iij. ocul. cancr. præpar. ʒ ß. mastich. electæ, olibani, myrrhæ rubræ, croci austr. ana ʒ ij. Misceantur ac cum suffic. quant. terebinthinæ claræ efficiatur massa, ex qua pilulæ mediocres efformandæ, quarum quatuor, quinque, vel plures pro dosi una exhibeantur.*

Purgantes.

Pilulæ Diambræ è Pharm. Coll. Reg. Londinensis.

℞. *Gummi guajaci rec. aloës rosatæ ana ʒ iij. spec. hieræ simpl. ʒ i ß. mastiches ʒ j. ambræ grisea ʒ ß. F. omnium pulvis subtilis, qui excipiatur s. q. balsami peruani nigri, ut fiat Massa Pilularis.*

¶ 1. *Pilulæ de Ammoniaco Quercetani.*

℞. Aloës cum Aq. Endiviæ solutæ & purificatæ, ʒ iv.
Gumm. ammoniac. in aceto. scyllit. soluti & colati.
Myrrhæ in Vino igne MB dissoluti & dum calet adhuc, transcolati ana ʒ ß.
Mastichis.
Spec. Diatr. Santal. ana ʒ ß.
Croc. ϑ ij.
Sal. Fraxini vel Absynth. ϑ iv.
Cum Syrupo de stœchade, vel de succ. rosarum.
F. Massa Pilularum.

Vires. *Purgant insigniter tartarum, omnemque seculentam corporis materiam, magnoperè conferunt adversus omnes defluxiones, cachexias, opilationes lienis, ejusdemque duritiem & scyrrhum, febres quartanas inveteratas: præstantissimæ sunt ad homines corpulentos evacuandos.*

Dosis à ϑ ß. ad ϑ j. ad laxationem alvi, alias ascendi poterit ulterius.

HOFMAN. *Purgantes. Pilulæ de Ammoniaco Quercetani.*) In his si gummi ammoniacum in aceto scyllitic. & Myrrha in vino solvatur, syrupi de stœchad. vel de succ. rosar. additione pro pilulis efformandis ulterius non opus erit, si aceti & vini justa sumatur quantitas pro dissolutione. Præterea cùm salia pilulis mixta massam pilularum semper humidam reddant, & in primis alkalia, pulvere quodam v. g. caryophyll. liquiriz. &c. hoc præcaveri potest.

Igne MB. soluti.) Gummata enim resinosa si pilularum compositioni ingrediuntur, reliquis ingredientibus non statim, sed seorsim & sigillatim in convenienti quodam liquore soluta demum addenda, nec multum coquenda, unde Jos. Quercetanus Ignem MB commendat.

¶ 2. *Pilulæ Arthriticæ Gulielmi Ernesti Scheffari Medici Francofurtensis.*

℞. Resin. Jalapp. ʒ ß.
Essent. Rhabarb. ϑ j.
Aristoloch. rot. ϑ iv.
Gentian.
Tartar. vitriolat. an. ϑ j.
Diagrid. rosat. ϑ iv.
Mag. Chalyb. ϑ j.
M. F. cum Essent. Fol. senn. Pilulæ numero xx. pro ʒ j. & deaurentur.

Hæ pilulæ apprimè conveniunt in catharrosis defluxionibus, inprimis iis quæ ad artus decumbunt, pituitam & serosos humores blandè educunt, & viscera obstructionibus liberant.

Dosis v. vj. vij. vel ix.

Acuuntur interdum Troch. Alhandal. Mag. Guaiacemu. &c.

3. *Pilulæ benedictæ.*

℞. Aloës rosar. ℔ ß.
Gumm. ammoniac. in guttis, s. purissimi, ʒ ij.
Succ. Card. benedict. inspissat. ʒ j.
M. cum vino albo, vel Aq. card. bened. rectificatâ.

N. *Aloë succotrina purissima subtilissimè teritur, succus rosarum incarnatarum ad pultis consistentiam permiscetur, siccatur, teritur.*

Usus ante & post pastum, imo ejus initio ac fine.

Dosis gran. xv. ϑ j. &c.

HOFMAN. *Pilulæ Benedictæ* F. F.) Hæ recipiunt aloen rosatam, & Gummi ammoniacum; Illa est succus, qui ex aloë & succo rosarum vel infusione illarum dilutus sæpius, iterumque exsiccatus fuit, & crebrioris est usus; Ideoque nec istæ pilulæ laude sunt defraudandæ ob simplicem illam præparationem, quæ omnibus aliis compositionibus prætrpit palmam.

Pilulæ ex Duobus è Pharm. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Colocynthidos, scammony ana ʒ j. olei caryophyllorum q. s. ut mistè malaxissentur & subigantur unà: mox cum mucrone spinæ cervinæ, Fiat Massa.*

Pilulæ cachecticæ ex D. CHARRAZ.

℞. *Trochiscor. alhandal ʒ ß. aloës electæ, myrrhæ, galbani, ammoniaci ana ʒ iij. præcipitati mercurij cum auro præparati ʒ ij. [illegible]*

hiorij, Ialappæ, agarici albiſſ. ana ʒi ß. *olei nucis moſchatæ expreſſi* ʒi. *ſuccini, cinnamomi & caryophyllorum ana* gutt. vj. *extracti pulueris q. ſ. F. ex a. Maſſa pilularum.*

Mulierum commendantur hæ pilulæ in cachexiis, febre quartana, hydropiſi, & in menſtruorum ſuppreſſione; ſumuntur hora una ante paroxyſmi accessionem, & in menſtruorum ſuppreſſione; ſumuntur hora una ante priſtinum, & in menſtruorum ſuppreſſione; ſumuntur hora una ante priſtinum cibum eatur. Doſ. à gr. iiij. *ad* gr. ix. *repetendo earum uſum pro exigentia.*

¶ 4. *Pilulæ Cholagogæ de Centaurio Quercetani.*

℞. Succor. optimè depuratorum Centaurii minor.
Roſar. pallidar.
Eupator. Meſuæ.
Rad. oxylapathi ana ℥ iv.

Quibus adde aloës præparat. (ad modum Quercet. vide libr. 4.) ℥ vi.

Digerantur MB. hor. duodecim, ut fiat perfecta diſſolutio & mixtio, dein omnia coagulentur ad mellis conſiſtentiam.

Cui adde

Pulv. Rhabarb. ℥ j.
Xylo aloës.
Myrrhæ ana ʒ ij.
Croci.
Cinamomi ana ʒ ß.
Spec. Diatr. ſantal.
Trochiſ. Diarrhod. ana ʒ i.
M. F. Maſſa.

Vires. *Proſunt in omnibus febribus bilioſis, arquato morbo, & cachexia. Iecoris itidem cæterarumque partium, nutritioni dicatarum, obſtructionibus mirificè auxiliantur.*

Doſis à ʒ ß. *ad* ʒ j.

HOFMAN. *Pilulæ Cholagogæ de Centaurio Quercetani.*) Hæ virtutem ſuam ſatis etiam exicrere poſſent cum ſucco tantum centaurii minoris ſæpius impregnatæ, & iterum exſiccatæ, licet ſuccus roſarum pallid. eupator. Meſ. radic. oxylapathi & reliquorum, pilularum iſtarum virtutem antifebrilem potius impedientium, planè proſcriberetur; Aloës enim præparatio non melius peragitur, quàm cum paucis ejuſmodi balſamicorum ſuccis, ut infrà *Lib.* 4. uberius docebimus.

Pilulæ pro Colico morbo D. D. D'AQVIN. ex D. CHARRAZ.

℞. *Aloës ſuccotorinæ electæ, in ſucco roſar. pallidar. dilutæ & inſpiſſatæ* ʒ iij. *agar. electi* ʒ iß *extracti rhabarbari* ʒ j. *hepatis lupi præpar.* ʒvj. *ſummitat. abſinthij* ʒ ß. *pulver. diarrhodonis abbatis & ſalis abſinthij, nucis moſchatæ ana* ʒ i ß. *cum ſyrupo de cichorio compoſito cum Rheo, F. Maſſa.*

Benignè purgant humores bilioſos & ſeroſos, quorum etiam præveniunt & impediunt accumulationem & fermentationem, & ex ratione curant morbos colicos præcipuè illum qui Pictonum dicitur. Sumuntur alternis diebus continuato uſu pro exigentia & ratione intenſionis morbi curandi. Doſ. ʒ j. *ad* ʒ j.

¶ 5. *Pilulæ de Eſula Fernelii.*

℞. Cortic. rad. Eſulæ minor. maceratæ hor. 20. in aceto & ſucco portulacæ ʒ ij.
Grana Ricini expurgata & torrefacta numero XL.
Mirobalanor. citrinior. ʒ i ß.
Chamædryos.
Chamæpityos.
Spicæ nardi.
Cinamomi ana ʒ ij.

Omnia tenuiſſimè trita, excipiantur Tragacanth. Aq. roſar. ſolut. ℥ j.
F. Maſſa.

N. *Eſula non ſit recens, ſed ſaltem ante menſes octo collecta.*

Vires. *Valde turbant, ſed ſunt efficaces in corporibus robuſtis.*

N. *Minus exiccabuntur, ſed & minus efficaces erunt, ſi excipiantur ſyrupo roſarum ſolutivo, non mucilagine Tragacanthi.*

Doſis à ʒ j. *ad* ʒ i ß. *&c.*

6. *Pilulæ de Euphorbio, Quercetan.*

℞. Euphorb. præparat. (ad modum Quercet. vid. lib. 4.) ℥ i.
Spic. nardi.
Maſtiches ana ʒ vi.
Opopanac.
Sagapeni præparat.
Bdell. ana ʒ ß.
Agaric. troch.
Troch. alhandal. ana ʒ iij.
Syrupi violati aciduli, q. ſ.
F. Maſſa.

Vires. *Mirabiles ſunt contra omnis generis febres chronicas, intermittentes atque quartanas, nec non contra omnes cachexias, hydropiſin & colicos dolores.*

Doſis à ʒ j. *ad* ʒ ij.

N. *Habet Quercetanus & pilulas peſtilentiales de Euphorbio.*

HOFMAN. *Pilulæ de Eſula Fernelij & 6. de Euphorbio Quercetani.*) dictæ pilulæ dignæ ſunt, quæ ob vim illarum deleteriam, cauſticam & colliquativam penitus ex foro Medico & Pharmaceutico in exilium proſcribantur.

¶ 7. *Pilulæ febriles ſ. Antimoniales ad febres Hartmanni.*

℞. Vitri Antimonii (juſto tempore ſi fieri poteſt, & diligentiſſimè) præparati, præterea que cum ſpiritu Vitrioli albificati & tenuiſſimè pulveriſat. ℥ ß.
Sacchar. candi ℥ iij.
Farin. tritic. ℥ i v.
Croc. electi ʒ j.

Coque cum aq. commun. l. Igne ad conſiſtentiam pultis, cavendum tamen ſtudioſè, ne in fine maſſa aduratur, ſed ferè panis formam habeat. Aſſervantur in integritate ſua quadriennium: Poſtea tandem ſcabritiem contrahunt, minus deinde utiles.

Vires. *Mirificè febriles mineras, aliaque ſymptomata exhauriunt. Exhibentur ante paroxyſmi inſultum, cum veſtigia horroris gliſcunt.*

Doſis à ʒß. *in pueris; ad* ʒj. *in adultis fortioribus.*

HOFMAN. *Pilulæ Febriles ſeu Antimoniales ad febres Cl. Hartmanni.*) Hæ etiam ob vim draſticam emetocam, quam vitrum Antimonii Spiritus Vitrioli additione non deponit, admodum ſuſpectæ ſunt, in primis in febribus, in quibus ab Autore antè paroxyſmi inſultum commendantur. Cum antiquarito *Cl. Riverii* compoſitæ pilulæ melius voto reſpondent, hujus deſcriptionem infrà *Libro III.* habebis.

¶ 8. *Pilulæ febriles ad quartanam Sennerti.*

℞. Ol. Antimonii ſaccharati ℥ j.
Aloës ſuccotr. ℥ ß.
Ambr. gryſ. ʒ ij.
Croc. ʒ ii ß. (vel eſſent. croc. ʒ j.)
F. Maſſa pilularum.

Vires. *Purgat per inferiora, nonnunquam per ſudorem.*

Doſis ʒß. *ante paroxyſmum, cum conſerva v. g. roſarum, &c.*

N. *Dicitur Laudanum mercuriale.*

¶ 9. *Pilulæ febrifugæ D. D. Scheffleri.*

℞. Sp. hier. picr.
Reſin. Ialap. an. ʒ ij.
Feculæ Aron.
Eſſent. Rhabarb.

Lign. Colubr.
Gentian.
Centaur. min.
Rosar. rub.
Diagryd. rosat.
Tartar. vitriolat. ana ℈ j.
Ol. citri. g. vi.
M. F. cum Essent. Fol. Sen.
pilulæ n. xxx. pro ʒ j.

In omnibus febribus intermittentibus admodum utiles sunt & in ventriculi compressionibus, ejusque cruditatibus à bile & pituita ortis, vermes quoque expellunt.

Dosis iij. iv. v. vj. vij.

[*Pilulæ Glassii Archiatri Gothani, quæ cum Angelicis certare putantur, ex Aloë succotrina aq. simpl. extracta & depurata, inque MB. vaporoso coagulata, & succo Violarum sapius nutrita, adjectâ inter extrahendum ari non præparati, vel scyllæ, particula, & cum Elixyr Proprietatis, vel Essent. absinth. alkalisata, constant sec. Hofm. Dos. 4. 7. 9. ante vel post cœnam formatæ instar Angelicar.*]

Celebrantur in ventriculi cruditatibus, affectibus Hypochondriacis, & pro præservatione ab arthritide.

10. *Pilulæ gummosæ S. Closs.*

℞. Gumm. ammon.
Galban. in aceto scyllit. liquat. & per linteum traject. ana. ʒ iij.
aloës in vesicâ.
myrrh. ana ʒ ij.
mastich.
croci Orient. an. ℈ ij.
turbith.
agar. trochisc. an. ℈ iv.
trochisc. alhand. ʒ j.
scammon. præpar. in Spir. Vini.
ʒ i ß.
Balsam. Peruv. tepidi ʒ iij. M. omnia simul, & adde ☿ cum ☉ præcipit. ʒ ij.
F. Massa pilul. in alura ol. amygdal. dulc. involvenda; coquenda sunt lento Ign. Acet. paulatim evaporato (spatulâ semper agitando) materia in massam reducatur.

Dosis cap. ij. aut iij. instar baccarum juniperi horâ primâ ante cœnam & in ingressu lecti.

Vires. *Duplici ergani in morbis quartanariis, hydrope, cachexiâ, chlorosi, menstruis provocandis, icteroque utroque; primo per vim attenuantem & emoll. materiam præparant Cathartlicis expellendam; secundo humores liquatos fluxilesque reddites blandè expurgant.*

HOFMAN. *Pilulæ gummosæ S. Closs.*) Has ob compositionem & præparationem corrigere nequimus, monentes saltem, ut Medicus in illorum usu sit cautus & circumspectus, ne viribus ægroti jamdum exhaustis adhibeat, si illis uti efflagitet necessitas. Non enim sine colliquatione humorum operationem perficiunt.

Pilulæ de Gutta gamandræ è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Aloës opt. ʒ ij ß. resinæ guttæ gamandræ ʒ i ß. scammonii ʒ j. gummi ammoniaci ʒ j ß. tartari vitriolati ʒ ß. cum syr. rosar. solutivo F. Massa Pilularis.*

¶ 11. *Pilulæ Hydropicæ Bontii Medici apud Hollandos quondam celeberrimi.*

℞. Aloës opt. ʒ ii ß.
Gumm. gut. gam. subtiliter pulver. & cum malvatico dissoluti & lævigati, ʒ i ß.
Diagryd. eodem modo parat. ʒ j.
Gumm. ammoniac. ʒ i ß.
Tart. Vitriolat. ʒ ß.
Cum syrup. ros. sol.
F. Massa.

N. *Hæ sunt illæ pilulæ, ex quibus una cum Tartareis, infrà descriptis, Bontius Principis Auriaci Medicus maximam sibi famam acquisivit.*

Vires. *Educunt aquas potenter.*

Dosis ℈ ß. *ad* ℈ j.

[*Pilulæ Hystericæ Gregorii Horstii, quas Auctor libri II. fini apposuit, & huc referri dignas duxit, in editionibus prioribus sunt hæ.*]

℞. Aloës succotr. ʒ iij.
Myrrh. opt. ℈ j.
Extr. cal. ar.
Card. bened. an. ℈ ß.
Croc. g. iij.
Rad. Gentian.
Aristol. long.
Dictamn. an. g. v.
Cum Rob. sambuc. f. Massa.

Vires. *In impuritate uteri, & mensium obstructione à crassis & pituitosis humoribus proveniente, cum successu exhibentur.*

Dosis: ʒ ß. *per dies aliquot continuando.*

Pilulæ Hystericæ aliæ ex D. CHARRAS.

℞. *Fœcularum bryoniæ, myrrhæ electæ, vitrioli martis, salis arthemisiæ, ana ʒ ij. castorei electi, rutæ, camphoræ, ana ℈ ij. extracti meliloris aliès cum succo arthemisiæ parati ʒ x. F. s. a. Massa.*

Hæ pilulæ sunt specificæ, non tantùm pro supprimendis vaporibus ab utero elevatis, sedandis agitationibus & symptomatibus inde enatis; sed etiam pro repurgando ab impuritatibus utero & provocandis menstruis suppressis; in quem finem debet earum usus in aliqua die continuari. Sumuntur mane, jejuno stomacho, superbibendo aq. arthemisiæ ʒ iij. aut iiij. & lento passu ambulando per horam integram, aquæ autem minimè assumendæ ante duas, ab ipsis assumtis, elapsas horas. Dos. ʒ ß.

¶ 12. *Pilulæ Iliacæ Rhasis.*

℞. Colocynthid.
Sagapen. ana ʒ vi.
Diagryd. ʒ ij.
Cum succo porri.
F. Massa.

N. *Alii omisso succo porri, solvunt sagapenum in vino, coque reliqua suscipiunt.*

Vires. *Solvunt passionem iliacam ac colicam, cephalalgicis, hemicranicis salubres sunt. Verum cum judicio usurpandæ.*

Danur à ℈ ß. *ad* ʒ ß.

13. *Pilulæ de Ladano.*

℞. Ladan. ʒ ß.
Mastich. ʒ j.
Calefiant in mortario & dissolutis adde
Troch. Alhand. ʒ iij.
El. de succ. rosar. ʒ ß.
Cum Syr. ros. sol. q. s.
F. Massa.

Vires. *Subducunt alvum, mucilaginemque Tartaream emolliunt & expurgant, usuque sunt insignes in dolore Colico.*

Dosis à ℈ j. *ad* ʒ j.
Greg. Horst. obs. part. 1. l. 4. obs. 11.

HOFMAN. *Pilulæ Iliacæ Rhasis & 13. Pilulæ de Ladano.*) Has virgulâ censoriâ opus habent ob vim colocynthidis dolorem

unde illarum usu interdicimus omnibus Iliacis, & cephalalgicis &c.

¶ 14. *Pilulæ Marocostinæ Mindereri.*

℞. Mari veri.
Croc. orient. ana ʒj.
Agar. trochisc.
Cost. veri indici.
Myrrh. elect. ana ʒ i ß.
Ammoniac. thym. ʒ iij.
Rhabarb. el. ʒ vi.
Lign. Aloës ʒß.
Aloës succotrin. &c.

1. Solvatur ammon. in acet. scyllit.
2. Diluatur myrrha lævigata, in acet. rutac.
3. Diluatur aloë lævigata in Saccharo-rosar. ʒvi. defæcetur, coleturque.

Hinc mistis his tribus, affunde succ. limon. aut citri, ʒ iv. addeque agaricum cum succis apii, fænic. & absinth. in pulticulam subactum, accedente modicâ irroratione aq. cinamomi, ut & Rhabarbarum simili modo cum succis cichor. pimpinellæ ac fumariæ subactum.

His ita mixtis terantur crocus, costus & lignum aloës, diluanturque cum aq. rosar. fragr. & succ. citr. ana.

Tandem confunde utrumque & affunde.

Aq. Lupul.
Borrag.
Betonic. ana ʒ iv.
Card. bened.
Agrimon.
Iv. arthetic.
Centaur. min.
Rorismarin.
Cerasor. nigr. ana. ʒ iv.

Digerantur in MB. ☌ ☽ 3. dein decantetur, filtretur & abstrahatur in MB. postmodum inspissetur ad consistentiam pilularum.

Ex fæcibus residuis fiat de novo Extractio cum extillata illa & abstracta aq. s. a. exprimatur leviter, coletur & inspissetur pro pilulis.

Vires. *Mucilaginem tartaream in ventriculo, mesenterio, liene, epate collectam incidunt, paulatim educunt, viscera eadem, ut & lapsus simul roborant, adeoque morbis quam plurimis inde ortum trahentibus succurrunt. Vide & pilulas Tartareas Querc.*

Dosis à ʒ ß. ad ʒj. Extracti prioris; posterius enim dosi exhiberi potest majori.

HOFMAN. *Pilulæ Marocostinæ Mindereri*) Hujus animadversionem vid. in Cl. *Zvvelferi animadvers.* ad P. A. p. m. 137. & hujus animadversionis examen in *Pharmacop. Augustan. restituta Dni D. Lucæ Schrockii* Classe 7. p. 10. Verum, quicquid contrà *CL. ZVVELFERI* animadversiones modo laudatus *SCHROECKIVS excipiat*, inconcussa tamen illius censura. Nam si *primò* aquas illas destillatas examinamus compositioni huic adsignatas, planè nihil quâ corrigendo quâ extrahendo præstant, quàm aqua aliqua simplex; si spirituosi quid habent, in extracti inspissatione penitus exhalat; licet Dnus SCHROECKIVS contradicat & neget, omne spirituosum in illis contentum evaporare, cum pars aliqua extracto conjuncta remaneat, tamen sensibus hoc repugnat, ut ipse fateri cogatur, magni momenti haud esse. *Deinde* negat SCHROECKIVS aquas destillatas in hoc extracto recensitas ad rerum resinosarum extractiones si plicitet inhabiles esse, scilicet, si res illæ resinosæ, præter resinam, alias etiam aqueas partes contineant, ubi has tantum ab aquis destillatis extrahi, non verò illas concedit. Iam dicit, enumeratæ in extracto isto species resinosæ alias etiam virtute insigni præditas partes habent quas aquæ destillatæ promptè resolvunt, & in se recipiunt. Et probat ex ipso *ZVVELFERO*, ipsum etiam resinosarum rerum extractionem cum aquâ aliquoties molarum fuisse, exemplo agarici, mechoacannæ albæ, turbethi &c. Verum res resinosæ quatenus resinosæ in se nullas habent aqueas partes, sed juxta se habere possint; sed transeant hæc. Iam videamus quænam partes maximè ad hoc extractum necessariæ appetantur, utrum resinosæ, an aqueæ? certè resinosæ (exceptis illis, quæ ex aloë, rhabarbaro &c. extrahuntur) Gummi ammoniacum, Myrrha, agaricus, lignum aloës &c. in totum resinosa sunt, quid igitur aquei ex illis aquæ destillatæ extrahent virtute insigni præditi, per simplicem infusionem in loco calente? *Deinde Zvvelferum* ipsum quod attinet, evolvantur quæso paginæ citatæ, & videbimus allegata cathartica non infundi, sed coqui in aquâ simplici, quousque omnes virtutes extractæ sint; quis jam est, qui ignoret differentiam inter infusionem & coctionem? *Deinde* gummi ammoniacum & Myrrha, licet aceto nonnihil diluantur, ab adfusis tamen aquis destillatis iterum præcipitantur, & nihil ab illis dissolvitur, quod per chartam bibulam transeat. Ad hæc excipit *SCHROECKIVS*, sit ita, quòd Myrrha & ammoniacum aceto diluta per aquas præcipitentur, adsit propterea non destitutum, quia saltem pars resinosa præcipitatur; aquea autem, quæ non omnis expers est virtutis, ab aquis destillatis sorbetur & per chartam emporeticam transibit. Verùm aquea pars probanda adhuc est, & si adest, manet quæstio an tanti sit virtutis, quæ pro his pilulis Marocostinis expetitur; De Aloë socoterinâ res certa est, illam partem suam aqueam communicare succo rosarum cum succo limonum diluto & sibi invicem permisto absque ullâ præcipitatione, relictâ parte resinosâ in fundo, quæ in his pilulis non est necessaria. *Tertiò* Agaricus trochiscatus ut resinosus, lignum aloës & costus verus succis herbarum & aquis destillatis perfectè extrahi nequit, & quamvis aliqua simplicium istorum pars extrahatur, tamen ab hac dictæ pilulæ suas non mutuantur vires. Vnde ipse *Mindererus* probè scivit, in illâ primâ extractione non omnes ingredientium partes dissolvi aut extrahi. Hinc aquam à primo extracto abstractam relictis fæcibus affundere, & quod in ipsis supereſt, levi per linteum expressione factâ, per quam major resinosarum partium pars simul exprimitur, separare jubet. Quod, ne ipsius, jactura fiat, vel cum priori extracto conjungi potest.

¶ 15. *Pilulæ matricales D. D. Schefferi.*

℞. Sp. hier. picr. ʒß.
Extr. Asar.
Gentian.
Aristoloch.
Helen.
Myrrh.
Dictamn. alb.
Rub. Tinct.
Croc. an. ʒß.

M. F. pil. cum Syr. Artemis. instar pisorum.

Menses cient & puerperia promovent, uterum ab impuritatibus liberant.

HOFMAN. *Pilulæ Matricales D. D. Schefferi*) Cùm præter species hieræ picræ hæ pilulæ maximam partem compositæ sint ex extractis omni ferè virtute balsamicâ orbatis, minus etiam adductis viribus respondebunt, melioribus præsertim hodiè succedaneis utentibus, facile carere hisce possumus. N. Alias hystericas vid. in theriac. pharmaceutic. sect. xx. n. viii.

Pilulæ Macri è Pharm. Colleg. Reg. Lond.

℞. *Aloës opt. ʒ ij. masti hes ʒ ß. filior. majoranæ sicc. ʒ ij. salis absinthii ʒ j. Pulverata omnia exipiantur s. q. succi cauliom sacchar. erat. ut F. Massa.*

Pilulæ ad Memoriam ex D. D. VELSCHIO in Miscell. Curios. Germanorum.

℞. *Aloës ʒ j. croci, myrrhæ ana ʒ j rhabarbari ʒ ij. agarici ʒ j. Zedoariæ, genitanæ ana ʒ j theriacæ ven. quant. nuc. iugland. ſt. Fiant. Pilulæ magnitudine Francofurtensium, quarum v ij. aut iv. plures pauciores deglutiendæ. Extractum quoque ex iisdem sive Elixir cum spir. vini præparari potest ad gutt. vij. vel plures exhibendum.*

Pilulæ Mercuriales ex D. CHARRAZ.

℞. *Rhabarbari electi trochiscor. alhendal, diagrydii, mercurii sublimati dulcis ana ʒ j. terebinthinæ venetæ, olei proprio stillatitio cubebæ, q. s. F. ex a. Massa.*

Hæ pilulæ præcipuè destinantur curæ morborum venereorum: Humores virulentos omnium corporis partium attrahunt & per fecem ejiciunt;

aliquando tamen salivationem in delicatulis excitant; itaque medici prudentia hic necessaria ut earum effectus vel retardet vel promoveat pro exigentia morbi, naturæ inclinatione, & ægri temperamento. Dos. à ℈j. ad ℈ ij. & ʒ j. pro validioribus. Sumuntur mane, jejuno stomacho.

Pilulæ Mesentericæ D. D. d'AQVIN ex D. CHARRAZ.

℞. *Extracti aloës cum succo fumariæ parati, gummi ammoniaci electi ana ʒ j. croci martis aperientis, diacrydii ana ʒ ß. myrrhæ electæ, croci, salis tamarisci ana ʒ ij. salis martis Riverii ℈ ij. Cum sufficienti quant. syrupi de cichorio cum rheo F. M ssa ad usum.*

Hæ pilulæ potenter deobstruunt mesenterium ut & viscera omnia alias materias tartareas fundum easque benignè ejiciunt, corroborando interim partes nutritivas; unde feliciter adhiberi possunt in cachexiis, hydrope, febribus intermittentibus chronicis, virginum chlorosi, menstruum suppressione, Dos. à ℈ j. ad ʒ j.

Pilulæ ad Pallidos Virginum Colores ex D. CHARRAZ.

℞. *Extracti martis cum musto parati ʒ j. extracti aloës succotorinæ cum succo cichorii parati ʒ vj extracti rhabarbari ʒ ß. extracti croci ʒ ij. olei Stillati cinnamomi gutt. vj. Ex simul mistis fiat ex a. Massa pilularum ad usum.*

Exhibentur hæ pilulæ mane jejuno stomacho, superbibendo vini absinthitis ʒ ij. aut iij. statimque per horam dimidiam ambulando. Dos. ℈ j. Usus debet in plures dies continuari.

¶ 16. *Pilulæ Panchimagogæ Quercetani.*

℞. Aloës optimè præparat. [modo Quercetan. vide libr. 4.] ℔ ß. affunde succum violarum optimè per digestionem depuratum, atque ad mellis consistentiam inspissatum, expone calori solis vel simili, singulis diebus rudicula lignea agitando, sic exactè paucis diebus commiscebuntur. Mixtioni suo tempore (prout habere recenter poteris,) adde

Succorum (optimè per digestionem depuratorum, & ad mellis consistentiam inspissatorum.) sc.

Florum primulæ veris
Persicæ arboris
Rosar. pallidar.
Cichorii
Buglossi
Hyperic. ana ℥ iv.

His cum Aloë perfectè mixtis, [erit Massa. ℔ ij.] adde

Extract. Sennæ
Agaric.
Rhabarb. ana ℥ ij.
Cinamomi
Pulv. fœnic.
Anis. ana ʒ ß.
Spec. Diatr. santali, ℈ iv.
F. Massa.

[*Pilulæ Papales Italis dictæ, conveniunt cum Imperialibus: Usurpantur a cœna vel ante, numero 3. 4. 5. 6. 7. 8. ad X. & ultra quotidie vel alternis diebus, continuando dies aliquot summam dosin, hinc quotidie descendendo formantur pondere granorum 2. paulove majores.*]

17. *Pestilentiales compositæ.*

℞. Aloës epatic. puriss. ℥ j.
Croc.
Myrrh. an. ʒ j.
Zedoar.
Gentian. an. ℈ j.
Rhabarb. el. ʒ ij.
Agaric. alb. ʒ j.
Theriac. Andr. nucis Iugland. quantit.

Species pulverisentur seorsim, dein misc. in mortario. Ex massa f. Pilulæ instar pisorum.

Vires. *Memoriam roborant, visum acuunt, omnia, membra confortant, tormina ventris sedant, alvum laxant, cruditates tollunt, putredinem, pestilentialesque morbos arcent. Quin & sudorem cient, adeoque Panaceæ instar nonnullis habentur.*

Prophylaxeos causâ sumitur Pil. N. 1. singulis diebus: Curationis vero viij. vel x. cum aq. agerque bene tectus sudet.

N. *Sunt qui Pilulas Iesu vocant, secretasque sic habent.*

HOFMAN. *Pestilentiales compositæ.*) Hæ omissis licet rhabarbar. & agaric. tamen viribus suis adsignatis gaudebunt, & laudem retinebunt. Sunt, qui Pilulas jesu vocant, & pro arcano reservant. Vocantur etiam pilulæ *Emanuelis*, si juxta nostras animadversiones componitæ sint.

Pilulæ antipestilentiales magistrales D. D. DIEMERBROECKII.

℞. *Rad. petasitidis, carlinæ, dictamni, angelicæ, helenii ana ʒ ß. gentianæ ʒ j ß. rhabarbari opt. ʒ j ß. agarici albiss. ʒ ß. herbar. scordii, centaurii minor. rutæ ana ʒ ß. cardui benedi. ʒ vj. flor. sambuci ʒ j ß. sem. dict. aurantior. zeduariæ ana ʒ j. Ex his omnibus fiat pulvis grossus qui macerentur per biduum vel triduum in vini albi lb ij ß. vel iij deinde coquatur per horæ quadrantem, fiatque colatura cum fortiori expressione in torculari, quæ colaturæ coletur rursus per chartam emporeticam seu tibulam rariorem. In hac colaturæ tunc dissolv. aloës opt. ʒ iij ß. myrrhæ claræ in gutt. ʒ iij ß. In scutella porcellana fiat evaporatio humiditatis, usque cum massa pilularis fieri possit, à qua formentur pilulæ, quæ tempore pestis utilissimæ comperta. Duæ tres, quatuorve pisi magnitudine semel aut bis in septimana, vel alternis diebus, mane vel vesperi deglutiendæ exhibentur.*

¶ 18. *Pilulæ antipodagricæ Doringi.*

℞. Pulv. Chamæpith.
Chamædr. ver. an. ʒ ij.
Centaur. min.
Rad. aristoloch. rot.
Rhapont. ver.
Gentian.
Sem. hyperic.
Cran. human. præpar.
an. ʒ iß.
Rad. Cichor.
Santal. rub. an. ʒ j.

Incorporentur cum s. q. succi Chamæpith. addendo nonnihil terebinth. cypr. pro meliore unione. f. pil. pro lubitu.

Usus: assumantur per 30. dies singulo trimestri pondere ʒ ß. Horst. observ. l. 3. observ. 3. p. 258.

HOFMAN. *Pilulæ anti podagricæ Doringi.*) Majoris erunt efficaciæ, si loco cranii humani præparati sal volatile cranii humani ad ʒ i ß. exclusis etiam radic. cichor. santal. rubr. semin. hyperic. &c. substituatur. Illarum humiditas à sale contracta impediri potest additione pulveris subtilissimi radicis gentianæ.

¶ 19. *Pilulæ Polychrestæ S. Closs.*

℞. Extract. aloës cum cichor. præpar. ℈ iv.
Colocynth. per aq. fumar. parat.
Resin. scammon. subtil. pulverisat. an. ℈ ij.
Croci Angel. pulver.
Salis Tart.
Myrrh. troglod.
Flor. Sulph. benzoinat. ana ℈ j.
F. Massa. s. a.

Dosis ℈ j. jejuno stomacho mane sumenda aut tribus post cœnam horis. Omnis generis humores purgant.

20. *Pilulæ de Sagapeno Quercetan.*

℞. Sagapen. gummos. depurat. ℥ vi.
Ammoniac. depurat. ʒ iij.
Extract. trochisc. Alhand. ℥ i.
Diagryd. ℥ ß.

Salis

Salis gemm. ʒ i ß.
Cum syrupo violato acidulo & tincto, f. Massa, ex qua conficiantur pilulæ in pisi vel ciceris formam.

Vires. *Admirandi sunt effectus in febribus quartanis, dissolvunt nimirum faces gummosas, & tenaciter corpori nostro adhærentes.*

Dosis, unica pilula initio paroxysmi, continuando aliquot dies. Sed usum earum præcedat præparatio, v. gr. cum decoctis præparantibus melanagogis, & similibus.

HOFMAN. *Pilulæ Polychrestæ S. Clossei*, & 10. *de Sagapeno Quercetani.*) Has etiam ob ingredientium suspectam vim colliquativam & operationis vehementiam admodum truculentas meritò supplent pilulæ aloëticæ reliquis posthabitis solo cichorii succo præparatæ, quibus stimuli loco interdum pro re natâ addi potest arcanum Tartari vel sal meum absterſivum purgans ex Tartaro.

¶ 21. *Pilulæ de Succino Cratonis.*

℞. Pulv. Succin.
Mastich. ana ʒ ß.
Aloës ʒ x.
Agaric. ʒ iij.
Aristoloch. rot. veræ, ʒ i.
Cum Syrup. de Betonic. q. ſ.
F. Massa.

Vires. *Alvum leniter solvunt, caput roborant, adeoque à catharris præservant. Præscribit Author bis in mense, sumereque jubet post primum somnum.*

Dosis ʒ j. Crato.

HOFMAN. *Pilulæ de Succino Cratonis.*) Hæ, ut omnia Accuratissimi Cratonis, laudem merentur.

¶ 22. *Pilulæ Tartareæ seu Melanagogæ Quercetani.*

℞. Crystal. vel cremor. Tart. ʒ iij.
Polypod. quern. ʒ ij.
Passul. corinthiac. ʒ i ß.
Myrobalan. omnium ana ʒ ß.
Flor. Bugloss.
Borragin.
Nymph. ana p. i.
Coquantur in ſ. q. aquarum fumariæ & scolopendriæ ad medietatis consumptionem. Hinc
℞. Decocti hujus depurati ac clarificati ℔. ij.
Succi pomorum redolentium depurat. ℔. i.
Adde
Folliculorum sennæ mundat. ʒ iij.
Turbith.
Rad. hellebor. nigr. veri ana ʒ i ß.
Macis.
Myrrh. el. ana ʒ j.
Caryophyll.
Cinamom.
Epithym. ana ʒ ß.

Macerentur & digerantur ad ignem MB. (℞ 4.) vase vitreo clauso, dein dum materia adhuc fervet, fiat expressio, vel per setaceum trajectio, cui adde aloës depurat. ʒ iij. omnia sufficienter coagulentur ad ignem lentum: addendo sub finem dum ferè refrigerata erit materia.

℞. Spec. Diarrhod. abb.
Lætific. Gal.
Troch. Dialac. ana ʒ i.
Sal. Absinth.
Fraxin. ana ʒ ij.
Essent. (tinctur.) croci, ϑ ij.
Ol. anis. aliquot guttul.
Reducantur in bonam pilularum consistentiam.

N. *His pilulis adjicit interdum Essentias Aloës & Scammon. Essent. (Extract.) Rhabarb. ana ʒ i ß. Essent. (Extr.) Sen. ʒ j. & Essent. (Extract.) Trochisc. Alhand. ʒ ß. plus minus, vocatque polychrestas.*

Vires. *Admiranda illarum virtus* (inquit Quercet.) *nunquam satis laudari potest, purgant utramque bilem, omnes humores crassos, tartareos, lentos & mucilaginosos radicitus eliciunt, vel è partibus etiam profundissimis: succurrunt diversis maniacis & melancholicis affectibus, febribus quartanis opitulantur, & conducunt adversus psoram, cancrum, lepram, & luem veneream, eo quod purificent totam massam sanguinis à variis corruptionibus, diversorum effectuum effectricibus causis. Sumi possunt mane ac vesperi post cœnam parciorem & ante somnum.*

Dosis ϑ j. vel ϑ i ß. ad summum.

HOFMAN. *Pilulæ Tartareæ seu Melanagogæ Quercetani.*) Harum Pilularum compositio & præparatio non accuratum Chemicum & Medicum pro Autore agnoscunt, quæ causa etiam, quod beatus D. D. *DANIEL SENNERTUS* illarum correctionem susceperit, quam tamen etiam summoperè emendationem efflagitare *C. L. Zvvelferus* statuit, & sequenti modo aggreditur. *Primò*, species prioris decocti cum i. q. aquæ simplicis ad remanentiam ℔ ij. coquit & clarificat. *Deindè*, Post quàm in his decocti ℔ ij. species purgantes, scil. fol. Sennæ, turbet hum, radic. hellebor. nigr. & epithym. digessit, decoxit, & expressit, earum autem virtutem nondum penitus extractam esse, judicavit, cum aliâ aquâ simplici ulteriorem extractionem molitur. Hisce tamen libris decocti duabus commodè libra una succi pomorum adjungi posset, quemadmodum Augustani faciunt. *Tertiò* styracis unciam unam & dimidiam, macis, caryophyllorum, cinamomi ana ʒ ß. cum vini albi generosi ʒ i v. destillat, ut aliqua dictarum specierum pars spirituosa servetur, licet impossibile, ut omnis spirituum aromaticorum pars à fugâ retraharur. *Quartò*, remanentiam Zvvelferus à destillatione, affusâ aquæ simplicis sufficiente quantitate adhuc parumper coquit, & priori decocto adjungit, ubi prævia colatura sive separatio grosso modo contusorum aromatum admodum commoda esset, ut pilularum formatio dexterior fieri posset, aliàs enim ejusmodi crassiusculè contusa aromata illi obessent. *Quintò*, loco aquæ vinum album pro styracis solutione rectius sumit, cum à vino melius dissolvitur; licet etiam spirituosa vini substantia in decoctione avolet, ut styrax separetur, tamen cum reliquis speciebus melius misceri poterit. *Sextò*, præstare putat, si unciam unam styracis calamitæ superius detraheres & loco ejus ʒ ß. vel 3 vj. resinæ ejusdem, quæ facilis est paratu per extractionem cum spiritu vini ad aloën adderes longè melius esset. Nam resina styracis in decoctum migrare nequit, nec per destillationem tota ejus virtus elici potest. Licet resinæ pondus non diminueretur: præstantior redderetur compositio. *Septimò*, Myrrhæ unciam unam cum dictis unciis quatuor vini ab aromatibus abstracti dissolvit, nec non in iisdem aloën & cremorem tartari diluit, & additis reliquis ingredientibus massam pilularum justæ consistentiæ efformat; Folliculis sennæ non sine ratione ipsa folia sennæ substituuntur. De reliquis speciebus vide ipsum *Zvvelferum* l. c.

¶ 23. *Pilulæ Tartareæ Bontii.*

℞. Aloës succotr. el. ʒ iij.
Gumm. Ammoniac. (cum aceto squill.) depur. ʒ i ß.
Tart. Vitriolat. ϑ i ß.
F. ſ. a. Massa.

Vires. *Prioribus substitui possunt, maximi enim sunt levaminis in morbis Tartareis, quales sunt affectus hypochondriacus, obstructio lienis, mesenterii &c. Incidunt enim tartaream mucilaginem, imprimis quæ in prima ventris regione collecta est, eamque per dejectionem expurgant.*

Dosis à ϑ j. ad ʒ j. mane vel ante cœnam. ϑ ß.

N. 1. *Tantæ sunt apud Hollandos æstimationis, ut piaculum habeant, communes eas reddere.*

Duplicis autem circumferuntur ibidem sortis.

1. *Parantur uti jam dedimus.*

2. *Reci-*

2. *Recipiunt Extractum Rhabarbari paratum ex Rhabarbari el.* ʒ ß. *& corrigentib. spec. diamargarit. frig. & diarrhod. Abbat. ana* ʒ j. *in succo citri per noctem maceratis, in quorum colatura dissolvuntur species superiores, fitque s. a. Massa. Et sic respiciunt maris Epar, regionemque secundam bile levant.*

N. 2. *Eadem illæ priores pilulæ, addito styracis* ϑ j. *nostratibus in usu sunt, ex ordinatione D.D. Petri de Spina, Medici ut celeberrimi, ita dexterrimi.*

HOFMAN. *Pilulæ Tartareæ Bontij.*) Maximæ hæ sunt præstantiæ, eâ laude dignæ, quæ ab Autore ipsis adsignatur.

Recipiunt extractum rhabarbari &c.) Priorum descriptio melioris est compositionis his posterioribus; succus enim citri ad extractionem Spec. diamargarit. frigid. & diarrhod. Abb. plane inhabilis est, nec ipsæ species ad extractionem sunt capaces: Ideoque sufficit extractum rhab. cum succo citri dissolutum superioribus speciebus addidisse & in massam pilularum justæ consistentiæ redegisse.

¶ 24. *Pilulæ Tartareæ meæ descriptionis.*

℞. Aloës lucid. fragrat. id est, cum succo fragorum insuccatæ. ʒ j.
Resin. ammoniac. ʒ iii ß.
Sal. ♂ subdulc.
Essent. croci orient. ana ʒ i.
Magister. Tart. purgant. in Aq. buglossæ aliquoties soluti & coagulati. ʒ ij.
Extr. Gentian. ʒ i ß.
Cum tinctura Tart.
F. Massa.

Vires. *Saburram tartaream & mucilaginosam ex infimo ventre inprimis educit Lienem, Uterum & Epar infarctu liberat, morbosque inde prognatos felicissimè curat.*

Dosis ϑ ß. *vesperi ante cœnam assumpta. Quippe die subsequenti leniter dejectiones aliquot causantur.*

N. *Constitueram pilulas has, utpote quarum operationes optatas multoties expertus sum, mihi soli reservare, at vincit candor & amor in proximum, cujus saluti non prodesse, vetat conscientia.*

HOFMAN. *Pilulæ Tartareæ meæ descriptionis.*) Hæ Domini Autoris pilulæ Tartareæ omnem superant laudem tam ratione compositionis, quàm præparationis.

¶ N. *Desideras forsan, amice Lector, in numero Pilularum, Angelicas, vulgo dictas, quas Clariss. D.D. Hartmann. Beyero, p. m. Officinæ nostræ acceptas referunt. Has libentissimè inservissem, nisi cautum esset illa propalare. Eapropter excusatum me habeas, certoque tibi persuadeas descriptiones multorum ingredientium, quas pro Angelicis venditari videris, non esse genuinas, ipsa enim duobus solis nituntur vegetabilibus. Suntque Extractum propriè dictum, Extracto impropriè dicto commixtum, &c.*

HOFMAN. *Angelicas vulgò dictas.*) Has Cl. D.D. *Hartmanno Beyero* p. m. acceptas referunt; Et *Dominus Autor noster* duobus solis niti vegetabilibus statuit, Extracto propriè dicto, & Extracto impropriè dicto. Nullum dubium, quin ex aloë, aquâ simplici vel aliquâ destillatâ aquâ extractâ, ut aquea solum pars, in quâ potior vis laxativa consistit, residua maneat, & succo fl. violarum & fl. persicorum sæpius imprægnatâ & iterum iterumque exsiccatâ oriantur. Ex eâdem prosapiâ referuntur & Glassianæ *D.D. BATHASARIS GLASSII* p. m. Archiatri olim Gothani inventum, ut quandoque in quibusdam majoris sint illis virtutis & energiæ, aut saltem certamine ambiguo efficaciæ. Aloës Epatica vel Socotorina cum Aq. s. extracta & depurata, inque MB vaporoso coagulata & succo violarum sæpius nutrita adjectâ simul inter extrahendum ari non præparati vel squillæ particulâ & cum Elixir. Propr. vel Ess. absinth. alkalisat. in minutissimas pilulas formata, ob singularem vim absterstivam & laxativam in minimâ dosi (ad 4. 7. 9. mirâ præstat ante cœnam, vel decubitus tempore in cerevisiæ hausto, sequenti die alvum leniter laxando expedient. Dictas Glassianas jam temporis apud neminem exclusis omnibus suppositiis antiquiore & meliore effectu probatas venales accipies atque apud hujus beatissimi filium Dominum D. ERNESTVM Archiatrum Marburgensem antiquum meum amicum.

¶ [*Pilulæ Weibelii in frequenti usu sunt Mosellanis, Rhenique accolis, nec non nostratibus, laudem merentur ob accuratam compositionem, & efficaciam in asthmate, cruditatibus ventriculi, affectu Hypochondriaco, Cachexia, &c. Constant ex Radicibus aperitivis, herbis, hepaticis & spleneticis, fructibus, Gummi diversis, Rhabarbaro, Agarico, Aloë, Mucharo, infusionibus, sive extractionibus repetitis, labore fere æquali illi, quem Zvvelferus in emendatione Pilul. Tartarear. Quercet. impendit.*]

CAPVT LXXIV.

De Potionibus.

HOFMAN. *De Potionibus.*) Potiones hoc loco sunt liquores, in quibus alia Medicamenta crassiora, ut v.g electuaria, extracta, syrupi, pulveres & similia cum aqua d. vel infuso aut decocto diluta sunt, & in primis purgantia. Ubi notandum, in ejusmodi potionibus fugiendam esse plurium ingredientium nauseabundam mixtionem, quæ inutilis sæpe, inepta & periculosa est. Contrà autem uti debemus potionum suavium formulis, quales præsentes *Domini Autoris* non sunt; quibus barbæ ægrotantium propè invisceri possunt.

Sequens potio D. *MANAGETTÆ IMPERATORIS FERDINANDI III. Medici Cubicularis* sit instar omnium.

Recip. Mann. el. ʒ iv. fol senn. s. s.
A. ʒ j. radic. polypod. q. Passul. min. ana ʒ iij. sem. coriandr. ʒ ij. fœnicul. cinamom. ana ʒ i ß. crystall. Tartari pulverif. ʒ j.
Incis. & contus. superfunde aq. fontan. calid. ʒ xvj stent per noctem, posteà s. colatura cum expressione, quæ clarificetur, & denique per chartam emporeticam filtretur. Dosis ʒ ij ʒ iij. ad ʒ iv.

Manna liquida IMPERATORIS FERDINANDI III. Ejusdem D. MANAGETTÆ.

Recip. Mann. el. ʒ ij. vel ʒ iij. cremor. Tartari ʒ j. vel ʒ i ß. solve in calore MB. benè muniti cum Aq. fontanâ acidulâ ʒ iv. vel ʒ v. adde parum succi citri rec. vel alicujus Spiritus ♄ mineralis pro grato hausto. Tandem cum albumine ovi clarifica & per chartam filtra, denique cum corticibus citri recentibus fiat odor suavis aut cum Ess. cinamomi. Dosis à ʒ iij. ad ʒ iv. vel ʒ v.

POTIO SUDORIFERA.

Recip. Aq. Theriacal. ʒ ß. Card. b. ʒ j Tinctur. bezoardic. cum Ess. theriac. spirit. Tartari & Vitrioli parat. ʒ ß. M. f. potio pro unâ dosi. vel Recip. Aq. juniperi ʒ j. Extract. juniperi ϑ j. cum ol. d. ejus gutt. iij. probè subacti. Sal. Tartari volatil. ϑ ß. Roob juniperi ʒ ij. M. pro unâ dosi.

POTIO VULNERARIA.

Recip. radic. consolid. major. ʒ j ʒ ij. n. cherefol. millefol. Sanicul. ana M. j. Ocul. Canc. ʒ ß. caricar. ping. dactyl. ana n. v.
Mediocriter incisis & pulverisat. affunde vini albi opt. ℔ iij. vel iv. bulliant in diplomate, ebullitione factâ vitrum obtura, pone in locum calidum per 3. ☌ ☍, postea exprime & filtra. Dosis ʒ iij. ad ʒ iv. in hœmoptoë, & incipiente phthisi.

¶ Potulentorum genera in Praxi usitatiora diximus esse Apozemata seu Decocta, aquas, Emulsiones, Infusiones, Potionesque alias. De prioribus alias dictum, de posteriori hic loci agendum.

Est Potio, de qua hic agimus, liquor, in quo alia Medicamenta crassiora diluta sunt, & præcipuè purgantia: Quin & solæ infusiones nonnunquam fuisse ciunt.

Modus ergò parandi, sola ferè mixtio est, quam res diluenda seu dissolvenda, viscosa, & tenax fuerit, in mortario absolvere convenit.

Liquor adhiberi potest varius, usitatiùs tamen recipiuntur Decoctiones, Infusiones & maximè Aquæ destillatæ.

Re

Res dissolvendæ sunt Syrupi, Electuaria, Extracta, Manna, pulveres, & similia.

Exemplo sint

1. *Potio purgans.*

℞. Extr. Fol. sen. ʒ ß.
Rhabarb. ϑ ß.
Cnicopharm. ℥ ß.
Syr. Diaser. ʒ ß.
Rosar. solut. ʒ v.
Aq. Cinam. ʒ j. (ad saporem, &c.) Fl. Acac. ℥ j.
M. F. Potio pro una vice.
Vires. *Educit humores biliosos & pituitosos.*

2. *Alia.*

℞. Fol. sen. ʒ ii ß.
Epithym. ʒ ij.
Rhabarb. el. ʒ i ß.
Spic. celt. ϑ j.
Infundantur in decoctione pectorali, q. s. per noctem.
In colatura dissolve.
Syrup. rosat. sol. ℥ i ß.
Confect. Hamech. ʒ ß.
F. Potio.
Purgat humorem melancholicum.

3. *Potio sudorifera.*

℞. Diascord. Fracastor. ϑ iij.
Aqu. Sal. nit. Sulph. ʒ ij.
Mell. gran. Juniper. ϑ j.
Extr. card. bened. ϑ ß.
Aq. card. bened. ʒ ij.
M. F. Potus.
Vires. *Sudorem movet, virumque insignium est in febribus malignis.*

4. *Alia sudorifera.*

℞. Liquor. Lumbric. ʒ iij.
Theriac. Andromach. ʒ j.
Spir. Tart. ϑ j.
Aq. cinam. ʒ j.
Mixtur. simpl. ϑ j.
Aq. Veronic. ℥ i ß.
M. F. Potus.
Vires. *Admirandarum virium est in arthritide vaga, si semel ac iterum repetatur.*

F. Potio Vulneraria.

℞. Herb. Sanicul. — Bugloss. ana p. i.
Veronic. — Sem. Anis.
Pyrol. an. M ij. — Fœnic. ana ʒ ij.
Consol. Sarac. — Cinam. ʒ iij.
Trichoman. ana M i. — Iujub. N. vi.
Flor. Borrag. — Dactyl. N. iij.
Bulliant in s. q. aq. hord. s. a.
Vires. *Convenit in vulneribus præcipue pectoris, ubi & expectoratio necessaria est. Sumantur de die ℥ iij. cum ϑ ij. oculi cancri. Glandorp.*
N. *Plures vide apud Quercetan. & alios.*

6. *Alia potio Vulneraria.*

℞. Herb. Vinc. pervinc. — Vincetoxic. ʒ j.
Millefol. — Nuc. vomic. ʒ ij.
Betonic. — Macis ʒ ß.
Ichi mill. ana M. i. — Nucist. ʒ j.
Rad. Zedoar. ʒ ij. — Galang. ʒ ij.
Coq. in aq. & vini ana mens. s. ad casum digitor. 2. transversorum. Colaturæ exhibeantur ℥ iv. mane ac totidem post meridiem.
N. *Formulas plures habes in Quercetan. Rediv. tom. 2. pag. 859. & alibi.*

CAPVT LXXV.

De Pomis Ambræ.

HOFMAN. *De Pomis Ambræ.*) Hæc ita dicuntur, quod ambræ odorem æmulentur, licet ambra non semper illa ingrediatur, & sunt ob odoris suavitatem & fragrantiam inventa. Constant ex fragrante aliquâ resinâ, vel balsamo Indico, styrace liquidâ, ladano aut aliis speciebus odoriferis cum mucilagine tragacanthi in massam redactis. Exempla habes in *Autore nostro*, & thesaur. pharmaceutic. annex. sect. XXII. n. I. II.

¶ Poma ambræ fiunt ex odoratis pulveribus, (addi & olea possunt,) qui cerâ, styrace liquidâ, balsamo Indico, mucilagine Tragacanthi, cum tantillo Terebinthinæ ad tenacitatem, si opus sit, susceptis, additâque Aq. rosarum vel simili optimè incorporati, in globulos, prout visum fuerit, rediguntur.

N. *Nomen mutuantur ab Ambra non quod ea necessariò & semper ingrediatur, sed quia odorem suavem spirant, adeoque ambram æmulantur.*

Exemplo sint,

1. *Odoriferum Crollianum.*

℞. Macis.
Caryophyll.
Cinamom. vel cass. lign. odorat. ana ʒ ij.
Moschi ʒ ß.
Zibet. ʒ ij.
Gumm. arab. ʒ j.
Tragacanthi prius suprà fornacem siccati. ʒ ij.
Hæc duo gummata cum moscho terantur.
Omnibus diligenter tritis, misce Zibettam, & affunde aquam Naphæ. (idest, è floribus aurantiorum,) seu Damascenæ odoriferæ, pro libitu (ex odoratis specificis & Aq. rosarum præparatæ, in qua prius per 8. dies in digestione modicum de Paracelsi carbon. vel Zibetta occidentali admixtum sit,) atque incorpora.

N. 1. *Carbon seu Zibetta occidentalis, quantum ex Paracelsi archidox. conjecturari potest, nihil est aliud quam stercus seu Sulph. humanum, in digestione aliquandiu positum, & ex fœdissimo illo odore, sponte suâ longâ digestione summam suaveolentiam nactum. Vide Hartmann. in Croll. ut & lib. 5. Class. 1. ut & Agricol. in comm. Popp.*

N. 2. *Poterit & parari, si pulverisatâ illâ mucilagine Tragacanthi (in Aqua odorifera soluti) suscipiantur.*

Vires ac Usus. *Adhibitum naribus odore suo sanguinem movet, [quod moschum efficere putant] & cor supra modum refocillat, in Apoplexia, Epilepsia, Colica, Suffocatione matricis, pestilentiali aura.*

N. *Misceri potest tantillum cum oleo nucistæ expresso, ut fiat quasi linimentum, & in supradictis morbis debito modo adhiberi. Croll.*

HOFMAN. *Carbon seu Zibetta occidentalis.*) Hæc mediante digestione conficitur ex stercore humano, zibettæ orientalis summam referens suaveolentiam. Et si in causam hujus inquiras, experieris ex scoriis stercoreis dependere, quarum materiale principium felli debetur, prout & Urinæ, unde fel prævia digestione destillatum moschi vel Zibettæ æmulatur odorem. Moschus viribus exhaustus hanc ob rationem in locis urinosis novas acquirit vires. Buffalina vulva exsiccata eâ etiam de causâ Moschum spirare arbitror, scoriis urinæ hanc imprægnantibus, unde Neapolitani illâ in unguentis myropolæ utuntur.

Adhibitum naribus odore suo sanguinem movet.) Hic effectus est a Moscho; si quis accepto vulnere in thorace nullum sanguinem emittere queat, isque in pectore detineatur, granum saltem unum moschi sub linguâ detineat, sanguis statim cumulatim fluet, teste experientiâ.

Suffoca-

Suffocatione matricis.) Sed partibus tunc genitalibus applicandum est, ne nares odorem percipiant, aliàs symptoma dictum potius exacerbabitur.

Pestilentiali aurâ.) Verùm mumiale fermentum malignum magis benè fragrantibus fovetur, quàm ut supprimatur, dum venenatum miasma sub benè fragrantium miasmatum involucro citius auram penetrat vitalem & ita mortem intendit, ideoque alexiteria specifica illis sunt præferenda.

¶ 2. *Aliud pomum ambræ.*

℞. Styrac. calamit. ʒ i ß.
Benzoin.
Laudan. ana ʒ ß.
Caryophyllor. ʒ ij.
Nucist.
Macis ana ʒ j.
Rad. ireos fl.
Cyper. rot. ana ʒiß.
Fl. Rosar. ʒ j.
Lavendul.
Majoran. ana ℈ ß.
Storac. liquid. ʒ j.
Zibett. ʒ ß.
Mosch. ℈ j.
Cum Balsamo Indico & Aq. rosar. ana q. s.
F. Massa.
3. *Aliud.*
℞. Laudani pur. ʒ j.
Styrac. calam. ʒ ij.
Benzoin. ʒ j.
Nucis moschat.
Cinamom.
Macis ana ʒ ß.
Coriandr.
Caryophyllor. ana ℈ j.
Mastich.
Oliban. ana ʒ j.
Lign. Aloës. ʒ ß.
Ambr. gran. v.
Mosch. gran. x.
F. Massa.
4. *Aliud.*
℞. Styrac. cal. ʒ ij.
Mastich.
Thur. masc.
Sandarach. ana ʒ i ß.
Costi.
Spic. ana ʒ j.
Lign. aloës ping. ʒ iij.
Mosch.
Ambr. an. gran. aliquot.
Terebinth. parum.
F. Pomum.

Fluxus inhibet.

N. *Videsis & apud August. pom. Ambræ*, 1. 2.

CAPVT LXXVI.

De Præparatis.

PRæparata Officinarum communiter & in specie sic dicta, nihil aliud sunt, quam simplicia nonnulla duriuscula in tenuissimum pulverem, accedente aquâ aliquâ cordiali, redacta.

Talia sunt: Terræ, Lapides, Perlæ, Corallia, Ungulæ, Crustacea, (testacea.)

Modus.

℞. Rem præparandam læuiga super porphyrite, lapide versatili quam minutissimè, inter lævigandum asperge aquam aliquam cordialem, (ut plurimum Aq. rosarum adhibetur, ut fiat instar pultis,) hanc expone loco tepido vel aëri, ut in umbra exiccetur.

N. *Quæ solidiora & duriora, adeoque minus lævigabilia sunt, ustione antegressâ calcinari friabiliaque reddi solent, ut cornua, ossa, crustacea, & simil.*

Usitatiora sunt.

Præparat. Cinnabaris.
Conchæ marinæ.
Coralla alba.
rubra.
Cornu cervi ustum.
Cranium human.
Crystalli.
Granati.
Hæmatites.
Hyacynthus.
Lapis armenus.
Iudaicus.
Lazuli.
Magnes.
Mandibula Lucii piscis.
Margaritæ.
Mater perlarum.
Ocul. Canc.
Ova Struthii.
Percarum lapides.
Rubinus.
Saphirus.
Smaragdus.
Succinum.
Tutia.
Ungula alcis.

CAPVT LXXVII.

De Pulveribus & Speciebus.

HOFMAN. *De Pulveribus & Speciebus.*) Hîc miramur nihil, nisi processuum processibus, & compositorum compositos agglomerationem, novis enim hisce, quæ hîc proponuntur, non opus habemus, penu pharmaceutico hisce compositis pulveribus & speciebus aliàs satis jamdum referto.

¶ Pulveres ac Species fiunt triturâ lævigationeve, quarum apparatus nonnunquam exiccatio, calcinatioque antegressæ

N. 1. *Res si subtilioris volatilioriſque fuerint substantiæ, trituram minus fortem expetunt.*

N. 2. *Res pulverisandæ, etiamsi commisceri debeant, si sint diversæ duritiei, seorsim terantur.*

N. 3. *Quia virtutes pulverum facile evanescunt, præstat, quorum pulverisatio sine mora perfici potest, pulveres si crebrioris sint usus, integra asservare.*

Pulveres sunt tùm simplices, tùm compositi.

Simplices magis usuales sunt.

Pulvis Agarici.
Asari.
Aurantiorum cort.
Caryophyllorum.
Cinamomi.
Croci.
Cubebarum.
Concharum febrilis, *v. libr.* 5.
Glyzyrrhizæ.
Hellebori albi.
Ialappæ.
Lumbricorum.
Mechoacannæ.
Rhabarbari.
Santalorum cunctorum.
Senæ.
Pulvis Serpentum, *vide libr.* 4.
Tormentillæ.
Ventriculi gallinarum.
Zingiberis.

Pulveres compositi prostant sub titulo pulverum vel specierum.

Sunt usuales pulveres alterantes.

Pulvis contra Abortum, *August.*
Adstringens Galen. A.
Alexiterius Sal. *infra* N. 1.
Anonymus contra Phthisin, A.
Bezoardicus Nicol. A.
NB. Alium habet Renodæus.
Bezoart. sine pretiosis, 2.
cum pretiosis, 3.
Electuarii de bolo, A.
Cachecticus Quercetani, 4.
Cæsaris gryseus, A.
rubeus A.
contra calculum, A.
ad casum, A.
Cathæreticus pro ossibus.
S. Closs. 5.
de cineribus Avicen. A.
de Cypero, 6.
Cyphos. A.
ad dentifricia, A.
Dentifricius, 7.
Alius S. Closs.
contra defluxiones, 8.

Dysc-

Dysentericus, 9.
Epilepticus Marchionis cum & ſ. Unicornu, A.
Antepilepticus de ſecundina, 10.
Antepil. diaphoreticus, 11.
Epilepticus, 12.
pro Epithemate cordis, A.
Epatis, A.
Febrilis, 13.
Fortis. Tragea fortis, 14.
Groſſus. Tragea groſſa, ſeu ſpecies inciſæ, 15.
Haly, A.
Hepaticus, Tragea hepatica
Quercet. 16.
Hyſtericus. Tragea hyſterica.
Quercet. 17.
Hyſteric. A.
Antinephriticus. Tragea Antineph.
Quercet. 18.
Partum provocans, A.
Helidei de Paduanis A.
Rubeus pannonicus, A.
Saxonicus, A.
Sperniolæ compoſ. 19.
Stomachicus, Quercet. 20.
Ad ſtrumam, A.
Trithemii, 21.
Violarum odoratus, A. C.
Pro ulceribus gutturis, A.
Species Diambr. cum ambra & moſcho, A.
Diambr. ſine ambra & moſcho, A.
Dianiſu, A.
Dianthon, A.
Contra Apoplexiam, A.
Aromaticæ caryophyllatæ, cum & ſine ambra & moſcho, A.
Aromaticæ roſat. cum & ſine ambra & moſcho, A.
Diacalamenthes, A.
Cephalicæ, 22.
Diacinnamomi, A.
Diacoralli, A.
Confectionis cordialis, A.
Contra peſtem Ferd. Imp. A.
Cordiales cum & ſine ambra & moſcho, A.
Diacubebarum, 29.
Diacurcuma, ſ. Diacrocu, A.
Diagalanga, A.
de Gemmis calidæ, cum & ſine ambra & moſcho, A.
de Gemmis frigidæ, A.
Ducis, ſ. Electuarii ducis, A.
de Hyacyntho, A.
Diahyſſopu, A.
Imperatoris, A.
Diaireos Salom. A.
ſimpl. A.
uſitatæ, ibid.
Juſtini, ſ. Electuarii Iuſtini, A.
Dialacca, A.
Lætificantes Galen. cum & ſine ambra & moſcho, A.
Lætificantes Rhaſis, A.
Liberantes, confectionis liberant. A.
Species Lithontribon, A.
Diamargariton calidæ, Avic. A.
Diamargariton frigidæ, Nic. A.
Diamoſchu amaræ, A.
dulcis, cum & ſine ambra & m. A.
Diapenidion, A.
Diatrion pipereon, 1. & 2. A.
Diapleres archonticon. cum & ſine moſcho, A.
Diapœonias, cum & ſine ambra & moſcho, Cord.
Diapraſſiu. Nicolai, A.
Electuarii reſumptivi, A.
Diarrhodon abbatis, cum & ſine moſcho, A.
Roſatæ novellæ, A.
Diaſpoliticon. A.
Diatrion Santalon. A.
Diathamaron, cum & ſine moſcho, A.
Diatragacanthi calidæ, A.
frigidæ, A.
Ad vermes, confectio ad vermes, A.
Dia-Xylo aloës, cum & ſine ambra & moſcho, A.
Dia Zingiberis, A.
Huc Sal Philoſophorum, 24.
Sacerdotale. 25.

Purgantes Pulveres.

Pulvis Artheticus Paracelſi. *vide infra* 1.
Cholagogus Quercetani, 2.
Pulvis Cornachini, 3.
Laxativus, Tragea laxativa, C.
Melanagogus Quercetani, 4.
Naſalis, ad naſalia, A.
Panchymagogus Quercetani, 5.
Paſſavanticus, 6.
Phlegmagogus Querc. 7.
Salæ, 8.
Senæ præparat. Montagn. A.
Solutivus, de tribus, A.
Magiſtralis Stockſtaldi, A.
Sternutatorius, A.
Sternut. Rulandi. 9.
Baumanni. 10.
Ad ſuppoſitoria communia, A.
acutiora, A.
ſicca.
Tartari præparat. A.
ad vermes,
Species benedictæ laxativæ, id eſt, Electuarii benedict. laxativ.
Diacarthamu, id eſt, Electuarii Diacarth. A.
Caryocoſtini, id eſt, Electuar. A.
Epiſcopi, ſ. Eleſcoph. A.
de ſucco roſarum, id eſt, electuarii.
Diaturbith cum Rhabarbaro.

PVLVERES ALTERANTES.

¶ 1. *Pulvis Alexiterius ſpecificus Ang. Salæ.*

℞. Pulv. viperini ʒ ij.
Extr. Bezoardici pretioſi.
Magiſterii margarit. an. ʒß.
Ol. ſem. Angel. deſtill. ℈ß.
Cinnam. gutt. vi.
M. in mortario vitreo.

Doſis ℈ j. *ad* ʒß. *cum vehic. appropriatis ſingulis quadris Lunæ, Iis qui cum veneno infecti ſunt danda eſt* ʒj.

Pulvis alexiterius alius D. D. BARRETTE.

℞. *Rad. contrayervæ* ʒß. *petaſitidis, tormentillæ, enulæ campana cinæ* ʒij. *terræ ſigillatæ, boli armenæ ana* ʒij ſ. *raſuræ c. c. eboris ana* ʒj. *corallor. rubror. præparat.* ℈ iiij. *cinnamomi acuti* ʒj. *antimonii diaphoretici* ʒß. *M. F. Pulvis.*

Pulvis rad. Ari compositus è Pharm. Coll. Reg. Londin.

℞. *Pulv. rad. ari* ℥ ij. *rad. acori vulgar. pimpinellæ saxifragæ, ana* ℥ j. *oculorum cancri* ℥ ß. *cinnamomi* ʒ iij. *salis absinthii & iuniperi, ana* ʒ j. *M. F. Pulvis.*

¶ *Extractum Bezoardicum sic fit.*

℞ Ligni Aloës resinos.
Granor. Kerm.
Santal. alb. odorif.
Cass. ligneæ.
Zedoar.
Croci opt.
Scœnanth.
Rad. carlin.
Vincetox.
Doron.
Angel.
Fol. Dictamn. Cret.
Scord. Cret. an. ʒ ij.
Spir. Vini q. s. F. extractum s. a.
cui adde ʒ ij.
Magisterii lapid. pretiosorum cum Sal. nitr. calcinat.

HOFMAN. *Pulveres alterantes.* 1. *Pulvis Alexiterius specificus Angeli Salæ.*) Hic propter extractum bezoardicum minoris est virtutis; adeoque & vilioris æstimii, ut quod omnibus balsamicis ingredientium virtutibus destitutum. Nec dubito majoris fore energiæ s. m. præparatum:

Recip. pulv. Zedoar. carlin. vincetoxic. doronic. angelic. ana ℥ j. fol. dictamn. cretic. scord. cretic. ana M. ij. ligni aloës resin. cass. lign. ana ℥ ß M. f. Pulvis, cui addend. sal. volatil. viperar. vel serpent. nostrat ʒ ij. ol. d. angelic. ∋ ß. d. cinam. gutt. vj. croci or. pulveris. ℥ j. Terr. sigillat. q. v. pro Magister. lapid. pretiosor. cum Nitr. calcinat.

N. Pulverem Alexiterium viperinum vid. in thesaur. Pharmaceutic. annex. sect. XXIII. n. XXII.

¶ 2. *Pulvis Bezoardicus sine pretiosis. F. F.*

℞. Bol. armen. ver. cum aqu. scabios. præparat.
Terr. sigillat. Silesiac.
Rad. Diptamn. alb.
Tormentill. ana ʒ VI.
Angelic.
Gentian.
Petasit.
Zedoar.
C. C. ust. præparat.
Oss. de c. c.
Rasur. Ebor.
Cort. citr.
Corall. rubr. præp. ana ʒ ß.
M. F. Pulvis subtilissimus.
Dosis ad ʒ j.

¶ 3. *Pulvis Bezoardicus cum pretiosis.*

℞. Pulv. modo præscripti, ℥ 1.
Margar. præparat. gran. XVI.
Hyacynth. præparat.
Rubin. præparat.
Granat. præparat.
L. Bezoar. or. ana gr. VIII.
Fol. argent.
Aur. ana num. I.
F. Pulvis subtilissimus.

Vires. *Cordialis ac diaphoreticus insignis est ususque præcipui in morbis malignis.*
Dosis à ∋ j. *ad* ∋ ij.

HOFMAN. *Pulvis Bezoardicus sine pretiosis* F. F. & 2. *cum pretiosis.*) Ejusmodi pulveres laudem merentur quoad compositionem & præparationem. N. Alios bezoardicos cordiales vide in thesaur. Pharmaceutic. annex. sect. XXIII. n. XVII. seq.

Fol. Argent. Auri ana n. 1.) Hæc ad oculorum blanditiem, elegantiæ conciliandæ pulveri bezoardico causâ & vulgi ingenium in aurum & argentum fiduciam collocantis applausum adduntur, ut ipsius pulveris efficacia inde etiam augeatur. Confidentia enim ægri in Medicamenta, quam multi Medicorum variis conquirunt technis, abundantem in praxi fœlici fructum promittit. Si folia illa auri in Pulvere rubro. Pannonico deessent, hunc certè fex urbis populus ne ullius assis æstimaturus, & Medicum & Pharmacopœum insicitiæ, aut doli nomine suspectos erat facturus.

Pulvis Bezoardicus alius ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. Angelicæ, contrayervæ, serpentariæ virginianæ ana* ℥ ß. *lapid. bezoar. Orientalis, pulveris viperini, bezoardici mineralis ana* ʒ iij. *unicornu animalis, margaritarum præparatar. ana* ʒ ij. F. s. a. *pulvis subtilissimus, permisceatur oleorum stillatorum angelicæ, corticis citri, cinnamomi ana gutt.* iij. *servetur ad usum.*

Hic Pulvis præstans est remedium contra omnia venena; nam corroborando partes nobiles, malignitatem per sudores expellit. Datur in vino Hispanico aut aqua aliqua cordiali. Dos. à ∋ j. *ad* ʒ j.

¶ 4. *Pulvis Cachecticus Quercetani.*

℞. Limatur. chalyb. in tenuissimum alcohol. per aquam simplicem redactæ, vel cum Sulph. calcinatæ ℥ 1.
Fæc. rad. Ari ʒ 1 ß.
Ambr. gris. ʒß.
Essent. corall. (Magist.)
Margarit.
Cinamom. ana ∋ IV.
Sacchari, q. s. ut fiat pulvis gustui gratus.

Vires. *Est summum Remedium ad cachexias, tam virginum, mulierum, quam virorum, juvenum ac senum.*

Dosis cochlear. s. mane continuando ad dies aliquot.

HOFMAN. *Pulvis Cachecticus Quercetani.*) Licet limatus chalybis in tenuissimum pulverem cum aq. simplici redacta vel cum Sulphure calcinata non rejicienda & levis momenti sit, sed magnæ efficaciæ in cachexiis &c. tamen si loco hujus Vitriolum ♂is nonnihil calcinatum substituatur, acceptabilius fuerit cum Magister. corall. perlar. &c. vid. thesaur. Pharmaceutic. annotat. sect. XXIII. n. XXX. XXXI. seq.

¶ 5. *Pulvis Catharcticus pro ossibus S. Closs.*

℞. Rad. irid.
aristol. rot.
euphorb. ana ʒß.
Sabin. sicc.
O ust.
Mercur. præcipitati ana ʒ j.
Cerus.
Myrrh. an. ʒ ij.
Ol. garyoph. ∋ j. M.
F. Pulvis quo aspergatur os carios. carne denudat. & aq. O. prius ablutum.

Pulvis granorum Chermes è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Granor. chermes* ʒ j. *nucis moschatæ* ∋ ij. *rad. tormentillæ, santali citrini ana* ʒß. *caryophyllor. margaritar. præparatar. corallii utriusque præparati ana* ∋ j. *folia auri* No. iij. *sacchari tabellati pertinenti tempore addendi* ʒ iij. *M. F. Pulvis.*

Pulvis è Chelis cancrorum compos. è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Margaritar. præparatar. oculor. cancri, corallii rubri, succini albiss. C. C. philosophicè præparati, lapidis bezoardici orientalis ana* ß. *pulveris ex apicibus nigris chelarum cancrorum ad pondus omnium. Fiat pulvis s. a. qui gelatina è viperarum spoliis extracta exsiccata paretur, vel inde poma parva efformari, cautè siccanda & in usum asservanda.*

¶ 6. *Pulvis de Cypero odoriferus.*

℞. Rad. Iridis flor. ℥ 1 ß.

Cyper

Cyperi rot.
Acor. ana ʒ ij.
Lign. Santal. citr. ʒ ß.
Rhodii, ʒ j. ϑ ij.
Spec. Diambr. ʒ ij.
Troch. Gall. moſchat. ϑ j.
Moſch. ϑ ß.
Ambr. gran. XII.
F. Pulvis.

Vires. *Pulvis eſt odoriferus, confortans ſpiritus vitales & animales.*

¶ 7. *Pulvis Dentifricius.*

℞. Silic. fluviatil. calcin. ʒ iij.
Lap. pumic. præparat. ʒ ß.
Rad. Ireos fl. ʒ ij.
Ol. ſtillat. roſ. ϑ ß. vel ex lign. rhod.
F. Pulvis ſubtiliſſimus.

Vires. *Exterget dentes, fœtorem oris emendat.*

N. 1. *Alium vide apud Auguſt.*

N. 2. *Dentifricii pulveres fiunt potiſſimum ex pulveriſatis corallis, calcinatis oſſibus, cornibus, lapidibus, cruſtaceis, radicibus ireos, cruſtâ panis toſtâ ſalibus uſtis, cineribus, & ſimil.*

Alius S. Cloſſ.

℞. Farin. laterum rubrorum ʒ ß.

Imbibatur per vices ſpiritus Sulph. pari quantitate & fiet pulvis, cui addes

Tart. vini alb. ʒ ij.
Panis ad nigredinem uſti ʒ ij. M.

F. Pulvis, quo dentes nigrore aut virore infecti confricentur, & vino calente abluantur.

¶ 8. *Pulvis contra defluxiones F. F.*

Fluß-[illegible]r/ Rothlaufpulver.

℞. Maſtich. alb.
Succin. in fragm.
Summ. Sabin.
Rut.
Oliban.
Sem. cannab. ana ʒ iv.
Stœchad. citr. M. ij.
M. F. pulvis groſſus.

9. Pulvis Dyſentericus Crollii.

℞. Succin.
Sang. dracon.
Lap. Hæmatit.
Corall. rubr.
Sem. portulac.
Plantag.
Anthor.
Rad. Tormentill.
Terr. ſigillat. ana ʒ ij.
Balauſtior. ʒ i.
Nuciſt. num. iv.
Cinamom. ʒ ß.
Croc. ♂ adſtring.
Talc. calcinat.
Matr. perlar. calc. ana ʒ i.

Lapides lævigentur, reliquiſque minutiſſimè tritis addantur.

Vires. *Valet in omnibus proſluviis alvi, menſtruorum, narium, &c.*

Doſis ʒ j. *ad* ʒ j ß. *vel* ʒ ij.

HOFMAN. *Pulvis Dyſentericus Crollii.*) In hoc nihil etiam animadverſione dignum occurrit; interim tamen ſequens *D. D. IOHANNIS MICHAELIS* non minoris eſt ponderis. Recip. pulver. Lapid. hæmatit. lib. j. C C. cum Antimonio uſti. Croci Martis adſtring. ana lib. ß. Magiſter. corall. cum ſuccio Citri ʒ ij. Medull. Lapid. ʒ iij. M. f. Pulvis. Doſis ϑ j. ad ʒ ß.

N. In dyſenteriâ epidemicâ ſolitus eſt addere epata ſerpentum exſiccata. N. Alios anti-dyſentericos vide in theſaur. pharmaceutic. annex. ſect. XXIII. n. XXV. XXVI. & ſeq.

¶ 10. *Pulvis antiepilepticus de ſecundina.*

℞. Secundin. puelli primogeniti exiccat. ʒ ß.
Cranii maris calcinat. ʒ i.
Pulv. pullorum corvi, ʒ ij.
Coagul. lepor. ʒ i.
Raſur. c. c. ʒ ij.
Caſtor. ʒ ß.
Succin. albiſſ. ʒ ij.
Viſc. quern. Lun. decreſc. collecti. ʒ ß.
Granor. & rad. Pœon. ante novilunium collect. ana ʒ ß.
Ambr. griſ.
Moſchi ana ϑ ß.
Spec. Dianth.
Diapleres archont.
Lætific. Galen.
Margarit. præparat.
Corall. præparat. an. ϑ j.
F. Pulvis ſubtiliſſimus.

HOFMAN *Pulvis anti-epilepticus de ſecundinâ.*) Hic in veneno epileptico domando & exſtirpando ſingularis eſt virtutis, unde pro arcano quaſi reſervandus fuiſſet, multiplici uſu illum probatum expertus ſui.

¶ 11. *Alius Antiepilepticus Diaphoreticus.*

℞. Cinnabar Antimonii purificat.
Magiſt. Corallor.
perlar.
cran. human. ana.
F. Pulvis ſubtiliſſimus.

Doſis à gran. 10. ad 16. bis in ſeptimana exhiberi poteſt. Hartmann. in Pract. Sennert. Inſtit.

HOFMAN *Alius Anti epilepticus Diaphoreticus.*) Ex eodem fonte promanat *D. D GOTOFREDI MOEBII Pulv. Epilepticus* Recip. Cinnabar. Antimonii rectificat. & nativ. Hungaric. ana ʒ ß. Smarag. or. ppt. C C. ſ. ig. cornu alcis ſ. ig. viſci co ylin. ana ʒ j. rad. fut. & ſpec. ficum cephalicū *D. D IOHANNIS MICHAELIS*, quod conſtat ex cinnabar. Antimonii multoties per Sublimat. rectificat. ʒ iij. fecul. radic. pœon. ʒ j ß. Magiſter. Epileptic. ʒ ß. Magiſter. cordial. ʒ ij. fol. ☉ n. j.

N. Magiſteri Epileptici ingredientia ſunt Magiſter. Ungul. alcis, cranii humani violentâ morte peremti, *Magiſt. cornu alcis.* CC ana ʒ ß. Mag. ſmaragd. ʒ j. unicorn. uti ver. ʒ ij. ſuccini ʒ j. M. Magiſterii cordialis ingredientia ſunt Magiſt. ocul. Canc. margarit. corall. r. Lapid. percar. Ebor. CC. ſ. a. Præcipitat

N. Spiritus aluminis ſolvit, & præcipitat Sp. Vitrioli.

¶ 12. *Pulvis Epilepticus D. Arn. Weickardi.*

℞. Rad. pœon. decreſcent. Lun. collect. ʒ j.
Sem. Pœon. maſc. excort. ʒ ß.
Ung. alcis ʒ iij.
Succin. alb.
C. C. uſt. præp. an. ʒ ij.
Margar. præp.
Corallor. rub. præp. ana ʒ j.
Stercor. pavon. ϑ v.
Lap. Bezoar. or. ʒ j.
Unicorn. veri ϑ ij.
Limatur. ☉ ungar. ʒ j.
Croc. ϑ j.
Manus Chr. perlat. ʒ ß.
F. Pulvis ſubtiliſſimus, addendo Ol. ſtill. macis ϑ ß.
Doſis à ϑ ß. *ad* ʒ ß.

HOFMAN. *Pulvis Epilepticus D. Arn. WEICKARDI.*) Ob ſpecifica ant-epileptica ingredientia crebriori uſu experta non poteſt non hic Pulvis ſummam mereri laudem, cujus virtutem

etiam cardiacam exaltat limatura ☉ Fungarici, quæ etiam Pulverem de Pozis ingreditur, & describit *CL. Zwelfferus in Pharmacop. Reg.* p. 317. magno extollens ob ☉ limaturam præconio, eò quod vires exerat præstantissimas.

N. Alios præterea ant-epilepticos vid. in thesaur. Pharmaceutic. annexo sect. XXIII. n. I. II. III. & seq.

Pulvis Epilepticus alius ex D. CHARRAZ.

℞. *Secundinæ mulieris sanguinei temperamenti, matrem primiparæ, siccæ & membranis purgatæ* ʒ j. *rad. pæoniæ flore albo & seminis ejusdem ana* ʒ ß. *rasuræ cranii hominis morte violenta perempti, rasuræ unicornu & ungulæ alces, visci quercini, rad. valerianæ sylvestris & vincetoxici ana* ʒ iij. *margaritar. & coralli rubri præparator. lapidis contrayervæ, succini albi, sem. galegæ ana* ʒ ij. *moschi orientalis, ambræ griseæ ana* ϑ j. *M. & F. pulvis ad usum.*

Hic pulvis optimos producit effectus in paroxysmis ut & in ipsa curatione Epilepsiæ. Datur in aquis cephalicis à ϑ ß. ad ʒ ß. *admiscetur etiam electuariis solidis & liquidis ut & compositionibus aliis, usum pro exigentia continuando.*

¶ 13. *Pulvis febrilis.*

℞. Rad. Diptamn.
Petasit.
Zedoar.
Fol. scord. ana ℥ ij.
Sem. Card. bened.
C. C. ust. præpar. ana ℥ j.
Antimonii diaphoret. ʒ iij.
F. Pulvis subtilissimus.

Vires. *Est contra omnis generis febres, quas per diaphoresin expellit.*

Dosis ʒ j. *Grunlingius.*

HOFMAN. *Pulvis Febrilis.*) Huic si Nucis moschatæ ʒ j. & aluminis ʒ ß. superaddantur, majoris erit efficaciæ; Dosis est ʒ ß. vel ʒ j. in aceto horâ unâ & circiter antè paroxysmum injuncto sudore per horulæ spatium. N. Alios pulveres febriles vid. in thesauro Pharmaceutico annexo sect. XXIII. num. XXIII. XXIV. & seq.

Pulvis febrifugus alius ex D. CHARRAZ.

℞. *Cinnabar. antimon.* ʒ j. *salis communis tosti* ʒ ij. *simul pulveratis & cucurbitæ vitreæ exceptis superfundantur olei sulphuris* ʒ iij. *digerantur per biduum calore moderato in balneo cinerum, auctoque deinde igne evaporetur humiditas, residuaque massa lota, siccata, & in pulverem redacta cum florum sulphuris* ʒ iij. *permisceatur, lanceque fictili super carbones ardentes committatur; ubi accensis & assiduè virga ferrea movendo combustis floribus, super affusoque ad trium digitorum transversorum altitudinem, & super consumpto vini spiritu, pulverata massa superstes ad usum servetur.*

Commendatur hic pulvis in omnigenis febribus intermittentibus. Datur horæ dimidiæ ante paroxysmum, à gr. x. aut xij. ad gr. xv. aut xx. in Syrupo quopiam aut aquæ cordiali.

¶ 14. *Tragea fortis. Species fortes.*

℞. Piper nigr. ℥ ij.
Zinzib. ℥ j.
Croc. or. ʒ j.
Caryophyll.
Galang. ana ʒ ij.
F. Pulvis.

Vires. *Usus esse potest in aromatisandis cibis.*

HOFMAN. *Tragea Fortis* et. *Tragea grossa.*) Hisce præfertur Pulvis stomachicus nobilis Minsichti, & species Ejusd. stomachicæ, in armamentar. Medico-chymic. sect. 5.

¶ 15. *Tragea grossa, Species grossæ.*

℞. Glycyrrhiz. ℥ ß.
Cinamom. ac. ʒ v.
Zinzib. alb.
Calam. arom. ana ʒ iij.
Galang.
Zedoar. ana ʒ ij.
Nucist.
Caryophyll.
Macis.
Cubebar. ana ϑ j.
Confect. anis.
fænic.
Carv.
Coriandr. ana ʒ vj.

Aromata incidantur grosso modo, confectionesque admisceantur.

Vires. *Confortat ventriculum, adeoque digestionem juvat.*

Pulvis ad hæmorrhagiam sistendam D. D. HERTOD. è Miscell. Curios. Germanor.

℞. *Aluminis crudi quantum libuerit, laccæ pictorum donec pulvis incarnato colore saturetur. Insufflatur hic pulvis in nares pro hæmorrhagia sistenda. Ejus usu ab orci faucibus, Deo benedicente, multi liberati.*

¶ 16. *Tragea Hepatica Quercetani.*

℞. Corall. rubr. præparat.
Spod.
Spec. Diatragac. ana ʒ ij.
Fl. Hepatic.
Sem. acetos.
Portulac. ana ʒ j.
Croc. ♂ optimè præparati, ʒ ii ß. (cum Aq. simpl. vel cum Sulph.) Croc. ♂ ex Ol. Sulph. par. ϑ ij. (vide l. 3.) Sacchar. rosat. pro libitu.
F. pulvis.

Vires. *Pulvis est admirabilis, contra omnes hepatis structiones, imbecillitates, ac intemperies hepatis, cui pristinum robur reparat: singularis porro adversus omnes fluxus hepaticos, cachexias, hydropses, icterum, &c.*

HOFMAN. *Tragea Hepatica Quercetani.*) Hic contrà omnes affectus, quos *Dominus Autor* allegat, maximæ virtutis est. Loco croci ♂tis etiam Vitriolum ♂tis substitui commodè potest. Sequens etiam Pulvis hepaticus ruber excellit: Recip. crystall. Tartari ß. corall. r. ppt. succini alb. ppt. ana ʒ ß. gr. xij crystall. spirit. Vitrioli coagulat. gr. XXIV. Macis gr. v. ambræ gr. ij. gr. IV. M. Hoc illustrissimus *Dux SAXONIÆ I. JOANNES GEORGIUS* p. m. in frequenti habuit usu tempore mutatorio. Pulvis in 24. doses dividi potest. Alium epaticum rubrum vid. in thesaur. Pharmaceutic. annex. sect. XXIII. num. XXXII.

¶ 17. *Tragea Hysterica Quercet.*

℞. Cass. ligneæ.
Calam. aromat.
Sem. agni casti.
Pastinac.
Rutæ.
Pæon.
Anis.
Fœnic.
Cardamom.
Macis.
Cinamom.
Caryophyllor. ana ʒ j.
Fœc. Bryon. ʒ iß.
Sacchari anthosati ad pondus omnium.
M. F. Pulvis.

Vires. *Prodest albo mulierum fluori & uteri suffocationi.*

Dosis ʒ i ß.

HOFMAN. *Tragea Hysterica Quercetani.*) Hæc in uteri suffocatione cum albo mulierum profluvio conjunctâ maximè commendatur. Saccharum anthosatum ut utero hostile, omnino ejus loco bezoardicum joviale addi potest. N. Alium hystericum vid. in thesaur. annexo sect. XXIII. n. XXXV.

Pulvis Hystericus ex D. CHARRAZ.

℞. *Verruear. ad genua equorum adnascentium, verno tempore crescarum, vel sponte procidentium* ℥ j. *assæ fœtidæ, cornu cervi hirci ana* ʒ j. F. *omnium pulvis, cujus scrupuli unius pondus imponatur pro suffumigio, quod per infundibulum in vulvam reducatur.*

Pulvis

Pulvis Iovialis Hystericus ex eodem.

℞. *Magisterij Iovis Anglici aut bezoartici ejusdem, matris perlarum, coralli rub. præparat. ana* ʒ j. *olei stillatitij succini rectificati* ℈ j. *M. & f. pulvis subtilissimus ad usum.*

Hic pulvis medetur desperatissimis uteri suffocationibus earumque regressum impedit. Dos. ℈ j. *in aq. quapiam hysterica, vigente paroxysmo. Datur verò tribus diebus continuis, mane jejuno stomacho pro præpediendis ejusdem regressu.*

Pulvis contra Hernias Quercetani ex D. D. Donzello.

℞. *Rad. consolidæ maj.* ℥ß. *herniariæ pulveratæ* ℥ j. *spongiar. stipitibus rosæ caninæ adnascentium, pulveratar.* ʒ iij. *magisterij corallorum, margaritar. ana* ʒ ii ß. *magisterij lapid. hæmatites* scrup. iiij. *steatitij, terræ sigillatæ ana* ʒ ij. *cinnamomi, sem. fœniculi dulcis ana* ʒ j. *sacchari rosati q. s. ad pulverem gratum efficiendum.*

Hic pulvis mane per plures dies exhibetur iis qui herniam patiuntur. Interim ligaturis convenientibus utantur.

¶ 18. *Tragea Antinephritica Quercetani.*

℞. Tunicæ interior. ventriculi Gallinæ.
Stercoris albi Gallin. ana ℥ ß.
Pulveris pelliculæ interioris, quæ in putaminibus ovorum reperitur. ʒ ii ß.
Herniariæ.
Cinnamomi ana ℈ iv.
Nucleor. mespilor. ʒ ij.
Sem. Fœnicul.
Anis. ana ʒ j.
F. Pulvis subtilissimus.

Vires. *Effectus pulveris hujus efficacissimi sunt in alterando, & expellendo calculo. Valet itidem ad colicam passionem.*

Dosis ʒ ß. *ad* ʒ j.

Hofman. *Tragea Antinephritica Quercetani.*) Hæc si contrà calculum in usum ducitur, addi potest Magister. Lapid. percr. crystall. Tartari & Sal succini volatile. Si contra colicam, tunicæ interiores Nucum juglandium pulverisatæ admisceri debent. Vid. thesaur. pharmaceutic. l. c. num. XXVIII. XXIX. & XXXIV.

Pulvis nephriticus ex D. Charraz.

℞. *Oculor. cancror. fluviatil. ossium petrosorum percarum & asellorum minor. millepedar. siccar. sanguin. hirci præparati, sem. milij sol. ana* ʒ j. *F. omnium ex arte pulvis. Dos à* scrup. j. *ad* ʒ j. *Datur in vino albo ejusque usus iterari & continuari potest pro exigentia, tum pro præpedienda calculi generatione tum pro eodem, si fieri possit, dissolvendo, atque per vias commodas ejiciendo.*

Pulvis ad difficilem Partum ex eodem.

℞. *Testiculor. equi in clybano ex arte siccator. cinnamomi acutissimi, nucleorum dactylorum, borracis, croci, folior. sabinæ siccor. ana* ʒ ij. *trochiscor. de myrrha* ʒ j. *F. omnium pulvis ad usum.*

Datur hic pulvis à scrup. j. *ad* scrup. ij. *in aqua arthemisiæ aut aqua alia hysterica, prudentia autem opus est ne intempestivè exhibeatur.*

Pulvis ad sedanda tormina post Partum ex eodem.

℞. *Rad. meu athamantici, consolidæ maj. ana* ʒ ij. *succini præparati, nucleorum persicorum mundatorum ana* ʒ i ß. *cinnamomi, macis, croci ana* scrup. ij. *M. & F. pulvis ad usum servandus.*

Res pretio est hic pulvis pro sedandis tormini bus quæ patiuntur puerperæ. Datur in jusculo à scrup. j. *ad* scrup. ij.

Pulvis Antiliffus seu contra Rabiem è Pharm. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Folior. rutæ, verbenæ, salviæ tenuifoliæ, plantaginis, polypodij, absinthij vulgar. menthæ, artemisiæ, melissophylli, betonicæ, hyperici, centaurij min. ana p. æ. Leguntur singulæ, quo tempore pollent viribus maximis, quod ad junij fere plenilunium assequuntur. In sole servido brevi siccentur, siccata ad usus reserventur, ea lege, ut quotennis renoventur. Quum utendi necessitas incidit, singularum æquale pondus in pulverem tenuissimum redigito.*

Pulvis saxifragiæ compositus ex eadem Pharmac.

℞. *Rad. pimpinellæ saxifragæ* ʒ ß. *sem. saxifragiæ, genistæ, milij sol. ana* ʒ j. *lactucæ, hyoscyami, papaveris albi, 4. frigidor. maj. à* scrup. ij. *trochiscor. alkekengi* ʒ i ß. *glycyrrhizæ* scrup. iiij. *sacchari crystallini quando usus postulat addendi* ℥ ij. *F. Pulvis.*

Pulvis Sarcoticus ex D. Charraz.

℞. *Olibani, sarcocollæ, mastiches, myrrhæ, aloës, mumiæ, aristolochiæ longæ, rotundæ ana* ℥ j. *F. omnium pulvis ad usum servandus.*

Hic pulvis mundificat vulnera, carnesque regenerat sola adspersa; aut unguentis liquoribusve idoneis admista.

Pulvis contra Strumas D. D. Donzelli.

℞. *Spongiæ marinæ, spongiæ stipitibus rosæ caninæ adnascentis ana* ℥ ij *ex iis incineratis fiat pulvis, cujus* ℞ ℥ j. *cineris chartæ bibulæ* ʒ ij. *cinnam.* ℥ ß. *corall. rub. pulver* ʒ i ß. *M. F. pulvis.*

Hic pulvis remedium est singulare pro bronchocele ejus autem usus hic est. ℞ *pulver.* ℥ j. *aut* ij. *infund. in vase vino albo pleno, macer dies* iij. *dein tempore plenilunij, sumantur omni mane hujus liquoris* ʒ iij. *donec incipiat luna crescere quo tempore eo abstinendum, plenilunio verò subsequente reassumatur liquor ut prius.*

¶ 19. *Pulvis Sperniolæ compositus Crollii.*

℞. Myrrh. el.
Thur. masc. ana ℥ ij.
Croci trit. ʒ ß.
Camphor. ʒ iij.
Tere omnia & misce.

Pulverem hunc imbibe. Aq. stillat. sperniolæ, id est, spermatis ranarum, vigesies vel trigesies, ita tamen, ut semper prius sponte exiccetur.

Hinc serva ad usus.

N. *Sperniola colligenda est mense Martio, triduum circiter ante novilunium, (sic non fœtet) destillandaque* MB.

Vires. *Summum est remedium in hæmorrhagia è naribus, gutture, utero, quia frigiditate suâ coagulat sanguinem. Confert quoque, si solvatur cum aceto, & Erysipelati, doloribusve podagricis calidis applicetur. Hæmorrhagiam quoque vulnerum impositione sistit, Paronychiam necat, &c.*

Dosis gran. 4. 5. 6. 7. 8.

N. *Si hæmorrhagia è sanguinis corruptione originem traxerit, non malum sanè remedium, quippe putredinem arcet. In uterinis vero affectibus, ob myrrham, ac crocum aliud adhibere malim.*

Hofman. *Pulvis Sperniolæ compositus Crollij*) Aquæ destillatæ spermatis ranarum, quâ hic pulvis imbibi debet, præfertur ipsum ranarum sperma in aquam sponte solutum pauxillo aluminis nuptum, quo ipso species septies sunt irrorandæ. Et camphora in fine addi potest.

¶ 20. *Pulvis Stomachicus Quercetani s. Bricknanni.*

℞. Rad. Ari præparat. ℥ ij.
Acori vulg.
Pimpinell. ana ℥ j.
Ocul. cancr. ℥ ß.
Cinamom. ʒ iij.
Sal. Absinth.
Juniper. ana ʒ j.
Sacchari rosati, q. s.
F. Pulvis.

Vires. *Exhibetur non tantum ad ventriculum corroborandum, cui proprie convenit, sed etiam ad capitis affectus, hemicraniam, vertiginem, melancholiam hypochondriacam, cachexiam: ad calculum ac febrem quartanam: habet enim facultatem deoppilandi, tartarum resolvendi, &c.*

Dosis ʒ ß. *ad* ℈ ij.

Præparatio radicis Aronis fit macerando, cum vino albo, horis 12. hinc decantatur vinum novumque affunditur, denuoque ut antea maceratur, quâ maceratione acrimonia extrahitur. Hinc radix lente siccanda.

HOFMAN. *Pulvis Stomachicus Quercetani seu Brickmanni.*) Hic tam ob compositionem & præparationem, quàm vires egregias, quas in fermento ventriculi corrigendo & acuendo præstat, summâ laude dignus est.

¶ 21. *Pulvis Trithemii.*

℞. Calam. arom,
Gentian.
Cymin.
Siler. montan.
Anisi.
Carvi.
Levist.
Petroselin.
Spic. nard. ana ʒ ß.
Zinzib. albi.
Chamæpyt.
Fol. sen. el.
Cryst. Tart. ana ʒ vi.
Macis.
Cubeb. ana ʒ ij.
Caryoph. ʒ vii.
M. F. Pulvis subtilissimus.

Vires. *Sunt qui hujus laudes summe commendant, ad memoriam confortandam. Videlicet, post purgationem convenientem.* ℞. *Hujus pulveris* ʒ j. *Aq. magnanimitatis gutt. xij. & vini nonnihil, sumuntque mane & vesperi per totum mensem; altero mense, mane solum; tertio bis vel ter singulis septimanis, idque mane; quarto mense bis quâlibet sept. & postea ad dies vitæ singulis mensibus semel, crescente Lunâ. Sed crapulam vitare monent, ebrietatemque.*

HOFMAN. *Pulvis Trithemii.*) Hic pulvis ad memoriam confortandam maximè celebratur, ad *Dni Autoris nostri* præscriptum adhibitus: Sed qui illo utuntur, subducere se Veneri & Baccho debent.

Pulvis contra Vermes ex D. CHARRAS.

℞. *Sem. contra vermes, citri mundati, genistæ, portulacæ, caulium, rhei electi, scordij, centaurij minor. rad. gentianæ, rasuræ C.C. ana* ʒ j. *F. omnium pulvis tenuissimus, ad usum servandus; cui, usus tempore, mercurij dulcis grana aliquot admiscere poterimus.*
Datur à ℈ ß. *ad* ʒ ß. *in vino, aq. scordij, portulacæ, florum aurantiorum pomo cocto, syrupo quopiam, aut condito: Admiscere etiam potest opiatis & potionibus, advertendo, cùm in liquidis exhibetur, mercurium non esse admiscendum. Potest etiam pro exigentia addi huic pulveri aliquid resinæ scammonij aut gialappæ.*

Pulvis seu Species ad implendas cadaverum condiendorum cavitates ex eodem.

℞. *Myrrhæ, aloës ana* ℔ xvj. *salis tartari & tamarisci, asphalti, summitat. siccar. absinthij, scordij, centaurij min. rad. fic. imperator. gentianæ, angelicæ, carlinæ, aristolochiæ rotundæ ana* ℔ iij. *cardamomi vulgar. piper. nigri, zinziberis ana* ℔ iiij. *cinnamomi, caryophyllor. labdani, acori veri ana* ℔ ij. *F. ex a. omnium pulvis crassior, ad usum.*

Pulvis ad loricanda eadem cadavera ex eodem.

℞. *Styrac. benzoini, ireos florentiæ ana* ℔ iiij. *summitatum majoranæ, Flor. aurantior. lavendulæ, tacamahacæ odoratæ ana* ℔ j. *ligni rhodij, acori veri ana* lib. j. *labdani, cassiæ caryophyllatæ ana* lib. ß. *F. ex a. omnium pulvis crassior ad usum.*
Hic pulvis toti corpori per partes inspergetur ad eminentiam digiti unius postquam balsamo pernano inunctum fuerit, sicque præparatum corpus involuetur tela cerata & ferreo plumbeo impenetur ut transferatur quò libuerit.

Tela cerata aromatica pro obvoluendo cadavere condiendo ex eodem.

℞. *Ceræ albæ* lib. vj. *olei expressi nucis moschatæ, oleorum stillaticior. lavendulæ, cortic. arantior. & citri ana* ʒ ij. *Cerâ igne lenissimo liquatæ permiscentur olea, illisque tela linea imbuantur prout jam dicto.*

¶ 22. *Species Cephalicæ, F. F.*

℞. Cinamom. ʒ ij.
Rad. pœon.
Sem. pœon. exc.
Citr. exc. ana, ʒ x. ∋ ij.
Zinzib.
Cubebar.
Caryophyllor.
Macis ana ʒ v. ∋ ij.
Spec. cordial.
arom. garyoph. ana ∋ viij.
diamosch. dulc.
Spec. diambr. ana ʒ i ß. gran. vi.
Nucist. num. ij.
F. pulvis.

Vires. *Calefacit caput, exiccat catarrhos, spiritus animales & vitales purificat, corroborat, adeoque balsamo nativo insigniter confert.*
Dosis à ʒ ß. *ad* ∋ ij. *vel* ʒ j.

HOFMAN. *Species Cephalicæ F. F.*) Hæ sequenti modo compositæ majoris erunt virtutis. Recip. cinamom. el. ʒ ij. radic. pœon. ʒ iij. Zinziber. cubebar. ana ʒ i ß. ol. d. caryophyll. Macis ana gutt. xx. ol. express. Nuc. Moscat. ∋ j. Moschi el. gr. iij. Ambræ gryf. gr. xviij. M. f. Pulvis. N. Possunt etiam admisceri illorum extracta.

¶ 23. *Species Diacubebarum.*

℞. Santal. trium ana ʒ ß.
Spod. præparat.
Ras. Ebor. ana ʒ iij.
Sem. Amomi.
Cubebar. ana ʒ j.
F. Pulvis.

Vires. *Aperit & confortat Epar.*

24. *Sal. Philosophorum.*

℞. Sal. com. fusi.
Sal. gemm. ana ʒ j.
Galang.
Macis.
Cubebar. ana. ∋ j.
F. Pulvis.

Vires. *Juvat concoctionem ventriculi, crudita teque consumit.*
Dosis gran. 4. *mane* jejuno *stomacho.*

25. *Sal Sacerdotale.*

℞. Sal. commun. torref. ʒ iij.
Piper ʒ j.
Cinamom. ʒ ß.
Zedoar.
Zinzib. ana ʒ ß.
Sem. cumin.
carv. ana ʒ j.
F. Pulvis subtilissimus.

Vires. *Dolori capitis medetur, ventriculum calefacit, cruditatesque & flatus consumit, concoctionem juvat, colicum dolorem profligat.*
Dosis gran. viij. ad xv. &c.

Idem aliter.

℞. Sal. commun. ʒ j.
Cinamom.
Cumin. ana ʒ iij.

Zinzib.

Zinzib.
Amom.
Siler. mont.
Piper.
Satureiæ.
Hyſſop.
Origan.
Puleg. ana ʒ j.
F. Pulv. ſubtiliſſ.
Vires. *Eaſdem cum priori obtinet.*
N. *Dicitur Sal Sacerdotale, quia Sacerdotibus olim (tempore Eliæ) ad dolorem capitis & oculorum caliginem in uſu fuiſſe ſtatuitur.*

HOFMAN. *Species Diacicheb arum cum Salibus Philoſophorum & Sacerdotali.*) Horum deſcriptiones licet obliterentur, non magnam ars pharmaceutica certè patietur jacturam, multò melioribus proſtantibus medicamentis ad eoſdem uſus, quos hæc præſtant, multò præſtantioribus.

PVLVERES PVRGANTES.

HOFMAN. *Pulveres Purgantes.*) Omnes iſtos pulveres purgantes ſuis Autoribus, quales *Paracelſus*, *Quercetanus*, *Angelus Sala* &c. remittimus illis, qui uti velint, libenter concedentes, modò fiat cautè & circumſpectè vid. theſaur. Pharmaceutic. ſect. XXIV. ſeq.

¶ 1. *Pulvis Arthriticus Paracelſi.*

℞. Hermodactyl.
Turbeth. opt.
Diagryd.
Fol. Senn. el.
Raſur. cran. vel oſſium human.
Sacchari. ana.
Vires. *Purgat ſecurè & blandè omnes defluxiones podagricas.*
Doſis ʒ ß. ℈ ij. *ex aqua Ivæ arthriticæ, fragariæ, &c.*

2. *Pulvis Cholagogus Querc.*

℞. Rhabarb. elect. ℥ iij.
Fl. Violar. ʒ ij.
Roſar. pallid.
Hyperic. ana ʒ j.
Spec. Diatrion. ſantal.
Maſtiches.
Cinamomi ana ℈ ß.
Diagryd. ℈ j.
Sacchar. violar. ℥ ß.
M. F. Pulvis.
Doſis ʒ j.

3. *Pulvis Cornachini.*

Fit ex mixtione diagrydii, Tartari, & Antimonii diaphoretici cum cremore Tart. commiſtorum, proportione invicem pro re nata variante, verbi gratia, Diagryd. Sulphur. gran. VII. VIII. vel ℈ ß. & diaph. gran. V. VI. VII. &c. Crem. Tart. ℈ j.
Vires. *Tantum pulveri huic attribuit Author, ut peculiarem de eo conſcripſerit librum, commendatque ad omnes fere morbos, qui purgatione opus habent.*

HOFMAN. *Pulvis Cornachinus*) Dicitur *cornachinus* ſeu *Comitis* de Warvich; vide hujus animadverſ. in *Pharmacop. Auguſtan. C. L. Zwelfer.* p. 155. & 165. Ejuſque concinniorem elaborationem in *Pharmacop. Regiâ* p. 95.

Pulvis Febrifugus RIVERII ex mente D. D. ROLFINCII.

℞. *Auri* ℥ ß. *ſolve in aq. reg. vitri antimonij* ℥ ß. *ſolve in aq. forti, mercurij vivi* ʒ iij. *ſolve in aq. forti. Solutiones conjungantur & ducdecies per alembicum extillentur, iterata cohobatione. Pulveri in fundo relicto adfunde Spir. vini rectificatum, abſtrahe ſexies à pulvere. Vi intimiùs figatur, calcinetur ad ignitionem fere in crucib. halſiaco, igne rotæ, vel ſub tegula fornicata.*
Hæc deſcriptio ſecundùm D. D. Rolfincium videtur optimè competere ænigmati adumbratim propoſito, à D. D. Riverio in appendice cunuriæ tertiæ obſervationum. Non exhibetur per ſe, ſed cum ſcammonio miſtus hac proportione, & ultra, pro ratione ætatis; ℞ *ſcammonij* gr. XII. *febrifugi* gr. VI.

Febrifugum RIVERII veroſimilius ex D. CHARRAZ.

℞. *Mercurij dulc. duodecies ſublimati* ℈ i ß. *pulver. emetici vulgar. pro robuſtis, correcti pro delicatioribus,* ʒ ß. *ſimul miſceantur, & F pulvis febrifugus.*
Datur longè à paſtu ea die quæ paroxyſmum febrilem præcedit. Doſ. gr. VI. *pro puerulis in pomo cocto, deveniendo pro ætatis ratione ad* gr. XX. *ut &* XXIIIJ. *in robuſtioribus.*

¶ 4. *Pulvis Melanagogus Querc.*

℞. Fol. Sen. ʒ j.
Sem. aniſ.
Fœnic. ana ʒ j.
Cinamom. ℈ ij.
Cryſtall. Tart. ʒ vj.
Sacchari ℥ i ß. M.
Doſis à ʒ j. *ad* ʒ ij.

5. *Pulvis Panchymagogus Querc.*

℞. Cryſtall. Tart. ℥ j.
Senæ el. ʒ x.
Hermodactyl.
Turbith. ana ℥ ß.
Rhabarbari.
Agaric. troch. ana ʒ iij.
Scammon. præparat. ʒ ij.
Macis.
Cinnamomi.
Galang. ana. ℥ i ß.
Sacchari violati, ad pondus omnium.
Doſis ʒ j.

6. *Pulvis Paſſavanticus.*

℞. Flor. Borrag. — Sem. aniſ. ana ʒ ij.
violar. ana. ℈ ij. — Diagryd. ʒ iij.
Zinziber. — Rhabarb. el. ʒ vi.
Spic. nard. ana ʒ j. — Turbith. gumm. ℥ j.
Glycyrrhiz. — Senæ ℥ ij.
M. F. Pulvis.
Vires. *Purgat omnes humores noxios, maximè bilem.*

7. *Pulvis Phlegmagogus Quercetani.*

℞. Spec. Diacartham. ʒ ij.
Agaric. Trochiſc. ʒ ß.
Turbith.
Hermodactyl. ana ʒ j. M.
Doſis ʒ j.

8. *Pulvis Phlegmagogus Salæ.*

℞. Cryſt. Tart.
Hermodactyl. mund. ana ℥ j.
Turbeth. albi ʒ vi.
Reſin. Scammon. ʒ ij.
℔ Caryophyll. cum ſaccharo, miſt. ℈ ß. M.
Vires. *Purgat ſeroſos ac phlegmaticos humores, ſine moleſtia.*
Doſis ʒ ß. *ad* ʒ j.

9. *Pulvis Sternutatorius Martini Rulandi.*

℞. Sem. Nigell.
Hellebor. alb. ana ℈ j.
Majoran.
Roriſmar.
Salviæ ana ʒ ß.
Moſc. gran. ij. M.
Caput roborat, pituitam elicit.
℞. F. Anthos. — Salv.
Lavendul. — Betonic.

Fol. Majoran. ana ℈ j. Ellebor. alb. præp. an. ℈ j.
Macis. Glycyrrhiz. Tabac. opt. ℥ j.
Omnibus pulverisatis & probè mixtis, adde
℔ Still. anis.
Caryophyll.
Macis.
Majoran. ana g. IV. M.

IV. *Alius, Iohann. Nicolai Baumanni M. D.*

℞. Fol. Tabac. indic. ℥ j. ℈ j.
Rad. Ireos flor. ℥ i ß.
Lap. pumic.
Moschi gran. ij.
F. Pulvis.

N. *Moschus omittendus erit, si mulieri adhiberi debeat.*

CAPVT LXXVIII.

De Sacculis.

SAcculus fomentarius fieri potest ex vegetabilibus quibuscunque incisis, sc. crassiusculevè contusis, sacculoque insutis.

Applicatur tepidè sive siccum sacculum velis, sive humidum, id est, in liquore aliquo coctum & expressum.

Exemplo sint

1. *Sacculus stomachalis.*

℞. Herb. Menth. crisp. Rad. calam. arom. ℥ iij.
Calament. Origan. Nucis moschat. num. I.
Betonic. Baccar Laur. ℥ i ß.
Absinth. ana M. j. Sem. anis. carv.
Majoran. cymin. ana ℥ j.
Fl. Rosar. rubr. an. M. ß.
Camomill. odora. p. I.

Ex conquassatis & incisis F. Sacculus stomachalis cancellatim intersutus.

Vires. *Confortat Ventriculum. Crato.*

2. *Sacculus cordialis.*

℞. Fol. Melis. M. j. Macis ana ℈ j.
Basilic. Lign. aloës ℈ ß.
Card. bened. an. M ß. Sem. citri.
Santal. citrin. ℥ ij. Melis. ana ℥ ß.
Cort. citri. Fl. *Borrag.*
aurantior. ana ℥ i ß. Bugloss.
Flor. Laur. ℥ j. Anthos.
Cinamom. Melis. ana p. I.
Galang. Rosar. p. ß.
Nucis Mosch. Nucist.

Ex his crassiusculè contusis, F. Sacc. interceptus serico.

Vires. *Confert in palpitatione. Crato.*

3. *Sacculus Nephriticus, seu Paregoricus.*

℞. Herb. Malv. Sem. Fœnugr. ℥ vi.
Heder. ter. Fl. Camomill.
Bismalv. Melilot.
Cerefol. Saxifrag. ana p. I.
Parietar. ana M. ß. Contusis & incisis, F.
Rad. Alth. Sacc.
Lil. alb. ana ℥ j.

Incoctus aquæ pluviæ, lactivè applicetur renibus in dolore nephritico.

Huc pertinent & Cucuphæ, cujus Exemplum sint,

4. *Species pro Cucupha, F. F.*

℞. Rad. Ireos fl. ℥ ß. Fl. Lavendul.
Cyper. roc. ℥ iij. Anthos. ana ℥ iij.
Fol. Menth. Coriandr. præp.
Majoran. Summ. Thymi.
Ocym. ana ℥ ij. Stœch. Arab. ana ℥ j.
Storac. cal. Mosch. gran. iij.
Benzoin. ana ℥ ii ß. Ambr. gryf. gran. ij.
Sem. Nigell.

F. Pulvis grossus, qui in gossypio susceptus insuatur pileolo serico, interpassando.

CAPVT LXXIX.

De Salibus Præparatis.

HOFMAN. *De salibus præparatis.*) Salia sunt vel Nativa, vel Artificialia. De *Naturalibus* hîc cum Deo *Auxore* non tractabimus ad *Librum III* spectantibus. Sed saltem de *præparatis* seu *Artificialibus* agemus, hæc cujus naturæ sint, quomodo rebus insint, & quomodo Ignis adminiculo extrahantur &c. hoc loco examinabimus,

¶ Salia tùm nativa in Officinis extant, tùm artificialia: de nativis alibi, de artificialibus hîc loci agere fas est.

Artificialia salia, vel sunt simplicia, vel composita seu mixta.

Simplicia, (propriè sic dicta) totuplicia sunt, quotuplices res naturales, quippe res nulla est, quæ salis prorsus expers sit, imò constitutio rerum naturalium primitus ex sale dependet.

HOFMAN. *Res nulla est, quæ salis prorsus expers sit, imò constitutio rerum naturalium primitus ex sale dependet.*) Verum nulla concreta naturalia salis sunt expertia, quis ex lacte câ, endivâ, cucurbitâ, &c producat? quis ex ☉ ☽. Talco, margaritis &c. eruat? Et omnium rerum productionem primitus ex sale esse, hoc tanquam falsum paradoxon suprà refutatum fuit.

¶ Medium, quo salia eliciuntur, liquor quilibet aqueus est; in quo salia ut solvuntur, ita & eidem sese immiscent. Quia tamen res naturales plerasque valde compactæ sunt, præmissumque requirunt apparatum, quo compedes, quibus sal impeditum est, aperiantur pro diversitate compactionis, diversi quoque apparatus inventi sunt.

Crebberrima tamen præ reliquis est incineratio, qua partes mixtæ disgregantur, salque fixum in cinere remanente aptum redditur ad aq. liquescere, muriamque constituere; maximè si maceratio, transcolatioque repetita intervenerit.

Exempli gratia.

℞. Cinerem (absinthii à carbonibus purificatam,) coque cum aq. in lixivium, vel transcola aquam fervidam aliquoties; sic imprægnabitur Sal. nomenque sortietur lixivii. Hoc purifica filtrando, inspissaque lentâ evaporatione, aut crystallisatione.

HOFMAN. *Crebberrima præ reliquis est incineratio, quâ partes mixtæ disgregantur.*) Verùm *Salia* rebus naturalibus, ex quibus eliciuntur, insint, an verò ex illis fiant, in controversia positum videmus? Beatus *SENNERTVS* priorem cum Chemicis defendit sententiam, qui revera Salem rebus inesse formaliter eumque arte chymicâ tantum separari statuunt. Verùm suprà satis jamdudum demonstravimus, Salia alkalia neque ante corporum compositionem existere, nec ad mistionem faciendam confluere, neque tandem per naturalem corporum resolutionem unquam in Naturâ apparere, sed tantum per artem Ignis ope educi & quidem effectivè inde procedere, adeò ut materialiter quidem & potentiâ passivâ Salia ista alkalia in concretò ante conflagrationem, non verò formaliter in formâ alkali præexiterint. Vide subtilissimè & acutissimè *CL. HELMONT. in tr. Blas humanum*, alkali, inquit, non generatur in cinere ab igne efficiente, quanquam effectivè inde procedat; nam officium ignis est quidem accendere, consumere & separare, non tamen quippiam producere. Cum non sit dives semine ipse destructor sum omnis ignis. Dum ergò alkali fixum fit ex sale antè volatili, non est

productio

productio rei nova, sed rei alteratio saltem. Alkali enim materiam licet quidem erat in concreto ante cremationem, veruntamen ignis tollit mercurium & sulfur, sal tanquam principium magis subsistens in liquatione concremationis arripit sibi viciniam sulfuris, sive pinguedinis partem, eamque, dum ab ignis turbâ non sat valet tueri, partim sub larvâ Gas simul evolat, atque empyreumatis odorem acquirit, partimque apprehenso sulfuri colligando incorporatur, ut verus carbo fiat. Quapropter sulfur compagio salis jam fixus non celeriter è carbone in fuliginem tendit, sed sensim ac non nisi aperto vase, adeoque cum sulfure priore suam hinc sulfur rei plerumque acutum salis volatilis saporem retinet) ac tandem cum sulfure carbonitio justum sui salis volatilis pondus evolat. *Et* §. 43. Didici nempe, quo omne corpus crematile in se habeat sal volatile, quod arreptione sui sulfuris fixatur in alkali. *Et* §. 41. Huc quadrat, quod ligna cariosa atque putrida vix salem in suis cineribus relinquant. Quippe sal volatile abscessit cum sulfure per fermentum putredinis. Hæc HELMONTIVS. Idem repetit CL. TACKENIVS ex dicto Helmontii in suo Hipp. chemic. Cap. XXI. Nullum vegetabile habere sal fixum, cujuscunque sit generis, nisi comburatur actuali igne, ita ut acidum ustulando in alkali, vicissim alkali in acidum, agere & apprehendere queat &c. Verùm, quamvis hoc asseritur Nullum scilicet vegetabile actu in se habere alkali minus veritati repugnet. Attamen an hoc modo quo CL. HELMONTIVS cum TACKENIO explicat per Vulcani artem in hanc mundanam scenam producatur, offerunt se adversæ dubitationum procellæ; Enimverò nullum sal volatile, sive fixum alkali fuerit actu & formaliter vegetabilibus inest concretis, sed in nonnullis, non in omnibus, (ut *Autor* vult) nisi potentiâ & materialiter aliis principiis Sulphureis & spirituosis congenitis adhuc immersum; Iam si ignis violentiam suam in ejusmodi capax subjectum exerceat, illico ut sibi symbolicas aggreditur partes oleosas sulphureas, in quibus materialiter & potentiâ latet sal volatile fixum, & occultum acidum hoc sibi fugâ volens consulere, partim in fuliginem abit, partim à spiritu acido, non sine partium terrestrium adhæsu grato connubio arripitur, & alkali naturam adsumit. Asserti hujus fundamentum ex ipsâ naturâ petitur & mechanicâ chemicâ. Ligna putrida, summo licet studio in cineres redegeris, quocunque ignis gradu sal exinde non elicies, ratio, quia ligna putrida sine violentâ combustione per corruptionem internam à sale in aëre existente sunt resoluta, antequam violenta resolutio per ignem fuit instituta per principiorum separationem: Sicque antequam sal, qui potentiâ inest vegetabilibus, in actum fuerit redactus, aliis principiis Sulphureis & spirituosis nativis adhuc maritatus unâ etiam cum iis evanescit, adeoque etiam unâ cum aliis dictis principiis naturali lege & necessitate volatilisatus in Gas transiit. In vegetabilibus spiritum acidum manifestat illorum per retortam destillatio, nunquam non oleis Sale volatili turgidis ac acido volatili stipatum empyreumaticum, uti ex Tartari, ligni guajaci, & aliorum destillatione manifestum est. Fuliginis destillatio quantum salis volatilis & olei fœtidi crassi cum summâ phlegmatis acidi copiâ conjuncti suppeditet, encherisi chymicâ habeo compertum. Cùm autem Animalia calcinata nullum alkalisati salis vestigium in se habeant, dum animalium Salia omnia volatilia urinosa sunt, nullo adhuc manifesto prædita, hinc fit, ut in animalibus salium illa colliquatio fieri nequeat.

¶ N. 1. *Salia, hâc ratione calcinata, quia lixivium sapiunt, nec satis albicant, calcinantur, id est, comburuntur, fundunturve communiter ad ignem, ut albedinem acquirant. Verum potior videtur ratio albificandi per iteratas solutiones, filtrationes ac inspissationes, hâc tamen admonitione, in majori dosi hæc salia esse exhibenda: Saporem lixivioſum quod attinet, optimè is aboletur, si cineres cum Sulph. ana circiter mixti, accenso Sulph. calcinentur, atque hinc elixiviationi submittantur.*

HOFMAN. *Hoc purificatio filtrando, inspissâque lentâ evaporatione, aut crystallisatione.*) Salia in crystallos redacta figuras suæ naturæ proprias ostendunt; Sic Nitrum in pyramidas, Sal marinus in cubos, ☐ in figuras octohedrias, ✱ in hexagona, salináque alia in alias figuras suâ sponte constanti ritu efformantur.

¶ N. 2. *Salia hæc fundunt spiritum penetrantissimum si ad modum, quo Sal commune, destillentur.*

HOFMAN. *Si cineres cum Sulphuris ana circiter mixti.*) Verùm hâc ratione vis alkalium destruitur diaphoretica & magis diuretica emergit, si tamen hanc expetas, suasor sum, non ut anaticam Sulphuris portionem; sed aliqualem saltem cineribus admisceas, sic acidum Sulphuris figitur in cineribus & transit in sal diureticæ virtutis.

¶ Salia volatilia, essentialia nonnullis dicta, nihil aliud esse videntur, quam portio salis aliquantulum elaborata humori nutritivo immixta; necdum substantiæ crassæ insinuata.

HOFMAN. *Salia hæc fundunt spiritum penetrantissimum.*) Verùm ultra rei cujusdam [illegible] naturales quidquam ex aliquâ re extrahere naturalibus repugnat principiis. Ex salibus alkalibus ut alkalibus in æternum non Spiritus acidi penetrantissimi destillatione elici possunt.

N. Nonnulli Chymicorum Alkalibus ex plantis extractis virtutes etiam specificas illarum plantarum, & sic operationes diversas adscribere solent; Sic sal absinthii in ventriculi cachexiis plurimum commendatur, Euphragiæ pro visus imbecillitate, guajaci in morbis venereis; sed satis inconsulto & præter experientiæ fidem. vid. Nobiliss. Robert. à Boyle in paradox. chemic. p. 154.

¶ *Modus fiendi ex plantis.*

℞. Plantam convenientem coque cum magna quantitate aquæ, hinc exprime succum, eumque optimè purificatum inspissa aliquantulum, reponeque ad crystallisandum, s. a.

N. *Si succum purificatum recenti herbæ affuderis, interveniente digestione, coctione ac expressione, ut prius, majorem salis copiam nanciscêris.*

Exhibent itidem ligna, ossa, cornua, sanguis, &c. salia volatilia, sed non nisi interveniente destillatione, qua parietibus vasorum destillatoriorum ea adhærescunt. Vide in oleis destillatis.

HOFMAN. *Salia volatilia (essentialia Nonnullis dicta) nihil aliud esse videntur.*) Hic Dnus AVTOR salia essentialia vulgò dicta, quæ ex succis vegetabilium parari consueta sunt. salia vocat volatilia, quæ tamen non sunt salia volatilia, sed Tartarus, quemadmodum igitur tartarum nomine salis volatilis non possum appellare, ita nec hæc salia essentialia nomen salis volatilis merentur, licet multum salis alkali prius incinerata suppeditent; Et ut Tartarus est corpus vini, ita ista volatilia ejusmodi etiam sunt substantiæ, quæ uti ille etiam ex diversis ac heterogeneis rebus, ut oleo fœtido, spiritu aquoso, sale fixo ac volatili & terrâ mortuâ constant: ita & hæc ex ijsdem constant concretis. Elegantiorem modum salia volatilia ex plantis si non omnibus, pluribus tamen sine ullo solis vel elementari, mediato vel immediato igne sine additamento etiam, neque destructâ plantæ texturâ, reverâ eliciendi promittit D. D. Georgius Wolfgang Wedelius P. P. Ienensis. Ipsum hoc experimentum, ne testibus careret, & demonstravit & sermone exposuit, scripto autem cum quopiam communicare hactenus dubitavit, non quod tam tenax esset arcani, sed quod experimentis pluribus opus esse videret. Frustrà proindè etiam est cochlearia curiosa cum suo sale volatili Sal Essentiale cochleariæ pro sale volatili habens, si enim hoc Sal Essentiale foret volatile coctione etiam factâ vel levissimâ & minus diutinâ abiret in auras, quæ causa etiam quod ipsa tum coctionem Cap. VI. & VIII. tum etiam pro Spiritu fermentationem prohibeat.

Salia impropriè sic dicta, parantur ex lapidibus, metallis, cornibus, ossibus, crustaceis, quæ beneficio acidi cujusdam spiritus solvuntur, (communiter recipitur ✱, vide Magisterium,) filtrantur, & evaporatione in pulverem rediguntur, quem sal vocant.

Hunc salem abluunt aliquoties, ne acidum sapiat, & servant pro usu, vel edulcoratum in liquorem per deliquium in cella resolvunt. Vide liquor.

Salia simplicia usitatiora.

Sal Absynthi fixum
Essentiale.
Acetosellæ.
Agrimoniæ
Aluminis, Saccharum ☉.
Angelicæ

Artemisiæ

Artemisiæ
Borraginis.
Cancrorum
Cardui benedicti fixum,
Essentiale.
Centaurei minoris.
Cerefolii
Chamæmeli
Cichorei
Cinamomi
C. c. volatile
Cranii humani volatile
Euphragiæ.
Fabarum è stramine & corticibus.
Fœniculi
Fragariæ
Fraxini è ligno.
Fumariæ
Geniſtæ
Guajaci volatile
Hederæ terrestris.
Hyperici
Hyssopi
Juniperi è baccis.
ex ligno.
Lavendulæ.
Majoranæ.
Matricariæ.
Melissæ.
Menthæ.
Nitri crystallini,
fixi. Lapis prunellæ.
Ononidis.
Perſicariæ.
Pimpinellæ.
Plantaginis.
Rutæ.
Salviæ.
Sanguinis humani.
Scordii.
Succini volatile.
Tamariſci.
Tartari.
Vitrioli vomitivum.
Urinæ.
Urticæ.
Zedoariæ.

Salia impropriè sic dicta, rectius calces diceres, usitatiora sunt

Sal Iovis.
Saturni.
Corallorum.
Perlarum, &c.

Salia composita.

¶ 1. *Sal Alcali.*

℞. Calcis vivæ ℔ i.
Ciner. Isatidis, ℔ ß.
Tart. Sal. nit. ana ʒ i.
Coque in ▽. ut fiat lixivium, filtra ac inspissa ad siccitatem.

N. 1. *Theophrastus.* ℞. *Cinerum clavell. Calcis vivæ & cinerum fabarum, extrahit lixivium, coagulatque.*

N. 2. *Venetiani.* ℞. *Calcis vivæ* ℔ i. *cinevis fagi, vel quercus.* ℔ ij. *Fellis vitri.* ♁ *i calcinati. Tart. an.* ʒ ij. *Fac lixivium, atque exinde Sal.*

N. 3. *Alkali æquivocationem vide libr. I.*

HOFMAN. *Exhibent itidem ligna, ossa, cornua, sanguis &c.*) Hæc *CL. TACKENIVS* in *Hipp. chemic.* Cap. XI. etiam alkalia vocat; sed minus rectè, dum insigniter differunt à Salibus alkalibus non solum volatilitate, sed & præparatione, virtutibus ac ratione subjectorum ex quibuseliciuntur. vid. apolog. contrà *Tacken.* part. 3. Cap. XI. p. 83. Sed hisce iterum sese opponit Dnus D. *Luc. Schrackius* l. c. *in Manuss. Hermetic.* p. 524. seq. Et putat lusum saltem in terminis existere; Alkali quidem appellationem, si primam ejus originem consideremus, propriè non nisi sali ex herbâ kali incineratâ elixiviato competere, quæ deinde salibus reliquis lixiviosis, ex cineribus vegetabilium, ob horum cum illo similitudinem quoque tribuitur. Attamen, excipit *Schrackius*, cùm alkalium horum proprium sit, ut salibus acidis contrarientur &c. Salia autem illa volatilia urinosa idem facere deprehendantur &c. non inconcinne nomen alkali ipsis imponitur. Verùm remittimus hoc Dni *Schrackii* justæ indignationi, qua ulciscitur injuriam *Augustanis à Zvvelfero* illatam, & dicimus hac ratione etiam Corallia, ocul. ♋. C. C. ustum & omnia quæ acidis contrariantur alkalia esse, id quod inconveniens. *Deindè* instat, quod autem *Zvvelferus* salibus animalium volatilibus ideo minimè competere alkali nomen putat, quia licet acida, tanquam contraria immutent, eadem tamen non totaliter destruant; cum econtrà salia lixivialia sive alkalia fixa acida totaliter destruant, inque aliud ens ambo degenerent, à quo arte revocabilia nunquam longe fallitur, inquit: Posito enim salia volatilia ab acidis quodammodo tantum immutari, fixa autem alkalia ab iisdem totaliter destrui, hoc sanè nondum evincit ista alkalia dici non posse, quia & dicta immutatio & destructio contrarietatem involvunt, & in utráque salia, in aliud ens degenerant. Verùm hæc ratio secunda *Zvvelferi* omninò evincit salia volatilia alkalia dici non posse, eò quòd alkalia spiritus acidos destruant & in aliud esse tertium convertant, quod quasi ipsorum properium est; volatilia autem licet ab acidis quodammodo immutata, tamen iterum ab his separari possunt. *Deindè* immutatio & destructio non contraria, sed subordinatâ sunt. *Tertiò* quod de spiritu vitrioli affert, quem iterum ex Tartaro Vitriolato revocabilem esse probat p. 521. ambiguæ mechanicæ est, ego sæpius frustraneo effectu tentâvi, tantis autoritatibus non refragans facile me submittam, donec contrarium crebrioribus laboribus evincam. Interim inconcussum manet optimo jure alkalia vocari posse, quæ ex cineribus puris extracta lixiviosa sunt & acida destruunt; salia autem volatilia salsa urinosa minus rectè alkalia dici, interim, quia etiam acidis resistunt, alkalica vel alcalizata dici posse. Hæc talia dicta volatilia non solum regnum animale, sed & vegetabile suppeditat, sic v. gr. sal datur volatile ex ipso tartaro & Cap. mort. secum vini, à quibus Spir. vini abstractus, dantur salia volatilia ex oleis vegetabilium ♎ta, &c.

N. Verum sal aliquod in liquore aliquo aut alio corpore in quo solutus est, prædominans, ad salium acidorum classem, an alkalium pertineat, probatur; si corpus ejusmodi mutet syrupum violatum in rubrum vel sub-ubro-purpureum colorem, plerumque arguit corpus sale acido abundare: Et si syrupus fiat viridis, arguit prædominans sal esse ex numero salium alkalium, vel repugnantis Naturæ classis acidorum. Sic v. g. spiritus salis, vel Vitrioli, vel Aquæ fortis, vel Acet. dist. vel succus citri &c. mutant syrupum violarum in rubrum colorem; Et salia non solum volatilia CC. Vrin. ✱ &c. sed etiam alkalia Tartari &c. statim syrupum violarum in viridem mutant. Et sic tum mutationes, quas Natura & tempus producunt in magis salinis partibus quorundam corporum, possunt detegi, tum etiam, quomodo ejusmodi chemicè præparata corpora, quæ vel non pertinent ad regnum animale vel ad alkalia, possint ad eorum naturam explorandam, examini feliciter subjici. Verùm, ex allatis in genere tantum scire possumus, hæc aut illa salia ad Acidorum classem non pertinere; attamen determinare hinc non possumus, pertineántne ad tribum salium urinosorum, qualia omnia animalium aut aliarum substantiarum volatilia, vel ad numerum alkalium; æquè tamen unum ac alterum horum salium volatilium colorem cœruleum tincturæ ligni nephritici restituet, atque colorem syrupi violarum in viridem mutabit. Quare ut horum discrimen cognoscas; Si alkalia fuerint sublimatum in aquâ solutum instillata reddent coloris ex aurantio fusci, cum è contra, si naturæ fuerint urinosæ, albi & lactei.

¶ *Usus hujus Salis solus Chymicus est, inserviuntque separationi* ☉*is à* ☿*e, si influxu injiciatur. 2. Facit ad fluctionem* ☾ *æ facilitandam.*

¶ 2. *Sal Alembrot.*

℞. Sal. com. præparat. ♂. Salis alkali, an. ʒ i. F. lixivium cum succi menthæ ac caryophyllat. ana ʒ ij. aquæ fontan. ℔ ij. Filtra & coagula.

N. 1. *Dicitur & Sal Ellebrot, Sal Taberi, Sal Alkitran.*

N. 2. *Est & Sal Alembrot, nativum, quod in Cypro, ex certa terræ, in monte Olympo extrahitur, formamque & colorem sanguinis concreti habet, sed nostratibus incognitum.*

HOFMAN. *Alkali æquivocationem &c.*) Vocabulum alkali, ut suprà ostendimus ex rei naturâ & propriè solis cinebus ex herbâ kali (cujus magna pars Venetiis prostat, ex Ægypto translata ad saponem & vitra conficienda) competit, postea verò impropriè & analogicè ad lixivialia salia extensum. Præsupponit autem omne alkali combustionem aut incinerationem rei, ex qua extrahitur, & multum differt à salibus acidis, acido-salsis & volatilibus.

¶ 3. *Sal Anatron.*

℞. Calcis viv. ℔ iv.
Alumin. ℔ ij.
Vitriol. ℔ ij.
Salis commun. ℔ iij.

F. Lixi-

F. Lixivium cum vino albo, digere per dies aliquot (9.)

Postea.

℞. Stitiar. salis petræ. ℔ x. affunde lixivii tantum, ut operiatur sal in aheno. Misce benè ac solve, coque ad medias, cola ac repone ad concrescendum.

Vires. *Metallici hoc sale utuntur ad purgationem fusionemque Metallorum.*

Sumitur & Anatron, 1. *pro felle vitri, id est, spumâ materiæ, ex quâ vitrum fit, cinerum arenæ, &c. exhibent in hydrope ascite ana* ʒß. *ad* ϑ *ij. ut & in calculo.* 2. *pro terra Sarracenica, cujus sunt species, nigra, rubra, & cærulea.* 3. *pro excrescentia alba ac lapidea, quæ in petris crescit, in modum usneæ albæ, à quibusdam Sal nitrum vocata. Vide Unzer. de Sale.*

¶ 4. *Borrax.*

℞. Sal. ammoniac.
Nitri.
Tartari calcinat.
G. arabic.
Sal. commun. ana ℥ j.
Mastich.
Alumin. roch. ana ℥ ß.

Pulverisatis affunde Urinam, filtra ac coque, donec materia in salem concrescat.

N. *Alii conficiunt ex Sal. nit. & urina puerorum invicem commistis & coagulatis. Alii Borracem nostratem ex peculiari lapide (Borracis nomine,) eoque calcinato extrahi volunt, monente Tholdio in Halographia.*

Vires. *In medico usu facit ad menstrua, ac partum provocandum, fœtum mortuum pellendum, veneremque stimulandam.*

HOFMAN. *Sal Alembrot.*) Hujus crebrior etiam usus est in metallorum solutionibus. Clysteribus tamen etiam ad dura emolliendâ cybala accommodari potest.

Borrax.) Nullius usus est Domini Autoris compositio, sed vera Borrax, qualem habemus, ex quâdam minerâ conficitur, cujus præparandi modus Nobis adhuc est incognitus. Non Venetiis solum, sed & Hamburgi præparata jam venalis prostat, indeque ad Nos transfertur. Ab igne & spiritibus acidis etiam salibus alkalibus indomitus flammâ Ignis in adamantinam degenerat duritiem, ut limæ resistens eam fragilem reddat; Aurifabri ad Auri & Argenti glutinum adhibent. In Auto agglutinando viridem instar saphiri induit colorem. In fino argento per se adhibetur, in mixto cum cupro, additur ei fel vitri & albi manet color.

In usu Medico partum promovet, mensium suppressionem restituit. Dosis à ϑ ß. ad ʒß. in aq. cinamomi vel vino.

Sal cachecticum chalybeatum ex D. CHARRAZ.

℞. *Vitrioli martis* ℥ j *sal. prunellæ* ℥ ij. *sal. ex aq. fortis capite mortuo extracti* ℥ iij. *simul pulverentur, deinde cucurbitula vitrea excepta, igni arenæ gradatim aucto committantur ad materiarum rubedinem, donec instar aquæ fluant, & tandem in durum & rubrum lapidem convertantur, qui ad usus servetur.*

Commendatur hoc sal in cachexiis & morbis scorbuticis, pro depurando sanguine, appetitu excitando, reserandis urinæ viis, abigendis fluxionibus, quiete conciliandâ, expellendis humoribus peccantibus per sedem, nonnae, sudores, aut insensilem transpirationem, aliquando, sed admodum insregnemer, per vomitum. Pulveratur & datur in liquore appropriato, à gr. vij. viij ad gr. xij. xv. aut xx.

Sal Diureticum ex eodem.

℞. *Urinam sani hominis, in qua dilue Vitrioli Hungarici pulverati quantùm dissolvere poteris; dissolutio fiat in vase amplo, ut ebullitioni locus sit sufficiens; qua finita, liquor cucurbita vitrea, suo capitello munita, excipiatur, & igne arenæ primùm lento, deinde gradatim aucto fiat ex a. phlegmatis & spiritus distillatio, salisque volatilis sub finem sublimatio.*

Datur in vino albo, aut aquis vel decoctionibus diureti is à ʒ j. *ad* ʒ j. *Phlegma in hac præparatione extractum podagræ imp situm dolores jedatis ni & etiam oculorum inflammationem restinguit.*

Sal Navigantium ex D.D. DONZELLO.

℞. *Sal prunellæ, sal. comm. fusi, sal. gemmæ ana* ℥ ß. *galangæ, macis, cubebar. ana* ʒ j. *M. F. Pulvis.*

Dos. à gr. iiij ad gr. viij. manè jejuno stomacho. Ventriculum corroborat digestionem facilitat putredinem arcet & efficit ut navigantes minimè vomant.

CAPVT LXXX.

De Sapone Odorato.

SApo odoratus, Smegma odoratum odoramenti formula est, constatque ex sapone, (potissimum Veneto,) cui res odoratæ subtilissimè pulverisatæ immiscentur, adhibitâ ▽ fragrante, v. gr. rosarum.

Formulæ sint, ex D.D. Weickhardo.

¶ 1. *Sapo Moschatus.*

℞. Sapon. Venet. ℥ ij.
Styrac. calam. ʒ ij.
Rad. Ireos fl. ʒ j.
Nuc. moschat.
Cinamom. ana ʒß.
Santal. alb. ʒ i.
Ass. dulc. ϑ ij.
Caryophyll. ϑ j.
Moschi gran. iv.

Incorporentur in mortario cum ▽ rosarum.

Vires. *Habet vim abstergendi & conciliandi grätum odorem, simulque confortandi nervos.*

N. *Loco cinamomi nucistaque licet olea stillatit. adhibere.*

¶ 2. *Alius.*

℞. Caryophyllor.
Macis ana ʒ i.
Benz.
Rad. Ireos fl. ana ℥ ß.
Mosch. gran. x.
Ambr.
Zibett. ana gran. v.
Sapon. Venet. ℔. ij.

Distemperentur cum ▽ rosarum, adjiciendo Ol. stillat. cinam.

¶ 3. *Sapo ad impetigines.*

℞. Tart. calcinat. ℥ ß.
O. calcinat. ʒ j.
Flor. Sulph. ϑ ij.
☿. g. v.
Assæ dulc.
Storac. liquid. an. ʒ j.
Calamit.
Lithargyr. an. ʒ ß.
Rad. lapath. acut. ϑ ij.
Ol. Caryophyll. g. iij.
Saponis veneti q. s.

F. Globuli.

CAPVT LXXXI.

De Spiritibus.

SPiritus ut diversi sunt volatilitate ac fixitate, ita & diverso caloris gradu, diversisque destillatoriis destillantur, Fixiores scilicet Retortâ, igneque fortiori, arenæ scilicet, vel nudo. Volatiliores ☓ atque igne blandiori, scil. ♃. ♏. vel cinerum.

Fieri

Fieri possunt spiritus ex *mineralibus, vegetabilibus ac animalibus.*

HOFMAN. Spiritus vocabulum propriè Mineralibus, quia fixioris sunt naturæ & vegetationis expertia, non competit, nisi impropriè, quando spiritus illos liquores appellamus, qui constant particulis salinis, quæ vi caloris à terræ suæ complexu propulsæ, indeque fluorem adeptæ in aquam conversæ sunt, quales spiritus Vitrioli, Salis, Nitr. ☿ &c. Et ita nihil aliud sunt, quàm mineralium salia resoluta. Nam spiritus Nitr. in Ignem projectus æquè flammam concipit, atque Nitrum crudum, & in eodem spiritu levi negotio crystalli conglaciantur. Prout & reliquorum spirituum salia resoluta in corpore quodam retinente coagulari iterum posse dissipatâ illorum humiditate notum est.

¶ Spiritus MINERALES singuli ferè peculiares sibi vendicant modos, quos vide suis locis.

N. *Qua ratione sine vasis destillatoriis spiritus minerales destillari queant, libr. 1. c. 20. declaravimus. Conscripsit & de eodem peculiarem quendam Tractatulum Iohann. Glauberus, titulo Furni Philosophici.*

Spiritus VEGETABILES eliciuntur naturæ *volatilioris*; è foliis, floribus, fructibus, seminibus, aromatibus: *fixioris*; è lignis, corticibus, visceis.

Modus eliciendi spiritus volatiliores non discrepat à destillatione aquarum stillatitiarum, quippe inter has & spiritus hoc solum discriminis intercedit, quod aquæ dictæ maximam partem phlegmatis contineant, spiritus minorem, unde & rectificando spiritus ab aquis sequestrantur.

N. 1. *Res fermentata siquidem promptius ac copiosius spiritum halant, si res d stillanda fermentari apta fuerit, fermentationem præmittere suadeo, quippe quâ præter dictam faciliorem exhalationem, spiritus in quintam Essentiam exaltantur; persuasum autem tibi habeto, fermentationem felicius in vasis ligneis, v. gr. quernis, procedere, quam in vasis aliis.*

N. 2. *Fiunt quoque spiritus quorundam vegetabilium cum vino, ut spiritus lilium convallium, &c. Verum cum pars maxima ☿ debeatur, præstat hujusce generis cognominare, ☿ cum adjectione dati vegetabilis, exempli gratia, ☿ m liliatum, vel ▽m vitæ liliatam.*

I. Sic fiunt ex herbis & floribus.

℞. Herbas aut flores recenter (tempore sicco collectos) contunde atque in vas terreum vitreatum, vel dolium quernum (præstant enim ad fermentationem vasa lignea,) intermisto sale comprime, clausoque vase in cellam repone (per mensem unum vel plures) donec fermentando acidiusculum ac vinosum acquirant odorem. Hinc destilla per vesicam, (aut MB.) usque ad siccitatem, destillatum affunde, si libet, parti destillandæ residuæ, ac destilla denuo. Tandem rectifica.

Aliter.

Exprime succum, eumque cum contusis herbis recentibus mixtum ad fermentandum colloca.

N. 1. *Si minus succulentæ res fuerint, aquâ fervente irrorari ac perfundi volunt.*

2. *Fermentatio promovetur adjectâ aliquâ portione, Sal. com.* [*quæ & putrefactionem præcavet*] *Tart. facum cereuisiæ, vini, fermenti dissoluti (in ▽) vel saccharo.*

3. *Poterit & ex fermentatis succus exprimi, atque cum novis herbis denuo fermentari; sic copiosior extillat spiritus.*

HOFMAN. *Sic fiunt ex herbis & floribus.*) Iuxta Dni Autoris modum præscriptum non procedit, sal commune enim ad fermentationem promovendam in actione admodum debile est, unde in N. 2. adjungit Sal comm. Tartari, fæces cereuis. vini &c. Præstat tamen saccharum facto SSS. Eodem artificio ex fructibus & baccis succulentis. Spiritus elici potest. Vide suprà de oleis destillatis.

N. Spiritus vegetabiles ardentes per destillationem prodeunt formaliter in mistoante fermentationem & artificis manum adhibitam non præexistunt, sed mediante prævâ fermentatione demum ex oleis in proprio phlegmate resolutis producuntur, dum oleum sulphureum ardens in spiritum sulphureum ardentem mutatur; ipse spiritus vini est oleum vini in phlegmate resolutum, hinc facile alia vegetabilium olea absorbet, ut videmus in spiritu vini si ab aromaticis ac oleosis ejusmodi abstrahatur, conjungit sibi ista olea aromatica & secum per Alembicum rapit. Unde spiritus vegetabiles constantes ex Sulphure quodam acido ardenti, ut olea etiam, quia flammam concipiunt, & sale volatili, nihil aliud sunt, quàm olea vegetabilium per fermentationem in phlegmate soluta, quemadmodum igitur omnia olea destillata acidum occultum in se continent, simili modo etiam spiritus vegetabiles particulas in se habent acidas volatiles; quarum ratione in spiritu urinosi coagulantur, si sali tartari spiritum vini superfundas etiam rectificatissimum, inflammabiliratem amittit, aciditate in sale Tartari remanente, id quod ponderis auctio edocet, vid. D. David van der Becke. Mindanus in Experim. & meditat. circa rerum natural. princip.

¶ II. Ex fructibus & baccis succulentis.

℞. Succum expressum, eumque clauso vase debitè defervere sine, ac destilla: sic fiunt spiritus pomorum, pyrorum, mespilorum, citoniorum, &c.

III. Ex fructibus & baccis minus succulentis.

℞. Fructus vel baccas, conquassa ac affunde ▽m ferventem, vel ebullire parum permitte, hinc colloca, vase clauso in fermentationem, addendo si placet nonnihil fæcum vini vel cereuisiæ, & simil. sic fiunt spiritus baccar. juniperi.

IV. Ex fructibus carnosis, (i. e.) qui pulpam exprimendo præbent.)

℞. Expressam carnosam substantiam, v. gr. cerasorum nigrorum, (exemptis nucleis,) repone ♂ (14.) ad fermentandum cum Sal. com. &c. destilla, sic fiunt spiritus, seu Quintæ Essentiæ, baccarum sambuci, fragorum.

N. *Licet initio, si ita visum fuerit, aliquid ▽æ ferventis addere.*

V. E seminibus calidioribus ▽ cum oleo ascensis, quæ rectificando exhibet spiritum, præcipuè si fermentatio fuerit præmissa. Vide supra de Oleis.

N. 1. *Spiritus ii aquarum nomine ut plurimum veniunt.*

N. 2. *Si loco ▽æ vinum in macerationc adhibueris, spiritum itidem nanciscaris, sed compositum ex vi seminisque dati spiritu, præstat itaque hunc ad differentiam spiritus simplicis scil. cum ▽a destillati, appellare spiritum compositum, sic ☿ i cum adjectione destillati seminis, (e. gr. anisatum, vel ▽m vitæ anisatam, vide supra.)*

VI. E frumentis parari possunt Quintæ Essentiæ si in Cereuisiam reducta ea fuerint; qua ratione magnam spirituum copiam exhibent.

VII. Ex aromatibus spiritus quomodo eliciantur, vide cap. 38.

VIII. E lignis prodit unà cum oleo per destillationem liquor acidulus, (vide supra cap. 70.) qui rectificatus, spiritum refert.

N. *Rectificatio fieri potest super colchotare aut sale marino, vel cineribus propriis, sic exit primo phlegma insipidum; hinc spiritus acidus seorsim colligendus.*

Ex ANIMALIUM familia exhibent spiritus cornua, ossa, sanguis, urinæ.

Cornua, ossa, ungulæ, fundunt spiritum aciduluni mediante destillatione (vide de oleis) hunc rectifica in MB.

HOFMAN. *Cornua, ossa, ungulæ fundunt spiritum aciduluni mediante destillatione.*) Nullam aciditatem in horum destil- depre-

deprehendere unquam potui, primò enim adscendit phlegma insipidum, postea sequuntur subtiles spiritus, hinc oleum tenue & cum sale volatili collo intermedio & toti ferè receptaculo sub aebularum formâ instar vernantium stirpium, vel ramorum arborum jucundo spectaculo hinc inde divaricato oleum fœtidum & crassum tandem destillatur.

¶ *Sanguinis* itidem spiritus, beneficio destillationis elicitur, (vide in oleis & ▽is,) estque liquor ab oleo separatus & denuo rectificatus.

Hoffman. *Et denuò rectificatus.*) Rectificatio seq. modo fit, scil. liquor destillatus per gossypium in filtrum impositum percolatur, ubi phlegma cum sale volatili transit liberum relicto in gossypio oleo fœtido, postea per phialam oblongam ex arenâ rectifica.

N. *Coronidis loco addo, si oleum aliquod stillatitium cum ▽i rectificatissimo digeratur, oleum illud à spiritu absorberi, ut sub forma spiritus deliteat.*

Hoffman. *Coronidis loco addo: si oleum aliquod stillatitium.*) Si spiritus vini super alkali quoddam rectificatus fuerit, omni carens phlegmate adsumit olea destillata etiam absque prævia digestione.

¶ *Spiritus minerales usitatiores.*
Corallorum
Mercurii
Salis ammoniaci
communis
gemmæ
nitri
Saturni
Succini
Sulphuris
Tartari
Vitrioli.

Hoffman. *Spiritus Coralliorum, Mercurij.*) Ex coralliis & ☿rio, prout &, ex Saturno per se nullus elici potest Spiritus, quocunque modo tractentur. Vid. *infrà Libr. III.*

¶ Huc ▽æ spirituosæ compositæ; ▽F. ▽R. Sal.nit. Sulphurea. v. l. ʒ.

Spiritus vegetabiles.
Spiritus Absinthii.
Acaciæ florum
Acori
Aceti vini
Alkekengi
Angelicæ.
Anisi, id est, ▽ cum vino destillati.
Carduii benedicti.
Centaurii minoris.
Cerasorum nigrorum.
Citri
Cochleariæ.
Cornu
Cervi
Cranii humani.
Cydoniorum.
Ebuli ex granis
Filicis
Fœniculi
Frágorum
Guajaci
Juniperi
Liliorum convallium
Mannæ
Melissæ
Nasturtii aquatici
Rorismarini
Rosarum
Sabinæ
Salviæ
Sambuci
Thymi
Tiliæ flor.
Veronicæ.
Vini.

N. 1. *Compositi Spiritus fermè sub titulo aquarum recensentur, ut Spiritus theriacalis, idest, ▽ theriacalis, &c.*

N. 2. *Spiritus oleaceos quære sub Oleis, ut Spiritum Terebinthinæ, & similia.*

Huc

1. *Spiritus Antapoplecticus S. Closs.*

♃ ≏ sang. cervini ℔ ß.

Infusionis florum lavend. in aq. pœon fact. ℥iv. M. & destilla ad medias per MB. spiritui extillato adde infusionis novæ florum lavend. eandem quantit. destilla denuò, idque tertium repete, tandem adde huic ≏ ▽ rectificat. ℥ ij.

Dosis à gutt. vj. ad xij. & xx. in jusculo aut aq. appropr. Iuvat Paralyticos, Apoplecticos, Pleuriticos, Asthmaticos, omnes eos quorum pectus sanie aut purè occupatur, anacatharsin enim promovet egregiè.

Hoffman. *Spiritus Ant-Apoplecticus S. Closs.*) Commodior fiet hujus elaboratio, si liquori sanguinis cervini sale volatili turgido ol. destillat. lavendul. addatur in s. q. & per MB. destillatio fiat. vid. thesaur. pharmaceutic. annex. sect. xxvi. n. 1.

Spiritus Carminativus D. D. Franc. De le Boe Sylvii.

℞. *Rad. Angelicæ, ℥ j. imperator. galangæ ana ʒ i ß folior. rorismar. major. rutæ hortens. basilicon. summitatum centaurij min. ana M ß. baccar. lauri ʒ iij. sem. angelicæ, levistici, anisi ana ℥ ß. Zinziberis, nucis moschatæ, maceris ana ʒ i ß. cinnamomi ʒ vj. caryophyllor. corticis arantior. ana ʒ j. Concisis & crasse contusis adde. Spiritus vini malvatici vel hispanici ℥ xl. Digerantur per bidium in MB. hinc ad siccitatem distillentur. Quicquid ascenderit magmati iterum affundatur, per bidium digeratur, mox tres partes quartæ distillentur. Servetur spiritus distillatus ad usum. Qui velet affundat residuo spir. vini vulgar. sed rectificati ℥ xx. atque post biduj digestionem iterum distillet, quandiu prodibit satis potens spiritus qui seorsim servetur, tanquam imbecillior priore, magnarum tamen ad discutiendos flatus virium, si convenientibus misturis jungatur, aut addito saccharo in aq. rosacea vel fœniculi dissolvo edulcoretur ad gratiam, usurpeturque purior & potentior.*

Spiritus Cordialis Balsamicus ex D. D. Rolfincio.

℞. *Terebinthinæ venetæ ℔ ß. thuris, masticches, caryophyllor. nucis mosc. cubebar. cinnam. cardam. ana ʒ j. rad. Zedoariæ, tormentillæ, vincetoxici, angelicæ ana ℥ ij. sem. anisi, fœniculi, baccar. lauri ana ℥ ij. Concis. contus. affundantur spir. vini camph. vj. Digestione quatriduana peracta, bene clauso vase, destilletur spiritus. Primus seorsim servetur, inque eodem suspendatur nodulus in quo moschi alex. ʒ j. ambræ scrup. j. Exceptis gutt. v. xij. in cochlear. vini tasciscit liquor. Vires sunt cordiales & alexipharmacæ. Dos. ℈ ß. & ultra in haustu vel cochlear. vini vel jusculo.*

Spiritus cordis cervi compositus ex Eodem.

♃. *Cord. cervi vel aprugni sylvestr. N° ij. Abluantur vino bono & incidantur in portiones parvas. Adde folior. cardui benedicti, melissæ, rorismarini, majoranæ ana m j. rad. scorzoneræ; angelicæ ana ℥ iij. cortic. citri, aurantior. ana ℥ j. sem. citri, ocymi ana ʒ ij. caryophyll. cinnam. nucis mosc. santali citrini ana ʒ ij. ligni aloes ℈ j. rhodij ʒ iij. Incis. contus. adde vini malvatici vel alterius generosi q. s. Destillentur in vesica. Cordialis est ad quantitatem cochlearis exhibitus per se.*

Spiritus dulcis Mercurij ex D. D. Donzelli.

℞. *Mercurij sublimati crystall. (non mercurij dulcis) q. v. pulverentur in alcohol & reponatur in alembico vitreo non multum alto superinfuso spir. vini optimi q. s. distilla in calore cinerum, cohob. donec spir. vini per collum vasis ascendens albescat, ad i stat olei albidi,*

tunc mutetur recipiens, & excipiatur mercurij spiritus dulcis. Reaffunde fæcibus novum vini spir. & procede ut in prima operatione, donec omnis materia in oleum abeat.

Hic spiritus efficacissimè operatur in ulcere renum & vesicæ, Dos. gutt. ij. iij. bis aut ter in die, in aq. radic. nenuphar. caudæ equinæ, plantaginis. Arthmannus asserit, hoc modo etiam inveteratissimas exulcerationes tolli feliciter scilicet.

℞. *Conservæ ros. rub. sine additione liquor. acidi* ʒ j. *sem. hyperici* ʒ ß. *M. & sume per aliquot dies quantit. nuc. jugland.*

¶ 2. *Spiritus Nephriticus.*

♃ Ovum struthionis, pulver. affunde ♎ Sal. com. & in digestione relinque, donec probè soluta appareat corticum ovorum substantia, atque tum per chartam filtretur, serveturque.

Vires. *Est* ἰατρόεικον *nulli fere secundum à Cesareis Medicis S. Clossio communicatum.*

Dosis gutt. vj. viij. *ex vino opt. vel aq. florum fabar. florum acac. malv. veron. addito syr. dialth. Fernel. Insigniter aperit, incidit & commovet arenulas, calculum, urinam, nonnunquam etiam menses & sedes atque etiam serum in hydropicis.*

N. *Fit & insignis spiritus nephriticus* ☉ *e Spiritum à* ☉ *o destillando. Vid. I. Agricol. in Popp. p. 1. p. 585. Lôsselium in Scrutinio Remim. Confer cum Querc. in Querc. Rediv. t. 3. p. 704.*

HOFMAN. *Spiritus Nephriticus.*) Hic liquor potius quàm spiritus est. Præstat aliquid in calculo expellendo. Fit & insignis spiritus nephriticus cum notabili effectu suam operationem exercens sp. urin. à Vitriolo destillando, de quo infrà Libro III. plura vid. thesaur. pharmaceu. l. c. n. VIII.

Spiritus panis similaginei analepticus ex D. D. ROLFINCIO.

℞. *Pan. è furno recenter extract.* ℔ iiij. v. *nuc. mosc.* N° x. *macis* ʒ iij. *caryophyllor.* ʒ j. *Zinziber. galangæ ana* ʒ iij. *vini boni spir. frumenti ana q. s. ad eminentiam jex digitorum. Concis. contus. stent in digestione; post destillatio ex avena instituatur. Destillatum bis vel ter cohobari potest super panem novum, vel primum servari. Reficit spiritus deperditos. Dos.* ʒ j. ij. iij. *per se, vel cum alio liquore.*

Spiritus seu aqua polychresta, scorbutica, cachectica ex Eodem.

℞. *Cortic rad. cappar. tamarisci, fraxini, rad cichorij bryoniæ, polypod. vincetoxici, asparagi, petroselini, scorzoneræ ana* ʒ iij. *chinæ, sarsaparillæ, eryngij ana* ʒ iij *foliar. agrimonij, absinthij pontici, centaurij min. chamædr. cochleariæ, cuscutæ, folior. eupatorij mesuæ, fumariæ, hyssopi, melissæ, nasturtij aq. salviæ ana* m ij. *ligni guajaci rasp. ti* ʒ ß. *scobis ligni sassafras, santali rubri ana* ʒ iij. *sem. apij, petroselini, anisi, citri, nasturtij ana* ʒ ij *flor. sambuci, genistæ, nymphææ, lupuli ana* m iij. *Exsiccata omnia, concisa, contusa macerentur per dies* iij *in vin. bon. odorif. q. s. Destillentur per vesicam & alembicum cum refrigeratorio. Spiritus primæ & secundæ destillationis seorsim serventur, vel ex omnibus bene digestis per dies & noctes* vj. *& per linteum cum forti expressione colatis, ex cucurbita vitreæ destillatur spiritus, seorsim servandus, post aquæ ad mellagi nem usque. Signetur spir. primæ & secundæ destillationis. Extractum ulterius evaporandum seorsim servetur.*

Spiritus Uterinus ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. Aristoloch. longæ & rotundæ, paoniæ, valerianæ min. ana* ʒ ij. *castorei* ʒ j. *summitatum siccar. absinthij, arthemisiæ, tanaceti, matricariæ, flor. sambuci, chamomillæ ana* m j. *Macerentur per triduum contusa vel incisa omnia in spiritus vini rectificati* ℔ iiij. *deinde ex a. destillentur & servetur spiritus.*

Hic spiritus præsens est remedium pro reprimendis vaporibus ab utero elevatis, & referendis obstructionibus. Dos. ʒ j. ij. iij. iiij. *in aq. aut decoctionibus hystericis, potest iisdem, naribus, temporibus & umbilico applicari.*

CAPVT LXXXII.

De Succis.

SVcci ex vegetabilibus potissimum depromuntur, rarò ex animalibus. E vegetabilibus puta non omnibus.

Inidonea enim sunt, 1. nuclei, semina, & reliqua oleosa, qualia sunt amygdalæ, pistacia, semina lini, (de quibus egimus in oleis expressis.)

2. Minus apta sunt aridiora, ut fruges, nisi decocta harum succos appellare libuerit.

Modus fiendi.

♃. Vegetabilia succulenta, (minùs succulenta, macerari, insolari, elixarivè antea volunt ▽) conquassa & exprime, hinc clarifica, (cum albumine ovi, filtrationeque vel digestione quod melius,) si opus est ▽. inspissa, atque ne empyreuma contrahat, continuò agita; sic fiunt succi.

I. Ex floribus. ♃. Flores virides imple ⚹, premendo, collocenturque ad digerendum, s. putrescendum in MB. satis profunde, donec in mucilaginem abiisse videantur: Hinc exprime succum, clarifica c. alb. ovi, & inspissa lentè ad consistentiam mellis; sic fiunt succi, (Essentiæ dictæ) borag. bugloss. pæon. verbasc. violar. & simil.

N. 1. *Si flores minus succulenti fuerint, affundatur parum* ▽ *æ: sic fit extractum, s. succus inspissat. flor. tunicæ calendulæ, Keyri, Cyani, rorismar. papav. rhœad. salv. & simil.*

N. 2. *Præstant flores primum erumpentes.*

N. 3. *Expressum succum si recentibus floribus affuderis, majorem succi copiam colliges.*

II. Ex fructibus. ♃. Succulentos, exprime, vel coque antea; hinc exprime trajiceque per seraceum, liquidioresque ad mellis consistentiam inspissa.

N. *Succi è fructibus alio ferè nomine gaudent, mellis scil. si dulce sapiant, ut mel juniperinum, passularum, & simil. alias Roob. Sapæ; ut rob. de berberis, de ribib.*

III. Ex radicibus & lignis, interveniente coctione, (in ▽,) & expressione succi eliciuntur, adscisciuntque nomen Extractorum, vide supra cap. 57.

Succi officinales, tùm liquidi prostant, tùm inspissati.

Liquidi qui per se conservantur pauci sunt, quippe præter succos, acidulos & fermentatos illos potulentos, (qualis vinum, vinum pomorum, pyrorum, & simil.) nulli ad tempus durabiles sunt: hinc fit ut addito saccharo, melleve, in syrupum coquantur: vide de Syrupis, c. 48.

Quin imo vel ipsis succis acidulis nonnihil sacchari ferè additur, cujus vi tùm parum fermentantur, tùm ab injuria corruptionis conservantur.

N. *Dantur & succi è vegetabilibus tùm per se ruptis, tùm incisis sponte stillantes, (lacrymas vocare expedit) Verum hi partim nativis accensentur, partim non usuales sunt.*

Talis est succus betulæ, qui in Suecia & Finlandia, mensibus Martio & Aprili collectus & fermentatus, mulierculis nobilibus potui suppetit; succus juglandis arboris, liquor sc. qui in quercuum stipitibus coactreatur, lacrymæ vitis amputatæ. Huc opium & simil. Succi Officinales Liquidi, qui & Vina dicuntur, sunt

Succus Berberum
Citri
Cytoniorum
Granatorum acidorum
Limonum.
Myrtillorum
Ribium
Rubi Idæi.

N. *Succi recentes tot ex tempore parari queunt, quot vegetabilia viridia succulenta exhibentur, eorum quia gramineum sapiunt saporem, minus in usum*

venient.

eximunt, licet sapor ille saccharo corrigi queat.

Succi inspissati.

Succus Absinthii communis.
Acaciæ nostratis.
N. *Verus Officinis habetur inter nativa.*

Agrimoniæ.	Glycyrrhizæ
Aloë	Gratiolæ
Cardui benedicti	Hyperici
Chermes granorum	Hyoscyami
Centaurei minoris	Ireos nostratis cæruleæ
Chicorii	Liquiritiæ
Cydoniorum.	Mercurialis
Enulæ.	Myrtyllorum Germanicorum
Fumariæ	
Gentianæ	

Heidelbeersafft.

Nicotianæ
Papaveris domestici erratici
Plantaginis
Portulacæ
Rosarum incarnatarum rubrarum
Scrophulariæ
Solatri

Huc pertinent

Rob de Berberis simplex.
de Ribb.
Mel Ebulinum, Sambucinum, Juniperum, Passularum } Consistentiam Electuarii fere obtinent.

CAPVT LXXXIII.

De Suppositoriis & Pessis.

SUppositoriorum formandorum ratio in hoc sita est, ut fiant ex materia duriuscula, glabra, adeoque in anum intrudi apta; sive illa aptitudo per se rebus insit, sive mixtione, coctionevè concilietur.

Prout igitur indicatio fuerit, ita suppositoriis materia eligenda, anodyna scil. detergens, consolidans, exiccans, alvum irritans, &c.

Usitatissima tamen sunt suppositoria dejectoria, eaque pro ratione operationis triplicia.

1. Lenia, quæ solo ferè tactu materiali movent. Talia fiunt ex lardo, ficu inversa, sevo hircino, bubulo, (candela, sevina,) cera, farina aquæ incocta, (ex qua fiunt suppositoria in sole exiccanda,) caulibus, & radicibus, v.gr. betæ, brassicæ, bliti, mercurialis, petroselini & simil.

2. Mediocria, quæ aliquali acrimoniâ stimulant. Talia parantur ex melle ad crassitiem cocto, sapone, terebinthina cocta. Quibus adduntur interdum & alia, v.gr. muscerda, sal, saccharum.

3. Fortiora, quæ vi purgante lacessunt. Talia fiunt ex purgantibus, lenioribus, ac fortioribus: agarico, aloe, hiera picra, pulvere ad suppositoria, elleboro, scammonio, & simil.

Modus parandi.

Mel coquitur lentè ad spissitudinem, ut digitis tractari possit, sine inquinatione, experiri id licet guttulâ in laminam frigidam, vel stanneam effusâ, hinc effunditur in dictam laminam, oleo illitam, dumque frigescit, formantur suppositoria, oleoque illinuntur.

Si qua addenda fuerint; ante effusionem ea pulverisata admiscere oportet, vel & formatos cylindros iisdem involvere, ut obducantur.

Portio mellis ℥ j. Pulver. (ad purgantia mitiora) ʒ j. præter propter; (ad fortiora) ϑ ß. ʒ ß. vel ʒ j. Sal. com. aut gemm.

Ut ℔. Mellis, q. s. (℥ j.) salis gemm. ϑ ß. aut Sal. com. ϑ j. muscerd. ϑ ß. F. suppositorium.

℔. Agaric. ϑ j. sal. gemm. ϑ ß. mellis, q. s. F. suppositorium.

℔. Pulv. ad suppositor. commun. ʒ 1. mellis, q. s. F. suppositorium.

De Pessariis.

Pessaria, pessi nascalia, ad digiti formam ferè formari consueverunt, fiuntque ex rebus medicamentalibus uterinis, quæ vel suscipiuntur, sacculo lineo oblongo, lanâ concerptâ gossypiovè, vel incorporantur cum melle, ladano, galbano, cera, succo, similive re, formaturque ad dictam formam digiti.

M. *Figurâ suppositoriis similia sunt, nisi quod longiora & crassiora.*

Exemplo sint,

℔. Myrrh. ʒ ß.
Spec. hier. pic. compos.
benedict. laxat. ana ʒ 1.

Cum melle cocto F. pessarium, quod panno raro obductum, immittatur utero ad menses ciendos. *Weickhard.*

℔. Stercoris asini, q. s. desicca & pulverisa, involvaturque pulvis panno de serico, pro pessario hæmorrhagiam uteri sistente, &c.

℔. Burs. pastor. M. ß. contunde & inde panno pro suppositorio menses sistente, &c.

N. *Possunt itidem radices certæ, v. gr. rubiæ tinctorum, cyperi, Iridis, & simil. loco pessarij adhiberi.*

CAPVT LXXXIV.

De Syrupis, Mellibus, & Robis Syrupisatis.

HOFMAN. *De Syrupis, Mellibus & Robis Syrupisatis.*) Circa horum præparationem sequentes observationes admodùm necessariæ sunt. *Primò*, Syrupi non ex inutilibus ac nimis sumptuosis constare debent speciebus. *Deindè* ingredientia merè spirituosa, volatilia ac balsamica prius in MB ex Alemb. destillando, ne ob violentam coctionem virtute suâ orbentur. Sic 1. syrupus anisi cum vino Q. prout *Dn Autor* hîc describit, parum virtutis carminativæ promittit, putamina pro ipsis nucleis exhibens expulsis potioribus partibus balsamicis medicamentosis, juxta nostram autem datam observationem sequens commodior erit ejus præparatio: Recip. Semin. anisi conquassati ℥ iv. macerentur in vini generosi ℔ ij. destilla per MB partem spirituosam, quam asserva seorsim; inde residuo affunde aq. f. s. q. coque lento Ign. ad tertias, expressum album. ovor. clarifica, adde sacchar. s. q. coque ad syrupi consistentiam, cui adde superiorem partem spirituosam. Eodem modo concinnari possunt Syrupi ex aliis balsamicis floribus & seminibus. *Tertiò* acidorum syruporum elaboratio non instituenda est in vase æneo, cupreo vel aurichalceo, eò quod vim emeticam naturæ hostilem inde contrahant, sed in fictilibus vitreatis. *Quartò*, quantitas aquæ ad syrupum coquendum augenda est, quando simplicia coctionem ferunt; aut quando nimis amara sunt.

¶ Syruporum materia principalis est liquor quidam medicamentosus; decoctum, infusum, succus, aqua stillatitia, acetumvè. Servilis, est saccharum clarificatum, mel depuratum, cum quibus liquor ad consistentiam mellis liquidiusculi coquitur.

N. *Saccharum & mel adduntur præcipuè ut liquo-*

tum corruptibilitatem arceant, tum quoque ut qualitatem ingratam mitigent, saporemque medicamento gratiorem concilient. Hinc non abs re foret, loco sacchari aut mellis aliquando gratiores alias adhibere melligines, cum liquore syrupisando qualitatibus conspirantes; quales sunt, verbi gratia, mel passularum, rob pomorum redolentium, succus glycyrrhizæ depuratus, &c.

Sirupi sunt simplices vel compositi.

Simplices, qui ut plurimum ex simplici unaque re medicamentali cum saccharo aut melle parantur.

Compositus, qui ex pluribus.

Modus fiendi.

℞. Liquorem clarificatum, (decoctum, infusum, succum expressum, acetum,) adde saccharum, vel mel, & simil. coque, clarifica, (si opus,) inspissa, ad mellis consistentiam, ac repone pro usu.

N. *Guttulâ in tabulam frigidam effusâ consistentiam experiri licet.*

Proportio liquoris ad saccharum aut mel est ferè dupla vel tripla.

Verbi gratia:

℞. Decocti ℔ iij. sacchari ℔ iß. vel 1. prout crassior, vel dilutior syrupus expetitur, vel prout durationi longiori, breviorivè destinatur.

Virium ratione sunt syrupi alterantes & purgantes.

Syrupi alterantes usitatiores.

Syrupus de absinthio major, A. C.
Acetositatis citri, s. è succo citri, A. C.
de succo acetosæ.
acetosellæ.
Acetosus simplex, id est, ex ✣ & ▽. A.
Acetosus compositus, (è radicibus ✣ & ▽ A.
Acetosus Diarrhodon, A.
Adiantinus Fernelii, A.
de Agresta, A. C.
de Althæa Fernelii. A.
Renod.
Anisi simplex Querc. *inf.* 1.
Antepilepticus Querc. 2.
Aquilegiæ flor.
Arantiorum è succo.
è corticibus.
è floribus.
de Artemisia Fernelii, compos. 3.
è succo Betonicæ.
de Betonica compositus.
de succ. Berberum.
Bizantinus simplex, s. Dynari.
è succ. Endiv. ▽. Lupul. Bugloss.
Bizantinus compositus, A. C.
de Borragine, s. Infusionis.
de Buglossa è floribus.
de Calamentha Mesuæ, A. C.
Calendulæ Quercetani, fit è succ. vel infus. flor.
è succ. Chamæmeli.
Capillorum Veneris simplex, ex decoctione.
Capillorum Veneris comp.
Cardiacus, 4.
e. Cardui benedicti succo.
[*Catarrhalis cum herba Theé D. Witzely.*]
Cerasorum acidorum è succo.
Cichorii simplex è succo.
de Cinamomo, A.
N. *Quercetanus parat cum Vino malvatico. Augustani cum ▽ cinamomi.*
de cortice citri.
N. *E succo citri dicitur syrupus acetositatis citri.*
Corallorum, v. *l.* 3. *c.* 6.
Cytoniorum è succo.
Cytoniorum Vinosus simplex, s. Miva cytoniorum, quæ simplex & aromatica.
de Endivia simplex.
compositus.
[*Epilepticus ex stercore pavonis, D. Witzely.*]
de Eryssimo Lobelii, 5.
de Eupatorio Mesuæ, A. C.
de Farfara; è succo.
N. *Renodæus compositum exhibet.*
de fragis è succo.
de Fumaria simplex; è succ.
[Gemmatus.]
de Glycyrrhiza Mesuæ, A. C.
Granatorum dulcium: è succo.
Granat. acidorum: è succo cum aceto.
Oxysaccharum compos.
Antihecticus. 6.
de succo Hederæ terrestris.
de succo Hyperici.
de Hyssopo Mesuæ, A. C.
de Jujubis Mesuæ, A. C.
de Limonibus: ex succo.
de Lupulo: è succo.
[Mastichinus.]
de succ. Melissophyll.
de Mentha minor: è succo Menth. granat. dulc. vel acid.
de Mentha major, Mesuæ A. C.
de succ. Mercurialis.
Myrtinus compositus Mesuæ.
Nephrocatharticus Iouberti, A.
Nicotianæ seu de Peto simplex, Quercet. 7.
Nicot. compositus 8.
de Nymphæa: è florum infusione, A.
de Nymphæa compositus. Pedemontani. 8.
de Papavere albo simplex, A.
de Papav. alb. compositus A.
de Papav. erratico, è florum infus. A.
de Floribus Paralysis.
de Pede cati, s. Hispidula. sive
de Æluropo simplex: fit ex infusione summitatum.
de Æluropo compositus, 9.
Flor. Pœoniæ.
de Pilosella: ex infusione summitatum floridarum.
de succo Plantaginis.
de Pomis è succo.
de Portulaca Mesuæ.
de Prassio Mesuæ.
de duabus radicibus.
de quinque rad.
Refectivus Cord.
Ribium è succo.
Rosatus Regius, seu Iulepus rosatus.
de Rosis siccis.
de Rubo Idæo
de Scabiosa.
de Scordio è succo
compositus Mercurialis, A.
de Scolopendrio Fernelii, A. C.
de Sempervivo è succo compositus.
Siliquarum
de Stœchade simplex, A.
compositus, A.
Fernelii, A.
de Symphyto Fernelii, A.
de Testudinibus, 10.

Flor.

Flor. Tuaicæ.
de ſucco veronicæ.
Violatus ſimplex
compoſitus Meſuæ regius, ſ. Iulepus violatus, ex ſucco.

Hujus loci ſunt & Syrupi melliti, mella vulgò dicti. Ut

Mel Anthoſatum
Emblicorum, id eſt, mel in quo Emblici myrob. conditi, vel decoctum Emblicorum inſpiſſatum.
Mel Menthæ, è ſucco & mell. ana.
Mercuriale è ſucco & mell. ½.
Roſarum ſimplex, ex infuſione triplici & mell. ½.
Roſatum citratum
Meſuæ, ex gemmis & mell.
Violatum ſimplex ex infuſione triplici & mell. ½.
} vide Diſp.
Sic Oxymel ſimplex
compoſitum
diureticum
ſcylliticum
ſcylliticum ſimpl. compoſ.

Huc pertinent & Rob compoſitæ

Rob de Agreſta
de Berberis
de Cornis
de Ribib.
} ex ſucc. & ſacar. ½.
Diamoron ſimplex, ex ſucc. ½. & mell.
compoſitum.
uſitatum Gal.
Nucum è ſucco cort. virid. jugl. & mell. ½.

Syrupi purgantes uſitatiores.

Syrupus Flor. Acaciæ Aug.
de Carthamo, A.
de Cichoreo cum Rhabarbaro, A. C.
Diaſeros, Andern. A.
de Epithymo.
de Fumaria comp. ſ. major.
Syrupus Hellebor. minor. Querc. 1.
Helleborat. major.
Cholagogus, 2.
[*De Lignis Laxativus D. Witzelij.*]
Flor. perſicorum.
de polypodio, A. C.
de pomis regis Sabor, A.
cum ſena Querc.
de Rhabarbaro ſolutivus. Aug.
Roſatus ſolutivus ſimplex ſ. Muſcharum, è Damaſcenarum 3. infuſ.
Roſatus laxativus compoſitus, ſ. Helleboratus.
Roſatus compoſitus, ſine Helleboro.
de Senna.
Violatus ſolutiv. ſ. infuſionis.
Vomitivus, 3.
Mel Roſatum laxativum, ex infuſ.
Violatum laxativum, ex mell. ½.
Oxymel Helleboratum Geſner. A. C.
Oxyſaccharum vomitivum, 4.

Syrupus de Agno caſto è Pharm. Colleg. Reg. Londinenſis.

℞. *Sem. rutæ, cannab. ana ℥ ß. endiviæ, lactucæ, portulacæ, cucurbitæ, melonum ana ʒ ij. phylli ℥ ß. agni caſti ℥ iiij. flor. nenupharis, ℥ ß. lib. iij. Simul coque lento igne ad exhalationem librarum duarum; & colato reſiduo adde ſucci limonum ℥ ij. ſacchari albi lib. iſt. F. ſyrupus ſ. a.*

Syrupus de Ammoniaco ex eadem Pharmac.

℞. *Agerati, ceterach. ana m iiij. abſinthij vulgar. ℥ j. rad. cichorij, aſparagi, cortic. rad. capparum ana ℥ ij. F. omnium poſt debitam præparationem infuſio per hor. 24. in vini albi ℥ iij. aq. raphani ſimpl. fumariæ ana lib. ij. Dein ebulliant ad lib. j. ℥ viij. & clarificetur colatura per ſubſidentiam; in cujus aduc tepentis ℥ iiij. ſolve ſeorſim Gummi ammoniaci, priùs in aceto vini albi acerrimo ſoluti ℥ ij. Reliquum coquatur cum ſacchari albiſſ. lib. iſt. in ſyrupum, injecta ex gummi miſtura ſub finem.*

¶ 1. *Syrupus Aniſi, cum Vino: Quercetani.*

℞. Aniſi conquaſſati ℥ iv. macerentur in vini generoſi, lb ij. per tres dies, coletur: Colaturæ adde Sacchari lb ij. & coque ad ſyrupum.

℞. Eodem modo concinnari poſſunt Syrupi, & ex aliis ſeminibus, veluti ex ſemin. fœniculi, pœoniæ, ex baccis lauri, juniperi, & ſimil.

Syrupus aſthmaticus D. D. Zvvelferi.

℞. *Rad. recent. enulæ campanæ ℥ ij. calami aromatici ℥ j ß. ceparum recent. ℥ iiij herbar. recent. hyſſopi, anethi, meliſſæ, naſturtii hortenſ. ſatureiæ ana ℥ iiij ß. Flor. recent. tuniæ ℥ ij. cortic. arantior. recent. extim. ℥ j ß. cinamomi acuti, granor juniperi ana ℥ j. macis ℥ ß. ſem. aniſi, fœniculi, ana ℥ j ß. Omnia incisa & contuſa immittantur in cucurbitam vitream, quibus ſuperaffunde vini generoſi ſ. malvatici lb iiij. Facta digeſtione una alterave die, fiat deſtillatio & extractio duarum librarum, cui aquæ ſpirituoſæ proiectæ (abjectis ſpeciebus à deſtillatione relictis cum reſiduo vini vappa) de novo immerge ſequentia ſaltem inciſa, utpote: ſcillæ præpar. & ſiccatæ ℥ ß, ceparum recent. ʒ vj rad. rec. enulæ campanæ ℥ j. ireos florentinæ, liquiritiæ raſæ ana ʒ vj. calami aromat ℥ ß. herbar. recent. hyſſopi, anethi, meliſſæ, naſturtii hort. cherefolii, ana ℥ j. croci oriental. ʒ ß. digerantur per biduum, fiat poſt colaturæ & expreſſio, eſſentiam interim priùs purificatam ſervando. Tum ℞ ſpecies ab ultima infuſione vel extractione relictas, quas cum ſuff. q. aquæ ſ. coque ad remanent. circiter lb ij. colaturæ optimè clarificatæ adde ſacch. albi canarini lb iij ß. coquantur ad conſiſtentiam fere tabulati, cui junge aquam ſuperiùs deſtillatam & eſſentificatam fiatque ſola diſſolutione ſacchari, debitæ conſiſtentiæ ſyrupus, qui in aſthmate, orthopnœa, diſpnœa, & ſimilibus pectoris affectibus catharroſis & tuſſi antiquâ, proficuè adhibendus. Per ſe ſumtus ad inſtar tambitivi, efficacior exiſtet, quàm liquoribus aliis admixtus & potus; cochlear plenum ſæpius de die paulatim deglutiendo & lambendo, quò magis aſperæ arteriæ ſeſe inſinuare, & vel odore tenus bronchia pulmonum obſtructa permeare, eorumque infarctos viſcidoſque humores incidere, attenuare, & ad rejiciendum aptos reddere poſſit.*

Syrupus Bezoarticus D. D. Donzelli.

℞. *Sem. Milii integri lb j. infunde in aq. ſtill. rutæ caprar. & cardui bened. ana lb ij ß. macer. hor. 24. dein bulliat mitium ad crepaturam, tunc adde cardini bened. ℥ ij. rutæ caprar. rec. m j ß. v. ſiccatæ m j. poſt bulliant leviter & ab igne retrahantur: liquor refrigeratus coletur, colaturæ unicinque libræ adde ſacchari albiſſ. ℥ iiij. bulliant de novo & clarificentur igne lento.*

Aſſumitur hic ſyrupus tantùm calidus, quantùm perferri poteſt. Doſ. ℥ vj. additis vini albi generoſi ℥ ij. Mirandum in modum ſudores movet, & propterea medicamentum eſt multùm utile in omnibus febribus intermittentibus ſi detur ipſis declinantibus; ſitim extinguit ut experientia eſt comprobatum.

Syrupus Botryos è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Herbar. botryos, eryſimi, urticæ ana m. ij. tuſſilagin. m j ß. Coctione in aq. font. q. ſ. in B. M. peracta, colaturæ claræ lib. ij. adde ſucci è piſis dempsis corticibus, in aq. font. ſemel iterumve mutata, ad mollitiem cocti, leniter expreſſi ac deſidentia paulatim facta à craſſamento liberati, lib. j. ſacch. cryſtall lib. iij Percoque ulteriùs in B. M. in ſyrup. parandum, quando uſus poſtulaverit.*

¶ 2. *Syrupus antiepilepticus: Quercetani.*

℞. Rad. pœoniæ.
Viſci querni, ana ℥ ß.
Cinamomi opt. ʒ ij.
Flor. calendulæ.

Lilii conval.
Tiliæ.
Lavendul. ana p. i.
Rosar. rubr. p. ij.

F. Extractio cum spiritu Iuniperi, vel ♈i, ad eminentiam digit. 4.

Decantetur.

℞. Tincturæ ℥x.
Sacchari candi pulveris. ℥ iij. aut iv.

M. & accendantur, flagrentque continuò agitando, donec syrupus satis coctus, aut plus minusve fortis videatur. Tum enim extinguendum erit incendium.

Vires. *Præstantissimus est Syrupus, tàm præcautioni, quàm curationi inserviens.*

Dosis cochlear s.

[*Syrupus Antiepilepticus è stercore Pavonis D. Ioh. Lud. Witzelii.*]

[℞. Rad. Scorzoner. ℥ i ß.
Fraxinellæ ʒ ij.
Herb. Galeg. M j.
Thee p. ij.
Visc. Corylin. ℥ ß.
Fl. cheyri M j.
Gran. chermes ʒ ß. ♃ j.
Stercoris Pavonis ℥ ß.

Coq. leviter in ▽. flor. cheyri s. q. huic col. & cum sacchari ℔ j. redig. in Syrupum.]

[Vires. *Proficuus admodum in Epilepsia infantum comperius.*]

HOFMAN. *Syrupus Antiepilepticus Quercetani.*) Præstat hujus etiam partes volatiles prius beneficio MB abstraxisse, & residuo ad syrupi consistentiam cocto demum aquam spirituosam abstractam addidisse. Mihi non arridet deflagratio illa, dum partes spirituosæ æquè inde ingredientium intereunt.

¶ 3. *Syrupus de Artemisia Fernelii.*

℞. Summit. Artemis. M ij.
Rad. Iridis.
Helenii.
Rubiæ.
Pœoniæ.
Levistici.
Fœniculi ana ℥ß.
Herb. Pulegii.
Origani.
Calaminth.
Nepet.
Melissophyll.
Sabinæ.
Sampsuchi
Hyssopi
Prassii
Chamædryos.
Chamæpityos
Parthenii.
Betonicæ ana M j.
Sem. Anis.
Petrosel.
Fœnicul.
Ocymi.
Dauci.
Rutæ.
Nigellæ ana ʒ iij.

Contusa macerentur horis 24. in hydromelit. ℔ viij. Coquantur ad ℔ v. cum sacchari ℔ v. F. Syrup. qui condiatur Cinam. ℥ 1. Spic. ʒ iij.

Vires. *Insignium est virium in uteri affectibus, à viscida mucilagine subortis, promovet menstrua, uterumque repurgat.*

HOFMAN. *Syrupus de Artemisia Fernelii.*) Hic eodem quo antecedentes laborat vitio, si tamen efficacem desideras, qui aromatum ac aliorum ingredientium virtutibus non sit destitutus, destilla prius species cum s. q. hydromelit. ex remanentiis, postmodum fac syrupum cum aq. s. q. & demum superius destillatum adde. Eodem modo etiam confici potest 4. syrupus cardiacus F. F. 5. syrupus de Eryssimo *Lobelii* 7. de Peto s. &c. Quercetani. Aliàs non talem, qualem præstare debeant, habent effectum. Quoad 6. syrupum anti-hecticum *Riverii Medic. Regii.* 9. de pede cati c. 10. de testudinibus resumptivum Renodæi, hi. quod præparationem attinet, non sunt contemnendi. Syrupos purgantes quod concernit, ex syrupi helleborati minoris Q. & 2. Hologogi ingredientibus melius noduli confici possent, majoris sanè operationis atque si per coctionem suis viribus tantopere orbarentur.

¶ 4. *Syrupus Cardiacus. F. F.*

℞. Vini albi generos. ℔ ij.
Aq. Rosar. ℥ ii ß.
Cinamom. ℥ ß.
Zinziber.
Caryophyll. ana ♃ ij.

Ligentur omnia in petia, addaturque Sacchar. ℥ iv ß.

Coque ad consistentiam syrupi, postea adde
Ambr. gryss. gran. iij.
Mosch. g. 1. in syndone.

Vires. *Convenit in lipothymia, aliisque cordis affectibus.*

N. *Præstat solâ infusione, vel in* MB *parare.*

[*Syrupus Catarrhalis cum herba Thee, D. Witzelii.*]

[℞. Rad. Chin. Orient. ℥ j.
Fœnic.
Pœon.
Ireos Florentin. ana ℥ ß.
Herb. Thee. ℥ j.
Flor. Beton.
Trinitat. ana M j.
Gran. Chermes. ℥ ß.

Infund. in s. q. ▽. Betonic. hor. xij. & col. hinc coq. addit. sac. ℔ iiß. in formam Syrupi.]

5. *Syrupus de Eryssimo Lobelii.*

℞. Eryssim. totius recent. M. vi.
Rad. Enul.
Tussilag. succo adhuc prægnantium.
Glycyrrhiz. ana ℥ ij.
Herb. Borag.
Cichor.
Capill. ♀ ana M i ß.
Flor. Cordial.
Anthos.
Stæchad. vel Betonic. ana M. ß.
Sem. Anis. ʒ vi.
Passular. mundatar. ℥ ij.

Incisis & contusis f. omnium decoctio s. a. in s. q. aquæ hordei, hydromelitis & ℥ vi. succi Eryssimi, ad ℔ ij. vel iij. exprime, inque Colatura dissolve sachar. q. s. f. syrupus.

Vires. *Efficacissimus est ad mucilaginem pulmonum incidendam, & educendam, adeoque ut beneficio ejus juvenculas decennio raucedine laborantes, se pecuravisse, testetur Author lib. observat.*

[*Syrupus vel potius Iulepus Geminatus Mag. Ducis Hetruriæ, paratur ita:*]

℞. Sach. fin. ℔ j. dissolv. s. q. Aq. flor. aurant. s. Iulepus, cui adde El. de Gemmis. Conf. Alcherm. ana ℥ j. stent in MB. hinc trajic. per manicam Hipp. sine expressione aromatizetur Ambr. gryss. & ʒ j. Moschi gr. xij.]

[Quidam lapides pretiosos calcinatos infundunt, in ♈ & Iulepo extractum sive melluginem jungunt, quidam mali citrii succum Iulepo addunt.]

[Nostrates parant ita ℞. Spec. de Gemmis frig. ℔ Hyacinth. ʒ j. Succi citri ℥ viij. F. Infusio per triduum in vase vitreo, additâ aquâ melissæ filtr. per chartam add. sachar. ℥ xxiv. mosch. ambr. ana gran. v. M. f. Syrupus.]

Syr.

6. *Syrupus Antihecticus Riverii Med. Regii.*

℞. Teſtud. lacuſtr. aut fluviat. in fruſta diſſect. ℔ ij. cancror. fluviat. vivorum confract. ℔ i ß. ſem. quat. frig. major. ℥ iv.
Limacum per medium ſectorum M ij.
Succi veron. mar.
Melon. ana ℔ j.
Vini alb. ℔ vi.
Succi nicot. ℔ ij.
Uvarum Corinth.
Paſſul. ana q. ſ.

Ponantur omnia in magno matracio benè obturato & ſinantur digeri per ☌ 2. poſtea deſtillentur ex cineribus, & ex liquore deſtillato & ſacch. cand. ℔ iv. F. ſyrupus. Cap. ℥ j. pro doſi paulò ante paſtum bis aut ter in die, adde ulus tempore.

Lactis ſulph.
Perlarum an. gutt. vij. M. & exhibe.

Lac perlarum fit terendo eas ſuper marmor in Alcool, irrorando aq. roſ. paulatim, deinde iterum terendo in mortar. marm. cum ſucco limonum ſtatim perlæ diſſolventur, filtra, colatura ſervetur.

Syrupus Lientericus D. D. d'Aqvin ex D. Charraz.

℞. *Summitat. abſinthii maj. roſar. rubr. exunguiatar. ana* m. iij. *limaturæ chalybis nodulo incluſæ* ℥ ij. *rhei electi & cortic. myrobalanor. citrinor. ana* ℥ i ß. *tartari pulverati* ℥ j. *ſantali rub. contuſi* ℥ ß. *in vaſe fict. li vitreato collocentur, cum ſuccor. plantag. & roſar. rub. ana* lib. iij. *& cineribus calidis hor.* 24. *committantur: deinde lento igne per horæ quadrantem bulliant, colentur & exprimantur, liquor verò ovi albumine cum ſacchari optimi* lib. iiij *clarificetur & coquatur in ſyrupum.*

Admodum efficax eſt hic ſyrupus in ſiſtendis lienteriis, ſtomachum, hepar, lienem & inteſtina omnia corroborat, acrimoniam humorum obtundit & hæmorrhagias interiores ſiſtit. Datur ab ℥ ß. *ad* ℥ j ß. *manè jejuno ſtomacho ſolus aut liquori appropriato admiſtus.*

Syrupus Meliſſophylli è Pharm. Coll. Reg. Lond.

℞. *Cortic. rad. bugloſſi* ℥ j. *rad. dictamni albi, pentaphylli, ſcorzoneræ ana* ℥ ß. *folior meliſſophylli, ſcabioſæ, ſuccifæ, flor. bugloſſi ustriuſque, roriſmar. ana* m j. *oxalydis, mali citrii, fœniculi, cardui bened. ocimi ana* ℥ iij. *His diem integrum macerandis, affunde aquæ fontanæ ſuperdis* lib. iiij. *Coque in B. M. Dein liquoris valide expreſſi & clarificati* lib. iij ſ. *adde ſucci meliſſæ depurati, aq. roſar. rubr. ana* lib. ß. *ſacch. cryſtall.* lib. iiij. *F. ſyrupus in B. M.*

Syrupus anti-nephriticus D. D. d'Aqvin ex D. Charraz.

℞. *Rad. althææ, ononid. fragar. bardanæ, nymphææ &* 5 *aperientium ana* ℥ j ß. *fructuum alkekengi & cynosbati ana* ℥ iij. *ſem. bardanæ, milii ſolis, ſileris mont.* 4. *frigidor. maj. mundat. nucleor. meſpilor. & perſicor. ana* ℥ j. *folior. ſaxifragæ, pimpinellæ, chærefolii, virgæ aureæ, hyperici, capilli veneris monſp. ana M* j. *tartari albi pulverati* ℥ ij. *Coquantur ex a. in aq. parietariæ* lib. x. *colaturæ cum ſacchari optimi* lib. iiij *clarificetur & coquatur in ſyrup. eleoſaccharo aniſi aromatizandum. Doſ. ab* ℥ j. *ad* ℥ ij. *in emulſionibus aut liquoribus aliis appropriatis.*

¶ 7. *Syrupus Nicotiana, ſ. de Peto ſimplex Quercet.*

℞. Succ. Peti ℔ iv.
Hydromelit. ſimpl. ℔ i.
Oxymelit. ſimpl. ℥ iv.

Omnibus ſimul mixtis, fiat digeſtio in MB. ☌. 2. vel 3. ut defecetur; hinc decanta, ac digere iterum ut ſupra, donec materia ab omni fœculentia depurata fuerit, adde poſtea ſacchari ℔ ij. & coque in ſyrupum.

N. *Succus Peti opus habet perexquiſita & ingeniosâ digeſtione, qua vis vomitiva, ac dejectiva corrigitur, atque in ſyrupum abit præſantiſſimum adverſus omnes affectus aſthmaticos, in quibus pulmonum bronchia pituitâ craſsâ ac viſcosâ infarciuntur, ut interceptâ reſpiratione ſuffocationis periculum immineat, in quo caſu ſyrupus hic ritè præparatus & adminiſtratus mira præſtat. Cerebrum inſuper à catarrhis, ſive fluxionibus ſeroſis & frigidis liberat, ſimulque per inferiora educit.*

Doſis cochlear, ſ. ubi tamen à principio ſummâ opus eſt circumſpectione, poſtea vero doſis augenda erit.

[*Syrupus maſtichinus C. Peue.*]

[℞. Uvar. Paſſar. enucleatar. ℥ v. ℥ ij.
Sem. anis. fœnic. ana ℥ vi.
Maſtich. ℥ ij. ℥ ij.
Aq. fontan. q. ſ.
Coq. & Cola. Colat. add.
Sachar. ℔ iij.
F. Syrupus.

Vires. *Inſignium eſt virium in ſputo ſanguinis, Fluxibus alvi.*]

8. *Syrupus de Nicotiana compoſitus Quercetani.*

℞. Succi Peti (Nicotianæ) depurati (ut ſupra) ℔ ii ß.
Hydromelitis ſimpl. ℔ i.
In quibus macera per ☌ 2. vel 3. MB.
Fol. Hyſſop.
Polytrich.
Adiant.
Flor. Tuſſilagin.
Stæchad.
Violar.
Bugloſſ. ana p. ij.
Sem. Bombac.
Urtic.
Card. bened. ana ℥ i.
Follicul. ſenæ ℥ iij.
Agaric. rec. trochiſc. ℥ i.
Cinamom.
Macis.
Caryophyllor. ana ʒ i.

Dein fortiter exprimantur, digerantur denuò ad perfectam fœcum depurationem. Colaturæ ℔ i ß. adde tantundem ſacchari, coquantur in ſyrupum.

Vires. *Ad anhelosos & aſthmaticos alioſque affectus omnes pulmonum à frigidis & craſſis humoribus ſubortos, qui pulmonum bronchiis inhærentes, vel tuſſim antiquam, vel ipſam diſpnœam pariunt, excellentiſſimum eſt remedium, alvum leniter ſolvendo.*

Doſis ℥ i ß. *vel* ℥ ij. *ad ſummum.*

9. *Syrupus de pede cati compoſitus.*

℞. Dactylor. mundat.
Jujubar.
Sebeſten.
Ficuum recent.
Paſſul. major. enucl. ana ℥ iv.
Ungul. caballin. c. toto.
Pulmonar. maculoſ. c. flor. ana. M ij.
Pedis cati.
Ceterach. ana M. i.
Glycyrrhiz. raſ. ℥ i.

F. Decoctio & exinde cum ſacchari ℔ ij. ſyrupus perfectè coctus.

Vires. *Pectoralis eſt ac nutritivus, unde his qui phthiſi laborant, ſolamini magno eſſe poterit.*

Syrupus de Pœonia compositus è Pharm. Colleg. Reg. Londin.

℞. *Rad. recentis utriusque pæoniæ pleniluniò extractæ, & post dissectionem in taleolas in vino albo odorifero spatio integri diei infusæ ana* ℥ j *ß. contrahyervæ* ℥ *ß. filer. mont.* ʒ vj. *ungulæ alcis* ℥ j. *herb. rorismar. cum florib. m* j. *betonicæ, hyssopi, origani, ivæ arthriticæ, rutæ ana* ʒ iij. *ligni aloës, caryophyller. aromaticor. sem. cardam. min. ana* ʒ ij. *Zinziber. spicæ nardi ana* ʒ j. *flæchados, nucis moscb. ana* ʒ ij *ß. Post unius dici tepidam digestionem, in aq. destillatæ rad. pæoniæ* ℔ vj. *coque in B. M. ad* ℔ iiij *In colaturam mediante manicæ factam, infice sacchari albiss.* ℔ iiij *ß. & percoque in syrup. in B. M.*

Syrupus Raphani compositus ex eadem Pharmac.

℞. *Rad. raphani domestici, sylvestr. ana* ℥ j. *saxifragæ albæ, rusci, levistici eryngii, ononid. petroselini, fœniculi ana* ℥ *ß. folior. betonicæ, pimpinellæ saxifragæ, pulegii, cymar. urticæ urentis, nasturtii aq. crithmi, calluirichi s. capiller. veneř. ana m* j. *fructuum halicacabi, jujubar. ana paria x. sem. ocimi, bardanæ maj. petroselini macedon. seselews; carui, dauci cretici, lithospermi, cortic. rad. capparis ana* ʒ ij. *uvarum passar. demtis vinaceis, glycyrrhizæ ana* ʒ vj. *Macerentur diem integrum in aq. font. celestis* ℔ x. *tum destillentur in M. B. educendo aquæ* ℔ vj. *quibus immergantur cinnam.* ℥ j. *nuc. moscb.* ℥ *ß. Dein magma valide exprimatur, & colaturæ claræ q. s. adjiciantur sacch. candidi* ℔ iiij. *mellis optimi* lib. ij. *Ad tabulati consistentiam coquantur; demum addendo aquam priùs destillatam, fiat syrupus in B. M. s. a.*

Syrupus antiscorbuticus D. D. d'AQVIN ex D. CHARRAZ.

℞. *Rad. filicis maris, angelicæ, eryngii, raphani rusticani ana* ℥ iij. *cortic. citri, aurantior. ana* ℥ ij *foliorum melissæ, fumariæ, scolopendrii cochleariæ, becabungæ, nasturtii aq. nummulariæ, menthæ ana m* iij. *sem. nasturtii hort. cardui bened. civi ana* ℥ j. *flor. tunicæ, genistæ ana m* j. *tartari albi contusi* ℥ ij *Decoquantur omnia ex a. in aq. chalybeatæ* lib. ix. *colentur & exprimantur; liquor verò ovi albumine cum sacch. opt.* lib. vj *clarificatus, coquatur igne lento in syrupum, oleorum cinnamomi & caryophyllor. ana* gutt. iij. *saccharo pulverato exceptis, aromatizandum.*

Hic syrupus depurat massam sanguinis ejusque circulationem facilitat, spiritus languidos suscitat eosque deperditos reparat, debet autem ejus usus aliquandiu continuari, Dosis cochleare j. *aut ij. mane & vesperi ut & itidem inter prandium & cænam.*

Syrupus stomachalis D. D. DONZELLI.

℞. *Caryophyllor. cinnam. opt. ana* ʒ ij *ß. oculor. cancri, macis ana* ʒ j. *calami aromatici, cortic. citri sicc. ana* ʒ ij. *Pulverisentur omnia subtilissime, atque includantur vase vitreo subtiliter affuso spir. vini opt.* lib. ß. *Clausum vas ponatur in digestione donec spir. vini fuerit tinctus: Tum* ℞. *Sacch. albiss.* lib. j. ß. *clarificetur & coquatur ad consistentiam tabulati: retrahatur ab igne & cùm refrigerari cœperit, admisce illi aq. cortic. citri stillat. odoriferæ* ℥ iiij. *ultimòque adde* ℥ vj. *tincturæ prædictæ, ut per simplicem dissolutionem s. admistionem sine igne fiat syrupus.*

Hic syrupus mane jejuno stomacho ad quant. ℥ *v. sumptus digerit & soluit omnem visciditatem quæ ventriculi tunicis impacta fuerit, eamque per urinas ejicit.*

Syrupus de Terebinthina ejusdem.

℞. *Milii solis, herniariæ seu polygoni minimi, sem. genistæ, lign. visci querni ana* ℥ j. *Coquantur in aq. capillor. veneř. q. s. s. a. In colatura dissolve terebinthinæ venetæ* ℥ ij. *primùm in ovi vitello incorporatæ: cum sacch. albiss.* lib. j ß. *fiat syrupus igne lento.*

Confert in omnibus renum affectibus, sed præcipuè in calculo & gonorrhœa.

¶ 10. *Syrupus de Testudinibus Σιραπὸς Χελωνῶν Resumptivus Renodæi.*

℔. Carnis testudinum, ℥ iv. (abjectis caudâ, collo & pedibus.)
Hordei mundat. ℥ ij.
Carnis dactylorum, ℥ i.
Passularum damascenarum.
Glycyrrhiz. rasæ ʒ vi.
Sebesten.
Jujub. ana num. XIII.
Sem. Bombac.
Melonum.
Cucum.
Citrull. ana ℥ ß.
Sem. Lactuc.
Papav. alb. ana ʒ ij.
Herb. Ungul. caballin.
Pulmonariæ ana M. i.
Flor. Violar.
Nenuphar. ana ℥ ß.

F. Decoctio. In colatura clarific. ac ℔ iv. adde Sacchar. alb. ℔ ij. sacchar. rosati & diatragacanth. frig. ana ℥ v. F. syrupus.

Vires. *Confert his qui à morbo chronico resurgunt, macie confectis, tabidis, phthisicis, & simil.*

Syrupi purgantes.

1. *Syrupus Helleboratus minor Quercet.*

℔. Fibrarum hellebori nigri ʒ ij.
Agaric. rec. trochisc. ℥ ij.
Fol. sen. mundat. ℥ iij.
Turbith.
Hermodactylor. ana ℥ i.
Sem. Anisi.
Fœnicul.
Cort. Citri ana ℥ ß.
Caryophyll.
Macis.
Cinamom. ana ʒ ij.

Macerentur in Oxymelitis simplicis, Vini malvatici, & aquarum Melissæ ac Fumariæ ana q. s. vase vitreo clauso, hinc leviter bulliant ac exprimantur. Depuratæ per digestionem, colaturæ addantur.

Syrupi de pomis redolentibus solutivi.
de succo rosarum pallidarum.
Sacchari rosati & violati ana ℥ iv.
F. Syrupus

Vires. *Omnibus morbis à materia tartarea, crassa ac tenace, à phlegmate adusto, bile aut melancholia dependentibus, in capite, thorace, ventriculo, hepate, utero, ipsisque articulis mirum in modum confert.*

M. *Habet & idem Quercetanus Syrupum helleboratum majorem, sed sufficit hunc in Officinis paratum asservare.*

¶ 2. *Syrupus Holagogus F. F.*

℔. Rad. Polypod. querc. rec.
Cappar. ana ℥ j.
Fol. Scolopendr.
Ceterach.
Melisf.
Betonic.
Rutæ murar. ana M. j.
Flor. Trium cordial.
Cuscut. ana M. ß.
Sem. Limon.
Fœnic.
Anis. ana ʒ ij.
Carthami contus. ℥ j.

F. Decoctio in s.q. aquæ, ad remanentiam quantitatis, cui species infra scriptæ infundi queant. Decoctio hæc ita stet horis 24. tùm fiat colatura, & in hac infundantur.

Fol. Senn. mundat. ℥ iv.
Agaric. Albiss. ʒ ij.
Hermodactill. alb. ʒ vi.
Rad. Hellebor. nigr. in aceto præparat. ℥ j.
Epithymi
Zinzib. alb. ana ʒ ij.
Caryophyllor. ʒ ij.

Macis

Macis ℥ j.
Bullian^t parum & ſtent in infuſione horis 24. hinc expri mantur.
℞. Expreſſionem integram (ad ℔ j. & ℥ iij.
Succi roſar. incarnatar. ℥ ix.
Sacchari Albiſſ. ℔ iij.
Coque ad ℔ iv. circiter.
Vires. *Convenit omnibus humoribus expurgandis, præcipuè atræ bili, ac exinde morbis oriundis.*
[*Syrupus è Lignis laxativus D. VVitzelii.*]
[℞. Limatur. Lign. Sancti ℔ ß.
Salſæparigliæ ℥ iij.
Cortic. L. Sanct. ℥ i ß.
Infund. hor. 24. loco calido in ſ. q.
Aqu. hinc coqu. & cola. In colaturæ q. ſ. infunde per noctem
Rad. Polypod. qu. ℥ vj.
Fol. Senn. ſ. Stip. ℥ x.
Sem. Carthami conquaſſ. ℥ i ß.
Epithym. ℥ iij.
Paſſul. min. ſelect. ℥ iv.
Sem. fœnic. ℥ ii ß.
Ligni Santal. citr. ℥ j.
Manè coq. denuò ad conſumptionem medietatis. adde Colat. ſachari ℥ xij. f. ſ. a. Syrupus.]
[Vires. *Sanguinem mundificat in Catarrhis, & ſcabie pueris etiam utilis.*]

3. *Syrupus Vomitivus.*

℞. Aqu. Vomitoriæ ſ. benedictæ.
(ſive illa ex croco ſit, ſive ex vitro ℥ ii,) ℥ vi.
Aq. Roſar. fragrant. ℥ i ß.
Pulv. cinamom. ℥ ij.
Digerantur vaſe clauſo horis 24. poſtea cola. In colatura diſſolve Sacchari ℥ viij. coque ad conſiſtentiam ſyrupi.

HOFMAN. *Syrupus Vomitorius.*) In hoc ſyrupo emetico CL. *Zvvelferus* in Pharm. Auguſtan. reformar. rejicit correctionem Vitri Antimonii per aromatica factam, dum hæc ventriculum roborando vim ejus emeticam infringant, & ſic naturæ & medicamenti conatum inuerti. Verùm hic metus de nihilo eſt, aromata enim quale h. l. cinamomum & aq. roſ. adduntur non ut corrigentia, ſed ſuavitatis causâ ad ſaporem & odorem medicamenti commendandum prout & ipſe *Zvvelferus* in P. R. p. 32. & 33. imitatus eſt. *Deindè* nec incommodè & ſine ratione adduntur; dum enim ventriculum confortant, eum unà reddunt diſpoſitum, ut majori robore adjutus vi Antimonii emeticâ contrà vitioſos humores inſurgere & expellere poſſit.

Doſis à ℥ j. ad ℥ iij.

4. *Oxyſaccharum vomitivum.*

℞. Vitri ℥ ii. pulver. ℥ ß.
Acet. vini albiſſ. ℥ viij.
Infundantur in MB. I. △. per horas xv. colaturæ adde ſacchari albiſſ. ℥ iv. reduc. in patina vitrea ad conſiſtentiam.
Vires. *Uti eo poſſumus pro vomitorio adverſus febres continuas, peſtilentes & intermittentes, paulo ante paroxiſmum: item contra venena, Exanthemata, antequam ſcilic. prodierint.*
Doſis à ℥ ij. ad vj. Sala.
N. *Loco Vitri* ☿ *in his compoſitionibus ſumere liquoque licet crocum metallorum, vel etiam flores* ☿ *ij.*

Syrupus chalybeatus, aperiens catharticus. D. D. D'AQVIN. ex D. CHARRAZ.

℞. *Limaturæ chalybis in nodulo laxo & ſuſpenſo ligatæ* ℥ vj. *rad. ſcabiof. cichor. rubiæ tinctor. ana* ℥ iij. *tartari albi contuſi* ℥ ij. *in vaſe fictili vitreato poſitis ſuperfundantur* lib. ix. *aq. ferventis in quæ chalybis fruſtum candens ſegnies extinctum fuerit, vaſeque cooperto horis* xij. *ſuper cinores calidos macerentur, deinde per horam lenta igne bulliant, additiſque folior. rutæ, rumicis, lupuli, agrimonij, capilli ven. menthæ. ana* m iij *Bulliant iterum ad tertiæ partis conſumptionem, colentur & exprimantur & colaturæ ſervetur. Interim* ℞ *folior. ſennæ orient. mundat.* ℥ vj. *ſem. carthami contuſ.* ℥ iiij *tartari vitriolati* ℥ j. *Macerentur ſeorſim ſuper cineres calidos hor. xij in ejuſdem aq chalybeatæ* lib. iiij. *poſtea leviter bulliant, colentur & exprimantur; colaturæ ovi albumine cum ſacch. opt.* lib. ß. *clarificetur & ſervetur. Tunc prioris decocti colaturæ ovi albumine cum ſacch.* lib. v. *ea. clarificetur, & lento igne coquatur fere ad electuarij ſolidi conſiſtentiam, quo tempore liquor clarus poſterioris decocti priori permiſceatur, & lento igne ad ſyrupi conſiſtentiam coquantur; qui refrigeratus, olei cinnamomi ſtillatitij* gutt. vj. *ſaccharo pulverato exceptis aromatizandus erit.*
Excellit hic ſyrupus in reſerandis obſtructionibus hepatis, lienis, meſenterij & pancreatis imo uteri; benignè purgat materias viſcidas & tartareas quæ dictas obſtructiones efficiunt; poteſt iisdem feliciter adhiberi pro ſanandis cachexiis, hydrope, menſtruorum ſuppreſſione & iſtero; poteſt aſſumi ſolus ex cochleari, aut admiſceri liquoribus idoneis. Doſ. ab ℥ ſ. *ad* ℥ ij.

Syrupus hydragogus ejuſdem, ex eodem.

℞. *Rad mechoacan. ireos n^ſtr. ebuli rec medullæ ſem. carthami, folliculor. ſennæ orient. folior. ſoldanellæ ſice. ana* ℥ i ſ. *turbith. gummoſi, hermodactylor. jalappæ, rhei electi ana* ℥ vj. *rad. valerianæ maj. eryngij, enulæ campanæ, aſari, coriic. rad. capparis, tamariſci, ſantali citrini, ſem. ebuli, baccar juniperi ana* ℥ ß. *folior. ceterach, agrimonij, chamædryos, flor. geniſtæ ana* m j. *limaturæ chalybis nodulo incluſæ, tartari albi moniſp. contuſi ana* ℥ ij. *Contuſa aut inciſa omnia in aq. cichorij* lib. ij. *& ſuccor. rad. ſambuci & folior. chærefolij depurator. ana* lib. iij. *ſuper cineres calidos hor.* xxiiij. *infundantur deinde per ſeſquihoram lento igne bulliant, colentur & fortiter exprimantur; liquor verò cum ſacch. opt.* lib. iiij. *clarificetur & coquatur in ſyrupum, ſub finem addendo tartari vitriolati & ſal. polychreſti ana* ℥ ij. *refrigeratus ſyrupus olei cinnam.* gutt. iiij. *ſacch. pulver. exceptis aromatizari poterit. Datur ſolus ex cochleari, aut admiſtus liquori appropriato. Doſ. ab* ℥ j *ad* ℥ ij.

Syrupus roſarum ſolutivus aureus chymicè præparatus ex D. D. DONZELLI.

℞. *Roſar. damaſcen. q. v. illas in vas vitreum immiſſis ſuper affunde aq. roris q. ſ. poſt unius diei infuſionem deſtill. protectâ aquâ novis roſis denuò affundatur & infuſione peracta rurſus diſtillet operatioque eadem duodecies repetatur, dein ex hac aquâ fragrantiſſimâ cum ſacch. albiſſ. q. ſ. fiat ſyrupus, cujus Doſ. ad ſummum* ℥ x. *debet autem refrigerari priuſquam aſſumatur.*

Rob de ſpina cervina ex D. D. ZVVELFERO.

℞. *Baccar ſpinæ cervinæ q. ſ. immittantur aliæ vitreatæ, quibus ſuperaffundatur vini boni q. ſ. (ad ſuperemin. unius vel duarum digitor.) facta macerationè die una vel altera, coquantur parum, & per linteum tandem exprimantur, Succi hujus expreſſi* ſib. iij. *vel* iiij. *adde ſacch. albi* lib. j. *& ſunctim ad conſiſtentiam electuarii, ſive rob decoquantur, adjungendo ultimo pulveris cinnamomi* ℥ ß *caryophyllor.* ℥ ij. *Zingiberis* ℥ iij. *Fiat Rob debitæ conſiſtentiæ, præſens in hydrope aſcite & anaſarca remedium.*

CAPVT LXXXV.

De Tincturis.

TIncturæ, tùm liquidioris, tùm ſolidioris conſiſtentiæ in uſu ſunt.
Liquidioris conſiſtentiæ Tincturæ nihil aliud ſunt, quàm extractiones ſine abſtracto menſtruo.
Solidioris conſiſtentiæ Tincturæ ſunt pulveres, ſine combuſtione ex liquidioribus tincturis abſtracto menſtruo reſiduï. Et hoc juris ſola mineralia ſibi vendicare videntur.
Modus fiendi eſt is, quem de Extractis dedimus. Conveniunt nimirum Tincturæ cum Extractis in plurimis, adeoque non rarò confunduntur, quam confuſionem ut in aliis, ita & hocce in loco removere, non abſque commodo foret. Hinc fiunt Tincturæ.

1. *Ex fructibus.*

℞. Rob. affunde ♈, ac extrahe.
Vel ℞. Baccas ſeu fructus exiccatos, affunde ♈ con-

convenientem ſtillatitiam, ac extrahe, &c.

N. *Si Tinctura lentè inſpiſſetur, Extractum dicitur. Quercet. P. R. cap. 26. Sic ſiunt Tincturæ ceraſorum, baccarum ſambuci, ebuli & ſimil.*

℞. Flores ſiccos, infunde in ▽ appropriata, (propria) vel fontana tepida, additis guttulis aliquot ſpirit. ⊕i, vel Sulphuris.

Famoſiores Tincturæ ſunt E Mineralibus.

Tincturæ ☉ ☾ ☿ ♂ ♄ ♀ ♃ ♂ ii ⊕i } *vide libro tertio.*

Sulphur.
Sapphiri.
Smaragdi.

E Marinis.

Tinctura Corallorum.
Succini.

Ex vegetabilibus, & maximè ex floribus.

Tinctura Alkekengi è baccis.
Eſſentia croci, vid. l. 4.
Ceraſorum nigrorum.
Fragorum.
Hypericonis, vide c. 57.
Flor. Bellidis.
Papav. Rheados.
Pœoniæ.
Roſarum.
Violarum.
Ialappæ.
Rhabarbari.
Roris Solis.
Granorum Sambuci.
Ebuli.
Tartari.

Ex Animalibus.

Tinctura fellis tauri; vide libr. 5.

[1. *Tinctura anodyna D Io. Dan. Horſtii.*]

[℞. Salis Tart. ✱. ana q. v. ſublim. quinquies.

℞. Hujus ſublimati pulv. ℥j. Opii ℈ ß. g. ij. Benzoin. ℈j. Caſtor. g. iij. Croc. ℈ ß. Spir. Vini ℔ ß. diger. per horas 48. filtr.]

2. *Tinctura Parac. diaphoretica correcta à S. Cloſſ.*

℞. Zedoar. — Saſſafr.
Angelic. — Sarſæpar.
Calam. arom. — Ulmar. an. ℥j.
Galang. — Aloës.
Macis. — Maſtich.
Zinzib. — Myrrh.
Cinam. — Thur.
Gran. parad. — Camph. an. ℥ ß.
Piper. nigr. — Moſch. ℈j. infund. in
Caryoph. — ▽ &

Aq. roſ. moſchat. an. q. ſ. ut ſuperemineant digitos 4. Adde ad maturandam putrefactionem,

≏ Sulph. per camp. ℥ ß.
Salis juniperi ℥ ij.
Stent in loco calido per 14. ☌.

Doſ. ℈j. in formâ qualibet. Eliquat glaciata, reſinoſa diffundit, fuliginoſa efflat, balſamicâ ſuâ vi putredinem arcet, & ſoporiferis morbis auxiliatur.

[Hæc ferè ex omnibus radicibus, herbis, floribus & ſeminibus Alexi-pharmacis, baccis herbæ Paris, cortic. citri, Coſto, Gran. Chermes, Agallocho, Croco, & camphora paratur, infundendo in Spiritum Iuniperi & Sambuci, & deſtillato Spiritum Theriacalem addendo, nec non ſpirit. Tartari, & Vitrioli, tingitur Santalo rubro.

Doſis à guttis x. ad xx. xxx. xl. ⊕lata, datur ubi æſtus major in febribus malignis.

quæ cum Spiritu Salis Tartari volatilis parata, ubi malignitas major.]

[Præter vim alexipharmacam etiam commendatur in atonia viſcerum, Cachexia, melancholia hypochondriaca, imò & in Epilepſia.]

4. *Tinctura Cathereticæ S. Cloſſ. Arch. Mediomatricum.*

℞. Scammon. ℥j.
Turbith.
Agar.
Hermodact.
Rhabarb. ana ℥ iij.

Pulveriſata indantur lagenæ vitreæ, addendo ▽ per 40. ☌ circulati, ut acrimoniam deponat, (vel ejus loco aq. cinnam. alb. 1. exſtillat.) ℔ ß.

Infundantur per 8. ☌ in ciner. & agitentur bis aut ter ſingulis diebus, tinctus ☍ aureo colore deplearut ſerveturque. Ejus cochl. j. M. cum ℥ ß. ſyr. roſ. pallid. viol. aut limon. acefacti cum ☍ ⊕li.

Benignè admodum corpus à ſaburrâ phlegmaticâ aut ſerosâ vindicat & repurgat.

CAPVT LXXXVI.

De Trochiſcis.

MAteria Trochiſcorum ſunt omnis generis Medicamenta, quæ pulveriſata, liquore conveniente, (viſcoſo,) ſuſcipi, compilari ac impaſtari queunt.

Parantur autem in Officinis Trochiſci, partim ut pulveres viſcoſo aliquo liquore compacti ab injuria aëris eò melius aſſerventur, exigenteque neceſſitate, adhiberi queant, partim quoque, ut per ſe applicentur, e gr. Trochiſci bechici ſublinguales, prophylactici, trochiſci pro fumo, & ſimil.

Modus fiendi.

℞. Medicamenta ſubtiliter pulveriſata, redigantur maſſam cum liquore conveniente mucilaginoſo, egi. cum mucilagine aliqua (Tragac.) cum ſucco, ſyrupo, & ſimil.

Ex maſſa impaſtata formantur trochiſci, ſeu parvi paſtilli, (quibus character pro libitu imprimitur,) vel fiunt inde bacilli oblongi.

Trochiſci uſitatiores alterantes.

Trochiſci.

de Abſinthio, Meſuæ, *Auguſt.*
de Agno caſto, Rhaſis, *Aug.*
Alexiterii ſ. contra peſtem, 1.
Aliptæ moſchatæ, cum ambra ac moſcho, A.
Aliptæ moſchatæ, ſine ambra & moſcho.
de Alkekengi, cum opio, A. ſine opio.
de Aniſo, Meſuæ, A.
Bechici albi, cum moſcho; A. ſine moſcho.
nigri,
rubri, ſive è bolo.
de Benzoin.
de Berberibus.
de Camphora, Meſuæ.

N. *Renodæus alios è Myrepſo ſubſtituit.*

de Capparibus, Meſuæ.
de Carabe, ſ. ſuccino, Meſuæ,

de Corallio, Nicol.
Diacorall. Gal.
Cypheos Damocratis.
de Eupatorio, Mesuæ
pro fumo vulgares, 2.
optimi, f. cum moscho, 3.
de Gallia moschata
Gordonii.
Hedychroi
de Violis, Nicol.
de Lacca, Mesuæ
Moschardini. 4.
de Myrrha Rhas.
Pectorales. Baculi pectorales, 5.
Prophylactici cum mithrid. 6.
Ramich Mesuæ.
Diarrhodon. Nicol.
de Santalis, Mesuæ.
Diaspermaton Gal.
de Spodio
de Terra sigillata, Mes.
de Vipera, Gal.
de Xyloaloë, Mesuæ

Huc referendi sunt 1. Trochisci ophthalmici, quibus imponitur nomen Sief. 2. Candelæ pro fumo. 3. Sapo odoratus; ac 4. Poma Ambræ, de quibus partim suis locis, partim hoc loco.

[*Trochisci de Catech. muscerdæ minimæ formâ, muschati, qui sub lingua pro fragrantia & apophlegmatismo tenentur.*]

Collyria sunt usitatiora,

Sief. album cum & sine Opio, album Galeni.
Cittrinum Mesuæ
de plumbo Mesuæ
de rosis siccis.
de thure Rhasis.

} Vide Dispensator.

Trochisci purgantes.

Trochisci de Agarico, Mesuæ.
Agaricus Trochiscatus,
Alhandal. s. de Colocynthide,
de Rhabarbaro.
de Violis solutivi.

1. *Trochisci Alexiterii Renodæi.*

℞. Rad. Zedoariæ.
Gentianæ.
Tormentillæ.
Rad. Ireos flor. ana ʒ j.
Angelic.
Cinamomi.
Caryophyllor.
Macis, ana ʒß.
Zinziber. ʒ j.
Coriandri præp.
Rosar. ana ʒ j.
Corr. citri. sicc. ʒ ij.

F. Pulvis subtilissimus, & cum succi Glycyrrhizæ ʒvi. f. pasta mollis, de qua formentur trochisci, vel potius bacilli oblongi.

Vires. *Pesti præcavendæ multum conferunt, si in ore detineantur, vel & in ventriculum demittantur.*

2. *Trochisci pro fumo vulgares. F. F.*

℞. Santal. citrin.
Rosar. rubr.
Caryophyll.
Cinam. ana ʒvi.
Benzoin. ʒ iß.
Styrac. calamit. ʒ i.
Sacchar. pulv. ʒ xii.
Cum mucilag. Tragac. in ▽ ros. fact. f. trochisci.

3. *Trochisci pro fumo cum moscho F. F.*

℞. Benzoin. ℔ i.
Styrac. calamit. ʒ vij.
Rosar. rubr. ʒ i.
Ligni aloës ʒß.
Caryophyll.
Santal. citr. ana ʒ ij.
Sacchar. alb. ʒ viij.
Mosch.
Ziberr. ana ʒ ß.

M. & cum infusione tragacanth. in ▽ rosar. formentur trochisci.

Trochisci hysterici è Pharm. Colleg. Reg. Londin.

℞. *Asæ fœtidæ, galbani ana ʒ ij ß. myrrhæ ʒ ij. castorei ʒ j ß. rad. asari, aristolochiæ longæ, folior. sabinæ, matricariæ, nepetæ ana ʒ j. dictamni ʒ ß. Gummi, in succo, vel decocto ruæ macerati, colatis, & ad mellis crassitiem coctis, adjiciantur reliqua tenuissimè pulverata fiantque trochisci j. a.*

Trochisci caustici ex D. Charra'z.

℞. *Cinerum clavellator. & calcis vivæ recenter coctæ ana ʒ j. sublimati corrosivi & thuris masculi ana ʒ ß. Subtiliter pulverentur & misceantur, & cum aqua rosarum, fiant exigui trochisci, in umbra siccandi.*

Hi trochisci brevi temporis spatio causterisant paries corporis quibus imponuntur.

Trochisci odorati vel auiculæ cypreæ ex eodem.

℞. *Pulver. carbon. salicis ʒ iij. labdani ʒ ij. storacis, benzoini ana ʒ ß. mastiches, gummi tacamahacæ odorati, succini flavi ana ʒ ij. santali citrini, ligni rhodii ana ʒ j ß. cum mucilagine gummi tragacanthæ in aq. rosar. extracta, fiant ex a. trochisci in umbra siccandi.*

Trochisci vel auriculæ cypreæ aliæ ex eodem.

℞. *Carbonum roris mar. pulverator. ʒ iiij. labdani ʒ ij. storacis, benzoini ana ʒ j. rad. cyperi, calami aromatici, mastiches, succini an ʒ ij. caryophyllorum ʒ j. moschi, ambræ grisæ, zibethi ana gr. x. cum mucilagine gummi tragacanthæ in aqua florum aurantiorum extracta, fiant trochisci in umbra siccandi.*

Trochisci alii nobiliores ex eodem.

℞. *Resinæ styracis, benzoini electi, carbonum salicis ana ʒ j. tacamahacæ odoratæ puriss. ligni aloës vel subtilissimè pulverati ana ʒß. ambræ grisæ ʒ j. moschi ʒ ß. Zibethi gr. vj. oleorum stillat. ligni rhodii, cinnamomi, caryophyllor. ana gutt. vj cum mucilagine gummi tragacanthæ in aq. rosar. extracta fiant ex a. trochisci.*

¶ 4. *Trochisci moschardini alias confectio moschardina: corpus sine anima.*

℞. Moschi ex ▽ rosar. dissolut. ℈ j.
Sacchari albiss. ʒ vi.
Amyli. ʒ v.

Atterantur pistillo, & cum mucilagine tragacanth. (ex ʒ i.) in ▽ rosar. fact. f. grana instar hordeaceorum, quæ exiccentur in umbra, pro usu:

N. *Sunt qui sanguinem Draconis ʒ ij. addunt.*

Vires. *Graveolentiam oris emendant, si pastillus unus ac alter in ore detineantur.*

5. *Baculi pectorales F. F.*

℞. Spec. Diatragac. frigid.
Diaireos simpl. ana ʒ i.
Rad. Liquirit. ʒ ß.
Sacchar. albiss. ʒ vi.
Cum mucilagin. Tragacanth. F. Baculi.

Vires. *Tussim leniunt, asperitatem demulcent.*

6. *Trochisci Prophylactici cum Mithridatio, F. F.*

℞. Boli armen. in succo citri infusi & exiccati ʒ i.
Corall. rubr. præpar. ʒ ij.
Rasur. c. c. ʒ i.

Succini

Succin. alb. ℈ ij.
Rad. Tormentill.
Pimpinell.
Imperator.
Angelic.
Zedoar.
Cinamom. ana ʒ ij.
Croc. ℈ j.
F. Pulvis subtilissimus.
℞. hujus pulveris ʒ ij.
Mithridatii opt. ʒ i.
°°° Cinamom.
Angelic. ana gutt. i.
Sacchar. albiss. ℥ iij.
Cum mucilagine G. Tragac. in ▽ angelicæ facta. F. Trochisci.

Vires. *Frequenti hîc in usu sunt ad pestem præcavendam.*

Hujus quoque loci sunt, candelæ & baculi fumales, quæ fiunt ex pulveribus odoriferis, impastatis mucilagini Tragacanth. Styrac. & simil. uti trochisci pro fumo, à quo non differunt, quoad modum fiendi.

Sic sunt.

7. *Candelæ fumales. F.F.*

℞. Benzoin. ℥ xvi.	Oliban.
Lign. Aloës.	Mastich.
Rhod.	Caryophyll. ana ʒ iij.
Santal. citrin.	Sacchar. alb. ℔ ij.
Ladan. ana ℥ iv.	Carbon. tiliæ ℔ iv. ß.

F. omnium pulvis subtilissimus & cum mucilagine tragacanth. in ▽ rosar. majoran. & cort. citri facta, formentur candelæ, addendo parum styracis liquid. & terebinth.

8. *Massa seu baculi pro fornace.*

℞. Benzoin.
Storac. cal. ana ℥ vi.
Ladan. opt. ʒ vi.
Balsam. indic. ʒ iij.
Lign. aloës ʒ iij. (præstat Extract.)
Mosch. Alexandr.
Zibett. ana ℈ j. M. s. a. f. Massa.
Formenturque instar ceræ Hispanicæ baculi fornaci affricandi.

CAPVT LXXXVII.

De Balsamis inunctoriis, Linimentis, & Vnguentis.

BAlsami Inunctorii, Linimenta & Vnguenta, vix præparatione, & ferè, non nisi consistentia, inter se differunt, quam illi liquidiorem habent instar mellis; ista paulò duriorem, ac vix fluidam; hæc crassiorem adhuc, minusque fluidam: ubi tamen notari velim, in praxi plerumque Linimenti ac Unguenti nomina confundi.

Materiæ, ex quibus parantur, sunt olea, butyrum, adipes, seva, medullæ, resinæ, mucilagines, succi, ut & res aliæ, quæ aptæ sunt dictis materiis, vel sub forma pulverum immisceri, vel in iisdem colliquari, &c.

N. 1. *Sumitur ad Olei ℥ j. pinguedinis ferè* { ʒ j. *vel* iij. *in linimentis.* ʒ j. *vel* i ß. *in balsamis.* ʒ ii ß. *vel* ℥ ß. *in unguentis: additâ insuper pulveris* ʒ j. *&c.*

N. 2. *Balsami ob molliusculam consistentiam Cera carent. Linimenta vel nihil, vel parum admittunt, (scilicet ad Olei ℥ j. (cera ʒ j.) Vnguenta vero uti consistentiam requirunt crassiorem, ita & materiam volunt puriorem, adeoque Ceram copiosiorem & nonnunquam gummata.*

Modus parandi.

Recipiuntur Olea, hinc adduntur quæ crassiorem inducunt consistentiam, idque vel solâ misturâ, vel, si opus sit, liquefactione interveniente.

N. 1. *Fieri potest quoque linimentum unguentumve ex pulveribus, melle, oxymelite, syrupo, & simili susceptis, in forma scil.* Electuarii.

N. 2. *Succi aquei si addendi sint, coquendi illi sunt cum oleis ad humiditatis illius aqueæ consumptionem, cujus indicium est, si instilletur guttula super prunas, sine strepitu.*

Balsami usitatiores sunt.

Balsamus Balsaminæ, 1.
Hispaniæ, 2.
Hyperici magistralis, 3.
Mirabilis s. compos. 4.
Uterinus. 5.
Vulnerarius, 6. 7. 8. 9. 10.

Linimenta usitatiora sunt.

Linimentum ♄ i, id est Balsamus ♄ i dictus, 11.
Linimentum de Amianto, 12.
dentifricium, 13.
Erthinum, 14.

Vnguenta usitatiora.

Vnguentum.
Agrippæ Mesuæ, *Aug.*
Ægyptiacum, A.
Alabastrinum, A.
Album Avicenn.
Album Camphoratum, A.
Vnguentum.
Altheæ simplex, Dialthæa, I.
compositum. A.
Anodinum, Cord.
Anodinum, 15.
Anodin. Podagricum, Croll. 16.
Apostolicum Avicenn. A.
Aregon. A.
Arthanitæ majus,
minus.
Aureum, Mesuæ.
Basilicum.
de Bdellio.
Butyraceum nervale, 17.
de Calce.
ad Carunculas penis.
de Cerussa Avicenn.
Cittinum.
Clysmaticum.
Comitissæ.
Cardiacum, 18.
Cordiale, 19. 20.
de Cyclamine.
de Cynoglossa.
Fuscum.
de Glycyrrhiza.
ad Hæmorrhoides.
Noribergense.
Infrigidans Galeni.
Iovis, s. de Verbena.
de Lythargyrio.

Martiatum

Martiatum magnum,
parvum.
Mercuriale.
de Minio camphoratum.
Narcoticum. 21.
Nervinum.
Unguentum.
de Nicotiana.
Nihilii ad Oculos.
Ophthalmicum, 22.
Pectorale.
Pediculorum.
ad Perniones, 23.
Pomatum.
Diapompholygos ſ. Nihili.
Nicolai, A.
Populeum.
Potabile.
Reſumptivum.
Roſatum.
Rubeum camphoratum.
ad Scabiem, 24.
Spleneticum,
de Succ. Arantii.
Sympatheticum, 26.
Terebinthinæ, 27.
ad Tineam.
de Tutia.
ad Vermes.
Violatum.
Viride Reginæ.
Viride potabile. Butyrum Viride, 28.

1. *Balſamus balſaminæ ſic fit.*

℞. Fol. florum & fructuum balſamin. ana ℥ iv.
Rad. conſolid. major.
Ophiogloſſ. ana ℥ ij.
Ariſtol. rot.
Zedoar. ana ℥ ß.
Viſci in folliculis Ulmi reperti ℥ i ß.
Succi aſtacor.
Fol. pervinc. &
Sanic. ana ℥ j.
Infund. in Ol. oliv. q. ſ. & inſolentur. Colato oleo ad libr. ſing. adde Ol. vernic. liquid. ℥ j.

Hic Balſamus inſervit nervoſis partibus vulneratis aut ambuſtis, dolorem hemorrhoidum ſedat & mammillarum inflammatarum, addito camphor. tantillo, cicatricibus delendis prodeſt cum ol. ovorum mixtus.

Balſamus Hiſpaniæ.

℞. Olei vetuſtiſſ. ℥ iv.
Hyperic. ℥ ij.
Terebinth. puræ, ℥ viij.
Frumenti integr. ℥ i ß.
Rad. card. bened.
Valerian. ana ℥ j.
Thur. pulveriſat. ℥ ij.

Radices & herbæ craſſo modo contuſæ, ponantur in olla, infundanturque in Vini albi generoſi, q. ſ. ut omnia in Vino mergant, per ☌ (2.) ad hinc adjiciantur oleum & frumentum, coquanturque omnia ad Vini conſumptionem. Mox factâ forti expreſſione, addatur Terebinth. & Thus, & iterum parum ebulliant, ſerventurque in vaſe vitreo.

Vires. *Sanat vulnera partium etiam nervoſarum ſpatio, ut ajunt, viginti quatuor horarum.*

Modus utendi talis eſt.

Abluto prius vulnere Vino albo frigido, ſtatim inungitur totum vulnus oleo prædicto calente: quod ſi hoc commodè fieri nequeat, per ſyphonem intra vulnus, tanquam per clyſterem immittitur & confertim labra vulneris ad mutuum contactum adducuntur ligaturâ, aut ſuturâ, aut glutine: deinde partes circumſtantes prædicto oleo ſimiliter inunguntur. Supra vero vulneris labia jam reducta, linteum imponitur, prædicto oleo madens, & ſupra hoc aliud Vino nigro expreſſum, mox alia lintea ſicca: deinde faſcia ſuperligatur, *Vide Hieronymum Fabricium ab Aquapend. ſecundo Opere Chyrurg. part. 2. c. 7.*

3. *Balſamus Hyperic. Magiſtralis. ſ. oleum hyperici magiſtrale.*

℞. Ol. oliv. ℔ j.
Vini rubr. odor. ℔ ß.
Lumbricorum ſale communi aſperſorum ℥ iv.
Terebinth. Venet. ℥ ij.
Granorum matur. Matriſylv. Septembri collect. M ij.
Florum hyperic. p. iv.

Inſolentur per æquinoctium æſtivum aut paulò poſt, colato liquori adde ſpiritus tereb. in quo ſalis ♄ni quantum capere poterit ſolutum ſit ℥ ij.
Ol. Myrrh. ℥ j. M.

Per ſe vulnera curat.

4. *Balſamus mirabilis ſive Compoſitus.*

℞. Balſam. Momord. ſeu Balſamin. ſequent. ℥ iv.
Sulph. per ♏um tereb. extract. ℥ i ß.
Ol. hyperic. magiſtral. ſeq. ℥ ij.
Tinctur. ♂tis.
Magnetis alb. pulveriſ. ana ℥ ß.

Digerantur per menſem. Inſtillentur guttulæ aliquot in vulnus calidè, appoſito deſuper Empl. diaSulph. Rulandi.

Ex communicatione S. Cloſſ.

5. *Balſamus Uterinus.*

℞. Galban. puriſſ.
Serapin. elect. ana ℥ vi.
Aſ. fœtid. ℥ ß.
Ammoniac. ℥ j.

Diſſolve in oleo deſtillato Juniper. & Terebinth. addendo olei Lauri ſtillat. ♃ ß. ſuccin. ℥ ß. M.

Vires. *Uteri ſuffocationes inſigniter ſiſtit, menſtrua ciet, ſi umbilico inungatur, vel abdomen deorſum eo confricetur.*

6. *Balſamum vulnerarium, Crollii.*

℞. Flor. Hyperic. ℔ i.

N. *Colligantur cum Solis ortu, balſamico tempore, in exaltatione; videlicet circa Feſtum Iohannis antenovilunium.*

Flor. Cheiri.
Centaur. min.
Chelidoniæ.
Prunell.
Chamæmill.
Rad. Ariſtoloch.
Conſolidæ mediæ vel majoris ana ℥ i ß.
Roſar. rubr. ℥ ii ß.
Mumiæ tranſmar.
Myrrh.
Thuris ana ℥ i ß.
Maſtich. ℥ j.
Storac. liquid. ℥ ij.

Inciſis incidendis & tritis terendis F. infuſio in ♈ boni, ℔ viij. ☌. aliquot, hinc decantetur cum forti expreſſione. Spiritui huic tincto, (niſi velis majoris efficaciæ ergo reiterare infuſionem florum,) addatur olei olivarum recentis, quod ſupra ramenta pinguia abietina per octo dies, in digeſtione ſtetit, ℔ v. Terebinth. claræ commun. & reſinæ laticeæ lotæ in ♈ hyperic. ℔ i ß.

Iterum per ☌ 14. omnia digerantur: ultimo abſtrahatur ♈ in MB. tunc balſamum manebit in fundo rubeum, inſtar ſanguinis.

Vires. *Balſamum eſt ad vulnera & punctiones ſanandas efficaciſſimum. Confert & in omnibus tumoribus, inflammationibus, contractis & contuſis membris, ruptis oſſibus.*

Uſus idem qui præcedentis eſſe poteſt.

7. *Balsamus vulnerarius.*

℞. Galbani.
Ammoniac.
Bdell. ana ʒ ß.
Macerentur in ✣ per ♂ 3. hinc colentur & inspissentur ad consistentiam mellis.

Postea,

℞. Myrrh. rubr.
Mastich. el. ana ʒ ß.
Oliban. ʒ j.

Pulverisata solve coquendo igne lento in Ol. Olivar. ℔ i. oleum scil. per vices affundendo, semperque agitando, donec posteriora hæc bene fuerint eliquata.

Tandem gummata illa priora inspissâ (uti dictum,) admisce simili modo agitando, & dein recens oleum olivarum per vices affundendo, donec & altera quoque ℔ olei adjecta fuerit, & Balsamus aliquid flavedinis contraxerit.

Vulnera recens punctim & cæsim facta, citissimè curat.

Usus idem est qui præcedentium.

F. *Fortior erit in mundificatione vulneris, si aruginis ʒ j. addideris, & per mensem insolaveris, quavatione faces sub sidentes rejici queunt. Aarim in praxi.*

8. *Alius Balsamus Vulnerarius.*

℞. Ol. Olivar. ʒ iv.
Terebinthin. ʒ vi.
Mastich. ʒ v.
Thur. ʒ j.
Myrrh. ʒ vi.
Galban. ʒ j.
Ærugin. ʒ iij.
Camphor. ʒ j.
Acet. opt. ʒ ii ß.
Sp. vini ʒ ß.

Coq. ad consumptionem aceti. Colatura servetur pro usu.

9. *Balsamus Vulnerarius Metensium.*

℞. Ol. oliv.
Sem. lini putrif. ℔ ß.
Laurini ʒ j.
℘ Baccar. junip. still. ʒ ß.
Caryophyll. ʒ j.
Aloës succotr. ʒ ij.
Tereb. Venet. ʒ ij.
Virid. æris ʒ iij.
⊖ alb. ʒ i ß.

Pulverisanda pulverisentur & coquantur simul △ lento dum virorem acquirat oleum. F. Bals.

Lavetur vulnus recens sive cæsim, sive globulo sclopetico infictum vino tepente, deinde Balsamus ex tomento lineo, quantum fieri potest calidè instilletur & Empl. stictico Croll. obtegatur pars vulnerata. Brevi admodum tempore curat, symptomata vulnerum, imprimis vero Synoviam arcet, morsuum venenatorum malitiam corrigit. Ex communicatione S. Closs.

10. *Balsamus vulnerarius Samaritanus.*

℞. Ol. Olivarum, vel hyperic.
Vini alb. generos. vel rubri. an.

Coquantur ad ignem ad consumptionem vini.

Vires. *Insignis est ad vulnera recentia mundificanda, & consolidanda.*

11. *Linimentum de* ☿. *Balsamus* ☿.

Solve Sal ☿i in ☽, ut optimè eo imprægnetur, hinc abstrahe aliquantulum ☽, misceque hujus ʒ viij. cum olei rosat. ʒ iv. vi. &c. agitaque usq; f. Linimentum.

Vires. *Confert Inflammationibus, & ambustis illitum.*

12. *Linimentum* ☿*i compositum seu Linimentum de amianto.*

℞. Amiant. ʒ iv.
Plumb. ust. ʒ xij.
Tut. præparat. ʒ ij.

Calcinentur, deinde pulverisata macerentur cum ☽, ac quotidiè per mensem materia agitetur semel: post mensem ebullienda est unius horæ quadrante, ac quiescere finitur, donec clarescat.

Deinde,

℞. Aceti hujus clari.
Ol. Rosac. ana.

Misc. optimè, donec F. Linimentum.

Vires. *Miraculosum est, ad tineam puerorum, & ad ulcera tibiarum sananda. Inungitur scil. puero caput totum ad scabiem, Ulcera vesperi inunguntur, Boetius de* Boodt.

13. *Linimentum dentifricium.*

℞. Rad. Ireos ʒ j.
Pumic. ʒ i ß.
Alum. ust. ʒ ß.
Oc. ℈.
Corallor. rubr. ana ʒ j.

Pulverisata excipiantur melle rosato F. Linimentum.

14. *Linimentum Errhinum.*

℞. Succ. Ireos.
Cyclamin.
Majoran.
Betæ ana ʒ ij.
Ol. Irin. ʒ vi.
Elaterii gran. vij. cum Ceta.

F. Linimentum. *Crato.*

Linimenta varia ex D. CHARRAS.

Linimentum hæmorrhoidale.

℞. *Flor. sulphur. ʒ ij. olei ovor. ʒ ß. olei rosati ʒ j. M. F. linimentum hæmorrhoidibus admovendum. vel.*

℞. *Sal. Saturni ʒ ß. olei camomillæ, rosati, succi capillor. vener. ad ʒ ij. F. ex a. linimentum ad formam nutritii. vel*

℞. *Olei lini, pulpæ cepæ sub cineribus mollitæ ana ʒ j. ceræ albæ ʒ ß. l. ex a. linimentum. vel*

℞. *Pulpæ millepedum, unguenti populei, olei ovorum ana ʒ j. extracti opii ʒ ß. M. F. ex a. linimentum.*

Linimentum ad Herpetes.

℞. *Mercurii præcipitati rubri vitrioli viridis ana ʒ j. aluminis usti ʒ ß. viridis æris, borracis ana ʒ ij. succi lapathi acuti ʒ ij. axungiæ porci, butyri recentis ana ʒ iij. olei hyosciami expressi ʒ j. F. ex a. linimentum.*

Linimentum Ischiadicum.

℞. *Canes novissimè natos & talpas viventes ana No. iij. lumbricos terrestr. lib. j. folior. lauri, rorismar. menthæ, majoranæ, lavendulæ, serpylli, hyperici ana m j. Coquantur in olei communis, & vini rubri ana lib. iij. ad vini consumptionem, postea colentur, & fortiter premantur, addendo expressioni ceræ citrinæ, & axungiæ anguinæ ana ʒ x. & fiat linimentum.*

Sed & dolores ischiadicos & rheumaticos calide prope ignem parti affectæ inunctum.

Linimentum ad variolarum cicatrices prohibendas.

℞. *Lythargirii auri præpar. cerussæ in aq. rosar. lotæ ana ʒ j. olei jasmin. 4. frigidor. maj. mundator. amygdalar. dulc. & ovorum ana ʒ ß. aquar. solani, plantaginis ana q. s. F. ex a. linimentum ad formam nutritii.*

Liniment-

Linimentum ad arcendum vomitum.

℞. *Olei nucis mosch. expressi & aq. reginæ hungariæ ana ʒ ß. olei stillati absinthij ʒ j. mastiches electæ subtiliter pulveratæ ʒ ij. M. F. ex a. Linimentum. Applicatur calide stomacho.*

Linimentum Somniferum.

℞. *Vnguenti rosati & populei ana ʒ j. olei sem. hyosciami expressi ʒ ij. extracti opij liquidioris ʒ j. M. F. Linimentum aa usum. Applicatur fronti & temporibus, pro sedandis doloribus capitis, & somno conciliando.*

Vnguentum Acopum D. D. MEISNERI ex D. D. SCHVLTZIO in Miscell. curios. Germanor.

℞. *Rad. Hyosciami m iij. herbar. cicutæ, solani, parietariæ, lactucæ, anac gallid. sempervivi ana m ij. herb. paridis cum uvis vel baccis, papaveris, rosæ caninæ, verbasci ana m ij. vnar. virid. No viij. lumbricor. terrestr. ʒ iij. axungiæ porcinæ ℔ viij. Contusis, ac invicem probè mixtis adde vini hispanici lib. iij. Peracta dein digestione dierum sex, fiat decoctio ad consumptionem vini, colaturæ expressæ adde jucor. inspissat. Rad. & herb. hyosciami, herb. solatri ana ʒ iij. pulpæ cassiæ ʒ vj. opij thebaici ʒ ij. styracis calam. ʒ j. pulver. herbæ solatri, corticis mandragoræ ana ʒ ß. croci orientalis ʒ ij. camphoræ ʒ i ß. Cum sufficienti q. olei papaver. & hyosciami M. F. ſ. a. Vnguentum, quod Thorunii usitatum est in podagra.*

Vnguentum adstringens è Pharm. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Olei rosati in aq. aluminosa sæpe loti, lib. i ß. ceræ albæ ʒ iiij. gallar. immaturar. nucum cupressi, baccar. myrti, balaustior. malicorij, cortic. glandium, acaciæ, rhois, mastiches ana ʒ j. Omnia optimè trita macerentur in succis nespilorum & sorborum per quatriduum; dein siccantur igne miti; sicque cum oleo & cera, F. unguentum ſ. a.*

Vnguentum amarum ex eadem Pharmacopœa.

℞. *Olei rutæ, sabinæ, menthæ, absinthij, amygdalar. amarar. ana ʒ i ß. succi florum vel folior. persicæ, absinthij ana ʒ ß. pulver. rutæ, menthæ, gentianæ, centaurij minor. tormentillæ ana ʒ j. sem. cauliū, pulpæ colocynthidos ana ʒ ij. aloës hepaticæ ʒ iij farinæ lupinor. ʒ ß. myrrhæ in aqua graminis lotæ ʒ i ß. fellis taurini ʒ i ß. Cum succi limonum q. ſ. & ceræ ʒ i ß. F. unguentum ſ. a.*

Vnguentum ad ambusta ex D. CISARRAZ.

℞. *Butyri recentis lib. ij. in liquefactum igne moderato butyrum, injicitur extra ignem nivis quantum calor butyri liquefacere poterit; collectoque butyro aquam nivis supernatanti, addatur cerussæ veneta pulver. ʒ j. camphoræ, cum tantillo spir. vini pulveratæ ʒ j. & factum erit unguentum.*

Vnguentum aliud ad ambusta ex Eodem.

℞. *Axungiæ porci masculi lib. j. vini albi lib ij. folior. salviæ minor. hederæ terrestr. & vnguralis, majoranæ, sempervivi maj. ana m ij. coquantur simul igne lento sæpius movendo, ad humidi consumptionem, deinde colentur & fortiter exprimantur, & servetur unguentum ad usus.*

¶ 15. *Unguentum C. C. Anodynum Guilhelmi Simonidis.*

℞. C. C. dimidium minutim incisum ponatur in cacabo vino pleno, addito semper vino q. ſ. bulliant, ad vini consumptionem. Deinde abjecta crassiore C. C. parte, medulla remanens fricetur manibus, adde postea.

Ol. Abrotan.
Hyperic.
Aneth.
Scorpion.
Lumbricor. terr.
Nucum.
Laurin.
Rut.
Spic.
Sabin. ana ʒ ß.
Axung. human. ʒ i ß.
Castor. ʒ ij.
Nitri ʒ i ß.
Euphorb. ʒ ß.
M. F. ſ. a. Vnguent.

Vires. *Summe prodest in doloribus scorbuto-colicis atrocissimis, tum & in parecticis & podagricis, aliisque terminibus.*

16. *Unguentum Anodynum in Podagra.*

℞. Flor. Rosar. sylvestr. M. x.
Herb. & Cortic. exterior. hyoscyam. recent. M. vi.

Concisa coquantur in Vini mensur. ſ. hinc exprimantur & colentur. Colaturæ l. △ ad mellis consistentiam inspissatæ, adde pingued. suill. castrat. ℔ ij. misce optime ad △, tandem ubi parum refrigerata fuerint: admisce.

Opii in vino solut. ʒ j.
Croci pulv. ad magnitudinem avellanar. duarum.
Extract. flor. verbasci. ʒ ß.
F. Vnguentum.

Vires. *Singulare est in sistendo dolore Podagrico & Nephritico, si calide affectus illo inungatur.*

N. *Ubi dolori nephritico velis applicare, operæ pretium feceris, si manipul. duos vel tres baccarum Iuniperi ab initio compositionis cum hyoscyamo teras & exprimas Croll.*

17. *Unguentum butyraceum nervale S. Closs.*

℞. Herb. absynth. virid.
Majoran.
Sisymbr.
Hyssop.
Melissˢ.
Calamenth.
Orig.
Basilic.
Hyperic.
Rut.
Calend.
Sabin.
Tanac.
Artemisˢ.
Abrotan.
Flor. Chamæm.
Melil.
Hyperic.
Beton.
Agrimon.
Centaur. min. ana M. j.

Concidantur minutim & in magno fictili bull. in butyr. Majal. ℔ vii. Ⅴ ℔ vi.

Percoctis herbis & consumpto Ⅴ exprimantur per torcular & coquantur simul cum butyro, admiscendo succi nicot. depurat. ℔ ij.

Tereb. lot. ℔ j.
Ceræ ʒ vi. F. Unguentum.

Vires. *Valet ad omnes affectus frigidos nervorum, spasmum Cynicum, præsertim si spondyli cervicis & paries illæ quæ movent musculos faciei eo inunganiur, si verò totum pectus & cartilago Xyphoides, tunc sedat singultum, tuncque sic præscribitur.*

℞. Balsˢ. Peruvian. ʒ j.
Butyrosi nostri ʒ ij.
Ⅴ ʒ j. M. omnia ad exhalationem usque Ⅴ.

Vnguentum catapsoras è Pharm. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Cerussæ in aq. portulacæ priùs lotæ, deinde in aceto (post macerationem in eo raphani sylvestris radices) expresso, lapidis calaminaris, chalcitios ana ʒ vj. plumbi usti, sanguinis hircini ana ʒ ß. argenti vivi sublimati ʒ j. succorum sempervivi, solatri, plantaginis ana ʒ ij. axungiæ porcinæ à pelliculis mundatæ ℔ iij. olei violarum, papaveris, mandragoræ ana ʒ j. Primò sublimatum & axungia; deindè olea, succi & pulveres vitè misceantur, ut F. Unguentum ſ. a.*

¶ 18. *Unguentum Cardiacum.*
Hertzgespan-Salb.

℞. Herb. Cardiac.
Chamædr.
Malv.
Senecii.
Jaceæ.
Amar. dulc.
Scabiosˢ.
Semperviv.
Morsus galin. ana M. iij.

Incidantur & coquantur in ℔ viij. butyri recentis ad consumptionem aquositatis, dein exprimantur, & F. Unguentum.

Vires. *Frequentis usus est in affectu infantum, quem Cardiacam appellant. Fricant eo hypochondria & locum cardiæ, &c.*

19. *Unguentum Cordiale, D.D. Arnold. Weickhardi pro Officinis. F.F.*

℞. Ung. rosar. Mes. ℥ iij.
Ol. Scorpion. simpl. ℥ i ß.
Nucist. express.
Stillar. cort. citri.
camphor. ana ʒ j.
Antidot. Matthiol.
Theriac. Andr. ana ʒ i ß.
Aloës rosat. ʒ ij.
M. F. Linimentum.

Vires. *Corroborat Balsamum vitæ, languidisque viribus subvenit, Cordi inunctum.*

20. *Unguentum Cordiale Cl. Ludovic. ab Horning.*

℞. Vng. ros. opt. loti ℥ iij.
Balsam. Apoplect. ϑ j.
Ol. nucist. express. ʒ j.
Still. cort. citri ϑ ß.
Cinam. g. v.
Rosar. g. vi.
M. optimè.

Usus idem qui prioris.

Unguentum enulatum è Pharm. Colleg. Reg. Londinensis.

℞. *Radic. enulæ in aceto minùs acri coctarum, contusarum & per cribrum trajectarum, ℔ j. terebinthinæ eodem decocto lotæ ℥ ij. ceræ citrinæ ʒ j. axungiæ porcinæ veteris salitæ, olei veteris ana ℥ iij. salis communis ℥ ß. Axungiæ, ceræ & oleo liquefactis adde terebinthinam, pulpam enulæ, salemque minutissimè pulveratum, & fac unguentum s. a.*

Unguentum enulatum cum mercurio ex eadem Pharmac.

Fit ex priori unguento, immixtis ℥ ij. hydrargyri, non solùm salivæ aut succo limonum, sed etiam tota terebinthina ad hoc servata, & axungiæ parte, in mortario lapideo, indefessa agitatione extincti.

¶ 21. *Unguentum Narcoticum.*

℞ Sacchar. ℔ ni ℥ ij.
Opii ʒ j.
Camphor. ϑ j.
℥ express. nuc. mosch. ℥ j.
nucleorum persic. ʒ ij.
ambr.
Mosch. an. ϑ j. F. s. a. Unguentum.

Vires. *Non tantùm tolluntur ardores & dolores Capitis, sed etiam suaviter conciliatur somnus, si utraque tempora eo illinantur.*

Unguentum Neuriticum secretum familiæ cujusdam nobilis ex D. DANIELE PROTTENIO in Act. medic. Hafnienfibus Bartholinianis.

℞. *Canem juniorem per totam cutem rubicundi coloris, hunc duorum mensium, vel sex ad minimum septimanarum spatio, ad satietatem cibo ac sagina jusculis ex lacte, cui simplicia neuritica (uti sunt testudines, concha, lumbrici, officula pedum animalium contusa, herbæ itidem, florelque rorismar. lavendulæ, salviæ, betonicæ, hyperici) fuerunt incocta, paratis. Deinde bene saginatum eundem ac evisceratum, imperitorum modò recentiis speciebus, præsertim verò lumbricis, tum terrestribus, cum humanis, limacibusque tam albis quàm rubris, quibus insuper axungiam humanam atque castoreum adjungere, ac loco lardi exteriori bus ejus partibus, limaces lumbricosque circuncirca intertexere poteris. Atque sic demum hoc modo præparatum canem unà cum pilis lento calore bonum igni admove, ac defillata exinde pinguedine sapius humecta eandem superficialiter, idque tamdiu repete, usquedum liquor iste satis sit imbutus supradictarum specierum virtutibus. Tum recipe hujus oleosæ pinguedinis ℔ ij. eique antequam prorsus frigescat, infunde axungiæ humanæ ac castorei defill. ana ℥ iij. olei lavendulæ, rorismar. succini defill. ana ℥ i ß. Atque tunc demum præparatum est admirabile unguentum in vasis bene custoditis servandum, quod in dolor ibus arthriticis, contractis vagæ, quàm simplicis, luxationibus, arthuris membrorum, spasmis & quamplurimis aliis nervoso generi familiaribus morbis præsentaneum ac admirandæ virtutis est remedium.*

¶ 22. *Unguentum Ophthalmicum, F.F.D.D. de Spina.*

℞. Tut. præparat. ℥ ß.
Camphor. ϑ j.
Aqu. rosar. alb. ʒ j.
Butyr. rec. ℥ j.
Virid. æris parum.
M. F. Unguent.

Usus. *Applicatur ciliis, in inflammatione ac rubedine oculorum.*

Unguentum ophthalmicum aliud ex D.D. WILLIO in Actis Hafnienf. Bartholin.

℞. *Unguenti nihili & de tutia ana ℥ ij. margaritar. corallor. oculor. cancri, tutiæ omnium præparator. ana ϑ j. camphoræ gr. vj. fol. auri & argenti ana No iiij. M. F. unguentum horæ decubitus lenis magnitudine cantho oculi majori indendum, & infra palpebras adinvendum. Dici non potest quàm citò unguenti hujus usu ophthalmiæ violentia laxetur, adeò ut manu fere abstergi malum videatur; ex materiæ quippe quibusdam refrigerantib. adstringentib. & deficcantibus constatum, vitè jam celebrato universalibus omnibus non potest non esse conducibile. Potest etiam addi sacch. saturni ϑ j. atque camphoræ pondus duplicari sicque sentietur effectus promptior felicitas.*

Unguentum aliud ophthalmicum ex D. CHARRAZ.

℞. *Unguenti rosati ℥ ij. mellis narbonens. ℥ ß. aloës electæ & sarcocollæ pulveratar. & in lacte mulierbri per dies tres sine agitatione infusar. mutato lacte unaquaque die, ana ℈ ij pulver. trochiscorum de bolo rhasis, bdellii armenæ, tuthiæ præpar. ana ϑ iiij. Viridis æris, sacch. candi ana ʒ j pulveris croci, myrrhæ & olibani ana ϑ ij. aloës thebaici gr. xv F. s. a. Unguentum. oculo ad modum præcedentis indendum, mane saliva sign. oculum aqua plantag. aut rosar. aliave abluendo.*

Unguentum ex Oxylapatho è Pharmacop. Colleg. Reg. Londinens.

℞. *Rad. oxylapathi in aceto ad putrilaginem cocta, & per setaceum trajecta, sulphur. in succo limonum ablati ana ℥ j ß axungiæ suillæ in succo scabiosæ sapius lotæ ℔ ß unguenti populei succo enulæ tritii ℥ ß. olei lilii rhodii guttulas aliquot. Omnibus in mortario jactis. F. unguentum s. a.*

¶ 23. *Unguentum ad perniones mirandum.*

℞. Cer. flav.
Picis.
Resin. alb.
Ol. Olivar.
lin. ana ℔ ß.
Sevi bovini.
Vervec. liquat. ana quart. iij.
Thur. albis. ℥ ij.
Minii ℔ i omcinarum ℥ iv. F. Unguentum.

De quo illinatur calidè cum pluma pernio ulceratus suppositio linteolo mundo. Non ulceratus v. fortiter pretreolo ante △ confricetur. Tanta utilitatis est, ut quotannis plures ist. us Ung. libras in pauperes erogari, &c. Closs. Fissuras insuper mammillarum & Ecsypticia leviora sanet præcedente fotu cum V.

Unguentum ad capiendos pisces ex D. CHARRAZ.

℞. *Axungiæ humanæ & cati ana ℥ ß. mumiæ subtiliter pulver. ℈ ij. sem. cumini similiter pulver. ʒ j. oleor. stillat. anisi & ac sphic ana gutt. vj. Zibethi & camphoræ ana gr. v F. s. a. unguentum, quo nenatum lineæ piscatoriæ pro capiendis piscibus.*

Unguentum

Unguentum rutaceum è Pharm. Colleg. Reg. Londin.

℞. *Folior. rutæ virid. m.* iiij. *origani, pulegii, menthæ, absinthii, salviæ ana* ℥ j. *Contusis in mortario lapideo, adde axungiæ suillæ salitæ, sine vetere* ℔ iij. *Digerantur per quatriduum in fimo vase fictili, donec liquescat axungia. Tum torculari valide exprimatur. Postea addantur novæ herbæ, fiatque quater ut antea.* ℞. *hujus valentiæ addantur novæ herbæ, fiatque quater ut antea.* ℞. *hujus valentiæ* ℥ xvj. *medullæ ceruinæ, olei laurini, gummi tacamahacæ, elemi ana* ℥ iij. *olei nucis mosch. expr.* ℥ ij. *baccar. juniperi, rorismar. spicæ, petrolei ana* ℥ j. *saponis veneti* ℥ vj. *essentiæ castorei extractæ cum spir. vini opt.* ℥ ij. *Misce, & lento igne liquatis liquandis, oleis verò sub finem mixtionis additis F. s. a. unguentum sive balsamum.*

¶ 24. *Unguentum contra scabiem.*

℞. Lythargyr.
Ceruss. alb. ana ℥ i ß.
Acet. rosar. ℥ i ß.
Ol. rosar. ℥ vi.
Sulphuris viv. ℥ vi.
Sal. comm. ℥ iij.
Butyr. recent. ℥ iij.
Terebinth. ℥ i ß.
M. s. a.

25. *Unguentum somniferum F. F.*

℞. Opii thebaic. ℈ ij.
Croc. ℥ ß.
Ung. rosar.
alabastr. ana ℥ ij.
Ol. nucist. ℥ v. ℈ j.
Acet. sambuc. parum.
F. s. a. Unguent.

Vires. *Inungitur temporibus, fronti, & cervici pone aures, ad conciliandum somnum.*

Unguentum splanchnicum è Pharmacop. Colleg. Reg. Londin.

℞. *Olei capparum* ℥ j. *lilior. albor. chamæmelini, butyri recentis ab agitatione, succi bryoniæ, cyclaminis ana unc. ß. Coctis ad succor. exhaustum adde gummi ammoniaci aceto soluti* ℥ ij ß. *pinguedinis gallinæ, ursypi, medullæ cruris vituli ana unc. ß. pulver. cortic. tamarisci, rad. capparum, radic. filicis, ceterach ana* ℥ j. *sem. agni casti, genistæ ana* ℈ j. *ceræ q. s. F. Unguentum* ℔ a.

Unguentum Splanchnicum Magistrale ex eadem Pharmacop.

℞. *Cortic. capparum* ℥ vj *rad. bryoniæ, iridis florentinæ, farinæ sem. faniculi dulc. ammoniaci aceto soluti ana unc. ß. comarum absinthii, flor. chamæmeli ana* ℥ j. *unguentis succis aperientibus, è floribus aurantior. ana* ℥ vj. *olei irini, capparum ana unc.* ij ß. *Pulverentur pulverenda & cribrentur; cæterisque in mortario calido diligenter admixtis. F. Unguentum s. a.*

¶ 26. *Unguentum spleneticum.*

℞. Ol. Amygdal amar. ℥ i.
Cappar. ℥ ij.
Nucl. persic. express. ℥ ß.
Succ. Rad. Bryon.
Cyclamin.
Cicut. ana ℥ ij.
Gumm. Ammoniac. in ✠ dissolut.
Bdell. ana ℥ i ß.
Pulv. Cort. cappar.
Tamarisc. ana ℥ ß.
Fraxin. ℥ vi.
Ceterach.
Summ. centaur. min. ana ℥ ß.
Sem. Cymin. aceto macerati, & iterum exiccati, ℥ ij.
Ceræ novæ, q. s. F. Unguent.

Vires. *Vim habet calefacientem, emollientem, resolventem, aperientem, reborantem.*

N. *Penetrandi gratia potest addi* ℥ j. *vel ij. Ol. spic. vel Ol. stillatit. absinth.* ℈ i ß.

Unguentum Stipticum ex D. CHARRAZ.

℞. *Olei comm.* lib. iiij. *myrtillor. siccor. contusor.* lib j ß. *alumin. rupei* lib. ß. *succi myrtillor. & sorbor. immaturor. ana* lib. j. *Omnia vasi fictili coperto commissa, in ferventi B. coquantur ad integram fere humoris consumptionem, deinde colentur & fortiter exprimantur, oleumque fæcibus liberetur. Tunc* ℞. *Olei illius* lib. iij. *ceræ albæ* unc. ix. *eod. B. calore incisa cera in oleo liquetur, semique refrigeratis sequentia pulverata permisceantur.* ℞. *Nuc. cupressi, myrtillor. balaustior. cortic. granator. & glandium, acinor. uvæ, ossis è crure bovis calcinati, granor. sumach, mastiches, acaciæ, aluminis usti & corticis mediani castaneæ, ana* ℥ vj. *F. omnium pulvis unguento permiscendus.*

Hoc unguentum dorsi parti inferiori illitum uteri ligamenta corroborat potest etiam adhiberi utiliter pro constringendo matricis collo post partum, ut & pro consolidandis lacerationibus quibus affliguntur quandoque puerperæ difficilem partum passæ, remedium etiam est uteri hæmorrhagiis immodicis, quo casu applicatur regioni renum, hepatis ut & totî abdomini, eo etiam inungitur stomachus pro sistendis vomitibus.

Unguentum è succis è Pharm. Colleg. Reg. Londin.

℞. *Olei rosati opt.* lib. j. *ceræ albæ novellæ* unc. viij. *foliar. plantag. solani, oxylapathi, centaurii min. ana* m ij. *Cera cum oleo leni igne liquescat. Addantur postea herbæ, bullianique donec probè decoctæ fuerint. Postea colentur, torcularique exprimantur. Expressum, abjectis herbis, denuò moderatè ferveat, donec omnis aquea humiditas absumpta fuerit, & soli linsculam unguenti formam acquisiverit: quo fere jam refrigerato, camphoræ pulveratæ semunciam inspergito, tamdiuque agita donec refrixerit.*

Unguentum è succis aperitivis ex eadem Pharmac.

℞. *Succi ebuli* unc. viij. *apii, petroselini ana* unc. iiij. *absinthii, ireos ana* unc. v. *olei comm.* lib. ß. *lilior. albor.* unc. x. *absinthii, chamæmelini ana* unc. vj. *pinguedin. anatis, gallinæ ana* unc. ij *Coquantur simul lento igne donec succi absumantur. Dein cola, & cum ceræ albæ* unc. vij. *accti vini albi tantillo F. Unguentum s. a.*

¶ 27. *Unguentum Sympatheticum, Crollii.*

℞. Adip. Veteris aprugn.
Ursin. ana ℥ iv.

Bulliant per horæ dimidiam, in Vino rubro, fuit: danturque super aquam frigidam, colligaturque pinguedo supernatans.

Dein,

℞. Lumbricorum lotorum pulverisi
Cerebri aprugni
Santal. rubr.
Mumiæ.
Hæmatit. ana ℥ i.
Usneæ è cranio hominis interempti, ℥ i.
F. s. a. Unguentum cum pinguedinibus illis.

N. 1. *Animalia illa quò seniora, eò adeps melior.*

N. 2. *Usnea colligenda ☾ crescente, & in bonæ domo existente, ♀ scilicet si fieri possit non ♂, aut ♄. Parandumque Unguentum ☉ in libra existente.*

N. 3. *Sunt qui omittunt Usneam & Mumiam.*

Usus.

Hoc Unguento sanantur omnia Vulnera, (modo nervi, arteriæ, &c. non sint læsæ.) Ungatur telum, quo vulnus inflictum quotidie semel, si necessitas urgeat, & vulnus sit ingens, alioquin secundo vel tertio die inunxisse sufficit.

N. 1. *Telum servetur in linteolo mundo, & loco non nimis calido, ne damnum inferatur Patienti. Cavendum etiam ne pulvis super telum cadat, nec venenis affletur in loco frigido, alioquin Patiens mirè afflingeretur.*

N. 2. *Si vulnus punctim inflictum, ungatur telum versus mucronem descendendo.*

N. 3. *Si telum desit, sanguis ex vulnere lignello suscipiendus, quod dein ut de telo dictum tractandum.*

Hac ratione dolor dentium mitigari quoque potest, si nimirum lignellum sanguine gingivarum imbutum, eodem unguento inungatur.

Operatio hujus Unguenti perficitur identitate Balsami, sive spiritus illius Balsamici, qui in homine & cruore idem est. Inter hos enim spiritus non alia est differentia, quam quod in homine Spiritus ille adhuc vitali actu vigeat, in cruore autem coagulatus sit. Quare cum experiamur, affinitatem sanguinis tantum posse, ut uno fratre, vel consanguineo proximo, peste correpto, & alter etsi longo viæ intervallo absit eâdem afficiatur; quid non fieri posse autumabimus, sanguinis identitate?

HOFMAN. *Unguentum sympatheticum Crollii.*) Dicitur hoc Unguentum sympatheticum, eò quòd cum vulnere quandam habere videatur sympathiam seu consensum, ut si nonnihil cruoris, quod telo adhæret, eo imbuatur, virtus sanativa in vulnus deferatur, ut aiunt, spiritus mundi beneficio, & in hoc ex unitatis solutione unionem efficiat naturalem. Magneticum etiam appellatur ab actione, quâ instar Magnetis in distans agit sanando vulneratos. Alias armarium, quod non vulneri, sed armis Unguentum applicetur & sic sanatio peragatur. Vocatur etiam stellatum, quia ab Astris suas accipere operationes sibi persuadent, vel procerto stellarum positu componendum esse dicunt. Alii aliter describunt.

Recip. *Adipis veteris aprugn. Ursin.* &c.) *Dnus Autor* Crollianam retinuit descriptionem. Aliam Th. *Paracelsus* proposuit in archidox Magic. Libr. 1. *Iohann. Baptist. Porta* Magiæ natural. Libr. 8. cap. 12. Aliam tradiderunt *Franciscus Tidicus* de theriac. p. 279. & *Wickardus* Libr. 4. de extern. corporis human. affect. p. 641 Plurimi tamen in eo conveniunt, quod statuant Usneam, Mumiam, cruorem & adipem humanum ad hoc necessaria esse. De Usneâ inter se diversæ sunt opiniones. Dum Alii, ut Goclenius asseverat, Usneam ex solis cranis suspensorum deligendam esse, quod spiritus vitales strangulati in calvariam intrarint. Alii parum referre aiunt, sive sit ex strangulatis, sive ex alterius cujusdam capite. Et Paracelsus usu comprobatum dicit, Usneam ex cranio rotâ interemptorum non minus laudabilem esse, quàm laqueo suspensorum. Et colligendam esse inquiunt in ☽næ incremento in ☿ domo existentis, vel ☽na in ♌ vel ♉ aut ♎ versante.

Mumiam.) per mumiam intelligitur vel Arabica & Ægyptiaca illa, constans ex myrrhâ, aloë, croco, balsamo & aliis odoramentis, vel caro humana musculosa, in quâ spiritus insitus mumialis & confermentatus est superstes, surroganda est.

Crollius cruorem & pinguedinem humanam omisit, cùm tamen etiam sint necessaria, eò quod vulnerato per ea arctissima cum unguento sit cognatio. Ex rebus humanæ naturæ optimè convenientibus inquit *ROBERTVS FLVDD* hoc unguentum conflatum est. Unde ad ejus sanitatem respectum habeat necesse est, nam usnea tanquam ossium humanorum vigor confermentatus, sanguis & caro in mumiâ ad hujus compositionem cum adipe concurrere debent, in quibus virtus mumiales delitescit & cum his omnibus sanguis permiscetur, qui omnium prædictorum origo & quasi pabulum est, ita ut integra corporis humani perfectio quasi ad hujus unguenti compositionem concurrere videatur.

USUS.) Ferrum seu telum, aut in ejus defectu lignum aut ramus salicis in cruore madefactus in unguentum immergitur, & ita relinquitur. Ægri quotidie propriâ suâ urinâ vulnus eluat & deligat panno mundo, semper pus extergendo, vulnusque qualibet aurorâ mundificando. Illud quod cruore madefactum est in locum temperatum ac mundum reponendum est, si enim aëri vel nimio frigori exponatur, excitabitur dolor. Attendendum etiam an cæsim vel punctim vulnus sit factum. In cæsurâ ab apice versus tergum telum inungendum est, in punctura autem à cuspide versus capulam, si non possis cognoscere, quàm profundè vel quomodo telum in carnem introiverit, poteris illud perungere; aliàs sufficit locum teli, quo aliquis læsus est, inunxisse. Quo die telum inungitur abstineat à venere & vulneratus, & is, qui telum inungit. In fracturis & ruptura ossium aliquid pulveris symphyti majoris & ostiocollæ Unguento addi potest. Idem modus procedit & in aliis affectibus. Sic in dolore dentium sanando dens dolens tamdiu scalpello fricetur, donec sanguinem emittat. Scalpellum postea cruentum hoc unguento inungatur. In Dysenteria excrementa cruenta cum hoc misceantur unguento, translata in locum temperatum patienti afferent levamen ex observatione D. D. *IOHANNIS MICHAELIS.*

Operatio hujus Unguenti perficitur identitate Balsami &c.) Quæ causa sit hujus operationis sympatheticæ, magna contentionis lis inter Autores trahitur. *Dnus Autor* cum Crollio identitati Balsami sive spiritui illius balsamico qui in homine & cruore idem est, adscribit, hoc tantum intercedente discrimine, quod in homine spiritus iste adhuc vitali actu vigeat, in cruore autem coagulatus sit. Alii illam sanationem per meram naturam & magnetican quandam efficientiam peragi putant. Unde R. GOCLENIUS in synarthros. Magneticâ asserit virtutem magneticam à telo Vnguento delibuto propagari ad vulnus propter Naturæ cognationem & continuationem, quam sequitur successiva impulsio per medium aëreum spiritu stellato & primario quodam ac magnetico vigore ac potentiâ imprægnatum. In Vnguento est spiritus balsamicus, hic evocatur à spiritu consimili sibique sympathetico, ut spiritu mundi stellato ad effectum singularem producendum. Fit igitur cura vulnerum magnetica per meram virtutum transplantationem, quam efficit & perficit appetitus inter spiritum balsamicum & spiritum mundi. Alii contrà curationem hanc tanquam pro fallaci, suspectâ & minimè naturali agnoscunt, ut Cl. *Sennertus* in Practic. Medicin. Lib. V. Cap. X. Cl. *Conring.* de Hermetic. Medicin. Cap. 18. *Athanas. Kircherus* de Arte Magnet. Lib. 3. part 7. De Magnetism. Medicinal. *Sylvester Rattray* Theatr. sympathetic. Nos medium tenentes locum, nec plane hujus virtutem adspernamur, nec nimium etiam huic attribuimus. Interrogati autem de ratione & modo hujus operationis, cogimur prætendere.

¶ 28. *Unguentum Terebinthinæ vulgò*

Interfälbichen. Onguent qui facilite ou qui aide la suppuration des ulceres. *Oyntement of Turpentine to make suppuration* or *matter in a wound.*

Turpentyn-Salf om materie in een wont te make.

℞. Terebinth. ℔ ij.
Vitell. ovor. num. VI.
Mastich.
Myrrh.
Oliban. ana ℥ j.
F. Unguent.

Vires. *In vulneribus generationem puris promovet.*

29. *Unguentum Viride potabile, Butyrum viride, F.F.*

℞. Herb. Salv.
Hyssop.
Prassii.
Menth.
Betonic.
Scolopendr.
Scabios.
Cichor.
Fœnicul.
Meliss.
Veronic.
Matrisylv.
Aquileg.
Rut.
Petrosel.
Millefol.
Centaur. min.
Agrimon.
Aristoloch. rot.
Plantag. c. toto ana M ij.
Butyri Majalis, ℔ viij.

Infunde herbas omnes recentes suo quamlibet collectionis tempore in butyro, stentque donec omnes collegeris & infuderis, postea exprime, expressum coque ad consumptionem aquositatis. F.s.a. Unguentum.

Vires. *Expetitur à vulgo assumiturque ad sanguinem coagulatum resolvendum dolores leniendos, pulmonum mucilaginem demulcendam & expellendam. Quo & extrinsecus ad dictos affectus adhibetur.*

Valentia Scabiosæ celebre apud Chyrurgos Anglos unguentum Pharm. Colleg. Reg. Londinens.

℞. *Succi virentis Scabiosæ prælo expressi, & per pannum colati uncias quatuor mundatæ unciæ v. Conterendantur unciæ in pilo lapideo elato, non in orbem acto, pistillo, paulatimque interea affundatur succus, commodioris mistionis & tinctionis causâ. Mox simul in vas idoneum, soli obvertendum conjicitur &, ut succus unciam superemineat, curato. Exactis in hunc modum novem diebus, ad pilum & pistillum, ut antè, revoca; ejiciaturque quam contunderido, mistura*

sterendo, expressisti, tenuis & decolor humiditas; rursumque, per quinque dies, in suo vase recondatur axungia, quibus elapsis contundae denovo, sensimque admisce recentem scabiosæ succum; iterumque, post quindecim dierum, insole & suo vase, morari, ab aquosa humiditate ut prius liberetur. Tandem cum recenti succo, in alios quindecim dies reponatur; & quinta demum vice, diligenter contusa, in vase vitreo, vel invitreato servetur usui.

Tapsi valentia ex eadem Pharmac.

℞. *Succi tapsi barbati, axungiæ porcinæ ana q. v. Mundetur axungia, frustulatimque concidatur; & cum succo expresso & colato, sedulo contundatur, ut in proximè præcedenti unguento dictum est. Hinc servetur, in vase idoneo, in nonum decimumve diem. Dein bis porrò, semel cum recenti succo, donec penitus virescat; atque iterum sine succo (adeóque effuso, quicquid innatæ priorit) strenuè contusa, in usum (ut decet) recondatur.*

Tapsi mel ex eadem Pharmac.

℞. *Succi cheliden iæ, tapsi barbati ana partem j. mellis despumati partes ij. Coque sensim, donec succi evanuerint; additisque (præcipiente artifice) vitriolo & alumine combustis, & atramento, rursum coque, ut fiat unguentum s. a.*

Vnguentum viride ex D. CHARRAZ.

℞. *Butyri recent. cœli & purgati ℔ iiij resinæ & picis Burgundiæ ana ℔ j. ceræ flavæ ʒ iiij. F. s. a. Unguentum, extra ignem, addendo viridis æris pulver. ʒ ij. & omnia agitando usque ad refrigerationem unguenti, quod apprimè munificat & sanat omnis generis vulnera & ulcera.*

Et sic finis esto Libri Secundi.

PHARMACOPOEIÆ MEDICO-CHYMICÆ,

LIBER TERTIVS.

DE MACROCOSMOLOGIA SEV MINERALOGIA.

CAPVT I.

De Mineralogia in genere.

LIBRIS superioribus medicamentorum tractationes generaliores fuerunt cum subjunctis compositis, quæ non passa sunt speciali alicui certove nativo accenseri, qua ratione Pharmacopœja generalis dici posset: specialior sequitur, quâ nativa singula cum annexis præparatis perstringuntur.

Pharmacopœjæ specialis partes sunt *Macrocosmologia*, *Phytologia*, & *Zoologia*. Tot enim numerantur Mundi universi regna: Macrocosmicum scilicet vegetabile & animale, eaque inter se summâ cognatione conjuncta.

N. *Regna hæc vocat Hippocrates*; (lib. 1. de Diæta,) *tres concentuum harmonias, similitudine ex musicis desumptâ. Nimirum sunt instar trium sonorum, perfectam & absolutam universitatis harmoniam constituentium. Basin Macrocosmus perhibet, qui reliquis duobus substernitur ceu fundamentum, sine quo ea nec concordare invicem, nec subsistere queunt. Regnum vegetabile refert tertiam in musicis dictam, videlicet, ut latitudo hujus semitoni inter tertiam majorem & minorem circumscribitur: ita & in regno vegetabili latitudo deprehenditur, quâ alia ad naturam macrocosmicam propius accedunt, alia longius ab eodem recedunt. Latitudo hæc vegetabilium juxta Mosen triplici terminatur classe, Prima continet germen pumilum, sponte nascens (רשא) Secunda herbam seminificam (עשב) Tertia plantam lignosam (עץ) Regnum porro animale, quintam & sextam exhibet. Hæ enim uti longius à basi recedunt, ambitumque integri toni continent: ita & regnum animale non modo longe à natura macrocosmi distat, sed & latitudine majori circumscribitur. Sunt nimirum in hoc regno animalia aquea (היחחשים נפש id est, anima, seu spiraculum vivens aquarum) Sunt & terrena (נפש חיהארץ id est, anima, seu spiraculum vivens terræ.) Est & Homo אדם ex Adama, id est, terra & aqua exaltatis creatus; qui præterquam quod est cum reliquis animalibus חות נפש id est, anima vivens, inspiratum habet insuper סיוח נשמת spiraculum vitarum, adeoque reliqua omnia antecellit.*

Macrocosmologia est rerum macrocosmicarum enodatio.

Res macrocosmicas voco quæcunque extra familiam vegetabilium & animalium collocantur sive primariæ eæ sint, id est, macrocosmi membra, sive secundatiæ, id est, ex perittomate macrocosmico productæ.

HOFMAN. *Macrocosmologiæ.*) Cum Præpotens Rerum conditor totam hujus Vniversi Machinam Cœlum & Terram

creavit, hominemque ad imaginem suam animâ rationali & humano corpore illius ergastulo condecoravit, eodem etiam tempore Terram variis & immensis beneficiis ad vitæ humanæ sustentationem necessariis accumulavit: sylvas multiplici animantium genere & sexu; Mare & flumina reliqua piscibus, Aërem volatilibus, campos herbis, fruticibus, arboribus & innumeris ornavit floribus, ac montium una metallis ac Mineralibus ditavit, ut cœleste Animal Homo, in quem quasi omnia sunt congesta, quæ Numinis divini Majestas in res cæteras aliud alii tribuens dispertiit, Dominus illorum sit, quibus partim ad corporis tutelam, partim ad Medicinam in casu necessitatis uti possit. Ex quibus *Naturæ Consultis* & ex his *Medici* tria formarunt *Regna*, *Minerale*, *Vegetabile*, & *Animale*. Quos sequutus *Dnus Autor Noster Schræderus Pharmacopœiæ specialis partes facit Macrocosmologiam, Phythologiam, & Zoologiam*. De *Macrocosmologia* hoc sequente *Libro III.* De *Phythologia Libro IV.* & *Zoologia Libro V.*

¶ N. *Constitutionem rerum macrocosmicarum generalem libro primo passim descripsimus, quo Lectorem remittimus.*

In usurpatione generaliter hic pensitandæ veniunt vires, ut & modus utendi.

Vires. *Mineralibus fortiores, ac magis radicales inesse quam reliquis, ex eo convincitur, quod primæ origini sint propiora, idcirco & unitiora, & consequenter fortiora. Virtus enim unita fortior.*

N. 1. *Fortitudo hæc secundum latitudinem demetienda est, qua à primo illo principio distant. Sunt enim è mineralibus, quæ vel ad naturam vegetabilium progressa sunt. Horum virtus ut magis est explicata & extensa, ita minus fortis. Sic sunt bitumina.*

Sunt econtra, quæ à natura Universali haud ita longe recesserunt. Horum igitur virtus ut unitior, ita & fortior. Sic sunt Salia, Metalla & simil.

N. 2. *Habent & vires mineralia superficiarias, quæ facile in actum deducuntur, exempli gratia, sal vires habet, quas exercet in substantia, internæ enim Sal. communis vires non apparent, nisi sal sit inversum, e. gr. in spiritum redactum.*

HOFMAN. *Virer mineralibus fortiores ac magis radicales inesse.*) Mineralia ac metalla longis parasangis superant medendo vegetabilia & animalia. Hæc enim agunt in Nos tantisper atque stomachus efficâ illa operatur, nec ulterius pergunt, quin prius omne deponant fermè remedii robur; Malè enim ageretur Nobiscum, si stomachus non valens domare assumptum vegetabile illud non posset subigere subter clientelam, si integris pergeret viribus ad corporis habitum, excrementorum consors quoque fieret, vel turbaret sanguificandi œconomiam, & ita majoris difficultatis & operosioris laboris effectus talium remediorum esset, quam fructus inde expectandus. Mëtalla contrà ac Mineralia nequeunt unquam abire in alimentum, sed servant suos fines, ut quæ non in cibos, sed ad medelam sunt destinata pharmaca, perseverent, etsi intrò assumpta. Incipiunt namque in stomacho radium directum suarum virium ac virtutem dotalem exponere, ut in corpus totum sparsâ haustâ in Archeo vi radiali irrorata sanitas indè succedens avidè suscipiatur. Sunt enim metalla specula quædam lucentia, quæ vim habent penetrandi & illuminandi Archëum à suis erroribus, furoribus & defectibus, quod illum restituant in nitorem tincturâ dotalis perfectionis. Et quanquam hujusmodi mineralia non sint cibalia, vel de sorte corporis humani, internam tamen vim speculi habent & maximè efficacem potestatem Archeo humano integro & sedato contiguam, qualis erat Archeus antè conceptam mentem, quæ postmodum à recto sui tramite alienata est. Has insignes dotes à DEO ter opt. max. obtinent, ut pleniſſimè ac pertinaciter digestivæ resistant, ne in alimentorum deflectant rempublicam, uti acutissimus *Helmontius* loquitur, & ita servent geniales sui potestates liberas & infractas.

¶ Modus *utendi* mineralibus, tam internus, quam externus esse potest.

N. *Sunt qui usum internum mineralium & salinorum ex medicina deturbant.* 1. *Quia sint venenata.* 2. *Quia diabetem pernitiosam post se relinquant.*

℞. Ad 1. *Non adhibentur quatenus venenata, sed quatenus saluti conferentia, sive hoc sit acquisitum veneni ablatione, sive correctione, &c. Constat nimirum rem, quò nobilior primitus fuit creata, eò deteriorem postmodum vi corruptionis evasisse: Corrupto autem quia accidentarium est, essentiam & radicem prorsus non abstulit, sed occultat ac detinet sub suo dominio. Exemplo sit serpens venenatus, qui sub veneno salutarem circumfert antidotum: adde quod nec omnia quæ veneni accusantur, venena revera sint.*

Ad 2. *Non adhibentur quatenus acrimonia illa noxia est, sed quatenus reliquis mista intentioni Medici convenit, vel & quatenus mitigata est eadem & emendata: Sic ingreditur Theriacam chalcitis, sic ornat allium culinam, &c.*

Ad 3. *Particulariter concluditur, & non nisi adversus ea, de quibus constat, quod pernicioſam dispositionem introducant. In his autem constituendis uti iniquum esse duco limites transcendere: ita temerarium reputo, mineralibus vel solis, vel citra necessitatem velle inhærere.*

HOFMAN. N. *Sunt, qui usum internum mineralium &c. ex medicina deturbant, quia sint venenata.*) Verùm non omnia metallica sunt venenata, sic Medicamenta Martialia, Jovialia, Saturnina &c. ritè præparata salutaria sunt remedia. Et si quædam, ut Antimonium, Mercurius &c. veneni nomine suspecta sunt, separanda sunt venena à remediis, remedia à venenis; Sic antimonium, inquit *HELMONTIUS* de Febribus quamdiu vomitum aut sedes movet, & Mercurius revivificari potest, venena sunt, nec viri boni remedia. Sed dum ad apicem venerunt, in quem à DEO destinantur, nemo Morsalium illorum virtutes indagare & elogiis condignis condecorare potest. Clamant in cœlum præstantissimarum rerum potestates, se frustrà quasi venisse, vix quenquam esse, qui vincula earum solvat, ut benevolentiam, quam Mortalibus debent, persolvant. vid. D. D. *LAURENTII HOFMANNI tr. de Vero usu & fero abusu Medicament. Chemicor.* propediem à Me denuò evulgandus auctior cum notis illustratus.

2. *Quia sint acria & corrosiva.*) Si qua acrimonia aut corrosio adest, per artem chemicam ita corrigi potest, ut sæpe saccharum evadat dulcior. Facilius & ad manum hoc patet, v. g. flammula, ranunculus, apium visus &c. vim causticam mox destillando deponunt, hydropiper acrimoniam, Mercurius ☿atus vim corrosivam &c. spiritus salis, Vitrioli &c. corrosivi rectificando mitescunt. Deindè non per se, sed cum aliis mista intentioni Medici respondentibus vehiculis propinantur. Sit igitur Metallica medicamenta rite correcta fuerint, mitigata & methodicè adhibita, metus iste de nihilo est, *διάβετον* pernicioſam scilicet post se relinquere.

¶ Res macrocosmicæ seu minerales sunt tum primatiæ, i.e. ad naturam Elementorum ceu macrosomi membrorum propius accedentes, ut Terræ & Aquæ: tum secundariæ, i.e. perittomate macrocosmi progenitæ, ut: Lapides, Metalla, Metallis finitima seu semimetalla, metallica excrementa, Salia, Sulphura.

CAPUT II.

De Terris.

HOFMAN. *DE TERRIS.*) De *TERRA* in præsentiarum acturi, non considerabimus, quatenus Macrocosmi pars elementi simplicis nomine veniens, originalis est, nec quatenus rerum omnium Alma mater divinâ, fertilissimâ ac ditissimâ prædita faviſsâ, seminum incomprehensibili thesauro in Mundi usque finem duraturo divinitus repletâ, peripheriam versus varia depicta frugum coloribus & omnis generis animalium gregibus tecta. Sed quatenus ejus fructus tam Minerales, quàm metallicos juxtà sui Naturam, proprietates medicas, colores, diversitatem matricum, regionum vel aliarum circumstantiarum examinabimus, unde & pro harum ratione diversa sortiuntur nomina. Sic v. g. Terra dicitur primò ratione soli natalis Lemnia, Turcica, Armenia, Chia, Melitea, Strigensis, Brundusiaca, seu Bohemica, Labacensis sive Wetteravica. Deindè ratione proprietatum & colorum, Terra ☉laris ☽naris &c. De hisce Terris Medicatis vid. Athanas. Kircherus in Mund. subterr. Tom. sect. 2. libr. 1. c. 4. p. m. 337.

PRÆPA-

¶ De Terra incipimus, non quatenus Elementum audit ſimplex, ſoloque conceptu comprehenſibile, ſed quatenus microcoſmico ſemine impræġnata eſt. Mortua enim rectè à Paracelſo perhibetur, vivere autem Elemento inviſibili, id eſt, vapore ſeu ſpiritu univerſali infuſo: quippe hujus virtute, terra aliàs mortua vivificatur, ſterilis fœcundatur, vegetatur, inque naturam variam, tùm mineralium, tùm vegetabilium, tùm animalium faceſſit. Ex mineralibus ſunt, quæ terræ faciem adhuc quidem retinentes, à communi tamen terra quodammodo recedunt, atque medicarum terrarum claſſes ſubeunt. Hæ pro diverſitate matricum, colorum, proprietatum, regionum vel aliarum etiam circumſtantiarum, diverſa nomina ſortiuntur. Sic dicitur 1. Ratione ſoli natalis; Terra Lemnia, Turcica, Armenia, Chia, Melitea, Strigenſis, Brunduſiaca, ſeu Bohemica, Labacenſis, ſive Wetteravica. 2. Ratione proprietatum & colorum: Terra ☉ris, ☾ris, ♀rea, ♂rialis, ♃nina, &c. 3. ratione ſigni impreſſi; Terra ſigillata, &c. Nos, reliquis Terrarum ſpeciebus omiſſis, Officinarum noſtratium terras ſolummodo enodabimus.

N. *Dicitur Arabicè Teri, Græcè* γῆ vel χὴ, *Germ.* Erd. Terre *Earth*, Terr.

Vires. *Terram in genere frigidam communis ſtatuit opinio, mixa Elementorum quadruplici combinatione, quippe quâ terra per frigiditatem ad aquam accedit, aqua per humiditatem ad aërem, aër per calorem ad ignem, ignis per ſiccitatem ad terram. Verum, licet hæc de Terra dici queant, quatenus ut Elementum ſimplex illa conſideratur, id eſt, quatenus cum reliquis Elementis. Elementorum generationem ingreditur; Attamen quatenus nobis terra offertur, minimè talis cenſeri poterit, quippe (teſte Hippocrate libro* περὶ φυσῶν *potius* περὶ ἀρχῶν) *multum calidi (ſpiritus illius de quo ſupra) terræ ineſt, cujus vigore fœcunda ipſa redditur. Fœcunditas enim non niſi à principio ſpirituoſo procedit, eoque calido, licet in caliditate ea, maxima ſcilicet latitudo ac diverſitas deprehendatur. Quoad qualitates reliquas adſtringentis cenſetur natura, ac putredini reſiſtentis.*

PRÆPARATA.

Præparationes quibus Terræ ſubjici poſſunt, & inde Medicamenta producta ſunt.

1. Purificatio ſeu Lotio: unde Terra lota.
2. Præparatio officinarum: unde præparata.
3. Præcipitatio: unde Magiſterium.
4. Deſtillatio, unde Spiritus, &c.

1. *De Lotione.*

Quia Terræ, ut plurimum ſabulo ac calculis ſcatent; lavari communiter ſolent, id eſt, in aqua diſſolvi, quâ ſolutione ſabuloſa ac lapidoſa ſubſtantia, utpote quæ terra utili ponderoſior eſt, ſubſidet. Hinc aquam terra turbidam decantant, exhalandoque exiccant: verùm lotio hæc, meo quidem judicio citra aliqualem, imò magnam virium jacturam fieri vix poterit; Nimirum pars quædam ſubtilis, (quâ magna ex parte terræ perfuſæ ſunt) lotione illâ recedit: Volatilis itidem terræ pars (quâ impræġnatæ terræ ſunt) exhalando evaneſcit. In præparationibus itaque præſtat terram crudam non lotam recipere.

N. *Non improbamus imbibitionem ſeu impræġnationem, quâ terræ ſucco aliquo medicamentoſo iteratis vicibus humectantur, rurſum exiccantur, atque ita viribus confortantur novis.*

HOFMAN. *Præparata & 1. De Lotione.*) Si Terræ ſuperficiè tenus à ſordibus non ſint mundatæ, hæc lotio ut ſuperficialis non eſt adeò rejicienda, atque citrà omnem virium jacturam peragi poteſt. Nemo aliàs eſt, qui inficias eat, omnem terram, præſertim pinguem, aſtris impræġnatam & ſale centrali, quod in aëre eſt, & per aërem ac pluvias ad nos deſcendit, omniſque fertilitatis clavis eſt, imbutam eſſe, ſi hæc lotio diu durat, omni hâc virtute terram ſpoliari.

N. *Non improbamus imbibitionem ſeu impræġnationem &c.*) Præſtat itaque in præparationibus Terram puram & crudam accipere, in primis, ſi Solaris, Lunaris, Martialis aut aliis proprietatibus aut mineris impræġnata, imbue illam rore majali vel aquâ pluviali ingenti tonitru & fulgure delapſâ, quo facto, illam aëri & aſtris expone & ſponte exſiccare ſinas, à radiis ſolaribus interdiu præſervando, & ita viribus confortabitur mirificis.

2. *Præparatio.*

¶ Præparandi modus non eſt diverſus à modo præparandi generali, c. 76. Lævigantur nimirum terræ, ſubindeque irrorantur aquâ appropriatâ, v. g. Tormentillæ rediguntur que in pulpam per ſe exiccandam.

HOFMAN. *Subindeque irrorantur aquâ appropriatâ &c.*) Vel decocto aliquo appropriato v. g. decocto uiperatum, C. C. crudi, ſcordii, radic. ſcorzoner. tormentill. &c. & rediguntur in pulpam per ſe exſiccandam.

¶ 3. *Præcipitatio:* unde *Magiſterium.*

Solvitur Terra in Spiritu aliquo acido, e. g. Spiritu Sal. com. vel ſimili, ſolutio decantatur, præcipitaturque cum oleo Tart. per del. vel cum △, communi largiter affuſa, præcipitatum edulcoratur aquâ fontanâ.

4. *Deſtillatio ac Sublimatio,* unde

1. *Spiritus ſimplex.*

℔. Terræ orbiculos formatos, ac deſtilla igne nudo ex Retorta. *Vide infra de Terra ſigillata.*

2. *Spiritus cum vino.*

℔. Terræ, (exempli gratia, Strigenſis, de minera antequam lavetur,) q. v. affunde aquam deſtillatam: inde Retortæ, ac deſtilla lente, ut aliquantulum aperiatur corpus. Hinc ſuperfunde ♈, digere & deſtilla.

HOFMAN. *Spiritus cum vino.*) pro aquâ deſtillatâ ſumatur pluvialis vel majalis vel tonitru decidens, hâc terra irroretur frequenter, iterumq; exſiccetur, idque crebrioribus repetatur vicibus, inde retortæ ac deſtilla lentè ut aliqualis ſubtrahatur humiditas. Hinc ſuperfunde Spir vini, digere & deſtilla, deſtillatum cohoba & cohobatum aliquandiu ſub cœco alembico digere, interpoſitâ ſemper digeſtione & cohobatione, certè ſi quid ſalinæ inerit virtutis vel per ſpiritum vini duplicatum ſummè volatilem vel ſalem fixum Cap. mort. unitum ſecum exſeret, & ita Minerale in vegetabile transferetur.

¶ 3. *Spiritus Alcaliſatus ſeu Balſamus.*

℔. Terræ Strigenſis, (crudæ non lotæ,) q. v. affunde aquam tonitrualem, macera aliquot ſeptimanas ad putreſcendum. Hinc deſtilla per ⁂. Ex materia ſuperſtite extrahe Sal idque deſtillato liquori junge, circula per menſem, poſtea deſtilla iterum; Sic liquor ſecum rapiet Sal, nanciſceriſque ſubtilem Balſamum.

Aliter.

℔. Terræ crudæ vel lotæ, e. g. lib. xx. &c. deſtilla per cucurbitam vitream loricatam ad latus inclinantem [vel per Retortam] calore ſat forti gradatim

datim adhibito. Primum extillat Aqua, hinc Spiritus; Spiritibus animadversis augeatur ignis, & sublimabitur Sal: Conjunge salem hunc aquæ destillatę, ac destilla denuo semel ac iterum, ut post destillatum liquorem Sal sublimetur: vel digere simul: sic Balsamum habes pretiosum. Cunrad. Kunrath *in Medulla destillat.*

N. *In copia terram d stillare oportet, alias parum Sal. nanciscer.s.*

HOFMAN. *Spiritus Alkalisatus seu Balsamus*) Quamvis neminem fore putem, quia Terris Medicatis salem & quidem sui generis centralem seu spiritum suum connatum, non quidem alkalisatum, ut *Dnus Autor* nom nat, inesse, illumque ab aquâ tonitruali augmentum capessere sit negaturus, pauxillus tamen est, ut ad hujus magnam copiam acquirendam innumeris quæ tonitrualis meniuris opus habueris, alias parum salis nanciscer.s.

§ I. TERRÆ ARGILLACEÆ, SEU SIGILLATÆ.

Omnibus Terrarum generibus laudem merito præripit argilla, quæ à sigillo quo ferè notata venditur, sigillata dici solet, Arabicè Terimachtim. Germ. Siegel. Erd. *Sealed Earth.* Gezegelden aerde. Hanc varii generis Officinæ exhibent.

Sunt enim Terræ sigillatæ, 1. Turcicæ (Turcicis Characteribus insignitæ) quas pro Lemniis terris communiter venditant, cum veræ terræ Lemniæ Galeni minimè respondeant: Verum enim verò si sint qui Terram sigillatam in placentulis cinericei coloris Constantinopoli advectam, pro vera Terra Lemnia usurpare velint, utpote quæ inter modernas præstantissima sit, ipsis bellum propterea non indicam.

2. Est Terra Melitea, sic dicta à Melita seu Maltha Insula, in qua eruitur, alias Terra sigillata Sancti *Pauli.*

3. Est & officinalis, terra sigillata Germanica, eaque duplex, una dicitur Strigensis, lutei coloris, quæ in Scaptensula auri Svvenicensi reperitur, Officinis Terra sigillata Strigensis, à Striga Silesiæ Oppido, ubi præparari ac sigillari cœpit· dicitur & Medulla vel axungia Solis, eo quod Sulphure Solis imprægnata credatur: Altera Lignicensis vocatur, estque triplex, coloris scilicet rubei, albi & cinerei. Hanc vocant axungiam Lunæ, quippe quæ Sulphure Cæ sit perfusa; Item Unicornu minerale, quod viribus vero Unicornu respondeat.

N. *Similiter & in reliquorum metallorum cuniculi inveniuntur terra. Sic & in Wetteravia, haud longè à Labaco oppido, species quadam terræ datur, quæ ad axungiam Solis accedere videtur: Et Husanæ propè Marpurgum.*

HOFMAN. 1. *Terræ Argillaceæ seu Sigillatæ* sunt 1. *Turcicæ*, quæ pro Lemniis terris communiter venditant.) Hîc venit in controversiam, utrum *vera sit Lemnia* illa *Terra*, quam hodiè Turcico obsignatam charactere ad Nos convehunt Mercatores, an verò adulterata & illegitima? A *Brasavolo*, *Matthiolo*, *Fallopio* & aliis pro spuriâ & illegitimâ prole habetur; cum Lemnum hæc jam deficiat, ut ex eo nihil amplius ad nos deferri possit, locis illis prorsus devastatis & inhabitatis. Hinc eruere conatur *Fallopius*, Lemniam verè non esse eam terram albam, quæ Turcarum Regis sigillo munita in officinis pro Terrâ sigillatâ habetur, & cum hæc alba sit, nequeat esse Lemnia, quæ semper rubea sit. Deindè non cohærere, quod nonnulli asserunt, veram Terram Lemniam esse Bolum Orientalem officinarum, quamvis & hoc Bolo pro Lemniâ uti possimus, utpote iisdem præditus viribus quod tamen ille inficiat manus, longè ab hâc differt, quæ manus tangentium non coinquinat. Non desunt contrà qui legitimæ prolis honore dignantur. OLAUS WORMIUS *in Musæo* Cap. 4. *P. Bellonium & Stephanum Allucarinum* citat, qui confirmant, Lemni incolas testari, nullibi unquam in hâc insulâ effossam fuisse hanc Terram, quàm eo in loco, ubi jam foditur è colle fertili Orientem spectante herbis vestito propè villam dictam Repoli. Terram, quam ibidem fodiunt, maximâ ex parte albam esse, secundam quandoque Rubram & luteam instar Boli Armeni, quo jam utimur; Adeo ut aut in alio colle tempore *Galeni* hanc terram effoderint, qui jam ruinis obrutus est, aut hanc ipsam postnam Naturam muraſſe necesse sit. Semel tantum in anno eruitur hæc Terra, sexto die Augusti non sine superstitione duxi quitant, nullam habere efficaciam, nisi eo die fodiatur. Operari Græci sunt, dil genter eos animadvertentibus Turcis, qui Magistratum in insulâ gerunt, ne quid clanculum aufferant. Dum fodiunt, suavem spirat odorem caverna. Nec omnis terra indè effossa pro bonâ habetur, illam saltem eligunt, quæ intrà quasdam petras fragiles latet, pinguiorem, tenacem, labulo destituram. Oriente Sole per sex horas saltem continuando fodiunt, mox foveam claudunt, nec amplius in anno aperire licitum est. Hinc, quod rara admodum sit hæc Terra, cum pauci foci fodiant, & tam brevi tempore. Bonam, quam æstimant, uncus lavat, lotam sacculis includit, quos suspendunt, ut omnis aqua percolatur, hinc in massulas majores aut minores formant, quas Imperatoris figura figillant, & exsiccatas Constantinopolin ad Imperatorem mittunt una cum sigillo. Hæc WORMIUS l. c. Ex quibus patet non solum Rubram, sed & Albam & rubicundam ac Luteam dari Terram Lemniam. *Insula* LEMNUS hodiè *Stalimene* dicitur & quamvis Terra, quæ jam inde adfertur, differat sigillo & modo eruendi ab eâ, quæ antiquitus inde effodiebatur, attamen mirorum non est virium. Tres species nostro tempore inde transportantur teste *Ferrando imperato* Libr. V. Cap. 33. *Prima* est Terra *Sacra*, vel *Bolus Armenus Orientalis* non tingens, vel alba levem ad cinereum vergens, quæ quandoque etiam colore incarnato, ex quibus sigilla, quæ hodiè tanto sunt in pretio, fiunt, quam tangere nulli licet præter Sacerdotes. *Secunda Rubrica fabrilis*, qua fabri lignarii utuntur. *Tertia fullonum*, quâ pannos mundant, eamque eruere & tractare cuivis integrum est. Vid. *Bernhard. Cassius de Mineralibus* Libr. 2. Cap. 2. f. 7. Plura vide *in Galen. Lib. 9. simplic. P. Bellonio* Libr. 1. obs. 18. *Sylvatic.* Libr. 1. *Dioscor.* 20. *Matthiol. in Dioscor.* Lib. VI. Cap. 1. Undè concludimus, *Terram sigillatam Lemniam* moderno tempore adhuc dum veram obtineri, & Autores contrarium statuentes tum ex diversis illius erroribus, tum ex nomine loci, ex quo eruitur, mutato, dum insula *Lemnus* hodiè *Stalimene* dicitur deceptos fuisse. Vtrum autem hæ Terræ diversis insignitæ coloribus specie differant tanquam diversæ species sub eodem genere, an secus, multi ambigunt? Ego statuo, non specie, sed accidentibus, nempe colore differre: Vires & in viribus non admodum inter se distinctæ experientiâ & usu deprehenduntur.

1. Est *Terra Melitea.*) Sic dicta à *Melitâ*, seu *insulâ Melitâ*, in quâ eruitur; tactu aspera est, colore albo ad cinereum vergente, astringens. Ad serpentium commendatur morsus, eamque vim à *D. Paulo*, accepisse credunt, cum naufragus ad hanc insulam appulisset, unde quidam Lapidem Sancti Pauli vocant. Quò pertinent & *Gloss. petræ Melitenses*, oculi serpentum varii, quæ per totam insulam inveniuntur eâ quâ venduntur formâ. Et vestigia certissima Nonnulli credunt Miraculorum *D. Pauli* patratorum, dum tribus integris mensibus in hâc insulâ Evangelium incolis annunciavit eosque ad fidem Christi duxit, omnes ejus insulæ serpentes veneno spolians, cicurésque & inhabiles ad lædendum faciens, ac si in petras essent conversi, terram præterea infinitis dotibus augens, ut quemadmodum Morbus naturalis per serpentem in vitam intravit, ita etiam vicissim ex serpentibus naturalis medela contrà illum hauriretur, unde & singulare venenorum esse alexipharmacum tam Terram, quam linguas & oculos communi famâ Melitæ est pervulgatum, omnibus morsibus venenatis & Morbis aliquâ malignitate suspectis adversa.

VSVS hic est; linguæ collo aut brachio appenduntur, earum dictæ Terræ vino aut aquâ mistum bibitur, vel liquoribus post linguarum infusionem. Loco Terræ sigillatæ plerumque exhibentur, quibus malignitas per sudorem debet eliminari. Annulis includuntur dicti serpentum oculi, ita ut gestantis tangant carnem & instar aliarum gemmarum digitis sint ornamento. Vasis ex Terra Meliteâ præparatis, si vinum vel aqua infundatur, acubi vim eorum absorpserint, bibantur, multos morbos curant. Non desunt, qui linguas has Melitenses ob vim bezoardicam vel ipsum Lapidem Bezoar Orientalem superantem in febribus ardentibus malignis, variolis, morbillis, lumbricis intestinorum, epilepsiâ suffragante experientiâ commendant. Hæ magnatum scyphis inditæ à potu venenorum præservant immunes, dum præsente veneno in mensa sudantes veneficium produnt. Addit *C. L. Thom. Bartholinus centur. 6. histor.* 1. Melissæ gloss. tam ex terrâ erutam antiquam cui plumbeus circulus annexus indicium præbebat, vel auribus olim, vel collo appensas. Puerorum collo suspensas dentitionem juvare prodidit Ros

DELL

DELECTVS Libr. 32. c. 10. & puerorum pavôres arcere. Glossopetram in manu parturientis retentam, donec incalescat, partum juvare dicunt. Vulnusculum glossopetrâ inflictum in epilepticis paroxismis singulari remedio pueris prodest. Non absonum fuerit, si pulveres cordiales dictæ linguæ Melitenses seu Glossopetræ ingrederentur, quemadmodum Panormi fieri testatur *Iohann. Frid. Hebola*; sed ante omnia benè observandum, ut per homines omni fide majores hi veri dentes ex Melitâ apportentur, ne fraus ulla ab impostoribus contingat, quibus fighis dignoscantur describit idem *Thom. Bartholinus* l. c. quod scilicet non esse debeant dentes serrantes, monstrorum marinorum in formam triangularem tornati, quemadmodum alii dentes albi & solidi, & ossa, quia nullius sunt valoris, sed eligendi teneri mediæ duritiei & à naturâ calcinati, qui unà cum cortice splendido & levi facilè masticantur instar eboris benè calcinati. Glossopetræ veræ Vulcani examini commissæ non in calcem, sed quæ ossea in carbonem abeunt, advertente *Fabio Columnâ*. Cinericias præfert *Abela* ordinis Hierosolymitani Vice-cancellarius vid. OLAVS WORMIVS *in Musæo* Cap. 4. p. m. 7.

3. *Est & officinalis Terra sigillata Germanica, eaque duplex, una dicitur Strigoniensis*, seu ut communiter *Strigensis*.) Terra est lutea, pinguis & viscosa, instar butyri in aquâ & ore diffluens dicitur & medulla, vel axungia Solis, eò quod Sulphure Solis imprægnata credatur. Generatur in aurifodinis *Montis* acuti, seu *Divi Georgi* ad *Stregonium* oppidum *Ducis Suidnicensis* inter durissimas rupes. Inde eruitur & summâ diligentiâ ordinatione Magistratus præparatur, & in formam orbiculorum impresso sigillo urbis redigitur. Naturæ est solaris & veluti solis extractum in visceribus terræ densatum. Non immeritò tamen Terram veram Solarem Vngaricam huic præponimus & primas tribuimus. Altera LIGNICENSIS vocatur, GOLDBERGENSIS ad *Goldbergam* in *Lygia* & *Stregonium*, hanc vocant axungiam Lunæ, quia colore alba est, & ex argento oritur, unde & agnatam & ingenitam cum argento vim in medendo sortitur, & adea, quibus Medicamenta Lunaria inserviunt, Vid. *Caspar. Schwenck feld. in Theatr. Siles. & foss. Silesiæ* Libr. 3.

¶ *Delectus*; Præstantissima omnium quæ modernis in usu sunt, censetur Lemnia, rubri, hinc cineritii coloris, quæ Constantinopoli ad nos pervenit. Huic succedere potest axungia Solis, in affectib. cordis, vel axungia Lunæ, in capitis & Epatis morbis: Ex Lunari autem antecellit ea, quæ cineritii coloris est.

HOFMAN. *Delectus.*) Omnibus palmam præripit *Lemnia* supra descripta, quam Constantinopolis sufficit. Hujus in locum subit Solis axungia in cordis affectibus, vel axungia Lunæ in Capitis Morbis. Vsus hujus præcipuus est in febribus malignis, Peste, Dysenteriâ, diarrhoeâ, morsibus animalium venenatorum.

¶ Nota *Bonitatis in terris est, si linguæ adhæreant. 2. si saliva aut humore humectatæ, in bullam sese elevent, vel in ▽m conjectæ bullas excitent.*

Vires. *Exiccat, adstringit, resistit putredini venenoque, resolvit, sanguinem dilatat, adeoque ciet sudorem. Vsus præcipuè in peste, febribus malignis, Diarrhœa, Dysenteria, in morsibus animalium venenatorum. Extrinsecus in vulneribus malignis mundificandis, in ictu venenato.*

N. 1. *Terra Labacensis, Terræ sigillatæ vires æmulari videtur. sudores largiter movet, nec vi adstringendi reliquis cedit.*

N. 2. *De axungia Solis experientia comprobavit; 1. Quod cruda, (qualis scilicet ex minera eruitur) sæpissimè Epilepsiam curaverit. 2. Quod in Philtris maximè profuerit.*

Dosis à ʒß. *ad* ʒj.

PRÆPARATIONES ET PRÆPARATA Terrarum Argillacearum; ac inprimis Sigillatæ.

HOFMAN. *Præparationes & præparata Terrarum argillacearum ac imprimis Sigillatæ.*) Vbi 1. occurrit *Terra sigillata præparata*, quæ sine præparatione vulgari in usum venit. 2. *Magisterium.* Hoc nullius usus & efficaciæ est.

1. *Terra sigillata præparata.*

N. 1. *Vt plurimum terra sigillata sine præparatione vulgari in usum venit.*

2. *Magisterium.*

℞. Solve in spirit. Sal. nit præcipita ol. Tart. p. d. vel ▽. comm. ita Magisterium sub colore terræ nativo nanciscêris.

Dosis à ℈ ß. *ad* ʒß. *& ultra.*

3. *Spiritus Terræ sigillatæ simplex.*

Destillatur terra, per se ex Retorta: Nimirum,

℞. Terræ Silesiacæ flavæ [optima est, quæ duobus monticulis insignitur] libr. 1. frange in particulas duas, ac destilla per Retortam, igne nudo, hor. 6. vel plures, [ad ♂ integrum,] in Receptaculum capax. Primum exstillat Phlegma, dein Spiritus albicantes in parva quidem copia, sed grati acoris ac saporis.

N. *Terra restans, ejusdem etiamnum figuræ extrahitur, sed quæ non amplius linguæ adhæret, nec saliva humectata in bullas exurgit.*

Vsus: *Non opus habet rectificatione, sed in usum venit una cum Phlegmate.*

Dosis ℈ß. *Vide Horstium in Problematibus.*

HOFMAN. *Spiritus Terræ sigillatæ simplex.*) Spiritus albicantes illos acidiusculos si in MB. rectificaveris habebis luteos & si hunc licet parvâ in copiâ majorum virium exopres, extrahe sal ex Cap. mort. in furno figulino calcinato cum aqua pluviali (quamvis paucum & non nisi ex flammâ Ignis forsan productum) & circula cum spiritu. Quoad vires. Dn. *Samuel Glossæus* hoc spiritu in febribus usus fuit malignis cum sudoris elicio & *Gregor. Horst.* communicavit, qui illum inseruit Centur. problem. Therapeutic. decad. 1. de febrib. quæst. v. Dosis est à ʒ ß. ad ʒ j. vel ij. in liquore appropriato.

¶ 4. *Spiritus Terræ sigillatæ cum Vino.*

Fit macerando Terram cum ▽ & destillando. Hinc digerendo eandem cum ☿ atque destillando. Vide supra.

5. *Spiritus Terræ alcalisatus, seu balsamus Terræ.*

1. Fit si cum ▽. maceretur ac destilletur, & postea cum sale suo alcalisetur. Vide supra.

2. Destilletur sine ▽, floresque forti calore propulsi, cum liquore destillato conjungantur.

Vires. *Vires ex terræ viribus judicari poterunt, præter quas vim quoque habet arthriticos dolores summè mitigandi, malignitatem scabiei corrigendi, &c.*

N. *Solvit quoque* ☉.

[*Spiritu Nitri, salis, vel* ☿*li. imprægnatur etiam Terra sigillata, indeque liquores styptici, & alexipharmaci parantur.*]

6. *Oleum Terræ Strigoniensis.*

℞. Terræ Strigoniens. ℔ 1. Affunde aq. pluvialem, destill. colloca in locum temperatè calidum per mensem vel amplius, & oleositas a corpore suâ sponte separabitur, & aquæ innatabit, aquam separa per infundibula & oleositatem cum part. VI. ☿ destilla & egredietur Oleum aurei coloris ei innatans. Materiam autem instar perlæ albam in fundo relictam exime, cum aq. pluviâ Sal. ut moris est, extrahe, hunc

oleo

oleo redde majorumque virium, ergò circula, & ex ☉ vitrea in Arena destilla.

Dosis gutt. vj. in vehic. convenient. in febribus malignis, variolis, calculo.

HOFMAN. 6. *Oleum terræ Strigonensis.*) Num oleum propriè sic dictum Terræ insit sigillatæ valdè dubitatur, licet etiam tacta lutuler digitos, hoc tamen potius ab ipsius lentore, quam pinguedine connatâ oritur. Non igitur video, quomodo per hunc processum oleum ex terrâ sigillata elici possit. Eodem vitio laborat ☉ potabile Rhumelii in antidotar. p. 114. ex terrâ sigillatâ extractum. Alii h. m. procedunt; Recip. terr. sigillat. imbibe sp. Nitri rectific. ad formam pultis, in frigore instar lapidis indurescat, teratur in pollinem, inde vesicæ suillæ, quæ in fundo sit perforata, in loco frigido resolvitur in liquorem rubicundum. Dosis ʒj.

N. Hic liquor oritur non tam ex terrâ sigillatâ, quàm Sale Nitri coagulato & per deliquium soluto in loco frigido. Eadem etiam ratio est sequentis liquoris styptici cum sp. Vitrioli præparati, qui etiam *D. D. IOHANNI MICHAELIS* p. m. in usu fuit.

Recip. terræ sigillatæ minutissimè contritæ, affunde sp. Vitrioli, digere, abstrahe, iterum affunde, idque ter repete, & videbis materiam coagulari in lapidem durum, pulverisa & solve in cellâ in liquorem.

Vires: summum remedium audit in dysenteriâ, confert febribus malignis cum alvi profluvio conjunctis, vomitu &c.

Cum sp. sal. comm. composito etiam ex terrâ sigillatâ extractum fieri potest, & cum spiritu vini in liquorem redactum ad dictos affectus utile paratur h. m.

Recip. terram ☉larem opt. affunde sp. Sal. comm. compos. extrahe tincturam, filtra, abstrahe, & postea cum spiritu quodam cordiali conjunge & denuò filtra. Vires: Egregium est Medicamentum in cordis affectibus & Morbis epidemicis. Dosis à gutt. x. xx ad xxx ubi adstrictione opus est in angoribus cordis, vomitu & Dysenteriâ malignâ.

¶ *Q. E. terræ sigillatæ vide in Hodegetico Popp. p.* 120.

[*Terebinthinæ oleum ex Terra sigillata extrahit liquorem rubicundum alexipharmacum.*]

[*Trochisci de terra sigillata.*]

II. BOLUS.

Bolus terræ genus est, ex pallido rubrum, vaporibus & alibus inprimis imprægnatum.

Dicitur Medicis Bolus armena, vel orientalis, eò quod ex Armenia finitimisque locis, præcipuè advehatur. Præcipuè dico, ne excludam & alia loca, in quibus ea foditur, & ad nos transportatur, quibus nec Germania nostra caret, unde nobis Würtebergica usualis est.

HOFMAN. 11. *Bolus Armena.*) A Medicis ita dicitur, eò quod ex *Armeniâ* advehatur. De quo tamen dubitat *Zacutus Lusitanus in Medicor. Principium histor. Libr. 4. histor.* 51. An scilicet ille verus sit, qui ad Nos defertur. *Matthiolus* ad Rubricam sinopicam accedere statuit. Quidam veram Terram Lemniam esse arbitrantur, sed manus inficit, quod Terra Lemnia non facit. *OLAVS WORMIVS* in Musæo suo duorum generum massas tenet, globosam unam, non signatam aut in formam artificiosam redactam, quæ pallidior, vi adstringente & pingui tenacitate aliis non cedentem. Altera in massam oblongam quadratam pondere quinque drachmarum cum dimidiâ redactam, cui duo sigilla Turcica impressa magis saturati coloris, quàm prior. Notas veri Boli Armeni etiam habet, & instar butyri in ore liquescit.

Bolus Toccavensis in *Transilvaniâ* ad *Toccam* seu *Tuccay* repertus à *CRATONE* in usum traductus. Dantur & alia loca, in quibus ea foditur, unde & *Würtembergica* usualis est. Modò allegatus *WORMIVS* l. c. mentionem etiam facit *Boli albi*, ad cinereum colorem vergentis, mollis, lubrici, pulverulenti, tangentium manus colore albo inficientis, ex *Hetruriâ* affertur, Vt & *Boli* cinerei *Fionici* ac *Borringholmici* ex insulâ *Daniæ Borringia* transportati. *Boli Norvegici* conditionis aliquanto pinguioris & ad contactum lubrici.

¶ *Delectus.* Præstat pura (non arenosa) quæ in lævorem calcis instar affuso humore promptissimè solvitur ac commanducata butyri modo liquescere videtur. Reliquis tamen præstantior censetur, quæ ex Armenia vel locis finitimis apportatur.

Vires. *Valde siccat, adstringit, roborat. Hinc usus ejus saluberrimus est in fluxu sistendo in humore infigendo, in putredine arcenda, veneno obtundendo, &c. quâ ratione convenit in Diarrhœa, Dysenteria, fluxu menstruo, Catarrho, sputitione sanguinis, Hæmorrhagia narium & vulnerum, &c. Externus ejus usus creber est in Cataplasmatis, pulveribus adstringentibus, &c.*

Vires.) Facultatem habet admodum exsiccantem & consolidantem, adstringit, roborat, hinc usus Ejus saluberrimus est in fluxû sedando, humore tenui inspissando, putredine arcendâ, veneno obtundendo &c. quo modo in omni alvi fluxu convenit, dysenteriâ, Catarrhos salsos ad pulmones delabentes incrassat, in hemoptoe, hæmorrhagiâ narium & vulnerum agit aliquantisper præcipitando, in ulceribus putridis oris & pulmonum etiam commendatur, quocirca & Phthisicis utilis est, in Peste à Galeno commendatur.

PRÆPARATA.

¶ 1. Bolus armena præparata fit modo generali.

HOFMAN. *Præparata.*) Communiter Bolus armena abluitur aquâ rosaceâ ad sordes & arenulas removendas, si quas habuerit, alias præstat cruda & pura: Et si libuerit Bolum majoribus imprægnare virtutibus, illum rore Majali vel aquâ tonitrali frequenter imbue, aëri exponeac leniter exsicca, à radiis solaribus interdiu præservando, vel etiam si volupe fuerit decocto quodam medicato appropriato imbue, ut decocto serpentum, CC. cordi, scordii, &c.

¶ *Ut de Terra sigillata monuimus, cruda potius, quam præparata terra Armenia in usu est.*

2. Magisterium: fit ut Magisterium terræ sigillatæ.

[*Antidotus ex Bolo.*]

III. CRETA.

Creta, Kreyd. de la Croye. *Chalk.* Kreyt. à Creta Insula sic dicta, ubi in copia invenitur, (licet Dania, Gallia, & aliæ regiones quamplurimæ eâ scateant) terræ species nobilissima est, durior & candida.

N. *Renodæus triplicem hujus facit speciem candidam, virescentem & nigricantem; Verum, nobis non nisi candida in usu medico est, eoque rarissimo.*

Vires. *Siccat, abstergit, emplastica est.*

Usus *ejus internus nonnunquam in ardore Stomachi est, externus in vulneribus; ulceribus, &c. siccandis.*

HOFMAN. *Creta* Kreyd à *Creta insulâ.*) Aliæ Regiones quàm plurimæ illâ etiam abundant. In iis paternos *Cretæ* locos *Plinius Libr.* 37. Cap. 17 numerat *Thessaliam, Liciam, Sardiniam, Umbriam.* Præterea *Agricola Libr.* 2. *De Naturâ fossilium* p. 198. Habent, inquit, pleræque regiones *Cretæ* colles ut *Galliæ, Britannia, Mona* deserta *Maris Baltici insulæ*, quâ ex *Pomerania* navigatur ad *Coppenhagen Daniæ. Smyrnæ* etiam nascitur & quidem optima. Item in *Brabantiâ* inter *Lyram & Distum* effoditur. Plures sunt *Cretæ* genera. *Volaterranus Libr.* 27. *Philolog.* p. 649. Inter hæc censet *Cimoliam, Sardam, Umbricam, Thessalicam, Saxum & argentariam* ita appellatam, eò quod nitorem argento reddat. Item *Cretæ* generibus etiam annumerat *Sardam, rubricam, argentariam & viridem*, quam *Agricola Lib.* 2. *De Natura fossil.* p. 193 optimam pronunciat, *Smyrnæ* natam, hæc virides ductilineas. *OLAVS WORMIVS in Musæo* Cap. 3. hanc viridem pollicet lenem subtilem, quæ cocta ad rubedinem transit. *Graci Sedilium* vocant, quia fundus iste, in quo primò hæc creta fuit inventa, fuit Thronus cujusdam.

Vires & usus.) Internè nonnunquam in ardore stomachi datur vel per se, vel cum ocul. ☉ & Nuc. Moschat. in aquâ pomo-

lac, vel in morsulis, de quibus vid. *Mynsicht.* cretâ drachmæ unius pondere assumpta cum vino vel lacte caprino non solum vermes interimit, sed & ne altius adscendant, prohibet. Si teneatur in manu, sistit hæmorrhagias, uteri hæmorrhagiam sistit, si applicetur umbilico. Externè etiam in vulneribus, ulceribus &c. laudatis ob ejus vim siccantem, abstersivam & emplasticam commendatur. Gallis gallinaceis quoad usum domesticum est adversissimus. *Vid. Thom. Bartholinus centur. 5. histor.* 83.

IV. TERRA IAPPONICA.

¶ Est & terræ genus exoticæ, colore purpureum, punctulis albis intertextum, ac si situm contraxisset, sapore austeriusculum, masticatum liquescens, subdulcique post se relinquens saporem; CATECHU vocant, seu TERRAM IAPPONICAM. *Hujus usum perhibent celebrem in exiccandis catarrhis, capiteque roborando, si in ore detineatur.*

[In hernia varicosa, mictione involuntaria.]

Particulam *hujus* obtinui à Pharmacopœo nostrate curiosissimo Dn. Matthiâ Bansa.

[*Non rara nunc*]

HOFMAN. 4. *Terra Iapponica* seu *Catechu.*) Est Terra exotica colore purpurea, punctulis albis intertexta ac si situm contraxisset, sapore austeriusculâ, masticatâ liquescens & subdulcem post se relinquens saporem. Si in linguâ detenta masticetur vel globuli inde fiant, hujus usum celebrem perhibent in exsiccandis catarrhis in sis & capite roborando. Reperitur apud Dnum *Lanzonium* in nundinis Lipsiensibus. De hujus Terræ Iaponicæ singulari usu in urinæ profluvio continuo ac herniâ varicosâ vid. Ephemerid. Medicophysic. anno 2. observat. 129. seq. Ex hâc etiam Tincturam stypticam confecit D. Georg. Wolfgang. Wedelius P.P. Ienens. celeberrimus l. c.

Præparationes variæ Terræ Catechu seu Iapponicæ ex D. D. HAGENDORNIO & primò.

De Medicamentis Catechu in forma solida,

Præparatio generalis Terræ Catechu.

℞. *Terræ catechu q. v. redige in pulverem & per cribrationem à particulis lignosis & lapillis sic separa, illique affunde justam aquæ simpl. vel alicujus destillatæ proportionem (qualis aqua rubi idæi, quæ omnino præstat) Digeras per unum alterumque diem ad calorem fornacis, balnei, interdum commovendo, hinc liquorem tinctum per inclinationem à fæce, post aquosam humiditatem evaporando, residuans magma ad lentum calorem exsiccetur & in pulverem redigatur. Hunc laborem in alia postea iterare, novam semper affundendo aquam, usque dum nihil præter partes impuras & inutiles in vitro superesse videris.*

Magisterium Terræ Catechu.

℞. *Tincturæ catechu cum Sp. vini paratæ q. v. Affunde Spir. Vitriol. vel nitri vel alkali q. s. permitte omnia aliquandiu quiescere, postmodum ad fundum subsidens magma per exhalationem liquoris supernatantis in pulverem redige magisteriatum.*

Vel effunde catechu in aq. v. g. rubi idæi solutæ & per inclinationem à fæce liberatæ, aceti destill. q. s. Sic citius præcipitabitur magisterium, exhalatione liquoris aquosi mox impetrandum.

Essentia Catechu sicca.

℞. *Tincturæ Catechu cum Sp. vini paratæ q. v. abstrahe per alembic. vel evaporationem sp. vini totum, reliquum leniter exsicca & in pulverem redige.*

Hæc essentia tincturam omnium pulcherrimam præbet, cum liquere queat absque ardore facilè parandam.

Pulvis Stypticus externus.

℞. *Terræ vitrioli dulc. ℥ß. Catechu præpar. ʒ ij. croci martis adstring. ʒ j. thuris ʒß. ooij pulver. gr. v. circiter, cum tantillo camphoræ F. pulvis subtilissimus.*

Pilulæ Catechu anodynæ, Stypticæ.

℞. *Extracti catechu p. iij. pulver. anodyni p. j. M. accuratissimè, adde quantosque lap. Bezoar. orient. gr. j. vel ij.*

Hæ pilulæ apprimè juvant delicatulos & medicamentorum pluralitatem fastidientes; præter vim stypticam sudores etiam movent, ut in dysenteria aliquibus observatum à D. D. Hagendornio.

Pilulæ Catechu odoriferæ.

℞. *Extracti catechu q. v. Confectionis alkermes ambratæ q. s. M. F. Pilulæ gratum oris halitum conciliantes.*

Rotulæ Catechu stypticæ.

℞. *Sacchari in aq. appropriata soluti q. s. adde catechu præparatæ & pulver. v. g. prosingula, ℥ j sacchari, ʒ j. M. F. s. a. rotulæ, oleo cinnamomi vel alio, si lubet, irrorandæ.*

Rotulæ Catechu odoriferæ & confortantes.

℞. *Sacchari in aq. odoriferis soluti q. s. aut ℥ ij. circiter, catechu præparatæ ʒ ij. Confectionis alkermes cum moscho ʒ ß. F. Rotulæ.*

Vel, quod compendiosius. ℞. *sacchari in aq. odorifera soluti q. v. adde tincturæ catechu ambratæ q. s. F. s. a. massa in rotulas efformanda.*

Rotulæ Catechu pectorales.

℞. *Sacchari in aq. faniculi soluti q. v. Catechu præparatæ & olei fæniculi q. s. ut fiant s. a. rotulæ, in hæmoptysi, tussi, catarrhis &c. multis usui.*

De Medicamentis Catechu in Forma Media.

Extractum Catechu.

℞. *Catechu præparatæ q. v. solve in aq. appropriata quam ultra dimidium evapora atque ad consistentiam extracti redige. Vel.*

℞. *Tincturam catechu cum Sp. vini factam, evapora ad dimidium, vel ultra etiam, residuum extracti faciem facilè præsentabit.*

Balsamum Catechu vulnerarium.

℞. *Catechu pulver. q. s. adde lixivium salis tartari proportione circiter quadrupla. Lixivium hocce mox purpureo tinget colore, omnemque catechu substantiam in se quasi absorbere videbitur, nihil relicto sedimenti in fundo. Liquor hic lixivialis dulcore quodam remixtus per aliquot dies in gelatinam veluti quandam abit rubicundissimam, quæ butyri instar se tractari, & linimenti vel balsami vice usurpari sustinet. Magnarum virium in ulceribus antiquis & putridis.*

Electuarium Catechu pro delicatulis.

℞. *Mellis opt. ℥ ij. sacch. alb. in aq. appropriata soluti ℥ j. extracti catechu liquidi ʒ iij. M. exactissimè continuò agitando, cavendoque ne empyreuma contrahat. Postea ab igne remove, & dum adhuc calet, adde gutturam unam vel plures olei cinnamomi. Servetur in fictili.*

Si excellentius desideraveris optimo consilio addes chocolatæ & confectionis alkermes q. s. in actu præparationis, atque ita pro singulari analeptico id dispensabis.

Emplastrum Stypticum.

Componitur ex pulvere stiptico externo, (de quo suprà) cum cerâ, resina pini, oleo hyperici, justâ proportione additis & s. a. vitæ mistis. Massæ antequam frigescat adde pro odoris gratia guttulas aliquot olei rosar. destill. & postmodum si lubet redige eandem in magdaleones.

De Medicamentis Catechu in forma liquida.

Tincturæ Terræ Catechu.

℞. *Catechu pulv. q. s. affusis sp. vini partibus circiter quatuor, vel sex, prout dilutiorem, vel spissiorem eandem expetis, in leni digestione, vel etiam sine eadem, colloca, tinctum liquorem filtra, residuæ massæ iterum, si volueris, Spir. vini partes solummodo tres affunde, iterum digere, usque dum Sp. vini rubinescente se commendet colore, essentiæque consistentiam æmuletur. Vel.*

℞. *Essentiæ catechu si.ce q. v. eidemque Sp. vini, vel aliud menstruum ardens affunde. Sic absque digestione, absque filtratione, absque ullius sedimenti depositione, mox impetrabitur tinctura.*

Ita & aliæ Catechu tincturæ confici queunt, v. g. Traumatica, cum Sp. cerefolii. Styptica cum Sp. theriacali. Antiscorbutica, cum Sp. cochleariæ. Stomachalis, cum Spiritu panis secalini. Confortans, cum Sp. citri, additâ confectione alkermes ambratâ &c.

Ita quoque cum aliis si volupe est, menstruis, & alia tincturæ, & extrahi & dispensari in ægrotantium commodum possunt.

Mistura Catechu pro fœtore oris.

℞. *Catechu præparatæ q. v. affunde aquas odoriferas, cum tantillo ambræ & moschi addito: digerantur & percolentur; hæque mistura in usum dictum usurpetur.*

Dosis & Vehicula Medicamentorum ex Terra Catechu.

Dosis cum diversa sit ob diversitatem medicaminum exinde paratorum, hinc notandum. Catechu simpliciter & in forma præparatam exhiberi posse à ℈ ß. ad ʒ ß. Essentiam verò siccam à gr. v. ad ℈ ß. ad summum. Tinctura cum Sp. vini parata propinatur à gr. x. ad xl. Vel si consistentiæ spissioris fuerit instar extracti liquidi guttulæ x. vel xx. sufficiunt. Eadem dosis & reliquis competet tincturis, sive cum Sp. cochleariæ sive panis secalini, &c. concinnatæ fuerint. Tinctura tamen Catechu confortans ambrata, vix ultra guttulas 15. vel 20. exhibeatur. Pulvis lutaris catechu forma vix ℈ ß. transcendit.

Rotulæ & electuarium arbitrio assumentis relinquuntur.

Vehicula ℞. *grata, interim tamen vim medicamenti non infringentia, qualia, tusculæ, cerevisiæ calida, vinum malvaticum, ni calor præter naturalis obstiterit.*

Vires Catechu generatores hæ sunt. Catechu remedium est Stypticum, anodynum, alexipharmacum, aphrodisiacum, apophlegmatizans. Sed qui plura de viribus specialioribus, ut & de ortu, anatome, natura, patria, differentiis, electione, affectionibus, temperamento, qualitatibus passivis & usu catechu, voluerit: consulat Doctissimum D. D. HAGENDORNIUM *qui tractatum integrum de eo conscripsit.*

V. MARGA.

¶ Marga, est portio quædam pinguis & quasi medulla, in saxis nonnullis, dum franguntur reperta, unde & Medulla Saxorum dici solet, Germ. Steinmarck. La Moüelle des Pierres. *Marle* or *Marrow of stones.* Merch van Steenen.

Vires. *Siccat, adstringit, consolidat, sarcotica est*

R *tartarum*

tartarum sanguinemque coagulatum resolvit, (intus exhibita.)

HOFMAN. 5. *Marga.*) Hæc est vel candida, pinguis, liquida, crustacea, vel incarnata rubra, linguæ adhærens. In *Montibus Bohemicis* summâ reperitur in copiâ, in latomiis & Saxorum commissuris quemadmodum & in *Lygiis* montibus reperiri scribit *SCHWENCKELDIUS.* Datur etiam lutea in *Grodt* Lapide & cinereâ Lapidosâ. Reperitur & *Rochlitzii* & *Jenæ* in montibus solaribus &c. Ut Jovis omnia sint plena.

Vires.) Commendatur ruptis ex alto devolutis, hæmoptoicis, dysentericis, unde & ex hâc ornat *Dn. D. IOHANN. MICHAELIS pulverem suum anti-dysentericum*, cujus descript. vid. suprà in Libr. I I. & annex. thesaur. pharmaceutico sect. 23. num. xxv. In ossium fracturis etiam convenit, in calculo renum; Contra epilepsiam vulgi medela existit. Exterius admota siccat sine morsu, undè ulceribus deficcandis inspergitur &c.

N. Hûc pertinet etiam *AGARICUS MINERALIS seu LAC LUNÆ* candore, levitate & raritate agarico vulgari prorsus similis. Vocatur & *gleba Norvegica* albicans, *Marga saxatilis, stenomarga* &c. Et describitur à *FERRANDO IMPERATO* Libr. V. Cap. 41. *GESNERO, OLAO WORMIO in Musæo* Libr. I. sect. 1. Cap. 4. p. 5. Respondet hæc *Terræ albæ Veterum*, cujus duo fuerunt genera: Unum *collyrium dictum*, eò quod Medicamentis ocularibus mistum fuerit, terra pinguis, rara, mollis, candida, dulcis. *Alterum dictum ASTER*, vel quod signo stellæ signatum, vel quod micæ quædam stellarum instar in eâ emicabant.

Vim habet refrigerandi, adstringendi, sanguinis eruptiones & fluores sistendi, uteri profluvia compescendi, inflammationes sedandi. Rara est, tenuis, levis, adstringens, micans, & granula quædam habet permista splendorem de se fundentia, quæ ab aliâ sui parte, quâ saxis adhærebat, frequentiora apparent, cum permixtâ viriditate. Hæc in fodinis cupreis propè Nidrosiam inventa est. A suprà nominato *FERRANDO* l. c. *Agaricus Mineralis* vocatur, candore, levitate, & raritate *Agarico* vero prorsus similis. Quidam *Lac Lunæ* vocant, propter candorem & teneritudinem, quam habet. Oritur à vaporibus metallicis, qui indies subtiles vehunt exhalationes, quæ ubi per saxa in cavitates exsudaverint, humido evocato, quod siccum est, remanet, & in medullam hanc raram, teneram & friabilem concrescit. *Boetius ad Galactium* refert. Hæc terra mixta aquæ albo lactis colore eam tingit, insipida est, siccat sine morsu; superstitiosè quidam adversus quemvis Morbum salutarem esse putant. Lac auget drachmæ unius pondere ex jusculo propinata, commodius exhibetur in emulsionibus, mammillæ evidenter inde turgent, in profluvio item sanguinis commendatur, & à quibusdam tanquam somniferum utiliter exhibetur. Pollinem ejus ulceribus deficcandis inspergunt. vid. *OLAUS WORMIUS* l. c.

De Lacte Lunæ, sic in Appendice ad Pharmacopœam Schrœderianam.

Lac Lunare vel lac Lunæ describit CONRADUS GESNERUS, *de figur. lap. p. 50. quod in altissimorum quorumdam montium Helveticorum speluncis reperiatur, ut Storchornij in ditione Bernensium, & Fracti sive Pilatini Lucernentium: De quo repetam, ait* GESNERUS, *hic ea ferè verba quæ in fracti montis descriptione nostra ante annos sedecim posui, mutatis nonnullis & additis. In Spelunca quadam, per summum montem fornici adhærens, nascitur quædam substantia, fungosa, friabilis, alba, levissima, quam fungum petreum dixeris, vel agaricum saxatile, tam similis hujus est facies. Incolæ Montmilch appellant h. e. lac lunæ, à substantia alba & spumosa, ex qua concretus videtur hic lapis, si lapidis nomen meretur. Aquæ mixtus, albo lactis colore eam inficit. Insipidum est. Siccat sine morsu. Nulla in eo asperitas, & totum cum saliva mandentis liquescit, præsertim quod melius fuerit nam & crassius & asperius reperitur, immaturius nimirum & crudius; quod odore etiam caret. Concoctum autem & perfectum, ut asperitatem admittit, ita albius colore, & pondere levius, & suaviter odoratum redditur. Videtur autem naturam Holosteis dictis lapidibus qui in terra arenosa in Palatinatu effodiuntur proximam obtinere: & lapidi quem ab odore cydonitem nominant. Superstitiosè quidam, adversus quemcumque morbum ægroti cujusvis, propter quem expresso ipsius nomine à spelunca petatur, salutare esse putant. Lucernæ in pharmacopolio venire solet. Pollinem ejus Chirurgi ulceribus deficcandis inspergunt. Sunt qui nutricibus pollinis hujus drachmam exhibeant, ad augendam lactis copiam; jure, ni fallor (potest autem commodè ex lacte amygdalarum, cui immixtus hic pollen aliquot horis fuerit, colato propinari, cum pauco saccharo & aqua fœniculi) Aiunt autem mammillas evidenter hoc auxilio turgere, & repleri lacte.*

Præterea à docto quodam viro nuper proditum invenio, lac Lunæ in profluvio sanguinis utiliter dari, tanquam somniferum; idque sibi experimento constare. Quod ad nomen priscum ego aut ipsum Morochthum veterum esse aliquando putavi, aut eadem certè illi facultates obtinere: Sed amicus quidam verum omnium fossilium cognitione clarus, Margæ friabilis genus mavult.

VI. OCHRA.

¶ Ochra terræ species est durior, coloris flavi, seu lutei. Germ. Ochergeel. de l'Ochre *Tel iovv* Oker. Geel Oker.

Vires. *Siccat, adstringit, discutit, excrescentia reprimit.*

Usus *Ejus rarissimus est, & non nisi externus ac præcipuè in vibicibus & collisis, tum quoque in tumoribus duris discutiendis* (Emplastr.)

HOFMAN. 6. *Ochra*) A luteo colore *Græcis ochra* dicitur. Ea est *duplex, una Nativa* reperta non solum in metallis, sed etiam in propriis venis vid. *Agricol. Libr. 2 de Naturâ Fossil.* p. 199 & in Bermanno p. 444. Cæsius de mineral. l. 2. c. 11. sect. 11. *Factitia altera* est, & fit ex plumbo nigro, quam plumbariam vocant. Scilicet plumbum tamdiu Vulcani vehementiæ exponitur, usque dum colorem Ochræ contraxerit, hâc pictores utuntur. Usus ejus est rarissimus, panos tamen dilicit, concretas circa ossa lapidosas durities frangit, & si nata fuerit in æris fodinis, vim etiam causticam habet, articulorum item tumores & tophos discutit in emplastris adhibita.

VII. RVBRICA.

¶ Rubrica terræ species est lapidosa rubea, &c. dicitur & rubrica fabrilis, quòd fabris lignariis crebrò inserviat, in ducendis lineis, German. rothe Kreide/ Rötelstein. de la Rubrique, ou Croye rouge. *Red Earth, Ruttlestone* or *Carpenters Ruddle.* Roo Aerd/ of Rat-tel-steen.

Vires. *Siccat, astringit.*

Usus ejus Medicus est in Sputo sang. & in Emplastris vulnerariis & siccantibus.

HOFMAN. 7. *Rubrica.*) Terræ species est lapidosa, à rubro colore dicta, unde omnis Rubrica est rubea, & si quæ non rubet, Ea non dicenda rubrica. *Duplex est Nativa & factitia. Illa* gignitur in metallis auriferis, argentariis, ærariis, ferrariis, unde & de illorum participat naturâ, quia etiam sæpe in propriis reperitur venis. Loca autem, ex quibus effoditur, optima fuêre *Cappadocia, Lemnus, Ægyptus.* Nunc in Nostræ Germaniæ metallis reperitur & propriis in venis, unde pro locorum diversitate multiplex est, *Rubrica Lemnia, Ægyptia, Sinopica, Africana, Germanica* &c. Omnium præstantissima est *Lemnia, Sinopica* & quæ ex *Africâ* aliisque locis affertur. Ratione usus distinguit *Iulius Rubricam* in tres species, *Pnam*, qua Medici utuntur & est *Terra Lemnia; Alteram*, quâ utuntur fullones; *Tertiam*, quâ fabri lignarii & Medici aliquando. In cunctis ignavior est hæc ultima. *Rubrica factitia* fit ex ustâ ochrâ, de quâ vid. Agricola Libr. 3. de ortu & causis subterraneis p. 40. *Cæsius de Mineral. Libr. 2. Cap. 2.* sect. 13. Quoad vires, pollet adstringendi, reprimendi, & fluxum sanguinis sistendi facultate, undè & vulgus communiter in dysenteriæ curatione sibi levamen quærit.

VIII. TRIPOLIS.

¶ Tripolis terra est coloris Citrini intensi, speciesque videtur Ochræ.

Vires. *Usus ejus in Pharmacopœja vel nullus, vel rarus est, nisi quòd pro d stillandis pirituibus salinis, salibus admisceatur, quo minus ea fluant.*

HOFMAN Præter hæc recensita *Terrarum Medicarum* genera, aliæ adhuc dantur ad rem Medicam etiam utilissimæ. Sic *Joh. Eusebius Nierenbergius Terræ Damascenæ seu Adamicæ* meminit de *Miraculosâ Terræ Naturâ* Cap. 17. p. 465. quæ reperitur in agro Damasceno, ubi asserunt. Adamum à DEO plasmatum & hinc translatum in Paradisum terrestrem, atque inde furiosè ejectum ob peccatum, quo se & nos omnes perdidit, huc relatum. Hic ager terram habet rubram & mirè tractabilem, quam Saracini deferunt in *Ægyptum*, Indiam, *Æthiopiam*, carè vendentes. Ferunt, foveas revoluto anno adimpleri, & habetur famâ constanti terram hanc talis esse virtutis, ut eam gestantibus nulla rerum vis noceat, vel alia incommoda, unde & aliqui in talibus abutuntur superstitiones. Hæc ex *Nierenbergio*. Nonnulli putant, in hâc Terrâ Adamicâ esse Sulphur, & Sal commune, & habere vim ardendi, teste Rosenkreutzero qui cum vellet ex hac parare spiritum, ardere cæpit. Quomodo autem ista species ad ☉ & ☽ solutionem destilletur, apud *Joh. Phil. Rhumelium antidotar chemic.* & in Rosenkreutzers *Astrenom.* p. 363. invenies.

Aceldemæ Terræ etiam mentionem facit suprà citatus *Nierenbergius* Cap. 59. Cujus virtus mirabilis & fidem ferè superans, etiam de-

Adamitorum corpora 24. horarum spatio in pulverem redigit, quam virtutem etiam in alias devectas regiones non amittit. Diuturnior Parisiis cœmiterium ejusmodi terrâ gaudere, quam de Natura calcariâ participare dico.

Terra Chia suo candore se commendat, sumptâ denominatione exilia nominis in suâ. quæ sita est in mari Icario circà minorem Asiam olim *chios*, nunc vulgo *chio* aut *schio* eadem cum famiâ vires Asiaticum dicitur. Faciem mulierum erugat, & lævigat, splendidiorem reddit, in balneis utuntur fœmellæ ad cutem abstergendam.

Terra Lemnia, optimum est in febribus malignis cum succo citri exhibitum remedium, ac in vermibus puerorum expellendis ac tormentosis abdominis cruciatibus mira præstat. Apprimè conducit motibus illis convulsivis, quibus non rarò pueri tentantur. Ob facultatem adstringentem, refrigerantem & exsiccantem sanguinem, ex quâcunque corporis parte fluentem compescit. *Terra Cimolia* siccat, refrigerat, digerit, aceto dissoluta, parotidas & alia rubercula discutit, item ambustis mox illita medetur, ne pustulæ generentur. Nit. & Acet. dist. mixta tumorem podicum sanat, testium tumores dissipat, si ceræ cypriæ permisceatur. Illita immodicos sistit sudores; achores & ulcera sanies rodit, ad erysipelata commendatur, si imponitur. vid. *Cæsal.* l. c. sect. 10. p. 171.

Terra Oreana, cujus *Ol. Wormius* etiam meminit in musæo p. 2. sic dicta ab Oro, quod Italis Aurum denotat, quasi Terram auream seu solarem diceres. Per Italiam enim & Galliam alicunde ante annos circulator quidam percurrebat, hoc Terræ genere contrà varios morbos venditans; sed unde advecta, & an artificio quodam depurata, non constat. Gleba est crocei coloris, minimè pinguis, arenosa & fibrosa, acida aliquantum, leniter adstringens, levis, in pulverem levi attactu dissiliens. Terræ sigillatæ Naturam & vires æmulari dicunt. Intellexit tandem *Wormius* Terræ speciem non esse, sed succum inspissatum *Adeno* similem & locum in *chocolatâ* obtinere, dici verò *Oreanam* à loco ubi crescit planta ex quâ exprimitur. *Barlæus* in rebus gestis *Mauritii* p. 118. vocat Tincturam aurantii coloris *Orellianam*.

Terram Antiscorbuticam commendat *Henricus Petræus in dissert. Hermet. de Scorbuto* 38. in *Norvegia* propè Bergas celebre emporium Terram rubram sigillatæ cuidam non absimilem effodi perhibent præsentaneum scorbuti alexipharmacum. Cur igitur Tera Antiscorbutica vocetur, hinc patet eò, quod radicitus scorbutum exstirpare dicunt, Drachmâ unâ in aquâ antiscorbuticâ exhibitâ, ut sudorem provocet. Miror autem hanc Terram ad exteros non exportari. Vulgaris est morbus exotica suspicere & admirari, propria autem despicere.

Terra Martialis, hæc in fodinis mineræ martis reperitur, & ad usum Medicum accommodat *Zacutus Lusitanus in Prax. Histor. Lib. 3. obs.* 3. Quæ in umbrâ exsiccata subtilissimè teritur, lævigatur, eademque dosi, modo, ordine & forma in iisdem affectibus ægrotantibus offerenda est, in quibus Mars solet præscribi, imò ægri mirabiliorem & efficaciorem ejus usu percipiunt utilitatem, quam ex ipso ♂te. Id quod & *Petrus à Castro* Practicus Veronensis confirmat remedium inauditum & sæpissimè experium ad menses ciendos egregium indigitans. Quam laudem *Zacutus & Petrus à Castro* huic Terræ attribuit, eandem & meritò nunc *Nostra Martiali Casseliensi* ovum dictæ Philosophicum deferimus, quæ inibi effoditur partim tedem in crucibula fusoria, partim in Medicum veniens usum ad nos defertur grisea intus ruberque pyritæ Hallam, Lipsiam, Geram &c. Hæc optimè trita sole exposita temporis progressu in flores salinos martiales splendidissimos degenerat albos, ex quibus secundum artem cum spiritu vini majalis confecto Tincturam Martialem Rubini vel granatorem æmulantem jucundo spectaculo. Non desunt, qui pro Tinctura ☉lari venditant. Hujus usus in masâ sanguineâ à labra sylvestribus liberandâ per urinam admirabilis est vide tract. de Auro Auræ Anonymi.

CAPVT III.

De Aquis.

AQuæ nativæ, quæ usui Pharmaceutico inserviunt, tum simpliciores sunt, tum minerales.

Præparationes utrarumque sunt: 1. Purificatio. 2. Destillatio. 3. Inspissatio. Hinc aquæ depuratæ, destillatæ & salia.

1. *Purificatio.*

Scatent nonnunquam aquæ crassis & heterogeneis fœcibus, unde depuratione opus habent. Modi depurationis hujus sunt. 1. Filtratio per chartam bibulam. 2. Digestio qua partes crassiores ad fundum secedunt.

2. *Destillatio.*

Destillatio aquarum in genere, pro variante volatilitate, fixitateve eliciendi liquoris, erit instituenda in VB, MB, cinere, tum quoque in arenâ, convenientiora autem hic sunt destillatoria vitrea.

3. *Inspissatio.*

Inspissatio partem fixiorem reddit conspicuam, quæ si salinæ naturæ fuerit, elixiviari potest. l. 2.

Vires. *Aqua quatenus aqua seu liquor est, summè humida censetur, frigida remisse. Verum, quatenus aliis rebus immixtis vehiculum præbet, eatenus pro harum diversitate qualitatibus diversis prædita judicatur.*

AQVÆ SIMPLICIORES.

Aquæ simpliciores sunt aqua 1. fontana. 2. putealis. 3. fluvialis, 4. palustris, 5. pluvialis, 6. nivea. Ex his usitatior fontana & pluvialis, quibus quoque 7. ros majalis addi poterit.

1. *Aqua fontana* est omnium purissima & usitatissima. Purissima est, quia per terram seu colatorium colatur. Usitatissima est, quia ad omnia recipitur, ad quæ aqua sine peculiari mentione alterius, e.g. pluviæ, &c. recipi jubetur.

N. *Præfertur inter fontanas quæ fluit ab Oriente ad Occidentem, quæ decurrit à montanis locis altioribus, item quæ Visu, Gustu & Olfactu, pura, clara, tenuis, levis, ac sincera deprehenditur, ut & quæ citò incalescit, & citò refrigeratur; quæ Hyeme calidior; Æstate frigidior. Aquam hanc injecto pane tosto corrigere, ægrotisque, loco potus sat grati concedere nostrates consueverunt vulgo* Brod. wasser. De l'eau dans laquelle a trempé du pain. *Water with a toast.* Water met gebraede broodt.

2. *Putealis* fontanâ vilior, & crudior ut plurimum habetur, eò quod ponderosior plerumque sit ac linguam magis feriens (ein hart Wasser.) Vne Eau pesante ou rude au goust. *Hard water.* Hart water. Verùm si ex vivis scaturiat scaturiginibus, reliquisq; bonitatis signis abundet; illius vices subire haud inepta est.

3. *Fluvialis*; quod radiis Solaribus exposita fuit, magis habetur digesta quidem, quàm putealis: Verum tamen in usurpatione ejus, non erit inutile, spectare, unde originem trahat, quóque perlabatur.

4. *Palustris* pessima omnium censetur, adeoque è Medicina eliminanda.

5. *Pluvialis*, est aqua levis linguamque minus feriens, (ist ein weich Wasser.) Vne Eau legere & plus douce au goust. *Rain water, light in tast.* Regenwater / sacht (of licht) op de tong. fontanæ vicaria, utimur eâ ut plurimum destillatâ. Sunt qui præferunt imbres à Meridie advolantes, vel ab Oriente, utpote quas radiis Solaribus magis imprægnatas & digestas arbitrantur.

HOFMAN. *Pluvialis.*) Hæc ad medicamentorum compositionem omnium est optima, dulcissima enim, tenuissima & levissima: Et cum tenuissima sit, Medicamentorum vires facilè in se imbibit. Esse autem suavissimâ & levissimam præter *Celsi Lib. 2. C. 17. Plinii lib. 31. C. 3 & aliorum* autoritatè confirmat *Vitruvius Lib. 8. C. 3.* Dum Aquam pluvialem his laudibus ornat; Quæ ex imbrib. Aqua colligitur, salubriores habet virtutes, eò quod colligatur ex omnib. fontibus, levissimis & subtilissimis exhalationibus; deinde per aëris excretionem percolata tempestatibus liquefcendo pervenit ad terram. Nam Sol de aquis omnibus tenuiorem & suaviorem portionem resolutam in vapores sursum attollit, ut *Riolanus* explicuit *Libr. de Diæt. Saner.* Dummodò illa temporaria fuerit in Martio decidua ac tonitrualis, præterquam enim quod optima ad stirpes colendas, præprimis insuper ad Medicamentorum extractiones valdè commendatur, ut ipse, etiam *Tabernæmontanus* ad cerevisiarum coctionem hâc de causâ in historiâ plantarum Cap. de Hordeo laudet. Non desunt, qui Aquæ vitæ nomine dignantur, per quam ignis æthereus, Anima aut spiritus Universalis incorporatus *Azoth* ex astris ad Nos descendat, absque hoc enim foret, omnia sublunaria & quæ in hoc Universo animâ vegetativâ sunt prædita, collabascerent ac perirêt effœta & omni fœcunditatis spe orbata. Aqua Elementaris nuda, inquiunt, tantos non posset præstare effectus, ni si sal aëris quoddam centrale in illâ delitescens omnis fœcunditatis

clavis esset. Neque hoc sine ratione, saltem in aquâ Pluviali esse. Præterquam enim quod magna aquæ pluvialis copia inspissata sal sui generis præbeat, inde etiam patet, si aquam pluvialem tonitrualem Terræ cuidam affundas ☉lari vel alterius mineræ & exponas loco tepido à radiis solaribus tamen remoto ad evaporationem, sæpius affusione & evaporatione repetitâ, ut pondus Naturæ impleatur, & ex illâ in globulos redactâ instar spiritus salis destilles spiritum & destillatum aliquot cohobiis à Cap. mort. abstrahas, spiritum salis aquæ pluvialis nanciscaris Tincturâ ☉lari imprægnatum, qui ☉ solvit & recludit, cujus mentionem etiam facit *P. Poterius Libr. 2. Pharmacop. Spagyric. Cap.* 14. Ex quâ autem progenie dictum sal aquæ pluvialis sit, facilis est conjectio, Nitrosum illud esse; Hujus enim spiritus ☉ non solum solvit, sed & in solutionem ☽næ cum Aquâ forti factam ▽ pluvialis infusa illam non præcipitat, ratio, quia Nitrosæ prosapiæ est, putealis autem & fluvialis, (licet illa magis, quam hæc) statim præcipitat, eò quod magis alkalisatæ sint naturæ. Nec minoris sanè energiæ est aqua ex aëre collecta, seu spiritus mundi à quibusdam nostri ævi appellatus sale illo universali aëris & macrocosmi ingravidatus. Cujus *BURRHUS* olim & vice-colonellus *KRANACH* magnam sibi compararunt copiam beneficio capacissimi cujusdam filtri vitrei, cujus orificium inferius clausum, glacie vel aquâ fontanâ frigidissimâ Nitro vel * imbibita repleti & radiis solaribus expositi, dum ad hujus exteriorem superficiem in aëre catervatim natantes vapores delati in vitrum suppositum à solis fervore immune destillarunt. Hanc aquam *Non Nemo* aliquot ante annos (quamvis non nesciam multos adhuc falsâ hâc persuasione dementatos) leni balnei vaporosi calore destillans pro Panacea seu Medicinâ Universali venditavit, in primis in periculosis ac dubiis affectibus, ubi robur vitale à malignitate, putredine ac calore febrili vehementissimo jacturam patitur, quales variolæ, morbilli, febres miliares, dysenteria, cholera, erisypelas, lipothymia, apoplexia, &c. quasi ipsi non compar esset remedium. Verumenimverò, certum quidem est aërem non sterile & effœtum esse corpus, qui ob porositates suas Atmosphæræ multos tanquam ex Pandorâ sua & immensos proferat fructus salis Macrocosmici & ignis ætherei imprægnatii Nectare ex terræ gremio & Astris ad Nos perveniente, absque hoc foret, omnia sublunaria in hac universitate collabascerent, & interitum aut ruinam minarentur. Aqua putresceret, Tetra fatisceret segetibus, imò homo ipse intercideret, nisi quidam igniculi seu spiritus salini illorum essent pabulũ. Unde *Sendivogius* in Ep. 12. tractat. Est in aëre, inquit, occultus vitæ cibus, quem Nos rorem de nocte, de die aquam rarefactam vocamus, cujus spiritus in visibilis congelatus melior est, quàm Universa Terra. Et tr. de sulphure. Aër est verus locus seminis omnium rerum, & in ipso est spiritus vivus omnium creaturarum. *P. JOHANN. FABER in Pallad. Spagyric.* Singulis horarum momentis vita è cœlo in terram per aërem defluit, ibique Mixtorum compositionib. conservatur, ut hinc tanquam ex communi vivętium promptuario viventia omnia & ipse homo vitam capessat. Unde & quidam inveniuntur, qui metallorum originem huic Mercurio aëreo referant acceptam. Extat speciosus de vero *Sale Philosophorũ Liber à Gallo Nuisement* scriptus & Latinè à *Combachio* conversus, ubi sententia illa propugnatur, & confirmatur. Vide etiam quæ Excellentiss. *Dn. D. JOEL LANGELOTT* in Præfat. ad Experimenta *D. Joann. Tilemann. proponit.* Verùm sal ex aëre extrahi posse luce meridianâ clarius, adeò ut etiam, qui colligunt, asserant stante vento Boreali & hyeme acidum illud esse, collectum autem æstate, odore, colore & sapore differre à priori, nec vix aliquid acidi in se continere, sed potius alkalisatum esse. Differre etiam dicũt ratione loci, regionum &c. Sic *ingeniosiss. D. D. G. MORHOFF in Epistol. De Metallor. transmutat.* p. 29 refert, quod Amstelodami apud Dnum *Theodor. Kerckringium* viderit veri ac genuini vitrioli sed impuri quantitatem non exiguam, quam ex aëre Amstelodamensi multis aquarum salsarum & soli paludosi effluviis impregnato machinę cujusdam beneficio extraxerit. An autem stat im illud Universale sit, Ego cum Dno *MORHOFIO* non crediderim. Vagantur in aëre particulæ salinæ varii generis, quæ ignibus subterraneis & solis calore subtilisate in atmosphæram provehuntur, prout soli subjacentis indoles illas subministrat, Nitrosæ, Vitriolicæ, &c. Quis hisce vires catholicas adscripserit? Plura vid. in *Tractat. Meo de Method. Medendi.* Et Anonymi de Auro Auræ cum Epistolâ meâ huic annexa.

¶ 6. *Nivea*, pluviali affinis est, magisque penetrans, adeoque & ad sudorem movendum non inefficax, quas vires naturæ salinæ acceptas refert, quâ præ reliquis aburidat, vi frigoris condensata.

Nl. 1. *Præfertur collecta circa solstitium Hybernum & Æquinoctium Martii.*

Nl. 2. *Odontalgiam pertinacissimam aquâ niveâ fuisse domitam, vide Zacut. l. 1. Hist. med. observ. 46. De usu vid. d. l. dub. 42.*

HOFMAN. *Nivea, Pluviali affinis est, magisque penetrans.*) In hâc etiam sal quoddam esse, negari nequit, unde quidam Nivis aquam ad duas uncias porrectam vim alvum purgandi habere dicunt, sitimque egregiè sistere & urinam pellere pro ratione salis, quod loci subjacentis genius profert. Ipse *Autor Noster* ad sudorem movendum non inefficacẽ esse ait ob Nitr. quod ex hâc elicitur penetrantissimum, quæ causa etiam, quod faciat ad res conservandas, ut alimentum hybernum temperando & fovendo calorem in terræ gremio internum, ejusque sal centrale augendo. Boreales igitur montes longâ nive cooperti gramen etsi parcum, tamen saginandis pecoribus aptissimum producunt, adeò, ut nisi tempestivè à pascuis abigantur, nimiâ moriantur pinguedine. Circà solstitium hybernum & Æquinoctium Martii colligenda est Nix ad Usum medicum. De *Nivis Usu Medico vid. elegantiss. Tractat. Thom. Bartholin. I hann. P. Fabr. in Panchym. Libr. 3. c. 4. & Zacut. Lusitan. Libr. 1 histor. Medic. obs. 46. Dub. 42.*

¶ 7. *Ros*, reliquas omnes subtilitate, adeoque & penetratione antecellit: Constans liquore volatiliori, saleque acriori, præfertur Majalis.

[Hic Ros Majo, & Iunii principio, colligendus, ante ☉ortum, lunâ crescente, quando pluvia per aliquot dies non decidit, non linteis, sed instrumentis vitreis.]

[Vires. *Vim habet laxandi, resistit ictibus animalium venenatorum collectus ab herbis ophthalmicis oculorum affectibus convenit.*]

HOFMAN. *Ros.*) Præsertim *Majalis* & principio Iunii collectus probatur, ante ☉ortum ☽ nâ crescente, tempore sereno, quando pluvia per aliquot dies non decidit, instrumentis vitreis non per linteа, nisi oleum & operam perdere velis. Quando enim sol est exortus, Rorem tanquam sui analogon statim ad se rapit, sale constans volatili, & fixo, ideoque malè facit *Rhumelius*, qui Medicamentum exinde præparare volens rorem prius inspissat & demum spiritum elicit. Si enim spiritum ex Rore Majali conficere velis, prius Rorem per aliquot dies in digestionem pone, postmodum destilla, & in primâ destillatione in forma striarum qui ascendit spiritus est, insequentes guttulæ autem post strias mera aqua. Dn. D. *Johannes Michaelis* egregium Medicamentum ex rore Majali omnibus coloribus conspicuum, item Sal. comm. omnibus fulgens coloribus aliquando confecit. Ex *rore*, inquit *HELMONTIUS*, per analysin ignis sal sacharinum paratur magnorum morborum remedium. Nonnulli egregium quoddam menstruum ex illo ad ☉ solvendum præparant, cujus beneficio medicus quidam Venetus ☉ potabile paravit. Gallus quidam præparavit primo Sal comm. volatile & fixum ex terrâ virgineâ, deinde conjunxit cum sale Roris majalis, & ita confecit Medicinam ad extractionem ☉. *NOLLIUS* etiam ex Rore spiritum salis elaboravit, quo in agone constitutos revocari & tincturam ex ☉ evocari posse scribit. Mirum, quantis elogiis *P. Borellus centur. 1. obs. 6.* Spiritum Roris exornet, Multis, inquiens, exantlatis laboribus & vigiliis in arcanis Naturæ perquirendis secretum auri solvi tandem nactus sum, id est, menstruum benignum, amicè intrà paucas horas solvens & sine fumo, imo sine igne quoque dissolutum potest ad salis Naturam & olei reduci, cujus grana 3. 4. vel 6. juxtà ætates varias propinati intra 4. horas circiter sudoribus copiosis febres malignas purpuratas, epidemicas & pertinaces curarunt: Sciant verò lectores à spiritu roris illud factum fuisse juxtà Sendivogii doctrinam. At dicent multi: cur non ejus copiam mihi comparo. Sed sciant expensas lucrum superare. Notandum est, pergit, collectores Auri fluvii Gard juxta Urbem Vigam asserere Roris guttas unicuique Auri paleæ adhærere manè in arenâ eoque nutriri. Aliàs usu exploratum, injectis Rori Auri foliis & in digestione positis ea dissolvi; Ros per filtrum colatus in fundo exhibet materiam nivi perquam similem, summè Cardiacam. *Matthæus* in serpt. concion. 3. aureum nummum rore vel pluviâ majali aliquoties aspersum & sole exsiccatum vel terrâ absconditum ponderosiorem fieri. Ex Rore cum Mannâ egregium & secretum Menstruum ad ☉ & coralliorum rubr. tincturam extrahendam Nonnulli etiam præparare volunt. Et vidit modo laudatus *MORHOFIUS* l. c. ipse tincturam hoc modo paratam ab homine, qui nescio quos thesauros inde sperans magno pretio Principi alicui hoc secretum vendiderat. Ex Rore generari Perlas statuunt *Matthiolus, Rhumelius* & alii; Verùm ad ostrea altius mari & fluminum fundo immersa, in quibus margaritæ majores & speciosiores inveniuntur, Ros nullo modo pertingere potest. Quo pacto enim magno Aquæ intervallo gaudentes sese impleri roscido conceptu & pro qualitate Roris concepti uniones candidi & sordidi ac pallentes fieri possunt.

Quoad Vires. Ros *Majalis* in Festo Ascensionis Domini collectus multis mederi morbis dicitur. Communis aliàs Rusticorum est purgatio propter sal volatile, quemadmodum & res rore madefactæ v. g. rosæ majorem vim laxandi acquirunt, prout & Roses

Rosis

Rore collectus magis alvum solvit. Venenosorum animalium vim habeant Rore ab aliis experientiâ habeo compertum. Extant Rorationes in his ophthalmicis v. g. fœniculi, euphragiæ & aliis tempore martio collectus valdè commendatur in oculorum affectibus. Non semper tamen tuto in Rore nudo pede deambulandum est, nec confert nudo corpore sese in eo volutare, prout quidam laudent, quia sic pori cutis facillimè obstrui possunt, imò materiæ peccantes ad inferiores partes repelli, quemadmodum fit in colicâ & podagrâ; quæ causa forsan fuit, quod *Plutarchus in Sympos. quæst. 6.* rorem ut summè noxium Leprosis scribat, quem sequitur *Mercurialis instr. de Morb. cutan. Libr. 2. fol. 50.* Per quos forsan ob venenata animalia Rorem inficientia ab ejus usu alibi Autores fuerunt deterriti. Quam noxius enim sit rerum usus sinistrè adhibitus in podagra & aliis affectibus vid. Simon Pauli in quadripartit. botanic. pag. 169.

PRÆPARATA EX RORE.

[1. *Spiritus Roris Majalis.*]

℞. Ror. Maj. q. v. pone per aliquot dies in digestion. hinc destilla, ascendent primò striæ, i.e. spiritus, hinc aqua.

[2. *Sal volatile fixum.*]

(Menstruum pro ☉ & corallorum tinctura exorhendi ex Manna & Rore parare nonnulli satagunt.) ℞.

PRÆPARATA EX AQUIS.

Aquæ fontanæ plerumque crudæ in usum accersimus; Meteoricæ autem plerumque destillatæ. Præter has sunt qui & Essentiam seu Spiritum alcalisatum inde parant, idque mediante destillatione & salificatione.

Destillatio.

℞. Aquæ pluvial. vel niveæ bonam quantitatem, destilla ex cucurbita vitrea leni ♍ calore, ut solummodo pars spirituosa colligatur, hinc subsiste. Alii, ut ò felicius pars spirituosior à reliqua sequestretur, præmittere solent digestionem seu putrefactionem (per mensem 1. aut 2.) in vase Herm. clauso, qua fit ut non modo fæces subsideant, sed & liquor quodammodò ad sequestrationem disponatur.

Hinc paratur.

Spiritus alcalisatus, seu Essentia.

℞. Spiritum *jam elaboratum*; *adde Sal. comm.* calcula simul vase Herm. clauso, per mensem destill.

HOFMAN. *Destillatio.*) Nisi digestio sive putrefactio præmittatur, incassum laborabis. Hâc prævià si destilles ▽ pluviam vel niveam in forma striarum ascendit pars spirituosa, quam potius aliquid nitrosi quam alkalisati obtinere judicaverim. Sunt, qui fæces calcinant, & in his latet vis attractiva magnetica salem ex aëre attrahendi.

Salificatio.

℞. Aquæ quantitatem maximam, (mensur. 20. 30.) exhibet aliquantulum (si opus sit interpositâ filtratione,) hinc reponantur, evaporetque ad siccitatem: sic nanciscēris fæces salsedine imprægnatas. Elixivia crebris solutionibus, habebis sal purum.

N. 1. *Sunt qui faces calcinant, sed metuo ne quid peccet. Continet enim & Sal. volatile.*

N. 2. *Sunt & qui Sal. volatile ex spiritu sibi spondent, sed successu mihi irrito.*

N. 3. *Terra illa residua ex evaporatione, si per ☽ fuerit, oleum quoque supernatans exhibet, sed parum.*

[*Spiritus salis* ▽. *fontanæ spiritui.* ✱ *affinis, & aurum in calcem vertere dicitur, quod intelligendum de fontibus quorum aqua de* ✱ *participat.*]

Tartarum Philosophicum S. Closs.

Ros vel aq. pluvia levi artificio reducitur in Terram subalbam, si scil. matracium rore semiplenum H. S. immergatur in Aq. Thermalem calentem vel retrò clibanum aut in hypocausti ergastulo digerantur longo temporis intervallo, sic n. de die in diem vi △ lenti atque continui generantur Atomi splendentes, quæ ad fundum vasis agglomerantur, & à cœrulea aq. supernatante separari debent.

HOFMAN. *Tartarum Philosophicum S. Closs.*) Hoc opus hic labor est; Nec hujus frustranea est elaboratio, modo Ros vel Aqua pluvialis in magnâ haberi copiâ possit, & longum temporis spatium ad elaborationem adsit. Novi Dnum D D. *JOHANNEM MICHAELIS* hunc processum non irrito effectu elaborasse. Atomi istæ splendentes nihil aliud sunt, quàm subtilis terra levi salsedine imbuta in aperto aëre salem macrocosmicum attrahens & ob symbolum sese cum illo conjungens.

¶ *Spiritus aq. pluvialis acidus & ardens Joh. Fabri.*

Imbibe hanc Terram decimâ parte alterius aquæ pluvialis, digere dum spissescat, idque septies reitera, habebis materiam pinguem & ad syrupi consist. accedentem, è qua △–⊖ primo ∽um acidum, deinde △ Arenæ ∽um igneum propelles. Utrumque rectifica & super ♌ sive gummi restans plures cohoba, intercedente semper digestione; quod supererit calcina △ reverberii ad albedinem, & ex calce hac Sal naturæ extrahe. Jam liquores illos sali fixo reaffunde, digere, congela in ♍ tandem sublima in salem crystallinum, quem in matracio H. S. furnoque secreto in terram fixam rubentemque figere non dubitabis.

Hanc pro Panacæa Universali habent plures Philosophi.

Aquæ minerales.

Sub aquis mineralibus comprehendimus acidulas & thermas, quæ nihil aliud sunt, quam aquæ mineralibus essentiis in terræ abysso imprægnatæ.

Duo ergo & his insunt; Mineralis scil. substantia, seu pars potior, & Phlegmaticus liquor, seu aqua, substantia illi Minerali vehiculum præbens.

Mineralis illa essentia nihil esse videtur aliud, quam Spiritus mundi in terræ gremio conceptus, inibi pro varietate matricis vel locorum in hanc vel illam naturam mineralem, prout illa à natura naturante naturata fuerit, transplantatus, aquoque liquori seu vehiculo commixtus.

¶ Estque substantia hæc mineralis varii generis, metallina, salina, bituminosa, terrestris, &c. tum ratione volatilitatis; fixior, volatilior, &c.

Vires: *Vires aquarum mineralium, pro diversitate commixtorum mineralium decernendæ, in quibus tamen, cum impossibile sit, in accuratam & penitiorem earum devenire mixtionem, experientiæ potiores partes dandæ sunt.*

HOFMAN. *Aquæ minerales*, Et sub his comprehendimus Primò *ACIDULAS*.) Istarum virtus Medica dependet à subtilissimis Mineralium spiritibus ex actione & reactione in martem ortis, quæ causa etiam, quod acidulæ sint potandæ ex ipso vivifico fonte. Non propterea, quod spiritus exhalent, acida enim non exspirant, sed quia spiritus est in ipsâ rosionis actione, nam si aliundè deferatur, actio in ferrum deficit, & tunc in formâ ochræ ambo fundum petunt. Hujusmodi Acidulæ contemperant salia sylvestria sanguinis unde κρᾶσις viscerum corrigunt scorias tartareas ex latice & totâ massâ sanguineâ everrunt, viscerum

rum infarctus destruunt, & tandem partibus suum tonum restituunt. Ut autem dictos præstent effectus, antè omnia corpus prius purgandum, pro circumstantiarum ratione. In ipso illarum usu manè depositâ prius alvinâ sarcinâ, post solis ortum ex ipso fonte hauriatur mensura semis, secundo die mensura una, tertio mensura una & semis, quarto mensuræ duæ &c. per novem dies & ultrà dosin augendo; Ad stomachum confortandum insequatur usus Zinziberis conditi indici, cum corporis motu per horulæ spatium.

ACIDULAS ARTIFICIALES
Kyperus seq. modo paravit.

Recip. Limaturæ ♂tis puriff. ʒ vj. sp. Salis comm. opt. ʒ iij. sp. Vitrioli rectif. ʒ ij. Limatura ponatur in cucurbitam capacem, affundatur spiritus guttatim & roterur massa, ne fiat compacta. Spiritu affuso adde phlegma Vitrioli, & colloca in locum tepidum & agita interdum: Atque sic acquires Acidulas loco Naturalium usurpandas. Dosis coch. iij. ad vj. in aq. fontan.

ACIDULÆ ARTIFICIALES
meæ inventionis.

Recip. ♂tis ʒiv. circiter, in crucibulo appone igni donec incipiat liquescere; Huic adde Antimonii ʒ viij. auge ♎nem, ut fluant, Et Regulus fundum petat, scoriis superficiem petentibus. Recip. Scoriarum & Mercurii ☿ti ana q. v. destilla per retortam ♎ ne vehementissimo, ut nihil Mercurii vivi in residuo maneat, sed in recipiens omnis destillet; Cap. mort aq. fontanâ humecta, dilue & filtra; Atque sic præparatæ sunt Compendiosiori viâ fiunt cum sp. Vitrioli phil. rasuræ ♂tis infuso & filtrato. Crystalli ♂tis etiam exindè fieri possunt.

THERMÆ.) Aquarum Mineralium agmen *Thermæ* tandem claudunt, quæ ita vocantur, eò quod calefaciendi habeant facultatem, sunt autem quædam salsæ, quædam nitrosæ, aluminosæ, Sulphureæ, nonnullæ bituminosæ, aliquæ ♂tiales, Venereæ, quædam ex plurimis horum mixtæ. Quænam sit causa caloris, plurima tot retrò seculis torsit excellentissima ingenia. Missis aliorum opinionibus, probabile statuimus, illarum calorem oriri ex ejusmodi concretis, in quibus talis partium dispositio, ut non distinctum aliquod sulphur necessarium sit, sed ut saltem particulæ corporis istius ita ordinentur, ut licet duo concreta antè concursum frigida, in concursu tamen ubi accesserint atomi igneæ alterius corporis eâ frequentiâ & celeritate, quæ schema illud sui speciem varianti materiæ ingenerare valent, calida fiat. Exemplum præbet Essentia ♂tis aperitiva *Zwelferi* ex sp. Nitr. parata, cujus meminit in appendice. Si spiritum Nitr. in scobem ♂tis demiseris, statim liquor ille, qui antea perlucidus & uniformis erat, nec calorem ullum tangentibus ingerebat, poros in ♂te nactus, in quibus vires suas exserat, in illud se insinuat, ejus partes disjungit, dissipat eâ cum celeritate, ut præmentibus alterno cursu & recursu suo particulis ferri, & partibus quoque spiritus Nitrosi citum & interpellato jam tenore anomalum motum nactis, tantus emergat calor, quantus sufficere queat amburendis manibus ejus, qui receptaculum sustinuerit, imò hoc interdum rumpere. Hujus rei exemplum etiam præbet butyrum Antimonii & dictus sp. Nitri. Item sal Tartari & sp. Vitrioli. Quæ etsi ad tactum sunt frigida, tamen si partes idoneas & figuras convenientes nacta fuerint, in quibus vires suas exserere possint, incalescunt. Et quidem ita, ut si repentino motu invicem cieantur & misceantur, non solum ebulliant, sed & flammam misturæ concipiant. Hujus ratio & in illo, quòd propè *Smidebergam* planities Vitriolo nativo dives solis calore calcinata superveniente pluviâ ita exarserit, ut incendium omnes arbores etiam radicitus absumpserit.

Vires.) Thermarum vires pro commixtorum mineralium diversitate sunt metiendæ, ♂tiales aperiunt, resolvunt & abstergunt, Antimoniales per vomitum & secessum purgant, ut & Venereæ; Aluminosæ exsiccant, constringunt, ulcera sanant; Nitrosæ renes, hepar, & reliqua viscera moderatâ temperie refrigerant, colico medentes affectui, tam expurgando, quàm aperiendo, in quibus cùm impossibile sit in accuratam Earum devenire mixtionem, Experientiæ potiores partes sunt dandæ.

CAPVT IV.

De Lapidibus in genere.

HOFMAN. *De Lapidibus in genere.*) In hoc Capite *Dnus Autor* cum aliis salino-terrestri principio lapidifico causam lapidum efficientem & materialem adscribit, quæ in illis ductilem, soliditatem & coagulationem terrestrem suprà dictam efficiat. Sed unde probabitur hæc adsertio, & quonam fundamento est stabilita? Quis unquam vel tantillum ex tot differentibus lapidum generibus, quod illorum coagulationis causa sit, salis extraxit? Quid salis ostendi potest in corallis, quæ jurè quorundam opinionem in aquâ salsâ remanentia mollia, inde autem educta indurescunt? quid salis ostendi potest ex fusi Saturni corpore in corpus Mercurii vivi transire, quod in eo coagulationem efficiat? Principii equidem salini magna videtur potentia esse in quorundam corporum coagulatione expediundâ, hæc tamen nullatenus provenit à peculiari quâdam vi Lapidificâ; sed ex illorum corpusculorum figurâ & motu, quæ per Naturam magis apta nata sunt, quàm plura alia concreta sese aliorum corporum poris insinuare, eorumque particulas tam suismet quidem, quàm sibi invicem nectere, idque vel corpuscula illa quasi cuneatum jungendo, vel rigidis & gracilibus suis partibus, vel acutis suis angulis aut aciebus plura eorundem penetrando. Nos statuimus cum sanioribus Naturæ interpretibus, Omnes Lapides fructis aquæ esse, cùm mediante sale circulato suam omninò fixitatem amittant, & tandem in aquam insipidam transeant, æquiponderantem Lapidibus, ex quibus manavit. *BERNARDUS PALISSY Gallus in Libris gallicè editis, De Naturâ fontium, Metallorum, gemmarum*, ex aqua omnes etiam Lapides durissimos deducit, aquas tamen duas statuens, unam materialem, alteram congelantem. Nobilissimus *ROBERTUS à Boile* Libr. de Gemmis, harum primam originem etiam putat substantiam fuisse liquidam, quæ si tincturis quibusdam mineralibus, dum fluidæ vel molles sunt, imbuuntur, colores pro ratione mineralis obvii acquirant. In Opacis, quales hæmatites, Jaspis &c. lapilli sunt, terram metallicis succis imprægnatam, accessione liquoris petrescentis seu spiritus petrifici in lapidis formam coagulari indicat. Meminit inibi etiam cujusdam liquoris, qui gemmas solvere potuerit. Terram plenam esse menstruis aliisque liquoribus variorum generum statuit, è fodinis, per quas vagantur, variè imprægnatis, qui quibusdam casibus vice menstrui fungi, alio verò modo concurrere ad productionem corporum mineralium possint. Quemadmodum igitur omnia, quæ fiunt in Naturâ, ut suprà de Rerum Nativarum productione ostendimus, seminis necessitate fiunt, ita & Lapides ex seminibus petrosis, quæ in lapidescibilibus succis, (qui sive tincturæ sive menstrui nomine veniant, perinde est) latent, fiunt, donec fluxu seminum maturato partium corpora constituentium ex aqua sive sale abundent vel non ita disponant, & figurâ & motu apta reddant, ut ex his stabile & solidum corpus lapis fiat. Ubi ejusmodi semina petrosa in aquis delitescunt, quicquid illis injicitur, in Lapillos condensatur. vid. *Roverius à Boyle l. c. item. in Tentamin. Physiologic. & in tr. de Fluidit. & Firmitat. Athanas. Kircher. in Mundo subterran.* Tom. 1. sect. 3. Libr. 8. p. m 78. *Thomas Scherley Regis Angliæ Medicus in Differt. de causis Lapid.* It. *Ingeniosissimus STENO in differt. de solido intrà solidum naturaliter contento. Doctissimus Morhofius in Epist. de Metallor. transmutat.*

¶ Lapides sunt corpora terrea, dura, inductilia, vi lapidificâ ex materia lapidescente, id est, viscosa terrestri seu tartarea, coagulata.

N. *Generantur lapides ex perittomate salino terrestri, quod in nutritione rerum redundat, vique suâ lapidifica in duritiem lapideam coagulatur.*

Suntque vel pretiosiores, vel minus pretiosi: Illi gemmæ nomen adsciscunt, præcipue si diaphanæ fuerint; hi nomen lapidis retinent.

HOFMAN. *Suntque vel pretiosiores vel minus pretiosi.*) Lapidum differentiam *CL. HELMONTIUS* facit triplicem; Animalem, Vegetabilem, & Mineralem. Animalis est Duelech seu calculus humanus, lapis cancrorum, limacum, Bezoar &c. Vegetabilis est capsa nuclei persicorum, mespilorum &c. Mineralis est saxum, silices, adamas &c. Verùm Animales lapides & vegetabiles proprie sic dicti Lapides non sunt, sed minerales tales habentur, qui in calcem verti possunt, quod vegetabilibus lapidibus denegatum, qui potius nodosum lignum, quàm Petra sunt; Animales lapides potius ossa saxea, quia cremantur, quàm petra sunt. De cætero Lapides minerales promineralis succi vel tincturæ pristantiâ variant, ut in gemmas vel alios lapides minus nobiles deflectant. De Lapidibus scripsit *Albert. Magn. Gesnerus, Vallesius, Camillus. Leonard. Cæsius. Johann. de Laet. Anshelm. Boetius de Boot. Christoph. Encelius. Andreas Baccius.* Ex recentioribus *Bernardus Palissy Gallus* linguâ gallicâ, *Thomas Scherley*, &c.

PRÆPARATA.

¶ Præparationes seu operationes, quibus lapides in usum Medicum veniunt, præcipue sunt 1. Pulveri-

satio

ſatio & præparatio in ſpecie ſic dicta. 2. Calcinatio, cui ſubjunguntur. 3. Solutio, Coagulatio, & Purificatio ſeu Edulcoratio. 4. Liquatio ſeu Deliquium. 5. Deſtillatio ſeu Volatiliſatio. His accedit interdum 6. Syrupiſatio.

N. *Integrum & inſignem tractatum de lapidibus conſcripſit Nobiliſſ. Anſelmus Boëtius de* Boodt, *Medicus Rudolphi Secundi, quem in deſcribendis lapidibus potiſſimum ſum ſecutus. Præter hunc inſervit Conradus* Kunrath, *qui medullâ ſuâ deſtillatoriâ, integrum fere Tractatum ſcripſit de Lapidibus pretioſis ac minus pretioſis, utrorumque præparationibus ac facultatibus, part. I. tr. 10.*

I. Pulveriſatio & Præparatio.

Pulveriſatio lapidum commodiſſima fit primùm triturâ, quam dein ſuſcipit lævigatio. Præparatio fit, ſi inter lævigandum ▽ conveniens ſtillatitia aſpergatur, inque pulpam maſſa redigatur, in umbra exiccandam.

HOFMAN. *Præparata. Pulveriſatio & Præparatio.*) Huic inſervit *Tritus*, qui peculiari molâ philoſophicâ convenientiſſimè peragi poteſt, cujus iconem infrà de AURO inſculptum videbis, quâ miranda in Arte Medicâ & chemica perfici poſſunt.

II. Calcinatio.

HOFMAN. *Calcinatio.*) Hæc quomodo fieri debeat, optimè Autor enucleavit; Inſtituitur autem cum Lapidibus in hunc finem, ut poſtmodum eò citius à menſtruis ſolvi queant, ſed dutiſſimi tantum calcinatione opus habent, non vero pretioſi, ut ſunt perlæ &c. Coralliorum calcinationem in furno reverberatorio monſtrat *Haſerus* in Hercule Medico, qui modus etiam *Dno D. J. Michaelis* placuit.

¶ Calcinatio, cui lapides ſubjiciuntur, vel miniſtra eſt, vel principalis; Miniſtra eſt, quâ lapides ad principalem illam ſuſcipiendam, diſponuntur; dicitur ſolutio potius quam calcinatio, adjunctamque habet coagulationem cum annexa edulcoratione.

Calcinatio, quâ lapides ad ſolutionem diſponuntur, perficitur vel ignitione tum ſimplici, tum reſtinctoriâ, vel corroſione, câque aut cum Sal. com. aut cum Sulphure, &c.

Ignitio ſimplex fit, ſi lapis vi ignis nudi, tum liberi, tum reverberio incluſi comburatur, donec in calcem redigi queat. Exemplo ſit calcinatio illa vulgaris lapidum calcinariorum, unde calx viva muratiis expetita.

Ignitio reſtinctoria: quando lapis ignitus in liquore aqueo extinguitur, idque vicibus repetitis, donec in calcem redigatur.

N. *Eſt & alius modus calcinandi: Nimirum pulveriſati miſcentur cum duplo carbonum pulveriſatorum, (præſtant fagini) inque fornace figulina & ♃. bulo cooperculato cremantur.*

Corroſio 1. cum Sal. nit. Lapis groſsè (ſaltem) ad minimum contuſus, miſcetur cum Sal. nitri portione æquali, duplo, plus minus, ignique committitur fortiſſimo, ut Sal. nit. fundatur & concrematur.

N. *Peragitur & hoc modo: Nitrum funditur primum, hinc fuſo ſuper injicitur paulatim lapis calcinandus pulveriſatus.*

Corroſio 2. cum Sulphure: Lapis cum Sulphuris duplo, triplo, ter, quater pluriefve in ♃ bulo aperto ad Sulphuris exhalationem uritur.

N. *Præſtat Sulphur vivum, vel flores Sulphuris adhibere.*

De Calcinationibus hîc notandum in genere.

1. *Si quidem calcinationes id finis præ ſe ferunt, ut lapides fiant ſolubiles, parum intereſt, utrum uno pluribuſve calcinationum modis finem dictum conſequaris. Sic perficiunt calcinationem alii uno calcinationis genere (v. gr. Baſilius ignitione ſolâ Corallia calcinat:) alii duobus, (ſic calcinat Crollius gemmas, &c.) 1. cum Sulphure. 2. Cum Sal. nit.* Kunrath, *è contra 1. cum Sale nit. 2. Cum Sulphure: alii præmittunt quoque calcinationem ignitionis & præcipuè reſtinctoriam.*

2. *Si quid indiſſolutum remanſerit, denuo calcinandum eſt, idque vicibus toties repetitis, donec tota ſubſtantia, rejectis faecibus, ſit diſſoluta.*

III. Solutio.

Solutio Lapidum tàm pretioſorum, quam vulgarium variis poteſt adminiſtrari menſtruis, quibus lapides utplurimum calcinati injiciuntur, locoque tepido reponuntur, ac ſubinde ſ. a. id eſt, toties repetitis novi menſtrui affuſionibus & decupelationibus, donec opus fuerit, & nihil amplius ſolvatur.

Menſtrua idonea ſolutioni videſis in ſolutione Coralliorum, præcipua tamen ſunt Acet. deſtill. vulgare ac imprimis alcaliſatum, terebinthinatum, Acet. deſtill. mellis, Spiritus ☉li, Sal. nitri. Ol. Sulphur. per ☾. &c.

HOFMAN. *Solutio.*) Hujus idonea menſtrua ſunt Acet. diſt. ſuccus Citri, ſpiritus mellis, Nitri, Sal. comm. Vitrioli, Sulphuris &c. Præcipitatio fit non tantum ſalibus, ſed & ſpiritibus. Nam notandum eſt, præcipitationem cum ſalibus factam Magiſteria reddere magis fixa, non differentia à præparatis calcinatis, ſolubilia autem illa eſſe, quæ à ſpiritibus præcipitantur.

Coagulatio.

¶ Coagulatio ſolutorum lapidum fieri poteſt, vel menſtrui abſtractione, vel ſolutionis præcipitatione.

Abſtrahitur menſtruum, tum evaporando, tum deſtillando.

Præcipitatio fit inſtillatione Sal. com. fuſi, Ol. Tart. p. d. &c.

Edulcoratio fit iteratis ſolutionibus, ac coagulationibus, vel ablutionibus.

N. *Purificatio, quò ſæpius iteratur, eò ſal præſtantius ac purius evadit.*

IV. Liquatio.

Liquatio ſeu diſſolutio per deliquium fit, quando Sal lapidum in vitrea marmoreave patina, vel ſimili, in locum humidum exponitur, ut in liquorem diſſolvatur.

V. Volatiliſatio.

Volatiliſatio fit, ſi ſalia ſæpe ſolvantur coagulenturque; atque tandem cum V (vel ▽. deſt. appropriata ſeu quod melius cum Spir. herbæ appropriatæ) & ☌ 14. in fimo equino digerantur, multotieſque per cucurbitam humilem vel retortam deſtillentur, quippe poſt quamlibet putrefactionem aliquid Sal. cum menſtruo aſcendit.

N. 1. *Deſtillatum hoc conſtans ex Menſtruo ac Eſſentia lapidis, (id eſt, ex ſale lapidis volatiliſato) dicitur Elixyr: verum ſi menſtruum calore (leni) abſtractum fuerit, remanet Eſſentia in fundo.*

N. 2. *Præſtat Vini eſſentiam cum ſalis liquore conjunctam, ſine ſeparatione aſſervare, quippe utraque ſeſe mutuo perficiunt, adeoque vis ſalis reſolutiva, quæ*

calculum seu Tart. resolvit Essentiæ illius vinosæ viribus exaltatur, quin & Vini Spiritus fit magis penetrativus & ad calculi resolutionem operativus.

HOFMAN. *Volatilisatio.*) In Lapidibus ne micam quidem salis reperiri, quod volatilisari possit, suprà jamdudum monuimus; Benè tamen ex adjunctorum & connexorum salium texturæ mutatione seu variatione figuræ, motus, situs vel nexus illorum Lapidum partes pulverisatæ minutissimè unà in sublime evehi & destillari possunt. v.g. Recip. Lapid. pretios. cujusvis ℥ß. vel ℥ j. excandescat & in Acet. dist. exstinguatur, solve in sp. Sal. comm. composito, filtra & per retortam abstrahe, cum acris exstillare incipit, desine, residuum edulcora ▽ fontanâ affusâ; Remanentiæ exsiccatæ affunde spiritum vini sale Tartari volatili impregnatum, pone in fimum equinum per 14. ♂ ☌, postea destilla sæpius per humilem cucurbitam, semper digestione interpositâ, & sic sal Tartari volatile mutuo connubio secum rapiet particulas quasdam lapidis pretiosi volatilisatas, non autem sal lapidis volatilisatum, quod in lapide non fuit, nec inerit unquam. Interim tamen residuum illud hujus lapidis pretiosi sale Tartari jam fixato ex parte à spiritibus salinis turgentis abjicienda, utpote in hoc magna adhuc lateat virtus. Licet enim ex lapidum pretiosorum subtilitatis parum elevetur, elevatur tamen aliquid, quod sal Tartari volatile in aliud esse transducit; Quemadmodum etiam videmus in fixo alkali salis Tartari, quomodo, quæ illi junguntur, reducat in eandem & sui similem naturam. Sic v. g. sal Tartari calci vivæ nuptum multò potentius efficitur & ferè in igneam transfertur Naturam. Oculi Canc. cum Sal. comm. Tartari vel * liquati in plane aliud esse degenerant. Sal volatile urinæ aliquot cohobiis à silicibus nigris calcinatis abstractus plane aliam induit naturam. Non diversa est ratio gemmarum vel lapidum pretiosorum cum salibus volatilibus intercedente digestione combinatarum & sublimatarum.

VI. Syrupisatio.

¶ Syrupisatio fieri potest, si solutionem (factam cum succo assumptioni internæ idoneo, v. gr. succo citr. berber.) cum saccharo in syrupum redegeris, affusâ, si libet, aquâ stillat. conveniente.

HOFMAN. *Syrupisatio.*) Ex lapidibus pretiosis v. g. Coralliis, perlis, &c. hæc syrupisatio optimè peragitur, si hi totaliter prius dissolvantur in s. q. Acet. dist. solutio filtretur, & ad siccitatem per MB abstrahatur, remanente in fundo solutione siccâ, hujus solutionis siccæ q. s. succus berberum vel citri addatur, & additâ sacchari s. q. solâ solutione vel digestione fiat syrupus justæ consistentiæ.

¶ *Operationibus hisce fiunt ex Gemmis.*

1. *Gemmæ Præparatæ.*

Præparantur modo dicto; lævigando, subindeque irrorando, cum ▽ cordiali (rosarum, buglossæ, & sim.)

2. *Sal.*

Gemmæ calcinatæ solvuntur interveniente digestione in Acet. destill. vulgari (vel terebinthinato) solutiones filtrantur: hinc abstrahitur menstruum, salque relictum purificatur eluendo cum ▽ destillata. Croll.

N. 1. *Sunt qui malunt Acet. destill. à sexta parte cineris herbæ Kali ternis cohobiis destillatum. Nimirum hoc subdulce nec adeo mordax est. Hartm. in Croll.*

N. 2. *Calcinatio hîc fit, vel sola ignitione, scilicet ustione; vel corrosione. Placet hîc modum Crollii inferre, qui est Gemmæ lævigatæ cum Tart. (flor. Sulphur.) ter quaterve comburuntur, idque igne rotæ ✣ buloque operculato: ultimo tegitur totum crucibulum carbonibus. Calx gemmarum lotione à Sulphure repurgata miscetur cum Sal. nit. ana. & calcinatur denuo in tigillo clauso igne rotæ ut fluant. Tandem abluitur optimè Sal. nit. calxque gemmarum exiccatur. Sic parata est ad solutionem.*

N. 3. *Si quid indissolutum manserit, id novæ calcinatione comburendum & solvendum idque toties, donec tota ferè gemmarum substantia dissoluta sit.*

HOFMAN. *Syrupisatio.*) Ex lapidibus pretiosis v. g. Coralliis, perlis &c. hæc syrupisatio optimè peragitur, si hi totaliter prius dissolvantur in s. q. Acet. dist. solutio filtretur, & ad siccitatem per MB abstrahatur, remanente in fundo solutione siccâ, hujus solutionis siccæ q. s. succus berberum vel citri addatur, & additâ sacchari s. q. solâ solutione vel digestione fiat syrupus justæ consistentiæ.

¶ 3. *Magisterium.*

Præcipita solutionem dictam cum Ol. Tart. p. d. vel Spir. ☉-i.

N. *Fiunt quoque Magisteria gemmarum, solvendo eas in Spiritu Sal. nit. vel Salis Naturæ, & præcipitando cum Ol. Tart. Vid. Quercet. in Pharmacop. rest. cap. 24. & 26.*

HOFMAN. *Sal.*) Utrùm sal quoddam essentiale in intimis gemmarum v. g. Smaragd. Corallor. perlar. visceribus reconditum sit, magna Philosophico chemicorum contentio est. Cl. SENNERTUS *in Libr. de Consens. Dissens.* ubi in se non suscipit causam agere chimicorum, sed ipsorum & Peripateticorum Arbitrum, rotundè pronuntiat, salem omnibus inesse mixtis & ex iis omnibus fieri posse p. 147. Et quod de sale dixit, idem & de Sulphure dici potest. Verùm ignoscant manes Sennertiani, bonâ ipsorum venià probationes solidas hujus generalis asserti vel maximè desideramus. Qui de hujus veritate me convincere satagit, prius per mechanicam ostendat, quomodo sal vel Sulphur ex gemmis & aliis lapidum generibus sint extrahenda, quos intensus Anis non in calcem sed fusionem reducit. Unde & Nobiliss. HELMONTIUS p. 409. scio, inquit, ex silicibus, arena & saxis non calcariis nunquam Sulphur aut Mercurium trahi posse. Sed inquis: Unde autem salia essentialia Nonnullorum, quæ pro panaceis venditant, gemmarum scilicet? scias, talia supposititia esse, v. g. gemmæ quando cum Sulphure calcinantur, (juxtà *Crollii* modum, quem *Dnus* AUTOR adducit) destillante autem & combusto ab his Sulphure aliquoties, sic solutæ verum Sulphuris acidum spiritum in sinum suum recipiunt, aliis in campanâ vitreâ coagulabilem, ex quo sal suppositititium concipiunt, & post illarum solutionem & coagulationem spurium pariunt. Quemadmodum ex Saxis & metallis difficillimè salia fiunt, sed cuncta facilè dissolvi & quædam in Vitriola, utpote metalla converti; Ita nec ex coralliis, matre perlarum, quæ sæpe marina sunt, sui generis, & oculis cancrorum itidem suæ speciei lapillis salia propriè sic dicta patatu facilia aut possibilia erunt.

¶ 4. *Oleum gemmarum seu liquor.*

Sal Gemmarum optimè solutionibus ac coagulationibus *purificatum reponitur in cellam supra* marmoream tabulam, ut liquescat.

N. *Felicius fit mensibus Julio & Augusto, Croll.*

HOFMAN. *Magisterium.*) Optima fiunt cum sp. Vit. ☿. vel sp. O. Sal. comm. &c.

¶ 5. *Tinctura seu Essentia: Sal gemmarum exaltatum.*

Liquori sive Oleo (Magisteriove) gemmarum affunditur ▽ alcalisatus F. Extractio s. a. separatur solutio, abstrahiturque menstruum ad formam usque crassiorem: Hartm. *Quercet. in Pharmacop. rest. cap. 24.*

Oleum per destillationem, Essentia elaboratior.

A liquore gemmatum evoca ▽ cumque recentis ▽ atque Acet. destill. terebinthinati ana. destilla denuo per retortam: post evocatum menstruum prodeunt sales in forma Olei. *Hartmann. in Croll. sect. de liquoribus gemmarum.*

7. *Extractum Gemmarum, crystalli & lapidum S. Closs.*

℣. Pulv. impalpabilem cujuscunque gemmæ, lapid. aut crystalli, tere cum tantundem Sal. mar. decrepit.

crepit. & reverbera vase tecto in furno figuli per 24. horas, mate iam resolve in aq. font. calidâ, agita aquam sortit r & quod solutum erit, effunde per inclinatic nem in vas aliud vitreatum, ita vicissim procede aliam aqu. calidam affundendo & decantando, donec calx in fundo restet insolubilis, quæ novæ remixtioni & reverberationi erit submittenda. Decantatas s. aquas residere permitte, & separa à limo subsidente, in illas projice guttatim ℔ Tart. ut lacteſcant, filtra per chartam, crassamentum illi adhærens separa, & limo superiori permisce, idemque de novo age præcipitando, colando, dum nullum amplius limum dederit. Omnes has viscosas substantias in unum junctas per ablutiones plures à salsedine vindica, iisque Acet. destill. affunde, digere donec dulcescat Acet. destill. abstrahe ad siccitatem, restabit sal griseum, è quo Tincturam trahes cum ☿ opt. eoque revocato per destillationem apparebit Sapa sive Syrupus Lapid. aut gemmæ dissolutæ ulterius in Essentiam (si velis) provehendus.

8. *Syrupus.*

Fit dicto modo ex solutione & Saccharo. Vide Syr. corall.

Et hæc de Lapidibus in genere, sequuntur jam Gemmæ.

CAPVT V.

De Gemmis.

HOFMAN. *De Gemmis.*) Utrum gemmæ & Lapides pretiosi rectè in usum venire possint medicum, an secus; plurimi Doctorum dubitant. Negat *HERCULES SAXONIA Brassavola* in examin. simplic. *Thom. Erastus* in Disp. *contrà Th. Paracelsum. P. Potenius in Pharmacop. spagyric.* & Alii, quia sunt dutissima corpora, etsi tenuissima, à nostro calore atteri & in actum deduci nequeunt, undè eâdem substantiâ & eodem modo, quo assumantur, eodem etiam immutatæ rejiciuntur. Verum hæc ratio de nihilo est, non enim hæ alimenta sunt, quæ in corporis nostri œconomiam distribuuntur, sed Medicamenta, quæ licet corporis nostri meatus non penetrare valeant, variè tamen mireque Archeum nostrum ventriculi alterando afficiunt, ut in morbis curandis sæpè præstent miracula. Nec obstat, per alvinam regionem sæpè eodem, quo assumptæ fuere pondere & modo iterum ejici, tamen nihil hoc derogat salutari illarum effectui, *Dni D. Johannis Michaelis* specificum cephalicum, bezoardicum Martiale, solare, lunare &c. eodem etiam modo, quo assumpta fuerunt, dejiciuntur, & tamen maximæ sunt sæpe energiæ. Ejusmodi enim Medicamenta mineralia citrà sui dissolutionem, citrà sui penetrationem & immutationem liberè, imò etiam eminus operantur in sopitum vel succensum Archeum, solo quasi sui aspectu, irradiatione, vel ejaculatione suarum virium in medio productarum, rerentis adhuc pristinis & non mutatis pondere & proprietatibus.

I. Chrysolithos.

¶ Chrysolithos (*veterum,*) (Topasius *Gemmariorum modernorum*) est gemma aurei coloris Germ. Chrysolith. La pietre Chrysolite. *Chrysolite.* Crysolite.

Duo ipsius sunt genera, Orientalis & Europæus; ille ut colore, ita duritie Europæum superat: hic enim instar Crystalli mollis est, & cum aureo colore vel multum vel parum nigricat.

Inveniuntur in Bohemia passim.

Vires. *Natura solaris ex signatura judicatur. Proinde creditur timores nocturnos & melancholiam minuere, intellectum confortare, molestisque insomniis adversari (sinistro scil. brachio alligatus, aut collo suspensus, auroque inclusus) alii commendant ejus assumptionem ad morbum comitialem, & pestem.*

HOFMAN. 1. *Chrysolithos.*) Ab Auro nomen habens, idem sonat quod Lapis aureus, cum reverâ aureo fulgeat colore. Nonnulli *Pyropon* appellant. Modernorum *chrysolithus* non idem est cum veterum *chrysolitho*, qui *TOPAZIUS* est Modernorum, sed veterum *TOPAZIUS* jam pro *chrysolitho* habetur, qui gemma est viridis colore smaragdo dilutior, cui nonnihil flavedinis adjunctum est. Diaphanus quandoque per viridem aureum fulgentem habens, ac tunc *Chrysopatius* à quibusdam vocatur. *OLAUS in Musæo.*

Duo sunt ipsius genera, *Orientalis* & *Europæus*. Electas *Æthiopia* mittit. Arabicæ turbidæ & interpolati fulgoris sunt, nubilo maculatum refertæ.

Vires: Naturæ ☉laris ex signaturâ judicatur; creditur Melancholiam minuere & morbum comitialem) Hieronymus Cardanus de admirandis curationibus refert, *Cæsarem Palavicinum*, aliumque nobilem ex oppido *Gallarati*, Melancholiâ & comitiali morbo, alternatim (quorum unus jam quindecim diebus cum febre, *Palavicinus* alter jam sex mensibus, sed sine febre, verum cum clamoribus) laborantes & frustrà à Medicis vexatos, somniferis lotionibus capitis, solo potu pulveris chrysolithi ex vino in octo dierum spatio sic liberatos fuisse, ut nunquam Morbus redierit. Hæmorrhagiam vulnerum superalligatam sistere, item libidinis incendia compescere tradunt.

N. Reperitur & in Bohemiâ & in jugis Misniacis ac contermínis locis, splendore tamen ad candidum languido, fragilis & mollis, ut expoliri non possit.

Aliàs *Chrysolithos* in frequenti usu Medico non est, sed præcipuè *SMARAGDUS & SAPPHIRUS.*

II. Granatus.

¶ Granatus est Gemma pellucida, ex flavedine rubens, ignis instar, miniique nativi vel factitii colorem ferè referens. Germ. Granat. Pierre de Grenat. *Granate.* Granaet.

N. *Sunt diversa genera Gemmarum quæ colorem ignis æmulantur, adeoque sub Carbunculis (quo nomine à Carbonibus sumpto, Gemmas illas in genere vocant,) comprehenduntur v. g. Granatus, Hyacinthus, Rubinus, &c. Hinc sunt; qui Granatum faciunt Rubinum colore obscuriore, expositus enim luci aut soli, carbonis imaginem ostendit dilucidius, quam ipsemet Rubinus.*

Sunt granati alii (vel aliæ) Orientales, alii Occidentales. Orientales, ut meliores ita & pretiosiores, proinde provinciam officinalem solis Occidentalibus linquunt. Hi sunt tum Hispanici, tum Bohemici, tum Silesiaci. E quibus Bohemici reliquos antecellunt.

Vires. *Exiccant, corroborant, medentur cordis palpitationi, melancholiæ resistunt & veneno, sputionem sanguinis sistunt, Tartarum in corpore resolvunt, collo suspensi iisdem virtutibus vulgo celebrantur.*

HOFMAN. 2. *Granatus.*) A pomo granato Nomen habet, est gemma rubea pellucida similis balaustiis coloris rosacei, obscurior carbunculo. Species est *Carbunculi* vid. *Autorem Nostrum & Andream Baccium* de Gemmis p.m 55. Sunt autem *Alii Orientales, Alii Occidentales.* Quamvis gemmæ Orientales ferè omnes ob tenuitatem & perspicuitatem meliores & præstantiores sint Europæis, Granati tamen & in primis Bohemici multis parasangis Orientales antecellunt, dum isti vi fortioris ignis liquescunt, & instar vitri alicujus coagulantur, hi autem Bohemici Ignem sustinent fortissimum, & in eo neque colorem, nec pondus mutant, nec diffluunt, sed solidi ex ipsis flammis vicissim emergunt.

Vires.) Solaris naturæ sunt, unde & nonnulli Sulphur Solare in se habere opinantur. Hinc sibi persuadent, si hoc Sulphur elici posset, quod metallorum transmutationem hoc medio perficere vellent; Alii volunt hoc Sulphure figere Mercurium. Sed omnia vana sunt. Cordis & cerebri affectibus medentur Granati, unde Melancholiæ adversantur, cordis palpitationem sedant, sputionem sanguinis sistunt. Resistunt etiam veneno, unde Zacutus Lusitanus statuit, omnes gemmas vi pollere bezoardicâ contrà pestem, dum veniunt in plura pretiosa antidota, de quorum saluberrimo usu legatur *Stephanus Castrensis Libro de Meteor. Microcosmic.* Cap. 5. quod ipsum utut verum sit, nihilominus tamen selectus est habendus.

PRÆ-

PRÆPARATA.

¶ 1. *Granatus præparat. Fit l. com.*
2. *Magisterium.*

Igniuntur Granati & in Spir. Sal. com. aliquoties extinguuntur, donec solvantur. Soluti, oleo Tartari, in lactis cremorem coagulantur, atque ▽ calidâ dulcorati postmodum usui adhibentur.

HOFMAN. *Magisterium.)* Hoc prout *Dominus Autor* describit, admodum crudum est, solubilius & præstantius paratur vel cum sp. Vir. ær. vel Acet. dist. granatis solutis & cum sp. Vitrioli Præcipitatis.

¶ N. 1. *Fieri quoque inde possunt & alia præparatorum formulæ ad modum generaliter datum.*

N. 2. *Sulphur granatorum Bohemicorum describit Agric. tomo 2. pag. 261.*

III. Hyacinthus.

Hyacynthus est Gemma pellucida, ex flavedine rubens, igniſque flammas imitans. Germ. Hyacynth. Pierre de Hyacynthe. *Iacinct* or *Hyacinth.* Hyacinthus.

Sunt alii (vel aliæ) Orientales, alii Europæi. Hi inveniuntur ad Iseram fluvium, in confinibus Sileſiæ & Bohemiæ, suntque Orientalibus ignobiliores. Quoad colorem, referunt alii colorem minii nativi, aut sanguinis admodum biliosi: & hi sunt præstantissimi: alii rubedine Croci flavescunt; alii exactè ostendunt succini colorem, & hi viliores: alii albi pellucidi succini colorem referunt, & hi omnium vilissimi habentur.

Vires. *Vim habet cor corroborandi, & à peste tuendi: Singulare quoque est specificum contra spasmum & contracturas. Amuletum quoque antipestiferum habetur collo appensus, aut annulo inclusus. Quercetan. in Pharm. Rest. cap. 26. B. de B.*

HOFMAN. *Hyacinthus.*) Est gemma pellucida ex flavedine rubicunda ignis flammam æmulans. Differt ab *Amethysto*, fulgur violaceus in Amethysto emicans dilutus est in hyacintho, gratus primo aspectu, evanescens antequàm saliat, marcescens celerius nominis sui flore. Sunt etiam *Alii Orientales, alii Europæi.* Mittit *Æthiopia, India, Arabia. Europæi* inveniuntur ad Isaram, fluvium, in confinibus *Sileſiæ & Bohemiæ*, sunque orientalibus ignobiliores.

PRÆPARATA.

¶ 1. *Hyacynthus præparat.*
2. *Sal & Magisterium.*

HOFMAN. De *Sale & Magisterio* vid. in antecedentibus.

¶ N. *Hartm. in Pract. Calcinat cum aq. parte Sulphur, vivi* (*mineræ adhuc conjuncti non in magdaleones redacti,*) *in ⚹ bulo forti, cum operculo tecto,* (*non lutato*) △ *circulari:* 1. *lento.* 2. *fortiori, tandem* 3. *fortissimo, donec Sulphur omne exhalet, nec amplius Sulphuris odorem spiret. Hinc eluit optimè & denuò cum ana Sal. nit. calcinat* △ *circulari, donec in massam abeat in* △ *metalli instar rubescentem. Hinc injicitur in* ▽*m calidam, eluiturque optimè donec amplius Sal. nit. non sapiat. Hinc pulveri affundit Acet. destill. terebinthinatum, solvitque ſ. a. donec hyacinthi sint soluti relictis exiguis facibus in fundo. Solutionem filtratam exhalare permittit, ad siccitatem pulveremque optimè edulcoratum exhibet* [*Sal. hyacinthi*] *aut cum Oleo Tart. præcipitat.* [*Magisterium.*]

Dosis ℈ß. *vel* ℈ j.

HOFMAN. N. *Hartmannus in Practic. calcinat cum aquæ parte Sulphuris vivi.*) Hoc sal sive Magisterium nihil aliud est, quàm sal quoddam ex acido Sulphuris Nitri & aceti concretum, in calce hyacinthi, nihil differens à Magisteriis crudis vulgaribus beneficio sp. Vitrioli, Nitri præparatis, & cum oleo Tartari Præcipitatis. Hôc & similis farinæ aliis processibus facile supersedere possemus, si Nobis copia foret liquoris *BIRRII & ROBERTI BOYLII* gemmas solventis, cujus mentionem facit *Excell. Morhofius in Epistol. de Metallor. transmutat.* p. 15. & 20. certè amplissimis Praxis chemiatrica muneribus ornaretur. Interim si loco calcinationis cum Sulphure & Nitro factæ, spiritus Sal comm. compositus Acet. dist. mitigatus sumeretur, hujus compositio commodior foret.

¶ [Jaspis, præsertim qui undique rubicundus, in hæmorrhagia multum valere putatur, appensus, calculum frangere assumptus (Claudin. Empir. ration.) partum accelerare femoribus alligatus. B. de Boot.]

IV. Lapis Nephriticus.

Lapis Nephriticus est lapis opacus, variegatus, et colore viridi, aliisque permistus. Germ. Grieſtein. La pierre Nephritique. *Nephritick-Stone, for the reins.* Nierzuchtigh-Steen.

Rarò hic Lapis in se duos colores habet, semperque viriditatem refert; alius scilicet viriditatem ex albedine, alius viriditatem subflavam, interdum subcæruleam; plerumque ex viridi albo, flavo, cæruleo nigróque colore mixtio est. Poliri exactè non potest, semper enim ipsius superficies pinguis apparet, quasi Olio inuncta esset.

Adfertur ex nova Hiſpania. In nonnullis etiam Hiſpaniæ locis, & in Bohemia reperitur. Tantâ invenitur mole, ut pocula inde fieri possint. Quin imo frustum hîc Francofurti conspicere licuit, ultra libras 50. pendens.

Vires. *Commendatur adversus nephritidis aut stomachi dolores, sed ejus præcipua laus est ad nephriticos dolores, calculumque, & arenulas expellendas. Medetur his affectibus brachio vel coxendici alligatus, aut de collo suspensus. Cujus rei gratiâ armillas inde factas gestare solent.* ☉ ☊ *ingrediente insculpunt signum* ☊.

PRÆPAR.

1. *Magisterium* ℞. *a. g. iv. ad* ℈ j.
2. *Liquor. a. g. vj. ad* ℥v.

HOFMAN. 4. *Lapis Nephriticus.*) Hic in novâ Hiſpaniâ vocatur *Vitzlibayoteam, Quatzalizoili* id est obscurus *Smaragdus* vid. *Rerum Medicarum Novæ Hiſpan. Nardi Antonii Recchi Libr.* 10. *Cap.* 7. *Iguada Hiſpani* vocant, Est Lapis opacus obscuri coloris viridis. Et dictâ Novâ Hiſpaniâ adfertur. Reperitur etiam in *Novæ Hiſpaniæ locis & in Bohemiâ.*

Vires. Hic Lapis admirandas vires, quas vel gestatus tantum vel intrà corpus exhibitus, tum in præsentaneo doloribus Nephriticis auxilio afferendo, tum in arenulis per oculos, vesicam anum ac totius corporis habitum pellendis, potenter exserit, habet. Hâc tamen observatâ semper cautelâ, ut priusquam hic Lapis in usum ducatur, alvus à saburrâ vitiosorum humorum liberata, aliàs Lapis ille plus nocebit, quàm opem afferet enormes istis humoribus unà ad renes deductis. Ideoque corpus prius probè evacuandum est ante Lapidis hujus usum vid. de hoc *Lapide Nicol. Monard. Medic. simplic ex novo orbe delat. Cap. 5. Johann. Franciſc. Olmus de occult. Medicam. proprietat. Libr. 2. Cap. 7. Matth. Untzer. in Floriteg de Nephritid Libr. 1. Cap. 24.* N. Magnes tamen erit efficaciæ hic Lapis, si arte chemicâ resolvatur & in secundum Medicamentum transferatur. Ex illo parat Magisterium suum Nephriticum *Dn. D. Johannes Michaelis* seq. modo.

Recip. Lapid. Nephritic. Lyncis. spongiæ.

Perenne

Pecrarum ana ʒ ij. judaic. ʒ ij.
Crystall. oculi ☌. glaciei Mariæ ana ʒ iv.
Aquilæ ʒ j ſſ. Ophitæ. ʒ iv.
Ovor. ſtruth. ʒ v.
pulv. ſubtiliſſ. & affuſo menſtruo ſ. ſ. a. Magiſterium. Ex hoc Lapide Nephritico etiam Liquor Nephriticus ſ. m. confici poteſt:

Recip. Lapid. Nephritic. q. v. redige in pulverem ſubtiliſſ. affunde ſpirit. Salis q. ſ. ſtent in loco calido per aliquot ☌ ☽, poſt per inclinationem ſepara liquorem imprægnatum particulis lapidis Nephritici, alium ſp. Salis affunde in eâdem doſi, rurſus decanta poſt digeſtionem & tertiâ vice repete. Deſtilla ſolutionem lento Igne, donec nihil phlegmatis prodeat, fracto vitro materiam induratam pone in locum humidum, ut per deliquium ſolvatur, ſolutionem tertiâ vel quartâ vice deſtilla, & in loco frigido toties per deliquium ſolve. Tandem cum ſpiritu vini ſ. q. edulcora, & pro uſu ſerva. Hujus doſis eſt à gutt. vj. ad xxv. Magiſterii à gr. iv. v. ad vj. ℈j. &c. Habet ille *Lapis Nephriticus* nec minus vim laxandi alvum, commendatur etiam in capitis dolore & tumoribus pedum œdematoſis curandis.

V. Rubinus.

Rubinus eſt Gemma diaphana rutilans, rubenſque, (exigua portiuncula eſt cœrulei coloris) ac limam reſpuens Græcè Ἄνθραξ. Arabicè Iacut. Latinè Carbunculus, καὶ' ἐξοχὴν. Germ. Rubin. le Rubis. *Ruby* or *Rubin* Robin.

N. *Rubedo ipſius eſt inſtar ſanguinis, laccæ indicæ aut coloris coccei*, Rermſine. Couleur Eſcarlatte. *Scarlet* or *crimſon colour*. Scharlacken colour.

Nobiliores Rubini in Inſula Zeilan naſcuntur, alii qui minores, in Coria, Calecut, Cambia, & Biſnagar. Optimi in Flumine Pegu. Exploratur bonitas ore & linguâ. Nam frigidiores & duriores, meliores reputantur. Naſcuntur in lapidea matrice roſei coloris, primumque candicant, deinde paulatim matureſcentes ruborem contrahunt. Hinc albi immaturi. Naſcuntur plerumque in eadem fodina, ubi Saphiri reperiuntur.

Vires. *Tradunt rubinum geſtatum, vel ebibitum venenis reſiſtere, ac à peſte præſervare, triſtitiam arcere, libidinem coërcere, malas cogitationes, & terrentia ſomnia avertere, animum exhilarare, corpus incolume conſervare, ac ſi homini infortunia inſtent, eâ mutatione coloris in obſcuriorem ſignificare, iiſque præteritis iterum priſtinum colorem recuperare.*

Hofman. 5. *Rubinus*) à Rubore appellatus, quia inſtar ſanguinis, laccæ indicæ aut coloris coccei rubet. Præter requiſita bonitatis à Dno *Autore adducta* commendatur etiam à duritie. Invictus ab igne permanet, adeò ut illorum color igne etiam augeatur, incolæ zeilan inſulæ inde diu coqui ſinunt. De hoc ſcripſerunt Salmaſius, Angelus Sala, Schnebergerus, P. Iohann. Faber. A. Baccius &c.

Vires. Rubinus geſtatus venenis reſiſtit, à peſte præſervat, Melancholiam arcet, libidinem coercet, terrentia ſomnia avertit, ſi homini infortunia inſtent, ea mutatione coloris in obſcuriorem ſignificat, & pro majori vel minori infortunio ad majorem vel minorem opacitatem declinat. Sic refert *Andreas Baccius de Gemmis* p. 63. Cum Anno 1600. d. 5. Decembr. cum conjuge ſuâ *Calwam Studgardiâ* proficiſceretur, obſervaſſe in itinere manifeſtiſſimè Rubinum pulcherrimum, quem annulo aureo incluſum ab eâdem dono acceptum in manu gerebat, ſemel atque iterum ſplendidiſſimum colorem ferè prorſus amiſiſſe, & pro ſplendore obſcuritatem acquiſiviſſe: quæ obſcuritas non ſolùm per unum vel alterum diem, ſed aliquot dies perduravit, ut vehementer perterritus annulum ex digito removerit & in ciſtam recondiderit. Quid fit? intra paucos dies conjux ejus lethali morbo correpta eliem ſuum obiit. Poſt mortem priſtinus *Rubini* ſplendor ſuâ ſponte rediit. Tradunt etiam in coitu, ſi quis eundem ſecum geſtet, mutari. Hoc ab occulto acido in effluviis deliteſcente oriri puto, quemadmodum etiam in coralliis rubris obſervamus à pueris geſtatis decumbentibus à Morbo, ſæpè acidum ſpirantibus.

N. Quintam Eſſentiam *Rubini* habet *P. Iohann. Faber Libr. 3. Myrothec. Spagyric.* p. 626. Sed cujus valoris ſit, ſuperius traditæ animadverſiones evincent.

PRÆPAR.

Rubinus præparat. more communi.

[*in febribus utilis*]

[*Tinctura Rubini fœtum pelli Kozar. reſut. Doſ. ʒ ij vel ʒ ß. in ▽. Helen. vel Rub.*]

VI. Sapphirus.

Sapphirus eſt Gemma cæruleo colore, pellucida & diaphana, German. Sapphir/ le Sapphir. *Saphire.* Saphirus of Sapphier.

Sunt aliquæ colore cœruleo albidæ, aliæ cœruleo ſaturo: hæ mares, illæ fœmellæ appellantur, aliæ omni colore carent, albæque vocantur.

Orientales inveniuntur in Calecut, Cananor, Biſnagar, Zeilan, & præſtantiſſimæ in regno Pegu.

Occidentales, variis in locis reperiuntur. Confinia Bohemiæ, & Sileſiæ ſatis præſtantes ferunt. Præſtantiores tamen ſunt Orientales.

N. *Color in igne facilè aufertur.*

Vires. *Eſt frigida & ſicca, aſtringens, conſolidans, alexipharmaca, cordialis, ophthalmica. Proinde oculorum humiditates exiccat, inflammationem arcet & extinguit (in collyriis adhibita, aut butyro loto excepta, palpebriſque oblinita ſuperioribus,) valet ad omnia alvi profluvia, dyſenteriam, fluxum hepaticum, hæmorrhoidum, ſanguiniſque rejectiones (aſſumpta cum ▽ plantag. tormentill. &c.) Ulcera interna & vulnera ſanat, cor corroborat, & lætificat, peſti [Anthracibus impoſitus venenum à corde arcere dicitur.] omnique veneno, febribuſque malignis adverſatur: cardiacos ac melancholicos affectus quoſvis lenit, tollitque; (intus exhibita.) Integra Sapphirus fronti adhibita, hæmorrhagiam ſiſtit, ac inflammationibus applicata, eas extinguit. In orbiculum redacta piſi magnitudine ac perpolita oculis impoſita, pulveres, culices, & quicquid in oculum deciderit, aufert, oculos à variolis & morbillis tutatur, &c.*

Hofman. 7. *Sapphirus.*) Hebraicè, Græcè & Latinè ita nomen obtinet. Eſt gemma coloris cœrulei pellucida & diaphana. Et vel *Orientales* vel *Occidentales* ſunt. Optimæ ex *Æthiopiâ* & *Indiâ* afferuntur, quarum illæ præ cæteris commendantur, quæ apud *Medos* & loca *Libyæ* vicina reperiuntur, quæ hodie ſyrtes Barbatiæ exiſtunt, omnium præſtantiſſimæ ex Pegu veniunt. *Occidentales* paſſim *Goldbergæ, Leobergæ, Boleſlaviæ, Hirsbergæ* in torrentibus & rivuſis inveniuntur. Magni & pulcherrimi in prato minore Iſeræ in Sileſia, quæ expolitæ ſæpè pro *Orientalibus* veniunt. Præſtantiores tamen ſunt *Orientales.*

Tantæ autoritatis fuit hæc gemma apud veteres, eò quod etiam apud *Deum* non minimum valere putarint; Unde & *Apollini* ſingulariter fuit conſecrata. Nam cùm Gentiles Paganicis inſtitutis deluſi *Apollinem* tempore ſacrificii pro reſponſo conſulerent, citius reſponſo ſe dignari ſibi perſuaſerunt, ſi *Sapphirum* tunc ſecum geſtarent. Tradit *Epiphanius Moyſi* in Monte à Dno leges datas in gemmâ *Sapphiro* fuiſſe expreſſas.

Vires.) Hæc, præterquam quod omnibus affectibus ab Autore allatis inſerviat, anthraces etiam tempore Peſtis naſci vetat, & ſuper anthracem poſita, non aliter eum, quàm aqua ignem extinguit, ut ſæpius expertus fuit Nobiliſſ. *Knaffelius Regis Poloniæ archiater* in tr. de febrib. malign. curat. ex *Antonio Guaynerio Papienſi Medico.* Nam ejus malitiam & venenoſitatem reprimit, ne venenata ejus effluvia ad cor aſcendant & ſpiritus inficiant. Oculos ſi ſæpius tangat ante variolarum eruptionem ab illis præſervat; ingreditur cum aliis gemmis nobile illud Electuarium de gemmis & alia antidota cardiaca.

PRÆPAR.

¶ 1. *Sapphirus præp. ſit modo comm. lævigando cum ▽ cordiali.*
2. *Sal.*
3. *Liquor ſeu oleum.*

N. 1.

N. 1. ℞. *Sapphirum duplo pondere Sulphuris commixtam calcina, calcem* ▽*â stillatitiâ sæpius ablue, rursusque exicca. Postea spiritu Vini perfunde ac macera, tum rursus exicca, quodque in fundo remanet, iterum calcina, destillaque toties, donec in Vino liqueſcat nivis instar, tandem abstrahe, & provenit sal, quod in loco humido in liquorem solvitur. Boët de B.*

N. 2. *Alii solvunt Sapphiri pollinem in Acet. destill. & succo limonum, solutionemque cum alio cordiali exhibent mixtam.*

HOFMAN. *Liquor seu oleum.*) Ad hujus elaborationem calcinatio cum Sulphure facta non est necessaria, sulphuris loco * substitui potest, vel spiritu Salis comm. compositio pulvis sapphiri in digestione solvi, & humiditate abstractâ residuum in aëre humido per deliquium liquescere potest; Et à liquore demum spiritus vini sæpe abstrahendus est.

Essentia seu Tinctura.

¶ Calcinatur Sapphirus bis, ac postea oleo ☉i solvitur; abstracto dein oleo ☉i cum ▽. Essentia extrahitur B. de B.

VII. Sardius Lapis.

Sarda, Sardius Lapis est Gemma semiperspicua, loturæ carnis, seu carni sanguinolentæ similis, unde & Carneolus, vel corruptè Corneolus vocatur, Germ. Carneol. La Carneole. *Sarda, Sardius*, or *Carneol of a fleshy colour.* Sardius / Carneolus / van een vleeschachtige colour.

Non omnes uniusmodi inveniuntur coloris, alii enim sunt rubri, alii exiguâ sanguinis rubedine tincti, alii subflavescentes ex rubedine.

Laudatissimus Carneolus in Sardinia invenitur, hinc in Epyro, & Ægypto, sed Babylonius cæteris præfertur, Indici & Arabici etiam non contemnendi, ut nec Europæi. Nam in Bohemia, Silesia, aliisque Regionibus præstantes inveniuntur.

Vires. *Pulvis ad omnem sanguinis fluxum propinatur. Gestatus fertur animum exhilarare, timorem pellere, audaciam præstare, fascinationes prohibere, ac corpus contra venena quævis tueri. Inprimis autem sanguinem undecunque fluentem peculiari proprietate sistere: ventrique alligatus partum conservare.*

HOFMAN. 7. *Sardius Lapis.*) à Patriâ Sardiniâ denominatus, quæ insula quædam est, naturâ suâ multa genera tincturarum & purpurarum producens, vel *SARDIUS* Plinio dicitur, similitudine à Sardis sale conditis desumpta, quarum colorem repræsentet: vel quod loturæ carnis similis sit *CARNEOLUS* appellatur. Non omnes uniusmodi coloris inveniuntur, alii enim sunt rubri, alii exiguâ sanguinis rubedine tincti, alii subflavescentes ex rubedine. Laudatissimus circà *SARDINIAM* reperitur, secundum locum habet, qui circà *Epyrum*, nostro seculo, *Albaniam* appellatam & *Ægyptum*. Omnibus tamen præfertur, qui in *Babylone Assyriorum* nascitur.

Vires.) Sanguinem undiquaque fluentem peculiari proprietate sistit, vel intus propinato pulvere, vel exterius Lapide admoto, ventri deligatus partum conservare dicitur. Gestatus fertur lætitiam conciliare, audàciam facere, fascinationes prohibere &c.

PRÆPARATA.

Sardius præparat. modo communi.

VIII. Smaragdus.

¶ Smaragdus est Gemma pellucida & diaphana, grato suo virore pulcherrima, omnium gemmarum fragillima, *Arabicè* Zamarrut, nonnullis Prasinus, Germ. Smaragd. Emeraude. *Smaragdus* or *Emerauld.* Smaragdus of Smaragd.

Sunt alii Orientales, alii Occidentales.

Orientales, uti sunt virore amœnissimi, ita & præstantissimi.

Occidentales sunt, tùm Peruviani, tùm Europæi. Hi reperiuntur in Cypro, Britannia, aliisque in locis, sed reliquis sunt ignobiliores.

Vires *Omnem alvi sanguinisque fluxum, & præcipuè dysenteriam ebibitus sistit, nec refert utrum à mordaci humore, an à veneno ortum ea habuerit: venenatis item morsibus, pesti, febribus pestilentibus medetur.*

Dosis gran. 6. 8. 10.

Inter amuleta præcipuè commendatur ad Epilepsiam, partum accelerat, (alligatus coxæ eundem retinet, (impositus ventri) Hæmorrhagiam sistit, (ore conditus) dysenterias omnes, ac hæmorrhoidum fluxum indubitatò compescit, (ventri adhibitus; teste Guainerio.) Timores ac Terriculamenta arcere fugareque, ac hamitritæam febrem tollere creditur, è collo pendulus, &c.

N. *Frangi Smar. in coitu quandoque experimento comprehensum dicunt. Card.*

HOFMAN. 8. *Smaragdus.*) A splendendo nominatur, nam nihil jucundius viridi colore splendet, cujus coloris elegantissimi hæc gemma palmam obtinet, est enim gemma pellucida & diaphana, grato suo virore pulcherrima, ut oculos intuentium perstringat, & ubi reliquæ gemmæ jubare Solis aureo fulgente pallidulæ fiunt, & in tenebris constitutæ nubilosæ redduntur, incomparabilis *Smaragdus* coruscans aërem vicinum & circumfusum splendore suo perstringit, ut nec flamma nec umbra quæquam immutare possint.

Trium sunt genera Smaragdi, quidam in *Scythiâ, Ægypto*, & aliis locis reperiuntur. *Orientales* tamen sunt præstantissimi, ubertimâ oculos viriditate saturantes, à Mercatoribus avidè expetuntur, ut facilè non prostent venales plebeculæ. *Paliacatæ* & *Bengo* viridi adulterant vitro. Nonnullos *Peru* ministrat, sed non ea viriditate superbientes, duriores tamen Orientalibus. Unde non desunt, qui statuunt, *Lapides hos de Peru*, *Smaragdos* veros non esse, sed lapidis *Prasii* fragmenta, qui in illa insula copiosus est. Tertium genus *Mexica* suppeditat minoris pretii, duriores tamen adhuc Peruvianis & splendidiores, toto cœlo tamen differunt reliquis.

Vires.) Specificum est contrà dysenteriam à quâcunque causâ fuerit. Medetur etiam convulsionibus epilepticis, tam intùs quàm extus loco amuleti gestatus in annulo. Morsibus venenatis, pesti & febribus malignis resistit. Alligatus coxæ partum accelerat, ventri impositus eundem retinet. Hæmorrhoidum fluxum sedat umbilico impositus. Smaragdo Motus obscænæ libidinis valde est molestus, sive enim mas, inquit *G. Agricola Lib. 4. de Naturâ fossil.* fol. 289. sive fœmina, dum commiscent corpora, eum gestet, ut cutem attingat, vel à collo pendulus vel annulo gestatus disrumpitur. vid. & *Cardan. de subtilitat.*

PRÆPARATA.

¶ 1. *Smaragdus præparat.*

2. *Sal. & Tinctura Smaragdi.*

Smaragdus pulverisatur, ac per linteum trajicitur, hinc superfunditur Spirit. Urinæ, qui aliquid phlegmatis adjunctum habet, ut colorem extrahat; spiritu dein iterum destillatione abstracto, in fundo remanet Extractum (sal) grysеum, è quo tandem (citra edulcorationem) vi ▽ extrahitur color seu Tinctura summè viridis: abstrahe igitur ad aliqualem consistentiam & serva.

Dosis gran. 10.

B. de B. Hartm. in Practic. de Dysent. Tentzel. in Exegesi sua, Finck. in Enchirid.

Vires. *Dysenteriæ & fluxibus alvi quibuscunque mirifice prodest, nec minus utilis est in cordis & capitis affectib. Palpitatione, Melancholia, Paraphrenitide, Syncope, &c.*

N. 1. *Urina quicquid potest vi sui salis facit: hinc non errabis, si* ▽ *stillatitiam convenientem Sal-*

cum.

cum, urinæ acuatam loco menstrui adhibueris. Imprimis quoque, quia Urina simpliciter destillata, nisi sale suo acuata sit, laborem irritum facile reddere potest.

N. 2. *Tinctura hæc nihil aliud esse videtur; quam Elixyr, constans partim ex Smaragdi substantia, partim quoque ex sale Urinæ, dicta substantia, commixto.*

HOFMAN. *Tinctura Smaragdi*) Quæritur: An Tinctura hujus præparari possit? *Angelus Sala* negativam defendit in aphor. Tincturam h. m ex gemmis extrahi posse; Huic Laurenbergius contradicit. Et sanè si dicamus, quod res est, juxtà præscriptum modum *Autoris* si elaboremus non procedet, experientiâ edocti chemicâ, dum spiritus urinæ neutiquam solvit repagula *Smaragdi*, in quibus Tinctura ejus abscondita. Quod si possibile esset, ut Smaragdus prius beneficio trituræ in subtilissimum alkohol redigi posset, & demum ex hoc cum spiritu urinæ sale ejus volatili acuato Tinctura extrahi, haberemus nobilissimum Medicamentum tam in Peste, quàm Dysenteriâ epidemicâ.

CAPVT VI.

De Corallis.

LApidibus pretiosis subjungimus Corallia & Margaritas, utpote quæ non modo substantiâ & viribus, sed & præparationibus, & inde resultantibus præparatis, Gemmis adsimilantur.

Corallium est frutex sub aqua marina generatus, Græcè κοράλλιον & λιθόδενδρον. Arabicè, Bassad, Mergen seu Morgian, Besd. Latinè; Corallium, Coralium, Corallum, German. Corallen. Coreaux. *Coral.* Corael.

N. *Corallia generari ex succo lapidescente certum est: utrum autem succus ille per se in fruticem lapideum prorumpat, vel an prius ligneam suscipiat figuram subindeque in lapideam vertat, vel denique an plantam (emortuam) sub marina aqua repertam, penetret, transmutet, adeoque hujus figuram retineat, dubium. Dubitandi occasionem præbet, quod frutices Coralliorum dentur, qui ex parte ligni adhuc referunt substantiam, partim Coralliorum. Nos, postlabitis ejusce farinæ dubitationibus, qualis præter hanc, & illa est, quam habent de fructibus Coralliorum granulatis, quod alii negant, alij perhibent: Item de indurazione, quam alii fieri statuunt, simul ac Corallii frutex extra aquas esse incipit, alii etiam in ipsa ▽ Corallia indurari volunt: utpote quas scire parum est emolumenti, ignorare parum detrimenti, pergimus ad ea, quorum Medici interest, differentias scilicet, vires & præparationes.*

HOFMAN. *Corallium est frutex sub aquâ marinâ generatus.*) *Corallia* Nos dicimus lapideam seu saxeam in fruticis specie concretionem, non casu, sed Naturæ ordinatione sub aquâ marinâ generatam ex succo lapidescibili (sive tincturæ sive menstrui ratione habeat) semine petroso specifico imprægnato. Remota Materia aqua est, quæ semina petrosi fluxu maturato coralliorum corpus constituentis figurâ, & motu apta reddita fuit, ut stabile inde & solidum corpus illorum prodeat. *Alexander Achilles in Libro Germanico de causis terræ Motus & Mineralium, Coralliorum* productionem exhalationibus *Auri*; *Margaritarum* verò *Argenti* vaporibus, qui è terris subjectis istarum minerarum feracibus evehuntur, adscribit. In cujus rei fidem experimentum affert de virgulâ venarum argentiferarum indice, quæ ad uniones vel ostrea æquè ut argentum se inclinaverit. Hæc utut se habeant, certè magna affinitas ratione virtutis cardiacæ. Auro cum corallio, & respectu cerebri Margaritis cum argento est.

De indurazione, quam alii fieri statuunt, simul ac corallii frutex extra aquas esse incipit, alii etiam in ipsâ aquâ corallia indurari volunt.) Corallia saxei sunt frutices, habentes, ut & aliæ gemmæ, vim vegetativam, eò quòd crescant, unde ego vidi apud *Nobiliss. Rolfinckium* p. m. instar arbusculæ. Interea recepta est inter Naturæ curiosos traditio, *Corallia* nasci mollia in fundo maris, ast cum in aërem liberum fuerint producta, licet magnitudinem & figuram suam retineant, in lapideam concretionem indurescere. Unde *Ovidius* 4. *Metamorph.* pulcherrimam de Medusæo capite fabulam affert, scilicet, cum Perseus caput Medusæ abscissum ibi arenam substratis foliis & virgis ad littus poneret, virgæ induruere tactu capitis. Quod fieri cum Nymphæ pelagi viderent, & pluribus in virgis contingere viderunt, sparserunt illas virgas hinc inde per mare, quæ semina quasi mansere coralliorum; id quod scitè his versibus expositit:

Nunc quoque Corallis eadem Natura remansit,
Duritiem tacto capiant ut ab aëre, quodque
Vimen in æquore erat, fiat super æquora saxum,
Idem Libr. 15.
Sic & Coralium quò primum contigit auras
Tempore durescit, mollis fuit herba sub undis.

Sitne hæc traditio vera an secus, quæritur? *Corallia* sub aquis mollia non esse, experimentis probare conatur ultima Tirocinii chemici editio à *Pelshoverò* procurata *Witebergæ* Anno 1650. Sic enim *Libr. 2. Cap. 10. p. 153.* disserit *Generosus Dominus Johannes Baptista de Nicolao, Eques Massiliensis*, & regius piscationis Corallorum in Regno Tunetano præfectus, certò mihi confirmavit, quod cum Anno 1565. mense julio in mari Bizertino regni illius Tunetani piscationem instituisset, cupiditate Naturæ coralliorum investigandæ adductus, juvenem funibus sufficienter longis alligatum & pondere viginti quinque librarum in utráque manu ad descensum liberiorem, in mare istud centum perticas profundum demiserit, ipsique in mandatis dederit, Corallium ut evelleret, & inter evellendum curiosè attenteque observaret, an molle, durúmve esset. Qui, ubi rursus adscendisset, utráque manu Corallum attulerit, constanterque asseruerit, illud non minus in sub mari, quàm supra illud durum esse, & se cum ad octo perticas aut circiter propè fundum maris appulisset, magnam ibi frigoris vim sensisse. Imò quod ipsemet etiam cùm relationi ejus fidem adeò non haberet, in mare cum retia, quibus corallia piscari solent, contrahenda essent, antequàm in ipsum aërem effercentur, ad profunditatem unius perticæ se immerserit, & corallium reti adhærens manu prehenderit; idque tum æquè durum ac cùm aëri externo esset expositum observasse. Idem etiam confirmavit *Ong de la Poitier, Nobilis Lugdunensis*, qui Anno 1613. ab ejusmodi piscatione reversus est. Retulit quoque *Dominus de Nicolai*, quod vere, quando corallium evellitur, liquor quidam lacteus ex eo inter frangendum emanet, qui decidens super lapidem, lignum, ferrum aut aliam materiam corallii duritiem induit. Contrà *Nobiliss. Robertus à Boile* in tr. de fluiditate & firmitate sect. 68. part. 2. quicquid, inquit, nonnulli dicant ad fidem traditioni derogandam, quinimo quàm fidenter etiam *Beguinus* eam rejecerit, negandum non est interdum saltem id verum esse. Eruditus, pergit, *Gassendus* in vitâ *Peireskii* Libr. 4. Anno 1624. verba faciens de curiositate, quâ vir ille incomparabilis ductus fuerat piscandi Corallium propè Tolonem, Nobilem non procul à Massiliâ portum, inter alia hoc refert; Plantæ revulsæ & protractæ nec rubræ erant, nec elegantes, nisi deglubito cortice; in quibusdam partibus molles erant & manui cedebant, uti summitatem versus, quâ fractâ & pressâ Lac, simile lacti ficuum, emittebant. Cui adsertioni adstipulatur Jesuita *Fournierus Gallicus hydrographus* scribens de Massiliâ & Tolone, dum inquit: Has plantas nec rubere nec politas esse, quando ex aquâ extrahuntur, donec cortex exutiatur; quin imo molles esse, & fractas, vel etiam intrà digitos pressas lac quoddam ficuum lac referens emittere, & si premere desinas, videre licet foraminula seu poros, ubi lac expressum hoipitabatur. Et huic etiam subscribit Medicus quidam Practicus in Indiâ Orientali, qui in reditu suo per aliquod tempus in Mehilâ, Insulâ prope Madagascar substitit, ubi corallium album copiosè nasci fertur: à *Roberto à Boyle* rogatus, ullúmne legisset, & num molles cùm crescerent, deprehendisset? Ipsi respondit, se nuperis annis in illius Insulæ arenâ aliquoties corallium legisse, & quando legeret, valde album reperisse ac cæpæ ad instar molle, adjiciens, quod licet brevi temporis spatio in aëre durescceret, attamen probè notum sit nautis hanc mercaturam exercentibus, nisi tempestive legatur, non diu durare, sed vel dilabi, vel aliâ ratione diminui. Id quod non disconvenit cum *Pisone* in *Naturali sua historia Brasiliæ Libr.* 4. c. 68. de quibusdam locis oræ Brasilianæ verba faciente, ubi plures plantas lapideas alias arbusculis similes, alias aliter formatas, sereno cœlo in fundo maris nascentes videri dicit, quod è fundo erutæ mox durissimæ, si inolentur in littore, ficcæ & nivei coloris fiant. Sed hîc objiciunt nonnulli, si corallia sub aquis mollia existerent, quâ ratione rapido maris motui resistere possent? vel piscium transeuntium impetum sustinere? Etsi in aquis omninò essent mollia, unde post eorum extractionem duritiem? Verùm, ut ex hâc ambiguâ disceptatione me expediam, hæc distinctio mihi non adeo absona videtur, quâ distinguitur in coralliorum germinationem, & perfectam illorum formationem. Qui corallia sub aquis molla offenderunt, illi inciderunt tunc in illorum germinationem, qui autem piscatorum retia ab eorum duris furculis dilacerarunt, perfectè jam formatis implicarunt

corallis. Nec obstat corallis mollibus sub aquis germinantibus rapidus maris motus; Nam quamvis ventorum truculentia in superioribus aquæ partibus libidini eorum expositis vastos ciere fluctus possit, vehemens tamen illa agitatio in partibus profundioribus, quæ à vertice sunt remotiores, per gradus diminuitur. vid. *Nobiliss. Robert. à Boyle in Relation. de Fundo Maris sect. 3.* Duritiem autem post eorum extractionem oritur ab ambientis aëris sale æthereo, siue centrali, quod succi illius lapidifico spiritu turgidi mollitiem in perfectum saxum convertere aptum natum est; quod corallia in aquis tandem etiam perfectam formationem adepta planè lapidescant, nullum est dubium, invalescente spiritu lapidifico & indurante eadem, ut perfectissimam suam acquirant substantiam. Habemus similia Naturæ exempla, quæ allatam sententiam de Corallorum in mari mollitie & illorum in aëre duritie confirmant. Sic succinum interdum molle ex mari extrahitur & in aëre induratur. *Gassendus de Pioreskio* refert, ipsum tempore æstivo lavare se solitum in quodam ex minoribus Rhodani rivulis, sequentem hanc observationem fecisse. Deprehendit aliquando fundum, quod aliàs æquabile & molliusculum observarat, induruisse in globulos & moleculas, qualia ova sunt cortice detracto, ubi coctiora fuerint, id demiratus collegit & detulit aliquot domum, ut Præceptori ostenderet, & facti causam scisciteretur. Miraculum verò adauctum, ubi post dies non ita multos, cùm rediisset ad fluvium, deprehendit moleculas indurusse in fluviatiles lapides. Præterea meminit etiam *Boylus l. c. sect. 78. p. 2.* argillæ cujusdam viridis quæ reperiatur propè flumen Amazonum, attestante *Petro Pelleprat* in succinctâ suâ de continenti Americanâ Relatione, & mollis sit, quamdiu sub aquâ delitescit, ut quasvis ei effigies imprimere possis, sed aëri expolita eò usque duresc at, ut adamantes duritie excedat, & secures ad ligna findenda inde parari queant.

Differentiæ.

¶ Corallii variæ sunt ratione colorum differentiæ: aliud enim rubrum est, aliud nigrum, viride, subflavum, cinereum, fuscum, aliove mixto colore ornatum. Cæteris omnibus præfertur rubrum minii nativi colore, quod masculi nomen obtinet; & hoc recipiendum quoties simpliciter corallium præscribitur sine coloris mentione. Pallescens fœminæ nomen habet. Huic succedit corallium album: deinde nigrum, (Antipathes olim dictum.) Nam quod alio colore est, neque in usum adhibetur, neque pro corallio, vulgo habetur.

Rubrum, in India & Siene, teste Plinio, repetitur, nunc in Mari Tyrrheno & Siculo passim invenitur, Neapolimque adfertur, ubi politur. Hoc antequam rubescat, & quodammodo maturum fiat, videtur variis coloribus tingi. Nigrum reperitur in Gallicia Hispaniæ. Album reperitur rarò, solidumque est, & cavitatibus caret, quibus signis distinguitur à specie quadam, Hispanis Polo dicta, quæ in Catalonia ab iis qui corallium rubrum quærunt, inventa pro corallio albo pretio viliori divenditur. Caret hoc cortice, crescitque in fundo maris, non in saxis, ut rubrum corallium.

Vires. *Corallium omne exiccat, refrigerat, adstringit. Cor præcipue, deinde ventriculum & jecur roborat, sanguinem purificat, ac proinde pesti, venenis, febribusque malignis adversatur, hilarem hominem efficit, (nigrum tamen Corallium homines melancholicos reddere perhibetur,) sistit fluxus quoscunque alvi, uteri, penis, Gonorrhœam, Epilepsiam infantum præcavet, (si recens nato ante omnem cibum in lacte materno gran. 10. exhibeantur.) Extrinsecus commendatur ad ulcera, quæ carne explet; ad cicatrices, quas extenuat; ad oculos quorum etiam lachrymas sistit visumque recreat in collyriis.*

Dosis à ℈ j. ad ʒ j.

Rutilantia Corallia ex communicatione Paracelsi amuletum exhibent celebre contra terriculamenta, fascinationes, incantationes, venena, Epilepsiam, Melancholiam, Dæmonum insultus, fulmina. Album appensum, ut pectus contingat, hæmorrhagiam sistit mulierum, & fluxum album.

HOFMAN. *Corallii variæ sunt ratione colorum differentiæ, aliud enim rubrum est, aliud nigrum, viride, subflavum, cinereum, fuscum, aliove mixto colore ornatum. Cæteris omnibus præfertur rubrum &c.)* Quod rutilante cinnabaris nativæ colore sese commendat, & masculi nomine venit. Pallescens fœminæ nomen habet. Rubrum jam in mari Tyrrheno & Siculo passim reperitur, & Neapolim adfertur, ubi politur. Coloris rubri incunabula in corallis prædominantis communiter ex Sulphure Autores deducunt, tanquam fonte omnium realium colorum. vid *Kircher. in Mund. subterran. Libr. 9. s. 3. Cap. 6. P. Faber. in Panchym. Libr. 4. c. 15.* Verùm in examinandâ hâc sententiâ tempus non perdens paucis me expediam, reales & permanentes colores ex corporibus metallicis v. g. ☿rio, ♂te, ♄no &c. extrahi, absque vel Mercurii, salis vel Sulphuris additione vel subtractione, & ex diversis corporibus, quæ singula seorsim coloris sunt expertia, momento temporis colorem valdè saturatum generari, imò unum sæpè colorem in alium transmutari, ut causam habeam sufficientem statuere, colores non nisi vel ex naturali vel merè mechanicâ texturæ in minutis corporum partibus mutatione, vel à texturâ ex coitione diversi generis corpusculorum emergente dependere, adeò ut veri colores planè de novo generari possint & planè aboleri, vid. *Cartesium in Dioptr. c. 1. §. 8. Deusing. in examin. pulver. sympathetic. p. 263. & in theatr. Natur. Universi.* part 1 Disp. 3. q. 1. *Dignæum de Corpor. Nat.* Cap. 31. p. 149. *Robert. à Boyle in dymph. sceptic.* part. 5. p. 213. & *in tr. de coloribus.* Iam quod colorem Corall. 1. concernit, itidem non à sulphure, cujus ne gr. quidem ineſt, nec per mechanicam ejus separatio à Corallis demonstrari potest, deducimus, sed ex nudâ naturali texturâ diversarum partium figuræ & illarum coalitione. Quæ textura corallinorum rubrorum sæpè ab atomis & effluuiis ex corpore gestantium cachecticorum vel cacochymicorum emanantibus & in porulos eorum penetrantibus invertitur, ut pallore inficiantur, contrà verò effluvia ex sanguine hominis sani exspirantia rutilantem illorum colorem potius conservant & adaugent.

Non in Saxis, ut rubrum corallium.) Non determinatum habent locum, neque rupibus nec saxis & petris determinatè adhærent, sed adnascuntur etiam lateribus, ossibus, tabulis lignèis, ferramentis, quæ cum Corallis sæpè extrahuntur, imò & ex dorso delphini corio Corallia propullularunt. Sic Pisis *Dux Historiæ* in suo Rarithecio Cranium habet humanum, ex quo coralina planta excreviſſe spectatur.

Vires.) Omnis illorum virtus dependet ab occulto alkalisato, quo acidum præternaturale in massâ sanguineâ præcipitant, nec dubium, quin singulari etiam proprietate spirituum vitalium substantiam confortent, illorumque tenorem conservent.

PRÆPARAT.

¶ Operationes, quibus Corallia elaborantur, sunt 1. *Præparatio.* 2. *Calcinatio.* 3. *Solutio.* 4. *Coagulatio.* 5. *Liquatio.* 6. *Sublimatio.*

HOFMAN. *Præparationes.* Operationes, quibus Corallia subjiciuntur sunt 1. *Præparatio*, 2. *Calcinatio.* 3. *Solutio.* 4. *Coagulatio.* 5. *Liquatio.* 6. *Sublimatio.*) Omnes dictæ operationes prout *Dnus Autor* proponit exceptâ præparatione, quæ fit per tritum seu pulverisationem, potius destructiones, quàm veræ & genuinæ Corallorum præparationes sunt, dum hisce Corallia suis genuinis privantur proprietatibus & potestatibus, contrà verò adulterinis imprægnantur & inficiuntur. Prout ex sequentibus patebit.

I. Præparatio.

Præparatio nihil à regula communi diversum habet.

II. Calcinatio.

Calcinatio Coralliorum est vel Ignitionis vel corrosionis.

Calcinatio Ignitionis est tum mitior, tum violentior, tum restinctoria.

Calcinatio mitior.

Fit igne reverberii, dando tamen calorem secundi gradus, ne tinctura seu color ipsorum ignis violentiâ exhalet.

exhalet. *Querc. de præparat. Medic. Spagyric.*

Ignitio violentior.

℔. Corall. integror. q. v. calcina △ reverberii primùm lento, ut saltem viva flamma corallia in furno reverberii posita, superficietenus lambat. Coralliahoc modo, primo gradu albescentia, tamdiu △ gradatim aucto fatiganda sunt, donec ex albedine in flavedinem, ex flavedine in rubedinem summam reducantur, corpore toto reddito spongioso ac levi, id quod plerumque biduo vel triduo absolvitur.

Sic Corallia facta sunt habilia ad deponendam in ☿ tincturam. *Hartm. in Croll. Sen. inst.*

N. *Si Sal. Coralliorum propriè sic dictum desideras, vehementi ustione eadem in cinerem redige moreque solito lixivium inde faciendo, salem elixiviando extrahe.*

Hofman. *Si sal Corallorum propriè sic dictum desideras.*) Corallia in cinerem velle redigere, est Lapidem exilare; in calcem quidem redigi, sed non in cinerem abire possunt; Et si Sal quoddam post calcinationem ex illis acquiris, illud tamen nec materialiter, nec formaliter in illis fuit, sed flammæ productum est ex spiritu acido ex lignis aut carbonibus combustis exæstuante, cujus successivus motus à novis accensis lignis aut adjectis carbonibus subinde suppeditatur, suam habens originem. Ille dum corallia invadit (nam imbibunt acida) augetur illorum pondus, quâ ratione etiam notum est ♄ turnum in testâ probatoriâ accepisse incrementum. Quid Marti Vulcani torturæ exposito largitur Crocum! Undecolores in flammâ Ignis cærulei variegati iridem æmulantes in ustione ☿rii cum Salibus, destillatione spiritus Vitrioli, Nitr. & Sal. comm. &c. si fortè vas sublimatorium vel retorta rimas contraxerit?

Calcinatio Ignitionis extinctoriæ.

¶ ℔. Corall. grosse trit. candescant in igne, extinguanturque multoties in Acet. destill. ut solvantur. Filtra dein abstraheque Acet. destill. & consequetur sal. corallorum per deliq. resolubile. *Med. destill. part.* I.

Calcinatio Corrosionis. 1. *Cum Sal. nit.*

℔. Corall. tritor. atque Sal. nit. ana ctema, ut duodecim horis fusa, liquoris modo fluant: vel combure ad consumptionem Sal. nitri, deinde duas horas candentia in igne consistant. *Less.* 1. *cap.* 8.

Aliter.

℔. Corall. subtiliter trit. ac Sal. nit. ana M. injice per vices in retortam tubulatam candefactam cum Excipulo appositio. Tubulum ab injectione statim obtura, & cùm penitus materia injecta fuerit, continuo igne hor. 18. corallia probè calcin.

Hæc adscribitur Hartmanno, unde Tincturam fecisse dicitur.

2. *Cum Sulphure.*

℔. Corall. trit. p. iij. Sulphur. p. 1. (alii an.) calcina △ circulari per hor. 2. Postea ignita adhuc infunde in Acet. destil. (ad coral. ℥ j. Acet. destil. ℔ 1.) vas mox operculo claudendo. Hinc digere per ♂ 14. abstrahe, &c. *Sennert. Instit.*

3. *Cum Pumice.*

℔. Corallia grosse contusa F. cum pumice usto S. S. S. cementaque in vase clauso. △ reverberii, spatio ♂ ☌ 3. Quo opere finito pumex, relicto corpore albo, coralliorum tincturam imbibisse creditur. *Gans. de Corall. verum impugnat idipsum Tenzel. in exercit. p. m.* 512.

Hofman. *Calcinatio ignitionis extinctoriæ. Calcinatio Corrosionis* 1. *cum Nitr.* 2. *cum Sulphure.* 3. *cum Pumice.*) Ex eodem censu & hæc sunt, qualia antecedentia fuerunt, ex his enim æquè non Corallorum, sed Acet. dist. Nitr. Sulphuris &c. Salia emergunt. Corallia tanquam solutu facillima facilè à quovis acido solvuntur spiritu, & in soluta corallia, & aquâ affu à diluuntur, convertuntur.

III. Solutio.

¶ Liquores, quorum beneficio corallia solvi possunt, varii occurrunt. Præcipui tamen sunt Acet. destill. commune & radicatum: succus berber. melon. citri. ros majalis, (spiritus ejusdem cum suo Sal. com. acuatus) liquor betulæ: spiritus mellis, (panis,) terebinthinæ, ligni guajaci, buxi, juniperi, quercus, summitatum alni, sorbi sylvestris, spir. Sal. com. spir. ⊕, spir. Tart. ut & ☿ iisdem acuatus, spir. corallior. ardens; Phlegma ♃ i optimum, &c.

Quinimo corallia cum Sulphure calcinata simplex solvit ▽.

Modus solvendi nihil peculiare habet: Nimirum corallia in liquoris s. q. solvuntur, s. a. donec penitus ferè soluta sint.

Hofman. 3. *Solutio.*) Allegati liquores omnes ad Corallorum potius tendunt destructionem, quàm legitimam illorum præparationem Acet. dist. succus berberum Citri. sp. roris majalis, liquor betulæ, sp. mellis, terebinthinæ, ligni buxi, guajaci, quercus sp. Sal. comm. Nitr. Vitrioli &c. Corallorum repagula non solvunt, sed arrodunt saltem. Verum autem ac genuinum solvens vide infrà.

¶ Purificatio & Edulcoratio salis & Magisterii fit plerumque ▽ destill. vel si placet, adhibere poteris rorem majalem è tritico collectum & destillatum, aut aquam aliquam cordialem: *coagulantur* dein vel liquoris abstractione, (tùm destillatoriâ, tùm Evaporatoriâ) vel præcipitatione.

Præcipitatio perficitur instillatione Ol. Tart. p. d. spir. ⊕-i, vel ▽ destillatæ, vel Ol. Sulphur. p. c.

Reliquæ operationes ex sequentibus facilè innotescent.

PRÆPARAT.

I. Corallia præparata.

Fiunt cum ▽ cordiali (rosarum) s. a.

N. *In usu sunt præparata rubra & alba.*

II. Pulvis Corallorum ⊕*-latus.*

℔. Corall. rubr. præp. ℥ ij. Ponantur in cucurbi. affundendo aq. ros. ℥ vi. ⊕-li ℥ ij. Statim ebullient & elevabuntur in bullas, quibus cessantibus reponatur vas in MB. per horas aliquot, effundatur aq. per inclinationem, quæ erit insipida, in fundo reperies calcem albam cum acore astrictorio, sed acrimoniâ carentem.

III. Sal Corallorum.

Fit ex rubr. corall. 1. Usitatiùs per Acet. destill. ut moris: vide supra.

2. Per succum berber. & limon. *Quercetan. in Pharmacop. rest.*

N. *Nonnulli* ℔. *Succi limonum expressi & depurati* ℔ *ij. liquoris betulæ mense Aprili collecti* ℔ *viij. coquunt ad casum* ℔ *vij. cui denuò addendo succi Limon.* ℔ 1. *destillant aliquoties rectificando. In hoc solvunt corallia, perlas, & simil. solutionemque propinant. Hartman. in Croll. de perlis.*

3. Per spiritum seu liquorem acidum Guajaci. Sic purgat optimè sanguinem in lue venerea. *Hartman. in Pract.*

4. Per spiritum ☉i.

5. Per spiritum Sal. communis.

N. 1. *Solutiones cum spir. ☉i aut Sal. communis factas si citra menstrui separationem in usum vocare velueris, circula aliquandiu & magnam acrimonia partem amittent, præcipue si quoque ▽ m affuderis.*

Vires. *Ex superioribus repete.*

Dosis à gran. 6. ad 20.

N. 2. *Paracelsus calcinat primo corallia leviter in reverberio cum Sal. nit. ana: hinc solvit digerendo eum ▽. Postea ▽ abstrahit, salque relictum per deliquium solvit, idque vocat Magisterium. libr. 6. archid.*

IV. Sal dulce Corallorum.

Calcinentur per biduum in furno figuli ad albedinem summam, solvantur in Acet. destill. Stent in loco tepido per octiduum. Rubescet solutio, menstruum abstrahe lento △ ad siccitatem usque: sal hoc resolve pluries in Rore majali, filtra & coagula, tandem siccatissimum & albissimum salem detine per 3. septim. in ☵ calidis, ut majorem acredinis suæ partem deponat.

N. *Acet. destill. pro hac solutione bis aut ter cohobandum est super herbam Kali, ita minus fit mordax & tamen non minus corallorum, ut & perlarum solutivum.*

HOFMAN. *Præparata.* 2. *Pulvis Corallorum Vitriolatus.* 3. *Sal Corallorum.* 4. *Sel dulce Corallorum.*) Hæc in salium illegitimorum sunt numero, quæ cum spiritibus acidis corrosivis Acet. dist. Vitrioli, Salis, Nitri &c. præparata sunt, & quamvis ex coralliis extrahantur ista salia, illa ipsa tamen corallorum non sunt, sed solutiones salinæ corporis totius corallorum à spiritibus acidis inductæ.

V. Magisterium.

1. *Magisterium Officinarum.*

¶ Instilletur in solutionem corall. (cum Acet. destill. factam) Ol. Tart. per d. præcipitatus pulvis, edulcoretur ▽ â destillatâ.

N. *Alii præcipitant cum spir. ☉i.*

Vires. *Ut Magisterium à sale non differt substantiâ: ita nec viribus, nec dosi.*

HOFMAN. 5. *Magisterium.*) Et 1. Officinarum hoc admodum crudum est, ac minus resolubile, non distans à terrâ mortuâ. Optima præparantur Magisteria cum sp. Vit. æt. succo Citri, Acet. dist. &c. Resolubilia enim sunt, & ob tenuitatem partium in omni liquore solubilia.

2. *Magisterium butyraceum.*

¶ Solve corallia in spiritu magico, (id est, spiritu roris majalis, vel quod idem, in Acet. destil.) præcipita cum Ol. Sulphur. per C. præcipitatum edulcora ac digere aliquamdiu cum ▽ i, quo iterum abstracto habes magisterium in ore instar butyri liquescens.

Huc referri potest & Galreda Coralliorum. ♃. Corall. præparat. & * Fiat destillatio ex Arena, sic ascendit Sal, remanebitque in fundo massa instar Galredæ.

HOFMAN. 2. *Magisterium butyraceum.* 3. *Magisterium plumaceum* &c.) Hæc omnia magni æstimanda sunt ob elaborationem & præparationem.

3. *Magisterium plumaceum.*

¶ Solve s. a. corall. in spiritu non dephlegmato, destillato ex Sal. com. & O. ana ℔ j. formatis sc. cum argillæ ℔ ij. vel iij. in globulos, videlicet vel per vices injiciendo corallia in spiritum, vel è contra corallis spiritum eundem per vices superfundendo: decanta solutionem, filtra, (affundendo, ut eo commodius filtrari possit, ▽ destillatam rosatam, si placet:) præcipita cum Ol. Sulphur. p. C. vel spirit. ☉i edulcora ▽ cordiali & exicca.

N. 1. *Cum corallia velut ascendere desinunt, menstruum debilitari incipit, subsiste igitur & inspissa aliquantulum.*

N. 2. *Menstruum superius si tandem igne fortissimo fatigaveris, ascendit materia salina rubescens.*

Aliter.

Solve s. a. corall. in spir. Sal. nit. filtraque (affundendo ▽ pulv. destillatam,) hinc præcipita cum Ol. Sulphur. p. C. edulcora & exicca.

N. *Hoc modo in magisteria præstantia redigi possunt & perla, ossa, cornua (e. gr. C. C.) ungula, nec non crustacea.*

En candide Chymiæ Cultor, insignes plumaceorum magisteriorum processus gratis tecum communico, magni aliàs emptos, quos cum plurimis aliis ex communicatione obtinui Viri solertissimi Dn. Joannis Salz-vvedelii Pharmacopæi apud Mœno Francofurtenses celeberrimi.

N. *Quere. solvit in spirit. salis Natura. Pharm. rest. c. 24.*

VI. Oleum seu liquor corallorum.

N. *Oleum Corallorum propriè oleum non est, sed liquor, vel per deliquium factus, vel per destillationem prolectus; de priori hic agimus, de posteriori paulo post, in spiritu.*

HOFMAN. 6. *Oleum seu Liquor Corallorum.*) Omnes dicti liquores nihil aliud sunt, quàm salia resolura menstruorum acidorum, quibus corallia corrosa fuerunt, aliquid de corallorum substantiâ participantia. Interim quoad vires non dubito, cum salium istorum naturam, quæ in resolutione, & vi diuretici & aperitivâ consistit, sequantur.

Fit liquor ex sale.

¶ ♃. Sal corallorum, repone, ut liquescat per deliquium.

N. 1. *Liquescit felicius mensibus Iulio & Augusto.*

N. 2. *Liquescit promptius si solutio aliquamdiu (ut 14.) digeratur, (ut rubescat) ac dein (Acet. destil. abstracto) optimè dulcorata, defecata & purgata fuerit, (solutionibus ac coagulationibus iteratis ut mos) imò si ulterius cum ▽i circuletur. Verùm hoc Oleum appellandum est potius Essentia, de qua vide Conrad. Kunraht. in Medull. destill. p. 1. p. 215.*

N. 3. *Aliud ♃. (corall. trit. ℔ ij. Lapid. prunell. ℔ ß vel ℔ 1. calcinant fundendo ß 3. materiam illam tritam ponunt in cellam ad liquescendum.*

Dosis gran. v.

Vires. *Præter vires corallorum supra descripta confert & in calculo.*

Dosis à gran. 4. ad 15.

N. *Vide & solutionem Corallorum, cap. 15. in Bezoard. ☉ compos.*

VII. Essentia seu Tinctura Corallorum.

♃. Salem Corallorum (purificatum optimè per iteratas

iteratis solutiones ac coagulationes, vel magist.) volatilis nimirum cum ☿ digerendo, ac destillando, (vid: volatilisationem lapidum in genere,) Postea abstrahe leni MB calore ☿m, ac remanet Essentia corallorum, quam si placet ex arena per retortam propelle.

Vide Quercetan. in Pharmac. restit. cap. 24.

HOFMAN. 7. *Essentia seu Tinctura Corallorum.*) Hujus virtus dependet à salibus acidis, quibus corallia soluta fuerunt, spiritu vini mitigatis, & non à corallis.

¶ N. 1. *Nihil interest utrum sal receperis per Acet. destill. factum, vel per spirit. Sal. com. vel per spir. phlogiston acet. destill.*

N. 2. *Vt felicius essentiam corallorum secum per ☿ transferat, si addideris aliquid camphoræ, e. g. ad ☿i, mensur. 1. camphor. ʒ ß.*

HOFMAN. 2. *Spiritus vini felicius essentiam Corallorum secum per Alembicum transferet, si addideris aliquid camphoræ e. g. ad spiritum vini &c.*) Hæc Essentia sive Tinctura ob camphoræ additionem majores acquirit vires, quæ partim à salibus additis, partim à camphorâ, non à corallis dependent. Et illius rubedo vel reliquiis spirituum salinorum & Sulphuris, vel spiritui vini multum digesto supervenit.

¶ N. 3. *Cunrad.* Kunraht, *solvit & digerit* 1. *cum Acet. destill. quo iterum abstracto solvit & digerit*, 2. *cum ▽ pluv. destillata* (NB.) *recentissima*, 3. *cum spir. Vini.*

Vires. *Ut præparatio Tincturarum operosior est, quam salis ac magisterij, ita & virtus earundem fortior.*

Dosis, gutta aliquot: à vj. ad xv. & ultra.

2. *Tinctura Basilij.*

℞. Salis corall. (per spir. Sal. com.) edulcoratissimi ʒ viij. Sulphur. ʒ ß. mixta: leniter comburantur, donec Sulphur consumptum sit: Postea contere tantillum camphoræ cum corallis, idque accenso △e absumes, hinc edulcora & extrahe tincturam s. a. cum ☿, abstrahe ☿ ad consistentiam Olei.

N. *Maniaci & Melancholici hâc Tincturâ curati sunt, Dn. D. Gans.*

HOFMAN. 2. *Tinctura Basilii.*) Hæc Tinctura ex spiritus vini digestione super salia factâ emergit, non ex Corallorum substantiâ.

3. *Tinctura Quercetani.*

¶ Extrahe Tincturam s. a. ex coralliis calcinatis, (e. g. ignitione mitiori,) digerendo vase H. cl. cum menstruo cœlesti, destillato scil. cum proprio suo saccharo, (id est, cum rore majali, qui cum melle aëreo destillatus,) ad eminentiam digitor. 8. affuso. Menstruo demum abstracto, remanet Tinctura in fundo. *Quercet. lib. de prepar. Med. Spagyr.*

4. *Aliter.*

℞. Magister. Corall. extrahe cum Sulphure bezoardico ex re vegetabili prolecto, (id est cum ☿ rectificatissimo) in vase H. cl. ad ignem cinerum. Postea separa & in perfectam Tincturam decoque. *Quercet. Pharmacop. cap. 24.*

HOFMAN. 3. *Tinctura Quercetani.*) Quid extrahet menstruum cœleste ex corallis calcinatis? Menstruum cœleste ex rore majali & melle conficitur, vel loco mellis adsumi etiam potest manna, quæ recens & electa esse debet. De quibus infrà Libr. 4. Possunt etiam addi alii spiritus pro diversorum morborum respectu, in quibus Tincturam hanc præscribere animus est, v. g. additur spiritus CC. rectificatus in affectibus cordis. Sic *Dnus D. J. Michaelis* p. m. habuit Tincturam Corallorum antiscorbuticam cum spiritu anti-scorbutico. De hisce plura inferius.

4. *Aliter. Recip. Magister. Corall. extrahe &c.*) Sulphur illud bezoardicum nihil aliud est, prout & Autor innuit, quam spiritus vini rectificatissimus. Sed hæc Tinctura etiam ne grey quidem debet Corallis, & nil nisi spiritus vini per digestionem tinctus est.

5. *Tinctura Hartman.*

¶ ℞. Sal. corall. (per Acet. destill.) purificatissimum, imprægna Acet. destill. tantisper, donec nihil istius spiritus amplius retinere velit. Sal ita imprægnatum digeratur. (☌ 20.) in MB. Postea destilletur per Ret. Reverberio clauso vel Balneo sicco, ita tamen, ut prius Phlegma inutile evaporet: Postea prodeuntes spiritus albicantes seorsim capaci recipiente excipiantur, continuando destillationem, donec omnes spiritus cum oleo rubro instar sanguinis prodierint: separetur spiritus [qui ardens instar ☿] per Retortam ab oleo rubro, quod in Retorta manebit.

Hoc menstruum [spiritus scilicet hic partim ab Acet. destill. partim à corallis productus] extrahit ex recentibus corallis impositis tincturam rubicundissimam, quæ si rursus ab hoc spiritu per destillationem liberata, & tandem cum ☿, vel alia aliqua ▽ cordiali appropriata digesta perque cohobia volatilis facta fuerit, elegantissima evadit corallorum Tinctura, suavissimi saporis, fragrantissimique odoris.

N. *Imprægnatio illa fit hoc modo.*

℞. *Sal. Corall. ℔ 1. Acet. destil. opt. ʒ ij. destilla leniter, ut extillet solum Phlegma insipidum; secundâ vice affunde Acet. destil. ʒ iij. iterumque destilla, atque ita perge singulis vicibus Acet. destil. ʒ j. plus affundendo, donec tam acre Acet. destill. inde prodierit, perinde ac affusum fuerit, Hartm. in Croll.*

HOFMAN. 5. *Tinctura Hartmanni* 1.) Sæpius instituta Acet. dist affusio super sal corallorum (aliàs spurium) hanc compositionem etiam reddit suspectam. Et cùm ex corallorum supposititio Sale per Acet. dist. facto eliciatur, conjectio facilis est, Tincturam istam demum cum spiritu vini abstractam & digestam potius ex Acet. dist. quàm ex corallis emergere. Hâc enim ratione & ex albis Corallis Tinctura rubra elici posset, item ex oculis ☋ & aliis.

6. *Tinctura Hartmanni*, 2.

¶ ℞. Corall. calcina. (ignitione violentiori) q. p. injice in ☿, vel in alcohol spiritus roris majalis, ac paulò post extrahitur tinctura, fæcibus, (sine ulla virtute) in fundo remanentibus: Tinctura hæc aliquantulum coagulata, fit rubicundissima, cum quadam dulcedine.

Vires. *Est tantarum virium, ut post ejus usum aliquoties repetitum, impossibile sit ullam impuritatem in sanguine totius corporis superstitem esse posse. Exhibetur in veniculis convenientibus, à gut. 3. ad 10.*

N. *Hæc sanè tinctura Medico commendatissima esse debet, ob stupendas ejus vires, ut quæ cum spiritibus hominum magnam convenientiam habeat. Hartm. in Croll.*

HOFMAN. 6. *Tinctura Hartmanni.* 2.) Prævils iftis calcinationibus jamdum destructa est sigillata corallorum potestas, non secus atque Magnes valdè calcinatus vim amittit attractivam & succinum ustum vim attrahendi paleas. Quod autem ista menstrua calcibus infusa tincturam acquirant, digestio in causâ est, non secus atque super alia alkalia infusa idem fieri solet pro texturæ & figuræ partium mutatione.

7. *Alia Tinctura, per acetum Coralliorum.*

¶ ♃. Corall. contus. ℔ ij. eliciatur per retortam acetum, id est, liquor acidulus, quo prolecto urantur corallia vehementer, donec reddantur albissima: exempta dein redigantur in pulverem, ex quo s. a. cum aceto illo, digestione leni, extrahe T. donec Acet. destill. nihil amplius solvere valeat, universisque corallis dissolutis, nihil præter terram inutilem remaneat. Decantatos liquores destilla in arena ad siccitatem, ut separetur phlegma: Dein recipiente mutato, fac ut igne auctiori & spiritus sublimis per ☓ propellatur, qui diligenter colligendus. Tandem relictum pulverem album spiritu ☉ penitus solve, eundem spiritum ☉ igne forti abstrahe; corallia relicta fortissimo igne ure, donec colorem ferè nativum recipiant. His affusus proprius ipsorum spiritus tincturam prolicere dicitur.

N. ✢ *ex corall.* ℔ *ij. dest. vix solutioni dicta sufficiet.*

HOFMAN 7. *Alia Tinctura per acetum Coralliorum.*) Simili modo & hæc tinctura est putatitia, posito, elici ejusmodi spiritum acidum ex corallis contusis, vera tamen tinctura nullo modo ex illis extrahi potest, dum Corallia per Vulcani torturam nativâ suâ sunt spoliata rubedine, & albicantia ex retortâ eximuntur, qualem igitur tincturam proprius illorum spiritus acidus extraheret nisi more aliorum acidorum super alkalia fusorum se ipsum tingat, quemadmodum in Acet. dist. super corallia ad albedinem calcinata fuso experimur, illud rubro etiam tingi colore, sicuti super pumice etiam calcinato videmus, ex quibus sequitur, etiam fictitiam illam esse Tincturam. Licet hic processus alias Boëtii de Boodt fuerit inter arcana relatus.

8. *Tinctura per spiritum coralliorum ardentem.*

¶ ♃. Corall. trit. q. v. extrahe tincturam s. a. digerendo cum spiritu corall. ardente, [vide infra,] abstrahe menstruum, atque extrahe denuò cum ▽. *Gans.*

HOFMAN. 8. *Tinctura per Spiritum Coralliorum ardentem.*) Hunc modum propriis etiam manibus pluries expertum fuisse gloriatur P. Poterius. Interim ipse dubitat, utrum dictus liquor potius ex aceto, qui absconditus est in spiritu corallorum ardente, an verò ex Corallis procedat. Liquor, inquit, ab Acet. est, ut liquet, color verò non ita, eò quod Acet. dist. ejusmodi rubro colore careat; Odor ille fragrans itidem suspectus esse potest, nec immeritò: Nam Saturni spiritus eodem ferè præditus est odore. In utriusque spiritu idem conspicitur color cum eâdem rubedine: Ideoque omninò ex Acet. dist. est, cujus vis omnis, quæ in suo sale acido volatili residet, cum solutis corporibus mixta manens, denuò alteratum spiritum fundit, destillatione per retortam ritè institutâ. Et quamvis etiam hic spiritus sapore, colore & odore corporum solutorum præditus videatur, & postea is non amplius acidus, sed quasi æthereus, Sulphureus, fragrans & virtute balsamicâ etiam donatus appareat, tamen hic non est ex corporibus solutis, sed per mutationem novæ texturæ & figuræ partium tam solutorum, quàm ipsius solventis Acet. dist. ad ejusmodi qualitates novas traductus, ut hic spiritus ardens nihil aliud sit, quàm spiritus Vini ex Acet. in corallis resuscitatus, & per digestionem à coralliis ita rubro colore spurio & adscititio tinctus. Quæ causa etiam est, quod eam tincturam ipse Hartmannus ejus Autor itidem rejiciat, eam à menstruo oriri putans, ut & CL. Sennertus, qui eodem modo ex albis corallis Tincturam rubram elici statuit.

9. *Alia per Spiritum seu ▽am mellis.*

¶ ♃. Corall. cum Sal. nit. calcin. extrahe s. a. cum spiritu mellis, [vide de melle,] decanta & abstrahe in MB. donec in fundo spissus relinquatur succus, huic edulcorato extrahe Tincturam cum ▽, habes Tincturam coralliorum veram. *Harm. in Croll.*

Dosis à gran. 4. ad 10. vel 12.

HOFMAN. 9. *Alia per Spiritum seu ▽am mellis.*) Hæc etiam supposititia est, dum spiritus iste mellis per se facilè tincturam adsumit rubram, prævia scilicet digestione. Sic v. g. si cum spiritu vini mel adjectis larenis digeratur, dat tincturam purpuream, & si jungatur cum Sale Tartari, instar sanguinis mel rubescit, facilè igitur super corallia calcinata aliquas eorum particulas absorbendo in leni calore rubram induet tincturam, non aurem à Corallis oriundam, nam spiritu hoc à pulvere abstracto rursus per spiritum vini tinctura evocanda, prævia digestione, & sic in immensum crescet Tincturæ Coralliorum apparatus, qui tamen ratione nativi Coralliorum coloris solis Corallis non inerat.

10. *Alia per Aquam Temperatam.*

¶ ♃. Sal corall. (per spiritum ☉i) extrahe s. a. cum ▽ temperata, ex ▽i & spirit. ☉i, vide l. 4. in Vino.) decanta, filtra & abstrahe.

HOFMAN. 10. *Alia per Aquam Temperatam.*) Nec hæc satisfacit. Ratio, quia spiritus Vitrioli, dum corallia corrodit, & spiritui vini transitum in poros ostendit, pulvisculum illorum recipiendo facilè mediante digestione Tincturam induet.

11. *Alia, per Phlegma ♄i.*

¶ ♃. Corallia calcinata, superfunde Phlegma ♄i, cum spiritu acuto ♄i. digerantur vase cl. & rubescet menstruum: abstrahe in ℔, affundeque ▽, digereque denuò, ac pelle per retortam, sic extillabit essentia corallorum rubicunda: abstrahe ▽ ad consistentiam. *Ioh. Agricola.*

Vires. *Insigne est cordiale, balsamumque naturæ summe exaltat, cujusque præcipui est in terrore infantum, Epilepsia, & simil.*

Dosis gran. 3. 4. 5.

N. *Eodem modo possunt solvi corallia cruda, sed tardius.*

HOFMAN. 11. *Alia per phlegma Saturni.*) Huc cum phlegmate Saturni præparati eadem ferè est ratio, quàm quæ cum aceto, uti suprà ostendimus. Isti enim spiritus nihil aliud sunt, quàm spiritus vini vel in Saturno, vel in coralliis regeneratus, & in coralliis tam albis, quàm rubris ex digestione tinctus.

12. *Tinctura Corallorum Holsatica.*

¶ 1. Fiat tale Menstruum: ♃. Tartari exud. pulverit. ℔ iv. phlegm. ☉i (spir. suo volatili adhuc gravidi) ℔ iij. ☉ung. ℔ i. stent in digestione ☌ ☍ (3.) Dein destilla ex ☓ per gradus △ aperto, donec nihil amplius exeat. Rectifica optimè.

2. ♃. Corall. subtiliss. pulverisat. q. v. Superfunde præcedens menstruum, misceque diligenter. Stent in digestione, sic rubescet saturatò. Filtra & abstrahe ad siccitatem in arena, & remanet pulvis rubens. Ex hoc extrahe Tincturam per ▽ temperat.

N. 1. *In præparatione ▽æ temperatæ unio iterati sæpius rectificationibus peragenda est.*

N. 2. *In præparatione menstrui prioris verum Tartari Sulphur ☓ bico adhærescere solet.*

N. 3. *Ex Colcothare, elegans Tartarus ☉atus crystallinus parari potest.*

Hæc habe Lector ex communicatione viri celeberrimi Dn. D. Langelotti, Chymiatri in aula illustris. Holsatiæ dignissimi, cui Tinctura hæc familiarissima est, adhibeatque in omnibus affectibus ab impuritate sanguinis ortis.

HOFMAN. 12. *Tinctura Corallorum Holsatica.*) Licet hæc Tinctura olim Dresdæ & in Holsatia frequentioris fuerit usus, attamen reliquis spuriis est annumeranda. Nam menstruo hoc à Coralliis ad siccitatem abstracto, reliquiæ salium Vitrioli & Tartari, ex quibus Tartarus Vitriolatus crystallinus parari potest, affusum spiritum vini vel Aquam temperatam tinguat. Facili viâ & ex corallis albis vel oculis ☍ ejusmodi tinctura confici potest.

13. Fit

13. *Per oleum Citri.*

¶ His jam addi poterit Tinctura per oleum citri, quod è corallis rubris, crudis etiam tincturam elicit. Huic si dempto oleo vehiculum aliud præbere poteris, tincturam corallorum non contemnendam habebis.

HOFMAN. 13. *Per oleum Citri.*) Cum aliis oleis destillatis etiam procedit, v.g. anisi, fœniculi &c. Sed qualis hæc est Tinctura? Subtilis hujus olei partes corallorum aggrediuntur superficiem & ad albedinem pro texturæ mutatione, tincturâ tamen in recessu latente disponunt, & cùm oleum ipsum coloris sit aurei, accedente debitâ digestione facilè tincturam rubram acquirit. Idem modus etiam cum corallis albis & oculis cancrorum procedit.

N. *Alioris est indaginis Dni D. Joelis Langelotti Archiatri Serenissimi Holsatiæ Ducis Regentis Tinctura* (quæ tamen potius deberet Essentiæ nomine venire) *Corallorum rubrorum* beneficio digestionis cum oleo quodam inter destillata vegetabilia omnium blandissimo factæ fragmentis primo corallinis oleo immutato quoad odorem & saporem in rubicundissimam mucilaginem, inde cum spiritu vini Tartarisato mediante etiam digestione in rubicundissimam Tincturam resolutis in quâdam Epistolâ ad præcellentissimos Naturæ curiosos. In litteris mss. ad me misit Anno 1671. d. 16. Decemb. hanc cautelam *Vir* ille *Excellentissimus* addit, De oleo, inquiens, inter vegetabilia blandissimo rectè conjicis Anisi esse, sed quod ritè debet rectificari, atque à suâ mucilagine crassiori liberati, ut instar limpidæ appareat.

14. *Tinctura Corallorum S. Closs.*

¶ Resolve corallos in s. q. ℥ Sal. com. solutionem filtra & abstrahe ℥ fortì △ ita ut ~ omnes separentur à calce, cui affundes Acet. destill. ex quercubus novellis mense Martio detruncatis, ad extrahendam Tincturam, quæ erit coloris hyacinthini, evoca menstruum & remanebit pulvis subtilis, cui superfundes ☿ circulatum, digere, decanta, fæces separa à tincto ☿ quem iterum digeres, ut novas fæces (si adsint) deponat ad fundum, tandem filtra & ☿ ad medias abstrahe. Parum habebis, sed magnarum virium adversus Contracturas.

Dosis 3ß. per se.

N. 1. *Potest etiam parari Tinctura modo Glauberiano cum sale Tartari instar Tincturæ Silicum.*

N. 2. *Fit etiam sublimando corallos cum * & tincturam extrahendo cum ☿ ut est in Myroth. Joh. Fabri. Adde Rolfincii tinctur. p. 227. cum sp. lign. Santli aut Coryl.*

HOFMAN. 14. *Tinctura Corallorum S. Closs.*) Rubedo illa etiam corallis accedit vel à salium reliquiis acidorum ex Sal. communi, vel à spiritu vini sæpius affuso & multum digesto.

N. 2. *Fit etiam sublimando corallia cum * &c.*) Negari quidem nequit, salem ammoniacum cum pulvere corallorum r. sublimatum subtilissimas corallorum rubrorum portiones fideli connubio secum ad sublime rapere. Quod autem ex floribus ejusmodi rubris à sale liberatis cum spiritu vini tinctura extrahi possit, non procedit.

Examinatis igitur Tincturis Corallorum rubrorum, quas *Dnus Auctor Noster* tanquam pro veris & genuinis descripsit, reliquum nunc est, ut videamus, An veræ, genuinæ & legitimæ dentur Corallorum rubrorum Tincturæ ex solis Corallis rubris oriundæ, quarum verum signum est, *si in* formâ mellaginis succi rosarum inspissati transparentis sese in conspectum prodant. *Deindè* si illorum color proprius & intimus, non verò alienus extrahitur. *Tertiò* si tinctură extractâ reliquum corpus amisso nativo colore pallidum & exsangue jacet. *Quartò* si corporis essentia cum eâ simul extrahitur. *Quintò* si copia ejus exigua. Nos simpliciter inficias ire non possumus, veram & genuinam Corall. r. tincturam haberi posse. Prostat enim jam suprà allata *Excell. Chymici Langelotti*, non desunt aliæ, quæ proprium & intimum Corallor. r. colorem in se comprehendunt, non beneficio menstruorum acquisitum, adeò ut illarum etiam Essentia cum tinctură simul extracta fuerit, relicto illorum corpore albo. *Burrus* confecit adminiculo tritus cum molâ philosophicâ infrà depictâ *Cap. de Auro.* Ubi primò optimè contrivit & postmodum menstruo suo cœlesti, quod ex rore majali, cum Mannâ vel melle aut sacchâro destillato constat, Tincturam in digestione extraxit: Quomodo etiam aliquot ante annos egregiùs quidam Chemicus Parisiis Tincturam Corallor r. elaboravit. Reliquæ, quæ passim hinc inde venales veniunt, nullius valoris sunt, originem suam debent vel in digestione tinctis menstruis, vel Tincturæ salis Tartari cum granis Chermes vel santalo rubro tinctæ.

VIII. Flores.

¶ Flores coralliorum parantur ad modum, quo perlarum flores parari dicemus.

N. *Fieri quoque possunt flores coralliorum sublimatione cum * instituta.*

IX. Spiritus seu oleum.

1. *Spiritus corallorum ardens*, supra in quinta Tinctura Hartmanni descriptus est, videturque compositum quid esse ex ☩ & corallis, ardereque ratione spiritus ☩ vinosi.

2. Oleum itidem d. l. descriptum est.

HOFMAN. 9. *Spiritus seu Oleum.*) Spiritum Corallorum multi vel omninò pro non-Ente, vel saltem pro spiritu vini in corallis regenerato habent. Oleum Corallor. r. sunt salia per deliquium soluta ab adjunctis salinis menstruis orta.

3. *Spiritus Corallatus, Spiritus terræ Corallatus.*

¶ Fit ad modum quo perlarum spiritus cum terra sigillata. *Vide ibidem.*

4. *Oleum Corallorum succinatum.*

℔. Corall. rubr. pulverisat. ℔ 1. succin. ℔. s. M. & destilla per retortam, vel cucurbitam, sic succinum Tincturam corall. per ☓ attrahet, in forma coloris sanguinei. In fundo vasis resistet pulvis corallorum colore albus.

Vires. *Oleum illud valet in Epilepsia & Apoplexia.*

Dosis gutt. 4. ad 8.

N. *Huic similis est modus quo Corallia sale subdulci salita, pinguedineque aromaticâ saginata, destillationi subjiciuntur, atque ita tincturam suam dictis comitibus committunt, cum iisdem per Retortam pelli aptam.*

HOFMAN. 4. *Oleum Corallorum succinatum.*) Hoc non ex corallis, sed succino emergit, licet admodum ingratum habeat saporem ratione succini, præstantissimum tamen est medicamentum, & novit *Dnus D. I. Mathæus* Medicum, qui hoc solo egregias præstitit curas.

N. *Huic simile est modus, quo corallia sale subdulci salita.*) Sub sale hoc subdulci Dnus Autor intelligit sal, quod à nonnullis æthereum appellatur, panurgon ab aliis dictum sublunare, quo Natura tamquam paraştatâ fidelissimo in suis operationibus utitur. Cujus beneficio salia fixa volatilia & aliæ philosophicæ præparationes peraguntur, imò claves suppeditantur, quarum ope ad corporum penitissima penetrare, purumque Naturæ vereque essentiale separare Artis cultoribus licet. *Excell. Ioel Langelotii in præfat. ad D. Johann. Tilemanni experim. chymic. de veris ☉ solutionibus*, vid. & differt. de Auro Auræ Anonymi cujusd. cum meâ epistolâ annexâ.

X. Syrupus Corallorum.

¶ ℔. Corall. rubr. grosse contus. q. v. solve in succo Berberorum vel Limonum optimè depurato, coralliis ad eminentiam digitorum, 3. 4. 5. superfuso, Hinc.

℔. Succi illius Essentiâ corallinâ imprægnati part. ij. Sacchar. cand. (vel commun.) part. 1. coque ad consistentiam.

N. 1. *Colorem dilutiorem si expetas affusâ ▽ de-*

ſtillatâ conveniente, pro libitu conciliare poteris.

N. 2. *Poterit ſimiliter fieri ſolutio cum liquoribus acidis deſtillatis, Juniperi ſcil. aut Guajaci.*

N. 3. *Quercetanus monet ſolutionem inſtituere, 1. in vitro ſubere vel cerâ Hiſpanicâ occluſo, ne Eſſentia Corallina ſeparetur. 2. In* MB.

N. 4. *Si quid reſtiterit nondum ſolutum, huic recens ſuccus affunditur, donec penitus ſolutum fuerit.*

N. 5. *Similiter fieri poſſunt & Syrupi margaritarum & lapidum pretioſorum.*

N. 6. *Artificium Quercetani ad concinnandum hunc Syrupum, nullum eſt aliud, quam evaporatio lenziſſima in* MB *tepido ſolutorum corallorum in ſucco berb. adjectis* ℥ vj. *ſacch. ad libras ſingulas ſolutionis, ita ut ſpatio horarum* 12. *non exhalet ultra ſpiſſitudinem thaleri aut macrocollonis denſioris, alias certo certius ſoluta corallia à menſtruo ſeparabuntur.*

HOFMAN. 10. *Syrupus Corallorum.*) Poſtquam Corallia r. in ſucco berberum vel limonum per hujus repetitam infuſionem ad totalem horum ſolutionem ſoluta ſunt, ut ſuccus ille eſſentiâ corallinâ probè ſit imprægnatus, non Vulcani violentiæ ſtatim ſubjicienda, ne Corallia ſeſe præcipitent, ſed juxtà *Joh. Quercetani* monitum, evaporatio lentiſſima in MB inſtituenda eſt, uſque dum ſyrupi acquirat conſiſtentiam vid. *CL. Zvvelfer. in animadverſ. P. A.* & hujus *amagoniſt. D.D. Luc. Schrack. in P. A. R. ſive E. p.* 32. Claſſ. 1.

Syrupus Corallorum compoſitus D. Sam. Cl. & D. de Mayerne.

¶ ℞. Corall. rubr. ſubtil. in mort. marm. lævigat. ℥ iv.

Succi limon. depurat. ℥ xii.

Aceti quercin. ℥ vi.

Digerantur in B. per octiduum, quotidie vas bis vel ter agitando deinde filtrentur per chartam.

℞. Solutionis colatæ ℥ x.

Succi berber. depurat. ℥ v.

Tinctur. roſ. ℥ iv.

Sacch. alb. ℔ ß.

M. & mediante coctura blandâ in vaſe argenteo F. Syrupus, cui inter coquendum infundatur Nodulus continens.

Santal. citrin. ℥ ij.

Ligni aloës ℥ j.

Ambr. gril. gr. xv.

Moſch. gr. vi.

Doſis cochl. i. mane ac veſperi longè à paſtibus.

Vires. *Ex viribus Coralliorum ſuprà allatis & ſucco Berberorum vires cenſenda ſunt. Laudatur valde in Diarrhæa, Dyſenteria, fluxu hepatico ad reſtaurationem facultatum naturalium, &c.*

HOFMAN. *Syrupus Corallorum compoſitus D. Sam. (L. & D. de Mayerne.*) Quem in finem tot differentibus acidis ſuccis Corall. r. ſolvuntur, cùm unus ſufficeret? Deinde in coctione iſtâ partes balſamicæ ambræ & moſchi volatiles æthera petent, & ſic fruſtrà cum nodulo infunduntur coctione perdurante. Ideoque commodius eſt, ſi compoſitum Syrupum deſideras, ſumere ſyrupum Corall. r. ſ. & ipſi addere Tincturam roſar. r. Eſſentiam ambræ cum Moſcho paratam. &c.

¶ *XI. Species Diacorall.*

XII. Trochiſci Diacorall. Galen.

XIII. Troch. de Corall. Nicolai.

CAPVT VII.

De Margaritis.

HOFMAN. *De Margaritis.*) Medicis uſitata nomina ſunt *Margaritæ, Perlæ & Uniones.* Dicitur μάργαρον & μάργαρος in neutro. ὁ μαργαρίτης λίθος ſive μαργαρίτης Maſcul. & fœmin. genere. Hoc vocabulum poſtmodum latinâ civitate donatum eſt, ut Margarita in uſu ſit. Quidam, Iſidorus dicit in Originum Libr. 16. Cap. 10. in Margaritam, vocari dicunt, quod in conchis Maris hoc lapidum genus inveniatur. Uniones autem appellantur, quod Indicæ & Perſicæ conchulæ ſingulas aliquoties pariunt, ſed majores. Unde Alii diſtinguunt; ſi parvæ ſint, margaritarum, ſi craſſæ & ponderoſæ, unionum nomen ſervant. Verum hæc etymologia ſuſpecta eſt. Conſtat enim ex Indicarum rerum ſcriptoribus interdum ſeptem, nonnunquam decem, imò plures unâ conchâ inveniri, non aliter atque in gallinis ova, quædam abſoluta & magna, ſed ea unica, mediocria aliquot, exigua abſque numero. Vera igitur Nominis ratio inde colligi poteſt ex *Aldrovando Libro de teſtac. Cap.* 42. quod nulli duo planè ſimiles inveniantur, quia ſcil. vel magnitudine, vel colore, vel figurâ, vel alio quodam diſcrimine inter ſe differunt.

¶ Margaritæ, Perlæ (Uniones, ſi magnæ ſunt) ſunt Lapides rotundi, in conchis nonnullis ex perittomate eodem quo teſtæ generantur, producti. Arab. Lulu, Germ. Perlen. Marguerites, Perles, *Pearles.* Peerlen.

Duplices cenſentur, Orientales & Occidentales. Illæ ſplendidiores ſunt, adeoque cæteris præferuntur, & præſertim Perſicæ. Hæ lacteſcunt, minuſque ſunt ſplendidæ. Inveniuntur etiam in Europæ locis multis, ut in Scotia, Sileſia, Bohemia, Friſia, lociſque maritimis aliis, ſed vilioris eæ ſunt notæ. Majores itidem & quæ perforatæ ſunt, cenſentur minoribus, & non perforatis maturiores & præſtantiores.

Vires. *Cordiale præbent nobiliſſimum, quo balſamus vitæ oppreſſus vireſque exoluta inſigniter recreantur ac confortantur, proinde venenis, peſti & putredini reſiſtunt, animum exhilarant. Et hujus rei gratiâ in tantum aſcenderunt honorem, ut vel agoniſantium extrema recreatio communiter inde expetatur.*

HOFMAN. *Sunt Lapides rotundi*) Sed pretioſi ſeu gemmæ in conchis marinis ex humore illo, ex quo teſta concharum concreſcit, corticatim contextæ. Illas autem ſub Lapidum pretioſorum numero contineri certum eſt ob raritatem, pulchritudinem, ſoliditatem, pretium ac virtutem. Veræ tamen gemmæ non ſunt, ſed Lapidibus ſui generis ſimiles, inter quos nobiliſſima eſt margarita inquit *Cardanus de Rerum varietate* Libr. v. quæ et Lapidibus cum nihil habeat ſimile, facilè ab omnibus etiam diſtinguitur.

In conchis nonnullis.) Unde & Margaritiferæ vulgò Matres Perlarum appellantur, ceu nativo ſolo & ſalo reperiuntur. Non ſolum verò in Mari, ſed & in fluminibus limpidiſſimis & puriſſimis non profundis ac eorum conchis inveniuntur.

Ex perittomate producti.) Vocabulum περίτομα me duplicem habet ſenſum, utilis & inutilis. Conceditur utile eſſe excrementum, idem ſcil. ex quo teſtæ generantur. Concreſcunt ex ſucculento humore Naturâ negotium dirigente per congmentationem & appoſitionem.

Duplices cenſentur, Orientales & Occidentales.) In *Orientali Mari Ormuſiana* primas tenent. In *Occidentali Mari* circa *Boſphorum Thracium* minoris æſtimantur, nebuloſæ ut plurimum ſunt & ſubflavæ. In Germaniâ circa Bohemiam, Sileſiam &c. quæ inter annas *Quiſſi* fluvio propè Gryphibergam lavantur, pulcherrimæ quidem piſi interdum magnitudine, rotundæ, teretes, oblongæ &c. ſed ſine dubio viribus inferiores.

Vires. Cordiale præbent nobiliſſimum.) Præſertim majores, quò enim majores, eò perfectiores, quia magis ſunt cocti & ſubiles & ſolvuntur etiam citius. Temperati ſunt, omnis qualitatum exceſſus expertes. Univerſam corporis confortant œconomiam, cerebri in primis & cordis collapſas reſtaurant vires, balſamum vitæ oppreſſum recreant, & non vulgare Archei furioſi ſedativum in illis latet abſconditum. Unde & illorum vis cardiaca hos adeò inſignes & decantatos fecit, ut vel agoniſantium extrema recreatio indè communiter expetatur.

PRÆPARATA.

¶ Perlarum præparationes iiſdem fiunt operationibus, quibus corallia, calcinatione autem ignitionis haud indigent. Supervacanea igitur illarum extinctio in ▽ vitæ ardentiſſima, quam vult Quercetanus in Pharmac. reſt. cap. 26.

Solutio

Solutio Perlarum iisdem perfici potest liquoribus, quibus coralliorum.

Purificatio quoque & Edulcoratio nihil à coralliorum purificatione peculiare habent.

Præcipitatio iisdem cedit liquoribus, quibus coralliorum præcipitatio.

Hinc

I. Præparata Perlæ.

Præparantur more vulgari, super porphyrio lapide lævigando, subindeque ▽ cordialem, (verbi gratia, rosarum, melissæ, & simil.) aspergendo.

HOFMAN. Hinc 1. *Præparatæ Perlæ.* Præparantur more vulgari super Porphyrio Lapide lævigando &c.) Vide, ne margaritas prius in mortario æneo conteras, induunt enim viriolatam qualitatem, quæ postmodum pro confortatione creat nauseam, id quod poteris experiri, si ejusmodi perlas solvas in ▽. virorem contrahunt, sin autem ipsis infundas sp. ♄ salsum, tinctura fit lazurea. In molâ philosophicâ optimè pulverisari possunt. Licet & hâc carere possimus, nam vel integræ & citra digestionem solventi liquori acido obediunt.

N. Nonnulli Medicorum in hâc versantur opinione, *Margaritas* præparatas non esse in Medicum usum vocandas, & illarum loco magisteria seu solutiones illarum præstantiora esse, ut quæ vires suas longè exserant celeritus præparatis, & multum temporis requiratur, antequam præparatæ à debili ægrotantis ventriculo & deprivato fermento acido solvantur, vel prorsus intactæ etiam sæpius externantur. Verùm circumspectus Medicus facilè dijudicat, quid vel obesse vel prodesse possit. In cruditate acidâ, ubi fermentum ventriculi acidum in excessu peccat, Margaritis præparatis, prout & aliis præparatis nihil convenientius est. In cruditate autem odorosâ, ubi salibus acribus, salsis, amaris &c. fermentum ventriculi inquinatum est, Magisteria sive solutiones acidis liquoribus facta præparatis in usu præferuntur. Inde CL. *Zwelfferus* in fine classis vigesimæ de margaritis præparatis dicit, facilimæ solutionis eas esse, atque ab Archeo nostro, innatoque calore utcunque divinci & actuari posse.

II. Sal Perlarum.

¶ Fit, ut in corallis dictum: Solvendo perlas, vel (quod usitatius) in aceto, vel in succo Berber. & Limon. &c. solutionem filtratam ad remanentiam salis inspissando, inspissatamque ablutione, ut dictum, vel in solutione iterata purificando ac dulcorando.

N. 1. *Non opus habent triturâ, quippe vel integræ atque citrà digestionem Acet. destill. obediunt.*

N. 2. *Solutionem in succo Limonum ac Betulæ Dessill. vide de Corallis.*

N. 3. *Fit quoque Sal Perlarum, in quovis liquore dissolubile, beneficio succi citrei mali, digestione depurati. Nimirum perlæ lotæ & si placet contusæ, in eodem illo succo ad eminentiam 4. digitorum affuso, digestione interveniente solvuntur, solutioni affunditur ros majalis destillatus, vel ▽ Melissæ, decantaturque solutio: hinc affunditur novus succus depuratus, digeritur, affunditurque iterum ros destill. vel ▽ Melissæ atque decantatur, &c. Et hic labor toties repetitur, donec perlæ penè totæ solutæ sint, relictis perpaucis fæcibus. Demum solutio lento igne inspissatur, ad remanentiam pulveris.*

Dosis à gran. 6. ad ℈ß. Ex aqua roris majalis cum manna destillata, vel ex aq. Cinam. cum ▽ ros. &c. Hartm. in practic.

N. *Paracelsus, Sali perlarum, ut & reliquis inde paratis maximas vires attribuit. Processus, inquit, harum, etsi simplices, tamen, crede experto, mirifica operatio ipsarum (perlarum) est. Non tamen sit per artem hæc virtutum actio, sed in naturâ ipsarum est, quæ in grossa substantiæ occultatur, & non potest operari, sicut mortuum corpus sed resolutione factâ, vivificatur corpus ejus lib. 6. archid.*

Huic finitimum est

Sal sive Magisterium Perlarum Riverii.

℞. Perlar. subtiliss. tritar. q. v. impasta cum succo citri vel aurant. & relinque aliquamdiu. Postea solve cum Acet. destill. s. a. donec perlæ ex toto ferè fuerint solutæ. Collectum acetum misce cum tertia parte ▽ fluvialis, destilla in arena igne primum lento, dein fortiori. Destillatum reaffunde capiti mortuo restitanti, & denuo solve, postea filtra, evaporaque admodum lentè, & reses erit perlarum Magisterium.

Vires. *Præter vires supra allatas, summum est præservativum Arthritidis.*

Dosis ℈ j. ad summum.

HOFMAN. 2. *Sal Perlarum.*) Hoc prout & 3. *Magisterium* Perlarum nihil aliud, quàm nudæ solutiones sunt, factæ cum succo citri, berberum, aceto, &c. Unde Magisteria resolubilia, butyracea, & plumacea confici possunt. Nec inæqualis censuræ sunt, quæ cum sp. Vir. ær. O & Salis non dephlegmato fiunt cum Vitrioli Spiritu præcipitata, eodem modo & cum Spiritu Vitrioli phil. perlæ solvi & cum spiritu roris majalis ≈pitari possunt. Item si Perlæ in Acet. dist. solvantur & cum sp. Vitrioli rectific. ≈pitentur & postmodum edulcorentur, Magisterium candidius & resolubilius evadet, quàm si fiat ≈tatio cum oleo Tartari per deliquium, crudiora enim tunc fiunt.

III. Magisterium Perlarum.

1. *Commune* fit solvendo cum Acet. destill. & præcipitando cum Ol. Tart.

2. *Butyraceum* eodem modo fieri potest, quo Magister. butyraceum corallorum.

3. *Plumaceorum* præparatio itidem ex corallis repetenda. Confer Rolfinc. Chym. p. 347.

Vires. *Vires ex viribus perlarum descriptis facilè colligi possunt.*

Dosis à gran. 6. ad 15.

IV. Oleum seu liquor Perlarum.

Fit per deliquium: modum ex superioribus repete.

V. Essentia, Tinctura, Arcanum Perlarum.

℞. Perlas q. v. solve cum Acet. destill. & para sal; Sal ita paratum iteratis in Acet. destill. solutionibus ac coagulationibus (rejectis semper fæcibus) purifica, donec nullæ amplius fæces ab ultimis solutionibus restiterint, atque adeo ipsæ perlæ ab omni immunditie liberatæ sint. Hinc solve cum ▽ pluviali, vel rore majali, destillandoque abstrahe humiditatem, idque toties repete, donec interveniente destillatione perlæ sint edulcoratæ, (id quod ostendit aquæ postremò destillatæ dulcedo.) Hoc sal ita defæcatum, digere, vase clauso in MB. (☌ ♌ 8. vel 10.) cum ▽i rectificatiss. ad eminentiam 2. digit. affuso. Sic Perlæ cum tempore Essentiam suam instar olei spissi ad superficiem ▽i remittent, quam cautè separa, novumque ▽i affundendo, laborem repete, quoties visum fuerit. Convertitur enim totum ferè sal, relictis pauciss. feculis, in Essentiam. Hanc de novo cum ▽ aliquamdiu circula, postea leni destillatione MB, ▽i separa & serva.

N. *Eadem perlarum Essentia cum ▽ per Retortam, vel per MB. seu reverberatorium siccum, in spiritus cohobiis tandem omnis transit.*

Vires. *De usu constat ex viribus margaritarum, fortissimarum autem virium est propter summam subtilitatem.*

Dosis à gran. 6. ad 14. Hartman. in Croll.

Arcanum

Arcanum, per ſpiritum Guajaci.

℞. Perlar. ſubtiliſſ. trit. q. v. extrahe ſ. a. tincturam rubicundiſſimam cum ſpiritu Guajaci rectificato, reſidem pulverem calcina leniter, atque extrahe iterum bis aut ter cum novo ſpiritu Guajaci. Poſtremò calcina fortius, atque iterum extrahe. Extracta coagula in MB ad apparentiam cuticulæ verſicoloris, quippe quæ ſignum eſt, abſtracto phlegmate, ſolum arcanum ſeu Eſſentiam perlarum cum ſpiritu Guajaci, in forma coagulata reſtare.

N. 1. *Hæc Eſſentia ac ſpiritus vix à ſe invicem ſeparari poterunt.*

N. 2. *Eadem Eſſentia ſeu Arcanum perlarum cum ☿ meliſſæ, & ſimilibus q. ſ. ſubito ſolvitur, inque rubentem pellucidum colorem vertitur ſaporis elegantis.*

Vires. *Optimè ſanguinem mundificat, magnarumque virium eſt in lue venerea.*

Doſis à gutt. 6. ad 14. Hartman. in Croll.

Alia Tinctura.

℞. Perlar. ʒß. ſpir. Sal. com. q. ſ. ſolve ſ. a. decanta; abſtrahe, ut fiat pulticula, quam elue ☿ ſtillat. Circula cum ☿ ſeptimanas 6. tandem ☿ abſtrahe, leni MB calore. *Libav. in Syntagmate.*

V. Flores Perlarum.

Solvuntur perlæ cum Acet. deſtill. ſolutio digeritur aliquandiu (per menſem) dein abſtrahitur Acet. deſtill. & tandem fortiori igne elevantur flores. *Libav. in Syntagm. lib. 2. c. 25.*

N. 1. *Sublimari poſſunt quòque Margaritæ & Corallia beneficio *.*

N. 2. *Flores perlarum per ſolutionem in ☌ ☽ni deſcribit Hartman, in Croll. p. 474.*

VI. Spiritus perlatus, ſeu ſpiritus terræ perlatus.

℞. Sal. vel Magiſterii perlarum ʒ vi. Terræ ſigillatæ ℔ j. M. ac imbibe cum ſ. q. olei perlarum, & fac globulos quos exiccatos deſtilla per retortam uti deſtillatur ſpirit. Sal. communis, Rectifica & ſerva pro uſu.

Vires. *Summum eſt ſecretum in Podagra.*

N. *Eodem modo fieri poteſt & ſpiritus Corallatus.*

HOFMAN. 4. *Oleum ſeu Liquor Perlarum.* 5. *Eſſentia, tinctura, Arcanum Perlarum.* 6. *Flores perlarum.* 7. *Spiritus perlatus.*) Hæc & ſimilis farinæ compoſitiones quocunq; veniant nomine, non ſolum ex eſſentialibus & conſtitutivis perlarum ſunt partibus, ſed etiam alterius familiæ pignora ſalutari poſſunt, larvatum perlarum amictum ſaltem ex Acet. diſt. ſp. guajaci, Salis Vitrioli, & occulto perlarum pulvere compoſitum. Qui perlas ſic ſolutas bibunt, tantum abeſt, ut ſolâ illarum ſubſtantiâ fruantur lact. ſ., ut etiam unà cum perlis ſalem Acet. diſt. vel alterius liquoris acidi ſolutum bibant. Si tamen liquores iſti cum ſpiritu vini tandem circulentur & digerantur, eo iterum abſtracto præſtantiores erunt.

CAPVT VIII.

De Lapidibus minus pretioſis: qui ſunt,

I. ÆTITES.

ÆTites Lapis eſt veluti prægnans cum quatitur, alio in utero ſonante: hujus genera pro diverſitate ſuperficiei, (ſcabræ, ſcilicet vel lævis, colorum, tum materiæ inibi contentæ, conſtituuntur quatuor.

1. Eſt exterius, ſcabrum colore vario, plerumque nigricante: continet in ſe lapidem Collimum dictum.

2. Cinerei coloris eſt, ac in ſe argillam vel margam continet.

3. Terram in ſe concludit.

4. Præter hos addit Plinius Taphuſium nomine, qui noſtratibus eſt incognitus.

N. 1. *Dicitur lapis Aquila, quod in aquila nido reperiatur ad promovendum partum ab aquila eò deportatus. Germ.* Adlerſtein. Klapperſtein. Pierre d'Aigle. *Eagle ſtone, found in an Eagles neſt.* Adlerſteen/ of Arentſteen.

N. 2. *Primus Orientalis eſt, raroque pruni magnitudinem ſuperat.*

Secundus & Tertius etiam in Germania juxta Swveinfurtum reperiuntur, pugnique magnitudinem ſæpe æquant.

Vires. *Partum promovet, ſi feminibus alligetur, ſin brachio, eundem retinet: obſervare autem expedit, ſtatim à partu eſſe removendum, ne & uterum adſe trahat.*

HOFMAN. *De Lapidibus minus pretioſis: qui ſunt.* 1. *Ætites.*) Ætites Lapis ab Aquilâ, Græcis ἀετὸς, dicitur. Vel propter colorem vel ob virtutem illam, quod aquila ſine illâ parturire nequeat, inde & in aquilarum nidis reperiatur. Eſt autem vel cinnabridus, vel gallæ colore, vel ſubrutilus, vel in rutilo niger. Singulos differentias vide in Autore. Cinerei coloris in ſe argillam vel margam continet, quam terræ ſigillatæ facultatem habere dicunt, unde peſti & febribus peſtilentialibus correptis cum aquâ appropriatâ propinata auxilio eſt, ſudores elicit, venenum expellit, quandoque & alvum movet. Dyſenteriam malignam & alvi fluxum ſiſtit. *Boet. de Boodt. in hiſtor. gemmar. & Lapid. Cap.* 198. p. 378. *Olaus Wormius in Muſæo* Cap. 12. De hoc ſcripſit eum tractatum Laurenbergius, ubi tradit de Laplandis, quod eum modo præſtare poſſint, ut aquilæ ejiciant hos Lapides et aedis.

Continet in ſe lapidem collimum dictum.) Reperitur etiam ſpecie albo ſilice prægnans, quam *Chriſtoph. Encelius invenit ad albin vid. de Lapid. & gemm. Libr. 3. Cap. 47.*

Vires.) Partum promovet, ſi feminibus alligetur, ſi brachio, eundem retinet. *Olaus* l. c. ſæpius hujus fecit experientiam, adhibitâ tertiâ hujus lapidis ſpecie ab *Autore* nominatâ, quæ tertium in ſe includit. *Licet Andr. Baccius de Gemmar. Naturâ* Cap. 2. p. 212. illam ſpeciem denominet, quæ lapillum in alvo continet. Obſervavit etiam *Valeriola*, tam vehementer trahere, ut uno partus excidat, ni maturè removeatur, id quod accidit Valeriæ conjugi Ponſoni Iouberti. Tradunt quidam, ſi patinis ſupponatur Ætites, in quibus cibus veneno eſt infectus, deglutiri illum non poſſe. Aliàs tritum & Cerato admixtum epilepticos paroxyſmos ſiſtere, quod dicunt, experientiæ non repugnat. Liquorem Ætitis contrà calculum in quibuſcunque corporis partibus commendat *P. Iohann. Fabr. in Myrothec.* ingreditur etiam *Dn. D. Iohannis Michaelis* Magiſterium & Liquorem Nephriticum. Dicitur etiam Lac reſtituendi vim habere. Collo appenſus medetur prolapſui uterino, herniis, epilepſiæ &c. Fabulam ſapit, geſtatum amorem & divitias augere, invictum omnibuſque gratum efficere, deprehendi & furta illo tradunt. Nam panem, cui Lapis ille incluſus fuit, qui furtum commiſit, *teſte Dioſcoride*, deglutire non poteſt. Inde ortum eſt proverbium, *Ætiticus panis illi pergendus*, in hominem cui furandi vitium natura ſit inſitum. *Bellonius Libro 2. obſervat. cap. 23.* teſtatur, hanc conſuetudinem adhuc apud Græcos in uſu poſitam eſſe, quâ lapidis hujus vi occultâ furta palam faciant. Furem igitur manifeſtum ſcire volentes Græci, omnes furti nomine ſuſpectos ſimul evocare ſolent; Id quod multis peragitur ceremoniis. *Caloyeri* enim communicant ſecum quid clauſo murmure, dum ſine fermento maſſam pinſunt, è quâ parvos conficiunt panes, ovi magnitudine, horum ſingulis qui convenerunt, ternos devorandos tradunt, totidem bolis, nullo potu addito deglutiendi præbentur. Et qui fuerat commiſerat, nunquam tertium panem devorare potuit, quin intra dum deglutire niteretur, parum abfuit, quin ſuffocaretur. Graci Monachi hoc obſervant, tanquam peculiare ſecretum. *Vid. Andr. Baccius De Gemmar. Naturâ Cap. XXXIX. p. 213.*

Per

Præparationes quædam Lapidis ætitis aut quas ingreditur idem lapis ex D. D. BAUSCHIO.

¶ Quinta essentia lapidis ætitis ad Calculum frangendum P. I. FABRI cujus præparatio hæc est.

℞. *Lapidem aquilæ, contundatur & pulveretur, connectatur cum pari pondere salis nitri & sulphuris, & in vigilio forti, ad ignem fortissimum igniendus est, & per tres aut quatuor dies continuos in eo igne remoendus, donec optimè calcinetur & comburatur. Tunc demum à sale nitro, per lotionem aquæ dulcis multoties iteratam, calx est vindicanda, & huic calci probè lotæ & ad ignem exsiccatæ affundendum est in vitro acetum acerrimum stillatitium, & vitro clauso digerendum est id omne per quindecim dies in balneo tepenti: tum demum evaporandum est accetum affusum in vitro majoris, aut in scutella argentea; deinde post desiccationem iterum calcinandum est sal illud in fundo remanens, & igniendum per tres aut quatuor horas; ignitum solvendum est aqua pluvialis stillatitia, solutum filtrandum est, ut probè depuretur ab excrementis filtratum evaporandum & desiccandum, desiccatum igniendum & calcinandum, ut priùs, donec sal habueris probè purum & nisidum, sint cera fundens & dulce sicut saccharum: tandem sal illud limpidum & clarum, & ad hanc perfectionem deductum connectendum est cum spiritu vegetabili æthereo ex succo cnonidis aut saxifragiæ extracto, in balneo tepenti per duos dies, deinde servandum in phialis optimè clausis.*

In omnibus calculorum generibus, in quibuscunque sint locis & membris, mirè efficax est remedium: sumatur singulis lunæ quadris cum aqua cnonidis, summo mane, jejuno stomacho, à quantitate drachmæ unius ad duas: potest siphunculo injici in vesicam ad calculum disrumpendum, & miros & stupendos præstat effectus.

Liquor Diureticus Suinfurtensium.

℞. *Lapidis spongiæ, hominis, æthitis seu aquilæ, lyncis, judaici, oculorum cancri, crystalli, ana partes æquales: contundantur & misceantur cum pari quantitate nitri: calcinentur, lavantur & edulcorentur, exsiccentur lento igne: pulverentur & indantur in phialam vitream, superfundendo spiritum salis ad eminentiam duorum digitorum supra materiam, digerantur in cineribus, vase probè clauso, quinque dierum spatio: postea spiritus salis per destillationem abstrahatur. In fundo remanebit massa quæ in loco frigido & humido posita, resolvitur in oleum, quod exsiccetur lento igne: postea resolvatur in frigido, & iterum exsiccetur. Hoc repetatur donec non amplius exsiccetur, sed permaneat in consistentia olei quod oleum lapidum nominatur.*

Dosis hujus gutt. v. vel vj. *in aq. sequentis* ℥ i ß. *præmisso specifico purgativo nephritico, vel electuario lenitivo antinephritico Quercetani.*

℞. *Succorum porri, cepæ, raphani, pilosellæ, sigilli salomonis ex radicibus, argentinæ parietariæ depuratorum in B. M. ana* ℔ ß. *succi limonum depurati* ℥ x. *crystallor. tartari* ℥ ij. *specierum diatragacanthi frig.* ℥ iß *crystalli calcinati cum æquali quant. nitri, loti & edulcorati, blandoque igne exsiccati* ℥ j. *pulpæ cassiæ recent. extractæ* ℔ ß. *terebinthinæ ventæ* ℥ j. *stercoris columbi albi* ℥ ij *Omnia, contusis contundendis, indantur in alembicum vitreum, & destillentur in cineribus, igne moderato ad siccitatem. Quæ tamen aqua præcipuè ob additam crystallum destillationi ineptam, vix effugiet quorundam animadversionem.*

Liquor diureticus compendiosiori methodo sic paratur. ℞. *Oculor. cancri, lapidis judaici, spongiæ, Lyncis, lazuli, aquilæ, glaciei vel specularis, ana part. æq. Resolve in spiritu vel oleo salis. Si resoluti sunt, retentum clarum defundatur de fecibus. Clarum coagula super cineribus calidis in vase vitreo, resolve in marmore. Denuo coagula. Idque toties repete, donec non amplius coaguletur.* ℞. *hujus gtt. aliquot in vino quotidie. Resolvit calculum & per urinam expellit illum mucilaginis instar.*

Ian. Pharamund. Rhunel in Basilica Chymica tale habet nephriticum. ℞. *Oculorum cancri, lapid. judaici, pumicis, silicis, l. spongiæ, l. lyncis, ætitis, l. carpionum, succini, crystalli, corall. ana p. æq superfunde spir. salis ut quatuor digitos emineat: repete affusionem spir. salis, donec nihil amplius solvat: solutiones omnes destilla per alembicum ad siccitatem: pulverem in cella, super marmorem, resolve in liquorem Dosis à* ℈ x. *ad* xx. *in cochleari* ℔ *calcis vivæ.*

Norvegicus ætites mas hac peculiari præ cæteris virium dote valet, ut si urina super illum reddatur, eademque postea exhauriatur, frangat ac comminuat, tam renum, quam vesicæ calculum. Fœmina verò cum aliis hoc habet commune, quod parturientibus auxilium præstet.

Qui plura de ætite, de ejus differentiis, contentis, generatione & viribus tam veri, quàm fabulosis, desiderat, consulat D.D. BAUSCHIUM *qui tractatum de eo conscripsit.*

II. ALABASTRITES.

¶ Alabastrites, Ἀλαβαστρίτης. Alabastrum, Onyx, lapis candidus notissimusque est, Germanicè Alabasterstein. Albâtre. *Alabaster.* Alabastren / Alabaster.

Species statui potest Marmoris, verùm accuratè pensitatus, ipso mollior est, proinde Marmor incoctum & imperfectum, si ita vis appellare poteris. Hic si ita mollis sit ut cultro scindi possit, gypsum rectius dixeris, & est id lapidis, è quo varia torno finguntur vasa.

Usus *varioris Officinalis est, nec ingreditur usualia, nisi solum unguentum alabastrinum.*

Vires. *Combustus resinâ aut pice exceptus durities discutit, stomachi dolores cum cerato levat, gingivas comprimit. Dioscorid.*

HOFMAN. 2. *Alabastrites.*) Est Lapis ex speciebus marmoris notus in Italia & Veneti is; *ejus tres sunt species. Prima* candicat, ex qua fiunt imagines & sepulchra mortuorum. *Secunda* species nigras habet maculas. *Tertia* in russo candicat, & hæc dicitur *Onyx*, quia unguis humani colorem præsentat. Et, hanc intelligit *Dioscorides*, dum scribit, Alabastrites qui & Onyx dicitur, crematus cum resina aut pice durities discutit, quem sequitur & *Dnus Autor noster. Postremæ duæ species* etiam apud Nos in Germaniâ effodiuntur in Cheruscis non procul à Northusiâ, & in inferiore Saxoniâ circâ Hildesheimium. Cæterum præstantiores tamen sunt, qui in Italiâ reperiuntur, quàm hic locorum. Usus rationis sunt in Medicinâ, præparatur tamen ex his *Unguentum alabastrinum* dictum, quod in doloribus & aliis Capitis affectibus summè prædicatur. vide Cataplasma Hypnoticum D. D. R. sect. V. no. 1. in Thesaur. Pharmaceutic. annexo.

III. AMIANTHVS.

¶ Amianthus (ἀσβεστὸς) alumen plumosum, est lapis alumini scissili non absimilis, adeo ut à nonnullis inter se confundantur, Germanic. Federweiß / Steinflachs / Schieferwaß / Alum de plume. *Earth-Flax, Salamandershairs, Feathered. Allum.* Aerde vlas / geluck Alluin. (quippe sunt, qui tales ex eo conficere norunt,) Steindacht / quod elychnia ex eodemfiant incombustilia.

Differt ab alumine scissili, quod hoc combustile sit, saporisque astringentis, illud non item.

Vires. *Veneficiis resistere creditur omnibus, præcipuè tamen veneficarum. Præterea abstergit, scabiem sanat; si cum ▽ vitæ & saccharo solvatur, mixturaque ejus exigua portio quotidie mane detur, album fluxum mulieris mox iri sanatum aiunt.*

HOFMAN. 3 *Amianthus.*) Seu *Alumen plumosum, scissile*, similis alumini scisso, adeo ut nonnulli inter se confundant, Germanicè Federweiß. Ex hoc utpote flexibili telæ spectaculi gratiâ conficiuntur, quæ ignibus injectæ ardent. Fabula communis est eum ex Salamandræ pilis oriri, quia non consumitur igne, ut Salamandra. Sed Amianthus hic lapis est teste Dioscoride natus in Cypro, differt ab alumine scissili quod hoc combustibile sit & saporis adstringentis, illud non item Veneficiis Magorum resistit; Præterea abstergit & scabiem curat cum ▽ vitæ & saccharo solutus. Si mixturæ ejus aliqualis portio quotidie tempore matutino exhibeatur, album fluxum mulierum mox iri sanatum dicunt.

PRÆPARATA.

¶ Præparata Officinalia quæ amianthus ingrediatur, præter unguentum citrinum, nulla sunt. Commendant tamen nonnulli supra modum Linimentum ad tineam puerorum, & ad ulcera tibiarum, quod vide lib. 2. [addunt etiam quidam unguentis nervinis.]

IV. LAPIS ARMENVS.

Lapis armenus est lapis maculis viridibus, cæruleis & subnigris relucens, sicut lapis lazuli punctis aureis, adeoque

adeoque non differunt inter se, nisi solâ maturitate, uterque enim in unis iisdemque scaptensulis reperitur. Lazuli tamen lapis ceu maturior, crebrius invenitur in fodinis aureis: armenus in argenteis.

Dicitur lapis armenus seu armenius λίθος ἀρμένιος, quod olim ex Armenia solum ad nos translatus sit, hodie tamen & in Germania producitur, verbi gratia, in Comitatu Tyrolensi sub nomine Melochites. Dicitur Arabicè Hager seu Hagiar, Germ. Armenus stein Bergblau. La pierre d'Armenie. *Armenian-stone.* Steen van Armenien.

N. *Præfertur colorato cæruleus.*

Vires. *Desiccat mediocriter, extergit cum levicula acrimonia & levissima adstrictione. Internè propinatus purgat sine noxa humorem Melancholicum, ἄνω καὶ κάτω. Verum si multoties,* (12. *aliis* 50.) *lotus fuerit, purgat solum per inferiora. Hinc conducit in Mania, Melancholia, Epilepsia & similibus.*

Dosis in substantia ʒ j. *ad* ʒ iv. *Extrinsecus miscetur Medicamentis ocularibus, uti & Psilothris palpebrarum.*

HOFMAN. 4. *Lapis Armenus*) Est Lapis maculis viridibus, cœruleis & subnigris relucens, sicuti Lapis Lazuli punctis aureis, adeoque non differunt inter se, nisi solâ maturitate. Lapis tamen Lazuli ceu maturior crebrius invenitur in fodinis aureis, Armenus in argenteis. Rel qua vide in *Autore* Hic de Lunâ Armenus scilicet, ille Lazuli scilicet de Sole participat. In Lygiis ad Goldbergam in fossis ac puteis vetustis Aëris Cupferbergi cum pyrite producitur. Hic Lapis Armenus ad *P. Poterii mentem in Pharmacop. Spagyric.* Libr. 2. Cap. 26. duplici constat Sulphure, sale item duplici, volatili & fixo. In sale volatili vim emeticam residere, in Sulphure confortantem, roborantem & cardiacam. Si igitur vim purgantem velis, & vomitoriam ab ♂nio non admodum dissimilem pulverisatus purus cum aliis mixtus v. g. in pilulis est offerendus. Sin autem vim cardiacam expetis per calcinationem corrigendus est, cujus medio pro diversâ texturæ & figuræ partium mutatione in motu vel quiete omne volatile recedit qualitatis purgatricis causa ac fortificans ac roborans succedit. Specificum autem est in maniâ, Melancholiâ, Epilepsiâ &c. Hujus Lapidis præparationes conveniunt cum Lapide Lazuli, de quibus vide inferius.

¶ PRÆPARATA.

¶ 1. *Lapis* creberrimè *lotus*, quem præparatum vocant.

2. *Pilulæ* d. l. armeno, *vide Disp.*

3. *Magisterium* fit l. commun. Lapis calcinatus per fl. Sulphur. hinc solvitur calcinatus in aceto fortissimo alkalisato aut mellito. *Querc. Pharm. restit.*

N. *Mallem equidem lotum adhibere lapidem, vel solutionem cum* ☿ *perficere, quippe vis purgatrix aciditate infringi apta est.*

V. LAPIS CALCARIUS.

Lapis Calcarius, est lapis ille gryseus, ex quo violentiâ ignis conficitur calx muraria, Germanicè. Kalckstein. Pierre à faire la Chaulx. *Limestone.* Kalck-steen.

HOFMAN. 5. *Lapis Calcarius.*) Græcis dicitur ἀσβεστὸς. Est lapis ille gryseus, ex quo ignis violentiâ calx muraria conficitur. Optimus ad medicinam maximè conducibilis reperitur Naumburgi. Aliàs totus ille tractus Riphæorum circà Kauffungam, ac si diceres Kalckfund, Seittendorff & Riersdorff in Silesiâ hoc Lapide calcario abundat. Novo invento ad Freibergum oppidulum carbone fossili coquitur. Aliàs calx candidissima etiam in Alpendorff ad Gigantæum montem ustulatur ex Saxo candido Alabastrum æmulante. Quoad Vires ignea est, & tam occultum potentiâ in se continet ignem, ut & actualem Anemi comburendo, mortificando & destruendo superet.

¶ Officinalis non est, nisi in PRÆPARATIS, quæ sunt.

1. *Calx* viva. Græcè ἀσβεστὸς. Arabicè Herach, Nure, Nura.

Vires. *Est ignea, mordax, adurens, cumque progressu temporis crustam gignens.*

2. *Calx lota*, (è qua sal optimè s. a. elixiviatum.) Exiccat sine mordacitate, adeoque valet ad contumacia ulcera, (verbi gratiâ, venerea) uti & ad ambusta & alia, quæ non facilè curationem admittunt.

3. *Lixivium*, quod conducit ad vulnera putrida eluenda. [Ex hoc fit aqua Chirurgorum pretiosa ad ulcera venerea, serpigines, gangrænæ resistens.] Quin imò ex eodem fit ▽ ophthalmica insignis, quam vide lib. 2.

[Cremor calcis vivæ decoctæ cancri exulcerati labia corrupta aufert.]

[Balsamus ad ambusta ex calce decocta Ol. simpl. rosar. ovorum.]

4. *Spiritus.* ♃. Calcis vivæ, q. v. lævigatæ minutissimè, imbibeque cum ☿i alcalisato, (qui ab omni Phlegmate purus sit, alias incassum laboratur,) quantum scil. imbibere illa potest, (non ad eminentiam) abstrahe ☿ leniss. MB. calore, cum cohobiis (8. vel 10. repetitis) sic fortificatur vis ignea Calcis vivæ.

♃. Hujus Calcis vivæ lævigatæ, ʒx.

Sal. Tartari puriss. ʒ j.

♉ Tart. probè priùs igniti ʒ xj.

Misc. ac destilla ex Retorta lutata, infra mediam repleta, in excipula duo, quorum unum (in quo sit parum ☿ rectificatiss.) destinatum sit suscipiendo spiritui, adeoque capacius alterum (quod vacuum) extillanti phlegmati.

Excipulum prius connexum sit cum canali ex alterius illius excipuli collo deducto, posterius sit collicatum, ut phlegma rectà delabi possit. Accenso igne stillat primum phlegma quod delabitur in excipulum vacuum; dein auctiori igne prodit spiritus albicans, qui per canalem in alterum illud excipulum ad ☿ rectà tendit, eique sese commiscet, ut separari ab invicem difficulter possint.

Rectifica aliquoties, & separa leniss. calore ☿ in phiala, vel accende ☿ qui efflagrabit remanente spiritu Calcis vivæ in fundo.

N. 1. *Nisi Calx viva initio cum* ☿, *ad modum dictum fuerit impregnata, adeoque exaltata, incassum laborabitur, quippe defluit in excipulum minus, cujus phlegmatis commixti nullius evadit valoris.*

N. 2. *Spir. primo flavus est, verum leniter in cin. rectificatus, clarescit.*

Vires. *Summum est arcanum in atterendo radicibusque pellendo calculo, cujuscunque speciei, aut loci. Confert & Podagricis. Pulmon. nocet.*

In usu Pharmacopœico solvit Crystallos, oculos lapidesque durissimos. Kesl. lib. 1. c. 80. spiritus minerales volatiles figit. Basil. in rep. L. P.

N. *Alii miscent Calcem vivam cum bismutho, & destillant ex* ♋ *in receptaculum capaciss. aliquot (sex) mensuris* ▽ *ad adimpletum.*

5. *Hinc Spiritus Calcis vivæ alcalisatus.*

♃. Sal Calcis vivæ, solve in spiritu Calcis vivæ, forma globulos cum argilla, vel misce cum pulvere laterum, destillaque per retortam.

HOFMAN. 2. *Calx lota* (*è quâ sal optimè s. a. elixiviatum.*) Communiter duplicem in calce salem statuunt, Acidum scil. & salsum. Sed neutrum ex illâ extrahi potest, & horum loco ordi-

potius

potius spiritus quidam igneus, adurens, mordax &c. omnia alia salia volatilia mortificans & destruens. Cùm igitur actu nullum sal in calce insit, inepta est ejus lotio & salis elixiviatio. Aliàs ex hâc Chirurgi conficiunt aquam suam pretiosam, ad ulcera Venerea, & ad ambusta, unde.

3. *Livium.*) Ex hoc dicta aqua pretiosa conficitur, quæ stupendo cum effectu adhibetur in ulceribus Venereis, antiquis corrodentibus. Dum exsiccat, farurando carne replet, inflammationem arcet, extrahit salia sylvestria erodentia, à quibus calor, sedat dolorem, resistit gangrænæ & eam mirabiliter extinguit, curat scabiem, herpetem, serpigines, guttam rosaceam, aphtas tollit, & tumores hydropicos; inde Aquapendens in Chirurgiâ aquam calcis vivæ deprædicat, in quâ spongiam novam, quæ totum abdomen comprehendit, exprimit, eamque superligat. Sic enim aquas hydropicorum insensibiliter abiumi & viscerum intemperiem tolli ac Lienem induratum sanari asserit.

N. Hoc decoctum si in vas æneum infunditur, addito parum sit aqua ophthalmica Chirurgorum.

Egregium & probatum Decoctum contrà scabiem describit Cl. *Sennertus in institut.* De quo tamen notandum, quod aliquando etiam addatur aliquid de crystallis Saturni, & mercurii dulcis, in primis ubi simul adest inflammatio, prout in fistulis, ulceribus malignis, Lue Venereâ & non rarò in scabie illud contingit. Expertus est *Dn. D. Johann. Michaelis* p. m. in scabie manuum, & non repellit, sed dum salia massæ sanguineæ vel laticis corrosiva imbibit, exsiccat & temperat; calidè autem vel tepidè applicari & sæpius iterari debet.

N. Cremor calc. vivæ colligitur in decocti superficie, hic si labiis cantri inspergatur, pars corrupta decidit, sana autem remanet.

4. *Spiritus. Recip. calc. viv q. v. læviga minutissimè &c.*) Hujus spiritus elaborationi & præparationi album Nos addimus calculum, licet multum operæ & laboris ad hunc conficiendum requiratur, tamen ejus notabilis energia iterum compensat. Summum est arcanum in expellendo calculo cujuscunque speciei aut loci. Confert & Podagricis. In usu pharmaceutico solvit oculos ☋, crystallos &c. & figit spiritus volatiles.

N. Sequens spiritus calc. viv. compendiosior est.

Recip. calc. viv. ℔ iij. læviga minutissimè & misce cum sp. vini, q. v. inde in retortam, & igne aperto pelle in amplum receptaculum, primo exit spiritus, & aucto igne postmodum sequitur sp. calc. viv. in formâ nebulæ instar spiritus Salis.

Alius.

Recip. Spirit. Salis non dephlegmati vel cum alumine compendiosius destillatiq. v. calc. viv. recentis ana, misce, & statim per alembicum in consuetas effervescentias destilla liquorem urinoso sapore & odore, Residuo ad liquoris Nephritici confectionem sufficientissimo.

5. *Hinc spiritus calc. viv. alkalisatus.*) Ex calc. viv. sal elici nequit, & hujus loco potius inest spiritus quidam igneus mordax, qui aliis salibus alkalibus & acidis fixis in virtute robur addit, sic v. g. ex calc. viv. Tinctura Nephritica h. m. præparatur.

Recip. calc. viv. part. 10. Tartari crudi opt. part. ij. coq. cum ℔ij suatanâ in ollâ, filtra, coagula & extrahe cum spiritu vini. Præstantior autem erit, si loco spiritus vini pro extractione substituatur spiritus Nephriticus quidam compositus. Vires ejus sunt in calculo & morbis Tartareis.

N. Si tamen ad aliquod salis genus, id quod in calce vivâ prædominatur, est referendum, statuimus, in numerum lixiviosorum seu alkalium esse reducendum, observando, quod quamvis evaporata ejus infusio vix sal ejusmodi suppeditet, quale cineres exhibere solent, si tamen colore suo cæruleo Tincturam ligni Nephritici spoliemus beneficio aceti, lixivium calcis vivæ statim fugatum colorem revocabit.

N. Balsamus etiam ad ambusta præparatur ex decocto calc. vivæ cum Oleo simplici vel composito v. g. Oleo lil. alb. rosar. ovorum &c.

VI. LAPIS CALAMINARIS.

¶ Cadmia lapidosa, cadmia metalli expers, est lapis fossilis, subflavus, non admodum durus, luteum dum accenditur fumum eructans, German. Galmey/ Galmoystein. La Cadmie pierreuse. *Calaminaris-stone* or *Stony Cadmia.* Calamminaris of Cadmysteen.

Repertur sæpius in metallorum fodinis.

Vires. *Siccat leniter, extergit, adstringit, ulcera carne replet, cicatricem inducit. Adhibetur solum externè, creberrimoque usu infantum excoriationibus exiccationis ergo inspergitur.*

N. *Utuntur eo & æraris ad conciendum aurichalcum, cuprum enim pallere facit.*

HOFMAN. 6. *Lapis Calaminaris.*) Vocatur *Cadmia Nativa* Metalli expers. *Est enim Cadmia* vel *nativa*, vel *factitia.* Illa metallica *Cobaltum* est, & Metalli expers præsens *Lapis Calaminaris* dicitur, de quo hoc loco. De *Cadmiâ factitiâ* autem infrà. *Cadmia* metalli expers est Lapis fossilis, subflavus, non admodum durus, luteum, dum accenditur, fumum eructans. Germanicè Galmey. Reperitur in metallorum fodinis. Ejus usus est plurimum externus; creberrimo usu infantum excoriationibus exiccationis ergò inspergitur.

N. Hujus Magisterio non opus habemus S. Closs. ut quod ob Sulph. Antimoniale emeticum suspectum sit.

PRÆPAR.

1. *Lap. Calaminar. præparatus.*

2. *Emplastr. è lapide calaminari, vulgò* Zeitenps flaster. *August.*

3. *Empl. Gryseum de lapide calaminar. August.* [*differt à superiori, quod etiam Myrrham & Camphoram contineat.*]

4. *Magisterium lapid. Calaminar. S. Closs.*

Solvitur in part. x. ℞us Sal. com. deinde præcipitatur pulvis rubeus cum Ol. Tart. more vulgari & dulcoratur sæpius aquâ calidâ.

Evacuat per vomitum & secessum, mitius quàm & præparatum.

[*Oleum lapid. Calamin.*]

VII. CRYSTALLUS.

Crystallus, lapis transparens est, aquam in glaciem congelatam omnino referens. Dicitur Crystallus à κρύος, id est, gelu, & στέλλω, id est, contraho, Germ. Crystall. Du Cristal. *Crystal.* Crystal.

[N. *Calcedarius crystallum, in cujus medio liquor fluctuans, habuit. Vid. Mus. Veron.*]

N. *Gemmam, si vocare libet, licet, modo omnium mollissimam dixeris, vel à similitudine coloris, qua gemmas colorata Crystallus refert, pseudo gemmam verbi gratia, pseudo-berillum pseudo-topasium, pseudo-saphirum, pseudo-smaragdum, quæ veris gemmis molliores sunt. Sic & Iris vocata gemma à colore, quem fronti applicata exhibet,* Crystalli *species est.*

Invenitur variis in locis, etiam in Germania, Bohemia, Ungaria, Cypro & Lusitania, & nonnunquam in agris.

Delectus.

Quanquam colorata minimè negligendæ sint, ac præcipuè pseudo-adamas, quæ aliis nobilior, attamen in præparationibus Chymicis recipitur Crystallus propriè sic dicta, quæ eligenda est purissima, pellucidissima, ac eximiè intensa.

Vires. *Facultatis est adstrictoriæ, adeoque confert dysenteriæ, diarrhææ, caliacæ, choleræ, fluxui uterino: præbet lactis abundantiam, atterit calculum totum corporis, hinc prodest & podagricis.*

Si pulveris ʒij. *vel* ʒj. *ponderi cum* ♃ *amygdal. dulcium exhibeatur, curat eos qui* ☿*m hauserunt; Boët. de* Boodt, *Matthiol. vid. Heer.*

N. *Sunt qui Crystallum radiis solaribus objiciunt hisque concentratis cutem inurunt, loco cauterij.*

HOFMANN. 7. *Crystallus.*) Hæc nomen à glacie mutuat, κρύος enim gelu & στέλλω contraho significat, vel quod aquam in glaciem congelatam referat, vel quod ex glacie nata sit. Licet ultimam assertionem plurimi negent, & statuant, Crystallum quidem in montium jugis præcelsis ex aquâ oriri, ut omnia mineralia,

sed semine petroso & lapidifico imprægnatâ; Nam si Crystallus immediatè foret ex glacie, nec Alabanda Asiæ, nec Cyprus Insula Crystallum procrearet, quibus calor jugis est. Imò etiam igni admota liquescerent, quod non contingit. Vnde *Diodorus Siculus*, Crystallus, inquit, Lapis, ex aquâ oritur, puta congelatâ, non quidem à frigore, sed divinâ caloris vi, quæ duritiem servat, varioscque colores suscipit. Hujus rationem reddit pro nostrâ sententiâ stabiliendâ *Aristoteles in Libr. Meteor.* Lapidea de substantiis mineralibus materialiter sunt aqua, ut dicit *Richardus Russius*, Lapides vel Lapidea minetalia sunt ex aquâ; sed tamen, quia habent de terreâ siccitate plus quàm liquabilia, ideò non congelantur solo frigore aquoso, sed etiam terreâ siccitate, quæ permutat aquosum terreum in vitreum, quando super aquam dominatur. Quò etiam intendit suprà allegatus *Thomas Scherley Regis Angliæ Meditus in Dissertatione de causis Lapidum*, Et *ingeniosissimus Steno in dissertatione de solido intra Solidum* naturaliter contento. Vbi de Crystalli productione multa subtiliter explicat: an inter fluidum & fluidum, vel inter fluidum & solidum; an verò in ipso fluido producatur: nam è fluido productam esse, ille nullum habet dubium; frigore tamen concretam, ut communiter volunt, negat. Quemadmodum enim vitrum non solum ignis adminiculo producitur, sed & absque igne humano artificio fieri potest, sic & crystallus absque ignis ope ex fluido concrevit, & absque igne eadem etiam in fluidum potest resolvi, modò quis verum Naturæ menstruum imitari queat. Fluidum enim, quo crystallus congelatur, eo modo sese ad crystallum habet, quo aqua communis se habet ad salia. Hæc adsertio per mechanicam item demonstrari potest: Prostat enim singularis liquor, qui vulgare vitrum ad tempus ita flexibile reddere potest, ut ex hoc imagines fingi possint aut illi characteres imprimi. Cujus meminit *Excellent. Dnus Morhof. in Epistol. ad CL. Dn. D. Majorem de Scypho vitreo per sonum fracto scriptâ.*

Invenitur variis in locis.) In venis tam propriis, quàm metallicis, etiam in agris, ubi scritur & in præruptis montibus. In Hispaniâ, Galliâ, Scythiâ, Norvvegiâ, Angliâ, Indiâ Or. & Occid.

Vires.) Facultatis est præcipitatoriæ adstringentis, inde confert in omni alvi fluxu bilioso, cholerâ scil. dysenteriâ &c. Ad dolorem etiam & ardorem ventriculi commendatur ab Heinric. ab. Heer. Libr. 1. observ. 16. Item contrà Mercurium ☿tum sumptum. Intus adhibita lactis abundantiam præbet; Sin autem in tergo è regione mammillarum applicetur, Lac imminuit, id quod *Dn. D. Johann. Michaelis* sæpius probavit. Medetur etiam Epilepsiæ pulverisata propinata, & si collo appendatur, contrà vertiginem facit. Atterit calculum totius corporis, hinc prodest & podagricis.

PRÆPARATA.

¶ 1. *Præparata in specie sic dicta.*

Fit, leg. commun.

2. *Sal Crystallorum.*

Crystallus calcinata solvitur in Acet. destill. vulgari, *Terebinthinato, fac. solutio filtretur, abstrahatur*que ad siccitatem. Materia remanens, Sal. Crystallorum; purificatur ut moris.

N. 2. *Alij calcinant Crystallos primo cum* ☿re, *dein cum Sal. nitri. Alij è contra, priorem calcinationem cum Sal. com. peragunt posteriorem cum Sulphure. Alij alterutrâ salium calcinatione Crystallum solubilem reddunt. (Exempli gr. Quercetanus & Bœtius de* Boodt, *cum Tartaro.) Quidam præmittunt ignitionem, vel simplicem, vel restinctoriam. Quæ diversitas neminem moveat, modo Crystallus solubilis fiat. Vide Notas de Calcinatione Lapidum in genere.*

[*Calcinari etiam dicitur Crystallus peculiari* ▽. *& mollescere instar pulvis, recuperare duritiem immersione in acetum.*]

N. 2. *Calcinatio vera Crystalli extat in Nuisemant de l'esprit de l'univers. p. 140. Ex hac calce elicitur Sal nephriticum per ebullitionem in aq. urtic. major. fortificata sito proprio sale & ℥ij. spiritu Salis marini, colori virid.*

N. 3. *Si Salis hujus usum sine mora expetieris. ♃ Crystallos grosse contus. candefac ac extingue in* ▽ *Kaphani Ononid. Petroselin. & simul. acuata ℔ss. ☉i, vel ♌ Sulphur. idque multoties (decies) repetatur: filtra-*

tura si libet adde sacchari q. pl. ac habes ▽ *ononidis, & simil. Crystallisatum. Bœtius de* Boodt.

N. 4. *Alij loco Acet. destill. adhibent* ▽ *destillatam Urticæ minoris, Bœtius de* Boodt.

N. 5. *Neque confertim, neque continuò Sal Crystall. exhibere licet, præsertim ubi natura languidior existerit. Hartman. in Croll.*

Dosis salis à gran. 6. ad 16.

[*Huc pertinet Crystallus.*

Crystallisatus. ♃. ⊕. *crystalli*

⊖*eri ana. q. v.*

f. solutio in ☓ *hinc evaporatio ad Medietatem, & crystallisatio loco frigido.*

Vires. *In febribus ardentibus & intermittentibus exhiberi potest, vel solus ad grana aliquot, vel mixtus arcano duplicato.*]

3. *Magisterium Crystalli.*

Solutioni (cum ▽ urtic. factæ, &c.) instilla Sal. com. fusi aliquid & præcipitabitur, decanta, edulc. exicca.

4. *Oleum seu liquor Crystallorum.*

Solvitur Sal Crystallorum per deliquium, tumoris. *Sennert. Institut. libr. 5. part. 3. s. 3. cap. Medull. destillat.*

Dosis gran. xv. ad xx.

5. *Elixyr Crystalli.*

Fit volatilisatione Salis Crystallorum. Nimirum.

♃. Salis Crystall. optimè [iteratis solutionibus & coagulationibus] purificati, q. v. digere in fimo equino, vel ejus vicario ⊼, cum ☿, vel cum ▽ urtic. [vel potius cum ☿ supra urticam destillato,] ♂ ♀ 14. Dein destilla per cucurbitam humilem, retortamvè, sic menstruum secum aliquid Sal. transferet, remanenti materiæ affunde recens menstruum, idque toties, donec Sal. ferè totum ascenderit. Serva pro usu.

Bœtius de Boodt, *Beguin.*

6. *Essentia Crystalli.*

Destilla Elixyr Crystalli & abstrahe menstruum sent. o ⊼ calore, ad consistentiam mellis, vel si placet inspissa.

N. *Kesterus Elixyr Crystallorum parat hoc modo.*

1. *Crystallos calcinat ignitione restinctoriâ in Acet. destill.*

2. *Calcem hanc comburit cum Sal. nit. horis duodecim.*

3. *Hujus Massæ* ℥ iv. *affundit Acet. destill.* ℥ x. *digerit* ♂ ☉ 2. *vel* 3. *in* ⊼ *abstrahit ad siccitatem Acet. destill. remanentiam resolvit per deliquium, oleumque rubrum seorsim colligit, (neglecto albo quod à Sal. nit.) rubrum illud digerit* ♂ ☽ *cum vino faecesque subsidentes rejicit. Claram solutionem cum liquore, e. g. cum vino exhibet, idque quotidie ter. Kester. lib. 3. cent. 44.*

7. *Cremor Crystalli.*

♃. Crystall. in Alcool redacti, Sal. Tart. defecati ana ℥ ij. calcinetur in furno Anem. vel in fornace figulina, in testâ vitreatâ cum operculo foramine pervio, donec vasa figuli perfecta sint, postea in suc. Urtic. minor. projiciantur, & omnia solvencur in aquam lucidissimam viridis coloris: si quid pulveris in

si fundo maneat, abjiciatur, liquori vero prædicto immitte parum Sal. com. fusi pulverisati, ubi pulvis fundum petet.

Cujus edulcorati dosis erit à ʒß. ad ʒj. vel solitariè, vel cum cremore Tart. In hydrope & calculo commendatur. Habuit S. Cl. ex commun. D. Gregor. Horstij fel. memor.

[Poterius liquoris sive olei multiplicabilis (Sulphuris) meminit per Alcool crystalli, unciâ mensis spatio unciam producente.]

HOFMAN. 2. *Sal Crystallorum.* 3. *Magisterium Crystalli.* 4. *Oleum seu Liquor Crystallorum.* 5. *Elixyr Crystalli.* 6. *Essentia Crystalli.*) Istiusmodi præparationes nil nisi talia larvata seu fucata sunt parum vel prorsus nihil de crystallis in suo sinu recondita habentia, ex diversitate texturæ & figuræ partium minutissimarum orta præsens mendicatum pallium induerint. Ut tamen & Nostrum symbolum addamus, dicimus, posse, ex sale crystallorum per solutionem Acet. dist. prævia illorum calcinatione parato crystallos cum Nitro confici in febribus non rejiciendos. Recip. Salis crystallorum & Nitri ana q. s. solve in Acet. dist. evaporet media pars & crystallisentur in frigido. Hi crystalli utilissimi sunt in febribus ardentibus ad grana aliquot in cerevisiâ dissoluti hausti.

N. *Magisterium Crystalli.*) Si solutio crystallorum per Acet. dist cum spiritu Vitriol. rectificato in aq. communi diluto præcipiteretur, humiditas decantetur & residuum cum aq. f. edulcoretur, fit Magisterium. Decantatus Liquor novis crystallis calcinatis affunditur, quod denuò solvit, & secum solutionem retinet. Quando non amplius solvit, filtratur & evaporatur, transit in Liquorem seu Oleum per deliquium Crystallorum.

N. *Essentia Crystalli.*) Recip. solut. crystallor. per spirit. Nitr. aceto destillato temperat. factam, inde retortæ, abstrahe ad siccit. resid. solut. crystalli. siccam extrahe spiritu vini; digere, filtra.

7. *Cremor Crystalli.*) Optimus fit cremor cum ✱, si scilicet crystallorum s. q. cum s. q. ✱ misceatur pulverisatorum exquisitissimè, inditaque retortæ destillentur lento prius Ignis gradu, & deinde fortiori Igne urgeantur, primò extillat sp. urinosus volatilis, postea ex residuo cum deliquio soluto fiat cremor beneficio ☵tationis factæ cum aquâ fontanâ.

¶ [*Fulminaris lapis s. Ceraunia, cunei pyramidalis plerumque figura, unde* Donnerkeil *vel securis,* Donneraxt. *&c. Hunc mulierculæ in defluxionibus ingenas, mammillas, &c. affricant: In Hydrope & Ictero etiam proficuus dicitur.*]

Glossopetra seu lingua serpentina Meliterisis, Schlangen-oder Natterzung. *cortice splendido subcinereo, (qui nigricante melior) minutim ad latera serrata. Terra sigillatæ vel Boli Armenæ virtute pollens æstimatur, ad venenatos animalium ictus & morsus, venenaque arcenda, epilepsiam, lumbricos; variolas & morbillos malignos assumta, dysfociam manu detenta, difficilem dentitionem, appensa. Oculi lutei serpentum Glossopetræ connascuntur, viribúsque aquales putantur. Inveniri etiam in ericeto Luneburgensi dicunt pyramidales glossopetras.*]

VIII. Hæmatites.

Λίθος αἱματίτης. Lapis est, vel terra duriuscula, sanguinem colore æmulans. Arabicè Scedenigi. Germanicè Blutstein. la pierre Hematite, ou Sanguine. *Bloodt-stone.* Bloedt-steen.

N. 1. *Lapis Hæmatites nostratibus officinis usitatus, differt à veterum hæmatite.*

N. 2. *Interdum niger est, interdum ferri colorem habet.*

Reperitur Lapis Hæmatites Officinarum in variis Germaniæ locis. Sæpè inter rubricas & ferri fodinas, quales propè Joachimicam vallem Bohemiæ, item circa Breslam, aliquando ex Ostracite nascitur, ut propè Hildesheimium contingit. Excoquitur in ferrum lapis hic, adeóque ferri materia existit. Fit etiam hæmatites ex magnete usto.

Optimus habetur friabilis, saturato colore niger, qui per se durus est & æqualis, nulla sorde admista, aut septo intermedio, habetque cinnabari similem colorem, sed saturatiorem; loci natalis ratione, Hispanicus præstat.

Vires. *Refrigerat, exiccat, adstringit, glutinat; adeoque convenit ulceribus oculorum & pulmonum, oculis lachrymantibus, sanguinis expuitioni medetur, profluvia, v. gr. hæmorrhagiam uteri, alvi, &c. compescit.*

Datur pollen internè à ʒj. ad ʒ ıv. Externè modis variis adhiberi potest.

HOFMAN. 8. *Hæmatites.*) Germanicè Blut-Stein; ita dicitur, vel quod colore cruorem æmuletur, vel quod sanguinem sistendi vim obtineat; Mediæ Naturæ esse videtur inter Terram, lapidem & Metallum. *Plinius* quinque hujus recenset genera, inter quæ tamen quædam potius ad Rubricas & Cinnabarim Nativam sunt referenda, quàm ad Hæmatiten. Idem etiam Lib. 36. Cap. 20. Hæmatiten & Schiston cognationem habere docet, & hæmatiten discerniere venas rubentes, & quod sit naturâ friabilis. Differt tamen hic ab illo, quod Schistos sit pallidior & crocei coloris ac friabilis, suâpte naturâ fissilis, concreto & alterno cohærentium venarum adhæsu ammoniaco sali similis. At Hæmatites venis rubentibus friabilis est & sanguineus. Naturæ Martialis est. Fit hæmatites etiam ex magnete combusto, seu igni artificiali, seu calore terræ. Hinc non est impossibile, ut, ubi sit magnes, ibi etiam reperiri Hæmatiten. Hispanicus omnibus præstat; Et qui Compostellâ adfertur, figuræ anguloſæ est.

Vires.) Habet vim adstrictivam glutinantem, undè in hæmoptoë & omni hæmorrhagiâ, item ulceribus pulmonum commendatur, in dysenteriâ notabilem etiam præstat energiam. Manu detentus narium fistit hæmorrhagiam vel fronti item applicatus, & tunc misceri potest cum aq. burs. pastor. plantag. spermat. ranarum &c. in nimiâ uteri hæmorrhagiâ externè etiam adhiberi potest cum aq. spermat. ran. & aceto rosaceo.

PRÆPARATA.

¶ Hæmatites præparatus sit leg. c. cum ▽ adstringente, verbi gratiâ, Plantaginis vel Tormentillæ.

N. 1. *Hæmatites per ☽ exhibet spir. odore ac sapore spiritum ⊕i æmulantem.*

N. 2. *Hæmat. cum ✱ ♎tus pulverem præbet insigniter diaphoreticum, coloris aurei valde jucundum.* [*Aroph. Paracelsi quasi aroma Philosophorum.*]

N. 3. *Pollen cum aqu. diaphoretica maximo cum fructu podagricis exhibetur.*

Ex communicatione Clariss. Dn. D. Langelott.

[*Tinctura etiam parari potest ex Hæmat. cum sp. ⊖ comp. vel sp. ⊕ rectus. per spir. Vini.*]

HOFMAN. *Præparata.*) Si Lapis Hæmatites lævigando in subtilissimum & quasi impalpabilem alkohol redactus postmodum cum modico olei destill. Nucis moschatæ humectetur vel cum extracto croci Or. imprægnetur, & denique exsiccetur, ad plures alios affectus incomparabile evadit remedium.

N. 1. *Hæmatites per retortam exhibet Spiritum.*) Non per se, sed cum Sale acido ✱ci turgidus summè volatilem ac fragrantissimum largitur spiritum magnorum morborum domitorem, si optimo usus fueris luto, spiritus penetrationem impediente ex receptaculo. Si Hæmatiten cum ✱co ana sublimaveris, flores acquires elegantissimos *Aroph* Paracelsi dictos, seu Aroma Philosophorum, in quartanâ, Plicâ Polonicâ &: morbo hypochondriaco maximæ virtutis. Hi dicti flores magis diuretici, quàm diaphoretici sunt, contrà atque *Auctor* statuit.

Recip. Lapid. hæmatit. optimè lævigat. ✱ci arialib. j. mista & probe contusa ac trita impone cucurbitæ fictili probè lutatæ ac igne aperto per gradus sublima, adaptato recipiente munito. Primò exstillat liquor volatilis salsus urinosus luteus, & deindè ad latera cucurbitæ flores aurantii coloris elevabuntur, quorum tincturam spiritu vini rectific. extrahe, extractiones omnes per destillationem in cucurbitâ vitreâ abstrahe ad rutilantis salis siccitatem, qui aurei coloris sal croci spirabit fragrantiam. Unde &

Philosophorum Aroma dicitur. Ex Cap. mort. destillatur spiritus acidus Martialis elegantissimus.

N. Tinctura quoque elegantissima paratur ex Lapide Hæmatite prius cum sp. Salis compositio vel sp. Nitr. à Sale abstracto recluso ac postea spiritus vini beneficio extracta.

Dosis harum Tincturarum est à gutt. xx. ad xxx. in convenienti vehiculo.

Præparationes variæ lapidis hæmatitis ex D. D. BAUSCHIO.

Hæmatitis Ustio.

Peragitur si lapis hæmatites igniatur atque in felle bubulo extinguatur.

Hæmatites trochiscatus.

Hæmatites minutissimè pulverizatur, coquitur in aq. comm. vel plantag. destillata, per horas 7. vel 8. ut fiat instar terræ lutosæ, quæ postea effusa & evaporata aqua, in trochiscos formari & sigillari potest. Dos. est à ℈ j. ad ℈ iiij.

Magisterium Hæmatitis.

℞. *Hæmatitis pulveratæ ℥ vj. calcin. cum sulphuris puriss. ℥ viij. vel pluribus, donec sulphur absumptum sit. Huic rursus pulverisato affunditur acetum destillatum, bene acuatum cum sp. vitrioli. Post aliquot d erum extractionem in loco calido, vel arena calida, præcipitatur cum oleo tartari per deliquium. Præcipitatum cum repetita affusione aquæ calidæ edulcoratur, edulcoratum siccatur, siccatum quod coloris rubei est, ad usum servatur.*

Flores Hæmatitis.

℞. *Lapidis hæmatitis subtilissi. pulverisati p. j. salis ammoniaci iidem tenuissimè triti. p. ij. optimè misce; sublima per alembicum in arena, igne forti: spiritum salis ammoniaci egressum seorsim servæ: sublimatum elue aqua, filtra per chartam emporeticam, præcipita affusione olei tartari per deliquium, donec aqua fiat alba & clara: præcipitatum edulcora, sic habebis flores lapidis hæmatitis.*

Tincturæ Hæmatitis.

℞. *Caput mortuum quod in sublimatione hæmatitis in fundo cucurbitæ remansit, solve aqua, donec non amplius tingitur, solutiones calidas filtra per chartam, coagula igne forti, & extrahe postea cum sp. vini (præstaret sumere sp. cydoniorum vel prunorum sylvestrium) affundendo toties, quoties tingitur. Tincturam, quæ per chartam siltranda.*

In hac tinctura progressu temporis subsidet pulviculus subtilis: hic effusa tinctura siccandus: tracto affundenda aqua, ut sal ammoniacum quod adhuc olum ipsi adhæret, imbibat: qui pulviculus denuò ad usum medicum siccandus, & vel seorsim servandus vel floribus immiscendus.

Aqua verò illa evaporanda ut coaguletur sal ammoniacum, quod depuratum, diaphoreticum in febribus esse potest, cum constet ex sale ammoniaco, tanquam specifico febrifugo, & hæmatite tanquam diaphoretico.

Vltimum caput mortuum hæmatitis, seu corpus hæmatitis è quo flores sublimati & tinctura extracta, posset uri & lavari, pro usibus externis.

Liquor Hæmatitis.

℞. *Lapid. hæmatitis & sal. ammoniaci ana p. aq. subtilissimè pulverata & optimè mixta destillentur: Ascendit sp. salis ammoniaci, igneus, urinosus: auctio igne sublimatur sal ammoniacum, & secum vapit flores hæmatitis, instar corticum aurantiorum coloratos: hos redue in tenuissimum pulverem, super funde sp. vini rectificatissimum, ut tincturam extrahat: idque toties repete, quoties coloratur sp. vini; spiritus hos tinctos destilla ex balneo: manebit in fundo cucurbitæ sal pulcherrimorum colorum, odore croci, quod serva.*

Caput mortuum tere subtilissimè, projice in sp. vini optimum, (posset sp. vini è sale destillatus sumi) qui coloratur: repete aliquoties usque ad extractionem omnis tincturæ: spiritus hos destilla per alembicum ex balneo, remanebit iterum in fundo sal ut prius, hoc destilla lento igne per retortam vitream lutatam, in furno venti, exibit sp. salis ammoniaci acidus, corrosivus, duplicatus: auctio igne prodeunt flores: finita destillatione conjunge spiritum corrosivum cum floribus in collo retortæ hærentibus: destilla lento igne per retortam vitream: exibit sp. & flores manebunt in fundo: hos flores misce cum superioribus, repone in cellam, ut liqueſcant in liquorem. Liquor hic insignis est medicina, præsertim cum gummi ammoniaco in pilulas redactus, in hydrope, quartana, scorbuto, pleuritide, renum calculo, colica, obstructione mensium, melancholia hypochondriaca, affectibus ventriculi variis aliisque morbis gravibus: *præterea habet* vim anodinam & somniferam.

Oleum hæmatitis ad sanguinis profluvia.

℞. *Lapid hæmatitis subtiliss. contriti p. j sal. nitri partem alteram v. sulphuris vivi p. ij. commiscentur & in calcem aduratur hæmatites: deinde ex aqua pluviali stillatitia, lavetur aliquoties, rursusque siccetur: postea vini sp. superfundatur, macereturque: tum extillatur rursus, & quod in fundo remanet, iterum calcinetur, lavetur, siccetur, destillenturque toties donec in vino eliqueſcat instar nivis: tandem incaquando sal provenit, quod in loco humido resolvitur in liquorem.*

Quinta essentia & sal lapid. hæmatitis.

℞. *Lapid. hæmatitem cum duplo sulphuris tere in pulverem impalpabilem, cementa per horas sex, postea sub tegula in fornace probatoria candefac per horas duas, semper movendo: materiam ignitam projice in acetum acerrimum destillatum: à residentia lentè separa acetum destillatum; pulverem cum aq. comm. destillata edulcora: siccae dein cum aqua rosarum forma globulos parvos: quibus superfunde sp. Juniperi, digere aliquandiu donec omnis essentia extracta sit: filtra per chartam, sp. in B. M. abstrahe, ut essentia maneat in fundo: caput mortuum edulcora: superfunde aquam mullis corrosivam: abstrahe aquam: Sal cum sp. vini per iteratam destillationem edulcora sic habebis sal purum.*

Plura videsis apud D. D. BAUSCHIUM qui tractatum de lapide hæmatite publici juris fecit.

IX. *Lapis Judaicus.*

¶ Lapis Judaicus olivæ specie subrotundus, tener & friabilis est, striis secundum longitudinem discurrentibus & æquidistantibus, ac si arte (torno) factæ essent, colore est albo & subcinereo.

Reperitur in Judæa, unde Ἰουδαϊκὸς dicitur, hinc & in Silesia.

Dicitur Aëtio Lapis Syriacus, aliis Phenicites, Tecolithos, Arabicè Hager alieudi, & agiar alihend, Germ. Judenstein. La pierre Iudaique. *Ievvs-stone.* Joden-steen.

Aliqui sexum distinguunt, minoresque fœminas vocatas, ad vesicæ lapidem commendant, majores masculos, inter quos aliqui sunt longiores minimi digiti quantitate, ad renum lapidem expellendum.

Vires. *Medetur difficultati urinæ, calculo vesicæ, præcipueque renum rumpit. (vitus exhibitus.)*

HOFM. 9. *Lapis Judaicus.*) Ita dicitur, quia in Palæstinâ & terâ Judæorum reperitur. Similis est glandi, sive olivæ, lineis quasi torno ductis. Dicitur *Aëtio* Lapis Syriacus, aliis Phœnicites, quia in Syriâ & Phœniciâ reperitur. Dicitur & Pyrena, quia similitudine olivæ, item Tecolithos, quod calculum solvat: item Euthoë *Plinio*, quod urinam fluere faciat. Hisce vocabulis non plures, sed una saltem indigitatur hujus Lapidis species. Reperitur etiam in Saxoniâ, circâ Hildesheimium, in Marchiâ antiquâ ad ostium Tangræ, ad littora Albis &c.

Vires.) Medetur urinæ difficultati, calculo &c. Unde ejus pulvis cum saccharo cando infantibus calculosis summo cum fructu exhibetur. Ingreditur *Dn. D. Iohann. Michaelis* Liquorem & Magisterium Nephriticum.

PRÆPARATA.

¶ 1. *Præparatus fit lege c.*

2. *Sal. &*

3. *Magisterium.*

Calcina cum Sulphure, solveque in Acet. destillato mellito, vel spirit. Sal. com. hinc abstrahe, habes sal, vel præcipita cum Ol. Tartari, habes magisterium edulcorando.

Dosis gran. aliquot. Quercetan. P. restitut. cap. 26.

4. *Oleum seu Liquor:* fit per deliquium.

N. *Oleum Lapid. Iudaici Lyncis &c. per deliquium reperies in Cista med. p. 112.*

HOFMAN.

HOFMAN. *Præparata.*) Hæc eidem animadversioni subjecta sunt quam suprà de aliis ejusdem farinæ tradidimus.

X. *Lapis Lazuli.*

¶ Lapis Lazuli, est lapis opacus Saphiri colore, aut florum Cyani, aureis punctulis aut flammulis exornatus, Armenio durior.

Dicitur Λίθος κυανὸς, Lapis cœruleus. Arabicè Hager, Azul.

N. *Ex hoc fit color ille cyaneus, quem ultramarinum vocant; azurum verò ex lapide Armenio, vel cyano Germanico faciunt.*

Genera tantum duo sunt, fixus, id est, colorem in igne non mutans, qui ferè ex Oriente affertur, & non fixus, qui in Germania reperitur, ac vulgò Lasurstein/ le pierre d'Azur, *Lazus stone*, Lazurenſteen vocatur, unde color dictus Lazurblau.

Azure or *Lazul-blevv.* Lazurblauw.

Vires. *Viribus convenit cum lapide Armenio, sed imbecillius eas exercet. Purgandi facultate præditus est, præcipuè contra Melancholicos omnes affectus, quartanam, apoplexiam, morbum comitialem, lienis vitia aliosque complures, à melancholico succo originem ducentes.*

Dosis ʒj. *in polline subtilissimo.*

N. *Pro amuleto etiam de collo gestatur, ut puerorum terriculamenta arceat, oculorum aciem roboret, syncopen & prægnantium abortum præcaveat. Verum partu appropinquante, ne fœtum retineat, auferendus est. Boëtius de* Boodt.

HOFMAN. 10. *Lapis Lazuli.*) Arabibus ita dicitur. Est Lapis cœruleus aureis flammulis exornatus, indè & Græci κυανὸν vocant. Ex hoc ultramarinum conficiunt. Eligitur saturato cœruleo colore coruscans maculas quasdam aureas stellarum modo radiantes habens fractu contumax, & ab igne invictus, in aurifodinis orientalibus effoditur.

Purgandi facultate præditus est.) Cùm hujus lapidis, ut & Armenii virtus ab antimonio non valdè dissimilis sit, susque deque purgat is omnes humores; quæritur: an rectè ingrediatur confectionem alkermes, & annon eo nomine potius sit omittendus? Amatus Lusitanus de quodam observationem habet, cui ex frequenti hujus confectionis usu grave sanguinis stillicidium accidit, ob hunc lapidem putans. Verùm hic metus inanis est, vis enim purgandi, quam in sale volatili consistere putat *P. Poterius* i. e. per calcinationem vel alio modo corrigi potest, ut in confortantem degeneret. Quid si hoc symptoma, quod *Amatus* adfert, ex nimio confectionis Alkermes usu ortum duxisset? vel à Moscho & ambrâ, quæ hanc ingrediuntur confectionem, vel à dulcibus fuisset, fermentatione p. n. in massâ sanguineâ excitatâ. Moschum autem & ambram sanguinis impetum promovere jamdum suprà demonstravimus. Eccur non potius creber hujus confectionis usus diarrhœam vel hypercatharsin movit, quàm nudum sanguinis stillicidium? Ideoque hic Lapis philosophicè præparatus admirandam habet vim confortandi & maniacum ac melancholicum μιασμὸν expellendi.

PRÆPARATA.

¶ 1. *Lapis* multoties (in ▽) *lotus*, quem præparatum dicunt. Lavatur autem ut acrimonia, visque exurendi loturâ auferatur.

2. *Magister.*

Fit cum Sp. Sal. com. melius cum. ▽F.

N. *Quercetanus Ph. R. calcinat cum Sulphure, & solvit cum Acet. destill. Vini optimi; hinc præcipitat cum Ol. Tart.*

Dosis ℈j. *&c.*

3. *Elixyr.*

Calcinatur Lapis Lazuli in fornace laterum, deinde Aq. vitæ solvitur calcinatus.

Fioravantus hac solutione multos morbos & febres malignas se curasse scribit, & ulcera etiam pessima in optimum statum ad miraculum usque redegisse.

4. *Oleum seu liquor*, qui illitus dolores podagricos, inflammationesque levat.

5. *Essentia s. Extractum.*

℞. Lapis Lazuli q. pl. igniatur 6. vel 7, extinguaturque in ▽, tandem in pulverem redigatur, & cum ▽ melissæ ipsius recrementa terrea eluantur, (laß abſcheichen) laisse l'eau doucement decouler *let them run away slyly off.* Iact ſe ſtille afloopen. redigantur in pulverem tenuissimum, & cum ▽ digerantur in calore septim. 3. vel 4. dein abstrahatur ▽, & remanentiam serva.

Dosis à ℈ ß. *ad* ℈ j. *Hartm. in pract. Crystalli purgantes Lap. Lazuli.*

Calcinetur forti △ donec albescat, teratur in marmore, bulliat in s. q. Acet. destill. per v. aut vi. horas. Decantatum Acet. destill. injiciatur in vas fictile non vitreatum, strictique orificii, 5. aut 6. unciarum capax, os testæ cerâ occludatur, reponatur in cella, & transudabit lanugo crystallina intra paucos ♂, vasique testaceo adhærebit, hanc collige, aliam expecta, &c.

[*Tinctura per fl.* ✳ *& alcool Vini Hispanici.*]
Dos. ℈ j. *ad* ʒ ß.

[*Lapis Lipis novi orbis* ▽. *stillatitiâ maceratus cœruleam reddit.*

Vires. *Mundificat oris ulcera Zac. Lus. Pr. admir.*]

HOFMAN. *Præparata.* 1. *Lapis multoties in* ▽ *lotus.*) Hujus Lapidis lotio supervacanea est, sed sufficit, modò purum, nec nimis saxosum obtineas. Nil abionum veritati loquitur *Cl. Zvvelferus*, utrumque, quod eluitur, & quod à lotione remanet, purum pulverem Lapidis Lazuli esse nullo planè sapore vel per se imbutum, nec etiam aquam ab eo imbui. Quicquid contrà Alii statuant. Prout experientia cuilibet manifestabit, si probare libuerit. Falsum est ablutione præparatum vomitum non movere, non lotum autem hoc perficere, cùm tam non lotus, quàm lotus ἐν ἐμέτῳ purget. Adsertio *Domini Schræckii* Nos etiam frustratur, lixiviosam seu alkalicam. Lapidis Lazuli prosapiam gustu judicari, experimento enim facto, ipsum opinione falli deprehendemus. *vid. l. c. (Iass.* 20. *p.* 439.

2. *Magisterium.*) *Euchstadius* negat, ex hoc lapide Magisterium præparari posse, dicit enim, si in Acet. dist. solvatur, illud saporem Vitriolatum acquirere, qui postmodum nullatenus separari aut edulcorati possit. Alii Lapidem hunc cum Sulphure calcinant, posteà cum sp. Salis solvunt, & demum cum oleo Tartari p. d. ▽tant & edulcorant. Nonnulli seq. modo præparant tincturam, & demum Magisterium.

Recip. fl. * in destillatione sp. * adscendentium & alkohol vini Hispanici q. s. misce ac digere, & habebis menstruum, quod superfunde lapidi Lazuli subtilissimè trito & statim extrahet in modico calore digestionis tincturam cœruleam. Dos. ℈ß. ad gr. xv. in delirio.

N. Si huic Tincturæ affundas tantum spiritus Vitrioli, usque dum non amplius effervescat, & tinctura murata sit in ▽ viridem, abstractâ modico calore humiditate ▽tatum acquires, quod in calore fluit instar ceræ, in frigore autem instar butyri concrescit. Dosis hujus ℈ ʃ in Maniâ.

2. Tinctura cum sp. * urinoso præparata commendatur in quartanâ, epilepsiâ, apoplexiâ, maniâ, melancholiâ &c. ab humoribus acidis ortis, Dos. est à gutt. x. ad xx. vel ultrà.

Magisterium Lapidis Lazuli *à CL. Zvvelfero* communicatum in animadvers. P. A. p. 413. & in ejus appendice p. 15. Pictoribus commendamus.

3. *Elixyr.*) Si aquæ vitæ fl. ✳ vel sp. * urinosus in ſ q. addantur, solutio & extractio commodius succedet. Prout & in Essentiæ præparatione itidem modus observandus, & in utroque digestio per plures septimanas in moderato calore continuanda non postponenda est.

Crystalli purgantes Lap. Lazuli.) Hi crystalli Vitriolum quod-

dam sunt ex Acet. dist. & substantiâ Lapidis Lazuli constantes, quibus purgantia acui & in viribus exaltari possunt)

XI. Lapis Lyncis.

¶ Lapis Lyncis, Belemnites, ἀπὸ τῦ βέλεμνα à sagitta, cujus effigiem refert, [seu dactylus Idæus, à figura dactyli & Ida monte Cretæ Insulæ, ubi invenitur,] est lapis teres: pyramidalis, sub variis coloribus repertus. Germ. Albschoß / Schoßstein / Luchsstein / Tappenstein / (si niger sit.) La pierre de Lynx. *Lyncian-stone.* Steen van de lynx.

Inveniuntur albi, nigri, cinerei, pellucidi, vini falerni instar. Et hic forsan est quem veteres LYNCURIUM appellarunt, quem succini speciem fecerunt, ob colorem, quo succinum refert, quemque ex urina Lyncis, simul ac ea excernitur, coagulari, nonnulli fabulantur.

N. *Vetus hic lapis graveolet, & ne ustus quidem odorem deponit.*

Reperiuntur multis in locis Germaniæ, in Borussia, Pomerania Episcopatu Hildesiensi, Helvetia, Ducatu Würtembergensi, (Göppingæ.)

Vires. *Adhibetur ad calculos frangendos, non aliter quam lapis Indaicus. [In febribus intermittentibus utilis. Dos.* 3ß. *vel* ℈ij. *cum aceto.] (urat vulnera. Putatur etiam ad pleuritidem (quia mucronem habet,) valere.*

N. *Putant lapidem hunc potum contra Ephialtis suppressiones, noctisque ludibria valere, ac fascinationibus succurrere.*

HOFMAN. 11. *Lapis Lyncis.*) Dicitur & Belemnites ἀπὸ τῦ βέλεμνα à sagitta, cujus effigiem refert, item dactylus Idæus à figurâ dactyli & Idâ monte Cretæ Insulæ, ubi invenitur. Veteres LYNCURIUM appellarunt, quem succini speciem fecerunt, & ex Urinâ Lupi cervarii seu Lyncis in sylvis ac montibus coagulatâ generari tradiderunt. Neque hoc adeò absurdum dicit *Christoph. Encelius de Re metallic.* Libr. 3. Cap. 27. Urinam Lyncis coire in Lapidem, præcipuè calore terræ, tibi simile dicam, inquiens; in exitu vesicæ sylvestris porci, apri scilicet, nonnunquam etiam porci domestici castrati, reperitur Lapis coagulatus ex urina calore animalis, flavus & subpallidus nonnunquam, magnitudine fabæ. Cur ergò non fieret, ut urinæ Lyncis calore terræ coirent? Verùm hoc non admittitur à Naturæ scrutatoribus, alia enim est ratio & modus fiendi calculi porcini, & aliorum calculorum, qui non semper in vesicâ ex urinâ, sed & aliis etiam in partibus ex petrosis seminibus producuntur, & alia hujus Lapidis, qui ex terrâ in sylvis & montibus, quo lynces nunquam stabulati sunt, ex profundo eruuntur. Reperitur in Borussiâ, Pomeraniâ, &c. Prodest contrà calculos, ictericiam, fluxus ventris. De cæterò, constat experientiâ, hunc Lapidem etiam mitificam fermenti febrilis vim habere præcipitantem, ut in febribus intermittentibus pulveris hujus 3ß. vel ℈ij. in aceto vini propinati horâ unâ vel circiter antè paroxysmum febrilem non facilè medentem deserat. Putatur etiam ad pleuritidem, quia mucronem habet, valere, sed non est universalis regula, quia alia habemus præstantissima anti-pleuritica, quæ tamen minimè sunt mucronata.

N. Hùc referri etiam posse videtur *Ceraunia seu Lapis fulminaris* à fulmine nomen trahens, Germanis Donner-Keile. Figurâ enim non absimilis hic est dicto *Lapidi Lyncis*, licet hic fulminaris præter hanc alias etiam habeat variasque figuras, sed maximâ ex parte tamen cuneum refert, pyramidem, ut repræsentet saccharum pyramidale einen Zucker-Hut / malleum, securim, clavam, &c. substantiâ ad filicem ut plurimum accedit, durus adeò, ut limam non sentiat, gravis & ponderosus. Somnum provocare quidam volunt & victoriam in prælio & causis agendis conciliare. Infantes ab herniâ præservari, si cunis imponatur, & curari ita, si eo morbo laborent. Domum, in quâ servatur, à fulmine tutam esse credunt, ut & hominem, qui castè eum gestaverit. Ex hoc paravit etiam medicamenta *Dn. D. Johann. Michaelis* ad hydropem & ictericiam utilissima. vid. *Gesner. de figur. Lapid.* p. m. 63. *Kentmann. de Lapid. OL. WORM. in Musæo Cap. XII.*

N. Dicunt Lapidem in Indiâ esse *Cocuuttes* seu *Corvinus* dictus, qui calefactus tonitru edit *in histor. Brasil. P. Borellus in histor. & obs. C. 2. obs.* 38.

XII. Magnes.

¶ Magnes est lapis, qui ferrum vel alium magnetem ad se trahit, ac plagas mundi ostendit. Græcè Λίθος μαγνήτις. L. Heracleus, ἡράκλειος. Lat. Herculeus, sideritis s. magnetis. German. Magnetstein. La pierre d'Aimant. *Loadstone.* Magneet / of Zeylsteen.

Reperitur circa ferri fodinas in diversis locis Germaniæ, Norvvegiæ, Sueciæ, Italiæ.

Delectus.

Vegetior plerumque cæteris esse solet, qui fetri colorem habet.

Vires. *Vires habet hæmatitis, teste Galeno, adeoque adstringit, sanguinemque sistit, (ustus) crassos & melancholicos humores educit, sed usus est rarioris.*

HOFMAN. 12. *Magnes.*) Ab inventore *teste Plinio* Libr. 36. Cap. 16. nomen accepit; item *Lapis Herculeus, Heracleus* à civitate *Heraclia* Lydiæ vel Magnesiæ, ubi laudatissimus magnes reperitur, appellatur. Vel etiam *Sideritis*, eò quod ferrum attrahat, σίδηρος enim ferrum significat. Germ. Magnetstein. Est autem Lapis coloris nigri-cœrulei, densus, non admodum gravis. Ferrum vel alium Magnetem ad se trahit, hoc cedit magneti & patitur à magnete, & quod majus est, ferrum à magnete tactum alterum ferrum trahit. *Jul. Cæsar. Scalig.* exerc. 102. s. 6. ferrum non attrahere magnetem, sed moveri ferrum potius ad magnetem tanquam ad matricem suam, cujus abditis principiis perficiatur, statuit. Mas enim surrectus rigidus. Fœmina multis adversis maritum quasi blanditiis, & adnutans. Cum ferri pabulo non indigeat Magnes, non illud attrahet. Magnes etiam plagas mundi ostendit. Quàm volubile & inconstans hoc sit vid. *in Nobilis. Roberto à Boyle tentamin. physiologic.* p. m. 137.

Reperitur circà ferri fodinas.) In diversis locis Germaniæ in Silesiâ, Bohemiæ finibus ad Schvvartzbergum, item Salveldiæ in antiquis ferri fodinis, Goslariæ &c. Præterea etiam in Norvvegâ, Suecîâ, Italiâ, & Hispaniâ (ut fertur) invenitur.

Vires habet hæmatitis.) Suprà diximus, magnam esse magnei cum hæmatite affinitatem, ut *Plinio* etiam hæmatites magnes dicatur, qui est species hæmatitis Æthiopici, & magnes combustus fit hæmatites, & venditur pro illo. Inde & eadem cum hæmatite habet vires. Nonnulli cum mulsâ exhibitum hydropicos sanare dicunt serosos & adustos humores evacuando. Ex collegstatus spasmum sanare ac nervorum dolores compescere, manúque detentus partum accelerare credit.

PRÆPARATA.

¶ *Unguentum Magneticum*, seu *Sympatheticum*, vide lib. 2.

N. 1. *Sunt qui ex magnete usto & cera Emplastrum conficiunt, idque summè ad podagricos dolores leniendos commendant.*

N. 2. *Corroboratio magnetis institui potest, si cum Calc. viv. △ mediocriter cementetur, ac postmodum in solutione vel oleo ♂ extinguatur.*

N. 1. *Sunt, qui ex Magnete usto & cerâ Emplastrum.*) Quale etiam *Boëtius* describit; hujus beneficio dicunt extrahi posse ferrum, quemadmodum historiæ referunt de rustico Regiomontano & Bohemico cultrum deglutientibus. Ad podagricos dolores leniendos summè etiam commendatur. Unde conficiunt nonnulli emplastrum ex magnete, quod salia acida massæ sanguineæ, ita primis si crocus martis aperitivus intus etiam fuerit propinatus, exterius locis dolentibus applicatum foràs elicere sibi imaginatur. Quodque etiam in herniâ & prolapsu uterino maximi sit valoris, ductu & consilio *Helmontii* p. m. 597. Dum inquit: Dossum magnetis sicut ferrum, ita & intestinum pellit, curat herniam, omnemque catharrum de Naturâ martis. Omnes nempè magnetismi ad hominis usum sunt ordinati; Vis trahendi ferrum si mumiæ muliebri maritata fuerit, tunc dorsum magnetis in femore & ejus venter in lumbis emplastrata abortum jam minitantem turò præcavet. Venter verò magnetis in femore & dorsum lumbis appositum partum mirificè facilitat. Verùm si allegata emplastra in dictis affectibus aliquem præstant notabilem effectum, non ob attractivam hoc fit magneticam vim, sed exsiccati-

ficantem & adstrictivam, in quâ magnes ferrum vel hæmatitem æmulatur. Magnes, inquit *P. Platerus in quæst. medic.* 91. licet ferrum trahat, non tamen agit eâ vi in corpus nostrum, cum quo nullam habet similitudinem, sed potius vi siccante & adstringente, uti & hæmatites &c. Præterea & hac in parte *cum Athan. Kirchero facio, qui Libr.* 3. *Cap.* 2 de magnetismo Medico statuit, Emplastra ex contuso magnete facta nulla vi pollere magnetica Etsi enim scobs magnetica & ferrea libera ex se & sua natura magnetica sint, & vi attractiva mirificè polleant, tamen ubi canali inclusa scobs fuerit, omnem eam attractivæ virtutis efficaciam ob partium se disponentium confusionem perdit, si igitur coarctatus intrà canalei pulvis magneticus vi sua ob dictas rationes privatur, quantò magis ea destituetur, si madefactus vel unctuosis aliis pinguibus speciebus in Unguentum redactus fuerit: quo præter partium, quæ in simili miscella concurrit, confusionem, mirum est, quàm obtundatur ejus vis, quàm hebes & ignava reddatur, imò penitus destruatur.

N. 2. *Corroboratio magnetis insitivi potest.*) Veteres Naturæ indagatores tradiderunt allii succo magnetis vim attractivam aboleri, sed *P. Borellus in histor.* & obs. Centur. 2. obs. 88. hanc rem falsam esse per experientiam didicit. Corroborari autem magnetem posse liquore quodam ♂tis singulariter præparato, licet *El. Zwelfer us irrideat*, experientia testatur.

XIII. *Marmor & Ophites.*

¶ Marmor lapis est insigniter durus ac ad splendorem suscipiendum, si poliatur, ita aptus, ut statuæ vel columnæ egregiè nitentes inde sculpi possint, Græcè Μάρμαρος (à splendore) German. Marmelstein. du Marbre. *Marble stone*, Marmeer-steen.

Genera multa sunt, cum nec certa illis figura, nec color certus sit. Alia sunt alba, verbi gratia, Alabastrites. Alia rubra, Alia nigra, ut Lydius Lapis. Alia variis coloribus, ut Porphyrites, Ophites, de quo hic.

Ophites est marmor instar porphyritæ durissimus, colore viridi saturato, dilutis ejusdem coloris maculis quasi aspersus. Græcè ὄφιτης. Latinè Serpentinus, German. Serpintinstein. La Serpentine. *Serpentin-stone.* Serpentyn-steen.

N. 1. *Boëtius de* Boodt, *cinereum quoque constituit Ophitem, eumque durissimum, tum & nigriusculis maculis aut punctulis variegatum & hunc mollitie alabastrita.*

N. 2. *Veteres Ophitæ genera fecerunt.* 1. *Nigricans durum.* 2. *Cinereum punctis distinctum.* 3. *Lineis quibusdam candidis interstinctum, candidum, molle. Hinc apparet veterum Ophiten à nostrate esse diversum.*

Foditur noster in locis variis, Italiæ, & Germaniæ, verbi gratia in Misnia, quod tamen ob mollitiem, rectius Alabastris accensetur, diciturque Zeblicium.

Vires. *Veterum Ophitæ omnes allegati contra capitis dolores, & serpentum ictus (ex signaturâ) prosunt, teste Dioscoride. Qui Lineas habent, Lethargo & capitis doloribus auxiliari dicuntur, arcereque pestem petechialem (ex signatura:) Galeno lithontripticus est intro assumptus.*

N. *Ophitæ nostrati multa vulgus tribuit, videlicet, poculum inde factum, si venenum susceperit, id sudore prodere. Conducere colicæ, pleuritidi, torminibus, ac ventriculo refrigerato, doloribus podagricis, nephriticis, si calfactus ophites loco affecto applicetur. Opitulari quartanis, tertianis, phthisicis, hepaticis, si poculum quotidiano usui destinetur.*

[*Lapis Phosphorus, sive Luciferus Bononiensis spongia & retinaculum Solis & Lunæ, mistura chalcanthi & Antimonii, Pstothrum præbet.*]

[*Melachites sive Pavonius infantibus pro extinguendo æstu febrili exhibetur ad gran. iij. vel iv.*]

[*Myoxolithos, Busonius lapis. Batrachites, Krötenstein/ describitur infrà lib. V. c. 7.*]

Hofman. 13. *Marmor & Ophites.*) *Ophites* est marmoris species, & ita appellatur, quia colore serpentes repræsentat, Et hæc species lineis cinereis & nigricantibus est, uti sunt in colore chelydri ad ostium Tangræ. Est & alia species *Ophitis* magis ad serpentis formam accedens, quia squamas habet, ut serpens, & est crustaceus lapis, reperitur in Saxoniâ circâ Hildesheimium, sordet instar cornu. Est & tertia *Ophitis* species, quam *Encelius l. c. f.* 225. invenit ad littora Albis propè ostium Tangræ, & est lapis tenuis, oblongus, in formâ serpentis, ac si serpens in lapidem indurüisset, intus coloris nigri in cœruleo nitentis, foràs albicantis.

N. Hîc quæritur; Quid de *Draconite seu Lapide vel coronâ Draconum Aspidum*, vel *serpentum* sit judicandum? *Plinius* Libr. 37. Cap. 10. *Encelius* de Lapid. & gemm. Libr. 3. c. 39. *Libavius* Lib. 2. Batrach. Cap. 23. & Alii adscribunt huic cum *Philostrato Gygis* annuli virtutem, *Cal. Rhodigin.* Libr. 6. c. 2. Aliàs *Gygis annulus* adagium est, quadrat vel in homines moribus inconstantibus, vel in fortunatos, qui veluti virgulâ divinâ quicquid optant, id suo arbitrio consequuntur. *Gyges* fuit Rex Lydiæ, cui oraculum scisscitanti, ecquis se viveret felicior, Apollo prætulit Aglaum Sophidium Arcada, qui nunquam è tugurio suo fuerat egressus. *Plin.* Libr. 7. Cap. XLVI. Hujus adagii meminit *Lucianus* in Votis, ubi quispiam optat sibi complures annulos ejusmodi, quales habuit Gyges, alium, quo ditesceret, alium quo gratus & amabilis redderetur, alium, per quem liceret volare quocunque libitum esset. Hic annulus hominem etiam inadspectum reddebat, si pala ejus ad palmam esset conversa, cùm ipse tamen omnia videret vid. *Cicero* III. de Offic. Ejusmodi magicam vim adscribunt etiam *Draconiti*. Verùm à pluribus dubitatur de hujus existentiâ. Est enim circumforaneorum impostura plebeis obtrusa, dum nihil aliud sunt, quàm chelæ, squillæ marinæ, quæ dentatæ ab uno latere interiore semifalcatæ, ebore quovis nitidiores. Has affabrè eâ parte, quâ dearticulatæ fuerunt, committunt, capsulisque osseis & ligneis decenter inferunt. Vulgò vocantur Schlangen. Krönichen.

XIV. *Ostiocolla.*

¶ Ostiocolla lapis est albo cinereove colore, ossisque figuram æmulans. Dicitur lapis Ossifragus, Lat. Sabulosus, Ostrites, Ostcolithus, Holosteus, Morochtus Matthiolo, German. Beinbruch/ Bruchstein/ Beinwell/ Wallstein/ Sandstein/ Steinbein. La pierre Ostiocolle. *Osteocolla, A stone like a bone, bone-binder.* Ostiocolla/ Wallsteen/ gelyck een been.

Nascitur Darmstatino in agro in Palatinatu, locis arenosis, (an der Bergstraß/ au Chemin, dit prés la montagne. *On the hils.* Aen de bergstraet.) Item in Saxonia, in Silesia, &c. crescit per arenam formâ Coralli.

Vires. *Celebratur ad ossa citò glutinanda, quippe materiam callo idoneam citissimè suppeditat, adeoque glutinationem maturat. Adhiberi potest internè à ʒj. ad ʒiß. & externè in catapl. Emplastris &c.*

PRÆPARATA.

Ostiocolla præparat. lævigando cum ▽ geranii. Cremor Weinlini prodest hypochondriacis.

Hofman. 14. *Ostiocolla.*) Est lapis albi aut cinerei coloris, ossis figuram referens. Dicitur *Lapis Ossifragus*, Beinbruch. Crescit per arenam in formâ corallorum. Reperitur in locis arenosis Saxoniæ, Silesiæ &c. Commendatur ad ossium fracturam citò callo obducendorum. Dosis est à ʒß. ad ʒj. Ex hoc Lapide etiam Magistèrium confici potest ejusdem energiæ cum pulverisato.

XV. *Pumex.*

¶ Pumex lapis est erosus, porosus, spongiosus, exiguisque cavernulis, seu foraminibus plenus. Græcè

κίσηρις, Arabicè Tanech. Germ. Bymſtein. Pierre ponce, *Pumice-ſtone.* Puymſteen.

Invenitur ad Confluentiam Germaniæ.

Probantur, qui candore minimoque pondere, ut & qui quàm maximè ſpongioſi, aridique ſunt, trituque faciles, nec arenoſi in fricando, &c.

Vires. *Refrigerat, ſiccat, extenuat; ulcera leviter purgat, cicatrices explet, & emendat. Farina adhibetur ſæpe medicamentis oculorum, & verendorum. Immiſcetur item dentifriciis & ſternutatoriis.*

HOFMAN. 15 *Pumex.*) Hic eſt lapis, & non eſt lapis; Lapis propter duritiem; non lapis propter raritatem, & innatat etiam aquis. Probatur candidus, levis, ſpongioſus, aridus, tritu facilis, nec in fricando arenoſus. Reperitur in maris littoribus, inde quidam ſibi perſuaſerunt, ſed falsò, ſpumam concretam maris eſſe. Ejus vires vide in *Autore.*

PRÆPARATA.

Pumex uſtus.

¶ Uruntur trinâ uſtione, ita ut torreantur carbone puro, ac toties vino reſtinguantur albo. Lavantur deinde & ſiccati conduntur quàm minimè uliginoſo loco.

N. *Quidam tertiâ uſtione refrigeratos potius quam reſtinctos terere malunt ex vino.* Boëtius de Boodt.

XVI. Lapis ſpecularis.

Lapis ſpecularis eſt lapis foſſilis, inſtar cryſtalli pellucidus ac in bracteas tenuiſſimas ſciſſilis. Dicitur communiter Selenites, aliis alumen Scaiolæ, quibuſdam Glacies Mariæ, Fraven-Eiß.

Invenitur in Moſcovia, copioſe item in Hiſpania, in Saxonia, Thuringia, Marchia, Miſnia, &c. Etſi autem ut plurimum candidus ſit, attamen reperitur & variis coloribus, melleus ſcil. niger, fuſcus.

N. *Veterum Selenitem, (aphroſelenitem) quia noctu lucebat, à noſtrate diverſum eſſe, nemo non intelligit.*

Uſus eſt varioris, nec adhibetur facile, niſi ad mulierum faciem dealbandam, & rugas depellendas. Quidam tamen commendant in Epilepſia [*& provocando partu.*]

HOFMAN. 16. *Lapis Specularis.*) *Dicitur communiter Selenites*, vel aliis *Alumen Scajolæ.* Huic *Asbeſtus* lapis eſt ſimilis, de quo vid. *Ath. Kircher. in mund. ſubterran.* Tom. 2. ſect. 3. Lib. 8. p. m. 66. Narrant *Geologi Sinæ* Lapidem in *X-nſi* provinciâ reperiri, qui juxtâ incrementum aut decrementum Lunæ creſcat, inæſtimabilis apud eos pretii. Verùm & eundem effectum præſtare apud nos *Selenites*, ſeu præſentem lapidem Specularem plerique tradunt Naturalium rerum ſcriptores. Obſervatum enim eſt hunc lapidem non ſolùm ad Lunæ ſplendorem lucere, ſed & veluti in ſpeculo quodam Lunæ ſive plenæ ſive dichotomæ, ſive ſextilis figuram perfectè exhibere. Unde de Lunari hoc lapide juxtà phaſes Lunæ nunc creſcente, nunc decreſcente, fabula nata eſt, dum enim figuram Lunæ ſub quâcunque phaſi veluti in ſpeculo exhibet, ſimplices reali lapidis incremento aut decremento, phantaſmate illo illuſi id adſcripſerunt, quod non niſi in ſpecularibus Lapide reflexo Lunæ radio repræſentatur, & inde patet, quod lapis ſemper ſibi ſimilis, nullâ in ſe mutatione factâ, quâcunque Lunæ phaſi in quâcunque tandem rerum exhibitione perſiſtat. vid. *Chinam illuſtratam* p. 205.

PRÆPARATA.

Calx & Liquor.

¶ Comburitur igne in pulverem candidiſſimum, qui per deliquium oleum ſeu liquorem præbet. Vide Talcum.

XVII. Silex.

Silex duriſſimum genus ſaxi eſt, vel marmore durius extrinſecus leve. German. Kießling/ Keyſelſtein. Un Caillou. *Flint ſtone.* Keyſel-ſteen.

Differentiæ ejus plurimæ ſunt.

Nam alii liquabiles ſunt, & plerunque foris albi & pellucidi. Germ. Flußſteine/ weiſſe Kießling/ Bachſteine.

White Flint. Witte Keyſelſteen.

Aliqui prorſus diaphani ſunt.

Aliqui ita duri, ut ex iis ignis excutiatur; inde & Pyrites dicuntur. Germ. Feuerſtein.

Fireſtone. Vyer-Keye.

Aliqui prorſus opaci ſunt.

N. *Qui molliores ſunt marmore, non ſilices, ſed lapides ſimpliciter appellantur.*

Vires. *Silicum communium uſus internus eſſe poteſt, ad tartaream mucilaginem incidendam, calculum reſolvendum, ac proinde ad obſtructiones reſerandas. Extrinſecus frequenti uſu in dentifriciis adhibentur.*

Pyrites vim poſſidet calefaciendi, ſiccandi, diſcutiendi, digerendi, adeoque Emplaſtris digerentibus admiſcetur.

HOFMAN. 17. *Silex.*) Duriſſimum genus Saxi eſt, vel marmore durius. Detivatur à ſaliendo ſeu proſiliendo, quia ex ea percuſſione factâ ſalit ignis. Sub hoc comprehenditur etiam *Pyrites*, imò omnis lapis, ex quo ignis proſilit. Ejus plurimas differentias *Dnus Autor* deſcribit. Nos addimus, ſilicum alios dari Solares, qui propè aurifodinas Goldkranachii & aliis in locis reperiuntur, & quàm optimè Medicamentorum præparationibus inſerviunt; alios martiales, qui propè ferri fodinas reperiuntur. *Nobiliſſ. Helmontius* modum novit, quo in Silices Lumen Solis transferre poteſt, ſolâ ſilicis præparatione, ut extrà Solis præſentiam ſub denſiſſimis tenebris lumen illud acquiſitum aliquantiſper permaneat, iterumque hauriatur lumen novâ ſilicis expoſitione ad ſolem diurnum, licet obnubilum p. m. 110. §. 81. Quemadmodum de *Lapide Phengite* idem habet *Robertus à Boyle de ſchematiſm. vel coſmicis Rerum qualitat.* Cap. 8. p. 40. Ex ſtunt ſunt in aëre certa quædam ſubtilia corpuſcula, parata & diſpoſita, uſe inſinuare queant poris alterius corporis ita diſpoſiti, ut illorum admittat impreſſionem vel actionem, ſi in primis cum illis concurrant aliæ nondum obſervatæ cauſæ & ſtabilitæ in hoc univerſo leges.

Vires.) Non omnes ſilices tutò uſibus deſtinantur internis, ſed illi ſolum, qui molles, friabiles, cultro atteri & facilè conteri poſſunt, è quibus ferro alliſo ſcintillæ non eliciuntur. Ex his præparata medicamenta tartaream ſaburram optimè incidunt, calculum expellunt & obſtructiones reſerant.

PRÆPARATA.

¶ 1. Sal fit leg. comm. calcinatum ſolvendo in ☿. *Doſis gran. 6. ad 10. vel 20.*

N. 1. *Calcinatio fit eodem modo, quo Cryſtallos calcinari diximus.*

N. 2. *Si ex tempore adhibere volueris, reſtinguat ſilices ignitos in vino generoſo, aut aceto idque toties donec plane in pulverem fuerint redacti, ac exhibe vinum. Harm. in pract. Medull. deſtill.*

N. 3. *Querc. ſolvit cum Acet. deſtill.*

2. *Oleum* fit per deliq. (*mellis. Ph. R.*)

Doſis ℈j. *Medull. deſtillat.*

3. *Cremor ſilicum & cryſtalli* paratur etiam facillimè ex liquore Silicum deſcripto in parte ſecunda Harmonicorum Glauberi p. 136. ſi ſcilicet liquor ille diutius in cellâ ſervetur, tandem Galredam quandam decuſſis ad fundum, ☞ Tart. ſupernatante, quod tam diu evacuandum erit à dictâ Gelatinâ, quamdiu aliquid liquoris ſurſum feretur, deinde edulcandum eſt.

Cremor hic de facili in quovis vehiculo diſſolvitur.

S. Chy-

S. Cleſſei experientia, add. Spir. aperit. Tenotti.

HOFMAN. *Præparata.* 1. *Sal ſit l. c. calcinatum ſolvendo in Aet.*) Ego etiam ex ſolis ſilicibus calcinatis quibuſdam, non omnibus, aëri ad temporis ſpatium expoſitis ſal collegi ſapore ſaccharum ♄ turni æmulans.

N. 2. *Si ex tempore adhiberi voluerit* &c.) Silicibus ignitis aliquoties affunde vinum generoſum & hoc propina calculoſis, mirum in modum calculum & urinam expellit, potes etiam vino addere ſummitates abſinthii.

2. *Oleum ſit per deliquium.*) Liquantur ſilices cum Sale Tartari, vel ✱, poſiti in aëre humido per deliquium ſolvuntur, qui metallorum ſoluciones ☵-tant. Ex hoc etiam cremor & crystalli parantur, de quibus vid. Autorem.

N. *Si à Silicibus nigricantibus calcinatis Sp. ✱ urinoſum ſalſum aliquoties per deſtillationem abſtraxeris, acquires ſpiritum cærulei coloris Urinæ & calculum expellentem.*

XVIII. *Lapis Spongiæ.*

¶ Lapis Spongiæ eſt lapis prorſus friabilis, in ſpongiis concretus, colore candido vel gryſeo.

Dicitur Cyſteolithos (abuſu,) Lapis Cappadox quorundam. German. Schwamſtein. Pierre d'éponge. *Spunge-ſtone, found in ſponges.* Sponcyſteen, in de ſponsen gevonden.

Vires. *Extenuat abſque inſigni caliditate, ad calculos renum veſicæque frangendos utilis eſt. Valet etiam ad ſtrumas diſcutiendas, ſi nempe omni mane fiat hauſtus propriæ urinæ, & poſtea in ultima ☾ a quadra ſinguli diebus ſumatur in vino, cum Sal. communi Tartari & ☿. Vide Gluckrath. Idem præſtat ſpongia combuſta.*

HOFMAN. 18. *Lapis Spongiæ.*) Spongia, in quâ hic lapis reperitur, neque animal, neque frutex eſt, ſed tertiam habet naturam animalis & plantæ, unde *Avicenna* definit corpus marinum, laxum, rarum, cui rei adhærer, ab eâ non ſeparatur, habetque animam. *Dioſcor.* Lib. 5. Cap. 85. Ejus duo genera eſſe ſcribit, *Marem & Fœminam.* Nonnulli addunt tertiam, atque in hâc, non in illis ſtatuunt, reperiri Lapides, qui dicuntur à *Plinio* Libr. 36. Cap. 19. Cyſteolithos, quia veſicæ ſuccurrunt laboranti & calculum in illâ expellunt. Inveniuntur & in ipſis ſpongiis in mare & in fœminâ nuclei inſtar amygdalarum. vid. *Encelius* l. 2. Cap. 45 Libr. 2.

Vires.) Lapis Spongiæ præterquam quod puerorum lumbricos enecet, calculum renum & veſicæ frangat, ſtrumis inſuper certo experimento etiam medetur, vid. *Cl. Helmont. & Dominus Autor noſter.*

PRÆPARATA.

1. *Sal.*

¶ Calcinatur cum Sulphure calcinatione levi, ſolvitur in Acet. deſtill. vel ſpiritu Sal. com. item; ignitus toties in Acet. deſtill. extinguitur, donec in calcem reſolvatur.

[Stellaris lapis, Aſtroites invenitur in Gotlandia, Tyrolenſi etiam Comitatu. Antiloimicus putatur, & vermes necare exhibitus infantibus, ad gran. IV.]

XIX. *Talcum.*

Talcum Officinis lapis eſt, ſpeculari lapidi ſimilis, magis tamen tenuis, ſquamoſus, viridiuſculus, igni reſiſtens ac fixus. Dicitur à nonnullis Stella Terræ. Germ. Talck. du Talc. *Talk, the ſtar of the earth.* Talck.

N. *Invenitur & Talcum rubrum ac nigrum* (*Paracelſ. in Chronic. Carynthiæ*) *verum Officinis minus id uſitatum eſt.*

[*Dicunt* ☉*lare* ☽*are* ☿*eum pro coloris diverſitate.*]

Electio.

Optimum cenſetur, quod Venetiis ad nos tranſportatur, Muſcoviticum tamen æque bonum eſt, probatur autem præcipuè viridiuſculum.

Vires ac Uſus: *Potiſſimus ejus uſus eſt externus & coſmeticus, adhiberi tamen nequit, niſi vinculo ſuo liberatum, præparatum, ac in liquorem redactum ſit.*

HOFMAN. 10. *Talcum.*) Officinarum Lapis eſt, Lapidi ſpeculari haud abſimilis, magis tamen tenuis, in laminulas flexiles tamen & varie intricatas argenti modo diviſibilis, colore candido lunari, glauco viridiuſculo aut nigricante. Dicitur à quibuſdam ſtella terræ. Germ. Talck

Igni reſiſtens ac fixus.) Vidit tamen. *Cl. Morhofius* de metall. tranſmut. in Epiſtol. ad Nobiliſſ. *D. Ioël Langelott.* vel intrà dimidiæ horæ ſpatium pauciſſimo igne rudi ad ſpeciem artificio totam ejus ſubſtantiam ita calcinatam, ut colore flavo ablato ſpongioſa facta ſub digitis in minutiſſimum pollinem comminueretur. Quare patet non adeò igni invictum eſſe talcum.

N. *Invenitur & talcum rubrum ac nigrum.*) Th. *Paracelſius* quatuor talci ſpecies recenſet de mineralibus 1. Rubeam, albam, nigram & luteam. Et fortaſſe hæ ſingulæ varias mineralium ſpecies complectuntur. In Anglia eſt Talci ſpecies, quod intrà unius horæ ſpacium in calcem niveam igne moderato mutatur. Non deſunt, qui pro mineralibus venditant. Unde plurimi ſtatuunt, exinde menſtruum fieri poſſe, ad tranſmutationem ☉ & ☽næ, ut Mercurius figatur & tingatur. Verum licet certiſſimum ſit ex quâdam talci germanici ſpecie in forti ſalium alkaliſatorum ſolutione digeſtâ non parum auri extrahi poſſe, memini, inquit Robertus à Boyle in tentamin. phyſiologic. me aliquantum Talci ſubfuſci poſſediſſe, quod aquæ regis immerſum à menſtruo illo manifeſtò ſolvebatur, quæ ſolutio deinde filtro depurata à quibuſdam chemiæ peritis, qui viderunt, ratione ſaturnini coloris, vera auri ſolutio judicabatur, exinde tamen non ſequitur, illum ☿ rium figere poſſe.

Electio.) Optimum cenſetur *Venetum*, huic ſuccedit *Anglicum* & demum *Muſcoviticum*; Multis etiam *Germaniæ* in locis reperitur ac *Norvegiæ*. Probatur autem ex his viridiuſculum, & quod ad tactum pinguius.

Vires ac uſus.) Avicenna frigidum eſſe ait in primo, & ſiccum in ſecundo gradu, adſtringit, ſanguinem ſiſtit, prohibet mammillarum & parotidum abſceſſus. Sunt, qui dyſentericis, hæmoptoicis, menſtruorum & hæmorrhoidum fluxu nimio laborantibus cum ▽ plantaginis præbeant. Dixit modò laudato *Morhofio* l. c. amicus, noviſſe ſe medicum, qui ſulphure per ſingulare artificium ex hoc extracto curare immedicabiles morbos potuerit, ut alterum illi à maximo Elixire locum poſuerit. Quod ſanè non de nihilo eſt, latere enim in eo Sulphur aliquod Solare certiſſimum eſt. Talcum calcinatum teſte *Martiano Mayerne in Atlante Sinico* p. 79. vino mixtum ac potum Sinicis Medicis ut ſingulare medicamentum ad vitam longam commendatur.

Potiſſimus ejus uſus eſt externus & coſmeticus.) Hunc ut præſtet, prius in fluidum reſolvi liquorem neceſſe eſt, quæ gratia ab illo ignis torturâ extorqueri nequit. Mitius enim, ait Steno l. c. à naturâ haberi ſolitum Talcum tantam in venuſtatis amatoribus ſævitiam indignatur & vindictæ loco Vulcano cedit illam ſui reſolventis partem, quam ſibi inclusam conſervat.

PRÆPARATIONES.

¶ E præparationibus Talci præcipua eſt Calcinatio, reliquæ enim operationes, qualis eſt deſtillatio & liquatio, per ſe notæ ſunt.

Calcinatio igitur tum eſt ſicca, tum humida.

HOFMAN. *Præparationes. Ex præparationibus Talci præcipua eſt Calcinatio.*) In præcedentibus jamdum percepimus, calcinationem Talci non adeò difficilem eſſe, modò quis veram enchiriſin cognitam habeat, & modum intelligat, quomodo artificio ignis quoad gradus obſervandi in calcem redigi queat niveam intrà unius horulæ ſpatium, etiam candelæ flammâ.

Calcinatio tum eſt ſicca, tum humida.) Omnes hujus deſcriptiones à *Dno Autore* traditæ ſunt exigui valoris, id quod ſanctè teſtari poſſum, optimè mihi conicius, quam in his explorandis me non ſine tædio & fruſtraneo effectu torſerim. Talcum calcines ſummâ ignis violentiâ pro lubitu ad diuturnum etiam tempus & omnem vim flammarum eludet. Atramen præter calcinationem igne moderato artificio ad ſpeciem rudi factam, nec minus præparationem per tritum in molâ philoſophicâ inſtitutam non adeò eſſe rejiciendam putaverim, imò Calcinationi per ignem præferendam. Ex hoc igne tenuiſſimo cum ſale Tartari volatili ad ſeptimanas aliquot digeſto non equidem liquor pro coſmetico emerget, ſed ſolutio ☉, ſi quid in Talco abſconditum fuerit.

Liquores

Liquores & Tincturæ Talci ab Autore traditi ex prosapiâ salium partim acidorum partim alkalisatorum oriundi parum animum curiositatis amantem exsatiant.

Calcinatio sicca.

¶ 1. Contunditur in pollinem tenuissimum pistillo ferreo, postea forti ollæ committitur, operculo addito, imponiturque furno vitriariorum, figulorum vel calcariorum (in einem Kalckofen / Dans un four où on fait la Chaulx. *In a limekiln*, in een kalck-oven.) ubi maximæ flammæ sunt. Post triduum aut quatriduum eximitur, & si in calcem redactum sit, servatur, sin minus, repetitur labor, donec perfectè calx dealbuerit.

2. ♄. Talc. opt. q. v. contunde in mortario candenti, [sic melius teritur Talcum,] donec nullum amplius splendorem referat, pulverem trajice per cribrum setaceum, ac cum carbonum Tiliæ ana. Misc. calcinaque in fornace figulina ♂ ☌ 2. vel 3.

3. ♄. Talc. subtilissime pulver. ℔ j. Sulphuri. per Sal. com. calcinat. ana F. S. S. S. ac cementa in ☩ clauso, ♂ ut ☩ candeat. Dein exime ac edulcora. Loco Sulph. prodest Tart. per Sal petr. calcina.

4. ♄. Talc. opt. in laminas tenues redacti, q. v. candefac ac extingue aliquoties, (duodecies vel pluries) in ♃ ♀ri. donec fiat candidum instar nivis. Edulcora ▽ pluviali, & exsicca. Hinc impasta cum albumine ovi, ac forma globulos, quos in calce viva reconditos, atque ☩ clauso impositos, calcina ♂ ☌ 3. in fornace figulina vel vitriaria & fiet Talcum, instar Crystallorum; exime.

5. ♄. Talc. opt. part. 1. Sal. p. ij. Misc. & calcina per quatriduum, postea tere & ablue, pulverem exiccatum panno involutum, obducito luto crasso, ac sepeli in Tart. crudo, calcinaque ♂ ☌ 15. tere ac solve in ▽ vitæ, solutum coagula.

6. Calcinatur cum Metallis; nimirum injice Talcum argento Orichalco, vel cupro, ad ignem fuso horam dimidiam (hor. aliquot.)

Calcinatio humida.

♄. Talc. Venetian. opt. scinde cultello in particulas subtilissimas, digere in sole ferventissimo, vel fimo equino per mensem, cum Acet. destill. acerrimo Vini Hispanici, quotidie aliquid Acer. destill. superaddendo, donec acetum fiat q. mucilaginosum.

Hinc

PRÆPARATA.

1. ♃ *Talci destillatum, Cosmeticum Hartmanni.*

♄. Talcum calcinatione humida, (cum ☩,) in mucilaginem redactum, destilla per retortam lutat. △ nudo, in excip. capaciss. Primo prodit Acet. destill. postea oleum album. Hæc separa.

N. *Alii Talci pollinem cum cochleis ollæ immittunt, ut Talcum devorent, ubi devoraverint, cum testis tusas vitro imponunt, ac ab iis aquam extillant, pro mulierum mangonio.*

Vires. *Aceto possunt manus ablui, ♃ vero fieri inunctiones.*

N. *Aiunt, si primo facies fuerit diligenter ab omnibus sordibus purgata, succum integrum mensem durare posse. Hartman. in Croll.*

2. ♃ *Camphoræ Talcatum.*

♄. Talc. crud. (præstat calcinat.) optimè pulverisati part. 1. ♃ Camphorat. p. ij. digere ut albescat ♃. *Vide de ♃ Camphoræ.*

3. *Liquor Talci, sive* ♃ *per deliquium.*

♄. Talc. optimè calcinatum, (calcinatione 1. 2. vel aliâ,) F. Extractio cum Acet. destill. filtra & coagula. Edulcora ac repone postea ad liquescendum in cella.

N. *Alii progrediuntur ulterius, atque* ♃ *cum* ▽ *circulant, abstrahuntque aliquot cohobiis.*

Liquor Talci S. Closs.

1. Talcum in pollinem terendum est, id quod & 4. modis, vel enim Talcum exfoliatum calculis fluviatilib. integris permiscetur, sacculo oblongo includitur, & ministerio duorum horum succeßivis vicibus agitatur fortiter, vel lapidi pumicis continuè affricatur, pulvisque decidens colligitur, qui tamen minus sincerus est, vel in mortario calentissimo contunditur. Ego illud longè faciliùs, beneficio limæ lævigatoriæ (une lime douce) autrifabrorum in scobem atteto, cujus ℔ ß. confundo cum ℔ 1. Sal. ♀ri. ac in furno venti per hor. XII. calcino, calcinatum repono in cellâ, quod liquescit separo à non liquescente, calcem hanc siccatam denuò calcino in tigillo △ vehementissimo cum part. 4. Sal. nit. Ita Talcum colliquabitur in massam albam pellucidam, quæ in cellâ reposita defluit in liquorem glutinosum.

Vires. *Lentigines & maculas faciei excst, earum dealbat, verum non diu relinquendus est liquor, sed ex florum fabarum, nenuph. &c. abluenda facies est ne Epidermidem arrodat.*

Alius liquor atque Magisterium Talci.

♄. Talci grosse triti (subtilis pulvis separatur) q. v. infunde in Acet. destill. ♂ ☌ (3. 4.) Hinc superjiciatur plumbo fuso, calcineturque ad friabilitatem. Hoc solvatur in Acet. destill. Solutioque abstrahatur. Solvatur iterum aliquoties in aq. destillata, purificeturque à fæcibus. Tandem præcipita cum spir. ♁-i, edulcora & exicca.

N. 1. *Solutum ante præcipitationem per deliq. salis potest, unde liquor.*

N. 2. *Calcinari itidem potest super aliis metallis, v. g.* ☾*are &c.*

Ex communicatione amici cujusdam Hamburgensis.

Cremor Talci.

Pulverisetur uno è modis 4. supradictis, affunde Acet. destill. terve Bull. lento △ in patinâ vitreâ spuma pinguis supernatans colligatur cum cochleâ despumatorio, dum dabitur, Acet. destill. cremori mixtum evaporet, cremor a. resolvatur in phlegmate Sal. com. vel pomatæ alicui permisceatur.

Inservit dealbandæ faciei. Ex comm. S. Closs.

4. *Tinctura Talci.*

♄. Talc. optimè pulverisat. q. v. digere cum ♁-i Philosophico, in fimo equino mens. 3. 4. sic solvetur Talcum, protruderque ad superficiem nonnihil instar pinguedinis.

Huic affunde ▽, digere ac abstrahe cum repetitis cohobiis, & transibit tandem ☓☓.

Alia.

♄. Talc. calcinat. extrahe cum ♁-u Sal. com. vi-

di, decanta, abstrahe, ac cohoba aliquoties, sic ascendit tandem & Tinctura, transitque alembicum sub colore rubicundo.

Vires. *Præservativum est efficax in peste, quotidie sumptum. Dosis gran. vj.*

N. *Præstat hic rubrum Talcum sumpsisse, si haberi possit.*

Tincturam Talci rubri vide in Agric. p. 789. tom. secundi.

Alia.

℞. Talc. q. v. affunde Spir. Vitriol. abstrahe aliquoties. m. cum Sulphur. reverbera. Extr. tinctura m. d.

[Sulphur Talci, quod habet solare, extractum, egregium ad gravissimos morbos putatur remedium.]

XX. *Unicornu fossile.*

Unicornu fossile. Cornu fossile. Ebur fossile. Lapis Ceratites, est lapis colore & levore cornu referens, interdum etiam formâ ipsâ, gegraben Einhorn / gegraben Elffenbein. de l'Unicornu fossile. *Unicorn mineral* or *graven.* Gegraven Eenhoorn.

N. *Sæpius tam crassum ac magnum reperitur, ut à nullo unquam animali produci potuerit. Substantia lapidea semper & vel dura vel mollis est. Exterius ut plurimum dura, intrinsecus plerumque mollis, alba, levis, friabilis, compacta, absque poris, linguæ firmiter adhærens, odore nonnunquam grato. Cortex exterior interdum flavescit, cinereus, albus & subniger est.*

Invenitur in variis locis Germaniæ, prope Elbingerodam Oppidum Comitatus Stolbergensis, prope Heidelbergam, Hildesheimium. Item in Moravia, Silesia, Saxonia, Hassia, multisque locis aliis.

Materia hujus creditur Marga, aquâ subterraneâ lapidescente irrigata & fluida reddita, quæ pro diversitate matricum, in quas fluit, vel & pro diversitate rerum, quibus sese insinuat, scil. lignorum vetustorum, cornuum, ossium subterraneorum, varias quoque suscipit figuras & odorem.

Vires. *Non omnia habent eandem facultatem, aut æque validam, sed differunt pro diversitate originis, reique commixtæ. Uplarimum exiccant, adstringunt, proindeque sistunt alvi profluvia, gonorrhœam, menstrua alba, hæmorrhagiam narium, hæmorrhoides. Quod si insuper odor medullis accedat gratus, cordi imprimis grata sunt, idque roborant, Epilepsiam arcent. Quæ cum rebus aliis sunt commixtæ medullæ, pro earum facultatibus naturæ mixtæ censentur. Extrinsecus ulcera ad cicatrices perducunt, oculorum lacrymas sistunt, (in Collyriis.)*

N. *Frustum hujus generis Cornu non longe Marpurgo Hassiæ è terra eruitum oblatum mihi est, haud ita pridem, brachium crassitie æquans, ebori simillimum, nisi quod corticem arboris extrorsum figura referret & pro mediano destitutum esset. Huc referenda ossa Scharfeldica.*

HOFMAN. 20. *Unicornu Fossile.*) De hoc vid. *Athanas. Kircher. in mund. subterran.* Tom. 1. sect. 2. Libr. 8. Cap. IV. V. p. 60. seq. Reperitur in variis Germaniæ locis, Moraviâ, Silesiâ, Hassiâ, Saxoniâ propè Hildesheimium, Heidelbergam, Elbingerodam, & in primis ex specu Bumanni propè Hercyniam sylvam eruitur, sæpè in formâ animalium ossium in saxeam naturam versorum. Inter quæ sunt dentes molares & incisorii admodum magni, in quibus evidentissimè radices à dente ipso, seu parte, quæ extrà gingivas prominuit, discernas, itemque fragmenta radiorum, tibiarum, exactissimè ipsam ossium naturalem conformationem repræsentantia. Eodem spectat, quod refertur in Ducatu Wirtembergico inventa folia querna lapidefacta, & martyris cadaver excœmiterio *Calixti* erutum lapideum narrat Nardius. Ac memoratu dignum, quod notat Gassendus in vitâ Peireskii Libr. 2. detexisse hunc non longè ab aquis sextiis insignem quandam copiam non humanorum modò ossium naturæ factorum lapideæ, sed variorum etiam animalculorum, itemque stirpium, foliorum, florum, similiumque hujusmodi. Ita memorat idem ibid. p. 346. intrà Cavernam Guerinam reperta fuisse folia ex quercu, alno, ilice, Ulmo, Nuce, populo, hederâ, lauro, aliisque arboribus, ita in lapides conversa, ut suis nervulis suas indicaverint species. Sæpius verò contrà tam crassum ac magnum reperitur, ut à nullo unquam animali produci potuerit. Substantia lapidea vel dura, vel mollis est. Exterius ut plurimum dura, intrinsecus plerumque mollis, alba, friabilis, interdum porosa, interdum minus linguæ firmiter adhærens instar cornu cervi calcinati, odore nonnunquam grato. Cortex exterior interdum flavescit, cinereus, albus & subniger est. *P. Borellus in hist. & obs. rar. Cap. 3. obs.* 83. Limaces lapideos non procul ab urbe Castrensi in rupe Lunelli multarum specierum invenit, albi etiam conchas varias marinas lapideas & circà Montispessulum ostrea magna lapidea, imò pisces lapideos.

Materia hujus creditur marga.) Quæ causa efficiens & materialis sit hujus diversitatis & ipsius etiam unicornu fossilis, variæ occurrunt Doctorum sententiæ. *Libavius* singular. part. 3. Libr. 8. Cap. 17. ex terrâ aliquâ bituminosâ vel cinere illius, affluentibus ex terrâ vel aliunde liquoribus ita compacta esse scribit. Alii materiam hujus simpliciter Margam credunt, aquâ subterraneâ lapidescente irrigatam & fluidam redditam, quæ pro diversitate matricum, in quas fluit, vel pro diversitate aliarum rerum, quibus sese insinuat, suprà in medium productarum varias etiam suscipit figuras. Quæ mea est sententia. Et nisi hoc admittamus, vim aliquam plasticam ejusmodi terræ præter omnem rationem concedamus, necesse est. Id quod absurdum. Et potiori forsan jure quis simili terræ tribuat artificium figulinum, quo ollæ illæ fossiles formentur, ac in terrâ coquantur, quas in Poloniâ, Lusatiâ, Saxoniâ, Thuringiâ inveniri notum est.

Vires.) Antequam hominibus offeratur hoc cornu fossile, prius in canibus aliisque animalibus probari debet, cum sæpè contigerit, quod ejusmodi cornua fossilia aliquid veneni in se habuerint, inde pro medelâ fatalis excessus è vitâ subsequuntur. Aliàs vim habet exsiccandi, adstringendi cum virtute bezoardicâ, quâ non solum alvi profluvia, dysenteriam, uteri hæmorrhagias, menstrua alba, hæmorrhoides, gonorrhœam sistit, verùm etiam in febribus præsertim malignis pestilentialibus, teste *Francisco Joële* in tr. de Peste mrè commendatur. In insultibus epilepticis notabili etiam cum ἀσφαλείᾳ adhibui. Dosis est à ℈ß. ad ʒß. vel ultrà in appropriato vehiculo injuncto sudore.

N. Præter hactenus in medium producta Lapidum minus pretiosorum genera, dantur adhuc alia nec minus in medicâ praxi utilia, ex quibus in numero est.

Astroites Germanis Lapis Stellaris, Germ. Sternen. Stein. Stellarum figuras punctatim in se exhibens, est moderatè durus, colore cinereo, fusco nigricante, ad humani capitis magnitudinem sæpè crescens. In Comitatu Tyrolensi & circà arcem Cimmeriam invenitur in Gotlandiâ & alibi.

Vires.) Ad pestilens contagium & puerorum lumbricos necandos ejus pulvis quatuor granorum dosi commendatur. Gestatus etiam productionem vermium impedire, si nudum tangat corpus, asserunt. Tremorem, apoplexiam, aliosque morbos subitaneos avertere, victoriam conciliare, credunt. Hepatis ac pulmonum vitiis succurrere & sanguinem puriorem reddere volunt. Præferuntur reliquis albidiores, benè formatas stellulas habentes.

Bufonius Lapis Batrachites, Germ. Krôten. Stein / quia ab antiquis bufonibus eructari creditur, quod tamen falsum est, sed fungi instar nascitur in saxis & petris, non verò in capitibus bufonum. *Vires:* Commendatur pro certo remedio ad tumores ac inflationes ab animalibus venenatis illatas, quas contactu & affrictu discutit. Præsente veneno sudore diffluit & colorem mutat. Hordeolum in palpebris oculorum curat, si annuli palæ incluso eo partem affectam sæpius affrices.

Lapis Bononiensis, quem nonnulli spongiam Solis, alii spongiam Lunæ, quidam retinaculum luminis cœlestis, lapidem illuminabilem, Luciferum, Phosphorum &c. appellant. Invenitur in quibusdam collibus propè Bononiam in monte Paterno, quatuor milliaribus ab urbe disito. Est lapis pellucidus, fossilis, gypso valdè similis, multum chalcanthi & antimonii admistum habens: vix pugno major invenitur, nullam certam habet figuram, colore quodammodo variat, aliquando cinerei est, aliquando nigrioris, aliquando flavi, aliquando rubiginosi, subcœrulei, imò misti. Ratione materiæ, quatuor ejus observarunt genera. Quidam enim horum in latas lamellas instar talci Veneti sunt scissiles, cortice pallente, modo scabro, modo lævigato. Quidam striat habent in modum stibii radiantes & candicantes. Quidam cor-

tic-

tice vel lævi vel aspero, colore cinereo radiant, ubique striis vel rectis, vel obliquis ad centrum tendentibus. Quidam stricti sunt ad centrum & friabiles colore nigricantes.

Quamvis in Medicinâ externum saltem præstat usum hic lapis, dum ex eo lixivium pro psilothro parari consuetum, in primis tamen admiranda pollet proprietate, quâ singulare visui præbet oblectamentum, dum Lumen ex Sole vel Luna calcinatus attrahit, & inde ad locum tenebricosum translatus illud iterum præsentat, ut in tenebris instar carbonis ad semihoram ardeat, idque toties, quoties ita Soli fuerit admotus aut Lumini ambientis. Verùm hanc vim lucem attrahendi hic lapis non nisi præparatus obtinet.

Pro facultate illa Lucifera *P. Poterius in Pharmacop. Spagyric.* Libr. 1. Cap. 27. duobus modis calcinat, quem vide, ut & *Ol. Wormium in Musæo* p. 46. Cœterùm posteriore tempore observarunt multiplici calcinatione integrum etiam lapidem calcinari, & ubi fuerit ferè perfectissimæ Naturæ per ustorium ignem, à tota substantia penitiori evomere ac veluti sudare ad superficiem efflorescentias quasdam minutissimi roris grana referentes, in quibus maximè residet virtus concipiendi & retinendi lucem sine ulla rei alterius permistione. Sed si lapis non fuerit ita perfectæ Naturæ, vel ante, vel post primam calcinationem conteri debere, pulveremque vel ovi albumine, ut P. Poterius docet, vel aq. f. vel ol. Sem. lini cogi in massam, quam nisi concipiat ad votum, iterum calcinetur, & ubi contigerit oleo consumpto rursus in pulveres dissolvi, ante dissolutionem projici massam in idem oleum frigidum. Plerumque verò contingit, ut lapis hic heterogeneas habeat partes, undè non solum secundum aliquas probè calcinatus adhuc retinet alias crudas & alias habet nimium exustas. Verùm etiam obtinet nonnullas ad lucem excipiendam præparabiles, alias verò, quæ nullam præparationem adipisci valeant, quæ lucem nunquam in se concipiant. Quin & alii lapides brevi quatuor horarum spatio præparantur, alii longiorem postulant ignem 10. aut 12. horarum: alii longissimam ustionem 24. horarum plus minus in fornace requirunt. Præterea de hujus lapidis legitimo calcinandi modo vid. *Pater Bononiensis Mazotta in Philos. triplici Bononiæ* edita, & *Fortun. Licetus* in singulari Libello, *Athanasius Kircherus de Magnete* Libr. 3. p. 3. cap. 4. quæstion. 2. p. 581.

CAPUT IX.

De Metallis.

Et primum de Auro.

METalla sunt corpora dura, ductilia ex succo salino sive Mercurio vi sui sulphuris in terra coagulato.

N. *Libro primo diximus, res secundarias ex perittomate rerum primariarum fieri. Perittoma ergo macrocosmicum veniens in matricem, sive locum metallificum, id est, metallorum generationi aptum, si ibidem subsisterit, suscitatur spiritus seu ignis illius perittomatis, subindeque vi matricis metallinæ in naturam metalli facessit. Duobus ergo ut omnia, ita & metalla constant; humiditate scil. quæ ☿ jus dicitur, & spiritu seu igne, qui Sulphur. Duo hæc in sale fundata sunt vitriolato, id est, in naturam talem transmutato, qualem natura ad generanda metalla proxime requirit. Hoc Sal alteratur ulterius paulatim, nec enim statim metallum evadit perfectum. Quare, cum in natura constitutum sit, ut partes diversæ invicem misceantur atque insuper mixtio & maturatio fiant successivè, particulis scil. nonnullis, citius ad maturitatem pervenientibus, aliis tardius, aliis crudis aliquantulum manentibus; & in hac metallorum generatione varietatem quandam esse necessum est, qua particulæ aliæ maturiores, aliæ minus maturæ. Maturiores ergo partes id esse suspicor, quod Philosophi sub titulo seminis metallini eliciunt. Licet enim in Metallis partes adeo compactæ & unitæ sint, ut difficulter invicem separari queant, unde fateri convenit, pleraque laborationes, maximè vulgares, non separatorias, sed solum præparatorias seu exaltatorias esse, id est, quibus metalla circa separationem puri ab impuro, solùm alterantur, ut eò melius à calore nostro superari, inque actum deduci queant: attamen separationem illam contra multorum experientias hinc inde annotatas, impossibilem statuere, pertinacium potius est, quam virorum cordatorum. Quin imo non modo quibusdam ex amicis meis, sed & mihi sors favit, ut oleum rubicundissimum, aquæ supernatans ex ☉ eliceverimus.*

De viribus Metallorum in genere nihil addo, nisi quod tantæ inibi à majoribus deprehensæ sint, ut principalioribus macrocosmi stellis, macrocosmique membris principalioribus & dicarint, & nomina communia imposuerint, uti patet partim ex sequentibus, partim ex libr. 1. cap. 9.

HOFMAN. *De metallis* Et primùm *de Auro.*) Quod Deus *Autor* iterum de perittomatis macrocosmici spiritus in locum metallificum, ut loquitur, sese insinuante omnium metallorum causâ efficiente producit, Calisthenem sequutus, quasi omnia metalla in hoc spiritu tanquàm formâ specificâ conspirarent, & inter se convenirent, ac non nisi accidentaliter pro majore vel minore puritate, maturitate vel eruditate, fluiditate vel firmitate &c. differrent, hoc partim suprà *Libro primo* jamdudum explosum est, partim in sequentibus refutabitur. Metallorum causas & originem sunt, qui in astris inquirunt & principem saltem eorum partem eò deducere conantur. Quæ causa etiam, quod certis metallis Astrorum nomina fuerint imposita hisce originem suam quasi debentibus. Quæ sententia sanè adeò non adspernanda est. Globorum magni hujus orbis Planetarii, inquit *Excell. Morhofius* l. c. p. 55. tum quâ totum systema, tum quâ partes nobiliores, inter quas in terrestri globo omninò referendi sunt spiritus metallici per vastissimum hoc corpus dispersi, nullam esse conspirationem aut mutuam efficacitatem, nemo mihi temerè persuaserit. Quin enim negaverit, aliquod commune aëre subtilius adhuc corpus, quod Ætherem appellare possumus, per universum hoc diffusum dari, quod secundum diversam texturam & figuram partium, item magnitudinem, motum &c. Omnia corpora pervadere & adæquatè poros implere possit illorum, quæ figurâ & magnitudine diversis portionibus insinuantis materiæ respondeant? Quod autem talis sit in hoc universo substantia, ex multis phænomenis probari potest. Refert *Digbæus*, sed ex fide amici, radios solis per vasa vitrea & concava certo quodam modo disposita in pulvereum & minutissimum pulverem præcipitari. Scripsit jam dudum *Th. Paracelsus* de solari pulvere ex speculis per radios solis collecto, quo ritè præparato excitare in nobis igneam naturam queamus. Imò nonnulli eò deveniunt, ut statuant, solis ipsam substantiam ex auro liquefacto constare. Mirum igitur, si non semina etiam per terram spargeret ac in eâ substantiam sibi similem produceret; Solis & Lunæ vires in hæc inferiora satis perspectæ sunt. Illi cum *Auro*, huic cum Argento singulare intercedit commercium, quod nec Saturno cum Plumbo, nec Marti cum Ferro, nec Jovi cum Stanno, nec Veneri cum Cupro, nec Mercurio cum Argento vivo denegari nequit; Solis & Auri similitudinem ostendunt splendor, color, qui à sulphure optimè digesto, quod à sole huic ingenerari creditur, provenit. De Sole, inquit *laudatus Morhofius* l. c. vulgaris opinio est, quod plumbo ac cupro, quo templa & ædes tegi solent, aurum ingeneret. Quam licet anilem fabulam vocet *Honoratus Fabri*, novi tamen, dicit, qui à plumbo ac stanno veteri per repetitas calcinationes & reductiones non contemnendo lucro aliquid auri & argenti expresserint, sive id à causis quibusdam latentibus productum, sive separatum fuerit. *Albinus* in *Chronico suo Metallico* p. 29. observavit, semper in fodinis Schnebergensibus argentum copiosum sub saturni signum (Cancri ingressum accedente Lunâ repertum fuisse. De Margaritis Garcias ab Horto prodidit, eos post plenilunium captos cum tempore minui & decrescere; qui verò ante plenilunium capiuntur, huic vitio non esse obnoxios. Verùm magno orbi planetario generalis ac universalis quidem influxus ac conspiratio cum metallicis hisce inferioribus Planetis denegari non potest, interim tamen specialem ac particularem illorum causam sive constitutionem non absolvunt. Præterea *Dominicus Aurus* duobus metalla constare statuit, humiditate scilicet, quæ Mercurius dicitur, & spiritu seu igne, qui Sulphur. Duo hæc in sale fundata esse vitriolato &c. Verùm nolo hic multa de tribus dictis istis Principiis Chemicorum hypostaticis disquirere de eorum existentiâ, numero, & an omnibus insint corporibus & quomodo à se discrepent in diversis subjectis, sed Lectorem remitto ad *Nobiliss. Robert. à Boyle* in Chemistâ Sceptico, item *Hamelium Libr. de consensu veteris & novæ Philos.* Libr. 2. Cap. 4. & *Excell. Kirchm.* in tr. de Chemiâ in Art. form. redact. Veteres illi ante [illegible] cessim

essum Mercurium & sulphur tantum metallica statuerunt Principia, & quidem proxima, ut quæ manibus tractari & in oculos incurrere possunt, remota autem illis corporum principia fuerunt Elementa. Per Mercurium & Sulphur non intellexerunt illi, quæ vulgò sic vocamus, nam hæc potius recrementa metallica illis fuerunt, quàm vera Principia. Mercurius illis est substantia metallica ex perfectorum metallorum familiâ, immatura ad levem calorem fluidissima, ponderosa, volatilis, summè ductilis, non currens, ut vulgaris Mercurius, unicum & summum naturæ metallicæ agens. Hoc ita crudum in Naturâ inveniri ajunt, unde summâ arte eliciunt substantiam purissimam, viscosam, quæ proxima materia est metalli constituendi. Hoc omnibus metallis commune est principium, sed prout sulphur vel purius vel impurius illud temperat, aliam vel aliam mistionem sortitur: Unde vulgò diversæ illæ metallorum species constituuntur. Hanc materiam in perfectorum metallorum incunabulis inquirere, cumque inter perfecta metalla ab Auro compacto sperari nihil possit, ab Argento, vel aliquo, quod illi cognatum est, petere jubent. Hanc materiam ignem, Aquam, acetum vocant, quod in metalla perfecta ita operetur, quemadmodum ignis in corpora inflammabilia, aqua in salia & glaciem, acetum in corpora, quæ in illo solvi possunt. Hanc substantiam tradunt exhibere se interdum instar lenti humoris, qui postea in optimum coagulatur argentum, cujus historiam refert *Albinus* in der Berg-Kronick. p. 110. & *Nierenbergius* in histor. nat. Libr. 15. Cap. 19. Alterum Principium Sulphur est, spirituosum, penetrans, coagulans materiam metallicam. Ex Auro illud elici volunt, sed per materiale illud principium prius soluto; reliquorum metallorum sulphura, ut impura contemnunt. Sulphur illud in Auro longâ alteratione in fixum, purum & incorruptibile evasit constituens, ex quo etiam, quamvis tenacius illic hæreat, separari posse testantur tam veteres, quàm recentiores Chemici; Fitque hoc modo, ut quantum ponderis habuit Aurum, ex quo tinctura educta est, tantum argenti ipsa tinctura, si illi superjiciatur, colore suo tingat & in ipsum Aurum convertat. Quod cum fit, candida ex Auro massa remanet, æquè ut prius ponderosa, cui per cæmenta color suus reddi potest, qui flavus ex purpurearum ac candidarum particularum accuratâ mistione oritur, non secus ac cum ex cupro & Zinco inter se justâ proportione commissis substantia Auro haud absimilis resultat. Si Sulphur extrahitur, candidum fit Aurum, quod Lunam fixam appellant, cùm pondus Auri habeat & in aquâ forti non solvatur. Hæc duo dicta Principia in sale vitriolato fundata esse statuit *Autor noster*, Utrum autem illud universale sit, an secus, non explicat. Magna quidem Naturæ Architectonicæ instrumenta sunt ignis & sala, eleganter loquitur *Morhofius* l. c. sed varia, ut varia sunt corpora corporumque mistiones, quorum ministerio, pro subjectorum ingenio in compositione & dissolutione eorum utitur. Ea tamen illorum essentiam non ingrediuntur. Miras in corporibus metallicis beneficio salium Natura facit vicissitudines, quæ subterranea pyrophylacia per omnes terræ sinus & anfractus dispergunt, in fodinas metallorum, ex quibus varia inter se salium & sulphurum corpuscula in mineris deprehenduntur; attamen ad metallorum intimam constitutionem pertinere nemo dixerit. *Hæc Excell. D. Morhofius* l. c. Nos statuimus metallorum proximam materiam esse Mercurium & Sulphur in quovis specie distincto metallo specie etiam distinctum; *remotam autem esse aquam.* Quemadmodum enim totius universi Conditor omnia corpora naturalia in primâ mundi creatione ex aquâ produxit & iisdem vim sibi simile in posterum producendi concessit. Cur metalla ita spadonia & infelicia dimiserit, quin etiam ex aquâ produxerit & virtute plasticâ donaverit? Scilicet ex aquâ minerali fermentis metallicis imprægnatâ, in quibus spiritus seminalis sive Sulphur sui multiplicativus glisceit, BUR metallicum efficitur, quod teste experientiâ & observationibus sæpè in profundis venarum & fodinarum specubus vel vaporetenus, vel instar liquidæ substantiæ oberrat & pro diversitate metallorum specificâ vi plasticâ donatum, longo annorum spatio sibi symbolizantem materiem matricum parietibus affigit ac perficit, ut hic crescat Aurum, ibi Argentum, alibi cuprum, ferrum, stannum &c. Imò quod etiam minerale vel metallum prius non fuerat, tale posteà etiam fuerit factum, quemadmodum ex probæ notæ Autoribus constat. Non rarò contingit, ut Metallurgus in fodinis saxa diruens parietem lædat, ut dehiscat in rimam, inde aliquid aquæ subalbidæ virescentis emanat, quod mox concrescit instar saponis liquidi, mutato pallore subviridi flavescit vel albescit, vel saturatius virescit, & demum indurescit. Succus ille sive Mercurius Philosophorum interno suo spiritu seminali sive Sulphure Philosophorum fermento metallico tincto, quod aquam imprægnat, condensat, & sensim in succum mineralem in terrâ transplantat, perficitur. Nec minus verisimile videtur, alia etiam mineralia etiam solidissima anteà fluida fuisse, antequam in lapides vel alia dura corpora concreverint, ex eo, quod in quibusdam locis aqua mox delapsa in lapillos condensetur; Nec novum in mineris Antimonii, Saturni, Jovis &c. Particulas lapidum metallicis corporibus circumfusorum inveniri, & alia Naturæ phænomena occurrere, quæ nostram sententiam stabiliant. Hancque etiam sine dubio uvarum, vitium aurearum & auri in arboribus sæpè reperti causam fuisse puto, dum succus aurificus ex aurifodinis à succo vitium vel arborum in radicibus coalitus & condensatus occultâ vi fuit attractus, ut dum vitis germina emisit, mirabili Naturæ instituto Aurum simul eruperit. *Alexander ab Alexandro* Gen. D. 4. 9. *Gaudent. Merul. Cosmograph.* 10. 27. *Mizaldus* 2. memor. referunt, in citeriore Germaniâ intrà Danubium, etiam in toto Mœni tractu & Nicri vites, cum per hiemem nivibus humo contectæ jacerant, liquatis post nivibus, calore cœli redeunte, mirificè germinare & frondes geniculatas emittere, sed vini parum effundere, inter eas quasdam claviculas & plerumque candicantia folia ex puro Auro germinantia habere, & simul coalescere, hasque Principibus unà cum palmite vitis rimoso cortice dono datas ingente miraculo fuisse *Fortun. Licetus* Libr. 4. Cap. 72. *de spontan.* viv. ort. Varia hujus rei documenta adducit, ubi inter alia ex *Petro Martyre in Novi Orbis Hispaniolâ Insulâ* Aurum è terrâ vitis modo circà arbores surgere testatur. Si Americanorum artificium locum invenit, qui Aurum per aquam quandam ita mollefacere possunt, ut instar ceræ digitis tractari queat, & undiquaque gemmæ inseri firmatis labris, palis & oris, nihil veritatis nostræ decedit sententiæ. Assertionem nostram præterea confirmat metallorum vegetatio, accretio & multiplicatio, ubi per observationes constat, illa in matricibus crevisse & aucta fuisse. Si quis negaverit, Arbores illæ Philosophicæ ex argento vivo productæ, & mirabilis illa Arboris argenteæ in aquis ex eodem metallo germinatio, quæ à San-Simonio Bruxellis injecto pulvere, quem homo Leodiensis ignotus illi dederat, peracta est, teste *Borrichio Libr. de Ort. & Progress. Chem.* p. 103. demonstrare & ob oculos ponere possunt. Ingeniosus *Cæsalpinus* in Italiâ mineram ferri copiosissimam observavit, ob quam etiam Ilua fuerit nobilitata, Tyrrheni maris Insula incredibili copiâ illud producens. Nam terra eruta, dum minera tota effossa procedente tempore iterum in mineram ferri conversa; Cui & adstipulatur *Fallopius & Georg. Agricola*, ad Sagam, inquiens, oppidum Germaniæ in pratis erui ferrum, fossis ad altitudinem bipedaneam actis, addens decennio renatum denuo fodi, non aliter atque Ilvæ ferrum. Sic & de Plumbo *Galenus* scribit, illud crescere & augeri, de quo etiam *Plinius* Libr. 34. histor. natural. c. 17. dudum prodidit, mirum, inquiens, in nis solis Plumbi metallis, quod derelicta fertilius revivisçant. In Plumbariis secundo lapide ab Ambergâ dictis ad asylum recrementa in cumulos congesta exposita solibus & pluviis annis paucis reddunt suum metallum cum fœnore. In Auri & Argenti generationem si inquirimus, invenimus illa nec minus in fodinis augmenta capessere & multiplicari. Sic in valle Joachimicâ teste *Gerhardo* Medic. argentum graminis modo è Lapidibus mineræ veluti ex radice excrescit digiti longitudine. Ita aqua cœrulea Annebergæ inventa est, ubi argentum erat adhuc in primo ente; quæ coagulata redacta est in calcem fixi & boni Argenti. Simili modo in profundis fodinarum Hungaricarum specubus Aurum sæpè, ac si arborum rami fuissent, crescens viri fide digni ac periti observarunt. Cui subjungit *A Costa in Nat. & Mor. Histor. Indic* Libr. 3. Cap. 5. fide propriâ se nativi & puri Auri moleculas aliquoties vidisse, quæ complures ponderarent libras, & ita ex peculiari venâ suâ incrementum sumpsissent. Ex quibus Luce Meridianâ clarius apparet, ex aquâ seu succo quodam metallico principio seminali plastico imbuto metalla generari, & quotiescunque hæc in terræ visceribus debeant produci, sufficere ex liquoribus sui generis interdum fluidis, interdum etiam in formâ halituum volitantibus metallicis rudimenta, quædam seminalia in se continentibus produci, quorum virtute formatrice temporis tractu in hanc vel illam massam metallicam ex suo Mercurio & suo Sulphure constantem degenerant, perindè ut limpida aqua virtute seminalis sui principii in varia corpora vegetabilia effigiatur.

¶ Metalla non ineptè in classes tres collocantur, idque tam secundum conformitatem disparitatemve duritiei, quàm secundum convenientiam præparationum.

Prima continet Metalla nobiliora, ☉ & ☾ m.
Secunda ignobiliora duriora, ♂ & ♀ m.
Tertia, Ignobiliora molliora ♄ & ♃.

Præparatio Metallorum sunt,

1. Purgatio.

2. Calcinatio. 1. Immersiva. 2. Vaporosa ac Illinitionis, 3. Amalgamatoria. 4. Cementatoria. 5. Reverberatoria.

3. Volatilisatio: unde Metallum volatilisatum, id

est, in spiritualem naturam redactum.

4. Extractio: vel potius maturatio: s. exaltatio; unde Tincturæ.

5. Sublimatio: unde Flores.

6. Salificatio: unde Sal.

7. Mercurificatio: unde ☿s.

AURUM.

Aurum Metallorum cunctorum est nobilissimum, solidissimum, colore fulvum, compactum ex principiis summè digestis, adeoque fixis.

Dicitur Chymicis. 1. Sol, quia soli tum macrocosmico, seu cœlesti, tùm microcosmico id est, cordi sympatheticè respondere creditur, unde & ☉is signo notari suevit. German. Gold. Or. *Gold.* Gout.

2. *Rex Metallorum*, quod principatum inter metalla sibi vindicet.

Præstantissimum censetur Arabicum, hinc Ungaricum, tandem Rhenanum.

Vires. *Balsami seu calidi nativi, cordisque summum corroborans est, unde & in omnibus morbis in quibus, vires reficiendæ sunt, cum successu exhiberi poterit. Mundificat insuper sanguinem, noxiorum scil. humorum discussione ac diaphoresi.*

N. *Crudum aurum foliatum Veteres multis commiscuere compositionibus. Verum, me hercle, cui bono, præterquam quod oculos pascat, non video, solidior enim & compactior ejus substantia est, quam ut à calido nostro resolvi, inque actum deduci queat. Nec sufficit, quod nonnulli mutua cordis ac auri effluvia sympathica statuant, atque eapropter aurum foliatum exhibent. Etenim præterquam quod eâdem facilitate id destrui possit, qua citra rationes adseritur, applicari posset extrinsecus majori in copia, atque dubio procul majori cum utilitate, minoreque vel nullo cum dispendio.*

HOFMAN. *Aurum Metallorum cunctorum est Nobilissimum.*) Philosophis *Aurum* aliud est *Sophorum & vivum*, Aliud verò *vulgare & mortuum*. In illo Aureitatis tincturam latere, esse Lapidis materiam proximam, esse Chaos, cujus anima per ignem non fugata est, esse corpus digestum, quod brevi vitam germinativam recepturum, imò intrà paucos dies vitæ inchoantis actiones est demonstraturum. Hoc autem Vulgare esse mortuum, cùm in eo activitas germinans suppressâ succumbat & sic æternum maneret, si modo in aëre sicco ambiente servaretur. *A Gebro* definitur *Libr. 1. Cap. 32.* Corpus metallicum, citrinum, ponderosum, unitum, fulgidum, æqualiter in ventre terræ digestum & aquâ minerali diutissimè lotum, sub malleo extensibile & in igne fusibile, examinationem cineritii & cœmenti tolerans.

Solidissimum.) Causâ soliditatis, firmitatis & duritiei in Auro ex seminalis sui dependet principii necessitate, quod potestatem habet aquam in hoc aliquid ab aquâ longè diversum transmutandi. Unde Naturæ & rationi est consonum, quod aqua in transmutatione in sui corpore tantam compressionem, concidentiam & coadunitionem sustinuerit, quantum Mercurius cum Sulphure Auri aquæ præponderat, & quantum seminis Auri Natura exegit, Ideoque aqua, dum subit seminis leges & dispositiones, etiam sui ponderis condensationem & concidentiæ dimensionum præceptis obligatur. Quemadmodum Mercurius vulgaris ex solâ etiam aquâ elementali & virtute simplicissimi seminis Mercurialis coaluit in corpus indivisibile, impenetrabile & inseparabile: Ita & Aurum remotè ex solâ aquâ elementali à semine suo solari in corpus solidissimum, compactum ac summè digestum fuit transmutatum, ut par non habeat inter Naturæ concreta.

Colore fulvum.) Hic color oritur à Sulphure optimè in Auro digesto, quod, licet etiam ipsi admodum tenaciter adhæreat, ab eo tamen separari potest, ut quantum ponderis habuit Aurum, ex quo Sulphur eductum est, tantum argenti illud Sulphur, si illi superjiciatur, colore suo tingat & in purum putum aurum convertat. Id quod cum peragitur, candida ex auro massa remanet, æquè ut prius ponderosa. Potestque Sulphur illud auri per cœmenta sulphureæ naturæ quamvis impuræ intendi & augeri vid. *Dominus Morhof.* l. c. p. 76

Compactum ex principiis summè digestis, adeoque fixis.) Scil. Mercurio & Sulphure summè in terræ gremio fermentatis & digestis, de quibus vide suprà.

Dicitur Chymicis 1. Sol.) Solis & Auri similitudinem probant Color, splendor, uti jam dictum ex Sulphure ejus digesto, quod soli huic ingenerati creditur, adeò ut nonnulli eò devenerint, ut statuant, solis ipsius substantiam ex Auro constare liquefacto ex *Honorati Fabri* prolatâ hypothesi. Nullum igitur mirum, si hinc etiam semina per terram spargat & sibi similem substantiam producat.

2. *Rex Metallorum.*) Principem enim sibi locum inter metalla vendicat, inde & capita regum insigni regio evincit, sive quod metallorum Princeps plebeja capita fastidiens principis verticis jure suo ambitiosum est, sive quod regios mores, ut illustrissimi & clarissimi sunt, aureos esse oportere significat, sive tandem, quod ipsa quoque Regum opulenta libertas vinculis aureis est obnoxia.

Præstantissimum censetur Arabicum.) Alii etiam addunt ex Indiâ vel ex Chinâ allatum. Verùm experientiâ constat, illud ipsum multum habere Veneris admistum. Ducati Venetiis excusi suam etiam in Medicinâ merentur laudem. Notandum enim, quod non nisi depuratissimum Aurum & ab omni impuritate liberatum pro medicamentis conficiendis adhiberi debeat.

Vires.) Hoc citrà sui resolutionem aut interitum, citrà sui penetrationem aut in habitum corporis distributionem liberè & eminus solâ quasi irradiatione agit in sopitum vel succensum Archéum, retentis adhuc pristinis & non mutatis pondere proprietatibus. Archeus hausta ab Auro dotem primum sentit, in sensatione istâ sibi fingit ideam rerum sibi agendarum, secundo totius illius dispositiones: Unde sibi consequenter parem requiem, aut iram suscitans, harumque partas ideas assumens, mox in viscera actioni regiminis auricultantia figillativè dispungit peragens munia fausta vel opposita juxtà vitalis Archéi imperium.

N. *Crudum Aurum foliatum.*) Hujus usus in Medicinâ olim Græcis fuit incognitus; Arabes primitus hujus metalli virtutem fuêre experti, & suis compositionibus immiscuerunt in foliatum actum; Hinc in Officinis prostat Aurea Alexandrina Nicolai, Electuarium de Ovo aureo, Et nullus est pulvis Cordialis vel Epilepticus, quem aurum non ingreditur foliatum. Unde non immeritò quæritur: An Aurum crudum in usum Medicum istari cum effectu trahi possit? *Nobiliss. Zwelferus in animadvers. P. A. & P. R.* distinguit inter Aurum foliatum & Rameata Auri seu in pulverem minutum redactum. Aurum foliatum minutum adhiberi statuit, tum quod ejus dosis admodum exigua sit, tum quod fermentum ventriculi actionem in illud exercere nequeat, sed se chylo immisceat & tunicis ventriculi saltem se insinuet, ut indè ad nauseam potius & vomitus disponatur; Et nullum alium habeat usum, quàm ut oculis blandiamur, & conceptam vulgi ingentem in Aurum fiduciam collocantis opinionem stabiliamus. Aliam autem esse rationem Auri rasuræ seu in pulverem redacti, cujus ℈ß. vel ℈j propinatus à stomachi fermento acido subigitur & in actum deducitur, vitiosos humores corrigit, Cor exhilarat & energiam illam, quam ei suprà accensuimus, depromit. vid *Zacut. Lusit. de Medicor. Princip. histor.* Libr. 1 quæst. 24. *Malach. Geiger.* in suo microcosmic. hypochondriac. Cap. 17. Sed hîc excipit *Dominus Schræderus* l. c. Class. nonâ p. 153. si constet Auri pulverisata à ventriculi fermento subigi & actuari posse, cur non etiam folia auri, quæ multo subtilioris substantiæ, & ita quoque facilioris solutionis existunt. Verùm omninò adeo subtilis sunt substantiæ ut calor noster fermentalis ventriculi in eas agere nequeat, notum enim est in omni actione, jussam non solùm dispositionem agentis ad patiens, & patientis ad agens, sed etiam moram requiri, ut agens in patiens suam exserere actionem possit. Jam folia Auri ob tenuitatem, volubilitatem & subtilitatem quasi inporosam ita sunt dispositæ, ut sal ventriculi fermentale seu spiritus fermentalis in ea sese insinuare nequeat, quibus & accedit continuus & negotiosissimus chyli, quibus folia Auri sunt immersa quasi, motus qui impedit, quo minus actionem ventriculi fermentalem sustinere queant. Scobs autem Auri pulverisata contrà à stomachi fermento facilè subacta vim suam Cordialem irradiativam facilè in actum deducit, ut etiam ignitum Aurum & aliquoties in aquâ aliquâ extinctum vel in juscolo etiam magnarum sit virium, & in dysenteriâ non sine fructu administretur; Nec obstat, Aurum nimis compactum ac durum esse, ut à calore nostro digestivo vinci & in actum deduci nequeat, sed integrum per alvum iterum excerni. Nam Auri actiones, uti suprà innuimus, occultæ sunt & magneticæ, quæ in integris sibi exserunt. Magnes integer ferrum trahit, Cinnabaris salem pulverisata Epilepsiæ domitrix, & alia mineralia integra non præparata operationes suas in corpore nostro perficiunt. Miemsamen philosophicè Aurum ita crudum in destillatione aquarum pretiosarum additur, dum de hoc ne tantillum quidem virium super alembicum adscendit, sed omne in Cap. mort. relinquitur.

Cùm

cum posteà abjicitur ; Nec prodest si injiciatur in liquorem cum gallinâ vel alio quopiam percoquendum , dum nihil virtut. solaris in jusculum transit , utut Aurum inter coquendum addatur.

N. *Excell. Zwelferus* mirè commendat *Pulverem Solarem* ex raſurâ Auri Domini *Antonii de Pozzi*, quem & ipſe in *Officinâ Noſtrâ Serenissimâ* confici endum curavi , & ſummæ efficaciæ eſſe in morbis deploratis experior , in quo Archéus noſter ſuas etiam reperit delicias.

Recip. raſur. Eboris vel Ebor. ſ. ♁ ℥ j.
Pulver. Marchion. vel ſpecific.
Epileptic. D. D. J. M. ʒ vj.
Scobis Auri ſubtiliſſ. ʒ v.
Lapid. bezoar. Or. vel. Bezoardic. Solar. ℥ß.
Unicornu veri marini ʒ ij.
M. f. Pulvis. Doſ. ℈ j vel. ʒß.

vid. Mantiſſ. Spagyric. Part. 1. Cap. 1. *De Auro Metallo ſive Sole* p. m. 317. 318. ſeq.

PRÆPARATIONES.

I. PURGATIO.

¶ Purgatio Solis fit , vel à ſordibus ſuperficietenus adhærentibus , vel à metallis imperfectioribus commixtis.

Purgationi à ſordibus ſufficit lotio ex ▽, præcipuè quæ Tartaro vel Sal. com. imprægnata eſt , vel ex ▽ minus ſpirituoſa, id eſt, aquoſiori.

Purgatio ab imperfectis Metallis fit,

1. *Per calcinationem immerſivam.*

Solvitur ☉ in ♈, quæ ſolum ☉m ſolvat, relictis reliquis intactis , hinc depletur ſolutio , præcipitaturque ; calx illa denuo fuſa , purum exhibebit aurum.

2. *Per fuſionem* 1. *cum* ♄ : Fiat regulus ſolaris, modo quem habes de regulis in ♄ : regulum hunc Solarem ♁bulo impoſitum , colloca in anemium , adde △ carbonum circularem , (ſuppreſſionis quoque ſi vis) adhibe, ſi opus, follem, donec totum ♄ effumatit, & non niſi ☉ penitus purificatum remanſerit. Vocant, vor dem Balge geblasen / de l'Or purifié par fuſion avec de l'Antimoine, *Gold purified with with Antimony, blown by the bellows.* Gout gesuyvert met Antimoine door een blaes-balg / ſic purgatur ☉ ab omnibus metallis.

2. *Cum* ♄. fit ad eundem modum, quo ☾m purgare docemus , capite ſequenti.

HOFMAN. *Præparationes* 1. *Purgatio.*) Hæc vel à ſordibus ſit. & ex ▽ Tartaro imprægnata peragi poteſt, vel ab imperfectis metallis fit.

Per calcinationem immerſivam.) Solvitur ſcilicet ☉ in aquâ regis, quæ ſolum ☉ ſolvat, relictis reliquis intactis; cujus hæc ratio eſt , quod atomi aquæ regis in ☉ inveniant poros pro habitaculis, quæ ob congeneres figuras & texturas *Aurum* penetrando in partes ſubtiliſſimas redigere & multò quàm antea capacius & fluidius facere poſſunt, ut relicto ☉ liquari fundo liberè quaquaverſum ad ipſam quoque ſummitatem unà cum ſociatis liquoris partibus ferantur, nec ad fundum relabantur, niſi per præcipitationem.

2. *Per fuſionem* 1. *Cum* ♄ *nio &c.*) Hoc, ut & cum ♄ no quæ ſic, ſuo ſtant talo, utpote aurifabris admodum nota, ſicuti & illa, quæ purgationi ☉ per cementationem inſerviunt ibid. & in ſequent.

¶ 2. *Per cementationem.*

℔. ☉ laminatum. F. in olla cementatoria , S. S. S. cum cemento vulgari vel regali , committe igni gradatim horis aliquot, ut metalla imperfecta comburantur.

Cementum vulgare.

℔ Farin. laterum ℥ viii.
Sal. com. præparat. ℥ iv.
Sal. Nit. Ærugin. ana ℥ß. M.

Cementum Regale, quod ſoli ☉ pareit.

℔. Farin. later. ℥ iij.
*. ☿. Sal. com. præparat. ana. ℥ i.
Miſc. humectando Urinâ.

Cementum optimum.

℔. ☉ p. i. ♀. p. ij. fundatur ſimul, hinc fac lamellas tenuiſſimas inſtar papyri. Deinde per horas 40. vel 50. △ forti cementa , ſtratificando ſcilicet cum cemento mixto ex farina later. Sal. com. colchotare, vitrid. æris & * irroraque cum Acet. deſtill. forti, ſic perit cuprum. *Beguin.*

Cementum aliud.

℔. Alumin. plumoſ. ℥ j.
Sal. Com. calcinat. ℥ j.
Sal. Nit. ℥ß.
Alum. crud. ℥ i ß.
Terr. ⊕i ℥ ß.
Cum Acet. deſtill. F. paſta, cui involvatur ☉ laminatum.

Primum ſtratum fieri poterit ex Sal. Com. calcinat. & farin. later. cui ☉ priori cemento involutum imponatur. Tandem ultimo finiri poterit ſtratum cemento priori : cementetur gradatim primo △ lento hor. tres, plus minus, dein auge ignem , ut ✢ bulum candeſcat hor. 4.

N. *Hac ratione probari poſſunt flores , quippe qui integri manent evaneſcentibus metallis imperfectioribus.*

II. CALCINATIO.

Calcinatio ☉ eſt 1. Immerſiva. 2. Vaporoſa. 3. Amalgamatoria. 4. Cementatoria. 5. Reverberatoria.

Calcinatio immerſiva.

Calcinationis immerſivæ actus duo ſunt: ſolutio & Coagulatio, ſeu Præcipitatio.

Solutio fit per ♈ per ♌ ♄ ij glaciale , per ♑m Sal. Nit. bezoardicum , per ▽s Sal. com. acuatas per ♑m Sal. Com. alcaliſ. per ♌ ♓i, Liquorem ſeu Balſamum Sal. Com. ♑m alcaliſatum Acet. deſtill. per ▽ alcaliſat. per ſpiritum bolarem ☿ , *, ſpiritum ⊕i , volatilem , Tartari, ſanguinis , ☐næ, calcis vivæ, mellis, ♄ ij. ☿ i, minerarum ☉ , ♀ , ♂, ♄ni, roris Majalis, & ſimil.

Coagulatio fit, vel humiditatis diſcuſſione, vel ſoluti ☉ repercuſſione ♌ Tartari, p. d. injectione cinerum clavellator. vel ſalium ex vegetabilibus elixiviatorum.

Præcipitatur itidem ſolutio Solis per ☿ injectum.

Præcipitatio fit etiam cum ſoluto *co , ♑u ☐æ. Diſſolutio cum menſtruo aqueo inſipido vix eſt poſſibilis. Poteſt tamen acrimonia ♑us Sal. Com. ſolventis aliquo modo occultari , Sic multi aſſerunt ♌ Sal. Com. ferè inſipidum evadere , ſi lateres candentes ſæpius in eo extinguantur , & poſtmodum deſtilletur ſpiritus dulceſcens , in quo poſtea Solem ſolvunt. Alii Balſamo Sal. Com. dulci utuntur , quod

fit ex Sal. Com. per vices XII. ℞u Acet. destill. imprægnato, deinde destillato, flores Sal. Com. collo ☽tæ adhærentes solvuntur in cella in ♎ auri solutivum.

Hinc

⊙ *Sclopetans seu fulminans*, κεραυνόχρυσος.

♃. ⊙laminati & in frusta incisi q. v. solve digerendo in ℞, (ex ▽ lb. I. ✱ 3IV. (solutioni infunde guttatim bonam quantitatem ♎i Tart. p. d. (vel è contra solutionem ⊙, infunde in bonam quantitatem ♎i Tart. p. d.) donec solutio clara & alba evadat, sic præcipitabitur ⊙ instar limi, ⊙le omni ex parte præcipitato, elue salsedines ▽ commun. calcemque ⊙lis calore hypocausti leniſſimo exicca vel sponte suâ exiccari permitte; sic paratum est ⊙ fulminans.

N. ⊙ *hoc fulminans cautè tractes, ne flammam scilicet concipiens detrimentum inferat, concipit enim promptiſſimè ac deorsum vergens, quicquid substratum, non sine adstantium periculo, in frustilla disiicit. Levigaturus itaque, memento singulis vicibus parum sumas, non ferro sed ligno agitand. vel ℞u Sal. com. aut Sulphuris guttatim affuso, vim φλογίσιν ac fulminantem adimas. Figitur quoque vis fulminatoria si calx illa in ✱ l. △ per horas aliquot (24.) continuatâ agitatione coquatur.*

Vires. *Sunt qui hujus gran. iij. vel IV. ad sudores ciendos exhibent.*

Hinc & Diaphoreticum.

♃. Calcis ⊙ (▽ malvat. aliquoties irroratæ; atque iterum exiccatæ) ℥j.

Croc. ℈ j.

Ambr. Gryſ. & moſch. or. ana gran. VI.

Miſc. & ſerva.

Vires. *Cum Vino malvatico, vel alio liquore exhibitum, multos affectus domare dicitur, præsertim ex obstructione ortos: cordiale quoque insigne est, at hystericis minus utile, ob moschum & ambram.*

2. *Calcinatio vaporosa.*

Fit similiter vaporibus ex liquore aliquo corrodente, (uti dictum,) elevatis. *Paracelsus lib. 5. de morte rer. natur. hanc habet; crocumque acquisitum ☉m ⊙is appellat.*

♃. ⊙ lamin. suspende super Urinam pueri mixtam cum uvarum pressarum exuviis, (mit Weintreſter) in Aludele sat amplo firmiterque clauso. Hinc pone in exuvias uvarum calidas ♂ ☾ (14.) & adhærescet laminis crocus pede leporino abstergendus.

3. *Calcinatio amalgamatoria.*

♃. ⊙ laminat. p. I. ☿ crudi puri p. VI. circiter F. ℳa nimirum ⊙ laminatum [& si vis ignitum,] cum ☿o ad △ calefacto, ut fumare incipiat, misce: misturâ in ▽ infunde, ut mistura ea undique fere similis evadat.

Hinc tere cum duplo Sulphuris continuoque ad △ lentum agitando calcina, donec ☿ & Sulphur sine liquefactione ac concretione exhalarint, calxque ⊙is colore calendulæ remanserit. Sic calcinatur Basilio ad conficiendam Tincturam, vide infra, & conjunge Basil. Chym. Milii tr. 2.

N. I. *Felicius procedet calcinatio si (ante combustionem cum Sulphur. idem ☿ cum ⊙ toties amalgamatus & ab eodem per retortam abstractus fuerit, donec sese invicem amplius amplecti recusent. Vide Hartman. in practic. de Dysent.*

N. 2. *Beguinus separat ☿um superfluum per cutrium, post separationem miscet restantem massam cum duplo Sal. com. decrepitati, reverberatque sine fusione ⊙is in ✣bulo lutato, & non nisi parvo foramine aperto, ⊙em ita calcinatum (& edulcoratum,) amalgamat denuo cum ☿io massam trajectione in corio restantem miscet cum duplo Sulphuris vivi superfunditque ▽ optimum, una cum Sulphure efflagrandum, sic relinquitur ⊙ spongiosus valdeque attenuatus.*

4. *Calcinatio cementatoria.*

1. Fit quando ⊙, vel cum Sulphure, vel Sal. com. quopiam stratificatim mixtus, in △ reverberii adhibito caloris moderamine, ne ⊙ fluat, subtiliſſimè pulveratur, *Sala de ⊙.*

2. *Cum C. C. usto.*

♃. ⊙ limat. q. v. tere diligentiſſimè cum C.C. usto, dein reverbera [quod in furno figulino quoque fieri potest] donec colorem acquirat incarnatum.

Vires. *Medicina est viribus suis efficaciſſima dosi proportione C.C. (quæ recipitur fere octupla) est; quæ grana ⊙ 3. 4. &c. contineat. Finckin. Enchir.*

Aliter cum C. C. crudo.

♃. ⊙ laminat. & C.C. in similes laminas redactum. F. S. S. S. colloceturque clausa lutataque pyxide in △ calcinationis gradualem, tandemque horis 4. auge △m, ut pyxis incandescat; hinc exime, atque itera calcinationem novo adhibito C.C. donec ⊙ reddatur friabile. (fit vice tertiâ.) Tandem ⊙ sic calcinatum denuo cum C. C. usto tere ac reverbera △ mediocri, ut colorem acquirat laterum. Sic optimum habes Solis pulverem.

N. *Expedit fundum pyxidis arena vel alum. pluvioso tegere, ac stratum eodem claudere. Ioh. Agric. de Sel.*

5. *Calcinatio reverberatoria.*

Reverberari Sol dicitur, quando in pulverem purpureum seu summe bruneum, subtilem ac levem redigitur, id quod fit per se ignitione solâ, vel etiam flores Sulphuris calci ⊙ admiscendo & comburendo.

N. *Supplere reverberationis vices possunt iterata ⊙ calcinationes, sive illa per ♎♎♎, sive per ℞ facta fuerint.*

HOFMAN. II. *Calcinatio ⊙ est* 1. *Immersiva.*) Ab aquâ regiâ, butyro ♄ nii, *Spiritu Nitri bezoardico*, per ▽ fortem Nr. vel Sale acuatis, Spiritum Salis alkalisatum, Oleum ♉ eurni, liquorem Salis, spiritum alkalisatum Acet. dist. ☿ &c. Aurum solvi posse in minutiſſima corpuscula nullum est dubium. Quod autem juxtà *Dnum Autorem* hoc etiam perficiat sp. ✱ urinosus Tartari volatilis, cruoris, urinæ, &c. experientiæ mechanicæ contradicit. Si Aurum prius fuerit recluſum, Extractionem quidem ab his factam, sed minus solutionem concedimus.

N. ad Calcinationem ⊙ immersivam etiam *Cl. Zwelfer* Croci Solaris cum Nitro, ⊙ & Sal. præparatio in ▽ facta refert, potest, in Animadvers. ad P. A. p. 465.

Multi asserunt, Oleum Salis ferè insipidum evadere, si lateres ardentes sæpius in eo extinguantur.) Verùm hoc modo corpuscula salina acida Olei Salis lateribus ita implicantur, ut post modum nedum destillatione elici, sed & vires suas exserere nequeant, ut ad Auri solutionem inepta fiant. Commodius erit, sali decrepitato Acer. dist. affundere, & in Alembico tamdiu phlegma Acet. abstrahere, usque dum Acet. prour affusum, iterum destillet; hoc sal Acer dist. imbutum demum cum argillâ in globulos formatos per retortam destillandum est, unde elegantiſſimum non solum acquires spiritum, sed & ex Cap. mort. cryſtallos ⊙ salveres, & sic

& in morbis curandis nanciscaris admodum proficuos. Quò tendit etiam *Dnus Autor* cum balsamo Sal. dulc., cujus in sequ. meminit.

Hunc ☉ Sclopetans seu fulminans.) Græcis καταιγίζων, Or petaut, *Aurum* capitans à Gallis dicitur: *Dnus Autor* aquam retinet ad ☉ solutionem sumit, alii sp. Nitr. cum Sal acuatum, ubi etiam ad enchirises sequentes sunt observandæ: Primò sp. Sal. & tamen Nitr. anatica sumenda est portio, ita tamen ut sp. Nitr. excedat aliquantisper, (Ego summo sp. Nitr. ℥ j ℥ ij sp. Sal. ℥ j. ✱ ℥ ij ad solvendum ducatum) inde cucurbitæ vitreæ spiritus & postmodum solve in his *, id quod ex tempore fit, in hanc solutionem injice Aurum laminatum, expone in arenam moderatè calidam, & ☉ brevi solvetur temporis spatio. Ego supra ellychnium accensum ex tempore maturavi solutionem. *Aurum* solutum infer amplæ cucurbitæ Alemb. vitreæ, præcipita cum ol. Tartari p. d. magnâ quantitate, sed sensim ac sensim, ut ebullitat, & dum ita ebullit, adde aq. fontan. l. q. stent infusa per noctem, ac insequente die filtra per chartam bibulam, & habebis ☉ fulminans in filtro, quod probe cum aquâ edulcoratum in aere exsicca.*

N. Ol. Tartari p.d. ex Tartaro & Nitro ana calcinatis & cum aquâ solutis iterum in sal coagulatis conficitur.

N. Vis fulminandi in hoc pulvere stupenda est, quatuor vel quinque grana in cochleari argenteo posita, admotâ infrà candelâ accensâ similem bombardæ explosæ crepitum faciunt adstantium auditû personantem. Scrupulus unus hujus potentius operatur, quàm pulveris pyrii libra dimidia, quæ causa etiam, quod pulveri nuptum tormentario muros arcium vel castellorum munitorum fortius diruat, quàm simplex pulvis pyrius. Operationem præterea ejus reddit mirificam, quod, quemadmodum pulveris pyrii sursum, ita hujus deorsum, ut plurimum, nisi viam inferius præclusam inveniat, tendat. Vi hujus Auri fulminantis casu accensi magnum Lapidem vidi in frusta dissectum non sine magno præsentium periculo. Si inferius vim suam exserere ob aliquod nequeat obstaculum, resilit sursum, Exempli gratia, accipe grana aliquot cochleari indita argenteo, thalero obtege, & cochleari accensam subde candelam, à pulvere explosio strepitus insequetur validus, eritque fovea in fundo cochlearis ad perforationem ferè impressa & nummus sursum feretur cum impetu, non sine adstantium terrore. Hic variæ & diversæ tanti effectus stupendi à Doctoribus afferuntur causæ, Nos tamen omnibus sepositis, statuimus hancce Auri fulminantis potentiam ex subitaneâ partium salium ✱, Nitr. & Tartari cum ☉ texturæ firmissimæ dissociatione & disgregatione oriri. Quod autem ejus fulmen deorsum inclinet, causa est non solùm corporis solaris gravitas & fixitas, sed & salium ad hoc proclivium impetus deorsum vergens. Non desunt, qui calcem martis eodem modo fulminare statuunt, sed frustra sunt, dum inanis ejus non solùm est operatio, sed & dum cum martis substantiâ & dictis salibus tam arctam non intercedit unio & textura partium. Cum Saturno magis ejusmodi vis fulminandi exerceri potest, eò quod ♄ turnus per se vim fulminandi habeat, prout *Dn. D. Johann. Michaelis* p. m. in sacchari ♄ urni præparatione expertus fuit, quod vi suâ fulminante mediantibus salibus Acer. duos diffregit furnos, tectum domus & fenestras. Similem etiam cum Auro fulminante præstant effectum Sulphur vulgare cum Tartaro & Nitr. vid. Nobilist. *Rolfinck.* chym. in Artis form. redact. Libr. V. sect. 11. Cap. 18. p. m. 341.

Vel Spiritu Salis, aut Sulphuris guttatim affuso vim φλογίζων, ac fulminantem adimas.) Spiritus acidus Salis, Vitrioli vel Sulphuris compescit salia Auri fulminantis abjuncta & inhabilia reddit vi suâ figendi ad fulminandum, quemadmodum idem etiam accidit cum pulvere pyrio sp. Vitrioli vel Sulphuris imbuto, ut etiam ad impetum fulminandi fiat ineptus. Si itidem ☉ fulminans nimium edulcoretur, vim suam fulminandi similiter amittit, sed nullam tunc habet vim laxandi, quæ à salibus Auro connexis oritur, hæc enim quam primum calorem corporis internum percipiunt, solvuntur & fermentationem concitant, quâ fit, ut Natura irritetur, & illa, quæ in corpore noxia sunt, per consuetas evacuentur vias. Unde & ☉ fulminans in Colicâ, seu flatibus & ventris torminibus etiam cum fructu adhibetur, tam pro corroboratione, quàm pro flatibus discutiendis, quos potenter pellit & alvum simul deobstruit. Miscetur quoque interdum cum pilulis & pulveribus in affectibus melancholicis. Habet etiam hoc Aurum vim diaphoreticam ad gr. iij. vel iv. in convenienti liquore adhibitum. Interdum utramque operationem & cathartieam & diaphoreticam exercet, prout à salibus magis vel minus per abluitionem liberatum, magis vel minus etiam sudorem movet vel purgat.

N. Sp. Nitr. q. solve in eo ✱, q. s. ut fiat aqua regis, in hâc solve scobem ☉, ♆ cum sp. Vitrioli Sulphureo. Hoc ☉ fulminans purgat ad gr. iij. exhibitum.

N. Sp. Nitr part. iij. sp. Sal. part. j. misce, solve in his ☉ q. v. & cum ol. Tartari p. d. ♆ ta, donec resideat, lavetur & siccetur, habebis pulverem crocei coloris non fulminantem. Cum liquore filicum etiam ♆ tari potest.

N. R. ☉ fulminantis ℥ ß. sacchari ♄ urni cum spiritu vini coagulat. & Cinnabar. ♂ nii rectific. s. q philosophicâ putrefactione radicaliter uniantur. In morbis desperatissimis ultimum remedium in febribus ardentibus malignis dosis pro pueris gr. iij. aut iv. in adultis gr. vj. viij. in convenienti vehiculo

2. *Calcinatio vaporosa.*) Quanquam Hartmannus hunc ☉lis crocum magnopere deprædicet, neminem tamen arbitrari puto, hunc ipsum ex ☉ esse. Est enim crocus ♀ impuri auri ad hoc opus adhibiti, & cum sale uvarum præparatum cum sale urinæ mixto extractus, si enim ☉ sinum sumpseris non procedit.

3. *Calcinatio amalgamatoria.*) Hæc quamvis valdè usitata ac mechanicis sit notissima, spernenda tamen non est, quoniam sine ullâ fit violentiâ, scilicet per ☿ rium, qui interdum etiam aliquoties ab Sol. per retortam abstrahitur, vel per Cinnabarim vulgarem & factitiam, atque sic calx impetratur optima, dum ∴ inde spongiosius fit & ad usum Medicum efficacius. Basilius Medicamentum habuit, quod vocavit den Purpur-Mantel, quod ex ejusmodi ∴ croco paravit. Ex hoc ♆ tatum Solare conficitur.

4. *Calcinatio cementatoria.*) Hæc melius succederet, si prius ∴ cum aquâ regiâ solutum & per humiditatis abstractionem in Vitriolum fuerit conversum & postmodum cum Sulphure in vase terreo sub regulâ leniter calcinando sub continuâ commotione in crocum redactum.

5. *Cum CC. usto.*) Hæc commodius perficietur, si prius ex cornubus istis spiritus destillatus fuerit cum sale volatili & oleo, & demum ∴ calcinatio cum Cap. mort. horum cornuum fiet. Et adhuc melius, si cum rasurâ CC. crudi ∴ calcinetur vel sal CC. volatile ab ∴ abstrahatur, à quo tota compositionis dependet ratio. *Cl. Hartmannus & Dn. D. Moebius* hoc medicamentum Solare cum CC. crudo, prout & *Dnus Autor* l. c describit in frequenti habuerunt usu, & vocarunt medicamentum ex fructibus calvariæ, modúmque præparandi diu sibi secretum servarunt. Feliciter eo utimur in febribus malignis, dysenteriâ epidemicâ. Dosis est à ß. ad ℈j.

5. *Calcinatio reverberatoria.*) Notandum calcinationem hoc loco non sumi propriè pro incineratione, quâ suo humido ingenito res ignis violentiâ spoliata in cineres redigitur, ita ut nullâ arte pristinum ejus corpus sit reparabile, quod in ∴ calcinatione non procedit, sed impropriè pro istiusmodi Δgnis operatione, quâ corpus compactum ac durum salium corrosivorum beneficio igne reverberi subtilem ac spongiosam quasi calcem quoad externam formam repræsentat, salvâ manente corporis internâ formâ.

N. Nonnulli, postquam ∴ in aquâ regia solverunt, solutionem istam fundunt in plumbeam patinam, tunc aqua regia aggreditur ♄ num relicto Solari pulvere.

III. VOLATILISATIO.

Unde ☉ Spiritualisatum.

¶ Volatilisationem voco ☉is per ⚹ destillationem, qua ☉ velut in spiritualem naturam redigitur, idque fit beneficio volatilis alicujus, ejusque debiti vehiculi, seu menstrui, nimirum hoc ipsum à ☉ soluto toties cohobatur, donec secum in liquida forma eundem Solem evehat. Vehiculum autem commodum præbet, 1. ℞. 2. ♌ ♂ glaciale, [vide paulo post] 3. ♏ nit. Bezoardici, (vide. ☉ potabile per ♏m Sal. nitri. Bezoardic.) ♏ Sal. Com. rectificat.

N. *Loco Sal. communis, haud sine commodo substitui poterit ♏ ex sale alicujus vegetabilis, v. gr. Cardui benedicti.*

Hofman 1. *Volatilisatio. Unde ∴ spiritualisatum.*) Volatilisatio ista ∴ nihil aliud est, quàm ponderosi corporis in corpuscula satis exilia divisio, ad eam levitatem & volatilitatem redacta, ut partes ingredientes stillatitiorum etiam liquorum fieri queant, ita tamen ut pristinam iterum induant Naturam ♎ is examini subjecta. Videri hoc potest in præparatione bezoardici Solaris, ubi spiritus Nitr. bezoardici beneficio crebrius ☻ affusi, iterumque abstracti haud difficulter tantum Auri traducere per Alembicum possumus quantum ad destillatum liquorem duraturo colore aureo tingendum sufficerit.

Spiritus ex sale alicujus vegetabilis.) De hoc spiritu Ars pyrotechnica nihil sibi conscia est vid. suprà Libr. 2. Cap. de salibus.

IV. EXTRACTIO.

Unde ☉ potabile Tinctura ☉.

¶ N. *Tincturas pleraſque Solis ſolutiones & exaltationes potius eſſe quam extractiones non diffiteor; attamen quia vulgariter Tincturæ nomine efferuntur, & nobis viſum fuit idem retinere. Aurum itaque potabile communiter dicitur aurum in liquorem redactum, internoque uſui idoneum, de quo loqui videtur Hippocrates l. 1. de Diæta text. 47. Qui aurum, inquit, ad opus adhibent, tundunt, lavant, blando igne liquant (neque enim vehementi coit,) quod ubi elaborâverunt, ad omnia utuntur. Scias tamen & extractiones genuinas non eſſe impoſſibiles. Nimirum & Amici cujuſdam mei & propriâ meâ experientiâ didici, quod ex Sole oleum rubicundiſſimum aquæ ſupernatans extrahi poſſit. Id quod hic repeto, ne de certitudine dubites.*

HOFMAN. 4. *Extractio, Unde ☉ Potabile, Tinctura.* ☉) Utrum genuina ☉ extractio poſſibilis ſit, ita ut vera ejus irreducibilis Tinctura haberi poſſit, magna contentionis ſerra inter Chemicos Doctores trahitur. *Cl. Zwelferus in appendic. ad animadverſ. P. A.* de Tincturâ ☉ inquit: Apud Chymicos vulgares aurei paſſim excreſcunt montes, de quâ tamen ingenuè hoc ſentio & ſtatuo, nunquam à me viſam veram Auri vel Lunæ Tincturam; meræ ſolutiones ſunt, & vel leviſſimâ operâ citò parabiles, aliud enim eſt ſolvere, & aliud extrahere. Etenim qui Tincturam alicujus rei efficere ſatagit, is eandem ex corpore vel ſubjecto extrahat neceſſe eſt, relicto corpore colore ſuo orbato, hoc niſi fiat & apertè demonſtrari poſſit, non eſt, quod ullus glorietur de hâc vel illâ Tincturâ, quippe quæ omnes, quotquot adhuc in libris Chymicorum legere licuit, meræ ſolutiones ſint, quibus nullo modo ſpecioſum Tincturæ Nomen competit, quo mundo egregiè imponunt, ut verum maneat, quod *Paracelſus in vexatione Chemiſtarum*, etſi metallum decies millies deſtruxeris, attamen è deſtructionibus ſemper reſurget longè perfectius. Et *in Archidoxis* Libr. de ſeparat. Elementor. Cap. de metallis. Unumquodque Elementorum in ſpecie olei deſtructionis metallicæ poteſt reduci iterum in metallum album priſtinum & malleabile. Quamvis etiam pars mercurialis in metallis, adeoque & in ipſo Mercurii corpore propter adjuncta ſuſcipiat larvas Vitrioli, olei, ſalis &c. non ſunt tamen niſi oculorum impoſturæ. Unde Philoſophi dixerunt: Facilius eſſe Aurum conſtruere, quàm deſtruere. Verùm in *Mantiſſa Spagyric.* part. 1. c. 1. p. 322. mentem ſuam mutavit & contrariam aſſumens ſententiam ſtatuit, Tincturam Auri ſeu Animam vel quintam Eſſentiam à corpore mercuriali Lunæ ſpeciem referente ejuſque proprietates ex integro æmulante ſeparari poſſe. Dari etiam ſeparationem ſulphuris Auri à corpore ſeu Mercurio ſuo per præcipitationem ſolutionis, ubi corpus reſidet inſtar calcis albæ, nullo ingenio, nullâ arte reducibilis, Sulphure tinguente in menſtruo manente, quò ſpectant *& D. Johannis Tachenii* experimenta circà veras & irreducibiles Auri ſolutiones nunc denuò recuſa cum præfatione *Excell. Chymiatri D. Iodoci Langelotti.* De quibus infrà uberius. Quod autem ſuprà dictum, Aurum nullâ arte corrumpi, reſolvi &c. poſſe, eò quod perfectiſſimum ſit, hoc quidem certum eſt, quàm diu naturæ iſti non conjungis aliam, quæ deſtruere aut reſolvere illud poteſt: qualem ſe ſcire Chemici fatentur, extrà quam unicam nullam in hoc mundo eſt, quæ iſtud præſtare poſſit. Aurum enim duplici partium nexu conſtat, interiori & exteriori. Interior eſt, quo miſcibilia & ipſa corpora primogenia ſibi implicantur. Exterior, quo partes miſtæ ipſius ſcilicet Auri continentur. Exteriorem nexum diſturbare plurima poſſunt, tritus, puluis, ſalia, ita ut in ſenſibilos abeat particulas, quarum tamen quævis Auri retinet formam, nec corrumpi ideò dici poteſt Aurum, quod inſenſibiles particulæ in palpabile Aurum reduci nequeant. Interiorem plexum & nexum nihil niſi, quod ex ipsâ Auri naturâ primogeniâ eſt, à vinculis ſuis ſolvit. vid. *Elegantiſſ. Epiſtol. ſæpius allegatam Excell. Morhofii* p. 90.

N. Hâc occaſione meritò quæritur; *Utrum tranſmutatio metallorum operâ humanâ fieri poſſit, vel minus?* de hâc quæſtione vid. l. c. *Cl. Morhofii epiſtol.* p. 78. Qui eam fieri poſſe & factam fuiſſe ſtatuit luculentiſſimis rationibus & exemplis p. 86 & p. 148. adeò ut, cùm hujus adſint exempla & teſtimonia ſufficientiſſima, jam non opus ſit aliundè deducendis rationibus. Ad majorem tamen rei evidentiam hîc inſeram Epiſtolam anno 1667. d. 25. Novemb. à N. N. in N. Inſulâ ad N. N. exaratam. P. P. invitatus ab N. N. in N. Inſulâ d. 25. Novembr. in feſto præſentationis B. Virginis, audivi recenſeatem mihi, quod ex Hollandiâ accepiſſet octavam partem unius grani Tincturæ aurificæ, quam minimam particulam juſſus erat projicere ſuper plumbi ſex uncias, juſſu inſuper, ut hoc Aurum ſic ex plumbo factum & ignitum extingueret in aquâ (puto bis vel ter repetendam ignitionem & extinctionem) deinde hoc Aurum iterum fundere ac projicere in plumbum fuſum, quod hoc Aurum adhuc ducentas plumbi partes in purum etiam Aurum converterit. Autorem ſecretum hoc monſtraturum, ſi placeret *Sereniſſimo* N. N. ipſum inviſere, & quidem Amſtelodami habitantem. Miſit etiam de ſuprà memoratâ aquâ, cui aliquid de menſtruo univerſali immixtum, ut illius etiam in Medicinâ ſumeret experimentum quod factum eſt ab N. N. *Londii* in præſentiâ quatuor Medicorum præcipuorum, juſſit Chirurgum cum lancettâ incidere oculum totum canis utrumque per modum crucis, ut effluerent ex uno quidem tres humores, ex altero duo ſaltem cryſtallino relicto, ut effluxis humoribus tunicæ oculorum ſubſederint, infuſis poſt aquæ illius aliquot guttis, humores iterum genitos ſeu reſtauratos, utrumque canis oculum priſtinæ figuræ reſtitutum, & quidem illum citius, in quo permixtum bant & humorem cryſtallinum effluere, altero, in quo dictus humor retineretur, cum ingenti Medicorum admiratione. Apparere etiamnum in oculis inciſuræ veſtigia, quæ facta ſunt per triduum in pupillâ, ideircò autem huic cani curato uno oculo juſſit incidi & alterum, ut ſumeret experimentum de viſu, quem colligunt ſimul reſtitutum, cùm canis hinc inde obambulet, ut antea. Hactenus de verbo ad verbum Dn. D. W. Addit D. D. M. cum ſequenti die ipſum inviſerem, dixit *Illuſtriſſimus* N. N. &c. admodum gratioſè monuiſſe, quod per litteras ipſi communicatum ſit, ac ſi drachma una iſtius Tincturæ aurificæ duodecim millia & quingenta drachmarum plumbi in Aurum puriſſimum tranſmutarint, & unica drachma iſtius Auri factitii poſt repetitam in aquâ extinctionem in plumbum liquatum injecta ducentas plumbi drachmas in optimum poſſet Aurum denuò transferre. Modò Laudatus *Illuſtriſſimus* paratus eſt hoc ipſum cuivis oſtendere & acceptum fore dixit, ſi aliis etiam *Electoribus ac Principibus* communicaretur, ſe velle fateri, quamdiu ipſi hujus Tincturæ aliqua copia adhuc eſſet. Ex his & aliis apparet, in quantum jamdudi ſenectâ in puncto projectionis permiſerit. Hanc licet moderno tempore plurimi etiam impugnent, fruſtrà tamen ſunt, & omnibus ſeſe exponunt riſui. vid. *Epiſtol ſæpius allegat. Cl. Morhofii* p. m. 86. Hujus eruditiſſimum diſcurſum l. c. traditum de modo & materiâ conficiendi lapidem lubet hîc inſerere, cùm dicta Epiſtola in paucis adhuc ſit manibus. Cum tranſmutationis nomen, inquit, adeò Miſochemicis odioſum ſit, ac ſenſibus illorum repugnet, ſolius miſtionis, quâ tota res poteſt expediri, ſubſtituemus. Communis ſcilicet metallorum materia eſt Mercurius, ſubſtantia ponderoſa, ductilis, liquabilis, ſubſtantia altera Sulphur eſt, ſive rubræ ſit naturæ, ſive candidæ, ab hâc diſtinctionem ſuam metalla recipiunt. Jam inter perfectius miſta Aurum eſt, & quod ſecundum ab illo gradum habet Argentum; illud ex puri Sulphuris rubri, hoc ex puri Sulphuris candidi familiâ, arctiori tamen & propriori ob æqualem puriorum partium miſtionem, cognatione junctа, quàm cætera illa, Plumbum & Ferrum, Stannum & Cuprum, quæ in ſe mutuo, immediatè ſaltem non convertuntur, ut cuprum & ferrum, plumbum & ſtannum: præ cæteris verò illa, quæ ſulphur in ſe candidum habent, Hydrargyrus, Plumbum, ſtannum, Argentum facilius Aurei ſulphuris operationibus obſequuntur, quàm illa, quæ à rubro Sulphure ortum trahunt: habet enim eorum, ut cupri & ferri ſulphur majorem impuritatem cum quâdam pervicaciâ conjunctam, quàm cæterorum, quorum Mercurius copioſior eſt, & ſulphur immaturum facilius excoquit in rubrum perfectius à perfecto Sulphure poteſt: nam in imperfectum rubrum vulgaribus etiam operationibus convertitur. Hinc Chemici lubentius vel plumbo vel hydrargyro in Auri cõfectione utuntur, quàm ferro aut cupro. Quando itaque Elixyr ſuum componunt Chemici, materiam metallicam, quæ eſt Mercurius ex argento extractus, tot operationibus depuratam cum puriſſimo Sulphure Auri conjungunt & in ſubtiliſſimam, fixam tamen Naturam, convertunt, omni Auro longè perfectiorem, quæ iteratis reſolutionibus & coagulationibus majores ſemper perfectionis ſuæ gradus acquirit. Hoc Elixyr Plumbo, ſed priùs à ſcoriis per certos pulveres liberato, dumque funditur cum eodem involutum injectum ſtatim cum Mercurio plumbi tanquam ſibi congenere ejuſque partibus purioribus miſcetur, unà cum ſulphure quàm arctiſſimè ſecum juncto, dum partes heterogeneæ vel ſeparantur vel fumo avolant. Mercurius plumbi per mutuum illum partium conſenſum ſtatim ſe ſociat Mercurio ſubtiliori, ejuque Sulphur adjunctum etiam in interiorem ſui naturam recipit, excluſo illo, qui ſibi adhæret, impuriori.

N. Sa-

N. Summæ admirationis opus est, unum Elixyr vel pulveris projectionis granum integram Mercurii vel Plumbi libram in verum Aurum mutare posse. Verùm hoc Naturæ minus repugnate experimur, si perpendimus, quo modo exigua croci, moschi, ambræ, zibettæ &c. portio sufficiat ad mille vel amplius aquæ partes tingendas, vel odore inficiendas. Quid igitur non efficiet Aurum in Naturam longè subtiliorem redactum? Est præterea etiam mutuus quidam Naturarum consensus Nobis incompresensibilis, per quem inusitata sæpè in Naturâ phænomena se ostendunt: quæ non per generationem, transmutationem, sed per alteratam partium interiorum mistionem, qualis & præsens est, fiunt.

Sciat tamen & extractiones genuinas non esse impossibiles.) De quibus nec ego dubito; An autem genuinæ extractiones sint vocandæ, quæ saltem circà exteriorem Auri plexum versantur, cum salibus diversi generis loco menstrui adhibitis præparatæ, negamus. Quis enim ignorat, menstrua elaborari posse, quæ ex corporibus dissoluris eliciant & retineant partes, adeò tenaciter illis adhærentes, ut nova quasi concreta corpora veteribus destructis constituant: Et stricta illa unio, quæ inter partes corporis emergentis supponitur, in causa est, ut aliter discerpi nequeant, nisi per minutas partes materiæ, quæ ad eas dividendum se associant, & strictè admodum iis illarum partibus cohærent, quas à prioribus partibus adhærentibus separant. Nec impossibile est, posse aliquod corpus Naturæ suæ mutationem acquirere, nec tamen partium suarum divortium pati, solâ scilicet novâ partium texturâ à potenti aliquo Agente effectâ. Examinamus *Dn. Autoris* ☉ *potabilis* descriptiones, deprehendemus, Tincturas illas ejusmodi etiam concreta esse, licet ☉ croceum sæpè mentiantur colorem, quæ ex ☉ cum particulis menstruorum ad corrodendum aut præcipitandum adhibitorum coalitione digestionis adminiculo, non autem ex merâ partium metalli illius ☉laris alteratione orta sunt, seu ex merâ partium variatâ ☉ texturâ & menstrui partium ac consequenti dispositionis ejus reflectendi aut restringendi lucem mutatione à digestione promanante ejusmodi ☉ Tincturæ emerserunt, Prout ex sequentibus animadversionibus patebit.

¶ 1. ☉ *Potabile per* ☿ *sale urinæ acuatum.*

℔. Calcem ☉, [per ♈ factam, reverberatione in summam porositatem & brunnitatem redactam,] affunde ☿ microcosmic. digere l. calore per mensem vase H. clauso; donec sanguinis instar rubicunda tinctura evadat. Hinc decanta, & affunde novum menstruum, idque toties repete, quoties opus, Solutiones collectæ per octo & duodecim dies digerantur. Hinc leniſſimo calore menstruum, [in similes usus reservandum,] in MB separetur. Sic remanet tinctura in fundo forma ♉i rubicundissimi, in quolibet liquore solubilis, quæ vicem ☉ potabilis supplere potest.

Eandem solutionem si loco MB in arena per cucurbitam vel retortam destilles: tandem ☉ tinctura simul per ♌ transit, rubicunda instar sanguinis, relictâ in fundo terrâ acidâ nigrâ, spongiosâ. Tincturâ à menstruo suo in MB saltem tepido liberata ulterius exaltari potest, si aliquoties in ☿ solvatur, ac spiritus idem per destillationem à tinctura abstrahatur.

Dosis à gran. iij. ad viij. imo vel ultra Hartm. in Croll. & in Pract. Senn. Inst. Kesl. 1. Cent. 2. Gluckr. in Beguin. libr. 3. cap. 2.

N. *Sala, Scheunemanus & alij loco salis volatilis urinæ, salem naturæ recipiunt, i. e. Macrocosmi Elementorum vel Spiritum in terra ceu Macrocosmi Generatorio,* [*ut inibi in fœtuum terrestrium nutrimentum faceſſat,*] *in corpoream substantiam transplantatum. Hunc arte Spagyricâ summe depuratum, animatione exaltatum, vocant* ☿m *Philosophorum.*

Consule Hartmann. in Croll. pag. 399. Salam de ☉ *potabili. Tentzel. in Exeg. pag. (mihi) 491. Scheunemani Hydromantiam, &c.*

Aliter cum ☿ *acuato per Sal. Com. vel* ♉.

Alii ☿ acuunt, vel sale volatili, seu floribus Sal. com. aut ♉ vel Crystallis salis dulcibus, vel spiritu ♂, aut Sal. Nit. atque ut dictum, cum hoc ☿ acuato; ex calce ☉ summè brunna & porosa, Tincturam digerendo extrahunt: abstracto menstruo remanet tinctura in fundo, quam circulando fixare licet.

Usus.

℔. Hujus Tinctur. ℥j. ▽ theriac. ℥j. M. pro sudorifero aliquot dies continuando.

Dosis ℈j. *Vide Quercetan. in libr. de Medicam. Spagyric. præparat. Salam de* ☉ *potabili. Kesler. lib. 3. cap. 31.*

3. *Aliter cum* ☿ *alcalisato* ☉ *vita Quercet.*

Primò calcina Solem laminatum per cementat. [cum Sal. nit.] & reverbera. Secundo, cementa per Sacchar. ♓i, super hac mixtura accende aliquoties ☿ alcalisatum. Relictam materiam circula (♂☌♃ 14.) cum ☿ alcalisat. abstrahe & affundendo novum ☿ alcalisat. iterum circula & abstrahe, idque repete donec tota ☉ substantia per ♌ efferatur. Separato menstruo manebit ☉ vitæ præstantissimum in fundo. *Quercetan. Sala.*

4. *Aliud per Ol.* ♁ *ii glaciale sive Butyrum* ♁ *ii.*

℔. Calcin. Sol. reverberat. conjunge cum Ol. ♁ ii glaciali rectificato, digerendoque per mensem extrahe tincturam rubicundam: quod si illud oleum vicissim seu secunda vice destilletur, aurum elevatur in ☿ subtile, & hoc est ☉ potabile.

Vires. *Valide per diaphoresin movent.*

Dosis gutt. 3. 4. vel 5.

N. *Oleum* ☿ *ij, quod primâ hac destillatione ab auro prodit, purgat leniter, solvitque omnes obstructiones, & multa alia præstat. Harim. in Croll. p. 226.*

5. *Aliud per Ol.* ♁ *ij Saccharatum, Basilij Magisterium Solis.*

℔. ☉. volatiliſat. affunde oleum ♁ ii Saccharatum, cum tantillo spirit. Sal. com. & extrahetur tinctura, relicto corpore ☉ intacto. *Basil. in Triumph.*

6. *Aliud per spirit. Sal. nit. Bezoardicum.*

℔. ☉. foliat. ac calcinat. solve in spiritu Sal. nit. Bezoardico rubicundo, abstraheque menstruum calore leniſſimo, (ne spiritus nimium prodeant,) per ♌ vel phialam oblongioris colli, usque ad pelliculam seu oleositatem. Hinc recens rubicundum menstruum affunde, solve, abstrahe, similiter procedendo tertiâ vel quartâ vice. Tandem hæc ipsa solutio ☉ ex retorta △ fortiori destillatur, ut & spiritus prodeant; quos affunde iterum cohobando, donec ipsum aurum rubicundum instar rubini apparuerit.

7. *Aliud* ☉ *potabile per* ♃ *&* ♄*i.*

℔. Cal. ☉ per ♈ vel ☿ &c. circula per aliquot dies cum Ol. ♄i flavo; sic compagem ☉ in liquorem solutam videbis.

Vires & dosis. *Usus ejus est contra venena non contemnendus, imo, sæpè visum est, gutt. iv. ad viij. in vino exhibitis, etiam eos, qui existimabantur morti proximi, refocillatos fuisse. Multum etiam præstat in Caduco, Apoplexia, Paralysi, & cæteris morbis capitis. Hartmann. in Croll. pag. 474. Kesler. lib. 4. Num. 57.*

8. *Aliud per ſpiritum Sal. communis.*

℞. Calcis ☉ (ſolutionem Solis in ♀ Baſilii præcipit. cum ☿,) q.v. affunde ſpirit. Sal. com. rectificat. digerendo extrahe tincturam, corpore ☉ albo remanente in fundo, (quod eſt reducibile in ☾am fixam) tincturam exalta cum ♀ circulando, totieſque cohobando, donec cum ♀ per ♌ deducatur. *Keſler. lib. 4. cap. 71.*

9. *Aliud per ol. Sulphur.*

℞. Calcis ☉ q.v. affunde ol. Sulphur. p. c. ad eminent. digit. 7. abſtrahe cohobando aliquoties, donec ☉ ſolvatur. Soluto tandem ☉i affunde ♀ rectificatiſs. ad emin. dig. 4. oleo Sulphuris non ſeparato. Digere ſeptim. (6.) Hinc abſtrahe per ♌♀, idque reitera, donec ☉ per ♌ elevetur. Hoc facto abſtrahatur leniſſimè ♀, ut maneat in fundo liquor rubicundus.

N. 1. *Poſt tertiam vel quartam cohobationem ſeparandum eſt phlegma, novumque etiam affunde.*

N. 2. *Reiteratio cum ♀ opus eſt ſeptimanarum aliquot* (10.)

Hinc fit

Aurum Diaphoreticum compoſitum Poppi.

℞. Calcis ☉ (à qua Ol. Sal. com. abſtractum) ℥j. Ol. ☿ ij. (ex cinnab. nativa) ℥ij. Ol. ♂is (ex ſcoriis ♂) ℥j. Superfunde Sulphur. vini, aliquoties id abſtrahendo, & remanet pulvis paulatim △ calcinandus & figendus.

Prodeſt in contracturis. Doſ. g. viij. Popp. in Theſaur.

10. *Aliud per Eſſentiam Sal. communis.*

℞. Optimè calcinat. (per ääā &c.) affunde Q.E. ſeu Oleum (Balſamum) Sal. com. ac extrahe, (ſolve) ſ.a. Decantatis extractionibus, (ſolutionibus) affunde ♀ opt. rectificat. ſic ♀ animam Solis ad ſe trahet, relictâ Eſſentiâ Sal. com. in fundo, quam ſepara; Tincturam ☉ in MB à ♀ libera. *Sala de ☉ potab.*

11. *Aliud per ſpir. Mannæ.*

℞. Calc. ☉ fulminantem, redige in flores per peculiare aliquod inſtrumentum argenteum deauratum: Ex floribus extrahe tinctur. cum ſpiritu mannæ, abſtrahe ad conſiſtentiam pro libitu.

Vires. *Sudorem, cumque fœtiſſimum pellit, feliciſſimè morborum quorumcunque malignorum & venenatorum ſeminarium ſecum vehens. Cl. Helv.* Dieterich.

Doſis gutta aliquot.

12. *Aurum potabile cum-ſ-u Sal. communis Tartari.*

℞. ääā. ℥j. cum ℥vi. ☿ more vulg. ſuperfluum ☿ium per cotium exprime, globulum reſtantem tere cum ana Sal. Com. fuſi, fac evaporare ☿ium mediocri △, ſalem ablue aq. calidâ, calcem ☉ tere fortiter cum ℥iij. ♄ communis, pone in tegulâ fulminatoria (eine Treibſcherben.) Un Creuſet nommé foudroyant, *a burningcrucible*, een brandende ſmeltstruys. cooperta cum foramine, cementa per 3. horas ad totalem uſque ♄ evaporationem, idque cementationis opus 5. aut 6. cum pari quantitate novi ♄ reitera donec ſcil. ☉ in ſpongiam rubicundam attollatur.

2. Extrahatur tinctura per ſeq. Menſtruum, ♃ ſpiritus Sal. Com. Tartari parati, ut indicabitur cap. de Tartaro vini part. 1. ♀. part. xii. Deſtilla ſimul ex cucurb. Hunc ♀ Tartariſatum affunde calci ſive floribus ☉ ſublimatis & tingetur rubro colore, abſtrahe ♀, remanebit pulvis coccineus, cujus vires innumeræ.

N. *Si calcem ſpongioſam aliquoties ☌averis cum part. 8. ✱ci donec ſandaracino colore elevetur & poſtea ab admixtione ✱ vendicaveris, felicius & cujus extractio fiet Tinctura. Ex commun. S. Cloſſ.*

15. ☉ *potabile Franc. Antonij.*

☉ Purgetur (bis) per ♄. Hinc calcinetur cum ☿. & Sulphur. Extraheque cum Sulphur. ♄i.

N. *Licet & vice ſecundâ cum Sal. com. marino fuſo ac tertiâ cum Sal. com. Tartari calcinare.*

Doſis g. 7. 8. &c.

N. *Hoc eſt genuinum illud adeò decantatum* ☉ *potabile Londinenſe, cujus deſcriptionem mihi ſervare conſtituveram. Verum cum à diverſis locis, quin etiam ex aula quadam illuſtriſſima tranſmitteretur, ut communicaretur, nolui hac in re expectationem fruſtrari.*

14. *Aliud Quercetan.* ☉ *vitæ dictum.*

Ex calce ☉ leviſſima & ſpongioſâ, elice Tincturam digerendo in MB. per ✱, Tincturam hanc exalta circulando cum ♀.

Vires. *Ad innumerabiles morbos ferè incredibile videtur virtutis. Quercetan. in Sclopet. Et ex hoc Sala in* ☉ *potab.*

15. *Aliud Laudanum ☿riale Bayeri.*

℞. ☉ per Sulphur & ☿m optime calcinat. ℥ß. Olei ☿alis ℥v. (forſan. ol. ♄i) Digerantur calore ciner. in phiala H. C. ♂ octo, ſic extrahitur tinctura ☉ rubicunda, hanc (relicto albo corpore) in phiala H. C. digerendo coagula (in Athanore) in lapidem rubrum, quem ſuper porphyretico humido, ſo-ve, rejectiſque fæcibus denuo coagula; tertio eandem operam repete.

Doſis gran. 2. ad 5.

16. *Aliud Billichij.*

1. Calcina cum ♀ ac præcipita.

2. Reverbera cum flor. Sulph. & ☿, ut evadat pulvis inſtar boli armen.

3. Solve cum ♀ rectificatiſs. digerendo ac cohobando multoties, (20.) & ultra: dein coagula abſtrahendo.

4. Solve in ſpirit. Sal. com. digere dies aliquot (3.) hinc abſtrahe. *Billich. in Exerc. th. 102.*

17. *Tinctura* ☉*is.*

℞ Auri fulminantis probè edulcat. part. 1. ſpiritus ♁i volatilis part. iv. (ſunt qui Oleum ♁-cauſticum, in quo ſalis proprii pars 3. reſoluta ſit adhibent, ſed tale menſtruum naturæ noſtræ inimicum eſt) Digerantur in B. tepenti per 40. ♂. Tinctum -um rubicundiſſimum & clarum ſepara per inclinationem, abſtrahe ad ſiccitatem, affunde ♀ è vino Hiſpanico factum & Tartariſatum, & in calore leniſſimo fiat Extractio inſtar Rubini, tinctos ſpiritus deſtilla & ad aliquam

quam consistentiam redige ; vel pulveris formam, quem etiam à sapore ♀ poteris eluere aqu. still. vel dissolvere in quocunque liquore appropr.

N. Si desit spiritus ☉li volatilis, tunc ejus loco seq. Menstruum excellentissimum substitue.

℞. Sal communis ℔ i. Sal. nit. ℥ vi. destilla s. a.

℞ hujus aqu. fortis part. iij. ♀ tantundem, infunde ♀ in magnâ cucurb, quam statim occludes ⚹ suo, ebulliunt enim illicò commixti ☊us & flavescunt, deinde durante ebullitione rubedinem acquirunt, tandem eâdem cessante menstruum subviride evadit, quod quidem nil peculiare possidet, nisi quod illius actedo facili negotio ab auro soluto elevatur, id quod adhibitis aliis ℞ fieri non potest.

Ex communic. S. Closs.

18. *Tinctura Fratris Basilij.*

℞. ☉ per ääā calcinat. p. i. solve digerendo in ℞ *acta*, (vide in Sal. nit. ℞m Basilii,) vel in ℞ salinâ, (id est, Sal. com. acuatâ) p. iij. hinc depleatur solutio, testantique ☉ calci denuo ▽ illa solvens affundatur, &c. donec penitus soluta calx sit: Solutiones digere in MB, ut subsideant fæces, quas separa. Solutionem defecatam digere iterum in MB ♂♇ (9.) Hinc abstrahe ℞ ad oleitatem, abstractam aquam affunde vicissim, imprægnaque calcem cohobationibus tantisper repetitis, donec liquor ferè insipidus extillarit. Tum affunde novam ℞, imprægnaque denuo ut dictum, in arena, idque tantisper donec ☉ per ⚹ penitus transportatum sit. [N. *cum singulis destillationibus ignis est augendus*] tandem abstrahe per MB ad oleitatem, reponaturque ad Crystallisandum, s. a.

Hinc

℞. Crystall. ☉ p. i. ☿ ii vivi purg. p. iij. agitato optimè, sic apparebunt colores, subsidebitque ääā, Exhalet ☿ & restat pulvis Solis purpureus ※ solubilis: qui tingit subito instar sanguinis.

Ex hoc pulvere extrahe s. a. tincturam rubicundam cum ♀i, qui cum spirit. Sal. com. mixtus & dulcificatus sit, (vide spirit. Sal. comm. dulcem ac ▽ temperatam Basil. in ♀i,) donec menstruum ulterius non tingatur, & corpus album reliquum sit.

N. 1. *Menstruum nisi caute & rite præparatum sit, pro tinctura rubicundâ, extrahis viridem, vel alterius alicujus coloris.*

N. 2. *Corpus illud album in extractione tinctura residuum, inservit Sali & ☿io conficiendo, de quibus infra, videatur Tholdij Halographia, ubi ex testamento Basilij Monachi, prolixè elaborationes hasce describit.*

19. *Paulo secus ex manuscripto testamento Basilij.*

1. Purga ☉ per ♄.

2. Calcina, i. e. solve purgatum ☉ in ℞, coagulaque.

3. Volatilisa cum spir. sal. com. acuato, per spirit. draconis, (✱) vide supra.

Præcipita cum Ol. Tart. vel quod melius per abstractionem lentam.

5. Reverbera cum flor. Tart. vide supra.

6. Extrahe Tart. Solis per ♀ igneum & spirit. Sal. com. vide ▽ temperatam in ♀.

7. Digere extractum Sulph. & solve denuo in ☿ Philosophorum, vel in ℞ dicta.

8. Volatilisa cum ♀.

N. *Basil. repet. lapid. Phil. volatilisat ☉ per spir. Sal. communis, hinc conjungit extractum Sulph. cum spir. ☉li rubeo (corrosivo) per digestionem cum ♀ dulcificato solvit & digerit aliquamdiu; tandem cohobat, donec nihil in destillatorio residui maneat. Sic acquiritur liquor solaris seu ☉ potabile maximarum virium.*

20. *Unicornu Solare seu Manna Solaris.*

R. Calcem Solis optimè reverberatam, imbibe aliquoties, menstruo solari, id est, affunde aliquantulum solaris menstrui (ad eminent. dimidii digiti,) vasque H. clauso digere, l. ♎ ut siccescat.

Hinc iterum affunde, ac digere, totiesque repete, ut Sol in pulverem subrubeum transmutetur.

Dosis à gran. i. ad 5.

N. 1. *Menstruum solare destillatur per cornutam ex minera, repetitis aliquoties destillationibus. Mynsicht.*

N. 2. *Felicius forsan processeris, si Menstruum hoc sale suo alcalisaveris, calcem, cum alcalisato hoc menstruo circulaveris ad modum, quo alias tincturas nominem annas fieri diximus.*

Hic non possum non monere quod nonnulli tincturam Solis, beneficio oleorum aromaticorum sibi imaginentur. Nimirum calcem Solis optimè elaboratam impastant cum oleo, e. g. Caryophyllor. Cinamomi, camphoræ, ☉li, &c. hinc ♀ rectificatissimum affundunt, atque intercedente digestione tincturam extrahunt.

Verùm, mehercle, loco tinctura Solis aromaticorum oleorum tincturam nanciscuntur, quæ ♀ rectificatissimo, ceu suo simili (accedit enim ad naturam oleagineam) admixta acquiritur.

(Impostores tales Tincturas plerumque vendunt, rubri coloris, nil de auri solutione participantes, quod quale impositum, reperitur.)

HOFMAN. 1. ☉ *Potabile per spiritum vini sale urinæ acuatum.*) Hanc particularem extractionem quasi Auri cum spiritu urinæ & vini Crollius jamdudum Chymiæ studiosis communicavit p. 382. & cum illustratis notis *Cl. Hartmannus ad eundem.* p. 387. illamque denuò in praxi suâ chemiatricâ repetit. Cui subscribit *Nobiliss. Sennert. in inst. i. Libr. V.* part. 3. sect. 9. pag. 1393. Et *Franc. Antonius* in Confect. ☉ potab. item *D. Tilemannus* in experimēt. nuper denuò evulgatis experiment. 15. & 17. p. 31 Verùm hoc ☉ potabile utut per digestionem, solutionem, abstractionem, destillationem &c. intervenientem in tincturam sanguinis instar rubicundam redactum sit, nil quicquam tamen nisi mera etiam partium ☉ solutio est cum aquâ regiâ salibus corrosivis prius reclusarum & demum cum spiritu vini urinosi partibus ☉ particulis adhærentibus digestionis beneficio in tincturam rubicundam translata, quæ non ex interno ☉ Sulphure, sed ex meræ partium salinarum texturâ cum ☉ minimis tenaciter adhærentibus producta.

N *Sala, Sebennumantur, & alii, loco salis volatilis urinæ, salem Naturæ recipiunt id est, Macrocosmi aut elementorum, spiritum &c.*) Paucis spiritum mundi seu sal aëris. De hoc licet infrà quædam monuerimus in hujus Libri Cap. 3. De aquis, lubet tamen & hic quædam etiam repetere. Vocatur hoc sal universale, sal Philosophorum, de quo speciosus liber extat à Gallo *Nuisement* scriptus, à *Combachio* in Latinam Linguam translatus, & discursus de auro auræ cum meâ epicrisi. Sal illud cœleste, ætherеum, aëreum, universi vocant, quod vel ex rore, vel aëre, vel Nitro, vel excrementis etiam animalium v. g. urinæ, stercorum &c. extrahunt. Tale aliquod an detur, dubitat *Dominus Morhofius* l. c. p. 28. cum vetustiorum ante *Theoph. Paracelsum* Chemicorum schola ignorarit. Ex aëre colligi sal posse non negandum, sed illud universale esse, nemo facilè crediderit. Hoc ut & alia salia Vitriolica, Nitrosa &c. si in subtiliorem naturam clementi Vulcani Favonio redigantur, vel ab ☉ ipso tincturam elicere ac secum per alembicum auferre videntur. Si autem sub acrioris spiritus formâ comparent, tyrannicum in corpus illud exercent imperium. Huc pertinet tinctura ☉ per spiritum roris majalis extracta, quam pro arcano commendat *P. Borellus Centur. i. observ. 6.* Huc spectat & *Johann. Tilemanni experiment. 1. 2. 3.* seq

N. Ab hoc mirabili Aëris sale unico solvente Catholico deduci

ducit etiam Nobilissimus D. *Joel Langelott* Archiater *Serenissimi Ducis* Holsatiæ Regentis, operationem chemicam *Tritus* beneficio in molâ philosophicâ peragendam ad ☉ potabile conficiendum, dum folia ☉ dicto instrumento, *Molæ Philosophicæ* nomine, infrà depictæ, interveniente 14. ♂ ♀ continuâ agitatione tamdiu Tritui exponuntur, dum in pulverem fusco-subnigrum impalpabilem convertuntur. Hunc retortæ planæ posteà immittit Ane Aren. per gradus primùm, tandem fortissimo adhibito, stillat paucas, sed rubicundissimas guttas, quæ vel per se, vel cum spiritu vini Tartarisato digestæ verum exhibere dicuntur ☉ potabile. Residuum acet. distil. philosophico ex viridi æris, Sulphur. & alcoole vini longâ digestione parato extrahit. Pauciſſimum quod supereſt, beneficio borracis in corpus redigitur non sine pristini ponderis defectu. In Epistolâ ad Naturæ Curiosos. Hanc operationem inquit laudatus Vir, rudem quidem primo videri intuitu, ast in recessu esse mirabilem à sale dicto æris adjutam. Compendiosius ad dictam operationem nos pervenire posse, si sale Tartari hujus catholici solventis ope volatilisato loco solventis usi fuerimus, sed tunc digestionem longius esse producendam.

2. *Aliter cum spiritu vini per Sal. com. vel Sal. gem.*) Quomodo crystallis Salis dulcibus in oleo salis solutis addito Mercurio ☌ato Auri Tinctura conficiatur vid. in *Johann. Tilemanni experiment.* 16. pag. 30 Alii cum crystallis salis indici depuratissimis ☉ folia in mortario marmoreo in pulverem redigunt inpalpabilem, donec rubescant, & demum cum Paracelsi circulato Tincturam eliciunt.

3. *Aliter cum spiritu vini alcolisato.* ☉ *vitæ Quercet.*) Hæc mirè commendatur ob varias ♁ præparationes per calcinationem, cementationem scilicet, reverberationem, circulationem, usque ad ejus summam volatilitatem peractas.

4. *Aliud per ol. Antimonii glaciale.*) Hoc oleum nihil aliud est, quàm butyrum Antimonii. A quo non abludit D. *Johann. Tilemanni Experiment.* 7. pag. 18. Pro Tincturâ conficiendâ hoc admodum ob vim suam corrosivam suspectum est. Potest tamen ad bezoardicum ♁ lare adhiberi.

5. *Alii per ol. Antimonii saccharatum.*) Hujus olei descriptionem vid. *in C L. Sennerti* institut. & infrà de *Antimonio*. In hujusmodi elaboratione probè observandum est, ut rectificatio post solutionem ☉ volatilisati cum hocce oleo Antimonii instituatur, quâ factâ, cum spiritu vini extractio fieri debet.

6. *Aliud per Sp. Nitr. bezoardicum.*) Hic ferè convenit cum quarto ex butyro Antimonii conficiendo, ejusdem nempè valoris: ideoque & pro Tincturâ summè corrosivus ad bezoardicum ☉ lare elaborandum commodior erit.

7. *Aliud* ♁ *potabile per Oleum Saturni.*) Oleum Saturni quomodo præpararetur tum infrà vide de Saturno, tum etiam *in Johan. Tilemanni experiment.* 7 pag. 16. A Spiritu Saturni ol. Saturni differt, non nisi modo substantiæ, quòd ille subtilior ac tenuior, hoc crassius. Ille sine striis in collo retortæ apparentibus, hoc cum striis instar spiritus vini. Alias hæc præparatio suam mereretur laudem, quòd non solùm elegantissima ac rubicundissima (ob oleum Saturni alias in digestione facilè rubescens) inde oriatur ☉ tinctura, sed & magnarum virium sit in plurimis affectibus, ubi acidum peccat.

8. *Aliud per Spiritum Salis.*) *Si loco aquæ regiæ solvas* ♁ *cum* sp. Salis rectificatissimo ab omni phlegmate liberato, & ex ☉ soluto post humiditatis abstractionem beneficio spiritus vini sale volatili urinæ animati tincturam extrahas, melius operaberis. Hanc cum fructu in febribus malignis & ipsâ Peste in usum ducere poteris. vid. *Cl. Zwelfer*, in mantiss. Spagyric. part. 1. Cap. 1. pag. 122.

9. *Aliud per ol. Sulphuris.*) Hoc ut & Aurum Diaphoreticum compositum Poppii valdè affinia sunt *D. Johann. Tilemanni Experiment.* 4. 5. 9. Quæ videantur.

10. *Aliud per Essentiam Salis.*) Hoc non differt ab 8. cum sp. Sal. com. ♁ soluto & cum spiritu vini in ☉ potabile translato.

11. *Aliud per Spiritum Mannæ.*) Flores calcis ♁ fulminantis præparari nequeunt, nisi vis [illegible] ac fulminans ♁ fulminanti per spiritus acidos adempta fuerit, & sic non flores ☉ lis, sed salium acidorum acquires sublimatum. Interim negari nequit, ex mannâ egregium parari posse spiritum inprimis cum rore majali maritatâ, qui justo colligendus est tempore, sereno scilicet, quando pluvia per aliquot non cecidit dies. Sic Manna pariter debet esse electa. Quæ nisi observentur, spiritus etiam inde paratus nullum præstabit usum.

12. *Aurum potabile cum spiritu Salis Tartari.*) Hæc descriptio ex optimis etiam non postrema est; Notandum tamen, nisi ☉ per amalgamationem & cementationem probè prius fuerit resolutum, & spiritus Tartari suo sale volatili non sit imprægnatus, in ☉ potabili conficiendo frustrà laborari, quomodo iste philosophicè sit præparandus, vide infrà *Libr. IV. de Tartaro.* Nonnulli ☉ solvunt in sp. Salis acuato * in spiritu vini soluto, & destillant. In destillatione sublimatur Sulphur ☾ lare cum ♁, quod demum cum spiritu vini Tartarisato (qui ex terrâ foliatâ Tartari paratur) extrahendum, qui Sulphur ☾ lare relicto * imbibat. vid. *D. Joh. Tilemanni experiment.* 14. *pag.* 28.

13. ☉ *potabile Franc. Antonii.*) Hoc est genuinum illud adeò decantatum ☉ potabile Londinense; & describitur etiam à *D Johann. Tilemanno in Experiment.* 13. pag. 25. Hic loco Olei vel Spiritus Saturni sumit spiritum vel acetum philosophicum mineræ Auri pag. 24.

14. *Aliud Quercetani* ☉ *vitæ dictum.*) Hic loco acet. destill. sumi potest spiritus Vit. ær. ad tincturam ☉ per digestionem eliciendam, quæ demum cum spiritu vini Tartarisato circulando exaltanda est.

15. *Aliud Laudanum Mercuriale Bayeri.*) Hoc cum ☉ potabili suprà descripto *Francisc. Antonii seu Londinensi* valde affine est, si per Oleum Mercuriale intelligas ol. Saturni, & digerâs calore cinerum in phialâ hermeticè clausâ per multas septimanas.

16. *Aliud Billichii.*) Nec hoc peculiaris alicujus operationis est particeps, sed cum antecedentibus etiam in primis 13. & 15. valdè conspirat. Ultima cum sp. Sal. com. solutio & digestio minus est necessaria, ideoque omittenda erit.

17. *Tinctura* ☉ *lis.*) ☉ fulminantis vis fulminans prius auferenda est, antequam cum sp. Vitrioli volatili in digestionem ponatur; cujus conficiendi rationem infrà habebis de Vitriolo. Tincto Spiritui ad siccitatem usque abstracto sp. vini optimi Tartarisatus jungendus, & ad extractionem caloris lenissimi subjiciendus est Tinctum spiritum destilla & ad justam consistentiam redige.

18. *Tinctura Fratris Basilii.*) ▽ regia variè præparatur, aliter cum Nitr. & Sal. com. ut in antecedenti, aliter cum Nitr. & ♁. Hoc loco commodius sumitur sp. Salis cum Sale volatili urinæ acuatus. Menstruum Domini Autoris pro tincturâ rubicundâ facilè viridem, vel alterius coloris suppeditat. Fæces abjiciendæ, solutio decantanda, & sæpius cohobanda, ut ☉ spongiosus fiat. Restans iste ☉ pulvis purpureus communiter à Philosophis vocatur Der Purpur-Mantel.

N. 1. *Corpus illud album* &c.) Hoc nisi à genuino & germano ☉ menstruo sulphur ejus & nexum interiorem solvente productum fuerit, nexu solum ☉ exteriore per salina menstrua adhibendo deducto, reduci per Antimonium & in pristinum ☉ iterum converti potest. Sunt enim dicta menstrua ejusdem energiæ, ut in cementatione, solutione, præcipitatione &c. tam firmo cum ☉ nexu sint copulata, ut etiam in ipsâ liquatione sæpè maneant unita, unde accidit, ut albâ quasi circumdent municâ, sub quâ fulvum vestitum ☉ ad tempus sæpè detinent.

19. *Paulò secus ex manuscripto, testamento Basilii.*) Hoc eius nihil præ reliquis peculiaris obtinet, sed manet antiquum cum libus corrosivis peragendum testamentum.

20. *Unicornu* ☉ *lare, seu manna* ☉ *laris*) Menstruum ☉ lare ex mineră ♁ lari conficitur, quod ad eliciendam tincturam calce ♁ lis h. l. adhibetur; Ex marcasitâ autem auteâ optima ♂ lare menstruum destillatur. Præterea etiam ex ipso nativo ☉ albicans & siccum sublimatur Sulphur pro ☉ potabili accipiendo & ejus tincturâ conficiendâ aptissimum, quod enim ex imperfectis mineris ☉ laribus nonnunquam acquiratur. Si si quis sciverit Sulphur. imperfectarum minerarum volatile erure, postmodum præcipitare & denique figere, hic pro Philosophis ex igne habendus est, qui autem menstruum ☉ solvens verum ac genuinum adhuc desiderat, vera etiam ac genuinâ ☉ lis emulsione destituitur; Sulphur scilicet illud imperfectarum minerarum operoso labore elicibile cum alkali quodam singulari, cum quo amicabiliter coit, ignis adminiculo in corpus fixum efformandum est, quo mira in Medicinâ peraguntur.

Hic non possum non monere, quod nonnulli tincturam solis, beneficio olеorum aromaticorum sibi imaginentur &c.) Non satis mirari possum cur *Dominus Autor* suprà dictâ ☉ tincturam cum ol. destill. v. g. cinamomi, caryophyllor. &c. limam tam severè stringat, posthabitis in prædictas suis animadversionibus. Cum constet omnem extractionem nisi fiat cum totali subjecti, ex quo extrahitur, destructione, nullam esse, quid de suprà allatis erit expectandum? Et facilè est judicatu, quo in æstimio istæ tinctura ☉ lares sint habendæ. Interim quicquid sit, nihilominus tamen ☉ potabile cum ol. d. Cinamom. egregium est confortativum, & *D. D. Johann. Michaelis* in lipothymiâ, cerebri, cordis & omni affectibus, item in puerperio difficili summo semper cum fructu adhibuit, cum ol. Cinamomi aliàs in se has virtutes obtinet egregias. Loco sp. vini si spiritus aliquis sumatur appropriatus v. g. spiritus Cordis Cervi destillatus, vel etiam *ag. vitæ Matthioli* potabilis iste liquor erit præstantior.

V. SVBL.

V. SVBLIMATIO.

Unde Flores Solis.

℞. ☉ optimè calcinat. (per spirit. Sal. com.) part. i. ✱ depurat. p. vit. Misc. & sublima. Sic elevabuntur flores Solis, quos eluendo ab ✱ libera.

Dosis gran. 6. ad 9.

Fiat peculiare instrumentum argenteum aut cupreum, (pyxidis instar complicatilis) constans ex duabus partibus superiori ac inferiori, ut aperiri possit. Instrumentum hoc in latere tubulum habeat, per quem sclopetans injici possit, (paulatim id fieri necessum est,) tubulum statim obturando. Sic elevabitur ☉ fornicique superiori adhærescet.

HOFMAN. 5. *Sublimatio, Unde Flores Solis.*) Prout *Dominus Autor* describit, non procedit, eò quod ☉ per sp. Nitr. calcinat, & cum ✱ deputat. se compedibus ligari non permittit, sed regio adsuetum palatio se pœnalibus quasi claustris includi non patitur. Alii ex ☉ fulminante flores ☉ quando detonatur, instar electri, colligere volunt; Nonnulli etiam ☉ fulminantis s. q. affundunt spiritum vini alkolisatum, imponentes campanam, ut fit in destillatione Spir. Sulphuris, accendunt spiritum vini, sic ☉ fulminans Spir. limatum colligere tentant. Sed plus in adspectu quam in recessu habere videtur.

VI. SALIFICATIO.

Unde 1. Sal. ☉.

℞. ☉ fini p. 1. ☿ purificat. q. v. vel vi. F. āāā. abstrahaturque ☿ per retortam. Hinc F. iterum āāā. ex relicta scil. Solis calce, & abstracto ☿, idque repetatur toties, donec ☉ assumere ☿m amplius nolit. Tunc affunde ☽ optimum, (vel & spiritum Sal. com. acuatum,) digereque l. △, decanta ac abstrahe menstruum ad siccitatem, & remanebit Sal. com. Solis.

N. 1. *Cum relicto ☉, eodem modo procedere potes amalgamando nimirum ac abstrahendo, donec totus ☉ in Sal. com. convertatur. Kesler. lib. 1. c. 4.*

N. 2. *Alii idem meditantur ex ☉ per ℞. calcinato, ac per mensem reverberato.*

2. *Aliter.*

℞. ☉. foliat. vel quod melius calcinat. ℥ ß. Sal. com. Sal. Nit. ♃, ana ℥ j. Misc. ac impone phialæ cerâ Hispanica obturatæ, digereque calore arenæ, sic solvetur ☉. Hinc affundendo ▽ calidam præcipitabitur ☉ in forma pulveris purpurei, (maximè si o'o Tart. instilletur.) Pulveri optimè edulcorato affunde ▽ rectificatiss. stentque aliquamdiu, (menses aliquot, vase clauso,) ut ▽ sale Solis imprægnetur. Hinc decantetur ▽ & abstrahatur, efflagretvè. Sic relinquitur Sal. albiss. in fundo.

Vires. *Insigne est Diaphoreticum.*

Dosis gran. 2. 3. 4.

3. *Sal Solis Basilianum.*

℞. Corpus illud album, in extractione tincturæ ☉ Basilianæ residuum, reverbera leniter per mediam horam, ut aliquo modo corporale fiat. Hinc affunde ▽ mellis corrosivam, digere, extraheque Sal. s. a. (labor est dierum 10. circiter.) Aquam mellis sale Solis imprægnatam subjice destillationi MB ut abstrahatur. Sal Solis residuum edulcora, aliquoties ▽ comm. destillatam affundendo, atque destillationibus repetitis abstrahendo; tandem cum ▽ clarifica.

Dosis gran. 2. 3. 4. &c.

N. *In hac extractione Salis remanet materia utilis pro ☿io Solis conficiendo.*

HOFMAN. 6. *Salificatio, Unde 1. Sal ☉.*) Ejusmodi metallorum prout & hîc Auri larvas sæpè Nobis imponere, non adeò in chymiâ hospes est qui ignoret. Hanc primam, ut & secundam & tertiam salis solaris Dni Autoris descriptionem suppositium fœtum ex Sal. com. Nitr. ♃ &c. excludere, luce meridianâ clarius est. Non sum certus, inquit *Nobilissimus Anglus Robertus à Boyle in Chymistâ Sceptico* p. m. 100. nôn posse ex eodem metallo verum fluidumque Argentum vivum elici: sed quod ad *Auri Sal* attinet, neque unquam vel illud conspicere mihi datum, vel ex ullius fide digni Autoptæ testimonio coargui, tale quid unquam separatum in Naturâ fuisse. Cum enim Solaris hujus salis extractio in Chymicorum processibus, præscripto per corrosiva menstrua, aliorúmve corporum salinorum interventu, sit præstanda, dubium homini curioso ac cauto restabit, ethergere sal illud ex Auro ipso, an ex corporibus spiritibúsve salinis ad id præparandum adhibitis. *Hæc Robertus.*

VII. MERCVRIFICATIO.

℞. Materiam in confectione Salis Solis Basiliani residuam, affunde spirit. Tartari, digere per mensem, ac destilla à scoriis ♂ per retortam (vitream) in receptaculum ▽ æ frigidæ aliquotâ parte adimpletum, & habebis ☿m Solis.

Tholdius in Halographia ex Testamento Basilii Monachi.

☿ius Solis Paracelsi.

Paracelsus generaliter hunc modum præscribit, quo singula Metalla in ☿ vivum redigi possint.

Nimirum:

1. Calcinat Metallum fumigando, id est, per suliginem ☿ rii. *Vide lib. 1. cap. 14.*

2. Calcem Metalli amalgamat, cum ☿ digerit, abstrahitque.

3. Abstractum ☿m iterum cum calce eadem amalgamat, digerit & abstrahit toties, scilicet iterando, donec calx metalli supra candelam instar ceræ liquari possit. Hinc digerendo calcem illam in ☿m convertit. *Vide lib. de resuscitatione rerum naturali, ut & lib. 6. Archidox.* ubi tempus amalgamandi observare monet, quo Planetæ cœlestes correspondentes conjunguntur. *De quo legi potest libri hujus primi cap. 22. (in methodo conficiendi Mercurium ex metallis Penotus plus opinionis, quàm veritatis se comperisse scribit.)*

(Vitriolum ☉, sive Leonem viridem, omni auro potabili præstantiorem, parandi modum, habet *Spontonus*; Usus illius ad arthritidem & lepram commendatur; Vid. centur. medicam. Conchidnologiæ annexam.)

HOFMAN. *Mercurificatio.*] Non de Mercurio vulgi extrahendo hîc sermo est, quod ovum subventaneum à *Lullio* vocatur, & ab *Autore* etiam Nostro intelligi videtur, sed de substantiâ metallicâ ex perfectorum metallorum familiâ immaturâ ad levem calorem fluidissimâ, quemadmodum supra descripsimus, ponderosâ volatili, summè ductili, non currente, ut vulgaris Mercurius. Hæc substantia in perfectorum metallorum incunabulis inquirenda. Cùm autem inter perfecta metalla ab [illegible] compacto sperari nihil possit, ab Argento, vel aliquo, quod illi cognatum est, petenda erit. Hæc in fodinis exhibet se interdum lenti humoris specie, qui postea in optimum coagulatur argentum. vid. *Domin Albini Berg-Kronick. pag. 110. Matthesius Curvocat. Consulatur & Nierembergius in Histor. Natur. Lib. 16. Cap. 19.*

CAPVT

CAPVT X.

De Argento.

ARgentum Metallum est nobilius candidum, Auro imperfectius.

Dicitur Chymicis Luna vel Cerebrum, eò quod in Macrocosmo Lunæ, in Microcosmo, cerebro sympathicum sit. Germ. Silber. Argent. *Silver.* Silver.

Vires. *Capitis corroborans perhibetur specificum spiritusque animales confortare, unde & in omnibus capitis affectibus peculiaris efficaciæ censetur, quales inprimis Epilepsia, Apoplexia & simil.*

HOFMAN. *De Argento.* Dicitur *Luna*, quia prout *Aurum Solem*, ita *Argentum Lunam* in Macrocosmo præsentat; Et quemadmodum in Microcosmo Aurum cor respicit ob sympathiam, ita Argentum Cerebrum, & ex illo Medicamenta conficiuntur chymica Capitis affectibus inservientia.

Metallum est nobilius candidum, Auro imperfectius.) Nobilius ob nobilem Mercurium, imperfectius ob non adeò respectu Auri perfectum Sulphur, & purum quale in ☉ est. Nam inter perfectius mista *Aurum* est, & postmodum *Argentum*, quod alterum ab illo gradum obtinet. Illud ex puri Sulphuris rubri, hoc ex puri Sulphuris albi familiâ, arctiori tamen ob æqualem puriorum partium mistionem cognatione juncta, quàm reliqua, ut ♄, ♃, ♂ & ♀ &c.

Vires.) Specificum cerebri confortativum in Lunâ est, spiritus animales reficiendo & irradiando confert, unde in omnibus capitis affectibus, apoplexiâ, epilepsiâ, paralysi, vertigine &c. medicamenta ex ☽ nâ præparata miræ sunt efficaciæ. Et ex hâc etiam Aqua externa conficitur cum ▽ forti ad capillos canos denigrandos. vid. Thesaur. Pharmaceutic. annexum sect. 2. numero VII.

¶ *Purgatio à sordibus superficiariis.*

Coquatur, laveturque cum ▽, in qua solutum Tart. ac Sal. com.

I. Purgatio ab alienis Metallis.

1. *Per calcinationem immersivam.*

Solve ☾ per ▽, quæ solummodo solvat ☾, relictis Metallis intactis.

2. *Per fusionem cum* ♄*o.*

Immitte plumbum in ✣bulum ignitum, ut liquescat, quo liquefacto, superinjice ☾m, continuando ignem, donec cum plumbo metalla illa imperfecta vi ignis, partim in fumum abeant, partim quoque scoriarum nomine secernantur, relictâ ☾ in fundo.

N. 1. *Ignis sat fortis requiritur, unde è re erit, furnum anemium adhibere.*

N. 2. ♄*us hac purgatione in spumam cum argenti recrementis concretus, dicitur Lithargyrus, de quo infra (Helchysma idem ferè sonat recrementum* ☽*æ plumbeum.)*

3. *Per nitrum.*

Fluat ☾ ad ignem, hinc superinjiciatur per vices Sal. nit. & purgabitur ☾a.

II. CALCINATIO.

1. *Immersiva.*

Solve ☾m laminat. in liquore aliquo corrosivo, coagula inspissando vel præcipitando, ac edulcora. Præcipitatur autem ☾ soluta, per muriam salsam, ▽ salsam, vel per particulam æris injectam.

N. *Liquor ille corrosivus, vel est* ℞ *(vide in* Sal. nit.*) vel spirit. Sal. nit. vel his finitimus humor, (ut patebit infra in tinẽturis, seu ☾ à potabili, recipitur autem in quantitate tripla, quadrupla, sextupla, &c.*

N. 2. ☾ *hac ratione soluta, si more solito ad crystallisandum reponatur, concrescit in Crystallos, quas vitriolum* ☾ *a vocant.*

2. *(alcinatio Amalgamatoria.*

♃. ☾ pur. ac ☿. ana P. ãã. admisce ⅓. Sal. com. vel ☉li. Exhalet ☿ ad △, residuum eluatur.

Calcinatoria Cementatoria.

Fit, per Tart. ☉lat. per ♂, per ☿, per Sal. com. & simil.

N. *Calcinatio hæc fieri debet sine fusione.*

Exempli gratia.

♃. ☾æ lamin. p. i. ☿ ♎, p. ij. Misc. exhaletque ☿ ad ignem, & remanet ☾a instar resinæ. *Senn. Instit.*

Sic cementatur quoque cum duplo ♂, vel cum quadruplo Sal. com. hor. 4. 5. 6. 7. 8.

Aliter.

♃. ☾ limat. p. i. fl. Sulphur. p. ij. Sal. com. p. ß. Misc. sublimaque septies, ut flores Sulphuris sublimari solent, sublimatum restanti materiæ semper addendo, ultimâ vice sublimatum abjice, restantemque materiam aquâ elue.

Calcinatio ☾æ cæmentatoria fit etiam ut supra dictum est de ☉ potabili cum ☋u Sal. Tart.

Calcinatio Reverberatoria.

Quia ☾ facilius igni ac calcinationi paret, quam ☉, ulterius operosâ reverberatione opus non habet, nihilominus tamen, cur ita visum fuerit, amplius ☾ calcinatam elaborare poterit, denuo illam cum Sulph. vel cum Sal. comm. (♂) vel simul cum Sulphure & ♂, vel cum Sal. Com. & ✳, &c. aliquoties pro libitu cementando, ac dein ablutionibus à salsedine liberando.

Exempli gratia.

♃. Calc. ☾ (per ▽) ℥j. Sal. com. ℥ij. ✳℥j Misce & reverbera per ♂ 8.

HOFMAN. 2. *Calcinatio* 1. *immersiva.*) Solvitur ☽na in menstruo quodam corrosivo, v. g. ▽ fort. sp. Salis. Nitr. &c. Et soluta ▽tatur per Muriam salsam, ▽ salsam, vel per particulam æris injectam. Hoc enim modo spiritus corrosivi ▽ fort. aggregantur ♀ rem ob figuras proportionatas, quas in eâ invenit, & ☽ nam relinquunt, cujus tamen particulæ ♀ neri concretæ adhærescent, si laminatim fuerit injecta.

N. ▽ pluvialis etiam ☽ nam solutam cum ▽ fort. ▽ id quod ▽a salana seu fluvialis, & putealis nostra non praestet utpote admodum acida, nitrosa & salsa.

N. 2. ☽ *hâc ratione soluta, si ad crystallisandum reponatur, concrescit in crystallos.*) variis crystalli isti insigniuntur nominibus. Dicuntur purgantes, unde ☽na hydragoga, cathartica ☽re, quia hoc purgat aquam hydropicorum, cum pilulis vel aliquo Extracto hydragogo adhibitum. Misceri etiam potest cum aliqua conservâ v. g. fl. perficorum, vel etiam roob sambuci. Hujus effectus ratio omnis dependet à salibus adjunctis corrosivis, quæ non nimis crebrò exhiberi debet, aliàs noxam inferre potest. Hujus usum insequi debent Ebur. ſ. △. spec. diarrhod. Abbat. Diatrion. Santal.

Calcinatio cementatoria fit per Tartarum Vitriolat. &c.) Hæc calcinatio

cinatio fine fusione fieri debet. Hic Tartarus Vitriolatus ☽naris conficitur ex laminis ☽næ facto SSS. cum Tartaro Vitriolato, inde pulvis viridiusculus resultat, qui mirè in affectibus Capitis pro digestivo commendatur.

Rec. ☽ *næ Lamin. part. 1.* ☿ *rii* ♎*at. part. ij. &c.*) Melius procedet, si sumatur rament. Lunæ ʒj. vel ʒij. ☿ rii ♎ati pond. æq. ✻ tantundem, hæc probè commixta parvæ phialæ longo collo munitæ immitte quàm optimè clausam flammæ candelæ admove & brevi temporis spatio in fundo ☿ rium fluentem videbis, vitroque fracto reperies etiam reliquam massam spongiosam & raram. Ratio est, quod salinæ partes ♎ati cum ✻co vehementi calore excitatæ Argentum adoriantur, quo ipso minutæ partes ☿ rii à salibus, quæ ipsas disiunctas tenebant, liberatæ & per calorem huc illuc agitatæ post varios motus in hanc coëunt massam. Reliqua salia volatilia etiam ☽nam arrodunt, cumque eâ unita novum concreti genus componunt.

Aliter. Rec. ☽ *limat. p. 1. fl. Sulphuris p. ij.* Salis part. *ß.* M-fet.) Optimè procedit calcinatio om isso licet Sale. Inde non solùm egregia Tinctura ☽næ cum sp. lil. convall. & ✻niaci Urinos. addito tantillo spiritus Vitrioli sed & Aqua ☽næ confici potest, quæ seq. modo præparatur; Si scilicet ☽næ sic calcinatæ cum fl. Sulphuris affundatur ▽a cephalica vel simplex, vel composita, atque ita ☽na calcinata extrahatur. Sic v. g. in debilitate memoriæ ☽næ huic calcinatæ affundi potest ▽a Sophorum Dorneil. vel Mynsicht. vel ▽ cerebri humani. In Maniâ ▽a fl. hyperic. & anagallid. fl. phœnic. In Epilepsiâ ▽a Epileptica Langii, vel ▽a lil. convall. fl. tiliæ. Sic etiam in reliquis affectibus pro eorundem diversitate affundi possunt ▽æ specificæ vel s. vel c. Et si edulcorentur, in majori possunt propinari dosi.

N. Probè hic attendatur, ne nimium Sulphuris ultrà partes duas addatur, aliàs ☽nam Sulphur comburit, neque etiam justo minus addatur, aliàs ☽na non ritè calcinatur. Scilicet ad ☽næ ʒj. addi possunt ʒ ij. vel ʒ j s. fl. Sulphuris.

Calcinatio ☽ *næ cæmentatoria fit etiam cum spiritu Salis Tartari.*) Convenientius cum sale Tartari volatili.

N. Mira operatio per cæmenta est, refert *Dnus Stockmannus in Oratione inaugurali Rostochii Anno 1619. habitâ de Argento in Aurum* per cæmentum Mutato. Propriam, inquit, fidem testor, quod aliquando hisce viderim, Laminas & benè magni ponderis argenti frusta per subviride cæmentum ita perfici, ut Auri naturam induerent optimæ notæ, idque spatio paucarum horarum igne non magno. Verùm magna hic suspicio est de sophismate quodam; facile enim per insidias ∴ pulvis vel carbonibus vel Crucibulis recondi potest, ut arte factum quis putet, quod verum & nativum est. vid. Michael Mejerus in examine succorum Pseudochemicorum detectorum, item *D. Morhosius* in epistol. citat. pag. 84

Calcinatio Reverberatoria.) ☽ non nimium debet calcinari, aliàs loco medicamenti pretiosi adipiscimur Medicamentum vulgare purgans nauseabundum vel emeticum ob saporem vitriolicum.

III. Solutio & extractio unde ☽*æ potabiles & Tinctura.*

¶ N. *Luna ut mollior est Sole, ita facilius quoque in potabilem formam reduci potest, adeòut si optimè calcinata fuerit, soli* ☿*i, optimè tamen rectificato obediat. Quia tamen labor iste aliquo modo laboriosus ac diuturnus est loco* ☿ *simplicis, idem ille* ☿ *acuatus, vel aliud aliquod menstruum recipi solet, ut patebit in singulis.*

1. ☾ *potabilis per* ☿ *simplicem.*

♃. ☾m calcinat. (cum ☿ in quo aliquid ✻ sit solutum) extrahe cum ☿ cohobando aliquoties.
Dosis gran. 3. vel 6. Glucksath.

Aliter.

♃. ☾ calcinat. (per ♈, seu liquorem corrosivum destillatum ex Minii p. 1. ✻. p. ij. extrahe cum ☿ optime rectificato. *Kesler. 1. cap. 1.*

2. ☾ *potabilis per* ☿ *salem urinæ acuatum & simil.*

♃. ☾m calcinat. (per ♒ Sal. nit. cum cohobiis, vel per ☿,) extrahe per ☿ rectificatum acuatum, sale urinæ volatili, (id est, per ☿ microcosmicum,) filtra & coagula. *Vide de* ☉ *Kesler. 1. cap. 7. Sennert. Institut. Beguin.*

Aliter.

♃. ☾ calcinat. (scilicet miscendo cum fl. Sulph. p. ij. Sal. com. p. 1. & sublimando septies, *vide supra cementat.*) p. 1. ☿ opt. p. iij. Sal. com. Urin. volat. p. ¼. digerantur in vase benè clauso per dies aliquot.

Hanc destilla per retortam vitream aliquoties, [8. 9. aut tantisper] donec materia ascendat cœrulei coloris. Sin minus hæc successerint, calcinetur denuò ☾ pluries, & procedatur ut dictum.
Dosis gran. 5. 6. 7. &c.

N. *Eodem modo fieri quoque potest* ☾ *potabilis per* ☿ *acuatum Sale Naturæ, de quo in* ☉.

3. *Alia* ☾ *per* ☿ *Tartarisatum.*

♃. Calcem ☾æ reverberatam, (cum fl. Sulphur.) affunde ☿ opt. Tartarisatum, abstrahe cum septem cohobiis, sic solvetur ☾, circula per mensem in MB. & habebis liquorem cœruleum. *Kesl. lib. 4. c. 44.*

4. *Alia per* ☿ ⊕*-latum.*

♃. ☾ calcinat. q. v. extrahe s. a. tincturam cœruleam cum ☿ ⊕lato (*vide Vinum*) decanta ac abstrahe.

N. *Præstat reliquis in Epilepsia.*

5. *Tinctura* ☾ *a Basiliana.*

Habeatur in promptu,
1. Sal. commun. cum ana Calcis vivæ calcinatum, *vide calcinat.* Virid. æris.
2. Ad manus sit calx ☾æ.
3. Paretur ▽ ex ⊕i & Sal. nit. ana.

Ergo.

♃. Calcem ☾æ. misce cum Sal. com. calcinato, cum calce viv. & inde phialæ vitreæ, affunde ▽m, eamque abstrahe destillando cohobaque vice tertiâ, ultimâ vice ignem augendo, ut materia in vitro fundatur. Sic ☾m nanciscaris pellucidam, ex qua cum ✻ fortiss. extrahatur s. a. tinctura sub colore ultramarino.

N. *Remanebit corpus* ☾*æ in extractione hac residuum, quod Sali* ☾*æ conficiendo reservetur.*

Videatur Tholdus in Halographia ex Testamento Basilii.

N. *Plures modos tincturas* ☾*æ conficiendi, ad imitationem aliorum, qui in Solis tincturis descripti sunt, ipsemet Lector colligere poterit.*

Exempli gratia.

Tincturæ cum ☿ acuatæ Sal. com. naturæ, &c.
Essentia ☾æ, uti lapidum & crystalli extracta Closfæana sunt, parari potest. *Vid. c. 4.*

Luna potabilis S. Closs.

Luna potabilis fiet si primo ☾am laminatam pluries cum Sulph. calcinaveris, & inde per affusionem aqu. communis ⊕lum elicueris, quod resolvendum erit in spiritu composito ex Sal. com. Sal. nit. & ☿ præscripto Art. de Tinctura Solis; fæces segregando

per digestionem, tincturam cœruleam cogendo in pulverem, è quo demum per ☿ vera essentia exurgit adversus Epilepsiam optima.

Ex communic. S. Closs. Alio modo.

Primo ããã &c. pars una ☾ cum part. 8. ☿ii exprimaturque per corium, secundo globulus restans teratur cum quadruplo Sal. com. decrepitati & prunis ardentibus calcinetur per horas 4. in pyxide cæmentatoria: si quid non probè calcinatum supersit, cæmentetur iterum addito novo Sal. com. & calx à Sal. com. per ablutiones liberetur. Tertio sublimetur hujus calcis ℥j. cum ℥iv. ✱ci idque 5. repetatur 4. liquore acido potabili primum (♈) dein Sulphureo, vegetabili (☿) extrahatur Tinctura, quæ ad siccitatem reducta sal dabitin cella diffluens in Oleum, quod itidem spatio 10. ♂ fixari poterit in Medicinam morbis cerebri specificè dicatam.

Ex communicat. ejusdem.

HOFMAN. *Solutio & Extractio, unde ☽næ potabiles & Tincturæ.*) Quod suprà de ☉ ejusque præparatis medicamentis monuimus, idem & hoc loco de ☽ nâ & ejus præparationibus sive solutionibus & extractionibus volumus intellectum, utpote ☉ proximè, ut suprà diximus in perfectione, duritie, & fixitate succedens, examen sive fulmen ♄ turni licet non in tanto gradu, tamen in suo genere fixitatis sustineat. Et quacunque ratione vulgari, prout *Dnus Autor* tradidit, à salibus annexis immutetur, tamen Ejus substantia propriè in calcem, Tincturam, Salem & Mercurium vivum resolvi nequit, sed vivum manet in plaustro, nisi alio medio Ejus nexus interior destruatur, idem numero pristinum iterum adsumit habitum. Omnes igitur calcinationes, solutiones, extractiones circà Ejus corticem exteriorem versantes, item Tincturæ, Magisteria &c. nil nisi variæ cæteroquin larvatæ Lunæ vexationes sunt, ex Lunæ solutionibus à salibus menstruorum corrosivis prognatæ, sub quorum textura & variâ figurâ Luna manet integra. Præviæ illæ Calcinationes non alio fiunt fine, quàm ut Luna soluta sese eò facilius cum Menstruis additis conjungere & Tincturam adscititiam repræsentare possit. Aliàs enim notum est, ex *Luna* ut *Luna* tanquam corpore fixo ☿rium fixum & Sulphur albicans habente, nullam Tincturam, sive ea cærulea aut viridis sit, juxtà vulgarem modum cum salibus corrosivis extrahi posse, si qua autem Tinctura videatur, illa non ex ☽nâ, sed ex Cupri Lunæ à monetariis admixti cum particulis Menstruorum salinorum, puta Nitri, Vitrioli, ▽ fort. &c. ad Lunam corrodendam aut præcipitandam adhibitorum coalitione emergit, unde & pro d versitate dictorum Menstruorum Tinctura Lunæ variat, ut modò sit cærulea, modò viridis, modò flava &c. Sic verbi gratiâ. Si ☿ solvatur in Acet. dist. Tinctura inde resultat viridis, si fumatur sp. Urin. fit cærulea; Factâ solutione Argenti purissimi, nulla manifesta Tinctura prodit, nisi quòd quandoque valdè languido colore subcœruleo videatur. Cùm tamen sequentes *Dn. Autoris* Solutiones & Extractiones seu Tincturæ ut inutiles non sint adeò simpliciter rejiciendæ, si dextrè ac debitè præparentur & in usum ducantur, non sine notabili effectu in plurimis Capitis affectibus conducibiles; Lubet illarum animadversiones singulis descriptionibus subjicere.

Loco sp. vini simplicis sp. vini acuatus recipi solet.) Acuitur autem vel cum sale Tartari fixo, vel volatili, floribus item ✱ci, sale volatili urin. CC. cranii humani &c.

1. *Luna potabilis per spiritum vini simplicem.*) Rec. Lunam non finam calcinat. & loco ✱ci etiam Sal. com. volatile urin. substituti potest. Sequenti etiam modo procedit. Rec. Limatur. Lunæ, ʒ. q. adde sal volatile urin. q. v. inde vitro accuratè clauso, repone per mensem & habebis pulverem salinum cœruleum, sal exinde ♎ma, manebit in fundo calx cærulea, quam extrahe sp. vini rectificato. Item Sal. com volatile urin. inde pyxidi argenteæ, probè opertæ, tractu temporis Sal. com. ucin. arrodit Lunam in lasuram, Sal. com. ablue & extrahe lasur. per sp. vini & habebis Essentiam Lunæ.

2. *Luna potabilis per sp. vini sale urin. acuatum.*) Hæc ut & altera descriptio suum merentur locum. Commodè tamen etiam sequenti modo elaborari possunt. Rec. Lunæ lamin. ʒ iij solve cum sp. Nitr. ſ. q. solutionem abstrahe in cucurbità vitreâ, donec cuticula quædam appareat, quâ frigefactâ in crystallos vel Vitriolum Lunæ converte, in patellâ vitreâ leni calore exsicca, & in pulverem albicantem converte, Cui postea admisce ✱ ci optimè ♎ti duplum. Relinque aliquandiu aëri humidiori libero, ut Sale Naturæ imprægnetur, exposita, quoad colore cæruleo viridescente imbuantur, hoc facto, immittantur cucu bitæ vitreæ suo capitello munitæ & in Aren. ♎mentur, sic ✱ animam Lunæ evehet, quæ post reiteratas ♎ationes addito recenti semper ✱co per elixiviationem cum ▽ â ſ. à sale dicto separanda est, & ex hâc tandem Tincturâ per Spir. Vini sale volatili urin. essentificatum extrahenda, repetità recentis Spiritus affusione, quoad omnis Tinctura prolecta fit.

N. *Eodem modo fieri etiam potest Luna potabilis per sp. vini acuatum Sale Naturæ.*] Experientia hic consulenda est, an etiam Trismegisti beneficio Molæ philosophicæ institutus, aliquid præstare possit, quemadmodum suprà de sale demonstratum fuit.

3. *Alia ☽ per spir. vini Tartarisatum.*) Spiritus Salis tartari volatilis præstantior erit, Lunæ cum fl. Sulphuris calcinatæ affusus.

4. *Alia per spir. vini Vitriolatum.*) Conficitur hic Spiritus, è sp. vini rectific. cum sp. Vitrioli anaticâ parte misceatur & per Alemb. ex Aren. destilletur primo lento ♎nis gradu, deinde fortiori, sæpiusque cohobetur & circuletur in digestione.

5. *Tinctura Lunæ Basiliana ut & Luna potabilis S. Closs.*) Hæc non sunt de nihilo, & laudem merentur; attamen nec interiorem Lunæ nexum solvunt, sed adhuc in exteriori versantur.

IV. SALIFICATIO.

☾a in salem ⊕-tum quomodo convertatur, ex jam dictis innotuit. Dabimus igitur modum salificandi Basilianum, quem ex testamento ejus manuscripto verbotenus cum plurimis aliis transtulit Tholdius in sua Halographia.

Nimirum.

♃. Corpus illud ☾æ in extractione tincturæ Basilianæ residuum, affunde ▽ mellis corrosivam ſ. a. abstrahe & edulcora, ut dictum in Sale Solis.

N. *Supererit materia, ex qua extrahi potest* ☿.

Vires. *Conducibile est morbis capitis, & inprimis Epilepsiæ, Hydropicam aquam exiccat.*

Dosis gran. 4. 5.

[Chirurgi loco lapidis Corrosivi sæpè sale ☽z causticо utuntur tanquam minus doloroso, citiusque escharam faciente, [subflavam.] Modus conficiendi Molinetti traditur ab Hofman. ♃. ☽. capellatæ ℥j. Aqu. fort. ℥ vi. Minutissimè in scobem redactam solve, pone in vase vitreo △ ∴, ubi ☽a soluta, auge paulatim △, & lapidem ☽. instar lanæ habebis, qui per gradus perficitur ad ♈ consumptionem.]

Spiritus lunaris S. Cloſſii.

Prima opera sit in parando ⊕-lo ☾æ, quod fit per Sulph. instar ⊕-li ☿is, verum ad minus calcinationibus 20. iteratis indiget. Longe faciliori ac meliori methodo extrahitur è limaturâ ☾æ subtilissima beneficio aq. lilii convall. ℥ iij. fortificatæ cum ℥ j. spiritus ⊕-li ☿is (vel cum ♈ tenendo per mensem in digestione cinerum, sic spiritus ☿ eus imprægnabitur Tincturâ ☾ ex cyano subviteſcente, quâ sepositâ aliam spiritum ⊕-li ☿ ei substitue, totiesque extrahe, donec tota ferè ☾ soluta sit, tandem solutiones evapora ad cuticulam usque, collige crystallos, è quibus siccatis per ♋ more solito primo phlegma & spiritum ☿is pelles, quæ seorsim servanda, deinde auctiori △ spiritum ☾æ & ultimò oleum.

Spiritum hunc Lunarem Idiopathicæ Epilepsiæ ἀκόπτωτον esse, expertus est author qui suprà.

HOFMAN. IV. *Salificatio.*) Quod suprà de Sale solari annotavimus, idem istud & hùc spectat de Lunari Sale, quod Neotericis hactenus ullo modo demonstrare potuit, ab omnibus Mineralium generibus separari posse: Et quod *bonus ille Tholdius* in sua Halographiâ ex Testamento Basiliano suppeditat, talium adjectorum ex Sal. com. Nitr. Vitriolo acet. destill. ✱ &c. est progenies & quædam duntaxat corporum separatorum, cum in quæ operationi adhibita fuerunt, intermixtura. Quod *Mercurium* cæruli

certum equidem est ; *Argentum* æquè ut *Aurum* constare ex ☿rio, non vulgi, sed philosophico, & Sulphure suo aibicante, ut suprà docuimus. Ille summâ Arte ex Argento elici potest , ut substantia purissima, viscosa, summè ductilis, volatilis, ponderosa, non tamen currens, ut vulgaris Mercurius. Qualem *Tachenius* in suo Hippocrate chemico cum Salibus resuscitativis ex Argento forsan casu elicitum nobis proponit. Quis se vadem dederit, ☿rium ☽atum huic mixturæ cum reliquis salibus non intermixtum fuisse , cujus repagula salina corrosiva à Sale Tartari fuêre soluta , ut postmodum cum ☽nâ ☿rius vivus sese ☿taverit & in currentem manifestarit.

Spiritus Lunaris S. Clossæi.) Hic nihil aliud est , quàm Salium Vitriolaceorum ex calcinatione ☽næ laminat. resultantium congeries , qui tamen in capitis affectibus curandis non rejiciendus est, vide suprà.

¶ [*Mercurificatio videatur apud Spontonum. Mercurius hic cum luna amalgamatus celebratur in Cephalalgia, lue Venerea, vertigine.*
Dosis gran. x. ad ℈ j.]

CAPVT XI.

De Ferro.

Classis secunda , Metalla ignobiliora duriora continet, Ferrum scil. & cuprum.

Hofman. *De Ferro. Classis secunda Metalla ignobiliora duriora continet , Ferrum scil. & Cuprum.*) Metalla sunt vel *Fixa*, vel *Volatilia*. *Fixa* vel sunt in excellenti gradû talia , ut *Aurum*, quod est metallum fixissimum , & *Argentum*, *Ferrum & Cuprum*, quæ quidem etiam fixa sunt, sed non fixissima, quæ diuturnâ △nis violentiâ calcinata vel penitus cum totâ suâ substantiâ avolant, vel ex parte , si magis impuriora & terrestriora sunt corpora, ut *Ferrum & Cuprum* in scorias aut in crocos convertuntur: *Volatiliora sunt Stannum & Plumbum*, quæ forti calcinatione & reverberatione ferè totaliter avolant, paucis scoriis relictis. leni verò calcinatione in pulverem & quasi cineres convertuntur , qui pulvis violentiori △ni expositus in suam pristinam redit formam metallicam.

Præparationes præcipuæ.

¶ 1. Purgatio. 2. Calcinatio. 3. Sublimatio. 4. Destillatio. 5. Extractio. 6. Salificatio. 7. Liquatio.

FERRUM.

Ferrum Metallum est ignobilius, constans ex Mercurio & Sulphure minus liquabili, crudiori, seu si mavis ex Sulphure, ac Sale, quæ partibus terreis crudioribus immixta sunt.

Vires. *Diversis ♂ dotatum est viribus : adstringendi scil. & aperiendi. Vis aperitiva in volatiliori potissimum residet parte, ac proinde in sale : vis adstrictoria in fixiori , adeoque in terra latitat. De his , qui ulterius erudiri cupit, adeat problem. Horst. Decad. 7. qu. 2.*

Hofman. *Ferrum metallum est ignobilius constans ex Mercurio & Sulphure.*) Hæc omnibus metallis communia sunt principia proxima , de sale nihil scimus. Et prout Sulphur vel purius vel impurius fuerit , aliam vel aliam sortitur mistionem : unde vulgò diversæ illæ metallorum species constituuntur. Quæ utrum ita vocandæ sint , inutiliter disputatur. *Ferrum & Cuprum* majorem Sulphuris impuri copiam cum minori mercurii parte obtinent; Plumbum autem & stannum plus habent Mercurii metallici, quàm Sulphuris, & quidem adhuc candidi immaturi, unde & hoc facilius excoqui in rubrum perfectius à perfecto sulphure potest.

N. *Ex Luto beneficio olei Lini Ferrum se confeciſſe testatur Becherus in Supplem. Physic. Subterran.* ut inibi ferrum revera generatum fuisse sibi persuadeat. Verùm, durum hoc est credere; Ferrum ex Luto separatum fuisse , non autem de novo productum, facile crediderim. Notum enim est , Lutum sive Argillam sæpè istiusmodi mineris martialibus non esse destitutum. Unde & *Gilbertus* Libr. I. cap. 8. de Magnete, Nullam esse terram testatur, quæ martiali non sit impregnata substantiâ.

Vires. Diversis ♂ dotatum est viribus.) De Martis seu Ferri admirandâ facultate & in domandis Morbis mirâ potestate vid. *Galen.* 9. Simplic. c. 26. *Avicenn.* Libr. 2. tr. 2. Cap. 211. *Aëtius* tetr. serm. 3. cap. 11. *Nicol. Monard.* in tr. de ferro. *Fallopius* libr. de tumoribus p r. cap 2 de Scirrho. *Matthiol.* in comm. Libr. V. *Dioscorid.* cap. 50. *Lud. Mercat.* in Meth. Med. *Jul Cæsar. Claudin.* Libr. de ingress. Medic. ad infirm. sect. 4. tit. de chalybeat. Medic. de Malo hypoch. *Nathan. Highmorus* de Affect. hypoch. cap. 5. *D. D. Rolfinck.* in tr. de Ferro & Alii. Hoc in præsentiarum inquirendum restat , unde operandi diversitas *in Ferro* vel chalybe dependeat, ut modò adstringat, modò aperiat. Sententiarum discrepantiam & numerum accumulatum videbis in modò allegato opusculo Nathan. Highmori. *Dominus Autor* Noster vim aperitivam in volatiliori potissimum residere parte , ac proinde in sale , vim adstrictivam in fixiori , adeoque in terrâ latitare putat. Sed cuinam unquam verum ac genuinum sal martis nativum conspicere datum , vel quis unquam ex marte separatum fuisse testabitur? Alii diversitatem operationis in præparationis diversitate quærunt. At *Nathan. Highmorus* l. c. inquit : Præparationem Martis quod attinet , licet plures illum resolvendi reperiantur modi , tamen omnes ad mutationem in vitriolum aut vitriolatam Naturam tendunt; idcoque præparario non diversificat effectum, cum illa solùm suppeditet quid vitriolatum , quod ratione suarum qualitatum diversos effectus producere nequit ; cùm Ejus virtus propria prout & Ferri sit constringere , de quo *Galen. Libr.* 9. de Simplic Medicament. facultat. Jam autem quomodo suâ stypticitate contrariam peragat actionem & obstructiones referat? uti volunt Nonnulli , non tam certâ fide constat. Modò laudatus Autor Eidem adstrictioni etiam causam facultatis aperitivæ per accidens adscribit, dum scil. in cachexiâ aut Malo hypochondriaco vasa majora totius massæ sanguineæ turgida Vitrioli seu Martis stypticitas constringit rursus & contrahit, ut æquali proportione ad singula vasa derivetur sanguis, & hoc modo minoribus iterum vasis suus restituatur sanguis ad excretionem dicatis , ut debito tempore iterum excernant , & ita Circulatio Sanguinis, suum recuperet tenorem. Verùm, utut hæc sententia sano intellecta sensu ex parte saltem non sit rejicienda, tamen nondum totum solvit scrupulum , nam in dictis affectibus non solùm sanguinis irregularis motus est incusandus , ut impeditus aut depravatus sed adsunt & salia corrosiva sæpè sylvestria in lymphâ & sanguine ex acidis & salsis Nitrosis, vitriolaceis, ammoniacis &c effluviis invicem minus symbolizantibus composita ad diaphoresin & diuresin inepta , quæ Medicamentis purgantibus non auscultant, sed vel in primâ , vel in ultimâ corporis regione existentia fluctuant & oberrant , quæ adsumptis Medicamentis Martialibus ad illa præcipitia ruunt, eisque adhærent, ut illa dissolvant, adeoque salia ista juxta saporis speciem vel salis , dum Marti adhærent , illumque rodunt , coagulantur. Sicuti videmus cum sp. Vitrioli ♂tem verti in Vitriolum , cum Acet. in rubiginem &c. Cum autem in alimentum transmutari nequeunt, cum Marte soluto sub nigricante colore ejiciuntur foràs , qui color oritur, cum salia acida Martem rodunt , & alkalia illum in colcothar præcipitant. Cùm verò Ferrum seu chalybs in acido liquore solutum potatur , absumptis & penitus admissis iisdem liquoribus, ferrum mox alimoniæ ineptum ab acido separatur, à commisto; In quâ segregatione confluunt salia ad ferrum , & illi adhærent. Sicuti videmus Argento evenire in ▽F. soluto, inquit Tachenius in Hippocr. chymic. in hanc solutionem si cupri lamellæ injiciuntur , tunc statim aciditas ▽F. deserit Argentum & rodit Cuprum , Argentumque cupro adhæret. Rursus in illud solutum jam à Cupro virideſcens mitte lamellam ferri & ▽a confestim cuprum deponit & rodit ferrum , cuprumque ferro adhæret. Ita etiam in humano corpore contingere posse , mechanica ratio & necessitas dictitat. Nisi enim humor excrementitius seu Salia istæ cujusdam semiacidæ Naturæ forent , Mars seu ferrum in corpore non dissolveretur in viride vel nigrum liquamen. Et nisi excrementa ita tingantur, ferrum inconsideratè propinatur, non enim reperit humorem idoneum , qui illud solvat. *Hæc Tachenius.* Contrà autem *Cl. Zwelferus* in apolog. contrà Tachenium ex *Helmontio* probat paradox. quint §. 12. Martem aperire potestate specificâ & appropriatâ, constringere verò qualitate secundâ, aut per accid. quatenus acredinem & mordacitatem humorum demit. Verùm nec in hoc Domino *Tachenio* à *Zwelfero* de Martialium Medicamentorum viribus satisfactum. Adstringunt scil. illa , si acidum in corpore, partibus extrà stomachum hostile , imbibant, nec quidquam est, quod magis acida imbibat, quàm martis corpus, hinc cum iis etiam in deliquium abit. De cætero aperitivas illius virtutes, etiamsi colliquatum fuerit cum acidis, ut spiritus ex Cap. mort. hæmatitis volatilis , tamen & striatus has probat. Proinde Martialium Medicamentorum operationis diversitatem puto non tam ex diversâ illorum præparatione, quàm ex appropinquatione & approximatione illorum seu adaptatione ad causam morbificam dependere.

Purgatio ♂ à sordibus superficiariis.

¶ Purgatur ♂is limatura à sordibus, quibus forsan scatet, tùm ventilando, tum abluendo ▽ communi.

I. Purgatio ♂ Gradatoria : unde Chalybs.

℔. ♂is in lamellas vel virgulas, (digiti majoris crassitudine) redacti p. 1. Carbonum salicis vel fagi pulver. Rasur. cornu bovis, p. 1. stratifica, ac in vase clauso igni committe furni anemii fortissimo, hor. 4. aut 6.

N. *Chalybs igitur nihil aliud est quàm ♂ optimè purgatus, ideoque loco Ferri Chalybem praestat recipere.*

HOFMAN. 1. *Purgatio ♂tis Gradatoria : Unde Chalybs.*) Chalybem partim Natura producit, partim etiam Arte conficitur. Quem Natura suppeditat, reperitur in quibusdam certis locis; Alias Arte elaboratur, dum Ferrum ignitum in Aquâ extinctum tale acquirit chalybeatum robur. *Nobiliss. Robertus à Boyle* in tr. de coloribus modum adducit non ubivis obvium chalybem attemperandi ad conficienda glyphia, teretra, elastra aliaque mechanica instrumenta, quem consule.

N. Si bacillum à chalybe & æqualem alium ex Argento candefacias, eosque Δni exemptos ad septentrionem & Austrum accuratè directos refrigescere finas, quanquam in utrumque metallum ab igne operatio facta & chalybs, quoad sensum, variatus non videatur, tamen cùm textura utriusque sit diversa, Argentum non acquirit novam aliquam qualitatem per istam operationem, cum ignitio chalybis, postquam poris ejus reclusis partes ejus magis flexiles effecit, facillimè dum eo in situ versus Septentrionem & Austrum tenetur, illum pervadunt magnetica terræ effluvia, quæ perpetuò per aërem à polo ad polum feruntur, ut ita per transitum illorum magneticâ quâdam proprietate afficiatur, cujus virtute in aëre libero ad æquilibrium suspensus spontaneâ directione versus polum septentrionalem & Australem vertetur; & operationes aliquas Magneticis corporibus familiares exercebit. Quod si metallum illud ab oriente ad occidentem porrectum tam diu jacuerit, nihil magneticæ virtutis acquiret. *Robertus à Boyle in tr. de Cosmicis Rerum qualitat. pag. mea 17. & 19.*

II. CALCINATIO: unde Crocus.

1. Calcinatio Reverberatoria, unde Crocus ♂ obstructivus.

Limaturam ♂is igne fortiss. eo usque reverbera, donec in Crocum elevetur leviss. & rubicundissimum.

N. 1. *Sal commune vim habet reverberationem hanc accelerandi. Hinc sunt, qui citioris reverberationis gratiâ limaturam initio aliquoties urinâ puerorum (vel ▽ salsâ, acetovè) conspergunt, iterum exiccant, postmodum reverberationi subjiciunt. Sic reverberatione unius atque alterius diei ♂ in florem surgit rubicundissimum, qui quotidie (ne vi ignis pereat vel nigrescat,) colligatur. Hartman. in pract. Gluckr. in Beguin.*

N. 2. *Si qua pars nondum satis reverberata sit, elaborationemque separare velis, affunde ▽m, agita, atque antequam penitus subsideat, ▽m leviore scil. & magis elaborato Croco turbidam, in aliud vas effunde, parte gravioire, quæ subsidet, in priori vase relicta: Abstractâ vel decantatâ dein aquâ, habes Crocum leviorem, crudioribus suis ac gravioribus portionibus spoliatum.*

Alii ℔. Limat. ♂ ℔ ij. Sal. com. decrepit. ℔ iij. (vel ana) mixta reverberant per diem. Hinc ♂ iterum edulcoratum subtilissimè lævigant, denuoque reverberant, (dies octo vel decem) donec elevetur Crocus subtilissimus, quem quotidiè auferunt, atque ▽ plantaginis præparant.

Vires. *Obstructivus hic Crocus est, ac siccativus, confert in Dysenteria, Lienteria, Gonorrhœa & similibus.*

Externus ejus Usus est in exiccandis ulceribus & vulneribus. Quercetan. in Pharmacop. restitut. Sennert. in Institut.

Dosis à ℈ ß. ad ℈ j.

N. *Adhæresit & Crocus ♂is baculis ferreis furni destillat.*

2. Calcinatio fusoria : unde Crocus ♂ aperitivus.

Laminis ♂ seu Chalybis ignitis adeo ut scintillent optime admove magdaleones Sulphuris : sic liquescit ♂ instar ceræ, decidituque granulatim in frigidam supposita, teratur subtilissimè & servetur pro usu. [Dicitur quibusdam Crocus ♂ niger.]

Vires. *Virtutem habet reserandi, aperiendi & attenuandi. Querc. in Pharmac. rest. Beguin.*

N. *Maximus requiritur calor, ideoque praestat officinam fabrilem adire.*

3. Calcinatio Cementatoria : unde ⊕-m ♂is.

Lamin. (Limatur.) ♂, cementa cum Sulph. pulv. igne paulatim adhibito per horam, ita Sulphure accenso calcinatur ♂ : Materiam exemptam ac tritam calcina iterum per se, (non secus ac calcinatur ☿ in præparatione vitri,) ut Sulphur penitus efflagret, diligenter movendo, donec ferro adhærere incipiat.

℔. ♂ hujus calcinati ac triti ℔ 1. Sulphur. ℥ß. Misc. exactè, ac calcina iterum per hor. ½. Dein tere iterum, ac adde tantundem Sulph. idque repete quinquies vel pluries. *Croll.*

Ex hac ♂ calce fit ⊕-m ♂is.

2. Aliter.

℔. ♂ laminatum, cementa cum Sulphure & Tartariana, Crocum laminis adhærentem absterge. *Paracel. de morte rer. natur.*

4. Calcinatio Immersiva.

Solutio ♂ fit in quolibet liquore corrosivo, etiam minori acrimoniâ prædito. Ut ▽F vulgatis, ⊕-m Sal. nitri, & Sal. communis, Sulphuris, O. ✳ incl. Coagulatio fit, vel inspissatione, vel præcipitatione, sed rarò.

E. gr. per ▽F.

℔. Limatur. ♂. ℥ j. affunde sensim ▽F. ℥ viii. digere per noctem, & abstrahe ▽F in arena. Sic relinquitur Crocus rubicundissimus, per deliquium solubilis.

Per ⊕-m Sulphuris.

℔. ♂ laminat. vel limat. vel croc. ♂ aperit. cum Sulphure præparat. (affunde guttatim ♁ Sulphuris simplex vel ▽â mixtum,) solutioni affunde ▽ calidam, filtra, coagula aliquantulum, ac repone ad Crystallisandum s. a. Crystallos purifica solvendo ac coagulando. *Hartman. in pract. Beguin. Gluckrath. & Kesler. lib. 1. cap. 13. Tentzel. in Exegesi loco de ♁ Sulphur.*

N. 1. *Similiter fiunt & Crystalli ♂ cum ⊕-m Sal. com. p. 1. & ✳ p. 3.*

N. 2. *Eodem modo fiunt & Crystalli ♂ cum ⊕-i. Et hi dicuntur Sala.*

Mer-

Magisterium Chalybis ☉-latum. Nimirum.

℞. ♂ purgatum solve in ☁u Vitrioli rectificatiss. coagula. Sic habes Magisterium Chalybis Vitriolatum in forma Vitrioli viridiusc. *Sala in Tartarolog.*

5. *Calcinatio Vaporosa.*

Laminas ♂ supra ▽ in cucurbita clausa suspende, cucurbitamque in arenam calidam colloca, sic vi vaporum adhæresce paulatim laminis crocus pede leporino abstergendus.

N. *Labore repetito major copia croci colligi poterit. Sennert. Inst. Harm. in disp. Chymiatr.*

6. *Calcinatio Illinitionis.*

℞. Laminas ♂ illine ♌ Vitrioli, vel Sulphuris, vel limaturam ♂, eodem liquore consperge, & repone in cellam. Postea ablue aqua, & subsidebit crocus, qui parum ad rubedinem solummodo calcinandus.

N. *Quercetanus infundit ☁ Sulphuris, ac ▽ ana in cochleare ferreum: omnia bullire sinit ad ignem lentum usque ad consumptionem: Hinc reponit per aliquot dies, pulveremque croceum abstergit, qui facilè liquescit. Hunc verum Epatis restaurativum appellat, eumque in Tragea hepatica ceu basin recipit. Vide Pharm. cap. 26.*

Vires. *Utilissimus est hic Crocus in Cachexia, insigne est aperitivum.*

Dosis gran. 3. 4.

Eodem modo fieri quoque potest Crocus ♂ beneficio ☁. ☉. ✱, Sal. nit. *Paracels. l. de mort. rer. natur.* Verum hic Crocus non nisi extrinsecus adhibendus est.

Aliter.

℞. ▽ (ex Vitrioli calcinat. & Sal. com. ana cum argilla destillatæ,) infunde in cothleat ferreum, ut evaporet. Sic statim relinquitur crocus tenerrimus, qui abradendus & in vitro (quia facile liquescit,) reservandus est. *Glucky.*

HOFMAN. 2. *Calcinatio unde Crocus* 1. *Calcinatio Reverberatoria, unde crocus ♂tis obstruktivus.*) Ex hujus croci præparatione innotescit, non solùm croceum hunc Martis colorem à mutatione ipsius texturæ provenire, dum idem metallum successivâ ignis operatione diversos colores adsumere potest, sed & inter alia acidum etiam in flammâ esse, ♂tem in crocum mutans: Inde & planè nulla est differentia inter crocum ♂tis, qui fit cum ☁ne, & qui cum Sal. com. Vrin. Acet. &c. *Tachen. in Hipp. Chemic.* Cui *Cl. Zwelferus* in apolog. contradicit; Nos tamen addimus negari non posse, aporrhœam aliquam acidam unà cum flammâ ex lignis accensis exhalare, quemadmodum videmus ex accenso Sulphure humidum acidum unà cum flammâ evehi, quod non est ipsa flamma, sed unà cum fumo æthera petit & in aërem dispergitur, id quod tamen dictos præstare potest effectus. vid. De Corallis. Vires hujus croci sunt notissimæ.

2. *Calcinatio fusoria: Unde crocus ♂tis aperitivus.*) Hæc cum calcinatione tertiâ cementatoriâ & sextâ illinitionis omnes tendunt ad Vitriolum ♂tis conficiendum, nullâque indigent animadversione. Calcinatio quarta immersiva in aquâ forti, sp. Nitr. Salis, Onis & quinta Vaporosa, non Vitriolum seu crystallos ♂tis, sed crocum largiuntur. Illa igitur præparatio est optima, quæ cum sp. Vitrioli seu Sulphuris absolvitur, inserviens cachexiæ, malo hypochondriaco &c. Sequenti igitur modo optimum ac copiosum conficitur Vitriolum ♂tis. Recip. Limatur. ♂tis ʃ. q. affunde sp. Vitrioli vel Sulphuris bonâ quantitate aquæ prius dilutum successivè ac sensim, hoc facto, novam aquam affunde usque dum Vitriolum ex ♂te satis fuerit extractum, solutionem decanta ac in sartagine ferreâ ad cuticulæ apparentiam coque. Sic in frigido crystalli concrescent, qui in Leni calore exsiccandi sunt, reliquus liquor iterum exhalet, ut in frigore crystallisetur, Hoc tam diu repetendum, usque dum omnis liquor ♂tialis in crystallos fuerit absumptus.

N. *Quercetanus infundit Spir. Sulphuris ac spiritum vini ana in cochlear ferreum.*) Benè observandum est, Crocum ♂tis saccharinum inde parari, & quidem aperitivum cum pulveribus aut pilulis purgantibus in virginum cachexiâ miscendum, non sine notabili effectu; illum autem beneficio Spir. O. ✱. Nitr. ▽ fort. &c. non nisi extrinsecus adhiberi.

III. VOLATILISATIO AC DESTILLATIO.

unde 1. *Aqua ♂.*

¶ ℞. Limatur. ♂is, expone aëri humido in cellâ aliquamdiu, (septimanas aliquot,) hinc destilla, vel ex humili Aludele, vel ex Retorta. Sic nancisceris aquam ♂is sal redolentem sed paucam.

N. 1. *Destillatio hæc felicius procedit, ☾ â crescente, & circa plenilunium.*

N. 2. *Post abstractionem reponi denuò potest, ut solvatur; denuoque destilletur ut prius.*

3. ☁ *♂tis.*

℞. Mineram ♂, destilla per Retortam: liquorem destillatum reaffunde; digere ac iterum destilla.

3. ♌ *Martiale album.*

℞. ♂ q. v. solve in ☁u Sal. com. solutio destilletur per retortam, sic ☁ prodit, Essentiâ ♂is imprægnatus sapore subdulcis.

Vires. *Aperit obstructiones præsertim Epatis, Lienis, venarumve mesaraicarum ac Uteri.*

Dosis gran. aliquot.

4. ♌ *♂iale rubrum.*

℞. Solutio ♂ præcedens, imprægnetur cum crem. Tartari, destilletur △ fortissimo, ex cucurbit. vitreâ humili, varios intus videbis colores instar caudæ pavonis, extillatque primò liquor: igne dein fortiori, ♌ grave cum Crystallis, quos per del. solve & junge prioribus.

Vires. *Leviter adstringit & roborat. Hinc in Dysenteria & fluxibus alvi aliisque maximi commodi existit. Clariss. Dn. D. Helvicus Dietericus, Archiater Sereniss. Elect. Brandeburgi*

Dosis gran. 3. 4. & ultra.

5. ♌ ♂ *Sulphureum.*

℞. Mannæ ♂ (Tincturæ) circula cum ▽ rectificatiss. & supernatabit ♌, destilla per ☓, ut transeat & oleum.

N. *Fragrantissimum hoc ♌ perhibetur ac pingue.*

Vires. *Maximas vires habere censetur in obstructione ac debilitate Lienis, &c. D. D. Paulus Kesler.*

6. *Ol. ♂ præstans.*

℞. Croc. ♂ per Reverb. Spir. ☉i philos. q. s. Digere, extrahe aliquoties recenti spiritu rubedinem. Spiritus tinctos junctos abstrahe ad mellaginem. Hanc extrahe cum ▽, Sal. verò cum ▽ comm. Spiritus tinctos abstrahe ad oleaginositatem, cui additur sal purificatum per digestionem.

Vires. *Summum est obstructivum.*

Dosis gran. 4. 5. &c.

Clariss. D. D. I. C. Fans.

7. *Vitrioli ♂is destillatio.*

Destillatio ⊕i ex ♂ confecti nihil peculiare è destillatione ⊕i vulgaris habet, iisdem enim modis perficitur, omnesque Medicamentorum formas, quas ex eodem illo vulgari ⊕lo descripsimus, exhibet, felicioris tamen est operationis, in morbis ad ♂is affiniatem accedentibus.

HOFMAN. III. *Volatilisatio ac destillatio unde* 1. *Aqua ♂tis.*) *Mazotta in Triptic. Philosoph.* hujus liquoris mentionem facit, eundemque mirè ad transmutanda metalla commendat. Hâc ratione etiam *Burrus*, prout ex *Dn. D Johannis Michaelis* p. m. ore excepi, præparare voluit ol. ♂tis. Cum minerâ ♂tis Cassellensi aëri humido ad longum tempus expositâ etiam procedit; Inde nonnulli spiritum mundi destillare volunt, Sed toto cœlo errant.

2. *Spiritus ♂tis.*) Hic ex minera ♂tis destillatur, in quâ Vitriolum quoddam latet nativum, ut ita facili negotio inde destillari possit spiritus, prout etiam ex minerâ ♂tis & ♀neris hermaphroditicus conficitur, vel ex hisce duabus mineris Vitriolum hermaphroditicum fit, cujus spiritus in affectibus splenecticis ac uterinis mira præstat, v. g. Recip. Mineræ ♀ ℔ ij. miner. ♂tis ℔ j. Vitrioli vulg. ℥xiij. subtiliss. pulveris. affunde ▽ comm. stent per ♂ ♌ & tingetur. Tinéturam effunde, recentem affunde. Hoc reiterandum est, dum non amplius tingatur, ▽ evapora, & concrescet Vitriolum. Optimum in desperatis uteri affectibus remedium. Dosis gr. j. ij. iij. &c. cum duplo fecul. bryon. in vehiculis appropriatis.

N. Ex hoc Vitriolo hermaphr. fit communi modo spiritus.

3. *Ol. Martiale album.*) Si juxtâ præscriptum Dni Autoris elaboraveris, acquires ex hâc solutione cum ♂te factâ spiritum salis ♂tialem, qui aliquid præstat in obstructionibus viscerum reserandis. Melius autem fuerit, si spiritum Salis limaturæ ♂tis infusum & per aliquot ♂ ♌ leni calori expositum coles, postmodum coagules; & demum per retortam vel cucurbitam terream destilles, sic spiritus non solùm coloris aurei subflavus prodibit, sed & flores ♂tiales in fine subsequentur magnarum in plurimis affectibus virium, quales etiam suppeditat ♂ cum ✻co sublimatus eq. modo.

Recip. Limaturæ ♂tis purissimæ. ✻ci ana ℔ ij.

Hæc probè invicem pulverisata immitte cucurbitæ fictili vitreatæ, luto obductæ, & appositò capitello ac præmissò recipiente destilla △gne aperto, primò, Leni, postmodum aucto, donec spiritus ✻ salsus urinosus elicitus sit. Postea auge △nem ad fundi cucurbitæ excandescentiam & capitelli nigredinem. Inde flores ✻ ♎mabuntur ad capitellum usque in minori copiâ, majori autem ad latera alembici nigricantis coloris. Peractâ ♎ratione & omnibus fractis massam in fundo cucurbitæ relictam restituris ipsi floribus ✻ nigricantibus jam ♎tis & probè mixtis expone humido aëri. Elapsô brevi temporis spatio mixtura hæc efflorescet in colorem cineritio-flavum, odoris vitriolacei & saporis dulcis martialis. Hanc massam impone retortæ terreæ luto probè munitæ, recipiente amplo præfixô, fugissque optimè clausis aperto igne gradatim destilla, fortiori ignis gradu sensim ac successivè subsequente, quoad spiritus in formâ appareant nebulæ. Sic sensim fortissimo caloris gradu destillatio continuanda, donec nebulosi spiritus dispareant. Hâc destillatione absolutâ spiritus acidus salinus coloris aurei in vitro optimè custodiatur.

4. *Ol. Martiale rubrum.*) Solutionem martis præcedentem cum Tartaro crudo albissimo imprægna & destilla igne fortissimo, acquires liquorem martialem; Cap. mort. humido aëri expone & solvetur in ol. Huic si terram foliatam Tartari jungas, præstantius fuerit.

5. *Ol. Martis Tartareum.*) Hoc supersedere possumus, cùm superius allata satis sint sufficientia ad viscerum obstructiones reserandas & tonum illorum restituendum, quibus sp. vini additio plus nocet, quàm prodest.

6. *Ol. Martis præstans.*) Non solùm crocus martis à sale liberatus, sed & nuda limatura martis satis ad hunc laborem sufficiens est; & loco sp. vitrioli phil. etiam sp. Salis rectific. substitui potest; Affunde igitur sp. vitrioli phil. vel sp. Salis limaturæ martis purissimæ, digere, & extrahe additâ aquæ fontanæ s. q. tinctos liquores abstrahe ad mellaginem, hanc ex cucurbitâ non nimis altâ ♎ma, & acquires flores, qui aëri humido expositi in liquorem aureum solvuntur, qui vel per se ad gutt. j. ij vel iij. vel cum arcano Tartari soluti mixtus ad gutt. v. x. xx. &c. cum appropriato vehiculo in tono viscerum labefactato, vomitu, dysenteria, & aliis alvi fluxibus, item hæmorrhagiâ maximæ est energiæ. In Hæmoptoë aliquid crystallorum admiscere potest.

Vel: Recip. Scoriar. martis ex Regul. martis resid. ☿ nil ♎ati ana, misce exactissimè & destilla per retortam igne fortissimo, ut ☿rius vivus penitus ♎etur & elevetur; residuum expone humido aëri, & ex liquore ♎ma dicto suprà modo flores, qui etiam per deliquium abeunt in ol. martis præstantissimum.

7. *Vitrioli martis destillatio.*) Dnus Autor statuit, hujus destillationem nihil peculiare à destillatione vitrioli communis habere & iisdem modis perfici. Verùm si vulgari modo, prout communiter sp. vitrioli destillari solet, procedatur, certè non ita felicioris operationis erit. Proindè sequens modus mihi valdè probatur.

Recip. Vitrioli martis q. v. non calcinati, immitte retortæ fictili probè lutatæ, expone igni aperto, præfixo recipiente amplissimo, fugis undique clausis destilla per gradus igne tandem alterato aucto ad △ reverberii, ut omnis humiditas exhalet, quousque nebulæ egredientes desinant. Hinc spiritum aufer, ac denuò Cap. mort. superfunde successivè & repete dicto modo ex novâ retorta destillationem, quibus peractis acquires spiritum martis omni laude majorem, qui nullâ amplius rectificatione indigeat.

Hic spiritus martis odoris admodum Sulphurei est, qui temporis tractu in suavem degenerat violaceum, gratissimi cæteroquin saporis in potu ac jusculis oblatus non solùm febricitantibus egregium affert solamen, sed & in roborando ventriculo & obstructionibus reserandis summæ est efficaciæ.

N. Hic sp. Vitrioli martis cum spiritu vini circulatus & sæpius cohobatus spiritum Vitrioli præbet cephalicum. Ex Cap. mort. sp. Vitrioli martis elegantissimus crocus martis adstringens conficitur in omni alvi fluxu & hæmorrhagiâ utilissimus.

IV. EXTRACTIO.
unde Tinctura.

¶ ♃. Limatur. ♂ ℔ ß. candefiat, & extinguatur aliquoties in vini malvatic. ℔ iv. sic essentia ♂ ⊕lata communicatur malvatico.

Dosis ab ℥ß. ad ℥ ij. in jusculo vel hausto aqua cichorei. Harm. in pract.

(*Sumitur etiam succus pomorum Borsdorffens. pro extract.*)

Aliter.

♃. ♂ limat. ✻ ana ℔ i. coque in sartagine ferrea l. △. semper agitando donec ✻ consumptum sit, (quo sæpiùs, eò melius,) infunde postea in vino malvatico ℔ 4. 5. 6. digere, quotidiè aliquoties agitando, (♂ ♌ 14.) postea depleto & adhibeto.

Vires. *Prodest ad omnes affectus Splenic, item ad menstrua, tum provocanda, tum inordinata corrigenda.*

Dosis ℥ß. ad ℥ ij.

N. *Potest aromatisari Caryophyll. & simil. Finck.*

2. *Tinctura ex ♂ crudo.*

♃. Limat. ♂ extrahe rubedinem cum ✻ acerrimo s. a. decanta & abstrahe. Dein extrahe cum ▽. Quo tandem iterum abstracto, relinquitur Tinctura seu Essentia ♂ in fundo.

Dosis ad ℈ j. vide Senn. Inst.

Aliter.

♃. Limæ. Chalyb. q. pl. irroretur ✻ aliquoties & exiccetur. Hinc extrahe cum ▽ Tartariato. l. (C. F.

3. *Alia ex Croco ♂ Quercetani.*

♃. Croc. ♂ (per ▽ facti,) extrahe Tinctura digerendo cum ▽ vulgari, donec rubescat, decanta à fœcibus, & abstrahe ad oleositatem.

Dosis

Dosis: Præmissis universalibus, propinantur mane ac vesperi gutt. 9. vel 10. in decocto juniperi Hartm. in pract. loco de Hæmorrhag. & de Hydrope.

4. *Alia ex Croco* ♂

Sic & ex croco ♂ per reverb. fit Tinctura cum ☿, cujus eadem Dosis.

5. *Alia quæ Basilii est.*

℞. Limat. ♂ solve in sp. ☉i rubr. p. i. ▽. fontan. p. ij. filtra calide & crystallisa, s. a. Crystallos exicca sub tegula continuò agitando, habebisque crocum purpureum: affunde ✳ & extrahe s. a. Hinc abstrahe in MB ✳, ac elue, ▽m font. aliquoties abstrahendo. *Tholdius.*

N. 1. *Eodem modo ex ☉o ♂ ad summam rubedinem reverberato extrahitur Tinctura seu Sulph. beneficio ✳ s. a. Quæ abstracto ✳ in forma pulvisculi rubicundissimi asservanda.*

N. 2. *Ex remanente terra extrahitur Sal com. per ▽m mellis corrosivam.*

6. *Alia ex Scoriis cæruleis.*

℞. Scorias ♂ cærul. virescentes, pulverisa. (alii calcinant prius hor. 24.) extraheque tincturam rubram digerendo cum ✳ acerrimo, filtra & abstrahe, restantem Tincturam edulcora aliquoties ▽ pluvial. Tinctura hæc liquescit sponte in cella.

N. *Efficaciorem habebis Medicinam si per ☿, Tinctura solutionem ac extractionem denuo iteraveris.*

Vires. *Longè efficacior est, quam Crocus vulgaris reverberatione factus. Vim habet sistendi omnes fluxus, sive sint Menstrua, sive Gonorrhœa, Dysenteria, Diarrhœa, Hæmorrhagiæ &c.*

7. *Alia ex floribus Croci* ♂.

℞. Croci ♂ (per reverber.) sublima cum ✳, ex floribus edulcoratis extrahe Tincturam cum ☿, abstracto iterum ☿, relinquitur Essentia in fundo.

N. *Dicitur præcipitare ☿m, Kesler. lib. 3. c. 71.*

8. *Alia ex calce* ♂.

℞. ♂ Limat. à quo ✳ sexies vel pluries sublimatum sit, extrahe cum ☿, decanta & abstrahe aliquoties cohobando.

N. *Pulvis ille ante extractionem in liquorem resolvi potest, qui ▽ elotus etiam intrinsecus exhibetur.*

9. *Alia.*

℞. Croc. ♂ probè calcinat. q. v. irrora cum spir. ☉. digereque in Arena calida, donec spir. ☉ exiccatus fuerit: hinc tere super marmore affusaque ▽ fontanâ macera in Arena calida per ♂ (3.) postea filtra per chartam: filtraturam inspissa & extrahe cum ☿ Tincturam.

Ex communicatione Affinis mei dilecti Iacobi Holtzapffel / Pharmacopœi nostratis laboriosissimi.

10. *Alia Tinctura, Manna* ♂*is.*

℞. ♂ Laminat. q. v. extrahe cum ☾u ♂ alcalisato, filtra & abstrahe, sic habes Tincturam ♂.

11. *Basium* ♂ & ♀*is seu Tinctura extemporanea S. Closs.*

Compara tibi ☉ ex viridi æris (distillierten Grünspan / Verdet distillé, *Vert de grees destilled*, Koper-groen gedestilleert.) pelle per ♋ △ Arenæ quidquid phlegmatis & spiritus volatilioris exire poterit. Hoc affunde super limaturam ♂ in vase strictiori. Intra quadrantem horæ absque adjuvamine △ sanguine ♂tis ♀us imprægnabitur, abstrahe phlegma atque fusibili croco ☿ superfunde, denuoque extrahe.

12. *Sal saccharinum & Tinctura flava* ♂ *ejusdem.*

℞. Croci ♂ parati cum Sulph. q. v. Affunde aq. restantem post præcipitationem butyri ♁ii, quam Spiritum ☉li Philosophicum vocant, unà cum phlegmate (si hic desit cape ☾um Sal. com. ☉lati diureticum, ut cap. de Sal. com. indicabitur) fiue extrahere in arena tincturam flavam cum fœtore quodam Sulphureo, qui mox evanescit. Hanc coagula post filtrationem in Sal. Com. Saccharo dulcius, & majoris virtutis gratiâ ☿ circula.

Vires. *Hepar roborat, unde hydropicis, iisque qui diffluentia in tibiis ulcera patiuntur prodest, menses superfluos & hæmorrhoides siccat, dysentericos juvat sumpta cum ther. rec. lienem deobstruit.*

Dosis sal. (ʒß.) cum ol. nuc. mosch. Tinct. gutt. vij. in vino aqu. linariæ.

13. *Tinctura rubra* ♂.

Laminas ♂ subtiles stratifica cum pumice & reverbera per 24. horas. Rubescet pumex, è quo cum ✳ tincturam poteris elicere & in sal rubrum coagulare.

Ad Calcinationem reverberatoriam pertinet seq.

Limaturam ♂ calcina absque ullâ præparatione aut commixtione △ reverberii, donec ex rubedine summâ in calcem albam transierit.

Dosis 3 ß. *in vino albo. Frater D. Rondelii hoc medio ab Ischuriâ curatus est. Ex communic. S. Closs.*

14. *Tinctura alia & inde,*

Magisterium ♂*is albissimum.*

Limat. ♂*is* △ fortiss. eousque reverberetur, donec elevetur in crocum leviss. & rubicundiss. Irroretur cum Sp. ☩i atque siccetur. Repetendo hoc (4.) Dein tantum affundatur Sp. ☩i q. s. ad extractionem. Digeratur usque dum colore rubicundo tingatur, sæpius vero agitetur. Extractio lento calore redigatur ad mellaginem, quæ soluta aq. pluv. destillata & filtrata præcipitetur cum Sp. Vitrioli. Sic habebis magisterium albissimum, quod probè edulcorandum.

Vires *ex ipsa descriptione cuivis patebunt, prodest in morbis quamplurimis hypochondriacis, hepaticis, &c.*

Ex commun. Cl. D. Ioëlis Langelot.

HOFMAN. 4. *Extractio: Unde Tinctura. Recip. Limatur. Martis* ℔ß. *candefiat &c.*) Frustum martis, non ejus limatura sumenda est, quia melius candefieri & extingui potest quàm limatura. Instituitur autem eo fine, ut vinum malvaticum vim adstringendi inde acquirat; Unde in omni alvi fluxu usurpari potest.

Notandum tamen, ejus potum statim post extinctionem in

usum esse trahendum, alias humido aëri diu expositus vim aperitivam acquirit, interdum etiam emeticam. Unde & circumspectus *Dn. D. Sennertus* de dysenteriâ monet, ejus extinctionem moderatam esse debere, nec nimis crebram, cùm certum sit, si multum de ferri substantiâ adsumatur, alvum turbari. Quæritur igitur, quid hujus diversè operandi modi causæ sit? Nos statuimus, martem ignitum & extinctum amittere partes spirituosas volatiles, singulari texturâ præditas in illâ subitâ violentâ quasi vicariâ reverberatione, si jam ignitus in lacte extinguatur, communicare eidem vim astrictoriam, quæ in partibus fixis terrestrioribus hæret, quæ tum superant subtiles volatiles aliâ figurâ & texturâ præditas, Post ignitionem verò frigefacto in ♂ce revivisc ere in centro volatiles partes Vitriolaceas à tale centrali aëris, quemadmodum crocus ♂tis adstringens aliquot mensium spatio sibi relictus rursus aperiendi acquirit vim in centro ipsius resuscitatis partibus Vitriolaceis. Si colchotar Vitrioli, ut notum est, aëri exponatur humido, matrix revivisc it & ex gremio suo novos produxit spiritus à sale Naturæ suppeditatos. vid. D. issertat. meam de Dysenteriâ.

Aliter. *Recip.* ♂*tis Limatur. acet. destill. ana* ℔ *j.*) Melius procedit elaboratio, si sumatur Limatur. ♂tis. Tartari crudi ana cum ▽ coq & ad mellis consistentiam inspissatis superfundatur acet. destill. liquor ♂tialis non injucundus prodibit in vino malvatico infundendus. Vel: Recip. Vitrioli ♂tis, Tartari depurati ana ℔ j. coq. in aquâ ad mellis consistentiam, ex hâc cum spiritu vini malvatico extrahe Tincturam, quæ potest aromatisari cum eleolachar. ſ. q. caryophyllor. vel cinamomi.

2. *Tinctura ex* ♂*e crudo*) Si loco acet. destill. sumatur sp. Vir. ær. hujus elaboratio erit convenientior v. g. Recip. Limatur. ♂tis, extrahe rubedinem cum spiritu Vir. ær. tinctum spiritum effunde, aliumque affunde, donec nulla rubedo in extractione amplius appareat; Tincturam collectam abstrahe in alembico per Aren. ad crassitiem, huic superfunde sp. vini, extrahe, filtra, & ad liquorem rubicundissimum per abstractionem reducatur. In Cachexiâ virginum & malo hypochondriaco præstans est medela. Dosis est à ℈ ß. ad ℈ j in convenienti vehiculo. Altera cum spiritu vini Tartarisato extracta nihil etiam peculiaris habet à priori allatâ.

3. *Alia ex croco* ♂*tis Quercetani.*) Hæc convenit cum essentiâ ♂tis aperitivâ *Cl. Zvvelferi*, quam describit in Appendice ad animadvers. p. m. 58. & ex sp. Nitri conficitur, qui nisi fuerit fortissimus, post adjectum Vitrioli phlegma albus saltem & ferruginem ingratè sapiens liquor prodibit.

4. *Alia ex croco* ♂*tis cum spiritu vini.*) Verùm hujus elaboratio non procedit, nisi crocus ♂tis per reverber. factus prius ab alio menstruo salino fuerit resolutus & in crocum redactus, v. g. sp. Sal. com. Nitr. Vir. ær. &c.

5. *Alia, quæ Basilii est. Recip. Limatur.* ♂*tis solve in sp. Vitrioli* &c.) Præsens est remedium in hemicraniâ, epilepsiâ, calculo, ulceribus internis abstergendis & ad sanguinem purificandum aptissimum. Dos. est à gutt. x. ad xx. Melius autem seq. modo paratur.

Recip. Vitriolum ad rubedinem calcinatum, vel Cap. mort. Vitrioli, (à quo Spir. saltem volatiliores sunt expulli) q. v. ex hoc extrahatur salsedo Vitriolata repetitâ acet. destill. affusione & decantatione, quousque sapor Vitriolatus in acet. destill. extrahente gustu percipiatur. Extractiones filtratas ex alembico balnei calore destillando abstrahe ad mellaginem; Hunc crassum liquorem addito sabulo immitte retortæ vitreæ luto obductæ ac igne aperto gradatim aucto in liquorem rubicundum destilla.

6. *Alia ex scoriis caruleis.*) Dicitur hæc tinctura adstringens, & maximè commendabilis est; efficaciorem tamen & præstantiorem habebis, si loco acet. destill. sumas vel sp. Vir. ær. vel Sal. comm ac scoriis ♂tialibus sensim ac successivè infundas, & affusâ aquâ liquorem tinctum colligas, quem ad mellaginem abstrahe, & denique per cucurbitam prius phlegma, hinc spiritum & tandem ♎atum eleva. Quod per deliq. solutum optimum evadit remedium, viribus longè excedens præsentem tincturam. vid. Ol. ♂tis præstans.

7. *Alia ex floribus croci* ♂*tis.*) Extractio cum spiritu vini inutilis est. Tradidit eandem Cl. Zvvelfer. in mantiss. spagyric. pag. meâ 338. Prout & 8. ex calce ♂tis.

9. *Alia. Recip. Croci* ♂*tis probè calcinat. q. v. irrora cum sp. Vitrioli* &c.) Hæc tinctura nihil aliud est quàm Vitriolum ♂tis solutum & sp. vini impregnatum, prout & seq. 10. Manna ♂tis dicta, viribus non differens à Mannâ Vitrioli dictâ, cujus infrà de Vitriolo fiet mentio, quæ non solâ laxatarum ventriculi fibrarum adstrictione, sed & manifestâ erodentium acidorum humorum imbibitione & quasi Vitriolisatione, ac subsequio orificiorum aut ductuum, tam excretoriorum, quàm lactiferorum detersione hypochondriacos levat & obstructis confert. Huic præfertur tinctura martis *Cl. Zvvelferi* ex Vitriolo ♂tis cum terrâ foliatâ Tartari præparata, cujus descriptionem vide sis in mantiss. spagyric. part. 1. Cap. 3. p. m. 337.

10. *Alia Tinctura, Manna Martis dicta.*) Hujus præparatio tam ratione elaborationis, quàm energiæ cum antecedente convenit; sequens tamen etiam non in postremis erit habenda.

Recip. Vitrioli Martis q. v. tere, affunde liquorem filicum Glauberi, incoque, ut forti igne fluat. Mixturam hanc pone in cellam, adde aliquid aquæ, ut instar pultis fiat, superfunde sp. vini, digere in MB per 8. vel 10. ☌ ☍, extrahe tincturam. Quod de filicibus in liquore est, se♎tat, filtra tinctur am & exalta. Hæc poris non est ingrati & magnarum virium.

11. *Basium Martis &* ♀ *veris seu Tinctura extemporanea S. Claſſii.*) Spiritus iste volatilis nihil aliud est, quàm spiritus Vir. ær. ex ejus crystallis paratus, & Limaturæ Martis affusus, ex quo elegantissima patari potest tinctura adstringens seq. modo.

Recip. Limaturæ Martis q. v. affunde sp. Vir. ær. iterumque exsicca, idque bis vel ter repete, donec limatura in crocum quasi conversa fuerit, cui in pulverem redactæ superaffunde oleum sp. Vir. ær. ad eminentiam 4. transversorum digitorum, qui paulo digestione rubicundo imbuetur colore. Tinctus spiritus effundatur, & alius affundatur, donec nulla rubedo in extractione amplius appareat. Tincturæ collectæ ad mellaginem abstrahantur, quæ porrò cum spiritu vini extrahendæ, filtrandæ & ad liquorem rubicund per abstractionem reducendæ sunt. Hæc tinctura magnarum est virium in omni hæmorrhagiâ, vomitu, diarrhœâ, dysenteriâ, fluxu hepatico &c. Dosis est à gut. v. x. ad xx. &c. in appropriato vehiculo.

12. *Sal saccharinum & tinctura flava Martis ejusdem*) Hæc non differt ab ol. martis, quod suprà descripsimus; Acidulæ artificiales commodè exindè præparari possunt, si cum aquâ fontanâ diluatur ſ. q.

13. *Tinctura rubra Martis.*) Hæc etiam nihil obtinet singularis præ reliquis. Crocus martis exindè confici potest, de quo suprà jamdum egimus.

Ad calcinationem reverberatoriam pertinet seq.) Notum est ex *Nobiliſſ. Robert. à Boyle* de coloribus, quomodo martem flamma ignis in varios transmutet colores, ut inde diversas etiam asserat qualitates, quid mirum? si & inde diversæ etiam resultant operationes Medicinales; ut hæc calx alba martis in vino albo propinata Ischuriam curaverit. Quæ ut plurimum ab acido-salso oritur humoribus, quorum in hoc marte calcinato ad albedinem imbibitionem ægroti Ischuria laborantis levamen inserutum est.

14. *Tinctura alia & inde Magisterium martis albissimum.*) Limatura martis △ fortiſſ. reverberetur, donec elevetur in crocum rubicundissimum. Irroretur cum sp. Acet. & siccetur; Hoc quater repetendo; Deindè tantum affundatur sp. Acet. q ſ. ad extractionem. Digeratur usque dum colore rubicundo tingatur, sæpius agitando. Extractio lento calore ad mellaginem redigatur, quæ soluta aq pluvial. destill. & filtrata non quidem ♎atur, ut Dominus Autor tradidit, sed coagulatur demum post sp. Vitrioli instillationem. Sal inde coagulatum oritur martis in male hypochondriaco utile.

N. Omnes hactenus in medium prolatæ tincturæ nihil aliud sunt, quàm simplices tantùm martis solutiones pro diversitate affusi Menstrui hac vel illa tinctura imbutæ, quæ tamen vera martis non est essentia, sed ut plurimum ejus vitriolum, sive martium solutum fucato tinctum colore. Interim tamen tales solutiones in effectu valdè inter se differunt, quod tamen non fit ob artificiosam eorum præparationem, sed propter menstruum affusum, cujus ratione magis vel minus efficaces, magisque aut minus aperientes vel adstringentes sunt, nec non volatiliores aliæ, aliæ fixiores. *Hæc Nobiliſſ. Zvvelferus in Pharmacop. Aug. animadverſ.* pag. 437. Ad hæc contrà *Dominus Schræck. in Pharmacop. Aug. reſtituta* p. m. 485. excipit, cum istæ essentiæ seu tincturæ martiales sint liquidæ, minus rectè in vitriolum Ferrum redactum dici, cùm vitriolum corpus obtineat solidum, ferri quidem solutiones rectè dici non autem vitriolum, prius quam parte liquida separata in solidam abierint consistentiam. Verum non video, quid obstet, quo minus rectè *Cl. Zvvelferus* scripserit, essentias illas martiales cum liquoribus acidis confectas nihil aliud quàm ferrum solutum, vel in vitriolum redactum esse. Prout enim sumie generaliter & latè, alterum specialiter & strictè. Quoad prius, nam non ex omnibus martis solutionibus v. g. cum sp. Nitr. Sal. O. aqua forti &c. factis vitriolum producitur, sed coagulata tantum fiunt. Benè autem ex quibusdam, scilicet cum spiritu vitrioli vel Sulphuris solutis. Ideoque cum Nobiliſſimus Vir scribit, vel in Vitriolum redactum esse, intelligit synecdochicè contentum pro continente, nimirum Vitriolum, quod in ista solutione continetur; Nihilominus tamen, licet hoc quandam Essentiarum Martialium vices haud indignè supplere statuat, tamen non excludit & reliquas diversis menstruis elaboratas unde addit, horum ratione magis vel minus efficaces, magisque aut

aut minus aperientes, vel adstringentes esse, nec non volatiliores alias, alias fixiores.

¶ V. SVBLIMATIO.

Hinc

1. *Flores ex ♂ crudo.*

Sublima limaturam ♂ cum ✱, (vide in ✱) & elevatur quoque portio ♂ hæc à ✱ elota, habere vim sclopetentem, æque ac ☉ fulminans dicitur, sed erroneè.

2. *Flores ♂ ex crystallis.*

℞. Crystall. ♂ (cum ▽ nitrosa fact.) sublima cum ✱, & habebis flores rubicundos, quos edulcora. *Kesl. lib. 1. cap. 63.*

Vires. *Vim maximam habent in lienis & mesenterii obstructione.*

HOFMAN. 5. *Sublimatio* Hinc 1. *Flores ex ♂te crudo.*) De hisce floribus jamdum suprà egimus, quod vide.

2. *Flores ♂is ex crystallis.*) Per crystallos vitriolum ♂tis intelligitur, quod cum ✱ ♎tur in flores elegantes ad viscerum obstructiones commendabiles. Aliàs etiam ex vitriolo ♂tis in aquâ simplici soluto per ♍tationem cum ol. Tartari p. d. flores martiales parari possunt, qui vim laxandi habent, & vermes unà expellunt.

VI. SALIFICATIO.

¶ Sal ♂ duplicis videtur esse sortis, subdulce scil. & Vitriolatum.

1. *Sal ♂ subdulce.*

℞. Limatur. ♂ irrora ⁜ optimè, ut pasta inde fiat, quæ siccescat: siccatam tere ac irrora iterum, &c. idque repete multoties. Tandem effunde phlegma aceti, coque bulliendo & filtra; humiditate in MB abstractâ digere cum ▽ Crystalloque serva pro usu.

Vires. *Vim habent incidendi & aperiendi, obstructiones etiam contumaces, viscerum & uteri. Vide in Epistol. Gregor. Horstii observationibus annexis lib. 1.*

(*Ex hoc sale pilulæ Spadanæ constant.*)

(*Hoc sale ▽ soluto acidulæ parantur.*)

(*Hoc sale ♂ Riverius multum effecit.*)

2. Idem Sal assequi poteris vi ▽ simplicis, loco ⁜ ac phlegmatis ejusdem adhibitæ, sed quantitate minimâ.

N. *Suecicum ferrum sale abundantissimum est ideoque reliquis in salis hujus confectione præferendum.*

2. *Aliter.*

℞. Calcem seu croc. ♂ (per ℞ factum) extrahe Sal cum aqua, filtra, coagula, ac repone ad crystallisandum, vel inspissa prorsus. Salem Vitriolicum, quem nactus fueris, solve denuo aliquoties & coagula, sic habebis Sal ♂ subdulce.

N. *Filtratio siquidem fieri nequit, quin chartâ vi corrodente corrodatur, dilui potest solutio aquâ fontanâ, quo minus acris & filtraturæ aptior evadat.*

3. *Aliter, Sal Basilianum.*

℞. Materiam in Tincturæ præparatione residuam, (*exempli gratia, in Tinctura Basilii,*) affunde ▽ mellis corrosivam, ac extrahe Sal. com. s.a. Hinc abstrahe ▽m mellis, edulcoraque cum aqua fontan. per destillationem iteratam abstracta. Tandem clarifica cum ▽ *Thold. in Halograph.*

Dosis gran. 6. 7. 8. &c.

4. *Vitriolum ♂is ex cementato.*

℞. Calc. ♂, (cementatam cum Sulphure ut supra,) extrahe Sal. com. ut moris per ▽ calidam, filtra & crystallisa, s. a. *Croll.*

5. ♁ ♂ *ex soluto* ♂.

℞. Limat. ♂ solve in ℥o Vitrioli rubr. p. 1. ▽æ font. p. ij. filtra calidè, & crystallisa, s. a. *Tholdium.*

N. *Simili modo & per alios liquores acres crystalli ♂is exhiberi possunt, de quibus in Crocorum præparationibus, quippe nihil aliud sunt quam ipsemet Crocus, quem ipsum vel solâ exiccatione ad ignem referunt.*

Sal ♂is purgans.

℞. ✱i, Limat. ♂is p. æq. misce leniter terendo in marmore, inde cucurbitæ fictili & ♎ primo lento △ dein fortiori, sensim & per gradus △ augendo. Tandem refrigescere fine, fractoque vase, partem superiorem albam reserva, novæ sublimationi cum recenti limatura ♂ peragendæ; Partem mediam Croceam similiter serva (sunt flores ♂is diaphoretici.) Denique partem quæ in fundo remansit (♉) exime & modo vulgari Sal. com. extrahe, idque solvendo & coagulando purifica, clausoque vitro reserva.

Vires. *Vim obtinet purgandi.*

Dosis ℈ ß. ad ℈ j. in cochl. 1. aut 2. Syrupi violarum laxativi, &c.

N. *Quando Sal. com. prædictum in syrupo violarum solvitur, necessum est ut bene agitetur, donec Syrupus totus spuma evadat, quæ stet per noctem, ut clarescat iterum. Tunc additur pro libitu aliquid clareti laxativi.*

Ex commun. amici Hamburg.

HOFMAN. 6. *Salificatio. Sal ♂tis duplicis videtur esse sortis.*) Scil. pro diversitate menstrui, ut suprà ostendimus.

1. *Sal ♂tis subdulce.*) Recip. Limatura ♂tis, irrora acet. destill. ut pasta inde fiat, (massâ incalescit) quæ ficcescat; siccatam tere ac irrora iterum &c. Idque repete multoties, donec scil. fiat instar pollinis, nec amplius incalescat. Tandem affunde phlegma Acet. coque bulliendo & filtra: humiditate in MB. abstractâ, digere cum spiritu vini, & sal martis prodibit, non quidem in crystallorum, sed coaguli formâ crocei coloris, sub quo sal ♂tis latet. De hoc sale scribit *Johann. Wallæus* quod sit corrigens omnium purgantium & vim purgantem adjuvet. Ex hoc sale ♂tis conficiuntur etiam Pilulæ spadanæ, sic dictæ, quod loco Acidularum spadanarum esse queant, vel quod spadæ frequenter usurpentur. Hoc sal martis dulce in aq. fort. solutum loco acidularum inservit.

2. *Idem sal assequi poteris vi aq. simplicis, loco acet. destill. &c.*) Non sal, sed crocum aperientem acquiris, in quo sal delitescit ab acido aquæ sale nitroso inductum. Nec resultant inde crystalli, sed nudus crocus.

N. *Suecicum ferrum sale abundantissimum est &c.*) Verùm in ferro, quodcunque etiam fuerit, nullum sal actu reperitur; ideoque hæc antecedentia, & quæ sequuntur, impropriè martis salia sunt & dicuntur, quia saltem quoad apparentiam talia, & nihil aliud, quàm vitriolum sunt, aut huic analogon, id quod ex sapore & aliis cognosci potest qualitatibus. Jam autem vitriolum quid aliud est, quàm solutum metallum, quod facilè pristinam induit naturam; Frustra igitur sunt, qui omnia metalla in hæc tria, sal scil. Sulphur & Mercurium verè solvere satagunt. Unde metalla, quæcunque illa sint, calcinari quidem possunt, non verò in cineres redigi, ex quibus sal verum extrahi queat; sed quædam illorum abeunt in scoriæ calcinata, quæ scoriæ autem particulam metalli adhuc habent absconditam, quæ beneficio acidi cujusdam spiritus solvi, in Vitriolum converti, ac denuò in pristinam suam formam metallicam reduci potest.

2. *Aliter*

2. *Aliter.*) Recip. Crocum martis per aquam regiam factum extrahe sal cum aq. fort. filtra, coagula, non autem in crystallos abit, sed in salinum concretum flavum, quod sæpius solvendum & coagulandum est.

3. *Aliter. Sal Basilianum.*) Hoc non succedit, quia omnia ♂ tantur.

4. *Vitriolum martis ex cementato. Item 5. Vitriolum martis ex soluto marte.*) Hæc omnia succedunt. Sed seq. N. simili modo & per alios liquores acres crystalli martis exhiberi possunt, animadversione indiget. Hoc enim experientiæ chemicæ non respondet; Etenim, si cum sp. Nitri, aq. fort. acet. destill. &c. tentes martis solutionem, ♂ quidem roditur, perfectè tamen non solvitur, nec in crystallos convertitur, sed in crocum, pulverem flavescentem, aut si extractio s. q. Acet. dist. affusâ fiat, substantiam subdulcem viriolato-salinam abstracto Acet. dist. remanentem habebis. Sic & salia acido salsa, ut sal comm. ♂tem, ☉ & ☽ nam aggrediuntur quidem, sed corrodendo solum & erodendo rubiginem, & crocum ex ferro eliciendo.

Sal ♂tis purgans.) Hujus plenariam descriptionem communicavit *Cl. Zwelferus* in mantiss. Spagyric. Part. 1. Cap. 8. p. m. 338. Ex hujus Cap. mort. massa remanet Vitriolacea, non tam verè purgans, quàm abstergens aut exstimulans, Vitriolo tamen ♂tis posterior. Ex Cap. mort. ♂tiali per deliq. soluto spiritus flavescens destillatur jucundè acidus, reliquis acidis Spiritibus ex *co elegantior.

VII. LIQUATIO.

¶ ♂ per se minimè liquescit, verum si in crocum (calcinatione humidâ,) redigatur, aliquo modo liquabilis evadit; unde Liquor seu Balsamus, medicamentum in vulneribus aptissimum.

HOFMAN. 7. *Liquatio.*) Hæc non ex marte, sed ex salibus in croci præparatione adhibitis oritur.

CAPVT XII.

De Cupro.

CUprum, alterum Metallum, ex ignobilioribus duriusculis est, constans (secundum Theophrastum) ex Sulphure purpureo, Sale rubro, ac ☿rio citrino.

Dicitur ♀, quod cum Venere Cœlesti in Macrocosmo, cumque generativis partibus in Microcosmo sympathiam obtineat, dicitur & Æs, German. Kupffer. Cuivre. *Copper.* Koper.

Flore æris veniunt granula à panibus æreis, quando affusâ aquâ refrigerantur prosilientia, plerunque etiam viride æris.

Vires. *Præterquam quod partes generativas peculiariter confortare creditur, variis abundare facultatibus æstimatur, adeo ut sint qui dicere non vereantur, nullum metallorum salubriorem spirare auram quam Cuprum. Et hinc majoribus ac præcipuè Hippocrati præter reliqua frequentissimo in usu fuit. Nos relicto Cupro crudo, præparationes libabimus, quæ sunt.*

HOFMAN. *De cupro.*) Alterum Metallum ex ignobilioribus duriusculis Cuprum est, Ferro mollius & magis ductile, constans ex suo Sulphure impuro etiam & aliquâ ☿rii parte. *De Sale Cupri* nostra Physica altum habet silentium. Comparatur Veneri cœlesti in macrocosmo, & cum partibus genitalibus in microcosmo sympathiam obtinet.

Vires.) Crudum aut simpliciter saltem solutum cuprum, sive enim Vinum, Acet. aut alius succus acidus fuerit, æri affusus ac internè propinatus insalubris est, ac legitimi veneni mineralis symptomata producit, eò quod externo ejus nexui variæ impuritates adhærent metallicæ. Artificiosè autem & philosophicè præparatum Cuprum suas in Medicinâ meretur laudes, ut non frustrà *Cl. Helmontius* glorietur, nihil æquè victoriosè in humidum agere radicale, atque primum Ens Cupri.

I. PURIFICATIO.

¶ Purificatur à sordibus superficiariis, si imponatur hor. 7. 8. 9. &c. in ▽ ⊕li mixta cum ⚹.

II. CALCINATIO.

unde Crocus.

1. *Reverberatoria.*

Fit more communi, limaturam scil. cremando.

N. *Laminæ ♀is reverberantur calore fornacis fugulinæ in æs ustum, quod facili contritione in calcem reducitur. Beguin.*

2. *Immersiva.*

Solutio fit in liquore acri.

E. gr.

▽. ⏑ Sulphuris, ⏑⊕i, & simil.

Sic:

Dissolve ♀m in ▽, ac præcipita per ▽m tepidam infusam, vel per particulam ♂is, ☾ve injectam. *Beguin.*

3. *Vaporosa: unde Ærugo, seu viride æris.*

Suspendantur laminæ ♀is, ut vapori Vini & racemorum objectæ sint, sic adhærescet Crocus pedeleporino abstergendus.

4. *Illinitionis.*

Illine laminas æris liquore acido seu acri.

N. 1. *Quinimo sola ▽ simplex, tantillo Sal. com. vel ⚹ impregnata æruginem extrahit.*

N. 2. *Paracelsus solvit salia (Sal. com. Sal. nit. & simil.) in vesica, atque solutum liquorem laminis illinit. libr. de morb. rer. natural.*

5. *Cementatoria.*

Fit cum Sal. com. & Tart. &c.

♃ Laminas ♀is, F. S. S. S. cum Sal. com. præpar. calcina paulatim leviter igniendo. Postea ignitas in aquam injice, atque à nigredine benè elue, iterumque F. S. S. S. calcina, ac elue ut prius. Tandem coque ac repone, ut subsideat crocus, quem edulcora ▽.

Vires. *Inservit Chirurgiæ, ingreditur Emplastrum Oppodeldoch. Gluckr.*

N. *Eodem modo cementatur quoque cum Sulphure, hor. 3. vel 4. inque æs ustum reducitur Officinarum; [hoc æs ustum aqua pluries lotum fit præstantissimum ad ulcera putrida] calcinatur itidem & limatura ♀ cum Tart. simili modo quo ♂ ad exhibendum Vitriolum calcinare docuimus.*

HOFMAN. 3. *Vaporosæ:* Unde Ærugo seu viride æris.) De viridis æris seu æruginis præparatione certamen est inter *Cl. Tachenium* & Nobiliss. *Zwelferum. Tachenius* in Hipp. Chemic. Spiritum ex illo destillatum, nihil aliud esse docet, quàm Acet. destill. fortissimum sale acido volatili aceti impregnatum, ob quod viride æris seq. modo præparetur, quemadmodum & *Spiritus à Boyle tostatur in paradox. chymic.* In Galliâ scil. recepta prorsus est, inquiens, tenuatas cupri laminas in filiquis uvarum, ex quibus succus in torculari fuerat expressus, immergere, quo medio magis salinæ istarum siliquarum partes sensim in cuprum agentes istis cum ipsis in eam cœruleoviridem substantiam coagulant, quam viride æris appellamus, unde ex hoc paratus spiritus etiam sine rectificatione, odore, sapore, & proprietatibus suis videtur maximè rectificatum spiritum aceti vini referre, qui spiritus proprius etiam siliquarum adscribendus sali per earum cum Cupro commisturam alterato, quia Cuprum scilicet in retortæ fundo in summâ croci seu rubescentis pulveris invenitur. Hæc Robertus. Cl. & Dom.

& *Dominus Autor* hîc loci subscribere videtur. Verùm hic modus elaborandi admodum lentè rem videtur expedire, multum enim temporis spatium in colligendo ita hoc croco seu viridi æris requiretur. *Zwelferus* in apologiâ contrà *Tachenium* alio modo viride æris docet conficere. Nimirum Laminæ Cupri cum Uvis expressis recentibus stratificantur, & desuper affunditur una pars aceti, & tres vel quatuor partes urinæ puerorum: addunt desuper multoties nonnihil de alumine & nitro, sic sæpius hanc mixturam, si exsiccata fuerit, novâ urinâ madefacientes, donec Laminæ Cupri vel penitus erosæ & in æruginem conversæ conspiciantur, vel in æs viride convertantur, quod in massam panis formâ conglobatum corioque involutum ad Nos transfert. Hunc verum esse modum conficiendi æs viride confirmat etiam *Agricola* Libr. 9. *de Natur. fossil. & Wormius in suo Museo* Cap. 12. Ex hoc præparatur non solum menstruum *Zwelferi*, quo fiunt magisteria rebus insolubilia, & tincturæ martis rubræ, sed spiritus astmaticus *D. Johan. Michael.* cum gumm. ammoniac. & Sulphure: ut infrà patebit.

4. *Illinitionis. Illine æris laminas liquore acido seu acri.*) Sola etiam ▽a s. vel per se, vel cum modico Salis, vel ☉ vel * imprægnata æruginem extrahit.

5. *Cementatoria. Fit cum sale communi & tartaro &c.*) Ob maximam vim consolidandi, hic crocus commendatur in antiquis vulneribus. Aliàs etiam Cap. mort. post spiritus viridis æris destillationem ex crystallis dat etiam pulverem croceum, qui vel per se vel post repetitam calcinationem paratus uti præstantis croci, ita & omnium aliorum diversimodè confectorum locum extus in chirurgicis sufficienter complet.

Calcinatur isidem & limatura Veneris cum Tartaro.) sed cum Tartaro seorsim non procedit, nisi Sulphuris & Tartar. anatica portio ad cementationem sumatur.

III. DESTILLATIO.

¶ Destillationibus iisdem ♀ subjici potest, quibus ♂: Unde & ▽m, Spiritum, Olea, Mannam, &c. exhibere aptum natum est, inprimis tamen destillationi subjicitur Vitriol. ♀is, cujus spiritus adeo famosus est, ut peculiari nomine Acetosus esurinus Paracelso nuncupetur: Viresque quæ spiritui Vitrioli vulgaris adscribuntur, huic efficacius competunt.

1. *Spiritus & Oleum Vitrioli ♀is S. Closs.*

Fiat Vitriolum ♀is methodo Crolliana. Hujus ℔ xii. in ♋ conjiciuntur & △ moderato destillatur phlegma omne, id quod horis circiter 6. perficitur; Cohobeturque destillationibus aliquot super Colcothar proprium, ut mediante hac fermentatione sales volatiliores secedant promptius, tùm demum augeatur △ per gradus per 5 ♂ continuos minimumque corp. fixi in ♋ remanet. Spiritus albos à rubris separa atque seorsim rectifica.

Vires. *Spiritus ♀ summum est adversus Epilepsiam Sympathicam* [*inprimis ex utero*] *remedium, præmissâ purgatione cum floribus rubris ℥ij. Dos. à gutt. 8. ad 10. in jusculo acidis succis exasperato, alias vomitum excitabit.*

2. *Spiritus aurei coloris.*

Fit ex ♀ cui superfunditur vel spir. ♀ extillatus, vel ▽ Tartarisatus, digerendo donec Tincturam extraxerit, evoca menstruum, reliquum pelle per ♋. egredietur aureus Spiritus.

HOFMAN. 3. *Destillatio.*) Huic etiam subjicitur Vitriolum ♀ neris, cujus elaborationem in Basilic. Chemic. Crollii p. 294. invenies, non abillâ differentem, quæ Vitriolo ♂tis debetur, & quam suprà tradidi. Notandum tamen, quod Cupri laminæ non ut ♂ frustulatim candefactus, Sulphuri immediatè sint admovendæ, sed Cuprum Laminatum in frustula conscissum & cum Sulphure trito in ollâ stratificatum ac igni posteà admotum paulatim calcinandum, quo teri & conteri possit. Præter vires, quas Autor recenset, commendatur etiam hic spiritus in stomachicis; affectibus, item in gonorrhœâ &c.

2. *Spiritus aurei coloris.*) Si scilicet sæpius destillatus spiritus ♀ neris super Cap. mort. cohobetur,

Hîc non intercidat etiam memoria *Pulveris Sympathetici Nobilissimi Dighæi Magni Regis Angliæ Cantellarii*, qui conficitur ex hoc Vitriolo ♀ neris seq. modo.

Recip. Vitrioli ♀ Romani vel Cypr. q. v. dissolve in ▽ s. filtra per chartam bibulam, evapora super lento igne & coagula, contunde grosso modo & fermentioribus ☉lis radiis expone per 14. ♂ ♌, usque dum accuratissimè fuerit calcinatum.

N. 1. Cum aër serenus est, ☉ est exponendum, & ubi pluviosus & humidus, in locum siccum transferendum.

N. 2. Ne ♂te attingatur, tam quando fit, quàm cum factus est Pulvis.

N. 3. Hic labor instituendus die 15. julii ☉le in ♌onem ingrediente. Et præstat 4. vel 5. ♂ ♌ ab ingressu expectare, ut certiores simus de ipsius confirmatione in propriâ domo.

N. 4. Hic Pulvis usui asservandus est in loco sicco, ne excrementitiâ humiditate recuperatâ formam pristinam assequatur, unde non levis sequeretur ipsius virtutis diminutio.

Usus & Vires: Vulneribus recentibus, è quibus adhuc cruor emanat, immergitur linteum mundum, huic inspergitur pulvis, & alio panno involutum in loco temperato sive vicino, seu remoto asservatur. Sin autem vulnus jam inveteraverit, & degenerarit in ulcus, eodem modo materia ex affectâ parte manans sive pus sive sanies fuerit, linteo committenda, pulvere aspergenda, & sedulò asservanda. Tum vulnus vino tepido prius ablutum panno mundo obtegendum est alternis diebus vel sæpius, prout manantis sorditiei copia requirit. Sordidi autem panni simul in loco temperato coasservandi sunt.

Et observandum 1. si vulnus exterius fuerit sufficere, ut Cruor in pannum effluat, sin etiam interiores affecerit partes, ipsis penitius immittendus est pannus, ut læsam pariter attingat partem.

2. Eandem esse hujus pulveris virturem, quocunque modo vulnus fuerit inflictum, adeò ut sciam Nostrum *Dn. D. Johannem Michael.* p. m. etiam in dysenteriæ initio summâ cum ἐυοδίᾳ in usu hunc habuisse pulverem linteis cruentis dicto pulvere inspersio. 3. Loco mutanda esse lintea, si calida scilicet intemperies partem invaserit, loco frigidiori & humidiori esse committenda cum pulvere & sanguine conspersa. Si verò frigida discrasia vulnus occupaverit, locus contrarius est eligendus. 4. Si vulnus ossium fracturæ complicatum sit, fragmenta foràs sunt educenda, quæ periostio nudata sint, si verò fractura æqualis, vel contriti ossis particulæ periosteo adhuc cohæreant, vulnere prius sympathetichè curato pars hypodesmidibus, epidesmidibus & assulis pro more deliganda & fulcienda est: admiscendo scilicet in curando vulnere pulver. radic. symphyt. gumm. tragacanth. æquâ vel mediâ dosi. vid. *Dighæum in Orat. de pulvere sympath. Nicol. Papinii Dissertat. de Eodem. Sylvestr. Rattray in aditu ad sympath. & antipath. P. Borellum in observat.*

¶ *IV. EXTRACTIO.*

1. *Tinctura Basiliana.*

℞. Virid. æris q. v. solve in bona quantitate ♅ filtra. Hinc abstrahe ad siccitatem (aliis crystallisabitur) nanciscerisque viride æris purificatissimum, extrahe s. a. Tincturam Smaragdinam cum succo ex racemis immaturis expresso, donec nihil amplius coloris exhibeat.

N. *Remanet corpus, quod reservetur ad Salis ♀is confectionem. Tholdius.*

2. *Alia seu flores æris.*

℞. Ærug. q. v. extrahe cum ♅, decanta & abstrahe ad siccitatem, edulcora optimè aquâ calidâ.

Vires. *Mundificativum summum est in vulneribus, unde & Emplastrum Oppodeldoch ingredi solet. Wirtzius in Chirurgia.*

N. *Similis modo fit & ☉m ♀is per Crystallisationem.*

3. *Alia Balsamus ♀is dicta.*

℞. Lamin. ♀, affunde ♎ Terebinthin. digere & colorabitur colore viridi.

Usus

Usus ejus est in Chirurgia.

4. *Alia.*

℞. Limat. vel lamin. ♀ ℔ iij. vel iv. irrora ☿, ficcescat lentè, idque repetè multoties. Hinc affunde ▽ calidam, decanta ac filtra per chartam, (& remanebit in charta terra flava, alii usui reservanda.) Filtraturam coagula l. △. ad mellis consistentiam.

℞. Hujus Tincturæ quantitatem satis magnam inde cucurbitæ atque ☍o leviter impositò, da ignem lenem, & quando fervescere incipit, tolle ☍ moveque bacillo, ut resideat, idque repete, donec amplius non fervescat. Hinc firma & annecte firmiter ☍m, (luto, & simil.) destillaque ex arena in recept. capaciss. △ gradatim adhibito, sic prodibit primo, spiritus albus acidus paulatim flavescens, & rubescens cum nebula: urge, donec nihil amplius ascendat. (est opus unius diei.) Destillatum rectifica in cucurbita oblongi colli ad siccitatem, igne moderato, ne quid flavi & rubei ascendat. Ex restante materia extrahe s. a. Tincturam cum ♅ rectificato. Hanc destilla, & quia ascendit quoque Tinctura, cohoba, donec figatur: hinc coagula ad consist. mellis.

N. *Ex materia seu terra illa remanenti, ulterius calcinata, extrahi potest Sal. comm.*

Vires. *Tinctur. præstantissimum medicamentum est in Epilepsia, aliisque morbis plurimis, cum liquore convenienti exhibitum.*

Alia Manna dicta.

Manna simili modo parari potest ex Minera ♀is, &c. Sicut Manna ♂, ex minera ♂.

Quinta essentia ♀is.

☉ post expulsionem ☋us albi & rubei olei residuum, expone aëri pluvioso, ut humescat, (aliàs parum salis obtinebis) perfundatur phlegmate suo, eliciatur sal ut moris est, cujus pars una confundatur cum part. duabus spir. & olei ♀is, stent in digestione per 14. ♂, Tingatur colore rubeo.

Vires. *Hæc Tinctura levissimo △ continuo fixata & coagulata, est summum arcanum ad morbos cerebri sang. depurandum, febresque omnes contin. & intermit. S. Closs.*

HOFMAN. 4. *Extractio. 1. Tinctura Basiliana.*) Si hæc viridis solutio filtrata in alembico abstrahatur ad cuticulam apparentem, & in loco frigido crystallisari permittatur, crystallos ♀ acquires, ex quibus retortæ vitreæ loricatæ immissis sp. ♀ destillare potes magnarum virium. Prout & ex crudo ære viridi, ut suprà monuimus, qui probè rectificatus non cedit illi ex dictis crystallis præparato. Tinctura autem Smaragdina cum succo ex racemis immaturis expresso, exterius adhibita summum est mundificativum in vulneribus, item in gingivæ ulceribus. Prout & altera descriptio ex florib. æris eandem suppeditat viribus cum illâ convenientem. Unde & Emplastrum Oppodeldoch ingredi solet.

N. Hic spiritus ♀ ex crystallis Vir. æ. unde oriundus sit, Autores etiam inter se non conveniunt. *Tachenius* l. c. Acet. dist. fortissimum putat esse. Contra *Cl. Zwelferus* l. c. Magnam esse differentiam statuit inter Acet. dist. & hunc spiritum ♀ neris; eò quod æs viride aliter componatur, atque *Tachenius* sibi imaginetur; Unde hunc non nudum Acet. dist. sed peculiarem spiritum esse ex urinâ, spiritu uvarum, & Acer. ex ♀ nere extractum. Deinde modum diversum operandi evincere, spiritum ♀ neris solvere perlas, corallia &c. blandè & amicabiliter, & à solutis his integrè abstrahi posse, Acet. dist. autem non: spiritum ♀ neris tincturas extrahere tùm ex ♄nio, tùm ex marte; Acet. dist. non. Præterea hic spiritus magnarum est virium, ac Epilepticis, apoplecticis, hystericis opitulatur, rectè exhibitus. Summum etiam præstat levamen in doloribus dentium crudelissimis, colicos dolores sistit ac demulcet, & Lumbricos externè inunctus enecat, quæ omnia Acet. dist. nullo modo exsequitur.

3. *Alia Balsamus ♀ris dicta.*) Recip. Lamin. ♀ affunde spiritum Terebinthin digere, & colorabitur colore viridi. Aliam Balsamum ♀ vid. in thesaur. Pharmaceutic. annex. sect. 4. num. x.

N. Ex omnibus metallis nullum est, quod tam facilè, & tam jugiter colorem suum prodat delitescentem, atque cuprum. Nam in menstruis acidis non solùm ut ▽ fort. & spiritu Acet. solutionem exhibet sub-cœruleo-viridem, sed & in spiritu urin. fuliginis simpliciter cœruleam. Oleum sive Spiritus Terebinth. elegantem solutionem largitur viridem. *Nobilissimus Robertus à Boyle inter de Coloribus.* Colorem illum putat adventitium emergere posse tam ex Cupro ipso, quàm ex salibus, quibus corroditur. Sic v. g. accipe sp. urin. infunde convenienti æris in minutas partes redacti quantitati, & elegantem solutionem cœruleam obtinebis, huic guttas aliquot rectificati sp. vitrioli infuderis, saturato hoc pavabis colore & communis ▽æ speciem conciliabis. Potrò si in parvum circiter cochleare solutionis floris æris in aquâ paratæ instilles sp. Salis & aq. fort., solutionis viror in momento evanescet, & liquor apparebit limpidus. Si autem denuò vel ol. Tartari p. d. vel sp. urin. modicum instilles, mixtura colorem pristinum, quamvis nonnihil immutatum exhibebit, æmulum coloris cœrulei ultramarini. vid. Nobilissim. à Boyle. l. c. pag.

4. *Alia.*) Tinctura hæc ad *Domini Autoris* præscriptum elaborata succedit. Cohobatio autem cum spiritu vini vel alio spiritu Epileptico summè necessaria est, quo enim spiritus meliùs uniuntur, eò melius postmodum etiam operantur, imò magis volatiles redduntur. Tinctura hæc valdè commendatur in Epilepsiâ aliisque capitis affectibus, sicuti aliàs etiam hic divinitus quasi operatur & confert Spiritus ♀ neris cum sp. aliquo epileptico circulatus, vel per se exhibitus.

Alia, Manna dicta.) Hæc ex Minerâ ♀ neris aliquandiu aëri humido expositâ cum sp. vini sale postmodum extracto, humiditate ad mellaginem abstractâ. Quemadmodum etiam cum minera ♂tis procedit.

Quinta Essentia ♀ neris. Cap. mort. post expulsionem Spiritus albi & rubei olei residuum expone aëri pluvioso &c.) Aliàs parum salis possidebis. Cap. mort. hoc Sal ex aëre attrahit Verno præsertim tempore, & colore purpureo si ex Cap. mort. ♀: candido autem si ex Cap. mort. ♂tis, ex quo Sal copiosè aquâ affusâ dulcis potest, quod in aëris atmosphærâ delituit & magneticè fuit attractum. Hæc Tinctura juxtà vim suam diaphoreticam etiam emetica est.

¶ V. SALIFICATIO.

1. *Sal.*

Sal ♀is Vitriolatum ex viridi æris lixiviari potest beneficio ☿, nimirum ☍o aliquantulum abstracto, residuum frigori exponitur, sic congelantur Crystalli.

2. *Aliter, secundum Tiold. ex Basil.*

℞. Residuam materiam, ex qua Tinctura Basiliana extracta est, exicca, & affunde ▽m mellis, ut extrahatur Sal, abstrahe tandem ▽m mellis, & digere cum ♅.

Vires. *Sal ♀ calfacit intensius quam reliqua Metallorum salia, corroborat ventriculum, cruditatesque inibi emendat, proinde flatibus, aliisque affectibus inde oriundis, v. g. colico & simil. medetur; uterum frigidum calfacit, ejus suffocationem sanat, menstrua promovet, renum quoque morbis succurrit.*

Dosis gran. 3. ad 8.

3. *Aliter.*

Calcina limaturam ♀is cum Sulphure, (eodem scil. modo, quo suprà ♂m calcinare docuimus,) hinc elixivia sal coquendo cum ▽ fontana: aquâ hâc evaporatâ relinquitur sal, seu Vitriolum ♀is.

Vires. *Inservire poterit loco Vitrioli, ac proinde eadem inde Medicamenta parari possunt quæ in Vitriolo dedimus.*

HOFMAN. V. *Salificatio.* 1. *Sal.*) Hoc Sal intus non nisi adhiberi potest, quia facilè vomitus enormes concitat Spiritus autem exinde destillatus in capitis & stomachi affectibus singulis

tis energiæ est. Si ♀ solvatur in sp. Nitri, solutionem crystallisando elegans etiam vitriolum impetrabis, cujus crocus in chirurgicis operationibus miracula edit.

2 *Aliter. Secundum Thold ex Basil.*) Colico affectui & similibus propter sp. vini concentratum mederur: Præstantius fuerit hoc ipsum, si unâ sp. Vitrioli hermaphroditicus assumatur. Hinc ad Elixir uterinum meliori cum effectu recipitur sp. Vitrioli ♀ nertis, quàm sp. Vitrioli s. vel etiam Vitrioli ♂tis.

VI. Sublimatio.

Sulph. ♀.

☉ vel ⊕ sublimatur cum *co edulcor. V. infra.

Flores ♀.

Fac lixivium ex ℔ ij. Calc. viv. & ℔ j. * hoc coagula in salem, quem M. cum part. ii, boli communis, & spiritus albos educ instar ▽, △ per gradus aucto, rectificentur.

♀. Hujus menstrui part. iv. limat. ♀is (aut quod melius Virid. Æris part. i. pone inter ⊢ vase obturato, solvetur metallum insensibiliter, affunde aliud, tantisper, donec fæces nigræ & leves tantum supersint, aq. solventem abstrahe, quod remanserit urge △ aperto in cucurbita elevabitur metallum in flores subsidio resolubiles in Balsamum viride.

Vires. *Usus ejus est in Ulceribus cacoëthicis, si verò eosdem à ♄bus *ci vindicaris, tunc secure & absque ♄ morsu Vulnera & ulcera quævis exiccant, Empl. & Unguentis permixti.*

Ex commun. ejusdem S. Clossai, Oleum

Virid. Æris causticum ejusdem.

♀. Virid. Æris part. i. Sal. nitr. part. ij. ponantur in catillo, incendantur carbone donec deflagrarint, quod remanet, solvatur in cellâ per deliquium, vel in vesicâ suillâ diligenter clausâ in aqu. demersâ. Valet ad pustulas ♀eas & verrucas ablumendas.

Hofman. VI. *Sublimatio. Flores ♀ neris.*) Menstruum acquiris urinosum salibus, volatilibus salsis urinosis imprægnatum, cum quo dictos flores ♀ præparare poteris. Sed admodum pretiosum est. Externè in unguentis & Emplastris hi flores adhibentur. Sequenti modo aliter præparari possunt.

Rec. Vitrioli ♀ q. v. affunde phlegma Vitrioli ad eminentiam duorum vel trium digitorum, & sp. Vitrioli partum. Ac postmodum stent in loco tepido per ♂ ♌; tandem filtrentur, ac denique cum oleo Tartari p. d. ♎tentur. Hi flores ▽ dulci diligenter edulcorandi sunt. Arcanum sunt: contrà vermes; vomitum etiam concitant & cum Sal. com Nitri conjuncti in febribus quotidianis & tertianis intermittentibus commendantur Dosis est à gr. iij. ad ℈ ß. in vehiculo appropriato.

Oleum Virid. Æris causticum.) Hoc externè ad pustulas ♀ neras & verrucas absumendas adhibetur potentiori acido debilius supprimendo. Melius est illud aëri humido exponere ad solutionem per deliquium, quàm in vesicâ suillâ clausâ in aquâ demersâ.

CAPVT XIII.

De Plumbo.

AD tertiam progredimur Metallorum Classem, quæ Metalla ignobiliora minus dura continet, Plumbum scil. ac Stannum.

Præparationes sunt.

1. Purificatio. 2. Calcinatio. 3. Sublimatio. 4. Destillatio. 5. Extractio, quibus addi possunt Mercurificatio, Salificatio & Liquatio.

Plumbum Metallum est vilissimum constans ex Sulphure indigesto, Sale aluminoso ac ♄io, naturam ♄ialem æmulante.

Dicitur Saturnus, quia tùm macrocosmico tùm microcosmico Saturno, id est, lieni consecratum statuitur. Græcè Μόλυβδος. Germanicè Bley. du Plomb. *Lead.* Loot.

[Est veluti sapo ad abstergendas sordes ☉. ☽. & gemmarum.]

Vires. *Refrigerat, adstringit, incrassat, &c. libidinem reprimit, ulcera carcinosa implet, cicatrices obducit excrescentiisque liberat, ulceribus choroniis, quæ vocant, malignis, cancrosis & putredinosis; tùm per se, tùm quibusdam aliis permistum, convenit.*

Hofman. *Plumbum Metallum est Vilissimum, constans ex Sulphure indigesto, Sale aluminoso ac ♄rio, naturam Antimonialem æmulante.*) Verum est, hoc omnium Metallorum esse vilissimum, & excepto Auro ponderosissimum, quia imperfectum ac indigestum adhuc sulphur metallicum, ac ♄rium habet, de quo tamen magis quàm de illo participat, ut suprà demonstravimus. Loquimur tamen hîc de Mercurio Metallito, qui diversus est à Mercurio vulgi, qui ex Antimonio & plumbo non difficulter extrahi potest, & facilius ex ejus mineris. Tere mineram, qualem ex Sabaudiâ nuper accepi Plumbi in pulverem minutissimum ac stylum aureum in illo move parumper, & statim adhærebunt auro particulæ quædam ♄riales, sed hæ non ad substantiam Plumbi pertinent, nec radicitus illi immersæ sunt. Cùm enim mirabilis sit illa & imperceptibilis ♄rii hujus in minima dissipatio, quæ fit in mineris per ignes subterraneos, facile se Metallis insinuat, sed non constitutivè & radicitus. Quædam particulæ primâ metalli fusione in auras evanescunt, quædam tenacius adhærent, ac remanent, & tandem salium resuscitativorum operâ eruuntur, & à reliquis separantur. vid. *Cl. Morhofii Epistol.* l. c. Hunc in ☉ facilè mutari posse, suprà asseruimus. Unde & sæpius laudatus Vir *Nobiliss. Robertus à Boyle in paradox.* inquit: Vir quidam illustris, cujus Nomini peregrinationes Ejus & erudita scripta celebritatem conciliarunt, nuper Mihi asseveravit, se pluries ♄rium Plumbi in perfectum ☉ fixatum vidisse. Quod autem ad Sal Plumbi attinet, de hoc in Naturâ altum adhuc est silentium. Dicitur *Saturnus*, quia Macrocosmico comparatur, unde & Microcosmico Saturno Lieni prodesse creditur.

Vires. Libidinem reprimit &c.) Utrum medicamenta Saturnina totaliter auffugant Libidinem & sterilitatem inducant, an secus; disceptatur inter Doctores. Nos negamus secundum quid, si scilicet hujusmodi Medicamenta Saturnina sæpius usurpentur, cum aliis autem Venerem reprimentibus commixta concedimus. Contra cancrosa ulcera, & alia maligna felici etiam cum successu Saturnina applicantur remedia.

N. 1. Plumbum ex Carinthiâ ad Nos delatum cæteris Saturni mineris præfertur, cui tamen illa nequaquam cedit, quæ propè Freibergam Villach invenitur, atque hinc Plumbum Villachium dicitur, quod de ☽ nâ participari. Hinc etiam crystalli & omnia *Medicamenta ex minerâ Saturni* confecta in Capitis affectibus conveniunt. Minera Saturni in Vere & ☉le etiam existente in Leone ☽ nâ plenâ vel paulò antè effossa præ cæteris nobiliores virtutes possidere dicitur.

N. 2. De Plumbo Scriptorio oder Wasserbley sciendum, vocari illud Molybditem Lapidem, de quo eruditè scripsit Cesalpinus, & primam facit speciem lapidis plumbarii; Altera enim stibium est. Bisnuthi speciem vocat in Sarepeâ suâ *Johann. Mathesius*, Et *Georg. Agricola* de re metallicâ Ejus seorsim meminit, ubi de fusione Minerarum Metallicarum Argenti præprimis tractat. Multò lævior ac friabilior minera Plumbi nigri parum aut nihil ferè Argenti in se habens. Exteri & in primis Itali hoc crudum à Nobis petunt, illudque expolientes denuò iterum ad Nos remittunt pro usu scriptorio. Si tamen aliàs Ejus Usus in Medicinâ aliquis est, cum Plumbo & Ejus recrementis maximè convenit virtute exsiccante, demulcente & discutiente. Unde in erysipelate Ejus usus, item in gangrenâ, ulceribus humidis, phagædenicis non contemnendus, si fotus ex illo paretur.

I. PURGATIO.

¶ Fundatur ♄, dumque fluit, injice aliquid ceræ vel axungiae aurigarum (Wagenschmier) Duviciloing, *Coachgreas*, Wagenschmeer / ut efflagret; hinc effunde in aquam (calidam.)

II. CALCINATIO.

1. *Incineratoria.*

Funditur plumbum, auctoque igne ut olla candeat, continuâ agitatione reducitur in cinerem, seu calcem cineream.

2. *Reverberatoria.*

Unde Minium Officinarum.

Calx illa ♄i continuâ agitatione reverberatur ulterius ut rubescat.

N. *In reverberatione cave ne iterum fluat, alioquin in plumbum de novo convertetur.*

3. *Cementatoria.*

Unde Plumbum ustum Offic.

Fiat S.S.S. ex ♄i bracteis & Sulphure pulverisato, uraturque hac ratione ♄: post ustionem sæpius abluatur & reseccetur. Et hoc est plumbum ustum Officinarum, quod lavari potest, ut Cadmia. *Dioscorid.*

4. *Immersiva.*

Etsi ♄us beneficio cujuslibet liquoris acidi calcinari possit, quales sunt, ♈, ☵ Sal. communis, Sal. nitri, Vitrioli, ☓ in Officinis contenti rarissimè reliquis utimur.

Unde

1. *Saccharum sive Sal* ♄*i.*

℞. Calcis ♄i, vel minii, q. v. affunde ☓, stent aliquamdiu, extrahaturque s. a. decantatos liquores filtra, humiditatemque abstrahendo coagula: sic habes Sal ♄i, quod iteratis solutionibus ac coagulationibus, (primo in ☓, dein quoque in ▽,) purificari, & tandem ad crystallisandum reponi poterit, rejectis in operatione fæcibus.

N. *Quidam à Sale illo* ♄*i* ☓ *aliquoties* (℥) *cohobando abstrahunt, hinc affundunt Spirit. Vini, cohobantque itidem vicibus tribus.*

N. 2. *Simili modo & ex* ♄ *granulato sal elici potest, quod præstat priori.*

N. 3. *Si* ☓ *acuaveris* ☵*u Vitrioli, vel Sal. nitri, facilius negotium perficietur.*

N. 4. *Sal* ♄*i crystallisatum si in cellam reposueris, liquescet paulatim, atque hac ratione* ♃ ♄*i per deliquium acquiri potest.*

N. 5. *Fit ex hoc Sale & Balsamus* ♄*i, quem vide in Lythargyrio.*

Aliter.

℞. Laminas aliquot ♄i tenuissimas, suspende partim in cucurbita supra ☓, partim quoque ipsi ☓ immerge. Hinc destilla cum cohobiis: destillatum hoc, cum eo, quod in fundo remansit, filtra, addendoque cerussam, quæ laminis adhæret, digere aliquamdiu: tandem leniissimo calore abstrahe aliquotam ☓ partem, residuumque repone ad crystallisandum s. a. crystallos collectos purifica solvendo, coagulando. *Kesler. libr. 1. c ap. 17.*

2. *Magisterium* ♄*i.*

Solutioni ♄i instilla ♃ Tart. p. d. & præcipitabitur.

Vires. *Saccharum & Magisterium* (*utriusque enim eadem ratio est,*) *intra corpus sumptum, frigiditate suâ libidinem extinguit.*

Dosis gran. 4. 5. 6.

Extrinsecus, arcet libidinem, si umbilicus & priapus eo inungantur. (N. *Si vicissim mederi velis, utere Balneo Laconico, & inunge, umbilico* ♃ *nucis moschatæ destillatum.*) *Mira quoque præstat in ulceribus corrosivis, malignis, cancrosis, impetiginibus, ambustu ac inflammationibus. Dissolvit tumores duros & scirrhosos, applicatur commodè contusionibus, conferique inflammationibus rubedinique oculorum, in* ▽ *rosarum & euphrasiæ vel ciliis quoque impositum. Croll. Beg. Senn. in Inst.*

N. *Sal* ♄*i cum Sal. nitr. in Crystallos concrescit asthmaticis proficuos, vide cap. 23. sub titulo Sal. nitri Saturnisati.*

3. *Aliud Magisterium* ♄*i, Lac* ♄*i dictum.*

℞. Solve laminas ♄i in ☵ Vitrioli rectificat. (vel ▽, ex Sal. nit. & ♁ ana) decanta: solutioni affunde Spirit. Vini rectificat. vel aquam salsam, (i. e. aquam in qua sal solutum) & præcipitabitur ♄ us instar nivis, præcipitatum edulcora & exicca.

4. *Liquor lacteus* ♄*ni ad ulcera S. Closs.*

Imbibe ℥j. salis ♄ni cum ℈j. Ol. Sulph. campanarii, stet per aliquot ♂ in frigido, iterumque eâdem quantitate ♃ irroretur & sulphurari permittatur in phialâ, quam reple ℥ iv. aqu. comm. & agita ut lactescat.

Vires. *Hoc liquore lacteo imbuantur pittacia sive splenia dupl. & applicentur bis aut ter in* ♂ *calidè super ulcera dysepulotica, citòque cicatrice obducentur.*

5. *Calcinatio Vaporosa: unde Ceruſa,* Bleyweiß.

Suspendantur lamellæ ♄i supra ✢, ut vapores ab aceto elevati circumeant. Sic adhæresçet paulatim Ceruſa, quam derade, &c.

N. *Sublimationem in Mercurificatione videre licet.*

(Unguentum de Ceruſſa usuale)

(Oleum ceruſſæ quidam parant, ex macerata [illegible] ſa aceto forti, per ♌.)

(Ceruſſa lutea paratur per ☿)

HOFMAN. 2. *Calcinatio.* 1. *Incineratoria.*) Hæc peragitur, dum Plumbum funditur, & aucto Δne continuâ agitatione in cinerem seu calcem potius cineream reducitur. Nam Metalla in cineres propriè redigi nequeunt, bene autem in calcem. Ex quibus enim Sal educi nequit, illa incinerari etiam non rectè dicuntur.

2. *Reverberatoria.*) Unde Minium Officinarum. Ex hâc Δni operatione reverberatoriâ Acidum quoddam in flammâ efflorescit, dum Minii pondus superat ♄ turni pondus, ex quo illud emerget. v. g. ♄ turni sumantur 100. ℔, exurantur aridis ignibus in Minium, & cum illud in Minium conversum, reperiuntur 108 ℔. quæritur unde Minium acquisiverit ℔ x? Hoc corpus fixum, quod Plumbum auxit in flammâ, est acidi saporis, idque probat sequens mechanica. Destilla ex retortâ vitreâ aperto Δne, de illa ipso ligno cum quo Plumbum exusseris, & extillabit liquor acidi saporis, qui extrâ retortam in flammæ formâ Plumbum lambit, eique commiscetur & fixatur. Refunde Minium in Pixidem & habebis 100. ℔ras, ut prius, & reliquæ 10 ex acido ex ligno expulso. Hoc autem cùm non fit de Plumbi Naturâ, cum eo non colliquatur, sed fugit in Gas. Inde decepti fuerunt Autores asserentes hoc Sal, quod *Dominus Autor* etiam in *Plumbo* alumen esse pronuntiat, in plumbo fuisse per putatitiam incinerationem inde productum, cùm tamen ex acido flammæ productum fuerit, & in plumbo calcinato fixatum.

4. *Immer-*

4 Immisisse.) Vide i. Saccharum sive Sal ♄ turni ibid.) Saccharum saturni præparatur vel ex Minio, vel ex cerussâ, vel ex Matera aliquâ Spieserweiß dictâ: sicuti in Holland â nic præparandi modus viget. Al às *Domini Autoris* nostri descriptio probatur. Semel solutio & coagulatio aliquoties repetantur, ut Sal. est modo solutio & coagulatio aliquoties repetantur, ut Sal. comm. illud eò perfectius & melius elaboretur, & purificetur. V. g. Rec. cryst all. ♄ turni solve in acet. destill. filtra, & rursus abstrahe, usque dum concrescere velle videantur, tunc affunde sp. vini rectificatissimum, digere & sp. vini ad medietatem abstrahe, sic fiunt crystalli splendescentes.

Hic animi diversi sunt Nonnulli modernorum Naturæ interpretum statuentes ex Minii, aliorumque pondere non probari posse ab acido flammæ esse, sed id potius ab ejus alkali dependere; eò quod acidum primò omnium evolet, non Sulphur Δnis, non Sal. comm. alkali, fixa enim æquè ac volatilia Δne patulo abigi confusa sine ordine. Cur ergò per Deum! operationes, quæ sunt alkalicorum tribuuntur acido? Quin post Cl. Helmontium omnes potius in vulneribus, ulceribus, gangræna acorem attendant, illum alkalinis absorbent & corrigunt. Nunc inverso ordine acidum superabundans id facere creditur. Verùm, quid absoni erit statuere aliquid alkalicæ esse energiæ & tamen ex Acido productum esse, Minium alkalicum exercere effectum notum est, quid autem inde? Ergò non ex Acido flammæ? sed ejus alkali. Neutiquam. Salia alkalia annon & ipsa ex Acido? dum juxta Cl. Helmontium & rei veritatem salia volatilia in vegetabilibus arreptione sui Sulphuris mutantur in alkali, quodnam est illud Sulphur, nonne illud quod in ipsis vegetabilibus existit, ac acidus spiritus est ut per mechanicam chemicam constat. Sic & acidum flammæ à ligni, suppeditatum in ♄ turni corpore peculiari ratione dispositio dulcescit & alkalinam induit Naturam. Sed videtur, hanc dulcedinem ♄ turno esse domesticam, non aliunde petendam, nam & ex ♄ no ipso, cerussâ, lithargyrio educi potest saccharum. Verum scientia non apparentis nulla est Hæc enim in hâc Naturæ scientiâ, ut augustè Eam salutat *Cl. Febure* Nos demum scire sum persuasus, quæ manuali experientiâ addiscimus, hæc si ostendat, dulcedinem ♄no esse domesticam, seu ex ♄ni Sale petendam, subscribemus; aliàs manus nostræ sunt oculatæ, credunt, quod vident. Sal ♄ ni, inquit *Nobiliss. Anglus Robert. à Boyle* in paradox chemic. ut & reliquorum metallorum neque unquam vel illud conspicere Mihi datum, vel ex ullius fide digni autoptæ testimonio coargui, tale quid unquam separatum in Natura fuisse. Nam si ex ipso ♄ no, imò & cerussâ, lithargyrio saccharum educi debet, per corporum salinorum acidorum interventum hoc emergit, sanè dubium homini curioso restabit, emergere Sal. comm. illud ex ♄no ipso, an ex corporibus aut spiritibus acidis ad id præparandum adhibitis. Quid enim in Marte, Venere, Iove, imò oculis ♎, corall. CC. usto spiritus acidos edulcorat? forsan etiam in his peculiare aliquod in scenam producendum erit Sal alkali domesticum? Sed urgent ulterius, id frustrà videri ab Δne peti; Verum, unde alias? Ecce quæso; Annon Sulphuris acidi vegetabilis manifestissima cernuntur vestigia in carbonibus, ex quibus per alkalia, antequam in cineres convertantur, aurei colores separari potest, cujus (& non alkalium) beneficio flammam evomunt, hoc Sulphure à carbonibus separato, non inflammari amplius possunt, sed in cinerem convertentur, ex quo alkali, qui nunquam flammam concipiet. si carbones retortæ indantur, & Δne aperto destillentur, in spiritum abeunt acidum. Sed regerunt: cur ergo & quomodo ♄ nus tantum sibi acidum per quandam abstractionem metaphysicam applicat, quod primò omnium evolat, non Sulphur Δnis, non Sal. comm. alkalinum? an qua fixius, quod negant, nam fixa dicunt æquè ac volatilia Δne patulo abigi confusa sine ordine. Verùm hæc abstractio Acidi facta à Saturno ex flamma Δnis non sane metaphysica, nec phantastica, sed realis est, adeò ut 100 libræ plumbi solâ calcinatione 10. libras ex Δne tueantur & Minium constituant, ut suprà ostendimus. Cur autem Acidum hoc, instant ulterius, occultum colorem ex Metallo rubrum extrahit, cum notum sit, quàm ægrè acida ex metallis ruborem extrahere vel soleant, vel possint, etiam ex ipso ♂te, sed potius eundem pervertant. Cur easdem habet virtutes cum Saturno & non alias, cur alkalinas, an acor ille iners? Cur acida addita pervertunt hunt colorem & virorem etiam extrahunt, ut in Saccharo Saturni viridi? Verùm, quædam acida ex Marte ruborem vel flavedinem extrahunt, uti patet ex Croci ♂tis præparatione cum sp. Sulphuris acido, vel vitrioli factâ, nonnulla etiam pervertunt, ut docet præparatio Sacchari Saturni ex Minio cum aceto; quæ autem ratio? Si perpenderis, quousque mera texturæ mutatio facta vel ab Arte, vel Naturâ exportigere se queat in novis qualitatibus in unâ eâdemque materiæ portione producendis, si, inquam, perpenderis, quodque variatio vel figuræ, vel molis, vel motus, vel situs, vel nexus corpusculorum, unde ullum horum corporum componitur, mutare fabricam ejus possit, fortassis unà mecum induceris ad credendum, non adeò necessarium esse, ut Natura semper in promptu habeat elementa, vel principia hypostatica, unde talia corpora, quæ mixta vocamus compònat, neque adeò esse facile, ut chemici, aliique hactenus imaginati sunt, dignoscere, quænam existimanda sint, exclusivè ad omnia reliqua inexistantia ipsius ingredientia elementaria, multò minus determinare, quænam primigenia & simplicia corpora coiverint ad eam componendam Non dulcescit, instant ulterius, Minium, nec acidum Δnis dulcescit in Minio, sed acidum extraneum huic additum dulcescit, quia Sal comm. alkalinum cum Sulphure mixtum exhaurit. Verum Minium omninò dulcescit ob acidum scilicet extraneum à flammâ Ignis suppeditatum, non ob Sal. comm. alkalinum cum Sulphure mixtum, id quod adhuc melius ac evidentius probandum est Neque acidum Ignis seu flammæ ullum Sal. comm. alkalinum cum Sulphure mixtum ex Saturno exhaurit, si ex Saturno debet Minium elici, quod dulcescit, sed sufficit Mera partium in Saturno figuræ, texturæ, nexus ac situs mutatio ab acido flammæ peracta, unde dulcedo ac rubedo. Quid? si Minium ab alkalinis dulcescit, cur non Minium ex Saturno cum alkalibus pyrotechniæ ope emergit? Sed ulterius dubitant; An à solo acidò pondus; annon ex particularum inversione levibus ablatis Sulphuribus? Verum & hæc ratio admodum levis est, usque dum per mechanicam inductionem ante oculos ponatur. Et si qua particularum adest inversio, potius ad qualitatem, quàm quantitatem erit referenda. Quid enim corallis vulcani acori expositis dat ponderis augmentum? in his nulla levium Sulphurum est ablatio, nulla notabilis particularum inversio.

Si acet. destill. acues Spir. Vitrioli &c.) Hâc ratione conficitur ex Saturno Anti-pestiferum dictum; Rec. Saturni calcinati q. v. affunde acet. destill. ſ. q. animam extrahe, reduc. in crystallos ſ. a. Hos imbibe cum sp. vitrioli rectific. evapora ad siccitatem Hunc laborem tertiâ vel quartâ repete, vice & sic magis magisque corpus saturni discontinuabitur. Hujus animæ Saturni sp. Vitrioli turgidæ Rec. ℥ iij. vel q. v. solve in Aq. destill. pluviali & per evaporationem iterum reduc. in crystallos albissimos. Horum dosis est à gr. ij. ad iij. cum sp. Tartari volatil. ʒ j. & sp. Theriacal. ♄ ij. in Aq. Card. b. ℥ j in febribus ardentibus etiam malignis & pestilentialibus summo semper cum emolumento ægrotis meis observatis circumstantiis certis offero; Movet sudorem, pellit urinam & fermentum figit febrile. Nota. Loco sp. vitrioli ſ. substitui etiam ex tempore potest sp. vitrioli coagulatus cum crystall. saturni mixtus. Item Rec. ☉ fulminant. Crystall. saturni & Cinnabar. Antimonii rectific. ana M. & philosophicâ putrefactione radicaliter unias. Et sic in desperatissimis acquires remedium, quod Me rarenter deseruit. In febribus malignis dos. gr. iij. aut 4. pro pueris. gr. vj. ad 8. pro adultis.

N. 1. Solve liquorem crystall. saturni sp. vini probè impræg-natum, & misce cum soluto vitriolo martis, quod etiam sp. vini optimè sit animatum, successu temporis in digestione solutio rubescit, qui sp. vini affundendus, circulandus & probè commiscendus, per repetitam cohobationem destillando emergit Tinctura antiphthisica D. D. Iohannis Michaëlis, in sputo sanguinis maximis extollenda laudibus.

N. 2. Sciendum hoc Sal sive Saccharum saturni non esse verum Sal ex cineribus plumbi extractum, sed saltem vitriolum quoddam Plumbi esse, imo ipsum Plumbum solutum, tum quod ex ipso crudo Plumbo *nec quicquam calcinato* eâdem operâ idem eodem aceto destillato confici possit, quod ex Plumbo calcinato, vel Ejus scoriis, tum quod etiam in pristinum plumbum sit reducibile.

N. 3. Salis saturni iteratæ solutiones & coagulationes non sunt rejiciendæ, ut suprà præcepimus, sed ejus edulcorationes, quas Nonnulli Authorum commendant, ridiculæ ac ineptæ sunt, dum hoc modo Spiritus acidi eluuntur & in residuo nil nisi pristinum manet metallum. Spiritus enim aceti in Sal dulce coagulatur in calce saturni, manente formali saturni concreti proprietate, quemadmodum etiam patet ex sp. vitrioli agente in martem, si enim sp. vitrioli acidus corroserit martem, acidum vitrioli fixatur in vitriolum, manente marte integro etiam in pondere. Adeoque sunt proprietates singulares spirituum, non autem corporis patientis reactiones: quippe quod in sui substantiâ, aut pondere, sustinet, nisi meram unicamque sui divisionem: vid. Nobiliss. & Acutiss. Helmont. in. tr. ignota Actio Regiminis §. 11. pag. 165.

N. 4. In Saccharo saturni unio Salium acidorum cum nonnullis Plumbi partibus adeò stricta est, ut sp. Acet. quâ talis videatur destructus, dum corpuscula salina penitus amisere eam aciditatem, cujus nomine ille liquor Spiritus aceti vinosi dicebatur. Nec possunt ullæ ejusmodi partes acidæ, quales minio vel calci saturni apponebantur, à Saccharo saturni utriusque sobole separari, ut non solum nulla planè aciditas, sed mira dulcedo in concreto gusterur: & si Saccharum saturni per se destilletur, liquorem valdè penetrantem & graveolentem nanciscimur, nullatenus acidum, sed odore & aliis qualitatibus æquè ac sapore à Spiritu Acet. discrepantem. Verùm hæc ratio, ut admodum

verisimilis, mihi approbatur, quod cum in Acet. partes vini spirituosæ tantùm sint depressæ salinis Acet. particulis cum calce plumbi unitis, Spiritus vinosi adhuc superstites denuò liberantur, & sui juris facti è latebris illorum vi caloris urgentur. Quemadmodum idem evenire videmus in destillatione Acet. destill. super Sal. comm. Tartari, quando terram foliatam Tartari conficimus.

Aliter. Rec. Laminas aliquot saturni tenuissimas &c.) Etiam succedit; Sed hic modus admodum lubricus est, facilè enim accidere potest, ut laminæ decidant, & ita totum laborem irritum reddant.

2. *Magisterium saturni.*) Hoc cum ol. sulph. p. d. ♄tatum externè pro cosmetico usurpari potest; item in scabie aliisque affectibus ab humoribus salsis ac serosis, item in ulceribus malignis, cancrosis, pustulis, ophthalmiâ cum Aq. euphrag. scabios. &c. Aliàs magisterium etiam albissimum præparatur & elegantissimum internè usurpandum, si solutioni saturni cum acet. destill. factæ ad ♄tationem sp. Salis vel vitrioli instilletur.

Virtut.) Saccharum & magisterium saturni internè adhibitum chyli & massæ sanguineæ, lymphæque acidum mirificè compescit, fermenta febrilia extinguit & internis inflammationibus viscerum medetur. Externè arcet libidinem priapo inunctum; miræ etiam est virtutis in ulceribus corrosivis acidum rodens absorbendo malignis &c. item in variolis externè cum empl. de spermate ranarum impositum, illis in vigore jam positis cum cutis inflammatione conjunctis, quæ à salibus dependet acribus, hæc non repellendo, sed mitigando ac edulcorando compescit, prout sæpe fui expertus etiam in illustrissimis Ducalibus subjectis. &c.

N. *Sal saturni cum Nitr. ana.*) Crystalli saturni cum sp. vitrioli non solùm, sed & cum sp. Nitri acui & in crystallos iterum redigi possunt. Commendantur in inextinguibili siti & calore febrili.

3. *Aliud magisterium ♄ni, Lac ♄ ni dictum.*) Hujus rarus est usus, unde & *Dominus Autor* suprà innuit de ♄turni calcinatione immersivâ, etsi saturnus, inquiens, beneficio cujuslibet liquoris acidi calcinari possit, quales sunt Spiritus Vitrioli, Aq. fort. Sal. comm. & O. &c. attamen acet. destill. frequentissimum solvens est, & optimum. Solutio cum reliquis facta & cum Sale ♄tata mortuam quasi terram excludit, seu calces nullius momenti.

4. *Liquor Lacteus saturni ad ulcera S. Closs.*) Hic liquor chirurgicum suum aguoscens usum in ulceribus dysepuloticis, spleniis duplicatis hoc ipso imbutis & applicitis, mira præstat.

5. *Calcinatio Vaporosa: Unde Cerussa.*) Lamellæ plumbi suspendantur suprà, Acet. ut vapores ab Acet. elevati circumeant. Sic adhæresceret cerussa, quam derade. Benè autem prospiciendum est, ne lamellæ decidant, & vas substractum frangant, & sic totum laborem frustraneum faciant.

N. Ex Cerusiâ componitur Emplastrum Norinbergense S. I: vid. thesaur. pharmac. annex. f. x. n. xxv.

¶ III. DESTILLATIO.

Unde

1. ♄ ♃i ardens.
2. ☉ flavum.
3. ☉ rubrum.

♀. Sacchar. ♃i (vel potius ☉ ♃i) per deliq. destilla per retortam vitream lutatam in excipul. capaciss. juncturis bene clausis, △ gradatim adhibito, donec rubræ guttæ cadant, nihilque amplius extillet.

N. *Destillatus hic liquor quatuor diversa menstrua exhibere aptus est. Spiritum scil. ardentem, ☉ flavum phlegma, & ☉ rubrum: quorum separatio fit per retortam vitream in* MB *vel cinere, receptaculis scil. pro diversitate liquoris extillantis, mutatis.*

Cognoscitur autem diversitas liquoris, ♄ ardens prodit sine ullis venulis in collo retortæ apparentibus, ☉ flavum, cum venulis obliquis, ceu vinum ardens: phlegma cum venulis rectis: relinquitur ☉ rubicundum in fundo: phlegma separatur ab ☉ flavo seorsimque suscipiendum est.

Vires. *♄ sudorificus est, hinc prodest in Peste, Melancholia Hypoch. Febribus ardentibus, Lue Venerea, & simil.*

Dosis gutt. 2. 3. Tentzel.

N. 1. *Venereum appetitum infringit.*

N. 2. ☉ *flavum & aliquot digestum rubescit.*

N. 3. *Cum Spiritu & phlegmate solvuntur & praecipitantur perlæ ad tincturam inde conficiendam. Vide tincturam Perlarum.*

Cum ☉ flavescente fit solutio ☉. *vide de* ☉.

☉ *rubicundum mundificat ac sanat vulnera, si illinatur.*

☉ *mundificat itidem vulnera.*

Vide Beguin. libr. 2. cap. 4. Hartmann. in Croll. Sennert. Institut. Kesler. lib. 4. cap. 57.

4. ☉ ♃i balsamicum.

♀ Balsamum ♃i Terebinthinatum, destilla per ♌, igne nudo gradatim adhibito. Primò stillat ♄ Terebinthinæ, tandem ☉ ♃i balsamicum, suscipe seorsim.

Vires. *Maximarum est virium in cancrosis, asthmenis & cæteris malignis ulceribus.*

HOFMAN. 3. *Destillatio. Unde* 1. *Spir.* ♃ *ni ardent.*) Hic spiritus ardens nihil aliud est, quàm spiritus vinosus in Acet. destescens & à partibus acidis depressus, unde si Acet. salia cum calce ♃turni uniuntur, hic spiritus ardens vinosus adhuc superstes denuò liberatur & sui juris fit, unde à quibusdam dicitur regenerat., ut suprà jamdum monuimus. Iste autem spiritus ardens nequaquam à ♃no procedit, nam si △nem vehementiorem adhibeas, calx ♃ni denuò in Plumbum Jiquatur. Præter hunc spiritum ardentem *Dnus Autor* etiam duplicis olei flavi & rubri mentionem injicit. Verùm ego hæc nunquam à saccharo ♃i obtinui, licet ipsum destillatum sine additamento aliquid olei largiri experientiæ non refragetur. Non deerunt, qui hoc ol. non nisi Sulphur ♃ ni volatile redditum velint, hoc argumento, quod destillatione finitâ Cap. mort. valde nigrum reperiatur. Verùm, cùm saccharum ♃ ni fit genus quoddam magisterii, partum duntaxat calcinando ♃ num per se dissolvendo illud in Acet. dist. & solutionem ad crystallos redigendo, examine facto, deprehendes hoc ol. ex Cap. mort. destillatum et Spir. Acet. dist. productum, ulterius adhuc in distinctas resolvi posse substantias, vel quod quædam partes spiritus unà cum nonnullis ♃ni partibus hoc ol. possint constituere, quod proinde, licet videatur homogeneum, corpus valdè compositum est, vel saltem, quod Acet. dist. & saturninæ calcis in se invicem actione pars liquoris ita alterari possit, ut à Spiritu acido in ol. transmuretur.

N. Aliàs etiam ex crystallis sacchari ♃ ni cum Spiritu Vitrioli elegantissimus liquor destillari potest omnium morborum astralium, qui fixas egere radices & indomitos fomites habent, salutaris Hercules nullum heterogeneum in microcosmo Astrum admittens, sed inimicas & hostiles omnium morborum impositiones sive ideas eliminans. Sequenti autem modo elaboratur.

Recip. Sacchari crystallini seu animæ ♃ni per Acet. dist. parati q. v. affunde spiritum Vitrioli rectific. digere per aliquot ♂♌ & prodibit phlegmatica Vitrioli substantia, affunde recentem sp. Vitrioli, iterum digere, destilla phlegma iterum, adjice, & hoc aliquoties repete, donec acidus iterum extillet: Ita corpus ♃ ni ferè totaliter destructum est, & ex vinculis suis liberatum, & in multò benigniorem planetam conversum, nempe ♂tem, & hæc ultima solutio cum spiritu Vitrioli apprimè necessaria, nam Acet. ad ♃ ni solutionem admodum ineficiens est, aliunde igitur quoddam Acet. minerale ♃no admiscendum. Hanc animam ♃i accipe Acet. dist. minerali impregnatam, misce cum bolo calcinato, & ♌ la per retortam ut moris est. Peractâ destillatione Recip. spiritum, qui prius prodiit, ab ol. rubrum, unumquodque seorsim rectifica, prius digerendo, ultimò conjunge ol. rectificatum cum priori spiritu, & cohobando sæpius in MB destilla, donec per reiteratas ♌ ationes totaliter uniantur. Postremò △ne valido ex Aren. aut cinere iterum destilla.

N. 1. *Cum spiritu & phlegmate solvuntur & ♄tantur Perlæ ad tincturam inde conficiendam.*) Plures alii spagirabiles chemici docent spiritum ♃ ni ardentem perlas dissolvere, quæ ejusdem concreti spiritu præcipitatæ, eo ipso, ut aiunt, volatiles redduntur. Verùm fides stet penes affirmantem, mihi adeò felicem esse, ut ipsis meis viderim oculis, nondum licuit. Prout nec hoc, ut ☉ flavescente ♃ ni fieri posse ☉ solutionem. Interim certum tam spiritum, quàm ol. externè applicitum in inflammationibus, combustis membris, vulneribus & ulceribus &c. maximum esse virium.

4. ☉

4. Ol. ♄ *ni balsamicum*) Scilicet, sacchari ♄ ni ʒ. q. cum Terebinth. miscetur, ac igne nudo gradatim adhibito per retortam destillantur. P. fmò prodit Spir. Terebinth. tandem ol. ♄ni balsamicum. Maximæ est energiæ in ulceribus cancrosis, æthiomenis &c. Aliâ balsamum ♄ ni (ut vocant) unguentum est ex sacchar o ♄ ni in Acet. soluto & ol. rosaceo mi sto, vocatur al o quin butyrum saturni. Ejus usus etiam in inflammationibus & ambustis satis deprædicari nequit; Hunc balsamum Autor Noster Libr. 2 descripsit.

N. Saccharum saturni in ol. Terebinth. solutum & leni calore Ciner. digestum, egregium & fere divinum præbet in gonorrhœâ remedium, in primis si aliquid addatur camphoræ. Confici etiam potest cum ol. d. juniperi, si sp. vini abstrahatur. Placet nonnullis balsamum saturni appellare; commendatur etiam in pluribus affectibus externis.

IV. SUBLIMATIO.

Unde

Sal ♄i volatile.

♃. Min. ♄i. q. v. solve in ☿ solve quoque sal fusum in ▽. com. Utrumque confunde. Sic extemplo ⇌bitur pulvis albiss. qui probè edulcorandus & exiccandus.

N. *Hoc Sal laminæ ferreæ candenti impositum liquescit instar ceræ neque effumat.*

Ex communicatione Cl. D. Ioelis Langelot.

Hofman. 4. *Sublimatio. Unde sal saturni volatile.*) Hæc operatio potius ⇌tatio, quàm ⏃atio appellanda venit, minium enim in acet. destill. solutum cum ▽ com. Sale fuso imprægnatâ in pulverem album ⇌tatur, unde enim ⏃atio? Aliàs certè solutio minii elegantius dat ⇌tatum cum sp. Salis rectificato, quàm cum Sale fuso in ▽ comm.

N. Sal etiam saturni elegantissimum conficitur ex Spiritu ♁, qui fit ex ♁ & Sal. comm. anatica parte cum boli sextuplâ parte in Spiritum ♎ latis, qui Spiritus super laminas Plumbi tenuissimas funditur usque dum non amplius ebulliat, postea ⇌tatur cum ▽â.

¶V. EXTRACTIO.

Unde

1. *Sulphur* ♄i *seu* ♌ *supernatans.*

♃. Mannæ ♄i, circula aliquamdiu cum ♆ rectificatiss. abstrahe ♆ gradatim: sic ascendet tandem & ♌ ♄i supernatans.

N. *Si* ♌ *hoc cum* ♆ *denuò circules, tandem fragrantissimo imbuetur odore.*

Vires. *Maximarum est virium in affectibus pulmonum, phthisi, &c. Dn. D. Paulus Kest. r.*

2. *Tinctura.*

♃. Crystall. ♄i cum ☿ fact. extrahe cum ♌ juniperi, ac rubescet ♌, abstrahe, si placet, & serva, vel digere cum ♆, iterumque abstrahe.

N. *Remanet materia post extractionem sali extrahendo idonea.*

3. *Alia.*

♃. Crystall. ♄ (cum ☿ factor. & edulcorator.) q. v. extrahe ♆, filtra, digerendo defeca, subsident enim fæces, abstrahe tandem ♆, & remanet Tinctura in fundo rubra. *Kesler. lib. 4. c. 70.*

Dosis 2. 3.

4. *Alia Tinctura* ♄i *elaboratior.*

♃. Sal ♄i crystallisat. q. v. affunde ▽ pluvial. sæpius (8.) destillatam, solveque quoad poteris, & decanta. Decantatos liquores destilla in ♏. ad siccitatem. Hinc affunde ♒m mellis, circula per mensem, ac destilla cum cohobiis, multoties repetitis. Tandem abstrahe mellis ♒m, remanentique Essentiæ adde Sal. com. ex ♉ ♄i extractum & cum ♆ Tartarisato, per mensem unum ac alterum circula. Hinc ♆ abstrahe remanebitque Magisterium seu Tinctura ♄ rubicundissima.

N. *Hic inferere placet quæ Etzlerus de* ♄ *habet in Isagoge sua: Ex plumbo,* inquit, *conficiuntur medicamenta facientia ad longævitatem: Calcinetur plumbum per vapidi attractionem, & per menstruum debitum extrahatur tinctura. Hæc postmodum abstracto menstruo per debitam calcinationem & circulationem convertitur in lapidem rubicundum pellucidum.*

Usus. *Præstantissima est Medicina in Mania, Melancholia, Quartana, Phthisi, Lienem aperit, in Melancholia Hypochondriaca apprimè conveniens est.*

5. *Alia Tinctura, Manna* ♄i *dicta.*

♃. laminat. q. v. extrahe Tincturam cum ♒u ♄i essentificato, filtra & abstrahe.

6. *Cremor* ♄ni *S. Closs. & inde Tinctura.*

♃. ☿ partes x ♒ Sal. communis part. ij. mineræ ♄i in alcool redact. part. 1. Digere per octiduum in ♐, vel plus donec dulcescat ☿, solutum filtra & inter exhalandum sæpius cochleari vitreo subleva cuticulam seu Cremorem glaciatum nivis instar splendentem, dum ejus sufficit. quantit. habe, reliquum crystallizetur & ad alios usus servetur.

7. *Lapis & Tinctura.*

Cremorem hunc indito vasi fixatorio H. S. in capellâ ♐ da △ primo leviss. per 40. ☌. cavendo ne fluat materia (ut in sale ♄ vulgari accidit inevitabiliter) quibus elapsis proba super laminam candentem, an fluat cum fumo; si sic, continua △ in eodem gradu, donec fumare desinat, & citrinari incipiat, tùm △ auge dum crocescat, auge fortius ad rubedinem usque totalem pulveris. è quo Tinctura cum ♆ non difficulter postea habetur.

Vires. *Valet ad morbos* ♄ *inos.*

8. *Tinctura facilior.*

♃. Minii ♄ i part. v. filicum calcinat. part. ij. terantur diutissimè, fluant in tigillo △ per gradus adhibito donec in lapidem Rubini æmulum colliquescat, qui tritus Tincturam suam in ♆ Tartarisatum deponit. Ex comm. S. Closs.

N. *Hoc Rubino* ♄ *ni vel sequenti vitro* ♄ *ni videtur intelligendus Glauberus prima parte furnorum p. 80. ubi calcem politam* ♄ *ni miscet cum Sal. com. Tartari & inde destillat. Spiritum gradatorium, & liquorem viridem per deliquium ex* ♉ *excipit. Vel fiat Rubinus ex calce* ♄ *ni sive minio, ut est in pag. 151. secunda partis Glauber.*

9. *Tinctura ex Vitro* ♄ *ni.*

♄ nus vi expressivâ △ follium super testâ probatoriâ redigitur in gummi flavum coloris arantii, transparens, fusile non vaporans in △, estque aqua illa viscosa mineralis quam Rhodianus ait omnium metallorum colores, odores & sapores ad se trahere, cum conservatione facultatis vegetativæ (videsis Beguinum tir. de spiritu ardente ♄ ni) quod sic fit. Spiritus

metallorum: Misce calcem cujuscunque volueris metalli cum hoc Gummate Mariæ, mixturam arte fusoriâ redige in Encaustonsive Smaltum opacum, quod in pulver. redactum facilè Tincturam suam ☌ communicat, scil. ☾, & ♃ subflavum colorem, ♄nus ex luteo virescentem, ♀ parasinum, ♂ sanguinem, ☉ hyacinthinum impertitur. ¶ Solvente verò abstracto, restitans inde gummi mittitur in ♋ extillaturque fumus albus, opacus, tactu frigidus, quod tandem in Oleum abit naturæ vegetativæ, *Basil. Vigenerius.*

' HOFMAN. 5. *Extractio. Unde* 1. *Sulphur ♄ni, seu ol. supernatans.*) Manna ♄ni ex crystallis ♄ni cum spiritu vini ♄ni conficitur per crebram cohobationem & circulationem, donec nil nisi phlegma supet alembicum adscendat; Hæc cum spiritu vini de novo aliquandiu circulatur, & gradatim abstrahitur, usque dum ol. ♄ni unà elevetur. Si hoc ol. cum sp. vini sæpius circules, fragrantissimo tandem imbuetur odore. In affectibus pulmonum, phthisi &c, summæ est efficaciæ, conveniens cum tinctura antiphthisicâ Dn. D. Iohann. Michaelis, cujus etiam suprà facta fuit mentio.

2. *Tinctura.*) Crystalli ♄ cum ol. juniperi extracti per digestionem præcedentem tinctura rubram excludunt, quæ cum spiritu vini circulari potest. In calculo renum & inflammationibus hæc admirandæ est virtutis.

3. *Aliæ.*) Ex crystallis ♄ni ritè præparatis similiter rubra prodit tinctura. Si cum sp. vini extrahantur, filtrentur, digerantur cum Vitriolo martis post digestionem defæcentur, aliquâ sp. vini abstractâ parte. Eandem est virium cum saccharo Saturni.

4. *Alia tinctura ♄ni elaboratior.*) Recip. crystallos ♄ni ad suprà præscriptum modum præparatos, ʒ q. affunde spiritum mellis pone in circulationem per mensem, postea destilla cum cohobiis sæpius repetitis, tandem abstrahe sp. mellis; residuo adde denuò crystallos ♄ni & cum sp. vini Tartarisato vel arcano Tartari soluti per aliquot menses circula. Hinc sp. vini abstrahe, & acquires tincturam ♄ni rubicundissimam. Hæc magni momenti est, prout & cremor ♄ni *S. Clossæi*, item Lapis & Tinctura no. 6. 7. & 8. Sub his enim non minimi momenti latitant arcana, in Maniâ, Melancholiâ, Quartanâ, phthisi, Melancholiâ Hypochondri acâ apprimè conducentia.

9. *Tinctura ex Vitro ♄ni.*) Hæc nullibi nisi ab Alchemistis ad lapides conficiendos, quos sæpissimè pro pretiosis divendunt, usurpatur.

¶ *V. MERCURIFICATIO.*

Unde

1. ☿ius ♄i.

℞. Sal. com. ♄i, q. v. ☍ ✻, p. d. ad emin. 2. digit. digere in ciner. ♂ ☌ 14. Dein destilla & tandem auctiori ▽ sublima. Flores tere optimè cum ☓ Saleque com. ac habebis ☿m currentem ♄i. *Kesler. lib.* 1. *cap.* 29.

2. *Aliter.*

℞. Calc. ♄i, (per ▽ ex Vitriolo & Sal. nit.) optimè edulcorat. Crystall. Sal. nitr. purific. ana. sublima per cucurbitam tabulatam, flores tere cum ✚.

N. *Antequam affundatur* ▽, *digerenda est limatura* ♄ ♂ ☌ (14) *cum lixivio ex* ✻ *Sal. com. Tart. & (alc. viv. in* ▽ *vel* ☓ *quo lixivio dein evaporato,* ♄ *terendus est supra Porphyr. Kesler. l.* 4. *cap.* 82.

3. *Aliter.*

Fiat lixivium ex ciner. clavell. ℔ 1. ciner. farment. vitis. ℔ iv. Calc. viv. ℔ 1. silic. ust. ℔ ij. cum ☓. In hoc lixivio solve ♄limat. Et quando lixivium lactescit, injice Borrac. ʒ. (scil. respectu ♄i injecti) ut solvatur: dein destilla gradatim, extillabit tandem in receptaculum ☿ currens.

4. *Aliter.*

℞. aqu. ✻ci sublimati & in cella resoluti ℥ ij. ol. Tart. spir. Sal. nitr. ana ℥ i ß. M. digere per biduum in lapidem.

℞. hujus lapidis pulveris. ℥ j. laminarum ♄ni ℥ ij. laminæ solvuntur in ℥ iv. ☁us Sal. nit. solutio projiciatur super lapidem, putrefiat per mensem aut ultra, abstrahatur ☁us usque ad liquorem cum cohobio terno, tandem detur △ ⏢atorius ut calx ♄ni ascendat, quam digere cum ▽ fortificato ✻co & sale Tart. per diem naturalem, agita inter digitos, & calx ad vitam excitabitur.

HOFMAN. 5. *Mercurificatio. Unde* 1. ☿ *rius ♄ni.*) Omnes Dni Autoris descriptiones non succedunt; Interim tamen non dubito, quin & processus mercurium ex ♁nio separandi cujus infrà mentio fiet, & experientiæ correspondet, etiam hic accommodari possit, si modò hæc tria probè observentur. 1. Ut ♄num in aq. fort. ex Nitri p. ij. & Vitrioli p. 1. præparatâ solvatur. 2. Ut loco Urinæ salibus resuscitativis Acet. fortissimum addatur. 3. Ut digestio ad duos con-inuetur menses. Hæc ex litteris mss. ad me datis *Excell. D. Ioelis Langelotii.*

¶ *SALIFICATIO.*

Sal ♄i verum.

℞. Materiam, quæ remansit post extractionem cum ☍ juniperi peractam, sicca optimè, ut oleositas penitus consumatur: extrahe Sal com. cum ☓ (sic extrahitur Sal com. quod ante extractionem impediebatur, quo minus resolvi poterat) abstrahe ☓ ac repone ad crystallisandum, Cryst allos clarifica abstrahendo ▽ serva. *Basilius in Test. & hinc Tholdius.*

Vires. *Refrigerat vehementer & exiccat, proinde semen extinguit.*

Dosis ℈. 4.

Extrinsecus medetur oculorum rubedini, ulceribusque totius corporis.

N. *Si Oleum seu Liquorem expetas, per deliquium id ex sale habere poteris.*

HOFMAN. *Salificatio. Sal ♄ni verum.*) Hoc Sal. com. non ex saturno immediatè & per se, sed etiam ex Acet. dist. ortum est, unde & in cellam sive aërem humidum repositum solvitur per deliquium in ol. à saccharo ♄ni non differens, sed idem cum eo specie est, unde & ejusdem cum saccharo ♄ni energiæ.

CAPVT XIV.

De Stanno.

STannum est Metallum' molle, album, splendens cum livore quodam, constans ex ☿io puriore (in genere ignobiliorum,) molliore fugacioreque quam Metalla duriora, fixiore vero quam plumbum, & Sulphure albo minus maturo.

Dicitur Hermeticis Iupiter, quod Iovi macrocosmico sympathicè conveniat, & proinde Iovi microcosmico, id est, Epati: nonnullis, plumbum album. Germ. Zin / Weißbley / Etain, Plomb blanc. *Tin.* Tin.

Vires. *Præterquam quod Epati conveniat, varia morbis peculiariter quoque dicatur.*

HOFM. *De Stanno.*) Hîc *Dnus Autor* comparationem instituit cum mercurio hujus metalli & reliquorũ duriorum mercurii. Non tamen mihi persuaserim, illum mercurium vulgò voluisse intellectum, talem enim currentem scilicet reliqua duriora ac fixiora metalla non habent. Hoc verum est ex ♄no ut & ex jove mercurium currentem elici posse, adeò, ut quidam sint experti, se

ad coctionem mercurium vivam ex jove prolicitum fuisse. Verùm radicitus ei non adhæsit, nec ad ipsius substantiam pertinuit, ut suprà demonstravimus. Iovem præterea etiam Sulphur quoddam in se habere, apparet ex ♌ latione butyri ♃ nii cum jove & mercurio sublimato facti, ubi hoc Sulphur (sed indigestum relictum ☉ & ☽) instar foliorum ☉ adscendit.

I. PVRGATIO.

¶ Funditur ad ignem, atque inter fundendum superinjicitur aliquid sevi, ceræ, vel mellis, ut comburatur. Hinc effunde in ▽m calidam.

N. *Purgari quoque potest per sublimationem. vide infra.*

II. CALCINATIO.

1. *Incinerationis, &*

2. *Reverberationis.*

Fiunt eodem modo, quo ♄ calcinare docuimus.

3. *Immersionis.*

Fit itidem immergendo, liquoribus acidis ac corrosivis, ut in ♄, usitatissimè tamen per ♈.

Unde

1. *Sal ♃is.*

Vide Sacchatum seu Sal ♄i, ad cujus modum ut parati & crystallisari, ita & cum ♀ exaltari poterit.

N. 1. *Nisi ♃ optimè fuerit reverberatus nihil esse ceteris.*

N. 2. *Simili modo & ex floribus Sal conficere licet.*

Vires. *Præstantissimum ac præsentissimum est remedium in uteri suffocationibus, quas ad miraculum compescit, tam intrinsecus quàm extrinsecus adhibitum. Commendatur itidem extrinsecus ad omnia ulcera fœtida, fistulas, cancrum, & alia esthiomena.*

Dosis gran. ij. iij. iiij. &c. repetitis vicibus.

2. *Magisterium.*

Fit quoque simili modo per præcipitationem. *V. Mynsi. armam.*

N. *Paravi quondam Magisterium ♃is solvendo scilicet reverberatum in ♈ præcipitandoque per ☁m ☉i, verum cum alia vice, idem ex calce ♃is, à Stannariis emptâ meditarer, nihil effeci. Præcipitatio autem subsecuta est instillando urinam.*

Vires. *Eadem sunt cum priori.*

4. *Calcinatio Vaporosa.*

Similiter quoque ut in ♄o dictum peragi potest.

HOFMAN. 2. *Calcinatio.* 1. *Incinerationis.* 2. *Reverberationis. Hæ eadem modo, quo ♄ni calcinatio, peraguntur.* 3. *Immersionis scilicet juvem liquoribus immergendo acidis v. g. Acet. dist. Unde Sal. com. fovis.*) Hoc etiam conficitur in modum Sacchari ♄ni ex jove calcinato per exquisitissimam reverberationem beneficio aceti concretum. Calcinetur prius stannum per se Δne reverberii, prius leni in patellâ terreâ fictili ferreo baculo sæpius agitando, usque dum in pulverem gryseum conversum fuerit. Ex hoc extrahe ope Acet. destillati acerrimi sal sive Vitriolum stanni solutio filtretur, & ad siccitatem abstrahatur, relictum solve sp. vini, iterum filtretur, & aliquali abstractione liquoris crystallisabitur. Præstantissimum est medicamentum in uteri suffocationibus, item in hecticâ, epatis affectibus &c.

N. 2. *Simili modo & ex floribus Sal. com. conficere licet.*) Isti fiunt ex ♃ve cum menstruo ex Nitr. & ☉ præparato. Vid. CL. Sennert. in instit. Lib. V. part. 3. sect. 3. cap. 15. p. m. 1431. Suffocationem uteri tollunt usque ad miraculum instar incantamenti.

1. 2. *Magisterium fit quoque simili modo per præcipitationem.*) Liquori scilicet ♃vis cum Acet. dist. confecto instillatur vel Urin. recentissima puerorum, vel spiritus salis, & elegantissimum inde acquires Magisterium. vide de hoc Mynsichtum.

N. *Paravi quondam Magisterium &c.*) Mihi etiam idem usu evenit, benè autem cum sp. Salis vel Vrin. succesit præcipitatio. Diversitatem igitur Jovis substantiæ in causâ esse puto quæ in variâ textura partium illi consistit.

III. DESTILLATIO.

¶ Destillationi quoque eidem obedit cum ♄no, unde lectorem eò remittimus.

Hinc.

1. ♃. *Diaphoreticus Beguini.*

℞. ♃ optimè limati vel calcinati ℥ij. ☿ ♎ti. ℥iv. Misc. & destilla per retortam, ex arena vel igne nudo gradatim adhibito, idque in excipulum ▽ semiplenum & præcipitabitur pulvis, quem lava, exicca & serva.

[In febribus, pleuritide, hystericis affectibus, utilis.]

N. 1. *Cum incipit destillare, ignem suppressum adhibe, ut calor sit moderatus.*

N. 2. *Pulveris hujus origo potius ♀io adscribenda quam ♃i. Sunt tamen qui statuunt pulv. hunc nil esse aliud quam partem puriorem ♃ per ☁tus salinos & Vitriolatos calcinatam, solutam atque extillantem, cum per fusionem abeat in Regulam ♃ ut ille in Regulum ♀ij. redibat. Hinc Antihecticum Poterii.*

[*quod paratur ex ♃ii & ♃is partibus aqualibus, agitatione in scorias redactis, & cum ☉ triplo in ✣ bulo detonatione, famosum sed expectationi sæpè insufficiens.*]

N. 3. *Aqua residua ☁ui Vitrioli philosophico impregnata, destillationi subjici poterit, ut inde habeatur ☁ Vitrioli philosophicus, modo supra in ☁ Vitrioli descripto.*

N. 4. *Si post extillatum butyrum Iovialem ignem suppressionis per gradus dederis, tunc in collum ♌ sublimabuntur flores argentei.*

Dosis gr. 4. 5. 6. Beg.

[*Bezoardicum ♃iale vid. cap. seq.*]

2. *Sulphur ♃is, seu ♃ supernatans.*

Elici potest ex Manna ♃is: modum vide in ♄o.

N. *Eâdem ratione quoque fragrans reddi poterit.*

3. *Gummi Ioviale sublimatum & Oleum S. Closs.*

℞. Limat. ♃. ℥ij. ☿ ♎ti. ℥vi. Manu celeri, pone in ♌ collo petamplo instructam, pelle per ∴ ☁m semper fumosum, postea butyrum, indeque ☿ vivus in copia exibunt, tandem adhibito suppressionis igne, elevabitur tota ♃ substantia, gummatis grysei ac præduri specie, paucis admodum fæcibus rubris in fundo subsistentibus. Hoc gummi statim pulverisandum est, aliàs subsidio humescit, deinde super tabula ♂ stanno obductâ collocandum in vinariâ ubi colliquescet in oleum flavum.

4. *Sulphur ♃.*

Id quod remanet non colliquatum super laminâ

♂. M. cum fæcibus superioribus, affunde ☿ digere per quatriduum, abstracto ☿ reperies Sulphur rubrum ♃is instar Minii.

5. *Sal ♃.*

Resolve hoc Sulph. in aq. communi, vel per se, in humido liquescat, filtra, coagula, solve, iterum erit coloris Smaragdini cum quadam dulcedine.

Vires. Oleum numeratur inter solventia metallorum, Sulph. & sal externis tantum usibus inserviunt, spiritus verò ♃ (quem ideò semper fumosum vocavi, quod in nullo vase absque effumatione sensibili possit contineri.) Gangrenas solo attactu curat.

6. *Crystalli ♃ ejusdem.*

℞. Superioris ♎us fumantis ex ♃ instar aquæ claræ proliciti quantum videbitur, affunde per vices parũ ▽ tincturâ salis Tartari impregnati, elevabuntur bullæ cum strepitu & fumo, perge instillando, donec cesset tumultuatio, pone vas inter calidos ♓, & fiet coagulatum nigrum picis instar, da ignem ♌ationis & surgent Crystalli albi fusiles velut cera.

Qui Ulcera scrop. ulosa cancrosaque curant inurendo profundam Escharam, quâ sublatâ, balsamo Sulphuris ad cicatricem producuntur.

HOFMAN. 3. *Destillatio. Hinc 1. Iupiter Diaphoreticus Beguini.*) Prout *Dnus Autor* ex *Beguino* tradidit, etiam optimè succedit. Commodius tamen fit ex amalgamate Iovis Anglici & ☿rii vivi ana pulverisat. & cum ana ☿rii sublimati probè mixtis, & aëri humido ad tempus expositis, per retortam ♎ni Aren. mediocri destilletur, & indito in recipiens ▽æ f. subquadruplo. Liquorem cum gummosâ quâdam particulâ residuo in retortâ affunde: totumque calefactum & probè agitatum simplicissimè tantùm per chartam emporeticam duplicatam madidam filtra. Quod charta absorpsit, unâ alterâve aquæ f. unciâ transcolata eluc, & novæ retortæ hanc filtraturam inde, adjectâ pro singulis primitivorum ingredientium (☿rii vivi scilicet, sublimati & jovis) Nitri crudi semiunciâ, & omnem liquorem spiritui Nitri composito conformem ad extremam guttulam & totalem Nitri exhaustionem per Aren. ♎ne in fine forti destilla. Pulverem edulcorandum in fundo habebis. Dosis est à gr. VIII. vel ℈ß. Ex hoc præparatur etiam *Sudorificum maximum P. J. Fabri volum.* 3. *Panchym. pag. m.* 481. *&* 741.

Hujus etiam vires sunt mirificæ, bezoardicæ scil. antifebriles, antipleuriticæ, anti-hystericæ &c. Ex eodem fonte promanat & antihecticum *P. Poterii*, quod conficitur ex ♄nii & jovis ana agitatione in scorias redactis & cum Nitr. triplo in candenti crucibulo detonatione. Hoc maximoperè etiam conducit in nimiâ hæmorhagiâ, vomitu cruoris à mensibus restagnantibus & aliis uteri affectibus. Nitrum etiam illud cum jove fixatum egregiè refrigerat, dum sanguinis compescit ebullitionem potui admixtum urgente calore febrili.

N. 2. *Pulveris hujus origo potius ☿rio adscribenda, quàm jovi.*) Non desunt, qui ostentant, se obtervasse, (licet reverà nullo modo fieri queat) ☿rium vivum in auctiori pondere recuperatum fuisse in aliquibus præparationibus, cum primum unciæ sex ☿rii vivi præsto fuerint, posteà in quantitate duplâ reperiisse. Verùm multa sæpè pro autoritate mendacia finguntur. Sed quid lucri istis accedit? ut eis, cum vera etiam posteà dicunt, fides non habeatur. Prædictus Iupiter diaphoreticus purus putus pulvis jovialis est, beneficio spirituum salinorum & Vitriolatorum ☿rii sublimati per retortam traductus & in aquâ præcipitatus, cum per fusionem iterum in Iovem abeat. Sicuti ☿rius vitæ nihil de mercurio participat, sed etiam pars ♄nii subtilior est: ita & hoc nil quicquam mercurialis partis sapit, sed putiores etiam partes ipsius Iovis sunt, ipsâ substantiâ mercuriali penitus excluâ. Eò quòd mercurius sublimatus suis corrosivis in ipsâ destillatione cum stanno privetur, ipsique hi spiritus stanno communicentur, ut vivus iterum & currens factus mercurius in destillatione denuò se prodat ac conspiciatur.

N. Antecedentibus Bezoardicis Iovialibus & affine est seq. *D. Bartholeni*

Recip. Regul. ♄nii ʒ iij. funde cum ʒ j. Iovis Anglic. pulver. & misce cum duplici quantitate mercurii sublimati, inde in retortam, & ex furno clauso elice butyrum f. a. quod sæpius est rectificandum & posteà cum sp. Sal. com. figendum, qui tandem paulatim destillatione evocandus est ad materiæ siccitatem. Hinc in Acet. reverberari debet, quousque subcærulea evadat, Anique vim sustineat.

N. 3. *Aqua residua spiritu vitrioli philosophico impregnata.*) Hic spiritus dictus Vitrioli philos. nihil Vitriolici obtinet, sed ex spiritus salis est prosapiâ, nil de ♄nio participans, ut inferà pluribus deducemus.

3. *Gummi Ioviale sublimatum & Oleum S. Closs.*) Hoc gummi gryseum ac prædurum salinus & vitriolicus etiam fœtus est cum particulis tenerrimis Jovialibus impregnatus. Interim tamen non elevatur tota Jovis substantia, sed multum ejus in Cap.-mort. residuum est, ex quo cum mercurio sublimato denuò addita idem repeti debet labor. Est medicamentum hystericum nobilissimum. Dosis est à gr. iij. ad ℈ß. Prout & sequentia 4. Sulphur Jovis, 5. sal Iovis altioris sunt indaginis. Unde apparet, quomodo una res diversimodè pro variâ partium texturâ arte facta salium beneficio colorem & substantiam mutare possit. Notum est, solutionem Iovis calcinati sali Tartari deliquato commissam hoc est, si stannum calcinaveris, eique salem Tartari liquefactum commiscueris, acquirere colorem cœruleum.

6. *Crystalli Iovis.*) Eodem modo & conficiuntur crystalli elegantissimi ex Iovis minera, Zinngraupen / pulver. ℔ j. affus. sp. Vitrioli rectific. ℔ j. digere aliquandiu in MB Posteà ♈m comm. affunde, filtra, dum adhuc calent, & concrescent crystalli, humiditate aliquali abstractâ. Dos. gr. j. ad ij. in hydrope & affectibus scorbuticis. Item in fistulis desperatis intus nè & cum melle rosac. externè applicati maximè prosunt.

IV. SUBLIMATIO.

¶ ℞. Calc. ♃. (exempli gratia, per ▽) sublima per ollas cucurbitæ tubulatæ impositas, ad modum quo flores ☿ii parantur. Nimirum calx illa per vices injicitur, tubulique foramen ab injectione obturatur.

N. 1. *Parum interest, an calcem vel limaturam ♃is recipiris.*

N. 2. *Flores hi nihil aliud sunt, quam ♃ depuratum.*

V. EXTRACTIO.

Unde

Tinctura Basiliana.

℞. Laminas ♃is, cementa cum pumice (tertia calcinatione restinctoria in Vino,) calcinato, subtilissimeque pulverisato, in ✣bulo benè lutato & clauso, ♂☌ (5) per gradus ♎. Deinde derade pulverem de laminis, eique extrahe f. a. Tincturam cum ☿ Postmodum abstrahe ☿, & habes Tincturam ♃is *Tholdius.*

HOFMAN. Hîc quæritur: unde Sulphur illud laminis adhærens. Vtrum ex Jove, an aliunde? Nos dicimus ex flamma Anis, in quâ acidum quoddam ex carbonibus aut lignis deiitum, quod Iovis laminis ejusmodi suppositicium Sulphur apposuit, & lud emersisse.

¶ VI. SALIFICATIO.

Unde

Sal verum.

℞. Residuum ex quo beneficio ☿ Tinctura prior Basil. extracta est, affunde ▽m mellis, stentque per aliquot ♂☌. Sic elicitur Sal, quod abstracta postmodum ▽â mellis, fit conspicuum. *Tholdius.*

Vires. *Conducit ad Epilepsiam, Melancholiam, Vertiginem: Catarrhos exiccat, præcipue qui ad oculos destillant.*

Dosis ad ℈ j. *vel* ℈ ij.

HOFMAN. 6. *Salificatio Unde sal verum.*) Verùm Iupiter per se ne micam quidem Salis obtinet, inde nec hoc Sal. com. verum Iovis est, sed Acet. dist. soboles jure dicitur.

VII. MER-

VII. MERCURIFICATIO.

¶ Missa est mihi descriptio ☿ii ♃ Mompelio pro certissimâ, quam in Cent. 1. Kesleri artic. 22. postmodum reperi, ideoque eam non adscripsi. Si quid ☿ iis metallicis tribuendum est, hæc certè non erit momenti minimi, cum in ea Sulph. impurum comburatur cum Sal. nit. deinde pars ☿ alis ascendat per ♎ationem, quæ tandem putrefactione & ebullitione in ☿um currentem reducitur. *S. Closs.*

HOFMAN. 7. *Mercurificatio.*) Non succedit hæc Monpelliensis descriptio à Keslero Centur. 1. artic. 23. tradita, Vulcani examini exposita: sed quemadmodum suprà de ♄turno, & infrà de ♂nio procedendum esse diximus in mercurii separatione, ita & hoc loco in jovis mercurificatione similiter faciendum esse statuimus. Nec consilium carebit successu.

N. Modò laudatus *Keslerus* singularem ♈am insipidam ex Iove olim præparavit contrà vermes in primis. Scilicet calefactum Jovem aliquoties extinxit in ♈â aliquâ specificâ v. g. fl hyperici, scordii &c. ter vel quater, & ita pueris propinavit. Hancque virtutem puto à mercurio vulgi provenire, qui copiosus latet in Iove.

CAPVT XV.

De ☿ Mercurio.

METallis subjungimus Mineralia Metallis finitima, quæ si Semi-Metalla appellare libet, non magni refert. Suntque ☿ ♃ ♂.

Mercurius nihil aliud est, quam liquor mineralis, seu metallicus volatilis, metallis & præ aliis ☉i avidè adhærescens.

Dicitur Argentum vivum Hydrargyros. Arabicè Zaibar, vel Zibach. Barbarè, Azock, Azoth. Germ. Queckſilber. Argent vif. *Quick-silber*, or *Mercurii* Quickſilber.

Est nativus (*de quo hîc*) & artificialis, è Metallis extractus, qui & Mercurius corporum dicitur.

Nativus Virgineus etsi nonnunquam per se ipsâ naturâ operatrice, separatus inveniatur: plerumque tamen ex terra minerali, quam cinnabarim vocant, vi ignis evocatur. Vide ☿ ex plantis apud Borell. c. 3.

Delectus.

Mercurius non æque bonus omnis existit, sed variat, tùm ratione matricis, seu loci natalis, tùm ratione inquinamentorum, quibus nonnunquam per se in terrâ conspurcatus est, nonnunquam & à malevolis adulteratus venditur.

Natali loco censetur optimus, qui eruitur è mineris vicinis auro vel argento, & hinc præfertur Hispanicus & Ungaricus.

Inquinamentorum ratione prævalet, qui minus scatet commixtione arsenicali, antimoniali, saturninâ, cadmiosâ, quibus nonnunquam in terræ cuniculis venenosus redditur, hinc & qui minus falsariâ artificis manu adulteratus est: adulterare enim eum adeò exactè norunt, (plumbi scilicet & ☿ ii beneficio Bismutique commixtione,) ut quoque simul per corium transire æquè ea queant, adeoque difficile sit fucum cognoscere. Ea propter ne qua incautus decipiaris, non abs re erit, hæc bonitatis signa observare.

1. Mercurius censetur bonus, qui per retortam propulsus nihil recrementi relinquit.

2. Qui in cochleari argenteo evaporationi super prunis expositus maculam cochleari relinquit flavam, aut albicantem, non nigram aut fuscam.

Vires. *Internè mundificat sanguinem ab inquinamento, præcipuè venereo: Fugat lumbricos, difficilem promovet partum, &c. Externè inunctus, sanat scabiem omnis generis, fugat pediculos, resolvit duros tumores. De collo suspensus, præservat à pestle, & (ut nonnulli volunt,) ab incantatione, fascinationeque. Imo quoad ejus præparata, nulla res in Officinis est, si ☿ excipias, ex qua major medicamentorum supellex elici possit, quam ex ☿io. Suppeditat enim purgantia, sudorifera mundificantia, vulnera, acrimoniam, (præcipue in Gonorrhœa,) lenientia, ut patebit in formis medicamentorum inde paratis.*

Usus ☿ crudi internus & externus est. Intrinsecus tamen rarius adhibetur, extrinsecus sæpius. Modus applicandi intrinsecus in pilulis, e. g. Barbarossæ. Quinimo cum certo quodam succo pulverisari ac exhiberi potest.

N. *Si ☿ m, (sive crudum, sive præparatum,) exhiberi intrinsecus volueris, convenientius in pilulis exhibetur, quam in alia aliqua medicamenti forma, ne dentes scil. quibus noxius est, tangat.*

Usus externus est in unguentis, (in quibus penitus disparet,) in Emplastris (quæ in scabie) complicaturis saltem articulorum adhibentur. Sed cave ne nimium adhibeas. Etenim cum salivatione oris putredinem inducit, loco quocunque applicatus, id quod de præcipitato similiter observatum est.

[*Coquunt quidam ☿ vivum & aquam Hermeticam vocant, scabiei convenientem.*]

HOFMAN. *Mercurius nihil aliud est, quàm liquor mineralis seu metallicus vol. tilis* &c.) Dicitur aliàs Argentum vivum, Hydrargyros; Arabicè Zaibar, vel Zibach; Barbarè azock, azoth. Germanicè Queckſilber. Mercurius dicitur ob analogiam, quæ ipsi cum Mercurio Planetâ illo cœlesti intercedit ratione mobilitatis omnibus sese associante Planetis; tùm ratione varietatis in colore, tùm temperamenti, mutabilitatis &c. Argentum vivum dicitur, quod Argentum fusum & liquefactum colore æmuletur; Vivum verò, quod loco motum vivere quasi videatur. Hydrargyros, nomine derivato ex ♈ & ☽ nâ, quod ♈æ instar liquidus & colore ☽ nam repræsentet. Mirabilis sanè substantia, mille se in formas fingit ac refingit, quovis tractatur modo, inde & Protheus dicitur. Item servus fugitivus, quod præter omnem spem sæpè auffugiat. Plinius vomicam liquoris æterni vocat.

Et præ aliis ☉ avidè adhærescens.) ☉ miro amplectitur amore eique per minutissima se unit. Unde plurimi colligunt, illum primum esse metallorum Ens. Nec desunt hodiè, inquit *C. L. Morhofius* l. c. qui idem statuunt. Accedit venerabile illud mercurii nomen, quod in Chemicorum scriptis adeò frequens est: conspirant tot descriptiones, tot requisita, ut vel cautissimus iis omnibus fallatur. Aliqui Virginem mercurium volunt, quem Natura produxit à flammis voracibus nondum tentatum: aliqui è metallis cæteris per artem extractum. *Hæc Morhofius.* Verùm de his suprà satis jam commentati sumus. Notum enim est aliud esse hunc mercurium vulgi, & aliud mercurium metallorum; ille minerale quoddam est, in suis etiam repertum mineris & recrementum potius metallicum, suo tamen etiam mercurio metallico constans & quidem in magnâ copiâ. Nec suo destitutus sulphure, sed in minori copiâ & quidem albo, uno externo, altero interno. Externum originalem ejus labem continet, quæ quia originalis, ideò & difficultet ab eo tollitur; quâ tandem nihilominus separatâ per artem, ajunt periti, mercurium sulphure superfluo externo & immaturo mundatum, quippe deinceps nullo Δni potest in formam terræ præcipitari ob maximam sui simplicitatem, quâ aquæ elemento comparatur. Amisit namque terram (id est sulphur) quæ terra, inquit *acutissimus Helmontius*, in centro suæ essentiæ non minus est ex Elemento aquæ, quàm refiduus ejus depuratus mercurius, licet hanc terram prius ab origine sibi profundissimè commistam haberet. Spoliatus isto sulphure mercurius nullo amplius igne mutabilis est, quia est mercurius de mercurio. Alterum sulphur metallorum est internum ipsi mercurio, ideoque intactum ab omni corrosivo, non minus, quàm ab ignis & aëris destructionibus.

Est Nativus (de quo hic.) *& artificialis è metallis extractus, qui & mercurius corporum dicitur.*) Sed ubi tractavit *Dominus Autor* de mercurio artificiali ex metallis extracto? forsan suprà in metallis, ubi de mercurificatione egit? Opinione fallitur. Nisi enim mercurius metallorum in suis inveniatur mineris, arcano sanè nec cuivis cognito artificio ex ☽nâ, ♄no, ♅ve, ☿rio separari potest, de quo Dominus *Autor noster* altum habet silentium. Qui autem aliàs ex minerâ mercurii igne aperto destillatur, & coquendo per ollæ foramina dato igne suppressionis decidit, item per retortam destillatur ex minera Cinnabaris Hungaricæ, & ex ♃nio, ♄no, &c. vivus elicitur, non mercurius corporum est, sed etiam mineralis, prout præsens nativus est.

Nativus etsi nonnunquam per se ipsâ Naturâ operatrice separatus inveniatur.) Aut per se liquidus in terræ specubus aut in nonnullarum venarum metallicarum in ☽narium, ♄ninarum tectis stillatim concretus sui coloris, h. e. purus & genuinus reperitur, virgineus dictus, quòd instar virginis sit, & ignem nondum expertus. Ante aliquot annos cùm aquileges hîc Hallis Saxonum in Patriâ meâ in foro è regione Magistratus cellarii cerevisiarii & salinatorum tabernæ in ductus hydrophylaceos reparandos inquirentes terram spathis suis effoderent, sub hâc effosâ ulnas aliquot duas libras vel circiter mercurii vivi invenerunt. *Turnheisserus etiam Libr. 6. Alchymiæ Magn.* Cap. V. se in prato quodam salicibus consito ad pagum Pipp. ditionis Solothurensis, elegans argentum vivum offendisse fatetur. *Cæsalpinus Libr. 3. de Metall. Cap.* 11. vidit Argentum vivum Pisis per se inter saxa, dum vetera excavarentur fundamenta. Interdum etiam mercurius in venâ Schisti reperitur, ut plurimum tamen in cinnabrio Nativo copiosissimè. Mirabilis scilicet est & penetrantissima mercurii vivi substantia, quæ fit in mineris per ignes subterraneos dissipabilis, hic facilè se in diversa loca & subjecta insinuare potest. *De Mercur. e Plantarum* vid. *P. Borellus Centur. 3. obs.* 88. Habuit Excell. *Morhofius* ab amico fructum ligni, quod ex arbore è terrâ metalliferâ prognata fuerat recisum, in quo per omnes ejus fibrillas & venulas disseminatæ fuerunt Argenti vivi particulæ, ut valido motu etiam excuti potuerint, id quod facilè fieri potuit, quia laxiores sunt in ligno, quàm in metallo meatus. Si quis in sanguine humano, ut observationes proprias habui, mercurius vivus fuit repertus, ortum suum debuit mercurialibus medicamentis tam internis, quàm externis minus ritè præparatis & administratis.

Delectus.) *Dominus Autor* præfert Hispanicum & Ungaricum. Verùm & Ungaricus non omni caret suspicione, nam cum fodinæ argenteæ sint simul ♄ninæ & ♃niatæ, item cadmiolæ, laudem bonitatis in totum non meretur. Hispanicus præ cæteris probatur ob puritatem, ille autem est tum in Hispaniâ natus, tum ex auriferis Indiis invectus splendoris argentei. Huic succedit Ungaricus.

1. *Mercurius censetur bonus, qui per retortam propulsus nihil recrementi relinquit* 2. *Qui in cochleari argenteo &c.*) Hic secundus probationis modus æque suspectus est, cùm ex hoc concludi ne queat de totâ quantitate & qualitate, præsertim si vel ♄, vel ♅ aut bismuthum non exquisitè fuerint mercurio mixta, ideoque consultius est per Tartar. & calc. viv. bis vel ter destillasse.

Vivus. Internè mundificat sanguinem ab inquinamento præcipuè venereo &c.) In Lue ♀nerea specificum est medicamentum, & quidem primarium, adeò, ut, si ad ultimum hic morbus pervenerit gradum, salivatione opus habeat, quæ vel maximè ab hujus usu promoveatur. Aliquot ante annos *Archiater* quidam *Dn. D. Johann. Michael.* p. m. per literas consulebat, quærendo, an etiam novâ nec unquam auditâ methodo Pestis mercurii vivi adminiculo extirpari possit? Accepit scil. mercurii vivi ℔ j. ij. iij. usque ad iv. & propinavit in quodam vehiculo, præmisso, si res sinat, emetico, & inunxit ægroto intecto quietum decubitum, ad 6. usque ad 12. hor. Ubi per alvum iterum fuit egestus per magnetismum attracto veneno pestifero terrâ effosiâ occultatum. *Autoris*, qui hanc inivit medendi pestem methodum, mens fuit cum *Athanas. Kirchero in Scrutin. suo Pestil.* quasi omnis pestis ex verminosâ putredine oriretur, & ita mercurius vivus contrà illam esset antidotum. In hoc quæsito meam sententiam modo laudato D. Iohanni Michaelis p. m. eam à me requirenti sequenti modo transmisi. Quamvis in peste infectorum massâ sanguineâ nonnunquam vermiculi sint visi, inde tamen non sequitur, eos in omni peste & nullo non tempore adfuisse. Pestis enim non unâ, sed aliâ atque aliâ apparet facie, ut ex ipsius *Athanas. Kircheri allato scrutinio* sect. 1. cap. 9. p. m. 96. liquet: Et posito, vermiculos in quâdam Peste per microscopia cognitos fuisse ob insignem à veneno pestilentiali inductam corruptionem in sanguine, tamen non causam ipsius pestis, sed corruptionis potius judicamus productum, quemadmodum etiam in febribus malignis & scorbuto videmus ob nimiam humorum corruptionem non rarò generari vermes, nec tamen febris malignæ & scorbuti causa sunt, nec propterea ad eos curatio dirigenda est. Et licet etiam quidam vermiculi Pestis sint causa, minus benè tamen contrà eos mercurius per os assumeretur, quia hoc modo inter illos & hunc neque corporalis neque virtualis contactus ad omnem actionem requisitus adest. Non corporalis, quoniam hi vermes non ut reliqui, ad quos abigendos mercurius per os exhibetur, in intestinis, sed, uti volunt, in sanguine & lymphâ sunt. Nec virtualis, cùm mercurius sibi cohærens ac mobilis sit, accedente intestinorum motu insito ac naturali per alvum eâdem, quâ assumptus est, quantitate statim antequam resolvi & in actum deduci queat, excernetur, atque ita ob exiguam suam in corpore moram operationem suam perficere & venenum pestilentiale per totum corpus diffusum attrahere nequit. Et si resolveretur, tunc attraheret vermiculos istos virulentos ab exterioribus & ignobilioribus partibus ad interiores & nobiliores, usque ad intestina. Nec etiam mercurius vermiculos magneticè attrahere valet, cùm ad actionem magneticam non contrarietas, qualis inter vermes & mercurium, sed similitudo requiratur.

Fugat lumbricos.) Tam in substantia assumptus, quàm odoratus, si scilicet cum hoc aqua communis ebulliat, hæc aqua bullita pauco & innoxio potu omnes, in intestinis & ventriculo interimit vermes.

Difficilem promovet partum) Sic *Matthiolus* Libr 4. epist. Medic. ut & in comment. suo ad Libr. 5. *Dioscor.* Cap 70 affirmat, se vidisse Goritienses obstetrices mulieribus laboriosè parturientibus ☽ j. vel 3 ß. mercurii vivi felici semper cum successu potandum dedisse. In Iliacâ etiam passione & colicâ commendat *Augenius* Lib. 2. epist. 1. *Ægineta* Libr. 7. Cap. 3. *Marianus Sanctus in comm. ad Aviceun. Heinric. ab Heer* obs. 2. Lib. 1. Recip. mercurii vivi cum sulphure extincti & in pulverem redacti ʒ j in globulo ceræ includè & offer, post oblationem focus sunt adhibendi continuò & clysteres. *Lazarus Riverius in observat. communicat.* 1.

N. De ejus usu in Dysenteriâ pridem prodidit in historia animali *Plinius*. Intelligenda autem est primaria Dysenteria, quando absessus aut exulceratio excruciat intestina. Tunc Argentum vivum repurgatum cum Unguento santalino vel rosaceo & luni intestinorum pulvere misceri & foris applicari potest. Hoc enim in epatico fluxu calido, febribus malignis &c. cum plurimo adjumento adhibetur.

Externè inunctus sanat scabiem omnis generis.) Sed cave, ne nimium adhibeas. Etenim cum salivatione oris sæpè putredinem inducit, loco quocunque applicatus: id quod de præcipitato similiter est observatum.

Fugat pediculos, resolvit tumores duros.) Instar incantamenti fugat pediculos, & resolvit tumores scilicet venereos, sed in ♄no coagulatus & postmodum lamellacus.

De collo suspensus.) Avellanæ scil. inclusus. Quemadmodum & Patavinæ mulieres ob lactis defectum avellanæ inclusum non infelici cum successu collo appendent. Quamvis, ut refert *Th. Jordanus de Pest. phænomen.* tr. 3. c. 9. ideò superstitiosè adhibeant, quod contrà fascinum, quo lactantibus Lac adimatur, prosit, uti & ab incantatione & fascinatione præservat: mercurius vivus cum fl. hyperici h. Lunariæ contrà incantationem venereum succo inclusus in collo appenditur novis nuptis. Cacodæmon a corpore latitare dicitur, si mercurium in aliquo occisum & collo appensum nigrum videas. *Angelus Abbatius de viperis.*

Usus mercurii internus & externus est.) Turò adhiberi mercurium vivum crudum & ritè depuratum per se vel ceræ inclusum audivimus. Nonnulli globulos argenteos vel plumbeos mercurio vivo inungere solent & deglutiendos porrigunt. *Dn. D. Erinnius Regis Poloniæ* archiater, jam autem *Electoris Bavariæ* Medicus ex calleis scripsit *ad Dn. D. Johann. Michael.* p. m. quod Comiti Iliacâ passione seu miserere mei graviter detento mercurium vivum ad ℔ iij reliquis medicaminibus frustra adhibitis propinarit. Patientem verò missis habenis in curru quàm celerrimè transvehendum curavit, sed absque omni fructu. Accidit autem ut nonâ post hoc medicamentum adsumptum, nocte alvus aperta fuerit, & excrementa copiosè expurgata, quâ ratione factum, ut æger demum convaluerit, & diu postmodum vixerit.

Convenientius in pilulis exhibetur.) Quoad applicandi modum vel est per se, vel in pilulis, aut cum certo quodam succo pulverisari & exhiberi potest, sed cum ligneo cochleari ut offeratur, necesse est.

N. Quamvis mercurius vivus ut vivus, seu ut mobilis non sit venenum, nec ullam cum venenis habeat affinitatem, ut innotuit etiam teste experientiâ per os adsumi possit: In hoc tamen Medicus cautus ac circumspectus sit necesse est, ne adulteratum aut malè præparatum porrigat, nec hypochondriacis, splenetici, & aliis ventriculi fermento nimis acido præditis & sanguini tartaro acidis sylvestribus ac corrosivis abundante, à quibus mercurius naturam præcipitati induere potest, propinet. Mercur. enim ex resolutum sive præcipitatum sive sublimatum venenum est: hydropomata dira & veneni reliquis communia, quæ statim atque in corpus adsumptus est, inducit, evincunt.

Usus externus est in unguentis &c.) Nisi universalia fuerint præmissa, quæ laticem evacuant inutilem, non est adhibendus mer-

curius

curiur. Quibusdam in locis receptum est arcanum corallinum in Lue ☿ nereâ cum ung. ros. miscere, illudque pro arcano etiam in contumaci scabie habent. Hic non immeritò quæritur; An Cingulum Mercuriale cum succo pomorum vel etiam aliis liniamentis corpori scabioso per 9. hor. vt communiter assolent, cirumligatum sit tutum auxilium. *Mundererus Libr. thren. Medic. Cap.* 14 castigat empiricos scabiosis audacter hoc applicantes, quod tetrum illud mercurii vivi virus in corpus gestantis ejaculentur. Et *P. Hechstetterus Dec.* 3. *obs. Medic. Cas.* 7. damna illorum recenset, qui cingulo isto ad scabiem remedè sunt usi. Verùm hic metus de nihilo est, si universalibus, uti dictum, præmissis, topica mercurialia rectè præparentur & applicentur. Unde & *Petræus in Nosolog. Harmonic. Tom.* 1. p. 395. Unguenta mercurialia, inquit, in contumaci scabie tutò ac utiliter exhiberi possunt, si universalia præmittantur, & inutilis ac nocivus latex prius ex corpore exterminatus sit. Non tamen ejusmodi topica ex magnâ rerum innumerarum congerie conflata sint, majori cum successu & celeriori effectu operatura. Hæc externè adhibita mercurialia ritè præparata, tantum abest, ut Naturæ motum impediant, ut potius verminosos, putres, salsos ac mordaces humores præcipitent, quæ causa etiam quod ex mercurio sublimato & mercurio vivo emergat mercurius dulcis, quòd hic vim habeat salium corrosivorum texturam immutandi, præcipitandi atque adeò etiam edulcorandi. Et si quæ symptomata interdum oriun ur, non tam ex mercurio, quàm vitiosorum humorum colluvie & sinistrè adhibitis remediis proveniunt. Inde & rusticus ille *Thom. Bartholin. Centur.* 3. *histor.* 79. omnes illos cingulo suo mercuriali fœliciter restituit, qui pura corpora crebro medicamentorum à medicis præscriptorum usu obtinuerant, cacochymicos autem exitio eripere non potuit. Hic rusticus mercurium cum ol. d. juniperi subegit, & in massam formavit, corioque in cinguli formam refecto illinit, quo medium corpus constrinxit, & ad omnes affectus malignos, cancros, ulcera mali moris, & dolores artuum commendavit. Alii mercurii cingulum ita componunt. Mercurium salivâ aut sævo extinctum albumine ovi excipiunt illinuntque suprà gossypium, quod in cinguli modum consuunt. Suffumigia mercurialia & lotiones in primis in Galliâ frequentissimi etiam sunt usus, & præmissis præmittendis etiam non sine notabili successu usurpantur.

¶ *Præparationes ☿ii sunt.*

1. Purgatio. 2. Calcinatio & Præcipitatio. 3. Sublimatio. 4. Destillatio. 5. Extractio. 6. Liquatio. 7. Salificatio.

I. PURGATIO.

Purgatur ☿. 1. *Expressione*, per corium, qua fæcibus crassis in corio remanentibus ☿ transit.

N. *Et metalla si benè admixta sint simul transeunt.*

2. *Lotione.*

Lavetur autem vel per ✣ simpliciter, aut cum Sal. comm. mixtum, vel per lixivium calcis vivæ, & cinerum clavellatorum, vel etiam per lixivium saponariorum, sæpius nimirum cum his agitando, & vicissim à sordibus eluendo.

Quinimo purgatur quoque agitatione forti cum ♆ in vitro obturato, separatur enim nigredo ad latera.

3. *Destillatione.*

Nimirum destillatur in arena per retortam igne sat forti, idque per se, id est, sine additione, vel addito sale Tartari, calce viva, & simil. Optimè vero purgatur amalgamando cum metallis perfectis, ac postmodum per retortam, à corpore admixto separando.

N. 1. *Sequestrari quoque potest ☿ purissimus, per reductionem ex ♇to.*

N. 2. *Purgationes quò sæpius iteraveris, eo puriorem ☿m colliges.*

N. 3. *Optima purgatio fit à metallis perfectis aliquoties cohobando.*

Hofman. 1. *Purgatio.*) Hæc summè est necessariâ, alias variæ symptomatum tragœdiæ subsequuntur, non tam ab ipso mercurio, quàm à corpore, quo conspurcatus est. Mercurius purgatur 1. *Expressione*, dum per corium mundum exprimitur, 2. *Lotione*, quæ vel per Acet. s. aut cum Sale mixtum, vel per lixivium calc. viv. &c. donec isti liquores non amplius nigrescant, instituitur. Et 3. *Destillatione*, hæc omnibus reliquis præfertur, à metallis perfectis aliquoties cohobando.

II. CALCINATIO & PRÆCIPITATIO.

¶ Calcinatio ☿ii communiter præcipitatio dici solet, voce tamen minus accuratâ &, nimis strictâ, quippe quæ solam secessionem ad fundum sonat: nihilominus tamen hunc sequar, calcinationemque Præcipitationis voce exprimam, adeoque ☿s calcinatus nomine Præcipitati veniet, qui vel sine Metallis vel cum Metallis.

Est itaque sine Met.

1. *Præcipitatio ☿ij. per se.*

℞. ☿ puriss. ℥ ij. vel q. v. injice in phialam, (peculiariter in hunc usum factam, infernè scil. latam, supernè compressam, intus rostro angustissimi orificii in ventrem usque producto,) ut tantummodo fundus operiatur: phialæ exactè ad æquilibrium in arenam collocatæ, (ut ☿ æquali crassitie ubique fundum tegat,) subdatur △ primo lentus, post fortior, donec ☿ in pulverem rubicundissimum instar cinnabaris conversus sit: hunc ablue ▽is cordialibus, vel ♆.

N. *Labor est multorum dierum* (30.)

Vires. *Sudores valde movet, luem ♀ sexies vel septies exhibitus eradicat. Febres omnes tollit. Lumbricos eliminat.*

Dosis à ℈. iv. ad vj.

N. 1. *Vt plurimum vomitum quoque movet sat violentum.*

2. *Præstantior erit præcipitatus, si fiat cum* ⅛. ☉*is, vel* ☾*a.*

Sennert. Instit. Hartman. in Croll. Tentzel. Beguin.

3. *Potest quoque præcipitari eâdem ratione & amalgama* ☉*is & ☾a, de quibus Crollius. Præcipitavi aliquando*, inquit, *amalgamata* ☉*is & ☾a seorsim per duos annos, & quamvis pulverem rubicundum nanciscerer, tamen nondum erat debitè fixus, nec ad usum Medicum commodè exhiberi poterat, sine ulteriori præparatione. Hæc Crollius.*

Verum me hercle quia præcipitatus per se exhibetur, quid vetet, quo minus præcipitatus hic ☉*ris,* ☾*risve exhiberi possit, non video.*

2. ☿ *præcipitatio per silices.*

℞. ☿ii puri ℥ ij. aut ad summum iij.

Silicum magnitud. fabar. ℔ ij.

Detine in △e arenæ, (aliquoties circumvolvendo, ac ☿m lateribus adhærentem detrudendo,) donec ☿ planè fuerit præcipitatus, & silicibus adhæreat: Hic ☿ m à silicibus concussione separa ac serva.

Vires *ac Dosis convenit præcedenti.*

Hartman. in Croll. Kester. lib. 1. *centur.* 50.

3. ☿ *fixatus, Panacea.*

℞. ☿ viv. purg. ℥ iij. Sulph. citrin. ℥ ij. ✕ ℥ i ß. Misce exactè; donec nihil ☿ appareat. Postea sublima, sublima-

ſub limatum ſemper de novo cum fæcibus tritum ſublima iterum, tandem auge △, ut candeſcat: Id quod in fundo remanet fixum, medicina eſt ſecretiſſima.

Vires. *Omnes humores noxios exiccat, perque diaphoreſin expellit.*

Doſis ℈ ß. ℈j. 3 ß.

4. ☿ *præcipitatus per* ♌ *Sulph.*

℞. ☿ij purgat. ℔ 1. ß. affunde ♌ Sulph. per camp. ℔ 1. digere per dies (2.) in arena, ac deſtilla poſtea per ♋m vitream, cum cohobiis tribus. Quarta vice, ſi libet aliquid recentis ♌ Sulph. affunde, △mque in fine auge, ut ♋ incandeſcat: ſic maſſam habes albam, quam poſtquam aqua calida abluta fuerit, tere, inque phiala ſaltem goſſypio obturatâ, △i arenæ vehementiſſimo per (♐♂ octo) committe, ut ſi quid vivi ſuperſit ☿ii, ſublimetur. Hunc denique ☿m fixum trinâ deſuper ♈ incenſione ulteriori correctum ſerva.

N. *Eodem modo poterit quoque* ☿ *præcipitari cum* ♑*u* ⊕*i.*

Vires. *Purgat omnes vitioſos humores, reſolvit catarrhos, contra infirmitates ex humorum putredine remedium eſt, quo in morbis deploratis vix experiri licet præſentius: Hic utile eſt in Hydrope, Podagra, Lue Venerea, Venenis, Peſte, Febribus, Ulceribus malignis, Scabie.*

Doſis à gr. 3. ad 6.

Croll. Sennert. in Inſtitut. Beguin. Untzer. de ☿.

5. ☿ *præcipit. per* ♌ ⊕*i rubic.*

℞. ☿ purific. q. v. digere cum ♌ ⊕i rubicundo, donec ſub formâ liquidâ penitus ☿ lateat: Abſtrahe ♌ per ♋m in arena, & reſtabit præcipitatus in fundo.

N. *Ex hoc fit vitrum* ☿*ii, quod vide infra.*

Diſput. Chymico-Med. Hartmann. 7. th. 127. Baſil.

6. ☿ *præcipit. per* ♑*m Sal. nit.* ☿*ius Corallatus.*

℞. ☿ purificat. ♑m Sal. nitri, optimè rectific. ana ℥iv. digere, ut ſolvatur penitus ☿. Hinc abſtrahe ♑m Sal. nitri (in arena per phialam longi colli,) ☿io relicto trito affunde denuo tantundem novi ♑ Sal. nit. ac abſtrahe, idque vel tertia vice, videbis in fundo ☿m corallatum elegantem, quem △ l. paululum igniendo calcina.

Dulcis eſt & ſine corroſiva facultate.

Uſus idem eſt, qui Corallini & quidem felicior. Croll. Hartm. in Croll.

7. ☿ *præcipitatus per* ▽ *ovorum.*

℞. ☿ purific. q. v. affunde ▽ deſtillatam ex ovis ad duritiem coctis, & præcipitabitur in pulverem. Huic pulveri affunde ſæpius ▽ eandem, deſtillatam ſcilicet à putaminibus ovorum calcinatis, cohobaque igne cinerum, donec ☿ ſit converſus in pulverem rubrum & dulcem.

N. *Paracelſus vocat Balſamum.*

Vires. *Curat ulcera colli veſica, etiam quæ æſtimantur incurabilia, ſanat vulnera & ulcera externa. Untzer.*

8. *Præcipitatus per Tincturam Smiridis, Præcipitatus miraculoſus dictus.*

Calcina Smiridem △ violentiſſimo donec viteſcat, & lateribus ✣ buli adhæreſcat, (aliquot horarum ſpatio fiet,) Extrahe dein Tincturam per ☌ vel ♈ operâ decanta & abſtrahe ad oleoſitatem.

℞. Hujus Tincturæ ℥j. ☿ii ℥iv. confunde & præcipitabitur ☿ in momento: ☿m hunc, l. △ in ✣ bulo candefac per horam, poſtea edulcora.

Vires. *Purgat leniter ἄνω κατω.*

Doſis gran. 3. 4.

N. ☿*ius hic purgat tantummodo per inferiora, ſi horis duabus igniatur, ſin vero horis quinque vel ſex, evadit fixus ac diaphoreticus.*

2. *Aptior erit Smiris ad Tincturam eliciendam, ſi aliquoties in* ▽ *antea extinguatur.*

Beg. Glucky. Kes. lib. 3. c. 42.

De ſolutione in ▽ *communi.*

9. *Præcipitatus communis.*

℞. ☿ puriſſ. p. 1. ▽ p. ij. ſolve ac præcipita, affundendo ſcilicet ▽am ſalſam vel abſtrahendo ▽ per deſtillationem cum cohobiis tribus. Præcipitatum edulcora iteratis ablutionibus, vel reverbera, ut à ſpiritibus ▽ liberetur.

Vires. *Purgat per inferiora & ſuperiora.*

Doſis à g. 6. ad 12.

Beg. Hartm. in pract.

10. *Præcipitatus albus S. Cloſſ. Vomitivo Cathartlicus.*

Solve ℥ij. ✳ci in ℔ ß. aq. font. & in eam projice ☿ii ♎ti in pulv. redacti ℥ij. Stent in loco calido, & intra bihorium fiet diſſolutio integra ☿♎ti, cui gratim ſuperfundes ♌ Tart. deliquioſi ℥j. aqua evadet lactea, ſine ſubſidere, aquam decanta à pulvere albiſſimo, quem phlegmate mellis bis aut ter elues aut aq. communi calente dulcorabis.

Doſis ℈ß. *gr. xij. cum* ℥*ij. Confect. Hamech. in Siphylide, elephantiaſi, tineâ, ſcrophulis, decantatâ aquâ laventur loci ſcabioſi & Eryſipelata præſertim* ♌*ta, ſic citò curantur.*

11. *Præcipitatus dulcis.*

Miſcetur ☿us crudus cum an. præcipitati rubri, ſuperfuſo ♈ ex arte dulcificati & in calore arenæ detinentur per 20. ♂, ſic enim ſeſe mutuò coagulant & miteſcunt.

HOFMAN. 2. *Calcinatio & Præcipitatio.*) *Calcinatio* mercurii communiter præcipitatio dici ſolet, &c. Præcipitatio ſic dicta eſt, quod per eam in præceps agantur ac demittantur ſolutæ, unde calcinatio minus accuratè præcipitatio dicitur. Variè autem hæc ſumitur; *Primò generaliter* pro quâvis ſolutorum ſeu ſublimatorum ex menſtruis ſuis repercuſſione, quæ ſignificatio propria eſt. *Deindè ſpecialiter* & vel pro præcipitatione mercurii quâ per aquas fixatorias & gradatorias liquabilitas mercurii ſiſtitur & ex menſtruo ſuo præcipitatur. *Poſterius* coagulationem hanc vocare mavult, ſed cum præceps hoc modo in fundum excidat mercurius & nil minus quoque ſit, quàm vera coagulatio illa, obtinuit hactenus nomen, ut ille dejectus hoc modo mercurius ⊐tatus, & varii eum præparandi modi κατ' ἐξοχὴν ⊐tata vocentur. Ita *Libavius* metallorum quoque calces dejectu ex corroſivis ſuis ⊐tata v. g. ♀neris, ♄ni &c. vocat. Et Hermetici paſſim laudant ⊐tatum ſuum Philoſophorum, quem Aureolum vocavit Paracelſus. *Vel ſumitur pro philoſophicâ præcipitatione*, quâ ut eſt apud *Gebrum Libro de ſummâ perfectione Cap.* 99. Materia artis in cœlum vecta, ſeu Aludelis collum cui ſpondili hærens in terram delabi cogitur, quod quomodo ſi igniatur

intelligendum, *ipsemet antiquus ille Magister in laudato suo Libro Cap. 4. explicat, ubi dicit*; Ne sis in præparatione illius (quæ fit per sublimationem) negligens, quia qualis erit mundatio, talis erit perfectio, ubi per mundationem intelligit, sublimationem, per fixationem autem præcipitationem explicat, quam proinde alibi etiam sublimationis perfectionem appellat. Improprie sumitur ideo rubificatione & fixatione præparatorum, quo modo & hoc loco ab Autore Nostro mercurius in phialam injectus post repetitas blandas digestiones ex se & per se instar rubei pulveris in fundo remanet, qui vel sine metallis, vel cum metallis Hæc mercurii mutatio inconvenienter dicitur Calcinatio, cum neque per privationem aliquarum partium, nec per additionem Salium formam Pulveris induit, sed saltem post innumeras revolutiones, & inflexiones, implicationes & alias mutationes Ejus corpuscula ita sibi invicem connectuntur, ut fluido corporis loco in rubentis pulveris forma, qui Præcipitatus per se dicitur, appareat.

Fit itaque sine metallis. 1. *Præcipitatio* ☿ *rii per se.*) Hic requiritur phiala peculiariter in hunc usum facta, cujus ideam vide sis in Cl. *Zwelferi Mantiss. Spagyric.* part. 1. cap. 7. pag. m. 353. Hujus descriptio & elaboratio recto suo stat talo, adeò ut nil nisi mirabilitas in animis multorum relinquatur, ecqui fieri queat, quomodo fluidum corpus quale ☿ rius vivus, idque permanenter, in adeò siccum traduci possit; Addo permanenter, eò quod in hanc sententiam circà mutationem aquæ in glaciem, & glaciei in aquam, ut & metallorum in fluida vel dura corpora per fusionem & refrigerationem dici potest. In hisce enim exemplis, inquit Autissimus Naturæ interpres *Anglus Robertus à Boyle* l. c. acquisita aquæ duritie & metallorum fluiditas nuda corporum istorum in ærem temperatum translatione potest amitti, cum in nostro ☿ rio ♁tato acquisita textura adeò sit durabilis, ut nisi extremam vim externam adhibueris, qualis pleraque alia stabilia corpora destrueret, ipsam destruere haudquaquam possunt. Hæc mutatio ☿ rii vivi in ♁tatum adeò sine exemplo est, ut licet res inter curiosos spagyristas sit notissima, multi Physicorum ex vulgo ad fidem ei habendam non facile adduci possint. Omnis tamen ratio à partium dependet textura, ut texturæ mutatione non externi vel interni coloris vario positu, eædem partes ad constituendum humidum vel fluidum aut siccum corpus reduci queant, & post innumeras revolutiones, inflexiones, implicationes, aliasque mutationes, ita sibi invicem connectantur, ut fluidi corporis loco, licet per microscopium minutissimi globuli ☿ rii vivi adhuc in conspectum veniant, tamen variè revoluti & intertexti, in rubentis pulveris formâ appareat. Qui etiam tædiosa multorum dierum præparatione posthabita sequenti modo compendiosius elaborari potest. Rec. ☿ rii vivi lib. j. & △ne forti ex retorta vitrea destilla: in vasis fundo & circa ejus latera parum rubri pulveris remanebit, quod nil nisi pars fluidi corporis in siccum corpus aliquot horis mutata videtur.

Vires.) ☿ rius hic ita per se ♁tatus prout Dnus Autor communicavit, ut & sequens cum ☉ vel ☾na, præterquam quod, uti dictum, suam ob dextram præparationem laudem mereatur, magnarum etiam est virium, quæ magis diaphoreticæ, quàm purgantes sunt. Luem eradicat ♀ nream, & fabres contumaces repetitâ suâ exhibitione paucorum granorum dosi extirpat.

1. *Præstantior erit* ♁*tatus, si fiat cum* ½ ☉*lis vel* ☽*næ*) Præcipitatus est duplex vel cum ☉, vel cum ☽, vel cum ☉ & ☽ simul, & hâc posteriori ratione dicit *Elias Johannes* Hessling se suum parasse Azoth, quod tamen an verum sit, valdè dubito. Si enim ♁tatus cum ☉ & ☽ ritè fuerit præparatus, egregiam præbet Medicinam. Ex eodem etiam censu est *Panacea de La Vigne Medici Regii Parisiensis*, quâ in morbis desperatissimis quasi miracula præstitit. Rec. in amalgama coge ☉ & ☽ ana ℥ ij ß. ☿ rii vivi ℥ iij. idque indurescat in albam massam, simul ac conteritur, ut ne granula duriuscula maneant, (hæc enim adhærent postea vitro, & non excuti, nec in pulverem converti possunt) statim apparebit materia humidior, & exprimatur per linteum ☿ rii currentis bona pars, pòst probè conteratur amalgama, ut subigantur granula omnia; fietque materia subfusca seu nigricans. Si sic relinquetur, statim recandescet & obdurescet, ex triturâ verò semper madorem & nigrorem contrahit. Affundatur rursus ☿ rius expressus & protinus à materiâ combibetur, additur autem semper aliquid ☿ rii novi, ita, ut cum initio dupla Mercurii pro fimplâ seu unicâ portione massæ ☉laris & ☽naris sit, postremò cum sæpè conteritur & exprimitur Mercurius, decem partes Mercurii ad partem unam Massæ veniant. Hæc omnia infunde phialæ, digerantur △ne lampadis continuo, & per 5. vel 6. hebdomadas Arbor Hermetica inde gignetur (tribus chopinis Parisiensibus, ist nach unsern Hällischen Maaß ohne gefähr ein halb Nößel) olei per Mensem facilè ♎ alitur, ut ellychnium unum concinnatum ex quatuor filis continuò ardeat, levitèr modò claudatur phiala chartâ, arctius ut claudatur non opus est, quia ☿ rius non ultrà, quàm ad medium adscendit, indeque decidit, per blandas quasi ♎ationes, idque circiter decies fit. Ad finem fit pulvis ruber ad omnis generis Morbos vel desperatissimos treberrimâ experientiâ probatus.

N. 1. Tota operatio novem Mensium spatio absolvitur, adhibito continuo lampadis △ne. Dos. gr. j. vel ij. usque ad v. vel ℈ß. in vehiculo appropriato.

2. ☿ *rii* ♁*tatio per filices.*) Hæc ♁tatio est facillima, filices tamen sint valde exigui & minuti, præ primis autem hic locum habeant, qui Goldkranachii reperiuntur de ☉le participantes.

3. ☿ *rius fixatur. Panacea.*) Per repetitam enim sublimationem cum residuis fecibus de novo institutam figitur tandem quodammodo ☿ rius à Sale acido ✳. Sciendum tamen non sine salivatione noxios humores, teste experientiâ, excludere.

4. ☿ *rius* ♁*tatur per ol. Sulphuris.*) Hæc descriptio cum elaboratione admodum convenit, prout & cum sp. vitrioli eodem modo præcipitatio succedit. Hic denique ☿ rius fixus trinâ desuper Spir. vini incensione ulterius corrigendus est, in hunc finem, ut, quod nondum satis est fixatum, cum spir. vini avolet.

5. ☿ *rius præcipitatus per ol. vitrioli rubic.*) Melius procedit, si ☿ rius vivus præcipitetur cum sp. Nitri, prout sequens ☿ rius præcipitatus Corallatus, seu Arcanum Corallinum evincit, & cum sp. vini postmodum edulcoretur, eò quod ol. vitrioli ut naturæ metallicæ non ita separari potest ut sp. Nitri: quem modum etiam *Dnus D. Johannes Michaelis* approbavit & in usu habuit. Hic eâdem viâ, quâ simplex præcipitatus præparatur per solum spiritum Nitri pro Mercurii dissolutione & reperitâ quaternâ cohobatione spiritu Nitri recepti semper affuso.

N. Si ☿ rium vivum ol. vitrioli corrodas, & menstruum abstrahas, calx alba remanebit, quæ affusione aquæ limpidæ mox in colorem limonium vertetur.

7. ☿ *rius præcipitatus per* ▽ *ovorum.*) Hic Modus non succedit ex ovis ad duritiem coctis elicitâ aquâ, quid enim nisi aqua simplex elementaris inde speranda? quomodo igitur ☿ rium præcipitabit in pulverem? Melius procederet, si loco aquæ ovorum mercurius cum Calce vivâ præcipitatus fuerit, qui egregiè in ulceribus desperatis conducit.

8. *Præcipitatus per Tincturam Smiridis. Præcipitatus miraculosus dictus.*) Smiris calcinatur △ne violentissimo aliquot horarum spatio, & sæpius in ▽â extinguitur; donec viridescat, & lateribus Crucibuli adhæreat, extrahitur postmodum Tinctura cum Acet. dist. decantatur, & ad oleositatem abstrahitur. Cum hâc Tincturâ mercurius præcipitatur, ob ♂tem qui copiosè in Smiride reperitur. Hic præcipitatus moderno tempore Usum Medicum non agnoscit.

9. *Præcipitatus communis cum* aq. fort.] Hic etiam non est amplius usualis, quia turò non adhibetur ob ejus vehementiam, ἀνακάθαρτος purgans, & loco aq. fort. melius sp. Nitri substituitur.

N. Si cum Sale marino vel ejus Spiritu solutus mercurius cum aq. fort. factus præcipitetur, ad fundum descendit in pulveris albi forma; Si autem cum alkali præcipitetur, pulverem subflavum vel fuscum suppeditabit. Si autem nulla præcipitatio, & Menstruum calore convenienti abstrahatur, corrosus mercurius in fundo remanebit, in formâ substantiæ, quæ eò redigi potest, ut differentes colores, differentium caloris graduum ope exhibeat. Vt inde pateat, quousque texturæ partium mutatio caloris beneficio facta sese extendat.

10. *Præcipitatus albus S. Closs. Vomitivo cathartico.*) Hic processus Mihi valdè arridet. In primis si internus ejus usus, qui salivationem excitat, exulet; Et contrà externus, qui eò tutior est, recipiatur; Decantata aqua laventur partes affectæ.

11. *Præcipitatus dulcis.*) Mitescit præcipitatus ruber, si cum ana mercurii crudi superfuso sp. vini per menstruum spatium in digestionem ponatur. Minus tamen etiam tutus est ejus usus internus sed externus commendatur.

N. Qui unum vel duo Medicamenta ex mercurio ritè præparata habet, reliquis carere potest. Nec quem moveat colorum varietas, quia nec hæc aliquid ad benè esse facit.

¶ CORRECTIO *seu* RECTIFICATIO PRÆCIPITATI.

1. Dissolve præcipitat. bulliendo ✳ acri per hor. 6. &c. (ut totus dissolvatur,) dissolutioni superfunde ▽ vel ℞ Tart. & præcipitabitur denuo, ablue igitur & sicca.

Dosis ℈. 4. 5. 6. *Untzer.*

2. Digere præcipitat. per diem cum ſpiritu ⊕i, hinc abſtrahe △ forti, (alii cohobant aliquoties,) ſuper ☿m affunde ♆ ad eminent. digit. 2. digere (2.) ♂ decantaque alium ♆ denuo affunde, idque tertiâ vice repete. *Sennert. Inſtitut.*

Vires. *Purgat per inferiora.*

N. *Alii abſtrahunt ♆ & cohobant aliquoties.*

3. Imbibe præcipitatum communem, (flavum vel album ▽â roſarum aliquoties ablutum,) cum ♆ opt. ac camphora ana, viciſſimque ♆ l.△ evoca.

Vires. *Purgat per inferiora præcipuè materiam febrilem. Utilis quoque eſt in Peſte morbiſque Epidemicis.*

N. *Ante Paroxyſmum cum Theriaca exhibetur.*

Doſis à gr. 3. ad 6. Hartm. in Croll.

4. Vis vomitiva Præcipitatorum ☿orum infringitur etiam, ſi in ♒u fluminis ſolvantur, reverberentur leniter & per aq. ovorum ſæpius cohobatam figantur.

12. ☿ *præcipitatus incarnatus.*

♃. ☿ ℥ j. ſolve in ▽ ℥ ij. ſolutioni adde ▽ calidæ ℥ iij. ac infunde poſtea urinam ſani hominis recentem, & præcipitabitur ☿ incarnatus ▽â eluendus. *Hartm. in Croll.*

Vires. *Solum ſeceſſum movet.*

Doſis à gran. vj. ad x.

13. ☿ *Præcipitatus luteus.*

Fit, ſi loco urinæ, ſolutioni priori inſtillaveris ♌ Tart. p. d. ſic præcipitabitur ☿ luteus, quem ſimiliter lotione edulcora. *Hartm. in Croll.*

Vires. *Vires & Doſin eandem cum priori obtinet.*

14. *Alius* ☿ *præcipitatus Vitriolatus fixus, dulcificatus.*

♃. ☿ purific. ſolve in ▽ (ex ⊕ ℔ ij. & Sal. Nit. p. 1.) abſtrahe & cohoba vice tertiâ: Hinc affunde ♒m ⊕i, rectifica, deſtilla aque cohobando, (6) poſtea affunde ♆, cohobaque itidem aliquoties (decies) præcipitatum edulcora ▽is cordialibus ac ſerva. *Keſler. lib. 1. c. 2.*

15. *Præcipitatio* ☿*ij egregia.*

Fàc ▽ ex Sal. Nitr. ℔ ij. ⊕, ℔ 1. ☉ non calcinat. ℥ x. Sal. Com. ℥ vi. In hac vel communi ▽ ſolve ☿ ii purgat. quantum ▽ ſolvere potis eſt, (alioquin non libenter fit præcipitatio,) ſolutioni affunde aquam fontan. frig. ℥ ij. iij. ſtent aliquot horas extra △, ut præcipitetur ☿, pòſt affunde multum aquæ frigid. atque repone ad ſubſidendum, præcipitatum edulcora, iteratâ ablutione, ac digere in vitro lati orificii, ſive ♓ l. △. ad ſiccitatem. Exiccato huic præcipitatio affunde denuò ♈ acerr. p. iv. digere in MB. per diem unum ac alterum in cucurb. probè obturatâ, tandemque ut antè in vitro lati orificii exicca. *Hartm. in Croll. Sennert. Inſtitut.*

Doſis gran. 1. ad v. vel vj.

HOFMAN. *Correctio ſeu Rectificatio Præcipitati.*) Omnes dictæ ab Autore Noſtro correctiones & rectificationes præcipitati merè palliativæ ſunt. Proinde & CL. Helmontius perbenè dixit; quamdiu mercurius revivificari poteſt, non eſt tutus ejus uſus, nec boni viri remedium, prout in præſentibus uſu venit, in quibus ad priſtinum ſuum redit ingenium mercurius.

12. *Mercurius præcipitatus incarnatus.*) Hic proceſſus præ aliis etiam commendatur, modò pro aq. fort. ſubſtituatur ſp. Nitri. Et productio coloris incarnati ut & ſubſequentis 13. meteſwil præcipitati lutei, ut ſuprà jamdudum monuimus, ortum ſuum debet coalitioni Mercurialium particularum cum acidis nitroſis & ſalſis urinoſis & alkalicis, invicem pro texturæ diverſitate, figurarum & poſitu aſſociatis.

Vires: ſcil. mercurii præcipitati lutei.) Hic mercurius præcipitatus luteus cum antecedente incarnato ſolum ſeceſſum movere perhibetur, ratione ol. Tartari & urinæ ceu alkalicorum, & licet interdum etiam vomitum cieat, tamen illud non ab ipſo præcipitato, ſed potius à ſaburrâ vitioſorum humorum Archeum Ventriculi infeſtante provenit, à quâ Natura auxiliantibus manibus jam ſublevata ſeſe liberat. Seu, ut Dogmatici Galenici loquuntur, provenit potius ille motus per ſuperiora à bilioſis humoribus ventriculo ſubſtratis, hinc in ictero ſpecificè prodeſſe ſtatuunt. Verùm cum Meliora ac tutiora poſſideamus, quis frugibus jovetis jam ulterius glandibus veſcatur? præcipitatis his utique carere poſſumus.

14. *Alius mercurius præcipitatus vitriolatus fixus dulcificatus.*) Si cum ſp. vitrioli corrigitur præcipitatum, flores ſupra dicti Papiliones alium colorem aliaſque nanciſcuntur virtutes: Et ſp. vini inde per cohobationem deſtillatur, ut effluvia mercuria ſi qua reſidua fortè ſimul inde avolare queant. Prætereà & ▽ cordialibus præcipitatum edulcorandum, præprimis autem iis, quæ mercurium, ſpecificâ vi corrigere dicuntur, ut ▽ radic. enulæ, pimpinell. Scorzoner. &c.

15. *Præcipitatio mercurii egregia.*) Hæc à CL. *Hartmanno*, Nobiliſſ. *D. Sennerto* & D. D. *Johanne Michaelis* p. m. mirificè commendatur, quia ab hoc præcipitato Menſtruum, prout Dominus Autor tradidit, penitus abſtrahi poteſt, ut nulla ferè remaneat ſalis cauſtica; Et ſi qua remanſerit, per Acet. deſtill. acerr. affuſum optimè corrigitur. Unde & hic modus anteà in uſu fuit modò laudato D. D. Johann. Michaëlis p. m.

De præcipitatis cum metallis.

¶ 1. *Præcipitatus* ☉*laris.*

♃. 1. ☉ puri & limat. vel lam. redacti ℥ß. ſolve in ▽ ex Sal. Com. (ſine ✳) facta.

♃. 2. Vitr. ♁ ii hyacinth. ℥ß. ſolve in ▽.

♃. 3. ☿ ii purgat. ℥iij. ſolve ſimiliter in ▽.

Solutiones omnes confunde, abſtraheque ▽ per ♓: hinc novam ♈ affunde, ſæpiuſque identidem evoca, idque tantiſper, donec præcipitatus in ignita ferret lamina nullum penitus fumum de ſe emittat. Poſtea præcipitatum totum calcina ſub tegula, ut ♒ ♈ omnes diſſipentur. Tandem ab eodem ♆ ſexies deſtilla, atque denuo ☿m ſub tegula lentè igniendo calcina.

Vires. *Summum eſt remedium mundificativum ſanguinis ac totius corporis in lue venerea. Magnum quoque fert ſolamen in Hydrope, pellit aquam per urinam, exiccat ſaniem. Prodeſt quoque in cadoco, colica, quartana: ulceribus malignis ac cancroſis ſubvenit, & ſimil. Hartm. in Croll.*

2. *Præcipitatus* ☉*laris regulinus, ſeu diaphoreticus.*

♃. 1. Regul. ♀. ℥ j. ſolv. in ▽ vel ♈.

Confunde & abſtrahe ad ſiccitatem in arena. Hinc edulcora aquâ & ſpiritum ☿ aliquoties (ſepties) ſuper cohoba, ſubinde novum ſpiritum affundendo. Tandem edulcora denuo, ac ♆ ternâ vice inde deſtilla ad ſiccitatem pulveris flavi.

Vires. *Præſtantiſſimum eſt ſudorificum in omnibus morbis, qui diaphoreſin requirunt.*

Doſis gran. 3. 4.

N. *Ut regulus eò felicius ſolvatur, imbibe aliquoties ejus pulverem ♈, hinc ſolve.*

3. *Hercules Bovii.*

Huic finitimus eſt Hercules (potius aurum vitæ) Bovii, qui nihil eſt aliud quam ☿ præcipitatus ☉laris cum vitro ♁ ii conjunctus.

Nitrum

Nimirum.

♃. ☉ purific. ℥ j. ☿. purific. ℥ iv. utrumque solvit seorsim in ▽. Solutionem utramque confusam destillat (△ graduali, & in fine aucto) per retortam: præcipitatum quod in fundo remansit, ut & sublimatum, quod parietibus, vel collo retortæ adhæret, solvit iterum in ▽ nova, & destillat, idque repetit tantisper, donec tota materia in præcipitatum convertatur. Postea calcinat supra ferrum ignitum ad figendos spiritus corrosivos, & denique edulcorat.

Vires. *Ex mente Bovii omnibus aliis cataracticorum speciebus antecellit: Estque domitor vermium. Luis ♀, Petechiarum. Pestis, Quartanæ, & aliorum incurabilium morborum.*

Dosis à gr. 3. ad 6. vel 8. cum Saccharo rosato, & in ovo vel brodio, vel in pilulis, imprimis si conjungatur, cum Scammonio, & humectetur ▽ vitæ, quæ desuper combaratur. Tentzel. sect. 3. panchymag. Mercuriali.

4. *Aurum vitæ, Hartmann.*

1. ♃. ☉ purgat. ℥ß. solve in ▽ ℥ ij. servando solutionem in calido.

2. ♃. Mercurii crud. purific. ℥ vi. solve in ▽ commun. ℔ 1. utramque solutionem mixtam, (quâ mixtione apparebunt omnia nigerrima,) ex arena per ⁜, l. △ gradatim aucto, destilla, donec, quæ in fundo, rubescant, & cucurbita tandem subtus candeat: Exemptum dein pulverem sub capsula in catillo, subinde cum ferreo baculo calcina, donec ⏜ ab ▽ probè evanuerint: Ablue postea ▽ â dulci omnem salsedinem & extremo ▽ correctum ab eodem sæpius per cohobia destilla.

Usus ejus egregius est in Peste, ut & aliis morbis quàm plurimis.

N. *Fit ▽ ad hoc opus.*

♃. ▽ fis ex ☉: Sal. Nitr. & ☉ ana factæ ℥ iv. ✻ ℥ j. Misc. & destilla per alemb. ex arena.

5. *Aurum vitæ S. Closs.*

Fac äää ex Regulo ♂tis stellato & ☿io, lava hunc pluries, & exprime per pannum, secundo fac aliud äää ex ☉ & superfluum ☿um itidem exprime, tertio ambo äääta commisce, ita ut sint Reguli ♂tis & ☉ ana ℥ß. ☿ ii ℥ ij. aut circiter, quarto superfunde Ol. ⊕li, digere dum colorem ruberrimum acquisierit, quinto Tincturam inde extrahe cum ⧩ extractam, circula per mensem, tandemque rectifica.

Vires. *Purgat suaviter & sudores copiosos movet. Dos. à gr. 8. ad ʒß. gr. 12.*

6. *Aurum vitæ aliud.*

♃. ☿ purific. ℥ v. ☉ putiss. laminat. ℥ß. F. amalgama quod abluatur ✢, donec omnis nigredo ablata sit.

Postea impone in ⏜m, & affunde ▽m, (ex ⊕ p. ij. & Sal. Nit. p. 1.) digereque (in cineribus vel arena,) ut solvatur ☿ & ☉ in fundo sub forma pulveris remaneat: dein destilla augendo in fine △m, ut fundus retortæ incandescat omnesque spiritus corrosivi prodeant. Vasis refrigeratis, tere materiam, abstractamque ▽m iterum affundendo cohoba, & invenies in fundo pulverem rubicundum, quem collige, abjiciendo quod ad latera retortæ fortè fuerit sublimatum. Hinc candefac laminam ferream, cui optimè candescenti, insperge pulverem illum Mercurialem non modo ut optimè exiccetur, sed & ut id quod volatile restat, evaporet. Hinc auser & reserva in vase clauso.

Vires. *Purgat per secessum lentè sine omni etiam vomitu, nisi scilicet ventriculus impuritatibus refertus sit. Summum arcanum est in Hydrope, Lue Gallica & omnibus cutaneis affectibus, atque defluxionibus, ut & ubi corpus scatet pituitosis humiditatibus.*

Dosis à gr. 3. ad 8. cum Terebinth. pauxillo aut extracto aliquo. Hartman. in pract. pag. 12. Confer Sennert. in Institut.

7. *Præcipitatus viridis seu venereus.*

♃. Mercurii purificat. ℥ iv. solve in ▽ commun. in eadem ▽ solve & ♀is ℥ß. conjunge solutiones ac abstrahe in arena, urgendo in fine △m, ut maxima pars spirituum tollatur. Præcipitatum exicca ac digere cum ✻, in MB ♂ ac ♐: ultimo fac bullire, ut purissima pars Mercurii in ✻ solvatur. Hinc decanta & abstrahe atque sicca sine lotione.

Vires. *Est specificum in Gonorrhœa virulenta, quam nimiam tollit, insufficientem promovet, ideoque singulis diebus continuandus ejus usus est, donec omnis fluxus sedatus sit.*

Dosis à gr. ij. ad viij. Hartmann. in Croll.

N. *Signum boni præcipitati est, si aurum fortiter cum eodem fricatum, non dealbetur, ut solet ex contactu Mercurii.*

Huc

8. *Vitrum Mercurij (nare.*

♃. ☿ præcipit. (per ♌ ⊕ i rubic.) ℥ ij. (æ calcinat. & ✻ ana ℥ j. Misc. & sublima. Sic ascendit ✻, relictis in fundo Mercurio & (à instar auri purissimi; inde ✢bulo & da ignem fusionis, ut in vitrum simul abeant. *Vide Disput. Chym. Med. Hartmann. 7. th. 127.*

9. *Vitrum ex ☿ vitæ, sive Succinum ♁ ij.*

♃. ☿m vitæ, abstrahe per ⏜m partes minus fixas, reliquum fundatur igne forti in vitrum, quod transparens opacum, vel si diutius in igne contineatur, Hyacinthinum evadit.

N. 1. *Dicitur alius succinum ♁ ij, quia nihil aliud esse videtur quam vitrum ♁ ij, non ☿ ij.*

2. *Si abstractio partium minus fixarum fortius urgeatur, extillat vicissim liquor instar butyri ♁ialis.*

HOFMAN. *De Præcipitatis cum Metallis.* 1. *Præcipitatus* ☉*laris.*)

Hic præcipitatus ob salia aq. fort. cor osiva prout & sequens 2. ☉laris regulinus seu diaphoreticus valdè suspectus est. Non desunt, qui *Cl. Helmontium* in hydrope hoc præcipitato usum fuisse statuunt. Verùm Mihi ejus scripta sedulò evolventi nunquam persuadere hoc ipsum potui; Dum statuit *in progymnas. Meteor. §. 18.* ab ejusmodi Menstruis corrosivis interiorem Mercurii nucleum non attingi, multo minus terebrari, sed terram Ejus Sulphuream tales solum subire mutationes, quâ spoliatus Mercurius nullo △ne manet mutabilis. Proinde & alibi scribit, quamdiu Mineralia virus solutivum adhuc suum obtinent, tamdiu arcanorum nomine sunt indigna, quæ causa etiam, quod in *tr. ignotus Hydrops §. 39.* scribat, mercurius præcipitatus non juxtà nostrum sed Paracelsi præscriptum omnem curat hydropem, non quatenus purgat, sed in quantum materialiter transiens per intestina resolvit causam occasionalem. Sin unà vomitum vel alvum cieat, illud hydropi erit per accidens. Ut autem id prò voto succedat, Mori oportet Mercurium absque ullo salium externorum sodalitio, aut Spirituum alienorum consortio. Sic tamen mori convenit, ut vivum maneat in plaustro. Quæ causa etiam quod *in tr. Dispensator. modern. §. 54.* detestetur omnes Mercurii præcipitationes, vitrificationes &c. dum nesciunt, inquit, ah nesciunt,

acidum venis hostile, ideoque peregrina dissolventium superata, & transmutatâ aciditate ejusmodi minerale pulverem esse, vel tale, ut antè.

3. *Herculeo Bovii.*) Bovius fuit Medicus, cujus nomen in Italiâ longè lateque notum fuit, magno theatro spectatus, hic ferè omnes lue ♀ nereâ infectos hoc solo curavit Hercule, quod Medicamentum pro maximo habuit arcano & adhuc in Italiâ decantatur pro arcano. Scilicet accipitur ☉ purific. ʒj. mercurii purific. ʒiv. utrumque solvitur seorsim in aq. reg. Solutio utraque confusa destillatur per retortam: præcipitatum quod in fundo remansit, ut & sublimatum, quod retortæ collo adhæret, solvitur iterum in aq. reg. novâ & destillatur, idque tamdiu repetitur, dum tota materia in præcipitatum conversum fuerit, posteà calcinatur, ut salia aq. reg. averruncentur. Verùm & hic Hercules Bovii valdè etiam ob aq. reg. salia corrosiva remanentia adhuc suspectus est: Proinde sequens potius ☉laris præcipitatus est præferendus.

Rec. mercurii sæpius cum Regulo ♂tis sublimati ʒij. ☉ purissimi ʒ vj. ſ. ää in Crucibulo △ne moderato, Aurum candefactum in mercurium actu calidum projiciendo. Hoc ää toties lavetur Acet. & Sale, usque dum nulla amplius nigredo conterendo & abluendo conspiciatur: Hinc siccetur, cui probè mundificato adde præcipitati per se facti rubicundissimi ʒij. conterantur diu multumque in mortario vitreo, quoad benè uniantur, & immittantur phialæ, ac per gradus △nis denuò ad siccitatem & summam reducantur rubedinem.

4. *Aurum Vitæ Harimanni.*) Hoc ejusdem pretii ac valoris est cum Hercule Bovii.

5. *Aurum Vitæ S. Clessii.*) Hoc reliquis præfertur; quamvis Spiritus Vit. ær. oleo Vitrioli surrogatus hanc compositionem magis commendabilem redderet, ad colorem rubrum mediante digestione inde acquirendum & demum cum sp. vini extrahendum, tamen & sequens in casibus desperatis non est posthabendum. Rec. ☉ purgat. per ♄ soluti in sp. Sal. comm. ſ. q. ʒß

Mercurii soluti in ſ. q. sp. Nitri ʒiij. conjunge cum repetitâ cohobatione, posteà ablue benè & Acet. dist. aliquoties imprægna & abstrahe; Pulvis sub tegulâ exliccandus, & habebis ☉lare præcipitatum. Dos. gr. iij. iv. v. pro diversitate constitutionum, curat Luem ♀ neream, Lepram, icterum, febres quartanas, Maniam &c. purificando sanguinem.

6. *Aurum vitæ aliud.*) Fiat fortissima destillatio, in hunc finem, quo nihil salium causticorum ibidem remaneat; imo etiam sub tegulâ infimul calcinari potest, ut Spiritus corrosivi omnes totaliter evanescant.

7. *Præcipitatus viridis seu venereus.*) ♀ nus probè purificata esse debet, antequam compositionem ingrediatur, vide suprà *De Cupro Cap. xij.* Hic præcipitatus fuit etiam in usu *D. D. Johanni Michaëlis* p. m. Ubi notandum, quod, licet Materiam peccantem per urin. expellat, & hâc ratione gonorrhœam augere videatur, junioribus tamen practicis nullum incutere debeat terrorem, dum ejusmodi excretio sæpè fiat cum ἀφωνίᾳ, Naturâ hoc modo sese ab hoc malo liberante. Dosis est à gr. ij. ad viij. primo scil. vel secundo die, posteà augeatur dosis ad ʒß. & exhiberi potest cum panchymagogo *Crollii*, vel extracto catholico *Andernaci.*

8. *Vitrum mercurii* ☽*nave.*) Sic etiam fit ☽na cornea; sed plus de ☽na, quàm mercurio participat, quia mercurius per fusionem abit in auras. Sed nullum in Medicinâ agnoscit usum.

9. *Vitrum ex mercurio vitæ, sive Succinum* ♄*nii.*) Succinum dicitur à colore; sed non mercurialis, verùm ♄nialis est prosapiæ, ut infrà de ♄nio uberius patebit, quò etiam pertinet.

N. Succinum hoc si infundatur, magis leniter vomitum movet, atque Mercurius vitæ.

¶ III. SUBLIMATIO.

1. *Mercurius sublimatus Officinarum.*

℞. ☿ in ▽. solut. Vitrioli exiccat. Sal. Com. decrepit. ana. Misc. exactè & sublima ex cucurbita humili. *Gluckrath. in Beguin.*

2. *Aliter optimus pro ☿ dulci conficiendo.*

℞. ☿ purific. Vitriol. rubific. Sal. Com. decrepit. ana ℔ i. Sal. Nit. ʒix. Misc. exactè aspergendo modicum ✻ sublimaque ut dictum.

Iam denuò.

℞. ☿ △ illius ℔ i. Sal. Com. decrepit. ʒxii. Vitriol. rubificat. ʒ iv. M. Sublima.

Iterum.

℞. ☿ △ti illius ℔ i. Sal. Com. decrep. ʒxii. M. sublima.

N. *Puriorem Mercurium* △*m si desideras, reitera adhuc sublimationem, sed sine additione. Beg. Unzer.*

3. △*tus Regulinus.*

℞. ☿ purificat.
Regul. ♂ ii ana ℔ ß.
Vitrioli rubific. ʒiv.
Sal. Com. fus. ʒ vi.

Misc. & sublima ex sublimatorio vitreo, desuper defundendo ▽: sublimatum misce cum ☿, ac sublima denuò, idque vice tertiâ.

Vires. *Inservire commodè potest Mercurio dulci, aliisque Medicamentis, ex ☿ △, præparandis.*

HOFMAN. 3. *Sublimatio.* 1. *Mercurius sublimatus Officinarum.*) Electio sublimati ad Medicamentorum præparationem Medico summè necessaria est; & quantum inter vulgò sublimati & Ejus, quod fideliter præparatum est, operationes discriminis sit, non tantum in metalla, sed etiam in humana corpora peritis Arte Medico-chimicâ erit notissimum. Longè alia operatio illius est, qui juxta *Domini Autoris* primum & secundum modum, & alia illius, qui juxta sequentes modos h. e. qui absque Nitr. aut aq. fort. & saltem cum vitriolo & Sale præparatus est mercurius △atus. Et nisi etiam prætereà ad crystallinam usque puritatem fuerit sublimatus, & colorem acquisiverit albissimum, in Medicinâ locus ipsi minimè concedendus erit; qualis modò adductus primus Autoris Mercurius sublimatus officinarum, ubi non sufficit Vitrioli nuda exiccatio, sed & necesse est, ut Vitriolum ipsi destinatum ita calcinetur, ne suo spiritu privetur acido; Deinde nec anatica mercurii in aq. fort. solut. Vitrioli & Salis proportio sufficit, in primis si corrosivus reddi debeat mercurius, ut non solùm illorum pondus dupletur, sed & sublimatio mercurii addito semper recente Vitriolo calcinato & Sale bis terve reiteretur, donec in crystallinam sublimetur compagem, & non per Aras, sed △ne aperto servatis △nis gradibus in cucurbitâ lutatâ, quemadmodum & *Dominus Autor* in secundo modo innuere videtur. Hæc ex *C L. Zvvelferi Mantiss. Hermetic.* hùc transponere libuit. Quam admonitionem equidem observari posse & *Dominus Lucas Schrœckius Luc. Filius in Mantiss. Hermetic.* p. 543. concedit. Sed rationem illam *C L. Zvvelferi*, quâ ideò vitrioli perfectè ad totalem Spirituum expulsionem calcinati i. e. colcothuris additionem rejicit, quod liquefactionem & coagulationem salis urinæ adjecti quidem impediat, citius tamen ipsos salis spiritus absorbeat, antequam mercurium attingant, & sic pro majori parte Mercurius in sublimatione semper adscenderet vivus, putat insufficientem, dum pars illa Spirituum salis à colcothare absorpta, non in eo ita figitur, ut non cum Mercurio, & reliquis acidis Salis particulis iterum elevari possit. Aliàs Spiritus quoque acidi Vitrioli ad cinereum vel flavum colorem calcinati in sublimatione non adscenderent, seseque hydrargyro unirent ac ita vitriolum hocce inutiliter ferè pro hac operatione absumeretur. Unde ipse *Zvvelferus* Mantiss. panegyric. p. 351. pro alterâ sublimati corrosivi confectione colcotharis seu Capitis mortui Vitrioli parum addere permittit, quod parum spirituum acidorum quoque partem aliquam à sale absorbet. Posteà etiam *C L. Zvvelferus* Vitrioli & Salis præscripram quantitatem non sufficere putat, præsertim si corrosivus reddi debeat mercurius; necessum igitur ducit, ut non solùm pondus eorum dupletur, sed & sublimatio mercurii additis semper recentibus speciebus, bis tervè reiteretur, donec in crystallinam compagem elevetur. Hic majorem quidem dictorum corporum, salis scilicet & vitrioli calcinati, quantitatem committi posse, ut magis corrosivus evadat mercurius sublimatus, non etiam impugnat *C L. Lucas Schrœckius*; interea tamen cum præscriptâ dosi sublimatum eundem non esse corrosivum, non recte adstrui statuit; quorsum enim, inquit, abierint Salia ista corrosiva Sal. comm. & Vitrioli, cum in relicto Cap. mort. non inveniantur? certè cum mercurio salinam præ se ferente faciem, conjuncta sunt, unde non nisi corrosivam hinc induisse naturam dici posset. Verùm justo adhuc stat talo *Nobiliss. Zvvelferi* de mercurio sublimato ritè conficiendo suprà in medium allata censura, cum ejus verba directa sunt ad moderatam, & non totalem, ubi penitus penitusque suo corrosivo aut spiritu acido Vitriolum privatum est, calcinationem; in moderatâ enim Vitrioli calcinatione pars illa spirituum salis non ita figuntur, ut non cum mercurio & reliquis

reliquis Vitrioli acidis particulis elevari possit, quàm in perfectâ, ubi ad totalem spirituum acidorum expulsionem Vitriolum calcinatum spiritus acidos salis absorbet & coagulat, antequam mercurium attingant, ut mercurius vivus in sublimatione absque salibus adscendere cogatur. Alia igitur ratio est vitrioli etiam saltem ad cinereum vel flavum colorem calcinati, cujus calcinatio etiam est moderata, cujus spiritus acidi quoque in sublimatione cum mercurii unione adscendunt. Nec refert, quod ipse *Zwelfer* in mantiss. l. c. pro alterâ sublimati corrosivi confectione Cap. mort. Vitrioli parum addere permittat, particulæ enim salinæ acidæ in hujus sublimati elaboratione superant hoc parum colcotharis, ut ita facilè cum mercurio sublimari possint. Deindè ut sublimatus mercurius commodè in crystallinam elevetur compagem, necessum est, ut non solùm pondus vitrioli & Salis dupletur, sed sublimatio sæpius reiteretur, quo sublimatum æquè benè corrosivum fiat, id quòd *Domino Lucæ Schrœckio* concedimus; at minus hâc corrosione, quæ malignam ac deleteriam secum trahit qualitatem, quam si quis in sublimato ex Nitr. vel aq. fort. confecto negare ausit, omni rationi & experientiæ repugnabit. Magis igitur ad medicinam sublimatus adaptatur, qui solum cum Vitriolo & Sale, absque additione Nitri vel aq. fort. præparatus fuit, licet ille quoque sit corrosivus, absque malignitate tamen est, & noxâ, cum per se externè ulceribus sordidis venereis aliisque affectibus applicatus, tum etiam ad interna medicamenta prius dulcificatus ad usum tractus, ut infrà videbimus, sine sanitatis dispendio aut læsione agit, minoreque periculo usui Medico esse potest, quàm simplex dictus ex Nitr. aq. fort. &c. qui Venetiis in magnâ copiâ paratus ad Nos transfertur.

Recip mercurii vivi depuratissimi ℔ ß. Vitrioli Ungaric. calcinat. albiss. Salis exsiccat. ana ℔ j. subigantur cum modico aceti, exsiccata terantur, & simul misceantur in mortario lapideo tamdiu, donec mercurius cum salibus in pulverem abeat. Tritam materiam inde cucurbitæ cum alembico & igne aperto destilla per gradus ad 8. horas servatis ignis gradibus. Hujus sublimatio additis semper recenti Sale & Vitriolo bis vel ter reiteretur, donec instar albissimorum crystallorum meteorisetur. Hoc modo si sublimatus regulinus conficeretur tertius omnium optimum acquireres ad mercurium dulcem sequentem & alia ex mercurio sublimato præparanda.

¶ 4. ☿ *dulcis vulgaris: Draco mitigatus.*

℞. ☿ ♎ti ʒ viii. ☿ crud. purific. ʒ vi. Misc. exactè in mortario lapideo, vel super porphyrite, donec Mercurius vivus amplius conspici nequeat. Hinc sublima calore arenæ in Phiala leniter saltem obturata & sublimabitur totus ferè Mercurius, adhærescetque lateribus Phialæ, remanentibus in fundo fæcibus, quas una cum nigricante materia collo phialæ adhærente rejice. Hinc sublima denuò, idque vice tertiâ, rejectis semper fæcibus, ut dictum.

N. 1. *Si purum insipidumque secundâ sublimatione obtinueris, acquiesce, multa enim sublimatione infringitur vis purgatrix.*

N. 2. *Alii addunt quoque Colchotar.*

N. 3. *Optimum Mercurium dulcem conficies ex* ☿ ♎*to regulino, & Mercurio* ☿ *ij.*

Hartmann. in Croll.

Vires. *Omnes humores noxios sine perturbatione blandè expurgat, unde vel infantibus exhiberi poterit.*

Dosis: *Dari quidem potest ad* ʒß. *Verum ut eò citius operationes suas perficiat, nec diu in corpore delitescat, acui solet purgantibus aliis fortioribus, exempli gratia, Diagrid. Trochisc. Alhand. & simil. Daturque cum iisdem à gran. 8. ad 15. & plur.*

Hartmann. in Croll. Sennert. in Inst. Tentzel.

5. *Alium.*

℞. Mercurii in ♎u Vitrioli soluti & edulcorati.

Mercurii crudi ana.

Sublima aliquoties ut dulcis fiat.

Vires. *Lentè purgat per inferiora.*

Dosis à gr. 6. ad 12.

N. 1. *Eodem modo dulcescit & Mercurius praecipitatus luteus si per se sublimetur, dulcificatusque leniter alvum movet.*

Dosis gr. 8.

2. *De usu: Ex omnibus hisce Mercuriis dulcibus potest parari aqua utilissima ad inflammationem, fistulas & ulcera maligna, non tantum detergenda, sed etiam cicatrisanda, praecipue in Lue venerea; valet etiam ad scabiem, sine noxa penitus curandam.*

Nimirum:

Projicitur Calc. viv. recens in aquam bullientem, relinquiturque aliquamdiu, hinc filtratur, in filtratura ℔ 1. dissolvitur bulliendo Mercurii dulcis, q. s. colatur & solvatur. Fallopius vocat ▽m aluminis. *Hartm. in Croll.*

6. *Sublimatum dulce Talcosum S. Closs.*

Fit si M. cum Sal. Nit. irrorando guttulis aliquot ♒ Sal. Com. hæc tria constituunt Axungiam Talcosam fluentem.

Vires. *Suaviter purgat absque vomitu, deobstruit & refrigerat, estque securum febrium intermittentium solamen.*

Lanugo perlata sive flores ☿ *argentei ex inventione S. Closs.*

1. Facta est ▽R ex ana Sal. Com. & Sal. Nit. triplo boli communis ad modum ▽ 2. in ℔ j. hujus spiritus solutæ fuêre ☿ crudi ʒ x. & abstractâ ▽R ad duas tertias, collecti fuêre crystalli probèque edulcati 3. perfusi sunt iidem ▽ Tartarisato, ad 3. digit. supereminentiam sicque per mensem in putrefactione, MB stetêre, 4. materiâ in ♑ conjectâ eductoque ▽ pars quædam ☿ ij. sublimabatur △ auctiori, pars in rubrum abibat Præcipitatum. 5. ambobus iterum confusis ⁜ affundebatur, & post digestionem unius diei ac filtrationem calidam, tota materia soluta in floccos argenteos gossypio perlato fulgentique similes fuit conversa inclarescente menstruo. 6. hos flores cochleari vitreo detraxi & in chartâ bibulâ quadrupl. exiccavi, ita enim splendorem non amittunt. 7. cum alio ⁜ super restitantem materiam conjecto novos flores collegi, idque ter quaterve repetii.

Vires *ex Untzero repetendæ, qui longè operosiorem nobis methodum aliam reliquit in Anat.* ☿ *ij p.* 255. *Ubi enim illic per grana & scrupulos abraduntur flores, hic per uncias & libras congeruntur.*

Dosis eorum est gran. vj. in formâ pilul. cum pauxillo Extracti liquir. Educit absque violentiâ humores vitiosos in febre quotid. scabie, Leprâ.

8. ♏*Mercurius* ♎*tus rubeus non corrosivus, Arcanum Crollianum.*

℞. Mercurii optimè purgati, ℔ j.

Sal. Nit. optimè purificat.

♑i ad rubedin. calcinat. ana ℔ ij.

Pulverisentur & misceantur optimè, subinde irrorando & incorporando cum ⁜ acerrimo, donec dispareat penitus Mercurius. Hinc sublima ex arena, in cucurbita lutata, cum capitello, & exit primum phlegma, dein auctiori △, viginti quatuor horas continuato, sublimabitur, sublimatum proximè à materia rubeum, paulo altius flavum. Utrumque rubeum ac flavum, cum Sal. Nit. ℔ j. & ♌ leniter calcinati, ℔ j. misce impastaque cum phlegmate ✠, sublimaque de-

nuo ut prius (horis duodecim,) & ascendit iterum sublimatum rubicundum ac flauum, collige singula seorsim, rubicundum elue ▽is cordialibus, ac ab eo efflagrare fine ♆; flavum calcina igne mediocri, ut rubescat, hinc elue similiter ac corrige cum ♆ desuper accenso.

N. *Feces nigricantes cum Mercurio in capitellum ascendentes, abjiciantur in singulis sublimationibus.*

Vires. *Purgat, per inferiora præcipuè, magnumque secretum in Hydrope, morbo Gallico, Podagra, Scabie, Ulceribus, Cancro, &c. Crollius.*

9. *Modus compendiosior, Laudanum Mercuriale, sive Metallicum.*

℞. Salis extracti ex ☉o ▽is, (ex ⊖ & Sal. Nit. ana fact.) ℥ vj.
☿ purific. ℥ ij.
Sal. Nit. purific. ʒ ij.

Pulverisa ac misce optimè impastando cum ✣ sublimaque, ut dictum, sic ascendit pars quædam alba, quædam lutea, quædam crocea, quædam rubicundissima, collige croceam ac rubicundam; abjectis cæteris, sublimaque denuo per se ex arena igne sat forti, ac omnia rubefient: hinc elue ac corrige ♆ supra accendendo.

Vires. *Easdem habet cum præcedenti. Hartman. in Croll.*

10. *Manna Mercurii, seu Mercurius dulcis ☉laris.*

℞. Mercurius dulcis vulgaris, q. v. tantisper sublimationibus iteratis eleva, donec in fixos abierit Crystallos, postmodum in liquorem solvito.

℞. Hujus part. iij. ☉ calcin. p. i. Misc. ac digere per mensem, cohoba donec in cucurbita instar ceræ fluat.

Vires. *Ad summum Medicinæ gradum Mercurius ita redactus est, & in Epilepsia, & morbis Veneris admirandæ virtutis, Tentz.*

N. *Egomet Mercurium dulcem ter sublimatum misceui quondam cum ☽a foliata; sublimationemque adhuc quartâ vice iteravi, quibus peractis sublimationib. restantem materiam igni subjeci fusorio, ut quid ☾a restaret colligerem; verum sine commodo, quippe ☾ cum ☿ penitus fuit sublimata; vis autem illius sublimati sudorifera potius fuit, quam dejectoria.*

11. *Arcanum corallinum correctum S. Closs.*

℞ ⊖ Sal. com. ana ℔ ij. ☉ calcinati & ☿ ii ana ℔ j. Omnibus arte mixtis detur △ ♎mationis in fine benè fortis; quod rubescit sublimatum collige, benè edulcora, tere, & digere in ♓ ad 4. digitorum extantiam per 2. aut 3. ♂, evacua per inclinationem, aliud affunde, digere, donec nil amplius solvatur: tandem evapora, remanebit pulvis luteus, quem lavabis sæpius aq. calidâ.

Dos. mitificata hujus Aquilæ est à gr. v. ad ℈ß. cum Panchymag. Felicius adhuc operabitur, si ejus gr. viij. cum auri ſclopet. & croci ♂ ana gr. iij. in conf. florum borrag. aut pil. de aloë lota exhibeantur.

Ad ☿ ♎ pertinet quoque

12. *Cinnabaris Officinarum artificialis.*

℞. Sulphuris commun. ℥ iij. vel iv. Huic liquefacto infunde Mercurii vivi ℔ j. spatulâ ligneâ benè agitando in corpora, donec Mercurius à Sulphure planè consumptus videatur. Hinc massam refrigeratam tere super marmore, atque sublima, ex sublimatorio lutato; igne primo leni, dein auctiori, &c. Primo ascendit fumus citrinus, paulatim rubescens. Quando itaque fumus nigro-rubeus ascendere incipit, urge igne violentissimo horas quatuor vel quinque, & sublimabitur cinnabaris, adhæresceteque lateribus, quam exime, rejectis fæcibus in fundo & capitello.

Paracelsus in Chirurg. lib. 1. manual. pag. l. 702. Brendel.

Aliter.

℞. Sulphur. ℥ iij. ☿ ℥ iv. M. ac Sulphur. aliquantulum efflagrare sine, ut pulvis remaneat niger; hinc sublima semel ac iterum, ut cinnabarim nanciscaris rubeam.

13. *Panacæa ☿ii purgans.*

℞. ☿ ii vitæ p. ij.
☿ ii vivi in destill. butyri ♂ ii proveniens p. i.
Sublima ut ☿ m dulcem.

Dosis à gr. v. ad viij.

N. ☿. *vitæ ad hoc opus sit ex ☿ p[ur]. ♂ optimi ut reguli p. 1. destillatur & ♒itur ▽ com. ut moris & de supra flagret aliquoties Spir. Iunip.*

Cl. D. D. Joh. C. Faus.

HOFMAN. 4. *Mercurius dulcis vulgaris: Draco mitigatus.*) Dnus Autor posuit mercurii sublimati ℥ vi ii. & mercurii vivi ℥ vj. Verùm exacta mercurii vivi quantitas determinari nequit, quia quo magis corrosivus est mercurius sublimatus, eò plus requirit de mercurio vivo pro sua edulcoratione. Ideoque sumitur tantum mercurii vivi, quantum mercurius sublimatus capere potest, & sublimatur etiam igne aperto in cucurbita vitrea infrà lutata, ita tamen, ne ignis totam lambat cucurbitam, sed paùlò ultra, quàm quousque cucurbita mercurio adimpleta est, ignis eam circumdare possit.

N. 1. *In mortario lapideo.*) Vel ligneo cum pistillo ligneo vel lapideo exquisitissimè & diu miscenda sunt.

N. 2. *In phialâ leniter saltem obturatâ.*) Ne alembicus firmiter & penitus claudatur, sed statim leniter, ut fuligines venenosæ exhalare queant quemadmodum hoc etiam observatur in sublimatione cinnabaris ☵ nii.

N. 3. *Si purum insipidámque secunda sublimatione obtinuerit.*) Si ambo ingredientia probè fuerint purificata, sublimatio absolvi potest secunda vel tertia vice, aliàs mercurius iste nimis redditur dulcis, id quod per crebriorem sublimationem fieri potest, & inde vim purgandi amittit. Ex quibus constat, quomodo interdum corpora adminiculo ignis mixta satis quoad fixitatem & volatilitatem discrepantia adeò tamen prima ignis operatione combinentur, ut vix ipse postmodum ea separet, sed tantummodo in pulverem redigat, sic in præsenti mercurii dulcis præparatione salinæ Vitrioli, salis marini & nitri interdum ad sublimatum conficiendum adhibitorum particulæ adeò sese cum particulis mercurialibus primò ad parandum, deinde ad educandum sublimatum usurpatis uniunt, ut salinæ juxta ac metallinæ partes in multis sublimationibus successivis, ac si unum duntaxat corpus constituerent, unà ascendant.

N. 4. Mercurium sublimatum admisto arsenico facari solere vulgo notissimum est; at quantum inter hujusmodi sublimati & ejus, quod fideliter præparatur operationes discriminis esse valeat, non tantum in metalla, sed etiam in humana corpora (neque cum mercurius dulcis aliaque medicamina ex eo conficiuntur) vix illi facilè concipient, nisi quibus facultates Arsenici bonis nibus æquè ac metallis noxiæ innotescunt. vid. *Nobiliss. Robert à Boyle in tr. infidus successus experimentarum* p. 64. Sed arsenicale virus in ♎ato agnoscitur, si aliquid ol. Tartari per deliq. superfundatur, & mercurius sublimatus nigrescat, adulteratum esse arsenico, sin verò flavescat, probus utique est.

Optimum mercurium dulcem confiscies ex mercurio sublimato spirituoso, & mercurio ☵ nij.) Ex eodem fonte promanat *Cl. Riverii Anti-quartium*, quod componitur ex *triplici Hercule* (mercurio, Sale & Vitriolo) duodecim laboribus h. e. sublimationibus ad summum nobilitatis gradum evecto. Quibus tamen Quasi Athleta additur, operis complementum efficiens (Mercurius vitæ, eo modo, qui ab *Autore Cl. Riverio* in instit. Medic. libro

N. pag.

V part. 3. Cap. 12. describitur correctus) commiscetur ita q; ex mercurio dulci duodecies sublimati & mercurio vitæ.

Recip. mercurii sublimati superius edocti q. v.

Argenti viui vel purgati, vel ex ☿nio præparati inferius descripti q. v.

Misce exactissimè in mortario lapideo vel ligneo cum pistillo ligneo, ut mercurius vivus non amplius appareat, & sublima s. a. sublimationem hanc duodecies reiterando.

Recip. hujus mercurii dulcis part. iv.

Mercurii vitæ part. i. seq. modo præparati.

Recip. mercurii vitæ q. v. pone in patinâ terreâ vitreatâ suprà foculum mensarium aut furnulum exiguum semper movendo. Fumus exhalat ater & fœtidus, qui venenositatem intus latentem continet & illa operationem continuando per 2. vel 3. horas tota absumitur. Peractæ sufficienter operationis signum est, quando nullum amplius emittit fumum. Si post istam operationem vomitum adhuc cieat, iteranda erit, & opratum habebis effectum, fit pulvis colore eriseo. Hujus vires, usum & dosin vide in *Cl. Riverii observationibus.*

N. Ex mercurii dulcis præparatione etiam innotescit, quomodo salia corrosiva beneficio mercurii ob variam partium texturam & figuram singularemque potestatem mitescere & in tertium quid transire queant.

Vires: Omnes humores noxios &c.) An mercurius dulcis sit universale purgans & panchymagogum minerale disceptatur inter Chemicos? Nos negamus; Interim negari nequit, in Lue venereâ ad salivationem excitandam mira præstare, cum aliquin notum sit, præcipuam hujus mali curam in salivatione consistere, cùm illa omnes impuritates ipsis etiam ossibus insitas eliere & extrahere possit. Et admiratione dignum in hoc mercurio dulci, in aliis affectibus nullàm salivationem excitare, si rité præparatus fuerit, nisi in corporibus Lue hâc infectis. Unde & infantibus tutò exhiberi potest à gr. iij. iv. v. vj. vij. &c. modò cum aliis purgantibus colliquativis non misceatur, qualia scammoneata, colocynthiaca &c. præsertim in uermibus, scabie, &c.

N. Non desunt, qui mercurii dulcis correctionem per sublimationem super scorias ♂tis instituunt, vel per sp. salis fortissimi affusionem trinâ vice cohobando, & acquirunt optimè rectificatum mercurium dulcem.

5. *Alius. Recip. mercurii in spiritu Vitrioli soluti &c.*) Hæc etiam egregia est præparatio, ad usum medicum tam internum quàm externum commendabilis, eò quod absque sp. Nitri, cum sp. Vitrioli solum præparata sit.

N. 1. *Eadem modo dulcescit & mercurius præcipitatus luteus.*) Verùm difficulter procedit sublimatio cum hoc præcipitato luteo, dum cum ol. Tartari præcipitatus est, quod sublimationem salium impedit, ut nudus solùm mercurius meteorisetur.

2. *De Usu. Ex omnibus hisce mercuriis dulcibus potest parari* ▽*a utilissima.*) Cum hâc aquâ ulcera luis ♀ nereæ maligna optimè curantur, si unà aliquid mercurii dulcis in decocto calc. viv. & inflammationibus sacchari ♄ni addatur, & externè applicetur. Valet ad scabiem, nec ullam infert noxam, nec repellit, ut vulgaria linimenta & unguenta.

7. *Lunago prisca sive flores* ☿*rii argentei*) Melius ▽ fort. quàm ▽ reg substituitur. cum hæc nimis acris & corrosiva sit, illa autem ex Vitriolo & sale, non nitro confici debet, neque ex sale & nitro; ideoque seq. modo melius paratur.

Recip. ☿rii vivi optimè cum Sale & Acet. dist. purificati & per corium trajecti & expressi ℔ j. ▽ fort. ex Sale & Vitriolo ℔ij. commista stent in loco frigido, donec coaguletur ☿rius instar crystalli, ubi aliquam partem vides congelatam, crystallos exime, reliquum repone, idque tamdiu, donec nullos amplius crystallos emergere cernas. Crystallos hosce omnes colle-ctos contunde, affuso ol. Tartari optimè parato, donec fiat instar pulticulæ nec spumosum amplius appareat; Tunc superfunde ▽am pluvialem ♎ latam, ad 3. digitorum eminentiam, ponatur in digestionem cinerum tepidam, per 3. vel 4 ☌ ☍ ▽am cum ol. Tartari filtra. Relictum ☿rium in chartâ loco tepido vel ad ☉ exsicca, denuò affunde ol. Tartari ac procede ut antea, hocque ter. Tandem affunde Aceti dist. & similiter repone ad digerendum calore forti Vir. æt. per triduum, filtra, idque etiam tertiâ repete vice. Ultimò ▽â pluviali ♎ latâ edulcora, filtra & flores ☿rii in filtro restantes leniter exsiccatos reserva usui. Dos. gr. iij vel iv. purgant per alvum leniissimè & pro humorum redundantiâ copiosè absque ulla vomitus suspicione in formâ pilul. in febribus inveteratis quotidianis, scabie, &c.

8. *Mercurius* ♎*atus rubrus non corrosivus. Arcanum Corallinum.*) Hic mercurius non adeò est in usu interno, sed tantummodo externè adhibendus est cum calc. viv. decocto.

9. *Modus compendiosior, Laudanum* ☿*riale, sive metallicum.*) Extrahendus est Sal. com. ex Cap. mort. ▽ fort. quæ ex Nitri & Vitrioli æq. part. fuit destillata; Hujus Salis Recip. ℥v. vel vj. eique imprimatur sub continuâ agitatione per torium vervecinum ☿rii vivi purgati ℥ j ℈. vel ij. conterendo diu in mortario vitreo, quousque ☿rius vivus non amplius conspiciatur. Hinc sublimetur gradatim in alembico, & adscendet primò luteus, secundò croceus, tertiò rubicundus, quem separatim serva. Dos. gr. iij. iv. v. in lue ♀ nereâ.

10. *Manna mercurii, seu* ☿ *vius dulcis* ☉*laris.*) Dicitur ab *Harmanno* aquila ☿rii ☉laris, ipsique in secreto fuit; Optimè autem præparatur ex part. iij. ☿rii dulcis sæpius per ♎ationem evecti, donec in crystallos albissimos abierit, & optimæ ☉ calcis vel per tritum, vel ad modum CL. Zvvelferi confectæ part. i. miscendo ac digerendo per mensem cum cohobatione, donec in cucurbitâ instar ceræ fluxerit. D. Harmannus hoc etiam pueris præscripsit, & summæ est energiæ in Lue ♀ nereâ, scabie, aliisque corporis impuritatibus, item in epilepsiâ in primis à vermibus ortâ. Ejusdem est sortis *Nobil. Zvvelferi mercurius* ☉*laris dulcis in manifl. Spagyric. p. m.* 315.

11. *Arcanum Corallinum correctum S. Cloff.*) Hoc optimè etiam succedit, nec ullâ indiget encheirisi.

12. *Ad* ☿ ♎*atum pertinet quoque Cinnabaris Officinarum artificialis.*) Exactissima etiam est hæc compositio. Liquentur seil. Sulphuris ℥viii. & immisceantur illi ☿rii vivi ℔ j. & ℥iv. Ex his mixtis fiat ♎atio & acquires cinnabarim artificialem. Hæc in Italia ad suffumigia, emplastra & unguenta contra Luem ♀ neream adhibetur. Internè autem loco cinnabaris ☥nii adhiberi nequit: Licet non desint, qui, dum specificum cephalicum *Dn. D. Iohann. Michaelis conficere volunt*, loco cinnabaris ☥nii officinarum cinnabarim substituunt, sed non sine miserandâ mortalium clade, Sulphur enim ☥nii, ex quo cinnabaris ☥nii cum mercurio constat, naturæ est ☉laris; Artificialis verò seu officinalis cum Sulphure communi parata sæpè arsenicalis. Si verò quis mercurium vivum desideret purissimum, illum ex hâc officinarum cinnabari elicere potest, qui postmodum in medicinâ egregium utique sortietur locum. Aliàs quidem ex observatione constat, septuagenarium fuisse à pueritiâ cinnabaris confectorem, qui ad levem contactum vel appensum ducati illicò illum dealbare potuerit.

13. *Panacea* ☿*rii purgans.*) Si ☿rius vitæ à salibus exquisitissimè liberatus fuerit, non succedit hujus panaceæ elaboratio nisi butyrum ☥nii cum ☿rii vivi connubio sumatur; sed tunc ob vim corrosivam suspectum erit medicamentum. Seq. autem modo commodius conficitur. Recip. ☿rii dulcis ℥ iij. reguli ☥nii ℥ j ℈. misce exactè & in pulverem super porphyrite diu conterendo redige, quibus deinde cucurbitæ vitreæ immissis adde sp. Vitrioli opt. ℥j ℈. digere triduo vel quatriduo in cineribus calidis, deinde ex Aren. destilla & abstrahatur tota humiditas ad pulveris siccitatem, ex quo cum sp. vini Tartarisato extrahe tinctura, & spiritus tincti omnes in MB. ad siccitatem pulveris rubei abstrahantur, qui asservetur.

Dosis ejus est à gr. iij. iv. ad v. in morbis diuturnis chronicis, obstructionibus, & febribus abigendis; item in melancholiâ hypochondriacâ, ictero, & Lue ♀ nereâ curandâ efficax est remedium.

IV. DESTILLATIO.

¶ 1. ♌ ☥ij. *Mercuriale, seu Butyrum* ☥ij: *Liquor gummosus.*

℞. ☥ii puriss. ☿♎ti ana Misc. exactè in mortario lapideo, & destillentur per ☾m vitream ex arena △ primo mediocriter: sic liquor seu butyrum ☥ii instar glaciei egreditur, qui si concrescat in collo, ne id obstruat, admove cautè carbonem, ut liquescat. Finitâ destillatione liquoris, auge △, daque ignem suppressionis, [id est, supra ☉m,] & sublimabitur cinnabaris ☥ii, [de qua vide suo loco, in sublimatione ☥ii:] Liquorem egressum rectifica per retortam vitream.

N. 1. *Præstat hoc* ♌ *Cinnabari suâ ante rectificationem impregnare. Nimirum, (cinnabarim tritam adde dicto* ♌. *stentque in digestione (hor. 24.) vitro clauso in cinere, sic fiet unitio, hinc rectifica per* ☾*m.*

N. 2. *Felicior procedit destillatio* △ *aperto, sed sensim & successivè aucto. Item si* ☾*m cum materia ante destillationem in cellam per triduum reposueris,*

N. 3. *Alii* ℞. *Reguli &* ☿ ♎*ti ana, singula seorsim trita miscent, & ut concretionem in collo præcaveant, ad liquescendum in cella reponunt, Liquoremque deinde destillant.*

N. 4. *Beguinus eodem modo ex* ☿ ♎*ei p. ij.* ♃ *limat. p. 2.* ♌ *elicit, unde pulvis fit præcipitatus, quem vocat* ♃ *diaphoreticum, vide in* ♃.

Vires. *Usus hujus Olei glacialis per se est externus solum, in gangræna & sphacelo, in quibus si pars mortua illinitione hujus Olei circumlinatur, non serpit ulterius putredo sectione felicius peragitur. Simili ratione Carbunculus pestilentialis oleo hoc circumlitus paulatim emoriendo exeuntur, adeóque aptus redditur, qui postmodum Emplastris aliis obediat. Usitatum itidem corrosivum Chirurgis existit.*

HOFMAN. 4. *Destillatio* 1. *Ol.* ☽*nii mercuriale, seu butyrum* ☽*nii; Liquor gummosus.*) Quo purius est ☽nium & ☿tius ♎matus fuerit albus crystallinus exquisitè bonus, eò etiam præstantiora fiunt medicamina ex butyro ☽nii præparata. Aliàs exacta & accurata etiam est descriptio butyri ☽nii ab *Autore Nostro* tradita.

N. 1. Destillatio etiam per retortam fictilem institui potest optimè lutatam amplioris colli, & tunc non ex Aren. sed ♎ne aperto, adaptato recipiente per gradus destilles, aliàs metus est, ne si butyrum ibi congelet, vas rumpatur, laborque & sumptus irriti fiant.

N. 2. Da ♎nem suppressionis non statim in ♌ationis principio, sed postquàm aliquandiu operatus fueris, vel potius in fine.

N. 3. Qui antè rectificationem butyri ☽nii cinnabarim addunt, egregiumutique acquirunt butyrum ☽nii, quod reverà ☿riale est multisque in morbis v. g. apoplexiâ, epilepsiâ, aliisque gravissimis affectibus valdè proficuum est. Et hic modus merito inter arcana reponendus, unde elegantissima utique bezoardica acquirentur, quæ in officinis non reperiuntur. Aliàs qui cinnabarim non addunt antè hujus ol. rectificationem Medicamentum acquirunt saltem ☽niale non ☿riale. Scilicet cinnabaris ☽nii trita butyro admixta stet in digestione per 24. horas vitro clauso in cinere, sic fiet unio, & postmodum per retortam rectifica.

N. 4. Felicior etiam procedet ♌latio, si retortam cum materiâ antè ♌lationem in humidum locum per triduum reposueris; optima erit encheirisis, adeò, ut si magnam butyri copiam ad ☿rium vitæ, vel etiam ad alia bezoardica desideres, massam ante ♌lationem in cellam repone. Si verò cinnabarim quis in majori copiâ habere intendat, statim post mistionem instituat ♌lationem.

N. 5. Egregiâ quoque ratione loco ☽nii crudi Regulus ☽nii substituitur, quia sic purius & efficacius impetratur bezoardicum: Sic etiam qui in præparatione ☽nii diaphoretici loco ☽nii crudi substituunt ejus regulum, medicinam melioribus nobilitatum virtutibus acquirunt. Sumi autem potest vel regulus ♂tialis, jovialis &c. de quibus infrà plura.

Vires.) Ol. hoc carbunculo pestilentiali illitum extrahit venenum, ne ulterius serpat. Ante omnia autem observetur, ut locus accuratè muniatur emplastris convenientibus. Adhibetur etiam ad fonticulos, ita, ut lignum quoddam hoc ol. imprægnatum in globulum efforment, eoque locum fonticulo applicando aptum tangat, hâc tamen cautelâ, ut locus muniatur emplastris ulitatis defensivis, ne vi suâ causticâ serpat ulterius, atque sic ol. illud carnem absque molestia & dolore exedit.

¶ Ex hoc ♌ fit & Mercurius vitæ & Bezoardicum minerale.

I.

Mercurius vitæ.

♌ præcedenti sive Butyro ☽ii, infunde aquam ac statim pulvis albus præcipitabitur, qui abluatur donec nullam amplius acrimoniam sapiat, deinde exiccetur.

N. 1. *Candidior ac purior erit,* 1. *Si ad destillationem Butyri, loco* ☽*ij crudi, regulum ejus receperis.* 2. *Si per* ☾*m illud rectificaveris.*

N. 2. *Appellatur & Pulvis Angelicus, Pulvis Algoreth, Aquila alba.*

Vires. *Totius corporis, & præcipuè primæ regionis humores noxios, per secessum ac vomitum expurgat. Ususque insignis est in Peste, Capitis morbis, Lue venereâ, Ulceribus malignis, Febribus, Arthritide, Hydrope, ubi & ut plurimum sine vomitu operatur.*

Dosis à gran. ij. ad iv. Macerare quoque licet gr. ij. ad iv. in hausiu vini, eumque filtratum exhibere.

Sunt qui infusionem Mercurii vitæ in promptu habent.

Nimirum.

℞. ☿ vitæ ℥iß.
Vini generos. ℥xviii.
Dosis ℥ j.

N. 1. *Vis purgatrix hujus* ☿ *ut & vitri* ☽*ij. nunquam exhauritur.*

N. 2. *Triduanum ejus usum sæpe procidentiam ani periculosam excitasse compertum est, cavendus itaque nimius ejus usus.*

Croll. Senn. in Instit. Beguin. (qui ♃ ☽ *p. 1.* ☿ *p. ij.) Sala in Ternar. Emet. Kesl. 1. c. 26. Tentzel.*

Quia autem hic Mercurius vitæ sat violenter operationes suas, ac inprimis per vomitum perficere solet, solliciti fuêre Medici de hac violentia certis modis corrigenda, deque vi ejus vomitoria mitiganda.

Hinc

1. ☿ *vitæ correctus.*

♃. ☿ m vitæ in phiala △ arenæ fove, donec rubere inceperit, postmodum ▽ sæpiùs ab eo abstrahe.

Vires. *Purgat sat commodè per alvum, impuritatesque quascunque educit.*

Dosis g. 4. 5. 6.

2. ☿ *vitæ Catharticus.*

1. ☿ vitæ cum Sal. comm. aliquoties diutiusque teratur, & salsedo postea per ▽ commun. abluatur; sic solam vim per secessum purgandi obtinet. *Harm. Senn. Tentzel. Agricola.*

2. Sal. nit. ad △ fuso adde ☿ m vitæ sensim injiciendo & agitando; post refrigerationem, Mercurium in fundo instar Reguli invenies, quem edulcora.

Alii hanc Correctionem paulò aliter absolvunt.

Unde

3. *Laxativum minerale.*

Fit, si Sal. nit. fusi ad △. ℥ij. Mercurii vitæ, ℥ß. circiter, vel ℥j. paulatim injeceris: & postea omnem salsedinem ▽ à ablueris. Pulveri huic exiccato denuo adde Sal. commun. duplum & tere diligenter in marmore per horas duodecim. Tum rursum aquâ dulci elue.

Dosis à g. 6. ad 12.

N. *Injice primo* ℥ i. *atque cooperi statim, donec fumus cesset, post perge injiciendo* ℥j. *&c.*

N. 2. *Habetur egregius* ☿ *jus vitæ* ☉ *aris per inferiora purgans in Anatomiâ* ☿ *ij Unzeri, qui fit ex Oleo* ☿ *ij &* ☋ *u Sal. nit. super calcem* ☉ *affuso, donec Tincturam attrahat quod post-modum cum* ✶ *eo ust* ♌ *Tart. præcipitatur.*

HOFMAN. 1. *Mercurius Vitæ*) Hic nihil aliud est, quàm delicatissima ac tenerrima stibii proles in butyrosum liquamen aut gummosam glaciem resoluti, id quod reductio edocet, & quod

quod butyrum ☿ nii & ☿ rius vitæ absque ♎ato fieri possit. Quandoverò ☿rius vitæ additâ cinnabari ☿ nii paratur, tunc quodammodo ☿riale medicamentum emergit. Non desunt, qui *CL. Helmontii* parallela de Lilio & ☿rio vitæ, qui insensibiliter fermentorum peregrinorum immutatione, absterſione, & ablatione, ac insequenti spirituum seu virium restauratione potens est, ad hunc vulgarem emeticum cogunt, quem tamen cum aliis hujus farinæ purgantibus *CL. Helmontius* planè damnat, & ex Medico foro exulare jubet.

N. 1. Nisi butyrum ☿ nii per sæpius repetitam rectificationem à suis impuritatibus probè purificatum sit, flavus fieri solet, ut ingentia damna corpori inducat, & ex ☿rio vitæ sæpè mortis fiat Mercurius.

Usus insignis est in Peste.) Ego ob vim suam emeticam nemini suaserim usum ejus internum in Peste, feliciori autem cum successu in lue Venereâ, in primis cum vitiosorum humorum saburrâ stipatâ, & cum Mercurio dulci mixtæ ad *Anti-quartii Riverii* suprà descriptum processum. Item in scabie, febribus intermittentibus, inveteratis, & Arthritide nonnulli utuntur. At cum mihi benigniora alia suppetant remedia, ejusmodi drasticis nunquam usus fui, nec usus ero, dum vixero. Mirantur quidam, quod hoc violentissimum pharmacon in hydrope adhibitum rarò per superiora, ut plurimum verò per inferiora hydropicorum aquas educat. Sed qui novit beneficio salium acidorum volatilitatem purgantium figere, ita ut saltem per inferiora purgent, hic facilè etiam hujus rei rationem reddere potest, siquidem acidosalsæ aquositates in hydropicis abundantes hanc vim pariter exterere poterunt. Dos. est à gr. ij. ad iv. P. I. Faber etiam ad gr. xij. præscripsit, summo tamen ægrotantium cum periculo, nec velim quemquam facilè imitari, nisi fuerit in insulo, cum sic tutius non solùm usurpetur, sed etiam suas vires cò melius exserat; nam in substantiâ adhibitus facilè hypercatharsin excitare potest, quia illius pulvis citissimè tam in intestinorum, quàm ipsius ventriculi plicis sese insinuans tamdiu purgat, quamdiu ibidem retinetur, imò ex observationibus constat, tantam vim colliquativam sæpè exseruisse, ut post obitum etiam nonnullis fæces alvinas extorserit.

N. 1. *Vis purgatrix hujus mercurii, ut & vitri Antimonii nunquam exhauritur.*) Hæc quia ejusdem sunt prosapiæ, unde ex mercurio vitæ etiam vitrum antimonii conficitur, de quo vid. suprà, eundem etiam sortiuntur effectum; Antimonium enim est quasi chaos, abyssus & faviſſa inexhausta largissima spirituum mineralium.

Hinc 1. *Mercurius vitæ correctus.*) Hujus genuinam correctionem vide suprà, ubi tradidi *CL. Riverii* Anti-quartium de mercurio dulci. Hic correctus coloris grisei esse debet.

2. *Mercurius vitæ cathareticus. Nitr. ad* △ *fuso adde mercurium vitæ &c.*) Si scilicet nitri ʒiij. in Crucib. △ne aperto sed moderato fusi mercurii vitæ ʒij. sensim ac pedetentim injiciantur, ac per semihoruæ spatium in △ne detineantur; Hinc elixiviatio nitri per repetitam ▽æ s. affusionem probè edulcoratus pulvis usui asservetur. Ex eodem fonte promanat etiam tertia correctio, Laxativum minerale dictum: Nisi autem justam nitri dosin adjeceris, habebis diaphoreticum.

N. 2. *Habetur egregius mercurius vitæ* ☉*laris &c.*) Primò ol. mercurii vitæ sive butyrum *Antimonii & sp. Nitri* accuratè misceantur; Deinde digerantur aliquandiu, ac posteà destill. ut fiant homogeneum menstruum. Hoc affundatur calci vel foliis ☉trium digitorum circiter altitudine, & solutio per suas digestiones procuranda, vel per modum Tincturæ, vel per nudam solutionem, abstractâ humiditate aliquali reliquum ▽â communi diluendum, vel ol. Tartari vel * præcipitandum est.

N. *Mercurii vitæ genuina præparatio pro Pilulis Benedictis Jos. Quercetani seq. est.*) Rec. Antimonii crudi el. Vitrioli parùm calcinat. & pulveris. salis marini decrepitat. ãã part. æq. redige separatim in pulverem, mixta pellantur per retortam. △nem secundum gradus regendo, exibit ▽a clara, & coagulum albissimum ac pellucidum, quod in fundo residebit, rectifica per retortam vitream, aquam separa à coagulo, quod ▽is cordialibus frequenter alluatur, donec omni fœtore & vi suâ corrosivâ spoliatum redigatur in pulverem subtilissimum, albissimum.

II.

¶ *Bezoardicum minerale.*

1. ☿ *Diaphoreticum Crollii seu Bezoardicum Minerale simplex, seu Officinarium.*

♃. Butyr. ☿ ii rectificat. e. g. ℥ iv. affunde guttatim ♎ Sal. nit. rectific. ℥ iv. (alii ▽,) abstrahe deinde ♎ Sal. nit. iterumque affunde ♎ Sal. nit. novi ℥j. idque tertiâ vice repetatur. Præcipitatus hic posteà teratur, abluatur & igniatur.

N. *Crollius butyrum hoc facit ex* ☿ *ij. p.* 3, & ☿ ♎*ti, nempe* ☿*ti parati per* ⊕*m & Sal. com.*) *p.* 1. *sed sufficit proportio anatica.*

Vires. *Magnum est Alexiterium saluberrimumque remedium Bezoardicum, quod sudores provocando magnos effectus monstrat in omnibus pestilentialibus & venenatis affectionibus.*

Dosis à gr. 6. *ad* 12. *vel ultra.*

Quercet. in Pharmacop. restit. Croll. Sennert. Institut. Kesler. 1. *cap.* 70. *Harim. in pract. ut & in Croll.*

De Controversia: Utrum Medicamenta ex butyro ☿ii facta sint Mercurialia, an ☿ialia; *legat qui velit Tenzelium in Exeg. titul. de Bezoard. Salam. in Ternar. Bezoard.*

Probabilius videtur, naturæ id esse ☿ialis.

2. *Bezoardicum* ☉*lare compositum.*

♃. Bezoard. mineral. solar. ℥ j.
Sal. Rut.
Guajac. ana ʒ ij.
Solut. Corall. rubr. ℥ iß.
Misc. optimè per horam in mortario vitreo.

Hinc adde subinde

Spir. Sulphur. ʒ ß.
Tinctur. s. extract. Croc. or. ʒiß.
Ol. Caryophyll.
Succin.
Cinamom. ana ℈ j.
Lap. Bez. or. ʒß. vel ℈ j. si placet.
Stent in cinere tepido, clauso vitro, ♂ ♀. 3.

N. 1. *Bezoardicum minerale solare ad datam compositionem fit.*

1. ♃. Butyr. ☿ ib ß. ♎ factit. præparat. (vel ♎☿,) ℥ j. F. solutio in Phiala oblongi colli, △ arenæ mediocri, (ut leniter bulliat,) sic rubescet Solutio. Hanc ♒ta affundendo ▽ calidæ ib aliquot, & ♒bitur ☿ albus, quem decantatò sensim liquore flavescente, edulcora optimè in ▽ abluendo, tandem exicca blando calore solis vel hypocausti.

2. ♃. ☉ Ungar. laminat. ʒ ij. solve penitus in ℥ ij. ℞, destillatæ ex ▽, cum Sal. com. ʒ j.) Hinc abstrahe ℞, cohobaque vicibus 4. Dein solve denuò: Solutionem funde super pulveris prioris ℥ iij. digere ☾ viginti. postea abstrahe sensim, cohobaque vice tertia. Tandem auge △ ut ♒ ℞ prorsus evanescant. Postmodum affunde ▽ eumque aliquoties iterum abstrahe: sic paratum Bezoard. miner. solare.

N. 2. *Solutio Coralliorum fit.*

♃. * purificati, (id est sublimati 1. à tantundem Sal. com. decrepitati, 2. sine Sal. com. per se,) Corall. rubr. pulv. ana ℥ ß. Misc. & ♒a denuò: sic relinquetur in fundo ♒torii Calx Corallorum, quam pone supra tabula vitrea ad liquescendum. Residuum quod in solutione supererit, denuò cum * purificato submitte sublimationi & solutioni, donec tota Corallorum substantia sit soluta.

N. 3. *Tinctura Croci fit cum* ▽*i, qui iterum abstrahitur ad consistentiam mellis.*

Vires. *Sudores validè ciet, adeoque confert in Apoplexia, Paralysi, Arthritide, Podagra, Tremore artuum.*

Dosis à gr. 4. *ad* 8.

Ex communicatione Affinis mei colendi, Dn. Johannis Graseri, Chymici industrii & Pharmacopœ.

pœi hujus Reipubl. meritiſſimi, qui & hoc inter Chymica ſua extare voluit.

3. *Bezoardicum Solare Crollianum.*

℞. Butyri ♁ ii ℔ ß. ſolve affundendo ſenſim ☍ Sal.nitri.

℞. ☉ fin. ʒ ß. ſolve in ▽.

Utramque hanc ſolutionem claram confunde, abſtraheque menſtruum gradatim, abſtractum iterum affunde, cui adde ☍ Sal. nitri. nov. ʒj. abſtrahe, idque repete aliquoties.

Calx hæc dulcoranda & ignienda eſt.

Vires. *Vires hujus Bezoardici ſummis Crollius effert laudibus in Lue venerea, Peſte, Podagra, hydrope, Febribus, obſtruct. Lienis.*

Doſis à gr. 3. ad 8.

N. *Hoc Bezoardicum licet ſuis haud careat viribus, attamen ob corporeitatem, quam ☉ adhuc obtinet, præſtantius cenſetur quod ſequitur. Videlicet.*

4. *Bezoardicum Solare verum.*

Fit eodem ferè modo.

Nimirum.

Si loco ☉ illius corporei, ſubſtituatur ☉ in ſpiritualem ſubſtantiam exaltatus: *de qua exaltatione vide in ☉lis Volatiliſatione, vel Tinctura ☉.*

Nempe:

℞. 1. ☉ illius ſpiritualis ʒß. ſolve in ▽.

2. Solve in eadem butyri ♁ ii rectific. ʒiv. [vel ut alii vj.] utramque ſolutionem confunde, abſtrahe menſtruum per ☋m, deſtillationibus ſæpè repetitis: Poſtea per calcinationem ſub tegula, unter einen Muffel/ *under a covered crucible*, onder eengedekte ſmeltcroes/) reduc in ☿erem violaceum, ſi lenis, vel in purpureum, ſi intenſior calcinatio inſtituatur.

Vires. *Vires eaſdem obtinet, quas prius, ſed efficaciores.*

N. 1. *Hartman. in Croll. Sennert. in Inſtitut.*

℞. Aurum (per ☍m nitri bezoardicum,) ſpirituale redditum, junge cum butyro ♁ nii, in ☍u nitri vel ▽ *ſoluto repetitis deſtillationibus unientur* ac figentur: abſtrahe tandem, & habebis interveniente calcinatione Bezoardicum ſolare purpurei coloris magnarum virium.

Doſis eadem quæ priorum, à gran. 2. ad 10.

N. 2. *Tentzelius ſolutionem illam ☉ oleiformem edulcorat, ſuperfundendo & abſtrahendo aliquoties acetum forte. Poſtea extrahit Tincturam, Menſtruo Baſilij affuſo digerendo per menſem, &c.*

Hinc

℞. *Tinctura hujus à menſtruo ſeparata p. 1. Butyr. ♁ ij in ☍ nitri ſolut. p. vj. vel viij. Miſcet ac unit cohobando, ultimo calcinat.*

5. *Bezoardicum Lunare 1.*

℞. Butyri ♁ nii in ☍ nitri.

ſolut. ʒ iv.

Tinctur. ☾æ viridiuſculæ ʒß.

Junge ac deſtillando aliquoties ad ſiccitatem fige.

Vires. *Bezoardicum hoc viridiuſculum utiliſſimum eſt, ad capitis affectus, præſertim ad Eryſipelas capitis mulierc ularum.*

Doſis à g. 6. ad 12.

Tinctura ☾æ ſit

☾m ſolvendo in ▽, hanc rurſus abſtrahendo, & Tincturam per ♈i extrahendo *vide ſuo loco.*

6. *Bezoard. Lunare 2.*

℞. Extracti Cœrulei ☾æ, (ex ☾ cum Sulph. calcinata per ☍m urinæ extracti,) ſoluti in ▽ p. 1.

Butyri ♁ ii, itidem in ▽ ſoluti p. x.

Junge ac deſtillando vel circulando uni.

Habes Bezoardicum Lunare ejuſdem, vel etiam majoris virtutis.

7. *Bezoardicum Lunare 3.*

℞. Extracti ſeu Tincturæ ☾æ, (mediante ☿ extractæ ex ☾a in ▽ ſoluta & inſtillatione ol. Tart. p. d. præcipitata.

Et Butyr. ♁ ii, *procede ut ſupra.*

8. *Bezoard. Lunare 4.*

Præſtantiſſimum fit Bezoardicum ☾are, ſi ☾a cum ☍u Sal.nit. in ⊕m redacta & cum butyro ♁ ii, ſ. a. in pulverem fuerit fixata.

9. *Bezoardicum Venereum.*

Ex ſquama æris elicitur Tinctura cum butyro ♁ rectificato, dein figitur per ☍m Sal.nit. ut in priorib us dictum.

10. *Bezoardicum ♂iale.*

Ex croco ♂ per reverberationem extrahe cum butyro ♁ ii. Tincturam dein fige per ☍m Sal. nitri more uſitato.

Vires. *Eſt ſpecificum in omnibus fluxionibus ocularis, præſertim ab Epate originem capientibus.*

Scheunemann. in Hydromant.

11. *Bezoard. ♃iale.*

℞. Reguli ♁ ii ſine ♂ facti ʒ iij. huic fuſo, (in ♃ bulo,) adde Iovis Anglici puriſſ. ſimiliter fuſi, ad ʒ ij ut fiat de novo Regulus poſtea lævigа, & admiſce diligenter ☿ ☍ti, ʒv. Deſtilla ex ☋, Butyrumque inde deſtillatum cum ☍u Sal. nit. ternis deſtillationibus fige, poſtea calcina, ignitumque in ♈ extingue, & exicca, fit pulvis gryſeus.

Vires. *Potentiſſimè movet ſudores, inſuper ad obſtructiones Epatis Polychreſton non contemnendum eſt.*

Doſis à g. 2. ad 6. vel 8.

12. *Bezoard. ♄ninum.*

Cum Butyro ♁ ii non rectificat. extrahe Tincturam ex vitro ♄, atque cum ☍u Sal. nit. dicto modo fige.

Vires. *Prodeſt in affectibus Lienis.*

Doſis ad g. 6.

N. *Vitrum ♄ fieri poteſt ex minio & ſilicibus.*

13. *Bezoard. Mercuriale.*

Fit eodem modo quo Bezoardicum Saturni, ex vitro ſcil. ☿ ii vitæ & b tyro ♁ ii.

De omnibus hiſce Bezoardicis legi poteſt Hartm. Croll. Tentz. in Exeg.

Nos ad deſtillata revertimur, inter quæ ſequitur

2.

2. ☋ seu ☍ ☿ii *album diaphoreticum.*

℞. ☿ ♎ti tenuiter pulverisati p. i. Argillæ rubr. p. iij. Misc. & fac cum ▽ communi globulos in umbra exiccandos, destilla dein ex ☾ vitrea per Arenam △e suppressionis, (gradatim tamen) horis duabus adhibito, prodit elegans ☋, quem serva.

N. *Si quid* ☿ii *sublimetur, cum recenti argilla misceat, & procede ut antea.*

Vires. *Diaphoreticus est. Dos. gr.* i. 2. 3. *vide Spiritum sequentem.*

Rhenan. chymotech. l. i.

3. ☋ seu ☍ ☿ii *rubrum.*

℞. ☿ ♎ti, tenuiter pulverisati, Limatur. ♂. ana. Misc. ac resolve per deliquium in ☍ flavum, quod diligenter collige. Residuo (quod non solutum,) affunde ▽m comm. ac extrahe Sal. Sal purificatum & coagulatum denuò ☍o junge, fietque aurei vel crocei coloris. Destilla in Arena ex cucurbita humili per ☓ brevis rostri, primò exibit phlegma, quod seorsim colligatur, auctiori deinde △ ascendit rubedo, quæ partim in excipulum (quod mutatum sit,) destillabit, partim in ☓o & rostro, butyri instar adhærescet: Urge △m, donec nihil amplius ascendat, tunc cessa.

Phlegma destillatum unà cum rubedine ad spondilia cucurbitæ elevatæ, redde capiti suo mortuo, reiteraque destillationem per ☓ eundem, vix incalescente ☓bico, (imo vel à vaporibus,) liquescet rubedo in ☓ hæretis, extillabitque rubicundissimè in Excipulum: postquam rubedo hæc extillaverit, mutato Excipulo suscipe phlegma subsequens, ac postea rubedinem reliquam igne auctiori, ut antè collige, idque repete tot vicibus, quot opus fuerit.

Vires. *Utriusque hujus Spiritus magnus est usus inprimis verò rubei: expediunt per sudorem quodcunque in corpore noxium fuerit, aliisque Medicamentis difficulter cedit. In Lue Gallica pustulæ hujus usu sponte cadunt, tubercula minuuntur, dolores sopiuntur, ulcera fœtida manantia exiccantur & consolidantur.*

Dosis gr. i. 2. *&c. in* ▽ *Theriacali mistura simpl. seu Guajaci, Decocto & simil.*

Harim. in pract.

4. ☍ *Mercurii diaphoreticum dulce.*

℞. ☿ ♎ti q.v. solve in ☓, digere ac abstrahe ☓ ad siccitatem, residuum in ☾ digere cum ☿ rectificatiss. donec fiat crassus liquor. Hinc destilla ex Arena △ forti, & prodibit liquor instar lactis. Lacteum hunc liquorem reaffunde materiæ in fundo relictæ, destillaque denuò. Sic extillat ☍ album ac fragrans sine corrosione. *Kesl. lib.* 3. *c.* 30. *lib.* 4. *cap.* 35. *vide etiam Liquores Mercurii.*

N. *Alii contenti sunt solâ digestione ac destillatione cum* ☿ *peracta Kesl. lib.* 2. *cap.* 29. *lib.* 4. *c.* 34.

Vires. *Curat ulcera maligna, cancrosa, præsertim Renum & Vesicæ.*

Usus *tam internus, quam externus est.*

5. *Oleum fragrans, Astrum dictum.*

℞. Mercurii septies sublimati, totiesque per Calc. viv. rectificati, q.v. solve in ☋ Sal. nitri calore mediocri: dein abstrahe ☋m Sal. nitri, edulcora optimè coquendo in ☓, fiat corrosivus sapor eluatur: postmodum abstrahe quoque ☓, & denuo elue, affundendo ▽m pluviam stillatitiam, hinc exiccâ, & digere aliquamdiu cum ☿ rectificatiss. ana. Postea pelle simul per ☾m △, initio leni, dein fortiori: corpus residuum serva pro conficiendo inde sale: Extillato verò deme ☿ in MB. Et remanebit in fundo Mercurii fragrantissimum, quod est astrum Mercurii. *Basilius.*

Vires. *Diaphoreticum est & peculiare curativum Luis venereæ: easdemque vires obtinet, quas Sal* ☿ii *ex corpore residuo paratum, vide infra.*

6. *Aliud Oleum* ☿ *diaphoreticum fragrans.*

℞. ☿ ♎ti p. i. ✱ fixi, (in liquorem; p. d. redacti & mundificati,) p. iij. solve p. d. Liquore imbuatur charta bibula: Charta sic perfusa matracio vitreo includatur cum suo ☓ & recipiente: destillando liquorem Mercurialem △ arenæ elice. Hunc si rectificaveris, dulcissimum odorisque fragrantissimi ac gratissimi, moschum redolentis nanciscêris oleum.

Vires. *Aptissimum est in sudoribus ciendis.*

Quercetan. in Tetrad. In descriptione Panaceæ Salis.

7. *Oleum Mercurii Saccharatum, Spirituosque.*

℞. ☿ ♎ p. j. Sacchar. p. iij. Misc. optimè ac destilla per ☾m vitream luto obductam in receptac. capac. Primò accende paulatim carbones supra ☾m, ut calescat: hinc accende & infra ac continua △m lentum dies 2. aut 3. Quod extillavit committe destillationi MB. Exibit ☋ Mercurii subacidus, ☍o Sacchari remanente in fundo.

N. *Lentè procedas memento, ne operam ac oleum perdas. Saccharum enim æstu nimio irritatum, vi sibi exitum quærere solet.*

Usus. *In Ulceribus Vesicæ, aut aliis Affectibus, ex morbo Gallico relictis, magni est solatii.*

Dosis: Spiritus exhibetur gut. 3. 4.

HOFMAN. 2. *Bezoardicum minerale.*) Hoc ab Antimonio diaphoretico non realiter, sed modi præparandi ratione differt, nihilominus tamen, qui hoc præscribere intendit, ad reliquorum differentiam illud denominet. Aliàs præsens Bezoardici minerali descriptio (Si aq. fort. ad fixationem butyri planè omittatur) satis est accurata. Scilicet butyro Antimonii cucurbitæ vitreæ immisso sensim affunde sp. nitri rectificati tantum, usque dum butyrum totaliter fuerit solutum, nec ulla amplius effervescentia conspiciatur. Hinc in Aren. sp. Nitr. abstrahatur ad siccitatem. Hujus Spiritus Nitri affusio & ablatio tribus repetenda est vicibus cum novo sp. Nitri, augendo ☊nem ultimò quoad omnes spiritus fuerint expulsi. Massa residua Crucib. immissa △ne aperto per hor. unam leviter calcinetur.

N. Nonnulli, prout & *D. D. Moebius* fecit, Bezoardicum hoc minerale f. commodius elaborant, si separato prius sp. Vitrioli philosophico à butyro Antimonii, Mercurium vitæ figant in viâ sicca cum Nitro in Crucib. fuso, instar Antimonii diaphoretici sensim inferendo, vel in viâ humida à Mercurio vitæ sextuplum boni sp. Nitri per Aren. ad siccitatem perfectam abstrahendo, pulvere residuo citrà cohobia aut ulteriores calcinationes & innocentis acoris elutriationes sat valido ac tuto.

Vires.) ebullitionem sanguinis in febribus ardentibus tam boni moris quàm mali moris mirè compescit, ac in primis sequens bezoardicum ☉lare, si in primis succenturiatis adsint salia volatilia urinosa, qualia Sal Tartari volatile, CC. cruoris cervi, ✱ &c. cum essentia theriacali nupta, fermentum febrile venenatum ac malignum causam istius ebullitionis figendo, invertendo ac per diaphoresin & diuresin expellendo. Hujus autem virtus non tantum ab Antimonio & ☉le, sed etiam à Nitr. oritur, quod abundè in Antimonio & ☉le figitur, id quod ponderis auctio & incrementum edocet, salvâ manente vi suâ refrigerante & sedativâ (paucis cognitâ) quæ tamen magis enotescit, quando totum Nitrum vertitur in terram albissimam insipidam per encheirisin à *C. L. Helmontio explicatam. De Lithiasi.* cap. 4. §. 17. *& in complexion. & mistion. Element.* figmento §. 24.

N. Quoties à Natura spontanea illa coctio viciosorum humo-

rum

rum in febribus ſerius venit expectanda, toties Arte promovenda eſt, inquit *Meus Sylvius in Practic. Medic.* pag. m. 944. & quidem medicamentis omnem humorum acrimoniam, & in primis acidam (unde illa penitior humorum in lympha & ſanguinis maſſa permiſto effici ſolet) blandè temperantibus & arctam humorum unitionem iterum ſolventibus. Præ omnibus autem aliis blandè acrimoniam humorum, & acidam quoque cruditatem temperant Sulphura mineralium & metallorum fixa & ad ſummam ſui perfectionem exaltata. Quibus proximè accedunt ſalia volatilia oleoſa, & aromatica: Quorum prudenter uſurpatorum vi, captum humanum in multis ſuperante, non tantum Naturæ humanæ convenientiſſima conciliatur in inteſtino tenui & Corde humorum ſubcontrariorum effervescentia verum etiam diſſolvitur iterum in ſanguine & lymphâ concretio & coadunitio humorum acriorum præternaturalis, ſed prius ab ipſis moderatorum. Hujus generis volatiles ſpiritus ſeu ſalia volatilia circumſpectè ac cum delectu adhibita pro diaphoreſi ab initio febrium malignarum ſæpè plus præſtant additâ eſſentiâ anodynâ in cephalalgiâ, cardialgiâ &c. Quàm Bezoardicum minerale ſ. five C. intenſioris malignitatis ſeminaria rarò compeſcentia, adjunctis vel intermediatis pro circumſtantiarum ratione abſorbentibus temperatis, invertentibus anodynis. Si nauſeæ & vomitus ab initio ſymptomaticè complicati & ſolum fixiora illa bezoardica ex Antimonio oppoſita fuerint, malum; quod ſuprà notatis alexipharmacis volatilibus ſolitariis aut anodynorum tantillo exaltatis facilè ſopitur, ſæpenumero magis exaſperant. In ejuſmodi morborum progreſſu non rarò cruda vel ſimpliciſſimè præparata ex animalium & foſſilium claſſe evidentius operantur abſorbendo ac figendo fermenta, maligna ac venenata v. g. C C.ſ. Δ & cum Δpræparatum, Terra ſigill. unicornu foſſile, cetaceum, dens equi marini &c. Quæ in aliis febribus cum bezoardico martiali & joviali, ſi non fuerint malignæ ab initio ad reſolutionem & inverſionem commodè adhiberi poſſunt.

2. *Bezoardicum ☉lare compoſitum.*) Hîc notandum, Sal rutæ, guajaci & ſolut. corall. r. tantæ efficaciæ non eſſe, ut hoc bezoardicum ☉lare in virtute ſuâ exaltent, vi ſuâ alexiteriâ per vulcani vehementiam orbata, niſi juxta jam monitam cautelam prius ſalia volatilia oleoſa vel Tinctura bezoardic. cum ſalibus volatil. parata in convenienti vehiculo adhibeantur & in progreſſu uſus bezoardici ☉laris interpoſitis cordialibus ex corallinis, cinnabarinis, Cervinis, Lapide bezoar &c. ſequatur.

N. 1. *Bezoardicum Minerale Solare ad datam compoſitionem fit.*) Si loco aq. reg. tanquam nimium corroſivæ & noxiæ ſubſtituatur ſp. Nitri, præſens deſcriptio erit accuratior, & ſeq. factâ modo commodior.

Rec. butyr. Antimonii clari ſ. q. huic affunde ſp. Nitr. & abſtrahe per Alemb. cum hoc Spiritu abſtracto ſolve ☉ q. v. recipe poſteà ſolutionem hanc ☉larem & affunde butyr. Antimonii rectific. ſeorſim in cucurbitâ apertâ in loco aperto collocatâ ℥ iij. hoc facto etiam affunde ſp. Nitri rectific. guttatim tantum, ut eminent ad 2. vel 3. digitos, poſteà digere per aliquot ☌, deinde in Aren. per Alemb. abſtrahe, ſed non ad omnimodam ſiccitatem, ſaltem ut materia inſtar pultis flavæ quodammodo ſiccatæ remaneat, huic quod exſtillavit redde, addito novo ſp. nitri ad ℥ij. circiter, miſce & digere iterum, poſt digeſtionem iterum deſtilla, hunc laborem ter vel quater repete. Sic ☉ perfectiſſimè cum ſuâ maſſâ unitur & fit Pulvis ſiccus: calcina ſub regulâ per horam unam vel alteram. Doſ. eſt à gr. j. ij. ad v. ʒß. vel ʒ j. in omni morbo repentino.

N. 2. *Solutio corallorum fit.*) Hæc ſolutio minus philoſophica eſt, nec genuina, de qua vide ſuprà cap. de coralliis.

3. *Bezoardicum ☉lare Crollianum.*) Hoc ſuo etiam ſtat talore attamen ob fixitatem, quam ☉ adhuc obtinet, cenſetur præſtantius quod ſequitur.

4. *Bezoardicum ☉lare verum.*) Si loco ☉lis illius corporei ſubſtituatur ☉ in ſpiritualem ſubſtantiam exaltatum, quod perficitur vel per philoſophicam trituram in pulverem ſubtiliſſimum cum philoſophico mortario inſtitutam, vel per ſublimationem cum ✻co, vel per ſecundam aut tertiam ☌lationem cum nitro bezoardico, ut liquorem ſuppeditet duraturo colore ☉lari tingentem. Hoc Aurum ſpirituale ſolve in ſp. nitri non aq. reg. & ſolutionem abſtrahe ad ſiccitatem, deſtillationibus ſp. nitri ſæpius repetitis. Poſteà reſiduum calcina ſub regulâ (unter einen Müffel) &c. Nonnulli bezoardicum ☉, antequam igniant ſub regulâ, irrorare ſolent ſp. vini & poſteà calcinant, probè tamen agitando in violaceum vel purpureum colorem, hic licet non ſemper acquiratur, etiam à flamma Δnis procedens, nihilominus tamen ritè præparatum erit, modò eaſdem obtineat vires. De quibus ſuprà in Bezoardico ſ.

N. *Rec. Aurum (per ſpiritum Nitr. bezoardicum.*) ſpirituale redditum &c. cum antecedenti convenit. Et Menſtruum illud Baſilii nihil aliud eſt, quàm ſp. vini ſubtiliſſ. cum ſp. Salis digeſtus & ternâ ☌ latione per alembic. unitus ex M8. Solvit ☉ non radicaliter, ſed ex partium texturâ tincturam acquirit.

5. *Bezoardicum ☽nare* 1.) cum ☽na non niſi depuratiſſima & ab omni ♀ nere per capellationem liberata ad hoc bezoardicum aſſumi debeat, niſi vomitum ob vitriolatam vim concitare velis, tinctura ☽ næ viridis cum aq. fort. parata hîc exulet, utpote à ♀ re non à ☽nâ oriunda, & ejus loco ſubſtituatur ☽na capellata in ſp. nitri ſoluta ac butyro Antimonii nupta, ſeq. modo conficienda: Rec. ☽næ finæ laminatæ ℥ ß. ſolve in ſp. nitri ſ. q. butyri Antimonii rectific. ℥ iß. ſpiritus nitri ſ. q. ſenſim butyro Antimonii affunde, uſque dum omnis effervescentia & ſtrepitus ſubſideat. Has ſolutiones conjunctas abſtrahe in cucurbitâ vitreâ deſtillando Δne Aren. ad ſiccitatem maſſæ albæ corrulææ. Huic reſiduæ maſſæ alius recens ſp. Nitri affundatur & abſtrahatur, idque tertiâ vel quartâ vice repetendum, ultimò fortiſſimo Δne urgendum, ad omnimodam ſpirituum corroſivorum expulſionem, ſingulis tamen vicibus ante repetitam ſp. Nitri affuſionem maſſam in mortario vitreo conterendo; Maſſâ demique reſidua aquâ ſ. ſæpius affuſâ edulcoretur & à ſpiritibus corroſivis liberetur, & bihorii ſpatio in Crucib. igne aperto calcinetur.

Tinctura ☽næ fit.) Loco Tincturæ ſumi poteſt Magiſterium Lunæ ex Lunâ finâ cum ſp. Nitri paratum & cum muriâ præcipitatum. Ex quo etiam Tinctura ☽næ parari poteſt cum ſp. ✻ & ſp. ſal. tartari vol. Hoc Magiſterium cum butyro ☽nii etiam conjungi cum ſp. Nitr. ſ. a. figi poteſt, ut jam ſuprà oſtenſum.

6. *Bezoardicum ☽nare.* 2.) Hîc loco extracti cœrulei ☽næ ſoluti in aq. fort. & extracti ex ☽ cum Sulphure calcinata per ſpiritum Vrinæ jam dictum Magiſterium ſubſtitui debet, & cum butyro ☽nii non in aq. fort. ſed ſp. nitri ſolutum jungi poteſt, ut ſuprà jamdum traditum fuit. Similiter etiam cum Bezoardico ☽nari: prout & cum 4. procedendum erit.

9. *Bezoardicum venereum.*) in Lue ♀ nereâ, gonorrhœâ virulentâ, & ubi renes parteſque genitales vel exulceratione vel alio laborant Morbo, eſt egregium Medicamentum, ſi juxtà *Domini Autoris* præſcriptum elaboretur.

10. *Bezoardicum ☌riale.*) Quamvis *Domini Autoris* deſcriptio hujus bezoardici ☌rialis non ſit rejicienda, dum cum butyro ☽nii ex croco ☌tis per reverberationem facto tinctura extrahitur, quæ per ſpiritum nitri more uſitato figitur. Tamen optimum ſit ex regulo ☌tis cum mercurio ſublimato in butyrum redactis & cum ſp. nitri vel fluore nitri ad fixitatem perductis. Prodeſt in febribus cum diarrhœâ conjunctis, item in deſenteriâ epidemicâ, nam ratione ☌tis aliqualem habet vim aſtringendi & ratione nitri etiam anodynam.

11. *Bezoardicum ♆riale.*) Hoc juxta *Domini Autoris* præſcriptum etiam ſuccedit, ſed non ſit pulvis gryſeus, verum albus ſubcœruleus. Eſt egregium Medicamentum diaphoreticum in ſpitis obſtructionibus & in omnibus uteri affectibus, præſertim purpurâ, ubi ſcilicet cum feculâ bryoniæ, aliiſque uterinis commiſcetur, quia malignitati reſiſtit & uterum unà purificat. Item in epilepſiâ ex utero cum feculâ pœoniæ & bryoniæ decantatiſſimum eſt remedium. In Epatis obſtructione cum pulvere equico rubro miſcetur. Imò in ipſâ Peſte etiam cum Magiſterio cordiali D. D. Iohannis Michaëlis p. m. utiliſſimum deprehenditur tàm ratione præſervationis, quàm curationis.

12. *Bezoardicum ♄ninum.*) Hoc non adeò eſt uſu receptum. Ex Minerâ ♄ turni autem & ☿ rio ſublimato ana per retortam ☌latis acquiritur butyrum ♄ninum & cinnabaris ♄ turni, ex quo cum ſp. Nitri fixato bezoardicum ♄ turninum fit magnarum in Peſte virium, prout & in pleuritide, ſcorbuto, ſcabie, melancholiâ hypochondriacâ. Hoc butyrum ♄ni ſuper ſaccharum ſaturni infuſum & per retortam deſtillatum largitur ligoris ſubrubrum dulcem, externè in ulceribus ſerpentibus unicum, quemadmodum etiam ex hoc mercurius vitæ confici poteſt in Morbis ſaturninis commendabilis.

N. alembic. ♄turni quomodò conficiatur, vide ſuprà de ♄turno.

13. *Bezoardicum Mercuriale.*) Hoc utut Mercuriale dicatur, nihil tamen de Mercurio realiter participat, ſed ☿riale eſt alembic. enim mercurii eſt ſuccinum ſeu alembic. ☿nii, licet aliquandò colore differant.

Nos ad deſtillata revertimur, inter quæ ſequitur 2. *Spiritus ſeu ☿rii album diaphoreticum.*) Hîc Spiritus ſeu ol. ne quidquam de Mercurio participat, ſed niſi ſalia in fluorem redacta ſunt Mercurii ☌ati per argillam cauſata. Totum autem artificium hujus ☌atum conficiendi in eo conſiſtit, ut mercurius ſublimatus cum argillâ probè commiſceatur & conteratur, illudque aliquoties repetatur, aliàs loco Spiritus adſcendet ſublimatus. Commendatur in partium genitalium exulceratione.

3. *Sp. ſeu ol. Mercurii rubrum.*) Accurata eſt hæc deſcriptio, præterquàm quod adſtringendi vim à ☌te acquirat, non autem ſortis cum antecedente ſortis & proſapiæ eſt. Eſt autem nihil aliud quàm Tinctura rubra ☌tis ſalium beneficio in Mercurio ſublimato

CAPVT XV.

blimata recanditorum suprà alembicum evecta. In Cap. mort. reliquum deliteſcit Vitriolum quod ſublimatum & in ol. per deliquium reductum elegantiſſimam præbet Tincturam adſtringentem vel per ſe, vel arcano Tartari nuptum, ad tonon viſcerum confortandum in hæmorrhagia, vomitu, diarrhœâ & omni alvi fluxu miræ efficaciæ.

4. *Ol. Mercurii diaphoreticum dulce.*) Cum ſolo ſp. vini abſque aceto lat. ſolutio etiam ſuccedit, ſed digeſtio per aliquot Menſes continuanda in fimo equino, aliàs in caſſum laboraveris. Rec. Mercurii cum Vitriolo & Sale ſublimati q. ſ. Solve in ſp. vini rectificatiſſ. factâ ſolutione in alembico appoſito capitello cœco per aliquot Menſes fiat in fimo equino digeſtio, quâ peractâ, ſp. vini in MB. abſtrahatur, hoc abſtracto ad oleoſitatem, reſiduum urgentiori Δne in Aren. ex retortâ vitreâ in aliud receptaculum pellatur. Quoad vires in contumaciſſimis renum, veſicæ, partiumque genitalium affectibus hoc oleum prout & reliqua plurimum præſtant, etiam internè propinari abſque ullo poſſunt periculo. Qui hiſce mercurialibus caret oleis, adhibeat mercurium dulcem, qui etiam non contemnendas in hujuſcemodi caſibus habet vires.

5. *Oleum fragrans. Aſtrum dictum.*) Aſtrum mercurii habetur vel in formâ liquidâ, prout & *Domini Autoris* eſt, quod ſuccedit, ſi mercurius ſublimatus præparatus fuerit ex vitriolo & Sale; deinde cum ſp. vini ſolum ſolvatur, & tertiò digeſtio in fimo equino ad aliquot dies continuata fuerit. Vel habetur Aſtrum in formâ ſiccâ quemadmodum ſequens ex cinnab. Rec. Primò fiat ☿ Nitri hoc modo.

Rec. Nitri optimè purgati ℔ iij miſce cum ℔ ix terræ figulinæ præparatæ & nondum excoctæ, ♎la per retortam cum amplo collo, ut ſpiritus tranſire queant, adaptetur capax recipiens cum luto optimè lutatus, lutum prius probè exſiccetur, ut ſpiritus tranſire queant: Poſteà per 3 Horas Δne lento ♎la, hinc fortiore, donec ſpiritus nulli prodeant; poſtmodum rectifica, adde partem dimidiam Salis gemmæ, ſtent in digeſtione per 2. ♂ ☌, poſteà effunde, & adhuc ſemel rectifica. Rec. cinnabaris foſſilis Ungaricæ, opt. pulveriſa, & exſicca. Rec. hujus q.v. in alembic. affunde dictam aquam Nitri ad trium digitorum eminentiam, permitte in ſolutione, effunde aquam de terra damnata, abſtrahe hanc aquam ad partem dimidiam, & pone in cellam ad cryſtalliſandum, cryſtalli fiunt inſtar nivis, inde hos iterum in ☿am deſtillatam ad ſolutionem, ſoluto affunde ol. Tartari & in momento ♒antur ſoluti cryſtalli inſtar croci.

N. Quidam poſtea in ☿ philoſophica ex ✱ & Nitr. ää. faciunt ☉ puriſſimum ad ℥ iij. ſolut. ℥ j. ac cum eadem ☿a repetitis cohobationibus & digeſtionibus ☽ ſolutum per Alembicum ducunt, donec totum tranſeat. Hanc ſolutionem conjungunt cum priori Zinnabaris ſolutione, abſtrahunt ſexies Aquam ad medietatem uſque repetitis ſemper iiſdem cohobationibus, poſtea ad ſiccitatem deſtillatur. Tandem vel per ſp. Tartari vel ☿ vini omnis corroſio auffertur. Confert in apoplexia, epilepſia, febribus malignis &c. Doſ. eſt à gr. j. ij. ad gr. v. in vehiculo appropriato.

6. *Aliud oleum Mercur. diaphoreticum fragrans.*) ✱ figitur h. m. calcinatur ſcil. ✱ cum calc. viv. æq. part. igne forti tribus vicibus, ſemper tamen aquam affundendo calidam ipſum Salem ſeparantem. Sal diſſolvitur, filtratur & coagulatur, hic labor repetitur ſemper reaſſumendo calc. viv. ad unamquamque operationem, uſque dum ✱ figatur & liquabilis inſtar mellis reddatur. Hoc Sal in locum reponatur humidum & brevi in pelluciditſſimam liquorem convertetur, quem mundificabis & cum illo juxtà Autoris præſcriptum procedes.

7. *Oleum mercurii Saccharatum, Spirituſque.*) Hoc in Gallia & Ungaria Chirurgorum eſt Arcanum. Cautela hæc, quam *Autor* appoſuit, ut ſcil. lentè in ol. hoc deſtillando procedatur, exactiſſimè obſervanda eſt, ne alembic. dum ſaccharum nimis efferveſcit, diſrumpatur. Verùm quemadmodum in aliis etiam ſuprà à *Domino Autore* adductis mercurii oleis nihil eſt, quod mercurii ſubſtantia ingrediatur, cui illorum effectus ſit adſcribendus, ſed ſalia ſunt, quæ defectum Ejus ſuppleant: ita etiam in hoc ol. mercurii ſaccharato nihil eſt de Mercurio, (niſi odoretenus velis) ſed liquor eſt compoſitus ex ſalibus corroſivis & acido ſale ſacchari quæ Mercurio ♎mato immerſa & in ♒ratione Mercurii vitæ ſp. Vitrioli philoſophicum conſtituunt. Rectificatus hic ſpiritus ol. præbet fulvum. Quoad uſum; Spiritus hic internè cum liquoribus appropriatis convenit in Lue Venerea: Externè oleum etiam in articulorum doloribus à nonnullis commendatur, qui tamen uſus ob corroſivitatem meritò eſt ſuſpectus.

¶ V. EXTRACTIO,

Unde

1. *Sulphur ſeu Tinctura Mercurii, Aquila cœleſtis.*

☌. ☿ ♎ti (cum Sal. com. & ☽o elevat.) q. v. affunde ✕, ſtent per ſeptimanas aliquot, ut extrahatur flavedo ſ. a. Decantatos liquores deſtilla ad ſiccitatem & habebis pulverem rubeum, qui verum Mercurii Sulphur.

Vires. *Paracelſus maxima huic attribuit præconia, in curanda Podagra, Epilepſia, morbo Gallico, &c. Quorum radicem per ſudorem expellit.*

Doſis g. 3. 4.

2. *Alia.*

☌. Vitri Mercurii (quod ſuccinum ☿ii vocatur,) extrahe cum ✕ decanta & abſtrahe.

Vires. *Sudorem movet.*

Doſis g. 2. 3.

N. *Vitrum illud, non eſt niſi vitrum ☿ij: Ita Extractio hæc non niſi ☿ij cenſenda erit. Vid. Bottich.*

3. *Oleum Mercurii ☿ialis, Tinctura.*

☌. Mercurii ex ☿ fact. part. 1. ☍ ☽i rubr. rectificatiſſ. p. iv. abſtrahe leniter, ut ♒ cum Mercurio maneant, dein auge Δ, & ſublimabitur aliquota Mercurii pars. Sublimatum redde Mercurio in fundo, tantumdemque novi ☍i ☽i adde abſtraheque & ſublima, idque vice tertiâ; tandem tere, & affunde triplum ♈ rectificatiſſ. circula, ſic fiet ſeparatio, & Mercurius in ☍ abibit ſupernatans. Hinc ſepara ☍ idque circula ♂ ☌ cum ✕ acerrimo. Sic ☍ recipiet ponderoſitatem, fundumque petet, & quod noxium in ☿ erat ✕o immixtum maneat.

Vires. *Baſilius maximis encomiis ☍ hoc celebrat, vimque ei attribuit corroborandi Cerebrum, curandæ Apoplexiam, imò loco Panaceæ habet.*

HOFMAN. *V. Extractio Unde* 1. *Sulphur ſeu Tinctura Mercurii, Aquila cœleſtis.*) Hæc deſcriptio ferè cum ſuprà allato ol. ☿rii diaphoretici dulcis convenit, eò quod hæc æquè ſolutionem, digeſtionem & abſtractionem Acet. diſt. ad ſiccitatem præcipiat, illa autem hiſce præviis extractam ex decantatis liquoribus cum Acet. diſt. ſuper Mercurium ſublimatum factis flavedinem pro ſulphure ☿rii venditet. Verùm hæc extracta flavedo, quæ poſt deſtillationem in pulverem rubeum degeneravit, non ex ☿rio, ſed etiam ex ſalium diverſorum variâ texturâ orta eſt. Interim tamen notandum eſt, quod ſi Acet. deſtillat. à mercurio ſublimato vel butyro ☿nii ſæpius abſtrahatur, per ſeceſſum purgare, unde & hoc dictum Sulphur mercurii purgantibus admiſceri poteſt.

2. *Alia.*) Hoc vitrum mercurii nihil aliud eſt quam ſuccinum ☿nii, ex quo loco Acet. diſt. convenientius cum ſp. Vit. æt. tinctura extrahi poteſt, & tinctura extracta cum ſpiritu vini circulari. Verùm non mercurii, ſed ☿nii inde tinctura rubicunda elicitur.

3. *Oleum mercurii ☿nialis. Tinctura.*) Mercurii ☿nii elaborationem vide infrà de Antimonio. Interea præſens Dni Autoris deſcriptio non eſt de nihilo. Elegantiſſimum etiam ♎matum fit ex mercurio antimonii, Vitriolo calcinato & ſale tribus ſuprà nominatis athletis fortiſſimis ad contumaces febres expugnandas. Loco ol. Vitrioli ſ. ſubſtitui debet ol. vitrioli ♂tis vel vitrioli hermaphroditici ex vitriolo ♂tis & veneris paratum. Tandem poſt ♎ationem affunditur triplum ſp. vini rectificatiſſ. & cum eo circulatur ut dulceſcat; Aliàs etiam ex ſp. vitrioli & ſp. vini rectific. præmiſſâ debitâ combinatione per circulationem & deſtillationem fit ſpiritus cephalicus Dn. D Joh. Michaelis; item, ſpiritus catharthalis, cephalicus, apoplect.cus, de quo infrà pluribus.

VI. LIQUATIO.

1. Unde Liquor.

℞. ☿ ♎ti q. v. digere in phiala vitrea calore mediocri, ♂ (40.) hinc solve per deliquium.

Vires. *Curat Ulcera ac Vulnera maligna, instillatus.*

Alius liquor Mercurii præcipitati.

℞. ☿ per ▽ præcipitat. q. v. affunde ▽ opt. digere & cum acer factus fuerit, decanta. Hinc affunde alium, donec acrimonia sublata, & calx attenuata sit. Tunc affunde ✳ digere, decanta, affunde novum ✳, idque toties, donec totus pulvis in ✳ abierit: abstrahe ✳, pulveremque repone in cellam ad liquescendum cum aqua Chelidoniæ.

N. *Quod si ✳ calci huic insufficiens fuerit, denuo calcina.*

3. Alius.

℞. ☿ ♎ti q. v. solve in ▽, (ex Sal. nit. p. ij. & ✳ p. i. destillata,) digere vase clauso, postea destilla: residuum tere, rursusque aquam affunde, idque tantisper reitera, donec omne sublimatum in fundo fixum remaneat. Fixum hoc sublimatum per ♐m unam ac alteram leviter reverbera, dein tere, digere cum ▽, abstraheque cohobando, donec in ♁i formam abeat. *Untzer.*

Vires. *Confert Podagricis, luæ venereâ infectis, Cancro, Fistulis, & omnibus ulceribus sordidis, putridis atque inveteratis, sive intrinsecus, sive extrinsecus adhibeatur.*

N. *Sic quoque figitur per ✳, fixumque per ▽ dicto modo in mucosam pinguedinem abit: quæ si ex arena gradatim destilletur igne fortissimo, lacteum humorem sudat, digere hunc ac destilla, accipiesque ♁ candidum & suave.*

Vires. *Usus ejus tum internus est ad Renes exulceratos, atque calculum, tum externus ad ulcera.*

4. Alius, ♁ ☿ii diaphoreticum dulce.

℞. ☿ ♎ti purissi. q. v. tere & solve, p. d. super tabulis ferreis stanno obductis. Liquor affundatur ▽, fiat destillatio, cohobiis toties repetitis, donec ▽ acescere incipiat. Tandem abstrahe leniter ▽, manebitque in fundo ♁ Mercurii dulce. *Hartmann. in pract.*

Dosis à g. 2. ad 6.

N. *Alii pellunt igne fortiori ex arena, nanciscunturque lacteum liquorem, qui rectificatus per ☌m evadit fragrantissimus sine corrosione. Vide supra in destillatis.*

5. Liquor ☿ Iovialis.

℞. ☿ crud. ♃is ana ℥ ij. F. ämä. Huic adde Mercurii aliquoties sublimati ℥ iv. Trita solvantur per deliq. Liquorem digere cum ▽ per mensem. Postea abstrahe ▽m △e lenissimo in MB ne ♁ simul ascendat. F. cohobatio quater vel quinquies. Ultimò remanebit in fundo ♁ ♃iale.

Vires. *Potest adhiberi intrinsecus & extrinsecus.*

Dosis à g. 2. ad 6.

6. Liquor ☿ ♎ti.

Sublima ☿ ♎ti ℥ j. cum ana ✳ci, adde ▽ ad eminentiam 3. digitorum, digere simul per 6. ♂ & per ☌ pelle. Post ▽ egredietur Oleum, quod in frigido coagulabitur in massam albam, quæ in cella posita resolvetur in liquorem ☉em dissolventem, cumque in volatilitatem adducentem.

Ex S. Closs.

HOFMAN. 6. *Liquatio unde 2. Alius Liquor mercurii ♎ti.*) Hæc prout & 3. sequens descriptio nil minus affinis est cum suprà jamdum examinatis oleis.

4. *Alius, ol. mercurii diaphoreticum dulce.*) Hoc etiam suam meretur laudem. Usus tamen ejus saltem externus est in ulceribus malignis.

5. *Liquor mercurii ☿ialis.*) Convenit hic cum Dn. D. Iohann. Agricolæ descriptione ol. mercurii, quam tradidit in notis ad Poppium, & repetiit CL. Zvvelferus in mantiss. Spagyric. parte Cap. 7. p. 355.

6. *Liquor mercurii sublimati.*) Si mercurii sublimati justa proportio cum * ana & sp. vini per aliquot dies digerantur, & postmodum per retortam destillentur. Post sp. vini egreditur ol. quod in frigido coagulatur instar butyri, & per deliquium solutum postmodum metalla solvit.

N. Quomodò ex mercurio cum calce vivâ & sale Tartari fortissimo alkali CL. *Zvvelferus* in mantiss. spagyric. part. 1. Cap. 7. p. m. 355. *Liquorem Alkahest summum Nobiliss. Helmontii arcanum* eruere in formâ aquæ præsumat, evolvi potest; Verùm de hujus successu valdè dubitatur vid. & *Dominus Luc. Schrack. in Mantiss. Hermetic.* p. 513. seq. Negari quidem nequit, posse in hâc Zvvelferi præparatione unà cum mercurio aliquid aquæ in vase recipiente colligi. Sed non ideò mercurius in aquam resolutus dici potest, cùm longè aliam habeat originem, scilicet à vaporibus vel poros mercurii ingressis, eo ante destillationem aëri humido exposito, vel ex vaporibus recipienti inclusis. Unde & Nobiliss. *Robertus à Boyle in paradox. chemic.* p. 71. Posse, inquit, certo quodam tractandi Argentum vivum (vel saltem aliquod ejus genus nam non in omni mercurio ita feliciter succedit) artificio, ab ipso, nullâ factâ additione, minimum quintam vel quartam lapidi liquoris partem separari, qui à vulgari Peripatetico pro aquâ haberetur, quemque vulgaris chymicus phlegma vocaret, quamvis tamen reduci in mercurium nequit. vid. l. c.

¶ VII. SALIFICATIO.

℞. Corpus ex præparatione ♁i ☿ii fragrantis residuum (*vide supra*) affunde idem illud ♁ fragrans, digereturque & extrahetur sal ☿. Extractioni decantatæ, affunde ▽ quantitatem bonam, demum abstrahe ▽ in cinere, & ascendet post ▽ & ♁ ☿ii relicto sale in fundo.

Vires. *Summum est & efficacissimum arcanum in extirpanda Lue venerea, etiam radicata & inveterata, sanguinem mundificat, adeoque omnis generis ulceribus sine & cum malignitate conjunctis medetur, scabiei confert, impetigines sanat.*

Dosis g. 1. ad 2. vel 3.

HOFMAN. 7. *Salificatio.*) Ex hactenus in medium allatis medicamentorum mercurialium præparationibus verspicuus ille ac larvatus *Mercurius* ex habitu ejus externo (ex Sulphure ejus externo) satis superque innotuit, dum cum quibusdam diversis menstruis mutatus modò in liquorem cum aq. fort. vel in rubicundum, vel album pulverem, modò cum ol. Vitrioli in fusibilem, cum Sulphure in sanguineam ac volatilem cinnabrim transformatus fuit. Cum aliis salinis quibusdam corporibus fixum latus, salis formam, cum regulo antimonii butyri speciem, cum aliis adjunctis vitri, imò etiam olei substantiam induit. Nihilominus tamen ex hisce omnibus concretis exoticis reduci & pristinam essentiam, quæ solummodo in istis latitabatur, indutus potest. Tantumque abest, ut hæc involucra salina aut Sulphurea partes sint mercurii constitutivæ ex ejus substantiâ elicitæ, ut potius etiam composita sint corpora ex mercurio & menstruo aliisve additamentis ad ipsum larvandum adhibitis constituti exinde, quod in mercurium pristinum reduci queant, absque eluceſcit. Prout sal in aquâ solutum sal manet & inde sine ulla mutatione reperitur. Si autem hic vulgi Mercurius à Sulphure sub

ſuo externo ſeu labe originali liberatus ſit, non finit ſe amplius à Sulphuribus aut Sal. comm. apprehendi, quin hæc confeſtim conſumatur ac veluti conficiat. Ideoque interior mercurii nucleus ſeu Philoſophorum mercurius in ☘ conſtans à dictis diſſolventibus non attingitur, ſed altioris eſt indaginis. Interim tamen cum hæc medicamenta mercuria ſi ritè præparata fuerint & methodicè exhibita non vulgarem etiam in Medicinâ præſtent uſum, tamdiu iiſdem immorabimur, uſque dum *Cl. Helmontii* potiamur mercurio diaphoretico, arcano corallino, Glaure Augurelli &c.

CAPVT XVI.

De Cinnabari.

CInnabaris duorum generum Officinis in uſu eſt, factitia ſcilicet & nativa, ſive mineralis. Factitiam deſcripſimus in ſublimatione Mercurii. Nativa eſt terra mineralis lapideſcens, rubicunda, conſtans ex Sulph. & ☿ vivo cum terreſtri materia inſtar lapidis, compactis, Germ. Zinober. Un mineral croiſſant en Lybie, plus rouge que vermillon. *Cinnabar.* Cinnabar / Berg-roet / Vermilioen.

N. *Dioſcoridi dicitur Minium quippe ex Minio Mercurium vivum elici, affirmat. Nec obſtat, quod contrarium verbotenus dicat, nimirum ſuam Cinnabarim à Minio diverſiſſimam eſſe. Etenim quid Dioſcoridi Cinnabaris fuerit, nondum certò conſtat. Sunt enim qui ſanguinem Draconis intelligunt alii Minium Officinarum ex plumbo factum.*

Reperitur in diverſis Europæ locis, in Ungaria, Germaniæque locis variis; Prope Alſheimium Palatinatus, &c. Moduſque Mercurium inde eliciendi, vel ruſticis non ignotus eſt. Ollam cinnabari implent, eamque ollæ alteri, interpoſitâ pertuſâ laminâ ferreâ, ore converſo imponunt, lutoque circumlito vi ignis circularis Mercurium vivum ex olla ſuperiori in inferiorem defluere faciunt, ad modum quo deſtillatio per deſcenſum dicta perficitur.

Eligenda quæ gravida Mercurio & Sulph. præſtantioribus, adeoque Ungarica, utpote quæ naturæ ſolaris.

Vires. *Uſus ejus internus, præterquam quod Antepilepticis (pulv. Cratonis) nonnunquam permixta deprehenditur, quod ſciam nullus eſt. Extrinſecus autem adhiberi poteſt ad ſanandam Luem veneream, ſcabiemque aliam in ſuffimentis, &c.*

HOFMAN. *De Cinnabari.*) Dicitur terra mineralis lapideſcens, non quod ſit vera terra, ſed propter analogiam. Hæc vel ita pura reperitur, ut in Armenia, Haſſia propè Marpurgum &c. vel Lapidibus permiſta eſt, ut in Ungariâ, Hartenſtein / zum Schlegel &c. In hâc mercurius vivus & Sulphur exquiſitè ſecum invicem mixta & ambo cum illa rudi materia minerali, in qua ea hoſpitantur, hoc corpus rubrum ſatis ab utroque diſcrepans conſtituunt. Hiſce interdum etiam minera ☉ris ex intermixta, & ♃ata tam mercurium, quàm Sulphur ☉lare de ſe ſpargunt. Hic mercurius cochleari argenteo illatus & ſuper ignem ad avolandum expoſitus aureo cochlear tingit colore ſed ejuſmodi mineræ raro & non ubivis reperiuntur.

Reperitur in diverſis Europæ locis.) Quæ in civitate Grembs reperitur, reliquis præfertur. Modus mercurium exinde eliciendi vel Ruſticis non ignotus eſt, vide in Dno Autore l. c.

Vires.) An cinnabaris cruda adhiberi poſſit, quæritur? *Dn. D. Johann. Michaelis* approbavit, ſed depurata eſſe debet, quæ enim ſcorias depoſuit, probatior exiſtit, Hoc autem modo optimè depuratur. Scilicet cinnabaris nativa pulveriſata coquitur ▽â puriſſimâ in tigillo alembicato, ut fumus evaneſcat metallicus in auras, hæc coctio ſæpius iteranda & pars ſubtiliſſima ſupernatans à ſcoriis ſeparanda eſt. Poſteà in vas argenteum infunde, accenſo ſp. vini ſæpius ſuperfuſo, & uſui reſerva. Cinnabaris hæc ita depurata maximi ob notabilem ejus effectum, (licet *Dnus Autor* uſum ejus internum, præterquàm quod antepilepticis nonnunquam permiſceatur, adhuc ignoret) in deſperatiſſimis etiam morbis cum multorum ſymptomatis congerie ſtipatis æſtimanda eſt. Quamvis enim directè & per ſe non ſit diaphoretica, polychreſtum tamen exaltatorium & præſentiſſimum ac ſecuriſſimum alexiterium eſt. Non deſunt tamen, quibus tam hujus Nativæ, quàm antimonii internus ſuſpectus eſt uſus. Cinnabaris antimonii, inquiunt, aquâ calente diſſoluta abit in pulverem niveum ejuſd. generis quod eſt mercurius vitæ. Nativa facili negotio in mercurium currentem & ſic iterum in cinnabarim convertitur. Et hinc cum utraque priſtinam retineat Naturam eadem etiam excitare poſſunt ſymptomata, quæ mercurius ſive crudus, ſive præparatus. *Cl. Sennertus* Cap. *de epilepſia* ex cinnabari nativâ à *Cratone* tanquam epilepſiæ magnete laudata pulverem ant-epilepticum præſcribit. At cum ipſum *Cratonem* conſulimus, nuſpiam hæc reperimus. In Conſiliis æquè ac epiſtolis varia ac diverſa medicamenta contrà epilepſiam recenſet, ſed hujus ne verbo quidem mentionem facit. Epiſtol. 137. De cinnabaris nativæ vi magneticâ adverſus epilepſiam valde dubitat. Epiſtol. 168. Pulveres ex hâc conflatos planè rejicit, & proculdubio ex mente *Eraſti*, qui *Epiſtol. 271. ad Monavium* mercurium & alia medicamenta ex metallis præparata non temerè adhibenda ſuaſit, quovis modo etiam fuerint præparata. Verùm enimverò hæc in contrarium adducta argumenta contrà cinnabaris tam nativæ, quàm factitiæ antimonii internum uſum tanti non ſunt ponderis, ut nos ab ejus uſu deterreant. Nam primò mechanica iſta de cinnabaris antimonii per aquam calentem tranſmutatione in mercurium vitæ album falſa eſt. Et licet hoc ipſum cuivis experiri. Deindè poſito, ex nativâ cinnabari facili negotio mercurium elici, id quod etiam verum eſt, quid tum poſtea? Mercurius cum Sulphure antimonii ligatus in cinnabari ſui non eſt juris, ſed hujus compedibus ligatus à turbis iſtis gravioribus, quas vel liber, vel ſalibus corroſivis irretitus ciere ſolet, jam planè immunis exiſtit, & illuſtres illas dotes obtinet, quibus etiam contagioſis, epidemiiſque morbis ipſiſque Peſti (exterius appenſus) ſingulari proprietate reſiſtit. Et licet cinnabaris hæc aſſumpta ventriculi digeſtioni minimè pareat, neque in corporis noſtri œconomiam recipi poſſit, tamen aſſumpta, quamdiu hæret in ſtomacho, Archeum noſtrum alterando variè mireque afficit. Ab utroque (Sulphure antimonii & mercurio) vim anodynam & ſpecificam veneni epileptici domitricem. Taceo, quod horum ſingulæ in Lue venereâ, ſcabieque malignâ conferunt, ab iis conjunctis longè uberius ſic expectandum, etiam in ſuffocationis hypochondriacæ (hyſtericæ) ne opiatis ſæpè ſedandæ & colicæ torminibus placandis, in arthritide vagâ, phantaſiæ vitiis, morbillis, variolis &c. Tertiò ſi qua interdum noxa ab ejus uſu orta, certè non ipſi directè & per ſe erit adſcribenda, ſed vel minus ritè præparatæ, vel inconvenienter in uſum ductæ; atque hâc ratione erit tanquam gladius in manu furioſi. Quartò, *Cratonem* quod attinet, fateor, ejus ſi evolvamus ſcripta, valdè dubium eum in cinnabaris laude deprædicandâ deprehendimus. Nam in Epiſtolis medicinalibus à *Dn. D. Laurentzio Schultzio* editis Epiſtol. 137. De vi magneticâ adverſus epilepſiam, inquit, in nativâ cinnabari valdè dubito. Et Libr. 1. Epiſtol. 7. Eam in epilepſiâ ab empirico quodam adhibitam damnat, & dicit, ſe iſtud non imitaturum, & ſi omnes homines ipſi Autores eſſent, cum robuſta etiam corpora vix illius uſum ferre queant. Eodem Libro conſil. 4. ait Medicamenta de cinnabari non præſcribo, cum *Johann. Fernelius* in Libro ſuo de Lue venereâ tam dira ſymptomata uſum cinnabaris conſequuta referat. Statim tamen addit, mihi ne quid diſſimulem, non perſuadet, cum bono ſucceſſu me illâ uſum fuiſſe Viennæ, verè affirmare poſſim. Verùm licet *Crato* Medicus ſui temporis fuerit cæteroquin ob eximiam ac multijugam Artis medicæ peritiam valdè conſpicuus, ſummus tamen latro chemiæ non fuit Dictator, ſed & alii poſt eum fuerunt longè celeberrimi. Nullum tamen eſt dubium, ſi in hæc tempora incidiſſet, quin ſaniorem etiam medicinam cum aliis jam excoluerit. In hiſtoriâ, quam ex *Fernelio* adducit, dubium æquè manet, utrum pictor ex cinnabari nativâ, an verò ex aliis rebus noxiis ſuis pigmentis v. g. auripigmento &c. miſtis in dicta incurrerit ſymptomata; Deindè fatèri etiam cogimur, vaporem mercurii in primis cum ♄ no adulterati ſummè eſſe noxium, id quod tamen de mercurio & Sulphure invicem ligatis affirmari nequit. Tertiò etiam obſervandum eſt, quod communi cinnabari, factitiæ etiam non ſemper fidendum ſit, cum ſæpè, ut fiat rutilantior, adjecto Arſenico præparetur. Interim cinnabaris hæc nativa, ut etiam antimonii ob ſtupendam earum efficaciam in infinitis affectibus demulcendis ſummo in æſtimio habetur Poſthabitis aliis unicum præ omnibus proſtet *Nobiliſſ. Dn. D. Johann. Michaelis Specificum Cephalicum*, cujus baſis cinnabaris eſt, quo multa millia ægrotantium adjuvit. Cujus compoſitio hæc eſt:

Recip. Cinnabaris Nativæ Armen. per ♎ationem ſexies vel ultrà rectificat. vel Cinnabar. antimonii toties rectific. ℥iij.
fecul. radic. pœon. ℥ i ß.
Magiſter. epileptic. ℥ß.

cordial. ʒ ij.

fol. ☉no. j.

M. f. Specificum Cephalicum. vide & Thesaurum Pharmaceuticum annexum sect. XVI. n. 1. 11.

Extrinsecus autem adhiberi potest.) Quemadmodum in cinnabari egregia latent arcana, ut jam audivimus, contra infinitos affectus internè adhibitâ. Ità etiam extrinsecus mira præstat carpis mantuum saltem applicita, prout in *Illustrissima* quâdam variolis laborante spasmaticâ fui expertus, summa cum ejus euphoriâ. Sic v. g. cinnabari nativâ unguentum contrà epilepsiam & alios morbos malignos seq. modo componitur. Recip. Cinnabar. nativ. ʒ ß. Lapid. ophitæ ʒ i ß. Magnetis. ʒ ij. ol. d. macis. Nuc. moschat. d. guajac. corylin. ana gutt iij. confect. alkerm ℈ i ß. Ung. alabastrin. q. s. M. f. Ungtm. ad bregma, frontem tempora &c.

PRÆPARATA.

Præcipitatus Diaphoreticus Hartmanni.

1. Cinnabaris solvatur in sua principia.

2. Principia illa purificata denuò conjungantur, reducanturque in pulverem.

Processum Hartmannus satis prolixum exhibet, in fine Commentariorum in Croll.

Hunc brevioribus sic habe.

Solve sensim Cinnabarin, (Ungaricam,) in magna quantitate ☍ Sal. Com. supra ☿ ana △ fortissimè cohobati: (coloris hic erit rubicundissimi,) Solutionem à Sulphure combustibili supernatante, ut & à fæcibus residentibus separatam destilla ex cucurbita in ∴, & extillabit menstruum principiis Cinnabaris in cucurbita relictis, quæ hac operatione apta reddita separationi: Abstracto igitur menstruo, △que auctο, Mercurius albissimus ascendens lateribus cucurbitæ adhæresceт, manentibus in fundo Sulph. & Sal. com. Collige Mercurium dictum seorsim purificaque quàm optimè; videlicet.

1. Solvetur Mercurius ebulliendo in ☓, hinc solutio à fæcibus suis decupelata committatur destillationi, ut ☓ abstrahatur.

2. Procede eâdem ratione cum Mercurio remanente, adhibeque loco ☓ pluviam vel rorem majalem stillatit. idque 3. vel 4. donec nimirum ☿ plane albissimus remanserit. Hunc digere cum ▽ rectificatiss. per mensem.

Interea separa reliqua principia, (Sulph. & Sal. com.) & clarifica. Nimirum Sal. com. elixivietur, s. a. affusâ ▽ pluviâ destillatit. calidâ, depuratumque digeratur cum ▽, tandem ▽ ad apparentiam cuticulæ supernatantis abstracto sinatur coagulari.

Sulph. itidem aliquoties cum ▽ stillatit. calida, lotum & exiccatum, simili modo cum ▽ digere, eundemque postea abstrahe.

Posteaquam itaque Mercurius, in ▽ sufficienter fuerit digestus & solutus, (rubescit enim totum illud compositum eleganter,) destilla ex ☋ in Excip. capaciss. △ aren. gradatim adhibito, eliceque primo ▽, hinc urge, & prodibit ☍ Mercurii (hinc inde sese extendens & sublimans instar Crystalli.) Peractâ destillatione relinque per ☾ viginti quatuor. Sic solvetur ☍ Mercurii Crystallisatus in ▽. Separato tandem ▽ in MB, remanet ☍ Mercurii in fundo cinericei coloris.

Habitis his principiis, ad conjunctionem progredere.

Solve Cinnab. Ungaric. ʒ vi. ☍ Sal. Com. cum ☿ acuato ut suprà, sequestratisque fæcibus solutionem decantatam destilla ad oleositatem: hinc affunde recentem ☍m, viciss imque destilla, idque fac 5. vel 6. vicibus. Postea digere in MB ♂ ♌ (14.) Tandem abstrahe △ l. Aren. donec ☍ albicantes prodire inceperint, tunc mutato Excip. cape eos simul cum ▽, urgeque △m, usque ad ignitionem vasis, ▽m hanc serva. In hujus ▽æ ʒ vi. solve Sal. Com. suprafacti ʒ ij. ac circula aliquamdiu in MB. Postea imprægna Sulph. ʒ ß. ▽ illa, in qua Sal. Com. solutum, idque per vices, (semper affundendo ʒ i ß.) donec Sal. Com. ʒ j. cum Sulphure fuerit copulata (ex pondere id cognoscere licet,) ac ex ambobus factus sit viscosus quidam liquor. Hujus ʒ ß. adde ʒ ij. ☍. Mercurii suprà præparati, inque Phiala H. cl. digere in Athanore, prudenter adhibitis △ gradibus donec omnia in pulverem rubicundum fuerint versa, id fiet mensibus tribus vel quatuor. Pulverem hunc corrige cum ▽ & serva.

Vires. *Est Medicina universalis, in quolibet morbo exhiberi idonea, balsamum internum ad expellendum intrò hospitantem hostem, vel per sudores mirificè adjuvans.*

Dosis g. 1. *vel* 2.

HOFMAN. *Præparata. Præcipitatus Diaphoreticus Hartmanni.*) Hoc Medicamentum nihil aliud est, quàm *Astrum Mercurii*, quod cum ☉le nonnulli etiam conficiunt, sed qui cinnabarim ☉larem possident, additione ☉ in hujus præparatione supersedere possunt. Hoc medicamentum Cinnabarinum *Principibus Hassiæ* olim fuit in usu, & *Filio Regis Daniæ Duci Woldemar*, illudque tanquam medicinam universalem reservarunt. Verùm cum cinnabaris omnem digestionum ventriculi ac intestinorum actionem subterfugiat, ut in corporis nostri œconomiam distribui nequeat, sed vel odoretenus, aut nudo saltem adspectu varietoque mireque nostrum alteret archeum, non est ut per Artem spagiricam nimium à nativâ suâ obducamus indole, vel per Naturam unitas & conjuncta separemus, dum acidorum abstractione tam alteratur, quàm invertitur ejus virtus. Neque Sulphurea ejus pars per alkalia digerenda, nec per principiorum suorum dissolutionem in præsens Præcipitatum Diaphoreticum redigenda.

CAPVT XVII.

De Antimonio.

ANtimonium est corpus minerale, naturæ Metallinæ finitimum.

Constans 1. ex Sulphure minerali, partim purissimo naturæ solaris, eoque in rubedine fundato, partim combustibili, (instar alterius sulphuris.)

2. Ex copioso Mercurio metallico indigesto, fuliginoso, (coagulato tamen, magisque cocto, quàm est Hydrargyrum,) participante de natura ♄nina.

Et 3. ex substantia quadam terrestri & salina perpauca.

N. *Quod in Officinis prostat, liquefactione ex minera est fusum, inque formas pyramidales ut plurimum effusum. Minera quoque etsi interdum prostet venalis, attamen rara est.*

Dicitur Hebraicè Zaddah. Græcè στίμμι, στίβι. Arabicè Aitmad seu Atimad. Latinè Stibium, Antimonium. Germ. Spießglas / Rauſpießglas. Antimonie. *Antimony* or *Stibium*. Antimonie / Spießglas / Spieß-glas. Barbar. Antistini, Alcosol Orientalium. Ænigmatic. Lupus, quod scil. omnia metalla praeter Solem absumat. Proteus, quod omnes colores Vulcani beneficio induat. Radix metallorum quod omnibus metallis q. adjaceat, vel quod à nonnullis minera statuatur metallorum. Saturnus Philosophorum à deglutiendo, tùm quod ♄i, id est, Plumbi naturam redoleat, tùm quoque quod lapidem Philosophorum inde parare somnient. Magnesia ♄i, eadem ratione.

Deinde

Delectus.

Variis in Regionibus eruitur ♂. Noſtraque Germania ejus ubertatem paſſim præbet. Maximè tamen laudatur Ungaricum & Tranſſylvanum, utpote quòd Sulphure puriori dotatum, aurique minera imbutum eſt. Striis id ſplendidioribus & longioribus, obſcurâque rubedine, (quæ bonitatem ejus arguit ob Sulphuris abundantiam,) reperitur. Hujus nimirum meminit Paracelſus ſub titulo rubentis Leonis, & Baſilius Monachus in Curru triumphal. ſub Orientalis nomine. Et hoc maximè ad Medicamentorum elaborationes eligendum eſt.

Artifices inſuper variis modis bonitatem Antimonii explorant. Quidam chartæ luteo colore in Pharmacopoliis tinctæ, denteque apri rite lævigatæ id affricant, certitudiniſque notam, rubram lituram, inductione illa poſt ſe relictam ſtatuunt: Alii fortiſſimo aceti ℥u drachmas aliquòt benè pulveriſati Antimonii imbibunt, inque lamella ferrea vel figulina ad lentum ignem, ne ♂ fluat, evaporare ſinunt: quod ſi poſt evaporationem pulvis Antimonii rubens relinquatur, ulterius de ejus certitudine non dubitant. *Vide Baſilic. Antimonii Philippi Moltheri, qui ſe Hammerum vocat.*

Vires. *De viribus Antimonii audiamus Quercetan. in tetrad. cap. 3. In Antimonio*, inquit, *ſunt ſexcenta proprietates, varia ac præſtantes, ut præparantes, expurgantes, vomitiones concitantes, & id genus alia, ut nunquam ſatis laudari queat hoc Medicamentum. Crudo adhibuerunt Veteres vim adſtringendi, exiccandi, meatus corporis obſtruendi, excreſcentias carnis abſumendi, cicatrices obducendi, oculorum ulcera & ſordes mundificandi, unde & ad Collyria inprimis commendatur. Sunt & qui ad Epilepſiam arcendam exhibent, etiam in ipſo paroxyſmo. Unde pulv. niger Waldecc.*

HOFMAN. *De Antimonio.*) *Antimonium* ἀπὸ τῶ ἀντὶ καὶ μόνος, ἀντίμονον, eò quod ipſi adverſetur, ſolum & ſine aliorum metallorum conſortio inveniri, ſed quod omnibus quaſi adjaceat metallis. *Th. Paracelſus libr. VI. Archidox.* refert in marcaſitarum cenſum, in quo ♄ni marcaſitam vocat. Sed ſui generis videtur minerale. Conſtat ex ſulphure minerali pauco ☉lari puriſſimo, & multo etiam impuro combuſtibili, ut & mercurio non metallico, indigeſto quidem nec genuino, qualis ad corpora perfectiſſima metallica componenda requiritur, ut patet ex fragili ejus textura, ſalis acidi partem obtinet minimam. Hoc indigeſtum ex Principiis corpus Natura ad perfectorum metallorum regionem poſuit, in rudem hanc materiam conflavit, ac veluti ad altiora metalla generanda ſegregavit, ut accedente ſpiritu metallico ſeminifico in metallum tandem perfectum efformari poſſit.

Delectus.) Præter alias, ut & à Domino Autore allatas ſpecies antimonii duas adhuc adſignat *Baſilius Valentinus.* Unam, quæ plus mercurialis, alteram quæ Sulphureæ proprietatis ſit. ♃rialis ad Naturam ☉larem accedat, quam arguunt nitentes in eo radii, Sulphurea autem ☉le deſtituta, quod priorem commendat ſpeciem. Quæ diverſitas antimonii in cauſa eſt, quod quoddam plus cinnabaris, quàm butyri, quoddam plus butyri, quàm cinnabaris, aliud plus Reguli ſuppeditet. Unde certorum temporum & conſtellationum obſervatio in Regulo ſtellato conficiendo etiam inepta eſt, cum tota hujus rei ratio potius à diverſâ antimonii conſtitutione dependeat.

Vires.) Antimonium eſt quaſi fons & ſcaturigo præſtantiſſimorum medicamentorum, dum in hoc tanquam abyſſo inexhauſto comprehenduntur omnium metallorum ac mineralium energiæ & graviſſimorum morborum medelæ, ut ex hoc tanquam Amaltheæ cornu ſalutaria erui queant, quæ impuritates & fermenta morbifica Naturæ inimica per reſolutionem & abſterſionem tollant, & abſumant, unà juxtà vim ſuam anodynam & confortantem. Ex variis ejus præparationibus illæ, quæ genuinæ, compendioſæ ac verè philoſophicæ ſunt, veris Naturæ myſtis ſedulò inveſtigandæ, ſeligendæ ac uſurpandæ ſunt.

Crudo attribuerunt.) Utrùm antimonium crudum in uſum internum trahendum ſit, an ſecus, controvertitur? Hoc ipſum autem fieri poſſe confirmamus tum propriâ, tum aliorum etiam *Cl. Knoefelii, Zvvelferi, &c.* experientiâ, qui decocta habuerunt ſpecifica ex antimonio crudo cum aliis ſpecificis in Lue venereâ, quæ neque vomitus nec ſedes ciebant: vid. *ſuprà Libr. 2. De Decoct. Cap. 49.* & infrà in annexo Theſaur. Pharmaceutico de Decoct.

Sunt, qui & ad epilepſiam arcendam exhibent, etiam in ipſo paroxyſmo.) Verum eſt, commendatur à quibuſdam, qui experientiâ probatum habent, ut ant-epilepticum ſpecificum ad grana duo vel tria cum aliis ſpecificis.

PRÆPARATA.

¶ Præparationes quibus ♂ ſubjicitur ſunt: 1. Calcinatio. 2. Sublimatio. 3. Deſtillatio. 4. Liquatio. 5. Extractio. 6. Infuſio. 7. Salificatio. 8. Mercuriſicatio.

Calcinatio eſt tum ſicca, tum humida.

CALCINATIO SICCA,

Unde

1. Vitra, 2. Croci, 3. Diaphoretica, 4. Reguli.

I. VITRA ANTIMONII.

1. *Vitrum Antimonii Hyacinthinum.*

℞. ♂ pulver. calcinetur in vaſe figulino amplo ac lato non vitreato continuò ſcil. materiam rudiculâ movendo, ne concreſcat, quod ſi id præter ſpem evenerit, denno pulveriſare oportet. Deducendus eſt hic labor △que augendus, vel in tantum, ut vas paulatim igniatur, materiaque cinerum ſeu griſeum acquirat colorem, nec fumum (à quo diligenter cavendum,) amplius emittat.

N. *Ex hac calce ſit diaphoreticum laudabile ac ſingulare peſtis præſervativum. Si ulterius in ✢ igniatur, ut ex albeſcente colore fiat pulvis ad flavedinem inclinans.*

Doſis g. 3. infuſa in vino, datur cum ſucco calendulæ.

Calx illa in ✢ benè & ſatis fuſa, (quod immiſſo ſtylo ferreo experiri licet,) effundatur in tabulam lapideam, vel pelvim æneam, ut in vitrum abeat. Vitrum ſi adhuc nigrum ac opacum fuerit, reiteranda eſt fuſio, donec pellucidum ac hyacinthinum colorem nanciſcatur, in qua fuſione aliquid Antimonii crudi Matthiolus admiſcet. Sed vereor ne pelluciditatem depravet. *Vide Baſilium in curru triumphali Antimonii.*

N. 1. *Calcinationem maturandi gratiâ licet Sal. Com. dimidium (vel ana) addere, id quod poſt abſolutam calcinationem aquâ ferventi & dein ✕ inſuper affuſo abluendum.*

2. *Fuſionem ut promoveas, Borracem addere potes, nempe ad ℔ 1. Borrac. ℥ß. nec eſt quod inde periculum metuas: Etenim poſtea habito, quod Borrax exhaleat, conſtat quod Borrax ſine noxa intro ad ℥ß. exhibeatur.*

3. *Tempus vitrificandis eligunt nonnulli, quo ☉ & ☾ in ♒ vel ♓ (ſignis aqueis) exiſtunt.*

4. *Accenſeri poteſt vitrificationi & illa operatio, qua ♂ levi operâ ignis, vitri formam, licet abſque perſpicuitate induit, ♂ io ſcil. in ✢ bulo liquato intinguntur ferrei baculi, decutiturque quicquid adhæſerit, atque hac ratione totum ♂ extrahitur. Extractum & contuſum denuo liquatur, extrahiturque ut ante, idque toties, donec ♂ optimè pulveriſatum rubicundo-purpureum colorem acquirat.*

Doſis & uſus cum ſimplici vitro communis eſt.

Rectius tamen ☵u Sulphuris, ☉li, vel proprio aceto aliquoties cohobatum, ut evanescente purpureo colore, albicans evaserit, exhibetur. Valde enim ejus vis emetica hac correctione emendatur, ut solam per alvum deturbandi vim postea obtineat. Verum febrium curativum.

Dosis g. 3. ad 5. in ▽ centaur. min. vel simili. Molth.

2. *Vitrum ex Minera.*

℞. Mineræ ♂ opt. Sal. Nit. puriss. āna calcinentur optimè ac fundantur in vitrum. *Basil.*

3. *Vitrum Antimonii flavum.*

Fit ex Regulo. *Vide suo loco.*

4. *Vitrum Antimonii rubeum.*

NB. Si vitrum Antimonii miscueris cum Sulph. citrino, ac fuderis in vitrum, hoc ipsum rubescit. Alii fundunt cum ☌☌, sed præstat ab hoc abstinuisse.

5. *Vitrum album.*

℞. Antimonii p. i. Borracis p. ij. vel iv. funde aliquamdiu, sic assumit primò colorem citrinum, postea album. Effunde ut in vitrum abeat. *Basil.*

Vires. *Vitrum Antimoni humores crassos, viscidosque ejicit, in ventriculo viciniscque locis superfluos, idque per vomitum ac per alvum. Resistit quoque venenis in peste, præcipue si cum ✣ propinetur, quippe hac ratione & sudorem ciet: utile quoque est in febribus putridis ac malignis, Hydrope, &c.*

Usus & dosis: *Datur à g. 2. ad 4. in infusione à gr. 3. ad 6. vide de hac infusione infra.*

6. *Vitrum ♂ nigrum extemporaneum S. Closs.*

℞. Mineræ ♂ ii ℥ ij. Liquescat in ✣ lum injice per cochlearia aliquid de mixturâ ex Sal. com. decrepit. Sal. Nit. & ♉ ▽ communis composita ana ʒ ij. absumptis pulver. affundatur ♂ in pelvim aut mortarium calens. Habebis vitrum nigrum purificandis metallis aptiss. Si ♄ ni ℥ß. addatur, repurgabit ☉ instar Reguli ♂ ii.

7. *Vitrum Antimonii Diaphoreticum.*

Vitrum ♂ ii Diaphoreticum evadit, si pulverisatum sæpè maceratur, cum ✳ sæpè fundatur. *Libav. lib. 2. Alch. tract. 1. c. 23.*

8. *Vitrum Regulinum.*

Calcina Regulum pulverisatum, (continuò agitando, ne fundatur,) donec fumus cesset, hinc funde & effunde. Sic in vitrum evadet quàm elegantissimum.

N. *Si Com. Salem addideris, citrinescit vitrum.*

Hujus dosis major exhiberi potest quam præcedentium.

9. *Vitrum Antimonii Solare, ☉ transparens.*

℞. ☉ puriss. ℥ ß. ♂ Ungar. ℥ viii. Funde ad △, ac effunde (cavendo ne in Regulum abeat,) mixturam pulverisatam calcina per se, (ut calcinatur ♂ in præparat. vitri,) donec non amplius fumiget. Deinde funde fortiss. △, effundeque in pelvim, ut abeat in vitrum transparens rubicundum.

N. *Invenies in fundo ✣ buli ☉m dimidiâ parte diminutum. Harim. in Croll. Kesl. 3. c. 30.*

Ex hoc fit infusio cum ▽, quam Tincturam vocant.

10. *Aliud ex Regulo.*

℞. ☉ opt. ℥ß. Reguli ℥ viii. Fundantur, pulverisentur ac calcinentur sine fusione, donec fumus cesset. Dein liquescant △ fortiss. effundanturque ut vitrescant.

N. *Huic calcinationi finitima est calcinatio Antimonii crudi, cum C. C. usto. Nimirum lavigantur simul optimè ♂ & C. C. ustum, proportione exactâ. Hinc committuntur igni, ut calcinentur.*

Vires. *Sudores prolicit.*

Dosis gr. à 3. ad 5. vel 6.

Quoniam vitra ♂ ii violentius ut plurimum operationes suas perficere, adeoque corpus anxiè affligere solent, diversæ institutæ sunt correctiones, quibus violentia ea aliquo modo infringi mitigarique queat; ideoque.

2. *Corrigitur vitrum Antimonij. Correct. 1.*

℞. Vitrum antimonii teratur subtiliter, aliquotiesque affundatur ✳ atque iterum exiccetur. Hinc fit Electuarium Antimoniale, seu Pilulæ Antimoniales Crollii. *Vide lib. 2.*

Correct. 2.

℞. Vitrum ♂, digeratur aliquamdiu in ☵ Sal. Com. extractioni decantatæ, affunde ▽ commun. ac residebit ♂ sine violentia vomitum ac secessum ciens.

Dosis gr. 2. 3. ad 6. Clariss. Dn. D. Petrus de Spina.

Correct. 3.

℞. Vitrum ♂, q. v. solve in ♌ Tart. per deliq. solutioni instilla ☵ ☉i, ac concrescent illico Crystalli exiccandi.

Dosis gr. 3. 4.

Correct. 4.

Vitrum ♂ purgans.

℞. Vitri ♂ pulv. ℥ j. ☵ vel ♌ ☉i (vel Sulphur. per campan.) ℥ j. Misc. exactè ac exicca lento △. Repetatur id septies vel ultra, semper ☵ ☉i ℥ j. admiscendo.

N. 1. *Præstantior fit hic pulvis, si in extractio Mastich. (ex Mastich. & ▽) per ♂ 3. maceratur, ac ▽ postmodum desuper accendatur, penitusque exhalet. Pulvis residuus l. △ cinerum in patella vitrea (horis 12.) exiccetur.*

Vires. *Purgat per inferiora.*

Dosis à gr. 3. ad 5.

N. 2. *Si pulveris hujus ℥ iij. vel pulveris priùs macerati ℥ ij. in Electuario Antimonij Crolliano vino ibidem substituantur, præstantius id ipsum evadet.*

N. 3. *Fiunt & inde Pilulæ Antimoniales ad febres. Hartmann. vid. libr. 2.*

Correct. 5.

5. Fit per separationem Sulphuris ☌☌alis. *Vide in infusione ▽ beneal. Brendelii.*

‖ *Correct. 6.*

Correct. 6.

℞ ☉i purgans.

℞. Vitrum ♁ pulv. q. v. affunde ℞m ☉i non rectific. ad eminent. duorum digitorum. Digerantur aliquamdiu calore leni, sic fit extractio nigropunicea.

Vires. *Purgat. per inferiora.*

Dosis gutt. 6. 7. 8. 9. 10.

Hartman. in Croll.

N. 1. *Eodem modo corrigi potest per ℞m Sulph. vel ✠ proprium.*

N. 2. *Ex Tinctura illa nigropunicea (scilicet per ℞um ☉li extractâ) paratur Tart. album ☉latum purgans, quippe virtute ♁ali impregnatum, affundendo ei duplum olei Sulph. coagulumque siccando.*

HOFMAN. 1. *Vitra Antimonii.* 2. *Vitrum antimonii Hyacynthinum.*) Exacta est hæc *Domini Autoris* præparatio, juxtà cujus modum ego etiam non semel vitrum antimonii hyacinthi instar elaboravi, sequentia tamen unà observanda sunt. *Primò*, Antimonium post peractam calcinationem diutius non asservandum, eò quod ab aëre attracto immutetur, sed statim crucibulo immissum igni furioso tradendum est, sic quadrantis horæ spatio perspicuitatem (quam subinde bacillo ferreo inserto explorabis) nanciscetur, quâ apparente statim effundendum est. *Secundò*, Antimonium martem avidè devorat, dum itaque Antimonium liquatum est in igne, quantum possibile brevissimâ morâ ferreis tractetur instrumentis. Quod si etiam illud in ferreo calcinares vase, non vitrum, sed scorias & regulum efficeres. Item si in Acet. dist. ex scoriis ferri parato funditur, undique eum terebrat, & in scorias convertitur vitrum. *Tertiò*, Sulphur crudum antimonium egregiè purificat, si igitur ejus vitrum ad perspicuitatem reduci nequeat, injiciatur illi in crucibulo, dum fluit, frustulatim aliquid crudi Sulphuris citrini, quod antimonii vitrum reddet perspicuum. *Cl. Zwelfer in animadvers. ad Pharmacop. August. p. 459.*

N. *Ex hâc calce fit diaphoreticum Laudabile.*) Hæc calx vel per se ulterius in Crucib. igniatur, ut ex albescente colore fiat pulvis ad flavedinem inclinans, vel in proportione anaticâ C C. ustum addi potest, hinc committuntur igni, ut calcinentur. Hæc juxtà vim suam diaphoreticam habet etiam ℞pticam, unde ingreditur Dn. D. *Iohann. Michaelis* p. m. pulverem Dysentericum.

N. 1. Vitrum si adhuc opacum fuerit, reiteranda est calcinatio & fusio, donec pellucidum ac hyacinthinum acquirat colorem.

N. 2. Si Sal. comm. vel Borrax calcinationem maturandi gratiâ addatur, non purum fit neque ita pellucidum ac hyacinthinum, sed citrinum.

N. 3. Sereno cœlo instituenda est vitrificatio, id quod & in Regulo fundendo est observandum.

N. 4. In vitrificatione, quâ antimonium in Crucib. liquatum ferreis baculis extrahitur, & contusum denuò liquatur. Vitrum antimonii opacum fit & rubicundo-purpureum nanciscitur colorem ob admixtas ferri scorias.

Optime tamen spiritu Sulphuris, Vitrioli vel proprio aceto aliquoties cohobatum, ut albicans evadat, exhibetur &c.) Verùm cum dictis spiritibus correctum suam non deponit vim emeticam, quocunque modo tentes. Cave igitur, ne in substantia exhibeas. Calcinatione & Nitro vitrum ♁nii optimè figitur, sed tunc evadit diaphoreticum.

2. *Vitrum ex Minerâ.*) Ex Minera ♁nii, si pura sit, etiam vitrum ♁nii cum ana Nitr. calcinando præparari potest, sed opacum fit, non pellucidum & hyacinthinum.

N. 1. Vitrum ♁nii flavum fit ex Regulo.

N. 2. Sulphur citrinum vitrum ♁nii ad rubedinem perducit, ut etiam suprà ex *Cl. Zvvelfero* notavimus. Nonnulli etiam fundunt cum auripigmento, sed ob deleteriam ejus qualitatem ab hoc abstinendum est.

Vires.) Dnus Autor statuit resistere venenis: *Et D. D. Iohann. Michael.* p. m. etiam in Peste, sed statim in principio felicissimo cum successu se exhibuisse dixit oxymel vomitivum, ut qui hoc medicamine usi essent, à bubonibus postea liberati fuerint. Verùm maximâ cautelâ ac circumspectione hîc opus est & videndum, ne dum hâc ratione hostem peregrinum excutere tentamus, in aliâ januâ apertâ ultrò admittamus, inquilinum hospitem exterminantes. Ejusmodi vomitiva si quid proficui interdum præstiterint, id totum per accidens fuit, quatenus scilicet ad stimulationem unius alterum pronum ac vicinum vitiosum unà exturbatur. Interea omnia drastica ac colliquativa existunt, sive flava, sive rubrâ, seu alba aut nigra extiterint, cuncta turbulenta existunt.

6. *Vitrum ♁nii nigrum extemporaneum S. Cloff.*) Hoc metallurgæ inservit, ad purificanda metalla aptissimum. Si ♄ turni ʒß. addatur, purgabit ☉ instar Reguli antimonii.

7. *Vitrum antimonii diaphoreticum.*) Præstat loco Acet. dist. substituere spiritum Vit. ær., inde tincturam elicere & cum sp. vini circulare Acet. dist. enim admodum est debile.

8. *Vitrum Regulinum.*) Ex Regulo tanquam purissimâ antimonii parte confici etiam potest vitrum antimonii, prout & ex ♅rio vitæ solâ in Crucib. fusione fit album Δne fortissimo multò communi mitius & elegantius.

9. *Vitrum antimonii ☉lare, ☉transparens.*) Rec. ☉ purif. ʒß. antimonii Ungaric. ʒ viij. liquefiant simul in Crucib., usque dum ☉ ab antimonio absorptum sit. Hinc statim antimonium effundatur, ne ☉ abeat in Regulum. Redige postea in pulverem subtilem ☉larem hoc antimonium, & tribus vicibus (ut suprà) probè calcinetur, donec non amplius concrescat nec fumum eructet. Deindè immitte protinus in Crucib., funde Δne fortissimo, si liquatum fuerit, injice particulam unam vel alteram Sulphuris, quò citius purificetur, & pellucidum fiat, rudiculâ ferreâ explorando. Postea effunde in pelvim cupream, & sic vitrum rubicundissimum instar Rubini evadet. Ex hoc Tinctura ☉laris antimonii conficitur, de quâ infrà pluribus. Ex Regulo etiam eodem parari potest modo.

N. *Huic calcinationi finitimæ est calcinatio antimonii crudi cum C C usto.*) Hoc *D. D. Hartmannus* in frequentissimo habuit usu, modumque sibi singularem ac secretum reservavit, quia ☉ addidit. Fœliciter autem Eo usus fuit in dysenteriâ præprimis epidemicâ admixtis aliis dysentericis, Et vocavit hoc antimonium ☉lare cum fructibus calvariæ. Unde & primarium est ingrediens Pulveris Dysenterici *D. D. Iohann. Michaelis* p. m. quem suprà Lib. 2. *Cap. De Pulveribus communicavimus.*

Cum Vitra antimonii violentius ut plurimùm operationes exserere, & corpus anxiè affligere soleant, diversæ institutæ sunt correctiones, quibus violentia illa aliquo modo infringi & mitigari queat: ideoque 1. *Corrigitur vitrum ♁nii Correct.* 1.) Cum juxtà Th. Paracelsum ♁nium sit meta ♄ turni Marcasita, in se Sulphur habens arsenicale, omnis venenatæ qualitatis non est expers. Habet enim in se sal quoddam subtile acidum; quod confistit in venenoso nullius ferè molis halitu ac fuligine, ut constat ex ejus vitro, quod venenum halituosum si aut Δnis flammâ aut nitro accenso ab ♁nio evacuatur, tunc minerâ seu subjectum ejus falsum rursùs saturatur dictis salis acidi spiritibus, qui tamen cum sint ex flammâ & nitro, non sunt ♁nio propria, interim tamen eandem exercent violentiam. Hanc Dnus Autor corrigere præsumit Acet. dist. spiritu Sal. com. spiritu Vitrioli, ol. Tartari &c. Optimum tamen ejus corrigens nitrum manet.

Correct. 3. *Rec. Vitrum antimonii q. v. solve in ol. Tartari per deliq.*) Hoc Medicamentum aliàs dicitur tartarus vitriolatus antimonialis. Cui arridet hanc invertere elaborationem, potest vitrum antimonii cum sp. vitrioli solvere & cum ol. tartari postmodum ⏚tare. Commodè ut etiam sequentia trahi possunt. Rec. vitri antimonii suprà edocti ʒ iij. Nitri crystall. ʒß. Misce & pulverisata detona in Crucib., postmodum effunde materiam pulverisa, & cum ▽ â tepidissimâ edulcora, & quidem statim, ne diu aquæ immersa materia edulcoranda maneat, sed quamprimum fundum petierit pulvis, aqua ab eo decantanda ac pulvis inpalpabilis siccandus est, qui fundum petit, separandus est, ne pulveri inpalpabili permixtus maneat. Hoc vitrum antimonii correctum securissimum est Emeticum, ita ut infantibus etiam convenienti dosi in infuso tutò exhiberi possit. Dosis pro infantibus in infusione à gr. v. ad ∋ß. in vini ʒ j ß. in Adultis à ∋ ß. ad ∋ j ß. in vini calidi ʒ iij. infus. per noctem, pro grato sapore ▽ Cinamomi aliquid cum Syrup. Cerasor. n. addi potest.

N. Ex modò allato vitro antimonii correcto sequens Tartarus Vitriolatus vomitivus etiam præparari potest; Rec. vitri antimonii suprà correcti, ʒ ij. Nitr. el. ʒß. Mixta in Crucib. detonentur, & materia calcinata flava subtiliter pulverisetur, cui adde salis Tartari purissimi ʒ ij. ▽ ℔ j ß. coq. in vase terreo vitrato ad siccitatem; hæc massa sicca solvatur denuo cum aquâ ℔ q. ℔ solutum filtretur, & clarum reddatur, ac à pulvere separetur, quod denuò ad pristinam siccitatem Salis tartari evapora; Huic sali tartari emetico instilla guttatim sp. vitrioli ℔ q. usque dum nulla amplius effervescentia percipiatur, massa exsiccata usui asservetur. Dosis est ∋ j. ad ʒ ß.

Correct. 4 vitrum ♁nii purgans.) Omnes hæ correctiones cum sp. vitrioli factæ voto non respondent, dum vitrum antimonii inde manet semper emeticum, quocunque modo cum sp. vitrioli corrigatur: sed Nitrum ejusque spiritus optimum manet corrigens.

N. 2. *Ex Tinctura illâ nigro-puniceâ (scilicet per sp. vitrioli extracta) paratur Tartari alb. Vitriolat. &c.*) Verum melius pro-

cedit cum vitro antimonii beneficio nitri correcto & postmodum cum Sale tartari impregnato & cum sp. vitrioli præcipitato, quemadmodum supra descripsimus.

¶ II. Croci Metallorum.

1. Crocus Metallorum vulgaris.

℞. ☿ ii Electi, Sal. nitr. puri an. figillatim trita atque exactè mixta inflammentur in ✢, vel mortario æneo, remanebit materia ob colorem hepati haud dissimilem, hepar ☿ ii dicta. Hæc edulcorata ▽ calidâ, dicitur Crocus Metallorum.

N. 1. *Si ▽æ, in qua hepar ☿ ij edulcoratum, acetum instillaris, præcipitem dabis Crocum subtiliorem, seu ut aliis placet, Sulph. auratum.*

N. 2. *Inflammatio (quam & detonationem vocant) fieri commodius poterit, si materiam paulatim ac per vices injeceris primâque vice vel carbone vivo, vel ferro ignito materiam incenderis.*

N. 3. *Ex ▽, edulcorationibus illis impregnata si aliquantulum evaporaverit, Crystallos Sal. nitr. vel lapidem Prunellæ ☿ialem colligere potes, cujus usus idem qui lapidis Prunellæ dicti: Exhibet itidem insigne causticum.*

N. 4. *Sunt qui Sal. nitr. Tart. ac ☿ inclusa, crucibulo comburunt, relicto solo foramine, combusta conjiciunt in ▽ calidam, ut impregnetur. Hinc decantant atque insperso ✢ præcipitant. Sic Crocum Metallorum nanciscuntur subtilem magis fixum, quem ulterius in ♀ macerant.*

2. Crocus Metallorum Rulandi.

Crocus Metallorum Rulandi quisnam sit & quomodo conficiatur, variè agitatur. 1. Quercetanus ferè in opinione est, Crocum illum Rulandi non esse diversum à Croco Metallorum vulgari: Hartmannus ab hoc non nisi levi discrimine distat, quod in præparatione situm est: nempe Sal. nit. fluenti & ab △ remoto, sine inflammatione admiscet ☿ spatulâ ferreâ continuò agitando, donec omnia probè sint mixta, quæ tandem accendit.

N. *Si qua inflammatio acciderit, subsiste, justam Sal. nit. refrigerationem expectans.*

2. *Tentzelius in sua Exegesi ex Libavio hunc præfert, quem & Mylius in Basilica Chymic. pro sincero habet.*

℞. ☿ ij. Sal. com. Sal. nit. ā.

Minutissimè seorsim trita indantur catino, luto probè munito, (foramine tamen parvulo, in media summitate, spirituum arsenicalium exhalandorum gratiâ, relicto: inque furnum anemium collocentur, △e follium, si libet, adhibito, donec omnia sufficienter fluant, tamdiu continuando, quamdiu fumus per foramen prorumpere non desinit. Quando vero desierit, △m probe ad ½ horæ adauge, dein exime ubi ☿ forma vitri cinnaberini in fundo à salibus supereminentibus instar Reguli à scoriis sequestratum sese, malleo facilè detruncandum atque terendum dabit. *Vid. Hartmann. disp. Chymiatrico Medicas.*

N. *Ejusdem cum superiori est usus, nisi quod deorsim colluviem vitiosorum humorum deturbare potissimum solet.*

3. *Brendelius* Vitrum Antimonii pro Croco Metallorum Rulandi venditat.

4. Alii Regulum, quippe qui nonnunquam, vel sponte suâ in præparatione vitri ☿ in globulos parvos abit. Sit ut sit: quodlibet horum haud citra magnam utilitatem in usum Medicum vocari aptum est.

Vires. *Utriusque Croci idem esse poterit usus. Nimirum in doloribus capitis ab impuritate ventriculi, (quâ non raro concitantur,) Epilepsia, Pleuritide, Melancholia Hypochondriaca, Febribus tum continuis, (ac præcipue Ungarica dicta,) tum intermittentibus. In peste, præservatione ab Arthritide, coagulatione sanguinis, &c. In quibus omnibus cum convenienti ▽a exhibitus purgat per vomitum, ac nonnunquam per secessum.*

Usus præterea ejus insignis est in Clysteribus. Nimirum 3ß. vel 3j. ebullire sinitur, in aqua convenienti vel vino: Colatura admiscetur brodio vel decocto simplicium mollientium, optimumque Medicamentum in colica exhibet.

Dosis interna est à g. 3. ad ∋ß. Ego vix 6. gr. transcendo.

Crocus ☿ ii Regulatus.

Fluat regulus ☿ ii cum pari pondere Sal. nit. fusique materia remotis scoriis in lateribus eluatur à nitrosa salsedine, postea exiccetur, & cum affusione ♀ aliquoties humectetur & decantetur. Ex commun. Greg. Horstii.

Vires. *Longè minus per vomitum, magis vero per alvum movet ad g. x. cum Zibebis laxat. tribus exhibetur, vel cum diagrid. correcto per fumum Sulphur. & ☌o dulci.*

Hofman. 2. *Croci Metallorum.* 1. *Crocus Metallorum vulgaris.*) *Dnus Autor* cum *Joh. P. Fabro* antimonii & nitri anaticas partes, *Crollius* verò unam nitri & duas antimonii partes accipiunt, qui ratione illorum magis correctus, & propterea vomitus leniter provocat. *Crollii* v. minus correctus ob minorem nitri quantitatem, atque hinc majori cum violentiâ ac frequentiâ suam præstat operationem. Deinde distinguendum h. l. est inter hunc *Rulandi, Quercetani &c.* Crocum Metallorum, & inter illum, quem commendant *Th. Paracelsus, Helmontius, P. Poterius* & alii. Ille enim convenit cum Crollii & Fabri Croco; Hic verò roborat tantum viscera & Archéum potenter restaurat, fermentorum exoticorum peregrinas qualitates & anomalias emendando, sic annotante *P. Poterio in Centur. Curation.* Quomodo autem hic *Th. Paracelsi, Helmontii, Poterii &c.* Crocus conficiatur, ex ipsis retiùs hariolari, quàm perspicere licebit, dum formulam præparandi ænigmaticam planè ac proinde numeris Platonicis obscuriorem tradidit; quamvis hoc tandem exinde possimus excerpere, quod hic Metallorum Crocus ex primo Metallorum Ente, seu semine parandus veniat, partim ex *P. Poterio* factâ conjecturâ animadvertimus, quod cum remediis illis Nobilioribus ac pretiosis, quorum ipse se inventorem deprædicat, nempe cum saccharo metallino ac metallorum sulphure Paracelsi Crocum eandem fermè efficaciam sustinere iste adserverit.

Sulphur auratum.) Qui hunc Crocum Metallorum Loco Sulphuris aurati adhibent, valdè errant. De quo infrà pluribus.

Crystallos nitri vel Lapidem prunellæ.) Dicitur etiam nitrum antimoniatum, anodynum minerale; aliàs in clysteribus etiam simuli loco non infrequenter additur. De reliquis virtutibus inter de Nitro.

Relicto solo foramine.) Nonnulli Nitr. & Antim. simul comburunt in ollâ supernè perforatâ, ut fuligines queant exhalare, ita tamen ut nitrum non ad fluorem veniat. Atque hoc modo Sulphur auratum antimonii verum conficitur.

N. Sequentes descriptiones Croci Metallorum *Rulandi, Tentzelii, Brendelii* cùm nihil præ reliquis singularis obtineant, & parum à *Crollii* & *Quercetani* discriminis intercedat, prætermittimus & ad Ejus accedimus

Vires.) Crocus Metallorum vix commodè in substantiâ adhibetur, sæpius autem in infuso, unde & Aqua vomitoria *Rulandi* ex ejus Croco Metallorum conficitur. Præstat tamen loco horum infusi Oxymel vomitivum suprà laudatum adhibere. In Cephalalgia per consensum scil. ex hypochondriis, item in Epilepsii, Melancholia, Maniâ per consensum, seu ignotam actionem reminis ex ventriculo, aliisque infimi ventris locis; Item in apoplectico insulta, nisi jamdum vomitus symptomaticus adsit, & ventriculi orificium ob cerebri consensum aliàs jam satis sit irritatum, tunc non convenit. Nonnulli etiam in Pleuritide commendant, sed Ego non suaserim, licet in principio fuerint ejus majorum

jorem vitiosæ materiæ ad locum affectum motum. Quidam in febrium principio adhibent, antequam fermentum febrile sese penitius insinuet, v. g. in Febribus Ungaricis, quæ citissimè per vomitus curari volunt, cùm in castris ex mala diætâ ut plurimum suam trahant originem. Sed Medicus statim in principio exhibeat, necesse est.

Usus præterea Ejus insignis est in Clysteribus.) Qui pulverem Croci Metallorum decoctis admiscere veretur, infusum sumat rum vino paratum, quod à partibus superioribus & dissitis egregiè revellit, unde convenientissimus ejus usus est in apoplexiâ, melancholiâ hypochondriacâ, colicâ, ac contumacissimâ alvi obstructione. Externè etiam croci metallorum infusum in ophthalmia aliisque oculorum porrigitur affectibus Verum vitro antimonii plus energiæ in affectibus externis attribuitur.

¶ III. DIAPHORETICA.

1. ☿ *Diaphoreticum vulgare.*

℞. ☿ii opt. Sal. nit. pur. ā. Exactè mixta calcinetur detonatione [ut in Croco Metallorum vulg. dictum,] terna, seu donec amplius detonationem recusset, (post singulas detonationes materiam edulcorare oportet, edulcoratumque & exiccatum denuò cum Sal. nit. ana miscere.) Tandem ☿ium diaphoreticum candidissimum exicca pro usu.

N. ▽ *illa edulcoratoria sievaporet, reddit Lapid. Prunella* ☿*ialem, de quo in Sal. nit.*

Modus compendiosior.

℞. 1. ☿ crud. Sal. nit. puri an. Immitte in ✣ cui aliud ✣ inversum in fundo perforatum imponatur, luto inferiori ✣o annexum: ignem da circularem, quo materia accensa paulatim calcinetur, fumumque per foramen expiret; ignem per horam continua, quâ præterlapsâ, materiam pulverisatam ▽ calidâ edulcora.

2. R. Materiæ hujus edulcoratæ part. ij. Sal. nit. puri p. 1. vel ana. impone crucibulis, ut in priori operatione.

N. *Sic* ☿ *diaphoreticum præparavi aliquoties sine ulla molestia sudorem movens.*

Alii Sal. non abluunt, sed massam tritam cum pondere æquali Sal. nit. ut ante miscent: Alii addunt Tart. vel Sulph. ¼. miscent.

Basilius circulat insuper hoc ☿ diaphoret. cum ▽, quem dein desuper incendit, &c. dein reverberat atque pulverem restitantem per deliq. resolvit.

Vires. ☿ *hoc diaphoreticum resistit corruptioni, mundificat sanguinem, conducit adversus omnes obstructiones licet inveteratas, Hepatis, Lienis, Mesenterii, aliarumque partium internarum: adversus retentionem mensium, cachexiam virginum, suffoc. hyster. Hydropem, Melanchol. hypochondriacam, Luem* ♀, *ulceratam interna, quàm externa, Scabiem: præsertim confert & in febribus malignis, Exanthematibus & variolis, rumpit interna apostemata, verum non subitò, sed paulatim operationes suas exerit.*

Dosis à gr. 10. ad 25.

2. *Flores* ☿*ii fixi, seu diaphoreticum.*

Fit si ☿ Diaphoreticum præcedens in ▽ horis aliquot coquatur, decoctumque filtretur si præcipitabitur nempe pulvis subtilissimus ad fundum (maximè si ✳ insperseris) virtute priorem superans.

N. *Hic pulvis Basilio Valentino in curru sito triumph. dicitur Flores* ☿*ii fixi seu pulvis albus* ☿*ii quem commendat ad interiora apostemata, ut & in Lue venerea, in qua cum spiritu Guajaci exhiberi poterit.*

Præterea in iisdem affectibus quibus convenit præcedens diaphoreticum, pulvis hic majori cum utilitate exhiberi aptus est.

Dosis gr. 15. quam dosin vel quinquies Valentinus singulis diebus exhibet.

3. ☿ *Diaphoreticum Tartarisatum, Flores* ☿*ii Tartarisati, F. F.*

℞. ☿ Diaphoret. vulgare. Sal. Tart. ℥iij. M fluant in tigillo hor. 4. dein tere ac dissolve pedeliq.

Hinc

℞. Olei hujus ℥ij. spir. ⊖i. ℥j. instilla guttatim & præcipitabitur pulvis, quem sicca & serva.

Dosis à gr. 5. ad 10.

Hofman. 3. *Diaphoretica.* 1. *Antimonium diaphoreticum vulgare.*) Hujus præparationes insigniter diversæ sunt: *Dominus Autor* recipit antimonii & nitri ana, miscet & detonatione tera calcinat, semper cum novi nitri additione. Vel quoad Modum compendiosiorem accipit ☿nii crudi & Nitr. ana. Immittit in Crucib. cui aliud Crucib. inversum in fundo perforatum imponit, luto inferiori Crucibulo annexum. Ignem dat circularem, quo materia accensa sensim calcinetur, fumumque per foramen expirer: Anem per hor. continuat, quâ elapsâ materiam pulver. satam ▽â calidâ edulcorat. Hujus edulcoratæ materiæ sumit part. ij. nitri recentis puri part. j. vel ana imponit Crucib ut in prioti operatione. Alii Nitr. non abluunt, sed massam tritam cum ana recent. nitri ut anteà miscent, Nonnulli sp. vini desuper incendunt. *Cl. Zwelferus* Rec. antimonii crudi ℔ j. Nitri puri ℔ *ß.* Tartari albi ℥ iij. hæc mixta & pulverisata detonat, paulatim & per vices, mixturam prunis ardentibus Crucib. injectis insp ergendo: hanc detonationem ter reiterat, additâ semper relicto antimonio eâdem quantitate recentis nitri & tartari: tandem ▽â s. edulcorat. Edulcoratum & exsiccatum pulverem Crucib. immissum, duabus vel tribus horis igni committit, ad majorem fixitatem & vim adstrictivam ipsi conciliandam. Additionem tartari non censet inutilem, eò quod ejus Sal non parùm faciat ad exactionem antimonii resolutionem. In edulcoratione partes crassiores, quæ fundum citò petunt, relinquere præcipit in residuo & abjicit, solo reservato pulvisculo, qui leviter commotus ▽æ innatat. Filtrationem perperàm institui dicit, quia verum ☿nium diaphoreticum per chartam non transit, unde nec illud, quod per chartam transmittitur, & uti alia Magisteria præcipitari potest, pro vero diaphoretico, sed pro calce duntaxat vires ☿nii diaphoretici non adæquante habendum esse censet. Sed in his *Dominus Lucas Schrœckius* l. c. sese etiam Antagonistam præbens sequentibus ratiociniis hæc oppugnatum venit in Mantiss. Hermetic. p. 539: Nam primò utilissimum fore monet, si Spiritus Nitr. & Tartari per hanc detonationem non in auras abiret, sed mixtura *retortæ* tabusatæ sensim inferretur, adaptato recipiente convenienti, & postmodum residuum pro ☿nio diaphoretico præpararetur. *Verum* quis oleum & operam perdere vellet in elaborando clysso ex tam exigui ponderis ☿nii ℔j. Nitr. ℔ß. &: tartari alb. ℥ ijß Si quis tamen aliàs ex residuo hujus clysli notabilis ponderis ingredientium ☿nium diaphoreticum conficere voluerit, ei integrum erit. *Deinde*, inconcinnum asserit *Dominus Schrœckius* prunis ardentibus crucibulo injectis mixturam illam insvergere, cum potius crucibulo prunis ardentibus imposito inspergenda ac detonanda sit. Verùm si benè laboraveris, uterque modus succedit. Licet alter ille Domini Schrœckii mihi etiam arrideat & in usu sit, *Tertiò*, edulcorationem illam materiæ à calcinatione residuæ Schrœckius quidem non improbat, sed hoc tantum animadvertit, quod unà cum ablutis illis salibus non exigua ☿nii diaphoretici utili pars auferatur, quam, dum cuinam usui inservire debeat, non exprimit, vel abjicit planè, vel saltem huic ☿nio diaphoretico non conjungit. Verùm nullum est dubium Nobilitl. *Zwelferum* Nitr. ☿niatum non abjecisse, sed vel pro singulari usu reservasse, vel pro necessitatis ratione ☿nio diaphoretico demùm immiscuisse. *Quartò* vim adstrictivam, quam *Cl. Zwelferus* ☿nio diaphoretico tribuit, perstringit, eò quod, inquiens, in diaphoretico hoc Medicamento vis adstrictiva non desideretur sed contraria potius eidem Resolutiva. Unde ad sudorem pellendum adhibetur. Ad obstructiones, licet inveteratas, hepat. s. L. enis Mesenterii, aliarumque partium internarum &c. *Cl. Nost. Schrœckius* commendat, atque in variis morbis illud referare obstructiones *Kolfinckius* testatur. Verùm Arti Medicæ nullum inferre absurdum unum idemque medicamentum pro certo respectu adstringere & simul etiam aperire; adstringere & simul etiam sudorem

pellere

pellere, equiſetum adſtringit, fructus acaciæ adſtringunt, fragaria adſtringit, & tamen calculum etiam expellunt; Vincapervinca adſtringit, & ſimul etiam Menſes movet. Radices tormentillæ, biſtortæ, adſtrictivæ ſunt, & tamen etiam diaphoreticæ; Bolus Armena, Terra ſigillata, C C. uſt. calx ☿ nii diaphoretica tum ſ. tum cum CC. uſto cujus *Dominus Autor* mentionem injicit, adſtrictiva ſunt & tamen etiam diaphoretica, ut non ſolum in Peſte, dyſenteriâ malignâ, ſed & variolis & aliis febribus malignis adhibeantur. Noſtrum ☿ nium diaphoreticum ſi examinemus, etiam adſtringentis facultatis experiemur, quam cum ipſi ☿ nio tum etiam nitro, quod in ☿ nio abundè figitur, uti ponderis auctio edocet, vel maximè debet. In dyſenteriæ epidemiæ initio utrique ſexui omnique ætati ☿ nium diaphoreticum propinatum in cibo & potu ſub ſpecie Magiſterii cordialis Medentem non deſeret unquam. Præterea in febribus malignis, variolis, morbillis, imò ipſâ in Peſte etiam à 3 ß. ad 3 j. oblatum miræ eſt efficaciæ. Sed unde hæc vis diaphoretica juxtà vim ſuam adſtrictivam emergit? *Cl. Simon Pauli in ſuo Quadrip. Botanic. Claſſ. Tert.* p. m. 225. ζέσιν ſanguinis aut ebullitionem ſiſtere aſſerit, non ut ſudores moveant, adhiberi. Quemadmodum enim longè ſatius eſt in ſcintillam expuere, ne exardeſcat, nec mox ingenti flammâ integras depaſcat ædes, ſic conſultiſſimum frigidis ac ſiccis, quibus annumerantur jam recenſita, prohibere ſive ſanguinis incendium, ſive id inſequentem ζέσιν, quæ ſi modum excedit, ita ut turbata omnimodè ſanguinis circulatione, ſanguinis διάφθορας corrumpatur, nec is redire ampliùs ad naturalem habitum poſſit, ac corruptionem illam inſequatur contagium, quàm plurimos è medio tollens, peſtis ea audit, cujus fomitem, ſeminarium aut contagium denique non niſi ſive alexiteriis, ſive alexipharmacis & ſudoriferis foras ex corpore eliminabis. Sed hæc ratio nondum ſatisfacit, nam ſi hæc valeret, non tuta foret curatio, dum cauſa iſtius incendii ſeu ebullitionis hac ratione non tolletur, & opiata idem effectum præſtare valentius poſſent; Imò unde ſudoris eruptio conſueta poſt enumeratorum medicamentorum diaphoreticorum frigidorum & ſiccorum uſum? Quapropter ſtatuo, ☿ nium diaphoreticum, prout & reliqua loco inductionis allata non equidem ex illorum ſudoriferorum cenſu eſſe, quæ vim attenuandi & reſolvendi craſſos humores obtinent, ſed talia eſſe, quæ Naturæ æmula vi ſuâ figendi & præcipitandi à texturâ peculiari partium dependente fermenta morbifica vel ſalia volatilia Sulphurea figunt, & præcipitant, unaque tonum partium roborant, quo facto vis archei tumultuans ſedatur, & illud quod moleſtum eſt per ſudorem vel urinam ex lymphâ aut maſſâ ſanguineâ exterminat. vid. tr. meum de Method. Medend. p. 139. De Sudoriferis Cap. XI. *Quinò*, cum Tartaro addito detonationem fieri poſſe, *Dominus Schræckius* quidem non diffitetur, neque Medicamentum inefficax inde proſurgere ſtatuit: ſed eâdem carere nos facile poſſe, urget, ratio, quia etiam cum ſolo nitro paratum non minus efficax exiſtit, & quia à Tartaro cineres aliqui ipſi commiſcentur. Verùm, quoad prius, experientia contradicit, quâ conſtat, illud cum tartaro juxta *Cl. Zwelferi* deſcriptionem paratum majorem vim adſtrictivam & fixitatem naneiſci, atque illud cum nitro ſolum elaboratum. Deindè cineres aliqui ſi qui commiſcentur à nitro deflagrante conſumuntur & Sulphure ☿ nii abſorbentur. Sextò, Craſſiores quidem partes ſeparare, & ſubtiliores tantum pro uſu adſervare *Dominus Schræckius* non prohibet. Sed illas idcircò planè abjicere, haud eſſe conſultum arbitratur, cùm ille pulvis non effœtus ſit, ſed ſubſecuturæ alterum alicui ☿ nii diaphoretici præparationi reſervari, & tunc cum novo crudo ☿ nio iterum calcinari queat. Verum exiguum ex his oritur diſpendium, ſi partes craſſiores in edulcoratione fundum petentes purè ☿ niales ſint & non ſordibus ſcateant, per Nos licet, an reſerventur, an ſecus; ſi autem impuræ fuerint & ſordidæ, quivis ſanè abjiciet. Septimò, ſiniſtrum *Dominus Schræckius* vocat *Nobiliſſ. Zwelferi* judicium, dum hic animadvertit, filtrationem in ☿ nii diaphoretici præparatione ab Auguſtanis præceptam perperam inſtitui. Cùm Auguſtanii probè norint, quod ipſe pulvis ☿ nii, diaphoreticas quoque virtutes poſſidens, qui poſt maſſæ calcinatæ non exceſſivâ aquæ quantitate perfuſionem ſeparatur, per filtrum non tranſeat; cùm pulveres à ſalibus in quibus ſoluti fuerint, iterum ſeparati, tam ſubtiles non ſint, ut minimos chartæ bibulæ poros penetrare queant, Intereà nemo ſibi perſuadeat, dictum pulverem eſſe omnem ☿ nii diaphoretici ſubſtantiam. Neutiquam. Nam ſubtilior ejus pars in aquâ illâ decoctâ cum ſalibus unita remanet. Unde etiam per filtrum facili operâ tranſimittitur, liquore pellucido, ac ſi nullum corpus ſolidum in ipſo contineretur, apparente. Non ſecus ac in croco metallorum, ubi, dum materia calcinata in aquâ coquitur, pars ejus aliqua unà cum ſalibus ibidem ſolvitur, alia autem ſeparatur ac fundum facilè petit. Illiverò filtrato etiam, ubi acetum inſpergitur, ☿ nii ſoluta ſubſtantia, ſive Sulphur auratum ſic dictum ſe manifeſtans, copioſè fundum petit. Pariter in dictâ ab ☿ nio diaphoretico ſeparatâ & filtrata aquâ ſe res habet, quæ ideo repoſita tractu temporis pulverem aliquem albicantem & tenuem, in fundum præcipitatum exhibet, qui tantum abeſt, ut veri ☿ nii diaphoretici epitheto defraudari queat, ut potius melior ejus pars exiſtat. Unde etiam aliquibus Anima ☿ nii diaphoretici vocari ſolet & in minori doſi eaſdem virtutes, quas craſſior ejus pars in filtratione primo remanens, utà jori mole ſponder. Verùm ad hoc primò ſciendum eſt, *Cl. Zwelferi* cenſuram in Auguſtanos juſto adhuc ſtare talo, qui rectà præcipiunt calens decoctum per filtrum eſſe tranſmittendum & loco frigido relinquendum, ut id, quod ſubtilius, in ▽ ſolvatur & tandem præcipitetur in pulverem albicantem & tenuem ſæpius abluendum & exiccandum; (clara ſunt verba) Si enim hæc vera ipſorum non eſſet mens, cur adderent, quod ſi Acet. deſtill. immittatur in idem decoctum filtratum, facilius & celerius pulvis iſte cadit majorum virtutum: Ubi differentiam faciunt inter pulverem illum, qui ſponte ſubſidit, (nec alterius mentionem faciunt, qui per filtrum non tranſit,) & eum ab Acet. deſtill. ⏉tatum. *Deindè*, quoad ſubtiliorem illam partem, quæ per filtrum tranſmittitur cum aquâ filtratâ & ſeparatâ, & poſteà Acet. deſtill. ⏉tatur, quam Animam, item Magiſterium antimonii vocant, notandum eſt, toto cœlo differre ab illo pulvere, qui filtrum non tranſit, alia enim eſt ejus partium textura & figura ▽æ potus implentium plus de Sulphure antimonii, quàm nitro participantium, alius eſt ejus effectus, dum in copiâ adſumptus à ℈ ß. ad ʒß. vomitum cieat, imò in omni non reperitur aquâ antimonii diaphoretici ſeparatâ & filtratâ, in primis ſi ſulphur antimonii cum Nitr. juſtò deflagravit, parum vel nihil ejus acquires, præſertim non calidâ, ſed frigidâ adhibitâ aquâ fontanâ. Adeòque hæc calx à *Cl. Zwelfero* dicta nihil aliud eſt quàm mutilum Sulphur antimonii quod nitri actiones fixativas ſubterfugit, & in poros aquæ ſeſe inſinuavit; ille autem pulvis, qui filtrum non tranſit, optimum eſt antimonium diaphoreticum, cujus virtus non tam à ſulphure antimonii, quàm nitro, quod abundè in antimonio figuro, ut ponderis incrementum edocet, dependet. *Octavò, Nec Dorsaus Schræckius* illud probat, quod *Zwelferus* de omni antimonio diaphoretico admonet tractu ſcil. temporis id aëri expoſitum pravam & quaſi malignam induere naturam, hincque varia prava ſymptomata procurare adſumptum, ad quod evitandum, ſingulis duobus vel tribus menſibus recenter illud conficere, aut veſtum cum vel ſine nitri particulâ denuò calcinare conſultum ducat, illud enim tam citò pravam induere naturam ſi debitè paratum fuerit, falſum dicit. Verùm hoc acquieſcimus, & omninò ſanè cogimur, ſi antimonium diaphoreticum optimè paratum fuerit, ita ut multum de terra nitroſa participet, ultrà plures annos abſque ulla noxa ægrotis propinari poſſe, ſecus autem ſi ſulphur antimonii in eo excedat, ut à Nitro non debitè calcinatum fuerit, tunc facilè tractu temporis aëri expoſitum pravam & malignam iterum induere poteſt naturam, quæ per vim emeticam ut plurimum ſe exſerit, ad quod evitandum ritè præparari debet.

Materiam pulveriſatam ▽â calidâ edulcora.) In hanc, uti dictum, ſi Acet. deſtill. infundatur, pulvis ſubtiliſſimus ⏉tatus, magiſterium ☿ nii dictum, de quo ſuprà. Si verò hæc aqua inquatur, habebis Nitrum ☿ niatum.

N. Nonnulli Antimonium diaphoreticum non edulcorant, ſed fortius ſaltem igniunt, id quod non improbatur, cum Antimonium diaphoreticum expellat malignitatem, & Nitr. ſanguis ſedet ebullitionem, alvumque ſervet apertam.

Vires.) Quod deobſtruendi etiam vim habeat, verum eſt, ſed hoc non per ſe facit, verùm aliis mixtum purgantibus. Certum enim eſt, Antimonium diaphoreticum aliis ſociatum purgantibus minorem illorum doſin majore compenſare virtute purgante abſq; ullis ventris torminibus v. g. Si radic. gialapp. ℈ ß. adjungas gr. iij. vel iv. antimonii diaphor. energia doſin æquabit ſcrupuli unius radicis gialappæ. Reſiſtit corruptioni, mundificat ſanguinem, conducit adverſus cachexiam virginum, quia menſes movet. Cl. Martmannus hoc in caſu loco arcani in aquâ arthanitæ compoſitâ adhibuit; Verùm melius eſt, ſi ſubſtituatur antimonium diaphoreticum Tartariſatum. Summo etiam cum effectu adhibetur in malo hypochondriaco. Medetur etiam Lui venereæ, ob purificationem ſanguinis, ob quam cauſam etiam ſcabiei medetur, item tineæ, in quâ tutò ante balneum ſingulis eriam diebus cum CC. mixtum præbetur, ut autem optatus emergat effectus, neceſſe eſt, per duas vel tres continuetur ſeptimanas. In Luc venereâ exhibetur cum decocto lignorum vel ſp. bacc. ſambuci ad ſudoris elicium. Ulcera etiam tam interna quàm externa curat. Inde etiam in dyſenteriæ malignæ initio convenientiſſimè cum cibo ac potu mixtum propinare ſoleo non ſine ſingulari euphoriâ. Cum oculis ☉ exſiccat & purificat ſanguinem, per aliquot dies continuando. Confert etiam in peſte, variolis, morbillis, febribus cum CC. ſ. A in emulſionibus. Interna etiam rumpit apoſtemata. Unguentis admixtum confert etiam in exemis ulceribus.

N. 1. Ab Antimonio prædicto diaphoretico non differunt flores Antimonii fixi. Ubi notandum, illud, quod de Antimonio

Antimonio diaphoretico per filtrum transit, & postmodum ♃atur cum Acet. dist. exiguæ molis & virtutis esse. Satius igitur est Antimonio diaphoretico acquiescere prædicto.

N. 2. Hujus Antimonii diaphoretici virtus non tam ab Antimonio, quàm Nitro est, ut supra etiam monuimus, quod in Antimonio abundè figitur, salvâ manente vi suâ refrigerante ac anodynâ, paucis cognitâ, at ab *Helmontio* per encheiresin demonstratâ, dum Nitrum in terram insipidam albissimam convertit. *in tr. de complexion. & mission. element. figment.* §. 24. *Et de Lithiasi.* Cap. 4. §. 17.

N. Ex eodem etiam fonte promanat *Antimonium fixum C. L. Tachenii in Hipp. Chymic.* p. 427. Sed à *Domini Autoris* floribus antimonii fixis parum differunt. Coquit scil. antimonium, quod cum cribus Nitr. partibus commistum, ac per vices accensum & calcinatum est in ♈ scil. in illâ bullitione Nitr. à sulphure antimonii in alkali combustum dissolvit sulphur antimonii fixum (quemadmodum Nitr. Tartari bulliens solvit Sulphur commune pro lacte) huic solutioni calidæ filtratæ inspergit Acet. dist. (& senties sulphuris odorem) quod fixation ab alkali combibitur & sulphur cadit in album, rarum, levem ac spongiosum pulviculum, hunc abluit. Hujus drachmam cum Acet. dist. ♃tam in peste exhibitam majoris esse valoris scribit, quàm unciam non cocti & soluti. Verùm hujus censuram à me datam vide in antecedentibus.

3. *Antimonium diaphoreticum Tartarisatum. Flores antimonii Tartarisati F. F.*) Recip. Salis Tartari & antimonii diaphor. albi fixi ana ʒiij misce, indantur Crucibulo ponanturque in ignem patentem dum simul liquefacta fluant per horam dimidiam, materia refrigerata trita imponatur tabulæ marmoreæ in cellâ subterraneâ, resolvetur in ol. flavum, ejus ʒj. instilla paulatim spirit. Vitrioli ʒß. eo planè modo, quo fit Tartarus Vitriolatus. Pulvis exsiccetur, teratur subtilissimè. Hic juxtà vim suam diaphoreticam habet etiam aperitivam & diureticam.

¶ IV. REGULI.

1. *Regulus Antimonii simplex.*

I.

♄. Sal. nit. ac Tart. ana, calcinentur seu fluant in ✢ vi ignis.

♃. Materiæ hujus calcinatæ, ac Antimonii ana misce ac committe iterum in ✢ igni fortissimo, quo instar aquæ fluant.

Funde postea in calicem fusorium vel mortarium æneum sevo illitum, idque movendo, Reguli separationem & subsidentiam promove. Omnibus refrigeratis Regulum à Scoriis separa.

II.

♄. *Antimonii elect.* ℔ ij. *Tart. alb.* ʒv. *Fundatur* ☿ & postea adjiciatur paulatim Tart. ℔ ij ß. circiter, linquatur in fluxu per tempus. Dein fac Regulum, separaque Scorias. Regulum purifica, iterum fundendo, & dum fluit, reliquum Tart. addendo.

♄. Calcem Antimonii cineream per se factam, (vide in præparatione vitri ☿) fluat ad △ ☿ integrâ, dein moveatur ab igne & reponatur ut refrigescat. Agiteturque refrigescendo, ut Regulus deorsum vergat ad fundum secedens.

N. 1. *Alii admiscendo carbones pulverisatos majorem Reguli quantitatem sibi pollicentur.*

N. 2. *Ex Scoriis fit Sulph. auratum; suo loco.*

N. 3. *Regulus quomodo fixetur, vide de floribus* ☿ *vel in destillatione ♁ Reguli.*

N. 4. *Tempus fusionis optimum censetur* ☾ *crescente præsertim* ☉*e in* ♌ *constituto, atque insuper sereno cœlo. Experientia enim docuit tunc temporis majori felicitate Stellæ fusionem succedere.*

2. *Regulus ♂ alis.*

♄. ♂. ʒix. circiter, appone igni donec incipiat liquescere. Huic adde Antimonii ʒ viii. auge ignem ut fluant. Post injice Sal. nit. M. ſ. & cum cessaverit strepitus, funde in vaginam fusoriam, (Gießpoucket.) *An ingot, a melting sheath or case,* (Een Giet-form.) vel in mortarium, sic ♂ & Regulus simul uniti in fundo coalescent.

Fit & si in secunda fluxione, ♂ is limaturam vel frusta injeceris.

N. 1. *Regulus hic si aliquoties fundatur (in quibus fusionibus semper aliquid Sal. nit. vel & Tart. injiciendum,) & à scoriis separetur, tandem stellam contrahit solis radiantis instar, imo vel multis stellis ac si terra aquis circumdata esset Regulum signatum vidi.* [*hinc Regulus stellatus dicitur.*]

N. 2. *Plures regulum præparandi modos habet Sennert. in Institut. l. 5. p. 3. ſ. 3. n. c. 19.*

N. 3. *Ex Scoriis fieri potest vitrum. Sala.*

N. 4. *Si Regulum in ♒ solveris, solutionemque aliquoties maceraveris ac destillaveris: tandémque inspissaveris, optimum habebis cathareticum ἄνω καὶ κάτω blandè noxia expellens.*

Dosis gran. 2. 3.

Tent. Zel. de ♒.

Vide sis etiam Tincturam ex Regulo ♂ & ♀.

3. *Regulus Iovialis.*

Fieri potest, si Regulum sine ♂ factum, denuo ad ignem fuderis, duranteque fusione ♃ adjeceris.

4. *Regulus ☉laris.*

♃. ☉ part. 1. ☿ p. IV. vel VI. fundantur & effundantur ut moris in Regulum à scoriis separandum. Scorias adjecto ☿io crudo, funde iterum superinjiciendo cum fluxerint parum de scobe ♂ ac affundendo denuo, ut Regulus subsideat. Sic potes vice tertia procedere, vel donec nihil amplius Reguli appareat.

N. *Similiter fit & Regulus* ☾*aris.*

5. *Diaphoreticum Regulinum seu Ceruſa ☿ialis, & exinde Ceruſa ☿ialis diaphoretica.*

♃. Reguli p. 1. Sal. nit. Crystall. p. iij. (alii an.) fluant super carbones per ℈m, dein edulcora, separando Reguli grumos, qui in fundo colliguntur. Pulvis l. △. exiccatus dicitur Ceruſa ☿ialis. Hunc pulverem si denuò cum Sal. nit. calcinaveris, vel sine fusione ad citrinum colorem reverberaveris, planè fit diaphoreticus, diciturque ceruſa diaphoretica.

Vires. *Ceruſa intrinsecus maxima cum utilitate assumi potest in curatione ulcerum inveteratorum, scabierum aut pustularum pertinacium, continuis* ʒ. 4. *aut pluribus septimanis, quotidie scilicet assumendo. Diversimodè operari consuevit. Nam in quibusdam duabus vel tribus primis diebus nauseam aliquam producere solet, cum crebra expuitione, reliquo tempore insensibiliter operatur: Aliis alvum laxat moderatè, aliis sudorem ciet, aliis prorsus insensibiliter, & non nisi in fine tandem manifestas operationes edit. Extrinsecus desiccat, stringitque moderatè, abstergit & aperit.*

Dosis intus ∋ ß. *ad* ʒ ß. 4. *aut* 5. *hor. ante prandium.*

Ceruſſa Antimonii diaphoretica citra nauseam eadem operationes & quidem majori cum fructu operatur.

Dosis eadem. Vide Salam. in Anat. Antimonii.

6. *Ceruſſa*

6. *Ceruſſa Antimonii Solaris.*

℞. Regul. Antimonii ℥j. ☉ purg. ℥j. Sal.nit. ℥iij. calcinentur in ✣bulo fine fuſione. Sic Regulus abit in pulverem citrinum, ☉ vero pondere imminutus invenietur. Pulverem edulcoratum, ſi libet, denuo calcina.

Vires. *Sudorem ciet.*

N. *Curioſitas humana adinvenit quoque calcinationem per calorem Solis cœleſtis, quem Magicum appellant.*

Nimirum:

Concentrentur radii Solares in ☿ pulveriſ. beneficio ſpeculi incenſorii, ſic brevi tempore fumus ex ☿ aſcendet, Antimoniumque album evadet.

N. 1. *Pondus Antimonii poſt calcinationem auctum potius, quam imminutum deprehenditur.*

N. 2. *Flores Antimonii hac ratione facilius calcinantur, quam ☿ crudum.*

HOFMAN. 4. *Reguli.* 1. *Regulus antimonii ſimplex.*) Deſcriptio Reguli prima & ſecunda *Domini Autoris*, ut una pars ☿ nii & una Nitri & Tartari accipiantur ac fundatur in Crucib. ad Regulum, non eſt exacta, dum inde nil niſi calx ſalina emergit, ſive ſcoriæ. Ideoque ſeq. modo voto reſpondet. Recip. Tartari part. ij. Nitri part. i. detonentur, & degenerabunt in Sal. comm. nigrum vocatum der ſchwartze Fluß. Deinde Recip. antimonii pulveriſ. q. v & adde aliquid de prædicto pulvere, fluant in Crucib. & Regulus inferiorem petet fundum ſcoriis eminentibus: quo crebrius Regulus cum hoc ſale fluxerit, eò purior ac pulchrior futurus.

N. Ex ſcoriis Reguli ſulphur etiam auratum antimonii cum ♈ ferventè fieri poteſt Acet. diſt. inſpergendo. Hæc aqua antequam Acet. diſt. præcipitatur, externum remedium eſt in ulceribus exedentibus magis tibiarum ſanandis, ſi quotidiè horâ unâ vel alterâ crura exulcerata illi immergantur, item in menſium ſuppreſſione coquuntur ſcoriæ Reguli in vino, illudque decoctum ſuperfunditur filicibus ignitis, atque vapores per ſellam perforatam excipiuntur.

3. *Recip. calcem antimonii cineream per ſe ſtellam.*) Regulus antimonii etiam per ſe ex calce ☿ nii fundi poteſt, alii addunt carbones, cum quibus item pulveriſatis magna Reguli acquiritur quantitas. Nonnulli picem admiſcent, ſed præparatio cum pice admodum periculoſa eſt ob incendii ædium periculum, & non multum etiam Reguli inde obtinetur.

N. 3. *Regulus quomodo fixetur.*) Regulus antimonii quocunque modo præparatus totus volatilis eſt, ac toties ſcorias deponit, quoties funditur, ſeu igne liquatur, quia fixare ſolus in auras poteſt.

N. 4. *Tempus fuſionis optimum cenſetur.*) Verùm hæc conſtellationis obſervatio inepta eſt, vid. ſuprà.

2. *Regulus ♂tiatis.*) Ad hunc optimus & qui citiſſimæ fuſionis eſt chalybs eligendus, qualis ex Carinthia affertur. Aliàs deſcriptio Autoris bona eſt, commodè tamen etiam ſeq. modo conficitur. Recip. tamen. chalybis part. i. primò in Crucibulo calefiant, pòſt adde antimonii pulv. part. ij. fluant in Crucib. & Regulus fundum petet, dum ſulphur antimonii arripit ♂tem in ſcoriis ſuperficietenus detentum. Regulum cum Tartaro & nitro purifica.

N. 1. Ex hoc cum nitro depuratiſſimo optimum conficitur bezoardicum in majori doſi atque antimonium diaph. ſ. propinandum. Unde inferius præſcriptum Diaphoreticum Regulinum etiam promanat.

N. 2. Regulus hic in baſi ſtellam interdum habere ſolet ex ſtriis reguli à circumferentiâ ad centrum tendentibus promanantem.

N. 3. *Ex ſcoriis poteſt fieri vitrum.*) Scilicet per calcinationem prævium & ſubſequam fuſionem, prout de vitro antimonii dictum.

N. 4. *Si Regulum in ſpiritu ☿ ſolveris.*) Nonnulli etiam Sulphur antimonii ex cinnabari elicitum addunt Regulo & panaceam inde ſulphuris antimonii conficiunt cum ſp. ſulphuris per campan. vel ſp. Vitrioli vid. in Autore noſtro infrà. Aliàs ſi Regulum ſenſim in ſpir. ☿ & Nitri ſolveris, ſolutionemque in digeſtionem poſueris ac poſtmodum ♎ laveris, randemque ♎ lato menſtruo inſpiſſaveris & guttas ultimo decidentes in aquam profunderis, optimum edulcorando habebis ſulphur antimonii catharticum ἀνευ κακῆς κράσεως blandè noxia expellens.

3. *Regulus jovialis*) Regulus Jovis fit, ſi loco ♂tis ſumſeris Jovem Anglicanum & cum antimonio fundas in Regulum. Similiter etiam fit Regulus ☉laris ☽naris &c.

5. *Diaphoreticum Regulinum ſeu ceruſſa antimonialis & exinde ac. ruſſa antimonialis diaphoretica.*) Dicitur *Cl. Kunckelio* ſulphur album Philoſophorum. Præſtat ſumere ad Regul. part. i. Nitri cryſtalliſ. depuratiſſimi part. iij vel iv. aliàs nulla fit ceruſſa.

Vires.) In curatione ulcerum inveteratorum deplorat orum quaſi quæ aliàs ob nimiam ſeroſitatem curari nequeunt, ut & scabie contumaciſſimâ, variolis, morbillis, ſcolicem hujus energiam ſæpius expertus ſui. Sciendum tamen, ejus uſum prout omnium ſanguinem purificantium per 2. vel 3. ſeptiman. s continuandum eſſe. Deinde exoptatiorem præſtaturum effectum, ſi intermediatur eſſentiæ vulnerariæ ex lignis, quo pacto citò curabuntur vulnera & ulcera interiora. Eſt ſanè medicamentum, quod omnia lignorum decocta & quaſvis magiſtrales potiones ſuperat. Extrinſecus deſiccat, unde in aquis coſmeticis v. g. fl. fabar. ſigill. Salomon. hepatic. nobil. &c. contrà maculas faciei & vitiligines præſcribi poteſt, cutim reddit mundam & nitentem, poteſt etiam inter unguenta coſmetica ad fiſſuras & rimas præſcribi. Doſ. eſt ℈ß. ad ʒß.

6. *Ceruſſa antimonii ☉laris.*) ne ☉ fundum petat, loco ☉ purg. ſubſtitue calcem ☉.

N. Totum ☉ non calcinatur, ſed ſaltem aliquid ☉laris ab antimonio extrahitur.

N. *Curioſitas humana adinvenit quoque calcinationem per calorem ſolis cœleſtis quem magicum appellant. Si ſcil. concentrentur radii Solares.* In ☿ nio pulveriſ. beneficio ſpeculi incenſorii, ſcilicet concavi, *ſic brevi tempore fumus ex antimonio aſcendet, & antimonium album evadet.*) Hanc calcinationem cœlicam & phyſicam vocat *Bartholetus in meth. med. de difficil. reſpir.* Eandem quoque non commendat *Poppius in Baſilic.* antimonii p. 21. Sunt qui beneficio ſpeculi concavi Sal. comm. quoddam cryſtallinum ex aëre colligere volunt; Refert Digbæus ex fide amici radios ſolis per ejuſmodi ſpeculum concavum certo modo diſpoſitum in purpureum & minutiſſimum pulverem præcipitari. Sed notandum, hunc pulverem non ex radiis fuiſſe, verùm ex aëre, in quo volitant ſemper particulæ vel ſalinæ, vel alterius generis, quæ igne hoc ſpeculari collectæ & ad ruborem calcinatæ fuerunt. Inde & non mirum ut *Dominus Autor* ſcribit, pondus antimonii ex his ſalinis particulis poſt hanc calcinationem auctum iri.

N. Flores antimonii hâc ratione facilius calcinantur, quàm antimonium crudum.

¶ CALCINATIO HUMIDA, Unde PRÆCIPITATA.

1. ☿ *Rubeum fixum.*

℞. Antimonii elect. q. v. affunde ℞, ſtent aliquamdiu in digeſtione, donec calx in fundo alba appareat. Poſtea abſtrahe ℞ per deſtillationem, (vel decantationem,) vel & affundendo ▽ præcipita, calcemque elue ▽ tepida, donec ♎ ℞ non amplius ſentiantur. Pulverem ſiccatum reverbera in ✣ clauſo hor. 6. (♂. 3. *Baſil.*) fietque rubeus.

N. *Reverberatio hæc minori moleſtia in fornace ſophiſtica abſolvi poterit.*

Vires. *Feliciſſimè purgat aque deorſum quam ſurſum, idque non tam naturâ ſuâ, quàm humoris biliſ circa ventriculum ſtabulantis, quinimo in nonnullis per diaphoreſin operatur.*

Doſis g. 2. 3. 4. & plura.

Baſilius decantat ſolutionem ▽, decantatam deſtillat ad ſiccitatem pulveris, cui affundit ▽ pluviam digeritque tam fiat extractio rubicunda: hanc iterum filtratam deſtillat ad ſiccitatem. Ex pulvere rubeo remanente extrahit cum ♌ tincturam rubicundam, abjectis fæcibus albis. ♌ iterum abſtrahit pulveremque relictum reverberat ♂ 3. poſtremo extrahit tincturam cum ▽, fecibus itidem rejectis, tandem abſtrahit ▽ ad ſiccitatem.

Vires. *Summarum eſt virium in reſolvendo cruore coagulato*

coagulato, in rumpendis Apostematibus, & in curanda Lue venerea. Basil.

1. *Præcipitatum vitrum.*

Solvatur vitrum Antimonii in ♈ seu in ♈, vel in ℞ Sulph. aut in ☵ Sal. com. dein menstrui abstractione fiat præcipitatio.

N. 1. *Ex præcipitato illo ☿ antequam reverberetur, extrahi possunt Sulph. & ☿ Antimonii, de quibus suis locis. Sala de ☿.*

N. 2. *Si Antimonio grosse contuso affuderis ♈, & reposueris aliquamdiu, extrahetur Sulph. Antimonii partim supernatans, partim frustula Antimonii obducens. Hoc sulph. in lixivio Tart. solvitur, si imbi decoquatur.*

3. *Præcipitatum Antimonij diaphoreticum.*

℔. Croc. Metall. ℥ij. impone destillatorio vitreo oblongi colli, quod calenti ▽ immergatur, hinc affunde sensim ☵m Sal. nit. ℥xii. moveque sæpius ne fundo adhæreat. Conserva id calidum, donec ☵ Sal. nit. non amplius laboret, & ☿ redactum sit in pulverem album. Dein vase exactè clauso, digere in MB septiman. 4. aut 5. ac tandem separa ☵ Sal. nit. in ∴ pulvetemque spatula lignea agitando, exicca ad △, donec nullus amplius fumus exhalet. Hinc ablue & relue ▽is cordialibus.

Dosis à g. 4. ad 12. Sala de ☿.

4. *Præcipitatus Regulus ♂.*

℔. Flor. regul. ♂ (cum ✳ sublimat. & edulcoratos) solve in ♈, (ex Sal. nit. & ✳ destillat.) digere ac tandem per iteratas cohobationes præcipita. Præcipitatum ablue & reverbera ut ☵ ♈ separentur, continuò spatula ferrea agitando, donec acquirat colorem flavum. *Quercet.*

Hofman. *Calcinatio humida. Unde præcipitata* 1. ☿ *Rubra fixum.*) Ex aq reg. affusâ antimonio electo & prævia digestione in loco calido abstractâ iterum remanet pulvis rubeus probè edulcorandus, vomitus excitans & sedes. Ex hoc cum sp. Vit. ær. tinctura extrahi potest, (quam cum Acet. dist. *Basilius* vult extrahere) quæ iterum ad siccitatem abstracta, demum cum sp. vini denuò extrahi potest. Summarum est virium in resolvendo cruore coagulato, in rumpendis internis apostematibus & curandâ lue venereâ.

2. *Præcipitatum vitrum.*) Ex vitro antimonii simili modo præcipitatum conficitur. Cum ol. vitrioli vitrum antimonii vel antimonium pulveris. grosso modo prius digere postmodum in retorta ex Aren. destilla, & sulphur antimonii acquires in florum elegantissimorum formâ in retortæ collo & excipulo sublimatorum. Ex hoc etiam emanat fonte sulphur antimonii *Cl. Helmontii*, quod ex Tachenii opusculo de Hipp. chemic. seq. conficitur modo.

Recip. Superadde aq. fort. ex Nitr. & ☉ vel Vitriolo parato tantum Salis fusi, quantum solvere potest, hanc aquam superfunde antimonio, grosso modo contuso sicuti milii grana circiter, & illicò leni calore aget in antimonium, cujus Regulum rodit, cui statim aquam frigidam superadde & videbis sulphur separatum, quod ▽æ instar picis supernatat.

N. 1. Quod unicâ vice non ultrà duas circiter drachmas solvere tentes, alias in majore quantitate corroditur quoque sulphur ab aquâ & in fæces abit. Hoc sulphur edulcora ▽â frigidâ & aspectu simile erit communi, nisi quod parum viridescat.

N. 2. Hoc est sulphur illud antimonii, quod *Cl. Helmontius* extrahere jubet & vix, uti jam dictum à vulgari discrepat, nisi quod paululum in viriditatem vergat. Est salutare tympanitidis remedium.

N. 3. Hoc antimonii sulphur funde leni igne in cochleari ferreo, fuso sulphure, cujus sit v. g. ʒß. adde ☿ rii ʒ vj. plus minus, non refert, (sulphur enim tantum recipit, quantum mortificare potest) misce continuò cum spatulâ ferreâ, donec refrixerint, massam redue in pulverem (quem plurimi accendunt carbone ignito, ut superfluum deflagret sulphur) hunc retortæ longo collo inde, ne obturetur à cinnabari adscendente, & per gradus ex Aren. pelle, tunc quod superfluum erit, aut de ☿ rio aut sulphure, illud per collum retortæ colliges, tunc auge ignem, ut capella candeat, & cinnabaris elevabitur. Frigefactis omnibus frange retortam, cinnabarim reduc in pulverem, quem sepries adhuc per se sublimabis in idoneo vase.

N. Mercurius antimonii hîc requiritur, de quo *infrà*.

3. *Præcipitatum antimonii diaphoreticum.*) Non opus est tanto apparatu, qualem *Dominus Autor* præscribit, sed tota res in eò consistit, ut crocus metallorum ritè ac debitè figatur, id quod fiet, si vel boni spiritus nitri sextuplum, vel salis nitri triplum à croco metallorum abstrahatur, vel cum nitro in Crucib. figatur. Bezoardicum præcipitatum hinc elegans ac securissimum oritur eximiè diaphoreticum, prout & cum mercurio vitæ & sulphure aurato antimonii succedit. Dosis est à gr. v. ad ʒß. vel per se, vel cum CC. s. igne.

4. *Præcipitatus Regulus ♂tis.*) Hæc descriptio & præparatio etiam non est in minimis habenda. Quod si itidem cum scoriis reguli martis & ✳co flores sublimentur, fit inde crocus elegantissimus, ex quo tinctura nobilissimarum virium ad sanguinis depurationem elaborari potest, de quâ infrà de marte seu ferro.

¶ II. SUBLIMATIO.

Unde

FLORES & CINNABARIS.

1. *Flores Antimonii Crudi, vel mineræ antimonialis.*

℔. ☿ crudi triti, q. v. pone in cucurbitam fictilem, quæ in ∴m ponatur satis profundè. Cucurbitæ adapta alembicum cæcum vel rostratum cum excipulo, aut si mavis connecte ollas aliquot (Num. iij. vi. vel plures,) sese invicem excipientes: Ignem gradatim admove, ne sit nimium fortis, nec debilis nimis, Si enim fortior sit, funditur Antimonium, nec sublimatur, si vero debilior, non ascendunt flores. Si rectè △m rexeris, colliges triplices flores, albos, flavos & rubros. *Sen. Instit.* Phlegma antimonii in appositum excipulum colligi poterit.

N. 1. *Felicius ac compendiosius proceditur.*

Primò si cucurbita tubulum seu canalem in latere habeat, per quem ☿ tritum paulatim per vices, (singulis horis parum,) in cucurbitam (gradatim ignitam) injiciatur. Liquescit enim statim ✳ abitque ferè penitus in flores.

Secundo, si cucurbita obliquè fornaci imponatur, ut tubulus perpendiculariter ascendat.

Tertio, si in anemio sublimatio instituatur, ac Antimonii ℥ij. Arenæ ℥iij. admisceatur. Alii admiscent carbones contusos, eliciuntque Sulph. remanente in fundo materia cœrulea, in qua ☿ Antimonii

Quarto, Alembici vertex foraminulo sit pervius. Et hoc benè notandum est nisi fine frustrari velis.

N. 2. *Parari possunt & flores Antimonii per ☉m binis rostris ante scilicet & retro connexam, quorum rostrorum antico apponitur excipulum amplum, per posticum autem inflatur ventus, vapores seu flores ab ☿ elevatos in excipulum deducens. Kesl. 1. cent. 31.*

N. 3. *Non ère foret, si excipulum foramen haberet canalemvè, quo acidum phlegma in aliud excipulum suppositum defluere. Quinimo excipulum nisi pervium fuerit, foramine flatibus egressuris idoneo in cassum laborabitur.*

2. *Flores Reguli.*

Ex Regulo eodem modo quo ex ☿ crudo flores elevari poterunt.

3. Flores cum additamento, ſ. compoſiti.

Ex ♂ crudo, regulo & vitro.

℞. Antimonii ✳ an. miſceantur exactè & ſublimentur per Arenam.

N. *Sufficit alembicus ſine ollis: elevanturque flores rubei, qui ▽ acalida edulcorati albeſcunt.*

Vires. *Vomitum movent, mitius tamen quam ſimplices flores.*

Doſis g. 4. ad 6.

N. 1. *Reſtituit horum florum uſus Maniacos, Melancholicos, Quartanarios, vide Epiſt. tract. 1. obſerv. Horſtii annexas.*

N. 2. *Si ☿ dulcis gr. 12. gr. 2. horum flor. addideris, fortiterque ſimul contriveris, ferè ſine vomitu per ſeceſſum ſeroſa & bilioſa eduntur.*

N. 3. *Eodem modo fiunt & flores ex Reguli & ✳, vel ex vitri ♂ & ✳, æqual. partibus. Baſil.*

N. 4. *Quod in ſummitate cucurbitæ invenitur, adde faecibus in fundo relictis, additoque pauxillo ✳ ſublimationem repete, habebis flores flavos.*

4. *Aliter, Sulph. Antimonii ſecundùm Baſilium.*

℞. Antimonii opt. ℔ j. ✳ ℥ iv. ſublima, ſublimato admiſce antimonii ℥v. ſublima iterum: hinc edulcora, & habebis Sulph. combuſtibile. *Baſil. in Cur. Tr. p. 217.*

N. *Sunt qui loco ✳ ℞. Sal. com.*

5. *Flores ♂ ☉ lati.*

℞. Florum antimonii rubeor. ℥ iv. Flor. Sulph. (ſublimatorum ad perfectam albedinem) ℥ij. Colchotar. ℥xii. mixta ſublimentur ter, & habebis flores rubicundiſſimos. *Quercetan. in Tetrad.*

N. *Baſilius non addit Sulph.*

6. *Flores Reguli ſpiritu ♂ ac ☿ is impregnati.*

℞. Reguli ſtellat. atque ✳ (à ♂ ter ſublimat.) an. ſublima bis terve, hinc edulcora & exicca, tandem denuò à colchotare tertiò eleva.

Vires. *Purgant blandè, conferunt ad omnes febres intermittentes.*

Doſis aliquot gr. Querc. in Tetr.

M. *Flores hi cum ✳ ſublimati, & nondum ab eodem edulcorati, reſolvuntur in liquorem magnarum virium in vulneribus. Baſil.*

De uſu florum antimonii in genere notare expedit, quod ſcilicet quoniam violentos vomitus ferè proriant, optima correctione opus habeant, ſine quâ non facile ac tutum erit, eos in uſum Medicum vocari.

Sunt nihilominus qui exhibent g. 2. 3. 4.

Sic igitur

Correctio florum Antimonii.

℞. Flor. Antimonii alb. ℥ j. Sal. Com. Tartari ana ✳ impregnati ℥ j ß. Liqueſcant vi △ in maſſam rubram. Affunde maſſæ huic tritæ ♈ (▽ vitæ,) aromatiſatum, additis Salis vel Magiſterii Perlarum ac Corallor. an. ʒij. Digerantur calore cinerum ☌ ☍ 2. poſtea abſtrahatur ♈ ad ſiccitatem, remanebit in fundo ☿ optimè depuratum, ſervetur in vitro clauſo, quia in aëre reſolvetur.

Vires. *Opitulantur morbis, ab atra bile oriundis, per alvum per ſuperiora, per inſenſibilem reſpirationem noxia copiosè expurgantes.*

Sal. com. Tart. ✳ impregnatur hoc modo.

℞. Sal. Tart. (frequenti ſolutione ac coagulatione ſummè depuratum) ſolve in ✳. Hinc abſtrahe humiditatem lento igne, novumque ✳ affundendo, iterum ſolve ac abſtrahe. Operationes ſolutionis ac abſtractionis repetendo, donec ✳ extillet aciditate ſua non amplius ſpoliatum, (quod octava vel nona imbibitione ac deſtillatione fiet.) Exiccetur poſtmodum; ſic habes Sal. Tart. impregnatum.

N. *Hujus uſus quoque eſt in Magiſterio Tart. purgante.*

♈ aromatiſatus, ſeu ▽ vitæ aromatiſatæ.

℞. Galang.
Galliæ moſch.
Caryophyllor.
Cinamom.
Macer. an. ℥ ß.
Croc. ʒ iij.

Ex mediocriter tritis fit extractio cum ♈ optimè rectificato, donec amplius non tingatur. Tinctura decantata eſt ♈ aromatizatus.

Vide de his Crollium.

Correct. 2.

Circulentur per menſem cum ♈ mellito, ſic omnem deponunt violentiam, retinebuntque ſolam dejiciendi facultatem.

Doſis à g. 5. ad 7. vel ad ſummum 10.

♈ mellitus.

♈ affundatur melli, ſtet aliquamdiu, poſtea deſtilletur; In fine augeatur △, ut ☌ quoque mellis tranſeat & jungatur ♈.

Correct. 3.

Exponantur flores in ſcutella vitrea, charta ſupernè duntaxat tecta, mediocri calori (fornacis) per menſem unum ac alterum, quotidiè bis (ne non agitati nigreſcant) agitando: Flores manent quidem rubei, ſed tamen benè poroſi & leves, Sulphure fœtido ad papyrum elevato.

Vires. *Movent ſedes duntaxat ſine vomitu ſatis benignè.*

Doſis à g. 5. ad 8. vel 10.

Correct. 4.

Mitiores etiam fiunt, ſi aliquamdiu cum Sal. Com. conterantur & poſtea iterum ▽ dulci dulcorentur.

7. Flores Antimonij diaphoretici.

℞. Flores ♂ irriga ♌ Sulphuris in ✣ clauſo △ carbonum.

Sala in anat. Antimonij ſ. 3.

N. *Alij affundunt ☌ ☉i, quo iterum abſtracto edulcorant ac calcinant, ut materia igniatur.*

8. Flores fixi.

Flores Cheiri Paracelſo.

℞. Flores Antimonii, fige ſublimationibus, ter ties iteratis, donec nihil amplius ſublimetur.

N. 1. *Flores*

N. 1. *Flores relicta in fundo materiæ, denuo in singulis sublimationibus semper admiscendi sunt.*

N. 2. *Hi flores in cella per deliquium in ☽ solvuntur, quod ▽ destillata quinquies eluendum.*

Fixantur flores hoc modo.

Formetur pila rotunda terreâ cum foramine, per illud immitte Calc. viv. & reple ad medias, postea immitte quoque nodulum floribus ♁ albis repletum, tum circumcirca novam Calcem vivam agglomera, ad plenitudinem usque globuli integram, tum ostiolum luto obducito, globulumque in furno latericio ad reverberandum collocato, & per biduum urito.

Vires. *Flores fixi clementius purgant & sudores copiosos movent.*

Dos. gr. 8. ℈ ß. *Est S. Closs.*

9. *Cinnabaris Antim.*

Fit, si post butyri Antimonialis destillationem △ fortis & suppressionis quoque, (i. e. super Arenam) horis aliquot detur. Quippe cinnabaris Antimonii hac ratione collo ☾æ adhærescit, quam collectam sublimatione una ac altera purificare poteris.

N. 1. *Si desideras potius cinnabarim, quam butyrum Antimonii, da statim △ fortem.*

N. 2. *Ex hac paratur ☿ diaphoreticus, qui in Epilepsia & vertigine præstantissimus. Vide lib.* 2.

HOFMAN. 2. *Sublimatio, unde Flores & Cinnabaris* 1. *Flores antimonii crudi, vel mineræ antimonialis.*) Vel per se fiunt, vel antimonium cum aliis scil. Aren. miscetur, ut discontinuetur vel impediatur ejus fluxus, aliàs vel nihil vel parum sublimabitur. Aliàs prout Dominus Autor cum enchiridiis tradidit optimè succedit illorum præparatio: Nec de nihilo est illa *Cl. Zwelferi*, quam communicavit in *manuss. Spagyric. Part.* 2. *Cap.* 8. *pag.* 365.

N. Si rectè ignem fexeris, colliges triplices flores, albos, flavos & rubros pro diversitate etiam instrumentorum.

N. Alii admiscent carbones contusos, eliciuntque sulphur, remanente in fundo materiâ cœruleâ, in quâ mercurius antimonii, qui per se fieri nequit, sed necesse est, ut salia addantur resuscitativa, de quo infrà uberius.

N. Alembici vertex foraminulo sit pervius, quæ enchiridiis probè observanda est in multis operationibus, hac tamen cautelâ, ut foramen sit minutulum.

N. Ex regulo eodem modo, quo ex antimonio crudo flores fieri possunt; vid. *Cl. Zwelfer. l. c. p.* 366.

3. *Flores cum additamento, seu compositi.*) Ex antimonio crudo, regulo & vitro. *Cl. Dn. D. Hartmannus & D. Gramannus Practicus Hall.* hos flores grassantibus febribus malignis in continuo habuerunt usu, & vocarunt tincturam antimonii siccam, quæ & jam in nostris officinis D. *Gramanni* autoritate nobilitata prostat, cujus dosis à quibusdam præscribitur à gr. ij. ad iij. iv. sed ultrà extendi potest ad ℈ ß. vel gr. xij. nec alvum nec vomitum movet, sed diaphoreticam saltem vim obtinet. Totum autem artificium sublimationis in ignis regimine & vasis ☵atorii formâ consistit. Si enim ignis vehementior adhibetur, flores isti mâ confistit. Si enim ignis vehementior adhibetur, flores isti mâ confistit. Si enim ignis vehementior adhibetur, flores isti mâ conf

tuenda rectificatio per duo inversa vasa sublimatoria fictilia, ut scorias omnes deponat. Est præstantissimum ac tutissimum medicamentum mercuriale cum bezoardico minerali s. it. antimonio diaphor. miscendum ad vim illorum diaphoreticam ac sedativam exaltandam. *vide de Cinnabari Nativâ.*

N. Hujus virtus si manere debet integra, per partium ejus sulphurearum & mercurialium separationem, ut & per acida & alkalia factam inversionem destrui non debet.

¶ III. DESTILLATIO.

Unde.

ACETA, OLEA, SPIRITUS, &c.

1. *Acetum Antimonij.*

℞. Mineram Antimonii, tere ac elice ☩ per ☽m, prolectum funde super mineram novam, digere ♂ (23.) hinc destilla iterum per ☽m, idque repete, donec quantitatem cupitam acquisiveris.

N. *Parum* ☩ *fundit, adeoque labor sat tadiosus est.*

Aliter.

℞. Miner. ☿ lævigat. affunde ▽ pluvial. destillat. ad eminent. digit. aliquot, digere vase H. cl. in fimo equino, donec incipiant fermentari ac spumam ejicere: Dein abstrahe ▽m, augendo △m in fine, redde capiti suo mortuo, & reaffusa ▽, quæ abstracta erit, fiat cohobatio toties reiteranda, donec prodeat liquor acidus instar ☩.

Vires. *Inservit Tincturæ Antimonij extrahendæ, refrigerat efficaciter sanguinem, in febri præcipuè maligna & Ungarica, si cum Lap. Prunellæ & ▽ destillata conveniente misceatur: curat inflammationem ex pulvere nitrario ortam cum saccharo ♄i.*

N. 1. ☩ *hoc* ☿ij *melius evadet, si pulverisatæ novæ mineræ* ☿ij *id affuderis ad emin. dig. 3. circulaveriseque (♂ 12.) sic tinget rubro colore magisque acescet: tum effunde & abstrahe per* MB, *sic* ☩ ☿ij *exibit clarum, & rubedinem post se relinquet in fundo. V. Basil. p. 223.*

N. 2. *Acuari potest hoc* ☩ *suomet Sale.*

Nimirum.

℞. ☩. antimonii ℥iv. Sal. antimonii ℥j. solve ac destilla per ☧.

Dici poterit ⚹ antimonii alkalisatum, sive radicatum.

N. *Felicius forsan processeris, si Sal* ☿ *in* ☩ *solveris atque ex argilla & solutione hac massam & exinde globulos formaveris, eosque per* ☽m, *ut* ☩ *Sal. Com. solet, destillaveris. Bas. p. 222.*

Aliud.

Acetum ☿ii in majori copiâ obtinebis, si super cratem ferream mineram ☿ii frustulatim impones, superstructo Aludele cum pluribus ollis perviis & ⚹, submini strando carbones in aliâ aream focariâ accensos, ne acetum à carbonum vaporibus inquinetur. *Ex S. Closs.*

N. *Cum hoc aceto* ☿ *ali parari possunt flores fixi sive* ☿ *diaphoreticum, de quo Poppius in Hodoget. pag. 145. & sequentibus.*

2. ♌ *Antimonij per se.*

℞. ☿ quantitatem satis magnam, pone in putrefactionem, dein educ ▽m, quam vicissim affundendo, putrefactionem ac postea destillationem reitera, idque toties donec exurgat tandem ♌, seu liquor oleagineus.

N. *Nanciscēris potius* ☩ *quam liquorem oleagineum.*

Vires. *Dissolvens est egregium Poter. in Pharmacopœia.*

3. *Aliter.*

℞. Miner. antimonii, q. v. misce cum ⅓ pelle per ☽m.

4. ♌ ☿ *Saccharatum.*

℞. ☿ ℔. ß. Sacchar. cand. ℥ij. M. opt. & destillentur per ☽m in Arena F. ♌.

Beguinus.

℞. Antimonii, sacchari cand. ana ℥iv. Oust. ℥j.

Utile est ad externos & internos morbos.

N. *Ex hoc* ♌ *fiunt Pilulæ febriles ad Quartanam, quas vide l. 2.*

5. ♌ ☿ *Saccharatum Sennerti.*

℞. Antimonii ℔ ij. Sulph. ℥ iij. M. pone in △ circularem ut liquescant, atque ita △ per hor. 4. vel 5. continua: dein auge △, ut Sulph. accendatur & exhalet; hinc pulverisa ☿, affundeque ⚹ digerantur que ♂ ☌ 8. dein destillentur, donec guttæ rubræ ascendere incipiant, tunc muta recipiens.

℞. ☿. relictum in fundo ℔ 1. sacchar. cand. ℥iv. ♈ opt. ℥ ix. Destilla per ☽m, (in receptaculum in quo sit ♌, quod primò extillarit.) △ forti, donec nihil ♌i vel vaporis amplius appareat. ♈ in B. abstrahe ad remanentiam 4æ partis.

Vid. Sennert. Institut.

N. 1. *Melius fit hoc* ♌, *si digeratur aliquandiu cum* ♈ *novo, fæcibusque per colaturam separatis à colatura* ♈ *per destill. abstrahatur.*

N. 2. *In eliciendo* ♌ *saccharato lentè procedere memineris, ne nimia ebullitione fine optato frustreris.*

N. 3. *Si cum* ▽ *vitæ aliqua, vel* ▽ *rosarum, in qua moschus vel ambra soluta sit, addita* ▽ *cinam. digeratur, atque liquor cohobiis cohobetur, movet alvum sine vomitu ac molestia, utileque Medicamentum exhibet in Hydrope.*

Dosis à gr. 3. ad 6.

6. *Oleum Antimonij Saccharatum Quercetani.*

Antidotus Panaretos.

℞. Miner. ☿ ad albed. calcinatæ ℔ ß. sacchar. cand. in formam syrupi cum circulato minore (♈ opt.) transmutati ℔ 1. Misc. Digerantur ♂ ☌ (4 vel 5.) ♍, dein per gradus △ destillentur.

Elicitur primò circulatum minus, secundò liquor albus, tertiò flavus, quartò rubicundissimus, instar sanguinis, dulcisque Balsamus; collige singula seorsim vel separa ab invicem.

Vires. *Liquor albus opitulatur cancrosis ulceribus & externis morbis.*

Liquor flavus idoneus est vacuationi per alvum & vomitum.

Liquor rubicundus ternis aut quaternis cohobationibus rectificatus & ablutus ▽ cordiali, admirandas præstat curationes in Lepra, Morphæa, Apoplexia, Epilepsia, Peste, in ▽ appropriatis exhibitus.

Dosis à gr. 3. ad 6. Quercetan. in Teir.

N. Eodem

N. *Eodem modo & ex Croc. Metall. & Sacchar. ana cum* ☿ *digestis,* ♌ *præparari potest. Dosis gr. 4. 5. 6. 7.*

7. *Oleum* ☿ij *Saccharatum Fausii.*

℞. Croc. metallor. pulveris.
Sacchar. cand. an. ℥ ix. vel Sacchar. ℥ vi.
Spir. ⊖i rectific. ℥ ij.
Vini ℥ ß.

Digere ☌ ☍ (8.) postea destilla in ⏢ per gradus. Aufer phlegma in MB lento.

N. *Eodem modo extrahitur oleum ex Sulph.* ☿ij *Orato, prodit liquor crassus, qui extrahendus aliquoties affuso rec.* ☿ *qua rursus ad mellaginem separato, ea demum per* ⏢ *pellenda in oleum.*

Dosis à g. 8. ad ℈ß. *in morbis fluidis. Cl. D. D. Ioh. C. Faus.*

8. *Oleum Antimonii Saccharatum Basilij.*

℞. Vitr. ☿ lævigat. affunde agrestam, digere aliquot ☌, dein (abstracta agresta ad siccitatem,) admisce sacchari cand. æquali pond. cum modico ✢ti, destilla per ⏢m gradatim, tandem △ fortiss. prodibit ♌ rubicundum, cum ☿ exaltandum.

Vires. *Prodest adversus Epilepsiam.*

Dosis gut. aliquot. Basilius in curr. triumph.

9. *Oleum seu Liquor* ☿ *mellitus.*

℞. ☿ crud. pulv. ℔ j. Mell. opt. ℔ iij. Bulliant simul, moveanturque spatula, usque dum substantia aquosa mellis evaporaverit, & remanserit materia quædam nigra instar picis, quæ digitis friari queat. Hanc destilla per ⏢m △ nudo gradatim, in excip. amplum, hor. 24. & prodibit liquor imprægnatus facultatibus antimonii, cum aliquot floribus à liquore separandis.

Vires. *Liquor iste est corrosivus & penetrans, summopere mundificativus, præsertim in ulceribus, absumit enim excrescentias, &c. Adversus gangrænas præstantissimum quoque existit remedium. Uti eo possumus aut solo aut commixto melli rosato, unguentis, pulveribus* ▽, *&c. Sala de* ☿.

Liquor hic ✢ *Philosophici vices supplere poterit, in præparatione Tincturæ Antimonii ζωήριλος dictæ.*

10. *Aliud Magist.* ☿ij.

℞. ☿ opt. ℔ ß. O ust. ℥ iv. Bol. arm. Sal. Com. an. ℔ ß. omnia seorsim trita misceantur, destillenturque △ nudo. Sic prodibit primò phlegma, secundo ⏜ albicans, tertio ⏜ rubescens. Si quid collo adhæreat glaciei instar, admove cautè ferrum candens, ut solvatur. Rectifica per ⏢m: In rectificato hoc ♌ o solve ⊙ foliatum: Solutioni postmodum affundes ☿ circulabisque sept. 6. circiter, & subsidebunt feces, à quibus decanta ☿ cui si affuderis ▽ destillatam, præcipitabitur ☤ albus, edulcorandus & reservandus. Dicitur Magisterium Antimonii.

Vires. *Purgat suaviter per vomitum.*

Dosis. g. 3. Kesl. 1. c. 68.

N. 1. *Pulvis ille correctus cum* ⏜*tu Sal. com. evadit sudorificus: vide infra Tincturam ex Regulo* ♂, *n.* 13.

N. 2. *Magisterium hoc* ☿ij. *Kesleri nil est aliud quam* ☿*us vitæ ex butyro. Ita Hartmannus in Croll. parat ex floribus albis &* ♌ *Sal. Com. & Glaub. in secunda parte p. 93. aliud concinnat ex Sal. Com. &* ⊖*lo. Hi omnes modi in unum residunt certo experimento.*

11. *Oleum Antimonii glaciale, ex* ☿ *&* ☿⏢*to.*

Vide in destillat ☿ij.

12. *Aliud Oleum Antimonii glaciale, seu Butyrum* ☿ij *& exinde Antidotus* πολύχρηστος ☿ij.

℞. Reguli ☌ stellat. ℔ j. ☿⏢ti ℔ j ß. M. exactè destilla per ⏢m, (*vide in destillatione* ☿ij.) ♌ glaciale destillatum rectifica una ac altera destillatione, feces semper rejiciendo. Hinc affunde ⏜m hydromelitis vinosi, cohobaque, ut tandem crebris istis cohobationibus ♌ illud dulcescat. Tandem abstrahe ☿ ad consistentiam ♌i.

Vires. ♌ *hoc exquisitissimum, ac pretiosissimum est Remedium, multis curandis ægritudinibus, iisque gravissimis aptissimum. Quin & domitor est febrium tertianarum, quotidianarum ac in primis quartanarum. Blandè enim vomitum multis concitat, aliis alvi solutionem citra vomitum, eamque vim habet, ut radices & seminaria mali prorsus eruncet & evellat.*

N. ⏜ *hydromelitis vinosi separatus, si vitriolica aciditate (⏜⊖i) imprægnetur, summum est diaphoreticum, & longè ab aliis vulgaribus aliud.*

Dosis cochl. s. vel 1. per se vel in liquore conveniente. Querc. in Teir.

13. *Aliud Oleum Antimonii Crystallinum ex floribus.*

℞. Flores antimonii, ▽is, (ex ⊖ ad flaved. calcinato & Sal. Com. an. ℔ iij. argillæ ℔ v. vel vi.) dephlegmatæ ā. M. & destilla in MB, sic tantum prodit phlegma, ⏜sque cum floribus coëunt. Affunde novam ▽ atque denuò evoca, idque repete, donec flores nihil spirituum amplius retinere queant. Tunc destilla per ⏢m primo excipiendo seorsim humiditatem aqueam, dein mutato Excipulo ♌ albicans, ac ponderosum, instar butyri antimonii relicto ♍ inutili.

Vires. *Idem ferè est cum butyro Antimonii: Inservit solutioni* ☉*is, & est basis præcipitati purgantis, ut & vomitorii. Hartm. in Croll. p. 224. Sennert. Instit. l. 5. p. 3. s. 3. c. 17.*

Nimirum.

Rectificatur oleum hoc per Retortam: hinc duplex inde paratur præcipitatum, alterum ἄνω καὶ κάτω, alterum κάτω solum purgans: prius fit, oleum id instillando in ▽ ♄m pluv. pulvereamque ab acrimonia sua lotionis beneficio liberando: posterius fit oleum id cum an. ol. Tart. p. d. mixtum (☌ 2.) reponendo & hinc similiter flores edulcorando.

Dosis à gr. 1. ad 4.

14. *Oleum Antimonii compositum ad Vulnera.*

℞. Antimonii Sulphur. an. p. ij ✱ vel Sal ⊡ p. 1. Calc. viv. p. iv. destilla △ forti cum tribus cohobiis quod sublimatum erit, semper ♍ reddendo.

Vires. *Mundificat optimè vulnera inveterata. Basil.*

15. *Aliud Oleum.*

Fit ejusdem qualitatis ♌, si ☿ cum ⏜ Sal. Com. imbiberis, ac postea destillaveris. *Tenzelius.*

16. *Aliud, Balsamum Antimonii dictum.*

℞. ☿ ℔ ij. Sal. Tart. ℔ ß. Sal. Nit. ʒ iv. Fluant in ✠ forti, effundanturque in tabulam lapideam.

℞. Massam hanc & Calc. viv. ʒ iij. misce & affunde ☁m terebinth. ad eminent. 4. digit. Digere vase clauso ♂ ☌ aliquot, sic ☁ Terebinth. rubro colore tingetur. Postea adde silices contusos ad spissitudinem aliquam, destillaque per ☾m.

NB. Ubi guttæ flavæ apparere incipiunt, muta receptaculum, & auge △ atque extillabit ☍ rubrum. *Sennert.*

Vires. *Magnarum est virium in diuturnis ulceribus.*

N. *Vide etiam Balsamum Antimonii Reguli. In Tincturis ex Regulo.*

17. *Balsamus Vulnerarius Basil.*

R. ☿ opt. ℔ j. Salis Communis vel ☽ ℔ ß. Argil. ℔ vj. M. & destilla △ fort. per ☾m, & prodibit tandem ☍, quod dephlegma ad remanentiam ♅veris rubei, hunc solve per deliq.

Vires. *Summarum est virium & arcanum summum in vulneribus inveteratis. Basil. in C. Triumph. vide etiam Balsamum Reguli in Tincturis.*

N. 1. *Kesterus.*

℞. Antimonii ☽, (vel Sal. Com) ana. ☉ ust. ℔ß. destillaque sine argilla.

Alii.

℞. Solum ☿ & ☽, (sine ☉ & argilla) vel Sal. Nit. *Vide Basil. in repetit. lapid.*

Alii.

℞. Antimonii, part. ij. Sal. Com. p. 1. Bol. armen. p. ij.

N. 2. *Processus est plurium* (3.) *dierum instituendaque est destillatio per gradus.*

N. 3. ☍ *hoc præcipitari potest cum* ▽. *Præcipitatum elotum exhibetur, à gr. 3. ad 6.*

18. ☁ *ex Regulo.*

1. Figatur Regulus, (quod fieri potest multoties *iteratis sublimationibus, sive in ovo Philosophico id* fiat, sive in cucurbita, quotidiè scilicet id quod sublimatum est ad fundum detrudendo.)

2. Regulus fixus ponatur aliquamdiu (☒ 6) in cellam, ut solvatur, ☍ illud filtra & coagula ad spissitudinem. Hinc repone, ad liquescendum, filtra iterum, coagula ac solve iterum ac cum triplo Tripolæ mixtum destilla per ☾m. Sic primò prodit ☁ albus, dein rubeus: rectifica.

Vires. *In febribus omnibus intermittentibus, ut & in quartana virium est summarum, mundificat sanguinem per diaphoresin, atterit calculum Renum & Vesicæ, materiam Podagricam discutit, dolores vel extrinsecus applicatum lenit.*

Dosis à gr. 3. ad 5.

19. *Aqua Antepileptica ex Croco Metall. Quercet.*

℞. Croc. Metall. misce cum crusta panis pulverisata, ac elice ▽m per cornutam ad △ satis magnum.

Vires. *Hanc pluris facit Quercetanus in Epilepsia, quam reliquas suas Antepilepticas omnes è vegetabilium familia desumptas.*

Ego huic labori ♂ ac ☌ 3. integras frustra impendi, primò exivit phlegma, secundò ☁ nebulosi prodierunt, tertiò striæ seu ☍ rubicundum, omnia autem in parva quantitate.

20. ▽ *Stimmi Sulphurea. Clyssus aliàs.*

℞. ☿ elect. Sal. Nit. pur. Sulph. pur. ana ℔ j. propellantur per ☾m, in ventris capacitate superiori tubulatam, in receptaculum amplum ac capacisf. rostro firmiter annexum, in quo infusa sit aliquota ▽æ pars: Injice materiam sensim per vices, tubulumque propediem obtura, videbis materiam injectam paulo post incendi, receptaculumque nebulosis vaporibus repleri, quibus sensim ▽æ illi commixtis receptaculum pellucidum redditur, quo apparente, injice iterum, &c. ▽m spiritibus destillatis imprægnatam filtra, vel si placeat, & adustionem sapiat à phlegmate in MB libera. Glauberus ℞. ☿ ℔j. ☉ ℔ iij. Sulph. ʒiij.

Vires. *Crassam Tartareamque mucilaginem ubicunque locorum delitescat in corpore, attenuat, ac per emunctoria convenientia expurgat, per alvum scilicet, per ☐m, per sudorem, per salivationem; Unde utilissimum Medicamentum audit in obstr. Epatis, Lienis, Mesenterii, Uteri, in affectu Hypochondriaco, Colico, & simil. præsertim si cum Crystallis & acuatur. Miscetur cum ▽ font. vel alio liquore convenienti, ad gratam aciditatem, bibiturque pro libitu.*

21. *Aqua Stimmi Tartarea.*

Fit eodem modo ex ☿, Tart. & Sal. Com. an. quibus si aliquid Sulphuris admiscetur, melius destillatio procedit.

Vires. *Prodest itidem in obstructionibus, maximè autem expellit per sudorem materiam in habitu corporis delitescentem.*

N. 1. *In utriusque ▽e destillatione colligi possunt flores, qui à Sulphure per sublimationem liberati in usum venire quoque possunt.*

N. 2. *Ex ☿o fit ☿ diaphoreticum, si semel ac iterum cum Sal. nit. ana calcinetur & dulcoretur, vel ex eodem Sulph. auratum extrahi potest, si cum lixivio forti coquatur. Vide Sulphur Antimonii.*

22. *Spiritus ☿ij compositus S. Closs.*

℞. Sulphuris ☿ alis (Closs. an. vid. infra) part. 1. colchotaris; ☉li p. ij. M. & ter aut quater aceto perfunde destillando cum cohobio. Tandem ultima vice repone pulveres in amphoram terream tabulatam (vitrea enim disrumperetur) cum Recip. amplo, urge △ in reverberio clauso spatio tridui integri, ut fieri solet in destillando ☍ ☉li & spiritum ab ☍ separa atque rectifica.

Vires. *Inservit utrumque figendo ☿o & ♃ri.*

HOFMAN 3. *Destillatio. Unde aceta, olea, Spiritus &c.* 1. *Acetum antimonii.*) Præparatur tantum ex minerâ antimonii, non ex antimonio fuso, quippe cui ignis inter fusionem spiritum illum acidum ex sale terræ centrali dependentem abstulit. Sed parum aceti præber.

N. Aquam pluvialem tonitrualem vel rorem majalem clarificatam infunde mineræ antimonii prius probè tritæ, pone ad digestionem in fimo equino vel quod melius in tegmenta lignorum vase Hermeticè clauso, donec fermentari incipiant: Postmodum ☪la & destillatum super Cap. mort. cohoba.

N. 2. *Acuari potest hoc Acet. jumeis sale &c.*] Acetum antimonii nihil aliud est, quàm radicalis quædam humiditas minerali suo sale centrali etiamnum gaudens, qualis in omnibus aliis itidem reperitur mineris. Efficaciter sanguinem refrigerat, cum aquâ destill. conveniente scilicet acetos. semperviv. portulac. &c.

si misceatur, in febribus ardentibus malignis &c.

N. *Felicius forsan proceſſeris, ſi ſal antimonii in Acet. ſolveris & ex argillâ & globulos formaveris.*) Sed parum acquires Aceti, cum in argillam ebulliendo agat, & agendo vicissim patiatur, sicque destruatur & in aliud ens convertatur.

N. Acet. antimonii in majori obtinebis copiâ, si super cratem ferream minera antimonii frustulatim imponas, superstructo Aludele cum pluribus ollis perviis & Alemb. subministrando carbones in aliâ aream focariâ accensos, ne acetum à carbonum vaporibus inquinetur. S. Cloſſ.

2. *Ol. antimonii per ſe.*) Sed nanc sceris potius Acet., quàm liquorem oleaginem. vid. Pharmacop. Sp. Poterii.

4. *Ol.* ☿ *nii ſaccharatum. Recip.* ☿ ℔ß. *ſacchar. cand.* ℥ij. *&c.*) Antimonium & sacchar. cand. adeo se invicem amant, ut non facilè separari queant, sicut ☽ & mercurius. Melius succedet praeparatio, si antimonium cum sacchar. cand. per aliquot dies in digestionem ponantur & per retortam ex Aren. postmodum defillentur. Non tamen ol. sed liquorem acidum nanciscris compositum ex antimonio & saccharo cando.

N. Hoc usus fuit Dn. D. Iohann. Michaelis sæpius in Quartanâ.

N. Recip. ☿ nii, sacchar. cand. ana ℥iv. O ust ℥j. Hoc ultimum additur, quia corpora valdè referat & discontinuat. Exinde etiam acidum destillatur stagma.

5. *Ol.* ☿ *ſaccharatum Sennerti.*) In eliciendo hoc ol. saccharato lentè procedere debes, ne nimiâ ebullitione fine optato fructu, id quod & in mellis ♃latione observandum & aliarum rerum, quæ facilè ebulliunt, aliàs labor erit frustraneus. Melius fit hic liquor, si cum sp. vini novo aliquandiu digeratur, & fecibus per filtrum separatis à colaturâ sp. vini per ♃lationem abstrahatur.

N. Cum Essentiâ moschi & ambræ combinatum sine ulla malefica per secessum in hydrope operatur guttatim in vehiculo appropriato exhibitum.

6. *Oleum* ☿ *nii ſaccharatum Quercetani. Antidotus Pantæretor.*) Melius succedet, si simplex substituatur minera antimonii sine ullâ calcinatione, aliàs parum antimonialis virtutis elevabitur, cùm mediante calcinatione minera antimonii sua nativa ac radicali privetur humiditate, & vice versâ nil nisi liquor acidus sacch ratus suppositicius emerget, cui omnes vires erunt acceptæ referendæ. Cujus farinæ & sequentia ol. antimonii sunt *Fauſii & Baſilii* p. 436. & 437.

10. *Aliud Magiſterium antimonii.*) Hæc descriptio fallit. Et si succedere debeat, substituas O & Sal. comm. sine bolo Armen. Vitriolum & Sal. comm. ana ℔ ij. & antimonii ℔ j. omniaque sorsim misce, & ♃la per retortam igne aperto. Primò prodit phlegma, deinde spiritus albicans, tertiò butyrum antimonii collo adhærens. Ex quo mercurius vitæ (rectius tamen magisterium antimonii) parari potest; hic si cum nitro figatur, egregium præbet antimonium diaphoreticum.

11. *Aliud Oleum antimonii glaciale &c.*) Hoc nihil aliud est, quàm butyrum antimonii martiale, ex quo mercurius vitæ resultat, si ▽a fontana infundatur, summâ cum violentiâ vomitus excitans. Nec juvat affusio spiritus hydromelitis vinosi pro ejus edulcoratione, dum suam deleteriam retinet subinde vim corrosivam ac colliquativam. Si tamen hic mercurius vitæ seu potius magisterium exinde paratum etiam cum sp. nitri vel ipsis crystallis nitri in formâ siccâ figatur, præstans exsurget anti-pyreton non emeticum amplius sed bezoardicum: Prout & sequens

13. *Oleum antimonii cryſtallinum exſtoribus* ex eodem fonte promanans similiter cicurari potest. Quod autem posterius ejus præcipitatum, ol. tartari p. d. ita figi possit, ut solùm per secessum purgans pharmacum inde resultet, hoc nemo sibi persuadeat; sed emeticum manebit.

14. *Oleum antimonii compoſitum ad vulnera*) Hoc sublimatum Chirurgis commendatum volumus in ulceribus ac vulneribus antiquis mali moris.

16. *Aliud, Balſamum antimonii dictum.*) Ne sal is volatilis tartari patiaris jacturam, dum in Acet. forti fluere permittis, ex stimmi aquæ tartareæ cum calc. viv. elaboratæ Cap. mort. cum spiritu terebinthinæ tincturam extrahe, & posteà additis silicibus per retortam destilla. Aquam stimmi prolectam rectifica ex phialâ per Aren. & acquires sal volatile tartari vitro adhærens.

17. *Balſamus vulnerarius Baſilii.*) Cum hoc ol. prodiens ex antimonio, Sal. comm. vel ☿ & argilla etiam nihil aliud fit quàm liquor quidam æmulans butyrum antimonii, quod cum aqua sublimatum mercurium vitæ seu magisterium antimonii suppeditat, hoc æquè ac aliis antecedentibus nonnullis carere possumus.

18. *Spiritus ex Regulo.*) De hujus spiritus prout & de ejus ol. in deliquium solvendi juxtà Autoris præscriptum existentiâ valdè ambigitur.

N. Ovum philosophicum est instrumentum sublimatorium, cujus figura talis est pro mercurii sublimatione.

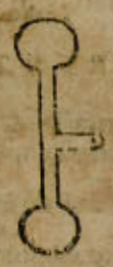

N. Aliàs etiam ova philosophica dicuntur lapides illi, quorum suprà mentionem fecimus, qui in Hassia reperti ad Nos deferuntur mineræ martiales, quæ aëri humido expositæ abeunt in sal Vitriolicum.

19. *Aqua Antepileptica ex croco metall. Quercetani.*) Recip. antimonii vel croci metallor. ſ. q. Panis q. v. destilla per retortam per gradus, & acquires primò phlegma, post acidum liquorem, qui rectificari debet, & valdè in epilepsiâ commendatur.

20. *Aqua ſtimmi ſulphurea. Clyſſus aliàs.*) Clyssus antimonii duplici conficitur modo. Primò fit sulphurea. Deindè tartarea. Ad sulphuream elaborandam quidam recipiunt antimonii, Nitri ana & Sulphur. part. i. Nonnulli admiscent terram sigillatam, vel bolum optimum. *Dnus Autor* componit cum antimonii elect nitri puri & Sulphuris puri ana. *Dn. D. Knafelius Regius Medicus Poloniæ* recipit antimonii quintuplâ Nitri parte in pulverem album fixati & edulcorati, vel ejus loco Reguli antimonialis optimè pulveris. ℥ij, nitri puri & benè siccati ℥iv. probè mixtis in retortam tubulatam per vices sensim injectis evibrat cum fulmine spiritus cum floribus incarnatis.

N. Unâ vice circiter ℥ß. vel cochl. i. injiciatur, quo detonato, aliud injice. Signum detonationis est, quandò cessant nebulæ.

N. *Dn. D. Dietericus & D. Knafelius* hanc aquam stimmi sulphuream in frequenti habuerunt usu, & acidulas artificiales inde pararunt. Sumserunt scilicet phlegma vitrioli & miscuerunt cum hâc bis vel ter filtrando. Habet vim laxandi & urinam pellit. In caliditate totius massæ sanguineæ misceri potest cum sero lacti & loco acidularum usurpari. In febribus malignis potui ordinario instillari vel julapiis admisceri debet.

21. *Aqua ſtimmi tartarea.*) Eandem etiam *Nobil. Robertus à Boyle* composuit ex antimonii, Nitr. & Tartari parte anatica & calc. viv. dimidiâ, redigit in pulverem ac probè miscet, hoc facto materiam sensim ac cochleatim in retortam ingerit tubulatam, recepraculo capacissimo instructam, & liquorem inde in aquam appositam destillat, qui per phialam rectificatus sal suppeditat volatile magnarum in Medicinâ virium.

22. *Spiritus antimonii compoſitus S. Cloſſ.*) Accurata est hujus spiritus descriptio & præparatio, inter arcana referenda. Tricepsest, constans ex spiritu acido antimonii, Acet. & vitrioli; Inservit & fixationi cinnabaris & mercurii.

¶ IV. LIQVATIO.

Liquor seu Balſamus ex ſcoriis Reguli.

℔. Scorias Reguli, (sive simplicis, sive compositi,) expone aëri humido, sie solventur propter Salia Tart. & Sal. nit. admista.

Vires. *In Chirurgia usus est insignis, præsertim in fistulis & ulceribus fœtidis.*

2. *Liquor ex Sale vitri Antimonii.*

Fit si id in albumine ovi ad duritiem cocti, vel Raphano, vel Bryonia excavata in cella resolvatur.

Vires. *Liquor hic assumptus intrinsecus Quartanam, Podagricas & defluxiones, & Paroxysmos efficaciter compescit: In Chirurgia, vulnera, fistulas absque moradacitate tamen à putredine conservat & sanat.*

Dosis à ℈ ß. *ad* ℈j.

Homan. *Liquatio.* 2. *Liquor ex ſale vitri Antimonii.*) Hic suam debet originem non tam vitro antimonii, quàm salibus Acet. dist. & aliis suppositiis antimonio additis pro Salis putatitii attractione.

¶V. EXTRACTIO.

Unde.

SULPHURA & TINCTURÆ.

Sulphura ſunt Extracta craſſiora.
Tincturæ ſunt Extracta magis elaborata.

DE SULPHURIBUS.

Sulphura hæc extrahuntur plurimum cum lixivio forti, vel & cum ☓ *Baſ. p.* 218.

Lixivium forte ad Extract.

1. ♃. Sal. Tart. Calc. viv. & Sal. com. uſt. ana. F. lixivium filtratione clarificandum.

2. ♃. ℈. clavell. Calc. viv. & ℈. comm. F. lixiv.

3. ♃. Calc. vivæ ℔ ▽. ℔ xv. F. lixiv.

1. Sulph. ex Minera Antimonij, vel ☿ crudo.

♃. Mineræ ☿ ℔ iii. v. &c. vel in defectu mineræ.
♃. ☿. crud. tere minutiſſ. & ſuperfunde lixiv. fortis, (ex Calce viva & ▽) digere ♂ ☌ 6. vel 7. ut fiat Extractio: Extractionem filtra, & leniter bulliendo reduc in ☿verem rubeum. *Hartman. in pract. Keſler. 2. cap.* 18.

N. *Si experiri volueris, an aliquid Sulph. ſuperſit in materia, transfunde nonnihil extractionis in vas aliud, inſtillaque* ✢ *ſic præcipitabitur Sulphur ad fundum.*

Vires. *Inſervit extrahendæ tincturæ, purgat itidem ſupra & infra.*

Doſis g. 2. 3. 4. 5.

2. Aliter.

♃. ☿ pulver. q. ſ. coque in lixivio forti præcipitaque ▽ pluviali (imprægnata ☓) hinc edulcora.

Vires. *Tutius agit per vomitum quam crocus Metallorum.*

Doſis gr. 3. 4. 5. *Beguin. & Quercetan.*

Nix Diaphoretica ☿ij S. Cloſſ.

♃ Sulph. ☿ii hujus deſcript. vel Sulph. aurati diaphoret. ʒ j. Ol. ♋-li ʒij. M. in ♌, fiet maſſa nigra ut pix, fermentetur per noctem, poſtea per reverberatorium exibit aqua acidula & in fundo manebit pulvis albiſſimus excellens Diaphoreticum, valet etiam ad vermes, cum pomatâ vero ſequenti fit inde Coſmeticum præſtans hoc modo.

♃. Axung. porci ℔ j. ſevi vervec. circa renes collect. ℔ ij.
Ireos flor. ʒ iv.
Garyoph.
Coriandr.
Benzoin.
Styrac. calam.
Calam. aromat. an. ʒ ij.
Florum lavend. quart. vi.
Bull. cum raſur. pomorum curtipendul. cum pellic. ℔ j.
Aq. roſ. ℔ iij. in ♍ per horas xii. in vaſe vitreo.

Colentur in vas vitreatum ubi refrixerint, aqua & feces diligenter amovearitur, cum calore miti iterum liqueſcat, effundatur in mortarium calens, ubi tamdiu agitetur, donec in Pomatam albam, levem & bonæ odoris (addito moſcho) abierit, cujus ſingulis unciis immiſcebis ☿ ii Coſmetici ʒ ij.

3. Sulph. ex ☿ calcinato.

♃. Antimonii, Tart. ana mixta liqueſcant ad △, poſtea effunde in ollam plenam ▽ calida, ſicutque per ♂ m, dein decanta ac præcipita Sulph. inſtillatione ✢i, vel ſola coctione adhibita.

N. 1. *Alij fundunt ſolum ☿, idque fuſum effundunt dicto modo in* ☓ *acerrimum, vel* ☍m Sal. nit. *acuatum, Hinc decantant, præcipitatumque* ☿*verem colligunt.*

N. 2. *Niſi me felicior fueris, nihil efficies, cum nihil ſit quod Sulph.* ☿ *ij foras attrahat.*

Alii.

♃. ♂ p. 1. fundunt, fuſoque injiciunt antimonii p. ij. atque dicto modo effundunt in ☓.

4. Aliter.

♃. Antimonii p. ij. ſcor. ♂ (Hammerſchlag.) Sulph. an. p. 1. M. & injice ſenſim ſuper Sal. nit. & Tart. ad △ fluentia, hinc fluant ſimul optimè, dein extrahe Sulph. coquendo in lixivio forti, præcipitaque inſtillatione ☓.

Vires. *Purgat per alvum.*
Doſis gr. 4. 5. 6. 7. 8.

5. Sulph. ex Croco Metallorum.

Fit eodem modo: Hepar ſcil. antimonii coquatur in lixivio forti, vel ſola ▽, (ut in edulcoratione Croci Metallor.)

6. Aliter.

♃. ☿ & Tart. pulveriſatorum ana ℔ iij. cæmententur per 4. aut 5. horas, vaſe probè incandeſcente, quod tandem projicies in menſur. 2. aceti & per horam unam aut alteram ebullire ſines, cola ✢ & congula in pulverem.

Ex S. Cloſſ.

7. Sulph. ex ſcoriis Reguli: Sulph. auratum Antimonii.

♃. Scorias à Regulo ſeparatas, eaſque coque in lixivium, trajiceque per chartam, colaturæ inſperge ✢, & præcipitabitur Sulph. auratum antimonii, quod decantato lixivio edulcorandum.

Vires. *Movet vomitum, ac interdum ſeceſſum.*
Doſis g. vj.

8. Sulph. ex Regulo Antimonii ♃iali.

Fiat Hepar ex Regulo ♃iali & Sal. nit. Hoc Hepar ſine ablutione coque in lixivio forti, ut abſtrahatur Sulph. decanta & præcipita inſtillatione ☓.

Quercet. in Teſtud.

9. Aliud.

2. ♃. ☿ crud. per ♈ præcipitatum & edulcoratum, coque bulliendo in lixivio Tart. decantaque, lixivium tinctum evaporet, ſic remanebit in fundo Sulphur antimonii cum Sal. Tart. ſublimabitur Sulph. antimonii purum. *Sala de* ☿.

10. Sulph.

10. *Sulph. ex Cinnabari Antimonii, Sulph. Antimonii verum.*

Cinnabaris antimonii pulverisat. coquatur ebulliendo in lixivio fortissimo, (ex cinetibus clavell. & Calc.viv.an. vel ex Sal. Tart. & Sal. nitr. Calc.vivæ,) per ℥3. vel 4. Decantetur lixivium à ☿ vivo, qui currit in fundo, filtreturque, hinc reponatur, ut Sulph. subsideat coloris rubei, quod à lixivio separatum edulcoretur sæpius ▽a commun. calida; dein leni calore exiccetur, habes Sulph. antimonii genuinum.

Hinc paratur

Panacæa Sulph. Antimonii veri.

1. ℞. Sulph. jam descript.
Regul. antimonii an. ʒ j.
♌ Sulph. per C. vel ♌ ⊕i rectificatiss. ʒ iij.
Digere per aliquot ♂ (8.) in loco calido, deinde destilla ex ∴ per ♋ vitream, ter ad minimum cohobando; urge postremo △e quarti gradus ☾ 12. & erit totaliter fixum, quod exime & cum ▽ rosar. lava & exicca.

N. *Præstat materiam ♋ fracta exemptam sub tegula ☾ 5. 6. reverberare.*

2. ℞. Hujus pulver. ʒ j.
Mag. vel Sal. Coral. ʒ ij. M. exactè.

Vires. *Est instar panacææ: habet nimirum in se vim diaphoreticam ac sanguinem mundificandi, idcoque quibuslibet morbis per sudorem sanabilibus inservire potest, præcipuè Lui venereæ, fœditatique cutis. Repetenda est Dosis sæpius in quibuslibet morbis, præsertim verò in Epidemiis, & malignitatem aliquam secum vehentibus.*

Dosis à gr. 10. ad 15. & 20.
Hartman. in Croll. in pract. Agricola de ♁.

HOFMAN. 5. *Extractio. Unde Sulphura & Tincturæ.* 1. *Sulphur ex Minerâ antimonii vel antimonio crudo.*) Recip. mineræ ♁ vel antimonii crudi q. v. tere minutiss. & superfunde lixivii fortiss. q. v. ex Sal. comm. Tartari, calc. viv. & Sal. com. ust. parat. digere per 6. vel 7. ♂ ♌ ut fiat extractio; extractionem filtra, & leniter bulliendo reduc in pulverem rubeum.

N. Si experiri volueris, an aliquid sulphuris supersit in materiâ, transfunde nonnihil extractionis in vas aliud, instillaque Acet. sic præcipitabitur Sulphur ad fundum. Antequam hoc fiat, solutio per aliquot *dies Ver. & Sulphur antimonii* per se fundum petet, postmodum decanta & cum Acet. præcipita.

N. 2. Fieri etiam potest sulphur antimonii ex Cap. mort. Tincturæ Nephriticæ vel ▽æ stimmi tartareæ.

N. 3. Recip tartari & Nitr. ana ☾ iv. antimonii crudi pulveris. ☾ viij. misce ac tere, detonentur in Crucib. more solito, si refixerint, pulveris minutissimè, aquam calidam affunde, coque per semihoram, filtra per duplicem pannum linteum, vel sæculum, divide in duas partes. Unam ⊽ta in aquâ frigidissimâ, exsicca, & signa litterâ A. Alteram partem lixivii præcipita cum Acet. dist. more consueto & signa litterâ B. Quod in sæculo remansit, edulcora cum aquâ, exsicca probè & nota litterâ C. Pulvis A. & C. usurpatur in affectibus hystericis, quamvis sub litterâ A. grana 7. vel 8. vomitus & sedes tausentur. Signatum littera B. est Sulphur auratum: summum sanguinis depurativum. Hoc si unicâ tantum Acet. dist. abstractione aliquantò magis figatur, in cachexiis contumacibus remedium est exquisitissimum, primò Enti metallorum planè simile, sive per se, sive cum aliis præcipitantibus sociatum detur.

Nix diaphoretica antimonii S. Closs.) Hæc nonnullis materia audit perlata. Prout autem hîc cum sp. vel ol. vitrioli, sic & alias etiam sulphur antimonii cum spiritus Nitri sextuplo figitur, si à sulphure aurato antimonii ad siccitatem usque abstraxeris, inque albissimum pulverem fixaris, securissimum, & elegans inde acquires diaphoreticum, summum juxtà archei sedativum. Dosis est à ℈ss. ad ℈j. vel per se vel cum cervinis aut aliis cinnabarinis mixti.

N. Quod cum sp. Nitri fixitatem acquirit, internum agnoscit usum; quod autem cum sp. vitrioli, externum cosmeticum habet.

3. *Sulphur ex antimonio calcinato.*) Hæc cum tartaro elaboratio sulphuris antimonii optimè succedit, Quæ autem absque salium additione fusio antimonii commendatur, non succedit, quia salibus destituitur, quæ Sulphur antimonii extrahunt. Nec alter modus cum marte voto, esponder, sic enim potius crocum ♂tis, quàm Sulphur ♁ nii acquires.

N. Ex calc. viv. cum antimonio per 6. hor. calcinat. absque aliorum externorum salium sodalitio in aquâ coctis & cum Acet. dist. ⊽tatis etiam Sulphur ♁ nii crocei coloris conficitur, vid. suprà.

4. *Aliter. Recip. antimonii p. ij. scor. ♂tis p. i. & Sulphur. ana.* M. &c.) Hæc descriptio, hujusque elaboratio, prout & ☾ 6. & 7. ex croco metallorum & antimonio cum Tartaro cæmentat. & scoriis reguli suâ non carent laude, nec in minimis sunt habendæ.

8. & 9. *Sulphur ex Regulo ♁ nii ☿ vivi, & aliud ex antimonio crud. per ▽ reg. ⊽tat.*) Hæc magni etiam sunt valoris tam ob genuinam descriptionem, quàm veram etiam illorum præparationem nullis cedentia.

10. *Sulphur ex cinnabar. ♁ nii, Sulphur ♁ nii verum.*) Vide de hoc etiam *Cl. Zwelfer. in mantiss. spagyric.* part. 2. Cap. 8. Verùm inconveniens est, cinnabaris antimonii virtutem per partium ejus sulphurearum & mercurialium separationem per salia alkalia factam destrui; ideoque satius erit, loco Panaceæ sulphuris antimonii substituere bezoardicum minerale & cinnabarim antimonii cum magister. Cordial. ex margarit. & corall. ana præparat.

¶ DE TINCTURIS.

De Tincturis ♁ ii notare in genere expedit, quod monente Basilio, ♌ in priori extractione adhibitum, ♒ purgantes figat (ita ut per ⊡m sudores & ptyalismum duntaxat operentur, etiamsi postmodum per ▽ extrahantur,) & contra ▽ vim in eadem dejectoriam augeat. *Basil.*

Tinctura antimonii nihil aliud est, quam portio aliqua antimonii, idoneo menstruo soluta & exaltata, eaque potissimum sub colore rubeo.

Absolvitur Tincturæ præparatio plerumque duabus operationibus: Extractione scil. & Exaltatione. Hæc ferè non nisi ▽ perficitur, illa potissimum ♌, quod plerumque acuitur aliquo ♒u acido.

1. *Tinctura ex ♁ crudo.*

℞. 1. ♁ pulv. extrahe Tincturam rubicundam ſ. a. cum ♒u ⊕i Philosoph. digerendo in ⊣bus, hinc decanta, decantatas Tincturas confunde, abstraheque ♒m ⊕li in ℳ l. △. donec guttæ flavescant.

2. Tincturæ in fundo remanenti affunde ▽m rectificatum, extraheque ▽i, △ ℳ, donec itidem guttæ flavescant. Tunc mutato recipiente, igne fortiori propelle Tincturam.

Vires. *Balsamum mirum est, quo uti possumus ad vulnera curanda, tàm interna, quàm externa: movet sudorem, nonnunquam etiam sessum & vomitum: emendat Symptomata veneni, Lepræ. Faber Monsp.*

Alii pro menstruo utuntur ▽, ex ⊕ Virid. Æris & ☉ plumos.

2. *Alia, Balsamus vitæ Basilii.*

℞. ♁ Crud. q. v. extrahe Tincturam rubic. cum ♌ radicato, digerendo per ⊠m, filtraturam digere iterum per ⊠m, & nigrescet. Abstrahe ♌ ad siccitatem, edulcora & circula cum ▽ opt. ad eminent. 3. vel 4. digit. per ⊠m unum ac alterum, vase clauso: decanta dein & destilla ex ⊣e, & prodibit Spir. Vini imprægnatus Tinctura antimonii: circula ♂ ♌ 10. circiter, & subsidebit Tinctura, quam per Tritorium à ▽ separa.

3. *Candefac primum ♁: hinc injice in ♌.*

Vires. *Summarum est virium, mundificat sanguinem,*

nem, curat Morphœam, scabiem, exhilarat spiritus.

3. *Aliter.*

℞. ♁ crudi q.v. extrahe Tincturam rubic. cum ✠ antimonii digerendo aliquamdiu, decanta, abstrahe-que ✠ & pelle Tincturam per ☓ ex ⁂.

Vires. *Summè prodest in Morphœa L. V. &c. Basil.*

4. *Alia, Manna Antimonii dicta.*

℞. Antimonii pulveris. extrahe Tincturam cum ☍u antimonii essentificato: filtra ac abstrahe. Hinc digere cum ☿ ac abstrahe.

☍ antimonii essentificatus præparetur ex Magnesia, acuaturque natiuo suo sale.

Integrum equidem adscripsissem Processum, verum cum id forsan Dn. D. Paulo Kesler. cui illum acceptum fero, ingratum foret, descriptionem, quam dedi, eamque vel Tyroni Chymiæ satis perspicuam, aqui bonique consule.

Ex ♁ calcinato.

5. *Tinctura ex vitro Antimonii, Magisterium Antimonii Salæ: ☉ vitri Antimonii Basil.*

℞. Vitr. ♁ ℥ß. lævigato, affunde ♓ acerrimum, vel acuatum ☍tu Sal. com. (aliàs incassum laboraveris,) ad eminent. 2. aut 3. digit. digere in ⁂. calore, qui manu absque adustione tolerari possit ♂ ☌ 30. circiter, quotidiè semel aut bis agitando, &c. Tinctum liquorem decanta & abstrahe ♓ ad coagulationem usque subfuscam & acrem, (ad siccitatem ℥eris, *Basilius.*) Hæc exposita Aëri dissolvitur in liquorem, qui vitreo vase probe obturato servetur, ne liquescat & evaporet. *Sala, Thold. in Halograph. pag.* 196.

Huic affunde ☿ ac extrahe iterum, decanta à fæcibus, tandemque ☿ abstrahe. Dicitur Alexiterium antimoniale. *Basilio in Curr. Triumph.* qui ℥erem ante ☿ affusionem edulcorat ▽æ destillatæ iteratis abstractionibus.

N. *Hæc Tinctura quandoquidem difficulter retineri queat, quin liquescat, paratur exinde Bezoardicum, quod.*

℞. ☍ hujus antimonialis, ad mellis consistentiam inspissati ℥ ij. C. C. ust. præparat. ℥ j. M. exactè & exicca lentè.

Vires. *Utrumque conducit ad obstructiones omnes inveteratas Hepatis, Lienis, Pulmonum, &c. Item adversus mensium retentionem, Leucophlegmatiam virginum, Icteritiam utramque, Hydropem, Phthisin, Asthma, Pleurisin, Cachexiam, Melanch. Hypochondriacam; Itemque ad ulcera, tam externa, quam interna, Scabies quascunque & prurigines, Luem ven. Febres pestilentiales, continuas, putridas, &c. Morbillos, variolas: noxia expurgat per sudorem, ☉m, salivationem: usus ejus continuari potest. Basil. Tentzel.*

Dosis Tincturæ à g. 3. ad 9. in vino malvat. vel alio liquore. Bezoardici à g. 4. ad 12. &c.

Acetum ad hoc opus idoneum huc refer ex destillatione ✠. Eodem modo eadem Tinctura parari potest, si loco ♓ sumatur ▽ ex ⊖, Sal. nit. Calc. viv. ana ℔ i. ✱ ℥ iv. ♓ ℔ iij. quæ digesta ☍ antur per ☾m, ut ▽ ☍i solet. Liquor rectificatur ab æquali pondere Sal. com. *Kesl. 1. c.* 30.

N. *Pulvis ille, ante affusionem ☿ albumini ovorum coctorum impositus, in liquorem convertitur, vulneribus recentibus & inveteratis malignisque sanandis utilissimus. Basilius.*

6. *Alia Tinctura ♁ vitri, ex minera facti.*

Extrahe primò cum ✠ proprio, decanta ac abstrahe.

Extrahe secundò cum ☿ opt. decanta (rejectis fæcibus,) ac circula.

N. *Si Tincturam hanc per ☒m unum ac alterum circulatum ☌ veris, consequeris ☉ seu Essentiam Antimonii omnium fere morborum Panaceam, ex qua lapis ignis.*

Dosis gutt. 8. *Basil.*

7. *Alia ex vitro ♁ ij ☉ari.*

℞. Vitri antimonii Solaris, q. v. affunde ☿ rectificatiss. ad eminent. digitorum 4. digere in vase clauso, & extrahetur Tinctura rubicundissima, quam serva, & adhibe sine abstractione.

Vires. *Movet sudorem citra vomitum, nauseam, mundificat sanguinem ab omnibus impuritatibus & faculentiis Tartareis. Salem microcosmicum resolutum (ex quo hydrops) coagulat, & phlegmata nociva ex corpore exterminat, Podagricos juvat, præsertim, si cum arcano Filicis fuerit propinata. Dolores artuum ex Lue Ven. tollit, ut & ipsam luem veneream cum decoctis convenientibus; curat ulcera: In Peste & aliis morbis Epidemiis magnum exhibet solamen.*

Dosis à ℥ ij. ad ℥ iij. vel plures.

N. 1. *Post extractionem, quæ ♂ ☌ fieri ferè potest; remanentia denuo fundi potest in corpus Solare album. Hartm. in Croll. Kesl. 2. c.* 30.

N. 2. *Quandoquidem vis dejectoria ♓ vj. refrenatur, non absque foret, primo hanc Tincturam cum ♓ (ut in præcedenti præparatione) extraxisse.*

8. *Alia, ex vitro Antimonii solari.*

℞. Vitri antimonii part. ij. ☉ per ♁ purgat. p. i. fundantur simul, dein extrahatur Tinctura cum ♓ radicato; quo iterum abstracto, circuletur. Tinctura cum ☿ per ♂ ☌ (8.) abstrahe vicissim ☿, ac si placet auctiori △ Tincturam per ☾m propelle depressiorem, eamque seorsim collige.

Vires. *Medicina Diaphoretica est longè excellentissima. Purgat etiam satis promptè si Basilico crebamus, addito Extr. Rhabarb. Hartm. Tentzel.*

9. *Tinctura ex Croco Metallorum Bickeri.*

℞. Croc. Metall. q.v. extrahe Tincturam s. a. cum ♓ acerrimo, decanta tinctos liquores & abstrahe ♓ ad spissitudinem mellis.

Vires. *Purgat & movet sudorem vehementer.*

Dosis à gr. 6. ad 12.

N. *Ex remanente Antimonio, ex quo Tinctura sublecta fit Sal Antimonii dulce (vide suo loco.) Huic Tincturæ admixtum, efficaciorem eam reddit. Bick. in Epist. Clariss. Horst. vide hujus observ. l. 1. s. 1.*

10. *Alia.*

℞. Hepar antimonii, (i. e. Crocum metallorum à Sal. nit. suo nondum edulcoratum,) calcina per ☌ aliquot, (12.) & evadit pulvis albus, dein exponatur cella, ut in liquorem abeat. Ex hoc liquore extrahe Tincturam cum ☿ opt. rectificat. decanta & abstrahe.

N. *Sal. nit. partim sponte in cella coagulatur, partim*

rim quoque in extractione subsidebit, ubicunque ergo separa.

Vires. *Vires & Dosis eadem cum præcedenti.*

N. *Tinctura hæc est Viri Experientissimi ac benè de Rep. Chymica meriti, Dn. August. Weis, Pharmacopæi apud Wormatienses spectatissimi.*

11. *Alia S. Clossai, quam vocat Oleum ☉ij febrifugum & Antipleuriticum.*

℞. Reguli ♂ per speculum ardens incinerati q. v. Superfundatur ☁us ⊕li ad exstantiam unius digiti, digere per biduum, solutionem inclina, alium ☁m ⊕li affunde, evacua omnes solutiones; M. & ex ⊟ phlegma extrahe, restabit Ol. liquidum quod in ☿ dissolves, alteráque vice extrahes.

Dosis gr. 4.

12. *Tinctura ex ♃ Tartarisato.*

℞. ♃ crud. Tart. ana misce & calcina in anemio, donec Tart. penitus combustus sit, elue dein Tart. ▽ calidâ, ac extrahe ex ♃ remanente Tincturam s. cum ☿: abstrahe ☿ & remanet Tinctura ♃ in fundo. *Basil.*

N. ☿ *abstractus cum Tinctura non potest iterum misceri, sed supernatat semper.*

13. *Rubinus Antimonij ☿ alii.*

℞. ♃ elect. Tart. ana fundantur simul.

Dein

℞. Hujus massæ ℥ij. (potius Reguli) ☿ii opt. purgat. ℥j. ♌ ⊕i ℥ij. M. diligenter, digerantur que à calore, donec siccescant: Dein extrahe s. a. Tincturam rubicundissimam cum ☿: decanta & abstrahe ☿m ad consistentiam mellis, sic habebis materiam, quæ frigori exposita indurescit in lapidem instar rubini. *Clodius.*

14. *Tinctura ex Regulo ♂ aut ♃, Antidotos Pantagogos.*

℞. Calcem Reguli ♂ aut ♃, solve digerendo aliquot ♂ cum ☁u ☿ tandemque destilla △ fortiss. & prodit ♌ crassum, cui rectificato affunde ☿ opt. circula, destilla cum cohobiis tribus, semper fæces rejiciendo. Tandem liquor servetur accuratissimè.

Vires. *Repurgat sanguinem, appetitum excitat, viscera corroborat, eradicat cachexiam, melanchol. hypochondr. Icterum, hydropem, idque leniter purgando.*

Dosis gutt. aliquot 2. 3. &c. Quercet. in Tetrad.

Potest etiam in præcipitatum, & calcem albam, rubram, imò etiam flavam redigi.

Cujus Dosis gr. 3. 4.

15. *Alia, Balsamus Reguli, & exinde Tinctura.*

℞. Regul. pulver. q. v. digere in ℳ. cum ☁u Terebinth. & rubescet, decanta, abstraheque affundendo ▽. (*vide Basil. Sulph.*) dein solve in ☿ digere & abstrahe.

Vires. *Optimum est remedium in affectibus pulmonum, phthisi, asthmate, tussi, si frequenter adhibeatur.*

Dosis g. 3. 4.

16. *Tinctura ex ♃ calcinato cum lap. prunella.*

℞. Lap. prunell. ad porositatem usque per Sulph. depurati, Antimonii an. M. & committe igni reverberatorio ♂ (5) ut ✠bulum semper sit ignitum. Ex antimonio hoc edulcorato extrahe Tincturam s. a. per ☓, hinc decanta, & abstrahe ☓ Tincturam remanentem exalta, ut moris, per ☿ *Kesler.*

Vires. *Purgat per secessum, (potius per sudorem.)*

Dosis g. 2. 3. 4.

N. *Terra in extractione cum ☓ residua si dulceretur, sistit omnes alvi fluxus.*

Dosis g. 8. 10.

17. *Tinctura ex ♃ rubeo fixo.*

℞. Antimonii rubei fixi, (*vide in calcin.*) q. v. extrahe Tincturam rub. digerendo cum ☓, decanta & abstrahe ad siccitatem. Postea extrahe cum ☿ similiter procedendo ut cum ✠.

N. *Basilius reverberat materiam antequam secundam extractionem cum ☿ scil. aggrediatur.*

Vires. *Summarium est virium in resolvendo cruore, in rumpendis apostematibus in curanda Lue Ven. &c.*

Dosis g. 3. 4. Basil. in curr. Triumph. Baco de ♃, qui vel pro Panacea ferè venditat.

18. *Tinctura è floribus Antimonii, Lilium Paracelsi.*

℞. Antimonii * ana. propellantur per ☋m, ut nil nisi fæces remaneant. Ex floribus his optimè edulcoratis, & in reverberatorio aliquamdiu vase clauso per colores ad rubedinem reverberatis, extrahe Tincturam s. a. cum ☿ rectific. eamque rursus tandem abstrahe ad consistentiam olei.

Vires. *Medicamentum est restaurativum totius corporis, solâ humorum correctione agens, mundificat corpus hominis supra omnia arcana: utile insuper in obstructionibus Epatis, Hydrope, Morphaa, Lepra in morbis Lienis, uti Scorbuto, & sim l. movet menses, & si Basilio credimus purgat leniter per alvum, cum extr. Rhabarb. ac Tinctura Corallorum.*

Dosis g. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Paracels. l. 2. magnæ Chirurg. Basil. in curru triumph. (vocat Elixyr Antimonii,) Hartmann. in disp. Chymico-Medic. 7. thes. 129. Querc. Poter. Sala in ☋ nat. ♃ (qui quoque flores rubeos obscuros cum arena sublimatos aque efficaces censet, ut & flores reverberatione ad eundem colorem redactos.)

19. *Aliter, Arcanum Antimonii. Basil.*

℞. Flores illos edulcoratos (etiam nondum reverberatos) affunde ☁ ⊕i rectific. circula, donec benè uniantur: dein propelle simul, ac affunde ☿ circulaque subsidentibus fæcibus separatis, Tincturam adhuc semel rectifica.

Vires. *Confortat ventriculum, noxios humores consumendo, appetitum excitat, tollit melanch. hypochondr. suffocationem uteri, colicam & simil.*

Dosis g. 1. ac altera. Basil.

20. *Aliter.*

Elixyr ☉lare ☉ij aliàs Electrum, seu Lili. Parac.

℞. Reguli ♃ii (ex ☿io vitæ cum pari pondere Tart. & ana. Sal. Nit. per detonationem facti) partem

tem 1. auri purgati tantundem, fluant simul & pulverentur, adde ✱ci quadruplum pondus, sublima toties donec Astrum ☿ii ascenderit, in fundo autem terra fatua & inutilis remanserit, elue salsedinem ✱ci & restantes in fundo ☉ & ☿ii flores pone in Ovum Hermeticum in capella fixatoria, da △ talem, ut in fluorem non adducantur, sed ex flavis citrini, tandem verò ex citrinis castanei coloris fiant. Hisce fixatis floribus affunditur ✳ Alkalis. & postmodum ♈ ad extrahendam Tincturam, uti latius traditur Artic. de Tincturis ☿ii & in Antidoto ζωηφίλῳ, Querc.

Vires. *Summa Medicina perhibetur esse in Ictero nigro, podagra, hydrope.*

Dosis instar grani coriandri bis in die ad curationem in Syrupis, ad præservationem semel in mense.

21. *Alia, Basil.*

♃. Flor. Antimonii rub. q. v. extrahe digerendo cum ♈ ac abstrahe.

Vires. *Purgat leniter, tollit febres tertianas & quartanas.*

Dosis gr. j. & ij.

22. *Alia ex floribus.*

Antidotus ζωήφιλος Quercetan.

♃. Flores Antimonii, (nimirum qui ex Antimonio Ungarico per se ad albedin. calcinato, cum ✱ sublimati sint & edulcorati,) q. v. extrahe cum ✳ Philosophico Tincturam rubic. s. a. tempore sat longo. Decantatos liquores tinctos destilla ad siccitatem. Ex pulvere edulcorato extrahe iterum Tincturam pellucidam cum ▽ vitæ Coralliorum (♏. Corall. inflammab.) tandemque propelle fortissimo igne per ♎m ℞ rubrum cum ipsa ▽ vitæ, reserva citra separationem.

Vires. *Est verum vitæ Balsamum, nunquam satis laudandum. Exhibetur cum appropriatis, in Epilepsia, Apoplexia, Paralysi, Pestiferis morbis, Lepra, Morphæa, mundificat totum sanguinem.*

Dosis guttæ aliquot. Quercet. In Tetr. ✳ *Philosophicum pro hoc opere vide de* ✳.

23. *Tinctura ex floribus Antimonii ☉-latis.*

Antidotus Lysipyretos.

♃. Flor. ☿ ☉-lator. rubicundiss. Extrahe cum ♏u ☉i ☿lis, deinde cum vero ♑i æthereo ♏u.

Vires. *Verus est Antidotus contra febres omnis generis, uti & pestiferas.*

Dosis gutt. 4. 5. in liquore convenienti. Quercet. in Tetr.

24. *Tinctura ex floribus Reguli, Antidotus* φάρμακος.

♃. Flores Reguli rub. q. v. reverbera vase clauso vitreo ♂ ☌ 3. 4. continuos. Deinde extrahe tinctura s. a. cum ✳ radicato. Decantatos liquores libera à suo menstruo per destillationem. Postea nova fiat extractio cum ♈. Tandem denuò ♈ ad siccitatem usque abstrahatur.

Vires. *Totam sanguinis massam emendat, Morphæam, Lepram, Scrophulas, Luem Ven. persanat: instaurat & auget nativum calorem, visciditates ventriculi absumit, ac corpus omnibus excrementis expedit. Colicis est aptissima medicina, nec non præfocationibus matricis si Reguli ♂ loco, Regulus ♃ ad parandos flores substituatur. Quercet. in Tetrad.*

25. *Alia ex floribus Reguli ♂ præcipitatis*

Antidotus Isochrysos.

♃. Præcipitatos fl. Reguli ♂ ad flaved. reverberatos, extrahe Tincturam cum ✳ Philosophorum s. a. relictis quibusdam fæcibus albis in fundo. Menstruo per ♓ separato remanebit in fundo ☿ leviissimus rubei coloris: quem reverbera ☿ 2. aut 3. Dein affunde ♏m Junip. digere. Sic ferè ☿ convertetur in Tincturam rubicundissimam.

Vires. *Admirandarum virtutum est, adeoque ipsi auro potabili æquiparanda. Apostemata interna omnia aperit atque curat, sanguinem concretum dissolvit, corruptumque purificat, ad Lepram, Scrophulas, Lues. Pestem, infinitosque alios morbos magnum remedium exhibet.*

Dosis gutt. 6. 7. 8. 9. 10. Quercetan. in Tetrad.

26. *Tinctura ex Ol. Antimonii Saccharato.*

♃. ℞i illius q. v. affunde ✳ ad eminent. 3. aut 4. digitor. digere ac tandem abstrahe, sic relinquitur Tinctura in fundo rubicundissima. *Gluckrabt.*

N. *Kesler 2. c. 4. extrahit cum* ♈, *eumque vicissim abstrahit.*

Vires. *Purgat per inferiora.*

Dosis g. 3.

27. *Tinctura ex Sulph. Antimonii.*

♃. Sulph. ex ☿ crud. (primi modi) q. 4. extrahe s. a. cum ♈ non usque adeo forti. (Alcohol non extrahit) Decanta & destilla cohobationibus 7ies repetitis per ⁂. Tandem propelle per ♎m vitream ex arena addito quoque igne suppressionis, ac prodibit in summa rubicundissima, ℞ antimonii dulce: abstrahe ♈ per ♍B ac remanet in fundo Tinctura.

Vires. *Confortativum est summum, movet sudorem, præservat à Podagra.*

Dos. g. 1. ad 4. Hartm. in Pract.

N. *Operatio hac, quia expertis non successit, aliud eligere menstruum suadeo, vel acuere* ✳ *addito* ♏u Sal. nit. aut ☉i, & simul.

28. *Aliter.*

♃. Sulphur ex ☿ (secundi modi,) q. v. extrahe s. a. cum ♏u Sal. Com. quo iterum abstracto, digere cum ♈, eumque denuo vicissim abstrahe.

Vires. *Sudorem ciendo contracturam artuum, imprimis ex colica causatam, feliciter curat.*

Dosis gr. 3.

29. *Tinctura ex Sulphure Antimonii Aurato.*

Extrahe cum ♈, decanta & abstrahe ad consistentiam mellis.

Vires. *Sudorem provocat, purgatque inprimis per alvum absque molestia, non primo sed tertio demum die.*

Dosis g. 4.

30. *Tinctura ex Sulph. Reguli ♃alis, Antidotus Soterios Querc.*

Ex Sulphure dicto edulcorato extrahe tinctura s. a. cum vitriolicâ hydromelitis aciditate, alkalisata feliciter proprio Sale (id est, cum ✳ ex melle ✣ & deinde acuato cum suo Sale,) abstrahe menstruum & circulata ad aliquot ♂ cum flagrante Iuniperi ♏u. Deinceps per ♎m crebris cohobationibus destillabis & ♏u

♏m Iuniperi ſeparabis, ut reſtet in fundo Deſtillatorii liquor ſuaviſſimus.

Vires. *Omnium affectuum Pulmonum aque ſalutaris Medicina ac Balſamus utilis in Phthiſi, Dyſpnœa, Aſthmate, Pleuriſi, Peripneumonia, &c. In ſumma, ſaluberrima eſt Medicina, quamplurimis, graviſſimiſque morbis profligandis apta.*

Doſis à gutt. 3. ad 6. vel plures. Querc. in Tetr.

31. *Tinctura ☿ Antimonii cum ☉, Antidotus Διάφωνος.*

♃. ☉ per ♂ purgat. p.i. ☿ antimonii p.vi. F. ää℥. Ex hoc ää℥te abluto & purgato extrahe Tincturam pellucidiſſimam inſtar rubini ſ. a. variis cohobationibus cum circulato minore Paracelſi eam exercebis, circulatumque poſtea ſeparabis, ut Tinctura reſtet ſola.

Vires. *Pretioſiſſimum eſt donum Dei adverſus Peſtem, Lepram, Morphœam, & id genus alios morbos graviſſimos.*

Doſis gut. 3. 4. 5. ex theriacali. Quercet. in Tetrad.

32. *Tinctura ex ♁o ſeu Cryſtallis Antimonii.*

♃. ♁m ſeu Cryſtallos antimonii viridiuſculos, ſuperfunde ▽m frigidam copioſam, & præcipitabitur ☿ albus, qui reverberatione evadit citrinus ac dein rubeus. Ex hoc extrahe ſ. a. Tincturam rubicundam cum ☽: Hoc iterum abſtracto, reiteratur ſolutio cum ☿, quem quoque viciſſim tandem abſtrahe. *Thold. in Halograph.*

33. *Tinctura magiſteriata, Lapis ♃is Baſilii.*

♃. Tincturæ Antimonii, (ex vitro quod è minera factum.) ℔ ij. Sal. antimonii ℥ ij. Miſce ac fac coite circulando cum ☿, (per ♎m ad minimum,) dein abſtrahe in MB ▽ ad ſiccitatem, & poſtea fortiſſimo ♃, elice per ♑m ♌ hoc rectifica iterum MB ut quarta pars exhalet.

♃. Hujus ♌i rectificati,

☿ ii antimonialis præcipitati, (ſcilicet per ♑m ♁i ♂is.) an.

Digere in vaſe H. clauſo aliquamdiu, ſic ſolvetur primum præcipitatum, dein unientur omnia, & exhibebunt ☿ erem rubeum fixum & fuſilem.

Vires. *Tinctura hæc æquipollet viribus ☉. Baſil. in C. Triumph.*

N. ☿ij *præparationem habes infra.*

Hofman. *De Tincturis antimonii.*) Hîc rectè Dominus Autor annotavit, Tincturas iſtas antimonii non eſſe nudum ejus ſulphur, menſtrui miniſterio ex antimonio elicitum, ſed concretum, ſeu portionem aliquam antimonii idoneo menſtruo ſolutam & exaltatam colore iſto rubro ex variâ ſitus & texturæ minutarum partium figurâ lucis & oculorum reſpectu emergente.

N. Idoneum illud menſtruum eſt v. g. Acet. diſt. vel ſpiritus ex cryſtallis vir. ær. quem extrahendi modum *Cl. Zwelferus à Baſilio* Valentino didicit. Item ol. Terebinthin. etiam crudum antimonium pulveriſ. facile in ſanguinei coloris balſamum diſſolvit.

N. 2. Acet. diſt. plerumque acuitur aliquo Spiritu acido v. g. ſp. nitri, vel ſp. vitrioli phil. ſolo affuſo mineræ antimonii, & ſexies vel ſepties cohobato. Sic.

1. *Tincturæ ex antimonio crudo.*) Ex antimonio trito extrahe tincturam cum Spiritu Vitrioli phil. digerendo in Ciner. hinc decanta, decantatas tincturas abſtrahe, cohobando, in primâ autem ac ſecundâ ♎tione liquor niget ac fœtidus adſcendit, poſteà ♎labit liquor inſtar tincturæ auratæ; cum ſpiritu vini verò reſiduum circulandum & extrahendum eſt.

N. Alii pro menſtruo utuntur aq. fort. ex vitriolo, ♑ plumoſ. & vir. ær.

2. *Alia Balſamus vitæ Baſilii.*) Hic ex antimonio crudo cum Acet. diſt. radicato juxtâ *Domini Autoris* deſcriptionem elaboratur; Componitur autem Acet. diſt. radicatum, quando à ſale tartari Acet. diſt. aliquoties abſtrahitur, uſque dum nanciſcatur acorem. Verum huic commodius ſp. vir. ær. ſubſtitui poteſt.

3. *Aliter.*) Cum Aceto antimonii digeſtionis beneficio etiam ex antimonio crudo tinctura rubicunda extrahitur, qui modus quoad præparationem & efficaciam eſt convenientiſſimus, in primis ſi Acet. à ſale antimonii fuerit abſtractum. Hujus præparationem vid. in Keſlero.

4. *Alia. Manna ♃nii dicta.*) Hæc etiam cum Acet. antimonii nativo ſuo ſale imprægnato conficitur extrahendo, & extractum cum ſp. vini circulando ac digerendo.

Ex antimonio calcinato. 5. *Tinctura ex vitro antimonii. Magiſterium antimonii Sulx. ol. vitri antimonii Baſilii.*) Hæc juxtà *Domini Autoris* deſcriptionem optimè etiam ſuccedit. Cum autem difficulter retineri poſſit, quin liqueſcat, conficitur exinde Bezoardicum, ſcil. ol. per deliquium ſolutum, affunditur CC. uſt. & præpar. & ſic elegans acquiritur bezoardicum; Alii loco hujus affundunt butyrum antimonii CC. uſt. calcinat. & ſic præparant bezoardicum CC. Elegantior tamen fit Tinctura ex vitro antimonii ſeq. modo Rec. vitri antimonii ſine additione parati & inſtar rubini opt. triti q. ſ. affunde ſp. vir. ær. ad trium digitorum ſupereminentiam. Stent in digeſtione ſine agitatione, donec flavedine imbuatur ſpiritus, hunc decanta, alium ſuperaffunde, atque hoc toties repete, quoties Menſtruum affuſum tingitur; Menſtruum Tinctum in vitro abſtrahitur ad aliqualem liquoris remanentiam. Cui ſp. vini rectific. ſuperfuſus rubicundâ imbuetur tincturâ, quæ uſui reſervanda eſt.

7. *Alia, ex vitro antimonii ☉lari.*) vitri antimonii ☉laris elaborationem ſuprà communicavimus, ex quo ſeq. modo Tinctura concinnari poteſt: Rec. vitri antimonii ☉laris optimè triti q. v. humectetur ſubinde ſp. vir. ær. & iterum exſiccetur in leni calore. Ex hoc cum ſ. q. dicti ſpiritus extrahe Tincturam in loco tepido vaſe clauſo. Hos tinctos ſpiritus leni deſtillatione ad remanentiam liquoris rubicundi abſtrahe. Liquor reſiduus exaltetur ſp. vini ſummè rectificato, & abſtracto denuò ſp. vini ad liquoris craſſioris remanentiam remanet Tinctura antimonii ☉laris rubicundiſſima. Si hoc modo non procedatur, & prout Dominus Autor tradidit, ſp. vini ſaltem vitro antimonii abſque prævia extractione cum ſp. vir. ær. vel Acet. diſt. factâ affundatur, ſpei exoptatæ non ſatisfiet.

8. *Alia, ex vitro antimonii ☉lari.*) Hæc ſatis concinna erit, modò Tinctura auctiori ♃ne per retortam depreſſam non propellatur, ſed tantùm ſp. vini abſtrahatur, relicto liquore craſſiore pro Tinctura vitri antimonii ☉lari.

9. *Tinctura ex Croco Metallorum Bickeri.*) Hanc valdè commendat *Bickerus de conſervandâ valetudine.* Item *Greg. Horſtius in conſil.* Nihil autem eſt aliud, quàm Sal aceti cum antimonii particulis ſociatum. Melius ſuccedet, ſi loco Acet. diſt. ſp. vir. ær. etiam ſubſtituatur & ad ſiccitatem inde abſtrahatur, reſiduum a. ſp. vini rectificatiſſimo circuletur. Eadem eſt ratio ſeq. *Tincturæ* 10. *ex Hepate Antimonii.*

11. *Alia S. Cloſſai, quam vocat oleum antimonii fibrifugum & Anti-pleuriticum.*) De hujus elaborationis ſucceſſu nemo dubitet, ſæpius enim præparavi. Sequentem tamen etiam non poſtponendam duco: Rec. Mineræ ♃nii ☉laris ℔ j. comminue in parva ad inſtar fabarum fruſtula. Hæc ſtratificentur in vaſe fictili forti cum Vitrioli calcinati ℔ ij. claudatur vas operculo & in Aren. calcinentur per gradus ♃nis continuos duarum ſeptimanarum ſpatio, ♃ne per gradus aucto, uſque dum antimonium rubeſcat. Quibus peractis antimonium ſeparetur à Vitriolo & in pulverem ſubtiliſſimum redigatur. Huic vitro immiſſo affunde ſp. vir. ær. ad 4. digit. tranſverſ. eminentiam leni digere calore & Tincturam extrahe. Tinctum ſpiritum decanta & alium affunde, tamdiu, donec non amplius ſpiritus tingatur. Tincti ſpiritus omnes ♎lando ad craſſitiem abſtrahantur. Reſiduum cum ſp. vini rectificato denuò extrahatur, ejuſque Tinctura eliciatur.

12. *Tinctura ex ♃nio Tartariſato.*) Quidam ſumunt ♃nii part. ij. nitri & tartari ana part. j. Miſcent & calcinant in tigillo ad Reguli ſubſiſtentiam, quem ſeorſim ſervant. Deinde ſcorias adhuc tepidas pulveriſatas injiciunt in ſp. vini ſ. vel ſp. cochleariæ, aut ſp. Tartari & ita tincturam extrahunt. *Dominus Autor* omiſſo nitro ſaltem cum Tartaro calcinat. Verùm res eodem redit. Nonnulli etiam ex ſulphure aurato antimonii Tincturam antimonii majoris energiæ ſpondent in impuritate ſanguinis quâcunque emendandâ ratione antimonii, & ipſi juxta aſſignant vim diureticam & abſterſivam ob nitrum & Sal. comm. Tartari. Unde in calculo, podagrâ, ſcorbuto & malo hypochondriaco, item Scabie &c. pro ſanguine purificando commodè adhiberi poteſt.

12. *Rubinus antimonii mercurialis.*) *Johannem Fernelium* hoc habuiſſe Medicamentum tradunt, eoque in Lue ♀nerea frequenter fuiſſe uſum dicunt. Mediante digeſtione ex regulo &

mercurio simul mistis præcipitatum emergit, ex quo postmodum cum sp. vini Tinctura rubicundissima extrahitur, quæ in formâ humida vel ficca asservari potest.

13. *Tinctura ex Regulo martis aut ♀. Antidotus Pantagogos.*) Verùm notandum est hanc Tincturam ad Autoris Nostri præscriptum minus commodè elaborari posse, nisi prius solutum illud cum sp. ☿ vel Sal. comm. factum ex calce Reguli martis vel ♀ ▽á ſ. à calce Reguli martis vel ♀ liberetur & coaguletur. Ex coagulato autem istô △ne fortissimo flores sublimentur per deliquium solvendi, qui vel per se vel cum sp. vini sociati elegantissimam præbent essentiam seu Tincturam; Ad tonum viscerum corroborandum & appetitum excitandum.

14. *Alia. Balsamus Reguli & exinde Tinctura.*) Melius succedet, si prius ex Regulo antimonii sulphur antimonii conficiatur, illique sal tartari tantundem exactè misceatur, super △ne leni in patellâ terreâ. Huic Mixturæ cucurbitæ uitreæ immissæ affunde spirit. Terebinth. ad trium digitorum eminentiam. Stent in digestione usque dum spiritus rubro tingatur colore, qui effusus usui est asservandus. Hic ad usum externum præstans etiam est remedium, ratione tamen spiritus Terebinth. internum etiam agnoscit usum. Obiter tamen notandum, quod in caloris hectici præsentiâ & in pulmonum exulceratione post hæmoptoën exortâ à similibus sit abstinendum balsamicis, prout & à balsamo Sulphuris quocunque modo parato. De quibus infrà pluribus.

N. Sulphur antimonii ex Regulo quomodo conficiatur, suprà invenies.

15. *Tinctura ex antimonio calcinato cum Lapid. Prunellæ.*) seu nitro antimoniato. Per Acet. dist. extrahe Tincturam cum sp. Nitr. non nihil acuatum. Abstrahe hoc Acet. dist. ad mellaginem. Huic affunde sp. Nitr. extrahe Tincturam rubicundam, quam demum sp. vini exalta.

N. Terra in extractione cum Acet. dist. factâ residua tanquam singulare anti-dysentericum commendatur; Verùm summâ cum cautelâ hanc usurpabimus, serioque inspiciendum est, ne adhuc aliquid virtutis nitrosæ in se contineat.

16. *Tinctura ex antimonio rubeo fixo.*) figitur antimonium vel per se mediante digestione in peculiariter ad hanc operationem constructo vitro, vel leniter calcinando, vel cum spiritu Vitrioli, qui Sulphuri antimonii affunditur & aliquoties iterum abstrahitur, ex hoc fixo sulphure antimonii Tinctura cum sp. vit. ær. elicitur, spiritus tincti ad siccitatem abstrahuntur, & ex residuo cum sp. vini rectific. Essentia rubicunda extrahitur.

17. *Tinctura ex floribus antimonii, Lilium Paracelsi.*) ✻ hic nullius usus est, cum absque hoc flores antimonii per lenem reverberationem per se in phiala in pulverem rubicundissimum converti possint: *vid. Cl. Zvvelferus in Mantiss. Spagyric.* part. 2. cap. 8. Ex his cum sp. vini tartarisato Tinctura elicitur, quæ maceratione, aut circulatione & abstractione ad debitam consistentiam in antimonii Essentiam redigenda est. Hâc si potiamur, sequente 18. *Arcano Basilii*, nec 19. *Elixir ☉ lavi*, seu *Electro* vel *Lilii Paracelsi* minus de ⁘, multum autem de *Sulphure antimonii* participante opus habemus. *Antidotus item* 11. *Quercetani* nullius erit usus, cum viribus ac compositionis ratione cum 17. *Tinctura ex floribus antimonii conveniat.*

N. Quid *Tinctura Lilii Paracelsi sit* vid. *in Cl. Helmontii Tr. Arcan. Paracelsi* p. m. 628. Item *Catarrh. deliramen.* § 43. Et *Pharmacopol. ac Dispensat. modern.* § 49.

N. 2. Quam vitæ coralliorum statuimus esse sp. vini in corallis regeneratum. Scilicet corallia in Acet. dist. solvuntur, solutum coagulatur, hicque labor aliquoties repetitur, posteà destillatio subsequitur.

22. *Tinctura ex floribus antimonii vitriolatis.*) Flores antimonii vitriolati elaborantur, si spiritus vitrioli Regulo antimonii affusus in ſ. q. prævià digestione ex Regulo tincturam extrahat & ejus humiditate abstractâ coagulum maneat, ex hoc postmodum sublimatum fiat quod instar florum alembic. adhæret. Ex hoc cum Spiritu Vitrioli ♀ neris vel potius spiritu Vitrioli antimonii martialis, (qui componitur ex scoriis Reguli martis, dum ex hoc cum spiritu Vitrioli conficitur Vitriolum antimonii martiale, & exinde postea spiritus,) essentia extrahitur, quæ tandem cùm spiritu ♄ turni æthereo circulatur & in præsentem transit Tincturam.

N. De vero ♄ ni æthereo spiritu vide *infrà De saturno.*

23. *Tinctura ex floribus Reguli. Antidotus* πάγχρηστος.) Recipe prædictos ex Regulo flores, reverbera vase clauso per aliquot ☌ ☍. Posteà extrahe Tincturam cum Acet. dist. radicato vel quod melius cum sp. vit. ær. Decantatos liquores à suo menstruo abstrahe. Et residuum sp. vini extrahe, qui tandem etiam ad siccitatem usque est abstrahendus.

24. *Alia ex floribus Reguli martii præcipitatis.*) Rec. præcipitatos leni reverberatione in phialâ ♎ Reguli martis, extrahe Tincturam cum Acet. dist. radicato vel etiam sp. vit. ær. menstruo per ♎ lationem separato residuum pulverem rubrum levissimum cum sp. tritu bacc. juniperi in Tincturam redige. Apostemata aperit interna, sanguinem concretum dissolvit & corruptum corrigit.

25. *Tinctura ex ol. antimonii saccharato.*) Ex antimonio cum Saccharo Liquor conficitur, prout suprà ostendimus, huic affunditur Acet. dist. ad 4. digit. eminentiam, digeritur & iterum abstrahitur, abstractum cum sp. vini etiam circulari & in Tincturam transferri potest.

26. *Tinctura ex Sulphuribus ♃ nii.*) Nisi cum sp. Sal. comm. vel ☿ prius Sulphur antimonii extrahatur, prout sequens docet processus, non facile succedet elaboratio. Deinde aliquoties cum sp. vini cohobari debet, & demum cum sp. vini iterum extrahi, ab extracto rursus sp. vini per MB ad Syrupi consistentiam abstrahendus est.

28. *Tinctura ex Sulphure ♃ nii Aurato.*) Hæc paratu perquam facilis est vide infrà.

30. *Tinctura ex mercurio antimonii cum ☉. Antidotus* ἀνάστασις.) De mercurio antimonii, quomodo conficiendus sit, & cujus naturæ, infrà videbimus. Ex hoc etiam cum ☉ ääâ confici possit, non imus inficias: Quod autem ex hoc cum circulato Paracelsi minore Tinctura extrahi possit, ambigimus.

N. Sunt qui sp. vini circulatum ac sæpius destillatum, ut in oleaginosam abeat substantiam Circulatum Paracelsi autumant, sed malè. Alii sp. vini cum proprio Sale intervenientibus digestionibus aliquoties destillant, ut Sal tandem cum sp. vini per Alembicum transferatur, & vocant Circulatum majus. *Liber. Tr. de igne Naturæ.* Verùm fallunt & falluntur.

31. *Tinctura ex vitriolo seu crystallis antimonii.*) Primò conficitur spiritus vitrioli antimonialis purgans seq. modo.

Rec. vitri antimonii q. ſ. sp. Vitrioli opt. affunde in cucurbitâ vitreâ ad duorum digitorum transversorum eminentiam, stent in digestione per 8. ☌ ☍ usque dum spiritus nigro imbuatur colore, qui per filtrum separandus est, & ad usum reponendus. Dos. est à gutt. v. vj. ad x. ad sanguinis purificationem. Deindè ex residuo vitro ab extractione relicto sal ♃ nij conficiatur seq. modo. Scilicet vitro relicto admisce quartam partem Sulphuris triti & in patellâ terreâ super △ne leni calcinetur continuò agitando spatulâ, quousque sulphur totaliter conflagraverit. Hæc calcinatio cum sulphure quinquies reperatur. Tertiò ex vitro hoc calcinato cum ſ. q. Acet. dist. repetitis vicibus affusi extrahatur Sal. comm. ♃ nii; Acet. per ♎ lationem ad Salis siccitatem abstrahatur, qui porro sp. vini aliquoties solvatur filtretur, & in crystallos reducatur. Ex his præcipitetur pulvis albus cum ♑ frigidâ, qui reverberatione evadit rubeus. Ex quo cum sp. vit. æt. Tinctura extracta tandem cum sp. vini exaltanda & edulcoranda est.

N. Quidam hoc vitriolum ♃ nii cum vitriolo ♀ confundunt: sed sciendum est, quod in ♎ latione Vitrioli antimonii remaneat pulvis albus, in vitrioli verò ♀ neris destillatione pulvis rubeus.

32. *Tinctura Magisteriata. Lapis △nis Basilii.*) Transeat hæc, utpote descriptione ac præparatione admodum ambigua.

¶ *VI. INFUSIO.*

1. *Infusio ♃ crudi.*

℞. Antimonii crud. lævigati ℥ß. ▽æ ♃tæ vel Vini ℥iij. iv. macerentur per noctem, colenturque.

Vires. *Colatura illa purgat supra & infra. Pomet. in Pharmac.*

2. *Infusio Vitri Antimonii* Spewwasser. Eau vomitive. *Infusion of vitrum* (or *glass*) *of Antimony, for vomiting.* Een spouw-water van vitrum (oft glas) van Antimonie.

℞. Vitr. ♃ ℥j. vel ʒij. vini generos. ℔ iij. vel iv. vitro benè firmiterque cooperculato, aliquamdiu insolantur, donec nempe liquor citrinum colorem induat, postea filtretur liquor, & vicissim in vitro benè clauso asservetur.

Vires. *Datur ad vomitiones ciendas, magno cum fructu, præsertim in iis morbis, qui non aliter quam vomitionibus curari possunt & volunt, quales sunt inflammationes, pleuritides, anginæ, anorexiæ, ructus, atque infirmitates in prima regione ventris hospitantes. Vide & in Vitro ♃.*

Dosis à ℈j. ad ℈ß. Hart. in Croll.

N. *Sunt qui frustum vitri ♃, pondere ʒij. ad ℥ß. sine pulverisatione in Cerevisiæ vel Vini hausta aliquot*

quæ ℞us, prout scilicet operationem magis vel minus efficacem expetunt, macerant, decantatumque liquorem propinant.

N. *Admirandum est in infusione Vitri Antimonii non exhauriri ejus vim emeticam, sed pene in infinitum id posse infundi, ut nihil plane virium vel admodum pauxillum decedat. Quin imò, quod idem, si qua imbecillius redditum sit, novâ fusione pristinas vires recuperet. Vide Straussii Pulv. Sympathet.*

3. *Alia infusio vitri ☿, quam pro Aqua Benedicta Rulandi habet Brendelius.*

℞. Vitr. ☿ [per se sine addit. facti,] ʒ j.
Vini generos. vel Malvat. ℔ j. ad summum ℔ i ß.
Macerentur in loco non admodum calido, donec cutim contrahat vinum. (Hæc cutis nihil aliud est, quam residua portio Sulph. ○☾calis, à qua oritur illa vehemens vomitio, relicta à calcinatione antimonii,) cute ea per filtrum ab infusione separatâ & abjectâ, longè mitius quam antehac operationes suas exercet aqua benedicta. *Brendel. in Chymia.*

4. *Infusio Croci Metallorum, Aqua benedicta Querc.*

℞. Croc. Metall. Ungar. ʒ j.
Aqua Card. bened. ℔ ij. vel iij.
Cinam. ʒ ß.
Macera per biduum aut triduum, dein transcola & serva usui.
Dosis ʒß. *aut amplius.*

5. *Aqua benedicta Rulandi.*

Rulandus ▽ suam benedictam ita describit: Crocus noster Metallorum maceratur per ♂m, vel urgente necessitate ebulliat à lentis magnitudine ad pisi quantitatem in ▽ vel Vino, vel Cerevisia, vel ▽ mulsa, vel denique in liquore morbo conveniente, de quo capitur post infusionem ab ʒß. ad ʒij. colatum deinceps bibitur frigidè vel calidè.

Verum quis ille Crocus Metallorum Rulandinus sit, ambigitur, *de quo vide in Croc. Metall.*

Sit ut sit, sufficere tibi potest illa Quercetani, vel si mavis.

℞. Croc. Metall. (sive vulgaris ille sit, sive Hartmanni) gran. iij. ad ʒß.
Vini generos. vel Vini malv. Hydromel. vel Cerevis. vel convenientis liquoris ab ʒß. ad ʒij.
Macerentur & necessitate urgente ebulliant, colenturque per chartam. Nota *Walæi* observ.

Vires. *▽a benedicta utriusque usus proficuus est in dolore capitis, ab impuritate ventriculi, sæpè enim is accidere solet, in Epilepsia, Pleuritide, Melanch. Hypochondriaca, Febribus, Peste, Arthritide, coagulatione Sanguinis, &c. In quibus omnibus cum liquore appropriato exhibeatur.*

Usus præterea ejus insignis est in Clysteribus.

Nimirum.

ʒß. ad ʒj. ebullit in ▽ convenienti vel Vino, colatur, admiscetur juri vel decocto simplicium mollientium. Optimum Medicamentum est in Colica. Vide *Riverium.*

Huc

6. *▽ Ophthalmica ex Croco Metall. vide l. 2.*
7. *Syrupus vomitivus, V. l. 2. c. 64.*
8. *Vinum Hippocraticum purgativum, V. l. 2. c. 84.*
9. *Oxysaccharum Vomitivum, V. l. 2. c. 84.*
10. *Spiritus vitæ aureus Rulandi.*

N. *De hoc ☌it, varia Medicorum opiniones: Quercetanus è familia Metallica desumptum illum existimat, in Pharmac. rest. c. 17. Alii nihil aliud esse opinantur quam infusum Trochiscorum Alhandal, quod vide in Colocynth. Tentzelius Spiritus Vitæ aureum à rubro diversum facit, aureum constituens Infusum Troch. Alhandal: Rubeum verò ex terra sanctâ (Antimonii) paratum autumat.*

HOFMAN. *VI. Infusio* 1. *infusio antimonii crudi*) In decoctis specificis contra Luem veneream antimonium crudum summo cum emolumento in usum trahimus, nec enim vomitus nec sedes concitat.

2. *Infusio vitri antimonii.* Spey-Wasser. *Hartmann.* 3. *Aqua Benedicta Rulandi.* 4. & 5. *Quercetani* &c. Cum harum præparationes, usus & vires jam Lippis ferè ac tonsoribus notissima sint, non est quod multa verba de his amplius faciamus. Sanioris Medicinæ Practicæ Cultores noverint, quid horum loco vel surrogandum, vel auferendum sit.

¶ *VII. SALIFICATIO.*

1. *Sal* ☿ ij.

℞. ☿ Ex quo Tinctura prolecta est, (sive ex Croco metalli, sive ex vitro,) calcinetur in fornace figulina ♂ 4. donec in ♄m penitus vertatur. Ex ♄e hoc extrahe Sal. cum ☧ decantaque. Hinc abstrahe ☧ & clarifica solutione ac coagulatione, ut moris iteratâ.

N. 1. *Nisi ☿ primâ vice probè calcinatum fuerit, adhuc semel calcinari poterit.*

N. 2. *Eadem calcinatio absolvi potest, si cum Sulphure ana misceatur & comburatur, donec Sulphur penitus efflaverit.*

N. 3. *Quinimò ✣ Antimonii super ☿ fusum Sal subdulce elicit.*

Vires. *Æquipollet viribus Sal. ex ☉; mundificat sanguinem, expurgat corpus ab omnibus impuritatibus, curat Luem Ven. prodest in Podagra, rumpit Apostemata, fugat Febres, extrinsecus mundificat ulcera maligna.*

Dosis gr. 4. *Thold. in Halogr. vide etiam observ. Horst. l.* 1. *in Epist.*

2. *Aliter.*

℞. Reguli pulv. q. v. præcipita per se, in sublimatorio semper quod sublimatum est, materiæ quæ in fundo est, reddendo. Regulus ita in ☥erem rubeum conversus ponatur in cellam ad liquescendum: liquorem dephlegma aliquantulum, ac repone ad crystallisandum; Crystallos purifica.

N. *Hi Crystalli cum triplo tripola per ☾m destillati, exhibent primo ☌m album, dein rubrum, quem rectifica in ♎ vel ♉.*

Vires. *Prodest hic ☌i in febribus, præcipuè quartana, atterit calculum vesicæ, promovet ☉m, præservat à Podagra, extrinsecus illitus, mundificat ulcera maligna. Basil.*

3. *Aliter.*

℞. ☌i rectificatiss. funde super mineram Antimonii, stent in digestione septimanas aliquot, (6.) sic solvetur ☿ in massam rubram, tetterimi fœtoris. Hanc inde ☾æ, pelleque igne nudo in receptaculum sat amplum, (uti fit in ℞atione ☌i,) sic prodibit primum ☍ ⊕, hinc ☌ antimonii rubeo colore. Receptaculum tandem vesicâ probe occlusum repone in cellam ♂ (14.) sic concrescent Crystalli rubicundi, quos eximе & sicca.

N. 1. *Aquam resid\uam rectifica, & habebis ☁m Vitrioli ut ante⌣.*

N. 2. *Ex Crystallis his fieri potest ☁, ut ex Sale⌣ communi.*

Vires. *Crystalli hi obstructiones reserant, à viscosa ac tartarea mucilagine subortas, purganique per alvum. Hinc usus præcipuus in effectu hypochondriaco, tertiana, pleuritide & simil.*

Dosis gr. 4. 5. Agricola.

HOFMAN. *VII. Salificatio* 1. *Sal antimonii.*) Antimonium crudum sal quoddam in se habere, quod per digestionem inde elici possit, licet admodum sit paucum, nullum est dubium. Interim tamen præsens non tam ex antimonio calcinato, quàm à Sale Acet. dist. aut sulphure emersit. Verum autem sal antimonii cum Acet. antimonii ex ipso antimonio s. a. per digestionem elici potest.

2. & 3. *Aliter.*) De hâc crystallorum genuinâ præparatione vid. suprà.

¶ VIII. MERCURIFICATIO. ☿ Antimonii.

♃. Sal. ⊡ volat. ✳ Sal. Tart. ana ʒ j. M. & affunde ✳ acerrimum, digere vase H. cl. per ♒m, dein destilla in ⊟ ad siccitatem: Siccis his salibus adde Tripolæ triplum, eliceque ☁m per ☽m △ forti.

♃. Ergo Regul. lævigat. ʒ VIII. affunde ☁m tuum destillatum, digere ♋as 3. dein abstrahe l. △ phlegma, restantique materiæ admisce quadruplum limatur. ♂, destillaque △ fortissimo ex ☽ in excipulum ▽â semiplenum ac videbis ☿m in fundo currentem. *Basil. in curru Triumph.*

Ex hoc fit ♌o seu Butyrum ♅, *de quo in* ☿ *io.*

N. *Alium modum exhibet Basilius in repet. Lap. Phil.*

Nimirum:

♅ macerat aliquamdiu in Spir. Sulph. imprægnato ✳. Hinc sublimat, sublimatumque in sartagine ferrea agitat ad acquirendum ☿m.

Alius modus.

♃. ▽ Pluviæ destillatæ cum ✳ affunde antimonio crudo pulverisato, digere per ♂ (8.) Hinc decanta & evaporare finito, habebisque ♅erem albicantem dulcem, qui ad △m fusus ♄m exhibet nobilissimum, nihilque aliud est quam ☿ius antimonii, *de quo Ioh. Agricola.*

HOFMAN. *VIII. Mercurificatio, mercurius antimonii.*) Omnes à Domino Autore communicatæ descriptiones & præparationes voto non respondent. Sequens autem Excell. *D. D. Joelis Langelotii Archiatri Ducis Holsatiæ* Regentis in Epistol. ad Naturæ curiosos omnibus satisfacere videtur. Teratur scilicet Regulus antimonii in pulverem inpalpabilem beneficio molæ philosophicæ. Hujus libræ uni adde salis tartari purissimi & siccissimi lib. ij. ✳ci ʒ viij. Misce probè; deindè humecta cum Vrin. hominis sani vinum bibentis, & cura, ut hæc mistura à duobus prævalidis & lacertosis juvenibus in porphyrite per integrum diem sine ullâ teratur intermissione, aspergendo semper, si humidum deficiat, urinam, posteà misturam istam cucurbitæ immitte & superfunde tantum urinæ, ut tribus emineat digitis, clausamque sicuti decet per Mensem lentâ digestione fove & quotidie agita. Sique interea temporis siccior appareat massa, reaffunde urin. & finitâ digestione cum æ. p. vitri contusi & calcis vivæ in globulos forma & in umbrâ sicca, ex his seq. modo mercurium antimonii elicies. Primò præstò sit vas quoddam ferreum cucurbitæ instar oblongum, cui frigidam oportet infundere eamque in terram defodere. Hunc superimpone laminam ferream multis foraminibus perviam, & pone in eâ globulos benè siccatos, posteà capitellum itidem ferreum & paulò depressius ei adapta, ut carbones candentes commodè ei imponere queas, & sic gradum Anis per 4. hor. moderatum tene, inde auge eum per totidem horas, usque ad extremum; posteà sine refrigescere, cave, ne vas in terrâ defossum prius moveas & aquam effundas, antequam ea penitus refrixerit, aliàs multum mercurii perdes.

N. Licet hæc ita sese habeant, omniaque justo suo stent talo, tamen dubium manet, utrum hic Mercurius sit verus Metallorum, qualis etiam per artem è Metallis extrahi potest, An verò Mercurius vulgi, à vulgari illo non differens. Nam cum mirabilis sit illa, inquit Excell. D. Morhofius l. c. & inperceptibilis penè Mercurii in minima dissipatio, quæ fit in mineris per ignes subterraneos, facilè se metallis & aliis mineralibus v. g. antimonio infinuat ac commiscet, sed non radicaliter. Quædam ejus particulæ primâ metalli fusione evanescunt in auras: quæ renatus hærent, remanent, ac tandem salium resuscitativorum ope eruuntur, & à reliquis particulis separantur. Facilius id efficitur in mineris, in quas pronior illi ingressus est, ac promptius iterum expellitur. Quando per fusionem particulæ metallicæ propius junctæ sunt, d fficilius succedunt omnia. Hinc ex ♁ nio & ♄ turno facile extrahi potest.

CAPVT XVIII.

De Recrementis Metallicis Naturalibus.

METallicorum corporum enodationem excipit anatomia Recrementorum Metallicorum.

Duplicis hæc sunt sortis; Naturalia & Artificialia.

Naturalia voco, quæ Natura operatrice, dum in gremio terræ Metalla generabantur, ex materia ad generationem eorum inidonea, extiterunt.

Taliâ sunt:

Cobaltum, Chalcitis, Misy, Sory & Marcasita, seu Bismuthum.

1. *Cobaltum.*

Cobaltum, cadmia nativa, fossilis, metallica, est minerale terreum, colore ferè nigrum, æris vel argenti particeps. Germanicè Robold / Muckenpulver / quia Muscæ ejus gustu perimuntur, de la Cadmia Nativa. *Natural metallin Cadmia, Brasse ove.* Cadmia / een Metael onder koper gevonden.

Foditur copiosè haud procul Goslariâ.

Vires. *Vi causticâ & erodendi pollet tantâ, ut fossorum manus & pedes exulceret: adeoque inter Venena recensetur, quippe intus haustum animalia quaque perimit.*

HOFMAN. 1. *Cobaltum.*) *Cadmia* nativa, fossilis, metallica. Hujus tres sunt diversæ species, quarum duæ effodiuntur, tertia in fornacibus metallariis arte conficitur. Ex prioribus duabus, Una metalli est expers & est Lapidis aut Terræ species solidior. Altera Metalli ferax. Hinc nominantur *Cadmia* fossilis, metallica & Fornacum. *Hic agit Autor de Cadmia Metallica seu Cobalto,* Lapide non multum à pyrite diverso. A *Plinio* Lapis aurosus, quod ex eo fiat Æs, imò non solum æs, sed & Argentum. Unde & nonnulli lunam ex Eâ conficere tentant, sed fugitiva forsan fit, facileque avolabit in auras. Alii exinde ant-Epilepticum præparant. Sed cum meliora ac tutiora habeamus, meritò rejicitur. Ad usum tamen Mechanicum ex *Cobalto* cum silicibus fieri colorem illum cœruleum (blaue Farbe) notum est.

N. Foditur copiosè haud procul Goslariâ, etiam in valle gigantum, aliàs vocatur Zincken-Erz / in Schmorzenfen: item Kupfferbergi. Da Er bricht neben einem Glantz und stehet dem weißgülденen Erz nicht ungleich.

¶ 2. *Chalcitis.*

Chalcitis est minerale simile æri, friabile nec lapidosum, Sory tenuius, Misy vero crassius, tractu temporis ex Sory factum.

HOFMAN. 2. *Chalcitis.*) Atramentum rubrum, pyrites erosus, Hartreth Atrament. Speciem æris præ se ferens semper metallina, nunquam factitia, cui oblongæ & resplendentes sunt figuræ. Facultate

Facultates habet mistas adstringentem & acrem, acris adeò est vehemens, ut carnem urat & crustas post se relinquat, sed usta mitior evadit. Ingreditur Theriacæ compositionem, sed cum hodierno seculo usum non agnoscat Medicum, utut olim Theriacæ fuerit admixta, ejus loco vel vitriolum calcinatum ad rubedinem, vel sp. vitrioli substituunt.

3.

¶ Misy est minerale, colore aurum imitans, aureisque scintillis dum frangitur, splendens, natum super chalcitim & ex chalciti, non secus ac ærugo nascitur super æs & ex ære.

N. *Misy est efflorescentia chalcitis.*

HOFMAN. 3. *Misy.*) Cyprium reliquis præfertur, Auro simile & stellæ modo splendens. Efflorescit non solùm ex chalcitide, sed ex omni etiam Vitriolo, tam nativo, quàm factitio.

4.

¶ Sory est minerale lapidosius, & vehementius compactum, crassissimum, friatum scintillas miscos emittens.

HOFMAN. 4. *Sory.*) Tres hæ species *Chalcitis*, scil. *Misy* & *Sory* sæpè simul inveniuntur, ubi conficitur Vitriolum, sed cognitu difficiles. *Galenus* 9. *simplic.* ait, se in metallis Cypri vidisse ternas zonas junctas, quarum infima fuit soryos, suprema misyos, media chalcitidis.

¶ N. *Chalcitis, Misy & Sory mineralia sunt, inter se origine & viribus conjunctissima. Nimirum, ex Sory fit Chalcitis, ex hac Misy, videatur Matthiolus in Dioscoridem, qui inter recentiores primus quid illa sint, demonstravit. Verum adhuc dum Officinis nostratibus in usum non veniunt, quæ Chalcitis loco Colchotar Theriaca immiscent, cùm tamen genuinum Misy, adeoque & genuinam Chalcitin, monente eodem Matthiolo, Ducatus Brunsvicensis suppeditet.*

Vires. *Adurunt & Escharas efficiunt, attamen & nonnihil quoque adstringunt. Differunt tamen inter se tenuitate & crassitie, Sory partium est crassarum, & proin minus penetrat, Chalcitis tenuiorum, Misy tenuissimarum.*

[*Chalcitis usta mitior evadit, ingreditur Ceratum Diapalmæ, Diachalciteos Galeni dictum.*]

5. *Marcasita s. Bismuthum.*

Marcasita est ἀνίωμα Metallicum, in generatione Metalli ex portione aliqua ad generationem Metalli inepta productum inque corpus minerale albicans, durum ac fragile mutatum. Germanicè Wißmuth/ Marcasith. de la Marcasite, ou Bismuth. *Bismuth, Marcasite.* Bismuth of Marcasit.

N. *Differt à Cachymia, quod illa ex parte magis volatiliori conflet, qua primo scilicet, dum Metalla generabantur, sequestrata fuit, hæc ex portione magis fixa atque ultimo segregata.*

Vires. *Recremento ♃ respondent.*

Usus rarissimus & non nisi externus.

HOFMAN. 5. *Marcasita seu Bismuthum.*) *Olaus Wormius in suo Musæo Cap. VIII.* ad sui generis metallum refert, licet quandoque Argentum in se contineat, unde in locis, ubi effoditur, Argentum subesse colligunt. Minera, ex quâ conflatur, similis est Galenæ, sed manus inficit, quod Galena non facit: reperitur & solidum, quod sectionem admittit, & non dissilit ut Galena. Est etiam nigrius plumbei coloris. In Angliâ & Misniâ invenitur in venis argentiferis. Datur & marcasita aurea Goldkieß; ex quâ destillando per retortam vitream igne aperto aqua quasi insipida elicitur, quâ ☉ amicabiliter solvitur, qualis etiam ex nativo & naturali ☉ vel ex Indiâ orientali & Guineo asportato, vel ex fluminibus quibusdam loturæ beneficio collecto & à sabulo segregato destillatur.

N. Ad Bismuthi speciem refert *Johannes Matthesius* in Sareptâ suâ *Plumbum Scriptorium* vid. supra De *Plumbo.*

¶ PRÆPARATIONES ET PRÆPARATA.

I. CALCINATIO.

Magisterium Marcasitæ.

℞. Marcasitæ pulveris. q. v. solve in ▽, (ex Sal. nitr. & Sal. Com. ana fact.) præcipita cum ▽, præcipitatum edulcora & exicca. *Beguinus.*

Vires. *Confert ad cutis vitia, lychenes scil. impetigines, scabiem manuum, & simil.*

HOFMAN. *Præparationes & Præparata.* 1. *Calcinatio. Unde Magisterium marcasitæ.*) Cum spiritu vini Tartari sato solutam cum aq. fort. marcasitam commodius ⚗tabis. Est magisterium cosmeticum & pro magno habetur arcano ex Beguino delcriptum. Modus applicandi autem est, ut in pinguior bus subjectis fiat cum aquâ, in macilentis verò cum unguentis & oleis.

¶ *II. DESTILLATIO ET SUBLIMATIO.*

Unde

Oleum sive Liquor, Sal & Flores Marcasitarum.

℞. Marcasitæ crudæ qualis ex fodinis eruitur, q. v. (e. gr. ℔ x.) pulverisa maceraque cum Vino albo generoso q. s. ♂☌ (3.) hinc deple, atque novum vinum affundendo, iterum macera, toties id repetendo, donec mens. 20. affuderis: Decantationes omnes tandem affunde Marcasitis ac destilla ad siccitatem, hinc obtura rostrum alembici, daque △m fortiorem & sublimabuntur Flores argentei.

(N. *Liquor fit, si flores argenteos per deliquium in cella solveris.*)

Destillatum porrò lento calore coque, vel, si ☌m appetis, destilla ad remanentiam mensuræ 1. reponeque aliquamdiu. Hinc coque iterum ad medietatem circiter, reponeque ad crystallisandum.

N. *Crystallisationem promovere potes imponendo straminæ.*

Vires. *Utrumque ☉ & ☽ & sal magnarum sunt virium in ulceribus cancrosis, fistulis, aliisque affectibus malignis. Paracels. l. de 5. essentia metallorum.*

Aqua Marcasitæ.

℞. Miner. Magnesiæ, i. e. Bismuthi crudi ignem non experti, q. v. destilla per ☋m, & nanciscaris ▽m albam, quam vel tertiâ vice rectificatam serva.

Vires. *Perhibetur extrahere animam auri, relicto corpore albo. Revivificare item dicitur herbam quamcunque aridam, si radice ei imposita macereiur. Quinimo si cum ▽ destillata herbæ cujuscunque confundatur, atque cum modico salis ejusdem herbæ maceretur, formam herbæ ejusdem apparere ajunt. Eadem ▽ cum proprio sale (ex ♉o) alcalisata dicitur ☉m ad miraculum usque resolvere. Fides sit penes expertum.*

N. *Aqua Marcasitæ clauso vase asservata, noviluuio dicitur augeri, plenilunio contra imminui. Andr. Orthelius in Lumine suo Chymico.*

HOFMAN. 2. *Destillatio & Sublimatio.* Unde *Oleum* sive *Liquor, sal & Flores marcasitarum.*) Omnes marcasitæ suo etiam gaudent nativo sale centrali licet exiguo, interim tamen copia marcasitarum reparat salis inopiam. Hisce vinum album infundendum, & in digestionem ponendum, iterum decantandum tamdiu, donec notabilem adeptus fueris quantitatem. Postmodum marcasitis denuò affundendum, & ad siccitatem iterum destillandum,

da ignem fortiorem & flores sublimabuntur. Horum vires vide in *Autore*.

Aqua marcasitæ.) Si *marcasitæ* ☉*laris* fuerit, destillando aquam præbet amicabiliter auri clausura solvens; Destilla per retortam hâc observatâ lege, ut marcasita pulverisata retortæ planæ vitreæ in fundo cum collo oblongo & lato, eodemque non multum contorto, sed directo immittatur, & quidem in exigua quantitate haud ultra dimidiam libram ejus simul & semel destillationi committendo; Hæc nisi observentur debitè, frustrà laborabis. Similis etiam aqua ex rubicunda Auri minera, rothgülden Erz elicitur, de quâ non negligendi processus & labores, ac arcana nunc nota sunt. De hâc Auri minerâ cum à *Paracelso*, tum ab *Helmontio* pluris olim æstimatâ sequentia notanda, dum hic pag. meâ 574. Natura, inquit, produxit in monarchiâ subterraneâ minerale quoddam, quod ob sui singularitatem, vocatur à *Paracelso metallur primus* sive *masculus*. 2. pergit: Sulphur *Glaure Augurelli*, quæ Nympha alio nomine proprio hactenus caret. 3. Electrum minerale immaturum *Paracelsi*, collo appensum liberat, quos spiritus immundus persequitur & angit.

¶ III. EXTRACTIO.

Unde

Extractum Marcasitæ aureæ S. Closs.

℞. Marcas. auri (leucophæa obscuris punctis trajecta optima censetur) pulverisetur & imponatur testæ vitreatæ, calcinetur vi △ hinc & inde materiam radiculâ ferreâ agitando donec non fumiget amplius & Sulphur ejus impurum omnino combustum sit, tùm per incerniculum agatur, & inde tinctura per acetum destill. alkalisatum proliciatur. Evaporato menstruo restabit materia mellita.

Vires. *Cum mica panis subigitur, formanturque pilulæ ad pisi magnitudinem. Detur unica pilula pondere gr. vj. ad repurgandum corpus in febribus intermittentibus.*

2. *Extractum aliud valde nobile.*

Eadem Marcasita præparata uti dictum M. cum part. XII. cremor. tartar. Bull. in cacabo ferreo cum magnâ quantitate aq. communis, dum tingatur aqua, quæ postea filtranda & evaporanda est ad consistentiam sapæ, & cum Spir. Vini denuò circulanda in Essentiam.

Vires. *Serum purgat potentissimè, hydropicos ad miraculum juvat.*

S. Closs.

N. 1. *Infusio simplex* ℥j. *Marcasit. in* ℥v. *vini albi adhuc fortius hydropicos evacuat instar* ℥ij.

N. 2. *Si ex floribus Marcasit. vel ex vitro ejusdem concinnatis ad normam florum nitri* ℥ij *fit extractio, res felicius erit successura.*

HOFMAN. 3. *Extractio. Unde Extractum marcasitæ aureæ.*) Loco Acet. dist. spiritus Vit. ær. substitui potest. Evaporato menstruo residuum sp. vini Tartarisato dulcorari & denuò sp. vini iterum ad materiam mellaginosam abstrahi potest.

¶ [*Zinethum*
S. Marcasita pallida
Zink.]

(☿ii particeps putatur, ♀em in colorem flavum tingere.

Præp.

Flores in collyriis adhibentur in Ophthalmia, in papillarum fissuris, inguinumque excoriationibus.)

CAPVT XIX.

De Recrementis Metallorum artificialibus.

REcrementa Metallorum artificialia voco, quo seorsim parantur è Metallis, dum in fornace funduntur & purgantur.

Suntque:

1. Cadmia. 2. Diphryges. 3. Lithargyrium. 4. Molybdæna, s. Plumbago, 5. Tutia, s. Pompholyx & Spodium.

I.

CADMIA.

Cadmia { Nativa { metallica, *v. Cobaltum.* / metalli expers, *v. Lapis calaminaris.* } / Factitia, *de qua hic.* }

Cadmia factitia est corpus densum, ex fuligine æris, dum in fornace conficitur concretum, adhærens lateribus, cameriscque fornacum, vel & in partem infimam delabens.

Dicitur Καδμεία, Arabicè Climia, vel Chlimia.

Triplicis id fit generis, nominibus à re quam repræsentare videtur, sumptis.

Botritem appellant, quæ uvæ speciem refert: Ostracitem, quæ testis similis est: Placitem quæ crustis.

Botritis reperitur in fornacis parte media: Ostracitis in infima: Placitis in editiore.

N. 1. Sunt qui Capnitem & Calamitem addunt.

Capnitem, quæ in ipso fornacum ore reperitur, tenuissima, exusta & nimiâ tenuitate simili fuliginis. Verum hæc à Pompholyge vix vel parum differre videtur.

Calamitem vocant, figurâ Calami, quam à pertica ferrea acquirit. Nimirum decutitur hæc à ferreis perticis, quibus Cadmia, dum æs fusum iis agitatur, adhæresit.

N. 2. *Quin & Cadmia paratur ex Pyrite Lapide in fornace usto.*

Optima est Botritis, densa, modicè gravis, & in lævitatem magis clinans, racemosa facie, quæ fracta cinerulenta est. *Dioscor.*

Vires. *Leniter desiccat, abstergit, ulceribus humidis & putrescentibus confert, eademque ad cicatricem ducit. Adhibetur autem Botritis & Placitis inprimis in affectibus oculorum, reliqua in ulceribus aliis.*

HOFMAN. *Botritis & Placitis.*) præterquam quod in oculorum applicentur affectibus, etiam in impetigine & ani excoriatione adhibentur.

PRÆPARATA.

1. *Tutia (potius Cadmia) præparata Officinarum.*

Igniatur & extinguatur cadmia in ▽ rosarum, idque ternâ vice, hinc lavetur ut Pompholyx.

2. *Collyrium album Galen. v. Dispens.*

N. *Præstat in Collyrio hoc, ut & in aliis loco Cadmiæ adhibere Pompholygem seu Tutiam. Nec audiendi sunt, qui Cadmiam & Tutiam confundunt, Tutiamque faciunt, quæ Tutiæ minus legitimè, reclius autem Cadmiæ species est.*

3. *Unguentum de Tutia Nicolai. V. D.*

4. *Emplastrum de lapide calaminari. V. D.*

DIPHRY-

II.

DIPHRYGES.

Diphryges est genus recrementi metallici, quod subsidet, dum æs in fornace fusum ▽ frigida perfunditur.

Vires. *Mistam habet facultatem, continet enim in se quiddam & mediocriter adstringens & mediocriter acre: quamobrem ulcerum rebellium optimum medicamentum est.*

Usus in officina est rarissimi.

III.

LITHARGYRIUM.

Lithargyros, Lithargyrium Officinis, spumosum excrementum est, è purificatione argenti, quæ per plumbum fit, residuum.

Duo ejus genera communiter statuuntur, videlicet Lithargyrium argenteum, quod coloris albi, & aureum, quod flavi coloris existit. Verum non nisi coctione differunt, aureumque magis coctum est, quàm argenteum. Germ. Glet. Litarge. *Litharge* (or *scum of gold* or *silver*) or *the foam of lead* Litharg (of schuym van gout of silver/) of witte loodt.

N. *Nihil aliud est, quàm* ♄.

Vires. *Siccat & refrigerat moderatissimè, adstringit, reprimit, occludit, cava explet, extergit, sarcoticum est.*

Hofman. 3. *Litharg yrium.*) Immatura metallorum Sulphura in saturno coagulata lithargyrium constituunt, & duo ejus genera communiter statuuntur, *Argenteum* & *Aureum*. Nam in *Argenti* purificatione Plumbum ipsi mixtum (ad abigendum æs, aut aliud metallum ignobile, quod argentum vilius reddit) progressu temporis si missum facias ex testâ probatrice evaporat; si verò (uti solenne est inter eos, qui insignes metallorum quantitates simul purificant) Plumbum ab Argento follibus pellatur, id quod aliàs in vaporum imperceptorum formâ abiisset, magnâ ex parte non longè ab Argento in fusci pulveris calcisve formâ lythargyrium Argenteum colligitur. *Lithargyrium Aureum* autem colligitur, quando Aurum & Plumbum miscentur & hæc mixtura in testâ ignis violentiæ exponitur, quod plumbum unà cum Auri scoriis secretum Auri lithargyrium vocatur.

PRÆPARATIONES.

¶ Præparationes easdem cum ♄ pro re nata tamen suscipit. Unde Medicamenta quoque eadem suppeditat, quorum tamen præcipua sunt.

1. *Sal Lythargyrii, Alumen ♄i Paracelso.*

Paratur beneficio ☿, non secus ac Sal ♄i: decantatur solutio, filtratur ac inspissatur.

Vires. *Ex præcedentibus collige & si libet respice ad Sal ♄i: Internè exhiberi quoque poterit in diarrhœis, dysenteriis, reliquisque morbis resolutis. Intestina læsa ac ulcerata sanat ac consolidat, sanguinem æstuantem refrigerat.*

Dosis ʒß. *cum Theriaca vel alio Electuario sudorifico sive anodyno.*

2. *Magisterium.*

Præcipitetur solutio cum ℥ tartari.

3. ℥ *Lithargyrii rubrum.*

℞. Sal Lithargyr. Sal. com. decrepitat. ā. M. ac destilla per ☌m.

Vires. *Curat vulnera oculorum,* ☿ *nigrum inspergitur vulneribus.*

4. *Extractio seu Tinctura Lithargyrii Terebinthinata, aliàs Balsamus Lithargyrii Terebinthinatus.*

℞. Sal. Lithargyr. ʒij. ☌. Therebinth. ʒiv. macera in ♎ibus calidis & rubescet.

Vires. *Mirarum existit virtuum in Chirurgia, convenit ulceribus inveteratis, ut & tumoribus: curat vulnera, eadem ab accidentibus præservat, præcipuè si addatur Camphora* ʒß. *succurrit iisdem fistulis, cancro, morphœis & aliis.*

5. *Balsamus seu unguentum.*

℞. ✣ Sale Lythargyrii imprægnatum, misce cum ℥ (præstat in mortario plumbeo,) sic coagulatur in linimentum.

Vires. *Confert inflammationibus, ambustis, podagræque calidæ, & simil.* (*Mammillis affectis*, Alsatis, Saures Brust-Sälblen.)

N. *Eodem modo fit & Balsamus ♄i, ex ✣o sale ♄i imprægnato, & ℥ olivarum.*

6. *Liquor.*

℞. Sal vel Magisterium Lythargyrii solve per deliquium.

IV.

MOLYBDÆNA SEU PLUMBAGO.

Molybdæna s. Plumbago duplex Dioscoridi est: nativa & factitia.

Illa nihil aliud esse videtur, quam lapis s. Minera plumbi, seu potius Minera plumbi & argenti simul.

Factitia est species Lithargyrii, videlicet est illud recrementum quod in argenti, aurique purificatione cum plumbo, minerâve plumbi institutâ, fornacis solio concretum & perustum adhæresci.

Vires. *Similem Lithargyrio vim possidet, ad frigidum paululum recedens, sed nec absergentis facultatis est particeps.*

N. *Utraque celerrimè funduntur.*

V.

TUTIA seu POMPHOLIX & SPODIUM.

Pompholyx est favilla tenuissima & volatilis, quæ dum æs in fornacibus perficitur, supernæ earum parti adhæresci. Arabicè Tutia. Latinè Bulla, Offic. Nil, vel nihili album, German. Weiß nicht/ Augen nicht. Turhie blanche. *Tutty, the soil that comes of Brasse.* Tutia: die van koper vliegt.

N. *Coit ibidem in glomusculos vellerum similes contactaque farinæ modo dispergitur. Eodem modo & Cadmia, vi ignis violenti in favillam seu tutiam redigi potest. Vide Dioscor.*

Spodium est favilla eadem ob gravitatem in pavimentum decidens. Græcè σπόδιον & σποδός. Latinè spodium Græcorum Offic. Nil vel nihili gryseum. Germ. Grau nicht. Thutie grise. *Spodium, Grey Tutty.* Spodium/ grauw Tutia.

N. *Dicitur Spodium Græcorum ad differentiam Spodii Arabum, quod nihil aliud esse, ait Avicenna l. 2. canon. tractat. 2. c. 617. quam radicem alcannæ combustam, cujus vires refrigerent & exiccent, styptica sint & confortent cor, conferant tremori cordis & syncopæ ex cholera suborta, &c. Hoc igitur cum nobis desit: Officinæ nostrates, Ebur ustum ejus loco vendunt, ceu viribus similibus prædium.*

Vires. *Pompholyx Medicamentorum prope omnium, quæ citra morsum desiccant, (si lota fuerit,) præstantissimum est, quamobrem ad ulcera cancrosa idonea existit, ut & ad alia omnia maligna. Inditur Collyriis, quæ ad oculorum imponuntur fluxiones, quæque bullas seu pustulas in eis natas curant.*

Spodium Græcorum uti specie à Pompholyge non differt, ita & viribus inter se conveniunt.

N. *Legitima hæc Pompholyx ac Spodium rarò in Officinis nostratibus extant, unde ejus loco Cadmiâ uti solent, verùm operæ pretium est de legitimis comparandis esse sollicitum.*

Hofman. 5. *Tutia seu Pompholyx & Spodium.*) Cum Æs vel ejus minera vi ignis colliquatur vel per se, vel cum Cadmiâ, favillæ, quæ magnâ sursum evolant copiâ, laquearibus fornacum insident in minutarum & maximam partem albicantium bullarum formâ, quas Officinæ *Tutiam seu Pompholyx* cum Græcis appellant. Aliæ verò ponderosiores partim adhærent fornacum parietibus, partim, si opercula non tegant vasa, ad fundum subsident, & ob cineritium suum colorem juxtà ac pondus à *Græcis* ἀνθὸς vocantur.

N. Spodium & spodos, spodia. Cinerula Latinè, hoc est purgamentum, quod æreariarum officinarum fornacibus everritur. Georg. Agricola has spodos facit Cineream grauen Hütten-Rauch. Luteam gelben. Subterraneam cineream gelben zechen-Rauch. Subterráneam nigram schwartzen zechen-Rauch. Subterraneam viridem grünen zechen-Rauch. Subterraneam luteam. gelben Hütten-Rauch. Præter hoc & Ebur ustum spodium vocatur, sed ad differentiam hujus spodii mineralis additur spodium ex ebore.

N. Alterius adhuc Tutiæ mentionem facit Garcias ab Ortâ fol. 48. Et dicit illam ex cineribus Arboris cujusdam uri; sed hunc errorem corrigit *Iacobus Bontius in Indiis Archiater de Medicinâ Indorum Libr. 1. Cap. 13.* Dum inquit: Hæc Tutia fit ex terrâ quâdam argillæ glutinosæ, quam colligentes Indi ollis in eam rem ex argillâ longè fortiori, quàm in nostrâ patriâ confectis indunt, & aquam addentes eam curiosè baculis circum agitant, deindè fornacibus in hunc usum effictis imponunt, ac per ignem exsiccatâ omni aquâ, dein terrâ hâc calcinata lateribus prædictarum ollarum, demptis sordibus, quæ in fundo hærent, Tutiam lateribus affixam abradunt, quam arcis inclusam venalem ferunt per totam Indiam. Ejus usus est in depilatoriis apud hasce gentes præsertim fœminis, dum se in balneis vel fluviis lavant.

¶ PRÆPARATA.

1. *Tutia lota.*

℞. Pompholygis q. v. inde linteolo modicè raro agitaque in limpida, ut tenuior ac utilior tutiæ pars aquæ immisceatur, & nil in linteolo remaneat, præterquam quod inutile est. Hinc residere permittitur, sic aqua decantatur.

2. Unguentum nihili ad oculos. *V. Aug.*

3. Aliud ad oculos. *V. Aug.*

4. Diapompholygos Nicolai, Nihili dictum.

De Tutia.

N. *Hic recipienda Cadmia.*

CAPVT XX.

De Salibus in genere.

SAlia nihil aliud esse quam corpora mineralia ▽ solubilia ac denuò in salinam crystallinamque formam coagulabilia, libro primo dictum est: hoc loco ulteriorem eorum enodationem aggredientes, quatenus ea medicam provinciam subeant, referemus.

Salia quæ medico usui inserviunt, adeoque præparatis inde parandis materiam suppeditare apta sunt, triplicis quidem sunt generis, pro triplici scilicet mundi regno, minerali, vegetabili, animali; attamen hoc loco primariò non nisi de mineralibus agere convenit, iisque nativis solis, ad quorum normam tamen & artificialia; sive è mineralibus, sive vegetabilibus, sive animalibus elixiviata illa fuerint, facilè dirigi poterunt.

De horum Salium origine sic sentio: Macrocosmus non minus ac reliqua duo mundi regna suâ sustentatur vivitque nutritione. In hac redundat perittoma salinum, respondens salsuginosis excrementis, in animalium urina, sudore, catharro, & simil. deprehensis. Dictum perittoma macrocosmicum salinum, in globo hoc inferiore congregatum, variam pro varietate matricum induit speciem, non secus ac excrementum illud salinum in animalibus differens evadit.

Hinc

Sal { Commune, Gemmæ, Nitri, Alumen, Ammoniacum, Vitriolum,

Quibus & arsenicum addere licet, quod tamen inter Salia & Sulphura ambigit.

Eligenda sunt Salia hæc in genere loco natali celebriora, tum puriora, nitidiora, & si natura ferat crystallina.

Hofman. *De Salibus* in genere.) Hîc *Dominus Auctor* iuxta morem solito ex præconceptâ opinione *De Macrocosmi* Nutritione, ejusque redundante perittomate disserit. Sed præterquàm quod huic paradoxæ opinioni suprà in *Libro I.* à me jam dudum fuerit satisfactum, repetimus tamen ex parte & asserimus, quemadmodum quælibet corpora ex aquâ materiam compositionis seu constitutionis desumpserunt, ita & salia Nativa ex aquæ propensione spontaneâ originem duxisse à seminali dispositione cuivis specificâ immutata. Et quæ salia arte ex concretis fluunt, non formaliter, sed materialiter & effectivè in ipsis fuisse, & in formâ fixioris alkali arreptione sui sulphuris sal volatile inde cum oleo ad formaliter esse transiisse. Quod autem Vitriola spectat, licet non sint vera metallorum salia, nec in salia converti queant, sed in pristina metalla, tamen negari nequit, ex salibus nativis esurinis sive acetosis fieri ad omnia metalli accommodabilibus, quæ tamen illorum essentiam non ingrediuntur, licet illorum beneficio miras in corporibus metallicis Natura faciat vicissitudines, quæ subterranea pyrophylacia per metallorum venas & fodinas dispergunt. Inde variæ inter se salium & sulphurum particulæ in mineris deprehenduntur, quæ tamen metallorum non ingrediuntur constitutionem. Semina salium condita in aquis sita sunt, sed nondum saporem induerunt, nisi dum corporum principia consentanea, uterosque terræ debitos reperirint, tunc in quâlibet terrâ specifica ac peculiaris quædam substantia salina vel singularis vel aliis mista emergit. Cf. Hofmann. *in Paradox. Tertio §. 9. Et Nobil. Morbosf. l. c.*

¶ PRÆPARATIONES.

Præparationes, quibus Salia subjiciuntur, sunt. 1. Purificatio. 2. Calcinatio. 3. Destillatio. 4. Sublimatio. 5. Fixatio. 6. Liquatio.

I. PURIFICATIO.

Salia, quia plerumque heterogeneis scatent, minusque syncera existunt, depurari opus habent. Depurationis hujus modus pro varietate salium varius quoque institui potest. Potissima tamen ratio salium purificandorum consistit in solutione, soluti filtratione, filtrati exhalatione adeoque salis concretione vel crystallisatione.

Solvuntur Salia non nisi in liquore aqueo, (non sulphureo aut pingui, & proin nec in ♀ rectificatiss.) Liquor hic, nisi specialis accesserit admonitio, adhibetur vulgariter ▽ fontana, in qua sal quodlibet, maximè si tepefiat, dissolvitur; dissolutum per chartam trajicitur, ut fæcibus in charta relictis syncerum transeat.

Hoc

Hoc postmodum, humiditate, ad siccitatem usque abstractâ, condensatur, vel s. a. cum aliquota liquoris portione crystallisatur.

II. CALCINATIO.

Calcinantur Salia per ignitionem, idque vel sine, vel cum fusione: & interdum accedente subindè materia servili, de quibus speciatim in singulis.

III. DESTILLATIO.

Salium Destillatio, quia ut plurimum ☁ fixiori gravida sunt, per ♁ peragitur, eamque vel simplicem, vel tubulatam; vitream, vel terream; idque igne tum arenæ, tum nudo, pro fixitate scil. majore vel minore liquoris eliciendi adhibito.

Per ♁ tabulatam destillatio hoc modo peragitur.

Ad manus habere decet ♁ terream fortem, quæ in superiore ventris sui medietate tubulum habeat foramine pervium, quo materia per vices injici, quodque post injectam materiam obturari firmiter possit. ♁ hanc (si lubet loricatam) luto in fornace destillatoria obfirma, ut tubulus emineat, fumariis tamen uno ac altero relictis. Hinc rostro appone receptaculum capacissimum, (quia ☁ cum impetu irruentes amplum requirunt spatium,) junctúris firmiter luto firmatis. Luto lentè exiccato accende primò lentum ignem, hinc fortiorem, ut ♁ incandescat. Tum injice materiam paulatim per tubulum, foramenque vel luto, vel bacillo stuphâ humidâ circumdato obtura, donec ☁ illi impetuosi coagulati (aquæ in receptaculo immixti) sint, receptaculumque clarescat. Hinc iterum injice, obturaque ut dictum. Et sic paratur ClysSus.

Vide de his figuram appositam.

N. 1. *Commodum erit aliquotam aquæ partem recipraculo infundere, cui scilicet impetuosi illi ☁ immisceri, adeoque condensari possint.*

N. 2. *Salia simpliciora citra fluxum seu fusionem destillari volunt, quare ne inter destillandum vi caloris fundantur, duplum, triplum, &c. vel arenæ, vel farinæ, laterum, vel argillæ siccæ, humidæve commisceri solet, quorum beneficio fusio illa præcaveatur.*

IV. SUBLIMATIO.

Sublimatio non nisi Sali ammoniaco peculiariter ac præcipuè competit, ut & arsenico. Flores enim Salis communis uno & eodem destillationis actu acquiruntur.

V. FIXATIO.

Fixantur Salia diversimodè, de quo speciatim suis locis.

VI. LIQUATIO.

Liquari possunt Salia, si vel aëri humido exponantur, vel liquore aqueo aspergantur.

Formæ Medicamentorum seu

PRÆPARATA.

Salina sunt,

1. Crystalli seu Sal purificatum.

N. *Crystalli Salis, si simpliciter præscribantur, nihil aliud denotant, quàm Sal crystallisatione purificatum, sic conficiuntur Crystalli Salis nitr. &c.*

Excipe Crystallos salis comm. dulces, de quibus in Salis cap. sequenti.

2. Sal calcinatum.

3. Destillatum, unde { Phlegma. Spiritus. Oleum.

4. Sublimatum. Flores.

5. Fixatum.

6. Liquor-Balsamus.

CAPVT XXI.

De Sale communi.

SAl commune nihil aliud est quàm salsugo ▽æ salsæ, (marinæ scilicet vel fontanæ,) quæ salsugo humiditatis aqueæ evaporatione inspissata remanet.

Dicitur, Basilio Monacho, nobilissimum ac optimum aroma. Græcè ἅλας. Arabicè Melich, Melha, Germanicè Saltz-Kuchen. Saltz. Sel, sel de Cuisine. *Salt, Kit-chin-salt*-Sout.

Duplex Salis hujus genus occurrit, marinum scil. & fontanum, utriusque diversæ sunt species.

Primas autem Sal marinum sibi vendicat, ac præcipuè Hispanicum, in cujus tamen defectu satius est sal fontanum, quod ad manus est, in præparationibus nostris recipere, quam aliud Salis genus cum sumptu acquirere.

Inter fontana tamen maxima quoque diversitas est, reliquisque laudem præripere videntur Hallense ac Luneburgense, quibus tamen haud multum cedit quod in Patria mea Ufflleniæ Westphalorum paratur.

Vires. *Calefacit, exiccat, abstergit, dissolvit, purgat, adstringit leniter, consumit superfluitates, penetrat, digerit, aperit, incidit, Venerem stimulat, putredini, venenisque resistit.*

Hinc convenit, Internè in cruditatibus ventriculi, appetitu prostrato, obstructionibus alvi & urinæ, colicis dolóribus, &c.

Externè, in ulceribus putridis ac serpentibus mundificandis, in tumoribus simplicibus & pestilentialibus discutiendis, in combustionum ἐμπυρώσει extrahendo, in pruritu & scabie exiccanda, in suggillationibus, sanguineque extravasato resolvendo ac discutiendo, in dolore dentium, colico, cephalico, arthritico, & simil. mitigando, in oculorum pterygio abjumendo.

N. *Ad Salis hujus communis naturam accedunt. Salia artificialia, ex vegetabilibus ac animalibus incineratis scilicet elicita, unde & iisdem ferè præparationibus subjici queunt.*

HOFMAN. *De Sale communi.*) Hoc ex numero est Salium purè acidorum fixorum, quia purè salsis seu alkalibus non solùm est contrarium, sed & ex illo spiritus acidus destillatur. Hoc in crystallos redactum constanti naturæ ritu cubicam efformat figuram, quam etiam in minimis effingit.

Duplex Salis hujus genus occurrit.) Et est vel *Marinum*, vel *Fontanum*. *Marinum* omnibus præfertur, quia multum de tale centrali seu universali participat: unde & ad præparationem spirituum fortiorum adhibetur, magisque arcet putredinem, in primis *Hispanicum*

panicum. Huic *Fontanum* succedit, in quo ratione virtutis & substantiæ magna etiam est diversitas, in his excellit *Nostrum Hallense*, hoc sequitur *Luneburgense*, &c.

Vires.) Sal esculentus Mortalibus à mundi Conditore concessus est tanquam necessarium sanitatis & vitæ sustentaculum. Calefacit, exsiccat, abstergit, purgat, digerit, aperit, incidit, venerem stimulat, putredini & venenis resistit, unde in Peste maximoperè commendatur *Elixir proprietatis Juniperinum* cum *spiritu Salis*. Externè in clysteribus ad obstructiones alvi convenit, in colicis doloribus fit sacculus ex fl. chamæmel. n. vel milio pulverisato cum sale tosto &c.

N. Hic quæritur; An sal esculentus calculosis nocivus sit, dum videtur sali urinario materiam suppeditare; & quia vis coagulandi etiam à sale dependet? Verùm examen salis pyrotechniæ medio institutum aliud docet, cum enim sal esculentus, ut chemia docet in urinâ detentus, non sit de ejus compositione, sed protsus extraneus in Nobis saltem supervacaneum sal in se combibens & transmutans, servet inpermistam & immutatam sui Naturam, quemadmodum sali tartari si addideris spiritum salis, tunc post coagulationem fit itidem & manet sal commune, quod fuit, priusquam in spiritum fuit conversum. Certum est, quod nequicquam etiam sibi sit negotii cum calculo: unde nec in compositione hujus vel minimum salis esculenti reperitur unquam, cum magis calculum destruat, quàm promoveat. Sexagenarium mihi à destillationibus, inquit *Cl. Helmontius* immunem à Renum calculo servavi annos sedecim, cui aliàs obnoxius fuit, largo salis esculenti esu. Notum est, inquit Cl. Tachenius in Hipp. Chemic. quod carnes conserventur sale communi à corruptione, qui paucis diebus in liquorem salsum sanguineum defluit, hunc coque ac despuma, inde retortæ vitreæ & blando igne omne humidum evoca, ultimò retortam obrue arena & ignem auge, tunc elevabitur in ejus collum sal volatile urinæ sali volatili urinoso simile quod sal ex carne absorpsit. Eodem modo sal esculentus quotidie absumit superfluum salsum in cavitatibus in corpore collectum, ex urina enim facili negotio sublimatur sal volatile salsum & sal esculentus manet in fundo. Assertionem nostram confirmat vice versa defectus salis esculenti nonnunquam in belli calamitatibus, temporum injuria, obsidionibus &c. occurrens, ubi insalitis carnibus homines vesci coguntur, unde massa sanguinea cum latice ob accumulata salia sylvestria salsa, quæ aliàs à sale esculento imbibuntur & præcipitantur, malignam ac venenatam induit qualitatem, ex qua scorbutus, febres malignæ pestilentiales &c. progerminant, quemadmodum Anno 1673. in obsidione *Groningiana à Gallis & Moguntinis* facta experti fuimus.

N. *Ad Salis hujus communis Naturam accedunt salia artificialia* &c.) Sed & hic ignoscant quæso manes Schroederiani; Si salia vegetabilia in purum alkali per artem fint transmutata, neque ex animalibus calcinatis (impropriè incineratis) ullum sal fixum alkali elici possit, ut ars pyrotechnica manifestat, iisdem sanè præparationibus, quibus sal commune, subjici nequeunt. Ex salibus enim alkalibus nulli spiritus, nec flores elevari possunt, ut nec destillatio nec sublimatio habent locum, nedum ut ex animalibus aliquid salis fixi obtineri possit, nam ex re aliqua ultrà cujusdam naturalem inhæsionem quidquam velle extrahere, repugnat naturalibus principiis.

¶ PRÆPARATIONES.

Præcipuæ sunt.

1. Purificatio. 2. Calcinatio. 3. Destillatio. 4. Sublimatio.

I. PURIFICATIO.

Purificatio Salis com. ℳ. fit modo vulgari solvendo in ▽ ac crystallisando.

N. *Si solutio hæc ac crystallisatio aliquoties aliquo modo repetatur, tandem Sal com. dulcescit, Sal sapius.*

II. CALCINATIO.

1. *Decrepitoria.*

Sal calore irritatum crepitare solet. Quare ne crepitando vas destillatorium disrumpat, operæ pretium erit idem decrepitare, id est, ad △m calcinare, donec amplius non crepet.

2. *Fusoria.*

Funditur Sal in ☩bulo, sine aliquo artificio, △e saltem satis forti adhibito.

Aliter cum Calc. viv.

℔. Sal. Com. Calc. viv. an. misce ac in anemio calcina igne violento, ut concrescat. Hinc extrahe Sal cum ▽ commun. ac coagula.

Vires. *Basilius Sal. Com. hac ratione cum Calc. viv. ter calcinatum, (singulis vicibus cum nova Calc. viv. anatice mixtum) adhibet in Tinctura ☾ conficienda. Vide de ☾.*

III. DESTILLATIO.

Destillatio Salis exhibet acidam ▽, phlegma, sal volatile & spiritum.

Nimirum.

℔. Sal Com. destilla per se ex ♌, primò prodibit ▽ acida seu ⊕lata; secundò phlegma, cum quo sal quoque armoniacus, seu volatilis sublimatur. Cessa à destillat. ac repone ♍ in loco humido ad attrahendam ▽m (vel aliquota ▽æ parte irriga,) dein destilla rursum, sic exibit ☌ acidus. Hoc repete toties, donec totum Sal Com. in ☌m conversum sit, quem in ℳ rectifica.

1. *Spiritus Salis, sive oleum Sal. Com. vulgare.*

℔. Salis commun. ℔ ij. impasta vel malaxa cum argillæ figulinæ, bolivè armen. ℔ iij. ad v. & ultrà, inde forma orbiculos, quos ad duritiem exiccatos, impone ♌æ terreæ, luto obductæ, vix ad medietatem implendæ: jungatur. Recip. satis capax & servatis △ gradibus donec phlegma egressum sit, ultimo pelle forti △ continuando eundem, donec ☌ albi prodierint, ☌m hunc rectifica, phlegma, vel in ℳ abstrahendo, vel si mavis evaporando.

N. 1. Si terram sigillatam loco argillæ sumpseris, præstantiorem elicies spiritum: Quinimo sal cum tripla arenæ vel farinæ laterum, vice argillæ misceri potest.

N. 2. *Quandoquidem in prima destillatione Salis portio minima in ☌m resolvitur, nonnulli ♍ in ▽ communi coquunt, & Sal. Com. inde extractum, ut prius destillent.*

Alii Sal extractum cum ☌u illo priori miscent, aliquamdiu digerunt, & deinde cum bolo & sim. quando totam salis substantiam in ☌m transire faciunt. Croll. *Senn. in inst. l. 5. p. 3. c. 5. Beguin. Agricola.*

N. 3. *Impastatur Sal ne fluat, quippe si fluxerit vix ☌ ascendet.*

N. 4. *Alij.*

℔. Oust. part. ij. Sal. Com. p. iij. quantque: verum ☌m sal. Com. purũ hac ☌ratione acquiri non videtur verisimile, imò in examine constat, ejusmodi ☌ vim suam ab ☌potius obtinere, quam à Sal. Com.

Vires. *Diureticus est & Lithontripticus, tartareamque mucilaginem potenter resolvit, unde utiliter adhiberi solet in obstructionibus Epatis, Lienis, &c. in Hydrope, Ictero. Extinguit sitim mirabiliter, abstersit corrodendo & sine dolore quicquid in vulneribus aut affectionibus aliis putredine corruptum est.*

Mixtum cum ♃ Terebinth. Cera, Camomil. Verbasc. & fim. dolores podagricos sedat, topicos discutit, &c. Sanat quoque membrorum contracturam ac aridurarum.

N. *Ad eundem modum eliciuntur & ☌ ex salibus artificialibus vegetabilium, quorum vires licet ex plantis suis aliquo modo conjecturari possint, (e. gr. ex sale absynthii elicitur ♎ stomachicus, &c.) attamen ☌ vege-*

vegetabilium in genere omnes sunt acidi, instar ♏ Sal. Com. incidunt, resolvunt, &c.

2. ♏ *Salis compositus.*

℞. Sal. Nitr. puriss. & Sal. Com. decrepit. (vel fusi) ā. M. cum dupla vel tripla quantitate, (alii quadrupla,) argillæ ſiccæ, & exinde more ſolito △ nudo ♏m provoca.

℞. Hujus ♏ ℔ j. Sal. Com. fusi ʒiv. digere aliquamdiu, ut nimirum Sal. Com. adjectum solvi possit; & protinus per ☋m destilla. Augebis hac ratione ♏m & fortiorem reddes; quem eodem plane modo, cum novo Sal. Com. fuso, eâdem quantitate sumpto; pro libitu toties augebis, quoties placuerit. Abstrahe ab hoc ♏u phlegma, & deinceps eundem rectificaper ☋m. *Unzer. Agricola.*

Vires. *Maximarum est virium in Hydrope, intrinsecus & extrinsecus adhibitus, confert itidem in fistulosis vulneribus.*

[*Spiritum Salis rosatum vid. suprà Spiritum regium.*]

3. *Spiritus Sal. Com. viridis.*

℞. Fragmenta laterum, indantur ollæ igniantur-que in fornace calcaria; ollæ huic alia superposita sit olla, sale aliquatenus adimpleta, quod ubi vi caloris liquefactum fuerit, pertunde fundum ollæ superioris, ut sal fusum in ignita defluat laterum fragmenta, cumque iisdem misceatur. Ex his igitur ♑etur ♏ per ☋m ut moris. *Sennert. instit.*

N. *Idem perfici potest, si sale in cella liquefacto fragmenta laterum ignita imbuantur.*

4. *Spiritus Sal. com. corallatus.*

℞. Sal. Comm. ℔ iij. vel iv.

Corallor. tenuiss. tritor. ℔ j. M. lævigando super porphyr. postea igne destilla vehementissimo in excipulum capaciss. & ♏m salis accipies unà cum ♏u corallorum.

N. *Adderé potes & sabulum, ut fusio impediatur.*

Vires. *In affectibus cordis, palpitatione scil. & sim. maximarum est virium.*

Dosi ℈ß.

5. *Spiritus Salis dulcis.*

℞. Sal. Com. optimè dephlegmati ▽. opt. ā. M. ♑lenturter vel quater, sic unientur inseparabiliter & dulcescent.

(N. 1. *dulcis dicitur, quia mitior, rodente aciditate hebetatâ à* ▽.)

N. 2. *Eandem dulcedinem consequi poteris, si vel* ▽, *vel* ♁ *Tartari, vel faces vini ab initio ♑lationis cum Sal. com. commiscueris.*

N. 3. *Exuitur quoque* ♏ *Sal. com. vi corrodente ac velut maturescit, dulcescitve si dephlegmatus vase firmissime clauso trimestri spatio in ♓bus continuo atque æquali calore tepentibus (qualis est ☉lis æstivus) digeritur.*

Vires. *Egregium præservativum est in peste, arcet enim omnem putredinem. Ventriculum cum visceribus reliquis in optima conservat dispositione.*

Solvit corallia, &c. quin imo & ☉lis tincturam extrahit. *Vide* ▽ *temperatam Basilij in* ▽ *l. 4. class. 2.*

Usus. *Cum saccharo candido in formam Electuarij misceri, singulisque diebus jejuno ventriculo assumi poterit. Harm. in pract. loc. de pest. Senn. in hist. Tentz. Gluckrath, &c.*

6. *Aliter.*

℞. Sal fusum, solve in ▽ pluvia destillata, filtra, inspissa, ac repone ad crystallisandum: Crystallos hos exemptos vicibusque aliquot, (10.) uti dictum, solutos & crystallisatos, (sic dulcescent) imbibe cum ▽ formaque globulos cum argilla, destillaque ut moris est.

Vires. *Præter virtutes jam descriptas, insigne exhibet menstruum ex rob. ferè omnibus tincturas extrahere idoneum: Insuper Herniam carnosam consumit si quotidie ter illinatur, maneque ac vesperi ejus gutt. sex assumantur. Agricola.*

7. ♏ *Sal. com. dulcis compositus.*

℞. ♏ Sal. com. compositi ac Alcohol Vini ā. M ac uni circulando, cohobandoque.

Vires. *Adeo resistit sitì, ut Hydropici usu illius aliquamdiu à siti liberi reddantur, prodest etiam Ictericis, Lumbricos potenter expellit, extrinsecus lenit podagram, si cautè illinatur, imo quicquid de Ol. Spiritu vè Sal Com. apud Paracelsum, aliosque modernos Authores legitur, idipsum huic potissimum adscribendum est.*

Dosis g. 6. ad ℈ß. *in vino vel alio Liquore. Hartmann. in Croll. Tentzel. Unzer.*

8. *Spiritus Sal. Com.* ♁*lati diureticus.*

Fit ex leviter calcinati ♁li & Sal. Com. tosti partibus æqualibus cum bolo vel Terra figulinâ globulis confectis, (meo damno expertus ♁lum his non sufficere ad cohibendum fluxum, fixitatemque materiæ) more vero communi ♏us evocatur, qui postea per rectificationem à phlegmate liberatur.

Dosis gutt. vj. matutino tempore cum brodio decoctionis pe. rosel. Ex communicatione G. Horstij habuit S. Closs.

9. *Spiritus Essentialis.*

℞. Salis Hallensis ad albedinem calcinati (qui hâc in operâ reliquis præfertur) ʒij. Imbibatur ♁ Sal. Com. mar. vel montan. ad consistentiam pultis liquidioris, fiat clauso vase digestio, quousque ♏us cum Sale Comm. calcinato unitus siccatusque sit, affunde alium imbibendo desiccandoque toties, dum sal ulteriorem proprii sui ♏us incorporationem recuset, & ex colore aureo odoreque suavi dignoscas, ♑ationis tempus instare, quam si per ☋ instituas, exibunt fumi albissimi, qui in aquam convertuntur & rectificatione opus habent.

Vires. *Dicitur ex ☉ tincturam absque corp. dilaceratione allicere. Est insuper remedium sistendis in momento vomitibus dicatum & certum, idque indifferenter & in omnibus morbis.*

Dosis gutt. 3. in Syrupo, jusculo vel vino.

Ex commun. S. Clossei.

10. *Spiritus Salis Comm. dulcis* ☉*em solvens.*

Extinguatur fragmenta laterum 5. aut 6. vicibus in ♁ Sal. Com. postea destillentur, prodibit ♏us subacidus, qui in volâ ☉lis folia & margaritas solvere creditur. 2. Flos Salis sive crystalli Sal. Com. dulces collo ☋ post destillationem affixi, longoque tempore cum ▽ digesti idem efficiunt. 3. Solus ♏us sal. com. vi circulationis diutinæ caudam suam devorat, id est, acedinem suam innato suo balsamo dulcificat, 4. Idem cum ♏tu ardente ♄ni mixtus aliud menstruum

ſtruum dulce præbet ☉is ſolutivum. 5. Ex ſpiritu Roris Majalis & ſole calcinato fit alia aqua ſolutiva, dulcificata longâ digeſtionum & irrorationum ſerie, quæ ☉em in liquorem volatilem potabilemque evehit.

Ex Communicatione ejuſdem.

11. *Cryſtalli Sal. Com. dulce, ſeu ſpiritus Sal. Com. coagulatus.*

℞. ☾ terrea, ampla & fortis, quæ in ſuperiore ventris capacitate fiſtulam habeat, in medium ☾æ corpus pone deſinentem. Huic ☾æ impone Sal commun. vel quod melius Hiſpan. ſeu marini ℔ iij. vel iv. Receptaculumque adapta capaciſſimum, cui ſi libet ▽m infundere licet; adde △ per gradus, donec Sal. Com. fluat, tùm per fiſtulam guttula una vel altera ▽æ frigidæ immittatur, ut (fiſtulæ orificio ſtatim obſtructo,) in ☾ ſpirituum, copia mediante humiditate elevetur, inque receptaculum propellatur. Continua hoc ipſum, donec Sal. Com. in ☊m ferè ſit redactum. Dephlegmetur dein ♍atum, evaporetque humiditas; reliquum exponatur ad cryſtalliſandum, ſ. a. ſic cryſtalli colligi poſſunt Sacchari dulcedinem referentes, ſolubileſque per deliquium.

Vires. *Sudoriſicum eſt, Hydropicorumque ſitim non minus ac ☊ ille ſalis dulcis compoſitus arcet; quippe nihil aliud eſt, quàm ☊ Salis coagulatus, unde quoque eſſentialem humiditatem, quæ multum in Hydropicis exhauritur, maximopere adjuvat, ventriculumque ac viſcera reliqua confortat, malignitatem in peſte peſtilentialibuſque febribus potenter diſcutit.*

Doſis gr. 5. 6. 7. ad 20.

N. 1. *Si ad Sal. Com. exiccat.* ℔ j. *addideris carbonum pulveriſat.* ℔ ij. *optimeque miſcueris, ex* ℔ j. *Sal. Com. accipies Spiritus* ℔ *ſ. Hartman. in Croll. Keſt. 4. cent. 79. Agricola.*

N. 2. *Cryſtalli hi cum ☉ imprægnati nobiliſſimum exhibent confortativum. Fitque ſi Cryſtallorum p. 6. cum ☉ foliat. p. 1. aliquot ♃as in ✢ ſub tegula reverberantur. Agricola.*

N. 3. *Keſlerus docet & ſollem adhibere, cujus rei gratia ☾m habere duplicem tubulum oportet, alterum frigidæ immittendæ, alterum ſolli intromittendo inſervientem.*

12. *Flores Sal. Com.*

Quemadmodum in ſuccini deſtillatione flores, ſalis volatilis titulo elevantur, parietibuſque ac collo ☾æ adhæreſcunt, ita & ♍atione ☊ oleive ſalis, tandem △is vehementiâ flores aſcendunt, quos collige.

Uſus horum varius eſt, ad craſſum phlegma incidendum, corruptoſque humores à putredine vindicandos.

N. 1. *Sunt qui cum ✳ ſublimant, verum decipiuntur, ſi flores ſalis ſimpliciter inde ſibi imaginantur.*

N. 2. *Fiunt etiam flores Salis, ſi in rectificatione ☊ ac olei Salis id, quod reſiduum fuerit, fortiori △ ſublimes.*

N. 3. *Si ♍latio facta ſit cum ☽, ♎m aëri aliquamdiu expoſitum, ac iterum ♍ationi ſubjectum, plus olei ac florum ſuppeditabit; poteſt hoc aliquoties repeti.*

13. *Alius Spiritus ſeu ☍ Sal. Com. unde Cryſtalli dulces.*

℞. Sal. Com. marini crebris ſolutionibus (in ▽ pluvial. vel fontis deſtillata) filtrationibus & coagulationibus optimè purificati, ℔ vi. adjice diſſolventis ♁lati & melliflui ex vegetabili & animali parati, (id eſt, ✢i ex melle facti.) q. ſ. præmiſſa digeſtione deſtilla gradatim ac cautè, ex ☾ terrea vel vitrea, luto probè munita in receptaculum capaciſſimum. Sic elicies Sp. aqueos ſulphureos ac ♁latos, dulces acidoſque, qui firmiſſime ſali reconditi inhærent, (gradatim ac cautè ♍atio hæc peragenda eſt. Oportet enim ut vas incandeſcat, purpureo tamen non claro colore, ne ſcil. ſal. com. fluat, & in hoc gradu immorari decet ☌ ☍ 8.) poſt Sp. nebuloſos, (in quibus primum ens metallorum reſolutum eſt,) exhauſtos, tandem ad collum recipientis ſublimabitur terra foliata inſtar nivis albiſſima, vel etiam flava, (cui ☿ aut ſulphur philoſophorum nuncupatur.) Spiritum deſtillatum, ut & terram conjunge, abſtraheque phlegma ſolummodo inſipidum ♈ calore lentiſſ. reliquum repone ad cryſtalliſandum ſ. a. Et hoc repete, donec nulli amplius cryſtalli concreſcant, & id quod extillat aciditatem ſapiat. Tunc ab opere deſiſtendum, & in fundo cucurbitæ quærendum verum Sal. Com. ☍ vitriolatum.

Vires. *Cryſtalli hi, etſi ſapore dulces, admiranda tamen ſunt virtutis, adeo ut vel per ſe ſeorſim, vel cum oleo ſuo debita proportione permixti, verum ſint Salis menſtruum diſſolvens, quod proprietates ejus ob virtutes vitales, vegetanteſque locupletat & exacuit.*

14. ☍ *Sal. Com. rubrum.*

℞. Sal fuſum ✢o ſufficienter imprægnatum, miſce cum filicibus groſsè contuſis & deſtilla ex ☾ per Aren. prodibit primo Sp. flavus, poſtea ☍ rubrum.

N. *Imprægnatio illa ſit ut moris, Nimirum:*

Sal. Com. fuſo ſuperfunde Acet. deſtill. & abſtrahe per Aren. iterum ſuperfunde novum Acet. deſtill. & rurſum abſtrahe, hoc toties repetendo, donec materia optimè ſit putrefacta & nigra.

HOFMAN. 3. *Deſtillatio.*) Sal. comm. ita per ſe deſtillationi ex retorta ſubjici nequit, niſi duplum, triplum &c. argillæ, vel boli commun. &c. addideris, aliàs vi caloris fuſum rematam fragilem reddunt, additorum beneficio fuſio illa præavetur.

1. *Spiritus ſalis, ſive oleum Sal. comm. vulgare.*) Præſens deſcriptio cum præparatione ex aſſe convenit; Et quoad notas additas ſciendum, hiſce omnibus Nos ſuperſedere poſſe, ſi ſpiritus ſalis priùs deſtillatus aliquot cohobiis ſuper Cap. mort. deſtilletur, & demum per MB rectificetur. Qua occaſione ſcias velim, non ſufficere, ut *Dominus Autor* annotat, phlegmatis ex MB abſtractionem, quippe latent in nonnullis liquoribus corpuſcula quædam terreſtris naturæ, quæ ſalinis implicata eorundem vires obtundunt, ideoque quo iſtiuſmodi liquores rectè depurentur, per MB deſtillentur, neceſſe eſt, & lento quidem ignis gradu. Id quod ſapienti ſat non citrà rationem monere volui.

N. Cum ☽ part. ij. & Sal. comm. part. iij. compoſitum acquires ſpiritum ad magiſteria conficienda non rejiciendum.

Vires.) Diureticus eſt & Lithontripticus, tartareamque maſſam laginem reſolvit, inquit Autor. l. c. quâ virtute ſpiritus ſalis oſſinarum vulgaris ut plurimum crudus adhuc & partibus terreſtribus & ſulphureis ſcoriis imprægnatus non gaudet, ſed qui ſummum puritatis ac ſubtilitatis gradum ex Arte attigit penetrantiſſimus, fragrantiſſimus ac minus corroſivus eſt, non ſibi par habet remedium in extinguendis urinæ ardoribus, ſenum ſtrangurie, calculo renum, fermentum ventriculi juxtà corrigendo & corroborando, ut in malo hypochondriaco, ſcorbuto, hydrope, ictero, febribus intermittentibus &c. aliquid ſingulare ſpondeat. Hîc autem non leve ſuboritur dubium; quî fiat, cur ſpiritus ſalis alique acidi minerales tam egregias præſtent virtutes, cum tamen *Cl. Helmontius* primum quaſi Tartari principium in corpore humano adſcripſerit defectui fermenti bilis, eò quod hoc ipſum ſto machi acidum chylum in ſalem ſalſum volatilem commutare nequeat *in Tr. de Lithiaſ.* Cap. 4. Verùm hîc probè attendendum eſt, magnam eſſe diverſitatem inter acetoſitatem ventriculi fermentalem p.n. conſtitutam, craſſam, crudam, fixam ac terreſtrem, magiſque

magisque corruptivam, quæ in salem salsum volatilem converti nequit, & inter spiritus salis aut aliorum spirituum mineralium aciditatem, quæ volatilis, subtilis, corruptioni non obnoxia, sed potius illum ventriculi eruditatem acidam corrigit, præcipitat & in volatile salsum transmutat Naturæ æmulum. Neque enim naturale stomachi fermentum simpliciter est acidum, sed est acido-salsum volatile, cujus finis est cibum transmutare in chylum humanæ digestionis, siquidem plura adsumuntur fixiora, acida, &c. cum cibis, quæ tamen cum volatilibus succis parem subire debent conditionem, si penitius ad vitæ radicem migrare & nostri inquilini fieri voluat. Deinde notandum est, unum acidum sæpè præcipitare alterum posse, uti ex mechanicis constat chemicis. Præterea spiritus acidos ex earum rerum numero esse quibus diversæ insunt facultates. Hi enim immodicas hæmorrhagias, & evacuationes alias, quæ præter naturam eveniunt, sistunt. Quæ vis etiam dura dissolvunt corpora, & sic per consequens potius humor a vi cidos, tartareos & quavis cruditates promptissimè digerunt, incidunt, ablumunt. Tandem & dosis horum spirituum venit considerandæ, dum in satis etiam largo exhibentur vehiculo, ut illorum ita diffundatur aciditas, ut vel exquisito gustus sensorio vix perscntiscantur.

N. *Ad eundem modum eliciuntur & Spir. ex salibus artificialibus vegetabilium* &c.) Verùm quod quis non habet, alteri dare nequit, ut suprà jamdudum percepimus; Ex salibus vegetabilium arte paratis in æternum non elicies acidum spiritum, utpotè alkalibus, quæ ab igne etiam non repatiuntur violentissimo, & instar salamandræ intensum flammæ reverberium diu sustinent, citrà virum jacturam, nec tamen atomus ex illis sublimatur.

2. *Spiritus salis compositus.*) Si hunc spiritum salis compositum denuò cum Sale fuso digeras & absque argillâ siccâ protinus per retortam destilles, citrà fusionem vel fluxum non perages, satiusigitur erit priori Cap. mort. spiritum cum sale fuso acuatum denuò affundere ac destillationem instituere, postmodum autem rectificare. Maximæ est energiæ in hydrope; Externè confert in fistulosis ulceribus. In Mechanicis chemicis ☉ & ☽ in calcem corrodit, quam spiritus Sal. com. simplex & verus contrà iterum præcipitat.

3. *Spiritus Salis viridis*) Omnis spiritus salis peritè ac debitè paratus colorem plerumque obtinere debet subviridem, & odorem non injucundum, id quod acquires, si spiritum salis non solùm probè rectificaveris, sed & prius sal, ex quo spiritus erit destillandus, vulcani beneficio per fusionem à sordibus purificaveris. Quemadmodum *Dominus Autor* hic tibi modum ostendit.

4. *Spiritus Sal. com. corallatus.*) Parum elicies spiritus acidi, quia corallia acidum combibunt, atque adeò nil nisi phlegma loco spiritus acidi acquires, ne gry quidem ex corallis suprà alembicum elevato. Si tamen corallia spiritu acido probè prius imprægnata fuerint, ut nullum amplius imbibere queant acidum, tunc acidulum super retortam dimittunt spiritum. Sed non video cui usui

5. *Spiritus Salis dulcis.*) Dulcis dicitur, non quod planè in dulcedinem degeneret, sed quod mitiorem saporem, & meliorem acquirat odorem, dum acidum spiritus vini volatile rodentem spiritus salis aciditatem ita hebetat, ut summâ cum jucunditate sumi queat. Vide infrà De vitriolo.

N. 1. *Eandem dulcedinem consequi poteris, si vel spir. vini vel ol. tartari vel feces vini &c.*) Si aliquid salis tartari p. d. Spiritui Salis s. admisceas, ac dennò Cap. mort. adfusum destilles, per striasquidem super alembic. elevabitur, sed in tantâ copiâ non acquiret spiritum & minoris aciditatis erit.

6. *Aliter.*) Hic modus etiam succedit, non differens à Priori. Ad eundem Modum & Spiritus Regius conficitur seq. modo: Rec. Spirit. salis rectificat. ℥ iij. sp. rosar. rectific. ℥ ix. Inde hos spiritus cucurbitæ vitreæ, appone alembicum, cui ambræ ʒ β. Moschi ϑ j. probè invicem mista cum panno lineo puro inserta & destilla per MB. durante ♏ latione ambra & Moschus in gelatinam resolventur: Et finitâ hâc ipsâ adde residuum in alembico panniculum & Confectionem Alkermes spiritui destillato, ac resolver istam gelatinam in liquorem, fietque inde Essentia Ambræ & Moschi elegantissima Cerebri & Cordis confortans non in postremis habenda, vel per se guttatim in accommodato vehiculo, vel cum aliis admista exhibita.

Vtet. Egregium præservativum est in Peste.) Tunc loco sp. vini s. substitui debet Spiritus Theriacalis, item Elixir Propr. P. loco sp. sulphuris admisceatur, Ex quo etiam Meum Elixir vitæ balsamicum est compositum.

7. *Spiritus Sal. com. dulcis compositus.*) Per aliquot menses circulatio ac digestio continuanda est, & tunc demum egregius fit Spiritus in Laudatis ab Autore affectibus.

N. Spiritus Salis cum Spiritu ✱ urinoso mixtus egregium etiam præbet aperitivum & anti-hydropicum Sal, absumptâ prius per ignem lenem humiditate.

8. *Spiritus salis vitriolati diureticus.*) terra figulina est addenda ad fluxum prohibendum. Ex Cap. mort. hujus sp. salis duplicati Sal Mirabile Glauberi conficitur.

9. *Spiritus Essentialis.*) Etiam ad fluxum cohibendum argilla est admiscenda, ex quâ globuli cum Sale isto imprægnato sunt formandi, nisi fractâ retortâ oleum ac operam perdere velis.

10. *Spiritus salis dulcis ☉ solvens.*) Spiritus Salis probè rectificatus aliàs ☉ solvit, in primis si diutinam digestionem fuerit perpessus, caudam suam devorat, id est acredinem suam innato suo balsamo dulcificat.

11. *Crystalli salis dulces, seu spiritus salis congulatus.*) Hæc descriptio elaboratu admodum dubia est; Si tamen ad salis exsiccat. lib. j. addideris carbonum pulveris. lib. ij. felicius succedet. Unde ad bonam spiritus salis copiam acquirendam dicere solebat *D. D. Iohannes Langius* p. m. Vulcanum utrumque accedere debere. Quem ego hariolor ignem & carbones fuisse; nec dubito succedere, modò carbones prius à sylvestri aciditate sua probè liberati sint, ne compositus exinde oriatur spiritus salis.

12. *Flores salis.*) Hi in fine destillationis frequenter unà cum spiritu sublimantur in collum retortæ; Sunt, qui cum ✱ sublimant, hi licet non sint flores simplices salis, sed ✱, optimum tamen sunt Medicamentum in febribus, quotidiana, tertiana, quartana &c. & ubi vi aperitiva opus habemus.

N. *Si destillatio facta fit cum ☿ &c.*) O si calcinatum sit, saporis expers est, & nullum de se spargit spiritum, libero autem exposituum jovi, de Sale aëris multum attrahit, in quo Spiritus Universi residet.

13. *Alius spiritus seu ol. Sal. com. unde crystalli dulces*) De hujus descriptionis & præparationis veritate constat, modò encheirises in omnibus debitè observentur; Digestio ad multos dies continuanda cum Vitriolo soluto & menstruo illo, quod est ex Acet. dist & melle cum boli additione elaboratum. Deindè gradatim ac cautè destillatio est dirigenda ac peragenda. Tertiò Vas ita incandescat, ne Sal ad fluorem perducatur. Spiritibus sulphureis ac vitriolatis acidis elicitis demum, qui sali residuo inhærent, sublimandi sunt instar terræ foliatæ coloris nivei. Hic processus inter arcana refertur. Vide de his crystallis Rhumelium in thesaur. Secretorum.

14. *Ol. salis rubrum.*) Ex Sale fuso Acet. imprægnato & cum silicibus grosiè contusis mixto spiritus salis ex retorta per Aren. ♏ latur, qui quidem non purus simplex spiritus salis, sed sale Acet. adulteratus est; attamen egregium menstruum solvens præbet ad Magisteria conficienda.

¶ IV. EXTRACTIO.

Unde

2. Salis calcinati q. v. solve in ▽ still. & coagula, idque repete tantisper, donec Sal purum sine fæcibus dulce reddatur.

Hinc

2. Hujus p. ij. O usti part. 1. destilla △e nudo paulatim, donec ♏m omnes propulsi sint, ♏m hunc rectificca vicibus aliquot. (4.) D in ex ♉ Sal cum ▽ destillata elicitò, idque optime solutionibus ac coagulationibus purificatum calcina in phiala ad rubedinem, (fit spatio ☒) Huic demum superfunde ♏m priorem, digere, & elicies Tincturam rubicundam, quæ nec recusat per ☽m propelli.

Vires. *Sudorificum ac diureticum est insigne, tartareas mucilaginesincidit, putredini omnigenæ resistit, corroborat itaque Balsamum nativum, adeoque usus præcipui est in peste, febribus, hydrope, calculo, (aterit nimirum:) obstructione Epatis, Lienis, &c. Quinimo & sanguinem mundificat, unde maximè prodest, in cutis pruritu, doloribus arthriticis, & simil.*

Dosis à ϑ j. ad ʒ j.

HOFMAN. IV. *Extract'o: Vnde Tinctura Salis.*) Hæc descriptio & elaboratio laborantem frustratur, ex sale enim residuo extracto & calcinato ad rubedinem nemo cum spiritu priore Tincturam eliciet. Interim cùm alia prostent magis parabilia, hac etiam facilè carere possumus.

CAPVT XXII.

De Sale fossili seu Sale Gemmæ & Indo.

SAl Gemmæ salis communis genus est, quod in fodinis lapidum frangitur, specieque Crystallorum splendens eruitur, unde gemmeum, à gemmis ob colorem nuncupatur, dicitur aliàs Sal fossile. Germ. Steinsaltz. *Sal Gem.* Sal Gemme/ of Steensout.

Vires. *Hoc etsi easdem vires cum sale communi obtineat, substituique eidem queat, rarioris tamen usus est in praxi Medica; crebrioris in Chymica, ubi in solutionibus Metallorum Sali communi antecellit. Commendatur tamen peculiariter Foresti experientia ad stercora dura eliquanda, adeoque ad colica tormina arcenda intus & extus. l. 21. 5.*

Hofman. *De Sale Fossili, seu Sale Gemmæ & Indo.*) Sal Gemmæ, quo utimur, ex Polonia maxima ex parte affertur, quamvis in Calabria & alibi etiam effodiatur. In his tamen quoad figuram externam & saporem nulla ferè est differentia; nisi quod Calabrinus purior ac nitidior sit. In Minori Polonia instar ingentium Saxorum hic Sal adeò lapidea duritie solidum ferro excinditur, ut non solùm mola teratur ad hominum usum, sed ex illo etiam ædificia exstruantur. Easdem vires cum Sale communi obtinet, nisi quod in solutionibus metallorum Sali nostrati antecellat.

Rarioris tamen usus est in Praxi Medicâ.) Ex hoc *Cl. Zwelferus in appendic. ad animadverf.* p.m. 54. 55. cum nitro aq. reg. non solùm ad ☉ solvendum componit, sed etiam cum sp. vitrioli ad Medicinam transfert; Et spiritum vitrioli Essentificatum exindè elaborat. Aliàs hoc Sal stimuli loco clysteribus adjicitur, ut & suppositoriis vel solvendum in aqua & clysteris loco applicandum non sine laudabili effectu ad fæces alvi induratas eliquandas & evacuandas.

PRÆPARATIONES.

¶ Omnes præparationes subire aptum est, quas Sal Com. Attamen præcipua quæ ex illo in usum veniunt.

Sunt

1. *Spiritus Salis gemmæ, Spiritus ☿ fusibilis ☿ialis.*

Fit eodem modo, quo ⏜ Sal. Com. Nimirum, ☿ miscetur cum triplo argillæ vel sabuli, &c. ⏜aturque per ♂m igne nudo.

2. *Balsamus Salis gemmæ seu Liquor.*

♃. ☿ ℔ j. fluat ad △, & postea solvatur in ▽ pluv. destill Filtretur coaguleturque. Has operationes liquefactionis, scilicet solutionis, filtrationis & coagulationis tantisper repete, donec ☿ ad summam subtilitatem fuerit perductum, quod inde cognoscitur, quando ejus particula ad candelam admota, statim liquescit.

Vires. *Arcanum summum est in rupturis, intus & extus adhibitum.*

Intra corpus dantur quotidie gutta aliquot (3. 4. 5.) *cum Extract. consolidæ.*

Extus fiat illitus, Harm. in pract.

N. *Mentio quoque apud Veteres fit Salis Indi, de quo ambiguum, quid propriè sit. Sunt nimirum, qui contendunt non Salis esse genus, sed Saccharum, salis nomine insignitum (ob similitudinem quam cum sale habeat.) Verum enim verò rectius sentire videntur, qui id peculiare genus salis fossilis faciunt, ejusque loco, cum raro vel nunquam in nostras regiones transportetur, Sal gemmeum recipiunt, Exempli gratia in Pilulis de Lapide Lazuli, & simil.*

Hofman. *Mentio quoque apud Veteres fit Salis Indi.*) Nullum dubium, quin Indi legitimum Salem etiam non habeant; jam Plinium enim Libr. XXI. Cap. VII. in Oromeno Indiæ monte Lapicidinarum modo ingentibus foditur glebis. vid. *Matthiolus Libr. V. in Dioscor.* Cap. 88. Hujus loco *Sal Gemmæ* substituitur.

CAPVT XXIII.

De Sale Nitri.

SAl Nitrum est Sal Sulphureum, seu φλόγιστον, salsoamarum ex terra pingui excoctum.

N. *Etsi præter Nitrum Antiquorum quod planè nobis incognitum est, triplex dari possit. Nimirum 1. Quod ex terra attrahitur. 2. Quod muris lapidesq; adhæresit. Et 3. quod scopulis seu rupibus adnascitur. Attamen Officinis nostris, non nisi unicum usitatum est. Primum videlicet, idque excoquitur ex terris desertis ac pinguibus, sive pinguedo illa è terra Archeo se immissa, sive aliunde introducta. Introducitur enim exempli gratia, urinis atque excrementis animalium ac columbarum.*

[N. *Nitrum loci natalis ratione sæpè multum de natura* ✳ *participat.*]

[*Nitrum nativum Alexandrinum roſei coloris est, ejusdem Neapolitanum, flavescens Puteolanum.*]

Chymicis dicitur Cerberus Chymicus, Sal infernalis, Sal Sulphuris, Hermes, Baurach, Algali, Sal Anderonæ, Anatron, Cabalatar, &c. Basilio, Serpens terrenus, Germ. Salpeter/ Salniter. Salpetre, Sel de Nitre. *Salt-peter*, or *Salt of Niter*. Soutpeter/ of Sout van Niter.

Eligendum nitrum est crystallinum, purum. Tanto autem purius censetur, quantò minus salis communis particeps fuerit, participationem hanc experiri licet φλογώσει.

Nimirum.

Mitte sal nitr. in carbonem ignitum, si omne avolaverit, purum judicatur, & è contra, sin aliquid remanserit, quantum remansit, tantum de sale communi participare æstimatur.

Vires. *De Nitri qualitatibus primis haud parum controvertitur: Sunt enim qui calidum, sunt & qui frigidum id æstimant.*

Cæteras Nitri vires quod attinet, vim habet putredini resistendi, sitim ac æstum compescendi. Tartaream saburram incidendi, coagulatos sanguinis grumos resolvendi, dolores mitigandi, (id quod præcipue lapis Prunellæ adscribitur.)

Hinc

Usus ejus tàm internus, quàm externus vulgatissimus est.

Internè solvitur in potulentis ac præcipuè in ▽ fortan. (3j. *vel* 3 i ß. *in mensur.* 1.) *exhibeturque in febribus ardentibus putridis, præcipue in febri illa Ungarica dicta, in pleuresi, peripneumonia, in calculo renum & vesicæ, in obstructionibus epatis ac mesaræi.*

N. *Ubi alvus nimis laxa fuerit, vel ventriculus debilis, ejus usus nonita profi uus erit.*

Externè communissimus ejus usus est in inflammatione faucium & anginæ (ubi in gargarismis solum salis) in topicis anodynis ac refrigerantibus, ubi præcipua solvitur in liquore appropriato & imponitur cum linteo: in combustionibus, ubi similis modo applicatur.

Dein

Dotis eadem quæ lapidis Prunellæ.

[N. *Nil magis arsenico contrarium est quàm Nitrum.*]

HOFMAN. *De Sale Nitri.*) Hoc sal sulphureum est seu ὀλίγυρον, unde facilè ardet. Sal amarum ex terrâ pingui excoctum, præprimis ubi jumenta stabulantur. Constat ex sale volatili acidis particulis abundante, seu spiritu acido & sale salso fixo. Destillato enim Nitro tum volatilis liquor acidus, qui est genus aceti mineralis, prodit, tum Sal fixum ad naturam alkali proximè accedens & salis lixivioſi indolem exprimens in Cap. mort. relinquitur. Adeoque Nitrum peculiare quoddam salis genus est, & suis sibi proprietatibus internoscitur, tum à salibus aciditate singulari præditis, cujusmodi O. vitriolum, ♉ &c. tum ab iis, qui reverà alkalisantur, ut sale tartari, & cineribus clavellatis. Quinimò facile advertere possumus summam differentiam inter effectus & operationes horum salium. Ita Metallina concreta pleraque, quæ aq. fort. per corrosionem dissolvit, Ea per solutionem nitri fixi præcipitantur. Et pleraque corpora sulphurea ac oleosa, quæ solutione nitri fixi dissolvuntur, illa ipsa affuso spiritu acido nitri præcipitantur. Sic etiam si quis infuso ligno Brasilensi aquam puram coccineo imbuerit colore, eandem affuso modico sp. nitri & concussâ phiolâ rursus adventitio rubore ita privare poterit, ut lentè flavescat: Eadem aqua, ubi solutionem exiguam Nitri fixi admiscueris, iterum punicabit, & colorem pristino magis saturum & sanguinis haud absimilem induet. Constat igitur, Nitrum ipsum partim esse fixum, partim volatile, quæ in ipsius compositionem veniunt & acida sunt, eadem esse prorsus volatilia, quæ alkalica sunt, ea quoque esse fixa. Hoc in crystallos redactum pyramidali gaudet figurâ, quam etiam in minimis obtinet resolutum.

N. *Est præter Nitrum antiquorum, quod planè Nobis incognitum est, triplex dari possit.*) Nitri verissimi proventu non ulli etiam Terrarum Nova cedit Hispania. Verunt illud ex terrâ arescente, lacu aut è muris deradunt, aut antris, roseum ac candidum plerumque leve, fistulosum, fragile & percolatum formam & splendorem Nostratis repræsentans. Quo fit, ut mirari subeat illorum (*Nostrique Aut vis*) sententiam, inquit *Rerum Medicarum Novæ Hispaniæ Nard. Anton. Recch. Lib.* 10. *Cap.* 26. qui vulgare nitrum ab antiquorum differre enixius contendunt, aut spumam Nitri nesciunt ab aphronitro, quod mediam quandam Nitri & spumæ Nitri Naturam participet, distinguere & separare, ac contrà ab Aphronitro Aphronitrum diversum esse contendentes. Novæ ergò Hispaniæ ex Lacubus æstate arefactis verritur scopis & colligitur manibus Nitri verissimi & candidissimi Aphronitri copia non mediocris & in usus reconditur. Abundat Eo totus Mexicanus lacus.

1. *Quod muris Lapideis adhæresci..*) Ob locorum diversitatem, in quibus provenit, Nitrum non semper æquales obtinet virtutes. Quod sponte ex terrâ erumpit & citrâ artificis opem habetur, de Naturâ Salis Armoniaci participat, & copiosè colligitur, attestante *P. Poterio in P. S. Lib.* 2. *cap.* 7. in pluribus locis agri Bononiensis & maximè in montibus ad meridiem expositis, quo loco marcasita alba & citrina copiosè reperitur. Qui artificiosè ex terra educitur, atque ex muris & antiquis ruderibus colligitur, nihil quicquam de * natura participat. vid. & l. c. cap. 15. Aphronitrum quod vulgo spumam Nitri interpretantur, Ienense genere convenit cum hoc Bononiensi hodierno & Romano, cum Veteri & Pliniano nequaquam. Cæterum discrepant tùm ratione coloris, tum saporis, tùm denique gravitate & levitate, quæ omnia proveniunt partim culpâ seu mavis virtute Aquarum, quarum exhalationes in imbres & pluvias definunt, dum vel nitrosæ simpliciter, vel simul aluminosæ, vitriolicæ &c. partim naturâ petrarum, Lapidum, terrarúmque quas allabuntur & transmeant, hæc enim vel aluminosæ, vitriolicæ, armoniacæ, molles, diutæ, pingues, argillosæ, sabulosæ, & arenaceæ, album tum colorem, tum pondus aliud addendo, partim verò Solis, prout Calor intensior fuerit, vel remissior. Ita videmus coctură ignis dulcescere amara & vice versâ adstringere, acerba reddi, laxare pro texturæ & figuræ immutatione. Videas etiam si Nitrum coctum & purificatum ulterius coquatur in aluminis devergere Naturam. Sic Patavii & in tractu Puteolano observata fuit aphronitri hujus & in sapore, flore, lævitate, candore & colore non una vicissitudo. Quemadmodum, ubi Sulphur excoquitur, imò ad latera elegantissimè sublimatur, ejus non parvam copiam nullius saporis notabilis, nisi leniter salsiduli, deprehendimus. Sed cur Vitriolum sopiat Ienense, causa est, quod montes Ienenses æris alant mineram, & lapides pyritides, qui erosi & imbribus tacti florem suum reddunt & in superficiem effundunt. Nullum est dubium, quin Sal Aëris centrale suum etiam hic conferat: Id quod præter alia etiam confirmant ova illa philosophica seu Minera Martialis Casseliana aëri exposita, cujus suprà meminimus. Resolve Nitrum in aere humido in liquorem ac destilla ad pristinam ejus siccitatem, hoc iterum aëri expone humido, & iterum exsicca: Hunc laborem quo sæpius repeteris, eò majorem Nitrum acquiret volatilitatem ex Sale in aere hospitante, ut demum etiam si Naturæ pondus æquet, planè fiat volatile. Residere autem Sal ejusmodi in aëris hemisphæriò docet incrementum illud & ponderis auctio in rebus quibusdam fortiter calcinatis, si scilicet Cap. mort. Tartari aut Vitrioli aëri exponas, verè illa augentur & incrementum sumunt à dicto sale, quod in Vitriolo salem mirabilem nitrosum exhibet, qui in Cap. mort. Vitrioli, antequam exponeretur, non inerat.

Primum videlicet, idque excoquitur ex terris desertis ac pinguibus.) Quomodo Nitrum conficiendum sit, *Lazarus Ercker de Metallis, Angelus Sala, Glauberus &c.* describunt. Nitrum conficiendi rationem & modum qui novit, totum terrarum orbem exiguis peragrare potest sumptibus, modò terræ communis portionem sumat, eamque imprægnet suo artificiali fermento Nitrifico, imprægnatam postea excoquat, depuret, & nitrum ex eâ extrahat, aërique iterum exponat. Fermentum constat ex sale communi, urinâ, jumentorum stercore, & scoriis ♂rialibus &c.

Eligendum Nitrum est crystallinum.) Probitatem Nitri Nonnulli etiam inde experiri volunt, quando scilicet in manu detentum citò incalescit & tandem dissilit. Aliàs Domini Autoris notæ sunt probatæ.

Vires.) Nullus in rerum Naturâ Sal magis catholicus est, atque Nitrum, quod per universam Naturam adeò diffusum & in concretionibus satúque mistorum actuosum est, ut quasi spiritus Mundi sit retinaculum, sine quo Nemo vivere potest. dum omnibus vitam & crescentiam largitur. vid. *Ol. Wormius in Musæo* cap. 8. p. m. 22. *De Nitri viribus.*

¶ PRÆPARATIONES.

Præcipuè sunt.

1. Purificatio. 2. Calcinatio ac Fixatio. 3. Destillatio. 4. Extractio.

PURIFICATIO.

Unde

Nitrum crystallisatum, seu crystalli nitri.

Nitrum crystallisatum quando simpliciter præscribitur, nihil aliud intelligi solet, quàm Nitrum sine calcinatione, solâ solutione ac crystallisatione purificatum. Solvitur autem in ▽ communi, crystallisaturque s. a. ut moris.

Depuratio Salis Nitri.

Præter eam, quæ à Kestero art. 61. centur. 1. describitur, fit quoque, si ℔ xv. Sal. nitr. in mensur. unâ aqu. comm. solvas in cacabo æneo super △ lignorum per dimidiam horam, si probè solutum est, remove ab △, & sensim per vices instilla ℥iv. aut circiter ✣, tege cacabum pluribus linteis, & sine concrescere in diem alteram.

Ex S. Closs.

II. CALCINATIO.

Unde

10. *Lapis prunellæ, Nitrum tabulatum seu præparatum, fixum, anodynum seu crystallum minerale.*

℞. Sal. nit. puri q. v. fundatur in ✣bulo, superinjice aliquid Sulph. puri (melius est flor. Sulph.) quod ubi deflagraverit iterum aliquid Sulphur. immitte, idque repete, donec super Sal nit. ℥j. injeceris ℥ß. ad ℥ j. & Sal nit. planè purum fiat, tum effunde; & hic est lapis prunellæ vulgaris.

Nitrum hoc modo præparatum, si quas impurita-

tes contraxit, purificari potest solutione & crystallisatione, ut supradictum.

N. *Praestat ♆m rosarum pro solvente adhibere.*

Vires. *Vires ac Dosis eadem quæ Nitri, imo quæ supra de Nitro dicta sunt, de lapide hoc prunellæ potissimum intelligi debent.*

N. *Dosis Hartman. in practic. miscet hujus Sal. nit. præparati ℥j. cum mensur. i. Liquoris seu ♆æ pro potu febricitantium. Ego vix ☽ iv. transcendo, nimirum aliquantulum debilitat ventriculum, unde & alvi fluxus concitari nonnunquam solet, aliàs à ℥ß. ad ℥j. propinari sine noxa potest, præcipuè autem cum Saccharo, quo amaror mitigatur, vide Sennert. Institut. Beguin. lib. 2. cap. 11. Quercetan. in Pharmacop. reslit. & Alexiac. &c.*

2. *Nitrum fixum, aliud.*

℞ ♃. Sal. nit. pur. ℔ iij. iv. Calc. viv. ℔ iv. M & cementa ß 5. vel 6. dein extrahe Sal. nit. affundendo ♆m calidam, filtrando & filtraturam inspissando.

N. *Prima Crystallisatio Sal. nit. optima censenda est, continet enim nitrum purius & magis inflammabile, secunda quæ fit per evaporationem ejusdem aquæ usque ad medias, minus syncera est, & Sal. comm. fixi particeps.*

3. *Aliter.*

♃. Sal. nit. q. v. affunde spiritum ⊡æ, destillaque sensim, tandem adde △m arctiorem ut fluat; Labores hos repete aliquoties. (5.) ad minimum, semper novum Spiritum affundendo.

N. 1. *Alii pro Spiritu ⊡æ substituunt Spiritum Sulph.*

N. 2. *Nonnulli Nitrum levigatum impastant cum albumine ovi, exiccantque ad △m, tandem augent △m ut Nitrum fluat: hinc effundunt.*

Vires. *Metalla reddit malleabilia.*

4. *Crystallum minerale saccharatum.*

Fit, si Crystallo minerali in ♆ rosarum soluto Sacchari ana misceatur; idque fit propterea ne scilicet urinosus sapor molestiam pariat. *Fel. Wirtzius. 4. Chirurg. cap. 4. pro arcano habet in hæmorrhagia vulnerum.*

5. *Nitrum perlatum.*

♃. Sal. nit. ✳ solut. part. iij. vel iv. Sal. perlar. itidem in ✳ solut. p. ij. vel ana conjunge, coagulaque evaporando, ac repone in frigido loco ad crystallisandum.

Usus. *Egregium est cordiale & mitigat simul æstum febrilem.*

6. *Nitrum coralla:um.*

Fit eodem modo ex sale scilicet corallorum & Sal. nit. an.

Vires. *Usus idem est cum priori in febribus & virium restauratione.*

7. *Nitrum saturnisatum.*

Fit eodem modo, nimirum ex Saccharo ♄ni & Sal. nit. puro, seu lapide prunellæ.

Vires. *Confert asthmaticis.* [*Cardialgiâ, & ventriculi fervore affectis.*]

Dosis gr. 6. vel 7. in ♆ aliqua convenienti.

N. *Si cuipiam libet nitrum vel lapidem Prunellæ tingere, solvat tincturam rosarum, violarum, santali, &c. Tunica & sint in appropriata aqua, in qua nitrum sit solutum, reponaturque ad crystallisationem. Eodem modo & Saccharatum crystallinum tingi potest.*

Crystalli Sal. nit. sive Draco fortificatus.

Digere nitrum depuratissimum in ♒u Sal. nit. ut illius solvat quantum poterit, abstrahe, egredientes phlegma, alium ♒um suffunde, digere ♌a, donec tam acer exeat, uti affusus sit, tum satis Draconem impregnasti, liquorem in ☾ reside pone in cella ut lapilleseat, hos lapillos in aqu. solve & denuo in Crystallos coge.

Ex commun. S. Closs.

Vires. *Tart. materias expellunt hi crystalli, sudores, sedes & Urinas movent. Dosis ☽ j. in aqu. ap. propr.*

[Crystalli Nitri acido-dulces Spir. Nitr. cum ♆ per MB destillato in fundo remanentes calorem febrilem extinguunt potui injecti.]

Terra foliata Sal. nit. S. Closs.

Candefac Sal. nit. in ✣ & per vices injice carbonem vivum, ut Sal nit. inardescat, continua donec fugare desinat, quod restitat solvatur in ✳, filtretur, coaguletur, idque ter cum novo ✳ repetatur. Tandem solvatur in ♈, qui postmodum ♌etur. In fundo erit Terra Talcosa nitri fusilis instar ceræ.

Vires. *Obstructum Mesenterium & lienem liberat, suaviterque repurgat, extractis Rhabarb. & sena commodè additur ad virtutes eorum augendas.*

Dosis ℥ß. in dicto radic. aperitivarum usu.

[*Nitrum Antimoniatum.*]

[Commendatur in febribus ardentibus, pro stimulo purgantium, & clysterum etiam inservit.]

Nitrum ⊕tum, seu Sal Ducis Holsatiæ. Panacea duplicata, Arcanum duplicatum.

Nihil est aliud quàm Sal. ex ♉ ♈ (ex Sal. nit. & ⊕. an.) extractum, crebrisque solutionibus & coagulationibus ita depuratum, ut candidissimum exeat. Hoc subtilissimè pulverisatum, & cucurbitæ lutæ impositum, calcinatur ita ut liquefiat. Melioris liquefactionis ergo aliquota pars Sal. nitr. additur.

N. 1. *Laborem hunc interdum 2. & 3. vice repetere convenit.*

N. 2. *Si vice tertia resolutio iteranda sit, expedit prius materiam solutione ac coagulatione à facibus depurare.*

N. 3. *Alii liquefactionis ergo ♃. Lap. prunellæ p. i. ad Sal. illius p. 2.*

Communicata mihi fuit hæc descriptio diversis ibidem & præ aliis ex illustr. aula Holsatiæ Gottorp. missa & nomen illis in locis obtinuit.

Vires. *De viribus ita ad me Cl. D. D. Joel Langius scribit: Mille experimentis satis hujus efficaciam Aula nostra comprobavit in Melancholicis affectibus, febribus quibuscunque continuis & intermittentibus, calculo, scorbuto, &c. Quin & somnum conciliasse, præsertim in Melancholicis non semel notavimus.*

Dos. à ☽ j. ad ☽ ij. Constitit illustriss. nostro descriptio quingentis imperialibus. Libras aliquot quotannis absumimus. Mynsichtius hic accepit, qui illud sub nomine Arcani duplicati venditat.

Ad salis illius part. 7. Calcis ⊙ rutè præparatæ p. i. addimus.

Sal cachecticum Chalybeatum.

♃. Sal. com. illius puri, (ex ♉ ♈) p. ij,

Sal prunellæ p. 1.

℞ 1. Fluat Sal prunellæ in ☩bulo hinc superinjice animam ♂is (sive illa liquida, sive in forma pulveris) sic rubescet. Si satis imprægnatum ac rubeum videatur, conterendo admisce Sal illud ☿i, fiatque pulvis subtilissimus. Hunc inde cucurbitæ vitreæ, da △ arenæ gradatim, tandemque fluat instar aquæ (quò diutius, eò melius.) Denique fracto vitro eximè lapidem rubicundum.

Vires ac Usus. *Summè conducit (ut & Sal Holsatia) in appetitu prostrato, cachexia, febribus, nephritide, catarrhis, scorbuto, lue gall. contractura, paralysi, & ubicunque sanguinis emendatione opus est, Somnum inducit & alia præstat quamplurima, idque ut plurimum insensibili transpiratione, nonnunquam sudore sine molestia, aliis blandum movet vomitum, sed rarò, aliis leniter alvum ciet.*

Dos. à g. 6. ad ℈j. in liquore appropr. Ex comm. Amici Hamburg.

Hofman. 2. *Calcinatio* Unde 1. *Lapis prunellæ.*) Nitrum tabulatum, seu præparatum, fixum, anodynum minerale &c. Lapis Prunellæ dicitur propterea, quod maximè in anginæ speciebus (vulgò die Bräune) adhibeatur, quæ Prunum vel Prunella dicitur. *Cl. Tachenius* in suo *Hipp. chemico* nitrum cum sulphure combustum, & prout *Autor* describit in angina magis nocere, quàm prodesse scribit, quia hoc est nimis acidum, ideoque nocivum. Unde Nitrum coquit in lixivio alkalisato, donec gutta in frigido ferro, ut serum constet, & denique ad crystallisandum exponit. Verùm *Tachenium* scire debet, in anginâ & febribus nonnullis ardentibus non semper causam occasionalem esse acidam, sed sæpè etiam acrem & alkalisatam, quam sitis prodit intensa, sudores salsi, eruditas nidorosa &c. quæ symptomata à spiritibus volatilibus urinosis exasperantur, ab acidis autem sp. vitrioli, sulphuris, nitri &c. mitigantur. Hisce etiam non obstantibus, notum tamen est, non omnia acida esse unius ejusdémque generis, unumque acidum posse mitigare præcipitando & figendo alterum, ut videmus in magisteriorum præparationibus, v. g. quæ spir. vitrioli, dissolvit, hæc sp. Nitri vel Sal. comm. præcipitat & sic porrò.

2. *Nitrum fixum aliud.* 3. Aliter &c.) Hæc omnia cum notis additis nulla indigent animadversione. Sequentes tamen nostræ annotationes nec in postremis sunt habendæ.

N. 1. Nitrum fluat in Crucibulo, injice in ▽am bullientem, coagula, hoc quinquies repete, usque dum Nitr. fiat insipidum Hoc magnes est, omnem calorem p. n. in corpore exortum attrahens, indignatum sedans archeum, urinamque retentam ad miraculum provocans.

N. 2. Nitrum adhibetur vel antimoniatum, quod purgantibus & clysteribus, illis ratione correctionis quoad illorum calidiratem, his ratione stimuli cum fructu adhibetur, vel cum aliis mistum & incorporatum porrigitur v. g. Rec. crystall. Nitr. ℥iv. funde in Crucibulo, adde fl. sulphuris ʒj. Iterùm deflagrent, quo finito adde ♃ʒß. Iterum deflagret, posteà effunde in mortarium stanneum. Est insigne anti-ictericum, anti-febrile, & lithontripticum. Dos. est à ♈ß. ♈j. ad 3ß. vel 3j.

4. *Crystallum minerale Saccharatum.*) Hoc non adeò ingratum est.

5. *Nitrum perlatum.*) Præstat hoc absque Acet. dist. conficere, cui substituatur aqua aliqua fragrantissima v. g. rosar. rub. id. &c. in hac solvatur nitrum & magisterium solubile perlatum, ac in alembico ad siccitatem abstrahatur. Eodem modo & (6. ac 7.) Nitrum corollatum ac Saturnisatum præparari possunt, quod ultimum magnoperè in calore ac siti inextinguibili commendatur.

N. *Si cupiam tubes Nitrum vel Lapidem Prunellæ tingere.*) Sic Nitrum fit rosatum, violatum, papavere erratico infuscatum, additóque succo aceto sellæ, Scordii, aliorúmque alexipharmacorum aut catharticorum fit alexipharmacum & cathartic um Nitrum, vid. *Cl. Zvvelfer. in Manuss. Spagyric.* part. 2. cap. 11. p. m. 404.

Crystalli Nitr. sive Draco fortificatus.) Sic vice versâ & duplicatus fit spiritus nitri, quando aliquoties à novo nitro abstrahitur & △ fortissimo destillatur.

Terra foliata nitri S. Closs.) toties hoc fiat, donec Acet. dist. in eâ, quâ fuit affusum, acidirate destillando evehatur. Hoc si cum terra foliata tartari conjungatur, majores acquirit vires diureticas & aperitivas.

Nitrum vitriolatum, seu Sal Holsaticum. Panacea duplicata. Arcanum duplicatum.) Hanc compositionem plurimis obnoxiam reddit difficultatibus *Cl. Zvvelferus in Manuss. Spagyric.* part. 2. cap. 11. Nam dum ex æqualibus nitri & vitrioli partibus constet, aq. fort. ingredientibus, tam violento △nis gradu hæc non urgeri statuit, quin aliquid Spirituum corrosivorum in Cap. mort. non remaneat, sequitur, quod postmodum corpori humano inferat noxam, dum emeticâ potius, quàm diaphoreticâ & diureticâ virtute dives etit. Unde Arcanum hoc sequenti modo elaborat. Ex Cap. mort. Vitrioli extremè calcinato, omnique vitrioli sapore ac qualitatibus destituto, aëri verò & astris aliquot septimanis exposito elicit Sal aëreum, dulcem ac nitrosum, Vitrioli sapore expertem. Hoc Sale asservato porro ex Cap. mort. à destill. sp. nitri relicto Sal pariter elixiviando aquâ communi prolicit, & crebris solutionibus & filtrationibus probè purificat. Hos duos sales miscet, salis Vitrioli aërei ℥ij. nitri extracti ℥iij. immittit. alembic. & in arenâ die unâ vel alterâ leniter calcinat, postmodum Sal eximit & pro usu recondit. Verùm hæc tanti momenti non sunt, ut Nos ab hujus usu receptâ præparatione & experientiâ diutinâ probata usurpatione deterreant, surrogata alia nondum probata descriptione. Nam longè alia operatio est salium Vitrioli & Nitri in fluore constitutorum, alia fixorum, aliam v. g habet operationem spir. Vitrioli, aliam Sal vitrioli, aliam sp. nitri & aliam sal Nitri fixum, ratio est, quia diversam habent texturam & figuram; Sic aq. fort. veneni æmulatur naturam, quod non præstat separatim constitutum sal Vitrioli & sal fixum Nitri, licet etiam ita fixa & non destillata ambo conjuncta & in legitima dosi exhibita. Destillatâ autem utraque commista Vitriolum scilicet & Nitr. malignum & deleterium Gas producunt veneni naturam æmulans. Deinde si hoc Nitrum Vitriolatum compendiosius elaborare velis, ita tamen, ut egregiam etiam habere debeat operationem, sumas Nitri part. iij. vel iv Vitrioli autem Ungarici part. j. fundas in Crucibulo, sensim fl. sulphuris ad depurationem adjiciendo; demum solvas, filtres & iterum coagules, atque sic compendiosiori via & meliori modo parabis Nitrum Vitriolatum albissimum, elegantissimum & probatissimum. Ex quo fonte etiam promanat *Dn. D. Mabii sal anti-febrile album & rubrum, ut & Emeto. diaphoreticum.*

Vires.) In febribus intermittentibus exhibetur hora una vel circiter ante paroxysmum, vel etiam in ipso paroxysmo, dum materia febrilis est in motu. In mensium obstructionibus hoc etiam probatum est, ubi cum ▽a appropriata v. g. meliss. artemis. &c. exhiberi potest.

N. Omnes metallorum calces cum hoc arcano misceri possunt v. g ☉. ☽. ♃vis &c. pro diversitate affectus.

Sal cachecticum chalybeatum.) Hoc suam etiam meretur laudem tum ob veram descriptionem, tum genuinam ejus præparationem. Melioris tamen informationis gratia nec sequens postponendum. Recip. Salis prunellæ ℥i ß. ʒij. Arcani duplicati ℥j. ʒij. Vitrioli ♂tis ℥j. terantur subtilissimè & immittantur cucurbitæ vitreæ, hinc in Aren. calore per gradus aucto aliquamdiu ad rubedinem calcinentur, dando △nem ultimò paulò fortiorem, ut liquantur in massam, fracto demque vitro eximatur, cum refrixerint omnia, lapis rubicundus, & pro usu asservetur.

¶ III. SUBLIMATIO.

Unde

Flores Sal. nit.

℞. Sal. nit. Sal. com. an. ℔ j. fluant. Hinc superinjice carbones ignitos ac superimpone fictile inversum rite adaptabile. Sic exurgunt flores in fictile superius panno madido obducendum. Candidos illos flores pennula absterge & serva.

Vires. *Efficax est medicina in febri tertiana aliisque æstibus. Ioh. Langel.*

N. 1. *Butyrum candidum purgativum ex liquore Sal. nit. & salis ☽. vide in Myrothec. Fabri p. 330.*

N. 2. *Arcanum Sal. nit. per calcinat. ʒ. & cum Tart. & solutionem cum ▽ additis spiritibus cinnamomi &c. Vide in Deodato p. 177. 178.*

Hofman. 3. *Sublimatio Unde Flores Nitri*) Adrian. Minsicht. In armamentario sect. 1. de Medicam. Chemicis hoc modo conficit, dum solvit Nitrum in aq. aliqua destill. postea indit ollæ non vitreatæ & ponit in locum frigidum per aliquot dies, tunc flores elegantes Nitri perreanseunt & parietibus ollæ externis adhærent. Sed non video quid singularitatis ratione virium præ reliquis Nitri præparatis spondeant.

IV. DESTILLATIO.

Unde

1. *Spiritus Nitri.*

℞ Sal. nit. eodem modo rectiſſimè paratur, quo ℞ Sal. com. nimirum Sal. com. cum triplo aut quadruplo boli, argillævè ſiccæ, cum vel ſine formatione globulorum miſcetur, perque retortam deſtillatur.

N. *Loco argillæ recipi poteſt arena.*

2. *Modus alius.*

℔. ☵m in ſuperiore ventris capacitate tubulatam, (præſtat habere ferream.) pone in fornacem ut tubulus emineat receptaculo adaptato capaciſſimo exactè ☵æ annexo. Hinc candefac ☵m ac injice Sal. com. per vices, tubulumque ſtatim obtura. Sic ℞ in receptaculum irruet, ac ſubſidebit.

N. 1. *Subſidentia hæc felicius ac celerius fiet, ſi receptaculo ▽ infundatur, vel linteum frigida humectatum imponatur.*

2. *Si quis flores in deſtillatione elevatos ſeorſim colligere velit, habere creditur quo ☿ium figere poſſit.*

[*Spiritus Sal Nit. dulcis in Pleuritide, Peripneumonia, Paraphrenitide utilis.*]

Vide & Cryſtallos Sal. com. dulces.

Vires. *Reprimit ac ſedat effervescentiam ℞ Salis microcoſmici, diſcutiendo ac reſolvendo malignos, crudos, nitroſos, tartareoſque vapores: viſcera reſerat, calorem p. n. infringit, movet inſuper & ſudorem, unde uſus ejus inſignis in colica, pleuriſi, prunella, febribus aliis, præcipuè malignis.*

Doſis ℈j. *ad* ℈ij. *&c.*

Vſus ejus tùm internus, tùm externus eſſe poteſt, v. g. in gargariſmis & ſimil. In colica miſcetur cum an. ♈ ut fiat mixtura ℈ ij. ad ℥j. quæ in hauſtu ▽æ fontanæ exhibetur: Illini quoque poteſt umbilico cum ℔o Nuciſtæ ac tantillo Zibettæ.

3. *Alius modus Keſleri.*

℔. Aluminis uſti & Sal. nit. ana M. ac deſtilla per ☵m. 1. *cent.* 56.

4. *Alius ejuſdem cum Sulph.*

℔. Sal. nit. puri q. pl. impone ☵æ tabulatæ cum receptaculo capaciſſ. aliquota parte ▽æ adimpleto, da △m ut fluat Sal. nit. poſtea fluenti ſuperinjice per tubulum parum Sulph. puri, claudeque orificium, &c. hanc injectionem Sulph. repete, donec Sal. nit. conſumptum ſit, ſic prodibit liquor ſeu ℞ Sal. nit. inſtar butyri ♁ ij ℞m hunc Sal. nit. dephlegma ac rectifica, &c. Materia in ☵ relicta ſuppeditat. Sal. nit. fixum.

5. *Spiritus nitri Bezoardici.*

Eſt ℞ Sal. nit. in præparatione Bezoardici mineralis butyro affuſus, ac iterum deſtillatione in arena abſtractus.

N. *Hic ſi celeriter urgeatur, extillat rubicundus commodumque menſtruum præbet ☉ ſolvendo ac volatiliſando. Vide de ☉.*

6. *Aquæ cauſticæ, ſeu aquæ fortes.*

Aquarum fortium ut & regiarum (quas dicunt) magna paſſim eſt varietas. Fiunt pro diverſitate ſcoporum è ſalibus mineralibus, ad ſcopum facien tibus ⊖, Sal. nit. ✳. Sal. com. & ſimil. Nos brevitatis ſtudio unica ac altera deſcriptione contenti remittimus tyrones ad Authores fusè de his tractantes, ut ſunt, *Beguin. l. 1. c. 3. Sennert. Inſt. lib. 5. part. 3. ſect. 2. c. 6. Libav. l. 2. Alchym. tr. 2. c. 27. &c.*

7. *Aqua fortis communis.*

℔. ⊖i exiccati. ℔ ij.
Sal. nit. ℔ j.
Tere ſimul & miſce.
Deſtilla per ☵m loricatam, △e aperto per gradus: eſt operatio hor. 12.

N. *Geber. Lib. Invent. cap. ultimo, addit* ♁ ℔ß. *O. deſtillatque: in deſtillata hac* ♆ *ſolvit* ℔ß. ✳. *ad* ℞ *acquirendam.*

Vires. *Solvit* ☾ *&* ♀.

8. *Aqua Regia, Stygia Chryſulca Baſilii.*

℔. Sal. nit. part. ij.
✳. part. ij.
Silic. contuſ. p. iij. circiter.
Deſtilla per ☵m ignitam tubulatam, *Vide in* ♁. *deſtillationem* ▽æ *ſtimm.* ♀*reæ.*

Vires. *Solvit* ☉ *eúmque per* ♌ *ſecum tranſportat. Baſil. in Clavibus Tentzel.*

N. *Uſitatiſſimus facillimuſque modus deſtillandi modernis eſt per cucabum ſeu ollam ferream, cui cucurbitæ alembico terreum imponunt capitellum cum roſtro, deſtillantque igne aperto in receptaculum capaciſſimum.*

9. *Eadem* ℞. *alio modo deſtillata.*

℔. Sal. nit. per ſe q. v. & cum tribus partibus ſilicum contuſorum miſce, deſtillaque igne libero per ☵m. Sic habes ▽m nitri: poſtea habeas ☥ quibus per aquam calidam extractum ſit ſal, ut omnis acredo lixivii auferatur, hos ☥ miſce cum ✳, ſit autem ✳ tantum quantum antea erat Sal. nit. deſtillaque △ libero per ☵m, ſic habebis ℞.

N. *Si velis rurſum ex B. vel* ☥*ibus per alembicationem deſtillare, fit clarior & lucidior. Tentzel.*

HOFMAN. 4. *Deſtillatio Vnde* 1. *Spiritus Nitri.*) Argillam albam præſtat recipere, quàm bolum, quia in hunc plus vitri ſuas exſerit Spiritus acidus Nitri, atque in illam, eò quod illeus plurimum vel minera ♂nal: vel ☉lari gravidus ſit, & ita minus ſpiritus nanciſceris. De quo, ut & aliis ſalium mineralium ſpiritibus notandum, hos nihil aliud eſſe quàm ſalia concentrata à calore in fluorem redacta; id quod inde patet, ſi ſpiritum Nitri mutuo ſp. vini connubio per MB deſtilles, finitâ deſtillatione cryſtallos Nitri acidos reperies jucundo ſpectaculo.

2. *Modus alius.*) Niſi cum argillâ vel carbonibus pulveriſatis Nitr. miſcueris ob ſalis fluorem retorta tubulata diſſiliet, & ita fine tuo fruſtraberis.

Vires.) Omne venenum peſtilens arſenicalis naturæ eſſe experient à conſtat. Jam nihil magis arſenico contrariatur atque Nitrum, non tamen communi, ſed philoſophico præparatum modo, dum in terram convertitur albiſſimam, omne venenum inſtar magnetis in corpore humano attrahit & expellit. Hujus ſpiritus in febribus etiam malignis cum julepis ſummo cum emolumento præſcribitur. In Pleuriſi ac colica non minorem habet energiam, unde & ingreditur *Dn. D. Iohann. Michaelis* ſpiritum anti-pleuriticum & ejuſdem anti-colicum.

N. *Dn. D. Iohann. Michaelis* p. m. duas habet ſpiritus anti-colici compoſitiones. Una conſtat ex part. iij. ſpiritus carminativi & part. j. ſp. nitri. Diſpellit flatus & ſedat dolores. Dos. ℈j ad ℈ß. Altera fit ex ſale Tartari & nitro.

N. Spiritus Anti-pleuritici præparatio fit ex tribus partibus ſpiritus anti-pleuritici vegetabilis & unâ parte ſp. nitri. Hic ſiſtit dolorem & inflammationem

3. *Alius modus Keſleri.*) Verùm hoc modo ſpiritus nitri non erit purus. Ejuſdem cenſuræ etiam eſt ſequens 4. cum Sal. hum.

Neque

Neque enim sic purum nanciscēris nitri spiritum: Et nisi argillam etiam vel carbones pulverisatos nitro addideris, non succedet ejus elaboratio.

5. *Spiritus nitri bezoardicus.*) Hic etiam non purus sp. nitri est, sed constat partim ex spiritu Vitrioli philosophico, qui nil nisi spiritus salis subtilissimus est, partim etiam ex sp. nitri, reliquis salibus in residuo manentibus.

6. *Aquæ causticæ seu aquæ fortes.*) Harum magna est varietas pro intentionis ratione usurpantium, & ingredientium (Vitrioli, Nitri, &, Sal. com. &c.) diversitate. Nonnullis placent instrumenta ferrea ad harum aquarum præparationem, ut proinde retortis fictilibus terreis carere possint, sed agendo in ferrum debilitantur.

N. Aquæ fortes, si ab his sp. vini abstrahatur, ita corrigi possunt, ut rursus intra corpus adsumi queant.

¶ IV. EXTRACTIO.

Unde

Tinctura nitri.

Tinctura Sal. nit. ad eundem fieri potest modum quo Sal. com.

Vires. *Insigne est corroborativum diaphoreticum.*

HOFMAN. *Extractio. Vide tinctura Nitri.*] Hæc etiam nihil aliud est, quàm Nitrum liquidum, quod in cella p. d. solvitur. Diureticum est & lithontripticum.

¶ [Balsamus spiritus Nit. cum oleo comm. Rosarum, vel Hypericonis, in phiala calore forti paratur, ad ulcera utilis.]

CAPVT XXIV.

De Alumine.

ALuminis genera usitatiora Officinæ, quinque nobis exhibent.

1. Rupeum (Gallis *Allun de Roche.*) 2. Plumeum seu plumosum; videatur Amiantus. 3. Scissile, (quod glebarum instar est & plumosum oblongum vocatur.) 4. Zuccarinum sive Saccharinum (ex O rupeo, albumine ovorum & aqua rosacea.) 5. Alumen catinum.

Verum ut in omnibus locis ubi Aluminis simpliciter mentio fit, ita & in his nostris præparationibus, rupeum recipere fas est: quod nihil aliud scilicet est, quam salsugo terræ mineralis naturæ saturninæ, constans ex spiritu acido ac sale terrestri caustico.

Triplicis autem id originis est; vel enim 1. per se in venis suis invenitur, vel 2. ex ☿is mineralibus excoquitur, vel 3. ex terra & lapidibus aliisve mineralibus extrahitur.

Dicitur autem Rupeum, quia ex Rupe seu saxis confici solet. Item Glaciale, quia glacici conforme est, Græcè σπαθοειδὲς. Arabicè Sceb. s. Seb. German. Alaun. Alum. *Alume, Roch-Alume.* Allyn/ Rotza Alyn.

N. 1. *Mentio apud Dioscorid. fit quoque Aluminis rotundi & liquidi, verum cum nostratibus minimè ea usitata sint, omisimus: nec audiendi sunt, qui liquidum Alumen faciunt materiam aluminis rupei. Vide Matthiol.*

[*Alumen Mexicanum coctum præter vim adstringendi, ulcera ab excrescente carne mundificat; ad coccinea pigmenta adhibetur.*]

N. *Alumen catinum, propriè aluminis genus non est. sed Sal ex fibus lignorum quorundam extractum, optimeque reverberatum, Germanicè* Werd-Asche, des cendres de Saulz. *Salt out of Wod-Ashes.* Soul vari hout-asschc. *Huc referri potest & Alumen facum, quod paratur è facibus vini ustis & albefactis.*

N. 3. *Modum alumen rupeum conficiendi, si quis scire cupit, consulat Matthiol. Libav. in Alchym. &c.*

Vires. *Exiccat, adstringit, incrassat, &c.*

Usus *O crudi præcipuus externus est, (quamvis ab Empiricis & internè pro febrifugo, imo universali exhiberi soleat,) ac inprimis in angina & columella laxata, putredine gingivarum, tumoribus pedum œdematosis, &c.*

N. *Sunt, qui in dysenteria O exhibent.*

HOFMAN. *De Alumine.*) *de Rupeo* scilicet intelligendum volumus; quod salsugo terræ est, naturæ saturninæ, constans ex acido spiritu & sale terrestri. Dicitur autem *Rupeum*, quia ex rupibus seu saxis eruitur & conficitur. Alumen, quamvis corpus videatur valde homogeneum, tamen inter verorum salium censum referri non meretur, sed habetur, ut vitriolum etiam nativum, pro quodam magisterii genere, quod substantiam continet salinam & quoddam genus materiæ lapideæ; atque hoc ita se habere, inde patet; cape solutionem aluminis, & affundendo sufficientem quantitatem olei Tartari p. d. illico videbis mixturam in genus quoddam albi coaguli conversam, quod exsiccatum calcem quandam lapideam refert, mineralis prosapiæ, quod ignis violentiæ expositum nec liquatur nec sublimatur.

N. *Alumen* in figuras octohedras efformatur, quas etiam retinet in resolutione.

Triplicis autem id originis est, &c.) In Novâ Hispaniâ etiam *Aluminis* venis non destituta sumunt terram aluminosam, terunt & in fictilia profundunt, mox aquâ effusâ liquant, quod stillat, utile est. Coquunt hoc, quantum expedire videtur, quàm in debitam duritiem percoquatur, in frusta parva dividitur, & discinditur, & exquisitè coctum venundatur, in emporiis candens, lucidum, diaphanum & acris adstringentisque saporis veluti nostrum. Ad quod Aluminis genus hoc Mexicanum debeat referri, ex hoc præparandi modo patet, liquidum scilicet ac stillatitium. Temperant illo pigmenta sua artifices & coccineis adjiciunt coloribus. Adstringit, siccat, & abstergit ulcera & excrescentem exedit carnem. Ac totidem usibus, quot Nostrum, accommodari potest. *Francisc. Hernandez. in Rer. Medic. Novæ Hispan. Thesaur. Lib.* 10. *Cap.* 24. *p m.* 542.

Item Glaciale, quia glacici conforme est.) Præter dictas species sunt & Naturales aliæ, crustosi scilicet & crustosi botryoidis, quod in acinorum extuberantium modum tumidum apparet. *Ferdinandus Imperat. in suâ naturali historiâ Lib.* 13. *Cap.* 10. 20. & 21. *Rupeum*, vulgò *de Roccâ*, ex Lapidibus & terra aluminosa non solùm fit, sed & ex ipsis aluminis naturalis speciebus infusione & coctione.

Vires.) Singulare febrifugum latitat in O, de quo vide O tinctum *Minsichii.* Item *Cl. Hartmanni febrifugum.* Ego ex O cum alkali quodam combinato egregium novi conficere salcrystallisatum absterſivum purgans tutissimè in febribus & aliis affectibus, ubi curatio aliàs per alia colliquativa purgantia non facilè expedienda est, usurpandum. Dosis est à ℈ j. ad ʒ ij. vel ultrà in brodio calido, habet vim saponatiam, juxtà absterſivam ac diureticam.

N. Ex alumine etiam pulvis paratur cum s. q. laccæ pictorum ad hæmorrhagiam narium convenientissimus. vid. Ephemerid. Medico-physic. anno 1. observat. 24. p. 50.

Adstringit.) Hinc in dysenteriâ aliisque affectibus, ubi adstrictione opus est, commendatur, magis enim adstringit, quàm sperniola Crollii, quæ aliàs in hæmorrhagiis & gonorrhœâ summæ est efficaciæ.

Usus O crudi præcipuus externus est) Non desunt, qui cum O balneum quoddam adstringens præparant, quo virginibus, quibus veneris castellum fuit dilatatum & expugnatum, restitutionem in integrum promittunt; sed hæc sophisticatio non deprædicatorem meretur. Aliàs in sudore diaphoretico summâ cum circumspectione externus aluminis usus etiam non rejiciendus est, si indusium in aluminis solutione immersum iterum exsiccetur & induatur, sed non nisi in morbi declinatione commendo.

N. Prodest itidem in excrescentia vulnerum carnosa, & in fonticulis promovet fluxionem. vid. Aquas corrosivas ex O paratas in thesaur. pharmaceutic. annexo sect. 2. num. XI. XII. XIII. &c.

PRÆPARATIONES & PRÆPARATA.

¶ 1. Crystallisatio seu Purificatio, 2. Calcinatio seu

Ustio. 3. Salificatio. 4. Destillatio. 5. Subtilisatio.

I. PURIFICATIO seu CRYSTALLISATIO.

Aluminis purificatio fit more vulgari, scilicet solvendo, in ▽ pluv. calida, evaporandoque, donec cuticula in superficie appareat; hinc reponitur ad crystallisandum.

N. 1. *Hanc purificationem si bis terve repetiveris, mitescit acerbitas O.*

N. 2. *Libavius solvit in ☐ procedit que dicto modo, verùm hac qui hac ratione O purum nancisci sperat, fallitur, quippe Sal ☐a Omini sese immiscuit.*

II. CALCINATIO seu USTIO.

Vstio aluminis quoque tonsoribus notissima est.

Nimirum.

O coquitur ad △m, ut phlegma & ♎ exhalent, terraque mollis porosa remaneat.

N. *Hac terra idem est cum ♉ ex ♎tione ♎ residuo.*

Vires. *Usitatissimum est Alumen ustum in vulnerum excrescentiis carnosis consumendis, in putredine arcenda, &c.*

III. SALIFICATIO.

℥. O ustum, (vel ♉ aluminis) coque in ▽, trajice per chartam; filtratura evaporet & habebis Sal fixum Ominis.

IV. DESTILLATIO.

Unde

1. *Phlegma ac Spiritus.*

℥. O puri q. v. destilla per ☽m in ⁂ ac elicies initio l. △ phlegma.

Igne postea fortiori, ♎ prodibit albissimus.

[*Spiritus O Sulphureus volatilis & acidus, inhibet febrium intermittentium accessus per sudorem & fermentationis inhibitionem.*]

(*Alumen ♑lo praditum styptico spiritum ♑li coagulare putatur.*

2. ♎ *dulcis O.*

℥. ♎ O, rectifica aliquoties; cum ▽ &: dulcis atque jucundus evadit.

Vires. *Usus ejus internus diureticus est, pellit calculum, obstructiones Lienis aperit, æstus in febribus compescit.*

Externus ejus usus admodum proficuus est, in vitiis oris, inflammationibus nimirum, (etiam oculorum) Aphthis, & simil. curandis.

Dosis g. 4. vel 5. in vino vel alio liquore convenienter.

Phlegma adhibetur ad vulnera mundificanda, adstringenda, inprimis ad gingivas, &c.

3. *Magisterium, seu* ♎ *O is Magisteriatus.*

℥ puri q. v. impone in vitrum, asperge aquam & repone ut dissolvatur.

Liquorem filtratura depuratum destilla in ⊕ibus, ex cucurbita humili ad siccitatem: solve denuò, modo quo dictum, in liquorem, & destilla. Eousque solutionem & ♎tionem repete, donec tota O substantia per ☓☓ transcenderit.

Vsus. *Stypticum est nobile, vix cedit Essentiæ ferri, boli, ♃perniolæ, &c.*

4. *Saccharum O.*

℥. O purificati q. v. destilla ut eliciatur phlegma, quòd affunde iterum ♉, & postquam ℥ 24. steterint, denuò abstrahe, idque vicibus aliquot (5. vel 6.) tandem phlegmate reservato solve ♉ per d. Liquor digeratur ♂ (12.) coaguleturque in ⁂. ad siccitatem: sic præparatum Saccharum O.

Vires. *Celebratur in pectoris morbis, præsertim ex minerarum halitu contractis, qualibus Metallurgi frequenter affliguntur, Odontalgiam sedat, gingivæ impositum.*

Dosis à gr. 5. ad 8.

(Parant ex O Mannam, primum Ens O quod dicunt, victoriosúmque Hecticæ remedium.)

V. EXTRACTIO.

Unde

Extractum Aluminis,
alias,
Magisterium.

℥. O crud. ℔. (vi.) coquatur in fictili amplo, ut evaporet phlegma, tandem calcina ut penitus candescat. Hinc injiciatur in ✕ O illud candens; Sic extrahet ✕ Essentiam seu Magisterium residente terrâ albâ (quæ aquâ ferventi abluenda & servanda) ✕ illud impræguatum filtra, & abstrahe in MB ad mellis consistentiam. Tunc exponatur frigido ad crystallisandum. Crystallos exime & sicca.

N. *Crystalli tingi possunt rob. sambuci pro libitu.*

Vires. *Sudorem movent, conveniuntque in scorbuto (singulis septimanis semel ac iterum pro sudore exhibiti.) in febribus tertianis (ante paroxysmum aliquot vicibus iterato assumpti.)*

Dosis à g. 8. ad 20.

Ex communicatione Amici Hamburg.

HOFMAN. *Extractio.*) Hujus medio, prout Deus Auctor communicavit, O vitriolo suo stypticо non privatur, nisi sequenti procedamus modo. Primò fiat depuratio; Recip. Ocrapei q. v. solve in aqua pluviali coq. in alembico, donec spumam exhibeat; spuma cum cochleari ligneo separanda, rursus coque, & inter coctionem adde Acet. dist. tunc O deponit Vitriolum suum in superficiem instar spumæ cœruleæ, quæ rejicienda, filtra solutum & despumatum O, infunde in vas ligneum, ut crystallisetur. Rec. purificati hujus O ℔ i ſſ. destilla in Alemb. phlegma leni igne ad siccitatem, cavendo, ne spiritus adscendant, sed ut O saltem terra alba fiat, quam imprægna proprio phlegmate & cohoba. Inde sumatur Cap. mort. Tartari, ex quo omne Sal, cum Tartari fuit extractum, hoc in crucibulo reverbera aperto igne per mediam horam, ut fiat terra porosa absq; omni salino sapore. Hanc terram Tartaream philosophicam inde filtro chartaceo, rursus suprà terram aliam pone chartam bibulam, in quam aluminosam terram proprio phlegmate solutam filtra, sic acida terra O attrahitur ab ignea terra filtri, & saltem dulcis terra transit filtrum cum proprio phlegmate, quam rursus coagula per & tionem abstrahendo phlegma, repete solutionem hujus cum proprio phlegmate &: filtrationem per terram Tartari rursus elotam & tertia vice reverberatam. Sic O deponit per præcipitationem à phlegmate omnem terram adstringentem & crystallisatur Primum Ens Aluminis in frigore instar sacchari, & summum celebratur anti-hecticum à P. Potetio in sua P. S. Cap. 7. p. m. 126.

¶ (*Alumen laccatum Epaticum, & ad Hæmorragias proficuum parant.*)

(*Balsamum. Aluminis æquè ac Balsi. Nitri paratur licebit, sed non æque colorem.*)

CAPVT

CAPVT XXV.

De Sale Ammoniaco.

SAl * nativum à majoribus descriptum sub arenis Libycis concrescebat. Verum nostratibus non nisi artificiale cognitum est. Quod nihil aliud est, quàm sal amarum factitium compositum, volatile, coctum ex ☉, sale fuliginis, Sal com. vel ☿, & simil. *Vide* ex ☉, *sale fuliginis, Sal com. vel* ☿, & *simil. Vide si placet modos conficiendi, apud Libav. in Alchym. & hinc apud Untzer. in tr. de Sale.*

[*Parant etiam ex urina sanorum p. v.* ♎ *is communis p.* j. *fuliginis part. dimid. coctis & sublimatis.*

Dicitur & Sal armoniacum, Sal solare, Aquila cœlestis, alba ☿ialis fuligo, Sal ☿ialis Philosophorum, Lapis Adir. Audix. Anacab. Alacab. Aliocab. Allocaph. Alcob. Alfol. Alfatide. Alinziadir. Alistiles. Alumonodig. Amizadir. Anoxadic. Azanec. Butrum. Hisazium. Lixandram. Misatis. Nestudar. Nusadal. Nysæ. Obac. Raal. Salmiax. Turfies. German. Salmiar. Sel ammoniac. *Salt Armoniak.* Sout Armoniakf.

(Dicitur etiam Sal mirabile, & clavis metallorum, quæ fluere facit.)

Eligatur candidum ac purum, vel nisi satis nitidum fuerit, purificari potest. Præstantius habetur * Venetianum ac Antverpianum, ex quibus tamen posterius priori cedit.

Vires. *Internè vim habet diaphoreticam præcipuè in febribus, maximè in febri quartana, resistit putredini, &c.*

Dosis ad ℈ß.

Externè adhibetur in Gangræna carne putrida absumenda, in Angina curanda (in Gargarismis,) Quinimo Barbitonsores aquam suam cœruleam inde conficiunt in ♀ *vase ad albuginem oculorum tollendam.*

Nimirum.

*o in pelvi ænea ▽m affundunt additoque modico Calc. viv. simul optimè agitant. *Vide lib.* 2. *c.* 49.

HOFMAN. *De Sale Ammoniaco.*) *Ammoniaci* nomen non aliunde, nisi ab *Ἄμμος* arenâ derivatur, sub qua in laminas concretus in Cyrenaica regione invenitur. Unde ex errore dicitur Armoniacum, cum sit dicendum Ammoniacum. Cyrenaici tractu hoc nobilitantur sale sub arenis invento, *teste Plinio Lib.* 31. *Cap.* 7. Cùm autem hoc ad Nos convehi desiit, utimur ejus loco non nisi factitio. Nonnullis quoque sal mirabile audit, aquila, clavis metallorum &c. Hoc componitur ex quintuplo crudæ urinæ humanæ ex sanis desumptæ, una parte salis communis, & dimidia parte fuliginis, hæc tria in massam prius coctione redigunturs, & tandem in * sublimantur. *Venetiis* in copia conficitur, & *Antverpiæ*, ex quibus prius *Venetianum* posteriori *Antverpiano* anteponitur. Hic non desunt, qui statuunt ad illud Venetianum sumi ex publico Urinæ transitorio tam sanorum quàm ægrorum, Leprosorum scilicet elephantiasicorum, gallicorum, febricitantium &c. Urinam. Verùm fallunt hi & falluntur; Nam ad hoc non nisi à sanis collecta urina eligitur, & cum reliquis ingredientibus coctione in unam coagmentatur massam & postmodum sublimatur, quomodo igitur Vrin. putrida, ut communis æri diu expositæ solet, cum reliquis incoqui posset, quia statim suo sale volatili privetur, secus atque cum urina recenti fit. Præterea parum salis volatilis Vrin. ægrotantium præbet, plurimum a. salis fixi deficiente fermentorum naturalium actione. N. Sal Ammoniacum in hexagona efformatur.

Vires.) Ex hoc optima præparantur Medicamenta, ut infrà videbimus. Externè in gangræna est agyrtarũ arcanum, item in angina succo fol. semperviv. pro gargarismate permistũ maximè commendatur; Recip. fol. semperviv. rec. lib. iv. sal. ammoniac. depurat. ℥ jß. conquassata ponantur in cucurbita vitrea in cellam subterraneam, donec salia liquescant, destilla ex Alemb. ad siccitatem: fiat gargarismus. Ad albuginem oculorum tollendam infunditur in mortarium aurichalceum & tingitur colore cœruleo quod Chirurgi das blaut Wasser vocant.

PRÆPARATIONES.

¶ 1. Purificatio, unde * Crystallisatum. 2. Calcinatio. 3. Sublimatio; unde Flores. 4. Destillatio. 5. Liquatio.

I. CRYSTALLISATIO.

* crystallisatum, nihil aliud est, quam * modo vulgari purificatum, id est, in ▽ solutum, & post evaporationem aliquotam crystallisatum, ideoque usus ejus cum priori idem est.

II. SUBLIMATIO.

Flores *.

℔. * trit. Limaturæ chalyb. ana q. v. mixta diligenter ex cucurbita in Arena sublima; sic relictis in fundo fæcibus ascendit * purum aliquotâ portiunculâ ♂is impræginatum.

℔. * hujus, Sal. Com. fusi ana M. sublimaque denuo, sublimationem de novo septies repete, semper ♉ rejiciendo, & parum Sal. Com. fusi quantitatem singulis vicibus admiscendo.

Nonnulli contenti sunt posterioribus saltem sublimationibus (scilicet cum Sal. Comm. citra ♂ peractis)* depurasse. Verum quia ♂ per vim aperitivam * insigniter acuit, operæ pretium erit, nec priorem illam sublimationem intermittere.

Vires. *Flores hi ut operosiores, ita & effectu præstantiores censentur, quam * solâ crystallisatione purificatum, ideoque felicius illorum loco adhiberi possunt in quartana. Tollunt quoque perfectè cruditates ventriculi, si in vino absynthiaco vel decocto sassafras per aliquot ♂ continuos propinentur sudorque à sumpto Medicamento procuretur.*

Dosis g. 3. *vel* 4. *imo ad* ℈ß. *& ultra. Sennert. in Institut. Hartmann. in practica, loco de crudit. ventriculi. Tenzel. in Exeg.*

N. *Si cum limatura ♂ fiat ♎atio, tunc arroditur ♂ à sale paramque admodum sese sublimat, si verò cum battiturâ ferri non tritâ, tunc fere sal omne ascendit colore ex flavo rubescente.*

HOFMAN. 2. *Sublimatio. Flores* *) Si flores * simplices absque additione extranei concreti desideramus, satis est sublimatio * solum cum Sale fuso peracta. Sin autem compositos magisque aperientes appetimus, cum limatura ♂tis non trita instituimus ♎tionem. De his vid. *Cl. Zwelfer. in Mantiss. Spagyric. Part. I. Cap.* 3. *p.* 338. Eodem modo etiam cum * & lapide hæmatite *Aroph Paracelsi* seu Aroma Philosophorum conficit l. c. p. 337. Et *Hadrian. à Minsicht.* in suo armamentar. Tincturam Martis cum * & Limatura ♂tis *Sect. 2. p.* 43. Flores * sequenti modo ♎ati etiam non sunt rejiciendi.

Recip. * ℥ vij. Sal. com. Tartari ℥ vj. pulverisata misce, & ♎ma. Primò ascendit Sal. com. volatile urinosum, quod eximè, tum porrò ♎ationem per totum ♂ continua & evehentur in alembicum flores elegantissimi; in boccia etiam dura & compacta accrescit materia, quam floribus adde & serva pro usu. Dosis est à gr. iv. viii. ad ℈ß. cum cremore Tartari ℈j. addito grano uno Sulphuris ☿ nii. Specificum est in quartana. Datur bis antè paroxysmum prima dosis tribus horis ante paroxysmum: Secunda ingruente paroxysmo. Præmissis vomitoriis specificis in quibus radix evellendæ quartanæ consistit.

N. Ex Cap. mort. sal anti-hypochondriacum aperitivum ac diureticum subflavi coloris conficitur. Dosis à gr. iij. ad ℈ß. vel ℈ j.

Vires.) Flores * sunt bonum stomachicum & elegantissimum febrifugum; cruditates ventriculi tollunt, unde non desint, qui hos flores stomachicum & febrifugum P. Poterii esse autumant. Verùm ego statuo hoc ex Nitr. confici.

III. Cal-

¶ *III. Calcinatio & Fixatio.*

Figitur cum Calc. viv. ſi anaticè cum eadem mixtum △e fortiſſimo ſubito adhibito, addito quoque ſolle fundatur, Poſtmodumque aquâ eluatur.

Uſus ejus præcipuus eſt, pro liquore inde conficiendo.

HOFMAN. *Calcinatio & Fixatio, figitur cum calc. viv. &c.*) Scil. ✱ miſcetur cum calc. viv. anatica proportione & ♎matur, illud, quod adſcendit, ♎mati nomine inſignitur. Ex cap. mort. cum aqua loto oritur Sal. com. fixum ad ☉ & ☽ ſolvendam aptum.

¶ *IV. DESTILLATIO.*

Unde

Spiritus ✱.

♃. ✱. p. I. ☥rum p. IV. M. atque deſtilla ex Arena per ⁂. ſic prodit Sp. ✱. quem rectifica è cucurbita altiori.

2. Aliter.

Solve ✱ in ▽ calida, eâque potato lateres ignitos, ut ▽m illam ✱co imprægnatam penitus imbibant. Hinc deſtilla per ☾m igne arenæ, vel igne aperto.

3. Aliter.

♃. ✱ ſublimati q. v. aſperge ♅ rectificat. ut humectetur, hinc digere vaſe clauſo in MB ut reſolvatur. Solutiones decanta, è cucurbita oblonga in MB ☿a ad dimidium: ▽ ☿tam rurſus affunde & ☿a: tandem △ auctiore omnes ſpiritus per ⁂ propelle & rectifica.

Vires. *Eſt Diaphoreticus, inciſivus, diureticus.*

Doſis gr. 3.

Ioh. Rhenan. Chymiotechn. l. 1.

♃. ✱ q. v. miſce cum argilla, aut hæmatite, ac exinde fac globulos, ☿aque per ☾m ut moris eſt.

Clar. Dn. D. Helvic. Dieterich.

Vires. *Hic ✱i Spiritus affuſus ſolutionibus Metallicis cum ▽ factis: indeque per ⁂ abſtractus ſecum alias corroſivas aquas transportat. Itemque 4tanæ & obſtructionibus feliciſſimo cum ſucceſſu exhiberi poterit, ſolvit etiam calculum.*

Doſis à gr. 3. ad 6. vel 10.

Extrinſecus anaticè cum ♅ mixtus & plumaceolo loco dolenti podagrico aliquoties illitus, dolores ad miraculum reſtinguit, præcipuè ſi in eo tantillum Camphoræ fuerit ſolutum Sennert. Inſtitut. Hartman. prax. loc. de Arthrit. Tenzel. in Exeg.

Spiritus ✱i urinoſus.

In ✱co duplex Spiritus reperibilis eſt, ſcilicet Spiritus Urinæ & Sal. Com. Ille facilè elicitur vel additis cineribus anaticâ proportione, aut Calc. viv. Sal. Nit. fixo, ſale Tart. Modum vide pag. 159. ſecundæ partis Glauberi. Quem verò deſcribit idem author pag. 158. cum Lapide Calamin.: is non ita feliciter ceſſit, fortè propter impuritatem Calaminæ, eſt enim una alterâ longè melior. Spiritus aureus ejuſdem naturæ cum Sal. Com. ſic prolicitur.

Spiritus acidus ✱ci.
S. Cloſſ.

Solve ✱ in aqu. comm. ita ut aliquid inſolutum reſtitet, hâc ſolutione imbibe folia plura chartæ Emporeticæ in globulos ſive pilas molles conformatæ, quas in cucurb. conjice & ex ∴. vel reverberio clauſo propelle ſpiritum coloris aurei ſummè acidum, qui per rectificationem albeſcet.

Vires. *Spiritus hic eſt penetrans, admodum & ſubtilis à commixtione ſalis volatilis ☐ unde ſummè Diaphoreticus eſt & Colicam ſedat.*

Doſis guit. 6. 8. in vino.

N. 2. *Cave ne vehementiori △ charta comburatur, alias denigrabitur ♎us extillans, cum putore uſtionis, ſit ergo △ gradualis.*

2. *Cave ne ☿ ☾tum addas, ut facit Querc. in Tetra de titulo de Panacea ☿ij, ſic enim prodit una cum Spiritu ſalium fuligo quædam ☿ alis, à qua (ſi detur hic Spiritus intra corpus) gula conſtringitur cum ſignis inſtantis Convulſionis, poſt abſolutam autem deſtillationem ſi detur △ ♎ationis, tunc combuſtâ pappe nanciſceris ☿um dulcem.*

Spiritus alius fugaciſſ. ✱ci.

♃. Calc. viv. q. v. inde Cucurbitæ in MB impoſitæ. Hinc affunde ✱ cum in ▽ diſſolutum, idque paulatim & per vices, alembicum ſemper reaptando. Quando omne ſuperfuſum fuerit, Receptaculo & junctaris probè munitis deſtilla lentiſſimo △. Sic prodit quidem Spiritus aliquali phlegmate dilutus, ſed qui unicâ rectificatione dein fugaciſſimus redditur.

Uſus ejus eſt in variis morbis. Utimur tamen præcipuè in morbis capitis: Epilepſia, Apoplexia, gravitate auditus, &c. In morbis uteri: Retentione menſium, difficultate conceptionis, ſingulari quodam inſtrumento eum applicando, cui ſi vola manus calens admovetur, ſtatim operatur. Ioel. Langel. inſtrumentum illud eſt vitrum ſtrictioris orificii, quod intruditur in vulvam.

(*Doſis à ℈ß. ad ℈j.*)

(*Utuntur quidam ſpiritu ✱ aniſato, caryophyllato.*)

(*Item cryſtallis è ſpiritu ✱.*)

HOFM. 4. *Deſtillatio Unde ſpiritus.* ✱) ✱ cum lapide hæmatite minio, cineribus clavellatis, Sal. com. Tartari, &c. miſceri poteſt, aqua imprægnatum, ♏latione ſtatim mixturam inſequente; Primò ſpiritum ✱ ſalſum urinoſum volatilem, & ex cap. mort. ſal fixum in omnibus obſtructionibus non ſatis deprædicandum in primis in quartana acquiris.

N. Si Cap. mort. ſpiritus ✱ urinoſi cum ſale alkali parum vum addas ſal alkali Tartari &c. & denuò deſtilles, novum acquires ſal volatile.

(Sal fixum ex ✱ & Sale Tartari.) Recip. Salis Tartari ℥ß. ✱ ℥viii. miſce & ſolve ita, ut ✱ prius in ▽a ſolvatur, & ſuper infundatur Sali Tartari & illicò ♏latio fiat, tunc aſcendit, ut aſſolet, ſpiritus volatilis ſalſus urinoſus, reſiduum autem in fundo uſque ad ſiccitatem deſtilletur, quod cum tripla aut quadrupli argillæ portione in globulo formatum △ne forti ♏la, tunc accipies ſp. ſalis & nitr. volatile. Utrumque rectifica, poſtmodum etiam invicem miſce. Primum ♏latum ſpiritum ſalſum conjunge cum ſp. acido fixo vaſe clauſo & ſucceſſivè, & ſpiritus volatilis tantundem affunde, dum nihil amplius ebulliat, & ſic pondus Naturæ eſt impletum. Deinde leni △ne phlegma in MB abſtrahe, & nil niſi ▽a ♏labit, eò quod uterque ſpiritus ſalſus & acidus in forma ſalis citrini ad fundum ſe præcipitavit.

N hæc ſalia cum priori ſale fixo Cap. mort. ſunt conjungenda & p. d. ſolvenda; ☉ compagem referant.

2. *Aliter.*) Hæc ut & ſequens cum ſp. vini minus neceſſaria eſt, imò fruſtranea, melioribus deſcriptionibus proſtantibus; nec Ciner. clavellati vel Sal. com Tartari admiſceantur, non iuvabunt.

Aliter.) Parum accipies ſpiritus ſalſi volatilis urinoſi, ſed horum copia compenſabit.

N. Elegantiorem deſcriptionem ſp. ✱ ſalſi ac urinoſi habebis, atque illa eſt *Cl. Zvvelfer.* in appendice ad animadverſ. p. 53.

Vires.) Totam maſſam ſanguineam incorruptam à putredine præ-

præservat, fermenta acida præcipitat, suffocationi uterinæ hypochondriacæ, apoplexiæ, epilepsiæ, spasmo internè guttatim exhibitus, imò odoretenus etiam medetur: Et ipsius Pestis summum est remedium cum Essentiâ specierum theriacalium nuptus. Maximam præterea vim obtinet aperitivam tum per se, tum cum sp. salis vel arcano Tartari soluto maritatus in tartareis morbis, item cum scorbuto complicatis. In arthritide vagâ & fixâ non habet compar. In Quartanâ item singularis est ejus usus in mensium suppressione in uterum per Glauberianum instrumentum sublimari potest, quod vocatur balneum siccum. Dosis est à gutt. x. ad ℈j. vel ultra in convenienti vehiculo. Extinsecus anaticè cum sp. lil. convall. sit. sp. arthritico mixtus sp. * salsus urinosus addito parum camphoræ tutò extrahit dolores podagricos, non repellendo eosdem, sed materiam morbificam resolvendo & discutiendo. Cum enim Podagræ primordia sint ab aciditate horum ad corporis ambitum delatâ & artus molestante, in quibus stili ad Podagræ character Archeum digestionum præsidem afficit, hic spiritus autem cum sit salsus volatilis & omne salsum extinguat acidum, fit, ut podagrici inde notabilem levaminis sentiant effectum. Cum plumaceolo loco dolenti podagrico aliquoties illitus mendus est.

*In * duplex spiritus reperibilis.*) * constat ex sale duplici acido scilicet, quod sal commune est, & salso & quidem urinoso, ex urinâ & fuligine dependente, unde fit ut duplex etiam in * reperiatur spiritus & latione eliciendus salsus & acidus.

*Spiritus acidus * S. Closs.*) Hic non purus acidus * est, cum multum salis volatilis urin. adhuc sit admixtum. Mihi autem maximè ille probatur, licet ♂tialis sit, qui ex Cap. mort. à quo flores * martiales sunt ☋ati, destillatione elicitur.

Spiritus alius fugacissimus. *) Spiritum etiam acquiris summè volatilem; Ex ☉ liquor nephriticus s. a. confici potest. Usus autem & vires hujus juxta spiritui * urinoso suprà edocto accommodari possunt.

¶ *V. LIQVATIO.*

Unde

*Liquor seu oleum * , per deliquium.*

℞. * purif. q. v. impone albuminibus ovorum coctorum, ac repone ut solvatur per deliquium. *Kesler. 1. cap. 19.*

CAPVT XXVI.

De Vitriolo.

VItriolum est Sal minerale metallis proximum, ac præcipuè Cupro, &c. Græcè Χάλκανθος, Arabicè Calcantum, Calcant, Alcalcadis. Latinè, Atramentum sutorium, Vitriolum. German. Vitriol/ Kupfferwasser. du Vitriol. Eau Vitriolée. *Vitriol.* Vitriool.

Varia sunt ejus genera, pro natura mineræ, quam in se continent, differentia. Præcipua autem quorum hoc tempore est existimatio, sunt 1. Cœruleum, Sapphyri instar, compactum, ut Saccharum candum, tactu siccum, Hungaricum vocant, vel Cyprium, (Gallicum ex agro Lugdunensi cœruleum Poterius commendat) 2. Subviride, herbacei coloris, magis granulatum, grumosumque instar Sal. Com. paulùm uncluosum, manuique tangentis adhærens, quale Goslariense, Suecicum, &c. 3. Album, in formam parvulorum panum effictum, tactu siccum.

Ex his itaque generibus, (nisi peculiariter monitus sis) secundum elige, & ex hoc, quod plus de ♀ quam de ♂ participat, nimirum quod cultro affricatum rubeo colore inficit, cavendo tamen Vitriolum minutum subcœruleum, pallidulum & aquosum, manuque tangentis madefaciens, quod passim venale prostat.

Vires. *Vitrioli usus tantopere fructuosus existit, ut Paracelso (in naturalibus), ac Phædroni tertia pars Medicinæ habeatur, imò totam Officinam in eo latitare perhibet. Quercetanus in Tetrad. Galeno calfacit, siccat, adstringit vehementer conslipat, vomitum ciet, lumbricos fugat. Extrinsecus Errhinum exhibet naribus inditum.*

HOFMAN. *De Vitriolo.*) Vitriolum derivare volunt à vitro, vel quod colore vitri respondeat, vel quod vitri instar clari gratâ oculis pelluciditate superbiat. Latinè Atramentum appellatur, quod eo sutores coria nigredine inficiant, & liquor scriptorius niger indè conficiatur. Græcè χάλκανθος, quasi æris seu ferri florem aut effervescentiam diceres. Germanicè Vitriol/ Kupffer-Wasser.

Est sal minerale metallis proximum.) *Theoph. Paracelsus Libr. de rer. Natural. ort.* Vitriolum Sal. com. esse confirmat, sed sui generis, & ab aliis salibus distinctum. Id quod etiam repetit *lib. 2. de morbis mineral. tr. 3. Cap. 1. Joh. Quercetanus, in tetrad. Capit. affect.* Salis genus esse exponit. *Cl. Sennertus* Lib. 5. Cap. 11. Physic. Vitriolum salis genus appellat mirabilis Naturæ Idem statuit *P. Poterius* in Pharmac. Spagyric. p. 71. *Billichius* in observat. & paradox. Chemic. Lib 1. Cap. 13. p. m. 78. Neque sal, inquit, Vitriolum est, neque metallum, sed mediæ inter utrumque Naturæ, utriusque particeps. Nihilominus à potiori parte denominationem captantibus multò rectius pergit, dicetur sal, quàm metallum. Contrà verò *Angelus Sala, Johann. Papius, Cl. Zwelfferus* & alii negant, vitriolum sal esse verum, sed esse metallum solutum cum totâ suâ substantiâ, quodque denuò vi ignis in pristinum metallum converti possit. Cui sententiæ & ego subscribo ut verissimæ; Cùm enim vitriolum nil nisi Sulphureæ salfuginis acidæ æratæ aut ferratæ coagulum sit, hoc est, cùm vitriolum nihil aliud sit, quàm corpus minerale solutum ex spiritu Sulphuris acido, corpore ♂tiali aut ♀ nereo metallino, aqua elementari & terra quadam minerali compositum, non video, quomodo inter salia propriè sic dicta locum invenire queat, adeò ut omne Vitriolum nihil aliud, quàm proles ipsius Sulphuris videatur. Cujus modus generationis talis est In regione subterranea ex actione ignis subterranei in sulphur oritur exhalatio, seu spiritus Sulphuris acidus, quem excipit aqua subterranea, & inde acidula redditur; hanc postmodum æris ac ferri mineræ efficaciter imbibunt & absorbent, ac inde Vitriolum emergit. Id quod Mechanica chemica & Vitrioli analysis probat. Vitriolum artificiale paraturus sume sp. sulphuris aqua dilutum, affunde ♂ vel ♀ rasuræ, & rem tibi dabit expeditam. Sulphur inesse vitriolo non tam ratione, quàm sensu percipitur. A Sulphure igitur est initium, à quo etiam artificialis Vitrioli compositio suum habet fundamentum; Et de ejus præsentiâ certos nos reddit fidele sensus testimonium, sive enim vitriolum usseris, sive destillaveris, idem tibi odor sulphureus feriet nares, qui à sulphure oritur accenso, & sine dubio etiam Matthioli afflavit, dum scripsit, chalcanthi venam, dum foditur, fœtidum & graveolentem instar sulphuris eructare halitum. *Comment. in Lib. V. Dioscorid. Cap. 114.* Misce sp. vitrioli rectificatum cum æquali vel duplâ quantitate olei Terebinthinæ, & ex parvâ retorta vitreâ destilla, notabilem sanè veri sulphuris copiam circà retortæ collum *acquirces*, ut inde etiam pateat, spiritum vitrioli, licet liquor sit destillatus, & habeatur pro principio salino, esse tamen corpus compositum, ut præter salinam ejus partem sulphur contineat vulgari sulphuri simile, quod vix ipsum simplex & incompositum corpus fuerit. Præterea nec metalli expers est vitriolum, adeò, ut quamvis ex spiritu sulphuris acido sit corpus conflatum, denuò tamen in pristinum metallum, Vulcani violentia transferri potest. Quomodo autem metallum à vitriolo sit separandum, vid. *Billichium* l. c.

Varia sunt ejus genera pro Naturâ mineræ.) Vitriolum vel nativum seu stillatitium est, vel Factitium. Illud dicitur, quod in cavernis sive fodinis terræ est concretum, aut ex illis destillat, cujus species etiam est in metalliferis Rammeli montis Goslariensis fodinis, quod divinas & non satis deprædicandas obtinet vires, dum adhuc gaudet sale suo centrali ac spiritu nativo, quod vel in venis, fibris & commissuris saxorum vel dum ex iisdem guttatim destillat, stiriarum modo de eorum pendet cameris & decidunum ex stiriis in solum delapsum ita colligitur: reperitur etiam in fodinis Brunsvicensibus, Anglicis, Hungaricis &c. Factitium est, quod ex Lapidibus illis chalcanthosis ex terra illa æruginosa aut cinerea maculis viridibus ac rubris interstincta coquitur. Utrique huic unica est Natura, sola consistentia & concrescendi figura differunt.

Sunt 1. Cæruleum.) Ratione coloris, vel est cœruleum de venere participans, vel viride, de martis prosapia, subviride, herbacei coloris vel album &c. quod maximè ad Sal. com. naturam accedit.

2. *Cyprium.*) Locorum ratione, *Cyprium* est, quod reperitur

in

in Insula Maris Ægei cypro, olim ob insignem fertilitatem Macaria dicta. Ad hanc Insulam ipse *Galenus* olim navigavit, ut ipsi de conficiendi modo & ratione hujus vitrioli constaret. *vid. Lib. 9. De Medicament. facult.* Hoc ☉laris esse naturæ *Mazotta de triplic. philosoph.* Lib. 2. testatur. Vel *Romanum*, non quod in Romano oriatur agro, sed in Romæ saltem honorem ita dicitur, ut hic Roma sumatur pro Italia, reperitur enim hoc in *Campaniâ*, *Montanâ &c.* Vel *Hispanicum*, *Hungaricum*, *Anglicum*, *Gallicum*, *Goslariense &c.* *Cyprium* admodum pretiosum est, nec minus *Romanum* dictum; *Hungaricum* carius venditur *Goslariensi*, præstantius tamen est, quia propè aurifodinas eruitur. *Anglicum* huic succedit & *Hispanicum*. *Goslariense* plus de ♂tis, quam ♀ neris natura participans propter exiguum pretium destillationi est convenientissimum.

Vires.) Licet vix centesimo millesimus artificum potiatur arcanis ex ☉, ☽na & ♆rio paratis, sunt tamen præterea quatuor metalla, quæ facilius ductui & optatui artificum parent, adeò ut non frustra Th. Paracelsus glorietur, solo saturno fortè ducentas morborum classes superari posse. Nihilque æquè victoriosè in humidum radicale agere, atque primum Ens cupri, vel ad Vitam longam sulphure vitrioli esse benignius. Martem demum, quanquam pretio vilissimus, & numerosa prole spretus, non postremus tamen pugnaci natura à Paracelso reputatur. Cujus genuinus filius est vitriolum martis, cui propter eximium ejus usum tanta elogia à *Th. Paracelso* ipsi adsignata competunt. *Helmont. in tr. Butler.*

N. In Peste & febribus intermittentibus vitriolum cyprium à *Roderico à Fonseca in consult. Medic. Tom. 1. commendatur*, & *P. Borellus Centur. 4. obs. 77.* in febribus præscribit. Vitrioli scilicet Cyprici frustum in ℔ iv. aquæ infundere docet per horæ quadrantem, & propinandas suadet hujus aquæ sex uncias manè per 6. dies duabus horis ante cibum.

¶ PRÆPARAT.

Sunt

1. Purificatio. 2. Calcinatio. 3. Destillatio. 4. Sublimatio. 5. Præcipitatio. 6. Salificatio. 7. Extractio.

1. *PURIFICATIO.*

Purificatur ⊕m à fæcibus, tum superficiariis, tum exactius inhærentibus: Illud fit solâ solutione, filtratione ac crystallisatione: Hoc interveniente insuper digestione.

Hinc

1. *Vitriolum album vomitivum.*

Solve ⊕m album in ▽, filtra & evapora, donec quasi crusta supernatans appareat, postea ponas in locum frigidum, & concrescent crystalli, quos posthabitis fæcibus, quæ subsident, exime: ▽m iterum evaporare sines, reponesque ut antea. Hic labor penitus tertiò reiteretur, coagulando scilicet & dissolvendo, ultimo ter eodem modo procedatur cum ▽ rosarum. Crystalli tandem supra calorem lenem exiccati, redigantur in ♄erem album.

Vires. *Est lene vomitivum operaturque feliciter in febribus, affectibus ventriculi, catarrhis, lumbricis, peste, & epilepsia, &c.*

Dosis à ℈ j. ad ʒj. in Vino, Iusculo, vel alio liquore.

N. 1. ▽ *centaurii, vim ejus emeticam maximè promovet Croll. Beguin.*

N. 2. *Quatuor sunt ⊕la vomitiva apud Chymicos seu Gillæ. Primum fit ex ⊕lo cæruleo dissoluto & præcipitato cum Ol. Tart. separato Sulph. filtratur solutio & cogitur in crystallos. Hæc Gilla est omnium vehementissima & acris valde. Altera fit ex ⊕ albo modo jam dicto, quæ ad tantam malitiam non accedit. 3. est Vitriolum ♀is aut ♂ paratum ad mentem Crollii, illi inest dulcedo stiptica, præsertim si bis aut ter in phlegmate O resolvatur & rursus coaguletur, huic minor violentia inest. 4. Gilla est omnium innocentissima pueris vomitu indigentibus dicata, quæ fit ex ♃ Vitrioli post extillationem spiritum & olei, dicitur que Sal Vitrioli vide infra. Omnia hæc Vitriola intra quadrantem horæ vomitus excitant.*

2. *Vitriolum Hemetico-purgans.*

℞. Vitriolum Roman. (vel quodvis aliud ex tribus illis supra commemoratis.) q. v. pulverisatum in loco calido, radiisvè solaribus in ♄erem album exicca. Postea solve in ▽ centaur. min. filtra & in loco frigido ad crystallisandum repone: Crystallos exiccatos (servato tamen colore cæruleo) serva in vitro probè occluso.

Vires. *Purgat per vomitum, & secessum, eximium existens in febribus pestilentibus Medicamentum.*

Dosi à gr. 20. ad 31. & plur. in liquore vel ▽ appropriata, Sala de Vitriol. Gluckrath in Beguin.

Purgatio defæcatoria.

Solve Vitriolum in ▽ vel rore majali (filtrato, vel quod melius, destill.) solutum cola, colatum colloca in digestionem, (per mensem) sic ad superficiem & fundum rejiciet fæces, quas sepera. Iterum ponatur in digestionem tamdiu, donec nullas fæces amplius rejiciat.

Inservit multis præparationibus.

Coagulum ⊕ S. Closs.

℞. Salis Vitrioli in aq. solut. filtratique, Tart. calcinati itidem in aq. resolut. part. æq. Conjunge ambas solutiones & coagula in hac.

Vires. *Desiccatum purgans præbet, non ita vomitivum.*

Dos. à ʒß. ad ℈ ij. & ʒ j. in febribus Intermitt. & ad educendam Melancholiam.

Sal Vitrioli nitratum S. Closs.

℞. Vitriol. & Sal. nit. perpurgati an. ℔ j. M. colloca in ollâ △ sustinente, operculo suo munita, inter prunas ardentes per 7. aut 8. horas. Quod restat materiæ bulliat in aq. communi ad dissolutionem usque, filtretur, evaporet ad cuticulam, tum in frigido crystallos expecta vomitorios, quorum

Dosis erit à ℈ j. ad ℈ ij. & ʒ j. in Cachexia, hydrope, calculo, suffocatione matricis, mensium retardatione.

(Purificatur etiam Vitriolum ita: Vitriolum solvitur ▽ calida, dum adhuc calet injicitur ⊖ comm. Mista præcipitatur impuritas, hinc filtr. evapor. ad tertias, & crystallisatur.)

HOFMAN. 1. *Purificatio.*) Hæc digerendo quàm optimè perficitur, Sic v. g. Recip. vitrioli cujusvis q. v. solve in ▽ pluvali, postmodum cola per linteum, coque ad consumptionem dimidii, hoc spatula lignea agita, & inde ad digestionem pone, confidebit materia terrestris lutea, superemineatem liquorem in crystallos redige.

Hinc 1. Vitriolum album vomitivum.) Hoc quoad exactam elaborationem & felicem operationem suam meretur laudem, dum vim suam exerit emeticam absque ulla malignitatis suspicione colliquativæ. Sequens tamen etiam non rejicienda est. Recip. vitrioli alb. q. v. solve in aqua fontana & ebulliant, postea Recip Nitri præparati q. v. solve etiam in aqua fontana, & guttatim vitriolo soluto asperge, & omnis impuritas petet fundum, tunc clarum filtra, filtratum ad medietatem evapora, nec quasi lacteat, quod infrà horæ spatium in crystallos abit.

2. *Vitrio-*

2. *Vitriolum Emetico-purgans.*) Hoc ob violentiam valdè suspectum est, ut jam non amplius sit in usu.

Oleum Vitrioli S. Closs.) Si loco Tartari calcinati sal Tartari substituatur & in solutionem vitrioli infundas, ☲ tantur flores vitrioli, qui contrà lumbricos summo cum emolumento adhibentur.

Sal vitrioli Nitratum S. Closs.) Hujus descriptio & præparatio nullâ indiget animadversione; Nec ullus sibi imaginetur, hæc falsa operatione imitari aq. fort. operationes ita elaborata, sed in cachexiâ, hydrope, mensium suppressione, matricis suffocatione notabilis sunt energiæ. Si alio modo confectas & sumas nitri elect. part. iij. vitrioli el. part. j & fundas in crucibulo, fusum solvas, filtres & iterum coagules, nanciscēris Dn. D. Mœbii sal anti-febrile album. Si autem accipias vitrioli Ungarici part. iij. & nitri part. j. expulso prius per retortam Gas sylvestri nocivo, residuum solvas, filtres & iterum coagules, habebis sal ejus emeto-diaphoreticum.

¶ II. CALCINATIO.

1. *Vitrioli calcinatio aperta, unde Colchotar.*

℞. Vitriolum, calcina, id est, coque & combure in vase terreo, donec, omni humiditate privatâ, rubescat.

N. *Vitriolum Calcinatione hâc ultra dimidiam partem pondere imminuitur.*

[N. *Immiscetur Theriacæ, adstringit, sistit hæmorrhagias.*]

2. *Calcinatio Vitrioli clausa.*

Vitriolum crebris solutionibus & coagulationibus optimè depuratum, lenique calore exiccatum, pone in Matracium firmum sigillo Herm. munitum. Matracium hoc in ☵ calidis colloca, qui solis æstivi calorem non superent: stet ita donec per flavedinem in rubedinem instar sanguinis convertatur. Labor est 20. ☌ ☽ circiter. *Beguin.*

N. *Vitriolum rarâ stratificatione sternendum est, ne stratum illud crassitie cultelli in dorso densius sit,* (nicht dicker als ein Messerruck dicke) *plura ergò Matracia, nisi incassum laborare volueris, habere expedit.*

Inservit variis præparationibus.

Hofman. 2. *Calcinatio.*) Vitrioli calcinatio diversos habet gradus, vel enim calcinatur illud in hypocausto ad fornacem, vel saltem in sole, vel in peculiari fornace dispergitur, ut vitrioli phlegma simul colligatur, vel in ollâ mox super igne per se liquatur, & coquendo à nimiâ humiditate liberatur & ad siccitatem reducitur, vel vitriolum crebris solutionibus & coagulationibus depuratum leni calore in matracio, prout *Dnus Autor* describit, calcinatur, in his levioribus calcinationibus retinet vitriolum suos spiritus acidos.

¶ III. DESTILLATIO.

Unde

Destillata aquosiora.

1. *Ros Vitrioli.*

℞. Vitriolum crudum, elice rorem calore MB fervent is cucurbita non adeo alta adhibita.

Vires. *Valet ad ardentes capitis dolores, mitigat sanguinem adustum, corroborat viscera. Sala.*

Dosis ʒ ij *continuatim, ad aliquot dies.*
(*Scorbuticis oris ulceribus proficuus.*)

2. *Aqua Vitrioli secunda.*

Post extillationem rotis transfer cucurbitam cum restante Vitriolo ad arenam, & destilla, quoad ☽ari potest.

Vires. *Conducit ad purgandos renes, lenit corrosiones internas,* ☐*m & sudorem proritat. Inflammationem plagarum corrodentium aliquantulum calefacta sedat, lenit & mitigat dolorem, & ad consolidationem confert;* (*infusâ gutâ unâ ac alterâ Ol. Tart. ut mordacior fiat,*) *scabiem siccam mundificat, & carnem solidiorem efficit. Sala.*

3. *Phlegma Vitrioli acidum.*

℞. Vitriol. cærul. q. v. destilla ex ☵bus per ♌ cohobaque aliquoties, (7.) supra ♍ ultimâ vice fortius urgendo.

N. ▽*a illa suavem acquirit odorem, si post ultimam* ☽*ationem aliquamdiu calore moderato circuletur.*

Vires. *Est arcanum ad capitis dolorem & epilepsiam. Harim. in Croll.* (*convenit aphthis.*)

(*Phlegma insipidum opthalmiæ conveniens.*)

4. *Spiritus Vitrioli volatilis.*

℞. Vitrioli defæcat. & exiccati q. v. destilla gradatim per ♏m △ nudo, ut simul post phlegma subsequantur Spir., quantum fieri potest omnes. Liquori egresso adde part. ij. ▽æ pluvialis destillat. & in MB nova destillatio instituatur; tunc subtilissimus Spir. Vitrioli cum ▽ elevatur, relicto acidissimo oleo in fundo.

N. 1. *Si volupe sit Spiritum Vitrioli volatilem purum obtineri, aufer Excipulum dum instrumenta adhuc calent, statimque in MB aquæ fervent is, probè adaptato alembico & recipiente parvo, cautè colloca. Videbis statim volatilem Spir. in Excipulum transire, quem seorsim collectum, diligenter serva. Ex* ℔. *vel* 8. *lb. Vitrioli* ʒ *iij. ad summum* ℥ß. *acquiri potest.*

N. 2. *Hæc est illa volatilitas Vitr. quam Theophrastus partim, præcipuè autem part.* 3. *ad morb. ament. tr.* 2. *commendat ad Epilepsiæ curationem. Harim. in Croll.*

Vires. ☙ *ille* ▽*æ pluvialis immixtus summe penetrans est in febri Ungarica, aliisque ardentibus febribus efficacissimè operari solet.*

(Si ☉lum ☾ defæcatum, Spiritum de ☾is natura participat.)

Alii ☽ationem hanc ex cucurbita loricata perficiunt, octies plus minus cohobando.

Alii ad nonum usque Alembicum fortissimo △ pellunt: scilicet alembico altero exactè imposito, ut in sublimatione flor. ☿ii fieri solet, qua ratione penetrantissimus elicitur Spir. ☉i, ad fugandam epilepsiam præstantissimus. *Hartm. in Croll. Sennert. Institut. Tentzel.*

Alii addunt ☉o optimè purificato ♈m, ut fiat pasta; eliciuntque per ♏m 1. ♈. 2. ☉i phlegma. 3. ☉i Spiritum. Tandem separant ♈m in MB à ☉i phlegmate; & ☉li Spiritum per ☵ de phlegmant: vel phlegma cum spiritu ab oleo fixiori per arenam proliciunt: postea in ☵ de phlegmant. *Senn. Inst. Tentzel. vide & seq.*

5. *Spiritus volatilis* ☉*i.*

Solutum ☉lum in aq. purâ coque in lebete ferreo 2. aut 3. horas, adjecta ℥ j. aut alterâ limat. ♂tis ad libras singulas soluti ☉li. Remove ab △ & ochra limaturæ sese implicabit post refrigerationem, id ter repete cum novâ limat. singulis vicibus ter ochream separando. Crystallos vero ☉li restantes impone ♏lutatæ, dando △ per gradus, usque dum vapores

albi recipiens oppleant, tunc cessa, phlegma à spiritu acidulo per rectificationem in MB separa & serva. Sed parum habetur hâc viâ. Quare Glauberum sequor secundâ parte furnorum p. 95. verùm cum vasa illius sive terrea sive ferrea, sint porosa, neq; per ea tota spirituum & olei quantitas exhauriatur, ego post absolutam impetuosi phlegm. & spirituum alborum ☿ationem subsistere soleo post 12. horas & quod Colchotaris supererit conjicio in ☾ vitream optimo luto instructam, admotoque eodem Recipiente phlegma & spiritus 1. exceptos continente, hoc opus ☿ationis redintegro, aperto △ cum carbone terræ subtus & supra adminiſtrato, idque per 8. ♂ & minus continuo, imò si ad XII. ♂ extendi posset, melius foret, præsertim si vitriolum optimæ notæ fuerit, quale est Ungaricum, tunc enim, (nec ferè priùs,) spiritibus suis volatilibus, ac dulcedine sua totaliter privatur. Tandem separatio spir. Volatilis ab Oleo dulci instituatur, ut vult Glauberus in secunda parte p. 10.

Vires. *Spiritus volatilis ibidem videre est. Olei dulcis virtutes plures quoque sunt: Iecur & lienem egregiè aeobstruit, valet in febribus ardentibus, dosi majore quæ ad ℈ j. extenditur (propter dulcedinem) in hausiu cerevis. sigit quoque ☿m in pulv. album firmè fixum.*

N. 1. *Si ritè operatus fueris, tunc ex* ℔ xij. ☉ *Hungar* ℔ v. *olei nanciscēris.*

N. 2. *Sal Vitrioli ex hoc* ♀ *beneficio phlegmatis elicitum pro vero ac genuino habendum est, reliqua facia, quæ post triduanam ☿ationem emunguntur, nil aliud sunt quam Vitriolum resolutum nondum satis spiritibus acidis orbum ac privum. Potest tamen inde haberi Sal syncerum, si* ♀ *ad albedinem reverberetur, & postea more communi extrahatur.*

N. 3. *Habes aliam Spiritus volatilis methodum in Helmontio sub titulo Ignis ♀is, unde Diaphor. Parac. paratur.*

6. *Spiritus Vitrioli, vulgari modo destillatus.*

♃. ☉i ad rubedinem calcinati, (vel ex ☿atione roris & ▽æ secundæ residui) ℔ VI. vel q. v. destilla △e nudo ex ☾ benè lutata, in Recipiens capacissimum, commissuris exactè clausis, adhibitoque △ gradatim. Post tres ferè ℥as phlegma stillare incipit, quod tandem, paulatim aucto △ circiter ℥ 6. vel 7. Spir. albi nebulosique subsequentur. His apparentibus continuandus erit △, paulatimque augendus, donec nulli amplius Spir. egrediantur, quod cognosces, si Receptaculum pellucidum appareat. Spiritum dephlegma in MB, donec guttæ acidæ exstillare incipiant, postea rectifica eundem per ☾m vitream in ☥ere, sic exibit Spir. clarus, in ☾ verò manet ♌ rubicundum & acre.

N. *Si citra jacturam aliquam Spirituum (in calcinatione forte evanescentium) ut & citra corrosivi olei admixtionem, (quo alias vix Spir. plane liberari poterit,) destillationem expetas, procedere monet Dn. D. Brendelius (in Chymia sua, ubi & rationibus id inculcare conatur,) modo qui sequitur.*

♃. ☉li opt. crud. q. v. (℔ XII.) inde ☾æ, Excipulo capacissimo firmiter connexæ, (ita tamen ut foramen in commissura relictum sit, spiritibus volatilibus ac impetuosis exitum concedens,) destilla ut moris, lentè, donec impetuosi illi Spir. fuerint egressi, (id quod cognosces, si collum refrigescat;) dein obtura firmiter foramen illud, ac auge △m, pelleque ℥ 12. (non ultra, alias Spiritum inquinabis oleo corrosivo graviori) Hinc dephlegma ac rectifica, & habes Spiritum Vitrioli optimum.

N. *Spiritus in calcinatione evanescentes, vix ac ne vix operæ dicto modo adhibitæ æquivalent. Ideoque nisi Spiritum quoque volatilem expetas, vulgaris modus satisfacere potest. In quo nota tamen ne nimium initio calcines, nec nimium △m in destillatione urgeas. Etenim ut in omni fere ☿atione ita in hac paulatim crassius, &c. propellitur.*

Alii addunt Sal. nit. aliquid, sed ☿atum hoc potius ▽F, quam Spir. Vitrioli nomen meretur.

Vires. *Spir. Vitrioli est diureticus, diaphoreticus, incidens, attenuans, putredini resistens, &c. Itaque utilis in febribus ardentibus, obstruct. Epatis, Lienis, & Meseuterii, appetitu profratio, &c. Quinimo cum liquore vel vino mistus lenit Odontalgiam, (gingivis impositus) prodest & ejus illitus in tinea capitis, aliisque generibus scabiei & pruritus, cum ▽ chelidon. mixtus.*

Dosis à g. 3. ad ℈ß. *vel ad* ℈j. *in liquore, vel adhibetur in potibus quant. suff. ad aciditatem gratam.*

7. *Spiritus Vitrioli dulcis, seu ♌ Vitrioli dulce.*

♃. Vitrioli benè calcin. ℔ iij. superfunde ☿, ut benè supernatet; digere decantaque & affunde novum ☿, idque quinquies vel sexies, semper, ♂ aliquot digerendo. Aceta illa imprægnata destilla, donec Spiritum Vitrioli retigerit ☿andi ordo. Tunc iade in ☾m adjectis sabuli puri manipulis duobus & liquor Vitrioli emanans dulcem referet saporem. *Tentzel. Kesler. 3. cent. 27.*

Vires. *Prodest in calculo, tartareis morbis, catarrhis, &c.*

Dosis ℈ j. *in liquore convenienti.*

8. *Aliter.*

♃. Spirit. Vitrioli vulgar. (rectificati,) ℔ i.
♀ Vitrioli (ex quo Sal. sit extractum) ℥iv.

Destilla per ☾m vitream in arena in receptac. satis capax; sic prodit Spir. subdulcis, & quem si dulciorem cupias, circula cum ▽ ♂ 4. aut 5. dein abstrahe ▽, sic habes Spiritum Vitrioli dulcem.

N. *Dulcescit etiam sola circulatione cum suo phlegmate, vel si aliquoties à scorius ♂ (semper novis scoriis sumendo,) ☿etur.*

9. *Spiritus Vitrioli Philosophicus, vulgò (onob.* ♓*.*

♃. ▽, qua ☿ vitæ edulcoratus est, evaporet lenter MB, donec apparere incipiat liquor flavus & acidus. Liquor hic est Spir. Vitrioli philosophicus, qui per ☾m à terrestri materia rectificari potest.

Vires. *Potioris est virtutis, quam qui vulgari modo conficitur. Medetur Febribus, Luem ☿ mitigat, Lienem & Meseraicas solvit, ventriculum debilitatum, & à phlegmate crasso infarctum confortat. In Melancholia hypochondriaca, Epilepsia, omnibusque affectibus capitis mirè prodest. Extrahuntur & ejus miniſterio Tincturæ mineralium, corallia & perlæ dissolvuntur, (Idem acuatus Spiritu Sal. com. solvit ☉m.)*

Dosis gr. 3. 4. ad 8. in hausiulo vini vel liquore convenienti. Hartman. in Croll. Kesl. l. 1. cap. 26.

10. *Spiritus Vitrioli Tartarisatus, alias Liquor Dianæ.*

♃. Vitrioli Ungarici ad albed. calcin. p. ij. Tar-

Tart. ad nigred. calcin. p. i.

Pulverisata invicem misce & ♆ paulisper conspersa, destilla per cucurbitam (☓ imposito) forti △e, cohobaque: deinde rectifica liquorem egressum in arena, seorsim capiendo, & ♆m & liquorem reliquum.

Vires. Egregias vires exhibet ad sudandum in omnibus internis obstructionibus, in sanguine grumoso, contra scabiem, ad mundificandam & levigandam cutim.

Dosis à ʒj. ad ʒj. cum brodio, aut cum pauxillo vini Hispanici. Daturque per 3. auroras continuas si libet. Tenzel.

11. *Spiritus vel ▽ aperiens Penoti.*

℞. ☉i Ung. ad rub. calc. ℔ iv.
Silicum è fluviis collect. & optim. calcin. ℔ j.
Tart. ad albed. calcin. ℔ i.

Mixta, inque tenuissimum ☿erem tusa liquescant in cella aliquantum in liquorem, quem destilla ex arena per ☓, cohobaque ter, ☋atum liquorem singulis vicibus ☿ in ☿erem redacto, affundendo. Extremo per ♌m △e aperto pelle, sic initio lento △e primum phlegma exstillat, postea vero ☋ acidus auctiori △e elicitur. Ex ☿o calcinato Sal. com. extrahe, & cum eo (ablato prius phlegmate per B) ☋m acidum digere. Tandem cum argilla in pastillos redige, atque ex ♌ △e nudo, gradibus tamen observatis, ☋m alcalisatum provoca.

Vires. *Usus ejus insignis est in obstruct. Epatis, Lienis, Mesenterii.*

Dosis à ℈j. ad ʒij. vel iij. in vino vel alio liquore convenienti. Hartmann. in pract. loc. de obstruct. Epat. Sennert. Institut.

N. *Dicitur Antihydropicum Muffetti, summeque celebratur in Hydrope, cujus fomitem per alvum ac urinam, spiritus etiam nondum alcalisatus educit. Datur cochlear unum jejunantibus singulis vel alternis horis aquæ appropriatæ injectum. Horning. in Cista med. Ep. 122.*

12. *Spiritus Vitrioli mellisatus.*

℞. ☉i Sole albificati ℔ ij. mellis cum favo, ℔ i. Misc. exactè ac destilla ut moris.

Vires. *Lenis dolores Podagricos: si adsit inflammatio misceatur cum ☽, alias cum vino. Med. dest.*

13. *Spiritus Vitrioli diaphoreticus.*

℞. ☋☉i vulg. ʒvi. Sal. com. Tart. C. C. ust. an. ʒij. M. in mortario vitreo digerantur aliquantulum: dein destilla ex ♌ in recep. capacissimo donec omnis humiditas extillarit. ☋to liquori adde ♆ an. reservaque in vase benè obturato.

Vires. *Purificat sanguinem, abigitque scabiem ac pruritum, aperit obstructiones; sudorem provocat in peste, venenis, hydrope, icteritia, & contracturis, &c.*

Dosis à ℈j. ad ʒß. continuari potest ejus usus ad libitum sine periculo. Sala in Anat. Vitrioli.

HOFMAN. 3. *Destillatio, unde Destillata aquosiora* 1. *Ros vitrioli.* Valet ad cephalalgiam, ophthalmiam, &c. In chirurgia putredini & inflammationi resistit, item in scorbuto oris & ulceribus putridis. Facit etiam ad tincturas extrahendas ex fl. violar. rosar. bellid. borragin. bugloss. papav. rh. sed aliquoties rectificandum est.

3. *Phlegma vitrioli acidum.*) Vitriolum destilla ex cucurbita fictili per Areæ, usque ad siccitatem, destillatum liquorem cohoba multoties suprà Cap. mort. in fine fortius urgendo; intermediâ digestione ac circulatione, sæpius destilla à Cap. mort. tandem suavem violaceum acquirit odorem. Eodem modo & ▽ minéralis vitriolata Ambram redolens conficitur seq. modo: Recip. vitriol. Ungaric. ℔ j. ✻ per Sal com. ♎mat. ʒiv. omnia probè mista, Alemb. indita colloca in MB. igne lento ☋la humiditatem, aqua hæc ultrà modum fragrantem reddit odorem, cohoba sæpius à Cap. mort. ita ex propriâ vitrioli tinctura odor instar rosæ elici potest. Sed necesse est, ut vitriolum sit defæcatissimum.

Vires.) Hoc internè & externè in cephalalgiâ à causâ calidâ suborta usurpatur, item in ophthalmiâ, &c.

4. *Spiritus vitrioli volatilis.*) Quemadmodum Dnus Autor describit, non multum sanè spiritus vitrioli volatilis hoc modo nanciscêris, ideoque seq. modo procede; Recip. spir. vitriol. Ungaric. ℔ iij. Cap. mort. illius vitrioli lib. i ſſ. dum spiritus vitrioli Cap. mort. superfunditur, ebullire incipit, tunc celeri manu alembicum impone, adaptato recipiente, quod in hâc ebullitione elevatur & destillatur, spiritus volatilis est. Remanentiam inde retortæ vitreæ & destilla, tunc destillatum illud iterum affunde dimidiæ parti Cap. mort. vitrioli, quod tunc per alembicum prodit, affunde priori destillato. Remanentiam iterum per retortam ☋la, affunde recenti Cap. mort. vitrioli, & hoc toties affundendo & iterum abstrahendo repete, donec nihil amplius per alembicum prodeat. Remanentiam ☋la per retortam. Hunc spiritum verum Th. Paracelsi statuunt in Caduco esse. Qui, si apertus stet, evaporat, cùm admodum sit volatilis.

Alii spiritum vitrioli seq. modo volatilem componunt.

Recip. vitriolum viride crudum, solutione ac coagulatione depuratum, destilla per alembicum ex Aren. ad siccitatem decies cohobando, digerunt postea aliquandiu sub alembico cæco, destillationem, cohobationem, digestionem toties iterant, donec striæ in alembico appareant, exinde spiritus prodit striatus instar sp. vini. Cujus tamen vires in profligandâ epilepsiâ elogio minimè respondent, longéque ei præstant alia.

Spiritus Alius vitrioli volatilis vitra, quibus inclusus est, deaurans. Cl. Tackii, ex D.D. I. M. comm.

Recip. Vitriol. Ungaric. cœrul. lib. iv. vel v. (poteris addere Romani unam alterámve libram, ita tamen ut Ungaricum verum bis præponderet) solve illud aliquoties & coagula, fine coloris tamen amissione, deinde pulverisa, & expone aëri, extrà solem tamen stet aliquandiu, sic enim per longam aëris actionem vivum ejus aurum, quod adeò arctis detinetur claustris, reciuditur. Postmodum novo labore per proprium scilicet phlegma sequenti modo recludi debet. Pone vitriolum illud in cucurbitam & leniter phlegma abstrahe, fractâ cucurbitâ exime massam & contunde, eique phlegma redde, repone in balneum & lente igne denuò phlegma abstrahe, sic enim reclusio altera fiet facilior: Rejecto denique phlegmate, siccum vitriolum ex retorta communi modo in spiritum & oleum destilla; affunde denuò Cap. mort. spiritum & per gradus procede fortissimo igne urgendo in fine, ut in metallum ferè ex parte coagmentatum remaneat Cap. mort. & habebis spiritum incomparabilem (N. Tertiâ vice adhuc denuò affundi potest ille spiritus *Cap. mort.*) Sicque paratus erit spiritus ille, quem, cùm infundes vitro, id totum inaurabit, & retortam vitream undique inauratam & permanentem relinquet, ac si vitrificantium artificio ei inustum esset, rectificatur per alembicum & subtilior spiritus ab unctuosiori abstrahitur.

N. Hic est verus spiritus vitrioli, inquit Excell. Tackius Archiater & Professor Hasso-Darmbstatinus meritissimus, & qualem Philosophi adepti requirunt. Alterius hic longè est Naturæ, quam commune illud stagma venale. Est enim in hoc vis insignis resolvendi & penetrandi, non constringendi, ut innumeris corporis humani vitiis emendandis aptus sit.

Alii addunt vitriolo optimè purificato spir. vini, ut fiat paſſ. &c.) Vel spiritum quendam epilepticum, lil. convall. fl. tiliæ &c. vel apoplecticum, &c. prout *Tycho de Brahe composuit*, scilicet: Recip. vitrioli Ungaric. q. v. exiccetur, depuretur, donec maximam secum terrestrium partem deposuerit. Postmodum indatur cucurbitæ terreæ lutatæ, quæ ignem sustineat, lib. iv. vel v. pro cucurbitæ capacitate & appositio receptaculo magno propellantur successivè spiritus non solum humidi, sed etiam sicci, dum nulli amplius exhalent. Tunc cohobentur iidem spiritus super idem colcotar prius contusum, inque nova cucurbita fiat ☋latio ter aut quater eandem repetendo. Postea liquor in recipiente infundatur vitro oblongo, eique affundatur tantundem (alii duas partes, alii supereminentiam trium digitorum) sp. vini alkoholisati, fiat digestio alembico clauso mensis spatio, quo liquor vitriolatus interiores deponat scorias spiritumque vini imbibat, fecibus per filtrum separatis, ☋letur inde in MB. sp. vini, manet in fundo Essentia vitrioli præstans, quæ quo sæpius de novo

ſp. vini affunditur, poſt digeſtionem fæces per filtrum ſeparantur, poſtmodum ♎ lantur, iterumque atque iterum de novo ſp. vini procedendo, eò præſtantior evadet eſſentia vitrioli. Nam ipſe ſp. vini ſuam amittit virtutem & phlegmaticus redditur, tribuendo eam eſſentiæ vitrioli, eamque corrigendo, purgando ac maturando. Hic exiguâ doſi in conveniente liquore ſumptus ſanat inſultus epilepticos, ſpaſmum, &c. confortat ſtomachum & principalia reliqua membra, morbiſque mulierum medetur, ſive in palpitatione ſive ſuffocatione hypochondriacâ &c.

5. *Spiritus volatilis vitrioli.*) Solutum vitriolum coque cum aquâ in lebete ferreo per 2. aut 3. horas, & ad libras ſingulas ſoluti vitrioli adde limaturæ ♂tis ℥j & ita porrò procede, ut Dominus Autor præſcribit. Si igitur cryſtallos vitrioli optimè depuratos & defæcatos in bonâ quantitate habueris, impone retortæ lutatæ, deſtilla, ut moris eſt, phlegma, ſpiritum & unctuoſum liquorem; deſtillatum ſuper Cap. mort. cohoba in novâ retorta, ac deſtillationem, ac cohobationem toties itera, donec elegantiſſimum ac penetrantiſſimum nactus fueris ſpiritum, qui, ſi calore moderato digeratur, ſuavem acquirit odorem.

6. *Spiritus vitrioli, vulgari modo deſtillatus.*) Hic ſpiritus adeò crudè ac craſsè præparatus non ſubterfugere poteſt *Cl. Helmontii* & acutiſſimi *Conringii* cenſuram, dum admodum impurus, fixus, corroſivus & crudus adhuc eſt, non vacat noxâ ob occultam realgaris ſæpè infectionem ſibi non rarò ab origine immiſtam. Unde non mirum, hunc non paucos Medicos rejeciſſe ob caliditatem ſummopere deſiccantem, adſtringentem, cruſtas in ventriculo inducentem, ſtomachum exurentem & erodentem. Si verò mediante rectificatione ad ſummum maturitatis, puritatis ac volatilitatis gradum deductus fuerit, ſummum non ſolùm corroborationis ſpiritus vitalis & animalis arcanum obtinebis, ſed & in capitis affectibus, ac febribus ardentibus ad ſulphureo-ſalina acria effluvia, ex quorum nimiâ ebullitione calor oritur febrilis, reſtinguenda non ſuppar habebis remedium. Attamen in internis inflammationibus, ut pleuritide ſeu pleuripneumoniâ, anginâ, hæmoptoë, phthiſi, cæteriſque Pulmonum affectibus, ventriculi inflammatione, dyſenteriâ, ſanguinis mictu, renum & veſicæ ulceribus ab ejus uſu abſtinendum eſt.

7. *Spiritus vitrioli dulcis, ſeu ol. vitrioli dulce.*) Hic non ſimpliciter dulcis emergit, ſed dulc-acidus, ex ſale fixo aceti & vitrioli compoſitus, quaſi ex his tertium quid reſultans. Nihilominus tamen, ſi omninò ſpiritum vitrioli dulcem deſideres, profectò ex nullo alio ſubjecto meliorem, quàm ex vitriolo ♂tis nanciſceris; Hic enim ſpiritus additâ ſp. vini particulâ aliquot cohobiis ſuper Cap. mort. deſtillatus & in digeſtionem poſitus, neſcio quid ſingularitatis non promittat. Licet ſp. vini ipſe etiam volatile quoddam acidum, ut ſuprà Lib. 2. oſtendimus, poſſideat, rodentem tamen ſp. vitrioli aciditatem hebetat, ut tutò uſurpari queat; minus enim acidum corrigit majus, eadem ratio eſt ſp. Salis, cum ſp. vini dulcificatio.

8. *Aliter.*) Non deſtilla per retortam vitream ex arenâ, ſed auge pondus Cap. mort. vitrioli, & ſume hujus tantum, quantum ſpiritus vitrioli imbibere poteſt, addito tantillo ſp. vini & deſtilla ex retorta igne aperto ſervatis ignis gradibus bis cohobando; demum rectifica ex cucurbitâ vitreâ aliquoties cohobando etiam uſque dum ſpiritus acidus elevatus fuerit. Et ſic acquires ſpiritum Cephaſicum vitrioli.

9. *Spiritus vitrioli Philoſophicus, vulgò Cohob.* ℈*ii.*] Hic ſpiritus non vitrioli, ſed ſpiritus ſalis eſt; ſi autem adhuc ſemel per MB deſtilletur, melioris erit virtutis. Medetur febribus malignis, variolis, morbillis, capitis affectibus vel per ſe, vel in formâ Tincturæ ex fl. violar. bellid. r. roſ. r. fl. borrag. &c. cum hoc & aq. acetoſ. extractæ. Ventriculum debilem confortat, unde & ingreditur Dn. D. Iohannis Michaelis Elixir ſtomachale. Hujus etiam adminiculo extrahuntur tincturæ mineraliuum ex marte &c.

10. *Spiritus Vitrioli Tartariſatus, aliàs liquor Dianæ.*) Recip. vitrioli calcinati part. iij. & Sal. comm. Tartari part. j. miſce exactiſſimè in mortario lapideo, deſtilla per retortam lutatam igne aperto, appoſito receptaculo capaciſſimo. Aliàs, prout Autor deſcribit, non ſuccedet. Aliàs convenit hic ſpiritus cum ſequenti aperitivo Penoti, niſi quod ſilices excludantur; Ex Cap. mort. parari poteſt Tartarus Vitriolatus.

N. Qui ex Tartaro vitriolato elicitur, parum ſpiritus acidi ſuppeditat.

11. *Spiritus vel ▽ aperiens Penoti*) Non opus eſt, ut mixtæ p. d. ſolvantur, & poſtea ſolutio ex Aren. deſtilletur per Alemb. Nec etiam neceſſaria eſt extractio Salis ex Cap. mort. cum ſpiritu acido iterum jungendi, ſed meliori & compendioſiori modo hic conficitur ſpiritus, ſi ingredientia hunc ſpiritum ſtatim ex retorta igne aperto ſervatis ejus gradibus deſtillentur, & binis vel tribus vicibus ſuper Cap. mort. deſtillando cohobentur; & loco vitrioli Ungarici ſubſtituatur vitriolum martis. Cum verò vitriolum martis in tantâ non poſſit haberi copiâ, coquendum eſt vitriolum vulgare cum ♂te & purificandum, ut fiat ♂tiale.

Vires. Uſus ejus inſignis eſt &c.) Hic ſpiritus ubique uſualis eſt, & in primis in malo hypochondriaco, ſcorbuto, hydrope uſurpatur. Item in arthritide vagâ ſcorbuticâ cum ſp. cochleariæ, ſp. Lumbricor. &c. In hydrope cum eſſentiâ vincetoxici. Quod autem in hydrope adeò ſit utilis, fit ob partem ſilicum & ſalis Tartari volatilem, ſilices enim quid in hydrope valeant vid. in Lazar. River. obſerv. communic. p. m. 590.

12. *Spiritus vitrioli mellifatus.*) Hic inter externa ſaltem medicamina refertur, & cùm præcipuè ad leniendos dolores podagricos commendetur, notandum, quod magis proſit anti-podagricum Cl. Hartmanni.

13. *Spiritus vitrioli diaphoreticus.*) Hæc compoſitio nullas habere poteſt virtutes, dum Sal Com. Tartari & CC. uſtum imbibunt acidum vitrioli & ſic ejus impediunt deſtillationem, neque etiam à CC. uſto ſale volatili deſtituto aliquid huic ſpiritui impedire poteſt. Si quis verò cum CC. crudo præparare vellet, ſudidiſſimum ſanè accipiet ſpiritum. Satius erit, ſi ſpiritui vitrioli acido in convenienti doſi ſalis CC. volatilis aliquid addideris, ad vires expediendas ab Autore aſſignatas.

¶ *SPIRITUS VITRIOLI ANTEPILEPTICI.*

14. *Spiritus Vitrioli Antepilepticus puerorum, Hartmann.*

℞. Vitrioli Ungaric. depuratiſſ. ℔ iv. adde ♋e puerorum ſanorum recenter collect. ℔ iv. i. Digere vaſe clauſo aliquamdiu in MB, poſtea ex eodem vaſe deſtilla ad ſiccitatem duplex phlegma, quorum primum inſigne eſt paregoricum ad dolores podagricos, alioſque ſuaviter demulcendos, alterum eſt inſigne ophthalmicum, ad quævis oculorum vitia utiliſſimum, ♉ pulveriſat. ex ♑ valida terrea, △e nudo, ſed tamen ab initio valde lentè in excipulum capax urge, prodeuntibus confeſtim ſpiritibus liquor promanat pretioſiſſimus ſulphurei odoris & auſteriuſculi ſaporis, qui per ♑m ſemel atque iterum rectificatur atque reſervatur.

Vires. *Omnem puerorum Epilepſiam radicitus tollit.*

Nimirum.

℞. Hujus ℈j. ▽ radic. Pæon. & flor. Til. an. ℥j. M. de hac mixtione exhibe in paroxyſmo (prius membris contractis & revulſis, reductis,) cochl. ß. & paulo poſt recollectis ſenſibus denuo aliquid exhibe, atque ita etiam tertio id repete, non omiſſis interea quæ cerebrum confortant, ſc. magiſt. perlar. corall. cranii humani & ſimil. *Hartman. in Croll. Sennert. in Inſtit.*

N. *Fit quoque ℞ efficax contra Epilepſiam.*

Si Sal ♋æ in Sp. Vitrioli diſſolutum per arenam ♌etur.

15. *Spiritus antepilepticus Baſilii.*

℞. Virid. æris, q. v. ſuperfuſo ♐ calido extrahe, & decantia: Liquorem per ♐♐ abſtrahe, reliquum in ▽ pluviali ſolve, filtra, coagula ad tertiæ partis remanentiam: repone in loco frigido ad cryſtalliſandum. Cryſtallos toties collige, quoties ▽ alterius coagulata & repoſita illos dabit.

℞. Hos cryſtallos deſtilla ex ♑ fortiter & prodibit ▽ ſubviridis, quando incipit ſubnigra apparere teſſa, ▽mque illam ſubviridem dein per ♑m deſtilla & extillabit clariſſima.

Uſus ejus non modo in Epilepſia, ſed & in calculo valde nobilis perhibetur.

Doſis ℈j. *in* ▽ *appropriata, Paon. Fœnic. &c. Tenzel. in Exerciſ.* II.

16. Spi-

16. *Spiritus Vitrioli antepilepticus Quercetani.*

Spiritus Vitrioli viridis dictus, in Tetrade.

℞. Vitriolum: deſtilla ut habeas ſeorſim phlegma à ☵, idque in quantitate ſufficienti.

In phlegmate macerentur (in MB ☌ 4. vel 5.) ſemina Hyperic. & Pæon. flor. Lil. Convall. Tiliæ, Calend. Rorilmar. Hyperic. Roſar. aliquid Ebor. C. Cranii humani, viſci querni pro libitu, fiatque expreſſio quæ ☵etur. ☵to eo imbue vitrioli recent. ℔ i. vel ij. ☵aque in MB ac cohoba quater vel quinquies: tandem adjice ☵m vitrioli ſervatum, ☵aque ex cucurbita per ſerpentinas in MB fervente.

Si bene operatus fuerit (inquit Quercet.) ſolus ☵ cum vitore elicietur penetrantiſſimus.

Doſis gutt. 15. *vel* 16.

17. *Spiritus Vitrioli antepilepticus Paracelſi.*

℞. ☉m Ungaric. vel Roman. elice phlegma cohobaque toties ſuper ♉, donec eo penitus imbuatur. Tunc admiſce ☿ opt. rectific. digere ☌m unum ac alterum vaſe clauſo, hinc deſtilla, △ nudo gradatim aucto, donec ☵ prodierint omnes: Extillato Liquori (à fæcibus ſegregato) adde ℥ ☿æ theriac. Camphoratæ, denuoque bis vel ter deſtilla.

Vires. *Exhibetur in paroxyſmo & ante paroxyſmum.*

Doſis ʒß. *cum liquore convenienti. Vide Querc. in Ter.*

18. *Spiritus Vitrioli Antepilepticus compoſitus.*

Videatur l. 2. *c.* 52. *Elyx. Crollii.*

19. *Spiritus Vitrioli coagulatus.*

℞. Terram ſigillatam ſtrigenſ. affunde Sp. vitrioli, ſtent in loco calido, ubi refrixerint, ſimul coagulabuntur, inque calido iterum ſolventur, &c. Hunc ☵m coagulatum, ſi placet, inde ☾æ vitreæ & deſtilla ex arena, prodibit liquor minus acidus quam ☵ vitrioli: cohoba vice tertia, & nil niſi phlegma extillabit, adeoque ☵ vitrioli in ☾ manebit conjunctus cum terra ſigillata, qui in loco humido iterum liqueſcit.

N. *Alii* ☵m *vitrioli cum Sal. com. proprio digerunt, & hac ratione coagulationem conantur.*

20. *Aliter cum Cryſtall. Sal. nitr.*

℞. Sal. nit. Cryſtall. phlegm. vitrioli an. ℥vi. ſolve, ac filtra, abſtraheque ☵lando ad ſiccitatem: dein affunde abſtractum hoc phlegma ☉o adjungendo Sp. vitrioli ℔ ß. abſtraheque in arena, tum phlegma, tum ☵m nitri in forma vaporum rubicundorum egredientem, donec rubedo ceſſet; poſtea repone ☵atorium cum reſtitante Spir. vitrioli loco frigido & coagulabitur.

N. *Quia Sal. nit. & vitriolum nexu non adeo amicabili uniuntur, hujus uſum nulli ſuadeo.*

Hofman. *Spiritus Vitrioli Antepilepici.* 14. *Spiritus Vitrioli Antepilepticus puerorum Hartmanni.*) *Tycho de Brahe* Mathematicorum ocellus hunc ſpiritum antepilepticum tanquam ſummum arcanum Nemini revelare voluit, ipſumque inſuper à cranio humano deſtillavit. Hunc ſpiritum etiam tota Gallia ac Dania adhuc inter arcana ſua reſervat. Vitriolum Ungaricum ſumitur depuratiſſimum calcinatum ad flavedinem, & ubi adhuc fervet infunde urinam puerorum ſanorum vinum bibentium digere per 8. horas in MB. leni calore, in duplo adde contuſarum ollarum non vitreatarum fragmenta pulveriſata & non ex MB. ſed per retortam ſtatim igne aperto deſtilla. Deſtillatum iterum ſuper Cap. mort. ſemel cohoba, & demum per retortam vitream rectifica. Admodum tamen compendioſâ viâ hic ſpiritus confici poteſt, ſi ſp. vitrioli acidus volatilis ſalſi ac urinoſi juſtâ quantitate miſceatur ac deſtilletur. Phlegma hujus ſpiritus dolores podagricos mirè compeſcit. Et internè mirabiles hujus virtutes & effectus in caduci miaſmate expugnando, aliiſque capitis affectibus, ipsâque maniâ propriâ meâ experientiâ non ſatis deprædicare poſſum.

15. *Spiritus antepilepticus Baſilii.*) Hic ſpiritus nihil aliud eſt, quàm ſp. Vir. ær. ſeu magiſteriorum menſtruum *Cl. Zvvelferi*; Viridis autem non fit. Commendatur etiam in aſthmate humido ab obſtructione bronchiarum pulmonum ex pituitâ viſcidâ; ex Vir. ær. cum gummi ammoniaco *Dn. D. Johannes Michaelis* ſuum ſpiritum aſthmaticum etiam præpara vit. In epilepſiâ hunc antepilepticum dictum B. filii nondum expertus fui.

16. *Spiritus vitrioli antepilepticus Quercetani. Spiritus vitrioli viridis dictus in Tetrade*) Verum hic ſpiritus præ vulgari nihil obtinet peculiaris, & iſta infuſio ſuprà denominata vegetabilia, ridicula & fruſtranea eſt, dum per deſtillationem vires amittunt & invertuntur.

17. *Spiritus Vitrioli antepilepticus Paracelſi.*) Hic ſuam meretur laudem vid. ſuprà ubi hunc accuratè deſcriptum invenies. Loco aquæ theriacalis camphoratæ, ſubſtitui poteſt ſpiritus lil. convall. fl. tiliæ &c.

N. Ego elegantem ſpiritum antepilepticum habeo admirandæ virturis in expugnando caduco, qui conficitur ex ſpiritu vitrioli & ſpiritu ſanguinis humani invicem deſtillatis, quo multos cum benedictione divinâ in integrum reſtitui.

18. *Spiritus Vitrioli antepilepticus compoſitus.*) Hujus animadverſionem vide *ſuprà Lib.* 2.

19. *Spiritus vitrioli coagulatus.*) Verùm hic ſpiritus vitrioli coagulatus cum terrâ ſigillatâ admodum ponticus & auſterus eſt; De cætero variis alioquin conficitur modis, & cum diverſis ſalibus ſpiritus vitrioli coagulari poteſt, omnium tamen optimè cum ſale vitrioli, quod ex vitriolo ſummè calcinato in aëre relicto & aſtris imprægnato extrahitur. Similiter etiam cum cryſtallis Nitr. ſuccedit, ut Autor etiam adducit. Adeoque totum coagulationis artificium in hoc conſiſtit, ut ſpiritui vitrioli corpus aliquod, quod ipſi non contrarietur, adjungatur, tale autem eſt ſal Vitrioli & Nitri tanquam ſalia acida cum ſpiritus Vitrioli à dimidio Nitri abſtractione. Nec eſt, quod quis *cum Domino Autore* nexum in 19. p. 491. vitrioli ac Nitri metuat, ejus enim noxa eſt, ut ſuprà etiam monitum fuit, non tam ex mutua corporum horum mixturâ, quàm ex illorum unitorum deſtillatione, quæ nocivum Gas excludit; Si autem ad alios affectus adhibere velis, ut v. g. febres intermittentes, obſtructiones tollendas &c. ſimiliter cum alkali quodam v. g. ſale abſynthii, &c. non eminenter ſaturatum coagulare poteris.

DE OLEIS.

¶ Olea hîc aqueos, non pingues liquores denotant, adeoque à ſpiritibus niſi craſſitie differunt.

Sunt

I. ☌ *dulce.*

℞. Vitriolum purificatum, ſolve in ☌o Tart. p. d. ac abſtrahe. Materiam relictam ſolve cum ☵ Sal. com. atque redige in maſſam cum cremore Tart. (vel cum Saccharo cando, aliovè Sacchari genere.) Hinc pellatur per ☾m.

Vires. *Diaphoreticum eſt inſigne, polletque vi leniter adſtringendi.*

Doſis à gut. 1. *ad* 3.

N. 1. *Parum Olei ſuppeditat.*

N. 2. *Metallis ſeu crudis, ſeu in calcem redactis eadem ratione per* ☵m *Sal. com. ac cremorem Tart. Olea elici poſſunt. Ex commun. Experient. Dn. D. Dieteric.*

I. ☌ *Vitrioli rubicund.*

℞. Vitriol. ad flaved. calcin. p. i.
Silic. groſsè contuſor. p. ij.
☿ q. ſ. ut f. pultis inſtar.

Destilla per ☋m, sic rubicundum ♁o prodit. *Gluckrath.*

Usus ejus potius est in Metallurgia, quam in Medicina. Poterit tamen & intrinsecus exhiberi. vide supra Spirit. Penoti.

3. *Aliud rubicundum.*

℞. Colchotar. part. iv.
Vini alb. generos. p. ij.
Fac ebullire ad siccitatem usque, postea tere & ex ☋ △ aperto destilla primo phlegma, postea applica receptac. capaciss. ac juncturis benè munitis propelle forti △ ♁o, instar sanguinis, rubicundissimum, *Gluckr.*

4. *Aliter.*

Vitrioli calc. destilla cum Lythargyr. & prodit ♁o vitrioli rubicundum quod Podagricis prodest.

5. *Aliud ex Terra Vitrioli.*

℞. Fæces seu Terram subflavam Vitrioli siccatam, (*vide infra*) destilla per ☋m △ reverberii, ♁o dabit rubicundum, penetrantissimum.

Vires. *Dosis gutt. 6. ad 10. ad plerosque affectus capitis perutile est.*

N. *Gutta 15. 21. (annotantibus quibusdam) vomitus expediunt. Tentzel.*

6. *Aliud ♁o, ex Sulphure Vitrioli.*

℞. Sulph. Vitrioli (dulc.) misce cum dimidia parte Sal. Tart. Destilla per ☋m, △mque ultimo adde suppressionis & prodibit ♁o rubrum.

N. 1. *Huic ♁o si instillaris ☿ præcipitabitur ☿ spadicei coloris, quem edulcora ▽ frigida, hinc sicca & serva.*

N. 2. *Præstantius erit, si flores ex Sulph. Vitrioli elevatos receperis.*

Vires. *Prodest, sed efficacius, in iisdem affectibus, in quibus Sulph. Vitrioli. Vide suo loco.*

Ex hoc Præcipitato fit Essentia seu Tinctura.

HOFM. *De Oleis sunt* 1. *Ol. dulce.*) Spiritus vitrioli & ejus oleum, specie igitur non differunt, sed substantiæ modo, dum ex ol. vitrioli præstantissimus per ♌ lationem spiritus vitrioli confici potest. Præiens ol dulce suam potissimum Tartaro debet originem. Cap. mort. solutum suppeditat Tartarum vitriolatum. Hujus locum supplere potest extemporanea ac proportionata sp. Tartari & vitrioli mixtura s. aut ipsa recentium vitrioli & Tartari crudi destillatio.

N. Ex Metallis seu crudis, seu in calcem redactis, etiam ex coralliis r. & a. oculis ♋ &c. eâdem ratione per spiritum Sal. com. ac cremorem Tartari olea elici possunt. Imò succedit etiam cum ☿ absque cremore Tartari, sed per retortam, vel in crucibulo △ne reverberii elaboratio absolvi debet.

2. Ol. vitrioli rubicundum.) Si liquor rubicundus aucto △ne in fine prodire debet, recipiendæ sunt part. ij. vitrioli calcinati & pars j. filicum contusorum, aliàs non succedet. Usus hujus est potissimus in metallurgia.

3. Aliud rubicundum.) Hoc à communi impropriè sic dicto oleo parum differt, quod per aliquot super Cap. mort. cohobationes facilè iterum in sp. vitrioli transfertur, quemadmodum hoc loco per lentas in vase altiori evaporationes in oleum rubrum.

4. Aliter.) Vitriol. calcinat. cum lythargyrio destillatum compositum oleum suppeditat ex ♄no & ♂te vel ♀nere, quod podagricis prodest; succedit etiam destillatio vitrioli calcin. cum saccharo ♄ni facta.

5. Aliud ex terra vitrioli.) Præstat ex hac terra elicere tincturam sulphuris vitrioli. Terra vitrioli nihil aliud est, quàm Cap. mort. ex quo sal vitrioli extractum est, unde ex hac nullum ol. destillari potest rubicundum, sed tinctura exinde conficitur.

6. Aliud ol. ex sulphure vitrioli.) Cum sale tartari non succedit, sed cum ☿ si Sulphur vitrioli misceatur & ♎metur, flores acquirent elegantissimos, qui aëri humido expositi p. d. solvuntur, ex quibus essentia seu tinctura præparatur.

¶ IV. SUBLIMATIO.

Unde

1. *Flores ex Terra Vitrioli, Substantia cuprea Vitrioli.*

℞. Terræ vitrioli nigræ (ex qua Sal. com. extractum,) vel Terræ vitrioli ochreæ q. v. misce cum ☿ part. æq. Sublima initio △e lento, dein majori, donec nullum amplius fumum ascendere videas. Sublimato affunde ▽m com. collocaque in MB tepido ℥ 24. unde subtilis ☿ in fundo subsidet, iteratis ablutionibus edulcorandus.

N. 1. *Hic ☿ igni fusionis subjectus, comburitur partim, partim in bonum cuprum funditur. Vide Basil. in repet. Lap. Ph. p.* 153.

N. 2. *Eodem modo & Terra ♁i ♂ tractatur, unde Sulph. combustile ♂is. Kesl. l.* 1. *c.* 44. *Eodem modo fit ex ♀. Ita ex Sulph. ♁i fit narcot. Mannagetta.*

Virtus substantiæ hujus cupreæ est, mundare plagas putridas, incarnare & cicatrices inducere, Sala de vitriolo.

2. *Flores ex Sulphure Vitrioli.*

℞. Sulph. vitrioli (dulce) sublima sine additamento ex sublimatorio humili, paulatim id injiciendo alembico scilicet ablato & rursus repositio.

3. *Flores ex Vitriolo crudo.*

Fiunt eodem modo, cum ☿.

HOFMAN. 4. *Sublimatio unde Flores ex terrâ vitrioli, substantia cuprea vitrioli.*) Suprà animadvertimus ex terra vitrioli per se non ol. nec Sulphur elici posse, dum terra ista vitrioli nihil aliud, quàm Cap. mort. ex quo Sal com. fuit extractum, acidis autem capta liquoribus, egregias tincturas, aliaque suppeditat medicamenta. Qui verò Cap. mort. vitrioli denuò cum Sulphure calcinare non fastidit, novum acquiret vitriolum. Cum ☿ si Cap. mort. misceatur & ♎metur flores inde etiam acquiruntur, qui ♃ communi ♎tantur, & per fusionem in metallum, ex quo constant, iterum reduci possunt. Flores ex vitriolo crudo cum ☿ eodem modo conficiuntur.

¶ V. PRÆCIPITATIO.

Unde

1. *Terra Vitrioli ochrea.*

℞. Vitrioli pur. q. v. solve in ▽ font. sterque aliquandiu, sic vel sponte sua subsidebit Terra Vitrioli instar ochræ.

[Terra Vitrioli dulcis in excoriatis utilis.]

2. *Sulph. Vitrioli dulce.*

℞. Vitrioli puri q. v. solve in ▽ calida solutioni affunde guttatim ♁o Tart. (alii lixivium ex ♃ib. clavell.) & præcipitabitur Sulph. vitrioli, quod edulcoratum exicca.

Vires. *Confert affectibus pulmonum, mundificat plagas putridas, cicatricesque inducit. Hartm. in Cruil. Sala in Vitriol. Tentzel. Kesler. 4. c. 69. 3. c. 12.*

[*Loco Vitrioli sumi potest Vitriolum ♂, quod solutum & præcipitatum Sal viride dabit adversus singulare.*]

3. *Sulph. Vitrioli purgans.*

℞. Vitriol. opt. q. v. affunde phlegma vitrioli, vel ▽ destilla

▽ destillat. ad eminent. digit. 4. stent in digestione, & subsidebit Terra, filtra: in filtraturam instilla ♌ Tart. p. d. & præcipitabitur Sulph. vitrioli; decanta Liquorem & edulcora Sulph. ▽ tepida, atque exicca. *Kesl.*

Dosis à g. 5. ad 10.

Eodem modo fit & Sulph. vitrioli ♂ purgans; illud hic solvendo in phlegmate vitrioli, defæcando & præcipitando cum Ol. Tart. *Kesl. 1. c. 38.*

4. *Sulph. Vitrioli fixum seu martiale.*

℞. Limatur. ♂ puriss. sine omni ☿ere, p. i. Vitrioli Ungaric. cærul. aut vitrioli ♀is, p. ij. Trita, misce & imbibe indendo in vitrum cum ✕, ut supernatet digit. 2. Coque & coagula ad siccitatem ♎: in fine ad candescentiam usque urgeatur. Huic ☿eri affunde aliud ✕ ad eminent. 4. digit. ac extrahe colorem s. a. In hoc tincto ✕ delitescit Sulph. vitrioli combustibile, (quod evaporatione & dulcoratione experiri poteris.) Instilla ♌ Tart. p. d. sic Sulph. vitrioli ilico præcipitabitur & figetur. Edulcora ▽ com. *Hariman. in Croll. Tenzel.*

Ex hoc Sulphur. vitrioli fiunt Anodyna, Laudani nomine insignita.

Præcipitabitur & ☿ spadicei coloris, si ♌ ex Sulph. vitrioli dulci destillato ✕ instillaris. *Vide ♌ ex Sulph. vitrioli.*

HOFMAN. 3. *Præcipitatio unde* 1. *Terra vitrioli ochrea.*) Hæc paratur, quando flava materia à Vitriolo soluto & in digestionem posito calida ab aqua ⏚tatur, & fundum petit.

2. *Sulphur vitrioli dulce.*) Melius erit si loco vitrioli comm. sumatur vitrioli ♂tis pulvis, solvatur in ▽ q. s. & solutioni ol. Tartari guttatim affundatur, tunc ⏚tabitur sal viride ad pellendos & enecandos vermes singulare. Ejusdem compositionis & effectus etiam est sequens 3. Sulphur vitrioli purgans *Kesleri.* Et specificum purgans seq. Recip. Cap. mort. vitrioli extrahe cum aqua calida, filtra, & affunde solutioni ol. tartari donec ⏚tetur, adde etiam aliquantulum sp. vitrioli ad aliqualem aciditatem. Postea iterum filtretur & abstrahe ad part. dimid. tunc Sal com. in fundo crystallinum apparebit. Dosis à gt. vi. ad xvi.

4. *Sulphur vitrioli fixum seu martiale.*) Præsens *Dni Autoris* descriptio ex asse convenit cum *Cl. Zwelferi descriptione* Sulphuris vitrioli anodyni, quam tradidit *in mantiss. spagyric.* part. 2. Cap. 9. p. 394. Verùm nec hoc Sulphur genuinum vitrioli anodynum est, cùm pulvis iste ♂tialis ol. tartari ⏚tatus nihil aliud sit, quàm portio aliqua substantiæ metallicæ à vitriolo separatæ. Ejusmodique ferè etiam sortis illud est, quod *Zwelferus* l. c. part. 1. cap. 3. p. 339. describit. Unde & *Angelus Sala sect. 1. synops. apher. chymiatr.* 45. calculum suum addit, scribens: Pulvis iste, quem chemici quidam mediante præcipitatione vel attractione per laminas ferri facta separant, non est Sulphur, sed pars mineralis & fixa vitrioli, cui nomen sulphuris vitrioli anodyni nequaquam debetur. Unde non immeritò quæritur; An verum detur sulphur vitrioli anodynum, laudani nomine insignitum? Dari illud multi quidem asserunt, sed pauci demonstrant, paucissimi hodie etiam credunt. Nos asserimus cum *Cl. Helmontio*, omninò dari sulphur vitrioli virtutis anodynæ, longè tamen alius operationis, quàm opiatorum vulgarium, hujusque elaborandi modum paucis cognitum, ac à chemicorum vulgo hactenus intentatum esse, cujus etiam *Th. Paracelsus* meminit, qui quamvis ex professo non tractet ejus præparationem, tacitè tamen eam quasi insinuare videtur, dum illud embryonatum vocat, quo verbo inculcat, non in vitrioli corpore perfecto & excocto illud quærendum esse, sed in ejus embryone. Unde colligimus, gravem eos committere errorem, qui vitriolum aqua solutum Sale tartari præcipitant, sperantes hoc pacto se ejusdem Sulphure anodyno potituros. Ne tamen lectorem benevolum sine munusculo dimittamus, scias Te verum ac genuinum Archei sedativum etiam acquisiturum, si *Sulphur illud vitrioli martiale, quod Cl. Zwelferus* l. c. part. 1. cap. 3. p. 339. *describit*, depuratissimum sumas & porro ad summam maturitatem beneficio Alcoolis vini excoquas, hocque sufficere pro archéo sedando.

¶ *VI. SALIFICATIO.*

Unde

Sal Vitrioli.

Vitriolum Ungar. cærul. in ☩bulo calcina, donec in ☿erem obscurè purpureum abeat. Huic ita calcinato, affunde ▽com. sensim agitando, ne in fundo conglobetur, donec ▽ [quæ calida evadit, ac si calci vivæ superfusa fuisset,] refrigescat. Stent ita 24. ℔ postea filtra per chartam, fiatque exhalatio super ♎ lentum, donec sal in fundo reperiatur siccum & coloris quodammodo incarnati. Hoc pulverisando in albedinem vertitur.

Idem Sal potest extrahi ex ♉o vitrioli in ♀at. ♑ residuo.

N. 1. *Si ☉m calcinatum non fuerit nigro-purpureum, sed tantum instar Boli Armeni, nihil extrahes præter ☉m ejusdem coloris ut fuit antea. (nec habebis Sal album: Nimiâ è contrà calcinatione omnibus acidis spoliatum spiritibus non multum salis, quod vomitum concitet, dabit.)*

N. 2. *Terra residua (corpus exanime vulgò) maxima est virtutis in Diarrhœa & Dysenteria.*

Vires. *Sala vomitorium hoc ad Cœlum usque evehit, in Epilepsia aliisque cerebri Symptomatibus ex corruptis & acribus è ventriculo sursum actis vaporibus ortis. Item in Pleuresi, Febribus pestilentialibus, Lypothimia à repletione humorum corruptorum, & effervescentia bilis circa orificium ventriculi; in Epate, Liene, & Renibus obstructis.*

Idem Sal naribus inspiratum sternutationem egregiè ciet, extra vim cerebrum serosis suis excrementis expediens.

Dosis à ℈ß. ad ʒß. vel ℈ij.

Sala in Tern. Emetolog. Querc. in Tetrad. & in Pharm. rest. cap. de vomitivis Senn. Inst. Beguin.

N. *Sal Vitrioli ex solo ♉o ex quo flores Sulph. elevati sunt à ℈ß. ad ℈ij. exhibitus [in ▽ fœnic. vel vino,] concitat facillime vomitum interdum & sedes, & sudores. Hariman. in Croll.*

HOFMAN. 6. *Salificatio. Unde sal vitrioli.*) Hoc nihil aliud est, quàm ipsa vitrioli substantia, saltem ab impuritatibus & metallina substantia depurata. Loco vitrioli Vngar. substitui potest vitriolum ♂tis, à cujus Cap. mort. si sp. vitrioli ♂tis prius destillatus fuerit, sal elici debet. Hoc Sal com. obscurè fit purpureum, seu incarnatum, si aliquoties solvatur & rursus calcinetur.

N. Terra residua maximæ est virtutis in diarrhœâ & dysenteria; in primis, quæ ex Cap. mort. vitrioli ♂tis desumpta est, purior enim hæc est, nec alterius exotici admixti particeps. In omnibus etiam hæmorrhagiis, hæmoptoë &c. tam internè quàm externè valdè utilis. Terra residua ex Cap. mort. vitrioli in emplastris vulnerariis, v. g. Empl. Oporeldoch. D. D. Mindereri. Magnetico Angeli Salæ &c. non tantum exsiccat, sed etiam egregiè consolidat.

Vires, in Epilepsiâ &c.) In primis per consensum ex ventriculo suborta, item in apoplexia, præmisso spiritus apoplectici usu, in aqua apoplectica in ipso paroxysmo propinatum. In Pleuresi dico summa cum circumspectione statim in principio esse offerendum. Item in febribus malignis etiam ab initio, si febricitantes in ore amaritudinem persentiunt, præsertim in morbo Ungarico &c.

¶ *VII. EXTRACTIO.*

Unde

Tinctura *seu* Essentiæ Simplices & Extracta.

1. *Extractum Vitrioli Narcoticum, anodynum.*

℞. Vitrioli pulverisat. ac lento calore ad albedinem usque exiccat. ℔ß. affunde ☿ optimi rectificati ℥xxx. [N. *Nulla humiditas præter ☿ accedat vasque sit siccissimum, alioquin incassum laborabis.*] Sepelito in fimum equinum per mensem. Decanta postea à fæcibus absque perturbatione, & destilla in MB ad resistentiam usque liquoris flavi ♌o ☌ato non absimilis. Tunc cessa, & quod prolectum est serva. Liquorem restitantem benè occlusum quoque in usum repone, qui pretiosum Extractum est.

Vires. *Extracti illius usus est narcoticus & anodynus, nec potentiâ opio cedit, sine periculo tamen reprimit & coagulat Vapores subtiles venenosos, Epilepsiam causantes idque specificè.*

Dosis à gut. 6. ad 8. & 12. cum Liquore conven. Sala in ⊕.

2. *Essentia Sulph. Vitrioli.*

℞. ℥erem spadicei coloris (*vide* ♌ *ex Sulph. Vitrioli*) digere cum ☿ in loco calido, (vase clauso) ♂ ☍ 8. sic dulcissima Essentia Sulph. vitrioli tandem supernatabit in forma ♌ei, quam à ☿ separa per tritorium & serva.

Vires. *Hæc dulcissima Sulph. Vitrioli Essentia æquipollet viribus suis Tinctura ♃ij, & mirabiles effectus facit in ▽ Melissæ, noxios humores totius corporis expellit per insensilem transpirationem, venerem stimulat, uterum roborat, ejusque motus inordinatos sistit, & in utroque sexu prolificam vim seminis ad liberorum generationem operatur. In ▽ Petroselini idem benè præstat: sed insuper Hydropem curat.*

[*Ad hæmopt. diarrhæas, dysenteriam, uteri hæmorrhagiam, fluxum album æque commendatur.*]

Usus autem istius Essentiæ aliquandiu continuandus est.

Dosis g. 1. usque ad 4. Hartm. in pract. loco de Lepra. Tenzel. de Sulph. Vitrioli Kesl. 4. c. 69.

3. *Alia Tinctura, Manna Vitrioli dicta.*

℞. Vitrioli purificati q. v. extrahe Tincturam, digerendo cum ☁u Vitrioli subtilissimo Essentificato, id est, proprio Sale alcolisato, filtra, coagula & habebis Mannam seu Tincturam vitrioli flavam.

N. *Hanc Tincturam, si cum ☿ circulaveris, ♌ supernatabit, quod per ☌ xx atum, ac iterum cum ☿ circulatum fragrantissimum evadit.*

Vires. *Nec minores vires habet, nec minorem laudem meretur, quam Essentia Sulph. præcedens.*

4. *Tinctura.*

℞. Vitrioli viridiusc. quant. satis magnam, educ phlegma ac ☁m per ⊣ cum educto Liquore, ex ♍o extrahe s. a. (etiam in loco frigido, sæpè tamen commovendo,) Tincturam viridiusculam, quam cautè decantatam destilla ad mellis consistentiam atque aëri frig. ut in Crystallos concrescat, expone.

N. *Si menstruum ad extractionem requisitum deficiat, ☌atione id abstrahe ad extractionem continuandam.*

℞. Crystall. proximè præcedentium ℔ iij. vel iv. &c. circula cum ☿ opt. rectific. vase H. C. Deinde destilla per ☓ ex ∴, Hinc cohoba. Insuper affundendo ☁m ⊕i, ☌aque per ☾m gradatim ♂ 4. ut extillet post ♐ & ♌ rubicundum ☿ abstrahe in MB; ☁m ⊕i, in ⊣ere, & restat ♌ seu Tinctura rubicundissima.

Vires. *Admirandarum est virium adversus omnes ægritudines in crassiore materia sedem habentes. Quercetan. in Tetrad.*

5. *Tinctura Magisteriata seu Magisterium Vitrioli.*

℞. Tincturam præcedentem, conjunge cum proprio suo ☁u Vitrioli, [qui inde abstractus,] digere aliquandiu, sic dulcescet. *Quercet.*

Vires. *Remedium est nunquam satis laudandum, idque præcipuè, si ☉ philosophicè solutum adjectum fuerit: prodest enim adversus Epilepsias, astrales que omnes affectus, Apoplexiam, Paralysin, Vertiginem, Maniam, Ecstasin, Syncopen, Cachexiam, Hydropem, Calculum.*

Dosis gutt. una ac altera. Quercet. in Tetrad.

6. *Eadem Tinctura, Aliter.*

℞. Sal. com. ⊕i (ex ♍o illo reverberato extractum ac) opt. depuratum, q. v. affunde ☁m Vitrioli (in præparatione Tincturæ reservatum,) ad eminent. digit. digere ac destilla, hinc novum ☁m affunde, digere, destilla, idque repete donec pars volatilis superet flaxam, secum evehat atque Sal. com. fixum volatilisec. Hoc Sal. com. Vitrioli sublim. imbibe ac incorpora cum ♌o seu Tinctura illa, digereque in Athanore per gradus ut uniantur, & per colores ad purpureum tandem deveniant. Est opus aliquot mensium.

Vires. *Est Elyxir seu Medicina universalis, summè penetrans ac fixa, ad curationem deploratissimarum morborum sufficiens.*

Dosis g. 1. ac altera. Quercetan. in Tetrad.

Mediante hoc Vitrioli lapide reducitur ☉ in suam primam substantiam, unde tandem exurgit Medicina universalissima. Vide ibidem in Tetrad.

7. *Magisterium Vitrioli.*

℞. Vitrioli opt. c. v. ☌atur more usitato, ☁ cum ♌o per ☾m simul rectificetur. Cum phlegmate (vel ▽ ☌at.) Sal. com. ex ♍ extrahatur, phlegmando à Sal. com. separetur, cum aliquot cohobis & digestionibus.

Hinc

℞. Sal. com. p. ij. ☁ vel ♌ Vitrioli p. 1. Ponantur in phiala in MB, ut aquositas exhalet; idque tandiu per repete, donec Sal tantum ♌ei imbiberit, quanti ponderis primo fuit. Hinc in phiala hermetice clausa 8. ♂ digeratur, tandemque in ⊣ collocetur 14. ♂ ☍ ad coagulandum. *Sennert. Institut.*

8. *Magisterium ex Tinctura & Spiritu Vitrioli.*

℞. ⊕m in se calcinatum; extrahe tincturam affundendo ✳ optimum: ✳ tinctum decanta, ☌aque ad siccitatem, & manebit in fundo Pulvis rubicundus, quem pone in ☾m adhibito receptaculo grandi; dando △ per grad. decentes, egredietur ☁ flavus postea rubicundus; continuetur △ eodem gradu, donec appareant ☁ albi, tunc cessandum. His spiritibus imbue Terr. in ☾ restitantem, (potius Sal Com. ex Terr.) digerendo, imbuendo, donec ☁ & anima proprio corpori restituantur. Hæc tandem in vase H. clauso digere quadragint. ♂ ☍, donec figantur.

9. *Tinctura Vitrioli Cyprii sive Magisterium ♀is.*

1. Digeratur vitro clauso per duos menses △ gradibus

datim aucto, donec varii colores appareant, postea flavedo supremaque rubedo, hac enim viâ viriditatem Leonis custodies & ad exteriora vertes. 2. Tincturam ab hoc Leone cum ♀ extrahe. 3. Divide eam in partes secundas. Una desiccetur & sanguis restans in formâ pulv. figatur per gradus in Terram rubram. 4. Partem alteram Tincturæ liquidæ, putrefac. per 3. hebdom. abstrahe per cohobationem, cum reliquo ♀ tincto eundem processum servando. 5. Liquorem remanentem urge per ♌, donec Oleum benedictum exeat, quod aliquoties rectifica. 6. cape Terræ superioris fixatæ. p. ij. Ol. benedict. Vitrioli part. 1. figilla vas. H. S. digere in cineribus, donec animam suam corpus receperit coagularitque, tunc novum Ol. suffunde, coagula ut prius per 10. ♂ Tandem fige ad quartum usque gradum Vulcani, & per 3. ♂ in fluore detine. Habebis Lapidem rubrum, fixum absque fumo, tingentemque summam medicinam.

Ex commun. S. Closs.

HOFMAN. 7. *Extractio, unde Tincturæ seu Essentiæ simplices & Extracta.* 1. *Extractum Vitrioli Narcoticum anodynum.*) Extractum vitrioli narcoticum hic ab Autore descriptum, suâ sanè non caret laude in vitiosorum humorum orgasmo compescendo. In cujus præparatione hâc cautelâ opus est, ut primò sp. vini alkoholisatus sumatur; deindè in digestionem per aliquot menses ponatur; ac tandem à fecibus decantatus liquor ex MB. destilletur ad liquorem unctuosum flavum. Hoc nisi fiat, plus emeticæ, quàm sedativæ & anodynæ virtutis obtinebit.

2. *Essentia sulphuris vitrioli.*) Optima fit ex terrâ vitrioli dulci beneficio spiritus Salis compositi, quo abstracto iterum extrahitur postea cum sp. vini essentia. Hæc maximè commendatur in hæmorrhagiis, hæmoptoë, pulmonum ruptura, diarrhœa, dysenteriâ &c.

3. *Alia tinctura, manna vitrioli dicta.*) Spiritus essentificatus seq. modo componitur: Recip. sp. vitrioli summè dephlegmati ℥ij Salis ♉ ℥iv. Sal ♉ prius contusum indatur retortæ vitreæ, cui superaffundatur spiritus dictus & mixta per Arem. in receptaculum amplum per retortam destillentur ad siccitatem salis; Hic spiritus usui reponatur. Cum hoc extrahe ex vitriolo purificato essentiam, filtra, & cum sp. vini rectificatissimo circula, & pone in digestionem per aliquot menses, abstrahe postea per MB. sp. vini & liquorem destillatum iterum cum sp. vini circula, donec suavissimum & fragrantissimum evadat medicamentum.

4. *Tinctura.*) Hæc & quæ sequuntur *Tincturæ* & *Magisteria* tædiosa admodum & frustranea sunt quoad præparationem, ac adsignatæ illorum virtutes hyperbolicæ, ostentationem potius, quàm realem præ se ferentes effectum. Ideoque partim contenti sumus in præcedentibus adductis essentiis, & tincturis, partim *Dominum Lectorem* remittimus ad *Cl. Zvvelferi mantiss. spagyric. part.* 2. cap. 9. p. 163. ubi quasdam essentias Vitrioli describit, quæ harum locum supplere possunt.

CAPVT XXVII.

De Arsenico.

REstant è mineralibus secundariis mineralia sulphurea ac inflammabilia.

Hæc fiunt ex perittomate macrocosmico pinguii, respondente in Phytologia, Oleis, Resinis, Gummatis, in Zoologia pinguedini axungiæque abundanti, excrementivè pinguedinem referentibus v. gr. aurium.

Sumque,

1. Arsenicum, 2. Sulphur. 3. Ambra, 4. Succinum, 5. Sperma Ceti, 6. Asphaltum, 7. Naphtha, 8. Petrolæum, 9. Carbo Petræ, 10. Gagates.

Arsenicum.

Arsenicum fuligo sive succus est mineralis, pinguis, inflammabilis.

Dicitur & Auripigmentum. Græcè ἀρσενικὸν, ἀρρενικὸν. Arabicè Harnet & Zarnich. Germanicè weiß Rattenvulver/ Mäuserauch de l'Arsenic, ou poudre aux Rats, *Arsenick* or *Orpment. Rattenbread.* Arsenick/ Rotterruyt.

Genera ejus tria recensentur, album videlicet, (Arsenicum in specie sic dictum, seu arsenicum Crystallinum,) Citrinum seu Flavum, (Risigallum Auripigmentum,) & tertiò Rubeum Sandaracha.

Ex his album in Medicina usitatissimum est, fulvum rarò, rubrum rarissimè. Eligatur album Crystallinum, ponderosum, durum, purum, ad lacteum colorem tendens.

N. *Arsenicum Crystallinum factitium est, fitque sublimando ex auripigmenti scobe & sale anaticè mixtis. Auripigmentum & Sandaracha nativa sunt, nec differunt, nisi quod Sandaracha auripigmento sit magis in terris excocta.*

Vires. *Inter Venena loco haud ultimo Arsenicum recensetur, nec inmerito, quippe præter summam acrimoniam, tantâ quoque malignitate vitæ nostræ Balsamo infestum est, ut non modo intus assumptum, sed & extrinsecus adhibitum horrenda Symptomata introducat.*

Qualia sunt,

Convulsiones, manuum ac pedum stupiditates, sudores frigidi, palpitationes, deliquia cordis, vomitiones, corrosiones ac tormina, sitis, æstus, &c. *Exemplæ vide sis apud Salm. in Ternar. Bezoard. cap. 27. apud Schenck. & alios.*

Verum enim vero nec facultatibus caret utilibus quas intrinsecus in curanda peste reliquisque venenatis affectibus ut & in scabie maligna, cancrosa, &c. conferre potis est, modò qua decet ratione præparetur.

Extrinsecus adhibetur ad partem quamvis pilis denudandam, nonnunquam & cauteriis, amuletisque admiscetur.

Auripigmenti & Sandaracha Vires eadem ferè sunt, nisi quod in Arsenico paulum sint mitigatiores, idque ob sal in præparatione ejus accedens.

N. *Sandaracha Arabum est Gummi Iuniperi.*

PRÆPARATA.

Præparationis scopus eò dirigendus est, ut acrimonia mitigata dulcescat, auraque maligna & volatilis separetur. Huic scopo media destinata reperimus, sublimationem, fixationem, & liquationem.

HOFMAN. *De Arsenico.*) *Arsenicum* in specie sic dictum factitium quid est, & per ♎ationem ex auripigmenti scobe, & sale anaticè mixtis conficitur, hinc non in fodinis, sed fornacibus reperitur. *Auripigmentum* autem & *Sandaracha* nativa sunt, & ejusdem naturæ in iisdem reperiuntur mineralibus, solo colore differentia, hoc rubro vel subluteo, illud citrino est colore. Sandaracha est etiam vel nativa, vel factitia. Hæc fit ex Auripigmento.

N. *Sandaracha Arabum est Gummi Iuniperi.*) *Sandaracha*, vel *Sandarax*, & *Vernix*, gummi juniperi promiscuè & indifferenter in formulis usurpantur; jam tutò & absque periculo illis vocabulum gummi juniperi inferere licet, *Sandarachæ* verò non ita. Cùm *Arabes*, ubi mentionem faciunt Sandarachæ, gummi juniperi vel vernicem in suis formulis intelligi velint. *Græci* autem contrà, cùm non modò dictum gummi, sed auripigmentum præsentissimum venenum suis compositionibus immisceant, ne error committatur, tutius est imposterum, gummi juniperi semper gummi juniperi, & auripigmentum semper auripigmentum scribere.

Vires. Inter Venena Arsenicum loco haud ultimo recensetur.) Venena duplicia sunt; Alia simpliciter talia sunt, quæ nec sanis nec ægris prosunt, sed omnibus & semper nocent. Alia, quæ interdum

dum quidem nocent, & hominem interimunt; aliquando tamen & secundùm artem adhibita in usum medicum venire possunt. Ex horum numero & *Arsenicum* est. Hujus virulenta qualitas per fixationem, mortificationem & reverberationem ita demulceri potest, ut ex ipso medicamenta præsertim ad externos usus confici possint non facultatibus utilibus carentia. Licet Myrepsus eo crudo usus sit in Antidoto Persicâ & in Antidoto Musæ Apollonio adscriptâ. *Avicenna* etiam illud intrinsecus propinavit, nec non *Galenus* cum galbano illud suffitu attractum tussientibus præscribit. *Iof. Quercetanus* illud in scabie ac peste commendat. Verùm ejusmodi deleterium ac venenatum medicamentum internè adhibere cuivis Medico Christiano debet esse religio.

Externè autem an rectè in ulceribus cancrosis applicetur, videatur *Cista medica Epistol. pag. mihi* 132. & 172. *Cl. Helmontius* p. m. 259. §. 31. Realgar statuit, fixum, seu Arsenicum per Nitrum in sulphur adstringens mitigatum innumerabiles ulcerum diversitates corrigere & extinguere, dum miti suo veneno ipsum ulceris fabrum & cruoris corruptorem enecat. vide Arcanum ad cancros persanandos Dr. Pr. in thesaur. pharmaceutic. annexo sect. 3. n. XXIX.

¶ *SUBLIMATIO.*

Unde

1. *Arsenicum dulce.*

℞. ☌ crystall. q. v. sublima per se, deinde in ☩o opt. horat. 2. spatio decoque [sic enim sua nigredine & farina quadam levi atque corrosiva spoliatur.] Postea cum squama æris, (Kupfferschlag/ des écailles d'Airain, *Scales*, or *offal os Braß*, Schubbe of Afgeslagen van Koper.) iterum sublima. (quæ venenum illius crassius atque nigrius retinebit.) Tandem bis ac ter cum Sale commun. præparato sublima, Postea perfectè dulcoretur.

N. *Illius perfectio ex eo cognoscitur, quando Metallis injectum, candorem illis conciliat & indit perfectissimum, qui remanet etiam in iis, postquam ignita fuerint: Cum tamen* ☌ *crudum eadem nigrefaciat, atque fumo quodam infesto, quem oculus & olfactus non sine noxa, & incommodo sentire possint, contaminet & inficiat.*

Vires. *Tantum abest quod assumentibus noceat, ut quoque benigne & sine ulla perturbatione ea venena expurget, quæ aliis Catharticis nullatenus cedunt.*

Usus. *Dari potest illius sublimati substantia, infusione ad pondus* 5. 6. 7. 8. *granorum. Querc. in Alexicac.*

Potest & per deliquium in ♎ *redigi ulceribus utile.*

HOFM. *Sublimationis illius perfectio ex eo cognoscitur, quando metallis injectum candorem illis conciliat.*) Hoc ingreditur pulverem illum ex mineralibus compositum venenatum, aliàs notissimum, cujus adminiculo S. S. S. facto cum ♀ ibj. & ☽næ finiff. (seu per aq. fort. solutæ, & postea ♀ præcipitatæ,) ℥j. igni rotæ per bihorii spatium ad fluxum concreditis, ex ♀ nere ☽na conficitur, omnes sustinens probas præter eam, quæ fit in cineritio sub capellâ N. Auripigmentum, si sublimatur, largitur inter partes ejus, quæ furtim evolant, massulas quasdam, quæ etsi minerale ipsum sit probi coloris flavi, satis habebunt rubedinis, ad æmulandum Rubinos tum colore tum transparentiâ. De cæteris nihil animadversione vel annotatione, dignum occurrit.

¶ *Aliter.*

2. *Rubinus Arsenici diaphoreticus.*

℞. ☌ q. v. sublima bis vel ter in Arena, semperque separa ℥erem subtilissimum, qui in cucurbita instar farinæ volatilis adhæret, est enim ☌i venenum, partem Crystallinam misce exactè cum flor. Sulphur. ana & sublima.

Vires. *Est specificum in affectibus pulmonum ex crassis catarrhis. Datur quoque ad sudorem ciendum, in morbis malignis & venenatis.*

Extrinsecus si adhibeatur, curat omnia ulcera maligna curatu difficilia.

Dosis à gr. 5. *ad* 8.

N. ☌ *hac ratione præparatum ad* ℈j. *secundum Tenzelium exhiberi potest. Tenzel. in Exeg. Querc.*

Eodem modo potest parari & Rubinus ex auripigmento æquali dosi, & ad similes affectus adhibendus.

Arsenicum sublimatum.

℞. ☌ Sal. Com. tost. colchotar. limatur. ♂an. M. sublimaque dando △m per gradus, quod sublimatum est, tum novis speciebus mistæ, & ut prius sublima, idque repete. Basil.

FIXATIO seu CALCINATIO.

Unde

1. ☌ *fixum, & exinde* ♎.

℞. ☌ Crystall. (vel ☌ illius sublimati,) Sal. Nit. purific. an. (alii ℞. ☌ part. j. Sal. Nit. part. ij. Alii ☌ Sal. Nit. Tart. an.) M. ac injice per vices in ☩bulum versaque spatula, (cavendo fumum,) donec cesset Ebullitio. Postquam cuncta injeceris, da △m fortiss. per ☿. 4. 6. (alii ♂ integrum) Tandem edulcora, Sal. Nit. calida ▽ separando remanebit in fundo ♄ albissimus ☌i fixi. Basil.

N. 1. *Felicius hæc calcinatio procedet inter duo* ☩*bula luto connexa, cum spiraculo ad fumi egressum.*

N. 2. *Mullerus tertia vice calcinationem illam cum Nit. ana repetit,* ℥*erem singulis vicibus* ▽ *dulcorando.*

Vires. *Inservit Oleo per deliquium præparando ad vulnera, ut &* ☌ *fixo sudorifero.*

Eodem modo potes procedere cum Realgare argenti, Cadmia, & simil.

℞. ℥eris arsenici fixi, q. v. imbibatur ♎o Tart. p. d. aliquoties, (ter.) Denique dissolve materiam in aqua vitæ ut extrahatur & separetur totus Sal, & restabit ♄ alb. & fixus, quem separa.

Vires. *Sudorem movet, datur cum Theriaca.*

Dosis ℈. 3. 4. 5. *Mullerus in miraculis Chymicis Querc. in Spag.*

3. *Regulus* ☌ & ☌ *S. Closs.*

℞. Hujus vel illius ℥viii. Sal. Nit. & Tart. simul detonatorum per accensum carbonem ℥vi. limat. & ℥iv. pulv. carbonum ℥j. M. fundantur in ☩lo & regulus concutiendo ad fundum depellatur, qui purius quàm ille ♄ii.

N. *Ex hoc Regulo in flores* ♎*ato putrefactionem cum salibus resuscitantibus &* ☿ *fieri volunt* ☿*um* ☌ *corporalem. Fides sit penes Experientiam.*

LIQUATIO.

1. ♎ ☌ *Anodynum, Butyrum* ☌, *Liquor* ☌.

℞. ℥eris ☌i fixi, q. v. dissolvatur in cella per deliqu.

Vires. *Conducit venenatis ulceribus in Lue Venerea, Cancro, Serpigine, ani fistulis, morsu canis rabidi.*

Usus. ♎ ☌ *illius, (vel* ℥*eris,) tantum in* ▽ *plantag.*

Plantag. vel persic. solvitur, ut mixtura ipsa gustu linguæ tolerari possit. Aqua illa lavetur vulnus s. ulcus.
N. *Basilius in r. p. L. Ph. addit Sal Tartari & ad liquescendum exponit.*

2. *Aliter.*

℞. Butyri ☌ ℥ j.
℔ Mirrh. ℥ ij. Misc.
N. 1. *Paracelsus l. de mort. rer. nat. hanc* ☌ *fusionem cum Sal. Nit. liquefactionemque subsequentem in cella, mortificationem vocat, atque* ☌, *Realgaria, &c. simili modo mortificari posse perhibet.*
N. 2. *Quercet. in spagyr. præparatione præparationes* ☌ *datas anygmatice describit, quas enucleavi in Querc. Redivivo.*

DESTILLATIO.

Spiritus & butyrum ☌.

Fit ex parte una ☌ & ☿ ♎ti part. ij. destillatis per ♌, ut fieri solet in parando butyro ♁ ali; primo egreditur spiritus subtilissimus semper fumans, & sub finem liquor crassus, qui in aqu. communi præcipitatur vel in suo liquamine servatur.

Vires. *Spiritus dicitur, & item solvere radicaliter, tincturisque ingressum præbere in corpora metallica. Butyrum vero est Septicum violentum Cancrorum ulceratorum tradicativum, debet autem ei par quantitas opii ad sensum doloris obtundendum permisceri, & ex filo carpto circumcirca admoveri cum defensivis convenientibus.*

Ex S. Clossæo.

CAPVT XXVIII.

De Sulphure ☌.

SUlphur est Resina sive pinguedo terræ, Chalcantosa aciditate gravida.

Dicitur, Arabicè Cibut vel Chybur, Cybrit, Rabric. Albusao: Chymicis, Akiboth, Ahusal. An. Anerit. Anerick. Alnerick. Kibrith. Kaprili, Lamare, Tisasum, Tin. Usifur. Græcè Θεῖον. Germ. **Schwefel.** Soufre. *Brimstone, Sulphur.* **Schwevel/ Solfer.**

Sulphur tum nativum, tum factitium Officinis in usu est.

Nativum ex terra effoditur, purum solidum, interdum scissile, venitque nomine Sulphuris vivi, seu ἄπυρου, id est, Δm non experti. Huc spectant stiriæ nativæ ærifodin.

[Sulphur ☉lare Americanum ex Peruviana provincia pellucidum mittitur.]

Factitium vel ex vivo Sulphure impuriori, pyritivè vi Δ educitur, vel ex aquis Sulphureis excoquitur.

Sulphur caballinum, quod in Officinis dicitur, fæces sunt è coctione sulphuris vivi impurioris relictæ & in urceos admixtis nonnunquam squamis ♂ transfusæ.

N. 1. *Adhærescunt quoque interdum q. stiriæ Sulphureæ camino, ubi vitriolum ex sua vena coquitur, quæ nihil aliud sunt, quam Sulphuris flores ex Vitriolo dum excoquitur, elevati. Horum copiam exhibet Suecia sat magnam.*

N. 2. *Exhibet Chymia & Artificialia Sulphuris genera ex ☿, ♃, &c. Hæc quidem longè reliquis præstant; verum quia rara & chara sunt, rarissimè Chymicis præparationibus vulgaribus subjici solent.*

Delectus.

Eligatur Sulphur purissimum colore virescens, facilè inflammabile, luculenter ardens, fumumque magis cœrulcum halans.

Vires. *Calidum & siccum est pectori dicatum; aperit, incidit; putredini, veneno, venenatorumque animalium morsibus resistit, provocat sudorem, &c. Hinc conducit in* [catarrhis] *Phthisi, Tussi, Asthmate, Peste, pestilentialibusque febribus (colica, mensium obstructione.) Extrinsecus discutit tumores duros, sanat lichenes duros, pruritum, &c. Fumus epilept. excitat & hyst.*

HOFMAN. *De Sulphure.*) *Sulphur* est resina, sive pinguedo terræ, sive est succus mineralis unctuosus pinguis constans copiâ puri Sulphuris ingenti, modicâ salis acidi quantitate, & tantillo spiritus, aquæ & terræ. Cùm enim ab oleo destillato Terebinth. vel juniperi &c. Sulphur commune dissolvitur, pars Sulphurea tincturâ valdè saturatâ menstruum imprægnat, salina concrescit in crystallos, aut quando sub campanâ accenditur, Sulphur penitus deflagrat, interim sal resolutus acidus circà vasis latera defigitur.

Græcis Θεῖον dicitur, eò quod in expiationibus & sacris ritibus vetustatis olim ejus usus exstitit.

Sulphur tum Nativum, tum Factitium Officinis in usu est. Nativum ex terrâ effoditur &c.) Ex fodinis *Brunsvicensibus* & ex *Goslariâ* ac *Lubecensibus* effoditur. Prostat etiam *Sulphur nativum ex Indiâ* allatum, quod instar succini elegantissimum repræsentat colorem citrinum, quale etiam in *Angliâ* reperitur. Hoc *Nativum* triplex est, *impurum*, quod ex *Islandiâ* adfertur, & demum depuratur. *Purum* ex *Goslariâ*, ut dictum est, fodinis, & fixum ex monte Vesuvio, hoc in ignem injectum non flagrat, nec flammam concipit. Huic affine est *Sulphur Putiolanum* &c. Sulphur fixum arte etiam fieri potest seq. m.

Rec. crucibulum calc. viv. plenum, fac foveam, inde ✱ pulverisatum, tege iterum, cum calce viva & deluta crucibulum, cementa per 4 hor. post excandescat per bihorium, exime ✱ & cum aq. fort. mixtum fiat aq. reg. In hâc solve Sulphur, abstrahe aq. reg. in fundo remanebit massa dura, tere, lava, exsicca, & habebis Sulphur fixum.

Factitium vel ex vivo Sulphure impuriori, aut pyrite vi Δ educitur, vel ex aquis Sulphureis excoquitur.) Variis confici solet modis. Quibusdam in locis ex aquis decoquitur, ut ad Budam Pannoniæ. Alibi ex effossâ glebâ & in vasis coctâ perficitur igne, ut in multis Italiæ tractibus, Senensi, Puteolano, ac Volaterrano. Præparatur autem h. m. Effoditur impurum, terræ & lapidi commistum, in urnis fictilibus coquitur, ignem in fundo tantùm sentientibus. *Sic* ♎*matur* purior substantia, quæ cum adscendere ad superioris vasis regionem, per rostrum descendit in aliud vas liquatum olei modo inde egressum, in loco frigido variâ coit figurâ, Aut pyrites eo stillat, & in ollis coquitur, ut cernere licet in Saxoniæ Brambecco & Hadzkeredo, ditione Principum Anhaltinorum *vid. Musæum Ol. Wormii cap. XI. & Athanas. Kircher. in suo mundo subterran. Libr. I X. Sect. III. & Lib. II. Sect. II. p. 151.*

N. Exhibet chemia & Artificialia Sulphuris genera, sic v. g. ♁nii, ♂tis, ♀neris, Iovis, sic cinnabar. ♁nii, nihil aliud est, quàm Sulphur ♁nii cum ☿rio ligatum.

Vires.) Putredini resistit; Est enim in Sulphure teste *Cl. Helmontio*, vis arcendi putredinem, quam in nonnullis subjectis ad oculum deprehendimus, *Excell. Tackius* scribit: Si enim stagna Sulphuris, quod per campanam paratur, quotidiè detur ad duas aut tres guttas in jure carnis aut cerevisia illis, qui ex venæ sectione putrescere sanguinem suum compertum habent, illi post exiguum temporis spatium deprehendent, ex usu illius stagmatis omnem putredinem à sanguine recessisse, totumque liquorem vitalem primævæ puritati ac sinceritati restitutum. Quæ causa etiam, quod omnia medicamina ex sulphure præparata pestis tempore prosint, unde & Elixir Proprietatis in hoc casu cum spiritu sulphuris præparandum est. Aperit etiam, incidit &c. Unde medicamenta ex sulphure confecta, qualia fl. sulphuris, menses cient, quare gravidis præprimis illis, quæ ad abortiendum sunt proclives, non frequenter propinari debent. In Mensibus retentis fl. sulphuris cum feculâ hyoniæ exhibentur. Imò & crudum sulphur in Colicâ passione rusticis est auxilio. Internè

etiam

etiam crudum pulverisatum in brodio calido propinatum, quantum cultelli cuspide sumi potest, tempore matutino in scabie siccâ senum, teste experientia valde utile est. Externè in balneis & Linimentis ad scabiem, pruritum, lichenes duros &c. tanquàm principale Medicamentum præscribitur.

N. Illud mirum est, ab usu sulphuris excrementa alvina Moschi odorem referre.

¶ PRÆPARATIONES.

1. Sublimatio. 2. Præcipitatio. 3. Destillatio. 4. Infusio & Extractio. 5. Liquatio.

1. SUBLIMATIO.

Unde

Flores Sulphuris.

Flores Sulphuris nihil aliud sunt, quam Sulphur à terrestribus excrementis per sublimationem purificatum.

N. *Nonnunquam tamen & aliis impragnantur.*

Sublimatio Sulphuris fit in arena calore mediocri gradatim adhibito, ex cucurbita terrea, cui ☓ vitreus sine luto imponitur, ut aufferri scilicet ac post exemptos flores iterum reponi possit.

N. 1. *Orificium cucurbitæ interea temporis, quo flores eximuntur, probe tegatur, ne aëris irruptione Sulphur, (quod facile accidit) incendatur. Cujus rei gratia non abs re foret, duos in promptu habere alembicos, quorum alter alterius vicem sine mora subire possit.*

N. 2. *Alembicus ante impositionem ad △m calescat, quippe secus facile dissiliet.*

N. 3. *Rostro ☓i recipiens apponi potest, ad liquorem acidum, qui primo egreditur excipiendus, liquore egresso rostrum chartâ obturare licet.*

1. *Flores Sulphur. simplices.*

℞. Sulphur. grossè (si libet) contusi q. v. impone cucurbitæ terreæ, vel vice una, vel per vices, ac paulatim. Sublimaque in Arena, ut dictum, igne moderato. Primo exit aciditas, quam Excipulo excipe ac serva (de qua infra,) secundo, sublimantur flores flavi, &c.

N. 1. *Alii admiscent Sulphuris* ℔ 1. *farinæ laterum* ℔ ß. *Alii à terra sigillata sublimationem instituunt, vel à bolo.*

N. 2. *Si Sulphur fortuito accenderetur, farina vel cinere injecto extingui flamma poterit.*

N. 3. *Cavendum ne ▽ nimium incendatur, adeoque non excedat calorem, qui alembico manum imponere permittit.*

Flores Sulphur. ☉lati.

℞. Sulphur. flaviss. ℔ 1. Sal. Com. fusi & ☉i calcinati an. ℔ ß. pulverisentur. F. Sublimatio ut dictum, dando initio ignem lentum, post aliquot horas (3. vel 4.) phlegma incipiet stillare & durabit per horas 4. vel 5.

N. 1. *△ augendus est sensim magnis carbonibus, ut tandem Catinus, in quo arena continetur, rubeat.*

N. 2. *Calor si sit nimis excessivus, non flavo, sed nigro colore Sulphur ascendit.*

N. 3. *Alii.*

℞. Sulphuris Vitrioli calcinati & Sal. Com. ana. quæ ponderum diversitas neminem turbet, modo △m rite adhibeat. Additamenta enim quo pauciora fuerint, eo △ sufficit mitior.

Quercetanus non nisi colchotar anatice addit, omisso Sale Nit.

N. 4. *Flores cum novo additamento ☉i & Sal. Com. ut ante sublimari possunt, idque vel vice tertia, quippe quo sæpius flores elevantur eo plus tenuitatis acquirunt, purioresque evadunt non tamen sine imminutione quantitatis.*

Vires. *Resistunt putredini, cient sudorem, exiccant, &c. Hinc prosunt in peste, pestilentialibusque febribus, sive curandi, sive præservandi gratia adhibere libeat. Exhibentur quoque utiliter catarrhosis, pulmoniacis, tussientibus, & simil.*

Dosis robusto ℥j. *juveni* ℥ß. *in præservatione autem non excedimus* ℈ß. *Exhibemusque commode cum Extracto Enula campana.*

3. *Flores Sulphur. gummati seu myrrhati.*

℞. Flor. Sulph. composit. ut ante ℔ß.
Colchotar. ℥vi.
Sal. Com. fusi ℥v.
Mirrh. Alexandr.
Thur. an. ℥ iij.
Aloës succotr. ℥iv.
Mastich. ℥ iij.
Croc. ℥ß.

Omnia trita simul atque benè mixta sublima. △. post horas aliquot, exime flores, rursus alembicum impone, △m continuando per horas aliquot (12.)

N. 1. *Alii* ℞. *mox initio Sulphur. pulv.* ℔ 1. *☉i calc. & ana* ℥v. *Aloës, Thur. Myrrh. ana* ℥iij. *Fluresque cum novis speciebus 2. vel 3. vicibus sublimant. Sennert. Inst. Paracels. volum. 1. p. 1046.*

N. 2. *Felicius procedunt, qui floribus Sulphuris jam factis, species solummodo admiscent. Vix enim quicquam citra combustionem ex gummatibus una cum Sulphure ascendet.*

N. 3. *Imponenda est materia per vices, si enim nimium imposueris, comburitur materia sufficiatque 3. vel 4. digitorum crassitie, singulis vicibus imposuisse.*

Vires. *Efficaciores sunt quam simplices, tum exiccando, tum putredini resistendo.*

4. *Flores Sulphur. Saccharati.*

℞. Fl. Sulphur. misc. atque sublima cum Saccharo candido.

Vires. *Majus auxilium conferunt ad asthma, aliasque affectiones pulmonum, quam vulgares. Quercet. in Pharmac. rest.*

5. *Flores Sulphur. albi.*

℞. Sal. nit. purificat. q. v. liquescat in ✣, postea injice per vices Sulphur. pulveris. *(ut in Lapidis prunella præparatione)* idque tamdiu, donec Sal. Nit. in ipso igne coaguletur. Ignem postea auge, operculatoque ✣bulo etiam △ supra accende, idque continua horis duabus.

℞. Ergò hujus Sal. nit. fixi, p. 1.
Sulph. Elect. p. ij.
Misce optimè & sublim. △ Arenæ.

Vires. *Lacti Sulphuris, viribus ac potestate æquivalent. Sennert. Inst. Tentzel.*

6. *Flores Sulphur. Corallati.*

℞. Corall. ℔ 1. Fl. Sulphur. ℥iv. tere minutissimè & misce; sublimaque ut dictum, ▽m profluentem

tem seorsim primo collige, dein flores.

N. *Sulphur sic secum trahere dicitur subtilissimam Corallorum substantiam.*

Vires. *Habentur præstantiores quàm vulgaris Sulphuris flores, & si ex his Balsamus fiat Sulphuris, optimus pulmonum Balsamus perhibetur.*

7. *Flores Sulphur. benzoinati.*

Fiunt duobus modis: vel sublevando ℥ omni horâ interea dum sublimantur flores Sulphur. & in cucurb. ℥j. pulv. benzoini projiciendo vel collocando flores jam factos in patinam terream vitreatam, in cujus medio scutella terrea promineat, cui inditur ferrum incensum igne, moxque injiciuntur particulæ benzoini, contegitur patella, ut fumus flores reverberet, sicque iteratur ferri accensio, & benzoini projectio, donec sit satis, quo facto teruntur flores Sulph. cum floribus benzoini exaggeratis, servanturque tanquam odoris jucundi, majorumque virium.

Hofman. *Præparationes* 1. *Sublimatio.* 2. *Præcipitatio.* 3. *Destillatio* 4. *Infusio, & Extractio.* 5. *Liquatio. I. Sublimatio: Unde Flores Sulphuris.*) Cum additione variæ sublimantur, vel cum terra sigillata, vel cum Cap. mort. vitrioli, vel cum Aren. vel cum sale. Omnium optimè tamen præparantur, vel quando sulphur per se absque ulla additione sublimatur, vel si sulphur purum habeatur, illud per se in usum trahendum, omni posthabita sublimatione. Cujusmodi sulphuris mentionem facit *Franciscus Calceolarius in Musæo sect.* 2. quod è Peruanæ provinciæ fodinis aureis erutum in dictum Musæum fuit transportatum, colore fulvo aurum æquans, ac vitri instar pellucidum. Ejusdem meminit & *Nicolaus Monardus in histor. Medicam. simplic. cap.* 56. Quito provincia, scribit, Peruana mittit Nobis Sulphur vivum præstantissimum, ut vitrum translucidum, colore auri purissimi, cujus fragmentum pusillum lucernæ admotum, odorem maximum sulphuris ejaculatur, fumo viridi permistum, sed antequam incendatur, nullum sulphuris præbet odorem. Eruitur isthic è venis proximis aurifodinis. Hæc historia de sulphure confirmant *Hamelii* sententiam *de Fossilibus Libr.* 2. *cap.* 9. p. 246. quam habet, qui sulphur ☉lare ejusdem naturæ cum vulgari statuit, nisi quod illud longa alteratione in fixum purum & incorruptibile evaserit. Memini, *inquit Excell. D. Morhofius in Epistol.* s. c. p. 47. Me in chemicorum scriptis, ni fallor, in Richardi Anglici correctorio legisse, quod in interiori vulgaris sulphuris natura reconditum lateat incombustibile sulphur illud, ac posse Auro, cui sulphur suum extractum est, ex ejus quasi visceribus restitui. Hæc *Morhofius* vid. l. c. Ubi unà historiæ mentionem injicit de Auro sulphuris vulgaris beneficio è cupro extracto, vel potius in cupro ad maturitatem redacto.

Flores sulphuris vitriolati.) Hæc sublimatio florum sulphuris suspecta est ob sulphuris jacturam, quam patitur, dum Spiritus acidus ejus in vitriolum calc. operatur, & ita destruitur, ut inde non in altum elevari & sublimari possit.

N. Flores sulphuris salis fusi commistione noxios & quasi corrosivos reddi annotavit *Zacharias Brendel. Chem. in Art. form. reddit. sect.* 2. *cap.* 4. Verùm noxios & quasi corrosivos reddi, durum est credere, cum salia ista acida Sal. Com. scilicet & sulphuris acidi sibi non sunt contraria, nec eorum spiritus seu salia in fluorem redacta. Quemadmodum enim mixtura spiritus salis & vitrioli nemini noxia nec corrosiva erit in convenienti vehiculo diluta; Ita nec hæc sibi invicem contraria, nec ulli noxia erunt. Ego potius dixerim majorem vim apetitivam acquisituram.

N. Flores sulphuris febrim tertianam perfectè curant, si bis vel ter antè paroxysmum offerantur in aq. Centaur. min. vel vino, cum sudoris elicio.

3. *Flores sulphuris gummati seu myrrhati.*) Felicius procedunt, inquit *Dnus Autor*, qui floribus sulphuris jam factis, species solummodo admiscent: vix enim quicquam citrà combustionem ex gummatibus unà cum sulphure adscendet. Cui & *Cl. Zwelferus* subscribit, præparationem, inquiens in *animadvers. ad P. A.* hanc esse vanam, cum species istæ vi ignis comburantur, crocus scilicet, aloës, Mastix &c. atque sic nil nisi empyreumaticum de istis elevabitur. Ideoque convenientius esse, si fl. sulphuris misceantur vel cum granis vel cum Magisterio Myrrhæ, aliisque speciebus, atque sic pro usu reserventur, qui pulvis, utut amarum admodum habeat saporem, in Peste tamen præstantissimus est, præprimis præservationis gratia, imo & majorem habebit efficaciam, quàm ipsæ pilulæ pestilentiales ex aloë, croco & myrrha. Pulvis jam laudatus præstantior adhuc evadet, si aliquid camphoræ addatur. Verùm hic fateri quidem cogimur, dictos fl. sulphuris Myrrhatos à fœtido empyreumatis odore se vix tueri posse: Interim tamen hoc simpliciter de omnibus dici posse *Nobiliss. Rolfinckius* contradicit; *Unde in Dissert. chemic.* 2. *De Sulphur. cap.* 12. scribit. Censuram hanc de empyreumate gummatum, quam faciunt, nimis videri rigidam. Crocum sine combustione per se sublimari non posse, neque etiam cum aliis, concedit, necex aloë, myrrha, thure, aliquid sine combustione per se elevari potest. Potestautem cum aliis, ut sulphure, sale vel Cap. mort. ita ut nihil amburatur. Gummatum nomine dum contradicentes utuntur, licentiosa id faciunt potestate. Gummata nullam admittunt sublimationem, sed thus & mastiche sunt resinæ. Myrrha est anomala gummi resina, & potius lachryma. Aloë est succus. Benzoi etiam est resina, quæ vel sola justo ignis exposita regimini sublimatur in chartacea pyramide in flores. Sulphuri cum colcothar misto si idem benzoin pulverisatum addatur, citra ambustionem simul elevatur, ignis regimini expositum & fiunt flores sulphuris benzoini. A justo ignis regimine, & justa ingredientium proportione, omnis faustus successus est expectandus. Interim placet Th. *Paracelsi* exemplum & fructuosum judicatur floribus cum colcothar sublimatis addere aloën, myrrham & Crocum, *quod & Cl. Zwelferus* sequitur. Interim tamen ad empyreumatis præcautionem seq. modo *sublimat. in chem. ad Art. form. redact. Lib. V. sect.* 4. *Cap.* 5. Rec sulphuris magdaleon. viridiuscul. lib. iv. aloës epatic. myrrhæ. thuris ana ℥ ij Sal. comm. lib. ij. Pulveris. Hujus Pulveris ℥ iij. vel iv. inde in vas sublimatorium, impone capitellum terreum, huic alterum & plura, demum vitreum in apice perforatum & observatis ignis gradibus flores per intervalla colligantur. In superiori alembico flores pauciores, in inferiori plures reperiuntur. Sequente die sublimatio reiteretur, donec ad umbilicum sublimatio perducta. His floribus tandem & Crocus additur.

Vires. Efficaciores sunt quàm simplices.) Sunt excellens præservativum in Peste, pleuritide, & omnibus internis abscessibus. Difficiles partus accelerat, suppressionem mensium restituit. Dos. à ℈ ss. ad. ℈ j.

4. *Flores Sulphur. saccharati.*) Saccharum æquè, ac gummata alia vi ignis corrumpitur & comburitur, si sublimatur; Melius igitur erit, si saccharum cum speciebus diaireos, fl. sulphuris ac aliis pectoralibus appropriatis misceatur, & pro usu reponatur.

5. *Flores Sulphur. albi.*) Nihil refert, utrum sint albi, vel flavi.

6. *Flores sulphuris corallati.*) Magisterium corallorum præstat admiscere, quàm ut flor. sulphuris cum ipsis corallis sublimemus, quia parum de corallorum substantia elevari potest, majori horum parte in residuo manente.

7. *Flores sulphuris benzoinati.*) Si benzoin pulverisatum sulphuri cum colcothar misto jungatur, ignis actioni expositum citra empyreuma flores producit Sulphuris benzoinatos. vid. suprà.

¶ II. PRÆCIPITATIO.

Unde

Lac Sulphuris.

Lac Sulphuris, Magisterium Sulph. est, seu præcipitatum.

N. *Aliis dicitur cremor Sulphuris, aliis Butyrum.*

Paratur autem I.

℞. Fl. Sulphuris, p. i.
Salis Tartari, p. iij.

Pone in vitro oris capaciss. (*sive in olla fictili*) in arenam collocato, affunde ▽ ad eminent. sex digitorum, ita tamen, ut quarta pars vitri sit vacua, hinc bulliant, ut Sulphur solvatur, quod 5. vel 6. horis fiet,) spatulâ lignea continuò agitando, donec ferè omne Sulphur solutum sit, liquorque rubeus appareat. Hinc filtra calidè per chartam Emporeticam, ac effunde confestim vinum austeriusculum, (alii ℞,) lentè, celeri tamen lapsu, tamdiu donec colorem lacteum acquirat, qui ad fundum paulatim secedit, nomine lactis. Lac hoc ad fundum præcipitatum, affuso liquore col-

lige, ablue ▽â & exicca, vel si placet, antequam plane exiccetur, misceatur cum ▽ cinam. vel alia appropriata, ut fiat instar pultis lactis, &c.

N. *Si ▽ bulliendo evanescat, affundatur alia, sed fervida.*

2. *Modus compendiosior.*

℞. Sulph. & Sal. Tart. liquescant in ✣o per d. simul liquefactis affunde aliquid aquæ calidæ, mox affunde in patinam ▽ calidâ plenam & statim filtrentur, affundaturque paulatim vinum: sic totus liquor albescet atque lac ad fundum præcipitabitur.

N. *Quercetanus dissolvit flores Sulph. in oleo Tart. dissolutionique effundit ✣ præcipitatque, &c.*

Vires. *Balsamum est pulmonum ac velut △ consumens & exiccans. Exhibetur igitur utiliter his qui molestantur Catharrhis, fluxu Capitis, Asthmate, Phthisi, Tussi, Colica, &c. Promovet expectorationem, intercipit defluxiones ad articulos, ventositates ventriculi ac intestinorum præcavet ac discutit.*

Dosis. *Tantum pulveris miscetur, ut vehiculum albicante colore tingatur, daturque mane & vesperi coch. 1. Vehiculum sit appropriatus liquor, Aquæ scilicet Cinamomi, Melissæ, ▽ &c.*

N. *Quercetanus exhibet* ℥j. *pro cathartico.*

3. *Lac Sulphur. S. Closs.*

Coque in cacabo ferreo Calc. viv. part. ij. Sulphur. pulver. part. 1. cum maxima quantitate aq. donec partes 3. aq. sint consumptæ, ruboremque contraxerit instar sang. ex Sulphure dissoluto, coletur calidè per manicam, refrigerari permittatur, denique præcipitetur ⊡ calente, & decantato lixivio Lac. 10. aut 12. aq. calidâ dulcoretur.

Vires. *Eadem quæ lactis Crolliani, verum quia interdum fallit, parumve præcipitatur, hic modus infallibilis adinveniendus fuit.*

HOFMAN. 2. *Præcipitatio. Unde Lac sulphuris.*) Quid de hoc Lacte sulphuris ejusque præparationibus sentiat *Cl. Zwelferus*, constat ex ejus *animadvers. in P. A. & Mantiss. Spagyric.* part. 2. cap. 10. Nam in animadvers. dicit, hoc ipsum parum ab aliorum Magisteriorum præparationibus differre p. m. 450. Nam, in Mantissa l. c. rationem reddit, quamvis sulphur per appropriata sibi & homogenea veluti menstrua, salem tartari aut calc. viv. beneficio aquæ simplicis, legitimè solvatur, & sic solutum sulphur haud exiguos effectus medicinales edere possit: contrario tamen liquore id ipsum denuò præcipitatum, pro maximâ etiam sui parte destruitur, ut vix tertia ejus pars viribus salva constet. ac virtutes & operationes sulphuris proprias edere possit, reliquæ verò duæ Lactis sulphuris partes calx sint emortua & inutilis, in igne constans, indissolubilis omni proprietate sulphuris orbata. Verùm huic sese opponit *D. Lucas Schræckius Luc. filius l. c. p. 516.* & falsum esse scribit, calcem emortuam & inutilem esse Lac sulphuris, cùm crebra Practicorum suggerat experientia contrarium. Sic *P. Poterius Centur. 1. curat. & observat. cap. 58.* Pulmones assiduâ fluxione vexatos, decocto alexiterio & exsiccante cum Lacte sulphuris in pristinum se reduxisse: Et centur. 2. cap. 54. Asthma eodem restituisse. Sed *Cl. Zwelferus* l. c. non ita loquitur, ac si omnes omnino virtutes huic Lacti derogare velit, sed hoc saltem dicit, quod vel crudum sulphur vel ipsius flores sublimati longè majoribus virtutibus polleant, quàm hoc ipsum Lac sulphuris tanto labore comparatum. Id quod & ipse negare non possum, & quilibet periculum facere potest, & in momento veritatem videbit; si hoc Lac sulphuris sublimationi exponat, vix tertiam ejus partem sulphuream esse, & reliquas duas calcem emortuam ac inutilem. Pro exigua igitur illa sulphuris indestructi parte residua Lac sulphuris aliquid virtutis obtinet, quod à Practicis commendatur, pro maximâ autem sui parte inefficax est. Ut igitur Lac sulphuris non destruatur & sulphurea ejus pars servetur integra, præstat sulphur quidem per homogenea sibi menstrua, quæ *Dnus Autor* allegat, Sal comm. Tartari scilicet, lixivium calcis vivæ &c legitimè solvere, contrario tamen liquore Acet. dist. vel alio non præcipitare. Quapropter commodius erit, sulphur sæpius cum ▽ calc. viv. tritum coquere, & despumare, separata aliquoties calc. viv. aquâ, aliâque superfusâ ad tantam puritatem, liquabilitatem ac albedinem, ut omni fœtore expers instar ceræ super △ne liquetur, & quousque rubedo in decoctione appareat. Omissis omnibus liquoribus præcipitantibus. Hisce statuminatis, omnes sequentes *Dni Autoris* processus de Lactis sulphuris præparatione corruunt.

¶ *III. DESTILLATIO.*

Unde,

1. *Spiritus Sulphur. S. Clossii.*

Eligatur Sulphur Leodiense coloris virescentis minoris tubi sive magnitudinis [Galli vocant du soufphre verd à petit canon] tale enim per se luculenter ardet, locetur per magdaleones in scutellâ intus & extus vitreatâ, accendatur ad candelam, ut guttulæ liquati Sulphur. & ardentes alios magdaleones incendant, huic scutellæ Campana ex arte appendatur, ita ut verticem illius flamma non attingat, nec etiam minimum distet, (gignitur enim hoc oleum ex reverberio flammæ subvolantis contra aliorum opinionem) alias flores acidos habebis, perge in substituendis scutellis, donec satis ⏑us campanarii habeas. Ex ℔ 1. Sulphur. nanciscēris ⏑us ℥j.

Spiritus s. Oleum Sulphuris, per C.

Habendum est vas vitreum latum patopsidis vel patinæ instar, è cujus medio surgat meta, (tripus vel aliud aliquid metæ vices supplens) supra metam concha vel ✣bulum statuatur Sulphure repletum. Desuper campana suspendatur vitrea, eâ distantiâ ne flamma illam attingat, sic fumus ex Sulphure accenso ascendens in campana condensabitur, condensatusque ex campanæ oris in suppositam patinam decidet.

N. 1. *Si conclave fuerit clausum, locusque ac tempus humidu , major olei quantitas colligitur.* [*hinc & major hyeme.*]

N. 2. *Utile est campanam initio madefactre.*

Alius modus.

Idem Oleum per retortam tubulatam destillari potest.

Nimirum:

Retorta tabulata, vel quæ in postica parte tubulum habeat, in fornacem collocetur eique recipiens ▽æ mensura adimpletum, ut in Clisso, sine luto adaptetur. Postea ubi incaluit Retorta, frustula Sulphuris partitis vicibus injiciantur, & post singula frustula injecta tubulus claudatur: Spiritus postea seu Oleum in MB ab ▽ separetur & rectificetur.

N. *Si prorsus aërem denegaveris, sine frustraberis, id quod mihi accidisse scias, qui lactescentem liquorem loco Spiritus obtinui, omnis aciditatis experiem.*

Vires. *Spiritus Sulphur. ut fere nihil aliud est, quam Spiritus Vitrioli, ita & eadem cum ipso vires obtinet. Insuper est & contra Pestem, Asthma, &c. utilissimeque extrinsecus adhibetur, in procidentia ani si illius pauxillum cum ▽, v. gr. plantaginis misceatur, & spongiâ hoc liquore madefactâ locus affectus tangitur.*

Vide Sennert. Inst. Beguin. Gluckrath. Tentzel.

N. *Ex residuis facibus si in copia collecta fuerint Sal elixiviari poterit.*

3. *Spiritus Campanarius facillimus S. Closs.*

℞. Sulphur, viridis vel alterius pulveris. ℥iv. ⏑us Sal.

Sal. nit. vel ☋us ex Sal. Com. & Vitriol. compositi (vide supra cap. 21.) ad supereminentiam 4. digitorum transvertsorum, ☋a ex ☽ in ☥ subtus & supra positis ad ultimam usque guttulam. Cohobetur 6. aut 7. [quo plus, eò melius] Reperies in ☽ ultra ℥ij. ☋us ejusdem amaroris, naturæ, facultatisque cum Campanario, viribus ☋ nitrariihaud imminutis.

N. *Etsi ad siccitatem videatur secretum fuisse menstruum, nihilominus Sulphuri inhæret Sal causticum, quod dio expositum in ☋um Sulphuris resolvitur, novo quotidie succrescente, nec à Campanario ullatenus differente.*

4. *Aqua acida seu aciditas, vel Phlegma Sulphuris.*

Aqua acida Sulphuris appellari potest liquor ille acidus, qui in sublimatione florum, initio (parcè tamen) extillat.

Vires easdem cum spiritu præcedente obtinet, verum quia minus efficax, raro in usum venit.

5. *Aqua seu Ens Balsami Sulphuris.*

℞. Aquam acidam, quæ extillavit in sublimatione flor. Sulph. ☉tor. rectifica & conjunge in MB bullienti, cum ▽ acida, quæ extillavit in sublimat. flor. Sulphur. resinatorum.

N. *Hæc ▽ (quæ lactei coloris) seorsim colligenda est, ne misceatur cum oleo subnigro, quod subsequi solet.*

Usus idem qui florum, in peste, febribus, colica, obstructionibus ac aliis affectibus pulmonum. *Croll.*

6. *Ol. Sulph. Balsameum.*

Balsamo Sulphuris Sal tostum adde atque per Retortam destilla. *Sennert. Inst.*

7. *Ol. Sulphur. Linatum.*

℞. Sulphur. citr. (℔ i.) maceretur & solvatur in Ol. Lini, (℔ i. ß.) & fiet massa concreti sanguinis instar. Refrigerata materia destilletur per Retortam & prodibit Oleum rubicundissimum.

N. *Alii addunt Vitrioli calcinat.* ℔ ß. *Mil.*

Vires. *Prodest ad ulcera ac bubones pestilentiales maturandos.*

8. *Ol. Sulphuris aureum.*

℞. Sulphur. aliquoties liquefact. & in ▽ effusi ℔ i. pumic. ℔ ß. misc. ut fiat massa ac destilla lento △. (N. *ne des ignem inferius, sed supra & ad latus,*) sub fine auge ignem, & extillat oleum instar ☉.

Vires. *Exhibetur utilissimè in Cachexiis obstructionibusque viscerum, præservat à peste. Clar. D. D. Iohann. Tileman. P. Profess. Marpurg.*

9. *Ol. Sulphuris rubeum.*

℞. Sulphur. ℔ i. Calc. viv. ℔ ij. per Retortam pelle.

Vires. *Iidem maxima est utilitatis in bubonibus pestilentialibus maturandis.*

10. *Oleum Sulphur. verum S. Closs.*

Resolve ℥ij. Sulphur. tusi in ℔ ß. spiritus thereb. clari, id quod fiet intra ♂ super ☥, solutionem rubentem decanta, alium affunde, digere, separa incli-

nationem, fæces (quæ erunt perpaucæ) abjice. Tincturas ☋a △ Arenæ lentissimo ex magna ☽, donec ferè omnem ☋um thereb. recuperaveris. Guttulis autem rubris apparentibus mutetur recipiens & △ paulatim augeatur, egredietur Oleum coccineum cum fœtore intolerabili, qualis est latrinarum, ultimò ☽ ferè incandescente, spissum & obscurè nigricans. Hoc rectifica & separa à ☋u therebinth. superstite. Oleum autem vase clauso digere per mensem in MB, ubi fœtorem deponet, evadetque verus Pulmonum balsamus.

Vires. *Est egregium Vulnerarium intrò sumptum, curat ulcera interna, resistit suffocationi maricis, pesti, colicæ, catarrhis fluentibus, asthmati, empyemati, urinam provocat. Dosis gut. 3. in syr. conven. vel ovi vitello.*

HOFMAN. 3. *Destillatio Unde* 1. *Spiritus Sulphuris S. Closs.*) Hæ præsentes descriptiones, quas *Dnus Autor* ex *S. Closs.*, *Beguino*, *Semerto* & aliis communicavit, non sunt rejiciendæ, sed debitâ præparationis observatâ enchirisi voto respondent. Hunc spiritum nonnulli sequenti modo confitere sibi præsumunt; Scilicet dolium accipiunt ▽ à plenum, & aliquot librarum sulphuris fumo impregnant, & postmodum hanc aquam sulphuratam per alembic. dephlegmant. Aliam hujus sp. sulphuris multiplicationem tradidit *P. Poterius in P. S. Lib.* 2. *cap.* 11. *& Philippus Grulingius in Florileg.* p. m. 375.

N. Utrum spiritus Sulphuris & Vitrioli realiter differant an secus, hic quæritur? Videtur hoc spiritus unam eandémque essentiam habere, cùm eandem habeant materiam ex quâ & eandem causam efficientem. Nihilominus tamen viribus & effectu differre videntur: Cùm quædam Medicamenta cum sp. sulphuris præparata meliores obtineant virtutes, quàm quæ cum sp. vitrioli v. g. ♂tialia cum sp. vitrioli præparata sunt austeriusculi & adstringentis saporis, vomitum non raro cientia, quæ verò cum sp. sulphuris, laudabili sunt dotata dulcedine. Deinde addit *Cl. Tachenius in Hipp. Chemic.* sp. sulphuris acidus, si roseric naturale corpus v. g. arenam, ignem nondum expertam, tunc ex eo naturale sublimatur sulphur, id quod cum sp. vitrioli non succedit: Verùm dicimus Nos, spiritum vitrioli à sp. sulphuris, non essentiâ, sed accidentibus differre, illum esse impuriorem magisque terrestribus constare partibus, hunc autem puriorem magisque liberum.

Vires spiritus sulphuris &c.) Hic spiritus sulphuris potui mistus à pestis putredine præservat, non secus atque ejusdem sulphuris fumus cadum vini à corruptione liberat, & præservat. Undè circumspectè ac curiosè omnes potus cum spiritu sulphuris misceri possunt: atque hinc etiam ad Vitam Longam *Cl. Helmontius in Tr. Arbor vitæ* commendat. Præterea contrà asthma exhibetur; verùm hic distinguendum est inter asthma idiopathicum, quo sp. sulphuris non habet introitum, & inter *sympathicum*, nidum circà hypochondria habens, quorsum auxiliatori sulphuri suus quoque est introitus. Majoris etiam virtutis hic spiritus sulphuris, si cum vit. æt. seorsim, vel conjunctim etiam cum gummi ammoniaco destilletur. Extrinsecus adhibetur in procidentiâ ani, sed hoc non facile suaserim, acida enim partibus membranosis & nervosis admodum sunt inimica. Emplastrum ex opopanace ego mallem substituere.

3. *Spiritus Campanarius facillimus S. Closs.*) Verùm hic spiritus non simplex est sulphuris, sed compositus ex nitro, vel ex sale & nitro simul.

4. *Aqua acida vel phlegma sulphuris. Item* 5. *Aqua seu Ens Balsami sulphuris.*) Hoc sulphuris phlegma proles sulphuris genuina est, ex ejus sale acido orta; Undè eadem cum spiritu præcedente vires obtinet.

6. *Oleum sulphuris Balsameum.*) Sed hoc etiam sic compositum.

7. *Oleum sulphuris linatum.*) Hujus elaboratio admodum periculosa existit, quia oleum citò vitra penetrans facile accenditur, nullis liquidis sed solâ arenâ extinguibile. *D. D. Knafilius* hoc oleo in Peste & vulneribus fœlici cum successu usurpavit. Hæc massa concreti sanguinis instar ex Sulphur. & oleo lini conscindatur & per retortam destilletur. Nonnulli addunt vitriolum calcinatum.

8. *Oleum sulphuris aureum.*) Hujus elaboratio *à D. D. Iohanne Michaëlis* p. m. & à Me sæpius tentata fuit, sed semper frustraneo cum effectu, oleum & operam perdidimus.

9. *Ol. sulphuris rubrum.*) Post olei destillationem ex hujus Cap. mort. Lac Sulphuris demum præparari potest.

10. *Ol. Sulphuris verum S. Cloſſ.*) Hoc laudem meretur, cujus vera conficiendi ratio in digeſtione olei illius fœtidi & optimè rectificati conſiſtit.

¶ IV. INFUSIO.

Unde

1. *Balſamus Sulphuris Therebinthinatus, ſeu Rubinus Sulphuris.*

℞. Fl. Sulphuris ☉-t. ℥iij. Spirit. Terebinthin. ℥vi. vii. Digerantur in vaſe vitreo, donec ſolvatur Sulphur & ſpiritus Terebinthinæ rubicundus reddatur. Hinc decanta ac ſerva.

N. *Quod ſi hunc Balſamum à ſuo ſolvente, ſeu ſpiritu ſeparare volueris, affunde* ▽ *& deſtilla, ſic ſpiritus una cum* ▽ *extillabit, relicto Balſamo in fundo.*

Vires. *Excellentiſſimam Medicinam contra Phthiſin, quippe valet ad ulcera pulmonum conſolidanda, præſervat à peſte, aliiſque morbis contagioſis: inſervit quoque Tinctura Sulphuris, vide infra.*

Doſis à gr. 4. ad 7. ſcilicet ſi à ſuo ſolvente ſeparatus ſit, vel ad g. 20. cum ſuo ſolvente. Quercet. in Pharm. reſtit. Hartmann. in Pract. Sennert. Inſtitut. Beg. &c.

2. *Balſamus Sulphuris compoſitus, Balſamus vitæ.*

℞. Flor. Sulph. ℔ 1. Myrrh. ℥iij. Aloës ſuccotr. ℥ij. croc. ʒij. pulveriſa ac digere cum ☌-tu Terebinth. ad eminent. digit. 2. affuſo, decanta.

Vires. *Efficacius operatur quam ſimplex.*

3. *Balſamus Sulphuris ad externa qui Rulando adſcribitur.*

℞. Fl. Sulphur. vel Sulphur. pur. ℥ j.
Ol. rapar. expreſſ. vel nucum ℔ ß.
Vini generoſi ℥ ij.

Macerentur ♂ 8. △e lento, aliquoties agitando. Poſtea coquantur lentè ad vini conſumptionem. Tandem cola & ſerva uſui.

Vires. *In variis morbis à Rulando Balſamus hic adhibitus eſt. Vide ejus* 11. *Cent.* 92.

N. *Balſamum Rulandi aliter deſcribit Unzerus tract. de Tart. Vide & Balſamum Sulphuris* ☉*-latum in Angel. Sala tract. de* ☉*-lo.*

4. *Tinctura Sulphuris.*

Poſtquam à Balſamo ☌ Terebinth. ſeparatus fuerit (*modum ſeparandi habes in Balſamo*) affunde ▽ & extrahe ▽ in ♍, & habebis Tincturam; digere atque à fœcibus ſubſidentibus decanta.

Vires. *Præſtantiores effectus habet quam Balſamus.*

Doſis gutt. 3. 4. *&c.*

N. *Extrahit quoque ex ſulphure crudo Tincturam citrinam* ▽, *optimè rectificatus.*

5. *Tinctura Sulphuris S. Cloſſ.*

Infer in candens tigillum per cochlearia mixturam ex Sal. Nit. ℔ j. Sulphur. pulver. ℥iv. comburantur △ forti, donec ſtrepitus ceſſet, & in maſſam rubram mixtura detonata compingatur, cui in pulv. redactæ Spiritus Vini Tartariſatus affundatur, extrahaturque Tinctura.

Vires. *In peſte, febribus, ſcorbuto, obſtructionibus hepatis, pulmonumque morbis utilis.*

Doſis gutt. 8.

6. *Alia Tinctura.*

Fac Capitellum ex Sal. Nit. in aqu. ſoluto, in cujus ℔ vi. bulliat per 24. horas Sulphur. pulv. ℔ j. filtretur liquor rubeus, & præcipitetur cum aceto, in quo decoctum fuerit ☿ ex ☉-lo. In fundo reſidebit pulvis ſcarlatinus, è quo tinctura, modo ſuperius tradito, vel per ☌-um thereb. extrahenda venit.

Eſt S. Cloſſ.

7. *Cryſtalli ex Tinctura.*

Poſtquam per ☌-um Terebinth. & ▽ tinctura fuerit prolecta, ut dicitur artic. 4. p. 166. abſtrahendus eſt ▽, dum reſtitet tantùm pars tertia illius, quæ in cellâ collocatur, ubi naſcuntur cryſtalli, in quibus reſidet ♀. Eſſentia Sulphuris, diſſolvantur iterum in alio ▽, & denuò coagulentur, quò magis ac magis ab odore gravi immunes reddantur.

Doſis g. 4. *in liquor. appropr. tabellis, electuar.*

8. *Sal Sulphuris.*

Vel fit ex ☿ ☌-us Campanarii, de quo vide Keſlerum artic. 54. Centur. 1. vel ex carbone nigro levi & foliato Sulphure poſt extillationem Olei veri (vide præcedentem pag.) reſiduo, hoc △ miti reverberandum eſt ad albedinem.

Uterque modus parum Sal. præbet, ſed efficax adverſus verminationem remedium.

9. *Eſſentia Sulphuris.*

℞. Miner. Sulphuris q. v. affunde ▽ (ex ☉ & Sal. nit.) ſolve, quoad poteris. Hinc abſtrahe ſolutum ad ſiccitatem, edulcoratumque reverbera ad rubedinem ſaturatam. Hinc extrahe Tinct. cum ▽, digereque donec Eſſ. Sulphuris à ▽ ſeparetur inſtar olei, fundumque petat.

Vires. *Magnarum eſt virium ad arcendam peſtilentiam.*

Doſis gutt. 6.

N. *In hac Sulphuris Eſſentia ſi Myrrha, Aloë, aromatice infundantur, atque Tinctura* ♍ *extrahatur, dicitur Balſamus mortuorum.*

Baſil. in reper. Lap. Ph.

Hofman. 4. *Infuſio: Unde* 1. *Balſamus Sulphuris Terebinthinatus ſeu Rubinus Sulphuris.*) cum ol. Terebinth. promptius quàm cum ſpiritu ejus ſuccedit; Sic v. g. Rec. ß. ſulphuris per ſe parat. q. v. ol. rectific. Terebinth. q. ſ. digere vel coque donec tinctura appareat.

N. Melius ſuccedet operatio, ſi ſulphur elect. cum ſale Tartari miſceas, vel ſuper ignem leniſſimum in crucibulo torreas in maſſam rubicundam, ſed non ſine fœtore erit, & poſtea olea deſtill. vel juniperi, vel aniſi, vel quod volueris ſ. q. ſuperinfundas.

N. 2. *Quod ſi hunc Balſamum à ſuo ſpiritu ſeparare volueris &c.*) Rec. ß. ſulphuris ℥ij. affunde ol. d. juniper. vel Tereb. q. ſ. ad ſolutionem cum ebullitione in ære. peragendam, ſolutum effunde, filtra per chartam bibulam, colaturæ adde ſp. vini rect. ℥ij. ſ. deſt. Rec. extracti reſidui ſulphurati ℥ j. ol. deſt. aniſi ʒiv. balſami de Peru ℥ ß. ß. benzoin. ʒij. pone in digeſtionem per aliquot ♂ d.

N. Si loco ol. d. aniſi ſubſtituatur ol. d. Citri, fit Balſamum peſtilentiale.

N. 2. Balſamum vitæ conficitur, ſi ß. ſulphuris ſ. q. affundas ol. d. Cinamomi, caryophyll. Macis, Cortic. Citri. aurantior. zedoar. ana ſ. q. & digerantur in loco tepido.

Vires. Excellentiſſimam Medicinam præbet contrà phthiſin ad ulcera pulmonum conſolidanda &c.) Hic quæritur, Utrum Balſamus ſulphuris, & alia oleoſa balſamica ex ſulphure cum oleis deſtillatis præ-

præparata in phthisi aut exulceratione pulmonum aut aliorum viscerum ex humoribus salsis hæmoptysin causantibus ortâ tutò in usum trahi possint, an secus? *Dnus Autor* cum Aliis affirmat, nec forsan desunt ipsis rationes: Quia *primò* istiusmodi balsamica remedia, dum dum seu balsamum radicale cum calido innato augent; *Deinde* spiritus vitales reficiunt. *Tertiò*, quia salia acida in lympha & massa sanguinea contemperant, à quibus putredines; Ut ex mechanicâ chemicâ constat, dum ejusmodi oleis destillatis aquæ fortis vis corrosiva acida corrigi potest; *Quartò* quia sunt interna vulneraria putredini resistentia, eo quod etiam externè brodii carnis calidis instillata & ad tempus aëri exposita, quo attingunt, ea non putrescere aut fœtorem contrahere sinant, locus, ubi non attigerint, fœtere.

Verùm si & hoc loco comotunem illam medendi regulam non insuper habere volumus, contraria contrariis esse curanda, dictitantem, certè non succedet tutò, si phthisin seu pulmonum exulcerationem istiu cemodi balsamo sulphuris aut aliis oleosis balsamicis ex fl. sulphuris cum oleis destillatis præparato curare velimus. Notum enim est in phthisi seu exulceratione pulmonum aut aliorum internorum viscerum semper vel præviam adfuisse, vel adhuc conjunctam adesse inflammationem, eamque adeò non sine acido inflammante ac doloritico. Olea destillata & alia, ex quibus dicta balsamica conficiuntur, etiam calida esse inflammabilia ac resinosa omnibus, me etiam tacente licet, notissimum est, at verò hoc particulis eorum acidis acceptum esse ferendum perpauci sentiunt, *inquit D.* David von der Becke *in Experiment. & Meditat. circa Rerum natural. principia* Patet tamen ex salium volatilium beneficio alkali ex oleis destillatis præparatione. Olea destillata & alia pinguia illita cranii & ossium affectibus nocent, & affectibus erysipelatosis ob acidum eorum occultum gangrænam asserunt. Quomodò igitur hæc sanâ ratione & in Phthisi seu pulmonum exulceratione convenire queant? Præterea, cum tunc etiam fermenta viscerum digestiva admodum debilia fiant, & hæc balsamica oleosa fermentis eorum ob unctuosum acidum salibus volatilibus immersum potius reluctentur, uti ex rusticis post eorum usum constat, in actum deduci, & in salia volatilia Naturæ convenientia converti nequeunt, unde toti Naturæ sic crudâ relictâ negotium facessunt ac damnum irreparabile inferunt. Huc accedit, quod in ejusmodi affectibus aliàs tota massa sanguinea una cum lymphâ tunc quasi vappescat, ità ut in hâc absumptis seu resolutis partibus volatilibus salsis oleosis ac balsamicis Naturæ congruis spiritus vitæ debilior suum lumen amittat, imò paucissimus fiat, adhibitis jam istiusmodi sulphureis sylvestribus oleis calidissimis, quid aliud eveniet? quàm ut flamma major extinguit minorem, sic hæc etiam calida in excellenti gradu reliquum flammulæ vitalis penitus penitusque fint extinctura, vel loco vitalis caloris hecticum fint inductura. Unde *Cassarus Hoffmannus in præfat. in Libr. de Medicament. Officin.* Olea, inquit, stillatitia, quæ ferè essentias vocant, tam apertè ventriculo membranaceo inimica sunt, absumendo humidum illius radicale, hepati autem aliisve visceribus sanguineis inflammando, aut *οσμην* seu rectius *κρῦσιν* excitando, ut quidam sibi sitim perpetuam adsciverint, quidam cachexiam biliosam, quidam hydropem calidum, addo ego cruentum alvi fluxum, ficabiem siccam, febres hecticas &c. Quorum omnium pervelim, inquit Excell. *D. D. Simon Pauli in Quadripartit. Botanic. Class. cent.* p. m. 154. Novellos Practicos subin è memini sse, nec se moveri ab empiricis patiantur, cum illi casu, sæpe per empiricam levare quidem Morbis ægros, sæpius verò ac frequentius in præcipuum vitæ discrimen, alios atque alios ejusmodi calidis, validis chemicis medicamentis præcipitasse visi sunt, Medici modendi ignarissimi. Nec obstat, istiusmodi balsamica balsamum radicale confortare, falsum hoc est, longa enim est differentia inter sulphura vi peregrinâ ac virulentâ nondum spoliata, & istâ adhuc constantia, ad quæ ultima Nos balsamum sulphuris & alia adhuc cruda olea destillata referimus. Tironis, inquit *cl. Helmont. in tr. V. H. L. M. V.* p. 577. addiscant sulphura spoliare vi suâ peregrinâ ac virulentâ, (hoc est, suo acido) sub cujus nimirum custodiâ abditur ignis vitalis Archeum in scopos desiderates placidissimè ducens. At de quibus hic agimus, talis generis non sunt.

Nec sufficit Spiritum vitalem suavissimis Sulphurum popismatis demulcere, sed & horum vi specifica causam morbificam consumere, & vias oppilatas ac obstructas reserare & fermenta viscerum confortare oportet.

Olea destillata vel sp. vini ab ☿ fort. abstracta hujus vim corrosivam demulcere, dum acidum minus corrigit majus, notum quidem est, sed quid hoc facit ad internum eorum usum? Quod autem ista olea balsamica carnis jusculo, si hisce infundantur, à fœtore & corruptione præservent, fit hoc, quod ab aëris injuria defendant, quemadmodum etiam videmus ol. amygdal. dulc. ex. press. vel ol. olivarum vinum in doliis incorruptum servare; sed quid hoc ad præsens negotium? Nihil probat. Longè enim alia est istorum balsamorum operatio in corpore humano, & alia in aliis rebus extrà corpus constitutis. Illic calor viget fermentalis, & vitalis; hic putredinis elementaris, &c.

3. *Balsamus Sulphuris ad Externa, qui Rulando adscribitur.*) Vèrùm hæc non est vera Balsami Rulandini descriptio, Ea autem, quæ sequitur, videtur genuina. Rec. flor. Sulphuris ter sublimat. ℥ iij. ol. rosac. complet. lb ß. vini rubri opt. ℥ v. Macera per octiduum leni Δne & aliquoties agitentur, tunc coque lento Δne & semper movendo ad vini consumptionem. In colatura dissolve Terebinthin. clar. ℥ ij ß. & serva ad usus.

N. Hunc balsamum ad tophos articulorum emolliendos, leniendos & discutiendos *Rulandus Centur 2. cap. 92.* meritò commendat. Cui agyrtæ jam substituunt resinam Pini pretio equidem inferiorem, neutiquàm virtute. Balsami sulphuris utilitatem in arthriticis *Tulpius expertus est Lib 4. observ. cap. 56*

4. *Tinctura Sulphuris*) Hæc suo stat talo, prout & *v. S. Closs.* quæ cum sp. vini Tartarisato extrahitur, adhibetur in scorbuto, reserat obstructiones, & diuretica est.

N. Sequenti modo etiam Tinctura Sulphuris componitur, Rec. Sulphuris el. sal. Nitri & Tartari ana fac. fluant in Crucib. effunde, pulverisa, ac cum spirit. vini extrahe Tincturam rubicundissimam. Sic & Tinctura sulphuris volatilis elaboratur. Rec. Sulphuris opt. pulverisat. ℥v. ✱ tantund. m. calc. viv. ℥vj. Misce & immitte pulverisat. in retortam, dest. la ex Aren. per ignis gradus. Calore aucto prodibit rubra tinctura Sulphuris volatilis. Hujus usus in Peste & pectoris affectibus non satis deprædicandus est. Digitos colore tingi nigro.

7. *Crystalli ex Tinctura Sulphuris.*) Hic modus non procedit. Benè autem sequens §. Sal sulphuris vel ex Cap mort. campanarii Spiritus vel ex residuo post extractionem oleosæ substantiæ cum ol. d Tereb. vel juniperi factam, Δne leni calcinato. Sed parum Salis præbet.

9. *Essentia Sulphuris.*) Hæc nihil peculiaris à dictis Tincturis obtinet.

¶ V. LIQUATIO.

Sublimatur Sulphur in sublimatorio sat alto ☿ forti, sublimatum expone liquationi in cella, aliquamdiu. *Basil. d. l.*

CAPVT XXIX.

De Bitumine ac Ambra Gryſea.

BItuminis nomen generaliter denotat quodcunque minerale pingue. Unde & diversas sub se species comprehendit. Ambram scilicet, Succinum, Spermaceti, tum quoque Bitumen in specie sic dictum; Naphtham & Petroleum; Carbonem petræ & Gagaten. De quibus sigillatim brevibus.

HOFMAN. *De Bitumine ac Ambra Gryſea.*) *Bituminis* vocabulum in genere quamcunque terræ pinguedinem tenacissimam faciè urentem denotat, unde diversas sub se comprehendit species. Ad quod *Dnus Autor* cum aliis refert *Ambram, Succinum, Sperma ceti, Bitumen* in specie sic dictum, *Naphtham & Petroleum, Carbonem Petræ & Gagaten.* Ex his quibus Bituminis nomen jure competat, aut non, in sequentibus videbimus.

¶ *De Ambaro.*

Ambarum Ambra; sive Ambara generaliter duo bituminis genera denotat, quorum unum, Ambræ nomen communiter retinet, & ad differentiam alterius, Ambra gryſea dicitur. Alterum, Succini nomen assumpsit, de quo loco sequenti.

N. 1. *Est & Ambra nigra, de qua maxima est Authorum inter se dissensio. Sunt enim qui veræ ambræ nativæ speciem faciunt, quæ vel quis sit imbecillior. Alii factitiam statuunt ex moscho, Zibetto, ligno aloë, Styrace & ladano. Alii Gagatem, sub titulo ambræ nigræ vendunt. Alii succinum colore ad nigrum vergens.*

N. 2. *Est & ambra subalbida, id est, Sperma ceti.*

Ambra Officinarum bituminis quoddam genus est, ex fontibus ac alveis maris ad littus ejectatum. Germ. **wolriechend Amber.** Ambre odorante. *Amber Greece.* **Ambergries.**

Optima censetur Gryſea (ſeu coloris cinerei) à ſordibus purgata, odorata, lævis, quæque acu perfoſſa ſuccum pinguem reſudat. Improbatur nigra, candida valdè, utpote dubio procul adulterata.

Factitia facilis cognitu eſt, odore ſcilicet (quo res, ex quibus confecta eſt, prodit) tum quoque colore (quo plerumque nigra eſt) adde quod ▽ impoſita citius molleſcat, quam nativa. Vide Hernandez.

Vires. *Calefacit, ſiccat, reſolvit, cor cerebrumque roborat, ſpiritus vitales ac animales ſulphureâ ſuâ ac ſuavi exhalatione ſuſcitat reficitque: Unde haud rarus illius uſus eſt in globulis illis fragrantibus ad infectum aërem corrigendum, ſpirituſque ab infectione tutandos, formatis: quos globulos inde Poma Ambræ vulgus appellat. de quibus l. 2.*

HOFMAN. *De Ambra.*) *De Ambræ* origine & Natura Hiſtorici, Philoſophi & Medici in hunc uſque diem in diverſas opiniones abeuntes adhuc contentionis ſerram inter ſe invicem trahunt, dum inveniuntur, qui planè negant, *Ambram* haberi nativam, ut Medicorum ſcutica *Leonardus Fuchſius*; Alii ſcribunt, quod ſit ſpuma Maris, Alii ſperma ceti, Alii camphoræ ſpecies, ut *Averrhoës, Cæſalpinus.* Alii verum & nativum Sulphur, ut *Crato.* Alii Succinum. Alii excrementum beluæ cujuſdam marinæ. Alii non tam ad Mineralium, nec vege abilium, ſed Animalium potius claſſem referendam eſſe ſcribunt, dum excrementum Avis, cujus nomen lingua Madagaſcarica Aſchibobuck Indiæ Orientalis ſtatuunt. Cujus ſententiæ mentionem facit *Jul. Cæſ. Scaliger exercit.* 104 *ſ.* 10. Et *Fragoſus Cap. de Ambara Libr. de Aromat. & Medicam. ex Indiis in Europam delatis* p. 89. *Et Ferdinandus Lopez de Caſtagneda in Orientali ſuâ hiſtoriâ Lib. 4. cap.* 35. ſtatuit Ambram in Balneis repertam ſtercus eſſe avium quarundam, quæ in Archipelago illo interiori odoriferis veſcantur herbis in rupes & ſcopulos inſularum eas undem ſua excrementa deponant, quæ mari innatantia à Balænis devorentur & nondum concocta vomitu poſtea rejiciantur. Et iſta Avis, ſcribit, eſt inſtar anſerum noſtratium, magni capitis cum gutta pulcherrimis ornata pennis. Hujus excrementa ſunt Ambra noctu à rupibus delapſa, interdiu à ☉le excocta & noctu à Luna purgata in rupibus tamdiu manent, uſque dum tempeſtate maris oborta cum fluctibus hinc inde ad ripas propellantur. vid. Hieronymus Megſerus in deſcriptione inſulæ Madagaſcar. Cap. 6. p. 43. & *Juſtus Fidus Klobius in diſſert. de Ambra.* Alii hujus Natales in Balænarum inteſtina referunt, cum ſæpè Ambra in his diſſectis inventa fuerit. vid. *Monard. hiſtor. ſimpl. cap. 7. Cluſ. in not. ad Lib.* 1. *c.* 1. *Hiſtor. Arom. Garcię.* Alii in mari oriri inſtar fungorum ſtatuunt, quæ poſtea cum lapillis, quibus adhæret ad littora expellitur, *Serapio, Jul. Cæſar Scaliger.* l. c *Avicenna & Pſellus* è fontibus in Mare effluere teſtantur. Luſitani ferunt in toto maritimo Æthiopiæ tractu reperiri etiam ingenti magnitudine fluitans, transferri ad littora ventis quibuſdam flantibus in magna copia, exiſtimari ab ignaris Picem aut Bitumen. Probabile videtur & experientiæ congruum, licet in mari reperiatur, tamen ab eo originem non habere, ſed *Bituminis*, quod ex terræ viſceribus in Maris abyſſo vi mineralibus innata expellitur, certam quandam eſſe ſpeciem, & ut ſuccinum ex fontibus Bituminis emanare, & in ſummo mari aëri expoſitum coagulari & denſari. In India fontes eſſe, ex quibus oleum & Balſamum nobiliſſimum fluat & colligatur, Hiſtoriæ teſtantur: ex hiſce per venas ſubterraneas, ſi quid in mare fluat, condenſatur & in ambram concrefcit. Huic ſententiæ ſubſcribit *Franciſcus Hernandez Medicus in Indiis præſtantiſſimus in novâ plantarum, animalium & mineralium Mexicanarum hiſtoriâ à Nardo Antonio Recchio in ordinem digeſtâ, à Johanne Terentio, Johanne Fabro & Fabio Columnâ notis & additionibus illuſtratâ.* Ex Æthiopico mari educitur Ambra plurima optimè fragrans interdum centum librarum plus minus. Hanc evomunt in imo maris, cujuſmodi ſunt fontes Naphthæ, & quando tempeſtas invaluit, ventus ejicit in littora. Eſt ſubſtantia pinguis odoratiſſima, inflammabilis, ardens, nunc durior, nunc mollior, friabilis, ita tamen ut ſub dentibus aut digitis inſtar ceræ delarari poſſit, colore nunc uniformi, nunc puncta citrina aut alba aſperſa habens. Odorem nobiliſſimo ſuo ſulphuri debet, unde *Crato* ſulphur eſſe, aut ad minimum ei ineſſe ſtatuit. Eandem Avium eſſe excrementum, fabulæ haud abſimile videtur. Fungorum inſtar in mari creſcere, non eſt probabile. Quæ in Balænarum inteſtinis diſſectis Ambra fuit reperta, caſu evenit, quia cum alimentis eandem à maris æſtu agitatam antea devorare potuerunt. Unde rectè ſtatuit Dominus *Autor, Ambram* bituminis quoddam genus eſſe, ex fontibus ac alveis Maris ad littus ejectatum.

Optima cenſetur gryſea (ſeu coloris cinerei) à ſordibus purgata.) Ambræ tria ſtatuuntur genera, *Unum Selachitium* ex Zeilan inſulâ Indiæ, rufum & pingue, quod cæteris præfertur; *Alterum* ex Sechrâ loco maritimo Arabiæ felicis, ſubalbidum, coloreovi ſtruthiocameli, quod ut plurimum eſt, quod ad nos defertur, gryſeum & variegatum maculis nigricantibus. *Tertium* deterrimum, quod nigricat, quale eſſe volunt, quod piſces devorarunt. *Hujus* etiam *duas* conſtituunt *ſpecies*, *unam* in ventre reperiri, ignobiliorem; *Alteram* juxta ſpinam dorſi magis ſinceram. Optima cenſetur, quæ à ſordibus eſt repurgata, quæque plurimum ad candorem accedit, cinerei coloris, aut quæ ex ſtriis nunc cinereis, nunc candicantibus conſtat, lævis, quæque acu perforata multum oleaceæ reſinæ reſudat. *Nigra & candidiſſima* improbantur, quia gypſo adulteratæ putantur.

Factitia facilis eſt cognitu.) Adulteratur ſæpè ex ligno aloës, ſtyrace, Ladano extractis, addito moſcho, vel etiam ex benzoino, cerâ albâ novi examinis, carie fraxini, arborum muſco, addito Moſcho & Zibetho; ſed fraus facilè animadvertitur. Nativa non tàm facilè in aquis molleſcit, ac factitia: Manibus prætereà ſi tractetur, ceræ modo lenteſcit factitia, non item vera. Color etiam ac odor non tàm exactè exprimi poſſunt in adulteratâ, quin à verâ differant. vid. *Olaus Wormius in Muſæo p. 31. Erasmus Franciſci* in Judiſchen und Sinäſiſchen Luſtgarten pag. 1178.

Vires.) Ejus uſus vel eſt internus, vel externus. Internè ſumpta ex optimis eſt ad ſpiritus demulcendos & confortandos, unde cerebro & cordi conducit, ſenſus omnes vegetiores reddit, in apoplexiâ, vertigine, lipothymiâ, ſpaſmo &c. ſummis laudibus decantanda. Multum etiam confert ad Prolongationem vitæ, ſic Pharmacopejus quidam Calecutæ, *teſte Franciſco Bacone Rome de Vertulamio in hiſtor. vit. & Mort. p.* m. 528. ex uſu ambræ ad centum ſexaginta annos vixiſſe perhibetur; & Nobiles in Barbariâ ex ejuſdem uſu longævi reperiuntur, cùm plebs brevioris ſit ævi.

¶ PRÆPARATA.

1. *Eſſentia Ambræ.*

℞. Ambræ gryſ. p. 1. Ol. amygd. d. p. ij. impoſita, ac digere ☌ aliquot, poſtea exprime: Expreſſioni affunde ▽ rectificatiſſ. digere ac deſtilla per atenam. Sic elevabitur cum ▽ Eſſentia quoque Ambræ, relicto oleo amygdal. in fundo. Abſtrahe igitur ▽ leni calore, ad conſiſtentiam olei.

Doſis g. pauca.

2. Species Diambræ, *vide in D.*
3. Poma Ambræ, *vide lib. 2. c. 75.*

4. *Ambra Eſſentificata.*

℞. Ambræ gryſ. opt. part. VIII.
Moſch. odoratiſſ. p. 1.
Sacchar. albiſſ. p. ſ.

Omnia pulveriſata cum Spiritu Roſarum ardente terantur optimè diutius, ſæpius aliquid de Spiritu roſarum affundendo, attemperando & rurſum reponendo, utque ficceſcat. Hinc rurſus ut prius teratur, & ſervetur.

Vires. *Omnium viſcerum confortativum maximum eſt, inprimis vim procreandi promovet. Deſtillat piſi minoris in Vino vel alio liquore. Hartmann. in pract. & in Croll.*

N. *Flores Ambræ habet Keſlerus ſub nomine globi bituminoſi.*

HOFMAN. *Præparata.* 1. *Eſſentia Ambræ.*) Eſſentia hæc Ambræ ab autore deſcripta, cum facilè ob ol. amygd. dulc. admixtum rancorem contrahat, convenientius eſt ambram vel cum ol. d. roſarum vel ligni Rhod. ſoluram cum ſaccharo albiſſimo miſcere, nodulo includere, roſtro capitelli cucurbitæ vitreæ imponere & cum Spiritu roſarum per fermentat. parato ex ℔. ſ. leni calore deſtillare.

N. Alia eſſentia Ambræ Cl. Tachenii, Rec.

Rec. Ambræ ℈ß. Zibethi gr. iij. misce in mortario, adde Succi Citri gutt. j. vel ij. Moschi ℈j. dissolve omnia cum spiritu rosarum ſ. q. M.

2. *Species Diambræ.*) Hæ species nullam merentur animadversionem, sed pristinam retinent debitam laudem, ob simplicem descriptionem & genuinam præparationem, summæ sunt virtutis in omnibus corporis affectibus à frigidâ causâ ortis, vertigini medentur, catarrhis resistunt, spiritus tùm vitales tùm animales adaugent, concoctionem juvant, unde senibus salubre & familiare sunt remedium.

4. *Ambra Essentificata.*) Egregiæ elaborationis & energiæ hæc etiam est. Cujus tamen vires augeri possunt si ambra greyſca prius in ol. de roſar. vel Citri, vel Cinamom. ſolvatur ſ. q. & cum Saccharo cand. pulveriſ. in Eſſentiam ſiccam redigatur. In reconvalescentibus egregiè convenit, ut & in deperditâ memoriâ.

N. Ambra non ſolvitur aqueis humidis, ſed oleoſis, quia oleoſa & balſamica & ipſa eſt naturæ. Contrà verò Moſchus, quia humidioris eſt naturæ, humidis & liquidis facilè permiſcetur. Cùm autem ambra per ſe non poſſit in vehiculo aliquo aſſumi, quia in liquoribus humidis picis formam induit, miſcenda eſt cum ſaccharo, & ſic vel per ſe, vel cum Liquore quocunque deglutiri poteſt.

CAPVT XXX.

De Succino.

SUccinum nihil aliud eſt, quam Succinus bitumi-noſus, ſeu Reſina terræ & arborum vetuſtarum optimè digeſta, exinde in mare traducta atque ibidem præcipuè concreta.

N. *Dum bituminoſa illa ſubſtantia adhuc liquida eſt; varia ſeſe involvere ſolem, ut muſcæ, formicæ, &c.*

Dicitur Arabicè Ambra citrina, Electrum, Chryſolectrum, Carabe, Gleſſum, [Gentarum Pruſſorum ſualternium Scytharum, Sacul Ægyptiorum putatur.] (Paracelſo.) Agſtein/ Bernſtein/ Gentar. Ambre jaune. *Amber.* Amber/ Emmer/ Barnſteen.

Delectus.

Succini genera etſi plura vulgo numerantur, album ſcilicet ſ. flavum, & nigrum; attamen non niſi duo Officinis noſtris eo nomine veniunt. Album ſcilicet & flavum ſeu Citrinum; nigrum enim non datur niſi particulis, ad nigredinem aliqualem inclinantibus id nominis imponere velis. Utrumque quamvis laudibus ſuis haud deſtitutum ſit: Attamen præſtat album, utpote magis digeſtum. Eligendum id ipſum candidum, ſyncerum, ſuave fragrans. Huic ſuccedit flavum, quod præſtat pellucidum, quodque præ aliis attritu, ſuavem halat odorem, nigrius enim (quod nonnulli ſuccinum nigrum, alii ambram nigram faciunt,) vilius eſt. Flavum ad albedinem reduci poteſt hoc modo.

℞. Succin. flav. c. g. ℔ i. pone in cucurb. terream validam, ſuperadde ſalis marini (ſi eo careas,) ſalis gemmæ, aut ſalis commun. opt. ℔ ij. ſuperfunde aquæ pluvial. ſ. ad diſſolvendum ſalem: quo ſoluto, inſuper affunde recentem ▽ fluvial. ebulliant ſuper-impoſito ☒bico cæco, (ne ▽ ſubito exhalare poſſit, non tamen firmiter cucurbitæ agglutinato:) ☌ ℘ 14. vel donec coctione illa album evadat.

N. *Ne ▽ deficiat, idem, alia fervens ſuper-adjicienda erit. Harm. in Croll.*

Vires. *Calfacit, excalfacit, roborat, adſtringit leniter, capiti ac utero inprimis dicatum eſt. Hinc adhibetur utiliter in Catarrhis, Epilepſia, Apoplexia, Lethargo, Vertigine, Suffocatione ac Inflatione matricis, Profluvio ſanguinis ac ſeminis, quod ad naturalem ſtatum reducit: In fluore albo mulierum. Caterum globuli è ſuccino ad oculorum deſluxiones miro ſucceſſu auxiliari dicuntur, annexi occipitio. Iidem etiam collo geſtati præpediunt, ne deſtillationes in gutur ferantur. Baptiſt. Port. Matthiolus.*

Uſus *Præcipuè albi, tàm internus, quam externus eſſe poteſt. Internè exhibetur ad ℈j. uſque.*

N. *Alii commendant pro amuleto in peſte, ſi eo pulſus ſæpe fricentur.*

HOFMAN. *De Succino.*) De hujus Origine & Naturâ videas etiam Autores valdè diſcrepantis eſſe ſententiæ. Alii enim gummi Arborum, Alii ſperma animalium, Alii Avium etiam excrementum, Alii ceram meſſe imbutam, Alii Maris ſoboleſ habent. Alii Reſinam terræ ſtatuunt, prout & *Dnus Autor*, cum quo & Nos facimus, ad bituminis etiam genus referentes, quod è cavernis ſuis effluens maris ſalſugine coaleſcit & tenui portione excluſâ induratur. Hanc ſententiam noſtram ſtatuminat hujus uberior proventus in illis locis, ubi Pinus & Terebinthinæ in copiâ creſcunt, quod argumento eſſe poteſt, à ſimili quâdam reſinoſâ ſubſtantiâ, qualis in arboribus illis reperitur, per terram diffuſâ naſci & à particulis ſalſis marinis vel aliunde coagulari. Nec abſimilem naturam arguit præterea ſimilis inflammabilitas ac color, qui à Terebinthinæ Cypriæ incenſæ odore non differt, quodque ex ſuccis illarum arborum per artem confici poſſit teſte *Martinio in Atlante Sinico p.* 65. Poteſt & impurum ſuccinum arte corrigi, teſte *Glandero Libr. de Furnis Philoſ.* per ſp. Sal. Comm. rectificatum; ſed tunc duritiem illam deponit, nec durat niſi in loco frigido vel temperatè calido. Natura exhibet interdum minus elaboratum, alterâ à ſui parte molle, alterâ durum; nonnunquam etiam illud variis ſolet pingere characteribus. Interdum etiam variis ſcatet inſectis illi, dum adhuc molle fuit, inviſcatis. Sic & ſolo ignis adminiculo ita ſolvi poteſt, ut illo cadavera obduci queant. vid. *Cl. Morhof. l. c. p.* 19.

N. Reperitur in Boruſſiâ ad Maris Balthici littora, ortâ tempeſtate Sudini retibus illud piſcantur: Et ad Cimbriæ littus occidentale. Veriſimile eſt, tractus iſtos arenoſos bitumine refertos, quod ubi in mare exſudat, dicto jam modo coagulatur. In Sileſiâ ſub arce Greiffenſtein ad pagum Rabſau etiam eruitur, ut & quandoque Iſlebiæ à Boruſſico nec colore, nec odore, nec perſpicuitate differens. Deſcribit & *Succinum Mexicanum Franciſcus Hernandez. in theſaur. rerum Medic. Nov. Hiſpan. Lib. x. cap. 2. p. m.* 336.

Delectus.) Datur ſuccinum album, flavum & nigrum. Nigrum vilius eſt; Hinc non niſi album & flavum in uſu ſunt. Præſtat album, ut magis digeſtum, ſincerum, ſuave fragrans. Huic flavum ſuccedit, quod pellucidum ſit ſuavis odoris.

Vires.) Succinum vim calefaciendi, exſiccandi, roborandi obtinet, ſpecificum cephalicum & hyſtericum. Unde in epilepſia, apoplexia, vertigine, lethargo, ſpaſmo, catarrhis, ſuffocatione hypochondriaca admirandæ eſt virtutis. In ſubſtantia confert in hæmorrhagiis uteri, gonorrhœa, fluore albo mulierum. Oleum ejus deſtillatum confert in peſte, unde & potiſſimum ingrediens olei peſtilentialis D. D. Heiniſii. Globuli ex ſuccino occipitio annexi oculorum medentur deſluxionibus, & collo geſtati impedimento ſunt, ne catarrhi ſuffocativi oriantur.

¶ PRÆPARATIONES.

1. Præparatio. 2. Solutio ſeu Præcipitatio. 3. Deſtillatio.

I. PRÆPARATIO.

Unde

Succinum præparatum.

Præparatio Succini vulgari modo fit, cum ▽ appropriata lævigando.

N. *Quercetanus in Ph. reſt. cap. 26. miſcet Succ. pulv. cum ▽, hunc deſuper accendit, continuo agitando, & hoc 4. repetit, tandem humiditatem, △e ſeparat, reſiduum Succinum pulveriſat, & ſervat.*

Vires. *Eadem quæ ſupra.*

HOFMAN. 1. *Præparatio, unde Succinum præparatum.*) Hæc vulgari modo cum ▽ ſpecifica lævigando peragitur. In catarrhis

um Essentia cathartrali, in affectibus uterinis cum Ess. uterina &c. lævigatur,

¶ II. SOLUTIO & PRÆCIPITATIO.

Unde,

Magisterium, Extractum, Tinctura.

℞. Succini pulveris. q. v. affunde ☿ rectificatiss. solve, decanta, abstrahe in MB, vel præcipita cum ▽ font. & remanebit in fundo Magisterium.

N. 1. *Paracelsus.*

℞. Carab. q. v. affundit circulatum, digerit in ♓ribus ♂ ☌ (6.) Hinc abstrahit ac cohobat, idque toties donec in fundo ♌ appareat. *lib. 5. Archid. p. 81.*

N. 2. *Dici quoque potest Tinctura, si in forma liquidiuscula adhuc adservetur.*

Vires. *Magisterium hoc, ut nihil aliud est, quam pars purior ac resinosa, à crassioribus, sola solutione separata, ita eadem cum succino, efficaciores tamen operationes obtinet,* [*in omnibus affectibus capitis, Colicâ, Calculo.*]

[*Dosis* ♎gutt. *vij. ad* ℈ß.]

Aliter.

℞. Succinum pulverisatum & parum tostum, affunde ☓ ac extrahe, Extractum præcipita cum Spir. ♁i.

Vires. *Sudorificum est ac diureticum.*

Magisterium Succini dulce fixum.

℞. Succin. alb. pulverisat. subtiliss. q. v. affunde ☓ ad eminent. 4. digit. ebulliant in arena aliquot dies (si evaporet, affunde novum) ut rubescat ☓. Hoc filtra & abstrahe, sic manet magisterium in fundo. Hoc solve in ▽ (rosarum) filtra & abstrahe, idque vice tertia, tandem præcipita cum Spir. ♁i vel succo citri.

Vires. *Sudoriferum est insigne, admodumque conveniens in morbillis, pleuresi, confortat cor, &c.*

Dosis à g. 6. ad 12.

N. *Ita etiam paratur Magister. C. C.*

HOFMAN. 2. *Solutio & Præcipitatio.*) Unde Magisterium, Extractum, Tinctura. Si volueris Essentiam seu Tincturam ex succino elicere, vel in flavam solutionem redigere, necesse est ut Sp. vini rectificatissimus sumatur, aliàs inauspicatò hujus præparationem aggredieris, & postmodum leni calore digeras, secus faciendo oleum & operam perdes. Ut autem constet, Tincturam istam non à Menstruo digestione exaltato esse profectam, sed partes succini subtiliores reverà fuisse solutas, guttas ejus aliquot ▽æ infunde, in quam Spiritu vini subitò sese diffundente resolutum succinum liquoris superficiei instar tenuissimæ cuticulæ supernatare conspicies, in fundo autem, ut Autor scribit, pro Magisterio nihil invenies.

N. *Th. Paracelsus* Succini s. q. affudit circulatum, digessit in Cinet. aliquot ♂ ☌. Hinc per cohobationem abstraxit, usque dum in fundo unctuosus liquor apparuerit. *Lib. 6. Archidox. p. 1.*

Vires.) Hæc Essentia Succini nobile est Medicamentum Capiti, ventriculo, intestinis ac toti nervoso generi dicatum; contrà calculum etiam efficacissimum.

N. Reliqua Magisteria rejicimus.

¶ III. DESTILLATIO.

Destillatio exhibet oleum, Phlegma, Spiritum ac Sal: perficiturque vel sine liquore, vel cum liquore affuso, per cujus virtutem scilicet aliquantulum digeratur ac solvatur.

N. *Oleum non ascendit, quamdiu aqueum adfuerit vehiculum, ideoque si oleum expetatur, sine* ▽ *destillatio peragi potest.*

Exempli gratia.

℞. Succin. grossè triti, q. v. e. g. ℔ ij. vel ℔ iij. (possunt & silices contusi addi.) destilla per ♋ in vitream, terreamvè igne gradato & cautè adhibito: Extillabit primo phlegma, postea oleum subtilius, tandem crassius, Salque volatile parietibus adhærescit. Hæc singula, si libet, seorsim suscipe.

N. 1. *Alii digerunt primo Succinum cum aqua, (sic Crollius cum* ▽ *rosacea) hinc destillant. Verum ut dixi, oleum non ascendit prius quam humiditas aquea consumpta fuerit, proinde utique nimium labor citra utilitatem, quæ sit alicujus momenti.*

N. 2. *Alii succinum optimè terunt, ut sit instar farinæ, hanc miscent cum cinere optimè elixiviato, destillantque igne adeo leni, ut intra momenta 20. vix guttula decidat. Sic eliciunt oleum album penetrantissimum, quod seorsim colligunt, mutato, cum flavum apparere inceperit, recipiente.*

Hactenus olea ac spiritum confusim, destillando adeptus es; itaque destillatione seu rectificatione ulterius ea separare ac rectificare poteris.

℞. Oleum omne vel singula seorsim, infunde in cucurbitam, cum s. q. aquæ addendo nonnihil Sal. Com. ac destilla per MB vel per vesicam.

N. 1. *Alii affundunt oleo rectificando Acet. destill. digerunt & destillant.*

N. 2. *Si oleum illud crassius una cum* ☩ *super* ♍ *restitans rectificetur, oleum exstillat primo instar* ▽æ *limpidissimum, quod subsequitur, subflavo colore præditum est.*

HOFMAN. *Destillatio unde Oleum.*) Hoc vel sine additione vel etiam cum additione aliarum rerum v. g. silicum contusorum, arenæ, Sal. com calc. viv. corall. &c. destillari potest per retortam vitream aut terream igne per gradus adhibito. Exstillat primò phlegma, hinc oleum subtile, tandem crassius cum sale volatili. Alii digerunt succinum prius cum ▽â, hinc destillant. Verùm sine ullo emolumento. Alii succinum optimè tritum cum cinere elixiviato miscent, & igne destillant leni non sine maximo commodo. Acquirunt enim oleum penetrantissimum album ab initio, quod seorsim servandum, hoc flavum postmodum sequitur. Nonnulli sumunt calc. viv. Salis ana M. j. Succini albi ℔ ij. ℔ lant per Alemb. ex Aren. ℧ne lenissimo appositio recipiente, capitello imponunt gossypium. Vel Rec. Succini albi. Aren. ana q. v. ℔ la ex retorta per Aren. primo lento ♎, post fortiori, & acquires oleum crassum subobscurum quod obtulis volatilis copiam ingrati erit odoris, huic ▽am calidam affunde, misce agitando, stent per ♂ ☌ in digestione, & sal volatile in aqua solvetur, hoc repete aliquoties, usque sal volatile omne fit imbibitum in aqua. Tandem restans ol. cum ▽ destilla per vesicam cupream & rectifica semel vel bis. Accipies oleum flavum pulcherrimum Sal volatile seorsim rectifica.

N. Si ol. illud crassius unà cum Acet. super Cap. mort. restitans rectificetur, oleum destillat primò instar ▽æ limpidum, & quod sequitur flavum erit.

Hic obiter nota *Heinrici ab Heer* admonitionem *Libr. I. Observ. 17.* insertam, se oleo succini albi uti alias solitum in epilepticis, convulsis, catarrhosis, cum non ægris tantum, sed & adstantibus odio esse notaverit fastiditumque à plerisque ob fœtorem nimium, sive litu foris, sive intus tabella, vel quovis modo necretur, jam ab aliquot annis Balsamum illi Peruvianum optimum ægrorum reous substituisse. Verùm quotidianus ejus usus & experientia huic contradicit, qua constat, illud rectè præparatum non adeo abominabilem habere odorem cum exterius adhibitum, tum interius etiam propinatum vires illas, quas suprà adduximus, male ullè exserere.

¶ *Hinc exstant*

PRÆPARATA
Officinalia.

1. Succinum præparatum: fit ex albo, l. a. cum aqua,

2. Ma-

2. Magisterium seu præcipitatum, *vide supra Præcipitatio.*
3. Phlegma. *In destillatione collectum* (sed rarò.)
4. Oleum succini albi.
   1. Rectificatum.
   2. Non rectificatum seu fœtidum.

   Oleum succini citrini.

[*Dos. à gut.* iv. *ad* viij. ℈ß. *qui ad* ℈j. *imò* ℈ij. *exhiberi audent, temerarii audiunt.*]

5. Balsamus fit ex succini 1. Magisterio seu Extracto duriusculo. 2. Oleo, & 3. Sal. com. quæ excipiuntur Oleo nuciſtæ expr. præparato.
6. Pilulæ de Succino v. l. 2.
7. Trochiſci de carabe. Aug.
8. Cryſtalli rubi & Sal volatile album Succini deſcrib. à Keſl. centur. 3. artic. 12.

CAPVT XXXI.

De Spermate Ceti.

ESt & aliud genus Bituminis, quod Sperma Ceti Officinæ vocant, alii Ambram ſubalbidam, alii florem maris ſeu ſalis Veterum interpretantur. Germ. Wilroth. *Flouver of the ſea, Parmacity,* or *vvhitish Amber,* or *ſeed of the vvhale.* Sperma ceti / ſaet vande Walviſch of witachtigh Amber / of bloem van de Zee.

N. *Colligitur in mari, cui ceu ſpuma ſupernatat. Cujus autem originis ſit, nondum inter ſe Authores conveniunt. Sunt enim qui eſſe ſemen volunt à Balæna ſeu Ceto emiſſum, ſed malè, invenitur enim in locis, ubi ne balæna unquam deprehenſa ſunt. Sunt ergò alii qui florem ſalis, à Veteribus deſcriptum, nominant, adeoque ſpumoſum quid ſalis marini perhibent. Verum & hi hallucinantur, primum quod cum Veterum flore ſalis, qui ruber & liquidus deſcribitur, minimè conveniat. Secundum, quod ſi citræ vim abſterſoriam & ſalſam, quam ſpuma ſalis utrique referret. Veriſimilius ergo videtur, uti in reliquis Regnis duobus vegetabilium ſcilicet & animalium excrementa ſuppetunt pinguia: Ita & in Regno Macrocoſmico. Et hujus ſpeciem eſſe pinguedinem hanc furfuroſam, productam, vel exhalatione terræ ſulphureæ, mari communicatæ, vel ex ſulphureis particulis marino ſalis immixtis, quæ agitatione fluctuum congregatæ, & in pinguedinem coactæ ſunt.*

[N. *Colligunt tamen hoc tempore non tantum ex mari, verum etiam ex capite balænæ Orcæ maximam copiam, lixivio peculiari dealbant, quo & vetuſtate corruptum reſtituere ſatagunt.*]

Eligatur candidum, pingue, recens, non rancidum, &c.

Vires. *Humectat, reſolvit, anodynum eſt, proin vulgaris uſus in coagulati ſanguinis reſolutione à caſu vel ſimiliter contracti. In torminibus colicis ſedandis, ut & in torminibus ventris infantum mitigandis. In tuſſi tartaroque pulmonum demulcendo.*

Doſis à ℈j. *ad* ℥j. *vel* ℥ij.

Extrinſecus ſunt qui cicatricibus exanthematum illinunt, ut carne eas repleant.

HOFMAN. *De Spermate Ceti.*) Hoc ſubſtantia quædam pinguis eſt, tenera, mollis, verno tempore manè mari tranquillo innatans, calore leni diffluens, aëre autem frigido iterum concrescens, colore albo ſquammarum minutarum ſub ſpecie ſe offerens. Quoad ſaporem butyrum quaſi æmulatur, niſi quod aliquid acroris linguæ imprimat, prout recentius vel vetuſtius fuerit, variat. Odor nullus ferè eſt, niſi etiam quodammodo rancidus. Hoc ab initio ſub ſpermatis ceti nomine Naturæ myſtis venit, eò quod putarent, eandem eſſe ceti genituram in mare à coitu illorum effuſam, cum illis in locis potiſſimum inveniatur, ubi cetorum vel balænarum magna eſt copia, & ſpermaticam ac viſcidam repræſentet ſubſtantiam; Sed fruſtraneâ perſuaſione. Alii poſtmodum fuerunt, qui florem ſalis haloſanthon Veterum putarunt, cujus ſubſtantia Salina, nitroſa, non pinguis ac oleoſa fuit qualis ſpermatis ceti, ſulphureæ potius naturæ, ut ob id ab Autore noſtro & aliis ad bituminoſa referatur corpora. Attamen cum & hoc nimis generale ſit, ad poſum quid potius ac pingue ex animalium claſſe videtur, & in ſpecie marinorum, cum rancor facilis, ſapor piſcolus & odor ac ſimilia hoc ipſum evincant. Ideoque modernæ obſervationes & experientiæ in cetorum capturâ manifeſtarunt, hoc ſperma ceti dictum ex cetis eſſe, non autem quòd ex partibus eorum genitalibus oriatur, ſed ex capite potius eorum proveniat, & tam ipſum ſit pingue cerebrum, quàm oleoſus cerebro circumfuſus liquor. Varias ſcil cet inter cetorum ſpecies, Borealem Oceanum juxta Iſlandiam Grœnlandiamque Inſulas incolentes, una eſt ſingulari 25 aut 27. ad 30. ulnarum longitudinis, 10. ad 15. craſſitiei, dentibus mediocribus armata, ſed capitis prægrandi inſtructa mole, adeò ut ſecundum *Olaum Wormium* hoc tertiam totius pilcis partem ferè adæquet, à latinis aliàs proprio nomine Orca appellatur, Belgis Porſiſch. In hujus cranii cavitate continetur materia hæc pinguis & oleoſa, quæ exinde collecta vel in mare effuſa ſperma ceti poſtmodum appellari incipit. Nec minima eſt hujus quantitas, reperitur enim in his craniis tantâ copiâ, ut ex uno cranio diſſecto balænæ multæ amphoræ deſumptæ fuerint. *vid. citatum Wormium in Muſæo* Cap. 14. *Bartholin.* c. 4. hiſtor. 24. *Cluſium* Libr. VI. Exotic. c. 17. Hoc autem tantùm in maſculorum craniis reperiri aſſerunt, fœminarum cerebroſa ſubſtantia inſtar liquidæ pinguedinis inſtar olei venit in uſum lucernarum; Hic dubium ſolum manet, quomodo à Balænis in mare effundatur? Sub ſpermatis ratione hoc fieri, nemo jam ſibi perſuadebit, ſed potius cum *Olao* l. c. ſtatuimus, reperiri hanc materiam in mari, quando aut cetus hic pugnando cum aliis occubuerit, aut quando hanc materiam certo tempore naturæ inſtinctu per appropriatos meatus evacuarit. In mare igitur effuſa pinguis hæc materia marini ſalis attactu in ſe cogitur & ſpiſſitudinem contrahit, accedente aëre frigido. Hoc autem ignobilius fere quod mari innatat, prout prius ac nobilius, quod ex ipſo cranio hauritur. *Thom. Bartholin.* c. 3. *epiſt.* 70. Illud quod ex mari hauritur, aquis puris calidis abluitur, incoquitur, & factâ poſt refrigerationem conſiſtentiâ auferitur pinguedo, ſperma ceti dictum officinarum. Hâcque ratione præparatur illud, quod ex mari colligitur impurius. Hujus autem, quod ex Capite Balænarum ſumitur, concinnior longè præparatio eſt, quâ utuntur Dani in præparando ſpermate ceti, quam à Pharmacopœo Hafnienſi experto *Dn. D. Michael Ettmüllerus* amicus meus plurimum honorandus communicatam accepit, & diſſertationi *de ſpermate ceti* inſeruit, quæ cum non in omnium ſit manibus, hùc apponam. Conficitur ſcilicet lixivium acre ex cineribus & calce vivâ, ita ut hujus ſit minor quantitas, quàm cinerum. Signum autem ſufficientes acuati lixivii eſt, ſi intra digitos ad tactum lubricum & quaſi pinguidiuſculum percipiatur, hinc per ſaccum laneum, ut clarum & purum evadat, percolatur. Ubi lixivium jam præparatum eſt, ſumitur maſſa ex cranio Balænarum ſupra dictarum, ejqua ſi pinguis, flava & liquamine oleoſo ſuperfluo perfuſa ſuerit, (menn ſie ſehr thranicht iſt) per ſaccum ex pilis confectum mediocriter eſt exprimenda, non per pannum lineum, ut omne liquamen pingue ſuperfluum per ſaccum tranſudet: quo facto reſtans in ſacco materia ſpermatis lixivio ſupra præparato immittenda & manibus in lixivio probè ſubigenda & cum eodem permiſcenda per ☌ ☊ ita reponenda eſt. Altero die manè per ſaccum Piloſum lixivium denuò exprimendum & ſeparandum, & id quod reſtiterit, ſuper linteum explicandum & digitis blandè diducendum eſt, & in aëre libero vel ſub tepidiori ſolis radio, ne liqueſcat, exſiccandum & ita præparandum erit, quod poſteà ſpermatis ceti venit nomine. Magma candidum, ſquamoſum, friabile, promptè liqueſcens.

N. 1. Si materia ex cranio collecta pinguis ac oleoſa fuerit, ſed candidior & friabilis, tunc citrà expreſſionem per ſaccum piloſum ſtatim lixivio eſt permiſcenda, alias ſperma hoc ruffificet.

N. 2. Ipſa lixivii quantitas nec copioſa nimis ſit, reſpectu infundendi ſpermatis, nec etiam acrimonia ejus nimis intenſa, aliàs immiſſa ſpermatis materia coit cum alkalibus lixivii in ſaponem. Idem præparandi modus etiam obtinet, ſi rancidum forſan aut vetuſtate nonnihil fuerit corruptum.

Vires. Humectat, reſolvit, anodynum eſt.) Undè maximè ejus uſus in colicâ, ſuffocatione hypochondriacâ ſeu hyſtericâ paſſione, torminibus infantum commendatur; Lac e agulatum diſſolvit, unde & *Hadrianus à Minſicht in armament. chemic.* p. 520. Emplaſtrum ex ſpermate ceti deſcribit, cujus feliciſſimum ſucceſ-

ſum

sum *Dn. D. Iohannes Michaelis* in tumoribus mammillarum sæpius fuit expertus & *Cl. Timæus à Gülden-Klee cas. Medic. Lib. 4. Cas. 36.* p. 234. Sanguinis grumos resolvit, & in asthmate, catarrho suffocativo, nihil præstantius. Sed rancidum non esse debet, aliàs plus nocebit, quàm proderit.

Dosis est in adultis ℈ß ℈j. ad ℈j. infantibus gr. j. ad iv. vel ℈ß. vel per se, vel cum saccharo cando semine aquilegiæ &c. in lacte materno.

CAPVT XXXII.

De Asphalto, Naphtha, Petrolæo, ac Oleo Terræ.

ASphaltos { Vera de qua hic. / Substitutitia, Asphaltos.
Officinarum, *de qua lib. 4. Pissasphaltum.*

Ἄσφαλτος, Ἄσφαλτον est Bitumen, (sevum, resina,) Macrocosmi, picis instar durum, &c. Supernatare primum aquis conspicitur, seu lacubus, hinc ad littora propulsum concrescit, densatur, tenacissimumque redditur.

Præfertur reliquis Iudaicum Bitumen, quod mortui maris (ἀσφαλτίτης propterea dicti,) genitura, German. Judenpech/ Bitume ou limon glueux de Iudée. *Iewes pitch, A fat clay* or *slime, of the nature of brimstone.* Jode-pick/ een vette kley brandende geluck Solfer.

Ejus verò probatio est, ut purpuræ modo splendeat, (scilicet in nigrore) sitque ponderosum, & validum odorem vibret; nigrum autem & sordidum vitiosum est.

N. 1. *Quia rarissimum est, nostratibus ejus loco Pissasphaltos in usu est, quam vide lib. 4.*

N. 2. *Oleum illius Natur ut Succini.*

Naphtha est colamen bituminis Babylonii, consistentia liquidum, ignis rapacissimum.

N. *Nec & hac nostratibus usitata, sed loco ejus Petrolæum usurpare solent.*

Petrolæum, Oleum Petræ, Steinöle/ du Petrole, ou huyle de pierres. *Stone-oyl, a fat liquor flowing from rocks and other stones.* Steen-oly/ van rotsteenen een andere steenen vloeyende. Est liquamen (axungia Macrocosmi.) pingue, liquidum, è petris & saxis effluens.

Vires. *Calfac. & sic. tenuium partium est, digerit, & resolvit, cerebro ac nervoso generi confert.*

N. 1. *Petrolæum in Italiæ regione Mutinensi stillat candidum & ruffum. In Sicilia fontibus innatat. Apud Mejanum pagum in tractu Parmensi album est. Babylonicum autem in suo fonte flagrare dicitur, secus Italicum.*

N. 2. *Rectificatio Petrolæi fit in Capella vacua, ita habebis limpidissimum ☿, & in fundo ☽ vernicem seu Colophoniam nigram, solidandis vulneribus aptissimam, Spiritus autem pernionibus ulceratis confert, nervosque illitu cum ♅ roborat.*

Oleum terræ oleum est pellucido-rubicundum, odoris fortis petrolæum æmulantis, sed gratioris.

Ante paucos annos nobis innotuit ex India Orient. asportatum, ubi ex monte quodam effluere dicitur.

Vires. *Arthritidi vagæ maximo est solamini inunctum.*

HOFMAN. *De Asphalto, Naphtha, Petrolæo, ac Oleo Terræ.*) De hoc *Franciscus Hernandez l. c. Lib. x. Cap. 2.* ita commentatur. Purpureo splendet colore, ac trifolii Asphaltitidis, rutæve gravem quendam spirat odorem & eisdem pollet facultatibus. Septentrionali scaturit Oceano, & liquidum fluens statim in hujus Hispaniæ novæ littora decurrit. In laminas cogitur, bina passuum milliaria quandoque longas, crassas verò duas tresve spithamas. Vili ob copiam in his regionibus venditur pretio. Utuntur eo Mulieres Mexicanæ commanso ac passim non sine voluptate quâdam ore retento ad extergendos & pristino nitori restituendos dentes. Aliàs usum internum non agnoscit.

N. Bitumen judaicum dicitur Jüden-Pech/ eò quod in Lacu Iudææ nascatur, & adeò lentum esse fertur, ut avelli nequeat, præterquam filo, quod menstruum mulieris infecerit.

N. Nostratibus ejus loco *Pissasphaltos* in usu est; Hoc picem bitumini mistam redolet, & in Apollonio Epyri invenitur, quia fluminis impetu ex montibus devolvitur Cerauniis, & in glebas cogitur, idque nativum est. Aliàs datur & factitium compositum ex pice ac bitumine, unde & nomen accepit; Nonnulli etiam *Pissasphalton mumiam Arabum* vocant, de quo *Libro V. de Mumiâ.*

N. Reliqua ut *Naphtha, Petrolæum* non essentiâ, sed accidentibus tantum secundum magis & minus differunt: ita ut pars spirituosior sit Naphtha, huic proxima Petrolæum, & oleum terræ, crassior & feculenta Asphaltum.

N. Præter hæc nobilis etiam *Naphthæ* species ex Sumatrâ affertur, lavæ regno è regione in conspectu sita. Quam Minæ Tannah Indi vocant, quod oleum Terræ significat, & non serus ac nobis cognata Naphtha, seu Petrolæum è terra erumpat, vel ex rupibus in subjecta flumina præcipitetur. Hoc oleum à Rebaris in tanto habetur pretio, ut Rex Achinensis, qui potentissimus istius Insulæ tyrannus est, sub capitali pœnâ istud evehi inde prohibeat, ita ut incolæ nocte intempestâ, si quæ Batavorum aut Anglorum novis eorum littoribus appellat, ad hos istud furtim deferant. Hoc oleum partibus paralyticis illitum mirandi instar solatur, odore est gravi, sed minus fastidioso. *Laudat Bontius in not. ad Garc. ab Ort.*

CAPVT XXXIII.

De Carbone Petræ & Gagate.

CArbo Petræ, carbo fossilis (Steinkohlen. Charbons de pierres. *Stone-Coal* or *Peter-Coal.* Steencool of Veter-cool.) Bituminis terreni genus est fossile, lapideum, friabile, nigrum.

Dicitur Carbo quòd nonnullis Germaniæ locis fomitem ignis præbeat. Aliis terra ampelitis audit, aut male.

De Usu ejus Medico nihil adhuc, quod addam, habeo, nullus tamen dubito, quin oleum inde elici possit ad maturanda ulcera, emolliendosque tumores aptissimum.

Gagates est genus terræ nigræ, lapideæ crustosæ, adeo bitumine prægnans, ut bitumen redoleat, & accensum picis ferè modo flagret, nigerrimumque emittat fumum.

Dicitur Gagates à Gaga Fluvio Ciliciæ, in cujus faucibus olim solùm inveniebatur. Hodierno autem tempore & in Germania frequenter eruitur. Differt à carbonibus fossilibus, quod hi nec flammam emittant, nisi follibus excitentur, nec bituminis odorem spirent. Gagates verò igni admotus flagrat, odoremque bituminis exhibet.

N. *Sunt, qui succinum nigrum vocant; cum succinum revera non sit, quippe crustosus gagates est, succinum leve. Alii Pissasphaltum, sed malè, quippe hoc factitium quid est. vide lib. 4.*

Vires. *Emollit, discutit, Colicum morbum sanare creditur, si in pollinem redactus septem diebus cum vino ad ℈j. usque propinetur. Aëtius flagrantem in vino extinguit, idque cardiacis propinat.*

HOFMAN. *De Carbone Petræ & Gagate.*) *Carbo Petræ* crustosus lapis est, Stein-Kohle/ nihil aliud etiam est, quàm bitumen quoddam sub terrâ induratum, lapideum, friabile, nigrum, si ardeat, aquâ aspersus magis ardet, quæ est natura bituminis. Dicitur *carbo*, quod Belgis, Anglis & nonnullis Germaniæ locis fomitem ignis præbeat. Hi carbones ex bitumine in causâ sunt, quod montes, ut Ætna, Vesuvius &c. flagrent.

flagrent; Illa etiam species pyritis, lapis ille fissilis Islebiæ, der Schifer/ ex bitumine constare videtur, quia facilè ardet & odore bitumen refert. De usu ejus Medico nihil adhuc constat.

Gagates dicitur lapis à fluvio nomine *Gagas* in Ciciliâ, ad cujus ostia ad mare prope urbem Plagiopolim olim fuit repertus teste Dioscoride Libr. 5. Cap. 92. Hodiè etiam in Germaniæ quibusdam locis frequenter eruitur.

N. *Sunt, qui succinum nigrum vocant* &c.) Sed materiâ discrepant, licet cognatio ac affinitas quædam sit in hoc, quod attrahant paleas: Nam & succinum & gagas calefactus motu paleas, fila, chartam &c. attrahit. Deinde uterque igne accensus flagrat, sed succinum non ardet aquis, licet oleo quodammodo ardeat. Gagates verò, quia ex bitumine fiunt, eò magis in aquâ ardent & aquâ accenduntur propter vim bituminis. Gagates crustosus est, lapideus, succinum leve.

Vires, emollit, discutit, &c.) Fugat nidore serpentes, passioni hystericæ seu suffocationi hypochondriacæ sumitu medetur, contrà autem epilepsiam suffiendo in epilepticis concitat. *Zacutus Lusitanus Lib. 1. de Medic. Princip. Histor.* p. 228. Habet etiam vim emolliendi & discutiendi, unde Colicæ resistere dicitur in pulverem redactus ad 3 j septem diebus continuis in appropriato vehiculo propinatus. Gagates olim fuerunt gestamina virginum ac matronarum, quibus gratiam sibi conciliabant, prout moderno tempore perlis ac corallis rubris. Ornabantur his etiam galeæ, scuta & gladii. Est in Arce ad ostium Tangeræ templum fundatum, variis gemmis *à Carolo V. Imperatore* ornatum, cujus fenestræ ex Gagate miro invento sunt compositæ. In quo templo est etiam pugio ipsius Caroli, cujus capulus ex gagate lapide integro miro artificio est compositus, teste *Christoph. Encelio De Lapid. & Gemm. Lib.* 3. *Cap. XI.*

¶ PRÆPARATA.

Oleum in cinere ex retorta vitrea paratur ad modum olei succini, sed igne paululum vehementiori. Oleum hoc si libet, poterit rectificari, additâ aquâ simplici.

Vires. *Commendatur Epilepticis, Maniacis, Paralyticis, Spasmicis, Tetanicis, Arthriticis, ab utero suffocatis, naribus illitum.*

HOFMAN. *Præparata.* Hujus oleum ad modum olei succini, suprà edocti, conficitur, & rectificatur, vehementiorem tamen ignis gradum requirit. Utile est hoc in spasmo, Tetano, arthritide, hystericâ passione, epilepsiâ, paralysi; Magis tamen prævalent Medicamenta ex succino præparata.

Et sic ad finem perducta est Mineralogia.

PHAR-

PHARMACOPOEIÆ MEDICO-CHYMICÆ,

LIBER QVARTVS.

SEV

PHYTOLOGIA.

HOFMANNUS.

HACTENUS Rationis & Experientiæ limâ *Mineralogiam*, quantum possibile fuit, dedimus expolitam; sequitur hanc eâdem viâ *Phytologia* seu *Doctrina de Plantis*. Hujus antiquitatem si spectes, inde usque à Protoplastorum temporibus ad Nos deducta est. Primus Adamus omnium stirpium & Plantarum exactam habuit cognitionem, & reliquos ab se descendentes Patriarchas ad illarum duxit cognitionem, quare & de eo dicitur, imposuisse nomina animantibus, aliisque terræ reptilibus, sub quibus procul dubio & Plantæ comprehenduntur. Unde *Iosephus Libro 1. A. I.* columnarum duarum meminit post diluvium repertarum, quibus insculpta stellarum & herbarum nomina, in hunc finem erectarum, ut in posterorum cognitionem veniret, quali ac quantâ scientiâ Adamus fuerit donatus. Idem perhibet, Noachum non vineas tantum, sed & herbas condidisse aromaticas, quibus sese morbis invalescentibus ab his incolumem præstare posset. Hujus notitiæ magnas Adami ac Noæ posteritas fecit accessiones, nec Prophetis eâ destitutis; Aliis post Adamum nemo supereminere visus præterquam sapientissimus Regum Salomo, de quo *S.* Scriptura facit mentionem, quod tria millia dicta de Herbis ac medico harum usu protulerit. 1. Regum 4. id quod & *Iosephus Libr. c. t. 8. c. 2.* suo testimonio approbat. Quæ causa quod moderni Iudæi Francofurdi ad Mœnum, Hamburgi, Viennæ, Venetiis, Romæ & alibi herbarum scientiam, quibus Salomo fuerit usus, tam sequipedalibus adhuc exaggerent verbis, ad morbos debellandos; imò ad sesi notitiam traductam, quibus modis ratio miscendi & componendi peragatur. Hanc divinam originem gentilis etiam admirata est Antiquitas, ut introduxerit, primos Medicos, qualis Iason, Æsculapius, à Diis ipsis instructos fuisse, Deos quasi Medicinæ professores; Quippe cum Sol in Naturalibus sit vitæ Autor, & fons, Medicus ejusdem conservator, & tanquam scaturigo altera. Proinde Pythagoras herbarum inventionem Apollini, Æsculapio & in totum Diis immortalibus acceptam retulit. Orpheus multa percuriosa de herbis posteritati pervulgavit; Post eum Musæus & Hesiodus Posium herbam suspexerunt; Rex Poëtarum Homerus suum Molyn admirandis ponit, cujus inventionem Mercurio adjudicat, pro summo alexiterio agnoscens. Gentius Rex Illyricus Gentianæ, Artemisia Cariæ Regina artemisiæ herbæ inventrix. Ex Græciâ Dioscorides eminet, qui de herbis & earum virtutibus multa jucunda & utilia literarum monumentis memoriæ posteritatis prodidit, illarum causas Theophrastus, & ante hunc Aristoteles, virtutes autem Pergamenus senex consignavit. Ex Romanis M. Cato primus & diutinè etiam solus stylum exercuit in herbis describendis, quem C. Valgius sequutus & quidem imperfecto volumine ad Augustum Cæsarem; Pompeius Lenæus anteà Magni libertus, quo primum tempore stirpium ac herbarum scientia ad Romanos pervenit, devicto Mithridate. Ejus gazâ potitus Pompeius Magnus exemplaria herbarum à Lenæo in latinam linguam transferri curavit. *Plinius Libr. 25. Cap. 2.* Et Arabes Herbarum cognitionis amore capti suam ipsis non denegarunt etiam diligentiam. Evax Arabum Rex de Herbarum virtutibus ad Neronem scriptum reliquit; Non dicam de *Avicenna*, *Averrhoë*, *Albucasi* & aliis, qui multa de stirpium Naturâ earumque facultatibus litteris prosequuti sunt; ut plurimum tamen Relolleis hisce qualitatibus elementaribus nixi, quæ Medicæ Arti plus damni, quàm emolumenti semper attulerunt. Horum præcedentium aberrantium inde in hunc usque diem Posteritas insistit vestigiis, solas sensibiles qualitates non ex dotibus rerum seminalibus emersas, sed rebus saltem constitutis supervenientes instar modorum materialium in herbarum cognitione illarumque virtutibus spectans. Harum qualitatum efficacium hæresin, ex quibus herbarum naturas, potestates & energias hactenus torpida ævi nostri credulitas collegit, multorum antecessorum rudis induxit simplicitas. Isti enim herbam, quam amaram, acrem, acerbam, &c. gustus adminiculo percepêre, suis adsignatis gradibus statuêre calidam; si qua succosam, acidam, inodoram, insipidam &c. hanc frigidis inserebant. Si ratio non suggerebat, quædam non formaliter, sed virtualiter calere, frigere, perhibent. Sæpè cum *Cl. Helmontio* demiror, tam luridum commistionis elementorum errorem adhuc dum Academias nostras ineasse, qui stupidas, quibus Ianua obseratur inventionis scientiarum, parit absurditates. Non sine causâ *Divinus Senex* Nos non tam calida, frigida, humida, sicca, quàm acida, salsa, amara, potestates & ipsa concreta contemplari debere præcipit. Quædam herbarum potestates, licet non ad prima nostri constitutiva penetrent, sed in horum limine dotem suam exponunt, grato sui allequio nostras excitando potestates. Nonnullæ surdo sui connubio nostras sic recreant facultates, ut certiores Nos faciant, se ad hoc in mundum à benedicto Naturæ parente missas fuisse; quare finistræ naturatæ herbarum potestates sæpè ad cœlum clamant, quasi frustrà venissent. Quædam sui fragrantiâ Nostros demulcent spiritus. Aliæ solutis vinculis seu compedibus in gradum adscendentes potestatum suarum libertate adeptâ à lapsu nos erigunt & solantur. De hisce omnibus meliorem institutionem ex *Deo Auctore* in sequentibus hauriemus. Cum autem consuetudini receptæ aliquid sit dandum, in herbarum ac aliorum simplicium temperie allegandâ communem quidem *Auctoris* ductum sequemur, aliter tamen illam explicantes, nec interea seminales rerum potestates indictas prætereuntes. Ut igitur tanquam proxeneta sententiarum conciliationem instituam, notandum, illas plantas seu stirpes aut alia simplicia, quæ calidum præstant effectum, massam sanguineam cum lymphâ, dum depauperatur, & minus quàm par est fermentatur, ad calorem pristinum vel immediatè per διάχρισιν minimorum singulari texturâ & figurâ præditorum salinorum sanguini communicatorum, vel mediatè horum beneficio obtusum ac debile ventriculi & bilis fermentum augendo ac corrigendo fermentationis ope reducere. Quæ frigidum dant effectum, ea obstructiones non solùm in venis ac arteriis aperire, sed & salia volatilia acria & acida sylvestria scoriis sulphureis fœtentia in sanguine ac reliquis corporis partibus stagnantia invertunt. Hic acido suo & alkali *Tachenius in Hipp. suo chymic.* omnia accepta refert, quæ tamen per se non sufficiunt, sed semper alia concretorum particulis intermista existunt, ut hisce solis efficitas non

non sit adscribendus, nisi salium istorum cum aliis particulis materialibus diversimodè concurrentium varia textura, figura & situatio accedat. Quæ humectant, oblinunt, insarciunt & absque ardoris ac acrimoniæ sensu resolvunt, quatenus scilicet coagulationis & exsiccationis impedimenta submovent, sic malva, althæa, humectantia dicuntur, quatenus poros claudunt cutaneos, sicque diaphoresin sistunt. Quæ autem exsiccant, illa extenuando disponunt ad exhalationem. Cùm autem præter dictas qualitates herbæ etiam nobilioribus aliis potestatibus ex seminali concreti crasi in specifico sapore, ex quo omnis specifica eorum remediorum in Morbis efficacia promanat, fundatâ ortis suas perficiant operationes, non immeritò & istæ probè sunt attendendæ. Quod enim v. g. Cochlearia, Nasturtium, beccabunga &c. Scorbutum; euphragia fl. albo, chelidonium majus icterum, papaver erraticum pleuritidem, Sabina mensium suppressionem, chamædris arthritidem vagam & fixam, centaurium minus tertianam intermittentem, sanent, à dote illarum seminali dependet, quæ tamen ad curationes morborum singulorum proprietate quâdam spectans à plerisque hujus ævi Medicis aut ignoratur aut non religiosè observatur. Atque hinc præcipuè fit, inquit *Franciscus Baconus Baro de Verulamio Libr. 4. de Augment. Scient. cap. 2. p. 110.* ut Empirici & vetulæ sæpenumero in curandis morbis felicius operentur, quàm Medici eruditi.

¶ Phytologia est pars Pharmacologiæ, quæ agit de plantis.

Classes Phytologiæ sunt 4. Prima enodat *alterantia primaria*, quæ sunt, *plantæ, harumque membra.* Secunda, enucleat *alterantia secundaria*, uti sunt; *Succi, Olea, Resinæ, Gummi, resinæ Gummata.* Tertia exhibet *purgantia primaria.* Quarta describit *purgantia secundaria:* utraque eodem modo cum prioribus accepta.

N. *Damus autem rerum quarumcunque* 1. *species usuliores ab aliis distinctas.* 2. *Nomina seu titulos, quibus Authores celebriores & famosiores eas rubricant, id est, titulorenus inscribunt.* 3. *Tempus ac locum natalem.* 4. *Delectum.* 5. *Officinalia Nativa, id est, quid de rebus singulis crudè officinale sit.* 6. *Vires.* 7. *Præparata usualiora, &c.*

Rubricas seu titulos unà cum authorum nominibus addimus, non modo ut eo facilius res quæsita occurrat, atque à reliquis suis speciebus distinguatur, sed & innotescat, quinam Authores & quænam illorum scripta adulteriorem rei cognitionem consuli, adirique queant. Sunt autem Authores præcipui, eorumque scripta.

Amati Lusitani *Enarrationes in libros* 5. *Dioscoridis.*

Andreæ Cæsalpini *de plantis lib.* 16.

Augustanorum *Pharmacopœia seu Dispensatorium.*

Bartholomæi Carrichteri *herbarium Germanicum in* 8.

Caroli Clusii 1. *historia rariorum plantarum.* 2. *Libri* 10. *Exoticorum.* 3. *Corallaria in Dodonæum Gallicè à se redditum, ut & in Garziam. Monardem & Acostam.*

Calpari Bauhini 1. *Pinax theatri botanici.* 2. *Notæ in Matthiolum.*

Castoris Durantis *herbarium in linguam Germanicam à Clariss. Petro Uffenbachio hujus Reipubl. Francofurtanæ olim Medico celeberrimo translatum.*

Christophori Acostæ *historiæ aromatum & medicamentorum in Orientali India nascentium, qui est liber* 9. *Exoticorum Clusii.*

Eurici Cordi *Botanologicum.*

Garziæ ab Horto *historia aromatum & simplicium aliquot medicamentorum apud Indos nascentium, qui liber est* 7. *Exoticorum Clusii.*

Hieronymi Tragi *herbarium seu libri* 3. *de stirpium nomenclaturis, &c.*

Iac. Theodori Tabernæmontani *historia plantarum Germanica libris* 3. *edita.*

Ioachimi Camerarii 1. *Hortus.* 2. *Epitome Matthioli.* 3. *Matthiolus German. quem novis iconibus auxit.*

Ioh. Baptistæ Portæ 1. *Phytognomica.* 2. *Villa.*

Ioh. Fragosi *historia aromatum, fructuum & simplicium aliquot ex utraque India delatorum.*

Iohan. Gerhardi *historia plantarum Anglica.*

Iohan. Manardi *lib.* 20. *Epistolarum Medicinalium.*

Leonhardi Fuchsii *historia stirpium.* 2. *Ejusdem icones in* 8. 3. *Ejusdem de compositionibus medicamentorum.*

Matthæi Lobelii *historia plantarum, seu observationes & adversaria à Lobelio & Pena edita.*

Nicolai Monardis *simplicium Medicamentorum ex novo orbe delatorum, historia: qui liber est* 10. *Exoticorum Clusii.*

Ottonis Brunsfelsi *historia libris* 3. *comprehensa.*

Pedacii Dioscoridis *libri* 6. *de materia medica.*

Petri Andreæ Matthiol. 1. *Commentaria in Dioscoridem.* 2. *Ejusdem Epitome in* 4.

Petri Belloni *observationes libris* 3. *expressæ cum notis Clusii, cujus Exotericis subjunctæ sunt.*

Prosperi Alpini *de Plantis Ægyptiis liber.*

Remberti Dodonæi *historiæ stirpium pemptades* 6. *seu libri* 30.

Valerii Cordi 1. *annotationes in Dioscoridem.* 2. *historia stirpium.* 3. *Dispensatorium.*

Et hi sunt Botanographi, quorum hac in parte fit mentio, omissis authoribus pharmacopœticis.

CLASSSIS I.

De Alterantibus primariis, quæ sunt Plantæ harumque membra, id est, Radices, Folia, Semina, Cortices, &c.

I. *Abies.*

Abies { alba ἐλάτη, hæc præfertur. / rubra, πίτυς, Picea.

Alba inscribitur Abies, *Brunf. Trag. Matth. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Lon. Ger. Dod.* [cui potius Picea.] Abies alba & fœmina, C.B. 2. Germ. Thannenbaum / weiß Thannenbaum. Sapin. *Withe Firr-tree, fœmin.* Witte Dennenboom / Witte (Italis Abeto.)

Rubra insignitur, Picea *Brunf. Matth. Cord. in D. Lon. Lob. Cast. Tab. Germ.* Abies 1. & rubra, *Trag.* Abies *Dod* Picea major prima seu abies rubra, C. B. Germ. roth Thannenbaum / Fichte / Fichtenbaum. Pesse ou Ganpolt. *Red Firr-tree.* Roo Dennenboom.

N. *Adeo conformes inter se sunt, ut nonnullis confundantur, differunt tamen* 1. *quod folia Piceæ sunt nigriora, latiora, molliora, leviora, minus pungentia, ramos circumquaque vestientia.* 2. *quod Cortex Piceæ sit nigrior, tenacior: abietis albicantior, fragilior.* 3. *quod Piceæ rami ad terram flectantur, secus ac abietis, &* Matth.

Virent perpetua fronde, nisi quod mense Majo foliis pristinis decidentibus, nova subinde renascantur. Montibus gaudent saxosis.

OFFICIN. NAT.

Cortex (sed raro) Coni & Resina.

(Turiones Scorbuticis salutares cocti in aqua & vino, bibatur haustus.)

N. *Innascitur & viscum abieti albæ, quod Plinii & Theophrasti Stelin. reputat Clusius.*

Vires. *Cortex exiccat, adstringit. Usuque est præcipuè externi in ulceribus & ambustis.*

Coni (strobili, Thanapffel. Pommes de Sapin. *Firr-Apples.* Dennen-Appelen.) *exiccant & adstr. Usus itidem sunt inprimis externi in inflammatione Epatis, & aliarum partium (Epithema) in verrucis (cujus signaturam referunt) & clavis pedum abigendis (lotione.)*

Resina ex abiete duplex colligi potest, liquida & sicca. Liquida (lacryma, oleum abiegnum) colligitur ex tuberculis (ceu ex Vomica) abietum novellarum sed pauca: Hæc officinis Terebinthinæ Venetæ titulo venit (de qua class. 4.) sed perperam, siquidem illa (abiegna) acrior ac calidior sit. (Italis dicitur Olio d'Abezzo.) Sicca ex Abiete & Picea colligitur: Hæc uti Thus figurâ ementitur, ita & usum ejus æmulatur, (congeritur à formicis, vid. lib. 5. cap. 103.)

PRÆPARATA.

(Aqua è frondibus tenellis mundificans, adstringens.)

Oleum still. Fit ex ligno per descensum igne leni, sic extillat clarum.

N. *Rari est usus. Poterit tamen adhiberi in odontalgia, aliisque affectibus loco Terebinthinæ; (in prolapsu ani.)*

HOFMAN. *Abies.*) *Albæ & Rubræ Dnus Autor* mentionem facit; *Alba*, vocatur *Abies. Rubra, Pinaster* seu *Picea*, Fichten-Baum. *Abietis* nec *Dioscorides* nec *Galenus* usquam in Arborum historiâ meminerunt. *Theophrasto* autem *Abies* quædam *mascula*, alia *fœmina. Masculæ* folia acutiora magis pungentia, & flexa, substantia dura ac medullâ refertior, totaque arbor crispior & aspectu deterior. Huic pauci nuclei parte priore insunt; *Fœminæ* nulli omninò. Montium est propria, in eorum umbrosis & apricis vallibus fœliciter provenit. Pulcherrimas habet & nostra sylva Thannen-Wald/ item Hercynia sylva. Semine tantum provenit, vere germinat, & tunc cædi debet, germinationem autem intermittit, terque turget & ter gramina edit. In *Mexicanâ Regione Novæ Hispaniæ* aliæ adhuc species *Abietis* reperiuntur. 1. *Maximæ.* 2. *Mediæ.* 3. *Minor* & 4. *Minimæ*, quarum historiam describit *Francisc. Hernandez Rerum Medicarum Novæ Hispan. Cap. 66. p. m. 92.*

Cortex (sed raro) *Coni & Resina.*) Addo ego & turiones, sive summitates & folia. Commendantur enim à *Dn. D. Ioann. Michaëlis* in Scorbuto, hujusque contracturâ, arthritide vagâ & inter specifica numerantur. Idque Sueci, cum ante aliquot annos cum Muscovitis belligerarent, experti sunt. Crudeliter enim sæviente hoc morbo in Eorum castris ob pravam victus rationem, cerevisia vel aqua communis cum jisdem foliis decocta & epota etiam desperatos restituit, cæterosque à contagio præstitit immunes. Specificum igitur anti-scorbuticum egregium in se continebunt. Rec. turionum abietis M ij. vel iij. aq. fontan. Vini ana Mensur. j. vel ij coque in diplomate tamdiu, quàm gallina arte elixatur, postea fortiter exprime. Hujus decocti est dosis ℥ ij. ad ℥ iij. Ex turionibus iste conficitur etiam *Essentia* ad Scorbutum maximæ virtutis seq. modo: Rec. Turionum Abietis vel Pini Sylvestris q. v. cont. in s. q. ▽ commun. per horam unam vel alteram. Colatam inspissa usque ad Extracti consistentiam, huic superfunde spiritum cochleariæ, & acquires Essentiam Pini Sylvestris, cujus dosis est à gutt. 20. ad 30. vel 40. in convenienti vehiculo.

N. Paratur etiam inde Aqua seq. modo. Scilicet initio Mensis Aprilis collige conos tenerrimos sive cymas de Abiete succo turgidas, exprime succum, hujus Rec. cantharos VIII. indantur vasi querceino & addantur cymæ novæ contusæ, vini generosi q. s. quibus vas implearur, stent in calore leni, usque dum agitata materia spirituosum odorem de se spargat, mox ex MB. destillentur; ▽am hanc ☽ latam reaffunde novis cymis contusis digestis per 4 ☌ ♀ post destilla, & usui repone.

Resina ab Abiete duplex colligi potest &c.) Non solum ex caudice, sed etiam ex ramis limpidus, clarus, albus, fragrans & amarus extrahitur liquor, Resina abietina dictus, ex vesiculis scilicet aut folliculis inter corticem contentis, si aperiantur, globulis & tuberculis prætumidis humorem illic subesse indicantibus.

Sicca ex Abiete & Picea colligitur. Hæc uti Thus figurâ ementitur, ita & usum ejus æmulatur.) Amaricans Ei sapor Mali Citri, calculosis, arthriticis, asthmaticis, gonorrhœâ laborantibus est utilis. *Narvvagis* hæc ex acervis formicarum eruentibus ad corrigendum aëris fœtorem loco thuris inservit. Commendatur etiam illius fumus ad aëris malignitatem.

Præparata. Ol. still.) Hoc oleum ex resinâ Abietis & pinguibus Pini lignis destillatum insignem vim resolvendi & emolliendi habet. *Dioscor. Lib. 1. cap. 95.* Agyrtæ balsamum suum sulphuris exinde conficiunt, pretio quidem inferiorem vero balsamo sulphuris, sed non virtute. *Thom. Bartholinus tenur. 6. histor. 91.*

¶ II. *Abrotanum.*

Ἀβρότονον, ἀβρότανον, ἀβότονον. Germ. Stabwurtz/ Eibwurtz/ Gertwurtz/ Gartentheil. (Dicitur etiam Schoßwurtz / Auffrusch / Garthagen/ Gansferkraut. Küttelkraut. De l'Aurone, Garderobbe. *Southern-vvod the male.* Averoone Mannetken. (Italis etiam herba canforata dicitur.)

Est { mas, quod vulgariter nomen abrotani retinet, *& hujus loci est.* / fœmina, Cupressus seu s. cyparissus hortulana. Vide *s. 1.*

Loco gaudet temperato, præcipuè dum adhuc in ætate adolescente constitutum est, coliturque in hortis.

OFFICIN. NAT.

Ex Abrotani maris variis generibus solum officinale est angustifolium majus: Hujus extant in officinis *folia* & *gemmæ* seu *summitates* collectæ Augusto: huic succedit minus seu Abrotanum humile.

Majus *insignitur* Abrotanum mas, *Brunf. Dod. Matth. Lob. Cast. Tabern.* masculum majus, *Cam.* primum. *Trag.* vulgare mas, *Fuchs.* Abr. mas angusti-folium majus, *Casp. Bauhino.*

Minus C B. 6. Abrotanum. 3. *Trag.* odoratum, humile, densum, fruticosum, *Lob.* humile *Tab.*

Vires. *Calf. sicc. incidit, aperit, subastringit, extergit, validè discutit, resistit putredini ac veneno, morsibus venenatorum animalium medetur, vermes necat, urinam movet, impetus hystericos discutit, regium morbum solvit. Extrinsecus usus ejus famosus est in ossibus exiccandis, roborandisque, & quia pilorum signaturam summitates ejus æmulantur, ad alopeciam tollendam maximopere commendatur; [succus ad gingivas cruentas.]*

PRÆPARATA.

1. ▽ stillat. Ex foliis ac summitatibus. (menses movet.)

2. *Vinum*: Veteribus in usu fuit crebberrimo, modò non item.

3. *Conserva*: Ex summitatibus & flor. paratur, ut conserva absinthii.

4. *Oleum* infusarum summitatum in Oleo communi.

5. *Oleum stillatitium*: Ex summitatibus siccis. (Agyrtæ Balsam. Sulp. inde parant.)

HOFM. *Abrotanum.*) Germanicè Stabwurtz. Alberti Græcè Ἀβρότονον, inde dictum, quod molle, tenerum ac delicatum sit. Aliud est *campestre*, aliud *hortense*. Aliud *Mas*, aliud *fœmina*. *Abrotanum Masculum vulgaris* esse notitiæ in hortis statuit Matthiolus, cum quo & *Dnus Autor* facit. Sed aliter sentit *Anguillara*, & ex eo *Dominicus Chabræus in appendice ad stirp. icon. & fig. graph.* p. 635. cui *Abrotanum fœmina* nihil aliud est, quàm commune & vulgare majus, quodque usitatum est, & in officinis prostat

proſtat. Campeſtre in Galliâ Narbonenſi plurimum, in noſtrâ verò Germaniâ rarò invenitur. Floret Auguſto, & in Septembri Semen profert.

Vires. Hujus ſummitates in Auguſto collectæ juxtà vim ſuam calefacientem, ſiccantem, digerentem & attenuantem, ſpecificam etiam habent hyſtericam, & nephriticam, cum vino decoctæ & propinatæ. Cum tantillo Nitri ſummitates pulveriſatæ ad 3 j. contrà urinæ ſuppreſſionem ex calculo commendantur. Item ad impetus hyſtericos demulcendos odoretenus etiam externè adhibentur, & ad alopecias ex hujus cinere lixivium paratur, quo æger caput abluere debet.

N. *Aqua deſtillata, oleum deſtill. &c.* ad eadem valet, ſcilicet ad renum, veſicæ, & Matricis vitia tam internè exhibita, quàm externè, ſi muliebria eâ colluantur.

§ III. *Abſinthium.*

Ἀψίνθιον, Ἄψινθιον. (Βαρύπικρον, Βαθύπικρον.) *Arab.* Aſſinthium, Aſeneni, Seſurem Alhanlais, Bârus, Buleigi, Germ. Wermuth/ Eiſſen/ Wiegenkraut/ de l'Abſinthe vulgaire Wormwod. Alſem.

Eſt
- Vulgare
  - majus. *C. Bauhin.*
  - N. 1.
  - rusticum
  - humilius montanum.
  - noſtrate. *C.B* 2.
- Ponticum *Vide loco ſequenti.*

Majus *inſignitur*, Abſynthium Ponticum ſeu Romanum officinarum *C. B.* 1. Abſynthium *Matth. Cord. in Dioſc. Lon.* vulgare *Trag. Fuchſ. Lob. Caſt. Tab.* commune *Cam.*

Humilius: Abſ. ponticum montanum. *C.B.* 2. Abſ. montanum *Cam.* in *Matth.* ſeu Romanum. *Tab.* tenuifolium ponticum *Galeno.*

N. *Vulgare majus, illud eſt quod paſſim naſcitur. Montanum in certis tantummodo locis provenit, eſtque humilius communi. Et hoc ſi haberi poſſit, eligere monet Tabernam.*

Florent Iulio & Auguſto.

OFFICIN.

Ruſtici Abſinthii *Folia* ac *Summitates.*

Vires. *Stomachicum imprimis eſt, hinc hepaticum & ſpleneticum: calf. 1. (ad 2.) ſic. 3. aper. atten. aſtringit. amarum eſt: hinc vermes necat, bilem educit, crapulam diſcutit, ſudorem ciet, febribus (præcipuè tertianis) convenit.*

N. *Capiti quia vapores craſſos exhibet, pigritiem ac ſomnum inferre ſolet, minus tamen ſi prius per ▽ calidam trahatur leviterque exprimatur. Extrinſ. arcet Vigilias (temporibus ac plantis pedum impoſitum) confortat ventriculum, auditum acuit (ſuffitus aure ſuſceptus,) &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *Still.* Ex ſummit. & fol. recentibus.

2. *Spiritus.* Deſtillatur ex ſummit. ſiccis ▽ affuſâ fermentatis.

NB. Poteſt ad fermentandum Sal. com. aut ſimile quid addi. *Senn. in Inſt.*

3. *Succus expreſſus ac inſpiſſatus.* Fit, ex ſummitatibus ſiccis in ▽ coctis.

4. *Vinum abſinthites.*

5. *Extractum liquidum ſeu Tinctura*, cum ſpirit. vin. facta.

N. *Ejuſdem efficaciæ Tincturam facili negotio aſſequeris, ſi ſummitatibus aquam vitæ affuderis, parum accenderis atque hinc expreſſeris.*

6. *Conſerva.* Ex ſummitatibus paratur l. a.

7. *Syrupus compoſitus.* Vide Diſpenſ. Auguſt. & Noriberg.

8. *Trochiſci de Abſynthio.* Vide Diſp. A. & N.

9. *Oleum infuſum.* Ex omphacio, & ſummit. abſynth. cum Roſis. Vide D. Noriberg.

N. *Auguſtani addunt quoque ſuccum abſinthii.*

10. *Oleum ſtillatitium.* Cum aqua ac ſpiritu deſcendit.

11. *Sal fixum.* Ex incinerata planta l. a. elicitur.

12. *Sal volatile.* Ex ſucco l. a. confici poteſt, quod raro in uſu.

N. *Sunt qui abſinthium ponticum eſſe velint, adeoque & Romanum.*

13. *Trochiſci de Abſinthio.* V. Diſp.

HOFMAN. *Abſynthium*) Græcè ἀψίνθιον. Germani Wermuth *Hujus tres ſunt differentiæ; Vulgare* ſeu *commune. Ponticum & Seriphium. Vulgare* eſt vel *majus*, vel *minus. Majori* caules ſunt plures lignoſi, incani, multi, rami fruticoſi, cubitales, & tricubitales, atque interdum altiores. Folia artemiſiæ foliis ſimilia, minutius diſſecta, tota incana, magis tamen pronâ quàm ſupinâ parte, odore aromatico, guſtu amariſſimo. Corymbi longâ ſerie ubertim in ramis undique fulvo colore emicant, ſemine ſuccedente minuto. Radix craſſiuſcula, lignoſa, fine omni amarore aromatica. Univerſæ Europæ familiare eſt, & fere ubique creſcit. Saxoſa amat, montoſa & inculta. In ruderibus Arcis noſtræ Mauritianæ, Mauritz-Burg in copiâ ſpontè provenit, ut abſynthialia dici poſſint. *Vulgare Abſynthium Minus* ſeu humilius montanum foliis, floribus, caulibus & radice communi Majori dicto prorſus eſt ſimile, ſed exilius, naſcitur in montibus, minus amarum & minus abominabile odore.

Ponticum vulgare folia non minus tenuiter inciſa, quàm Abrotani, ſed brevioribus ſegmentis, brevi lanugine pubeſcunt, potiſſimum inferna parte, quæ etiam magis caneſcit, quàm ſuperior, odore ſuavi, ſapore ſubamaro, corymbi in vulgari abſynthio minores, foliis vehementiorem ſpirant odorem. Innumeras ſpargit radices parvas, & crebris intertextas fibris, lignoſas, ſapore aromatico præditas. Caules verò ex eâdem radice plures erigit cubitales & ſeſquicubitales, teretes glabros, vireſcentes aut virore rubeſcentes aut caneſcentes, ab imo ad ſummum uſque ramoſos. *Duplex Hujus genus* facit *Cluſius*, *Unum* planè incanum; *Alterum* rubeſcentibus cauliculis.

Inter omnia Abſynthii genera *Noſtras Vulgare Majus* elogia illa, quæ *Dioſcorides* & *Galenus Pontico* attribuerunt, meretur, inquit *D. D Simon Pauli in ſuo Quadripartit. Botanic.* Verùm fallunt & falluntur, contrà regerit *D. Dominicus Chabræus in ſtirp. icon.* p. 373. qui *vulgare Abſynthium* aliud *à Romano & Pontico* ſtatuunt; Vulgare enim dictum fuit *Romanum*, quia fuit plebi Romanæ ſacrum, & quod in agro Romano, aut antiquis ruderibus paſſim fuerit inventum. *Ponticum* autem à Ponto, in quo plurimum naſci traditur. Provenit tamen variis aliis etiam in locis, Bohemiâ ſcilicet, Hungariâ, Auſtriâ, Tubingæ non longè à fluvio Nicaro, in Angliâ, Belgio & Galliâ hortenſe eſt.

Abſynthium Seriphium vel *tenuifolium*, vel *latifolium* eſt. De quo conſule Botanicos.

Abſynthium Vulgare Majus hujus loci eſt; De *Pontico* in ſequentibus agemus.

Vires.) Calefaciendi, exſiccandi, aperiendi, attenuandi cum aliquali adſtrictione vim obtinet; Specificum anti-cachecticum eſt, quia egregium ſtomachicum, hepaticum & ſplenecticum verum bilis & ſanguinis condimentum in eo Natura recondidit, dum viſcerum fermenta roborat, & ab exoticis ſcoriis liberat, digeſtionem promovet, & putredini verminoſæ reſiſtit ex ſeminali ingenitâ ſuâ poteſtate, à Patre luminum ei conceſsâ; Indè in Malo hypochondriaco, Hydrope, febribus tertianis, Scorbuto, cachexiâ virginum, vermibus &c. ſummo cum fructu adhibetur. Externè arcet vigilias temporibus impoſitum, appetitum ventriculi reparat plantis pedum affrictum, auditum acuit ſuffitu ejus auribus ſuſcepto. vid. *D. D. Johann. Michaelis Tehr opuſculum de Abſynthio.*

Præparata.) Ex *Abſynthio* arte chemicâ *Spiritus. Eſſentia*, ſeu *Extractum liquidum*, *Sal fixum &c.* conficitur. Rec. abſynthii rec. q. v. conciſum VB. immitte, deſtilla ad ſiccitatem aquam ſpiritu abſynthii plenam; ex reſiduo à deſtillatione ſp. vini extractum juſtæ conſiſtentiæ confice; Deinde ex novo abſynthio præviâ incineratione Sal fixus eliciatur probè depuratus; *Hæc* cria ſeq. modo conjunge.

Rec. ▽ d. abſynthii d. m. ℔ j. in hâc ſolve Sal abſynthii ʒ ij.

hocque soluto in eâ ipsâ dilue extract. absynth. ℥ iij. misce, filtra & usui serva. Vel: Rec. summit. absynthii q. v. Sacchar. Thom. q. v. cum aliquali secum cerevisiæ recent. parte, fermentationi expone & post finitam fermentationem partem abstrahe spirituosam, hanc oleo destill. imprægna, & addito proprio Sale cum ejus extracto fiat Essentia.

N. *Sal volatile, inquit Dnus Autor, ex succo lege Artis confici potest.* Verùm hoc Sal Essentiale communiter dicitur, de quo vide suprà Libr. 2. De salibus, non Sal volatile, quod in spiritu & oleo destillato est absconditum, & Helmontianâ enchirisi ab eo separari potest; Sal Essentiale autem sive Tartarus ex succo ad humiditatem abstracto emergit. Constat enim absynthium partim tenuibus, subtilibus, spirituosis, oleis ac balsamicis effluviis, partim crassis, terrestribus, & placidè adstringentibus partibus; illa leni vulcani calore agitata facile æthera aliorum salium volatilium more petunt; atque in his vis specifica anodyna archeum in scopos desideratos deducens delitescit; In istis autem magis terrestribus virtus ventriculi ac reliquorum viscerum tonum confortans gliscit. Utriusque energiam solers Medico-chemicus integram in Medicamentis conservare ac retinere studeat.

¶ *IV. Absinthium ponticum.*

Absinthium ponticum Officinarum *C. B.* 4. 5. Absinthium Ponticum & tenuifolium, incanum, nobile Abrotanum minus & 1. *Trag.* Abr. fœmina. *Fuchs. Lon.* Abr. album *Cord.* Absint. ponticum. *Matth. Fuchs.* (*in iconibus*) *Tab.* Abs. tenuifolium *Dod.* German. Welsch Wermuth/ Garten Wermuth. de l'Absynthe la Pont Amsin. *Pontick* or *Roman Wormwood.* Alsem Pontick of Romeyn.

Vires. *Epaticum est præ vulgari, Calf. princ. gr.* 1. *sicc. in princ.* 3. *minus amarum est, astringit, valideque incid. exterg. disc. putredini resistit, educit bilem per urinam, proin convenit in omnibus affectibus Epatis, vesicæ, bilis, ventriculi, tormina ventris & uteri sedat: minus commodè autem in mucilaginosis affectibus pulmonum, inprimis ob adstrictionem adhibetur. Extrinsecus discutit tormina ventris, adeoque & quæ partum subsequuntur: infantum vomitum compescit, &c.*

N. *Huic affinia sunt, quæ & in locum ejus substitui cum commodo possunt, absinthium ponticum repens, ut & absinthium Nabathæum seu tenuifolium Austriacum C. B. 4. & 6.*

PRÆPARATA.

Præparata ejus raro pro usu extant, parari tamen possunt non secus ac ex absynthio vulgari. ▽ *Stillat. Spiritus, Succus, Vinum, Extractum, Conserva, Syrupus, Oleum infusum & destillatum.*

HOFMAN. *Absynthium Ponticum.*) Römische Wermuth. Welsche Wermuth. Huic affinia sunt, quæ in locum ejus cum commodo substitui possunt, absynthium ponticum repens, quod *Fuchsio* chamæmelum *Chrysanthemum* dicitur, *Gesnero* autem, *Tabernæmontano, Lobelio* repens, simplici hoc: est caule, cubitali fere, tereti, glabro, folia chamæmeli similia habet, tenuiter incisa; flores abrotani corymbis similes. Reperitur in quibusdam frigidis Helvetiorum montibus; Vel etiam hujus succedaneum esse potest absynthium tenuifolium Austriacum, Tabernæmontano dicitur Nabathæum Avicennæ. An *Anguillaræ Absynthium marinum?* An *Bellonii in obs. absynthium Scriphium?* Hujus caulis pedalem altitudinem æquat, nonnunquam cubitalem, firmus, canescens, multis tenuibus foliis, flosculorum propendentium corymbis plenus. Radix fibrosa est; Tota planta amara est, elegans ac rara. Crescit in collibus, & apertis quibusdam locis. Vrbi Viennensi vicinis.

Vires. Calefacit etiam & siccat, incidit, discutit, extergit cum adstrictione, fermentum bilis etiam specificâ suâ amaritie corrigit, undè putredini resistit, & convenit in omnibus ventriculi intestinorum ac reliquorum viscerum affectibus. Vteri & ventris sedat tormina ex vino haustum. In Hepatis obstructione, ictero, hydrope & cachexiâ magni etiam est usus. Vulgus infantibus contrà incubum & alia veneficia arcenda supponit.

¶ *V. Acacia vera.*

Acacia Dioscoridi frutex lignosus ac spinosus est, ex cujus semine maturo, ejusdem nominis succus exprimitur nigricans: ex immaturo rubescens seu subfulvus. Et hic est vera Veterum acacia, quæ Theriacam ingreditur, recipiendaque est, ubi acaciæ simpliciter mentio fit. Exomnibus præstantissima perhibetur lateo-rubea odoris grati.

Vires. *Refrig. sicc. crassarum partium est, incrassat, astringit.*

N. 1. *Succus hic cum rarus sit, substituitur ut plurimum Acacia Germanica.*

N. 2. *Dat & aliam Acaciæ speciem arbuscula qua Gummi Arabicum profert, sed minus usitatam.*

De Gummi Arabico ad Acaciam pertinente sic in Append. Pharmac. SCHROEDER.

Gummi Arabicum officinarum, Galeno Thebaicum, *nonnullis* Babylonicum *dicitur, exponente* Renodæo p. 263. *Arbusculam, ex qua promanat,* Dioscoride *Acaciam.* Theophrastus *l.* 4. *c.* 4. *&* Plin. *l.* 24. *c.* 12. *Spinam,* Arabs *Acachie nominat, ejusque duas* Dioscorides *species constituit. Prior rectâ assurgens virgulta profert lignosa, spinis exertis & durus hinc inde stipata, folia longa, quasi ex multis foliolis coharentibus composita, flores albidos odoros, siliquas breves, planas, lupinorum more, semen glabrum & splendens. Malè depictam ejus iconem à* Matthiolo *profitetur* Renodæus. *Nec enim folia, nec flores, nec siliqua respondent.* Iacobus Sylvius *quoque hallucinatur hanc ad rem* lib. de simplic.

Altera Acacia in Cappadocia & Ponto provenit, priore minor, tenerior, humilior, folia habens rutæ & virgulta quibusdam aculeis spinosa. Ex hac succus quidam elicitur qui arbusculæ nomen retinens, acacia *dicitur; ob cujus raritatem, substitui solet succus silvestris pruni, quam* Dodonæus *Germanicam Acaciam nominat. Ex illa profluit* Gummi Arabicum *dictum, quod laudatur vitri modo pellucidum, sinuosum, in vermiculorum speciem contractum.*

Ingreditur multas compositiones hoc Gummi Arabicum, *quia efficaciter inspissat & refrigerat: hinc vocalibus medicamentis & arteriacis commodè miscetur, cutis meatus obstruit, & procidentes oculos reprimit.* Gregor. Horstius *commendat in alui fluxibus cum tragac. & cera alba mixtum.*

HOFMAN. *Acacia vera.*) *Acacia Dioscoridi* frutex lignosus ac spinosus est &c. Duo *Acaciæ* genera *Theophrastus* recenset, *Acanthon*, & *Acanthon Ægyptiam. Duplex* etiam habet *Dioscorides Ægyptium & Cappadocium. Alpinus* hujus Arboris *Marem & fœminam* in Ægypto reperiri scribit. *Marémque* spinis esse horridum ac fructus non edere; *Fœminam* verò spinis paucioribus & mollioribus esse refertam: Novembri & Martio florere, bisque in anno fructum ferre: & tandem in montibus Sinay propè mare rubrum sitis copiosissimam provenire. *Franciscus Hernandez & alterius Acaciæ* meminit *in thesaur rer. Medic. Novæ Hispan.* p. m. 5 & 4 5. & 866. Ex cujus fructibus siliquosis P. *Alpini* dicti de Plan. *similibus* Ægypti prius madefactis *Ferdinandus Imperatus* succum elicit acidum adstringentem, rufe centem, pellucidum pro optimâ Theriacâ conficiendâ. Et vocatur *Mizquitl* seu siliqua Acaciæ; Est Arbor Novæ Hispaniæ frequentissima, suâ sponte in quibusque locis, sed maximè montosis, temperatis aut frigidis proveniens, incondita & spinosa, foliis exilibus, pennas avium imitantibus ordine, utrâque ex parte ramorum dispositis flore betulæ nostratis proximo ac siliquis edulibus longisque & dulcis pergratique saporis referentis semine, unde sortita est nomen, hinc & inde dependentibus, è quibus & placentulas parant, Chichimecarum gens vicem illis præstantes panis, veluti ex variis seminibus, radicibus ac fructibus aliis. Hæc est verissima Antiquorum

rum *Acaciæ*, & quæ Germanum *Gummi Arabicum* fert, cujus in Novâ Hispaniâ etiam ingens est copia, & incuria fortassis pudenda hactenus incognita. Hujus fructum ex Arabiâ allatum depingit *D. Dominicus Chabræus* l. c. p. 92.

N. 1. *Succus hic cùm rarus sit, substituitur ut plurimum Acaciâ Germanicâ.*) Sed perperam: meliusque cum *Dioscoride*, & *Avicenna*, *Sylvius*, *Fuchsius* & alii multi hypocistin, alii succum Lentisci, alii Rhois folia, aut seminum pulpam aut succum *vid. Chabræus in appendice* l. c. p. 612.

¶ *VI. Acacia Germanica.*

Ἀγριοκοκκυμηλέα. Prunus sylvestris, *Brunf. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cast. Tab. C. B.* 1. alias Acantha, *Arab.* Schamuth, Schack Halepi. Germ. Schlehendorn. Prunier Sauvage. *Sloe Tree*, or *Thorn-Tree*. Slehen-doren.

N. *Prunus sylvestris transplantatione diligentique cultura evadit hortensis, fructusque fert grandiores, quos Germani vocant* grosse Gartenschlehe. des Prunes d'un prunier sauvage transplanté dans un jardin qui sont plus grosses. *Great Sloes* or *Plums*. Groote Slehen of Pruymen.

Floret primo vere: fructum fert maturum autumno.

OFFICIN. NAT.

Flores pruni sylvestr. raro *Folia*, rarissimè cortices radicum.

Vires. *Folia, fructus, cortices refrig. exiccant gr.* 3. *astring. incrassant. Usus præcipuus est in profluviis alvi, Veri. Extrinsecus in Gargarism.* [*ex foliis tenellis, ad odontalgiam ulcera oris venerea.*] *balneis uterinis.*

Flores. *Resolvunt, Renum sabulum educunt, compressiones cardiacas leniunt, pleuriticam radicem resolvunt, alvum laxant.*

N. *Accrescit nonnunquam muscus, qui specifice herniis conferre dicitur.*

PRÆPARAT.

1. ▽ *stillatit.* Ex floribus elicita. MB.

N. *Alii cum vino destillant.*

2. Spiritus ex floribus æquè ac fructibus.

3. Conserva florum.

4. *Syrupus*: fit ex multiplici florum infusione, ut rosarum.

Vires. *Purgat leniter, prodest in pleuresi, tussi sicca, renes expurgat, &c.*

5. *Succus seu Rob. prunor. sylvestrium solidius.* Ex fructibus exprimitur, inspissatur, inque taleolas formatus asservatur pro acaciæ veræ substitutione.

6. *Vinum.* Ex fructibus maturis exiccatis. Nim. contusi hi rediguntur in globulos ac in furno exiccantur. Hinc infunduntur.

[*Lora etiam exinde paratur.*]

7. *Fructus conditi.* Fiunt cum mellis P. ij. & Vini P. j. l. 2. [*vel cum aceto.*]

Hofman. *Acacia Germanica.*) *Prunus sylvestris.* German. Schlehendorn. Floret primo vere: fructum fert maturum Autumno. Medicinæ inserviunt *Flores* & *Fructus*. *Flores* leniter purgant, resolvunt, diuretici sunt, renum sabulum everrunt, pleuritidi medentur cum nodulo in vino infusi. *Fructus* hujus cerevisiæ injectus quoad colorem & saporem gratiam illi conciliat ad ventriculi & intestinorum tonum confortandum, fluxum alvi compescendum, item ad nimium mensium fluorem, &c. Exsiccati & pulverisati ad drachmam unam adsumpti certissimâ experientiâ sunt probatum lithontripticum.

Præparata.) Aqua stillatitia ex floribus cum vino, prius per vesicam elicita ac demum ex MB. in spiritum translata. Anti-nephritica est. Ex *acaciæ* hujus tenellis surculis aqua destillata faucibus ex lue venereâ & Morbo Ungarico inflammatis in modum gargarismi adhibita notabilem præstat opem. Syrupus ex floribus fit multiplici illorum infusione, purgat leniter, prodest pleuriticis, nephriticis &c. Roob confert omnibus hæmorrhagiis & alvi profluviis.

¶ *Acanthus vulgaris vid.*

Branca ursina.

VII. Acetosa.

Ὀξαλὶς, λάπαθον, Acetosa Sauramffer. Ozeille. *Sorrel.* Surchele of Suring.

Est Acetosa.
- Major
  - Sylvestris seu pratensis.
    - hortensis rotundifolia.
    - plana & hæc interdum folia habet crispa.
- Minor arvensis
  - Lanceolata arvensis.
  - Non Lanceolata minima.

Ex his officinis major sylvestris, C. B. 1. in usu est, de qua vox acetosa simpliciter intelligatur. Huic tamen nisi præferre volueris, substituere, non citra rationem, poteris hortensem rotundifoliam.

Major sylvestris *insignitur* Acetosa pratensis, *C. B.* 1. Lapathum. 4. *Dioscor.* Acetosa, *Lon.* major, *Cast.* Oxalis *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lob. Tab.* Rumicis 4. genus. *Cord. in Dioscor.*

Hortensis rotundifolia, C. B. 8. *insignitur* Oxalis rotundifolia, *Dod.* rotunda, *Tab.* sativa Franca rotundifolia repens, *Cam.* Acetosa rotundis foliis, *Cam.*

OFFICIN.

Exhibent usui pharmaceutico *Folia, Radices & Semen.*

N. *Radices asservantur excorticata.*

Florent Majo, *turgescente semine* Iunio & Iulio.

[*Semen anti-dysentericum.*]

Vires. *Cardiaca inprimis est & Epatica: frigef. & sicc.* 2. *aperit, resistit putredini, appetitum excitat, choleram reprimit, sitim sedat, unde in febribus simplicibus usitatissima est, præcipuè autem usu interno, hinc & externo adhibita.*

PRÆPARATA.

1. *Conserva.* folior.

2. ▽ *destill.* Ex foliis.

3. *Succus.* Ex fol. rec. exprimitur, clarificatur & coagulatur.

[Hic sal essentiale largitur.

4. *Syrupus.* Ex succo & sacchar. August. ℥j. Norib. ℥j.

5. *Conserva.* Ex fol. rec. & sacch. ℥j. aut ℥j.

Hofman. *Acetosa.*) Græcè ὀξαλὶς, λάπαθον. Sauerampffer. *Hæc scilicet vel vulgaris sylvestris vel sativa est.* Illa folia bistortæ, minora, acuminata, quæ pediculo adhærent falcata, aut pinnata, succulenta, atrovirentia refert sapore acido. Flores & semina Lapathi acuti. Cubito altiores promit caules, striatos concavosque alas divisos. Radix fibrosa lutea, siccantis & adstringentis saporis. In pratis & hortis æstate & autumni initio viget. Hæc Acetosa Major in microscopio considerata aculeolis prædita deprehenditur. vid. D. Beckmanni P. P. Francofurt. physic. curios. misc.

Præter hanc datur & ſylveſtris minor Oxalis parva, auriculata repens, Acetoſella. In ſylvis & ſabulofis locis provenit, ſuo reptatu odioſa, floret Iunio. *Sativa eſt Oxalis* tuberoſâ radice, folio rotundiore repens Gallica; *Minor* aculeata Candiæ. *Oxalis Africana* floſculis ex luteo virentibus.

N. Ex his *Major ſylveſtris* in uſu eſt, de quâ vox Acetoſa ſimpliciter intelligatur. Hanc ſequitur *Acetoſa Minor* ſeu *Oxalis minor*, *Acetoſa*, *Alleluja* dicta. Neutra ob frequentiſſimum illarum uſum carere poſſumus. Herba maximè uſualis eſt, poſteà radices & ſemen.

Vires.) Frigefacit & aperit, Cardiaca & Epatica, choleram reprimit, appetitum à cruditate nidoroſâ proſtratum excitat, ſitim ſedat, unde in febribus ardentibus utilis. Ex herbâ *Aqua*, cui nobiliſſima quædam virtus ſpecifica deſtillatione elicita, contradicente licet *Zvvelfero*, denegari nequit, judice ſapore & odore, item *Conſerva*, *Syrupus*, *Sal eſſentiale*, *Succus &c.* parantur ad febricitantium ſitim, æſtum reſtinguendum & imminutum appetitum reparandum. *Herba* colligenda eſt in Majo Sole in ♊ ante ejus ortum. *Semen* ejus ſpecificum anti-dyſentericum eſt; *Radix* ſiccata & decocta aquam rubro tingit colore. Ubi opus adſtrictione in dyſenteriâ cruentâ & in aliis morbis cum malignitate conjunctis, hujus decoctum cum ℂ C. convenit, juxtà vim ſuam conſolidativam, vim etiam habet malignitatem expellendi. Rec. radic. acetoſ. Tamarindor. ana ℥j. coq. in ▽ fluvial. ſ. q. ad ℔ j. poſtea Rec. fl. roſ. r. M. iij. infunde in ℔ iij. aq. fluvial. calid. addit. ſpirit. Vitriol. ♂tis, extrahe Tincturam, ſtent in loco tepido per aliquot Menſ. poſteà cola; colaturæ miſce prius decoctum albumine ovi clarificatum, filtra & in colaturâ diſſolve Syrup. ribium vel berberum ſ. q. Hæc *Tinctura* in febribus tertianis ad calorem febrilem extinguendum valdè commendatur.

¶ *VIII. Acetoſella.*

Trifolium acetoſum, *Matth. Dod. Caſt. Brunf.* Oxys, *Fuchſ. Cord. Cam. Tab.* Oxytriphyllon. *Trag.* Lujula, Alleluja, *Lon.* Trifolium acetoſum vulgare. *C. B.* 1. Buchampffer / Gaurklee / Haſenklee / Mählerkraut / Guckhugſklee. Petite ozeille ou ozeille menue. Pain de Cocu. *Three-leaved Sorrel, Petty* or *Wood-Sorrel.* Schaeps-Suring of Suerkele / Drie-blaedt-Suring.

Eſtque { floribus albis. / floribus luteis.

Floret Aprili ac princip. Maij. Locis gaudet nemoroſis & arenoſis.

OFFICIN. NAT.

Folia acetoſellæ albes.

Vires. *Cardiaca & Epatica eſt ſingularis, acetoſæ vires niſi ſuperans ſaltem æmulans, adeoque æſtum febrilem mitigat, ſitim ſedat, &c.*

N. *Acetoſella Lonic. eſt acetoſa arvenſis lanceolata.*

PRÆPAR.

1. *Conſerv.* Folior.
2. ▽ *ſtillat.* Ex foliis.
3. *Sal eſſentiale.*
4. *Syrup.* Ex ſucc. & ſacchar. ½ aut ⅓.

HOFMAN. *Acetoſella.*) *Oxalis minor. Alleluja. Trifolium acetoſum.* Sauerklee. Eſt fl. albis & luteis. Prolixas, lignoſas, & fibroſas habet radices, rubentes, huc illuc perreptantes, quæ folia trifolia rotunda, in medio ſciſſa emittunt. Floret Aprili & principio Maj. Locis gaudet nemoroſis in ſylvis. Palato gratior eſt, quàm vulgaris, & melius præſtat omnia illa, quæ vulgaris. Hujus Aquadeſtillata, conſerva, & Syrupus in uſu ſunt.

¶ *IX. Acorus.*

Acorus verus, ſive calamus arom. *C. B.* 1. Acorus perperam Calamus arom. Officinarum. *Monard. Trag. Matth. Cord. Lob.* Acorum, *Lon. Cam. Tam. Ger.* Acorum legitimum, *Cluſ. hiſt. Germ.* Calmus Ackerwurtz. Racine de canne odorante de l'Acore. *Calamus Aromatick, True, Sweet-ſented Acorus.* Soet-ruyckende Calmus / Calamus Aromaticus, Oprechte Acorus. Italis herba venerea dicitur.

N. *Acorus officin. dicitur vulgo calamus aromaticus, cum tamen cal. aromat. propriè ſic dictus herba ſit ab hac diverſa. Vide infra.*

Colitur in hortis, ſoloque gaudet paluſtri.

OFFICIN. NAT.

Radix. rarò *Folia.*

Eligenda radix albicans ſapore amara ac acris.

Vires. *Stomachicus eſt, calfac. & ſicc. in princ. 3. partium tenuium eſt, atten. aper. Uſus præcipuus in obſtruct. menſium, Lienis ac Epatis, in dolore colico.*

[*In Vino coctus teſtibus tumentibus imponitur.*]

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex radice macerata.
2. Spiritus.
3. *Acorus conditus* vulgaris. Vide Auguſtan.
4. *Confecta Radix.*
5. *Ol. ſtillat.* cum ▽ aſcendit.
6. *Elect. diacorum.* Vide Auguſt.
7. *Extract. rad.* Coque in Vino, exprime & inſpiſſa.

Vires. *Plurimum valet in dolore colic. Doſ. Scrup. j.*

HOFMAN. Hic *Acorus* verus & genuinus eſt, quem officinæ pro calamo aromatico venditant, qui tamen verus Calamus non eſt, ut contrà Monachos, & *Amatum* rectè ſentiunt *Fuchſius, Monardus, Matthiolus, Hermolaus, Tabernæmontanus &c.* Hic *Acorus verus* folia habet iridi ſimilia, ſed anguſtiora & radices non abſimiles, ſed perplexas & obliquas, atque albas & in ſuperficie geniculis diſtinctas. Colitur in hortis, ſoloque gaudet paluſtri. In urbi noſtræ vicino pago Thymeg creſcit in copiâ.

Hujus radix Uſum agnoſcit Medicum. Specifica ſtomachica eſt & pectoralis, unde Diacorum Meſuæ promanat, quod nobile medicamentum ſtomachicum confortativum eſt in cruditate acidâ, in primis juxtà *l. Zvvelferi animadverſ.* elaboratum, vocatur apud Nos die Ackerlackwerge. *Experientiſſ. D. D. Simon Pauli in quadripartit. botan. claſſ.* huic etiam vim adſcribit alexipharmacon. Radix enim in aquâ vel cereviſiâ ſemper macerata præſertim Morbis contagioſis graſſantibus, ut dyſenteriâ, Lue Vngarica, febribus malignis epidemiis, id quod obſervare deberent non ſolum caſtra ſequentes ſed omnes etiam œconomi ejuſmodi morbis gliſcentibus. Aliàs etiam recens in taleolas ſectus, in murâ noſtrâ probè coctus, iterumque exſiccatus groſſo modo inciſus cum ſuſſo panis butyro illitus adſumptus appetitum languidum excitat, & cruditates acidas digerit. *Ejus Extractum* non ſolùm in verticuli affectibus, ſed & catarrhis frigidis admodum ſalutare exiſtit. Doſ. à ℈ß. ad ʒj. in vino.

¶ *X. Acorus adulterinus.*

Acorus adulterinus, *C. B.* 2. Acorus falſa, *Cord. in Dioſcor.* Acorum adulter. *Trag.* falſum. *Matth.* Gladiolus luteis liliis, *Eric. Cordi*, luteus *Fuchſ.* (icon.) *Lon.* Acor. Officinarum. *Fuchſ.* Acorus paluſtris *Lob.* Iris paluſtris lutea, *Tab.* Pſeudoiris, *Dod.* Germanicè gelb Schwertel. Glayeul ou Flambe. *Common falſe Acorus.* Geel Lisch en Boer-Boonen / Yellow Acorus.

Officinis raro inſervit uſu, eoque in ſolâ radice effodienda ſc. Septemb.

Vires. *Exiccat, parum calfacit, attenuat, aſtringit, roborat, reſolvit, vi peculiari ad nervoſi generis & uterini affectus commendatur, ut & ad dyſenteriam, alviſque fluxus albi ac uteri ſiſtenda. Extrinſecus ad dyſenteriam præcavendam, more noſtratium, de cruce ſuſpendi ſolet.*

PRÆ

PRÆPARATA.

Nonnunquam inde paratum extat *Electuarium* Stomachicum. Vide lib. 2.

HOFMAN. *Acorus Adulterinus.*) *Iris palustris, lutea. Gladiolus luteus filiis.* Gelber Schwertel. Perperam *Acorus* appellatur. Nascitur in palustribus locis, cujusmodi sunt rigua prata, & fluviorum margines. Floret Aprili & Majo. Reperitur in prato nostro Salano. Gustus ejus monstrat, immensam radicem vim adstringendi habere. Collige hujus Acori lutei radicem die ♃ rii antè ☉ ortum in Mens. ♄ turni & exsicca, posteà die ☉ in ipso ☉ ortu recipe radicis hujus & succini albi ana p. j. inde serico rubeo, appende collo, & spasmum curabit. Curat etiam dysenteriam, alligabis autem collo, quando ☉ & ♄ nus aspectu trino vel sextili irradiant. Alii appendent pueris ac gravidis cum pavonum plumis.

¶ *XI. Adiantum.*

Adiantum *Matth. Dod.* Capillus ♀ *vulgo* Adiantum foliis coriandri C. B. 1. Adiantum nigrum, *Cordi.* Adiant. nigr. verum, *Tab.* Ad Album *Plinii*, magnum, *Trag.* Lugdunense, *Cam.* Germanicè Frauenhaar/ Venußhaar Plante nommée Capillus Veneris qui signifie Cheveux de Venus. *Maidenhair (black.)* Brouwen-hayr.

N. *Adianti vox pluribus plantis imposita invenitur.* 1. *Planta jam data.* 2. *Adianto aureo, polytricho.* 3. *Ruta muraria.* 4. *Trichomani: de prioribus hoc loco, de posterioribus alibi.*

Advehitur ex Gallia Narbonensi: Floret æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba seu folia.

Vires. *Caliditate & frigiditate temperatum est, exiccat, attenuat, aperit, extergit, pulmonum renumque vitiis medetur, Epatis & lienis obstructiones reserat. Urinam & menses ciet.*

N. *Sunt qui Trichomani easdem vires adscribunt, adeoque substitui posse autumant: Alii Rutam muriam.*

PRÆPAR.

1. *Aqua.* Ex fol.

2. *Syrupus simpl.* Ex decoct. & sacchar. ℔ Augusti.

3. *Syr. Compos.* Vide Augusti. & Norib.

[Extractum etiam habetur.]

HOFMAN. *Adiantum.*) Derivatur ab ἀδιαίνειν, quia rem madefacit, & semper immadidum reperitur. Dicitur & *capillus* ♀, quod crines tingat, pulchros reddat & luxuriare faciat. Unius tantùm meminit *Dioscorides.* Sed duas adhuc *Theophrastus* & *Plinius* ejusdem nominis humiles annotarunt. *Adiantum album & nigrum.* Crescit in parietibus, locis petrosis, umbrosis, ad fontes. Crescit hic in muris templorum, item in rupe illâ, quæ ad arcem Giebichensteinensem viam monstrat. Viret quâvis anni parte, nunquam vel florem vel semen profert.

Vires. Hoc in caliditate & frigiditate temperatum est, exsiccat, extenuat, aperit, & digerit. Hujus decoctum cum vino vel aquâ crassis ac viscidis humoribus expectorandis, arenulis expellendis dicatum est. Viscerum reserat obstructiones urinam & menses ciet. Caput ex alopeciâ glabrum capillis ornat, strumas & abscessus digerit. Ex hoc syrupus adiantinus I. Fernelii magnæ existimationis conficitur.

¶ *XII. Adiantum aureum.*

Polytrichum aureum { majus. *Hoc minus usuale.* medium. *Hoc usuale.* minus. *Nec hoc officinas subit.*

Dicitur Polytrichum aureum medium, C. B. 2. nobile vel primum, *Trag.* aureum Apulei vel 2. *Lonic.* Muscus capillaris, *Dod.* Adiantum aureum minus, *Tab.* German. gulden Widerthon. Polytric doré. *Golden Maidenhairr.* Geel of Goude Brouwenhayr.

OFFICIN.

Integra herba seu caulis cum foliis muscosis & floribus.

Vires. *De viribus apud authores nihil fere invenitur. Carrichterus tamen ad morbos incantatione introductos commendat, cujus rei gratia apud mulierculas celeberrima est.*

Extrinsecus ob signaturam commendatur ad capillos generandos.

HOFMAN. *Adiantum Aureum.*) *Polytrichum aureum.* Gülden Widerthon. *Datur majus, medium & minus. Medium* usuale est. Variat enim magnitudine & ramorum numero. Iisdem cum adianto locis provenit, in sylvis & montibus ad saxa. Colligendum antè ☉ ortum, ☉ & ☽ in ♊ existentibus. Ejus decoctum etiam contrà calculum commendatur. Carrichterus ad morbos ab incantatione ortos commendat vel interius adsumptum vel exterius appensum.

¶ *XIII. Agallochum.*

Ξυλαλοὴ, Lignum aloës, *Lon. Tab.* Agallochus seu Xylaloes, *Cord. in D. Lob. Cast.* Taurum *Cord. h. C. B.* 2. Paradieß/ oder Aloes Holtz/ Lignum aloes ou bois de Perroquet. *Wood of Aloës.* Hout van Aloe. Paradye-hout.

OFFICIN. NAT.

Lignum cujus frusta raro magna ad nos advehuntur, ut plurimum enim in fragmentis nobis transmittitur, quæ optima crescunt nigro-purpurea, venis cinerii coloris intersecta, amara, ponderosa, liquorem, si prunis, candentive ferro imponantur, exudantia, suavem ac acidulum fumum, si incendantur, præbentia, bullulasque simul post se relinquentia, haud ita facile disparentes: His adde haud postremum bonitatis signum, si aquæ supernatarint.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. confortativum est omnium viscerum, ac præcipuè cerebri, Cordis ac Uteri; spiritus vitales ac animales recreat: hinc medetur Lypothymiæ, amaritudine sua lumbricos necat. Externè creber ejus usus est in cucuphis & Epithematibus cordialibus.*

PRÆPAR.

1. *Extractum.* Fieri potest ad normam aliorum Extractorum sive Gummosum solum id expetatur, sive simul viscosum: *De quo vide lib. 2. c. 57.*

Angelus Sala ℔. Fragmentor. elector. pulverator. (instillari potest inter pulverisandum ▽ Rosar. ne quid avolet) ℔j. digerit ac extrahit cum Spir. Vin. rectificatissimi ℔ vi. vase clauso in MB. ♂ 3. digerendo. Decantato dein liquori affundit ▽ Rosar. ℔ j. abstrahit lentissimo calore Spir. Vin. Restantem Essentiam Resinosam lavat & exiccat, pro libitu coquit ad consistentiam, ut exinde trochisci formari possint.

Dosis gr. iij. ad x.

Residuæ fæces aptæ sunt quæ admisceantur candelis pro fumo.

Quercetanus Extractum hoc, seu gummi parat cum ▽ stillat. Hyperici aut Centaurei atque pro

peculiari remedio habet in lumbricis ac putredinibus accendis.

2. *Species Diaxylaloes.* Vide Disp.
3. *Trochisci Diaxylaloes.* Vide Disp.

HOFMAN. *Agallochum.*) ξυλαλόη *Lignum aloës.* Paradis-Aloes-Holtz. Hujus *Galenus* nusquam meminit. *Dioscoridi* lignum est, quod ex India & Arabiâ deportatur. An Veterum agallochum illud sit, quod Nos lignum aloes seu Xylaloen appellamus, adhuc sub judice lis est. *Ruellius* veterum Agallochum Orbi dicit incognitum. *Sylvius*, Lignum aloës, quod officinæ ostendunt, esse verius Aspalathum. *Simeon Sethi* dicit Lignum esse Arboris, quæ in diversis Orientis regionibus nascitur, & quamdiu incorruptum est, nullam in odore à cæteris arboribus habere differentiam, ubi verò putruit, bonum nanciscitur odorem. Decem ille facit differentias, tres autem tantum novi Orbis indagatores. Calambat, & Pala d'anguilla dictam, atque sylvestrem. *Dominic. Chabræus l. c. in Appendice.* Hoc Lignum Aloës ut plurimum, inquit *Iacobus Bontius in Not. ad Garciam ab Ortâ* p. 19. in fragmentis Nobis transmittitur, ex *India* scilicet cortice nudatum, non ideò, quod sine cortice crescat, sed quod sæpè quasi uno trunco diversæ etiam species virgultorum ac stirpium temporis diuturnitate coalescant, ideoque Incolæ hoc modo lignum *Aloës* ab aliis virgultis ac ligno separant. Truncos aloës cæsos deponunt in ripis fluviorum in cœno ac luto, ut diversi generis lignum carie consumptum se à ligno *Aloës* separet, unde cortice ejus consumpto, qui tam resinosus est, quàm ipsum lignum, quod præterea minus teredinibus ac putredini obnoxium est tale, quale in officinis ad Nos quoque defertur.

Nascitur in *Insulâ Sumatrâ*, in *Champac* vicinâ *Chinæ* regno regione & in *Cochiâ Chinâ.*

Vires.) Calefacit & siccat, insigne confortativum est cerebri, cordis ac reliquorum viscerum, spiritus animales recreans, genitales & vitales; vim habet balsamicam, resinosam ac subtilem substantiam, gustu aromaticum ac subamarum est, unde & Aloës nomen mutuatum est. Adstringit, roborat & consolidat. Ejus pulvis ad ℈ j. sumptus colicæ medetur, ac omnibus intestinorum, ventriculi & uteri frigidis affectibus. Tineas & ascarides puerorum enecat.

Præparata. 1. *Extractum.*) *Angelus Sala* Rec. fragmentor. elector. pulverat. &c. Verùm cum Lignum Aloës ex rebus odoratis balsamicis fit, non sine virium jacturâ cum sp. vini extractio instituitur, dum spir. vini iterum ab hoc destillato virtus ejus balsamica in auras avolat. Nihilominus ejus extractio seq. modo non ineleganti institui potest. Rec. Ligni aloës resinosi q. v. ab hoc destillando sive per se, nullâ additâ aqua, sed saltem particula vini spiritus ei aspersa ex retorta vitrea in segmentis humidis MB. locata, vel etiam igne aperto sine combustione, sive etiam affusa q. s. ♈æ ♌ proliciatur unà cum ♈a oleum essentiale ♈æ supernatans, quo interim servato, extrahatur cum sp. vini repetitis vicibus affuso residuum à destillatione ad totalem virtutum terrestrium prolectionem. Extractiones omnes filtratæ ad justam consistentiam extracti in MB. leniter destillando abstrahantur, huic in fundo alembici relicto junge suum destillatione prolectum & proprium oleum essentiale, sive per se, sive saccharo prius commixtum. ℈ s. a. *Extractum.*

Essentia Ligni Aloës. Recip. Ligni aloës resinosi ℥vj. sp. vini rectific. ℔ j. & la per Alemb. ex Aven. spiritus ad siccitatem ligni, reservato spiritu fragrante, interea cum novo sp. vini confice extractum ex relicto à sf. latione ligno; Hoc spiritu fragrante superius asservato prævia digestione solutum & filtratum usui repone.

Hujus usus est in aquis spirituosis ad gutt. xx. xxx. xl. &c. in affectibus Capitis & Ventriculi summoperè commendatur, propinatur reconvalescentibus.

N. Hoc *Extractum* est principale ingrediens *Pulveris analeptici Mindereri.*

¶ XIV. *Ageratum.*

Ἀγήρατον *Matth. Cam. Tab. Cast.* Eupatorium Mesuæ, *Trag. Matth. Lon.* mentha corymbifera minor, *Cord. hist.* Costus minor hortensis, herba Iulia, Balsamita minor, *Dod.* Ageratum foliis serratis, C. B. *Arab.* Gafet. Leber-Balsam/ Kleiner Costen-Balsam. Costos minos. *Arabian Eupatory, Maudlin.* or *Costus the less.* Eupatorium/ Edel-leverkrunt/ of Kleender Costus.

Colitur in hortis, floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Planta cum foliis & floribus.

Vires. *Calf. & siccat. gr. 2. substantiæ tenuis, saporis aromatici, attenuat, exterget, putredini resistit. Eupatica est, laxat alvum quàm blandissimè. Extrinsecus cies urinam uterumque emollit (suffitu.)*

PRÆPAR.

1. *Syr. de Eupatorio Mesuæ.* Vide Disp.
2. *Pil. de Eupatorio.* Vide Disp.
3. *Trochisc. de Eupator.* Vide Disp.

HOFMAN. *Ageratum.*) ἀγήρατον *Eupatorium Mesuæ Auct.* inscribit. Alii *Balsamitam* vocant minorem, *Thymbram, Satureiam, & Stachadem citrinam.* Verùm erroneè. Et genuinum *Eupatorium Dioscoridis* præsens est, herba Iulia dicta à Iulio mense, quo florere incipit. Germ. Kunigunds-Kraut. Fruticosa est herba, simplex, cubitalis, foliis centaurii minoris viridibus, asperis incisis, umbellam gerit, in qua flores aurei seu lutei ut plurimum emicant. Dn. D. Carolus Schæfer Physicus Noster possidet etiam floribus albis, & quidem in copiâ. Nascitur in montibus copiosè circà Monspelium, in nostris hortis seritur. Iulio & Augusto floret.

Vires.) Calefacit & siccat, attenuat, exterget, saporis aromatici, putredini resistit. Fermentum bilis sua amarulentia corrigit, æque ac absynthium, unde ventriculo & epate affecto ejus decoctum vel infusum quilibet sibi commendatum habeat. Hydropem curat & vulneraria est; Primarium ingrediens Balsami mei vulnerarii viridis potabilis. Ejus semen contrà Lumbricos utile est.

N. Colligitur ☉ in ♒ vel ♌ one existente.

¶ XV. *Agnus castus.*

[Ἄγνος sive λύγος.] Salix Amerina Dioscoridis. *Matth.* Vitex, *Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Cam.* Agnus castus, *Cast.* Eleagnon. Theophrasti, *Lob.* Vitex foliis angustioribus cannabis modo dispositis, C. B. I. Keusch Lam. Agnus Castus [semnon aliis, id est venerandum ob castitatis custodiam.] *Agnus Castus. Chast. Lamb.* Agnus Castus. Keusche Lam.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calf. & siccat insigniter, discutit, menses ciet, appetitus venereos cohibet, semen imminuit.*

PRÆPAR.

Trochisci. Vide Dispens.

HOFMAN. *Agnus (Castus.)* ἄγνος sive λύγος. Germ. Keusch Lamb. Latin. Vitex. Mirum, inquit *D. Dominicus Chabræus* l. c. p. 63. non solùm Pharmacopœos, sed etiam Medicos, hunc fruticem Agnum castum vocitasse, cum *castus* apud Latinos idem sit quod *Agnus* apud Græcos & vicissim. *Castus* dicitur, quod in Thesmophoriis matronæ castitatem moventes ea ad strata uterentur. *Lygos* etiam dicitur, quasi vimen, propter virgarum ejus firmitatem. A rubore virgarum *sanguinem* vocarunt nonnulli. *Semnon* alii, id est, venerandum ob castitatis custodiam. Frutex est in arborem assurgens, quæ in fluminum ripis & campis palustribus, nec non in asperis & salebrosis locis nascitur. Virgulta gerit longa, tractu contumacia, folia oleæ, sed teneriora & majora. *Duorum est genus folio non serrato & folio serrato.* Florum alterum ejus genus fert album cum purpurea quadam tinctura, alterum purpureum solum. Semen quale Piper.

Palustribus gaudet locis & in Nostri hortis colitur, item in Belgio, Gallia & Italia &c.

Floret Iunio; semen Septembri maturat.

Vires.) Calefacit & siccat, discutit, menses ciet, lac auget; In infessu vulvæ affectibus medetur. Appetitus venereos cohibet, semen imminuit, per accidens scilicet dum veneris fomites discutiendo & exsiccando tollit, non ut eos alterando immutet aut torpidos reddat. Hinc nonnullos reperiri licet, testatur *D. Simon Paulli l. c. p. 189.* qui in venerem vitiis usu exagitantur, ardo

ardo

tardos & segnes ab erucæ usu excitari videmus, usu autem iis hoc solum venire potest, qui dispositione genitalium partium aut totius corporis torpida & segni; Contrà verò, qui cholerica sunt constitutione, vitex nocua est, dum eos veneris stimulis privat.

¶ XVI. *Agrimonia* seu *Agrimonium.*

Agrimonia, *Brunf. Dod. Lob. Cam.* Eupatorium, *Matth. Fuchs. Cord. Cast. Tab.* Vulgare *Trag.* Eupatorium Græcorum, *Lob. Cam.* (Arabum enim Eupatorium vel Ageratum est vel Eupatorium Cannabin.) Eupatorium Veterum seu Agrimonia, C. B. 4. German. Agermenig/ Odermenig/ Adermenig/ Bruchwurtz/ Leberkletten/ Königskraut. Agrimonia, de l'Aigremoine. *Agrimony, Greeks Eupatory.* Agrimonie. Greeckse Cupatory of edelt verruyt.

Floret fere æstate integra, crescit juxta sepes.

OFFICIN. NAT.

Folia & Summitates.

Vires. *Epatica nobilissima inprimis est, hinc splenetica vulnerariaque: calf. & sicc. 2. substantia est tenuis, aperit, deterg. subastr. corroborat Epar, ejusque fluxus coërcet, adeoque usu creberrimo venit in morbis ab Epatis imbecillitate subortis, ut sunt Hydrops, cachexia, &c. extrinsecus adhibetur sapissime in balneis & lotionibus.*

PRÆPAR.

1. ∇ *stillat.* Ex fol. & flor. vel ex integra planta circa finem Iunii collecta.
2. *Succ.* Ex fol. & flor.
3. *Syrup.* Ex succo.
4. *Sal. Com.* ex cinere integræ plantæ.

(Alcea herba Simeonis, Fellrieb.)
(Ex genere Malvarum est Sylvestrium.)
(Appendunt ad ungues oculorum dorso.)

HOFMAN. *Agrimonia seu Agrimonium.*) *Sive Eupatorium Veterum.* Botanici periti *Hepaticam, Hepatorium & Eupatorium* ita distinguunt, ut *Hepatica* sit *Lichen, Hepatorium* vulgare *Eupatorium.* Verum autem *Eupatorium Agrimonia.* Crescit passim in satorum & viarum marginibus, ac circà sepes & in pratis passim provenit. Flores luteos fragrantes Majo & Iunio producit. Autumno semen matureseit. Colligitur ☉ in ♊ stante ante ejus ortum.

Virt.) Calefacit & siccat, aperit, detergit, subastringit, roborat; undè specificum stomachicum & epaticum est, acorem p. n. massæ sanguineæ tollit, undè & splenecticum & vulnerarium insigne est. In hydrope, cachexia &c. summo cum effectu adhibetur, in decocto vel infuso &c. In luë venerea ex hac potiones vulnerariæ præparatæ felici cum successu propinantur, ad mitigandos artuum dolores nocturnos fotus ex hac parari potest magnæ efficaciæ. In balneis & lotionibus ad luxationes commendatur.

¶ XVII. *Alchimilla.*

Alchimilla, *Trag. Dod. Lob. Tab. Ger.* Vulgaris. *Clus. hist. Cam.* Pes leonis Leontopodium Brunfels. *Fuchs. Lon.* Brancha Leonis, Planta Leonis, (Dioscor. Psiadium,) Stellaria, *Matth. Cast.* German. Sinauw/ gulden Gänserich/ Löwenfuß/ unser Frauen Mantel. Pied de Lion. *Ladies Mantle.* Synaw/ Brouwen Mantel.

Crescit loco udo ac humido, ac præcipuè in pascuis, unde & in hortos transplantari solet. Floret Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Vulneraria est è nobilissimis non postrema, calid. & frigid. temperata; consolid. adstring. exterget, sanguinem incrassat, proin utilis fluxui mensium, &c. Usuque adhibetur interno, in potionibus vulnerariis, tum & externo, (in Herniis proficua.)*

PRÆPARATA.

∇. Fit ex integra planta collecta mense Iunio cum floribus.

HOFMAN. *Alchimilla.*) *Pes Leonis.* Sinauw. Gülden Gänserich. Löwen-Fuß. *Alchimilla* dicitur, quod Alchimistarum elogiis celebrata sit. *Pes Leonis* à foliis instar Leonis pedum. Crescit præcipuè in pascuis, collibus & montibus. In Nemore nostro Sebensi & Thannen-Walde reperitur in copia, item in alto monte S. Petri &c. Colligitur ☉ in ♊ aut ♋ existente ante ejus ortum.

Virtt. Temperata est, consolidat, adstringit, &c. Unde vulneraria est, glutinandi facultate prædita, usu exhibetur interno, in potionibus ad interanea vulneraria, internas exulcerationes, hernias ex vino, sanguinem incrassat tenuem, undè in nimio mensium fluxu & albo fluore mulierum valdè conveniens est. Virginum mammas laxas lint cum decocto ejus intinctum & impositum duras & solidas efficit. Nonnullæ quibus libata virginitas, solerter sciunt decocto alchimillæ in forma insessus sibi reparare ganeonibus applicabilem συνοχείαν & illibatum mentiri virginitatis florem.

¶ XVIII. *Alkekengi.*

Ἀλικάκαβον, Halicacabum, *Cast.* vulgare, *Fuchs.* Hal. vesicarium. *Cam.* Hal. seu vesicaria, *Cord.* Hal. Solanum halicacabum. *Trag. Matth. Lob.* Solan. vesicarium, *Dod.* Alkakengi, *Lon.* Saxifraga, rubra & 4. *Brunf.* Solan. vesicarium 2. *Bauhini*, Judenkirschen/ Boborellen. de l'Alchequange, Cocquerelle *Winter-Cherrys.* Bremde Criecken/ Alkekengi.

Crescit in vineis inter vites, locisque opacis, floret Iunio, fructus fert ante autumnum.

OFFICIN. NAT.

Baccæ, quæ colore ac figura cerasa rubra repræsentant, colligendæ circiter finem Augusti.

Vires. *Refrig. & sicc. 2. Nephritica, diuretica ac lithontriptica insignes sunt. Usus præcipui in calculo renum & vesica, in ictero (baccæ & folia) in sanguine coagulato.*

PRÆPARATA.

1. ∇ *stillat.* Ex baccis.

(Habetur in Officinis nostris liquor Alkekengi citratus ex D. Horstii præscriptione.)

2. *Tinctura.* Ex baccis cum ∇ propria.
3. *Trochisci de Alkekengi.* (Diaphysalidon sive de Vesicaria.) Vide Dispensat.

HOFMAN. *Alkekengi.*) ἀλικάκαβον. *Solanum vesicarium.* Germ. Jüden-Kirschen. Crescit in vineis & hortis, & locis opacis, floret junio. & ante autumnum fert fructus.

N. *Mexicani* meminit *Franciscus Hernandez in thesaur. Rerum medicar. Novæ Hispaniæ.* Cujus caulis ultrà cubitalem altitudinem exurgit viridis, rotundus lignosus. Folia non longè à radice per totum caulem longo pediculo adnascuntur, parto minori similia, viridia, crassa & ex quâvis alâ nova foliorum soboles enascitur. Longitudo internodii est duorum digitorum, ex aliis superioribus flosculi multi, exigui, pallidi, prodeunt pediculo brevi, simo, ut adnati videantur. Inde vesiculæ sequuntur similes nostræ vesicariæ quoad figuram & colorem, sed longè minores, nec avellanæ magnitudinem æquantur. Hæ caulem totum quasi circumsistunt, sicuti flores elinopodii. Baccæ vesiculis inclusæ, pisum cordatum æquant magnitudine, sed rubent. Nostræ vesicariæ similis sapor non ita gratus, sed longè amarior. Semina alba, plana, renibus similia, ut in Nostræ Alkekengi. In

Novâ

Novâ Hiſpaniâ vocant hanc plantam *Coyopatli, Coyotomatl, Chichel, Quahiel, Hoſcomipatli.*

Radix hujus *Mexicani* eſt amariſſima, & quo amarior, eò citius vires prodit. Uſus ejus eſt, ut drachma una pulveris injiciatur ʒiv. vel v. aquæ frigidæ potius, quàm tepidæ, & ſumatur jejuno ventriculo vel ſub noctem ſine cœnâ. Hauſto pharmaco vitandus aër frigidus per unum diem, nam movet corpus, prout invenit diſpoſitum per inferiora & quandoque etiam per ſuperiora, duratque aliquando 4. vel 5. dies, donec videlicet malum tollatur. Sic tollit obſtructiones, morbos ventriculi, ejuſque dolores, auxiliatur morbis matricis, calculum veſicæ rumpit, doloribus colicis & iſchiaticis ſubvenit, juvat partum. Poteſt infantibus unius anni exhiberi, nam pharmacum eſt ſecuriſſimum. Pulvis intus ſumptus tollit quemvis dolorem.

Vires.) Refrigerat & ſiccat. Nephriticæ, diureticæ ac lithontripticæ ſunt. Undè fructus ritè ſiccati & in ſp. vini infuſi, item illorum extractum liquidum ſine ſaccharo juxtà vim ſuam anodynam calculum renum & veſicæ expellunt. Icterum curant, & ſanguinem coagulatum reſolvunt.

¶ Alkermes *vide* Chermes.

XIX. Allium.

Σκόροδον Dioſcoridi, *Arab.* Cham. Allium, *Brunf. Trag. Matth. Cord. in Dioſc. Lon. Lob. Caſt.* hortenſe *Fuchſ.* vulgare *Cam.* ſativum, *Dod.* C. B. 1. Knoblauch. Ail. *Garlick.* Loock. Knobloock. Ital. Aglio & Ajo, Schioppe Madonette.

OFFICIN. NAT.

Radix:

Vires. *Calf. & ſicc. 4. incid. aperit, diſcutit, alexipharmacum eſt. Uſus præcipuus internus & externus in colica flatulenta, lumbricis, peſte (cum ✠) tuſſi, calculo. Extrinſecus in ſcabie, urinæ obſtructione, apoplexia uterina, (umbilico inungitur ſuccus) tuſſi (inungitur plantis pedum cum axungia porcina.)*

(Pone aures ponitur, & ad pulſus, in odontalgia.)

N. *Dulcius ſapit ſi plantetur ☾ exiſtente ſub Horizonte, eodemque tempore rurſum effodiatur.*

(Graveolentiam tollit Ruta, Zedoaria.)

PRÆPARATA.

Electuar. de allio. Vid. l. 2.

Aloës lignum, *vide* Agallochum.

Hofman. *Allium.*) *Allium* non ut alimentum medicamentoſum, ſed tanquam purum medicamentum tutò uſurpari poteſt, hâc tamen cautelâ, ne illis, qui ſanguinis dyſcraſiâ ſulphureo-ſalina laborant, nimium ejus uſus indulgeatur ob ſalis volatilis vehementiam. Aliàs, quibus ſanguinis dyſcraſia ſalino-ſulphurea, meliori cum ſanitatis emolumento adhiberè poſſunt: ita lumbricis, ſi lacti miſceatur, ex bulbo unius contuſo ſuccus hauſtu unico mane & veſperi Lunâ decreſcente multum afferet levamînis. Tutus etiam Allii uſus illis eſt, quibus ſtellio vel lacerta per œſophagum in ventriculum irrepſit. Bulbuli Allii tres aut quatuor feliciter ab iis, qui calculo laborant, devorantur, ſingulis ſeptimanis ſemel, eo die, qui proximè quatuor quadras Lunæ præcedit, alii eoſdem in vino macerant, ejuſque hauſtum jejuni bibunt & ita à calculo præſervantur. Tandem & Peſtis tempore Allii uſus ſalubris eſt, unde & à Galeno ruſticorum Theriaca vocatur.

Alliaria de qua in Appendice ad Pharmac. Schroeder.

Alliaria, Alliaire *ita dicitur quòd ejus folia digitis comminuta allium ſeu porrum ſectinum cum naſturtio redoleant.* Bauhin. Pin. 110. *Quidam* Thlaſpidium ſecund. *Crateva, aliis* alectorolophon. *Plinii, lib. 25. cap. 5. putant. Olim à quibuſdam pro* Scordio *habita alliaria, ut proindè Theriacæ immiſcuerint pro Scordio ipſo, quod tamen refutat & improbat* Gregor. Horſtius, *de Confect. & diſpenſ. Theriacæ, Tomo 2. oper. medic. Eleganter de hac Alliaria ſcribit, Clariſſ.* Simon Pauli. *p.* 189. *qui drip. Botan. excitatus à* Fabricio Hildano, *Centuria 2. Obſ. 94. p.* 171. *habere alliariam ſingularem vim & proprietatem qua putredini adverſatur, id oque ait, ulcera putrida abſtergit ac mundificat, minori tamen cum efficacia quàm verum ſcordium, &c. Sed pergit; quæris forſan cur ita ſim ſollicitus de alliaria, cum ſcordium multò ſit præſtantius? Cauſa eſt quòd ſcordium in multis regionibus minimè creſcat neque niſi ſiccum & ut plurimum obſoletum haberi poſſit, cum alliaria ubique locorum prodeat. Sed quia in exſiccata herba parum facultatis & virium remanere experius ſum, idcirco ipſam in fine Aprilis & ineunte Majo colligere ſoleo, & poſtquam per diem unum in umbra exſiccata fuerit, minutim incido contundoque in mortario, & prælo ſuccum exprimo, &c. quem ſive ſimplicem, ſive inſpiſſatum unguentis & cataplaſmatis indo, ad gangrænam aliaque ulcera putrida, ſordida ac maligna.*

Alliaria autem *ſecundum* Matthiolum *p.* 559. *calefacit & exſiccat, craſſos humores attenuat & incidit.* Semen *uteri ſtrangulatum tollit, exterius admotum.*

¶ *XX. Alſine.*

Alſines varia à Botanicis exhibentur genera, è quibus potiſſimum uſualis eſt Alſine media, C. B. 11. Alſine, *Matth. Lob. Caſt.* Alſ. major, *Fuchſ.* media *Tabern. Ger.* minor, *Cord. hiſt.* Morſus Gallinæ, 1. *Trag.* Germ. Hün[illegible]/ Vogelkraut. Morgeline of Mouron, Centonice, Arroche. *Herbit* or *Chick-weed.* Meuer of Hoendercroet.

Creſcit in omnibus hortis & vinetis. Provenit hyeme, floretque ad mediam uſque ætatem.

OFFICIN. NAT.

Folia vel integra *herba*, ſed raro.

Vires. *Refrig. & humect. 2. eaſdem vires obtinet quas parietaria, præterquam quod non adſtringat: ingeniter nutrire creditur, unde atrophia, phthiſique laborantibus eſca ſalutaris æſtimatur.*

(Ad ſcabiem decoctam adhibetur.)

Hofman. *Alſine*) *Media* ſcilicet Hüner-Dárm/ Vogelkraut uſualis eſt. Colligitur in Majo, ☉ in ♊ exiſtente aut ☉ ortum. Ejus ſuccus à noſtratibus mulierculis in lacte exhibetur infantibus ventris torminibus vexatis. Atrophiâ laborantibus cum aliis ſpecificis in pulmentum redactis eſca ſalutaris eſt.

§ *XXI. Althæa.*

Althæa Dioſcoridis & Plinii, C. B. 1. Althæa *Brunf. Trag. Matth. Fuchſ. Dod. Cord.* Vulgaris, *Cam. Cluſ. hiſt.* Malva paluſtris, *Lon. Lob.* Ibiſcus, *Caſt. Tab.* Malvaviſcus, Biſmalva, *Ger.* German. Ibiſch-wurtz/ Heilwurtz/ Hilffwurtz. Guimauve, Ail. *Marſh-Mallows, Althæa.* Althea of witte Malluwe. Ital. Malvaviſco.

N. *Quatuor faciunt Althææ genera: althæam ſimpliciter ſic dictam, althæam arboreſcentem, althæam paluſtrem, & althæam Theophraſti ſeu Abutilon Avicennæ. Ex his primum officinis in uſu eſt.*

Creſcit locis humidis, floret Iulio & Auguſt.

OFFICIN. NAT.

Folia, Radix, (collecta Vere vel Autumno) *Semen.*

Vires

Vires. *Herba calida est & sicca (aliis humid.) gr. 1. [Radix calfac. in princ. 2.] emollit, laxat, discutit, dolores lenit, tumores maturat, acrimoniam mitigat & corrigit. Usus præcipuus in affectibus vesicæ, pectoris, v. g. pleuritide, &c. Vide Malvam, cum qua in qualitatibus omnibus convenit: Externus creberrimus ejus usus est in Cataplasm. Clysteribus, &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex foliis & floribus.
2. *Mucilago.* Ex radice extrahitur cocta cum aqua.

N. 1. *Utiliter hæc adhiberi poterit trochiscis sublingualibus incorporandis.*

N. 2. *Ex mucilagine hac insigne Extractum cum Spir. Vin. parari poterit in lenienda faucium asperitate utilissimum.*

[Ex hac mucilagine Forestus linctum in tussi ferinam habet, paraturque Loch ad tussim contumacem puerulorum, D. Witzelii.]

3. *Syrupus Althæa Fernel.* V. D.
4. *Unguentum Dialthæa simpl.* Ex solis emollientibus. Vide Disp.
5. *Unguentum Dialthæa (compos.* Ex emollientibus & discutientibus, Galbano scilicet & Gummi hederæ. Vide itidem Dispensatoria.

(Sal quidam etiam exinde parant.)

Hofman. *Althæa.*) *Malvabiscus. Bismalva*, quia, quæ de *Malvâ* dicuntur, dupliciter *de althæâ* intelligi debent. *Ibiscus. Althæa* ἀπὸ τῶ ἀλθαίνειν mederi dicitur, ita ut *Althæa* ἀπ' ἐξοχὴν herba sit medica, cum ἄλθος remedium denotet, eò quod hæc herba ad varios corporis humani affectus admodum sit utilis.

Vires.) Ejus radix in lacte vel ▽â cocta, vel vino aut ▽â mulsâ quibusvis internis pectoris ac pulmonis vitiis, erosionibus intestinorum, dysenteriæ &c. medetur. Cum brodio carnis cocta calculum renum expellit propinata; Externè etiam radix ad dysentericorum enemata instar specifici commendatur, ob vim ejus anodynam, leniter absterſivam, consolidativam, & exsiccantem. Herba ejus etiam moderatè digerit & laxat, unde prodest in formâ fermenti ad colicam & nephritidem additis carminativis & lithontripticis, ex quibus etiam unâ Clysteres præparari possunt. Ejus folia cum floribus chamomill. in lacte cocta vesicæ bubulæ indita & calidè thoraci appositа in pleuritide conducunt. Ex semine cum aq. rosar. mucilago extrahi potest ad mitigandos ustulatarum partium dolores à radiis solaribus inductarum in tenerrimâ virginum cuticulâ.

Vide Aquam Nephriticam in Thesaur. Nostro Pharmaceutic. annexo sect. 1. n. LII.

Præparata 1. ▽ *ex foliis destillatur & floribus* 2. *Mucilago*, quæ cum aq. *per coctionem ex semine & radice* extrahitur, ex quâ extractum cum sp. vini conficitur in leniendâ faucium asperitate utile. 3. *Syrupus de Althæâ Fernel.* de quo vid. *Cl. Zwelferum in animadvers. ad P. A. & Cl. Lucam Schræckium in Pharmacop. Augustan. restitut.* pag. 19. 4. *Unguentum Dialthæa.* &c. De his etiam vid. *Zwelf. l. c. & Schræckium* p. 330.

¶ XXII. *Amaranthus.*

Amaranthus, *Matth.* Am. parvus, *Cam.* purpureus, *Fuchs. Dod. Lon. Cord. in D.* Augustifolia simplici spicata pannicula, *Lob.* Amar. vulgaris, *Tab.* Amar. simplici pannicula, C. B. 4. Circæa, *Trag.* aliis, Flos Amoris. German. Flor Amor / Tauſentſchön/ Sammetblum. Amaranthe. *Amaranthus, Flouver of love.* Fluweelbloemen. (Ital. Fior di velluto, Fior d'amore.)

Floret Augusto, colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Refrig. & siccat, modicè adstring. Hinc usus in fluxionibus cunctis. E. g. expuitione sanguinis, diarrhœa, dysenteria, fluxu uterino, &c.*

N. *Sunt qui propinant ad lactis generationem juvandam.*

Hofman. *Amaranthus.*) *Purpureus, Amaranthus Plinii, Flos amoris, Gelosia Gallorum, Phlox Theophrasti.* Germ. Tauſendſchönchen. Sammetblume.

Floret ab Autumno in Octobrem: colitur in hortis & in fictilibus asservatur.

Vires.) Commendatur *ab Autore* ad fluxiones quascunque, hæmoptoën, diarrhœam, dysenteriam &c. forsan ob signaturam; sed perperam.

¶ XXIII. *Ammi verum.*

Ἄμμι, ἄμι, ἄμεος, Ameos, Amios, Ammeos, cuminum Æthiopicum, Ammi, *Brunf. Trag. Cord. in D. Lon.* commune seu vulgare, *Dod. Cam. Ger.* vulgarius. *Lob.* Ammioselinum, *Tab.* German. Ammey. Laberle. *Bishops weed* or *true Ammi.* Oprechte Ameos.

Adfertur Alexandriâ Ægypti Venetias & in Germaniam.

OFFICIN.

Semen. Eligendum hoc est purum. (Theriacam ingreditur.)

Vires. *Calf. & sicc. g. 1. tenuium partium est, incidit, aperit, disc. Hinc convenit dolore colico & uterino, in mensibus & urinæ obstructis, in inflatione ventriculi, usuique præcipuè interni est, hinc & externi.*

(Sterilibus cum fluore albo D. S. Pauli commendat Clysterem uterinum, & pulverem ex Sem. Ammi.)

Hofman. *Ammi Verum.*) Quasi *Arena*, cùm admodum parvum sit ejus semen, hoc nomen inditum, & quasi arenaceum semen significat. Hujus seminis herba est pedalis, nonnunquam bipedalis, caule tenui, fragili, fœniculaceo, medulla alba pleno. Folia primum longa, profundè undique incita & superiora fœniculacea similia, paulò tenuiora extremis ramulorum hærent umbellæ parvæ, inæquales, flosculis albis contextæ. Semen hujus uti dictum perpusillum. Radix parva, gracilis & lignosa.

Aliud est *Æthiopicum, Creticum*, sive *Candiacum*; Aliud *sativum*, aliud *spontaneum*. Aliud *majus* ob folia, aliud *minus* & tenuifolium, quod non adeò frequens. *Semen Ammi* ex Alexandriâ Venetias defertur magna in copia, & inde in Germaniam. Hoc est ex quatuor seminum calidorum minorum, ita dictorum, secundum (scil. ammeos, amomi, apii, dauci.)

Vires. Calefac. & sicc.) Vis ejus alexipharmaca est, unde & theriacam ingreditur, item incidit, aperit, unde ventris inflationes discutit, menses suppressos reserat. Commendatur etiam contrà sterilitatem. In hunc finem *Excell. Dn. D. Simon Pauli l. c.* p. 195. adversus fluorem album mulierum præmisso uterino clystere sequentem pulverem multis sterilibus novis nuptis commendavit, quæ ingravidatæ & à fluore albo fuêre liberatæ. Clysteris uterini hæc est descriptio.

Recip. Radic. aristoloch. utr. ana ʒ ij. gentian. zedoar. ana ʒ j. herb. heder. terr. centaur. min. aristol. rorism. ana M. j. meliss. artemis. rubr. ana M. ß. cardamom. min. ʒß. incis. contunde pro decoct ad Clyster. uterin. Pulveris hæc est descriptio: Recip. herb. veronic. opt. pulveris sem. ammeos ver. ana ʒß cardamom. min. Cinamom. el. ana ʒ ij. Sacchari candi quartam partem ad pondus omnium. M. f. Pulvis, adde ol. d. Cinamom. gutt. aliquot. Dos. à ʒß. ad ʒ j.

¶ XXIV. *Amomum.*

Ἄμωμον, Amomum veterum quodnam sit, adhuc sub judice lis est. Sunt enim qui Rosam Hierochontis esse velint, ut Cordus: alii aliud quid esse contendunt. Clusius eas eo nomine describit herbas, cui stamen cum Dioscoridis amomo minimè respondere confitetur.

Officinæ duplex semen sub Amomi nomine monstrant

strant, quorum alterum majus nigrum rotundumque est instar granor. piperis rotundi vel cubebarum, gustu minime acre, quod videtur Veterum esse sison, sinon, &c. Alterum minutum semen & pallidum, utrumque raro in usum venit, locoque amomi veterum recipitur Acorus.

HOFMAN. *Amomum.*) Ex his, quæ *Dioscorides* & cæteri antiqui obscurè tradiderunt, non ultimum etiam habet locum *Amomum*, ut de vero ac legitimo *Amomo* longa contentionis serra inter philobotanos adhuc trahatur, quod pro genuino habendum sit, cum hujus nec effigiem nec accuratam descriptionem quisquam dederit, præter *Clusium*, qui triplicem illius Iconem exhibuit, *in Exotic. & Dominicum Chabræum in stirpium Icon. & Sciagraph.* p. 127. Attamen vix probabili conjecturâ scire possumus, quænam illarum *Amomo* vero respondeat. Græci *Amomon* appellant. Arabibus dicitur *Hamama Constantinopolitanis Hamama*, quod pedem columbinum significat. Cùm autem viribus à *Dioscoride* descriptis optimè respondeat semen quoddam minutulum, quod etiam semina quatuor calida minora in officinis ingreditur, oblongum, aromaticum, gustu suave, hoc retinemus. An *Amomi* surculo, vel racemo in Antidotis aliisve medicamentis veteres usi sint, inter Autores controvertitur; Placet autem *D. Chabræo Andromachi* sententi a, qui *Amomum* racemosum in suam Theriacam recepit. vid l. c. *Amomo Dnus Autor* cum *Galeno* substituit *Acorum*, licet illius nomenclatura magis *Cardamomo* cognatum indicet.

¶ XXV. *Amygdalæ*, seu *Amygdala.*

Amygdalæ fructus sunt, amygdali arboris, iique vel dulces vel amari. De Amygdalo videatur, *Brunf. Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cam. Tab. Matth. Cast.* German. Mandeln. Amandes, douces, & ameres *Almonds.* Amandelen soet en bitter.

OFFICIN. NAT.

Utriusque nuclei amygdala vel amygdalæ dicti.

Vires. *Dulces nutritivæ sunt, temperatè calidæ & humidæ, humorum acrimoniam lenientes, & hinc dolorem & Vigilias ab acrimonia oriundas demulcentes, adhibenturque præcipuè in Emulsionibus.*

Amaræ sunt calidæ & siccæ 2. atten. aper. exterg. diureticæ sunt, obstructiones jecoris, lienis, mesenterii, uterique conferunt. Extrinsecus lentigines tollunt, si masticatæ illinantur, capitis dolori subveniunt (in frontalibus.)

[*Gummi amygdali ad calculum proficuum, pannos sericos hoc obliniunt.*]

PRÆPARATA.

Confect. amygd. dulc.
amarar.
Ol. Expressum amygd. dulc.
amarar.

Vires. *Oleum dulce lenit, maturat, anodinum est, ususque præcipui in colico ac nephritico dolore mitigando (propinatum dosi Unc. j. vel ij. cum manna, vel & clysmati infusum) infantulis recens natis creberrimo ad tormina Ventris compescenda cum saccharo penidiato exhibetur ad Drach. ij. quinetiam ad mitiganda tormina puerperarum usus ejus creberrimus est. Olei amari vires ex superioribus colligenda sunt.*

N. *Usui interno recens expressum adhibendum est, non rancidum: Exprimitur autem tum sine igne, id est, non calfaciendo ad ignem, vel cum igne.*

HOFMAN. *Amygdalæ seu Amygdala.*) Fructus est nomen; *Amygdalus* autem *Arboris. Fructus* duorum sunt generum, vel enim *dulces*, vel *amari* sunt. *Dulces* nutritivæ sunt, analepticis cibis convenientissimus, ut & dysentericis in formâ emulsionum. *Amaræ* autem aperiendi, attenuandi, & extergendi vi prædictæ sunt, hinc diureticæ, & viscerum non solùm obstructiones, sed & asperæ arteriæ infarctus in pulmonibus reserant. Ob earum vim diureticam etiam contrà ebrietatem adhibentur. Extrinsecus lentigines tollunt, si masticatæ illinantur, cephalalgiæ in frontalibus medentur.

Præparata.) Confectio amygdal. dulc. amar. & oleum express amygd. dulc. & amar.

Vires.] Ol. dulc. cum cerevisia calida tempore matutino haustum ad alvum emolliendam & humectandam conducit, nisi ventriculi sit læsus. Unde & *Platerus Tom. 1. Prax. Cap. 2.* inquit: Hoc affatim bibitum non tantùm emollit alvum, sed & singulare convulsionum est remedium. Hoc in calculo cum alvi obstructione conjuncto additâ tincturâ aperitivâ *Dn. D. Mabii* ad aliquot guttas in brodio calido manè haustum notabilis est efficaciæ. In colicâ cum fecibus alvinis induratis, si uncia una vel circiter cum mannæ ʒj. vel ʒj ʃs misceatur, medentem non facile deserit. Item Clysteres ex hoc contra colicos dolores & parefin parati, quantum valeant, omnem fidem superat, dum oblectamento ac solamini est in reprimenda symptomatum scitate.

Olei amari vires.) Communiter in surditate & tinnitu aurium commendant, sed sæpissimè hujus usu surditatem aut gravem aut tum auctam fuisse expertus fui, eò quod nimium tympani membranam laxaverit. In Tympanitide sequente oleum pro arcano habetur.

Recip. Amygdal. amar. ℔ j. Semin. cymin. absynth. ana ℔ ʃs. contunde in mortario & misce, postea in lagenâ stannea per 4 hor. in aheno aqua ferventissima pleno coque, deindè fortiter exprime. f. Oleum viride. Dos. 3ij. vel ʒʃs. manè & vesperi in jusculo, & sæpius etiam venter cum hoc oleo inungatur.

¶ XXVI. *Anacardium.*

Anacardium *Matth. Cord. h. Lon. Cast. Trag. Tab. Ger. Arab.* Balado Anacardum. Elephantiasis. Anacardes. *Anacards, Fruits of an Indian Tree, like a Birds heart, with juice like blood.* Anacardien. Van een Indiaensche boom.

Fructus est arboris exoticæ, colore ac figura cor repræsentans, præcipuè si siccatus sit.

Crescit in India Orientali.

OFFICIN. NAT.

Fructus sed raro.

Vires. *Calf. & siccat. (non 4. nec 3. gradu) ut nonnulli volunt, sed remissius, Cephalicus est, memoriam ac sensus acuens ac confortans.*

PRÆPAR.

1. *Elect. seu Confectio Anacardina.* Vide Dispens.

2. *Mel Anacardinum.* Ex fructu recenti in ♈ cocto supernatat. V. Disp.

3. *Oleum* vel ex fructibus exprimitur, vel in corticis coctione supernatat, sed rarissimum hoc est.

HOFMAN. *Anacardium.*) Dicitur à forma aviculæ cordis æmula, sive à similitudine, quam cum corde habet, nomen Græci imposuerunt. *Arboris fructus* est veteribus Græcis incognitus, & perperam à vulgo *Pediculus Elephantis* Elephanten-luys appellatur. Nascitur in Siciliæ montibus & in Indiarum provinciis Cambaja, Decan, Calicut, Cananor &c.

Vires.) Cal. & sicc. Cephalicus est, memoriam confortat causâ frigida debilem & rel quos acuit sensus.

Præparata.) *Confectio* hujus & *Mel* in usu sunt, de quibus vid. *Zwelfer animadv. in P. A. p. 253. Et Ejusdem Not. Dissensat.*

XXVII. Asa-

¶ XXVII. *Anagallis.*

Anag. { Aquatica. *Vide infra.* / Terrestris { Mas flore phœniceo, C. B. 2. / Fœmina fl. cæruleo, C. B. 2. / Lutea *inusitata.* } *hæ officin. & hujus loci.* }

Mas *insignitur* Anagallis, *Cord. in D. Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Cast. Ger.* Anag. phœnicea mas, *Lob. Tab. Cam.* mas, *Clus. hist.*

Fœmina dicitur Anagallis fœmina, *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Cast. Ger.* Anag. cœrulea, *Tabernæm. Cam.*

Dicuntur Gauchheil / Colmarkraut / Vogelkraut. du Mouſon Morgeline. *Pimpernel.* Guychelheyl.

Creſcunt in vinetis, hortis ac arvis; lutea tamen non niſi in ſylveſtribus ac umbroſis locis provenit.

Floret Majo & hinc per totam æſtatem.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus ſed raro.

Vires. *Utraque calf. & ſicc. amara eſt, exterg. & ſubaſtr. Unde & pro vulneraria habetur, morſui canis rabidi ſubvenire à nonnullis commendatur: adhibeturque uſu interno ac externo.*

[Maniacis & Podagricis.]

PRÆPAR.

1. ▽ Ex integra planta.

2. *Succus.* Raro extat, cum tamen maximè commendetur in Errhinis.

[Oleum etiam parant.

HOFMAN. *Anagallis.*) *Mas & fœmina: Illa* fl. phœniceo, *hæc* fl. cæruleo gaudet. *Serpillifoliam aquaticam luteam* depingit *D. Cruderus l. a. p. 452.* ſed hæc inuſitata eſt.

Mas fl. phœnic. ſeu purpureo amara eſt, & vulnerariis annumerarur plantis. Contrà Melancholicum & Maniacum delirium ſunt remedium ſpecificum, in quo ejus *decoctum* & *Eſſentia* vel maximè uſu probata inveniuntur; undè & ex hac conficitur *Eſſentia Anagallidis Compoſita Dn. D. Iohann. Michaelis*, quæ paratur ex ſucco Anagallidis inſpiſſato, cui ſuperinfunditur eſſentia fl. hyperici. Externè cum Vrin. decocta, dolores podagricos demulcet, vel in cataplaſmatis forma, ſeu in forma pediluvii. Trahere etiam ſpicula corporis infixa perhibetur.

Colligitur antè ☉ ortum, in ultima ☽næ quadratura ☉ & ☽ exiſtente in ♊.

¶ XXVIII. *Anagallis aquatica.*

Anag. aquat. { Latifolia. { folio ſubrotundo { major, C.B.1. / minor, C.B.2. } *Hæ uſuales & præcipuè minor.* / folio oblongo { major. / minor. } } / Anguſtifolia. }

Dicuntur Beccabunga, Beruia, Sium aquaticum, Laver, German. Bachbungen / Waſſerbungen. Creſſon aquatique, La becle. *Bekabung* or *Broocklime.* Waterponcen / Bekabung.

Creſcunt in rivulis. Florent Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia, vel integra planta.

Vires. *Calfac. moderatè humectat. Uſus præcip. in ſcorbuto, urinam, calculum renum & veſicæ inſigniter expellit, menſes ciet, fœtum mortuum ejicit. Extrinſecus opitulatur phlegmonis & Eryſipelati* [*hæmorrhoidibus cæcis doloroſis, & condylomatibus,*] *maculas faciei abſtergit (cum ſurfure) Vulneribus medetur (cum Sal. com. & tela aranearum impoſ.)* [*& ulceribus tibiarum ſcorbuticis.*]

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex planta integra, vel ſucco ejus expreſſo.

2. *Succus.* Expreſſus & inſpiſſatus: qui raro extat.

(Syrupus antiſcorbuticus locis maritimis proſtat.)

HOFMAN. *Anagallis Aquatica.*) Dicitur *Beccabunga, ſium aquaticum.* Hujus plurimæ obſervantur in magnitudine, floribus & foliis differentiæ. Vel enim *major* eſt, vel *minor*, vel *fl. cærul. vel purpuraſc. fol. rot. oblong. lat. anguſt. &c.*

Colligitur in Iunio, noviluniо, ☉le in ♊ exiſtente manè antè ☉ ortum.

Vires.) Eſt herba vulneraria, calefac. moderatè & humectat, antiſcorbutica & anodyna. Internè uſus ejus eſt inſignis in ſcorbuto cum cochlearia vel Naſturtio aquatico in ſero lactis caprilli infuſi iis, qui dyſcraſia maſſæ ſanguineæ ſulphureo-ſalina laborant. Externè etiam medetur vulneribus, ſi ei modicum ſalis & telæ aranearum miſceatur, & ita duplicato linteo inſtar cataplaſmatis vulneribus applicetur. In fomenti forma mirè juvat in condylomatum & hæmorrhoidarum cœcarum doloribus in aqua cocta vel cataplaſmatis forma hæmorrhoidibus applicata. Ulcera etiam curat ſcorburica tibiarum in cereviſia cocta & appoſita. Tumores pedum œdematoſos diſcutit & reſolvit in hydrope cum Nitr. vel Sale.

¶ XXIX. *Anethum.*

Ἄνηθον, ἀνήνθον, Dill / Dillenkraut. Aneth. *Dill.* Dille.

Aneth. { Hortenſe, *hoc uſuale.* / Sylveſtre. }

Inſignitur Anethum. *Brunf. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Cam. Ger.*

Creſcit loco arenoſo & aprico. Flor. Iun. Iul. Auguſt.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores & Semen.

Vires. *Calefac. in princ. 3. ſicc. in princ. 2. (radix calf. 3. ſicc. 2. completè) diger. diſc. maturat, lenit dolores, auget lac, conciliat ſomnum, venereos appetitus minuit, ſingultui vomituique medetur: Et hæc omnia præſtat uſu interno & externo. Inprimis tamen extrinſecus Clyſteribus anodynis immiſcetur, capitiſque cataplaſmatis, anodynis & ſomniferis (ſummitates cum oleo olivarum cocta.)*

PRÆPARAT.

1. ▽ Ex integr. planta (rari uſus eſt.)

2. *Oleum infolatum.* Ex fol. & flor.

3. *Ol. ſtillat.* Fit ex ſemine.

HOFMAN. *Anethum, ejus Vires. Calefacit, ſiccat, digerit, diſcutit* &c.) Diſcutiens & anodynum eſt, undè archéum ſedat furioſum in colica, ſingultu, nephritide &c. In colica internè poſt Clyſterum uſum oleum ejus deſtillatum conducit; In Clyſteribus hujus tam decoctum quàm oleum coctum flatus diſcutit. Decoctum anethi odoretenus ſaltem ſoporiferum eſt. In ſingultu Recip. aq. anethi, cymini ana ℥ iij. ol. aniſi, anethi, carui, cymini anaguit. iij; M. doſ. cochl. j. vel ij. manè ac veſperi. In viſus ac veneris impotentia ab hujus uſu abſtinendum eſt.

¶ XXX. *Angelica.*

Hortenſis ſeu ſativa, Coſtus niger. C. B. 1.

Sylvestris { Major, *C. B.* 2. / Minor montana. *C. B.* 5.

Ex his in usu est prima; Nec contemnenda tamen & secunda.

Prima dicitur Angelica, *Brunf. Lob. Cast. Tab.* Angelica major, *Dod.* Angelica sativa. *Trag. Matth. Dod. Lon. Ger.* Angel. odorata, *Cam.* Smyrnium, *Cord. in D.*

Secunda describitur sylvestris major, C. B. 2. Angelica sylv. *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Lob. Cam. Ger.* German. Angelickwurtz / Heiligen Geistwurtz / Brustwurtz / Engelwurtz. Angelu, ou Angelique. *Angelica tame &* Wild en Tam. Wilde Angelica.

Crescit sativa locis cultis, humidis ac pinguibus; Sylvestris major humidiora amat prata. Minor locis montanis opacis & nemorosis gaudet.

Floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix colligenda initio Veris.

Vires. *Bezoardica & cordialis nobilissima est, Calf.* 3. (*sylv. maj.* 3.) *sicc.* 2. *aper. atten. sudorifica & vulneraria est: menses movet, fœtum expellit, suffocationi uteri maximè conducit, malignis morbis, Venenis, ipsique pesti medetur: Venena omnis generis per sudorem pellit, adeoque usu interno præcipuè, tum & externo adhiberi apta est. Verbi gratia, ad arcendam pestem (in amuleto, in sublingualibus) ad morsum canis rabidi, in cataplasm. &c.*

Dosis Drach. j.

[Semen inter Apophlegmatizonta recensetur.]

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex integra planta.
2. *Succus.* Ex radic. recent.

N. *Potest & ex siccis radic. mediante coctione elici.*

3. *Extract.* Fit cum Spir. Vin.

Dosis à Scrup. ß. ad Drach. ß.

N. *Quercetanus extrahit cum Spir. Iuniperi hydromelite Vinoso, &c.* Vide Pharmacop. rest.

Condita radix. l. a.

5. *Oleum stillat.* Ascendit cum ▽.

6. *Balsamus.* l. a. cum olco nucistæ præparato fit.

7. *Sal com.* Ex incinerata vel integra planta vel *Capit. mor.* in destillatione remanente.

N. *His adjungi potest rad. præparata quam dicunt, id est, in aceto macerata. Verum enim vero quis dubitat, infusione hac magnam virium partem, menstruo communicari, adeoque radici decedere.*

HOFMAN. *Angelica.*) Hæc vel *hortensis* seu *sativa*, vel *sylvestris est. Sativa* Nobis in usu est, licet nec *sylvestris* contemnenda sit.

Floret Iulio. Radix Veris initio colligitur, ☉ in ♊ existente & ☽ in ♋.

Virtt. Calefacit, siccat, aperit, attenuat, &c.) Bezoardica & alexipharmaca est, uterina etiam cum zedoaria in vino calido exhibita. Commendatur itidem ad ebrietatem arcendam, si particula hujus radicis instar fabæ comedatur.

¶ XXXI. *Anisum.*

Ἄνισον, Aniß. *Anis, Annis.* Anis.

[Dicunt Absynthium dulce, Cuminum dulce, Anicetum.]

Gaudet loco optimo & stercorato; seritur mense Martio, floret Iulio, semen maturescit Autumno.

OFFICIN. NAT.

Semen, raro *Herba.*

Vires. *Calf. sicc.* 3. *recens minus est, atten. discutit, diureticum est, lac auget, pulmonicum ac stomachicum inprimis audit: Hinc usus præcipui, in inflatione ventriculi, tussi, &c. Infantibus Scrup.* j. *exhibitum blandè per inferiora ac superiora saburram ventriculi intestinorumque ejicit.*

PRÆPARAT.

1. *Confectio* ex semine fit.
2. *Confectio Anisi laxativa simplex:* Fit scammonii cum saccharo mixtione, vel maceratione anisi in ▽, in qua scammonium fuerit dissolutum.

N. *Alii in infusione* ♃ ij *anisum conficiendum macerant.*

3. *Confect. anis. laxat. composit.* Vide August.
4. ▽. *destill.* Ex herb. & semine.
5. ▽. *Vitæ Anisata.* Ex semine cum Vino destillatur. Vide lib. 2. de spiritibus.

Fieri itidem potest spiritus, si remanentia ex destillatione aqua residua cum fœcibus cereviſiæ fermentetur vel simili.

6. *Oleum stillat.* cum ▽ ascendit.

N. 1. *Ex anisо stillat aqua lactea, quæ calori soli exposita copiosius oleum ad superficiem mittit.*

N. 2. *Anisum diu macerare oportet. Sic dat* ℔ j. *olei Unc.* ß.

N. 3. *Anisi destillatio lento igne peragenda est, quia nimirum volatilior illa pars facilè est accensu.*

7. *Sal.* Ex incinerata planta vel remanentia destillationis.

8. *Species Dianis.* Vide Disp.

HOFMAN. *Anisum.*) Ἄνισον. Aniß. Indè dictum, quod ἀνίησι τὰ ἀνθρώπινα, quod leniat inflationes; insignes enim vires flatus discutiendi obtinet, quæ causa etiam est, quod omnibus carminativis præferatur. Hoc in substantiâ pulverisatum ad 3 j. facilius flatus discutit, quàm ejus oleum destillatum. Infantibus ℈ j. cum croco, radic. iteos, pœon. &c. mixtus tormina lenit vitiosorum humorum saburram subducendo.

Præparata.) Sunt *Confectio Semin. anisi, s. & laxativa* ▽ *destill. s. & compos. c. vino. ol. destillat.* Hoc ritè rectificatum & à fœculi mucilagine crassâ liberatum, ut instar limpidæ appareat, corallia rubra per digestionem in mucilaginem reducit, ut hujus beneficio cum sp. vini Tartarisato in tincturam seu essentiam elegantissimam transferri queant. vid. suprà Lib 3. de corallis.

N. Hoc ol. sali volatili junctum admirandæ est virtutis in pectoris affectibus & flatulentâ intestinorum intemperie.

¶ XXXII. *Anserina.*

Argentaria, Argentina, *Dod.* Potentillia, *Brunf. Matth. Lon.* Agrimonia sylvest. Anserina, *Trag. Tab.* German. Grensich / Gensserich / Grünsich / Silberkraut / Argentine, Anserine. *Goos-grass, or Cinquefoil, silverweed, wild Tansie.* Ganserich en Argentine.

N. *Est sine sapore & odore.*

Crescit passim herbosis locis, pratis, juxta sepes & vias. Floret appetente Æstate, quo tempore & colligi apta est.

OFFICIN. NAT.

Folia vel integra planta.

Vires

Vires. *Refrig. moderatè, ſicc. fortius, adſtring. conſtipat. Hinc ſanguinis expuitioni medetur, diarrhœam ac reliquos alvi tum & uteri fluxus compeſcit: hæmoptoicis & hæmorrhoicis ſubvenit: renum calculum infigniter atterit: vulneribus inſuper admodum conducit. Externè famoſa eſt in doloribus dentium mitigandis, putredine gingivarum arcenda, æſtu febrili ſopiendo, quam potenter compeſcit, ſi cum ſale & aceto contuſa plantis pedum ſupponatur, vel & carpis applicetur.*

PRÆPARATA.

1. ∇. Ex planta integrâ.
2. ∇. Ex floribus.
3. *Conſerva.* Ex floribus.

HOFMAN. *Argentina. Ejus Vires. Refriger. moderatè ſiccat, adſtringit, conſtipat.*) Hinc vulneraria eſt, cocta cum radice hæmoptoicis, ac nimio menſium fluxui medetur, quoſvis alvi fluxus & uteri compeſcit. Renum calculum expellit, unde ſequens ad præſervationem calculi à quibuſdam commendatur, tribus annis continuandum: Recip. anſerinæ viridis M. iv. Secalis viridis M. ij. exprimatur ſuccus, adde vini rubri ad pondus omnium, mixta filtrentur pro unâ doſi. Sume in aurorâ primo die Maij. Herbæ colligendæ ſunt antè ☉ ortum primo die Maij externè cum Sal. comm. & Acet. ſubacta & carpis febricitantium impoſita eam mitigat. Dyſenteriam ſiſtit cum Sal. comm. & Acet. contuſa plantis pedum ſuppoſita.

¶ XXXIII. *Anthora.*

Anthora, *Matth. Lon. Caſt. Cam.* Anthora, *Lob. Dod. Tab. Ger.* vulgaris, *Cluſ. hiſt.* Aconitum ſalutiferum ſeu Anthora, C. B. 17. Napellus Moyſis, Avicennæ, aliis Antithora (quod Thoræ pharmacum ſit,) Holaiffe/ Giffthell Anthore. *Anthora, An Antidot againſt poyſon like Contrayerva.* Anthora. Vergifft-ſchelwortel. [Ital. Zedoaria d'Avicenna.]

N. *Sunt qui radicem Contrayervam faciunt Germanicam: alii Zedoariam Arabum, Avicennæ ſcilicet & Serapionis, vide Tabern. Herbar. lib. 1. qui poſterius mordicus aſſerere nititur.*

Creſcit in Alpibus Helveticis, in Sabaudia, &c.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Saporis amari eſt, calfac. & ſicc. cardiaca eſt: attен. aperit. abſterg. Uſus præcipui in morbis, ac illibus venenatis, peſti ſpecifice adverſatur & peculiariter Radici Thoræ.*

Doſis à Drach. ß. ad Drach. j.

N. *Educit inſuper mucilaginem Tartaream ac aquoſam per alvum.*

HOFMAN. *Anthora.*) Seu *Aconitum ſalutiferum, Antithora,* quod *Thoræ pharmacum ſit.* Giffthell. Hujus folia *Napelli* ſunt æmula, tenuius diſſecta, & ſplendoris illius expertia, aversâ parte albicantia, ſapore amaro prædita. Flores grato odore prædi-ti, cucullati, & rictu hiante Napelli penitus, excepto colore, qui huic ex flavo palleſcens. Corniculata ſeminis vaſcula itidem ſimilia. Caule eſt cubitali, rigido, ſubhirſuto, ſanguloſo. Radix ex bulbis olivaribus conſtat, foris fuſcis, intus albis, guſtu amaris, fibroſis.

Duplicem communiter faciunt *Thoram majorem & minorem. Marem & fœminam*, huic quatuor folia, illi duo magna aſſignant.

In Rhæticis, Sabaudicis & Helveticis alpibus plurima provenit; Item in Galliæ Ciſalpinæ, & Liguriæ montibus. Floret Iulio & ſemina in Septembri matureſcunt.

N. Sunt qui radicem Contrayervam Germanicam faciunt; alii Zedoariam Arabum &c.

Viru. Calefac. & ſicc. Saporis amari eſt &c.) Conferunt radicas anthoræ non ſolùm ad epotum napellum, ſed & alia venena hauſta nec non ad viperarum morſum. In febribus petechialibus & aliis malignis febribus ſummo cum effectu adhibentur.

¶ XXXIV. *Antirrhinum.*

Ἀντίῤῥινον, ἀνθῤῥινον. Antirrhinum, *Matth. Dod. Lob. Tab.* Antirrhinum majus alterum folio longiore, C. B. 2. (os Leonis aliis) German. Drant/ Dorant/ Brackenhaupt/ Kalbsnaſen/ Hundskopff. Antirrhinon. Muſle de Veau ou mouſon violet. *Antirrhinum*, or *Snapdragon.* Drant of Calf Neuſe.

Creſcit locis ſabuloſis. Floret Maio, & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Herba Integra, id eſt folia cum floribus ac geminis ramuſculorum, quæ repræſentant caput vituli.

Vires. *Rari uſus eſt in Medicina, nec adhibetur niſi à mulierculis contra ſpectra, incantationes, veneficia, &c. idque tàm præſervandi quam curandi intentione utrique ſatisfacit appenſione, fumigatione, ſuppoſitione, appoſitione, balneatione, Vide Carrichter. in Herbario.* (*Scorpionibus contrarium dicitur.*)

HOFMAN. *Antirrhinum.*) Sive *Anarrhinum*, quod alii etiam *Lychnida ſylveſtrem* vocarunt, à floribus leonini potius quàm vitulini oris rictum æmulantibus, ſunt qui os Leonis appellant Eſt vel majus vel minus, flore albo, luteo & incarnato. Creſcit in hortis noſtris. Minus nullam ferè humum ſpernit, copioſè in agris noſtris provenit.

Vires.) Licet rariſſimi ſit uſus in Medicinâ, tamen cum ad præſervationem, tum curationem contra ſpectra, incantationes, veneficia, appenſione, fumigatione, ſuppoſitione, appoſitione & balneatione facit. Carrichter. in herbar. Colligitur ☉ le exiſtente in ♌.

Antophylli vid. Caryophylli.

¶ XXXV. Apium.

Apium Σέλινον, Eppich.
- Macedonicum. *Vide Petroſelinum Macedonicum.*
- Verum ſeu hortenſe. *Vide Petroſelinum officinarum.*
- Paluſtre. Apium officinarum: *de quo hîc.*
- Montanum. *Vide Petroſelinum montanum.*

Dicitur Apium, *Fuchſ. Lon.* Paludapium, *Tab.* Eleoſelinum, *Dod. Lob.* Apium vulgare, *Trag.* Braunes Peterlein/ Waſſerpeterlein/ Waſſermorellen/ Waſſereppich/ Waſſermarck. Appe ou Ache ou Perſil d'eau. *Common ſmallage.* Joffrow Merck gemeyn of peterſely.

Creſcit inter Beccabungam: floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix & ſemen.

Vires. *Calef. & ſicc. ferè g. 3. incid. aperit, unde & inter 5. radices aperientes recenſetur. Uſus præcipuus internus, Urinam & menſes movet, calculum pellit,* (*Hiſpani radicem mane din mandunt.*) *regium morbum ſolvit.* (*maſticatur ad odontælgiam.*) *Semen efficacius eſt quam radix, annumeraturque ſeminibus calidis minoribus. Utraque præcipuè interne uſurpantur.*

PRÆPARATA.

∇. Ex caule, fol. & floribus Iunio collectis.

(Unguentum ex apio paratur, mundificativum, in mammillarum tumoribus ſuppuratis egregium compertum.)

HOFMAN. *Apium.*) æquivocum eſt Apium, & res denotat diverſas; Aliud eſt ἄπιον pyrum, arboris ſcilicet ἄπιος dictæ fructus, & aliud ἄπιον herba.

Eſt autem *Aliud hortenſe* & *ſativum*, aliud *paluſtre*, de quo hîc agemus, *aliud ſylveſtre*, *aliud montanum*, *aliud Petræum*, aliud *Macedonicum* &c. *vid. Dominic. Chabræum l. c. p.* 396.

Dicitur & *Paludapium*, *Eleoſelinum*, *apium vulgare*. Germanicè Eppich.

Creſcit inter beccabungam in locis paluſtribus, floret Iulio, Colligitur ☉le in ♌one exiſtente.

Semen & Radix ſunt in uſu.

Vires. Calef. & ſicc. incid. aperit &c.) Unde & inter 5. radices aperientes numeratur, quæ ſunt apii, fœniculi, petroſel. aſparagi, cuſci. Menſes movet, calculum pellit, icterum ſolvit, ut & epatis ac Lienis obſtructiones reſerat. Radix eadem manducata odontalgiam ſolvit, viſum acuit, torminibus ventris medetur.

¶ XXXVI. *Aquilegia.*

Aquilegia, Ageley/ Agelеyen. Ancolie. *Columbin.* Akeleye.

N. *Diverſæ reperiuntur ſpecies florum colore, vel plenitudine diſtinctæ: Officinaria ſimplex illa flore cæruleo, C. B. 2. vel 8. intelligitur.*

Dicitur Aquilegia, *Trag. Fuchſ. Lon. Dod. Cam.* Aquileia. *Matth. Lob. Caſt. Tab.*

Creſcit ſata in hortis, ac fundo pingui, nonnunquam in locis ſylveſtribus incultis. Floret Iunio, & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Semen, tùm *Flores* & *Herba.*

Vires. *Calf. moder. ſicc. 1. aperit Epar & Lienem, ac inprimis meatum bilarium, unde regio medetur morbo; Ciet urinam & menſes, vulnera conſolidat, ventris tormina ſedat.* NB. *Semen in expellendis morbillis ac variolis uſus mulierculis eſt creberrimi.* [*advertigi-nem commendatur.*] *Extrinſecus frequens ejus uſus eſt ad putredinem gingivarum ſcorbuticam emendandam, ulceraque oris fauciumque ſolidanda.*

PRÆPAR.

1. ▽ *ſtillat.* Fit ex fol. flor. ac radice, Auguſto collectis.

2. *Conſerva.* Ex floribus quæ rari uſus eſt.

[Mel aquilegiæ utiliter paratur.]

3. *Acetum.* Ex infuſione florum.

(Unguentum.)

HOFMAN. *Aquilegia.*) Nomen accepit à florum cucullis aduncis inſtar unguium aquilinorum. Germ. Akeley. Diverſæ dantur ſpecies florum colore diſtinctæ, de quibus conſule botanicos.

Creſcit in hortis flore pleno & ſimplici varii coloris punicei, cœruſei, albi, rubri, herbacei. Flore ſimplici in montium pratis luxuriat.

Floret Iunio & Iulio, ſemen in Septembri colligitur.

☉le in ♌ aut ♎one exiſtente decerpitur.

Herba, flores & ſemen in uſu ſunt.

Vires. Calef. moderatè, ſiccat, aperit &c.) Herba vulneraria eſt juxtà vim ſuam aperitiva, diaphoretica. Unde ſuccus inſtillatus vulnera mundat & ſanat, naribus etiam inditur adverſus fiſtulas, & ulcera narium ac faucium. Decoctum ex vino & aqua additio diamoron inſtar gargariſmatis ad faucium, laryngis & trachææ incendium & ulcuſcula valet. Si ſemen ejus ad ʒ j. contuſum in decocto aperiente ſumatur: Item in partus difficultate tenuiſſimè ſemen ejus contuſum & ex vino propinatum maximè commendatur. In variolis & morbillis expellendis cum emulſionibus ex aq. ſumariæ, Card. b. ſt. ſambuc. veronic. aut CC. deſtillat. non poſtremum obtinet locum. Semen aquilegiæ ad ʒj. in quâvis vertigine cum appropriato vehiculo ſumptum magni æſtimatur.

¶ XXXVII. *Ariſtolochia.*

Ariſtolochia, Oſterlucey/ Hollwurtz. Ariſtoloche du Mouſon. *Birthwort.* Oſterlucey/ of Holwortel.

Eſt
- Longa, lange Hollwurtz/ de l'Ariſtoloche où Fotene, ou ſaraſine longue. *Long. Birthwort.* Lange Holwortel.
- Rotunda, (à radice rotunda,) runde Hollwurtz/ ronde. *Round Birthwort.* Ronde Holwortel.
- Clematitis.
- Piſtolochia.

Ex his officinales ſunt longa & rotunda. Verum de (rotunda) notandum, quod officinis fumaria bulboſa illius loco uſualis ſit, quam vide ſuo loco.

Indigitatur Ariſtolochia longa. *Dod. Cord. in D. Lib. Cluſ. hiſt.* Ariſtolochia longa vera, *Cam.* C. B. 3.

Rotunda vocatur Ariſtol. rot. vera. *Trag. Lon. Cam.* Ariſt. rotunda, *Matth. Dod. Cord. in D. Lob. Caſt. I.* Ariſtolochia rotunda, flore ex purpura nigro, C. B. 1.

Utraque colitur in hortis: floretque potiſſimum Majo, & Iunio.

OFFICIN. NATIVA.

Rotunda radix ſola. *Longa radix & Folia.*

Vires. *Utraque Cephalica, Epatica & Pulmonica imprimis eſt: calf. & ſicc. 2. completè: atten. aperit. Hinc prodeſt ad Tartaream mucilaginem reſolvendam expectorandamque; ad menſes ciendos, tumores internos rumpendos, venena diſcutienda. Inſuper* Longæ *infuſio ad ſcabiem exiccandam vel vulgo hic uſitatiſſima eſt. Extrinſecus adhibetur uſu creberrimo ad exiccanda & mundificanda vulnera.*

Rotunda *tenuiorum eſt partium quam Longa, adeoque efficacior, & imprimis menſibus ac ſecundinis ciendis celeberrima: Calf. & ſicc. 3. aper. attenuat.*

PRÆPAR.

▽. Ex integra Ariſtol. longa, id eſt foliis ac radice.

(Extractum rotundæ etiam utile.)

(Tinctura Balſamum Vulnerarium ingreditur.)

HOFMAN. *Ariſtolochia.*) Ita appellatur, quod ſit ἀρίστη τοκίας, quod puerperis opituletur. Germ. Oſterlucey/ Holwurtz.

Eſt autem vel *longa, rotunda, ſclematitis, piſtolochia peperina*, de quibus vid. *philobotanos.* Ex his in uſu ſunt *longa & rotunda. Hujus ſola radix, illius folia & radix.*

Naſcitur plagui ſolo in pratis, agris, hortis; Floret Majo & Iulio.

Colligitur ☉ exiſtente in ♐ mandatùr ☉ ortum.

Vires.) Utraque cephalica, thoracica, vulneraria, uterina eſt. Rotunda vehementius attenuat, quàm longa. Contrà longa validius, quàm rotunda abſtergit, ideoque ſi lochia ſubſiſtunt, rotunda uſurpanda, quæ vehementer pellit, ubi ſcabies corpus infeſtat in lotionibus longa eſt præferenda, quæ etiam fiſtulis abſtergendis commodè inſeritur. In aſthmate ſcorbutico ad tartaream mucilaginem reſolvendam decoctum radic. ariſtoloch. rotund. tutò uſurpari poteſt loco radic. enulæ. Ad impediendam phthiſin ſeu pulmonum exulcerationem poſt hæmoptoën cum tuſſi inſequi conſueram, ſequens uſu expertum mirificè prædicatur, & Medicus quidam prius hæmoptoicus per duodecim annorum ſpatium hoc ipſo ſeſe à phthiſi tutum præſtitit, quotidiè in uſu habens Recip ariſtolochiæ longæ in aq. ſt. cuſſilaginis infuſ.

℥ ij. per noctem primo die fol. 1.

2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7

8	6
9	5
10	4
11	3
12	2
13	1 folium, singulo manè infusum

bibitur.

Externè in tibiarum ulceribus solus aristolochiæ longæ radicis pulvis in aquâ veronicæ coctus petiâ exceptus & applicatus mirè ad sanandum est virtutis. Conficitur etiam inde oleum antepilepticum præstantissimum, vid. in thesaur. pharmaceutic. annexo sect. XIX. n. 1.

Aristolochia fabacea, vid. Fumaria bulbosa minor radice non cavâ.

¶ *XXXVIII. Armoracia.*

Raphanus sylvestris, Sinapi agreste 3. *Trag.* Rapistrum albo fl. erucæ foliis, *Lob.* album, *Tab.* Rapistrum fl. albo seu siliqua articulata, C. B. 2. Heyden-reich/ Wildmerrettich. Refort sauvage. Racine de passerage, *Wild Radish, horse Radish.* Wildt Radys/ (van sommige) Peperecruyt/ en Merrich wortel.

N. *Sunt qui Lampsanam Dioscoridis putant.*

Crescit in locis multis juxta rivulos ac in vallibus.

OFFICIN. NATIVA.

Radix sola.

Vires. *Calfac. & sicc. mucilaginem tartaream incidit, attenuat, resolvit, viscera aperit, diuretica, lithontriptica & antiscorbutica est.*

N. *Lac imminuere dicitur.*

HOFMAN. *Armoracia.*) *Raphanus sylvestris* Wilder Merrettich. *Genus* est *Thlaspi majus, Thlaspi alterum, & Nasturtium album,* Aliis *Thlaspi Cratevæ, Raphanus major, Molybdena Plinii,* raphanus obsoniorum, medicamentarius &c.

Crescit in locis multis juxtà rivulos.

Radix sola in usu est. Cujus vires calefac. sicc. &c.) Resolvit, aperit, diuretica, lithontriptica & anti-scorbutica. Est egregium scilicet Medicamentum contrà calculum, & principaliter scorbutum ob sal singulare volatile quod continet, cujus ob nimiam coctionem radix jacturam patitur. Prodest etiam in hydrope cum scorbuto complicata, item in mensium suppressione ejus succus cum vino haustus; Ejus spiritus externè contrà ariduram utilis est, valdè etiam attrahit.

¶ *XXXIX. Arnica.*

Chrysanthemum latifol. nardus. Chalta 2. vel plantago alpina, *Lob.* Chalta alpina vel Damasonium, *Tab.* Alysma Dioscor. *Matth.* aliis Lagea Lupi. Germanicè Mutterwurtz/ Wolverley. Saxonibus Arnica, *Arnick*, or. *Lagobus*, *Nard*, or *wolfs herb.* Arnick/ wolvenkruydt/ en Hoffeynkruydt.

Crescit in montibus ac pratis, floretque per totam ferè æstatem.

OFFICIN. NAT.

Planta cum floribus.

Vires. *Calfac. & sicc. partium tenuium, sudorifica est & diuretica, nonnunquam & vomitoria. Proin Holsatos rusticos contra grumosum ac coagulatum sanguinem vel & contra febrem in cerevisia coxisse ac cum successu propinasse, observavi.*

HOFMAN. *Arnica.*) Aliis *Lagea Lupi*, hæc planè barbara sunt vocabula. Est autem hæc Arnica *Chrysanthemum* Latifolium, aut *Euphthalmos* nonnullis, quia florem fert veluti oculum in orbem circumactum, levem profert caulem, folia multifida. Dicitur etiam *Nardus Celtica altera*, vel *plantago alpina, Matthiolo. Alysma. Dioscorid. Damasonium primum Tabernæmontano.* Germ. Wolverleyd/ quia innumeris malis tollendis inservit. *vid. D. Simon Pauli in Quadrip. botanic. Class. tert.* p. 258.

Crescit in montibus & pratis, floretque per integram æstatem.

Planta cum floribus non solùm sed & radix magnarum est virium.

Vires. Calefac. & sicc. partium tenuium &c.) Herba cum fl. sudorifica est, diuretica & interdum vomitoria. Contra grumosum & coagulatum sanguinem cum cerevisiâ cocta exhibetur. Radix sapore est amara, acri & penetrante aromatico, diu[illegible] est ac menses ciet ex vino decocta, demorsis à b[illegible] potu prodest.

Flores lixivio incoquuntur ad capitis dolorem & [illegible] capillis flavum conciliandum colorem.

(*Arnoglossum Plantago putatur.*)

¶ *XL. Artemisia.*

Ἀρτεμισία Dioscor. Artemisia vulgaris major, C. B. 1. Artemis. major. *Trag. Matth. Cord. in D. Cam.* Artemis. vulgaris, *Clus. h.* Artem. Latifolia, *Fuchs. Lon. Dod.* Artem. mater herbar. *Lob. Ger.* Artem. vulgaris & Arthemisia, altera polyclonos dicta, *Dioscor.* Artemisia rubra & alba, *Tab.* aliis olus regium, herba regia, Germanicè Beyfuß/ S. Johannis Gürtel. Armoise Herbe de S. Iean, *Mugwort.* Byvoet.

N. 1. *Variat colore tum caulis tum floris: una caule & flore rubro purpurascente, seu subpurpurascente: altera ex viridi albicante, vel subpallente (spadiceove.) Hinc duæ figuræ Tab.*

N. 2. *Utraque etsi interdum inveniatur major, interdum minor, attamen viribus conveniunt.*

OFFICIN. NAT.

Summitates cum semine incluso: quin & *tota herba*, eaque tum rubra, tum alba.

Vires. *Uterina est, calf. 1. sicc. 2. aperit, discutit; menses, fœtum, secundinas pellit, sordes abstergit, adeoque usus creberrimi est muliercul is, quæ eam adhibent internè & externè, adeo ut vix balnea seu lotiones parent, in quibus artemisia non contineatur.*

N. *Rubra efficacior habetur alba, proin & communior.*

N. *Sunt qui carbonem sacro Ioh. Baptistæ die sub radice fossam, ad Epilepsiam commendant. Exhibent autem tum in pulvere, tum suspendunt de collo.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex summitatibus & foliis.
2. *Ol. stillat.* rarò extat.
3. *Syrup. Compos.* Vide Dispens. August. & Notib.
4. *Sal.* Ex planta incinerata.

HOFMAN. *Artemisia.*) German. Beyfuß. *Artemisiæ vulgaris rubræ & albæ* usus saltem est receptissimus. Uterina herba est, & inter illas, quæ utero gratæ & acceptæ sunt, primas tenet, ad menses, fœtum, secundinas, lochia expellenda &c. Ex hac cum fideritide, salviâ, serpillo, origano &c. infessus ægris paratus, in quibus nervosum afficitur genus, aut qui de iasitudine conqueruntur post chronicos morbos non sine fœlici successu inservit. Sub hâc reperti & effossi carbones stultorum sunt lapides.

¶ *XLI. Arum.*

Ἄρον Pfaffenpint/ Teutsche Ragber. Zehrwurtz. Vit de Prêtre, verge d'Aron, Pied de veau. *Cuckow-pint, Aron, Wake-Robin.* Calff Voet/ Papenkens.

Est vel { foliis maculatis, non maculatis } *utrumque sine discrimine officinale est.*

Prius dicitur Arum maculatum, maculis candidis vel nigris, C. B. 2. Ari 3. genus, *Trag.* Arum nigricantibus lituris signatum, *Dod.* Arum, *Matth.* majus foliis aliis maculis notatis, *Cast.* Arum offic. *Lob.* A. maculatum, *Tab.*

Posterius vocatur Arum vulgare non maculatum, C. B. 3. Arum *Brunf.* Ari genus, *Trag.* Arum, *Fuchs. Cord. Lon. Tab.* vulgare, *Cam. majus, Ger.*

Crescit locis pinguibus & campestribus. Folia erumpunt mense Martio, flores Iunio.

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ recens rari usus est ob acrimoniam summam, exiccata autem crebrioris. Colligenda radix est cum germinare arum incipit, mense scilicet Martio.

Vires. *Calfac. & sicc. 3. Galeno gr. ij. (quod de Aro nostrati quippe quod acrimonia maxima & exulcerante sale piperino præditum, intelligi nequit,) Tartarum præcipue primæ regionis, tum quoque pectoris & pulmonum peculiariter incidit, resolvit & discutit. Proin usus ejus creber est in cachexia, asthmate, &c. hernias curat, ciet urinam, obstructiones viscerum resolvit.*

PRÆPARATA.

1. *Radix præparata.* Præparatur vulgò maceratione in Acet. stillat. atque exiccatione.

2. *Facula.* Fit l. a. Vide lib. 2. Vide Disp. August.

3. *Pulvis Stomachicus Quercet.* Cujus basis est radix Vino præparata. Vide lib. 1.

HOFMAN. *Arum.*) Hujus radix in Martio collecta & exsiccata in usu est frequentissimo, quæ subtilissimè pulverisata majoris & melioris etiam est virtutis & efficaciæ, quam fecula succo suo nativo orbata. Aceto bullita meretur, magnorumque casuum est medela. Tartarum in prima regione, ut & lentam ac viscidam pituitam in pulmonibus incidit, ac resolvit, unde in inveterata tussi, cachexiâ, quæ asthma secum trahit, insignes obtinet dotes. In Pulvere stomachali Quercet. hæc radix basis est, in quo pulvere nimia sacchari quantitas suspecta est. Ex hâc radice destillatur etiam aqua alexipharmaca contrà pestem, cujus dosis mane cochlear. i. & vesperi.

¶ [Arundo sive canna, Schilff/ pro lotionibus pedum in vigiliis puerperarum adhibetur.]

Aspalathus, De quo sic in Appendice ad Pharmacop. SCHROEDER.

Aspalathum *lignum Græcis dicitur* ἀσπάλαθος, *aliis, manuducente* Bauhino incomparabili *Erysi sceptrum*, Pin. p. 329. *Varia tradunt de hoc ligno* Dioscorides *lib.* 1. *c.* 19. *atque* Plin. *l.* 22. *c.* 24. *&* *l.* 24. *c.* 13. Prosper. Alpin. *Ægyptiis vocari scribit Aspalathum* Darsisahan *p.* 127. De Medic. Ægypt. *illudque vidit & eruit copiosissimum prope* Fraschya *portum, p.* 57. *De* plant. Ægypt. *Bois d'Aspalathe.*

Florum Aspalathi magna est suavitas, ipsa planta frutex est densis ramis, spinis albis, duris, horridis, cortice caudicis albo, ad trium cubitorum & plus altitudinem in altum assurgens. Ipsi flores, ut dixi, suavissimi sunt odoris, parvique & multi, Teste Alpin. p. 57. *de* Plant. Ægypt.

Usus hujus ligni est in Trochiscis Hedichrois, *ad confectionem Theriacæ adornandam, non tantum apud nos ad* Andromachi *intentionem, sed & ad mentem & mores* Ægyptiorum.

Ægyptiis enim Trochisci Hedychroi *Halindaracorum auctoritate, parantur ex* Darsisahan, *cortice radicum Aspalathi, non minus ut* Andromachi *quoque illo ingrediente tumeat. Ingrediuntur, inquam, ligna Aspalat.* Trochiscos Hedychroos *& in Ægypto, & in hoc oris, quanquam quoad cætera discrimen quoddam sit, ut ex sequ. videre est. Trochisci Hedichroi Ægyptiorum componuntur ex* Darsisahan *Aspalatho,* Cassabeldetira *calamo aromatico,* Idum balassam *xylobalsamo,* Cheshmur costo, assaro, *Asaro,* Mu *Mei radice,* Achaowan *Maro,* Mastich. Fecaharcher *flor. Squinant.* Ravendi *Rhabarbaro,* Selica *Cassia,* Darsini *Cinnamomo,* Sambulendi *Spica Indica,* Sadegendi *fol. Ind.* Mur *Myrrha,* Zaffaran *Croci, M. cum vino gran. & opobalsamo. Galenus Trochiscos Hedychroos componit ex* Maro, Asaro, Amaraco, Aspalatho, Schœnantho, Calamo aromatico, Phu pontic. Xylobalsamo, Opobalsamo, Cinnamomo, Costo, Myrrha, Folio, Nard. Indic. Croco, Cassia, Amomo, Mastich. *vin. q. s. & Ol. caryophyll.*

In defectu autem ligni Aspalathi *hic* Augustani *substituunt non* Myrepsi *Menum, sed* santalum citrinum *p.* 398. Dispensat. *aut ipsum* lignum aloës, *uti* Ægyptios *Aspalatho carentes herbam quandam substituere scribit* Alpinus *p.* 137. *quæ sit hyperici species, seminis nigri subrubescentis, picem redolentis.* Renodæus *in confectione Trochiscorum Hedychroorum, deficiente* ligno Aspalatho *sumpsit cum Augustanis Santal. citrin. quod diversi diversa sentiant & scribant de Aspalatho, teste* Laurent. Catelan. *Maistre Apotiquaire de Montpellier, in discursu Gallico, Des ingredients de la Theriaque,* p. 133. Olaus Wormius Lignum Aspalathum *exponit in* Musæo *diversum ab enumerato Ligno Aspalatho Bauhini, qui legatur.*

¶ XLII. *Asparagus.*

Ἀσπάραγος, ὀσφάραγος, Spargen/ Sparschen. Asperges, *Asparagus, Sparagus.* Speragus/Spargis Asparagus/ of Coraelcruyt.

Triplicis generis est, hortensis sativa, 2. Sylvestris, 3. palustris. Ex his prior officinis in usu est. Cui substitui in defectu potest secunda, utpote quæ à prima non nisi sola cultura differt.

Dicitur Asparagus, *Brunfels. Trag. Matth. Fuchs. Cord. hist. Lon.* Asparagus altilis, *Fuchs. Tab.* Domestica, *Bellon.* Asparagus, *Dioscor.* Asp. sativus, *Cast. Ger.* Aspar. hortensis. *Dod. Cam.* Asp. domestique, *Lob.* Asparagus sativa, C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Radix & Semen.

Vires. *Radix est diuretica lithontriptica & exaperitivis* 5. *illis famosis non postrema. Calfac. & sicc. moderate, discutit. Epar, Lienem præcipue & Renes infarctu liberat, ideoque in decoctis eò respicientibus frequentissima est. Externè adhibetur (in gargarismis) pro lenienda odontalgia & laxitate gingivarum.*

Semen easdem vires obtinet, sed usus est rarioris.

[N. *Frequentior Asparagi turionum esus urinæ mutat odorem.*]

PRÆPARATA.

V. Fit ex integra planta cum baccis rubris Septembri mense collecta, quæ supra recenti herba rectificati

ficari potest, sed rari est usus. Asplenum sive Ceterach, vide scolopendrium verum.

HOFM. *Asparagus. Ejus Vires.*) Radix est diuretica, lithontriptica &c. Licet *Cl. Helmontius in tr. de Lithiasi* Cap. 7. hoc neget, sed potius putrilaginem urinæ generare, & inde potius ad generationem calculi facere juxtà principia lithiaseos generandæ ab ipso adfiguata. Verùm, quid si de superstructæ fabricæ veritate dubitaretur? Minimè etiam ratum est, quicquid urinam corrumpit, ac malo odore renum archéo summè infesto conturbat, calculo simul primordia struere posse; qualis enim inductio, Asparagi conturbant lotium. E. dant ortum Lithiasi; cùm ista lotii mutatio potius ad humores vi diuretică fusos & urinæ admistos referri possit, quàm ad archei quendam furorem, adversus istum odorem conceptum. Deindè exemplum Iurisperiti, quod allegat, nihil etiam concludit; Inepta enim est argumentandi ratio. Asparagus nocuit Iurisperito. E. & omnibus nocebit; Seni E. & Iuveni, hypochondriaco & oppilationibus tartareis obnoxio. E. etiam sano & ἐυπαθεῖ. Quare per accidens tantùm calculo ansam dedit. Non enim in omnibus est ejusdem causæ similis effectus, dum actiones & passiones sunt inter determinatas, & hinc est, ut varietas interdum eveniat in experimentis. Sæpè etiam usu venit, varios effectus consequi, ex iisdem licet causis, ob varium tamen coincidentium & concurrentium consortium mutatis & à primitivâ intentione ad effectus æquivoci Productionem per accidens distortis.

¶ XLIII. *Atriplex.*

Melte/ Melte/ Molte/ Scheißmilte. Atroche *Atriplex, Orach*, or *Arach*. Melde. Atriplex.

Est
- 1. Hortensis fol. ac caule.
  - rubris.
  - viridi albescentibus. *Hæc præstantior reliquis est, licet nec reliquæ contemnendæ fuerint.*
  - viridi nigris.
- 2. Sylvestris.
- 3. Maritima.

Alba nominatur Atriplex sativa, *Trag.* Art. sativa alba, *Lob.* Atriplex, *Matth.* Hortensis *Fuchs. Cast.* Atriplex sativa viridis, *Cord. in D. A.* alba viridis, *Lon.* Atriplex hortensis alba seu pallidè virens, C. B. 1.

Rubra dicitur Atriplex rufo folio, *Cord. in D.* Atriplex hortensis, *Dod.* hortensis rub. *Lon.* Atripl. sativa, *Lob.* Atr. rub. *Tab.* subsativa, *Ger.* Atr. purpurea grandis, *Cam* Atripl. hortensis rubra, C. B. 2.

Locis gaudent arenosis, crescitque sylvestris passim juxta vias. Florent Iunio, Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia sylvestris præcipuè: hinc hortensis pallidè virentis. *Semen* rationis usus est.

Vires. *Refrigerant* 1. *humect.* 2. *leniunt dolorem: Hortensis insuper culinaris ac alimentosa est, sylvestris autem in solvenda alvo celebris.*

Usus officinalis præcipuè externus est, in clysteribus ac Epithematibus paregoricis, v. g. antipodagricis, tum quoque in lotionibus pedum somni causa paratis.

HOFMAN. *Atriplex.*) Germ. Melte. Hæc communiter in *Sativam & sylvestrem distinguitur. Illa est vel alba, vel rubra.* Non ratò hominis staturam sativa adæquat. *Maritima* ad sylvestrem reduci potest.

Sylvestris semitas, agrorum margines, urbium mœnia & fimeta ubique occupat, cum sativâ floret Iulio & Augusto, in Septembri semen maturatur. Foliis farina quasi adspersa videtur, per microscopia tamen nihil aliud quàm ingens numerus folliculorum limpidorum apparet, quos ejus exsudationi deberi conjicimus.

N. Præter Nostratem & *odoratæ Mexicanæ* meminit, *Epazoth* vocatæ, *Franciscus Hernandez in thesauro Rerum Medicarum Novæ Hispaniæ Libr. V. Cap. 32.* quæ est planta odorata, folia ferens oblonga, crenata, & rubescentia botry admodum similia, caules cubitales spicatum semen ac radices surculosas. Nascitur in calidis & temperatis regionibus, coliturque in hortis nonnullarum commoditatum gratiâ. Acris est, odora, & tertio gradu calida. Edulis etiam cruda aut cocta, & adjecta condimentis corroborat. Pectori, asthmaticis, & obstructis confert, & gratam alimoniam præbet. Decoctum radicum dysenterias coercet, tollit inflammationes, & noxia venenis pellit animalia.

Vires. Refriger. humect. leniunt dolorem &c.) Unde inter quatuor herbas emollientes refertur, in clysteribus usurpatur; item in pediluviis adhibetur, cum ægris somnum conciliare volumus.

Avellana vid. Corylus.

¶ XLIV. *Avena.*

Βρῶμος vel βρόμος, Avena, *Brunf. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Cast. Lob.* Avena sativa & prima *Trag.* Avena vulgaris seu alba, C. B. 1. frumentum, *Cord. in D.* Germ. Habern. Avoine *Oates, Haver.* Haver. Ital. Vena.

Avenæ semen culinare potius est quam officinale, nihilominus tamen non exul prorsus est, sed adhibetur tum crudum, tum quoque in farinam redactum. Crudum sacculo inditur, qui ventri optimè calefactus imponitur ad dolores colicos & uterinos leniendos. Farina avenacea cum butyro cocta, conducibilis est in scabie capitis exiccanda, &c.

[N. *Avena excorticata coq. in aqua quæ convenit in inflammatione, faucium raucedine, tussi contumaci.*]

[*Farinæ decoctum quidam infantibus bibendum parant pro potu ordinario.*]

[*Stramen in balneis vel lotionibus convenit in tinea, scabie fœda, ulceribus manantibus, lepra.*]

HOFMAN. *Avena.*) Licet hujus semen culinare potius quàm Medicinale, tamen ad plures etiam conducit affectus. Avena cum pugillis aliquot salis tosti in sartagine sacculo tenuioris telæ inclusa tepidè abdomini applicata in dolore colico affert levamen. Nephriticis insessus ex polentâ, lupulo, & avenæ stramine sacculo inclusis commendatur. Idem insessus etiam senibus ac analepticis cum artemisiâ contrà lassitudinem spontaneam admodum conducibilis est. In culmis Avenæ convolvitur herba, hedera dicta avenacea, ex hâc aqua destillata utilis est in hydrope.

¶ XLV. *Malus Aurantia.*

Malus Nerantia, Pomerantzenbaum. Oranger, oranges aigres douces, *Orange-Tree, & its fruit sour, sweet.* Oranie-Appel-boom/ met zyn Appelen. Suer end soet. Viret per integrum annum. Videatur pomum Arantium, *Trag.* Aurantia mala, *Matth. Lon. Cast. Tab. Cam.* Aureum malum. *Clus. hist.* Arangia, *Cord. in D.* Arantia, *Lob.* Malus anarantia, *Dod.* Arantia major, C. B. 1.

OFFICIN.

1. *Poma* quæ simpliciter arantia, aurantia, vel mala aurea, poma nerantia & anerantia, poma arangiæ dicuntur, sunt quæ tùm acida, tùm dulcia, tùm vinosa seu media.

2. *Cortices.*

Vires. Poma *acida & vinosa præseruntur reliquis, easdemque virtutes habere putantur, quas citria mala, imbecillius tamen:* Cortices *calidiores sunt usuque vulgaris in torminibus ventris coliciisque (à flatu subortis) inque dysuria corrigenda. Quinimo & febrifugi comperti sunt subsequente sudore.*

Dosis Scrup. 1. ad Drach. 1.

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex floribus. Dicitur peculiariore nomine Nampha, Napha, Laufam vel Angelica.

Vires. *Promovet sudorem, abhibeturque in odoriferis, (& Epithemat. Cordialibus.)*

2. ▽ E corticibus.

3. *Succus expressus.* Ex pomis acidis, qui tamen rari usus est.

4. *Syrupus.* Ex succo acido & sacchar. ℔. rari itidem est usus.

5. *Condit. cortices.* Ex corticibus recentibus (purgatis amaroreque aliquantulum liberatis) & saccharo.

6. *Conserv.* Ex floribus apportatur ad nos ex Gallia, Hispania, Italia.

7. *Electuar. seu Gelatina arantior.* Ex corticibus exterioribus recent. (l. a. amarore suo exutis) coctis vel & contusis, & cum malvatico saccharoque mixtis.

8. *Oleum stillatit.* è corticibus.

9. *Balsamus.* Ex oleo: ut alii Balsami.

[Extractum corticum etiam paratur.]

10. *Unguentum aurantior.* ℔. Pomum arantium acid. facto foramine, exprime succum, cum quo misce tantillum Theriacæ, croci & aceti, inde iterum pomo ac coque sub cineribus: tandem exprime.

Vires. *Fugat lumbricos infantum umbilico impositum, compescit æstum cardiæ inunctum, somnum blandè conciliat temporibus illitum.*

HOFMAN. *Malus Aurantia.*) Pomeranzenbaum/ Maximus est hujus in regni Neapolitani, Hispaniæ, & Gallo-Provinciæ quibusdam tractibus maritimis proventus. Sylvestrem in Africæ & Gallo-Provinciæ oris maritimis reperiri scribit Lobelius.

Floret Aprili & Majo, tardius aut citius pro temporis & loci conditione.

Fructus varia sunt nomina, *Mala Arantia, Aurantia, Aurangia, Arangia, Amarantia, Mala Hesperidum.* De his & *Malis Citriis*, Limoniis &c. Opus magni Laboris & pretii scripsit *Joh. Baptista Ferrarius Senensis Pater ex Societ. Jesu in folio Romæ* 1646. *editum.* Et sunt vel *acidi*, vel *dulces*, tum *vinosi*, seu *medii. Acidi & vinosi* reliquis præferuntur, & easdem habent vires cum malis Citriis, sed imbecillius.

Vires.) Hujus cortices sunt specificum ad abdominis inflationes. Item in dysuriâ cortices pulverisati ad ʒß. in aq. petroselini. Ex his Elixir Meum stomachale conficitur cum aliis stomachicis in formâ extracti & non extracti notabilis effectus in stomachi imbecillitate à cruditate acidâ ortâ; item in nimiis post partum doloribus. Ex floribus Aqua & Essentia paratur fragrantissimi odoris, cardiaca est & cephalica. *De reliquis præparatis vid. in Pharmac. Augustan. & animadvers. P. A. Cl. Zwelferi.*

¶ *XLVI. Auricula muris.*

Piloselle, piloselle lutea, Mauß-ohrlein/ gelb Mäuß-ohrlein/ Nagelkraut. Oreille de souris, piloselle jaune. *Mous-Ear.* Muys-oore.

Est { Repens major { hirsuta, non hirsuta.
Erecta.
Montana, hispida, seu hispidula, *vide suo loco.*

Præfertur autem reliquis piloselle major repens hirsuta, C. B. 1. Auricula muris, *Brunf. Cord. in Dioscor.* Auricula muris minor, *Trag. Lon.* Piloselle. *Matth. Lob. Cast. Tab.* Piloselle major, *Fuchs. Dod.* Piloselle repens, *Ger.* Piloselle major repens hirsuta, C. B. 1.

OFFICIN.

Integra *planta*, seu *folia.*

Vires. *Calfac. & sicc. 2. astring. absterg. consolid. sternutatoria est & vulneraria (intus & extus adhibita) dysenteriam, alvi uterique fluxus sistit, bilem æstuantem sedat, & incrassat, hernias (infantum præcipuè) curat. Extrinsecus medetur ulceribus oris (in collutionibus) hæmorrhagiam narium sedat (pulvis nari inditus.)*

PRÆPARATA.

▽. Destillatur in MB. ex integra planta collecta fine Maij vel circiter.

HOFMAN. *Auricula Muris.*) Hîc notandum, *Dioscoridem* quidem *Lib. 2. Cap. 79.* mentionem facere *Auriculæ Muris*, sed reperiri codices *Dioscoridis*, qui eo loco *Æsinem* habent, quæ *Lib. 4. post Helxinem* describitur. Et descriptio *Auriculæ Muris* primo dictorum loco tradita, *Piloselle*, minimè convenit, ut nec Figuræ. Unde rectè dixit *Hieron. Brunschweig. Auriculam Muris à Dioscoride* descriptam non esse Latinorum *Piloselam. vid. Dominic. Chabraus l. c. in appendic. p. 629.* Nos hoc loco examinabimus *Piloselam Majorem hirsutam*, reliquas qui desiderat species, *consulat Botanographos.* Hæc *Auricula Muris*, seu *Piloselle Major* repens hirsuta, ita appellatur, eò quod humi decumbat, & repentibus surculis hirsutis novam sobolem per demissas fibras subindè propagat. Folia pilis sunt obsita, muris auribus similia, suprà virentia, infrà incana. Flores lutei, dentis leonis minores, caulice hirsuto fulco, ac in pappos evolantes. Radices numerosæ, tenues, humi pertinaciter adhærentes.

Nascitur in collibus, arido solo, ac passim ad semitas.

Majo & Junio floret.

Vires. Calefac. exsicc. adstring. absterg. consolid. &c.) Undè vulneraria adstrictoria est, ejus decoctum commendatur in dysenteriâ, herniâ, alvi & uteri fluxu. Externè odontalgiæ medetur certissimo experimento in cerevisiâ secundaria cocta in collutionibus.

N. Præter hanc dantur & aliæ species, scilicet *Piloselle Hispanica* seu *Hieracium Pannonicum*, item *Piloselle Major* seu *Pulmonaria* fl. luteo *vid. Dominic. Chabraus l. a. p. 324.*

¶ [*Auricula ursi.*]

[Sanicula alpina, Lunaria arthritica Gesneri. Beer Sanickel/ Berg Sanickel.

Inter coronarias colore, magnitudine, numeroque florum varians.

Floret primo vere.

Vires. *Herba est vulneraria nec parum adversus vertiginem illi tribuitur.*]

B.

¶ *XLVII. Balanus Myrepsica.*

Βάλανος μυρεψικὴ *Dioscoridi.* Balan. myrepsica, *Cord. in hist. Tab. Ger. Bell.* Glans Unguentaria *Matth. Cord. in D. Lob.* C. *P.* Granum Ben. Lon. Ben. parvum, *Monard.* Arab. Habel. Ben. Fructus est arboris myricæ similis, magnitudine avellanæ nucis, intus nucleum continens pinguem & oleosum, veluti amygdalæ Grajus de Been. *Ben an oly Nut.* Been of Behen.

Vires. *Nucleus calf. 3. sicc. 2. terget, purgat supra ac infra educitque bilem ac pituitam. Curat scabiem impetiginesque sanat.*

N. *Mesues Ben duplex facit, magnum scilicet avellana, quod Monardes avellanas purgatrices esse vult: & parvum ciceris magnitudine, ex quo oleum Italis conficiunt.*

PRÆ-

PRÆPAR.

Oleum ex nucleis exprimitur & ad nos transfertur, titulo olei Balanini vel de Been. Vide August.

Vires. *Emollit, discutit, nutriticium est, scabritiem, lentigines aliaque cutis vitia sanat, qualicunque tinnitui aurium subvenit.* (*inditum auri:*)

N. *Oleum hoc quia rancescere nescit, commiscetur rebus fragrantibus. Exempli gratia, moscho Zibetæ, coriisque illinitur ad fragrantiam impertiendam. Alii tamen ejus loco adhibent oleum expressè nucleis cerasorum, in quo solutum Beniovinum. Heurn. in meth. prax.*

HOFMAN. *Balanus Myrepsica.*) Sive *Glans Unguentaria*, quam Arabes *Granum Ben* nominant. Quo vocabulo ipsa etiam Arbor insignitur, fructus est instar avellanæ nucis nucleum oleosum in se habens, qui nascitur in siliqua, quam depictam vide in *Dominico Chabræo* l. c. p. 24.

Sunt qui duas faciunt species, inquit *Chabræus*, *Majorem* avellanæ magnitudine, & *minorem* ciceris magnitudine. Hæc pernicioſa habetur, & major sola in usu est.

Ex nucleo *majoris* prævia tostione *Oleum* exprimitur, cujus virtutes vide in *Autore & Cl. Zvvelferi animadv. ad P. A.* p. 328.

¶ XLVIII. *Balsamum.*

Balsami planta frutex, seu arbuscula est, tres cubitos ad summum alta, folia alens, rutæ foliis similia.

Dicitur Balsamum Syriacum rutæ folio, C. B. 1. Balsamum lentisci folio Ægyptiacum, *Bellon. obs.* Carpobalsamum Veterum flavum. Carpobalsamum & Cassamum verum *Cord.* Germ. Balsambaum. l'arbre du Baume. *Balsam Tree.* Balsem-Boom.

Nascitur sponte in Arabia Felici, unde olim in Iudæam, & hodie in Ægyptum translata, loco quodam occluso (Caryo vicino) quem Mateream vocant, colitur.

OFFICIN. NAT.

Fructus (*Carpobalsamum.*) Ramusculi (*Xylobalsamum.*) Liquor Balsameus (*Opobalsamum,*) de quo vide Balsamum, class. 2.

Fructus eligatur recens, plenus, ponderosus, gustu mordax. Ramusculi probantur recentes, tenues, odorati.

N. 1. *Carpobalsamum atque Xylobalsamum quia non nisi in compositionibus quibusdam veterum adhibentur, prostant raro atque non nisi vetustate obsoleta, unde loco Carpobalsami Cubebas adhibere receptum est, loco Xylobalsami Lentiscum recentem: Xylobalsamum autem nostrate, quod Mechâ Arabiæ Felicis asportatur, esse idem cum veterum probat Petrus Bellonius in suis observation. lib. 2. c. 29.*

N. 2. *Est & arbor quædam malo punica major, sponte in Nova Hispania nascens, ex qua elicitur Balsamum Indicum, seu Peruvianum. Vide infra cl. 2.*

N. 3. *Sunt & arbores in Tolu Provincia inter Carthaginem & nomen Dei sita, pumilis pinus similes, ex quibus elicitur Balsamum de Tolu.* Monardes. *Vide infra cl. 2.*

HOFMAN. *Balsamum.*) Mirum, quàm in hujus descriptione *Autores* se torqueant. Alii enim *Arborem*, ut *Theophrastus*, *Lib. 9. histor. Cap. 6.* & *Plinius*; Alii *Plantam fruticosam*; Arbor Nobis probabilior videtur, hujus magnitudo, quæ malo Punicæ, foliis rutæ similibus, ramis multis; fructus magnitudine figura & colore Terebinthi fructui est æqualis, & valdè odoratus.

Hujus tria genera facit *Plinius*, *Eustherium*, *Trochy* & *Eumetes.*

Natale solum est Arabia dives, ubi in locis crescit sylvestribus. *Prosper Alpinus* Arabiam Fœlicem balsamiferam *Libr. de Plant. Ægypt. & Libro proprio de Balsamo vocat*, simulque Mechæ & Medinæ *Balsami Arborem* numerosè sponte in cultis & incultis locis crescere addit. Subjungit Arabes lucri spe ex hisce transferre in sua fœcunda viridaria. In *Iudæam* ex Arabiâ detulit Regina Sabæ hanc succi Balsamici plantam. *Ioseph. in archidox. Iudaic. Libr. 8. Cap. 2. Ex Judæa* transportata in Syriam & Ægyptum, ubi jam integris excolitur balsametis, licet in locis sylvestribus nuspiam reperiatur.

Fructus Carpobalsamum, Ramusculi *Xylobalsamum.* Liquor resina potius est, quàm succus gummosus ob oleoginositatem & inflammabilitatem. De quo infrà pluribus Classe 2.

¶ XLIX. *Bardana.*

Major, *hujus loci.*
Minor, *loci sequentis.*

Kletten. Gluteron. *Burdock.* Clissen.

Dicitur Bardana sive Lappa major. *Dod. Brunf. Trag.* Personata, *Lon. Lob.* Personata Major, *Matth. Cast.* Personaria, *Fuchs.* Arcium, *Cord. in D.*

Lappa major, Arcium. *Dioscor.* C. B. 1. German. grosse Kletten. Gluteron Butaron. *Great Dock: Bunok:* Groote Klissen.

Crescit passim juxta vias, & in Cœmeteriis. Floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radices, raro *Folia*, rarius *Semen.*

Vires. *Siccat, est pulmonica* (NB.) *diuretica, diaphoretica, extergens, subastringens. Hinc convenit in asthmate, calculo, expuitione sanguinis, in vulneribus inveteratis, tumore lienis, aliarumque partium, in arthriticis morbis, (quibus peculiari proprietate conferre statuitur.)*

Semen insigne censetur Lithontripticum.

Extrinsecus imponuntur folia vulneribus inveteratis, articulis luxatis, ambustis, &c.

PRÆPAR.

▽ in peste usualis.

HOFMAN. *Bardana.*) *Major*, scilicet seu *Lappa Major*; dicitur & *Personata*, quia hujus foliis olim personæ illustres faciem suam in theatris, ne à populo cognoscerentur, obtexerunt.

Crescit passim juxtà vias. Floret Iunio & Iulio.

Vires.) Hujus radices sunt usus frequentissimi in arthritide, calculo renum; commendantur & tanquam specificum contrà venenatorum animalium morsus, *unde aqua Bardanæ composita* prostat in *Officinis Augustan.* Item sequens maximè deprædicatur contrà morbos malignos. Recip. radic. Lappæ major. rasur. ℥ i. ana ℥ j. fœnicul. Scordii. ana ℥ ß. Passul. minor. exacinat. ℥ ij. coq. in s. q. decoct. hord. Rec. Colatur. Colaturæ adde Syrup. rub. Idæi s. q. Harum decoctum in lue venereâ etiam cum vino albo factum admodum utile etiam est in emaciatis & rarâ textura ægris. Radices commestæ faciunt ex Quinto Curtio bonum Longolium. vid. *Ferdinand. Epiphanius in observat.* Radix bardanæ majoris plantis pedum alligata dicitur hydropicos purgare ac illos sanare, sed fides stet penes Autorem. Alias extrinsecus confractis etiam medetur imposita contusa, & articulis luxatis.

¶ L. *Bardana minor.*

Ξάνθιον, *Dioscor.* ϕετγάκτον, *Galen.* Xanthium, *Fuchs. Matth. Dod. Cord. in D. & hist. Lon. Cast. Tab.* Xanth. seu Strumaria, *Lob.* Bardana minor, *Ger.* Lappa minor, C. B. 6. German. klein Kletten / Bletter-klausse. petit Gluteron. *Burdock-the less*, kleyne Klissen.

Gaudet solo læto & pingui juxta mœnia & scrobes arefactas. Viget Iulio & Augusto.

OFFI-

OFFICIN. NAT.

Radix, fructus (lappulæ) & herba.

Vires. *Calf. & ficc. dig. gustu est amaro & subacri. Usus precip.* (*secund. Matthiol.*) *in minera lepræ eluendâ* (*cum Rhab. exhib. radix*) *in hypothymia Extrinsec. in struma & tumoribus discutiendis* (*epithem.*) *in capillis luteo colore tingendis. Herba cancrorum ardori efficax est extinguendo.*

HOFMAN: *Bardana Minor.*) Græcè ξάνθιον *Lappa minor.* Kleine Kletten. Hæc folia habet alternatim pediculis nixa uncias ceres longis, sinuata, crenata, colore xantho, utrinque hirsuta, sapore aromatico paulisper; quo foliorum pediculis est exortus, plura capitula se promunt bulbosa, flosculos stamineos emittentia: illique delapsis Echini succrescunt lappacei, vestibus adhærentes. Caulis est cubitalis hirsutus, ramosus, punctis rubris guttatus. Radix parva, multas habens fibras.

Læto ac pingui gaudet solo, in lacubus & scrobibus, Iunio & Iulio viget, prout & major.

Vires.) Calef. & ficc. digerit. Usus ejus est in scabie & omnibus cutis impuritatibus. Externè strumas & tumores discutit pro epithemate. Capillos pro lixivio luteo tingit colore in capitiluvio.

¶ *LI. Basilicum.*

Κίμον, ὠκιμον. Basilicum sive Ocimum, *Brunf.* Basilica minor & baccharis Germanica. *Trag.* Ocimum medium *Matth. Cast. Cam.* Ocimum mediocre, *Fuchs.* Ocimum seu basilicum medium vulgatius, *Lob.* Ocimum magnum. *Tab. Ger.* Ocimum vulgatius, C.B. 6. Germ. Basilien. Bazii, Basilique, *Basilicum.* Basilicon.

Crescit in hortis. Floret Iunio, & Iulio.

OFFICIN.

Folia ac *Semen.*

Vires. *Calf. 2. humect. diger. resolv. expurgat pulmones, menses movet, ideoque usurpari poterit usu interno & externo, sed rarius adhibitum deprehenditur.*

PRÆPARAT.

1. ▽ Ex integra fit planta collecta.

[2. ℞ destillatum ad singultum utile.]

HOFMAN. *Basilicum.*) Ocymum, non desunt, qui significantius per scribendum putent, ab ὀζω, quod redolere denotat, quia suavissimum spirat odorem. A quo odore etiam *basilicum* elicitur, quasi basilica sive regia domo dignum sit. Isti autem qui per c scribunt, derivant ab *incle* citò, quod celeriter proveniat.

Hujus varia sunt genera, de quibus Botanici consulendi sunt.

Crescit in hortis, floret Iunio & Iulio.

Vires. Calef. humectat, diger. resolv.) in mensium suppressione ac uteri impuritate ejus infusum in vino semper utile expertus fui; Rarius tamen adhiberi dicit *Dnus Alnutor.* Cujus hæc forsan ratio est, quod si duplicato tempore sub terrâ defodiatur, Scorpiones generare dicant. *Dominic. Chabræus l. a. in appendice.* Imò ex cerebro ejus collecta in cerebro Scorpiones fieri, testatur *Hallerius Libr. I. de Morb. intern. cap.* 1. & quidem in cerebro Itali Scorpio gentis, quem depinxit *Paræus lib. 19. chirurg. cap.* 3. Et ex ventribus Florentinas Græcus Ocymum mansum & in sole positum Scorpiones generare refert, cui ex recentioribus *Nieremb. Lib. V. hister. natural. cap.* 51. subscribit, *Aristotelem* vidisse tales Scorpiones artificiosis natalitiis factos, ocymo in terrâ aut loco tepido putrefacto, qui postea alios generarint. *Wolfgang. Haferus in Herculi Medico Tom. I. Libr. II. cap.* 1. *p.* 97. testatur nostrâ hac ætate Pharmacopœum Seitenstettensem in Austriâ Monasterii Scorpiones hoc modo Italicis similes produxisse. Mense, inquit, Iulio & Augusto herbam basilici contusam tegulæ calefactæ, ut tactum non admitteret, illinebat crassitudine trium digitorum, superadebat similem tegulam, & ambas circumcirca luto muniebat, quod ex equino stercore & argillâ confectum. Tegulas per menses in cella custodiebat, deindè tegulas aperiebat & Scorpiones profilientes usui adhibebat. *Excell. D. D. Iohann. Michaelis p. m. Anno* 1665. *d.* 7. *Decembr. in litteris ad me datis testatur & sanctè confirmat*, ex basilico contuso & intrà duos lapides detento & incluso Scorpionem generatum fuisse in medio Iulii cœpit, non dolosâ sibi constare Experientiâ confirmat, & scribit Lipsiæ *in D. Deperlings* horto contigisse. Consentit pariter *Athanas. Kircherus de Arte Magnesicâ Libr. III. p.* 3. *cap.* 1. *conf.* 2. *p.* 561. Ocymum producere Scorpiones. *Et Cl. Helmontius tr. imago Formens. impregn. Mass. Semin.* § 13. 14. Non figmentum esse scribit, sed reverâ herbam ocymi contusam & inter lateres depressam soli expositam post aliquot dies in Aquitaniâ Scorpiones edidisse, forinsecus enim advenientibus Scorpionibus via impedita, quod lateres bini invicem contriti adæquatè sese contigerint, adeò ut ingressum Scorpionis tam planitie contiguâ, quàm pondere impediverint, fossulâ in medio herbam continente.

Becabunga vid. Anagallis aquatica.

¶ *LII. Behen album, Behen rubrum.*

Binas officinæ nostrates radices monstrant nomine Behen: unam Behen rubrum appellant, alteram album. De utraque controvertitur cujus sint speciei. Arabibus (ut Serapioni) sunt Behen radices, pastinacæ radicibus similes. Hinc scribit Haly Abbas, Behen & Pastinacæ sylvestris radices nullum inter se discrimen habere. E modernis Behen album aliqui Polimonii, sive Lychnidis sylvestris speciem esse aurumant, quam Tabern. vocat herbam articularem: Behen rubrum, alii Limonii maritimi, alii Valerianæ rubræ, alii Bistortæ speciem esse autumant: aliqui vero, Garziâ & monente & reprehendente, zerumbeth esse statuunt. Hinc est, quod aliqui in descriptionibus Arabum substituunt Eryngium, Alii Tormentillam, alii pastinacam sylvestrem, alii Angelicam, alii denique Caryophyllatam. Auctuarius & Myrepsus Behen hermodactylos esse volunt, forsan avellanas purgatrices, de quibus vide supra: Balanus Myrepsica.

[Utrumque ingreditur Species cordiales Alex. Benedict. cordiales temperatas, El. de Gemmis calidi & frigidi, lætificant. Rhasis, liberant: diamarg. caldiamoschu dulcis, pleris archontic. diaxyloal.]

HOFMAN. *Been Album, Been Rubrum.*) Licet magna adhuc contentio sit inter botanicos super dignotione *Been* officinarum, quorum Arabes mentionem faciunt. Nihilominus tamen *Dominicus Chabræus in Icon. stirp. p.* 448. describit *Been album officinarum*, quod folia habeat *Lychnidis* formâ, sed glabra, subacria & obscurè amara. Flores ex calicibus prominentes, albos, vel ex albo purpur ascentes, ex quinque bifidis foliolis compositos. Caules cubitales & sesquicubitales, tenues, teretes, leves, geniculatos; Calices pericarpia continentes Lychnidis seminibus plena.

Ad radices Montis Libani hoc *Been album* provenire statuit *Rauwolffius*, & dicit, esse verum *Been Arabum.*

N. In Appendice depingit similem plantam *D. Chabræus p.* 650. Been albo officinarum sem per virentem.

NB. Quamvis *Been Albi* facultates incompertas *Dodonæus* statuerit. Hoc tamen *Tragus* commendat ad fomenta sudatoria, ad nervos indurato emolliendos. Succus ophthalmiam calidam tollit, & dolores oculorum demulcet. Semen pituitam purgat & Epilepticis datur; Atque ægris nescientibus suppositum Critin moliri creditur.

¶ *LIII. Bellis.*

Primula veris, Marienblümlein / Gansblümlein / Maßlieben / Zeitlosen / Osterblumen / Baumbällichen. Marguerites ou pasquettes. *Daisies.* Madelieven en Meersouwen. Ital. fior di primavera, primo fior.

Est { sylvestris { Major, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cast. Cam. Ger. Lob. Tab.* / Media, *Matth. Lob. Tab. Clus. Dod.* minor *Cast.* / Minor, *Matth. Fuchs. Tab. Ger. Lob.* C. B. 7. } hortensis { simplex / prolifera. }

Etsi singulæ officinales esse non nequeant, prævalet tamen sylvestris, eaque minor.

Sylvestr. crescit passim in pratis & pascuis: hortensis colitur in hortis. Floret per integram Æstatem, præcipuè verò verno tempore.

OFFICIN. NAT.

Integra *Herba* cum floribus, sed raro.

Vires. *Vulneraria est, [in vulneribus capitis & pectoris laudatur.] calf. & sicc. moderatè, partium est tenuium: mulierculis nostris usitatum est, herbam cum floribus infantibus ad alvum laxandam exhibere.*

[Floribus in acetario comesta à potu frigidæ periclitantibus salutaris. Minder.]

N. *Bellis major & minor 5. 6. 7. Aprilis mane anteorium Solis collecta validè emolliunt, attenuantque: eadem collecta mense Iunio, secundo die à plenilunio sub crepusculo noctis, plurimum valent ad hæmorrhoam sistendam*, Carrycht. [& dysenteriam.]

PRÆPARATA.

1. ∇. Fit ex integra planta florente, mense Majo collecta.

Hofman. *Bellis.*) à Nostratibus Baumblümlein dicitur. Aliàs Gänseblümlein Maßlieben, Hujus vocabulum derivari potest vel à bellulis oculi floris pulchritudinem, vel à bellio, quasi bellito à bello, eò quod tempore veris maximè hujus virtutem experiamur.

Et est vel *sylvestris* vel *hortensis*. Illa *Major, media, Minor*; Hæc vel *simplex* vel *prolifera*. *Sylvestris* crescit passim in pratis & pascuis. *Hortensis* colitur in hortis.

Floret Vere & Æstate: atque herba cum floribus venit in usum.

Vires. Calefac. sicc. moderatè, partium est tenuium &c.) Unde vulneraria est & innatâ quâdam vi specificâ cruorem resolvit, & per insensibilem transpirationem educit. Hydropem sanat in nimio syri æstu ex potu contractam pro acetario. In hæmorrhagiâ & dysenteriâ sistendâ plurimum valet, collecta in Iunio secundo die à plenilunio sub noctis crepusculo. Ex fl. rubr. hortens. siccatis Tinctura paratur vulneraria & Epatica cum aq. acetos. & sp. ♂tis.

Ben, *vide* Balanus Myrepsica.

¶ *LIV. Berberis.*

Berberis, *Brunf. Lon. Lob. Cast. Cam.* Spina acida, *Brunf. Dod.* Oxyacantha, *Trag.* Oxyacantha Galeni, *Cord. in D. Tab.* Crespinus *Matth.* Oxyacanthus Galeni, *Cam.* Berberis dumetorum, C. B. 1. German. Saurrauch/ Versich/ Reisselbeern/ Saurdorn/ Erbsel. *Barberyes.* Sauseboom.

Gaudet locis incultis, dumetis, &c.

OFFICIN. NAT.

Fructus (nomine *Berberis*) collecti Autumno.

(Cortex luteus ad aphthas & impetigines, utilis.)

(Semina etiam sive acini asservantur; ingrediuntur Species Diarrhodon. Abbat.)

Vires. *Refrigerant & humectant. 2. partium tenuium, astringunt, appetitum excitant, roborant ventriculum ac Epar. Proin usus sunt frequentissimi in morbis, ubi refrigeratione & adstrictione opus, quales Diarrhœa, Dysenteria.*

PRÆPARATA.

1. *Conditi fructus.*

2. *Succus liquidus.* Ex recentibus baccis expressus.

(Tartari berberum seu salis Essentialis in febribus utilissimi, meminit D. Simon Pauli quadrip. Bot. cl. 2.

3. *Syrupus de succo berberum.*

4. *Rotulæ.* Ex succo & saccharo.

N. *Fit solâ misturâ sine coctione.* Vid. lib. 2.

5. *Trochisci.* Vid. Dispens.

6. *Roob. de berberibus compos.* Vide Dispensat.

Hofman. *Berberis.*) *Spina acida, oxyacantha.* Hujus fructus in usum venit pharmaceuticum, ex quo *succus, Syrupus, Roob, rotulæ, condium* &c. conficiuntur. Habet vim refrigerandi, adstringendi, & nonnihil incidendi. Unde ad calorem febrilem restinguendum, hæmoptosin & dysenteriam compescendam præmissis præmittendis maximè commendatur. Ex succo Berberum Tartarus seu Sal Essentiale præparari potest seq. modo: Rec. Succi Berberum ℔ ij. Succi citri ℥ ij. Misce, digere per biduum, deindè filtra, postea exhalet aliqualis humiditas, beneficio arenæ calidæ, reconde hunc succum spissum per aliquot dies in cellam subterraneam, & videbis tartaro suo vasis fundum & latera incrustasse, separa succum per inclinationem & iterum ad dimidias exhalet, ut reliquias tartari etiam acquiras. Hic instar cremoris vel crystalli Tartari pulverisatus jusculis, decoctis aut julapiis adversus febres ardentes nuptus gratiam non solùm Saporis conciliat, sed & calori febrili resistit. *vid. D. D. Simon Pauli l. c. p. m.* 105.

N. Aliàs dicunt, corticem medianum, qui inter extimum & ligno adhæret, in vino albo infusum purgare mirificè.

¶ *LV. Beta.*

Τευτλον, *Dioscor.* Mangolt/ Römisch Kohl. Bete. *Beets.* Beete.

Beta { alba } } *Hæ sunt officinales, præsertur rubra.* / rubra { vulgaris / radice rapæ, rapum rubrum. }

Alba dicitur Beta, *Brunf. Tab. Ger.* Candida, *Trag. Fuchs. Cord. in D. Dod.* Beta alba, *Matth. Lob. Lon. Cast. Cam.*

Beta alba vel pallescens, quæ Cicla officin. C. B. 2.

Rubra vocatur. Beta rubra, *Brunf. Trag. Lon. Dod.* B. nigra, *Matt. Fuchs.* & rubra, *Cast.* rubra vulgatior, *Lob.*

OFFICIN. NAT.

Radices, Folia & Semina.

Vires. *Calf. & siccat, in princip. g. 3. laxat alvum, ob nitrositatem, errhinum est. Usus ejus internus potissimus culinaris est, in acetariis, &c. Externus in errhinis.*

PRÆPARATA.

Succus. Ex tota herba & præcipuè ex radice.

Hofman. *Beta.*) *Rubra* præfertur. Hujus usus internus potissimum culinaris est. Externè commendatur in clysteribus emollientibus & abstergentibus, & ad errhina, dum succus ex radicibus

dicibat recentibus rubris cum aquâ majoranæ mixtus & cava manu exceptus naribus attrahitur in catarrhis, hemicrania &c.

¶ *LVI. Betonica.*

1. Betonica alba vel primula veris. *Hæc inuſitata.*
2. Betonica vel Vetonica coronaria. *Vide Caryophyllus hortenſis.*
3. Betonica officinarum. *De quâ hic.*

Dicitur Betonica, *Brunf. Trag. Matth. Fuchſ.* Purpurea, *Fuchſ. Dod. Lob. Lon. Caſt. Tab. Ger.* Betonica vulgaris, *Cluſ. hiſt.* Vetonica, *Cord. in D.* Betonica purpurea, *C. B.* 1. Germ. Betonien/ braun Betonien. de la Betoine. Pourpre. *Bettony.* Betoonny.

Creſcit in hortis ac pratis, lociſque umbroſis: Floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NATIVA.

Folia (Majo legenda) & *Flores.*

Vires. *Calfac. & ſicc. 2. acris eſt & amara: diſcutit, atten. aper. extergit, imprimis Cephalica eſt & Epatica, Splenetica, Thoracica, Uterina, nec non & vulneraria, & demum diuretica: hinc uſu interno & externo creberrima venit, maximè in morbis capitis.*

PRÆPAR.

1. ▽. Fit ex fol. antequam floreſcat, vel ex flor. in MB.
2. *Conſerva.* Ex floribus.
3. *Syr. Simplex.* Ex ſucco & ſaccharo. ℔.
4. *Compoſitus.* Vid. in Diſpenſat. Auguſt.
5. *Emplaſtr. ex Betonic.* Vid. Auguſt.
6. *Sal. com.* Ex incinerata planta.

(*Extractum etiam paratur.*)

HOFMAN. *Betonica.*) ſeu *Vetonica.* Germ. Bethonien. Herba eſt notiſſima, vulgaris ſcilicet, præter hanc datur quædam flore albo *Cluſii*, & folio Alopecuros quorundam montana à fructus villoſi quadam cum vulpina cauda ſimilitudine, quæ rarior eſt; Dicitur autem *Vetonica*, ab inventoribus ſcilicet *Vetonibus Hiſpaniæ populis.*

Creſcit in hortis & pratis, lociſque umbroſis. Floret Iunio & Iulio.

Colligitur ☉le in ♊ exiſtente ante ejus ortum.

Vires. Calefac. & ſiccat. diſcut. atten. aper. exterg.) In hac herba obſervandum potiſſimùm, radicum facultates longè diſpares foliorum & florum eſſe viribus. Illæ enim ſtomacho ſunt ingratæ & vomitum movent, folia autem cum floribus tantæ ſunt energiæ, ut *Antonius Muſa* Auguſti Cæſaris Medicus de Ejus facultatibus totum Librum ſcripſerit; & inde proverbium natum, hoc betonica eſt utilius. Maximæ virtutis eſt ad capitis, hepatis, Lienis, renum, pulmonum & uteri affectus. Vulneraria prætereà & ob vim ſuam inciſivam, diſcutivam & aperitivam etiam diuretica exiſtit. Ex herba parantur decocta, infuſa ac epithemata. Ex floribus conſerva, & ex ſucco Syrupus. Aliàs notiſſimum eſt ex hac præparatum Emplaſtrum de betonica, quod vel *Felicem* Wärtz/ vel *Anſternacum*, vel denique *Wilhelmum Fabricium Hildanum* Autorem agnoſcit, quod Capitis & aliis Corporis partium vulneribus & doloribus admodum ſalutare eſt. De cætero hæc Planta tabidis etiam & hæmoptoicis conveniens eſt remedium, icterum ſanat, faſtidia tollit, & ſtomachicos recreat. Uteri ſtrangulatui medetur, ruptis ab alto ſuccurrit ex vino. Adverſatur venenis & rabidorum animalium morſibus. *vid. D. D. Simon Pauli in Quadrip. Botanic. Claſſ.* tert. p. 219.

¶ *LVII. Betula* ſeu *Betulla.*

Betula, *Trag. Monard. Dod. Lon. Lob. Caſt. Cam. Tab. Ger.* German. Birckenbaum. Bouleau. *Birch-tree.* Berckenboom.

Creſcit in ſylvis, locis gaudens aſperis. Iulos prodit Martio, quibus Aprili folia ſuccedunt.

OFFICIN. NAT.

Folia, Cortex, Fungus, ſed raro.

Vires. *Folia calf. ſicc.* ℞ſolvunt, *atten. abſterg. aperiunt, amara ſunt. Serum proliciunt. Hinc uſus non minim. in hydrope; ſcabie* (*balneum parant ex ſuis vel etiam ramulis conciſis.*) & *ſim. intus & extus adhibita.* (*Ad ſciſſuras mammillarum, digitorumque inunctus liquor exudans ex virgulis crematis commendatur.*)

Cortex item quia bituminoſus calfac. & emollit. Adhibeturque in ſuffitibus aëri corrigendo dicatis.

Fungus vi pollet adſtrictoria; unde ramenta ejus hæmorrhoidibus inſperſa ad miraculum fluxum cohibent.

Succus. Ex perforato caudice verno tempore prolectus.

Vires. *Commendatur ad comminuendos calculos Renum & Veſica, maculaſque cutis abſtergendas.* (*Succus hic in tanta copia proſluit, ut exinde cerevſiam conficiant. Imò audet aſſervare Hofmann. intra 12. vel 14. dies extillare tantum, quod arbori cum ramis & radicibus præponderet.*)

PRÆPAR.

▽. *Still.* è ſucco.

HOFMAN. *Betula ſeu Betulla.*] Germ. Birckenbaum. Creſcit in ſylvis, locis aſperis. Iulos profert Martio, quibus Aprili folia ſuccedunt.

Hujus folia, Cortex & fungus, item Synovia ejus in uſu ſunt.

Vires folia calef. Sicc. reſolv. atten. abſterg. aper. &c.) Hujus folia inſigni abſtergendi facultate ſunt prædita, cocta pro epithemate cum aqua impoſita hydropicis & ſcabioſis medentur. Cortex calefac. emoll. adhibetur pro ſuffumigio ad aërem corrigendum. Fungus vi ſua adſtrictiva hæmorrhoidum fluxui medent pro topico.

Synovia ejus ſeu ſuccus ex cortice vel ramis menſe Martio aut Aprili vulneratis ſponte defluens unius aut alterius cyathi proportione poculo cereviſiæ bene lupulatæ aſſociatus & in hujus manè ſumptus, certò ſpondet effectus ad calculi præſervationem optabiles, adeò generoſos, ut vix ulli anti-nephriticorum palmam cedat. Et dyſuriis etiam & ſtranguriis ſenilibus medetur. Calorem item jecoris velati ex adacta ſpina evitandum mitiget primum ac deinde tollit. Ligationis incantationem etiam ſolvit potus cereviſiæ betulinæ. Mirum eſt, morbos ab incantatione per lignum quernum inductos ſolvi per uſum betulæ vid. Carnchum Cl. Helmontius. Thom. Bartholinus in Centur. &c.

¶ *LVIII. Biſtorta.*

Natterwurtz/ Krebßwurtz. Biſtorte. *Biſtort, Snakeweed.* Slangekruyde. Groote wilde Oſſetonge. Eſt, C.B.

- Major radice.
  - minus intortâ
  - magis intortâ
  - *hæ ſunt diſcriminis officinales.*
- Alpina
  - Maxima
  - Media
  - Minima
  - *minus officinales.*

1. Dicitur Biſtorta, *Cord. in D. Matth. Dod. Caſp.* Biſtorta fœmina, *Brunf.* Biſtorta Britannica, *Lob.* Serpentaria fœmina & colubrina, *Fuchſ.* Colubrina, *Lon.* Colubrina & Dracunculus major, *Brunf.* Biſtorta major radice minus intortâ, C. B. 1.

2. Colubrina & Dracunculus minor, *Brunf. Trag.* Serpen-

Serpentaria mas seu Bistorta, *Fuchs.* Bistorta. *Con.* minor, *Tab.* latifolia, *Ger.*

OFFICIN. NAT.

Radix & interdum *Fungus.*

Vires. *Refrig. sicc. ad g. 3. adstringit valide, est austeriuscula, alexipharmaca, sudorifera. Usus praecipuus in vomitu compescendo, in aborsu praecavendo, &c. Extern. in catarrhus exiccandis, fluxu uteri sanguineque vulnerum sistendo (Ad gingivas laxas & ulceratas.)*

Fungus *sanguinem in vulneribus ac hamorrhagia narium mirè sistit.*

PRÆPARATA.

▽. Ex herba.

HOFMAN. *Bistorta.*) *Serpentaria Colubrina.* Natterwurtzel. Kreutzwurtzel à Nostratibus ob formam. *Bistorta* inde appellatur, quod radice constet in se contorta & convoluta. Et est vel *major*, vel *media*, vel *minima*. *Major* radice minus intortâ, & *minor* radice magis intortâ nobis solum in usu sunt.

Radix colligenda est ☉ existente in ♍.

Vires. Refrig. sicc. adstring. &c.) Terrestris & adstringentis est virtutis, alexipharmaca & sudorifera. Unde in dysenteriâ, nimio hæmorrhoidum fluxu, vomitu sistendo, aborsu præcavendo admirandæ est efficaciæ. Hujus radices magnam cum tormentillæ affinitatem habent. Observandum tamen est, ut cum tormentilla radices magis tenuium sint partium, quàm bistortæ, semper ubi minore adstrictione est opus, ut in principio dysenteriæ malignæ, tormentillam bistortæ præferamus. Præterea contrà febres malignas, ut variolas, morbillos, petechias, imo Pestem & dysenteriam epidemiam summo cum emolumento adhiberi, non ut sudores moveat, sed ut ebullitionem massæ sanguineæ compescat, quæ causa etiam, quod radices tormentillæ compositionem Pulveris Rubri Panonici ingredientur.

¶ *LIX. Bombax.*

Arbuscula est exotica ferens fructus instar nucis crinitæ, in qua semen latitat lanuginè molliſſimâ involutum.

Dicitur bombax officin. Cottus seu Cotta & bombax *Serapioni.* Xylon seu Gossypium, *Matth.* Xylon, *Fuchs. Lon.* Gossypium, *Dod. Lob. Cast. Cam. Tab.* Gossypium fruteſcens semine albo, C. B. 1. German. Baum wolbaum. L'arbre qui porte le Cotton. *Cotton Tree.* Cottoen of Boomwolle.

Copiam ejus plurimam producit Syria ac Cyprus.

OFFICIN. NAT.

Semen & Lanugo quæ *Gossypium* officinarum, baumwoll Cotton. *The seed & soft wool of the Cotton Tree.* 't Sact en fijn wolle van de Cattoenboom.

Vires. *Lanugo calf. & sicc. semen pulmonarium est, tussientibus & asthmaticis maximè proficuum, auget semen.*

N. *Usus tùm seminis, tùm lanuginis rarus est modernus.*

PRÆPAR.

(Oleum ex semine expressum ad ulcera capitis manantia & tineam, lentigines & pustulas faciei, adhiberi potest. Notandum autem, ubi semina ficciora, beneficio olei ovorum, vel carbonum Petræ Angliæ, digestione & rectificatione acquiri.)

HOFMAN. *Bombax.*) Arbor exotica est, fructum ferens instar Nucis crinitæ, in qua semen latitat lanugine involutum molliſſimâ; dicitur & *Gossipium*; Quod *duorum est generum, unum annuum, alterum perenne.* Ex priori *Fruticescens Gossipium* seminè albo *Bauhini, Officinis Bombax*, dicto; Lana & semen, quibus fructus refertus est, in officinas inferuntur, hoc, ut eo ad tusses & asthma curanda, itemque renum calculos: illâ, ut eâ ad cucuphas & alios sacculos medicinales confuendos, utamur. *Joannes Nieuhoff* in legationis ad Imperatorem Chinensem descriptione p. 125. *Gossipii* herbæ meminit, ex quâ præstantior lanugo colligatur. Cujus herbæ figura cum nostro Europæo rubro convenire videtur. *vid. Theoph. Hist. Plantar. lib. 4. cap 9. Th. Bellon. libr. 2. obs. c. 60. Sim. Pauli l. a. p. 528.*

¶ *LX. Borrago.*

Borrago, *Brunf. Trag. Fuchs.* (*icon.*) *Dod. Lon. Cam.* Buglossum, *Matth. Fuchs. Cast.* Buglossum verum, *Cord. in D.* Buglossum latifolium, *Lob.* vulgare, *Clus.* Buglossa urbana, *Clus. hist.* Borrago floribus albis, *Tab.* hortensis, *Ger.* Buglossum latifolium, Borrago. C. B. 1. Borretsch. Bouronche ou Bourrache. *Borrage.* Bernagie.

Crescit ut plurimum in hortis, tum quoque locis incultis, officinalisque est sine discrimine sive cæruleos ferat flores, sive albos, quæ hîc æquè vulgaris, ac prior.

Floret mense Iunio, Iulio, Augusto, usque in Septemb.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Flores, (qui inter 4. cordiales famosos recensentur.)

N. *Radix asservatur excorticata.*

Vires. *Cordialis est è præcipuis, calf. & humect. 1. atram & adustam bilem corrigit, spiritus vitales ac animales fuligine atrâ biliaria inquinatos mundificat, unde & omnibus affectibus ex atra bile oriundis convenit, v. gr. hypochondriacis.*

(In mensium obstructione naturis calidioribus, quæ à calidis Emmenagogis magis læduntur, quàm juvantur, conveniens.)

PRÆPAR.

1. ▽. *duplex.* 1. ex toto, 2. ex floribus.

2. *Conserv.* Ex floribus.

3. *Syrup.* Ex infusione triplici florum & sacch. Disp. August.

N. *Alii* ℥. *succi ex fol. express. Unc.* 8. *flor. Recent. unc.* 1. *vel unc.* 1 ß. *cum sacchar. unc.* 4. *coquunt in syrupum.*

4. *Succus inspissatus*, sive essentia. Vide l. 2. de succis.

HOFMAN. *Borrago.*) Quasi *Cor ago*, gaudia Cordis ago. *Veteres Buglossam* nominarunt. Hæc tamen differentia intercedit, quod *Borrago* humidioris & succosioris; *Buglossa* autem ficcioris Naturæ sit. Flores *Borraginis* etiam ex quatuor florum cordialium sunt numero (borraginis scilicet, buglossæ, violarum, rosarum) efficacissimi ad humores terrestres adustos massæ sanguineæ temperandos. Vino injecti animum exhilarare dicuntur; Ex his *Aqua* ex Alemb. destillata cardiaca est; item ex his *conserva & Syrupus* conficitur, quæ in cordis affectibus, palpitatione, melancholiâ &c. summè commendantur. *Tinctura* etiam exindè conficitur cum aq. acetos. ſ. q. & sp. Vitrioli ♂tis in febribus ardentibus & melancholicis affectibus. Dos. à coch. j. ad ij. vel iij. in convenienti vehiculo.

Colligitur ☉ in ♊ & ♍ existente.

Botrys. Hujus in Appendice Pharmac. SCHROEDER. hæc fit mentio.

Botrys *seu* Ambrosia *referente Clariss. D.D.* Simone Pauli. *Botrys seu botrys ambrosioides Bauhini. Sunt ex recentioribus nonnulli vestigia Dioscor. &* Pauli Æginetæ

sequuti qui ad thoracis mala & in specie orthopnœam valde botrym commendant, inter quos Matthiolus, Lobelius, Camerarius primi sunt: quorum ille propria experientia usum botryos, Comm. in Dioscor. l. 3. c. 113. p. 620. hic verò in observ. Stirpium p. 113. authoritate Zigeri Colbergiers, apud Antverpienses olim experientissimi Medici fretus, miris laudibus effert. Tertius verò in horto suo p. 29. testatur, in Misnia, confieri ex ea cum melle electuarium ad pulmonis vitia. Herbam botrym inter alias olentes in condiendis Magnatum cadaveribus locum habuisse, etiamnum recordor. Grato enim est odore, calidaque & sicca secundo excessu, ut facilè à putredine præservet; quare non incassum Dioscor. suasu vestibus interspergitur aut implicatur ne tineis exedantur. Agerius in Tragum observavit, aquam illius destillatam lenire dolores post partum, qui valde exercere, ceu in quæstionem datas puerperas solet, qua deficiente commendandus est usus Zedoariæ radic. ℥ß. pondere in vino propinandæ.

Addo hîc, quod in gurgulionis affectibus, & vulva elongata, conveniat decoctum pro gargarismo, quòd in Diarrhæis Clysteribus incoquatur; fumus fluori muliebri conducat, ad uteri etiam dolores Cataplasma utile ex ea paretur, succus ad defluxiones oculorum utilis sit.

(Parari potest Conserva ex herba pro Phtisicis.)

(Parant etiam Syrupum Botryos hunc in modum. ℞. Herb. Botryos M iij. Erysim. urtic. ana M ij. Caulium rubrorum, Tussilagin. ana M iß. Coq. in s. q. Aqu. Colaturæ adde sacchar. alb. ℔ ij ß. clarifica & coque in Syrupum.

HOFMAN. *Botrys.*) Sic dicitur, quia flosculi numerosissimi vitium botros æmulantur; Eam etiam *Galenus* præteriit, minimè autem *Dioscorides*. Folia habet instar senecionis lanuginosa, subhirsuta, coloris viridis in luteum languentis, odoris grati, ex geniculis ramorum orta. Caulis dodrante altior, hirsutus. Radix ex albo subrubra est, lignosa.

Alia *sativa* est, alia *spontanea*. Hæc in vineis, calvisque apricis & editis locis provenire solet, item in aruis inter segetes reperiri solet.

Vires. Calefacit & siccat, grati est odoris, attenuat, resolvit, unde ad orthopnœam commendatur ex pituitâ viscidâ ortam, item ad Pulmonum vomicas utilis est; Possunt exinde præparari conservæ, electuaria cum melle, Syrupi; item Aqua ejus destillata medetur doloribus post partum. Externè suffitus inde fiunt vaporetenus Mulieribus ad menses ciendos & fœtum mortuum expellendum.

¶ *LXI. Branca Ursina.*

Σπονδύλιον, ερισπονδύλιον. Spondylium vulgare hirsutum, C. B. 1. Spondylium *Lob. Matth. Lon. Cast. Tab.* Vulgare, *Dod.* Branca ursina, *Brunf. Trag. Cord. in D.* Acanthus vulgaris seu Germanica, *Fuchs.* Bärenklau/ Bärwurtz. Branche-ursine. *Branckursin, Bearsclaww.* Beerenklauw.

Crescit passim in locis humidioribus: floret Majo.

Folia sola.

Vires. *Est è 5. herbis emollientibus, calf. & sicc. aperit. Usus potissimùm externus est in clysteribus aliisque paregoricis, quarumcunque formularum, & ut plurimum in cataplasmatis.*

LXII. Brassica.

Κράμβη, Caulis, Kôl/ Kôlkraut/ Choux. *Cabbage.* Coole.

Varia Brassicæ sunt genera, quæ his classibus comprehendi possunt.

- capitata.
- non capitata.
- Sativa
  - crispa.
  - Apiana, id est, apii flore.
- Sylvestris.
- Marina, id est, *Soldanella.*

Ex his magis medicamentosa est, teste Matthiolo, non capitata, minutis caulibus, tenerioribus foliis, lævis, tenera, C. B. 1. Brassica alba vel viridis: huic succedit non capitata rubra.

Dicitur Brassica, *Brunf.* Lævis, *Matth. Cast.* Brassica candida, *Ger.* hortens. lata alba, *Lon.* Brassica vulgaris sativa, *Lob. Dod. Ger.* Brassica prima *Tab.* Brassicæ sativæ majoris species altera, *Trag.*

OFFICIN. NAT.

Folia, jus foliorum, *Semen.*

Vires. *Folia calf. & sicc. citra acrimoniam, vulneraria sunt, ebrietatem arcent, astringunt & laxant, adeoque qualitatis mixtæ: Nimir. ut aiunt Salernitani.*

Ius caulis solvit, cujus substantia stringit.

Extrinsecus usitatum est rusticis, Vulneribus folia imponere, ut consolidentur, quin imo & pleuriticis doloribus imposita, eos mitigant.

Semen eâdem pollet qualitate cum foliis.

PRÆPARATA.

Loch. de caule. Vide Disp.

(Muria brassicæ conditæ ambustis convenit.)

HOFMAN. *Brassica.*) Hic non capitatam minutis caulibus tenerioribus foliis &c. intelligimus, quæ ut herba medicamentosa & alimentosa vulneraria est, tam internè quam externè hujus jusculum seu brodium alvum proritat. Ebrietatem arcere dicunt, si tempora ejus foliis sint redimita. Item succus brassicæ rubræ illitus contrà verrucas commendatur spatio 4. dierum citrà deterstionem ullam resiccatus. Foliorum decoctum abstergendo & siccando consolidat vulnera, ulcera & fistulas ob vim balsamicam, nitrosam & absterstvam.

N. *Brassicæ capitatæ* Muria acida in principio inflammationis faucium, ubi refrigerare & repellere volumus, pro gargarismo magno cum emolumento applicatur. Item internè ad refrenguendum calorem succo Citri alterata pro potu hæc aqua acida miræ est efficaciæ. In crustâ lacteâ puerorum repulsâ folia brassicæ capitatæ tepida imposita ad fluorem reducunt certissimo experimento.

¶ *LXIII. Bugloſſa.*

Βύγλωσσον, Bugloſſum, C. B.

- Sativum
  - Latifolium
    - vulgatum. *Vide Borrago.*
    - Peregrinum.
    - Hisp. *inusit.*
  - Angusti folium
    - Majus, *Hujus loci.*
    - Minus.
- Sylvestr.
  - Majus nigrum.
  - Minus 1. 2. 3.

Inusitata.

Dicitur Bugloſſa, *Brunf.* Bugloss. Italica, *Trag. Lon.* Bugloss. longifolia. *Cord. hist.* Bugloſſum vulgare, *Matth. Cast. Tab. Ger.* Bugloſſum angustifolium, *Lob.* Bugl. Italicum, Hiſpanicum grande. *Cam.* Cynoglossum Italicum, *Fuchs. Cord. in D.* Echium Italicum, Italicum Spinosum, *Fuchs. ico.* Anchusa, Alcibiadion. *Dod.* German. Ochsenzung. Bugloſſe, *Bugloss.* or *Oxetongue.* Ossetonge.

Crescit nobis in locis campestribus & arvis, floret Majo, & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Flores, Radices, & Folia.

N. *Radix*

N. *Radix asservatur excorticata.*
Vires. *Easdem obtinet quas Borrago.*

PRÆPAR.

Eadem quæ Borraginis.
N. *Succus buglossæ mucilaginosus, eoque difficilis est expressu: eapropter si nihilominus eundem desideraris, colloca in loco humido per noctem, hinc exprime.*

HOFMAN. *Buglossa*) cùm eadem, quas *Borrago*, obtineat virtutes, de hâc seorsim non commentabimur, Lectorem eò remittentes.

¶ *LXIV. Bursa pastoris.*

Pera Pastoris, (Capsella Sanguinaria) Teschelkraut/ Hirtentäschel/ Seckelkraut/ Blutkraut. Bourse de Pasteur, ou bourse de Berger. *Shepherds purse.* Teskens Cruyt/ Borsekens Cruyt.

C.B est { foliis sinuatis { Major, C. B. 2. / Media, C.B. 3. / Minima, C.B. 4. / foliis integris, loculis oblongis } major ac minor, &c.

Ex his usitatior est major, cui succedunt media & minor.

Major dicitur Bursa pastoris major, *Brunf. Trag.* Bursa pastoris, *Matth. Cord.* in *D. Lon. Lob. Cast.* (herba cancri,) *Ger.* Pastoria bursa, *Fuchs. Dod.* major, *Tabern.* Bursa pastoris major folio sinuato; C.B. 2.

Media describitur Bursa Past. minor, *Tab.* minima, *Ger.* C. B. 2.

Minor est Pastoria bursa minor, *Dod.* minima, *Lob.*

Crescit B. past. passim in locis incultis, Floret Aprili.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. & sicc. adstringit & constipat, hinc valet in hæmorrhagia narium, expuitione sanguinis, diarrhœa, dysenteria, mixtione cruenta,* [*gonorrhœa*] *fluxu nimio mulierum. Externè vulneribus solidandis à plebeiis adhiberi solet, nec sine successu: uti & hæmorrhagiis narium,* (*sub alis & in nucha plantis pedum,*) *Quinimo adhibetur sæpius in cataplasmatis febrifugis, quæ carpis imponuntur;* (*item ad pudendorum tumores.*)

PRÆPAR.

℞. Ex foliis.

HOFMAN. *Bursa Pastoris.*) multi *Bursam Pastoris & Thlaspi* pro unâ eâdemque plantâ habent, ut *Cæsalpinus & Matthiolus* observarunt, sed fallunt hi & falluntur. Differunt enim foliis, formâ & viribus. *vid. Domin. Chabræus* l. a. p. 295. Hujus Differentias vid. l. c. & apud *Dnum Nostrum Autorem.* Nos de ejus viribus maximam partem sumus solliciti.

Vires.) Refriger. sicc. adstringit & constipat. &c. absque ullo acri sapore, succo potius glutinoso abundans. Undè ad sistendas hæmorrhagias, ex quacunque parte sanguis fluat, narium, pulmonum, uteri, hæmorrhoidum &c. tam intus quam extus adhibita valdè commendatur, aqua, succus & decoctum. Multi sibi persuasum habent, herbam saltem gestatam aut manibus arctè compressam, ut incalescat, eandem nudis plantis pedum soccis inditam, è naribus aliisque partibus emanantem sanguinem cohibere. Nonnulli paroxysmum tertianæ eadem compescunt cum aceto carpis manuum imposita. Ad faucium & pudendorum tumores ejus decoctum etiam (pro cataplasmate) commendatur.

¶ *LXV. Buxus seu Buxum.*

Buxus, Buchsbaum du bois, *Box-Tree.* Buxboom. { Arborescens. *Hujus loci.* / Fruticosa. / Foliis rotundioribus. Chamæpyxos, *Trag. Hab. Hac utuntur ad areolas hortorum.*

Insignitur Buxus, *Brunf. Matth. Dod. Fuchs. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab.* Buxus vulgaris, *Trag.* Buxus arborescens, C. B. 1.

Viret perpetuò, Aprili tamen germina novella profert: locis gaudet asperis, saxosis.

Vires. *Rari usus est in Medicina: sunt tamen qui* oleum *ex ligno destillant, summè narcoticum: idque non solum summopere commendant in Epilepsia, odontalgia,* (*si dentiscalpium ipsi intinctum in radicem dentis dolentis immittatur*) *dentibusque corrosis, verminatione, &c. sed & pro oleo Ligni Heraclei Rulandinò venditant. Videatur Quercet. Tetrad. p. 214. 215. 216. ubi buxum lignum efficacissimo sulphure narcotico scatere docet.*

Extractum Ligni. Vid. l. 2.

Vires. *Insigne est sudoriferum & specificum ad Epilepsias, vermes, putredines.*

Dosis: *Exigua pilula. Quercet. in Pharm. Rest. cap. 46.*

(N. *Succus Buxi rec. expressus beneficio liquoris appropriati, exhibitus cum successu pleuriticus in Belgio, quod pro secreto communicatum retribuo.*)

(*Solo decocto ligni Buxi Ictterica sanata, For. obs.*)

(*Spiritus acidiusculus, quo Tinctura corallorum parata Epilepticis adhibetur.*)

[*Acetum dicitur antiepilepticum.*]

HOFMAN. *Buxus seu Buxum.*) Rari usus est in Medicina; interim tamen *Jos. Quercetanus in tetrad. Cap. 16. p. 211. & 215.* miris laudibus ejus oleum ob vim suam narcoticam extollit. Fides stet penes Autorem. Non desunt, qui *Oleum destill. Buxi pro Oleo Ligni Heraclei Rulandi* venditant, sed malè: *Illud enim Oleum ex ligno visci corylini* destillatur, de quo infrà. Aliàs sciendum est, ex *Buxo* diversos unâ vice destillari posse spiritus. Destilla scilicet bonam quantitatem *Buxi*, & prodibit subacidus spiritus, in hunc convenientem Corallorum rubrorum quantitatem injice, iit acidus Spiritus sociatus tam arctè cohærebit, ut alter Spiritus Naturæ non acidæ solus adscendat, spiritus gravi odore & sapore admodum penetranti absque omni tamen aciditate, à priori acido longè diversus. Solutio Corall. r. cum priori acido facta tincturam rubram præsentat. Alter non acidus peculiare Salinorum corporum genus constituit, dum nullam effervescentiam in acidis relinquit, nec in alkalibus producit.

C.

¶ *Cacao.*

De eo sic habet *Chabræus* in sua *Stirpium Sciagraphia.* Cacao arbor est modicæ magnitudinis, quæ simul ac sole tacta est, contabescit: nec nisi in sylvis umbroso & humido loco seritur. Fructus amygdali speciem refert, & rubicundo est tum cortice tum nucleo: per universam Americam celebris. Ex nucleo enim *Cacao* fiunt Sorbitiunculæ refrigerantes adeò expetitæ, ut cum iis nihil non commutare possint quæ illarum regionum merx præcipua. Hactenus *Chabræus.* Fiunt autem sorbitiunculæ de quibus ille è compositione quadam cujus basis est *Cacao* quæque *Chocolada* vel *Chocolata* dicitur. In curiosorum gratiam addere lubet rationem ejus compositionis conficiendæ quæ è multis est præcipua, quamque è tractatu super hac re emisso, excerpsimus. ℔. *gr. Cacao No. C, gr. Chili sive piper. mexicani major. scil. (Chil*

patlague dictor. aut iis deficientibus gran. piper. indici latior. minúſque calidorum, N. ij. ſem. aniſi man. j. flor. auricularum nomine aut Vinacaxtlides inſignitorum M. ij. quibus ſi alvus fuerit durior adde totidem manip. eorum florum qui Mec'aſuchil dicuntur. (Illis in regionibus in quibus deficiunt flores ultimò notati poterunt adhiberi, roſar. Alexandrinar. vulgo pallidar. dictar. N. vj.) Cinnamomi ʒ ij. amygdal. & avellan. N. xij. ſacchari albiſſ. ℔ ß. Achiote q. ſ. pro coloranda tota maſſa. Plurâ ſanè addenda forent pro deſcribendis omnibus ſimplicibus quæ compoſitionem enarratam ingrediuntur, ſed ab iis ſuperſedemus quoniam commodè poſſunt videri in tractatu de *Chocolada* ab Hiſpano quopiam Medico confecto & Gallica civitate donato à Celeberr. Renato Moreau p. m.

¶ *LXVI. Calamus Aromaticus Indus.*

Calamus Aromaticus officinarum. *Vide Acorus.*

Calamus Aromaticus Indus, eſt planta Indica & diverſa ab Acoro. Super quo legi poteſt Garzias ab horto, lib. 1. Aromat. cap. 23. & annotationes Cluſii in eundem.

Inſcribitur κάλαμος ſimpliciter & κάλαμος μυρεψικὸς, *Hippocr. & Galen.* καλ' ἀρωματικὸς, *Dioſc. Oribaſ. Ægin. Aetio.* Calamus Alexandrinus, *Celſo.* Calam. aromaticus, *Cord. in D. Fuchſ. Garz. Lob. Acoſt.* Calamus aromaticus Indicus, C. B. 1. inter arundines odoratas, German. wolriechend Calmus. Roſeau Aromatique. (*Calamus Aromaticus*, or *Sweet Cane*. Welriekende Calmus.

N. *Rara planta eſt officinis noſtratibus & non niſi* Foliis *ſolummodo arundinaceis (iiſque raris) nota.*

Subſtituunt itaque Acorum ſeu Calamum Aromaticum officin.

Vires. *Calfac. ſicc. 2. acris eſt. Uſuſque præcipui in Uteri affectibus & nervorum doloribus. Garzias ab Horto.*

HOFMAN. *Calamus Aromaticus Indus.*) Quidam Doctorum Acorum *Noſtrum verum & genuinum* pro legitimo Calamo Aromatico venditant; Nam præter *Fuchſium*, *Braſſavolam*, & Alios, Valerius Cordus *in Dioſcorid. Cap. 2. Libr. 1. & Ianus Cornarius etiam in comment. in Dioſc. l. 1. c. 17.* affirmativam tuentur. Nec audiendos illos eſſe dicunt, qui Calamum odoratum ſe nunquam vidiſſe aiunt, & non Calamum, ſed radicem, eamque magis albicantem pro Calamo vulgò venditant. Nam Radicis, inquiunt, Calami uſus eſt, non verò Calami ipſius. Verùm hæc omnia incerto nituntur fundamento. Nam *primò* Calamus *Dioſcoridis* propriè dictus eſt Calamus ſeu Iuncus aut *Arundo*, non verò *Radix*, ſed *Noſter* ſub *Radicis* forma viſitur. *Deindè* Calamus Aromaticus planta eſt exotica in Arabia, India, Syria proveniens, noſter verò non peregrinus, ſed inquilinus eſt. *Tertiò*, *Noſter* non Arundinis, ſed Iridis in modum creſcit. *Quartò verus* Calamus aromaticus odore ſtatim è longinquo invitat, rufuſque vel ſubalbidus, tactu mollis, minus fragilis, atque aſſulosè potius quàm raphani modo frangitur: eſtque commanducando glutinoſus & linguam cum guſtu acri adſtringit. *Quintò* in *vero* Calami cavitate ſeu cannâ araneum quiddam albicans conſpicitur, ut in omni arundinum genere, in noſtro aliquid ſolidi obſervatur.

Guillandinus cum *Vegetio* facit duplicem Calamum aromaticum, *Unum Syriacum, Alterum Indicum; ille* ad ripas creſcit lacus Genezaretici, ſeu mare Galilææ, & mare Tyberiadis, non multum à vulgari differens. *Hic* à Syriaco diverſiſſimus olim à *Dioſcoride* deſcriptus eſt. Hunc & Cluſius *Lib. 1. Aromat. hiſtor. c. 32.* forma à *Dioſcoride* depicta exhibet, quo & Lugduni in diſpenſatione theriacæ uſi ſunt. Smetius eundem vidit *Anno* 1607. *Tidicæus Medicus Thorunenſis* Eundem ſe vidiſſe refert, *Lib. de Theriac.* p. 181. Exactiſſimè Eundem etiam depictum vide *in Dominic. Chabræi ſtirpium Iconibus & Sciagraph.* p. 199.

N. In Hujus defectu Noſter *Calamus aromaticus* ſive potius *Acorus verus* ſubſtituitur, ob virtutes aromaticas, quibus ei reſpondet.

¶ *LXVII. Calamintha.*

Καλαμινθὴ, C. B.
- Incana, ocymi foliis.
- Pulegii odore ſeu Nepeta.
- Vulgaris, vel officinarum. *Hæc uſualis.*
- Magno flore.
- Exiguo flore.
- Arvenſis verticillata.

Dicitur Calamintha, *Matth. Fuchſ.* vulgaris, *Cam.* Cal. montana, *Dod. Caſt.* Calam. montana vulg. *Lob. Tab.* Nepeta montana, *Cord. in D.* Mentha ſativa rubra, *Ger.* Calamintha vulgaris vel officinarum Germaniæ, C. B. 3. aliis Calamenthum. Germ. Acker münt/ Calament/ Wilder Quendel. Calamenthe ou Pouliot ſauvage. *Mountain Calaminth.* Calament/ Cattecruyt.

Floret Iunio & Iulio, creſcit in arvis.

OFFICIN. NATIVA.

Folia.

Vires. *Calfac. ſicc. & aperit, attenuat, diſcutit, exterget, partium tenuium eſt, ſtomachica ac uterina inprimis, hinc & pectoralis atque Epatica: menſes ciet, fœtum ejicit, urinam movet, tuſſi medetur, Epar reſerat.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex planta integra Iunio vel Iulio collecta.
2. *Sal.* Ex cinere.
3. *Syrup. compoſ. de calamintha.* Vid. Diſpenſ. Auguſt.
4. *Spec. Diacalaminth.* Vid. Diſp.

HOFMAN. *Calamintha.*) *Cal. Montana vulgaris. Nepet montana. Mentha ſativa rubra.* Germ. Calaminth. Aderminte. Hæc folia habet ex adverſo ſita, unciam aut ſeminunciam longa, ſerrata, piloſa, odoris grati; A medio ad ſummum uſque ramorum ex foliorum alis pediculi duo in plures minores diſtentur, quibus flores inſident, è calyculis barbatis & ſtriatis hiantes, colore purpuraſcente. Caules & rami ſunt quadrati.

Montes amat & umbroſos, ſaxoſoſque clivos. Unde & in hortos transfertur. Floret Iunio & Iulio.

Hujus Differentias facit natale ſolum, florum & foliorum magnitudo. Alia enim *Calaminthæ* eſt, uti dictum vel *Montanæ*, fl. magno, vel fl. minore, folio & fl. parvo incano, alia *Arvenſis* &c.

Vires. Calefac. ſiccat. aper: attenuat. diſcutit. &c.) Undè facit ad Hepatis obſtructiones, flatus diſcutiendos, & Menſium fluxum promovet vel in vino infuſa, vel in forma pulveris cum vino. Item externè fomenta & cataplaſmata ex ea fieri poſſunt.

¶ *LXVIII. Calcatrippa.*

Videatur Conſolida Regalis. *Matth. Caſt. Cam. Tab. Ger.* Conſolida Regia, *Lob.* Flos Regius, *Dod.* Delphinium. *Cluſ.* Germ. Ritterſporn/ Lerchen klau/ S. Ottilienkraut. Conſolide Royale. *Comfrey Royal, Larks-heels.* Ridderſporn.

Variæ extant genera quoad colores, florum multiplicitatem, modumve naſcendi differentia, adeoque alia eſt flore ſimplici, alia pleno, quædam hortenſis, alia aruenſis. Hortenſis colitur in hortis, aruenſis paſſim in aruis reperitur, præſtantiorque habetur hortenſi. Floret Majo, & Iunio.

N. *Sunt qui calcatrippam pro Delphinio Dioſcoridis reputant*

reputant, alii Cyminum sylvestre Dioscoridis esse volunt. Sufficit nobis scire vires & usum.

OFFICIN. NATIVA.

Herba & Flores.

Vires. *Omnes calcatrippæ species siccant, calore & frigore temperata sunt, subastringunt, vulnera consolidant, partum facilitant intrinsecus & extrinsecus adhibita.*

PRÆPARATA.

1. ∇ *stillat.* Ex herba cum floribus collecta initio Junii.

Vires. *Commendatur ad oculorum rubedinem & ophthalmias. Præsertim quæ è cærulei coloris floribus prolecta est.*

2. *Conserva.* Ex floribus.

Vires. *Commendatur ad tormina ventris infantum, ut & ad ardorem stomachi.*

HOFMAN. *Calcatrippæ.*) seu *Consolida regalis.* Ritterspern. De variis hujus generibus vide Botanographos. Nos virtutis cutam agimus.

Vires, siccat, temperat, subastring. unde Crato in vino exhibita mad partum promovendum commendat. Hujus Aqua in ophthalmâ utilis est, prout & hujus flores in aquâ rosarum alb. macerati optimo cum successu palpebris instar cataplasmatis applicari possunt.

¶ *LXIX. Caltha.*

Calendula, Chrysanthemon, Ringelblum. Soucie ou souci. *Marygold.* Goutbloem.

Est præcipuè { vulgaris. *Hac officinalis.* / paluſtris. *Hac officinis ignota.*

Indigitatur Calendula, *Brunf. Trag. Dod. Cam.* Caltha sativa, *Tab.* Caltha, *Matth. Fuchs. Lon. Cast.* Chrysanthemum, *Lob.* Calendula simplici flore, *Ger.* Caltha vulgaris, C. B. 1. (Verrucaria.)

Crescit in hortis, florere incipit Majo, floretque per integram Æstatem.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Flores Cardiaci censentur, hinc Epatici, calf. & sicc. 2. (præcipuè si sicci sint) aper. discut. subastring. menses cient, partum promovent (fumus subditus parturienti,) sudores movent, alexipharmaci censentur, ictero medentur.*

(N. *Semen in Quartana exhibetur.*)

(N. *Capitula globosa florum antequam aperiantur, muriâ & aceto condiri, locoque Capparum edi possunt.*)

PRÆPARATA.

1. ∇. Exfol. & flor. cum incipit floreſcere. (menses movet.)

2. *Acetum.*

3. *Conserva.* Ex floribus.

HOFMAN. *Caltha.*) *Calendula, Chrysanthemum.* Ringelblumen. Hanc aureus florum commendat splendor, ex calice multifido hirsuto, prodeuntium, disco luteo vel fusco. Caulibus tenuibus, angulosis, hirsutis; & tactu viscidis. Folia hujus sunt linguæ formâ sine pediculis, oblonga, pinguia, hirsuta, incana, gustu herbaceo. Radix lignosa.

Hujus variæ sunt differentiæ, scilicet flore pleno, prolifero, fl. simplici, Calendula minima, Major, folio lato serrato, Cretica &c.

Crescit in agris & hortis. Floret per integram Æstatem.

Flores in usu sunt.

Vires, calef. & sicc. aper. discut. subastring. &c.) Unde Cardiaci sunt, & Epatici; Ob vim specificam Pestis sunt antidotus. Acetum ex floribus tempore febrium malignarum pulsibus manuum plantis pedum, temporibus & naribus cum linteis applicari potest. Ictero præterea medentur, Menses aperiunt & partum promovent decoctis aperientibus admisti. Flores calendulæ verrucis affricti, ut humescant, postmodum urinâ equinâ (masculi pro masculo, & fœminæ pro fœminâ) ablue, & per se exsiccari sinas; ter vel quater repete, verrucas exstirpant.

N. Caltha palustris ad flores sese jam præparans & capitula globosa producens aptissimè muriâ & aceto condiri & pro capparibus apponi potest.

¶ *LXX. Cannabis.*

Est { sativa sylvestris. / fœminina, masculina. } *Hæ usuales promiscuè.*

Dicitur Κανναβὶς, *Dioſc.* Cannabis, *Brunf. Matth. Dod. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* major, *Trag.* sativa, *Fuchs. Cord. in D.* C. B. 1. *vulgo*, Canapus, German. Hanff/ zahmer Hanff. Chanure. *Hemp.* Kemp/ of Hennip.

Colitur in agris: Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Semen raro *Herba.*

Vires. *Semen calf. (aliis refrig.) siccatque, semen genitale imminuit, (usu continuato) tussi opitulatur. Ictero subvenit: at caput vaporibus replet.*

Herba refrigerat & siccat, ambustis convenit aurium dolores (ab obstructione natos & à vermibus,) fauces (succus instillatus.)

PRÆPAR.

(*Oleum Cannabinum.*)

(Vires. *Emollit, inflammationes arcet, ad extractionem alienorum corporum Emplastris additur.*)

HOFMAN. *Cannabis.*) Hanff. Hæc est vel *Sativa*, vel *Sylvestris.* Illa fœminina, & masculina.

Colligitur in agris; Floret Iulio.

Hujus Semen tantùm in usu est.

Vires. Calef. sicc. &c.) Ex hoc emulsio paratur contrà ictterum; & jusculà cum cerevisiâ confecta & butyro tempore matutino epota ad præseruationem variolarum faciunt in pueris.

Capillus Veneris.
vid.
Adianthum.

¶ *LXXI. Capparis.*

Frutex est exoticus, ex quo flores antequam è gemmis erumpant, decerpuntur, conditique ad nos transportantur.

Nominatur Capparis, *Trag. Matth. Cord. in D. Lon. Cast.* Cappar. 2. *Tab.* Capparis spinosa. *Bellonii.* Capparis retuso folio, *Lob.* Capp. rotundiore folio, *Ger.* Capparis spinosa fructu minore, folio rotundo, C. B. 1. German. Cappern. cappres. *Capetis.* Kappers.

OFFICIN. NATIVA.

Cortex, radices imprimis.

Vires. *Calf. & sicc. est splenetjcum, acris, amarus, austeriusculus, ideoque incidens, aperiens, extergens, subastringens. Prodest in affectibus Arthriticis, hypochondriacis, & simil.*

PRÆPARATA.

Conditi flores.

1. *Condiuntur* ✣ affundendo & *Sal* aſpergendo.

N. *Nocere creduntur ſtomacho imbecilliori, Epati è contra & Lieni conferunt obſtructiones eorum reſerando.*

(*Languentem appetitum excitant, nimiâ aciditate ne obſint, pectori cumprimis, vel vino eluenda vel ſaccharo, paſſuliſve miſcenda.*)

1. *Oleum Compoſ.* Vide Diſp.

2. *Trochiſ. de Cappar.* Vide Diſp.

3. *Extract. è corticibus Rad.* Fit ſecundum Quercetan. cum ▽ flor. Geniſtæ vel ſimili P. R. cap. 26.

HOFMAN. *Capparis.*) Germ. Cappern. Foliis conſtat hiſpidis, circinatis, rotundis, ſaporis amari, alternatim poſitis, ex quibus pediculi erumpunt oblongi, capitula rotunda proferentes, viridantia, quibus dehiſcentibus flores panduntur, roſæ parvulæ æmuli, medium obtinentibus infinitis fibrarum cirris. Frutex ſenticoſus eſt, humilis, ſpinis aduncis hamatis, deorſum ſpectantibus, cujus ramuli aculeis horrentes orbiculariter per terram ſternuntur. Semen pericarpio oblongo clauditur parvum, multum. Corticesex radicibus delibrantur & cinamomi modo in tubulos exſiccati contorquentur, ſed minores ſunt longitudine, colore cinereo, lineis quibuſdam & rugis tranſverſis dotati, amari, acres, acerbi.

In multis regionibus calidioribus ſpontè naſcitur, ut in Alexandria Ægypti, Hiſpania vel Galliæ Provinciâ. Ex quibus etiam flores aceto & ſale conditi quotannis magnâ in copiâ ad nos deferuntur. Horum ſapor ſtomacho eſt pergratus, invitant ad epulas & languentem revocant appetitum.

Cortices radicum in uſum ſaltem veniunt Medicum.

Vires. Calefac. & ſicc. &c.) Si quid aliud Lienē induratos juvare ſolent, unde hepati & Lieni obſtructis ob vim ſuam abſterſivam, inciſivam ac reſolutivam valdè ſunt conducibiles.

N *Nocere creduntur ſtomacho imbecilliori* &c.) Unde *D. Dominicus Chabræus*, Palati ſtudium, inquit, fallit ingenium, valetudinis diſpendio. Nam qui ſapor in illis percipitur, aſcititius eſt à muriâ, vel ab aceto. Sunt paucæ carnis & pauci ſucci, &c. Verùm ipſa ſubſtantia capparum muriâ & aceto conditarum difficilis quidem eſt coctionis, decoctum autem illarum minimè, & hoc præſtat effectum, qui capparibus vulgò attribuitur.

Oleum de Cappar. compoſit. Diſpenſ. tam internè, quàm externè adhibitum in viſcerum obſtructionibus miræ etiam eſt efficaciæ.

¶ *LXXII. Caprifolium.*

Περικλύμενον, Matriſylva, Volucrum majus, Lilium inter ſpinas, Waldwinde/ Speckgilg/ Geißblat/ Zaungilg/ Waldlilien/ Alfrancke. Chevrefueilles. *Woodbind.* Caprifolium/ Seytenbladt.

Eſt { non perfoliatum / perfoliatum } *utrumque promiſcuè officinale eſt.*

1. Non perfoliatum vocatur Caprifolium, *Brunf. Lon.* Germanicum. *Dod.* Periclymenum, *Trag. Fuchſ. Cord. in D. Cam.*

Periclymenum non perfoliatum ſeptentrionale, *Lob.* Periclymenum vulgare ſeptentrionalium. *Cluſ. hiſt.* Periclymenum non perfoliatum Germanicum, C. B. 1.

2. Perfoliatum dicitur Periclymenum *Matth. Caſt.* Periclymenum perfoliatum, *Lob. Tab. Ger.* Periclymenum vulgare alterum, *Cluſ. hiſt.* Periclymenum perfoliatum, C. B. 1.

Creſcit in dumetis, fruticibuſque inſtar convolvuli adhæreſcit. Floret Majo, ac Iunio.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Calef. & ſicc. diureticum validum ac ſplenneticum eſt. Uſus præcip. in aſthmate & tuſſi. Externe extergit ulcera ſordida, ſanat impetigines, aliaſque cutis maculas abſtergit.*

PRÆPARATA.

▽ *ſtillat.* Ex floribus.

Vires. *Confortat nervoſum genus, auxiliatur aſthmati, tuſſi, palpitationi cordis: facilitat ac accelerat partum, oris ſiccitatem emendat* (*in gargariſmis.*)

Succus *ex foliis raro extat, inſignis tamen efficacie eſt in vulneribus capitis ac cranii curandis.*

(*Oleum ex floribus inſtar ol. Iaſmini parare nonnulli ſatagunt.*)

HOFMAN. *Caprifolium.*) ſeu *Periclymenum.* Germ. Waldwinde/ Geißblat &c.

Creſcit in dumetis & fruticibus ac inſtar convolvuli adhæreſcit.

Floret Majo & Iunio.

Flores, folia & Semen in uſum trahi poſſunt.

Vires.) Ex floribus aqua deſtillata nervoſum confortat genus, aſthmati auxiliatur, tuſſi, cordis palpitationi, accelerat partum.

Ex foliis ſuccus expreſſus ad vulnera capitis confert & cranii, ſanat impetigines & alia cutis vitia. Semen ejus drachmæ omissi pondere ſumptum in vino Lienis abſumit flatulentiam & per urinam tartaream educit mucilaginem, unde & aſthmati ac tuſſi inde orti medetur.

¶ *LXXIII. Cardamomum & grana Paradyſi.*

Cardamomum. C. B. {
1. Granum Paradyſi.
2. Majus officinarum.
3. Medium.
4. Minus in officinis ſimpliciter Cardamomum dicitur.
5. Minimum.

Ex his officinis uſualiora ſunt Grana Paradyſi, quæ officinis Cardamomi majoris nomine veniunt: tam cardamomum ſimpliciter ita dictum, quod officinarum Cardamomum minus audit.

Grana Paradyſi inſcribuntur Cardamomum majus, *Matth. Lon. Caſt.* Gran. Parad. *Cordo. in D.* Milleguetta, *Lob.* Malaguetta. *Garz.* Cardam. Arabum majus *Tab.* Germ. Paradeißkörner. *Grains of Paradiſe* or *Greater cardamom.* Paradyſche Grechen/ Grooter Cardamom.

Cardamomum ſimpliciter dictum videatur, Cardamom. minus, *Matth. Lon. Tab. Cord. in D. & hiſt.* minus vulgare, *Lob. Cluſ. in Garz.* Germ. Cardemömlein. *Cardamom the leſs.* Kleynder Cardemom.

(N. *Cardamomum utrumque Capſici nomine comprehenditur, ut in Spec. Diamargarit. calid.*)

N. *De Cardamomo Veterum diſputatur, utrum generibus his 5. contineatur. Sunt qui Cardamomum majus, veterum Cardamomum eſſe contendunt: alii contradicunt, objicientes amaritudinem ac odorem gravem, quibus veterum Cardamomum celebre fuit, noſtrum non iterum.*

Eligitur utrumque quod eſt frangenti contumax, plenum, occluſum & caput odore tentans, guſtu acri & ſubamarum.

Affertur utrumque in Europam Alexandriâ Ægypti ac etiam ex India Orientalis Provinciis Malabar, Iava & ſimil.

OFFI-

OFFICIN. NAT.

Fructus uterque, *Cardamomum* scilicet *& grana Paradysi.*

Vires. *Utrumque calfac. & sicc.(majus gr. 2. minus 3.) partes principes recreat, attenuat, flatus discutit, coctionem juvat, proin conducibilis eorum usus est in affectibus capitis, ventriculi & inprimis uteri.*

PRÆPARATA.

1. *Ol.* Cardamomi.
2. *Confectio.*

HOFMAN. *Cardamomum & grana Paradysi.*) Præter *Dnum nostrum Autorem* vide etiam *De Cardamomo D. Dominicum Charam.* c. *& in appendice*, Cardamomi Iconem & sciagraphiam. *Hujus duo traduntur genera, Majus Unum*, quod Arabes Cacolea, quebir, & cacula quebir. *Minus Alterum*, quod hayl seu kakolleil appellant. *Utrumque* affertur ex Indiæ Orientalis provincia, Malavar, Java &c. *Garzias ab Ortâ Cardamomum* pisorum instar seri dicit, ac siliquas dependere è sarmentis *Cap.* 24. *p. m.* 49. §. 6. Verùm huic contradicit *Jacobus Bontius de Medicin. Indorum in notis ad illum Autorem*, qui autoptis millies vidit *Cardamomum* in magnâ copiâ crescens instar arundinis, dum & caulem habet huic similem internodiis etiam distinctum, sed intus spongiosum non concavum. Folia quoque arundinis foliis similia, nisi quod non tam fastigiata, neque in pyramidis acumen desinunt, verùm coni instar teretia. Siliquæ autem hoc modo crescunt, exit circà radicem spica primum viridis, qualis est spica Nardi, quæ sese aperiens emittit in fastigio flosculos instar anagallidis, nisi quod albi sint, luteo distincti colore, odoris planè aromatici ac suavissimi. Maturescens porrò spica cerealem tritici colorem induit, & hâc continentur siliquæ istæ, quæ semen continent, quod virescens colore est albo, purpureis maculis probè intermixto, arescens porro puniceum istum induit colorem, quem in officinis ostendit.

Vires, calefac. & sic. attenuat, &c.) Utrumque partes principales roborat, in primis cerebrum & spiritus animales confortat, item genitales, uterum &c. carminativum est.

¶ *LXXIV. Cardiaca.*

Cardiaca, *Matth. Lob. Lon. Cast. Tab. Ger. Fuchs.* Melissa sylv. *Trag.* Marrubium mas, *Brunf.* Marrubium Cardiaca dictum, forte primum Theophrasti, C. B. 1. German. Herzgespan. Agripaume. *Cardiaca.* Hertzgespan.

[Dicitur Agripalma, ob foliorum scissuras in digitos.]

Crescit juxta sepes & vias, locisque gaudet frigidis: floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calf. 2. sicc. 3. attenuat, discutit, peculiariter medetur distensioni hypochondriorum & cardiæ infantium (quem affectum cardiacum seu cardialgiam appellant.) ciet urinam & menses, pectus à pituita detergit, difficulter parientibus opitulatur.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex herba quæ præcipuè in usu est.
2. *Unguentum Cardiacum.* Vide lib. 2.

HOFMAN. *Cardiaca.*) Germ. Herzgespann. Hæc crescit ad sepes & semitas, locisque gaudet frigidis. Floret Iulio. A quo usque in Autumnum durat, ac semen profert.

Vires. Calef. sicc. atten. discut. &c.) Hujus usus internus, licet à nemine Veterum commenderur, ejus tamen succus cum lacte infantibus propinatus medetur distensioni hypochondriorum infantum, vulgò das Herzgespan/ & pectus à viscidis humoribus detergit. Externè hanc vulgus etiam in hoc affectu in formâ epithematis commendat.

¶ *LXXV. Carduus Benedictus.*

Dicitur Carduus Benedictus, *Brunf. Trag.* (qui & Acanthus Germanicus.) *Matth. Lob. Cast. Tab. Cam. Ger.* Attractilis hirsutior, *Fuchs.* Acanthium. *Cord. in D. Lon.* Cnicus sylv. alter Theophrasti, *Cord. in D. Cam.* Cnicus supinus, *Cord. hist.* Carduus benedictus & attractilis altera species, *Dod.* Cnicus sylvestris hirsutior, sive Carduus benedictus. C. B. (4. Cnici.) Germ. Cardobenedicten/ gesegnete Distel. Chardon benit. *Carduus Benedictus, i. e. Blessed Thistle.* Gesegende Distelle/ ofte Carduus benedictus.

Crescit in hortis, floret Iunio & Iulio.

N. 1. *Tempus sationi aptius est ☾ crescente.*

N. 2. *Carduus benedictus si sub initium Iunii collectus fuerit, vulnera recentia mirabiliter curat, sin alio tempore, nunquam id præstabit.*

OFFICIN. NAT.

Folia & Semen.

Vires. *Herba Cardiaca, alexipharmaca, ac sudorifera est ex usitatissimis, Calf. & sicc. 2. atten. aperit, disc. veneno ac putredini resistit, febres etiam inveteratas & quartanas curat. Laudatur à nonnullis peculiariter in Cephalea clavo dicta, ut & in surditate. Extrinsecus varioris est usus, adhibetur tamen nonnunquam ad gangrænam arcendam (in Epithem. vel cataplas.)*

Semen *vires easdem obtinet, sed usu non æquè crebro adhibetur, commendatur inprimis ad Epar obstructum.*

PRÆPAR.

1. *Pulvis.* Datur ad Drach. j.
2. ▽. Ex herb. integr.
3. *Spir.* Ex herb. fermentata.
4. *Succus*, Ex herba expressus.
5. *Sal. ex* Cinere.
6. *Oleum Hillarit.*
7. *Conserv.* Ex foliis seu summit.
8. *Syrup.* Ex succo.
9. *Extract.* Ex foliis c. Acet. destill.

HOFMAN. *Carduus Benedictus.*) German. Cardbenedicten. Herba est notissima; Crescit in hortis, floret Iunio & Iulio.

Colligitur ☉ le in ♒ & ♌ ne existente.

Folia Ejus & Semen sunt in usu.

N. 1. Tempus sationi aptissimum est ☽ crescente.

N. 2. *Carduus benedictus si sub initio Iunii collectus fuerit* &c.) Ed quòd tunc temporis summitates Ejus recisæ, antequam flores pandantur, sanguineum licet paucum fundant succum, id quod alio non præstant tempore.

Vires. Calef. sicc. atten. aperit, disc. &c.) Cardiaca, alexipharmaca ac sudorifera est, anti-pleuritica &c. Ob vim ejus attenuativam, & aperitivam vel maximè ad viscerum obstructiones sanguinis depurationi dicatorum tollendas cum aliis symbolizantibus juncta in infuso commendatur. Veneno etiam & putredini resistit, ac omne febrium malignarum genus exstirpat.

Rec. h. Card. b. comar. absinth. centaur. min. ana ʒ j. infunde in sp. vini Rhenan. Mensur. ij. sp. Vitrioli ʒ ij. stent in l. c. per triduum, demum cola. Colaturæ dos. est cochl. j. vel ij. pro præservatione omnium morborum circà lecti introitum.

Semen easdem obtinet vires.

Præparata sunt *Pulvis*, ▽ *ex integrâ* herbâ, *spiritus* per fermentat. *Succus clarificatus* in formâ Rohob. *sal ex cinere*, *ol. destill.* parum elicitur. *Syrupus cum Extracto* &c.

¶ *LXXVI. Carduus Maria.*

Carduus Mariæ, *Trag. Fuchs. ico. Lon. Cast. Ger.* Vulgaris, *Cam.* Carduus Lacteus, *Matth.* Spina alba hortensis, *Fuchs.* Carduus albus & Chamæleon, *Brunf.*

Carduus Marianus, *Cord. in D. Tab.* Carduus Leucographus. *Dod.* Carduus albis maculis notatus vulgaris, C. B. 1. Sylibum, *Lob.* German. Mariendiſtel/ Frauendiſtel/ Vehediſtel/ Stechkraut. Chardon de noſtre Dame. *Carduus Mariæ*, *Ladys* or *Marythiſtle.* Carduus Mariæ. Onſe Vrouwen Diſtel.

OFFICIN. NAT.

Semen inprimis, hinc *Folia* & nonnunquam *Radix.*

Vires. *Pectoralis inprimis Carduus Mariæ cenſetur. Calf. & ſicc. 2. ſubaſtring. incidit, aperit: in cæteris æmulatur carduum benedictum. Uſus præcipuè in pleuritide, Ictero ac hydrope.*

Doſis ſeminis ad Drach. j.

N. *Semen in emulſionibus crebri eſt uſus.*

PRÆPAR.

∇. Ex herba tenella.

[Sal etiam utile.]

HOFMAN. *Carduus Mariæ.*) Germ. Marien-Diſtel. Hujus herbæ contuſæ ſuccus ſæpius admotus cancrum narium & mammarum curare dicitur, ſi fuerit incipiens. In viribus cæteris æmulatur Carduum benedictum, niſi quòd hujus ſeminis uſus magis frequens ſit in Pleuritide, vel pulveriſati vel in emulſionis formam redacti. Unde à noſtratibus nomen impoſitum Stech-Körner.

N. Onopondi contuſi (weiſſe Wage-Diſtel.) ſuccus ſæpius admotus cancrum narium & mammarum curat. P. Borellus c. 2. obſerv. 51.

¶ *LXXVII. Carlina.*

Χαμαιλέων λευκὸς, Apri radix, ſeu Eberwurtz. Carline, Block. *Carlin Thiſtles.* Everwortelen/ Diſtelen. *Brunf.* Carduus panis ſeu pacis, *Erico Cord.* Chamæleon albus, *Matth. Cord. in D. Caſt.* Carlina herbarior. *Lob.* Chamæleon albus Dioſc. *Lob. ico. Cluſ. hiſt.* Carlina humilis (vel altera,) *Dod.* Carlina ſeſſili flore, *Cam.* Carlina acaulos magno flore, C. B. 1. aliis Carolina, Cardopatium, German. weiß Eberwurtz. carline. *White Carlin. Thiſtles.* Witte Eberwortelen.

Creſcit in locis montoſis, v. g. in Alpibus Helvetiæ & alibi.

OFFICIN. NAT.

Radix collecta tempore veris.

(In Apulia Gummi Chamæleoni inhærens; coagitur à paſtoribus, & cera di cardo dicitur.)

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. eſt alexipharmaca, ſudorifera, diuretica, emmenagoga, tineas ventris necat.*

PRÆPARATA.

Extracti mentio fit apud Practicos, convulſis utilis.

HOFMAN. *Carlina.*) aliis *Carolina*, à *Carolo Magno* dicta, primo ejus nominis Romanorum Imperatore, cujus exercitus à Peſte Angeli monitu olim præſervatus & liberatus hujus radice fertur. *Carlinam* quaſi *Cardinam* aut *Carduinam* dici volunt Alii. *Chamæleon albus Dioſc. Lobel.* Sed minimè inter Artis botanicæ Scriptores de *Carlina* & *chamæleontibus* convenit. *Carlinam* unam ad *chamæleontem nigrum* referunt *Cordus, Eucharius.* Ad album *Marchius, Caſtor, Schwenckfeldius, Lobelius* &c. Aliter contrà ſentiunt *Bellonius, Dodonæus* & alii, quibus *Carlina*, nec eſt *Chamæleon niger*, nec etiam *chamæleon albus*, vid. *Dominic. Chabræus* l. c. *in appendice.* Nobis *Carlina* genuinè eſt *Cardui*, dicitur etiam *Cardopatium*, German. Eberwurtzel.

Hujus differentiæ ſumuntur vel à magnitudine, & floris colore; ſi aliis albo, aliis purpureo, & à caule, dum alia *caulifera*, alia non. *Caulifera* apud nos Germanos frequentior eſt. Alia etiam eſt *hortenſis*, *alia ſylveſtris*, &c.

Naſcitur in montibus altis, v. g. in alpibus Helvetiæ.

Floret Iulio & Auguſto.

Radix tempore balſamico collecta ſalrem in uſu eſt.

Vires.) Calefac. ſiccat, diaphoretica eſt, & ob virtutem alexipharmacam ſeſe commendat, unde ad morbos malignos & venenatos valde commendatur, peſtis contagia arcet, venenis reſiſtit, lumbricos expellit, menſes promovet, jecoris & lienis obſtructiones aperit, datur & ex altro lapſis, hydropicis confert, dyſenteriæ epidemicæ & inteſtinorum torminibus medetur ejus decoctum. Vulgo perſuaſum eſt, eam geſtantibus vites augere, comitibus verò adimere. Mures necat cum polentâ ſubacta. Ejus decoctum quibuſdam etiam vomitum movet in brodio carnis factum, ut non rarò obſervavi in praxi.

¶ *LXXVIII. Carum.*

Κάρος, κάρον, καρίον, Caros, *Brunf. Trag.* Careum, *Fuchſ.* Carum, *Cord. in D. Matth. Lob. Dod. Caſt. Tab. Ger.* Carvi, *Lon.* Cuminum pratenſe, Carvi officinarum, C. B. 1. German. Weiß Kümmel/ Feldkümmel/ Matrkümmel. carui ou carotes. *Caraway.* Carewey.

OFFICIN. NATIVA.

Semen.

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. diſcut. atten. Stomachicum eſt ac diureticum, lactis abundantiam præbet. Hinc uſus ejus inſignis in colica, vertigine, &c. cum interni, tum externè applicatum.*

PRÆPAR.

1. *Confectum Semen.*
2. *Condita Radix, ſed raro.*
3. ∇. *ſtillat.* Ex planta integr.
4. *Ol.* Ex ſemine ſicco l. a. deſtillatum.

HOFMAN. *Carum.*) ſive *Caros, Cuminum pratenſe.* Germ. wilden Kümmel. Hujus ſemen vulgo notiſſimum eſt.

Vires, calefac. ſicc diſcut. atten. &c.) Semen eſt unum ex quatuor ſeminibus calidis majoribus effectu carminativo non poſtremum, quæ ſunt aniſi, fœniculi, carui, cumini. Stomachicum eſt & præſtans diureticum, unde in colicâ, melancholiâ, vertigine mira præſtat, in primis Aqua Ejus cum vino Rhen. deſtillata; item oleum Ejus, &c. tam internè quàm externè adhibitum.

¶ *LXXIX. Cariophyllus hortenſis.*

Videatur Cariophyllus, *Lob. Tab. Ger. Caſt. Matth. Cam. Lon.* Cariophylla, *Tab.* Vetonica. *Dod.* Betonica altilis coronaria, Tunica *Fuchſ.* Nägelblümlein/ Großblümlein. Oëillet de jardin, ou gyroflée. *Clove-Gilly-flowers.* Anieliers.

Eſt { Hortenſis, colitur in hortis varior. color. & diſcrepantis plenitudinis. Sylveſtris, *qui rarò uſus.*

Floreſcit æſtivo atque in multam æſtatem.

OFFICIN. NAT.

Flores potiſſimùm rubri.

Vires. *Moderatè calf. & ſicc. Cephalici ſunt ac cordiales. Uſus præcip. in vertigine, Apoplexia, Epilepſia, aliiſque capitis & nervorum affectibus. Inſyncope ac palpitatione cordis: fugant lumbricos, alleviant partum: Extrinſecus adhibentur in vulneribus capitis: exarhunt oſſa cranii fiſſa; leniunt Cephalalgiam & odontalgiam.*

PRÆ-

PRÆPAR.

1. *Succus inſpiſſatus, eſſentia dictus.* ♃. Flor. rubr. (cum primum gemmæ explicari incipiunt) reſectiſque albidis illis partibus conquaſſa irrorando exprime, clarifica ac coagula lentiſſimè.

N. *Calore nimio perdit vires, nimia agitatione cum ſpatula amittit colorem.*

Doſis à Scrup. ß. ad Drach. ß.

2. *Conſerva* ex floribus.

3. ∇. *ſtillat.* ex flor. cum herba leniſſimo NB. calore.

N. *Ophthalmica inſignis eſt, &c.*

4. *Syrupus.* Ex infuſione florum.

5. ✣ Ex infuſione florum. Vide lib. 2.

HOFMAN. *Cariophyllus Hortenſis.*) communiter *Flores tunicæ hortenſes*, vel *tunicæ*. Eſt vel *hortenſis* vel *ſylveſtris*. Ille colitur in hortis. Floret Iunio & in multam ætatem. De hujus ſpeciebus vid. *Rivinographos.*

Vires, moderatè calefac. & ſicc. &c.) Cephalicus & Cordialis eſt, gratiſſimo ſeſe commendans odore, quo tum ad præſervationem, tum ad curationem utimur in apoplexiâ, paralyſi, convulſionibus, tremore & palpitatione cordis. Confici inde poteſt *Conſerva, Syrupus, tinctura, acetum* tempore febrium malignarum in uſum trahendum.

¶ LXXX. *Caryophylli Aromatici.*

Charunfel *Arabibus* Caryophylli, *Matth. Tab.* Caryophyllus, *Cord. hiſt. Caſt.* Calafur *Arabibus* & pleriſque Indis Cariophylli, *Lob.* Caryophyllus florens & Caryophylli veri, *Ger.* Cariophyllus aromaticus fructu oblongo, C. B. 1. Antophylli dicuntur reliqui majores, *Lon. Lob. Tab. Ger.* Cariophylli maturi ſeu majores, *Cord. hiſt.* Cariophylli mares. *Avicenna.*

Fructus ſeu ſi mavis, flos eſt aromaticus exoticus, Solis radiis induratus & nigrefactus.

Duplicis ſortis proſtant: Nimirum.

1. Caryophylli dicti, qui diſcuſſi ſunt antequam maturuerint, unde & minores eſſe ſolent. German. Nelcken. Oeillets ſauvages. *Little Cloves.* Kleyne Nagelen.

2. Antophylli, Mutternelcken / Antophyl. *Great*, or *full-grown Cloves.* Groote Nagelen. qui maturitatem aſſecuti ſunt: unde & majores exiſtunt.

Delectus: Eligendi ſunt ſuave fragrantes, oleoſam quandam humiditatem premendo exhibentes.

Vires. *Cardiacum, Cephalicum ac Stomachicum inſigne exhibent, calf. & ſicc. 3. diſcutit. Hinc proſunt in Lipothymia, odontalgia, cruditate ventriculi, vertigine; arcent quoque morbos malignos, uterinos, &c.*

[*Gummi Caryophyllorum habetur.*]

PRÆPAR.

1. *Confect.* Fit l. 2.

[conditi etiam habentur.]

2. ∇. } ut ex aromatibus reliquis efficiuntur,

3. *Oleum* } vide l. 2. vel l. 4. in Cinamomo.

N. 1. *Caryophylli multum olei fundunt.*

Vires. *Oleum hoc dentis cavo inditum odontalgiam mirificè lenit.*

4. *Extractum.* Fit ex caryophyllis cum aq. ſtillat. & Spir. vin. l. a.

5. *Sal. com.* Ex remanentiis incineratis elixiviatur.

6. *Balſamus.* Fit l. a. ex ol. Nuciſtæ depurato ac ol. caryophyll. tingiturque pulvere caryophyllor.

7. *Species diacaryophyllor.* Vide Diſpenſator.

HOFMAN. *Cariophylli Aromatici.*) German. Würtznägelein. Turcæ, Arabes, Perſæ & Indi *Calafur* vocant. Moluccenſes *Chanque.* Perperam Alii *Anthophyllon* à *caryophyllo* diſtinguunt, non enim res ſunt diverſæ, ſed perfectionis tantùm gradu differunt. Horum Arbor eſt ramoſa in Lauri formâ, magnitudine, & foliis, ſed anguſtioribus & copioſis, floribus oblongis, & clavorum inſtar, undè & nos Nägelein appellamus, ſed capitulis trifidis, primò candidis, mox viridibus, deindè rubeſcentibus, & tandem in nigrum inclinantibus colorem & in caryophyllos ipſos evadentibus. Hujus Arboris fructus ſunt hi *Caryophylli Aromatici.* Decuſſi caryophylli biduum ſiccantur, deinde aſſervantur, & in varias provincias mittuntur. Qui in Arbore hærent, craſſiores fiunt, nec ab aliis niſi vetuſtate differunt. Tantâ odoris ſuavitate fragrant folia, ut caryophyllos ipſos æquent. Unde peregrinantes caryophyllorum odorem per longa ſpatia in mari præſentiunt.

Naſcitur *Arbor* in Orientalibus plagis, in quibuſdam Indiæ Pelagi Inſulis, Zeilan, Bantan &c. Sed non eſt fructifera niſi in Moluccis inſulis, quarum quinque ſub lineâ æquinoctiali ſitæ ſunt, ubi fructum ferunt; cum reliquis in locis ſint ſteriles.

Caryophyllorum collectio fit à 15. Septemb. uſque ad Ianuarium & Februarium, non manu, ſed Leguleii arundinibus decutiunt, mundato prius circà arborem ſolo. vid. *Franciſc. Hernandez. l. c. Libr. 2. c. 10. Dominic. Chabræus* l. a. p. 31.

Vires, calef. ſicc. diſcuſſ. &c.) Tam calidæ & ſiccæ naturæ ſunt, ut hiſtoricis rerum naturalium referentibus jam recentes à ſordibus liberati in camerâ clauſâ appoſito vaſculo aquâ vel vino pleno, omnem aquam vel vinum biduo ſpatio imbibant & exhauriant ob nimiam eorum caliditatem & ſiccitatem longius etiam ab iſtis remota. De cætero tamen cephalici, cardiaci & ſtomachici ſunt, unde commodè adhibentur contrà omnes cerebri frigidos affectus, vertiginem, viſus debilitatem, cephalalgiam, lipothymiam, cordis palpitationem, apepſiam ventriculi, impotentiam veneream.

Præparata ex his ſunt, *Confectio, Aqua, oleum deſtill. Extractum, Syrupus, Balſamus, ſpecies diacaryophyllorum &c.*

N. Caryophylli Regii mentionem etiam facit *Cl. Olaus Wormius in Muſæo* p. 203. qui fructus à Nomine hactenus eſt deſcriptus, florem potius quàm fructum figurâ referens, longitudine grani hordei, ejuſdemque fermè longitudinis, oblongus, anguloſus, ſex vel octo cuſpidibus alternatim ex lateribus erumpentibus & in ſummitate quaſi coronulam conſtituentibus colore ferrugineo, odore caryophyllorum aromaticorum, ſapore acri & planè caryophyllaceo.

Provenit in Inſulâ Maccian Indiæ Orientalis, ab incolis vocatur *Thinca Radoi*, quod exponunt *Caryophyllus Regius.*

Magno in pretio ſunt hi Caryophylli apud Indos, & ad Nos rarò deferuntur; Unicam ſiſtrem ferunt eſſe hujus fructus Arborem in totâ Indiâ in medio dictæ inſulæ ſitam. Flores ubi producit hæc Arbor, decidunt flores reliquarum Arborum, quæ communes ferunt caryophyllos. Arbores etiam reliquæ verſus hanc ſe incurvant, honorem quaſi deferentes, ut aiunt, qui viderunt, *Rex Inſulæ* ſatellitibus hanc Arborem ſtipat, quamdiu fructum fert, ne quis præter ipſum eo gaudere poſſit. Fructus filo per longitudinem trajicere ſolent, ut armillarum loco ob odoris gratiam in brachiis geſtentur. Hæc ex ore Ejus habet *Wormius*, qui in inſulâ fuit & Arborem ſe vidiſſe ſtatuit, quæ ſi vera, Mira ſunt.

¶ LXXXI. *Caryophyllata.*

Caryophyllata, *Brunf. Trag. Lon. Matth. Caſp. Tab. Ger.* Vulgaris *Lob. Cam. Cluſ. hiſt.* Caryophyllata hortenſis, *Fuchſ.* Herba benedicta, *Brunf.* 4. Caryophyllata vulgaris, C. B. 1. *alias* Sanamunda. Herba benedicta. German. Benedictwurtz / Benedicta kraut. Baliot, Reſize, Benoate, Salmonde. *Avens.* Caryophyllate.

Creſcit locis incultis pinguibus juxta ſepes.

OFFICIN.

Radix collecta menſe Martio, quæ odoris fragrantis eſt (23. Martii circiter,) raro *Folia.*

Vires. *Calfac. & ſicc. 2. ſubaſtring. robor. diſcuſſ. cepha-*

cephalica ac cardiaca est. Usus præcipui internè in catarrhis exiccandis, sanguine coagulato resolvendo.

HOFMAN. *Caryophyllata. Ejus Vires, calefac. sicc. subastring. robor. discut. &c.*) Alexipharmaca est, unde nonnulli *Contrayervam Caryophyllatæ* alicujus radicem esse statuunt. Aliàs hujus radix in sanguine coagulato resolvendo in iis commendatur, qui ex alto decidérunt pulverisata à 3ß. ad 3j. in vino calido.

¶ *LXXXII. Castanea.*

Κάστανον, Castanea, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. Lac. Lon. Lob. Tab. Ger.* Castaneæ minores. *Matth.* Castaneæ sylvestres, *Cord. in D. Cast.* Castanea sylvestris, quæ peculiariter castanea, C. B. 1. German. Kastanien. Chatagne. *Chesnut.* Kastanien.

Castaneæ etsi omnium glandium sint præstantissimæ, teste Galen. attamen præter *membranam rubram*, cortici ac carni intercedentem, nihil officinis exhibent.

Vires. *Membrana sistit valenter immodicos alvi flores & sanguinis rejectiones (in vino austero sumpta.) Quin etiam cum pari pondere ramentor. eboris, alba fœminar. profluvia cohibet.*

Dosis Drach. ij. Matthiol.

[Ex castaneis Emulsiones parantur ad hæmoptysin.]

PRÆPAR.

1. ▽. ad fluorem muliebrem.
2. *Conserva* è Iulis, Vomitoria.
3. Unguentum, Prævot. in alvi profluviis.

HOFMAN. *Castanea.*) Est mali succi cibus, crudam sub arbore lectam & devoratam pediculorum proventum causare dicunt. Hujus membranæ interiores rubentes ex vino austero potæ pondere 3 ij. albo mulierum fluxui medentur.

N. *Virginia Americæ Provincia Castanearum* etiam gaudet fertilitate. *vid. Johann. de Laet in descript. Indiæ Occidental. Libr. 3. c. 2. p. 91.*

¶ *LXXXIII. Centaurium minus.*

Centaur. { Minus. De quo hîc. / Majus. Est Rhaponticum vulgate. Vide suo loco.

Dicitur Centaurium, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lac. Lon. Lob. Cam. Cast. Tab.* Centaurium parvum, *Lob. Ger.* Centaurea, *Brunf. Cast.* minor, *Brunf.* Centaurium minus, C. B. 1. alias febrifuga, fel terræ. Germanicè Tausentguldenkraut / Erdgall / Fieberkraut. Centaure. *Centaurie, theleß*, Kleyn Centorie. Ital. Biondella.

Nascitur solo arido, & pratis sabulosis: Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Planta foliis ac floribus referta, vel *summitates* solæ.

Vires. *Spleneticum est & Epaticum, calf. & siccat, amarum est citra mordacitatem, unde & leniter astringens, extergens, aperiens, vulnerarium: biliosos & pituitosos humores quàm lenissimè per alvum educit, serum per poros discutit. Hinc utile in febribus (unde & nomen habet,) Ictero [Ascite pulvis ad 3j. cum sem. missi tertio quoque die sumtus.] menstruis suppressis, Scorbuto, Arthritide, lumbricis, & specificè in morsu canis rabidi.*

[*Externè decocto utuntur ad furfures capitis & tineam.*]

N. *Tanta æstimationis est, ut vix vinum medicatum seu absynthites vulgus paret, cujus partem non constituas.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex integra planta.
2. *Spiritus.*
3. *Extract.* id est, succus inspissatus ex herbis ac floribus conquassatis atque cum aqua maceratis. *Dosis ad Drach.* j.
4. *Sal. com.* Ex Cinere.

Centumnodia.
vid.
Polygonum.

[Mel Centaurii prostat in officinis nonnullis.]
[item Conserva.]

HOFMAN. *Centaurium minus.*) *Lemnæum* Græci appellant, quod circà palustria nascatur, unde & *Libadion* à Plinio dicitur. *Fel terræ* ob amaritiem. *Febrifuga*, eò quod ad febres tertianas fœlici successu adhibeatur. Nonnulli hoc cum *Centaurio Majori* confundunt, sed differunt specie, figurâ & virtutibus. *Centaurium Minus* herba est, hyperico similis, caulem habens palmum excedentem, angulosum, florem ad lychnidis florum similitudinem accedentem, punicei coloris, ad purpuram inclinantem. Folia prælonga minuta veluti ruræ. Semen tritico simile, Radix parva, lævis, supervacua & amara, veluti fl. & folia.

Loca amat herbosa rigua, Iulio & Augusto floret. Circà vicinium Stben in copia provenit, ut & ad Querfurdum & Lucham.

N. Datur & *centaurium minus perfoliatum fl. luteo* Tiguri in collibus, Genevæ, Monspelii & Bononiæ in pratis riguis. Iisdemque cum vulgari gaudet virtutibus.

Planta foliis ac floribus referta, vel sola summitates in usu sunt. Vires, calef. & sicc. adstring. exterg. aper. &c.) Summa Polychresta est hæc herba, & adeò ob ejus admirandos effectus decantata, ut inter *Galeni* opera integer Liber de Virtute *Centaurii Minoris* scriptus reperiatur. Specificum uti dictum anti-febrile est, fermentum fellis corrigens, unde balsamum & condimentum audit totius massæ sanguineæ, à corruptione eam præservans & vasa excretioni destinata ad recrementorum expulsionem invitans; quâ de causâ spleneticum est, item Epaticum & vulnerarium, medetur ictero, Scorbuto, Mensium suppressioni, expellit lumbricos, curat canum rabiosorum & aliorum venenatorum animalium morsus. Externè contrà furfures, & tineam capitis hujus decoctum ex piscorum brodio paratum utile est, & Caput illo ablutum magnum sentit levamen, imò pediculi etiam unà enecantur.

¶ *LXXXIV. Cepa, Cepe.*

Κρόμμυον, Arab. Bassal. Cepe, *Trag. Fuchs. Matth. Cord. in D. Cast.* Capitata, *Matth.* Cepa rotunda, *Dod.* Cepa sativa, *Matth.* Cepa alba & rubra, *Lon. Tab.* Cepa vulgaris, C. B. 1. Germ. Zwibel / Zwiffel. Oignon. *Onion.* Vyen of Aiun.

Ceparum etsi variæ dentur species, differentes pro diverso colore florum & radicum, tùm pro diversa radicum figura, rotunda, oblonga, sessili, &c. attamen conveniunt facultatibus, adeoque promiscuè usurpantur, acriores tamen sunt oblongæ.

Coluntur in hortis, soloque gaudent opimo: Florent Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Vires. *Calf. & sicc. ad gr. 4. aper. incidunt, abstergunt, partium sunt crassarum adeoque flatulenta. Usus præcipui in tartaro pulmonum incidendo & expellendo (cum melle coctæ & usitatæ) in urina & menstruis ciendis, in lumbricis fugandis (in infusione.) Extrinsecus maturant & rumpunt apostemata (cocta & impositæ) etiam maligna in peste (impletæ Theriacâ vel Mithridato*

ebridatio & cocta.) *Urinam proritant* (*tosta in axungia & imposita. N. idem facit membranula cuilibet carneæ particulæ intercedens, glandi scilicet impositæ.*) *Pernionis conferunt* (*cum adipe cocta & impositæ*) *mensis & hæmorrhoides proliciunt* (*subditæ*) *ambustis medentur* (*crudæ cum sale subactæ ac statim impositæ.*)

N. *Sunt qui contagioso aëre in conclavibus suspendunt, iisque contagium colligi, adeoque conclave purgatum siri autumant.*

HOFMAN. *Cepæ, Cepe.*) De hujus speciebus vide in *Botanographia*. Nos de viribus sumus solliciti.

Radix sola in usu est. Colitur in hortis, & solo gaudet opimo. Floret Iunio & Iulio.

Vires, Calefac. & sicc. aper. incid. absterg. &c.) indè in pulmonum affectibus convenit ex tartaro oriundis, cum melle cocta & aqua tota, incidit, abstergit; In allii defectu contusa macceratur in cerevisiâ vel lacte, cujus colatura pueris laborantibus lumbricis propinatur. Externè utimur eâ ad capillos proliciendos, dum dissecta in mel intingitur, & deinde raso prius capite cum novaculo. Caput universum eo inungitur. Ambustis etiam medetur, si dictum factum cepa parti ambustæ, antequam pus excitetur, sale optimè subacta applicetur. Cocta sub cineribus cum Theriacâ vel Mithridatio ficubus tosta bubonibus rumpendis apponitur ad virus extrahendum. Reliquas Ejus virtutes vid. in *Nostre Autore.*

¶ *LXXXV. Cerasa.*

Cerasorum varia producuntur genera, tàm secundùm colorem, quàm secundùm saporem differentia. Verumtamen in usum pharmaceuticum duo potissimum accensuntur, subacida rubra scilicet (Amarenæ) dulcia nigra.

Cerasa apud omnes ferè authores nomen suum retinent & dicuntur cerasa. German. **Kirschen.** Cerises. *Cherries.* **Kerssen.**

OFFICIN. NAT.

Cerasa utriusque generis siccata. *Nuclei & Gummi.*

[Folia in lacte cocta scorias educunt biliosas cutaneque Icterum.]

Vires. *Acida refrigerant, siccant, astring. Cor ac Stomachum roborant, hinc utilia in febrili siti ac æstu mitigando, &c. Fernel. decoctum cerasorum in hypochondriaco affectu summè commendat. Dulcia temperata sunt ad humiditatem inclinantia, cephalica, unde & in morbis capitis, Apoplexia, Epilepsia, Paralysi, &c. peculiariter proficua censentur.*

Nuclei *calculum comminuunt, adhibenturque contusi in frontalibus, unguentove refrigeranti commixti, ad dolores febriles capitis demulcendos faciunt.*

Gummi *celebratur vi lithontriptica.*

PRÆPARAT.

1. *Condita.* Condiuntur acida cum saccharo. Vide supra.

2. *Succus sive Rob.* Ex acidulis fit, expressione scilicet & inspissatione.

3. *Syrup.* Ex succo acido & saccharo ℥.

4. ∇. *stillat.* Ex dulcibus nigricantibus.

5. *Spir.* Ex dulcibus nigris fermentatis dicitur & QE. Vide de Spirit.

6. ∇. *diuretica.* Ex nucleis utrorumque. Vid. lib. 2.

7. *Tinctura ac Extractum.* Ex nigris fit cum Spir. vin. vel ∇ propria l. a. *Querc. Pharm. Rest.*

8 *Diamare* { *simplex.* ♄. pulp. cerasor. vinos. (per cribrum) ℔ iij. sacch. ℔ ij.
natum. { *compos.* fit ex simplici ac aromatibus.

9. *Oleum.* Ex nucleis exprimi potest, sed minus usuale.

HOFMAN. *Cerasa.*) *Duplicia* sunt, *subacida* scilicet & *dulcia sylvestria. Illa* æstum febrilem & *vomitus* viscerum mitigant, cor & stomachum confortant. *Hæc* cephalica sunt, unde ex his sylvestribus dulcibus nigris & nucleis contusis per fermentationem spiritus conficitur, qui suffragante experientiâ valde commendatur in paralysi linguæ, epilepsiâ, apoplexiâ & omnibus Capitis affectibus super Cap. mort. Vitrioli rectificatus ex MB, usu & experientiâ probatissimæ virtutis.

N. ineunte vere cortices de *cerasis* sume, incide minutim, & sà per descensum Ane forti, tunc prodibit liquor Moschi odore. Item *Cerasi folia* ad M. j. in lacte cocta scorias biliosas educunt & fœliciter curant icterum. Itemque pediculi *cerasorum* exsiccati cum nodulo in vino infusi Mensium curant suppressionem.

¶ *LXXXVI. Cerefolium.*

Χαιρέφυλλον. Chærefolium, *Brunf. Dod.* sativum, *Trag.* Cærefolium, *Matth. Cast.* vulgare, *Ger. Lon. Lob. Cam. Tab.* Gingidium, *Fuchs.* Chærophyllum sativum, C. B. 1. *alias*, Cerifolium, German. **Kerbel.** Cerfueil. *Chervil.* **Kervel.**

Est { sativum. *Hoc officinale, & jam nominatum.*
{ sylvestre. *Hoc minus usuale.*

Crescit in hortis, floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia & Semen.

Vires. *Calfac. & sicc. discutit, est partium tenuium, diureticum, emmenagogon ac lithontripticon, sanguinem coagulatum resolvit, somnum suaviter inducit. Extrinsecus usus insignis est in dolore colico, in urina retenta* (*impos. in cataplasm.*)

PRÆPARATA.

1. ∇. *stillat.* Ex integra planta.
2. *Sal. Com.* Ex cinere.
3. *Oleum.*

HOFMAN. *Chærefolium.*) Germ. **Kerbel.** Varie insignitur, *chærefolium*, sic dictum vel quod pluribus gaudeat foliis, vel potius quod hilaritatem inducat. *Chærefolium Brunfelsius & Dodonæus* Lat. scribunt; *Chærefolium Tragus. Cerefolium Matthiolus. Cerefolium Dodonæus Gall. Cæsalpin. Camerar. Cerifolium Gesnerus. Gingidium dicitur Fuchs. Ruellio.*

Folia habet apii hortensis foliis similia, sed argutius divisa, nec ita longa, aversâ parte hirsuta, flores in umbellâ rara parvi albi, quinque foliis cordatis, totidemque staminibus albidis constantes; Caules ramosi striati, concavi, à radice plures exsurgunt, quæ est nitens, alba minimi digiti crassitudine. Semen oblongum, tenue, sapore dulci & aromatico.

Est autem vel *sativum*, vel *sylvestre. Illud* in hortis excolitur, & vere satum celeriter assurgit in caulem. Floret Majo, in quo & colligitur, vel in initio Iunii, ☉le in ♊ existente ante solis ortū.

Folia & Semen in usu sunt.

Vires; calefac. & sicc. discutit, attenuat &c.) Unde est diureticum, vulnerarium, emmenagogon, lithontripticum, Archei sedativum. Cruorem resolvit, calculos renum sine dolore expellit, mensium fluxum promovet; Et præterea si hujus succi ℥ ij. exhibeas per plures dies manè cum vino albo, in hydrope non adspernendum erit remedium. Communis fama est, si æger succum hujus assumat, & illum assumptum non statim evomat, signum esse, ægrotum reconvalescere, si secus fuerit, illum mori. Externè Colicam compescit in formâ cataplasmatis cum Lacte impositum & pro clystere cum aliis carminantibus parato. Item *chærefolium* in butyro frixum ac hypochondriis applicatum in infantium hypochondriorum inflationibus ex *δύσπνοια* contractis mira præstat; item in urinâ retenta pro cataplasmate pectini calidè applicato.

De Chærophyllo hæc habet D. D. ELSHOLTIVS in sua Destillatoria Curiosa.

Chærophyllum satiuum *dum floret atque in semen*

abit,

abit, si recens cum toto concisum solito more destillatur, aquæ per Alembicum traductæ innatare solent guttæ virescentis olei.

Id quod de Apii hortensis *sive Petroselini planta pari modo destillata, etiam verum esse, si rectè operatus fueris, deprehendes. Durabilis tamen minimè fuerit is vigor, sed temporaneus. Quæ verò olea cerefolii atque petroselini in officinis ostendunt, per fermentationem diuturniorem parari solent, atque saturatè aureo colore, eoque constanti nitent.*

Ceterach.
vid.
Scolopendrium verum.

¶ *LXXXVII. Chamedrys.*

Trixago, Trissago, Quercula Calamandrina, **Gamanderlein/ klein Bathengel/ Vergiß mein nicht.** de la Germandrée. *Germander.* **Chamedryos/ Gamanderlyn.**

Species dantur variæ, ex quibus officinales præ reliquis chamædrys minor repens, C. B. 3. Chamæpitys, *Brunf.* chamædrys, *Cord. hist. Tab.* chamædrys vera, *Trag. Cord. in D.* vera mas, *Fuchs.* cham. vulgaris mas, *Lon.* chamædrys major, *Lob. ico*, minor, *Ger.* chamædr. minor repens, *Dod.* chamæd. major vel 2. *Cluf.*

Colitur in hortis, solo gaudens aspero, floret Iunio, ac Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia ac *Flores.*

Vires. *Calf. & sicc. ad g. 2. Est splenetica ac Epatica, saporis amari, incid. atten. aperit, potenter urinam ac sudorem movet. Hinc confert in febribus, Scorbuto, sanguine coagulato, Hydrope incipiente, mensibus obstructis ac imprimis in arthritide. Extrinsecus in ulceribus serpentibus, in scabie ac pruritu; in catarrhis exiccandis.*

PRÆPARAT.

1. ∇. Ex integra planta, foliis scilicet & floribus.

2. *Conserva.* Ex floribus.

N. *Est & chamædrys fruticescens, quam Teucrium vocant, hac iisdem pollet viribus. Et præter hanc est chamædrys vulgaris, juxta sepes nascens, quæ veræ substitui potest.*

(Sal etiam habetur, item extractum.]

HOFMAN. *Chamædrys.)* *chamæropa* & *chamæropen* Græci vocarunt, *Trissaginem* verò & *Trixaginem* Latini, & Nonnulli *Teucrium* ob similitudinem. Veteres Nullas huic adsignarunt species; At multas Neoterici. *Dodonæo* duæ sunt repentes & totidem erectæ, *Fuchsio* duæ dicuntur Mares & totidem Fœminæ. Alii in veram, alii in spuriam distinguunt.

De *Vulgari* hic agimus. Ad Querfurdum in copia reperimus crescentem, solis gaudentem montosis asperis, collibus; Colitur etiam in hortis. Et floret Iunio & Iulio.

N. Facit & *Alterius Speciei* mentionem *Franciscus Hernandez in thesauro Rerum Medicarum Nov. Hispan. Libr. V.* p. 133. & quidem herbæ fruticantis nomine *Athmapatli*, folia *Quercus* ferentis, multosque fundentis caules purpureos & in eorum summitate luteos flores parvos ac minimè senescentes. Radicem longam, crassam & fibratam. Sapor est acris gustu & gratus odor. Ejusdem est virtutis cum Nostrate.

Folia ac flores sunt in usu.

Vires. Calefac. & sicc. incid. atten. aperit &c.] Diaphoretica & Diuretica est, hepatica ac splenetica. Unde confert in febribus, hydrope, scorbuto, malo hypochondriaco, mensium suppressione, cachexiâ, acidos humores demulcendo, ac in primis in arthritide specificum est medicamentum. Unde sequens contrà arthritidem per 60. dies continuatum ad præservationem exerà probroxysmum summo semper cum effectu probatum experimentis Rec. h. chamædr. chamæpyt. centaur. min. ana q. v. coq. in q. aq. dimid. part. in diplomate. Rec. colatur. cochl. ij. mane, & in prandio ac cenâ cum cerevisiâ. Nec minoris energiæ illud est, quod sequitur. Rec. radic. Scorzoner. glycyrrhiz. ana ʒij. h. chamædr. M. ij fl. violar. anthos an. p. ij. Ligni sanct. ʒij. Passul. min. ʒ j ß. dactyl. no. vi. Incis. coq. cum Aq. fontan. Mensur. iv. ad part. dimid. Dos est cyathus unus, mane, à meridie & vesperi.

¶ *LXXXVIII. Chamæpytis.*

Ajuga, abiga, Arthetica, Arthritica, iva arthetica, **Schlafftrautlein/ ie länger ie lieber/ Erd Pinnedrig.** Pin, Ive Artetique. *Groundpine.* **Iva Arthetica/ Belt-Cypress.**

Ex generibus variis chamæpytios officinalis præ reliquis est lutea vulgaris, C. B. 3.

Quæ dicitur chamæpytis 3. *Trag. Fuchs.* 2. *Lon.* chamæpytis 1. *Matth. Dod. Cord. hyst. vera, Cord. in D.* chamæpytis major, *Tab.* mas, *Ger.* Ajuga sive chamæpytis mas *Dioscoridis, Lob.* Ajuga, *Cast.* Ajuga luteo flore, *Cluf. hist.*

Crescit in agris sabulosis, floret Iulio & Augusto, præcipuè autem in hortis colitur.

OFFICIN. NATIVA.

Folia cum floribus, seu herba tota.

Vires. *Nervosum genus roborat, calf. 2. sicc. 3. incid. aper. diuretica est, & emmenagoga, confert in arthriticis doloribus.*

PRÆPARAT.

1. ∇. Ex herba integra.

2. *Pilulæ de iva arthritica.*

[Salis, Extracti Conservæ & Syrupi Practici mentionem faciunt.]

HOFMAN. *Chamæpytis)* *Ajuga* propter abortus, & à Nonnullis *Thus* terræ. *Iva arthetica* sive *arthritica.* Herbula est palmaris, folia habet hirsuta, nodosa, aviculæ digitatos pedes imitantia, saporis & odoris resinosi: ex quorum alis flores emergunt lutei. Caulis teres, hirsutus, propè terram rubescens; radix satis est longa, simplex ac dura. Ex variis generibus hæcin usu est.

Crescit in locis sabulosis, præcipuè autem in hortis colitur.

Herba tota in usu recepta est, floret Iulio & Augusto.

Vires Calefac. sicc. incid. aperit &c.) In vino infusa & pota menses & urinam ciet, commendatur & ad ictericum & ischiadicum dolorem. Cruentam etiam sanat mixtionem. Et in specie omnibus frigidis Cerebri & nervosi generis affectibus, qualis paralysis, hemiplexia &c. conducit.

¶ *LXXXIX. Chamomilla.*

Χαμαίμηλον, ἄνθεμις, Leucanthemum Dioscor. Chamomilla, chamomilla. **Chamillen/ Hörnichen.** Chamomille. *Chamomil.* Camille. Vulgaire.

Est
- vulgaris. *Hæc usitatissima.* Romana seu nobilis odorata.
- *Hæc itidem usualis.*
- fœtida. *Hæc minus officinalis.*
- Inodorata. *Itidem minus usualis.*

Vulgaris insignitur chamomilla 3. & vulgaris, *Trag. Lon.* chamæmelum (parthenii 3. species,) *Brunf. Cast. Tab. Ger.* chamæmelum. Leucanthemum *Fuchs.* chamæm. sylv. *Dod.* arvense, *Cam.* Anthemis *Cord. in D. Matth.* Anthemis vulgatior, sive chamamilla,

milla, *Lob.* chamæmelum vulgare, Leucanthemum Dioscoridis, C. B. 1.

Romana dicitur, Parthenium & nobilis chamomilla, *Trag. Lon.* Leucanthemum odoratum, *Dod.* Anthemis seu Leucanthemis odorata, *Lob.* chamæm. odorat. *Cam.* Romanum, *Tab. Ger.* chamæmel. nobile seu odoratius, C. B. 2. Römisch Camillen. Camomille, Romaine, Roman, Chamomill. Roomse Camille.

Vulgaris nascitur passim, in arvis aliisque locis arenosis. Romana colitur in vitidariis. Fœtida invenitur itidem passim.

OFFICIN. NAT.

Flores seu tota herba, tàm vulgaris, quàm Romana.

Vires. *Calf. & sicc.* 1. *diger. laxat, mollit, mitigat dolorem, menses & urinam ciet. Eapropter usus insignis est in dolore colico, & hinc pedissequa paresi. Extrinsecus usitatissimus ejus usus est in pargoricis, emollientibus, maturantibus, cataplasmatis, clysteribus, &c.*

PRÆPAR.

1. ▽ Ex vulgari.
2. ▽. Ex Romana.
3. ▽. carminativa seu de camomilla composita. Vid. l. 2.
4. *Ol. stillat.* Ex vulgari.

N. *Destillant alii cum Terebinthina, unde oleum cæruleum.*

5. *Ol. stillat.* ex Romana.
6. *Ol. infus.* Ex vulgari seu cum floribus ac oleo communi.
7. *Sal. com.* ex cinere.
8. *Syr.* de succo camomillæ.

HOFMAN. *Chamomilla, Chamæmelum.*) German. Chämillen. Rustica Hörmichen appellatur. Est autem vel *vulgaris*, vel *Nobilis, seu Romana* odorata Licet hoc vili æstimetur pretio, nulli tamen herbarum cedit virtute, adeò ut primatum inter euporista obtineat. *Romana* fortior ac penetrantior, *hæc* temperatior & magis anodyna est. Nullus ad dolores sedandos abdominis, renum, Uteri Coli &c. utilis paratur infessus, quin chamomillæ aliquot non ingrediantur manipuli. Interne etiam in Colicâ, calculo, Scorbuto & aliis flatulentis affectibus cum vino decocta, item cum cerevisiâ addito butyro vel per, vel cum veronicæ M. j. Semin. carui 3j & salis parum mirandæ est virtutis anodynæ. In dysenteriæ principio cum lacte cocta & calide hausta levamen affert notabile. Ex *hâc & Romanâ aqua* destillatur *s. &c.* Item *oleum per Infusionem & destillationem* Ex vulgari nostrate Sapphirino cæruleo colore Oleum destillatur per vesicam cupream stanno bene obductam, quod ex Romanâ subflavum elevatur. Hoc Sapphirinum ad 3j cum Ung. pomat 3j. mucronatæ cartilagini inunctum & umbilico calidè cum sacculo summitat. Chamomillæ n. est specificum externum in cardialgiâ. Hoc Ol. destill. cum Sacchari tantillo contrà calculum & Colicam passionem gutratim in cerevisiâ alidâ vel vino summo cum emolumento illis, qui decoctum fastidiunt, offertur. *Essentia anodyna carminativa Mat.* constans ex Ol. d chamomill ejus extracto & sale volatili summetiam meretur laudem, ut omnium myiochemicorum censuram subeat fugiat, medicamenta chemica perstringentium, refutante eos experientiâ, quâ constat, ritè præparatam tincturam vel Essentiam juxtâ sanioris Medici præscriptum plus sæpè prodesse, quàm squalidum, excrementitium adhuc & exoleum vulgare decoctum, quicquid alii absque ratione & fundamento blatterent & in contrarium producant. *Oleum per infus.* præparatum in clysteribus adhiberi solet ad omnes infimi ventris dolores sedandos & leniendos; Item convulsis nunctum insigniter confert. *Syrupus de succo chamomillæ* valdè etiam in torminibus ventris puerorum ad 3 j. vel 3 ij. utilis est, item in Clysteribus 3j vel ij cum decocto emolliente & carminante.

N. Capitula lutea in chamæmelis constare ex innumeris punctulis ea piratis, quorum singula flosculos stellatos etiam ex parte lilii formas repræsentare, antè flosculos autem totidem minutulas clavas, ingeniosi & curiosi Naturæ mystæ per microscopia observarunt. vid. Excell. Beckmanni curiosa physica mss. Simile quid observare etiam licet in Rosis, in quarum medio itidem crassiusculæ punctula continentur, quæ figuram rosarum per microscopia referunt.

De Chamæmelo sic D. D. ELSHOLTIVS in sua Destillatoria curiosa.

Chamæmeli *solent Botanici decem numerare species, inter quas tamen eminent.*

Chamæmelum vulgare, *Cham. nobile flore simpl. & flore pleno, Cham. inodor. Cham. fatid. Nobis verò de primo illo sive vulgari, hoc loco præcipuè agendum erit.*

Prostat in Tabernis Pharmaceuticis Aqua ejus stillatitia, more reliquarum officinalium limpida & excolor: prostat itidem oleum per infusionem ex floribus flavescens: at verò ab his penitus diversum est, quod per destillationem ex iisdem floribus conficitur, saturo puta sapphiri colore oculis jucundè blandiens.

Experim. 1. *Flores Chamæmeli vulgaris recentes aqua simpl. affatim irriga & conquassa. Postquam steterint aliquot dies, in vesicam cupream stanno bene obductam conjice, & aptato capitello exstilla. Aqua prolecta videbis oleum, et si in exigua quantitate, supernatare prorsus cæruleum.*

Experim. 2. *Cum floribus siccis idem tentavimus, pari successu: infusio tamen per quatuordecim dies, ad procurandam majorem extractionem steterat.*

Experim. 3. *Quòd si Manipul. unum vel alterum Sal. commun. aut tantundem Tartari admiscueris, Oleum cæruleum in majori copia transibit.*

Experim. 4. *Substituimus etiam flores Chamæmeli Rom. sed oleum accepimus flavescens, non sapphirinum. Quid in cæteris Chamæmeli speciebus futurum sit, nobis nondum est exploratum.*

Experim. 5. *Cærulescentia illa Chamæmelo ingenita tanti est contagii, ut inficere etiam res alias, & sibi similes reddere valeat. Exempli causa, cape summitates tenellas Pini aut Abietis frustulatim sectas in vesicam conjice, addendo bonam florum chamæmelinorum copiam. Propelle per se, & oleum transibit compositum, quod nominare* Oleum Pini cæruleum *liceret.*

Experim. 6. *Pari ratione poteris componere* Oleum Iuniperi sapphirinum, *commiscendo baccis juniperi debitam illorum florum portionem: non sine communicatione virium medicarum, quibus alias juniperus pollet.*

Experim. 7. *Eodem modo ex Segmentis Arboris vitæ, cum floribus Chamæmeli remistis, conficies oleum cæruleum: quod quamvis per se bene sit odoratum, adjecto tamen Oleo ligni rhodii adhuc odoratius reddi potest.*

Experim. 8. *Immo ejus indolis videntur esse isti flores ut cuicunque propemodum materiæ resinosæ permisti, Oleum reddant sapphirinum: Argumentum speculatione dignum, an hac methodo componi pluria olea contra morbos specifica ex simplicibus resinos. itidem specificis possint.*

Experim. 9. *Decompositum oleum est quod proponit Anselmus Boëtius* lib. 2. de Gemm. & lapid. cap. 43. *Floribus, inquiens, Chamæmeli adjungunt impostores oleum album seu spiritum terebinthinæ ac satis magnam portionem salis armoniaci facilitii. Hanc misturam vesicæ ancæ indunt, huicque aquam communem addunt; deinde exstillant aquam & oleum prorsus*

sus vulgari & communi modo. Aqua exstillata oleum in superficie sua sapphiro simile colore continet: id oleum terebinthinæ est oleo chamomelino junctum, nam herba ipsa aut flores herbæ aliquid olei præbent: sed color à sale armoniaco est, qui ex ære exsugens colorem illum oleo indidit. Ætate, si diu servetur oleum, color is perit, ac postea manifestè odor ipsius terebinthinæ deprehenditur. Quia multi hac ratione decipiuntur, & aliqui Chymici tam imperiti sunt, ut putent colorem à Chamæmelo *proficisci: placuit hic impostoram & fucum, vel errorem Chymicorum detegere.*

Hactenus Boëtius, qui tamen frustrà hic fraudem subesse suspicatur: siquidem, uti suprà Experim. 1. ac 2. *ostendimus, etiam absque omni sale, sive communi, sive armoniaco, oleum caruleſcens ex floribus Chamæmeli vulgaris educi potest. Porro neque à cupro vesica color is resultabit, cum aliàs in aliis stirpibus per vesicam stillatis idem fieri oporteret: id quod tamen à vero quàm maximè abest. Manet igitur, in ejusmodi operationibus caruleſcentiam ab ipsis floribus omnino proficisci. Quæ tamen de caruleo colore per salem armoniacum ex cupro elicito Boëtius affert, non ibo inficias. Est enim artificium vel tonsoribus hodie notissimum.*

Experim. 10. *Ad durationem quod attinet adest nobis oleum ex floribus Chamæmeli absque additione salis aut tartari, tertio ab hinc anno extractum, cujus color sapphirinus adeò constans apparet, ut si non perpetuò, plures certè annos adhuc duraturus videatur. Interea non negaverim, quod de suo Oleo sapphiri fucato Boëtius l. c. asserit, colorem* cæruleum ætate perire, & Olei terebinthinæ additi albescentiam emergere.

¶ *XC. Chelidonium majus.*

Χελιδόνιον μέγα, Chelidonia, *Brunf.* Chelidonium majus, *Trag. Matth. Fuchs. Cord. hist. Dod. Lob. Cast. Tab. Ger.* vulgare, C. B. 1. *aliàs* Hirundinaria German. Schwalbenwurtz/ Schellwurtz/ Goldwurtz/ la grande Chelidoine, *Celondin the greater.* Chelidonia/ Gouwortel/ by sommige schelkruyt.

Crescit passim juxta sepes, adhærescitque muris: Floret primo statim Vere & per multam Æstatem.

OFFICIN. NAT.

Folia c. floribus, *Radix.*

Vires. *Calfac. & sicc. 3. valide absterg. atten. saporis est acris & amari, bilem per alvum & urinam educit, visum acuit. Hinc conducit in Ictero, obstructione Lienis, Epatis, & Ureterum. Radix alexipharmaca statuitur* [*pro suppositorio usurpatur.*] *Extrinsecus oculorum imbecillitati, ulceribus, cæterisque affectibus medetur (cujus rei gratiâ sunt, qui succum luteum ex rupto caule manantem, oculis indunt.)*

N. *Sunt qui ad Ictherum sanandum plantis pedum supponunt.*

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus.*
2. ▽. Ex herba cum floribus.
3. *Sal. com.* Ex cinere.

HOFMAN. *Chelidonium Majus.*) *Hirundinaria.* Schwalbenwurtzel. Schellkraut. Inde dictum, vel quod hirundinum adventum exoriatur, & discessu marcescat: vel quod illarum pullis excœcatis matres admotâ herbâ visum illis restituant. Aliàs Herba est vulgaris notitiæ: Locis crescit in incultis, inter rudera, in parietinis & maceriis, ac in scorbium ripis. Toto anno viret, & ab Aprili Mense in totam Æstatem floret.

Folia cum fl. & Radix in usu sunt.

Vires. Calefac. & sicc. absterg. atten. &c.) Unde ob vim ejus absterſivam & incisivam ad varia corporis mala exstirpanda conducit, in primis autem ad ictherum, cachexiam, Scorbutum, imò ipsam Pestem valdè utile est, cujus succus cum cerevisiâ calidâ hausus fœlicissimo cum successu nunquam non fuit adhibitus. In Peste cum aceto. Imo ex Eo Panacea parari potest, si sumatur hæc planta q. v. contundatur, & post aliquot dies in cellâ posita exprimatur, ut succus profluat, qui clarificatus ad mellaginem est abstrahendus, addito proprio alkali pro usu reponendo. Dosis est ad gutt. xxx. cum vehiculo in purificatione sanguinis, à cujus usu corrupti humores fœculenti, crassi, tartarei, sale acido fixo abundantes resolvuntur, attenuantur & volatiles fiunt. Ex hoc cum aceto destillatur Acetum alexipharmacum s. ad Pestis præservationem. Externè *Aqua ejus* verno tempore pluribus cochliis super herbam rec. destillata oculorum vulneribus ac ulceribus medetur. Ad ictherum sanandum plantis pedum etiam supponitur.

N. Vide Aquam Ophthalmicam n°. iv. in thesaur. Pharmaceutic. annexo sect. 2.

¶ *XCI. Chelidonium minus.*

Χελιδόνιον μικρὸν, Ficaria & scrophularia minor vel 2. *Brunf.* Chelidonium minus, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cast. Tab. Ger.* Chelidonia rotundifolia minor, C. B. 2. *Arabib.* memiren, Feigwartzenwurtz/ klein Schellkraut/ Schorbuckskraut. la petite Chelidoine. *Chelidony the less. Pilewort, Scrofularia the less.* Kleyn Speenwortel/ het kleynder Scrophularia.

Crescit locis humidis & palustribus. Floret Martio.

OFFICIN. NAT.

Radix & Folia.

Vires. *Refrig. & humect. splenecticum est. Usu præcipui in Ictero, Scorbuto, hæmorrhoidum fluxu. Extrinsecus specifice mariscas seu ficos ani curat, dentiumque putredini maximopere subvenit.*

PRÆPAR.

▽. *stillat.* Ex herba tota.

HOFMAN. *Chelidonium minus.*) *Ficaria & Scrophularia minor.* Klein Schellkraut. Feigwartzen-Wurtzel.

Provenit in palustribus & uliginosis locis. Floret Martio & Aprili.

Folia & Radix in usu sunt.

Vires. Refriger. & humectat. &c.) Utimur in Scorbuto & hæmorrhoidum fluxu, imo & ad mariscas ani & hæmorrhoides cœcas, impositio ejus succo, sed tunc radix colligenda est die Junii Sole occiduo post plenilunium. Ejus folia in formâ conserve Scorbuto medentur &c.

¶ *XCII. Chermes.*

Kermes, coccum infectorium, *Matth.* coccus infectoria, *Cord. in D. Cast. Tab.* Granum & coccus baphica Dioscor. granum tinctorium, *Lon.* alias Scarlatum. Fructus est famosissimi fruticis; qui inscribitur Ilex in quo coccus baphica, *Bellon.* Ilex coccigera, *Clus. hist. Ger.* minor coccigera, *Dod.* Ilex coccifera, *Cam.* Ilex aculeata cocci glandifera, C. B. 4. *German.* Schaarlachbeer/ Kermesbeer. da Vermillon graine d'Escarlate, Scherley. *Chermes Bont.* Chermesbessies.

Nascitur in Creta, teste Bellon. *l.* 1. *obs. c.* 17. uti & multis Hispaniæ locis, in Nasbonensi etiam Gallia & Provincia, &c.

Delect. Eligenda sunt grana rubicundo-nigra, integra vermiculum in se continentia.

Vires

Vires. *(ardiaca sunt grana, calf. & sicc. adstring. vapores tetros discutiunt, spiritus vitales reficiunt, parturientibus subveniunt, vulneratis nervis medentur, morbillos erumpere faciunt.*

PRÆPAR.

1. *Confectio Alkermes.* Vide Disp.

Fit cum & sine moscho, illa viris, hæc mulieribus convenientior est.

[Apportatur Syrupus Chermes pro conficienda confectione, qui exhibetur ubi confectio aromatica non expetitur.]

2. *Extractum seu Essentia.* Fit è fructibus contusis cum ♆ vel ▽ Rotar. quæ acidula reddita fit guttulis aliquot Spir. Vitriol. aut Sulphuris. *Quercet.*

N. *Scarlatus pannus, granis hisce (quibus tinctus est) admodum celebris est, adhibeturque non modo ad morbillos proliciendos, (Patientes in eum involvendo,) sed & ad cor roborandum, (Epithemata eo suscepta cordis regioni imponendo) ut & ad babones venereos curandos (pannum iis imponendo.) Quin & filo serico hujus coloris, ad arcendum Erysipelas, locum affectum circumligare vulgo usitatissimum est.*

Hofman. *Chermes.*) *sive Kermes, coccum infectorium. Granum infectorium*; Est vocabulum grani cujusdam fruticis ex Ilicum genere adnascentis, quod *Coccus baphica* seu *Granum infectorium* communiter appellatur; *Rex*, cui adnascitur *chermes*, est pusilla quædam planta, plures surculos duros proferens, foliis obtenebratos perpetuo virentibus, oblongis, in ambitu crenatis, dentis, sinuosis, angulosis, spinosis, aculeatis, horridis, quæ imâ sui parte Vere primo granum quoddam tanquam ovum parvulum excludunt, & supernè reflexis spinis obvallant, quod posteà augescens ex albido cinereum, tandem matureſcens purpureum & elegantem colorem acquirit. Totum granum purpureo liquore prægnans est, qui maturus tandem abit in vermiculos alatos & volatu abeuntes. Ante tamen ipsorum proventum liquor dictus diligenter colligitur ad sericum tingendum & ad Syrupi de Kermes Confectionem; Impeditur dictorum vermiculorum generatio solâ aceti aspersione, unde colliguntur illorum cadavera & in massam miniatam coguntur, ad Scarlatum inde conficiendum. Non est *granum illud Kermes, ut Dnus Autor vult, fructus ilicis*, sed potius excrementum & tanquam saliva rubens in parva thecula conclusa, dum dicta ilex non tantum coccigera, sed & glandigera est, in cujus vetustæ surculis glandes quernis longiores adnascuntur.

Nascitur in Armenia, Asia, Cicilia, Hispania, Narbonensi Gallia, & Italiæ locis calidioribus, & his maximè, quæ ad Mediterraneum vergunt mare. vid. *Quinqueranus in Libello de laudibus Provinciæ. Carol. Clus. Libr. 1 Exot. Plantar. cap. 16. Belonius Lib. 1. observ. cap 17. p. 24. Dominic. Chabræus in Appendic. l. c.*

Vires. Calef. & sicc. adstring. &c.) Cordis & Spirituum vitalium refectioni dicata sunt hæc grana & cruor illorum, unde & Cordis affectibus, animi deliquiis, lipothymiis, palpitationibus &c. succurrunt. Externè pannus scarlatus hisce granis tinctus ad Morbillos proliciendos adhibetur, ægrotos in eum involvendo, cujus effectus causam non tam ipsi panno scarlato, quàm phantasiæ ægroti facultatem expultricem moventi attribuo. Aliàs & vulgus ad erysipelas arcendum fila sericea Kermesina syndoni imponit & loco affecto applicat, filis sericeis rubris in cæruleum colorem conversis.

Præparata sunt Confectio Alkermes cum & sine Moscho & ambra) *De hac consule Cl. Zwelferum in animadvers. ad P. A. p. 249. & in Pharmacop. Reg. p. 279. Ubi & Magisterium ex dictis granis præparandum invenies cum additis cæteris. Hujus apologiam vide in D. Luc. Schrock. in P. A. R. Class 14 p. 246. item D. D. Simon Pauli in Quadrip. Botanic. Class. 2. p. 69.*

¶ XCIII. Cheyri, Keyri, Leucojum.

Classes Leucojorum C. B. sunt 4. exhibetque,

1. Incanum, (folio incano) hortense,
2. Incanum maritimum,
3. Luteũ folio hirsuto,
4. Luteũ folio viridi,

Singulæ sunt diversorum generum.

Ex his placet officinis luteum vulgare, C. B. 5. intet Leucoja folio viridi, quod est Leucojum, *Brunfels. Cord. in D.* Leucojum aureum, *Matth.* Leucojum Luteum, *Fuchs. ico. Dod. Lob. Cast. Cam.* Leucoſarivum luteum, *Clus.* Keyri vel Cheyri, *Lon.* Viola lutea, *Trag. Fuchs. Ger.* Viola petræa lutea, *Tab.* Germ. gelbe Violen / Nägel-Violen. *Wall. Flowers, (with some, with sone) yellow & Clove-violets.* Witte/ geele/ of Nagele-Viole.

Crescit nobis in hortis, raroque sponte provenit: Floret Aprili, Majo & ultra.

OFFICIN. NAT.

Flores, seu herba cum floribus, & raro *Semen.*

Vires. *Cordiales sunt, Calf. & sicc. 2. attenuant, discut. partium sunt tenuium, extergent, cordiales ac nervini sunt, dolores mitigant, menses cient, secundinam proritant.*

PRÆPARATA.

1. *Conserv.* Ex floribus.
2. ▽ Ex floribus vel integra planta.
3. *Ol.* Ex infusis floribus in oleo veteri.

Hofman. *Cheyri, Keyri, Leucoium.*) De variis hujus speciebus vid. Botanicos. Nobis luteum vulgare in usu est.

Crescit in hortis, & rarò sponte provenit, floret Aprili, & Majo.

Vires. Calef. & siccant; atten. discut. &c.) Cordiales ac nervini sunt, unde mensium tollunt suppressionem, secundinas & fœtum mortuum expellunt. In *Officinis* prostat *Conserva, Aqua destill. & oleum ex floribus infusis in oleo veteri paratum*, quod nervosi generis, pectoris, renum & vesicæ doloribus medetur.

¶ XCIV. China.

Chinæa radix, China radix, Chinensibus Lampatan dicta, *Fragos.* C. B. 1. Cina alias China, *Matth.* China, *Garz. Acost.* Chinna seu Cinna, *Cæsalp.* Bockenwurtz/ Chine. *China-root.* De wortel van China.

Est { Orientalis. Ex regione Sinarum, China dicta.
Occidentalis. Ex Hispania nova & Peru.

Præfertur Orientalis: quæ extrinsecus est colore rubente aut subnigro, interius candicante aut subrubente: & hæc, quò nigrior eò melior. Occidentalis colore est interius magis ruffo.

Vires. *Calf. leniter siccat. 2. subastringit, est diaphoretica, diuretica, discutiens, aperiens, Epatica. Hinc convenit in cachexia, hydrope, paralysi, arthritide, cephalæa, ictero, luc venerea, tumoribus scirrhosis & œdematosis.*

PRÆPARAT.

[Radix Chinæ condita antehac apportata fuit.]

Extract. cum Spir. vin. quod tamen rari usus: adhibetur crebrius in decoctis, sufficitque Unc. 1. vel Unc. ij. pro ℔ ix. ▽æ.

N. *Vesalius de China librum conscripsit integrum.*

Hofman. *China.*) A China Orientalis Indiæ Provincia amplissimâ nomen sortita, Scythiæ finitimâ. In patrio solo *Lampatam, Lampatan*, vel *Lampaton* vocant. Arbor hujus Radicis instar dumi crescit in locis paluſtribus arundinum more juxtà Lybiæ fluvii littus, quatuor vel quinque spithamarum à terrâ longitudine, parca folia habens ad formam pomorum aurantiorum. Radix crassa est & nodosa, dura & tuberosa instar bistortæ. Probatur exterius quodammodo nigriuscula, parum

nodosa, dura & tuberosa instar bistortæ. Probatur exterius quodammodo nigriuscula, parum nodosa & interius alba. Anno 1535. primò innotescere cœpit & *à Carolo V. Imperatore* autoritatem habuit, qui primus ferè omnium summo cum fructu hâc radice usus est, adferentibus Chinensibus, Asiaticis, Scythis.

Duplicem faciunt Orientalem & Occidentalem : De *illâ* hactenus. Hæc autem ex Novâ Hispaniâ & Peru defertur; Arabes, Turcæ & Persæ *Cophchinam* vocant.

Vires. Calefac. siccat, subastringis. &c.) Est Luis venereæ non solum specificum, sed & anti-arthriticum, dum arthriticos demulcet dolores, & in omnibus Morbis chronicis lymphâ corruptâ prodest, diaphoretica & diuretica, unde & in cachexiâ, hydrope, & tumoribus œdematosis, item in atrophiâ & aridurâ mira præstat ad aliquot dies in decoctis vel infusis adhibita.

CHINA CHINÆ.

De ea sic in Appendice ad Pharmacop. SCHROEDER.

China Chinæ *febrifugum est medicamentum* Peruvianum *hac tempestate maximè usuale ad drachmam unam & duas. Quidam* Cassiam Caryophillatam *vendunt pro China (chinæ sed fallunt & falluntur. Vera* China Chinæ *caryophyllos, nec olet, nec sapit. Est nempe cortex non absimilis cortici junioris quercus, saporis amari & paulum ingrati. Dosis communis, ut dictum, pulveris* China Chinæ *ad fugandas febres drachma una ad duas, instante paroxysmo sumenda, cum aq. cord. bened. sumar. aut alia febrifuga.*

De China Chinæ, *aliàs* pulvere Indico, Americano, Peruano, Iesuitico, de Lugo, (*quòd* 1650. *ex Peruano regno primum à Iesuitis Romam fuerit delatus*) Kinkinna, China Canna, Antiquartio Peruviano, Palo de Calenturas, Cortice febrifugo *dicta, scripserunt* Ioh. Iac. Chifletius, Dionis. Ionquet *in horto Paris.* Rolandus Sturmius, Melippus, Conigius, Gaudentius Brunacius, Wolffgangus Hœferus, Willis, Rolfinccius. Arbor hujus Chinæ Chinæ *teste* Chifletio, *p.* 7. & Gaudentio Brunacio *Romano p.* 14. Gannana Peride *dicitur, multúmque differt à* Cassia caryophillata, *ut videre est ex* Pisonis *descriptione, quâ profitetur corticem* Cassiæ Caryophyllatæ *saporem reddere cinnamomi cum caryophill. prædominio, qui sapor in* China Chinæ *sincera non reperitur.*

Ipsa China Chinæ *calida est & sicca, vim habens aperiendi, discutiendi, attenuandi, resolvendi, putredinem arcendi, roborandi.*

Usus est in debellandis febribus intermittentibus, & hic quoque Francofurti satis frequens, quòd non careat optato successu. Corticis Chinæ Chinæ 3 ij. *secundum* Gaudentium Brunacium *p.* 17. tunduntur subtiliter ac per setaceum trajiciuntur. Tribus inde horis ante paroxysmum maceratur pulvis in vini albi meracioris cyatho, dumque frigus febrile seu rigor irrepere incipit, in eo levi, ac primo accessionis principio, vinum & pulvis præbetur, & æger se in lecto pannis coopertus componit. *Alii sumunt pulverem* Chinæ Chinæ *in substantia, dilutum tamen præfert* Coningius. *Essentiam describit* Rolfinccius, *aliamque* Sturmius. *Potest etiam parari inde* Spiritus, extractum & oleum. *Nos hic utimur plerumque pulvere ad* 3 j. *cum felici successu.*

Quoad operandi modum, China Chinæ *febres tollit nec sensibiliter, nec insensibiliter, sed per vim præcipitantem febrile fermentum. Causa enim, volente* Sennerto *lib.* 2. *de febribus p.* 255. *febris est fermentum aliquod peculiare, quod quamdiu non præcipitatur medicamentis idoneis, tamdiu febris præsens manet in corpore.*

Quoad Chinam Chinæ *sequentia notanda dat* Willis *p.* 154. *de febribus.* Primò, *quod hoc pharmacum intus sumtum, in sanguinis massam vim suam & energiam præcipuè exercet, quippe viscera non omnino irritat, neque excretionem quamvis, aut molestiam infert; insuper dummodo virtus ejus sanguini communicetur, δωσαμος ἀντιπυρετικὴ non omnino exeritur, quare non semper paroxysmus proximè sequuturus, at secundus aut tertius deinceps ab eodem assumpto præcavetur: atque ob hanc rationem quò citiùs cruorem afficiat, usitatum est, ut unà cum pulvere, liquor eodem valdè impregnatus propinetur, sic enim in sanguinis massam ejus particulæ facilius convehuntur.* Secundò, *corticis istius virtus sanguini impressa aliquamdiu in eodem manet, idque brevius aut diutius juxta quod major aut minor medicamenti portio intus sumitur; etenim particulæ ejus cruori confusæ, cum ipso diu circulantur, & quò plures adsunt eò magis massam ejus afficiunt, & effectum diuturniorem producunt. Nam licet alimenta & alia quædam ingesta, in quantum à calore nativo statim subiguntur, quicquid habent virium intra paucas horas exerunt; hæc deinde assimilata, aut foras excreta, cessant; tamen pharmaca nonnulla, intus admissa quia non facilè perdomantur, nec irritatione citata illico foras eliminantur, per plures dies valde activa præstant, atque sanguinem & succos, in hoc aut illo fermentationis ritu, diutius retinent, hoc observare licet de medicamentis quibusdam, item de venenis & plerisque alexiteriis, quorum unica exhibitio per plures dies, eademque iterata longiori tempore, solet corpora nostra afficere, usitatum enim est à medicamentis catharticis, si quando per vomitum aut sedes minùs operantur, post plures hebdomadas pustulas aut exanthemata exterius erumpere: quin etiam si à toxico epoto mors evitetur, diu admodum in sanguine & succis virulentiam delitescere, nemo est qui nesciat: pariter etiam hic pulvis, & fortassis alia quamplurima intus assumpta, in spiritus & humores, quantumvis sopita videantur, etiamnum agere perseverant.* Tertiò, *licet medicamentum illud immediatè in sanguinem & humores agat, tamen dyscrasiam febrilem iis sitam haud radicitus tollit: quam cito enim ejus vis absumitur, & particulæ omnes à mixtione sanguinis avolarunt, affectus pro tempore solum suppressus, denuò emergit, & solito more accessiones repetit: quatenus verò natura hoc cessationis spatio, fortior evaserit, ideò post recidivam paroxysmi, (ut prius) sed die tertio & quarto juxta primum morbi typum redire solent.* Quartò, *annotetur quòd hoc remedium non quemadmodum ordinaria febrifuga sanguinem figendo, aut etiam fundendo accessiones febriles sistit; tunc enim paroxysmus semper ingruens, & non secundus aut tertius posteà sequuturus cavereur.*

Quibus juxtà positis, ut corollarii vice, de ipso operandi modo, quo hoc pharmacum agere videatur, quædam subnectamus: dicimus verisimile esse, quòd cum particulæ ab eodem ingesto procedentes sanguini permisceantur ipsum in novam quandam fermentationem compellant, quædam particulæ cruoris continuò agitantur, ne materiam excrementitiam congerant, aut turgescentiæ febribus ineant, omnino inhibentur, quemadmodum enim post morsum canis rabidi, aut ictus venenatorum animalium, ipse sanguis & succus nervosus diu venenantur, ne tamen magnas anomalias statim concipiant, alexiteria propinata eorum liquores in alia fermentatione detinendo prohibent, quorum usus si tamdiu continuetur donec corpuscula virulenta penitus avolarunt, à labe ista contracta nullum horrendum sympa-

tia

ma timetur. Sin priùs absumantur remedii nimis parcè exhibiti vires, illico repullulat venenum, & virus priſtinum explodi viſum denuò in actum deducitur: non abſimili ritu quando ſanguis diatheſin vitioſam nactus ſuccum alibilem pervertit, cúmque ad plenitudinem congeſtum, quò rectiùs expellat turgeſcentias febriles concipit, cortex iſte peruvianus tritus & exhibitus, particularum commercio, ſanguinem licèt diſcraſia affectum, fermentatione nova concitata, adeò exagitat alteratque ut ſuccum alibilem aliquatenus coquat, ejuſque recrementa continuò evaporet, ut in paroxyſmi materiam, non uti priùs congerantur: Cum verò è ſanguinis conſortio, hujus remedii particulæ penitus exhalarunt totaque virtus abſumpta fuit, mala ſanguinis diatheſis priùs contracta denuò emergit, ideoque paroxyſmi febriles ſolito more redeunt: forſan aliquando accidit, ut dum uſu iſtius pulveris, acceſſiones ſupprimuntur, propter mutatam anni tempeſtatem, aut alium remedii ope, aut naturæ ipſius niſu, iſta diſcraſia ſanguinis ſenſim emendetur, adeoque febris demum ſponte diſpareat, hoc tamen non niſi rarò contigiſſe novi quoniam æquali ferè certitudine, quâ ab iſto pulvere paroxyſmos febriles ſupprimi, eoſdem poſtea redire expectes.

Quod attinet ad qualitates ſenſibiles quibus hic cortex inſignitur, conſtat ipſum amaritudine cum ſtypticitate quadam pollere, ut guſtu indice ſimilem ferè ſaporem referat, qualis in pleriſque alexipharmacis, uti ſunt radix gentianæ, ſerpentariæ, contrahyervæ &c. repeririſolet: quæ enim ſunt actu amara in ſupprimendis fermentorum præternaturalium viribus maximâ virtute pollent; quinimo radix gentianæ (ad quam refert Chinam Chinæ D. Glans & Hœferus) quæ optimè hunc corticem ſimilat, olim pro curatione febrium quartanarum celeberrimi erat uſus. Nunc autem licet hic pulvis Peruvianus ſit unicum adhuc repertum febris quartanæ alexiterium: quod nimirum illius aliarumque febrium intermittentium paroxyſmos (licet ſolùm pro tempore) inhibet: attamen dubitandum non eſt, quin alia in rerum natura extent medicamina, quæ ſint æquè febrifuga, atque ſperandum erit, ut novi hujus inventi exemplo ducti, ad explorandas herbarum vires adhuc ignotas excitemur: ita dum ſingularum tentamini inſiſtimus, & Medicinæ rationali Empiricæ adjungitur, proculdubio quartanæ aliorumque Hereuleorum morborum curatione felicius procedent quod eò libentius ſeculo huic, aut ſaltem poſteris ſpondeo; cum manu ducente corticis iſtius analogia medicamentum ad profligandas febres non contemnendi uſus ipſe non ita pridem varia percurrens, adinvenerim, quod etiam pauperioribus quibuſque, ſuccedanei vice, bono cum ſucceſſu propinare ſolco.

Excerpta quædam è Tractatu Gallico cui titulus, De Curatione Febrium per Chinam Chinæ perficienda, *De la gueriſon des fievres par le Quinquina.*

Obſervandum primò Chinam Chinæ poſſe præparari variis modis ſine ulla qualitatum ſuarum deperditione; ea propter quiſque in ea remedio exhibendo poteſt adhærere formulis magis probatis.

Obſervandum ſecundò quocunque demum modo exhibeatur China Chinæ, ipſi præcipuè, imò unicè deberi febrium curationem, quæque ſuperadduntur, ad ſummum, ejus operationes tantùm facilitare.

Obſervandum tertiò quò feciùs atque certiùs curentur febres per adhibitum hoc remedium, ejus unciam unam & dimidiam eſſe inſtituendam in unoquoque ſubjecto. Variari tamen poteſt doſis pro occaſionum varietate.

Obſervandum quartò Chinæ Chinæ præparationibus nihil eſſe addendum quod operationem vel impediret vel retardare poſſet, quapropter neceſſarium erit ejus qualitates noſſe.

Hiſce omnibus obſervatis poterit exhiberi China Chinæ, vel in forma ſolida, vel in forma liquida. Ut in forma ſolida exhibeatur debet in pulverem tenuiſſimum redigi & extracto cuipiam, ſyrupo, vel conſervæ admiſceri, hunc in finem extractum granorum juniperi, conſerva vetonicæ, vel calendulæ maximè conducent. Poterit præterea extrahi tinctura hujus corticis cum ſpiritu vini, ſimplici aut compoſito atque in mellis conſiſtentiam per evaporationem deduci. Ut in forma exhibeatur liquida ipſius parabitur tinctura vel infuſio; tincturam jam deſcripſimus, quam ſi fortiorem optes, è re eris ſi ejus aliquid ſuper igne lento evaporet, aut per organa vitrea ſpiritus vini portio extrahatur: hujus tincturæ convenientem doſim in liquore idoneo propinabis. Infuſio parabitur ex vino aut alio quopiam liquore, ſi paretur ex vino illud fiet, vel calidè, vel frigidè, vel adhibita China Chinæ ſola vel aliis ipſi superadditis. Dabimus hic exemplum præparationis ſuper qua multa verſata ſunt experimenta.

℞. Vini albi aut rubri minimè acidi ſed bene maturi pintas iij. Corticis Peruviani in pulverem tenuiſſimum triti ʒ iſs. flor. Centaurei min. m. ß. ſalis ejuſdem centaurei ʒ ij. vel iij. tartari albiſſimi ʒ ij. vel ſalium prædictorum vice, ſalis armoniaci depuratiſſimi ʒ ij. vel ij. ligni ſaſſafras in taleolas ſecti ʒ ij. vel totidem drachmas granor. juniperi, infundantur omnia ſuper cineribus calidis, horis viginti quatuor, in vaſe apprimè obturato; poſt colatur liquor ad uſum. Eadem præparatio commodiùs etiam perfici poterit ſi vindemiarum tempore ſpecies præ dictæ, omiſſis ſalibus, in doliolo concludantur, muſtique quantitas proportioni deſcriptæ reſpondens ſuper affundatur, nam ſubſecuens fermentatio muſto familiaris qualitates corticis optimè extrahet, ſicque habebitur remedium ad uſum. Poterit præterea Cerevisia febrifuga eadem ratione confici in gratiam eorum qui ipſius potui aſſueverant; iiſdem dotabitur virtutibus quibus vinum deſcriptum, dummodo augeatur Chinæ Chinæ doſis, ipſique ſuperadditur conveniens quantitas ligni ſaſſafras, vel granorum juniperi, unde ſapor conciliatur cerevisiæ gratus ejuſque acor avertitur.

Si placet infuſionem in alio liquore, quàm vino aut cerevisia parare, hic rurſus ejus habebis exemplum.

℞ Aquæ fœniculi, vel petroſelini, vel centaurei min. vel alius cujuſpiam ſpirituoſioris pintas ij. ſpir. vini cochlearia ij. corticis peruviani tenuiſſimè triti, ʒ j ß. flor. centaurei min. p. ij. ſalis ejuſdem ʒ iij. infundantur omnia horis viginti quatuor ſuper arena, igne lento in vaſe probè obturato, vel circulatorio, ne ſpiritus exhalent. Poterit etiam infuſio parari ex ptiſana officinali, vel aqua fontana &c. dummodo China Chinæ major adhibeatur quantitas & aquæ adjungantur ſalia penetrantia, aut aliud quidpiam, unde facilius & abundantius remedii tinctura & vis impregnetur, & præterea infuſio ad plures horas quàm viginti quatuor protrahatur.

Sic habes Lector varias Corticis Peruviani præparandi methodos unicum addimus ſcil. illum commodiùs in liquore propinari quàm alibi quapiam ratione, uſuque compertum eſſe ſic tutiùs & certiùs febres debellari; itaque liquoris ſic præparati ʒ viij. manè & veſperi febribus intermittentibus laborantibus exhibebis, iis intervallis quibus paroxyſmis non vexantur febrilibus, uſumque continuabis donec vini præparati aut liquoris alterius, eam quantitatem exhauſeris quæ continendis Chinæ Chinæ ʒ i ſs. aut ʒ ij. ſufficit.

Qui plura voluerit circa curationem febrium per Chinam Chinæ, & de ipſius uſu, non tantum in febribus intermittentibus & continuis ſimplicibus, ſed etiam in febribus malignis quibuſcunque, ut & de cautionibus circa illum obſervandis, item de Laudani opiati in minima quantitate, ſi pro nata occaſione adjungendi, conſulat tractatum memoratum, è quo excerpta ſunt quæ huc uſque ſcripſimus.

¶ XCV. Cicer.

Engliſch, Kücher/ Ziſer/ Erbſen. Pois, Red Cicers, *Chichpeaſe*, or *Vetches*. Ciceren/ een ſlach van Erweten.

- Sativum
  - album.
  - rubrum.
  - nigrum.
- Sylveſtre.

Ex his ſatis arridet officinis rubrum ſativum, cui tamen & album ſubſtitui poteſt.

Videatur Cicer, *Brunf. Matth.* (cui & Domeſticum, *Cord. in D. Caſt. Tab.* Ciceris altera ſpecies, *Trag.* cicer nigrum, *Fuchſ.* ſeu arietinum, *Cord. hiſt.* cicer arietinum, *Dod.* cicer ſativum, *Ger.* Arietinum, *Lob.*

Vires. *Calf. & ſicc. 1. emoll. abſterg. diſcut. diuretica ſunt ac lenientia, proin conducibile eſt eorum de-*

coctum nephriticis. Extrinsecus adhibetur farina in cataplasmatis, &c.

HOFMAN. *Cicer.*) *Rubrum & Album* in usu recipi potest.

Vires. Calefac. ficcat, emoll. absterg. discutit &c.) Ingreditur *Syrupum de althæâ Fernel.* proinde utile est ejus decoctum in nephritide usurpatum. Externè cataplasmata inde fiunt. Curiosum est & singulare, quod *Dioscor. Libr. 2. cap. 126. p. 103.* tradidit, scilicet, quod nonnulli in verrucarum genere tradant, primâ Lunâ singulis granis singulas verrucas esse tangendas, eaque grana linteo deligata post se esse abjicienda, ita decidere eas illos arbitrari. Vulgus nostrate, inquit *Simon Pauli in quadripartit. botanic. class. tert.* pisis verrucis affrictis idem molitur, quæ postea verrucosi jubentur à tergo in puteum dejicere ac taciturni ab eo celerrimè profugere, ne exaudiant, ut pisa fundum petant.

¶ *XCVI. Cichorium & Cichorea.*

Κιχόριον, Σέρις, solsequium, intybus, Ambubeia, Cicorea, Cichorem/ Wegwart/ Sonnenwendel/ Sonnenkraut. Cichorée, *Succory*, Cichoreye.

- Sativum
- Sylvestre flore { cærul. vel albo. / luteo.

Ex his usitatum sativum, tum sylvestre cæruleum vel album.

Crescit juxta vias, floret Iunio.

Sativum dicitur Cichorium domesticum, *Matth. Cast.* Cichorium sativum cæruleum *Lob.* Cichorium latioris folii, *Dod.* Cichor. latifolium sativum, *Lon.* seris sativa, *Lob.* Cichorium sativum & album sat. *Tab. Ger.* Cichorium sativ. C. B. 1. Sylvestre dicitur solsequium, *Brunf.* Cichorea, *Trag.* Sylvestris, *Matth.* Seris sylvest. *Lob.* Seris picris, *Lob. ico.* Cichorium sylvestre, *Dod. Cast.* agreste, *Lon.* Intybum agreste, *Cord.* Sylvestre, *Fuchs. Cord. hist.* Cichorium, *Tab.* Hieracium latifolium, *Ger. ico.* Cichorium sylvest. sive officinar. C. B. 1. Seris σινεις *Dioscoridi.* Wilde Cichoreye.

Flores, Folia, (sylvestris potissimum) *Radix* [sativa.]

Vires. *Epaticum est nobilissimum frig. & sicc. 2.* [*aliis calidum videtur ob amarorem*] *aperit, diuresicum est, attenuat, extergit. Usus præcipuè in Epatis obstructione & febribus.*

N. *Collectum in suâ exaltatione* [*die festo Nativitat. Mariæ,*] *hæmorrhagias sistere creditur.*

PRÆPARATA.

1. *Conserva.* Ex floribus.
2. *Condit.* Radix cum saccharo & Confecta.
3. *Syrup. simpl.* Ex succo & sacchar. Vide Dispens.
4. *Compos.* (Coridi) Vide Dispens. Norib.
5. *De cichor. cum Rhab.* Florent. Vide Disp.
6. ▽ Ex foliis & floribus.

[Aq. florum cichorii albi oculis conducit.]

7. ▽ *ophthalmica.* ♃. Flores cæruleos (collectos ☉ in principio ♌ collocato,) q. v. inde vitro orificii angusti, obtura optimè & massæ panis circumvolutum committe Clibano, ut pinsatur cum pane: hinc exprime ac destilla in MB.

Vires. *Convenit omnibus affectibus ocular. albugini, nubeculæ, ungui, suffusioni, caligini, &c. Inungitur palpebræ mane & vesperi. Hartm. in Pract. Poppius in Herbar.*

8. *Sal. com.* Ex planta incinerata. Attenuat, discutit, febrifugum est.

[Extractum.]

HOFMAN. *Cichorium & Cichorea.*) *Solsequium*, Intybus, Germ. Sonnenwende. Wegwartt.

Et est *vel Sativum*, vel *Sylvestre*, fl. *cæruleo vel albo.* Utrumque in usu est.

Crescit juxtà vias. Floret Iunio.

Flores, folia & Radix in usu sunt.

Vires. Frig. sicc. aperit &c.) communiter specificum Epaticum audit, unde fermenta viscerum confortat, excrementa separat, abstergit; in Malo hypochondriaco, atrophiâ, cachexiâ & febribus inveteratis præcipui usus exstitit. Radix collecta die festo nativitatis Mariæ hæmorrhagias sistere creditur. In quibus olim in Aula Altenburgensi pro arcano habebatur, in sputo sanguinis radix sub lingua detineatur.

Præparata ex hoc sunt Aqua ex foliis & floribus. Conserva &c. Ex solis etiam floribus aqua destillatur ophthalmica, de qua vide *Autorem.*

Optima virtus in *decocto radicis* consistit, melius autem facium, qui decoctum inspissant instar sapæ, quæ tempore hyemali cum brodio carnis mista adsumi potest.

N. In Mulo Medicina confert. Cichorium cum toto si equi cachexia viscerum laborant, (Haarschlechtich seyn) pro alimento sub specie straminis incisi cum avena, exhibitum, (an statt des Häckerlings.)

N. Cichorium fl. albo inter maxima arcana agyrtarum & cigeinorum habetur sese contrà ictus quosvis muniendi, iguem compescendi.

¶ *XCVII. Cicuta.*

Κώνειον, Wüterich / Schierling. Cigue. *Hemlock.* Scheerlinck of Dollekervel.

Ex generibus cicutarum infertur in Officinas, cicuta major, C. B. 1. quæ Cicuta, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lob. Lon. Cast. Tab. Ger.* Cicuta major, *Cord. hist. Cam.* Vera *Gesn. hist.* Cicutaria vulgaris, *Clus. hist.*

Nascitur passim in pratis, locis incultis & umbrosis: Floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia & Radix, sed raro.

Vires. *Quamvis summè frigida censeatur, atque inter venenata referatur à Dioscoride; Nicolaomnu tamen frequens ejus usus moderno est in tumore ac inflammatione lienis, succus Emplastro Splenetico inclitus extrinsecus adhibetur: hinc in inflammationibus aliis, quinimo adhibetur quoque nonnunquam in collyriis.*

Sunt qui radicem fodere monent tempore ♂ ♄ & ☉.

PRÆPARATA.

Emplastr. de Cicuta Splenetic. Vide lib. 2.

HOFMAN. *Cicuta*) *Cicutaria vulgaris.* Schierling. Wüterich. Hæc Myrrhidi admodum similis est; at ab illa distat vitioso suo odore, quo perniciem indicat.

Crescit passim in locis umbrosis pinguibus, pratorum fimentis, prope fossas & aggeres agrorum. Floret Iulio & semiturget Augusto.

Vires.) Hæc meritò inter venena refertur, à tota substantia agentia. Hujus famam auxerunt Athenienses, Philosophorum hostes, ejus succo in publicis judiciis ad mortem utentes, ut suo damno *Socrates* testari potest, quem sua morte ad cicutam haurendam compulerunt. Alias externus ejus usus non rejiciendus est, in forma emplastri in Scirrho Lienis usurpatæ, hoc usu summo cum emolumento sæpè fui expertus, ita tamen non satis tutum ejus usum esse arbitror cum *Dn. D. Simone Pauli l. c. p. 264.* ad coercendas sororiantes & luxurianies virginum & mulierum mammas & lac in puerperarum mammis ejus succo suppremendum. Cæteroquin *Cicutariæ* communiter radices sive in cibis coctas sive crudas comestas tanquam maximum arcanum in scorbuto commendant. Verùm & hisce quosdametiam è medio fuisse sublatos testatur experientia.

XCVIII. Cine-

¶ XCVIII. *Cinamomum.*

Cortices sunt arboris cujusdam exoticæ ejusdem nominis. German. Zimmetrinde/ Canel. Canelle. *Cinamon.* Caneel.

N. *De Cassia & Cinamomo officinar. quod & Canella dicitur, controversæ occurrunt opiniones. Sunt enim qui inter se confundunt & pro uno & eodem utrumque habent Cortice, solisque nominibus differre, non reipsa, alii ex sola loci varietate ea distinguunt, non ex diversa specie arboris: alii ex una eademque arbore utrumque desumi volunt, cujus corticem exteriorem & crassiorem appellitant cassiam lignean seu odoratam, interiorem & tenuiorem Cinamomum. Alii diversæ speciei arborum corticis faciunt, inter quos tamen maxima similitudo intercedat, adeo ut Cassia arbor in Cinamomi arborem transplantari facile queat: Hæc opinio Galeni. Recentiores primæ ut plurimum subscribunt opinioni, Cinamomumque officinarum vulgo canellam dictum, legitimum Antiquorum cassiam dicunt. Et in compositionibus Græcorum Xylocassiam, id est, cassiam ligneam seu odoratam postulantibus, canellam nostram esse adhibendam. Si qua tamen distinguere libet, crassiorem cassiam appellare licet; tenuiorem Cinamomum differentia suborta à differente loco natali arborum.*

Videantur Garzias ab H. lib. 1. arom. hist. c. 15. Ioh. Manard. lib. 8. Epist. 1. Matthiol. in Dioscor. Caspar. Bauhinus Theatr. Botan. lib. 11. s. 3. & sqq.

Frequentes sunt hæ arbores in Zeilan, Cinamomumque præbent præstantissimum, ignobilius è contra Cinam. præbent arbores in Provincia Malavar & Iaba seu Iava.

N. *Roseum sive ex cinereo vinosum colorem contrahit Cinamomum, ex solis calore, cui cortex detractus exponitur: non probe idem paratus, candicans sive cinerei coloris sit, nimis vero ardoribus solis combustus niger.*

Delectus. Probatur subrubrum, odoris fragrantissimi, saporis subastringentis, & acris.

(Ita selectum dicitur Darsenum.)

Vires. *Calf. & siccat, aperit, discutit, menses & partum accelerat, omnia viscera spirituque singulos recreat, concoctiones juvat. Hinc usus ejus frequentissimus est in virium imbecillitate, typothimia, capitis, ventriculi & uteri affectibus frigidioribus.*

PRÆPARATA.

1. *Confect. Cinamom.*

2. ▽. *Cinamom.* Fit l. a. ut ex aliis aromatibus. Vide l. 2. vel uti in destillatione olei.

(Habetur etiam Rosata; Buglossata, citrata, cydoniata, cum Malvatico parata.)

3. *Tinctura* seu *Extract.* ex Spir. Vin. Tartarisato.

4. *Elyxir. Cinam.* Fit ex Tinctura cinamomi, additis & croci & santali citrini Tincturis.

5. *Oleum.* Elicitur unà cum ▽ beneficio destillationis, l. 2. ℔ j. dat. Drach. ij. vel Drach. ij ß.

Nota *de menstruo: Alii adhibent solum vinum, alii vinum cum ▽ mistum: quibus quoque Tar. aut Sal. com. insuper admiscent.*

6. *Sal.* Ex fæcibus incineratis elixiviatur.

7. *Balsamus.* Ex ol. cinam. ol. Nucist. depurato. Tingitur bolo Orientali vel pulvere Cinamomi.

8. *Syrup.* Vide Dispens. Norib.

9. *Magisterium.* Extrahitur cum Spir. vin. opt. ac præcipitatur cum ▽ fontan. vel cum ▽ Cinam. primum stillanti, retinetque colorem Cinamomi.

10. *Spec. Diacinam.* Vide Dispens.

Hof. *Cinamomum* dicitur quasi *Chinæ Amomum*, vel *Amomum ex China* allatum. Vocatur *Cinamum, Cinnamum, Cinamomum & Cinnamomum. Cimmomum* etiam apud *Scaliger. A Galeno* dicitur *Cinnamomis*, sed hanc nonnulli pseudocinnamomum vocant. Dicitur etiam Cassia, Canella, unde & *Casp. Hoffmannus Libr. 2 Medicam. officinal. Cap. 68* de utroque simul agit. Quia non ex diversis sed ex eâdem proveniunt Arbore. Cassia sive Cassia dicitur, quod sensui fragrantiâ suâ recreet, ἀπὸ τῆ καυσεα Canella, ob figuram, quâ cannam seu arundinem repræsentat.

Est autem cortex aromaticus Arboris cujusdam exoticæ ejusdem nominis colore rufescente, odore aromatico & sapore cum acrimonia grato.

Arbor ex quâ *Cortex Cinamomi* excinditur, haud absimilis est lauro, magnitudine Oleæ, præterquam quod foliâ aliquantò majora sint instar foliorum Citri, quæ anterius acuminatâ, posterius lata sunt, plena fibrosis filamentis instar nostræ plantaginis acutæ. Fructus paululum minores & albicantiores sunt baccis lauri. Cortex autem, uti dictum, Cinamomi ab hâc desumptus est arbore, ita ut singulo triennio aliquot ramos ab hâc arbore incolæ abscindant, corticem detrahentes & ipsam arborem inviolatam relinquentes. Et quod notatu dignum, corticem jam ab arbore separatum vires pon nisi intrà menstruum spatium exferere. Flores hujus arboris nive sunt candidiores & admodum fragrantes. Lignum hujus Arboris omni sapore & odore est destitutum, ut videatur, Naturam omnem thesaurum virium in corticis sinum deposuisse, ut hujus utilitas eò major sit.

Qualis tamen Cortex *Cinamomum* sit, utrum exterior, an verò interior, Autores inter se non conveniunt. Secundum & interiorem arboris corticem esse *Cinamomum* sive *canellam* testatur *Garziat ab Horto Libr. 1. Aromat. histor. & Dominic. Chabræus l. c.* p. 33. Hisce contrarius est Clusius in *annotat. ad Garziæ Libr. Aromat.* Dum inquit: In nostrâ canellâ interdum invenies fragmenta, quæ non videntur interior ille cortex, sed omninò supetior. Cinereâ pelliculâ abductus. Plerique verò tubuli, delibrati & crasiori ac inæquali cortice denudati videntur. Olaus Wormius *in Musæo* asservare se scribit *Cinamomum* à ligno avulsum membranulâ cinereâ obductum, sapore acri aromatico. Verum Nos utrumque corticem volumus intellectum, unum tamen altero efficaciorem. Hoc autem modò Cortex à ligno separatur. Cortex eximitur & in laminulas quadrangulas secatur, humi abjicitur, & per se convolvitur, ut trunci unius rami integer cortex videatur, cùm tamen partes sint duntaxat digiti crassitie convolutæ, truncus interdum verò semoris crassitudine reperiatur. A dempto cortice tribus postea annis ab eâ Arbore abstinetur.

Nascitur autem *Cinamomi Arbor* in Malavar, Iava, & Moluccis Insulis, præstantior autem in Zeilan reperitur.

N. 1. Hîc non possumus non etiam mentionem facere hujus Corticis veluti Cinamomi Caryophyllati saporem Caryophillorum referentis actem, ab Arbore provenientis, quę Caninga vocatur *Francisc. Hernandez. l. c. Libr. 2. Cap. 11.* Et est Arbor magna crassi caudicis, folia ferens Canellæ similia, sed tamen majora & pinguiora, stipitemque fuscum, provenit in Insulis Cubu, locis editis & montosis. Cui hîc cortex diripitur, qui non est ut Cassia, si recens est glutinosus, sed arens & levigabilis Hujus pulveris in dosi ad ʒj cum convenienti liquore adsumptus magnopere cerebrum & ventriculum roborat, & inde spirituum defectum resarcit, dolores ventris sedat, flatus discutit, & partum accelerat. Ex eo *oleum & extractum* paratur insignium facultatum. Hic levi maceratione aquæ fontanæ colorem rubicundum & odorem caryophyllatum suppeditat ad medicata & cosmetica utilem. Vina quoque medicata instar Hippocratici gratissima exinde parantur. *vid. & Guilhelmus Piso in mantiss. aromatic.* p. 169.

N. 2. Præter hanc Alia adhuc Cassia communiter dicta Caryophyllata, sed falsò.

Aliàs China de China specie differens à Cinnamomo Caryophyllato, nam sicuti hæc Cassiæ speciem, ita illa Cinnamomi formam refert, vide de hâc *Chiflerium, Sturmium* &c.

Hujus usus contrà febres intermittentes quotidianas, tertianas, & quartanas nostris jam temporibus admodum frequens est, cujus effectus ambiguus interdum fuit, nonnunquam etiam notabilis. A Romanis Medicis ejus virtus anti-pyretica prius Nobis innotuit, unde & Schedion Romæ Italicâ linguâ prodiit de modo præparandi & assumendi pulverem. Sumuntur

corticis hujus pulveris. drachmæ duæ, infunduntur in calice vini albi generosissimi per trihorium spatium & imminente horrore febrili propinantur, & Æger lecto ad sudorem eliciendum committitur. Sed, uti dictum, interdum paroxysmum profligavit, interdum etiam magis exacerbatus fuit, unde & quibusdam hoc medicamentum in febribus est suspectum *Thom. Bartholin. Centur. 2. Epist. medicinal. 42.* Hujus præparationem quod attinet, quidam in formâ diluti forti expressione propinant, vel infundunt, vel *vina Medicata* inde conficiunt. Alii *Tincturam* inde parant, nonnulli *Essentiam* præferunt cum spiritu ejus proprio confectam, modò laudatus *Bartholinus Centur. 5. historio. Johann. Jacob. Chifletius, & Rulandus Sturmius de* China *Chinâ.*

Vires. Calef. & siccat, aperit, discutit &c. Summum est confortativum Cordis & Cerebri, spiritus vitales, animales & genitales mirificè reficit, coctionem promover, menses & partum accelerat. Ad alexipharmaca etiam refertur, *teste Dioscoride*, unde & theriacam, mithridatium, Confect. alkerm. ingreditur. Hujus usus est in virium summâ diminutione, animi deliquiis, cerebri, cordis, ventriculi & uteri frigidis affectibus.

Præparata ex hoc sunt *Confectio Cinamomi. Aqua Cinamomi*, quæ vel *simplex* vel *composita*, unde *Aqua Cinamomi borraginata, buglossata, cydoniata* cum succo cydoniorum. *Tinctura seu Extractum* scilicet Cinamomum cum sp. vini Tartarisato vase clauso maceratur. Exprimitur postmodum, clarificatur per digestionem, addi etiam potest Oleum destillatum. Conficitur etiam inde *Elixir Cinamomi* ex contusis grosso modo corticis fragmentis cucurbitæ inditis, affuso sp. vini ad trium vel quatuor digitorum eminentiam, postmodum in fine additur Ess. ambræ, & moschi cum Syrupo de canellâ. *Oleum* optimum vel ex corticibus ejus elicitur, menstruum vel vinum vel aqua est, his si tantillum tartari, vel sal. comm. addatur, efficacius oleum acquires. Recip. Cinamomi opt. ℔j crassè contuso adde aq. Mensur. iij. (in quibus aliquid sacchari sit solutum) stent in digestione per aliquot dies, postea aquam ℞ la, hanc destillatam reaffunde novi Cinamomi lib. j. relinque cum brodio primæ destillationis relicto iterum in digestione, ℞ la & nanciscēris non solum aquam Cinamomi elegantissimam, sed oleum etiam copiosissimum. Hic Labor continuandus est 10. vel 12. libris Cinamomi. Destilla per vesicam alembico cupreo stanno probè obducto. *Sal* ex fecibus incineratis elicitur. *Balsamus* fit ex oleo & Nucis Moschatæ ol. expresso. *De syrupo Cynnamomi vid. Dispens. Magisterium* paratur extractione cum sp. vini optimo, & præcipitatione cum aq. fontanâ. Huc accedit & *eleosaccharum Cinamomi*, &c

¶ XCIX. *Citrus.*

Malus Citria, Medica, Assyria. Arbor est exotica per totum annum virens, fructum, tenellum cum maturescente simul ferens.

Videatur Citrum, *Brunf.* Citria, *Trag.* Citrus, *Tab. Cord. hist.* Malus Medica, *Matth. Cord. hist. Dod. Lob.* Malus citra, *Gesn. hort. Lon. Cast. Clus. hist. Cam.* Citria & mala Medica *Bellon.* Malus Medica, C. B. 1. Citronenbaum. cit trouvies des Citrons. *Citron-Tree, and Pont-Citron.* Citroen-boom. en Appelen.

Dicitur Medica & Assyria, quia apud Medos & Assyrios & imprimis apud Persas frequens est. Hinc in Italiam translata fuit, postea & in Hispania in usum devenit, ut nemora & campos occuparit hodie. Colitur & apud nos in hortis

OFFICIN. NAT.

Fructus seu *Poma Citria*, (citrea) *Cortices* & *Semen*, raro *Flores*. Fructus variant magnitudine: quædam sunt majora instar melo-peponum; alia minora & vulgaria, alia Limonum magnitudine. Sic alia prælonga sunt, alia rotundiora: in officinis usitatiora sunt minora, utpote quæ carnosiora, tum quoque majora.

Vires. *Citrinum malum (cum cortice ac carne) alexipharmacum putatur cujuslibet veneni, resistit putredini, morbisque malignis, lumbricos fugat, diaphoreticum est. Cortex calf.* 1. *sicc.* 2. *(aliis calef. & sicc.* 3.)

Caro, seu pulpa refrig. & humect. & hinc succus expressus.

Semen: Pepins de Citrons, citronseed of kernels, calf. & sicc. 2. attenuat, digerit, abstergit, lumbricos fugat.

PRÆPARATA.

1. *Condit.* 1. *Poma* maxima condiuntur nondum satis matura, cum cortice ac carne incisa, nucleis exemptis: dicuntur nostratibus Citronat.

N. *Eodem modo condiuntur & minora, integra vel in taleolas dissecta.*

1. *Cortices.* Condiuntur post mitigationem amaroris, cum saccharo.

3. *Flores cond.*

1. *Conserv.* 1. *ex floribus.*

Ex medulla, remotis scil. corticibus ac semine succoque expresso.

[Ex Italia apportata nomine agre di cedro, Acredo citri, egregia ad virium imbecillitatem, & æstum febrilem.]

3. *Confect. cortic.*

N. *Majores cortices conditi dicuntur*, Citrinat *confect.*

4. ▽ Ex corticibus.

[5. *Spiritus*, cordialis interno & externo usui aptus.]

6. *Oleum* itidem cum ▽ ex corticibus exillat. [Ex non fermentatis suavius.]

N. *Potest & exprimi oleum ex semine, sed minus id usitatum.*

7. *Succus.* Ex carne exprimitur & reservatur pro usu, diciturque nonnullis Vinum citri, præcipuè si cum tantillo sacchari sit fermentatus.

8. *Syr. acetositatis citri.* Ex succo & sacchar. to.

Syr. citri simpl. Ex cortic. Vide Disp.
compos. Vide Disp.

9. *Morsuli citri.* } Vide suis locis.
Citri laxativ. }

10. *Balsamus.* Ex ol. stillat. & ol. Muscato.

11. *Electuarium de Citro solutivum.*

[12. *Acetum citratum.*

HOFMAN. *Citrus*) *Malus Citria, Medica, Assyria & Persica Malus*, à regionibus unde primum allata. *Fructus non malum medicum sed citrium* dici debet, à colore corticis nomen adeptum.

Maximus est earum proventus in regni Neapolitani Hispaniæ & Gallo-Provinciæ tractibus maritimis.

Fructus seu Poma Citria magnitudine & loco natali potius variant, quàm genere, Ratione magnitudinis, quædam sunt *majora* instar melopeponum, alia *minora*, alia *Limonum magnitudine* &c. *Alia Medica, Assyria, Alia ex Guinea &c.*

Vires. Cortex *calef. & siccat. Pulpa autem refrig. & humectat. Semen calefac. & sicc. atten. diger. absterg. &c.* Integrum Pomum Citreum est alexipharmacum, ut patet ex historiâ ex *Athenæo* desumptâ, ubi referunt, quendam facinorosum ad bestias damnatum integri pomi esu ab internecione aspidum fuisse vindicatum, quod prætereunti è caponâ psaltria quædam ipsi porrexerat. Hujus historiæ veritatem confirmat studiosus Medicinæ Parisiis Gallorum aliquot retrò annis à viperæ morsu lethaliter ferè decumbens & salutifero pomorum citriorum esu restitutus, Medicinæ scil. studiosus dictis Parisiis in frequentiâ quorundam Medicorum de naturâ, viribus ac veneno viperarum disceptantium in ædibus pharmacopolæ cujusdam, ubi haud exigua viperarum quantitas ex finitimis locis apportata discendi & curiosi ingenii gratiâ præsens fuerat, de præsenti materia ultrò citroque cum reliquis verba miscens scripit manu, quod

quod antea sæpius illæsus fuerit, viperam tabulæ impositam, & ipso inscio à pharmacopæo Gallo rudè inter forcipem compressam & hinc irâ succensam, hæc dum ille sermoni intentus, reflexo capite dente suo cani/no pollici dextræ vulnusculum vix æquans magnitudinem inflixit, quo animadversio illam projecit; vulnere tamen spreto. Ast vix quadrantis horulæ spatium intercesserat, quin dira subsequuta symptomata, syncope, convulsio, continui vomitus, alvi dejectiones, cum tormentis & ilei passionibus, cum extremorum refrigeratione, brachium crocco infectum colore intumescebat, facies cadaverosa, labia livida ac tumida, oculis desidentibus, pollex tum minimè intumescebat, nisi sub fine, nec ex vulnere inflicto ne guttula sanguinis aut ullius humoris exstillavit. Improvisus & subitus hic tragicus casus, in multas & diversas præsentium Medicorum consilia diripuit partes, hic ad Theriacam, alter ad Orvietanum, tertius ad cauterium potentiale, sed nimis tardè confugerunt: Tandem miser hic juvenis decumbens, vivacissimus licet, distortus doloribus, sal viperarum volatile cum ♈ thericali exigebat, inani verò quasi effectu, continuato enim vomitu haustum rejiciebat, nec clysteres ullum attulerunt levamen; tota namque Naturæ œconomia haud leviter turbatâ. Fortè autem fortunâ accidit, ut Nobilis quidam exterus ex commiseratione ægri tactus decumbenti pomum citrium exhiberet, quod vix odoratu, non dicam, gustu, acido scilicet succo delibatum, incredibile dictu est, quam subitaneam & præsentissimam rulerit opem, omnia momento cessabant symptomata, & non aliter fuerat, ac si Jupiter ipse opitulatricem porrexisset manum. Galli verò pro innata illorum levitate hoc miraculum obsetvabant. Patiens licet ex virium diminutione antehinc obsetvabant. Patiens licet ex virium diminutione antegressi haud parum debilis, mutæum tamen tuum reperit, & sumpto electuario quodam ex Confect. alkerm. & de hyacinth. intermediato Pomorum Citriorum usu non tolum illa nocte placidè dormivit; sed & brevi iterum ex voto convaluit.

Ex hâc observatione notatu dignissima plurima Naturæ phænomena adhuc non ita aperta dilucidandâ veniunt; Facile est inde videre cujus naturæ sit venenum viperarum, quomodo à viperâ in hominem traducatur, ecqui in massam sanguineam seu Archeum nostrum agat, quales actiones Archei in morbis cudendis & sanandis, quomodo medicamenta hujus beneficio operationes suas peragant, & in specie quâ ratione Citriorum acidus succus in venenum à viperâ illatum operetur, illud mortificando & figendo.

Pharmacopœus Gallus, in cujus ædibus hæc tragœdia incepit, tractatum sub proprio nomine Charras (at alieno sanè Marte) edidit titul. Les Experiences des Viperes à Paris in 8tav. Ubi ait Venenum illud agere in massam sanguineam, eam figendo, & circulationem impediendo: Et in sequentibus, venenum ceu acidum aliquod figere sanguinem &c. Verùm si hoc hâc ratione eveniret quomodo succus ille citreus levamen aliquod afferre posset, de quo ille statuit gaudere virtute fixativâ, sic enim venenum illud redderetur fixius & circulatione magis magisque impeditâ mors tandem acceleraretur. Statuimus itaque, perniciem illam dependere ex viperarum salivali humore in dentium vesiculis contento extrà notabilem quantitatem, prout modernorum Italorum curiosorum experientia patefecit qualis D. Redi Archiatri Florentini qui in quovis liquore haustus innoxius est, sin verò imago iræ seu idea furiosa bestiæ illius superveniat vulnere à dentibus lõgioribus tricuspidib⁹ in corporis peripheriâ inflicto, quæ in dicto liquore ceu vehiculo sigillata, seu ex viperâ vivâ seu ex mortuâ fuerit, Archeus cum expellere exoticum illum hospitem nititur, agitur in furorem, eoque nisu sub veneni tyrannide omnes fūctiones interturbat, dum tocam spirituum & liquorum vitalium substantiam sibi assimilando evertit; usque dum ex potestate dotali remedium, ex cujus numero in hâc morborum ac symptomatum syndrome etiam fuit succus ille Citri, supereminentem & non vulgarem obtinens bonitatem, quâ irati ac succensi Archei errores sopiuntur ac corriguntur; Ex his patet, omnem morbum ab Archéo prout errat, vel furiosus est, fabricari ac regi, ertantemque ac iratum placari & demulceri posse remediis potestativis, in quibus denuò suas reperit delicias, ut à furore remittat. Si enim juxtà allatam historiam morsus viperæ extrà notabilem humoris quantitatem & quasi solo attactu sæpè occidat; & ad liquoris cujusdam mihi noti inunctionem in manu factam, si mentum viri attigerit, paulo post barbæ pili excidant, superciliorum ac totius capitis, quidni & remedia dentur, quæ scil. solo gustu non dicam contactu Archei errores compescant citrà ullam perceptibilem quantitatem Archeum sedantia & demulcentia. Quæ ratio, quod ægroti sæpenumerò gliscente adhuc causi & aliorum morborum vigore à ipecacuanhæ quodam remedio in momento quasi, priusquam à debili tunc ventriculi digestivâ in actum potuit deduci, notabile levamen & insequentem insanitatis plenam restitutionem sentiant, id quod vel millies in praxi meâ observavi.

Falsum est, & experientiæ contrariatur, quod de Capite vel aliâ parte hujus animalis vulneri impositum ref runt. Verum autem, caput frixum vel viperam coctam devoratam profuisse, saporosam, nec ullius veneni participem.

Miranda est historia, quam habet Gasp. à Reques in Campo Elysæo jucundarum quæstion. de Rustico quodam à viperâ morsso. Sed hæc in transitu, redeo jam ad nostrum Pomum Citrium, cujus Cortex aromaticus, antilorm cus & carminativus etiam concoctionem juvat, *pulpa acida* adhibetur ad febrilia citantium calorem restinguendum. *Semen in Emulsionibus* confert verminantibus pueris & contra vomitus gravidarum adhibetur. Ex recentibus *Cortices condiuntur*, *ex succo fyrupus Acetof. Citri* conficitur. Et ex *corticibus oleum* quoque destillatur, undè *Eleosaccharum Citri. Essentia Citri, &c.*

N. *Oleum Citri* si ex recentissimis & non fermentatis Corticibus Citri solâ aquâ affusâ per V B. destillatum fuerit, præstantissimum est, naturali gaudens odore, & multos per annos manet incorruptum: secus fit in fermentatis Citri Corticibus, ex quibus ingratum Therebinthinatum spirans odorem oleum destillatur.

SPIRITUS CITRI *valdè* CARDIACUS.

Recip. Pomorum Citri q. v. remota parte albâ effœtâ conscinde reliqua, sacchari q. s. adde, misce in vasculo optimè clauso, stent in digestione per 7. ☌ ☽ continuos postmodum 𝔏 la per Alemb. & tandem rectifica per Aren. Spiritus prodibit limpidissimus, cujus aliquot guttulæ in convenienti vehiculo oblatæ collapsas restaurant vires.

ESSENTIA CITRI *in formâ liquidâ.*

Recip. Malorum Citrinorum no. 100 dividantur primò cortices à pulpâ ipsâ, posteà remotâ parte spongiosâ albâ in partes conscinde minutissimas, ex reliquâ pulpâ internâ acidâ succum exprime, quam fortissimè, & superaffunde probè cum succo mistis invicem corticibus, adde sacchari s. q. & pec. siquimensem digere in loco calido; posteà per MB. abstrahe spiritum fortissimum quem seorsim asserva. Residuum exime & cum expressione trajice primò per pānum album, deindè verò filtra debitè per chartam bibulam, factâ filtratione inde cucurbitæ cōveniēti & abstrahe inde ℥j cum suprà dicto spiritu fortissimo conjungendam, quod residui liquoris remanserit, in cucurbita suprà dicto spiritu permisce & in Pelicano tandiu circulentur, donec liquor ille pellucidus & coloris Citrini evaserit. Tandem effundatur per lentam inclinationem, quod clarum est, & usui servetur, fæces verò in fundo residentes rejiciantur.

ESSENTIA CITRI SICCA.

Recip. Hæc conficitur ex Cortic. Citri recent. mediante sacchari albiss. aspersione, quod abraditur iterum cum parte inversâ cultelli in orbe stanneo, usque dum saccharum consistentiam acquirat siccam.

N. Aquam meam bezoardicam temperatam ex pom. Citri paratam vid. in thesaur. nostr. pharmaceutic. annexo sect. 1. n. 35.

¶ *C. Citrullus.*

Citrullus. Anguria. Angurien. *Citrul, one of the great cold seeds.* Citrullen/een ſach van Coms commeren. Species Cucumeris est, fructu rotundo, quo reliquas cucumeris species quoad magnitudinem exuperat.

Dicitur Citrullus, *Trag. Lon. Tab.* officinat. *Lob. Ger.* Anguria, *Matth. Cast. Cam.* Cucumer vel cucumis citrullus, *Fuchs.* Anguria, citrulus dicta, C. B. I.

N. *Variat corticis colore qui aliis viridis seu herbaceus, aliis candidus maculis aspersus: Caro altis rubens & dulcis, aliis candida: Semina colore nigro, rubro, fulvo.*

OFFICIN. NAT.

Officinis tantum *Semen* in usu est, idque adhibetur vel cum, vel sine cortice.

Vires

Vires. *Est ex 4. sem. frig. maj. Refrig. itaque & hum. ad gr. 2. est Diureticum, aperiens, acrimoniam obtundens. Inservit præcipuè Renibus ac vesicæ abstergendis, bilis ac sanguinis æstui compescendo.*

HOFMAN. *Clinopodium Majus & primum, Mastichina*, ob jucundum mastichis odorem. Groß Wolgemuth. Wirbel-Dost. *Alterum & minus ocymi facie* Klein Wolgemuth. Nec hoc sicco præsereundum est pede, licet hujus *Dnus Autor* nullibi faciat mentionem, tamen suum etiam reperit locum in Medicinâ; Calefacit & siccat, aperit, digerit, resolvit, unde ejus decoctum cum vino convenit in mensium suppressione, & in primis specificum etiam est in Melancholiâ & omnibus aliis deliriis si cum vino coquatur, & bibatur singulo mane, à meridie & vesperi cyathus unus. Præparari etiam exinde potest *aqua* ex herbâ, *Spiritus*, *Essentia*, *sal fixum & essentiale*, &c.

COCCVLÆ.

De iis hæc habet Appendix ad Pharmacopœam SCHROEDER.

Coccula, Cocculi, Cocci Orientales, Grains des Indes Orientales, des coques de levant: racematim pediculis hærentes, hedera corymborum modo ex Alexandria adferuntur. Contra pediculos nullum præstantius remedium pronunciat Bauhinus *p.* 511. *Pinac.* Codronchius *peculiari libello usum & virtutem Coccularum exponit. Quidam Solani maniaci, quidam Tithymali, quidam Clematidis fructum putant. Dicuntur aliàs* baccæ Levanticæ, baccæ Orientales, baccæ cotulæ elephantinæ, cucculus Indicus. *Contra podagram has* cocculas *commendat* Riverius, *dum* ℥. *Baccar. harum Orientalium, quas Galli vocant*, coques de Levant, *& myrrhæ ana* ℔ ß. *Misceique cum aceto forti pro cataplasmate p.* 342. Baccæ piscatoriæ *dicuntur, quòd illarum ope piscatio instituatur, de qua* Paulus Zachias *quæst. Medic. leg. p.* 432. *ubi in genere* de piscatione Medica *disserit doctè & eleganter ex* Plutarcho, Cælio Rhodigino, Avicenna, Bruerino, Plinio. Ruellius *hoc pulchrè confirmat p.* 474.

¶ *CI. Cochlearia.*

Cochlearia Löffelkraut. Cochlearia *Scurvygrass.* Lepel-bradt. } folio subrotundo, cochlearia Batavica, *quæ usualis*, folio sinuato Britannica, *Lob. hæc nobis innotescit.*

Vocatur Cochlearia, *Dod. Cam. Ep. Matth. Tab.* Cochlearia Batava, *Lob.* Cochlearia fol. subrotundo. C. B. 1.

Crescit apud nos in hortis loca amans paluſtria, rigua & umbrosa: floret April. & Majo. Videlicet anno secundo à satione.

OFFICIN. NAT.

Folia, quæ recentiora adhibere præstat, quam siccata, quippe Sal volatile, quo potissimum efficacia sunt arescendo evanescit.

Vires. *Calf. & sicc. 2. ad 3. aper. est splenetica, ac diaphoretica, fixos ac crudos humores spirituales ac volatiles reddens, putredinique resistens. Hinc utilis in hypochondriacis morbisque Tartareis prima regionis, ac præcipuè in Scorbuto, in cujus medicatione celeberrima audit, adhibeturque intus & extus in gargarismis, (ad putredinem gingivarum) balneis, ad artuum resolutionem.*

PRÆPARATA.

1. *Conserv.* Ex fol.
2. ▽ *stillat.* Ex fol. recent.
3. *Syrup.* Ex succo & sacchar.
4. *Sal. com. volatile.* Ex succo.
5. *Spiritus* è foliis fermentatis.
6. *Succus* expressus.

N. Recens *maxima est efficacia ad arcendam oris ac gingivarum putredinem, etiam post morbillos.* Inspissatus loco *Extracti assumi poteris.*

7. Oleum stillatitium.

HOFMAN. *Cochlearia.*) Inde nomen est adeptum, quia folia ejus cochlearii formæ respondent. Thlaspis & Nasturtium sapore acri affinis planta. *Lacunæ* dicitur *Telephium.* Nonnulli *Britannicam* vocant, sed perperam. Hæc enim folio sinuato frigida & sicca vim adstringendi obtinet. Nostras autem *Cochlearia* calida est & sicca, sale acri volatili prædita, quem effectum *Britannica* non præstat, licet & hæc dentium laxitatem ac vacillationem corrigat, tamen vi suâ adstrictivâ, non resolutiva hoc efficit.

Copiosa spontanea ad mare Batavum provenit. Crescit sata in nostris hortis, loca amans rigua & umbrosa. Floret April. & Majo.

Folia recentia adhibentur.

Vires. Calef. sicc. aperit. &c.) Sale peculiari volatili abundat, quo scorbuto, malo hypochondriaco, & omnibus morbis, fiâ sanguinis salino-sulphurea & non sulphureo-salina dyscrasia dependeant. Præparantur autem ex hac *Conserva, Aqua, Spiritus*, & succus majoris energiæ, quàm *syrupus* vel *Ejus Extractum* fuerit, in quorum præparatione *spiritus & sal* volatile, in quibus anti-scorbuticorum vis & efficacia consistit, avolant. Unde cochlearia neque coctionem, neque fermentationem, nec exsiccationem ob sal volatile, quod avolat, sustinet. Et *spiritus* ex hac melius destillatur absque prævia fermentatione seq. modo; Recip. Cochleariæ q. v. non concisis sed integris adhuc recentibus foliis affunde spiritum vini vulgatem, licet etiam non admodum fuerit rectificatus, & *A.* la per vesicam: Destillatum iterum affunde recenti cochleariæ, & denuò cum recenti cochlearia destillatorium repete, tandem per MB rectifica; & acquires *spiritum cochleariæ* fortiss. quem vel per se usui repone, vel poteris inde conficere *Essentiam addita succi recentis expressi* Cochleariæ q. q. & tantillum sacchari candi: Vel potest etiam confici. *Eleosaccharum Cochlearia* ex *oleo destill. Cochleariæ & Sacchar.* cand. q. q. *Infusum seri caprini*, in quo cochlearia fuerit incisa, vulgare quidem medicamentum est, sed revera in scorbuto à salinis humoribus orto & tumoribus ab adustis humoribus in quibus meruimus affluxum materiæ atrabilariæ, multum prodest. Incidit enim, attenuat crassissimum illum sanguinem, sicque expulsioni facit idoneum. Ex hac aquæ etiam destillantur anti-scorbuticæ, quas vid. in thesaur. pharmaceut. annex. sect. 1. n. 40 seq. & aquam ad gingivarum putredinem sect. 2. n. VI. ex cochlearia præparatam.

Extern è Cochlearia cocta & artubus scorbuticorum dolentibus applicata felici cum successu adhibetur. De hac vid. Dn. D. Valentini Andreæ Mœllenbroccii curiosam dissertationem.

COFFI.

De eo in Appendice ad Pharmacopœam SCHROEDER *sequentia enarrantur.*

Olim *Africa* fuit novitatis studiosa, nunc *Germania* non contenta usu *tabaci* & aliorum exoticorum sorbitionem *potus Coffi* prolixè usurpans. Ex fabis *Bon* torrefactis & assatis pulverem struunt, & ex illo nigram tincturam per aquam ferventissimam extractam, pauxillo sacchari edulcoratam calidam sorbillando bibunt. Fusius hanc rem exposuit pronuper D. Laurentius Straussius in disputatione, respondente Francisco Peters, Gissæ habita, quam hûc inserere commodum visum est.

Laurentius

Laurentius Straussius de Coffi.

CVM DEO.

QUanquam *Fabarum* usus, & esus prohibitus olim fuerit à Pythagora, quod flores licuris suis nigris signaturam referant lugubrem, & animas mortuorum, quæ in iis habitant: ab aliis autem etiamnum interdicatur, quod existiment, sensus exinde hebetari, & insomnia turbulenta excitari, quia tamen ipsæ fabæ & alimentum & medicamentum præbent secundum atque innoxium, nullam operam aut oleum me perditurum fido, si de *fabis* in publicam catheidram aliquid proferam.

II. Non autem in præsentiarum agere animus est de *Fabis* nostratibus, sativis aut sylvestribus: Nec de *Phaseolis* nostris aut *Lupinis*, quorum tamen omnium frequens usus esse solet, partim in culina, partim in Pharmacopolio, cum ad externos & internos morbos eradicandos frequenter iis Clarissimi *Medici* & *Chirurgi* uti soleant, in hydrope, v. gr. calculo, retentione urinæ, dysenteria, lienteria, sugillationibus, & aliis affectibus p. n. Nec etiam de *Faba Ægyptiaca* Dioscoridis, p. 228. quam Crocodili oculis timentes fugiunt, teste *Plinio* p. 324. Nec de *Phaseolo Paludani Garcti* Cacao (è quo Chocalate paratur) limili, *Coles* alias dicto apud *Clusium* p. 64. aut *Fabis Peruanibus Carthaginensibus* Manard. pag. 335. aut *Ferdinandi* Lupezii de Castagneda l. 7. cap. 78. in Insula D. Thomæ nascentibus; hac vice exponetur Faba Arabica *Bon*, è qua potus resultat, *Coava* dictus, quo olim jam *Ægyptii* & *Arabes*, atque nunc hac tempestate novitatis avidi *Angli*, *Galli*, *Germani*, spreto *Tabaco* & *Thee*, frequenter uti solent.

III. De hac faba *Bon*, seculo post natum Salvatorem nostrum, nono, primus quod ego quidem sciam, sub nomine *Bunchi* memoriæ aliquid reliquit Abubetri Atazi filius Zacharia Mahometus, *Rases*, communiter *Rasis*, dictus, Medicus Clarissimus Arabs, qui multos libros scripsit elegantissimos, X. quidem ad Regem Mansorem, & alios doctissimos XV. Hic inquam, primus exposuit, quid *Bunchum* sit. Ait enim pag. 74. calidum esse & siccum, quod stomacho congruum existens, mali sudoris odorem atque psiloti incidat & auferat *vide* l. 3. ad Mans. pag. alleg. 74.

IV. Post Rhasin, *Abuhali*, *Alhasen Ebenhali*, *Ebensina*, communiter *Avicenna* dictus libr. 2. tract. 2. pag. 281. *Bon* sub nomine *Bunchum* explicat, *Bunchum* quid est, (quærit?) Resp. Est res delata de *Iamen*. Quidam autem dixerunt, quod est ex radicibus anigailen: quum movetur & cadit. *Electio*, melius est Citrinum & leve, boni odoris, Album verò & grave est malum. Naturâ est calidum & siccum in primo, secundum quosdam est frigidum in primo. *Operationes & Proprietates.* Confortat membra. *Decoratio.* Mundificat cutem & exiccat humiditates, quæ sunt sub ea, & facit odorem corporis bonum, & abscindit odorem psilosi. *Membra Nutrimenti.* Est bonum stomacho. *Hæc etiam aliis quadrare videntur*, quæ Avicenna tradit de *Meisce*. pag. 359. loc. cit. & lib. 1. fen. 3. dict. 2. cap. p. 194. sed differunt *Bon* & *Meisce*.

V. Penitus autem fabam *Bon & potum* inde confectum describit *Prosper. Alpin.* lib. de Med. Ægypt. & de Plant. Ægypt. Ægyptiis *inquit pag.* 118. in usu frequentissimo est semen *Bon* ex quo decoctum parant. Huic omnes non secus ac nostri in publicis tabernis vinorum potationibus operam dant. De eoque singulis diebus sæpè admodum calenti interdiu, sed maximè manè jejuno stomacho large bibere consueverunt, siquidem ipso ventriculum calefieri roborarique apud eos compertum sit, non minusque etiam viscerum obstructiones tolli, quotidie experiantur. Mulieribus ad evocandos menses præsentaneum est remedium, apud eosque in usu est frequentissimo, quibus diminutè fluentibus ejus decocti probè calentis multum epotant, paulatim modicum sorbillantes. Sic enim in usu est apud omnes, ut paulatim ipsum deglutiant. *Capite verò quarto* inferiùs pag. nimirum 122. fusius hanc rem persequitur *Alpinus*. In frequentissimo usu, *ait*, ibi est decoctum *Chaova* appellatum, quod ex quibusdam seminibus nigris fabas imitantibus parare consueverunt. Duobusque modis ab ipsis parari solet, horum enim alii decoctum faciunt ex seminum nuper dictorum tunicis seu folliculis, & alii ex eorundem seminum substantia; quod ex folliculis paratur, efficacius, quam ex seminum substantia elaboratum: prædictum semen hoc *Bon* vocant, arboremque ipsum ferentem vidi in quodam Turcæ Bei Viridario ex Arabia delatum, quæ Evonomo maximè similis erat.

Illius verò decocti facultas est frigida & sicca, quo ad primas qualitates temperata, cui etiam mista est caliditas quando illa semina duplici substantia constant, altera crassa, & terrea, quæ coquunt & roborant, altera calida in tenui substantia fundata, frigidaque modice prævalent, qua calefaciunt, abstergunt, obstructaque aperiunt. Horum decoctum cichorei decocto gustu proximum est, quod tamen ipso valentius obstructa liberat. Cum ego animadvertissem mulieres, quibus cœperint fluere menses, ad eos adjuvandos, de eo calidiori semper paulatim multum sorbillare, apud illasque omnes ad juvandam eam vacuationem in usu esse frequentissimo, cœpi, illâ perdoctus experientiâ, in omnibus illo uti, quibus aliquam ob causam eorum purgatio menstrua defuisset, quod quidem felicissimè multis evenisse vidi, exindeque didici, hoc genus remedii pro evocandis menstruis ab uteri obstructis venis esse præstantissimum post universalem tamen corporis vacuationem, mane jejuno stomacho istud decoctum assumptum efficacissimè menses provocat, temporeque quo multis jam vehementibus doloribus minutæ difficulter exeunt, eis præsentaneo est auxilio. Parant autem illi hoc decoctum sumentes nucleorum illorum seminum à folliculis mundatorum libram unam & mediam, eaque parum igne torrefaciunt, contostaque bulliunt, in aquæ lib. viginti, aliis sumentibus nucleos prædictos torrefactos ac minutim confractos per diem infusos in aquam manere atque alia nulla præcedente infusione eos bulliunt ad consumptionem medietatis, percolatumque decoctum ad usum servant in fictilibus vasis undique clausis: Eodem itidem modo parant decoctum ex seminum folliculis, in minori tamen quantitate sumptis, pro quo parando accipiunt alii prædictorum folliculorum sex uncias atque alii novem, in librisque viginti aquæ fontis ad consumptionem medietatis ipsam coquentes. Hoc decoctum stomacho summopere conducit, idque valdè calidum & effervescens, jejuno stomacho paulatim sorbentes potant ad ciathi mensuram, & eo amplius: ut autem vino in cœnopoliis sive tabernis nostrorum multi ebrietati

deditiindulgére obſervantur, ſive illi *Coava* decocto delectantur eique indulgent.

Ipſam fabam *Bon* deſcribit in Plant. Ægypt. hiſtoria pag. 26. ſeqq. Arborem vidi, *inquit*, in Viridario Halybei Turcæ, cujus Iconem nunc ſpectabis, ex qua ſemina illa ibi vulgatiſſima *Bon* & *Ban* appellata, producuntur: ex his omnes tum Ægyptii tum Arabes parant decoctum vulgatiſſimum, quod vini loco ipſi potant, venditurque in publicis œnopoliis, non ſecus quam apud nos vinum. Illique ipſum vocant *Coava*. Hæc ſemina ex Felici Arabia aſportantur. Arbor quam me inſpexiſſe dixi, *Evonomo* ſimilis obſervata eſt, ſed tamen folia craſſiora durioraque habebat viridiora perpetuoque virentia; uſus eſt illorum ſeminum omnibus notiſſimus, ad parandum jam dictum decoctum, quod quo pacto ab iis paretur, alias à me dictum eſt.

Utuntur ejus decocto ad roborandum ventriculum frigidiorem, adjuvandamque concoctionem, & non minus ad auferendas à viſceribus obſtructiones, in tumoribuſque hepatis lieniſque frigidis & antiquis obſtructionibus, feliciori jam ſucceſſu decoctum multos dies experiuntur. Quod etiam uterum maximè reſpicere videtur, ipſum enim & calefacit, obſtructioneſque ab eo aufert, ſic enim in familiari uſu eſt, apud omnes Ægyptias Arabeſque mulieres, ut ſemper dum fluunt menſes, ipſorum vacuationem, hujus decocti ferventis multum paulatim ſorbillantes, adjuvent, ad promovendos etiam in quibus ſuppreſſi ſunt; uſus hujus decocti purgato corpore multis diebus utiliſſimus eſt. Avicenna de his ſeminibus meminit, ſimileſque vel eoſdem uſus de ſeminibus memoriæ prodidit, ipſumque ſemen calidum in tertio & ſiccum in ſecundo gradu conſtituit, quod tamen verum non videtur, quando ſemen ſapore dulceſcat, cum pauco amarore, nullamque acrimoniam præ ſe ferat: Nihilominus ipſum obſtructionibus viſcerum, frigidiſque humoribus hepatis vel lienis multum conferre docuit.

VI. *Veſlingius* ulterius hæc proſequitur in Obſerv. pag. 22. ut & *Bauhin.* in Pinace pag. 248. *Olaus Wormius* in Muſæo pag. 189. *Olearius* itin. Perſic. pag. 422. & ante hos *Leonh. Rauwolff.* in Itin. pag. 102. Pronuper verò mentionem quoque facit *Mollenbroc.* p. 117. de Arthr. Vaga Scorbut.

VII. *Bon* itaque fructus eſt arboris, corporis perfectè mixti organici, animi vegetativa præditi. Arbores enim & reliquæ Plantæ, *frutices*, nempe, *ſuffrutices* & *herbæ* (tot ſunt earum differentiæ) *Corpora* dicuntur *perfectè mixta animata*, ad diſcrimen inanimatorum & imperfectè mixtorum corporum naturalium. Vivunt autem plantæ, ſed non ſunt *animalia*, nec *ſentiunt*, aut *dormiunt*. Sola anima vegetativa pollent, ſpecie tamen inter ſe differunt, ſed in tantum, in quantum metalla, ut unum ſæpè in aliud poſſit tranſire. Non enim plane negamus *Chryſopœiam*.

VIII. Dicuntur autem *vegetabilia* Corpora naturalia *mixta*, ad differentiam Corporum naturalium *ſimplicium*, ex quibus nempe mixta componuntur juxta *Ariſtotelem*, & in quæ ultimo deſinunt, uti ante hunc expoſuit *Hippocrates* de nat. hum. *t.* 17. & 12. & 13. ex qua tamen deſcriptione numerus *Simplicium* quaternarius non tam facilè emergit, ut exinde Dn. D. *Ioh. Dan. Horſtius*, Philoſ. & Medic. Excellentiſſimus, hujus Academiæ Profeſſor Med. Prim. per multos annos, & nunc Collegii Medici Francofurtenſis Senior & Archiater Haſſiacus meritiſſimus, in elegantiſſima ſua *Phyſica Hippocratea* elementa *principalia* duo p. 25. aſſerat *Aquam* & *Terram*, & duo *minus principalia* aut potius ligamina *Ignem* æſtimet & *Aërem*. Et hinc in dubium vocant quidam *tria principia Chimica* Sal, Sulphur, Mercurium, tum quod non omnia corpora *mixta* in illa tria poſſint reduci: *tum* quod *plura* corpora mixta in *plura*, quam in illa tria reſolvantur. *Hoc* probare nituntur, quod in tria liquida *phlegma*, *ſpiritum*, *oleum*; & duo ſicca principia, *ſal fixum* & *volatile*, v. g. C. C. Tartarus, Succinum, Urina & multa alia reducantur: *Illud* verò, quod nullus Chimicorum etiam Adeptorum probaverit, ſe in *Sal*, *Sulphur* & *Mercurium*, tanquam prima principia, Aurum unquam v. gr. Talcumve redegiſſe. Quid nos ſtatuamus de numero *principiorum* corporum naturalium, in conflictu exponemus.

IX. Quomodo autem paretur *potus Coffi*, nunc exponendum penitius: Superius quidem mentio facta eſt, ſed non ita ſpecialis. Fabæ *Bonæ* fructus arboris depictæ A. aſſantur in depicto ferreo Inſtrumento lit. B. per quod, fabis illis excorticatis *b.* repletum, & operculo C. tectum, tranſire poſſit veru, quo illud ad ignem agitetur, donec aſſæ ſint contentæ fabæ. Pulvis ita toſtus in aquam ferventem projicitur, liquorque inde tinctus calidè jejuno ſtomacho cum pauxillo ſacchari ſorbillatur. Francofurti, ubi in uſum Medicum primus illum potum induxit, & aliquot ægris cum ſucceſſu propinavit Dn. D. *Horſtius*, ſupra laudatus, in libra una aquæ ferventiſſimæ infundunt duas drachmas aut tres pulveris toſti.

X. Virtutes hujus *Potus Coffi* ſuperius in genere expoſitæ ſunt, in ſpecie verò *Arabs* quidam Medicus *Oxonii* in Anglia edita *deſcriptione*, apud *Henricum Halle* 1656. ſequentia enarrat. Fructus *Bon* (ait) colligitur in menſe *Ab*, fructus eſt inſtar fabæ (*a*) quæ enucleata dividitur in duas partes. (*ib.*) Flores ejus ſunt albicantes. Calida eſt hæc faba in primo gradu, & ſicca in ſecundo, quoad corticem. Nucleus verò temperatus planè eſt & modicè ac amicè exiccans. Ipſe potus utilis eſt in catarrhis, deſtillationibus pectus occupantibus, ſuppreſſione menſium & urinæ, ebullitione ſanguinis, & debilitate virium. Et tale encomium hic potus nactus quoque eſt in *Dania* & *Suecia*, ibidem nunc Magnatibus etiam familiaris.

XI. *Lutetiæ Pariſiorum* jam modo in multis tabernis publicis potum *Coffe* vendunt, cum ſequelogio,

Les tres-excellentes vertus de la Meure appellée Coffe.

Quod Latinè redditum ſic ſonat.

Coffi morum eſt in Arabiæ deſertis locis tantum creſcens, unde in totam Magni Turcarum Imperatoris Dominationem transfertur: Ipſius potus exſiccat humores frigidos, flatus diſcutit, hepar corroborat, hydrope laborantibus opitulatur: ſingulare eſt remedium contra ſcabiem & ſanguinis corruptionem, cor refrigerat pulſumque ejuſdem vitalem temperat; iis auxilio eſt quibus afficitur ſtoma-

ſtomachus quibuſque ciborum appetentia deficit; præterea feliciter exhibetur in cerebri intemperiebus, frigidis, humidis & gravantibus; ipſius fumus, fluxionibus ad oculos auriumque ſuſurris medetur: Efficax inſuper exiſtit remedium in anhelatione, fluxionibus ad pulmones, lienis doloribus & verminoſa intemperie: Solatium ſingulare præbet iis qui cibos & potum copioſius ingeſſerunt fructuſque multos crudos vorarunt.

Uſus quotidianus in aliquod temporis ſpatium protractus, demonſtrabit quæ hactenus enarrata ſunt.

Prodeſſe nempe contra flatus, debilitatem hepatis, hydropem, bilis abundantiam, ſanguinis corruptionem, cordis debilitatem, ſtomachi dolorem, anorexiam, cerebri debilitatem, defluxiones ad pulmonem, oculorum & aurium, dolorem lienis, &c.

XII. Inter alios potus, ait *Rauwolffius* ſuperiùs allegatus, Turcæ utuntur potu quem magni æſtimant, & *Chaube* dicunt, quique colore attramentum æmulatur, & admodum conveniens in affectibus præprimis ventriculi: ſolent liquorem hunc tempore matutino publicis etiam in locis ſine omni nauſea aſſumere, ex ſcutellis argillaceis, & porcellinis, ſæpius labra admovent, parcè tamen bibunt, ordinem ſedentes in circulo obſervantes; compoſitionem hujus liquoris ingrediuntur fructus quidam *Buncho* ab incolis dicti, exterius magnitudine & colore Baccas lauri æquantes, duabus tenuiſſimis tunicis induti, ſecundùm illorum relationem, ex *India* allati, quoniam hi exigui ſunt pretii, & intus duo grana flavi coloris, diverſis in duabus capſulis incluſa tenent, inſuper etiam viribus, nomine, colore *Bancha* Avicennæ & *Bunca* Raſis Almans, in totum ſimilis eſt; hos eſſe ſtatuo, tamdiu, donec à Viris doctiſſimis meliora perdocti fuero, hic potus illis admodum familiaris eſt, quapropter etiam multi illorum in hoſpitiis publicis vendentium & mercatorum de fructibus mercaturam facientium in Batzar inveniuntur. Inſuper illum adeò ſalubrem eſſe probant: ut nos vinum abſynthites vel alia vina medicata.

XIII. Amſtelrodami *Iohann. Ains-vvorth* multis elogiis hoc anno hunc potum vendit, quod humidum radicale conſerver, ventriculum roboret, oculorum morbos tollat, doloribus capitis medeatur, catarrhos ſolvat, paralyſi, podagræ, hydropiſi, & ſcorbuto reſiſtat, calculum frangat, prægnantibus proſit, &c.

XIV. Excellentiſſ. verò *D. Simon Pauli* Potum *Coffi* planè damnat *in Comm. de abuſu Tabaci & Herba Thé* pag. 38. quod corpora & animos effœminet, non quidem quod hic potus adeo refrigeret, ſed quod ſulphure proprio inſtar *Tabaci* & *Angui caſſi* clanculum & ſenſim exiccet, pag. 46. Aſt loquitur & ſcribit de *abuſu* Clariſſimus Vir, aliàs *Rhabarbarum*, *China*, *Saſſafras*, & *Santalum* quoque aliaque medicamenta extra *Europam* nata, in exilium forent ableganda. Abuſum potus *Coffi* & nos non minus improbamus, quam abuſum *vini*, Uſum verò retinemus, cum compertum habeamus, multos à potu *Coffi* modicè & debitè, manè nempe jejuno ſtomacho cum paux lio ſacchari ſumpto, benè habere, & feliciter experiri, potum illum ſtomacho prodeſſe, catarrhos ſiſtere, totumque corpus roborare. Concludimus itaque cum *Veſlingii* Præſtantiſſimi effato, *Europeis* hoc medicamentum non eſſe inutile aut noxium, quo ipſo huic diſſertationi impoſitus eſto hac vice finis.

¶ *CII. Lignum Colubrinum.*

Lignum ſerpentarium, Clematitis Indica, C. B. 2. Ligni Colubrini alterum genus Garziæ, *Trag.* & *Claſ.* Lignum colubrinum, *Tab.* Germ. Orieſholtz. bois de Coluvrier ou couleuvre. *Serpentin-vvood.* Vergift-hout/ Slangen-hout. [Indis Comexi.]

Advehitur ex Inſula Zeilan. Eligendum amarum, non carioſum, grave.

Vires. *Calidum eſt & ſiccum (ut amaror arguit) abſtergit, morſibus ſerpentum, aliiſque venenis medetur: bilem ac mucilaginem per alvum (nonnunquam etiam per vomitum educit) unde uſus præcip. eſt in febribus intermittentibus, tertiana ac quartana: Lumbricos necat ac fugat. Extrinſecus maculas cutis abſtergit.*

PRÆPARATA.

Extractum, cum ▽ Centaurei vel ſimili factum. *Doſis ad* Scrup. j.

HOFMAN. *Colubrinum Lignum.*] *Lignum Serpentarium.* Hujus nomine plures veniunt plantæ, eò quod mirificè ad colubrorum morſus virulentos & ictus faciat. *Tria ejus genera* in Inſula Zeilan reperiri teſtatur *Garcias ab Orta*, eadem deſcribens. *Secundum Ejus lignum colubrinum* depictum Cluſio *ſcandens* dicitur vid. *Dominic. Chabræus in ſtirp. icon. bus Sciagraph. p.* 121. & 124.

N. Quæ *Garcias ab Ortâ*, inquit Olaus Wormius *in Muſæo* p. 1682 *De ligno Colubrino* ſcripſit, dum confero cum fragmentis ex Inſulâ Zeilan mihi allatis, dubia ſuggerunt non pauca. Primò quod plantam duorum ſaltem aut trium palmorum altitudine aſſurgeré ait, vix videtur probabile. Cùm mihi radicis fruſtum ſit quod in diametro unciam ſuperat, tam grandem radicem tam exilem præbere plantam vix veroſimile. Niſi *Garcias* plantam ſaltem viderit, primò emergentem, quæ ad juſtam magnitudinem non pervenerit. Nec ſolùm tenues, ut aſſerit, radices habet, ſed & craſſas, adeò ut brachium pueruli craſſitie æquet, quod docet fragmentum alterum, quod poſſideo. Quod unciæ pondere in febribus exhiberi, ait, tritum & aquâ maceratum, vix rationi conſonum videtur, cùm vix eâ doſi unâ vice aſſumi pulvis poſſit, pro uncia una forſan drachma ponenda, aut vicibus non unis tantum exhibendum, aut infuſum in aqua appropriata dandum.

Advehitur ex Inſula Zeilan; Eligitur amarum, grave, reſinoſum, non carioſum

Vires. Calidum eſt & ſiccum &c.) Morſibus & ictibus ſerpentum aliiſque venenis reſiſtit ejus decoctum vel infuſum. Hoc *Dnus Autor* inter cætera etiam ad febrium intermittentium curationem commendat, & hoc verum eſſe confirmat *Jacobus Bontius in not. ad Gare.* præſertim in Tymorenſibus cum delirio conjunctis. pulveriſatum hoc lignum Aloës ſuperat: Unde etiam valet ad tineas, aſcarides, lumbricos, &c.

¶ *CIII. Contrayerva.*

Contrayerva, radix yerva, radix contrayerva, radix bezoartica, alexipharmaca, radix contra venena, Drakena, rad. venenis adverſa, *Monar.* Giftwurtz. Racine de Xerva, ou venimeuſe. *Yerva* or *Contra-yerva, a counterpyoſon.* Yerva/ Contraperva/ een Vergift-wortel.

Eſt radix Iridis vel Cyperi radicibus non abſimilis, quæ annis abhinc aliquot ex Provincia Peruana Charcas apportari cœpit.

N. *Bauhinus facit ſpeciem Cyperi, vocatque Cyperum longum, odorum Peruanum.*

Eligatur denſa non carioſa, quæ aromaticum quiddam ſapit, cum acrimonia conjunctum.

Vires. *Calida eſt 2. alexipharmaca & ſudorifera, præſtantiſſimumque remedium adverſus omne venenum, cujuſcunque ſit generis (excepto Merc. ſublim.)*

vomitione id rejiciens, aut per sudores evacuans. Sed & amatoria pocula ex pulvere hausto educi ferunt. Ventris etiam animalia pellit. Quin & in peste felix ejus usus compertus est, ut & morbillis nigris.

Dosis Drach. j.

HOFMAN. *Contrayerva.*) Hispanis dicta, quasi Alexipharmaca, alexiteria, quod venenis resistat. Dicitur etiam Drackena Clusio, qui hoc nominis dedit, quia oques *Fr. Dracke* ex peregrinatione, quâ totum orbem circumivit, secum attulit. Licet *Casp. Bauhinus in Pinac. Lib. 1. sect. 2.* diversas radices constituat contrayervam & Drackenâ, dum illam ad cyperos longos odoros refert, hanc ad cyperos longos inodoros: attamẽ inquit Olaus Wormius *in Musæo* si Drackenæ Iconem & descriptionẽ confero cum radice, quæ contrayervæ nomine ad Nos adfertur, non possum, quin statuam esse eandem. Sic enim describit Clusius *suam* Drackenam *Exoticor. Lib. 4. Cap. x.* semiuncialí magna ex parte est crassitudine, prælonga subindè in nodos & inæqualia capita extuberans, atque in summis capitibus veluti ex crassis squamis contexta *Donaria referente* ferè ad instar, interiore parte alba, tenues fibras hinc inde adnascentes habens, quasdam crassiusculas & majusculas, duras & lentas, ex quibus alii dependent nodi, nullo manifesto odore, sapore nonnihil adstringente & linguam exiccante initio, diutius verò manducata tenuem suavemque acrimoniam in ore relinquit. *Nardus Antonius Recchus Libr. 8. histor. Natur. Mexican. Cap. 58.* Plantam quandam depingit sub titulo Coanenepilli, quam ejus commentator Terentius Contrayervam esse putat, folia ferre asserit lunæ crescentis in modum, aut solearum, quibus calceantur jumenta signata quoque clavis, luteo colore, caules volubiles, teretes, exiles, ac ornatos per intervalla prænarratis foliis. Radicem verò prolixam & convolutam minimum digitum crassam & fibratam: Verùm dubitare me facit hujus radicis descriptio, quæ prolixa & convoluta esse dicitur minimum digitum crassa & fibrata, qualis illa non est, quæ ad Nos adfertur. Herba præterea ipsa descripta Convolvulum refert, non Cyperum, ad quem *Bauhinus* refert Contrayervam. *Monardes* radicibus iridis similem esse ait, nisi quod minor sit. Et certè eò convenire videtur, inquit Olaus l. c. quòd grumosa existat, suprà terram repens, & fibras multas de se spargens, quæ à summo ad imum graciliores evadunt. Colore exterius purpureo, interius albicante, sapore subdulci, adstringente cum acrimonia aromatica. *Cl. Simon Pauli in Quadrip. botanic. Class. Secund.* p. 40. Nostratis Caryophyllatæ radicibus simillimam esse scribit, pro fundamento habens cum Clusio, ut suprà diximus, cum Drackena radice nominata essentia convenire.

Aliquot abhinc annis ex Provincia Peruana *Charcas* apportari cepit. Eligenda densa non cariosa aromatici saporis cum acrimonia conjuncti.

Vires. Calida est, alexipharmaca &c.) Testatur Clusius se ab *Eliota* accepisse, folia Contrayervæ esse præsens venenum, ipsam verò radicem non modò illius veneni, sed aliorum etiam esse antidotum, adeò ut pulvis ejus ex albo vino sumptus contrà omne venenum, (uno sublimato excepto) præsentissimum sit remedium, *vomitu illud rejiciens & per sudores evacuans*; Cor & vitalem facultatem roborat, si pollinis in modum trita manè ex pauxillo vino sumatur. Aqua vel vinum, in quibus radix sicca fuerit imposita, si quotidiè ad prandium sumatur, à peste præservabit, splenis affectibus, Melancholia, juvabit digestionem, ventriculum confortando & flatus dissipando, anodyna est, diaphoretica & diuretica. Unde & inter alia etiam ingreditur *Tinsturam bezoardicam Dn. D. Johannis Michaelis.* Præservat etiam à philtris & nocuis cibariis. Hæc radix melior est, quàm bezoar, vel Theriaca vel unicornu in suo effectu vid. *Nard. Anton. Recchus l. c.*

N. Ex hac in febribus malignis cum rasur. C C. decoctum fieri potest, item Essentia alexipharmaca additis aliis bezoardicis.

¶ *CIV. Consolida.*

1. Consolida seu cons. major. *Vid. Symphytum.*
2. Consolida media. *Hac hujus loci.*
3. Consolida minor. *Vide bellis hortensis.*
4. Consolida Regalis. *Vide Calcatrippa.*
5. Consolida aurea & Sarracenica, vide Virga aurea.

Est { flore cæruleo. *Hac usualior.* / flore purpureo. *Hac rari usus.*

Dicitur Consolida media, *Brunf. Matth. Fuchs. Tab. Cast.* media prima, *Tab.* prunella cærulea, *Trag.* Bugula, *Dod. Clus. hist. Ger.* Bugula & prunella quibusdam *Lob.* Consolida media pratensis cærulea seu N. 1. C. B. Gülden Gunsel.

Crescit in locis campestribus: floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba.

Vires. *Utraque vulneraria est, tàm intrinsecus quàm extrinsecus adhibita: confert & illero, Epatis obstructioni, urinæ retentioni, herniis, &c. Brevibus: usu ea cum Prunella & figura ferè convenit; ista & viribus.*

HOFMAN. *Consolida.*) *Media* scilicet, quæ etiam *Bugula* dicitur. Germ. Güldengünsel.

Crescit in locis campestribus, floret Majo. Colligitur in novilunio Junii, ☉ie in ♌ existente manè antè ☉lis ortum.

Herba fl. cærulea & fl. purpurea in usu est.

Vires.) Utraque vulneraria est, tam internè quàm externè adhibita. Unde ingreditur decocta vulneraria Chirurgorum & viribus ac figura cum prunella convenit; Externè etiam ad ulcera pudendorum venerea commendatur.

¶ *CV. Corallina.*

Βρύον θαλάσσιον, *Dioscor.* Muscus marinus, *Matth. Cord. in D. Cast. Tab.* Corallina, *Lob. Lon.* Muscus Maritimus seu Corallina officinarum, C. B. German. Meermoos/ Corallenmoos. *Corallin, Seaseffin.* Koralkruyt/ Zee Mosch.

Inhæret scopulis & piscium testis coralliisque, eo sane modo, quo muscus arboribus innascitur, optimaque est quæ à corallis detrahitur.

Eligatur colore, cum sicca est, subrubescente, salso sapore, odore concharum marinarum simili.

Vires. *Refrig. & sicc. astringit, incrassat, vi lumbricos necandi & expellendi celeberrima est, intus & extus adhibita.*

Dosis ad Drach. j.

PRÆPAR.

Magisterium: fit cum lixivio forti, Vid. l. 2.

Dosis scrup. j.

HOFMAN. *Corallina.*) Bryon Thalassion vocat *Dioscorides*, *Polygon trichophyllon Theophrastus*. *Algam crinito folio Gaza. Muscus marinus Matthiolo* & recentioribus dicitur. Item *Corallina officinarum*, quia corallis præcipuè innascitur. Est autem Lanugo capillosa, mollis sub aqua, extracta autem & siccata ob saliginem rigens, quædam erecta, quædam humi repens. Colore nunc albo, nunc rubeo, nunc cinereo, nunc flavo, nunc herbaceo &c.

Non solum Corallis, sed & saxis, testis & aliis concharum fragmentis adnascitur; Quæ Corallis inhæret præfertur, prælei quæ saxis, & coloris est vel albi vel rubicundi, cinerea improbatur.

Vires. Refrig. & sicc. adstringit, incrassat, &c.) Lumbricos necandi & expellendi vim obtinet; sed videndum, ne sit inveterata & exoleta.

¶ *CVI. Coriandrum.*

Κόριον ἄνθος/αννον, *Dioscor.* Coriandrum, *German.* Coriander. Coriandre. *Coriander.* Coriander.

Est C. B. { 1. Majus. *Hoc usuale solum.* / 2. Minus testiculatum. / 3. Sylvestre. } *inusitata.*

Insignitur Coriandrum, *Brunf. Trag. Fuchs. Matth. Cord. hist. Lon. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.*

Colitur nobis in hortis, solo gaudens pingui: floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Semen granosum, quod primum halicum graveolens halat

halat, reſiccatum autem ſuavem acquirit odorem.

Vires. *Stomachicum inprimis eſt, calf. & ſicc. ad gr. 3. adſtring. Hinc celeberrimum in laxitate ſtomachi, ſi poſt cibum aſſumatur, claudit enim ventriculum, exhalationeſque ſupprimit, quo minus caput gravent, ructuſque producant.*

PRÆPARATA.

1. *Præparatum.* Præparatur ſem. Coriand. macerationē per noctem in ✣ dein exiccatur.

N. *Præparatio hæc ſit ob caſtigationem qualitatis noxiæ (crudioris & excrementitiæ) quam tamen & areſcentia amittit.*

2. *Confectio.* Ex ſemine præparato.

3. ▽. *ſtillat.* Rari uſus eſt.

4. *Oleum.* cum ▽ aſcendit.

HOFMAN. *Coriandrum.*) κόριον, κορίαννον Græci vocant. Latini Corium, Corianum, Coriandrum &c. Huicque nomen fecerunt Cimices, quod infectum *Corim* vocatur, quod eos oleant Coriandri caules & folia.

Eſt autem vel *vulgare ſativum* & abſolutè dictum, quod *majus* etiam vocant, vel *ſylveſtre*; Illud creſcit in hortis; Cujus folia primum aniſi aut petroſelini, poſt verò ad chamæmelina accedūt, cimicum fœdo odore. Umbellæ florum ex purpureo candicantium, petroſelini umbellis ſimiles. Semen exactè rotundum, odore & ſapore aromatico grato. Caulis bicubitalis & major, gracilis, ſtriatus, ſolidus. Radix rara eſt, tenuis, candida, ſimplex, ac paucis fibris donata. *Coriandri ſylveſtris* folia ſunt vulgaris ſativi foliis paria, ſed minora. Umbellæ etiam floribus ex purpureo candicantibus, quibus diſcuſſis ſemen oritur rotundum, hoc peculiare habens, quod duplex ſit in ſingulis pediculis; odoris aromatici grati. Radix hinc ſingularis eſt tenuis & non altius demiſſa. Caules multos edit, quinque angulis conſtantes, ſolidos, geniculatos, ramis incerto ordine ex geniculis prodeuntibus.

Colitur Nobis in hortis, ſolo gaudet quadantenus ſicco. Floret Iulio.

Semen granoſum tantùm in uſum cedit.

Vires. Calef. & ſicc. adſtring. &c.) Magna de hujus facultatibus inter Doctores agitatur controverſia, dum alii vim refrigerantem ei adſignant, ut *Dioſcor.* & *Avicenna*; Alii ut & *Autor noſter* cum *Galeno* calid. & ſicc. Nonnulli planè virulentam ac deleteriam ipſi attribuerunt. Verùm Nos à *Galeni* ſtamus partibus, calefacientem & ſiccantem ei adſcribentes virtutem; Licet enim crudum & recens halitum expiret gravem, dum multā ſcatet humiditate ſylveſtri exoticâ & excrementitiâ, inde tamen non ſequitur illud frigidum ac virulentum eſſe, ut veterum Nonnulli voluerunt; Exſiccatum enim ſemen inſigne eſt ſtomachicum, facultatem habens gratam carminativam, illiſque commendatur, qui ob ſympathiam ventriculi aut ignotam actionem Regiminis juxtà Helmontium Cephalalgiâ laborant.

Præparata. *1. Præparatum.* Præparatur ſem. Coriandri maceratione per noctem in aceto, dein exiccatur. Hîc quæritur, an rectè? quia ſemen Coriandri aceto affuſo imbutum & iterum exſiccatum videtur ejus vim carminativam & balſamicam amittere, ut poſtmodum remaneat Coriandrum potioribus ſpoliatum virtutibus, *uti Cl. Zwelfer. judicat, in animadverſ. ad. P. A.* p. 410. Sed hîc excipit *Dnus Luc. Schrockius in P. A. R. ſive E. A. Claſſ.* 20. p. 425. Certum quidem eſſe, Coriandrum à multis inter venena referri, ſed non venenorum propriè ſic dictorum numerum ingredi, verùm ejus noxam conſiſtere in cruda viriditate, & immodico uſu; Pro qua ſententia ſtabilienda allegat *Galen. Lib. 2. de antidot. Cap. 7. Roderic. à Fonſecâ de Sanitate tuendâ* Cap. 11. *Proſper. Alpin. de Plant. Ægypti* Cap. 24. Verùm nec ipſi *Zwelfero* unquam venit in mentem, ſtatuere viride ſemen coriandri propriè ſic dictum eſſe venenum, ſed refutando *Galenum*, *Dioſcoridem* & alios, qui pro veneno habent, ipſe conſentit noxiam ejus qualitatem, ſi qua ineſt, à crudâ ejus excrementitia qualitate, immodico uſu dependere; Utrum verò hæc rectius aceto affuſo, an verò nudâ exſiccatione corrigatur, in controverſiam venit. Nos cum *Cl. Dno Zwelfero* & *Autore Noſtro* ſtatuimus, hanc qualitatis noxiæ crudæ excrementitiæ correctionem melius areſcentiâ, quàm aceti maceratione & iterum exſiccatione ejus peragi, ratio, quia hâc vis ſeminis Coriandri carminativa & balſamica non deſtruitur, ſed conſervatur; illâ autem potiore ſuâ virtute carminativâ & ſpirituoſâ ſpoliatur, dum aceti partes oleoſas, volatiles ac ſpirituoſas figit, & in aliud ens traducit, uti experientia mechanica quemvis edocere poteſt.

¶ *CVII. Cornus.*

Cornus, German. Cornerbaum/ Welſche Kirſchen. Cornoille, *Dog-Tree*, or *wild-cherry-tree*. Cornoelieboom.

Eſt { Mas { hortenſis, ſativa. *Hæc uſualis.* / ſylveſtris. / fœmina. *Lon.* ſylveſt.

Indigitatur Cornus. *Brunf. Trag. Matth. Lon. Dod. Lob.* Cornus mas, *Tab.* Cornus ſativa & mas. *Cord. in D.* Cornus vulgaris mas, *Cluſ. hiſt.* Cornus hortenſis mas, C.B. 1.

Florere incipit initio veris: colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Fructus, rariſſimè *Folia.*

Vires. *Utraque refrigerant, exiccant, aſtringunt, conſtipant. Hinc conveniunt præcipuè in diarrhœa & dyſenteria. Exhibentur fructus exiccati & pulveriſati ad Drach. 1.*

PRÆPARATA.

1. *Condit. fructus*, cum ſaccharo l. a.

2. *Rob. de Cornis.* Vide Diſp. Auguſt. Ex ſuccī pulpæ p. ij. & ſacch. p. 1.

HOFMAN. *Cornus.*) Germ. Cornelbaum. Eſt autem vel *mas*, vel *fœmina*. *Mas* vel *urbana* vel *ſylveſtris*. *Fœmina* eſt mollis & medullo'a. Hanc & virgam ſanguineam *Plinii* pro unō eodemque agnoſcunt *Geſnerus*, *Bellonius* & Alii. Sed non ſic omnibus videtur.

Cultum reſpuit & tam in humidis quàm ſiccis locis naſcitur.

Floret Febtuario & Martio, nonnunquam antequam folia erumpant.

Fructus verò in Autumno maturat, qui etiam in uſum venit.

¶ *CVIII. Corylus & Avellana.*

Corylus Haſelſtaude. *Noiſette. Hazel-Willows Hasle-Tree*, or *Haſle-Nout. A Filberd.* Wilgenboom/ Haſelaarboom/ en Haſelaernoot lang en ronde.

- Noſtras
  - ſativa
    - fructu albo minore. *Corylus vulgaris.*
    - fructu majore.
      - rotundo maximo.
      - oblongo rubente.
  - ſylveſtr. fructu eſt minore, albidiore & rotundiore, quam nativa.
- Peregrina
  - Humilis.
  - fructu purgatrice Monard. fructu oſculi trifidi, &c.

Noſtratibus non ſunt uſuales.

Ex his officinis in uſu veniunt noſtrates coryli, quæ deſcribuntur ab authoribus vel coryli vel avellanæ titulo, &c. Præfertut autem fructus oblongus rubens in compoſitionibus.

Solo gaudet arenoſo & opaco.

OFFICIN. NAT.

Lignum, Fructus & Viſcum.

Vires. *Lignum per ſe raro officinale eſt, nec aſſervatur, niſi pro parandis inde ſpiritu ac oleo. Adhibetur autem corylus ſylveſtris.*

N. 1. *Serpens virgâ corylinâ percuſſus torpeſcit; unde conjectare licet, facultate antiſerpentinâ corylum abundare.*

N. 2. *Faciunt ex ejuſdem coryli ſylveſtris bifido ſurculo virgulam quâ metalla ſcrutantur.*

(Viſcum. Haſelmiſtel. Du Viſc, glu, ou guy de Noiſettier. *Miſcelto of Hazel* or *Haſelnutree.* Lym van Haſelaerboomen. Inter antiepilepticа refertur.)

Fructus avellanæ (λεπτοκάρυα) exhibent uſui medico, *nucleum, putamen & membranulas.*

Nuclei, teſte Gal. l. 7. ſimpl. med. plus habent eſſentiæ terreſtris ac frigidæ, quam juglandes. Venenis reſiſtunt venenoſorumque animalium ictibus, (cum ruta & ficubus impoſiti,) ex mulſo hauſti veteri tuſſi medentur, urinæ odorem mitigant.

Putamen crudum in pulverem contritum aſtringit, obſtruit ac proin ſiſtit diarrhæam, albaque fœminarum profluvia. Quercetanus ſpecificum antipleuriticum inde facit, cum corall. rub. & mandibul. lucii.

Membranulæ nucleum ambientes ejuſdem cum putamine ſunt facultatis, eidemque præferendæ.

(Iulorum farina vere colligi poteſt pro Epilepticis.)

PRÆPARATA.

Ex ligno. 1. *Spiritus* fit per Retortam igne nudo ex ſarmentis exiccatis.

(Acetum deſtillatum ligni Coryli ad gonorrhæam in lue venerea utile.)

2. *Oleum* fit itidem per Retortam vel per deſcenſum.

Vires. *Vim habet utrumque calfacientem, incidentem, anodynam, antiepilepticam ac præcipuè odontalgicam.*

N. *Sunt qui oleum ligni Heraclei Rulando dictum autumant, nec ſine cauſa quidem. Etenim non modo viribus iiſdem celebre eſt, quas Rulandus oleo ſuo Heracleo adſcribit, ſed & nominis rationem habet. Corylus enim, quia primum ex Heraclea Ponti in Græciam tranſlata fuit, heracleotica ſeu pontica dicta eſt, adeoque & nuces heracleoticæ.*

PRÆPAR.

Ex avellanis *Oleum expreſſum.*

Vires. *Articulorum dolores inunctum juvat.*

N. *Ingrediuntur etiam nonnullas compoſitiones alexipharmacas, ubi præferenda ſativa, rubeſcentes & præcipuè oblonga, ut dictum ſupra.*

HOFMAN. *Corylus & Avellana.*) German. Haſel-Staude. De hujus differentiis vid. *Dnum Autorem.* Montes amat Corylus & in plana etiam deſcendit, gaudet humido ac argilloſo ſolo.

Lignum, Fructus & viſcum in uſu ſunt.

Vires. Lignum per ſe &c.) Ex hoc *ſpiritus & oleum* præparatur in inſultibus epilepticis magnarum virium, etiam à veneficio ortis. Colligendum autem tunc lignum eſt ☉ in ♈ exiſtente duobus vel tribus diebus ante novilunium.

Recip. Ligni corylini (in quo viſcum ſteterit) inciſi in taleolas ſ. q. hiſce imple retortam addimidias, inde fornaci & aperto igne ſtilla primò liquorem acidulum & deinde oleum craſſum, ſepara oleum per filtrum à liquore & rectifica cum cale. viv. per Aren. Non deſunt, qui oleum hoc ligni Heraclei oleum Rulando dictum non ſine cauſâ ſtatuunt. Eſt enim egregium Medicamentum contrà morbum caducum, & contrà vermes, quos non ſolùm necat, ſed etiam per ſeceſſum educit. Vermes hoc oleo conſperſi ſtatim moriuntur: Item in partu difficili commendatur pro ſingulari arcano, ſed tamen non in nimiâ quantitate adſumendum eſt. Ejicit etiam fœtum mortuum & ſecundinas tetentas, vermes dentium etiam eradicat & pediculos fugat.

N. 1. Serpens virgâ corylinâ percuſſa torpeſcit, unde patet, corylum vi anticolubrinâ abundare.

N. 2. *Faciunt ex ejuſdem coryli ſylveſtris bifido ſurculo virgulam, quâ metalla ſcrutantur.*) Vocatur hæc *virgula Divina* ſeu *Divinatoria*, cujus beneficio latentes metallorum venæ inveniuntur. Nonnulli bifidum, ut *Autor*, ſcribit, Coryli ramuſculum adhibent, utrumvis ejuſdem cornu manu alterutrâ tenentes: Alii ſurculum corylinum (quem totum unico anno enatum quidam expetunt) cujuſvis alterius ligni baculo alligantes, cum eo vice ſcipionis, per locos quos metallorum feraces ſuſpicantur lento paſſu obambulant. Et ſi forte mineræ metallicæ inſtiterint, aiunt indubitato indicio baculum ſeſe verſus ipſam incurvaturum. Aliqui metallis familiariter adſueti quodnam metallum in vena præcellat hinc cognoſci poſſe aſſerunt, ſi variorum metallorum fruſtula in eâdem manu cum virgulâ ſucceſſivè teneantur: quippe ſimul ac illud quo vena potiſſimum abundat, manui imponatur, fortius virgulam flecti, quàm ſi alia metalli ſpecies unà cum ipſâ in manu teneantur. De hoc experimento quid ſtatuendum ſit vid. *Athanaſ. Kircherus Libr. 3. Magnetis Mundi part. 5. c. 3. p. 635. Nobiliſſ. Anglus Robertus à Boyle in ſuam. phiſiologic.* p. 129. Cum autem modò laudati *Kircheri* allegata admodum curioſa ſint, lubet totum contextum hic annectere. Hic quæri poſſet, utrum aliqua vis naturalis Coryloniſ, qua metalla petat ab eis attracta? Ut autem hæc difficultas, inquit, melius enodetur, ſciendum eſt, Mineras ſubterraneas continuò quoſdam halitus exſpirare, quibus pro metallorum diverſitate, diverſimodè quoque & terra & plantæ alterantur. Adeò ut metallognomones vel ex ſolâ plantarum conſtitutione & qualitate in interioris montium qualitatis venarum cognitionem devenire poſſint. Halitibus enim ex ♁ nio, auripigmento, &c. exſpirantib. omnes plantas aduri & conſumi neceſſe eſt, præter quaſdam, quæ hoc halitu veluti roborantur, unde montes glabri & ſteriles plerumq; metalli latentis alicujus indicium præbent. Indicium quoque latentis venæ erit, ſi arborum folia tempore verno liquida ſint, aut ſubcærulea, ſi rami, præſertim ſuperiores infecti nigrore, aut alio colore minus naturali, ſi ſtipites biſſi, ſi rami nigri, aut diſcolores, ea namque opera faciunt, calidi & ſicci venarum halitus, qui ne radicibus quidem arborum parcunt, ſed eas adurentes prorſus infirmas reddunt. Dubium igitur nullum eſt, plantas metallicâ qualitate continuis montium exhalationibus imbutas aliquam ad ipſa metalla, ſuprà quorum venas creſcunt, ſimilitudinem fundare. Difficultas ſolum eſt, utrum hæc ſimilitudo attractum cauſetur. *Th. Paracelſus* primò in eâ opinione fuit, unde ſuadet diverſa metalla diverſis virgulis inquirenda, eò quod ſi nulla ſit planta, quæ non habeat metallum aut minerale quoddam ſibi appropriatum, in quod naturaliter feratur. Hinc ait; Corylum ſuper argenti venam creſcentem naturaliter venas argenti appetere: Ita virgam fraxineam æri virgulam ex piceaſtro plumbo reperiendo conferre, eò quod dictæ arbores dictis occulto quodam conſenſu reſpondeant. Addit, juniperum, hederam, Caprificum, Pinaſtrum, & omnia aculeata maximè metallorum ſocietate gaudere, atque ideò ut plurimum latentium venarum ſignum eſſe. Verùm hanc virgularum diuinarum inclinationem ex vi quâdam magnetica, quâ plantæ occulto veluti motu in ea ferantur provenire, non credit *Kircherus*, cum hujuſmodi virgulæ dictis metallis, cum quibus amicitiam habere dicuntur, applicatæ, quantumvis exactiſſimè & leviſſimè æquilibratas, nullum tamen inclinationis effectum præſtare experimento à ſe facto non ſemel compererit: quem tamen æquè, præſtare deberent ac ſuprà venas exponit. Sed hujus inclinationis, ſi quandoque contingat, hanc cauſam reddit. Vapor aut exhalatio metallica per radices arboris hauſta, ramorum foliorumque humori conjuncta conſtringitur, cum autem omnis vapor conſtrictus & ſolutus graviter, ſit ut continuo augmento vaporis metallici prægravatum lignum & incurvatum ſe veluti inclinet; hac ratione Virgam Alcinam ad latentes aquas ſcrutandas præparatam, dum vaporem exeuntem è terrâ avidè imbibit, tandem eò prægravatam inclinare videmus. Cujus rei argumentum hoc ſatis præbet, quod non quovis tempore, ſed ante meridiem ut plurimum, dum vapor eſt copioſus, hæc effectum præſtet, meridiano utpote vapore conſumpto non item: tunc enim virgulam alcinam paulò ante inclinatam in æquilibrio

æquilibrio consistentem reperies. Id quod libra quoque experieris, si enim bilancis vacuæ æquiponderatis unam partem ollæ aqua calida refertæ, altera extrà vaporem consistente impositas horum bilibrem lancem ollæ impositam rorido vapore infectam alteri præponderare cognoscas: consumpto verò vapore aut exsiccato ad æqualitatem redigi. Hinc quædam herbæ super mineras crescentes dicuntur glaciare mercurium, Crocus in sulphureis montibus crescens eorum vi imbutus stannum aureo colore tingit. Hinc patet quoque cur subinde inter cortices arborum copiosus mercurius reperiatur? *Hæc Kircherus.*

N. *Vijcum corylinum* epilepticis aliisque capitis affectibus obnoxiis quercino longè utilius est. Hoc in *corylo* non nasci scribunt, nisi post annum centesimum. *Henricus ab Heer. Libr. I. obs. 8.* Ex hoc componitur etiam *Unguentum ad veneficiorum* infringendam vim mirabile, ejus hæc est descriptio. Recip. adipis canis benè liquatæ & mundæ ℥ iv. adipis Ursi ℥ viij. Caponis ℥xxiv. tres truncos visci corylini virentis frustatim sectos & contusos, dum humescant, contunde autem simul lignum, folia, baccas. Misce in phiala, quam soli novem septimanis cum exposueris, virescentem balsamum extrahes, eoque veneficiatorum corpora, loca maximè dolentia & junctiuras inungendo certo curabis experimento. *Karrichter.*

N. 2. *Corylum* in furno seu clibano benè expurgato in cineres recentem adhuc combure, & accuratè combustos per cribrum trajice. Et indè ægrum, de quo suspicio est, nocte media super cineres mingere jubeas, vasque lotio plenum lento igni impone, ut vaporum specie exhaleat liquor, & si Morbus magicus, tunc in residuo cinere crines inveniuntur. *Thom. Bartholin. Centur. 5. hist.* 35

Fructus Avellanæ κατα τοποις. *Fructus Avellanæ & Membranulas.*) Fructus ingrediuntur *Confectionem Looh de Pino* ob bechicam qualitatem, venenis etiam resistunt, & venenosorum animalium ictibus medentur, urinæ ardorem mitigant, sperma gignunt &c. Ejus oleum expressum furfuribus capitis delendis utile est. Putamina pulverisata ob vim suam adstringentem medentur omnibus alvi profluviis & albo mulierum fluori. Sunt etiam specificum anti-pleuriticum. Membranulæ iisdem gaudent viribus.

¶ CIX. Costus.

Κόστος, Costus.

- verus { amarus, dulcis } *hic officinalis.*
- falsus { Costus, *Matth.* & *Lon.* id est, Panax costinum, pseudocostus. / Costus Hortensis minor, *Gesn.* id est, Ageratum. / Costus Hortor. *Lob.* i. e. Mentha.

N. *Officinæ in dulcem & amarum dividunt, quam divisionem non diversæ speciei, sed diversæ ætatis Clusius non sine causa statuit. Nimirum recentiores herbæ dulciores, cum vetustate tandem amarescunt.*

Costus verus officinis nostratibus usitatus, est cortex extrinsecus cinereus, intrinsecus candicans, C. B. 6. & 7.

Eligatur costus recens, densus, odoratus, subamarus, non cariosus.

Costus amarus dicitur, Helenii Comagenii radix, *Cord. in D.* Costus comagenius, adulterinus officinar. *Lob.* costus officinar. amarus, *Lon. Cast. Tab.* costus amarus officinarum seu Helenium comagenium, *Dioscor.* C. B. 6.

Costus dulcis dicitur, Costus dulcis officin. *Lon.* sed adulterinus, *Tab.* costi pharmacopolarum species major. *Cam. in Matth.* costus dulcis officinar. centaurio magno cognatus, C. B. 7.

Vires. *Stomachicus, Epaticus, Uterinus ac Nephriticus est, calf. sicc. 3. atten. aper. disc. Hinc convenit in colica, obstructis mensibus & urina, hydropes, paralysi.*

PRÆPARAT.

1. *Oleum costinum* Mesuæ. Vide Dispens. ex cost. p. ij. cass. lig. p. 1. major, p. 8. cum vino ac oleo sesamino.

N. *Febrilem rigorem spinæ innectum mitigat.*

2. *Pilulæ marcocostinæ.* Vid. l. 2.

3. *El. caryocostinum.* V. D. N.

Hofman. *Costus.*) *Dnus Autor* varias Costi species in medium producit l. c. sed Iacobus Bontius in notis ad *Garciam ab Orta* unicum tantum Costi genus adstruit, & dicit Vetustiores Medicos sua Costi genera magis à carie & vetustate corrupta distinxisse. Planta peregrina est, inquit *Dominicus Chabræus* l. c. p. 246. à Veteribus quidem celebrata, sed suis lineamentis nusquam accuratè descripta, unde vera illius dignotio nondum perfectè recentioribus patuit. Omnes quidem uno ore radicem esse statuunt, ejusque fruticem nullo esse quàm radice pretio; sed ex quânam stirpe & an ex unâ tantum vel diversis, nullius adhuc indubitanter asseruit.

Triplex *Costi* genus faciunt antiquitas, *Arabicum, Indicum & Syriacum*, juxtà *Dioscorid.* & *Serapion. Arabicum & Indicum Avicenna* quidem habet, sed pro *Syriaco Tertium* amarum esse dicit & gravis odoris, qui *Caryophyllata* nominetur. Sic tile dulcem etiam agnoscit cujus tamen alii non meminêre, nec in rerum naturâ datur, licet officinæ cum *Autore Amarum & dulcem* faciant. De *Hujus Synonymis vide Autorem* p. 14.

N. Ante annos non ita multos, inquit *Olaus Wormius* in *Musæo* p. 176. ad Nos adferri cortex cœpit aromaticus, qui notis & facultatibus proximè ad *Costum* Veterum accedit, quem quidam *Canellam* albam, quidam *Costum* Arabicum vocant; Ille esse videtur, quem *Monardes Cap.* 26. Ligni aromatici vocat, ex Insulâ *D. Johannis de porto divite* allati, cujus odor & sapor adeò aromaticus & excellens est, ut macim aut Nucem myristicam longè superet, imò canellam odoris suavitate, sapore canellam, zedoariam & piper. Quocirca rectè in Notis monet *Cinnus* corticem potius aromaticum, quàm Lignum dici debêre, atque ab Eo *Libr. 4. exotic. cap. 3.* sub nomine canellæ albæ accuratius describitur. Exterior cortex tenuior est, porosior, sed valde rugosus, asper ac multis rimis hians, multisque sinubus secundum longitudinem corporis, obliquè & inæqualiter dispositis, planè cortici exteriori sambuci colore & figura similis. Sub eo interior, crassior, solidior latet coloris cinerei albicantis, in quo acrimonia major. Interior hic præ exteriore commendatur, & planè est aromaticus, suavitatem cinamomi, acrimoniam piperis, caryophyllorum ex parte saporem obtinens, adeò, ut ex omnibus fermè aromatibus aliquid participare videatur.

Adfertur ex *Virginiâ*, *Moluccis*, *Javâ Insulâ*, *Barbados &c.* Sed ex quâ Arbore hic cortex petatur, non consentiunt omnes. *Clusius* erui putat ex ligno non planè dissimili Guajaco, gravi solidâ ac durâ materiâ constante, aliquot nigricantibus venis distincto. At *Nierenbergius histor. natural. libr. 14. c. 28. Costi* Arborem Sambuci facie esse ait, Arbuti seu Lenedonis magnitudine flores odoratos ferentem, intus candidam, extrà cineream & buxi modo pallescentem, quæ in *Caguzaratte* nascitur. *Cl. Vir D. Johann. de Laet. Lib. 1. descript. Indiæ Occid. cap.* 17. in Insulâ Barbados corticem hunc copiosè provenire ait, cujus arborem his describit. Folia obscurè virent anteriore parte rotundâ, flores fert minutos, sambuci in umbellam collectos, qui foliolis constant quinis, exteriore parte purpureis, intus aureis. Cortex lævis & materia dura, intus subnigra, amat ripas & uliginosa loca.

Aliud genus nuper adferri cœpit *Nigricans* non in tubulis, sed minoribus fragmentis, tam exteriore, quàm interiore superficie; tenuior quoque est priore & divisus cultro, interius ad cineritium accedit colorem. Acrimonia in eo insignis quoqueest, sed nec odoris suavitate, nec sapore aut viribus priore respondet. Unde advehatur, aut ex quâ Arbore petatur, incertum adhuc est.

Vires. Calefac. siccat, attenuat, aperit, discutit &c.) Stomachicus, Epaticus, Uterinus ac Nephriticus est; Unde in paßione colica, mensium suppressione, hydrope, paralysi &c. adhibetur. Ex hoc *præparantur oleum costinum Mesuæ, Pilulæ Marcocostinæ & Electi. caryocostin. vid. Cl. Zvvelferus animadv. in P. A.*

CRAP.

Sic describitur in Appendice ad Pharmacop. Schroeder.

Crap *Massa rubea compacta duplex: ad nos fertur, una ex* Silesia, *altera ex* Batavia, *melior priori. U-*

tuntur autem tinctores potissimum hac materia, in quorum gratiam magna copia advehitur. Praeter hunc usum verò vulgus cum successu pulveretem *hujus* Crap *assumit ad sanguinem ab ictu aut casu coagulatum dissolvendum, in haustu cerevisiæ calidæ ad* ʒ j. *aut alteram. Dicunt hac massa* radicum rubiæ tinctorum *contusarum,* Hispanos Chocolatam *tingere.*

Crassula vid. Fabaria.

¶ CX. *Crocus.*

Κρόκος, Planta est bulbosa, florem primò autumno ferens purpureum, cujus flammea stamina (instar antheræ) officinarum *crocus* est. Germ. Saffran. Saffran. *Saffron* of Soffraen. Saffraen.

Ex croci generibus plurimis officinal. est crocus sativus C.B.1. Hujus differentiam officinæ faciunt à natali loco, unde Crocus Viennensis, id est, qui ex Viennensi agro ad nos transportatur, ubi optimus hodie nascitur. Orientalis qui ex locis Orientalibus ac præcipuè ex Sicilia transmittitur, in cujus monte (Caryco nomine) omnium præstantissimus provenire censetur. Vulgoque dicitur Crocus de Aquila. Germ. Saffran/ Zimet/ Saffran. *Oriental* or *Saffron of the Eagle.* Oosterluck of Saffraen van den Adelaer.

Videatur Crocus, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. Cord. Lon. Tab.* Crocum, *Matth. Cast.* hortense, *Cam.*

Eligatur crocus flexilis, tritu difficilis, albicantibus nonnunquam filamentis permistus. Reprobatur è contra saturato nimis colore rubro, odore fugaci, utpote qui vel cnici floribus, vel carnis bubulæ salitæ villis adulteratus.

N. *Adulteratio croci adeo impostoribus communis est, ut Emporiis nonnullis visum sit, certos deputasse inspectores, quorum judicio ut bonus crocus venalis pronunciatur: ita adulteratus Neptuno, Vulcanove, non citra venditoris ignominiam consecratur. Cujus rei exemplum hic Francofurti aliquot abhinc retro annis observare licuit.*

Vires. *Cordialis est ac pulmonicus, (ut quoque animæ pulmonum audiat) uterinus, & hinc cæteris visceribus familiaris, calf. 2. sicc. 1. aper. dig. emoll. anodynus est, somnum conciliat, menses ac fœtum pellit. Usus frequens in syncope, Apoplexia, (gutta 1. ac 2. tinctura aspergitur linguæ) in hystericis affectibus, in ictlero, in peste aliisque venenosis morbus, in asthmate (cum ol. amygd. dulc.)*

Dosis ad Scrup. j.

Extrinsecus in collyriis, & sim. adhibetur.

NB. Usus ejus immodicus (scilic. ad Drach. ij. vel iij.) lethalis censetur.

PRÆPAR.

1. *Species diacucurma.* Vide Dispens.

2. *Tinctura seu essentia croci.* ♃. Croci Orient. q. v. extrahe cum Spir. vin. opt. abstrahe lentiss. △. ad consistentiam debitam. *Beguin.*

N. 1. *Alii extrahunt cum* ▽*is cordialibus, e.g. rosarum, iisque guttulâ unâ ac alterâ Spir. vitrioli vel sulphuris roboratis: aliis fit extractio cum* ▽ *vitis vel sero lactis.*

N. 2. *Spiritus vini abstractus croci facultate est impregnatus, circo cum successu in usum Medicum venire poteris.*

N. 3. *Alii collocant crocum cum syndone in alembicum, destillantque Spir. vin. ex cucurbita tantisper, donec colorem ex croco susceperit. Tinctum Spir. vin. iterum destillant ad remanentiam Tincturæ in fundo. Tentzelius.*

3. *Extractum.*

4. *Oleum croci Mesuæ,* (compos.)

5. *Ol. stillat. paratur* ut olea reliqua ex floribus, sed rarissimum est, ob nimios scilicet sumptus quos requirit. Nimirum ex croci ℔ j. vix Drach. j. elici poterit.

N. 1. *Alii* ♃. *croc. or.* ℔. ß. *Terebinth. unc.* iß. *Spir. vin. opt. q. s. destillant, s piusque a facibus cohibant. Alii* ♃. *croci opt.* ℔. ß. *terunt grosse ac admiscent Tartari, Sal. communis an. Unc.* ß. *circiter, cum albumine ovi. F. pulmentum, cui superfundunt* ▽*m fontan. calidam (vel* ▽*m mellis) digerunt que dies* (3.4.) *Hinc destillant per Alembicum ex cinere.* Medull. destillat.

N. 2. *Habet potestatem prosternendi appetitum.*

6. *Trochisc. de croco.* Vide Dispens.

7. *Elect. de ovo dictum.* Gulden-Ey. *Golden. Egg.* Gouden Ey. Vide Disp.

8. *Empl. Oxycroceum.* Vide Disp.

[Elixiria varia crocata sunt præcipue Uterinum.]

HOFMAN. *Crocus.*) Næniæ poeticæ finxerunt, hujus floris nomenclaturam à Croco puero fuisse derivatam, quod cùm Smilacem Puellam ardenter deperiret, amoris impatientiâ in sui nominis florem transmutatus fuerit *Ovid. 4. Metamorphos.* Alii statuunt Crocum pucrum à Mercurio in disci ludo, illapso in caput ejus disco interemptum, & ex ejus sanguine Crocum pronatum esse. Nonnulli *Crocum* à Κρόκη filio deducunt, quia stamina ejusdem fila repræsentant. Alii ab urbe *Coritio*, quod ibi in copiâ crescat. Græcè dicitur etiam κρόκος, κρόκον; Aliquibus *Heraclion, Xenaticus, Cynomorphus, Crejia, Crastus. &c.* Germ. Saffran.

Est bulbosa planta, vivax & carnosa; folio angusto & gramineo, flore colchici pratensis, purpureo & aureo colore nitentibus filamentis, odoris intensi acuti.

Hujus differentiæ sumuntur vel à loco natali unde *Orientalis* est, vel *Occidentalis*; Ille in Coryco monte Siciliæ nascitur, & provenit etiam in nostris regionibus præstantissimus, ut jam ex Viennensi agro magnâ in copiâ ad nos transportetur non minoris efficaciæ cum Orientali, ut invicem de præstantiâ certent vid. *Dominic. Chabræum in Stirp. iconibus & Isagoge & Iohann. Ferdinan. Hervodt Crocologiam eruditissimam* cap. 2.

Quoad Electionem, Crocus optimus est, recens, fragrantis odoris, coloris aurei, manus fricantis inficiens, in revolutione oblongus, in frangendo lentus. His dotibus si destitutus, & dulceratus est.

Vires. Calefac. sicc. aperit, digerit, emollit & c.) Ob vires, quas in omnibus ferè curandis morbis præstat insignes, à Nonnullis *Philosophorum aroma* à quibusdam *Rex vegetabilium*, imò *Panacea vegetabilis* insignitur. Cordialis est, thoracicus, unde & *anima pulmonum* dicitur, Cephalicus item, quare ad melancholiam, vertiginem, phrenitidem, catarrhos &c. notabilis est energiæ ac virtutis Hystericus est, stomachicus &c. & si quid anodynum, certè *Crocus* est. Hinc usus Ejus frequens est in syncope, hysstericis affectibus, stomachi debilitate, ictero, peste, asthmate cum moschi grano uno vel altero in vino.

N. Nimius tamen Ejus usus nocuus est, hebetudinem oculorum, pallorem, nauseam infert, & hominem ridendo interimit, *vid. Schenck. in obs. medic. de venen. ex plant. lib. 7. fol. 619 Zacut. Lusitan. Prax. admirand. lib. 3. obs. 19.* Ex Croci nimio odore & usu in morbos ac temulentiam quosdam incidisse experientiâ quotidianâ constat.

Præparata. Præstat hunc vel in Substantiâ suâ exhibere, vel cum aliis compositum inde facere. Unde *Species Diacucuma* vel *potius Diacrocu, Deinde Tinctura seu Essentia Croci.* Ubi notandum ex floribus Croci sine vel cum staminibus aquam etiam destillari ad arcendas vigilias aptissimam, cujus dosis ʒij. ʒvj. Quicquid contrà *Cl. Zwelfer us* regerat *in Pharmacop. Reg. Prussiæ* 231. Vim etiam habet anodynam unde non sine ratione *Mathiolus & Ios. Quercet. Aquæ suæ Dysentericæ* inservit. vid. *Matthiolus lib. 1. cap. 16. fol. 18* Nec minus *spiritus* ex Croco destillatus non ut inutilis rejiciendus est, licet etiam modò allegatus *Zwelfer*

ferus contradicat l. c. negans ullas *Croci* virtutes in destillatione elevari, tamen ipsa Experientia refutat, quâ constat, non minoris efficaciæ *Spiritum Croci* esse, quàm *ipsum Crocum* in substantia exhibitum, eumque retinere Croci saporem, odorem & vires. Sumitur scil. Staminum Croci q. s. effunditur sp. rectific. Macerantur aliquandiu, postea exprimuntur, expressio per digestionem & subsidentiam purificatur, & quod purum est decantatur, & decantatum destillatur. Quod in fundo remanet à destillatione liquidius, *Tinctura seu Essentia* vocatur. *Crassius* autem *extractum* dicitur. Exindeetiam *Aroph. Paracelsi* præparatur, si scil. Crocus cum pane vino madefactus in vase clauso ponatur per aliquot dies in fimum equinum, & tandem destilletur. N. Ego *Croci Essentiam* cum aqua vitis extraho & in melancholia notabili cum effectu in usum traho. Alii cum ☿is cordial. extrahunt, v. g. rosar. naphæ &c. Alium Extractum conficiendi Modum vid. in *Cl. Zvvelfer* l. c. p. 132.

Vires.) In dysenteria & aliis affectibus urgente humorum vitiosorum magno orgasmo non est præsentius remedium *Essentiâ Croci vel Ejus Extracto*; Unde & *Iacobus Bontius* testatur *de Medicinâ Indorum* hoc remedio nullum humanam ratonem ad dysenteriam in India vehementius, quàm aliis in regionibus gliscentem excogitare potuisse exquisitius, & verissimum esse hujus Morbi sæpe etiam venenati antidotum.

N. *Sal Croci volatile & fixum* cum *oleo destillato* conficiendi modum propositum vid. in suprà allegato doctissimo tractatu *De Croco, seu Crocologia Excellentiss. Dni D. Iohann. Ferdinandi Hirnds* p. m. 38. 39. & 47. Verum Nobis ἀπίξιστος arridet *D. D. Zvvelferi* l. c.

Multas præterea *Crocus* ingreditur compositiones *Elixir* scil. *proprietatis*, *Paracelsi*, *item Helmontii*, *Elixir uterinum* Crollii, *Elixir sulphuris Mynsichti*; *Elixir Pectorale D. D. Iohann. Michaëlis*, *Oleum Croci cæt. Mesuæ. Trochisc. de Croco*, *Theriac. Mithridat. Electl. de Ovo*, *Oxycroceum vid. Diss.*

¶ *CXI. Cubeba.*

Κουβέβα, Cubebe, Quabebe, Cubebæ vulgares. Germ. Cubeben. *Cubebs.* Cubeben.

Fructus sunt aromatici exigui, forma & magnitudine piper rotundum referentes, nisi quod ferè paulum sint minores. Advehuntur ex Iava, Ind. Or. Insula, ubi decoquuntur antequam vendantur, ne apud exteros plantentur. Præstant majores, recentes, ponderosæ.

Dicuntur Cubebæ, *Garz. Acost. Fragos. Cord. h. Cast. Tab. Matth.* (qui eas nec Arabum cubebas, nec Galeni carpesium demonstrat,) Cubeb. vulgares, C. B. officinarum, *Lob.* carpesium Græcorum, *Lon.*

N. *Quid sint cubebæ, ambigitur: alii ex genere piperis & nigro piperi congeneres esse, Theophrastoque piper rotundum dici volunt: alii viticis fructum* (at facultates sunt diversæ) *existimant: Sylvaticus, Rasci fructum, alii carpesium Galeni statuunt: At Cæsalpinus, Amomi legitimi fructum pronuntiat. Est autem fructus racemosus arboris cujusdam, malo vulgari similis, foliis vero piperis, sed angustioribus.*

Vires. *Calfac. 2. complete sicc. 3. complet. attenuat. viscera omnia roborant atque inprimis caput, adeoque plurimis inserviunt compositionibus.* [*Indi ad stimulandam venerem utuntur.*]

OFFICIN. NAT.

1. *Confectio c. saccharo.*
2. *Ol. Cubeb. c. still.*

N. *Rari usus est.*

3. *Spec. Diacub.*

Hofman. *Cubebæ.*) *Cubebe, Qualebe, & Qualebechi Arabicè. Avicennæ Carpesium, Serapio Myrtus sylvestrem*; Alii *piperis genus*, alii *viticis semen*, alii *Rasci* fructum esse statuunt. Verùm sunt grana Piperi similia nigro, tenui adnexa pediculo, intus inania, sapore amaro, acri, odorata, colore cinereo, cortice scabro; Planta autem ex quâ colliguntur, sylvestris est & spontè proveniens imbecillis hederæ modo, vel Smilacis fruticibus & arboribus adhærescens, foliis myrti formibus, floribus odoratis, fructibus racemosis, non uvæ modo in communi racemo, sed singulis granis singuli dati pediculi.

Ex Iava & aliis Indiarum regionibus advehitur, ubi tanti æstimatur, ut antequam institoribus venalis exponatur, ab incolis decoquatur, metuentibus, ne in alieno solo fatus, radices agat & luxuriet.

Vires. Calefac. siccat, attem. dise. &c.) Specificum, Cephalicum & Stomachicum est, unde commendatur ad capitis ventriculi, ac nervosi generis frigidos affectus, ex vino bibitus; Item in ore detentus fructus claram vocem facit concionatoribus, veneriisque auget voluptatem si in coitu ore detineatur, utero etiam confert & flatus sylvestres discutit.

CXII. Cucumis.

Cucumis (σίκυος) in genere notat omnes fructus horarios, adeoque sub eo comprehenduntur, { Cucumis officinarum qui vel Pepones, Melones, Anguriæ, &c. } { Sativus, *h. loci.* Sylvestris Asininus, *Vide in Classe 4. Elaterium.* }

Dicitur cucumis sativus, *Brunfels. Matth. Fuchs. Lon. Cast.* cucumis vulgaris, *Dod. Ger.* cucumer sativum, *Cord. in D.* cucumis sativus & esculentus, *Lob.* cucumis sativus vulgaris. C. B. 1. German. Cucumern/ Gurcken. Cocombre. *Cucumber.* Coucombe.

Suntque cucumeres virides, albi, longi, recurvi, læves, asperi.

OFFICIN. NAT.

Solum *Semen*, cui & ipsi *Fructus* addi possunt: hi enim etsi sint culinares; attamen cibum præbent medicamentosum.

Vires. *Semen, (seu nuclei) ex numero est famosor. 4. sem. frig. maj. refriger. (præcipuè si aridum sit, alias humect.) in fine grad. 1. abster. aperit, urinam ducit, usuque creberrimi est in emulsionibus antipleuriticis, antiphreniticis, & sim.*

Ipsa cucumerum substantia refrigerat & humectat. Excrementitii est succi, adeoque non nisi robustioribus ventriculis edenda, idque non sine corrigentibus condimentis, v. g. pipere, & simil.

PRÆPARATA.

Condit fructus: cum *Sal. com.*

CXIII. Cucurbita.

Κολοκυνθὶς { sativa Kurbs. Courge. *Gourd. Cucurbit.* Calwoerden. *Hujus loci.* sylvestris. *Vide Colocynth. Classe 3.*

Nomen cucurbitæ omnibus familiare est Botanographis.

N. *Cucurbita sativa etsi variant magnitudine, colore, figurâ, conveniunt tamen, natura & viribus.*

OFFICIN. NAT.

Solum *Semen* & nonnunquam *Folia.*

N. *Semen recensetur in numero seminum 4. frig. maj. venitque in usum cum vel sine cortice.*

Vires. *Cucurbita convenit viribus cum cucumere tàm in qualitatibus carnis quàm in seminis facultatibus. Folia recentia puerperarum mammis adhibita, monente Matthiolo, lac imminuunt.*

PRÆPAR.

℞. *ſtillat.* Ex fructu immaturo.

Vires. *Fert opem omnibus inflammationibus externis, oculorum, aurium, podagricis, &c. Intrinſecus quoque mirabiliter æſtum corporis mitigat.*

N. *Succus expreſſus idem facit.*

HOFMAN. *Cucumis & Cucurbita.*) De horum differentiis vide *Dnum Autorem.* Horum Semen & fructus in uſum veniunt. Seminum uſus frequens eſt in Medicinâ ex numero Seminum quatuor frigidorum majorum, quæ tamen non rancida excorticata adhiberi debent, ex quibus emulſiones pro pleuriticis, peripneumonicis, phthiſicis, phreniticis, nephriticis, hecticis &c. conficiuntur. Cucurbitarum oblongarum albarum pulpa contuſa ac in aqua cocta præſente calore hectico non incommodè ſpinæ dorſi imponitur ſæpius renovando, experientia *D. D. Benedicti Oheimii, τε ἀγαθε* olim hujus loci Phyſici ordinarii, ac Medici incomparabilis. Ex Seminibus cum aquâ Cucurbitæ deſtill. Emulſionem paravit pro hecticis.

¶ *CXIV. Cuminum.*

Cuminum { ſativum: *quod hic.* / pratenſe: *quod carum.*

Κύμινον, Cuminum ſativum, *Brunfelſ. Trag. Matth. Cord. hiſt. Lob. Caſt.* Cuminum, *Lon.* Cuminum officin. cumini ſylv. 1. genus, *Dioſcor.* Cyminum, *Cord. in D. Tab.* ſativum. *Cam.* Cuminum ſemine longiore, C. B. 1. aliis cuminum domeſticum, Romanum. German. Kümmich / Kümmel / Römiſch Kümmel / Pfeffer Kümmel / Kram-Kümmel / Gartenkümmel. Cumin, Cumin cultivé, cumin ſauvage, cumin de Rome. *Cummin.* Comyn.

OFFICIN. NATIVA.

Solum *Semen.*

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. atten. diger. reſolvit, flatus diſcut. utile in Colica, Tympanit. vertigine.*

PRÆPARATA.

1. Semen Præparatum maceratione in ☩.
2. Confectio.
3. ℞. *Ex ſem.* l. a.
4. *Ol. ſtillat.* Ex ſem. l. a. cum ℞ elicitur. [Gonorrhææ pituitoſorum utile.]
5. *Spec. diacumin.*

[*Ex Speciebus Tabulæ.*]

CXV. Cupreſſus arbor.

Κυπάρισσος { Mas. / Fœmina.

Arbor eſt procera conifera, foliis pinum æmulans, iiſque ſemper viridibus.

Provenit copioſe in Inſula Creta.

Inſignitur Cyparisſus. *Caſt.* Cupreſſus altera ſive ſylveſt. *Ger.* Cupreſſus, *Matth. Dod. Cord. in D. Lon. Cam. Tab. C. B.* 1. German. Cypreſſbaum. Cyprès, arbre. *Cypreſſ-Tree*, or *femal Southernwood* Cypreſſenboom.

OFFICIN. NAT.

Lignum, Fructus & raro *Folia.*

Vires. *Lignum refrigerat, ſiccat, aſtringit.*

Fructus & Folia calfaciunt parum, exiccant ad gr. 3. aſtringuntque valido, proin uſus ſunt præcip. in hæmoptyſi, diarrhœa, dyſenteria. Commendantur itidem in mictione involuntaria ut & in herniis curandis intus & extus adhibita.

N. *Fructus ſive conos, nuces vel pilulas Cypreſſi officinæ nominant: aliis Gabulæ dicuntur.*

HOFMAN. *Cupreſſus Arbor* Hujus Nuces ſive coni; aliis galbuli dicti, ut *Varroni*, ſed minus rectè, melius, certè globulum ſi dixiſſet, ut rectè *Turnebus* annotavit, σφαιρίδια κυπαρίσσου, à Rhopopolis ex Creta & Italiâ ad Nos transportantur, quibus Semen innaſcitur non aromorum inſtar, ut *Matthiolus & Lacuna* ſtatuerunt, ſed quod ad acetoſæ ſeminis accedit magnitudinem. Itali hanc Arborem alunt in cœmeteriis, quòd ſemper funebris habita fuerit. Cupreſſorum Sylvæ non habentur, ſed hîc una, ibi alia in abruptiſſimis provenit locis. Hujus Semine; non integro fructu *Hippocrates* ſuffitus ad ſuffitus mulierum. Foliis Nos non utimur, ſed fructibus, qui calefac. ſiccant, aſtringunt, conſolidant, unde in hæmoptyſi, diarrhœâ, dyſenteria, enterocele intus & extus adhibentur.

¶ *CXVI. Cupreſſus herba.*

Chamæcyparisſus. *Trag. Fuchſ. Cord. Lon.* Santolina altera, *Dod.* Abrotanum fœmina, *Brunf. Matth. Lob. Caſt. Cluſ. hiſt. Tab. Ger. Cam.* Cupreſſus herba, *Cord. in D.* Santonicum minus, *Cord. hiſt.* Polium. *Theophraſt. Dioſcor.* Abſinthium marinum, *Tab.* Abrotanum fœmina foliis teretibus, C. B. 1. Germ. Gartencypreſſ. Cypres, & Auronne. *Garden-Cypreſſ, Fœmale Southernwood.* Tuyn-Cypreſſen / Averoon wijfken.

Colitur in hortis noſtratibus.

OFFICIN. NAT.

Herba, ſeu folia, ſed raro.

Vires. *Convenit qualitatibus cum abrotano, uſusque præcipuus eſt in obſtr. Epatis, Renum & Vreterum, curat Ictterum, lumbricos fugat. Extrinſecus ſubvenit morbis uteri, &c.*

Cupreſſus Herba) *Chamacyparisſus, Santolina, Abrotanum fœmina, &c.* Non immeritò inter ſuffrutices hæc planta numerari poſſet. Radicem enim habet lignoſam, & virgulta cubito altiora emittit, lignoſa, teneta, lanugine incanâ, in quibus folia uncialis longitudinis circiter, cana, denticulata, odore aromatico, ſapore acri & amaro. Singulis ramulis ſinguli flores inſtar tanaceti inſident.

Colitur in hortis noſtratibus.

Vires.) convenit qualitatibus cum abrotano, uſuſque præterea notabilis eſt in albis fœminarum profluviis ſiſtendis, item in lumbricis enecandis, ſemine ejus bellariis immiſto, ut pueri ita decipiantur. Extrinſecus in hyſtericis paſſionibus feramen addit.

¶ *CXVII. Curcuma.*

Cyperus Indicus *Dioſcor.* & Curcuma officinar. *Cord. hiſt. Cluſ. coroll. Lon. Lob. Tab.* Curcuma longa & rotunda, *Cord. hiſt.* Cyperus altera, radice lutea, *Caſt.* Terra merita, *Ruel. Lob.* Cyperi genus ex India *Matth. Fuchſ* C. B. 1. [Crocus Indicus Io.]

Eſt radix officinalis exotica, non tantùm croceo colore apparens, ſed & eodem colore alia tingens. Germ. Gilbwurtz / Geelſuchtwurtz. Curcuma *Turmerick.* Curcuma of Geelſuchtwortel.

Duplex communiter eſt, aliquando longa, aliquando radice rotundâ: Hæc multò acrior priori exiſtit, atque cum zinzibere ſæpe affertur.

Vires. *Dicata eſt veſicæ biliariæ, Stomacho & Epati, hinc & Lieni ac Utero. Calf. & ſicc. 3 amara eſt: abſterg. atten. aper. dig. diſc. menſes movet. Uſus in Ictero, Hydrope, cachexia.*

PRÆ-

PRÆPAR.

Species diacurcumæ.
N. Rectius Spec. diacrocu nominantur, quippe curcumam non admittunt.

HOFMAN. *Curcuma.*) *Cyperus Indicus. Terrâ meritâ. Duplicem* Ejus agnoscit *differentiam Cordus, longam & rotundam.* Est radix officinalis exotica, dicitur & *Crocus Indicus*, quòd ullam cum *Croco* habeat similitudinem, sed quòd radix Ejus non secus ac Crocus verus colore flavo tingat. Ejus folia sunt oblonga, & longè latiora, quàm folia Cardamomi, quibus aliàs non sunt absimilia, caule variat, qui in Cardamomo est internodiis tanquam arundo distinctus, sed in Curcuma lævis & æqualis. Flore ex flavo est purpureo, qui in summitate plantæ emergit, similitudinè referens florem gladioli cujusdam, purpureos flores proferentis.

Nascitur in Cananor, Calecut, & Goæ: & magna Ejus quantitas ad Arabes, Turcas ac Persas defertur, qui omnes ex India advehi fatentur, in cujus sylvis tam copiosè crescit, ut inde vel integras naves onerare possis. Apud Indos nulla planta est in frequentiori usu, quàm Curcuma, nec apud Eos ullum frequentius condimentum in coctis piscibus & carnibus elixis. Præterea nobilissimus Ejus usus est in Medicamentis tam topicis, quàm intrò exhibendis in omnibus viscerum obstructionibus ac mesenterii, tum in mulierum Morbis nullum æquè celebrant Malaicæ mulieres, quàm hoc, tam divinis laudibus efferunt in facilitando partu, urinæ difficultatibus ac renum affectibus. Tum ad Uteri morbos remedium est specificum, Iacobus Bontius de Medicinâ Indorum in Notis ad Garciam ab Ortâ.

Vires. Calefac. sicc. atten. abstrg. aperit, diger. disc. & c.) Dicitâ est vesicæ biliariæ ejusque calculum per alvinam regionem excudic, uti per observationem novi, cum enim *Clarissimus Dnus Christianus Gueinzius meritissimus olim Gymnasii Nostri Rector* p. m. aliquando acutissimis dextri hypochondrii doloribus usque etiam ad Medicorum desperationem de restitutione in sanitatis plenum torqueretur, Medicis reliquis consultantibus ultrò citroque de remedio aliquo appropriato huic affectui adhibendo, tandem D. D. Benedictus Oheimius Medicus fine pari [illegible] p. m. semidrachmam radicis curcumæ in hausta cereviside calidæ butyraceæ propinavit, cujus usu elapso bihorio dolores dicti non solùm remiserunt, sed & per secessum ipso salvo lapilli aliquot subluteo colore splendentes in pelvim substratam excreti fuerunt, quos quidam Medicorum ex intestinis, Ego autem ex fellis folliculo secessisse judicavi. Elapsis duodecim & circiter annis post eadem perpessus symptomata, sed defuncto tum laudato D. Oheimio p. m. & nullis excretis lapillis, in quos causam mortis refero, hujus iter adiit. Hujus cadaver si pollincturæ subjectum fuisset, nullus dubito, quin vesiculam fellis calculis refertam invenerimus, quos dolor acutissimus in latere dextro sub costis nothis alvi una excretionem impediens certo certius prodidit. Præterea etiam hujus radicis Curcumæ usus non postremus est in ictero, hydrope, cachexiâ, &c. Ex hâc præparari potest *Essentia & Extractum* ejusdem cum radice efficaciæ.

¶ CXVIII. *Cuscuta.*

Est { Major, colore scil. albo vel rubro: *Hæc hujus loci.*
Minor. *Vid. Epithym. in purgantibus.*

Dicitur Androsaces vulgo cuscuta. *Trag. Matth. Lon. Cast. Clus. Ger.* cassytha, *Lob. Tab.* cassutha, *Fuchs. Dod.* major, C. B. 3. [Lini Podagra.] Germ. Filzkraut / Flachsseyden / Todtern / Seydenkraut. Goute de lin, augure de lin. *Cuscuta, Dodder.* Cusata / Scorfte / wrangtende Vilt-fruyt.

Floret Junio, Julio, & Augusto: adnascitur passim herbis & fruticibus, potissimum urticæ, lino, lupulo.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba tota villosa cum floribus, præcipuè lino adnata.

[Semen interdum accipitur ad compositiones splenuticas.]

Vires. *Splenetica imprimis est, hinc epatica; Calfac. 1. sicc. 2. abstergit, subastringit, aperit, melancolicum humorem corrigit, utilis in scabie, ictero nigro, obstructionibus epatis ac lienis.*

PRÆPAR.

∇. *stillat.* Ex tota planta.

[N. *Hæc apprimè convenit in rubedine faciei.*]

[Prostare etiam deberet Syrupus, in febribus Chronicis efficax. à Langio expertus.

HOFMAN. *Cuscuta.*) sive *Cassita, Cassytha*, Germ. Filtz Kraut. Hæc alienæ semper culinæ affecla non propriâ vivit quadrâ, sed in herbis & arboribus passim nascens instar alicujus visci earum nutrimento vivit, ut sæpè ad tabem etiam producat. Nullis, postquam in altum adscendit, nititur radicibus, quibus tamen primum germinans non destituitur, Flores per capreolorum mæandros nullo ordine subnascuntur glomerati, rubescentes vel albicantes. Capitulis subsequentibus insunt semina instar papaveris.

Est autem vel *Major*, vel *Minor*; *Major* est vel colore albo vel rubro. *Minor* tenuior est & ruffior, de quâ infrà de *Epithymo*.

Reperitur Junio, Julio & Augusto, in vepribus, rubo, lupulo, lino, thymo, ebulo &c.

Tota herba cum floribus usui cedit.

Vires. Calefac. siccat, abstrg. subastring. aperit & c.) juxtà quorundam opinionem ejus vires sequuntur genium herbæ aut arboris quibus insidet, si calidæ insidet frutici, calidam sortietur energiam, & vice versâ. Viscerum medetur obstructionibus, unde in ictero, incipiente hydrope & c. valdè commendatur. Ejus *Aquâ destillata & decoctum* in usu sunt, & ex hoc Syrupus parari potest.

¶ CXIX. *Cyanos.*

Baptisecula, Blaptisecula, flos frumenti; Kornblum / blau Kornblum. Blaveola, bivet, blevet, ou. *Aubsioin.* Roornbloem. *Blewbottle* or *corn flower.* Blacuw-Roornbloem.

Cyanos { Sylvestris { Montanus. / Segetum: *Hic officinal.* / Repens { Latifol. / Angustifol.
Hortensis.

Dicitur Cyanus, *Lon.* flos, *Dod.* Cyanus major, *Matth. Cast. Cam.* Cyanus sylv. *Fuchs.* Cyanus vulgaris, *Lob. Ger.* Cyanus cæruleus, *Tab.* Baptisecula, *Trag.* Lichnis agria & flos frumenti, *Brunfels.* Cyanus segetum, C. B. 2.

Crescit passim inter segetes: Floret Majo.

OFFICIN.

Flores.

Vires. *Frigef. & siccat. 2. astring. utilis in oculor. inflammationibus, rubedine, lippitudine, doloribus, in hydrope (propinant.)*

PRÆPARAT.

∇. *stillat. ex flor.*

HOFMAN. *Cyanor.*) Hæc à colore floris cyaneo ita appellatur, flos frumenti Korn-Blumen etiam dicitur. *Baptisculam, Blaptisculam* Alii vocant, quia secantibus & metentibus impedimento est retusâ in ejus occursu falce.

Vires. Frigef. & sicc. astring. & c.) Hujus aqua *destill.* exterè mira præstat in oculorum inflammationibus, lippitudine, doloribus. Internè autem *Ejus decoctum* in hydrope incipiente propinatum aquas per diuresin eduxisse Mihi compertum est.

¶ CXX. Cyclamen.

Vocatur Cyclaminus, *Matthiol. Cord.* in *D. Lon. Tab.* Cyclaminus major, *Cast.* cyclam. rotundus, *Fuchs.* cyclaminus orbicularis rotundifolius, *Dod.* Cyclamen officinar. orbiculato folio, panis porcinus & Arthanita, *Lob.* Cyclaminus flore odorato, *Cluf. hift.* Cyclaminus vulgaris & cyclam. prior. *Matth. & Lob.* Lugd. cyclam. æstivus vulgaris, *Cam.* Cyclamen orbiculato fol. *Ger.* Cyclaminus minor & Umbilicus terræ, *Trag.* Cyclamen orbiculato folio infernè purpurascente, C. B. 1. German. Erdapffel/ Saûbrod. Pain de Pourceau *Sowbread* Verkens-broot Eerdtapel.

OFFICIN. NAT.

Radix, colligenda Autumno.

Vires. *Calfas. & ficc. 3. potenter incidit, aper. abfterg. Errhinum eft. Ufus præcip. in* [*auditus gravitate ex Spir. Vini infufa*] *obftructis menfibus, in pellendo fœtu mortuo, in Ictero, in calculo expellendo, ftrumis ac tuberculis difcutiendis. Internè cauto opus habet; magîsque externo ufui proftat.*

PRÆPARATA.

Succus. Hic cum raro noftratibus in promptu fit, ejus locum fubit decoctum.

Unguentum de Arthanita majus V. D. *minus* V. D.

HOFMAN. *Cyclamen*) *Cyclaminus. Panis porcinus five arthanita.* Germ. Schwein-Brot.

Naſcitur in editis, montibus, ſolúmque amat lutoſum.

Floret Iunio & Iulio. Radix colligitur Autumno.

Vires. Calefac. ficc. incidit, aper. abſterg. &c.) Draſticum medicamentum eſt, cujus uſus præcipuus in menſium obſtructione, in expellendo fœtu mortuo; & accurato opus eſt judicio, quibus ſit ejus uſus commendandus. Ab eâ gravidæ abſtinere debent. Hinc magis externò uſui proſtat, ut in errhinis, unguentis, emplaſtris, unde ung. de Arthanitâ Majus & Minus. vid Diſp. Ex floribus cyclaminis conficitur etiam oleum ad Pleuritidem externum vid. in theſaur. annexo ſect. XIX. nº 3.

¶ CXXI. Cydonia Malus.

Μηλέα κυδωνία, Cotonea malus, Quittenbaum. Coignier, des Coins, *Quince-Apples.* Quee-boom/ en Once-Appellen.

Mala Cotonea
- hortenſis
- ferens
- ſylveſtris

Mala minora, *quæ præferuntur.*

Mala majora vulgo pyra ſeu ſtruthia.

Mala media, i. e. notha, *quæ proveniunt ex cotoneis*, quæ ſtruthiis inſita fuêre vel contra.

Videatur malus Cotonea, *Brunf. Trag. Matth. Fuchſ. Caſt.* Malus cydonia *Lon. Tab. Cam.* Cotoneus, *Cord. hiſtor.* Cotonea & Cydonea mala *Lob.* Mala rotunda minora, nonnullis χρυσόμηλα ab exteriore cutis colore, *Dod.* Mala cotonea minora C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Mala ipſa exiccata. *Semen* ſeu *grana.*

Vires. *Mala cotonea ſtomachica ſunt, refrig.* 1. *ficc.* 2. *aſtringunt, nutriunt. Ufus prac. in vomitu, alvi fluxu, ſingultu, laxitate ſtomachi.*

N. *Ante cibum ſumpta alvum conſtipare creduntur, è contra à paſtu laxant.*

Semen. *Refrig. & hum. mucilagine ſua lenit, acrimoniam obtundit. Ufus prac. ad linguæ ariditatem leniendam, [gargariſ.] ad dolorem hæmorrhoidum ſedandum, [in clyſteribus] ad ophtalmiam ſanandam, (mucilago cum Aq. roſarum facta & impoſita) ad ſciſſuras mammarum ſolidandas ambuſtaque curanda, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Condit.* Condiuntur Cydonia (ſive integra ſive in fruſta conciſa) ſeparato cortice ſemineque exempto: aromatizanturque cinamomo, caryophilliſque infixis.

2. *Vinum.* Eſt ſuccus liquidus, cui admixtum eſt tantillum ſacchari.

3. *Rob. Cydonior.* Eſt ſuccus inſpiſſatus ad mellis conſiſtentiam, dicitur aliàs ſyrupus Ferdin. Imperatoris.

4. *Diacydonium.* Ex ſucco acido & ſacch. ℔. *Vide Diſp.*

5. *Marmelata.* Eſt cidonior. dulcium decoctio (per manicam Hippocratis) filtrata, cum ſaccharo inſpiſſata & in ſcatulas ut congeleſcant effuſa.

6. *Miva Cydonior. ſimplex.* Syrupus eſt ex ſuc. dulcior. p. xij. vini p. v. & ſacch. p. iij.

7. *Miva Cidonior. aromatizata.* Syrupus eſt ex ſuc. acidor. p. xij. vini p. v. mellis p. iij. & Cinam. V. Diſp.

8. *Diacydonites, vel Diacydonium ſimplex.* Ex cârne Cydonior. ſcil. atque ſacch. ana V. D.

9. *Diacydonites, vel Diacydonium compoſitum*, diverſæ deſcriptiones extant. V. Diſp. A. & N.

10. *Diacydonites Laxativum.* Vid. Diſp. Aug. [*Eſt vel diagrydiatum, vel Ialapinum, vel cum Gummi Gutta.*]

11. *Eſſentia ſeu ſpiritus.* Ex ſucco dulci fermentato: *raro in uſu eſt.*

12. *Ol. per infuſionem.* Ex cydoniis non excorticatis ſucco Cydon. & ℔ omphacino. V. D.

HOFMAN. *Cydonia Malus*) German. Quittenbaum. *Hujus MALA ſeu fructus & ſemen* cum *Lanugine* in uſum veniunt.

Mala refrig. ficc. adſtring. &c.) Stomachica ſunt condita & cinamomo ac caryophyllis aromatiſata, coctionem juvant, in gravidis fœtum non ſolùm corroborant, ſed & ſi ſæpius gravidæ veſcantur, ſeitiſſimi in lucem eduntur liberi, venuſtâ facie ingenuoque vultu. Ante cibum ſumpta alvum conſtipant, contrà à paſtu laxant. his conficitur & *Vinum, rob.*, ſive *ſuccus inſpiſſatus*, qui vel cum vel ſine Sacchâro præparatur. Utrique lateribus vaſis affigit tartarum veluti cryſtallinarum, qui ſtomachicum & diureticum eſt utiliſſimum. Quod ſi ante inſpiſſationem cum ſucco pomorum Borsdorffienſium vel ſucco uvarum incoquatur, elegantiſſimum nanciſceris cordiale & Stomachicum, in vomitu, alvi fluxu ac ſudore diaphoretico perutile. Proſtant etiam *ex cydoniis Malis præparata marmelata, myra cydon. ſ. & aromatiſ. Aqua cinamomi cydoniata, ex ſucco cydoniorum cum cinamom. per fermentat. parata. Diacydon. ſ. Diacydon. laxativ. Spiritus per fermentat. ſimplex, & al. per infuſ.*

Semen refrig. &c. humect. &c.) aquâ roſaceâ ſemen infuſum mucilaginem præbet, quæ lenit & vitioſorum humorum acrimoniam demulcet. Ex hoc mucilago extracta cum aq. plantagin. Nymph. &c. opthalmiæ utilis eſt, confert item ad ambuſta, ſciſſuras labiorum, linguæ ariditatem, hæmorrhoidum dolores &c.

Lanugo Cydoniorum hæmorrhagiæ narium & omni ſanguinis profluvio medetur externè applicata.

Dactylus vid. Palma.

CXXII. Cynoglossum.

Κυνόγλωσσον, Cynoglossa, lingua canina, Hundszung. Langue de Chien. *Houndstongue.* Hondts tongue.

Diversorum est generum è quibus magis officinale, quod indigitatur cynoglossa major, *Brunf. Cord. in D.* cynoglossum vulgare, *Matth. Lob. Cast. Clus. hist.* cynoglossum *Dod. Tab. Ger.* officinarum, *Lon.* cynoglossum majus vulgare, C.B.1.

Crescit passim locis aridis penes muros. Floret Iulio.

OFFICIN.

Flores, Folia ac *Radix*, sed raro.

Vires. *Refrig. & sicc. 2. incrass. lenit, obstruit. Usus in siffiendo fluxu alvi, in gonorrhœa, ac catharris incrassandis. Verùm quia in numero herbarum est, quæ pourceau ob narcosin virulentam suspecta sunt, rarissimè à practicis adhibetur.*

PRÆPAR.

1. *Pilul. de Cynoglossa.* Vide Disp.
N. *Somnum conciliant, narcotica sunt.*
2. *Unguentum.* Vide Disp.

Hofman. *Cynoglossum*) & *cynoglossa, lingua canina.* Germ. Hunds-Zunge. *Diversorum est* generum. Est enim vel *vulgare majus, & minus, candidum*, vel *Creticum flore parvo dilutè purpurascante Clusii. De quibus vid. Dominic. Chabræum l. c.* p. 520.

Vulgare crescit juxta sepes, locis incultis & fabulosis in pascuis & propè muros.

Floret Majo & Iunio.

Flores, folia & radix sed rarò, in usu sunt.

Vires. Refrig. sicc. incraff. lenit. &c.) Ex hoc conficiuntur *pilulæ de cynoglosso*, quarum compositr. vid. in *Cl. Zwelff. Pharmacop. Reg. p. 65. & ad Dispens. animadvers.* Est medicamentum præstantissimum ad catharros tenues sistendos, somnum conciliat & omnis generis dolores placat, dysenteriam, diarthœam & immoderatum mensium fluxum sistit. In primis si opium fermentatum cum succo cydoniorum dictis accedat pilulis, majoris erunt efficaciæ. Aliàs autem ipsa folia cum floribus sunt ad inveterata & maligna ulcera sananda utilissima. Horum aqua, succus & pulvis ad marisças collutione & inspersione efficacissima sunt, item ad ambusta, dolores, alopecias, &c. commendantur; Radix sicca pulverisata ac vino rubro pota dysenteriam, gonorrhœam sanat, & omnis generis ulcera & vulnera curat. Si hujus decoctо gratè rubicundo aphthæ & maligna oris ulcera ex lue venerea contracta eluantur, & ejus pulvis inspergatur, sanantur, componitur etiam inde emplastrum insignes in vulneribus virtutes emollientes & anodynas habens, licet rarissimè à Practicis adhibeatur, attamen quæ rara, chara sunt.

§ CXXIII. Cynosbatos.

Κυνόβατος, κυνόῤῥοδος, Rosa sylvest. arvensis, canina, rubus caninus Wilde Rosen/Feld-Rosen Heckrosen/Hagenrosen/Hainhecke. *Wild Rose*, or *Sweet-Bryar.* Wild of Veldt-Rosen/ Soet-ruyckende doorn.

Varia comprehendit genera. Est enim rosa sylvestris, vulgaris, flore odorato incarnato, flore majore & rubente, &c. Verùm in officinas non nisi rosa sylvestris, flore odorato incarnato infertur.

Insignitur Cynosbatos, *Dioscor. Lon.* cynosbatos procerior & cynorrhodos *Cord. in D.* sentis canis & cynosbatos, *Brunf.* Rosæ sylvest. 1. genus *Trag.* Rosa sylv. *Matth. Dod. Tab.* odora *Ger.* Rosa sylvest. vulgaris, *Cam. epit.* Rosa canina odorata & sylvest. *Lob.* Rosa canina, *Cam.* Rosa sylvestris vulgaris flore odorato, C. B. 1.

N. *Matthiolus Cynosbaton & cynorrhodon inter se differre statuit. Verum non malè faciunt qui pro uno & eodem frutice habent.*

Crescit in dumetis, floret Majo.

OFFICIN.

Flores, Fructus, Spongia, & interdum *Radix.*

Vires. Flores *conveniunt in qualitatibus cum rosis sativis, sed majorem vim astringendi habent, proinde in profluvio uteri rubro & albo summa sunt æstimationis.*

Fructus, [Hagenbutten.] des Grattes culs épluchez. *The fruit* or *knobs* with *kernels.* De Bruchten van de witte Doorn met keernen. *Ex Lithontripticâ maximopere commendantur, in qua tamen excellunt exempti arilli.*

Spongia [Bedeguar.] Schlaffkunst / Schlafs äpffel. *The Spungyballs that grow on sweet bryar.* Spunce uyt wilde Rose/ of oetruyck de doorn. *Iisdem calculosos efficacissimè juvare dicuntur & inprimis qui inibi continentur lapilli ac vermiculi, quorum hi quoque ad lumbricos fugandos commendantur.* Potest propinari spongia pulverisata, vel aliter præparata.

Radix. *Spicula ex corpore extrahit (impositа.)*

PRÆPARATA.

1. ▽. fragrans.]
2. *Fructus Cynosb. conditi.*

Condiuntur abrasa lanugine & exemptis prius arillis.

3. *Rob. Cynosbati.* Fit leg. a.
4. *Spiritus s.* ▽ *Spongiarum* quæ fit:

Glomi mense Majo vel Iunio collecti inciduntur, remotisque vermiculis aut aliis insectis inibi reperibilibus, digerunturque cum ▽ & fermento ut putrescant, dein elicitur ▽ seu spiritus per vesicam.

5. *Spiritus alcalisatus.* Ex capite mortuo (in destillatione præcedenti residuo) ulterius incinerato, elicitur *Sal com.* idque purificatum cum Spiritu conjunge & aliquamdiu macera. Tandem cum argilla misce & propelle per Retortam ▽ nudo ut nempe totum *Sal com.* simul transeat. Postea rectifica si opus sit. *Hartm. in pract.*

Vires. *Spiritus hujus guttula aliquot (ad 20.) in liquore convenienti adhibita, calculum insensibiliter expellunt.*

6. Conserva florum quæ interdum laxat.
7. *Syrupus*, regius seu aureus nonnullis dictus.

Hofman. *Cynosbatos.*) *Cynorrhodos, rosa sylvestris.* Germ. Wilde-Rosen. Crescit in dumetis. Floret Majo.

Hujus flores, fructus, spongia & interdum Radix in usu medico sunt. Flores viribus conveniunt cum rosis sativis, & optima sæpè inde destillatur *aqua*, & majorem adstringendi vim habet, ut in profluvio uteri rubro & albo maximæ fit efficaciæ.

Fructus ob lithontripticam facultatem commendabiles sunt, prout & in illis contenti arilli excellunt. Item *Spongia* valdè etiam prosunt contrà calculum, unde & principale sunt ingrediens *Essentiæ Nephriticæ D.D. Iohann. Michael.* Vinum si eis affundatur, egregium fit nephriticum, cujus tamen virtus non simpliciter diuretica, sed moderatè adstrictiva est, Renum archeum roborando & sedando calculos expellit, unde etiam vim habet dolores demulcendi nephriticos. Spiritus etiam ex his destillari potest beneficio fermentationis, qui mirificè in calculo prodest. Sed *Spiritus alcalisatus Hartmanni*, quem *Dnus Auctor* etiam describit, non autem sapit, sed inanibus processibus annumeratur.

§ CXXIV.

¶ CXXIV. Cyperus

Κύπειρος **wilder Galgan.** Souchet. *Wild Cypreſs, long & round.* **Wilde Cypſt lang en ronde.**

{ longus. / Rotundus.

Rotundus potiſſimi quidem uſus eſt, tamen judicio virorum etiam eruditorum parum vel nihil longum ſuperat; ſuntque partus diverſi ejuſdem radicis.

Creſcit ſponte in regionibus calidis, Italiâ, Syria, Alexandria, & ſimil. Noſtratibus colitur quandoque in horto, gaudetque ſolo humido ſed minus efficax eſt peregrino.

Dicitur Cyperus, *Dioſc. Alpin.* Cyperus rotundus Orient. maj. vel Babylonicus, *Rauwolf*, Cyperus major Syriacus, *Cam. in Matth.* Cyperus rotundus orientali major, C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Sola *Radix* quæ eligenda gravis, denſa, fractu contumax, plena, aſpera, odoris cum quadam acrimonia jucundi.

Vires. *Utraque Stomachica eſt ac uterina, calf. & ſicc. 2. aper. Uſus præcipuus in urina ac menſibus ciendis, cruditate ventriculi conſumenda, hydrope inchoato præſervando, colica ac vertigine diſcutienda, ulceribus veſicæ ſolidandis: maſticata emendat oris fœtorem. Cocta in oleo contuſa & impoſita renibus ac pectini urinam proritat.*

Varias quidem ingreditur compoſitiones, ſed alieno titulo inſignitas.

HOFMAN.) *Cyperus* Græcis κύπειρος, vel κύπερος ita nominatus, quia radix pyxidulam puſillam figura imitatur.

Duo ejus genera in uſu ſunt, *Rotundum & Longum.*

Eſt autem radix junci triangularis aut quadrangularis, cubitalis aut majoris, quandoque ſolia habentis porracea, longa, anguſta, in ſummo caule minuta, ſemen complectentia. Radices inter ſe cohærent oleis oblongis ſimiles, quæ rotundæ ſunt, nigræ, odore ſuavi, guſtu amaro.

Naſcitur in lacunoſis, paluſtribus, imò etiam in cultis locis.

Optima ea cenſetur, quæ gravis, denſa, dura, aſpera, odorata cum quadam acrimonia.

Sola Radix in uſu eſt.

Vires. Calefac. ſicc. aper. & c.) Urinæ ſuppreſſioni medetur, menſes reſtitantes movet, ad calculum & hydropem utilis, oris ulcera depaſcentia curat. Eſtque ejus magnus etiam apud Ægyptios uſus. *Proſper Alpinus, Olaus Wormius in Muſeo Domini Charleus l. a.*

D

¶ CXXV. Daucus.

Δαῦκος, Daucus, Daucum & Daucium, **Mohrenkümmel.** *A kind of Carrot* or *wild Parſnep.* **Cenſiach van Geelwortel / Croonkenſeruyt / of wilde Pinſternakel.**

N. *Dauci nomine plantæ binæ officinis veniunt. Daucus ſcil. Creticus*, de quo hic; *& Daucus vulgi ſeu officinarum.* Vide Paſtinaca ſylveſtris.

Dicitur Daucus 1. *Matth.* Daucus Cretenſis verus, *Dioſc. Lob. Germ.* Dauc. Creticus, *Caſt. Tab.* Dauc. foliis fœniculi tenuiſſimus, C. B. 1.

Naſcitur ſponte in Inſula Creta, unde nomen quoque habet, tum quoque in Italia. *Semen* ſolum noſtratibus officinale eſt.

Vires. *Uterinum imprimis eſt & diureticum, Calf. & ſicc. 2. aperit, incidit, flatus diſcutit. Uſus præcip. in menſibus obſtructis, ſuffocatione & dolore matricis, in colica flatulenta, in ſingultu, dyſuria, taſſi chronica.*

N. *Ingreditur Compoſitionem Theriaca.*

PRÆPARATA.

℞ ad calculum utile.

HOFMAN. *Daucus, Daucum, & Daucium.*) Mähren Kümmel. Vel eſt *Creticum* vel *vulgare.* De *Cretico* hic agemus, hoc foliis eſt fœniculi ſimilitudine, ſed minoribus & tenuioribus, caule dodrantali, umbellâ Coriandri, floribus albis, ac inter hos ſemine acri, albo hirſuto ac ſuavis odoris. Radix eſt digitali craſſitudine & dodrantalis altitudine.

Naſcitur ſponte in Inſulâ Cretâ, unde & nomen accepit, & in Italiâ in præruptis altiſſimorum montium rupibus. Colitur tamen etiam in hortis noſtratibus, ubi Martio viret, & floret Majo, ſemine turget Junio. Quod ſolum in uſu eſt.

Vires. Calefac. ſicc. aperit, incid. diſcutit, &c.) Unde carminativum, diureticum & uterinum eſt in colica, dyſuriâ, hyſterica paſſione, menſium oppreſſione &c. ſummo cum ſucceſſu adhibetur. Refertur ad ſemina quatuor minora calida.

N. Theriacæ compoſitionem ingreditur, quia à Phalangio demorſis ſubvenire creditur.

N. Dauci ſylveſtris ſucco Angli cereviſiam ſuam imbuere ſolent, illamque medicatis cereviſiis reliquis, quæ vernio tempore adhibentur, longè anteferunt.

¶ CXXVI. Dictamnus Creticus.

Dictamni officinales ſunt. { Dictamnus Creticus, Crettiſcher Diptam. Dictam de Crete. *Dittany of Crete.* Crettiſche Diptamum of Dictamus. *De quo hic.* / Dictamnus vulgaris ſeu albus officinar. *Vide Fraxinell.*

Dicitur Dictamnus, *Brunf.* Dictamnum. *Matth. Lob. Caſt.* Dictamnum Creticum, *Matth.* verum, *Dod.* Dictamnus verus, *Cord.* in *D.* Dictamnus Creticus, *Trag. icon. Cam.* Dictamnus Creticus C. B. 1.

Naſcitur in Creta foliis craſſioribus villoſioribus, in hortis Italiæ Majoribus, minusque incanis.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Uterina in primis eſt herba ac alexipharmaca. calf. & ſicc. atten. abſter. aper. Uſus præ. in obſtructis menſibus, in partu accelerando (intrinſecus & extrinſecus) in Ictibus venenatis, in ſpiculis extrahendis*

HOFMAN. *Dictamnus Creticus.*) Vel *Creticus* eſt vel *Vulgaris*; Ille in Cretâ nascitur foliis craſſioribus & villoſioribus, colitur tamen jam etiam in hortis noſtris. Derivatur Nomen à Monte Cretæ Δίκτης, & voce Δίκταμος. Vulgaris dicitur *Fraxinella*, de quâ infrà.

Hujus folia tantùm in uſu ſunt.

Vires. Calefac. ſicc. atten. abſterg. aperit, &c.) Hujus folia alexipharmaca & uterina ſunt, unde in menſibus retardantibus, partus difficultate etiam commendantur internè & externè. Item ad venena corrigenda & ſpicula extrahenda cervorum exemplo didicimus conducibilia. Venenis non minus, ac Theriaca, cujus & compoſitionem ingrediuntur, reſiſtentia.

¶ CXXVII. Dipſacus.

Eſt { Sativus / Sylveſtr. { Major. *Hic uſualior.* / Minor. *Et hic adhiberi poteſt.*

Videatur Δίψακος, *Fuchſ. Dod. Tab. Germ.* Labrum

veneris, *Matth. Cord. in D.* Carduus Veneris, Carduus fullonum, *Lob. Trag.* Dipſ. ſylv. aut Virga paſtoris, C. B. 3. & 4. German. Kartendiſtel. verge à berger, chardon à foullon, ou chardon à carder. *Teazles, Garden-Thiſtle,* or *Carduus Fullers Thiſtle.* Caerden/ Volders Caerden.

Creſcit locis aſperis arenoſis: Floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix ſed rariſſimè: hinc *Vermiculi* in echinis reperti.

Vires. *Radix teſte Matthiolo ſicc. abſtergit. Uſus præcip. in Rhagadibus ani ſolidandis (decocta cum Vino) commendatur in verrucis abigendis.*

Vermiculi (vel radix) de collo ſuſpenſi quartanam arcere creduntur: eoſdem cum oleo roſac. vel ſimili contuſos paronychiam ſanare, author eſt Matthiolus.

HOFMAN. *Dipſacus.*) *Labrum veneris. Dipſacus* vocabulum à ſiti, quæ Græcis *διψα* appellatur, deſumptum eſt, quia contrà hanc ſemper paratum habeat humorem. *Labrum veneris* à foliorum poſitu pelvis ſpeciem conſtituente. *Carduus fullonum* vocatur ab uſu.

Duplex communiter ſtatuitur. Sativus & Sylveſtris. Sativus in quamplurimis Italiæ locis ſeritur, & præſertim in agro Bononienſi, ſingulari diligentiâ. *Sylveſtris* vel *eſt Major vel minor*, uterque uſualis. Hic creſcit locis aſperis arenoſis: Floret Iunio & Iulio.

Aqua in foliorum concavo ad oculorum rubedinem, caligines & ad faciei maculas. Sommerſproſſen.

¶ *CXXVIII. Doronicum.*

Aconitum pardalianches Theophraſti, *Matth. Tab.* Doronicum Auſtriacum alterum, *Cluſ. Cam.* Doronicum 2. longifolium, *Tab.* minus, *Ger.* Doronicum radice repente; Eidem. Doronicum radice dulci, C. B. 1. Germ. Gämſewurtz/ Schwindelkraut. *Doronicum, akind of wolfbane.* Doronicum.

Creſcit in Auſtria, Styria, Helvetia, &c.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Accedit ad calfac. & ſicc. gr. 3. diſcut. alexipharmaca eſt. Uſus præcipuus in Vertigine, Uteri inflatione, palpitatione cordis, venenoſis morbis ac morſibus (nimirum ſignaturam Scorpionis habet.)*

N. *Sunt qui aconitum pardalianches eſſe volunt, adeoque noxium (ut Matthiol.) Cui tamen moderni minimè ſubſcribunt.*

HOFMAN. *Doronicum.*) Licet hujus varia dentur genera, de quibus conſule *Bauhini Pinac. & Dominic. Chabræum* l. c. tamen hic illud, quod longifolium hirſutum eſt, & provenit in Auſtriacarum & Stiriacarum alpium jugis inter Saxa, intellectum volumus, unde & Auſtriacum dicitur. Non deſunt, qui pro *Aconito Pardalianche*, & ſic pro veneno habent, eò quòd hujus uſus canibus, lupis, & pardalis funeſtus ſit, *teſte Matthiolo comment. in Dioſcor. lib. IV. cap. 73 Caſpar. Hoffmann. lib. 2. cap. 4. de Medicament. officinal.* Verùm licet concedatur, canibus, lupis &c. lethale fuiſſe venenum, tamen indè concludi nequit, homini etiam deleterium ac funeſtum eſſe. Differt Natura à Naturâ, alimentum ab alimento. Aloë interficitur vulpes, homini medela eſt. Mures decocto herbæ helenii necantur, homini remedio eſt. Nux vomica feles, canes, picas &c. necat, & tamen ingreditur *Electr. de Ovo Maximil. I. Imperat.* Unde *Lobelius, Pena in adverſar. Skrp. Conrad. Geſn. in epiſtol. Matthioli* præcipitantiam miris modis exagitant. Concedimus hanc radicem in nimiâ doſi exhibitam etiam nocuiſſe, ſic enim & alia, vinum, crocus, ambra, Moſchus &c. in nimiâ copiâ adſumpta eſſent venena. Et contingere poteſt, radicem Doronici recentem eſſe flatulentam, & ſic alicujus noxæ inſimulari poſſe: exſiccata ſanè minorem creabit moleſtiam. Ut patet ex ſemine Coriandri humido & ſicco. *vid. Excell. Georg. Hieronym. Velſchii eruditiſſ. diſſertas. Medico-philoſ. de Ægagropilis.*

Vires. Calefac. ſicc. diſcut. &c.) Hujus radicis virtus ſpecifica directa eſt contrà vertiginem, cordis palpitationem, & uteri inflationem. Adverſatur etiam venenis, lumbricos necat & expellit.

N. Nonnulli ab hac juſto tempore collecta & collo alligata ſibi à telorum vel globulorum impetu incolumitatem promittunt.

Draconculus ſeu Dracontium; Quamvis hujus nullam fecerit mentionem *Dnus Autor*, forſan cum *Plinio* pro una eademque planta cum *Aro* habens, tamen nec hæc ſtirps omittenda eſt, cum & hanc *Dioſcorides* non neglexerit, in *Majorem & Minorem* diſtinguens, & utrumque fusè deſcribens, diverſis ſaltem vocibus unum & idem: quo fit ut *Galenus, Paulus, Ætius, Serapio, Oribaſius, Matthiolus*, &c Unum tantum *Draconculum* agnoſcant. Eſt autem *herba & radix* Medicamentoſa. Germ. Dragonckel.

Vires, calefacit, ſiccat, reſolvit, attenuat, incidit, aperit. Unde hujus herba & radix decocta inſervit contra Scorbutum, in quo ſummè commendatur, licet ratione ſaporis cum aliis anti-Scorbuticis non conveniat; tamen *juxta Cl. Helmontium* in herbis etiam inſipidis magna ſæpenumerò latet virtus. Hujus decoctæ doſis manè & veſperi eſt cyathus unus, per menſtruum ſpatium continuandus.

N. *De Draconculo Hortenſi vid. Dominic. Chabræus* l. c. p. 368. ejuſdem virtutis cum Noſtro jam deſcripto.

E.

¶ *CXXIX. Ebenus.*

Lignum exoticum eſt in medicina nullius uſus, præterquam quod Paracelſus oleum ac ſal ejus maximè commendet. Ol. ſtillat. collaudat in doloribus arthriticis, Podagra, Paralyſi, morbis venereis & puſtulis (extrinſecus ſcilicet loco affecto inunctum) Sal celebrat vi purgandi (ſorte facultatem purgatricem ſtimulandi) in podagricis, paralyticis, item virtute mundificandi vulnera. Vide Paracelſ. de Xylo Hebeno. German. Ebenholtz. De l'Ebene. *Ebony.* Ebenhout.

HOFMAN. *Ebenus.*) *Et Ebenum, ſive Hebenus & Hebenum.* Eſt Æthiopiæ ac Indiæ arbor, palmæ folio. Eſtque vel *genuina* vel *ſylveſtris.* Hujus iconem habet ſæpè laudatus *Dominicus Chabræus* l. 2. p. 30. Hujus figura eſt palmæ facie *Hairi*, quod & quibuſdam *Ebenus* cenſetur, & cui cum Ebeno maxima eſt convenientia, in eo tamen differunt, quod *Hairi* arbor tota ſpinoſa ſit, *Ebeni* verò non. Ex India ad Nos defertur, ut & Æthiopia, licet *Virgilius* ſolam Indiam ferre *Hebenum* ſcribat, tamen *Lucanus* etiam meminit *Hebeni Mareoticæ* hoc eſt *Æthiopicæ.* Nullum eſt dubium, quin cum *Guajaco*, cujus contra luem veneream magna eſt efficacia, in hoc magnam habeat affinitatem. Unde *Theophraſtus Paracelſus Ejus oleum & ſal* fixum maximè in morbis venereis, podagricis, paralyticis, tam internè quàm externè commendat. *De xylo* Hebeno. Germ. Ebenholtz.

¶ *CXXX. Ebulus.*

Χαμαιάκτη Dioſcoridis, hoc eſt, Sambucus humilis. Ebulus. *Trag. Matth. Fuchſ. Lob. Caſt. Tab.* Ebulus ſeu humilis ſambucus, *Dod.* Ebuli & Sambuci alterum genus, *Lon.* Sambucus humilis, ſeu Ebulus, C. B. 5. Germ. Nieberholder/ Attich. Hyeble. *Dvvarf Elder Danevvort.* Hadich/ Wilden-Wieckwortel.

OFFICIN. NAT.

Flores, Folia, Cortex interior, *Semen & bacca.*

Vires. Flores *calfac. & ſicc. diſcut. emol. reſol. ſudores movent ut ſambuci flores.*

Eâdem vi pollent folia *& imprimis ad podagricos dolores ſopiendos, tumoreſque aquoſos diſcutiendos, adeoque & herniæ aquoſæ conveniunt.*

Cortex *interior maximè radicis (præterquam quod aquoſos & ſeroſos humores totius corporis per alvum educit,) calf. & ſicc. diſcutit, emollit. Uſus præcip. (ut florum) in inflammationibus, Eryſipelate, & ſim.*

PRÆPAR.

1. ▽ *ſtillat.* Ex floribus.
2. *Spiritus.* Ex floribus fermentatis.
3. *Rob. Ebulin. ſeu pulpa baccar.*

Vires. *Aquas blandè detrahit, ſudoreſque movet.*

4. *Tinctura ſen Eſſentia granorum Ebuli.* Fit & uſurpatur eodem modo quo tinctura Sambuci.

Vires. *Tinctura hæc ſpecificum eſt remedium contra hydropem, cachexiam, uteri ſtrangulatum, cujus paroxyſmum ſudore mediante fugat.*

[*Unguent. de Ebulo Lacun. ad dolores podagricos.*]

De Cortice & ſemine, *vide* in purgantibus.

HOFMAN. *Ebulus.*) χαμαιάκτη Dioſcor. ſive *ſambucus herbacea, humilis.* Germ. Attich. Niderer Holder. Adeò ſambuco affinis, ut illius nomen pumilæ adjectione meruerit.

Naſcitur in opacis, udis & aquoſis locis, & ſæpiſſime ad arvorum margines. Floret Iunio & Iulio. Baccæ Auguſto & Septembri maturantur. In Noſtris regionibus frequens creſcit etiam in Italia, Gallia, Helvetia.

Vires. Flores calefac. ſicc. diſcut. emoll. reſolv. &c.) Diaphoretici ſunt, ut fl. ſambuci, ex quibus aqua deſtillatur, & ſpiritus per fermentationem.

Eadem vi pollent folia, hæc cocta ad cataplaſmatis formam ſopiendis podagricorum doloribus conferunt; item tumores aquoſos & herniam in ſpecie aquoſam diſcutiendo ac reſolvendo tollunt.

Cortex interior radicis calefac. ſicc. diſc. emoll. &c.) aquas hydropicorum educit in vino infuſus, & externe in inflammationibus ut eryſipelate applicatur.

N. Radix Ebuli, non ejus cortex, tempore verno rubicunda collecta & pulveriſata nimio menſium fluxui medetur. Doſ. à ʒſſ. ad ℈ ij in vino rubro.

Ex baccis Rob conficitur etiam ad aquas hydropicorum in robuſtioribus ſubjectis educendas.

Ex granis Tinctura ſeu Eſſentia præparatur ad prædictos affectus utiliſſima.

¶ *CXXXI. Endivia.*

χίεις, Intybus ſativa, Endivien. Endive. *Endive.* Endyve.

Eſt { Major latifolia, *qua intelligitur ſimpliciter ſic dicta.* / Minor anguſtifolia (dicitur ſcariola) *quæ priori ſubſtitui poteſt.*

Prior dicitur Intubus ſive Endivia, *Trag.* Intubus major, *Matth.* Intubum ſativum latifolium, *Fuchſ. Lob.* Intybum ſativum, *Cord. in D. Dod. Ger.* Intybus ſativa major, *Caſt.* Seris (ſive Endivia alba,) *Lob.* Endivia hortenſis, *Cam.* Intybus major ſativa ſive cichorium domeſticum, *Tab.* Scariola Arabum interpretibus, Seris domeſtica latifolia ſive Endivia vulgaris, C. B. 1.

Colitur in hortis, ſolo gaudens opimo. Floret Iulio & Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Folia, Semen, ratiſſimè, *Radix.*

Vires. *Epatica eſt nobiliſſima, refrig. & ſicc. 2. abſterg. aperit, diuretica eſt. Uſus frequentiſſimi in febribus biliofis.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex integra planta.
2. *Succus.* Ex foliis.
3. *Syrup. de Endiv. ſimpl.* ex ſucco & ſaccharo.
4. *De Endiv. compoſ.* Vid. D.
5. *Syr. Byzantius.* V. D.
6. *Diaſer. Andernac.* V. D.
7. *Sal com.* Ex planta incinerata.

HOFMAN. *Endivia.*) χίεις. *Intybus ſativa.* Germ. Endivien. Et eſt vel *Major latifolia*, vel *minor anguſtifolia, ſcariola* dicta. Prior dicitur *intubus* ſive *Endivia.*

Seritur in hortis & vere ſatum celeriter adoleſcit, ac æſtate florens ſemen profert & poſtmodum intercidit. Iulio verò ſatum in hyemem incidit, Septembri aut Octobri terrâ obrutum, ligatis prius foliis nivis inſtar candidum redditur, ac deinde hyeme aliorum acetariorum loco menſis apponitur.

Vires, refriger. ſiccat, abſterg. aperit, &c.) Hepatica herba eſt nobiliſſima, bilioſorum humorum orgaſmum compeſcens, ſtomacho grata ac utilis. Faucium inflammationibus earumque aſperitatibus inſervit. Ex hâc *Aqua deſtillata, ſyrupus ſ. & c. Syrupus Diaſeros Andernaci* in febribus biliofis frequentiſſimi ſunt uſus.

N. Sal autem, ut *Dominus Autor tradit*, nequaquam ex hac incinerata præparari poteſt.

¶ *CXXXII. Epatica Nobilis.*

Epatica alba, Trifolium nobile. Epatica, *Brunf.* aurea, *Brunf. Tab.* Trifolium magnum ſeu aureum, *Trag.* Trif. aureum, *Dod. Lon.* aureum magnum, *Caſt.* Trinitas, *Matth. Cord. h. Caſt.* Hepaticum trifolium, *Lob. Cam. Ger.* Hepatica trifolia, *Cluſ. hiſt.* Trifolium Epaticum flore ſimplici, C. B. 1. Germ. Herz oder Leberblümlein / gülden Leberkraut / edel Leberkraut. Hepatique d'or, yellovv, *Hepatica Golden Liverwort.* Gulden or Edel-Lebercrupt.

Florere incipit veris initio, colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Folia ac Flores.

Vires. *Calf. & ſicc. moderatè (al. refr.) ſubaſtring. ſanguinem mundificat, Epatis ac Lienis obſtructiones reſerat, urinas ciet, Renes & veſicam abſtergit, Herniam curat.*

PRÆPARATA.

▽ Ex planta integra.

HOFMAN. *Epatica Nobilis.*) ſeu Trifolium Nobile. Germ. Edel Leberkraut. fl ſimplici & pleno cœruleo & albo.

Vires. Calefac. ſicc. ſubaſtring. &c.) Specificum hepaticum eſt, hepatis ac reliquorum viſcerum tonum confortat, ſanguinem mundificat, & moderata ſua adſtrictione epatis etiam & lienis obſtructiones tollit, urinas ciet; Externè hernias glutinatoria ſua vi ſanat & faucium inflammationibus in gargariſmis medetur. Aqua ex hac deſtillata externè cutim glabram & nitidam reddit. vid. Theſaur. noſtrum Pharmaceuticum annexum ſect. 1. num. 47.

N. Extractum etiam ſaccharatum ex foliis præparari poteſt.

Epatica ſaxatilis vid. Lichen.

¶ *CXXXIII. Epatica ſtellata.*

Hepatica ſtellaria, *Tab.* Matriſylva, *Trag. Cord. in D. Lon.* Aſperula, *Lob. Ger.* Aſperula odorata, *Dod. Caſt. Cluſ. hiſt.* Aperine ſylv. quædam, *Cord.* Aſperula ſeu Rubedo montana odorata, C. B. 1. Caprifolium aliis, German. Stein-Leberkraut / Herrfreud /

freud/ Waldmeister. l'Hepatique en forme d'étoile, *Starr-like* or *Stone Liverwort*. Walmeester/ Sterrenkruyt.
Gaudet solo nemoroso; Floret Aprili & Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.
Vires. *Calfac. & sicc. seu temperata potius est, Epati ac cordi familiaris. Usus præcip. in obstructo Epate, ac meatu biliario, & hinc in Ictero, in Epate calidiore refrigerando. Extrinsecus in temperi calida Epatis (cataplas.) in tumoribus calidis. Quin & pedibus alligata parturientium partum accelerare dicitur.*

N. *Plantula est nostratibus familiarissima, quippe vix quidam è Francofurtensibus erit, cujus potum Majo mense non subornet, saporem conciliando gratissimum.*

HOFMAN. *Epatica Stellata*) *Matrisylva Asperula*. German. Steinleber-Kraut Waldmeister. Dicitur etiam *rubrola Montana odora* siccata scilicet, viridis autem non, *Bauhini*. Hujus folia radiatæ rubiæ positu ad cauliculorum tenuium, quadratorum singula genicula nascuntur subhirsuta. Circà fastigium dividitur caulis in binos aut ternos ramulos, ex quibus pediculi flosculos sustinent suaviter olentes candidos, ex quatuor foliolis compositos. Radix ejus pluribus geniculis intercepta tenella summa tellure serpit, capillaribus fibris demissis, unde caulici surgunt.
In Nemore nostro Sebensi reperitur & monte S. Petri. Floret Junio & Julio.
Herba cum floribus in usu sunt.
Vires. Calefac. sicc. temperatè.) Vulneraria est, totius massæ sanguineæ salia sylvestria corrigens, unde & in potionibus vulnerariis maximo cum sanitatis emolumento aliis admiscetur. Potionibus item Majalibus subornata saporem illis conciliat gratissimum. *Crato in consil. 40. Libr. V.* notat, perhiberi illam pedibus parturientium alligatam partum accelerare.

¶ *CXXXIV. Equisetum.*

Ἱππουρις, Herba Equinalis, Cauda Equina, Rosschwantz/ Perdtschwantz/ Schaffteenhen. Queuë de cheval, Queuë-chat. *Horse-tail.* Peertsteert.

Varii est generis. Est enim Equisetum palustre varium, est sylvaticum, est pratense, est denique arvense. Et hæc etsi viribus conveniant, attamen usuale magis est pratense.

Dicitur Hippuris altera, *Trag.* Equisetum alterum, *Matth.* Equisetum *Fuchs. ico. Cord. in hist.* Hippuris major prima, *Lon.* Hippuris fontalis & Equisetum 2. Dioscor. *Lob.* Hippuris minor *Lob.* Equisetum palustre majus *Tab.* palustre. *Ger.* Equisetum pratense longissimis setis, C. B. 8.

OFFICIN. NAT.

Caules cum foliis suis.
Vires. *Vulnerarium est, frig. sicc. 2. inspissat, astring. Usus precip. in hæmorrhagiis sistendis, in exulceratione & vulneratione Renum & vesicæ, interaneorum tenuium, &c.*

PRÆPARATA.

∇. *stillat.*
⊖ ex cinere.

HOFMAN. *Equisetum.*) *Hippuris. Cauda equina.* German. Rosschwantz. Et est *Majus & Minus*, ac utriusque plures rursus sunt differentiæ *vid in Dominic. Chabræo l. c.* pag. 550. 551. Est enim palustre varium, est sylvaticum, est pratense, est arvense &c.
Vires, frigef. sic. inspiss. adstring. Scilicet adstringendi obtinet facultatem cum amaritudine, hæmorrhagias sistit, exulceratio-nem intestinorum tenuium, renum & vesicæ curat, Unde ejus succus vel decoctum varia corporis vulnera & ulcera consolidat, sanguinem etiam ex naribus, utero, hæmorrhoidibus manantem sistit. Hujus energiæ adstrictoriæ etiam debetur, quod calculosis profit, dum renum tonum roborando aliàs in calculo flaccidorum felicissimè calculos expellit. Unde, *Casparus Hoffmannus libro 2. medic. officin c. 102. In curatione*, inquit, *calculi*, si benè distingueremus remedia, pauciores haberemus calculosos. Qui enim perpetuò utuntur propriis dictis diureticis, præcipuè non purgatis primis viis, adducta ad locum affectum materia calculosa, malum faciunt pejus. Quamò melius illi, qui præservationis quidem gratiâ singulis anni quadrantibus everrunt primas vias dictas alvinas, deindè utuntur lacte amygdalino per aliquot dies; Pro curatione ante omnia leniter purgant, posteà utuntur diureticis impropriè dictis frigidis scilicet quæ tonum reddunt renibus, *syrupo de Limonibus, chamamelino cum aq. fl. pruni sylvestr. fragariæ, equisetis*, &c. quorum quædam adstringunt. *vid. Simon Pauli in quadripart. botanic. class. secund. p. 19.*

¶ *CXXXV. Eruca.*

Ἐρυσιμον, Arab. Legir. Raucken. Roquette, *Rocket.* Eruca.

Eruca. {
- Palustris. Crescit juxta rivulos.
- Sylvestris, crescit in locis arenosis, floret Junio, Julio, &c.
- Hortensis, Ἐρυσιμον, Legit, Weisser Senff. Moustarde ou senevé de jardin. *Garden Rocket*, or *white Mustardseed.* Witte Mostaertsaet.

Ex his infertur in officinas potissimum hortensis latifolia, C. B. 1. quâ tamen acrior est sylvestris.

Dicitur Eruca, *Brunf. Matth. Cord. in D. Cast.* Eruca sive Rucula marina major & Sinapi 8. *Trag.* Eruca sylvestris, *Fuchs. ico. Lon.* Sinapis alterum genus, *Fuchs.* Erucula major, *Cord. h.* Eruca sativa, *Matth. Lob. Dod.* Eruca major, *Cam.* Eruca latifolia alba sativa Dioscor. C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Semen.
Vires. *Calfac. sicc. intense.* (3.) *Usus præcipuus in Venere stimulanda, apoplexia præservanda. Extrinsecus* (*impositа radix*) *extrahit ossicula fissa, pituitam è cerebro prolicit* (*in apophlegmatism.*)

PRÆPAR.

Confectio semin.

HOFMAN. *Eruca.*) Hæc est vel *palustris*, quæ ad rivulos crescit, vel *sylvestris* in locis sabulosis crescens, vel *hortensis* latifolia, atque hæc in officinas infertur. Germ. Weisser Senff.
Ex hâc præter semen nihil est usui.
Vires. calefac. siccat, &c.) Venerem stimulandi vim habet; commestum & mansum ab apoplexiâ præservat, ut & à Scorbuto. Externè in apophlegmatismis pituitam ex cerebro elicit, & cum pulverisato maculæ Scorbuticæ & epaticæ tritæ in oculeo exstirpantur.

¶ *CXXXVI. Eryngium.*

Eringus, Aster Atticus, Centum capita, Inguinalis, Mannstreu/ Radendistel/ Brackendistel. Racine de Panicaut. *Long-Leaved Thistle, Eringo, Sea holm* or *Sea-holly.* Cruyswortel en Cruydistel/ oock Endelroos.

Gaudet locis herbosis, arenosis, floret Julio.

Ex Eryngiorum generibus officinale est Eryngium primum, *Trag. Lon.* Eryngium montanum sive campestre, *Matth. Cast.* Eryngium, *Fuchs. Cord. in D. Tab.* Eryngium mediterraneum. *Ger.* Eryngium cam-

pestre mediterraneum, *Lob.* Eryng. vulgare, C. B. 2.

OFFICIN. NAT.

Radix colligenda Sole existente in Cancro.

Vires. *Epatica, nephritica & alexipharmaca est, temperatè calida, mediocriter sicca, aper. discut. Usus præc. in obstructis mensibus, Urina, Epate, Vesica biliaria, Liene, &c. & hinc in ictero, ut & (teste Galeno) in Colica.*

PRÆPARATA.

Condita radix.

HOFMAN. *Eryngium.*) Ab eructando dicitur, ἐρύγω Græci eructatum appellant, quia si forsan capella caulem aut furculum Eryngii deglutierit, totus statim grex, relicto pascendi studio, veluti attonitus subsistit, donec Eryngium ructu capra rejecerit. A capitulorum multiplici numero centum capita vocatur. Germ. Manns-Trew.

Crescit locis sabulosis, herbosis. Floret Iulio.

Vires. Calefac. sicc. aperit, discutit, &c.) Hepatica est, & nephritica &c. in mensium obstructione & in ictero decoctum Ejus commendatur. Est in numero radicum quinque minorum aperientium, quales radices graminis, rubiæ, eryngii, capparis, ononidis.

N Hujus Radicis saccharo conditæ effectus in venere stimulanda non satis deprædicari potest, Spiritus genitales augendo, semen generando & ad venerem stimulando. Vid. Electuar. ad coitum sect. 8. num. 19. in thesauro Pharmaceutic. annexo.

¶ *CXXXVII. Erysimon.*

Variorum est generum, è quibus usualius est, Ἐρύσιμον, 1. *Tab.* Erysimon vulgare, C. B. Itio, *Matth. Cord. in D. Lon.* Verbena fœmina & Sinapi 7. *Trag.* Weegsenft / Hederich. *Hedgemustard.* Erysimon / Irio.

Crescit juxta vias: Floret Iulio, & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen ac Herba.

Vires. *Calfac. & sicc. 3. attenuat, aperit, expectorat. Usus præcip. in mucilaginc contumaci pulmonum atque tussi chronicâ. Extrinf. in Cancro non exulcerato, tumoribusque renitentibus mammarum.*

PRÆPAR.

Syr. de Erysimo Lobelii. Vid. l. 2.

HOFMAN. *Erysimon.*) German. Hederich. Variorum est genus, ex quibus vulgare *Bauhini* solùm in usu est, reliquæ omnes Ejus species negliguntur.

Vires. Calefac. sicc. attenuat, aperit, expectorat, &c.) Tota recens herba a Lobelio commendatur ad rauedinem inveteratam ob ejus vim attenuantem, aperientem & expectorantem in mucilagine crassâ ac pituitosa pulmonum & tussi chronicâ.

¶ *CXXXVIII. Eupatorium.*

Eupatorium { Veterum seu Græcorum. *Vide Agrimonia.* / Mesuæ. *Vide Ageratum.* / Cannabinum: *Describitur hoc loco.*

Dicitur Eupatorium Cannabinum, C. B. 1. Herba S. Künigundis, *Trag.* 1. *Tab.* Eupator. aquaticum, *Gesn.* Salvia, *Brunfel.* Eupatorium vulgare, *Matthiol. Dod. Cast.* Eupatorium adulterinum, *Fuchs.* Eupatorium Avicennæ creditum, *Lac. Lon. Cam.* Cannabina aquatica mas, *Lob.* German. Wasserdost / Kunigkraut / Hirtzgunsel / Albkraut. Eupatoire ou aigremoine. *Maudlin, Common Eupatory, a sort of Agrimony.* Eupatorium / Koningginnekruit / een slagh van Agrimonie.

N. *Plerique hanc herbam Eupatorium Avicennæ censent, Bauhinus verò Agrimoniam pro Eupatoris & Græcor. & Avicennæ habendam esse monet.*

Crescit locis uliginosis: Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Flores & Folia, sed raro.

Vires. *Calfac. & sicc. saporis est amariusculi, atten. aper. subastr. Epatica est & vulneraria. Usus præcip. in cachexia, catarrhis & tussi, mensibus retentis. Extrinsecus è nobilissimis est vulnerariis (ut & intrinsecus) menses ciet balneatione, &c.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex foliis & floribus.
2. *Trochisci de Eupat.* A.

HOFMAN. *Eupatorium*) *Hepatorium, Eupatorium mas, Avicennæ, aquaticum, cannabinum. Cannabina aquatica. Herba S. Kunigundis.* German. Wasserdost Kunigunda. *Eupatorium* dicitur, quia hepati roborando & sanando convenit. Folia habet cannabina, serrata, oblonga, acuminata, flores in muscaria glomeratos, meris staminulis constantes ex albo purpurascentes, caule recto, teretì, tomentoso, gratâ & aromatici odoris. Radix fibrosa alba saporis amari.

Vires. Calefac. siccat, atten. aper. subastring. &c.) Vulnerarium est & Epaticum, unde usus Ejus est in cachexiâ, mensibus retentis, Ascite. Nonnulli vim vomitoriam ei etiam adsignant, *vid. Gesnerus in Epistol.*

¶ *CXXXIX. Eufragia.*

Εὐφρασία, Euphragia, Eufrasia, Augentrost. Euphraise. *Eyebright.* Oogentroost.

Eligatur Euphrasia vulgaris seu officinarum, C. B. 1. Euphragia alba, *Brunf.* Eufragia, *Matth. Cast.* Euphrasia, *Fuchs. Dod. Lob. Tab. Ger.* Vulgaris, *Lon.* Euphrasia Argentinensium vel 2. & 6. *Trag.* Ophthalmica sive Ocularia.

Crescit locis apricis, sabulosis. Floret Iunio, Iulio, & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Ophthalmica est & Cephalica, calf. & sicc. 2. adstring. disc. saporis subacris: Usus præcip. in oculor. suffusionibus, caligine, memoria debilitata.*

PRÆPAR.

1. *Conserva.* Ex tota herba cum floribus.
2. ▽. Ex integra herba Iulio collecta.

[Essentia ♆ parata.]

3. *Vinum* nonnullis usitatum est: fit infusione summitatum pro potu ordinario.

HOFMAN. *Euphragia.*) *Eufrasia.* Græc. Εὐφρασία. Germ. Augen-Trost.

Vires. Calefac. sicc. adstring. discut. &c.) Est herba ophthalmica saporis subacris adstringentes in oculorum suffusionibus, caligine &c. utilis; Aliàs etiam Euphragiam in potu sive albo decoctam in vino maximoperè contrà cicutæ venenum utilem deprehendi, casu à me inventam, id quod nemo adhuc observavit.

CXL. Fab

F.

¶ CXL. Faba.

Vulgaris { sativa { major / minor } de quibus hîc. / sylvestris.

Faba est { Phaseolus. Faseln / welsche Bonen. / Feves peintes ou phasioles. *Phaseols* or *Romich beans*. Roomsche Bonen. / Lupinus. Feigbonen. *Lupins*. Lupinen.

Videatur Κυαμὸς, Faba, *Brunf. Tab. Matth. Fuchs. Cord. in D. Lon. Cast. Cam.* Faba vulgaris, *Trag. Fuchs. Cord. hist.* Boona sive phaseolus major, *Dod.* Faba major recentiorum, *Lob.* hortensis, *Ger.* C. B. 1. Germ. Bonen / gemeine Bonen. Feves, Feves communes. *Common Beans*. Gemeyne Boonen.

N. 1. *Sunt qui inter fabas & Boonas distinguunt, fabisque nos carere volunt, boonis è contra frui. Verum enim verò est constet, fabas nostrates à veterum descriptione nonnihil differre : attamen verisimile videtur, differentiam hanc, à diverso loco natali potius dependere, quam ex diversa plantarum specie, adeoque secundum Botanicum hujus seculi sagacissimum & perissimum*, C. B. *fabas magnitudine, figura colorequè differre, & quo majores eò magis in longitudinem eas esse depressas, quo minores, eò rotundiores. Utut sit, sufficit nobis quod viribus conveniant.*

N. 2. *Fabarum usus prohibitus est à Pythagora, quia flores lituris suis nigris signaturam referant lugubrem, & animas mortuorum, quæ in iis habitant : ab aliis interdicitur, quia existiment sensus iisdem hebetari insomnia turbulenta excitari.*

N. 3. *Est & faba Indica purgatrix, cujus historiam si quis velit, ipsemet legere poterit* 1. *apud Clus. lib.* 2. *exot. c.* 30. 2. *in annotat. ad Monard.* 3. *apud Tabernam. Nimirum quia nostratibus in usu non est, eam describere supersedeo.*

OFFICIN. NAT.

Farina fabar. sativar. & præcipuè majorum.

[N. *Faba fressa dicitur molâ leviter fracta.*]

Vires. *Emplastica est, refrig. & sicc.* 1. *incrass. exterg. utilis intra corpus in diarrhœa, lienteria, &c. Extra, in maculis à sole contractis, aliisque cutis sordibus extergendis (sicilla fricentur) in suggillatis discutiendis.*

[*Decoctum siliquarum recentium fabarum injicitur penis in urinæ acrimonia.*]

PRÆPAR.

1. ▽. Ex floribus.

Vires. *Diuretica est; maximique usus in maculis facici extergendis, eâque fucandâ.*

2. *Sal com.* Ex stramine incinerato.

Vires. *Summum diureticum est, usitatissimumque in hydrope, calculo, in urina retenta.*

Hofman. *Faba.*) De hujus differentiis, synonymiâ &c. vid. *Dnum Autorem*; Nos de viribus maximè solliciti ad alia progredimur.

Virtt. refriger. sicc. incrass. exterg. &c.) Hujus non decorticatæ farina inde abstergendi pollet facultate, ut videmus in tollendis lentiginibus. Si verò ex Ejus farinâ cataplasmata fieri debeant ad inflammationes mammarum, testium, farinâ ex fabis decorticatis uti debemus, quas vel discutit, vel ad suppurationem perducit. Aliàs etiam vapor à coctis fabis auribus exceptus in auditus difficultate præsentissimum dicitur remedium. Notissimum quoque præmansis crudis fabis tolli posse faciei maculas, quæ ab exsiccatis variolis fœdè faciem decolorant, si iis vesperi ante lecti introitum facies illinatur, manè verò expergiscentium iterum abluatur vel frigidâ vel fabarum aquâ. Internè in cruentâ alvi dejectione, absentibus signis diagnosticis hepatico fluxui & dysenteriæ propriis usus fabarum rubrarum contritarum pulmenti in modum ex lacte coctarum adhibitus convenit manè & vesperi. Ex *floribus Aquæ* destillatur, cujus vires *Dnus Autor* describit. Item *ex stramine incinerato alkali* præparatur, summum diureticum, unde in calculo, hydrope & urinæ suppressione maximi æstimatur.

N. *De* Coffi, *seu* Coava, quod decoctum est ex *Fabis Arabicis* confectum, *Bon* dictis quomodo præparetur, & ad quos affectus usurpetur *vid. quæ suprà ex Append.*

¶ CXLI. Fabaria.

Τηλέφιον, Crassula, Crassula major, faba inversa, Knabenkraut / Wundkraut / Donnerkraut / Donnerbonen / fette Henne. Ioubarbe des Vignes. *Orpine*. Wondenerunt en Smeerwortel. Donderbaer.

Usuale est Telephium vulgare, C. B. 1. quæ est Fabaria, *Matth.* Telephium, *Matth. Lob. Tab. Cast. Cam.* Telephium album, *Fuchs.* acetabulum alterum, *Cord. in D.* album, *Fuchs. ico.* Faba inversa, *Lob.* Telephium alterum sive crassula, *Dod.* vulgare sive secundum, *Clus. hist.* Crassula seu faba inversa, *Ger.* Cotyledon, alterum Dioscoridis, *Col.* scrophularia media vel 3. *Brunf.*

Floret Iulio ac Augusto. Crescit circa muros, locisque saxosis.

OFFICIN. NAT.

Folia tantum.

Vires. *Matthiol. refrig. & humect.* (*Dodonæo refrig. & sicc.*) *vulneraria est, astring. mundificat, præcipuique usus est in consolidanda intestinorum erosione per dysenteriam introducta,* (*ulceribus uteri,*) *in curanda hernia, in maculis cutis detergendis, in ambustis medendis.*

PRÆPARAT.

▽. Ex fol. & floribus.

Hofman. *Fabaria.*) *Telephium, Crassula* &c. German. Fette Henne. Vocabulum Telephium originem suam trahit à *Telepho* Herculis filio à cervâ in sylvis nutrito, qui imperavit in Lyciâ & exul postea ex Rege medicus præstantissimus factus est, & dictâ hâc herbâ ulcus suum curasse dicitur, quod ab Achille acceperat.

N. Hujus radix cum filo in dorso inter scapulas appenditur in hæmorrhoidibus cœcis, marisci, condylomatibus vide Ephemer. Medico-physic. anno 1. observat. 195.

Virtt. refriger. humect. adstring. &c.) Vulneraria est herba, & tam interne quàm externè adhibetur in consolidandâ intestinorum erosione per dysenteriam introductâ; præter mucosum ejus glutinum continet etiam substantiam nitrosam, quâ contemperat unà acrimoniam in ulceribus uteri ejusque excoriationibus & aliis telephii curandis, ut fiant sæpè ab ejus usu effectus insperati, unde & Wund-Kraut. dicitur.

Farfara, *vide* Tussilago.

¶ CXLII. Ficus.

Σῦκα, Ficus, *Brunf. Trag. Matth. Dod. Cord. hist.* Bellon, *Lon. Lob. Cast. Tab. Ger.* Ficus sativa, *Fuchs.* communis, C. B. 1. German. Feigenbaum. Figuier. *Fig. & Fig-Tree.* Vygen en Vygenboom.

OFFICIN. NAT.

Fructus (σῦκα.) Laubfeigen/ groſſe Korbfeigen. Figues d'Eſpagne. Körbleinfeigen / kleine Marſilienfeigen. Figues de Marſeille, petites figues, Vigen van Marſeilie.

N. *Primitiæ fructus dicuntur groſſæ ficus; ſiccæ in furno aut ſole exiccatæ, caricæ: alias paſſæ.*

Vires. *Caricæ calf.* 2. (*recentes moderatius*) *utraque humect. pulmonariæ ſunt, & bechicæ, arenulis Renum & veſicæ medentur, venenis reſiſtunt: præcipui uſus ſunt in variolis & morbillis ad cutem pellendis, maturant, mollunt, attrahunt, unde & bubonibus peſtilentialibus* (*innuente Scripturâ*) *conferunt, mulierculis noſtratibus, appropinquante partu, ficuum toſtarum eſus ad partum facilitandum eſt familiariſſimus. Quin & familiare eſt ſuper ficus Spirit. vin. accendere, brodiumque ad tuſſim ſedandam propinare.*

[In colica cataplaſma ex ficubus, ut & in hæmorrhoidibus cœcis.]

HOFMAN. *Ficus.*) Hujus fructus ſolùm in uſu ſunt, & hodiè magnâ in copiâ ex Hiſpaniâ & Galliâ ad nos mittuntur. Siccarum ſive paſſarum triplex affertur differentia. *Prima* in ſparteis magniſque corbibus. *Secunda* in ciſtis & ſimilibus ſportis Lauri foliis immiſti. *Tertia* in parvis & turbinatis corbibus è ſparto contextis, Meſſilienſium cognomine, cæteris magnitudine quidem inferiores, ſaporis verò elegantiâ ſuperiores. *Bauhinus Lib.* 2. *ſect.* 1. *Pinac. p.* 447. Siccæ meliores ſunt recentibus omnes tamen minus laudabilem producunt ſuccum. Ex ficuum eſu ſudorem fœtidum ſubalarem vel ſub utroque brachio & pediculorum proventum obſervavit *Henricus ab Heer Libr.* 1. *obſ.* 23. *Unde Galen. Libr. de euchym. & cacochym.* dicit, caricas diutius in corpore immorantes mali eſſe ſucci, & pediculorum copiam producere, cum nucibus autem & amygdalis ſumptas cibum eſſe præſtantiſſimum; qui obſtructiones aperiat. Aliàs ficus ſeorſim adhibitæ etiam vim habent alexipharmacam & venenis reſiſtunt, & in variolis & morbillis &c. adhibentur, vid. in Autore l. c. ſed mutuâ cum alk kengi mixtione in veneni naturam faceſſunt. *Cl. Hartmannus in Diſp. Medicochemic.* 4. *p. m.* 42. Aliàs ficuum decoctum in cereviſiâ factum ac calidè hauſtum in colicâ commendatur; reſiduis à decocto ficubus pro cataplaſmate ventri impoſitis. Hæmorrhoidibus cœcis impone ficus cum ſpiritu vini prius accenſo imbibitas.

¶ *CXLIII. Filipendula.*

φιλιπένδυλα, Filipendula œnanthe, ſaxifraga rubra, rother Steinbrech. Saxifrage rouge. Filipendula Δροσόρριζα, *Red Saſſifrage.* Root Steenbreeck.

N. *Dicitur Oenanthe veterum, quia viribus aliquantum conveniunt.*

Uſualis eſt filipendula vulgaris, C. B. 7. Filipendula, *Trag. Dod. Matth. Cord. hiſt. Lon. Caſt. Tab.* (cui & ſaxifraga rubra,) *Ger.* Oenanthe *Fuchſ. Cord. in D. Lob.*

Naſcitur ſolo herboſo. Floret Iunio & Iulio.

Folia & Radix.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calf. & ſicc.* 3. *attenuat, abſtergit, ſubaſtring. diſcut. diuretica eſt: Uſus præcip. eſt in tartarea mucilagine pulmonum, Renum, veſica ac articulorum, in colica flatulenta, in albo mulierum profluvio. Extrinſecus in tumore hæmorrhoidum.*

Doſis Drach. j.

[Syrupum quidam ex filipendula parant in fluore muliebri proficuum, tempore ſomni pondere ℥ j. ſumpt.]

[Extractum.]

HOFMAN. *Filipendula.*) *Saxifraga rubra.* German. Rot ſax Steinbrech.

Vires. Calefac. ſiccat, attenuat, abſtergit, ſubaſtring. diſcutit. &c.) Diuretica eſt & lithontriptica. Prætereà etiam pulvis radicis ad ℥ j in decocto dauci ſeu paſtinacæ ſylveſtris per aliquot dies propinatus fluxum album mulierum curat. Extrinſecus, ſi inter unguenta miſceatur, in tumore hæmorrhoidum convenit.

¶ *CXLIV. Filix.*

Πτέρις, πτέριον, Fahrn/ Fahrnkraut/ Waldfahren. Fougere ou feuchiere. *Fern, Fearn, Brake, Breckon.* Varen. Ital. Felce.

Mas non ramoſa (plurium pedicillorum.) } *utraque promiſcuè uſualis.*
Fœmina ramoſa, (unius pedicilli.) } *utraque promiſcuè uſualis.*

Mas dicitur Filix, *Brunf.* vulgaris, *Trag.* mas, *Matth. Fuchſ. Dod. Lon. Lob. Caſt. Tab. Ger.* fœmina, *Geſn. Caſalp.* Filix non ramoſa dentata, C. B. 3.

Fœmina inſcribitur, Filix ſylveſt. *Brunf.* Filicis majoris genus, *Trag.* Fil. fœmina, *Matth. Fuchſ. Dod. Lob. Caſt. Tab. Ger.* Thylypteris, Filix fœmina, *Cord. in D.* Filix mas major ſive fœmina credita vulgo. *Cluſ.* Filix ramoſa major pinnulis obtuſis non dentatis, C. B. 1.

Naſcitur locis opacis nemorum: viret totâ æſtate, nocte D. Iohanni ſacrâ ſemen profert: novi qui dicto tempore id collegerunt, verum quâ utilitate, ignoro.

OFFICIN. NAT.

Radix inprimis Filicis fœminæ.

Vires. *Splenetica eſt, calf. & ſicc. amara eſt, ſubaſtr. aperit. Uſus præcip. in obſtructionibus viſcerum & inprimis Lienis & Uteri. Extrinſecus commendatur ad ambuſta* (*extracta mucilago.*)

PRÆPARATA.

[Extractum habetur]:
ex radicibus
[Spiritus Spleneticis utilis.]

HOFMAN. *Filix.*) πτέρις. Germ. Waldfahren: *vel eſſmas. vel fœmina*, de quibus conſule Botanographos. *Fœmina* ramoſa major pinnulis obtuſis non dentatis, ejuſque radix in primis in uſum venit.

N. Filicis ſemen uti ex Microſcopiis conſtat, in medio circuli alicujus fuſci coloris eminet non diſſimile fungo, fuſci coloris. Idem de Scolopendriâ, adianto nigro, ſeu rutâ murariâ, polypodio ſit dictum.

Vires. Calef. ſicc. ſubaſtr. aperit. &c.) unde uſus ejus præcipuus eſt in obſtructionibus viſcerum. Prætereà etiam lumbricorum longorum ac latorum præſentiſſima eſt peſtis ad drachmam unam radice oblata. Non deſunt, qui etiam radices filicis in cereviſiâ coquunt, & certo experimento hoc decoctum contrà calculum uſurpant. Externè ad ambuſta ex contuſis filicis radicibus recentibus ſuccus exprimitur & affuſâ aquâ roſaceâ mucilago exprefſa ad ambuſta adhibetur.

N. In Filicis fœminæ radice Aquilam bicipitem reperiri menſe Iunio, Auguſto & Septembri notum eſt, quam tamen etiam in immaturis cucumeribus & capitibus aſtacorum fluviatilium reperire eſt.

N. Aliàs Filicis etiam *cujuſdam* Americanæ *Septentrionalis* baciferæ meminit Iacobus Cornutus, & præter illam Filicis ſpeciem ex Virginiis Bodæus *à Stapelen in hiſtor. plantar. Theophraſti Lib.* 4. *Cap.* 3. Hæc humanum tactum ferre non poteſt, non tamen fugit, quâ parte ab homine tacta eſt, altero aut tertio manifeſtum quam etiam quarto die rubiginoſa quædam appareat macula, quæ non ſecus ac gangræna humanum depaſcit corpus, ſic totum folium percurrit & exſiccat. Hæc Filix Indica licet non ſit ipſiſſima Herba viva, ſeu Noli me tangere dicta, foliis polypodii, vel Herba mimoſa folii fœnugræci ſylveſtris, quarum illa ad tactum ſtatim folia ſua contrahit, hæc marceſcit tantùm attacta,

ta, magnam tamen habet cum posteriori mimosâ affinitatem vid. Cl. Simon Pauli *in Quadripartit. botanic. Class. tert.*

¶ CXLV. Fœniculum.

Μάραθρον, Fœniculum, *Brunfels. Trag. Fuchs. Cord. in D. Tab.* Vulgare, *Ger.* fœniculum noſtrum vulgare, quibuſdam Hippomarathrum putatum, C. B. 1. German. Fenchel. Fenouil. *Fennel.* Venckel. Ital. Finocchio.

Creſcit locis cultis, aridis; Floret Iulio, & Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Herba ſeu *Summitates*, *Radix*, (quæ una ex radicibus 5. aperientibus famoſis.) *Semen.*

Vires. *Folia calfac. 2. ſicc. 1. aper. reſolv. diſcut. diuretica, carminativa & bechica ſunt, ventriculum roborant, lac augent, viſum confortant, aſperam arteriam leniunt.*

Radix & *ſemen calf. 3. adeoque inſuper uſus creberrimi in humorum & flatuum diſcuſſione, & ad peripheriam expulſione.*

N. *Semen adhibetur ſæpiſſimè ad corrigenda purgantia, ut & ad flatus diſcutiendos.*

(*Majus (reticum ſive Vene-Theriacale.*)

PRÆPAR.

1. *Confectum Semen.*
2. ▽. Ex integra planta inciſa.
3. ▽. Ex ſemine.

N. *Ophthalmica eſt inter uſitatiſſimas.*

4. ℞ *ſtillat.* Ex ſemine.
5. *Sal com.* Ex planta incinerata.

Hofman. *Fœniculum.*) Græc. μάραθρον. German. Fenchel.

Vires, folia calef. ſicc. aper. reſolv. diſcut. &c.) Folia cocta vel etiam cruda aſſumpta ad lactis abundantiam flaccidas nutricum diſponunt mammas. Radix & ſemen calefac. diuretica carminativa, aperitiva & diaphoretica ſunt, unde & theriacam ingrediuntur. In variolis & morbillis laborantibus decocto radicum vel ſeminis fœniculi nihil eſt convenientius; idem commendatur etiam contrà mercurii fumum, à quo tremores artuum, ut & in luè venereâ. Viſum confortat ex ſemine fœniculi commanſo oculis oris ſuſceptus halitus. Aqua ex ſemine inter uſitatiſſimas ophthalmica eſt. Fit etiam Aqua vel liquor ad hunc affectum, ſi injicias Saccharum candum tritum in canaliculos fœniculi, dum terræ adhæret, qui per noctem cerâ obturentur, tunc enim liqueſcet Saccharum & fit Aqua, quæ guttatim oculis eſt inſundenda.

¶ CXLVI. Fœnumgræcum.

Fœnogræcum, Fenugreck / Bockshorn. Fenugrec. *Fœnugreck.* Fenigrieck.

Eſt { Sativum: *Hoc uſuale.*
{ Sylveſt. *minus uſitatum.*

Dicitur fœnum Græcum; *Trag. Matthiol. Lob. Lon. Dod. Caſt. Cam.* Fœnogræcum, *Fuchſ. Cord. in D.* fœnum græcum ſativum, C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Semen ſolum ex ſativo ſcilicet deſumptum.

Vires. *Calf. 2. ſicc. 1. emollit, digerit, maturat, diſcutit, paregoricum eſt, uſuſque adeo famoſi, ut cataplaſma dictarum intentionum Chirurgis vix uſitatum ſit, quin fœnugræcum vel hujus mucilaginem contineat. Creberque uſus eſt in clyſteribus emollientibus, mucilaginoſâ quippe ſuâ ſubſtantiâ obtundit acrimoniam, inteſtinaque eroſa oblinit. Inſuper conducit ejus mucilago ad oculorum ſuggillationes diſcutiendas* [*impoſita.*] Vide Hartm. pract.

PRÆPARAT.

Mucilago. Extrahitur beneficio coctionis in ▽.

Hofman. *Fœnum Græcum.*) *vel eſt Sativum, vel Sylveſtre.* Illud uſuale eſt, hoc minus uſitatum & quibuſdam pro glycyrrhizâ ſylveſtri habetur. Præter Sativi ſemen nihil ad medicinalem uſum recipitur; Nullum enim cataplaſma, enema, carminativum anodynum præſcribitur, quin hoc ipſum recipiatur. Calef. ſicc. emoll. digerit, diſcutit, &c. Et ob mucilaginoſam ſuam ſubſtantiam etiam inteſtina eroſa demulcet, & oculorum ſuggillationes diſcurit.

N. Hoc, *teſte Benzo*, adeò abundat regio Peruana, ut vinum indè conficiant, quod bibunt.

¶ CXLVII. Fragaria.

Κόμαρον, Fragaria, *Brunf. Trag. Matth. Fuchſ. Dod. Lon. Lob. Caſt. Ger.* Fragaria vulgaris, C. B. 1. Fragula; *Cord. hiſt.* Fragula & Trifolium fragiferum; *Tab.* Erdbeerkraut. Herbe des fraiſes. *Straweberries.* Eertbeſien / Eruyt gemeynlick Erbeyen.

Creſcit locis opacis: Floret Martio & Aprili.

OFFICIN. NATIVA.

Folia ſeu herba & *Fructus* in præparatis.

Vires. *Herba refrig. & ſicc. moderatè ſubaſtring. diuretica eſt, uſuſque crebri in Ictero, ut & in gargariſmis & balneis, in cataplaſmatis, &c.*

Fructus, (fraga) *Refriger. & humect. Splenetica ſunt ac nephritica, Venenis reſiſtunt, quia autem facilè putreſcunt, non adeo commodè comeduntur.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex integra planta florida. Abſtergit lentigines & maculas.
2. ▽. Ex fructibus.

N. *Sitim & æſtum febrilem extinguit, urinam ciet.*

3. *Syrup.* Ex ſucco fragor.
4. *Spirit.* Ex ſucco fermentato, qui tamen uſus tafioris.
5. *Tinctur.* E baccis cum ▽ propria.

Hofman. *Fragaria.*) κόμαρον. German. Erdbeer-Kraut. *Trifolium Fragiferum.* Tab.

Creſcit in convallibus, umbroſis ac montoſis locis. Viret toto anno herba, floret vere, etiam Iunio.

Hujus folia & fructus inſignem in Medicina habent uſum.

Vires. Herba refriger. & ſicc. ſubaſtring. &c.) Unde ad maſſas ſanguineæ κρᾶσιν temperandum admodum commoda eſt, ex hâc etiam decoctum additâ ejus radice contra icterum paratur, additis ad gratiam paſſulis majoribus contuſis & Syrup. ribium ſ. q. diuretica etiam eſt & ſordes ejicit meatibus inhærentes ex accidenti ſcilicet, robur aut τόνον viſceribus reſtituendo, quâ ratione etiam icterum, urinas & menſes ciendi vim obtinet. Externè materiam gargariſmis præbet; item in vino rubro cocta & aliquoties pubi ac pectini impoſita inſtar cataplaſmatis album fluxum mulierum ſiſtit, & in pollutione nocturnâ gonorrhœam non virulentam.

Fructus ſive Fraga refrig. humectant. &c.) Unde & Aqua illorum deſtillata viſceribus calidis contemperandis apta eſt, ſplenetica juxta ac nephritica; idem præſtat Sytupus. Vim diaphoreticam etiam obtinent *teſte Thomâ Bartholino centur. 3. hiſtor. 57.* Et ad congelationes digitorum hybernas nullum æquè pollet remedium ac frictio frequens fragorum tempore æſtivo circà manus & pedes. *P. Borellus centur. 1. obſerv. 84. & centur. 3. obſ. 38.* *Spiritus ex fragis per fermentationem paratus* ſummè lithontripticus ac diureticus eſt, in quem baccæ ſeu fraga ipſa poſſunt infundi. Vid. Aquam Nephriticam in Theſaur. Noſtro Pharmac. annexo ſect. 1. num. 2.

N. Semen fragorum in eminulis circà fraga colliculis hæret, & ſicuti ex Microſcopii obſervatione conſtat, oblongæ figuræ & ſpadicei coloris.

¶ CXLVIII. Fraxinus.

Eschbaum/ Eschern/ Fresne. *Ash-Tree.* Eschenboom. { Excelsior. *Hæc officinalis.* / Humilior. *Minus usualis.*

Dicitur Fraxinus, *Brunfels. Trag. Matth. Lon. Lob. Tab. Cast.* Fraxinus excelsior, C. B. 1.

Floret Aprili & Majo: Semen fert Autumno. Crescit in sylvis opacis.

OFFICIN. NAT.

Folia, Cortex, Lignum, Semen.

Vires. *Folia siccant validè curantque ictus serpentum, sed usus sunt rarioris.*

Cortex & Lignum, *siccant, itidem attenuant: Splenis duritiem specificè emolliunt, diuretica sunt lithontriptica, eaque non è postremis.*

N. *Sunt qui lignum die Iohannis Baptistæ cæsum, vulneribus ac contusionibus solo affricatu mederi credunt, cædunt autem id alii ante solis ortum, alii ipso meridiano temporis puncto,* Wundholtz *dicitur vulgo.*

Semen *(foliis adhærescens) calfac. & sicc. validè, conducit Epaticis, Pleureticis, Calculosis. (Venereum est.)*

N. *Colligendum hoc est autumnali tempore.*

[*Dicitur Lingua avis.*]

PRÆPAR.

1. *Extract.* Ex corticibus per ▽. appropriatam, liquore aliquo acido acuatam, ubi excellit ▽ ex tenellis fraxini foliis destillata. *Quercetan. in Pharm. Rest.*

2. *Oleum ex ligno:* Fit destillando modo communi.

3. *Sal com.* Ex cinere corticum.

N. *Sal ex ligno incinerato, vulneribus intus & extus cum felici successu usurpatum vidi.*

HOFMAN. *Fraxinus.*) Eschenbaum *Fraxinus* dicitur à fragosis locis, in quibus nascitur.

FRAXINUS *in sylvis, pulcherrima* PINUS *in hortis.*

POPULUS *in fluviis;* ABIES *ex montibus altis. Virgil.*

Vel est *Major* vel *minor; Mas,* vel *fœmina, Montana,* vel *campestris.* Humidis gaudet locis in sylvis opacis.

Hujus folia, cortex, Lignum & Semen in usum veniunt.

Virt. Folia siccant validè, curantque ictus serpentum &c.) *Experitur,* inquit *Paræus,* refero, si fronde fraxineâ gyro claudatur, in ignem potius, quàm in fraxinum fugere serpentem, huic suffragante etiam Plinio. Verùm Nostros serpentes Germanicos fraxinum non fugere, se expertum esse scribit Camerarius. Quibus jam sit credendum, experientia consulenda est.

Cortex & Lignum siccant, atten. &c.) *Cortex* præter attenuantem facultatem etiam roborando partes simul incidit, aperit, & Lienis duritiem emollit in vino infusus. Ex cineribus corticum radicum fraxini & extremorum ramulorum Cauterium potentiale nonnulli conficiunt, *vid.* D. D. Simon Pauli *in quadrip. botanic. Class. 3. p. 310.* Ex fraxini ramulis unà cum corticibus Sal etiam conficitur in variolis & morbillis cum ℂC. ſ. ♎. mixtum in aq. Card. b. ob vim suam diaphoreticam non postremum. Lignum vice Ligni Guajaci pro decocto non inutiliter etiam usurpatur in lue venereâ.

N. Sunt, qui Lignum die Iohannis Baptistæ &c.) Hoc mediâ nocte intrà horam undecimam & duodecimam cæsum tribus post Solis aspectibus impregnatum curat & sanat omnia vulnera & ulcera, quàm profunda etiam sint absque ullo emplastro. In hoc latent etiam remedia sympathetica contrà veneficia &c. Cum ☉ & ☽ in ♈ conjunguntur, fraxinum ab uno internodio ad aliud uno ictu secet, & cera utrinque sigilla, & solâ admotione uterè in Hæmorrhagiis. *P. Borellus c. 1. observ. 78.*

Semen foliis adhærens calef. & siccat, &c.) Hoc non solùm diuretic um esse, sed & venerem stimulare autumno collectum, vetus est traditio, ut & *Dioscorides Nicolai Mirepsi* ingreditur.

¶ CXLIX. Fraxinella.

Dictamnus albus (propter radicem album) sive fraxinella, C. B. 5. Polemonium, *Tab.* Dictamnus putatus, *Brunfels.* Dictamnus vulgaris, *Trag. Cam.* Officin. *Lon.* Dictamnum album, nonnulli pumila fraxinus, *Matthiol. Cast.* Tragium primum, *Dioscorid. Lob.* Dictamnus nostra, *Cord. in D.* Fraxinella, *Cord. hist. Dod. Clus. Ger.* German. [illegible] r Diptam/ Eschenwurtz. Du dictam blanc, *White Dittany.* Witte Diptamum.

Crescit in rupibus: Floret Iunio.

OFFICIN. NATIVA.

Radix verno tempore colligenda.

Vires. *Est cordialis, alexipharmaca, uterina, cephalica, amara, calfac. & siccat, aperit, vermes necat: Usus præcipui in morbis malignis, in Epilepsia, aliisque affectibus capitis, in obstructione uteri, (etiam propessio,) &c. (ad secundinas pellendas.) Extrahere quoque dicitur spicula cuti infixa.*

PRÆPARAT.

(▽ Alexipharmaca & ophtalmica.)

Condita radix ad fluxum album.

Oleum ad faciem dealbandam & articulorum dolores.

HOFM. *Fraxinella.*) *Dictamnus albus* ob radicem album; Germ. Weisser Diptam. Hæc intrà paucos demum annos inclarescere cœpit. *Dictamnus* autem *Cretica* usu fuit celebris à longâ hominum memoriâ.

Virtt. Calefac. siccat, aperit &c.) Communiter commendant in lumbricis expellendis, epilepsiâ curandâ, uteri obstructione. Alexipharmaca & Uterina est. Nostrates gravidæ circa tempus partus medium utuntur pulvere radicis fraxinellæ cum polemeâ ac Nuce Moschata ad partum facilitandum & faciliorem secundinarum solutionem.

¶ CL. Fumaria.

Κάπνος, Fumaria officinarum & Dioſc. C.B. 1. Fumus terræ *Brunfels. Cam.* Fumaria, *Trag. Matth. Fuchs. Cord. in D. Dod. Lon.* 2. Flore albo, *Tab.* Capnos, *Lob.* Fumaria major, *Cast.* Fumaria purpurea & alba, *Ger.* German. Daubentropff/ Daubenkörbel/ Storauch/ wilde Rauten. Fumeterre ou pied de Geline. *Fumitory,* Duyvekervel. Eerdtrook. Grijscom

Crescit passim in hortis, vineis, &c. Floret Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Splenetica est ac Epatica: attenuat, serosos bilioſos ac aduſtos humores ſenſim expurgat, viſcera reſerat, reſeratarborat, ſanguinem purificat. Hinc uſus præcipui ad expellendas variolas & morbillos, in ſcorbuto, aliiſque morbis meſenterii & Lienis, in luis ſerv, in ſcabie omnis generis & ſim.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex herba cum floribus.
2. *Oleum ſtillat.* quod rarum.
3. *Succus inſpiſſatus.* Doſis ad ʒ j.
4. *Conſerv.* ſummit.
5. *Syr. ſimpl.* Ex ſucco.

Compoſ. Vid. Diſp.

6. *Pilul. de fumaria.* Purgant bilem ſeroſoſque humores,

Diſſ.

Dosis Drach. j. ad Drach. jß.
7. Sal fumariæ. ex herba incinerata.
8. Extractum.

HOFMAN. *Fumaria.*) Κάπνος. Erdrauch. Wilde-Rautte. Crescit passim in vineis, agris, hortis. Floret Majo & Iunio, ubi etiam colligenda est antè ☉ ortum.

Vires, attenuat, &c.) Optimum medicamentum sanguinis purificativum in hâc absconditum est, ut in Scorbuto, Scabie, Melancholiâ hypochondriacâ, ictero &c. In decocto vel infuso in sero caprino, item si Aqua cum Keutterlingio nostro ex eâ destilletur, Syrupus ex succo, extractum item vel Essentia exinde conficiatur, admirandæ erit in diris affectibus efficaciæ, dum Salia sylvestria in massa sanguinea & lympha contenta mirificè præcipitat.

Ex hâc aliàs præparantur præterea non oleum destillatum, quod non habetur, (ut *Autor* vult) sed succus inspissatus, conserva, Pilulæ, & Sal fixum seu alkali.

¶ CLI. *Fumaria bulbosa.*

Fumar. bulb. { radice cava 1. *Hæc usualior.* / radice non cava { major 2. *Hæc surrogari priori potest.* / minor. 3.

1. Dicitur, Aristolochia rotunda, *Brunfelf.* Arist. rot. vulgaris, *Trag. Fuchs.* (cui & Pistolochia,) *Cam.* Fumaria altera, *Matth. Cast.* Capnos Chelidonia, *Lon.* Radix cava major, *Dod. Clus. hist.* Fum. cava herbariorum, *Lob.* German. Erdtraut/ falsch Haßwurtz. Fumeterre. *Thick & hollow-rooted Fumitory, False Birthwort.* Holl Aerd-Kruyt/ valsche Hollwortel.

2. Fum. bulb. radice non cavâ dicitur Aristolochia rotunda vulgaris radice solidâ, *Trag.*

Crescunt in dumetis, locis frigidis & opacis, ut & in vineis. Florent Aprili.

[Fumaria bulbosa radice non cavâ minor sive 3. Capnos altera, runde kleine Osterlucey/ Bonges Holwurtz. Mulierculis in frequenti usu est ad scabiem & pectoris angustiam, imponitur cereviſiæ tam nutricibus quàm infantibus.]

OFFICIN. NAT.

Radix: raro *Herba* cum floribus.

Vires. *Calf. 2. ſicc. 3. abſterg. ſubaſtr. aperit. Epatica est, Uterina, Alexipharmaca, ſudoriſera, diuretica & vulneraria. Uſus præcip. in ciendis menſibus lochiis: fœtum mortuum expellit, Ictero medetur, ſanguinem mundificat, adeoque & ſcabiei ſuccurrit. Extrinſecus commendatur quam maximè ad vulnera etiam inveterata & fiſtuloſa, utpote quæ mundificat & conſolidat; ad ſcabiem, ad dolores podagricos (a frigidis humoribus) ad ſanguinem coagulatum in contuſionibus, ad putredinem oris.*

HOFMAN. *Fumaria Bulboſa.*) Sive *Ariſtolochia rotunda.* Germ. Falſche Holwurtzel.

Vires, cateſac. ſicc. abſterg. ſubaſtring. aperit. &c.) Hinc Uterina est, alexipharmaca, dianhoretica, diuretica & vulneraria. Unde in lochiorum retentione doloribus ab humorum craſſitie natis tam internè quàm externè adhibita multum confert. Item summo cum ſanitatis emolumento iis, qui aſthmate Scorbutico laborant, in potionibus & infuſis cum aliis antiſcorbuticis immiſcetur. Theriacæ etiam ingrediens est.

Fungus.

[Inter arborum fungos præcipuus est laricis, ſcilicet Agaricus. Inter terreſtres qui quidem majori ex parte culinarii ſunt, ſtomacho tamen graves ſæpe etiam choleræ cauſa, Orbicularis, ſive ovatus, Crepitus lupi, Wolffsſiſt/ Bubenſiſt/ vulgo Boſiſt/ variæ magnitudinis, cranium interdum æquans initio albicans, poſt pallens, ubi inaruit ſubflavus, pulverem emittens, ad ſanguinis profluvium ſiſtendum Chirurgis familiariſſimus.]

De Fungis hæc habet KIRKERVS Mund. Subterr. Tom. 2. p. 359.

Inter ſponteneos naturæ vegetabilis partus, primum imperfectum naturæ vegetabilis gradum obtinent Tubera & Fungi, *quæ uti radice, ramis, foliis, fructibus carent, ita quoque inter plantas, quæ φύτα, ſive plantoterreæ appellamus, veluti in vitalis naturæ gradum conſtituuntur. Sunt autem* Tuberum *variæ ſpecies: alii enim in umbones, in pileos alii, in tuberones quidam; nonnulli in conos pinorum ad inſtar adoleſcunt, quidam in hepatis morem diffunduntur; non deſunt qui veluti in digitorum confuſam propaginem extenduntur: tandem nonnulli quoque in humani veretri figuram, aut pedis umbilicique figuram abeunt. Non minor colorum varietas in iis obſervatur; ſunt fuſci alii, alii ſubnigri, quidam crocei, aut viridi coloris; quæ ex coloribus terreæ ſubſtantiæ, quibus ſeminalis materia jungitur, oriuntur: & proxima quidem materia rerum differentiam efficit, quod remotæ non conceditur: naſcuntur autem omnes vel ex arboribus ligniſque putridis, vel ex muco terreſtri, vel etiam ex ſaxis. Et primò quidem fungos ex ſaxis naſci, quotidiana nos docet experientia. Habemus hic Romæ in domeſtico noſtro viridario ſaxum, quod prægrandes & optimæ notæ fungos producit, idque ex monte Tyburi vicino, quem vulgò monte di Poli aut di Quadagnuolo vocant adſportari curavimus; in eo ſquidem monte, uti propriis oculis meis vidi, fungi tantæ granditatis, vel ex ſicciſſimis ſaxis excreſcunt, ut cucurbitas majores ſi non excedant, ſaltem adæquent, qui terræ fructus tanto in pretio habentur, ut excellentiſſimus* Iohannes Nicolaus Appius De Comitibus *Dux Poli, & pro tempore Romanæ urbis meritiſſimus Gubernator, legitimus horum montium poſſeſſor, certos homines ad id officii deſtinare ſoleat, qui ubi in ſaxo quodam erumpentis fructus veſtigia viderint, ſingulari cura ſtatim ſaxum ſpinis muniant, ne à caprarum ovium que gregibus, armentiſque, quæ in dicti montibus paſcuntur, cœptum fungi opus conculcatione ſua deſtruatur: fungos verò hoſce maturitatem ſuam jam conſequutos tum ſummo Pontifici, tum cæteris Romanæ curiæ proceribus, veluti mirum, rarum & innoxium guſtus irritamentum offert.* Ferrantes Imperatus *in ſua naturali hiſtoria, ſub nomine* Tuberis Fungarii, *jam recenſitos fungos vocat, atque viſos eſſe ultra pondus centum librarum. Naſcuntur autem,* Cardano *teſte, ſepultis lapidibus quibuſdam latis, menſarum modo, quos in Samnitico agro inveniunt quatuor Digitorum altitudine ſub terra, inde aqua inſperſa intra quatriduum abundant in nemoribus & celerem ortum habent; quibus ſubſcribit* Matthiolus. *Tanta hodie interſit* Fungis *cum menſis in Italia gratia, ut Neapoli potiſſimum ſint lapides, qui defoſſi & in cellas vinarias translati, terra aliquantum cooperti, & inde tepida aqua inſperſi intra quatriduum fungos non ingratos producant.* Porta *ait, demeſſis veteribus fungis è ſaxis novos ſemper ſubnaſci, ſeptendecim operiri, ſexies anno demeti terra denuo dodrante lapides operiente. Neapoli ex Veſuvio, Surenti ex Fago altiſſimo ſui tractus monte, Abellani in monte Parthenio, in Apulia ex Gargano*

Gargano. Referunt, Neapoli in Divitum viridariis passim hosce lapides fimo coopertos numerosam fungorum sobolem producere; quosdam etiam dolii vinarii stillicidio suppositos lapides, fungos non gustui solum gratos, sed & innoxios vel una nocte producere.

G.

¶ *CLII. Galanga.*

Galgan. Souchet. *Galangal.* Galangia of Galanga. *C. B.* { Major radice crassiore rubra minus odorata, &c. Minor, radice tenuiori, nodosa intus & extra rubescente, sapore acri instar piperis, odore suavi.

N. *Hæc priori præfertur.*

Dicitur Galanga minor, *Matth. Cord. hist. Fuchs. Lob. Lon. Tab. Acost. Ger.* Galanga minor officinar. C. B. 2. Galanga Indica, *Amat.*

Major vocatur, Galanga major, *Matth. Cord. hist. Lon. Fuchs. Lob. Tab. Cæsalp.* Gal. crassa, *Amat.* Iridis genus, *Clus. in Acost.*

N. *Galanga* (γαλάγα) *quibusdam Acori, nonnullis iridis species videtur; minor à recentioribus Græcis Cyperus Babylonica nominatur. Arab. Galingia.*

OFFICIN. NATIVA.

Radix, quæ eligenda saturato-rubra, ponderosa, bene odorata, saporis acris.

Vires. *Stomachica est, Cephalica ac Uterina: calf. & sicc. 3. saporis acris, incidit, aperit. Usus in crudità te ac inflatione ventriculi, vertigine, uteri obstructione, aliisque totius corporis affectibus à frigiditate ac flatulentia oriundis. Extrinsecus commendatur ad roborandum caput (in Errhinis.)*

PRÆPARATA.

[*Condita radix interdum apportatur.*]
Spec. Diagalang. Vid. Disp.
[*Extractum.*]

HOFMAN. *Galanga.*) Vel est *Major*, vel *Minor*; *Major* binorum cubitorum altitudine attollitur, foliis orchidis, mucronatis, caulem amplectentibus: flore candido, semine pusillo & neglecto. *Minor* palmos tantùm duos alta est, foliis myrteis, radice nodosâ.

Quibusdam *Acori*, nonnullis *Iridis* videtur species: sed erroneè.

Peregrina est planta, quæ potius radice, quàm semine propagatur, licet semine etiam sata proveniat. *Major* provenit in Iava & Malabar, ubi Lanruaz vocant. *Minor*, quæ odoratior & præstantior est, fruticat in Chinarum regione, ex quâ in Indiam advehitur, Chinensibus Lavendoa dicta. Apud Indos radicis galangæ usus idem in acetariis est, qui virentis Zinziberis radicis, ac loco capparum ad orexin excitandam cum piscibus & carnibus utuntur, quam condituram Achar vocant. *Iacobus Bontius l. c. & Dominic. Chabræus* l. 6 p. 245.

Radix eligenda saturato-rubra, ponderosa, benè odorata, saporis acris.

Vires. calef. sicc. saporis acris incidit, aperit.) Stomachica est, cephalica ac uterina. Undè in crudita te ventriculi acidâ, ex quâ Colica, vertigo, Uteri obstructiones & alia symptomata, magnii usus est. Externè cum Sacculo vino calido imbibita & ventriculo impositâ illum calefacit & roborat.

¶ *CLIII. Galega.*

Galegia, ruta capraria, *Matth. Cast. Cam.* Ruta Capraria, *Tab.* Galega, *Lob. Dod. Lon. Ger.* vulgaris, *Clus.* Galega vulgaris C. B. 1. German. Gänßkraut/ Geckenkraut/ Geißkraut. Vesce sauvage, Rue de chevres. *Goats Rye.* Geyten-kruyt.

N. *Quidam Onobrychin, alii Glaucum, nonnulli Polemonium, alii Polygalam veterum esse judicant: verum his omnibus Dioscoridis descriptiones contradicunt.*

Colitur apud nos in hortis. Floret æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba collecta Iunio & Iulio.

Vires. *Celeberrimum est Alexipharmacum ac sudoriferum, venenum, inprimisque pestilentiale, insigniter discutiens. Usus ejus præcipuus est in petechiis expellendis, aliisque morbis pestilentialibus, ipsaque peste curanda. In morbillis. In Epilepsia infantum (exhibetur succhi cochlear. 1.) in ictibus serpentium, in Lumbricis, (quos etiam extrinsecus applicata fugat.)*

N. *Herba hæc secus ac aliæ citra saporem est, & insuper qualitatibus primis temperata.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta Iulio collecta.
2. *Conserv.* summit. seu flor.
3. Syrupus.

HOFMAN. *Galega.*) *Ruta capraria.* German. Gäns Kraut. Fleckenkraut. Vel est *Montana* vel *Nemorensis. Fracastorio* dicitur *Herba Gallica*, quibusdam *sanum græcum sylvestre*, Aliis *onobrychis*, aliis *Glaux*, aliis *Polemonium*, aliis *Polygalon*, aliis *Ruta sylvestris* speciebus annumeratur.

Vires. Herba hæc secus ac aliæ insipida est, ac proinde in qualitatibus primis temperata, &c.) interim alexipharmaca est ac diaphoretica, unde in morbis malignis venenatis ac pestilentialibus scilicet variolis, morbillis, petechiis &c. ejus succus vel aqua destill. non satis deprædicari potest; Item succi cochlearia aliquot pueris propinari debent tùm contrà vermes, tùm contrà epilepsiam, valet etiam contrà ferarum, quæ dentibus aut aculeo venenum emittunt, tùm morsus, tùm ictus, si ejus succus vel in potu offeratur, vel loco emplastri vulneribus imponatur. Hujus alexiteria virtus lacertæ ac viperæ pugna explorata & approbata fuit, *vid. Foreflus Libr. 2. de falso urinarum judicio cap. 5. p. 156.*

Galla) De iis sic in Appendice ad Pharmacop.
SCHROEDER.

Gallæ *secundùm* Renodæum *p.* 261. *velut pilulæ quædam salebrosæ, ac spurii fructus, qui præter legitimos in glandiferis arboribus, noctu fere erumpunt, Sole de Geminis exeunte; quo fervidiore existente, tabescunt, nec justam magnitudinem adipiscuntur, in Bohemia & Hispania nascuntur uberes, in quercubus multis, quarum truncis & ramis etiam tenuibus, absque periculis ut plurimùm adnata cohærescunt.*

Gallarum genera multa traduntur, inter quas duæ potissimum & ad medicamenta quædam paranda & ad coria densanda accommodantur, una omphacitis dicta, quæ parva est, rugosa, nodosa, solida, nullo foramine pervia; altera plana, levis, flavescens, interna parte laxior, & major, & perforata, ex cujus videlicet foramine quoddam exiit insectum, seu musca, vermiculus, ut contingere solet, aut aliud simile animalculum.

Ex Quercubus Hemeris & Robur præstantiores semper gallas eructant: Hemeris autem ea esse quercus creditur, quam nonnulli Mydion nominant, cui caudex in orbem comatur, contorqueatur, & multis ramorum alis consurgens, glandes præter gallas gerit non insuaves.

Robur Latinis Quercus, Theophrasto δρῦς dicta *gallarum feracissima est, quarum uberiatem æstate præ-*

ter glandes stipendiat, nec non alias pilulas exiguas foliis mediis suæ pediculo adnæscentes, ut in nostratibus quercubus videmus. In summa, quercus non tantum glandes & ramos germanos promit, sed adulterina multa, viscum, gallas, poma, fungos, & multos alios pseudo-fructus.

Galla refrigerant ad recessum usque secundum, resiccant ad tertium & potenter astringunt, partes laxiores contrahunt, (adeoque utile, in uteri procidentia) imbecilles robrant, fluxiones cohibent, atque efficaciter ad astringenda aut siccanda, quæ opus sunt, usurpantur, inquit Dioscorides c. 147. lib. 1. Confer Ruellium de natura stirp. lib. 1. c. 83. p. 165.

¶ CLIV. Gallium.

Γάλλιον, Γάλιον, Γαλάτιον, Γάλεριον, German. Wegerkraut/ Waldstroh/ unser Frauen Bettstroh/ Wegstroh/ Lebkraut. Petit muguet. Gallium, p. muquet. *Ladies Bedstraw.* Walstroo.

N. *Nomen habet, quod coaguli vice* γάλα, *id est, lac, coagulet.*

- Luteum flor. luteo
  - vulgare.
  - palustre.
- Album flore alb.
  - palustre.
  - minus.

Ex his præfertur primum C.B. seu Gallium luteum, quod Dioscoridis Gallium putatur.

Dicitur Gallium *Fuchs. Dod. Lon.* Gallium luteum primum, *Tab.* Gallii primum genus, *Trag.* Gallium. *Matth. Cast.* Luteum, *Cord. in D. Lob. Cam. Ger.* Gallium luteum, C. B. 1.

Crescit passim locis aridis & arenosis, juxta vias, &c. Floret Majo, & hinc tota æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Calf. & sicc. moderatè. Usus ejus potissimum externus est in hæmorrhagia narium sedanda, (pulvis insufflatus) in scabie simplici & maligna, adeoque in cancro mammarum, &c.*

N. *Rari usus est apud practicos, solumque asservatur pro compositionibus, quas ingreditur: ut unguentum Martiatum, &c.*

HOFMAN *Gallium.*) Græcè γάλλιον, γαλάτιον. German. unser Frauen Bettstreh. Dicit nomen à γάλα, quod coaguli vice Lac coagulet.

Est autem flore luteo & albo, interdum rubro; Et propter foliorum tenuitatem in omnibus Aparinæ simillima est.

Virtutes. Calefac. siccat moderatè &c.) vim habet exsiccantem & subacrem. Flos ambustis illinitur, Sacro igni, cancro, sanguinis profluvia sistit.

N. Rari usus est apud Practicos, ingreditur solum *Unguentum Martiatum.* Vetulæ nostrates imponunt cunis infantium pro fascinis.

N. Gallium ingruentes tempestates suavissimo odore prænunciare, & suavius apparente iride olere tradunt.

N. De hoc etiam communiter referunt, si fornaci imponatur in hypocausto ubi compotores sibi invicem pocula propinant, usque dum incalescat, illos adigere, ut invicem inter se in oculos & capillos involent.

¶ CLV. Genista.

Genista, Genst/ Genster/ Pfrimmenkraut. Usualis est è Genistis non spinosis, C.B. 1. Genista, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. Cord. in D. Cam. Tab. Ger.* Genista angulosa, *Cord. hist.* Genista minor seu non aculeata, *Lon.* Genista scoparia vulgi, *Lob. Broom.* Brem.

Solo gaudet arenoso & aprico. Floret integra æstate.

OFFICIN. NAT.

Flores & Semen.

N. *Flos communiter luteus, rarius albus est.*

Vires. *Splenetica & nephritica censetur, hinc & epatica, calf. & sicc. 2. aper. atten. absterg. calculum pellit, aquosos humores educit, tàm per vomitum, quàm per alvum & urinas. Hinc usus ejus insignis in obstructione Epatis & Lienis, Mesenterii, adeoque in Hydrope, catharris, arthriticis affectibus.*

N. *Semen extrinsecus applicatum scrophulas consumere dicitur.*

PRÆPARAT.

1. ▽. Ex floribus & foliis.
2. *Conserv.* Ex floribus.
3. *Sal.* Ex incinerata herba.
4. *Conditi flores.*

Condiuntur autem flores (seu potius gemmæ) collecti mense Aprili, antequam aperti fuerint, cum aceto & sale, adhibenturque loco capparum, unde & nostratibus cappares. German. dicuntur, Teutsch Capern. *Dutch Capers.* Duytse Cappers.

N. *Citra vomitum assumi poterunt.*

[*De Rapo Genistæ Hypospartio vid. Adversa. Pon. & Lobel.*]

HOFMAN. *Genista.*) *Angulosa & Scoparia.* German. Pfriemenkraut. Crescit in locis arenosis & apricis. Floret integrâ æstate.

Vires. Calefac. sicc. aperit, attenuat, absterg.) Flores calculum pellunt & tartareos humores educunt, in vino infusi vel cocti, item in hydropicis serum ἀνὰ κοιλίαν subducunt. Lienis reserant obstructiones, & arthriticis affectibus medentur. Ex hâc præparantur *Aqua, conserva ex floribus, sal ex herba,* & flores cum Acet. dist. & Sale conditi.

N. D. D. Balthasar Brunnerus Avus Meus maternus dum comburi curaret herbam genistæ, cineres in stannum mutatos bis vidit. Et D. E litteris de Anno 1642. d. 24. Febr. idem litteris de dat. 21. Martii confirmat. Verùm hoc experimentum ad ea spectat, quæ interdum succedunt interdum autem non.

¶ CLVI. Gentiana.

Gentiana (à Gentio inventore sic dicta.) Entziane/ Crentzwurtz/ Bitterwurtz. *Gentian, Gentiaen.*

- Gentiana
  - Alpina
    - major.
    - minor. Gentianella.
  - pratensis.
  - palustris.

Usualis est ex his alpina major lutea, C. B. 1. de qua notandum, quod reperiatur quoq; floribus flavis, imò & albis, punctis carentibus.

Dicitur Gentiana, *Brunf. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Cast.* Gentiana major. *Matth. Lob.* flore luteo, *Cam.* Gentiana Veterum, *Cluj. hist.* Gentianæ 1. species, *Trag.*

OFFICIN. NAT.

Radix collecta mense Augusto ac Septembri.

Vires. *Calf. & sicc. 2. Alexipharmaca est, aperit, attenuat. Usus præcipui in peste, aliisque venenatis affectibus, in obstructione Epatis, Lienis, &c. Et hinc in hydrope, tum in suffocatione Uteri, in imbecillitate ventriculi, lumbricis, in febribus, in morsu canis rabidi, &c.*

&c. Extrinsecus adhibetur creberrimè in vulneribus ac fonticulis mundificandis, renovandis, &c. in morsu canis rabidi veneno arcendo (cum Theriaca imposita.)

PRÆPAR.

1. ∇. in Tertiana utilis.
2. *Succus* inspissatus.

N. *Creberrimi usus est in febribus intermittentibus, in quibus ante paroxysmum à 3ß. ad 3j. vel 3iiij. exhibetur, felici cum successu.*

3. *Extractum* cum S. V. factum.

HOFMAN. *Gentiana.*) Unius duntaxat mentionem fecerunt Antiqui, sed plures cognoverunt recentiores. *Vulgaris scil.* Major foliis, hellebori albi foliis similibus, caulibus cubitalibus, bicubitalibus & altioribus. Ex foliorum superiorum sinu flores erumpunt lutei singulares. Hanc *Gentianam majorem* sequitur *Magna* flore purpureo & albo, à vulgari formâ & magnitudine parum differens, nisi florum colore. Postea est *Gentiana Minor*, seu vulgi cruciata. & *Gentiana* folio *hirundinaria*, item *Alpina flore magno cæruleo*, &c. vid. *Dominic Chabræus* l. c. p. 503. seq.

Vulgaris major lutea alpina in montium pratis ac pascuis variis locis provenit. *Purpurea* in Pannonicarum & Noricarum alpium jugis; *Alba* in Stiriæ alpibus crescit. Floret Iunio & semen Augusto maturat. *Radix Mense Septembri colligitur, atque hæc solùm in usu est.*

Vires Radix calef. sicc. aperit, attenuat. &c.) Alexipharmaca est, anti-febrilis & anti-hypochondriaca; Unde in peste, rabie, morsu venenatorum animalium & aliis venenatis affectibus salutari cum effectu adhibetur, operationem suam per diaphoresin & diuresin expediens, hinc & Theriacam ingreditur. Hujus etiam radix pulverisata cum Theriacâ instar cataplasmatis vulneribus venenatis impositа, omne virus extrahit. Item in Epatis ac Lienis obstructionibus, in febribus tertianis ac quartanis, hydrope, suffocatione uteri, lumbricis &c. mirificè commendatur, in Ulceribus dilatandis à Chirurgis frequenter adhibetur.

¶ *CLVII. Geranium.*

Geranii multa recensentur genera, officinis nostris maxima ex parte inusitata. Usitatius tamen præ cæteris est, quod Geranium Robertianum dicitur, aliàs Gratia Dei, Ruprechtskraut/ Gichtkraut/ Gottes Gnad/ Rothlauffkraut/ (quia Erysipelati mederi dicitur.) Geranion ou bec de grüe, bec de Cygogne, *Cranesbill, Herb-Robert.* Oyevacrsvck/ Robrechtskruyt.

Dicitur Geranium, 3. *Brunf. Matth. Fuchs. Lon.* Geranium Robertianum, *Lob. Dod. Cam. Tab.* Gratia Dei vel geranium quibusdam, *Trag.* Herba Ruperti & Geranium 2. *Dioscor.* Geranium Robertianum primum, C. B. 5. videlicet inter species Geranii folio cicutæ vel myrrhidis.

[Dicitur etiam Robrificonia. Brov. p. 6. Resol. p. 553.]

Gaudet locis opacis ac desertis. Floret potissimùm Aprili & Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Temperatum est in calf. & frig. moderatè siccat, subastring. exterg. sanguinem in corpore coagulatum resolvit, vulneribus convenit, sanguinem scilicet cohibendo, vulneraque mundificando. Usus externus (omnium generum Geranii,) vulgaris est in cataplasmatis, plantis pedum cum saie & aceto applicandis, ad febrilem æstum compescendum. Adhibetur itidem ad mammarum fissuras, lactisque discussionem (Robertianum impositum.)*

PRÆPARATA.

∇. *stillat.* Ex integra herba in fine Aprili. collecta.

[*Gingidium vid. charefolium.*]

Glycypicron.

[Solanum γλυκύπικρον, Thal. solanum scandens, Dulcis amara *Trag.* Dulcamara, *Dod.* Circæa Monspelienſium *Lob.* Je länger je lieber / Hundsche kraut.]

OFFICIN. NAT.

Herba integra. Cortex.

Vires. *Calida 2. gradu, Febrifuga est, pneumonica, vermes necat. Usus externus est in Cataplasmate ad mammarum tumores ex lacte coagulato, maculas faciei abstergit. (succus acinorum.)*

GERANIUM MOSCHATUM.

De eo sic in Appendice ad Pharmacop. SCHROEDER.

Geranii multæ species enumerantur à Botanicis, qui videre est in Pinace Bauhini, *ortæque sunt circa hanc plantam variæ difficultates,* Ruellii, Hermolai, Brasivoli, *quas exponit* Matthiolus *p. 566. Omnibus tamen volente* Paulli, *eadem fere virtus indita creditur, illud quod Robertianum dicitur, numero quintum apud* Bauhinum *potissimum expetitur, ut eo ad mammarum scissuras, pudendorumque ulcera extergenda utamur, quod tamen præter abstergendi vim, etiam siccandi facultatem possidet, itaut mox ea consolidare valeat.* Guilielmus Fabricius Hildanus *aquam stillatitiam geranii commendat ad cancrum tollendum.* Iacobus Cornutus *in histor. herbar. Canadens. describit* Geranium triste Canadense, *quod noctu solum odorem spargat, ut nostræ* hesperides violæ noctis. *Influxum illucentis solis adeò aspernari videntur, ut integro die odorem negent, cùm Lunæ accessu gratissimo odore moschato, quasi thure libent, qui odor intempesta quoque nocte, ad auroram usque perseverat, statimque solis præsentia evanescit. Nostrum* Geranium Moschatum, *quod ingreditur.* Unguentum Martiatum, Tabernæmontanus *p. 121. num. 5. exponit, refertque ad 1. Dioscoridis, herba moschata, acus moschata aliàs dictum.*

HOFMAN. *Geranium.*) Hujus multa recensentur genera, *Malvaceum* scilicet foliis malvæ, *columbinum*, foliis malvæ rotundis nunc magis, nunc minus incisis, instar pedis columbini. *Argenteum* alpinum foliis argenteis. *Tuberosum* ob radicem tuberosam. *Batrachoides* proveniens in pratis; atque hoc iterum diversum est. *Hæmatodes, Moschatum, Robertianum*, &c. De his vide *Bauhinum & Dominic. Chabræum* l. c. Præ omnibus usitatum est *Geranium Robertianum* Germ. Ruprechts-Kraut. &c.

Gaudet locis opacis, ruderibus, veteribus muris, cæsis arboribus. Floret Aprili, Majo, Iunio & Iulio.

Acus moschata dicitur etiam geranium moschatum.) Nonnulli *Myrrhin* nuncupant, *Geranium tertium Plinii* Historia Lugdunensis. Monspelii occurrit passim & Basileæ in vià, qua itur Muttets, nec non etiam Genevæ, au plain palais.

¶ *CLVIII. Glyzyrrhiza.*

Liquiritia, *Brunf.* dulcis radix, *Trag. Fuchs. Cord. in D. Cam.* Glyzirrhiza altera, *Matth.* vulgaris, *Dod. Cam. Epit.* Glyzirrhiza siliquosa, C. B. 2. German. Süßholtz. de la Reglisse. Soethout/ Galissienhout.

Liquaris, Crescit

Crescit locis sylvestribus & sabulosis. Floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix ex Episcopatu Bambergensi, ubi in copia crescit, ad nos transmissa, quæ sole exiccata biennium integra manet.

Vires, in calidit. & frigid. temperata est (seu moderatè calefacit) in reliquis ad humiditatem inclinat, pulmonica ac nephritica est, acrimoniam mitigans, expectorationem promovens, asperitatem leniens, alvum infantum leniter molliens. Usus præcipui in tussi, raucedine, vesica erosione, urinæ acrimonia.

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus.*
2. *Liquiritia cocta, sive bacilli pectorales.*
3. *Syr. Compositus.* Vide Disp.
4. *Extractum.*
5. *Unguentum.*

Hofman. *Glycirrhiza.*) Germ. Süssholtz, vel est *sativa* vel *sylvestris*. Illa in viridariis plurimis Italiæ locis seritur, & in Galliâ Narbonensi plurima sponte provenit. In Hispaniis verò frequentissima est, unde Londinum, Antuerpiam, & Lugdunum transmittitur, vilique distribuitur pretio. Nec minus de hâc radice Germania gloriari potest, ac in primis *Episcopatus Bambergensis*, ubi in copiâ crescens ad Nos transfertur. *Sylvestrem* vocat *Tragus* fœnu-græcum sylvestre, *Lotum* item *sylvestrem*, *Cordus Polygalen*, & *Clusio est Glaux sylvestris*.

Virt. in Calid. & frigid. temperata est &c.) Humectat magis recens & succo plena radix, utilis ad raucedines, tusses, dyspnœam, peripneumoniam, pleuritidem, phthisin & omnes pulmonum & pectoris affectus, inflammationes sedat, ac acrimoniam humorum mitigat. Externè radix arida pulverisata erysipelati inspersa summo cum fructu applicatur.

¶ CLIX. Gramen.

Gramen absolutè sic dictum. Officinis graminis speciem denotat, quam *Dioscorides*, ἀγρόστιν καλ' ἐξοχήν, vocat, estque Gramen caninum, seu arvense, C. B. 1. Gramen *Dod. Cord. in D. Cast.* Gramen canarium medicatum, *Lob.* Gramen caninum, *Tab. Ger.* German. Reh oder Queckengraß. Du Chiedent, *Graß, Dog-graß*, or *Quich-graß*. Gras/ Quecken-gras/ Honts-gras.

Passim spontè provenit, felicius autem in terra arida & arenosa.

OFFICIN. NAT.

Potissimum *Radices* (collectæ mense Majo vel Septemb.) rarò *Caulis* cum foliis, rarius *Semen*.

Vires. *Radix cujuscunque graminis refrig. & sicc. aper. subastring. substantiæ est tenuis ac penetrativæ.*

Herba seu folia intra siccitatem & humiditatem moderata sunt, frigida gr. 1. Usus præcip. in obstructionibus Epatis, Lienis, Vreterum, in expuitione sanguinis (ubi succus ex integra planta valet) in lumbricis necandis. Extrinsecus in dolore capitis leniendo (seligunt gramen septem nodorum) in oculorum inflammationibus ac defluxionibus. (Has sedare dicitur gramen trium nodorum, decrescente Lunâ evulsum ac collo circumligatum,) in auribus purulentis, in odontalgia, in tumoribus podagricis discutiendis.

PRÆPARATA.

D. stillat. Ex radice Majo mense collecta.

N. *Diarrhœam sedat infantum si abdomen eâ lavetur.*

Est & graminis species, Gramen mannæ dictum, inter gramina dactilodea C. B. 8. Cujus semen in cibum venit nomine Mannæ in German. ex Silesiæ ac Poloniæ confinibus transportatum, semini milii solis non absimile. De hoc vulgi opinio, quod ex aëre decidat, unde & Mannæ nomen impositum est Germ. Himmelthau/ Schwaden.

Hofman. *Gramen.*) Quamvis infinitæ existant graminum species, de quibus Botanographi consuli possunt; officinis tamen graminis speciem denotat, quam *Gramen caninum seu arvense* vocant. Germ. Quicken-Graß.

Vires. Radix refrig. sicc. aper. &c.) Hujus radix tenuis ac penetrantis virtutis est cum aliquali adstrictione, unde ad viscerum obstructiones, tartarum hypochondriorum, calculum renum, & dyscrasian sanguinis calidam notabilis est energiæ. Ex hâc cum radice cichorii, petroselini, asparagi, urticæ minoris cum herbâ omnibus recentibus decoctum vernale hîc loci singulis annis à Me præscribitur pro hypochondriacis & atrophiâ laborantibus ex venarum lactearum obstructione, ex traditione D. D. Benedicti Ohemii, qui atrophiâ laborantem usque ad desperationem omnium aliorum medicorum harum radicum decocto unico in integrum ac sanitatis plenum restituit divinâ benedictione, pro quâ curatione quingentos aureos Rhenanos loco fostri accepit.

Ex graminis radicibus Aqua etiam destillatur pro vehiculo medicamentorum contrà Lumbricos facientium.

De Herbæ viribus vid. in Autore Nostro.

Est & Graminis species, gramen Mannæ dictum &c.) Hæc culinaribus usibus destinata potius ad alimentorum, quàm Medicamentorum classem spectat.

N. De Gramine alio singulari Ossifrago Norvvagico dicto vid. D. D. Simon Pauli *c. l. p.* 531.

¶ CLX. Granatæ.

Malus punica { Domestica, quæ pomifera est,
Sylvestris, quæ flores solùm fert.

Videatur Malus punica, *Trag. Matth. Dod. Cord. hist. Lon. Cam.* Mala punica, *Cord. in D. Bellon.* Malum punicum, *Lob. Cast.* Malus granata, *Tab.* Malus punica, C. B. Germ. Granaten. Grenadier. *Pomgranats.* Granat-Appelen.

Utraque arbor, quamvis exotica sit, nostratibus tamen in hortis colitur.

OFFICIN. NAT.

1. *Poma*, eaque vel dulcia vel acida, vel acidodulcia, id est, vinosi saporis. 2. *Flores* collecti ex Granata sylvestri (*Balaustia* dicuntur) tùm quoque interdum ex domestica (appellantur *Cytini.*) 3. *Cortex* pomorum (*malicorium, psidium*) 4. *Nuclei.*

Vires. *Poma: in genere censentur boni succi, ventriculo convenientia, sed pauci nutrimenti. Dulcia adhibentur in tussi chronica.*

N. *Quia ventriculo inflationes causantur, in febribus minus commodè adhibentur.*

Acida, *frigida sunt ac astringentia, stomachica. Usus præcipui in febribus biliosis, in Gonorrhœa, in pica gravidar. compescenda, orisque putredine corrigenda & sim.*

Vinosa, (*acidodulcia, Granata Musa*) *media sunt naturæ inter dulcia ac acida, ad frigiditatem tamen aliquatenus accedunt. Cardiaca sunt ac Cephalica. Usus præcipui in Syncope ac vertigine, &c.*

Flores, *tàm Balaustia, quàm Cytini ejusdem sunt naturæ, terrestris scilicet validè astringentis, inspissantis, refrigerantis, siccantis, unde & balaustiorum crebrorum usus esse solet in omnis generis fluxionibus.*

Exempligratia, Diarrhœa, Dysenteria, uteri fluore, & sim. in sanguine vulnerum cohibendo, in gingivarum laxitate emendanda, in Hernia curanda, &c.

Cortex, [*malicorium, psidion*] *ejusdem cum floribus censetur naturæ, præcipuique usus est in sedando fluxu hæmorrhoidum, narium, uteri, &c.*

Nuclei *refrigerant iisdem, astringuntque, inprimis qui ex pomis acidis collecti.*

PRÆPARATA.

1. *Succus liquidus.* Ex pomis expressus, fermentatus & depuratus, qui nomine *vini granatorum* venit.

N. 1. *Præstat vinum ex pomis acido-dulcibus.*

N. 2. *Ante præparationem hujus vini, extremam cutim granis detrahere solent.*

N. 3. *Ad conservationem, nonnihil seminis Coriandri pulverisati in Vino eodem suspendunt.*

2. *Syrupus.* Ex succo granator. dulc. ac sacchar. ℥. Vid. Disp.

3. Ex succ. granat. acidor. & sacchar. ℥. Vid. Disp.

HOYMAN. *Granata.*) *à Granis* dicta, quæ intus continentur. *Malus Punica Theophrasto ac Dioscoridi* dicitur μῆλα vel μηλέα, quibusdam etiam ῥοιὰ.

Hujus generalissimæ Differentiæ sunt *sativa* vel *agrestis*, & *balaustifera*, quæ itidem sylvestris.

Arbor gaudet solo cretoso & macilento. Regio ei apta est calida, in Galliâ Narbonensi & Provinciâ colitur in hortis & passim in sepibus provenit; In Italia colitur in hortis, & in Germaniâ nostrâ etiam non nisi Magnatum hortos nobilitat. Floret & fructum perficit maturatè pro loci naturâ.

Vires. Poma &c.) *dulcia* adhibentur in tussi chronica, in febribus autem minus commoda, quia facilè fermentantur.

Flores, tam *Balaustiæ quam Cytini* ejusdem naturæ & virtutis sunt cum cortice, adstringunt, inspissant, refrigerant & siccant, unde & in omnis generis fluxionibus adhibentur. Ex his floribus infusis & ebullitis foliis prius illorum subrubentibus revulsis, si Spiritum Vitrioli correctum instilles, decoctum fieri potest intensæ rubedinis in prædictis affectibus summè utile.

Grana Paradysi.

Paradißkörner/ Vid. Cardamom.

¶ CLXI. *Guajacum.*

Lignum Indicum, Lign. Sanctum. Guaacan, Guajacan, Palus sanctus, Frantzosenholtz/ heilig Holtz. du Gujac, ou bois Sainct. *Guajacum*, *Lignum vitæ* or *Holywood.* Guaiacum/ Pockhout. Arbor est exotica, procera, quæ ex India Occidentali ad nos transportatur.

Estque Guajacum { magnâ matrice. Guajaci 1. genus, *Monard. & Matthiol.* propemodum sine matrice, quod priori præstantius. Guajaci 2. Genus, *Monard. & Matth.*

N. 1. *Sunt qui prius Guajacum appellant, posterius lignum sanctum: Verum quia apud Authores Synonyma sunt, præstat matrice, uti dictum, ea distinguere.*

N. 2. *Posterius dividitur à nonnullis in plura genera, quæ tamen non re seu essentiâ, sed solo colore differre vult Matthiolus, idque pro diversitate maturitatis, quò enim maturius, eo ipso nigrius est, & quantò minus adoleverit, tantò magis albicat.*

OFFICIN. NAT.

Lignum, Cortex & Gummi, (sed raro.)

Eligendum est lignum recens, ponderosum, succulentum, (quod Carboni impositum fumigat.) Posterius præstat, quod colores ruffum, spadiceum, flavum, lividumque simul mixtos habet.

Vires. *Lignum calf. & sicc. sudorem ac urinam largiter promovet, adeoque sanguinem mundificat, putredini resistit. Usus præcipui in Arthritide, Hydrope, Catarrhis, aliisque morbis à phlegmate tartareave mucilagine aut flatibus oriundis: peculiariter ac specificè curat luem Gallicam.*

Cortex. Minus calidus est quam Lignum.

Gummi (Resina) Gummi hoc mecum communicavit Vir rerum novarum curiosus Adrianus Sonnemann, Materialista hujus civitatis, Affinisque mihi dilectus, idque cum felici successu aliquoties in curanda lue Venerea fuisse adhibitum affirmavit. Sapore est acri, colore ac figura Laccam fere repræsentante, pellucidum, friabile.

PRÆPARATA.

1. *Decoctum.* ℞. Guajac. incisi ℔ j Aqu. fontan. ℔ xij. post infusionem 24. horarum coq. ad ℔ vij. plus minusve; coletur pro sudorifero, reliquum coquatur cum ▽ tantundem pro potu ordinario.

N. *Possunt & addi Liquiritia passulæ, sem. anisi, &c.*

2. *Extractum viscosum & gummosum.* Vide l. 2.

3. ℞. *Rectificatum.* Fit destillatione. Vid. l. 2.

Vires. *Exhiberi commodè poterit intrinsecus in lue Venerea, aliisque morbis diaphoresi opus habentibus.*

Dosis gr. iij. v.

N. *Sunt qui oleum hoc pro oleo Heraclino Rulandi habent, ejusque vires admodum deprædicant in Epilepsia, expellendo fœtu vivo ac mortuo, in dolore dentium mitigando.* Vide Brendel. in Chymia.

4. *Spiritus.* Est liquor acidulus, unà cum oleo in destillatione collectus ac rectificatus. Vid. l. 2. de spiritibus.

N. *Spiritus hic acidus præter medicinales virtutes descriptas, vim habet perlas, corallia, &c. solvendi. Intus exhiberi poterit à* ʒ ß. *ad* ʒj.

5. *Sal.* Ex cinere elixiviatur, sed paucum.

[Ex Gummi Guajaci paratur Extractum per V. Tartarisat. Dos. gran. iv. in liquore conven. utile ad Gonorrhœam.]

HOFMAN. *Guajacum.*) *Lignum indicum, Lignum Sanctum, Palus sanctus.* Germ. frantzosen Holtz.

Arbor est procera ad fraxini aut ilicis magnitudinem, ramosa, meditullio nigricante, ac præduro, cortice resinoso crasso & amplo pro ratione caudicis ligni, ex quo decerpitur, exterius cinereo ad ruffum tendente colore, interius albicante, ex plurimis quasi lamellis coagmentato, sapore amariusculo & acri, foliis exiguis ac duris flore luteo.

Duo genera facit *Oviedus, Guajacum scilicet vulgare*, & aliud quod *Lignum sanctum* vocat: Verùm unum & idem sunt.

Ex insulis Indiarum Occidentalibus Boriquen. Cneuca, Magrando & Nicaragnâ ad Nos defertur. Frequens est in insulâ San-Dominici.

Vires. Lignum calef. sicc. &c.) Specificum medicamentum est luis venereæ, cujus usus eâ primum ratione innotuit: Magnis doloribus hujus Luis Hispanus quidam torquebatur: ejus familius Indus ex Hispaniolâ Medicum agens aquam destill. Guajaci illi propinavit, quâ non solum magnis illis cruciatibus liberavit, sed pristinæ etiam sanitati restituit. Cujus exemplo plurimi alii Hispani simili malo infecti curati sunt. Hinc per totam

totam non solùm Hispaniam, sed & per orbem universum hujus morbi cura per hoc Lignum Guajacum divulgata est. Secundariò etiam in catharris aut defluxionibus prodest, ob vim suam diaphoreticam & diureticam, quâ sanguinem ab abundanti sero liberat, indè contrà hydropem ejus decoctum bis aut ter sumptum egregium est, æger autem tunc ab omni abstineat potu, cibos assumere debet assatos & exsiccantes, quo Medicus quidam sibi in Misniâ maximam acquisivit famam; Hujus decoctum prodest etiam in odontalgiâ, nam valdè extrahit materiam morbificam.

Cortex eosdem habet effectus, imò efficaciorem etiam esse, usus docuit. Permiscetur Decoctis, scobi Ligni sed dosi minori.

Ex hisce præparatur j. *Decoctum*. ℞. Ligni Guajaci ʒiv. cortic. hujus ʒß. passul. min. ʒß. Ligni aloes ʒj. infunde in aquæ fontan. ℔ vij. ferventiss. in ollâ vitreâ & ponantur per 24. horarum spatium super cineres calidos; posteà bene clausa coquantur; & priusquam ad medietatem coctio facta est, adde Ligni Sassafras ʒß. sem. anisi ʒiß. cinamom. el. ℈ ij. coq. probè tecta sine favillis, donec ad medietatem pervenerint: postmodum per se refrigerata colatura cautè defundatur. Hujus dosis ʒv. vel vj. in Lue venereâ. Huic potest & addi ejus *extractum resinosum, Mercurius dulcis*, &c. & rectific. *Spiritus* &c. & quæ alia ex hoc ad dictos affectus longè præstantiora elaborantur.

H.

¶ *CLXII. Hedera terrestris.*

Χαμαίκισσος, hedera humilis vulgaris, corona terræ, Gundelreb/ Grundreb/ Grundmann/ Erdepfeu/ nostratibus Donnetreb. Du lierre traisnant, ou terrestre. *Ground-Ivy*. Onderhave.

Est { vulgaris. *Hæc usualis.*
montana. *Inusitata.*

Nuncupatur Hedera terrestris, *Brunf. Matth Dod. Tab. Ger.* Elatine *Brunf.* 4. Chamæcissos, *Trag. Fuchs. Cam.* Chamæclema, *Cord. hist.* Corona terræ, *Lob.* Hedera terrestris vulgaris, C. B. 1.

Crescit passim circa sepes: floret Aprili potissimùm.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Saporis est amari & acris, calf. & sicc. vulneraria est, aperit, abstergit. Usus creberrimi in tartaro, tàm pulmonum, quàm renum, aliarumque partium, incidendo. resolvendo, adeoque confert obstructionibus inde natis & Ictero: conducit erosionibus & ulceribus viscerum abstergendis, consolidandis &c. Externè adhibetur creberrimè ad calculum renum resolvendum, (in balneis) ad dolores colicos resolvendos, (in clysteribus.)*

PRÆPAR.

1. ∇ *stillat.* Ex herba Majo collecta.
2. *Conserva* Ex floribus sumn.
N. *Conservam compositam habent Augusti.*
3. *Syrup. simpl.* Ex succ.
4. *Compos.* Vide Disp.
5. *Succus*, in morbis gravissimis utilis.

Hofman. *Hedera Terrestris.*) Χαμαίκισσος. *Hedera humilis, vulgaris*, Germ. Guadermann.

Vires. Calefac. & sicc. &c.) juxtà vim suam absterssivam, aperitivam & discutivam etiam vulneraria est, unde in calculo renum simplex hujus pulvis cum tantillo Sacchari, cum aquâ hederæ terrestris cum vino destillatâ adhiberur, & ad vulnera & ulcera interna commendatur. Nec minoris efficaciæ est ejus succus ad hæmoptoën, si inde fiat Looch addito thure ac diapenidio. Folia ejus in sp. V. infusa per multiplicem infusionem cum foliis recentibus liquorem præbent in suffocatione hypochondriacâ mirabilis effectus, si cochleatim propinetur. In potionibus vulnerariis & clysteribus ad dysenteriam frequentioris est usus.

Flores itidem ejus in vino infusi & propinati contra Nephriticidem magnum & probatum sunt remedium. Ex his conserva paratur in ictero & venarum Mesaraicarum obstructionibus eximiæ energiæ.

¶ *CLXIII. Hedera arborea.*

Κισσὸς, πτέρος, Hedera, *Brunf. Trag. Cord. in D. Dod.* Hedera arborea. *Matth.* Nigra, *Fuchs. Lon.* Hedera corymbosa communis, *Lob. Tab. Ger.* Hedera major, *Cast.* Hedera arborea. C. B. 1. Germ. Epheu. Eppich. Du lierre arborée. *Tree-Ivy*. Climop/ Boom-veyl/ &c.

Est { Arborea. *Hæc usualis & jam nominata.*
Major sterilis.
Minor.

Adhæret muris, arboribus, aliisque rebus in altum exurgentibus. Viret per totum annum: Floret Autumno, baccas fert hyeme.

OFFICIN.

Folia, Baccæ, Lachryma seu *Gummi.*

Vires. *Herba calf. & sicc. (Galeno est mixtæ naturæ, calfac. scil. & frigidæ) subastringit. Internus ejus usus, quia capiti nervosoque generi adversatur, rarus est. Externus crebrior in achoribus exiccandis & sanandis, in fonticulis ab inflammatione tutandis (imponitur quotidie folium) in Ozanis curandis, in aurium purulentarum dolore sedando (miscetur succus cum ol. e.g. liliaceo.)*

Baccæ. *Purgant per superiora & inferiora, unde & contra febres à vulgo exhiberi solent.*

Gummi, *seu lachryma ex trunco hederæ majoris vulnerato & interdum sponte exit, colore rubescens, odore grave, sapore acre. Psyllothrum à majoribus habetur insigne ac causticum, lenteque interimere dicitur.*

N. *Nostratibus in usu non est, quippe gummi hederæ officinarum nec figura nec viribus descripto gummi convenit. Purpureo nigricans est (adeoque Mumiæ non absimile) fragile nec saporis acris, sed velut adusti, lignosis segmentis ac sordibus plerumque scatens.*

[*Mentio fit gummi hujus in Unguento de althæa.*]

PRÆPARAT.

Ol. stillat. Ex baccis cum ∇ fermentatis per Vesicam.

N. *Alii lignum, baccas ac gummi simul per Retortam destillando, oleum parant.*

Hofman. *Hedera Arborea.*) Germ. Epheu.

Vires. Folia calef. sicc. subastring. &c.) sed internè rarioris sunt usus externè tamen in achoribus sanandis, ozœnâ curandâ, in fonticulis ab inflammatione præservandis impositæ salutare sunt topicum.

N. Ex ligno scyphi tornati commendantur phthisicis pro vasculo potario.

¶ *CLXIV. Helenium.*

N. *Dicitur Helenium, quod è lachrymis Helenæ natum dicatur*

Ἑλένιον, Elenion. *Trag.* Helenium, *Brunfels. Matthiol. Dod. Cord. in D. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Enula Campana, *Brunfels. Cam.* Helenium vulgare. Alantwurtz. Aunée, ou Enule campane, *Elecampane*

or *Alicampane*. Alantwortel.

N. *Creſcit plerumque locis humidis: Floret Iulio.*

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ collecta, antequam in ſtolones abierit, in taleolas ſecatur, inque umbra exiccatur.

Vires. *Nonnullis calfac. & ſicc. 2. (Fernelio calf. 3. ſicc. 1.) abſtergit, diſcutit, aperit, pulmonica eſt, ſtomachica, alexipharmaca, ſudorifera, &c. Uſus præcipui, in tartaro pulmonum renumque attenuando ac educendo, & hinc in tuſſi, aſthmate, in cruditatibus ventriculi emendandis, ureteribus reſerandis, in peſte, contagioſiſque morbis arcendis, in ſcabie, &c.*

PRÆPAR.

1. *Radix condita.*
2. ∇. Ex radice deſtill.
3. *Conſerva* Radicis.
4. *Extract.* Ex Rad.
5. *Vinum Enulatum.* Ex Radice & muſto.

HOFMAN. *Helenium.*) *Enula, Enula campana, Plinio, inula* dicitur. Græcè *Helenium*, ab Helenæ lachrymis, ex quibus natum fabulantur poëtæ: Alii, quod contrà ſerpentes ab Helenâ primùm inventum ſit & Menelao comiti ſuo in Ægyptum naviganti oſtenderit. Nonnulli ab Helenâ inſulâ derivant, ubi luxuriat. German. Alantwurtzel.

Creſcit plerumque in pinguibus & lætis pratis, ac reperitur etiam in montibus, locis umbroſis & humidis. Apud Nos ſatis frequens, Iunio & Iulio floret. Colitur etiam in hortis.

Radix collecta antè ſtolonum proventum ac in taleolas ſecta, inque umbrâ exſiccata in uſum venit, Flores etiam non poſthabendi ſunt.

Vires. Calefac. ſicc. abſterg. diſcut. aper. &c.) Stomachica eſt, thoracica, alexipharmaca, ſudorifera &c. unde in cruditatibus ventriculi ſeq. Electuarium commendatur. ℞. radic. Enul. condit. inciſ. ℥ j. pimpinell. 3 vj. Calam. arom. Nuc. Moſchat. ana ℥ ß. Majoran. menth. criſp. fl. roſ. rubr. ana 3iij. Spec. diambr. 3j. ſp. Vitriol. ∋ ß. cum Syrup. de Menth. ſ. q. f. Elect. cujus doſis eſt à 3ß. ad 3 j. duabus horis ante cibum. Aſthmaticis ac tuſſientibus pulv. radic. helenii cum Sacchar. cando medetur. Item in peſte & omnibus morbis contagioſis, mercurii noxâ à poculorum inauratione, ſcabie &c. ejus uſus ſalutaris exiſtit. Conſerva etiam florum helenii gravidis contra abortum internè commendatur.

¶ *CLXV. Herniaria.*

Dicitur Herniaria, *Dod. Cam. Tab. Ger.* Herniaria multigrana ſerpilliſolia, *Lob.* Herba Turca, *Lob.* Polygoni genus, Herniaria appellata, *Cluſ. hiſt.* Millegrana, *Cord. hiſt.* Herba cancri minor, *Cord.* Polygonum minus, *Caſt. Matthiol.* Empetrum, *Trag. Lon.* Polygonum minus ſeu millegrana major, C. B. 11. (videl. inter Polygoni minores ſpecies.) German. Harnkraut / Bruchkraut / Tauſend-Körner. Renouée & Corrigiole. *Rupture-wort, Burſtwort, Knot-graſſ.* Burſtkruyt / Duyſentknoop.

Creſcit locis aridis ac arenoſis, nonnunquam tamen & circa ripas: floret Junio, & Julio.

OFFICIN. NAT.

Herba ſeu planta integra.

Vires. *Refrig. & ſicc. Uſus præcipui eſt in Hernia curanda, urina cienda, renum ac veſica calculo atterendo, ventriculi ac aliarum partium mucilagine incidenda, educenda; bile ac aqua expellenda, adeoque in Ictero curando.*

PRÆPARATA.

∇. *ſtillat.* Ex herba.

[Conſervæ meminit Platerus.]

HOFMAN. *Herniaria.*) *Liſhontribon* vocant nonnulli ab effectu. *Herba cancri minor Geſnero* dicitur, *Polygonum minus Cluſio, Millegrana & Herba Turca aliis.* Nominatur item *Hollariæ*, ab *Hollario*, qui in frequentiori uſu habuit.

Eſt autem vel *glabra* vel *hirſuta.* Utraque ſponte in arvis & ſabuloſis locis provenit.

Virtut. Refriger. ſicc. &c.) Hujus decoctum cum vino mitè in calculo renum commendatur. Contra herniam etiam ſpecificum eſt, ex quâ ſuccus expreſſus cum vino rubro per novem dies exhibendus eſt. ℞. radic. ſymphyt. ℥ß. fol herniat. perfoliat. ſanicul. millefol. an. ℥ ij. in pulverem redacta cum ſ. q. ſyrup. de ſymphyt. redig. in Electuarium. Succus potus aut herba eſitata, aut emplaſtri modo plagæ impoſita morſui à vipera auxiliatur; Emplaſtrum ex eo herniam reſtituit, jecori prodeſt & ictero.

N. Pulvis equorum vulneribus inſperſus vermes in iis necat.

Hirundinaria
vid.
Vincetoxicum.

¶ *CLXVI. Hiſpidula.*

Æluropus, pes Cati, piloſella, montana hiſpida, C. B. 5. Katzenfuß. pied de chat, ou piloſelle (*au foot a kind of ſmall Mouſ-ear.* Katſel Voet / ofte Slagh van pilotelle en kleyn Nagelcruyt. Eſt ſpecies piloſellæ, (aliis Gnaphalii) parva admodum, totaque ferè tomentoſa, maximè verò floſculi, quos profert rubentes, interdum albidos. *Videatur Rivi dans.*

Naſcitur in collibus ac locis ſiccis & apricis: floret Maio, & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Tota *Herba* cum floribus.

Vires. *Eaſdem vires obtinet quas reliqua piloſella genera, unde auriculam muris: peculiari tamen proprietate pulmonum exulcerationi conferre ſtatuitur, & ſanguinis expuitioni.*

PRÆPAR.

1. ∇. Ex integra planta cum floribus.
2. *Syrupus ſimpl.* Vide Renodæum.
3. *Compoſitus de pede Cati.* Vide lib. 2.

N. *Noſtratibus Syrupus hic compoſitus* valgatiſſimus *eſt.*

HOFMAN. *Hiſpidula.*) *Æluropus, pes Cati.*

Vires. &c.) Planta eſt vulneraria & vi ſpecificâ pulmonum exulcerationi & hæmoptoi confert.

¶ *CLXVII. Hordeum.*

Gerſte. Orge. *Barley.* Gharſt. eſt { hyemale. *Hoc præſtantius.* æſtivum.

Videatur Hordeum. *Brunf. Matth. Lob. Dod. Lon. Caſt. Ger.* hordeum majus *Trag.* hordeum polyſtichum, *Fuchſ. Tab.* Hordeum hyemale, *Lord. in D.* Hordeum polyſtichum hybernum, *C. B.* 1.

OFFI-

OFFICIN. NAT.

Semen & Farina.

Vires. *Refrig. & ſicc.* 1. *abſterg. aperit, dig. emol. eſt diureticum, nutritivum.*

N. *Crudum ventriculo aliquatenus inimicum eſt, quippe flatulentum: tamen coctione corrigitur.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *Hordei graminis.* Fit Menſe Majo, colligiturque mane gramen rore adhuc madidum.

N. *Inſignis eſt efficacia in æſtu domando, extrinſecus in Cephalalgia mitiganda, oculorum defluxionibus calidis emendandis, &c.*

2. *Decoctum hordei, ſeu* ▽ *decoctionis hordei,* Gerſten-Waſſer. l'eau d'Orge. *Barley-Water.* Gepelde-Garſtwater.

N. *Ad decoctum hordei ſumitur hordeum non excorticatum, ſi intentio ſit abſtergere, exiccare: Excorticatum ſin animus digerere, ſitimque extinguere, &c. Formulæ decoctionum uſitatiſſimæ, mulieribuſque notiſſimæ ſunt.*

[N. *Cereviſiæ hordeaceæ fæces valent ad ambuſta.*]

HOFMAN. *Hordeum.*) Hujus uſum œconomicum relinquimus œconomis. Quod ad medicas Ejus vires, illis contenti ſumus, quæ ab *Autore* afferuntur. Saltem quædam euporiſta hic non ſunt prætereunda. Decoctum polentæ cum aceto factum, ſi tepidum teneatur in ore dentium dolores mitigat; ſimili ratione etiam cataplaſma ex probè percoctâ polentâ factum & lupulo ac aquâ, atque pectini & perinæo applicatum vehementiſſimis calculi doloribus & iſchuriæ ſuccurrit.

¶ *CLXVIII. Horminum.*

Sclarea. Scharleyen/ vale, ou orvalle. *Clary.* Scharleye. { hortenſe odoriferum. ſylveſtre.

Ex his officinale, quod Gallitricum, *Cam. Ger.* Gallitrichum ſativum, *Trag.* Sclarea, *Matth. Caſt. Cam. Tab.* Scarlea, *Lob.* Horminum ſylv. 1. *Cluſ. hiſt.* Orminum ſativum, *Fuchſ. Cord. in D.* Orvala, *Dod. Caſt.* Horminum ſclarea dictum, C. B. 3.

Floret Iunio, & Iulio, ſolo gaudet opimo.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus, ſed rarò.

Vires. *Calf. & ſicc. abſtergit, attenuat: Uſus rari, niſi, quod in vino cum floribus ſambuci & vitis ſuſpendi ſoleat.*

[Semen oculo horâ ſomni impoſitum, ſordes abſtergit & albugini conducit.]

[Horminis ſylveſtris decocto cum melle roſato ozænas curat Renealvi.]

HOFMAN. *Horminum.*) *Orminum, geminalis, ſclarea.* Germ. Scharlach. *Horminum* autem dicitur Παρὰ τὸ ὁρμᾶν, ab impetu agi, vel in venerem cieri, ad quam ſtimulet.

Vires. Calefac. ſicc. abſtergit, attenuat.) Ego hujus ſummitatibus in vino infuſis contra gingivarum putredinem (ſtomacacen) pro oris collutione uti ſolco; Et parari etiam inde poteſt conſerva pro hoc affectu cum ſaccharo internè exhibenda. Item Aqua ex foliis etiam cum vino deſtillatur magnæ efficaciæ ad fluxum album mulierum.

¶ *CLXIX. Hyoſciamus.*

Iuſquiamus, Faba ſuilla, Herba canicularis, Dens caballinus. Bilſenkraut/ Bilſen/ Dollkraut/ Schlafkraut/ Sáu-Bon/ Rinds-Wurtz/ Ziegennerkraut. Iuſquiame, ou Hannebanne. *Henbame.* Bylſen-cruyt.

Eſt { vulgaris vel niger, C. B. 1. albus { major, C. B. 2. minor.

Ex his eligere monet Fernelius floribus albis, ſemineque albo, reliquis neglectis.

Inſignitur Hyoſcyamus albus, *Matth. Dod. Lob. Lon. Caſt. Cam. Ger. Tab.* Hyoſc. candidus, *Trag.* Apollinaris 3. *Cord. in D.* Hyoſcyamus albus major vel 3. Dioſcoridis, C. B. 2.

Creſcit incultus: floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix, Semen, Folia.

Vires. *Refrig. 3. ſicc. 1. emollit, mirè ſomnum inducit, ſtupefacit, acrimoniam mitigat, rationem perturbat. Unde internus ejus uſus rariſſimus eſt, exhibetur tamen ad hæmoptyſin curandam. Externus aliquatenus crebrior, ſcilicet in tumoribus calidis, in podagra, in odontalgia, (ſuſcipitur fumus ſeminis per infundibulum.)*

N. 1. *Trallianus amuletum antipodagricum ex radice facit; colligit eandem* ☾ *exiſtente in* ♒ *&* ♓ *ante* ☉*lis occaſum, radicem non attingendo, ſed oſſe cujuſcunque animantis mortui effodiendo, peculiaſque inſuper adjurationis verba ſuperaddit, quæ cum ſuperſtitioſa videantur, adſcribere ſupersedeo. Videatur Trallian. l. 11. in fine.*

N. 2. *Antidota Hyoſcyami ſunt, lac caprinum,* ▽ *mulſa, ſemen cucurbitæ, ſem. Uricæ, Sinapi, Raphanus, Capa, allium cum vino aſſumpta.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex fol. floribus ac ſemine immaturato deſtill.

2. ♃ Expreſſum. Ex ſemine albo recente, ſicco, calida ▽a aſperſo, inſolato tritoque.

N. *Alii macerant Hyoſcyamum cum ſemine ſuo immaturo in Omphacino: hinc exprimunt & coquunt.*

3. *Extractum ſeu ſuccus Hyoſcyami.* Ex radice menſe Septembri vel Martio cum germinibus tenellis exprimitur ſuccus, depuratur ac digeritur, ut rubicundo colore tingatur.

N. *Ingreditur laudanum opiatum.* Quercetan.

HOFMAN. *Hyoſcyamus.*) Germ. Bilſenkraut.

Vires. Refriger. ſic. emollit &c.] Quamvis ad hæmoptyſin curandam valdè commendetur, & ingrediatur etiam Laudanum opiatum *Quercetani*, tamen internus ejus uſus ob peſſima, quæ infert, ſymptomata à venenata ejus vi narcotica dependentia ſemper ſuſpectus eſt. Externus autem crebrior eſt, ſcilicet in doloribus ac tumoribus calidis, ſic herba cum lacte in formam cataplaſmatis redacta & impoſita mirificè dolores abdominis à ſcorbuto productos demulcet. Item oleum ex ſemine albo recente ſicco expreſſum inſigne eſt anodynum in omnibus doloribus partium à causâ calidâ ortis.

N. Ejus ſuccus affrictu cimices abigit ex ædificiis: Et glires ſuffitu necat.

N. Hûc pertinet Datura, Nacazcul, ſeu *Tolloatzin*, quæ *Hyoſcyami* ſpecies eſt, apud Indos in Goa familiaris. Fructus refert pomum aculeatum & oblongum, nucis juglandis magnitudine ſeminibus exiguis refertum. Narcoticam habet vim, & varia inducit phantaſmata. Utuntur hoc ſemine Indicæ mulieres laſcivæ ad fallendos maritos, ut libidinem cum procis ſecurius explere & fallere etiam præſentes maritos poſſint. Varia ex

assumpto Semine patiuntur viri symptomata, vel enim somno obruuntur profundissimo, vel fatui redduntur & sensibus orbantur, ut videntes nihil videant, & cum ratione nihil intelligant. Ad viginti quatuor horas hic extenditur paroxysmus. Interea mulieres admittunt procos suos & in mariti præsentiâ omnem explent libidinem, ubi satis Veneri indultum, excitatur demum vir lotione pedum frigidâ, vel forti frictione, omniumque rerum etiam visarum nescius, quasi ex somno meridiano expergiscitur. Itaii udi cur maritus & inscius Cornutorum familiæ adscribitur. *Garc. ab Ortâ, Christ. à Costâ, Lindschotius, Mandeslaus & alii.*

¶ CLXX. *Hypericum.*

Ὑπερικὸν, Hypericum, *Brunfels. Matthiol. Fuchs. Lon. Dod. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Herba perforata & Hypericum, *Trag.* Ascyron. *Cord. in D.* Androsemum minus, *Geness.* Hyperic. vulgare, C.B. 1. aliis fuga Dæmonum, Johannskraut. Du mille-pertuys. *Sr. Johns Wort.* St. Jans-cruyt.

Crescit passim in ⁊umetis, aliisque locis incultis: Floret Iulio.

Folia ac Flores.

Vires. *Calf. & sicc. est partium tenuium, diureticum ac vulnerarium. Usus præcipui in vulneribus mundificandis, consolidandis, (intus & extus) in sanguine coagulato resolvendo, in calculo renum atterendo, in Lumbricis fugandis, (scilicet si tempore exaltationis collecta fuerit, aliàs hæc facultate destituitur) Extrinsec. in contusionibus (præcipuè nervorum) intremore, in partu allevando (si suffitus.)*

N. *Paracelsus refert inter herbas veneficia ac spectra arcentes, colligereque jubet sub influentia ☉, ♄ ac ♀ris (nullo modo sub ☾) tempore auroræ, atque varium ejus usum docet, loco amuleti adhibet, pileo includit, collu pulvinari supponit, sæpius naribus admovet, sternit per domum, de parietibus suspendit, &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *Stillat.* Ex fol. ac flor. in fine Iunii collectis.

2. *Oleum.* Ex infusione florum in oleo communi.

N. *Alii summitates cum flor. ad maturitatem seminis ferè accedentes macerant, cum vino exprimunt, atque cum Therebinthina & oleo coquunt.* Vide Disp. August.

3. *Sal.* Ex planta integra incinerata.

4. *Tinctura.* Hanc habet Tentzel. in Exeg. Sala de Essentiis. Vide lib. 2.

N. *Dos. gr. vj. ad* ʒß.

HOFMAN. *Hypericum.*) Ascyron. Androsæmum, plantarum congenerum nomina, & quarum notæ ac partes pleræque omnes sunt similes. Dicitur etiam *Herba perforata, Fuga Dæmonum.* Germ. S. Johannis kr.

De Hujus differentiis consule Botanographos.

Vires. Calef. sicc. partium est tenuium &c.) Diureticum, aperitivum & vulnerarium est. Unde hujus præcipuus usus est in vulneribus conglutinandis tam internè quam externè adhibiti. Secundariò etiam confert in apoplexiâ, epilepsiâ, melancholiâ hypochondriacâ, Dæmonio morbo virgineo &c. in forma essentiæ vel decocti propinatum, quod magnæ etiam est efficaciæ in sanguinis grumis dissolvendis. *Theophr. Paracelsus* dæmoniacis ac spectris opponit, & tunc colligere jubet sub ☌, ♅, ac ♀ eris influentia manè, & loco amuleti usurpat. Ejus vim antidæmoniacam in obsesso aliquot ante annos sic exploravi, duo vascula Keutterlingio plena porrexi, horum alterutrum, cui essentia fl hyperici guttatim esset instillata, ita aversatus fuit, ut ne aspicere quidem, nedum ut gustare potuerit. Item mitram summitatibus hyperici intersutam illico dilaceravit. Ex hoc etiam præparatur *Aqua destillata, Essentia, Sal, Oleum ex infusione florum* &c. illud Venetianum rubrum, cujus vires non satis deprædicari possunt in omnibus non solùm vulneribus tàm internis quàm externis, verùm etiam aliis affectibus, ut torminibus ventris ex causâ frigidâ ortis, dolore ischiadico, arthritide, tertianâ & quartana intermittente, si spinæ dorsi eo inungatur tepidè. Internè propinatum ad ʒ iij. vel iv. in vino expellit fœtum mortuum. Externè iisdem in peste bubones & spina dorsi hoc ipso inungendi sunt; internè autem hujus ʒ ij. cum vino ab initio statim exhibenda sunt infectis. Hujus compositio hæc est.

℞. h. hyperici collect. in Majo & Iunio, antequam flores pereant, M. ij. vel q. v. contunde in mortario, postea inde cucurbitæ vitreæ ac affunde vini albi generosi ad 4. digitorum transversorum eminentiam & olei olivarum non rancidi ad duorum digitorum transversorum suprà vinum; cucurbitâ optimè perlutatâ, pone in locum tepidum ad digestionem. Deinde 14. Iunii tempore matutino ante ☉ ortum partem unam herbæ & partes 4. florum hyperici contusas repone etiam in dictam cucurbitam vitream, & affunde denuò tantundem vini & olei, ut suprà, usque dum emineant, probè perluta cucurbitam, exponit radiis solaribus, & elapsis binis septimanis accipe seminis retenti hyperici M. iij. contusi ac conjunge reliquis in cucurbitâ, prout & tantum olei, quàntum sex vel septem digitos transversos denuò emineat. His acquisitis & peractis coque in MB. ad consumptionem vini. Hujus olei percolati ʒ. vel 6. libris adde Sulphuris citrini, Salis ana ℔ß. lumbricor. terr. M. iv. Mellis ℔ß. ʒ iv. Terebinthin. ʒx. adip. suill. ℔ß. succi dictamn. alb. exp. succi verbasci ana ʒ iv. Croci Or. ʒ iij. radic. dictamn. alb. gentian. imperator. valer. anæ. chelidon. major. ana ʒ ij. Myrrh. el. ʒj. Theriac. A. ʒ ij. Sem. Citri. ʒ j. bacc. lauri ʒ iv. Cinamomi. ʒ ij. Ligni paradisi ʒß. Pulverisata adde oleo prædicto cum spiritus vini ʒ vj. in cucurbita vitrea probè obturata expone digestioni in MB. per 3 dies continuos, postea radiis solaribus per integram æstatem, repone pro usu vid. *Thesaurum meum Pharmaceuticum Medicorum Nostri seculi Principum.*

¶ CLXXI. *Hyssopus.*

Ὕσσωπος, Hyssopum, Isop/ Ispen. de l'Hyssope *Hyssop.* Hysope.

Est { Hortensis. *Hac officinarum.* / Sylvestris.

Vocatur Hyssopus, *Brunfels. Trag. Cord. in D. Lon. Tab. Cam.* Hyssopus hortensis, *Fuchs.* Hyssop. vulgaris, *Dod. Clus.* sativa, *Cord. hist.* Hyssopus Arabum, *Lob. Ger.* Hyssopus officinar. cærulea sive spicata, C.B. 1.

Crescit in hortis: floret Iul. & August.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus collecta Aug.

Vires. *Calf. & sicc. 3. partium tenuium est antiaperit, absterg. Usus præcipuus in affectibus pulmonum tartareis, tussi, asthmate. Extrinsecus adhibetur cerebrò ad sugillationes oculorum, ad uterum mundificandum, auriumque tinnitus tollendos (per tritorium suffitus susceptus) ad oris absterssionem (in gargarismis.)*

N. *Sunt qui Absynthio in corroborativis vesicæ præferunt.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *Stillat.* Ex herba & floribus in MB.
2. *Ol. stillat.*
3. *Conserv.* Ex floribus.
4. *Spec. Diahyssopus.* Nic. V. D.
5. *Syrup. simplex.* Ex succo.
6. *Compos.* Vid. Disp.

I.

CLXXII. *Iacea.*

Herba Trinitatis, *Brunf. Fuchs. Lon.* sativa, *Trag.* jacea

jacea sive flos Trinitatis, *Matth.* jacea major, sive viola tricolor, *Cast. Dod. Clus. Ger.* Viola flammea, Coloria, *Lob.* Viola Trinitatis 1. *Tab.* Viola tricolor hortensis, C.B. 5. inter violas Martias; German. Freysamkraut/ Dreyfaltigkeit-Blum/ Sieben-farben-Blum/ vnnütze Sorge/ ie länger ie lieber. de l'Herbe à la Trinité. *Three-coloured Violets*, or *Fansies. Herb-Trinity.* Drievuldige bloemen. Pensem.

Floret Aprili, Majo ac totâ ferè æstate: crescit locis arenosis.

Colitur in hortis, crescit & in agris. Illa licèt præferatur: attamen non licet non recipere & sylvestrem.

OFFICIN. NAT.

Herba integra cum floribus.

Vires. *Calfac. & sicc. ad gr. 3. usque, (aliis remissius) subamara ac acris est: hinc abstergit, penetrat, incidit, discutit, vulneraria est ac sudorifica. Usus pracip. in æstu (maximè infantum) domando, in scabie ac pruritu, in mucilagine viscosa pulmonum, in uteri obstructione. Extrinsecus itidem in pruritu, in abstergendis vulneribus, in mucilagine pulmonum incidenda, in uteri obstructione* (baln.)

PRÆPAR.

℣. Ex integra herba.

Hofman. *Iacea.*) *Herba Trinitatis. Viola Tricolor.* Nonnullis colorum sepenario numero *heptachrum* vocant. German. Dreyfaltigkeit blumen.

Distinguitur vulgò in *sativam* & *sylvestrem*. Atque illa rursus in *majorem*, & *minorem*, colituruque in hortis. *Sylvestris* autem in arvis pluribus locis crescit.

Vires. Calfac. ficcat, abstergit, penetrat, incidit, discutit &c.) Vulneraria est & diaphoretica, unde commendatur ad puris in thorace collectionem, scabiem, ulcera & omnia cutis vitia; *Flores* purgant per alvum instar fl. violarum Martiarum teste experientia.

N. Iaceam Nigram vulgarem loco lupuli quidam curiosi ex Anglis pro coquenda cervisia adhibent, prout & sine polenta suam perficiunt cervisiam adhibito solo hordeo crassiusculè trito & in panes redacto, sed infermentato, unde massæ postmodum fermentatio in aqua, quæ cervisiam non quidem intensi coloris, sed grati saporis suggerit.

¶ *CLXXIII. Iasminum.*

Ἰάσμον, Iosmenum, Iesseminum, Gelseminum, Arab. Zambach, Iesemin, Iasme. Welsch-Reben. Iosme. *Iasmine* or *Shrub-Trefoyl. Iesemin.* Jasmin en Jesemin.

Usuale est, Iasminum vulgatius flore albo, C.B. 1. quod est, Iasminum, *Dod.* (cui & Apiaria,) *Cord. in D.* album, *Tab. Ger.* Gelseminum vel Iasminum, *Matth. Cast. Cam. Alpin.*

Gaudet locis calidis ac apricis. Nostratibus colitur hortis: floret ferè per integram æstatem.

OFFICIN. NAT.

Soli flores, sed raro. Nimirum nostratibus non nisi *Oleum* in usu est, quod fit ex reiteratâ infusione vel coctione florum in oleo veteri.

(N. *Aliis in oleo amygd. dulc.*)

Vires. *Eadem ferè vires obtinet, quas chamamelinum. Dig. calf. emoll. aper. Usus præcipuus internus ad uterum calefaciendum & laxandum, ejus scirrhum sanandum, ad partum facilitandum, ad tussim anheli-tusque difficultatem, ad pleuritin, dolores stomachi, intestinorum, uteri.* (*oleum Iasmino amygd.*) *Externus in catarrhis frigidis, in membris ac articulis resolutis, in dolore pleuritico, colico ac uterino* (*in clismate vel unguentis.*)

N. *Sunt inter mulieres, quæ oleo Iasmino amygdalino capillos pectunt, ut eo felicius crescant. Verum caveant ab eo biliosæ, utpote quæ facilè capitis dolorem illo sibi conciliare possunt.*

Hofman. *Iasminum.*) sive *Gelseminum, album vulgare* est & ubivis in hortorum angulis apricis invenitur, luteum autem & cœruleum minimè frequens visitur. Estque cœruleum quibusdam *Ligustrum Orientale*, aliis *Clematis carulea*. Præterea *Iasminum* datur Arabicum, *Hispanicum* &c. Vulgare floret post rosam & eâ diutius.

Soli flores, sed raro. Nimirum Nostratibus non nisi oleum in usu est, &c.) Ex floribus per reiteratam infusionem vel coctionem parari *Dn. Autor* statuit. Sed alium præstantiorem hoc oleum conficiendi modum vide in *Cl. Zwelf. animadvers.* in P.A. p. m. 331. Hoc uti possunt mulieres & virgines in balneis ad uterum calefaciendum, & calidum bibitur ad tussim, pleuritidem & dispnœam. Nervos illitu calefacit ac emollit, & ad contractos artus salutare est remedium.

¶ *CLXXIV. Imperatoria.*

Ostrutium, *Lon.* Ostrucium, Astrutium, Astrentium, Astrantia, *Brunf. Dod. Clus. hist.* Magistrantia, *Cam.* Struthium, *Cord. hist.* Laserpitium Germanicum, *Fuchs.* Smyrnion hortense, *Trag.* Imperatoria, *Matth. Lob. Cast. Tab. Ger.* Impetatoria major, C.B. 1. Meisterwurtz/ Magistrantz/ Ostritz. Imperatoire. *Master-wort.* Meester-wortel.

Floret Augusto, colitur in hortis.

OFFICIN. NAT.

Sola radix.

Vires. *Saporis est acerrimi: calf. & sicc. 3. alexipharmaca ac sudorifera est, atten. aperit. Usus pracip. in venenatis morbis ac ictibus, in pulmonum tartaro resolvendo, expectorando, in fœtore anhelitus corrigendo, in capitis affectibus phlegmaticis, paralysi, Apoplexia, &c. in cruditate ventriculi, & colico dolore, in febri quartana. Extrinsec. in Odontalgia,* (*gargarisin.*) *in catarrhis exiccandis,* (*suffitu*) *in tumoribus ac arthritide frigida. Inscabie capitis exiccanda,* (*lotione*) *in serpigine inveterata sananda,* (cum adipe suillo illita) *in globulis sagittisve corpori extrahendis,* (impositâ.)

PRÆPARATA.

1. ℣. *stillat.* Ex herba floreſcente collecta Iulio.
2. *Extractum.*
3. *Oleum.*

Hofman. *Imperatoria.*) Dicitur *Imperatoria* ob raras ac præstantes virtutes, quibus quasi aliis imperat. *Astrantiam, Magistrantiam*, item *Astrutium, Ostrutium* &c. Nonnulli vocant. Germ. Meisterwurtzel.

Radix pollicari crassitudine est, colore albo, sapore aromatico & acri.

Sponte variis montosis Italiæ & Austriæ locis provenit; Nos colimus in hortis; floret Iunio.

Vires. Calef sicc. atten. aper. &c.) Præter vires ab *Autore* recensitas medetur etiam spasmo & omnibus nervosi generis affectibus frigidis interne radice propinatâ. Semidrachma radicis pulverisatæ propinata cum hausto vini ante paroxysmum quartanæ hora una vel circiter, si identidem repetatur, evenit ut sensim mitescat, & tandem desinat. Item colicæ, rheumati & hystericæ passioni medetur vel in forma pulveris aut decocti.

Externè frustulum hujus radicis circa aures impositum catarrhis

madetur, ex quibus visus debilitas & aurium tinnitus oritur. Ophthalmiam etiam mitigat ejus vapor masticatione & anhelitu oculis inspiratus. Eadem in taleolas secta & cum filo circumdata collo anginam & quasvis faucium inflammationes sedat.

¶ CLXXV. *Iris Nostras.*

Teut, Veyel-Wurtz/ Himmelschwertel/ blau Gilgen. Glayeul ou Iris de Florence. *Glaitel Our countrey-Flovver de Luce*, or *Orris*. Acorus/ valsch welrieckende Lisch. Lisch van dese Landen.

Iris in officinis usitata est. Nostrates: { *Hæc hujus loci.* } Peregrina Illyrica scilicet & Florentina. *vid. infra.*

E variis Iridis nostratis speciebus infertur solùm in officinas Iris vulgaris Germanica seu sylvestris, (latifolia.) C. B. 1. Quæ inscribitur, Iris, *Brunf.* Sylvestris, *Matth. Cord. hist. Cast. Tab.* sylvest. 1. *Lob.* sylv. major, *Matth. Epit.* Iris Germanica, *Fuchs.* cærulea, *Dod.* gladiolus cæruleus major, *Trag.* Iris latifolia major vulgaris, *Clus. hist.*

Floret tempore verno, Aprili scilicet, & Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, colligenda Vere antequam germinare cœperit.

Vires. *Calf. & sicc. 3. valdè hydragoga est, ac errhina. Usus præcip. in hydropicor. aqua educenda. Extrinsecus in impetiginibus, aliisque corporis maculis detergendis.*

N. *Ventriculo reliquisque visceribus infensa est, proin corrigitur stomachicis.*

PRÆPAR.

1. *Succus.* Exprimitur ex radice, depuratur (digestione) adhibeturque recens pro hydragogo.

Dosis ʒ j. ad ʒ iij.

N. *Inspissatur nonnunquam, reservaturque pro Errhinis.*

2. *Fæcula.* Fit ex succo l. a.

N. *Non æquè purgat ac ipsamet radix.*

3. *Oleum infusum*, Vid. Disp.

HOFMAN. *Iris nostras.*) Germ. Schwertel. *Gladiolus cæruleus major. Iris vulgaris cærulea*, &c. Iridis nomenclaturam inde accepit, quod colores arcus cœlestis flore repræsentet.

De hujus differentiis in genere vide in Botanographis.

Nostras crescit in pratis & arvis; & colitur in hortis.

Radix colligitur tempore verno, antequam germinare incepit.

Vires. Calefac. siccat &c.) valdè *hydragoga* est, unde hujus radicis succus expressus ac depuratus per digestionem potentissimum est hydragogum. Cujus dosis est à ʒ ß. ad ʒ j. vel ʒ j ß. per se in cerevisia calida vel cum mannæ ʒ ß. Externus ejus usus est in impetiginibus & aliis corporis maculis abstergendis.

De Iride sic habet ELZOTIVS in sua destillator. curiosa.

Iris *à radicis forma commodissimè dividitur in classes, quarum prima* bulbosas *continet numero viginti: altera* tuberosam, *& quidem unicam: tertia* geniculatas 64. *circiter. Geniculatæ subdividuntur in latifolias, angustifolias, & nanas. Ex* latifoliis prima, *quæ Iris vulgaris Germanica sive sylvestris* Casparo Bauhino *nuncupatur, tam est nota, ut propterea* Iris nostras *in officinis audiat. Servant communiter ejus solam radicem, ad parandum inde succum, oleum infusum, atque faculam: Flores cæruleos contemplantur quidem ob elegantiam, at neutiquam custodiunt.*

Cæterum Ioachimus Camerarius, *in notis ad* Petri Andr. Matthioli *Herbarium Germanicum, quod* 1590. *Francofurti prodiit, nimirum ad* lib. 1. cap. 1. fol. 2. *de floribus istis cæruleis notatu dignam profert observationem. Aqua, inquit, ex floribus Iridis destillata Hydropi confert, estque multò efficacior si ita destilletur, ut nativum florum colorem ipsa retineat, quemadmodum id* absque additamento peregrino omni *fieri facilè potest.*

Profectò nisi crimen falsi laudato Camerario *imputare velimus, dabitur utique modus, quo aqua ex floribus illius plantæ destillari cærulea potest. Hunc autem modum* Camerarius *ipsemet pro liberanda fide exprimere juxta debuisset, ne legentibus oriretur suspicio, per artificium quodpiam rem peragi. Num etenim vulgari methodo stillata ista cærulescat aqua, experiri hactenus non vacavit.*

¶ CLXXVI. *Iris Illyrica, ac Florentina.*

Prævalet Illyrica, sequitur Florentina: utriusque itidem sola radix in usu est, German. Viol-Wurtz. Glayeul ou Iris de Florence. *Florentin. Orris. Flovver de Luce.* Lisch van over Zee/ en witte Lisch.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. incidit atten. expectorat, diger. abstterg. emollit. Usus præcip. in mucilagine seu tartaro pulmonum, tussi, asthmate, obstructione mensium, torminibus ventris infantum. Extrinsecus abstergit cutis maculas & lentigines,* [*cum Elleboro & melle mixta*] *oris fœtorem emendat: celeberrimus ejus modernis est in pulveribus, qui capillis inspergunter. Vulgus vocat pulveres de Cypro.*

PRÆPAR.

1. *Extractum.*
2. *Spec. Diaireos simpl.* V. D.
3. *Salomon* V. D.

HOFMAN. *Iris Illyrica* ac *Florentina.*) Hæ non specie differunt, & *Florentina* non malè pro *Illyricâ* usurpatur, & plurimi fit à Mercatoribus, quàm Veneta, quia candidior & fragrantior, & omnia illa præstat, quæ Illyrica. Attamen ex Illyria hodiè Sclavonia dictâ iris Venetias deferri solet, quare Veneta Illyrica legitima ab omnibus censetur.

Vires. Calef. sicc. incid. atten. expector. digerit, abstergit, emollit &c.) Unde usus ejus est in incidendis viscidis ac glutinosis pulmonum humoribus, tussim, dyspnœam, asthma &c. cauſantibus. Eadem etiam commendatur in ventris recens natorum torminibus, si cum pulvere radicis pœoniæ, irid. Fl. vel Illyricæ Croco, semine anisi pulvis grossus fiat, qui cum pulmento adhiberi debet. Externus ejus usus jam est notissimus.

¶ CLXXVII. *Iuglans.*

E Iuglandum generibus usualior est, quæ dicitur nux regia, *Brunfels. Cord. in D.* Nux juglans. *Trag. Matth. Lon. Dod. Lob. Cast. Tab. Cam.* Iuglans, *Fuchs.* Nux juglans seu regia vulgaris, C. B. 1. Nuß Baum/ welsche Nuß. Le Noyer. Nois. Walnut. Bockernoot.

Iuli & folia erumpunt Martio: nuces maturescunt Autumno.

OFFICIN. NAT.

Nuces, Putamina nucum externa, eaque viridia, *Cortex* internus ipsius arboris, *Cortex* interior nucleum ambiens, *Iuli* ante oculos apparentes & decidentes.

Vires.

Vires. *Nuces recentes calf. 1. sicc. 2. siccæ sunt facultatis calidioris ac siccioris. Comestæ difficilis sunt digestionis, pauci nutrimenti, ventriculo infensæ, bilem augent, cephalalgiam excitant, pulmonum affectus ac præcipuè tussim exasperant. Dicuntur tamen à pestè præservare.*

Putamina *externa viridia, vi vomitum leniter movendi pradita sunt.*

Cortex *interior, de arbore decerptus, dum adhuc succulentus est, siccainsque ciet vomitum sat validè.*

Dosis à ʒß. ad ʒ j.

Cortex *nucleum ambiens juvat colicos,* [*potus.*]

Iuli *itidem vomitum excitant, sed lenius. Usus præcipuus in colico nephriticoque dolore; sistunt & diarrhœam exhibiti.*

PRÆPAR.

1. *Nuces conditæ.* ♃. Nuces virides circa Festum Ioannis collectas, perfora aliquoties, ut penetrabilia putamina sint, ac macera [♂ 7. vel 10.] in ▽ frigida, ▽ quotidie semel ac iterum permutando, ut aliquo modo dulcescant. Hinc coqu. l. ∆ ut mollescere incipiant. Postea sicca & confige Cinam. Garyophyll. &c. atque cum saccharo vel melle coque ad consistentiam. Vide l. 2. Confortant stomachum, juvantque digestionem, unde & bellariorum loco apponi solent. Specificè eas ciere menses, testis est Matthiolus.

2. ▽ *Vomitoria ex nucibus.* Vide l. 2. cap. 38.

N. *Alii destillant ▽m ex nucibus immaturis contusis,* [*in peste, grumis sanguinis, ulceribus tibiarum Meliceria utilem. secundum Camerarium*] *alii ex solis putaminibus viridibus.*

3. *Succus* mense Februario è radicibus perforatis destillans.

Vires. *Podagricos dolores ad miraculum lenire dicitur illitus.*

4. *Rob nucum: Diacaryon.* Fit ex corticum viridium succo & mellis ℔.

Vires. *Destillationi tenuium catarrhorum confert.* Vide Disp.

5. *Oleum.* Fit expressione ex nucleis maturis.

Vires. *Flatus potenter dissipat, adeoque in colico dolore multum fert auxilii.*

Dosis ʒ ij. iij. ad iv. &c.

Externsecus tumores discutit, contractos nervos emollit, scabiem antiquam sanat.

[Oleum è corticibus destillatum Oleo Vitrioli affine, in peste & venenis conveniens.]

6. *Electuarium* Vid. l. 2.

N. *Varia Electuarii nucum inveniuntur descriptiones, quæ tamen Basin minimè à nucibus participant, unde nec hujus loci sunt.*

[7. *Acetum Nucum.*]

Hofman. *Juglans.*) *Nux Regia* Germ. Welsche-Nüß.

Nux Iuglans capitis habet fignaturam. *Cortex scilicet exterior* pericranii. *Interior* sive ligneum putamen Cranii, pellicula circumdans nucleum meningis & membranarum cerebri; Nucleus ipsius cerebri figuram. Nihilominus *Author Noster* cum aliis statuit ventriculum illarum usu offendi, cephalalgiam excitare, difficilis esse digestionis &c. *vid. Dioscorid. Libr. 1. cap. 179. Plinius Libr. 23 cap. 8.* Unde *Nucem* à nocendo dici probat *Andreas Senftleben in Tr. de Nucibus Saturnal. cap. 1. p. 8.* Verum distinguendus est usus ab abusu, & Natura à Natura. Dicuntur tamen à peste præservare. Sed *Casparus Hoffmannus Libr. 2. de Medicam. officin. Cap. 102.* omnem vim alexipharmacam juglandibus denegat. Verum, non tamen de nihilo sunt, quæ & alii probati Doctores Medici de earum virtute alexipharmaca prodiderunt; & certum est, maximam esse differentiam & diversitatem in recentibus & rancidis juglandibus *vid. D. D. Simon Pauli in quadripartit. botanic. Class. 2. p. 99.*

Putamina externa viridia vi ematica pollent ob Sal vitriolicum, quod in illis continetur & arte ex his extrahi potest.

Cortex interior de arbore decerptus in forma orbiculari, ac per horam in aceto infusus, atque pulsibus in utriusque manus carpo ac plantis pedum in febribus ardentibus loco vesicatorii applicatus mirificè prodest, & præstantioris est energiæ illo, quod ex cantharidibus præparatur. vid. Cataplasma revulsorium sect. V. nom. X. in Thesaur. Pharmaceutic. annexo.

Cortex nucleum ambiens seu luteola illa membranula aut tunica proximè nucleum investiens subamara insigne arcanum est contrà Colicam, id quod verum esse sanctè attestor: dosis est hujus pulverisatæ & exsiccatæ, quantum pugillo apprehendi potest in vino vel alia aqua carminativa.

Iuli vomitum excitant, de quibus vide cautelam in modò laudato D. D. Simone Pauli l. c. p. 97.

Communiter instante S. Iohannis Festo nostrates fructus adhuc immaturos molles ac virides passim colligere solent, ad conditurum, cujus conficiendi modum vide in *institutionibus* Cl. *Sennerti p.* 1398. confortant stomachum, juvando digestionem, roborant fœtum in utero, præservant ab abortu, &c.

▽ *Vomitoriam ex Nucibus vide Libr. 2. c. 38.*

Aqua destillata ex Nucibus juglandibus viridibus non postremum est alexipharmacum confortans.

Succus mense Februario vel Martio ex radicibus perforatis destillans ac depuratus non saltem podagricos lenit dolores, sed & magno cum Successu in febribus & dolore capitis exhibetur. *Thom. Bartholinus Centur. III. hist. 97.*

N. *Cardanus* demonstraturus, quantum consensum habeant genitalia cum capite, asseverat, quod si quis canitie deformis unica tantum nocte illinat scrotum succo ex radice juglandis viridis expresso, canitie deposita nigerrimo colore capitis pilos iri infectos, totum annum duraturos. *Heinricus ab Heer Libr. 1. observ. 16.*

Rob Nucum, fit ex succo putaminum viridium cum Saccharo in catarrhis tenuibus ad fauces delabentibus, item in angina &c euporiston est.

Oleum fit per expressionem ex nucleis maturis recentibus. Hoc summum emolliens & resolvens est, unde in colica etiam ad flatus discutiendos & pituitam incidendam miræ est efficaciæ. Mammillarum itidem fissuras optime sanat recens expressum & iunctum insperso desuper Saccharo.

Electuarium ex Nucibus vid. Lib. 2.

¶ *CLXXVIII. Iujubæ.*

ζίζυφα, Iujubæ majores oblongæ, C. B. 1. Iujubæ, *Trag. Cord. hist. Lon. Tab.* Iujubæ Arabum, *Lob.* Ziziphæ, *Matth. Cast.* Ziziphus, *Dod. Clus. hist.* Ziziphus rubra, *Cam.* Brust-Beer'en Iujubes *Iujubs.* Juiuben. Fructus sunt arboris Ziziphi, magnitudine Olivas, sapore passulas majores æmulantes, unicum referentes lapideum nucleum.

Asportantur ex Italia.

Vires. *Moderatè calf. & humect. Usus præcip. in pulmonum asperitate, tussi, pleuritide, urina acri, fervescentia sanguinis, erosione renum ac vesicæ.*

PRÆPAR.

Syr. de Iujubis. Vid. Disp.

Hofman. *Iujubæ.*) *Ziziphus.* German. Brustbeerlein. *Ziziphus* alia *sativa* est & *domestica, alia sylvestris,* quæ frutex est paliuro foliis, ramis & spinis perquam similis.

Hujus *fructus* vocatur in Canara *Bor,* in Decan *Ber,* in Malaya *Vidaras,* cùm aliis esui aptis malis illarum insularum & provinciarum careant populi, his utuntur. Vocantur etiam *mala Indica Acosta.*

Asportatur ex Italia, Hispania & Gallia Narbonensi.

Sylvestres ziziphi Monspelii & in Italiæ quibusdam campis occurrunt.

¶ *CLXXIX. Iuniperus.*

Κεδρὶς, κέδρος, Iuniperus, *Brunfels. Matth. Dod. Lon. Lob.* nostras *Cam.* vulgaris: *Trag. Clus. hist.* Minor, *Fuchs. Cord. in D.* Sylvest. *Cast.* Iuniperus & Iuniperus baccifera, *Tab.* Iuniperus vulgaris fruticosa,

C. B. 1.

C. B. 1. German. Weckholder / Wachulder / Wachholder-Baum / Kramet-Baum. Genévre. *Iuniper Tree* Geneverboom.

OFFICIN. NAT.

Lignum, Bacca, Gummi, Fungus.

Vires. *Lignum calidum ac siccum est 3. suave olet (præcipuè si Martio mense cædatur,) unde & rasura ejus non sine causa in cucuphis adhibetur, quippe cephalicum est, nervosumque genus insigniter roborat.*

Baccæ, *Calf. 3. sicc. 2. discut. incid. atten. Usus præcipui, in cienda urina, sudore, obstructis mensibus, obstructo liene, in affectibus capitis, nervorum, pectoris (tussi) in morbis à flatu (ut colica) in mucilagine renum & vesica, &c. Suffitus usitatissimus est tempore pestis, tum è baccis, tum è ramusculis suscitatus. Colliguntur baccæ Sole in Virgine existente.*

Gummi, [*Arab. Sandaraca vernix*] truckener Firniß / *Vernish, the Gum of the Iuniper tree*, of *the red coleur of Sandarach.* Vernis / de Gomme van Geneverboom / van Roo = sandrach Coleur. *calf. & sicc. 1.* [*alii 2.*] *condens. discut. Usus præcipui in nervorum affectibus, resolutione, frigiditate, contractura, &c. convenit & in capitis affectibus reliquis, à frigiditate subortis.*

N. 1. *Vernix liquidus, factitius est liquor, ex gummi, hoc, id est, Sandaracca in oleo lini soluta.* Valet ad ambusta, lenit dolores, præcipuè hæmorrhoidum.

N. 1. *Sandaracha Græcorum est Auripigmentum.*

Fungus. *Majo mense instar muscí adnascitur. Inservit aquæ ophthalmicæ.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex baccis sine præmissa fermentatione ratò destillatur.

2. *Spiritus.* Fit ex baccis cum ▽. [♂☽ 4. 5.] fermentatis & per vesicam destillatis. Vide l. 2.

N. *Alii loco ▽æ sumunt cerevisiam, spiritusque copiam sibi persuadent majorem: verum enimvero major illius pars cerevisiæ debetur.*

3. *Oleum ex baccis.* In destillatione ▽æ spiritus simul extillat.

4. *Oleum ex ligno.* Fit per descensum vel retortam. Applicatur extrinsecus in morbis, ut suprà diximus, nervinis.

[Aqua primò extillans ulcera curat.]

N. *Melius elicitur per vesicam, extillatque clarum.*

5. *Sal.* Ex cineribus baccarum elicitur, tùm quoque ex ligno combusto.

6. *Rob Iuniperinum. Mel Iuniperinum. Theriaca Germanorum.* Fit coctione cum ▽, hinc expressione ac inspissatione.

N. *Quercetanus macerat ac coquit cum vino*, Ph. Rest. c. 23.

7. *Extract. gummosum.* Ex ligno & cortice fit l. a. Quercetan. Ph. Rest. cap. 23.

8. *Extract. è baccis siccis.* Fit l. a. cum ▽ vel cum ▽, id est, Spiritu Iuniperi.

Dosis ℈ß. ℈ij.

Vires. *Utrumque Extractum excellens est sudorificum & Bezoardicum adversus Epilepsias, pestes & affectus alios contagiosos atque venenatos.*

9. *Elyxir Iuniperinum.* ♃. Baccar. Iuniper. maturar. ac electar. q. v. contundantur crasse, digerantur que affusâ aliquâ ▽ diureticâ. Hinc exprime, & strahendoque inspissa ad consistentiam mellis. Hujus mellis Iuniperi cochl. 10. 11. 12. &c. misce optimè cum ▽a vitæ Iuniperina, digerque aliquamdiu, lenissimo calore [☉lis, & sim.] sic confecisti Elyxir Iuniperinum admirandarum virium in calculo, quod insuper stomachicum insigne est aliasque facultates eximias obtinet, de quibus in baccis.

Dosis cochl. j.

N. *Vir Generosus ac Nobilissimus Dn. Chun Quirinus* Schutte *ab* Holtbausen / *Illustriss. Aulæ Darmstadinæ olim Mareschallus, vir in omni scibili sagacissimus, jam morte immaturâ, non sine plurimorum querela, ereptus, creberrimo Elixyris hujus usu annos plurimos à calculi injuriis, quibus alias obnoxius maximè fuit, liber vixit, eoque nomine id mecum communicavit.*

Hofman. *Iuniperus.*) *vulgaris*, alia *major est*, alia *minor*, & fola differunt magnitudine. *Alia* præterea baccas ferr, *alia* flores tantum, & *hæc famina* communiter, *illa mas* dicitur. Quæ autem fert fructum non floret. Germ. Wachholderbaum.

Variis locis crescit. Floret mense Majo. Baccæ autumno maturantur.

Vires. Lignum calidum & siccum est &c.) Martio mense cæsum in suffumigiis ad catarrhos exsiccandos adhibetur, ex quo formantur pyxides cum forachimulis, in quibus reconditæ spongiolæ cum Acet. dist. pestilentiali tempore pestis gestandæ.

N. Lixivium ex cineribus de extremitatibus frondium juniperi cum vino factum hydropicos per diuresin curat.

Gummi juniperi (Arab. Sandaracha vernix) sicut jam dictum truckner Firnis. *calef. sicc. discut.* &c.) Usus ejus est in nervorum symptomatibus, paralysi, contractura &c.

N. 1. Vernix liquidus factitius est liquor resinosus ex hoc gummi & oleo lini solutus, valet ad hæmorrhoidum dolores & ambusta.

N. 2. *Græcorum Sandaracha est Auripigmentum*, id quod probè notandum est Medicinæ tironibus.

Elyxir Iuniperinum Aliud.

℞. Roob juniperi per se ex baccis elaborati q. v. Spiritus juniperi ex baccis per fermentat. elaborâti q. s. Vini Malvatici dimid. part. digere per aliquot dies lentissimo calore, postmodum decanta. f. Elixyr. Admirandæ efficaciæ in calculo, & stomachi debilitate.

Fermentum ex Baccis.

℞. Baccar. juniperi ℔ j ß. Tartar. contus. ℔ ß. Passul. mund. ℔ v. succussâ inde in vasculum, in quo nunquam vinum fuit infusum, sed decocto juniperi elutum, pone in digestionem ad fermentationem.

L.

¶ CLXXX. Lactuca.

Lactuca, Lattich. Salade, Laictue, Laichie, *Lettice*, Lattouwe / of Cropsla of Salat est

- Hortensis
  - vulgaris
  - capitata
  - crispa.
- Sylvestris.

} *Usuales sunt præmissæ.*

N. *Nomen Lactuca Botanicis omnibus usitatum est.*

Solo gaudet pingui & stercorato. Floret æstivo tempore.

OFFICIN. NAT.

Folia ac Semen.

Vires. *Refrig. ad gradum usque 3. siccat mitius, conciliat somnum, bilis fervescentiam ac æstum compescit*

pescit, lac auget, alvum leniter movet, ventriculo convenit, multi ac laudabilis nutrimenti est, unde & in acetariis usurpari crebrius solet. Extrinsecus sedat dolorem capitis, medetur ambustis, somnum conciliat (in lotionibus pedum) &c.

Semen. Est ex seminibus frigidis famosis illis, quæ minora dicuntur. Valet ad Gonorrhœam virulentam, ad urinæ ardorem ut & ad reliqua quibus folia convenire diximus.

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex foliis.
2. Succus inspissatus.
3. Caules conditi. Fiunt è stolonibus nostratis lactuc. dum caulescunt.

[N. Olei Lactucæ ad Gonorrhœam, sumendi per aliquot dies, fit mentio à Camerar. & in Disp. Norimb.]

Hofman. Lactuca.) German. Lattich. Hæc hortensis vel sylvestris est. Hortensis vel est vulgaris, capitata & crispa, & hæ omnes usuales sunt.

Vires. Refriger. &c.) humectare etiam ego dixerim. Unde somnium conciliat, sanguinem efferveſcentem sedat, &c. Extrinsecus sedat dolorem capitis & in phrenitide ac delirio pedum lotionis ex lactucæ foliorum decocto commendantur & carpis manuum linteum duplicatum & madefactum aqua Lactucæ, in quâ Sal Nitri crystallisatum dissolutum, applicandum est ad compescendum massæ sanguineæ fervorem & orgasmum. Ex foliis aqua destillatur ad sanguinis æstum compescendum.

Ex semine fiunt emulsiones cum aq. lactuc. endiv. &c. ad urinæ ardorem, gonorrhœam &c.

¶ CLXXXI. Lagopus.

E generibus Lagopi usitatius est quod inscribitur λαγώπους, *Dioscorid. Plin.* λαγόπυρον, *Hippocr.* Lagopus seu leporinus, *Matth. Fuchs. Dod. Lob.* (cui & lagopyron.) Lag. major, *Cæs.* minor, *Cam.* Lagopodium, *Tab. Ger.* Lepor. pes, *Cord. in D.* aliis trifolium leporinum, German. Hasen-Klee/ Hasenpfötlein/ Katzen-Klee. Pied de Lievre. *Lagobus, Harefoot,* or *Hare-Cummin.* Hasenpootkens/ Hasenvoetkens.

Crescit inter segetes. Viget Iulio potissimum.

OFFICIN. NAT.

Herba cum Spicis.

Vires. *Sicc. & adstring. usus præcip. in profluvio alvi, uteri (fluore albo) in dysenteria, hæmoptysi, stranguria, ulceratione vesicæ, &c. Extrinsec. in hæmorrhagia hæmorrhoidum, vulnerum, in tumoribus inguinum & herniis, &c. Quin & ad cutim Solis ardore induratam leniendum adhibeatur (lotione.)*

Hofman. Lagopus.) Hasenpfötlein. Nomen habet à signatura, quæ molli, cinereo & purpurascente villo pedes leporinos imitatur, accepit.

Sponte provenit in arvis; floret & viget Iunio & Iulio.

Vires. Sicat. adstringit &c.) Unde hujus usus in alvi profluvio, gonorrhœâ, &c.

¶ CLXXXII. Lapathum.

Est vel
- Acetosum. *Vide Acetosam.*
- Hortense. *Vide Spinachiam.*
- Sylvestre
  - Angustifol. *De quo hîc.*
  - Latifol. *Vid. Rhabarb. Monachorum.*
- Aquaticum.

Dicitur Rumex acutus. *Cord. in D.* Oxylapathum, *Fuchs. Matth. Cast.* Oxylapathum, *Dioscor.* Lapathum acutum, *Trag. Lob. Dod.* Lapathum sativum, *Cam.* Lapathum, seu Rumex, *Lon. Cast.* Lapathum folio acuto plano, C. B. 1. [Papillaris in Prussia, quia papillas exulceratas sanat.] German. Mengel-Wurtz/ Grind-Wurtz/ Streiff-Wurtz/ Buben-Kraut/ wilder Mangolt/ wilder Ampffer/ Lender-Kraut. Oseille, Racine de Patience. *Scharppointed Dock.* Patich of Peerdick.

Provenit in locis incultis: floret Majo ac Iulio.

Radix ac *Semen*, sed rarò.

Vires. *Lapathum temperatæ censetur naturæ inactivis, aliàs ad siccitatem inclinat. Semen alvum obstruit: Folia subducunt: Radix usus crebri & præcipui est in scabie extergenda ac siccanda, idque extrinsecus, potissimum in lotionibus, [in aceto cocta & tritaliens tumenti imponitur.]*

PRÆPARATA.

▽. *stillat.* Ex radice.

Vires. *Commendatur maximoperè ad cutis maculas & pustulas, alphos, junthos, vitiligines & lichenas.*

[*Extractum seminis ad dysenteriam utile.*]

Hofman. Lapathum.) *sylvestre & acutum* scilicet hîc appetitur. Germ. wilder Ampfer. Halbpferd. Dicitur & *oxylapathum.* Provenit in locis incultis, desertis. Floret Majo & Iunio.

Vires, temperatæ censetur naturæ &c.) Hujus *radices* exsiccatæ usus creberrimi sunt in cutis vitiis corrigendis, scabie, pruritu &c. externè in lotionibus manuum ac pedum. Commendantur & ad serpigines pulverisatæ cum aceto mistæ. Ejus *semen contusum* & ad cochlear unum in brodio calido haustum in dysenteriâ admirandæ est efficaciæ. *Ex radice aquæ destillatur*, ut & ex Semine. vid. Aquam Anti-dysentericam D. G. R. in Thesaur. Pharmaceutic. annex. sect. I. n. XLVIII. XLIX. L.

¶ CLXXXIII. Larix seu Larex.

Λάριξ, Larix, *Brunf. Matth. Dod. Fuchs. Lon. Lob. Cast. Clus. hist. Tab. Ger. Cam.* German. Lerchen-Baum/ Lerchen-Dannen. Des Espinardes. *Larch* or *Larix-Tree, with leaves like the pinetree.* Lorcken-boom.

Gaudet montanis, unde & in Helvetia ac territorio Tridentino vulgaris est, viget ac floret Vere.

OFFICIN. NAT.

Folia & cortices adstringunt.

Lignum ad Elephantiasin & lepram magni æstimatur.

Resina & *Fungus* trunco adnatus Agaricum dictus. Vide infra.

Resina *fluit ex arbore ad medullam usque perforata, venditurque titulo Terebinthina vulgaris. De hac vide infrà Terebinthina.*

Muscus erthinum præbet.

Hofman. Larix seu Larex) Germ. Lerchenbaum. Hæc incognita fuit toti Græciæ, nec usquam ejus meminerunt Græci scriptores. Nec etiam veteribus Latinis probè nota fuit.

Gaudet locis montanis, unde non solùm in Ambrunensi tractu, sed & in Austriæ montibus, alpibus Rhæticis & aliis locis provenit.

Vires. *Folia & cortices adstringunt.*) In vetustissimarum Laricum caudicibus album quiddam corio simile reperitur, quod pro constringendis ac agglutinandis vulneribus & sanguine compescendo mirè commendatur.

Resina Laricis liquida consistentiâ mellis, colore flavâ transpa-

rens

rens, acris, rennis, amaresćens, odorata, hodiè pro Terebinthina in usum recepta est.

N. Larix etiam habet Muscum ab aliarum arborum Musco non multum differens, sed odoris vehementis & cerebrum facilè vacillantis, ex quo errhinum præparari potest.

Lavandula vide Spica.

¶ CLXXXIV. *Laurus.*

Δάφνη, Lorber-Baum/ Laurier. *Bay-Tree, and Laurel-Tree.* Laurier en Laurus-boom.

Est { Hortensis { Latifolia. *Hæc usualis.* / Angustifolia vulgaris. / Sylvestris. *Hæc priori substitui potest.*

Dicitur (latifolia) Laurus latiore folio, *Matth. Cast. L.* Latifolia, *Cord. in D. L.* Latifolia mas, *Tab.* Laurus latifolia, πλατυτέρα, Dioscor. C. B. 1. Angustifolia dicitur Laurus, *Brunf. Trag. Lon. Lob.* Laurus tenuifol. *Matth. Cord. in D. Cast. Cam.* Lauri altera species, *Dod.* Laurus mas, *Tab. & Ger.* vulgaris, C. B. 2.

Crescit sat copiosè in Italia; apud nos non nisi in hortis colitur.

OFFICIN. NAT.

Folia & Bacca.

Vires. *Calf. & sicc. 3. (bacca paulò calidiores sunt) emolliunt, resolvunt. Usus præcip. (baccarum) in mensibus & urinis ciendis, affectibus nervorum, paralysi, in colica, in dolore post partum, in cruditatibus ventriculi. Extrinsecus conferunt folia ad ictus vesparum, molliunt tumores, promovent menses (in suffitu ac balneo) leniunt dolores, odontalgiamque mitigant (gargar.)*

PRÆPARATA.

1. *Electuar. de baccis lauri.* V. D.
2. *Emplastr. de baccis.* V. D.
3. *Oleum laurinum.* Vel ex baccis recentibus exprimitur, vel coquendo elicitur. August.
4. *Oleum stillat.* ℔. Bacc. ℔ij. contusis superfunde ▽æ tepidæ ℔ iij. vel iv. Postquam aliquamdiu steterint, destilla per ⅄ vel vesicam. Sic prodibit oleum ac ▽ per tritorium separanda.

Vires. *Oleum hoc stillat. discutit insigniter flatus ac ventositates, præcipuè in spasmo gravidarum, ut & in colica, siderata membra illitu restituit, auribus inditum dolores compescit, auditumque confortat, delet impetigines, lentigines & quascunque faciei maculas. Denique ichoros capitis ulceribus medetur, phthiriasin & tineas curat.*

Dosis gr. ij. iij. iiij. *Videatur Tentzel. in Exeg.*

5. *Spiritus.* Fit ex baccis cum ▽ fermentatis.
6. *Essentia.* Fit ex baccis quæ in spiritu infusæ, vires suas eidem communicant.

HOFMAN. *Laurus.*) Græc. Δάφνη, dicitur, perpetui viroris Arbor; Fuit autem Daphne Ladonis Arcadiæ fluvii & Terræ filia pulcherrima; cujus amore irretitus Apollo eam diu sectatus est, ut illa, ceu amasia uteretur. At ipsa fugæ devicta & ab Eo capta Peleium ac Tellurem parentes deprecata est, ut se in suum reciperent gremium. Re conspectâ deterritus Apollo, suoque fraudatus amore arborem nihilominus amplexus, vulso ex eâ ramo coronam capiti suo aptavit, quæ causa forsan, quòd non solùm Laurus Musis sacra sit, sed & duces eâ in triumphis utantur.

Hujus variæ recensentur Differentiæ. Duas habet *Dioscorides Latifoliam, & angustifolium. Theophrastus* in *Marem ac faminam* discrevit. Sed de his consulendi sunt Botanici, Nos de viribus maximam partem sumus solliciti.

Hujus Italia, Hispania, ac Lusitania admodum feraces sunt. Nos non nisi in hortis colimus. Perpetuò viret, floret Martio & Aprili in dictis regnis. Baccæ sub finem Autumni maturantur, & nisi decerpantur totâ hyeme in arbore hærent.

Vires. Folia calefac. sicc. emoll. resolv. &c.) *Baccæ* paulò calidiores sunt, unde in nervosi generis affectibus, paralysi, colica, ventriculi cruditatibus acidis, dolore post partum, menstruum & urinæ suppressione notabilis sunt effectus. &c.

¶ *Lens arvensis.*

φακὸς, Dioscor. φακὴ Theophr. Lens vulgatis, agrestis, Lenticulæ 1. genus *Trag.* Lens minor. *Lob. Dod. Cam.* Germ. Linsen.

[Non quæritur Unguentum in lenticula, ὁ τῇ φακῇ μύρον, sed tantum monetur, quia decoctum plurimi faciunt in expellendis morbillis, & variolis, quoniam nitrosus cortex, & alvus ejus usu subducitur, gracilibus inprimis, neque ab initio, neque in progressu, usum esse satis tutum.]

CLXXXV. *Lens palustris.*

Lenticula lacustris, aquatica, *Brunf.* Palustris, *Matth. Cord. in D. Lob. Ger. Dod.* Lenticula palustris vulgaris C. B. 2. German. Wasser-Linsen. Lentille d'eau. *Duckmeat, Lentils.* Water Linsen.

OFFICIN. NAT.

Folia aquis supernatantia.

Vires. *Refrig. humect.* 2. *Usus præcipui ad extinguendas inflammationes æstusque sanguinis. Extrinsecus ad scabiem etiam malignam.*

PRÆPARATA.

[▽. In febribus continuis non malignis conveniens.]

HOFMAN. *Lens palustris.*) German. Wasserlinsen Stagnantium aquarum incola vulgaris scilicet in lacubus & stagnis absque non fluentibus aquis innatans reperitur.

Vires. refriger. humect. &c.) Unde præcipui usus est ad defluxiones sanguinis calidas, inflammationes, podagram ex causâ calidâ &c.

N. Præter hanc *palustris Lentis Patavinæ*, item *quadrifida*, & *Trifulcæ aquaticæ* meminit Dominicus Chabræus l. c. p. 566.

¶ CLXXXVI. *Lentiscus.*

Σχῖνος, *Dioscor.* Lentiscus *Matth. Dod. Lon. Clus. Lob. Cas. Cast.* German. Mastix-baum. Arbor est baccifera, in Italia, Gallia Narbonensi & præcipuè in Insula Chio copiosè nascens.

N. *Bellon.* lib. 2. observ. cap. 8. *Solus Lentiscos in Chio Insula Mastichen proferre asserit, cui experientia reclamat: Nimirum ex donatione Affinis mei dilecti D. Ioh. Glaseri, Pharmacopæi hujus Reipub. solertissimi, fruticulum obtineo mastiche ditissimum, quem sibi ex Helvetiis alpibus transmissum fuisse asserit.*

Exhibet officinis *Gummi resinam Mastichen* dictam, quam vide infra. Ex ligno fiunt vulgariter dentiscalpia, quæ reliquis laudem præripiunt.

N. *Hippocrates adhibet & baccas, quas χνίδας appellat.*

N. 2. *Exprimitur & oleum ex baccis*, Clus. in hist. *Verum nobis vulgare non est.*

HOFMAN.

HOFMAN. *Lentiscus.*) Σχῖνος. Germ. Maſtixbaum. *Lentiscum* à foliorum Lentore dictam volunt quidam, alii autem quòd liquore quodam lenteſcat. Arbor eſt olivæ foliis baccifera. Hujus feracillima Luſitania, Bœtica, regnum Valentianum, Gallia Narbonenſis, Chio inſula.

Floret Aprili, fructus Octobri matureſcit.

Exhibet officinis *Gummi reſinoſum Maſtichen dictam.*

N. *Bellonius l. 2. obſerv. cap. 8. Solas Lentiſcos in Chio inſulâ* &c.) Verumtamen optima *Maſtix* eſt, quam inſula Chio ſuppeditat, & refert *allegatus Autor* copioſiſſimum in ea inſulâ eſſe, *Lentiſci Maſtichen fundentis* proventum & primarias opes in ejuſdem collectione conſiſtere. Ratâ & exigua quantitate eſt, quæ in Luſitania & Gallia provenit, ita ut de ea colligenda homines vix curam aliquam ſuſcipiant, *teſte Amato Luſitano enarrat. 18. in Dioſcorid.*

N. *Lentiſcum* ter florere, ac ter fructum ferre *Ruellius* ſtatuit. At hanc arborem ter florere, aut ter fructum ferre falſum eſt, ſed fructum tribus diſtinctis temporibus perficit, hinc errori locus.

De Maſtiche vid. infra. vid. *Maſtichologiam D. Ioh. Stephani Strobelbergeri theſ. 1.*

¶ *CLXXXVII. Leviſticum.*

Liguſticum vulgare, C.B. 7. (inter Libanotides,) Laſerpitium Europæum Germanicum, Leviſticum, *Brunf. Lob.* vulgare, *Matth. Dod.* Liguſticum, *Brunf. Cord. in D. Lon. Tab.* ſativum, *Trag. Cord. hiſt.* vulgare, *Cam.* Lybiſticum vulgare, *Fuchſ. Icon.* Laſerpitium, *Ger.* Smyrnium, *Fuchſ.* aliàs Hippoſelinum, Germ. Lieb-Stöckel/ Badkraut/ Leviſtic. Ligurtic; Panais, ou Liveſche, *Lovage.* Lavetje of Lavas.

N. *Eſt & Liguſticum verum. Vid. Seſeli offic. Eſt itidem Laſerpitium aliud Dioſcoridis, ex quo Laſer. Gumm. modernis incognitum.*

Floret inprimis Iulio menſe, gaudet ſolo umbroſo.

OFFICIN. NAT.

Folia, Radix, Semen.

Vires. *Calf. & ſicc. 3. incid. aper. alexipharmacum eſt ac diureticum, vulnerariumque, ventriculum roborat, aſthmati ſubvenit, menſes & lochia ciet, fœtum mortuum ejicit, (ſemen) tartarum lentum reſolvit, doloreſque inde natos ſedat, Epatis, Lieniſque obſtructiones reſerat, adeoque præcipuè Ictero convenit. Extrinſecus uſus ejus creberrimus eſt in balneis cataplaſmatis (utero & ureteribus dicatis) & emplaſtris vulnerariis & ſimil.*

N. 1. *Vulgus per caulem cavum potum haurire ſuevit, quo tuſſim ſedatam iri perſuadet.*

N. 2. *Radicem effoſſam, dum ☉ in ♍ intrat annuli loco appendunt in atrophia.* Fel. Wurtz.

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex integra herba cum rad. ac flor. menſe Iulio collectis.

2. *Oleum ſtillat.* Cum ▽ aſcendit.

3. *Sal.* Ex cinere.

HOFMAN. *Leviſticum.*) ſeu *Liguſticum vulgare. Laſerpitium Europæum Germanicum. Hippoſelinum* quibuſdam. German. Liebſtöckel / *Liguſticum* dicitur, quia plurimum in Liguria naſcitur, in monte ſcilicet Appennino alpibus contermino. Incolæ Panaces vocant.

Creſcit in altiſſimis & aſperis montibus ac umbroſis, maximè circà foveas & ſcrobes. Floret Iulio Menſe. Colitur etiam in hortis noſtris.

Vires. Calefac ſiccat, incid. aperit. &c.) Alexipharmacum eſt, vulnerarium & diureticum. Radix uterina eſt, partum accelerat in balneis, item ad uteri impuritates everrendas confert. Semen Leviſtici urinam reddere nigram communiter ſtatuunt, ſi miſceatur medicamentis & ita offeratur.

¶ *CLXXXVIII. Lichen.*

Lichen petræus, Lichen ſaxatilis, Muſcus ſaxatilis, Hepatica, *Brunfelſ. Lob. Lon. Tab.* hepatica Saxatilis fontana. *Trag.* Lichen. *Matthiol. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Caſt.* Lichen. 1. petræa, *Ger.* German. Leber-Kraut/ Steinleber-Kraut/ Stein-Flechtem/ Moos-Kraut/ Brunnen-Kraut. Hepatique de Fontaine, Fontain. *Livervvort, Stony* or *of the Fountain.* Levercruyt van de Steenen of Fonteynen/ of Water Levercruyt.

N. *Huic ſurrogatur muſcus arboreus cruſtaceus. Vide Pulmonaria arborea.*

Floret Majo & Iunio, floreſque fert inſtar ſtellarum. Creſcit locis udis & umbroſis in puteis, juxta fontes, & ſimil.

Vires. *Refrig. & ſicc. abſterg. Epatica inſignis eſt. Uſus præcip. in Epatis obſtructione & veſicæ, quorum ſignaturam in foliis gerit. Hinc in Hectica, in Ictero, in ſcabie & Lichenibus, in gonorrhœa, in febri. Extrinſecus ſiſtit ſanguinem in vulneribus.*

PRÆPARATA.

▽. *ſtillat.* Fit in fine Maij ac principio Iunii.

HOFMAN. *Lichen.*) *Petræus, ſaxatilis, hepatica.* German. Steinleberkraut.

Hæc foliis conſtat multiformibus ſquammatis incumbentibus laciniis ſinuatis, craſſis & pinguibus, ſuperius hilari virore nitentibus, inferius dilutioribus fibrarum capillarium infinitis cincinnis ſubtus demiſſis. Vetuſtate caules erigit unciales tenues, glabros, quorum unuſquiſque florem ſtellatum herbacei ſuſtinet coloris, qui ſuis radiis deorſum nutantibus parvum galerum exprimit.

Floret Majo & Iunio. Creſcit locis udis & umbroſis, in fontibus ſcilicet profundis ac roriulentis petris, aliiſque ſemiris lapidoſis ad quas ſolis radii non pertingunt.

Vires. Refrigerat & ſiccat, abſterg. &c.) Unde vulneraria eſt, & pulmonis ac Epatis affectibus mederi & contra reliquorum viſcerum obſtructiones facere illorum tonum roborando teſtatur experientia. Aduſtos etiam ſive tartareos expurgat humores, in decocto cum ſero lactis exhibita, ex quibus atrophia oriri ſolet. Unde in hecticâ & atrophiâ infantium, ictero, ſcabie, gonorrhœâ &c ſummo cum fructu in uſum trahitur. Externè ſanguinem ſiſtit in vulneribus.

Lignum Aloes,
vid.
Agallochum.

Lignum colubrinum, vid. lit. C.
Colubrinum.

Lignum Sanctum, vid. Guajacum.

¶ *CLXXXIX. Liguſtrum.*

Κύπρος, Liguſtrum, *Brunf. Matth. Fuchſ. Cord. in D. Lob. Caſt. Tab. Ger.* Liguſtrum Germanicum, C. B. 1. vulgare, *Trag.* majus, *Lon.* Phyllirea, *Dod.* Arab. Kenne. German. Hartriegel/ Beinholtz/ Reinweiden/ Mund-holtz. Freſillon de y valle. *Traeſne Privet.* Kynwilghen/ witte Wilt-kruyt.

Eſt { Vulgare, *quod officinarum & hujus loci.* / Myrtifolium. / Foliis lacinatis. / Ægyptiacum latifolium. / Anguſtifolium. } *officinis inuſitata.*

Crescit passim in sepibus. Floret Majo, & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia, flores.

Vires. *Refrig. & sicc. adstring. incid.* (*folia efficaciùs, flores imbecillius*) *proin conducunt ad inflammationes, putredines, exulcerationes oris & faucium, ad procidentiam & tumorem uvæ, laxitatem gingivarum* (*in collution.*) *Quin & intrinsecus ad scorbuti curam folia maximè facere compertum est. Adhiberi quoque possunt in profluviis sistendis, &c.*

PRÆPARATA.

1. ∇. *stillat.* E floribus.

N. *Hæc commendatur præter dictas qualitates ad oculorum inflammationem & rubedinem.*

2. *Oleum infusum*, sed rarò.

HOFMAN. *Ligustrum.*) *Phyllirea.* German. Reinweiden.

Vires. refrig. sicc. adstring. incid. &c.) Unde foliorum usus præcipuus est in oris collutionibus & gargarismis cum aliis adhibitorum, ut in anginâ, uvæ procidentiâ &c. Præterea & ingingivarum laxitate dicta folia cum aquâ chalybeatâ cocta addito aluminis tantillo mirificè prosunt. *Aqua destillata* alumine temperata ulceribus ac excoriationibus pudendorum succurrit, exterius cum linteo imposita. Quia & intrinsecus ad scorbuti curam folia facere compertum est, scilicet in sero lactis cocta & exhibita per aliquot dies.

¶ *CXC. Lilium.*

Κρίνον, Lilium, German. Lilien/ Gilgen. Lys. Lilly. Lelien.

Liliorum genera diversa sunt, album scilicet aureum & cruentum: Officinis tamen usitatius est album, quod insignitur lilium, *Brunf. Matth. Cast.* Lilium album, *Trag. Fuchs. Lon. Tab.* Lil. candidum, *Cord. in D. Lob. Dod.* Lilium album vulgare, *Cam.* Lilium album flore erecto & vulgare, C. B. 1.

Gaudet solo pingui stercorato ac umbroso. Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Flores, Radix, Stamina.

Vires. Flores *moderatè calf. & humect. partium sunt diversarum, & anodyni, digerunt, maturant.*

Radix *absterg. & sicc.* 1. *digerit itidem, emollit, maturat. Usus internus rarus est, externus crebrior, isque tumoribus maturandis & leniendis, in clavis pedum, &c. sanandis, in pudendis parturientium molliendis, in ambustis emendandis, &c.*

Stamina *exhibentur ad facilitandum partum cum* ∇ *verbenæ vel simili.*

PRÆPARATA.

1. *Conserv.* Flor. alb.

2. ∇. Ex florum foliis recentibus, iisque tùm foliis, tum concisis cum radice.

Vires. *Usus est crebri in affectibus pulmonum, asthmate, tussi, & simil. Extrinsec. in facie dealbanda* (*cum camphora & oleo Tartari.*)

3. ℞ *Liii simpl.* Ex florum foliis in ol. olivar. veteri infusis. Vide D. dicitur Susinum.

4. ℞ *Lilior. compos.* Ex iisdem floribus ac aromatibus. Vide Disp.

HOFMAN. *Lilium.*) κρίνον. Germ. Lilien. Hujus genera diversa sunt, *album scilicet, aureum ac rubrum. Lilium album* Nobis tantum *in usum venit.*

Vires. Flores moderatè calefac. humect. &c.) in his nihil notatu dignum occurrit, nisi quòd juxta vim suam digerentem & anodynam, etiam anti-hystericam obtineant, dum ex his in vino aliquot diebus infusis & postmodum destillatis aqua elici potest ad suffocationem hypochondriacam seu hystericam præstantissima, non omnibus nota, Cujus dosis est à cochl. j. ad ij. vel iij. ad præservationem & curationem.

Radix absterg. & sicc. digerit, emoll. maturat &c.) Unde externè in tumoribus maturandis, clavis pedum curandis, pudendis puerperarum emolliendis &c. commodè adhibetur.

¶ *CXCI. Lilium Convallium.*

Lilium convallium album, C. B. 2. Ephemerum non lethale, *Fuchs.* Cacalia Lilium convallis vel sylv. *Brunf.* Lilium convallium, *Trag. Matthiol. Dod. Cast. Tab. Ger. Clus. hist.* Lilium convallium vel vernum Theophrasti, *Lob.* German. Mäyenblümlein. Muguet. *Lilly Convall*, or *May-Lilly*. Meyblocmkens of Cruydt.

N. *Est & Lilium convallium flore rubente, sed minus usitatum.*

Gaudet solo humido, nemoroso. Floret initio Maij.

OFFICIN. NAT.

Soli *Flores*, rarò *Radix.*

Vires. *Calfac. & siccat, cephalici sunt. Usu præcipui in morbis capitis frigidis, ut Apoplexia, Paralysi, Vertigine, Epilepsia. Hinc & in Lypothymia. Insigne itidem errhinum exhibent pulverisati.*

PRÆPAR.

1. ∇. *simplex.* Ex floribus.

2. *Spiritus Vini liliatus.* Ex floribus cum Vino vel Malvatico destillatis.

3. *Spiritus Lilior.* Ex floribus fermentatis destill.

4. *Conserva.* Ex floribus.

5. *Oleum.* Ex infusion. florum recentium in oleo veteri.

6. *Pulvis sternutatorius.* Ex floribus pulverisatis.

N. *Sunt qui succum instar olei præparant. Floribus implent vasculum, occludunique: hinc per mensem in formicarum acervo sepeliunt, ut in succum liquescant. Anodynum hoc censetur insigne antipodagricum, curativumque serpiginis.*

[7. *Extractum etiam habetur.*]

[8. ⊖ *volatile.*]

HOFMAN. *Lilium Convallium.*] German. Meyenblümlein.

Vires. Calf. sicc. &c.) Hujus flores inter specifica cephalica primum obtinent locum, unde in apoplexia, paralysi, spasmo, epilepsia, & congeneribus capitis affectibus salutariter in usum trahuntur.

Spiritus liliorum convallium ex fl. fermentatis.

N. Floribus Liliorum convallium impleatur cucurbita vitrea, & sepeliatur in cella, ut orificium benè occlusum saltem maneat, & in succum resolventur hi flores per internam fermentationem, aliquot mensibus durantem, inde succus per V. B. destilletur, & acquires Spiritum liliorum convallium admirandæ virtutis. Vid. Thesaur. nostr. Pharmaceutic. sect. 1. & sect. 13. nu. 1. & num. 13.

Ex floribus etiam conficitur conserva, oleum per infusionem, item Essentia egregia; Et *Sal volatile* etiam ex his singulari artificio digestionis elici potest.

CXCII.

¶ CXCII. *Limonia mala.*

Λιμώνια μῆλα, German. Limonien/ Des limons. *Lemons.* Limoenen. Poma ſunt mali limoniæ, C. B. 1. Videatur malus Limonia, *Matthiol. Dod. Lon. Caſt. Tab.* Limones, *Cord. in D. Bellon. Lob. Cluſ. hiſt.* Limon. arbor ex Citri genere, *Cord. hiſt.* Malus Limonia acida, C. B. 1.

Vires. *Citrii mali virtutes æmulantur, niſi quod ut magis acidiuſcula ſint, ita & magis refrigerantia ac ſiccantia. Uſus præcip. in febribus aliiſque morbis calidis, in calculo, & ſim.*

PRÆPAR.

1. *Succus expreſſus.*
2. *Syr.* de ſucc. expreſſ. & ſacchari ℔. Vide Diſp.
3. ▽ Ex floribus qui rarò extant.

N. *Sunt qui cortices cum ſucco clauſo vaſe macerant & poſtea deſtillant.*

HOFMAN. *Limonia mala.*) Limonien. Poma ſunt Mali Limoniæ; quam ad Veteru *Malum Medicam* multi referunt.

Attamen multæ ſunt differentiæ in pomi forma, cortice, carne ac ſucco. *Majora & Minora* ſunt juxtà *Matthiolum*, & ſucci ſuavitate & cortici craſſitudine differentia. Unde diſtinguuntur in *dulcia, acida & acido-unctia.*

Eodem cultu ac cœlo gaudet hæc *Malus* quo *Medica*, & virtutes non abſimiles, niſi quòd *Limonia* magis ſunt acidiuſcula, & proinde magis refrigerantia.

¶ CXCIII. *Linaria.*

Linariæ genera plurima occurrunt, ex his ſolummodo inſervit officinis Linaria vulgatis lutea flore majore, C. B. 1. Oſyris, *Matth. Cord. in D. Lob. Caſt.* major Tabinaria, (& pſeudolinum,) *Brunfelſ. Ger.* 1. *Dod. Lon.* Linaria vulgaris. *Trag. Cam.* Germ. Leinkraut/ wilder Flachs/ Hanffkraut/ Harnkraut/ Linaire, Lin ſauuage, *Flaxweedor Toadflax.* Wilde Vlas.

Creſcit locis incultis & cultis juxta ſepes. Floret Junio, Julio ac Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calf. & ſicc. eſt diuretica, amari ſaporis. Uſu præcip. in Ictero & obſtructo Epate. In urinæ difficultate, in hydrope. Extrinſecus imponitur abdomini in ſtranguria; ano, in hæmorrhoidum dolore.*

PRÆPAR.

1. ▽. *ſtillat.* Ex integra planta in fine Maij collecta.
2. Unguentum pro ſopiendo hæmorrhoidum dolore.

HOFMAN. *Linaria.*) Hujus ſpecies ſunt plurimæ, ex his tamen ſolùm in uſum venit pharmaceuticum vulgatiſſima illa exiguæ eſulæ forma, unde verſus. Eſula lactèſcit, ſine lacte linaria creſcit.

Vires. Calf. & ſicc. &c.) In hac juxta vim ſuam diureticam inſignis etiam latet virtus anodyna, ut in hæmorrhoidum cœcarum doloribus mitigandis pro ſpecifico habeatur cum floribus. *Aqua ejus deſtillata* ob diureſin, quæ inèè promovetur, hydropicis confert, ejuſque decoctum illis, qui ex alto deciderunt, ad diſſolvendum grumeſcentem ſanguinem. Ex hac etiam *Unguentum* confici ſolet ad hæmorrhoidum dolores ℞. herb. Linariæ contuſ. ℔. M. q. v. quibus contuſis cum adipe porcina coctis & expreſſis fiat Unguentum, cui vitellum ovi permiſceatur & poſtea cum lana parti dolenti applicandum eſt.

Lingua Cervina *vide* Scolopendria.

¶ CXCIV. *Linum.*

Linum. Flachs du Lin. *Lin.* Vlas. — Sativum. *Hoc uſuale.* — Sylveſtre. *Minus uſuale.*

Dicitur Linum, *Brunf. Matthiol. Fuchſ. Tab. Cord. in D. Lon. Caſt.* Linum ſativum, *Trag. Dod.* Linum vulgare cœruleum, *Lob.* Linum ſativum, C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calf.* 1. *in reliquis temperatum eſt, digerit, emollit, maturat. Uſus præcip. in tuſſi, pleuriſi, phthiſi. Extrinſecus maturat tumores, lenit dolores, fœtum expellit.*

PRÆPARAT.

1. *Mucilago.* Fit coctione vel infuſione ſeminis in ▽.
2. *Farina.*
3. *Oleum expreſſum.*

Eaſdem vires retinet, quas ſemen. Prodeſt etiam ad pterigia oculorum, (inſtillatum) inprimis cum ſucceſſu exhibetur pleuriticis atque dolore colico vexatis, in quibus & intrinſecus prodeſt, ut & in Liene duro.

Doſis ad ʒ ij.

[Acidum hujus Olei aquâ vel Spir. Vini auferetur.]

N. 1. *Stupa & tela inſerviunt non rarò aliorum medicamentorum ſuſceptioni & applicationi. Verbi gratia, Tela recens anodynis nephriticis ſuſcipiendis familiaris eſt.*

N. 2. *Hoc oleum dictum è chartis combuſtis, videlicet charta accenditur, imponiturque lamina ſtannea ut comburatur. Sic adhæreſcit ſtanno liquor craſſus colligendus.*

Vires. *Anodynum eſt conſolidativum. Hinc utile in odontalgia, lichenibus, &c.*

HOFMAN. *Linum.* Germ. Flachs. Vel *ſativum* eſt, vel *ſylveſtre. Illud uſuale, hoc minus. Hujus ſemen in uſu eſt.*

Vires. Calf. humectat, digerit, emollit, maturat. &c.) Unde hujus præcipuus uſus eſt in tuſſi, phthiſi, pleuriſi. Externè maturat tumores, lenit dolores, &c. Ex hoc *Mucilago* vel infuſione vel coctione in aqua elicitur. *Item farina, oleum expreſſum*, quod eaſdem vires, quas ſemen, retinet. Prodeſt hauſtum calidè cum ceevifia pleuriticis & dolore colico, & iliaco vexatis, ubi & externè adhiberi debet. Doſ. ad ʒ ij.

N. Hujus oleum antequam in uſum veniat, ſequenti modo purificari debet. ℞. Olei Lini expr. aquam tepidam ana p. æq. concutiantur bene invicem, & quantum poſſibile confundantur, poſtea pone in ſolem, relinquendo, & ſemper cum in fundo impurum eſt, ſeparando, hoc fac toties, donec oleum Lini purificetur. Sicque acidum ejus etiam corrigitur. Optimus tamen modus hoc præparandi eſt, ſi v. g. oleum Lini miſceatur cum Sp. V. & ad Δnem continuò agitatum coquatur, ad ſpiritus vini conſumptionem, fit enim ſpir. Vin. olei Lini acidum ſecum rapit.

N. Stupa & tela inſervit non rarò aliorum Medicamentorum applicationi, & poteſt etiam inde fieri fomentum cum aqua in prolapſu uteri.

¶ CXCV. *Lotus.*

Lotus hortenſis, *Tab.* hortorum odora, *Lob.* ſylveſtris, *Matth. Caſt.* ſativa, *Cord. in D. & hiſt. Cam.* Trifolium Dioſcoridis, *Trag.* Trifolium odoratum, *Fuchſ. Lon.* Trifol. odor. alterum ſeu Lotus ſativa,

Dod. Germanicè Siebengezeit. Treffle odorat. *Sweet Trefoyl.* Sevengetydencruyt. (quod septies in die odorem mutare dicitur,) Zahmer Steinklee/ Gartenklee. de la Mauve. *Garden-Cleaver.* Tuyn-Cleverblad.

Seritur in pratis. Floret Iunio, Iulio, Augusto, ejusdem anni quo sata est.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus & *Semen*, sed rarò.

Vires. *Calf. temperatè sicc. digerit, absterg. alexipharmaca, anodyna, diuretica ac vulneraria est. Usus præcip. in pleuresi, dysuria, Epilepsia uterina, Hydrope incipiente, &c.*

Extrinsec. in vulneribus ab inflamm. defendendis & consolidandis eorum veneno corrigendo, (fotu) hæmorrhoidibus leniendis, (balneo vel fotu) in oculorum nubeculis, (succus instillatus.)

PRÆPARATA.

1. ∇ *stillat.* Ex herba cum floribus.

2. *Ol. infus.* Fit ex fol. & floribus in ol. comm. maceratis.

Vires. *Ad vulnera glutinanda, Herniasque puerorum sanandas, tumoresque molliendos & maturandos plurimum commendatur.*

N. *Herbam aridam interponunt vestimentis ne à tineis rodantur.*

CXCVI. Lupulus.

Βρύον, Lupulus salictarius, Hopffen. du Hoblon. *Hops.* Hoppencruyt.

Lupulus { Domesticus. *Hic præfertur.* / Sylvestris.

Dicitur Lupulus, *Brunf. Matth. Dod. Clus. hist. Tab.* Lupulus sativus, *Trag. Lon. Cast.* (mas) *Cam. in Matth.* Lupus salictarius, *Fuchs. Lob.* Lupulus mas, C. B. 1.

Floret Augusto: Solo gaudet pingui.

OFFICIN. NAT.

Flores & *Iuli* Martio mense prorumpentes.

Vires. Flores *calfac. & sicc. 2. amari saporis anodynique sunt, discutiunt. Usus præcip. in obstructione Lienis ac Epatis & inde in Ictero, in hypochondriacis affectibus, &c. ciet menses & urinam. Extrinsecus sedat dolores, auxiliatur contusionibus, luxationibus, tumoribus.*

Iuli (*turiones, s. prima germina, asparagi*) *mundificant sanguinem, adeoque à scabie præservant (in acetariis assumpti.)*

N. *Nimius ejus usus gravat caput.*

PRÆPARATA.

1. ∇. è flor.

2. *Syrupus de lupulo.* Ex succo turionum ante enata folia expresso, ℔ iiij. succ. fumar. ℔ ij. cum saccharo.

M.

Macis & macer, *vide* Moschata.

CXCVII. Majorana.

Ἀμάρακος, Σάμψυχον, Maioran/ Maseran/ Masoran/ Meyeran. de la Marjolaine. *Marjoram.* Marioleyn of Mageleyn.

Majorana { peregrina. *Vide Marum.* / sativa { latifolia vulgaris. / tenuifolia minor. / sylvestris.

Ex his usualis est sativa utraque, è quibus tamen latifolia præfertur, C. B. 5. quam nostrates rubram vocant eò quod caulis nonnihil ad rubedinem inclinet.

Vocatur Majorana, *Brunfels. Dod.* Amaracus, *Matthiol. Fuchs.* Sampsuchus sive Amaracus, Latinis Majorana, *Cord. in D. hist.* Amaracus vulgatior, *Lob. ico.* major, *Cast.* Sampsuchus, *Lob.* Majorana vulgò, Maron, *Dioscor.* Majorana sive amaracus major, *Tab. Ger.* Amaracus sylvestris annua, *Cam.* Majorana vulgaris, C. B. 5.

Gaudet solo umbroso, stercorato, humido. Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia, Semen.

Vires. *Calf. & sicc. initio 3. est partium tenuium, digerit, attenuat. Usus præcip. in affectibus capitis ac nervorum hinc & uteri & ventriculi: ciet menses (in pessario) (confortat cerebrum ejusque flatus discutit: errhina est & apophlegmatisans.*

PRÆPARAT.

1. ∇. Ex foliis recentibus in MB.
N. *Præstat gemmas cum vino destillare.*
2. *Conserva.* Ex foliis seu summit.
3. *Confect. Sem.*
4. *Ol. stillat.* Ex foliis.
5. *Balsamus.* Fit ex oleo destill.

HOFMAN. *Majorana.*) Ἀμάρακος. German. Maioran Vel est *peregrina*, de quâ vide *Marum*, vel *domestica*, atque hæc vel *sativa latifolia ac tenuifolia*, vel *sylvestris.*

Vocatur Sampsuchus, sive *Amaracus* Græcis, *Majorana* autem Latinis.

Hîc quæritur, An *Sampsuchus* & *Amaracus* unum & idem sint? *Dioscor. Plin. Matthiolus* & alii affirmant. Negant autem *Galenus, Aetius, Paulus*, &c. dum de iis in diversis tractarunt capitibus. Verùm nos *cum Dominico Chabræo Amaracum* eandem cum *Sampsucho* esse statuimus *vid. Ejus Appendic. l. supius c.*

Gaudet solo umbroso, humido, stercorato, crescit in hortis, & floret Iulio ac Augusto.

Vires. Calef. siccat, attenuat, digerit &c.) Hujus usus potissimus est in Capitis affectibus nervosi generis, ventriculi, uteri ac laticis symptomatibus. Confortat cerebrum &c. Hinc Ejus *Aqua* cum vino destillata catarrhis confert, si loco errhini volæ manus infusa naribus attrahatur & vertici capitis inungatur. Ex hâc etiam *pulvis sternutatorius* conficitur pretiosus cum ℔ lil. convall. lavendul. Moscho & ambrâ &c. item cucuphæ. Contrà ictus etiam serpentum & aranearum, si cum sale ac aceto misceatur & imponatur, auxilio est. Nonnulli *Aquam Ejus destillatam* tempore pestis hauriunt ad sanguinem corrigendum & venenum expellendum. *Tidicæus de Theriac. p.* 175. Ex hâc præparatur etiam *Conserva*, *ol. destillat. ex foliis & Balsamus.* Ac ingreditur etiam *Trochiscos Hedychroi.*

¶ *CXCVIII. Malabatrum.*

Μαλάβαθρον. Malabathrum. *Matth.* (cui & Folium) *Lob. Tab.* Folium Indi seplasiariorum, *Trag.* Cassiæ folium *Cord. in D.* Tamalapatra, *Garz. Clus.* Cadegi Indi, id est, folium Indum, Arabibus, C. B. 1. German. Indianisch Blat. Feuille d'Inde. *Indian leaf.* Indiaensche Bladt.

Dioſco-

Dioscorides folia hæc in aquosis crescere locis aquisque innatare scribit, uti lens palustris. Garcias ab horto autem esse folia arboris ait, invenirique copiosè in India ac maximè in Cambaja, procul ab aquis. Verum ergò folium modernum cum veterum idem sit, est, de quo ambigitur.

Eligenda sunt recentia, viridiuscula (non nigra.)

Vires. *Iisdem facultatibus pollent, quibus spica nardi, sed fortioribus: urinam potenter movent.*

HOFMAN. *Malabatrum.*) Folium Indum. Indianischblat. Hoc interdum ramis suis adhuc inhærens, & sæpè solum ex Indiâ advehitur. Non autem est Nardi folium, nec innatat aquis, ut quidam volunt, nec est Caryophyllorum folium, nec in Syriâ aut Ægypto nascitur; sed est sui generis folium in Indiâ ex Arbore decerptum. *Cujus iconem vid. in Dominic. Chabræo* l. c. p. 33.

¶ CXCIX. *Malva.*

Malva { Sylvestris { folio rotundo / folio sinuato } *hujus loci.* / Hortensis seu arborea, *loci sequentis.*

Appellatur Malva, *Brunf. Matth. Cast.* Malva vulgatissima, *Trag.* Malva sylvest. pumila, *Fuchs. Dod.* Malva sylvest. recens pumila, *Lob. Ger.* Malva sylv. supina, *Cord. hist.* Malva minor, *Lon.* sylv. minor, *Tab.* vulgaris minor, *Cam.* Malva sylvest. folio rotundo, C. B. 1. Græc. μαλάχη. German. Pappeln/ Käß-Pappeln/ Haß-Pappeln. Mauve. *Common Mallows.* Gemeyne Maluwe/ of Keeskens ruyt.

Crescit passim inculta, gaudet solo pingui ac humido: floret Majo ac sequentibus.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores, Semen, Radix.

Vires. Herba (*folia & flores*) *moderatè calf.* (*aliis refrig.*) *humect. emollit, lenit dolores, laxat alvum, urinæ acrimoniam mitigat. Usus præcip. in affectibus pulmonum, Vesicæ, intestinor. Uteri exempli gratia, phthisi, tussi, raucedine, calculo, erosione vesicæ ac intestinor. in duritie uteri, febribus, &c. Extrinsecus in tinea capitis* (*cum urina in lixivium cocta in tumoribus maturandis, doloribusque sedandis* (*catapl.*) *in alvo lenienda, dolore nephritico mitigando* (*Clyster.*)

N. *Semen & radix iisdem pollent viribus, sed usus rarioris sunt. Præferuntur nihilominus in medicamentis internis.*

Radix *cocta furfures capitis cadere facit* (*lotione.*)

PRÆPAR.

1. ∇ *stillat.* Ex fol. & flor. Majo collectis.
2. *Conserv. flor.* Verùm rari usus est.

CC. Malva arborea.

Malva rosea folio subrotundo, Malva hortulana, *Brunf.* hortensis, *Trag. Fuchs. Dod. Lon. Ger.* Malv. major, *Matthiol.* Malv. arborea, *Tab.* Malva Romana, *Gesn.* Malv. major unicaulis. *Matth. Cast.* Malv. rosea fruticosa, *Lob.* German. Herbst-Rosen/ Winter-Rosen/ Erndt-Rosen/ Garten-Pappeln/ Bau-Rosen. Mauve Romaine Arborée, &c. *Tree-Mallows*, or *Garden-Mallows*, or *Winter-Roses.* Boom maluwe/ Tamme-maluwe/ Winter-Rosen.

Ex flore simplici vel pleno, eoque coloris albi, purpurei, incarnati.

Crescit in hortis: Floret in fine æstatis initioque autumni.

OFFICIN. NAT.

Flores soli.

Vires. *Calfac. & hum. minus tamen quàm vulgaris malva, subastr. Usus præcip. in tonsillarum morbis, oris putredine* (*gargar.*) *in fluxu menstruor.* [*Erysipelate*] *in reliquis malvæ vulgaris similis est.*

[*Tingitur his floribus* ∇. *Vinum Hippocraticum.*]

CCI. Mandragora.

Μανδραγόρας, Arab. Iabora, Hebr. Dudaim. Germ. Alraun/ Mandragore, *Mandrake*, Mandragora of Alruyn/ Dudaim herba est baccifera, radicem habens, quæ hominis partes inferiores aliquatenus repræsentat.

Estque mas vel fœmina, illa usualior. Insignitur-que Mandragora mas. *Trag. Fuchs. Matth. Cord. in D. Lob. Cam.* Mandragoras albus seu masculus, *Cord. hist.* Mandrag. mas vel alba, *Cam.* Mandragora fructu rotundo, C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Cortex radicis, qui ad nos aliundè potissimùm ex Italia asportatur.

Vires. *Refrig. 3. sicc. 1. emollit mirè, Narcoticus est ac soporiferus, rari usus intrinsecus. Extrinsecus usus ejus est in oculorum rubore ac dolore, in Erysipelate, in tumoribus duris, struma, &c.*

PRÆPARATA.

Ol. Fit ex decoct. cortic. aliorumque narcoticor. succis, atque oleo. Vid. Disp.

HOFMAN. *Mandragora.*) Circæam vocarunt Nonnulli, à *Circe* Veneficâ illâ & procurandi amoris artifice, quòd radix credatur ad amatoria facere. *Anthropomorphin* vocavit *Pythagoras*, *Semihominem Columella.*

Estque Mas, vel Fœmina, Marem in Hispaniæ, Italiæ, & Galliæ Narbonensis hortis, semine aut radicibus ex Candiâ advectis, haberi scribit *Lobelius*, in aliis autem Regionibus haud facilè. *Fœminam* copiosè in Gargano & aliis Apuliæ montibus provenire statuit *Matthiolus.*

N. Dantur & apud Chinenses fructus, quos *poma amoris* vocant. Italis *Bella Dona*, Lusitanis *d'Oro* appellantur, *Mandragoræ* species. Hanc Chinenses inter aceraria in hortis colunt, & tostam sub cineribus cum aceto & pipere edunt. Hæc planta licet tertio gradu sit frigida, tamen in climate hoc calido ac bile acerrimâ dominante maximum hepati & reliquis viscеribus præstat refrigerium. Condiuntur quoque muria ac aceto addito, pipere & aromatibus. Quod genus condituræ *Achar*, Indi vocant. Iacobus Bontius de Medicinâ Indorum.

Hujus *Cortex* ex Italia asportatus in usu est. Et depromitur ex radice ac trajecto lino ad exsiccandum exponitur. Exterius est scaber, inæqualis, coloris cinerei, interius albicat, crassitie cortices capparum superat duplo, sapore penè nullo.

Vires. Narcoticus est, &c.) Unde vinum, cui cortex infunditur, valet in doloribus ac vigiliis, exhiberi etiam quandoque solet antè sectiones & ustiones, ne sentiantur. Sed rari usus est. Extrinsecus in oculorum dolore &c. ejus infusum in aquâ appropriatâ adhiberi solet.

¶ CCII. *Marrubium.*

Marrubium { Nigrum Ballote. *Hoc minus usuale.* / Album. *Hoc officinale est.*

Dicitur Marrubium album vulgare. C. B. 1. Mar-

rubium *Matthiol. Cord. in D. Fuchs. Dod. Cast.* vulgare, *Cluf. hist. Lob. Tab. Ger.* Marrubium fœmina, *Brunf.* Candidum, *Trag.* Prassium. German. weisser Andorn. Marrube blanc. *Hor chound vvhite.* Witte Andoren of Malrove.

Crescit incultum juxta vias. Floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia sola.

Vires. *Calf. 2. sicc. 3. aper. absterg. atten. saporis amari. Usus præcip. in obstruct. pulmonum, Epatis, Lienis, Uteri, adeoque in phthisi, in expuitione sanguinolenta, in partu difficili, lochiisque remoratis. Extrinsecus usus ejus varior est.*

N. *Vesicæ ac renibus censetur noxium, correctum tamen Glyzyrrhiza ac passulis nihil nocere dicitur.*

PRÆPAR.

1. ∇. *stillat.* Ex integra planta, Iunio ac Iulio collecta.

2. *Syrup. de prassio.* Fit ex herbis pectoralibus, radic. aperient. emoll. &c. Vide Disp.

HOFMAN. *Marrubium.*) *Hoc vel Nigrum est*, ac minus usuale, *Ballote* dictum, *vel Album*, atque hoc officinale est. Germ. weisser Andorn.

Vires. Calef. sicc. aper. absterg. atten. &c.) Hujus summitates in vino albo infusæ per noctem ac triduo epotæ mirè ad menstrua provocanda, stomachum roborandum, cachexiam ac fœdos virginum colores arcendos & appetitum restituendum valent.

¶ CCIII. *Marum.*

Planta est exotica, Majoranæ in facultatibus ac figura similis; adeo ut pro unâ eâdemque herbâ à nonnullis habeantur. Quamobrem cum maro hisce in regionibus destituamur, Majoranam vel Dictamnum creticum substituere solemus.

PRÆPARAT.

Pilulæ Marocostinæ Mindereri. Vide lib. 2.

HOFMAN. *Marum.*) Planta est exotica hinc ad varias refertur plantas, ad *Majoranam*, ad *Mastichinam* dictam & ad *Origanum Heracleoticum*, imò *Melissam* esse *Hermolaus in Dioscor. statuit.*

Plantæ hujus caules sunt lignosi, densâ lanugine obsiti, in ramos oppositos diducti. Folia è geniculis bina, ex adverso sita Majoranæ sativæ foliis similia cinerei coloris, crassiuscula, odore fragranti, & sapore acri ac aromatico.

N. Hâc summè delectari feles statuunt, eâque comestâ ipsas semen genitale effundere.

N. Lobelius Mari *Syriaci* meminit, quod cum *Dioscoridis* maximè vult conspirare quoad externam formam & odorem, refertque per decennium plantam hanc odoris fragrantiam retinuisse *Vid. in hâverf. p.* 213. Et sunt, qui Marum illud ex locis peregrinis allatum id ipsum esse contendunt. *Tabernæmontanus Libr. 2. herbar. cap. 2.* varias Mari enumerans species ex Asiâ dicit & Ægypto in Italiam quoque deferri, num verò ibidem etiam proveniat, non meminit.

Majoranam vel *Dictamnum Creticum substituere solemus.*) Verùm licet *Marum* maximè ad Naturam Majoranæ accedat, & iisdem cum hac polleat viribus, nihilominus tamen non confundendæ sunt hæ plantæ, multò minus peregrinæ in hujus locum surrogandæ: sed Marum, quod ad Nos defertur, & notis à Dioscoride & Cottuso descriptis gaudet, retinendum. Hujus iconem vid. in Dominico Chabræo. l. c. p. 418. Ex hac *Pilulæ Marocostinæ Mindereri* præparantur, quæ inter cephalica non postremum habent locum, ac unà ventriculo, jecori, lieni, pectori ac aliis partibus auxiliantur.

MATALISTA.

De ea sic in Appendice ad Pharmacop. SCHROEDER.

Radix hæc à Batavis ad nos missa cum elogio, ut æquet virtute Ialappam, *seu* Mechoacam nigram *ad drachmam unam exhibita. Sed nec periculum hîc factum, nec in usu est.*

Quoad externam figuram bryoniam *æmulatur aut* mechoacam, *potius tamen* albam *quàm* nigram, *magisque villosa est quàm utraque* Mechoaca.

¶ CCIV. *Matricaria.*

Arthemisia tenuifolia, *Trag. Fuchs.* & nostras, *Lob.* Parthenium, *Matthiol. Dod. Cord. in D. Cast.* Amaracus, *Galen.* Matricaria parthenii 1. species, *Brunf.* Matricaria vulgaris, C. B. 1. German. Metram/ Methran/ Meyer/ Meterkraut/ Mutterkraut/ Feberkraut/ Matricaire, *Motherwoort, Featherfew.* Mater/ Moederkruyt.

Crescit in hortis, floret Iunio, & Iulio.

OFFICIN. NATIVA.

Herba cum floribus.

Vires. *Calf. 3. sicc. 2. attenuat, incid. Usus præcip. in affectibus uteri frigidis ac flatulentis, in obstruct. mensium, in impotentia Veneris, in Hydrope (purgat per urinam nonnunquam & per alvum,) &c. in febribus putridis, in calculo renum, in vertigine. Extrinsec. in suffocat. matricis (decoct. cum ✣ naribus applicatum) in mensibus ciendis (pessar.) in duritie mammar. (catapl.) in æstu febrili mitigando (fricando dorsum) in arthritico dolore sedando, &c.*

OFFICIN. NAT.

1. ∇. *stillat.* Fit ex integra herba mens. Majo & Junio.

2. *Sal. com.* Ex cinere.

3. *Syr. de Matricaria.* V. D.

4. *Ol. stillat.* rarò extat.

HOFMAN. *Matricaria.*) Parthenium. German. Metter. Crescit in hortis, ut herba notissima, floret Iunio ac Iulio.

Vires. Calefac. sicc. atten. incid. &c.) Præter vires à *Dn. Ambre* recensitas addimus etiam hoc, quod lochiorum tardè erumpentium motum promoveat, si ex hac cum fl. chamæmel. & artemis. decoctum paretur.

N. Apes & culices non ferre possunt odorem Matricariæ, unde contrà illorum animantium ictus usurpari potest.

¶ CCV. *Matrisylva.*

Matrisylvæ vocabulum diversis plantis attribuitur, 1. Epaticæ stellatæ, 2. Caprifolio ac 3. Hormino. Vide suis locis.

CCVI. *Melilotus.*

Melilotus vera, major vulgaris, *Trag.* Lotus Urbana, *Matth.* Sylvestris, *Fuchs. ico. Tab.* officinarum Germaniæ, C. B. 1. Melilotum majus, *Brunfels.* Melilotus: *Lon.* saxifraga lutea, *Fuchs.* Loti sive trifolii species, *Cord. in D.* Melilotus Germanica, *Lob. Can. Ger.* Trifolium odoratum, 1. & 2. *Dod.* Honig Klee/ Stein-Klee/ oder Stein-Klee. Melilite, *Melilot.* Mellilote/ Geelen Steenbreeck.

Gaudet

Gaudet locis saxosis. Floret integra æstate.

OFFICIN. NAT.

Flores seu integra *Herba*, *Semen*.

Vires. *Calf.* 1. *emoll. disc. dolores mitigat. Usus creberrimi præcipuè extrinsecus, in tumoribus, doloribus, oculis rubicundis, in clysteribus, & sim.*

N. *Quoties simpliciter Meliloti fit mentio, semen recipiendum.*

1. ▽. Ex herba cum flore still.
2. *Emplastrum de Meliloto.* V. D.
3. *Oleum.*

Hofman. *Melilotus.*) Germ. Steinklee. *Est*que *vel fl. luteo, vel albo. Gaudet locis saxosis: Et floret integra æstate.*

Vires. Calef. emoll. discutit. &c.) vim etiam habet paregoricam ac sedativam, unde in tumoribus discutiendis ac emolliendis, doloribus partium &c. externè pro topicis vel clysteribus & similibus commodè adhibetur.

¶ *CCVII. Melissa.*

Μελισσόφυλλον, Melissophyllum, *Matthiol. Cast. Tab.* Melyssophyllum vulgare vel adulterinum, *Fuchs.* Apiastrum, *Matth. Cord. in D. Lob.* Citrago *Gesn.* Melissa domestica, vel 1. *Trag.* nostras, *Cam.* hortensis, *Lon. &* 1. C. B. Germanicè Melissen/ Jvenblat/ Bienfaug/ Mutter-kraut. Melisse. *Balm* or *bawm.* Melisse or Consilde de greyn.

N. *Est & Melissa peregrina, quæ à loco natali, unde asportatur, Turcica, Italica, &c. dicitur, colitur-que itidem nonnunquam apud nos in viridariis sed minus ea est usualis.*

Floret Iulio: crescit in hortis.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calf.* 2. *sicc.* 1. *Usus magni est in affectibus cephalicis, cardiacis, uterinis, hinc & in stomachicis, adeoque in Melancholia, insomnis turbulentis. Paralysi, Apoplexia, Epilepsia, vertigine, Lypothymia, cruditate ventriculi, remoratis mensibus ac lochiis puerperarum, suffocationeque uteri emendat insuper fœtorem anhelitus. Extrinsecus in uterinis balneis, cataplas. in ictibus venenatis apum, vesparum.*

N. *Recensentur inter herbas cordiales.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *Stillat.* Ex herba integra in MB.
2. ▽ *c. Vino destillata.*
3. *Spiritus.*
4. *Ol.* Ex herba sicca, rarò extat.
5. *Extractum* Ex foliis.
6. *Conserv.* Ex floribus.
7. *Syrup. simplex.* Ex succ. & saccharo. ℔.
8. *Compos.* Fernel. Vid. Disp. Noriberg.
9. ☉ *Fixum.*

Hofman. *Melissa.*) *Melissophyllum. Apiastrum.* Melisse. *Est & Melissa peregrina Turcica* sive *Moldavica* dicta *fl. purpureo & albo*, quæ fertur in hortis, & ex Moldaviâ primùm ad Nos delata fuit.

De variis Melissæ differentiis consule Botanicos.

Colitur passim in hortis, & floret æstate.

Vires. Calefac. siccat. &c.) Usus hujus est admirabilis in capitis affectibus, inprimis Melancholiâ, affectibus hystericis, mensium ac Lochiorum suppressorum revocatione, ac totius massæ sanguineæ depuratione, unde *Essentia Melissæ*, cujus *Robertus à Boyle in suis experimentis chemicis*, ut & Febvre *in suâ Chemiâ de Essentiis vegetabilium* mentionem facit, ejusque modum præparandi & operandi ex *Theoph. Paracelsi Libr. 3. de vitâ longâ c. 2. & 5. item Libr. 4. Archidox. de quintâ Essentiâ; Libr. de Renovatione, & Restauratione*, de primo Ente ex herbis desumsit; internè adhibita, exutis unguibus manuum ac pedum, & deciduis pilis à capite hominem quasi rejuvenescere facit, ut denuò crescant, vetulis item menstrua restituere, atque ita quasi rejuvenescere traduntur. Ex hâc præterea *Aqua cum vino & corticibus recent.* Citri præparatur, quæ per rectificationem transit in *spiritum*, & sp: hic per infusionem crebram foliorum Melissæ recentium incisorum in *Essentiam degenerat.*

¶ *CCVIII. Melo.*

Μῆλον, Melo, *Brunf. Tab. Trag. Ger.* Melo sive melopepo vulgi. Cucumis, *Gal. Dod.* Melo vulgi seu cucumis antiquorum, Melopepo Dioscoridis, *Lob.* Melopepo, *Lon.* Pepo, *Matth. sco. Fuchs. Cast.* Pepo, grandis Melo, *Cord. hist.* Melo vulgaris, C. B. 1. German. Melonen/ Pfeben. Melons. *Melons*, or *Pompions.* Melonen.

N. *Matthiolus majores vocat Pepones, minores, melopepones.*

Gaudent solo aprico & versus meridiem sito, pingui, æstateque serenâ. Colligendi sunt ante ortum solis.

OFFICIN. NAT.

Semen excorticatum & non excorticatum.

Vires. *Ipse fructus seu pulpa refrig. & humect. nutrimenti est mali, putrescibilis, febribus ac torminibus generandis apti* [*lumbricum tamen latum occultâ qualitate necare putatur.*]

N. *Minus nocet coctus, potuque vini & pipere correctus.*

Semen, *est è 4. seminibus frigidis majoribus, aperit, ac abstergit, Epaticum est & nephriticum, ea propter confert tussi, phthisi & febribus, medetur stranguriæ, ardorem urinæ, sitimque sedat, &c. Vide reliqua semina frigida majora, cum quibus in omnibus convenit.*

PRÆPARATA.

Melones condiri. Inciduntur meloues nondum maturi secundùm longitudinem, macerantur que in ☥ō dies aliquòt (10.) hinc effuso ☥ recens affunditur, macerantur que denuò. Tandem exempti ac siccati in melle, vel saccharo syrupisato sensim coquuntur admistis aromatibus pro libitu.

CCIX. Mentha.

Μίνθη, ἡδύοσμος, Münt-Balsam. Mente. *Mint.* Munte.

Est
- sativa
  - Acuta
  - Crispa
  - } *hujus loci.*
  - Saracenica *Vide loco sequenti.*
- Sylvestris. Mentha caballina, mentastrum; *minus officinalis est.*
- Aquatica. *Vide sisymbrium.*
- Cattaria. *Vide Nepeta.*

Etsi mentha utraque tam acuta, quàm crispa eatundem virium adeoque officinalis utraque sit, præfertur tamen à nonnullis Crispa ceu nobilissima, sive verticillatam velis sive spicatam & potissimùm cujus caulis ad rubedinem inclinat, rubra inde vulgo dicta.

Videatur Mentha sativa seu crispa, *Trag. Cord. in D.* Mentha sativa altera, *Matth. Fuchs. Dod.* Crispa, *Lon. Cam.* sive Balsamitha. Mentha rotundifolia

altera flore ſpicato, ſive cruciata Mentha, *Lob.* Mentha ſativa minor. *Caſt.* Mentha rotundifolia criſpa ſpicata, C.B. 5. German. Krauſemünʒ. Mente crepue ou friſée de jardin. *Criſpe Mints.* Bruynhey ig of Cruy-mu te.

Mentha anguſtifolia ſpicata, C. B. 7. Mentha, *Brunf.* 1. *Matthiol. Caſt.* ſativa vel hortenſis, 3. *Dod. Fuchſ.* acuminata, *Lon.* acuta, *Tab.* Roman. *Lob.* cruciata, *Ger.* odorata anguſtifolia. *Cam.* German. Spitzmünʒe. Mente feuilles eſtroites. *Spear-mint.* Scherppunte Munte.

N. *Hæc foliis eſt tum latioribus, tum anguſtiſſimis & longiſſimis.*

Colitur in hortis: gaudet locis apricis, non pinguibus quidem, ſed humidis. Floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum Floribus.

Vires. *Calfac. & ſicc. in princ.* 3. *partium eſt tenuium, ſubaſtring. Uſus præcip. in ventriculi imbecillitate, cruditate, ſingultu, vomitu, flat. ardore, Epatis obſtructione, inteſtinor. dolore, capitis vertigine, lactis coagulationem impedit. Extrinſecus corrigit ventriculi imbecillitatem, doloreſque colicos ſopit (cataplaſ.) duritiem mammarum lactiſque coagulationem, capitiſque achores ſanat, &c.*

N. *Mentha aquatica eaſdem cum ſativa vires habet, adeoque in defectu ſubſtitui poterit.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex herba.

N. *Mulierculis uſitatiſſima eſt, ad tormina ventris in infantibus compeſcenda.*

2. *Syrup. de mentha minor.* Ex ſuccis menthæ granatorumque ana. Vide diſpenſ.

3. *Syrup. de mentha major.* V. C.

[Habetur & Mel Menthæ.]

4. *Conſerv.* Ex foliis.

5. *Oleum ſtillat.*

6. *Oleum infuſ.* ex mentha criſpa.

7. *Balſamus.* Rarus eſt.

8. *Sal* Ex cinere.

HOFMAN. *Mentha.*) Poſthabitis aliis ſpeciebus *de Menthâ acutâ & criſpâ* tantum hic loci agemus, & inprimis de *Criſpâ*, ceu nobiliſſimâ. Germ. Krauſemünʒe.

Vires. Calefac. ſicc. &c.) Specificum eſt ſtomachicum, ſi ventriculus vomitu debilitetur, & vis ejus digeſtiva langueat, hæc tàm internè, quàm externè adhibita prodeſt.

N. *De Menthâ ſylveſtri*, ſeu *caballina* aut *Mentaſtra* dicta, aliàs minus officinali *P. Borello Centur.* 1. *obſerv* 29. & 30. pro arcano revelatum fuit, mulieres concepturas, licet ſteriles exiſtimentur, ſi antequam virum accedant, placentulam ejus vulvæ imponant coronæ inſtar effigiatam, idque ſub fine menſtruarum purgationum fieri debere.

Ex Menthâ criſpâ, cujus caulis ad rubedinem inclinat, deſtillatur *aqua cum vino.*

¶ CCX. *Mentha Saracenica.*

Balſamita, *Brunf.* Mentha Saracenica, *Cord. in D. Lon. Cam.* Mentha corymbifera major, *Cord. hiſt.* Coſtus horrorum, *Lob.* M. Græca, *Matthiol. Caſt.* Aliſma. *Trag.* M. hortenſis Corymbifera, C.B. 1. [& 2.] aliis mentha Romana, Mentha S. Mariæ, Germ. Frauen-Münʒ/ Marien-Münʒ/ Pfankuchen-Kraut. La Menthe ſarraſenique, Spear Mint. *Saracen Mints, Roman. Mint, Our Ladies Mint.* Roomſche Munte/ Onſe Brouwen Munte/ Balſem-Munte.

Colitur in hortis & cœmiteriis. Floret Iunio, & Julio

Officinalis quidem eſt, ſed rariſſimè, non è reta-men eſſet, aſſervare *Folia* grati odoris & ſaporis, ut & *Radices.*

Vires. *Calf. ſicc. aper. atten. diſcut. abſterg. auxiliatur uterinis affectibus, menſes ciet, jecur corroborat, peculiarique vi opii aliorumve venenorum malignitatem retundere ſtatuitur.*

Doſis ad ʒ ij. præcipuè radix.

Extrinſecus adhibetur in balneis ad ciendos menſes, &c.

HOFMAN. *Menthâ Saracenica.*) *Balſamita. Corymbifera, Mentha S. Mariæ.* German. Marienmünʒe. Colitur in hortis. Floret Iunio & Iulio.

Vires. Calf. ſicc. aperit, atten. diſcut. abſterg. &c.) Specificum uterinum eſt, Menſium ſuppreſſioni ſuccurrit, maſſam ſanguineam refocillat, venenis reſiſtit. Externè in inteſtinis adhibetur.

¶ CCXI. *Mercurialis.*

Αὐξωσις, German. Bingel-Kraut/ la Mercuriale, *Mercury.* Mercuriael/ Bingelcruyt. noſtratibus, Wintergrün. Mercuriale [By ſome] *Winter-green.* [By ſommige] Wintergroen.

Mas teſticulata, C. B. 1. / Fœmina ſpicata C. B. 1. } *uſurpantur promiſcuè.*

Mas inſignitur Mercurialis, *Trag. Brunf.* M. mas. *Matthiol. Fuchſ. Dod. Lob. Caſt. Tab. Ger. Cam.* Mercurialis maſcula, *Cord.* Phyllon arrhenogonon Theophraſt. *Cord. in D.* Mercurialis teſticulata ſive mas. *Dioſc.* C. B. 1.

Fœmina dicitur: Mercurialis vulgaris, & 1. *Trag.* M. Fœmina, *Matth. Fuchſ. Dod. Lob. Caſt. Tab. Ger.* M. ſpicata ſeu fœmina, C. B. 2.

Naſcitur in campeſtribus cultis, vinetiſque. Floret per integram æſtatem.

N. *Eſt & Mercurialis ſylveſtris ſeu montana, ſed minus uſualis.*

OFFICIN. NAT.

Folia. Semen [menſes ciens.]

Vires. *Mercurialis calf. & ſicc.* 1. *abſterg. alvum movet (bilem ac* ▽*as purgat.) Extrinſecus vulvæ adhibita menſes & ſecundinas trahit, tumores emollit, cruenta in clyſteribus.*

N. *Sunt è noſtratibus mulierculis, quæ Mercurialem infantulis cum pappa exhibent, ut alvum ſolutam retineant, tormina que præcaveant.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex herba floreſcente.

2. *Syrup. de ſucco Mercurialis,* & ſaccharo ℔. Vide Diſp.

3. *Mel Mercuriale.* Ex ſucc. & mell. ℔. Vid. Diſp.

N. *Adhibentur potiſſimùm in clyſteribus.*

HOFMAN. *Mercurialis.*) Germ. Bingelkraut. Communiter in *Marem teſticulatam*, & *fœminam ſpicatam* diſtinguunt, quam ſexus differentiam in plantis Cl. Helmontius rejicit, vid ſuperà Libr. 1. promiſcuè tamen in uſum veniunt, cum Dioſcorides utramque ad alvum ciendam commendet. Unde & *Caſpar. Hoffmannus*

Hoffmannus ex numero quatuor herbarum emollientium excludit & in classem perfunctoriè purgantium transfert, bilem enim ac serosos purgat humores. Extrinsecus vulvæ imposita menses & secundinas ducit, creberrimi usus in clysteribus.

¶ CCXII. Mespilus.

Μέσπιλος, Mespilus, *Brunfels. Trag. Lon. Lob. Dod.* mespilus altera, *Matth.* mespili altera species sponte proveniens, *Cord. in D.* mespilus vulgaris, *Clus. hist. Cam. Epit.* mespilus vulgaris Germanica folio laurino non serrato, C. B. 1. sive mespilus sylvest. Germ. Nespel-Baum/ Mespel-Baum. Nesles *Medlars.* Mispelen.

Crescit in hortis. Floret Iunio, Fructus fert Octobri.

OFFICIN. NAT.

Fructus (Μέσπιλον,) *Officula, Folia.*

Vires. *Fructus* (*mespila*) *refrig. sicc. saporis sunt austeri, astringunt, constipant validè, ventriculo noxia sunt præcipuè dum durinscula adhuc extiterint, emollita enim astringunt levius, nocentque minus, ac facilè putrescunt. Usus esse possunt in diarrhœa, dysenteria. Extrinsecus in vomitu, fluxuque alvi sistendo* (*cataplas.*) *imposiri.*

Officula. (*lapilli acini*) *commendantur summoperè ad calculum atterendum & expellendum.*

Folia *similem vim cum fructibus obtinent adeoque & iisdem indurationibus inserviunt. Et præcipuè in gargarismis, balneis uterinis.*

PRÆPARATA.

Conditi fructus: cum melle.

Hofman. *Mespilus.*) Germ. Mespelbaum. Crescit in hortis, Floret Iunio. Fructus fert Octobri.

N. Iohannes de Laet *in descript. Indiæ Occid.* Lib. 3. c. 22. altetius fructus mentionem facit in Virginiâ reperti *Mespilis Nostratibus* similitudine respondentis, minimè edulis, antequam emolleseat, colore ad cerasa accedentis, sapore suavis & ferè insipidi.

¶ CCXIII. Meum.

Μάον, Officin. Meu indeclinabiliter. Meum, *Matthiol. Tab. Ger.* (*Cast.*) *Dod.* Daucus *Cast.* Tordylium, *Cord. in D.* Meum vulgare tenuifolium, *Clus. hist.* Daucus Creticus *Trag. Fuchs.* Seseli Creticum, *Fuchs.* Meum foliis anethi, C. B. 1. Beer-Wurtz/ Bär-Wurtz/ wilder Dill/ Bären-Dill/ Bären-Fenchel/ Mutter-Wurtz/ Hertz-Wurtz. *Spignel, Men* (*Feaverfew.*) *Wild. Dil.* Meu/ Beerwortel/ Valschelick *Eppe* genoemt.

Crescit copiosè in sylva Hercinia, aliisque locis montanis, ut & in montibus campestribus & apricis; apud nos non nisi in hortis cultum invenitur. Floret Iunio ac Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. 3. sicc. 2. atten. aper. flatus discutit. Usu præcip. in inflatione, ac ructu ventriculi, in menstrua ac urina ciendis, in uteri suffocat. In torminibus ventris, in catarrhis tartaroque Pulmonum expectorando. Extrinsecus in balneis, cataplasmatis, &c.*

PRÆPARATA.

Multas ingreditur compositiones ut & ipsam Theriacam.

Hofman. *Meum.*) vel *Meu*, caule & foliis anetho simile, crassius tamen Anetho, ad cubitos duos insurgens, sparsis radicibus tenuibus, obliquis & rectis, longis odoratis.

Duo genera sunt Athamanticum ab *Athamante* inventore nobilius, *ac alterum minus ruffum ignobilius.*

Utrum Noſtrum Meum, quod possidemus, verum sit ac Legitimum *Dioscoridis*, dubitat *Matthiolus*; Verùm Nos nulli dubitamus, ita ut non opus habeamus aliunde importari illud. Germ. Bärwurtzel. quod uteri torminibus in ore detenta & masticata radix medeatur.

Vires. Radix calefac. sicc. atten. aper. &c.) Hujus usus est in omni flatulentâ affectione ventriculi, intestinorum, uteri, & in catarrhis à causâ frigidâ ortis, ac tartaro pulmonum.

Multas veterum ingreditur compositiones, veluti *Lithontribon Nicol. Aurcam Alexandrinam, Diacrocum Mes. & Theriacam Androm. &c.*

¶ CCXIV. Milium.

Κέγχρος, Milium, *Brunfels. Trag. Matth. Fuchs. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Cast. Tab.* Milium aureum & album, *Cam.* Milium semine luteo vel albo. C. B. 1. Hirs/ Hirschen. Du Miliet, *Milium, Millet, Hirse.* Milit of Hirs.

Gaudet solo arenoso humido. Floret Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen ac *Farina* seminis.

Vires. *Refrig. & sicc. 3. alvum constipat, est difficilis digestionis, plurimi tamen ac laudabilis nutrimenti. Decoctum sudorem ac urinam potenter movet. Extrinsecus exiccat catarrhos, dolores capitis & ventris sedat,* (*tostum cum Sal. com. calid. vertici vel ventri impositum*) *consumit lac, pellit calculum, renum* (*in baln.*) *Diarrhœam infantum sistit,* (*cataplas.*) *cum decocto sumach.*

PRÆPARATA.

℥ *stillat.* Ex herba floreſcente. Insigne præservativum censetur in calculo.

2. *Decoctum D. Ambrosii*, ℞. Milii ℔ j. coq. in ▽ ℔ iij. ad crepaturam, coletur.

Vires. *Magnarum virium censetur in febribus, inprimis tertiana, si in declinatione paroxysmi exhibetur ad sudorem eliciendum.*

N. *Aliis vinum adhibuisse placet.*

Hofman. *Milium.*) Germ. Hirschen. Crescit solo arenoso humido. Floret Augusto.

Semen atque ejus farina in usu sunt Medico, Vires. Refrig sicc. &c.) Diaphoreticum ac Diureticum est. Unde in hydrope, calculo renum ejus decoctum commendatur; Externè tostum cum sale plantis pedum impositum tumores pedum discutit, exsiccat, catarrhos, dolores capitis & ventris demulcet &c. *Ex herbâ Milii Aqua* destillatur, in calculo medicamentum prophylacticum. *Decoctum seminis* cum ▽ vel vino ad crepaturam magnarum est virium tertianis intermittentibus imminente paroxysmo ad sudoris eruptionem propinatum.

¶ CCXV. Milium solis.

Λιθόσπερμον, Lithospermum. *Brunf. Fuchs. Cordi in D. Lon.* Lithospermum minus, *Matth. Dod. Lob. Cast. Ger.* Vulgare minus, *Cam.* Lithospermum legitimum, *Clus.* saxifraga tertia, *Brunf.* Milium solis sativum, *Trag. Fuchs.* Lithosper. arvense, *Tab.* majus erectum, C. B. 3. minus, *Matth.* German. Weer ir-

sche Steinsamen. Saxifrage. Du Milium solis. *Gromvvel, a third sort of Saxifrage.* Peerlencruyt. Steensaet.

Crescit in hortis, inter fruges incultum. Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calf. & sicc. 2. calculum insigniter comminuit ac expellit, Renes abstergit, urinas ciet, partum pellit.*

Dosis sem. ʒ j. ad ʒ ij.

N. *Sunt qui pro certo experimento jactitant, in febri quotidiana ante invasionem semen exhibere, idque vicibus iteratis.*

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* è foliis.

HOFMAN. *Milium Solis.*) *Lithospermum.* German. Meersteinsen. Steinsamen. Lithospermum à seminis duritie. Pro Milio Solis rectius Milium Soler dicitur, quia admodum frequens est in montibus Soler. *Lachrymam Mariæ* vocant nonnulli.

Crescit in asperis & editis locis, etiam in hortis, & inter fruges incultum. Floret Iunio. Semen Autumno perficitur.

Semen in usu est, rarò folia.

Vires. Calef. siccat. &c.) Specificum lithontripticum est, calculos expellit, urinas movet, obstructiones aperit, secundariò parturientes juvat.

N. Sunt, qui pro certo experimento jactitant, in febri quotidiana ante invasionem semen exhibere &c.) Verum hoc experimentum refero inter illa quæ interdum succedunt, sæpè autem non, quia nullam excogitare possum rationem, fermentum quâ febrile extinguatur.

¶ *CCXVI. Millefolium.*

Στρατιώτης, ὁ χιλιόφυλλος, Stratiotes, millefolia, *Fuchs. Cast.* millefolium terrestre majus *Tab. Cord.* millefolium album, *Brunf.* millefol. vulgare, *Trag.* Achillea, *Lon. Dod.* millefolium, *Cam.* millefol. stratiotes. *Cord. in D.* millefol. album, C. B. 2. supercilium Veneris. German. Garbe/ Tausend-Blat/ Garben-Kraut/ Schaaf-Garbe/ Schaap/ Nipp/ Jungfern Augen-Brauen. Millefeuille. *Yarrow. Thousand Leaf.* Geruwe/ Duysent-bladt.

Crescit passim locis aridis juxta vias in cœmiteriis, &c. floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus.

Vires. *Exiccat, astringit cum temperato calore ac amarore: hinc medetur vulneribus, tumoribus ac inflammationibus sine repulsione. Usu itaque interno convenit, in hæmorrhagiis ac fluxionibus omnis generis, narium uteri, alvi, vulnerum, screatu sanguinolento, vomitu, urina retenta, calculo, mictione sanguinolenta, gonorrhœa, hæmorrhoidibus, fluore uterino, mariscis, cruore, vulneribus. Extrinsecus adhibetur feliciter cephalalgiæ, pterigio oculorum, hæmorrhagiæ narium, vulnerum odontalgiæ (masticando vel emplastrando) mensibus superfl. fluori albo, diarrhœa, vulneribus consolidandis, tumoribus hæmorrhoid. Herniæ, Ictibus venenatis. contracturis, tumori penis.*

N. 1. *Sunt qui herbam cum floribus in peste præservanda & curanda, pro secreto peculiari venditant.*

N. 2. *Herba recens naribus indita hæmorrhagiam sanat.*

PRÆPARAT.

▽. Ex herba cum floribus.

N. *Medetur putredini gingivarum quàm optime.*

HOFMAN. *Millefolium.* Στρατιώτης ὁ χιλιόφυλλος. Millefolium à foliorum multiplici copiâ nomen sortitum, licet & aliæ plantæ hoc assumant nomen, ut Achyllæa, Sideritis. Stratiotes autem seu *militaris* dicitur, quod inflicta curet vulnera militibus.

Dividitur autem communiter in *Aquaticam*, de quâ alibi, & *terrestrem*, quæ hujus loci est.

N. Præter vulgarem dictam speciem datur etiam *Alpinum incanum* flore *speciosè tomentosum* flore luteo, *Narbonense*, item *Alpinum* & *Creticum. vide Dominic. Chabr. l. c. p. 166.*

Vires. Exiccat, astringit, cum temperato calore &c.) inter vulneraria facilè princeps est; dum vi suâ leniter absterſivâ omne acidum in sanguine & latice præter naturam contentum imbibit, unde vulnera conglutinat, hæmorrhagias sistit; prout & in aquâ calidâ infusum & assumptum ad aliquod tempus, quo distius eò melius in hæmorrhoidum doloribus & fluxu earum immodico valde confert. Communiter etiam ejus decoctum contra abortum mirè commendatur. Et miretur quispiam, quomodò extrinsecus, prout & *D. Author* attestatur, hæmorrhagiæ narium medeatur, recens autem naribus herba indita hæmorrhagiam causetur diversos quasi edendo effectus? Verùm Achillii herba naribus recens indita leniter pungendo reserat venas & arterias capillares, ac ita sanguinem elicit, ut hæmorrhagiæ narium inde oriantur. Aliter autem cum ejus succo est comparatum, qui glutinandi obtinet facultatem.

¶ *CCXVII. Momordica.*

Balsamina; *Matth. Fuchs.* Balsamina cucumerina punicea, *Lob. Tab.* mas. *Cam. Ger.* Pomum Hierosolymitanum, Balsamina rotundifolia repens seu mas. C.B. 1. German. Balsamapffel. Merveille. *Balsam Apple of Ierusalem.* Balsem-Appel.

Colitur apud nos in hortis.

OFFICIN. NATIVA.

Folia & Fructus (*Poma* dicti.)

Vires. *Refrig. parumque siccat, vulneraria est, dolores ac præsertim hæmorrhoidum mitigat. Extrinsecus sanguinis confert nervis, herniæ, ambustis, &c.*

PRÆPARAT.

Oleum. Fit ex infusione & decoctione fructus (exempto semine) in oleo amygd. dulcium.

HOFMAN. *Momordica.*) *Balsamina*, aliis *balsamum*, *pomum mirabile*, & *pomum Hierosolymitanum*. Germ. Balsamapffel. Folia habet bryoniæ vel vitis, sed minora, concinnius divisa, glabra virore nitentia. Flores ex albo lutei, quinque foliis constantes, caulis unciam longus. Radix est fibrosa parva, fructus rubri, carne puniceâ semine citrulli. Dicitur *Balsamina* ob vim sanandi vulnera mirabilem.

Non nisi sata provenit in hortis, etiam nostris, licet in Italiâ & aliis calidis provinciis felicius crescat. Apud Nos floret in Augusto, & rarò ad maturitatem fructus pervenit.

Vires. Refrigerant & parum siccant, &c.) scilicet cum moderatâ frigiditate resiccant; Vulneraria sunt recentibus impositæ vulneribus cum vino infusa & cocta coli & hæmorrhoidum dolores sopiunt, ruptis ac convulsis utiliter adhibentur. Oleum fit ex infusione ac coctione fructus exempto semine in oleo amygdal. dulc. hoc vulnerum inflammationibus medetur, acrimoniâ glutinat, mammillarum etiam scissuris auxiliatur, & toti nervoso generi læso prodest.

N. In Iava teste Iacobo Bontio, species *Balsamina* crescit *Davvllontas* incolis dicta, & est frutex in humanam altitudinem folio ad marginem dissecto *Balsaminæ*, cujus odorem etiam proximè refert.

Morsus

Morsus Diaboli
vid.
Succisa.

¶ CCXVII. *Morus.*

Mopia, Maulbeer-Baum. Meurier. *Mulberry-Tree.* Moerbeseboom. { alba, album ferens fructum. nigra, celsa, nigrum ferens fructum. *Hac præfertur.*

Dicitur Morus, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Tab. Ger.* vulgaris, *Cam.* Morus nigra, *Cord. in D. Cast.* Morus celsa officinis, *Lob.* Morus fructu nigro, C. B. 1.

Maturescit fructus Augusto.

OFFICIN. NAT.

Cortex (præcipuè radicis,) *Folia & fructus*, exiccatus, sed rarò.

Vires. Cortex *Radicis calf. & sicc. amari saporis est, absterg. adstring. Epar ac lienem aperit, alvum laxat, taeas latas enecat.*

Fructus *nigri immaturi* (*mora immatura*) *refrig. & sicc. 3. valdè astring. Usus præcip. in omnibus fluxibus. Exemp. r. diarrhaa, dysenteria, fluxu menstruo, expuitione sanguinis. Extrinsecus in faucium ac oris inflammationibus, ulceribusque.*

Mora *matura, refrig. & sicc. parum* (*aliis humect.*) *solvunt alvum,* (*inimio pastus*) *sitim sedant, appetitum excitant.*

N. *Nutrimenti sunt pauci & putrescibilis.*

Folia *vel sola vel cum cortice cocta odontalgiam sedant* (*gargar.*)

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex moris immaturis.

N. *Raro prostat.*

2. *Rob. Diamoron simpl.* Ex succ. & mell. ℥. Vide Disp.

3. *Diamoron Compos.* Fit ut simpl. addendo myrrh. croc. omphac. Vide Dispens.

4. *Diamoron Nicolai.* Ex succo moror. Celsi ℔ß. Mororum rubi ℔ j. mell. ℔ j. sapæ ℥ iij. V. D.

N. *Hoc usitatissimum est.*

5. *Diamoron Cordi.* Ex succo moror. Rubi, Rubi Idæi, Celsi fragor & melle. V. D.

N. *Mororum succi ex immaturis moris exprimendi sunt.*

HOFMAN. *Morus.*) Est autem vel *Alba*, album ferens fructum, vel *Nigra*, nigrum ferens, atque hæc appetitur.

N. Ad hanc etiam spectat *Chamæmorus Norvægica*, cujus fructus grati est saporis & specificam vim anti-scorbuticam obtinet, ex hoc spiritus & *Rob* confici potest. *vid. D. D. Simon Pauli l. c. p.* 404.

Nostratis Mori fructus maturescit Augusto.

Radicis cortex, folia & fructus veniunt in usum.

Vires. Cortex radicis cæsæ ac. & sicc. abstterg. adstring. &c.) unde in epatis ac lienis obstructionibus aperiendis maximè salutaris existit.

Fructus Nigri immaturi refriger. & sicc. valdè adstring. &c.) Unde in hæmoptysi, nimio menstruo fluxu, alvi profluvio, & extrorsùm in faucium inflammationibus commendantur. *Fructus Mori seu Moræ Maturæ* refrigerant quidem, sed non siccant, verùm humectant potiùs, alvum solvunt, & sitim sedant, pauci nutrimenti & noxii putrescibilis.

Folia etiam refrigerant & siccant, ac adstringunt, hinc in dentium dolore vel per se, vel cum cortice cocta in vino pro oris collutione non sine salutari effectu sunt. *Ex Moris immaturis* nonnulli *aquam destillant*, sed rari usus, utuntur eâ ad prædictos affectus. *Roob Diamoron s. & c.* &c. in usu sunt. Horum virtus in faucium & oris inflammationibus à Principio cum aq. prunellæ & aliis est egregia.

N. Ex cymis seu tenerioribus cauliculis *Mori Nostratis nigræ* tempore verno, antequam erumpant, synovia in viro radiis solaribus exposito colligitur in epiphoâ & ophthalmiâ eximiæ energiæ.

¶ CCXIX. *Moschata, Macis.*

Nux moschata & muscata, *Lon. Lob. Fragos. Cord. Tab. Acost.* Nux Aromatica, moschocaryon, moschocarydion, Nux myristica seu unguentaria. *Matth Cast.* N. myristica, *Clus. exot.* Nucista, Nux moschata fructu rotundo, C. B. 1. German. Muscat-Nuß. Noix muscade. *Nutmeg.* Holl. Muscaet.

N. *Clusius duplices statuit, minores* (*fœminas*) *& majores, seu oblongas* (*mares.*]

Crescit in Insula Banda Indiæ Occidentalis.

Duplici cortice vestita est: altero exteriori & crassissimo, per maturitatem dehiscente, ut in juglandibus; altero tenuiore, nucleum proximè instar reticuli ambiente, eoque primum coloris rubescentis, postmodum flavescentis, & hæc officinarum Macis est. Germ. Muscatblüth. Muguette *alias* feuilles de muscat. *Mace* Foely.

N. 1. *Macer veterum est ligni cujusdam cortex lignosus, crassus, rubescens, ex Barbaria afferri solitus, gustu valde amarus & astringens, adeoque differt a maci, quanquam interdum modernis confundantur.*

N. 2. *Est & genus macris Insul. Oriental. quod forsan idem cum veterum.* Vid. Christ. Acost. c. 12.

OFFICIN. NAT.

Nux ac *Macis.*

Eligenda Nux recens, gravis, pinguis & quæ acu puncta, succum oleosum remittit.

Macis probatur odore suavi, sapore subacri, colore flavo.

Vires. Nux *calf. & sicc. subastr. est stomachica, cephalica, uterina, discutit flatus, coctionem juvat, halitum fœtidum oris emendat, fœtum recreat, lipothymiæ ac palpitationi cordis succurrit, lienem minuit, alvi flores compescit, vomitum sistit.*

Maci *eadem vires adscribuntur, quia tamen partium tenuiorum existit, ideo & operando efficacior & magis penetrans habetur.*

PRÆPARATA.

1. *Condit. Nucist.* Condiuntur nucistæ viridis, integræ ut juglandes, conditæque ad nos transportantur.

2. Condiuntur sine involucris.

N. *Possunt & apud nos condiri: videlicet. ℔. Nucistas quoad fieri potest recentissimas, macera in lixivio fortiaries* (9. & 10.) *ut molescant: dein alcade exteriorem cuticulam lavaque donec lixivio penitus exutæ sint: hinc sicca ac cum saccharo syrupisato condito.*

[Syrupi de Nuce Moschata fit mentio à M. Bas. utilis concinnari potest ad diarrhæas & dysenteriam puerulorum, meditullium nucis conditæ cum vino generoso coquendo.]

2. *Confectio Macis.*

N. *Conficiuntur ut Nucistæ, sed rarissimè.*

3. ▽ *Nucistæ* parari potest ut Cinamomi. *Vide lib.* 2.

4. *Oleum*

4. *Oleum Nuciſtæ ſtill.* extillat unà cum ∇. prodeſt in cardialgia & ſim.

Doſis gr. iij. iv.

5. *Ol. Nuciſtæ expreſſum.* Exprimitur ex nucibus recentibus contuſis & in ſartagine fervefactis l. communi.

Vires. *Prodeſt in torminibus ventris ac nephriticis, (in liquore calido exhibitum.) Extrinſecus conciliat blandè ſomnum, (temporibus illitum) tormina infantum ſedat, (umbilico inunctum.)*

N. *Ex oleo expreſſo paratur corpus balſamorum.*

6. *Sal Nuciſtæ.* Ex remanentia incinerata elixiviatur.

7. *Ol. Macis ſtillat.* Eodem paratur modo.

Doſis gr. iij. iv.

8. *Ol. Macis expreſſum.* Exprimitur itidem ut dixi.

9. *Extract.* ℥. Ol. Nuciſt. expreſſ. q. v. extrahe ſecundùm artem digerendo, cum ∇ rectificatiſſimo: decanta, filtra & abſtrahe ad conſiſtentiam olei.

Vires. *Præter utilitates alias, Balſamo nuciſtæ conficiendo inſervit.*

N. *Album corpus poſt extractionem reſiduum aliquoties ∇ calidâ abluatur, ſerveturque pro corpore Balſamorum, quod præſtat tamen, ſi extractio cum ∇ tartariſato peracta fuerit.*

10. *Balſamus Macis.* Fit ex oleo expreſſo additis guttulis aliquot deſtillati olei.

11. *Balſamus Nuciſtæ.* Fit ſimiliter.

HOFMAN. *Moſchata, Macis. Nux aromatica, Nux Myriſtica* &c. German. Muſcaten Nuß. Arbor eſt indica, & maris folia habet fœminæ Arbori majora & craſſiori pediculo prædita, juglandis folio ſimilia, interdum pedis Romani longitudine, trium unciarum latitudine, color parte pronâ caneſcens, ſupinâ viridis & ſplendens nervoſa. Summo rami faſtigio adhærent fructus pyri fructui affines craſſo brevique pediculo nexi, qui quandoque bini, terni, quaterni, & plures ſimul conſpiciuntur, ut in Nuce juglande, ſimiles ſuperioribus quoad integumenta, niſi quod majores & longiores ſint; ac obtuſiores.

Ideoque *Nux Moſchata* Trium eſt generum juxtà Cl. Olaum Wormium *in Muſæo* p. 210. Mas, Fœmina, & Regia.

Mas rarus & eſt, fœminâ pretioſior, oblongus duarum circiter unciarum. *Fœmina* verò illa eſt, quâ vulgò utimur, figuræ ovalis, ut plurimum. *Tertium genus, quod Regium* vocant, minutum eſt & rarum, hoc licet minutum, colore tamen, ſuccolentia & odoris fragrantia majores ſuperat. Ovalis eſt figuræ & reliquis ſimilis, niſi quod magnitudine vix grandius piſo.

Fructus. Nux Moſchata eſt vera Medulla Nucis Indicæ incluſæ prius cortici duro, qui cortex iterum obductus eſt tenuiori involucro eoque flaveſcente rubeo, ſeu floribus macis dictis, quæ contenta omnia exterius putamine ſeu carne ſatis craſsâ aut pulpâ rurſus teguntur, quæ per maturitatem deſciſcit, ut in juglandibus.

In Inſulâ maris indici, Bandâ dictâ creſcit abundanter in ſylvis ſpontanea. In Moluccis & aliis locis etiam habetur, ſed non eſt fructifera. Noſtro cœlo aſſuefcere nequit.

N. 1. *Cortice tenuiore nucleum proximè inſtar reticuli ambiente &c. hic officinarum Macis eſt.* German. Muſcatenblüthe.) Hîc Autores ſæpè confundunt *Macim Arabum*, & *Macerem* Græcorum, quaſi unum ac idem eſſent. Verùm *Macis* dicta membrana eſt externa Nucem moſchatam propè totam veſtiens. *Macer* autem Græcorum cortex eſt ex Barbariâ advectus, lignoſus, ſubflavus, craſſus, ſolidus, adſtringens, radicis arboris cujuſdam, vaſtæ magnitudinis juxtà *Acoſtam*, multis ramis præditæ inſtar ulmæ majoribus.

Vires. Nux calef. ſicc. ſubaſtring. &c.) Stomachica eſt, cephalica, uterina, unde ventriculi coctionem juvat, flatus diſcutit, hepar & lienem confortat, fœtum recreat, oris ſuavitatem commendat, viſum acuit, urinam movet, alvi profluvium ac vomitus compeſcit. Frigidis uteri prodeſt affectibus, lypothymiæ ſuccurrit.

N. *Nux Moſcata*, ut & ejus *cortices* narcoticæ ſunt, ſomnolentiam enim & ſtuporem quaſi univerſis membris inferre ſolent. Unde hac Nuce & Maci conditis in Java cæteriſque regionibus Indicis calidioribus parcius utuntur. Nam ventriculum ſuâ oleoſitate ac balſamicâ ſubſtantiâ potius gravant, dum vaporibus ad cerebrum elatis ſomnolentiam inducunt, prout & *D. Autor de Ol. hujus Nuciſtæ* expreſſo etiam teſtatur, quod temporibus etiam illitum blandè ſomnum conciliet. Imò Iacobus Bontius *de medicinâ Indorum in Notis ad Garc. ab Ort. vidit*, ex *Nucis Moſchatæ* nimio uſu aliquot non parum periclitatos eſſe, qui per diem unum atque alterum non ſecus ac Caro correpti, immobiles ac muti jacuêre certiſſimo indicio, cerebrum ac nervos non parum male affectos. Verùm de nimio abuſu hæc dicta ſunto. Ex corticibus viridibus hujus Nucis incolæ in Bandâ inſulâ pultem coquunt, & ſaccharo condiunt, non inſuavem acidorum pomorum ectorum cum ſaccharo ſaporem æmulantem non tamen ſine effectu narcotico. *Idem* Bontius l. c. p. 88.

Macis itidem gaudet viribus, tenuiorum tamen partium, ideò effectu præſtantior mirè ventriculum roborat, flatus rumpit, diuretica ac lithontriptica.

Præparata.

1. *Condit. Nuciſt.* ſcilicet virides adhuc condiuntur, & ſic conditæ, ad Nos transferuntur. Mane & veſperi ante cibum ſumpta fœtum confortat, flatus diſcutit, & frigidis uteri & ventriculi affectibus medetur.

Ex *Nuce Moſchatâ* & medullâ panis cum vino generoſo *Aqua Nuciſtæ* paratur maximæ virtutis in ſtomachi ac uteri debilitate per Alembicum deſtillata ex MB. Cujus doſ. cochl. j mane & veſperi. It. *Oleum Nuciſtæ deſtillatum* unà cum ∇, & ex nucibus contuſis calefactis prælo expreſſum prodeſt etiam in ventris torminibus, nephritide, ventriculi debilitate, cum vehiculo calido propinatum. Externè umbilico infantum inunctum diarrhœas ac tormina compeſcit eorum. Item temporibus illitum contra agrypniam facit. Magiſterium etiam ex Nuce Moſchata præparatur h. m. ℥. Nuc. moſch. ſelect. ℔ vj. contunde groſſo modo & immittantur Alembico magno, ſuper affunde ∇am fontanam puriſſimam q. ſ. deinde deſtilla per alembicum ex arena prodibit oleum volatile. Oleum verò fixum innatabit aquæ, hanc ∇am unà cum ſupernatante oleo fixo, filtra per linteum in vas aliquod terreum, ut imbi refrigeſcat, unà cum oleo fixo adhærente, id quod collige & in chartâ emporetica exſicca. Denceps cum ſp. V. colorem omnem extrahe, ità ut magiſterium (ſeu potius oleum fixum coagulatum) nivis inſtar albicans reſtet.

Non nimio calore eſt exſiccandum, aliàs color ad rubedinem potius vergens magiſterio ſuperveniet. Vires, Summum eſt Arcanum in colicâ cum alvi fluxu, diarrhœâ, dyſenteriâ, ventris torminibus, menſium fluxu nimio, & omnibus aliis corporis profluviis, doſ. à 3ß. ad ʒ ij. *in* vino vel cereviſiæ frigidæ hauſtu, ſuperbibendo hauſtum tepidum. Sic & *Oleum Macis deſtillatum ac expreſſum* eodem conficitur modo & ratione qualitatum roborantium & adſtringentium ſedativarum Archei eaſdem imò præſtantiores edit operationes.

N. *Ex Oleo Nuciſtæ expreſſo* corpus Balſamorum præparatur, cujus elaborandi modum vide *in D. Autore.*

N. *Sal Nuciſtæ* ex remanentiâ incineratâ Nucum elixiviatum non accipies, quod quis non habet, alteri dare nequit, quia nihil agit ultra ſui inhærentiam.

¶ CCXX. *Muſcus.*

Βρύον, Arab. Uſnea, Moos. Mouſſe d'arbre terreſtre, de caillous, marine. *Tree-moſs.* Boome moſch.

Muſcus { Arboreus. *De quo hic.* / Terreſtris. *De hoc ſequenti loco.* / Saxatilis. *Vide Lichen.* / Marinus. *Vide corallina.*

Muſcus, qui arboribus accreſcit, figuræ ratione potiſſimùm triplicis eſt ſortis, 1. capillaceus, id eſt, habens formam capillorum, adnaſciturque cauticis (C. B. 1. ſeu uſitatius officinarum.) 2. Fœniculeus, id eſt, fœniculi folia æmulans, (C. B. 3. ſeu muſcus arboreus cum orbiculis,) *Tab.* Muſcus ramoſus, floridus & non floridus. Adnaſcitur ramis. 3. Cruſtaceus, habens formam cruſtarum, (C. B. 7. ſeu muſcus pulmonarius, *Tab.* pulmonaria.) Vide pulmonariam arboream.

Ex his hujus loci ſunt priores, quorum uſualior primus, adeoque uſnea officinar. dictus. Hic rum tenuior

tenuior est, tùm crassior: aliàs brevior aut prolixior: omnes candescentes, pauci rutilantes, quandoq; nigri. Primæ nobilitatis sunt muscus lariceus, piceus, pineus & abietinus. Hinc populeus, sed candidus (nigricans enim improbatur) utilissimus omnium est quernus.

Videatur Muscus arboreus, *Trag. Matth. Dod. Cast.* Muscus, *Cord. in D.* Musc. arborum, *Lob. Tab.* Musc. quernus, *Lob. Ger.* Muscus arboreus: Usnea officinar. C.B. 1. inter species musci arborei.

Colligendus est in initio veris.

Vires. *Muscus omnis astring. Usus præcip. in Ictero, vomitu, diarrhœa, dysenteria, aborsu præcavendo. Extrinsecus in laxitate gingivar. in sanguinis fluxu compescendo, [cum thure in vino & modico aceto in nervos punctis & dolentibus.]*

N. *Quia signaturam capillor. habet, idcò & capillis muscum dicatum esse volunt.*

Hofman. *Muscus.*) בהכ. *Usnea.* German. Mooß. Licet variæ hujus sint species, de quibus Botanici sunt consulendi, de *Arbore* tamen *Musco* hic loci acturi sumus, qui etiam figuræ ratione diversus est, dum scilicet vel capillaceus, fœniculeus, crustaceus, &c. vel variat ratione subjecti, cui inhæret, sic alius lariceus, quercinus, populeus, pineus & abietinus &c.

Nos de *Capillaceo* seu usitato officinarum hic agimus.

Virt. Omnis Muscus adstringit &c.] Unde internè convenit in omnibus alvi profluviis, diarrhœâ, dysenteriâ, vomitu, hæmorrhagiis &c. Externè etiam in gingivarum laxitate, sanguinis fluxu &c.

N. 1. *Hujus loci est Muscus Cranio adnatus*, &c.) Scilicet cranium hominis strangulati laqueo in patibulo, (quod melius est) aliquandiu humido exponitur cœlo, unde tandem resultat Muscus Usnea dicta cranii humani, quem ad usum reservant. Hic specificum habetur in omnibus hæmorrhagiis à quacunque causâ ortis, unde & unguentum Magneticum ingreditur.

¶ *CCXXI. Muscus terrestris.*

Musci terrestris variæ itidem dantur species, è quibus in officinas solùm venit quæ repens vocatur, C.B. 10. seu muscus terrestris clavatus, muscus terrest. *Trag. Matth. Dod. Cast.* Lycopodium, pes lupi, *Tab.* Pes Leoninus, *Lob. Ger.* Cui tamen affinis est muscus ramosus, C.B. 2. muscus terrestris, *Tab.* German. Bärlapp / S. Johanns Gürtel / Gürtel-Kraut / Neunheil / Teuffels-Klau / Löwen-Fuß. l'Arbre terrestre de caillous marins. *Groundmoss.* Aert-mos.

Crescit in sylvis desertis ac myricetis. Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Muscus, flos citrinus & Farina.

Vires. *Refrig. & sicc. Usus præcip. in calculo arcendo ac expellendo (laudatur summoperè flos ejus citrinus) in fluxu alvi. (pro Epileptico puerili habetur.) Extrinsecus in laxitate dentium; in consolidatione & siccatione vulnerum (farinâ excussâ, inspersâ.)*

Hofman. *Muscus terrestris.*) Hujus variæ etiam dantur species, repens tamen seu *Muscus terrestris clavatus* in nostrum usum cedit.

N. In Iulio pulvis farinaceus subluteus, quem nonnulli pro semine habent in musco, terr. clavato seu repente reperitur, balsamicus sulphureus flammæ ignis si effletur, ignem copiosum excitat, sulphuris vegetabilis nomine insigniendus. Hic multorum affectuum est medela, scilicet epilepsiæ, dysenteriæ, febris ardentis, calculi &c. cujus dosis est à ℈ß. ad ʒß. in vehiculo appropriato. *D. D. Christophorus Keilingius* senior & Archiater Ducalis magni semper æstimavit.

¶ *CCXXII. Myrtillus.*

Myrtillus, *Matthiol. Lon. Cast.* Myrtill. vulgaris baccis nigris, *Clus. hist.* vitis idæa. *Tab.* vitis idæa nigra. *Cam.* Myrtillus Germanica, vaccinia nigra C.B. 1. seu vitis idæa foliis oblongis crenatis fructu nigricante. Germ. Heydel Beer. Myrtille. *Myrtil, A shrub like the Myrtle-tree*, also *the fruit of the Myrtle*. Myrtil / een boomken of struyck Myrtus gelijck / oock de Vrucht van Myrtus. Bagel.

OFFICIN. NAT.

Bacca. Vaccinia seu Myrtilli Germanici.

Vires. *Refrig. 2. sicc. & subastring. sedant sitim: Usus rari sunt; adhiberi tamen possunt in febribus, vomitu ac diarrhœa. Alii exiccant inque dysenteria utiliter propinant.*

PRÆPARAT.

1. ∇. *Myrtillorum.*
2. *Syrupus.*
3. *Vinum.*

Hofman. *Myrtillus.*) *vitis idæa. Vaccinia nigra.* German Heidelbeer.

Hujus baccæ tantùm in usu sunt. N. sed *Myrtilli seu vitis idææ* fructu rubro folia etiam pro decocto cum cerevisiâ in phthisi seu Pulmonum exulceratione summâ cum euphoria usu pantur.

Vires. Refrig. sicc. subastring. &c.) Hinc recentes ac siccæ baccæ nigræ & rubræ dysentericis & cœliacis utiliter exhibentur.

N. Iis etiam infectores ad linteamina inficienda utuntur.

¶ *CCXXIII. Myrtus.*

Μυρσίνη ἢ μύρτινη, Myrtus & murtus. German. Myrten-Baum. Meurte. *Myrtle Tree.* Myrtus of Meurteboom.

E variis myrtorum generibus usualior est Myrtus *Tab.* M. Minor, *Lob.* & Tarentina, *Clus. hist.* M. Tarentina, *Matthiol. Cast. Cam.* M. minor vulgaris, C. B. 9.

Huic substitui poterit Myrtus foliis minimis & mucronatis, C. B. 8 M. prior, *Dod.* angustifolia 9. *Lob.* M. domestica fructu albo, *Clus. hist.*

Crescit in regionibus calidis, Italia ac Gallia Narbonensi juxta ripas maris.

OFFICIN. NATIVA.

Folia, Baccæ (Myrtilli officinarum myrta.)

Vires. *Utraque refrigerant temperatè, sicc. validè, astringuntque. Usus internus varior est, nihilominus tamen adhibentur in fluxu alvi ac expuitione sanguinis. Extrinsecus usus utriusque crebrior.*

Folia *emendant fœtorem (sub axillis ac inguinibus pulvis aspersus:) sudorem corporis immodicum sistunt (frictione:) membris catarrhosis opitulantur, alvi fluxui succurrunt, defensivum exhibent in herpetibus, putredinem oris sanant, hæmorrhagiam narium sistunt, polypo medentur (cum melle ac vino.)*

Baccæ *mitigant oculorum inflammationes, juvant luxatos articulos ac ossa fracta, subveniunt procidentiæ uteri ac ani, capitis tineas, furfuraceaque excrementa abigunt.*

PRÆPARATA.

1. *Syr. myrtillor. seu myrtinus.* Vide Disp.

2. *Ol. myrtillor.* Ex fol. myrti & ol. communi infusis.

3. *Ol. myrtinum.* Ex fol. myrti & ol. communi.

HOFMAN. *Myrtus.*) μυρσίνη. German. Myrtenbaum. Est autem alia *Sylvestris*, alia *Sativa*: Et *utraque alba vel nigra. Latifolia* vel *angustifolia.*

Colitur in Italiæ, Hispaniæ, Galliæ & nostris hortis in fictilibus.

N.

¶ *CCXXIV. Napus.*

Bunias { sativa usualis. / sylvestris.

Vid. Napus *Brunfels. Matthiol. Dod. Cord. in D. Cast. Cam. Lon.* Rapum sativum alterum, & Napus veterum, *Trag.* Napus Bunias sativus, *Fuchs.* Bunias seu napus, *Lob.* Napus sativa, C. B. 1. German. Steckrüben. Naveau & navettes. *Navevv, long Rapes*, or *Turneps.* Steck-Rapen/ en Pariische Rapen.

N. *Recensentur Napi in genere raporum, quod caule, floribus, semineque Rapa æmulentur, quanquam fœtu & radice Raphanos magis referant. Est autem genus plantar. sativar. notissimum, quod colunt non modò ob radicum usum esculentum, sed & ob seminis oleum expressum, quo tum ferculà impinguant, tum lampades instaurant.*

Floret à Vere in æstatem.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calf. sicc. absterg. aper. digerit, atten. & incidit, venenis potenter resistit (unde & Theriacam Androm. ingreditur) morbillos ac variolas peculiari facultate à centro ad circumferentiam corporis pellit, ideoque in febribus malignis & petechialibus crebri usus est, (in emulsionibus) Confert & in Ictero, urina remorata, &c.*

Dosis 3 j.

PRÆPARAT.

Oleum expressum ad omnia utile ad quæ semen. Usitatum est plebeis, ad compescenda tormina ventris infantibus exhibere.

HOFMAN. *Napus.*) Græc. Βουνιὰς German. Steckrüben. *Velest sativa, usualis, vel sylvestris.*

N. Foliis quidem & radicibus Raphanorum generi accedunt, caule verò, floribus & semine Rapum æmulantur: unde Cordus Rapis statuit esse affines; Et inde factum quod Galenus inter Napum & Rapum nullam faciat differentiam.

Seritur in agris Autumno, ac floret à vere in æstatem, prout in agris Martilburgensibus, & potissimum ad pagum Peine copiosissimum videas.

Radices ad cibos solent adsumi. *Semen autem in usum venit pharmaceuticum.*

Vires Seminis. Calefac. sicc. absterg. aper. digerit, atten. & incidit &c.) Alexiterium est, unde in variolarum ac morbillorum expulsione utramque paginam adimplet, dum à centro ad circumferentiam pellit, & in petechiis frequentissimi etiam est usus, item in ictero pro Emulsione &c.

N. Oleum expressum ad ea, ad quæ semen in substantia, est utile. Ac præstat infantibus adhibere in ventris torminibus.

¶ *CCXXV. Nasturtium Aquaticum.*

Κάρδαμον, Nasturtium aquaticum [& 2.] *Trag. Lon. Dod.* Cressо, Laver odoratum, *Cord.* Sysimbrium cardamine. *Fuchs.* Sysimbrium aquaticum primum, *Tab.* Sysimbrium alterum, *Cord. in D.* Sion Cratevæ, sysimbr. 2. *Dioscor.* Sion Cratevæ Erucæ folium, *Lob.* Sium majus, *Ger.* Sysimbrium aquaticum, *Matth. Cast.* Nasturtium aquaticum supinum, C. B. 1. Germ. Brunnen-Kreß. Sisimbre Large feuille, Crepin Aquatic. du Cresson d'eau *Water-Cresses.* Water-Kerssen.

Crescit in rivulis vel paludibus: floret Iulio & Augusto. Viret perpetuò, adeoque hyemali tempore acetaria exhibet non vituperanda.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba cum floribus.

Vires. *Calfac. & sicc. 2.* [*exiccatum 3.*] *atten. aper. Usus præcip. in calculo ac sabulo, obstructione Lienis ac Epatis mensumque; specificè in scorbuto commendatur.*

N. *Præstat recens adhibuisse quàm exiccatum, ob Sal volatile paulatim evanescens.*

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus.*

N. *Cum aceto naribus illitus, arcet immoderatas vigilias: Polypum extirpat, succus naribus inditus.*

2. ▽. *Stillat.* Ex planta integra collecta Augusto.

3. *Spiritus.* Ex herba contusa addito tantillo fermento, fermentata.

HOFMAN. *Nasturtium Aquaticum.*) Καρδαμὶς. Sysimbrium aquaticum. Germ. Brunnkresse.

Vires. Calef. sicc. atten. aper.) Specificum hoc est in scorbuto, & secundariò etiam in viscerum obstructionibus & calculo renum confert, ob sal suum volatile. Externè nasturtium aquaticum coctum pro cataplasmate impositum tumores pudendorum muliebrium curat.

N. Præstat succum Ejus recenter expressum & non inspissatum adhibere, nec ad spiritus elaborationem opus est fermenti additione, cùm ex recentis Nasturtii magna copia addito spiritu vini Aqua destillari possit, quæ per rectificationem ex BM. in spiritum transit.

N. Hùc referri debet *Nasturtium hortense*, item *Nasturtium Indicum Nostrati* ob saporis cognationem admodum simile, quoad vires, omnia illa præstat, quæ Nostras. Sic eruditissimè Iohann. De Laet *Americ. utriusque descript. Libr. 2. cap. 2.* Planta est calida & sicca, inquiens in quarto gradu & tam similis Nostrati sapore & facultatibus, ut vix ulla differentia percipiatur; licet itaque forma differant, non incommodè tamen ad unum genus referri possunt, & hæc ad eadem omnia, quæ illa adhiberi. Viret, floretque omnibus anni mensibus, (subintellige Peruvianis, nam hìc in Europa solùm æstate floret) nisi quòd interdum à frigore aduratur.

Utuntur floribus in lacticiniis, acuunt enim ciborum appetitum, conducunt ventriculo frigido, aut ob flatuum copiam distento: folia contusa & applicata medentur tussi, cum alumine convoluta dentium mitigant dolores. *Flores* ac folia simul macerata & destillata ex alem. singulare sunt Lavatorium contrà plagas oris & reliquorum membrorum, licet nonnihil caleat, sanat tamen humores ex colore natos, resolvendo humores crassiores scorbuticos, cum frigida medicamenta non possunt, curat vulnera inflammata, quæ effecta omnia ob suum sal volatile præstat ac perficit. *vid. & Nardi Anton. Rechi descript. rerum Medicar. Hispan. Nov. Libr. 5. cap. 35.*

¶ *CCXXVI. Nasturtium hortense.*

Κάρδαμον, est { Latifolium. / Crispum vulgatum. / *Usitatius.*

Nasturtium, *Brunf. Matthiol. Cæs. Tab.* Nasturtium hortense, *Trag. Fuchs. Lob. Dod. Ger.* Nasturtium

lum hortense vulgatum, C. B. 2. Garten-Kreß. Large feuille crepu. Cresson domestique. Garden-Cresses. Thuyn-Kersse. [Agretto Italis.]
Colitur in hortis.
Seritur vere, floret æstate.

OFFICIN. NAT.

Folia ac Semen.
Vires. *Semen & herba sicca calf. & sicc. 4. Herba viridis mitior est utrumque attenuat, aperit, absterg. Usus præcip. in tumido liene, mensibus obstructis fœtuque mortuo expellendo, tartaream mucilaginem Pulmonum incidit; Scorbuto confert. Vulgò itidem ad expellendos morbillos inservit semen. Extrinsecus usurpatum in apophlegmatis. erraninis, phœnigmis: furfures ac scabiem fœdam capitis aliarumque partium sanat (tritum aut fixum, cumque porci axungia illitum.)*

N. *Nasturtium pratense (quem florem cuculi appellant, alibi, Iberim, Lepidiumve minus,) ut & Nasturtium montanum, seu alpinum, nec non & nasturtium hybernum (eruca lutea vel Barbarea dicta) officinis incognita sunt.*

[Nasturtium Indicum s. Peruanum viribus æquale est aliis: Floribus in acetariis appetitum excitant. ∇ ad plagas oris adhibetur, & ulcera scorbutica.]

CCXXVII. Nepeta.

Mentha felina, *Tab. Ger.* Cattaria *Dod. Lob.* Mentha non odorifera, Nepeta vulgaris, *Trag.* Nepeta fruticosa, *Cord. in D.* herba gattaria, *Matth. Cast.* Calaminthæ 1. genus *Fuchs.* Nepeta Germanica, *Cam.* Calaminthia montana, *Lon.* Mentha cattaria vulgaris & major, C. B. 1. German. Katzen-Kraut/ Katzen-Nept. Herbe ou Menthe au chat. *Nip* or *Nep. Catmint.* Katte-kruyt/ Nepte.
Crescit ut plurimùm in hortis, tùm quoquè juxtà vias: floret Iunio, Iulio, & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Herba.
Vires. *Calfac. & sicc. 3. partium est tenuium, attenuat, aper. (Usus præcip. in morbis uterinis scilicet obstruct.) sterilitate, fœtu pellendo, tum quoque in tartaro pulmonum incidendo, &c. Extrinsecus in balneis prouitero.*

N. *Ob gravem odorem rarò intrinsecus exhibetur.*

Hofman. *Nepeta.*) *Mentha felina, cattaria*, German. Katzenminze.

N. *Radix Nepetæ* hujus seu *Cattariæ* masticata homines mites facit iracundos & truculentos. *vid. Turnei serus Libr. 6. cap. 44. part. 1. pag. 155.* qui observationem proponit de carnifice alias miti & pusillanimo, qui nemnem decollare potuit, nisi prius radicem herbæ Cattariæ masticatâ.

¶ CCXXVIII. Lignum Nephriticum.

Est ligni genus crassum & crude, aquam infusione cæruleam reddens. Germ. dici potest. Nieren-Bois nephretique. *Nephritick-wood for the Reins.* Nephritick of Nieren-zucht hout.
Videatur lignum nephriticum seu lignum ad renum affectiones & urinæ incommoda, *Monard.* Lignum ex novo mundo pyro simile, *Fragos.* Lignum peregrinum aquam cæruleam reddens C. B. 4. Inter genera Fraxini.

Affertur ex nova Hispania.
Vires. *(alf. & sicc. gr. 1. Usus ejus receptus est ad renum vitia, urinaque difficultates & incommoda. Hinc in Epate & Lienis obstructionibus.*

PRÆPARATA.

Infusio, quæ in ∇ fontan. facta nonnullis potus est sat expetitus, tùm ratione saporis, quem fere nullum exhibet, tum quoque coloris cærulei, adeoque amicabilis. Potest illâ dilui vinum.

N. *Adulteratur alio ligno simili, quod ∇m croceo colore inficit.* Monard.

Hofman. *Lignum Nephriticum.*) Ex Novâ Hispaniâ hoc Lignum mittitur, quod *Bauhinus* ac *Casalpinus* ex Fraxini genere esse statuunt. In dictâ Hispaniâ & Mexico COATL & *Tlapalezpatli* vocatur.
Frutex est grandis, quandoque in molem arboris excrescens, trunco crasso, enodi instar pyri arboris, foliis ciceris, sed minoribus, non planè dissimilibus ruræ, floribus exiguis, oblongis, spicatim digestis. Ligni materia, licet albicet, aquæ tamen immissa eam cœruleo tingit colore. Recipe Hujus Ligni s. q. grosso modo incisi, hujus manipulum unicum in duas, tres aut quatuor libras aquæ fontanæ limpidissimæ injice & per noctem unam infunde aut aliquot horarum spatium: infusam hanc aquam infunde in phiolam vitream, hanc si directè inter Lucem & oculum tuum posueris, totam videbis colore aureo tinctam, nisi ex nimiâ Ligni quantitate infusionem reddideris nimis intensam; hoc scilicet modo luci obversa nonnihil obscura & rubens apparebit ac dilui postea convenientis aquæ limpidæ quantitatis additione: sed si hanc phiolam à luce averteris, ita ut oculus tuus sit intrà fenestram & phiolam, liquor apparebit saturo colore cœruleo, id quod etiam ad candelarum grandiorum Lumen succedit. Si ita phiolam oculo tuo obverteris, ut fenestram uno suo latere, obscuram verò cubiculi partem ante se & altero latere respiciat, colore partim subcæruleo, partim aureo liquorem videbis, si dorsum fenestræ obvertens liquoris aliquid effuderis versus lucem & versus oculos tuos, planè, dum è vitro primum profluit, cœruleus videbitur, At post aliquod à primo lapsu intervallum diversicolores guttæ apparebunt, prout radii lucis magis aut minus plenè ipsas penetraverint ac illustraverint. Si hujus tincturæ paululum folio chartæ albæ infuderis, ita, ut liquor aliquantò spissior ei insidat, approximantes invicem guttas partim uno, partim altero præditas colore videbis, juxtà oculi tui respectu lucis ad ipsas conversæ positionem. At si omnem ex chartâ liquorem effuderis, colore propemodum flavo tincta ea videbitur. Et si chartæ folium, affuso ei hoc liquore ad fenestram collocaveris, ubi radii solares ferire eam liberè queant, tum, si dorsum soli obvertas, calamumque vel hujusmodi corpus tenue inter solem & liquorem transversim teneas, percipies, umbram à calamo in liquorem projectam non fore umbram vulgarem & tenebricosam totam, sed ex parte eleganter coloratam, cujus margo colore est propemodum vividè aureo, pars autem distantior cœruleo. Si aquam per Alembicum destilles, limpida & planè excolor elevabitur, residuo autem liquore saturato cœruleo colore tincto, ex quo patet, hunc colorem ex sale essentiali dicto, diversâ texturâ partium prædito, resultare. Huic liquori si acidum infundas, cæruleus ejus color destruitur, sin autem alkalisatum superaddas, cœruleum restitues colorem. *vid. Nobilissimus Robertus à Boyle in tr. de coloribus* p. 203. uti & *Athanasius Kircherus in Art. Magnetic. Luc. & umbr. l. 1. part. 3. notatur.*

N. *Lignum Nephriticum* ex novâ Hispaniâ advectum non est album, prout *Athan. Kircherus* l. 2. statuit, nisi sit adulteratum, sed error inde ortus, quod in ligno uno aut altero pars ligni externa alba sit, interior verò fusca. Deinde aliud lignum Nephriticum ex Brasiliâ adfertur, quod externâ figurâ & colore diversissimum est à dicto ligno *Nephritico*, licet viribus conveniat. Oblongum enim est, & quadratum, colore ex fusco nigricante, & planè quoad externam partem non albicante, saporis fermè nullus, nisi quòd ad dulcem parùm inclinet. Olaus Wormius in *Musæo* p. 17.

Vires. Calefac. & siccat &c.) De hujus qualitatibus non conveniunt Doctores, quidam frigidum ac humidum esse putant, ad temperatum accedens, *Manardus* calidum & siccum in primo gradu cum D. *Authore* statuit. Est egregium specificum contrà Renum calculum & vesicæ, secundariò ad jecoris & lienis obstructiones ex tartaro ortas etiam commendatur. Unde jus

infusum in aquâ & potum renes ac veficas mundat & refrigerat, urinæ acrimoniam temperat & calculos pellit. Lignum affulatim & minutim concisum in limpidissima aqua fontana maceratur ac in ea relinquitur, donec aqua à bibentibus absumpta fit. Dimidia post injectum lignum hora aqua cœruleum contrahit colorem. Hac aqua assiduè utuntur, ea vinum diluunt, & mirabiles experiuntur effectus sine ulla humorum commotione. *Cl. Libavius in ciftâ Medicâ Cl. Virorum* Epist. 38. cum 18. d. Augusti. manè bibisset, vinum dilutum aqua infusionis Ligni Nephritici, quamvis vix semiscrupulus ligni fuerit, tamen post nonam turbavit ventrem & per renes alvumque purgavit. Unde colligit infusum in vino electivè purgare, in aqua tantùm renes permeare.

De Ligno Nephritico hæc habet D. D. ELSHOTIVS in sua Destillatoria Curiosa.

Ad Fraxini species illud retulit Casp. Bauhinus *in* Pinace Botanico, *appellando* Lignum peregrinum sive Mexicanum aquam cæruleam reddens. Franciscus Hernandes *in Thesauro rerum medicarum nova Hispaniæ, quem postmodum* Nardus Antonius Rauhus *edidit lib.* 4. *cap.* 25. *Coatlis*, inquit, *quem alii Tlapalezpatl, seu Medicinam sanguinis coccineam vocant, suffrutex est magnus & arborescens, stipite crasso & enode, materia pyri, foliis ciceris vel rutæ, flore luteo in spicas composito. Optimè etiam describit* Nicolaus Monades Histor. simplic. *c.* 27. *his verbis: Mittit Nova Hispania ligni quoddam genus crassum & enode, materie pyri, cujus usus jam diu receptus fuit in hisce regionibus, ad renum vitia, urinaque difficultates & incommoda. Postea experimento comprobatum est, ejus aquam in jecoris & lienis obstructionibus utilem esse. Illa autem hac ratione paratur. Lignum assulatim & minutim concisum in optima & limpidissima aqua fontana maceratur, atque in ea relinquitur donec aqua à bibentibus absumpta sit. Dimidia hora post injectum lignum, aqua caruleum dilutiorem colorem contrahit, qui sensim intenditur pro temporis diuturnitate, tametsi lignum candidum (potius rufum) sit: caruleum ideo dico quoniam adulteratur alio ligno simili, quod aquam croceo colore inficit, ne quis fallatur.*

Illa ἀνεύρημα *hodierno tempore est oppido vulgaris, & omnino, nisi adeò innotuisset, pluris æstimaretur. Exemplo* Ignis, *cujus indole cum nihil sit mirandum magis, ipsum tamen tanquam rem obviam vilipendimus: quod si ex remotis Indiarum regionibus apportaretur, & nobis insciis ex improviso ostentaretur, quin cum stupore ipsum contemplaturi essemus, nullus ambigo.*

Experim. 1. *Investigaturus igitur, an color iste aureo-cæruleus per alembicum etiam constans migraret, infusum unà cum segmentis sive raspatura Ligni nephritici in cucurbitam conjeci vitream, atque abstraxi. Aqua extillans quamvis utrumque colorem perdidisset, & limpida evasisset: adverti nihilominus odorem resinosum atque gratum illam spirare: multò verò gratior deprehendebatur odor in ipsis segmentis, licet lignum crudum ex se pene ἄοσμον sit.*

Experim. 2. *Loco aquæ fontanæ spir. vini substituimus, qui segmentis superfusus pari ratione bicolor evadebat: sed traductus per alembicum, non secus atque aqua simplex, albescebat. Cæterùm quoniam facilè prævidebam, fore ut destillatione per alembicum circa hoc lignum nihil amplius efficerem: destiti quidem ab ipsâ, nihilo tamen minus alia via rem aggredi, & quæ sequuntur, experimenta facere visum est.*

Experim. 3. *Infuso aureo cæruleo cum aqua fontis parato instillavimus aliquot olei tartari per deliquium facti guttas: & deprehendimus utrumque colorem constanter persistere.*

Experim. 4. *Eidem infudimus vitrioli spiritum guttatim, atque evanescebat actutum color cæruleus, sola remanente flavedine.*

Experim. 5. *Idem cum spir. salis, sulphuris, nitri tentavimus, & perseveravit color aureus, disparente cæruleo, veluti in* exper. 4. *etiam contigerat. Haud obscuro indicio, salia acida, vi penetrante infringere & aliter disponere particulas illas posse, quas sal tartari urinosum & quasi obtusum infringere atque aliter disponere nequit.*

Experim. 6. *Circa hoc Lignum nephriticum plurimas alias egregias adducit considerationes sedulus ille & perspicacissimus naturæ indagator* Robertus Boyle lib. de Coloribus, Exper. 10. & seqq. *quæ ibidem legi merentur. At unicam nobis, liceat hic repetere, quæ concernit redintegrationem peraiti semel coloris cærulei. Eam equidem paulò prolixius Auctor recensuit, nos verò succinctè tantummodo repetemus. Infuso scilicet Ligni bicolori paucas spir. aceti vini guttulas immitte: Sic peribit color caruleus, restante croceo. Insuper affunde tantillum olei tartari per deliquium confecti, & mox redibit color cæruleus apparebitque infusum ut antea bicolor: fracta forte salis aciditate, & ad pristinum positum reductis particulis per hebes quasi Tartari oleum.*

¶ *CCXXIX. Nicotiana.*

Tabacum, Tobacum, Tabacca, Tûbac, Petum, Herba sanctæ Crucis, sana sancta, torna bonna. Judianisch Bein-Wille / Indianisch Wunder-Kraut / heilig Wund-Kraut / Toback. Nicotiane, Herbe Reine, du Tabac. *Tobacco.* Taback.

N. *Ante annos aliquot ex America primùm adferri cæpit, undè postmodum in nostris hortis colitur, & copiosè ab Hanovien sibus, qui officinas nostrates suo Tabaco sufficienter instruunt: Huic tamen Indicum præferendum censemus ex Indiæ Occid. Insula virginea Florida ceu patria genuina ad nos allatum.*

Est { Major { latifolia seu fœmina, C. B. / angustifolia mas, C. B. 2. / Minor, C. B. 3. / Minima, C. B. 4.

1. Videatur Nicotiana, *Lon.* Major, *Tab.* Tabacum (ab ejus nominis Insula,) *Monard. Fragos.* Tabac. latifol. *Cam.* Petum, *Clus. ad Monard.* Hyoscyamus Peruvianus, *Dod. Cam. Epit.* Sana sancta Indorum, *Lob. Ger.*

2. Tabacum seu herba sancta minor, *Lob Tab.* angustifol. *Cam.* Petum angustifol. *Clus. ad Monard.* Hyoscyamus Peruvianus alter, *Dod.*

3. Petum 4. *Clus. ad Monard.* Hyoscyam. niger vel 3. *Matthiol. Cast.* Hyoscyamus luteus, *Dod. Lon. Cam. Ger.* Hyosc. Peruvianus, *Tab.*

4. Tabacum minimum, *Cam.* Tabac. seu sana sancta minima, *Lob.* Petum 3. *Clus. ad Monard.*

N. *Nicotiana dicitur à Nicotio, Regis Galliæ Legato, qui herbam eam Ulissipona Zelandiæ attulit è Florida allatam, postmodumque Gallis innotescere fecit.*

Gaudet solo pingui ac læto, area plana, opaca, aqua mirè delectatur, frigoris impatientissima est. Seritur felicissimè tempore verno, in principio April. ☾ crescente, colligitur herba ☉ in ♌ 15. gr. 18. 19. 20. ☾

20. ☾ decrescente. Semen ♍ & ♂ est dicatum.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba & *Semen*.

Vires. *Herba recens calf. & sicc. 2. siccata 3. aliis calf. 1. sicc. 2. aliis refrig. abstergit, incid. 1. resolvit, aliquantulum astringit, resistit putredini. Sternutatoria est, apophlegmatizans, anodyna, vulneraria, vomitoria, &c. Usum præcipuè externi ad catarrhos cerebri exiccandos, somnum inducendum, lassitudinem ex labore discutiendam, uteri strangulatum compescendum: à peste præservat (in suffitu) sedat dentium dolores, discutit tumorem uvulæ (in gargar.) medetur lichenibus, phthiriasi, porrigini, achoribus ac favo, mundificat ac consolidat vulnera ac ulcera inveterata, sanat ambusta quoquo modo adhibita (balneatione scilicet) vel solâ impositione foliorum recentium nostratis Nicotiana, &c.) Nec tamen prorsus usum quoque subterfugit internum, dum pro vomitorio exhibetur (sat violento) qua ratione curat febres, similesque morbos, sed cautione hîc opus est.*

N. 1. *Non adeo proficuus Tabaci usus est juvenibus ac biliosis.*

N. 2. *Novi qui micturionem nocturnam vespertino Tabaci suffitu præcavebat.*

PRÆPARATA.

1. ▽. Ex foliis.

2. *Syrupus de Nicotiana.*

Vires. *Et aquam & syrupum cum successu exhibent in asthmate pulmonumque tartaro, quin & in febribus.*

3. *Ol. peti stillat.*

4. *Ol. per infusionem.*

[N. *Oleum Zwingeri ex semine per 3. dies in* ▽. *propria vel fontis loco calido macerato, expressum, proficuum ulceribus & vulneribus cum* ℞ *Therebinth.*]

5. *Sal.* ex cinere.

6. *Unguentum de Nicotiana.* Vide Disp. August.

N. *Parari itidem potest ex solis foliis recenter contusis, seu si mavis ex succo ac pinguedine.*

[N. *Unguentum Iouberti ex Peto vid. disp. Norib. ad Scrophulas mirabile &c.*]

7. *Balsamum.* Vide lib. 2.

N. *Sunt qui folia minutissimè incisa* (zerhackt) *in vitro optimè clauso dies* (40.) *tepori, (exempli gratia, fimi vel acervi formicarum) exponunt, atque hac ratione Balsamum acquirunt.* Wittich.

Peculiarem Tabacologiam conscripsit Ioannes Neander, Medicus olim Bremanus, & inde Alstedius in sua Encycloped. Satis itidem prolixus in descriptione Tabaci est Nicol. Monard. in simplic. medic. hist. c. 14.

HOFMAN. *Nicotiana.*) *Tabacum, Petum*, German. Taback. *Nicotiana* dicitur à *Lusitano* quodam, nomine Nikot Regio aliquando in Lusitano Oratore, qui primus ejus semen ad Reginam, Regis Galliæ Matrem detulit. *Tabaci* nomen accepit à provinciâ in Indiis Tabaco dicta, ubi primùm reperta fuit & etiamnum abundat. *Tornabonam* Itali vocant, quia à Tornabona missa fuit, & ea ratione etiam *Herba sanctæ crucis* appellatur, quia à Cardinale de S. Cruce Romanæ Ecclesiæ nuncio adsportata fuit. *Hyoscyamum Peruvianum* nonnulli; alii Sanam sanctam ob admirandas ejus virtutes appellant. *Petum* verò plurimi, sed minus rectè, quia cum vero Brasilianorum peto nihil habet commercii, referente Lerio.

D. Author cum aliis dispescit *Nicotianam in Majorem, Minorem & Minimam. Majorem* autem in *latifoliam seu faminam; & angustifoliam Marem.* Verùm hæc differentia admodum pusilla videtur. Unde non immeritò *Francisci. Hernandez in Rerum Medic. Novæ Hispaniæ thesaur. Libr. V. cap.* 11. duas tantum adducit species, quæ in hac Nova Hispania observantur. Quarum *Unam Pycielt, Alteram verò Quauhyelt* appellant. *Pycielt* herba Reginæ est, folia ferens lata, oblonga, caules quinque pluresve dodrantes longos ac hirsutos inconditos, striatos ac leves, flores hyoscyami lutei similes, eisque decidentibus vascula prædicti hyoscyami æmula referta semine pusillo, papaveris minore ac ex russo nigricante, radicem brevem, non admodum tenuem, sed fibratam.

Quauhyelt verò in magnam assurgens altitudinem Assyriam Malum Limonem æquat. Caule recto multos emittente ramos, & in eis folia Mali Assyrii longiora, hirsuta colore viridi dilutiore, ubi tota planta diffusa. Flores campanulæ instar fert concavos, at per extremum sex septemve angulis distinctos candicantes, medio autem purpurascentes, quibus succedunt capitula ocymoidi simillima majora tamen, plena semine pusillo ex cinereo nigricante. Radices multifidæ sunt, lignosæ & fibratæ.

Nascitur in plerisque Indiæ locis, & ante aliquot annos ex India ad Europæos adferri cœpit, ubi in nostris hortis colitur & copiosè ab Hanovienſibus. Floret Iunio ac Iulio. Radix est albâ ac fibrosa.

Vires. Folia recentia calefac. & sicc. mitius, siccata fortius &c.) Horum exsiccatorum fumus per fistulam haustus pituitæ exputionem mirè promovet, asthmati auxiliatur & inde ortam lenit angustiam. Inspiratus ille fumus uteri etiam confert affectibus & inprimis suffocationibus. Caput roborat, somnum inducit, sedat dolorem, curat gravedinem, & omnium laborum sensum hebetat & otium facultatis animalis inducit.

Quin folia ipsa virentia manibus oleo perunctis emollita ac veluti marcida concalefacta igne & ori ventriculi dorsoque è regione applicata coctionem juvant & appetitum excitant. Eadem etiam tumorem lienis discutiunt, apposita dolores ex frigore ortos sedant, vulnera extorquent, si succum foliorum mediocriter contusorum vulneribus instilles, & mox arentium pulverem inspergas, ac demùm folia, ex quibus succum expresseris, superponas. Eorum vim vulnerariam famulus Nikoti primus expertus fuit, qui accepto in digito vulnere, cùm curam ejus negligeret, tantam sibi inflammationem ac dolorem accersivit; ut coactus fuerit necessitate urgente folia Tabaci imponere (prout aliàs folia betæ rubræ solent) à quibus insigne non solùm sensit levamen, sed & vulnus inde sanatum fuit, ut causam habuerit aliis recommendare. Dolorem dentium sedant, scorbuto auxiliantur. Paratur ex Ejus foliis arefactis contritis decem partium mensura & una calcis Medicamentum adeò ab Indis omnibus expertum & venale, ut illo ferveant emporia. Venditur involutum foliis Maizii Spicæ & gestatum inter buccas & maxillas suavem somnum oculos claros, aliorumque sensuum & mentis tranquillam inducit quietem, laborum omnium hebetat sensum, redditque homines ad quævis corporis exercitia promptos ac agiles. Ex foliis Emplastrum contrà Quartanam & omnes abdominis inflationes componitur. Nec desunt, qui Ejus folia singulis diebus manè jejuno mandi jubent, ut podagrâ liberentur, dum multam pituitam in os attrahit & ita in artus confluere prohibeatur. *Hæc Francisc. Hernandez* l. c. Verùm, prout assolet, nil usu legitimo tam commendabile, quin abusu fiat abominabile. Nimius enim & præposterus usus calorem dissipat, fermenta viscerum infringit, cerebrum calefacit, & humores fundit, ut sæpè Carus, vel apoplexia indè oriatur, & ob vim narcoticam spiritum animalium vigorem perfundat, de quibus vid. *Tabacolog. Iohann Neandri p. 47. & D. D. Simonis Pauli Commentar. de abusu* Tabaci & *herbæ Thee.*

Ex foliis Aqua destillatur & præparatur Syrupus de Peto l. & c. Ios. Quercetan. Item Ol. destill. & infus. Unguentum de Nicotianâ vid. Dispensator. Sal ex cinere &c.) Hoc si præparare animus est, in ejus lixivio non est necesse, ut fieri consuevit, humiditatem omnem evaporare, nam in hoc exhibendum dabitur sub minutorum corpusculorum promiscuas figuras obtinentium congerie delitescens Sal fixum in crystallorum figuratorum speciē instar Nitri vel salis ammoniaci.

¶ *CCXXX. Nigella.*

Μελάνσπερμον, Gith. melaspermum, Cuminum nigrum, German. schwartzer Coriander/ schwartzer Kümmich/ Römischer Coriander/ Nardenkraut. Nielle. *Gith, Nigella, Roman-Coriander* or *black Cumminseed.* Nigelle/ ende Nardus-saet/ of Swarte Cumyn-saet.

Est { Arvensis cornuta, Raden.
Hortensis sativa. { flore cærul. { majore { simplici / pleno. / minore { simplici / pleno. / flore candido { simplici / pleno.
Cretica.

Ex his Nigella arvensis officinas subit, & ex his præcipuè flore candido minore simplici, C. B. 5. Melanthium sativum, *Matthiol. Dod. Cast. Tab.* 1. Melanth. 1. *Fuchs. ico.* Mel seu Nigella Romana odora, *Lob.* Melanthium, *Ger.* Melanth. Damascenum, *Cam.* Huic tamen & reliquæ surrogari non nequeunt.

Non nisi studiosè culta nobis crescit, gaudetque solo pingui. Floret Iunio ac Iulio.

OFFICIN. NAT.

Semen solùm.

Vires. *Calf. & sicc. in princ. g. 3. atten. aper. Usus præcip. in mucilagine pulmonum resolvenda & expectoranda, lacte augendo, urina ac mensibus ciendis, morsibus venenatis corrigendis. Specificè in febribus quartanis ac quotidianis. Extrinsecus crebri usus est in cephalalgia sedanda, catarrhis exiccandis (sternutando, sussiendo,) in cucuphis, Epithemat. &c. applicatum.*

Radix sistit proprietate suâ hæmorrhagiam, si dentibus masticetur, naribusque imponatur.

PRÆPAR.

1. *Semen præparatum.* Maceratur in ✠ atque exiccatur.

2. ▽ *stillat.* Ex semine.

3. ☍ *stillat.* Ex semine.

[4. Oleum expressum & ad cludendum fœtum juvat.]

HOFMAN. *Nigella.*) μελάνθιον. De hujus differentiis vide D. Autorem; Nos cum Eo Nigellam arvensem flore candido minore simplici Casparis Bauhini quintam sub limam revocabimus: ubi observandum esse statuimus, non ex unâ eademque Nigellâ & semen colligi debere & Radicem. *Semen* enim ex Nigellâ hortensi; Radix autem sola ex sylvestri usui destinatur medico. De Seminis viribus ac usu vide D. Autorem. De Radice autem admonemus, hanc in hæmorrhagiâ sistendâ non dentibus masticandam ut Autor vult, sed linguæ saltem absque masticatione esse subdendam, dum per masticationem accelerato sanguinis circulari motu hæmorrhagia potius augetur, quàm inhibetur. Hæc Radix Nigellastri est, seu pseudomelanthii.

¶ *CCXXXI. Nummularia.*

Centummorbia, Hirundinaria, Serpentaria, Egel-Kraut/ Schlangen-Kraut/ Klein Natter-Kraut/ Pfennig-Kraut/ Herbe monnoyere. *Money-wort, Pennywort, Herb Two-pence.* Pennincruyt/ Egelcruyt.

Est C. B. 1. { Major lutea. *Hæc usualis.*
Minor purpureo flore. *Hæc incognita.*

Dicitur Serpentaria 3. & centummorbia, *Brunfels.* Nummularia, *Trag. Matthiol. Fuchs. Dod. Lob. Lon. Cast. Cam. Tab. Ger.* Hirundinaria minor, *Tab.* Nummularia major lutea. C. B. 1.

Crescit in campestribus ac locis herbosis, humidisque. Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba seu folia.

Vires. *Refrig. sicc. subastring. vulneraria est. Usus præcip. in pulmonum exulceratione, venis ruptis, tussi sicca infantum: in fluxu cujuscunque generis, diarrhœa, dysenteria, hæmoptysi; commendatur in Scorbuto, herniisque omnis generis.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *Stillat.* Ex herba collecta cum floribus, mense Majo.

HOFMAN. *Nummularia.*) seu *Centimorbia*; *Nummularia* appellatur à foliorum forma, qua nummos æmulatur. *Centimorbia* autem, à viribus admirandis, quibus contrà varios pollet affectus.

Vires, refriger. sicc. subadstringit &c.) Vulneraria est antiScorbutica; Unde in Pulmonum exulceratione, venarum ruptura, hæmoptysi, dysenteria, diarrhœa, scorbuto & herniis profluvio muliebri, ac omnibus interaneorum vulneribus & ulceribus valde prodest, in vino infusa. Externè folia cum floribus trita ac impositæ vulnera quævis & ulcera giuvinare solent, item vinum, in quo folia decocta fuerint, ulceribus summè confert, si eo lauentur & abstergantur.

Nux vomica; Licet hujus nulla in *Dn. Autore* fiat mentio, tamen nec sicco pede hîc loci prætereunda est, cùm in *Electuarium de Ovo* non solùm ingreditur, sed & alias depromit virtutes mostras. Communiter dicitur Nux vomica, *Metella est Arabum*, & hujus loco etiam *Nux vomica* usurpari solet; At minus rectè, siquidem *Rhazis* testimonio *Metella* summè narcotica sit, inebriet, nauseam & vomitum faciat, ut perniciosa, hæc isti substitui nequit. *Fungum* etiam *Orientalem* dici tradit *Cæsalpinus*. *Tithymalum Myrsinitem Fuchsius & Ryffius* vocant. Est autem fructus cujusdam arbotis Indicæ humo repentis juxta *Dalechampium* orbicularis & instar pastilli compressus tenuissimè lanuginosâ pelliculâ contectus, quâ abrasâ subalbidus est & instar cornu durus.

Ejus arbor ignota est adhuc Græcis & Latinis. Fructus autem per Arabes in officinas introducti sunt.

Nux vomica alexipharmaca est, unde *Nux Metella* quæ vomitum concitat, ut modo audivimus, esse nequit. Illa ingreditur *Electuarium de Ovo & Kegleri &c.* id quod ob vim ejus narcoticam, qua singulariter brutis cœcis natis præsentaneum est venenum, Nobis autem alexipharmacum. Unde ad Pestis prævationem solent Nucem vomicam linguæ subdere & Medicamentis alexipharmacis immiscere.

N. Nec oblivioni tradendi Cocci Orientales, quibusdam Coculæ Elephantinæ, Aliis *coculæ de Levante*, eò quòd elephantum pergratus habeatur cibus. Germ. Kockels Körner. Bacce sunt pisorum majorum magnitudine, rotundæ, nisi quod parte ea, qua pediculis adhærent, sinuatæ aliquantum, asperæ, colore cinereo nigricante, ubi per medium secantur, Renis figuram æmulantur.

Cujus stirpis aut plantæ fructus sit, æquè certò nondum constat. *Amatus Tithymali* semen, *Rivellius* aristolochiæ cujusdam fructum suspicatur; *Clematis* esse fructum, sunt, qui opinentur. Alii pro *Solano Maniaco* habent.

Ex Alexandriâ Ægypti adferuntur, racematim cohærentes suis pediculis hederæ corymborum modo.

Commendantur ad necandos pediculos contusi & cum oleo aut pinguedine misti. Ad pisces capiendos etiam in usum trahuntur, unde & piscatoriæ baccæ dicuntur. Exiis hoc pharmacum paratur, quod in tali casu valdè commendatur.

℞. Cocculorum adipis agni ana ʒ ß. caset antiqui ʒ ij ß. semin. cannabin. ʒ j. anethi. hyoscyam. ana ʒ iij. farin. trit. c. ʒ ij. mollis ʒ vj. camphor. ʒ ß. m. & f. pilulæ instar pisorum, quæ flumini placido injectæ & à piscibus devoratæ pauca injecta mora consatiant, donec in summo semianimes natantes reticulo extrahuntur. Ejecta ex eorum ore pilula in recentem aquam si conspiciatur reviviscunt. Olaus Wormius *p.* 197. *De hu cocculis vide & alia, quæ enarrata fuêre ex appendice suo loco.*

¶ *CCXXXII. Nymphæa.*

Νυμφαία, Nenuphar. Arab. Nenufar. Ete-Blum/ Herz-Wurtz/ Haarwurtz/ Mümmelken/ Wasser-Lilgen. Blanc d'eau & Lis d'estang. Nenuphar,

Nenuphar, *Water-Lillies.* Plompen/ Nymphea/ Nenuphar.

Est { Alba floribus albis. { major. minor. minima.
Lutea, floribus luteis. { major. minor.

Ex his præfertur quidem alba, eaque major, quæ intelligenda quoties Nymphææ simpliciter mentio fit. Veruntamen nec negligenda est lutea.

Alba dicitur Nenuphar album, *Brunfels.* Nymphæa alba, *Brunf. Matth. Dod. Lob. Lon. Tab. Ger. Clus. hist.* Nymphæa candida, *Trag. Fuchs.* Nymphæa maj. alba, *Cast.* C. B. 1.

Lutea usitatior est quæ inscribitur Nenuphar luteum, *Brunfels.* Nymphæa lutea, *Trag. Matthiol. Fuchs. Dod. Lon. Lob. Cast. Tab. Ger. Clus. hist.* Nymphæa lutea major, C. B. 1.

Crescit in lacubus. Floret Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Semen, flores.

Vires. *Radix & semen refrig. & sicc. gr. 3. astring. Flores & folia refrig. & humect. Singula sunt usu præcip. ad fluxum alvi, ad pollutionem nocturnam, seminis acrimoniam, sanguinis æstum & tenuitatem. Extrinsecus crebro adhibentur folia & flores ad febriles æstus & vigilias sopiendas, (in lotionibus pedum, in impositione foliorum scilicet lumbis, temporibus, plantis pedum.)*

PRÆPARAT.

1. ∇. *stillat.* Ex floribus albis.
2. ∇. *stillat.* Ex floribus luteis.
3. *Syrupus Nymphææ simpl.* Ex infusione florum.
4. *Syrupus de Nymphæa compos. sive de Nenuphare.* Vide Disp.
5. *Conserva.* Ex floribus albis.
[*Extractum radicum.*]
6. *Ol.* Ex infusione florum.
7. *Unguentum de Nymphæa.* Vid. lib. 2.

HOFMAN. *Nymphæa.*) *Nenuphar.* German. Seeblühmen. Est autem *vel alba fl. albis, vel lutea fl. luteis.* Ex his præfertur alba major; attamen nec lutea, quæ usitatior est negligenda. Crescit in Lacubus. Floret Majo & Iunio.

Vires. Radix & semen refriger. & siccant, adstring. Flores & folia refriger. ac humectant &c.) Sanguinis ac lymphæ orgasmum compescit. Et *Karrichterus* in herbar. sub 4. gradu cancri de Nymphæa flavis & albis floribus in umbra septentrionali exsiccata scribit, si quis eam Lecto solùm vel parieti appendat, convulsione laborans eum in momento sanari. Prout nec minus *radicis decoctum* à quibusdam contrà maniam commendatur, vel ejus *extractum.*

O.

¶ *CCXXXIII. Olea.*

Ἐλαία, Olea, Oliven-Baum/ Oel-Baum/ Olivier. *Olives,* Olive-Tree. Olyve Boom. { Sativa. Sylvestris, Oleaster.

Prior insignitur olea, *Brunfels. Trag. Cord. hist. Lon. Dod. Lob. Cam. Bellon.* Olea sativa, *Matthiol. Cord. in D. Cast. Tab. Ger.* Olea sativa, C. B. 1.

Posterior, Olea sylv. *Matth. Tab. Ger.* Olea sylv. seu Oleaster, *Lob. Cast.* Oleaster. *Lon. Clus. hist.* C. B. 2.

Crescit utraque in regionibus calidis, Italia, Hispania, &c. Gaudet locis siccis argillosis. Floret Iulio. Fructus decerpuntur mense Novembri & Decembri.

OFFICIN. NAT.

Folia. Fructus (sed conditi.)

Vires. *Folia refriger. & exiccant, astring. Usus externus & præcip.* [*in cephalalgia,*] *in fluxu alvi, mensium, in herpetibus, & simil. Fructus immaturi siccant & astring. imprimis sylvestres.*

N. *Exhibet itidem* (*tum olea, tum oleaster*) *lachrymam resinosam, resina Elemi non absimilem, sed hæc in usu non est.*

PRÆPARATA.

1. *Condit. Olivæ.* Condiuntur muria antequam planè maturuerint, in Hispania & Gallia Narbonensi: interdum etiam maturæ & nigræ.

Vires. *Comesta initio pastus excitant appetitum, movent alvum, humentem ventriculum exiccant ac confortant.*

N. *Rancidæ subvertunt ventriculum.*

2. *Oleum,* (simpliciter ita dictum,) Exprimitur ex olivis maturis, diciturque oleum (simpliciter,) oleum commune olivarum, Baum-Oel. Olivier sauvage, *Oyl-Olive,* and *Sallet-Oyl.* Boom-Olv.

Vires. *Calfac. & humectat moderatè.* [N. *Vetus calidius est recenti*] *emollit, digerit, vulnerariumest, alvum laxat cum cerevisia calida assumptum* ℥ j. *ariditatem pectoris corrigit, tormina ventris mitigat, urinarios meatus laxat, erosos absterget & consolidat. Extrinsecus creberrimi usus est in clysteribus, tumoribus calidis, &c.*

N. 1. *Cum* ∇ *tepida assumptum movet vomitum.*

N. 2. *In patria mea Westphalia usitatissimum est vulneratis quotidie exhibere oleum olivarum cum cerevisia calida, quo adeò large utuntur, ut quoque sudor oleum redoleat.*

4. *Oleum omphacinum.* Exprimitur ex olivis immaturis.

Vires. *Refrigerat, siccat, astringit, adeoque multis compositionibus inservit.*

5. *Oleum Philosophorum.* Fit destillando oleum olivarum, cum lateribus ignitis mixtum ex retorta. *Aug.*

Vires. *Discutit, maturat, emollit. Prodest tumoribus frigidis, duris, &c.*

HOFMAN. *Olea.*) Ἐλαία. Germ. Olivenbaum. Vel est *Sativa,* vel *Sylvestris. Sativæ* plures rursus sunt Differentiæ, sed illæ non ab arbore ipsa, sed à fructu potius desumuntur: ab ejus scilicet forma, colore, succo, magnitudine, sapore & bonitate. *Sylvestris oleaster* dicitur, hæc sativæ non cedit magnitudine caudicis & ramorum, horum tamen frequentia superatur. Spinas per ramos possidet, folia minora, flores etiam racematim compacti fructum præcedunt, olivæ similem, sed minorem, succo purpureo mordaci præditum.

Aërem amat Olea calidum, solum campestre Meridiem spectans, unde in Italia, Hispania, Gallo Provincia, & Gallia Narbonensi olea nihil frequentius. Apud Nos in hortis colitur sed hyeme reponenda. Floret Iunio, fructus decerpuntur Novembri aut Decembri.

Oleaster provenit in agro Narbonensi, & in plurimis Dalmatiæ, Italiæ ac Hispaniæ Provinciis.

Vires. Folia refriger. sicc. adstring. &c.) Horum usus præcipuus est externus in alvi fluxu, menstruum profluviis &c.

Fructus olivæ scilicet dictæ, vel sunt grandissimæ ex Hispania advectæ, Superbæ vocatæ. Vel sunt mediæ magnitudinis Narbonenses; Minimæ omnium Italicæ Inter quas reperiuntur capparum magnitudine, gustu suavissimæ.

Condiuntur *olivæ* muria antequam plenariè maturuerint; interdum etiam maturæ & nigræ. Recentes muria conditæ gratæ sunt ventriculo, excitant appetitum, humidum ventriculum exsiccant ac confortant, rancidæ autem eundem subvertunt.

Oleum olivarum ex olivis maturis exprimitur &c.) *Hujus tres sunt differentiæ; Primum* omnium est præstantissimum, ἀκρατον dictum, primus prælii liquor quasi spontaneus, Olei flos. Nostratibus vocatur Carterööl. Gallis Huile vierge. *Secundum Iterativum, secundæ* pressuræ. *Tertium Tertiativum*, quod est tertiæ, hocque pessimum; Iterativum autem medio se habet modo. Quod ex immaturis olivis exprimitur oleum nec minus succus ex immaturis uvis expressus promiscuè Omphacinum vocari consuevit, unde observandum, ne, si succus uvæ immaturæ præscribatur à Medico juniore pro febricitantium cibis condiendis oleum omphacinum substituatur: vel vice versâ si olei omphacini usus, pro hypochondrii inunctione desideretur succus uvæ immaturæ seu de agresta ne præbeatur.

Vires Calefacit, & humectat moderatè scilicet recens oleum olivarum, vetus enim calidius est; emollit, digerit &c.) Vulnerarium est cum cerevisia calida sumptum, alvum laxat, tormina ventris mitigat &c. Hoc cum aliquot guttis lixivii ex sarmentis vitium vel cineribus fabarum propinatum enecat lumbricos.

CCXXXIV. Ononis.

Ἄνωνις, *Dioscorid.* Ὄνωνις, *Theophr.* Hauhechel / Stallkraut / Ochsenkraut. Arreste beuf. *Rest-harrouw.* Prangwortel / Stalcruyt.

Est
- Spinosa
  - purpur. (flor.) *Hac usualior.*
  - lutea. (flor.)
- non spinosa
  - purpur.
  - lutea
    - major.
    - minor.
  - luteo variegata

Videatur Resta bouis *Trag. Lon.* Anonis seu Ononis. *Matth. Tab.* Anonis *Fuchs. Dod. Cast.* Ononis *Cord. in D. Lob.* Anonis Ger. Anonis spinosa flore purpureo, C. B. 1.

Crescit in Campestribus, dumetis, arvis, juxta vias. Floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix ac potissimùm hujus *Cortex*

Vires. *Calf. & sicc. in princ. 3. abstergit. atten. discut. Usus præcip. in diuresi, lithiasi, ictero, obstructione epatis, in carnoso ramice absumendo. Hæmorrhoidibus cæsis, marisciisve discutiendis (infusum aliquandiu bibitum.) Extrinsecus in putredine oris ac dolore dentium. (gargaris.)*

N. *Antequam spinas protrudat, conditur cum sale pro cibario.*

PRÆPARATA.

1. ▽. *stillat.* Ex integra planta cum radicibus novellis eruta.

[2. Syrupi in dispensatoriis quibusdam fit mentio.]

[3. Sal diureticum.]

Ononis Ἄνωνις Germ. Hauwhechel / Est *vel spinosa*, vel *non spinosa. Spinosa vel fl. purpureo*, quæ usualior, *vel fl. luteo. Non spinosa lutea major & minor. luteo-variegata.* N. Hæc non spinosa Sulph. abundare videtur, cùm ea odorem spiret qualem stannum edere solet fractum instar balsami Sulphuris. vid. Excell. Beckmanni physic. curios. mss.

Crescit in Campestribus locis, dumetis, arvis, juxta vias. Floret Iunio & Iulio.

Hujus radix, nec minus cortex usui Medico cedit;

Vires, calefac. sicc. abstergs. atten. discut. &c.) Unde in vesicæ ac renum calculo non iuppar habetur remedium; in hâc contrâ carnosum ramicem singulare latet arcanum, si pulvereremus saltem ad aliquot sumatur mensis. *Aqua ex integrâ planta cum radicibus novellis contrà calculum destillatur.*

CCXXXV. Origanum.

Origanum. *Brunf.* Orig. vulgare, *Trag. Matth. Lon.* Origanum sylvest. *Dod. Cord. in D Fuchs. Tab. Cam.* Agriioriganum seu Onitis major, *Lob.* Origanum Anglicum, *Ger.* Origanum sylv. Cunila Bubula Plinii, C. B. 1. Germ. Cunicula Dosten / Wolgemuth. Origan, *Origany, a kind of wvild Marjoram.* Origanum / Grove Mariolein.

Crescit in locis Campestribus opacis. Floret Iunio, ac Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus seu *Summitatibus.*

Vires. *Calf. & sicc. 3. absterg. astring. Usus præcip. in obstructione Pulmonum, Epatis ac uteri & hinc tussi, asthmate, Ictero, auget lac, ichorosa excrementa per sudorem expellit, (ante balneum assumptum.)* Extrinsecus usu venit crebriori, eoque in balneis uterinis, cephalicis, totius corporis (*contra scabiem.*)

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex integra planta cum floribus.
2. *Oleum stillat.* rarò prostat.

[Odontalgiæ conveniens.]

3. *Sal. ex cinere.* Rarò itidem paratus.

[Ostrutium vid: Imperatoria.]

HOFMAN. *Origanum.)* sive *Origanum* utrumque dicitur. *Origanum Onites* Germ. Dosten. Wolgemuth.

Dioscorides tria genera facit; *Origanum Onites, Origanum Heracleoticum*, & *Origanum sylvestre.* Nomenclaturam *Origani* apud Græcos desumptam putant, ab *ὄρος* quod montibus gaudeat. *Heracleoticum Creticum* quibusdam dicitur.

Crescit vulgare in incultis locis ad itinera, in collibus opacis. Floret mensibus æstivis.

Vires Calef. sicc. aper. abstergit. &c. Usus ejus est in apoplexi, caro, &c pulmonum, uteri ac rel quorum viscerum obstructionibus, unde in tussi, asthmate, &c eo prodest, lac auget, diaphoreticum est; Externè utimur in insectibus.

N. Perdices, ciconiæ & palumbi vulnere accepto origanum imponunt, & sic restituuntur in sanitatem; inspersum hoc pisces, carnib. &c. abigit muscas.

P.

CCXXXVI. Palma.

Φοινιξ Palma, *Trag. Matth. Dod. Alpin. Cord. in D. Lob. Cast. Cam.* Palma major, *Tab.* Dactyliscum palma elate, *Matth.* Palma elate, *Cord. in D. Dod.* Caryotæ, Caritides fructus palmæ dactyli. *Cast.* Palmarum fructus sive dactyli, *Lob. Dod.* Palma major, C. B. 1. Dattelbaum / oder Dackelbaum. Palmier. *Date-tree.* Dadel-Boom.

Crescit in Judæa, Syria, Ægypto, Africa, & simil. locis calidis.

N. *Palmas fœminas non sine aspersione pulveris vel florum è palmis maribus parere asserit Alpinus.*

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

Fructus (officinis.) dactyli, palmulæ, Datteln. Palmier de Dattes. *Dates.* Dactelen/Dadelen/ of Dasen.

Eligendi magni flavi, parum rugosi, molles, pleni, carnosi carne subdura ad nucleum candicante, ad corticem rubescente, & qui concussi minus sonant, sapore vinoso. Deteriores sunt flaccidi, duri & excarnes.

Vires. *Dactylorum maturorum pulpa calf. subastring. immaturi astringunt fortiter*) asperitatem faucium leniunt, *fœtum in utero roborant, fluxus ventris sistunt, vitiis renum ac vesicæ succurrunt. Extrinsecus conveniunt in cataplasmatis astringentibus, & simil.*

N. *Concoctu sunt difficiles, capiti dolorem inferunt,* (*inprimis exiccati*) *crassum ac melancholicum humorem generant.*

[Ossa, Dattelkern/ Noyeaux de Dattes. *Date stones.* Usurpantur ad dystokiam.]

PRÆPARATA.

Species seu Electuarium Diaphanicon Mesuæ & Fernelii.
1. *Diaphanicum in solido*, i. e. tabellæ El. diaphœnic. } Horum basis est Turbith. ac diagrid. Vid. D. & Turbith. in fra de purgant.

P.

Hofm. *Palma.*) Germ. Datte'baum. Vulgò in *Marem* & *Faminam* distinguunt; Aliis notatu digna sunt, quæ *Prosper Alpinus de plantis Ægypt. de Palmâ fœminâ* commentatus est quòd non sine aspersione pulveris vel florum ex palmis maribus pariant.

Cœlo gaudet calido, & frigidum odit, unde in Ægypto & Syriâ, Iudæâ & Africâ plurima. Licet etiam in Sicilâ, Hispaniâ, Galliâ Narbonensi nascatur, tamen vel sterili, vel immites fert fructus. *Hujus Fructus Dactyli*, Datteln in usu sunt.

Eligendi magni, flavi, molles parùm rugosi, pleni, carnosi subdurâ carne ad nucleum candicante, ad corticem rubescentes, sapore vinoso. Deteriores sunt graciles, flaccidi, duri & excarnes.

Vires. Dactylorum maturorum pulpa Calef. subastring. (immaturi *astring.*) &c. Faucium asperitatem leniunt, fœtum in utero confortant, alvum non sistunt maturi, sed laxant, &c. Ex his præparatur *Electuarium Diaphœnicon Fernel.* Et ex oleo de Palmâ indicâ flavescente. Emplastrum vulnerarium conficitur, quod vide in thesaur. pharmac. annexo sect. X. no. XXVI.

¶CCXXXVII. *Papaver sativum.*

Μήκων, Papaver (simpliciter) Arab. Thaxthax, Mag-Samen/ Del-Magen/ Del-Samen Mön. Du pavot. *Set* or *Garden-Poppies*, Tuyn-Huel/ Maneop.

{Album, *quod tutius intra corpus adhibetur.*
{Nigrum, *quod non æquè tutum est.*

Videatur prius Papaver, *Brunf. Lon.* papaver sativum, *Matth. Tab.* papa. album, *Trag. Dod.* papaver album sativum, *Lob. Cast. Ger.* papavet sativum semine candido. *Fuchs.* papaver hortense semine albo, C.B.1.

Nigrum usitatius inscribitur Papaver nigrum, *Brunf. Cast.* Pap. sativum 2. vulgò nigrum, *Cord. in D.* pap. sativ. semine atro. *Fuchs.* papavet hortense nigro semine, sylvest. Dioscoridi, nigrum Plinio C. B. 2.

Colitur in hortis. Floret media æstate

OFFICIN. NAT.

Flores, Semen albi & nigri. *Capita* cum & sine semine.

Vires. *Refrig. & hum. 3.* (*aly. 4.*) *Usus præcip. in somno conciliando, in affectibus pectoris ac pulmonum & inprimis in tussi, raucedine, phthisi. Hinc & in fluxu alvi. Extrinsecus in dolore leniendo, somno introducendo* [*capiti pedibusve adhibitum.*]

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus.* Ex foliis.

N. *De Opio ac Meconio, quæ succi sunt papaverum exoticor. Vide sis infra.*

2. *Extractum.* Ex floribus siccis cum ▽ papaver.

N. *Quercetanus in Pharm. Rest. c. 25. parat hoc modo:* ℞. *Capit. papav. q. v.* (*cum flores expandere incipit, præstatque papaver, quod flores fert rubicundos,*) *contunde ac digere in* ℳB *cum Hydromelite vinoso, vel vino Canariæ dies* (12. 15.) *ut liquor intensissimè rubescat. Exprime fortiter, ut omnis virtus gummosa & resinosa eliciatur. Abstrahe l.* △ (℣B) *ad remanentiam gummosa & resinosa substantiæ, quam adhuc calentem si voles effunde in frigidam & subitò coagulabitur. Et hoc, ait, est verum probatumque opium ac nullo modo sophisticum* (*intellige Germanicum*) *quod loco opij exotici adhiberi potest, de quo classe sequenti.*

3. *Aqua.* Ex floribus vel capitibus florentibus.

4. *Syrup. simpl.* Ex decoct. capit. papav. utr. c. sem. an. & penidio. Vide Dispens.

5. *Compos.* Fit cum aliis pectoralibus. Vide Disp.

6. *Electuar.* 1. *Diacodium simpl.* Ex Decoct. capitu papav. albi & melle (vel saccharo, vel sapa cum Glyzyrrhiza.)

7. 2. *Diacodium Montani, seu Syrupus de Siliquis.* Ex decoct. capit. papav. alb. siliquis. Rad. Althe. & Glyzyrrhiza, cum saccharo cando & penidio.

8. 3. *Diacodium Actuary.* Hoc ex astringentibus.

9. 4. *Diacodium in solido* i. e. Rotulæ ex emulsione & saccharo. Vide Disp.

[Trochisci de papavere, ad intercipiendos Catarrhos.]

10. *Lohoch.* Vid. Disp.

11. *Oleum.* Ex semine exprimitur.

Hofman. *Papaver Sativum.* Μήκων. Germ. Mön. Vel est *Album, vel Nigrum.* Vel *Hortense vel Sylvestre.* De reliquis differentiis vide Authores Botanicos.

Colitur hortense in hortis, sylvestre autem in sylvis; Floret media æstate.

N. *Album* tutiùs intrà corpus adhiberi quàm *nigrum* cum aliis statuit *D. Author.* Verùm experimento facto hic metus de nihillo est, nec ulla etiam dari potest ratio, quæ contrarium suadeat. Sic quilibet cuculi cantum canens adsentiri, quàm indagare mavult.

Vires. Refr. humect. &c.] Hujus præcipuus est in somno conciliando tàm internè quàm externè, item in affectibus pulmonum, ut in tussi, phthisi &c. notabilis est virtutis. Externè in doloribus leniendis, somno inducendo non postremum est. Destillatur inde etiam Aqua hypnotica vid. Thesaur. Pharmaceutic. annexum sect. 1. no. XVIII. XIX.

Ex foliis succus inspissatus & extractum ex floribus siccis omnes præstat virtutes, quæ ipsum *Opium* de quo vide infrà. Et *Quercetani Opium* præparatum, cujus descriptionem hìc tradit, sunt etiam laude non est defraudandum. Ex *papavere hoc sativo* præparatur etiam *Syrupus s. vid. Disp. & compos.* qui in ebullitionibus sanguinis à difficili dentitione ortis in infantibus cum aq. cichor. nuptus mira præstat, ne insultus epileptici oriantur. His succedunt *Diacodium s. Montani, Actuarii, Lohoch* &c. vid. Disp. *Oleum ex semine* exprimitur, quod externè ad dolores demulcendos & somnum inducendum miræ est efficaciæ.

N. Semen papaveris renibus cauernulis compluribus externè interstinctis simile est, uti ex Microscopiorum observatione habemus.

¶ CCXXXVIII. *Papaver Erraticum.*

Μήκων ῥοιὰς, Ῥοιὰς, Papaver fluidum, Papaver rubrum, Klapper-Rose / Korn-Rose / Feldmag-Samen / Grind-Magen. Pavot sauvage. *Erratick. Wild. Redpoppies.* Wilde/Kooren-Roosen.

Est { majus. *Hoc officinarum est.* / minus. *Inusitatum.*

Dicitur Papaver erraticum *Matth. Cord. in D. Lon. Dod. Cast. Tab.* Papaver erraticum primum, *Fuchs.* Papaver Rhœas *Lob. Ger.* papaver Rhœas five flore caduco puniceo, *Lob. ico* papaver erraticum majus, C. B. 10. inter spec. papaveris.

Crescit in arvis juxta vias ac inter segetes. Floret Majo, & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Refrigerat validè, somnum conciliat, dolorem sedat. Usus præcip. in febribus, pleuresi, (cui specificè prodest,) anginæ aliisque morbis, (inprimis pectoris refrigeratione opus habentibus. In inordinato mensium fluore (infus. flor. in ∇,) Extrinsecus sunt, qui herbâ Hepati impositâ, hæmorrhagiam narium sistere conantur, quam vim & radici adscribunt.*

N. *Galenus semen multò frigidius esse ait; quàm sem. papaveris sativi, unde & internum ejus usum interdicit.*

PRÆPARAT.

1. ∇ *stillat.* Ex floribus.
[*Tinctura ex floribus.*]
2. *Syrup.* Ex infusione florum triplici.
3. *Conserv.* Ex floribus.
4. *Extractum.* Cum propriâ aquâ acuatâ. Spir. Sulphuris. *Quercet. Ph. Rest. cap. 26.*
5. *Acetum.* Ex floribus.

HOFMAN. *Papaver Erraticum.*) *μήκων ῥοιὰς* Germ. Klappperroseu. Reperitur *Majus & Minus. Illud usitatum* est, *hoc non.*

Vires. Refrig. &c.) Specificum antipleuriticum est, & archei sedativum præstantissimum, unde hujus usus in febribus ardentibus, internis inflammationibus, angina, pleuritide &c. non satis deprædicari potest; Ubi notandum est in pleuritide sublato ab ejus usu dolore acutissimo, postmodum ab hoc abstinendum esse ne sputi excretio inde impediatur, sed tunc expectorantia substituenda esse, infusum florum in Sp. V. vel decoctum fl. in vino factum in mensium suppressione aut inordinato eorum fluxu salutari cum effectu adhibetur.

Ex floribus destill. Aqua, & ex eorum triplici infusione syrupus, conserva, Tinctura & extractum spissum paratur seq. modo: ℞ Fl. papav. rhœad. s. coq cum ∇ æs. q. ad tincturæ extractionem, quam postmodum inspissa, & cum Sp. V. denuò extrahe, abstracto Sp. V. residuum usui reserva.

¶ CCXXXIX. *Parietaria.*

Ἐλξίνη Parietaria, Urceolaris, vitraria, herba muralis. Tah und Nach / S. Peters-Kraut / Glaß Kraut. Parietaire *Pellitory of the Wall.* Glascruyt/ Parietarie. *Ital. Vetriola.*

Major vulgaris. *Hac officinar.*
Minor. *Tragi.*

Dicitur Parietaria, *Brunf. Cord. hist. Dod. Tab. Ger.* Parietaria vulgaris & major, *Trag.* Helxine. *Matth. Fuchs. Lon. Cast. Cam.* Helxine altera, *Cord. in D.* Perdicium, *Lob.* Pariet. officinarum & Dioscoridis, C. B. 1.

Crescit juxta sepes, muros ac parietes. Floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. & humect. parum, emollit, maturat, exterg. subastring. Usus ejus internus licèt rarus sit, tamen prodest in pectoris mucilagine & hinc in tussi, in renibus exigendis, & hinc in stranguria & calculo. Extrinsecus crebrior ejus est usus, isque in tumoribus, erysipelate, ambustis, vulneribus, & ut plurimum adhibetur in clysteribus & cataplasm.*

PRÆPARAT.

∇ *stillat.* Ex integra herba mense Julio collecta.

[Syrupum Varign. laudat ad calculum.]

HOFMAN. *Parietaria.*) *Duplicem* hodiè habemus, *Vitrum Lipsiensium* seu *Melampyrum* comâ cœruleâ; & *Dioscor. Alterum*, Germ. Tag und Nacht.

Hac in usu est pharmaceutico, & inter herbas refertur emolientes *althæa, malva, violaria, mercurialis, branca ursina, brta, atriplex*; *Illa* non emollit, scil. *Lipsiensium*, sed ventrem potius constipat. *Ista* autem *Dioscoridis* præ omnibus aliis emollientibus ad clysteres in calculosis commendatur, Præterea & abstergendi vim possidet, unde externè in scabie balnea & inunctiones ex hâc componi possunt.

¶ CCXL. *Herba Paris.*

Herba Paris. *Matth. Dod. Cast. Ger.* Paris herba. *Lon. Cam.* Aconitum pardalianches monococcon, *Cord. in D.* Solanum tetraphyllon, *Lon.* Solanum quadrifolium bacciferum seu 10. C. B. Aconitum salutiferum, *Tab.* Uua versa, Uua vulpina, Ein-Beer/ Wolffs Beer/ Augekraut Sterkkraut Sauaug. Raisins de Renard. *Herb-Paris*, or *True-Love*, or *Oneberry* [*Wolffberry*] Wolfs-besie / Spinnekoppen.

Crescit in sylvis opacis. Floret Aprili & Majo.

OFFICIN. NAT.

Bacca, tutò *Folia.*

Vires. *Bacca ac folia refrig. & sicc. Usus baccarum internus est alexipharmacus in pestè, venenatis morbis venenisque assumptis. (E. gr. Arsenico.) Extrinsecus foliorum usus est in bubonibus pestilentialibus, aliisque calidis tumoribus, in paronychia, in inveteratis ulceribus.*

PRÆPARATA.

Pulvis Saxonicus, Vid. A. D.

[N. *Oleum ex granis herbæ Paridis expressum, vel destillatum, quibusdam Oculorum Anim. dicitur.*]

Passulæ, uvæ Passæ, vid. Vitis.

HOFMAN. *Herba Paris.*) *Aconitum pardalianches. Solanum tetraphyllon. Uva versa. Uva vulpina.* Germ. Ein-Beer. Wolffsbeer. Crescit in sylvis ac nemoribus. Floret Aprili & Majo.

Vires. Refriger. & sicc. &c.) Miror cur alia, quæ refrigerant & siccant, etiam non sint alexipharmaca, ut usus baccarum istarum alexipharmacus est; *Baccæ* colligendæ sunt Olein Gemin. existente ante ejus ortum. *Baccæ* istæ nu. v. vel IX. pulveriſatæ cum aq. fl. tiliæ in epilepsiâ commendantur, & ℥ß. ponderepilepticos juvare creduntur, & alios, qui ex morbi diuturnitate aut venesicii amentiâ tenentur. *Ex his tinctura rubicundissima extrahitur*

trahitur tàm cum Sp. V. quàm cum Sp. Sal. ingreditur etiam *Tinctura meam Bezoardicam.*

¶ CCXLI. *Paſtinaca domeſtica.*

Paſtinaca eſt rùm
- Latifolia[Elaphoboſcum
  - Sylveſtris } *minus uſuales.*
  - Sativa }
- Tenuifol.
  - Sativa ſeu domeſtica. *Hujus loci.*
  - Sylveſtris. *Hæc loci ſequentis.*

Eſtque Paſt. ſativa.
- lutea. Carota lutea, gelbe Mohren / gelbe Paſtenach / gelbe Rubē. Paſtenades jaulnes. *Yellow Carots.* Geele-Wortelen of Oecnen.
- alba. Carota alba, weiſſe Paſtenach / weiſſe Ruben. Paſtenades blanches. *Parſneps*, or *white Carots* Pinſternakelen of Witte Wortelen.
- rubra. Carota [ſimpliciter,] rothe Ruben. Paſtenades rouges carotes. *Red Carots.* Roo Caroten / Wortelen / of Peenen.

Videatur Paſtinaca ſativa, 1. & 2. *Fuchſ.* 1. [& Elaphoboſcum.] *Tabern. Lon.* Sativa Dioſc. *Lob. Cord. in D.* tenuifolia (& latifol. ſativa) *Dod. Ger.* Paſtin. 3. Daucus ſtaphilynus altilis & hortenſis vulgò Carota, *Cam. hort.* Carota ex albo flaveſcens, [& paſtinaca domeſt.] *Caſt.* noſtra lutea, *Cam.* Staphylinus 1. & 2. *Trag.* Staphyl. ſativus & Daucus domeſticus, *Galeno.* Siſer alterum, *Matth. Tab.* Paſtin. tenuifolia ſativa radice lutea vel alba, C. B. 5.

De rubra vid. Paſtinaca ſativ. 2. *Fuchſ.* ſat rubens, *Dod. Tab.* atro-rubens, *Lob.* Carota, *Matth.* radice rubra, *Caſt.* vulgaris, *Lob.* Staphylinus 3. *Trag.*

OFFICIN. NAT.

Semen, ratò *Herba* (Radices culinariæ ſunt.)

Vires. *Semen & herba calf. 3. ſicc. 3. Vſus præcip. in vulneribus, ſingultu, pleuriſi, torminibus ventris, calculo ac menſibus pellendis. Specificum habetur ad uteri ſuffocationem.*

Doſis ſeminis 3j.

N. *Rara planta hæc in officinas infertur.*

¶ CCXLII. *Paſtinaca ſylveſtris.*

Paſtinaca tenuifolia ſylv. Dioſcoridis, vel Daucus officinarum, C. B. 1. Daucus agreſtis. Galen. Dauc. vulgaris, *Cluſ. hiſt.* Paſtinaca erratica Plinio *Fuchſ. Cord. in D. Tab.* Staphylinus ſylveſt. *Trag.* Paſtinaca ſylv. *Matth. Lon. Caſt.* ſylv. tenuifolia, *Dod. Ger.* ſylv. genuina Dioſcor. *Lob.* Paſtinaca 4. *Cam.* Germ. Vogele-Neſt. Racine de Pannais Carote ou Paſtinet ſauvage. *Wild.* or *Cowu-parſnep.* Vogelsneſt / Croonſenſcruyt / [by ſommige] Moren Wilde Peenwort. Creſcit paſſim locis Campeſtribus ſiccis & arenoſis. Floret Julio & Auguſt.

Semen, ratò *Radix & Herba.*

Vires. *Eisdem pradita eſt virtutibus, quibus Daucus Creticus, cujus quoque loco, in compoſitionibus adhiberi commodè poteſt. Semen calefacit & ſicc. 3. radix paulo imbecillius, herba adhuc minus; atten. aperit. Vſus præcipui in tuſſi, pleuriſi ſtrangvria, reſerat Epar, Lienem, Ureteres, ciet menſes & molas, ſed at matricis ſuffocationes, ſtimulat venerem. Extrinſecus convenit radix peſſariis exiccat herba catharros (in lotionibus capitis) parturientium promovet (in ſuffitu.)*

PRÆPARAT.

1. *Conſect. ſem.*

2. ▽ *ſtillat.* Ex tota herba cum flotibus ac radicibus Julio collecta.

3. *Ol. ſtillat.* Ex ſemine.

Vires. *Coercet ſeroſitatum affluxum ad articulos vulneratos.*]

HOFMAN. *Paſtinaca ſylveſtris* ſive *Daucus vulgaris.* Creſcit in locis campeſtribus, floret Julio, colligitur manè in rore, Sole in Libr. & Lunâ in Cancr. exiſtentibus.

Vires. Caleſ. ſicc. atten. aper. &c.) *Seminis* hujus virtus etiam ſuo odore anti ſaxatili domare impetum coagulatoris in *Duelech*, & ita venienti ſaburræ coagulandi adimere conciliabulum.

Quas eximias & admirandas Dauci ſeminis dotes priſcis etiam olim cognitas, ut patet ex *Dioſcorid. in Libr. 3. c. 69.* cum immortali Nominis ſui honore noviter etiam detexit *cl. Helmontius in tr. de Lithiaſi cap. 1. & 7.* item *Gualterus Charleton in diatrib. de Lithiaſi. cap. 3.* cum cerevisiâ leptomerâ, cui ſemen *Dauci* infuſum.

¶ CC XLIII. *Perfoliata.*

Perfoliata vulgariſſima ſeu arvenſis, C. B. 1. Perfoliata, *Brunf. Matth. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Lon. Tab.* major *Trag.* perfoliatum vulgare flor. luteo, folio umbilicato, *Lob.* perfoliata vulgaris *Ger.* Germ. Durch-Wachs / Bruch-Wurtz. Perfoliate, Perſefeuille. *Through-Vax*, or *Thorough-Leaf.* Duerwas.

Creſcit in locis ſabuloſis. Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia & Semen.

Vires. *Calf. & ſicc. (amari ſaporis) vulneraria eſt. Vſus præcipui in vulneribus recentibus, Enterocelis (imprimis umbilici) tumidis artubus [exoſtoſi Vbera bein.] ſtrumis ſive intrinſecus, ſive extrinſecus adhibere voluptui ſit.*

OFFICIN. NAT.

▽ *ſtillat.* Ex integra herba florente.

¶ CCXLIV. *Malus Perſica.*

Perſicus, *Brunf.* Perſica *Fuchſ. Cam.* perſica mālus, *Lob. Tab. Ger.* malus perſica *Dod.* perſica arbor & ejus 1 genus, *Trag.* perſica molli carne & vulgaris, viridis & alba, C. B. 1. perſicus alba, & popularis. *Lon.* perſica viridis & alba. *Matthiol. Caſt.* Germanicè Perſich-Baum. Peſchier. *Peach-Tree, and Fruit.* Pferſick-boom / en Perſick-appel.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores, Nuclei, Fructus, ſed ratò, quippe bi facilè putreſcunt.

Vires. Fructus [*mala perſica, Arab. Sanch.*] *refrig. & humect. 2. nutrimenti ſunt pauci, facileque putreſcunt. Verum initio paſtus laxant alvum. Exiccata conſtipant, laudanturque in fluxu alvi &c.*

Flores, Folia ac Nuclei, *calfac. & ſicc. abſterg. Vſus præcip. (florum) in lumbricis infantum, in alvi laxatione, meſenterii obſtructione, ſeri purgatione, & ſim. [Nucleorum] in diureticis ac lithontripticis, in obſtructione Epatis, ardore ſtomachi. Extrinſecus adhibentur crebrò in emulſionibus dolori capitis dicatis, &c.*

PRÆ-

PRÆPARATA.

1. *Condit. Fructi.* ʒ. subtrahitur sc. exterior cuticula, hinc condiuntur, l. a.

N. *Aptiora ad condituram censentur mala minora quàm præcocia.*

2. ▽ Ex floribus.

N. *Alvum infantum lubricam reddit, lumbricosque educit.*

3. ▽ *diuretica.* Vide l. 2. c. 38. ▽ diuretica ex nucleis.

4. *Syrup. de floribus persicæ.* Fit ex iteratis infusionibus, ut syr. ex infusione violarum.

Vires. *Bilem ac seroſos humores educit, meſenterium reſerat, vermes enecat.*

Doſis ad ʒij.

5. *Conſerva florum Perſicæ.*

6. *Oleum.* Fit expreſſione.

Vires. *Sedat aurium, hæmorrhoidumque dolores ac tumores, colicos juvat (aſſumptum.)*

HOFMAN. *Malus Perſica.*) Germ. Pferſichbaum. Hujus folia, flores & nuclei tantùm in uſu ſunt. Raro fructus; quia facilè putrescunt.

Vires. Flores, folia ac nuclei, caleſ. ſicc. abſterg. &c.) *Flores* alvum laxant & ſeroſos humores ſubducunt. Ex *oleo nucleorum Perſicorum* expreſſo & cum flor. Perſicis infuſo & l. a. clarificato fit oleum, cujus guttæ iij. vel 4 auribus in doloribus vel etiam in tinnitu ac ſtrepitu aurium, nec non in difficultate audiendi inſigni cum auxilio inſtillantur. Sedat etiam hæmorrhoidum dolores, & colicâ paſſione affectos juvat adſumptum. Ex *Floribus aqua* deſtillatur, & ſyrupus conficitur. *Folia* externè in capitis dolore fronti imponuntur. Et ex nucleis etiam Emulſiones præparari ſolent cum aq. ſolani in dolore capitis fronti applicandæ cum linteo.

[Malus Perſica Armeniaca.

Eſt { Major. Baracocca, Cæſ.
Minor. Præcocia *Brunf.* Perſicus Armenia præcox. Geſ. Germ. Marcellen / Mammeläucken / Sommer-Pferſich. *Abricots*, Armeniſche Perſen.]

Vires. *Mala melioris ſunt nutrimenti quàm mala Perſica, cordialia putantur & inter bellaria confecta paſta apponitur. Oleum è nucleis Perſicis expreſſo aquale.*]

¶ *CCXLV. Perſicaria.*

Perſicaria eſt C. B. { 1. mitis maculoſa & non maculoſa.
2. urens hydropiper. *Hoc officinale.*
3. anguſtifolia.
4. minor, pulicaria pumila.

Dicitur ὑδροπέπερις Hydropiper, *Fuchſ. Dod. Matth. Cord. in D. Cam. Caſt. Ger.* perſicaria 1. *Trag. Tab.* Mas *Lon.* maſcula, *Brunf.* perſ. urens *Lob.* aliis pulicaria. Germ. Flöh-Kraut / Waſſer-Pfeffer / Mucken-Kraut. Perſicaire, poivre Aquatic. Herbe aux puces. *Fleabane, Arſinart.* Bloedruyt / Perſickruyt.

Creſcit locis udis ac paluſtribus. Floret Julio & Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Hydropiperis *Folia.*

Vires. *Calfac. & ſicc. Uſus præcipuus extrinſecus in vulneribus, tumoribus induratis, ulceribus inveteratis* [*in cataplaſm.*]

N. 1. *Perſicaria mitis habetur frigida, ſed officinis inuſitata eſt, ut ſpecies reliqua.*

N. 2. *Paracelſus in Hydropiperis deſcriptione admodum prolixus eſt.*

N. 3. *Sunt qui hâc herbâ, ad tranſplantationem morborum, præſertim incantatione introductorum utuntur.*

PRÆPAR.

1. ⊖. ſatis acre antiſcorbuticum.

2. Eſſentia in laſſitudine ulceroſa.

3. Unguentum doloribus podagricis demulcendis proficuum.

HOFMAN. *Perſicaria.*) Hæc vel *eſt mitis maculoſa & non maculoſa*, vel *Urens hydropiper*; *illa fœmina, hæc mas.*

Miti nomen impoſuit foliorum cum *Perſicæ* mali foliis ſimilitudo; quàm *Th. Paracelſus Tom. 7. Paradox. Libr.* 1. *cap.* 3. *p.* 96 quoad ſingulares Ejus virtutes ſummis cumulat laudibus; et quo *C. L. Helmontius* iſtud peculiare habere prædicat, ut ſi frigida ſaltem demergatur in aquam & ſuper vulnus, aut ulcus aliquantiſper intepeſcat, mox cœnoſo defodiatur loco, ubi putrere incipiat, etiam attrahere ex ægro, quicquid nocuum erit. *Intr. de Magnetic. vulner. curat. Et in tr. Butler. Perſicariam* hanc ſolo attactu dolores atroces confeſtim tollere vel ſaltem ſublevare docet. *Johann. Hartmannus* in ſuâ Praxi chemiatricâ Perſicariam in fine Septembris & Octobr. collectam ad Morbum Gallicum commendat, ſi ex eâ aqua per Alembicum deſtilletur.

Urentis & Actis ſeu Hydropiperis folia caliſ. & ſicc. &c.) Huic D. *Autor* adſcribit tantas virtutes, quas jam Miti maculoſæ aſſignavimus; ſed minus rectè *vid. Th. Paracelſ. l. c.*

¶ *CCXLVI. Petaſites.*

πέταστος, Peſtilentz-Wurtz / Regen-Kraut. Le petaſites, ou Glouteron. *Butterbur.* Dockbladeren en peſtilentiale wortel.

{ Major, mas, flore luteo. *Hæc uſualis.*
Minor, fœmina, flore albo.

Dicitur Petaſites. *Trag. Fuchſ. Dod. Cord. Lob. Lon. Tab. Ger.* mas, *Cam.* major, *Matthiol. Caſt.* major & vulgaris, C. B. 1.

Creſcit in locis humidis. Floret initio veris.

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ gummoſa eſt.

Vires. *Calf. & ſicc. 2. part. eſt tenuium, amari ſaporis, atten. aper. ſudorifica eſt ac alexipharmaca in peſte, in lypothymia uterina, morbis pectoris, à mucilagine tartarea oriundis, Exempli gratia, tuſſi, aſthmate. Extrinſecus commendatur ad bubones & ulcera maligna.*

N. *Subſtitui poteſt coſto, quippe viribus eidem æquipollere compertum eſt.*

PRÆPARAT.

1. ▽. Ex radicibus vel ex tota h.

2. *Oleum ſtillat.* ſed rarum eſt.

3. *Extractum.*

HOFMAN. *Petaſites.*) Germ. Peſtilentz-Wurtzel. *Radix reſinoſa in uſu eſt, quæ ab initio veris colligitur.*

Vires. Caleſac. ſicc. attennat, aperit. &c.) diaphoretica & alexipharmaca eſt, item uterina &c. ingreditur *Tincturam meam Boreadicam*, & commendatur etiam in pectoris ac pulmonum affectibus à materiâ tartareâ ortis, ut tuſſi, aſthmate &c. *Eſſentia & extractum reſinoſum* exinde parari poteſt.

¶ CCXLVII. Petroſelinum.

Apium hortenſe, ſeu petroſelinum vulgare, C. B. I. Petroſel. *Trag. Brunf. Cord.* vulgare ſeu nativ. *Lob.* hortenſe, *Matth. Lob. Dod. Caſt. Ger.* ſativum, *Tab.* Apium ſelinum Dioſcor. Petroſelinum, perſilium, oreoſelinum, *Fuchſ.* Arab. Karphi, Peterlin / Peterſilg / Garten-Eppich. Perſil. *Common Parsley.* Gemeyne Peterſelie / Perſelie.

N. *Petroſelinum verum ſeu veterum eſt petroſel. Macedonicum (quod ſequitur.)*

Gaudet ſolo humido, colitur in hortis. Floret Iunio, Iulio & Aug.

OFFICIN. NAT.

Radix; (colligitur vere.) *Semen*, (colligitur Auguſt.) & *Folia*.

Vires. *Calf. & ſicc. in princ. 2. atten. aper. exterg.* diuretica ſunt, *Epatica, &c. Uſus præcip. in obſtructione Pulmonum, Epatis, Lienis, Renum, ac Veſicæ, & hinc in tuſſi, Ictero, Cachexia, calculo, ſabulo, menſibus obſtructis, aſthmate, &c. Extrinſecus reſolvunt humores calidos (inprimis oculorum ſuggillationes) impediunt capillorum caſum (cum Abrotan.) imminuunt lac (mammis impoſita) adeoque mulierculis noſtratibus uſui ſunt in ablactatione infantum.*

N. *Foreſt. l. 16. 6. commendat ad tuſſim puerorum* ℞. *Succ. Petr.* ℥ß. *Lact. muliebr.* ℥j. *Cumin.* ʒj. *M. da tepidè.*

PRÆPARATA.

▽ *ſtillat.* Ex integra planta cum radice, coll. initio veris.

Hofman. *Petroſelinum.*) *Apium hortenſe* Germ. Petroſilien Herba eſt notiſſima, cujus radices, ſemen & folia ſunt in creberrimo uſu. *Vide de hujus viribus D. Authorem*, Et Aquam Nephriticam in Theſaur. Pharmaceutic. annexo ſect. 1. num. 32.

¶ CCXLVIII. Petroſelinum Montanum.

Ὀρεσέλινον, *Dod. Lob. Cluſ.* in ſ. 1. *Tab.* Apium montanum, *Caſt.* folio ampliore, C. B. 6. Elaphoſelinum, polychreſton. *Cord.* Berg-Peterlein / Berg-Eppich / Hirſch-Peterlein / wilde Peterſilien. Perſil de montagne. Ache. *Mountain-Parſley*, or *Mountain ſmallage*, or *wild Parſley.* Wilde Peterſelie / Berg-peterſelie / of Eppich.

Creſcit in locis montanis, ſabuloſis, ut & in hortis.

OFFICIN. NAT.

Radix atque *Semen*.

Vires. *Calf. & ſicc. 3. eſt alexipharmacum, ſudoriferum, diureticum, diſcutiens. Uſus præcip. in calculo Renum & Veſicæ, in peſte (ſudorem eliciendo) in morbis & flatibus, in ſtranguria.*

Hofman. *Petroſelinum Montanum.*) *Apium Montanum.* German. Berg-Eppich. Vel eſt *Nigrum*, ob folia nigriora; *vel album.*

In montoſis & arenoſis tractibus reperitur, ut & in hortis noſtris colitur.

Vires. Calefac. ſicc. &c.) attenuat, aperit, incidit, diuretica eſt, ac lithontriptica, emenagoga, viſcerum obſtructiones reſerat, ictero medetur & peſti, unde & alexipharmaca eſt.

¶ CCXLIX. Petroſelinum Macedonicum.

Πετροσέλινον Macedonicum, *Matthiol. Lob. Caſt. Dod. Tab.* aliàs Apium ſaxatile, Peterlein / Stein-Eppich / Stein-Peterlein. Perſil Macedonic. *Stone parſley of Macedonia.* Macedoniſche of Steen-peterſelie.

Colitur apud nos in hortis. Gaudet ſolo ſabuloſo ac ſaxoſo.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calf. ſicc.* (3.) *abſterg. atten. aper. alexipharmacum eſt, unde & Theriacæ compoſitionem ingreditur. Uſus præcip. in urina ac menſibus ciendis; in reliquis cum viribus petroſelinorum ſpeciebus adſcriptis convenit. Adhibetur & morbis veneficio inuoduitis.*

Hofman *Petroſelinum Macedonicum.*) *Apium Macedonicum.* Germ. Peterlein. Stein-Eppich.

Gaudet aſperis, lapidoſis, ſaxoſis & apricis locis, imò interdum ex ipſis ſaxorum rimis emicat.

Hujus ſemen in uſu eſt; alexipharmacum, unde & *Theriacam & Tincturam meam Bezoardicam ingreditur.*

¶ CCL. Peucedanum.

Πεύκεδανον, Peucedanum, *Trag. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Lob. Lon. Ger. Tab.* 1. *Cam. Matth. Caſt.* Peucedanum, C. B. 1. & 2. aliis fœniculum porcinum, German. Haar-Strang / Sau-Fenchel / Schwein-Wurtz / Hinnen-Gall. Peucedane, ou Queuë de Pourceau. *Hogs-Fennel*, or *Sulphur-wort.* Solfer-wortel / Verckens Venckel.

Creſcit in montibus opacis. Colitur & in hortis: floret Iulio.

N. 1. *C. B. duplex facit Peucedanum, alterum Italicum, alterum Germanicum: Verum enimvero promiſcuè in uſum accerſiri poterunt.*

N. 2. *Radicem Peucedani officinis uſualem, non eſſe legitimam. Vid. ap. Matthiol. & Caſtor.*

OFFICIN. NATIVA.

Radix colligenda, Vere Autumnove.

N. *Radix impregnata eſt ſucco reſinoſo, qui tamen in uſum medicum nondum venit, licet aliàs magni fiat.*

Vires. *Calf. & ſicc. 3. aper. atten. expectorat, mucilaginem tartaream bilemque educit. Uſus præcip. in affectibus pectoris, tuſſi, inflationibus (ſo die Lung in den Hals ſteiget/) ſim. in obſtruct. Epatis, Lienis, Renum, ciet urinam, calculum atterit & expellit. Extrinſecus in Hemicrania, aliiſque generibus cephalalgiæ à catarrhis ortum ducentibus, in tumoribus reniuentibus, inveteratis mundificandis, promovet capillorum proventum, &c.*

PRÆPAR.

1. *Sal.* } quæ raro proſtant officinalia.
2. *Oleum ſtillat.* }

Hofman. *Peucedanum.*) Germ. Haarſtrang.

Dividitur vulgo *Peucedanum* in *Minus ſive Germanicum*, & *Majus ſive Italicum.* De *Germanico* hoc loco tractamus; *Italicum*, à nonnullis *Libanotis Nigra* inſcribitur.

Herba & radix in uſu ſunt.

Vires. Calefac. ſicc. aper. atten. expectorat &c.) Hujus præcipuus uſus eſt in affectibus pulmonum à materia tartarea ortis in viſcerum obſtructionibus, urinam pellit, lithontripticum eſt. Externè præter vires ab *Autore* recenſitas valet etiam in ſcabie ſenum ſiccâ probatum eo.

¶ CCLI. *Pimpinella, Bipenella.*

Τραγοσέλινον Bibinella, Bimpinella, Bibernell. Bibinell / Stein-Peterlein / Bocks-Peterlein. Pimpinelle. Pimpernelle d'Almagre. German. *Burnet (with some) Stone parsley, and Saxifrage.* Duytsche Pimpinelle.

Bibinella { saxifraga { major, minor } promiscuè usuales. sanguisorba Italica. *Vide sanguisorba.*

Major est Pimpinella saxifraga, major candida, C.B. 1. Pimpinella, *Cord. Lon. Trag. Fuchs. Lob. Cast.* Pimpinella saxifraga major, *Dod.* Tragoselinum majus, *Tab.*

N. 1. *Hujus radici adnascitur quibusdam in locis granum rubeum, quo utuntur Tinctores ad colorem Carmesinum, unde sunt qui pro cocco habent.*

Minor, est pimpin. minor. C. B. 4. minor *Fuchs.* pimp. saxifrag. minor, *Cam.* Tragoselinum petræum, *Tab.* saxifrag. parva, *Dod.*

N. 2. *Hæc præstantissima est, petroselini Macedonici loco compositiones ingredi potest, si id deficiat.*

Gaudent solo pingui, sed inculto: Florent Iulio, & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Semen.

Vires. *Calf. & sicc. (major. in princ. 2. minor. compt. g. 3.) atten. aper. absterg. sudorifica est, lithonthriptica, vulneraria, &c. saporis acris. Usus præcip. in præcavendis ac curandis venenis ac contagiosis morbis, in reserandis obstructionibus hepatis, Renum, Pulmonum, mensium. In arena, calculo ac stranguria, in colicis doloribus, tussi, asthmate, peripneumonia: in cruditate ac imbecillitate ventriculi: in lue venerea: Antidotus item est argenti vivi. Extrinsecus valet: in maculis faciei abstergendis: In odontalgia: auget lac, maturat bubones, cancrososque tumores, mundificat ac consolidat vulnera, tàm recentia, quàm inveterata.*

PRÆPARATA.

1. *Condit.* Ex radice.
2. *Confect.* Ex radice vel ex semine.
3. *Conserv.* Ex semine.
4. *Aqua stillat.* Ex radice ac integra herba florente Iunio mense collecta.
5. *Oleum stillat.* Ex tota planta cum radice.

N. *Sunt qui in vino rubello semen macerant rursum, exiccant, atque sic oleum exprimere conantur.*

6. *Sal.* Ex cinere.

De Pimpinella hæc habet D. D. Elsholtius in sua Destillatoria Curiosa.

Pimpinellarum familia commodè dispescitur in binas classes. Priore comprehenduntur Pimpinellæ Sanguisorbæ dictæ, numero 4. nimirum Major, Minor, hirsuta, Minor, lævis, & Inodora. Posteriorem occupant Pimpinellæ Saxifragæ cognominatæ, quarum quinæ recensentur à Casparo Bauhino in Pinace: Scilicet Major umbella candida, Major altera, Major umbella rubente, Minor, Tenuifolia. Quibus addi possunt eidem Bauhino adhuc incognitæ: quales sunt Pimpinella maxima Canadensis Iac. Cornuti, Pimpinella maxima Canad. spica rubra longa, & spica rubra conglomerata Reb. Morisoni, itemque Pimpinella agrimonoides horti Patavini.

At verò præter enumeratas has omnes, alia quadam species spontanea crescit apud nos ad pagos urbi proximos, quam ob certas rationes Pimpinellam cæruleam *appellabimus. Eam ipsam autem reperi insuper tum prope* Steinfurt, *loco sex milliaribus hinc distante, ubi in usum officinæ Aulicæ Hortus Medicinalis excolitur: tum circa* Francofurtum *ad Viadrum.*

Faciem si spectes, ad Sanguisorbas *planta haud pertinet, verùm ad* Saxifragas: *atque inter Saxifragas illi quæ* Major umbella candida *nuncupatur, quàm proximè accedit. Ab eadem contrà differt.* 1. *Solo natali. Pimpinella namque cærulea in terra nigricante, altera in arenosis provenit.* 2. *Pimpinellæ cæruleæ radix, extrà pulli est coloris, intus albidi: alterius radix, tam foris, quàm intus albicat.* 3. *Præterea radices illius succo interiùs turgent cærulescente, qui in vulgari nullam apparet: unde etiam nomen* Pimpinellæ saxifragæ cæruleæ *ipsi indere, nobis visum fuit haud inopportunum.*

Experim. 1. *Mirum autem est, latuisse hactenus tam elegans spectaculum, quod ex Stirpe hac oculis subjicere valet Destillatoria. Etenim si radicibus concisis, tam recentibus, quàm exsiccatis Spir. vini superfuderis, tingitur is flavo colore: quod si ipsum porro per Alembicum destilles, liquor transit summè sapphirinus. Obstupescent spectatores rerum ignari, & fucum subesse pene non jurabunt.*

Experim. 2. *Quòd si verò radices sectas, aut insuper contusas, in oleum terebinthi juxta cum aquæ triplo infundas, subindè agitando vitrum, tunc oleum innatans stando cærulescit: sim postmodum omnia per arenam fortiori calore pellas, evanescit color cæruleus, & oleum aquæ supernatans colorem præ se fert aureum.*

Experim. 3. *Porro verò si ad Medicos simul usus transferre operationem hanc libuerit, & specimen parare* Aquam phylagogam cæruleam, *infundantur juxta cum radicibus illius Pimpinellæ Semen anisi, feniculi, & cætera carminativa.*

Experim. 4. *Si animus est conficiendi* Aquam contra Calculum cæruleam, *injiciantur unà Semen Alkekengi, petroselini, & id genus alia. Plus tamen oportet esse radicum Pimpinellæ, quàm cæterorum, si color prævalere cæruleus debet.*

Experim. 5. *Si mediam partem radicum Pimpinellæ cæruleæ cum mediæ parte herbæ Roris solis commisceas, & in vini spiritu infundas, profluet is per alembicum colore maximo per quam eleganti: fracta nimirum cærulescentia per rubedinem Roris solis congenitam.*

Cautelæ 1. *Colorem hunc sapphirinum ex radicibus istius liquor aqueus extrahit nullus: sed oportet esse liquorem*

HOFMAN. *Pimpinella.*) Germ. Bibinell. Vel est *saxifraga*, vel *Sanguisorba, Italica, Saxifraga* est vel *major* vel *minor*. Alii etiam *Mediam* addunt. *Minor* dicitur *Tragoselinum paratum*, quia hirci odorem redolet. De *Sanguisorba* vide suo loco.

Asperis & Saxosis locis delectatur; Floret Iulio, Augusto.

Vires. Calefac. sicc. atten. aper. absterg. &c.) Antidotus est Mercurii vivi. Ingrediens est *pulveris stomachalis* Quercet. Et pulverem hujus radicis puerperæ etiam usurpant in doloribus post partum. Hæc cocta cum aquâ & butyro in dysenteriâ commendatur, cujus scutella sumatur mane & vesperi, aliàs plurimum valet ad sanguinem depurandum. *Lazar. River. Cent. 3. observ. 84.*

Folia Ejus incisa & in vino infusa epotâ vini acidum corrigunt.

liquorem spirituosum. *Præstant tamen adhuc oleaginosi liquores ob majorem cognationem, quæ ipsis cum succo radicum resinoso intercedit. Addiscere id etiam licet, si ipsis oleum citri affuderis, quippe in illud post brevem moram colorem suum cæruleum deponunt.*

2. *Destillatio in his operationibus non lentè nimis instituenda, aliàs albicat liquor transiens: verùm paulò incitatius, ità primus quidem liquor ex cyaneo albescit, sed posterior perfectè sapphirinus apparet.*

3. *Color iste cæruleus, saltem ut in duobus prioribus experimentis animadverti, non est usquequaque durabilis: sed post tres aut quatuor menses in flavedinem degenerat. Diutius tamen durabit, si extra Solis radios & in loco frigido servetur.*

4. *Radices istæ colligi possunt vere, æstate aut autumno, & per hyemem servari: tam enim recentes, quàm siccæ ad hæc phænomena aptæ sunt: quamvis per vetustatem dissipato succo cæruleo, aliarum more radicum fiant inutiles.*

5. *Recentissimas aliquando radices Oleo terebinthi solo imbuimus, observando sequenti die, marinum colorem, non verò cæruleum emersisse: & quamvis postea aquæ triplum adderemus, fortiter per vices movendo, mansit tamen color marinus supernatanti oleo.*

§ CCLII. *Pinaster seu pinus sylvestris.*

Pinus { Sativa. *Vide loco sequenti.* / Sylvest. { montana { 1. Fructifera / 2.3. Sterilis } { *promiscuè usuales.* } / maritima major & minor, &c. }

Videatur Pinus sylv. *Brunfels. Trag. Lob. Matthiol. Cast. Dod. Tab. &c.*

OFFICIN. NATIVA.

Cortex, Folia, Nuces, Resina.

Vires. *Cortex & folia refrig. & sicc. adstringunt. Usus præcip. (externi) in dysenteria, fluore mensium (suffiendo.)*

PRÆPARATA.

1. ∇ *stillat.* Ex conis viridibus.

Vires. *Rugas faciei delet & mammas admodum in virginibus exuberantes cohibet (impositum cum linteolis.)*

2. *Oleum.* Fit ex ligno per descensum igne lenti, ut oleum ex abiete.

N. *Forsan hoc oleum est officinis Templinum dictum, sive tedæ, quod ab impostoribus Algeriis vulgò venditur pro Balsamo sulphuris.*

Vires. *Impetigines sanat inunctum: Verrucas consumit vulneratis verrucis inditum.*

HOFMAN. *Pinaster seu Pinus sylvestris.*) *Pinus* vel *sativa aut domestica est*, vel *sylvestris*. De *sativa* in sequentibus. De *sylvestri* autem hoc loco, quæ variis in locis sponte provenit, Germ. wilder Fichten-Baum.

Hujus in montibus saxosis vastior ac procerior proventus. Proprium ei est, ut falso solo latissimè fruticet. Prout & in nemore nostro Hallensi Dachsenwäldgen satis luxuriat.

¶ CCLIII. *Pinus & Pinea.*

Πίτυς, Pinus, *Brunf. Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Cast.* pinus domestica, *Matth. Tab.* pinus sativa, *Ger.* pinus vulgarissima, *Lob.* pinus Italica, *Cam.* pinus sativa, C.B. 1. Arab. Sonabar. Fichtenbaum/ Hertz-Baum / Kinn-Holtz / Foren-Holtz Le pin & pignet. *Pine-Tree.* Pyn-boom.

OFFICIN. NAT.

Nuces pineæ, *Cortex & Folia.*

Vires. Nuces *pineæ (strobili, coni, coccali & conaria veteribus) caliditate temperatæ sunt & humidæ, maturant, leniunt, agglutinant, resolvunt, impinguant, adeoque nucleorum Usus præcipuus est in phthisi, (quia nutriunt bene) tussi, stranguria ac acrimonia urinæ mitiganda: segnem excitant Venerem, ulcera Renum mundificant, &c.*

Cortices & folia *viribus conveniunt cum cort. & fol. pini sylvest.*

PRÆPARAT.

1. *Oleum.* Exprimitur ex nucleis.
2. *Confect.* nucleorum.
3. Loch de pino.

HOFMAN. *Pinus & Pineæ.*) Hic intelligitur *Pinus sativa*, cujus fructus sunt *pineæ seu strobili, coni, coccali & conaria veteribus*, German. Pinien oder Zirbelnüsse dictæ.

Vires. "*Nuces Pineæ, calidæ & humidæ sunt temperatæ* &c.) Harum usus potissimus est in atrophiâ, phthisi, tussi, &c. segnem excitant venerem, dum uberiorem citrà vim stimulantem seminis suppeditant copiam. Duplici enim modo agunt, quæ ad Venerem stimulandam adhibentur, medicamina; Quædam seminis augent materiam, qualia sunt amygdalæ, Pineæ dictæ, pistaceæ, chocolate, ex Cacao amygdalinis fructibus composita; Quædam stimulum genitalium partium titillationi addunt, ut sunt aromata & his affinia, ut Cardamom. Cubeb. caryophyll. Ambra, Zibethum &c. Hisce accedunt, quæ singulari vi specificâ agunt, qualia sperma cervi, transfosso cervo statim ex vasis spermaticis cum vino haustum; rasura cornu tauri in coitu abrasa, &c.

§ CCLIV. *Piper.*

Πίπερι, Arab. Fulfel, Filfel, Pfeffer. du poivre. *Pepper.* Peper.

Rotundum { Album: *hoc omnium præstantissimum.* / Nigrum: *succedit albo.* }

Longum Macropiper. { Orient. minus, *Tab. hoc insulæ.* / Occidentale majus, *Tab.* }

Album, dicitur piper album *Matth. Lob. Frag. Clus. Cast. Tab.* Piper rotundum album; *Cord. hist.* Piper rotundum album; C. B. 2.

Crescit rotundum in Malvar ac finitimis Insulis Iavæ, Sundæ, &c. fructusque est plantæ cujusdam, quæ arboribus instar convolvuli circumducitur.

Eligendum recens, ponderosum, plenum, acre, non carioſum.

Vires. *Calf. & sicc. 3. incid. atten. aper. resol. Usus precip. in frigiditate ac cruditate ventriculi, colicis doloribus (præstat album) in visus imbecillitate (quia flatus discutit.) Extrinsecus in apophlegmatismis, gargarismis, sternutatoriis, sedat odontalgiam, columellam tumidam imminuit, nervorum affectus frigidos juvat.*

N. 1. *Vis piperis volatilis valde est. Vitentur ergò præparationes in quibus volatile evanescit, e.g. Extractorum præparationes.*

N. 2. *Vulgus piper longum in paroxysmis febrium exhibe-*

exhibere solet, id quod nonnisi in principio locum habere potest.

PRÆPAR.

[Piper in racemis conditum antehac fuit apportatum.]

1. *Spec. diatrion. pipereon.* V. D.
2. *Tragea seu Species fortes.* V. l. 2.
3. *Oleum piperinum stillat.* Fit ex nigro, ad modum, quo ex reliquis aromatibus.

N. *Piper parcissimè oleum dat (scilicet* ℔ j. *dat* ℈ j. *circiter) ideoque* ▽ *destillata aliquoties super remanentiam seu caput mortuum refundenda erit.*

Vires. *Admodum penetrabile est, flatus discutit; paroxysmum tertiana præcavet, si hor. 2. ante paroxysmum exhibeatur, purgato tamen corpore. Extrinsecus admiscetur inunctionibus dorsi in febribus.*

Dosis gr. ij. iij. IV. &c.

4. *Ol.* de piperibus.

HOFMAN. *Piper.*) vel est *rotundum*, vel *oblongum*. *Rotundum vel album est*, quod omnium præstantissimum, *vel Nigrum*, quod albo succedit. *Longum* vel *Orientale minus*, quod usuale, vel *Occidentale majus*. Planta, in quâ crescit, est convolvuli species, si modum crescendi inspiciamus, nam arbores ac bacillos eodem modo, quo convolvuli, scandit. Caulis hujus est instar vitis, vel lupi salictarii, qui ad pertica servatur, absque cujus adminiculo adsurgere & crescere nequit, multas admittens frondes, altitudine interdum salices superat perticales, in quâvis fronde quinque vel sex, vel septem ramusculi crescunt, digiti longitudine, ex quibus piper instar racemorum propululat, viridescens instar immaturarum uvarum.

Cæterùm *piper* provenit non solùm in Malavar, sed maximâ quantitate nascitur in regno Iava in Bantamensi Provinciâ, Iambensi Sumatræ tractu. Matureſcit Septembri, & Octobri, colligitur Novembri, Decembri & Ianuario. *Jacobus Bontius de Medicinâ Indorum p. m. 27. in Not. ad Garc. ab Ort.*

Longum in Bengalâ potissimum crescit, quæ Regio 50. leucarum spatio à Malavar. distat.

Vires. Calefac. siccat, incid. attен. aper. resol. &c.) Unde hujus usus est in acidâ cruditate ventriculi, si scilicet ante cibum quatuor vel quinque grana leviusculè incisa deglutiantur; medetur etiam colicæ passioni; & frigidam cerebri intemperiem emendat, ex quâ dolores capitis emergunt, ℞. piperis longi. Succini albi, fac inde sacculum, ac calidum futuræ coronali impone. Item, ℞. pulver. piper. q. v. subige cum albumine ovi & tempotibus applica in contumaci capitis dolore & sæpius repete, aut nuchæ impone. Alvum etiam subducit in prunis. Grana piperis cum Sp. V. instante accessione febrili, vulgus exhibere solet, sæpè cum *Ἀποχῇ* interdum etiam *διαχωρήσει*. *Franciscus Ioel Sect. 11. de febribus.* Novem Piperis integra grana plures dies deglutita à quartanâ liberare asserit. *Ejus etiam oleuma* d gutt. v. vel vj. imminente horrore cum Sp. V. nonnulli propinant, purgatione abstersivâ prius præmissâ. Piperis nigri folia ut untur Indi ad colicam passionem, alios que frigidos affectus.

N. Piperis racemi virentes adhuc & immaturi condiuntur etiam aceto aut Muriâ, quod condimenti genus Indi generali vocabulo Achar vocant. Ac tali modo condiuntur etiam Zinziber viride radices galangæ, caryophillorum racemi. Ac in locis ad orexin excitandam & ciborum concoctionem nihil sanius reperiri potest.

¶ CCLV. *Pistacia.*

Πιστάκια, pistacia, *Matth. Cord. Lon. Dod. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Terebinthus Indica Theophrasti, *Lob.* C. B. 1. Arbor est Indicæ Terebintho similis.

Nascitur in Persia, Arabia, Syria, India. Quin & Italiæ indigena facta est.

OFFICIN. NAT.

Fructus (*Pistacia*, pistitia, *Βισανία*, Fistici Pimpe-Nüßlein.) Pistaches. *Pistaches*, or *Fistick-Nuts*. Pistacien/ Fistice-Noten. Sunt Nuclei duplici vestiti putamine, primò exteriore coriaceo, hinc lapideo, quod nucleum proximè continet, membranula rubella circumdatum.

Eligendi nuclei recentes, ponderosi, extrinsecus albidi, intrinsecus virides, non rancidi, in apice aliquantulum patentes.

Vires. *Calf. 2. humect. 1. attен. aper. Usus præcip. in mucilagine pulmon. obstruct. Epatis, roborant stomachum, arcent nauseam ac vomitum, exiccant appetitum, bonum suppeditant nutrimentum.*

PRÆPAR.

Oleum exprimitur ex nucleis.

HOFMAN. *Pistacia.*) *Terebinthus Indica Theophrasti. Lobel.* sic communiter statuitur *Pistacionum* Arborem *Terebinthum Theophrasti* esse, sed aliter sentit *Dominicus Chabræus l. c. in append. p.* 597. dum inquit, fuimus aliquando & Nos in eâ opinione, sed *ἀκριβεστέρᾳ θεωρίᾳ* vicère. Unde *in Siriphum sciographiâ p.* 19. *Terebintho Indica sic loquitur.* Hujus fructus *Pistaciis* bonitate minimè cedere, iisque esse similes, atque ex racemis pendere ut illas sed breviores esse & rotundiores. Sic effecit affinitas, ut pro *Pistaciis* à nonnullis habeantur.

Arbor copiosè provenit non solùm in Indiâ, sed etiam in Persiâ, America & Mesopotamiâ.

Fructus, Pistacia, avellanam referunt oblongam cortice albo crustoso magis, quàm osseo, externâ tunicâ aridâ cinericeâ, decidua, medulla interna viridi, dulci, subacri.

Vires. Calefac. humect. attен. aperit. &c.) Impinguant, roborant, obstructiones hepatis reserant, ventriculum confortant. Ad Venerem excitandam commendantur, macie & marasmo affectis prosunt. *Vid. & Ol. Worm. in Musæo. p.* 111.

¶ CCLVI. *Plantago.*

Πρόγλωσσον, Wegerich. Plantain. *Plantain*, Wegbree.

Species plantag. usualiores sunt tres.

1. Dicitur plantago latifol. sinuata. C. B. 2. rubra; *Trag. Brunfels.* major & 1. *Lon.* major, *Matth. Fuchs. Dod. Cast. Tab. Cam.* latifolia, *Cord.* latifol. levis, *Lob.*

2. Plantago latifolia incana, C. B. 3. Plant. major, *Matthiol. Lon. Cam.* latifol. minor Dioscoridis, *Tab.* major incana, *Lob.* Plantago media *Fuchs. Dod.*

3. Plantago angustifolia major, C. B. 1. plant. minor, *Fuchs. Dod. Lon.* media, *Cast.* plantago lanceolata, *Trag. Tab.* plantago longa, *Matthiol.* plantago quinquenervia, *Lob.* Ribwort. Honsribbe.

Crescunt locis herbosis, florent Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Semen, Folia, Radix.

Vires. *Refrigerant & sicc. 2. absterg. incrass. epatica sunt ac vulneraria. Usus præcip. in fluxionibus cujuscunque generis. Exempli gratia, alvi, exputitio sanguinolenta, gonorrhœa, mictione involuntaria, in mensium profluvio, in febribus, & sim. Extrinsecus in mundificandis consolidandisque vulneribus ac ulceribus inveteratis.*

PRÆPARATA.

1. *Succus inspissatus*, extractus ex foliis.
2. ▽. *stillat.* Ex herb. integr.
3. *Syrupus de succo.*
4. *Extractum.*
5. *Species diaplantaginis Mynsichti.*

HOFMAN.

HOFMAN. *Plantago.*) *Plinio Arnoglossum.* Germanis Wegerich.

Vires. refrig. & sic. abstrg. incraſſ. &c.) adſtringit etiam, unde ad omnis generis inflammationes, febres ardentes ſymptomatica, ex vulneribus, item ad vulnera ac ulcera uſus ejus eſt ineffabilis, vel in formâ decocti, vel Eſſentiæ. Radix lotâ recens ex terrâ extracta cultro raſa & auris meatui indita dolores dentium mitigare, dicitur.

¶ *CCLVII. Pæonia.*

Παιωνία, Arab. Feonia, Pœonien/ Benig-Roſen/ Pfingſt-Roſen/ Giche-Roſen/ Königs-Blum. De la pivoine, *Pœony*, or *Piony*. Mâle & Femelle. Pioene Manneken en Wiifken.

Mas, C. B. 1. *Hæc præpollet.*
Fœmina { flor. ſimpl. C. B. 2. *&c.*
flore pleno, C. B. 12. *&c.*

Mas dicitur: Pœonia nobilior vel 2. *Trag.* pœonia mas. *Matth. Cord. in D. Lob. Tab. Ger.* Pœonia folio nigricante ſplendido, C. B. 1. Fœmina nuncupatur pæonia, *Trag. Lon.* pœon. fœmina, *Brunfelſ. Fuchſ. Cord. in D. Lob. Cam.* pœonia fœmina altera, *Dod.* pœonia vulgaris fœmina, *Cluſ. hiſt.* pœonia communis vel fœmina, C. B. 2.

N. *Diſcernuntur invicem Mas & Fœmina foliis & radice. Mas eſt foliis nigricantibus ſplendidis, juglandis folia æmulantibus, radice digitali craſſa, alba, ſeu mas non unâ radice nixus eſt, ſed plures habet, Fœmina variat colore foliorum. Eſt folio utrinque virente & glabro, caule hirſuto, flore vel ſimplici, vel pleno, foliis helleborum æmulatur, radicibus ſeu bulbi longiores circiter octo aut ſex adhærent. Mas plures habet, &c.*

Coluntur in hortis. Florent Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, Semen ſeu grana; *Flores.*

Radix effodienda eſt Vere, ☾ decreſcente (3. & ante novilunium.) Alii effodiunt ☉ exiſtente in ♌ dieque ac hora ſolaribus, ☾ decreſcente. Flores colligendi ſunt Majo, Semen Auguſto.

N. *Pœonia flore multiplici, rarò ſemen producit.*

Vires. *Calſ. & ſicc. 2. ſaporis eſt ſubdulcis ac ſubacris, ſeu amari, ſubaſtringit. Uſus præcip. in affectibus* Cephalicis, *Epilepſia, incubo, &c.* Uterinis, *menſibus obſtructis, lochiis purgandis, doloreque poſt partum mitigando, Epatis obſtructione. Exterinſecus ſuſpenduntur granaac radix de collo pro arcenda Epilepſia.*

PRÆPARATA.

℞ 1.) ▽ Ex floribus, additâque ſi placet radice.

2. *Syr.* Ex infuſione florum.

[Proſtat alibi Mel pœoniatum pro puerulis Epilepticis lambile.]

3. *Extract.* Ex floribus exiccatis.

[Extractum diapœon. Mind.]

4. *Conſerv.* Ex floribus.

5. *Sal.* Ex incinerata integra planta.

6. *Fecula.* Ex radice, l. a.

7. *Oleum ſtillat.* Ex granis elicitur cum ▽ fermentat. l. comm.

HOFMAN. *Pæonia.*) *Datur Mas & Fœmina, quæ foliis & radice diſcernuntur, ut D. Autor deſcribit. Radix effodienda eſt vere &c.*)

Radix mirificâ quâdam poteſtate ſpecificâ morbi raduci ſeminaria elidit, hominemque ab ejus inſultibus tutum reddit, ſed tempeſtivè colligenda eſt, aliàs ſine ſucceſſu uſurpatur. Sed optandum foret, ut, antequàm Aſtrologorum placitis tantum tribuamus, ſiderum in ſimplicia influxûs ſeveris ac idoneis experimentis manifeſtius quàm hactenus factum eſt, evincatur. Nonnulli *Radicem pæoniæ* effodiunt Lunâ decreſcente, Sole exiſtente in ♌, die ac horâ ſolaribus. Sed alii rectius colligunt in Martio tribus ultimis diebus Lunæ decreſcentis antè novilunium poſt mediam noctem manè antè Solis ortum, Sole exiſtente in Ariete (♈) & Lunâ in ♈. Flores colligendi ſunt in Majo, & ſemen in Auguſto.

¶ Polium Creticum.

Polium Montanum aliis præfertur, inprimis Creticum, Cretiſcher Poley. Polium de Crete cretick. *Poley* or *Polium.* Cretiſche Polium.

Vires. *Calef. & ſicc. 2. viſcera aperit, ciet menſes & urinam, ad ſerpentum ictus utile,* [*Theriacam ingreditur.*] *Externè fronti imponitur viteſcens ad ſuffuſionem, vulnerarium audit.*

CCLVIII. Polygonum.

Πολύγονον, { Majus, varii generis eſt, *è quibus uſuale latifolium, C. B.* 1.
Minus variorum itidem generum, *quæ cuncta minus uſualia ſunt.*

Dicitur centumnodia, *Lob. Brunf.* Polyg. mas, *Matthiol. Fuchſ. Dod. Cord. Caſt. Trag.* vulgare, *Cam.* majus, *Lon. Tab.* German. Weg-Graß/ Wegdrit/ Denn-Graß/ Blut-Kraut. Centinodia, la Renouée. *Knotgraſſ.* Duyſentknoop.

Creſcit locis incultis, aridis ac juxta vias. Floret integrâ ferè æſtate.

OFFICIN. NAT.

Herba.

Vires. *Refrig. 2. (al. in princ. 3.) ſicc. aſtring. vulneraria eſt. Uſus præcip. in ſiſtendis fluxibus quibuſcunque, diarrhœa, dyſenter. Fluxu uter. vomitu. Hæmorrhagia narium. Extrinſec. prodeſt vulneribus, ulceribus; inflammationibus oculorum, mammæ tumoribus, febri tertianæ (carpis impoſita.)*

PRÆPARAT.

▽ *ſtillat.* Ex herba collecta in principio Auguſti.

CCLIX. Polygonatum.

Eſt { Latifolium, varii generis, *è quibus uſuale vulgare, C. B.* 1.
Anguſtifolium, varii generis, *quæ minus uſualia.*

Dicitur Sigillum Salomonis, latifolium, *Trag.* polygonatum. *Matth. Caſt.* vulgare, *Cam.* latifolium, *Fuchſ. Dod. Tab.* majus, *Lon.* German. Weiß-Wurtz. *Seaus de Salomon. Solomons Seal.* Salomons Segel.

Creſcit in ſylvis & collibus, Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, rarò *Folia*, rarò *Bacca.*

Vires. *Temperamenti eſt mixti, ſubaſtring. exterg. ſaporis eſt ſubamari ac ſubacris. Uſus internus eſt in fluore albo muliet. Bacca pituitam mucila-*

ginosam per vomitum ac secessum educunt. (*Dos. n.* 14. 15.) *Idem dicitur & de radice* (3j.) *ac de foliis. Extrinsecus faciei maculas abstergit, cutim dealbat, resolvit sugillationes ac tumores renitentes, lotione fugat lenticulos capitis, scabiemque infantum exiccat, cicatrices, maculasque morbillor. emendat, &c.*

PRÆPARATA.

℣. Ex radice cum foliis ac floribus.

HOFMAN. *Polygonatum.*) *Sigillum Salomonis.* Germaniæ. Weiß-wurtzel. Est vel *latifolium*, quod usuale est, vel *angustifolium*, quod minus usuale. Sigillum dicitur, quod ejus radix, quasi signaculum impressiva gerat.

Vires. Temperamenti est mixti &c.) Internè in albo mulierum fluore adhibetur. Ab Anglis commendatur etiam ad Venerem confortandam sacchăro incrustata. Externè ejus aqua cum lacte caprino & fol. petroselini destillata cutim faciei dealbat &c. Vid. Aquam delentem omnes faciei maculas in Thesauro Meo Pharmaceutic. annexo sect. 11. num. 1.

¶ CCLX. *Pomus.*

Μηλέα, Malus, Apffel-Baum. Pommes, pommier. *Apple, Apple-Tree,* Appel/ Appel-boom.

Poma sunt { Domestica { acida. dulcia. subacida. / Sylvestria.

Vires. Acida *sunt naturæ frigidioris ac astringentis. Verùm cum butyro cocta cibum febricitantibus præbent commodum.*

Dulcia *sunt naturæ calidioris ac laxantis.*

Subacida *seu vinosa, naturæ sunt mixtæ, conveniuntque ventriculo & cordi.*

Sylvestria. *Astringunt.*

Extrinsecus (*dulcia sub cinere cocta*) *sedant dolorem oculorum, pleuritidis* (*cum myrrha imposita.*)

[N. *Poma Borstorffiana sapore & odore aliis præponuntur.*]

PRÆPAR.

[Quandoque Aqua imprimis pomorum Borstorfensium, hinc acidorum, & sylvestrium prostat.]

[Item Spiritus.]

1. *Succus fermentatus, seu vinum pomorum, pomaceum.*

N. *Vulgatissimum est in Normannia Galliæ Provincia, adeò ut non modò potus loco habeant, sed & ex eodem* ℣*m vitæ destillent, & aceta conficiant, quæ vel cum spiritu ac acetis ex vino, certare videntur.*

2. *Syrupus de pomis simpl.* Ex succis pomor. dulcium ac vinosorum.

Vires. *Succurrit affectibus cordis, syncopæ, palpitat. ac aliis ab atra bile ortis. Ventriculo gratus est, sedat sitim, febribus auxiliatur.*

3. *Syrup. de pomis Regis Saborum.* V. D. & infra de Sena.

4. *Extract.* seu succus inspissatus pomorum dulcium fragrant.

5. *Extract.* è radice arboris fructus acidos ferentis, fit l. a. cum ℣ ex pomis propriis destillata.

Vires. *Summum est medicamentum contra vim ventris, profluvia, dysenteriam, lienteriam, diarrhœam, fluxum epaticum. Quercet. P. R. c.* 26.

6. Unguentum pomatum.

HOFMAN. *Pomus.*) Apffelbaum. Hujus fructus Poma sunt, quæ vel *Domestica*, vel *Sylvestria. Domestica sunt* vel *acida*, vel *dulcia*, vel *subacida.*

Ex pomis præparantur succus fermentatus, seu *vinum pomorum* vel non fermentatus in primis Borsdorffiensium pomorum, cujus adminiculo *Essentia Martis aperitiva* conficitur. Item Syrupus de *Pomis* s. Item, Aqua cordialis confortans. vid. Thesaur. nostr. Pharmaceutic. annex. sect. 1. num. 26.

¶ CCLXI. *Populus.*

Est { Alba latifolia, weiß Pappel-Baum/ Aspen. Peuplier. *White poplar-Tree.* Witte Populier-boom/ Abeel-boom. Nigra, schwartze Pappel-Baum. *Black poplar-Tree.* Swarte Populier-Boom. Dopelaere. *Hæc usualis.*

Alba dicitur, pop. alba, *Matthiol. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Ger.* populi albæ alia species, *Trag.* C. B. 1.

Nigra dicitur: populus alba, *Trag. Lon.* populus nigra, *Matth. Dod. Cord. in D. Lob. Cast. Tab. Ger.* C. B. 3.

OFFICIN. NATIVA.

Cortex pop. albæ, sed rarò. *Oculi*, pop. nigræ.

Vires. *Utraque natura est mixtæ, (sed humida succæ) cæterum ad frigiditatem inclinantis abstergiunt. Cortex pop. albæ præcipuè adhibetur in dolore ischiatico intus & extra, in stranguria, in ambustis. Oculi seu gemmæ* (κύρμαθα,) *pop. nigr. adhiberi solent à sexu muliebri ad capillos adornandos & promovendos, prosunt itidem ad dolores sedandos.* [*v. g. dentium, decoctum ex* ℣. *vel* ✣. *ore detentum.*]

N. 1. *Est & gummi pop. nigræ, quod calfac. 2. sed minus id usuale est.*

N. 2. *Succus in foraminibus populi collectus, verrucas ac impetigines curare creditur.*

PRÆPARATA.

1. *Oleum populinum.* Ex oculis pop. nigr. (primo Vere collectis) & oleo veteri. Vide Disp.

N. *Alii addunt quoque vinum & coquunt ad hujus consumptionem.*

2. *Unguentum populeon.* V. D.

Vires. *Refrigerat, somnum conciliat.*

¶ CCLXII. *Porrum.*

Πράσον, Lauch/ porreau, *Leeks, Scallions.* Pareye. { Domesticum. { Capitatum. Aesch lauch *Headed leek.* Pareye met Hoofden. sectile, Schnitt-Lauch. *Unset Leecks.* Gesnede Pareye. / Usuale Sylvestre.

Dicitur porrum, *Brunf. Cord. in D. Lob. Dod. Cast. Tab.* porrum commune, *Matth.* vulgare, *Lob.* porrum capitatum. *Fuchs.* porrum capitatum vulgare. *Cam.* porrum commune capitatum. C. B. 1.

N. Capi-

N. *Capitatum & sectile non differunt genere, solum cultura. Sectile enim dicitur, quod detondetur ad culinares usus: capitatum, quod sine detensione linquitur & autumno transplantatur, ut capitatum fiat.*

Gaudet solo pingui. Seritur Martio & Aprili.

OFFICIN. NAT.

Radix, Herba, Semen.

Vires. *Porrum calfacit insigniter siccatque, atten. aper. incidit, resolvit. Usus præcip. in serpentum morsibus & ustionibus, mucilagine pulmonum. Extrinsecus in aurium tinnitu ac suppurationibus, in venis hæmorrhoidum tumidis ac dolentibus, &c. Semen urinam ciet.*

N. *Frequens ejus usus somnos turbulentos inducit, visusque officit.*

CCLXIII. Portulaca.

Ἀνδράχνη, Arab. Backaleancha, Porcelaine, Pourpier. *Purslain.* Porceleine.

{Latifolia sativa. *Hæc præfertur.*
{Angustifolia sylvestris.

Inscribitur Portulaca, *Lon. Cord.* hortensis, *Trag. Fuchs. Dod.* domestica, *Matth. Lob. Cast. Tab. Ger.* major, *Cam.* Portulaca latifolia seu sativa, C. B. 1.

Floret Junio: Crescit locis arenosis & sabulosis.

OFFICIN. NAT.

Folia, Semen.

Vires. *Refrig. 3. sicc. 2. astring. pauci nutrimenti est, lumbricos fugat & expellit. Usus præcip. in mitigando fervore bilis, & hinc in febribus putridis malignis, ardore urinæ, ut & in scorbuto, apprimè succurrit febricitantium æstui (folia recentia applicata jecori, Renibus, &c.)*

N. *In tabe prodesse, succulentia & crassities foliorum arguunt.*

PRÆPARAT.

1. *Succus inspissatus.*
2. ∇ *stillat.* Ex herba.
3. *Syrupus simpl.* Ex succo.
4. *Compos.* Vide Disp.

N. *Solet & condiri ad modum quo Cappares condiuntur.*

5. *Conserv.* Ex foliis.
6. *Loch.*

Hofman. *Portulaca.*) Vel *latifolia est sativa hortensis*, quæ usualis, *vel angustifolia sylvestris.* German. Burgelkraut.

Vires. Refrig. sicc. adstring. &c.) incrassant etiam, unde ebullitionem sanguinis compescunt in febribus ardentibus, hæmorrhagis medentur, scorbuto.

Potentilla.
vid.
Anserina.
[*Prassium. vid. Marrubium album.*]

¶ *CCLXIV. Primula veris.*

Θλαμὶς, Herba Paralysis, *Cast. Brunf.* vulgaris, *Trag.* primula veris, *Matth. Tab.* Major, fl. luteis odoratis, *Dod.* Primula pratensis, *Lob.* verbasculum odoratum, *Fuchs.* Arthriticum, *Gesn.* simplex luteo flore, *Cam.* verbasculum pratense odoratum, C. B. 1. German. Schlüssel-Blumen/ Himmel-Schlüssel / S. Peters Schlüssel / weiß Betonien. Primevere, Bavillon. *Cowslips, Primroses.* Welriekende Sleutelbloem/ enckel en dobbel.

Crescit in campestribus ac sylvis. Floret Aprili.

OFFICIN. NAT.

[*Radix nonnunquam cujus pulvis ad vermes datur.*]

Flores ac *Folia.*

Vires. *Calfac. leniter, siccat fortius, saporis est subacris ac subamari, subastring. Anodyna est. Usus præcip. in affect. capitis, Apoplexia, Paralysi. In articulorum doloribus. Extrinsecus in Arthritide* [*succus foliorum contusorum impositus.*] *ac tumoribus, quæ ictus venenatorum animalium subsequuntur.*

N. *Acetum radicibus impregnatum ac loco errhini in nares attractus, odontalgiam mirabiliter sedat.*

PRÆPAR.

1. ∇. Ex integra herba [caule, foliis ac floribus.]
2. *Spiritus.*
3. *Conserv.* Ex floribus.

Hofman. *Primula Veris.*) *herba paralysis.* German. Himmelschlüssel.

Vires. Calefac. sicc. subadstring. &c.) Cephalica anodyna & antapoplectica est, unde usus ejus est in paralysi, apoplexiâ arthritide &c. *Ex fl. paratur aqua, spiritus, conserva, &c.* Unde & ingreditur aquam apoplecticam D. H. & Spiritum apoplecticum D. G. M. in infrà annexo Thesaur. Pharmaceutic. sect. 14 sect. 23.

¶ *CCLXV. Prunella.*

Brunella, *Dod. Brunf. Lob.* Brunella vulgaris & 6, *Trag.* consolida minor, *Matthiol.* minima, *Cam.* Prunella, *Fuchs. Cam. Tab. Ger.* symphytum petræum, *Lob. ico. Cord. in D.* German. Brunellen / Gotthelf/ S. Anthoni Kraut. Herbe au charpentier. *Self-heal.* Bruynelle.

Nomen ducit ab Angina, quam Brunellam alii vocant.

Crescit in campestribus ac locis herbosis. Floret Junio, & hinc ferè integrâ æstate.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores.

Vires. *Calf. & sicc. (subamara est) abstergit, consolidat, vulneraria est. Usus præcip. in vulneribus inprimis Pulmonum, in sanguine coagulato. Extrinsecus in vulneribus & creberrimè in gingiva, aliisque affectibus oris ac faucium (gargaris.)*

N. *Author est Crollius, radicem aridam denti dolenti affrictam, ut sanguinem susceperit, magneticâ vi dolorem sopire, si alici indatur perforata, foramenque mox tubulo ex salice obturetur.*

PRÆPARATA.

1. ∇. Ex integra planta Augusto collecta.
2. *Conserv.* Ex floribus.

Hofman. *Prunella.*) *Consolida minor.* Germani. Brunellen. Nomenclaturâ ab anginâ ductâ.

Vires. Calefac. & sicc. abstergent. consolidat, &c.) vulneraria est. Unde usus ejus est in vulneribus, sanguine coagulato pro decocto. Externè aqua ejus destillata in anginâ, & aliis oris ac faucium affectibus creberrimi usus est progargarismate.

¶ CCLXVI. *Prunus.*

Prunus { Domestica sativa, *hujus loci.* / Sylvestris, *Vide Acacia.*

OFFICIN. NAT.

Κοκκύμηλα, Pruna, Pflaumen/ Zwetschen. Prunes. *Plums, Prunes.* Pruymen. [fructus pruni.]

Varii sunt generis colore, sapore, figurâ & magnitudine differentia, sunt enim dulcia, subacida, acida. Sunt purpureo-nigra, rubra, lutea, (cerea, Spilling. Des prunes jaunes. *Wheaten yellon Plums.* Geelen Pruymen.) alba: sunt oblonga, rotunda: sunt denique majora, minora &c. In officinis autem usitatiora sunt pruna Damascena (Zwetschen/ prunes de Damasq. *Damask-prunes.* Damasch-Pruymen.) cujus vicem subeunt pruna Ungarica, tùm quoque nostratia dulciora in clibano exiccata. Præterea sunt & Pruneola, (pruna de Brignioles, è loco natali in Galliis) quæ enucleata & exiccata afferuntur, C. B. 15. pruna ex flavo rufescentia, mixti saporis, gratissima, German. Pflaumen/ Prunellen. prunier, *prunells-plums.* Spacnsche Pruymen.

Pruna dantur Damascenis, quæ ex Syria Venetias sicca afferuntur, nucleoque sunt longo & plano potius quàm rotundo. Secundo loco sunt, quæ ex Pannonia, prunes d'Hongrie, (unde Ungarica dicta sunt, aliis etiam Damascena,) *Cord. in D.* & Transylvania adferuntur, at *Dod.* Moravica magis ad alvum leniendam probantur. His 3. subjungi poterunt & nostratia, sed viribus ea minora sunt.

N. *Est & gummi prunor. ad calculum atterendum utile, sed rari usus.*

Vires. *Pruna naturâ refrig. & humect. Recentia cruda, emolliunt alvum quidem, verum facilè putrescunt & proin minus commodè (inprimis post cibum) esitantur, maximè si immoderatior usus sit. Pruna Damascena esui aptiora sunt, laxant, acrimoniam humorum obtundunt, linguam (macerata ac frigida in ore retenta) humectant, sitim mitigant.*

Pruneola (seu prunella dicta) Wein-Pflaumlein/ Brunellen/ Des Brugnoles, *Self-Heal.* Bruynelle/ *refrigerant magis quàm reliqua, humectantque sed citra alvi commotionem, adeoque esui aptiora censentur, graumque refrigerium in febribus exhibent.*

PRÆPARAT.

1. *Condit. pruna* [cerea] cum mell. p. ij. & vini p. j.

2. *Pulpa prunor.* Ex magnis acidis & vinosis fit, coctis scilicet perque setaceum trajectis & cum sacchari ½. circiter inspissatis.

3. *Electuarium Diaprunis simpl.* Eodem modo paratur, ex pulpa & sacchar. ½.

4. *Diaprunum compositum* lenitivum Diadamascenon. *Vid. Dispensat.*

5. *Diaprunum non laxativum, sine sascharo.* V.D. Norib.

6. *Diaprunis solutivum Nicolai diagrydiatum.*

7. *Pruna laxativa.*

HOFMAN. *Prunus*) vel *sativa* seu *domestica*, vel *sylvestris* est. Illa hujus loci, hæc autem ad Acaciam Germanicam pertinet, de quâ suprà. *Domestica* adeò nota est, ut non opus sit multis verborum ambagibus de eâ agere. Nulla Regio est, quæ sibi propriis hujus affingnet species. Huius. Fructus *pruna* dicuntur, de quorum generibus vid. *D. Luther* & alii Botanographi.

Præterea sunt & Prunella &c.) Germ. Prunellen. Hæc, ex quâ arbore decerpta & unde veniant, nondum satis constat. Sunt autem nihil aliud, quàm *Pruna de Brignioles* à solo natali, unde ex Galliâ enucleata & exsiccata in scatulis ad nos transportantur. Ex Causo & hectică febri emaciatis conveniunt, si probè cocta in aquâ fontanâ succo citri manu compressi irrorentur, admodùm palato grata sunt, refrigerant & humectant citrà alvi solutionem.

Vires. Pruna natura refr. & humect. &c.) plus minus, prout plus minusve habent dulcis autacidi. Præterea laxant, leniunt stomachum, lædunt, dum facilè putrescunt, in primis si eorum usus fuerit immoderatus, pauci sunt alimenti.

CCLXVII. *Ptarmica.*

Ptarmica, *Matth. 1. Fuchs. Lon. Cast. Lob.* folio Taraxaconis, *Lob.* pratensis, *Cam. Ger.* Draco sylvestris seu ptarmica *Dod.* Tanacetum album seu acutum, *Trag.* (& millefolium 3. *Tab.* Pyrethrum *Brunfels. ico.* aliis Pseudopyrethrum. Dracunculus pratensis serrato folio, C. B. 2.

Crescit in pratis, ut & arvis etiam incultis, aliisque locis saxosis. Floret Majo, Iunio ac Iulio.

OFFICIN. NAT.

Radix & Folia.

Vires. *Calfac. & sicc. sternutatoria sunt* [*ob acrimoniam,*] *sed rarioris usus.*

HOFMAN. *Ptarmica.*) *Ptarmica* in genere dicuntur sternutatoria, quia hæc etiam pulverisata naribus insufflata sternutationem excitat. Sunt &, qui *Tanacetum album* vocant, sunt, qui *molle folii 1. genus*; & qui *Draconem sylvestrem*, & quia instar *Pyrethri* gustum vellicat *Pyrethrum sylvestre* vulgo inscribunt. Ptarmica dicitur *Roberto Stephano*, *Bachamello*, *Cordo*, *Apollini*, *Cæsari*, *Schwenckfeldio*, &c.

Nascitur ad agrorum & pratorum margines locis umbrosis, etiam montosis & saxosis locis. Transfertur etiam in hortos Floret Majo, Iunio ac Iulio.

Viver. Calefac. & sicc. &c.) incidit etiam attenuat, discutit, acris est gustus, mansu radix dentium demulcet dolorem.

Folia cum floribus valent ad delenda sub oculis sugilata.

CCLXVIII. *Pulegium.*

Πολύχων. Βλήχων pulegium { Latifolium { fœmina. *Hoc usitatius.* / mas. *Hoc subjungitur.* / Angustifolium Cervinum, cui subjungitur Creticum & Massilioticum, quæ *minus usualia.*

Insignitur pulegium *Brunfels. Trag. Matth. Fuchs. Cord. Dod. Lon. Cast. Cam.* pulegium Regium, *Lob.* pulegium latifolium, C. B. 1. Germ. Poley/ Flöhkraut/ Pouliot. *Pennyroyall.* Poley.

Crescit locis cultis & incultis, humidis ac campestribus. Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia, quæ eligenda caulibus ad rubedinem inclinantibus.

Vires. *Calf & sicc. 3. saporis subacris & subamari partium tenuium, assen. incid. aper. resolv. Usus præcip. in mensibus ciendis, fluore albo, fœtu ejiciendo, confert Epaticis ac pulmoniacis: nauseam ac tormina ventris discutit, calculum ac urinam pellit. Ictero ac Hydropi medetur. Extrinsecus, prodest capitis, somnum arcet, verigines discutit, doloribus arthriticis convenit, dentes abstergit, pruritum cutis curat, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Conserva.*

1. *Conserv.* è summit.
2. ∇ *stillat.* Ex herba.
3. ∇ *bis destillata* Ex herba.
4. *Ol. stillaticium.*

HOFMAN. *Pulegium.*) Græc Κυ'μιν. *pulegium* à pulicibus priſci derivarunt, eò quòd ejus flores recentes incenſi eos fumo ſuo abigant ac interficiant. Κυ'μιν dicitur, quaſi balans herba, quod à pecore cum floret guſtatum, ei balatum moveat. Cæterum vel *Latifol.* eſt, vel *anguſtifolium, Illud fœmina & mas*, quod etiam in uſum venit. *Anguſtifolium* autem vel *cervinum Monſpelienſium, ſeu Regale* dictum, minus eſt uſuale.

Creſcit locis cultis & incultis, paluſtribus, & quæ hybernis menſibus rigantur, incultis tamen. Floret Iulio, & Auguſto, & tunc colligendum eſt.

Vires Caleſ. ſicc. partium tenuium attem. incid. aper. reſolv. &c.) Unde in menſium ſuppreſſione, ſecundinarum retentione, & partu difficili exſiccatum frequentiſſimi uſus eſt vel *in vino infuſum* vel *in aquam aut eſſentiam vel oleum redactum.*

Pulmonaria arborea.

Muſcus pulmonarius. *Lob.* C. B. 7. pulmonaria, *Trag. Matth. Fuchſ. Dod. Lon. Tab.* prima, *Caſt.* Germ. Lungen-Kraut pulmonaire ſe levant aux arbres. *Moſſy Lungwort.* Mooſ-Longen-fruyt.

Adnaſcitur arboribus præſertim, v.g. Quercui & aliis tum & petris; ſed hic cãdidior eſt. Vide Lichen petræus.

Vires. *Refrig. & ſicc. moderatè* (*aliis Caleſacit.*) *Uſus præcip. in affectibus pulmonum ſcil. eroſione, tuſſi, aſthmate, in profluviis alui ac uteri. Extrinſecus in vulnerum ſanguine compeſcendo. Vide & lichenem cum quo ut figurâ, ita & viribus ferè convenit.*

CCLXIX. Pulmonaria.

Lungen-Kraut/ pulmonaria. *Pulmonaire. Lungwort.* Longen-fruyt.

- Latifolia.
- Anguſtifolia.
  - vulgaris, Schmal-Blatterich Lungenkraut. *Common Lung-wort.* Gemeyne Longe-fruyt.
  - Plinii, Schmal-blatterich Hirſch mangolt/ Hirſchkõhl. *Spotted Lung-wort* Gevlecktre Longe-fruyt.

Creſcunt in dumetis opacis ac umbroſis. Florent Aprili.

Eligitur præ cæteris latifolia. Hæc inſignitur ſymphytum *maculoſum* ſeu pulmonaria latifolia, C. B. 1. Pulmonaria altera, *Matt. Caſt.* maculoſa, *Lob. Cam. Tab.*

N. *Foliis variat quæ aliquando albis punctis notantur, aliquando carent: floribus eſt communiter cæruleo rubentibus, rarius albis. Sunt qui in marem & fœminam diſtinguunt.*

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refr. & ſicc. conſolidant, conglutinant* (*al. calf.*) *Uſus præcipuus in affectibus pulmonum, phthiſi, expuitione ſanguinis. Extrinſecus in vulneribus.*

PRÆPARATA.

1. ∇ *ſtillatit.*
2. *Conſerva ex floribus.*

HOFMAN. *Pulmonaria.* Germ. Lungenkraut. Vel *Latifolia* eſt, quæ præ cæteris eligitur. Dicitur & *Symphytum maculoſum. pulmonaria maculoſa. Vel Anguſtifolia eſt Plinii.* Hæc minus uſualis.

Creſcunt in dumetis opacis ac umbroſis. Colunturetiam in hortis. Sine maculis pulmonaria maculoſa provenit Lugduni, Genuæ, ac Baſileæ. Maculoſa autem creſcit frequentior in Italia Bononiã ſcil. Patavio, Ferrariã. Floret vere.

Vires. Refrig. & ſicc. conſol. conglut. &c.) Unde in pulmonum ulceribus & vulnerib. egregii uſus eſt. Item in hæmopyſi &c. Ex hâc parari poteſt *Eſſentia & Syruptus*, qui cum aquâ fl. plantagin. burſ. paſtor. aut pulmonariæ iis, qui pulmonum ulceribus laborant commodè offerri poteſt.

Pulſatilla.

Herba Venti *Trag.* Sardoa *Dod.* Anemone Spec. Geſ. limonia & ſamolus Plin. Dalech. Germ. Küchens-Schell / Schlotter-Blumen / Mutter-Blumen. Coquelourde, Paſſe-fleur. *Paſſe flouver.* Ceuckens-Schell.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Caleſ. & ſicc. Alexipharmaca eſt, præſertim. & curativè in peſte utilis, ut & in febribus tertianis uterina etiam eſt, & errhina.*

[*Folia vi cauſticâ prædita, verrucas, lentigines, anguium vitia tollunt, ulceribuſque mundificandis inſervire poſſunt.*]

PRÆPAR.

∇. ex herba, obſtructioni narium conveniens.

CCLXX. Pyrethrum.

Πύρεθρον, Pyrethrum flore bellidis, C.B.1. pyrethrum *Brunf. Trag. Fuchſ. Dod. 2. Matth. Cam. Tab.* majus, *Lon.* verum, *Caſt.* officin. *Lob.* Germ. Bertram/ Zahn-Wurtz Speichelwurtz. Geiſer-Wurtz. Pyrethre. *Pellitory of Spain.* Pyrethrum / Bertramſ-cruyt.

Creſcit in Italia, aliisque locis calidis ac orientalibus, ut & in Helvetia, apud nos non niſi in hortis colitur.

N. *Pyrethrum Germanicum ſeu pſeudopyrethrum, V. ptarmica.*

OFFICIN. NAT.

Radix ſola.

Vires. *Calf. & ſicc. ultra 3. atten. incid. ſudorem valide movet. Uſus præcip. ſed rari in viſcoſo phlegmate corporis, ac præcipuè pulmonum, quod attenuat atque per expuitionem ac urinam expellit, Venerem ſtimulat, quartanam curat. Extrinſecus in Odontalgiâ frigida, in Batracho apophlegmatizans inſigne eſt: juvat & in Hemicrania: paralyſin ac ſtupida membra ſanat, rigores febris præcavet* [*inunctum dorſo ac plantis pedum.*]

HOFMAN. *Pyrethrum. fl. bellidis C. Bauhini.* Nomen accepit ab igneæ qualitatis impreſſione, quam radix morſa in ore relinquit. Dicitur etiam *Herba ſalivaris.*

Hujus ſolæ radix in uſu eſt. De cujus viribus conſule Dn. Authorem, Vide Aquam odontalgicam ex hâc paratam P. II. D. no. V. in theſaur. annexo ſect. 2.

CCLXXI. Pyrola.

Pyrola rotundifolia major, C.B. 1. Pyrola, *Matth. Brunf. Dod. Lob. Caſt. Tab.* Limonium *Fuchſ.* ſylveſtre *Trag.* Limonium & Pyrola, *Lon.* Germ. Winter-Grün / Wald-Mangolt. Pyrola. *Pyrola. Winter-groen.* Wintergroen.

Creſcit in ſylvis humidis. Floret ſæpiũ,

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. & ſicc. aſtring. conſolidant, vulneraria ſunt. Uſu interno & externo celeberrima.*

HOFMAN. *Pyrola.*) *rotundifolia major* Bauhini Germ. Wintergrün.

Vires. Refrig. & ſicc. adſtring. conſolid. &c.) Herba vulneraria eſt, conſolidandis vulnerib. ac ulcerib. dicata, *vid. Tragus Libr. 2. cap. 53. p. 262* qui refert, cofituſam viridem *Pyrolam* vulneribus & ulceribus appoſitam ea ſanare. *D. D. Sebizius in Auctario in Tragum* triplices modos conficiendi ex Pyrolâ Unguentum proponit, & primò viride conficit, deinde album, tertiò rubrum. Viride ob æruginem admiſtam magis extergit vulnera ſive ulcera; Secundum magis reſiſtit inflammationibus. Tertium magis ſiccat & conſolidat, quàm utraque priora ob ſolum Armenam & Sanguinem Draconis ei admiſta. *Vid. D. D. Simon. Pauli in Quadrip. Botanic. Claſſ. 3.*

CCLXXII. *Pyrus.*

Μηλέα, ἄπιος, Birn-Baum poirier. *Pear-Tree.* Peereboom.

1. pyra { Domeſtica / Sylveſtria. } 2. { Dulcia. / Acida. / Acerba. }

Vires. *Refrig. aſtring. Mollientia ſunt. Cocta verò melioris notæ cenſentur, & ut ſchola Salernitana habet.*

Cruda gravant ſtomachum, relevant pyra cocta gravatum.

Differre tamen viribus, prout ſapore differunt, non difficile eſt colligere, dulcia laxant, acida & acerba aſtringunt &c.

N. *Arefacta cocta & comeſta commendantur in fluxu alvi.*

PRÆPARATA.

Ex pyris vulgaribus fit, 1. Pyraceum vinum, German. Birn-Wein. Poiré. *Pear-Wine, Perry.* Peer-wyn/ quod ruſticis noſtratibus loco vini inſervit, paraturque ad modum quo vinum.

2. Ex eodem pyraceo fit acetum ruſticis noſtratibus vulgatiſſimum.

3. Condita pyra muſcatellina cum decocto proprio.

HOFMAN. *Pyrus.*] Germ. Birnbaum Hujus fructus *Pyra* dicuntur, quæ *domeſtica* vel *ſylveſtria* ſunt. *Dulcia, acida, acerba.* Quælibet Regio ſua etiam jactat Pyra.

N. Omnibus aliis *Pyris Moſchatellina dicta* præfero ob aromaticum ſaporem unde etiam condita in officinis proſtant, & pro confortante ingrediuntur ſæpe *confectiones & Electuaria.*

Vires, refriger. adſtring. Mollientia ſunt &c.) Cruda ſcil. ventriculum inflant, ac colicis & nephriticis doloribus obnoxiis fugienda.

Q.

CCLXXIII. *Quercus.*

Δρῦς, Quercus, C. B. 4. Quercus, *Matth. Fuchſ. Dod. Trag. Lon. Tab.* Vulgaris *Lob. Cord.* Germ. Eichbaum. Un Cheſne. *Oak-Tree.* Eickenboom.

OFFICIN. NAT.

Folia, Glandes, earumque *Cupula, cortex, Viſcum, Fungus.*

Vires. Folia, Glandes, Cortex, cupulæ glandum *refrigerant, ſicc. aſtring. Uſus in fluxu alvi, uteri, ſeminis. Extrinſecus in Odontalgia, profluvio uterino,* &c.

Viſcum, (*quod præ reliquis viſci generibus probatur.*) Eichenmiſtel. Du Viſc ou guy de chéne *Miſſelto* or *miſſeldin of Oak.* ym uit Eickenhout. *calfac. moderatè, ſeu paulatim emollit, diſcut. Uſus præcip. ac ſpecifice in Epilepſia. Extrinſecus maturat tubercula, parotides, caterosque abſceſſus* (*cum reſina ac cera mixtum.*)

[Dicitur Lignum Crucis. Bravo reſol. Med. p. 6. p. 553.]

Fungus *quercinus hæmorrhagiam narium ac ſanguinem vulnerum, non minus ac betulinus cohibere dicitur.*

PRÆPARAT.

1. ∇ *ſtillat.* Ex foliis quercuum novellar. Majo collectis.

2. *Gluten*, i. e. Extractum viſcoſum è viſco (Bogelleim) quod ingreditur nonnulla Emplaſtra.

3. *Spiritus* per retortam aperto igne prolectus & rectificatus, fœtidus & Empyreumaticus eſt, ſed in Epilepticis utilis & clyſtericis.

Q.

HOFMAN. *Quercus.*) Germ. Eichbaum.

Hujus Folia, Glandes earumque capulæ, Cortex, viſcum, fungus in uſu ſunt. De quorum uſu & viribus *vid. D. Auctorum.*

N. 1. Hûc pertinent & *Galiæ* de quarum generibus in *Quercu* creſcentibus vide quæ ſuprà ex *Appendice D. Auctori* annexa.

N. 2. Nec *Uva quercina* Veteribus incognita ſicco præmunda eſt pede. Quæ eſt concretitium quid in formâ Uvæ ad radices quercuum ſub terrâ temporis veris ex humore radicum forſan ſuperfluo, ſaporis ſtyptici, colore fordè purpureo, intus candido & quaſi lacte fero. In Æſtate perit & quaſi ſignea fit, Tempore ergò veris colligi debet & ſiccari umbrâ ac pulverari. Illo pulvere nihil eſt præſtantius in dyſenteriâ & in omni ſanguinis fluxu.

N. 3. Mirum quod Morbi, qui per incantationem ligni quercini adminiculo inducuntur, contrà à betulâ curantur, quæ arbores ſibi etiam Naturâ ſunt adverſæ & contrariæ.

N. Equi ſcutellati ſubalbidi die weißlichten apfelgrauen Pferde nigricant, & veteres pilos jaciunt, aut nigriores pilos veterum albicorum loco ipſis renaſcuntur, ſi verno tempore unum & alterum pugillum aut manipulum gemmarum quercus arbo is recentium in modium avenæ conjeceris, illique aliquandiu hæ paſcantur, ob Sal vitriolicum, quod in illis delitescit. *Ex folia quercinis* collectis Majo *aqua* deſtillatur, refrigerans & aſtringens.

CCLXXIV. *Quinquefolium.*

Πεντάφυλλον, Quinquefolium majus repens flore luteo, C. B. 1. pentaphyllon minus. *Brunf.* vulgare, *Trag.* Dioſcor. *Tab.* luteum majus, *Dod. 1. & 2. Lon.* repens, *Cam.* Quinquefolium, *Matth. Lob.* Germ. Fünffing kraut / Fünff Blat. Quintefeuille, Five leaved graſs. *Cink foyl.* Vyf vingercrupt.

Creſcit paſſim locis arenoſis, campeſtribus. Floret Majo & Iunio.

OFFICIN. NAT.

Herba colligenda cum floribus; colligenda Vere.

Vires. *Temperatum eſt caliditate & frigiditate, ſicc. 3. aſtring.*

astring. vulneraria est. Usus præcip. in affectibus à catarrhis oriundis, paralysi, phthisi, arthritide, in ulceri humiditate corrigenda, in sanguinis expuitione ac tussi, in Ictero, in obstructione Epatis & lienis, expandit acrimoniam bilis adustæ, sistit fluxus alvi, hæmorrhoidum, hæmorrhagiam narium. Prodest in calculo ac erosione Renum, in Hernia, in febribus. Externè prodest in oculis inflammatis [succus instillatus] in oris putredine, laxitate dentium, abstergit ulcera etiam maligna.

N. 1. *In febribus tertianis exhibent folia trina, in quartana quaterna, &c.*

N. 2. *Sunt qui radicem pugno detentam ad hæmorrhagiam narium sedandam commendant.*

PRÆPARATA.

1. ∇. *stillat.* Fit ex herba collecta Majo.
2. *Extractum.*

HOFMAN. *Quinquefolium.*) πεντάφυλλον. *Quinquefolium Majus repens seu primum* quinquefoliorum flore luteo Bauhini, quod inter omnia maximè in usu est. Germ. fünffinger Kraut. *Virt. Temperatum est caliditate & frigiditate, sicc. astring. &c.*) Unde ad odontalgiam radicis decoctum commendatur, si oleo eluatur, eademque radix manu detenta, usque dum incalescat, hæmorrhagiam narium sedat. Nonnulli ad febrium paroxysmos inhibendos, in quartanâ quaternorum ramulorum folia, in tertianâ ternorum, in quotidianâ unius cum hydromelite vel piperis exiguo, vel vino diluto ægris, propinant. Quidam etiam hujus folia saltem radicitus collecta arteriis brachii dextri cum sale imponunt pro antifebrili externo topico. *P. Borelli Centur. 1. observ. 32.*

R.

¶ *CCLXXV. Raphanus.*

Raphanus
- major orbicularis vel Raph. rotundus domesticus. *Hujus loci.*
- niger. *Idem hic cum priori.*
- minor oblongus. *Est esculentus & minus officinalis.*
- rusticanus seu marinus. *Vide in sequenti.*
- aquaticus. *Non est in usu.*
- sylvestris *V. Armoracia.*

Ραφανὶς ραφανὶδος, Arab. Fugell. Raphanus magnus, *Lob.* sativus Raphanus, *Fuchs. Cast.* Raphanus rotundus, *Lon. Tab.* orbiculatus, *Tab. & Ger.* Radicula sativa, *Dod.* Raphanus major orbicularis vel rotundus, C. B. 1. Rettich Rettich. *Radisch.* Radiisen.
Crescit in hortis, gaudet solo humido.

OFFICIN. NAT.

Semen, Radix, sed rarò, quia culinaris potissimùm est. [Liquor tamen ex taleolis saccharo cando conspersis, puerulis convenit in pectoris mucilagine.]

Vires. *Calf. 3. sicc. 2. aper. absterg. atten. Usus præcip. in calculo atterendo ac expellendo, urina ac mensibus ciendis, in obstructionibus Epatis ac Lienis, attenuat mucilaginem viscosam in ventriculo, confertque ad distributionem chyli, chymique. Extrinsecus apponitur plantis pedum in febribus, sicuti & cervicis in capitis dolore febrium malignarum comite.*

N. *De usu interno notandum quod nauseam & rutus ciere soleat.*

PRÆPAR.

∇ *stillat.* Ex radicibus [Ictericis utilis.]

R.

HOFMAN. *Raphanus.*) De *Orbiculari* scilicet & *rotundo* hic loci agemus. Germ. Rettich.

De Hujus usu interno D. Author sufficienter tractavit. De usu externo saltem addimus, quòd nec post habendus sit *Raphani* usus contra pedum clavos, si illis decrescente lunâ post pedum lotionem eo usque rasis, ut doleant, pulpæ raphani succus acrior instilletur, futurum ut evanescant. Spinas etiam extrahit raphanus cum pinguedine anserinâ mistus & impositus.

¶ *CCLXXVI. Raphanus marinus seu rusticanus.*

Raphanus Rusticanus, C. B. 5. sylvestris, Dioscor. *Fuchs.* Armoracia aut Raphan. majus, *Brunfels.* Raphan. major, *Trag.* marinus *Tab.* vulgaris & rusticanus, *Matthiol.* Radicula magna, *Dod.* rustican. *Lob. Cam.* German. Meer-Rettich. Grand refort, *Hors Radish.* Mierich-Wortel / Peper-Wortel.

Gaudet solo humido.

OFFICIN. NAT.

Radix, effodienda Martio.

Vires. *Calf. & sicc. ad gr. 3. incidit, atten. easdemque cum priori qualitates habet, sed fortiores: tartaream mucilaginem incidit, ciet vomitum (si succus vel infusio in aceto cum melle tepidè assumatur & aquâ superbibatur) specificè scorbuticis prodest. Calculum pellit, menses ciet. Extrinsecus prodest in febribus (tertiana & quartana) succus cum ol. piperino dorso inunctus, pulsibusve cum Sal. com. impositus, vel umbilico applicatus, donec sentiatur; [sugillata tussis è vestigio tollit, aut succus expressus, auferendus ubi mordere incipit. Seb.]*

PRÆPAR.

∇ *stillat.* è radicibus.

HOFMAN. *Raphanus marinus seu Rusticanus.*) Germ. Meerrettich.

Vires. Calefac. sicc. incid. atten. &c.] Specificum antiscorbuticum est, & juxtà tartarum resolvit, mensium suppressionem curat. Ex hoc cum aliis ingredientibus anti-scorbuticis *elegantissima Mistura anti-Scorbutica* seq. modo conficitur, licet calida adsit sanguinis & viscerum intemperies. ℞ Raphani marini aut Armoraciæ in taleolas incisi ʒii. h. cochleariæ M. ij. Nasturt. aquatic. M. j. Sem. Cochlear. Nasturt. hortens. ää ʒj. Decoct. hordei lib. j. Vini Rhena. ʒvj incis. & contus. stent in infus. per 12. hor. in loco tepido vase optimè clauso, colaturæ adde Spiritus Mocorum Norvvagic. ʒiv. Elæosacchar. Citri non rancid. q. s. M. cujus dosis mane & vesperi ʒij. propinandæ quibus interdum Mistur. s. aliquot guttulæ addi possint; vel Tincturæ bezoardicæ.

¶ *CCLXXVII. Rapum & Rapa.*

ῥαφάνη, Ruben / Navaux, Rave. *Turneps.* Rapen / Knollen. Arab. Seliom, Selgem, Selgrem, Dioscor.

Est
- longum, fœmina.
- rotundum, mas.
- sylvestre, *quod minus usitatum.*

N. *Nomen Rapi omnibus usuale est.*

Vires. *Calf. 2. sicc. 1. Seminis usus præcip. in antidotis, Venerem ciet, morbillos expellit,* Dosis ʒß. *Radix magis culinaria est, sed ventriculo flatulenta. Succus & decoctum leniunt acrimoniam bilis ac asperitatem bronchiorum, asperaque arteria &c. Extrinse-*

cus

cus imponitur Pernioni (cocta) adhibeturque in gargarif. Vide & Napum.

¶ CCLXXVIII. *Rhaponticum vulgare.*

Rhaponticum seu Centaurium majus. { folio in lacinias plures divisо, C. B. 1. folio non dissecto, C. B. 2. Alpinum luteum, C. B. 3.

Ex his usualius est primum, quod insignitur Rhapontica, quæ hodie centauria major, *Trag. Cord.* Centaurium majus, *Lon. Lob.* magnum, *Matthiol. Dod. Cast.* Centaur. majus seu Rhaponticum pharmaceuticum, *Cord. in D. Cam. Tab.* German. groß tausendgülden-Kraut/ Rhapontic. Rhapontic vulgaire. *Great common Rhapontick, Rhubarb.* Gemeyne Rhapontick/ Rhabarbar/ Groote Guldewortel.

Crescit in alpibus & vallibus pinguibus, apricis, Apuliæ, Sabaudiæ.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Naturæ est temperatæ, sicc. astring. vulneraria est, saporis subdulcis ac subacris. Usus in fluxibus alvi, Dysenteria: ciet menses, profluviumque è contrario sistit: prodest in hernia, sanguine coagulato, expuitione sanguinis in febribus stomachicis: Epar aperit ac roborat, summopere laudatur à nonnullis in obstructione venarum mesaraicarum, & in morbis hinc ortis.*

HOFMAN. *Rhaponticum vulgare.*) seu centaurium Majus Germ. Groß tausend-gülden Kraut. *Vel latifolium* est, *vel tenuifolium. Rhaponticum* dicitur, non quod unum & idem sit cum *Centaurio* majori, sed quod isti admodum simile sit.

Crescit in alpibus Apuliæ, Sabaudiæ: Et, seritur in hortis.

Vires. Naturæ est temperatæ, sicc. adstring. &c.) Vulneraria est; Et in hâc acris simul & adstringens cum levi dulcedine sapor percipitur: Unde illius usus ad rupturas & pectoris inveterata mala commendatur, hæmoptysin scil. &c.

¶ CCLXXIX. *Rhaponticum verum.*

Rheum, Rha. Dioscoridis, C. B. 3. Ponticum Rha antiquorum, *Lob.* Rhapontic. verum officin. German. Rhapontic. Rhapontic vray. *True Rhapontick,* also *Rhubarb.* Dyreckte Rhapontick/ vock Rhabarbar.

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ ad nos ex Asia advehitur.

Eligenda quæ non carioſa, rubescens, in ore lentorem referens.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. seu mixturæ temperatæ est, terrestris & ignea, saporis subacris. Stomachica, splenica ac hepatica. Usus præcipui in doloribus arthriticis, febribus, venenatorum animalium ictibus, &c.*

PRÆPARATA.

Extract. f. l. c.

Vires. *Summum est cardiacum Quercetan. Pharmacop. Rest.*

HOFMAN. *Rhaponticum Verum.*) German. Rhabarbar. Nomen accepit à loco natali à *Rha* flumine, in cujus ripis [illegible] prà *pontum & Bosphorum Cimmerium* nascitur. Toto igitur [illegible] lo errant, qui *Centaurium Majus* eodem insignitum nomine quamvis magna huic cum illo sit affinitas. Hoc à Rhabarbaro etiam est diversum, de quo infrà.

Nostro seculo, quid verum sit *Rhapontici & qualis planta*, edito de hoc eleganti tractatu ostendit *Prosper Alpinus*, [illegible] rà ejus plantâ ex Thraciæ Monte Rhodope in Italiam allata. Radicibus prædita est hæc Planta multis, ab uno germine prodeficiscentibus, longis, rotundis, centaurii majoris similibus. Ut primum è terrâ eruuntur, ex russo nigrescunt, substantia rarâ, laxâ, levi, quæ commanducata croceo tingit colore, & si pluſculum dentibus agitetur, glutinis modo lentescit, levi amaritudine prædita. Folia fert multa, longis pediculis suffulta, acta, ampla ad magnæ lappæ figuram inclinantia, majora tamen & latiora in circumferentiâ miris quibusdam circumvolutionibus agitata, colore viridi in nigrum inclinante, pediculis longis, crassis, latis, intus cavis, exteriùs convexis, striatisque in orbem expanduntur, inodora, sapore subacido, caulis ex medio foliorum exsurgit, unicus, cubitalis, ad rubrum inclinans, rotundus, cavus, crassus, striatus, geniculatus, ex cujus geniculis surculi rectè exeunt duo vel tres, utrinque ex oppoſito floſculis albis muscosis sambuci floribus simillimis, racematim undique congestis, benè olentibus, sapore subacido, quibus succedunt semina triangula parvis folliculis, membranaceis tecta, nigra, hypolapathi seminibus simillima.

Nostrâ jam ætate non amplius adeò rarum est *Rhapontica*, Belgæ colunt jam etiam in hortis suis, ex Thraciâ allatum.

Duplex autem est *Rha sive Rheum*, scilicet *Rha barbarum*, de quo infrà *de purgantibus*, & *Rha sive Rheum Ponticum*, de quo hoc loco.

Radix Ejus eligenda, quæ non carioſa, sed rubescens, in ore lentorem referens.

Vires. Calefac. & sicc. seu mixturæ temperatæ est, terrestris & ignea &c.) Unde vires obtinet singulares, nam ratione terrestreitatis adstringit cum modicâ caliditate, laxitas ejus & levitas aëri etiam multum participare ostendit, prout naturalis partium textura deposcit. Hinc convulsis, ruptis & orthopnœicis prodest, lichenas ex aceto sanat, hæmoptoicos, cœliacos, dysentericos, &c. Dolores & inflationes dissipat, Lienosis, hepaticis, febricitantibus, singultientibus medetur. Ictus venenatorum animalium curat, levi purgatoriâ facultate prædita.

N. *Rhapontici radix Septasiarum Raphani* crassitudinem ferè æquat. *Rhabarbaro* gravior ac compactior, rugoso & fusco cortice prædita, secta transversim spiras ostendit, colore vario minusque rubro, quam *Rhabarbarum*. Sapor illi subamarus & adstringens, odor nullus. Neque tamen *Rhabarbarum, hoc Ponticum* est, sed planè alterius generis planta.

¶ CCLXXX. *Rhodia Radix.*

Ῥόδια, ῥίζα, Radix Rosea, *Trag. Matthiol. Dod. Cord. Cam. Fuchs. Lon. & Tab.* Germ. Rosenwurtz. Racine sentant les Roses. *Rose-Root.* Rose-wortel.

Crescit sponte in alpibus, solo gaudet umbroso.

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Vires. *Naturæ censetur temperatæ (Fuchs. calf. & sicc. 2.) cephalica est. Usus præcip. in dolore capitis (cum ros. contusa.)*

HOFMAN. *Rhodia Radix.*) German. Rosen-wurtzel. Tuberosa est radix *Rhodia dicta* ob odorem & saporem, quibus æmulatur flores rosarum, ab unâ radice multæ oriuntur virgæ, tenues, numerosâ foliorum congerie stipatæ. Flores in umbellâ gerit ex pallido rubescentis coloris, quibus succedunt siliquæ, semen continentes. Hisce Rhodiam carere statuunt *Cæsalpinus & Fuchsius*, sed contrà rei veritatem.

Vires. Naturæ censetur temperatæ &c.) Cephalica est. Unde utimur cum aqua rosar. in dolore capitis, ex aprication contracto.

¶ CCLXXXI.

¶ CCLXXXI. *Rhodium Lignum.*

Aſphalatus, Rodiſer-Holtz. Bois ſentant les Roſes. *Rhodium*, or *Roſewood. Aſphalathus.* Roſenhout/ of Rhodium.

Aſphalatorum 4. quidem modernis innotuerunt genera, Cortice cinereo, ligno purpureo ſeu Dioſcoridis. 2. Aſp. colore buxi. 3. Aſp. albicans torulo citreo. 4. Aſpalat. rubens. Verum officinis noſtratibus non niſi ſecundum & tertium ſuppetunt. Prius eſt Aſpalathi 1. genus. *Lob.* Poſterius dicitur Rhodium Lignum, quibuſdam Agallochum, oleaque Æthiopica, *Cord. in D.* Agallochum forte, id eſt, xyloaloë ſolida, quibuſdam lignum Rhodium, Rhodiſium & aſpalathum, aliis oleaſtrum lignum, *Cord. hiſt.* Aſphalathus roſeus ſeu 3. *Lob.*

Vires. *Dioſcoridi & Galeno calfac. ſicc. & aſtringit, unde commendabile ad ulcera oris, ad nomas genitalium & ſordida ulcera, ad alvi fluxus. Verum enim verò an hæc noſtrati conveniant, cuivis licet experiri. Vix enim modernis practicis in uſu eſt: niſi quod interdum ad renum calculos decoctis incoquatur.*

PRÆPARATA.

Oleum ſtill. quod communiter pro oleo roſarum habent.

HOFMAN. *Rhodium Lignum.*) *Aſpalathus.* German. Roſiter Holtz. Varia de *hoc Ligno* reliquerunt in ſcriptis ſuis *Dioſcorides* L. 1. cap 19. *Plinius* Libr. 2. c. 24 *Proſper. Alpin.* de Plant. Ægypt. p 57. *Dioſcoridi* frutex lignoſus, ſpinis crebris aculeatus, in Iſtro, Syria, Nyſino, & Rhodiorum inſulâ proveniens; Arabibus autem non frutex eſt ſed arbor craſſa. Cum quibus & Nos facimus.

Vires. calefac. ſicc. & adſtring &c.) Unde ad tetra oris ulcera colluenda commendatur, ejus decoctum alvum ſiſtit, & ſanguinis rejectiones cohibet. Cum ejus *oleo deſtillato* adulteratur *oleum roſarum. Plura vide in D. Authore & in quæ ſuprà ſub nomine Aſpalathi ex Appendice ejus Pharmacopœiæ annexa p. 1. & 2.*

Hoc *Lignum* ingreditur *trochiſcos Hedychroi*, ad confectionem Theriacæ adornandam.

¶ CCLXXXII. *Rhus.*

Rhus folio ulmi, C. B. 1. Rhus, *Matthiol. Tab.* Rhus coriaria, *Dod.* Rhus obſonior. *Lob. Cam.* Sumach. Arabum *Lon. Caſt.* Rhu, Rhoë, Rhus culinarium, German. Ferber-Baum/ Schling-Baum. Rhon. *Sumach.* Sumach/ en Smacke.

[Rhus cum Thée idem putatur nonnullis.]

OFFICIN. NAT.

Semen, Folia.

Vires. *Refrig. 3. ſicc. 2. aſtring. Uſus præcip. in fluxu alvi, uteri ſeu menſium: hæmorrhoides compeſcit, bilem obtundit. Extrinſecus reſiſtit putrefactioni ac Gangrenæ in paronychio.*

N. *Gummi dentibus indium odontalgiam ſedat.*

PRÆPARATA.

Succus Sumach. id eſt, Pulpa ſine oſſeis ſeminibus.

N. *Alii ℞. Decoct. Rhois ex ramuſculis & Tamarind. conquaſſatis macerant ac coquunt ad conſiſtentiam.* Tabern. in Herbario.

HOFMAN. *Rhus.*) *Sumach Arabum, Rhus coriariorum, obſoniorum, culinarium* &c. Hîc notandum, hæc genere vel ſpecie non inter ſe differre, ut nonnulli volunt. *Rhus enim obſoniorum* nihil aliud eſt, quàm fructus vel ſemen, quo utebantur olim coqui obſoniis pro ſale adſpergentes. *Coriariorum* autem nihil aliud, quàm folia & fruticis ramuſculi, quibus exiccatis Coriarii utuntur. Germ. Ferberbaum.

Gaudet ſolo petroſo, creſcit etiam in hortis noſtris. Floret Iulio, Fructus fert autumno.

Vires. Refriger. ſicc adſtring. &c.) Undè internè commodè adhibetur in dyſenteriâ, fluxu hæmorrhoidum, nimio menſium fluxu; externè in uteri & ani procidentiâ, ſi cum maſtiche decoquatur & applicetur; item ad oculos præſervandos à variolis, antequam erumpant, Semin. Sumach cum ſem. fœnicul. in aq. roſarum infuſum commodè applicatur cum linteo.

¶ CCLXXXIII. *Ribes.*

Groſſularia multiplici acino ſeu non ſpinoſa, hortenſis rubra ſeu ribes officin. C. B. 1. Ribes hortenſis, *Trag.* vulgaris domeſtica, *Matthiol. Caſt.* Ribes, *Fuchſ. Lon. Tab.* Uva Urſi, Ribeſium fructu rubro, *Dod.* Ribes Arabum, *Lob.* German. Johannis-beer. ſeu. Des groſeilles. *English Corence*, of *Corents.* Ribes/ Aelbeſien.

- Rubra. *Hujus Bacca officinales.*
- Nigra. *Uſualis non eſt.*
- Alba. *Et hujus baccæ in officinas inferuntur gratioreſque ſunt guſtu ipſis rubris.*

Coluntur in hortis, matureſcunt circà feſtum S. Ioannis.

Vires. *Refrig. & ſicc. 2. partium tenuium: ſubaſtring. ventriculo conveniunt. Uſus præcip. in profluviis alvi, dyſent. choleram ſedant, in febribus biliosis proſunt, putredini reſiſtunt, ſitim reſtringunt.*

N. *Alba ut minus acidæ, ita minus frigidæ cenſendæ ſunt.*

PRÆPARATA.

1. *Condita baccæ*, cum decocto proprio & ſacch.

2. *Rob. de Ribib. ſimpl.* Eſt ſuccus inſpiſſatus ad mellis conſiſtentiam.

3. *Rob. de Ribib. compoſ.* Eſt ſyrupus è ſucco & ſaccharo ℔.

4. *Vinum*, id eſt, ſuccus liquidus.

HOFMAN. *Ribes.*) Hunc frutitem veteres ſilentio prætererierunt. Quidam tamen hunc eſſe contendunt, quem Arabes *Ribes* vocant. At *Ribes* Arabum à Noſtro diverſus eſt. Licet *Dodonæus & Amatus* unum & idem eſſe aſſerant, quibus & Nos adſtipulamur. *Hujus duæ obſervantur differentiæ, unius fructus ſeu baccis rubris, alter baccis albis. Qui baccas nigras* profert non eſt in uſu Medico.

Uterque frutex paſſim colitur in hortis. Florent Aprili, & Majo. Iunio autem & Iulio baccas maturant

Vires, refrig 1. & ſicc. partium tenuium, ſubadſtring &c.) Unde *vaſorum* viſcerum & ſanguinis extinguunt, febrium calorem contemperant, ſitim ſedant, alvi profluviis medentur ex bile ortis, choleram compeſcunt, ventriculi ſubverſionem levant, Ex his *baccis condium præparatur, Roob ſ. & c. item ſuccus, gelreda* &c.

¶ CCLXXXIV. *Roſa.*

- Domeſtica, ῥόδον, Roſen. Roſier. *Roſes*, Roſen/ *hujus loci.*
- Sylveſtris, κυνόῤῥοδος, κυνόβατος, *Vide Cynoſbatos.*

Roſarum varia ſunt genera, coloribus ac foliorum multiplicitate differentia. Sic eſt Roſa (milleſia) rubra, rubrapallidior, ſaturatius rubens, purpurea (hæc

colorem carnis referens, Zebethina dicitur.) Verſicolor alba, moſcata ſeu Damaſcena, ſpinis carens, ſubviridis, &c. In officinis autem tria præcipuè genera uſualia ſunt. Roſæ ſcilicet rubræ (quæ præſtantiſſimæ) pallidæ quæ rubris ſuccedunt, & albæ quæ infimæ ſortis. Omnibus tamen laudem præripiunt Roſæ moſcatæ ſ. Damaſcenæ.

Florent Majo & Iunio. Coluntur ubivis in hortis.

OFFICIN. NAT.

Flores (rubri & pallidi aſſervantur exiccati) *Anthera, id eſt, capillamenta.*

Vires. *Roſæ ut variant generibus, ita & qualitatibus. Sunt enim qui non ſine cauſa roſas partim calidas & acres, partim frigidas volunt, caloremque reſidere in ſuperficie à frigore ſcilicet eo expulſum, qui in marceſcentibus evaneſcit, in genere tamen omnes refrig. 1. ac aſtring. Spiritus vitales animaleſque recreant, ac roborant,* pallidæ ſeu incarnatæ *laxant.* Rubræ ac albæ *aſtringunt (alba levius, rubra fortius.) Uſus præcip. in fluxionibus, febribus, ſiti, appetitu proſtrato, &c. Extrinſecus in vomitu, cephalalgia, vigiliis, dolore aurium, gingivar. ſedandis, rebli inteſtini (cum vino coctæ & impoſitæ:) in ulceribus & inflammationibus oris, faucium, oculorum.*

Floſculi lutei capillamentis in medio florum adhæreſcentes, (Anthera offic.) exiccati *immiſcentur dentifriciis ad gingivarum aſtrictionem fluxionumque exiccationem.*

PRÆPARAT.

1. *Acetum*, è flor. rubris.
2. ▽ *ſtillat.* è floribus pallidis (præferunt ad oculor. morbos.)
3. è floribus rubris.
4. albis.
5. *Balſamus.* Ex ol. ſtillat. & cera depurata.
6. *Conſerva*, 1. *roſ. rub. recens.*
7. 2. *antiquæ.*
8. 3. *roſ. rub. ⊕ta.*

N. *Præſtat ex tempore ⊕tam hanc conſervam conficere, affuſione ſcilicet guttularum aliquot, quippe quæ ad tempus aſſervatur, & amittit colorem & ſaporem mutat.*

9. 4. *Conſerv. roſ. pallid.*
10. *Elect. I. Roſatum Meſuæ.* V. D.
11. 2. *de ſucc. Roſ. ſolid.* } Aug.
12. 3. *liquidum.* }
13. *Morſelli, id eſt, ſaccharum roſar.* Ex ſucco & ſaccharo.

N. *Morſuli de ſpec. è ſucco roſar. ſunt idem quod Elect. ſolidius.*

14. *Rotulæ Manus Chriſti*, officinis dictæ ſimplices & perlatæ.
15. *Ol. ſtillat.* aſcend. cum ſpirit.
16. *Ol. infuſum* 1. *vulgare.*
17. 2. *omphacin.*
18. 3. *Compoſ.* Aug.
19. *Pilul. Roſat. id eſt, de aloe roſat.*
20. *Spec. Elect. de ſucc. roſ.* Aug.
21. *Aromatic. roſ.* Aug.
22. *Diarrhod. Abb.* Aug.
23. *Roſat. novell.* Aug.
24. *Spiritus*, è roſis rubris fermentatis.
25. *Syrupi*, 1. *roſatus ſimplex, ſeu laxativus ſimplex.* Ex infuſ. 3. roſ. rub.
26. 2. *roſat. ſolutivus Mucharum*, (è Damaſcen.) Aug.
27. 3. *Laxativ. compoſ. ſeu elleboratus.* Aug.

[*Syrup. Roſarum ſolutivum compoſitum cum Ambubeja dictum.* Vid. D.]

28. 4. *ſine elleboro.* Aug.
29. 5. *de roſis ſiccis.*
30. 6. *roſatus regius ſeu Julep. Roſatum.*
31. *Mel roſatum Meſuæ.*
32. *ſimplex.*
33. *Citratum.*
34. *Laxativum*: ferè idem eſt cum ſyr. ſimplici.
35. *Tinctura.* Fit ex roſ. rub. ſicc. ℥j. infuſis in ▽ roſar. (vel fontanæ) tepefact. ℔ iv. additis ſpir. ⊖ vel Sulphuris ʒ ij. factâ digeſtione F. Expreſſio & ſi opus ſit filtratio.
36. *Trochiſc. Diarrhod.* Aug.
37. *Unguentum roſarum.*

HOFMAN. *Roſa.*) *Hujus varia genera vide in phytographiâ.* Uti autem variant generibus, ita & qualitatibus, quæ ex diversâ partium ſuperficialium texturâ promanant. *Dominus Author* omnes in genere refrigerare ac adſtringere ſcribit. Verùm hunc effectum per ſe non præſtant, ſed per actidens calidorum effluviorum figuras invertendo & ex corpore per poros cutis evocando. *Rubræ recentes* laxant, *veteres* adſtringunt, qui diverſi effectus pro diverſitate ætatis & partium variâ diſpoſitione in roſarum particulis in noſtro eduntur corpore, id quod probè obſervandum eſt. *Ex his præparatur acetum, ex floribus rubris* nempè, item *aqua deſtillata ex albis & rubris, Conſerva, Electuarium, Morſuli, Rotulæ Manus Chriſti ſimplices & perlatæ, oleum deſtillatum ac infuſum, Balſamum* &c. *Spiritus roſis rubris fermentatis*, ſcilicet optimus ſit ex roſis rubr. & albis hortenſibus tam ſimplicibus quàm centifoliis, Miſtis contuſis & inſtratis ſ. S. S. cum ſaccharo Thomæ in dolio querno adſpersâ aquâ tepida ac prævia digeſtione octiduana. Poſtmodum deſtillatio per veſicam inſtituatur, & demum Spiritus per MB evocetur. Ex his etiam Aqua Damaſcena Hamburgenſium conficitur vid. Theſaur. Noſtr. Pharmaceutic. annex. ſect. 1. Num. 27.

De Roſa quapiam Chinenſi hæc habet ATHAN. KIRCHERVS in ſua China Illuſtrata.

Datur Roſa Sinica arboribus innata, quæ diebus ſingulis bis colorem mutat, purpureaque modò tota, modò rurſus omnino candida evadit, omnis tamen odoris expers. Cujus ſi cauſam quæras, ego quantum conjecturare auſim, aliam eſſe non reperio, niſi temperamentum floris ejuſque nutrimentum, atque aliam aliamque ambientis conſtitutionem; cùm itaq; Roſa humidum temperamentum ſortita ſit, hinc fit ut noctu in naturali ſuo ſtatu candeſcat, interdiu verò planta ardentiſſimo ſolis æſtu perculſa ſubtiliſſimi ſalis armoniaci ſpiritum in extremas floris partes ſuſcitet, cujus vapore & halitu tincta protinus purpuraſcit; Verum prævalenti Solis calore, ſpirituque paulatim exhalante, planta ad priſtini ſplendoris candorem reduci neſcia, flaveſcit, donec novo attractu dicti ſalis ſpiritu, denuò purpureo imbuatur colore, & tandem deficiente calore ſolis, uti ſpiritus non elicitur amplius, ita quoque candori ſuo reſtituitur; (Cujus quidem rei experimentum ſi quiſpiam facere deſiderat, is accipiat violam aut roſam, quam Damaſcenam vocant, eamque ſale ammoniaco ſuffumiget, & cum admiratione videbit, roſam candidam in purpuream tranſmutari, & tandem in flavam & candidam: contrà ſulphure ut viola & roſa rubea ſuffumigata, in candidum colorem tranſmutantur; quod experimentum uti ſæpius à nobis exhibitum fuit, ita quoque cauſam detexit hujus quam ſcribimus, roſa

rosæ sinicæ χρυσοτριφυλλου. *Neque in China solum hujusmodi naturæ prodigia reperiri putes; habet hic Romæ Nobilis Botanicus Franciscus Coruinus in suo horto, omni quæ desiderari possint, plantarum genere instructissimo plantam, quam violam noctturnam vocat, quæ diversos pro Solis ascensu & descensu colores ad sensum mutat, & quæ interdiu nullo odore pollet, illa noctu nobilissimum gratissimumque odorem expirat, de quibus vide fusius actum in* nostra Philosophia *lib. xij.* Mundi Subterranei *inserta.*

¶ *CCLXXXV. Ros Solis.*

Rotella, Salvata, Sonnen-Thau/ Sonthau. Rosée de Soleil. *Sundevv. A kind of Moss bedevved by the Sun. Rosa Solis.* Ros Solis/ Sondauw/ Lopich-fruyt.

Est { folio rotundo. / folio oblongo.

Ex his usualis quidem, veruntamen non nisi ratissimè major, qui inscribitur Ros solis, *Dod. Lon. Cast.* Rotida sive Ros solis major, *Lob.* Rorella minor, 1. *Tab.*

Crescit locis campestribus & palustribus, inter muscum albicantem & rubentem. Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba colligenda quando ☉ in ♌ (medio ♌ is) ☾ crescente, die sereno ac calido: asservaturque sine lotione. Item *succus* foliis instar sudoris adhærescens.

Vires. *Dodonæus facit calid. & sicc. 4. unde internum ejus usum vetat: verum enim vero, sunt qui è contra magni faciunt, maximopereque commendant ad Phthisin* a (*quia calidissimo etiam tempore sudat*) *ad pestem, ad vulnera* (*in potu, &c.*) *ad Epilepsiam arcendam & præcavendam. Extrinsecus promovere dicitur partum in puerperio* (*abdomini imposita*) *odontalgiam sedare* (*in ore retenta*) *affectum mitigare maniacum* (*collo appensa*) *curare quartanam pulsibus 6. horis applicata ac dein hor. 6. aquæ impositæ: vicissim pulsibus applicata; idque multoties* (10. 12ies.) a Forest. *lib.* 16. 58.

N. *Novi qui infusionem Rorellæ in aqua vitæ falsam, pro cordiali usitato habet.*

Succus dicitur humiditas, quæ instar sudoris diebus quoque calidissimis, imò in majori copia, quàm aliàs herbæ adhæret, atque concutiendo in patellam suppositam colligitur.

Vires. *Confortat cor, Epar ac ventriculum: capitis dolorem à causa calida sedat, pestem præcavet ac curat. Extrinsecus adhibetur in affectibus oculorum, dolore, scilicet inflammatione, &c.*

PRÆPARATA.

℞ *stillat.* ex tota herba.

Quoniam Aquæ (Roris Solis titulo) variæ aliunde apportantur, & bibuntur à multis, placet huc apponere formulam, ut qui Ros Solis, Rosæ Solis vel Rossoglio, aquâ vitæ delectantur, sciant quod bibunt. Habet eam Antonio de Sgobbis nel nuovo & universale Theatro Farmaceutico ex Ph. Lond.

℞. Aq. vitæ optimæ ℔ xij.
Succi Rorellæ sive Liquoris ex foliis calidissimis diebus collecti ℔ ij ß.
Aqu. totius Citri ℔ ij.
adde Rorellæ M vj.
Rosar. rubr. M j.
Rad. Angelic. ℥ ij.
Nuc. Moschat. ℥ i ß.
Sem. Anis.
Coriandr. ana ℥ j.
Galang.
Zingib.
Caryophyll. a. ℥ ß.
Cardamom. maj.
min.
Zedoar.
Calam. aromat. ana ℥ j.
Cinamom. ℥ j ß.

Stent in infusione per dies octò in vase vitreo bene clauso, hinc destill. per MB liquori destillato adde Lig. Sant. rub. & citrin. minut. concis. ana ℥ i ß. macer. per dies XX. postea filtr. & adde sacchari ▽ Rosar. & flor. citri q. 5. soluti & in consistentiam Iulepi cocti ℔ i ß. M. optimè & serva pro usu.

Vires. *Corroborat cerebrum, cor & stomachum, præservat ab epilepsia, & apoplexia, animo languenti refocillat, pesti resistit, & mitigat rigores quartanæ, bonum habitum corpori conciliat, in cachexia & chlorosi utile, ut & in calculo.*

Dosis cochl. j. vel ij.

N. *Omittuntur interdum Rosa, ut & aromata, excepto cinamomo, & Iulepus rosatus ambratus additur.*]

Hofman. *Ros Solis.*) *Rorella. Rosa Solis. Sponsa Solis.* Nomen indeaccepit, quod, quamvis ardentissimus Solis æstus eam illustret, ejus tamen folia semper rore & humiditate quadam viscidâ madeant, eorumque lanugo guttulis aspersa videatur. Has concutiendo in patellam suppositam colligi *Dominus Author* statuit, verùm hoc experientiæ non respondet; putatitiæ enim illæ guttulæ, ubi extremis digitis leviter saltem attinguntur, mox veluti in exigua sericea alba filamenta tenacia ac gummosa diducuntur, quæ concutiendo nunquam in vas suppositum colligi poterunt.

Veteribus non fuit cognita, nec Italiæ ac Galliæ populis, Borealium saltem vernacula est, cum herbis capillaribus magnam habens familiaritatem.

Distinguitur autem in Majorem & Minorem; Marem ac faminam. Folia habens vel oblonga vel rotundâ.

Vires. Dodonæus facit calid. & sicc.) Sunt qui magni faciant, maximopereque commendent ad phthisin. Non desunt etiam qui huic vim quandam specificam contrà asthma tribuunt. Verùm curiositatis hoc est nimiæ. Nec enim omne asthma tollit neque phthisin curat. Planta, quæ calida & sicca 4. grad. valdissimè exsiccat, urit & calefacit, ita ut periculi sit eâ uti in hecticâ. Cæterum si respicio secundas qualitates, calculum comminuit & aquas subducendo hydropem auffert. Quem effectum, quantum Mihi constat, nemo adhuc litteris consignavit. Cùm fontes Hornhusani orirentur, Rorellam quisque crepabat. Nosti causam? Planta palustris ad paludes & stagna noviter emergentiæ portentosa simul judicabatur. Accedebat chemicastrorum malitia & mendacium, quæ subtus latentem Auri mineram Rorellæ vires inspirare solares profitebatur. Unde & non pauci *Tincturam hanc pro Solis* venditant, quæ paratur per simplicem V. infusionem & extractionem sæpius reperitam contrà calculum egregiæ efficaciæ, cujus cochl. i. vel ij. Hæc per alembicum non evehitur, ut vulgò sibi persuasum habent, licet negari non possit aquam ejus destillatam subflavum aliquem referre colorem.

De Rore Solis hæc habet D. D. Elshotivs in sua Destillatoria Curiosa.

Stirpium quædam plurimas, sub se comprehendunt species: veluti Tulipa, Hieracium, Geranium, Orchis, Thlaspi, Gramen. Aliæ nullas prorsus, quantum quidem nobis hactenus constat: quemadmodum Anisum, Cymbalaria, Ruta muraria, Cepæa. Nonnullæ medio modo se habent, pauciores scilicet

Rr 2 com-

complexæ species: sicut Galega, Glycyrrhyza, Chelidonium. Et harum quidem ultimarum tribus est amplissima, continens inter alia etiam comtissimæ structuræ plantam, quæ ob liquorem roridum, foliis vel per æstivos solis calores innatantem, Ros Solis *vulgò nuncupatur. Neque enim duabus plures species istius, Botanicis nostris innotuerunt: quarum altera vocatur* Ros solis folio rotundo, *estque officinis usitata: altera, sed apud nos tantisper rarior,* Ros Solis folio oblongo *dici consuevit.*

Experim. 1. *Accipe stirpem utriusvis speciei recentem, & quidem integram, media æstate, caloque sudo collectam: posteaquam mundaveris omnia, inciderisque, atque aspersò aquæ momento conquassaveris, Cucurbitæ immittito vitreæ, & absque additione per alembicum stillato. Transibit non sine delectatione intuentium liquor aureus, ad rubedinem vergens.*

Experim. 2. *In exsiccata quoque stirpe nos experiri idem voluimus, ipsi spiritum vini superfundendo. Post moram aliquot horarum ex vasis vitreis ope Balnei pepulimus, jucundo observantes spectaculo per alembicum, liquorem inde duci aureum.*

De causis hujus effectus si quid conjicere licet, crediderim Rorem Solis ita esse compositum, ut in eo abundet Sal volatilis, *qui inter destillandum secum rapit* resinosas *particulas per totam stirpem dispersas: siquidem quotus quisque ipsius faciem externam contemplatur, ex auro eam rubescere advertet. Accedat autem præterea oportet peculiaris proportio illarum particularum ad salem: quoniam non desunt aliæ herbæ rubentes & resinosæ, quarum tamen aquæ destillatæ neutiquam rubent aut flavescunt.*

Postquam nostra ista experimenta jamdum feceramus, incidimus in Medullam Destillatoriam Conradi Kunrath, qui tractatu xv. *de Rore solis inscripto, operosissimam pro more proponit methodum, conficiendi medicamenta ex istac stirpe: nec non inter cætera aquam ipsius stillatitiam flavere asserit, paraturus inde porro Quintam quandam Essentiam, in morbis universi panaceam: quam suo equidem relicturi sumus auctori, aut potius Isaaco Hollando, ex cujus* Opere Vegetabili *omnia pene Kunrathus ille mutuatus esse videtur.*

¶ CCLXXXVI. *Rosmarinus.*

Ἀβρωτὶς, στεφανωτική, Rosmarinus, *Brunfels. Trag. Frag. Lon.* Rosmarinum coronarium, *Matthiol. Lob.* Rosmarinus coronarius, *Cam.* Rosmar. coronaria, *Dod.* Hortensis angustiore folio, C. B. 1. Libanotis coronaria, *Cord. in D.* German. Roßmarin, Rosmarin. *Rosemary.* Rosmarin.

Crescit in locis apricis. Floret Majo & Iunio.

OFFICIN. NATIVA.

Folia, Flores (specialiter Anthos offic.) *Semen.*

Vires. *Calf. & sicc. 2. testa incidunt, saporis sunt mixti, acris, amari: subastring. cephalica sunt è præcipuis, ut & uterina. Usus præcip. in affectibus capitis ac nervorum, Apoplexia, Epilepsia, Paralysi, Vertigine, Caro, &c. Visum acuunt, fœtorem anhelitus emendant. Epatis, Lienis ac Uteri obstructiones resolvunt, Ictero aut fluori albo mulierum medentur, corque confortant. Extrinsecus prosunt, in catarrhis (suffitu) & exinde natis affectibus. In utero corroborando, &c.*

N. *Flores asservari possunt per biennium.*

PRÆPARATA.

1. ▽ E planta integra.
2. Spiritus.
3. Mel anthosatum.
4. *Ol. stillat.* Unà cum ▽ exstill.
5. *Balsamus.* Fit ex oleo l. c.
6. *Conserva.* Ex floribus Anthos.
7. *Species Dianthos.*

HOFMAN. *Rosmarinus.*) Αἰβρωτὶς. *Rosmarinus coronarius* German. Rosmarin, quia jucundissimi odoris frutex est, ipsi libanotidis nomen est inditum, & quia Corollis expetitus Coronarii appellationem adeptus est.

Colitur in hortis, & sponte provenit in Galliâ Narbonensi. Floret Majo & Iunio.

Vires. Calefac & sicc. &c.) Hic inter plantas cephalicas præstantissimus est, ob vim suam absterſivam & attenuativam, crassos & pituitosos dictos humores incidit & meatus obstructos reserat, unde in epilepsiâ, apoplexiâ, paralysi, catarrho, surditate, asthmate, ictero, ventriculi inflatione, colicâ, calculo, fluxu albo mulierum, sterilitate, chlorosi, arthritide cum S. V. rectificato destillatus mira præstet. Flores ejus vel folia si coquantur cum vino & melle ad dimidiæ partis consumptionem & capiantur ante somnum, asthmati mirè conferunt, vocemque clarificant optimè. P. Borellus Centur. 4. obs. 46.

¶ CCLXXXVII. *Rubia.*

Ἐρυθρόδανον, Rubia tinctor. sativa, C. B. 1. Rubia, *Cord. in D. Dod. Lob. Clus.* Rub. sativa, *Brunf. Matth. Fuchs. Lon. (ast.* German. Rothe/ Ferber-Röthe/ Ferber-Wurtz. De la garance. *Maddir.* Rotte/ Mee/ Meecrappe.

Adfertur ad nos ex Silesia, ubi copiosè seri colique solet. Gaudet solo pingui, floret, semenque fert æstate.

OFFICIN. NAT.

Radix sola, collecta Majo ac Junio.

Vires. *Calf. 2. sicc. 3. (al. refrig.) aperit, disc. dissolv. subastr. Vulneraria est. Usus præcip. in obstruct. Epat. Lienis & inprimis uteri. Proin in Ictero, Hydrope, urina obstructa, obstructione mensium, in pessi, &c.*)

N. *Adhibetur & à tinctoribus ad coloris rubri præparationem.*

N. *Olea, verbi gratia, Terebinthinæ suaviorem colorem ex rubia extrahunt, quam Aqua & Spir. Vin.*

HOFMAN. *Rubia.*) *Rubia tinctorum, vel sponranea vel sativa est* German. Ferberröthe. *Vel est Rubia quadrifolia, vel glabra quadrifolia, angustifolia, item quadrifolia Italica hirsuta, Rubia parva fl. cæruleo, Rubia spicata* &c.

Vulgaris sativa non solùm in Silesia copiosè colitur & inde ad nos transfertur, verùm etiam in plurimis seritur Italiæ, Hispaniæ, Galliæ & Belgii locis. Floret æstate & semen facit. Radices colliguntur Majo ac Iun.

Vires. Calefac. sicc. aper. discut. dissolv. subastring. &c.) Vulneraria est. Unde earum decoctum commendatur vulneratis, casis, ex alto præcipitatis, in cruore coagulato, inflammationes mitigat &c. potissimum ingrediens in *butyrum Cancrorum.* N. hæc radix in ▽ cocta vel S. V. infusa debilissimum prodit colorem incarnatum, & si oleo infundatur Terebinthinæ vel simili è vestigio suavissimum colorem emittit.

¶ CCLXXXVIII. *Rubus.*

Rubus officinalis est. { vulgaris. *Hujus loci.* idæus. *Loci sequentis.*

Insignitur: Rubus vulgaris, seu rubus fructu nigro, C. B. 1. βάτος, Græc. Serris Latin. Rubus, *Dioscor. & Plinio*

Plinio. Rubus *Brunfelſ. Matth. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Lon. Lob. Caſt.* Rubus grandis & ſecundus, *Trag.* Rubus arvenſis. *Tab.* German. Brombeer / Bromen. Ronces. *Brambles.* Braeme.

Creſcit inter dumeta. Floreſcit initio æſtatis, matureſcit in fine ejuſdem.

OFFICIN. NAT.

Folia, Fructus (*Mora* rubi, *morabati*, bati, βάτινα,) *Radix*, ſed rarò.

[Quidam pulverem vermium rubi habent pro Antiepileptico.]

Vires. Folia ac Fructus *immaturus refrig. ſicc. aſtring. potenter. Fructus verò maturus caliditate eſt temperatus ac ſubaſtringens. Uſus præcip. in quibuſcunque profluviis, vomitu, fluxu alvi, uteri, narium. Extrinſecus in aphthis, aliiſque oris affectibus abſtergendis, in vulneribus adſtringendis, capillos nigrat, ſcabiem curat.*

Radix *liſhontriptica cenſetur, ſed rari uſus eſt.*

PRÆPARATA.

1. *Rob. Diamoron ſimpl.* Ex ſucco fructuum immaturior.
2. *Diamoron compoſ.* V. Diſp.
3. *Diamoron Nicolai uſitatum.* Vide Diſp.

HOFMAN. *Rubus vulgaris.*) N. Ne quem offendat, quod D. Author ſcribat, ex hoc ſucco fructuum immaturorum Rubi vulgaris Diamoron ſ. &c. præparari, & etiam ex fructu Mori elaborati, ſciendum eſt, Mora celtà ſeu domeſtica noſtris Maulbeeren dici. Mora verò ſylveſtria eſſe Mora Rubi Bati, quæ Brombeeren vulgò appellantur, & unum pro altero in defectu alterius ſubſtitui.

¶ *CCLXXXIX. Rubus idæus.*

Rubus idæus { ſpinoſus. *Hæc uſualis.* / lævis. / fructu albo.

Inſcribitur rubus idæus ſpinoſus C. B. 3. βάτος ἰδαία, rubus idæus, *Trag. Matth. Dod. Lob. Lon. Caſt. Tab.* Rubus idæus exilibus ſpinis *Cord. in D.* Rubus idæ. vulgaris *Cluſ.* Germanicè Hindtbeer. Des framboiſes, Bayes de Ronce. *Raberrys.* Reſpe/ Himbeſyen / Frambeſten.

Creſcit itidem inter dumeta. Floret initio æſtatis, matureſcit Auguſto, &c.

OFFICIN. NAT.

Fructus.

Vires. *Eaſdem vires obtinent, quas præcedentia mora, cordiales tamen præ iis peculiariter cenſentur.*

PRÆPARATA.

1. ∇ ex baccis.
2. *Spiritus.*
3. *Syrup.* Ex ſucco fructus & ſaccharo.
4. *Vinum.*
5. *Fructus conditi.*
6. *Acetum.* Ex fructibus infuſis.

HOFMAN. *Rubus Idæus.*) *vel eſt ſpinoſus*, qui uſualis eſt, *vel lævis*, *vel fructu albo.* Germ. Hindtbeer.

Creſcit etiam inter dumeta in rorulentis & arenoſis ſaxis. Floret initio æſtatis, & matureſcit Auguſto.

Vires &c.] facultatem roborant vitalem, cordiales ſunt, unde ex his *præparatur Aqua, Spiritus per fermentationem, Syrupus, acetum, tinctura, vina ſuaviſſima.*

¶ *CCXC. Ruſcus.*

Ὀξυμυρσίνη, Ruſcus, *Matth. Trag. Cord. in D. Lob. Caſt. Cam. Tab.* Ruſcum *Dod.* Myrtacantha, *Lob. (icon.)* aliis Bruſcus & Bruſcum Germanicè Mauß-Dorn. Du Ruſc. petit Hou. *Butchersbroom, Bruſcus, Kneeholly.* Stekende Palm / Muyſedoren.

Creſcit copiosè in Italia, ut & quibuſdam locis Germaniæ. Locis gaudet aſperis. Primo Vere turiones promit, autumno ſemen.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. & ſicc. temperatè, ſaporis eſt auſteri & ſubamari, incid. atten. aperit. Uſus præcip. in obſtructione Epatis, urina, [ſtranguria] Menſium, &c.*

N. *Recenſetur inter* 5. *Radices aperientes.*

HOFMAN. *Ruſcus.*) Hæc planta à uetcribus in ſimplicium cenſu fuit præterita; *Myrti ſylveſtris* nomine deſcribit *Dioſcorides*, ſed minus appoſitè. Hujus fructum cum cubebis confundunt *Arabes.* In Italiæ ſepibus & ſaxoſis, atque inter Lugdunum & Viennam Allobrogum paſſim provenit. Nos ſerimus in hortis.

Vires. Caleſac. ſicc. incid. atten. aper. &c.) Hujus decoctum per menſem integrum adhibitum in hydrope maximè proficuum eſt, item in calculo, urinæ ſtillicidio, ictero ac menſium ſuppreſſione.

¶ *CCXCI. Ruta.*

πήγανον, Ruta hortenſis, Rauten / Wein-Raut / De la rue. *Rue, herb of grace.* Wynruyte.

Ruta eſt C. B.
- Hortenſis
  - 1. latifolia
  - 2. tenuifolia,

  hujus loci.
- Sylveſtris
  - 3. major.
  - 4. minor.
  - 5. flore magno albo.

  inuſitata.

Ornat officinas hortenſis utraque, è quibus vulgatior quidem eſt latifolia, eaque major, cœſiique coloris: præſtantior verò tenuifolia minor & nigricantior.

Latifolia inſcribitur Ruta, *Brunfelſ. Matth. Caſt.* Domeſtica, *Trag.* Hortenſis *Fuchſ. Lob. Cam.* ſativa, *Cord. in D.* graveolens hortenſis, *Dod.* latifolia, *Tab.* Ruta hortenſis latifolia, C. B. 1.

Hæc diligenti culturâ arboreſcere ſolet cujus exemplum nobis præbuit hujus civitatis civis è primariis Phil. Leut. wein.

Anguſtifolia inſignitur Ruta hortenſis altera, C. B. 2. Ruta hort. minor. *Trag.* Ruta ſativa tenuifolia, *Cord. in D.* Ruta tenuifol. *Tab.*

Gaudet ſolo arido ac calido. Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Herba ac *Summitates* cum ſeminibus.

Vires. *Calf. & ſicc. 3. incid. atten. diger. diſcut. eſt alexipharmaca, cephalica ac nervina. Uſu præcip. in variis morbis, peſte, aliiſque affectibus malignis præſervandis ac curandis, veneno arcendo, viſu acuendo, laſcivia reprimenda, pleuritide curanda, imbecillitate ventriculi corrigenda, colica diſcutienda,*

da, morsu canis rabidi debellando, &c. Extrinsecus in ictibus serpentum, carbunculis, in febrium paroxysmis arcendis (inunct. dorsi.) Cephalalgia ex crapula, hemicrania, in febribus malignis (pro Epi hemate pulsuum cum Sal. com. & ✣) in dolore capitis, febrium ardentium & malignarum (similiter pedum plantis adhibita.)

N. *Nimius usus internus officit gravidis.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex planta cum cauliculis Majo collectis.
2. *Oleum stillat.*
3. *Oleum infusum.* Ex infusa herba in oleo com.
4. *Sal.* Ex herba incinerata.
5. *Acetum.* Ex infusione.
6. *Balsam.* Ex ol. stillat.

HOFMAN. *Ruta.*] *Hortensis* scil. *latifolia & tenuifolia.* Germ. Rautte.

Vires. Calefac. sicc. incid. atten. diger. discut. &c.) alexipharmaca, antiscorbutica, cephalica & nervina planta est. Ruta in vino coquatur, hoc decocto calido os eluatur, contrà dentium cariem & gingivas scorbuticas. Adsumit etiam humores crudos in ventriculo existentes.

Lasciviâ reprimendâ &c.] contrà rutam ad libidinem stimulare sexum muliebrem docet *Tabernæmontanus Lib. 1. herbar. sect. 4. cap. 32.*

¶ *CCXCII. Ruta muraria.*

Ruta muraria C. B. *Dod. Ger.* Capillus ♀is, *Brunf. Trag.* Adiantum candid. *Cord. in D. & hist.* Adi. album, *Lon. Cam. Tab.* Adian. nigrum, *Cæsalp. Gesn.* Saxifraga seu Empetron. *Fuchs.* Paronychia *Matth. Cast.* Salvia vitæ. *Lob.* German. Maur-Rauten / Stei-Rauten / Venus-Haar. Rue de murailles. *Wall-Rue*, or *white Maidenhayr.* Steenruyte.

Nascitur in parietibus ac muris juxta aquas, locis videlicet irriguis & non apricis. Vivax est toto anno, æstate tamen amplius viret, flore & semine caret.

OFFICIN. NAT.

Folia seu herba cum caule.

Vires. *Calid. & frigid. temperata est, siccat, digerit, discutit, tartaream & viscosam mucilaginem in Pulmonibus, &c. incidit, Usus præcip. in tussi, asthmate, pleuresi, ictero, obstruct. splenis. Valet ad Renum & vesicæ dolores, urinam clementer ciet, calculosque expellit. Peculiariter præstare eam perhibet Matth. ad Enterocelas puerorum (ʒ 40. pulvis exhibitus, & sim.)*

Extrinsecus capillos crescere facit, ulceraque manantia capitis abstergit, strumas & abscessus digerit.

N. 1. *Ubi Adianthum verum & Trichomanes desunt, aut vetusta sunt, hâc uti licet. Hæc sumenda quoque ubi Medici recentiores Adiantum præscribunt à capillo ♀ diversum. C. B.*

N. 2. *Matthiolus hanc Paronychiam Dioscoridis esse disputat contra Dodonæum, qui id negat.*

S.

¶ *CCXCIII. Sabina.*

Ἐρέθυς. Savina, Seven-Baum / Siebenbaum. Sabine, Savinier. *Savin.* Savelboom.

Sabina folia { Tamarisci. *Hæc usualis.* / Cupressi. 1. & 2.

Dicitur Sabina, *Brunf. Trag. Fuchs. Dod. Lob.* vulgaris, *Cam.* Myrti folio, *Cord. in D.* Savina, *Lon.* Savina mas, *Tab.* Sabina folio Tamarisci Dioscoridi, C. B. 1.

Colitur in hortis: viret perpetuò.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calf. & sicc. 3. partium tenuium, incid. atten. discut. Usus præcip. in mensibus fortiter ciendis, fœtu ejiciendo, urina pellenda, adsthmate medendo. Extrinsecus in affectib. uterinis, ulceribus, serpentibus arcendis, scabie præcipuè capitis, infantum exiccanda ac curanda [cum cremore lactis,] in maculis faciei abstergendis, ad defluxiones (in fumo.)*

PRÆPAR.

1. Ex foliis.
2. *Spiritus.*
3. *Extractum.*
4. *Oleum.*

S.

HOFMAN. *Sabina.*] Germ. Sadebaum. Nec herba nec frutex est, sed justæ magnitudinis arbor, Hujus species duæ sunt, *una foliis Tamarisci*, quæ usualis est, *alia cupressi foliis. Recentiores aliam Marem, aliam fœminam statuunt: Quandam baccifera dicunt, aliam sterilem.* A Sabinorum regione, in quâ olim abundavit, illi nomen impositum fuit.

Vires. Folia calf. & sicc. partium tenuium, incid. atten. discut. &c.) Unde menses provocant, fœtum expellunt, ubi tamen cautè procedendum est, præsertim ubi fœtus naturaliter adhuc est constitutus, ne ei hoc valid ori pharmaco noceamus, ubi autem fœtus mortui est suspicio, vel aliàs malè dispositi, tutò exhiberi possunt. Aliàs hæc, teste Galeno, partum vivum enecat, mortuum autem expellit. Externè foliorum cinere etiam erysipelati imponuntur ex foliis insessus & fomentationes fiunt in mensium suppressione, ulceribus serpentibus applicata medentur, & in scabie capitis infantum exiccandâ cum flore lactis commendantur. *Ex foliis aqua destillatur & oleum.*

N. Non datur præstantius remedium ad extrahendos globulos aut res alienas ex vulneribus sabinâ & oculis caret.

¶ *CCXCIV. Salix.*

Salix Weide / Weiden-Baum. Saule ou saus. *Willow*, *Ozier*, or *Sallow-Tree.* Wilghe-boom.

Salix multorum est generum, quæ sine discrimine in usum medicum accersiri poterunt.

Crescunt in locis udis: florent Majo & Aprili.

OFFICIN. NAT.

Folia, Iuli, Cortex & Viscum.

Vires. Folia *refrig. & sicc. subastring. citra morsum. Usus præcip. in libidine arcenda. (Decoctum potum.) Extrinsecus in lotionibus pedum pro virginis ac æstu febricitantium arcendo, in hæmorrhagia vulnerum, narium, & sim. adstringenda. In aere refrigerando (strata in pavimento.)*

Iuli *sistunt hæmorrhagiam quamcunque (impositi.)*

Cortex *similem facultatem habet. Insuper vermes*

cat & clavos pedum corticum cinere (cum impoſito) extrahi tradit Dioſcor.

Viſcum commendatur præ aliis ad partum facilitandum.

PRÆPARATA.

▽ *ſtillat.* E foliis.

HOFMAN. *Salix.*] Germ. Weiden. Multorum eſt genérum, quæ ſine deſcrimine in uſum veniunt medicum. *Alia nigra eſt, alia candida. Alia maxima & arborea, alia pumila angustifolia; alia humilis repens angustifolia, alia rubra, alia interne hirſuta latifolia, &c.*

Vires. Folia refriger. & ſicc. ſubaſtring. &c.) Horum decoctum vel latex tempore verno ex ſtipite elicita in libidine arcenda commendatur & externè ex foliis pediluvia fiunt ad agrypniam & calorem febrilem coërcendum. *Iuli* hæmorrhagiam ſiſtunt impoſiti. *Cortex* iiſdem gaudet viribus, *Viſcum* facilitat partum. Cortices mediæ in vino infuſæ menſium ſuppreſſioni medentur.

¶ *CCXCV. Salvia.*

Ἐλελίσφακον, Arab. Æliſſacos, Salbey. Sauge. *Sage.* Salie/ of Savie.

Eſt
- Major. Breit-Salbey. *Broad Sage.* Groot en Grove Savie.
- Minor acuta, nobilis, Spitz-Salbey / Creutz-Salbey / Edel-Salbey. *Narrow Leaved, Noble Sage Gardenſage,* Kleyner/ Edel-Savie.
- Sylveſtris, *Hæc officinis ignota, aliàs convenit viribus cum Hormino.*

Major inſcribitur, Salvia latifolia, *Trag. Lon. Cluſ. Cam.* Salvia major, *Matthiol. Fuchſ. Dod. Caſt. Tab.* Salvia, *Cord. in D.* major ſcabrior. Dioſcorid. *Lob.* C. B. 1.

Hæc variat in foliis & floribus: foliis eſt viridibus, iiſque criſpis & non criſpis, purpuraſcentibus, verſicoloribus: ſic vel totis vel partim albidis, floribus communiter cæruleis, rarius candidis.

Minor vocatur, Salvia minor aurita & non aurita C. B. 2. Salvia nobilis, *Brunſelſ.* Anguſtifolia & minor, *Trag.* Salv. minor, *Matth. Fuchſ. Cord. in D. Lob. Tab.* pinnata *Fenæ*, Salvia acuta, *Lon.* Anguſtifol. *Cluſ.* Salv. tenuifolia auriculata. *Cam.*

Variat foliis auritis vel pinnatis & non auritis: foliis aliquando Lavendulæ concoloribus, ſed latioribus & gravioris odoris, ratiùs luteolis; flore cæruleo, rarius albo.

Gaudet ſolo fœcundato argilla, &c. Floret Julio ac Auguſto. Tranſplantatur Martio, cum rutâ intermixtâ, quâ ſerpentes & bufones ſalviæ viciniam amantes arcentur.

OFFICIN. NATIVA.

Folia, Flores.

Vires. *Calf. & ſicc. ſubaſtring. abſterg. Uſus præcip. eſt diureticus: menſes ob craſſitiem remoratos ciet, nimios emendat. Prodeſt in paralyſi, vertigine, tremore, catarrhis. Extrinſecus aphtas oris abſtergit (in gargariſ. &c.)*

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex herba cum floribus.
2. *Oleum ſtillat.*
3. *Sal.* Ex herba incinerata.
4. *Conſerv.* Ex floribus.

HOFMAN. *Salvia.*) *Eſt vel Major vel Minor. Hæc acuta* præſtantior eſt. Sed utraque uſualis. Hujus folia undiquaque cavernoſa ſunt, ut ex microſcopiorum obſervationibus patet, hinc quodvis extrinſecum facile recipiunt.

Tranſplantatur Martio, cum rutâ intermixta, quâ ſerpentes & bufones ſalviæ viciniam amantes arceantur.] *Salvia* virtutes ad permultos affectus corporis humani commendari infrà videbimus; nihilominus tamen & illa ſuas habet qualitates noxias & virulenta cenſetur eſſe ea, quæ foliorum pinnas quaſi carbunculatas habet, & penitus retorrida eſt, emaciata & ſicca, ad cujus radices ut plurimum bufones & alia viroſa inſecta nidulantur. *Paræus de venenis cap.* 24. *refert*, ſe à fide digno accepiſſe, duos mercatores, non longè ab urbe Toloſanâ illotis ſalviæ foliis in vinum conjectis illicò atque illud bibiſſent, neci fuiſſe datos; ſub cujus radicibus ingens bufonum acervus ſtabulari deinde repertus eſt, quos ſpurcitie ſuâ ſalviam ſpurcaſſe Medicus iſtius loci confirmavit. *Athanaſius Kircherus in Peſtis ſcrutinio* putredini animatæ acceptum refert *cap.* 7. Verùm non ſemper experientiæ & autopſiæ correſpondet.

Vires. Calfac. ſicc. ſubaſtring. abſterg. &c.) Cephalica & hyſterica eſt; Membranoſas & nervoſas roborans partes, Unde in paralyſi, tremore &c. commendatur ejus decoctum in vino. Præter jam nota præparata Spiritus etiam inde conficitur elegantiſſimus. Externè etiam odontalgiæ medetur ejus decoctum ex aceto cereviſiæ cum manipulo nicotianæ Virginianæ & pugillo uno polentæ tritæ, ſi os eo proluatur.

¶ *Salvia baccifera.*

Sic dicitur à baccis, ſive pomis inſtar gallarum excreſcentibus. Creſcit in Inſulis Creta & Cypro. Baccæ hæ ſaccharo vel melle conditæ ad nos apportantur, ſtomacho gratæ.

¶ *CCXCVI. Sambucus.*

Ἀκτὴ, Sambucus, Holder-Baum/ Hollunder. Sureau, Suier. *Elder-Tree.* Vlier-boom.

- Vulgaris. *Hujus loci.*
- Humilis. *Vide Ebulus.*

Inſignitur Sambucus fructu in umbella nigro, C. B. 1. Sambucus, *Brunf. Matth. Fuchſ. Dod. Lon. Lob. Tab.* Sambucus vulgaris *Trag.* domeſtica. *Caſt.* Sambucus campeſtris ſeu vulgaris, *Cam.*

Gaudet locis opacis, ſepibus, pomeriis & aſperis vallibus. Floret Majo, Iunio, Iulio, Baccæ matureſcunt Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Flores, Bacca, Liber, Spongia, Turiones.

Vires. *Sambucus integra calfacit & ſiccat, reſolvit, hydropicos juvat.*

Flores *diſcutiunt inſuper, emolliunt, reſolvunt, ſudoriferi ac anodyni ſunt. Uſus præcip. intrinſecus in Eryſipelate præcavendo & abigendo, quartana curanda. Extrinſecus in colico dolore, in Eryſipelate, combuſti, &c. (impoſiti.)*

Baccæ *ſudorifera itidem ſunt ac alexipharmaca.*

Liber [*cortex interior*] *educit ſeroſos humores. Extrinſecus easdem vires habet, quas flores.*

N. *Eligendi cortices radicis.*

[*Ex medio cortice ſambuci in oleo macerato, fit Oleum, ambuſtis utile.*]

Turiones & Gemmæ, ſive cymæ, Holderkeimen/ ſommitez de ſureau, *Tops of Elder opperſte,* Schoten van Vlier/ *adhibentur in acetariis, alvumque movent & nonnunquam etiam vomitum, præcipuè ſi ſurſum decerpantur: idem facit & pulvis.*

Spongiâ [*Auriculæ Judæ*] *oculorum affectibus medetur* [*macerata in* ▽ *appropriata imposita.*]

[*Decoctum bibitum specificum in angina.*]

N. 1. *Sunt qui infusum spongiæ bibunt ad hydropis curam.*

N. 2. *Sambucum, visci instar, in salice nascentem pro peculiari commendant antepilepsico.*

PRÆPARAT.

I. E FLORIBVS.

1. ▽ *stillat.* Ex flor. l. a.

2. *Spiritus.* Fit rectificatione ▽ stillat. vel ex floribus in dolio querno fermentatis.

3. *Vinum.* ℞. flor. in umbra exiccat. ℔j. circiter, infundantur musti mensuris 8.

4. *Accum.*

5. *Oleum infusum.* In ol. cydon.

6. *Oleum stillat.* Cum ▽ extillat, sed rarò prostat.

N. *Potest idem elici hoc modo* ℞. *Flor. q. v. macera cum vino Malvatico vel Hispanico vitro bene occluso calore solis per tempus* [*septim. 6.*] *hinc exprime fortiter, ac moderatè calfacito: sic supernatabit oleum.* Blochvvitz.

II. E BACCIS.

1. *Rob Sambuci.* Est pulpa baccar. maturarum.

Usus est frequentissimus ad sudorem ciendum. Prodest & peculiariter in affectibus uterinis, assumptum. Extrinsecus imponitur ad refrigerandum: quin & plantis pedum in febribus inungitur.

2. *Tinctura ac Extractum.* Fiunt ex Rob. Sambuci [Quercetanus ℞ baccas umbra exiccatas] beneficio ☿ (qui acidulus redditus sit cum liquore acido aut ⊖i, aut Sulph.)

N. *Dicitur Tinctura antequam* ☿ *fuerit separatus. Extractum si idem* ☿ *abstractus sit.*

Vires. *Suffocationi uterinæ succurrit. Dosis tinctura, cochlear* 6. *Extracti* ℈j.

3. *Spiritus.* Fit è succo ex baccis maturis expresso, vel ex baccis ipsis saltem contusis & fermentatis, l. a.

N. *Sunt qui è baccis exiccatis crassèque contusis farinæ hordeac.* ⅓. *addunt, affusâque* ▽ *fervente digerunt.*

4. *Oleum.* Ex arillis baccar. post succi transcolationem in filtro relictis: videlicet hæ benè elotæ & in aëre exiccatæ, vino albo irrigantur ac fortiter exprimuntur.

Vires. *Est vomitivum egregium.*

Dosis ℈j. *vel* ℈ij. *in cerevisia tepida, &c.*

N. *Non est officinale.*

His 5. addi potest *Tragea granorum Actes.* Quercetani: ℞. succum baccar. maturar. expressar. q. v. adde farinam secalinam, fac pastam & exinde panes exiguos, in furno ad duritiem bis cocti coquendos. Hos pulverisa, cum eodem succo iterum impasta, atque ut prius in furno coque, idque tertiò repetatur. Tandem pulverisac serua.

Vires. *Specificum est arcanum adversus dysenteriam.*

Dosis ℈j. *cum Nucistæ* ℈j.

N. *Anatomicam Sambuci conscripsit Martinus Blochvvizzius, M. D. in qua & præparationes & usus sambuci in plurimis affectibus curandis exhibet.*

HOFMAN. *Sambucus.*) Græc. Ἀκτὴ. Germ. Hollunderbaum. *Vel est vulgaris*, qui hujus loci, *vel humilis*, qui Ebulus dicitur. Præter hanc differentiam, alia *est herbacea, vel arborea*, quam rursus in *vulgarem, laciniatam, roseam & aquaticam* distinguitur. Dicitur *Sambucus à Sambuca Musico* instrumento, *vel ab Arabico*, cui nomen Sambin.

Vires. Sambucus integra calefacit, & siccat, resolvit, hydropicos juvat &c.] *Flores* resolvunt, discutiunt, emolliunt ac juxta vim suam diaphoreticam, etiam anodyni sunt, unde in erysipelate tàm internè quàm externè ut specificum commendatur, si scil. in sero lactis infusi & modicè cocti ac expressi mane & vesperi per triduum bibantur, vide ex his compositam Aquam Hydropicam P. H. D. in Thesaur. annex. sect. 1. no. XLIV. Conveniunt etiam in variolis, febribus petechialibus &c. si ex *his aqua destilletur & Spiritus* prævia fermentatione. *Vinum* etiam inde præparari potest floribus exsiccatis in musto infusis & fermentatis. *Horum oleum infusum ac destillatum non est in usu. Baccæ* diaphoreticæ etiam sunt & alexiteriæ, ex quibus per fermentationem *Spiritus* elegantissimus elaboratur, ingrediens etiam *Tincturam Bezoardicam, & Roob. Sambuci* notissimum ex quo *Sp. V.* adminiculo *Tinctura s. Extractum* fit, ad sudorem eliciendum accommodatum, in affectibus uterinis specific. cum.

N. *Ex arillis baccarum* potest succi transcolationem in filtro relictis *oleum per expressionem* elaboratur movens vomitum & alvum in hydrope egregium: Cujus dos. est à ℈j. ad ℈ij. in cerevisiâ butyraceâ. Hoc licet non sit officinale, tamen inter arcana medica curiosa est referendum ut singulare specificum. Quò spectat & *Tragea granorum Actes Quercetani*, quam D. *Author describit.*

Liber, sive Cortex interior serosos excludit ex corpore humano humores contusus & cum vino coctus ac epotus hydropicorum aquas educit; Externè calidè impositus podagricorum dolores mitigat, si illius ramenta pedibus circumligentur; hisce exsiccatis novis semper substitutis.

Spongia, [*Auriculæ Judæ*] *&c.*] *Sambuci* veteris radicibus Spongiæ quædam incanæ, quas *Gummi Dodonæus* vocat, adnascuntur, *Lobelius* autem & *Fena* rectementum coriaceum aut corticosum, ego absessum dixerim, quod quia hominis auriculam repræsentat, *Auricula Judæ* nuncupatur. Habet vim adstringendi & exsiccandi, anginæ medetur, ophthalmiæ, &c. oris, tonsillarum & columellæ affectibus, si in aquâ coquantur & os eâ colluatur, vel oculis imponatur.

Turiones & gemmæ in acetariis adhibentur, alvum movent & interdum etiam vomitum, de his ut & asari foliis tractat *Cl. Helmontius*, si sursum vellicentur, per vomitum purgare, si verò deorsum carpendo torquentur, solam dejicere alvum, adeoque hæc auscultare imperanti phantasiæ deceptotis qui imprimit in plantam. Verùm hæc phantasiæ suavia somnia, sed vana ludibria sunt; succedit interdum, sæpè autem non.

N. *De Sambuco* in salice crescente tanquam peculiari amuleto antepileptico *vid. Hartmannus in sua Chemiatrica p. 67. & Thom. Bartholin. Centur. 4. histor. 69.*

§ *CCXCVII. Sanguisorba.*

Pimpinella sanguisorba. Sorbaria, Welsch Bibinell. Racine sentant les Roses. Pimpinelle d'Italie. *Italian Burnet Sanguisorb, Pimpernell.* Italiaensche Pimpinelle.

Major.
Minor. { Hirsuta. *Hæc sola officinis cognita.* / Lævis.

Dicitur Pimpinella sanguisorba minor hirsuta, C. B. 7. Pimpinella *Lob.* Italica, *Trag. Lon.* minor Pimpinel. sanguisorb. *Dod.* minor, *Matth. Cast. Cam.* sanguisorba minor, *Fuchs. Cord. hist. Tab.*

Colitur nobis in hortis. Floret Majo & Junio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus. *Radix.*

Vires. *Refrig. moderatè, sicc. astring. Vulneraria ac pulmonica est, saporis grati. Usus præcip. in catharr. affectibus pulmonum, phthisi ex erosione, in morbis malignis, in profluviis alvi hæmorrhoidum: præcaves abortum.*

abortum. Extrinsecus in hæmorrhagia quacunque utiliter adhibetur.

PRÆPARAT.

1. ▽ *stillat.* Ex integrâ planta cum radice ac floribus collectis Iunio.
2. *Syrupus.* Ex succo & saccharo.
3. *Conserva* ex floribus.

HOFMAN. *Sanguisorba.*] seu *Pimpinella Sanguisorba Minor hirsuta*, quæ hujus loci est. Germ. Welsche Bibenelle. *Pimpinella minor Italorum & Gallorum, & Sanguisorba Germanorum.*

Crescit in agris aridis & asperis, campis apricis, nec non in petrosis locis. Colitur etiam in hortis nostris. Floret Majo & Iunio.

Virtt. Refriger. moderatè sicc. adstring. &c.] Vulneraria est; Unde ad hæmorrhagiam, dysenteriam & alia alvi profluvia, fluxum mensium nimium, hæmorrhoidum &c. commendatur, tam internè quàm externè. Vino recentem immersam in symposiis capitis dolorem inferre statuit. *D. Simon Pauli in quadripart. botanic. Class. 2. p. 115.* Verùm non perpetuæ veritatis est.

¶ CCXCVIII. *Sanicula.*

Sannicula officinar. C. B. Sannicula, *Trag. Brunf. Cam. Tab. Dod. Lon.* Diapensia, *Brunf. Matth. Cast.* San. mas, *Fuchs.* Sanic. & diapensia, *Lob. Ger.* Germ. Sannickel/Sanickel. Bois sentant les Roses. *Sanicle.* Sanickel.

Crescit in montibus ac vallibus, solo gaudet pingui ac opaco: colligitur Iunio mense cum floribus.

OFFICIN. NAT.

Folia, rarò *Radix.*

Vires. *Calf. & sicc. astring. saporis est amari, vulnerariaque, una ex præcipuis, utilis in consolidandis ulceribus, fistulis, rupturis, erosionibusque, tàm interne quàm externè adhibita.*

PRÆPARATA.

▽. Ex herba florente.

[Syrupus proficuus parari potest.]

HOFMAN. *Sanicula.*) Germ. Sanickel.

Virtt. Calefac. & sicc. astring. &c.] vulneraria egregia est tam internè quàm externè adhibita; In dysenteria etiam malignâ nihil præstantius est sanículæ alpinæ hujus radicibus addito pulvere cordis & epatis serpentum.

¶ CCXCIX. *Lignum Santalum.*

Σάνταλον, Santal/Du Saindal blanc, citrin, rouge. *Sanders White yellow.* Sandelhout wit Root-Geel.
- Album. *Matt. Lon. Cord. hist. Cast. Garz. Tab.*
- Rubrum *Matth. Lon. Cast. Garz. Tab.*
- Citrinum. *Cord. hist. Lon.* Flavum, *Tab.* Pallidum, *Matth. Garz.*

Ligna sunt exotica ex Indiis ad nos transportata.

Præstantissimum est citrinum, succedit album, infimas tenet rubrum, planè inodorum. Eligendum autem citrinum suaviter fragrans, magnam habens medullam, grave, nodosum. Hujus in defectu recipi potest album.

Vires. *Refr. 3.(al. 2.) sicc. 2. aperiunt, Epatica sunt ac cardiac. Usus præcip. in lipothymia, palpitatione cordis, obstructione Epatis, &c. Extrinsecus in catarrhis, Cephalalgia, Vomitu, Epatis intemperie calida (in Epithemat. &c.)*

N. *Santalum rubrum magis refrigerat ac astringit quàm reliqua.*

PRÆPARAT.

1. *Extractum Gummosum.* Fit ut aliorum lignorum extracta cum ☿.

N. *Quercetanus parat cum ▽ aliqua Epatica. E. g. Agrimonia.*

2. *Spec. Diatrion santal.* V. D.
3. *Unguentum santalinum,* V. D.
4. *Cerotum seu Emplastrum,* Vide Disp.
5. *Trochisci de santalis* V. Disp.

HOFMAN. *Lignum Santalum.*] Græci nullam hujus faciunt mentionem; soli Arabes hoc Nobis manifestarunt, & tria fecerunt, *album* scil. *rubrum & Citrinum*; ac tribus distinctis arborum generibus provenire scribunt, in Indiæ utriusque densissimis & ingentissimis sylvis.

Præstantissimum est citrinum aut flavum cui succedit *album* parum tamen à *Citrino* differens, magis tantum pallescit, aliàs ejusdem est substantiæ, ejusdem texturæ, sed odore inferius est, uti & sapore. *Citrino* sapor est aromaticus amaricans & odor Moschi æmulus. *Rubrum* planè inodorum tenet infimas.

N. *Pallidum* & *Citrinum Santalum* plurimum in Tymor Insulâ nascitur, de quo teste *Iacobo Bontio* referunt, febris continuæ & ardentis quandam speciem cum delirio & mentis alienatione conciliari ex harum recens cæsarum arborum cortice viridi, dum virosi quid cerebro infesti exspirat in corporibus cacochymicis tales edit effectus. *Santalini fructus* cerasi sunt magnitudine & baccas lauri referunt, masticati purpureo inficiunt colore. Hi fructus avidè comeduntur à turdorum quâdam specie, quos denuò per alvum excernentes arva & montes novis arboribus conserunt, ita ut quamvis tanto tempore tot millia arborum ab Indis ac Lusitanis sint cæsa, tamen sylvæ nunquam deficiant. *Hæc Bontius de Medicinâ Indorum in notis ad Garc. ab Orta.*

Virtt. Refriger. sicc. aper.) Massæ sanguineæ contemperant fervorem tria santalorum genera, communiter inde epatica & cardiaca statuuntur.

¶ CCC. *Santonicum.*

Absynthiacum santonicum Wurmkraut/ est C. B.
- Iudaicum.
- Alexandrinum. *Hujus semen officinale solum.*
- Ægyptiacum.
- Gallicum.

Insignitur semen sanctum seu sementina, *Matth.* & semen Zedoariæ, *Lob. Cast.* Absynthium Seriphium, Alexandrinum semen Cinæ, *Cord.* Sementina *Dod. Tab.* [cui & santonicum] Santonicum & semen sanctum. *Lon.* Germ. Zitwensamen / Wurmsamen. Semence à vers, *Worm-seed* Wormcruyt.

OFFICIN. NAT.

Semen quod affertur ex Alexandria Ægypti.

N. *Sunt qui & ex absynthio [santon.] Ægyptio, semen Zinæ colligi voluni. Hoc videatur apud* Matth. Dod. Lob. Tab.

Vires. *Calfac. & sicc. saporis amari est. Usus in lumbricis cujuscunque generis, enecandis, fugandis & expellendis.*

PRÆPAR.

1. *Semen santonicum præparatum,* i. e. in ☌ ♂ ♃ (4.5.) maceratum atque exiccatum.
2. *Confectio seminis Cinæ,* überzogen Wurmsamen.

HOFMAN. *Santonicum.*) Est planta Semen lumbricorum ferens

ferens, sive *semen Zedoariæ* communiter dictum, *Semen Cinæ*, *Sementinæ*, & *Semen Sanctum*, sed corruptè cum *Xantonicum* à Xantonum tractu, ubi plurimum provenit, potius dicendum foret. *Hoc semen* quidam ab absynthio Seriphio, sive marino, alii ab Absynthio Santonico vel potius Xantonico &c. derivant, sed, *Penæ* nullum horum videtur; tota planta, ex quâ emergit istud semen, absynthio quidem vulgari similis est, sed aliquantò minor, seminibus exiguis, & floribus paucis. Provenit circâ Bethlehem & abundat in Terra Sancta, & Alexandriâ Ægypti.

Vires. Calefac. & sic. Saporis amari est &c.] Hujus seminis Usus est in cujuscunque generis lumbricis enecandis. Præstantius autem & efficacius est non in Acet. dist. macerâtum, sed ita simpliciter exhibitum vel pro confectione, überzogen Zitwer Samen.

CCCI. Saponaria.

Στρύθιον, *Dioscor. Fuchs. Lon.* Saponaria, *Trag. Dod. Lob. Tab. Cam. Ger.* viola agrestis, *Trag.* Saponaria major lævis, C. B. 1. Germ. Seiffenkraut/ Speichelwurtz. Saponaire, Herbe à foulon. *Soapwort.* Seeperunt.

Crescit passim juxta rivulos & vias: Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia, sed rarò & Radix.

Vires. *Calf. & sicc. strenuè attenuat, aperit, sudorifera est. Usus in asthmate, utero, mensibus ciendis, lue Venerea. Extrinsecus pharmica est, tumores ac præcipuè panos discutit.*

HOFMAN. *Saponaria.*) Germ. Seiffenkraut.

Spontè provenit ad fluvios, stagna & torrentes, locis apricis & arenosis, Floret totâ æstate.

Folia & Semen in usum recipi possunt.

Vires. Calefac. & sicc. attenuant, aperiunt. &c.) Habet etiam facultatem absterstvam, pressu nitrosum emittit succum, qui scabiem, luem veneream & omnes curis fœditates abstergit; Externè tumores ac præcipuè panos discutit.

N. *Pulvis Seminis Saponariæ* ad drachmam unam antè paroxysmum sumptus epilepsiam minuit, semel in mense per tria novilunia. *P. Borellus Centur. 1. observ. 18.*

CCCII. Sarsa parilla.

Salsa parilla, smilax aspera Peruviana, C. B. 4. *Tab. Ger.* Zarzaparilla, *Matth. Mon. Garz.* Zarzaparilla Peruviana, *Dod.* Zarza seu sarsaparilla, *Cast.* Sarsa parilla, *Lon. Trag. Lob.* Sarmentum Indicum, Sarsaparill / Salsepareille. *Sassaparille.* Steckende Winde.

Nomen accepit à similitudine quam cum smilace aspera (Hisp. Zarzaparilla) habet.

Triplex est ea, (Nicol. Monardo monente) adfertur scil. 1. Ex Hispania Nova, quæ candidior ad pallorem tendens & gracilior. 2. Ex Provincia Honduras, quæ cinerea nigrior & crassior, priorique melior est. 3. Ex Provincia Quitto, locis Urbi Guajaquil vicinis (unde Zarzaparill. Guajacillana dicitur,) quæ ex cinereo nigricans, major & crassior adhuc est cæteris.

OFFICIN. NAT.

Radix lignosa, prælonga, fibrosa, uniformis.

Eligenda quæ coloris aliquantulum nigri, recens, (non cariosa,) gravis, flexilis, nec frangibilis.

Vires. *Calfac. moderatè sicc., partium tenuium sudoriferaque. Usus præcip. in lue venerea, quam specifici curat, in Catarrhis atque inde natis affectibus, E. g. Arthritide, &c.*

[*Utuntur quidam Extracto.*]

HOFMAN. *Sarsa Parilla.*) *Salsa parilla, Smilax aspera Peruviana* ob similitudinem, quam cum *Smilace asperâ habet*; Hisnominibus ab Hispanis & Lusitanis insignita est, lis enim Sarsa vel *Zarza* est *dumus*, *Parra verò vitis*, & *Parilla vitiscula*; Unde & *Dodonæus* & *Matthiolus* putant *Sarsam parillam* esse eandem cum *Smilace Europeâ asperâ* Nostrati. Verùm multum inter se differunt. Nam *Smilacis asperæ* radix nodosa est & geniculata graminis modo, multoque brevior ac mollior. *Enodis* verò est *Sarsæ parillæ* radix, nullis geniculis asperata, dura, fibrosa, rugosa, medullosa, & viminis instar facilè finditur. Folia etiam sunt diversa, & fructus, quorum alter est ruber, alter niger.

Nascitur in Peru; & aliis Indiæ regionibus.

Crassior alia est, alia *gracilior*; Alia *nigrior* & alia *candidior.*

Radix Hujus solùm in usu est: Et eligenda nigrior, recens, gravis, flexilis.

Vires. Calefac. moderatè sicc &c.) Diaphoretica est, aperitiva, carminativa, virus venereum extinguit, & flatus discutit, adhibetur etiam in catarrhis, arthritide &c. *Dominicus Chabræus in Stirp. Icon. p. 115. & Simon. Pauli in Quadrip. p. 151.*

¶ *CCCIII. Sassafras.*

Arbor est prægrandis, nascens in Florida, folio ficulneo, cortice ex fulvo nigricante, aliquantulum acri sapore, sed aromatico, odore fœniculum redolente.

Dicitur pavame seu sassafras, *Mon. Frag.* Fenchelholtz. Du bois sassafras.

OFFICIN. NAT.

Lignum & *Cortex*, qui præfertur ligno, maximè si ex radice sit, quippe radix reliquis partibus prævaleat, adeoque & ejus cortex.

Vires. *Cortex calf. & sicc. ad gr. 3. Lignum calf. & sicc. 2. atten. aperit. discut. sudores movet. Usus præcip. in omni morbor. genere, præsertim obstructionibus tollendis, partibus internis roborandis, in sterilitate emendanda, & venerea lue curanda.*

N. *Instar Panacea in catarrhis habetur.*

PRÆPAR.

1. *Extract.* Fit l. a. Vid. l. 2.
2. ☉ *habetur.*
3. *Ol. stillat.* Vid. l. 2.

HOFMAN. *Sassafras.*] Gallis in Floridâ degentibus ita vocatum, *Pavane* Indis dicitur, in Virginiâ *Virauck. Bauhino* Arbor ex Floridâ ficuloeci folio. *A Monardo* describitur, quod sit Arbor magna, Pini mediocris magnitudine & formâ, unico trunco nudo ramis in cacumine expansis, ut pinus repurgata, cortice crasso fulvi coloris, quem integit tenuis quædam cinerea pellis ex gilvo nigricans, aromatici acris saporis ad fœniculi odorem accedentis, fragrantior & efficacior ipso ligno. Materia trunci & ramorum est alba, quibus folia adhærent viridia, floculeorum æmula, odoræa. An flores aut fructus ferat, ignoravit *Monardes.* Sed *Bauhinus* in Pinace fructum vidit oblongum, rugosum, longissimis pediculis donatum. Radicibus nunc crassis, nunc tenuibus, pro arborum magnitudine.

Nascitur in *Floridâ* novi orbis provinciâ non quidem toti, sed, in portu S. Helenæ tantùm & portu S. Matthæi; in maritimis temperatis locis. Scatent hâc arbore montes, & suavissimum præternavigantibus præbent odorem.

Hoc lignum Sassafras non verè lignum, sed radicem esse D. Georg. Welschius testatur in litter. ad D. Sachs Vid. ephemerid. Medico Physic. anno 2. obs. 112. p. 382.

Vires. Cortex calfac. sicc. ut & Lignum, hoc remissius, ille excellentior. atten. aper. discut. &c.) Hujus usus est in omni morborum genere, in primis obstructionibus tollendis partibus internis roborandis, luæ venereâ curandâ, hydrope &c. Est optimum præterea catarrhorum alexipharmacum, in fœ-

mâ

mâ Essentiæ aut infusi commendatur etiam contrà sterilitatem, dum absumit sterilitatis causam, si addantur antophylli. *Ex hoc cum Serpillo & Vino aqua contrà catarrhos destillatur egregia.*

¶ CCCIV. Satureia.

Θύμβρα, θύμβρον, Saturey / Sengen-Kraut. Couillon. Sarriete, Savorée. *Savory.* Satureye / Ceule.

Satureja est C.B.
1. Hortensis seu culinaria sativa. *Hæc usualis.*
2. Montana.
3. Spicata.
4. Cretica.
5. Thymi folio.

Insignitur Hyssopus agrestis, *Brunf.* Satureja, *Trag. Lon. Dod. Lob. Tab. Cam.* Sat. altera, *Matth.* sativa, *Fuchs. Cord.* sylvestris, 2. *Cast.*
Colitur in hortis. Floret integrâ ferè æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba cum *floribus.*
Vires. *Saporis ac odoris est acris ac calidi, unde & calida ac sicca censetur g. 3. atten. aperit, disc. Usus in affectibus* ventriculi, *cruditate, anorexia, &c.* Pectoris: *asthmate,* uteri, *mensibus obstructis, visum acuit. Extrinsecus discutit tumores, doloresque aurium sedat.*
N. *Pulices necare dicitur strata in cubili.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex herba florente.
2. *Oleum stillat.* cum ▽.

¶ CCCV. Satyrium seu Orchis.

Satyrium seu Orchis, Germ. Knabenkraut / Stendel-Wurtz. Couillon de chien, Satyrion, roots Handeckens-kruyt.
N. *Dioscor. distinguit inter Orchides & Satyria, orchidesque vocat, quæ radicem bulbosam habent eamque geminam: Satyrium, quod unicam. Plinius verò utraque confundit.*
Genera Orchidum seu Satyriorum passim quam plurima nascuntur, quæ etsi promiscuè in usum accersi queant: attamen eligunt officinæ præ reliquis cynosorchim.
Crescunt in Campestribus, Sylvis ac Vineis: Floret Aprili & Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix, cujus bulga distentior eligenda, rejecta flaccidiore. Colligitur ineunte Vere vel exeunte Autumno.
Vires. *Calf. & hum. saporis dulcis. Usus præcip. (ex signatura lasciva) ad virilem fortitudinem restaurandam. Sic & uterum confortare creditur & ad conceptionem disponere.*

PRÆPARATA.

1. *Condita Radix.* ℞. Orbiculum distentiorem purga bene ac coque: hinc exicca ac confice saccharo.
2. *Electuar. Diasatyrion* V. D.
3. *Extractum seu sanguis:* Fit ex radice conquassata & cum pane atque vino (▽) digesta Vide l. 2. & Quercet. in Pharm. Rest. c. 26. Ab Heer. observ. 8. qui ita parat: ℞. Rad. Satyr. aquæ injice, duobus quibus constant orbiculis divulsis, quæ fundum petierint (abjectis quæ supernatant,) contunde ac adde sensim micas panis alb. propter lentoris dilutionem ▽ è malvatico, ut irroretur, Dein digere in MB vase clauso septim. (6.) Tùm exprime, expressum iterum per mensem digere. Innatabit liquor rubicundus; hunc inclinando collige abjectis fæcibus. Hinc paratur Extractum compositum. *Vid. l. 2.*

HOFMAN. *Satyrium seu Orchis.*] De variis *Satyrii seu Orchidis speciebus* vide *Botanographos.* Nos præ omnibus eligimus Cynosorchim.
Hujus Radix bulbosa distentior eligenda, rejectâ flaccidiore, non quòd flaccidior veneri obsit, eamque inhibeat, sed quòd minoris sit energiæ. *Aliàs solidior & succulentior* mirum in modum ad rem pellet veneream. Unde & ex hâc *Diasatyrion* componitur. Apud *Mesuem* etiam geminæ occurrunt descriptiones, quarum prior analepticis & à Morbo imbecillis, altera autem neagomis ad arma invalidis commendatur. *Sequens Electuarium à Cl. Simone Pauli* l. c. maximè commendatur.
℞ Conserv. fl. tunic. Citri ää ʒij. radic. eryngii condit. tosat. novell. ana ʒi. Dyasatyr. Mes. prior. descript. Nuc. Moschat. cond. Cortic. Citri condit. ana ʒ ß. Sem. erucæ ʒij Essent. Satyrii ʒi. ambræ gryf gr. V. ⊙ fol. no. IV. cum brodio Nuc. Moschat. ſ. q. Elect.
Præterea ex radice Satyrii præparantur Ess. Extracta, prout & Heinric. ab Heer Libr. 1. observ. Medic. 9. Mumiam Satyrionis pretiosam describit.
Ex signaturâ lasciva &c.] de signaturis quid judicandum sit, *vide suprà Libr. 1. animadvers. nostrar.*

¶ CCCVI. Saxifraga.

Saxifraga., *Lon.* alba, *Trag. Dod. Fuchs.* (*icon*) *Cam. Tab.* Saxifraga, *Brunfels.* major, *Fuchs.* Saxifraga, alba chelidonides, *Lob.* Saxifr. alba tuberosâ radice. *Clus. hist.* German. Steinbrech. De la saxifrage blanche. *Saxifrage.* Steenbreeck.
Crescit in locis asperis ac sabulosis: Floret Majo.
N. *Sunt & alia saxifragarum genera, verum officinis vel alio nomine veniunt, vel inusitata sunt. Sic est saxifraga lutea.* 1. *Melilotus rubra* 2. *Filipendula saxifraga, Pimpinella. Vide suo loco.*

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus, *Radix* quam *Semen* vocant.
Vires. *Calfac. & sicc. evidentissimè* (3.) *diuretica est, aperit. Usus præcip. in sabulo ac calculo Renum ac Vesica atterendo, & expellendo, tum & in mucilagine eorundem attenuanda: in mensibus obstructis. Extrinsecus in balneis diureticis.*

PRÆPARATA.

▽. Ex plantâ integra, Majo collecta.

HOFMAN. *Saxifraga.*) Germ. Steinbrech.
N. *Sunt & alia Saxifragarum genera* &c.) Plures plantæ saxifragæ dicuntur, quædam quod in petris exoriantur, ut crista marina, empetrum &c. quædam verò quia facultate pollent lithontriptica, ut betonica, pimpinella, quò etiam referenda est præsens *Saxifraga.*
Duplex communiter statuitur florealis & latifolia; *utraque autem vel Major vel Minor.*

¶ CCCVII.

¶ CCCVII. Scabiosa.

Scabiosa C. B. est,
- Pratensis & arvensis, variarum specierum, ex quibus *usitata est*, C. B. 1.
- Montana. Variarum specierum.
- Capitulo globoso. Variarum specierum.
- Stellata Variar. spec.

Dicitur scabiosa pratensis hirsuta, C. B. Scabiosa, *Lon.* vulgaris *Fuchs.* major, *Cast.* arvensis, *Tab.* (cui & major flore cœruleo purpureo.) Scabiosæ 1. genus, *Trag.* Scab. segetum, *Ger.* German. Scabiosen/ Apostem-Kraut/ Grind-Kraut. Stebede de la scabieuse. *Scabious.* Scabiose.

Crescit in arvis. Floret Junio.

OFFICIN. NAT.

Radix (colligenda Vere.) *Folia, Flores.*

Vires. *Calf. & sicc. usque ad 2. abstterg. atten. discut. sudorifera, alexipharmaca ac pulmonica est. Usus præcip. in apostematibus (unde & nomen habet) pleuresi, angina, tussi, asthmate, peste, fistulosis seu manantibus ulceribus (mammarum, crurum, &c.) Extrinsecus in scabie, pruritu, impetigine ac præcipuè in achoribus ac tinea capitis* (Erbgrind) *in furfuribus ac lendibus capitis, in suggillatis, maculis faciei, dolore hæmorrhoidum (in suffitu nervoso.)*

N. *Radix scabiosæ majoris flore purpureo, specificè curare dicitur L. veneream adeo, ut salsa parilla vel parum, vel nihil cedere censeatur.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *Stillat.* Ex integra planta cum radice ac floribus.
2. *Syrupus.* Ex succo & sacchato.
3. *Conserv.* Ex floribus.
4. *Sal.* Ex planta incinerata.

HOFMAN. *Scabiosa.*) Derivatur hujus nomenclatura vel à scabro herbæ habitu vel à scabie, quia huic medetur. Hujus nusquam mentionem faciunt veteres; Et quamvis *plures dentur scabiosæ differentiæ, Pratensis tamen & arvensis hirsuta C. B. usu receptæ est.* Germ. Scabiosen.

Crescit in arvis, etiam dumetis & humidis montium pratis provenit. Floret Junio.

Vires. Calefac. & sicc. abstterg. atten. discut. &c.) omnia *Scabiosæ* genera calidam & siccam obtinent temperiem, ac toti massæ sanguineæ peramica sunt, eam repurgando ac defæcando, unde in scabie, apostematibus internis & externis, fistulosis ulceribus mammarum, crurum, ani, &c. summo cum fructu adhibentur. Hujus succo ℥ iij. pondere cum Theriacæ ℥ ij. poto, vel ejus extracto febres malignæ abiguntur. Externè etiam succus illitus omnes cutis fœditates abstergit.

N. *Radix Scabiosæ majoris fl. purpur.* specificè Luem curat veneream, *ex hac præparatur extractum.*

¶ CCCVIII. Schænanthum.

Σχοῖνος, Σχοινάνθος, *Lon.* Juncus odoratus, *Matth. Lob. Clus. Cast.* Squinanthum officin. fœnum Camelorum. Straмen Camel. Camels-Heu/ Camels-Stroh. Pasture de chameau. *Schænanth, Squinanth, Camels-Hay.* Schænanth/ Camelshoy/ of Juncus.

Affertur ex Arabia.

OFFICIN. NAT.

Culmi seu surculi (stramen) *Flores, Radix.*

Vires. *Calfac. subastring. tenuium est partium, discutit. Usus præcip. in obstructis mensibus, Epate, Liene, in ventriculi inflatione, vomitu ac singultu: in urinæ difficultate, Renum, Vesicæ ac uteri dolore. Extrinsecus corrigit fœtorem oris, roborat caput (lotione) discutit uvulæ tumorem, roborat ventriculum.*

HOFMAN. *Schænanthum.*) sive *Iuncus odoratus. Fœnum camelorum.* Germ. Camel Schœn. Dicitur *Iuncus à jungendo; Schœnanthum à Schœni anthos* quasi junci flos, *Schœnos* Græcis à loris & funibus.

Planta juncea est & graminea, quæ ex parvâ radice, sicca, durâ, nodosâ, multos calamos præduros, sparsos, rotundos, planos, viridis pedem altos & in summo graciles profert. Folia rigida, sesquipalmum longa, mucronata, pallida surculos gramineos amplexantur & sæpè inter se convoluta constituunt quasi caulem. Eorum fastigia ornat series floscul orum ex pallido rubentium.

Laudatissimum ex Nabathæâ haberi scribit *Dioscorides* cui proximum esse *Arabicum* vel *Babilonicum.* In Apuliâ etiam & Campaniâ nasci tradit *Brassavolus. Matthiolus ex Alexandriâ* asserri putat.

N. *Garcias ab Ortâ* dicit, hujus nullum alium esse usum apud Indos, quàm substernendis equorum cubilibus; Sed fallitur, cum eo etiam in culinâ ad cibos condiendos, ut calamo aromatico Indi, utantur, quare quamvis in sylvis copiosè crescat, studiosè à Mulieribus Malaicis in hortis colitur, & ad lavacra, fomenta, insessiones ejus usus utilissimus est, ut & ad omnes muliebres affectus. Etcum sit graminis species, ac simplicis & vulgaris graminis usus in multis tantopere commendetur, quis neget, gramen hoc planè aromaticum vires longè excellentiores possidere? *Jacobus Bontius in not. ad Garc. ab Ort. p. 33.*

¶ CCCLIX. Scolopendrium verum.

Ἀσπλήνιον, ἀσπλήνιον, Arab. Scolofendrion, Ceterach Officinis, Scolopendritum, *Cord.* Scolopendria vera, *Trag. Lon.* Asplenum & nion, *Matth. Lob. Cast. Cam. Dod. Cord. in D.* German. Milt-Kraut. Scolopendre. *True Scolopendria*, or *Spleenwort.* Oprecht Scolopendrium/ Miltkruyt/ Ceterach.

- Scolopendria vera. *Hic describitur.*
- Vulgaris. *Loco sequenti.*

Crescit in rupium fissuris, locisque asperis sine floribus.

OFFICIN. NAT.

Folia collecta Septembri.

Vires. *Calfac. & sicc. saporis acerbi, abstterg. splenecticum est. Usus præcip. in duritie Lienis, Ictero, febri quartana: urinam movet, calculum comminuit, menses ciet; semen imminuere creditur (illuni nocte effossum.)*

N. *Dioscorides folia in ✣ fervefacta ac per dies 40. pota, Lienem absumere scribit.*

PRÆPAR.

Syrupus de Scolopendria. Ex meris splenicis fit. Vide Disp.

HOFMAN. *Scolopendrium Verum.*) Græc. ἀσπλήνιον, σπλήνιον, quia contrà splenis morbos efficax est. *Scolopendrium* autem à similitudine cum *Scolopendrâ*, hirsuto ac multipedo vermiculo. Arabicè *Ceterach.* Germ. Milzkraut.

Nascitur in parietibus, Saxorum fissuris. Nec caulem, nec florem, nec semen habet. Folia polypodii modo dividuntur.

Virtu-

Vires. Calefac. & ſicc. ſaporis acerbi, abſterg. ſplenetica neſt &c.) Unde fabula orta eſt, hujus foliis non ſi lùm ſplenis durities ac tumores reſolvi, verùm etiam alicujus animalis excoctum lienem crudo ſimilem reddi, & priſtinæ conſtitutioni reſtitui. Unde & Dioſcorides folia in Aceto fervefacta & per dies 40. pota Lienem abſumere ſcribit. Aniles nugæ ſunt. Urinam aliàs, menſes & calculum expellit.

¶ *CCCX. Scolopendria vulgaris.*

Φυλλίτις, Lingua cervina officin. C. B. Scolopendrium, *Brunf.* Scolop. vulgare, *Matth. Dod. Lord. Lob.* Hæmonitis, *Fuchſ.* phyllitis ſeu lingua cervina, *Tab.* German. Hirſch-Zung. Langue de Cerf. *Common Scolopendria, Harts-tongue.* Gemeyn Scolopendrium / Hertstonge.

N. *Scolopendria vulgaris vel lingua cervina dici poteſt, ad differentiam ceterarch.*

Creſcit in ſylvis, lociſque umbroſis ac opacis, in puteis. Viret per totum ferè annum.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. ac ſicc. ſubaſtring. atten. Splenica itidem ac Epatica ſunt. Uſu præcip. in Liene tumido, fluxu alvi expultione ſanguinis extrinſecus mundificant vulnera ac ulcera.*

PRÆPARATA.

∇. Ex foliis.
Acetum.

HOFMAN. *Scolopendria vulgaris.*) *Lingua cervina* Officin. Hirſchzunge German. Hirſchzunge. Hic notandum, cum Botanicorum nonnulli tum *aſplenium ſeu ceterach* Officin. quam *Linguam Cervinam* communi vocabulo *Scolopendrii* comprehendant, & magna inter hæc ſit differentia, ne autem confundantur, ex re erit, *Aſplenium ſemper Scolopendrium, Linguam verò cervinam phyllitidem* appellare, vel *Hemionitin.* Hæc folia habet oblonga, ſena, octona, vel dena, dodrantalia, duarum unciarum latitudine, imâ parte falcatæ lunæ modo corniculata, læto virore ſupernè ſplendentia, infernè verò obliquis pulverulentis areolis, ceu lumbricis, flavis, rubentibus aut ſubluteis, virgata. Nec caulem, nec florem, nec ſemen fert; ſed ex vermiculis foliorum in pulverem reſolutis & ſparſis renaſci.

Creſcit in nemoroſis ac opacis locis. Colitur etiam in hortis & viret per totum ferè annum.

Vires, refriger. & ſicc. ſubaſtring. atten. &c.) Unde ad fluxus hepaticos, alvinos, hæmoptyſin cum lienis ac epatis obſtructionibus complicatos commendatur. Externè vulnera & ulcera mundificat. Hujus folia cum h. Meliſſ. & Cortic. fermentat. infuſa accommodatum præbent remedium hypochondriacis pro potu ordinario.

¶ *CCCXI. Scordium.*

Σκόρδιον, Scordium, C. B. 1. *Trag. Matth. Dod. Lon. Lob. Caſt. Cam. Tab.* minus, *Ger.* German. Waſſer-Bathenig / Lacken-Knoblauch. Chamaraz *Scordium*, Wild Germander. Scordium / Waterloock.

{Majus, *quod uſitatius.*
{Minus.

Creſcunt in locis humidis. Florent Iunio ac Majo.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Calfac. & ſicc. 2. abſterg. atten. incid. putredini reſiſtit, alexipharmacum ac ſudoriferum eſt. Uſus præcip. in peſte, peſtilentialibuſque morbis, febribus malignis (tàm præſervando, quàm curando) in obſtruct. Epatis ac Lienis, in Pulmonibus purulentis ac mucilagine refertis. Extrinſecus mundificat vulnera ac ulcera: lenit dolores podagricos.*

N. *Sunt qui in menſium profluvio cum ſucceſſu exhiberi velim.*

PRÆPARATA.

1. ∇ *Stillat.*
2. *Succus inſpiſſatus.*
3. *Syr. de ſcordio ſimpl.* Ex ſucco & ſaccharo.
4. *Compoſ.* Hier. Mercurialis. Vide Diſp.
5. *Conſerv.* ex fol.
6. *Elect. Diaſcordium, Fracaſtorii.* Vide Diſp. *Doſis à 3 j. ad 3ij.*
7. *Sal.* Ex cinere.

HOFMAN. *Scordium.*) Græc. Σκόρδιον. *Scordotis. Diſtinguitur in Majus*, quod uſitatius eſt, *Medium & Minus.* Nomen inde accepit, quod ejus folia affricta allii, quod Græcis σκόροδον vocatur, odorem æmulentur. Datur & *Punicum* ac *Creticum*, quod efficaciſſimum eſt.

Creſcit in locis humidis, pratis. Apud Nos in prato ad molam, ubi pulvis pyrius conficitur, bey der Pulvermühle. Olim magnis ſumptibus ex aliis regionibus ad Nos deferebatur.

Vires. Calefac. & ſicc. abſterg. atten. incid. putredini reſiſtit.) Diaphoreticum & alexiterium eſt, unde ejus uſus eſt in peſte & febribus malignis, venenatorum animalium morſu, fermentum bilis corrigens, confert in viſcerum infarctu & in pulmonibus pure refertis. Externè putrida mundificat ut cera. In *Galeno* ſcriptum reperimus, cum in prælio quodam interemptorum cadavera multos dies inſepulta jacuiſſent, quæcunque ſuper Scordium fortè fortunâ ceciderant, multò minus aliis computruiſſe, unde factum, ſcordium putridis partibus adverſari, & pro medicamine iis applicari.

¶ *CCCXII. Scorzonera.*

Scorzonera
- Latifolia
  1. Hiſpanica. *Hæc uſualis.*
  2. Germanica, *Tab.* Boemica, *Matthiol. Lob.*
  3. Foliis nervoſis, Germanica anguſtifol.
  4. Humilis nervoſa, Pannonica, *Tab.*
- Anguſtifolia.

Dicitur Scorzonera, *Dod. Lon. Lob. Cam.* Hiſpanica, *Matth. Caſt. Tab.* (cui & Germanica 1.) Scorz. latifolia ſinuata, C. B. 1. aliàs Viperaria, Schlangen-Mord. De la Scorzonnere. *Scorzonnera, Vipers graſſ.* Scorzonera / Vergifft-kruyt / en Slange-wortel.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calfac. humect. 1. alexipharmaca eſt. Uſus præcip. in morſibus ſerpentum, peſte, melancholia, epilepſia, vertigine, &c. Quin etiam commendatur maximopere ad uteri ſuffocationem.*

PRÆPARAT.

1. ∇ è radice.
2. *Extractum.*
3. *Condita radix.*

HOFMAN. *Scorzonera.*) *Hiſpanica* ſcilicet, quæ uſualis eſt, ita dicta, quod à vipera læſis, quæ Hiſpanis *Scurzo* dicitur, præſentaneo ſit remedio. *Tragopogon* congener eſt planta. Dicta primò fuit *Hiſpanica.*

Differentiæ pro foliorum & florum ratione notabiles habet, unde *alia angustifolia Germanica, Bohemica, latifolia humilis Hispanica*, &c. Germ. Schlangenmord.

N. *Nostram Scorzoneram* flore simplici & foliis angustis solâ soli & climatis ratione ab Hispanica differre, testatur *Camerarius*. Hanc verò cum decantatâ illâ Hispanicâ viribus convenire dubito.

Crescit Hispanica in Tarraconensi Hispaniâ, & Mauri cujusdam industriâ primum inventa fuit. Sic & *Clusius* in nonnullis sylvosis uliginosis Pannoniæ montibus sponte nasci scribit. Apud Nos in quorundam curiosorum hortis etiam colitur.

Vires. Calefac. humect. alexipharmaca est.) Magni est præsidii ad plures affectus, ad viperarum & aliorum animalium virulentos ictus ac pest feros morbos *succus* ex radice & foliis extractus confert, datur etiam *aqua destillata* ad febres malignas, diaphoretica est utilis etiam ad cephalalgiam, epilepsiam, vertiginem, & cardialgiam, quin & ad uteri suffocationem. *Ex hac* etiam *extractum & conserva præparatur. Vide de hac eruditissimum tractatum Excel. D. D. Ioh. Mich. Fehr, Medici Svrinfurdensis, Ephori Collegii German. Curiosor.*

¶ *CCCXIII. Scrophularia.*

Scrophularia, *Matth. Dod. Cast.* major, *Brunfels. Lon. Lob. Cam. Tab. Ger.* nodosa fœtida, C. B. 1. Ocymastrum, *Trag.* Galeopsis, *Fuchs.* Aliis Ferraria, millemorbia, Castrangula, Braun-Wurtz / groß Feigenwartzen-Kraut / Knodenkraut / Sau-Wurtz. Scrophilaire. *Scrofulary Figwort.* Groot Speencruyt.

Crescit in locis umbrosis, juxta sepes ac in cœmiteriis. Floret Iunio ac Iulio.

N. *Est & fœmina dicta, quæ non nisi in locis palustribus nascitur, sed priori bonitate cedit.*

OFFICIN. NAT.

Radix nodosa.

Vires. *Calf. & sicc. digerit, incidit, saporis amari. Usus præcip. in strumis seu scrophulis, ficis & mariscis ani (unde & nomen accepit,) in cancrosis ac similibus serpentinis ulceribus malignaque scabie. Extrinsecus in tumoribus venientibus, maligniscque molliendis. E. g. scrophulis & simil.*

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* Ex herba cum radice.

HOFMAN. *Scrophularia.*) *Ocymastrum Tragi* sed minus rectè; Nec appositè *Galeopsis à Fuchsio* nuncupatur v. d. *Dominic. Chabraus in append. ad stirp. sciagraph.* p. 644. *Varias* autem alias habet *species*, est enim vel *Major*, vel *Minor tenuifolia*, *vel Maxima strumosa*, de quibus vide *Botanographos*. Nos de *Majore* hoc loco agimus; quæ non solùm juxtà sepes, sed & ad ripas & profluentes aquas crescit. Floret Iunio & Iulio.

Vires. Calefac. & sicc. digerit, incidit, &c.) Unde in strumis seu scrophulis absumendis, ficis & mariscis ani tanquam specificum commendatur, collo etiam suspensa: Et *unguentum* ex succo radic. Scrophulariæ cum toto paratum ad ulcera serpentia & scabiem malignam summè extollitur, sed tunc radix colligenda est in Iunio die secundâ post plenilunium occidente Sole. Præterea etiam maximoperè deprædicatur ejus virtus ad hæmorrhoides cœcas juxtà *Heinricum ab Heer in observ. Medic. Libr. 1. observat. 20. p. 185.* Si quis hæmorrhoidum cœcarum insano torqueatur dolore, minimum quid Scrophulariæ vel radicis vel foliorum cum cibo aut potu capiendo, statim dolore liberatur, sive ipsam plantæ substantiam siccam aut viridem, sive ejus decoctum adsumat. *Vid. & Craton. consilia à Scholtz edita p. m. 389. Consil. 207.*

¶ *CCCXIV. Scylla.*

Squilla, *Brunf.* Scilla, *Trag. Matthiol. Fuchs. Cord. hist. Lon. Cam.* major Pancratium, *Dod. Tab.* rubentibus tunicis, *Lob.* Arab. Hasspel. German. Meer-Zwibel. Scylle. *Squills.* See-Niuw.

Crescit copiosè in Apulia, Sicilia, Portugallia.

OFFICIN. NAT.

Radix bulbosa, quæ eligatur recens succi pleni, collecta Iulio.

Vires. *Calfac. sicc. 2. saporis acris & amari, attenuent. incid. absterg. discut. putredini resistit, diuretica est. Usus præcip. in obstruct. Epatis, Lienis, meatus biliarii, mensium, urinæ, in mucilagine Pulmonum, tussi, &c. Extrinsecus in achoribus capitis (infus. in ol.) in pernione.*

N. *Veneficia ac incantationes arcere dicitur.*

PRÆPARATA.

1. *Præparata radix.* Involvitur massæ panis atque cum eadem in clibano coquitur: hinc eximitur atque exiccatur, Vid. Disp.

N. *Præparatio hac instituitur ad obtundendam acrimoniam.*

[Ex hac parantur Trochisci.]

2. *Syr. Oxymel. scyllitic. simpl.* Ex ✣ scyllitico & melle.

3. *Oxymel compositum.* Vid. Disp.

[Paratur etiam Oxysaccharum scylliticum.]

4. *Loch. de scylla, Loch. ad asthma.* Ex succo ac melle.

5. *Acetum scylliticum.* Ex infusione radicis in acre exiccatæ (♂ ♀ 40.)

6. *Fecula.* ♃. Scyllæ cor incide minutim, vel conquassa, digereque aliquod temporis spatium in MB. Hinc transcola & inspissa. Quercet. Pharm. Rest. c. 24.

7. *Extractum.* Vide Quercet. Ph. Rest. c. 24. ubi & Saccharum seu conservam Scyllæ parare docet.

HOFMAN. *Scylla.*) *Duo Scillæ genera* statuit *Ruellius, Marem scilicet albis foliis, & fœminam nigris, quorum addit genus* cibis gratum & usu tenerum. *Dodonæo Scillæ duæ* sunt species; *Una* foliis angustis, quæ vera Scilla, *altera* foliis latis, quâ vulgò pro *Scillâ* uruntur. *Pena & Lobelius Scillas duas rubram & albam* magnitudine pares faciunt. Easdem differentias & *Casp. Bauhinus* proponit, ac tertiam addit *Hispanicam*, quæ *capa Marina* appellatur, quia generi capaceo congener & in locis maritimis crescit.

Non desunt qui *albam Pancratium* esse dicunt, & à *rubra* plurimum differre *Carol. Clusius rarar. plantar. histor. Libr. 2. cap. 12.* Verùm *Excell. Dominic. Chabraus l. c.* non nisi in colore discrimen animadvertit, & magnitudinem & alia esse eadem sentit. Eligenda autem est optimè alba & magna, meliorque quæ alteri connexa eruitur, sola enim & singularis est virulenta.

Sponte proveniunt *Scillæ* in Balearibus insulis ac per Hispanias, ut & in Apulia, Sicilia, maximè ad loca maritima.

Vires. Calfac. sicc. saporis acris & amari, attenuent. incid. absterg. discut. &c.) varios habet in Medicina usus ad cerebri ac nervosi generis frigidos conducit affectus crassam ac pituitosam resolvens mucilaginem, unde in viscerum obstructionibus, pulmonum, epatis, uteri &c. Miræ est energiæ. Unde & ingreditur Theriacam &c. & *Radix præparata* in usum adsciscitur, de quâ quid sentiendum sit *vid. Cl. Zvvelfferum in animadvers. ad Pharmac. Augusti. p. 219 & D. Luc. Schroeckium in P. A. K. Class. 10. p. 449.* in quo tamen sententiarum districtu primas *Cl. Zvvelffero* semper deferimus, quia hâc in clibano cum massa panis factâ coctione non potest non *Scilla* nativâ suâ humiditate, hoc est, sale volatili specifico innato privari, residuis partibus terrestribus amaris; quicquid contrà regerat D. *Schroeckius*, non tamen satisfacit, præterea *oxymel profitat Scilliticum* seu ex aceto scilliticо & melle, *oxymel compos. Loech de scylla, acetum scilliticum* vid. *Cl. Zvvelfferi pharmacop. Reg. & animadvers. in P. A. l. c.*

¶ *CCCXV.*

¶ CCCXV. Sebesten.

Sebesten, *Trag.* Prunus Sebesten, *Matthiol.* Sebestena, Myxæ, Myxaria, *Tab. Alpina.*

OFFICIN. NAT.

Μυξάρια, μύξα, myxæ, myxaria, Sebesten Brust-Beerlein/ *Sebesten.* Sebesten of Sebastæ. Sunt fructus arboris pruno similis, assimilati parvis prunis, referentes nucleum cortice triquetro lapideo inclusum.

Asportatur ex Syria ac Ægypto.

Vires. *Sebesten inter caliditatem ac frigiditatem temperata sunt, humectant, emolliunt, acrimoniam humorum obtundunt. Usus præcip. in catarrhis acribus, urina acri, febribus biliosis, alvi obstructione: summarim ut figura ita & viribus pruna Damascena æmulantur.*

PRÆPARATA.

Electuar. de Sebesten. V. D.

Vires. *Purgat leniter, obtunditque acrimoniam humorum.*

Dosis à ℥ ß. ad ℥ ij.

HOFMAN. *Sebesten.*) *Myxæ, Myxaria*; German: Brustbeerlein.

Myxæ dicuntur ἀπὸ τῆς μύξης à muco lento è naribus stillante, quia simili mucosâ materia seu succo hic fructus est refertus. Inter *prunorum* genera referuntur, quæ fructus in Ægypto & Syria nascentes, ex Arbore ejusdem nominis, ramis viret, qui foliis indountur subrotundis, ac firmis & amplis. *Cortex* albicat, *flores* etiam albidi, aut potius in umbellis laxioribus cohærent: quibus deciduis suboriuntur *fructus parvis* prunis similes, qui maturitatem adepti ex atro virescunt, intusque nucleum durum, & quasi osseum ac triangularem continent. Figurâ & viribus *pruna Damascena* æmulantur.

De his Græci nihil consignarunt litteris, sed recentiores tantùm *Actius, Paulus. Actuarius. Sebesten* vocarunt *Arabes*, qui hæc nobilitarunt & Arabicam appellationem officinæ retinuerunt in Cæsaris honorem, qui *Sebastos*, hoc est, honorabilis fuit dictus.

In Italia olim rarissima fuerunt, jam verò in ejus hortis uberrimè coluntur.

Vires. Sebesten inter calidit. ac frigid. temperata sunt, humectant, emolliunt, &c.) Unde in pulmonum & pleuræ inflammationibus ac asperæ arteriæ asperitatibus, ex acrimonia salsæ & tenuis pituitæ ortis utimur. Ex his conficitur *Syrupus, Electuarium & decocta vel colegmata* inde etiam præparari possunt.

¶ CCCXVI. Secale.

Farrago, Rogga, Siligo, Briza, German. Rogken/ Korn (nostratibus.) du seigle. *The corn Rie.* Rogke-korn.

Est { Hybernum vel majus, C.B. 1. / Vernum vel minus, C.B. 3.

1. Dicitur Rogga sive secale, *Dod.* Siligo, *Brunf. Lon.* Veterum & Secale, *Trag.* Secale, (Secla,) *Matth. Fuchs. Lob. Tab. Ger.* Secale & Farrago Plinii. *Cast.* Olyra, *Cord. in D.* Tipha Cerealis Portæ, C.B.

2. Appellatur Rogga seu secale æstivum, *Dod.* Siligo æstiva, *Trag.*

N. *Veterum siliginem à secali nostro esse differentem, videsis apud Tabern. l. 1. s. 7. c. 1.*

Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

1. *Farina.* 2. *Furfures.*

Vires. *Secale calefacit moderatè, minus tamen quàm triticum, magis verò præ hordeo. Usus ejus potissimus culinaris est, adhibetur tamen non raro farina extrinsecus ad tumores & dolores discutiendos, adeoque imponitur Erysipelati, podagricis doloribus, & sim.*

Furfures *abstergunt, emolliunt, discutiunt, (calidi impositi in sacculo.)* [*decoctum furfurum cum ficubus in tonsillarum affectibus utile.*]

PRÆPAR.

1. *Panis.* Adhibetur in doloribus capitis & aliarum partium (impositus) in ventriculi imbecillitate, in cordis palpitatione, in fœtu roborando (tostus & vino aliove liquore convenienti imbutus, vel in micas redactus, & cum aliis impositus,) in tumoribus maturandis (masticatus cum butyro & impositus) in dentifriciis crusta tosta & trita.

2. ▽ *still. è pane.* Fit è micis panis vi MB.

N. *Commendatur in Diarrhœa & Dysenteria.*

3. ▽ *Siliginis officinarum.* Fit è gramine MB.

[Hæc ▽ ad Epilepsiam puerulorum valet.]

[N. *Succus germinum secalis sudoriferus est ad ℥ iij. vel iv.*]

4. *Emplast.* de crusta panis. V. D.

HOFMAN. *Secale.*) *Siligo, Farrago*, German. Rocken korn. *Hujus Farina & Furfures sunt frequentissimi*, culinaris tamen ut plurimùm; *Furfures* abstergunt, emolliunt, discutiunt.

Panis. Nascitur in Provincia Chinensi *Quamsi Arbor quam Quanglanus* vocant, quæ loco medullæ pulpam obtinet mollissimam, unde & *Arbor farinacea* vocatur, hanc farinaceam pulpam exemptam indigenæ in usum panum conficiendorum convertunt. Dicitur enim farina saporis haud ingrati, & ad omnes esculentorum usus peridonea. Harum arborum mentionem facit *Marcus Paulus Venetus* Lib. 3. cap. 19. *China illustrata* p. 177.

N. *Vires & usus Medicus Nostri panis* præcipuus est in capitis dolore cum semine cartui & sale impositus, item in ventriculi debilitate fœtu roborando cum vino malvatico cinamom. Nuce Moschatâ, caryophyll. Unde & *Empl. de crustâ panis in Dispens.*

2. ▽ *a destill. ex pane &c.*) ex hoc per destillationem nihil elevatur virtutis tam refectivæ, quàm nutritivæ; unde uncia una panis in substantia exhibita plus virium obtinet, quàm omnis aqua simul & semel exhibita. Ubi tamen notandum, licet panis per se destillatus nullarum sit virium, tamen Micæ panis cum Nuce Moschatâ s. q. & Vino generoso ad tempus in digestionem positæ ac demum per MB. destillatæ egregiam præbent aquam stomachalem in ventriculi debilitate, diarrhœâ, dysenteriâ, & vomitu maximè conducibilem. Item ex mica panis cum croco vino inspersо posita in digestion. & destill. fit Aroma Philosophorum.

¶ CCCXVII. Sedum.

Sedum { Majus { majus arborescens, *inusitat.* / vulgare, *hoc usuale.* } / Minus Hæmatoides, &c. *Officinis incognitum.* / Minimum, *Vide vermicularis.*

Insignitur semper vivum majus, *Brunfels. Matthi Ger. Lob.* Sedum majus, *Fuchs. Cord. in D. Tab.* Sempervivum, 1. *Lon.* Semperviv. majus 2. seu Iovis barba, *Dod.* Aizon majus, *Cam.* Sedum majus vulgare, *Clus.* German. Hauß-Wurtz/ Donner-Bart/ Maur-Pfeffer. Ioubarbe. *Houleeck, Sengreen the greater.* Groot Donderbaert/ Huys-loock.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. 3. astring. incrassat. Usus præcip. intrinsecus in febribus biliosis, sedat scilicet sitim, com-*

pescit ardorem. Extrinsecus in Angina, &c.

N. *Vulgare est plebi nostrati, expressum succum cum saccharo in febribus morbisque calidis propinare.*

PRÆPAR.

1. ▽. Ex foliis stillat.
2. *Succus ex foliis* expressus.

N. *Adhiberi solet recens in febribus malignis & biliosis.*

3. *Syrupus.*

HOFMAN. *Sedum.*) vel *Majus est*, vel *Minus* vel *Minimum*. *Majus* vel est *arborescens*, quod inusitatum, vel *vulgare* de quo hoc loco agemus; *Minus hæmatoides* officinis est incognitum; vel *Minimum*, quod *Vernicularis* est, de quò infrà. *Nostrum*, vocatur *Sempervivum Majus*. German. Hauß-Wurtzel.

Vires. Folia refriger. adstring. incrassant &c.) Unde in febribus ardentibus, biliosis, angina &c. ejus aqua destillata & Syrupus ex succo præparatus commodè adhibetur. Externè accipe fol. semperviv. rec. ℔ iv. Sal. ℞ ℥ j ß. conquassata ponantur in cucurbita vitrea in cella subterranea, donec salia liquescant, destillata in Alemb. ad siccitatem, postea iterari debet destillatio, vel saltem ad cineres infusio, fiat gargarismus in angina desperata, item *hoc sedum Majus seu sempervivum* contusum & cum lacte muliebri mixtum sinciputi admotum mirè sedat phrenitidem & somnum conciliat, sed statim atque dormire cœpit æger, detrahendum, ne in comam æger præcipitetur.

¶ *CCCXVIII. Senecio.*

Senecium, ἠρύγερον, Erygerum, herba pappa, German. Creutz-Wurtz/ Grind-Kraut. Du seneçon. *Groundsel.* Kruys-kruyt.

C.B. Est { 1. Senecio minor vulgaris. 2. Senecio minor montana. } *indifferenter usuales.*

1. Appellatur Senecio, *Matthiol. Fuchs. Cord. in D. Lon. Lob.* minor, *Cast.* vulgaris, & 1. *Trag. Tab.* Erigerum minus, *Dod.* Verbena fœmina *Brunfels.*

2. Senecio 2. *Tab.* Erigerum, *Ger.* majus, *Dod.*

Nascitur passim in hortis, in agris secus vias, &c. majus sylvosis gaudet & arenosis. Vere florere incipit, floresque per totam æstatem producit, aliàs hyberno quoque tempore viret.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus & caule.

Vires. *Mixtas vires habet, refr. ac simul modicè discut. consolidat. Usus precip. in* [*Epilepsia infantum pulticulis incocta Sebiz.*] *cholera, Ictero, in temperie calida Epatis, lumbricis, vomitu & expuitione sanguinis, Ischiatico dolore, fluore muliebri. Extrinsecus in mammis inflammatis, scabie* [*capitis*] *struma, dolore ventriculi, urina vemorata, arthritide, vulneribus* (*fistulis.*)

PRÆPARATA.

▽ *still.* Fit è fol. flor. ac caule, tota æstate.

N. *In febribus utilis.*

HOFMAN. *Senecio.*) *Senecium.* German. Kreutzkraut. Vel est *Major* vel *Minor*. Non desunt qui ad *Iacobææ* speciem referre velint; Et si iconem spectes, non erit absonum. At si qualitatem & vires, iis non subscribimus. *Senecionis* vires describit *D. Author* valde differentes à *Iacobææ* facultatibus. Vbi igitur siccare & abstergere, ac ulcera consolidare citrà noxam volumus, *Iacobæa* præstat. Aliàs decoctum *Jacobææ* in dysenteria epidemia ut euporiston maximè commendatur. Quia & in forma cataplasmatis ad ventris terminia applicata abdomini notabilis est virtutis. Admiscri etiam clysteribus potest.

¶ *CCCXIX. Serpillum.*

Ἕρπιλλος, *Dioscor.* Serpillum, *Brunf. Trag. Fuchs. Lon. Lob.* vulgare, *Dod. Ger.* Serpillum sylvest. *Matt. Cord. in D.* sylvestre alterum, *Cast.* Serpillum minus fl. albo & fl. purpur. *Tab.* Serp. vulgare repens, *Clus. hist.* Serp. vulgare minus, C.B. 6. German. Quendel/ Künlein/ Hüner-Kol/ wild Poley. Du serpolet. *Mother of Time*, or *Wild Time*. Quendel/ Thymus/ Wilde Polen.

N. *Sunt species plures, sed hæc officinis usitatior.*

Crescit locis sabulosis, apricis. Flores Majo mense protrudit, integrâque æstate fovet.

OFFICIN. NAT.

Vires. *Calfac. & sicc. princ. 3. saporis acris, atten. aperit. Cephalica, uterina ac stomachica. Usus precip. in mensibus ac urina ciendis* (*balneo*) *expuitione sanguinis, spasmo, extrinsecus arcet vigilias, cephalalgiam, vertiginem. Ciet menses* (*balneo.*)

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex plantâ cum floribus Iunio collecta.
2. *Oleum stillatit.*

HOFMAN. *Serpillum.*) *vulgare repens, minus.* German. Quendel. Feldkümmel.

Vires. Calefac. & sicc. saporis acris, atten. aperit. &c.) Cephalica est, stomachica & hysterica. Unde in catarrhis, apoplexi, paralysi, vertigine, epilepsiâ, spasmo, &c. admirandæ est virtutis. Externè medetur doloribus capitis, vertigini, catarrhis &c. Ex hoc *Aqua destill. cum vino vel s. vel cum Ligno Sassafras vide suprà de Sassafras.* Vid. Thesaur. nost. Pharmaceuticum annexum sect. 1. nu. XII.

¶ *CCCXX. Sesamum.*

Σήσαμον, Veterum, C.B. Sesanum, *Alpin. Matth. Lob. Dod. Cast. Tab.* verum *Cord. in D. Cam.* Germ. Lein-Dotter/ Flachs-Dotter. Du sesame. *Vulgat Sesamy, an Indian gram*, Some callit. Sesami Blas-Dotter.

N. *Est & Sesamum, Myagrum dictum ac officinis inusitatum.*

OFFICIN. NAT.

Semen quod affertur ex Alexandria; Creta & Sicilia.

Vires. *Calfac. modicè humect. emollit, paregoricum, viscosum pingue adeoque & Emplasticum est: nervorum duritiem illitu discutit, colicis doloribus medetur.*

PRÆPARATA.

Ol. Expressum: Hoc eligatur candidum, syncerum: adulteratur enim oleo nucum & Papaveris, qui dolus tamen odore & sapore facilè dignoscitur.

N. *Olim solum ex Alexandria Ægypti Venetum atque inde ad nos comportabatur. Hodie & apud nos ex sesamo paratur.*

Vires. *Moderatè calf. itidem emollit, maturat, pulmonicum est. Usus precip. in tussi ac asperitate Pulmonum* (*linctum.*) *in pleuritide: impinguat, semen genitale*

genitale auget. Extrinsecus in duritie nervorum, aurium doloribus, in ulceribus serpentinis ac malignis.

N. Quia nauseam excitare solet, rarò internum usum subit.

HOFMAN: *Sesamum.*) German. Leindotter. Flachsdotter. Hujus plantæ iconem vide in *D. Dominico Chabræo* l. c. p. 284. quam Venetiis & Basileæ vidit in hortis. At si quis, inquit l. 2. loca expendat de *Sesamo* apud *Theophrastum*, *Dioscoridem*, & *Plinium*, facile colliget, nullam earum plantarum, quæ pro *Sesamo* passim ab *Authoribus* accipiuntur, verum esse *Sesamum*.

Moderatè calidum statuit *Galenus*. *Plantæ decoctum* ad ophthalmias utile est, tussim, pleuritidem, tumores scyrrhosos.

¶ *CCCXXI. Seseli Officinarum.*

Λιγυστικὸν, *Dioscor.* Λιβυστικὸν, *Gal.* Ligusticum quod seseli officinar. C. B. 1. Siler montanum, *Trag. Dod. Lob. (Clus. hist.* Ligusticum, *Matth. Cast.* verum, *Tab.* Seseli Massilioticum, *Cord. in D.* Seseli Italicum, *Cast.*

Crescit copiosè in Liguria Italiæ.

OFFICIN. NATIVA.

Semen.

Vires. *Calf. sicc. menses & urinas ciet, flatus discutit.*

HOFMAN. *Seseli Officinarum.*) *Seseli* nomine plures iconibus differentes insigniuntur plantæ, unde *Seseli Æthiopicum frutex*, *Creticum*, *Tordylium*, *Peloponnense*, *Pratense & Herbaceum*. Cùm autem *Massiliense* utrumque ferulæ & fœniculi folio promiscuè usualia, & inprimis ejus semen reliquis præferatur, ac omnium *Seselis* semina ejusdem sint effectus, ut calefaciant, siccent, discutiant, digerant, diuretica sint & emmenagoga, teste *Galeno*; in hoc etiam solo acquiescimus, quoad reliqua *Lectorem ad D. Authorem* remittentes.

¶ *CCCXXII. Seseli Massilioticum.*

Σέσελι, σεσέλις, *Hippocr.* σίλι, σίλι, Siselios indeclinabiliter, German. Sesel. Sesel-Kraut/ Marsilischer Sesel/ Roß-Kümmel/ Zirmet/ Silermontan. Du seseli de Marseille. *Marsilian Seseli*, or *Siler Mountany*. *Broad Finckel* or *Cumminseed*. Siler Montanum / Sesels van Massilien. Breede Cumyn/ of Fenckel.

Est { ferulæ folio / fœniculi folio } *promiscuè usualia.*

1. Dicitur Seseli Massiliense, *Matth. Lon. Cast. Tab.* nuperorum, *Lob.* Seseli Mass. ferulæ aut Dauci Cretici facie, *Lob.* Siler montanum *Ger.* C. B. 8.

2. Seseli Massil. fœniculi folio, quòd Dioscor. censetur, C.B. 9. *Lob.* Ses. Massil. *Dod. Dioscor. Clus. hist.* nonnullorum, *Cam.* Fœniculum petræum, *Tab.*

Crescit sponte in Gallia ac Italia apud nos non nisi in hortis colitur; solo gaudet sabuloso.

OFFICIN. NAT.

Radix atque *Semen*, quod verum in modernis officinis prostat, secus ac antea, ubi semen brancæ ursinæ, monente Tabernæmontano, ejus loco venumivit.

Vires. *Calfac. & sicc. ad gr. usque 3. incid. aperit, discut. Usus præcip. in morbis capitis, Epilepsia* [*cui tota sua substantia resistit,*] *in imbecillitate visus, Spasmo, &c. in Pulmonum ac pectoris affectibus, tussi, catarrhis; in Epatis obstructione, Hydrope, ventriculi cruditate ac inflatione, in calculo Renum ac Vesicæ: in mensibus obstructis. Specifica antidotus est cicuta. Extrinsecus in spasmo, contractis, in lacte mammarum coagulato, in uteri impuritate, ac obstructione.*

¶ *CCCXXIII. Seseli Creticum.*

Τορδύλιον, *Dioscor.* Seseli Creticum minus, C.B. 4. *Cam.* Seseli Creticum, *Lob. Dod. Cast. Tab. Ger.* Pimpinella Romana, *vulgò Arab.* Arturtilon, Cretischer Sesel, Candischer Sesel/ du seseli de Crete, semence du Sise de Crete. *Hartwoort* or *Seseli of Crete*. Cretische of Candiaensche Seseli.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. nephriticum, uterinum, pulmonicum. Usus præcip. in stranguria, & urina remota: dolores discut. menses ciet, catarrhorum expectorationem promovet.*

¶ *CCCXXIV. Sideritis.*

Σιδηρῖτις, Sideris 1. *Fuchs. Cord. in D.* vulgaris, *Cam. in Matth.* 2. *Clus. hist.* 4. *Lon.* Sid. Heraclea, *Cord. hist. Tab.* Sideritis seu ferruminatrix, *Lob.* Sid. vulgaris hirsuta erecta, C. B. 4. Arab. Tetrahit. Sidrichis. German. Glied-Kraut. De la Sidente. *Wall Sage*, or *Stone-Sage* [by sommige] Herb Robrecht/ [by anderen] Groote Varen.

N. *Matthiolus Marrubiastrum pro Sideritide Dioscoridis habet, cui contrariatur Tabern.*

Crescit locis apricis montanis sabulosis: floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba sed rarò.

Vires. *Absterg. astring. vulneraria est intus & extra adhiberi apta. Usus præcip. in herniis.*

N. *Adhibetur itidem in morbis incantatione introductis.*

HOFMAN. *Sideritis.*) seu *Ferruminatrix. Heraclea.* Dicitur autem *sideritis* ἀπὸ τῦ σιδήρου id est à *ferro*, eò quòd vulnera ferro inflicta conglutinet. Germ. Gliedkraut.

Crescit in siccioribus agrorum & montium sabulosorum marginibus, in apricis & meridiano soli oppositis collibus. Floret Iunio & Iulio.

Vires. Absterg. astring. vulneraria est &c.) Odoris & saporis non ingrati est cum aliquali astrictione; Hâc enterocelas & album fluxum mulierum curare solent agyrtæ, alii incapitis dolore ejus decocto frontem lavant; alii pedes & artus defatigatos eodem decocto fovent. Adhibetur etiam in Morbis ab incantatione inductis.

Sigillum Salomonis
vid.
Polygonatum.

¶ *CCCXXV. Siliqua.*

Κεράτια, Siliqua edulis, C.B. 1. Siliqua, *Matthiol. Cord. in D. Lon. Cast. Cam.* Ceratonia, *Dod.* Cerata vel Siliqua, *Lob. Tab. Ger. Clus. hist.* Sil. dulcis Carub & Carnub vocata, *Alpin.* Xylocerata quasi cornua lignea, German. Johanns-Brodt. Carrougier, Carrouge. *St. Johns-Bread.* St. Jans-Broot.

Crescunt in Regno Neapolitano, tùm in Insula Creta & Syria.

OFFICIN. NAT.

Fructus (scilicet siliquæ, cujus succus melligineus in usum solùm venit.

Vires. *Siccat & astringit. Usus præcip. in ardore stomachi, tussi, &c. aliàs concoctu est difficilis.*

PRÆPAR.

[*Syrupus de siliquis, Diacodion aliàs.*]

HOFMAN. *Siliqua.*) Græc. Κεράτια. German. Johannes-brodt.

Nascitur non in Ægypto, sed in Syria & Ionia circà Cnidum & Rhodum. Hodie etiam in variis Hispaniæ & regni Neapolitani locis reperitur. Floret statim solutâ hyeme & fructum autumno maturat.

N. *Siliquæ recentes* adhuc ingrati sunt saporis, sed temporis progressu in cratibus expansæ & siccatæ ita increscunt, ut dulces evadant & gustu suaves. Succus melligineus ex ipsis extrahitur, quo Arabes loco Sacchari *Myrobalanos, Tamarindos, Zinziber* & alios fructus condiunt. Harum usus est in ardore stomachi, tussi &c.

¶ *CCCXXVI. Sinapi.*

Σίναπι, νάπυ, Arab. Cardel. Senff. De la moustarde. *Mustard.* Mostaert.

Sinapi
- Hortense
  - rapi folio: *Hujus semen purpureum & usuale potissimum.*
  - apii folio: *Hujus semen rubescens & minus usuale.*
- Sylvestre, &c.

Dicitur Sinapi, *Cast. Matth.* Sinapi hortense, *Cord. in D. Lon.* sativum prius, *Dod.* Sin. sat. Erucæ aut rapi folio, *Lob. Tab.* seu album, *Cam.* C. B. 1.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Calfac. & sicc. 4. incidit, atten. attrah. rubificat. Usus præcip. in appetitu excitando, chylificatione promovenda: in affectibus hypochondriacis ac quartana ex mucilagine tartarea, item in quotidiana* [*ante paroxysmum Dos. ʒj. exhibita*] *in calculo: caput purgat. Extrinsecus in sinapismis, in arcendo caro,* [*naribus inditum vel in sinapismo adhibitum*] *tumores maturos aperit, sternutationem movet.*

PRÆPAR.

Oleum. Ex semine expressum.

Vires. *Nervorum affectibus frigidis confert.*

HOFMAN. *Sinapi.*) Hoc vel *hortense* est, vel *sylvestre. Illud* vel rapi folio, quod usuale, vel apii folio, quod minus usuale. Germ. Senff.

Vires. Calefac. sicc. incidit, atten. attrahit, rubificat &c.] Unde hujus usus potissimus est in appetitu prostrato, fermentum ventriculi digestivum restituendo, in febri quotidiana & quartana ante accessionem dos. ʒj. Externè naribus inditum, vel linguæ subditum in caro, apoplexiâ &c. confert.

¶ *CCCXXVII. Sisarum.*

Σίσαρον, Sisar, siser, *Brunf. Matth Cord. in D. Lon. Cam.* sativum; *Fuchs.* Sisarum, *Trag.* (& Rapunculus hortensis,) *Dod. Lob. Tab. Ger.* Sisarum Germanorum, C. B. 1. Germ. Gierlein / Görlin / Klingel; Rübelein / Zuckerwürtz. du chervy, Siser. Scirrets Scrillen / en Suycker-wortelen.

Colitur in hortis, solo gaudet pingui.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Calf. 2. saporis subamari, subastring. ventriculo convenit, appetitum excitat, diuretica ac lithontriptica est, bene nutrit, facile concoquitur, specifica antidotus censetur ☿ vivi.*

N. *Est usus potius culinaris, quàm officinalis.*

[*Conditur tamen interdum radix secaculi seu sisari.*]

¶ *CCCXXVIII. Solanum.*

Στρύχνος, Solatrum, Nachtschatten / Sauskraut. de la Morelle. *Nightshade.* Kaschaye en Dolsruyt.

Solani varia occurrunt genera, quorum alia baccifera sunt, alia pomifera. Verùm officinis quod usitatius Solani titulo, est solanum officinarum, C. B. 1. Solatrum, *Brunfelf.* vulgare, *Trag.* Solanum, *Lon.* hortense, *Matth. Fuchs. Dod. Lob. Cam. Ger.* sativum, *Tab.* Solanum nigrum, *Cord. in D.*

Crescit juxta sepes ac vias: floret æstate integra.

OFFICIN. NAT.

Herba, bacca.

Vires. *Refrig. 2. reliquis temperata sunt, astring. repellunt. Usus præcip. externè in Erysipel. in dolore capitis, in æstu febrili mitigando (capiti ac pedibus applicata) in paroditibus.*

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* Ex herba cum floribus.

N. *Sunt qui ante Biennium exhibere vetant.*

HOFMAN. *Solanum.*] Græc. Στρύχνος. Germ. Nachtschatten. Hujus varia quidem dantur genera, sed *D. Author* saltem de *Solano officinarum*, sive *Solatro vulgari* hoc loco agit.

Hujus herba & bacæ usuales refriger. adstring. repellunt &c.) Unde aqua ex herba destillata commodè adhibetur ab initio in dolore capitis ab æstu febrili &c. frontí apposita vel per se vel in emulsione.

¶ *CCCXXVIII. Sorbus.*

Ὄρη, ὄρυ, Sorbus, Sperber-Baum. Cormier. *Service-Tree.* Sorbenboom.

Sorbus
- sativa. *Hæc officinalis.*
- sylvestris.

C. B.

Insignitur sorbus. *Brunf. Trag. Dod. Cord. in D. Lon. Tab. Ger.* Sorb. Domestica, *Matth. Lob. Cast.* Sorbum ovatum, *Fuchs.* Sorbus legitima, *Clus. hist.* esculenta, *Cam.*

Crescit in hortis: maturos fert fructus Autumno.

OFFICIN. NAT.

Fructus, (Sorbum, Speyerling.)

Vires. *Refrig. & sicc. astring. Usus præcip. in fluxionibus alvi, uteri, &c. Extrinsecus adstringit vulnera* [*fructus pulverisatus.*]

N. *Sorba colliguntur potissimùm, immatura, exiccanturque tum in aëre, tum in clibano: siccata pulverisantur pro usu Medico, pauci enim sunt nutrimenti.*

PRÆ-

PRÆPARAT.

1. *Condit. Fructus* cum melle.
[2. *Diasorbis ad diarrhæas.*]

¶ *CCCXXIX. Spica.*

{Spica mas.
{Spica fœmina. Lavandula.

Non discrepant nisi magnitudine, quæ tàm flor. quàm foliorum in spica major est, in Lavandula minor: odor itidem spicæ gravior est, Lavandulæ gratior, ideoque promiscuè usurpari possunt.

Mas insignitur Lavandula latifolia, C. B. 1. Spicanardi Germanica, *Trag.* Nardus Italica, *Matth. Lob.* Germanica, *Lon.* Lavandula, *Dod.* major, *Cord.* Pseudonardus, *Matth. Cast.* mas, *Fuchs.* at in ico. fœmina, Lavandula latioribus foliis 1. *Cam.* 2. longiore folio. *Clus.* Lavendel. Lavande grande. *Lavender.* Lavendul/ of Lavender.

Fœmina dicitur Lavandula angustifolia, C. B. 2. Lavandula, *Trag. Matth.* vulgaris, *Cord. in D.* minor, *Cord. hist.* Pseudonardus fœmina, *Matthiol. Fuchs.* (at in icon. mas) Lavandula, *Lob.* spica nardi, *Cam.* breviore folio & spica, *Clus.* Spicanard. *Spikenard, Common spike.* Spykenaerd/ gemeyne spyke.

Colitur utraque in hortis, nobisque vulgatior est spica fœmina: Floret Iunio ac Iulio.

OFFICIN. NAT.

Flores utriusque.

Vires. *Calfac. & sicc. 3. (prævalet tamen spica) saporis subacris ac subamari, partium tenuium, cephalica est ac nervina. Usus præcip. in catarrhis, paralysi, spasmo, vertigine, lethargo, tremore artuum. In urina, mensibus ac fœtu pellendo (unde & parturientibus exhiberi solet) in torminibus ventris flatulentis. Extrinsecus in lixiviis, capitis ac artuum affectibus, in Masticatoriis (pro catarrho exiccando ac revellendo ad palatum) ne ad pulmones defluat.*

N. *Odore suo fugat pediculos.*

PRÆPARATA.

1. *Conserv.* Flor. Lavendulæ.
2. Confect. Flores.
3. ▽ *stillat.* Ex floribus irrigatis scilicet vel vino vel aquâ.
4. *Spiritus in paralysi linguæ maximæ virtutis.*
5. *Ol. spicæ stillat.* cum ▽ ascendit.

N. *Asportatur ad nos sat copiosè ex Provincia Gallia regione, ubi copiosè crescit, uteri motus ac dolores compescit umbilico illitum.*

HOFMAN. *Spica.*) *Pseudonardus*, quia non est vera *Nardus*, non formâ sed odore saltem veram referens.

Duorum est genus, *Mas & Fœmina*, *Mas* vulgò *Spica. Fœmina* autem *Lavendula* dicitur. *Spica* fortiorem emittit odorem, nec minus arridet quàm *Nardus*, *Lavendula* quæ minor est *Spicâ* cujus & odor gratior. Dicitur autem inde *Lavendula* vel *Lavandula*, quod balneis & hominum lavacris experatur.

Apud Nos utraque colitur in hortis. In Hispaniâ autem & Galliâ Narbonensi Spica crescit in campis & locis montanis. *Lavendulam Clusius* reperit circà Malacam Bæticæ urbem & circà Murciam. Iulio ac Iunio spicantur & flores ferunt.

Herba cum floribus in usu est.

Vires, calefac. & sicc. (*prævalet tamen spica*) &c.) Unde & odor Spicæ major est, quàm *Lavendulæ*, cujus suavior & gratior; *Spicæ* usus præcipuus est in catarrhis; externus est in lixiviis capitis & artuum. *Lavendula* etiam calefacit & siccat, aperit, attenuat, & resolvit, sed moderatius Spica. Unde in omnibus capitis affectibus ex frigida causa ortis confert, apoplexiâ scilicet paralysi, spasmo, vertigine, lethargo, tremore artuum. Ventriculum roborat, lienosos juvat, menses ciet, & epar ab obstructionibus liberat. *Ex fl. Lavendulæ conserva* præparatur, *aqua destillata cum vino*, item *Spiritus* qui in paralysi linguæ maximæ est virtutis. *Oleum destillatum*, quod uteri motus ac dolores compescit umbilico illitum, vid. Thesaur. Nostrum Pharmac. sect. 1. 4. & 13.

¶ *CCCXXX. Spica Celtica.*

Nardum Celticum *Matth. Cord. hist. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Nardum Celticum Dioscorid. C. B. 4. Nardus alpina seu celtica, *Clus.* aliis, Romana Galatica, Saliunca, German. Celtisher Narden. Du Nard celtic. aspic. &c. *Celtick Spikenard.* Celtische Spykenard.

Crescit in Liguria: in Carinthia, Styria, in alpibus Tyrolis, &c.

OFFICIN. NAT.

Radicula, cum adnatis, colligenda Iulio & Augusto.

Eligenda recens jucundi odoris, radiculis numerosis, cohærens, non fragilis, & plena.

Vires. *Calfac. & sicc. virium que earundem est spica Indica, sed imbecilliorum, majore tamen cum utilitate adhibetur in urina cienda, ventriculo corroborando, flatibus discutiendis. Extrinsecus additur malagmatis, unguentisque calfacientibus.*

HOFMAN. *Spica celtica.*) *Nardus celtica, Spica Romana*, Germ. Römische Spicke.

Copiosè provenit in Alpibus Germaniam ab Italia dispescentibus; & montosis gaudet Genuensibus & Liguriæ Alpibus.

¶ *CCCXXXI. Spica Indica.*

Nardus *Cord. in D. Lob.* Nardus Indica. *Matth. Cord. hist. Lon. Cast. Ger.* Nardus seu Spica Indica, spica nardi officin. C. B. 1. Arab. stumel, [illegible] Spicanarden. Du Nard indique. *Indian Spikenard.* Indiaensche. Spykenard.

Radix est officinalis ex India Alexandriam, atque inde Venetias & in Germaniam transportata. Dicitur autem spica, quòd spicæ similitudinem habeat.

N. *Est & Nardus spuria Narbonensis, ut & Nardus montana, valeriana non absimilis; verum officinis nostratibus peregrina.*

Eligenda recens, levis, longam comam habens, spicam verò brevem, colore flavo, aliquantulum redolens Cyperum, sapore amaro ac linguam attrahente, quæ diu in suâ odoris gratiâ permanet.

N. *Madefacta dolosè vendi solet, qua fraus deprehenditur, quod spica sit candida, squalida, nulloque pulvere obsita, filisve lanæ instar crinita.*

Vires. *Calefac. 1. sicc. 2. atten. astring. nephritica & stomachica est. Usus præcip. in urina ac mensibus ciendis, in ventriculi resione, inflatione, in Ictero, &c. Extrinsecus in lixiviis cephalicis, balneis uterinis, &c.*

PRÆPAR.

1. *Oleum Nardinum simplex.* Fit ex coctione in ol. communi, vino ac aquâ.
2. *Oleum Nardinum compos.* Fit ut simplex additis nonnullis aromatibus.

HOFMAN. *Spica Indica.*) *Nardus indica*, hujus nomen pars tantùm plantæ hodie obtinet, quæ & *Spica* ob figuram dicì meretur. Est autem nihil aliud, quàm comatum radicis

caput, ex marcidorum foliorum nervosis filamentis convolutis congestum colore subrubro, sapore amaro, & aromatico odore.

Ex India Alexandriam, atque inde Venetiis & ad Nos transportatur, *Nardi*, inquit *Dioscorides*, *Duo sunt genera. Unum Indicum, alterum verò Syriacum:* non quòd in Syria nascatur, sed quòd montis Indiæ in quo reperitur, pars una Syriam, altera Indiam spectet. Et *Indici* rursus *duæ species*, quarum *una* in monte, altera ad radicem montis provenit, non procul à Gange, quæ & inde Gangitica appellatur.

In Iava crescit in summa etiam copiâ & ejusdem in culina apud Iavanos usus est, qui calami aromatici & junci odorati in condiendis jusculis piscium & carnium elixarum, *Iacobus Bontius* l. 2.

Vires. Calfac. sicc. atten. astring. &c.) alexiteria, stomachica & nephritica est; Unde usus ejus est in ventriculi debilitate, Morbis malignis, urinâ ciendâ, & mensibus promovendis &c. *Nardus Indica exsiccata, inquit Bontius*, infunditur in aceto & addito saccharo adversus frigidos viscerum affectus adhibetur, hepatis scil. Lienis, & mesenterii obstructiones, ex quibus atrophia, marasmus &c. Idem acetum porrò valet ad morsus venenatorum animalium, ut serpentum, scorpionum & similium intus sumptum vel exterius impositum.

¶ CCCXXXII. *Spinachia.*

Spinachia, (Spinacia,) *Brunf. Fuchs. Dod. Tab. Lon. Cast. Matthiol. Lob. Ger.* mas, *Cam.* vulgaris. *Trag.* Lapathum hortense seu Spinachia semine spinoso, C. B. 2. German. Binetsch / Spinat. Des Espinardes. *Spinach*, or *Spinage.* Spinagie.

Colitur in hortis: floret ut plurimùm Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia seu Herba. *Potissimùm culinaris est.*

Vires. *Refrig. & hum. 1. utilis cibus in omnibus morbis, laxat alvum, lenit asperitatem pulmonum. Extrinsecus refrigerat ventriculum ac Epar (imposita.)*

N. *Continuus usus melancholicum generat sanguinem.*

HOFMAN. *Spinachia.*) Germ. Binetsch oder Spinat. Colitur in hortis. Floret Iulio & Augusto.

Folium usus culinaris est potissimùm ingrediens pulticulæ viridis herbaceæ cum sale & butyro confectæ, humectat, alvum lenit, & in omnibus morbis utilis existit cibus.

Squamaria sive Dentaria non omittenda est, quia etiam ejususus in Medicinâ est præstantissimus, obtinuit autem nomen à signaturâ radicis, quod quasi ex dentibus aut squamis composita videatur. *Septima Orobanche* radice dentata *major Bauhini. Violam album* ob florum cum Leucoiis similitudinem *Dodonæus* vocat. Alii *Saniculam quinquefoliam. Clusio Pentaphyllæa* dicitur.

In umbrosis crescit locis, & primo statim Vere emergit.

N. *Hujus plures* dantur *species*, *Dentaria* scil. *heptaphyllos*, *flore albo*, & nonnunquam purpurascente. Hæc crescit Basileæ in monte Muters. Genevæ in monte Salevæ, & Montbelgardi in monte Bar. Datur & *Dentaria triphyllos*, hæc provenit in umbrosis Styriæ, Austriæ, Carinthiæ & Pannochiæ sylvis

Hujus Radix in usum accersitur, licet hîc non omnibus adhuc sit cognitus.

Vires. Epileptica est, unde ex hâc aqua destillatur & essentia præparatur in puerorum convulsionibus epilepticis valdè utilis, vid. *Dn. D. Simon Pauli l. c. p. 59. & D. Dominic. Chabraus l. a.*

¶ CCCXXXIII. *Staphisagria.*

Staphisagria *Trag. Matthiol. Fuchs. Dod. Lob. Cast. Cam.* Herba pedicularis, *Cord. in D.* Arab. Alberas, Läuß-Kraut / Speichel-Kraut / Bißmünz / Mäuß und Ratten-Pfeffer. herbe aux poux, aux pouilleux. *Staves-ager.* Luyscruyt.

Crescit in Apulia, Calabria, Dalmatia, Istria,

N. *Crescit & apud nos Species quædam, verùm minus illa usitata est.*

OFFICIN. NATIVA.

Semen triquetrum & asperum.

Vires. *Internus usus purgatorius est, sed rarus. Extrinsecus ejus usus est apophlegmatisans in masticatoriis, gargarisf. odontalgicis (cum ℞) ac abstergentibus, in ulceribus ac papulis &c. Adhibetur & in phthiriasi.*

HOFMAN. *Staphisagria.*) *Herba pedicularis.* Germ. Läuse Kraut.

Hujus Semen tantùm in Officinis notum est. Et ejus usus internus rarus est, ingreditur *unguentum pedicularis.*

¶ CCCXXXIV. *Stœchas.*

Στοιχὰς, Stœchas *Trag. Matth. Lob. Lon. Cast.* (Stichas) *Fuchs. Dod.* Stich. Arabica. *Cord. in hist. Cam.* St. brevioribus ligulis, *Clus. hist.* St. purpurea, C. B. 1. Arab. astochoadas Römischer / Welscher / frembder Kümmel oder Thymian / Stechas-Kraut. Du stechados. *Arabian Stœchas* or *cotton-weed.* Arabische Stœchas / of Stichas.

Crescit copiosè in Insulis Galliæ quæ Stœchades dicuntur, optima tamen censetur Arabica (unde ad compositiones recipere monent Arabicam.) Huic succedit Cretica.

OFFICIN. NAT.

Flores seu potius spicæ compressæ, inter florum ac seminum proventum collectæ.

Eligendæ spicæ recentes odoratæ, subamaræ, si haberi possint Arabicæ.

Vires. *Calfac. 2. & sicc. 2. absterg. atten. aperit. Usus præcip. in affectibus capitis & nervorum, scil. vertigine, Apoplexia, Paralysi, Lethargo: in morbis pectoris itidem præstat quod Hyssopus: insuper urinam & menses ciet, venenis resistit, affectibus hypochondriacis succurrit. Extrinsecus in lotionibus capitis, sussitu, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Syr. de Stœchade simplex.* V. D.
2. *Syr. de Stœchad. compos.* V. D.
3. *Syr. de Stœchad. Fernely.* V. D.

HOFMAN. *Stœchas.*) *Sive Stichas.* Arabica. Nomen habet ab Insulis Stœchadibus in Iberico mari sitis, ubi in copiâ crescit. Dictæ autem Insulæ non è regione Massiliæ, ut vult *Dioscorides*, sed è regione *Olbiæ* sitæ sunt, & bidui itinere ac littore à *Massiliâ* distant. Præterea etiam Narbonæ colles & Gallo-Provinciæ asperi tractus *Stœchade* gaudent, & ita scatent, ut fornacibus calefaciendis inserviant. Provenit etiam in quibusdam Italiæ montibus. Nos in hortis colimus.

Stœchas optima censetur *Arabica, purpurea*; Cujus flores seu potius spicæ usu receptæ sunt, quæ eligendæ recentes odoratæ, & subamaræ, camphoræ spirantes odorem.

Vires. Calefac. & sicc. absterg. atten. aper. &c.) Unde usus primarius est in vertigine, epilepsiâ, paralysi, apoplexiâ, imò omnibus capitis affectibus; Licet & *Dioscorides* ad pulmonum imò omnium viscerum vitia commendet hyssopi modo & menses movet, venenis adversatur & hypochondriacis succurrit.

¶ CCCXXXV. *Stœchas Citrina.*

Ἐλίχρυσος, Elichrysum seu Stœchas cittina, cittina angustifolia, C. B. 4. Stœch. citrina, *Matth. Gesn. Dod. Cast. Tab.* Amaranthus luteus, *Fuchs. Lon.*

Lon. Coma aurea, *Lob.* aliis Tinearia (quod tineas abigat,) Germ. Rhein-Blumen/ Motten-Kraut. Herbe aux hartes. *Tellouw* or *Citrin Stœchas.* Geel ofte Citryn Stoechas.

Crescit locis aridis & sabulosis, & convallibus frequens juxta Rhenum, floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Flores.

Vires. *Calfac. & sicc. incid. aperiunt, diaphoretici ac vulnerarij sunt. Usus præcip. in obstructione urinæ, Epatis, Lienis, mensium: coagulatum sanguinem resolvunt, catarrhos exiccant, menses nimis fluentes siccando sistunt, lumbricos fugant: commendantur & inprimis ad exiccandas defluxiones acres Pulmonum, &c. Extrinsecus faciunt ad emolliendam uteri duritiem, (in balneo) lendes abigunt (in lixivio capitis) defluxiones siccant & discutiunt, (suffitu,) &c.*

N. *Sunt qui amuleti loco de collo suspendunt, lumbricosque ventris eo fugari volunt. Dn. D. Arnoldi Weichard. in thesauro pharmaceutico.*

HOFMAN. *Stœchas Citrina.*) *Elichrysum. Amaranthus luteus, Hujus* adhuc *variæ dantur species. Elichryson quintum Orientale Bauhini* flore flavo & splendente, *Cretense*, item tenuifolium *Narbonense* fl. luteo, aut pallescente. Item *Italicum Citrinum* tenuifolium &c.

¶ CCCXXXVI. *Succisa.*

Succisa, *Matth. Fuchs. Dod. Cast.* glabra, C. B. I. Iacæa nigra *Brunf.* Morsus Diaboli, *Trag. Lob. Lon. Tab.* Abbiß / Teuffels-Abbiß. Mort Diabolus, ou Mors de Diable. *Devilsbit.* Duyvels-beet.

Crescit passim in campestribus, pratis ac juxta arva: floret Iulio, Augusto, Septemb.

OFFICIN. NAT.

Radix: Flores: nonnunquam & *Folia.*

Vires. *Calf. & sicc. 2. amara, alexipharmaca ac vulneraria est, ut scabiosa, cum qua & reliquis facultatibus convenit. Inprimis celebratur in Epilepsia, Peste, uteri dolore, sanguine coagulato, abscessibus occultis, lue venerea, ejusque ulceribus, in vulneribus recentibus, &c. Extrinsecus in angina, tumoribus tonsillar. diuturnioribus, qui ad suppurationem agrè perveniunt (gargaris.) in sugillationibus, bubonibus, &c.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* Ex integra planta (cum rad. & flor.) collecta in fine Iulii.

HOFMAN. *Succisa.*) *Morsus Diaboli* Germ. Abbiß. Iacæa nigra. Nomen à Latinis inde accepit, quod præmorsa radix evulsa videatur, unde superstitiosa orta opinio, quâ statuitur, Diabolum, hanc plantam ob insignem efficaciam hominibus invidentem, ne accrescat ejus radicem circumrodere. Nonnulli causam in radicum teneritudine quærunt. Sed cùm in Plantagine idem eveniat, aliud diverticulum quærunt nonnulli, & deducunt nomenclaturam ab ejus mordicante qualitate, quâ bubones & carbunculos pestilentiales mordicat, quibus summo applicatur juvamine.

Vires. Calef. & sicc. &c.) vulneraria & alexipharmaca est, ut scabiosa, cum qua & reliquis convenit facultatibus. Unde radicis decoctum cum vino propinatur fœlici successu in lue venereâ, bubonibus & carbunculis pestilentialibus, abscessibus internis, sanguinis grumis, vulneribus internis, veneni assumpti, cordis angoribus, vulvæ cruciatibus. *Ex totâ plantâ aqua etiam destillatur, ejusdem virtutis.* Externè pro gargarismis huius herba ad diuturnos tonsillarum & faucium tumores, qui ad suppurationem agrè perveniunt, valdè commendatur, & in primis venereos & alia ulcera, fauces & gingivas obsidentia.

Sumach. vid. Rhus.

¶ CCCXXXVII. *Symphytum.*

Symphytum:
- Officin. *Hujus loci.*
- Majus tuberosâ radice.
- Minus tuberosâ radice.
- Minus borraginis specie.
- Maculosum, *vide pulmonaria.*
- Petræum, *minus usuale.*

} *Minus usualia.*

Insignitur consolida major, *Brunfel. Trag. Cam. Ger.* symphytum, *Lon.* majus *Matthiol. Cord. hist. Cam. Cast. Tab.* magnum, *Fuch. Dod.* alterum *Cord. in D.* Symphytum Alum & Alus, *Lob.* Consolida vulgo, Solidago, Germ. Wall-Wurtz / Schwartz-Wurtz / Schmeer-Wurtz / Beinwell. Consire d'Asne. *Comfrey.* Waelwortel.

Crescit in pratis, & hortis, gaudet loco humido: Floret Majo ac Iunio, floresque fert purpureos vel albos: illud marem vocant, hoc fœminam, quæ hoc tractu vulgatior crescit.

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia, Flores.

Vires. *Caliditate temperatum est, sicc. 2. vulnerarium est è præcipuis celeberrimum, mucilaginosum, incrassans, acrimoniamque humorum obtundens, imò & incidens, adeoque partium mixtarum. Usus præcipuè in fluxionibus quibuscunque, in primis alvi, in Erosione Pulmonum ac phthisi, in herniis, ruptis venis, fractis ossibus, &c.* [*Succus Lethargicis convenire dicitur; ad ℥ß exhibitus.*] *Extrinsecus vulnerum sanguinem sistit, fracturas ossium ac vulnera consolidat.* [*bubonibus & carbunculis apposita conquassata profuit in peste H.*]

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex herba cum radice.
2. *Conserv.* Ex floribus.
3. *Condita Radix.* V. Renodæum.
4. *Syrup. de Symphyto.* V. D.
5. *Extract. Symphyti.* ℞. mucilaginem radicis concretæ inspissatam. Extrahe cum ▽ ac abstrahe.
6. *Extractum sanguineum. Sanguis.* ℞. Rad. recent. symph. maj. & min. conquassâ in formam pultis. Hinc adde panis ¼. (scil. secalini vel tritici.) M. ac irriga cum vino generoso, inde Phialæ vitreæ occlusæ cerâ Hispanicâ, digere aliquamdiu in fimo vel ♍. Hinc exprime, digere, fæcesque subsidentes separa, reliquum inspissa. Vide Quercetan. Pharmac. Rest. cap. 26.

Vires. *Præstat ad hernias & ulcera omnia.*

Dosis ℈j. *ad dies plusculos.*

7. *Oleum stillat.* Ex radice sicca per Retortam elicitur.

N. *Oleum hoc ut perpaucum elicitur, ita viribus pretiosum est, in herniis curandis intus & extra adhibitum.*

HOFMAN. *Symphytum*) Hujus licet plura sint genera, Nos tamen hoc loco cum D. Autore de *Officinali* seu *Consolidâ dictâ majore*, acturi sumus. Germ. Wallwurtz Schwartz-wurtz.

Copiosè crescit in prato nostro Salano, invenitur etiam in hortis sponte proveniens, locis gaudens humidis. Floret Majo & Iunio,

& Iunio, floribus purpureis & albis, *illud Mas, hoc fœmina* vocatur.

Vires. Caliditate temperatum est, sicc. vulnerarium & ex præcipuis celeberrimum &c.) Quia consolidativum est præstantissimum, omnis odoris expers tam herba, quàm radix, perpauco etiam sapore prædita est. *In aquâ radix decocta facit decoctum mucilaginosum, & viscidum*, unde nonnulli suspicantur, radices has tantâ vi glutinante & consolidante pollere, ut si carnibus frustillatim sectis in lebete coquendis injiciantur, novam inter eas unionem producere queant. Hæc vulnerariis potionibus & decoctis principaliter dicatur. Recip. radic. symphyt. ℥iv. probè exsiccat. & incis. coque in cerevisiæ Torgaviensis mensur. iij. usque ad dimid. Hoc decoctum ℈ in sputo sanguinis à pulmonum erosione semper conducibile expertus fui, cujus mane, à meridie ac vesperi cyath. j. calidè. Si magis compositum velis; Recip. radic. aristoloch. rot. symphyt. ää ℥ß. consolid. utriusque ā ℥j-ß. plantag. scabios. ā M. j. h. sanicul. hyperic. ā M. ij. coq. in ℈ q. sanicul. Rec. Col. ℈ix. adde succi persicariæ. Sanicul. ää ℥iß. edulcor. ℈ q. Sacchar. cand. Quod si radicem diutius coquere contingat ad mucilaginem usque, non solùm inde cum saccharo Electuarium conficies, sed & extrinsecus curandis herniis & glutinandis lege artis cum reliquis adhibita aut in formâ cataplasmatis extensa inserviet. Usus ejus talis est. Iaceat æger cruribus non elevatus, ut intestina naturalem suum captare possint locum, quod ut melius fiat, inungatur locus rupturæ butyro recenti, ac manu intrudatur intestinum, donec ingrediatur, id quod omne supplet Emplastrum meum magneticum. Quo facto.

Recip. radic. symphyt. rec. purgatam in orbiculos scissam, quantitas hujus radicis pro unâ vice sit duorum digitorum, addatur adipis porcini quarta pars, contunde simul in mortario lapideo vel ligneo cum pistillo lapideo vel ligneo ad unguenti consistentiam. Hoc Unguento fac formam orbicularem & applica processui peritonæi laxato vel rupto, desuper ponendo durum nodum lineum ad modum globuli comprimendo fasciâ lineâ quadruplici. Primis diebus octo maneat patiens supinus in lecto, renovetur unguentum singulis diebus. Reliquis diebus poterit paululum deambulare, & sufficiet si singulis renovetur septimanis. Si ruptura fuerit recens intra sex septimanas, si vetus intrà dimidium annum tota complebitur Cura.

PRÆPARATA. *ex herbâ cum radice aqua destillatur; ex floribus conserva, ex radice syrupus, extractum, conditum &c.* vide in Thesaur. Pharmaceutic. annexo aquam vulnerariam D. V. S. sect. 1. n. LIX.

T.

¶ *CCCXXXVIII. Tamariscus.*

Tamariscus C. B. est. { 1. Germanic. *Hæc usualis.* 2. Gallica. 3. Ægyptica.

Dicitur Tamariscus, *Brunf. Lon.* fœmina, *Cord. hist.* Myrica, *Trag. Clus.* sylvestris seu Tamarix, *Matth. Cast. Dod. Tab.* Tamaryx sylvest. fœmina, *Fuchs.* Tam. humilis, *Cord. in D.* Myr. sylv. altera, *Clus. hist.* Myr. altera in Germania, *Cam.* Tam. fruticosa folio crassiore, C.B. al. murica, Arab. Tarsa, Tamarisken-Holtz. Ie Tamatisc. *Tamaris, Tamarisk-wood* Tamarisch-boom.

Frutex est arborescens similis Sabinæ, in tantam excrescens magnitudinem, ut doliola inde fiant mensur. 1. capientia, quæ vulgaria sunt nostratibus.

Nascitur juxta Rhenum & Danubium, tum quoque locus paludes, solo gaudet saxoso.

OFFICIN. NAT.

Lignum, Radix, Cortex, (quî maximè usualis est, imprimis radici detractus.)

Vires. *Cortex calfac. & sicc. 2. (lignum ad frigiditat. inclinat.) atten. aper. abstterg. subastring. diuretica est ac splenicus. Usus præcip. in obstructione ac tumore Lienis (quem absumere scribit Dioscorid.) in morbis atrabile ac sero orundis, ut scabie, prurigine, ictero nigro, profluvio albo mulierum, &c. Extrinsecus imprimis in tinea capitis, & obstruct. mensium (insess.)*

HOFMAN. *Tamariscus) Myrica*, sive *Tamarix*. Germ. Tamarisken-Holtz. Germanica usualis est; Et *Duplicis etiam generis*; *Unum* datur ligno solidiore, & foliis tenuioribus; *Aliud minus* solido ligno & foliis latiusculis. *Illud* copiosè ad Rhenum, hoc in Danubii ripis provenit. Paludosos & saxosos amat locos, & culturam hortensem non facilè sustinet, nisi ad aquas collocata, quemadmodum & Fraxinus.

Vires. Cortex calefac. sicc. atten. aper. abstterg. subastring. &c.) Unde viscera ab obstructionibus liberat, & hypochondriacis salutaria inde conficiuntur remedia; Specificum spleneticum est. Externè tinea capitis (lotione) medetur.

Ex hoc præparantur moduli, patines, Extractum, Sal &c. Recip. Cortic. Tamariscor. ℥vj. ∇ communi. mensur. vi. coq. ad med. consumpt. add. Sacchar. cand. rubr. q. s. Hæc potio vel per se, vel vino nupta ad fluxiones deficcandas in arthritide mirabilis effectus, etiam in hydrope.

¶ *CCCXXXIX. Tanacetum.*

Tanacetum C. B. { Odoratum { 1. vulgare luteum. *Hoc usuale.* 2. foliis crispis. 3. minus, album. 4. alpinum. Inodorum { minore. majore. Flore.

Dicitur Tanacetum, Matricariæ 2. species & parthenium, *Brunfels.* Tanacetum vulgare, *Trag.* Tanacetum *Matth. Lon. Dod.* Artemisia tenuifolia, *Fuchs.* Ambrosia quibusdam, *Cord. in D.* Tanacetum millefolii foliis, *Lon.* Athanasia seu Tanacetum, *Cast.* Artemisia *Dioscor. Tab.* Græcè Ἀρτεμισία λεπτόφυλλος, Athanasia, Tanasia, Germanicè Reinfarn/ Wurm-Kraut. Athanasie ou Tanaisie. *Tansey*, or *Tansie*; Reynvaer/ Tante/ of Worm-kruyt/ (by sommige.)

Nascitur locis arenosis incultis: floret Iunio & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus, *Semen.*

Vires. *Calfac. & sicc. incid. discut. vulnerarium, uterinum & nephriticum est. Usus præcip. in lumbricis, tormin. ventris, calculo impuritatesque Rhenum ac Vesicæ, mensibus obstructis, flatibus, hydrope, &c. Extrinsecus iisdem affectibus adhiberi potest, lavando, cataplasmando, &c.*

PRÆPARATA.

1. ∇ *stillat.* Ex tota planta florente.
2. *Conserva florum.*
3. *Oleum stillat.* quod raro prostat.
4. *Sal.*

HOFMAN. *Tanacetum.) Artemisiâ tenuifolia. Athanasia, Herba Mariæ.* Germ. Reinfarn/ Wurm-kraut.

Est autem vel odorum vel inodorum. Odorum vel *Majus vel Minus.* Et *Majus* iterum foliis vel planis vel crispis, ac flore vel luteo vel albo. *Minus* verò vel ill: *campestre* vel *alpinum. Inodorum* flore est vel majore vel minore *C. Bauhinus.*

Variis in locis sponte provenit & in primis arenosis & in ip-

sis etiam hortis. Floret Iunio & Iulio.

N. Datur etiam *Taraxacum crispum*, sive *crispatum fl. luteo Anglicum* in hortis nostris. Germ. à nostratibus appellatur Bisamkraut.

Vires. Herba cum fl. & semine calefac. & sicc. incid. discut. &c.) Specificum contrà lumbricos est, ventris dolores sedat, Diaphoreticum est & diureticum. Prætereà vulnerarium etiam est & hystericum; Externè ejus succus cum oleo rosac. spinæ dorsi ante paroxismum illitus, febrium rigores tollit, rimas & fissuras pedum ac manuum curat.

CCCXL. Taraxacum.

Dens Leonis *Brunf. Matth. Dod. Lob.* (& corona, caput Monachi,) *Tab. Ger.* Hieracium majus, *Trag.* parvum, *Cord. in D.* Hedipnos major, *Fuchs.* Taraxacon minus, *Lon.* Dens Leonis latiori folio, C. B. I. German. Pfaffen Blat/ Münchs Kopff. Chicorée sauvage. Dent de Lion ou pissenlit. *Dande Lion, Dent de Lion*, or *Wild Succory*. Groote Condrilla / of Wilder Cichoreye.

Habetur & major & media, quæ vulgatior est folio acutiore, aliquando obtuso.

Crescit in herbosis locis: Floret Aprili, & Majo,

OFFICIN. NAT.

Radix, Folia.

Vires. *Refrig. & sicc. 2. saporis amari, absterg. ac aperit, Epaticum est, cum Endivia conveniens, quâ tamen potentius operatur. Usus præcip. in febri putrid. inveterati, &c. Extrinsecus maculas abigit oculorum (lac ex disrupto caule, ter quotidie oculis inditum,) vulnera ac ulcera abstergit, &c.*

Radix amuleticè curare dicitur affectus oculorum, peculiari tamen modo, ut volunt collecta. Nimirum sunt qui introrsum per fossam subtus factam evellunt. Sunt qui quoquo modo fossam in novem secant frusta, novemque diebus de collo suspendunt. Alii integram radicem adhibent. Idem amuletum & tertianam fugare dicitur.

PRÆPAR.

∇ *stillat.* Ex planta cum radice foliis ac floribus collecta initio Maij.

HOFMAN. *Taraxacum.*) Sive *Dens Leonis, Hieracium Majus* Germ. Pfaffen Blat. Münchs-kopff. De hujus variis differentiis vide *Dominicum Chabræum in stirpium Iconibus.* p. 319.

Vires. Refriger. & sicc. saporis est amari, absterg. aperit. &c.) Epaticum specificum est, ac unà diureticum, confert hydropicis, ac febre putridâ laborantibus tertianâ pro specifico.

N. *Radix amuleticè curare dicitur affectus oculorum &c.*) Unde *Tragus* dicit huic herbæ commodè imponi posse nomen ocularia, eò quòd maculas in oculis tollat, si hujus radix æstate, Sole existente in virgine effossa, circa diem Bartholomæi collo suspendatur. Dicitur & ab effectu *urinaria herba* sive *Lactimingi*, quia puerulis etiam confert inter dormiendum stragula perminguentibus ipsis invitis, si hujus radicis decoctum ipsis manè non vesperi propinetur.

N. Quibusdam hæc insidet persuasio, si *succo taraxaci* delibuti incedant, sibi conciliari magnatum ac Principum clementiam, & pro lubitu, quid velint, efficere posse. Sed hæc fabulis annumeranda. Hujus & marrubii aquatici succo, deinde lardo rancido & pinguedine anserinâ Ungari faciem tingere & soli exponitam ad fuscum ejusmodi, quo pollent, colorem reducere solent. Si quid optandum foret, hoc unicum Princeps sibi in aulâ habere deberet commendatissimum, quod *R. P. Iesuitar. Martinius Martinii* non de *Taraxaco* sed aliâ herbâ refert anonymi *Historici* p. 18. de quo refert, illi herbam crevisse, cujus ea vis & ingenium, ut si quis malus Regiam ingrederetur, confestim in venientem prona instar heliotropii se obverteret. Quod gerant si passim in hortis aut atriis Magnatum crescerent, quanta Plures aulis abstinerent, qui nunc latentium scelerum securi hujusmodi Nebulones & proditores non timent.

Thée.

De Eo sic in Appendice ad Pharmacop. SCHROEDER.

Herba Thée Iaponis dicitur T'chia, Chinensibus Thée, cujus notitiam (verba sunt Tulpii p. 400. observ. medic. libr. 4.) ab illis qui cum summo Imperio illic præfuêre, mihi communicatam equidem lubens posteritati tradam. Sunt itaque huic herbæ ut folio oblonga acuminata, & in ambitu crenata; sic radice fibrosa ac in minimas particulas dispersa crescitque non tantum in China ac Iapponia verum etiam in Chiam, at eo discrimine quòd Chinensis folia sint ex nigro viridia, Iaponensis verò colore dilutiore, ac sapore gratiore, unde quoque fit quod Iaponensium T'chia longè pluris æstimetur, quàm Chinensium Thée; veniatque non rarò una ipsius libra centum argenti libris.

Quippe creditur hîc passim nihil hac herba salubrius, cùm ad vitam in extremam senectutem prorogandam, tum ad impediendas quæcunque sanitatis incommoda, neque ipsam solùm corpora reddere vegeta, atque arcere calculi dolores, quibus hîc neminem dicunt obnoxium, verùm etiam tollere dolorem capitis, gravedinem, lippitudinem, destillationem, spiritus difficultatem; ventriculi imbecillitatem, intestinorum tormina, lassitudinem ac somnum, quem tam evidenter compescit, ut sorbitionem hujus decocti assumentes, videas interdum integras noctes lucubrando consumere, ac sine ulla molestia evincere inexpugnabilem cæteroquin dormiendi necessitatem, calefacit enim modicè & astringendo ventriculi osculum, refrenat coërcetque usque eò vaporum ad somnum conciliandum necessariorum ascensum, ut nihil impedimenti offerant illis, qui scribendo aut meditando sæpe unas noctes transigere.

Videtur autem hæc planta non longè cognita fuisse Chinensibus, neque admodum diu in usu, dum sunt enim ipsis auita, quibus eam designent nomina sive hyeroglyphici illi characteres (quales fermè sunt omnes Chinensium literæ) quibus exprimant ipsius naturam. Differuntque etiam inter se haud parum discrepantes hæ nationes circa utendi rationem: permiscentibus Iaponiis pulverem hujus plantæ, in lapide Ophitide contritum, aquæ calidæ; Chinensibus verò ipsam plantam cum paucis salis, saccharive granis ex liquore aliquo decoquentibus. Quod decoctum deinde calefactum officiosissimè propinant cum convivis invitatis, tum quibuscunque honoris caussa ipsos salutatum venientibus: idque ex animorum inclinatione ut Principes etiam viri, non detrectent, quin potius honori ducant, suis manibus hanc herbam vel amicis decoquere, vel alioquin ei miscendæ, temperandæve operam suam impendere. Extructis propterea in palatiorum suorum interioribus, conclavibus ac foculis ex pretiosissimis lapidibus ligniscve isti operi speciatim dicatis: in quibus etiam curiosè observantur ollæ, tripodes, infundibula, calices, cochlearia, aliaque perpolita hujus culinæ instrumenta, quæ aliquot aureorum millibus redempta, ac sericis integumentis involuta intimis solummodò amicis ostendunt, neque minori habent loco, quàm apud nos adamantes, gemmas ac baccata summi pretij monilia. Uti videre est apud Ioh. Maffæum. *Rerum Indicar. lib. 6. & 12.* Ludovicum Almeydam *Selectar. Epistol. lib. 4.* Petrum Iarricum *Tom. 2. lib. 2. Cap. 17.* Matthæum Ricium *De Christian. expedit. apud*

Sinas

Sinas lib. 1. Cap. 7. Aloisium Frois *in Relatione Iaponica.* Iocobum Bontium *Dialogo 7. Medic. Indicæ,* Iohann. Linscottum *Cap. 26. Quibus addendus Tulpio ignotus adhuc,* Nicolaus Trigaucius *Tractatu de Regno Chin. cap 3. pag. 34.* Alexander de Rhodes *in Gallico Tractatu de China pag. 25.* Olearius *in Persic. Itiner. pag. 599.* Mandesloh *cap. 11. pag. 42.* Bernhard. Varenius *cap. 23. pag. 161.* Neuhof. *pag. 37. 438.*

Vires infusi herbæ Thée tres potissimùm enumerantur, quòd caput levet & servet à somno immune, vaporesque reprimat, ventriculum roboret & renes calculo & arenis purget. Clarissimus Simon Pauli *hanc herbam* Theé *putat esse Myrtum Brabanticam. Dodonei Chamæleagnum, Germ.* Dost *dictum. Quoad usum verò herbæ Theé in Schrœderi p. m. M. scriptis sequens Consilium in gratiam Magnatis cujusdam olim exaratum repertum est, quod* Lector *æqui bonique consulat. Illud Latinè redditum sic sonat.*

Usus herbæ Indiæ Orientalis quæ *Theé* sive *Chia* dicitur.

De herba Thee in Medicis plura nota sunt, verùm priora hæc non satis habentur: sc. quòd discutiat, attenuet atque incidat tumores viscosos, & propterea qui ipsi vivunt obnoxij, commodè ea utantur, tam ad præservationem, quàm curationem. Usus præterea sit singularis in catharris, unde cephalalgiæ, depluitiones in pulmones, oculorum humiditas capitis grævitas, hemicrania, asthma; cordis palpitatio &c. unde insuper creantur ventriculi debilitas ut & alij partium inferiorum affectus. Quòd inserviat eadem herba membris debilibus roborandis, in podagra & calculo, uno verbo quòd Chinenses qui ea frequentius utuntur tota vita artuum renumque dolores nullatenus experiantur. Quòd inserviat etiam pro impedienda inebriatione. Si ante potationem assumatur; ut & pro arcendo malo quod crapulam subsequitur si eo tempore eius infusum dosi conveniente hauriatur. Quòd laudetur ab iis qui noctes insomnes transigere volentes ea in hunc finem usi sunt. Quòd hominem roboret fugetque mala quæ ab impuro aëre procrearentur.

In India sic ea vulgò utuntur, lentè sc. exsiccatam, in aqua leniter ebulliunt atque decoctum sacchazo edulcoratum calidè hauriunt, Dos. herbæ pro una vice est ʒß. Dos. *aquæ quantùm uno haustu bibi potest, sacchari quantum libuerit. Verum si quispiam herba Theé contra crapulam aliaque mala iam efformata utatur integram eius drachmam in aqua ebulliet.*

Iaponenses hanc herbam pulveratam aquæ calidæ vel aliis potionibus admiscent ad gr. 25. pro præservatione & ʒj pro curatione..

Commodè exhibetur cum aliis destillata: sic ℞ *herbæ Thée* ℥ij. *affunde vini optimi & annosi, vel aquæ meliss. stillatitiæ vel pro calculo, aquæ petroselini, pro capite, aquæ cerasor. nigrior. vel majoranæ,* ℔ij, *cinnamomi acuti si libuerit* ʒj. *Relinquantur diem unum aut alterum, post destillentur in* MB. *ad dimidias, dos. cochleare j. vel ij. mane jeiuno stomacho.*

Poterit etiam infusum ex herba Thee hac ratione parari. ℞. *herbæ Thee* ʒjß. *affunde liquorum prænominatorum vel vini malvatici* ℔j. *Dos. hujus infusi est à cochleribus duobus ad cochlearia quatuor, matutinis horis. Sique aliquid cinnamomi, vel sacchari, pro gustu demulcendo, admiscere animus sit, id omnino licitum erit.*

Si adhibeatur herba Thee in artuum doloribus evincendis, calculo expellendo, vel Chilosi promovenda & facilitanda, hæc esto ejus præparatio. ℞. *Aquæ cujuslibet appropriatæ vel fontanæ simpl. q. v. cremoris tartari ad ejusdem saturationem: utere hac impregnatione pro infuso. Advertendum autem si ejusmodi infusum, vel destillata superius enarrata, pro chylosi promovenda assumantur, illud fieri debere ante pastum, vel in ipso pastu.*

Si placeat Conservam parare. ℞. *herbæ Thee grosso modo contritæ q. l. Sacchari in aqua appropriata dissoluti tantundem, vel etiam duplum. Decoquatur sacchari dissolutio ad syrupi consistentiam, tunc que admista herba Thée, ut dictum pulverata, parata erit conserva. Dos. ad quantitatem nucis moscatæ. Possunt etiam ex ea parari rotulæ vel morsuli s. a. ex sacchar. in aqua appropriata dissoluto.*

Extractum præterea parabitur cum spiritu vini, vel aqua tartaro impregnata: sed quoniam in extracti inspissatione partes tenuiores atque volatiores, in quibus tota medicamenti virtus posita est, in auras abeunt: necessarium erit eas mediante destillatione excipere, seorsim asservare atque cùm opus fuerit extracto admiscere. Dos Extracti est à gr. viij. ad gr. x. Matutinis horis. Dos. aquæ in extracti paratione exceptæ, erit à cochleari j ad cochlear ij. Observandum autem ne partes tenuiores avolent, non tantùm in prædicta herba Thée extractione, sed etiam in ejusdem decoctione in qua admodum lentè propterea procedendum vasique bene obturatis.

Tempus usus commodius, ni alia urgeat necessitas erit mane ieiuno stomacho, quo facilius in omnes corporis partes se diffundat. Atque etiamsi quotidie sine noxa adhiberi possit hæc herba, advertendum tamen ne illi nimium assuescat natura atque in alimentum convertat quod præstans fuisset medicamentum. Propterea magis è re erit, bis tantum, vel ter in septimana eam uti: ni adsit impurus aër, vel aliud quodpiam quod urgeat.

Tandem observandum somnum admodum esse necessarium pro reparandis spiritibus, vitaque & virium conservatione: eapropter videndum ne illi moderato hac herba assumta fuerit impedimento.

Hæc pauca de usu herbæ Thée sufficiant. Videat tamen Medicus præsens varia illius præparata sapius, pro re nata, aliis admiscere medicamentis simplicibus aut compositis, iisque convenienter utatur.

T.

HOFMAN: *Thee, sive Tchia Iaponis dicta, vel Cha,* aut nostro pronunciandi modo *Cia.* Cùm non desint tam Medici; quàm alii Nobiles & ignobiles, quibus hæc planta exotica aliquot retrò annis ob singulares, quas in variis curandis affectibus præstitit virtutes, cognita in usu est, nec *D. Amor* ejus mentionem fecerit, eò quòd tum temporis forsan nondum satis perspecta fuerit, necessarium etiam duxi, licet & in *D. Amoris appendice* ab aliis id ipsum factum sit, hujus historiam hoc loco pertexere.

Inter *Dumeta* refertur, & valdè cognata est *Rosis domesticis* folia habet oblonga, acuminata, & in ambitu crenata, instar bellidis vel veronicæ nostratis. Et quamvis folia totius plantæ unius ejusdemque formæ & substantiæ sint; magnitudo tamen variat, ita ut in uno dumeto diversæ magnitudinis folia observentur, maiora in infimis, minora in supremis frondibus, gradatim propullulantia Horum parvitatem & magnitudinem pretio metiuntur. Foliorum enim exsiccatorum primæ magnitudinis libra unico constat belgico floreno; secundæ magnitudinis tribus, tertiæ magnitudinis quinque, quartæ magnitu-

magnitudinis quindecim, quintæ quinquaginta, & ultrà. Sed minoris jam pretii sunt.

Hujus radices sunt fibrosæ in minimas dispersæ particulas.

Crescit in Iaponia & Chinâ Indiæ Orientalis. *Chinenses* folia sunt ex nigro viridantia; *Iaponenses* verò colore dilutiore ac sapore gratiore. Illa amari saporis & adstringentis, hæc saporis suavioris, ut propterea longè pluris æstimetur, veniatque non rarò una hujus libra centum argenti libris.

Folia verno colligunt tempore, inque umbrâ exsiccant & ad quotidianum usum reponunt.

Chinenses in aquæ ferventis vasculum folia ejus aliquot dejiciunt, inde decoctum seu infusum calidum, postquam horum vim imbibit, epotatur, ipsa verò folia relinquuntur. *Iapones* folia hæc pulverisata aquæ ferventis cyatho misceut, quantum duobus vel tribus cochlearibus continetur & ita permixtam potionem ebibunt. Miscent etiam hanc Plantam cum pauco salis vel sacchari, & cum liquore aliquo decoquunt, decoctum hoc calidum continuo in potu adhibent, non in mensâ solùm, sed etiam venientes & abeuntes hospites & amicos hoc excipiunt, & non putant jus hospitalitatis se impleviſſe, nisi hanc potionem, quam etiam Chiam vocant, propinaverint, idque eâ animi inclinatione, ut Magnates & Principes ipsi in Sinâ ac regionibus vicinis hâc herbâ valde delectentur, adeò ut non detrectent, sed potius honori ducant, suis manibus eam vel amicis decoquere, vel alioquin ei miscendæ aut temperandæ operam suam impendere, exstructis propterea in palatiorum suorum interioribus conclavibus ac foculis ex pretiosissimis lapidibus aut lignis isti operi speciatim dicatis: in quibus etiam curiosè asservantur ollæ, tripodes, infundibula, calices, cochlearia, aliaque perpolita hujus culinæ instrumenta, quæ aureorum millibus redempta ac sericis integumentis involuta intimis solùm amicis ostendunt, nec minori loco habent, quàm apud Nos adamantas, gemmas ac summi pretii monilia.

Vires. Calefacit moderatè & siccat, aperit, resolvit, attenuat, diuretica & anodyna est; Unde meatus urinarios aperit, capitis tollit dolorem, gravedinem, lippitudinem, dyspnœam, ventriculi imbecillitatem, ac intestinorum tormina demulcet, splenem purgat, sanguinem & humores contemperat, obtusatem avertit, novasque vires ad potandum affert, memoriam reddit felicem, lassitudinem ac somnum evidenter compescit, vapores vel reprimendo vel resolvendo, vel vias, per quas mediante sanguinis circulatione in cerebrum adscendunt, coarctando & cerebrum ipsum corroborando, ita ut sorbitionem hujus decocti assumentes videas interdum integras noctes lucubrando consumere, ac sine ullâ molestiâ inexpugnabilem dormiendi necessitatem evincere; Folia ad nos afferuntur exsiccata & contorta, horum drachma una vel altera in aquæ ferventis sextario ebulliat, donec amarescens quodammodo astringens percipiatur decoctio & subrubrum acquirat colorem, quæ colata, Saccharo edulcorata & instar jusculi calida propinata jejuno stomacho vel post pastum, corpus & animam reficit, vitam in longam senectutem prolongare & à morbis corpus præservare dicitur.

Notandum tamen apud Belgas & aliorum in primis sexum muliebrem magnum esse hujus *herbæ Thee* abusum, quòd non solùm ejus decoctum in magnâ copiâ bibant, ventriculi digestionem perturbans, sed & post prandium statim & cœnam hauriant, cum tutior ejus sit usus exantlatâ coctione. Eo non obstante, *Paræus Martinum Martini* judicare, post cibum etiam assumptum ejus usum non esse rejiciendum, quasi cruditates ventriculi sit consumendo & ventriculi digestionem juvando. *Vid. Olai Wormii Museum. Iohann. Maffæum Rer. Indic. Libr. 6. & 11. Ludovic. Almeydam.* select. epistol. Libr. 4.

De herba *The* rursus quæpiam ex *R. P.* Athanasio Kitchero in sua China Illustrata, addidisse non incongruum fuerit quò magis innotescat planta toto orbe jam celebertima. Sic autem ille lib. c.

Planta dicitur Chà, *vel nostro pronunciandi modo* Cià, *cujus usus in China claustris contineri nescius, Europæ quoque paulatim se insinuare attentat. Hæc planta etsi in variis* Chinæ *regionibus, uti & in* Tartaria, *copioso proventu lucroque nascatur, in una tamen, quàm in altera Provincia melioris præstantiorisque notæ est, potissimùm in Provincia* Kiangnan *in territorio civitatis* Hocicheu; *passim notus est potus ex ea confectus, qui calidus sumitur, quod non solùm universum* Chinæ *Imperium, sed &* India, Tartaria, Tebeth, Morgor, *ac omnes orientalis Oceani incolæ utuntur, non semel in die, sed quoties ipsi libuerit; virtute sanè præstantissima pollet, quam nisi sapius patrum nostrorum inuitatione didicissem, vix ad id credendum induci potuissem, cùm enim diuretica facultatis sit, omnes meatus nephriticos seu renum mirificè aperit, caput ab omni vaporum fuligine liberat, adeò ut viris literatis, nec non magna negotiorum mole distentis ad vigilias continuandas nobilius aptiusque remedium à natura non concessum videatur, & quamvis prima vice nonnihil insipidum amarulentumque sit, usu tamen ejusmodi potus non solum non sit inamœnus, sed in tantum gulæ irritamentum exurgit, ut eo assuefacti semel, vix amplius eo abstinere queant; Et quamvis* Turcarum Cave, & Mexicanorum Cocolata *eundem præstent effectum*, Cià *tamen, quam nonnulli quoque* Té *vocant, ea multùm superat, tum quia temperatioris naturæ est, tum quia* Cocolata *tempori buscalidis plus æquo inflammat*, Cave *verò bilem quoque accendat*; Cia *verò semper nullo ad tempus respectu habito & innoxia est, & mirificè proficua, non ut dixi, semel sumta, sed centies etiam in die.* Verùm *cùm plantam hujus quàm exactissimè* Atlas Sinicus *describat, ejus verba hic addam. Foliculum est illi omnino simile, quod* Rhus Coriaria, *quam &* Sumach *vocant profert, imò illius quandam esse speciem tantùm non mihi persuadeo, non tamen sylvestre illud, sed cultum est, non arbor, sed virgultum est, quod in ramulos varios aut virgulas potius se se diffundit, nec flore admodum differt, nisi quòd hujus albedo, nonnihil magis in flavedinem declinet: astate primum florem emittit levi odore fragrantem, sequitur bacca viridior, mox nigricans. Pro potu Chà coquenda expetitur folium primum vernum ac molle, quod studiosè ac sigillatim unum post alterum manu carpunt, mox in ferreo cacabo, tenui ac lento igne aliquantulum calefaciunt, deinde supra floream subtilem ac lævem manibus propellendo involvunt, atque involutum iterum igni exponunt, ac denuò confricant donec intortum rursus & conglomeratum planè siccum sit; quod servant in vasis plerumque stanneis ab omni humiditate diligentissimè & evaporatione custoditum. Hoc cum in ebullientem aquam conjicitur, etiam post diuturnam asservationem ad pristinum viroremque odorem, seque expandit, aquam odore suavi, si optimum sit, saporeque non ingrato, præsertim ubi adsueveris, ac colore subviridi inficit. Multis hujus calidi potus vires ac virtutem dilaudant* Sinæ, *qui eo noctu & interdiu frequentissimè utuntur, hospitesque excipiunt: tantâ autem ejus varietas ac præstantiæ discrimen est, ut libræ pretium apud ipsos* Sinas *ab obolo ascendat ad duos plureſque aureos. Illi potissimum adscribitur, quòd Sinæ podagram ac calculum nesciant. Post cibos sumtum omnem indigestionem ac cruditatem stomachi tollit: maximè enim concoctionem juvat, quin & ab ebriis adhibitum, levamen iis, novasque ad potitandum omnes molestias levat, siquidem exsiccat & absorbet superfluos humores, ac vigilare cupientibus somniferos vapores expellit, oppressionemque somni studiis vacare volentibus arcet. Varia apud* Sinas *habet nomina, juxta varia loca, eamque quam obtinet præstantiam hujus urbis præclarissimum* Sunglocha *vocari solet.*

Thapsus barbatus
vide
Verbascum.

¶ CCCLXI. Thlaspi.

Bauren-Genff. Senevé sauvage. *Thlaspum, Countrey-Mustard-seed, Wild Sena.* Thlaspi/ Wissel-fruyt/ Boere-kersse/ en Senna/ Wilde Mostaert. Genera varia sunt eaque promiscuè usualia, Præferuntur tamen arvensia.

Nomen Thlaspi Botanicis ferè omnibus vulgare est.

Nascitur in locis incultis, saxosis, apricis, parietibus ac tectis. Floret Majo, matureſcit Iunio.

OFFICIN. NAT.

Semen & Herba.

Vires. *Calf. & ſicc. 4. abſtergit. Usus præcip. in internis abſceſſibus rumpendis, menſibus ciendis, Iſchiaticis affectibus curandis. Extrinſecus abſtergit ulcera quæcunque manantia, inſuperque pharmicum eſt, ſed minus vulgare.*

N. *Gravidis, quia fœtum necat, infenſum cenſetur.*

HOFMAN. *Thlaspi.*) *Hujus varia ſunt genera.* Nobis tamen *arvenſe*, vel quod in locis incultis, saxosis, apricis, parietibus ac tectis nascitur, in usu est. Floret Majo, matureſcit Iunio. Germ. Bauren-Senff.

Vires. Calefac. & ſicc. abſterg. &c.) Internos rumpit abſceſſus, prodest Iſchiaticis, menſes promovet, fœtum enecat. Hujus Semen hydropicis etiam & dyſentericis ob vim ſuam diureticam admodum eſt utile.

¶ CCCXLII. Teucrium.

Teucrium, *Fuchſ. Cord. in D. Lon. Lob. Caſt.* Teucrium 1. *Tab.* & C.B. 2. *Matth.* chamædrys 2. ſeu aſſurgens, *Dod.* Teucrium vulgare fruticans ſeu 1. *Cluſ. hiſt.* Teucr. latifolium, *Ger.* German. Groß Bathengel/ Germandrée, cheſuette. *Teucrium A greater ſort of Germander.* Teucrium / Een Slagh van groot Gamanderlijn.

Creſcit locis herboſis aſperis, aridis, apricis: Floret Aprili, & Majo.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus, vel & herba antequam flores eruperint collecta.

Vires. *Calefac. & ſicc. 2. Epatica eſt, ſaporis amari, viribus omnino convenit cum chamædri.*

HOFMAN. *Teucrium* admodum rari est usus, & quia viribus convenit cum chamædri prætermittimus h. l. & chamædrim substituimus.

¶ CCCXLIII. Thymus.

Thymus C. B.
1. Vulgaris, folio tenuiore. *Hæc usualis.*
2. Vulgaris folio latiore.
3. Capitatus.
4. Inodorus.

Dicitur Thymus, *Brunfelſ. Trag. Matthiol. Fuchſ. Cord. hiſt. Lon.* Thymus durior, *Cam.* noſtras, *Cord. in D.* Serpillum hortenſe, *Dod.* aliàs Thymum. Arab. Haſce. German. Römiſcher/ Welſcher Quendel/ Thymian. Du Thym. *Time, garden Thyme.* Thymus.

Creſcit noſtratibus in hortis: floret Iulio.

OFFICIN. NAT.

Herba ſeu *Folia & Semen.*

Vires. *Calfac. & ſicc. 3. ſaporis ſubacris, attenuat. incidit, diſcutit. Usus præcip. in affectibus Tartareis, 1. Pulmonum, ut aſthmate, tuſſi, 2. Artuum, ut podagra, omnia viſcera reſerat, appetitum excitat. Extrinſecus in tumoribus frigidis, ſugillationibus, inflationibus ventris, doloribus arthriticis.*

PRÆPARATA.

1. ▽ Ex herba cum floribus.
2. *Spiritus.*
3. *Oleum ſtillat.*

¶ CCCXLIV. Thymiama.

Thymiama (*officinis* corruptè Thymiana vel Thuris cortex, vel Thus Judæorum, quòd Iudæi in ſuffumigiis frequenter eo utantur) corticoſum quid eſt ex India allatum. Videatur Styrax rubra, *Bellon.* Naſcaphtum, *Cord. hiſt.* Storax rubra officinarum, C. B. 3.

Vires. *Conſtrictionibus vulvæ ex ſuffitu prodeſt. Odoris jucundi gratiâ & ſuffimentis immiſcetur. Vide thuris cortex. Claſſ. 2.*

N. *Sunt qui & Ammoniacum electum, thymiama appellitant.*

HOFMAN. *Thymiama.*) *Thymiamatis* nomine massa quædam ad Nos defertur ex variis constans corticum fragmentis, fusibilis, atro-purpurea, odoris grati, quam *Nareaphtum* dici volunt alii. Hæc sola vel per se, vel cum aliis quibusdam ad suffimenta adhibetur. Defertur autem ex India. vid. *Dioscorid.* & *Iohann. Bauhin. in Dendrolog. Lib. 4. Cap. 30.*

¶ CCCXLV. Tilia.

Tilia, Linden-Baum. Tillet. *Line* or *Lyne-Tree.* Lindeboom.
- Mas est sterilis. *Hæc nobis inusitata.*
- Fœmina, flores ac semen proferens.

Dicitur Tilia fœmina, *Brunfelſ. Matth. Fuchſ. Lob. Tab.* Tilia *Lon. Dod.* ſativa, *Trag.* Phyllirea, *Caſt.* Tilia fœmina fol. majori, C. B. 5.

N. *Eſt & folio minori Tilia ſylveſtris, Trago, quæ priori per omnia ſimilis, niſi quòd ſit minor & nigrior.*

OFFICIN. NAT.

Flores, Folia, Cortex, Semen, Lignum, Viſcum.

Vires. Flores *calf. & ſicc. partium tenuium, diſcutiunt. cephalici ſunt. Usus præcip. in Epilepſia, Apoplexia, Vertigine.*

Folia *ac* Cortex *ſiccant, repellunt, urinam ac menſes cient* [*decocto Corticis in Vino Cachecticam feliciter uſam recordor.*] *Extrinſecus ambuſtis ſubveniunt* (*mucilago ſcilicet extracta ac inuncta.*)

Semen *dyſenteria & fluxionibus quibuſcunque medetur, etiam hæmorrhagiæ narium,* (*naribus ſalicet inditum.*)

Lignum *in titiones ✣i aſperſione redactum, ſanguinem coagulatum fortiter reſolvit.*

Extrinſecus adhibentur folia in aphthis ac tumoribus pedum diſcutiendis: corticis mucilago in ambuſtis ac vulneribus magni eſt ſolaminis.

N. *Humor defluens è medulla diſſecta tiliæ capillorum defluvio ſuccurrit.*

Viſcum tiliaceum Lindenmiſtel. du Viſc, glu ou gay

guy de Tilleul. *Miſcelto of lyme tree or Lindentree of Teylcks.* Lym vnt den indeboom/ ad motus convulſivos epilepticos utile cenſetur.

PRÆPAR.

1. ▽ *ſtillat.* Ex floribus.
2. *Spiritus.*
3. *Conſerv.* Ex floribus.

HOFMAN. *Tilia.*) *Philyra, non Phillyrea*, licet *philyram* cum *phillyreâ* multi confundant. Communiter cum *Autore aliam marem* ſtatuunt, *aliam fœminam.* Quænam autem *Mas* ſit *Tilia*, non ita conſtat *Fœmina* uſitatior ac frequentior eſt. Germ Linden-Baum. Vallibus & aquoſis gaudet montibus. In confinibus Lipſiæ admodum frequens delitias ob opacitatem deambulantibus & recubantibus tempore æſtivo præbet.

Paulò antè æquinoctium germinat; Floret Majo & Iunio.

Vires. Flores calefac. & ſicc. partium tenuium &c.] Ex his aqua & *ſpiritus deſtillat.* perutilis eſt ad motus convulſivos epilepticos, cordis palpitationes, ſuffocationes hypochondriacas, apoplexiam, vertiginem &c.

Folia & Cortex ſiccant, repellunt &c.) Non repellunt, ſed diſcutiunt, unde & foliorum decoctum tumores pedum diſcutit, & in aphthis, & ambuſtis convenit.

¶ *CCCXLVI. Tormentilla.*

Tormentilla C.B. { 1. Sylveſtris. *Hæc uſualis.* 2. Alpina { major folio ſericeo.

Appellatur Tormentilla, *Brunf. Matthiol. Dod. Cord. Lon. Lob. Caſt. Tab.* (cui conſolida rubra,) *Ger.* Hepraphyllum, *Fuchſ.* German. Tormentill/ Heil-Wurtz/ Blat-Wurtz/ roth Guntzel/ roth Heil-Wurtz/ Ruhr-Wurtz. Tormentille. *Tormentil.* Tormentille.

N. *Sunt qui* χαμαιδρυον, Dioſcor. *eſſe velint.*

Creſcit paſſim in herboſis ac arenoſis locis: florere incipit Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Siccat. 3. ſine inſigni caliditate, aſtringit, vulneraria, diaphoretica ac alexipharmaca eſt. Uſus præcip. in peſte, morbiſque cæteris malignis, inprimis ſi cum fluxu alvi conjuncti ſint, in catarrhis exiccandis, in lue venerea, in veneno hauſto, in vulneribus. Summum non eſt vegetabile, quod in fluxionibus quibuſcunque (alvi, uteri,) uſitatius ſit, quàm hæc tormentilla radix. Extrinſecus iiſdem adhibetur variis in affectibus, in vomitu, vulneribus, & ſim.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex herba tota cum floribus collectis Majo.
2. Extractum radicum.

HOFMAN. *Tormentilla.*) Scilicet *Sylveſtris Bauhini*, ſive *heptaphyllum*, Germ. Tormentill. Hertz-Wurtzel.

Eandem eſt virium cum *quinquefolio*, de quo vide ſuprà, vel *de Biſtorta ejus ſuccedaneâ.*

N. Radices tormentillæ in ſe coloris expertes videntur; ſi autem ſp. vini affundas, grato rubore tingunt, idem obſervatur in Pimpinellâ ſanguiſorbâ

Tribulus Aquaticus.

De eo ſic in Appendice Authori annexa.

Tribulus Aquaticus: Waſſernuß/ Stachelnuß/ Spitznuß/ Macres. *Noix ou Tribule d'eau Water-nuts, ſalegots*, or *water-caltrops.* Waternoten/ ἔχινος ὑδατικὸς, ad differentiam Tribuli Terreſtris appellatur, qua de re vid. *Dioſcorides* l. 4. c. 14. & *Theophraſtus* l. 6. c. 5. de hiſtoria Plantarum: *Ruellius* putat Tribulum aculeatum Theophraſti eam eſſe plantam, quam Hettuſci vulgò vocant Cacatrippola, ſed hunc hanc ad rem refutat *Matthiol.* Quoad vires *Galenus* lib. 7. de med. ſimpl. ſtatuit Tribulos aquaticos conſtitui ex humida eſſentia modicè frigida, ſiccaque adſtringente, & hinc uſum eorum eſſe contra phlegmonarum generationes & influxus. Ingrediuntur Tribuli Aquatici *Unguentum Ægrippæ* cujus compoſitionem pulchrè exponit *Antonius de Sgobbis* in Theatro Pharmac. pag. 492. Venetiis nuper excuſo. Tribulus autem Aquaticus foliis provenit notante *Matthiolo* p. 627. latis, ſubrotundis, craſſis, & averſa parte maculoſis, nervoſiſque & per ambitum ſerratis, prælongis & craſſis pediculis nitentibus; caulem edit craſſum pinguemque, ſed in ſummitate longè vegetiorem, quàm ab radice. Radix illi longa, comantibus ſpicaceis capillamentis. Fructum profert nigrum caſtaneæ magnitudine, triplici armatum mucrone, unde illi nomen, cortice membranoſo, & albâ intus medulla, guſtu caſtaneis haud abſimili, vulgus aquaticas caſtaneas vocat, ac non ſecus ac caſtaneis eo in cibo utitur. Quin etiam quibuſdam in locis è ſiccis tribulis in farinam redactis, per annonæ inopiam agreſtis plebecula panem parare ſolet, perinde ac ex caſtaneis parantur ab aliis. Sunt etiam qui eoſdem tribulos ſub cineribus aſſatos pro gratis bellariis edant. Ex his porro qui peregrè proficiſcuntur, verticillos faciunt, quibus ſuas preces enumerent, colloque geſtent, ut majorem præ ſe ferant religionem, ne dicam hypocriſin. *Confirmat* hoc *Amatus Luſitanus* Comment. in Dioſcor. Cl. *Simon Pauli* mitris Ieſuiticis tribulos aquaticos comparat p. 507. quadrip. Botan.

HOFMAN. *Tribulus Aquaticus.* Hujus etiam mentio facienda fuit, unde & *Appendici D. Autoris demum fuit inſertus. Fructus* ejus aculeati ſunt, tribus robuſtis aculeis, ubi indurueêre, præditi, quo tempore etiam nucleus fit durus. *Foliis* præditus eſt amplis inſtar ulmi, pediculis longis, caule in ſuprema parte craſſiore, unde folia & fructus dependent, qui nigri & duri.

Naſcitur in ſtagnantibus fluviorum locis, lutoſis lacubus, & eſt frequens in Wetebergæ confinibus, item non procul à Lipſiâ ad pagum Retht/ Et in pleriſque Italiæ ac Mantuani & Ferrarienſis agri fluminibus & lacubus frequens. Floret Iunio, & fructus matureſcit Autumno.

Vires. Exſiccantis, adſtringentis & refrigerantis eſt naturæ; Unde folia cocta in aqua f. addito melle gingivarum & faucium inflammationibus, aphthis medentur; item eorum ſuccus collyriis additur. Fructus Lapides in renibus comminuit eſitatus *Gal. Libr. 8.* de ſimplic. medic. facult. Dyſenteriæ confert, &c. reliqua *vid. in Nobiliſſ. D. Balthaſar. Timæi à Guldenklee Libr. 6. Epiſt. V.*

¶ *CCCXLVII. Trichomanes.*

τριχόμανες, ſeu Polytrichum officinarum, C. B. Trichom. *Trag. Matthiol. Fuchſ. Dod. Cord. hiſt. Lob. Caſt. Cam.* Trichom. mas, *Tab. Ger.* Adiantum rubrum, *Lon.* Polytrichium vulgò *Caſalp.* aliàs capillaris Filicula. German. Widertodt. Du Trichomanes. *Golden or red Maiderhayr. Venus Goldenlocks.* Geel/ Goude/ of roo Vrouwen-hayr.

N. C. B. *Ex Tabern. diverſa genera refert, verùm promiſcuè ſingula in uſum accerſi poſſunt.*

Provenit locis humidis juxta aquas in vetuſtis pa-

rietibus ac muris. Vireſcit perpetuò, ſterilequæ eſt.

OFFICIN. NATIVA.

Flores ſeu herba integra.

Vires. *Adiantho* [*capillo Q. ſi ut & Rutæ murariæ*] *facultatibus omnibus reſpondet, ideoque eò recurrendum. Peculiariter tamen monet Tabern. quod ▽ ſtillat. inprimis proficua ſit iis, quibus jecur putreſcere incipit.*

¶ CCCXLVIII. *Trifolium.*

Trifolii quàm plurima paſſim occurrunt genera, nimirum plantæ quæcunque foliis ternis germinantes hoc ſibimet nominis jure nativo vendicant. Ex omnibus tamen, non niſi ſpecies paucas officinis inſervire comperimus: hæ ſunt,

Trifol. { Acetoſum. *Vide Acetoſella.* / Aureum. *Vide Epatica Nobilis.* / Odoratum. *Vide Lotus & melilotus.*

[Trifolium Paluſtre, fibrinum. Biberklee/ Lungenklee/ commendatur expertum ad ſcorbutum & hydropem parari poteſt eſſentia.]

¶ CCCXLIX. *Triticum.*

Triticum nobis uſitatius eſt duplex, hybernum & æſtivum.

1. Dicitur hybernum ariſtis carens, C. B. 1. *Matth.* Triticum, *Brunf. Cord. h. Dod. Tab.* Trit. 1. genus, *Trag. Fuchſ. Lon.* Siligo ſpica mutica, *Lob.* Trit. ſpica mutica, *Ger.* Τυρος, Robus, *Arab.* Henta, Henca, Hantha, Germ. Weitz/ Winter-Weitze. Patte de cheval. *Winter-Wheat.* Winter-Cerwe.

2. Appellatur Triticum æſtivum, trimeſtre Setanium, *Gal.* German. Sommer-Weitze. *Summer-Wheat.* Somer-cerwe.

Eſt & triticum terreſtre, *Cord.* aliàs Zea amylea, vel Zoopyrum amyleum, C. B. 3. Trit. 2. *Trag.* Tritit. amyleum, *Tab.*

OFFICIN. NAT.

Semen ejuſque *Farina & Furfures.*

Vires. *Moderatè calfac. emollit, maturat, diſcutit, internus ejus uſus cibarius eſt, multum enim ac bonum nutrimentum ſuppeditat, incraſſat & obſtruit. Extrinſecus adhibetur (farina in tumoribus molliendis, leniendis, &c.) in oculorum inflammationibus ac fluxionibus (cataplaſmatis formâ impoſita) in Eryſipelate, podagriciſque doloribus leniendis (ſicca farina impoſita.)*

Furfures *abſtergunt ſquamulas capitis, leniunt dolores, (in cataplaſ. vel ſacculis.)*

Triticum trimeſtre inſervit amylo conficiendo.

PRÆPARAT.

1. ▽ *ſtillat.* Ex pane in MB.

Vires. *Siſtit fluxus alvi in infantibus, &c.*

2. *Oleum tritic.* Parari poteſt deſtillando per deſcenſum, ex tritico contuſo, ſed inuſitatum eſt.

[Ad abſtergendas maculas uſurpatur.]

N. *Alii extendunt triticum contuſum ſuper laminam ignitam, vel correnti in ſartagine ac exprimunt.*

¶ CCCL. *Tuſſilago.*

Tuſſilago. { Vulgaris. *Hæcſtualis.* / Alpina { rotundifolia glabra. / rotundifolia caneſcens. / folio oblongo.

Dicitur Βήχιον, *Dioſc. Cord. hiſt.* Ungula Caballina, *Brunf. Trag.* Tuſſilago, (Bechium,) *Matthiol. Fuchſ. Cord. in D. Lon. Dod. Lob. Caſt.* vulgaris, (*am.* aliis Farfara, Farfarella, German. Huſ-Lattich/ Brand-Lattich/ Roßhuf. Touſſilage ou pas d'Ane. Du Froment. *Colisfoot* Hoefblaederen/ Hartslaeuw.

Naſcitur in amœnis ac riguis locis, crepidineſque fluminum amat: Floret Martio.

N. *Dicitur & Filius ante patrem, quia Februario & Martio foliis nondum egreſſis, repente floret, floriſque fugaciſſimos ultra biduum ferè cum caule non perſtantes profert.*

OFFICIN. NAT.

Folia, Radix.

Vires. Radices & Folia *virentia temperatis proxima ſunt, (al. refrig.) ſiccata verò modicè acria & calida evadunt. Planta eſt thoracica. Uſus præcip. interne in tuſſi (unde & nomen habet) orthopnœa, vomicisque pectoris, quibus ſingulis & fumus ejus ore hiante attractus mederi creditur [dicitur etiam quartanam arcere ſuccus 9. diebus potus.] Extrinſecus prodeſſunt ulceribus calidis & inflammationibus (folia recentia impoſita;) (item fol. & flor. in vino cocta cum Maſtiche, Myrrha, lithargyrio, argent gangrænam, Aſciticorum cruribus exulceratis.)*

PRÆPARAT.

1. *Syrup. de farfara,* è ſucco foliorum.
2. *Conſerv.* è flor.
3. ▽ *ſtillat.* è foliis.
4. Loch de farfara.

HOFMAN. *Tuſſilago*) *Ungula caballina* ob foliorum ſimilitudinem; Aliis *Farfara, Farfarella* ab ejus feraci fluvio *Farfar.* Alii *filium ante patrem* ob præpoſterum floris & caulis ortum. Cauiibus enim & floribus adeò citiſſimis exit, ut quidam arbitrati fuerint, *Tuſſilaginem* flore & caule non præditam eſſe. Ab effectu autem, quem præſtat in tuſſi compeſcendâ, *Tuſſilago* dicitur.

Creſcit ad fontes & rivulorum ac fluviorum ripas ac foſſarum margines ſpontaneo ortu. Flores, uti dictum, cum Caule fugaciſſimi ſunt ſtatim ſub finem Martii, poſteà ſuccedentibus foliis, totâ æſtate perdurantibus.

N. Decoctum flor. tuſſilaginis in vino factum, in quo Maſtich. Myrrh. lithargyr. ſ. q. diſſolut. Valet contra gangrænam hydropicorum in exulceratis cruribus.

V.

¶ CCCLI. *Valeriana.*

Valerianæ uſuales ſunt. { Hortenſis. / Sylveſtris { Major. / Minor.

Hortenſis inſignitur. Phu magnum. *Fuchſ. Matth. Lon.* majus, *Matth. Cord. hiſt.* verum, *Cord. in D.* Ponticum, *Tab.* Valeriana vera, nardus agreſtis, *Trag.* Valer. major, *Lob. (am.* Valer. hortenſis, *Dod. Ger.* C. B. 1. (cui & Phu folio oluſatri Dioſcoridis) Carpeſium, *Caſt.* Terdina *Paracelſo*, groß Baldrian/

drian/ groß Garten-Baldrian. Valeriane. *Garden-Valerian.* thuyn-Valeriane.

Sylvestris major, C. B. 4. dicitur Phu similitudine Elaphoboſci Dioſcoridi. Valeriana, *Brunf.* vulgaris, *Trag. Cord. in D.* Sylveſtris, *Lob. Dod. Cam. Cluſ. hiſt.* major, *Tab.* Phu parvum, *Matth. Caſt.* Phu Dioſcorid. *Brunfelſ.* vulgare, *Fuchſ. Tab.* Phu Germanicum, *Fuchſ.* groſſe wilde Baldrian. Bouillon. *Great wild Valerian.* Groote wilde Valeriane/ byſommige Speer-kraut.

Minor appellatur Valeriana paluſtris (ſylveſtris) minor, C. B. Valeriana exigua vel 4. *Trag.* Valer. minor, ſylveſtr. *Lob.* minima, *Dod.* ſylveſtr. ſeu paluſtris minor, *Cam.* Phu minus, *Lon. Tab.* minimum, *Matthiol. Caſt. Cam.* (Epit.) klein Baldrian. petite Valeriane. *Small Fenny Valerian the leſſ.* kleyne Valeriane.

Phu verum colitur nobis in hortis, in Ponto & Creta ſponte provenit, naſciturque in pratis, aliiſque locis humidis: minus, in Campeſtribus udis: florent Majo, Iunio ac Iulio.

Optima cenſetur hortenſis, cui ſuccedit minor, ac demum major.

OFFICIN. NAT.

Radix præcipuè, tùm & *Herba* Phu veri.

Vires. *Calfac. & ſicc. atten. aperiunt; alexipharmaca, ſudorifera ac diuretica ſunt. Uſus pracip. in imbecillitate viſus, peſte, aſthmate, pleuritide, obſtruct. Epatis, Lienis, Ureterum, Hernia, Iſchiade, & ſimil. Extrinſecus confortant viſum, maculas oculorum abſtergunt, cephalalgiam ſedant, menſes cient, ſudorem promovent (in balneis) exiccant catarrhos (ſuffitu) bubonum ac anthracum malignitatem corrigunt, globulos ſagittaſve infixas extrahunt, ulcera inveterata mundificant.*

N. *Sunt qui radicem pro amuleto febris quotidianæ habent, eamque de collo ſuſpendunt.*

PRÆPARATA.

1. ∇. Ex integra planta (radice, caule ac foliis) in fine Maij.

2. *Extract.* Itidem ex integra planta vel radice ſola paratur.

HOFMAN. *Valeriana.*) *Hortenſis* ſcilicet *ſeu Phu Magnum.* German. Groſſer Baldrian. Quæ uſu reliquis præfertur, cui ſuccedit *Sylveſtris Minor, ac demum Major.* German. Groſſer und kleiner wilder Baldrian.

Phu verum ſeu Magnum reperitur in altis ſylvoſis montibus, & colitur in hortis. *Sylveſtre* naſcitur in pratis & aliis locis humidis. Floret Majo & Iunio.

Vires. Calefac. & ſicc. atten. aper. &c.) Alexipharmaca, diaphoretica & diuretica eſt. Unde uſus ejus eſt in peſte, quæ cauſa etiam quod *Tinctturam benoardicam* ingrediatur, febribus malignis. Hujus decoctum flatus expellit, interna curat vulnera, aſthmati, & pleuritidi medetur, & viſcerum obſtructionibus confert. Utimur eâ etiam in menſium obſtructione, & lochiorum retentione. Externè viſum confortat.

Ex integrâ herbâ in fine Maij collectâ aqua deſtillatur & ex radice extractum ſ. a. conficitur. vid. Theſaur. noſtr. Pharmaceutic. C. 1. no. XV.

N. *Cl. Riverius radicis valerianæ ſylveſtris* cochl. ſ. cum vino, aquâ, lacte aut alio liquore ſpecifico divinum eſſe remedium anti-epilepticum docet.

¶ *CCCLII. Verbaſcum.*

Φλόμος, Candelaria, Candela regis, Lanaria, Wull-Kraut/ Kertzen-Kraut. Brenn-Kraut/ Himmel-Brand/ Vnholden-Kertzen/ Königs-Kertzen. Bouillon. *Higtaper, Wolvoort, Mullen.* Wol-kruyt.

Verbaſcum C. B.
- Album
  - mas
    - latifoliũ luteum, C. B. 1.
    - anguſtifolium pallidum 2.
  - fœmina
    - flore luteo magno, 3.
    - flore albo, 4.
    - lychnitis flore albo parvo.
- Nigrum
  - fol. papav. corniculati.
  - flore ex luteo purpuraſcente.

Salvi folium, Hoc ſingulare & rarum ſpeciebus, 4.

Ex his uſualiora ſunt, Verbaſc. mas latifolium luteum, cujus Vicarium eſt, Verbaſc. fœmina flore luteo.

Prius inſignitur Verbaſcum, *Matth. Cord. in D.* Verbaſcum mas, *Lob. Caſt. Tab.* Verbaſcum candidum mas, *Lon.* Verbaſcum latius, *Dod.* Tapſus barbarus, *Ger.*

Poſterius, Verbaſcum ſeu candela regia, *Trag.* Verbaſc. nigrum. *Fuchſ. Lon.* Verbaſcum maximum album fœmina flore ſubpallido, *Lob.* Verbaſc. luteum, *Tab.* Verbaſc. lichnite minus, *Ger.*

Creſcunt locis arenoſis: Florent Julio.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores, Radix, ſed rarò.

Vires. *Calf. moderatè ac ſicc. emoll. diſcut. dolores lenit. Uſus pracip. in morbis pectoris, tuſſi, expuitione ſanguinolenta, torminibus ventris.*

N. *Radix hæmorrhoidum fluxum & dolorem ſiſtere dicitur (diebus 9. vel 10. continuis aſſumta.)*

Extrinſecus ſunt flores ac folia præcipuæ æſtimationis, in ſopiendis doloribus quibuſcunque & inprimis in affectibus ac tumoribus ani (hæmorrhoidibus:) in capillis luteo colore tingendis.

PRÆPARATA.

1. ∇ *ſtillat.* Ex floribus.

2. *Oleum.* Ex infuſione iterata flor. in ol. oliv.

N. *Matthiolus oleum parat ex floribus ſolis, quibus vicrum repletum beneque obturatum exponit ſoli, ejus ratione flores aliquatenus liqueſcunt.*

HOFMAN. *Verbaſcum.*) Græc. φλόμος à φλέγω uro, quod ejus caulibus in laternis pro elychniis olim uterentur; German. Wull-Kraut à foliorum ſimilitudine cum Lana, unde & *Lanaria* dicitur. *Candela Regis.* Königs-Kertzen. *De variis hujus ſpeciebus partim vid. D. Autorem, partim alios Botanographos.* Ex quibus *Mas latifolium luteum*, cujus vicarium eſt *famina fl. luteo* in uſum accerſitur.

Creſcit ad agrorum & arvorum margines, aggeres & alia loca inculta. Floret à Iulio uſque ad Octobrem.

Hujus folia, flores & radix in uſu ſunt, licet D. Autor radicem rarioris uſus eſſe dicat, tamen nec hæc viribus effœta eſt.

Vires. Calefac. moderatè ac ſicc. emoll. diſcut. dolores len. &c.) Unde fl. decoctum ruptis contuſis, convulſis ac veteri tuſſi, *teſte Dioſcoride*, opem præſtat, dentium dolores collutione ſedat, oculorum ardores ac hæmorrhoidum dolores mitigat, ſi eo foveantur, flores lutei lixivio infuſi capillos tingunt.

N. *Radix hæmorrhoidum fluxum &c.*) Imò in omnibus catarrhis convenit tanquam præſentiſſimum amuletum, præſertim *radix verbaſci fœminæ*, hoc eſt, quod per eam æſtatem non floruit, quando colligendum eſt. Colligitur autem die veneris (in ultimâ veneris die lunâ decreſcente) ante Solis ortum à 15. Auguſti uſque ad 8. Septembr. Lunâ decreſcente: poſteà radix purificata exſiccatur in loco umbroſo. Ejus particula in auro ligata

& collo pofta appenſa mirificè contrà omnes catarrhos qualeſcunque corporis præſervat. Fœminis non prodeſt, conceptum impedit, quamdiu geſtatur, qui ab remotâ reſtituitur. vid. *Dodonæus & Johann. Hartman. in Praxi chymiatricâ* p. m. 92. 93. *Ex floribus aqua deſtillatur, oleum per infuſ. præparatur cum ol. oliver.*

¶ CCCLIII. *Verbena.*

Periſtereum, Verbenaca, Verbena. Arab. Beneran, Albea, &c. Eiſenkraut / Eiſenreich / Eiſenhart / Daubenkraut. De la verveine. *Vervain, Frenzies* Vervene / Yſer-kruyt.

Verbena. { 1. Communis. *Hæc uſualis.* 2. Tenuifolia Verbenaca ſupina, *Tab.* 3. Fœmina. *V. Eryſimon.*

Dicitur Verbena, *Lon.* recta. *Trag.* maſcula, *Brunf.* communis & ſacra recta, *Lob.* Verbenaca, *Matthiol. Caſt.* ſupina (& fœmina,) *Fuchſ. Cord. in D.* recta, *Dod. Tab.* fœmina, *Cam.* vulgaris, *Cluſ. hiſt.* al. Columbaris. Verbenaca communis cœruleo flore, C. B. 1.

Creſcit paſſim juxta muros & vias : Floret Julio ac Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Herba ſeu *Folia.*

Vires. *Calfac. & ſicc. ſaporis amari, aſtring. Cephalica ac vulneraria eſt. Uſus præcip. in dolore, aliiſque affectibus capitis (à frigidis humoribus) in affectibus oculorum & pectoris, in tuſſi inveterata, in obſtruct. Epatis ac Lienis, Ictero, torminibus ventris, dyſenteria, inprimis atterit ac expellit calculum, libidinem coërcet, febrim tertianam fugat, arthritidem mitigat, vulnera ſanat, partum facilitat. Exterinſecus in cephalalgia, odontalgia, alopecia, melancholia; in oculorum lippitudine, imbecillitate, rubore, in Angina, in raucedine (collo circumplaſmatizata) in tumore glandularum, in faucibus [gargariſ.] in dolore Lienis [cum axung. porci.] ac podagrico mitigando, in vulneribus aſtringendis ac putridis abſtergendis, in procidentia ani, in mariſcis &c.*

N. 1. *Sunt qui febrim tertianam ac quartanam ſuccâ, & peculiari modo eâ curant. Nimirum in tertiana recipiunt geniculum tertium [à terra] idque ſurſum decerptum propinant: in quartana quartum.*

N. 2. *Amuleticè ſtrumam verbenâ curari, ſunt qui ſtatuunt. Modum Marcellus Empyricus edocet. Radicem tranſverſim in partes duas jubet dividere, inferiorem ſuſpendere de collo, ſuperiorem in fumo. Sic areſcente parte ſuperiore & ſtrumam areſcere ait.* N. *Quod ſi utraque pars poſtmodum in fluentem conjiciatur, malum recrudeſcere idem aſſerit.*

N. 3. *In dolore capitis ſedando quantum valeat ſi de collo ſuſpendatur, videre licet apud Foreſt. lib. 9. obſerv. 52.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex herba cum floribus æſtate collectis.

2. Eſt & *unguentum de verbena*, aliàs unguentum Jovis dictum. Vide Auguſt.

HOFMAN. *Verbena.*) *ſive verbenaca:* Germ. Eiſen-Kraut. Eiſenhart. Vel *eſt communis*, quæ uſualis, *vel tenuifolia verbenaca Supina*, vel *fœmina. V. Eryſimon.*

Provenit ubique ad agrorum & viarum margines, ac ſæpè etiam in locis deſertis. Floret æſtate & autumno.

Vires. *Calfac. & ſicc. ſaporis amari, adſtring. &c.*) Specifica in dolore capitis eſt, tàm internè, quàm externè ſi applicetur, ſive recens vel arida fuerit. vid. *Foreſt. Libr. 9. obſerv. 52. Ex hâc aqua deſtillata* ad ℥ iv. cum aliquot gutt. ſp. vitrioli ſtricti adſumpta in dolore capitis mira præſtat. Externè fol. verben. rec. M. j. contunde in mortario cum fermenti ℥ ij. & ol. roſac. ſ. q. M. fronti applica in hemicraniâ.

Cætera empirica de *verbenæ* viribus amuleticis ad aniles ineptias meritò referimus, quia nullum fundamentum neque in Naturâ nec in Arte habent.

¶ CCCLIV. *Vermicularis.*

Sedum minimum, *Tab.* 3. *Fuchſ.* Sedum minus 3. & Vermicularis, *Trag. Lob.* 3. *Matth. Caſt.* Sempervivum minimum, illecebra ſ. ſempervivum, 3. *Dod. αἰζοον*, 3. *Dioſcor. αἰζ.* acre. *Cord. hiſt.* Portulaca 3. *Brunf.* Vermicularis ſive illecebra, *Ger.* Germ. Maur-Pfeffer / klein Hauß-Wurtz. Ioubarbe petite. *Small Sengreen*, or *ſmall eſt Houſterk. Wormgraſs, Prickmadam.* Klein-ſte Donderbaert en Huys-loock / of Bladeloſe en Papeculleſens / of Muerpeper.

Creſcit in muris, lociſque arenoſis. Floret maximè æſtate integrâ.

OFFICIN. NAT.

Folia cum Floribus.

Vires. *Calfac. & ſicc. validè, ſaporis acerr. bilem per vomitum inſigniter educit. Unde Uſus præcip. in febribus. Exterinſecus in laxitate dentium (quorum ſignaturam refert) ac putredine gingivarum ſcorbuticâ (gargariſm.) rubificat, veſicatoria eſt, ſtrumas diſcutit.*

N. *Sunt qui pro amuleto febrili 9. & ♀ de collo ſuſpendunt.*

HOFMAN. *Vermicularis*] *Sedum minimum. Sempervivum minimum.* Appellationem *vermicularis* dederunt folia vermibus caſeorum putridorum ſimilia. Germ. Mauer-Pfeffer ob acrem ſaporem.

Creſcit paſſim in veteribus muris, circa aggeres & locis arenoſis. Floret integrâ æſtate.

Hujus folia cum floribus in uſu ſunt.

Vires. Calefac. & ſicc. validè, ſaporis acerrimi &c.) Hujus uſus præcipuus eſt in febribus, ſcilicet ſi ſumas M. j. contundas, & addito Crucib. exprimas ſuccum, qui horâ unâ & circiter ante paroxyſmum febris tertianæ intermittentis euporiſtos eſt injus. & ſudore. Aliàs & in Scorbuto mira præſtat.

¶ CCCLV. *Veronica.*

Ehren-Preiß / Grundtheil. De la Veronique. *Pauls Betony, Luellin.* Ererenprys / Betonica Pauli.

Veronica C. B. { mas { 1. Erecta. 2. Supina & vulgatiſſima. *Hæc uſualis.* Spicata { latifolia. anguſtifolia. minor. Fœmina ſeu pratenſis ſerpyllifolia.

Inſignitur Teucrium, *Trag.* Veronica *Tab.* Veronica mas. *Fuchſ. Lon.* Veronica mas ſerpens, *Dod.* Veronica vera & major, *Lob.* [cui & major, ſeptentrionalium,] *Cam. Ger.* Veronica vulgaris ſupina *Cluſ. hiſt.*

Creſcit in dumetis. Floret Iunio, floribuſque eſt ſubcæruleis, rariùs candidis.

Eligenda quæ circa quercuum radices naſcitur.

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

Folia, Flores.

Vires. *Calfac. & ſicc. ſaporis amari & aſtringentis, incidit, vulneraria inſignis ac ſudoriſera eſt. Uſus præcip. in eroſione ac obſtructione Pulmonum, Lienis, hinc & imprimis in colica, Phthiſi, ſcabie, pruritu, peſte, vulneribus, &c. Exterinſecus famoſiſſima eſt in vulneribus abſtergendis, adſtringendis, in duritie Lienis, in colica (clyſmat.)*

1. *Conſerv.* ex ſummit.
2. ▽ *ſtillat.* Ex herba cùm incipit florere.
3. *Aqua* cum vino deſtillata.
4. *Syr.* Ex ſucco & ſaccharo.
5. *Sal.* Ex cinere.
6. *Reb.* pro hæmoptoicis. V. D. Aug.

HOFMAN. *Veronica.*) German. Ehrenpreiß. Plurimæ hujus ut ex D. Autore videre licet, dantur *ſpecies & differentiæ, Vulgaris tamen, ſupina dicta* eſt uſitatiſſima. Inſignitur *Teucrium à Trago.*

Naſcitur in incultis & ſylveſtribus locis, apricis, ſabuloſis, ſaxoſis. Floret Iunio & Iulio.

Vires. Calefac. & ſicc. ſaporis eſt amari & adſtring. incidit &c.) Vulneraria eſt conſolidandis pulmonum & aliarum partium ulceribus dicata, quin & contrà peſtem, colicam & calculum commendatur. In clyſteribus ſaltem cum lacte vaccino & Saccharo contrà dictam colicam vel calculum addito butyro vel ol. expr. rec. amygdal. dulc. vel adipe capi mirandæ eſt virtutis. Ad ſterilitatem etiam nudus veronicæ pulvis in ejuſdem aquâ propinatus à *D. D. Simone Pauli in quadripartit. botanic. magni æſtimatur.*

De Veronica hæc habet D. D. ELSHOLTIVS in ſua Deſtillatoria Curioſa.

Veronicæ plantam Officinæ omnes norunt, & vires ipſius, quibus tum pectori ac lieni, tum ulceribus, vulneribuſque ſanandis confert, ægroti plurimùm deprædicant. An veteribus tam Græcis, quam Latinis ſcriptoribus cognita fuerit incertum: Licet Caſalpinus ad Myoſotida Dioſcoridis lib. 2. cap. 214. alii aliorſum referendam eſſe cenſeant. Species communiter octo numerantur ab Herbariis, inter quas uſualis eſt quæ apud Caſp. Bauhin. appellatur Veronica mas ſupina & vulgatiſſima. *Parantur inde ſyrupus, conſerva, ſal, vinum atque aqua ſtillatitia: de prioribus nihil, de vino verò & aqua binas accipe obſervationes.*

Experim. 1. *Recentem Veronicam dum florere incipit, conſcindito, & paulca aqua aſperſam in cucurbitam vitream conjicito, ac aptato ſimili alembico per maris balneum pellito: Sic aqua exſtillans non erit more caterarum lympida ſive albicans, ſed viridiuſcula. Ea viriditas quamvis non ſit conſtans, tres tamen menſes minimùm durabit, & poſtmodum paulatim evaneſcere incipiet.*

Experim. 2. *Quòd ſi loco aquæ fontanæ vinum affuderis, & pari ratione per Balneum pepuleris, liquor inde prodibit itidem viridis, aſt in quo viriditas longè magis ſatura apparebit: quin etiam ad annum ipſa & ulterius futura eſt durabilis.*

Profectò elegans hæc tinctura, quam ſecum per alembicum traducit Veronica, videtur eſſe nota ac character ſingularis efficacia, quam ſtirpi illi præ mille aliis gratioſa Creatoris manus indulſit.

Abſit autem quiſquam hic Cuprum accuſet: ſive enim per veſicam cupream, ſive per vaſa vitrea inſtituatur deſtillatio, aqua ex veronica æquè prodibit viridis. Præſtat tamen modus poſterior, quippe quo clariſſimè evincitur, virorem hunc non cupro, ſed ſoli ſtirpis indoli deberi.

De Aquis verò vegetabilium per cuprea vaſa, ſtanno minùs exquiſitè obducta, ſtillatis, id obſervavimus: ſi ipſa de cupro participent, immiſſa una aut altera gutta ſpir. armoniaci ſalis lacteſcunt: ſin minus, limpidæ permanent. Quorſum ſpectare videtur obſervatio alia Ottonis Tachenii Medici Veneti clariſſimi, quam de Aqua Roſarum *per cuprea vaſa ſtillata* cap. 19. Hippocr. Chym. *ſequent. verbis proponit.* Abradit ea de cupro quaſdam atomos, quæ inviſibiliter Aquæ commiſcentur. Vis videre cuprum? Stilla in ipſam alkali urinæ guttulas aliquot, & illico tota aqua virideſcet: quoniam ſcilicet aciditas Aquæ roſaceæ avidiùs arripit leve, ſibique magis ſimile alkali, quàm metallum, quod ideo paulatim in viridem fundum cadit.

Hæc ipſa dum commentamur, aſſerit non nemo Deſtillatoriæ artis haud imperitus, Aquam tum Salviæ, *tum* Roriſmarini *perinde, ut veronicæ jam dictæ vireſcere, ſi cum dexteritate quadam & moderata celeritate inter deſtillandum procedatur. Cujus rei veritatem experientia determinabit.*

¶ CCCLVI. *Victorialis.*

Mas longa. *Hæc uſualis.*
Fœmina; *Eſt ſpecies gladioli, C. B. 3.*

Appellatur Allium montanum, latifolium maculatum, C. B. 9. [inter Allia.] Allium Alpinum, *Tab.* [cui & Victorialis mas.] Allium anguinum, *Matth. Cam. Portæ*, Serpentinum, *Caſt.* Ophioſcoridon, *Lob.* Victorialis longa, *Cluſ.* [cui & major.] German. Sieg-Wurtz. Du glais, & glayeul. *Victory-Root, wvild* and *broad Garlick.* Victoory wortel/ Das Loock/ Wild/ Velde/ breet Loock.

Creſcit in alpibus: Floret cum aliis ſpeciebus allii.

OFFICIN. NAT.

Radix crinita.

Vires. *Calf. & ſicc. perinde ac allium agreſte, cui & in facultatibus aliis per omnia ſimilis exiſtit.*

N. *Plebi noſtrati, Iudæiſque amuletum eſt familiariſſimum, quo à ſpectris aëreque infecto ſe tutos fore perſuaſi ſunt.*

[Appenſa radix contracturam arcere dicitur. Podagricis amuletum ex victoriali ſerico incluſâ, venale circumtulit Agyrta.]

HOFMAN. *Victorialis.*) *Mas* ſcilicet ſive *Allium alpinum* German. Sieg-Wurtzel. Inde ita appellatur, quod metallarii magnas & certas illius vires hoc habere dicant contrà impurorum ſpirituum metallicorum, à quibus ſæpiſſimè deluduntur, inſultus.

Creſcit in montibus, & colitur etiam in hortis. Flores eorum floribus ſunt ſimiles, quos Iunio profert.

Vires. Calefac. & ſicc. perinde ac allium agreſte &c.] Radix appenſa contracturam arcere dicitur, & ſpaſmum demulcere dicitur.

¶ CCCLVII. *Vinca.*

Κλημάτις δαφνοειδὴς, Singrün/ Ingrün. Pervenche, du Liſſeron. *Pervvinkle.* Vincoorde/ Maeghden-Palm.

Clematis Dapnoides C.B.
1. Minor. *Hæc uſualis.*
2. Major.
3. Flore pleno.

Nominatur Vinca pervinca, *Brunf. Lob. Tab.* per-

vinca, *Trag.* clematis *Matthiol. Cord. in D.* Clem. Daphnoides, *Dod. Fuchs. Lob. Cam. Tab. Cluſ. hiſt.*

Solo gaudet fœcundo: Floret Aprili, Majo, viret ſemper. Flores cœrulei ſunt, quandoque candidi, rarius rubentes vel ſubpurpuraſcentes.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Refrig. ſicc. & aſtringit (Dodonæo calfacit 1.) ſicc. amplius. Vulneraria inſignis eſt. Uſus præcip. in fluxionibus alvi, dyſenteria, hæmorrhoidibus, expuitione ſanguinis, vulneribus ſeroſo liquore manantibus Extrinſecus in profluvio menſium, narium, in laxitate & dolore dentium: lac extinctum revocat.*

N. *Adhibetur quoque ad profligandos morbos incantatione introductos (in lotionibus,) &c.*

PRÆPAR.

▽ *ſtillat.* Ex radice foliis ac floribus principio Veris collectis.

HOFMAN. *Vinca.*) Græc. κληματις δυσκολιδης Germ. Singrün. *Vinca pervinca. Et duplex ſtatuitur, major & minor; minor* autem uſualis eſt.

Gaudet nemoroſis & umbroſis tractibus & ſenticetis. Colitur etiam in hortis: ſemper viret. Et Martio ac Aprili floret.

Vires. Refrigetr. ſicc. & adſtring. (Dodonæo calefac.) &c.) Quoad hujus temperiem *Autores* longè diverſa ſentiunt; *Apollinaris & Dodonæus* calidam & ſiccam eſſe 3. gr. *Matthiolus* verò cum *D. Autore noſtro* refrigetare, ſiccare & adſtringere ſtatuit; unde hujus uſum commendant in fluxu alvi, dyſenteriâ, hæmorrhoidibus &c. Verùm hæc omnia ſubleſtæ ſunt fidei, neque enim refrigerat, nec adſtringit, quare nec in fluxionibus alvi, dyſenteriâ &c. tutus eſt ejus uſus, ſtum potius attenuandi, reſolvendi & aperiendi pollet virtute. Quare & in menſium obſtructione in vino vel infuſâ vel decoctâ eâ non datur teſte experientiâ præſentius remedium conſueto fluxus tempore imminente. In Lactis defectu uberibus nutricis pro epithemate impoſita multam ſuppeditat Lactis copiam; at dorſo contrà in formâ cataplaſmatis impoſita ubera lacte prorſus privat. Externè etiam menſibus ſuppreſſis in formâ peſſi applicata ſanguinem ex utero menſtruum elicit. Præter dictas vires vulneraria etiam herba eſt egregia. *Ex hâc aqua deſtillatur & decoctum vel infuſum præparari poteſt.*

N. Huic aliàs non minori laudi ducitur, quod quidam arbitrantur, turbidum vinum reſtitui, ſi in debitâ doſi huic imponatur, & in illo occluſo per 12. vel 15. dies reſinquatur.

¶ CCCLVIII. *Vincetoxicum.*

Κυνλήπιας *Dioſcor.* Hirundinaria, Schwalben-Murtz. l'Aſclepias ou vincetoxicum, vinq poiſon. Συναλουν-νυορτ. Swaluwe-wortel.

Aſclepias C. B.
1. Albo flore & Gerard. *Hæc uſualis.*
2. Nigro flore } *minus uſualis.*
3. Cretica
4. Virginea }

Inſignitur Hirundinaria, *Brunfelſ. Trag. Lon.* Vincetoxicum, *Matthiol. Dod. Caſt.* Aſclepias, *Fuchſ. Cord. hiſt. Lob. Tab. Cam.*

Creſcit in ſylvis, locisque petroſis atque arenoſis: Floret Iulio ac Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Radix, raro *Semen.*

Vires. *Calfacit atque ſicc. moderatè, atten. alexipharmaca ac ſudorifera eſt inſignis. Uſus præcip. in peſte, aliiſque venenoſis affectibus, in obſtructionibus menſium, in palpitatione cordis, ac lipothymia, in Hydrope.* Semen *commendatur ad calculum.* Extrinſecus *uſus tàm florum, quàm radicum ac ſeminis eſt in ulceribus ſordidis ac malignis purificandis, ad illas inſector. venenator. in ulceribus mammarum &c.*

Doſis rad. ʒj.

PRÆPAR.

1. ▽. Ex integra planta.
2. *Extract.* cum S. V.

HOFMAN. *Vincetoxicum.*) Græc. δενλήπιας. Hirundinaria, Germ. Schwalbenwurtzel.

Vincetoxicum dicitur, quod maximè venenis adverſetur. *Aſclepias* autem ab Æſculapio, Medicinæ inventore, qui & hanc herbam prius in ſcenam produxit. *Hirundinaria* nuncupatur, quod apertæ ejus ſiliquæ cum albâ lanugine hirundini volanti ſint ſimiles.

Hujus licet variæ ſint differentiæ, albo tamen flore magis uſualis eſt.

Vincetoxici herbæ decoctum medetur ſcrofuloſis, vid. ephemerid. Medico-phyſic. Anno 1. obſervat. 57. p. 153.

¶ CCCLIX. *Viola purpurea.*

Ex variis violarum claſſibus, quæ apud Botanicos occurrunt, tres officinis potiſſimùm conſiderandæ veniunt. Viola purpurea Martia, de qua hîc. Viola lutea, de quâ in Cheiri, ac Viola tricolor, de qua in lacea.

E violis purpureis Martiis inferuntur in officinas odoratæ, neglectis inodoris.

Inſignitur Viola, *Lon.* Viola ſativa, *Brunfelſ.* Viola Martia odorata nigra ſeu purpurea, *Trag.* Viola purpurea, *Fuchſ. Matth. Caſt.* Viola nigra, *Dod. Cord. in D. Ger. Cluſ. hiſt.* Viola Martia purpurea, *Tab.* Viola præcox, *Lob.* Viola Martia purpurea flore ſimplici odoro, C. B. 1. aliis violaria, Germ. Violen-Kraut/ Veil-Kraut/ Braune. Violen/ Merts-Violen. Viole purpurée, la Violiere. *Violetsblue*, & *purple. March-Violets.* Viole/ en Violette blauw en Purper.

Eligatur odora.

Solo gaudet umbroſo ac aſpero, juxta vias, ſepes & muros, &c. Floret circiter finem Martii ac initium Aprilis.

OFFICIN. NAT.

Flores, Folia, Semen.

Vires. *Violaria (præcipuè flos) refrig. 1. hum. 2. flores exiccati refrigerant imbecillius ſiccantque, emollit, laxat, cordialis eſt ac pectoralis, expectorationem promovet. Uſus præcipuus ac creberrimi, in bile, præcipuè ira mitiganda, in fervore febrium compeſcendo, doloreque capitis inde nato, in tuſſi, aſperitate gutturis, catharris acribus, pleuritide, &c.*

N. 1. *Flores alvum leniter ſubducunt. Extrinſecus adhibetur herba crebrò in lotionibus, cataplaſmatibus, clyſteribus, & ſimil.*

Seminis *uſus rarus eſt, iſque in obſtructione renum, ubi emulſioni potiſſimum inſervit, de qua nota, quod plerumque vomitum ac ſeceſſum moveat.*

Doſis ʒß. ad ʒj.

N. *Flores locum ſibi vindicant inter flores illos cordiales famoſos.*

PRÆ-

PRÆPARATA.

1. *Syrupus violar. solutivus.* Ex multip. infusione florum recentium in ▽.

Vires. *Ex viribus supra enumeratis, maximè levit alvum.*

Dosis ℥ ij. ad ℥ iij.

2. *Syrupus ex succo violar.* (*Syrupus violar. simpliciter dictus.*)

3. *Syrupus violarum compositus Mesuæ.* Ex decoct. flor. ℥ j. sem. Cidon. Malvæ, jujub. j. sebest. an. N. xx. in ▽ cucurb. ℔ v. vj.

4. *Syrupus violatus regius*, id est, Iulep. violar. ex ▽ flor. & sacchar.

5. *Conserv.* Ex floribus selectis à parte herbacea (alabastris.)

6. *Acetum.* Ex infusione florum.

7. *Oleum.* Ex floribus infusis in oleo omphacino.

8. ▽ *stillat.* Ex floribus.

9. E tota herba.

10. *Tinctura.* ♃. flores, macera in propria ▽, leviter exprime & cola.

N. *Addi hic potest spir.* ☉*i. ut in Tinctura Rosar. ait* Blückradt: *verum vereor, ne color inde mutetur, quod tamen viribus nihil derogat.*

N. 2. *Eleganter quoque violarum Tinctura conficitur, si flores phlegmate* ☉*i.* (N. *pluries*, 8. *vel* 9. *super* ☿ *cohobato*) *irrorantur, digeruntur ac exprimuntur.*

11. *Extractum.* Ex succo lentissimo igne inspissato.

♃. Flores violar. ℔ ß. inde cucurbitæ etiam sine conquassatione, affusæque ▽æ ℔ j. pone in MB. tepidum, ut coloretur: exprime ac procede ut moris: nimirum expressum succum nouis floribus affunde, macera, exprime, inspissa.

Dosis ℥ j. *Sala.*

N. 1. *Gemmas integras non rejectis alabastris (foliis exterioribus) adhibere licet.* 2. *Etsi color ultra semestre spatium non durat, nihil tamen inde viribus decedit.* 3. *Si ex floribus exiccatis idem conficere volueris, ad eundem illum modum id præstare poteris, præterquam quod major aquæ copia requiratur.*

12. *Trochisc.* Vide Disp.

HOFMAN. *Viola Purpurea.*) *Martia* scilicet benè odorata. Germ. Merтzen-Violen.

Crescit locis opacis ad dumeta, muros, hortorum margines & sepes, pingui solo. Floret in fine Martii & initio Aprilis.

Vires. Flores refriger. humect. emoll. laxant. &c.) Cordiales sunt & pectorales. Unde horum usus est frequentissimus in bile atrâ compescendâ, calore febrili sedando, in tussi, catarrhis salsis, pleuritide, dolore capitis, alvo obstructa &c. *Semen* ejus adhibetur in emulsionibus ad calculum expellendum, & urinam promovendam; Herba in lotionibus, cataplasm. & Clyst. adhibetur.

[*Viscum* Mistel/ du Visc, glu, ou guy, *Miscelio*, Lym.

Hujus variæ Species, præ reliquis probatur quercinum, de quo supra, in usum tamen etiam veniunt, Corylinum, Pomorum, tiliæ, Salicis; rarum acaciæ innatum, circà Nassoviam Visura, pondus filiæ matri id ferenti inæquale: abietini mentio facta cap. 1. hujus lib.]

¶ CCCLX. *Virga aurea.*

Virga aurea C. B. est
1. V. A. major seu Doria.
2. V. A. latifolia serrata. *Hujus loci.*
3. V. A. angustifolia serrata. *Hæc & Sarracenica dicitur.*
4. V. A. angustifol. minus Serrata. *Hæc Serratæ surrogari apta est.*

Secunda dicitur Virga aurea, *Cam. Epit. Ger.* V. A. serratis foliis, *Tab.* V. A. altera *serrato folio*, *Lob.* V. A. minor lacinatis foliis, *Cam.* German. gülden Wundkraut/ ein ander Heidnisch Wundkraut. Verge d'or. *Golden Rod, Golden Woundwort, another sort of Clowns Woundwort.* Gulden Roede.

Quarta dicitur V. A. *Matthiol. Dod. Lon. Cast.* Villanovani, *Lob.* V. A. foliis non serratis, *Cam. Epit.* V. A. major, angustifolia, *Cam.* Symphytum petræum, 3. *Tab.*

Crescit angustifolia ut plurimùm in sylvis: latifolia in collibus, agrorumque marginibus & vineis. Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Folia & Flores.

Vires. *Utraque exalf. & sicc.* 2. *adstringit, vulneraria est celeberrima, intrinsecus & extrinsecus adhibita, nec non & lithontriptica diureticaque non è postremis. Confert itidem diarrhææ & dysenteriæ, sanguinis expuitioni medetur, mucilaginem renum & ureterum efficaciter abstergit, putredinem gingivarum, dentiumque vacillationem curat.*

PRÆPARATA.

▽ *stillat.* Ex herba cum flor. Iulio & Augusto collecta.

HOFMAN. *Virga Aurea.*) German. gülden Wund-Kraut. Indè dicta, quod ramuli floribus gravidi auricolorem virgam referant. Quamvis variæ etiam hujus sint species, vulgaris tamen *latifolia* hìc intelligitur *serrata, angustifolia, Solidago Sarracenica* dicitur, de quâ in sequentibus.

Hæc *Latifolia* variis locis sponte provenit in aggeribus juxtà vias, locis lapidosis, collibus, agrorum marginibus & vineis. Floret Iunio & Augusto.

¶ CCCLXI. *Virga aurea, aliàs Consolida Sarracenica.*

Solidago Sarracenica, *Trag. Fuchs. Dod. Lon. Lob.* Consolida aurea, *Tab.* Herba Doria, *Ger. icon.* Virga aurea angustifolia serrata C. B. 3. Heidnisch Wundkraut. Consolide saraſine. *Golden Rod, Saracens Consound, A sort of Red Comfrey.* Heydensche wondcruyt/ of Gulden-Roede.

Crescit in locis montanis, sed magis udis & depressis.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Astringit, amara est siccaque evidentissimè, vulneraria est insignis usu interno & externo adhiberi apta, medetur & fistulis, ulcera maligna mundificat ac sanat.*

HOFMAN. *Virga Aurea, aliàs Consolida Sarracenica.*) sive *Consolida aurea* Germ. Heydnisch Wund-Kraut.

Huic

☞ Hæc triplò latiora folia, quàm vulgari, & longiora etiam, sed simplicia, ficut & caules ac racemi.

Variis etiam reperitur in tractibus montanis, sed magis humidis & depressis. Floret Septembri & Octobri.

Hujus folia sunt in usu & ejusdem cum antecedente virtutis reputantur.

¶ CCCLXII. Vitis.

Ἄμπελος οἰνοφόρος, Vitis Vinifera. Arab. Harin. Wein Stock / Wein-Reb. Une vigne. *The vine* or *grapebearing. Vine-Tree.* Wyngaert: of Druyveboom.

Loca amat aprica: Floret Iunio.

OFFICIN. NAT.

Folia, quibus adjungi poterit *Succus* (lacryma) ex amputatis palmitibus extillans, ſic & *Vinum, Omphacium, Tartarus, Uva, Acini* uvarum, *Uvæ paſſæ, Vinacea*, quippe hæc omnia abſque operatione officinali ſuppetunt.

Vires. Folia (*pampini*) capreolique *refrigerant, aſtringunt validè. Uſus præcip. in dyſenteria, vomitu, pica, expuitione ſanguinis aliiſque hæmorrhagiis ſiſtendis*, (*ſuccus expreſſus aſſumitur,*) *Extrinſecus refrigerant ac leniunt capitis dolores ac æſtum, conciliant ſomnum in lotionibus pedum, ut & ipſi capiti adhibita.*

Succus *ex ampurcatis palmitibus extillans.* (*Aqua Vitis, Lachryma Vitis.*) *Intrinſecùs vim habere creditur attenuandi & expellendi calculum; oculorum caligini medetur ac rubedini,* (*oculis inſtillata*) *impetigines ſanat, ſi locus affectus nitro antea fricatus, eo lavetur.*

N. *De Vino Omphacio, aceto ac tartaro, vide ſuis locis infra.*

Uvæ immaturæ (Agreſtæ.) *Refrigerant & ſiccant, aſtringunt. Proin poterit eſſe uſui earum in febribus ardentibus, excitant ſcilicet appetitum, fluxum ventris ſedant, aſt ſanguinem indigeſtum procreant Vide etiam Omphacium.*

Uvæ maturæ *calfac. & humect. 1. recenter deglutitæ generant inflationes & cruditates ventriculi, diarrhœam & ſimil. magis tamen id faciunt adoleſcentes, minus ruſeſcentes. Exiccatæ uvæ ventriculo commodiores ſunt, appetitumque excitant, alvum laxant.*

Uvæ paſſæ, ſunt uvæ maturæ vi caloris exiccatæ, ſive calore Solis exiccatio illa peracta ſit, unde paſſulæ dulciores reſultant: ſive calore clibani, unde dulco-acidæ. Proſtant uvarum paſſulatum potiſſimùm genera tria. Paſſulæ ſcilicet maximæ, ſeu Damaſcenæ Zibebæ dictæ, Zibeben / des Zibebes ou Raiſins de Damas, Ziebeben. 2. Paſſulæ majores, Germanicè Roſinlein. Une vigne. *Great Rayſons*, alſo *Grapes.* Druyven / oock groote Roſinnen / è quibus ſunt, quas uvas Maſſilioticas vocant. Germanicè blau Roſinen. Rayſins de Marſeille, Greater Rayſons. *Blew Rayſons.* Blauwe Roſinnen. 3. Paſſulæ minores ſeu Corinthiacæ, kleine Roſinlein / Corinthen. des Petits Raiſins, Raiſins de Corinthe. *Small Raiſons*, id eſt, *Currans* or *Corents.* Kleyne Roſinnen / dat is, Corenten.

Vires. *Omnes calidæ ſunt, ſeu temperatæ, leniunt, alvum laxant, acrimoniam hebetant, ventriculo, pulmonibus ac Epati grata ſunt, tuſſim mitigant. Zibeb. dictæ exemptis acinis, (gigariis) in ▽ fontan. vel ſilat. convenienti infuſæ, potum ægrotis exhibent ſatyatum ſitique convenientem. Acini vim habent aſtringendi, conveniuntque in vomitu, alvique fluxu, ſive intrinſecus, ſive extrinſecus adhibeantur* (*terantur ſcilicet ac teruntur.*)

Vinacea, *id eſt, exuvia cum acinis in expreſſione muſti reſidua, magnarum virium perhibentur in arthriticis doloribus ſedandis. Si membrum affectum vinaceis per ſe calefcentibus imponitur.*

PRÆPARATA.

1. *Aqua* ex foliis vitis tenellis deſtillata Majo ad Picam gravidarum utilis.

2. *Cinis ſarmentor.*

Vires. *Adhibetur ad cauteria, & furfures capitis extergendos.*

3. *Loch paſſulatum.* Vid. l. 2.

4. *Mel paſſulatum* Vid. l. 2.

5. *Condit. paſſulæ laxativ.* V. D.

6. *Acetum Agreſtinum ſolutivum D. Cloſſei.* Vid. lib. 2. c. 37.

[Item Acetum Paſſulatum paratur.]

7. Oleum ex acinis, dicitur etiam Lætitiæ, podagricis utile.

HOFMAN. *Vitis.*) Græc. ἄμπελος οἰνοφόρος. *Vinifera.* Germ. Weinſtock.

Ab hâc in uſum Medicum accerſuntur *folia, lacryma*, ex amputatis palmitibus deſtillans, *Vinum, Omphacium, Tartarus, faces vini, Uvæ, acini uvarum, uvæ paſſæ, vinacea* &c. de quibus partim *D. Autorem*, partim *D. Dominicum Chabræum in hiſtoriâ ejus rei ſignâ & peculiarem tractatum de vite & ejus ſtirpe*; partim *D. D. Sachſeni à Lewenheim ampelographiam conſulere poteris.*

¶ CCCLXIII. Ulmaria.

Barba Caprina, 1. *Lon.* Barba Capræ, *Lob.* Barbula Caprina 1. *Trag.* Medeſuſium, *Cord. hiſt.* Regina prati, *Dod. Ger.* Ulmaria, *Cluſ. Tab.* Barba capræ floribus compactis, C. B. 2. Germanicè. Geiß-Bart. Barbe de chevre, Reine des prés. *Meadſweet, The Queen of the Meadows.* Reynette / groote Geyten-baert.

Creſcit locis udis juxta flumina, & ſim. Floret Iunio, & Iulio.

OFFICIN. NAT.

Folia cum floribus & nonnunquam radix.

Vires. *Refrig. ſiccat, aſtringit, ſudorifera & alexipharmaca eſt, proin convenit in fluxibus omnis generis, in diarrhœa, dyſenteria, fluxu menſtruo, nec non in expuitione ſanguinis, reſiſtit peſti. Extrinſecus ſunt, qui radicem recentem contuſam vulneribus imponunt, tùm ad ſiſtendum ſanguinem, tùm ad conſolidanda vulnera.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillat.* Ex foliis cum floribus.

2. *Extract.* Quod admodum Quercetano probatur in peſte. *Pharm. Reſt. cap. 26.*

HOFMAN. *Ulmaria*, ſive *Regina prati.* German. Geiß-Bart. Dicta fuit *ulmaria ab ulmi folio.*

Creſcit ad torrentium & rivulorum ripas & uliginoſis pratis. Floret Iunio & Iulio.

Vires.) Calidam eſſe & ficcam vult *Tragus* & alii; Sed non cum *D. Autore* refrigerare, ficcare & adſtringere ſtatuimus, unde diaphoretica & alexiteria eſt, & contrà peſtem commendatur, diarrhœam, dyſenteriam, hæmoptoën &c. Hujus flores gratam

gratam vino conciliant suavitatem, ita ut æmuletur Malvaticum. *Ex foliis cum ſt. aqua deſtillatur & extractum à Ioſ. Quercetano* in peſte maximè commendabile præparatur.

Umbilicus Veneris.

De eo ſic in Appendice Authori annexa.

Cymbalium, Acetabulum, Umbilicus Veneris, nostrâtibus, *Nombril de Venus.* Venus Navel, Hipwort/ Pennywort/ Penyngraß/ Navelcruyt/ Venus Navel/ Penincteruyt. *Secundum Galenum humida natura eſt & frigida, ſaporis acerbi & amari, unde refrigerat, adſtringit & mundificat. Dioſcorides commendat radices & folia contra calculum, quòd illum frangant & expellant. Hydropicis quoque folia proſunt. Externè ſiſtunt fluxiones eryſipelatodes, tumoreſque calidos & bilioſos, ſtrumas item & membra refrigerata ſanant. Conjungatur* Dodonæus, Tabernæmontanus, Bauhinus. *Quoad uſum* cotyledonis, *ſeu* umbilici veneris, *cautelas nota Clariſſimi* Paulli *pag.* 278. *Quadrip. Botan.*

¶ CCCLXIV. *Urtica.*

Κνιδη Urtica C. B. { Urens { Maxima, Minor, Romana } *Hauſuales.* ; Fatua eſt Cannabis ſylveſtris. ; Mortua, *vide infra.*

Maxima dicitur Urtica major *Brunfelſ. Fuchſ. Lon. Tab.* Urtica vulgaris Urens, 1. *Trag.* Urtic. 2. *Matthi. Caſt.* Urtica, *Cord. in D.* Urt. urens altera *Dod.* Urtic. ſylveſtris aſperior, *Lob.* Urt. communis ſeu major & fœmina, *Lob.* Urtica urens maxima, C. B. 1. Germanicè groſſe heiſſe Brennеſſel. Ortie vive, grande Romaine. *Great Nettles.* Groote Netelen.

Minor inſignitur Urtica minor, *Brunfelſ. Fuchſ. Cord. hiſt. Lon. Tab. Ger.* Urtic. 3. *Trag. Matthiol. Caſt.* Urtica urens minima, *Dod.* Urtica minor acrior, *Lob.* Urtica urens minor, C. B. 3. heiter Neſſel. *Little Nettles more ſtinging.* Kleynder en brandende Netelen.

Romana dicitur: Urtica legitima, *Cluſ. hiſt. Urt. Rom. Trag. Fuchſ. Matthiol.* Romana vel maſcula, *Lob. Cam. Tab. Ger.* Urtic. 1. *Matthiol. Caſt.* Urtica urens 1. *Dod.* German. Römiſche Welſche Neſſel. *Roman. Nettles.* Roomſche Netelen.

1. & 2. Creſcunt paſſim locis arenoſis juxta ſepes ac muros, &c. Prior potiſſimùm ſylvas amat. 3. Colitur in hortis. Omnes vigent æſtate.

OFFICIN. NAT.

Urticæ maximæ *Radix, Semen,* (Iulio & Auguſto colligendum,) *Folia,* minor. *Herba,* Romanæ, *Semen.*

Vires. *Urtica omnis calf. moderatè & ſicc. 2. partium tenuium eſt, aperit, incidit, abſterg. emollit, diuretica eſt, & lithontriptica, peculiariterque cicutæ adverſatur, ut & Hyoſcyamo. Radix (urticæ maximæ) commendatur maximoperè ad Ictterum. Herba uſus in gangræna (decoctæ & propinatæ.) Eadem in olere ſumpta [prima videlicet germina] ſolvit alvum, abſtergit Renes, calculos expellit, expectorationem, morbillorumque eruptionem promovet, Semen (Romanæ) Uſus crebri eſt in Pulmonum affectibus, aſthmate, tuſſi contumaci, pleuritide, peripneumonia. Extrinſecus reprimit urtica uvam inflammatam (in gargariſ.) ſedat hæmorrhagiam narium (urtica minor ſcilicet contuſa vel & ſuccus ejus expreſſus naribus inditus,) gangrænam mundificat.*

N. 1. *Noverunt & Chirurgi urentis urticæ fricatu ſanguinem allicere adeoque atrophiæ ſubvenire.*

N. 2. *Prurigini ab urticâ introductâ medetur oleum olivarum.*

PRÆPARATA.

Oleum ex ſemine expreſſum.

Vires. *Fiſſuris labiorum & mammarum convenit. (ſebiz.)*

Hofman. *Urtica.*) Vel eſt *innoxia, mortua*, quæ ſine moleſtia contrectatur, *Laminum* dicta ſeu *Galeopſi*, de qua infrà. Vel eſt *urens maxima, minor, Romana*, quæ uſuales ſunt. *Maxima* dicitur German. Groſſe Brennеſſel / *Minor* Heiter-Neſſel. *Romana* Römiſche-Welſche Neſſel.

De hâc obſervandum, omnes ferè Autores ſtatuere, hanc obtinere vim quandam cauſticam à Sale cauſtico urente provenientem, quod *Cl. Helmontius* Sal urticale appellat. Et ipſa antiquitas etiam ei nomen ab urendo impoſuit, unde Macri Poëtæ verſus:

Fervida non modicè vis illi dicitur eſſe,
Unde nec immeritò nomen ſumpſiſſe videtur,
Tacta quòd exurat digitos Urtica tenentis.

Verùm hi ita ſimpliciter non ſunt intelligendi; ſi enim urticæ ſubſtantiam exactius examinare & ex qualitatibus judicare velimus, in ſubſidium vocatâ autopſiâ, longè aliter cum eâ comparatum eſſe videbimus. Ipſe *D. Autor noſter* cum aliis etiam hanc moderatè calidam & ſiccam pronunciat, & inde in pulmonum affectibus, pleuritide, peripneumoniâ &c. ubi acria & urentia potius nocent, commendat. Deinde admoto microſcopio apparet, in universâ hâc plantâ acuſormes tricuſpides obſervari ſpinas, ſeu ſpiculas, quæ contactæ in cutem irruentes tanti pruritus creant moleſtiam. Unde & *D. Dominicus Chabræus l.c. in appendice* p. 649. quòd urtica mordicet, inquit, cauſa eſt rigens ac duriuſcula lanugo, quæ aculeorum inſtar pungit & cutem vellicat; unde patet hanc herbam non urere, ſed aculeis ſuis pungere & ex hâc punctione poſteà aliqualem ſuboriri inflammationem. Et ſi urtica contundatur, vel flaccida facta vel decocta haudquaquam urit, lanuginis ſcilicet illius rigore remiſſo. Non deſunt, qui ſpiculis iſtis vim pungendi aut urendi non attribuunt, ſed liquori cuidam pellucido, quo aculei iſti ſunt oppleti adſcribunt, & per microſcopia dignoſcitur, quia & flores urticæ urunt, quibus ſimilis liquor incumbere deprehenditur. Et ſi liquor iſte exprimatur, ſine metu urendi urtica tangi poteſt.

Prima & ſecunda creſcunt paſſim locis arenoſis ad ſepes & margines hortorum ac muros. *Prima* potiſſimùm amat ſylvas. *Tertia* ſcilicet *Romana* colitur in hortis.

In uſu ſunt Urticæ maximæ radix, *Semen*, Iulio & Auguſto colligendum, folia; *Minoris herba cum radice*, & *Romanæ ſemen.*

Vires. Urtica omnis calefac. moderatè & ſicc. partium tenuium eſt, aperit, incidit, abſtergit, emollit &c.) Unde tumores tam in internis, quàm in externis corporis partibus ſanant, diureticæ ſunt & lithontripticæ. Die Mariæ Magdalenæ, cum ☉ & onem ingreditur, matutino tempore collige ſemina urticæ rore adhuc madida & in umbrâ exſicca: Rec. horum. ℥ iij. folior. teneor. quercus magnitudine nummi ad inſtar exſiccat. ℥ ij. liquiriz. ℥ ij. omnibus pulveriſ. adde Sacchari ſ. q. ad gratiam. De hoc ſingulis ſeptimanis & quidem novilunio & plenilunio ſume ʒ ſ. vel ʒ j. & calculum inſtar ſabuli expellit. *Radix Urticæ majoris* exſicc. & pulveriſ. ad ʒ j. vel ʒ ij ad calculi præſervationem ſummarum etiam eſt virium. Ad fluxum etiam Menſium immodicum nihil utilius eſt ſucco urticæ Majoris ad ſ. vel 6. uncias circà horam 6. veſpertinam hauſto & extrà etiam parti hypogaſtriæ cum farinâ tritici ſubacto, admoto. Circà mediam noctem utrumque reiterandum eſt. Vel contundatur ſaltem Urtica communis vel plantis pedum ac volis manuum applica, nec 24. horarum ſpatio amove. *P. Borellus Centur.* 1. obſ. 95. *Maximæ Urticæ radix* cum vino & Sacchаro cocta præſtans eſt

medica-

medicamen ad tusses, dyspnœas, uvæ affectus, & alios Morbos, qui ex crasso ac viscido oriuntur humore. Externè succus urticæ minoris expressus & naribus inditus hæmorrhagiam narium sistit. In Paralysi & atrophiâ convenit partes affectas pungere cum urticâ. Item ex semin. urtic. minor. Aqua destillatur ad ariduras. vid. Thesaur. Nostr. Pharmaceutic. Sect. 1. Num. VIII.

N. *Urtica recens* pungit, sicca adstringit, & sanguinem sistit; Succus ejusdem coagulatur in plumbo soluto in offam nigram, quæ rursus in alkali fixo statim diluitur in obscurum colorem. Inde dicitur, quòd urtica arefacta cocta in lixivio alkalisato canitiem impediat; Cum vitriolo demum in grumos concrescit flauescentes, qui cum sp. vitrioli iterum dissolvuntur in pellucidum liquorem. *Tachen. in Hippocr. Chemic.*

N. Radices urticæ majoris si coquantur copiosius, rei immissæ luteum colorem conciliant, quas & vulgus in ovis colore imbuendis adhibet, veluti eadem purpureo tingit colore per radices salicis rotundifoliæ.

¶ CCCLXV. *Urtica mortua seu Galiopsis.*

Varia genera & urticæ mortuæ passim observantur, colore, odore, figurâ, & simil. differentiâ. Datur fœtida & non fœtida: maculata & non maculata: flore purpureo, albo, luteo. Primas autem præ cæteris dant fœtidæ ac præcipuè maculatæ, quam geminam suspicantur. Galiopsis Dioscoridis, ex lacteo scilicet ductu, qui folia media in longum intersecat. Hinc surrogari tamen non nequit & fœtida non maculata.

Maculata insignitur Lamium albâ lineâ notatum, C. B. 5. Urtica lactea, *Matthiol.* Galiopsis Dioscoridis, *Cam.* Milzadella *vulgò* seu Lienaria [quod lieni conveniat.]

Non maculata est, quæ inscribitur Laminum purpureum fœtidum folio subrotundo, seu Galeopsis Dioscoridis, C. B. 1. Urtica labeo mas, *Brunfels.* Lamium, *Trag.* [vel urtica 8. 9. 10.] *Fuchs.* Galeopsis, *Cord. hist. Lon.* 2. *Tab.* purpurea, *Cast.* Urtica inets altera, *Dod.* non mordax, *Lob.* Ortie morte. Dode Neteln.

Crescunt juxta sepes, parietes, vias, in ruderibus, &c. magna ex parte totâ æstate florent.

OFFICIN. NAT.

Herba cum floribus.

Vires. *Calfac. & siccat, præcipuè commendatur Galiopsis flor. purpureo ad dysenteriam (decoctum propinatum) flores albi ad fluorem album specificè celebrantur. Extrinsecus medetur urticæ pano, hæmorrhoidum, tumori, &c.*

PRÆPAR.

Conserv. Ex floribus albis.

Uva Spina.

Uva spina seu crispa. Grossula, *Matth.* Closterbeeren / Kräusselbeeren / Stechelbeeren. Ital. Uva Macina.

Est { Hortensis, baccis interdum hirsutis. / Sylvestris.

Baccæ immaturæ appetitum excitant, Cholericis loco agrestæ coctæ in brodiis, conducunt gravidis, in alvi fluxu, fluore albo, gonorrhœa.

Z.

¶ CCCLXVI. *Zedoaria.*

Zedoaria.

Zitwer. / Du Zedoar. / *Zedoary, Sevoval, a kind of Zurumbet.* / Zedoaria. C.B.

1. Longa
2. Rotunda.
3. Tuberosa nigricans.
4. Geiduar.

Hæ promiscuè usurpantur.

1. Insignitur Zedoaria, *Lon. Matth. Lob.* Zed. radice longâ, *Clus. in Corall.* Zedoaria & veterum Arnabi, 2. species radice longâ, *Cord. hist.* C.B. Zadura, Zaduar, Zudar. &c. *Fuchs. in comp. med.*

2. Dicitur Zerumbet Serapionis, *Lob.* Zurumbethum, *Cord. hist.* Zerumbeth & Zedoaria rotunda, *Fuchs. comp.* [Radix Bezoartica Sinensis.]

N. 1. *Datas has Zedoarias non differre inter se, nisi solâ formâ, atque ejusdem radicis partes esse, videre licet apud Lobelium in adverss. & observ.*

N. 2. *Tabernæmontanus & Matthiolus Zedoariam Avicennæ nihil aliud esse, quàm Antiquorum modernorum, probare nituntur, Dodonæus Zedoariam officinarum pro Zerumbeth Avicennæ & Serapionis, habet.*

Advehitur è Sinarum regione & ab extremis Indiæ finibus.

OFFICIN. NAT.

Radix sola.

Eligitur odorata, albida, amara, ponderosa, non carriosa.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. incid. flatus discutit, amarissimi est saporis ac alexipharmaca. Usus præcip. in doloribus colicis atque ventriculi: animalium venenatorum morsibus opitulatur, lienteriam sistit, vomitiones reprimit, menses ciet, suffocationi uteri efficaciter succurrit, alvi tineas quascunque enecat, antidotis permiscetur.*

PRÆPARATA.

1. *Condit. Zedoaria.* Conditur ut Zinziber.
2. *Confect. Zedoaria.* Fit l. comm.
3. *Extract.* Fit cum ☿.
N. *Substitui poterit decoctum in. spissatum.*
4. *Oleum stillat.* cum ▽ ascendit.
5. ▽ *stillat. simpl. & cum Vino.*
6. *Balsamus.* Ex oleo & corpore olei nucistæ.

[Moriuli de Zedoaria Prophylactici parantur.]

HOFMAN. *Zedoaria*] *zedoar, zador, Geiduar*, & *zaduar* dicitur, radix rotunda est *Zinziberis* faciem referens, sed melioris & suavioris odoris instar camphoræ minusque acris.

Tres *Zedoarias* facit *Casp. Bauhinus*, ex quo & *D. Autor* desumpsit, *Longam* scilicet, *rotundam* & *tuberosam*, addit & *Autor nigricantem &c.* sed erroneè. *Unica* enim tantùm est. *vid. D. Dominic. Chabr. l. c. in appendice* p. 624.

2. *Dicitur Zerumbet Serapionis &c.*) Est *Zerumbet* graminea stirps, quæ partim seritur in Malavar, partim sponte provenit in quibusdam nemorosis illius provinciæ locis, ubi *Zinziber silvestre* vocatur. *Zedoariæ* quidem similis est, sed non est ipsa Zedoaria, & in ejus defectu Zedoaria sumi potest.

Advehitur *Zedoaria* è Sinarum regione & ab extremis Indiæ finibus.

Hujus sola Radix in usu est; eligenda odorata, alba, amara, ponderosa, non cariosa.

Vires. Calefac. & sicc. incid. discut. &c.) Alexipharmaca est, hysterica & carminativa; unde ingreditur *Tincturam bezoarticam*

cum & aquam meam carminativam ac hystericam; Animalium venenatorum morsibus medetur, suffocationi hypochondriacæ à flatibus ortæ resistit, Mensium obstructionem reserat, & colicis passionibus opitulatur.

¶ CCCLXVII. Zinziber. Zingiber.

ζίγγιβερ, ζιγγίβερις, ῥιγγίβερις, Zingiber *Lob. Monard.* Zingiber & ejus siliqua *Matth.* Zinziber, *Lon.* Gingiber, *Garz. ab H.* Arab. Zingibel seu Lengibel. [Mas dicitur Anchoa, Fœmina Chilli Mexicanis.] German. Imber/ Ingber. du Zingembre. *Ginger.* Gengber/ Zinziber.

N. *Reperiuntur apud Aromatarios radices albæ & rubentes: hæ rubricâ, illæ sæpè cretâ infectæ, quo à teredinibus, quibus candidiores & molliores magis obnoxiæ, præserventur.*

Advehitur copiosum ex Calecut Indiæ Emporio, atque ex Troglodytica Arabica.

Vires. *Calfac. potenter, sed non primo statim occursu, adeoque partium est crassiorum, earumque non terrestrium, sed aquearum, & consequenter humectantium: aperit, incidit, attenuat. Confert ventriculo, thoraci, aliisque visceribus, appetitum prostratum excitat, putredini ac malignitati humorum resistit.*

PRÆPAR.

1. *Zingiber in India seu China conditum.* Convehitur ad nos ex India conditum scil. recenter saccharo, vel quodam mellis genere, quod quibusdam è siliquis exprimunt.

2. *Conditum nostrate.* Fit lege communi. Vide l. 2.

3. *Confectio Zingiberis.* Macera radices aliquandiu in ▽, vel lixivio, postea scinde in tenues & oblongas particulas, exiccaque: hinc confice l. c.

4. *Zingiber laxativum.* V. Augusti.

5. *Spec. Diazingiber.* V. Disp.

6. ℘ *stillat.* Fit lege commun. Vid. l. 2.

HOFMAN. *Zinziber. Zingiber.*) Græc. ζιγγίβερι. ζιγγίβερις γιγγίβερις. Quod Mexicanis *Chilli Orientale*, hoc Arabibus, Persis, & Turcis, *Gingibel.*

Hujus duo sunt genera, Mas & Fœmina.

Mas Anchoæ, nomine venit, *Fœmina* verò *Chilli Orientale* seu *vulgare Zinziber*, prout à D. Autore describitur.

Herba est duas trés-ve spithamas longa, radicibus tuberosis, transversis, unde profert caules arundini similes, & in eis folia longa & angusta Iridi aut gladiolo paria.

Nascitur in omnibus Indiæ provinciis excultum & satum semine aut radice. Provenit etiam in Philippicis Insulis & transflatum jam est ad Haitinos & Mexicanos, ubi pingui scritur solo & stercorato & pulchrè exculto & humilibus quibusdam arboribus adumbrato, regionum calidarum. Mense Martio radice in frusta pollicis magnitudine dissectâ, quinque digitorum intervallo ac totidem pene profunditate, tegitur terrâ & rigatur statim à satu ac deinde bis per singulas quasque septimanas, aut semel tantùm, si locus sit naturâ locus, sarriendum etiam est, sed ita, ut plantæ novellæ non convellantur aut ullâ afficiantur injuriâ. Est autem terra ter quatérve repastinanda singulos annos. Vindemia fit arescentibus foliis, quod juxtà Ianuarii initium accidit. Ut autem commodè recondi possit corrodendus est exterior cortex, & conjiciatur in labellum muriâ plenum & permittatur inibi horam unam aut dimidiam manere, mox Soli exponatur æquali temporis intervallo, ac demum stragulis sub tecto insternendum, donec omnis humor exhalet, quod si adhuc madens perseveret, Soli rursus exponi oportebit. Si verò transferri conveniat, terrâ opertas radices servari est necessarium thecis inclusas, dulcique aquâ aut imbribus, quoties dictum est irrigatas nostu operiri, atque interdiu patere cœlo. *Franciscus Hernandez in Rer. Medicar. nov. Hispan. Thesaur. Libr. V. cap. 45. 46.*

Vires. Calfac. potenter &c.) unde magnæ est efficaciæ in ventris torminibus, colicâ, diarrhœâ &c. ex intemperie ventriculi frigidâ, unde melancholicis & cholericis rarus ejus esse debet usus.

Præparata 1. *Zingiber in Indiâ seu Chinâ conditum &c.*) Modus condiendi apud Sinenses talis est, *Zingiber excorticatum* in aceto infundunt per aliquot horas postmodum bihorio spatio exponunt Soli ad exsiccandum, & demum cum saccharo conditum inde faciunt.

CLASSIS II.

De Alterantibus secundariis, quæ sunt Succi, Olea, Lachrymæ, Resinæ, Gummi Resinæ. Gummata.

¶ CCCLXVIII. Acetum.

Acetum est liquor aciditate terrestriori ac fixiori (⊖-licam vocant) imprægnata.

Delectus: Acetorum maxima diversitas est, variantque naturâ, viribus ac præstantiâ, pro varietate rerum ex quibus ea confecta sunt. Sunt enim aceta ex vino, cerevisia, ex succis fructuum (pomaceis, pyraceis) ex melle, &c.

Usitatiora autem sunt vinacea, quæ recipienda quoties aceti simpliciter fit mentio.

Hæc itidem variantia occurrunt. (Etenim ut vinum differt præstantia, ita & Aceta exinde confecta.) Eligantur igitur quæ ex meliori ac generosiore vino, utpote omnium vegetabilium principe & maximè omnium vitriolata, confecta sunt.

N. *Ad menstrua metallis solvendis destinanda, Eligenda sunt inprimis aceta hydromelitum vinosorum; utpote quæ cum manna cœlesti (melle) naturam animalem præter vegetabilem ex floribus induerunt, atque ita alia menstrua solvendi potentiâ superant. Et hæc sunt aceta illa Philosophis usitata, unde & Philosophica dici solent, de quibus amplius in menstruorum descriptione, l. 2. c. 57.* Vide etiam Quercet. in Tetrad.

N. *De reliquis Acetis cerevisiarum, succ. pomaceorum aut pyraceorum immaturorum, viliorumve vinorum, notetur, quod rerum metallicarum solutionibus minus sufficiant.*

Vires. *Substantiæ acetum est mixtæ, frigidæ ac calidæ [superat tamen frigiditas caliditatem] in reliquis siccat. partium est tenuium, atten. penetr. astring. putredini resistit, sudorem ciet.*

N. *Acetum accedit proximè ad naturam ⊖-i primasque tenet præ cæteris correctivis, quorum opera gummi calfacientia succive venenati corriguntur. Per se quoque singulare est remedium adversus ictus serpentum etiam venenatissimorum, quales sunt aspides.* Quercet. in Pharm. rest. c. 24.

HOFMAN. *Acetum.*) Græc. ὄξος. *Acetum* dicitur Latinis ab acido sapore. Germ. Wein-Essig. *Vinum acidum.* Est liquor aciditate terrestriori ac fixiori (vitriolicam vocant) imprægnatus. *Ios. Quercetan. Libr. I. defens. cap. 20 tr. 1. de Signatur. intern. in tetrad. cap. 7.* In *Aceto* Sal acidum Vitriolatum statuit & in *Ph. Phytog. cap. 3. p. 763.* rejicit in Sal quoddam * quod antè vini spiritu, cœlestique Essentiâ arcto quasi vinculo occultatum fuerat, verùm *Acetum* nec de Vitriolo, nec de *eo quicquam participat, sed propria & specifica sua habet salia, quæ pro diversitate texturæ & mutatione figuræ partium vinum vel acetum constituunt. In Vino aliam habet figuram sal volatile vini cum partibus Sulphureis, aliam induit, dum acetum inde excluditur, id quod motu fit successivo, *unde Thom. Willis de Fermentat. cap. 7. p. 42.* statuit in *aceto* non tam destructas esse partes Sulphureas (addimus cum salibus volatilibus) quàm saltem depressas, salinis in fluorem collocatis, probatque exemplo *aceti destillati*

cum Saturnô vel ſale Tartari in præparatione Arcani Tartari, ubi Salinæ acet. particulæ cum Saturno vel Sale Tartari uniuntur, & ſpiritus vinoſi adhuc ſuperſtites denuò liberantur & ſui juris facti exhibent ſpiritum vini ardentem. Si enim vinum in acetum degenerat, avolantibus quibuſdam Sulphureis ſpiritibus, & quibuſdam depreſſis, partes reſiduæ fixæ quoad figuram, texturam ac ſitum immutatæ novis ſocietatibus initis acidum præbent liquorem, aliis qualitatibus præditum, ac erat vinum. Nam in vino ſpiritus Sulphurei aciditatem particularum ſalinarum mitigant, ut ſaporem blandè pungentem creent; at ubi exhalaverint & depreſſi fuerint ſpiritus illi Sulphurei, inualeſcunt particulæ ſalinæ acidæ & in poteſtatem ſuam rediguntur reliquias Sulphureas, & ex unione hâc fixitatem quandam ſibi acquirunt & vim corroſivam.

Delectus aceturum maxima eſt diverſitas.) *Aliud eſt ſimplex, aliud compoſitum*; *Simplex* aliud acre, aliud acerrimum, aliud dulcificatum ex muſto protropo & aceto ana miſto in dolio obturato per 30. dies ſervato. Alii uvis paſſis hoc præparant cum aceto in diplomate coctis. Aliud præparatur ex vino, aliud ex cereviſiæ & aliis ſuccis fructuum (pomaceis, pyraceis,) melle &c. Illud tamen, quod ex vino conficitur, ſemper præſtantius ac ſalubrius eſt. Quod ex cereviſiâ paratur, ut minus gratum, ab uſu medico exulet, & contrà illud, quod ex optimo vino conſtat, eligendum eſt, ex vino rubro vel albo fuerit, perinde eſt.

Vires. Subſtantiæ Acetum eſt mixtæ, frigidæ ac calidæ (ſuperat tamen frigiditas caliditatem &c.) Verùm, ſi hæ qualitates *Aceto* formaliter competunt, quomodo duæ contrariæ qualitates poſſunt eſſe in gradu excellenti in uno eodemque ſubjecto? ſi autem virtualiter & effectivè, demonſtres quæſo diverſa ſubjecta, ex quibus tam diverſi fluunt effectus. Nos ex ſaniore didicimus philoſophiâ, ut ſuprà etiam monuimus, in *Aceto* ſcil. eſſe partes tam ſulphureas, quàm Salia volatilia & fixa. Nam vini in acerum mutatio non diacriſis, ſed metaſyncriſis eſt, partes ſulphureæ cum Salibus volatilibus in *Aceto* non tam deſtructæ, quemadmodum fit in vappâ, ubi diacriſis accidit, quàm ſaltem depreſſæ ſunt & repercuſſæ à volatilioribus acidis Tartari partibus ſolutis & in fluorem collocatis, ut ſuprà probavimus exemplo Saturni & Salis Tartari deſtillati. Unde error veterum ſuam traxit originem ſtatuentium, *Acetum* eſſe calidum & frigidum, quem effectum non per ſe & formaliter, ſed effectivè aut affectivè præſtat pro ſubjecti diverſitate & diſpoſitione, in quod agit ex ſui adaptatione.

Putredini reſiſtit.) Sed, quomodo illud reſiſtat putredini, quod ipſum abundanter ſcatet vermibus? *Dominicus Panarolus pempt. 4. obſerv. 36.* in omni *aceto* etiam roſaceo obſervavit figurâ tenues, parvo capite prominentes. *Athanaſ. Kircherus in Scrutin. Peſtil. p. 66. Thom. Bartholinus hiſtor. C. 4. h. 13. Johann. Nardius in Noct. genial. 1. p. 75.* in aliquibus aceteis eoſdem obſervavit, in aliquibus autem non, in iis ſcil. quæ ex vappâ & debilibus vinis confecta, quæ verò ex generoſis vinis, ea vermibus carere. *Cl. Rolfinck in Chemiâ in Art. Form. reductâ Libr. 3. Sect. 1. articul. 18. negat.* (Egoque cum ipſo facio) vermes eſſe ſed volatiles aceti partes ſalinas inſtar exilium argenteorum filamentorum, pugnantium ſubinde cum partibus aceti ſulphureis, ut ſub clientelam ſuam ſubigant, annitentes ſcil. ut in ſuam naturam convertant, quibus motus ſine dubio in maſſa ſanguineâ ex partibus ſalinis cum ſulphureis etiam reperitur, fermentalis & naturalis, unde calor oritur; hic ſi excedat, febrilis fit & præternaturalis. Atque hic motus partium ſalinarum etiam ſine microſcopio in debilibus non ſolùm, verùm etiam generoſis, imo etiam Acet. diſt. nonnunquam apparentes tam in vitreis vaſis, quàm ſtanneis circà circumferentiam tamen magis, quàm centrum. Præterea apparent etiam in aceto colato, licet in minori copiâ, & ſi ad aliquot dies acetum reſervetur, in majori adeſſent copiâ. Hæc exilia filamenta argentea in terrâ foliatâ Tartari ſe manifeſtius præbent conſpicienda. Interim tamen nemo in dubium vocabit, in aceto in vappam degenerato etiam veros generari vermes.

N. *Acetum primas tenet; præ cæteris correctivis &c.*) Unde tam internè, quàm externè in ſpecie adhibetur ad omnis generis venena, dum maligpitati ob vim ſuam figendi reſiſtit, quare & Aceti uſus in Peſte & Morbis contagioſis admodum utilis eſt. Obſervavit *Athanaſ. Kircherus in Scrutin. Peſtil. ſ. 3. p. 376* in eâ Peſte, quæ Romam Anno 1656. invaſerat, *Acetum* intrò ſumptum, omnes qui eo uſi fuerunt, à Peſte præſervaſſe. In aſpidum morſu commendatur *à Cornel. Celſ. Libr. 5. c. 27. §. 4. Plinio Libr. 1. c. 23. Zacut. Luſitan. Princip. Hiſtor. libr. 5. hiſtor. 6.* Externè etiam contrà plurima valet venena; Ad viperæ morſum in formâ emplaſtri cum ſtercore caprillo. *Zacut. Luſit. Medic. princip. hiſtor. 2.* & ad canis rabidi morſum *Æginet. 5. 3.* Præterea hydropicorum tumores etiam diſcutit *acetum* fervens inſtar fomenti applicitum, additis fl. chamæmel, cum lixivio & ſale.

PRÆPARATA.

I. ACETA DESTILLATA.

1. *Acetum deſtillatum commune.*

℞. ✣ fortiſſimum, deſtilletur ex cucurbita vitrea in B. M. vel cineribus leniſſ. calore: primò aſcendit phlegma inſipidum (fermè quarta pars liquoris,) quod phlegma ubi extillaverit, (acido odore & ſapore id deprehenderis) muta recipiens, colligeque acet. deſtill. (ſpir. ✣) ſeorſim, continuando deſtillationem, donec ſpiritus omnis aſcenderit.

N. 1. *Si ad extracta uſuſque medicos acet. deſtill. deſtinetur, cauto opus eſt, ne nimium urgendo μυξαιναν concilietur: ſin verò ad metallicos labores; urgendum erit donec rubri ſpiritus attollantur, nihilque amplius ſpirituum exeat: id felicius fiet in arena.*

N. 2. *Alij rectificant aliquoties cohobando, tandemque partem aliquam phlegmatis lento* MB *calore abſtrahunt.* Sen. inſtit.

Vires. *Phlegmatis uſus eſſe poteſt in Extractionibus quibuſdam. E. g. viridis æris pro conficiendo* ♁ *& aliarum Tincturarum.*

2. *Acetum ex facibus.*

℞. Fæces ✣ (die Mutter von Wein-Eſſig) du Vinaigre. *The Dregs of wine-Vineger.* Die Meer of grontſop van wyn-Edick / of Lees. deſtilla per veſicam cum refrigeratorio ac prodibit acet. deſtill. igneum.

Vires. *Solvit metalla, &c.* Keſler 4. c. 65.

3. *Acetum Radicatum*, ſeu alkaliſatum.

℞. Fæcum ex acet. deſtill. deſtillatione relictarum ℔. 3. vel 4. calcina ad ſiccitatem, dein affunde acet. deſtill. idque iterum abſtrahe in arena, toties cohobando, donec omnis ſal cum acet. deſtill. aſcenderit. *Sennert. Inſtit.*

Aliter. ℞. Sal. com. ✣i volatilis (vide infra) p. 1. acet. deſtill. p. 4. confunde & deſtilla per arenam in retorta, dando in fine ignem ſatis fortem. Deſtillatum deſtilla iterum ſuprà Sal. com. fixum cohobiis toties repetitis, donec omne cum acet. deſtill. aſcenderit. *Beg. l. 2. c. 5.*

℞. ✣i menſ. 1. affunde ſupra tart. calcin. ℔ß. Sal. com. ℥vi. deſtilla, cohobaque aliquoties, tandemque ſupra recentem tart. calcin. & Sal. funde, deſtillationemque reitera, *Vide Keſler 4. cap. 78.*

4. *Acetum mellitum.*

℞. Mell ℔4. ✣ ad emin. 4. digitor. deſtilla ex arena. Exit aqua acerba, quam rectifica

Vires. *Solvit Corallia, Margaritas, & reliquos lapides pretioſos.*

5. *Acetum Terebinthinatum.*

Fit ex aceto & Terebinthina per ☌ ſimul deſtillatis, hinc oleo & ſpiritu ab ▽ ſeparatis. *Hartman.*

6. *Spiritus aceti S. Cloſſ.*

Deſtillentur ℔vi. in MB paulo ultra tepidum incalescente, donec ſexta tantùm pars reſtet. ℔j. vi excedens, quæ unà cum cucurbita & ☌ in cineres transportetur, & deſtilletur ad ſiccitatem usque cum cohobio ter & quater ſuper fæces repetito. Quod ſi adhuc fortiorem exoptes, tunc ex cryſtallis fæcum ✣ acti cum boli ſ. q. globulos concinna, qui per ☌ △ nudo in Recip. quod prædictum ✣ ſpiritum contineat, rectificatique igneum, atque corroſivum ſum dabunt, metallorum ſolutionibus aptiſſimum.

N. *Sal. com. evaneſcit ab Extractis & Tincturis quibuſdam.*

quibuslibet per putrefactionem cum ∇ & abstractionem fixem in cineribus. Sic enim Sal fit volatile & ℨ illius qualibet vice ascendit.

7. *Syrupus acetosus simplex Mes.*

8. *Syrup. aceiosus comp. Mes.*

9. *Syrup. acetosus diarhodon. Mes.*

HOFMAN. *Præparata* 1. *Aceta Destillata.*) Primò per se destillatur vel ex cucurbitâ vitreâ in M B. vel etiam ex cucurbitâ fictili igne aperto; ubi primò phlegma elevatur, in quo subtilissimus etiam aceti delitescit spiritus, cui postea ácidi succedunt spiritus, qui vegetabilium inserviunt extractionibus, ubi autem ad metallicos labores & alias medico-chemicas operationes, Magisteria scil. & extractiones opus habemus, spiritus rubei sunt propellendi, aq. reg naturam æmulantes; Unde constat duplicem Aceto inesse substantiam salinam, unam actu volatilem, quæ statim cum phlegmate & subsequentibus spiritibus acidis acerrimis ac limpidissimis elevatur, alteram fixam, quæ vehementiori ignis gradu destillata rubea est, & in residuo etiam manens facilè in crystallos arte redigitur.

Vires. Phlegmatis &c.) Hujus usus est in quibusdam extractionibus v. g. viridis æris pro conficiendis exinde crystallis & aliis.

2. *Acetum ex fæcibus &c.*) ex matrice scil. aceti etiam ex cucurbitâ vitrea in MB. vel cucurbitâ fictili vel ex cineribus aut igne aperto; Ubi etiam primò phlegma egreditur, postmodum acres acidi spiritus, & denique rubei; Ex residuis salinis partibus oleum fœtidum tartareum præparare & crystalli etiam confici possunt.

3. *Acetum Radicatum seu alkalisatum &c.*) Varii huius sunt elaborandi modi. Alii ex calcinatis fæcibus in Acet. dist. residuis, quæ cum Acet. dist. per Aren. destillantur usque dum Sal. comm. cum aceto destilletur, prout & D. Autor ex D. Sennert. describit. Quidam Acet. cum Tartaro & Sal. comm. acuunt, vel ✻, Sal. gemm. & Tartaro calcinato. Nonnulli Acet. dist. cum sp. vitrioli, item nitri acuunt ad extractionem sacchari saturni &c. Sed optimum elaboratur, si acet. superfundatur vinaceis & fermentationi exponatur ac postmodum destilletur.

4. *Acetum Mellitum &c.*) Hoc ex Mell. s. q. & Acet. conficitur, & si digestio præcedat, melius succedet elaboratio. Hoc coralia Margaritæ & gemmæ solvuntur.

5. *Acetum Terebinthinatum &c.*) Hoc ex Terebinthina & aceto cestui additi paratur. Tartarus etiam vel spiritus vini alkalisatus addi potest ad majorem energiam. Oleum supernatans Terebinth. separari debet.

6. *Spiritus Aceti S. Cloßii.*) Hic spiritus empyreumatis non effugit nocam; ideoque hic magis arridet, si acetum vinaceis affundatur & prævia fermentatione destilletur ac destillatum rohoretur. *Deodatus Panth. libr.* 2. *c.* 1. *p.* 13 Spiritum aceti non probat, eò quod per destillationem proprio Tartaro, in quo omnis aciditas, spolietur acetum, ejus loco vinum præfert querceno dolio inclusum, radiis solaribus expositum, addito fermento, tartaro, ut in acetum transeat acerrimum.

N. *Excell. D. G. Morhoff. in Epistol. de Metallor. transmutat.* Nobilis cujusdam viri facit mentionem, qui singulare aliquod fermentum excogitavit, quo dolia lignea imbuit, quibus infusa aqua in acerrimum acetum, quale unquam ex vino parari potest, commutatur. Quæ vis in vasis illis non tantum perdurat, sed & continuo usu in infinitum augetur. Aliàs notum est; Aquam etiam in acetum commutari, si panis tostus sæpè aceto vini imbutus & exsiccatus in eam injiciatur, teste Matthiolo, sed hoc cum illo artificio non est comparandum.

II. CRYSTALLI EX ACETO.

℞. ✢ ad mellis consistentiam inspissatum, repone ad crystallisandum s. artem. Crystallos purifica solvendo (e. g. in phlegmate ✢ abstracto,) & crystallisando. *Libavius.*

[Vide Unzerus, qui calculos validè pellere prodit.

HOFMAN. *Crystalli ex Aceto.*) D. *Autor ex Libavio Acet.* ad mellis consistentiam inspissat & postea ad crystallis. reponit, sed satius est subtiles aceti partes per MB. abstrahere, & demum ad crystall. exponere. *Deodat. Panth.* l. 2. *c.* 1. *p.* 13. ex fæcibus Acet. post destillationem in locum frigidum repositis crystallos parat, qui ∇ abluendi & exsiccandi. Ex quibus oleum & spiritus rubicundus acidus destillari potest.

N. Pertinent huc etiam Syrup. acetos. s. & c. Mes. *quos D. Autor omisit;* Et injusta in *hunc videtur Cl. Zwelferi animadversio,* qui acetum destillatum præfert in hujus compositione simplici aceto; Saccharum prius cum aquâ coqui potest ad ejus consumptionem & demum acetum simplex potius, quàm destillatum, addi potest, quia Aceti fixior pars sic retinetur, majores humorum crassitiem incidendi & attenuandi, obstructiones aperiendi vires obtinens, partibus aceti volatilibus minus operantibus acetum destillatum si adhiberetur.

¶ CCCLXIX. *Gummi Ammoniacum.*

Ἀμμωνιακὸν, ἀμμωνιακὸν, vel ἀμμωνιακὸς Dioscoridi Hammoniacum, Ammoniacum, Thymiama, Gutta ammoniaca, *Cord. hist.* Ferulæ lachryma, *Galeno.* Ammoniaci lachryma, *Matthiol. vulgò* Armoniacum. Arab. Althatut, Raxach. Aassach. &c. *Ger.* Gummi Armoniac. Du Gomme Ammoniac. *Gum Armoniack or Ammoniack.* Gomme Armoniac/ of Ammoniac.

Gummi est stillans ex ferula quadam, quam ad differentiam aliarum Ammoniaciferam vocant, alii Metopion. Dicitur autem Hammoniacum ab Hammonis oraculo, juxta cujus delubrum colligitur.

Eligendum est syncerum, instar Thuris in grumos condensatum, odore Castoreum utcunque æmulans, sapore amarum, digitis tractatum mollescens, bene coloratum. (exterius flavum, interius candidum.) Et hoc θραῦσμα, (thrauston Plinio, i. e. fragmentum) appellatur: sicut id quod terræ, calculorumve particeps, est, Φύραμα, (Phyma Plinio, i. e. mixtura) dicitur.

Vires. *Calefac.* 2. *sicc.* 1. *emollit, attenuat, resolvit, digerit, maturat, attrahit validè, ut quoque spinas carni infixas eliciat, Alvum movet, splenicum est. Usus præcipuus est in doloribus arthritidis, in resolvenda mucilagine tartarea viscosa crassa ac contumaci Pulmonum, Mesenterij, & hinc in obstructionibus contumacibus Lienis, Epatis, Uteri, in calculo. Extrinsecus in scirrhis, panis, tophisque junctrurarum, in scrophulis, aliisque tumoribus durioribus resolvendis &c.*

Dosis à ℈j. ad ʒj.

PRÆPAR.

1. *G. Ammon. depuratum* ℞. Gummi, q. v. solve, cola ac exprime, hinc inspissa.

N. *Solvitur in quocunque liquore aqueo,* ✢, *Vino, succo, &c. Usitatius tamen per* ✢ *depuratur.*

2. *Ol. stillat.* Fit per ⁂, vesicam vel Retortam. *Vide supra.*

Vires. *Omnibus confert affectibus, quibus Gummi Ammoniacum.*

3. *Oleum Caruleum S. Closs.*

Feliciter eliciuntur hujusmodi olea per ♁ tribus fulcris è luto ficco statuminatam in capella sabulo & cineribus vacua, cooperta tamen, dando △ lentum rectificentur.

N. *Simili modo eliciuntur olea ex Galbano & Sagapeno.*

4. *Pilul. de Ammoniaco.* Vid. l. 2.

N. *Ibidem describuntur Pilulæ tartareæ diversæ, quarum non minima portio Ammoniacum existit.*

5. *Extract. Resinosum seu Resina* V. l. 2.

N. *Convenit viribus cum ipso G. Ammoniaco.*

6. *Extractum viscosum.* Vid. l. 2.

Vires. *Lenit asperitatem asperæ arteriæ, incrassat acres ac tenues catharros, unde & utiliter linctibus commiscetur.*

HOFMAN. *Gummi Ammoniacum.*] *Dioscoridi Hammoniacum*, ab *Hammonis* oraculo, ad cujus delubrum olim fuit collectum. Est ferulæ gummi seu lacryma ex eâ destillans, quam ad aliarum differentiam Ammoniaciferam vocant, Alii Metopion.

Vires. Calefac. & sicc. emollit, atten. resolv. digerit, maturat, attrahit, &c.) Specificum splenetica est, & aperitivum singulare in eo est absconditum; unde mucilaginem tartaream & viscosam in pulmonibus ac hypochondriis resolvit &c. Ex hoc cum Vir. ær. præparatur *spiritus asthmaticus D. D. Johannis Michaelis*, qui ad aliquot guttas in convenienti vehiculo adhibitus expectorationem juvat, asthmati medetur, & omnes, quas *D. Autor* recensit, vires explicat, resolvendo, atten. aper. & expultricem stimulando. Ex hoc elaboratur etiam *ol. destill. per retortam*, item *Extractum resinosum, pilulæ*; & *Elixir*, cujus usus in Scorbuto & aliis malignitatibus pro præservatione admodum laudabilis ex stit. Rec. gumm. ammoniac. cum sp. vini solut. *Aloës* purificat. Myrrh. elect. āā ʒiij. Croci Or. ʒiß. fl. Sulphuris ʒxij. pulveris adde sp. vini rectificatiss. spirit. Melis. āā ad palmæ eminent. stent. in digestione. Dos. cochl. j. cum aq. Scorbutic. Mynsicht.

¶ CCCLXX. *Gummi* seu *Resina* Animæ.

G. Animæ. { 1. fulvescens & pellucidum. 2. nigricans taurino glutini vel colophoniæ simile. 3. pallidum & retorridum.

1. Animæ est Resina pellucida ex albo citrinescens, in nova Hispaniola seu America ex arboribus quibusdam proceris incisis extillans, Thuri simillima, quo tamen majora grana refert. Et hæc nobis usualis est.

N. *Veteribus incognita statuitur. Amatus tamen procancamo veterum habet, cui consentit Garzias.*

Eligenda est albida seu flavescens, granulata, oleosa, si frangatur Citrina, fragrantissima ac gratissimi saporis, carboni impositа facilè liquescens.

2. Myrrhæ quodammodo assimilatur.

Hanc esse Minæam Galeni vel Amminæam Dioscoridis & Serapionis, idem vult Amatus adeoque Animum Lusitanis dici. *Vide Myrrha.*

3. Est ea species, quam ex India Orientali afferunt, granis minoribus granulatam. Hæc ut colore ac pelluciditate priori cedit: ita & viribus minor est

Vires. *Calf. 2. hum. 1. atten. resolv. astring. discutit, cephalica est. Usus præcipuus est externus in capitis ac nervorum affectibus frigidis dolorificis, catarrhosis, flatulentis, in affectibus articularum, paralysi, contractura, luxationibus, contusionibus, &c.*

N. *Solvitur ut aliæ Resinæ in oleo, tum quoque in ℧ rectificatissimo.*

PRÆPARATA.

Ol. still. Fit ut ex aliis Resinis, per Retortam ex arena *Vid. l. 2.*

N. *Colligi possunt sigillatim oleum tenuius ac crassius.* Sala in Hydrolog.

HOFMAN. *(Gummi seu Resina Animæ.)* 1. *Fulvescens & pallidum.* 2. *nigricans* 3. *pallidum* &c. Hoc ex Arbore tractus Paraybe provenit, quæ Icatiba dicitur. Ligno est duro, albo, corticе lento, punctulis ex albo flavescentibus. In ramis continet folia directè opposita, figurâ parvâ, sed oblongâ, viridia, ad tactum lævia, nervo secundùm longitudinem & venulis transversis, eleganter inferius conspicuis, prædita. Tractæ siliquæ seu malleo contusæ continent in se substantiam farinaceam, filamentosam, pallidè subincarnatam, tactu mollissimam, referentem farinam siligineam, leviter humectatam, quæ pulescere incipit, saporis alioquin farinacei & subdulcis. Huic autem substantiæ tres aut quatuor lapides magnitudine dactylorum sunt involuti, figuræ ovalis, sed in duobus lateribus compressi, duri, glabri, coloris castanei. Pulpa comedina cruda, estque saporis haud contemnendi, quâ animalia & homines in peregrinatione sæpè se sustentant.

Ex hâc Arbore gummi hoc resinosum seu balsamum Animæ destillat pellucidum, nunc albicans, nunc flavens, quod eadem Succino fit maximè simile colore ac duritie. Icatiba Brasilianis, Animæ Lusitanis dicta.

Hoc Balsamum, quia per meatus corticis inferioris decidere solet, effossâ tellure sub arboris trunco & radice extrahitur sub finem æstatis, Mense Februario. *Monardes* ex suâ arbore in Novâ Hispaniâ colligi testatur, haud aliter quam Mastiche aut Thus.

Eligenda est albicans seu flavescens granulata resinosa, si frangatur Citrina, prunis imposita fragrantem reddens odorem & facilè liquescens.

Vires. Calefac humect. (ego potius dixerim, exsiccat) atten. resolv. astring. discut. &c. Cephalica est, unde utimur eâ in cephalæa & hemicrania, catarrhis, paralysi, arthritide, & omnibus affectibus nervosi generis vi suâ balsamicâ & aromaticâ prodest illitum aut empiastri formâ applicatum, vulnera citò conglutinat Solus etiam suffitus ad caput roborandum & reliquas partes frigore affectas sufficit. *Ol. Wormii Museum* p. m. 224.

N. Solvitur ut aliæ resinæ in sp. vini rectificatissimo & oleo.

¶ CCCLXXI. *Gummi Arabicum.*

Gummi simpliciter, Gummi Thebaicum, Gum. Babylon. Gum. Saracen. Gum. Acanthin. ex arbuscula quadam manat, quam Dioscorides Acaciam vocat. Estque Gummi naturæ prorsus aqueæ.

Eligendum vitri modo pellucidum, syncerum, in vermiculorum speciem contractum, candidum vel ad flavedinem inclinans. Reprobandum sordidum, resinosum, adulteratum. Adulteratur enim admixtione gummi cerasor. prunor. & simil. vel ex Resinarum quarundam, id quod cognoscitur solutione in ▽, qua syncerum liquidissime ac limpidissime solvitur, adulteratum non item,

Vires. *Calf. & hum. 1. inspissat, poros cutis obstruit, acrimoniam medicamentorum obtundit asperitati asperæ, arteriæ ac tussi confert, ocularibus medicamentis & arteriacis commodissimè adhibetur. Et contra Dysent.*

[*Plura vid. appen.*]

PRÆPAR.

1. *Pulvis.*

N. *Ut benè pulveretur, calfiant mortarium & pila.*

2. *Depuratum.* Solvitur in ▽, colatur ac inspissatur.

De hoc gummi plura vide in classe prima Phytologiæ ex appendice enarrata.

¶ CCCLXXII. *Asa fœtida.*

Ὀπὸς ἀνδικὸς, Συριακὸς, (olim ἀσφοιτικὸς,) Laser medicum, fœtidum. Arab. Altit, *vulgo* Asa fœtida [Indis Hin, quibus odore grata, & cibis condiendis inservit] [Dicitur etiam succus cyrenaicus.] Germ. Teufels-Dreck. Du Asa fœtida. *Stinking Asa*, or *Assa fœtida.* Duyvels-Dreck. Succus est sive Lachryma Laseris sive Sylphii in Mediâ, Lybia ac Syria crescentis, [non Laserpitii Dioscoridis, cujus succus modernis incognitus est.] Et ex illius radice ac caulibus incisis colligitur.

Eligenda est syncera allii odorem ferè æmulans, viscida: reprobanda adulterata. Adulteratur enim permixtione farinæ, furfuris, sagapeni.

Vires. *Calf. 3. incidit, &c. Usus internus præcipuus, in suffocatione uteri, peripneumonia ac vulneribus*

ribus, aliàs rarò adhibetur. Exterinsecus in tumido Liene, uteri suffocatione, panaritio (cum allio ovi alb. suscepto.)

Dosis ʒß. ad ʒj.

N. 1. *Solvitur super prunis coquendo in ▽, aceto aut vino.*

N. 2. *Si quis Epilepsiæ obnoxius senserit suffitum ex Asa fœtida ac cornu caprino, paroxismo actutum corripitur.*

PRÆPARATA.

1. *Pilula de Asa fœtida.* ℞. Asæ fœtid. q. v. humecta vel solve eum Acet. destill. ac redige in massam.

2. *Pilulæ fœtidæ.* Vid. Disp.

[Oleum uterinum.]

HOFMAN. *Asa fœtida.*) Planta illa ex cujus radice, foliis ac stolonibus incisis *Asa* seu *Asa fœtida* per torcular exprimitur, duorum est generum. *Prima sarmentosa* est, fermè ut Salix aquatica. *Secunda Asæ species* longè fœcundior est, estque succus expressus ex radicibus hujus plantæ, quæ crassissimos raphanos referunt.

Magnâ quantitate crescit in Imperio Persico inter Laram ac Gimaron civitates.

Vires. Calefac. incidit, &c.) Specificum hystericum est in uteri suffocatione, ubi internè & externè adhiberi consuevit. Unde prostant *Pilulæ de Asâ fœtidâ in Augustan. Dispens.*

N. Hic succus tam fortis ac fœtidi est odoris, ut totas ædes repleat, ac insuetis vix tolerandus: quem tamen *Iavani ac Malaii* ac cæteri Indiarum incolæ negabunt, se quicquam odoratius naribus unquam percepisse. Apud hos *Hin* nominatur, estque in tam frequenti usu in cibis condiendis, ut propter hanc causam una sit cum Opio ex præcipuis Mercibus, quæ per Indiam distrahuntur. *Iacobus Bontius de Medicinâ Indorum in not. Garc. ab Ort. cap.* 3.

¶ CCCLXXIII. *Balsamum Verum.*

Balsamum Syriacum, Ægyptiacum, Balsamelæum, Opobalsamum, Balsam. de Mecha; est liquor Balsamæus, flavus instar Terebinthinæ, odoris fragrantissimi, saporis subamari & acris, sudans ex balsami tum fruticibus, quoad corticem vulneratis, tum ex ramusculis amputatis.

N. 1. *Si guttula aquæ tepidæ immittatur, per totam superficiem sese extendit, ac rursum aqua refrigerata sese contrahit, lacti instillatum idipsum coagulat, in vestem laneam effusum non linquit maculam, secus ac alia.* [*Quibus signis discernitur ab Oleo Zaccoinis pruni Hierichuntici, & oleo ex Mauritania.*]

N. *Tanta æstimationis est, ut Princeps Arabiæ felicis, cui etiam Mecha paret, singulis annis inter alia munera tres quatuorve ejus libras Turcarum Imperatori honorarii loco transmittat. Cayri itidem Præfecto unam. Quin & Ducibus peregrinis idem ceu maximum honorarium præsentat.*

Vires. *Inter olea quævis & balsama omnium est laudatissimum, præstantissimum ac toto orbe maximè celebratum, utpote quod vires habeat abigendis morbis tam internis, quàm externis, nulli medicamento secundas. Confert febricitantibus, asthmaticis, jecoris obstructiones solvit, menses movet, stomachi dolores sedat, phthisicos juvat, appetitum excitat.* Vide prolixius Balsamum de Tolu, & *Clusium in Monard. ut & Petrum Bellonium in observationibus suis. Alpinum de plantis Ægypti, ut & in Dialogo de Balsamo peculiariter conscripto.*

HOFMAN. *Balsamum Verum.*) *Balsamum Syriacum, Ægyptiacum, Opobalsamum* &c. Hujus Planta ab antiquis Arabiæ Medicis *Baleſſam* vel *Balan*, à Græcis *Balsamum* appellatur; Est arbuscula ad magnitudinem Cytisi crescens, folia gerens pauciſſima inſtar rutæ, iis tamen candidiora seu colore viridi subalbido, perpetuóque virentia. Hjus lignum gummosum ac lene apparet, colore exterius subrubro, ramulis longis, rectis, gracilibus, pautis foliis inordinatim dotati. Folia simul terna, quina aut septena alæ adnata. Ramuli ipsi odorati, gummosi digitis tenaciter adhærentes. Flores fert parvos, albos, acaciæ proximos, ternos in singulis alis in umbellæ formam, summè odoratos, à quibus semina promanant flava, folliculis nigris subrubentibus contenta, valdè odorata, intus humorem flavum Melli similem habentia, sapore subamaro, parumque acri, linguam ferientia, Opobalsamum redolentia, terebinthi fructuum figuræ & magnitudini æmula, extrema aculeata, & medium crassum obtinentia. Exfissuris ramorum hujus fruticis ægreditur quidam liquor in diebus caniculæribus sicuti Lac ex tithymalo.

Provenit hæc Arbor olim non solùm in Arabiâ, Iudæâ, Palæstinâ, sed & hodiè in Arabiæ Felicis civitate primariâ Mecchâ dicta, hæ Arbores coluntur, unde Arabiæ Princeps *Seriph* dictus singulis annis Turcarum Imperatori gratitudinis ergò propter munera oblatâ inter alia aliquot libras Opobalsami remittit.

Plantam hanc vivam aluit etiam Prosper Alpinus & pluribus eandem visendam & opobalsamum ex foliis dissectis stillans exhibuit.

Opobalsamum mense Junio, Iulio, Augusto, partim sponte, partim stipite, ferro scarificato destillat, & in vitrea vascula recipitur. Quod statim eductum, colore est albo, quod posteà in viridem, tertiò in aureum & demum in melleum mutatur. Ejus succi substantia primò turbida est & crassa, (uti Oleum statim ex Olivis expressum,) posteà tenuissima & clarissima, demum Terebinthinæ modo crassescit, odore eximio atque acutissimo, Terebinthum redolens cum suaviori odoris fragrantiâ, sapore amaro, acri adstringenti.

Primis diebus levissimum est, adeò acuti & validi odoris, ut aliquibus inter odorandum sanguinem è naribus elicuerit. In aquam stillatum præ levitate non desidet, sed ex alto in eam projectum parumper in eâ mergitur, fereque continuò assurgens suprà totam aquæ superficiem totum expanditur, eique miscetur, & citissimè ita in eâ dissolvitur, ut ab aquâ maximâ difficultate separatum secernatur, in quâ paulo post concrescit & coagulatur, coagulatumque totum stylo ab aquâ eximitur, quod tunc colore lacteſcit, sive album ut lac visitur. *Ol. Wormius* in Musæo p. 223.

Vires.) Pro ratione ætatis vires variant in Opobalsamo; cùm enim recens est, igneis & aëreis abundat partibus & suavissimo halitu. Per os exhibitum viscerum putredinem & corruptiones tollere, abscessibus pulmonum, hepatis & renum conducere fama est. Verùm vide suprà quæ de abusu balsami Sulphuris sui commentatus Libr. 3. Cap. de Sulphure. Cap. 27. Externè vulnera citissimè consolidat, condiendis & à putredine conservandis corporibus olim etiam inserviebat. Alexipharmacam etiam vim obtinet; unde & Theriacæ compositionem ingreditur. Plura vide in *Cl. Rolfinkii* Tractat. in Ordin. Method. Medendi speciat. Libr. xi. sect. 1. Cap. x. vide & Baliamum vitæ A. descriptum in Thesaur. pharmaceutic. sect. 3, n. 1.

N. *Orum D. Iacobi Non Nemo moderno tempore in scenam* producit, venditans pro malâ Balsamicâ ex hoc Balsamo & cognatis compositâ Auro inclusâ, ut vulgus confidentiæ poculis magis magisque inebrietur. Hujus beneficio *Regem Hispaniæ* ætatis viribus penè jam defectum nostro seculo & alios etiam ex periculosissimis morbis servatos fuisse prætendit. Quin imò confirmat, Generalem Tyllium habuisse ejusmodi Ovum quod post prælium prope Lipsiam Anno 1631 cesserit militi, ex cujus manu ad alios pervenerit Medicos. Sed miror tantam vim huic Ovo inesse multiplicativam, ut adhuc temporis tam millenis sufficerit ægrotis. Fides sit penes Autorem. Sed vide, ne fermentum aliquod subsit Narcoticum.

¶ CCCLXXIV. *Balsamum de Tolu seu Tolutanum.*

Balsamum de Tolu est liquor Balsamæus, coloris rubei ad aureum tendentis, mediæ inter liquidum & densum consistentiæ, valdè glutinosus, & ubicunque reponatur firmiter inhærens, saporis dulcis & grati, non nauseabundi (secus ac reliqua balsama) odoris excellentissimi Limoniorumque fragrantiam vel Iasmini quodammodo referentis, præsertim si pauxillum in vola manus fuerit fricatum.

Advehitur ex continentis quadam Provincia, inter

Carthaginem & nomen Dei sita, Tolu ab Indis appellata: ubi colligitur ex arboribus Pino pumilæ similibus, iisque tùm domesticis, tùm sylvestribus, quæ vulnerato cortice præstantissimum hunc liquorem fundunt.

Vires. *Antecellere videtur facultatib. ei quod è Nova Hispania adducitur (Peruviani nomine) efficaxque est ad omnia, ad quæ Balsamum illud Ægyptiacum. Calfac. & sicc. atten. resolvit, vulnerarium est, pectus expurgat, &c. Usus præcip. in asthmate, phtisi, in ventriculi cruditate & dolore. Extrinsecus doloribus à causa frigida quibuscunque, & inprimis capitis, arthriticis & nephritico: in defluxionibus ad oculos cohibendis, in paralysi, in ventriculi imbecillitate, dolore, inflatione (inunctum cum oleo nardino) in Hydrope (illitum cum Unguento aperitivo,) in Lienis imbecillitate, in tumoribus quibuscunque ac œdematibus, in contractura: parotides insuper seu scrophulas cæcas curat. Inprimis autem celebratur in vulneribus consolidandis, defendendis, præsertim si ossa quoque sint confracta, (quippe fragmenta expellit) in vulneribus articulorum, sectionibus nervorum, punctluris, contusionibus, &c.*

Dosis gr. 3. 4. &c. *Nicol. Montan.*

N. *Balsamum hoc illud esse arbitror, quod nostratibus Balsamum de Honduras dicitur.*

¶ *CCCLXXV. Balsamum Indicum.*

Balsamum Indicum novum, *Matt.* Balsami genus novum, *Fragos.* Bals. Peruvianum, Indianisch Balsam. Baume d'Indie. *Indian Balsam.* Indiaensche Balsam. Est liquor fragrans arboribus cujusdam Indicæ Balsami dictæ (Indis Xylo) coloris ex albo ac nigro rubentis, odoris suavissimi, saporis acriusculi & aliquantulum amari. Affertur ex America seu Nova Hispania Indiæ Orientalis. *Monard.*

Est
- Limpidum subalbidum: Ex cortice arboris sauciato stillans: Opobalsamum vocant, nostratibus officinis dicitur Balsam, Indicum verum, Der weisse Indianische Balsam. *VVhitish Indian Balsam.* Witachtige Indiaensche Balsam.
- Crassius. Ex segmentis trunci ramisque cum ▽ coctis supernatans: dicunt Xylobalsamum: nostratibus appellatur Balsamum Indicum seu Balsamum Indicum vulgare, nigrum.

Prius præstat limpidius, posterius eligatur purpureum, suaveolens (ut vel optimo Styraci calamitæ nihil cedat) cujus guttula, carboni instillata suavem suffitum præbeat. Rejiciatur nigrum, crassum, odoris gravis.

Vires. *Calf. & sicc. 2. discut. emol. subastring. Usus præcip. in asthmate, phtisi, nephritico dolore, mensibus obstructis, ventriculi debilitate ac dolore, Epate obstructo, utero squalido atque inde ad concipiendum inepto, suffocatione ex utero, &c. Extrinsecus lenit dolores ex humoribus frigidis ortos, discutit humores aqueos, roborat caput ac nervosas partes contractionesque sanas, ventriculi flatus discutit, cruditates tollit, lienem durum emollit, nephriticum dolorem mitigat, urinam remoratam promovet, arthriticis doloribus summè confert: in Chirurgia proficuum est vulneribus recentibus (tùm consolidando, tùm noxia discutiendo:) inveteratisque, nec non & nervorum prodest contusionibus: febricitantibus confert, spinam ante paroxysmum inungendo atque cum Vino guttulas aliquot exhibendo, idq; iteratis vicibus.*

Dosis gr. 4. 5. 6.

N. *Tanta censetur efficacia, ut sint qui Opobalsamo seu Balsamo Syriaco substituere non verentur.* Nicol. Monard.

PRÆPARAT.

Spiritus ac ol. stillat. Fit per arenam ex retorta l. Δ. Sic extillat post roridam ▽ oleum clarum instar sacchari candi coagulabile (spiritus.) 2. Post flavescere incipit igne fortiori, (oleum) 3. In retorta manet materia instar Colophoniæ.

HOFMAN. *Balsamum Indicum.*) Est etiam liquor fragrans Arboris cujusdam Novæ Hispaniæ, Hanc Arborem Pannutini Chucte vocant. Mexicenses Hoitziloxitl seu affluentem relinâ. Nos vocamus *Balsami Indici Arborem, inquit Francisc. Hernandez in Rer. Medicar. Nov. Hispan. thesaur. Libr. 3. Cap. 11. & OL. Wormius in Musæo* p. 225. Liquorem effundit Syriaco Balsamo simillimum, neque odore aut viribus inferiorem (De quo dubitatur.)

Arbor est mali Medicæ magnitudine, foliis amygdali majoribus, tamen rotundioribus & magis acuminatis, floribus in extremis ramorum flagellis luteis, initio loculorum oblongorum formâ, sed procedente tempore quotundam veluti foliorum, cæteris longiorum ac latiorum, in quorum extremitatis cavitate Semina inclusa continentur candicantia, oblonga & pauliſper contorta, seminibus mali Medicæ similia.

Inciso quovis Anni tempore hujus Arboris cortice aut stipite desinentibus imbribus, liquor ille nobilis toto orbe celeber stillat, quem balsamum appellant ex albo ac nigro rubens, sapore acris pauliſper amaro, odore vehementi, sed tamen gratissimo.

Crassius. Ex segmentis trunci ramisque &c.) Extrahitur idem Balsamum decoctis etiam surculis minutim incisis ex aquâ vitro excepto & innatante liquore, sed viribus inferior.

Ex hoc, vel potius Toluiano balsamum mirum pectorale componitur. Cujus frequentissimus usus est in asthmate, nephritico dolore, & omnibus affectibus, in quibus *Balsamum à D. Autore* commendatur. Hoc Balsamum eximias etiam vires obtinet ad gutt. iij. cum saccharo subactas ad pilulæ formam in mensium obstructionibus & ventriculi debilitate, singulis diebus manè per integrum mensem, cui tantillum vini generosi superbibendum est.

¶ *CCCLXXVI. Bdellium.*

Βδέλλιον, Belchon, malathram, Maldacon seu Madelcon, Lachryma est arboris cujusdam spinosæ nascentis in Arabia, India, Media, *Videatur Matthiol. Cord. hist. Cæsalp. Fragos.*

Probatur gustu amarum, translucidum cùm frangitur, pingue cùm fricatur, odoratum, subamarum, facilè molleſcens, syncerum (Parthicum nominant.) Reprobatur sordidum, in offas convolutum, quod adrobalon nuncupatur.

N. *Sunt qui G. Anime legitimum Bdellium esse putent.*

Vires. *Calf. & sicc.* (N. *Aliis calf. 3. sicc. 2. aliis calf. 2. humect. 1.*) *digerit, discut. sudorem movet. Usus præcip. intern. in tussi ac Pulmonum apostemate calculo asterendo, urina ciendâ, mensibus immodicè fluentibus, ut & in fluore uterino sistendo, fœtu expellendo. Extrinsecus discutit hernias, mollit duritiæ ac nervorum nodos, adeoque creberrimi usus est in Emplastris stipticis.*

N. *Contusum solvitur affuso vino, aqua calida aut aceto.*

PRÆPARATA.

Pilulæ de Bdellio. Ex Bdellio & Mirobalanis. N. *Sistunt*

N. *Sistunt fluxum hæmorrhoidum ac mensium.*

HOFMAN. *Bdellium.*) Alii *Brochon, Belchon*, nonnulli *Mamithram*, alii *Maldacon*, seu *Madelcon* &c. appellant.

Est etiam gummi resinosum, promanans ex Arbore, quam in Bactris fovent, spinosâ, nigrâ, oleæ proceritate, folio robusto, fructu caprifici, nec minus suavi

Probatur gustu amarum, translucidum, pingue, facilè liquescens, odoratum, ceræ simile, vel taurino glutini, molle, purum. Scythicum à *Galeno* commendatur, Bactryanum à Plinio, Sarracenicum à *Dioscoride*.

Est & aliud *Indicum* sordidum nigrum, quod *Abrobolon* vocant, quod rejicitur.

Vires. calef. & sicc. digerit, discutit &c.) Emollit etiam & resolvit, duritiem & tumores discutit, hernias curat. Calculos expellit, menses & fœtum promovet, in tussi ac pulmonum abscessu commendatur. Externè utiliter emplastris inseritur, quæ contrà nervorum nodos ac duritiem adhibentur.

¶ *CCCLXXVII. Benzoin.*

Beniui, *Garz.* Benivinum, Belzoinum, Benzoinum, *Matthiol.* vulgò Asa dulcis, *Cord. hist.* [succus Cyrenaicus, quo nomine tamen Asam fœtidam indigitant.] Nosrieben Arab. Du Benzoin. *Benzoin, Benjamin*, or *Wel-scented Asa.* Wolrunckende Asa/ Benzoi. Resina est citrinescens vel flava, ceu variis ex frustulis diversorum colorum in massam redacta, bene odorata, facilis liquatu ac fractu. Stillat ex arboribus certis, magnitudinis proceræ, quoad corticem sauciatis.

Amygdaloides, quod maculas candidas refert instar amygdalar. delibratar. colligitur in Sion & Samaria.

N. *Hanc myrrham Troglodyticam Dioscoridis, Amatus censet.*

Nigrum odorem suaviss. spirans. Exudat ex novellis arboribus. Dicitur beniui de Bonias, q. de floribus.

Nigrius parum fragrans, quod vilius.

N. *Commiscèri solent, ut unà commodius vendantur.*

Optimum censetur pellucidum, globulis candidis refertum, Thuris æmulum, suaviss. spirans, nec heterogeneis inquinatum.

Vires. *Calfac. & sicc. 2. incid. atten. pulmonicum &c. Usus recip. intrinsecus in affectibus pulmonum catarrhosis, tussi, asthmate. Extrinsecus in cerebro per sternutationem expurgando, in odontalgia, (masticando) in tuberculis ac rubore faciei abstergendo: ob suavem insuper halitum creberrimè suffumigiis commiscetur.*

N. 1. *Si suffitus ex solo Benzoine paretur, tussis excitatur.*

N. 2. *Solvitur in oleaginosis ac spiritu vini rectissimo, ut & in ovi albumine, aëri humido ad liquescendum exposito.*

PRÆPARATA.

1. *Magisterium.* ℞. Benzoin. solve in ☿ rectificatissimo. (NB. nisi ☿ fuerit omnis phlegmatis expers, nihil effeceris) solutioni affunde ▽ & præcipitabitur lactescens Benzoin. lava ▽ rosar. ac exicca.

N. 1. *Unius horæ spatio solutio hæc absolvi potest, calore* MB *saltem adhibito.*

N. 2. *Poteris itidem ☿ abstrahere sine affusione* ▽.

N. 3. *Magisterium hoc non est nisi depuratum Benzoin.*

N. 4. *Solutio, quam Tincturam nonnulli vocant, manus abstergit, candidasque reddit.*

2. *Flores.* ℞. Benzoin. trit. q. v. inde ollæ vitreæ desuper ponendo pyramidem ex charta duplici formatam, admoveque paulatim ignem lenem carbonum vel cinerum: sic sublimabuntur flores, chartæque adhærescent, quos sæpius eximes, ne rursum decidant.

Dosis à gr. iij. ad ℈ß.

N. *Sunt qui flores in ☿ rectificatiss. solvunt, solutionemque pro Tinctura venditant.*

[Tinctura florum Benzoini pro mundificando sanguine adhibetur, & potionibus vulnerariis miscetur.]

Florum Benzoin perfectior modus.

℞. Benzoin pulv. ℔ j.

Spir. vini. opt. ℥ ix.

Digere per ☉ in arena.

☿ seorsim primò exprime.

Butyri partem primam & albidiorem solve in ▽ fervente & citissimè per chartam cola, & mox sub ipsis manibus flores coagulari videbis, cum nigriori butyri parte eodem modo procedes, sed flores non adeo elegantes habebis. Aquam residuam aquæ frigidæ in suo vase impone, & sensim descendet lac album, ejusdem cum floribus virtutis.

Post butyrum superius pelle ulterius & habebis oleum Benzoin cum cineribus vel calce viva rectificandum.

Ex communicatione Cl. Dn. D. Ioh. Caspari Fausii, Archiatr. Palatin. Amici mei colendi.

3. *Liquor.* Fit in albumine ovi cocti ut supra. Abstergit maculas, stigmataque è lue venerea contracta.

4. *Oleum.* ℞. Benzoin pulv. ℔ j. spir. Vini ℔ ij. (vel iiij.) digere ☌ (4.5.6.) dein adde sabulum purum vel scoriarum ♂ ℥ iiij. destilla per Retortam ex arena vel cinere igne gradativo: hinc separa oleum à spiritu. *Panth. hygiast. Deodat.*

N. *Spir. Vini leniter abstracto, ascendit materia gummea, candida, solida, quam vocant Mannam Benzoin. Hac albificat cuprum.*

Alii.

℞. Benzoin pulv. ℔ ij. affundunt ✠ ros. in olla bene clausa, committuntque igni ut fluant (odore id cognosces.) Hinc affundunt novum ✠ fluereque sinunt continuò agitando; tandem inspissari paulatim permittunt, immiscendo pro libitu flores Rorismar. Lavend. Ros. Spic. Ind. ut & sant. citr. in fine superfundunt ☿ rectif. ac destillant ex arena vel cinere. *Med. destill.*

Alius modus optimus.

℞. Benzoin pulv. q. v. misce cum sabulo ac imple Retortam ad medietatem: destilla gradatim ex arena & nanciscèris liquorem ac oleum crassum instar butyri. ℞. hujus (à liquore separati) p. j. ▽ pluv. p. xij. destilla in cinere per ☌, & extillabit oleum clarum & flavum ad fundum subinde secedens. Postquam pars media ▽ extillarit, extinguatur △, effundaturque materia in cucurbita relicta, in lebetem æneum, calefiatque optimè super △, affuso subinde ▽æ calidæ quadruplo: hinc filtretur per pannum, reponaturque filtratura ad crystallisandum. Crystallos collectos exicca lento △ calore.

N. 1. *Oleum illud rectificari poterit semel ac iterum ex ℵ cum ▽ Tartarisato & evadit odore, saporeque gratius.*

N. 2. ℔ j. *Benz. præbet ol.* (℥ i ß.) *crystall. seu florum.* (℥ j.)

Modum hunc cum aliis non paucis acceptum refero viro solertissimo Ioh. Casp. Sparre, Pharmacopæo hujus Reip. Seniori, Affini meo colendo.

N. *Sunt qui Benzuinum solvunt in ol. nucl. cerasor. express. solutionique admiscent ambram, muscum & Zibettum, & exprimunt ad perfumandas, ut aiunt, chirothecas.*

Oleum Sam. Closs.

Ego (*Sam. Closs.*) Oleum Benzoin. paro ad modum Deodat. in Pantheo materia gummea, quæ post destillationem ▽ ascendit, est flos sive crystalli Benzoini, qui collum ♌ opplent, ac proinde bacillo removendi veniunt, ne ♌ frangatur, post flores exit materia butyracea, inde acetum & phlegma Benzoini, sequitur oleum hyacinthinum boni odoris, sed paucum, tandem Balsamum spissum igne adducto. Ex floribus sive crystallis & materia gummosa cum ▽ tincturam citrinam elicies, remanente gummate albo in fundo cucurb.

Vires. *Crystalli sudores movent summa cum utilitate in lue ♀ea, si decocto Guajacino permisceantur. Oleum vulnerarium est, balsamus vice Peruviani falsò divenditur.*

5. *Trochisci de Benzoini.* Vide Dispensat.

HOFMAN. *Benzoin.*) Hoc stillare ex arboribus certis prouteræ magnitudinis *D. Autor* cum aliis scribit.

Verùm huic *Iacobus Bontius de Medicin. Indor. in Not. ad Garc. ab Orta p. m.* 11. contradicit, & potius plantam dicit, seu si Arborem malis ex pluribus sarmentis coalitam, qualis est smilax aspera, seu salsa parilla, nisi quod sarmenta brachii æquent crassitudinem, vel etiam superent, ita ut in medio sæpè truncus arboris continuus satis crassus appareat, subtus verò ac suprà cœlum per sarmenta à se invicem dissita liceat contemplari. Sæpè etiam alia virgulta à Benzoiferâ Arbore specie planè diversâ hâc coalitione includuntur, ut si quis ignarus diversitatem foliorum in hujus arboris farragine videat, miretur.

Ex hujus stirpis cortice inciso *gummi Benzoin* colligitur. Sive *Benzoe, Benium, Asa dulcis &c.* Optimum colligitur de novellâ Arbore, hoc aliquatenus nigriusculum, suavis odoris, vocant *Beniuin de Boninas*, hoc est, ex floribus propter fragrantiam. *Alterum nomine Benium amendoado* id est *amygdaloides*, eò quod intermistum sit *album Beniuin* instar amygdalorum eransversim sectarum. Hoc virtute cedit priori, cum de vetustioribus sit arboribus, non tantæ fragrantiæ, atque nigrum est. Utrumque autem mercatores invicem miscent ad majus pretium venalitium acquirendum.

Nobilissimum crescit in Syon & Malaccis. Ignobilius in Insulâ Sumatrâ & Iavâ.

Præpar. 1. *Magisterium.*) Hoc si conficere velis, sp. vini habeas necesse est rectificatissimum ab omni phlegmate liberatum, aliàs Benzoi non solvetur, multò minus aquâ affusâ præcipitabitur. Deinde calorem MB. ad solutionem adhibeas. Potes etiam sp. vini abstrahere per dictum MB. absque ▽æ affusione. v. g. Rec. resin. benzoin. q. v. affunde sp. vini rectificatiss. & in MB. & alio leni calore extrahe tincturam, huic affunde ▽æ rosar. s. q. & fiet liquor lacteus & albicans, applica faciei & manibus, abstergit, & elegantissimam cosmeticum est.

2. *Flores &c.*) Horum descriptio rectè sese habet; prout & ea, quam *D. Autor* subjungit, mihi arridet, scilicet destillando per retortam ejus butyrum, ex quo aquæ ferventis beneficio majores & præstantiores eliciuntur flores.

4. *Oleum.*) Hoc vel cum sp. vini vel absque eo destillatur per retortam additâ arenâ, cinere vel calc. viv. &c. ignis ope per gradus aucti: Et acquires oleum cum liquore instar butyri, quod per alembicum cum ▽â rectificandum est. Ex floribus in collum retortæ elevatis cum sp. vini Tinctura elicitur, cujus usus cum decoctis vulnerariis in massæ sanguineæ impuritate est admirandæ energiæ.

N. Ad perfumandas Chirothecas confert oleum benzoin. rectificatiss. cum ambrâ, moscho & Zibettâ s. q. solutum & aliquantum.

C.

¶ *CCCLXXVIII. Camphora.*

Κάφυρα, Camphora sive Caphura, *Matth. Cast.* Arab. Capur & Cafur. Lachryma est resinosa proceræ cujusdam ac peregrinæ arboris, (non bituminis genus.) German. **Kampffer.** Du camfre. *Camphire,* **Camfer.**

Differentiæ duæ, 1. Caphura de Burneo, (Insulæ Oriental.) Borneina dicta, quæ rarò adfertur, & omnium nobilissima est. 2. Ex China seu Cnicheu, quæ communiter in Europam adfertur, in panes orbiculares coacta, *Garz. Acost. Linscot. Fragos.* (dicitur Chinea Chinichis, &c.) Sic alia rudis est ignem non experta: alia elaborata, quæ solis aut ignis calore cocta atque purgata, album colorem contraxit, *Matthiol.*

Seligenda est alba pellucida instar Crystalli, sincera (non maculata) odora, digitis friabilis, quæ accensa vix extinguibilis.

Distinguitur à supposita, quòd hæc calido panitriticeo (uti ex clibano extrahitur) dissecto imposita torreatur, vera autem liquescat.

N. *In tritura, mortarium ac pistillum oleo aliquo, e.g. amygdal. &c. est inungendum.*

Vires. *Resistit putredini ac venenis, unde frequens ejus usus in peste malignisque morbis, febribus, &c. Veneris quoque stimulum arcere conceptumque impedire creditum est, verùm si experientia ac observatio Scaligeriana fidem meretur, citra veritatem, (nisi usu continuato id experiri quis velit) suffocationi uterinæ subvenit (scilicet ▽ meliss. in qua Camphora extincta fuerit propinata.) Usus externus crebrior est, isque potissimùm in Epithematibus scilicet Frontalibus refrigerantibus & paregoricis, quibus ut commisceatur, solvi solet in ▽ vel conteri cum nucleis s. semine aliquo oleaginoso, e.g. pineis, sem. citrull. & sim.*

De qualitatibus primis diversitas haud levis est. Majores ad gradum usque 3. frigidam statuunt. Recentiores è contra calidam: utrisque sua sunt rationes. His inservit 1. inflammabilitas, utpote quæ aëreis non aqueis, ac terrestribus propria est. 2. Odor aromaticus ac sapor acer. 3. Facilis evanescentia, qua vel sponte aërem ceu chaos suum repetit. Illis: vis veneream ac libidinem compescendi, inflammationesque extinguendi. Verùm triumphare videntur Recentiores. Etenim quantum ad prius, posito quòd venerem arceat, non tamen propterea necessario frigiditatem concludi posse, argumento sunt Ruta, Vitex & sim. Nec firmior ratio posterior, utpote ab operatione quæ per accidens fit, desumpta. Quippe inflammatio eo in casu non à qualitate frigida introducitur, sed à subtili penetrativa, exhalationibus calidis exitum reserante, atque per sudorem, insensilemque transpirationem discutiente.

PRÆPARATA.

1. *Oleum Camphoræ.* ♃. Camphor. ℥iv. Terræ argillaceæ vel boli armen. M. ij. (alii ♃. Camphor. part. 1. Argill. p. 3.) Misce diligenter, & ex Massa mixta forma globulos, quos in sole vel umbra exiccatos, destilla in arena ex Cucurbita vel Retorta vitrea (in excipulum, quod contineat, si libet, aliquid aquæ pluv. destillat.) Sic prodit primum quiddam album,

album, mox aquâ perſpicua, tandem igne fortiori oleum fragrantiſſimum. Ol. hoc cum ☿ bis rectificatum, aureum colorem acquirit.

N. 1. *Eodem modo deſtillari poteſt cum terra communi.*

N. 2. *Album illud ſublimatum liqueſcet in Alembico & deſſuet in Excipulum.*

N. 3. *Non opus eſt formare globulos, ſufficit enim materiâ ſolum miſcuiſſe.*

Vires. *Vires ex ſuperioribus collige. Optimum inſuper remedium eſt in gangranis, ac odontalgia. Hoc oleum affuſum ſuper Talcum ſubtiliſſ. pulveriſ. (melius calcinatum) billuana in* ☿ *maceratione albeſcit, virgini bus ad nitorem faciei egregiè inſervit.* Sennert. in Inſtit. Hartman. in pract. Tentz. Sala.

Ol. Camph. Paulo aliter.

℞. Camph. p. 1. Boli. p. 2. Pulveriſata miſce & deſtilla ex Retorta vitrea loricata, l. △ arenæ, & prodibit Camphora inſtar butyri. Hujus ℞. part. 1. Tart. optimè calcinati part. 2. ☿ ad eminent. digit. 3. Deſt. per ☵. donec Camphora incipiat aſcendere, quo dato ſigno, ſubtrahe △m, & effunde ☿ qui extillavit, in vitrum anguſti orificii, affundeque ▽ fontanæ quantitatem, ſic lacteſcet ☿ oleumque Camphoræ ſupernatabit, quod ſepara. Materiæ in Cucurbita relictæ affunde denuo ☿ & deſtilla, ſeparaque ut antea, idque toties reiterando, donec nihil Camphoræ ulterius aſcendere conſpiciatur, ſic habes oleum Camphoræ, quantitate quidem paucum (1/4) viribus verò efficaciſſimum.

N. ☿ *Rectificari poterit ad uſus alios.*

Ex communicatione Johann. Caſp. Spar. Pharmacop. hujus Reip. primarii.

Aliter.

Solve Camphoram in Spirit. ☾li Antepileptico Hartmanni, (vel & in ☿,) & Camphora elevabitur in forma ♋i ad ſuperficiem. Hoc ſeorſim collige, atque cum terra ſigillata & pauco ✣ forma globulos. Deſtilla per ♏m & prodibit ♒ ſeu ♋ valde fugax. *Hartman. in pract.*

Aliter.

℞. Camphor. el. ℥ ij. Sal. com. ℥ ij. Sal. Tart. ℥ iij. terantur ſubtiliſſ. cum lacte in formam pultis. Hanc macera in Arena ~~& 3. dein~~ affunde vini Malvat. ℥ iij. deſtilla per ☓ humilem recipienti firmiter annexum, idque l. △. prodibit aqueſa & oleoſa ſubſtantia, quam utramque rectificare poteris.

1. *Oleum Camph. Succineum.*

Solvatur Camph. in ſpiritu ☾i aut Nitri in oleum ſupernatans, quod cochleari vitreo ſeparetur, & cum Olei ſuccini rectif. pari pondere aliquoties per ♏ getur, donec uniantur optimè, poſtea ſuper colchotar ☾li ſæpius rectificetur ♦dum omnino purum evadat, & Camphora corporaliter non amplius appareat. *Eſt Diaphoreticum eximium in maligna febri. Do. gut. 6. vel 8. in liq. appropr. Ex communicatione Greg. Horſt. p. m. habui S. Cleſſ.*

2. *Liquor.*

℞. Camphoræ q. v. inde urinali, ac impone deſuper aliud urinale inverſum juncturis bene clauſis ſublima ex cinere, toties urinalia illa invertendo, donec Camphora in ♋ abeat, *Keſler. 4. c. 66.*

N. *Sunt qui in* ▽ *F camphoram diſſolutam pro oleo vendunt, cujus equidem uſum internum nemini ſuadeo. Extrinſecus autem adhiberi ſolet in dolore dentium. Hoc ♋ tandem rurſus in camphoram coalejcet.* Med. deſtill.

Nonnulli in peſte hoc depradicant.

℞. Camphor. el. ℥ i ß. Sal. abſynth. ℥ iij ß. Ol. amygd. ℥ iij. M. diligenter & macera per diem unum ac alterum, vaſe cl. Hinc deſtilla per ♏m, interim Sal. abſynth. ℥ i ß. admiſce, ♋ rurſum affunde per & 3. digere atque hinc denuo per ♏m deſtilla.

Doſis gut. iiij. v. vj.

Alii.

℞. Camph. p. 1. Spir. Terebinth. p. ij. deſtillantque bis cohobando.

3. *Eſſentia Camphoræ alexiteria.*

℞. Camphoræ q. ſ. ſolve, cum amygd. dulc. ſcilicet digerendo, colaturam cum ☿ aliquamdiu circulatam deſtilla denuo, ut abſtrahatur Spir. Vini, reſiduo adde tincturam croci ad aureum colorem uſque inducendum.

Vires. *Mirabilis eſt ad præcavendam & curandam peſtem, item in ſuffocatione Matricis & Febribus.*

Doſis gut. 1. ac altera, *Tentzel.*

N. 1. *Spiritus ille abſtractus haud minori cum ſucceſſu in uſum accerſiri poterit.*

N. 2. *Quercetanus elicit ex camphora eſſentiam cum* ▽ *vitæ tartariſata.* Pharm. reſt. c. 26.

4. *Trochiſci de Camph. A.*

HOFMAN *Camphora.*) Græc. κάφουρα. Eſt lachryma reſinoſa, vel potius gummi reſinoſum, quod ex med tullio ligni per rimas exſudat, primò admodum candidum ſine ullis rubentibus aut nigricantibus maculis, non autem organis elicitur, neque ad candorem conciliandum decoquitur, ut *D. Amor* cum aliis ſtatuit, ſed ex ſua matrice, Arbore ſcilicet extrahitur, vel à Natura ipsâ expellitur. Atque hæc camphora dicitur granulata, ſeu in granis; illa autem, quæ in panes cogitur orbiculares, ſingulari fit artificio, beneficio organorum peculiarium.

Seligenda eſt alba pellucida &c.) Camphora electa facilè ab aëre conſumitur, & evaneſcit inſtar ſalis cujuſdam volatilis Præſtantiſſima etiam ea, quæ ſole albeſcit. Cùm autem facilè conſumatur & in auras avolet, ſervanda eſt in marmoreis thecis adjecta lini ſemine, vel granis piperis.

Vires. Reſiſtit putredini ac venenis &c.) Ob ſal volatile balſamicum & reſinoſum, quo acidis contrariatur, & ſic etiam putredini, quæ ſubinde acidum habet concomitans. Unde & ingreditur *Tincturam meam Bezoardicam.*

Veneris quoque ſtimulum arcere &c.) *Jul. Cæſar. Scalig exercit. 181.* 104 hunc expreſſè contradicit, & adduxit inter alia de cane experimentum. Verùm hoc nihil probat, plurima homini noxia, quæ canibus ſunt proficua. Sturnus cicutam, cotumix veratrum, ciconia bufones, cervus vivos ſerpentes indemnes comedunt, ſed non item homo: Et vice verſa, quas vires habent quædam medicamenta in homine, eaſdem non ſimili modo habent in hoc vel illo bruto. Experimentum de juvene etiam inſufficiens eſt. Interim tamen certum eſt, & experientiâ habeo probatum, camphoram vel exterius appenſam vel interius in magnâ copiâ & crebrius ſumptam appetitum tollere venereum. *vid. Rhazes Libr. continent. tr. 3. Cap. 11. Zacut. Luſit. Libr. 3 de Medic. Princip. hiſtor. 10.*

Conceptumque impedire &c.) Imo & abortum excitare *P. Borellus Centur. 2. obſerv. 98.*

Suffocationi uterinæ ſubvenit &c.)
Non in omnibus ſubjectis, quæ ferre nequeunt.

Uſus externus crebrior eſt &c.) In epithematis ſcilicet ſeu frontalibus, emulſionibus ex nucl. perſic. & aq. roſar. parat. Aliàs etiam camphora cum ſale tartari cosmeticum eſt externum. Item eſt camphora in aq. fort. ſoluta & cum aqua ſ. præcipitata ſit

ſapo

sapo, cum quo si mulierum perungantur manus & aqua postmodum abluantur, manus redduntur molliculæ & lacteæ. N. Ex hac mechanica patet, quomodo sala volatilia etiam aq. fort. summè cotrofivam edomare possint, quidni in corpore humano gliscentibus salibus cotrosivis acidis vel eorum aporrhœis in lympha vel liquore nervoso itidem præstare possint?

De qualitatibus primis diversitas haud levis est &c.) Licet veteres omnes ferè frigidorum Classi inferant, recentiorum tamen rationes, quibus calidam esse evincunt, illis prævalent.

Præparata. 1. *Oleum Camphoræ* &c.) Camphora vel per se in oleum destillatione redigitur, de quo vide *Kesslerum Centur.* 4. 66. vel additione terr. sigill. vel boli Armen. vel pumicis aut aliorum, ut *D. Autor* proponit. Si qua pars camphoræ in prima destillatione integra adscendat, ista denuò cum nova argilla vel alia materia miscenda & tam diu destillanda, donec quoque in oleum abeat. Processus, quos *D. Autor* describit, nulla indigent animadversione.

N. Quidam Camphoram in ol. destillaturi recipiunt Camphoræ ʒ iij. Salis comm. ʒij. Tartari calc. ʒ iij. add. Lactis s. q. & diger. Ane leniſſimo ad ʒ. ☌ ☍ ad d. vini opt. ʒ iij. fæcum vini Cochl. j. destillant per Aren. cohobant aliquoties. Nonnulli solvunt camphoram in raphano excavato in cellâ per deliquium, quam solutam posteà cum bolo miscent & per retortam ex Aren. pellunt.

N. *Sunt, qui in aq. fort. camphoram dissolutam pro oleo venduns &c.*) Hoc ol. cum aq. fort. præparatum digerendum est vase clauso per 8. ☌ ☍ & posteà cum sp. vini destillandum. Hoc ol. cum aquâ f. præcipitatum Saponem constituit, quo, ut suprà dictum mulierum cutis fit tenellula ac mollicula lactea.

N. Ex camphora ol. etiam conficitur in arthritide utilissimum, si sumatur Saponis Veneti & camphoræ ana, misceantur probè & ex retorta vitrea forti igne suprà & infrà adhibito pellantur, quod prodit, sponte solvitur in ol. perquàm utile in doloribus brachiorum & colica passione, si umbilico inungatur. Quidam sumunt Saponis Veneti part. ij. camphoræ part. j. contundunt in mortario & faciunt globulos ac per retortam vitream ♏ illant ex Aren. tunc ol. cum multis spiritibus prodit, crassa quædam materia ad collum coagulatur, quæ cum ol. destillato miscenda, addendo sp. juniperi aut vini part. ij. vel ana, digere iterum per 8. ☌ ☍, circula & tandem per gradus simul destilla, prodibit liquor antiarthriticus, doloribus arthriticis quibuscunque inungendis aptus.

Essentia *Camphoræ alexiteria.*) Quamvis *D. Autoris* descriptio non sit rejicienda, sequenti tamen modo elegantior ac præstantior paratur. Recip. ol. d. bacc. juniperi ʒ j destill. succini alb. ʒ j d. Citri. ʒ ij. d. angelic. ʒ ß. camphor. ʒ j ß. f. Solutio in MB, adde in fine extract. Zedoar. liquid. angelic. ana ʒ j Croci Austr. ϑ ß. M. ac serva pro usu.

N. Eundem etiam in modum Essentia camphoræ anti-colica elaboratur. Recip. ol. d. cortic. aurant. ʒ i ß. d. Zedoar. ʒ ß. camphor. ʒ j. fiat in MB. solutio, adde Extract. liquid. Zedoar. absinth. ana ʒ ij. digere ac serva pro usu. Hæc vera balsamica sunt remedia admirandæ virtutis.

¶ *CCCLXXIX. Cancamum.*

Κάγκαμον, Dioscoridi est Arabicæ arboris lachryma, Myrrhæ quodammodo similis, viroſi gustus: ad suffimenta usurpant.

Quoad vires, eadem splenetica, emmenagoga & ophthalmica habetur.

N. *De hoc Dioscoridis Cancamo diversa hoc tempore Opiniones. Laccam dicunt alii, alii Resinam Alnima faciunt, alii Benevinum, nonnulli prorsus incognitum putant.* Videatur Matth. Garz. Clusius in Garz. Amatus in D. & sim.

HOFMAN. *Cancamum.*] Gummi etiam resinosum est, Arabicæ cujusdam Arboris lacryma, saporem habens viroſum, Myrrhæ quodammodo simile, odore gratum. Planè diversum à Lacca & Resina animæ gummi est.

Quoad vires &c.] Præterquam quòd ut plurimum ad suffumigia adhibeatur, etiam splenecticum, ophthalmicum & emmenagogum existit egregium.

¶ *CCCLXXX. Caranna.*

Caragna, Carana est Resina duriuscula, tenax, sine multa agglutinatione, Tacamahacæ similis nisi quod sit paulo odoratior, splendidior, liquidior & densior. Affertur ex Carthagine Indiæ Occidentalis seu Novæ Hispaniæ Provincia, ubi ex vulnerata arbore elicitur, atque illinc foliis latis ac nervosis instar arundinaceorum foliorum involuta ad nos pervenit.

Vires. *Calfac. & sicc. 3. viribusque pollet iisdem quibus Tacamahaca, qua tamen operando citior & efficacior est, præcipuè in tumoribus, omnisque generis doloribus, maximè junctiurarum, tumore inveterato dissolvit, defluxiones frigidas aut mixtas sistit, nervorum ac cerebri dolores sedat, vulnera recentia, præsertim nervorum & junctiurarum sola sanat, defluxiones in oculos & alias partes reprimit, (pone aures vel temporibus imposita.) Manard.*

Solvitur in Oleo.

Præparatur inde Emplastr. antipodagricum insigne.

℞. Carannæ ʒ j. ceræ flav. ʒ ß. cum Ol. verbasc. F. Emplastr.

HOFMAN. *Caranna.*) Ex Arbore vulnerata elicitur, quæ Tlahyeliloca, *Quahuit* sive *Arbor Insaniæ* appellatur. Caragna ab Hispanis vocata est Arbor magna fulvos fundens stipites, leves, nitidos, & odoros, folia oleaginea in crucis formam compositа orbicularia. Odora Arbor est, gustu acris & nonnihil astringens. Nascitur apud Michuacanenses & Mexicam inferiorem. Ab hâc defluit Caranna.

Vires. Calefac. & sicc. viribus pollet iisdem, quibus Tacamahaca, quâ tamen operando citior & efficacior est &c.) Ita, ut affectus quos *Tacamahaca* non curat, Caranna pellat.

N. Fama est apud indigenas cacodæmones hanc Arborem pertimescere ac fugere, adeoque fascino adversari.

¶ *CCCLXXXI. Colophonia.*

Colophonia Officinarum, C.B. Pix Græca *Matth. Cord.* est substantia naturæ oleaginosæ, flavescens, arida ac friabilis, residua ex resinis abiectina, strobilinaque coctione dum purgantur, inspissatis ac frigore induratis.

Eligenda est pellucida, odorata, quæ Thuris fumum accensa æmulatur.

N. 1. *Dicitur Colophonia, quòd ex Colophone olim advehebatur.*

N. 2. *Friabilem illam flavamque substantiam in Resinarum singularum destillatione residuam, alii Resinam frictam appellant: alii eidem colophonia nomen imponunt.*

Vires. *Siquidem Colophonia portio est Resinarum, Resinarum quoque vires retinet, sed minus penetrabiles, calfacit itaque & siccat, mollit, glutinat, usuque ejus, quia pinguibus solvitur, commodissimus est in Emplastris.*

HOFMAN. *Colophonia.*) Cum Terebinthina destillatur, primùm spiritus, deinde oleum subtile & crassum elevantur, demum friabilis & flava quædam in residuo manet substantia quæ colophoniæ nomine venit.

Vires. Hujus usus ob vim glutinandi in emplastris communissimus est, interdum tamen in usum etiam revocari potest, si ex calcinata in retorta igne forti affuso sp. vini tinctura instar rubini elicitur pellucida, quæ in scorbuto tartareos per urinam eliminandis singularis est efficaciæ.

¶ *CCCLXXXII.*

¶ CCCLXXXII. Resina Copal.

Pancopal. Copal. Resina est duriuscula, admodum candida, vel ex albo flavescens, pellucida, bene odorata, in massam redacta. Asportatur ex India Occidentali, sive nova Hispania, ubi ex vulnerata arbore guttatim stillat. *Monard. Fragos. Cæsalp.*

Vires. *Calfac. 2. hum. 1. emollit, resolvit. Usus præcipuè in affectibus cephalicis.*

PRÆPARATA.

Oleum tenuius & crassius. Eodem modo elici potest utrumque, quo ex Resina animæ.

N. *Cæpit ab annis aliquot ex eadem India Occidentali, liquor quidam adferri olei de Copalyra appellatione, quod an ex Resina jam descripta sit, in dubio reliquit Clusius in Monard. commendari id ait ad vulnera recentia curanda: nostratibus ignotum est.*

¶ CCCLXXXIII. Elemi.

Gummi Elemi, Elemii, Helenii, Resina est, sive lachryma pellucida albicans, cum flavis particulis intermixta, in massam redacta, suavem accensa halans suffitum. Asportantur ex Æthiopia, ubi stillat ex arbore, quam oleam nonnulli volunt (quod negat Matth.) alii cedrum.

N. *Dioscoridi flavum est ac scammonio utcunque simile mordaxque, nostrate non item, quare an verum habeamus, dubium. Damnatur Ammoniaco vel Gummi Arabico simile, colore nigricans.*

Vires. *Calf. temperatè, emollit, digerit, resolvit, maturat, dolorem sedat, capitis ac nervorum affectibus eorundemque vulneribus, ac inprimis calvariæ vulneratæ specificè confert, contusionibus articulorum prodest, menses ac urinam ciet.*

Solvitur in oleaginosis, ut reliquæ resinæ.

PRÆPARATA.

1. *Oleum stillat. Elemi* Fit ex retortâ per arenam vel vesicam ut ol. Animæ. *vide supra.*

Vires. *Specificum præ aliis (ut & ipsa Resina) censetur in affectibus nephriticis, paralysi, contractura.*

HOFMAN. *Elemi.*) Est gummi resinosum pellucidum, albicans, cum flavis particulis intermixtum, &c. Asportatur ex Æthiopia, ubi stillat ex arbore, quam oleam nonnulli volunt, alii cedrum &c. Oleæ Æthiopicæ lachrymam resinosam scilicet ejus nonnulli statuunt, alii ejus Arborem, ex quâ exsudat, Molle statuunt, quæ est Arbor procera & patula. Lentisci foliis, floribus pusillis, numerosissimis stellaris: baccis asparagi pinguibus, amarum, rugosum & nucleatum osticulum continentibus. Quibusdam appellatur *Lentiscus Peruvianus vid. D. Dominic. Chabræus in Stirp. Sciagraph.* p. 41.

Vires. Calef. temperatè, emollit, digerit, resolvit. &c.) Unde in nervosi generis prodest affectibus, ac ejusdem vulneribus, contusionibus articulorum, & eorundem doloribus, sic in dolore humeri & brachii sequens emplastrum admodum prosperum semper expertus fui: Recip. Tacamahac. ʒiij. Carannæ coct. ʒvj gumm. elemi ammoniac. an. ʒ ß. Succini citrini ʒiij. Mastich. Olibani ana ʒij. Terebinth. & Ceræ q. s. f. a. Emplastrum. Ex hoc oleum per retortam destill. in contractura utile.

F.

¶ CCCLXXXIV. Fuligo.

Fuligo est pars rerum combustibilium levior, à partibus crassioribus sub specie fumi elevata, inque substantiam crassam nigricantem, vi frigoris compacta, German. Roſt. de la Suye. *Soot* of the Chimney. Roet/ Swertſel uyt de ſchouvven of Ovens.

Delectus. Fuligo eligatur splendens instar succini nigri, quæque fumarii parietibus proximè adhæreat (quò fornaci propior, eò melior) imò nec abs re foret, delectum quoque instituere, ratione materiæ combustæ, quæ quantò Medicæ intentioni convenientior, tantò quoque fuligo præstantior censenda est.

Vires. *Acris est, extergit, rarique usus per se, nec adhiberi eam memini, nisi quòd intelligam, in suffocatione matricis à mulierculis plebeiis cum successu esse propinatam. Quin & cum aliis mixta carpis imponitur ad arcendam febrim. (cum albumine ovi, sale & aceto ad hæmorrhagiam uteri.)*

PRÆPARATA.

1. *Spiritus.* 2. *Oleum*, & 3. *Sal.*

℞. Fulig. el. q. v. imple ad collum usque retortam vitream lutatam & destilla, ignis aperti gradibus successivè adhibitis, in Receptacul. capacissimum ut prodeant cum phlegmate spiritus albicantes, ac oleum flavum, ultimoque rubeum. Spiritum cum oleo aliquamdiu digere, postea affunde medietatem ♈ & destilla sæpius: prodit cum ♈, Spir. fuliginis & simul ol. rectificatiss. Caput mortuum incinera & extrahe sal more solito cum ✣.

Vires. *Spiritus ac oleum confortativa sunt insignia, mirabiliter agonizantes exhibita refocillant.*

Dosis Spiritus pr. vj. ad ʒß.

Olei gr. 2. 3. in vino vel alio vehiculo convenienti.

Vires Salis. *Præstantissimum curativum est in cancro exulcerato, si in cella solutum cancrosis ulceribus semel ac iterum inungatur, venenositas instar vaporis visibiliter extrahitur. Tandem oleum (crassius) leni aspergine sæpius illitum, crustam instar cuticulæ superinducit, quæ sponte, spatio 5. vel 6. dierum decidens, ulcus consolidatum esse indicat*, Hartman. in Pract.

HOFMAN. *Fuligo.*) Omnis Fuligo constat ex phlegmate, oleo subtili & crasso fœtido, sale volatili & fixo, ac terrâ effœtâ; quemadmodum pyrotechnia manifestat.

Eligenda est splendens instar succini nigri ex ligno quercino.

Vires. Acris est, extergit, &c.) Apud vulgus sanè non rari usus est, quod in contusionibus, casu ab alto hypothymiâ, febribus cum aceto offert. Externè in gangræna conducit. Non desunt, qui fuliginem solvunt in Acet. dist. separant per residentiam, solutionem tandem repetunt, donec in salem candidissimum convertatur, qui in humido solvitur, & omnia ulcera cacoëthea insanabilia fœda fistulam, cancrum, lupum & similia phagædenica paucissimo tempore sanet.

Præparata. 1. *Spiritus.* 2. *Oleum* (*scilicet subtile & crassius.*) & 3. *Sal*, (*scilicet volatile & fixum.*) Recip. fuliginis el. q. v. imple retortam non vitream sed fictilem, non lutatam, & destilla igne aperto gradibus successivis, primò elevatur phlegma cum spiritu albicante, postea oleum flavum & ultimò rubeum cum sale

sale volatili, quod interdum etiam in primâ ejus destillatione impetratur, sed non semper, licet plerumque etiam illud non separetur à primâ aut secundâ rectificatione, atque interdum non nisi in tertiâ, hujus D. Autor planè non meminit: atque hoc sal unum videtur ex maximè volatilibus corporibus in totâ rerum universitate, excepto eo, quod ex Tartaro elicitur; Sique rectè paratum fuerit, leni calore ad summam phiolam promptè adscendet. Additio sp. vini non est necessaria pro spiritu fuliginis parando.

Caput mortuum incinera & extrahe sal &c.) Ex Cap. mort. extrahitur sal fixum, in cancro remedium polychrestum, id quod præstat etiam ejus oleum per deliquium.

Vires. Spiritus ac oleum confortativa sunt egregia &c.) Pro oleo ego subst tuo sal fuliginis volatile à scoriis Sulphureis depuratum albissimum (quæ encheiriſis in omni salium volatilium rectificatione observanda, aliàs in horum usu oleum & operam perdes) instar camphoræ granulatæ, de quo *cl. Hartmannus* docet, si æger adsumpto hoc animam agens non convalescat, eum certò esse moriturum, si autem hujus usum euphoria insequatur, ad valetudinem rediturum. Atque hoc esse verissimum à me non semel probatum scias.

N. Recip. Salis volatilis fuliginis part. vij. calcis ☉laris part. j. vel ij misce exactissimè, donec ☉ evanescat, nec amplius conspiciatur, pone in digestionem per 10. ♂ ♌, denique ♎ma, tunc ☉ ♎marur, & calx alba remanet in fundo, in superficie apparet ☉ Sulphur. tubicundum, quod sp. vini extrahi potest.

N. *Oleum mirabile ex fuligine.* Recip. fuliginis splendentis. Succini albi ana, ♏la lento ignis gradu ex Aren. per retortam primò phlegma, deinde spiritum album, & ultimò oleum album & rubrum cum sale volatili prodibunt, postea oleis separatis liquorem per MB. rectifica, & acquire Sal. com. volatile, oleis demum affunde sp. vini, digere aliquant. sper, postea ♏la & nanciscēris ol. camphoræ odorem æmulans. Hujus dos. gutt. iij. sunt in omnibus ferè affectibus, in primis in pleuritide. Imò agonizantibus exhibitum edit miracula, & si fidor post ejus usum subsequatur, erit signum infallibile reconvalescentiæ.

G.

¶ *CCCLXXXV. Galbanum.*

Γάλβανον, χάλβανον, Galbanum. (*Matthiol. Cord. hist. Cæs.*) est gummi (seu succus) ferulæ Syriacæ, quam Metopium vocant (quo nomine aliis gummi idem venit,) intensè flavum vel albidum inflammabile; odore Opopanacem referens, colore Tacamahacam.

Optimum censetur cartilaginosum (alii granulatum volunt, sed rarissimè, ob mollescentem naturam in granis invenitur,) flavum, syncerum, pingue non lignosum, quod in se retineat nonnihil ex suis seminibus, & ipsis ferulæ sarmentis, gravis & ingrati odoris, nec minus humidum, nec minus aridum, cùm accenditur flammam nutriens.

Vires. *Calfac. sicc. 2. com. emollit, resolvit, extrahit.*

Usus præcipuè intrinsecus in mensibus ac partu pellendis, in tussi inveterata ac Asthmate: Adversatur toxicis.

Extrinsecus prodest in partu ac mensibus, suffocatione uteri, vertigine, in furunculis ac lentiginibus: quin & glandi impositum Emplastri vice Urinam provocare dicitur.

PRÆPARAT.

3. *Galbanum depuratum:* solve in liquore, exprime ac inspissa.

N. 1. *Solvitur ut alia gummata ferulacea, in quolibet liquore aqueo, ☩o, succo vino.*

N. 2. *Galenus suspendit in linteo super ♈ atque puram extillare facit.*

N. 3. *Dioscorides dimittit in ▽m fervent., impuritatesque supernatantes ejicit.*

2. *Oleum stillat.* Fit l. a. per ♋m ex Arena, adito sabulo, vel silicibus contusis.

℞. *Sunt qui Galbanum cum ☩o in formam malis miscent atque destillant. At exit primò liquor, dein ♌, adeoque opus protrahitur citra necessitatem.*

Vires. *Maximarum est virium in passione hysterica intrinsecus exhibitum, vel extrinsecus umbilico illitum. Maturat bubones & anthraces.*

Oleum aliud Sam. Closs.

Solutio Galb. in ☩ non est de nihilo, præsertim ubi spiritus Galb. expetitur, omnium optimè fit oleum cæruleum ex catino ferreo ad latus inclinato, cum ♋ super tripodem terreum imponitur, deinde pertuso operculo obturatur, ita servantur gradus △, exitque primò spiritus, mox oleum, & balsamus empyreuma redolens.

3. *Galbanetum i. e. Balsamum Galbanetum, seu spiritus Terebinth. Galbanetus.*

℞. Galban. trit. ℔ ß. Spirit. Terebinth. ℔ i. Digere ♂ aliquot, dein destilla ex cucurbita humili, vel ♋.

Vires. *Summarum virium censetur in contractura ex colica, extrinsecus illitum.*

N. *Est & aliud Galbanum Theophrasti dictum.*

℞. Galb. ℔ ß. Gumm. Hederæ ℥ iij. trita scorsim, misce ac destilla per ♋m in Arena, ♌ato adde Terebinthin. ℔ i. Ol. laur. ac spic. ana ℥ j. destilla denuò.

Vires. *Cephalicum est ac neuriticum insigne, contracturas ac morbos similes curans.* Med. destill. part. 1.

4. *Ceratum de Galbano, s. Ceratum Matricale,* Vid. August.

HOFMAN. *Galbanum.*) Est etiam Gummi resinosum ex ferulâ Syriacâ galbaniferâ, quæ jam nostris etiam colitur in hortis, in Amano monte luxuriante, defluens, quod nonnulli Metopium appellitant.

Optimum est cartilaginosum, syncerum, ad similitudinem Gummi Ammoniaci, in quo nonnihil ex ipsis ferulis adhuc admistum gravis odoris.

N. Ex hoc Balsamum matricale P. H. D. conficitur in Thesaur. Pharmaceutico n. vi. sect. iv.

Gummi Hedera.

Vide Hedera, Class. 1.

H.

¶ *CCCLXXXVI. Hypocistis.*

Hypocistis, germen seu plantula est, è radice cisti fruticosi dum floreſcit, ceu viscum ex quercu proliens: Dicitur & Limodorum, aliis Robethron. Ex hac itaque plantula, cum floribus succulenta sit, exprimitur succus, qui in sole exiccatus Glycyrhizæ succo non absimilis evadit; atque ad nos, sed raro asportatur. Diciturque Hypocisthis vel succus Hypocistidis. *Videatur Matthiol. Dod. Cord. in D. Cast. Clus. hist. Lon. Lob. Tab. Ger.*

Vires. *Refrig. (2.) siccat, potentissimè astringit, condensat. Usus præcip. in quibuscunque fluxionibus sistendis,*

stillandis, Diarrh. Lienter. Dysent. profluvio [*hæmorrhoidum,*] *uteri, vomitu, &c. Uti & in excretione Sanguinis ex lapsu casuve orta. Extrinsecus roborat viscera humidiora, ventriculum, epar, &c.*

N. *Quia rara est, ejus loco succus Acaciæ recipi potest, quippe quæ analogas vires habet, quamvis imbelliores.*

PRÆPAR.

Hypoc. depurata.

℞. Solve in ▽, aut succo appropriato, cola & inspissa.

HOFMAN. *Hypocistis.*) Nomen suum accepit à frutice Cisto, ex qua exprimitur, & insolatus fruticis nomen retinet: Cùm autem hæc planta admodum sit rara, hujus loco substituitur *succus Acaciæ*, qui earundem est virium, quarum *hypocistis*, unde & Theriacam loco *hypocistidis* ingreditur.

L.

¶ *CCCLXXXVII. Lacca.*

De Lacca diversæ Opiniones 1. Fit Laccæ cujusdam mentio apud Arabes, quam Cancamum Dioscoridis esse volunt, quod inodorum planè & nobis incognitum est. 2. Lacca est vulgaris seu officinar. quam Garzias ab Horto fieri scribit ex succo arboris cujusdam proceræ familiaris in Pegu, Bengata seu Balagate & Martaba, Malavar Provinciis scil. Indiæ Orient. Nimirum à formicis alatis succum quendam exigi ait, eumque in Laccam, non (secus ac mel ab apibus) redigi, ramisque arborum induci, unde postmodum cum ramis ad nos transportetur. Alii sponte exudare volunt, atque circa ramos concrescere. Est autem resina sicca, Myrrhæ rubræ similis: masticata salivam rubro colore tingens, accensa vel tusa, suave-olens. Dicitur Lacca Sumetri, à loco natali scil. Insula Sumetra, sicut ea quæ in glebis sine surculis affertur Lacca Comberti vocatur.

N. *Est & genus Laccæ factitiæ terrestris, pictoribus familiare, quibus ad conficiendos inde colores inservit. Laccam vocant globulatam seu rotulatam, quippe glebarum plerumque venit formulis, colore minii, &c. Duplicis id generis est, alterumque vulgarem Laccam infectoriam appellant: alterum Florentinam, quæ carior & coloris saturatius rubri.*

Vires. *Calfac.* (*aliis temperatè, aliis* 2.) *atten. aperit, sanguinem purificat, sudorem ciet, diuretica est. Usus præcip. in obstruct. Lienis, Vesicæ, fellis, Epatis ac pulmonum, & hinc in hydrope, Ictero, Asthmate, apostemate pulmonum: in expellendis variolis, morbillis atque pestilent. contagio. in ciendis mensibus, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Lacca lota seu præparata.* Tota lacca lavetur in Decocto Aristoloch. & Schœnanti, quoad clarescat: hinc collige quod resederit.

2. *Spec. dialaccæ.*

3. *Trochisci de Lacca.* V. D.

HOFMAN. *Lacca.*) *Vulgaris scilicet, seu Officinarum*; Persis, Turcis & Arabibus dicitur *Lac*, *Luc*, vel *Lec Sumatri* ex Sumatrâ, quam *Garcias* fieri scribit ex succo Arboris cujusdam proceræ; *Lacca* dictæ, ex quâ à formicis alatis succus exsugitur, qui Laccam constituit rubram, transludidam.

N. *Garcias ab Ortâ* formicarum non alatarum tantùm mentionem facit, quæ coloris punicei ac super flores, frutices, arbores, ac herbas circumvolitant, ex quibus non secus ac apes Lacæ conficiendæ materiam colligunt, ac in communes operas conferunt, non alatæ autem formicæ eam non elaborant. *Iacob. Bontius* l. c. p. m. 14. & *Dominic. Chabræus in Schiagraph. stirp.* p. 51. *& in histor. ejus universal.*

Vires. Calef. moderatè, atten. aperit, &c.) Diaphoretica & diuretica est. Unde usus ejus præcipuus est in viscerum obstructionibus, in hydrope, ictero, asthmate, expellendis variolis & morbillis &c. Externè in stomacace & sceletirbe singularis est efficaciæ, gingivarum laxitatem, putredinem ac fœtorem oris sanat, carnem amissam reparat, ex hac *Tinctura cum alumine usto* elaboratur vid. *Hadriani à Mieficht armamentar. sect. 2. de Tincturis liquidis* p. 46.

N. Est & genus Laccæ factitiæ.) Pictoribus hoc familiare est; Cujus præparandi modum vid. in Nobilis. Roberti à Boyle tractat. de Coloribus Experim. 49. pag. 386 & seq.

¶ *CCCLXXXVIII. Ladanum.*

Labdanum, Ladanum est liquor ex Cisti (Ledon appellati) foliis exudans, seu est massa non absimilis massæ pilularum, [in pilulas vel solâ manu formabilis:] friabilis, colore opaca cinerea, inflammabilis, accensaque gratum saporem habens, in suffitibus usitatissima.

Cistus illa familiaris est in Cypro, Lybia, Arabia. Λῆδον, Ledum, *Matth. epist. (ast. Tab.* Lada & Ladon, *Cord. in D. & hist.* Ladanum, *Lon.* Cistus Ledon latifolium, *Lob.* Ledum latiore folio Italicum; *Cam.* Cistus Ledum Matthioli, *Ger.* Cistus ladanifera, C. B. 1.

De origine Ladani scribit Dioscorides, quòd hirci, frondes Cisti depascentes, succum illum barbis suis colligant, unde postea pectione decerpatur.

Laudatur odoratum, subviride, leve, facilè mollescens, pingue, resinosum, arenularum aliarumque sordium expers, quale in Cypro gignitur, quod plerumque ceu ex gyris coagmentatum, asportatur. Arabicum vilius habetur, afferturque in massa uniformi.

Vires. *Calf. sicc. emollit, digerit, maturat, attenuat, aperit, orificia venarum reserat, inspissat. Usus præcip. in capite humido ac catarrhoso, in dysenteria &c. Extrinsecus ejus usus est in emplastris emollientibus, anodynis, tussim sedantibus, in Alopecia* (*mange vel coque in vino & lava*) *in odontalgia, in cardialgia, doloreque ventriculi,* (*cum modico Bdellij faciunt pilulas dandas, Num* 1. *&* 2. *hora* 1. *ante pastum Crato*) *in suffocatione uteri* [*introrsum adhibitum:*] *cicatrices curat.*

PRÆPAR.

1. Ol. *stillat.* Vide Medull. destillat. lib. 1.

2. *Pilulæ de Ladano* V. l. 2.

N. 1. *Sola purificare edocet in* ▽ *id solvendo atque colaturam inspissando. Verum me hercle minus commodè. Etsi enim coctione nonnihil in aqua solvatur, id tamen non nisi portiuncula minima est, relinquitur pars major intacta, quæ non minus quàm illa commodè est.*

N. 2. *Etsi inflammabile ladanum sit non tamen pinguibus solvi potest.*

HOFMAN. *Ladanum.*) *Labdanum, Ladon, Ledon,* & corruptè *Laudanum*, ob vires forsan, quas præstat in quibusdam affectibus, eximias.

Est autem gummi seu liquor resinosus ex Cisti, Ledon appellati, fructu seu foliis exsudans, qui à calore Solis iis in locis ubi nascitur, exsiccatur, postmodum ad Nos defertur.

Vires. Calefac. & sicc. diger. matur. atten. aperit. &c.) Unde usus ejus præcipuus in capite humido ac catarrhoso &c. in formâ pilularum, quas seq. modo præparatas in catarrhis à causâ frigidâ ortis maximæ virtutis semper expertus fui; Recip. Ladani depurat. ℥j. Nuc. Moschat ℥ß. cardamom. ℈j. Mastich. gr. viij. oliban. gr. vj. resin. gialapp. ℈j. Mosch. op. gr. Ambr. gr. viij. ol. d. Cinamom. gutt. vj. d. Citri rec. gutt. v. f. ex his pilul. cum aq. lil. convall. ad magnitud. lentium Dosis harum est 7. 9. ad noctem sub horam somni. vid. Thesaur. annexum

sect. xx. n. 1. 2. 3. Externè in emplastris adhibetur anodynis emollientibus ac resolventibus, unde ex ejus parte unâ & ceræ duabus Ioh. Crato commendat ceratum, quod suavissimè calorem fovet innatum & ad flatus dissolvendos & digestionem promovendam plurimum facit. Flatulentiâ Melancholicâ laborantibus nihil est utilius.

N. Hoc gummi etsi inflammabile sit & oleum ex eo per retortam possit destillari, non solvitur tamen pinguibus sp. vini tamen totaliter reserari potest; Etsi etiam aquâ solvatur coctione, pars tamen ejus major manet intacta, quæ non minus, quàm illa quæ aquâ solvitur, utilis est.

¶ CCCLXXXIX. *Liquidambra.*

Liquidambar, Liquidambra. (q. liquida ambra, ob odoris suavitatem.) Resina est oleaginosa suavissimi ac fortissimi odoris, effluens ex arbore quadam procera ac venusta, Ococol sive Ocosolt Indis dicta. Estque partim siccior, partim liquidior. Liquidior pars vel seorsim collecta, vel expressione, à ficciore separata, sigillatim venditur, dicta eodem nomine Liquidambar, oleumv de Ambra. *Videatur Monard. Casalp. Lugdunens. in hist. Mexic.*

N. 1. *Effluxio hæc incisione corticis promovetur.*

N. 2. *Arbor Ococol familiaris est in India Occidentali, seu Nova Hispania, unde paucos ante annos in Europam transferri cœpit.*

Vires. *Calf.* 2. (*oleum* 3) *hum.* 1. *resolvit, obstructiones expedit, emollit, maturat. Usus præcip. in utero obstructo ac indurato, tumoribus, duris, &c. in suffitibus & sim.*

N. *Adhibetur mechanicè in perfumandis (ut aiunt) coriis ac chirotecis.*

PRÆPARATA.

Oleum, (ut dictum) vel seorsim collectum, vel expressione à ficciore parte Resinæ separatum.

2. *Coctione ex ramis elicitum.* Coquunt enim Indi ramulos in ▽, supernatantemque pinguedinem nomine olei colligunt. Et hoc esse oleum illud officinarum nostratium, color arguit, rubro-purpureus, quippe nativa albicantiora esse solent.

N. *Resina nostratibus in usu non est.*

HOFMAN. *Liquidambra.*) Quasi *Liquida Ambra*, seu *Liquidambarum* ita vocatum ab Indigenis Hispanis, à Mexicensibus Xochiocotzoli, suavitate odoris styracis persimile. Resina est oleaginosa, effluens ex Arbore quâdam procera &c. Quæ Arbor vocatur in Mexicâ Xochiocotzo Quahuitl magna, aceris ferè foliis in tres cuspides, duosque sinus divisis, alterâ parte verò obscurioribus & serratis.

Provenit campestribus & calidis locis, & interdum etiam temperatis Calida & sicca natura constat, ac odore jucundo.

Ex hujus inciso cortice hoc *Indicum* fluit *Liquidambarum*: Et stillat ab hac Arbore vel sponte sua aut ea incisa. Coctione etiam ex ramis eliciunt; scilicet coquunt Indi ramulos in aqua, & supernatantem pinguedinem nomine olei colligunt. Hoc oleum non cedit illi liquori, qui sponte profluit, vel odoris jucunditate aut viribus. Etsi aliqui dicant, oleum stillare ex primo liquore loco congruo posito aut expresso, ut tenuior ejus pars stillare possit, & dicant, esse calidum & humidum, minus tamen rectè.

Vires. Utrumque discutit flatus & tumores p. n. resolvit, coctionem juvat, ventriculum roborat, uterinis opitulatur affectibus, vel per se, vel cum aliis permixtum. *Francis. Hernandez. l. c.* Ex hoc *Oleum* etiam per retortam destillatur.

N Liquidambrum tabaco admixtum, caput, ventriculum & itor confortat, somnum inducit & capitis dolorem à causâ frigida ortum lenit.

¶ CCCXC. *Lycium.*

Λύκιον, Lycium Dioscoridi est succus extractus (coctione scil. & inspissatione) ex ramis ac caudice arboris ejusdem nominis. Hanc describit titulo Lycii, *Matth. Tab. Ger.* Lyc. Alpini, *Lugd* Pyxiacanthæ, *Dod. Lon.* Verùm cùm modernis incognitum sit, factum est, ut diversæ inde subortæ sint opiniones, *Lob.* substituit suum ex Lycio Narbonnensi extractum, *Garz.* suum Cate dictum; habet & suum proprium *Rauwolfius* in Itinerario. *Officinæ* suum Lycium communiter ex Periclymeni baccis gravissimo errore conficiunt: alii ex Ligustri fructu: alii ex prunis sylvestribus. Præstaret tamen, monente id etiam C. B. in *Matthiol.* succedaneum ex Oxyacantha aut Rhamno, aut Rhois succo compilare.

HOFMAN. *Lycium.*) *Hoc Garz. & Monard. Cate, seu Gummi Catego* esse existimant, quod nascitur in Cambaja, Bacaim, Manora & in continente *Goæ*.

Succus est coloris rufi, arboris magnitudine fraxini, folio minuto Ericæ vel Tamarisci simillimo, multis spinis horrent, materies ligni robusta, dura, densa, ponderosa, putredini non obnoxia. Incolæ Arborem Hacchic vocant.

Succum h. m. extrahunt; Ramos hujus arboris minutim incisos in aquâ coquunt, deinde contundunt, cum farinâ Nachavi (semen id est nigrum, & minutum conficiendis panibus aptum) & cujusdam ligni nigri, quod ibi nascitur, scobe, pastilli aut tabellæ formantur, quas in umbrâ siccant, ne Solis ardore vires pereant.

Quoad vires, ad firmandas gingivas optimum est medicamentum, ut & ad alvi profluvia curanda, oculorum dolores tollendos, in summâ, ubi adstrictione & roboratione opus est, adhibetur *D. Dominic. Chabræus in sciagraph. stirp. p.* 53.

M.

¶ CCCXCI. *Mastiche.*

Mastiche est Gummi Resina ex albo, citrina, pellucida, granulata, bene odorata, ex Lentisco arbore exudans.

N. *De Lentisco.* Vide Class. 1.

Delectus.

Optima censetur quæ in Insula Chio provenit, odorata, candida, instar ceræ albæ, splendens, adulta, retorrida, friabilis, syncera, stridens. Reprobatur nigra bitumini similis, viridis, livida, impura. Adulteratur Thure & Resina pini, sed odore fraus statim deprehenditur.

N. *Quanto vetustior, tanto intensius citrina egit.*

Vires. *Calf. & sicc.* 2. *subastr. emollit, ventriculum roborat. Usus præcip. in vomitu, nausea ac fluxu alvi compescendo. Obtundit ac corrigit purgantium acrimoniam, reprimit exhalationes ventriculi, quæ caput aliàs ferire solent, [grana aliquot post pastum deglutita,] roborat caput nervosumque genus, expuitioni sanguinis ac tussi medetur, emendat oris halitum, pituitam è cerebro elicit (masticando) Extrinsecus usus ejus creberrimus est in dentifriciis, emplastris & cataplasmatis stomachicis.*

N. *Coquitur* ʒß. ▽ lb. iij. *vel iiij. datur que pro tuto ordinario in Diarrhæa*

PRÆPARATA.

1. *Oleum stillat. s. flavum.* 2. *Oleum rubrum seu Balsamus.*

Mastiche

℞. Maſtich. q.v. ſalis parũ, (¼.) ſilic. contuſ. ana, deſtilla per ☌m, primò extillat liquor albus cum ♃ flavo, tandem △e fortiori, ♃ rubrum, rectifica per ☌m parvam: flavum ♃ ſerva ſeorſim, rubrum deinde & Balſamum nigricantem, itidem ſeorſim.

Aliter.

℞. Maſtich. ℔. ij. Boli pulv. M. ij. ♈ q. ſ. impaſta, digere ♂ (14.) dein deſtilla per ☌m △e nudo, & prodibit ♃ leve ſupernatans, tum quoque grave & ad fundum ſecedens, utrumque rectifica cum bolo ac ſale.

N. 1. *Habes egregium modum Olei albi flavi & rubri prima parte Glauber. p.* 36.

N. 2. *Et aliud ſub titulo Quintæ Eſſentiæ cum Spiritu Thereb. Myroth. Fabri. Per ſe autem factum Oleum præbet in copia, quod ſi ſuper ☉m rectificaveris, acredinis alicujus erit particeps, additâ verò ▽ ſont. per B. habebitur Oleum flavum S. Cloſſ.*

2. *Oleum per deliq.*

Fit in albumine ovi cocti, aëri humido expoſito.

3. *Oleum Maſtichinum coctum.*

Fit coctione maſtich. in Ol. Roſar. omphac. *Vide Diſp.*

4. *Spiritus Maſtichis.*

Eſt liquor albus, [qui in ☾ation olei prodit] rectificatus.

5. ♈ *Maſtichatus.*

℞. Maſtich. el. ℔. 1. ♈ rectif. ℔ß. digere ♂ (14.) poſtea affunde ▽ anat. & deſtilla in MB, 1. prodit ☁ dein ▽, quæ nullius uſus, ☁m in MB rectifica & ſerva.

N. *Quod remanſit ☾ari poteſt per ☌m, ut profundat* ♃.

Vires. *Maximè prodeſt in ventriculi imbecillitate ac cruditate, in colico dolore &c.*

6. *Aqua Maſtichina F. F.*

℞. Maſtich. ℔ ß Caryophyll. ℥ß. Macis ℥j. vini albi generoſi ℔iij. deſtilla per ☓.

7. *Pilulæ Maſtichinæ.* Vid D.

8. *Emplaſtrum Maſtichinum.*

Stomachicum, nervinum, Fierrus arteriæ ſectæ imponit.

HOFMAN. *Maſtiche.*) Græc. μαστίχη. *Reſina Lentiſcina.* Alii μαστιχη forſan ἀπὸ τῦ μαστίχειν, *Reſina Maſtichina.* Germ. Maſtich. Officinæ Maſtix. Eſt gummi reſinoſum ex Citrino-album, pellucidum, granulatum, balſamicum ſpirans odorem ex *Lentiſco* exſtillans, qui eſt Arbor procera, ex cujus radice multi ſtolones coryli modo concreſcunt, tamis lentis & flexilibus bracchiati. Folia ab uno pediculo ferè octona cohærent, foliis glycyrrhiza non multum diſſimilia, ſed duriora; Flores muſcoſi plurimi pediculis longis adhærent, quibus baccæ ſuccedunt Ervi magnitudine, initio virides, & ubi maturuerint, nigræ, ſubſtantiâ quâdam pingui & nucleo intus nigro & duro turgidæ. Ex hâc arbore *Maſtiche* colligitur & quidem præſtantior, quæ in Chio provenit, candida, ſplendens, odorata, friabilis. Sola enim Inſula Chios, *inquit Bellonius*, inter reliquas *Maſtichen*, generat, etſi *Galenus* Ægyptiam commendet, hoc ſiquidem tempore ſcimus in ſolâ Chio reperiri. *Lib. 2. obſervat. cap. 2.*

N. In Italiæ Senenſibus maritimis tôto maris Tyrrheni tractu Cajetam uſque & circâ Neapolim *Lentiſcos Maſtichen* producere, ſed non eâ abundantiâ, quâ in Chio & Cretâ Ægei Inſulis, *teſte Melichio comment in El. Arom. Amat. Luſitan. Enarr. 18. in Dioſcorid.*

Delectus. Optima cenſetur &c.) Probatiſſima eſt, quæ nitedulæ modo reſplendens pellucet & Tyrrhenicæ aut Hetruricæ ceræ candore ſimilis eſt, crocea, friabilis & odorata.

N. Ita feliciter in Chio naſcitur, ut non mediocre veſtigal quotannis ex eâ cives habeant. Et refert *Bellonius* primarias Inſularum opes & fortunas ibi conſiſtere, in *Maſtichin*, quam ſolâ hæc Inſula tam copiosè & lautè ſubminiſtrat, collectione, nec minore impenſâ & diligentiâ *Lentiſcos* iſthic excoli, quàm in Galliâ vites, nec differre Arborem ab eâ, quæ in Galliâ Narbonenſi, tum in Italiâ provenit: majorem tamen in *Lentiſci* arboribus curandis diligentiam ibidem adhiberi *vid. Bellon. Libr. 2. c. 8. obſervat.*

Adulteratur thure & reſinâ pini.) Admiſtis reſinâ pineâ, aut thure; ſed ſolâ reſinâ pineâ adulterari poteſt, ut quæ colore albo in concolore *Maſtiche* facilius fallat.

Vires. Calefac. & ſicc. ſubaſtring. emollit. &c.) Unde uſus ejus præcipuus eſt in vomitu, diarrhœa &c dum ventriculum roborat & debilitatum ac laxatum in appetendo & digerendo reſtaurat. Unde dicit Prævotius in euporiſtis valdè prodeſſe, ſi quotidiè ſumatur ex ovo ſorbili ℥j. Maſticata catarrhos ſiſtit, & deglutita cum conſervâ roſar. i. veteri in pectus ruentes catarrhos incraſſat, Vomitum, utidictum, compeſcit etiam cum roſ. ſicc. & caryophyllis Indis in vino rubro cocta Et præterea balſamica ejus virtus in ſanandis ulceribus, ventriculi & inteſtinorum non ſatis deprædicari poteſt. Injiciatur pulvis maſtichis ſuper carbones ignitos & fumus excipiatur ollâ novâ, imple ollam aquâ vel cruda vel decocta ſecundùm intentionem Medici & operiatur optimè. Suſcipit aqua ſaporem & vires Maſtichis, hoc medicamentum eſt præſtans pro ventriculi debilitate & omnibus alvi fluxibus.

Præparata. Ex Maſtiche præparatur Oleum, Spiritus, Aqua, Pilulæ &c. de quibus vid. *D. Authorem & Johann. Stephani Stolbergeri Maſtichologiam.*

N. Aquam Maſtichinam vid. in Theſaur. Pharmaceutic. annexo ſect. 2. n. XLV.

¶ *CCCXCII. Myrrha.*

Σμύρνα *Dioſc.* Bola Indis, Myrrha, *Matth. Cord. in D. Garz. Frag. Caſ. Lob.* Eſt reſina gummea (concretus gummi reſinoſus ſuccus, cujuſdam arboris exoticæ, quæ cortice vulnerato, Myrrham profundit, partim in ſubſtratas tegetes deſtillantem, partim citra caudicem concreſcentem. Plurima affertur ex Arabia, tum etiam ex Regione Alexim, quæ Æthiopia eſt.

Delectus.

Laudatur friabilis, levis, undiquaque concolor, minutis glebis, amara, acris, odorata, & quæ confracta, uenas unguium modo candidas & leves oſtendit. Omnibus autem antefertur, quæ à loco unde convehitur, Troglodytica nuncupatur, colore palleſcens, ſubviridis, ſplendens ac mordax. Inutilis eſt putidoſa & coloris picei ſeu nigra, hæc (myrrha) animinea. Amati.

N. *Stactem nihil aliud eſſe quàm myrrham liquidam, teſtatur Dioſcorides. Ejus autem colligendi diverſos deprehendimus modos. 1. Sponte ex arbore non vulneraria exudat. 2. Exprimitur ex myrrha, ut oleum Liquidambar ex Reſina ejuſdem nominis.*

Vires. *Myrrha calf. & ſicc. 2. (al. 3.) aperit, ſubaſtr. atten. maturat, diſcutit, putredini reſiſtit. Uſus præcip. in uteri obſtructione, fœtu expellendo, in pulmonum & inteſtinorum mucilagine, ac inde nata raucedine, tuſſi & angina, pleuritide, colica, lumbricis compeſcit diarrhœam ac dyſenteriam, febrium rigorem, præcipuè quartanæ arcet. Extrinſecus prodeſt in igne ſacro, gangrænâ, tumoribus, vulneribus inveteratis ac recentibus, inprimis capitis, unde in Emplaſtris ſticticis, ut vocant, uſus ejus creberrimus eſſe ſolet. Maſticata ac ſubinde deglutita halitus fœtorem emendat, coryzamque curat, &c.*

Doſis à ℈ß. ad ℈ij vel ℥j.

PRÆPARATA.

1. *Myrrha Depurata.*

Depuratur more ſolito : Myrrhæ ſubtiliſſ. tritæ affunde expreſſum ſuccum, decoctum, vel infuſum (intentioni tuæ appropriatum,) vel vinum ad eminent. digit. 2. digere in MB, ut molleſcat, dein calida exprime & inſpiſſa lentè. *Vide Quercet. Pharm. Reſt. c.* 15.

2. *Myrrha Extracta.*

Extrahitur cum ☿ rectificatiſſ. ſ. a. abſtrahitur ☿, inſpiſſaturque extractum ulterius in vitro, vel vitreato vaſe ad conſiſtentiam olei.

3. *Oleum Myrrhæ.*

Deſtilla per ♋m ex Arena.

N. 1. *Sunt qui myrrham cum ſerratura abietina macerant, ac poſtmodum per Veſicam oleum eliciunt. Verùm id aliqua ex parte abietinum eſt.*

N. 2. *Alii liquori myrrhæ* ☿ *affundunt, digerunt, ac per* ♌ *Quant.* Med. deſtill.

N. 3. *Alii digerunt myrrham pulveriſat. cum* ✣ *atque hinc Quant.*

N. 4. *Neque per ſe, neque cum ſilicibus, arenâ, bolo aut farina laterum, Ol. profundit, ſed ſolum unum gravem & acidum aq. fœtentem. Fiat igitur utroque modo, ut dixi de Maſtiche S. Cloſſ.*

4. *Liquor Myrrhæ.*

Impone Myrrham pulveriſ. albumini ovi cocti adhuc calido, ac repone in cellam ad liqueſcendum, vel mixtam cum eodem albumine repone ſupra tabulam vitream ut liqueſcat, deſtillet in vitrum ſuppoſitum.

Vires. *Abſtergit maculas cutis, ſtigmataque ex lue Venerea.*

[Oleum Myrrhæ per deliquium dicitur.]

5. *Trochiſci de Myrrha.*

HOFMAN. *Myrrha.*) Græc. Σμύρνα. Bola Indis. Eſt gummi reſinoſum Arboris naſcentis in Arabia, Ægyptiacæ ſpinæ ſimilis, quæ incisâ in ſubſtratas tegetes deſtillat, pars verò citrà caudicem concrelcit. *Theophraſtus* 9. *hiſtor. Plantar. cap.* 4. Arborem dicit minorem eſſe & fruticoſiorem arbore thuris caudice duro, contorto, cortice lævi, folio aculeato, criſpo, ſpina horridulo.

Myrrha alia αὐθέσιμος ſeu *campeſtris*, quæ expreſſa deſtillat & excipitur *Stacte*. Quamvis quidam *Stactem* putent eſſe rorem, qui ante corticem ferro ſolutum ſponte & ſine plaga quaſi ſaliva quædam exſudat. Alia χαβιλία. Inter ejus verò ſpecies primas tenet τρωγλοδυτικὴ, à loco natali denominata, quæ ſubviridis, pellucida & mordax. *Deinde tenuis, Edellii modo lenteſcens. Tertiò,* κανκαλὶς *nigra & retorrida. Quartò* ἐρυθρασίμη, *quæ aſpectu gummi refert.*

Delectus.) Eligenda eſt friabilis, lævis undiquaque concolor, quæ confracta intrinſecus lineas candidas intercurrentes habet, Unguium ſpeciem præ ſe ferentes; minutis glebis, amara, odorata, acris, ponderoſa & picei coloris inutilis. Non hic poſthabenda utiliſſima *Galeni obſervatio Libro* 1. *de Antidot. cap.* 11. ubi ait: Myrrham tranſmutari in Opocarpatum, ſuſcipiendo non ſolùm ejus figuram, ſed venenatam etiam qualitatem. Si igitur in Myrrha animadverterimus multas eſſe glebas diverſas, quoad odorem & ſaporem differentes à vera, non abſque ratione judicabimus eam mutatam in opocarpatum. Ita etiam obſervatum Galbanum mutari in Sagapenum & caſſiam in cinamomum.

Virt. Calefac. & ſicc. aperit, ſubadſtring. attenuat, maturat, diſcuſſit, putredini reſiſtit &c.) Unde hujus præcipuus eſt uſus in uteri obſtructionibus, menſium ſcil. ſuppreſſione, partus difficultate, aſthmate, tuſſi, febribus malignis &c. quæ cauſa, quod ingrediatur *Elixir Proprietatis & Tinctturam bezoardicam &c.* Externè prodeſt in eryſipelate, vulneribus &c.

Præpar. 1 Myrrha depurata &c.) Quamvis vinum Myrrhæ genuinum ſolvens non ſit, ſed ſp. vini, ſufficit tamen hoc loco, quod ita in vino ſoluta & calidè colata per linteum à ſordibus depuretur, & cum reliquis ſpeciebus neceſſitate exigente intimius permiſceri poſſit.

2. *Myrrha Extracta &c.*) ſcil. cum ſp. vini extrahitur rectificatiſſimo, & inſpiſſatum redigitur in extractum beneficio MB. Ex hac deſtillatur etiam oleum per retortam ex Aren. poteſt autem ei ante ♌ationem addi arena, bolus vel calx viva &c.

O.

¶ *CCCXCII. Omphacium.*

Agreſta, Agreſt. *Gall.* du verius. *Iuice or Verjuice of unripe Grapes.* Wtcuys van onrijpe Druyve. Eſt ſuccus ex uvis immaturis expreſſus colatus, inque doliis repoſitus, & vaſe clauſo aſſervatus.

N. 1. *Præſtat uvas adhibere dies aliquot* (4 5.) *ſoli expoſitas.*

N. 2. *Tempore Dioſcoridis inſpiſſabatur calore Solis ad conſiſtentiam Rob.*

N. 3. *Oleum acidulum ex olivis immaturis expreſſum, ob ſaporis affinitatem itidem* Oleum Omphacinum *appellari ſolet*, de quo vide ſupra Olea, claſſ. 1.

Vires. *Inſervit tam Eſculentis, quàm Medicamentis. Refrig.* 2. *ſicc.* 1. *ſubſtantiæ eſt craſſioris, ſaporis acido-acerbi. Uſus præcipui ad hypochondria ardentia, ſtomachi ardorem, (orificio impoſitum) imo calidis morbis omnibus feliciori juvamento eſt, quàm acetum quod præter refrigerandi vim & caliditate acri pollet ſecus, ac omphacium.*

PRÆPARATA.

Syrupus de Agreſta, vide Diſp.

Rob agreſtæ.

HOFMAN. *Omphacium.*) Eſt ſuccus ex uvis immaturis expreſſus depuratus, & pro uſu in doliis reſervatus.

N. Oleum, quod ex olivis immaturis exprimitur, etiam *Omphacinum* vocari conſuevit, ob ſaporis affinitatem, ideoque videndum eſt, ne confundantur, ſi præſcribantur, vid. *ſupra de Olea.*

Vires. Inſervit tam Medicamentis, quàm cibis; refriger. ſicc. &c.) Adſtringit ſaporis acido-acerbi. Unde hujus præcipuus uſus eſt in καύσεσι hypochondriorum, omnibus calidis affectibus. Ex hoc paratur ſyrupus de agreſtâ, hic adſtringit, refrigerat & ſiccat; ventriculum roborat, prægnantium vomitum demulcet, ſitim reſtinguit, choleræ & febribus biliоſis medetur.

¶ *CCCXCIV. Opium.*

Sunt, qui Opii ac Meconii, nomine confundunt & duo uno eodemque habent, ſed malè.

Opium enim lachryma eſt, quæ ſtillavit ex capitibus papaveris, dum matureſcebant, leviter inciſis.

Meconium è contra ſuccus eſt ex iiſdem expreſſus. *Videatur Matth. Cord. Garz. Frag. Bellon. Cord. in hiſt.*

Opium triplex eſt.
1. Album, affertur ex Cairo, fortè eſt Thebaicum.
2. nigrum & durum, ex Aden.
3. Flaveſcens magis & mollius, ex Cambaja & Decan.

Colligitur Plinio & Avicennæ ex pap. nigro, at Turcæ

Turcæ ex albo (docente Bellonio, *lib. 3. obſ. cap. 15.*) leviter inciſo eliciunt, quotidianoque uſu ad 3 ß. vel 3 j. nomine Maſlac, aſſumunt ad conciliandam ſciti-cet animoſitatem. Verùm quia hoc opio caremus (flaveſcens enim id eſſe, leoninorum pilorum modo, ait Bellonius) de opio agemus nobis uſitato, quod vel adulteratum, vel meconium, potiùs, quàm opium.

Præſtantiſſimum habetur nobis uſitatum opium Cabaiſanum, quod ponderoſum, denſum, inflammabile & ardens (non atra tamen flammâ) odore ſoporiferum (inſtar papaveris,) ac graveolens, ſapore amarum & acre, colore ad aloën accedens, cùm frangitur, ſplendore quodam nitens, facile ſolutu.

N. 1. *Dignoſcitur ab adulterato, quòd hoc ſi diluatur, liquorem croceo colore tingat, ob Glaucium admiſtum.*

N. 2. *Opium ſeu Meconium noſtrate, ſecundum Quercetanum, ex papav. noſtrati Extractum.* Vide ſupra in papav.

Vires Opii. *Vim poſſidet ſpiritus commotos, inquietos, ſeditioſoſque compeſcendi, facultatique animali peculiari quadam proprietate torporem inducendi. Unde ſomnus, ſenſibilitatis imminutio, &c. media ſanè maximi ſolaminis, in vigiliis, doloribuſque intenſis. Verum enimverò, nec & ſuis incommodis opium caret, nimirum, præterquam quod excretiones urinæ & fœcum ſupprimat, malignitatem quoque exercere aptum eſt. Hac videlicet livorem artuum, frigidoſque ſudores, reſpirationem parvam, ac difficilem, mentis alienationem, & inducit.* Scribonius. [pruritum crebro uſu inducere obſervatum eſt.]

N. *De caliditate & frigiditate maximè controvertitur. Plurimi tamen cum Recentioribus calidum id probant, inducti amarore, inflammabilitate, acredine, vi exulcerandi, &c. Alii cum majoribus frigidum id demonſtrant, virtuti ſcilicet inſiſtentes narcotica, quam obtinet. Diſputatio, me hercle, citrà neceſſitatem. Etenim ſtatuatur calidum, reputetur frigidum, quid inde? nec enim in copia adhibetur tanta, ut metuenda, inde inferre poſſit incommoda. Verumtamen calidum potius dicendum eſſe quàm frigidum, potiores evincunt rationes: nec obſtat vis narcotica, utpote quæ non a frigiditate, ſed occulta qualitate procedit. Similem enim operam obſervare licet in nonnullis correptis peſte, febribuſve malignis & ardentibus. In quibus ſanè quicunque narcoſin ad frigiditatem referre voluerit, ignis frigiditatem attribueret.*

HOFMAN. *Opium.*] κατ' ἐξοχὴν ὄπιον ſive ὄπιον vocatum, liquorem denotat ex capitibus deſtillantem papaveris ad dolores placandos & demulcendos egregii valoris. *Luſitanis & Anglis; Turcis Maſlach, Indis Oſium*

Sunt qui Opii ac Meconii nomina confundunt &c.) Verùm vanus redit, differunt enim diverſo conficiendi modo. *Meconium* enim, teſte *Dioſcoride Lib. 4. cap. 65.* ita præparatur. Papaverum vaſcula cum foliis tundentes torculari exprimunt, mox in mortario teretes paſtillos formant, vocaturque illud meconium *Quod Ioſ. Quercetanus in Pharmacop. Reſtitut. Cap. 25.* ita conficit. Recip. Capit. papav. fl. rubr. q. v. contunde in mortario marmoreo, affunde vinum generoſum ad duorum digitorum eminentiam, digere in MB. per aliquot dies, ut incipiat rubeſcere. Exime & inſpiſſa. Opium verò juxtà *Dioſcoridem Libr. citat. & ex eo Plinius Lib. XX. Cap. XXIII.* hunc in modum præparant, quem adhuc in omnibus etiam regionibus, ubi Opium colligitur, obſervari *teſtatur Bellonius Libr 3. obſerv. 15. Iacobus Bontius in Notis ad Garciam &c.* Scilicet Capita Papaveris recentia grandia, quæ intrà ſuam cavitatem ſextarium cum dimidio aquæ capere poſſint, immatura tamen & ſucco turgida manè poſt rorem ſolis diſperſum cultello in aſſerniſci formâ leviter incidunt, unde liquor lacteus continuò emanans & identidem concreſcens digito in conchulam ſubjectam abſtergitur. Idque tamdiu continuatur, dum vulnus liquorem plorat & ex noviter inciſis recentes lacrymæ coaleſcunt. Pauperes, atteſtante *Jacobo Bontio*, l. a. in Indiâ ex foliis ac ſtolonibus papaveris Opii ſpeciem viliorem excoquunt, quam Soli porrò indurandam exponunt. Hoc Pouſt vocant, quique eo utuntur, contumeliæ ergo Pouſti à ditioribus vocantur, tanquam ſummoëhianos ac proletarios dicas. Pauperiores verò in divites convitium regerunt; eos *Aſſionios* vocantes, tanquam ſi luxuriam ac delicias vellent exprobrare. *Aſſion* enim vel *Amphion* Arabibus ac Indis *Opium Græcorum* eſt.

Nomine Maſlach aſſumunt &c.) Hoc nihil aliud eſt, quàm ſuccus exſudans ex capitibus papaveris albi inciſis in vigore conſtituti ſuo balſamico & creſcente Lunâ collectus. Formantur inde pilulæ à 3 ß. ad ʒ j. Effectus hujus eſt pro temperamentorum diverſitate. Quibuſdam ſomnia jucunda ex ejus uſu objiciuntur, & choreas pulcherrimarum virginum ſibi imaginantur. Falſum eſt prælium inituros tale quid, quo animoſiores ſe morti opponant, devorare. Imò gravitſimè prohibetur, ne quis prælium ingreſſurus tale quid vel deguſtet, quod mentem perturbet, unde & illis vino interdicitur. Quod autem præliaturis ſtimulum ſubdit, & animum addit, prædeſtinatio eſt, quam de vitâ & morte hominis ab æterno factam eſſe à Deo ſibi perſuadent. Non deſunt, qui illud Opium eſſe negant, ſed ex cervicariæ ſucco Maſlach parari dicunt. Verùm fallunt hi & fallluntur. Nulla enim cervicariæ ſpecies, quæcunque ſit, talem narcoticum præſtat effectum.

Præſtantiſſimum habetur Nobis uſitatum Opium Cambaiſanum.) Pro regionum diverſitate ex quibus Opium ad Nos transfertur triplex colore diſtinctum invenitur, Album ſcilicet ex Cairo, Nigrum & durum ex Aden, flaveſcens magis & mollius ex Cambaja & Decan. Olim præſtans *Opium* miſit regio Thebaica Ægypto contermina, unde Thebaicum dicitur. Hodie ex Cairo Ægypti & Adenâ tractu Arabiæ ad mare rubrum ſito ex Syriâ ac Alexandriâ advehitur. Plurimum ex Indiæ Orientalis Cambaja & Decan in vicinas regiones & exinde in cæteras terræ partes exportatur. Cairus, Syria & Alexandria hodie Mahumetano parent imperio. Sunt, qui Cairi hodie quoque opii collectionem ſinceram fieri volunt. Maximam ejus partem Alexandria adulterat. Illud albicat, hoc autem nigricat, longè igitur vilius eſt Cairiano. Cambaja, ut & Decan, ſunt regiones Indiæ Orientalis fertiliſſimæ & perpetuis commerciis omnium populorum celeberrimæ. In his magna *Opii* uberias provenit. Hoc mollius eſt & inſtar ſucci roſacei flaveſcit, atque hoc eſt, quod noſtro ſeculo ob frequentiores negotiationes Europæorum in Indiam univerſæ Europæ ſubminiſtratur & in uſum venit.

N. 1. *Dignoſcitur ab adulterato &c.*) *Dioſcor. Libr. 4. cap. 65.* *Opium* adulterari dicit vel glaucio, vel gummi, vel agreſtis lactucæ ſucco. Quidam cum ſucco chelidonii temperant. Sed hæc adulteratio facilè cognoſcitur. *D. Auct* ſcribit, ab adulterato ob glaucium admiſtum dignoſci, quod ſi hoc diluatur, liquorem croceo tingat colore. Verùm hic color non certum parit judicium. *Opium* enim *Cambajanum* tincturam ferè croceam oſtendit, ſed glaucium in Cambaja creſcere, nullus ſcriptorum hactenus aſſeruit. Lactucâ agreſti vitiatum ſpirat evanidum, & majorem præ ſe fert aſperitatem, quæ tamen etiam evenire poteſt cuicunque opio. Cui gummi eſt admiſtum, elanguidum & transparens eſt. Quod *Opium* à nonnullis ſucco chelidonii interpoletur ex depravata *Serapionis Lectione cap. de Curâ cumâ* venit, glaucium falsò pro Chelidonio majore habentia.

Vires Opii.) Hoc crudum, nec legitimè præparatum & correctum non caret ſpiritibus animalibus inimicâ & infeſtâ qualitate, ſive intrà corpus adſumptum, ſive externè applicatum, dum dictos animales ſpiritus quaſi ligat, torpidos reddit, & cerebro ac toti nervoſo generi narcoſin infert, id quod vel maximè tam in ſano, quàm morboſo corporis humani ſtatu eluceſcit. Ne tamen ei omnem ſubtrahamus laudem, & notum ſit, illud, quando aliquando nocet, interdum etiam prodeſſe, ſciendum hoc benè præparatum & correctum ſi tempore debito, certis affectibus à perito Medico in uſum vocetur, multijugas obtinere dotes, ut in doloribus, ubi ſuſpicio vel malignitatis vel ſoporoſi affectus non adeſt, *in* diarrhœis, dyſenteriâ, hæmorrhagiâ &c. coërcendis, & aliis affectibus ſopiendis ut infrà audiemus, magnâ cum euphoria adhibeatur, *ut Cl. Iacobus Bontius de Medic. Ind. in not. ad Garc. ab Orta* in has ejus laudes erumpere cogatur, inquiens: Si Nobis hîc locorum *de opio ac opiatis* non eſſet proſpectum, fruſtrà in calidiſſimis hiſce regionibus (in quibus homines ſunt ſervidiſſimis ac ſubtiliſſimis ſpiritibus omnium actionum autoribus prædíti) Medicinam faceremus, choleræ, dyſenteriæ, ac reliquis bilioſis affectibus or-

gasmo turgentibus, sed non sine correctione cum aceto factâ acerrimo, quod opio affunditur ad trium digitorum transversorum eminentiam & in Sole digeritur.

N. *De caliditate & frigiditate maximè controvertitur &c.)* Veterum nota est sententia, *Opium* esse frigidum statuentium, ab effectu ejus & operationibus. Unde *Dioscor. Libr. 4. Cap. 65. Opii* virtutes refert ad refrigerationem, incrassationem & exsiccationem. Idem agnoscit *Galenus 12. Meth. Med. Cap. 8. Fernelius Libr. 6. Meth. Med. Cap. 5. Iul. Cæs. Scalig. contrà Cardanum de subtilit. Exerc. 140.* Hi omnes *Opium* esse frigidæ temperiei ex effectu judicant, eò quod calorem vitalem opprimat, somnum profundum inducat, & totum cerebrum omnesque sensus stupidos reddat. Eidem opinioni etiam subscribit *Scribonius Largus Libr. de compos. Medicam. Cap. 48. Et Iohann. Freitag. libr. de Opio cap. 3.* Recentiores contrà calidum esse in universum ferè omnes pronuntiant, vid. *Matthiol. in Dioscor. Lib. 4. cap. 60. Cl. Sennert. Libr. 6. Prax. Medic. part. 7. cap. 1. D. Autor Noster. l. c. Leonhardus Lachinus in 9. Rhasis Cap. 4. Excell. Rolfinck Libr. 4. sect. 3. chem. in Art. form. redact. Cap. 7. p. 249.* Quorum rationes vid. l. c. Verùm Ego statuo, Opii qualitatem non ex primis, calido, frigido, nec secundis amaro & sulphureo principio metiendam esse, sed virtutem ejus ex seminali potestate dependere, qua agit, quod à Patre Luminum agere jussum est, *prout Cl. Helmontius loquitur.* Et quidem juxtà Ejus singularem partium texturam, figuram, motum, quietem & situm, à quibus suprà dictæ proveniunt qualitates, pro istius adaptatione.

PRÆPARATA.

1. *Extractum Opii Quercetani.*

℞. Opii tenacis (non emarcidi.) q. v. scinde in bracteolas tenues & exiguas ac in patina vitreata moderato calore (arenæ) exicca (cavendo fumum) donec in pulverem digitis comminui possit & fœtorem amittat. Sic Sulphur fœtidum discussum, in quo omnis vis narcotica.

℞. Opium hoc Sulphure suo narcotico exutum, extrahe ſ. a. Tincturam cum acet. destill. fortissimo, (vel succo Limoniorum) abstrahe dein menstruum in ℳ ad mellaginem seu extracti formam. *Hartman. in Croll.*

N. *Fæces, quæ post Tincturam extractam remanent, inservire possunt anodynis externis inde concinnandis, v. g. in Podagra, &c.*

2. *Aliud Quercetani Extractum Opii & Hyoscyami,* quod placet appellare?

2. *Extractum Opii succati.*

℞. Succi seu Extracti Hyoscyami ℥x. (vide Hyoscyam.) opii præpar. id est, ad ignem exiccati, ut dictum ℥x. vel xj. Digerantur lento calore cinerum. Sic attrahit opium tantum succi, quantum sufficit, quod residuum erit ab attractione, seorsim separabitur per inclinationem & exhalationem. Ex eo autem, quod coagulatum est, extrahe Tincturam cum succo Limoniorum ſ. a. donec animadverteris succum non amplius colorari. Tinctos liquores decantatos digere denuò, ut crassiores fæces subsideant, quas secerne.

N. *Laudanum opiatum majus Quercetani ingreditur.*

3. *Extractum Opii Angeli de Sala.*

℞. Opii in frustula concisi ℔ ß. humectetur aceto ros. ℥ ij. vel iij. atque exponatur igni in sartagine ferreâ, continuò agitando ut liquescat, vaporque opii Sulphureus ac noxius unà cum ✣ in auram abeat, opiumque refrigeratum friari ac pulverisari queat.

N. *Ignis cautè administrandus, ne ἐμπύρευμα contrahat.*

Hinc ℞. opium illud pulverisatum ✣ ros. ℔ iij. stent in calore arenæ (saltem aliquot horis) ut solvatur, dein cola per colum linteum cum expressione ac coagula. Hinc solve denuò in Q. E. Sambuci rectificatissima: clarifica cum albo ovi, ac inspissa ad consistentiam pilulis aptam.

N. *Sal ✣ ros. operationem opii (cum quo jungitur) non modò mitiorem reddit, sed & vim ejus diaphoreticam confortat, ut vel sudor haud sine levamine subsequatur.*

4. *Extractum Opii (rollianum.*

℞. Opii (purgati prius in liquore hyssopi, vel aqua ℞lata,) q. v. extrahe ſ. a. cum Ѵ decanta & abstrahe.

N. *Crolliana hac extractio non sine ratione reprehensionem incurrit, quia 1. Sulphur illud, in quo vis narcotica latitat, humanæ naturæ inimica, per Ѵ tenuius subtilius, ideoque ferocius redditum. Laudani compositionem deteriorem facit. 2. Spiritus vini suâ naturâ nihil præter Sulphur extrahit, sale intacto, quod potissimum tamen requirimus. Præstat itaque cum aceto extrahere, quàm cum Ѵ.* Hartman. in Croll. Brendel.

5. *Laudanum Opiatum.*

Laudanum opiatum, nihil aliud est quàm Extractum Opii admixtione alexipharmacorum, cordialiumve, & sim. correctum. Dicitur autem Laudanum, quasi laudatum medicamentum, ob insignes operationes, quas vel in gravissimis morbis præstat, quales sunt 1. dolores sedare. 2. somnum inducere, 3. omnes fluxiones sistere. 4. ardorem mitigare. 5. Naturam confortare, inquietos spiritus in Phrenitide, Arthritide, Epilepsia, & sim. compescere. Variæ porro laudani hujus descriptiones circumferuntur, quarum tamen præcipuæ sunt sequentes.

6. *Laudanum Opiatum.*

℞. Extract. Opii (Quercet. vel Salæ) liquidi adhuc instar mellis ℥ j. Magister. vel sal. corallor. perlar. ana ʒß. Extract. croci (cum Ѵ facti) ʒij. M. omnia diligenter & serva. In fine addi possunt aliquot guttulæ ol. caryophyllorum.

N. *Alii spir. ☉ admiscent.*

Hoc Laudanum est pene inculpabile & securè sine omni alicujus peregrinæ affectionis metu potest administrari.

Dosis à gr. ij. ad iij. *Hartman. in Croll.*

7. *Laudanum Opiatum Querc.*

℞. Extr. seu Essent. Opii, ℥ ij.
Extr. Croc. (cum aq. Limon. fact.) ℥ j.

His contusis adde

Pulv. Hyacinthor.
Corallor. ana ʒ i ß.
Terræ sigill. ver. ʒ j.
Bezoard. ver. (ſ. Extracti Bezoardici.) *V. lib. 2. cap. 57.*
Unicornu.
Ambr. gryſ. ana ∋ ij.

M. exactè, continuò agitando ad △ lentum, donec ex materia frigefacta pilulæ formari possint.

Vires. *Insignes ac suspiciendas percipies hujus anodyni affectus, quod te spe nunquam frustrabit. Non conferè*

confert citra molestiam & cerebri ullam perturbationem adversus omnis generis dolores, à quacunque causa subortos contra omnes hæmorrhagias, in quacunque corporis parte fuerint, contra omnes defluxiones & fluores ventris, dysentericos, hepaticos, lientericos, & sim. ad inducendam gratam tranquillitatem in febribus ardentibus, in quibus ipse rationis sensus laditur, & in phrenesin æger plerumque delabitur.

Dosis pilula una ac altera magnitudine grani piperis. *Querc. in Pharm. Rest. c.* 25.

8. *Aliud laudanum Opiatum Quercetani*, quod libet appellare.

8. *Laudanum Opiatum majus Querc.*

℞. Extract. Bezoard. Quercetan. (nondum inspissat.) *Dosi ut l.* 2. *c.* 57.

Extract. Croci ex croc. ℥ iv. cum ▽ ♃at ex succo Limon. vel pomor. redolent. acuata cum ♏u ☉, vel ♎ Sulphur.

Extr. Myrrhæ ac mumiæ, (ut sequitur.)

Extr. Opii succati (quale & quantum supra paratum,) sc. ℥ vj.

Misce & lento △e redigantur ad consistentiam mellis.

Dein adde

Succin. Citrin. præparat. (id est, super quo ▽ opt. aliquoties (4.) deflagrarit.) ℈ iv.

Sal. Perlarum.

Corallorum. ana ℥ ij.

Terræ sigill. opt. ℥ i ß.

Pulv. Bezoard. ver.

Oss. de C. C.

Unicorn. ver. ana ℥ j.

Ambr. gryf. ℥ ß.

Mis. opt. in fine addendo,

♎ Anis.

Fœnic. anagr. xij. vel xv.

serva pro usu.

Dosis, est magnitudo piperis, vel gr. ij. iij.

Extractum Myrrhæ ac Mumiæ fit.

℞. Utriusque ana ℥ ß. dissolve in hydromelite vinoso ad △m, trajiceque calidè per chartam, quia viscosa est solutio.

9. *Aliud Laudanum Opiatum, Anodynum specificum Paracelsi.*

℞. Opii Thebaic. ℥ j.

Succ. aurant. acid.

Cydon. ana ℥ vj. (alii addunt & ▽ spermat. Ranar. tantundem.

Cinamom.

Caryophyll.

Croci or. ana ℥ ß.

F. digestio leni calore Solis vel fornacis per ♒m, dein exprimantur & imponantur iterum

Moschi ℈ ß.

Ambræ ℈ iv.

Magist. Corall.

Perlar. ana ℥ ß.

Misce digereque iterum per ♒m.

postea adde

Quint. Essent. auri ℥ ß.

Misce exactè.

N. *Hartmannus omissa Q. E. auri remanentiam incinerare, atque Sal inde extractum priori mixturæ admiscere jubet.*

Vires. *Anodynum specificum est Paracelsi ad asserendum quoscunque dolores internos & externos.* Hartman. in Croll. Sala in Opiolog.

10. *Aliud.*

Nepenthes Aureum Angeli Salæ.

℞. Extr. Opii (Salæ) ℥ ß.

Croci (ut in laudan. opiat. major.) ℥ ij.

Lap. Bezoard. seu Tinctur. auri ℈ ij.

Resin. ligni aloës.

Ambr. gryf. opt. ana ℈ j.

Misce & incorporentur simul in vase vitreo, eoque bene clauso serventur. *Sala in Opiologia.*

11. *Laudanum Opiatum Crollii.*

℞. Opii Thebaic. ℥ iij. purgetur in ▽ hyssop. dein extrahatur cum Spir. Vin.

℞. Succ. Hyoscyam. debito tempore collecti, & in ☉ inspiss. ℥ i ß. F. Extractio cum ▽.

℞. Spec. Diambræ.

Diamosch. ana ℥ ij ß.

F. Extract.

Hisce extractis per ♒ses 2. digestis admisce.

Mumiæ transmar. ℥ ß.

Sal. Perlar.

Corall. ana ℥ iij.

Liquor. succin. per alcohol vini extract.

Oss. de Corde Cervi.

Lap. Bezoard.

Unicor. animal. vel mineral. ana ℥ j.

Moschi.

Ambræ, ana ℈ j.

Et in defectu genuini auri potabilis, nullis corrosivis inquinati, addantur in fine.

♎ Anisi.

Carui.

Arantior.

Citrior.

Nucist.

Caryophyll.

Cinamom.

Succin. ana gr. xij.

F. Massa pilularis.

N. 1. *Radices & Cortices Hyoscyami juniores recentes, (abjecto interno trunco lignoso,) colligantur ☉ & ☾ existentibus vel in ♍, vel in ♎ ante plenilunium. Alii colligunt, si fieri possit, in ipsa hora, quando ☾ in dictis signis renovatur. Expressus succus depuratus inspissatur ad consist. mellis, dein extrahitur cum Spir. Vini inspissaturque l. △.*

N. 2. *Succus Hyoscyami & Opium (antequam reliquis misceantur,) prius rejiciant sua Sulphura, & venena noxia, (quæ spumæ instar superficiem petunt.)*

N. 3. *Pro mulieribus propter suffocationem matricis omittantur Moschus & Ambra, vel corrigitur adjectione granorum aliquot Castorei.*

N. 4. *Ex remanentia incinerata Sal extractum mixturæ misceatur.*

N. 5. *Extractiones illæ digerantur per menses 2. dein abstrahatur ▽, addanturque pulveres.*

N. 6. *Oleis, quia difficulter extracto miscentur, prius invicem mixtis, aliquot guttæ ▽ affundi solent, & diligenter commisceri, ita facile compositioni miscentur.*

N. 7. *Compositio leniſſimo calore per menſem fermentari poterit.*

Doſis à gr. ij. ad iiij.

12. *Laudanum Opiatum Clar. Sennerti.*

℞. Opii purific. ℥ j. F. Extr. cum ☿.
℞. Spec. Diambr. ℥ j. F. Extr. itidem cum ☿.

Hinc affundantur Extracto Opii, (ad ſyr. conſiſt. inſpiſſato,) Tincturæ Diambræ pars dimidia & ſucc. extr. rec. purific. ℥vj. ſtent in digeſtione ♂ 20. ſæpius agitentur, ubi ☿ maxima pars exhalaverit.

Addè

Extr. Caſtor.
Solut. Corall.
Perlar. ana ℥ ß.
Eſſent. Croci ℈ j.

Affund. Tincturæ Diambræ reliquum, lentoque Δ, ☿ exhalet.

Sub finem adde

℔ Citri.
Cinamom.
Caryophyll. ana gr. iij.

F. Maſſa inſtar Extracti.

Dimidiæ parti adde

Moſchi,
Ambræ ana gr. vj.

Reliquum reſervetur pro fœminis.

13. *Laudanum ſimplex Plateri.*

Laudanum ſimplex habetur in obſerv. Plateri p. 455. ex ℥j. bdell. in ſucco plantag. emolliti & ℈j. opii in ☿ ſoluti. F. maſſula, cujus doſis gr. vj.

℞. Opii ſuper lamina ferrea exiccat. ℥ij.
Styrac. calamit.
Labdan. an. ℥ß.
Ol. caryoph. gutt. iiij.

Malaxentur in mortario calido & formentur pilulæ magnitudinis piſi pondere gr. 4. aut 5. detur unica.

14. *Laudanum liquidum.*

Fit ex opii deſiccat. ſuper lamina ferrea ℥ ß.
☿ opt. rectif. ℥ vj.
☌ opt. ℥ ß.
Croci Angelic.
Specierum diambr.
Diaromat. roſ. ana ℈ iiij.
Ambr. gryſ. ℥ ß.

Infundantur ſimul matracio clauſo, digerantur calore lento per 20. ♂ continuos, coletur per chartam & colatura ſervetur. Eſt iis accommodatum, qui pilulas ſumere nequeunt.

Doſis à gr. 4. ad 8. &c.

[Laudani Cydoniati liquidi meminit celeberrimus Willis in Pharmac. Rational. exhibitia g. xxiv. in dyſent.]

15. *Laudanum ſolidum S. Cloſſ.*

Totum Laudanorum artificium conſiſtit in correctione opii, quæ fit per diutinam digeſtionem in Acet. deſtill. (ſp. 8. dierum) quæ ter cum novo Acet. deſtill. repetenda venit, abſtrahatur poſtea Acet. deſtill. à tincto liquore ad conſiſtent. Extracti.

℞ Extracti Opiatici ℥ij.
Croci (in p. 8. aq. roſ. & ſpir. vin. parte unâ facti) ℥ ß.
Caſtor. eodem modo parati ℥ j.
Extr. ſpec. Diambr.
Diamarg. frig. &
Diamoſc. dulc. in Acet. deſtill. mixtim parat. ℥iij.

Magiſterii corallini ☾-lati ℥ vj. M. ut artis eſt. Servetur in vitro ad dimidias ſolùm pleno qua poſt paucas horas fermentari incipit, quod dum fit, agitetur ſæpè ſpatulâ ligneâ.

Doſ. gr. iij.

N. *Eſſentiæ & carnosa omnia quæ vulgariter Laudanis adduntur, pretium potius, quàm virtutes augent.*

16. *Laudanum pectorale valde excellens Ang. Salæ attributum.*

℞. Extract. Opii liquidi in part. iij. ☿, & parte 1. aq. roſ. per digeſtionem 3. ♂ in ☵. parati ℥ j.
Croci.
Florum Sulphur. Benzoinat.
Aloës lucid.

Myrrh. el. ana ℥ ij. pulveriſentur & M. calidè, addendo ſpiritus Sal. com. ℥ j. (ad promovendam fermentationem.)

Hoc Laudanum tutiſſimè exhibetur phthiſicis à Catarrho, Aſthmaticis tuſſientibus, cum extracto ſucci glyzyrrh. in Epilepſia aërea cum ſanguinis effervescentiâ, hæmorrhagiâ, capitis dolore. In dentium dolore diſſolvitur in ✢ & applicatur denti. *Doſ. eadem cum ſuperiori.*

N. *Pluresinſuper Laudanorum deſcriptiones paſſim reperiuntur, ut in Alchymia Libavii, l. 2. c. 1. in Opiolog. Cl. Dn. D. Winckleri, Freytagii, & ſim. quæ curioſum Lectorem remittimus.*

12. *Pilulæ Narcoticæ Plateri.* Vid. l. 2. c. 74.

HOFMAN. *Præparata* 1. *Extractum Opii Quercet.* 2. *Extractum Opii Angeli de Sala*, 3. *Laudanum Opiatum Quercet. Crollii. Cl. Sennerti. S. Cloſſai &c.*) Poſthabitis omnibus *Opium* corrigendi & extrahendi communibus proceſſibus, qui in toſtione & extractione cum aceto, ſucco Citri vel Limonum, ſpiritu vitrioli, ſp. vini &c. conſiſtunt, prout & *D. Auctoris* deſcriptiones tradunt, convenientior ſanè non habetur eo, atque qui ab *Excell. D. Ioele Langelotio communicatur in* Epiſtolâ ad præcellentiſſimos Naturæ Curioſos de quibuſdam in chemiâ præstantiis, cujus etiam aliquot ante annos abhinc mentionem fecit *Thomas Bartholinus Centur.* 3. *in Epiſtol. Medicin.* 45. & peragitur adminiculo fermentationis cum ſucco cydoniorum. Ubi, ſi quis corpori humano noxiam qualitatem Opii ex Sulphure ejus volatili ac fœtido emanantem forſan in dubium vocare velit elaborando hunc proceſſum proprio expertus damno, cautior in poſterum in contradicendo & refutando *Cl. Zvvelferum fiet.* Sequenti autem modo elaboratur. Rec. Opii Theb. in particulas conſciſſ ℔ j. affunde ei in cucurbitâ humili ſucci cydoniorum benè maturorum recentiſſimi ℔ x. adde Salis Tartari puri albiſſ. & ſicci ℥ j. expone leni calori per diem unum aut alterum, uſque dum bullæ quædam appareant, tunc adde iſtius promovendæ causâ Sacchari pulveriſati ℥ iv. porrò eum caloris gradum obſerva, quem fermentatio requirit, ſic ſatis benè etiam procedet, videbis opium vehementer attolli & reſolvi per minima; Cave verò à ſulphure narcotico graveolenti, quod nunc ſolet exſpirare, quod Mihi cum prius conficerem, obtuſum capitis dolorem cum ſomnolentiâ induxit, quod cautior poſtmodum factus, cum ſecundâ vice præparatem, devitavi. Videbis quoque partem impuri volatilis ſpumoſi ſuperiora petere, partem verò magis terreſtrem in fundo cucurbitæ ſubſidere, tandem in medio conſiſtet purior pars liquor rubini inſtar pellucidus, quem caute ſeparabis & debitâ deſtillatione ad mellaginem inſpiſſabis. Hanc denuò ſp. vini alkoholiſato diſſolvas & filtres ac per menſem digeras, ut, quicquid adhuc crudi ineſt, cœleſti illo igne maturetur. Soluitus ad juſtam conſiſtentiam abſtrahatur. Hæc *Eſſentia* eſt Medicamentum tutum ac immune à vulgi dicteriis, imo polychreſtum

threstum. *Hæc de Langelot.* l.a. Nec justa est quorundam de hoc medicamine censura, primò, si opium cum succo cydoniorum extrahitur, hujus extractum proprium majoris cum extracto opii ponderis fieri, quod vires istius immiuat; præterea fieri roob cydoniorum opiatum. Deinde ab additione salis tartari verendam esse fermentationis annihilationem, & facilè postea ob Sal tartari diffluere opium, si ad pilularum redigatur consistentiam. Verùm Sal tartari in hâc operatione inhibere fermentationem experientiæ repugnat, & facilè hanc censuram subterfugiemus, si fermentatum jam cum succo cydoniorum opium denuò cum sp. vini rectificato solvamus, filtremus, ac post novam circulationem institutam demum ad justam consistentiam extracti redigamus.

N. Qui simplici dissolutione ac digestione cum sp. vini factâ sunt contenti in Opii correctione, videant, quomodo symptomatibus ab ejus usu provenientibus ex asse satisfacere queant nonnimus rationem de his reddendo, quàm ea mitigando, ut circumspectum ac longâ experientiâ peritum Medicum praxis docuit.

Hujus vires ferè sunt incomparabiles & se extendunt ad omne Morborum genus (exceptis soporosis, febrium ardentium & malignarum vigore, item asthmate, hydrope & omnibus affectibus, ubi spiritus oppressionem patiuntur) dum Archéum inordinato motu peccantem sedat, viribus defectam Naturam reficit, doloribus & vigiliis consumptam placidâ quiete refocillat, vel lympham, liquorem nervosum & massam sanguineam nimium effervescentes compescit, vel spiritus paulò concitatiores ad temperiem reducit. vid. *Baconum de Verulamio in tr. de vitâ & morte*

Datur vel per se in appropriato vehiculo à gr. ß. j. ij. iij. ℈v. &c. vel cum alio admixto, & tunc dosis extenditur ad plures gutas. In hemicraniâ, colicâ, calculo, arthritide vagâ & fixâ, febrium ardentium initio, &c. Cum sale volatili tartari, C C. ℈ &c. Item in calculo cum Terrâ foliatâ solutâ, tinctura Salis tartari &c.

¶ *CCCXCV. Opopanax.*

Ὀποπάναξ, *Dioscorid.* Opopanax. Gummeus est succus ex panacis heraclei sauciata radice effluens ac concrescens.

Dicitur Opopanax & Opopanacum, *Cord. hist. Cas.* Planta autem inlignitur, πάνακες ἡρακλεῖον, *Dioscorid.* Panaces Heracleum, *Matthiol. Cast.* Panax Heracleum, *Lob. Dod. Ger. Pan.* Herculeum, *Casalp.* primum, *Tab.* Panax Sphondylii folii, C.B. 1.

Vires. *Calf. 3. sicc. 2. emollit, digerit, flatus discutit, purgat pituitam, crassam & lentam, à partibus remotis, cerebro, nervis, sensoriis, junctnris, Thorace, (de quo Class. 4.) uvulæ delapsæ opitulatur (suffitu in os immisso.)*

N. *Signa bonitatis, color extus flavus, intus albus, aut subflavus, sapor valde amarus, odor gravis consistentia pinguis facilè in aqua solubilis, levis, tenera, friabilis, galbani instar lacteſcens, dum solvitur ad lacteum liquorem propius accedens. Improbatur Opopanax niger ac mollis.*

PRÆPARATA.

[Pilulæ de Opopanace rari usus.]

Opopanax, styrax. calam. bdell. labdan. oleum sed parcum profundunt.

HOFMAN. *Opopanax.*) Est succus gummosus ex radice panacis heraclei vulneratâ emanans potissimùm æstate, ad usus plurimos commendabilis, ut vocabulum plantæ, ex quâ destillat, innuit. Panait enim, unde & Panacea, omnem curat Morbum vel omnibus Medelam subministrat.

N. Plus de aqueâ, quàm resinosâ substantiâ possidet.

P.

¶ *CCCXCVI. Pissasphaltos.*

Πισσάσφαλτος, Πισσάσφαλτον, { Nativum Erdwachs. Asphaltos. *Asphaltus, Earthwax*, or *Iewes Bitumen.* Asphaltus, of Aertwas of Jodepick. Factitium.

Nativum describitur à Dioscoride, quod nascatur in Apollonia Epirotar. Item quod ex Cerauniis montibus devolvatur, & impetu fluminis raptum rursus æstu in littus expuatur, ibique concrescat. Hæc ratione nihil aliud esse videtur quàm ἄσφαλτος, de qua l. 3.

Factitium, est compositum quid seu mixtura ex pice ac bitumine (unde & nomen accepit) videturque id esse, quod nostrates ἀσφάλτον, vocitant, seu bitumen Iudaicum.

N. *Sunt qui Pissasphalton mumiam Arabum dicunt, de quo lib. 5. in homine.*

Vires. *Calf. 3. & sicc. 2. dolores capitis aliisque ejus morbis à frigiditate obortis medetur.*

¶ *CCCXCVII. Pix.*

πίσσα, Pix, Pech. *Pitch* or *Pick.* ick. Est pars Resinosa ex accensis tædis, id est, arboribus resinosis per senectutem nimiâ pinguedine q. strangulatis, colliquata.

Modus fiendi rusticis committitur, qui in nonnullis locis, ubi arbores resinosæ abundant, inde victum lucrantur: fitque ad modum quo destillatio per descensum fieri solet. Rogus scilicet tædarum resinosarum contegitur undique termitibus terræ, ne qua exhalatio fieri queat: hinc subdunt ignem per foramen relictum, quo fit ut resinosa pars colliquata in canales affabrè subditos effluat, initio liquidior, hinc crassior, ultimò crassissima. Affertur autem copiosè ex Finlandia, ubi rogos ejusmodi plures non citra oblectationem vice unâ & eâdem conspexi, abietem enim ac Pinum copiosè illa alit.

Dicitur Pix liquida Pisselæon, *Dioscor.*

N. *Arbores resinosæ sunt inprimis Pinus, Abies, Terebinthus, Cedrus.*

Pix illa ubi denuò coctione purgatur, seu si mavis dephlegmatur, crassescit magis ac magis, diciturque Pix sicca, Palimpissa, Pix navalis (quòd navibus picandis, adhibeatur,) non quòd à navibus maritimis derasa sit, quippe hæc appellatur Zopissa

Vires. *Ut resinam sapit, ita & resinarum Vires obtinet, idque eo magis, quo liquidior pix fuerit, sicca enim exiccat fortius: facultatis itaque pix liquida est calfacientis, discutientis, mollientis, digerentis, anodyna, &c.*

PRÆPARATA.

Ol. stillat. Fit l.c. per Ret. per se, vel addito sabulo.

Vires. *Maximè prodest ad vulnera capitis, ad punsturas ex causâ frigidâ egregiè facit.*

N. *Multum olei fundit.*

[*Aqua picis arthriticis doloribus utilis dicitur.*]

R.

¶ *CCCXCVIII. Resina Terebinthi s. Terebinthina Cypria.*

Terebinthina in officinis Resina est liquidiuscula, referens balsamum sive oleum crassiusculum, colore ex albo flavescens, sapore acris, lenta, cutique tenaciter adhærens. Estque duplicis generis. Resina scilicet Terebinthi & Resina Laricis. Resina Terebinthi ῥητίνη τερμινθίνη. Resina Terebinthina (Avicennæ gluten Albotin) est ea quam officinæ Terebinthinam Cypriam, Venetam, Paracelsus Lorchet appellat. Terebinthina Resina, *Matth.* Ter. vera, C.B. 1.

Optima censetur clara, pellucida alba, vitrei coloris in cæruleum vergentis, acris & odorata. Præfertur item quæ ex Chio Insula affertur, post hanc Lybica, tùm Pontica; tandem Cypria, Syriaca, Judaica, Arabica. Terebinthus arbor est mediocris magnitudinis,

in

in plurimis regionibus sponte familiaris, v. g. in Hispania, Syria, Sicilia, &c.

N. *Terebinthinam veram officinis esse ignotam autumat Clusius, officinalemque esse resinam abiegnam è novellis abietibus collectam.* Vide sis classi. 1. in abiete.

Vires. *Facultates Terebinthinæ ex lib. 2. sub titulo de Resinis huc referre licet. Excellit enim Terebinthina præ reliquis Resinis, unde & facultatibus præpollet. (confert intrinsecus, præcipuè in tussi aliisque pulmonum affectibus (cum melle,) in urina ac alvo cienda: convenit Epati, Lieni, Renibus, Vesicæ, expectorationi purulentæ ac phthisi incipienti succurrit, calculum pellit, arthriticos affectus juvat, uterum à saburra liberat. Extrinsecus usitatior est terebinthina laricea quæ hujus vicaria in defectu esse potest, viribus iisdem pollens, sed imbecillioribus.*

N. 1. *Lavari solet in aqua appropriata & hinc exhiberi.*

N. 2. *Exhiberi potest* 1. *per se, placentulis, quas oblatas vocant, involuta.* 2. *In aqueo liquore, adjecto tantillo Vitelli ovi, sic aqueum scilicet exhibet liquorem.* 3. *Inspissat aliquantulum & in pilulas redacta. Verùm ob evanescentiam spiritus præstant modi priores, vel si placet, formentur modo sequenti.*

Pilulæ de Terebinthina cum Rhab.

Pilulæ Podagricæ.

℞. Terebinth. Cypr. ℥j. coq. in ▽ chamæpyt. dum albescat, hinc adde Rhab. opt. pulv. ʒvj.

Iv. arthetic.

Succin. alb. ana ʒij.

Glycyrrhiz. ʒ j.

M. & F. Massa.

Vires. *Faciunt ad removendam materiam calculi & podagræ.*

Dosis ʒß. ad ʒj. &c. *Cl. Greg. Horst. part. 2. lib. observ.*

N. *Crato eadem habet, sed paulo secus, cons.* 143.

HOFMAN. *Resina Terebinthi seu Terebinthina Cypria.*) Vera *Terebinthina* ex Terebintho Arbore habetur & ex Chio insulâ defertur, chia inde appellata. Post hanc *Lybica* probatur, deinde *Pontica. Veneta Terebinthina* non *Terebinthi Arboris*, sed *veræ Abietinis* resina est, licet vulgari fit elegantior.

Terebinthus est arbor contorta, fruticosa & mediocris magnitudinis, caudice crasso, ramis multis, oblongis, foliis fraxini modo longis, sed crassioribus & pinguioribus, flores admodum parvi sunt, muscosi & purpurascentes, fructus exigui baccarum ritu racematim cohærentes, rotundi, oblongi, pingues ac resinosi, odore grati.

Nascitur copiosa in Chio, Cypro, Syria, circà Idam ac Macedoniam.

Vires.) Hæc *Terebinthina Cypria* reliquis præfertur resinis ob facultates & vires, quas præstat egregias in tussi & aliis pulmonum affectibus diuretica, juxtà ac alviduca est, Unde in internis exulcerationibus ventriculi, intestinorum, Epatis ac lienis &c. notabilis est energiæ, exhibita cum vitello ovi soluta in brodio calido, item in formâ pilulari. Vid. ex hac destillatam Aquam Nephriticam D. R. in Thesaur. nostro Pharmaceutico annexo sect. 1. Num. 52.

¶ CCCXCIX. *Resina Laricis, s. Terebinthina vulgaris.*

Resina Laricis est, quam Terebinthinam vulgarem seu Terebinthinam simpliciter ita dictam, vocant. Hæc quantò Terebinthinæ priori similior, tantò quoque præstantior æstimatur, adeoque optima, quæ puriſſima, odoratissima, aliquantum translucida, & quæ in tincto digito contumaciter & æqualiter diffluit.

Vires. *Calfac. emollit, abstergit. Usus præcipuus intrinsecus in pulmonibus expurgandis, in Gonorrhœa sistenda (cum ▽ plantag. ac succino,) urinam ac alvum ciet. Extrinsecus Chirurgis usitatissima est, feréque in Emplastris omnibus adhibetur, movet enim pus, maturat, scabiei cutis medetur.*

N. *Sunt qui Terebinthinam, in cerevisia infundunt atque simul defervere sinunt, pro potu ordinario in præservatione calculi, viscerumque obstructionibus.*

PRÆPARATA.

Ex Terebinthina solâ vulgari fieri solent, ad quem modum tamen & reliqua tractari poterunt.

Suntque 1. *Spiritus Terebinthinæ.*
2. *Oleum Terebinthinæ.*
3. *Balsamus Terebinthinæ.*
} *Horum præparationes* Vide l. 2. de oleis.

N. *Oleum ac Balsamus rarò seorsim, crebro conjunctim extant.*

4. *Colophonia.*

Vires. *Spiritus calfacit, siccat, attenuat, urinam ciet, tartaream mucilaginem resolvit. Hinc confert in tussi, aliisque Pulmonum affectibus tartareis, in Lienis & uteri obstructione, in calculo Renum & Vesicæ, in stranguria, gonorrhœa virulenta, ulceribus pœnis ex lue venerea.*

Dosis à gr. iij. ad vj. & ultra.

N. *Urinæ odorem Violaceum conciliat.*

Balsamus calfacit, attenuat, mundificat, consolidat. Hinc adhibetur feliciter membris frigore rigidis, tumoribus scirrhosis, vulneribus inveteratis ac putridis, gangrænæ, fissuris pedum à frigore oriundis (pernionibus) quas efficaciter curare creditur.

N. *Cunrad.* Kunrath *commendat summè spirit. tum Terebinth. mellitum, cujus guttulas 4. 5. 6. in liquore convenienti quotidie ad calculum Renum & Vesicæ atterendum. Parat ex mellis puri part. 2. & Terebinth. p. 1. mixtis exactè & per Ret. vel ☓ destillatis.*

5. *Oleum cæruleum Terebinth.*

Fit S. S. S. in Vesica cupreâ ex scobe radicum pinguium abietinarum cum flore chamom. affusâ aq. q. s. fermententur per dies aliquot, donec Tereb. abjecti inhærens tincturam ☿ is ad se attraxerit, quam in olei ejus prolectatione secum in ☓ rapit, sibique per omnia miscet. *Est vulnerarium incomparabile, si Thurnheusero creditur.*

6. *Tinctura Terebinth.*

Evaporet ol. flavum illius leniter in scutella, dum restet Colophonia rubentissima, è qua tinctura cum ▽ trahitur, eoque remoto balsamus relinquitur, quo renes inunguntur in doloribus.

7. *Sal volatile Tereb. purgans.*

Describ. in Myroth. Fabri.

8. *Pilulæ de Terebinthina cum Rhabarb.*

℞. Therebinth. cypr. ℥j.

Coq. in aq. chamæpytis dum albescat.

Hinc adde Rhabarb. opt. pulv. ʒvj.

Ivæ arthetic.

Succin. alb. ana ʒij.

Extr. Glycyrrhiz. ʒ j.

M. F. Massa.

N. *Crato aliquot hujusmodi descriptiones exhibet, atque Rhabarbarum in minori quantitate immiscet.*

Vires. *Commendantur in præservatione arthritidis, calculi, &c. Assumuntur singulis trimestribus, &c.*

Dosis ad ʒj.

Greg. Horst, *lib. 1. observ.*

HOFMAN.

HOFMAN. *Resinæ laricis seu Terebinthinæ vulgaris.*) Hæc ex Larice sponte sua destillat, & magna sæpè copia, Terebinthinæ priori viribus nihil cedens.

Vires. Calefac. emollit, abstergit, &c.) Unde usus Ejus præcipuus internus est in pulmonibus expurgandis, gonorrhœa sistenda, in præservatione calculi &c. Hæc teste *Forestο libr.* 24. *obs.* 18. potius facit ad calculi præservationem, quam ad ejus curationem. Cujus egregium habetur exemplum apud *Amatum Lusitanum Centur.* 2. *Curat.* 68. de Monacho quodam, qui hanc singulis diebus magnitudine nucis castaneæ cum Sacchar o deglutiebat, & intra sex mensium spatium ab hoc malo liber evasit. Quare autem hæc frequenter usurpata, ut Reliqua diuretica, non nocent, hanc causam reddit Gregorius Horstius decad. 8. quæst. 2. de calculo Renum & vesicæ affect. quia caliditas hujus temperata, membris coctioni dicatis amica. Aliam reddit. *cl. Riverius Tom.* 1. *Prax. Libr.* 8 *cap.* 1. quia *Terebinthina* urinas movendo simul alvum laxat, ita ut crassiores humores per alvum deturbentur, qui ab aliis diureticis ad renes deducerentur.

Ex hac præparantur 1. *Aqua.* 2. *Spiritus.* 3. *Oleum.* 4. *Balsamus.* 5. *Tinctura &c.*) *Horum præparationes vid. suprà libr. de Oleis & in Thesaur. Pharmaceutic. annexo sect.* 1. *n.* 53. & 54. *Aquam contra Gonorrhœam D. F. H.*

Vires. Spiritus calefacit, siccat, attenuat, &c.) diureticus est & lithontripticus, confert etiam in tussi, asthmate & aliis pulmonum affectibus, in gonorrhœâ, stranguriâ, item in dysenteriâ non postremas obtinet laudes *teste Petræo in Nosolog. p.* 104. insignem enim vim Balsamicam, prout & *Oleum* obtinet anodynam, resolutivam & emollientem. Ex *oleo* agyrtæ balsamum suum Sulphuris conficiunt, pretio quidem inferiorem vero balsamo Sulphuris, sed non virtute. Ingreditur etiam *Elixir vitæ meum balsamicum*, & Balsamum Hispanicum sect. IV. n. XI. Thesauri Pharmaceutici annexi.

N. Oleum Terebinthinæ commune cum oleo Vitrioli mixtum cum æquali vel dupla quantitate, & ex parva retorta vitrea destillatum, notabilem Sulphuris suppeditat copiam.

N. Acetum etiam ex Terebinthina per destillationem elicitur, postquàm oleum acceperis, colophonia subsidente, quæ etiam per retortam destillata in acidum abit liquorem. Ex residuo Tinctura cum sp. vini elici potest.

S.

¶ *CCCC. Saccharum.*

Σάκχαρ, σάκχαρον, μέλι καλάμινον, ἅλας Ἰνδικὸς, Sacchar, Saccharum, Zuccharum, Zacchar, Zacchatum, Succharum, mel Harundinaceum, mel Cannæ. *Arabib.* Zazar, Sudur, Sutter, Germ. Zucker. Du Sucre. *Sugar.* Suycker. *Vid. Matthiol.*

Succus est plantæ cujusdam arundinaceæ, non solùm in India, sed in multis Asiæ & Africæ locis, quin imo & in Europæ quibusdam Regionibus vernaculæ.

Exhibet autem Saccharum, partim incisione Trunci, unde Saccharum instar Lachrymæ extillat, quod rarum est, partim elixatione potissimùm medullæ ac radicis, donec s. saccharum in fundo instar salis concreverit.

Planta illa saccharifera inscribitur Arundo saccharifera, C.B. 2. scil. inter arundines Indicas. Arundo sacchatata, *Dalech in D.* Arundo saccharina Indica, *Lob.* Ar. & Calamus Saccharinus, *Lob.*

N. *Sunt qui Saccharum Veteribus incognitum fuisse statuunt, sed falsò. Mentionem enim Saccharifaciunt, sed nomine mellis in cannis concreti, mellis arundinacei,* Galen. 8. Meth. & 7. simpl. Dioscor. l. 2. c. 75. *Hinc* Paulus Ægineta, l. 7. c. 3. *Salem Indicum vocare videtur, quod interdiu supervenientis Solis calore indurctur & concretum Salis effigiem referat. His* 3 *adstipulatur* Plinius l. 14. c. 18. *Sic & Avicenna* Fen. 1. Can. 4. tract. 2. c. 23. *Salem scil. appellat, qui ex India advehitur, colore sal, dulcedine mel repræsentat.*

Denominationes sacchari sumuntur tam à locis, unde plerumque asportatur, tum ab elaboratione, qua depuratur, Officinisque communicatur.

A loco natali dicitur 1. Saccharum Madarienſe, vel Mederienſe, à Medera Insula. 2. Saccharum Canarienſe, Canarium: à Canariis Insulis 3. S. Thomasinum seu Thomæum, ab Insula S. Thomæ 4. Saccharum Maltanum, Melisium, sive Melitheum, Cibale, à Maltha, seu Melitha Insula. Sic dicitur & 5. Valentinum à loco refinationis, qua Valentia Hispaniæ celebris est.

N. *Madera, Canariæ S. Thomæ Insulæ, sunt Insulæ in Athlantico mari sitæ, Africaque vicinæ.*

Ratione elaborationis, saccharum, vel est non finum, vel refinatum, seu finum, vel Candisatum, vulgò saccharum Candi seu Candum. Non finum quod solâ coctione in ▽ depuratum est, adfertur ad nos partim in Pyramidales metas fusum, partim in formam pulveris ac grumorum crassiorum redactum. Non finũ in pulvere Materialistis Cassonada vel Castonada vocari solet, forsan à Cistis, quibus inclusum ad nos advehitur, Cista enim Germanis inferioribus Kast appellatur. Aliis saccharum miscellaneum, quod ex diversis saccharis commiscetur. Estque hoc saccharum tum minus excoctum, tum quoque minus purgatum, unde & minus candidum, quippe quo magis depuratur, eo magis albescit. Hinc diversi coloris exhibetur, album, gryseum, pallido-citrinum, citrinum purpureo-nigricans, &c.

Non finum in metis, est pulveratum illud saccharum ulteriori coctione in ▽ excoctum, despumatione (citra refinationem) clarificatum, in formulas pyramidales usitatas effusum, qua ratione à sordibus fæculentis per foraminula formularum illarum destillantibus sequestratur.

Refinatum seu finum est, quod lixivio (ex calce viva cum ▽ facta) solutum, excoctum, despumatum & postmodum inspissatum, inque formulas effusum est, inferiori parte perforatas, ut fæculentus glutinosus succus defluat.

Saccharum candisatum, vulgò Sacchatum candi s. candum, saccharum candium, saccharum crystallinum, saccharum lucidum, Germ. Zucker-Candit. Du Sucre de Candie. *Sugar-Candy.* Suycker-Candi / Stock-Suycker. Est saccharum depuratum, candisando in crystallinam formam s. a. redactum, ad modum quo salia crystallisari diximus. Atque album vel rubrum: album fit ex Canariensi; rubrum ex Tomasio.

Delectus 1. Ex loco natali optimum habetur Mederiense, hinc Canariense, tertium locum sibi Melisium vendicat, ultimum, Tomasium. 2. Ex colore, purius æstimatur album, hinc gryseum & denique rubrum.

N. *De Saccharo refinato utrum non refinato præstet, dubium movetur. Negativã habet Tabernæmontanus, Herbar.* l. 1. c. 41. *Affirmativam tuetur Angelus Sala in sua Saccharologia* l. 1. c. 4. *Verùm mallem ex scopo rem decidere: quod refinatum, quia aliquantulum acrius est, præstat in attenuatione, incisione, abstersione; non refinatum in lenitione, lavigatione, adeoque in pulmonum vitiis, &c.*

PRÆPARATA.

1. *Saccharum Penidium.* Hoc fit, ℔ saccharum q. v. dissolve & clarifica per alb. ovi. Hinc cola ac inspissa lentè, donec bullæ magnæ apparuerint. Hinc

retrahe

retrahe ad Δ, ut bullæ resideant, effundeque in tabulam oleo amygd. [vel Butyr. insulf.] illitam, atqtie ubi nonnihil indurverit, de unco suspende, manibus celeribus [amylo conspersis] distrahe in formam debitam ac repone.

2. *Saccharum rosatum.* Fit ex sacchar. in succ. ros. soluto.

3. *Saccharum Violatum.* Fit eodem modo cum succo violar.

4. *Aqua seu Spiritus acidulus* ♃. Sacchari (℔ij.) destilla ex cucurbita vitrea sat alta & ampla [quippe facilè in altum attollitur,] △ arenæ per gradus [NB. vel Retortam adhibere poteris,] sic extillat aqua acidula, cum oleo supernatante: Rectifica ℣B si placet, oleumque à spiritu separato.

Vires. *Spiritum hunc in dissolutione lapidum aliorumque crustaceorum adhibere licet, & est instar spiritus Guajaci.*

5. *Oleum.* Ex prioribus patet.

6. *Sal.* Ex relicto capite mortuo, ulterius incinerato elixiviatur.

7. *Liquor seu Syrupus.* ♃. Sacchar.cand.q.v.affunde ♈ ad eminen. digit. 1. accendatur, efflagretque ad consistentiam syrupi.

Vires. *Prodest in tussi, aliisque affectibus pulmonum, incisione, ac levigatione opus habentibus.*

N. *Liquor hic apud vulgum usitatissimus est, magnæque æstimationis.*

8. *Liquor* alius. Inde Sacchatum candidum albumini ovi cocti ad duritiem, repone ad liquescendum.

Vires. *Exhibetur ad tussim & asperitatem gutturis infantum. Extrinsecus confert oculorum rubedini.*

9. *Essentia & crystalli Sacchari.*

Essentiam & crystallos Sacchari paravi, ut reperies publicatum centur. 3. artic. 20. Kesleri. Addo autem pastæ ex sacch. & Acet. destill. factæ cochleare unum ac alterum ol. Tartari, materiam relinquo in digestione cinerum per 24. horas, postea pro ℔j. sacch. affundo ♈ non rectif. mens. ß. digeratur denuò, habebis Tincturam corroborantem.

Dos. cochl. ℈. Sam. Closs.

S.

HOFMAN. *Saccharum.*) Σάκχαρ, σάκχαρον, *Mel arundinaceum, Mel cannæ* Germ. Zucker.

Succus est plantæ cujusdam arundinaceæ &c. ibid.) Hæc planta est septem octove pedes longa, crassissima, geniculata, foliis utrinque multis longis, angustis, striatis obvallata, fungosa, medullosa, & intus dulcissimi succi ubertate referta. Radices promit cannæ nostratis æmulas, sed minus lignosas, magis succulentas & dulciores, à quibus germina quædam erumpunt, quæ avulsa & legitimo tempore transplantata virent & adolescunt. Comosos flores gerit, ut arundines, inter quas rectè numeratur.

Non solùm in Indiâ &c.) In Siciliâ uber est cannarum istarum proventus à Messanâ Catanam versus Urbs Tahormina est, ubi est Mola Saccharina, in quâ magnus est apparatus instrumentorum, torcularium & furnorum. Mense scil. Iunio & Iulio. Succum exprimunt ex cannis selectis. Modus talis est. Cannas primùm minutim incidunt, huic operi destinati homines, deinde forti torculari supponunt & succum exprimunt, qui per latera torcularis in subjecta vasa destillat, lapis molaris interea à præterlabente aquâ movetur. Secundâ expressione supponunt reliquias sacco inclusas pervio, communemque succum injiciunt amplissimis furnis foco largissimo & quater coquunt. Deinde in formis suis instillant, quas campanas vocant, in modum campanarum confectas, quibus parte inferiori foramen insculptum, ubi reservatur per quatuor menses in cubiculo vel alio loco clauso, ut sensim indurescat & per foramen exstillet humor crassior, quem Melatza vocant, qui decidit in vas circumpositum & Saccharum ex indè fit pauci valoris, reliquus verò depuratur longioris temporis metâ. In Molâ hâc plures, quàm centeni occupati sunt magnis impensis. Saccharum ipsum nigrius est & ignobilius propter cannarum & terræ vitium, & præstat illud, quod conficitur in Urbe laqueduce inter Messanam & Panormum; At quod Panormo apportatur præstantissimum est, & Messanæ in cupedis adhibetur.

N. *Sunt, qui Saccharum Veteribus incognitum fuisse statuunt; sed falso.*) Inter Litteratos Heroas gliscit controversia de Saccharo, an scilicet Nostrum idem sit, quod Antiquorum. *Salmasius in exercitationibus Plinianis Saccharum Priscis celebratum ex arundine credit fuisse*, arboreæ magnitudinis & *Mambou* ab Indis vocari. Differre deinde viribus, quia Antiquorum *Saccharum* fuit ἐναύλιον h. e. ventris segnis incitamentum, renum & vesicæ absterstvum. Saccharum præterea illorum non fuisse sticuloſum, *teste Galeno*, sed sirim sedasse, adeoque pro potu inservisse. Unde dictus *Salmasius* Mannam nostram potius pro *Sacchro* veterum accipit. Verùm cannæ variare possunt magnitudine pro terræ & cœli varietate. Malva nostra humilis est, Indica verò hortensi quajor & arboreæ proceritatis, non tamen viribus propterea differunt. Deinde nostrum etiam Saccharum ad alvum proritandam clysteribus miscetur, & pro siti vinum Saccharatum frequenti potatores hauriunt. vid. Epistol. medicinal. *Thom. Barthlin. centur.* 1. *Epist.* 54.

Denominationes Sacchari, sumuntur tùm à *Locis*, ex quibus adportatur, unde aliud est *Mederiense à Madera* Insula, aliud *Canariense à Canariis* Insulis. Aliud *Thomæum ab Insulâ S. Thomæ*. Aliud *Melithense à Malitha* Insulâ &c. tum ab elaboratione, quâ depuratur, sic aliud est *finum* vel *candisatum* vulgò *Saccharum candum*, quod est *Saccharum candisando* in formam crystallinam redactum; Hoc est vel *album ex Canariensi*, vel *rubrum ex Thomæo* elaboratum. Aliud *non finum*, quod partim in pyramidalibus metis fusum, partim in formâ grummorum crassorum ad nos adportatur. *vid. D. Authorem.*

Præparata 1. *Saccharum Penidium.*) Hoc quodammodo à Saccharo communi albo differt non solùm modo substantiæ, & ratione coctionis & singularis modi efformandi in manuali operatione consistentis, unde singularem acquirit texturam, sed & ratione puritatis, & quod partes alienas, quales oleum amygdalarum dulcium & amylum, habeat admistas.

Aqua seu Spiritus acidulus.) Rec. Sacchari soluti s. q. candefac lateres & superfunde illis usque dum nihil amplius attrahant, tunc pelle per retortam spiritum, qui gemmas solvit & summum est arcanum in calculo.

N. Omne Saccharum acidum in se continet, ob quod Scorbuticis & febricitantibus nocet, quo varias vitiosas effervescentias suscitat & ventriculi vitale fermentum corrumpit.

N. Nonnulli præparant ex Saccharo & O calcinato menstruum, ad solutionem perlarum, corall. &c. incomparabile.

Præterea conficitur etiam ex Saccharo Syrupus: Essentia & crystalli Sacchari ad tussim & asperitatem gutturis egregiæ virtutis. Sed *Sal. ex relicto Cap. mort. nullius momenti est, quod D. Auor* allegat.

HOFMAN. *Sagapenum.*) communiter *Serapinum*; est etiam gummi resinosum balsamicum, Arboris cujusdam ferulaceæ *Sagapen* dictæ, ex cujus radice sauciatâ destillat.

Vires. Calefac. siccat, aperit, attenuat, &c.) Hoc præter alias à *D. Autore* allegatas vires vim etiam obtinet peculiarem quasi magneticam, quâ intestina dislocata in iliacâ passione ex hernia in pristinum reducit locum, unde primarium est ingrediens Emplastri mei magnetici, quod in dictis uxor affectibus.

¶ CCCCI. *Sagapenum.*

Σαγαπήνον, *Dioscor.* Sagapenum, Sacoponium, *Offic.* Serapinum, *Matth. Cord. hist. Casp.* Sirapinsaft. Sagabene. *Sagapen, a Gum*, or *Iuice of Serapin.* Gomme Sagapen/ Sap van Serapin. Est lachryma seu Gummi arboris cujusdam ferulaceæ, ejusdem cum succo nominis, ex qua sauciata educitur.

Nascitur in Media Regione, unde Alexandriam, ac hinc Venetias atque in alia Europæa loca transportatur.

Optimum censetur syncerum translucidum, foris colore fulvo vel ruffo, intus albo, gustu acre, odore gravis, porrumque æmulans.

Vires. *Calf. 3. sicc. 2. attenuat, aperit, subst antiæ* est

est tenuis: tanta extrahendi vi pollere dicitur ut quoque spicula ex carne eliciat: purgat lentos & crassos, imò & serosos humores ex ventriculo, intestinis, utero, renibus, cerebro, nervis, juncturis, pectore. Hinc prodest in hydrope, tussi inveterata, asthmate, cephalalgia, spasmo, epilepsia, paralysi, tremore artuum, in obstructione & tumore splenis, febribus intermittent. dolore colico, menses ciet, (sed fœtum enecat) urinam movet. Extrinsecus convenit pleurisi, aliisque tumoribus ac doloribus, mitigatione ac resolutione opus habentibus. Fumus excitat Epilepticos, hordeola Ciliorum sanat.

Dosis à ℥ß. ad ℥j.

N. 1. *Ventriculo ac Epati quia non adeo familiare est, corrigitur tertia parte Mastiches Cinamom. Zinzibere, &c.*

PRÆPAR.

1. *Sagapenum depuratum.* Fit ut depuratum ammoniacum.

2. *Pilulæ de Sagapeno.* Vide Dispens. August. & Cord.

3. *De Sagapeno Camilli.* Videsis apud Quercet. & supra l. 2.

4. *fœtidæ.* Vide Disp. Aug. &c.

5. *Oleum stillat.* Fieri poterit ol. Gum. Ammoniac. per ☌ in Arena.

HOFMAN *Sagapenum.*) communiter *Serapinum*; est etiam gummi resinosum balsamicum, Arboris cujusdam ferulaceæ *Sagapeni* dictæ, ex cujus radice sauciatâ destillat.

Vires. Calefac. siccat, aperit, attenuat &c.) Hoc præter alias à *D. Autore* allegatas vires vim etiam obtinet peculiarem quasi magneticam, quâ intestina dislocata in iliacâ passione ex hernia in pristinum reducit locum, unde primarium est ingrediens Emplastri mei magnetici, quod in dictis utor affectibus.

¶ *CCCCII. Sanguis Draconis.*

Αἷμα δράκοντιον, *Dioscor.* Sanguis Draconis est Lachryma arboris cujusdam, instar sanguinis exiccati, concreta. Solvitur quidem in ▽, quam lacteam quasi reddit, sed sine mixtione, quippe refrigerata ▽ subsidet iterum, parietibusque vasis adhæresit, *Videatur Cord. hist. Matth. Clus. Acosta*, (inter Gummi) Drachenblut. Sang de Dragon en Larmes. *Dragons Blood.* Draeck-Dragonsbloedt.

Advehitur ex novi Orbis Insula cui nomen Portus sanctus, ubi partim sponte, partim vulnere caudici illato, profluit, arboris illius fructus cerasis similes sunt, detractâque pelle dracunculum exactissimè repræsentant, unde & nomen lachrymæ succo huic impositum est.

N. *Sunt qui Dioscoridis cinnabarim esse velint.*

Vires. *Refrigerat (alys caliditate & frigiditate temperatus est,) exiccat strenuè, astringit, repellit. Usus ejus est præcipuus intrinsecus in exiccandis catarrhis, (impositus capiti) in hæmorrhagia sistenda, (dysenteria & aliis alvi fluxibus) vulneribus glutinandis, dentibus laxis stabiliendis.*

N. *Umbilico impositus quoque dysenteriæ prodesse dicitur.*

PRÆPARAT.

Nulla inde prostant, depurari tamen potest, si in aqua decoquatur, à fæcibus decantetur, & denuò inspissetur.

HOFMAN. *Sanguis Draconis.*) Est lachryma Arboris cujusdam magnæ, & vocatur Ezquahuitl in Mexicanâ folia ferens verbasci, ampla & angulosa, sanguine stillans, quem vocant Draconis, unde evenit ei Nomen. Hujus fructum perhibent admirandum, nam sublatâ, quâ integitur, pelle, illicò Dracunculus apparet tanto artificio à Naturâ factus, ut à peritissimo aliquo artifice ex marmore sculptus videatur, collo oblongo, ore hiante, spinâ aculeis horridâ, cauda oblonga & pedibus conspicuus.

N. Venalis hodiè etiam exponitur à Materialistis inclusus parvis fascilulis, colore ipsam cinnabarim æmulans, quem depuratum à fæcibus & iterum inspissatum judico, cum spiritu vini prius ejus lacryma extracta; Nam sanguis Draconis sp. vini infusus sanguineum colorem emittit elegantissimum, cum ▽â autem, oleo, vel alio liquore vix aliquem.

¶ *CCCCIII. Sarcocolla.*

Σαρκοκόλλα, est lachryma gummea in granulis mannæ seu pollini Thuris similis, colore subruffa, (vel flava) sapore amara, dulcedinemque (Glyzyrrhizæ æmulam,) post se relinquente. Profluit ex arbore quadam exotica, spinosa ac nodosa, ejusdem cum lachryma nominis, quæ tùm sponte tùm sauciata lachrymam illam profundit. *Videatur Matth. Cord. in D. & hist. Cæs.*

Eligenda recens, coloris ad pallorem vergentis [vetusta enim rubescit,] saporis amari, substantiæ porosæ, viscosæ, glutinosæ, & quasi spumosæ, facilisque in ▽ solutionis, &c.

Vires. *Calfac. & sicc. 1. astringit, consolidat, glutinat, coquit, maturat. Usus præcipui in vulneribus extergendis, consolidandis, cicatrice obducendis, unde & nomen adepta est, &c. Mirificè prodest, & in oculorum fluxionibus, albugine, nubeculis, [maceratur in lacte asinino vel humano & (5) postea cum ▽ rosar. mixta, ciliis imponitur, addito si libet, tantillo sacchari,] in hæmorrhagia narium [anacollematis immiscetur.]*

N. *Sunt qui propinant purgandi gratia, crassosque & viscosos humores, ex partibus dissitis, e.g. articulis, pulmonibus illa retrahi scripsitant.*

Dosis ℥j. corrigenda est, ut sagapenum.

PRÆPAR.

Pilulæ de Sarcocolla compos. Vide Dispens. August.

¶ *CCCCIV. Succolata.*

Succolata est massa in placentas sat crassas formata, rubra saturatò, friabilis, sine odore, non absimilis sanguini Draconis, præterquam quòd sit coloris lucidioris.

Dicitur Chucalate, Chocolate *Linscottus part. 9. lib. 4. c. 22. Ind. Occid.* Cacavate, *Benzon part. 5. l. 2. c. 16. & 17. Ind. Occ. Clus. exot. l. 2. c. 28.*

Fructus ex quibus Chocolate conficitur, dicitur Cacao, *Clus. Tab.* Amygdalis similis fructus Guatimalensis s. Avellana Mexiocana, C. B. 6. Iacao, *Bertio, Mercatoria in Hispaniola.*

Fructus hic arboreus siliquis inclusus, amygdalarum speciem refert colore fuscus. Adfertur copiosus ex Guatimala, adhibeturque loco monetæ, pauperibusque eleemosyna datur. Parant ex hoc tum potum Indis vulgarem, tum massam hanc chocolaten dictam, (& potius hoc nomine venit) quæ fit ex dictis granis contusis, & aromatibus mixtis.

N. *Primus honor debetur ei, quæ in America paratur, posterior, quæ in Hispania ex granis advectis conficitur, vetustate paulatim vilescit.*

Vires. *Conferre dicitur ventriculo frigido, pectori adeoque tussi, purulentoque inprimis screatui, vertigini. Quin & commendatur summè ad roborandum vitæ Balsamum, Venereamque proritandam.*

Usus est, ut manè cum saccharo in vino vel cerevisia calida dilutæ absorbeatur, vel cum lacte.

Dosis ʒij. ad ʒß. & ultra.

N. *Fructus hujus participem me fecit Ioh. Petraus Materialista hujus Reip. celeberrimus.*

HOFMAN. *Succolata.*) Minus rectè ita dicitur, sed potius *Chocolate* dicenda. Fructus ex quo conficitur dicitur *Cacao*, quod nomen etiam Arbor retinet, quæ etiam *Cacaoate*, *quahvid vocatur*, est amplitudine & foliis mali Medicæ, longè tamen majoribus & amplioribus, fructu oblongo, peponi magno simili, sed striato & russo, cacahoacenthi nuncupato, semine cacahoatl pleno, quod semen Mexicanis pro nummo est, & materiam potionis eidem genti gratissimæ præbet. Substantiâ idem constat pulla in dispares divisa particulas, sed probè inter se compositas, tenera, multi nutrimenti, subamara & subdulci & temperata natura & aliquantulum frigida ac humida. Sunt autem quatuor hujus Arboris differentiæ. Prima *Quauhcacahoatl* dicitur, omnium maxima & ampliorem ferens fructum. Altera *Mecacahoatl*, quæ mediocri constat magnitudine ac fructum fert magnitudine à prædicto secundum. Tertia *Xochicacahoate* vocata minor est, ac minorem profert fructum, semenque extrà rubescens, intrà verò cæterorum colore. *Quarta omnium minima* & ideo vocata *Halcacahoate*, seu humilis, pomum fert minimum, haud alterius, quàm cætera genera coloris. Quæ differentiæ omnes eadem pollent facultate, atque eosdem usus præstant, licet postrema potionibus magis inserviat, cæteræ verò nummis aptiores & commodiores sint. Ægris itaque & laborantibus exhiberi solet ex eo semine parata potio, cui nihil præterea admixtum sit, contemperando æstui & servari, placando, & his, quos calida hepatis aut alterius partis vexat intemperies. Quatuor genera potionum ex his conficiuntur, inter quæ *Chocolata* dicta maximè celebris est, quæ tamen variis etiam componitur modis pro cujusvis appetitu. *vid. D. Ioh. de Laët. descript. Ind. Occid. Libr. 6. cap. 1. Antonium Recchum Libr. 1. rerum Medic. Nov. Hispan. p. 80.*

Vires. &c.) Hujus jam passim est receptus in primis apud Magnates, qui pro summo confortante mane cum Saccharo vel sine Saccharo in vino generoso usurpant & summè commendant ad venerem proritandam. Dosis hujus est à ʒij. ad ʒß. & ultrà. vid. in thesaur. pharmaceu. annexo Electuarium ex hac paratum ad cottum sect. VIII. n. XX.

Plura de Succolata, sub nomine Chocolata & Chocolada, vide suprà in Classe prima Physiologiæ.

¶ CCCCV. *Styrax seu Storax calamita.*

Στύραξ, Styrax, duplicis generis in Officinis prostat, siccus & liquidus.

Siccus Officinis Storax calamita, (à Cannarum calamis sic dicta, in quibus olim ex Pamphilia apportabatur,) est arboris cujusdam gummæus, resinosusque succus concretus, aridus, odoris suavissimi, *videatur Matth. Cord. hist.*

Crescit arbor illa Storaciflua in Syria, Silicia, Pamphilia.

Præfertur Styrax pinguis, lentus, fragmentis albicantibus ruffescens, vel flavus odore perseveranti, qui dum mollitur, melleum liquorem reddit. Improbatur furfurosus, niger, cano situ obductus, inodorus.

Vires. *Calfacit, exiccat, emollit, concoquit, Cephalicus inprimis est & nervinus: medetur tussi, catarrhis, raucedini, gravedini, vulvæ præcisæ, duritieve laboranti, extra & intra datus, convenit: immiscetur cardiacis & lætificantibus, alvum leniter mollit, si cum Terebinthina in forma catapotii assumatur.*

Extrinsecus suffitu capiti adhibetur.

PRÆPARATA.

1. *Oleum stillat.* Fit si Styrax cum ▽ Rosarum digeratur, postmodum in ⊣re ex ☓ ♀etur, primùm △e leni, dein, quando ♌ stillare incipit, fortiori.

Vires. *Iisdem confert, quibus Styrax, sed majori efficacia, gutta auribus instillata sibilum discutit.*

2. *Oleum coctum.* Vide August.

N. *Occurrunt descriptiones medicamentorum, in quibus Storax calamita & rubea distinctim præscribuntur, uti sunt Diacastoreum Nicolai, Trochisci Aliptæ moscatæ. In his igitur quid per Styracem calamitam & rubeam distinctam intellectum velit Nicolaus, diversæ sunt opiniones: Sunt qui Tragamama per Styracem rubeam innui volunt, ut Fuchs. in compos. Medic. & Bauhinus in Pinac. Alii Styracem optimam, quæ in grana confluxit, ut Augustani & Cordus. Alii Styracem vetustate rubefactam. Verum enim verò cum in præscriptionibus optima quæque eligenda sint, adeoque & Styrax in granis recipiendus, ubi calamitæ styracis fit mentio, per rubram aliud quid intelligere utique oportet.*

HOFMAN. *Styrax seu Storax Calamita.*) *Calamita* dicitur quod olim in cannarum calamis ex Pamphilia asportaretur. *Styrax* verò, quia striatim ex arbore destillat, ex hac ubi eminat, statim concrescit in glebam densam, resinosam, aliquot grumis albicantem, suavissimè fragrantem.

Ex Arbore Malo Cotoneæ simili manat, cujus tamen folia minora sunt, minusque rigida & aversa parte cana: flos albicans arantiæ magnitudine non odore; baccæ parvæ ternis ungulis exceptæ & pediculis longis hærentes surculis adnascuntur.

Laudatur pinguis, solidus, resinosus, flavus, fragmentis albicantibus ruffescens, qui liquescens melleum reddit liquorem, atque nihil aliud est quàm *Styrax liquidus. De quo vid. D. Auctorem.*

Vires Calefac., exsiccat, emollit, &c.) Capitis & nervosi generis opitulatur affectibus, tussi scilicet, gravedini, catarrhis, &c.

¶ CCCCVI. *Styrax liquidus.*

Est Liquor pinguis, instar Balsami crassus, graveolens.

N. *De Styrace liquido, magna inter Auctores dissensio. Aliis videlicet nihil aliud est, quàm Stacte, i.e. myrrha colamen.* (a) *Aliis factitium quid ex styrace calamita in oleo ac vino soluta admistaque resina laricea, excocta,* (b) *quæ decoctio ubi refrixerit, styrax liquidus ad fundum secedere dicitur, ad superficiem mittens oleosam substantiam liquidiorem, (alii expressu idem eliciunt.) Serapioni Styrax liquidus, est oleum ex nucleis arboris storaciflua expressum, at cortex, fructus, ex quo oleum expressum est, styrax sicca eidem dicitur. Avicennæ styrax humidus fit per decoctionem corticis, ejusque colore nigro. Fæx remanens eidem styrax sicca dicitur*, lib. 6. cap. 32. *Dioscorides oleum styracinum appellat, quod ait componi in Syria ex Styrace. De hoc refert quod calfaciat vehementer & emolliat, verum caput dolore afficiat gravetque & soporem adferat. Quæ facultates in styrace liquido deprehenduntur.*

a) *Matth. in Dioscor. lib. 1. c. 26. Bauhin. Pinac. lib. 12. sect. 6.*

b) *Fuchs. de comp. med. l. 1. c. 11.*

T.

¶ CCCCVII. *Tacamahaca.*

Resina est, ex iis, quæ ex Nova Hispania non ita pridem

pridem adferri cœperunt. Colligitur ex vulnerata arbore instar populi procera, admodum odorata, cujus fructus ruber est, Pœoniæ semen æmulans. Resina autem colore accedit ad Galbanum, unguibus est albis, uti ammoniacum, odorem ac saporem gravem refert, cutique tenaciter adhæresci. *Vide Frag. Monard.* & Indiæ Occid. *part.* 9. *l.* 4. *c.* 9.

Vires. Calfac. in princip. 3. *sicc.* 2. *valide astrictionis particeps, digerit, resolvit, maturat, tumores emollit, dolores ac flatus discutit: uterina inprimis est, nervina ac cephalica. Usus præcipuè externus est. Prunis injecta naribusque admota, mulieres uteri suffocatione laborantes illico liberat. Umbilico Emplastri modo impositæ uterum suo loco retinet (usu familiarissimo.) ventriculum roborat, defluxiones quascunque è capite defluentes reprimit, (tinctâ excepta, & post aurem alteram saltem vel utramque applicata, suffituve attracta) Temporibus adhibita (ceraci modo) defluxiones in oculos aut alias faciei partes revellit, dolorem dentium sedat, (dentibus etiam corruptis indita:) abdomini Emplastri instar imposita uteri fluxum cohibet: magnæ est efficaciæ in doloribus articulorum (coxendicis) junctu-rarum ac nervorum vulneribus imposita eadem curat, nimirum statim suppurare facit & spasmum prohibet.* Monardes.

N. 1. *Adeo celebris est apud Indos ut ad qualemcunque dolorem adhibeatur, nec aliud remedium norint, modò non adsint inflammationes admodum calidæ.*

N. 2. *Inveteratos cruris dolores Tacamahacâ Emplastri loco impositâ curatos vidi.*

PRÆPARATA.

Empl. Stomachicum. Vide l. 2.

Hofman. *Tacamahaca.*) Est etiam gummi resinosum ex iis, quæ ex Nova Hispania afferuntur. Et colligitur ex vulnerata Arbore, quæ vocatur *Tecomahaca* magna, folia ferens obrotunda, mediocriter serrata, ac fructum in postremis ramorum flagellis parvum, obrotundum, fulvum ac refertum semine, nucleo Persici haud absimili. Fluit ab hac Arbore scarificata ac incisa & interdum etiam sponte sua gummi *Tacamahaca* eadem temperie prædita, qua Arbor & viribus.

Nascitur apud Mistecas, nec non Tangiteri regionis Michuacanensis.

Vires. Calfac. siccat, digerit, resolvit, maturat &c.) Unde in capitis, uteri ac nervosi generis affectibus usus ejus præcipuus est externus; Ex hac *Oleum* etiam destillatur sequenti modo: Recip. Tacamahac. ʒ. q. misce filicibus calcinatis & pulverisatis & lla ex retorta per Aren. donec stillare desinat, primò phlegma prodibit, spiritus & oleum albi coloris, deinde lutei, post coloris hyacinthini, tandem ol densum. Hæc omnia separatim reservantur. Omne dolorum & tumorum genus tollit, in quacunque corporis parte illitum loco doloris ut Capiti, tibiis, brachiis & spinæ dorsi, defluxiones in oculos & nares sistit, cranii dolores mitigat, temporibus illitum. Omnes ventris dolores pellit umbilico impositum, vomitus phlegmaticos reprimit, ventriculum roborat, podagricis doloribus mirificè medetur, dum salia acida & acria præcipitat, concretosque humores dissipat. Est quòd infinitorum hactenus experientiâ est comprobatum ad hystericos affectus, umbilico illitum omnes uteri morbos evellit radicitus, ut nullus doloris sensus sit residuus.

¶ CCCCVIII. *De Tartaro.*

Tartarus in Medicina pathologica est res naturæ lapidescentis, i. e. in lapides coagulari apta, vel jam demum coagulata: potissimùm tamen viscosam ac lentam mucilaginem denotat, quæ nondum in duritiem lapidis conversa est. Hinc deducitur quoque ad officinam, denotatque sal terrestre ex vegetabilibus certis, vel per se, vel artificio separatum.

N. *De Tartari origine non possum quin animi sensa communicem: Rerum principia primitus indigesta sunt, ac veluti, in chaotica sua dispositione simplicia: hinc subinde cum maturitate in partes secernuntur crassiores & subtiliores. Crassiores ad elementalem vergunt statum, scil. aqueo-terrenum: Subtiliores & potiores exaltantur subinde seu (uti dicitur,) spiritualisantur; i. e. in statum Spiritus evehuntur. Hæ ergo ubi ad statum deductæ fuerint summum, quem natura intendit, exhibent spiritualem partem, sin minus eadem sint digestæ, vel cum tempore retrogressæ ad statum crudiorem exhibent Tartarum, constantem scil. ex partibus potioribus, aquæ, terræ & salis, adeoque Tartarus pollet viribus insignibus, spiritus vires æmulantibus.*

Hofman. *De Tartaro.*) Hic non est Naturæ lapidescentis, ut D. *Autor* cum aliis docet, licet coaguletur, nullus enim lapis prout Tartarus in aqua calida resolvitur in liquorem, qui communiter cremor Tartari vocatur, sed est concretum acidum à musto, cui formaliter inest, separatum, dum aridum in vino agens mediante fermentatione in fæcem vini tanquam in alkalicum saturatur, & suâ activitate jam exutum transit in coagulatum, quod *Tartarus* vocatur. *Unde Cl. Helmontius in tr. Tartarus non in potu* § 4. Tartarus vini, *inquit*, non est inter lapides reponendus, sed est liquor concretus. Interim neque vinum, nec fæces ejus, sed ex ambobus constitutum Neutrum, ex succis vinosis spiritu vini actualiter constantibus & leviter acescentibus. Quæ aliàs *D. Autor* de *Tartari* Origine adfert ex Principio chaotico, cùm lubrico nitantur fundamento, & suprà *Libr.* 1. *Cap.* 4. jamdum fiat à me refutata, prætermitto & ad alia transgredior.

Notandum autem hoc loco, Nos non tractare de subtili illâ vini parte, quæ specialissimè *Tartarus* dicitur & cum vino conjuncta est purissimo, quæ vino colorem tribuit & in destillatione vini sæpè in fundo remanet. Nec agimus etiam de fæcibus vini, sed de Tartaro ejus genuino, qui à succis vinosis leviter acescentibus, ut suprà dictum, beneficio fermentationis secernitur.

Præstantior ille est, qui coagulatus continuè dolii lateribus in longitudinem protensus adhæret, ponderosus, durus, non porosus aut siccis fæcibus refertus, sed qui ab illa parte, qua vinum tangit plurimis apicibus instar adamantis acuminatus splendet. Has notas ut plurimum *Rhenanus* obtinet & *Monspelienses.* Vinum rubrum rubicundum, albican. & nitescens *album* exhibet *Tartarum.*

PRÆPAR.

Præparationes Tartar. sunt 1. *Depuratio*, 2. *Destillatio*, 3. *Salificatio.*

1. DEPURATIO.

Depuratio vel fit à sordibus externis, vel parte magis arenosa ac minus solubili, illa lotione peragitur, hæc solutione ac coagulationibus.

Lotio seu ablutio: unde Tartar. lotus.

℞. Tart. triti ac cribrati, q. v. affunde ▽ fontanam, calidam (vel lixivium forte, e. g. ex cineribus clavellat.) agitaque optimè, hinc sine residere ac refrigescere, postea decanta aquam unà cum impuritatibus, idque repete aliquoties, donec Tart. sit instar arenæ.

N. *Si lixivium adhibueris, edulcorare Tart. oportet.*

Solutio & coagulatio, unde.

1. *Tartarus depuratus, Acidum Tart. Cremor & Crystalli Tart.*

℞ Tartari optimè loti, q. v. affunde ▽æ ferventis bonam quantitatem, agita spatulâ lignea, & solvetur particula Tartari, cola per manicam Hippocrat. dum adhuc calet, aliàs coagulatur rursus, quod solutum erat: restanti Tartaro affunde aliam ▽m ferventem,

agita & cola, idque reitera tantisper, donec nil nisi arena irresolubilis restet. ▽s has Tartaro impræ-gnatas repone ut refrigescant, & videbis Tartar. purum, partim supernatare instar cuticulæ, partim instar crystallorum vel ad fundum residere, vel parietibus ac bacillis immissis adhærere, utrumque cuticulam scil. & crystallos collige, exicca atque serva.

N. 1. *Si nimia ▽e quantitas coagulationem impedierit, evaporare aliquantulum sine.*

N. 2. *Sunt qui cuticulam supernatantem seorsim colligunt (nomine cremoris Tart.) & crystallos itidem seorsim (titulo crystallorum Tart.) verùm cum utrumque ejusdem sit naturæ & efficaciæ, distinctionem hanc parvi momenti autumo.*

N. 3. *Feliciùs adhærescent crystalli vasi ligneo.*

N. 4. *Si depuratum hoc Tart. haud satis candidum sit, solve iterum in ▽ fervente, filtra & repone ut antè ad coagulandum.*

Vires. *Usus hujus Tartar. depurati est crassos Tartareosque humores, præcipuè autem in prima ventris regione stabulantes incidere ac attennare: commodè itaque adhibetur in obstructione Epatis, Lienis, Mesenterii, Renum, in affectu Hypochondriaco, &c. Hinc quoque sibi primas vendicat inter Digestiva universalia, cujus rei gratiâ & catarcticis præmitti plerumque solet. Quinimo ad laxandam alvum commodissimum medicamentum est, si saltem grano uno ac altero Diagridii vel Gummi de Gamandra acuatur.*

Dosis à ℈ß. ad ℈j vel ℈ij.

2. *Crystalli Tart. chalybeati. Acidum Tart. chalybeatum* Salæ.

℞. Acid. Tart. ℥iiij. Magister. chalyb. i. e. crystall. ♂ per spir. ⊖ (Vide in ♂) ℥ij.

Crystallos ♂ solve in ▽ fumar. solutionem incorpora cum acido Tartari in mortario lapideo. Exicca iterum ac pulverisa: aromatisetur aliquot guttis ol. Cinamomi.

Vires. *Utilissimum medicamentum est in morbis chronicis, ut sunt obstructio Lienis, quartana, icterus uterque, cachexia virginum, Hypochondriaca passio.*

Dosis à ℈j. ad ℈ij.

3. *Cremor Tartari chalybeatus compendiosior. S. Closs.*

Ubi ▽ impræguata Tartari pulverisat. ℔j. solvitur in ℔. xv. aq. fluvial. per ebullitionem fuerit resoluta, & ad decidentiam unius quartæ evaporata, injice in vas ℥iiij. limat. ♂tis moxque ab △ remove ac cola calidè. Habebis cremorem pretiosum & summè deoppilativum.

N. *Injiciatur limatura dum ▽ fervet nec diu relinquatur, ne cremor reddatur vomitorius.*

[Tartarus Tartarisatus Tartarus est sui ipsius beneficio præcipitatus. Videatur apud Bartoletum; Tartarus solutus etiam dicitur, in frequenti apud nostrates usu.]

HOFMAN. *Præparationes Tartari sunt* 1. *Depuratio.) Quoad Depurationem, Henricus ab Heer Libr.* 1. *observ.* 1. plus tribuit *Tartaro crudo* per lotionem à partibus impurioribus liberato & pulverisato, quàm cremori aut crystallis inde præparatis. In *Tartaro crudo*, inquit, plus inest alviducæ virtutis, quàm in ejus cremore vel granulis anxiis Chemicorum manibus & animis eductis, cum coctione, quæ in terrea ejus & salina parte maximè consedit, & tot ablutionibus vis ejus purgativa plurimum tenuis vanescat in auras. *Depuratio* peragitur, vel quando à sordibus externis lotione liberatur, vel quando solutione & insequente coagulatione impuritates deponit. *Optima depurationis* modus est, si *Tartarus* grosso modo contusus aquâ frigidâ, sæpius affusâ lavetur, manibus frusta fricando, impuram aquam decantando, usque dum nulla impuritas amplius sentiatur.

Solutio & coagulatio, unde 1. *Tartarus depuratus. Acidum Tartari, Cremor & Crystalli Tartari.*) Quomodo cremor & crystalli Tartari sint præparandi, satis sufficienter D. Ammon cum annotationibus tradidit. De his plura qui desiderat, consulere potest *Cl. Zwelfferum in A. ad P. A. & D. Sachs à Lewenhaimb in suâ ampelograph.* sect. 9. Cap. 3.

2. *Crystalli Tartari chalybeati, Acidum Tartari chalybeatum Salæ*) Scil. crystallorum tartari sumuntur part. ij. Vitrioli Martis pars j. coq. cum aquâ in aheno ferreo, evaporatâ aquæ parte alia affunditur, donec optimè mista invicem sint, tandem fit filtratio & coagulatio. Ex quo etiam *Essentia Martis aperitiva cum spiritu vini* parari potest.

3. *Cremor Tartari chalibeatus compendiosior. S. Closs*) Recip. Cremoris Tartari ℥iv. limatur. Martis ℥ij ebulliant cum aquâ in tigillo ferreo, absumptâ aliquâ aquæ parte, nova affunditur, usque dum aqua probè Martis substantiâ impræguata fuerit, tandem filtra, abstrahe & coagula. Habebis Tartarum summè deoppilativum.

N. Si Tartaro Tartarisato, qui constat ex duabus salis & puriotis Tartari tribus partibus in ſ. q. aquæ ſ. dissoluto spiritus Vitrioli instilletur & debitè coaguletur, acore vitriolico exsuperante, elegantiorem habebis effectu Tartarum crystallisatum.

II. DESTILLATIO unde

1. Spiritus ac Oleum.

℞. Tartari albi crudi loti (vel quod melius depurati,) q. v. destilla ex Retort. vitrea in arena (vel igne nudo) △e gradatim adhibito: primò exibit phlegma, dein spiritus in forma nebulæ & tertio oleum pingue. Separa oleum à spiritu, vel beneficio chartæ ac filtrationis, vel tritorii gossypive auxilio.

N. *Sunt qui spiritum Tartari ternâ vice supra colchotar rectificant.*

Rectificatio spiritus Tartari. Destilla ex ℔. ternâ vel quartâ vice semper vasa destillationi inservientia optimè lixivio forti eluendo.

Rectificatio ol. Tartari. Affunde quantitatem magnam ▽ (vel Acet. destill. ac destilla per ℔.) separa oleum ab ▽ ut moris, idque rectifica ▽m scil. fragrantem aliquam addendo ac denuò destillando.

N. *Ex residuo capite mortuo extrahi potest sal. Vide suo loco.*

Vires. Spiritus *vim habet incidendi, attenuandi, resolvendi, discutiendi. Hinc referat obstructiones viscerum, purgatque per sudorem ac urinam, idcoque utiliter adhibetur in Hydrope, Tympanitide, Arthritide, Paralysi, Scorbuto, lue venerea, impetiginibus, scabie, contractura artuum (ex materia si tulenta & humorali fluida, non Tartarea coagulata & fixa.)*

Dosis à ℈j. ad ℈ij.

Oleum intrinsecus adhibitum prodesse creditur adversus dolorem colicum, suffocationem uterinam, &c.

Dosis gr. iij. iiij.

Extrinsecus, admiscerí potest unguentis contra scabiem communem vel luis venereæ, &c. *Vide Crollium, Sennert. in Instit. Salam. in Tartarologia.*

N. *Spiritum Tartari ex musto parat Forsterus p.* 1000. *de morb. Tartar. collectis scil. crystallis evaporatione lentâ, in quibus spiritum Tartari primariam remanere credit.*

2. *Spiritus Tartari compositus.*

℞. Tartar. purum, destilla ut moris, prodeatque phlegma spiritus ac oleum. Ex capite mortuo extrahe Sal com. quod solutionibus ac coagulationibus purifi-

purificatum, conjunge cum phlegmate ſpiritu ac oleo: Hinc digere in MB vaſe clauſo, donec Sal com. totus ſolutus ſit, cum hoc liquore impaſta argillam ſiccam, formaque globulos & deſtilla ex Retorta, igne nudo, (ut deſtillatur ſpiritus Sal. nitri,) prodibit cum ſpiritu & oleo, Sal totus ſpiritualiter in poſterum à ſpiritu Tartari inſeparabilis: Oleum fœtens ſepara à ſpiritu, ut moris.

Vires. *Penetrantior & efficacior eſt priori.*

3. *Spiritus Tartari Vitriolatus, ſeu ſpiritus Tartari aperitivus compoſitus.*

℞. Spir. Tartari (ſimplicis) ℔j. ♆ℨiij. Miſce & affunde colchotari: digere in MB. (♂ ℘8.) ac deſtilla per Retort. adhibitis ignis gradibus omnibus. Totum deinceps quod prodit, funde ſuper caput mortuum nigrum Tartari, ex quo nimirum ſpiritus ille ſimplex eſt prolectus. Digere hor. 24. Tincturam decanta, reſiduum calcina ad albedinem, atque ex eodem extrahe Sal cum Tinctura illa decantata, in calido S. (hor. 24.) relinquendo: ♁m hanc per filtrum purifica.

Vires. *Exhibetur magno cum ſucceſſu ad contumaces obſtructiones viſcerum, ad fœdos colores, febres diuturnas, Hydropem.*

Doſis à ℈j. ad ℈ij. in aquis appropriatis.

Spiritus Tartari Philoſophicus ad aurum potabile, S. (Helſ.

Reverberetur Sal Tartari ſuper teſtâ probatoriâ (in einer Kachen Scherben) abſque fuſione tamen: per horas 24. ita cœruleum evadet ſal, affunde acet. deſtill. quouſque tumultuet amplius & Acet. deſtill. 3. digitos ſuper materiam emineat, digere, tingetur Acet. deſtill. ſaturato rubore, filtra & coagula. Hoc quater cum novo Acet. deſtill. repete. Permixtis his 4. ſalibus ♆ rectific. ſuffunde & tincturam extrahe toties, dum colorari deſinat, ſal reſtans ſolve iterum in Acet. deſtill. iterumque cum ♆ extrahe tincturam. Iam omnes ♆ tinctos, & in unum collectos ♃a per MB in cucur. cui ⚳ infundibulo inſtructus imponatur, extillatum ♆ reaffunde per infund. ſali tincto & cohoba toties (14. vicibus ad minimum) donec videas gutras rubentes decidere, tùm ceſſa, & liquorem ex Arena per ♋ leniter deſtilla, ita tranſibit ſpiritus ſalis Tartari, nebuloſis cum guttis rubris, ſuperſtite in fundo ♋ pulv. rubro. Illo utere ad extractionem ☉is.

Vires. *In obſtructione meſenterii, & arthritide, dantur gutt. 4. 6. in vino, in retentione menſium, ſi doſis ter aut quater ieteretur, certò fluent menſes.*

HOFMAN. *Deſtillatio unde* 1. *Spiritus ac oleum.*) *Spiritus ad D. Auctis* præſcriptum, & ut communiter elaborare ſolent, ne momentum quidem ſalis Tartari volatilis in ſe continet, ſi enim ita elaborato ſpiritum quendam acidum affundas, non inteſcet, id quod aliàs contingit, adeò, ut, ſi rectè deſtillatus fuerit & ſale volatili turgeat, vitrum, in quo continetur, ita incaleſcat, ut vix manibus contineri queat, eo quod acidum ſal Tartari volatile ſalſum abſorbeat, unde minus rectè faciunt, qui ſpiritum Tartari cum acido quoque miſcent, (ſi ſale conſtet Tartari volatili,) moritur enim & degenerat. *Tachenius in Hippocrat. chemic.*

Recip. Tartari albi crudi lot. (vel quod melius depurati) &c.) Si ſp. vini pauxillo imprægnabis melius deſtillatio ſuccedet non ex retorta vitreâ in Aren. ut *D. Autor* deſcribit, ſed ex retortâ fictili igni aperto expoſitâ, adaptato capaciſſimo recipiente. Poſt deſtillationem ſepara ſpiritum ab oleo goſſypii auxilio, & ſpiritum rectifica per phiolam oblongam. Ego ſequenti modo optimum ſpiritum Tartari conficio. Recip. Tartari crudi albiſſ. depurat. q. v. in prægna ſp. vin. rectificat. q. ſ. deſtilla ex retortâ fictili igne nudo gradatim adhibito, primò extillat phlegma, deinde ſpiritus & tertiò oleum. Si ignis regimen per gradus probè obſervaveris, obtinebis etiam ſal volatile. Separa poſt deſtillationem per goſſypium oleum fœtidum à ſpiritu, & ſpiritum ex phiolâ oblongâ per Aren. vel MB rectifica. Poſtmodum recipe ſal Tartari ex Cap. mort. etiam ulterius calcinato extractum & ☉ crudi anaticam partem, deſtilla ex retortâ igne aperto, & acquires in receptaculo probè munito ſal Tartari volatile elegantiſſimum, quod poſteà cum ſuprà elaborato ſp. Tartari rectificato nuptum denuò per MB. rectificandum eſt, adiciendens cum ſpiritu in formâ liquidâ.

N. Componitur etiam ſal Tartari volatile ex oleo Tartari fœtido cum ſale tartari aliquandiu digeſto & demum deſtillato. Fœtidum quidem hoc oleum, ſed proprium eſt ſalis tartari fermentum, quo ſal tartari fermentatum ipſum Urin & CC. ſal volatiliſatione ſuperat, fœtorem autem magnum in fermentatione acquirit, fœtoris ſalis urinæ ferè æmulum. Et ſequenti modo præparatur. Si olei tartari fœtid. part. j. cum ſalis tartari ex Cap. mort. poſt ſpiritus deſtillationem extracti part. ij. ritè mixtæ in retortâ optimè munitâ lentè per aliquot menſes ſuprà fornacem tempore hyemis continuò digeſta ſint, inſtitutâ poſtmodum per Aren. deſtillatione, ſal volatile ſat copioſè prodit, recipientis lateribus undique adhærens.

N. Sp. vini tartariſatus unâ vel altera vice à ſale tartari abſtractus pro majori phlegmatis ſeparatione ſecum etiam aliqualem ſalis volatilis partem abripit, acidum enim inſtillatum non ſolùm ſubtilem ebullitionem, verùm etiam poſt lentam exhalationem ſalis oppido exiguum quid oſtendit, & ſenſibilius poſt ſeparatum phlegma demum prodit. *vid. CL. D. Daniel. Ludovic. diſſert. de ſal. tartari volatilitate.*

Excell. D. Ioël Langelot Archiater Sereniſſ. Holſat. Ducis Regentis ſeq. modo elaborat. Recip. tartari crudi ad nigred. calcin. lib. ij. vel iij. Huic ollæ capaciſſimæ immiſſo affunde tantum aquæ, ut ad digiti tranſverſi latitudinem emineat, ignem primò lentum admove, ut tantùm intepeſcat, poſteà dimidium manipulum Tartari crudi pulveriſati inſperge, & brevi videbis bullulas quaſdam ſurgere. Hoc viſo perge, veluti cœpiſti, partitis nempe vicibus Tartari pulverem inſpergendo, & ſic major fermentatio excitabitur, bullis concinnè ſurgentibus, ac ſi ipſas uvas naturales excepto colore conſpiceres, ſed accurato hîc ignis regimine opus eſt, moderato ſcilicet, qualis omnis fermentatio requirit. Cavendum etiam, ne copioſiori inſperſione nimia ebullitio excitetur & fermentatum oliâ elabatur. Ceſſante fermentatione mitte omne, quod ineſt ollæ, in cucurbitam ferream, ne rumpatur, cui ſæpè linteum frigidâ madefactum applicare oportet quo nimia tartari fermentati ebullitio prohibeatur, unde & ignis cautè regendus, lento gradu augendus, in fine autem fat fortì, ut ſal omne ſurſum pellatur. Egreſſum liquorem rectifica, uſque dum ſubalbido colore appareat. *Hæc CL. D. Langelot.* Hîc quæſtio oritur, Utrum in hâc tartari fermentatione primariò Tartarus crudus additus ſolùm volatiliſetur, non ipſum alkali Tartari fixum? an verò præter Tartarum crudum etiam in ipſo alkali Tartari quid ſit quodad volatiliſandum ſit diſpoſitum? *Excell. Dominus David* van der Becke *Phil. & Med. Mindanus in epiſtol. ad præcellentiſſimum D. D. Ioël Langelot.* ſtatuit hâc tartari fermentatione primariò non ipſum alkali Tartari fixum denuò volatiliſari, ſed potius fermentum additum, Tartarum ſcilicet crudum. Et hanc rationem reddit, quia in hoc Tartaro crudo, licet ſalia fixata non dentur, nihilominus tamen alkalicæ Tartari partes volatiles ab ac dis ejuſdem volatilibus ad punctum ſaturationis uſque admixtis detinentur, unde fiſ guntur, hæc enim duo conjuncta ſe mutuò figunt, ſeparata verò volatilia denuò ſunt. Verùm hæc ut lubens quidem omnia concedo pro parte Tartari crudi, tamen non video quid obſtet, quo minus etiam ſtatuam, in alkali Tartari ſub partibus terreſtribus huic admixtis adhuc ſalia eſſe volatilia abſcondita, quæ tartari crudi admixtione ſui juris fiant & æthera petant, licet & ex ipſo Tartaro crudo addito ad maximam etiam elevantur partem, unde enim illud ſal tartari volatile, quod ex ☉ admiſtione cum Cap. mort. tartari factâ? Unde illud oritur, quod ex ſale Tartar. & ſp. vini? Unde illud quod ex ſale tartari & Nitro? &c. niſi quod dicta ſalia acida ſal tartari volatile in alkali Tartari latens à compedibus terreſtribus liberent, adeoque ſui juris faciant.

N. *Spiritum tartari ex muſto parat Forſterus* p. 1000. de morbis *tartari.*) Nec dubito ſuccedere, ſi ritè operatus fueris. Ex fœcibus exſiccatis in furno poſt ſp vini deſtillationem reſiduis egregium etiam ſal tartari volatile acquiritur beneficio deſtillationis ex retortâ igne aperto per gradus adhibito, quod per Sublimationem ex cucurbitâ rectificandum eſt. Ex Cap. mort. fœcum ſal fixum confici poteſt, magni etiam in Medicinâ uſus.

2. *Spiritus tartari compoſitus.*) Hîc modus expectationi minimè ſatisfacit, dum non opus eſt additione phlegmatis, ſpiritus & olei, nec globulis ex argillâ formatis, ſed ſufficit, ſi tantummodò oleum cum ſale Tartari digeſtionem ſuſtineat, ut ſal

volatile exindè conficiatur, quemadmodum suprà ostendimus.

℞ 3. *Spiritus tartari Vitriolatus seu spiritus tartari aperitivus compositus.*] Hic nihil aliud est, quàm Tinctura salis tartari ex Cap. mort. ejus extracta cum sp. vini tartarisato suprà Colchothar rectificato. Ejusdem ferè virtutis cum *sp. aperitivo Penoti, de quo Libr. 3. de Vitriolo.* Huic persimilis valdè est sequens liquor tartari ex vitriolo compositus.

℞ Recip. tartari albi crudi, vitrioli ana q. v. ☾la per retortam, cohobetur super Cap. mort. quousque liquor appareat clarus Hunc recipe & adde sp. vini rectificati partem dimidiam & denuò destilla super vitriol. & tartar. calcinat. ſ. q quousque omnis spiritus purus & subtilissimus fuerit destillatus. Hic vel per se vel cum essentia Theriacali per sex septimanas circulatus in leni calore usurpatur in omni corporis obstructione, Lue ♄ nerea, Ischiatico dolore, podagra, Chiragra, colica, iliaca, febribus &c. Dosis est à gutt. xx. ad xxx. & ultrà manè cum brodio calido.

Vel Recip. Spirit. Vitriol. non rectificat. parum tamen dephlegmat. ℔ j. tartari albi crudi ℥vj. vel ℥viij. misce & ☾la ad siccitatem ♎ne forti, ascendit spiritus acidus & penetrantissimus. Cap. mort. extrahe ▽â & fac inde tartarum Vitriolatum præstantiorem vulgari.

N. Si etiam crystallis tartari affundas ol. vitrioli, ut fiat pasta, & digeras per 3. ♂ ♐ ac denique affundas ▽am pluvialem destillat. quam ad medietatem usque in MB. abstrahas remanentiam filtres & sic habebis crystallos ad extinguendum febrilem calorem.

Spiritus tartari philosophicus ad Aurum potabile S. Cloſſ.) Huic non dissimilis est *Spiritus Kesleri in Processſ Cap. 3. §. 11. vide suprà Libr. 3. Cap. 11. de ☉ potabil. per spirit. Sal. tartari parando.*

¶ *III. SALIFICATIO unde*

1. *Sal Tartari.*

Sal Tartari elixiviatur ex Tartaro ad albedinem calcinato, (id est, combusto,) non secus ac ex aliis cineribus Sal extrahi solet.

N. 1. *Ex capite mortuo in destillatione spiritus residuo, itidem Sal elixiviari potest, si ulterius comburatur. Promptè enim ignem concipit, atque etiam extra ignem comburi potest.*

N. 2. *Communiter calcinatur Tart. in fornace figulina.*

2. *Ol. Tart. p. d.*

Pone Tart. calcinatum in cella liquescendum, vel dissolve Tartar. calcinatum in ▽ communi, filtra & coagula.

Vires. *Optimum est remedium in serpiginibus, ulceribus, tinea, scabie, &c.*

N. *Est porro hujus olei elegans usus in Extractis vegetabilium purgantium conficiendis. Ejus enim guttæ aliquot cum menstruo mixtæ, tum extractionem facilitant, tum catharsin ipsam promovent.*

3. *Magisterium Tart. seu Sal. nit. Tart. alcoholisatus.*

Imprægna Sal Tart. Sale volatili Vini, v. g. ♃. Salis Tart. purissimi, q. v. affunde ▽ ad eminent. digit. 1. digere ac destilla lenissimo calore, iterumque ▽ affunde, idque repete toties, donec Sal Tart. totam spirituosam Vini substantiam, seu omne Sal volatile Vini imbiberit, quod ubi factum, sublima, habebisque sal vini sublimatione ab omni phlegmate & aquositate separatum. *Sennert. in Institut.*

4. *Magisterium Tartari purgans.*

♃. Sal Tart. q. v. imprægna aceto optimo, donec Tart. nihil amplius aciditatis retinere velit (vide correctionem flor. ♃ ij. Crollianam l. 3.) dein affunde ▽, eumque abstrahe aliquoties cohobando : tandem repone Tart. ad liquescendum & habebis oleum rubrum.

Vires. *Purgat per inferiora, utile in omnibus morbis deploratis.*

Dosis à gr. v. ad ℈ß.

N. *Sal illud Tart. Acet. destill. sufficienter impregnatum si in ▽ destill. (e.g. Borraginis) solutum atque ſ. a. crystallisatum sit, conveniens medicamentum evadit in morbis Tartareis.*

5. *Tinctura seu Sulph. Tartari.*

♃. Sal Tart. optimè purificatum, calcina igne violentiſſ. ad cærulitatem : dein affunde ▽, extrahe rubedinem ſ. a. decanta, abstrahe ad consistentiam olei. Sic habes Tincturam Tart. quam si placet exaltare, digere aliquamdiu cum ▽ recenti ad emin. dig. 1. affuſo.

N. 1. *Sunt qui ex Tart. cum Sal. com. an. calcinato Tincturam hanc extrahunt, sed prævalet modus prior.*

N. 2. *Maxima pars Tartar. decedit.*

Vires. *Urinam largiter ciet, conferique in Melancholia hypochondriaca, Scorbuto, Hydrope, aliisque Mesenterii ac Lienis morbis & obstructionibus.*

Dosis gutt. aliquot 4. 5. 6. 7. 8.

6. *Tart. ⊖-latus.*

♃. Ol. Tart. purissimi per deliq. ℥iiij. affunde guttatim Spir. ⊖-i ℥ij. vel q. ſ. donec strepitus cesset, idque in vitro capaci : sic fiet coagulum : sedata ebullitione evaporare sine humiditatem lento calore ad siccitatem.

Vires. *Digestivum est præstantissimum, Tart. in corpore humano efficacissimè resolvens. Hinc utilissimè exhibetur in obstructionibus viscerum, venarum mesaraicarum, in omnibus febribus, præcipuè in quartana, in obstructionibus mensium.*

Dosis à ℈ß. ad ℈j. in convenienti liquore, convenientissimè autem propter saporis emendationem offertur in Hydromelite.

N. *Eodem modo fieri quoque poterunt salia vegetabilium ⊖-lata. Sic sal (e.g. absynthii) depuratum solve in ▽ absynthii, instilla spiritum ⊖-li, procedeque ut cum Tart. ⊖-lato.*

Tartarus ⊖-lat. alius.

♃. Magisterium Tart. purgans ad siccitatem evaporatum, affunde guttatim -um ⊖-li, donec strepitus omnino cesset, abstrahe phlegma in Arena, coagulum superstes reverbera per triduum, ita tamen ut sal non confundatur, sed in continuo isto calore velut fixetur. Vocatur à Parac. *lib. 7. Archidox.* specificum purgativum.

Vires. *Purgat benignè per inferiora, & sudores movet in peste, scorbuto, hydrope.*

Dos. ℈ß. in syr. de ros. de rhamno, &c. Ex communicatione S. Cloſſ.

7. *Tart. ⊖-latus crystallisatus.*

♃. Crem. Tart. ℥ iiij. spir. ⊖-℥ij. digerendo solvantur. Hinc affunde ▽ calid. ut penitus solutio fiat, abstrahe aliquantulum, & repone ad crystallisandum.

(Tar-

[Tartarus nitratus Grülingii ad Anginam, febres epatis infarctus utilis.]
Dos. ℈j. *ad* ʒß.]

8. *Sal Tart. volatilisatum.*

℞. Sal Tart. purificat. q. v. affunde ♈ rectificatiss. ♌a ex Arena per XX cohobando aliquoties (3.) & adhæresçet Sal Tart. lateribus XXbici.

N. *Si per* MB ♌*averis, non sublimabitur, sed exhibebit Menstruum corallis solvendis idoneum.*

Vires. *Insigne est lithontripticum.*

Dosis gr. v. vj.

9. *Liquor Tartari Spleneticus.*

℞. Tart. ℔ j. Sal. com. ℔ß. (al. ℔j.) Misc. exactè, imponeque mortario, sartagini vel laminæ ferreæ ignitæ ut calcinentur: Hinc pulverisa ac affunde aquæ ferventis ℔ iiij. digere in loco calido ♂♌ (6) quotidie agitando, postea colentur, ut omnis salsedo insit aquæ. Huic aquæ impræguatæ tandem adde Tart. el. ℔j. digerantur ♂♌ (8) filtrenturque pro usu.

Vires. *Insigne est deoppilativum Lienis, aliarumque tartarearum obstructionum, mesenterium maximè infestantium adeoque utile in hypochondriaca, scorbuticaque affectione ac mensium obstructione.*

Dosis cochl. ſ. ad 1. cum aliis appropriatis vehiculis.

HOFMAN. ℥. *Salificatio unde* 1. *Sal tartari.*) Hoc vilibus hactenus vestibus suam Scenam lusit, *teste Tachenio* in *Hipp. Chemico*, cùm verò Philosophi manu spoliatur, ut compareat in formâ nudâ, lucidâ & resplendenti, tunc res, quæ illi committuntur, reducit in eandem & similem sui materiam. Sic v. g. Sal tartari calc. viv. nuptum extrahit aliud & simile alkali, multoque potentius efficit, ut ferè in igneam naturam convertatur, si fiat cum sp. vini extractio, oritur inde Tinctura ad calculum. Item oculi ♋ cum sale tartari soluti in longâ quotidianâ febri conferunt. Sal tartari informe accipit formam ejus, cum quo unitur. *Vide plura De Sale Ammoniaco* Cap. 25.

N. *Ex Cap. mort. in ♌ latione spiritus residuo &c.*) Ex hoc ad albedinem combusto lixivium cum aquâ conficitur, & exinde ſ. sal elaboratur. Quomodo ex hoc sal ejus volatile conficiendum sit, suprà jamdum monitum; Alium tamen hujus elaborandi habet processum *Cl. Zwelferus in Pharmacop. Reg.* p. 247. ex Sale tartari crebrius aëri humido exposito, & soluto ac iterum coagulato, usque dum à sale aëris ita impræguatum sit, ut sublimari possit. De hoc vid. David van der Becke in experiment. & meditation. De Princip. Rerum Natural.

2. *Ol. Tartar. p. d.*) Hoc fit ex sale tartari albissimo aëreæ humiditati commisso. Adhibetur in serpiginibus, tineâ, cutis sordities, &c. Ex hoc & Nitr. egregius conficitur liquor per deliquium, quod vinum rubicundo tingit colore. Est porrò hujus olei elegans usus in extractis vegetabilium purgantium conficiendis, si enim purgantibus addatur eorum compagem facilius solvit & efficaciora reddit, dum etiam acidum ventriculi potissimam illorum remoram infringit ac imbibit, unde communissimè purgantibus nodulis addi solet.

N. Improprie dicitur *Oleum*, quia flammam non concipit, sed est liquor tantùm salis resoluti.

3. *Magisterium Tartar. seu Sal tartari alcoholisatus &c.*) Verum hoc est Sal Tartari affusione sp. vini & sæpius repetitâ ejus abstractione sale vini volatili impræguati. An autem inde iterum sublimari possit; non possum constanter affirmare. Alias constat, *Balsamum Samech Paracelsi* nihil aliud esse, quàm sal tartari factâ sp. vini ab eo destillatione edulcatum, donec sal sit sufficienter ipsius sale volatili saturatum, ac liquorem destillari adeò efficacem sinat, atque erat affusus.

4. *Magisterium tartari purgans.*) Hoc nihil aliud est, quàm *Terra foliata tartari ex sale tartari & acet. dist. elaborata Cl. Zwelfer. in Mantiss. Spagyric. Sal vini essentiale vocat*, ut & *in apolog. adversus Tachenium* p. 35. cujus etiam elaborationem communicat, in dictæ Apologiæ p. 73. Hujus etiam Arcani salis tartari seu Terræ foliatæ mentionem facit *Philippus Müllerus in mirac. Chymic. & Myster. Medic. Lib. 3. Cap. 4. Cl. Sennertus in instit. Medic. Libr. 5. part. 3. sect. 3. Cap. 6. Excell. Rolfinckius in suâ Chymiâ in Art. form. redact. Libr. 4. sect. 1. art. 3. Cap. 13.* Sequenti autem modo optimè elaboratur. Recip. Salis tartari albiss. ℔ j. Acet. dist. fortiss. q. ſ. abstrahe Acet. dist. quod insipidum elevatur destillando per cucurbitam fictilem, post novum Acet. dist. affunde & destilla, id quod sæpius repetendum est, usque dum spiritus iterum exstillare incipiat acidus, qualis fuit affusus. Tunc Tartarus est animatus, & cessandum ab iterata affusione Acet. dist. Nigra in fundo remanebit materia, quæ sp. vini solvenda, destillatione per chartam bibulam filtranda & leniſſimo Aren. calore in vasis terreis exsiccanda. Exsiccata materia iterum sp. vini solvenda, filtranda & exsiccanda toties, donec materia alba appareat & foliorum longè à se invicem dissitorum instar concrescat. Hanc terr. foliatam tartari nonnulli salis tartari volatilis nomine insigniunt, & rectè, eò quòd particulæ terrestres alkali tartari figentes additione Acet. dist. præcipitatæ sint. Hæc in aëre humido solvitur p. d. & per se usurpata dosis est à gutt. v. ad ℈ß. vel cum aq. aliqua destill. mixta ad plures extendi potest guttas.

N. Potest etiam cum nudo Aceto elaborari, licet postmodum non adeo album & purum sit, & residuum sp. vini solvatur.

N. Vel compendiosius: Recip. Sal tartari ℔ j. tartari crudi ʒ xiv. Acet. dist. ʒ xxvj. Sumatur olla ferrea alta Acet. dist. impleta, pone super carbones, dum Acet. dist. calefit & ebullire incipit, tunc immitte mixturæ suprà dictum Sal tartari & tartarum crudum per vices, donec omnia sint resoluta, quod spatio 2. horar. fieri potest. Hoc partim coagulari, partim crystallisari finas.

N. Vel adhuc compendiosius: Recip. Sal tartar. albiss. q. v. affunde in lebete ferreo Acet. dist. evaporet, & tamdiu Acet. dist. affunde, dum spirat acidum, postmodum coagula, & cum sp. vini edulcora sæpius cohobando.

Vires. Purgat per inferiora &c.) Est summum sanguinis depurativum, hoc sali volatili CC viperar. ✻ &c. associatum egregium est anti-hypochondriacum, par non habet in arthritide, calculo & in omnibus morbis Tartareis. Dosis est à gr. v. ad ℈j. in brodio calido tempore maturino.

N. Hæc terra foliata tartari cum crystallis ♂tis si misceatur in mortario lapideo ex aëre sal attrahens fit rubicundi coloris, quæ p. d. soluta in aëre humido demum cum sp. vini transit in tincturam ♂tis hæmatinam aperitivam.

N. Hæc terra foliata tartari vel in ♈ quadam destillat. vel Elixir Propr. ſ. acidis soluta efficax est sub tincturæ nomine spleneticum, nephriticum, arthriticum &c. sive per se detur, sive aliis alkalinum consortium ferentibus combinetur.

5. *Tinctura seu sulphur tartari.*] Hic necesse est, ut sp. vini sit optimè dephlegmatus, aliàs Sal tartari aqueas sp. vini imbibit partes, & instar olei tartari p. d. facti ad vasis fundum se ♒tat. Loco sp. vini sumi etiam potest spiritus tartari. Hæc tinctura nihil aliud est, quàm sp. vini ab alkali tartari volatilisato tinctus. Hæc meræ diuretica est, ex eorum censu, quæ urinam reddunt absterſivam, adnatasque sordes incidunt, excretricemque stimulant. Unde in renum impuritatibus, obstructionibus viscerum aliisque morbis, qui præmissis præmittendis tandem diureticis expediuntur, apprimè conducit.

N. Ex tartaro rubro affusa spiritus salis ſ. q. ut fiat massa, quam blandè digere, tribus ♂♌ elapsis si sp. vini affundatur, egregiam etiam præbet Tincturam aperitivam.

6. *Tartarus vitriolatus.*) Hic *Cl. Zwelferus* animadvertit commodius tartarum vitriolatum ex sale tartari sicco, quàm p. d. soluto parari, &, si lubet, crystallisari debere. Hujus asserti rationem reddit in *Mantiss. Spagyric. part. 2. cap. 11.* p. 416. dum tartarum vitriolatum ex sale tartari soluto paratum facilè in aëre iterum liquescere dicit. Verùm nihil refert, utrum Sal tartari siccum, an verò p. d. solutum ad compositionem tartari vitriolati sumas, utrumque enim eâdem ratione cum spir. vitrioli in unum congredi & coagulari potest, abstractâ humiditate. Et quod rationem *Cl. Zwelferi* concernit; ego potius statuerem, Sal tartari resolutum p. d. jam saturatum esse, & sic non ita liquescere cum sp. vitrioli unitum, atque siccum Sal tartari, quod adhuc vacuum saturari cupit, unde & humido aëri expositum liquescit. Tartarus igitur vitriolatus tam ex sale tartari sicco, quàm p. d. resoluto confici potest, nec facilè in aëre liquescit ullum alkali ejus acido jam saturato existente.

N. Cùm certum salis tartari & sp. vitrioli pondus determinari nequeat, sp. vitrioli magis vel minus dephlegmato, sale tartari etiam in tenuitate aut siccitate discrepante usque instillatio spiritus vitrioli in Sal tartari continuanda dum strepitus aut effervescentia cesset. Tunc à præcipitato pulvere liquor supernatans, ut inutilis non removendus, sed potius lento calore usque ad Salis vitriolati tartari siccitatem abstrahendus est.

Vires. Digestivum est præstantissimum.) Tartarus vitriolatus, & crystalli tartari, hodiè adeò sunt vulgaria medicamenta, ut

à non paucis vix ulla Medicamenta præscribantur, quibus hæc non admisceantur. Et fateor, *inquit Cl. Sennert. in Medicin. Practic. Lib. 3. p. 3. cap. 4.* Sanè ex tartaro parata in humoribus melancholicis crassisque incidendis & attenuandis, ideoque obstructionibus aperiendis magnam vim habere. Cùm verò sæpe accidat, ut in Affectione hypochondriacâ bilis atra, humoresque salsi & acerbi atque omninò acres, & qui ignis quasi seminaria in se continent, reperiantur: talibus certè humoribus tartarum vitriolatum & hujusmodi acria medicamenta non conveniunt, cùm eorum acrimoniam non retundent, sed ea potius usurpanda, quæ pravas qualitates talium humorum temperant, & omninò contrariæ qualitates contrariis sunt opponendæ.

N. Quod ex usu tartari vitriolati tam dira quandoque oriantur symptomata, ut vomitus, cardialgia &c. non Sali tartari acceptum est referendum, sed spiritui vitrioli sæpius impuro.

Tartarus Vitriolatus alius.) Hic est ex communicatione S. Clossæi, Et præparatur ex terrâ foliatâ tartari cum sp. vitrioli in coagulum redactâ, prout *D. Autor* describit, suas meretur laudes. Huic affinis.

7. *Tartarus vitriolatus crystallisatus.*) Hic sequenti modo rectius elaboratur: Rec. tartari crudi albiss. ℔ j. adde sp. vitrioli ℔ ij. ℞ la per Alemb. donec nihil humidi amplius exstillet, frigefactum exime, superfunde aquam calidam, extrahe, filtra, evapora in MB. ad medietatem, quod in fundo remanet, pone in locum frigidum ad crystallisandum. Ex his crystalli tartari etiam fieri possunt rubicundi seq. modo. Rec. tartarum alb. grosso modo fractum q. r. lava, & ab impuritatibus separatum exsicca: Deinde Rec. Santal. r. ʃ. q. affunde sp. vini imprægnatum sp. vitrioli & extrahe tincturam, quam decanta. Tartarum coque cum aqua pluviali & infunde tincturam rubicundam, urge coctionem tamdiu, donec crustam acceperit, expone loco frigido & crystallos acquires rubicundos.

N. Tartarus Vitriolatus Solaris.

Rec. ☉ fulminant. part. j tartari vitriolat. part. iij. vel iv. contere optimè & pone in Crucib. in furnum anemium per quadrantem horæ, ut oprimè liquescat, effunde & nihil reguli de sole reperies, sed hunc à tartaro vitriolato ita exaltatum videbis, ut totum colore violaceo tinxerit, quem aliàs per se fusus nunquam acquiret.

Vires: juxtà vim suam absterſivam habet una diaphoreticam & felici cum successu in omnibus cerebri & cordis affectibus usurpatur.

N. Tartarus Vitriolatus Lunaris.

Luna optimè calcinatur per sp. Nitr. vel aq. fort. & ♆tatur per ol. tartari p. d. vel Rec. laminas Lunæ & tartarum vitriolatum ſ. S. S. S cementa in tigillo clauso per 3. horas, tunc maxima pars laminarum in Sal. com. viride abibit, hic labor tamdiu repetitur usque dum laminæ totaliter consumptæ & pulverisatæ.

Vires. Summo cum effectu in morbis capitis & hydrope adhibetur.

N. Sic & tartarus vitriolatus ♁ nialis fit ex Cap. mort. clysſi ♁ nii extracto Sale & cum sp. vitrioli ♆tato.

8. *Sal tartari volatilisatum.*) Hic modus respondet 3. Magisterio scilicet tartari seu sali tartari alcoholisato. Sed licet cum spir. vini aliquid Salis volatilis ex sale tartari in forma liquida elevetur, tamen in forma sicca sublimati instar vix comparebit. *De Salis tartari volatilisatione vide suprà alios modos Sal tartari eliciendi, qui huic surrogandi sunt.*

N. Quomodo alkalia à salibus volatilibus sublimentur, vid. in D. David von der Becke in experim. & meditat. circa naturalium rerum principia.

9. *Liquor tartari splenèticus.*) Præsenti compositione non indigemus, si loco tartari cum sp. salis copulatum, egregium obtinebimus etiam deoppilativum, ut suprà jamdudum monuimus, liquori tartari splenetico *D. Autoris* præferendum.

Hactenus Dominus Author de variis Tartari præparationibus pluribus quidem, sed de ejusdem Sale Volatili pauca admodum enarravit. Quoniam verò salem illum inter præcipua artis arcana reposuêre Chymiatri, non incongruum fore arbitrati sumus si de eo quædam ulterius legenda præberemus atque ea propter Tractatulum Celeberrimi D. D. Danielis Ludovici, De volatilitate Salis Tartari hic insereremus. Sic enim constabit, quid in hac materia quærendum, quidque minimè quærendum sit. Quædam præterea circa varias alias præparationes chymicas ut & circa earumdem exhibitiones ad Tractatuli elaboratissimi calcem adjecta vidimus quæ supprimere ordo materiarum aliquatenus suadebat, sed quoniam paucissimis pagellis complexa & accuratissima sunt hæc omnia, constituimus Dissertationem integram exhibere, persuasi Lectori minimè tædio futurum præclara hæc quamvis extra proprium ordinem legere.

PRÆFATIO.

Ad Benevolum Lectorem.

CUm superioribus lustris Alcahestinæ disquisitiones complures fatigarent, fieri non potuit, quin decollante passim spe, nihilominus in tanti Liquoris Vicarium pari diligentia inquireretur. Tentavimusque hinc circa fixitatis Alcalinæ Volatilisationem similiter nonnulla; quæ postmodum Amicorum ductu, horis succisivis è Memorialibus collecta, nunc ante septennium edidimus: saltem quo adhuc versationum aut felicium observationes & Enchirises circa hujusce modi materiam eliceremus. Nec sanè concepta, curiosissimo hoc seculo, spes nos destituit; experimenta liberaliter publico conferentibus Viris exercitatissimis. Ceu inter ea quidem, quæ ad manus nostras hucusque pervenerunt, ista forsan primus est Spiritus, qui quasi semidiliquiis in cella, vel dum hujus pigrior ut plurimum, ac minus agitatus aër est, per Subastrationes, (*ut ita loquamur*,) post quamlibet destillationem repetitis, è Sale Tartari colligi præcipitur: consensu tamen hactenus in diversa abeunte; dum quidam saturatissimum hinc dixerunt; Alii verò phlegmaticum solum, & Alcalium in Aquam tandem resolvendorum *Exemplum: ceu forsan circa Ignis genus atque gradum, Vasa, Alcali solitarium, vel accessoriorum reliquiis adhuc diversimodè infectum, ipsamque Patientiam haud exigua accedere potuit variatio. Nobis,* (*cum postliminio circa talia susceptо aliquando tentamine, hunc quoque processum persequeremur,*) *singulis vicibus, post phlegmatis egressum, urinosi volatilis liquoris quidpiam.* (*Arena quidem, at validissimo assumptique quantitati sufficientissimo igne,*) *per Retortam,* (*Saltè tamen perdix prius, alios in usus, moderato calori expositо,*) *tantisper in fine oblatum est; donec tot repetitionum ac confractionum pertæsi, abjeceremus* (*inter alios officii*) *productiorem hunc, & felicioribus, cum reliquis, relictum laborem; eluviato residuo equidem Terra fixæ particulam, pro horum* (*tacitè tandem fatiscentium*) *more, præbente: destillationis autem Modo cum* (*infra notatis*) *Tinctura, vel saltem Solutionis Salis Tartari* (*in Spiritu ardente factæ, & à subsidente saturatissimo hinc phlegmate separatæ*) *Destillationibus quadantenus conveniente: Sique Ascensus aliqualis hic ratioperquirenda, solicitato forsan sic, aut per toties repetitas ignearum & aquearum particularum alternationes,* (*ferè ceu quadam quasi-cohobia,*) *vel intimiores quarundam complicationes, successivè dispositо magis Subjectо, ad induendam sufficientis sibi vehiculi quantitatem, aut aliter reddendam attenuatiorem sui portionem. Nam inter varias adhuc difficultates & perceptibiliora quædam experimenta, forsan arbitrari posset quispiam, singulariorem horum ac consimilium,* (*adhuc copiosius prodeuntium*) *suscitationem aut emersionem, per universalis istius Salis attractionem vel insinuationem,* (*simpliciori Radiorum vibratione vel permeatione longè sublimiorem,*) *nec dum adeo esse planam: Præsertim dum penitius expenditur*

&

& conferatur exigua plerumque Proportio salina participationis tam in Rore, Pluvia, Nive &c. quàm in ipsa [ambiente nos] Atmosphærâ, [utut in suo genere seu desaper, seu ab inferioribus, quò vel copiosissima culinarii ignis effluvia ad Gas usque, referre quis possit, satis aliàs impregnatâ,] cum ea Coagulorum quantitate, passim & brevi sæpe, tam è fixis, ignem variè prius perpessis, quàm è Mineris, sub dio uvido fatiscentibus emergente: si porrò consideratur Salis istius, [hactenus quidem notis, etiam operosioribus modis collecti,] nec dum ea passim, seu in medendo, seu solvendo deprehensa universalitas: imo ipsius concentrati quorundam Spiritûs Mundi, [ni de Magneticis, collectioni communiter destinatis corporibus quidpiam simul evehat,] exigua aut nulla sæpe à priore Roris destillato differentia: ex adverso vero, [præter igneorum, sive transeuntium sive nonnullibi cohærentium effluviorum varietatem,] imprimis Aqua [quasi semi-Mercurialis cujusdam elementi,] sub accessu complexuque suo, [vel Vegetabilium exemplo,] planè variabilis & diversimode applicabilis, Mineralium autem, [præcipuè salini quid evidentius participantium,] haud adeò facile exhaurienda vel enervanda Natura; quin gliscentes inibi: & semet sensim postmodum exolventes, aut [post aliqualem suppressionem vel alterationem suam,] dennò hinc induentes particulæ restent: & quod per lentam solùm humectationem, & repositionem [conceptaculis interea satis obturatis,] diuturniorem, è plerisque hujus generis subjectis, [vel perfecti Colcotharis, Aluminis usti, &c. exemplo,] nihilominus eadem producta habeantur, aut si quæ [gustui odoratuive,] diversi quid præ se ferant, id pariter fortasse non tam novæ extrinsecaque substantiæ accessu, quam variata solùm particularum figuratione, positura, occultatione, &c. contingere queat; indeque hoc insuper non rarò saltem sit temporaneum: [ceu Sal è Vitrioli consummatissimæ destillationis capite mortuo, accuratè sic collectum, nobis nunc post 12. demum annum vitriolescere incipit:] & si quæ amplius, v. g. è Calcis sponte restinctæ similiumque verè Calciformium observationibus; Nitri murarii natura; Pyridis atramentosi concidentia; acido-salinarum particularum sub insipido vel quasi-dulci coagulolatitatione; sulphureo odore, Cephalici quorundam Spiritûs haud remissiore, etiam inter vulgaris inodorique Spiritus Vitrioli rectificationem repetitò prodeunte, &c. adduci, [sed præter institutum nostrum] possent, ab animo sublimioribus hujus generis præsuppositis, ad dimensionum ferè penetrationem interdum deducentibus, minus adsuetis. Potius sequatur alius, ex Aceti destillati Saturninorumque magmate, solitarie vel cum Iovis calce similibusve, [ad modum Spiritus Coralliorum,] valido satis igne destillatus: in variationibus chymicis jam olim etiam ad fixiora commendatus, nec quibusdam inconveniens: ceu conformes ferè, (post abstractiones à Solutis suis tandem) prodeunt Guajaci quoque, Mellis, Mannæ, imò Tartari nonnunquam Spiritus, Acetumque, vel ab ipso Sale Tartari: acumine talium, à pristino suo, haud parum differente. Verùm cum nostra nunc recensio præcipuè circa vulgare Sal Tartari, [ut illic singularius aliquod prodeat,] occupetur, sufficiet forsitan, mentionem tantum hujuscemodi Liquoris fecisse. Quemadmodum etiam Tertii, è siccatis vini facibus; ceu in subsequa Dissertatione jam adducti; cum additione: quod commodè prius Spiritus ardens abstrahi, & residuum post refrigerationem & subsidentiam, exiccari demum queat. Forsitan autem ex hoc capite commercioque est, quod in crudi quoque Tartari destillationibus nonnunquam similis Salis quidpiam apparuerit. Amplius retulimus ibi etiam Tartari Tartarisati, [uti quibusdam vocatur,] Spiritum: cui quemadmodum affinis, ita laboriosior quidem, at post debitas rectificationes penetrantior aut saturatior, processuique [cum Spiritu & Sale Tartari instituendo] tunc ferè compar est, qui post Tartari & crudi & ambusti, [tanquam præsale fixo minus adhuc exhausti,] debitam inter se solutionem destillatur. Quod autem caput mortuum elixiviatum, alcali quidpiam nobis exhibuerit, in causa forsitan fuit, ni salinarum particularum temporanea [ceu Tartari quoque, cum Alumine destillati capiti mortuo contingit,] latitatio, vel consueta renitentia, saltem ferrea cucurbitæ, intensioriisque sic propulsionis defectus. Quod quidem in medio nunc felicioribusve repetitionibus reliquimus: quemadmodum etiam, si fortè quispiam botriformes hîc sub dissolutione, bullas, [cum non solùm in crudi quoque Tartari depurationibus, aut cum Vitriolo coctionibus, verùm etiam in aliis pulverulentis insperssionibus, saponariisque & albuginis mixturis concussis eveniant,] non tam ad Sal Tartari, [tanquam intimioris adhuc participationis] Vitis genimen, quàm ad simpliciorem [quadrantium congredientiumque] particularum posituram, varia hujus generis phænomena in Mineralibus, salinis, aliisve coagulis siccis aut conglaciatis &c. [citra omnem Essentialitatis primordialis accessum,] exhibentem referre voluerit. Residuas autem Formulas, v. g. Terræ Alcalium partis subtractionem, quo volatiliores facilius prodeant: [nisi de primitus notato processu, vel aliquorum per fusiones depuratione, aut Acidorum accessoriorum arreptione, ceu infra hæc notavimus, intelligatur;] Item, Alcali hujus etiam absq; igne, in aliqualem volatilitatem abitum, [ni urinosum quidpiam, vel Aluminis miscella, singulariorve enchirisis subterfuerit; ceu madida quoque vegetabilia compacta, sponte concepto calore, quædam inflammabile Sulphur, quædam sal volatile copiosum eructare deprehenduntur:] & si qua insuper esse queunt, planior olim Alcali hoc persequentium explicatio deteget, hucque tunc cum aliis facilè reducentur. De cætero in ipsa [ut publicata primitus fuit,] Dissertatione, [ceu oppido nunc fieri potuisset,] nihil mutavimus, ne alia, sed [ob exemplarium defectum,] recusa saltem exirent. Præfari tamen hæc voluimus, ne manca in residuis videretur: addimusque insuper, tanquam pro complemento: 1. Quod rectificatio vel cohobia super proportionalem Alcali quantitatem, complurium acumen aut saturationem notabiliter augeant. 2. Quod æque ac Calcis Vivæ Spiritus, etiam liquore competenti diluti, nihilominus admodum, [præsertim in frigido] transpirent. Et 3. quoad effectum, uti præsens quidem est [in convenientibus affectibus & exhibitionibus] hæc volatilitas, ita per se inconsideratius diutiusve teneribus data, haud parum tandem appetitum dejiciat; [æquè ac ex eodem ferè capite, largior Vini Spiritus, & ipsum, nonnullis in plethoricis, Sal essentiale Tartari:] Aliis verò per solutiones sociata, bonum quidem sub Prudentia medica remedium, non tamen protinus semi-universale vel sine pari præstet. Quæ incipientium, singularioribus sæpe processibus, forsitan, aut [alia tunc ibi Praxis vulgaris facie,] præcipui Authoris commendationibus nimis inhærentium causâ, superaddere visum haud fuit inconveniens.

De

De Volatilitate Salis Tartari.

QVantopere Tartari crudi Volatilitas etiam Versatissimorum manus hodiè dum fatigarit, notorium est: usque adeò, ut istorum haud pauci, postquam nihil non per Serpentinas quoque, Refrigeria, interpositum cum Spiritu Vini Globum, Furnos, Alembicosque singulares & alia hujus generis Compendia, incassum ferè tentassent: tandem ad incoërcibile, ac Fermentantium Effluviis, aut Fulminantium Sylvestreitatibus consimile Gas retulerint Totum illud, quod naturæ (forsan maximam partem Salinæ,) incenso præsertim post sequestratam humiditatem Tartaro, communiter, (plus minus tamen, pro Artificis dexteritate) evolat: quodque Caput mortuum in bilance prolecto Liquori conferentibus, passim desideratur: etiam cum planè proportionale Tartari ad recipiens pondus adsumptum est: nec tot ejus libræ, Vulcano inconsideratius (licet adhuc perfrequenter,) unâ vice subjectæ, potissimam sui partem inter commissuras per relictum Episomium, aut aliàs vi factâ, nequicquam eructarunt: aut (quamvis speciosiori Recentiorum invento) successivæ Ingestiones nihilominus per Destillatorii desuper Operculati contiguitates, (frustraneo etiam circumfluo Plumbo;) vel si inferius adapertum fuerit, inter Obturatorium ingratiis demiserunt. Sed ejusmodi desiderio, servandoque subtiliori (à Laborantium venali certè nimium quantum differenti) Spiritui suæ, citra dubium, adhuc supersunt Enchiriles.

Majus autem negotium tædiumque curiosis facessit Volatilitas, quæ inter amplissima, Alcahestinisque ferè proxima promissa, ex ipso Alcali Tartareo hactenus (certo & aliquali copiâ) quæsita est. Vt inde nonnulli, dum fixitatem & retinentiam Salis illius, è præparandi modo cogitarent: herbaceorum Alcalium, cum Bolo vel Argillâ continuato igni subjectorum Spiritum ut plurimum tandem Acidulo-salinum gustarent vel experirentur: in plerisque hac de re Libellis modò Vota tantùm, aut Obscurum super æque obscurum, modò tralatitios saltem aliquot, mutuoque (citra successûs assèverationem) descriptos, vel aliàs Authoris, Ingredientium, Enchirisis, Circumstantiarumve nonnullarum causa (jure vel injuria) suspectos Processus invenirent; dubioque hinc eventui difficiles complicatosque labores elocare nollent; aut experiundo tandem (seu propria, seu præscribentis culpa) sæpenumero nihilominus modò nil, parum, aut phlegmaticum, modò dubium, tertiumve quidpiam ægrè nanciscerentur: totum hoc negotium inter vanas Chymicorum Assertiones, aut ipsa Non Entia retulerint.

Sed enim levari reverâ posse quandam inde, & genuinam quidem partem; manifesta inibi versatorum, nec subterfugiis temerè subvertenda docet Experientiâ. Imo simplex insuper, at paulo validior continuataque Alcalium, (etiam prius sufficienter depuratorum aut concentratorum) calcinatio, vel cum fixioribus nonnullis, nec adeò sulphureis Subjectis instituta Fusio; Salis Tartarei vel congeneris haud parum, (vel intra horam, & integro adhuc nec intimius undiquaque vitrificato Crucibulo,) una cum accidentaria Accessoriorum humiditate elidens: naribus effluvia salina sat sentientibus.

Nec tamen isti proinde sumus, qui Eleusini Sacri, vel Alcahestini Vicarii revelationem hic profiteamur. Saltem istud Alcali (pro conquirenda hinc proficua quadam Volatilitate) adorientium, & ab initio (circa delectum aut successum Processus) hæsitantium; præterea Ægrotorum (ejuscemodi Remediorum genere sæpe perquam adjutorum) causa simplicissimè prosequamur, quæ manualis Experientia, ac longa nobis, (per aliorum præscripta, privatosque conceptus euntibus,) dedit observatio: quæque pariter Incipientibus quidem confirmationem, & ulterioris inquisitionis, aut (Medicæ vel Chymicæ) adaptationis Fundamentum, Exercitationibus verò ansam dabunt, auctiora, exactiora, clarioraque eodem candore superaddendi; quo nos impræsentiarum, sine cujusquam Allegatione aut Vellicatione breviter ingenuèque solùm Introductionem quasi quandam, cum Experimentorum potiorum, (illuc forsitan compendiarie ducentium) Syllabo proponimus: Superpondii loco hinc inde interferentes, quæ licet ad singulos Paragraphos directè non pertineant, incidenter tamen, & data sic occasione haud inutiliter, in quam pluriam operationum & expensarum compendium annecti posse videbantur.

Qui itaque hoc in negotio operæ pretia facere voluerit: principio, quod Materiam Quæsiti nostri concernit; equidem (ob inconvenientias cuivis hinc facile concipiendas,) majori difficultate, minorique fœnore occupabitur circa vulgare illud Alcali, per figulorum extremas ustulationes, aut (licet communissimè præceptas;) usque ad Virorem Cæruleumve Calcinationes exhaustum, ac sublimandis postliminio particulis tantùm non quasi spoliatum. Æquè ac toties repetitas deprædatoriasque Salium Officinalium Fusiones, ea candidiora quidem, nihilo tamen hinc usibus medicis præsentiora reddere; eoque laborum minus prodigos primis illorum coagulis, vel ipsis nonnunquam Lixiviis parili successu securitateque acquiescere cernimus: siquidem defuerint, aut specialem scopum interdum haud adeo attingere posse putentur Granulata; in Dispensationem aliàs commodiora: nec, (dum per Sulphur flagrantibus herbis moderatè interjectum conficiunt,) invertentem diaphoreticamque vim sic admodum perdentia.

Porrò verò nec illud citra laborum frustrationem hìc assumetur, quod extemporanea anatici Tartari ac Nitri Detonatione, (de cætero compendiosè, sique libet, perforatâ solum rejicula quadam Retortâ, cum Clissiformis Spiritûs promptâ collectione,) paratur. Siquidem in subitanea illa excandescentia Nitrosæ Aciditatis pars tacitè arripitur, & in Alcalium complexu, (quamvis gustantibus insensibiliter,) occulatur tamen tantisper, donec paulo violentiori igni, vel associatis (Sali Tartareo) amicioribus subjectis denuo cedat; & penetrantem expectantibus, desidem, ac instar exhaustæ Aquæ Fortis acido-nitrosum relinquat. Vtinobis plus vice simplici, etiam cum Silicibus, ipsoque Saturni Vitro, (dum superiorem annorum commendatione ducti, nescio quæ secreta inibi cum prædicto Alcali quæreremus,) contigit. Atque hinc procul dubio etiam est, quod in illius Oleo deliquato (concentratiori,) Tinctúraque, tandem nitrifor-

triformia quædam ſpicula inferius concreſcant.

Vt itaque Sal noſtrum non quidem extremè, & ad pugilli quaſi remanentiam calcinatum; ita nec perfunctoriè tantùm, fundum tenus, & inæqualiter combuſto Tartaro extractum ſit. Ne ex adverſo, reſiduæ ſemicrudæ hujus partes (quemadmodum in imperfectâ Spiritûs deſtillatione, & in Tartari Tartariſati confectione fit,) abſorptæ, Liquorem poſtmodum prodant (ob Spiritûs oleique Tartari communis aliquantillum,) à quæſita noſtra Volatilitate haud parum differentem, atque curioſioribus in iſthoc genere meritò ſuſpectum.

Nec tamen hinc opus erit, ut Tartarum quiſpiam, (cum polychreſti Spiritûs jacturâ) ſeorſim calcinet. Quandoquidem ipſum Caput mortuum (v.g. è duabus tribuſve Crudi libris) poſt totalem & ultimam dicti Spiritus Oleique deſtillationem, adeoque intimam ſidentis Tartari combuſtionem reſtitans, (citra ulteriorem ſupervacueque vulgo repetitam uſtulationem,) gratis & quaſi pro ſuperpondio ſuppeditat Sal, ut aliis uſibus, ita huic quoque operationi ſufficientiſſimum: præſertim ſi ſine ſubitanea poſtmodum vehementiâ; imò penitus ſine quadam, (quamvis ſeverè operoſéque nonnullis hunc in uſum reiterata) Depuratione ſenſim ſaltem in ſeipſo totaliterque exiccetur. Nec enim (poſt partis coagulatu difficilioris in deliquium verò magis pronæ ſeparationem) Reſiduum ſubter-concretum, (ceu alii iſtud in ſpecie, vel etiam lixivii Sarmentorum cryſtalliforme coagulum requirunt,) ſeorſim huic negotio aptius invenimus. Quin potius, qui è Salis culinarii ſponta-nea nonnullibi è Carrhis Salinarumve Metis ſtillante Muria, v.g. ad quartæ partis remanentiam exhalatâ, per arenam quoque Spiritum elegantiſſimum aperitivum deſtillari vidit; fortè priorem illam portionem ferè commodiorem crederet.

Cæterum, ſi porrò ſupradictum Alcali, à crudioris Tartari commercio, (ni quaſdam oleoſarum ſtriarum vel ſcoriarum particulas, interdum inter eluendum, innoxiè arripuerit,) aliàs ſufficienter ſic ſecretum; diuturniori mediocrique Calori per Menſes aliquot, aut ſuper Fornacem una alterave hyeme, perfunctorie tectum exponatur: lenta ignis actione pene poroſum, ac in ſe quaſi ſpongioſum, eoque hujuſcemodi laboribus adhuc aptius deprehendetur. Atque hæc circa vulgare quoque [juſtæ calcinationis,] Sal Tartari ſimiliter maximam partem obſervari queunt. Nam illud hinc, dum operationem tantummodo compendia, per diverſas obſervationes & Enchiriſes venamur, neutiquam rejicimus.

Tandem verò ſiccæ Vini fæces, (Deſtillatoribus vulgò vel recentiorum aliis occupationibus haud inconvenienter cedentes,) ſi poſt vini reſidui expreſſiones, &c. aut conſuetas Spiritûs abſtractiones, in aheno parilive modo debitè deinceps exiccentur; uti per deſtillationem (tùm ſolitarie tùm alibi tradendis additamentis inſtitutam,) penetrantiſſimum & volatili ſpontaneo Sale refertiſſimum, (ſique per competentem ſuper Alcali rectificationem à graveolentia nimia liberetur) perquam in compluribus affectibus proficuum, ſane volatili Salis Tartari Spiritui hoc in paſſu ferè conſimilem Liquorem ſive Spiritum fundunt: ita poſt communem at planè mediocrem (in olla tecta) calcinationem, ſpecioſum, copioſè ſuperſtans, & quaſi ſponte deſuper ſublimatum albiſſimum Sal præbent, ejuſcemodi negotio præ reliquis convenientiſſimum.

Atque hæc de ipſius Alcali differentiis, (quatenus huc ſpectant,) & haud inutili Selectu: quo ſe in aliquali copiâ, ſed tamen genuina & in Vrinoſitate ſua, (quoad ejus fieri poterit,) intemerata Volatilitas inde ſequeſtrari queat. Nam licet nonnullorum aſſerta in Solutiones quaſdam aliaſque circumſtantias Acidum aliquid inferre videantur: nihilominus cum in (hactenus quidem notis) hujus ſortis Spiritibus ſpeciale ferme nil, aut parabilioribus ejuſcemodi Menſtruis adeò ſuperiùs inventum fuerit; ipſique potius circa diſſolvenda Subjecta deſides, aut circa ſoluta jam, (quæ intimiùs ſecum deferre debebant,) inſtabiles, vel aliàs alienigeni deprehendantur: forſan haud immeritò (donec ſecretior præſentiorque, citra ſuſpicionem, modus ad Aciditatem obtigerit,) acquieſcemus purè falſæ, certè conſimili lixivioſæ Alcalium (ab iſta tranſlocatione ſeu immutatione haud penitùs alienorum) naturæ præ Acido (in hoc quidem genere) viciniori; competentiaque vel prædiſpoſita Subjecta, ſuo quodvis modo, ſatis adorienti & amplexanti Volatilitati. Sive de cætero Salis, ſive Spiritûs, (utpote parum hinc differentis, & ſalinas particulas ſaltem in liquamento ſuo vehentis) formâ prodeat.

Proindè conſequens nunc eſt, ut Modos videamus, quibus ejuſcemodi Volatilitas in rei veritate proliciatur, aut prolici putetur. Quemadmodum enim plures ſunt, qui (ut ab initio notavimus,) Phlegmaticum ſolùm, (Tartarei quid olentem,) aut levidenſem Liquorem, vel nominis tantùm, alienum, aut planè tertium quidpiam genuini loco præbeant: ita non unus ſaltem, verùm aliquot inveniuntur Proceſſus, qui revera quæſitum hìc Sal, aut ipſi congenerem (à communi tamen Tartareo admodum diſtantem) Spiritum ſuppeditent; & nihilominus invicem tùm in odore, ſapore, colore, ſalinarum partium formâ, &c. tùm in effectu viribuſque manifeſtè coincidunt. Æque ac permulta v.g. Mercurii, Antimonii &c. Præparata, quamvis ad concertationem uſque, diverſis viis mediiſque negotiosè conquirantur, eodem tamen utplurimum poſtmodum recidere; & quæ per operoſas ambages ferè ſecreto confecta fuerunt, cum vulgatiſſimis tandem compendiis penitùs convenire paſſim cernimus.

Ampliùs, quemadmodum Salinorum reliquorum pleraque (licet reſpectivè minus fixa,) faciliùs tamen atque copioſiùs elevantur, ſi dum annatum defuerit, extrinſecum ſolummodo, ſed competens atque continuationem deſtillationis in iſto genere ſuſtinens addatur Vehiculum; aut pro re nata Separatorium ſaltem corpus, quod aliquam Subjecti partem præſertim fixiorem aut alienam invadendo, &c. Subtilioris atque huc magis pronæ ſubſtantiæ aſcenſum ita facilitet. Ceu inter plurima, vel ſolùm Sal culinarium, (oppidò Spiritûs ſui facilis aut iniquus, pro additamentorum ratione, promus condus,) liberaliter innoxieque refundit dupli, (hunc in finem adjecti) Aluminis crudi ſuperpondium: iis qui naturam ejus & Capitis mortui (ſeu integri, ſeu in Sal tertii generis & albiſſimam Terram reſoluti) notabilem Aluminoſitatem norunt, in medendo neutiquam ſuſpectum. Sic pariter etiam Alcali Tartareum, (etſi longè forſan pigrius,) per vehiculi tamen complicati vel ſolicitantis, aut certæ Materiæ (ſulphureæ vel

acidæ,

acidæ, salis portionem arripientis, & in eo ignis gradu carboniformiter aut Magisterialis coaguli instar retinentis,) accessum, equidem facilius ascendit secundam reliquam istam partem, quæ simplici ignis actioni aliàs vix, aut non sine variis inconvenientiis paruisset.

Quibus ita præmissis, ut specialius deinceps ac ordine quodam, diversi modo sic quæsitæ vel promissæ Volatilitatis nostræ rationes, quid valeant, quantique sint, (dicto per remotionem quasi, à languidioribus, suspectis, minusve talibus exordio,) perlustremus: principio Tartarisatus Vini Spiritus, unâ scilicet alterave vice ab Alcali Tartareo pro phlegmatis (sul phureo salinis istius particulis adhuc dum satis copiosè intermixti) majori quadam separatione communiter abstractus; quamvis ob evidentiorem hanc concentrationem, tùm per se, tùm in Essentiis Mixturisque compluribus perquam in sua destinatione præstans sit: & quasi proprium sibi volatile quoddam Sal (ex ista prosapia) participet, imò vel ab ipso Alcali insuper aliquid abreptum, secum evexisse ponatur: indeque propter alterutrum horum, si paulò validior Vitrioli Spiritus instilletur, non solùm subtilem quandam Ebulliti onem, verum etiam utplurimum post lentam exhalationem Salis subaciduli nec inelegantis quidpiam ostendat: nostro tamen apparatui, & per multum hinc distanti prægnantiorique Salis Tartari Spiritui protinus haud accenseri poterit. Siquidem & Alcalinum illud, quod in superficialiori hoc, æquè ac in speciosiori incerationis (inferius attingendæ,) processu forsitan ascendisse conjicitur, oppidò nihilominùs erit exiguum: & sensibilius in ejusce modi operatione, post separatum (quasi semistiptici saporis.) Phlegma, demum prodire deprehenditur. Ceu ultimas solum guttas, dum dicta residuæ humiditatis abstractio per Retortam instituitur, aut pari modo Vini Spiritus (per Salis Tartari dissolutionem, & subitò subsidentis aquositatis subtractionem compendiosè Dephlegmatus,) ad siccitatem usque paulò fortiori igne destillatur, Acredinem alcalinam gustantibus offerre tandem observamus. Quas si quis pro lubitu (nam & congeneribus Alcalium volatilitatibus addi possunt,) abstracto illi Spiritui Vini Tartarisato (præsertim repetito dum per accidens obtingunt, permiscuerit; haud minus inde sic Alcalisatum (alios forsassis in usus) habebit; quam si Vini rectificatum Spiritum à globulis argillâ & sale Tartari constantibus, validiori demùm igni abstraxisset: aut in Eundem (prius à crudo Tartaro lentè destillatum,) intensiori postmodum Vulcano Tartareæ Spirituositatis reliquias (sed ingratiori hinc odore) protulisset. De cætero tamen nec hi Liquores, ob eandem Volatilitatis inibi dispersæ paucitatem, desideratorum numero convenienter associari poterunt.

Quod autem Oleosi quidpiam in prædicti Spiritûs Vini Tartarisati confectione, residuo Phlegmati, (æque ac venali generosiorum fæcum Spiritui,) nonnunquam innatet verum quidem; sed tantùm ideo Cordiale non est, aut inde meretur, ut guttatim sic, aut operosiùs adhuc (rectificatum vini, cum concentratissimo Salis Spiritu digerendo, eoque sulphureas particulas, abreptis salinis, liberando,) colligatur. Cum ad Mœni Rhenique tractus, fæcum destillatores passim tolerabili pretio vendant Vini istud (paucissimis nostratium, dum plerique Spiritum ardentem hoc nomine proponunt, notatum) Oleum; è Rectificationis remanentia successive, more tralatitio, desuper collectum; atque hinc oppido fæculentum quid olens; donec super Alcali vel Salis Spiritum, aut potius per Vesicam rectificatum, acceptiorem & Spiritus è fæcibus prolecti similem odorem induat. Verum hæc in transitu.

Sequitur præcedentibus quadantenus affinis, ac pridem hoc nomine traditus modus; è soluto in Vino Alcali, (post Spiritus ardentis atque phlegmatis abstractionem,) Sal volatile proponens. Experientiæ subjectus dedit quidem è residuâ Massâ (utpote Alcali & Tartaro vini constante,) modicum Liquoris, uti vulgari Tartari Spiritu longè graveolentioris, ita quoque acrioris, & manifestius hinc particularum salinarum notas ostendentis; concreti verò cujusdam Salis vestigia quædam potiùs, quam spectabilem compagem: cum Olei Tartarei circumcirca decidui aliquantillo. Ut evidentiori Volatilitate prægnantioribus, atque simul minus ingratis acquiescentes, (præsertim cum ipse vini Spiritus fæculentiori odore sic infectus prodeat,) totum hoc feliciori forsan (inter frequentiores adhuc repetitiones, vini variationes &c.) inquisitioni reliquerimus.

De cætero assimilis isti, sed tamen acceptior est Spiritus, qui è Tartaro Tartarisato, (seu aperitivo illo coagulo, è tribus Tartari purioris aut depurati, & duabus Alcali partibus confecto,) haud difficulter, (profluâ simul olei parte,) destillatur: de Volatilioribus Salis particulis procul dubio quidpiam (vel odoris saporisque hujus declinantis testimonio,) similiter participans: atque (licet in exquisitorum classem ob antedictam causam referri nequeat,) nihilominus in aperiendo & resolvendo non contemnendus: sive per se ac solitarius, sive sub competentium, nec volatilitatem ejus adeo infringentium Spirituum tincturarumve consortio detur. Æquè ac Tartareus iste, (sed subacidulus) qui cum Vitrioli ad crudum Tartarum subquadruplo vel subtriplo (alias in diversos usus,) haud inconvenienter prolicitur; vulgatiorique officinarum Aperitivo, (etiam debito ignis regimine, ne tandem planè Vitriolicus exiisse videatur, destillato,) in ejusce modi destinationes longè præsentior deprehenditur.

Porro verò nec tralatitius ille cum Bolo consimilive Terrâ modus momentum adeo magnum huc conferre poterit, Quamvis enim ut plurimum quadantenus procedat; & Liquorem sensibiliter urinosum, eoque instillato Vitrioli Spiritu subtiliter ebullientem præbeat: volatile tamen inibi perquam est exiguum; indeque (ceu alii quoque questi sunt,) effectus oppido remissior; sive per se, sive quæsitis hinc Solutionibus. Extractionibusve fuerit adhibitus. Vt taceamus, acidulum solummodò, desidique Terræ sigillatæ, vel congenerum Argillaceorum Spiritui consimilem nonnunquam (pro additamenti forsitan natura, copia, &c.) cum aliquali saltem Tartareo odore prodisse.

Quod autem nonnullorum Ignem penitùs immediatum attinet; Fastigiato illi (per directa Receptaculâ) Furno, cum superioribus annis multa commendatione proponeretur,) injecimus super prunas pro more, carbones oleo Tartari rite saturatos, & circumcirca sufficienter siccatos. Sed idem nobis (fortean infelicioribus) contigit, quod aliquibus nonnullibi Spiritum Salis parili ratione quæreptibus. Ignis scilicet sensim suffocatus, & phlegi

phlegmatici tantummodo quidpiam, pauciſſimis particulis revera urinoſis intermixtum, in inferiori Recipiente collectum eſt.

Nec ſaturatius quid (in exiguâ ſimul quantitate) nacti ſumus, cum alia vice ipſum Alcali (mediocriter ſaltem ſiccatum,) prunis inſpergeremus. Adhærefcens ſiquidem hinc, inde, vel per contiguitates iſtarum ſecedens, illic in maſſulas ignitioni ſuſtinendæ minus deinceps aptas abeundo, hic Vulcani levatoriam violentiam ſubterfugiendo, utrinque tunc expectationem noſtram in tantum fefellit.

Cùm autem ipſum (à deſtillato Tartari Spiritu reſtitans) Caput mortuum, nondum elixiviatum, ſimiliter aliquando injiceremus, (uti ignem alias promptè concipit, ita) ſecedentis ſubtilioris partis manifeſtiores notas, in ſuperioribus præſertim Receptaculis (etiam odorantibus) oſtendit: eo ipſo tamen potiſſimam partem effugiens, immo ſalinæ urinoſitatis modicum reliquit. Vt facilioribus ac eodem recidentibus modis deinde contenti, hactenus in hujus generis deſtillationibus repetendis curioſiores eſſe deſierimus: majori aliorum, interotia, felicitati relicto ejuſcemodi (ſeu priſtini, ſeu propter difficultates quaſdam contractioris nunc) Furni proventu, ſive (Sarmentorum combuſtorum inſtar) per ſe, ſive per additamenta quoque, evidentius fortaſſe conquirendo.

Quò pariter remittimus ſingulare quoddam, nobis alicubi ſuperioribus annis depictum Inſtrumentum; proculdubio Authoris famigeratiſſimi verbis, huc perfrequenter, nec citra ſpeciem tractis: „ (quod ſcilicet aër imprimis volatiliſet ſulphur concreti, cum omnimoda ſeparatione ſui Salis, &c.) „ inventionem debens: atque adeo circa Salis Tartari conceptaculum aërem quadantenus admittens, ut per cucurbitiformem Tubum ad Alembicum convehatur levatus à ſubteraccenſo igne Spiritus; ferè Sulphurei campanarii inſtar. Nam diſſipationes volatilis hujuſmodi ſubſtantiæ hinc inde, præſertim repleto (per ſuppoſitionem) Receptaculo ſubveriti, tale quid experiri noluimus. Atque hæc de magis quidem conſentaneis, levioribus tamen remiſſioris Volatilitatis modis.

Sequuntur, (ne quid in iſthoc genere cenſuque ſit reliqui) remotiores adhuc, ob acceſſoria magis ſuſpecti, vel planè tertii penitúſvè alieni; quamvis (in ſua quivis deſtinatione) haud ineffi caces, indeque nonnullam hujus ſortis; ortuſque ſpeciem diverſimode præ ſe ferentes, aut rem ex alio, aliove capite penſitantibus, præ ſe forſitan laturi. Quodque inter iſtos, principio, Spiritum ex Armoniaci, Salis Tartari, Calcis vivæ, (imò aliorum inſuper, indifferenter inibi ſemet habentium additamentorum) mixturâ, per notas paſſim enchiriſes deſtillatum concernit: equidem in penetrantia, ſua perquam præſtans, & nonnullis hinc pro quaſi Tartariſato habitus eſt. Verum; ut Acidæ Armoniaci partis, (Sal Tartari vel Calcem vivam pro more invadentis) intuitu, quædam Volatiliratum (inde ſecedentium) aſſociatio, mediocri conjecturâ concedi poſſet: collectus tamen (& inter ſufficientis humidi defectum Floribus nonnunquam intermixtus) Spiritus, (hactenus Armoniacali titulo ditatus,) per iſtud quoque præſuppoſitum nihilominus maximam potiſſimamque partem adhuc Talis, ſeu Vrinoſus ac forſan fulgineus foret. Caput autem mortuum ulteriori experientiæ ſubjicientibus, (ut incidenter hæc perſequamur, ſiquidem è Calcis vivæ commercio fuerit, Tincturam vel Liquorem ſuppeditabit, (Nephriti i nonnullibi nunc uſualis imitamento,) haud penitus rejiculum: ſin autem è ſimplici Salis Tartari atque Armoniaci mixturâ ſupererit, & ſpiritus Vitrioli parte perfundetur; promptè hinc deſtillabitur Aperitivus Spiritus, cuivis Armonicali Acido compar: Quando verò dictum caput mortuum rectificato Vini Spiritu ſimpliciter extrahetur, & quod extractum eſt, Spiritu Vitrioli præcipitabitur, elegans ſalinum, (& Sale Antihypochondriaco, quibuſdam è Florum Armoniacalium, à Sale Tartari perfectè ſublimatorum, capite mortuo extracto vix inferius) coagulum prodibit.

Sed ut ad inſtitutum noſtrum redeamus; num quoque vulgarior Calcis vivæ Spiritus (per prævias Alcohol vini abſtractiones & Alcali Tartarei additionem, &c. paratus,) pariter de acceſſorio hoc Sale quidpiam participet; è diverſis conjecturis diſquiri quidem poſſet: & in utramque partem facilè quis allega erit tùm ipſam Calcis vivæ naturam; & proxam hinc (ut & ab Alcalibus) Volatilitatum quarundam ſucceſſum; quarundam verò totalem quaſi tranſmutationem: tùm porro Spiritum Calcis, etiam abſque Sale Tartari deſtillatum: Odorem ab hujus Spiritu quadantenus diſtantem, &c. Præterea & ex adverſo, contimilem ferè Salis Tartari cum Silicibus, etiam calcinatis deſtillationem: Liquoris ſub olei Saponis confectione provenientis alcalinam Acrimoniam, corporali Sale volatili (ni quis ex Animali proſapia prodiiſſe dixerit) manifeſto perfuſam: diverſis circa Lapidem tonſorum corrolivum obſervationes; & ſi quæ inſuper, pro & contra, (uti loquuntur) huc proferri queunt. Verùm ejuſcemodi ſententias operoſius perſequi, noſtri nunc non eſt inſtituti: nec ſi vel maximè de Alcali Tartareo quidpiam participaret Spiritus ille (ſi ritè paratur,) præſtantiſſimus; ob acceſſorii tantillum, aut ſolam affinitatem, noſtræ protinus ſortis aut Sylloges genuina pars foret. De cætero comparem, penetrantiorem, & citra tædioſas Incerationes, Tubuli bibi, vel hamulatarum intus (per Retinacula quaſi, phlegmatis aſcenſum impedientia) Serpentinarum applicationes, longè parabiliorem Liquorem nanciſcetur; quiſquis ſaltem Salis (haud dephlegmatum, vel cum Alumine compendioſius deſtillatum) Spiritum anatico Calcis vivæ recentis pondere affundendo, per Alembicum exceperit id, quod (inter conſuetas effervefcentias, & Acidi cum Terreo copulationes,) ſponte ſed copioſè, urinoſiſſimo ſapore & odore ſtillat. Reſiduo, in ſupra notati Liquoris Nephritici, (è Spiritus Salis calciſque coagulo communiter educti,) confectionem adhuc dum ſufficientiſſimo.

Porrò, cum Sal Tartari Aceto (tantùm ſimplici, eodem, quo pro Terra foliata conquirenda cum deſtillato ſolet, modo) ſaturatur: (ſit autem iſtud utrobique commodiſſimè unica ſufficienti affuſione:) & relictum poſt abſtractionem Magma ulterius validiori igni ſubjicitur: Spiritus provenit urinoſam quandam acrimoniam acetoſitati (quaſi Armoniacaliter,) inter mixtam præ ſeferens: indeq; recenſitis quadantenus quidem affinis: parabilior ſane ſic, atque ſpecioſior præ iſto Liquore, qui ex Aceto deſtillato, (dum Alcali ſimiliter impregnatur) Spiritui Mellis vel Guajacino primo ſimilis, tandem

autem apertè acetosus redit; (& aliquibus ad inspissatorum quorundam Succorum Marinorumque solubiliorum extractiones adhibetur:) aut qui longè carius ex ipsa Terra foliata (dum ultimæ Vulcani vehementiæ pro sublimatione, de subito sic nequicquam quæsitâ, subjicitur,) non sine disperditione polychestri medicamenti, acidulo sapore stillat. Eo porrò, qui ex Essentiali Sale Tartari, cum Bolo subacto, nonnullis (Arcani Tartari nomine) propellitur, haud adeo hoc quidem in genere posterior. Quod tamen proinde, cum sociis hisce suis, congeneribusque (quamvis aliàs in usu medico vel chymico haud inefficacibus) ad expetitam Volatilitatis nostræ Syllogen propriè referri nequeat, vel acetosarum particularum associatione (etiam qualicunque) liquet. Ideoque & singulariorem istum, qui è sæpedicto Essentiali Sale post plurimas Spiritus Vini abstractiones quasi Tartareo velamento tandem prodit, isti confidentius accensere adhucdum distulimus. De cætero, quemadmodum Terræ foliatæ deliquium aut dilutum, tum per se, tum in aliarum (symbolizantium nec contenti sui nimiam præcipitationem hinc patientium) Tincturarum consortio perquam est efficax: ita nec supra notati Magmatis (Sal enim siccum sic non provenit,) dilutum, inter ejusmodi aperientes & detergentes Liquores adeo deses invenitur. Ceu aliàs Acetum simplex (in se nitrosæ potius, quàm Vitriolicæ vulgò naturæ,) in compluribus operationibus (v. g. Plumosorum Magisteriorum confectionibus, Mineralium Metallicorumque nonnullorum extractionibus, &c.) tædiosè Defullati locum sufficienter complet: nisi compendiosius & in copia (per Vesicam cum Vitreo alembico, grandiorique Recipiente) destillatum, certis de causis impendere placeat.

De Spiritu, qui sub Tartari Vitriolati communis præparatione per mediocrem (non verò violentam ultimamque, Vitriolicum postliminio reddentem) abstractionem potest colligi; & aliquibus haud penitus rejiculus habetur; cum in Volatilitate illa, quæ hic quidem requiritur, sit leviusculus, non est, cur in præsentiarum multa dicamus. Sic dum usualis Salis Tartarei vice, istud quod Aceto destillato saturatum est, aut ipsa Terra foliata (aquæ s. aliquantillo diluta) recipitur, sanè penetrantissimus, sed simul (destracto per Spiritum Vitrioli priori coagulo) acetosissimus adeoque à nostra tunc intentione similiter alienus hinc Liquor, sub debita moderataque abstractione prodit; relicto (ni validiore igne destruatur,) Tartaro quodam Vitriolato, in destinationibus suis haud adeo inepto. Verum adhuc speciosior colligetur, si (quò obiter talia persequamur,) Tartarisatus Tartarus, loco Salis Tartari, Spiritu vitrioli eodem modo imprægnetur. Gratuitus autem, & quasi aliud agendo, in copiâ dummodo complures isti (vulgò passim effusi) Liquores qui post Vitriolicarum Solutionum per Alcalia, (& vice versa) peractas præcipitationes, abundanter restant, (nec in rei veritate vomitoria vi, quod tamen è sulphureis Antimonii Solutionibus verendum hic non est, infecti deprehenduntur,) debitæ exhalationi securissimoque coagulo exponerentur. Quod etiam circa Acetosarum extractionum, (per Sal Tartari ac versa vice præcipitatarum) supernatantem humiditatem parili compendio, (pro gratis acquirendo Terræ foliatæ fundamento,) observari poterit. Sed hæc pro remissiorum alienorumque modorum lustro vel recensione (feliciorum nihilominus experientiæ, forsan inter enchiridis aliarumve circumstantiarum variationes oppido relictâ,) hactenus sufficiant.

Consequens nunc est, ut similiter, (secundum observationes nostras) Saturatiores, magisque Consentaneos, Genuinisve propinquiores deinceps videamus. Quod itaque ab initio istum cum Silicibus congeneribusque (abundantioris tamen humiditatis Alabastrum nondum tentavimus,) attinet: succedit negotium; si cum Alcali Tartarei quadruplo per Retortam, (cum Operculatum illud vas ejusmodi penetrantiores successivè Ingestorum spiritus, inter quascunque cautelas admodum disperdat,) debito ignis regimine, (ne protractiori labore Sal perfluat) ritè destilletur. Et urinosa volatilitas Siliceæ (nobis neutiquam hic suspectæ vel destinationibus istius adversanti) a-quositati intermixta semet sat prodit; quin imo nonnunquam salini coaguli quidpiam seorsim apparet. Ne vero quis Alcali Tartareo-nitrosum ad ejusmodi operationem recipiat, supra jam monuimus. Quod autem residuam (magnæ superioribus annis commendationis) Massam concernit, equidem (præter alia Mechanica) Tincturam (pro assumtorum tamen Silicum naturâ) suppeditat aliquanto speciosiorem Vulgari sive simplici Tinctura Tartari; utpote quæ aliàs ab Oleo deliquato, vel potiùs à subsidente saturatissimoque Phlegmate, (dum Alcali in ardenti Spiritu dissolvitur,) parum differt. Utramlibet tamen in plerisque intentionibus æquat aut superat, haud inelegans Tartari Tartarisati liquor, per simplicem istius Coagulum in duplo Spiritûs Vini dissolutionem, & lentam secedentis (à phlegmatica sui parte) Spiritus divaporationem promptè conficiendus. Sic nec Magisterium è communi Silicum Liquore tanti in medendo deprehenditur: sive per Aquæ simplicis copiam, (levissimum tunc;) sive per Spiritum Vitrioli (speciosо Tartaro Vitriolato post filtraturam inde simul proveniente) præcipitetur. Sed hæc in transitu.

Porrò verò prægnantior adhuc est hucusque recensito qui ad normam singularis istius Salificationis subtiliorum Oleorum instituitur modus. Indubium quidem aliquando tractus; quasi (commixtura saponiformis hinc oriatur,) etiam nil ultra oleum saponario compar fit suppeditaturus; aut saltem sub occultiori Digestione, (ceu Singularis alicubi à recentiori talium Autore vocatur;) sepultus lateat. Sed enim labor hic, uti jam olim à solertissimis Viris ex parte propositus est, ita ad literam quoque in nostro hoc Subjecto feliciter procedit: sique simplicissimè solum Olei Tartari nigri pars una, cum Salis Tartari (præsertim prædispositi, vel è Vini fæcibus extracti) duabus partibus ritè mixta, & crassamentum hoc (saltem in Retortula sua) lentè per menses aliquot, aut supra fornacem hyemali tempore, continuo, & patienter digestum fuerit, institutâ postmodum (per arenam quoque, si minor extiterit quantitas) destillatione, Sal volatile urinosissimum sat copiosè prodit, recipientis lateribus, cornutæque collo undique adhærens, & congeneri tandem Spiritui (unà cum penetrantissimi ac quasi saponarii Olei aliquota parte ascendenti,) nonnunquam ad dimidium usque illiquescens. Cujus autem parentis nunc sit progenies; & num aliquæ olei Tartarei particulæ per transi-

transformationem quandam, (quod frequens Autoris de Oleum in Sal volatile Mutatione vel Abitu phrasis nonnemini sonare posset,) revera hîc obriguisse quasi credi queant: an verò salinæ Volatilitates, (sub primam istius destillationem arreptæ vel absorbtæ,) per Alcali propellentis accessum, à Sulphureis denuo sic liberatæ solùm fuerint: aut demum ex ipso Sale fixo (per volatilis substantiæ associationem, obscuriorive adhuc ratione, in ejusmodi mixtura digestioneque sollicitato vel dispositò) surrexerit illud, quod in notabili quantitate, relictaque simul, [dum è capite mortuo residuum Alcali elixiviatur,] carboniformi, seu pinguedinum combustarum simili crusta prodit: (quamvis sit præter institutum nostrum,) dijudicatu tamen haud adeò forsan erit difficile: præsertim si quis Volatilitatis isthoc modo collectæ odorem, saporem & effectum, cum aliis processibus, [Olei Tartari ad Alcali volatilisationem sensibiliter nil accipientibus,] penitus eundem; præterea olei simul extillantis acumen, [præsuppositarum salinarum particularum quasi concentrationem sat prodens:] item Liquoris sub Saponis [tanquam coaguli nostri Imitamenti cujusdam, vel superficiariæ ingredientium coagmentationis] destillatione provenientis salsedinem, [si per supradictam limitationem, inter consimiles observationes libet,] eadem opera perpenderit. Sed hæc de singulari hoc, & delectui nostro [donec alius Salis, non Olei Spiritus reveletur,] in tantum genuino, ac perquam saturato, tædiosiori tamen processu sufficiant.

Sequitur tertius, (sed aque ferè laboriosus, genuinus interea,) qui in plerisque ea de re Libellis, per Spiritus Vini (imo Frumentacei quoque,) verum utrinque prius alcolisati, aut (per ante notatam simplicem Salis fixi dissolutionem) Tartarisati abstractionem vulgò præcipitur. Ascendit post Spiritus, aliquoties hinc repetitas lentasque destillationes, (intensiori postmodum igne) Liquor urinosissimus, congeneri Sali plerumque, (ni parciora cohobia, ignis remissior, aut vasorum difformitas impediant,) sociatus; at simul perquam parcus: ut compendiosiorum modorum intuitu vix compensare videatur toties repetendos, (ut totum generali voce complectamur,) labores. Num tum revera sic inseretur Alcali; sive de salinis Spiritus ardentis particulis adhæreat ipsi quidpiam, posliminio denuo sublimandum: an verò disponatur saltem ad faciliorem subtiliorum (& vellicationibus istis quasi sollicitatarum, liberatarũ, aut qualicunque tandem ratione modificatarum) partium ascensum: aut penitus demum alternatione quadam, inter Cohobia, Volatile fiat fixum, fixum autem eadem opera Volatile: adeoque cujas tandem sit isthæc volatilitas, haud adeo difficulter forsitan determinabit, qui conferet invicem (altera quidem parte,) manifestum & largum (subadstringentis) Phlegmatis, post singulas abstractiones proventum; (à subtracto vel planè quasi subterinverso Spiritus ardentis interiori Sale profici ci nuper quoque traditum:) secretiora insuper istud destruendi vel separandi præsuppositæ: Salis porrò sic saturati pondus ut plurimum aliquantillo auctius, &c. Ab altera verò Parte Plegmatis illius forte simplicem tantum (inter salinas sulphureasque Spiritus particulas) Intermixtionem; atque successivam hinc (adeoque sensim proinde decrescentem) Secretionem: (æquè ac expressa stillatitiaque Olea aquositatis plurimum nihilominus occultasse per destillationes rectificationesve suas deprehenduntur.) Manifestarium præterea concentratissimi hac ratione Spiritus (simul profluentis) Acumen salinum; non solum solubiliora quædam superficie tenus adoriens, verum etiam (spontaneam solummodo Tincturam hic induisse dicentibus) nonnulla simultanea dimissione præcipitans; imò corporale Sal per instillatum supranotato modo Vitrioli Spiritum, inter leviculam forte exceptiunculam demonstrans. Item consuetam Volatilium (pure salsorum) ab Alcalibus genuinis (in liquida & sicca forma) plerumque sic secedentium Rectificationem: Salis Tartari verò pondus (post ejusmodi inceratione) paulò auctius, æquè forsitan ab aquearum quarundam particularum (eo caloris gradu minus perfectè, pro pristinæ siccitatis recuperatione separabilium,) Adhærentia profectum: (ne adsertam ab aliquibus istarum Fixationem, dum aqua destillata ab Alcalibus compluries abstracta fuerit, allegemus.) Et si quæ insuper pro cujusliber opinionis defensione vel singularum conciliatione produci (è vulgatioribus quoque observationibus,) poterunt. Nos practica nostra secundum instit tutum persequamur.

Atque hinc, quod denuo nunc quibusdam secretò commendatum Processum concernit: qui sc. per Spiritus Tartari digestiones aut cohobia super Alcali perfici docetur; succedit similiter negotium; & quemadmodum supradictus Fæcum Vini siccatarum Spiritus, inter repetitas à Sale Tartari abstractiones, copiosum (ceu intimè & abundanter ipsi aliàs permixtum est) Sal volatile quærentibus sic offert: ita si bonus actisque ille, (non autem acidus vulgò venalis) Tartari Spiritus, ritè dephlegmatus, Alcali proprio parcè per vices affundatur, & (post debitam lentamque digestionem) destillando vel etiam cohobando hinc repetatur; urinosam volatilitatem sibi (pariter, at longe sensibilius, quam in Tartari Tartarisati, aut ipsius crudi Tartari, super proprium Sal rectificato Spiritu fit) complicatam, imo nonnunquam seorsim hinc inde coagulatam, diversimoda tamen proportione secum evehit. Sed enim, dum in paulo facilioribus modis eundem nihilominus effectum invenimus; tædiosè prius conquirendum, atque aliis sat polychrestum Tartari Spiritum (sive solitarium, sive Ardenti, aliisvè congeneribus sociatum,) ejuscemodi laboribus vel experimentis denuò vix impendemus.

Tandem verò, & pro recensionis nostræ complemento; cum deliquatum Tartari oleum Aluminis solutioni vel vice versa (v. g. pro explorandâ Magisteriorum Vegetabilium, Metallicorumque, sic nonnullis præparatorum, simplicitate,) instillatur; post albissimam Terram ita præcipitatam; urinosissimus perdiu sentitur odor; æquè ac dum ipsum Alumen, vel destillati hinc Spiritus caput mortuum pulverisatum cum Alcali Tartareo triturando miscetur. Sique hujus observationis ductu, dicti Alcali & Aluminis crudi ana per Retortam (etiam in Arena) destillatur; atque Spiritus volatilis copiosus: penetrantissimus; & paulò ante recensitis (ut ovum ovo) in odore, sapore, viribusque similis exit. Suspicionem de Exoterico probè novimus; & est aliquid. Urinositas ad Aluminis sequestrationem inter Metallurgorum requisita nonnullibi ac-

cedens: præterea salinarum ejus particularum facilitas, quâ solitariæ quidem, relicta terrestreitate, notabiliter per Retortam (dato sibi saltè per vices vehiculo aqueo) ascendunt: item, (quod affinitatis & ulterioris inquisitionis causa hic superaddimus,) Spiritus, è crudo quoque Tartaro cum ana Aluminis crudi, per arenam, nullo quasi negotio destillabilis, pariter penetrantissimus, copiosissimo Volatili Sale simul proruenti intermixtus; cuivis ex Alcali Tartareo prolecto, in sensibilibus effectuque compar, suprapositò è siccis Vini fæcibus acceptior, &c. Verum, ut hæc pro aliena vel mixta natura demonstrandâ, cum verisimilitudine quadam haud inconvenienter allegentur: amplius tamen (in ulteriorem horum inquisitionem, cum usto quoque; vel ad extremũ destillati Capite mortuo (etiam recentissimo) similiter labor iste procedit; sique alterutrum cum Salis Tartari anatico pondere eidem ignis generi subjicitur; eadem Volatilitas tum liquida, tum imprimis (ob vehiculi diluitioni hîc sufficientis defectum, salina consistentiâ, quantitate haud exigua, de cætero (quia forsan per ustionem aut destillationem prævium, ab Alumine Sulphureum istud, Salis volatilis particulas diversimodè aliàs alterans, majori pro parte secretum est) odore minus gravi colligitur. Usque adeò, ut qui insuper ejusmodi Producti Proportionem; Vires porrò (quoad speciales destinationes) simplicem Urinæ, Salis Armoniaci, Fuliginis, Cervinumque Spiritum excedentes, volatili verò Salis Tartari Spiritui penitus conformes, item in residuo capite mortuo Aluminositatem cum adjecto Alcali apertè fixatam, sive in tertium quid (planè instar Arcani Duplicati) coagulatam; pariles denique Volatilitatum per consimilia additamenta modosque evehendarum rationes, &c. paulò penitiùs consideraverit; forsan haud adeo culpabili conjecturâ, nisi purè vel admodum Tartareum, Tartareis saltem longè proximiorem, lustratis sanè ab initio Processibus (in isthoc genere) oppido speciosiorem (uti faciliorem,) existimare posset. Nec caput mortuum (post extremam Aluminis destillationem,) solum apparenter insipidum, intra paucos verò dies (vel ex aëre attracta humiditate pristinam adstrictionem denuo induens,) aliave in contrarium alleganda sibimet eousque obstare sineret; quominus parabilem hanc volatilitatem (ad minimum operosissimorum purè Tartareorum loco adhiberet. Sed tamen per nos cuivis integer sit delectus, uti profectò postremorum omnium inter se, & cum nostro hoc Aluminis crudi vel usti inventu comparato, imò ex ipso Tartaro cum Alumine destillato Spiritu, idem in rei veritate est effectus: præsertim si dilutiores (v. g. cum Silicibus aut sæpedicto Alumine crudo confecti) Liquores, prius per Rectificationem, ejusmodi purè salsis Volatilitatibus debitam, (cum modico s. Spiritus Vini super Alcali priorem præstantioremque partem denuo abstrahendo,) quasi concentrentur. Quemadmodum & reliqui sale proprio, (si quod in prima destillatione vel institutâ postmodum, ad minuendum odoris gravitatem, Rectificatione, simul evectum est) convenientissimè per circumspectam dissolutionem saturantur, vel (ut communiter loquuntur artifices) Essensificantur. Cujus intuitu supra jam, sub æquipollentia quasi quadam, Sal atque Spiritum in recensionibus nostris conjunximus. Figere verò talia per instillatum v. g. Salis Vitriolive Spiritum, (donec ebullitio cesset) filtratumque Liquorem ad Salis consistentiam, (simpliciter vel affectata quadam quasi crystallisatione exhalare: item, istiusmodi (Armoniaco simile) Coagulum per superadditum Alcali Tartareum denuo dissolvere, seu Volatile hinc (eo, qui in Viperino quorundam Sale, vel Florum aut Spiritûs Armoniaci præparatione observatur, more) sequestrare; curiositatis in suo genere nec injucundæ, nec contemnendæ, nec tamen protinus hinc artificium (ceu cuidam placuit) verè Alcahestinum est.

Quod autem Vires & usum volatilitatis nostræ attinet, tædiosè talia non repetemus: cum ab aliis diffusa commendatione tradantur; nos autem data opera brevitati studeamus: nec (quoad Chymicam quidem adaptationem,) animum ullatenus nunc induxerimus, hanc nostram (etsi genuinam) Volatilitatem simpliciter, & confidentia forte majori (siquidé novissimis quibusdam attributis ad literam alicubi satisfaciendum foret,) pro Alcahestino quodam vicario venditare, ac Locorum eò pertinentium explicationem persequi hinc velle: præsentaneâ ejus in Medendo efficacia, dum per se quoque datur, impræsentiarum & pro instituti nostri ratione satis contenti. Hoc tamen vel ulterioris curiosorum inquisitionis gratia, è nostris, (aliàs ejusmodi Disquisitionibus hic nondum destinatis) observationibus quasi indice notando superaddimus: quod absoluta illa Authoris, (de Lunæ Mercurii, Unicornu, Oculorum Cancri, Solutionibus,) assertio proculdubio nihilominus cum salis quasi grano, (etiam sub secretioris Tartareitatis accessu,) intelligenda videatur: sique parili modo seu traditus quispiam, seu fortè speciosior (ex Essentiali Sale,) aliisve modis exiens Spiritus adhibeatur: delectu tamen aut præparatione Solvendorum prævia (pro cujuslibet sc. natura, proclivitate, aut renitentia) adhuc opus sit. Atque hinc in specie quidem, nostræ nunc tractationis Volatilitas. Ostracoderma, Marinaque (solubiliora) cruda oppidò adoritur; & inter ebulliendum absorpti quidpiam, (ceu vel instillati, nec tamè solutum denuo è talibus arripiẽtes Liquores testantur,) retinet, reliquum notabiliori copia, eadem opera præcipitat: planè nitrosi Chili instar. Super Magisteria eorum ut plurimum ferè coloratur magis, quam evidenter saturatur. Metallicorum verò, præsertim perfectiorum & utrobique debito prius Menstruo dispositorum particulas promptius absorbet: magisque adhuc Mineralium (v. g. Antimonii aliaque nonnullorum puriora) Sulphura, &c. Uti Solutionum & Exaltationum Analogia, (ad urinosorum Spirituum recentiores genuinasque adaptationes instituta) cuivis (leviter inibi versato) haud difficulter ostendet. Et cum etiam in Febribus, aliisque affectibus, per se quoque sat sit efficax; nec solutorum istorum substantiâ aut sulphureitate admodum aut destructione sic alteretur: equidem hinc per Accessoria competentia, (præsertim si contractioris dosis efficaciæque fuerint,) eo magis semet exercere deprehendetur. Reliquum peculiarior fortè quispiam Salis Tartari Spiritus: aut singularis inde, sed exotericis intemerata Aciditas, (ex condicto Dissoluta per intimiores digestiones deferens, nec inter invertentiũ occursum deferẽs,) expectantibus varieque inquirentibus expediet. Nos ad institutum nostrum: & solitarium specialemque

lemque hujus in medendo usum revertamur. Non quod distincta pertractatione totum recensere, vel in certas Digestiones usque per chilifera Sanguiferaque Vasa, (sat aliàs penetrantem) comitari ferdeat. Sed tantùm ut (in exemplum,) manifestaria aperiendi, detergendi, resolvendi, adeoque Diuretica Diaphoreticaque vis generalis, uni alterive graviorum Affectuum (inter quæsitam brevitatem, & sollicitantium vel cooperantium accessum,) seorsim accommodetur.

Quantum in Hipochondriacorum nostrorum Arthritide vagâ paresique solitarius, aut alternis vicibus Cinnabari (præsertim nativa, aliàs nervosorum hystericorumque dolorum insigni levatorio,) largiter interpositâ præstet; observatio inter continuationem (pro dosi, v. g. 20. 30. guttas propinando,) facilè docebit. Etiam citra Purgantia; plerumque opis parum, at nova sæpe symptomata afferentia: citra Balnea, insessus aut fomenta, & citra reliquorum vulgatiorum Topicorum pleraque, Concturas ut plurimum citius, quàm languentium membrorum vigorem suscitantia: præprimis citra illitiones illas pinguedinum, oleorumque hinc vel aliunde diversiformiter, compendiosissimè alias ex Adipe, Cerâ, Sapone, &c. sequenti ratione paratorum: si sc. super eorum s. q. cineres usque ad ipsum Retortæ collum largiter ingerantur; ita unicâ vice Clarissima rectissimaque per arenam exeunt. Sed hoc incidenter.

In Hydrope Anasarca & (Catharcticis alias rarius aut cultante) Ascite, similiter successu perquâ felici datur; præsertim Urinis (sua de causa) aquosioribus: egregieque tum pariter se gerit Arcanum illud duplicatum; etiam compendiosiori ratione parabile; Metallicam substantiâ è dissoluto Vitriolo per Nitrum verè-fixum atque lixivioſum, (ceu per accidens interdum obtingit,) totaliter præcipitando, & post filtrationem Sal per exhalationem collectum fundendo.

Quemadmodum cùm Rubicundiores fuerint, inter alia haud parum adjumenti confert Antimonium Martiale Cachecticum: ex ana Antimonii & Limaturæ Martis, saltem in scorias liquato & cum triplo Nitri postmodum detonato confectum: Nitri singularem fixationem (cum elutriatus pulvis primitivo longè gravior sit) haud obscurè ostendens.

In reliquis quoque Hypochondriorum affectibus, & eorum assectis vel productis, (resolventia, deobstruentia atque invertentia requirentibus,) neutiquam deses est hæc nostra Volatilitas: & quod nonnullorum Tincturæ atque Spiritus, (sive cliffiormiter per Mineralium sulphureorum, Tartari, Nitri, &c. detonationem; sive congenerum Volatilium more, è certis Alcalium, Armoniaci, Tartari, Calcis vivæ, Cornu cervi, Antimonii, &c. Mixturis quasi secreto destillati) interdum ad hyperbolem usque promittunt; sufficienter, & (sano sensu) vel usque ad Arthritidem (è sentina ista proficiscentem,) præstant: si pro morborum, ac circumstantiarum ratione cum judicio, ac præmissis vel interpositis (sicubi hîc nonnunquam opus,) Evacuantibus, (Emeticis scil. correctioribus, Laxativis, Tartareis vel Aloëticis, Antimoniatorum acciſis vel tertiatis dosibus, &c.) aut Martialibus aliisve Roborantibus exhibeatur.

Atque quo dictorum quædam, nobis usitatiora, (aliquoties de istis hinc inde rogati,) data sic occasione annectamur: inter alia Emeticum præstantissimum & securissimum habetur; si (Tartari Emetici Absinthiaci M. imitatione) saltem Croci Metallorum, sive Hepatis Antimonii vulgaris (& edulcati) Acidique Tartari ana, in duodecuplo Aquæ s. ferventis infundatur, & postquam per triduum super fornacem steterit, mediocriter ad Tartari dissolutionem ebulliat; liquor calidissimè filtretur & ad dimidium evaporatus per diem reponatur. Crystalli hinc elegantissimi Nostris ad granum unum, duo, tria; alibi (ceu pro Districtuum conditione purgantium doses oppido variant,) ad quatuor vel etiam quinque dati, sufficienter, quod suum est, expediunt: Mercurio Vitæ per Salis trituram, aut Acidorum abstractionem correcto, longè securiores; & præ Eodem per Nitrum aliquantò fixatiori, præque Tincturâ Antimonii Tartarisatâ, certioris in singulas dòses determinationis.

Tartarea abstergentia, (solitaria & diversimodè acuata) aliunde nota sunt; & horum quædam etiam supra attigimus. Quod autem Sal Tartari Essentiale Specifici Purgantis,) oppido diversâ, & ad Sal Tartari volatile ferè accedente ratione comparandi) titulo alicubi proponitur; de detergente Saponariaque vi saltem utrobique intelligendum est.

Inter Aloëtica laxativa, uti Liquor hinc cum aliquota Nitri fixi, imò etiam Rhabarbari, si libet, parte (notabili amaritiei remissione) paratus, haud inefficax habetur: ita speciosiores adhuc Pilulæ, forma illa numeroque minutiori semet commendantes, postquam hactenus diverso, sed utplurimum suppresso, (cuivis forte sua de causa,) compositionis modo hinc inde dispensatæ fuerunt, curiosiores in sui pervestigationem, aut imitamentum saltem quoddam præcipuè traxêre. Atque hinc alii quidem modò Aloën crudam vel Rosatam violatam, aut aquoso vel ardenti menstruo simpliciter negotiosiusve Extractam; modo Aloëphanginas quasvis Tartareas, Ammoniacales, Marocostinas consimilesque recensiorum Pilulas Diagridio, Resina Scammonii vel Ialapii, vel Trochiscis Alhandal aut Colocynthidis Extracto aliquantum acuerunt: Alii novas Massas (adjecto Ammoniaco, Myrrha, croco, Tartaro, Sulphure, imo Marte quoque, item Absinthii Carduique benedicti Extracto atque Sale, cum vel sine Rhabarbaro, Agarico &c.) cõposuerunt; autjam pridẽ Usuales; imò ipsas Pestilentiales (paulò saltem auctiori Aloës pondere,) etiam Mithridatio nunc, Essentiisve amaricantium vegetabilium subactas denuo (variato nonnunquam nomine) dispensarunt: Alii verò, cum Aloen quasi puram putam, citra drasticorum stimulum, exiguo sic pondere, eodem nihilominus effectu nonnullibi propinari perciperent; secretissimum seu Menstruum seu præparandi modum præsupposuerunt. Cæterum, ut acuatas illas, sub diverso Locorum Authorumve nomine, (modo brevi ante, modo post cœnam hactenus, & impune quidem) datas, durioribus forsan Ileis, suoque interim in precio relinquamus: circa ultimum vero, (tanquam Hypochondriacis, &c. præsertim tenerioribus, cerevisiæ adsuetis, &c. longè convenientiùs, meritoque commendabile) genus hæsitantibus, per observationes & varia experimenta nostra, rem paulo faciamus planiorem: principio certum est, quod selectioris (ceu omnino requiritur,) Aloës Epaticæ vel Socoterinæ pars gummea, seu aquoso

Menstruo resolubilis, ad alvum isthoc modo sollicitandam, præ resinosa parte, vel Extracto cum Vini Spiritu præparato, longè aptior; ac Tenesmi hæmorrhoidalis respectu cæteris paribus pene securior sit: quodque officium hoc suum etiam sub minima quantitate præstet: uti aliàs Succus ille singulari vi stimulante pollet, eaque in nostrorum quoque hortorum planta extus deprehenditur. Quod porrò Accessoriorum pro cujusvis opinione potius quàm intimiori necessitate, sub Corrigentium Dirigentiumve titulo varieformiter additorum) pleraque supervacanea sunt; & molem saltem (in ejuscemodi quidem destinatione) augeant: quemadmodum & Purgantium, mediocrium, v. g. Rhabarbari, Agarici, Mechoacannæ, &c. Extracta, in ampla debitaque dosis satis aliàs languida, sub grani parte profectò nil aut perparum huc conferentia.) Proinde qui secundum ejuscemodi præsupposita paulò penitius pensitabit, quantum gummeæ istius Aloëticæ partis usualibus Pilulis, ab Aloëphanginis usque ad recentissimas laxativas compositiones insit; haud ampliùs forsitan demirabitur, ejus solùm grana quædam ab additamentorum nimiâ mole, resinositateque propriâ libera, pari cum effectu, adsuetis fluidioribu'que dari; Sique hinc supradictum Extractum, diligenter & vel simplicissimè, vel adjectâ simul, (inter extrahendum) Scillæ vel Ari non præparati, similiumve (citra notabilioris molis accrementum) stimulantium particulâ confectum, cum Elixirii Proprietatis (haud adeo acidi,) Essentiæue Absinthii liquidæ parum alcalisatæ, tanquam consimilis detersorii,) tantillò postmodum subegerit, massam nanciscetur, cujus (pro constitutionis, &c. ratione,) granum unum, (tenerrimis interdum etiam dimidium,) duo, vel nonnunquam tria in exiguas, adeoque resolutu sic faciliores pilulas (v. g. quatuor præterpropter ex uno grano,) formata paulo ante vel nonnullis quoque post cœnam sumpta, sequenti die alvum salubriter laxando expediunt.

Circa accisas Antimoniatorum Emeticorum doses similiter aliàs certum est; quod licet v. g. Oxisaccharũ (simplicissimè, citra aliorum vegetabilium accessum, è vulgari Metallorum Croco cum Aceto simplici paratum,) aliaque hujus generis (Antimonio tantùm medicata, ideoque suo modo hinc mitiora) Vomitoria effectum, ob justo parciorem dosin, haud fortiantur; nihilominus tamen subtractoria quadam, quamvis minus perceptibili, levi saltem nonnunquam nauseæ complicata, actione sæpenumero plures Hypochondriorum aliosve affectus admodum levârint. Et quod fortuitarum ejusmodi observationum ductu, porro datâ operâ non sine fructu certis in circumstantiis exhiberi queant. Æquè ac sub pari proculdubio operandi modo Sulphura Antimonii & ejus generis Panaceas, ipsasque Tincturas, (hunc in finem profectò optimas, si è non nimis fixis, verum mediæ quasi naturæ præparatis, & vel Aceto s. è communi Metallorum croco, &c. separatæ fuerint) feliciter, modo cum judicio, dari vel continuari cernimus.

Inter Martialia, quemadmodum ubi adstrictiora vis magis requiritur, singulariter præ aliis confert Tinctura cum Spiritu Æruginis simplici aut Sulphurato extracta; vel etiam Florum è coagulatâ Martis (in Spiritu Salis) solutione ritè sublimatorum, aut ipsorum quoque Salis Armoniaci Florũ Martialium nigrorum ultimorum (per deliquium dissolutorum) Liquor; instillata s. q. Liquoris Terræ foliatæ (cùm per se adstringentissimus sit) infractus & exaltatus; &c. Ita dum aperire magis est in animo; forsan efficacior [reliquarum tantùm non omnium promissa expertis] vix invenitur, præ Tincturâ Tartarisata; non quidem deside ista, per simplicem ferri Tartarique coctionem confecta; sed elegantius è Vitrioli Martis factitij Tartarique depurati anatico pondere, sextuplo aquæ s. ad mellis consistentiam cocto, & hinc in sextuplo vel octuplo Spiritus Vini (totaliter ferè) dissoluto; per mediocrem exhalationem) præparata. Liquor enim relinquitur, qui vel sine quodam alio remedio lãterum nostratium perfectè curat, cachexias corrigit, Spleneticos affectus insigniter mitigat, &c. Sedhæc in transitu.

Redeamus ad Spiritum nostrum Volatilem; qui porrò tum per se ac solitariè præstans exhibet Diaphoreticum; tum aliis quoque hujus generis Spiritibus v. g. Armoniacali urinoso, Cornu Cervi sale proprio post debitam rectificationem saturato &c. Essentiæ Camphoræ vulgari, aut (dissoluto ejus subtriplo in Spiritu Vini Tartarisato) saturationi, aliisque competentibus nec ejus naturæ adeo adversantibus Diaphoreticis Alexipharmacisque Tincturis, Essentiis, ipsive Mixturæ simplici, aut (frequentiori nunc, in compositionis tamen & effectûs fundamento parum hinc distanti) Tincturæ Bezoarticæ haud inconvenienter eodem fine associari poterit, Atque hujus generis Volatiles essentificatique Liquores, &c. [ut incidenter tactos breviter adhuc persequamur,] pro Diaphorisi [sed circumspectè ac cum delectu, præprimis si valde Camphorati fuerint,] dati, in plerisque Malignis [adjunctis interea vel interpositis, pro circumstantiarum ratione, Absorbentibus temperatis, Invertentibus, Anodynis, &c.] equidem plus præstant, quàm nominatissimum illud Bezoarticum minerale, sive simplex; [aliàs longè compendiosius è Mercurio Vitæ, vel crudiori quoque Sulphure Aurato, per simplicem solum sextupli Spiritus Nitri abstractionem conficiendum:] sive speciosius adhuc Solare, [propter Auri in dosin tantillum; aliquibus Antimoniali Cinnabari forsan similiter tinctum:] aut Joviale quodlibet; cum affini suo, [sed nec certo semper nec propriè dicto] Antihectico; ac Maximo illo [missis ambagibus, saltem per unicam primò destillationem, & filtrati postmodum Liquoris adjectique Nitri fortem abstractionem, æque feliciter præparando] Sudorifero: sique alia hujus census fixiora sunt, communiter commendatissima, sudoremque largiter quidem moventia; intensioris autem Malignitatis seminaria & consectaria, v. g. Anxietatem præcordialem, deliquia, dolores vagos &c. rarius sic evidenter compescentia: si Nauseæ atque Vomitus ab initio symptomaticè complicati, & solum fixiora illa ex Antimonio, opposita fuerint; malum [quod supranotatis Alexipharmacis volatilioribus, solitariis Anodynorum tantillo exaltatis, facilè sopitur;] sæpenumero tum, [non sine præposteræ confectionis, aut diuturnioris asservationis inculpatione,] quasi magis exasperantia, aut saltem longe minus huic conferentia: in ejuscemodi morborum congressu haud rarò crudis, vel simplicissimè præparatis [ex Animatorum, Fossiliumque classe] Diaphoreticis Alexiteriis (simul evidentius absorbentibus aut præcipitantibus,) ferè posteriora, uti sunt Cervinum Cornu, per Coctionem,

nem, [si perfectum vel potius Decidum fuerit; sin autem Mollicellum,] per debitam in vap. Balneo exiccationem, [verùm non sine diffusiori hinc, adeoque ingratiori dosis mole,] præparatum; imo ipsum nonnunquam mulierc ularum Ustum, haud penitiùs [in calciformi licet, suâ congenerumque naturâ,] evanidum, aut per accidens solummodo hydroticum: item Terræ sigillatæ; Unicornu fossile, & ubi suppetit, Cetaceum; quod tamen inde ultra modum singulare neutiquam hic deprehenditur: ceu Rhinocerotis [selectius quoque] Cornu, nec per se, [quamvis in largissima dosi,] nec chymicè præparatum, aut congenerum modo destillatum, Cervina, [uti multoties experti sumus,] adeo superat, Ebur philosophicè nunc calcinatum, hoc in genere planè deses, Lapis Bezoar ab aliis satis jam notatus est. Ipsa Viperina [cruda, aut curiosius in Magisterium, Extractum, vel Essentiam redacta,] ni debitâ proportionalique quantitate, [unde profecto Theriacalis dosis ob Unum Trochiscorum, vel quasi Viperinorum granum, sub eodem tamen Opii pondere, tantum colubrinum, gravidarum noxa, Purgantium sufflamen, & quid non? indifferenter æstimari nequit: præterea verò exaltantium vel penetrantiorum, (v. g. Armoniaci, Nitri fixi, &c.) stimulo dentur, supradictorum Volatiliorum pollentiæ haud infrequenter hîc cedunt. Sed quid Dissertationem tantùm scribimus, hic finiamus; alia quæ hinc inde interseri vel latius diduci poterant, novis forsitan pagellis reservantes. Si quibusdam hæc placuerint, gratum erit; & de ejuscemodi materiis pridem perfecta, (quæ Prodromo quasi materiam de se dederunt,) Deo volente sequentur. Sin displicuerint, & data sic occasione secretiores commodioresque Volatilitatum Tartarearum modi proponentur; Similiter gratum erit functis vice cotis, acutum reddere quæ Ferrum valet, exors ipsa secandi. Sin tandem inani solùm contradictioni censuræve, verè bonaque intentione dicta subjicientur; tempus & valetudinem Topicis litigiis in personalia plerumque postmodo desinentibus, & in singulis forte columnis suas sibi responsiones hîc invenientibus, nequaquam consumemus. Apprimè nobis hactenus placuit Exterorum nunc studium, qui observationes & experimenta *suâ ingenuè literatâ* orbi communicant. Dum autem Nostratium quamplurimi, quieti existimationique suæ consulentes, divulgatorum traductiones haud immeritò reformidant, fit, ut elegantissima singularissimaque inventa magno boni publici damno, hinc inde supprimantur. De cætero breviter saltem & conciso scribendi genere materiam nostram pertractavimus: cum per supervacuas amplificationes Volumen condere nostra non patiatur Conditio. Quisquis paulò attentiùs & sedendo quasi pagellas hasce, si mereri videbuntur, perlegerit; sub aliqua li laborum Chymicorum notitia, sententiam nostram haud difficulter (inter qualemcunque è brevitate natam obscuritatem) adsequetur. Ut autem aliquid, vel in interlinearibus inveniat, quod legisse forsan juvet, errataque (uti hominibus obrepunt,) ex parte compensent, perquam optamus.

Terebinthina.

Vide Resina.

¶ CCCCIX. *Thus.*

Λίβανος, *Dioscoridis*, Λιβανωτὸς, Olibanum, Arab. Lovan. Conder. German. Weyrauch. Encens. *Frankincense.* Wicroock. Resina est duriuscula, pellucida, profluens ex arbore Arabica Lovan. *Arab.* dicta. *Vide Thus*; *Matth. Cord. hist. Cæs.* Lovan. & Conder. *Garz.* C. B. 7. (inter gummata.)

Genera Thuris traduntur duo, masculinum scil. quod propriè Olibanum dicitur, seu Melax, (Arab. Melason.) & fœmininum.

Masculum ex albo flavescit, suapte natura rotundum est, guttarum formam referens, candidum intus & pingue.

Fœmininum, resinosum magis est, ac molle, cito ardens, flavum.

Præfertur masculum, ut quod ex arboribus montanis colligitur.

Vires. *Calfac. 2. sicc. 1. subastringit. Usus præcipui intrinsecus ad varios capitis & pectoris affectus ut ad alvi, uterique profluvia, ad tussim,* [*deglutitur vesperi frustatim,*] *vomitum, sanguinis excreationem, diarrhœam, dysenteriam mitigandam. Extrinsecus inservit suffitibus pro capite roborando, catarrhos discutit, cava ulcera carne replet, & ad cicatricem perducit, cruenta vulnera cephalica inprimis glutinat, pernio nes* [*cum suillo adipe aut anserino*] *sanat, ulcera cacoëthea, tum sedis, tum reliquarum partium demulcet,* [*tritum cum lacte in linimentum: oculorum rubedini ac lippitudini medetur, scilic.* ▽ *Rosarum multiplici extinctione Thuris impregnata, lacteque postmodum commixta, pro collyrio liquido*] *verrucas incipientes & impetigines abigit,* [*cum pice & aceto impositum.*]

Cortex Thuris in Officinis corticosum illud vocatur, quod Thymiama supra appellavimus. Cortex hic præfertur crassus, pinguis, odoratus, recens, lævis, minime scaber. *Vide supra.*

Manna Thuris sunt micæ fragmenta, [pollen ac farina] Thuris, quæ ex collisione, dum in saccis vehitur, colliguntur.

PRÆPARATA.

1. *Liquor.* Fit in albumine ovi cocti, summeque prodest ad maculas abstergendas, cavitatesque cicatricum explanandas.

2. *El. Diaolibanum.* V. Disp.

Hofman. *Thus.*) *Sive Olibanum* Germ. Weyrauch. Liquor est resinosus, duriusculus, pellucidus Arboris thuriferæ in Arabiâ.

Quidam plures Ejus constituunt species, colore & magnitudine tantùm granorum differentes. *Primum est Indicum*, quod maximis & inæqualibus constat glebis, lividum, & nigricans, candicantibus aut flavis maculis varium. *Alterum Mammosum* oblongis grumis Mammarum formâ compositum. *Tertium masculum*, parvis rotundis, candicantibus aut flavis granis interdum singulis, interdum geminis quasi constans testiculis. *Quartum Orobæum*, minimis granulis, ervo æqualibus odore masculo simile. *Quintum Manna Thuris*, quæ nihil aliud est, quàm pollen & farina ex crebrâ concussione in sacculis abrasâ.

Vires. Calefac. siccat, subadstringit, &c.) Usus hujus præcipuus est ad varios Capitis affectus. Unde non desunt, qui asserunt, usu thuris juvari memoriam, si præsertim Lunâ in scorpione existente sumantur tempore matutino, pomeridiano & vesperi tria grana ante cibi introitum.

¶ CCCCX. *Tragacantha.*

Tragacanthum, Tragacantha, corruptè Tragacanthum, vel Dragagantum, Tragant. Meleſe. *Gum-Dragant*, or *Tragacanth.* Gomme Dragacanthum. Eſt gummi fruticis ejuſdem nominis pellucidum, album, ſubdulce, leve ac ſyncerum, in granis plerumque fragmentis-ve contortis.

N. ▽ *calida ſolvitur, mucilaginemque exhibet aliis Medicamentorum formulis, e.g. trochiſcis formandis convenientem.*

Dicitur Spina hirci, Arab. Chitinæ. German. Bocksdorn. *Buchsthorn*, or *Goats-thorn.* Bocksdoorne.

Exudat hoc gummi radice inciſa, vel ut alii volunt ſponte ſua.

Præſtat pellucens, gracilis, levis, ſyncera & ſubdulcis.

Vires. *Refrig.* 2. (*aliis temperata eſt*) *hum.* 1. [*aliis ſiccat*] *lenit, cutis ſpiracula obſtruit, acrimoniam mitigat, incraſſat. Uſus præcip. ad tuſſim inveteratam, ad fauces exaſperatas, retuſas voces, cæteraſque deſtillationes, (cum melle inde fit linctus, ſubditurve linguæ, ut liqueſcat,) contra renum dolorem & veſicæ roſiones, (in paſſo vel brodio,) in dyſenteria. Extrinſecus ad dyſenteriam (in clyſteribus,) ad rubedinem & acres deſtillationes oculorum (ſoluta ▽ roſar. vel lacte,) ad palpebrarum ſcabritiem.*

Doſis ʒj.

N. *Tragacantha quò vetuſtior, eò calidior.*

PRÆPARATA.

Spec. Diatragacanth. calida } V. D.
Diatragacanth. frigida }

(*Tragacanthum Venereum Indicum, Nidus avium commendatur ad excitandam venerem in juſculo mane ſumtum.*)

HOFMAN. *Tragacanthum.*) ſive *Tragacantha.* Eſt gummi aquoſum ſeu mucilaginoſum, quia aquâ ſolvitur & mucilaginem exhibet, pellucidum eſt, album, ſubdulce, leve ac ſyncerum, quod à radice ejuſdem nominis plantæ ſpinoſæ, Tragacantha græcè, ſpina autem hirci latinè dictæ, vel ſuâ ſponte, vel vulneratâ profluit.

Naſcitur in Cretâ & multis Aſiæ locis.

Vires. Refrigerat, (aliis temperata eſt) humectat, (aliis ſiccat) lenit, &c.) Verùm Nos etiam temperatam & humidam ſtatuimus, lenientem, paregoricam, incraſſantem. Unde uſus hujus præcipuus eſt in catarrhis tenuibus & ſalſis, ex quibus tuſſis & fauces exaſperatæ oriuntur.

¶ CCCCXI. *Tubera Cervina.*

Fungus Cervinus, Cervi boletus *Matthiol. Cam. Zon. Tab. Cord. in D. C. B.* 2. Germ. Hirſchbrunſt/ Hirſchſchwamm. Terebinthe. *The Mushroom Shavin*, or *ſlime of the Hart* (ſo called) *A Toad-ſtool.* Hergwammen/ eenſlach wan Paddeſtoelen.

Creſcit in ſylvis, ut vulgò creditur, ex libidine cervorum, quippe nonnunquam formâ genitalis cervini reperitur. Verum teſtibus Lonicero & Cordo, nec iis denegatur locis, ad quæ nec cervi, nec damæ unquam pervenerint. Inhiant autem iis Cervi ob odorem fœtem, quo delectantur.

Vires. *Rari uſus eſt, nec adhibetur, niſi quod nonnulli ad libidinis ſtimulum, laliſque incrementum id commendent, cui Lonicerus contradicit, qui contra naturæ frigidæ & humidæ ſtatuit, adeoque ad ſtimulum ineptæ. Extrinſecus commendatur ad uterinas aſcenſiones compeſcendas, & partus difficultatem.*

N. *His ſubjungi poterit & Fungus Chirurgorum, videlicet Fungus orbicularis, ovatus, pulverulentus.* Crepitus Lupi, Germ. Bubenſt / Waberſt/ Wolffiſt/ Poſſt. *Wolfs fart, a rotund, powderie Mushroom.* Wolfveeſt/ Dult/ Boviſt/ ront [illegible]broodt. Videatur *Lon. Tab. Caſt. Dod. Matth. Cam.*

Hujus vires ſunt adſtringere, ſiccare, adeoque pulvis ejus ad interrigines & abraſa non inutiliter adhibetur (de quo plura ſupra.)

HOFMAN *Tubera Cervina.*) D. *Autor* de his hoc loco etiam tractat, eò quòd ex ſucco alicujus plantæ ad genus fungi determinato oriantur. Vocantur communiter *boleti cervini*, ex ſemine cervino juxtà vulgi opinionem orti, cum Cervi iis inhient ob odorem mumialem forſan, quo delectantur. Verùm vulgata hæc opinio à venatoribus introducta de *tuberis* ſeu *boleti* cervini ortu ſuſpecta eſt. Non enim ſequitur, ut illud ſtatim, quo animal quoddam delectatur, ejus etiam productum ſit. Sic ſerpentes grarum invenientes pabulum in medullâ humanâ ex meiulla humana etiam orirentur, quodnam abſurdum hoc foret? præterea reperti etiam ſunt illis in locis, ubi ab hominum memoriâ nullus unquam viſus eſt cervus vid. *Thom. Iordan. de Peſt. phænom. tractat* 3. *pag.* 605. *Cl. Sennert. in hypomn. V. cap.* 6. *Athanaſ. Kircher. in Mund. ſubterr. Tom.* 2. *l.* 1. *Libr.* 12. *p.* 350.

Vires. Rari uſus, nec adhibetur, niſi quòd nonnulli ad libidinis ſtimulum commendent, cui Lonicerus contradicit &c.) Verùm hîc non tam qualitas manifeſta, quàm ſpecifica medicamenti virtus eſt attendenda. Unde teſte experientiâ valdè prodeſt contrà impotentiam, ſi juſto tempore fuerit collectus; De hoc *Exall. D. Joh. Michaelis* p. m. retulit, quod fuerit inſignis Mœchus Lipſienſis, qui ab uſu hujus juſto tempore ac loco collecti ſexageſimam ultrà vicem coeundo ſperma emiſit, & tantam ejus excrevit copiam, ut proſtibuli vulva ad hoc recipiendum non ſatis capax fuerit, reſiduum in pelvi excipere coacta. Quem Mœchum Matrimonio liberum alia experta ſoluta tam probè poſſe venire, ultrò in matrimonium ſibi accerſivit. Præſcribitur in *morſulis, electuariis*, item *per ſe in ſubſtantiâ cum vino* propinatur. Nonnulli etiam ad partus difficultatem & uteri ſuffocationem commendant.

N. Aſſerunt quidam pro certo, fungos, qui tempore matutino in ſimetis naſcuntur, contrà impotentiam auxilium etiam ſuum adferre.

Huc refertur & *fungus chirurgorum orbicularis.* Germ. Bubenſt/ de *quo vid. D. Autorem* l. c.

¶ CCCCXII. *De Vino.*

Anatomia Vini.

Vinum eſt ſuccus vitis, fermentatione exaltatus.

Dicitur *Paracelſo*, Sanguis Terræ. *Quere.* omnium vegetabilium Princeps, & maxime vitriolatum.

Eligatur generoſum, beneque maturum.

PRÆPARATA VINI SUNT VARIA, pro diverſis ſcilicet partibus variantia.

Nimirum,

Vini partes ſunt

Eſſentia ſubtiliſſima, incorruptibilis, vulgò ▽ vitæ, ▽ ardens, ▽, Sulphur Cœleſte, Sulphur Bezoardicum vegetabile, menſtruum cœleſte, ▽ cœlica, Lullii cœlum, clavis Philoſophorum, corpus æthereum ex △ & ▽ conſtans, Balſamus volatilis liquoris cæholici. 2. Magna copia ▽ inſipidæ corruptibilis. 3. Hanc ſequitur ~ quidam ſumidus, qui nihil aliud eſt, quam Sal com. vino volatile craſſius, in forma

forma fumi ascendens. 4. Huic mox subjungitur ♁ quoddam verè pingue & unctuosum combustibile, sed paucum. 5. Ex ♉ extrahitur Sal commune quoddam corrosivum. 6. Post extractionem Sal. com. relinquitur Terra limosa inutilis. *Sala in Anatomia* ☿ ij.

Hinc 1. ☿ *s. vitæ* ☾ *E. Vini.*

℞. Vinum generosum, ☾etur per vesicam, donec pars optima ☾arit, (quod gustu facile cognoscitur) destillatum rectificetur aliquoties per B. M. abstrahaturque saltem pars dimidia, tertia aut quarta, ut nihil humiditatis relinquat combustibilis.

N. 1. *Rectificatio felicius peragitur* 1. *Si in rectificatione orificium cucurbitæ charta subtili triplici vel quadruplici, vel panno spissiori tegatur, quippe* ☾ *hac ratione penetrat solum pars spirituosior, aquosiore* ☾ *in cucurbitam relabente.* 2. *Si rectificatio ex cucurbita colli longi, vel per phiolam serpentinamve perficiatur.*

N. 2. *Nonnulli obstruunt cucurbitæ vel phiolæ orificium spongia oleo imbuta, qua ratione solus* ☾ *transit,* ☿ *in spongia remanente.* Senn. Instit. Libav. in Alchym. *Verum nemini suasero hunc modum, insicitur enim ab oleo ascendente ipse* ☿.

N. 3. *Eodem modo paratur* ☿ *& ex facibus vini, ut & ex siliquis uvarum, ex quibus vinum fuit expressum.* Kesl. 1. cap. 70.

2. *Aliter* ☿. *subtiliss.*

℞. Vini generos. q. v. digere (14.) ♂☌ in fimo, vel alio lenissimo calore, postea per phiolam destilla, destillatumque aliquoties per eandem phiolam rectifica, donec ad summam subtilitatem pervenerit.

℞. Hujus ☾ ℔ ij. misce cum recentis vini ℔ vj. destilla iterum per ☌m, ac prolice saltem ℔ ij. affunde iterum recentis vini ℔ vj. ac destilla denuo, ut dictum, idque repete septies vel pluries ad ℔ ij. colligendas.

N. *Hic* ☾ *adeo subtilis ac fugax est, ut guttatim quando ne Terram quidem attingere possit, quin in auram evanescat.* Tentzel. Gluckrath. in Beguin.

Vires. ☿ *calidus est & siccus, penetrantissimus, incorruptibilis, resistit putredini, refocillat apoplecticos, comate oppressos, &c. Extrinsecus resolvit tumores frigidos ac scorbuticos, arcet coagulationem sanguinis in contusionibus, cruoremque resolvit ac discutit.*

N. *Sunt qui* ☿ *circulatum ac toties destillatum, ut in oleaginosam abeat consistentiam,* Circulatum *Paracelsi autumant, sed male.* Alii ☿ *cum proprio sale, intervenientibus tamen digestionibus, aliquoties destillant, ut sal tandem cum* ☿ *per Alembicum transferatur, vocantque* Circulatum *Majus.* Libav. tract. de Igne Naturæ. Verùm fallunt & falluntur.

3. *Spiritus Vini Alcalisatus.*

℞. Vini generosi Hispanici vel Hungarici, q. v. elice spiritum ac phlegma: separa eadem ab invicem: ex fæcibus calcinatis cum phlegmate extrahe Sal, idque per crystallisationem purifica, in spiritu solve Sal & habes ☿ alcalisatum.

4. *Spiritus Vini acuatus Tart. seu Spir. Vini Tartarisatus.*

℞. ☿ ℔ ij. Tart. alb. crudi puriss. grosse contusi ℥ j. destilla in balneo pleno scobe ligni ferrati, madefacta lenissimo △ ut ad quartum ferè pulsum guttula cadat: quando phlegma stillare inceperit, cessa, vel si phlegma quoque prodierit, rectifica.

N. 1. *Si subtilior adhuc expetatur, denuo ad hujus* ℔ ij. *addatur Tartari* ℥ j. *destilleturque ut ante.* Sennert. in Instit. Tentzel. in Exeg.

N. 2. *Ad cognoscendum, utrum spiritus prodeant nec ne, observentur striæ, quippe quo spissioribus striis* ☓*bicus refertus fuerit eo uberior semper spirituum fit evaporatio & è contra.*

N. 3. *Oleum, quod lentâ hac destillatione peractâ, guttis quibusdam innatare videbitur (quamvis vina in hoc valde inter se discrepent) vera vini essentia æstimatur.* Tentzel.

5. *Alius* ☿ *Tartarisatus, sive* ☿ *Tartar. Alcalisatus.*

Hic spiritus si super eundem Tartarum per Retortam cum cohobiis rectificatur & in fine [phlegmate intermedio abjecto] fortiori igne urgetur, spiritus vini Tartarisatus acquiritur. *Sennert. Instit.*

6. *Spiritus Vini Tartarisatus, seu* ☿ *philosophica.*

℞. Tartarum in præcedenti spiritus Tartarisati præparatione post cohobia relictum [vel & Tartarum recentem] calcina ad viriditatem [cærulitatem,] dein affunde spiritum illum Vini Tartarisatum, destilla & tandem propelle igne fortiori *Tentzel.*

Vel: Ex Sale Tartari ad cærulitatem calcinato extrahe essentiam digerendo cum ☿, [☿ habeat aliquid phlegmatis, cujus beneficio sal arripit] destilla gradatim, ad ignem fortissimum subinde progrediendo.

Vires. *Spiritus hic longè præstantissimus est ad Tincturas & Extracta purgantium in genere elicienda ad conservandas metallorum & vegetabilium, animaliumque facultates.*

In θεραπείᾳ arcanum est ad plurimos affectus, inprimis tartareos, & ubi sal fixum ex deficiente coctionis πάθματος abundat, ut in Scorbuto Tartareo Hypochondrio, Asthmate, Cachexia Epatis aut reliquorum viscerum obstructionibus, conciliat insuper somnum cum essentia croci propinatus.

N. 1. *Spiritus vini hoc modo rite præparatus, est Ros Iovis amphibii vegetabilis ad parandum illud Byolychinum Burggravii. Ejusdem beneficio fit & perpetuum mobile & κρίσιν criterium.* Hartman. in pract. Tentzel. in Exeg. *Qui plura de* ☿ *facultatibus voluerit, consulat Lemnium, Evonymum, Gesnerum, Libavium Med. destill.*

N. 2. *Hic* ☿ *tartarisatus in spagyrica cochlea Hermet. Cl. circulatus, è mero spiritu evadit Balsamus, è fragrante fragrantior, è crystallino carbunculoris, haud secus ac cor sanguinem Epatis continente pulsuum circulo, in auream vitæ Balsamicam, vividamque spirituum vitalium naturam exaltat.*

Vires & Dosis. *Hujus essentiæ gutta* 3. *vel* 4. *calidum nativum in Eclampsin evocant. Cum Croci essentia somnum conciliant, restaurationemque membrorum conantur.*

7. *Spiritus Vini microcosmicus, id est, cum sale urinæ volatili acuatus.*

℞. Spiritus Vini subtiliss. ac Sal. urinæ ad summam puritatem deducti [vide in urina] ana mixti ponan-

ponantur in locum frigidissimum. Hinc digerantur per lentum calorem ♍ in Phiola H. Cl. spatio 20. vel 30. ♂ ♌ & convertentur in liquorem, qui si lubet per ♏ semel ac iterum rectificetur. *Beguin. l. 3. c. 2. Harim. in pract. & in Croll. Senn. in Instit.*

Vires. *Menstruum est ☉ potabilis præparationi inserviens: poterit quoque intrinsecus adhiberi, ad reserandas obstructiones viscerum, ut & extrinsecus ad dolorem compescendum.*

8. *Spiritus Vini ☉-latus.*

♃. Spiritus vini opt. & spir. ☉-i rectificati ana ℥ iij. M. & destilla per ⁂ in cinere, primo lento igne, dein fortiori, ut simul alembicum transeant: reitera destillationem vice tertia, postmodum circula per mensem simul, habebisque spiritum odore & sapore sat gratum.

9. *Quinta Essentia Vini.*

♃. Vini generos. alb. vel rub. q. v. ☾la ex ♏ rectificando donec ♈ evadat quasi igneus (fit rectificationibus sæpius iteratis scilicet 12. &c.) Spiritus hic indatur vitro, quod bono luto, vel mastiche, ♆e, album ovi, optimè claudatur. Hinc circuletur ♍ per mensem. Postmodum aperi sensim, & si mirum oleat saporem, assecutus es vini V. Essentiam; sin minus, claude denuo vitrum, & repone in ♍ donec dictum signum senseris, saporem scilicet sive odorem *Δὸς ν.*

N. *Acquiritur scopus beneficio salis proprii.* Popp. in Hodoget.

Vires. *Balsamus est efficacissimus, nostroque balsamo naturali roborando convenientissimus. Insuper antidotus est certissima adversus pestem intra 6. horas sanandam, si in primo illius insultu gutta xij. exhibeantur ad movendos sudores, Epilepticum paroxysmum annihilat eâdem dosi, fœtum mortuum expellit, in partu difficili illicò, & ad miraculum usque operatur, si cochleare integrum illius exhibeatur.*

10. *Aliud opus vegetabile ex communicatione S. Closs.*

Cohoba Acet. destill. super sal. Tartari proprium tantisper, donec tam acidum egrediatur, ac fuerat affusum, cumque sufficienter ☁ibus suis acidis fuerit imprægnatum, ♃. Illius ℥vj. ♈ 7es super sal Tart. proprium rectificati ℥ j. Digere per mensem △ lampadis, usque dum corpus suam receperit animam, imbibatur rursus eadem quantitate olei ætherei, & desiccetur per quindenam, his imbibitionibus ad sufficientiam factis, detur △ ♎is, elevabitur Sal candidissimum, relictis terreis aliquot impuritatibus. Sublimatum reconde in alia phiala H. C. & △ eodem lampadis decoque ad albedinem usque perfectam. Quo viso imbibatur fixissima hæc materia ☁u ætherео suo sive animâ, idque toties intercedente digestione fixativâ iteretur, donec in igneum ruborem elevata fuerit, summam corporis nostri medicinam.

11. *Magisterium Vini, s. Lapis vini vegetabilis.*

♃. Vini generosi Hispanic. vel Ungaric. q. v. putrescat 40. ♂ ♌ in fimo equino. Hinc destilla in ♏, & prodibit spiritus, ac tandem oleum: hæc separa ab invicem, spiritumque dephlegma. Oleum denuo in fimo equino ♂ ♌ 40. putrescat ac destilletur. Ex remanentibus fæcibus beneficio phlegmatis extrahatur sal volatilius sine calcinatione. Utrumque conjunctim, s. a. purifica. Postea imprægna sal spiritu suo ac digere: hinc adde & oleum, digereque donec colorita tandem rubei pulverem nanciscaris.

Vires. *Grana (vel guttæ aliquot, si mavis liquidius) integram mensuram aquæ, vinosis qualitatibus perfundum.*

12. *Menstruum Basilii Valentini, Aquæ temperatæ, Temperatum Extractivum.*

♃. Spiritus vini subtilis. q. v. eumque cum spir. Sal. com. digere ac terna destillatione per alembicum, uni. Sic dulcescit, acrimoniamque amittit. *Vide spir. Sal. com. dulcem.*

Vires. *Solvit ☉ non radicaliter, sed tincturam ejus extrahendo.* Vide de ☉ Basil. in repetit. magni lapidis Veterum. Senn. Instit.

N. 1. *Alii ♃. ♈ optimum eumque cohobant multoties (12.) supra Sal. com. ut essentiam Sal communis secum evehat. Huic ♈ essentiâ Sal. com. impregnato affundunt tantundem spir. Sal. com. rectif. digerunt-que.*

N. 2. *Tentzelius ♃. ♈ rectific. q. s. superfundit Sali Tartari philosophico ad emin. 3. digit. digeritque in Phiola longiss. colli aliquamdiu l. calore: postmodum destillat.*

13. *Sal. Tart. Philosophorum.*

♃. Sal ex cineribus Sarmentor. Extractum, reverberetur △ aperto (hor. circiter 3.) donec albescat. Dein solve in ▽ & separa fæces filtrando & coagulando. Sic habes Sal Tartari Philosophorum. *Tentzel. in Exeg. de ☉ potabili.*

14. *Cinis Clavellatus.*

♃. ♉ ex destillatione fæcum residuum, combure & elixivia.

HOFMAN. *De Vino.*) *Vinum* est Succus ex uvis maturis expressus & per fermentationem à suis fæcibus repurgatus. Constat autem spirituosâ, salinâ & sulphureâ subtilantiâ partibus aqueis dilutâ; terrestris & crassa pars partim in fæces, partim in tartarum doliorum parietibus adhærens transit.

N. Pro certo mihi relatum fuit, *Laurentium Eichstadium*, celeberrimum Mathematicum potuisse certo quodam pulvere in aquam justâ proportione injecto, perfecti vini sapore eam imbuere, idque in conviviis animi gratiâ non sine admiratione convivarum factitasse.

Dicitur Paracelso Sanguis Terræ. Quercet. Omnium vegetabilium Princeps, &c.] quicquid virium Natura reliquis indidit plantis, illud omne felici participatione vino, & in vino homini ad diversissima morborum genera communicavit.

N. Omne vinum calidum est & actu humidum, potentiâ verò siccum. Novum humidius est, maturum autem & generosum siccius.

Præparata Vini sunt varia &c. *Hinc 1. spiritus vini s. ♈ vita & E. vini.*) Hoc in Essentiis elaborandis primùm Arabes usi fuerunt, à quibus posteà ad Europæos pervenit, docente ejus usum primum *Arnoldo de villâ novâ*. Hic diu in officinis ad medicinam saltem servatus fuit, antequam gulis cederet in delicias, cujus occasionem notavit *Alexander Tassonus Libro*, cui titulus: *Pensieri diversi Libr. 1. c. 26.* quam ipsius verbis ex Italico conversis relatam *vid. in Excell. D. G. Marhofio in Epist. de Metall. transmut. p. 112. seq.*

N. 1. *Rectificatio felicius peragitur.*) Præter chartam subtilem triplicem vel quadruplicem aut pannum panis etiam similagineus tostus fundo cucurbitæ ante sp. vini infusionem imponi potest & ab hoc destillari, vel ad rectificationem phiola oblonga utilis est injecto alumine usto prius in sp vini rectificandum, omnem enim imbibit humiditatem, Sal tartari idem præstat, qui optimus modus est.

N. *Eodem modo paratur & spiritus vini ex fæcibus vini*) liquidis

dis adhuc, qui modus vulgaris est, & latio per retortam fit & rectificatio per MB.

Destilla iterum per retortam &c.) Sunt, qui sp. vini infundunt retortæ vitreæ & △ lentissimo per Aren. destillant, sicque partem spirituosissimam solùm ascendere, aqueos autem vapores decidere, sibi imaginantur. Prout & *D. Autor h. l.* describit. Verùm non succedere certum habeo, quia phlegma æquè unà cum spiritu solet elevari.

Vires. Sp. vini calidus est & siccus, penetrantissimus &c.) Est enim naturæ Sulphureo-salinæ summè volatilis, naturam Sulphuream ostendit facilis flammæ conceptio, salinam volatilem æquè penetrant. issimus sapor.

N. sp. vini dephlegmatus oleo amygd. innatat, communis autem sp. vini subsidet.

N. In sp. vini acidum etiam ostendere vult D. David van der Becke in Experim. l. c.

N. *Sunt qui sp. vini circulatum &c.*) ac toties destillatum, ut in oleosam & balsamicam abeat consistentiam *Circulatum illud* Paracelsi *esse* statuunt. Alii *sp. vini proprio Sale acuatum*; Alii *sp. vini tartarisatum* sub *circulat.* nomine agnoscunt.

3. *Spiritus vini alcalisatus.*) Quidam hanc observant proportionem, ut sumant sp. vini ℥ ij. Salis vini, quod ex succo fæculento evaporato & siccato △ne in calcem redacto præparatum est, ℥ ß. si digeratur in cineribus hor. 24. lento primùm, postea forti △ne spiritus eliciatur, Sal com. residuum rursus exuratur, teratur & cum sp. vini denuò imbuatur, digeratur, post plurimos repetitos labores Sal com. simul adscendit in formâ liquidâ.

4. *Spiritus vini acuatus Tartaro, seu spiritus vini Tartarisatus.*) Rec. Tartari ad albed. calcinat. opt. & probè siccat. q. v. cucurbitæ prolixæ & fundo gracili ad pollicis eminentiam immitte. Huic sp. vini semel rectificati tantum affunde, ut tartaro ad unius digiti latitudinem supernatet. Deinde capitello & excipulo probè affixis sp. vini blando calore abstrahe, mutato, si dimidium exstillarit, recipiente, tandem liquor destillatus super siccam tartari calcem denuò ut ante rectificetur.

N. Si sp. vini sæpè à tartaro calcinat abstrahatur, fit non solùm debilior, sed etiam non ita flammabilis est; vid. D. David van der Becke l. c.

N. Si alba tartari calx non facilè acquiri potest, calx viva, aut Sal ex cineribus clavellatis per simplicem solutionem, filtrationem & coagulationem extractum substitui potest.

Ex sale Tartari ad cæruleitatem calcinato extrahe essentiam.) Verùm sp. vini nihil habeat necesse est phlegmatis, ut suprà etiam monuimus, alioquin sp. vini in digestione cum Sal. Tartari collocatus aqueas sp. vini particulas imbibit & maximam ejus partem in liquorem oleo Tartari p. d. parato similem in vitri fundum deponet.

7. *Spiritus vini microcosmicus*, id est, *cum Sale urin. volatili acuatus.*) Primò quidem quando sp. vini subtil. cum Sale urin. volatili anatică portione miscetur, coagulatur, posteà tamen in digestione uniuntur.

Vires. Menstruum est : : : *potabilis præparationi inserviens* &c.) Vocatur hoc *Menstruum Antoninum*, quia *Franciscus Antonius Anglus* proconficiendo ☉ suo potabili usus fuit. Calcinatur scilicet ☉ per ♈ R & post per Sulphur. inde demum Tinctura extrahitur per sp. vini cum Sal. com. urin. acuatum & per 30 ☌ ♌ digestum.

8. *Spiritus vini Vitriolatus.*] Si Vitriolo Hungarico probè calcinato sp. vini ſ. q. superfundatur & △ne aperto per retortam ♎ letur, fit sp. Vitrioli sale Sulphureo volatili sp. vini impræguatus, qui pluribus cohobiis suprà Cap. mort. factis ita exaltatur, ut prævià digestione, & repetitâ destillatione ex Aren. fiat spirit. Vitrioli strictus eximiæ in capitis affectibus virtutis. N. Spiritus vini acidum hoc modo corrigit rodens acidum vitrioli.

9. *Quinta Essentia vini.*) Si sp. vini per crebrius repetitam rectificationem fuerit exaltatus, & depuratus, digeratur ac circuletur, id quod pluribus cohobationibus, interpositis circulationibus, instrumentorum artificio &c. fieri potest; Hujus Essentiæ particeps fieri poteris, quæ judicatur ex odoris fragrantiâ, quæ suavitate & jucunditate ineffabilis est.

10. *Aliud Opus vegetabile ex communic.* S. Closs.) Hoc nihil aliud est, quàm terra foliata tartari cum sp. vini digesta & postmodum sublimata in sal candidissimum, relictis terrestribus in fundo impuritatibus, quod iterum figendum & in igneum ruborem elevandum est. Alium lapidem vegetabilem ex tartaro crudo post plures labores in oleum conversò habet *Rhumelius in compend. Hermetic. cap.* 22. quod coagulatur in lapidem.

11. *Magisterium Vini seu Lapis vini vegetabilis.*] De hujus verâ ac genuinâ descriptione & consequenter etiam elaboratione valdè dubitatur, & non immeritò annumeratur incertis.

12. *Menstruum Basilii Valentini, Aqua Temperata, Temperatum Extractivum.*) Facilis hujus est elaboratio, quæ etiam, MB beneficio peragi potest, spiritum Salis cum sp. vini per cohobationes subtilisando. Cohobatio autem facta cum sp. vini suprà Sal com. non succedit, ut *D. Autor* cum Aliis proponit. vide *supr Libr. 3. Sect. 4. §. 17. de Sal. com. Animadv. Schræder. Nostr.*

13. *Sal tartari Philos.*) Hoc constat ex sarmentorum cineribus.

14. *Cinis clavellatus.*) Ex fæcibus vini post sp. vini destillationem relictis cineres clavellati per combustionem & elixiviationem conficiuntur; Sicut sub cinerum clavellatorum nomine varia alia salia alkalia etiam ex Isatide, Ligno quercino &c. subintelligantur. Formantur scilicet faces in globulos, aut, ut in Italiâ, in magnos panes in fornace incinerant & elixiviant.

CLASSIS III.

De Purgantibus Primariis.

HOFMAN. *Cl. Helmontius in tr. de Potestate Medicaminum* §. 34. vera Purgantia ita describit, ut nec putrefaciant, nec electivè humores fictos educant, nec vitalia resolvant, sed ut primò nihil ex sano corpore educant, nec moveant, alterent, aut infirment illud; deindè ut non exigant quicquam foras, nisi quantum peccat, ideoque non aggravent, sed ab onere sublevent, & mox inde æger se benè habeat. Tertiò, ut insensibiliter vel saltem moderatè resolvant & abstergant, quâcunque parte causa morbifica fuerit, reliquum satagente Naturâ. Verùm si nos ejusmodi Arcanis, quorum possessor fuit *Cl. Helmontius*, foremus instructi, per quæ omnis purgatio insensibiliter & sine virium dispendio posset institui, tunc omni illâ purgantium congerie, quæ *D. Autor* hic in unum collegit, facilè supersedere possemus. Eoque vel maximè, quod in horum censu, si accuratius examinentur, quædam dentur, quæ ab omni pravâ ac colliquativâ qualitate vix immunia sunt, qualia *Catapotia* minor, *Euphorbium*, *Elaterium*, *Colocynthis*, *Ejula*, *Semen Ricini Americani &c.* licet & reliqua semper aliquid Naturæ insensi admistum habeant, quo viribus nostris imponant; Attamen, quemadmodum in Republicâ multa permittuntur mala, ne graviora malâ ex nonnullis sevarè prohibitis excitentur, ita & Nos aliis destituti præsidiis iis interea Ratione & Experientiâ comprobatis utemur, & in hæc *Animadversiones & Annotationes Nostras* annectemus.

Hîc primo statim in ipso limine animadvertimus, *D. Autorem Purgantia* distinguere in *Primaria & Secundaria*. *De Primariis* tractat in *hâc Classe* 3. *De Secundariis* autem in *Classe* 4. Sed non video, quid hâc distinctione sibi velit. Ignoscant *Manes Schræderiani*. Vel enim *per Primaria Purgantia* intelligit illa, quæ *primariò & principaliter* ad vitiosos humores peculiares evacuandos vel à *Naturâ* vel à *Medici* intentione sunt directa, vel per *Secundaria* vult, quæ secundariò & minus principaliter seu indifferenter ad prædictum scopum intenduntur. Aut per *Primaria Purgantia* vult *præcipua*, quæ frequentioris sunt usûs, vel *quæ fortissima & vehementissima*; *Per Secundaria autem Leniora & minus vehementia*. Verùm nec hæc subterfugia satisfaciunt. Nam primò de Nihilo est, singula Purgantia ad singulos & peculiares humores electivè ferri, dum indifferenter omnes vitiosos humores etiam Naturæ amicos vi suâ colliquativâ & fermentativâ aggrediuntur, in putridum, ac fœtidum convertendo liquamen. *Deinde* quidni *Aloë æquè* ac *Senna*, *Manna* ac *Tamarindi*, vel *cassia*, *gummi guttæ* ac *Ricinus* vim suam Purgantem etiam Primariò ac principaliter humores vitiosos tam pituitosos, quàm biliosos ac serosos evacuando exferat? Cur *Scammonium*, *gummi guttæ*, *Elaterium*, *Euphorbium &c.* non tam fortiter purgent, atque *Turbith*, *Colocynthis*, *Elleborus* uterque? Cur *Aloë*, *Manna* vi suâ laxativâ non æquent *Cassiam Tamarindos*, *Sennam &c. Quarè melius D. Autor Sennertum sequutus Lib 1. institut. p. 1. s. 1. Cap. 11. feciſſet, si in Minora & fortiora distribuisset.* Sed transeant, & hæc saltem monuisse sufficiat.

¶ *CCCCXII. Agaricum.*

Agaricus ſ. Agaricum fungus est albicans trunco laricis adnatus. *Vid. Brunſ. Matth. Dod. Cord. in. D. Lob. Cast. Tab. Ger. Cam. Lon. Porta. Bellon.* German. Lerchenſchwamm. Agaric. *Agarick. A Mushroom growing on the Larch tree.* Lorckenzwamme / een voytgroeisel van de Lorckenboom.

Estque

Estque *Dioſc. & Plin.* { Mas, *hic reprobatur.* / Fœmina, *hæc præfertur.*

Mas rotundus eſt & undique ſibi ſimilis (Plinio) criſpior amariorque. Fœmina rectas intus habet pectinum modo venas, & q. diviſuras (Plinio.) Fœmina ſolutior eſt, initio dulcis, mox in amaritudinem tranſit.

Eligatur itaque Agaricus albus, levis, valde rarus, velociter friabilis, ſapore primùm dulcis, mox amarus & ſtypticus. Reprobatur lignoſus, longus, durus ac gravis.

N. 1. *Pars exterior præſtat interiori.*

N. 2. *Multos in annos durabilis eſt ſine virium jactura.*

N. 3. *Adnaſcitur itidem Fungus Abieti, Picæ ſylv. Tedæ & Larici, ſed ſolùm Larignus intra corpus ſumitur.*

Vires. *Pituitam educit tenuem aquoſam, ſeroſam & viſcoſam totius corporis, & inprimis excrementa meſenterii, tum capitis ac pulmonum. Urinam ciet ac menſes, calf. 1. ſicc. 2.*

N. 1. *Quia ventriculo nauſeabundus eſt, corrigitur ſtomachicis, e.g. Zinzib. garyophyll. Spica Celtica, &c.*

N. 2. *Quia tardè operari ſolet, additur ſtimulus ex ſale gemmæ, cryſtallis Tartari & ſimilibus.*

Doſis à ʒj. ad ʒij. In infuſione à ʒij. ad ʒv.

PRÆPARATA.

1. *Extractum Agarici.*

℞. Agarici, q. v. Extrahe cum ☿. &c. *Auguſt.*

N. *Sala adhibet Agaric. Trochiſcatum, extrahitque cum ☿.*

Alii aquam adhibuiſſe malunt, ac præ aliis aquam Aniſi vel Cinamomi in qua Agaricum macerant (hor. 24.) exprimunt ac inſpiſſant. Verum enimvero quia Agaricus nonnihil reſinoſi quoque in ſe continet, præſtat ☿ adhibere.

Doſis à ϑj. ad ʒß. vel ϑ ij.

2. *Agaricus Trochiſcatus.*

℞. Agaric. limat. cum vino, in quo maceratum Zinzib. additoque tantillo Tragacanth. vel Gummi Arab. F. Trochiſci.

[Fecula Agarici etiam paratur.]

3. *Trochiſci de Agarico.*

℞. Agaric. lim. ʒiij. ☿ ʒß. Zinzib. ʒiij. cum Oxymell. q. ſ. F. Trochiſc. V. D.

4. *Pilulæ de Agarico.* Vid. Diſp.

Doſis à ʒß. ad ʒiß.

5. *Pilulæ Hieræ cum Agarico*, Vid. Diſp.

Doſis à ʒj. ad ʒij.

[Syrupum de Agarico quidam habent in uſu.]

HOFMAN. *Agaricum.*) ſive *Agaricus*, eſt fungus albicans ex *Larice* vetuſtate putreſcente & erosâ tanquàm apoſtema juxtà *Meſuen Lib. 2. Simplic. 3. producitur.*

Duæ à Dioſcoride ejus proponuntur *differentiæ Mas & Fœmina. Mas* reprobatur, quia eſt nigrum, durum, denſum, in fragmentum ceu villos nervorum oſtendens. *Fœmina* præfertur, rotundum, album, quod quanto levius, poroſius, fragilius, tanto habetur præſtantius.

Vires) Medicina familiarè à Veteribus nominatur, vel quod toti corporis œconomiæ ſuccurrat laboranti, vel quod ita innoxium ſit, ut cuicunque ex familiâ nullo prorſus ætatis ſervato diſcrimine commodè poſſit offerri, vel quia admodum familiare, & noſtri corporis partibus amicum. Verùm hoc adeò innoxium non eſt, ſtomacho enim eſt infeſtum, & ejus orificium lædit, unde nauſeam, ſubverſionem, & vomitum creat, quæ cauſa etiam, quod corrigatur zinzibere, caryophyllis &c. *Agarico crudo* ſi inter lavandum caput fricetur loco ſaponis in omnibus epilepſiæ ſpeciebus utiliſſimè adhiberi poteſt.

N. D *Author Agaricum* Purgantibus primario annumerat, nullâ factâ mentione, utrum antidotum ſit, an ſecus? De cujus Naturâ, indole ac viribus tùm Veteres tùm Recentiores diſſident. *Dioſcorides vires etiam cardiacas & alexiterias* ipſi adſcribit, *Lib. 3. cap. 1.* quem ſequitur *Monardus*, *Zacutus Luſitanus* & alii. Verùm citrà rationem & experientiam, dum Agaricus alvum ſaltem movet, humores agitando virtute deſtitutus alexiteriâ, unde & ex Theriacâ eſt relegandum.

¶ CCCCXIII. *Aſarum.*

Ἄσαρον, *Dioſc.* Aſarum, *Brunf. Trag. Matthiol. Fuchſ. Dod. Cord. in D. & hiſt. Lon. Caſt. Tab. Ger. Cam.* C. B. 1. Aſarum baccaris ſeu baccatus, *Lob. aliis*, vulgò, Haſelwurtz. du Cabaret. *Aſarabacca.* Haſel-wortel/ en mansooren.

Solo gaudet Montano opaco, viciniaque corylorum. Viret perpetuò, nova folia tamen unà cum floſculis Vere promit.

OFFICIN. NAT.

Radix colligitur vere, *& folia.*

Vires. *Craſſam pituitam, bilemque utramque per vomitum ac nonnunquam per ſeceſſum violenter expurgat. Calf. & ſicc. 3. diureticum eſt, ac emmenagogum inſigne, Epar, Lienem, veſicamque fellis aperit. Hinc utile in arthritide, hydrope, febribus præcipuè tertiana & quartana, in ictero, &c.*

Doſis Rad. à ʒß. ad ʒj. in ſubſtantia, à ʒj. ad ʒiij. in infuſo.

Folia exhibentur. N. 6. 7. 8. 9. infuſa cocta & expreſſa.

PRÆPARATA.

1. *Extractum alcaliſatum*, quod venit nomine *coaguli Aſari.* ℞. Rad. ac folia Aſari, extrahe cum ☿ ac filtra. Hinc adde ſal ex incineratis fœcibus elixiviatum, & ad ignem fuſionis calcinatum, ſolutione ac inſpiſſatione purificatum, abſtraheque Vini ſpiritum ad conſiſtentiam mellis. *Vide Sennert. in Inſtit. Hartm. in pract.*

Doſis ϑj. ad ϑij.

2. *Diaſarum Fernelii.* Vid. lib. 2. cap. 51.

Doſis à ʒj. ad ʒij. ʒß.

HOFMAN. *Aſarum*] Eſt herba odorata, folia habens rotunda, pinguia, hederæ ſimilia non falcata, flores inter folia ad radicem purpureos odoratos; radices ſubſunt multæ, geniculatæ, tenues, obliquæ.

Vires &c.) Humores craſſos cum ſcoriis biliosis per vomitum ac ſeceſſum nonnunquam educit. Calefac. & ſiccat.

Diureticum eſt ac emmenagogum inſigne, epar, Lienem & veſicam fellis aperit &c.) *Aſarum crudum* vel *cum vino coctum aut ſpir. vini extractum* vomitum ciet & alvum turbat, *in aquæ autem ebullitione* hoc virus recedit, & mutatur in deoppilativum, diureticum tardarum febrium remedium, id quod occultatum in eo aroma prodit. *Cl. Helmont. in Pharmacop. ac Diſpenſ. modern. §. 46.* Et quantum in febribus curandis Aſarum valeat ex *Matthiol. Comment. in Dioſcor. Libr. 3. cap. 42. conſtat*, dum inquit: In Germaniâ ruſtici tertianam & quartanam curant eporo Aſari ex vino decocto melle, maci, cinamomo &c. bibunt enim hujus decocti calidi cyathum unum, alii quotidiè, alii alternis diebus, & ita in alvum ſubducunt, nonnunquam etiam tantum per ſudorem & urinam operatur. Id quod ex propriâ experientiâ habeo certum, Ejus folia quò fortius vel coxeris, vel cocta exprel-

expresseris, vel justo diutius contriveris, eò facilius omni vi cathartica exues. Quantum & in ictero, hydrope &c. valeat, praxis docet. Pulmonum etiam vitiosos corrigit humores, & tussientibus ac asthmaticis confert cum melle & vino decoctum. Ulcera fuit Medicus aulicus, qui omnibus ferè Medicamentis immiscuit. *Specificum est D. D. Strobelbergeri antè paroxysmum in quartanâ.* Externè etiam in affectibus aurium utile inde præparatur Medicamentum.

Præparatur inde *Diasarum Fernelii* & ingreditur *etiam trochiscos diaphoretici Nicolai Myrepsi.* Utrum autem radices, an folia hanc trochiscorum confectionem ingrediantur, quæritur; Pro foliis stat *Syriacus Liber de Theriac.* p. 57. *Primò* quod radicibus insit vis purgans, quæ tamen in trochiscis non expetitur. *Deindè* quia folia facilius arefieri & pulverisari possunt. *Tertiò*, quia odor, acrimonia & amaritudo, ob quæ radices præferuntur, æquè insunt foliis. Verùm rectius cum *Maranthæ* radices præferuntur, cum plus de aromaticâ qualitate participent, & si qua illis inest vis cathartica per exsiccationem, decoctionem & cum aliis fermentationem corrigi potest.

B.

¶ *CCCCXIV. Bryonia.*

Βρυωνία λευκὴ, *Dioscor.* Bryonia, *Trag. Lon. Tab. Cam.* alba, *Dod. Ger.* Vitis alba, *Matthiol. Fuchs. Cord. in D. Lob. Cast. C.B.* 1. German. Zaunrübe/ Schmeerwurtz / Stickwurtz / Scheißwurtz/ Sauwurtz. Couleurée. *Briony.* Bryonie.

Est baccis rubris & nigris, *utraque usualis, præfertur tamen prior.*

Crescit dumetis: Floret Majo.

OFFICIN. NAT.

Radix collecta verno tempore.

Vires. *Purgat validè serosos & pituitosos humores. Splenetica, Uterina & Iecoraria est, utpote quorum obstructiones aperit. Calfac. & sicc.* 2. *Hydropicorum aquas per vomitum ac secessum educit, menses ciet, fœtum ejicit, suffocationes uteri arcet, asthmata sanat, podagricis convenit (intus & extus.)*

Dosis in substantia à ʒj. in Infuso ad ʒß. in vel ultra.

Extrinsecus confert Hydropi, abdomini emplastrata cum sterc. caprillo, quin & quartanam curare dicitur arteriis temporum & brachiorum affixa. [ad scyrrhos & carcinomata contusa cum sanguine taurino.]

PRÆPARATA.

1. *Facula Bryoniæ*, Vide l. 2.

Vires. *Uterina est, menses ciens, sed non citra naustam.*

Dosis ad ϑ j.

2. *Nectar succosum S. Closs.*

Fit ex ʒj. succi bryon. per expressionem facti, & ʒj. ol. ℧ vel Sulph. M.

Dosis ʒj. in vino albo.

N. *Purgat aliquando per vomitum, alvum & urinam.*

3. *Unguentum Agrippæ.* V. D.

Hofman. *Bryonia.*) Seu *vitis alba*, folia habet lata quinquangularia, ad vitium similitudinem divisa sed asperiora, hirsuta & albicantia, flores parvi, candidi, racemosi & uvarum ritu congregati. Ad pericas scandunt & multiplici eas nexu amplexantur. *Baccas fert rubras & nigras, utraque usualis. Prior tamen præfertur.* Radix Mechoacannæ valdè est similis, viribus tamen dissidens. *Bryoniæ* acris est & mordax, *Mechoacannæ* insipida, nec ullius acrimoniæ particeps.

Vires &c.) Purgat validè serosos & pituitosos humores, unde & in Lienis, jecoris, Mesenterii obstructionibus & ventriculi imputritatibus radix in vino infusa valdè confert, tutò etiam hydropicis cum aliis hydragogis propinari potest. Hæc radix rasa extrinsecus arthriticis doloribus, contusionibus superimposita notabilem affert allevationem. Tanquam specifico utimur etiam ejus feculâ, vel quod melius, ejus pulvere in suffocationem uteri cum asthmate conjunctâ, seu suffocatione hypochondriacâ.

¶ *CCCCXV. Carthamus.*

Κνικος, *Dioscor.* Κνικον, *Plinii*, Arab. Karten. Cnicus, *Matthiol. Dod. Lob. Cast.* vulgaris, *(Ins. hist.* sativus, *Cord. in D. & hist. Lob.* Cnicus urbana & sativa, *Theophrast. & Plinii.* Carthamus, *Brun. f. Trag. Fuchs. Lon.* flore Croceo, *Cam.* Cnicus sativus seu Carthamum officinar. C.B.1. *aliis*, Crocus sylvestris, Cnecus, German. wild Saffran. Carthame, Graine de pasegays, saffran sauvage &c. *Cartharmus* or *Bastard Saffron.* Wilde Saffran.

N. *Floribus est croceis, varius albidis, illorum admistione adulterant Crocum.*

Colitur in hortis Italiæ, Galliæ Floret Iulio & Augusto.

OFFICIN. NAT.

Semen.

Vires. *Semen pituitam viscosam ac aquas vomitu ac dejectione purgat: confert maximè pectori: Calf. & sicc.* 1. *Stomacho adversatur, ideoque corrigitur stomachicis anis. galang. Zinzib. &c.*

Dosis in substantia à ʒj. ad ʒij. ß. (sed raro ita exhibetur ob viscositatem) in infuso à ʒ iij. ad vj. vel ultra.

PRÆPARATA.

1. *Extract. Diacartham. s. Cnicopharmacum.* Vide D. A.

Dosis à ʒß. ad iiij.

[Loch de Carthamo etiam paratur.]

2. *Syrupus de Carthamo.* V. D.

Dosis ab ʒj. ad ʒij.

3. *Electuar. Diacartham.* Dos. ʒj.

4. *Species Diacartham.* Dos. ʒj.

¶ *CCCCXVI. Cassia.*

Cassia, (Casia) fistula, *Arab. & Alpin.* Cassia nigra *Actuario Dod. Cord. in D. Cast. Fragos. Tab. Ger.* Cass. laxativa *Lon. Cast.* solutiva, *Bell. Monard. Garz.* Siliqua aut Cassia purgatrix Arabum, *Lob.* Cass. Ægyptia s. purgans, *Cam. aliis* Canna fistula, Siliqua Indica. Cass. solutiva seu Ægyptia, siliqua, *Matthiol.* Cass. F. Alexandrina, C.B. 1. la Casse en bâton. Cassia in the Pipe or Cane, Cassia fistula of inde Dop.

N. *Advehi cœpit & ex Brasilia Cassia purgatrix, cujus* ʒ j. *plus purgat quam* ʒij. *Cassia illius Ægyptiacæ.*

Cassia Arbor procera est, instar juglandis ferens siliquas, seu cannas longas, rotundas, exterius lignosas, intus seminibus ac medulla prægnantes.

OFFICIN. NAT.

Siliquæ seu Cannæ medullam includentes. Hæ eligendæ ponderosæ, recentes, plenæ, quæque minimè commotis intus seminibus resonent, splendentes, foris etiam ac in pulpa pingues.

Vires medullæ. *Alvum lenit clementer atque sine torminibus faces educit, caliditate temperatâ (Fernel. cal.* 1.) *cætera humidior, unde nec humido ventriculo nec hypochondriacis ac flatulentis nisi stomachicis &*

carminativis. (E. g. Cinam.) Maſtich. ſem. aniſ. correcta convenit. Potio ejus grata eſt pleuriticis.

PRÆPARATA.

1. *Caſſiæ flos ſ. pulpa Caſſiæ, Caſſia extracta.* Fit trajectione medullæ exemptæ per cribrum.

N. *Vapor aquæ cribro ſubditur, ut medulla in cribro agitata eò facilius tranſeat: debet autem fieri extractio actutum quando uſus poſtulaverit, aceſcit quippe pulpa cum tempore.*

Doſis. Infantibus ad ʒ i ß. adultis ad ʒ ß. in clyſteribus ad ʒ ij.

2. *Caſſia extracta ſeu Caſſia extracta communis ſive pro clyſteribus.* Fit pulpa cum decocto herb. mollientium & melle ad conſiſtentiam Electuarii coquendo. Vide Diſp.

3. *Elect. Diacaſſiæ cum Manna.* Electuarium eſt & paratum ex pulp. Caſſiæ, p. vj. Tamarind. j. Mannæ ij. Sacchar. Cand. j. Penid. j. Sacchar. Violar. iiij. quæ ſuſcipiuntur decocto prunor. & ſyrupo violar. V. D.

4. *Caſſia extracta ſine foliis ſenæ.* Electuarium eſt ex pulpa Caſſ. ℔ ij. Tamar. ʒ j. ſacchar. ℔ ij. ſuſceptis decocto expreſſ. polypod. ſem. cartha. herbar. pectoral. Vid. Diſp.

5. *Caſſia Extracta cum foliis ſenæ.* Fit ex prioris Electuarii p. xij. pulv. ſen. p. j. Vide Diſp.

6. *Extractum Caſſiæ.* Vide Quercet. in Diæt. & Ph. Reſt.

Doſis ad ʒ i ß.

7. *Aqua Caſſiæ.* Fit ex pulpa additis limon. parvis & ſer. lact. q. ſ. Extrahitur aq. per B.M. dantur ʒ vj. in nephrit. & inflammatione Renum.

8. *Syrupus de Caſſ.* Deſcribitur à Renod.

HOFMAN.) *Caſſia.) Fiſtula, duorum eſt generum. Una Orientalis, quæ minor; Altera Occidentalis ſeu Americana, quæ major. Illa* præfertur, quæ ex Orientali & Locis ad Septentrionem vergentibus defertur. Atque *hæc ſiliquoſa eſt, cubitalis*, figurâ tereti, nigra aut flaveſcens; cùm immatura, viridis, intrà corticem lignoſum ſemina fovens ſiliquis ſimilia intervallis ſepto membranoſo diſtinctis, & modicâ quâdam medullâ ſuccoſâ nigrâ, dulci, ſed nauſeoſâ prædità: Per ſiliquæ corpus linea duplicata nigra in longitudinem excurrit, quæ in duas partes æqualiter diviſa eſt, magiſque acuminatur parte eâ, quâ petiolo adhæret. Ex Alexandriâ Ægypti adferri ſolet. Arborem, in quâ creſcit, traduat eſſe craſſiſſimam, foliis Mori aut Nucis juglandis, flores latos candidos ferre, fructum copioſum.

Altera Caſſia Americana dicitur, priori multò major.

Creſcit in Hiſpaniolâ, Cubâ & Iamaicâ, non ſine incommodo ejusdem regionis frugum, ad harum arborum odoratum formicarum occurrit tanta copia, ut quicquid apud illas arbores aut in earum vicinia ferunt, à formicis conſumatur, gravemque adeò incolis inferant moleſtiam.

N. *Advehi cepit & ex Braſiliâ &c.*) In Iava etiam creſcit, *teſte Bontio* l. c. in cujus ſylvis copioſè provenit. De ſiliquis referunt, quod quando iis matureſcentibus venti flant, tantus ad invicem earum fit conflictus, ut obſtrepere inter eas mille anſerum & anatum agmina videantur. Ab earum enim colliſu pro ſucci acerbi aut maturi (pro diverſitate texturæ partium) qualitate proveniunt vocum moduli non inſuaves.

Vires Medullæ.) Hujus pulpæ uſus frequens etiam eſt apud Malayos in renum ac veſicæ affectibus, in gonorrhœa etiam ex impura venere contracta, ſi ei miſceatur pulvis terebinthinæ coctus.

N. Externè etiam *Pulpa Caſſiæ* cataplaſmatis lenientibus & reſolventibus additur. Sic quando dolores arthritici ab humore calido concitati infeſtant, partibus dolentibus ſequens Emplaſtrum apponi poteſt nulli ſecundum.

Recip. pulpæ Caſſiæ ʒ ß. farin. hordei, fabarum ana ʒ iij. Succi apii. Cydonior. ana ʒ vj. Santal. rubr. ʒ ß. ol. viol. roſar. Nymph. ana q. ſ. M. f. Cataplaſma.

¶ CCCCXVII. *Cataputia minor.*

Καθαρὶς, *Dioſcor.* Lathyris, *Brunf. Matth. Fuchſ. Dod. Cord. in D. Lob. Lon. Cam. Caſt. Ger. Tab.* Lathyris ſeu Cataputia minor, 2. *Trag.* Cataputia minor, *Lob. Tab.* Lathyris minor, C. B. 1. Granum regium minus, *Meſ.* German. Springkörner. Eſpurge. *Little Spurge, or Eſula.* Springcrunt/ en (by ſommige) Spurgie.

Ratione ætatis, latiora vel anguſtiora folia habet, hinc apud *Tab.* Lathyris duplex, latifolia ſcilicet & anguſtifolia, quæ promiſcuè uſuales.

N. *Recenſetur inter genera Tithymalorum*, utpote *tota candido & lacteo ſucco turgens.*

Colitur in hortis: Floret Iulio, fert ſemina Auguſto.

OFFICIN. NAT.

Semen (ſ. grana) rariſſimè Folia.

Vires. *Purgat cum violentia per vomitum ac ſeceſſum, humores inprimis ſeroſos & bilioſos, hinc phlegmaticos, calſ. & ſicc. 3. Doſis à baccis vj. ad xij. Folia Num. 4. vel 5. ſedeſt rari uſus. Extrinſecus veſicatorium exhibet & pſilothrum, præcipuè ſuccus ejus lacteus.*

¶ CCCCXVIII. *Colocynthis.*

Colocynthis, C. B. *eſt.*
- rotunda
  - major.
  - min. *hæc uſual.*
- oblonga.
- pyriformis.
- pomiformis.

Dicitur Κολοκυνθὶς, *Dioſcorid.* Colocynthis fructu rotundo minor, C. B. 2. fœmina, *Tab.* Colocynth. fungoſa & levis, *Cord. hiſt. aliis* cucurbita ſylveſtris, fructu rotundo minor, *vulgo* Coloquinthis Sicyonia. Arab. Chandel, Handel & Handhal. Videatur & Colocynthis. *Matth. Cord. in D. Lon. Lob. Dod. Caſt. Cam. Ger.* Vera, *Trag.* prima ſ. mas, *Tab.* German. Coloquinth. Coloquinte, Pommes de Coloquintes. Courge ſauvage. *Coloquintida* Koloquint/ Quinta appel.

OFFICIN. NAT.

Fructus ſeu poma, ac præcipuè medulla ejus arida; affertur autem ex Ægypto.

Vires. *Pituitam craſſam ac glutinoſam ex profundioribus & remotioribus partibus expurgat, ut ex cerebro, nervis, junctur is, pulmonibus, unde cum commodo exhibetur Vertiginoſis, Hemicranicis, Epilepticis, Apoplecticis, Scabie, Lueque Venerea afflictis. Calida eſt & ſicc. 3. verum ob vehementiam ac amarorem, & quia ventriculo ac inteſtinis noxia eſt, rariſſimè in ſubſtantia, & non niſi robuſtis, imo decenter correcta exhibetur. Corrigentia illa ſunt cuminum, tragacantha, maſtiche, bdellium, & ſim. cardiaca, hepatica, ſtomachica.*

Doſis in ſubſtantia à gr. vii. ad ʒ j. in clyſteribus (in petita) ad ʒ ß.

PRÆPARATA.

1. *Trochiſci Alhandal.* Vide Diſp.

2. *Infuſum Trochiſc. Alhand.* ☞ *vitæ aureus Rulandi (nonnullis.)*

℞. Trochiſc. Alhand. ʒ ß. ℣ Malvat. ʒ x. vel ʒ xij. Digere aliquamdiu, filtra & ſerva ad uſum.

Vires. *Purgat per alvum abſque periculo omnes humores*

humores viscosos, bilem utramquè ac serum, si tertio quoque die propinetur.

Dosis à ʒ ij. ad ʒ j. vel ʒ i ß. vel si placuerit inspissare ad consistentiam extracti, detur à ϑß. ad ϑj.

3. *Extract. Colocynth.*

℞. Colocynth. pulpæ (rejectis seminibus) pulverisatæ, extrahe digerendo, vase clauso cum ☿, aliquot septimanis (3.) quo temporis spatio totam acrimoniam amittit, filtra & si dulciùs desideras, iterum digere, & dulcescet, Medicamentum evadens optimum, ad pituitam & alios humores crassos à remotioribus partibus attrahendos, idque sine noxa. Corrigitur oleo Mastich. Nucist. Cinam. *Weckerus ex Quers.*

N. *Sala* ℞. pulpæ coloc. sine semine q. pl. eamque subinde irrorando ▽ plantag. incidit, dein extrahit cum ▽ plantag. part. ij. ☿ p. i. filtrat, defecat & inspissat ad consistentiam mellis.

Menstruum ex ▽ plantag. & ☿ commiscet, ne quid ex parte resinosa ac viscosa, quibus Colocynthidem constare ait, intactum maneat.

Dosis à gr. iv. ad x. cum corrigentibus.

N. *Præstat Extractum hoc cum aliis purgantibus miscere, ut illis stimulo sit, quàm solum exhibere.*

HOFMAN. *Colocynthis.*) *Cucurbita quædam sylvestris est*, Græco & Latino idiomate sic usurpata. Arabicè *Nandhal* dicitur, unde & nomen *trochiscorum Alhandali*, qui ex ea conficiuntur. Repit per terram cucurbitæ sativæ ritu, foliis amplis, lanuginosis sarmentis longis humi serpentibus, floribus ex luto pallescentibus, horum quidam Pomorum prodromi, nonnulli citò marcescunt. Hæc poma rotunda & amarissima, ac præcipuè medulla eorum arida hujus loci est.

Vires &c.) Præter vires à *D. Autore* recensitas, *colocynthis* etiam insignem menses movendi vim habet. Unde umbilicalia ex trochiscis alhandali & sabina, suffitusque crebiores ex colocynthide fluxum mensium potenter movent.

Corrigentia illa sunt cuminum, tragacantha &c.) Verum & genuinum colocynthidis corrigens moderno tempore adhuc desideratur. Quæ enim *D. Autor* allegat, vera corrigentia dici nequeunt. Neque cum acidis correctio rectè expeditur. Ego statuo mediante fermentatione cum succo cydoniorum melius eam procedere posse.

Inspissat ad consistentiam mellis &c.) Si pulpæ colocynthidos à seminibus liberatæ ſ. q. coq. in ▽ ſ. repetitis vicibus affusa & colata & omnis colatura leniter evaporet ad mellis spissitudinem & demum sp. vini extrahatur, subsidente in fundo crassitie abjecta, hæc sanè *correctio* nec *postrema* erit.

¶ *CCCCXIX. Ebulus.*

De Ebulo actum est supra class. 1. Hoc loco ergo solùm Ebuli partes purgationi inservientes, perstringimus. Hæ sunt *Cortex & Acini* ſ. seminula baccarum. Bayes d'Hieble, Dvvarf Elder Beerjes, Hadick/ wilden Vlier.

Vires. *Ebuli cortices & seminula vim habent educendi ▽m, conferunt igitur in Hydrope, Arthritide, cæterisque morbis à sero natis.*

N. *Eliguntur cortices medii ac potissimùm radicis.*

Semen Ebuli solutorium acquiritur hoc modo.

℞. Baccar. Ebuli quantitatem magnam, exprime succum, (quem in Extractum redigere poteris ad normam datam l. 2.) acinulosque restantes à siliquis separa, aliquoties lavando, semperque quod supernatat rejiciendo, donec solos acinulos colosque puros nactus fueris. Hos sicca ac serva pro usu.

Diuretici sunt.

N. 1. Dosis à ʒ j. ad ʒ ij. vel fiat emulsio in dosi majori. *Sala.*

N. 2. *Ex hoc Semine exprimitur ♃ quod ventri inunctum alvum laxare dicitur.*

Aqua still. Sambuci aut Ebuli radicum, cujusque ad ʒ iij. sumpta per 30. dies confert Hydropi.

Arcanum chamæactes S. Closs.

Semina contusa pone in cucurb. affunde aq. limpidam, agita materiam in calore remisso, donec in pultem tenuem evadat, digere per 3. ☌ dein cola torculati fortiter. Oleum mixtum erit cum aq. Digere & quod supernatabit, serva, in fundo habebis ejusdem sem. unguentum.

Vires. *Oleum hoc intus sumptum purgat egregiè pituitam, si ejus ϑß. cum far. amyli incorporetur, vel in jusculo exhibeatur. Extus podagræ materiam influentem abigit, ingressam discutit, aurescentem emollit, in omnibus doloribus salutare est.*

¶ *CCCCXX. Elleborus niger.*

Utimur non omnibus Ellebori nigri speciebus, sed (*monente Matthiolo*) Helleboro nigro, flore roseo, C. B. 4. cui tamen alii substituunt Helleborum nigrum hortensem flore viridi. Alii ejus loco cum successu utuntur Elleboro nigro tenuifolio, Buphthalmi flore, *teste Bauhino in Matthiol.* German. schwarze Nießwurtz. Ellebore noire. *Black Hellebore, sinee Zwort, bears-foot*, or *Christ-mas flower.* Swarte Nieswortel / oprecht heylich Kerstcruyt.

Prior insignitur Elleborum nigrum, *Matthiol.* (cui & Helleb. purpur. flore,) *Cast. Cam.* Helleborus niger, *Lob.* 1. *Dod* verus, *Ger.* Veratrum nigrum, *Dod.* Legitimum, *Clus. hist.* Styriacum *Tab.* C. B. 4.

Posterior nominatur Helleborus niger, *Brunfels.* alter *Matthiol.* 3. *Dod.* nostras, *Cord. hist.* Hellebor. niger adulterinus domesticus, *Trag.* hortensis, *Fuchs.* Helleboraster, *Lob. Ger.* Veratrum nigrum, *Cord. in D. Clus. pan. & hist. Tab.* C. B. 2.

Tertius dicitur Elleborus niger verus, *Trag. Lon.* Pseudo-Elleborum, *Matthiol.* Buphthalmum, *Dod. Clus. Cam.* Helleborine tenuifolia, *Cord. hist.* Helleboraster nigrum, *Cam.* Hellebor. niger ferulaceus Theoph. *Lob.* Elleb. alterum, *Cast.* Hellebor. Hippocratis, *Tab.* C. B. 9.

Prior crescit copiosè in Austria. Floret Ianuar.

OFFICIN. NAT.

Radix ac præcipuè *Cortex.*

N. *Colligendi tempus referunt ☾ in aspectu felicè cum ♃ aut ♀ existente sub ortu ☉, ☾ crescente, ac peragrante signum Capricorni, Leonis aut Sagittarii.* Heurnius.

Vires. *Purgat potenter humores melancholicos, utile per consequens medicamentum est omnib. affectib. inde Originem trahentibus, quales Mania, Insania, Hypochondriaca passio, Elephantiasis, Herpes, Cancer, Quartana, Vertigo,*

Vertigo, Epilepsia, Apoplexia, Scabies. Sed cautè & non nisi robustis ob violentiam, quam exercere aptus natus est, exhibere conducit. In decocto tamen minus periculi. Corrigitur masticbe, cinam. anis. fœnicul. & sim.

Dosis à ℈j ad ℈ij. in infusione dant à ʒj. ad ʒß.

PRÆPAR.

1. *Præparatio Ellebori Officinarum.*

Maceretur (rejectâ medullâ ligneâ) per ☌ 3. in Vino cidonior. (alii in Malvatico) postea exiccetur. *August.*

Quercetano sufficit 24. hor. in ✣ ros. macerasse. Ph. Rest. c. 26.

N. *Alii radicem ita præparatam ulterius pomo cidonio infigunt, idq; pasta panis obvolutum in clibano coquunt, postmodum radicem exemptam exiccant.*

2. *Præparatio Recentiorum.*

℞. Rad. Elleb. nigr. pulveris. q. v. irrora phlegmate ♁i, & ad lenem calorem continuò lignea spatula agita, iterumque irrora & agita, donec fœtor omnis exhalarit, radicesque gratum odorem & colorem nigricantem acquisiverint.

Dosis ℈ß. ad ℈j. cum corrigentibus. *Hartmann. in Croll. Sennert. Inst. Tentzel.*

N. 1. *Alii irrigant aliquoties (3.) succo rosarum, & in umbra exiccari sinunt, dantque ad gr. 10. vel 12. imo ad ℈j.*

N. *Non minoris virtutis sunt aliæ correctiones, quæ per macerationem radicum seu fibrarum helleb. teretum & minutularum ex Oriente allatarum fiunt in lacte caprino, sero lactis melicrato, & Oxymel. per triduum, vel etiam modo sequenti.*

3. *Extractum Ellebori nigri.*

℞. Cortic. rad. & fibrar. q. v. coque in Vino albo generoso leni calore hor. 3. in fine △m augendo ut bulliant. Dein exprime, & coagula ad consistentiam Extracti.

Dosis à gr. x. ad xv. vel xx. cum ol. mastich. & sim.

N. *Alii loco vini solâ aquâ pluviali utuntur, ut* August. *Alii aqua anisi, de qua oleum separatum, ut,* Heurnius in Meth. pract. *vide &* Wecker. *vel aq. major. ut Meliss. cum ol. Tart. per d.* Hartman. in pract. *alii* ☿ *ut Beg.* lib. 2. cap. 9.

4. *Extractum Ellebori nigri Quercetani.*

℞. Rad. & fibrar. cum ✣ rosar. præparat. q. v. extrahe digerendo, cum succ. Limonior. part. i. & succ. pomor. redolent. part. ij. (succi prius sint benè depurati & clarificati,) exprime. Fæcibus affunde novum succ. Rosar. pallidar. clarificatum, ac denuò digerendo extrahe colando & exprimendo. Utramque Tincturam conjunctam digere in MB. & defeca, defecatam Tincturam l. △ coagula ad formam extracti.

Dosis ad ℈j. cum stimulo aliquo vim ellebori vomitoriam obtundente, e. g. Extract. diagrid. & sim. *Querc. in Pharm. Rest. c. 26.*

5. *Aliud Quercet.*

℞. Extract. elleb. nigr. (cum ▽ Anisi factum) affunde ☿ digerendo extrahe, filtra, coagula. *Wecker. ex Quercet.*

N. *Si viridem habueris Ellebori extractum quoque parare poteris cum ▽ ejus Rata, ad modum in Ejula extracto delineatum.*

6. *Extractum Ellebori nigri Sala.*

℞. Cort. ellebori nigri, ℔ß. ▽ borrag. ℔iij. ☿ ʒiij. digerendo extrahe, vase cl. decanta, ex fæcib. combustis extrahe Sal, idque Tincturæ admisce, digere per ☌ 1. ac coagula.

Dosis ad ℈ß. ad ℈j.

7. *Extractum helleb. nigri S. Closs.*

Desicca fibras helleb. nigri flore purpureo in patella ferrea, admoto subtus △ lento, quasi animus esset aliquid frigere, agita frequenter, ut vapor malignus, qui convulsionis causa est, inde exhalet, hoc facto tere radiculas, & cum phlegmate. *Acet. destill.* tincturam extrahe, filtra & coagula.

Balsamus Elleboratus.

℞. Herbas & rad. elleb. nigri mundentur, conquassétur & ponantur in Vinum moschatellinum rubr. mensur. 4. vase vitreo benè clauso per menses duos, postea exime & succum exprime, expressum filtra, filtratum pone super herbas & radices recentes ana. m. j. ros. rubr. m. v. garyophyll. ʒvj. Ponantur ad digestionem per aliquot ☌, adde ☿ octavam partem, deinde exprimatur, expressum servetur. Tandem remanentiam combure in cinerem, & s. a. salem præpara, liquorem abstrahe in B.

℞ Salis præparati ʒß.
Croci ʒj.
Ambar. gryf. ℈ij.
Mosch. ℈j.
Aloës epat. ʒß.
Spec. Diambr.
Diagrid. ana ʒj.
Ol. garyoph. ʒß.

Solvatur extractum, deinde admisceantur hæ species, iterumque ad formam inspissentur, datur à ℈j. ad ℈ß. & ultra, *Ex communicatione Greg. Horstii habuit S. Closs.*

Syrupus Helleboratus Ulmensis.

℞. Myrobalan. omn. ʒiiß contundantur crassiori modo & fricentur manibus cum ol. amygd. Deinde infundantur per diem & noctem in aq. fumar. ℔.xij. Postea coque ad consumpt. tertiæ partis.

Adde cort. rad. hellebor. nigr. præpar.
Glycirrhiz. mund.
Polypod. q. à ʒj.
Sem. citr.
Caryophyll. à ʒß.
Sum. fumar.
Fl. Cichor. à mß.
Borrag.
Bugloss. ana p. 1.

Bulliant omnia ad remanentiam ℔ v.
Postea adde Fol. sen. el. ʒiiß. Epithym. ʒij.
Iterum bulliant, donec maneant ℔. iij.
Addito sacchar. ℥xxxij. coque ad consist.
Greg. Horst. in observ. lib. 1.

N. *Syrup. Helleb. Quercetan.* Vide lib. 2.

Syrupus

Syrupus Elleboratus: In hoc continetur. In partes:
- Cort. Elleb. 3.
- Rhabarb. 8.
- Fol. Senæ 16.
- Polypod. 16.

Oxymell. Elleboratum: In quo partes:
- Helleb. alb. 3.
- Helleb. nigr. 3.
- Esulæ 2.
- Agaric. 2.
- Turbit. 8.

Pulvis purgans.

℞ Fit ex foliis helleboraſtri menſe Septembri vel Octobri collectis, ☾ à decreſcente, quæ in umbrâ per ſe exiccanda, vel in pane ſiliginoſo.

Doſis à ℥ß. ad ℥j. in vino albo.

HOFMAN. *Elleborus Niger.*) Seu *Veratrum Nigrum floreo roſeo*, numero *quartus Bauhini verus & legitimus eſt Elleborus niger*, qui in officinas recipi debet. Hîc diligenter notandum, in ejus electione ſummam cautelam eſſe obſervandam, ne *Aconitum*, quod ſummum eſt deleterium pro *Ellebori nigri* radice, quæ inter ſe externâ formâ, ſi folia fuerint detracta, conveniunt, ſubſtituamus. *Deinde* & hoc ſciru eſt neceſſarium, differentiam quandam inter has radices eſſe ratione loci, ubi effoſſæ ſunt, nam illæ, quæ ex Styriâ apportantur, virtute ſuâ reliquas antecelluntur.

Univerſa genera Veratri Nigri Martio & Aprili florent, & colligenda in Majo & Junii initio.

Vires. &c.) Purgat humores aduſtos, tartareos, melancholicos, unde in omnibus affectibus inde ortis confert, ut maniâ, inſaniâ hypochondriacâ &c. Si ſcil. iſta ſymptomata non ſimpliciter ab internæ imaginationis thymoſi inceperint, ſed à cauſis occaſionalibus in hypochondriis ſtabulantibus & noxium imperum in vitalem œconomiam facientibus fuerint orti. Externè etiam *Angelus Sala* nodulum inde facit & peſſi inſtar in ſuppreſſione menſium in vaginam penis intrudit, licet cum mirabili totius contracturâ, ſine tamen noxâ, ſummè proficuum dicit.

Rejectâ medullâ lignea.) Hanc rejectionem ut inutilem & impoſſibilem improbat *CL. Zvvelferus in animadverſ. ad P. A.* p. 411. Verùm hæc emedullatio, ſive decorticatio adeò ſimpliciter tanquam inutilis & impoſſibilis rejici nequit, præterquam enim quod hanc ipſam ipſe *Dioſcorides* Botanicorum ferè Princeps *Libr. 4. Cap. 146. approbarit*, efficacioris etiam partis hîc ratio eſt habenda, quæ non medulla lignea, ſed exterior cortex eſt. Neque adeò impoſſibilis eſt hæc dicta excorticatio. De *elleboro albo* conſtat ejus medullam perquàm facilè extrahi poſſe. *Ex elleboro nigro* præſertim *Syriæ* recenti, ſi radix prius contuſa fuerit, medullæ ligneæ extractio facilè etiam fieri poteſt.

N. *Alii radicem ita præparatam ulteriùs pomo cydonio infigunt &c.*) Verùm hoc tanquam ineptum omitti poteſt.

N. *Alii loco vini ſolâ aquâ pluviali utuntur.*) Recip. radic. ellebor. nigr. mundat. ʒj. v. inciſas coque cum ſ. q. aquæ pluvialis vel fontanæ repetitis vicibus affuſæ & colatæ, uſque vires omnes ſint evocatæ. Colatura evaporet ad mellis ſpiſſitudinem, ex quâ demum cum ſp. vini parandum eſt extractum legitimæ conſiſtentiæ. Hoc mitiſſimum ac minus violentum eſt Pharmacum, nec multum purgando per inferiora, minus per ſuperiora operatur. Conſultiſſimus vir D. *Pieruccius Icus Patavinus* de Germano quodam in Italiâ degente *Th. Bartholino* fidem fecit, quod ſexageſimo ætatis anno dentes novos & nigros capillos ſibi refecerit *ſolo Ellebori nigri extracto cum vino & roſis*, & ad plures annos vitam extenderit. *Thom. Bartholin. Centur. V. Hiſtor.* 28. Hoc *Extractum* ingreditur etiam *Mixturam Balſamicam D. Knaffelii* & *Syrupum ejus purgantem.*

¶ CCCCXXI. *Elleborus albus.*

Elleborus albus flore ſubviridi, *C. B.* Ellebor. alb. *Brunf. Trag. Fuchſ. Cord. hiſt. Lon. Cam. Cluſ. hiſt.* Hellebotum album, *Matthiol. Lob. Caſt.* Veratrum album, *Cord. in D.* mas & fœmina, *Tab.* German. weiß Nießwurtz. Herbe au Laict. *White Hellebore, Snee-wort.* Witte Nieswortel / of Nieskruyt.

OFFICIN. NAT.

℞ *Radix.*

Vires. *Ob violentiam purgationis, quam per ſuperiora & inferiora exercet uſum purgandi internum ſoli ferè Elleboro nigro linquit. Ingreditur tamen ceu baſis vomitorium Conradinum. Extrinſecus ſternutationes movet, ſcabies, impetigines & ſerpigines mundificat & ſanat. Lethargicos excitat, (naribus indita,) menſes proritat (ſubdita.)*

PRÆPARATA.

1. *Vomitivum Conradini.*

℞. Rad. Bryon.
Cyclamin. à ℥ij.
Helleb. alb. ℥j.

Radices has probè mundatas, lotas & exiccatas pulveriſa, affundeque ℣ ad eminent. dig. 2. ſtent in MB, dein ♎la per ♌, fæces exime & comminue, ſpiritum abſtractum reaffunde, ſtentque aliquamdiu vaſe clauſo. Poſtea filtra & habebis verum vomitorium.

Uſus. *Penna extremas plumas intinge, & immitte in hauſtum vini malvatici eumque bibe & evomes.* Vid. Hartman. in Croll.

2. *Vinum Vomitorium.*

Fit vinum ex elleb. albo, ſi radicum illius craſſè contuſ. ℥ß. macerentur in ℔j. Vini Hiſpan. exponaturque Soli.

Vires. *Eſt ſingulare Heurnii Experimentum pro movendo vomitu cochleare unum, ad alvum verò ciendam detur cochl. ß. cum aliis laxantibus, adde vomit. Amat. Luſit.*

HOFMAN. *Elleborus albus.*) Creſcit & in Indiâ Elleboro albi ſpecies, quam *Potſiock* Chinenſes & Iavani vocant, eſtque in ſummo pretio. *Iacobus Bontius de Medicinâ Indorum.*

¶ CCCCXXII. *Epithymum.*

Ἐπίθυμον, *Dioſcorid.* Epithymum, *Matth. Lob. Caſt. Tab.* Caſſutha minor. *Dod.* C. B. 1. German. Tymſeid. l'Epithyme. Goute ou teigne de thym. *Epithymum Dodder of Time.* Epithymum / een Schorfte die over thymus waſt.

OFFICIN.

Integra planta.

Vires. *Purgat blandè melancholicos & ſeroſos humores, calf. & ſicc. 3. Uſus præcip. in ſcabie, ulceribus, affectibus melancholicis, in hypochondriorum & lienis paſſionibus & obſtructionibus.*

PRÆPARATA.

Syrupus de Epithymo. Vide Diſpenſat.

HOFMAN. *Epithymum.*) Cirri illi, qui thymo innaſcuntur, *epithymi* nomine veniunt, blandè corpus purgant, & ab aduſtis ſeroſis humoribus liberant, unde omnis generis affectibus, qui à ſeroſis & aduſtis humoribus ortum habent opitulantur. *Ex hiſce decoctum vel infuſum fieri ſolet* vel *pur ſe* vel *cum fol. Senn. A.* in aq. fumar. vel ſero lactis caprini.

¶ CCCCXXIII. Esula.

Esula herba est Linariæ conformis, nisi quodhæc lacteo succo careat, quo illa gravida est, juxta versum:

Esula lactescit, sine lacte Linaria crescit.

Diversa ejus sunt genera, iisdem qualitatibus prædita. Ex his eligere monent pineam, i. e. quæ foliis pinum æmulatur.

Dicitur Esula vulgaris major. 5. *Trag.* Esula minor Officinar. *Lob.* Esula minor, *Dod.* Tithymalus cupressinus, 2. *Tab.* Tithymalus foliis pini, forte Dioscoridis Pityusa, C. B. 1. Germ. Wolffsmilch. Herbe au Laict. *The greater common spurge. Lesse Spurge.* Ezula / of Ezula / een grooter spurge.

N. *Eligenda non nimis recens.*

OFFICIN. NAT.

Cortex præcipuè radicis, hinc & folia, quibus addi potest & succus, sed rarissimi usus est.

Vires. *Pituitam & serum validissimè, præcipuè per inferiora purgat, unde & Rusticorum Rhabarbarum Esula audit. Est autem acris ignea & erodens, adeo ut impudentium mendicorum fraudi inserviat, qui ejus succo cutem sibimet exulcerant scabritiei specie.*

Corrigitur ejus feritas Bdellio, Tragacantho, mucilagine Psyllii. Quinimo mitescit præparatione, i. e. triduana in ✣ acerrimo ros. infusione ac exiccatione. *Vide August.*

N. *Quercetanus contentus est infusione 24. hor. in Pharm. Restit. Alij singulis diebus novum acetum affundunt. Nonnulli perficiunt eandem macerationem in decocto myrobalanor. cum modico cinamomi vel spica.*

PRÆPARATA.

1. *Extractum Esulæ minoris. Salæ.*

℞. Cortic. radicis (in principio Veris, quando prodire incipit collect.) q. v. coque cum Vino albo generoso in diplomate: Exprime ac inspissa: Inspissatum liquorem solve iterum in ▽ plantaginis, maceraque in MB 3. vel 4. decanta, filtra, vel si opus, clarifica cum albumine ovi, & coagula.

Dosis à gr. xij. ad xx. vel plura.

2. *Aliud Extractum Esulæ, quod Rulandinum existimatur.*

℞. Rad. Esul. min. ut in officinis væneunt, q. v. coque lento △ cum ▽ simpl. semper despumando, dum spumat ▽m inde cola & serva, aliamque superfunde & coque collectam ▽, leniter coagulandi spissitudinem mellis, postea affunde ▽ ad eminent. digit. j. & vase clauso in loco calido, aliquamdiu asserva. Tandem abstrahe leniter ▽. Et relinquetur Extractum.

Vires. Feliciter ▽ inter cutem pellit, &c.

Dosis à ℈j. ad ʒj. *Hartman. in Croll. Senn. in Inst. Tentzel.*

Weckerus describit & Extract. Esulæ ex foliis siccis cum ▽ factum, idque per vomitum ac alvum expurgans.

3. *Extractum Esulæ Quercetani.*

Exprime succum ex radice & foliis, fæcibus remanentibus, affunde serum lactis (vel ▽m lactis Satam) digere ♂ aliquot, dein exprime. Expressiones utrasque confusas digere in MB ut defæcentur, ne quicquam amplius crassamenti deponant. Liquorem defæcatum lento MB calore coagula ad consistentiam Extracti.

Dosis ad ʒß. in forma pilular. vel in liquore dissoluta.

4. *Aliter ejusdem Quercetani.*

℞. Esulæ viridis contus. q. v. destilla in ♈ (non tamen comburatur) fæcibus affunde destillatam illam ▽m, digere ut extrahatur Tinctura. Tincturam decantatam separa ab aqua sua in MB: abstractam aquam reaffunde fæcibus prioribus, ex quibus parasti extractum, idque toties repetendo, donec non amplius tingatur: Ultimò exprime; expressionem prioribus Extractis adde.

N. 1. *Si ex fæcibus utriusque præparationis (præcedentis atque hujus) combustis, Sal cum sua propria aqua extraxeris, idque extracto proprio addideris ejus purgandi vim & efficaciam validiorem reddes.*

N. 2. *Ad hunc modum Extracta præparabis ex Thymelæa, Mezereo, & reliquis omnibus Tithymali speciebus, & ex ipso quoque Elleboro nigro, si in loco eo habitaveris, ubi recens colligi potest.*

5. *Pilulæ de Esula Fernelij.* V. I. 2.

HOFMAN. *Esula, ejus Vires &c.*) Hoc Pharmacum magis rusticis, quàm Dominis & aliis subtilis texturæ hominibus inservit, ob summam ejus vehementiam.

¶ CCCCXXIV. Frangula.

Alnus nigra, baccifera, C. B. 1. frangula, *Matth. Dod.* Alnus nigra, *Lob. Cam.* Alnus baccifera, *Tab.* Arbor fœtida, *Lon. Trag.* Avornus *Crescentio.* Ger. Faulbaum. Sureau, Suier. *Black Alder-Tree, Dog Berry Tree, Sugar Chest, Butchers prick Tree. Stincking Tree.* Sporckel-hout/ Pylhout / Houts-boom.

OFFICIN. NAT.

Cortex interior potissimùm radicis.

Vires. *Purgat humores noxios omnes, maximè serum, tàm per vomitum, quàm per secessum, idque sat violenter. Ea propter corrigi solet Cinam. Zinziber. sem. anis. fœnic. & sim. Extrinsecus, coquitur cum butyro, ad scabiem & similes morbos.* [*Prima germina cocta in aqua calidè imposita ad Odontalgiam prosunt.*]

Dosis ad ʒij.

N. *Rusticis familiare exhibet purgans in hydrope & sim. morbis.*

¶ CCCCXXV. Gratiola.

Gratiola, *Matthiol. Dod. Lob. Cast. Cam. Tab. Ger.* Limmesium s. centauroides, C. B. *alias* Gratia Dei, Germ. wild Aurin. Gratiole. *Hedge Hyssop, Gratia Dei, Akind of less Centaury.* Gods genade/ een soort van Centaurie. Ital. Stancacavallo.

N. *Veteribus ignota videtur, quamvis aliqui papaver spumeum Dioscor. alij Eupatorium Mesuæ, alij Been album esse velint. Centaurida alij faciunt nec male*

malè, cum centaurij minoris ſpecies eſſe videatur, & inter ſpurias Centaurij minoris appellationes quoque Helleborine extet, quæ ob vires cum Gratiola eadem eſſe videtur.

Creſcit in Campeſtribus & pratis.

OFFICIN. NAT.

Folia.

Vires. *Efficax remedium eſt in humoribus aquoſis, lentis, bilioſiſque ſpecificè evacuandis, quos vel ex remotiſſimis partibus trahit, atque tum per ſeceſſum, tum per vomitum expurgat. Hinc magnus ejus uſus eſſe poterit in Hydrope, Ictero flavo, &c. Et quia amaritudine inſuper dotata eſt inſigni, fugat lumbricos eorumque ſaburram expurgat.*

Corrigitur Cinamom. ſem. aniſ. Glycirrh. &c.

Doſis foliorum pulveriſatorum ʒj vel infuſo ad ʒij.

N. *Matth. exhibet folior.* Num. x.

PRÆPARATA.

1. *Aqua.*
2. *Extractum ſeu ſuccus inſpiſſatus Gratiolæ.*
3. *Conſerva.*
4. *Sal.*

℞. Fol. Gratiolæ, (Majo vel Autum. collect.) exprime ſucc. clarifica & inſpiſſa.

Doſis à ϑj. ad ʒß.

¶ *CCCCXXVI. Hermodactylus.*

Hermodactylus eſt vel
- Iris tuberoſa *Hermodactylus verus, Matth. & Tab.*
- Colchicum
  - perniciosum. *Inuſitatum.*
  - non venenatum. *Hoc uſuale & hujus loci.*
- Satyrium
- Cyclamen

Hæc officinis ignota.

Dicitur Colchicum radice ſiccata alba, C. B. 2. Colchicum album, *Cord. hiſt.* Hermodactylus legitimus, *Dod.* Hermodactyli non venenati Offic. *Lob.* Hermodact. Offic. *Cam. Lon.* Hermodact. albus *Serapioni.* Hermodact. Orientalis, *Caſalpino.*

N. *Matthiolus & Tabernæmontan. Hermodactylum in Offic. uſitatum eſſe volunt, radicem friabi illius tuberoſa, à quibus diſſentiunt Dod. Lob. & alii.*

OFFICIN. NAT.

Radix, quæ ad nos ex Syria affertur.

Reperitur Hermodactyli Radix alba, ruffa & nigra, ſed eligenda quæ foris & intus verè alba, gravis, compacta, quæ leni contuſione in pulverem farinæ triticeæ ſimilem facilè redigitur, ſapore ſuavi ac dulci.

Vires. *Pituitam craſſam, alioſque humores viſcidos peculiariter à juncturis efficaciter trahit ob id articulorum affectibus, chiragræ, podagræ, &c. conducit.*

Doſis à ϑiß. ad ʒß. in infuſione à ʒij. ad ʒſs.

PRÆPAR.

Extractum.]

Pilulæ de Hermodactylo. Vide apud Auguſtanos.

Doſis à ʒj. ad ϑiiij.

HOFMAN. *Hermodactylus.*) Quaſi *Mercurii digitus*, cur autem ita appelletur, ignotum eſt. Dicitur etiam *colchicum*, non autem illud *ſtrangulatorium*, quod unâ die ſuffocatu interimit, nec *Noſtras Ephemerum*, ſed *peregrinum illud officinarum*, non *flaccidum*, ut *noſtras*, *ſed durum*, compactum & quod levi contuſione in farinaceum pulverem abit, adſumptum humores tartareos ac ſeroſos & partibus remotis educit.

Ingreditur *Pulverem, quem Th. Paracelſus in morbis podagricis commendat Libr. de Morb. ex tartaro tract. 2. Cap. 2. item Electr. Caryocoſtini Bayeri.*

I.

¶ *CCCCXXVII. Ialappa.*

Jalappa radix eſt, exterius nigricans, interius ruffeſcens, radici Mechoacæ ſimilis.

N. *Incognita fuit majoribus, & non niſi paucos ante annos ex India ad nos tranſportari cœpit.* V. Horſtii Problem.

Dicitur Gialappa, Chelopa, Celopa, Jalapium, vel Gelapo, (à Maſſilienſibus) aliis Mechoacanna nigra, quòd Mechoacannæ aſſimiletur, C. B. Bryonia, Mechoacanna nigricans, Num. 7. Bryonia Indica. Mechoacan noire ou Jaloppe, Blak Mechoacan ſcalled. Ialap. Swarte Mechoacan.

Vires. *Expurgat validè humores noxios omnes, ante primis autem ſeroſos, idque citra moleſtiam.*

Doſis à ϑß. ad ʒß. in infuſione à ʒiß. ad ʒij.

PRÆPARATA.

1. *Extractum Ialapæ.*

Extrahe cum ☿, ſ. a. decanta & abſtrahe ad conſiſtentiam.

Doſis à ϑß. ad ϑj.

N. 1. *Extractum hoc, quia reſinoſum eſt, in aqueo liquore diſſolvi nequit.*

2. *Magiſterium.*

Extrahe cum ☿ optimo, hinc affunde aquam & præcipitatur.

Doſis ad gran. xviij. Huc refert Tinct.

N. 2. *Vis purgatrix potiſſimum in reſina Ialapæ conſiſtit. Ideoque ſi Ialapam adhibere volueris, vel in ſubſtantiâ, vel in Extracto aut magiſterio utere, vino enim ſi infundatur, vires ſuas pro voto non communicat.*

HOFMAN: *Ialapa.*) *Chelapa*, ſive *Celapa*, à Maſſilienſibus *Ialapium*, vel *Gelapo*, *teſte Bauhino Libro 8. Prodrom. cap. 2.* vocata, quæ aliàs etiam *Mechoacanna nigra* appellatur; *Bauhino* autem in *Pinace* dicitur *Bryonia Mechoacanna nigricans*, quam *Nardus Antonius Recchus* Libr. V. *Rer. Medicar. Nov. Hiſpan. Cap. XXXVIII.* ſub *Tacuache* aut *Radicis Miguacanicæ Purgantis* titulo *deſcribit.* Alii eodem teſte *Puſquam*, Mexicenſes *Tlalant Lacacuitlapilli* vocant *Xalapam* ab oppido veræ crucis & præcipuo Novæ Hiſpaniæ portu, S. Ioan de Ulluâ xvi. leucis diſtare *Dom. de Laet Libr. V. Indiæ Occid. Cap. 18.* ſcribit. Ante paucos annos demum hujus notitia ad Nos pervenit, & jam quotannis ex Americâ inidem in taleolas ſecta magnâ copiâ in Europam tranſportatur.

Vires. &c.) Omnis generis humores & maximam partem ſeroſos per alvum ſubducit, fortius quàm *Mechoacanna alba* ſequens.

Eligitur exterius nigricans, interius quodammodo ruffeſcens reſinoſum, & ſi candelæ admoveatur, flammam concipiens.

Præparantur exinde *ſpec. diagalappæ Mynſichti, Extractum, Magiſterium &c.*

¶ *CCCCXXVIII. Mechoacannæ.*

Mechoacan, *Mon. Dod. Lon. Trag. 1. & 2. Tab.*

Ger. Mechoaca Peruviana, *Lob. Ger.* Rhabarbarum Indicum, *Cast.* Bryonia, Mechoacanna alba, C. B. 6. *aliis* Rhabarb. album, weiß Rhabarb/ Schmeckenicht. *White Mechoacan*, or *Rhubarb of Mechoaca.* Witte Mechoacanna/ ofte Rhabarber van Mechoaca.

OFFICIN. NAT.

Radix ex Provincia novæ Hispaniæ Mechoacan nomine ad nos allata.

Duplex habetur ratione loci: Prima ex Mechoaca Insula affertur, altera verò ex continente circa Nicaragua nata, quæ priore longè præstantior est. Eligatur recens, intus albicans, extus cortice cinereo vestita, minus carriosa.

Vires. *Pituitosos, aquosos, serososque humores, ex toto corpore, ac inprimis ex capite ac nervoso genere, pectoreque blandè ac sine molestia educit. Utilissimum itaque remedium est in Catarrhis, ac inde ortis affectibus, in Hydrope, in omnibus arthritidis speciebus, Lue Venerea, & sim. Quia tamen calida & sicca est, in calidis constitutionibus ejus usus ne sit continuus.*

Dosis infantibus ℈ j. præter propter, Adultis à ʒ j. ad ʒ ij. in infusione ad ʒß.

N. *Conducit maximè infantibus in cruditate ventriculi, ac pectoris viscosa mucilagine expurganda.*

PRÆPARATA.

1. *Extractum Mechoacannæ.*

Extractum ut alia extracta parari potest cum ☿, vel secundùm Quercetan. (*in Pharm. rest. c.* 25.) cum ▽ aliqua Epatica, e. g. Endiviæ, succo Limoniorum vel Citriorum acidula reddita. Alii parant cum ✣ *Hartm. in pract.* verùm minus rectè, quippe vis purgatrix hac ratione obtunditur.

Dosis ad ʒ j.

N. *Nihil lucri in hoc Extracto præ pulvere habes, præterquam quod dissolvi in liquoribus possit.*

2. *Extractum Mechoacannæ compositum.*

℞. Rad. Mechoac. el. non carriosæ ʒ iij.
Turpeth. gummos. & alb. ʒ j.
Zinziberis albi ʒ ij.
Polypod. querni ʒ ß.

Incisis grosso modo, extrahe digerendo cum ☿ opt. & ▽ Beton. (quæ ab Aloë est abstracta, si adsit) ana ℔ß. exprime fortissimè, fæcibus relictis, aliam affunde ▽m Betonicæ, macera iterum ac exprime, expressis liquoribus adde

Mannæ puriss. ʒ ij.
Scammon. mund. ʒ j.
Agitando misceantur, adde
♃-i, g. v.
♃ Cinam. gr. iij.

Redige ad consistentiam extracti.

Vires. *Panchymagogon est, omnes humorts noxios simul educens, præcipuè autem serosos.*

Dosis ℈ j. plus minus. *Hart. in Croll.*

[Parantur etiam Morsuli de Mechoacanna.]

[Fecula Mechoacæ.]

† HOFMAN. *Mechoacanna*) Nomen à loco natali *Mechoacan* Orientalis Indiæ, in quâ plurima crescit, descendit; crassa, per taleolas secta & exsiccata ad nos adfertur, à quibusdam *Rhabarbarum album* vocatur.

Similis est radici Bryoniæ, sed non eadem. Optima est recens, albicans, magna, ponderosa, insipida.

Vires. Pituitosos, aquosos, serososque humores ex toto corpore &c. educit.) Undè in catarrhis, hydrope, arthritide &c. summo cum juvamine adhibetur. Dosis infantibus à ℈ß. ad ℈ j. Adultis à ʒß. ad ʒ i ß. in infuso ad ʒ ß.

¶ CCCCXXIX. *Mezereum, Laureola f. Daphnoides.*

Frutex est Mezereum Officinarum, cujus baccæ Officin. Coccignidii, s. grana cnidia vocantur.

Dicitur Chamelæa s. Mezereon, *Trag.* Germanicum, *Lob.* Chamelæa Germanica, *Dod.* Daphnoides, *Fuchs. Cam. (Epit.)* flore purpureo, *Tab.* Laureola major, *Cast.* Thimelæa, *Cord. in D.* Daphnis altera, *Lon.* Laureola folio deciduo, flore purpureo Officin. Laureola fœmina, C. B. 2. German. Kellerhalß. Laureole. Racine de Mezereum. *Pepper of the mount. Spurge-olive*, Widdowwwail, *Mezereon.* Mezereon/ Zeelbast.

N. *Sunt qui Chamædaphnen Dioscoridis faciunt. At alii Dioscoridi ignotam fuisse volunt.*

OFFICIN. NAT.

Cortex, Folia & Grana.

Vires. *Mezerei vis est ignea, acerrima, exulcerans, mordens, febres accendens, cordis principumque partium vires exolvens, validissimè bilem, biliosasque serositates purgans. Corrigitur macerando hor.* 24. *in aceto (ut elleborus ac Esula) succo mali punici aut Cydonii, portulacæ, mucilagine sem. psylli.*

N. *Alii corrigunt infundendo in vino, & iterum exiccando. Alii triduanam macerationem in ✣ requirunt, singulis diebus novum ✣ affundendo, & tandem ▽ bene eluendo.*

Dosis *Fol. ac Cortic.* Mezeri optimè præparatorum & correctorum (sine correctione exulare debent,) est gr. viij. ad xv. Grana à gr. vj. ad xv.

N. 1. *Rejiciantur fibræ, dum teritur.*

N. 2. *Ob malignitatem rarissimè in usum venit.*

PRÆPARATA.

Pilulæ de Mezereo. Videsis apud Augustan.

N. Est & Mezeræum Chamelæa Tricoccos, C. B. 1. Chamelæa foliis magnis & cerasibus, *Mesuæ.* Cham. latif. vel alba, *Serapionis.* Chamelæa, *Matthiol. Dod. Cord. in D. Bellon. Lon. Clus.* Tricoccos, *Lob. Cast.* Mezereon Arabum, *Lob.* Tricoccos, *Tab.* Chamelæa vera, *Cam.* Germ. Seidelbast. *Great-Leaved Chamelæa*, or *humble Olive.* Zeelbast. Verùm officinis nostratibus non adeo vulgare, quamvis sint, qui pro Mezereo officinarum habeant.

HOFMAN. Cum *Mezereo*, utpote valdè drastico Pharmaco, Nobis hic etiam nihil est commercii, sed *D. Lectorem remittimus ad D. A.*

¶ CCCCXXX. *Myrobalani.*

Myrobalani fructus sunt ex numero prunorum exoticorum, veteribus Græcis incogniti, ab Arabibus primùm inventi.

Sunt que Myrobalani { Chebuli, Citrini, Bellyrici, Indi, Emblici } *omnes sunt usuales.*

Myr.

Myr. Chebuli dicuntur Quebolia & Quebuli, *Arab.* Mirobal. Cepula, *Mes. Cluſ.* Chepulæ, *Actuario*, *Matth. Garz. Lob.* Chebuli, *Cord. h. Lon. Caſt.* Chebulæ, *Tab. Ger.* Myrobal. maximi, oblongi, anguloſi, C. B. 1.

Citrini dicuntur Azafar, *Arab.* Myrob. lutei, *Actuar.* flavæ, *Garz. Lob.* flava, *Matth.* & lutea, *Cluſ. in Cord.* Myrob. citrea maſ. citrini. *Cord. hiſt. Lon. Lob. Caſt. Ger.* flavæ citrinæ luteæ, *Tab.* Myrobal. citrin. *Bellon.* Myrob. teretes citrini, C. B. 2.

Bellirici: Belleregi, Bellilegi, Bellegu, *Arab.* Myrob. bellyricæ, *Matth. Cord. hiſt. Cluſ. in Cord. Garz. Lob. Tab. Ger.* bellirici, *Lon. Caſt.* Myrob. rotundæ belliricæ, C. B. 3.

Indi: Aſuar. *Arab.* Myrob. nigra, *Actuar. Meſ.* nigri, *Lob.* M. Inda & Damaſonia & nigra. *Cluſ. in Croll.* Indicæ, *Lob. Tab. Ger.* ſ. nigræ, *Garz.* Indi, *Cord. hiſt. Caſt.* Myrob. nigræ octangulares, C. B. 4.

Emblici: Embelgi, Emblegi, Ambegi. *Arab.* Myrob. de Seni, *Serapioni*, Seniticæ, *Avicennæ*, Myr. Empelica, *Matth.* Empelitica, ſ. Emblica, *Cluſ. in Cor.* Emblici, *Cord. hiſt. Lob. Lon. Caſt.* Emblicæ, *Lob. Tab. Ger.* C. B. 5.

Eligendi ſunt carnoſiores, craſſiores, ponderoſiores.

Vires. *Myrobalani citrini ſeu flavi bili flavæ educendæ apti nati ſunt. Indi ſ. nigræ, bili atræ, chebuli, pituitæ ac poſtea bili, Emblici ac Bellyrici, itidem pituitæ.*

Doſis à ʒvj. ad ʒi ß.

OFFICIN. NAT.

[1. *Myrobalani conditi.*]

2. *Pilulæ de 5. generibus Myrobal.*

3. *Extractum Myrobalan.*

4. Genus Myrob. quodcunque volueris exemptis nucleis, tere partem carnoſam ſubtiliſſ. Macera dies aliquot cum ∇, dein exprime & inſpiſſa. *Sala.*

N. *Alii adhibent ſuccum pomorum redolentium, indeque conficiunt Extractum* Myrobalanorum *pomatum.*

[N. *Emblicorum Mel officinale eſt. Vires.* Vid. Diſp. Aug.]

HOFMAN. *Myrobalani Myrobalanus Mauritanorum ſeu Arabum* eſt inventum, à quibus Græci acceperunt. Iſti tamen ut *Dioſcorides & Galenus* οὐδὲν τὸ μυροβάλανον vocabulum *Nucem unguentariam* intellexerunt, nec in uſu habuerunt fructus eos, quos *Avicennæ & Serapionis* interpres vocat *Myrobalanos*, ut qui rectiùs ad pruna referuntur.

Quinque ejus genera figurâ & viribus diſcrepantia à D. *Autore* aſſeruntur. *Bellirici & Emblici* naſcuntur in Iavâ, ac præter dictas *Myrobalanorum* ſpecies *Jacobus Bontius* l. a. in Iavâ naſci vidit hactenus Noſtris incognitas, figurâ rotundâ, ac quæ ſine ſtriis ac unguis ſint, leves planè ac æquales, cæterum trunco, foliis ac ſuppoſitis reliquis *Myrobalanis* ſimiles ſunt, in primis *Belliricis*, niſi quòd de purgativâ cæterorum *Myrobalanorum* virtute non participent, ac magis adſtringentem vim obtineant. *Unde conditi* dyſenteriæ, choleræ ac biliosis febribus ac putredini egregiè reſiſtant.

Naſcuntur in Arboribus magnitudine Prunis ſimilibus, ſed ut fructu, ita foliorum diverſitate diſcrepantibus. *Flava* Sorbi profert folia, *nigra ſeu Indica* foliis eſt Salicis. *Bellirica* foliis Lauri, ſed palliditoribus & ſubcineritiis. *Chebula* folia habet perſicis ſimilia.

Magnitudine & colore quoad formam externam diſtinguuntur, in eo autem conveniunt, quòd manifeſtam poſſideant qualitatem tonum viſcerum roborandi & ſimul alvum ſolvendi.

N. *Citrinam ex Indâ* fieri ſtatuit *Cordus*, relicta *Indâ* in Arboribus, uſque dum matureſcat, *Citrinam* oriri. *vid. Dominic. Chabraeus in biſtor. ſtirp. univerſal. & in Sciagraph.* p. 13.

¶ CCCCXXXI. *Polypodium.*

Polypodium { vulgare. *H. uſuale.* / minus. *Dod.* 2. *Matthiol.* 1. *Tab.* &c.

Dicitur πολυπόδιον, *Dioſc.* Polypodium, *Brunf. Trag. Matth. Fuchſ. Cord. hiſt. Lon. Lob. Caſt. Cam. Tab. Ger.* majus, *Dod.* C. B. 1. German. Engelſüß. Du polypode. *Polypody, many feet,* or *Fearn*, eſpecially *of the Oak.* Boom-Vaaren Voornaementliick Eicken-Varen.

Reperitur in Fago, Corylo, in antiquis & cæduis ſaltibus, in ruderibus ſaxoſis, præfertur tamen omnibus, quod in Quercu naſcitur. (Polypode de Chéne.)

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Educit bilem aduſtam & pituitam lentam. Hinc utiliſſimum in obſtructionibus Meſenterii, Epatis ac Lienis, & inde natis paſſionibus hypochondrior. ſcorbuticis. Rarò autem ſolum datur, ſed aliis purgantibus ferè admiſcetur, & quia ſegniter purgat, plerumque in decoctis vel infuſionibus, rarò in aliis formulis adhibetur.*

PRÆPAR.

[Syrupus de Polypodio ſimpl. & compoſitus.]
[Extractum.]

¶ CCCCXXXII. *Pſyllium.*

Ψύλλιον Pſyllium *C. B.* { Dioſcorid. ſ. Indicum crenatis foliis. / Majus { ſupinum, 2. *Matth. Caſt. Tab.* &c. / erectum, *hoc uſuale ſolum.* / Minus.

Dicitur Pſyllium, *Trag. Matthiol. Fuchſ. Cord. in D. & hiſt. Dod. Lob. Caſt. Ger.* 1. *Tab.* German. Pſillienkraut. Herbe aux puces. Fleadane. *Fleavvort.* Floykruyt.

Creſcit ſponte in Italia, lociſque nonnullis Germaniæ, ſolo gaudens aſpero, nobis non niſi in hortis colitur. Floret Iulio & Auguſto.

OFFICIN.

Semen collectum Octobri.

Vires. *Evacuat bilem flavam, mucilagineque ſua acrimoniam humorum obtundere aptum eſt. Hinc convenit maximopere in Dyſenteria & Corroſione inteſtinorum.*

Doſis à ʒ ij. ad ʒvj. ſcilicet ex his ∇ convenienti extrahitur mucilago propinanda, ſed rarò.

N. *Semen pſyllii hoc peculiare præ cæteris purgantibus habet, quòd qualitate refrigerandi ſit præditum, ſecus ac Meſue ſtatuit. Verum enim vero nec tamen extra reprehenſionem poſitum eſt, quam incurrit ratione virulentiæ ſuæ.*

PRÆPARAT.

Electuarium de Pſyllio.
Doſis ʒß. plus, minus.

h. HOFMAN. *Psyllium.*) Extrà malignitatis suspicionem hoc non est compositum, quam *Dioscorides Libr. 4. Cap. 65. & P. Ægineta Libr. 5. de re medicâ cap. 40.* jam pridem ei tribuerunt, ideoque internè non facilè ejus pulpâ & cortice utamur, sed saltem extrinsecùs illius mucilaginem usurpemus.

R.

¶ *CCCCXXXIII. Rhabarbarum.*

Ῥᾶ τὸ ῥῆον, *Dioscor. Arab.* Raved. & Rhabarbarum, Romanis Raponticum Rhabarbarum, Officin. C. B. 1. Rhabarbarum. *Garz. Acost. Fragos. Lob. 3. Tab. 2. Ger.* Rhabarb. Americanum, *Monard.* Rhabarbarum s. Indicum, *Cord.* Rheum s. Rha. *Dod.*

In China provenit, unde in Turciam, hinc Venetias defertur, & quidem vel navibus, quod citius corrumpitur, vel itinere terrestri, quod durabilius.

Duplex venale prostat: alterum dicitur Rhabarbarum de Lavantes, quod flavius & melius: alterum Muscovitium, quod obscurè flavum & vilius est.

OFFICIN. NAT.

Radix.

Vires. *Purgat benignè bilem flavam pituitamque viscosam ac tartaream in ventriculo, primaque regione stabulantem. Epati specificè confert, adeo ut cor Epatis dicatur, curat Iterum, & quia vim quoque astrictoriam obtinet in omnibus morbis dissolutis, Dysenteria, Diarrhœa, præ aliis commendatur.*

Corrigitur ¼. Cinam. Schænanthos, Santal. Citrin.

N. 1. *Partem tum purgantem, tum astringentem obtinere creditur, quarum prior facilius evanescit, posterior difficilius. Hinc pro diversa intentione, diversimodè quoque tractatur. Nonnulli levi tostione vim purgantem minui, & astringentem augeri sibi imaginantur, quod alii improbant, nec immeritò; etenim cum vis purgans fixior sit, quam ut levi tostione in auram evanescat, tostio illa vix satisfaciet. Præstat itaque si astrictoriam vim auctam velimus, rejectâ primâ decoctione, denuo id coquere, ac fortissimâ expressione exprimere.*

N. 2. *Radix Rhabarbari Monachorum (aliàs Lapathi domestici, hortensis, sativi,) de la Patience Moncks Rhabarb.* by ſommige patientie. *Eandem purgandi facultatem cum vero Rhabarbaro habere creditur, modò in duplo usurpetur. Hinc sunt qui pro Rhapontico illud habent, sed malè, Rhapontico quippe verum & à Rhabarbaro Monachorum & à vero Rhabarbaro diversum, nonnunquam ad nos transportatur.* Weckerus.

Dosis Rhabarbari veri à 3. ad ʒi ß. in infuso ad ʒ ß.

N. 3. *Rhabarbarum ex omnibus catarcticis est usitatissimum, sine ullo periculi metu omni ætati, atque ideo etiam pueris & prægnantibus conveniens.*

PRÆPARATA.

1. *Rhabarbarum conditum.*

Cujus dosis paulò major est crudo.

2. *Syrupus de Chichorio cum Rhabarb.* (in qua solum Rhabarbarum) V. D.

3. *Syrupus de Rhabarb. solutivus*, in quo part. æqu. Rhabarb. & fol. Senæ.

4. *Syrupus Diasereos* in quo partes { Rhabarb. 5. Cartham. 4. Agaric. trochisc. 2. Fol. Sen. 1.

5. *Trochisci de Rhabarb.* V. D.

6. *Pilula de Rhabarb.* Vid. D.

7. *Extractum Rhabarbari.*

℞. Rhabarb. el. q. v. extrahē s. a. digerendo cum ▽ destill. Epatica (Endiv. Cichor. Agrimon. affusis aliquot guttulis ol. Tart. per d. decanta ac exprime, coagulaque ad formam Extracti.

Alii addunt quoque correctoria, eaque simul extrahunt. Sic Quercet. ℞. Rhabarb. ℔ ß. addit Cinamo. ʒß. Santal. ʒj. extrahitque cum ▽ Endiv. succo Limonior. vel Citriorum acidula reddita. *Pharmacop. Rest. c. 25.* Fit quoque Extractum per ▽. *Vide Weckerum.*

Dosis à ℈j. ad ʒß. ʒj. Acui tamen potest Diagrid. præparat. Gummi gutt. Elater. &c.

N. *Melius est extractum simpliciter sine correctoribus conficere, cui si opus sit pro intentione Medici vel aliquod conveniens, E. g. Macis, anisi, & sim. admisceri potest.*

[8. *Tinctura Rhabarbari.*]

[9. *Confectio Rhabarbari.*]

HOFMAN. *Rhabarbarum.*) ῥᾶ τὸ ῥῆον. *Raponticum Rhabarbarum Indicum Rhabarbarum.*

In Chinâ seu Sinâ provenit &c.) Quamvis hoc in universâ Sinâ nascatur, in Provinciis tamen Suciven, Xensi atque Socieu civitate ad muros Sinarum proximâ uberius provenit. Illam *M. Paulus Venetus Sochir* appellat, ubi & Mauri, qui, dum cum Caravanis in Katai, hoc est, Sinas & Cambale, hoc est, Pequinum proficiscuntur, subsistunt, coëmunt. Terra, in quâ gignitur, rubra est & lutosa ob fontes ac pluvias: folia pro ratione plantæ magis vel minus duobus palmis longa, infernè angusta, supernè ampla, limbus illorum lanuginem piloram habet, quæ tamen ubi adolescunt & maturantur, marcescuntque, flavescunt & in terram declinant. Truncus suprà terram uno palmo cum foliis supereminet, ex quorum medio ramus subtilis, onustus floribus, violis magnis non absimilibus exsurgit, qui succum expressum instar lactis cœrulei habet, odorem acutum, & quem nares fastidiant, redolentes. Radix seu caulis, quem terra recondit, est longus uno duobus & aliquando tribus palmis; Illius color cereus, subobscurus, sæpè grossitie humanum brachium adæquat, alias quoque radices tenues circum circa projicit, quibus resectis Rhabarbarum divisum in frusta, carnem interdiu flavi coloris rubeis refertam venis ostendit, ex quâ succus flavus & rubeus aliquantulum viscosus destillat. Porro si quis statim illa frusta humida ad siccandum appenderet, experientia docuit, unctuosum illum humorem mox evaporare & radicem levissimam remanere, adeoque omnem virtutem deperdere. Ideò periti recentis Rhabarbari frusta primum in oblongis reponunt mensis & quâlibet die tribus aut quatuor vicibus ea revolvunt, ut per hanc industriam succus incorporetur frustis & constipatus maneat: tum verò quatuor dierum spatio concreto humore, transactis per frusta illa funiculis, appensa ventis exponunt, loco tamen umbroso, ne radiis solaribus contingantur. Effodiendo *Rhabarbaro* hybernum tempus est optimum, antequam viridia folia incipiant pullulare, quod scilicet eo tempore circà Mensis Maij initium succus & virtus unita & collecta sit. Quod si verò *Rhabarbari* radix effodiatur æstate, aut illo tempore, quo viridia folia producit, uti necdum hoc tempore maturuit, flavoque illo succo & venis rubeis caret, porosaque ac levissima est, ita ad perfectionem Rhabarbari hyemem effossi minimè pertingit. Recens ac viride amarissimum est & gustui maximè contrarium. Hæc *Rhabarbari* descriptio à *Johanne Baptistâ Ramusio* primum prodita fuit in illa, uti inscribit, declaratione, quam *Marci Pauli Veneti* Itinerario à se Italicè edito præmisit, ubi eandem *Rhabarbari* historiam cum ipsius effigie Mercatori cuidam Persæ ingenioso, ut inquit, viro in Provinciâ Chilan nato, nomine *Chaggi Memet* acceptam refert. Utique veneta-

venerat circà Annum Christi 1550. Mercator ille Venetias, magnâ secum *Rhabarbari* copiâ advectâ, & per interpretem narraverat *Remusio*, aliisque simul amicis, aditam sibi visamque fuisse Provinciæ *Tanguth* civitatem *Succuir*, in cujus ditione esset copiosus præstantissimi *Rhabarbari* proventus, de eo edisserens eadem ferè omnia, quæ superius sunt exposita; Ita ut Mercatoris hujus fide, qui, ut verisimile est, mercis suæ studuit distractioni, rem tota niti satis esse manifestum videatur. Attamen ad plantæ formam quod attinet, prorsus aliam pro verâ agnovit vir talium studiosus & spectator accuratus *P. Martinius*, *Atlantis Sinici autor*. Qui cum A. C 1654. circà Mensis Iunii medium Amstelodamo Antverpiam tendens fortè Lugdunum Batavorum transiret, Nobilisque & Magnifici viri *D. Iusti Nobelarii* cultissimum in suburbano hortum lustrare cuperet, ex ipso ingressu vel eminus conspiciens Hippolapathi genus quoddam foliis quidem amplis & rotundis virentibus ex obscuro, floribus verò in altum elatis, comosis & albicantibus. Verum illud esse & genuinum *Rhabarbarum* non interrogatus ultrò pronunciavit. *Hæc ex Relatione Doctissimi viri Iacobi Bobii Chinâ Illustratâ. p.* 185.

Vires. Purgat benignè bilem flavam, pituitamque viscosam &c.) Ego statuo *Rhabarbarum* omnes etiam indifferenter purgare per alvum vitiosos humores, non solùm bilem flavam, sed alios etiam humores, color excrementorum flavus à *Rhabarbari* tinctura proveniens antiquis pro bile flavâ imposuit.

Dysenteriâ, diarrhœâ, præ aliis commendatur &c.) Dysentericus enim fluxus non statim est supprimendus, sed humor, qui intestinis adhæret, eaque erodit & exulcerat, abstergendus & evacuandus, & quidem statim ab initio, antequam à causâ Morbificâ intestina gravius lædantur, & major exulceratio excitetur, id quod commodius fieri non potest, quàm *Rhabarbari* beneficio. Notandum tamen, si vitiosi humores nimium sint fermentati ac orgasmo ferantur, ac metus sit, ne ex levissimo laxativo irritentur ac ritiore cum impetu ad partem affectam ruant. *Rhabarbarum* non prodesse, sed aliquando ægros in certam perniciem præcipitare.

Nonnulli levi tostione vim purgantem minui &c.) Hic notandum est, cum purgare volumus, *Rhabarbarum* non esse vehementer torrendum, quia facilè fieri potest, ut vehementer tostum omnem vim purgandi amittat, & empyreuma contrahat; Si autem vim ejus magis adstringentem desideres, in usum accersas partem remanentem post tincturæ rhabarbari extractionem cum aq cichor. vel plantag. factam.

N. 2. *Radix Rhabarbari Monachorum*) *Rhabarbari* vocati *Monachorum radix* ab incolis *Amamaxa* vocata adeò sapore, odore, & colore, substantia & viribus veri *Rhabarbari* radicem repræsentat, & imitatur, ut nisi foliis ab illo distaret, quæ desinunt in acumen, *verum Rhabarbarum Alexandrinum* à Nullo non judicaretur. Quare horrense Hippolapathum congener esse *vero Rhabarbaro* censet sæpè laudatus *Franciscus Hernandez in Rerum Medic. Novæ Hisp. thesaur. Libr. 6. c.* 63. & posse in ejus penuria substitui ac pares penè vices præstare.

Eandem purgandi facultatem obtinere.) Scorias enim biliosas benignè & cum quadam roboratione fœlici cum successu evacuat; cum a. partibus constet subtilioribus, quæ sunt expurgantes, aliis verò crassis & adstringentibus, utimur succo expresso tanquam laxativo à ℥ ß. ad ℥ j. dosi: remanentiis autem veluti alvum adstringenti Medicinâ

N. 3. *Rhabarbarum ex omnibus catarcticis esse usitatissimum &c.*) Notandum tamen ex *Petræo in Nosologiâ suâ* Tom. 2. p. 165. gravissimè peccare eos, qui in quacunque obstructione hepatis solo illo pro purgante utuntur. Sic enim si fuerit ab humore adusto tartareo obstructio, non educetur hic crassus humor, sed saltem tenuior, & qui ad solutionem obstructionis plurimum conferre potest.

Acui potest diagrid. præparat. Gummi gutt. &c.) verùm non conducit hisce drasticis pharmacis *Rhabarbarum* acuere, sic enim qualitatem adscisceit colliquativam. Sed satius est vel *in infuso cum aq. Cichor. endiv. scabios. vel in decocto, vel extracto* adhibere.

¶ *CCCCXXXIV. Ricinus.*

Ricinus { Vulgaris. *Hujus loci.*
{ Americanus. *De hoc infra.*

Dicitur Κίκι, *Dioscor. Plin.* Ricinus, *Trag. Matthiol. Fuchs. Dod. Cord. Lon. Lob. Cast. Tab.* vulgaris, *Cam.* C. B. 1. Cataputia major, *Frag.* Granum regium majus, *Mesuæo, aliis* Palma Christi. *Arab.* Alkaroa & Kerva. German. Wunderbaum. Palme de Christ. *Espurge, Great Cataputia, the wonder-Tree,* (*the name of Ionas his Gourd*) *Molewvort.* Wonderboom/ Crupsboom/ Mollekruyt-boom.

Colitur in hortis, tùm ob raritatem, tùm ob talpas, quæ ejus præsentiam fugere dicuntur.

OFFICIN. NAT.

Semen seu *Nuclei* cortice suo triquatro echinato exuti. Zeckkörner/ Treibkörner. Spurge, seede.

Vires. *Potenter bilem & pituitam ἄνω κὰι κάτω pellit, calf. sicc.*

Dosis. Nuclei N. xij. plus minus.

N. *Rarissimi iisdem usus est.*

PRÆPARATA.

Oleum ex seminè expressum, quod dicitur oleum de Kerva. V. D.

N. *Oleum hoc dicunt oleum ficus infernalis.*

HOFMAN. *Ricinus.*) Ità nominatur ob seminis ad animal illud similitudinem. *Dioscorid. Libr.* 4. cap 158. *Mirabilis arbor* Wunder-Baum/ appellatur ob elegantiam foliorum plarani æmulam. Arbor dicitur ob altitudinem. *Nicolaus Monardes histor. simplic.* Cap. 4. refert, se, cum Hispaniam peragraret, circà Malacan & Calpen ad fretum Herculeum, aliisque maritimis *Ricini* plantas crassitudini hominis, altitudine trium multis prægrandibus ramis bracchiatas instar aliarum arborum, qui rami illis tertio aut quarto quoque anno amputari solent, vidisse.

In usu sunt semen & nuclei.) Sed tantæ noxæ sunt, ut satius sit illis abstinuisse.

¶ *CCCCXXXV. Ricinus Americus.*

Est & genus Ricini, quod ante annos aliquot ex America adferri cœpit, vulgari paulo majus, cujus operimentum seu siliqua, quæ semina continet, tuberculis asperis non est obsita, ut in vulgari, sed levis & cinerei coloris: ipsum granum sive semen vulgari simile est, nigrum tamen & non maculosum, nucleumque continet solidum.

Nominatur Ricinus Americus, *Lob. Tab. Clus. in Monard.* Ricinus Americanus, C. B. 2. aliis curcas. *Vulgo* Grana tiglia. Ubi tamen notandum Granadillam Monardo grana esse ab his diversa, & granati seminibus similia.

Maense Spurge.

Vires. *Valenter supernè ac infernè purgat.*

Dosis. Nucleus unus excorticatus, vel solum dimidium nuclei.

HOFMAN. *Ricinus americus.*) Ante aliquot annos hoc *Ricini* genus ex America in Germaniam illatum, secundo loco à *Bauhino in Theatro* recensitum; vulgari paulo majus.

N. Contrà importentiam ex veneficio Rec. Ricini M. iij. injice in ollam novam & superfunde urinam patientis, coque bene cooperta & perlurata olla lento Δne, postmodum sepelias in loco invio. Veneficæ ut plurimum post coctionem sanguinem cum maximo dolore mingent, vel intensissimos percipient dolores usque dum ægrum à maleficio liberaverint.

S.

¶ *CCCCXXXVI. Senna.*

Senna C. B. / Sené { Alexandrina s. foliis acutis. *Hæc præstantissima.*
{ Italica s. foliis obtusis. *Hæc priori substituitur.*

Priori inscribitur Senna Alexandrina, *Trag. Cam.* Orientalis, *Bellon. Lob. Tab. Ger. aliis* Ægyptiaca, Syriaca.

Altera

Altera dicitur Senna, *Hermolac.* Sena, *Matthiol. Fuchs. Dod. Cord. h. Lon. Lob. Cast.* Italica, *Trag. Tab. Ger. Cam.* altera media dicta, *Bellon. aliis* nostras.

N. *Veteribus Græcis indicta videtur, primum à Serapione descripta.*

OFFICIN. NAT.

Folia, tùm quoque *folliculi*, sed rarò.

N. *Folia præscribuntur ut plurimum s. ſt. i.e. sine stipitibus, à quibus eligendo seligendoque separantur.*

Vires. *Senna inter purgantia usitatissima est, adustos ac serosos humores, & hinc flavam bilem pituitamque ex Capite, Epate, Liene, continuatoque usu juncturis, sine noxa sat benignè educens. Excitat tamen nonnunquam tormina, id quod ex abundantia pituitæ vitreæ, seu mucilaginis acris evenire nonnulli volunt. Verum rectius sentire videntur; qui id crudiori ac magis terrestri sennæ particulæ, forti expressione prolectæ, adscribunt. Quia autem calida ac sicca (1.) corrigitur flor. viol. Borrag. Prun. & quo minus ventriculo obesse possit, additur Cinam. Galang. Zinzib. &c.*

Exhiberi potest omni ætati & vel ipsis prægnantibus.

Dosis in subst. à 3ß. ad 3iß. in infus. à 3iiß. ad ℥ß. vel ad plures vices ℥j. ij.

N. *Adhibetur & extrinsecus ad melancholiam capitis arcendam (in lotionibus capitis.)*

PRÆPARATA.

1. *Pulvis sennæ Montag.* V. D.
2. *Syrupus foliorum sennæ.* V. D.
3. *Syrupus de pomis Reg. Sab.* Vide Dispens.

N. *Potest Syrupus sennæ parari cum fructu, ut est in Pharm. Potent p. 122. Acui potest ap. extrahens aliquot gutt. ☋us ☉li aut Tartari.*

4. *Electuar. Diabelzemer.* s. Sennatum Renod.
5. *Pastulæ laxativæ.* Vid. Disp.
6. *Extractum.*

℞. Fol. Sennæ Alexand. ℥j. affunde ▽ simpl. fervente (acutatam si libet aliquot guttis ol. Tart. per d.) ℥ viij. Extrahe exprimeque leniter, clarifica, inspissa ad consistentiam justam.

N. 1. *Alii extrahunt macerando cum ▽ stillat. pomor. redol.* Beguin. Quercet. *Alii cum ▽ Lupuli, colopend. Borrag. Fumar. addita portione alia (aryophyll. Zinzib. sem fœnic.* August.

Dosis à ℈ß. ad 3j. & ultra.

N. *Extractionem ex iisdem foliis secundo ne repetas: gravia nimirum tormina excitare solet.*

7. *Tinctura Sen. aut Rhabarb. ex communicatione S. Closs.*

℞. Fol. Orient. vel Rhabarb. ℥ß. Sal. nit. tantundem, reduc. in pulv. qui accensus cum carbone ignito detonet in ☿lo, cinerem solve in Acet. destill. aut ☿, solutum filtra & evapora, solvatur denuò in aq. ros. filtreturque addendo 3ij. rhei aut fol. Sen. in pulv. redact. digere per 4. aut 5. horas.

Dos. hujus tinctura sint cochl. ij. in jusculo. Ita reliqua purgantia in Tinctura adducuntur.

HOEMAN. *Senna.*) Vel *Alexandrina* est seu foliis acutis, quæ præstantissima, *vel Italica*, quæ illi substituitur. Planta est siliquosa magnitudinem habens unius cubiti è regionibus Orientalibus ad Nos primum advecta, colutheæ vesicariæ admodum similis, cujus folia ad liquiritiæ vel fœnugræci effigiem accedunt.

Flores ex alarum sinu erumpunt lutei, tenuibus pediculis appensi, quibus succedunt folliculi oblongi, plani, compressi, incurvi, seminibus parvis, fuscis, compressis gravidi.

Colitur in Ægypto, Apuliâ & Hispaniâ.

N. *Veteribus Græcis indicta &c.*) Antiquis fuit ignota, sed à junioribus Græcis & Arabibus solum cognita, *attestante Serapione cap. 58.* vid. *Mizaldus in singulari de senna opusculo.*

Vires. Senna inter purgantia usitatissima est &c.) Hæc medicina securitatis est, pueris & cujuscunque ætatis hominibus benigna, adustos, crassos & salsos humores à cerebro, Pulmone, jecore, Liene, ventriculo & Mesenterio blandè subducit, ac Morborum ex ejusmodi humoribus provenientium Medela est. Errant igitur, qui illam perturbare Ventriculum & imbecillum reddere dicunt, cùm enim amaritudinis nonnihil & levis adstrictionis habeat, patet, eam prodesse ventriculo. Quod verò muliebria & pituitosa corpora epoto Sennæ infuso torminibus vexentur, id humorum pituitosorum vitio quidam tribuunt. Est aliquid; Verum, cur non etiam alia purgantia, quæ adustos æquè ac mucilaginosos acres humores educunt, idem dant effectum? Rectius illi statuunt, qui id crudiori ac magis fixæ terrestri Sennæ particulæ forti expressione prolectæ adscribunt. Hinc videmus ejus extractum ab ejusmodi effectu immune.

Dosis hujus in substantia est à 3ß. ad 3 iß. In infuso à 3 ij. ad ℥ß. vel plures vices ℥ j. ij.

Ex Sennâ præparantur Pulvis Sennæ &c. Hoc loco, Lector Benevole, communico Tibi *Crystallos foliorum Sennæ A. purgantes à Cl. D. Joh. Ferdinando Hertodt S. R. I. Acad. Nat. Curiosi. Collg. Reg. Civit. Brunensis Physico, mihi* aliquot ante annos communicatos.

Rec. Spiritus roris majalis q. v. in hoc infunde per noctem Fol. Senn. A. ℥ ß. q. v. ut spiritus 4. emineat digitos. Tinctura multoties per chartam bibulam filtretur, hoc facto, lenissimo vapore superfluus exhalet spiritus reliquus in frigido & sicco loco locetur & crystalli concrescent, qui in vase eburneo servandi.

Dosis à gr. v. ad ℈ j.

¶ *CCCCXXXVII. Soldanella.*

Κράμβη θαλασσία, *Dioscor.* Soldanella, *Dod. Lon. Lob. Tab.* Marina *Ger.* Brassica marina, *Matthiol. Cord. Lon. Cast. Cam.* Soldan. maritima minor, C. B. 2. Germanicè Meerwinde. De la Soldalle. *Sea-Colewort, & Bind-weed, Soldonella.* Zee winde.

Crescit in locis maritimis Italiæ, Galliæ, inferioris Germaniæ. Floret æstate.

OFFICIN. NAT.

Herba seu Folia ad nos ex Gallia allata.

Vires. *Calf. & sicc. 3. Aquam validè educit, adeoque confert in hydrope, scorbuto, &c. Corrigitur cum stomachicis Zinzib. Mac. Cinam. sem. anis. &c.*

Dosis in substant. à 3ß. ad 3j.

PRÆPARATA.

Succus inspissatus.

¶ *CCCCXXXVIII. Spina infectoria.*

Rhamnus Catarcticus, C. B. 6. Rhamnus solutivus, *Dod. Ger.* Rhamni alia species, *Trag.* Spina infectoria, *Matth. Bellon. Lob. Cast. Clus. hist. Tab.* Cervi spina, *Cord. hist.* Spina alba, *Lon.* Germanicè Wegdorn/ Creusbeer. Du Rhamne catarctique *Puging Thorn*, or *Buck Thorn-berry.* Reinigende/ Purgeerende Doornen.

Crescit juxta sepes in sylvis, aliisque locis incultis, amans scrobes & rivulos, familiarisque est tractui circa Rhenum. Floret Majo, fructus fert Autumno.

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

Baccæ, collectæ in fine Septembris, aut initio Octobris.

Vires. *Purgant bilem, pituitam ac maximè seroſos humores, unde uſus præcip. in Cachexia, Hydrope, Arthritide.*

Doſis baccar. à N. xv. ad xx. vel aridæ baccæ terunturque, daturque pulvis à ℈j. ad ʒiß. in decoctione coquuntur baccæ Num. 40. vel 60.

PRÆPARAT.

1. *Succus ex baccis expreſſus.*

2. *Syrupus de Spina infectoria ſ. Syrupus domeſticus. Syr. de Spina Cervina.* Fit ex ſucco ac melle [ſub ſole depurato] additis corrigentibus.

Doſis ℈j. ʒiß. V. D.

N. *Ex baccis immaturis fit luteus color; ex maturis, viridis*, (Safftgrün.) *Green Iuice.* Groen Sap.

3. *Extractum Rhamni & Tithymalorum omnium ſ. Cloſſ.*

Contundantur Rhamni baccæ, vel Tithymali cum toto, & inter piſtandum irrorentur aceto roſar. ſuccum exprime, clarifica, tortivæ hujus materiæ retimentum calcina, addito pari pondere Sal. nit. & extrahe ſalem cum Acet. deſtill. quem ſucco remiſce, ad Extracti conſiſtentiam redige, quod longè purius erit, ſi denuò ſolvatur in aq. roſ. addaturque ʒß. ol. Sulphur. campanarii, filtretur & evaporetur ut prius.

Doſis gt. viij. in juſculo.

N. *Sic quoque Cucumer agreſtis & Rad. Helleb. in extractu redigi poſſunt, affuſo vino albo loco aceti, in quo rad. per horam unam aut alteram decoquantur.*

HOFMAN. *Spina infectoria.*) ſive *Rhamnus ſolutivus, Spina cervina* &c. Germ. Wegdorn. Creußbeer.

Vires. Baccæ purgant bilem pituitam, ac maximè ſeroſos humores &c.) Unde ex his proſtat ſyrupus domeſticus dictus, ſeu de ſpina cervina in calculo & arthritide miræ efficaciæ.

N. Ex *Baccis* tria diverſa, prout leguntur; colorum genera parantur, hoc eſt, lectæ dum viridæ ſunt, & ſiccæ aſſervatæ vocantur baccæ herbaceæ, quæ in aqua aluminoſa macerantur, vel recentes in aqua aluminoſa contuſæ ſatis elegantem colorem flavum largiuntur, quo pictores utuntur in ſuis picturis, & Bibliopegi ad tingendum margines librorum & pelliones ad coloraudum pelles. Uti ipſi etiam parare ſolent colorem viridem ex baccis, quando nigræ ſunt, contuſis; & lebeti æneo vel cupreo immiſſis, ibique per triduum aut quatriduum, rel ctis, vel paululum ſuper Ane calefactis, adjecto alumine contuſo & deinceps expreſſo. Succus ſive liquor paſſim amplis inditur veſicis, forti filo ſupernè ligatis & donec ſiccatur ſuſpenſis: tum verò aquâ vel vino diſſolvitur. At præſtat Vinum Hiſpanicum; quod coloris marcorem præoccupet, eumque tantò diutius vegetum conſervet. Tertius Color eſt purpuraſcens, qui paratur ex baccis, quæ creſcunt in dumetis uſque ad medium vel finem Novembris, quando ſunt ab arboribus deciduæ. *vid. Parkinſon Th. Botanic. Trib. de Spinâ cervinâ.* Ex his baccis *Tornam Solis* confici idem Autor ſtatuit, & quidem illam vulgarem. Hujus ſcilicet Plantæ Baccæ ad plenam maturitatem provectæ, intus intrà cutem exteriorem & nucleum internum ſive Semen ſuccum quendam continent, qui chartæ aut panno affrictus primitus colore apparet frondenti & elegantis viridi, mox verò in charta vel panno in colorem mutatur ſubcæruleum, idemque pannus deinceps aquâ, madefactus & conſtrictus aquam imbuet vini clareti colore & hæ ſunt iſtæ laciniæ, quæ paſſim in aromatopoliis & pharmacopoliis *Torna Solis* appellantur. Verùm *Dodonæus* telam illam lineam aut linteum gallicè *Turneſol* vocatum à *Succo Heliotropii tricocci ſeu quarti Banhini* imbui, à quo rubente purpureo inficitur colore, teſtatur: quamvis *Cluſius* id ſiliquis ſeminis, pannis ſolum affricatis tribuat, quos docet floridо viridi colore inficere, qui temporis momento aëri expoſiti in cæruleum eumque elegantem mutatur. Induſtrius *Olaus Wormius in Muſæo Libr. 2. cap. 34.* Alterius meminit, & quidem tarioris & majoris pretii, quam *Beetam rubram* vocat, ex cochinillæ granis, inquiens, Novæ Hiſpaniæ, ſed *Plinius Neapolitanus ſeu Imperatus Libr. 4 hiſtor. natur. 44.* à violis tingi teſtatur, *La Torne ſole faſſi de viole amaſſate & è di facile alteratione: al contatto di altre materie Paſſa toccato della calce in celeſtino,* h. e. *Torna ſolis ſit ex violis accumulatis, & eſt facilis alterationis ad contactum aliarum materiarum, calce tactus tranſit in cœleſtinum. vid. & Iohan. de Laët. in deſcript. Indiæ Occid. Libr. V. cap. 3.* Hæc venuſtam rubedinem genis virginum conciliat. Aquæ immerſæ huic facile tincturam ſuam communicat; at vix vino, nullatenus verò ſpiritui vini.

CCCCXXXIX. *Staphiſagria.*

Staphiſagria deſcripta eſt ſupra. Hujus loci ſemen eſt, quod purgat per vomitum, ſed rariſſimi uſus eſt.

Doſis gr. 12. vel 15.

T.

CCCCXL. *Turpethum.*

Turpethum. C. B.
1. Arabum ſ. *Turbit officinarum.*
2. Indicum Turbit. *Garz. Acoſt. Trag. Dod.*
3. Garganicum pſeudo-Turpetum; *Matth.*

1. Dicitur Turbith Meſuæi, *Matt.* Turbitum ſ. Turbit Arabum, *Cord. h. 1.* Alexandrinum, *Lob. Ger. Caſt.* Thapſiæ radix, *Fuchſ.* Turpetum, *Tab.* Turbith blanc, White Turbith. Turbith / Thapſia.

N. *Hoc eſſe quod in officinis uſitatum eſt, authores ſunt,* Cluſ. in Garz. Matth. & alii quamplurimi.

2. Dicitur Turpetum repens foliis Althææ, C.B.

N. *Hoc eſſe verum officinarum Turbith defendit* Garzias, *& hoc* Dodonæus *&c.*

3. Nihil aliud eſt, (teſte Matthiolo,) quam radix vel Thapſiæ, vel pityuſæ, ex Gargano Apuliæ monte allatæ, vel (teſte Cluſio in Garziam.) Scammoneæ Radix, loco veri Turbith venundata.

OFFICIN. NAT.

Cortex ſeu *Radix* à medulla lignoſa ſequeſtrata.

Vires. *Calf. 3. craſſos viſcoſoſque humores, ſive pituitam fortiter & à remotioribus partibus, junctureſque elicit: unde & diuturnis morbis maximè conducit. Inprimis proficuus ejus uſus eſt in Arthritide, ventriculo pituita abundante, Aſthmate, Lue venerea, Hydrope, Elephantiaſi, ſcabie, &c.*

Quia ventriculo nauſeam & vomitum procreare per ſe ſolet, corrigitur Zinzibere, Maſtiche, Pipere, Cinam. Fœnicul.

Doſis à ℈ij ad ℈iij in infuſione à ℈j ad ʒiij.

N. *Infantibus ac gravidis dare caveto.*

PRÆPAR.

1. *Species Diaturbith. C. Rhab.* Vid. Diſp.
2. *Pulvis Stockſtaldi dictus.* V. D.
3. *Pilulæ de Turbith. ſtomachicæ Meſuæi.* V. D.
4. *Acetum de Turbith.* Varii generis.

Vires. *Commendatur in Peſte, ſitque ex Turbith, rutæ, myrrhæ, aloës, aliiſque putredinem arcentibus in ℞ infaſis.*

5. *Extractum.*

N. *Quia Turbethum resinosum est, seu ut ajunt gummosum, convenit cum* ℣ *Extractum ejus conficere.*

Dosis hujus Extract. à gr. vj. ad x. & plura.

HOFMAN. *Turpethum.*) five *Turbith* plantæ nomenclatio Arabica semi-Maurave est, eademque Persis ac Turcis recepta, in Guzarata verò, ubi frequens est, Barchaman in Conara, cujus civitas est Goa, *Tiguar* nuncupatur. Magna est inter *Auctores* de hâc plantâ controversia. *Serapion* radicem esse *Tripolii Dioscoridis* asserit, à quo non dissentit *Avicenna*. *Mesues* verò esse radicem herbæ ferulaceæ lacte turgentis scriptum reliquit. *Hanc plantam* peritiores quidam esse *Thapsiam Dioscoridis* affirmant. Non desunt, qui dicunt, *Plantam à Mesue* descriptam esse *Alipum Dioscoridis*. Inter recentiores Græcos *Actuarius* ponit *duplex Turbith*, *album* nempe, quod idem *Autor* esse *Alipum Dioscoridis* asserit; *Alterum verò Pityusæ radicem* esse *Tithymali Myrsinitis*, minus tamen rectè. *Turbith* verò, quo hâc tempestate in officinis utuntur, recentiores quidam *duplex* esse ajunt. *Unum quod ex Alexandria affertur*, esse radicem Scammonii Anziecheni, quod adhuc differt. Nam *Alterum est album* & melioris notæ. *Alterum nigrum* & deterioris notæ. *Secundum Officinarum Cinerilium* à colore nuncupatur, & est cortex radicis *Thapsiæ* vulgaris, quæ *Hispaniæ* frequens est, ejusque radice plerâque officinæ pro legitimo *Turpetho* utuntur, & Apuli ex Gargano Monte per Universam ferè Italiam afferunt. *Turbith* verò Indicum longè aliud est à prænarratis. Herba namque est folia ferens ibisci, caules volubiles per terram repentes, digitos paulò crassiores duos dodrantes longos, quandoque verò valdè prolixiores, floresque interdum candidos, interdum ex albo rubescentes. Radicem neque magnam nec longam. Utilis autem est in medicinâ caulis, pars inferior duntaxat radici proxima. Alii dicunt, corticem illum, quem officinæ ostentiunt, esse hujus plantæ caudicis inferioris corticem exteriorem medio exempto.

Nascitur in Cambayâ, Surrate, Dio Insulâ, Bazaim & in ipsâ urbe Goâ. *Francisc. Hernandez l. c. Libr. V. cap.* 58.

¶ *CCCCXLI. Tamarindi.*

Tamarindus *Serapioni.* Tamarindi *Matth. Bellon. Garz. Acost. Frangos. Lob. Alpin.* Tamarindi, dactyli Indi, *Mesuæo* Thamarindus, i. e. Acacia Indica, *Cord. hist.* Thamarindi, *Cam. Epit.* Palmæ sylvest. fructus oxyphœnica, *Lon. Cast.* Siliquo Arabica, quæ Tamarindus, C. B. 3.

OFFICIN. NAT.

Dactyli acidi (sic dicti ab Arabico Tamar quod dactylus est: dicuntur & ὀξυφοίνικα palmulæ acidæ, non quod fructus palmæ arboris sint. Arbor enim Tamarindifera instar Fraxini procera est.)

Eligendi recentes, nigro-rufescentes, teneri, multis villis intertexti, pingues, acidi s. vinosi.

Vires. *Refriger. & sicc. 2. humorum acrimoniam & fervorem reprimunt, bilem ac adustos humores blandè ducunt, sitis succurrunt.*

Dosis à ʒij. ad ʒiiij. in Decocto. Alii à ʒß. ad ʒj.

N. *Parum nutrimenti subministrant.*

PRÆPARAT.

[Tamarindi Condiri interdum apportantur.]

1. *Pulpa Tamarindor.* V. D.

Dosis ab ʒj. ad ʒij.

Sunt qui paulo aliter hanc pulpam depuratam conficiunt. Extractum Essentiamvè Tamarindorum vocant. ℞. Tamarind. q. v., coque in s. q. aquæ., Exprime, clarifica cum albumine ovi ac inspissa.

Dosis à ʒß. ad ʒj., & ultra.

N. *Fit & Tam. est Tamarindis l. a. sed minimè purgat.* Sala.

2. *Electuarium Diaphœnicum.* Vide Disp.

3. *El. de Tamar. cum foliis Sennæ Horstii.*

HOFMAN. *Tamarindi.*) *Tamarindorum* Arbor proprio adhuc caret nomine. Consuevêre enim *Indi Orientales & Occidentales*, nec non aliæ complures Nationes plantas ipsas relinquentes sine nominibus, fructibus tantum & floribus nomina imponere, quod & in hâc Arbore videmus evenire. Unde fructus ejus non unicum, sed plura sortita sunt nomina. Ita fit, ut Malauari, Puli, Guzarati, Ambili, & apud Arabes Tamar Indi, seu indi dactyli nuncupentur. Non quod hæc Arbor sit ex palmarum generibus, sed fructus ejus analogiam cum dactylis habeat, eò quòd fructus digitorum quandam repræsentent similitudinem, etsi crassiores sint & magnâ ex parte longiores.

Est igitur Arbor Nucis juglandis magnitudine aut Fraxini amplitudine, ramis dodrantalibus, foliolis refertis minutis, pluribus ad unum pediculum cohærentibus, rutæ similibus, sed longioribus, materie firmâ, siliquis in digiti incurvi aut arcus figuram efformatis, quarum cortex initio virens & post maturitatem est cinereus à quo facilè exuatur fructus, nucleis sativo lupino paulo majoribus intus contentis levibus & fulvi coloris, quibus abjectis callo utuntur Medici dulcis, acidi, & jucundi saporis.

Ea est harum siliquarum Natura, ut noctu foliis convolutæ sese à frigore injuriis muniant, & tueantur, interdiu verò suapte naturâ explicentur & ex penetralibus foliorum erumpant.

Folia *Tamarindorum* sunt minutim incisa in formâ ac virore ciceris arietini, valent ad erysipelata, ac sapore referunt acetosam seu oxalidem, hinc ad dysenteriam & choleram summè utilia sunt.

Nascitur hæc Arbor ad Acapulci portum & apud Quauhnahuacenses non longè ab urbe Mexicanâ. *Garz. ab Orta cap.* 28. *Iacobus Bontius l. 2. & Francisc. Hernandez l. 2. Libr.* 3. *Cap.* 50.

Tamarindos sale conditos ad nos adferri, ut à putredine præserventur, statuit *Zacutus Lusit. in Pharmacop. c.* 3. Verum hoc est falsum, ideoque nec ablutionis cum aquâ oxalidis indigenti

Vires, Refrigerant & siccant &c.) Est pharmacum clementissimum ac suave, calidos & nidorosos sulphureos expurgans humores, vel per se, vel cum aliis permixtum. Undè massæ sanguineæ ebullitionem compescit, vomitum omnesque alvi fluxus sistit, abstergendo & evacuando juxtà illorum causam occasionalem; ardentibus & incandescentibus medetur, arquatis auxiliatur, sitim sedat, appetentiam auget, & squalidum humectat corpus.

Illorum dosis in substantia est à ʒß. ad ʒij. in decocto à ʒj ad ʒiij.

CLASSIS IV.

De

PVRGANTIBVS SECVNDARIIS.

A.

¶ *CCCCXLII. Aloë.*

Aloë est succus sapore amarissimus, qui ex Arabia & Ægypto ad nos pellibus involutus, deportatur. Genera ejus moderno tempore officinis in usu sunt 4. quæ tamen non nisi puritate & impuritate discrepant. Nam *Aloës crassamentum* s. pars impurior arenosa, sordibus conspurcata & idcircò nigricans, dicitur *Aloë caballina: pars paulo purior*, colorem hepatis referens, *Hepatica:* adhuc *purior*, *succorrina* vocatur, quasi succo citrina; quod pulvis ejus citrini coloris sit, vel succotrina ab Insula Socotra, ubi copiosè crescit: *pars purissima*, si adeò depurata ut transparens sit, *lucida* dicitur, quod scil. radiis solaribus objecta pellucida instar vitri appareat.

Optima lucida est atque sine ulteriori præparatione in usum medicum accersi apta. Lucidæ succedit Succotrina & Hepatica.

N. *Caballina, Caballis, seu Equis exhiberi debet, non hominibus.*

Censetur

Censetur Aloë bona, quæ pura, eximiè amara, subflava, difficilis solutu ac fractu. Hinc, quantò Aloë purior, amarior, flavior, tantò quoque melior est. Nigra enim & fractu contumax, reprobanda, ceu adulterata.

Aloë, C. B. est { 1. vulgaris. *Hujus loci.* 2. folio in oblongum aculeum abeunte.

1. Dicitur Aloë, *Trag. Matthiol. Fuchs. Dod. Cord. Lon. Lob. Cast. Garz. Cluf. hist.* communis, *Cam.* Ex hac exprimitur succus, qui inspissatus Aloën hujus loci exhibet.

2. Est sempervivum illud folio mucronato, quod de tabulatis cœnaculorum suspensum diutinè viresci, præsertim si luto radix circumligetur & subinde irrigetur. Dicitur Aloë Americana.

Vires. *Vim præter purgantem obtinet & exiccantem (gr. 3.) calfacientemque (gr. 2.) proritat hæmorrhoides & menses, roborat ventriculum, enecat & expellit lumbricos, arcet putredinem, astringit, consolidat, exterget, adeoque vulneraria est insignis.*

PRÆPARAT.

1. *Aloë depurata, sive lota.*

℞. Aloës q. v. pulveris. solve in ▽, quod arenosum subsidet, abjice: pinguissimum è contra & quod leve est, recipe.

N. 1. *Sunt qui ▽ Endiv. vel Cichor. Acetosæve adhibent. Alii ut augeatur vis purgatrix, decoctum purgans loco ▽ substituunt.*

N. 2. *Aloë constat parte resinosâ & aquea: illa purgationi inutilis est, hæc idonea. Eapropter, si aloën purgantem expetas, neglectâ resinosâ, aqueam colliges, in ▽ solubilem, eamque à facibus sequestratam.*

2. *Balsamus sive Extractum Aloës.*

℞. Aloës succotrin. q. v. extrahe rubedinem, s. a. cum ℣ rectif. decanta, filtra, coagulaque ad consistentiam aloë debitam, *Pharmacop. August.*

Vires. *Ex superioribus colliges.*

Dosis à ℈j. ad ℥ß.

N. *Aliam quoque extractionem scil. cum Acet. destill. & ▽ rosar.* Vide si libet in Pharm. August. sub Extracto Cholagogo Andernaci.

3. *Aloë Violata.*

℞. Aloës puriss. grossè contusæ ℔i. infusionis violarum, (ex triplici infusione, *vide Syrup. violar.*) ℔iij. clarifica, digere, ut solvatur aloë, cola ac coagula leni calore ad consistentiam pilularem.

Dosis à ℈ß. ad ℥ß. Sala de Essentiis.

4. *Aloë Violata Tartarea.*

℞. Aloës violatæ ℔i. Crystal. Tart. ℔. ß. misce.

N. *Sala vocat Aloëdarium Tartaro-violatum.*

Dosis à ℥ß. ad ʒi.

5. *Aloë Rosata.*

Fit eodem modo (quo Violata) cum succo Rosar. & ex eadem cum vino F. pilulæ. *Vide Pharm. Augusti.*

6. *Aloë rosata Hieronymi ab Aquapendente.*

℞. Aloës puræ pulveris. q. v. impasta cū succ. rosar. Damasc. seu provincialium: exicca leni calore æstivi solis; iterumque impasta, idque toties, donec Aloë sedecim succi partes imbiberit, reservetur dein in massa pilulari pro usu.

Dosis ad ℈iß.

7. *Eadem aliter.*

℞. Aloës puriss. ℔i. succ. Rosar. Damasc. ℔ß. coagulentur ad ignem, idque repetatur bis vel ter, sic habetur Aloë rosata optima.

N. *Corrigitur quoque cum Spir.* ☉*i.* Vide Scammonium.

8. *Oleum Aloës purgans.*

℞. Aloëpat. ℔i.
Myrrh. ʒij.
Thuris ʒß.

Destilla lento △ in cineribus ex cucurbita humili.

Vires. *Umbilico illitum purgat & expellit lumbricos.*

[Aloën succo Nicotianæ impræguatam in usum trahunt.]

HOFMAN. *Aloë*) De *Aloëtici Succi* conficiendi ac colligendi modo diversæ exstant historiæ. Illa probatur, quam olim *Plinius* tradidit, quem sequitur *Columna*. Et fit foliorum à radice factâ incisione suppositis urceolis vitreis, ut collectus per noctem liquor tandem sole suboriente concrescat & coëat.

Aloë ut una est genere & patriâ, quæ Americana dicitur, ita per expressionem ex foliis ejus primùm in umbrâ flaccida factis succi origo illaudabilis, quod eleganti oratione persequitur *Budæus in Notis ad Librum Theophrasti de Plantis.* Refert citatus *Columna*, se etiam in Italia idem compertum, succumque concretum amaricantem deprehendisse.

Genera ejus moderno tempore officinis in usu sunt quatuor &c.) Facit & Alterius mentionem *Francisc. Hernandez in thes. Rer. Medicar. Nov. Hispan. Libr. VIII. cap.* 12. quam Mexicenses Magueri appellant, quæ folia *Aloës* fert, sed longè majora & crassiora, utrinque spinifera, ac in rigidum, acutumque desinentia mucronem, caulem duplo majorem & in ejus parte summa flores luteos, oblongos, juxtà cacumen stellatos ac procedente tempore semen asphodelino persimile. Radicem verò crassam, brevem & fibris scatentem. Planta hæc unica, quicquid vitæ est necessarium, præstare facilè posset; innumeri penè sunt usus, qui ab eâ desumuntur. Tota enim illa lignorum & splendorum agrorum usum præstat, caules tignorum, folia verò tecta regendi imbricum, Lancium, papyri, filique, ex quo calcei, lintea & alia vestium genera, quæ apud Nos lina, cannabe, gossipio aliisque hujusmodi parari solent: è mucronibus fiunt clavi & aculei, quibus perforandis auribus, macerandi corporis gratia Indis uti mos erat, cum Dæmonum vacarent cultui. Item aciculæ, acus, tribuli militares & rastilla idonea pectendis subtegminibus. Præterea ex succo manante, cujus evulsis germinibus internis, foliisve teneriori-bus cultis Yztlinis, in mediam cavitatem stillet planta unica quinquaginta interdum amphoras (quod dictu est mirabile) vina, mel, saccharum ac acetum parantur. Succus namque destillatione fit dulcior & spissior, donec tandem cogatur in saccharum. Vinum fit ex eodem succo diluto fontana aqua additis corticibus malorum Medicorum Limonumque & aliis quibus facilius inebriantur, quod ea gens maximè affectet, quasi pertæsa rationalis suæ naturæ & avida sortis brutalis. Ex sacchato parant acetum, nempè resoluto ex aqua & novem diebus insolato. Idem succus menses ciet, alvum lenit, urinam evocat, renes & vesicam abstergit, lapides frangit, & urinam pellit. Ex radice quoque fiunt restes firmissimæ ad multas res accommodæ. Crassiores foliorum partes & truncus, decocta sub terra edendo sunt apta, sapiuntque citrea frusta saccharo condita, quin & vulnera recentia mirè conglutinant. Fit enim succus assatione glutinosus, qui suapte Natura frigidus ac humidus est. Folia quoque assa & affecto loco imposita convulsionem curant, dolores leniunt, si succus calidè bibatur & sensum hebetant. *Hæc Francisc. Hernandez. l. c.*

Optima hodie habetur, quæ *Socotrina* dicitur, à *Socotra* Insula in India valde insigni, ubi copiosè crescit. Huic proxima est *Hepatica* dicta ad heparis imaginem vergens. Vilissima est *Caballina* dicta, quod ad veterinarios adhibeatur usus, impura & melioris quasi recrementitia pars, quæ tamen non specie sed accidentibus, non nisi puritate & impuritate discrepant.

Vires. Vim præter purgantem obtinet & exiccantem & calefacientem.) Ea saltem, quæ circà alvum & primas vias subsistunt

expurgat. Senum ventriculis amica est, non solùm, quod senes sint frigidiores, verùm etiam, quia senes maximè propensi sunt ad eruditatem acidam generandam, quod & eorum sudores acidi & alia docent. Acidæ verò eruditati maximè resistunt amara, ideoque & putredini resistunt. Interea tamen non temerè iis, qui citrà vitiosos humores intemperie sicca laborant & calidum ejus habent propinanda, in primis epar resinosa pars sp. vini extracta; habet enim hæc igneum quasi calorem, valdè attenuat & siccat, sanguinemque fervidiorem reddit, ac viscera sanguificationi dicata non solùm non roborat, sed & fundendo quasi sanguinem eorumque nativæ constitutioni adversando illis obest, venarumque orificia aperit.

Adstringit, consolidat &c.) Externè scil. adhibita, unde vulneraria est, abstergit etiam, consolidat, hæmorrhagiam natium sistit.

Provocat hæmorrhoides & menses &c.) Internè scil. exhibita quoad resinosam suam substantiam, non quòd oscula earum venarum aperiat, sed quia lentè & repetitis vicibus operatur, quæ repetitæ excretiones oscula venarum hæmorrhoidalium stimulant non sine aliqua singulari fermentatione massæ sanguineæ inducta & ad excretionem sanguinis irritant.

Præparata 1. *Aloë depurata sive lota.*) Impropriè lota dicitur, sed præstat appellare depuratam, solutam &c. Constat enim *Aloë* parte resinosa & aquea, resinosam aqua non dissolvit, sed sp. vini, aqueam autem partem aqua solvit simplex vel aliqua destillata, in qua potior vis laxativa seu solvens consistit, ut autem hæc intendatur, cum succo rosarum vel violarum imprægnari potest, & sic pilulis angelicis seu Francofurtensibus ortum dat, ut & Glasianis. Ideoque *Aloë* selecta cum Aq. s. extracta & depurata inque MB. vaporoso coagulata & cum Ess. absinthii aut Elix. Propr. non acidulato uno grano in quatuor pilulas formato ob singularem stimulandi vim ad 7. vel 9. pilulas in dosi mirè est efficaciæ ante cœnam vel decubitus tempore in cerevisiæ haustu.

N. De Aloës laxativæ & aliorum purgantium abusu vid. D. D. Simon. Pauli in quadrip. botanic. class. 3. p. 245. 246. & seq.

N. Aloës rosata vel depurata in bilioso liquore ex vesicula fellis extracto à me dissoluta & in digestionem posita noluit colorem verè sanguineum excludere, ut non nemini accidit, sed aloëticus color nigredine flavus perstitit cum insigni fœtore, quem sali aloës volatili Pechlinus adsignat Tr. de Purgantibus.

2. *Balsamus sive Extractum Aloës.*) Hoc resinosum est, eò quod cum sp. vini facta sit extractio, unde commodius ad Elixir Propr. quam pilulas laxativas adhiberi debet. Elixir purgans etiam ex Aloë cum Aq. s. extracta addita Arcani tartari s. q. & sp. vini elegantissimum conficitur.

3. *Aloë violata.*) Item tartarea cum crystallis Tartar. & rosata vulgaris sunt notitiæ. Prout & illa, quæ sequitur Hieronymi ab Aquapendente. *Nobiles Venetiis ex illustrissimâ SORSANORUM familia* has pro arcano habuerunt à centum abhinc annis. Comes MALATESTA Constantinopoli descriptionem advexit. Hæc cum in manus *Aquapendentis* veniret, eam officinis Patavinis communicavit. Pharmacopœi ad gratiam aucupandam Pilularum Aquapendentis, qui illis frequenter utebatur, nomen indiderunt.

3. *Oleum Aloës purgans.*) Hoc plus curiositatis, quàm necessitatis habet.

E.

¶ *CCCCXLIII. Elaterium.*

Ἐλατήριον, Elaterium succus est amarus, ex fructu cucumeris asinini expressus inspissatus.

N. *Omnium succor. hic maximè durabilis est, adeo ut ultra centum annos efficax manere credatur.*

Cucumis asininus describitur Cucumis agrestis, *Brunf. Cord. in D.* Cucumis sylvestris, *Trag. Matth. Fuchs. Dod. Lon. Cast.* Elaterii sylvestr. *Lob.* Cucum. asininus, *Tab. Ger.* Elaterium quod leve & candidum & igne instar pinguedinis accenditur, *Bellon.*

Eligatur Elaterium vetustum summè amarum.

N. *Elaterium à bimatu ad decennium colore candido utile, Dioscoridi: Æginetæ, quod anno antiquius non est, & quod vires cit: Theophrasto optimum, quod vetustissimum.*

Vires. *Purgans est violentum humoris serosi: movet menses, fœtumque interimit, unde rarus ejus usus, præcipuè cùm nec malignitate careat.*

PRÆPARATA.

1. *Elaterium depuratum.*

[Dosis à gran. ij. ad iv. vj.]

2. *Elat. correctum.*

N. *Depurari potest, si in ▽ solvatur ac filtretur, quod facili fieri potest negotio, siquidem ut plurimum liquidum extet.*

Corrigitur cum spir. ⊖-i & olei ut de Scammonео dictum.

[Syrupum ex Elaterio parat Poterius, ad colluviem serosam. Dos. ℥ß. ad ℥j.]

3. Fit etiam *Extractum* ex depurato succo per ☿, ut & Fœcula ex succo cucumerum maturorum per subsidentiam, cujus vires vide in observat. *Henr. ab Heer.*

Dosis gr. j. ac ij.

[4. Oleum ex Elaterio cocto Sicyonium dicitur, nervorum affectibus, surditati, bubonibus, conveniens.]

HOFMAN. *Elaterium.*) Vocatur ἀπὸ τοῦ ἐλαύνω expellere; ideoque *Elaterium* in genere omne expellens medicamentum juxtà *Hippocratem* denotat, sive forte purgans fuerit, sive aliud fœtum expellens. In specie autem *succus cucumeris asinini*, prout & hoc loco intelligitur. Tempus hoc conficiendi opportunum observandum est. Non debet autem *Elaterium* elaborari, antequam cucumis incipiat maturescere, aliàs dabit succum virosum, qui ὑπερκάθαρσιν facit. Non debet etiam postquam maturuerunt, non propterea quòd durissimi sint, & parum succi dent, sed quòd ad primum contactum dissiliant, itaque pereat, quod ad purgandum validissimum est.

Eligatur, quod candidum, leve, amarum & lucernis admotum facilè accenditur.

Purgans est violentum humoris serosi.) Est hydragogum excellentissimum, unde in contumaci hydrope viribus constantibus ex sententia operatur.

¶ *CCCCXLIV. Euphorbium.*

Εὐφόρβιον, Euphorbium succus est concretus acerrimus, ex sauciata Lybica Ferula ejusdem nominis extractus.

N. 1. *Modum extrahendi docet Dioscorid.* Videatur Matth. Dod. Lob. Lon. Tab. Ger.

N. 2. *Dodonæus Euphorbium, (unde succus ille extrahitur,) plantam esse perhibet. Dioscorides arborem: contradictione haud difficili conciliata. Sunt enim plantæ quæ temporis progressu, vel diligenti cultura arborescunt, cujus rei exemplum, & in hac civitate præbuit arborescens Rutæ [& Buxi] frutex.*

Genera Euphorbii sunt duo.

1. Sarcocollæ modo pellucidum flavum, pisi magnitudine in guttas æquales densatum, modicè cavernosum. 2. In utriculis, quibus excipitur, in massam densatur candicantem, aut vitri colore.

Dosis à gr. v. ad x.

N. *Adulteratur admixtis Sarcocollæ aut Gummi atque liquore Tithymali.*

Eligendum est purum, translucens, candidum aut flavum & acre, quod levi linguæ contactu os accensum diu detinet. Annotinum, nimirum per ætatem perfectionem suscipere creditur, acrimonia cum tempore mitiore reddita. Recens improbandum, ceu virium violentia suspectum.

Vires. *Insignem quidem vim obtinet serum ac aquas ex toto corpore purgandi. Verum enim vero non sine violentia ac molestia, quam præter substantiæ proprietatem malignam, & vi inflammandi (calidam enim gr. 4.) exerit.*

PRÆPAR.

PRÆPAR.

Correctum Euphorbium.

Correctio Euphorbii consistit partim in partium actium volatilium abolitione, partim in residuarum malignarum ac calidarum mitigatione, quod fit.

1. ℞ Euphorb. purificati ab omnibus fæcibus q. v. redige in exigua frustula ac inde pomo Citrio vel Limonio excavato, massaque panis obvoluto, coque in clibano: Euphorbium dein sic præparatum, (quod albissimum) vase vitreo serva. *Quercet. Pharm. Rest.*

N. *Augustana Pharmacopœa initio Euphorbium cum Ol. Amygdal. dulc. q. s. instar collyrij terere ac massam dein pomo imponere jubet.*

2. *Correctio Euphorbij.*

Solve Euphorbium in ☩o rosato, cola & inspissa ablueque ▽ Rosarum.

3. *Correctio præstantior.*

℞. Euphorbii (præstat quod prima correctione correctum,) affunde succum Limon. vel granat. acid. depuratum, ad eminent. digit. 3. vel 4. solve digerendo in ℳB, filtra calidè ac coagula. *Querc. Ph. R.*

4. *Correctio præstantissima.*

Solve Euphorbium cum phlegmate ☉-li totali & integro suo spiritu imprægnato, vel cum aquis citonior. pomorumvè curtipendulorum, oleo Sulphuris per C. vel spiritu ☉-li acuatis, decanta vel filtra & coagula. *Querc. dict. loc.*

5. *Extractum Euphorbii.*

℞. Euphorb. opt. depurat. (ut supra cum ☩ rosato) extrahe cum ▽, decanta, coagula & denuo circula cum novo alcoole (♂ 8. 10.) dein separato menstruo coagula △ lento, addendo aliquod correctorium pro libitu: fiat mixtura.

Vires. *Paralysi, Arthritidi, Spasmo, Hydropique conducit, pituitam nervis impactam expurgando ducit.*

6. *Ol. Euphorb. stillat.*

7. *Ol. Euphorb. commune.*

℞. Euphorb. ℥ß. Ol. Cheicin ℥v. vini generos. ℥v. coq. ad consumptionem vini.

Præparata illa communiora, quæ Euphorbium ceu basis ingreditur sunt *Hiera Logadij.*

Pilulæ de Euphorbio, &c. V. l. 3.

Sternutator. Colon.

HOFMAN. *Euphorbium.*) Ab *Euphorbo Iubæ Regis Mauritaniæ Medico* nomen obtinens. Est succus acerrimus ex sauciata arbore ferulæ speciem gerente profluens. Hujus Arbor acerrimo succo prægnans est, cujus eximium fervorem expavescentes incolæ, ovillas pelles arbori circumligant, & eminus contrà ramos ejus vulnerant. Ex plagâ copiosus succus in pelles defluit, qui posteà concretus colligitur.

Non sine violentiâ & molestiâ.) Per se scil. sumptum corpori damnum infert. *D. Balthas. Timæus à Güldenklee Libr. VII. de Morb. venenat. & malign. cap. 7. p. 323.*

G.

¶ *CCCCXLV. Ghitta, Iemou.*

Gutta Gamandra, gummi gotta, Gutta gemau, Cattagauma vel gemu, Gummi Peruanum s. de Peru, de Iemu, de Gemandra; aliis succus Cambici vel Cambrici.

Est succus concretus aut inspissatus (potius quam Gummi,) Cujus autem plantæ succus sit, nondum certò constat. Sunt enim qui ad Esulam, ad cataputiam majorem, ad flores Ricini Indi originem ejus referant, coloremque aliunde (E. g. ex Curcuma) conciliatum volunt, alii Euphorbii succum censent: aliis ex Scammonio & Tithymalo compositus est: nonnulli compositum ex Chelidoniæ majoris succo, Scammoneo & Croco suspicantur, aliis ex succo corticis mediani Frangulæ. Nos præcipuè de Usu solliciti, eligere suademus purum, flavique coloris.

Adfertur ex Sinarum regione, primumque adferri cœpit ante annos 40. *Videatur Clus. lib. 4. exot. cap. 8. succ. 11.*

N. *Videtur esse Gummi contra podagram Monardi.*

Vires. *Expurgat per superiora & inferiora, præcipuè humores serosos & aquosos, tum quoque omnem saburram viciosorum humorum ex toto corpore educit. Hinc usus ejus creber est in Hydrope, Febri, Scabie, pruritu & sim.*

Dosis à gr. v. ad xiiij.

PRÆPARATA.

Etsi crudum quidem, non citra commodum adhiberi queat, attamen cum nauseabundam possideat qualitatem, operæ precium duxerunt hanc obtundere. Unde.

1. *Ghitta Iemu correctum per Spir. ☉-i aut Tart. Mindereri.*

℞. Ghitta Iemu q. v. dissolve cum spir. ☉-: abstrahatur dein spir. ☉- residuumque exiccetur lentè, ne scil. nigrescat, sed colorem suum retineat.

N. *Edulcora si volueris ▽ aliquoties ablue.*

N. 2. *Procedit felicius correctio ad modum quem habes de Scammonio: vel Gummi Gutta terna vice cum Spir. ☉- aut ☩ imbibe, tere & exicca.*

Dosis à gr. xv. ad xx.

2. *Extractum s. Magisterium.*

℞. Gitta Iemu pulv. ℥ij. ▽ opt. ℥viii. *fiat solutio* digerendo in ℳB aliquot (2. 3. 4.) decanta & filtra calidè, præcipita affundendo ▽ ros. (Vel aliam aliquam,) abstrahe ▽ & coagula lentè.

N. 1. *Melius succedit processus.*

℞. Gitta Gem. ℥ij. opt. ▽ ℥v. ☍ Tartari ℥i. digere, & solvetur in ℳB brevi tempore.

N. 2. *Sunt qui* ℞. ▽. *Santali tinctura impragnatum.*

3. *Magisterium G. G. S. Clossai, sive Gammandra correcta.*

Imbibatur pulvis Chittæ Iemou, ol. Tart. deliquioso, ita ut liquescat instar pastæ, malaxetur diutissimè in mortario, terendo pistillo vitreo, donec colorem mutet, affunde ▽ Tartarisatum, macera per 15. horas in tali calore, qui colliquando solvendoque gummati non sit satis, decanta, malaxa ut prius, addito novo ol. Tartari, idque, tertia vice reitera, tandem albescentem hanc materiam lava pluries aq. ros. & ex illa desiccata Tabellas aut trochiscos finge.

Vires. *Leniter & absque vomitus provocatione operationes suas in plerisque absolvunt.*

Integrum doctumque Tractatum de Gitta Iemou conscripsit Clariss. Dn. D. Joan. Petrus Lottichius, Marpurgi Med. Professor publ. amicus meus singularis, ad quem Lectorem remitto.

HOFMAN. *Ghitta Iemou.*) *Gutta Cambodiâ, gutta gamba, succus Laxativus* quibusdam & flavè rubescens *Bauhini*, succus undecimus *Clusii*, qui *gitta jamau* dicitur, *gutta Gamandræ* &c.

Est succus purus nullis sordibus inquinatus, fulvi coloris, liquore aut salivâ madefactus flavo colore inficiens. Interim tamen resinosus etiam est, quia inflammabilis & candelæ admotus lucida ardet flamma, fumum ex fusco cœruleum spargens, cinerem relinquens nigrum, solvitur sp. vini ceu Menstruo homogeneo; solutio menstruo aqueo facta heterogenea est, potius atomorum segregatio, quàm vera solutio.

Cujus plantæ succus sit, nondum certò constat,) Verùm hic Nobis tradidit *Iacobus Bontius apud Indos in Regno Iacatrensi, Coloniæ Batavicæ novæ Archiater*, qui in suâ *Medic. Med. Indicâ* Cap. 9. Eam ad *tithymali* sive *Esulæ* quandam speciem *Iavanicæ* refert, Planta, inquiens, quæ *Guttam Cambodiam* fert, seu lachrymam istam flavam, quam in patriâ habetis, suprà dictæ similis est, nisi quòd non tam altè excrescat: ita ut fermè solo colore succi hi inter se differant, crescit hæc Planta, ut & Aloë maximâ copiâ in Cambodiâ regione Chinæ vici nâ, inde etiam nomen sortita est. Corrupto igitur vocabulo gurta gamba audit, quæ gutta cambodia nominari debet. *Vid. de Medicin. Indor. ad Garc. Hort.*

Vires. Expurgat per superiora & inferiora, præcipuè humores serosos) Instar vitri ☿ nii, unde noxæ quædam ipsi sunt cõmunes cum aliis validioribus, ventriculi subversio, vomitus &c. Usus hujus est frequentissimus in hydrope; dosis est à gr. iv. ad ℈ß. vel gr. xii. Hydropicis ℈ß. exhiberi potest.

Corrigitur sp. Sulphuris, vel Vitrioli Acet. dest. &c.

De hoc succo acriter disputarunt *Kœudenius & Hackstetterus* in peculiari tractatu, quem consule.

M.

¶ *CCCCXLVI. Manna.*

Δροσόμελι & ἀερόλι *Galen.* Mel ex aëre, cui cælestis natura, *Plinio.* Men Siracost & Terniabin, *Arab.* Thereniabin & Trangibin, Terengibil, *Serapioni & Avicennæ.* Manna purgatoria, *Matth.* Drosomeli, *Cord. hist.*

Est ros sive liquor suavis, qui ex aëre sublucanis temporibus decidens arborum ramis & frondibus, hinc herbis, lapidibus & solo interdum invenitur inhærere, brevi tempore coalescens, grumosus instar gummi apparet.

Manna itaque cum est { Liquida Tereniabin. strictè *Bellon. l. 2. obs. c. 65.* / Durior { Mastichina, Granata } *Hæ Officin.*

Pro diversitate regionum est Manna Orientalis s. Syriaca, Persica, Calabrica, Goritiana, Tridentina, Brianssonnensis.

N. *Meminit & Garzias Mannæ Granatæ instar seminis Coriandri, quæ nobis penitus incognita, nisi intellectum velit graminis semen, Mannæ nomine veniens*, de quo supra Class. 1.

Ex his etsi Syriaca laudem omnibus prætripiat: attamen nostratibus in Officinis primas damus Calabriensi & præcipuè granatæ, i. e. quæ granulis minoribus constat, vulgus Mannam foliorum vocat, quod scil. de arboribus colligatur. Hac inferior est mastichina, i. e. quæ granis majoribus & mastichis guttis prope æqualibus est. Dicunt mannam corporis, quod de ramis colligatur vel impetu ventorum in terram delabatur.

Eligenda candida, recens, anno non vetustior: rufsa enim & fusca inveterata est. Adulteratur saccharo penidio, herbarum foliis circumvoluto. Sic quoque quæ Sennæ folia granis suis amplectitur factitia est, C. B. Fit quoque Manna factitia ex amylo Manna, Scammonea semine aliquo & radice lacticinia, *Christ. Acost. c. 8.*

Vires. *Temperata est ad caliditatem reclinans, gutur, asperam arteriam, thoracemque leniens, alvum blandè movens, bilem serososque humores educens.*

Dosis infantibus à ℥ij. ad ℥ß. adultis ab ℥iß. ad ℥iiß. & ℥iij.

N. *Quia facilè bilescit, in febribus, nisi frigida admista fuerint, non adeo conveniens censetur.*

PRÆPARATA.

1. *Electuar. Diacassiæ cum Manna.* Vide Disp.
2. *Electuar. Lenitivum de Manna.* Vide Disp.
3. *Mannæ Tartarisata s. Tabulæ de Manna.*

Fiunt ex manna soluta & purgata, quæ more communi in tabulas effunditur, ad Mannæ ℥j. Cremor. Tartari ℥j.

[*Prostat etiam Mannæ composita additione Ialapæ.*]

4. *Manna liquida.*

℞. Mann. Calab. ℥ii.
Crem. Tartari ℥ij.
Aq. stillat. pro libitu ℥v.

Tartarum primò aquis optimè solvatur, hoc facto, lento igne manna; quæ omnia calidè per linteum trajicienda, & cum albumine ovi clarific. in modum syrup. Cui ad conciliandum gratum odorem aqua cinam. [Essent. citri] vel simile quid affundi potest.

Ex Communicatione D. D. Iohan. Kiefer.

[Dosis à ℥iß. ad ℥ij. pueris adultis ad ℥v. vel ℔ß.

5. *Spiritus Mannæ.*

℞. Mannæ el. q. v. destilla △ lento ex Cucurbita, & habebis spiritum insipidum.

Vires. *Sudoriferum insigne est in febribus tùm pestilentialibus, tùm communibus, sudorem propellens admodum fœtidum.*

Dosis ad cochlear. 1.

Solvit itidem Sulphur, unde Tinctura Sulphuris flava Cl. Dn. D. Helvic. Dietericus, Medicus Electoris Brandeb. Principp. Dan. & Holsat. amicus meus integerrimus.

6. *Spiritus Mannæ alius.*

Dissolvatur Manna rore Majali, & tandiu cohobetur donec sublimetur in caput Mci instar nivis. Hic [illegible]s in spiritus fluidam naturam redactus fit solutivum Solis mineralis, sepositâ omni vi corrosiva. *Beckerus in Hermete redivivo.*

7. *Syr. de Manna laxativus. Dn. D. Echoldi.*

℞. Polypod. q. ℥vj.
Rad. Ireos Flor. ℥ß.
Passul. min. ping. & incis. ℥iij.
Fl. Violar.
Borrag.
Bugloss. ana p. j.
Sen. s. ft. ℥iß.
Cinam. ℥ß.
Aq. mulsæ ℔iij.

Coque omnia l. a. ad consumpt. Lib. 1. Coletur & exprimatur. In colatura dissolve.

Manu-

Mann. calabr. ℥ iij.
Sacchar. penid.
Cand. alb. an. ℥ j.
Coq. ad consist. syrupi, addendo in fine aq. Cinamo. parum.
Dosis ℥ j. ad ℥ ij. & ultra.

HOFMAN. *Mannæ.*) Nostratibus in officinis primas dat *Calabriensi* & præcipuè *granatæ*, id est, quæ granulis minoribus constat, vulgus *Mannam* foliorum vocat. Præter hanc Alterius adhuc meminit *Th. Bartholinus Centur. 1. Epist. med.* 54. quam ex trunco Arboris orni stillantem eo modo vidit, quo ex Pino resina, vel ex ceraso gummi & quidem etiam in Calabria. Scilicet alternis ictibus truncum orni cultro vel securi proscindunt vulneribus & mane sequenti colligunt humorem exstillantem, excipiunt & abradunt cultris ligneis & abstergendo vasis imponunt. Liquorem deinde in mensâ explicant, soli obversam, ut absumatur aquea humiditas & aciditas, quæ suavitatem corrumpit, idque, sæpè repetunt. Cicadæ quoque aperiunt suctione suâ ornum, ut succo dulci fruantur, deinde per apertum foramen liquor stillat, quem vulgus postmodum ex aëre deciduum putat, prout & *D. Autor* eandem fovet sententiam. Licet *Christophorus à Vegâ* non ex ipsâ Arbore, sed cicadis aut apibus parvis hunc succum guttatim defluere sibi imaginetur, sed falsissimè

Hæc inferior est Mastichina.) Hæc rotunda est instar granorum Mastichis, & ex ramis & foliis arborum ventorum impetu decidit, grandinis modo. Verùm impropriè *Manna* vocatur, cum potius sit *lachryma Arborum* concreta.

4. *Manna liquida.*) Hæc uti suâ non caret laude, ità tamen sequens etiam non postponenda est. Recip. Mannæ el. ℥ ij. vel ℥ iij. cremor. Tartari ʒ j. vel ʒ i ß. Solve in calore MB. benè muniti cum ▽ font. acidula ℥ iv. vel ℥ v. adde parum succi Citri rec. vel sp. Vitrioli martis pro grato haustu. Tandem cum albumine ovi clarifica & per chartam filtra, denique cum cortic. Citri recent. f. odor suavis aut cum eleosacchar. q. Dos. à ℥ iij. ad ℥ iv. vel ℥ v.

MANNA IULEPATA.

Recip. Mann. el. ℥ iv. aq. Scabios. ℥ x. dissolve ad △ & cola, postea adde crystallor. Tartari ʒ i ß. bulliant insimul lento △ne usque ad consump. tertiæ partis, cui iterum addatur alia drachma crystall. Tartari, iterumque bulliat ad consumptionem alterius unciæ, ita ut tota potio remaneat ad ℥ viij. circiter, quæ potest propinari frigida.

6. *Spiritus Mannæ alius.*) *Ros Majalis cum Mannâ calabrinâ & lotus* exhibet menstruum metalla & gemmas solvens; item si manna dissolvatur in rore majali collecto ex rosis aut aliis odorifuis balsamicis, multò erit præstantior, ut quæ in minori dosi majores edet effectus.

¶ CCCCXLVII. *Opopanax.*

Opopanacum quid sit & quodnam optimum, vide supra, hoc loco illius purgandi facultatem describemus, quâ educit phlegma crassum & viscosum, non solùm è mesenterio s. regione prima, sed & idem allicit à partibus remotis & junctures, adeoque mundificat cerebrum, nervos, pectus: tussi antiquæ confert, potum cum aceto hora una ante accessionem febrilem, arcet rigorem, maximè si idem opopanax cum succo apii ac oleo anethino spinæ illinatur.

Dosis à ʒ ß. ad ʒ j.
Corrigitur spica & mastiche.

PRÆPARATA.

1. *Opopanax depuratus*, Fit solvendo (in ✠) colando & inspissando.
2. *Extractum.* Fit ut Euphorbii.
Dosis à ʒ ß. ad ʒ j.
3. *Pilulæ de Opopanace com.* Vid. Disp.
Dosis ʒ j.
4. *Oleum stillat.* (*ex ℣ per cinerem.*) *Sagapenum*, Vide Class. 2.

¶ CCCCXLVIII. *Scammonium.*

Scammonium, Scammoneum, Scammonia, Scammonea. Est succus ex radice Scammoneæ, plantæ lacteo succo plenæ, extractus & inspissatus. Extrahitur autem vel radicem adhuc crescentem incidendo (*vid. Dioscor.*) vel eadem (dubio procul cum foliis & caule,) prælo submittendo.

Scammonia planta est. { Syriaca, *hæc hujus loci.*
Monspeliaca, Valentina.

Dicitur Σκαμμωνία, *Dioscor. Theophr.* Scammonia, *Matth. Lon. Cast.* Scammonea, *Cord. in D.* Antiochena, *Cam.* Scammonium, *Cord. hist. Dod.* Syriacum, *Lob.* Syriaca. C. B. 1.

Optimum est quod ex Antiochia affertur, dein Armenium, Europæum omnino pravum est. Probatur quod nitidum, splendidum, (instar gummi) rarum citò liquescens, friabile, colore cùm frangitur, fulvo, non valde ponderosum, tactu linguæ lacteſcens, nec vehementer eam calefaciens, (nimirum hoc Tithymali admisti argumentum est.) Quod ab his notis recedit, tantò pejus existit, quantò longius recesserit: Improbantur glebæ ingentes, nigræ, graves, nimirum aut adulteratæ hæ sunt, aut succus ex tota planta expressus.

Dosis à gr. v. ad x. vel xij.

Vires. *Expurgat valde humores biliosos, acres, serosos, adeoque creberrimi usus est, non modò per se, sed & cum aliis permistum.*

N. *Cum magnæ sit acrimoniæ intensæque caliditatis & siccitatis, infensæ malignitatis, mordacis flatulentiæ, excessivæ attractionis; adeoque aptum natum quod intestina erodat, viscera, cor, epar, &c. conturbet, ventriculum flatibus mordacibus lacessat, vi suâ calfactoriâ ac exiccatoriâ (quas 3. gr. obtinet) inflammet, & consequenter febres producat, vi attractoriâ hypercatharses introducat, correctione opus habet, hanc alii aliter instituunt. Hinc,*

PRÆPARATA.

1. *Scammonium correctum per Cydonium, id est, Diagridium.*

℞. Scammonium tritum, coque in malo Cydonio excavato pastâ circumdato, exemptum dein diagrydium serva pro usu.

N. 1. *Hæc elaboratio est Gal.* l. 1. c. 1. de aliment. facult. *ubi interna mali cotonii acetabula semini destinata excavat, eaque Scammonio replet ac coquit.*

N. 2. *Antiquum imbecillum est ideoque flatulentum, bimum est optimum.*

N. 3. *Dicitur Diagridium, Diagrydium, Diacrydium.*

2. *Scammonium defæcatum per succum Citonior.*

Solve Scammonium (vel diagrydium) in succo calido Citonior. Rosarumve pallidarum aut Damascenarum s. a. decanta à fæcibus ac coagula.

N. 1. *Quercetanus veram scammonii præparationem fieri cum succo Limoniorum ait, cum quo procedit ut dictum.* Vide Pharmacop. c. 15. *Alii cum succo Citri.*

N. 2. *Crollius imbibit Diagridium puriss. succo clarificato Ros. pallidar. vel Sylvestrium, (forte Damascenar. seu Provincialium) addit spir. ⊖ is guttam unam*

unam vel alteram, atque exiccat calore solis vel retro fornacem, idque repetit multoties (20. vel 30.)

Dosis à gr. vj. ad xij.

N. 3. *Brendelius dissolvit Scammonium in ▽ destillata actu frigida. Sic subsidet picea quadam substantia, à qua decantat liquorem supernatantem: idque repetit, novam scilicet ▽ affundendo, quoties ▽ albicantem colorem contraxerit. Coagulat dein decantatas ▽ sleni calore ad siccitatem.*

Dosis ad gr. xij. &c. *Brendel. in Chym.*

3. *Extractum per Spiritum Vini, Magisterium s. Resina Scammonii, Pulvis Syrius.*

℔ Scammonii purissimi grosse triti ℥ij. ▽ opt. ℥xij. (vel ad eminent. dig. 4.) Digerantur in Mβ hora unâ ac alterâ, sæpius agitando, ut solvatur: dein filtra calidè per chartam, filtraturæ affunde ▽ frigidam Rosar. (vel aliam aliquam ▽m) & lactescet liquor. Abstracto ▽ repone reliquum & residebit Resina quam (à supernatante lacteo liquore decantationis beneficio separatam,) ter quaterve ▽ rosaceâ lava.

N. 1. *Si Scammonium purum fuerit, vix pars tertia decedit.* Sala de Vegetab. Kesl. 1. c. 90. Tentzel. in Exeg.

Dosis à ϑß. ad gr. xv.

Fit quoque Extractum Scammonii per Acetum destill.

Dosis gr. 8. vel 12. *Hartm. in Croll.*

4. *Extractum Diagridii aromatisatum F. F.*

℔. Cinam.
Zinzib.
Caryophill.
Macis.
Nuciſt.
Cardamom.
Cal. Arom.
Anis.
Cortic. Arant. ana ℥ i ß.
F. Extractum cum ▽ ℔ß.

2. ℔. Diagrid. ℥ iij. Extrahe itidem cum ▽ s. a.

Utrumque Extractum conjunctim digere. ▽ abstrahe ad consistentiam Extracti.

Dosis gr. xv. ad ϑj.

5. *Extractum Scammonii Glycyrrhizatum.*

Verum Scammonii correctivum est succus liquiritiæ. Infundatur radic. glycyrrh. bona quantitas in aq. per 24. horas, eaque infusio nova semper glycyrrh. additione ter repetatur, coctione levi præmissâ. In hoc decocto Scammon. pulverisatum resolvatur, filtretur, exhalet aqua sub finem lenissimo △ (ne aduratur) usque dum Extractum in fundo resideat. *Est S. Clossii.*

6. *Elyxir Scammonii Crollianum s. Pilulæ Scammonii.*

Ex Scammonio crebris imbibitionibus succi Rosar. (ut supra) impregnato, extrahe Tincturam s. a. digerendo cum ▽ opt. (in quo sem. anis. fœnic. cinam. spica nardi macerata,) decanta & abstrahe ▽ ad consistentiam duriusculam, vel quod melius, præcipita cum ▽ Rosar. & lava.

℔. Hujus Extract. ℥ j.
Succi Citonior. depurati ℥ iiij.
Ros. Rub. depurat. ℥ j.
M. & coagula ad consistentiam pilul.
Dosis à gr. 10. ad 20.

7. *Alia correctio Hartmanni: Scammonium ☉-latum.*

℔. Scammon. minutiss. triti q. v. imbibe cum pauxillo spir. ☉-i vel ol. Sulphuris p. c. adfundendo guttas aliquot. Ol. anis. vel fœnic. contere diligenter ut fiat massa instar picis viscida, quam serva.

Vires. *Purgat leniter sine omni molestia.*

Dosis à gr. xv. ad xxv. *Hartm. in Croll.*

N. 1. *Eodem modo mitigatur & vehementia omnium succor. purgantium, Aloës, Elaterii, Gummi de Pern.* Hartm. in Croll.

N. 2. *Quercetanus in Pharmac. Restit. c. 15. Chymici, inquit, qui elegantes illas & singulares ☉-i proprietates occulte in eo delitescentes eruere norunt, haud verebuntur Scammoneam, Myrrham & ipsa etiam Gummi præparare & dissolvere cum phlegmate ☉-i, toto suo spiritu impregnato. In hoc solo enim spiritu latet vera illorum simplicium præparatio, quæ cum exuperante cal faciendi qualitate insignita sunt, & hac viâ exquisite & perfecte corriguntur.*

N. 1. *Nitrus ☉-li & Tartari comburunt Scammon. & in picem vertunt, ac proinde multum virtutis catarticæ deperdunt. Satius igitur erit Scammon. resolvere in Tinctura ros. cum Nitro ☉-li paratâ ut moris est, resolutumque ad Extracti consistentiam reducere.*

8. *Scammonium Sulphuratum.*

℔. Scamm. minutiss. triti, q. v. (E. gr. ℥j. vel ℥ij.) Extendatur supra chartam bibulam, delineaturque supra carbonibus vivis sulphure superinjecto fumantibus, donec Scammonium, (quod continuò movendum) liquescere incipiat vel albescat. Scammonium hac ratione optimè correctum exhiberi potest à gr. vi. ad vij.

9. *Scammonium rosatum.*

℔. Scammon. vel Diagrid. q. v. Extrahe cum spiritu Citonior. s. a. decanta, filtra & inspissa ad consistentiam mellis. Dein adde Scammon. ad ℥j. succi Ros. Rub. recenter express. ℥ij. coagulentur simul ad siccitatem.

N. *Si Spirituum Citoniorum, infusione Santali tinctum, loco Menstrui extractioni huic adhibueris, non modò Scammonium colore elegantius, sed & Epati minus noxium acquires. Et hoc modo paratum Scammonium rosatum extat in officina Salzwedeliana, jucunda suâ rubedine visum oblectans.*

Dosis à gr. vj. ad xv.

10. *Infusum Scammonii seu Spiritus purgans.*

℔. Scammon. el. p. iiij. Succi Cydon. p. ij. mixta pone in locum calidum quotidie movendo, donec induretur. Tunc affunde ▽ Malvatici, q. s. stentque aliquamdiu in digestione. Et sic spiritus purgans seu solutivus.

Vires. *Purgat sine ullo fastidio ac molestia.*

Dosis variat pro Scammonii ingredientis quantitate.

N. *Hæc infusio ad annum circiter servata, rejicit ad superficiem guttulas olei rubei, instar picis liquidæ, in quo ferocia seu malignitas Scammonii residere judicatur.* Tentzel. in Exeg.

11. *Diacy-*

11. *Diacydonium Lucidum Scammoneatum seu laxativum.*

℞. Gelat. Diacydon. lucidi ℔ j. Extract. Diagrid. ℥ vj. coque lento igne, (N. B.) optimè miscendo, ad justam consistentiam.

Vel

℞. Scammon. ℥ iv. extrahe Tincturam cum V postea fiat s. a. Cydoniatum ex succi Cydonior. ℔ iij. Sacchar. ℔ j. Tincturam paulatim succo affunde, misce exactè ac affunde in scatulas.

Dosis à ʒ j. ad ʒ ij. & ʒ ij ß.

N. *Nisi mixtio exactè fiat, fieri potest, ut diagrydium in uno loco parcius, in alio copiosius concrescat, inde purgatio justo lenior, hinc copiosior adeoque hypercatharsis nonnunquam subsequitur.*

12. *Gelatina Cydoniorum Laxativa cum Turbith.*

℞. Scammon. ℥ ij.
Turbith. ʒ iv.
Extrahe cum V, postea
℞. Decoct. Cydon. ℔ vß.
Sacchar. ℥ xviii.

Coq. s. a. & F. Gelatina, cui sub finem affunde Tincturam Diagridii & Turbith, spatulâque agitentur, donec V evanescat. Tandem repone pro usu.

N. Communiora præparata, quæ diagridium ceu basis ingreditur, ipsemet Tyro observare poterit.

Præcipua ex his sunt

Confectio Anisi Laxativi.
Elect. Benedict. Laxativ.
De citro solutivum.
Diacydonites Laxativ.
El. Episcopi s. Elescoph.
Confect. Hamech.
Indum majus.
Diaprunis solutivum.
Rosatum.
De succo Rosarum.
Zinziber Laxativum.
Pilulæ Aggregativæ majores.
Aureæ.
De Fumaria.
De Hermodactylis.
Extractum Catholicum, &c.

HOFMAN. *Scammonium.*) ἀπὸ τῦ σκάπλειν à fodiendo vel cavando caule, dum succus colligitur, dictum, & notat tam Plantam, quàm succum. Nonnulli accuratius pronunciaturi Plantam Σκαμμωνίαν, succum verò Σκαμμώνιον vocant, vel δάκρυσιον, lacrymulam.

Est autem Scammonea planta lacteſcens, volvulosa, scansoria, lævis, smilacis modo, cui foliis, flore, facie valde similis, radice autem dissimilis est, quæ in smilace tenuis est, in Scammoneâ crassa, prælonga intus candida, odore grauis & multo succo prægnans. Ex hujus Plantæ radice hoc scammonium colligitur.

Optimum est &c.) Quod ex incisâ radice superna exsudat, & maximè quod ex Antiochiâ affertur, colore taurini glutinis, levis ponderis, resinosum &c.

N. *Cum magnæ sit acrimoniæ, intensæque caliditatis & siccitatis &c.*) Ideoque Scammoneata illis non sunt exhibenda, quibus ventriculus est debilis, quales sunt hypochondriaci. Nec illis qui καύσωσι viscerum laborant & ad febres proni sunt; Nec illis, qui cardialgiâ laborant.

Præparata. 1. Scammonium correctum per cydonium, id est, Diagrydium.) verùm quocunque modo præparatum & correctum sit Scammonium, attamen summâ semper cum cautelâ & circumspectione uti debemus. Ego nunquam in praxi meâ in usu habui, nec in posterum habebo, me semper ab istiusmodi venenis colliquativis abstinens, contrà autem studens salis mei purgantis absterſivi saponariam vim habentis saluberrimæ usurpationi. vid. suprà Libr. 2. Cap. 73.

N. *Nisi mixtio exactè fiat.*] Ideoque *extractum Scammonii* non solùm probè prius est exsiccandum & in pulverem redigendum, verùm etiam cum amygdalis dulcibus subigendum, ut eò facilius posteà cum succo cydoniorum dilui possit, ne denuò, prout aliàs solet, in suam redeat resinosam substantiam, ac intrà corpus sumptum vel parum operetur, aut frigidâ superbibitâ ventriculo ac intestinis molestias subsequutâ hypercatharsi creet.

Et hæc sunt quæ de Vegetabilibus scribenda fuerunt.

Jam ad finem D. Author perduxit librum suum de Vegetabilibus, illumque observationibus & animadversionibus D. Hoffmanni, nec non aliis quibusdam additamentis illustratum videre licuit: unicum superest ut in Doctissimi æquè ac curiosissimi Lectoris gratiam, Clarissimi D. D. Georgii Wolffgangi Wedelii Experimentum Chimicum novum de Sale Volatili Plantarum, hic inseramus. Sic enim una eademque serie reperiet, non tantùm quæ de historia, natalibus, qualitatibus, præparatione galenica & chimica plantarum hactenus scripsere accuratiores; sed etiam quid curiosior ἐγχείρησις in sale volatili earundem, etiam sine ignis tortura eliciendo posuerit, quave industria, & quibus instrumentis in id usa fuerit.

GEORGII

GEORGII WOLFFGANGI WEDELII,

D. Professoris Publici, & Medici Ducalis Saxonici,

EXPERIMENTVM CHIMICVM NOVVM

De

SALE VOLATILI PLANTARVM.

PRÆFATIO AD BENEVOLVM LECTOREM.

ÆQuissima vox est, redde quod debes. *Memini me promisso dudum debitoris nomen subiisse & exsolvere jam debere, quod plurimi à me hactenus solicitarunt.*

Liberare fidem addecet, licet dilatam, neque enim frustrà sæpe differre licet, quæ omnium judicio exponere velis, maturè interim in vadimonium testes exceptione majores mihi comparavi. Exponere rem eruditis decreveram, ne sine teste relinquerer, ore quidem, non literis, quid enim scripto aliud reportassem, quàm judicia sinistra, aut vilipendium, aut, quando ab amicis hæc timenda non erant, alia.

Inter istos nomino potissimùm Excellentissimos viros, (tacebo autem jam domesticos, & familiares plures) D. D. Tackium, Meibomium, Barnerum, *ast quanta nomina!*

Vix eloqui possum, quàm benevolè exceperit conatus meos ipse tunc nobis præsens celeberrimus D. D. Tackius, *quàm ingenuè mentem suam exposuerit, & quàm amicè de me sentire apud Serenissimum meum Principem sustinuerit.*

Non persuadere opus fuit, nec disserere, in his enim sæpe.

Nec locus ingenio est, oculi, Te judice, vincant.

Id unum mihi scrupulum movebat, quod accidit sæpe, ut quæ audientes mirabamur, eadem legentes rideamus, seu, quæ Cyri *apud* Xenophontem *est oratio,* μείζονα οἰηθέντας μείονα ἰδεῖν, arbitratos majora minora videre, *& quod in proverbio fertur,* ἄνθρακες ὁ θησαυρὸς. *Verbo, non ad palatum omnium fore, minus ad votum eruditiorum, alteri fœtidum, alteri difficile, aliis vile.*

Ast noveram, quàm levis scintilla in altæ lucis pyramidem exurgere possit, unde licet imperfecta hæc videri possent, malui tamen rudia hæc, & in incunabulis suis, si ita loqui fas est, exhibere, quibus ultra seculum absconditum latuerat, quàm diutius premere.

Εἷς ἀνὴρ οὐ πάνθ' ὁρᾷ, *ait* Græcus Poëta, *mihi satis est, multa nescire, pauca nolle. Aliis quoque relinquenda est pars gloriæ, in medio palma omnibus posita. Gaudebam hinc prodiisse hâc occasione quædam alia, ad remfacientia.*

Noveram enim, quàm solerti disputationum vanitate alter alteri præripere sæpe conetur inventionis laudem, & quàm immeritò literariis altercationibus conspurcentur sæpe, quæ nitore suo clarius prodire gestiebant. Dispeream, si hoc non est supplicium de studiis sumere.

Non arrogo mihi laudes tuas, Lector Benevole, *non ambio vana molimina, liberum penes Te esto judicium.*

Q. D. B. V.

CAPVT I.

Salia volatilia plantarum dari, extra dubium est.

DIes diem docet: non unâ vice inexhaustus fons arcanorum naturæ æquè & penitus diffluit, restant indies novi propullulantes rivi, ne dicam maria; hinc sæpe frustrà negantur dari, quæ solers cura in apricum proferre gestit, imò sæpè quasi aliud agendo invenit.

Videri posset ἄτοπον, τὸ διότι quærere, si τὸ ὅτι nondum fuerit dilucidatum, sed cum non solùm ignota fuerit chimicis ⊖lium volatilium è plantis productio, sed & produci posse iisdem impossibile visum, & negatum, operæ pretium æstimandum est, de his quædam præmittere.

Negant *alii* penitùs, ea dari in vegetabilibus. Vegetabilia, *ait Zvvelfferus classe* 15. *pharmac. reg. p. m.* 688. pauco, aut nullo, sale volatili constant, ac per consequens nec in illum resolvi possunt. Ac, licet credi posset, illum tantùm de terrestrioribus loqui, non aromaticis, balsamicis & scorbuticis, vero tamen verius comprobatum asserit, nullum substantiale existens sal volatile ex vegetabilibus, uti ex animalibus in dies accidit, arte elici posse, nisi ⊖em fixum, & hunc ipsum non, nisi præviâ incineratione.

Limam hæc subiêre non immeritò, tùm *D. D. Schroeckii nostri animadvers. in Zvvelff. pag.* 525. & 526. tùm *D. D. Bohnii*, qui *exercit. physiol.* 7. *de sanguif. in coroll.* rectè hæc mechanicæ contrariari affirmat, cùm ex frumentis ⊖ volatile copiosissimum proliciatur, & ex pipere ipso sal volatile penetrantissimum acceperit, quod non sine causâ egregium febrifugum constituere suspicatur.

Alii eadem quidem negârunt itidem; sed, cum notabilem copiam salis volatilis vidissent in urinâ, quin in cervo, quoad hanc ipsam, & inprimis sanguinem & cornua, credidêre eadem nec cibo, nec potui, plantisve inexstitisse, nisi in formâ spiritûs acidi, quem ventriculi sal fermentale in sal volatile commutet. Videri hanc in rem potest *B. Mœbius fundam. Medicin. Physiol. c.* 10. *p.* 190. *ubi*, plantæ, *inquit*, omnes non facilè ⊖ volatile præbebunt; sed solummodò spiritum acidum. Involu-

Involutas esse aliis particulis volatiles has salinas, & nominatim ab acidis quasi subjugatas, certum est; verùm, ut facile fuerit excutere hoc jugum, & annihilare imperium, sub quo degebant, sic promtè eadem menstruo stomachico auscultant, sui fiunt juris, & sanguinis partes consimiles vegetant & restaurant. Altioris verò indaginis est, quomodo acida volatilia, exemplo formicarum, penetrantissima illa & subtilissima, reddi possint urinosa, & quo medio ipsa hanc naturam & efficaciam obtineant.

Neque obstant, quæ *loco citato Zwelfferus* objicit, necesse esse, ut sal volatile sapore, odore, destillatarum aquarum, prout in aromaticis, balsamicis & scorbuticis aquis, percipiatur: neque sola elementaris, insipida, ac inodora aqua prodeat; si enim id sufficeret, pari ratione concludere licebit, nec in scorbuticis plantis sal esse volatile, cum v.g. ♈ ♎lata sedi minoris, aut acerrimi, per se facta planè insipida prodeat.

Ludit nimirùm sal volatile instar ☿rii, modò hâc, modò illâ facie apparens, prout particularum inversio & immutatio ipsi accidit. Quin *ipse*, cum à posteriori argumentum ducat, arte elici eadem non posse, quod alembicum non ascendant, seu mediante ♎tione vulgari aquarum se non exhibeant, cogitare debuisset, latius patere præparandi modum, neque firmiter ex hoc ipso concludi posse, neque sal volatile in plantis dari, neque arte elici ex illis posse.

Mitiùs si quis ea explicare velit, respexisse dici possent ad ea, quæ communiter prostant, nondum in libellis chimicis de his exstitisse processus, modò ipsius contextûs consequentia id permittat.

Alii sub nomine essentialium, ita communiter dictorum, salium volatilia venditarunt, ut *Unzerus*, *Mullerus*, & alii plures; sed, utut mediæ quasi naturæ & constitutionis sint hæc ipsa inter fixa alcalia & volatilia; attamen κῦρ χρησιῶς saltim ac impropriè nomen hoc merentur, quæ præsertim terrea magis fuat, neque requisita ac conditiones salis volatilis obtinent.

Ex his ergò efficitur, experientiam chimicam hâc in parte altiùs promotam, contra quasvis sive tationes, sive hypotheses, malè fundatas, sive denique autorum *contrarias opiniones*, locare posse in apricum facili negotio salia volatilia, quo uno omnia corruunt argumenta, quæcunque in contrarium adducta sunt, neque, cùm res tàm clara sit, eadem vel adduci, vel discuti pluribus opus fuerit.

Hoc loco meminisse lubet, tenerum admodum esse plantarum ☉ volatile, ac delicatum, ut in hoc meritò animali regno, cui major hujus erat necessitas, palma cedat; non tàm & tot ramosis plicis & frustulis alembicum pingit vegetabile tenerum sal, quàm animale. Quin sæpe ne crystallulis quidem se videndum offert, sed solùm liquori immersum gustui & olfactui se offert, & cum acidis effervescit: qui tamen sensus adesse nihilominùs id sufficienter & nemine reclamante probant, ut adeò sal volatile, ab asservandi modo & in quibusdam necessitate, possit duplici sub formâ concipi & statui: *liquidum* & *solidum*: &, sicut sal volatile C. C. viperarum, lumbricorum, &c. matri suæ seu vehiculo immersum totâ die dispensatur: sic id longè magis in vegetabilibus concedendum est, v.g. ♒ ☉is ☿ volatili, &c.

Quòd enim succini sal volatile magis præ reliquis per se adservari potest, ♎ copiosius facit, ejusdem porulos quasi incrustans, ne annihilari ab ambiente, & resolvi tàm facilè possit.

Nullum verò tàm promptissimè, quàm cervinum, avolat, hinc & viperinum & eboraceum, inde eadem immersa servare, & dispensare essentificata par est; medio modo se habent ☉ volatile ☿ri & ☌ci, ut adeò ☉ia hæc volatilia meritò audiant, quòd & ignem minimè sustinent, & aëris solius admissu facillimè in auras avolant, contrà ac fixa facere consueverunt alcalia.

Idem & vegetabilibus contingere certum est, nisi liquori juncta & dispersa annihilari tàm promtè respuerent. Hinc & in sequentibus, cùm de salibus volatilibus loquemur, eadem non tàm abstractivè, quàm concretivè, seu non sine subjecto ac vehiculo intelligenda potissimùm volumus, ceu id in scholis Medicis, modò propriè quis non solùm nomen sæpe, sed rem ipsam attendat, in aprico est, ut ♒us ☉ ☌ci nihil aliud est, quàm sal volatile in liquore aqueo subsistens: ♒us ☉is ☿ri volatilis eundem censum cum aliis meretur.

CAPVT II.

Modi parandi Salia volatilia ex seminibus, extractis, & Oleis ♎latis.

EX seminibus plantarum ☉ volatile mediante igne elici posse, quæ acrimoniam cum odore, vel alterutrum horum junctum habent, tàm verum est, quàm quod verissimum, neque de reliquis, quæ minùs sapidas offerunt particulas, penitùs dubitare licet, nisi quòd parcissimum & diffusissimum ea exhibitura sunt, respectu priorum, ☉ volatile.

In semina ductu naturali, & extraneo calore vegetante solari, vis & anima quasi omnis abit, recumbit in his, ceu in centro & puncto ultimo ☉ volatile, unde effœta tunc eò magis redditur planta, quò maturescit magis semen. Colligitur in his, ceu in receptaculo, ex plantæ cadavere quasi emigrans & novum germen exspectans vegetans forma, quæ priùs sparsa erat in toto herbæ corpore, unde in his ☉ volatile concentratum videre est, quod in reliquis partibus diffusum priùs palabat.

Patet hinc, quàm promtè ex his educi possit ☉ volatile, sive seorsim, sive sub sulphuris pallio occultatum, &, ceu ex herbis oleum longè difficiliùs elicere datur potestas, quod ex semine promtè efficitur: sic par ratio est salis volatilis, ut mirari subeat, lusisse multos ea ipsa, & visum effugisse, donec emunctiorum Chimicorum naribus ea videnda se exhibuêre.

Insipidorum seminum exemplum sint frumentacea, quæ copiosissimum in se continent volatile sal, idque prolici de se lubenter patiuntur. Magis id amicum naturæ esse conveniebat, magis patis quàm agere in corpore, ob nutriendi, quâ pollet, facultatem: hinc minùs sapori obvium, temperata: oleosæ emulsioni mersum, hinc volatile sal minùs percipitur à priori. Ast, quàm bellè reficit analepticus panis spiritus, in Ram coraliorum hinc non sine causâ expetitus: quam confortat non dicam odor, quod *Democriti* prædicatur exemplo, quàm ipsa substantia, ut frustrà hinc neget *Helmon-*

tius

tium, panem reliquorum omnium ciborum esse fundamentum.

Neque obstat ☵us acidulus, quem fundit, quò minùs occultetur una ☉ volatile. Tacemus alia similia, quæ posteris temporibus diligentia vulcano vel subjecit, vel committet ulteriùs. Ut enim in bonâ causâ vel tria verba sufficere scribit *Pindarus*, ita tiam sæpe in exemplis id abundè valet.

Tetigimus jam hæc priori capite, ubi & ☉is volatilis piperis mentio facta est. Dudum jam nobis *sal volatile fraxini* elegantissimum ex semine, quod avis linguam vocitant, prolectum commendavit & ostendit *Dn. Ludovici* noster.

Illustrabimus exempli loco eadem ulteriùs semine rutæ, sophiæ Chirurgorum, aliorumque similium.

℔. *Sem. dictorum, rutæ, cochleariæ, soph. Chirurg. &c. benè mundat. & sicc. q. v.* v. g. ℔ß. vel ℔j.

Inde ♋ vitreæ, ☌la lento igne primò phlegma, hinc ☉ volatile spiritui nuptum, & seorsim quoque pulcherrimis rhombis recipientis se affigens parietibus longè elegantissimum, & oleum penetrans, ad καπνόεν usque copiosissimum. Paucis horis re feliciter peractâ, separetur mediante filtro vel tritorio minori oleum à liquore volatili urinoso, conquassato priùs leniter vase, ut ☉ volatile solvatur, & liquori immergatur, quo fine etiam ☿ rectificati modicum pro ablutione majori infundi vasi potest, & servetur ad usum. Est verò primum cephalicum, & speciatim antepilepticum, alexipharmacum & penetrans, hystericum etiam medicamentum, non contemnendum, quod per se dari potest ad gtt. x. xx. vel cum ☵ *lil. convall.* aliisque accommodis permisceri. Reliqua matris suæ indolem sequuntur.

Oleum seorsim rectificetur cum aquâ copiosâ, vel aliis artificiis sordes ex oleis ad se trahentibus alcahinis, quæ hujus non sunt loci, ad internum & externum usum aptetur.

Notabile est, quòd impetuosâ vi secessum faciente sale volatili ab oleo, sub finem, vel in medio ☌lationis facile rumpi soleat retortæ corpus, præsertim, si paulò major fuerit destillationi commissa quantitas, licèt ignis subditus non ita fortiter urgeat egressum.

Tactis nis nobilioribus, non opus est, aliis pluribus diutiùs immorari.

Extracta plantarum item fundere ☉ volatile, exemplo est *opium*, quod & ☉ volatile, & ☵um ⊡nosum de se fundere, uti certum est, ita id *in epiol. nostra l. 1. f. 1. cap. 9. p. 33.* pluribus fuit tactum. Sic latere assuevit & immersum esse particulis resinosis & roscidis, ut etiam, nisi secedere hæ ab invicem cogantur, & dimittere, quod secum absorpserit, vix in conspectum prodeat. Si enim opium destillationi subjungatur, non per se, sed addito menstruo vel aqueo vel ☵uoso, tantum abest, ut dimittat de se ⊡nosum volatile ☉, ut potiùs & anodynam servet secum vim, & liquor destillatus parum vel nihil inde participet, cùm de resinosâ parte nihil secum evexerit.

Extracta aliorum vegetabilium, non penitus gummosa, itidem fovere cum sal volatile, credibile est, si v. g. *extractum scorzoneræ, petasitidis*, imò vel ipsius *hellebori* ☌lationi eodem modo factæ subjiciatur, neque enim æquè calor, ad eorundem præparationem antegressam necessarius, propellere eadem est sufficiens, cùm irretita viscosis & fixioribus particulis magis sint. Hinc verò fortiori extruduntur vecte. Et in genere salia volatilia odore urinoso non eruuntur, nisi vel propellantur fortiùs, vel libera gaudeant avolandi licentiâ, aliàs enim sensim exhalant, aut sub aliorum velo latent.

Ex Oleis *aromaticis* ☌*latis* separare ☉ volatile, uti artificiosum est, ita, cùm ex *Helmontio* jam suprà de eo disseruerimus, & latiùs hæc tradiderit *Excell. Dn. Ludovici tract. de* ☉*le* ☿*ri volat.* supervacaneum ducimus, longiùs id hoc loco repetere.

Duplex hic est *modus*, uterque ab *Helmontio* insinuatus in *specimine* seu *parte primâ cap. 5. p. 41.* facilè à callenti ad olea applicandus, alter per *alcalia*: uterque magni momenti.

Sunt, qui ex eodem fundamento alcahest venantur, & panacéam, quibus sua linquenda est speculatio, quæ quidem contra mentem autoris manifestò est, qui tantùm vicem alcahest obire posse eodem carentibus, scribit. Fieri potest processus cum quovis ☉e fixo & oleo aromatico. Minorum sumtuum & parabilius est, si ☉ ☿ri part. iij. cum ☵*us terebinth. ætherei* part. j. misceantur, stent in digestione usque ad coagulationem, (lapidem vocant,) quò diutiùs steterit, eò meliùs evadit sal; abstractione lentâ facta, si opus sit, ☌latio fit per ♋, ascendente in sublime sale volatili, virtutum admirabilium.

CAPUT III.

Per fermentationem & semiputrefactionem ex plantis, floribus & foliis, ☉ia volatilia parari possunt.

VTi verò per deflagrationem igne aperto ex ipsis quoque plantis siccis in incineratione, licet minori quantitate, æquè, ut ex seminibus largiori copiâ, ☉ volatile colligere licet, (ubi, si nempe per ♋ ☌lentur herbæ, olea mutari posse in sal volatile, sunt, qui asseverant;) quod tamen obiter hoc loco saltim tangere lubuit, uti ex absinthio sal volatile amaricans separatum novimus; sic ex recentibus jamdudum id tentârunt, per fermentationem & semiputrefactionem cum successu plures.

Dictum jam aliàs à nobis fuit, non perditâm facilè sal volatile per fermentationem, uti communiter creditum fuit; sed immersum aqueis & aliis particulis saltim absconditur, & cæterâ compage lensim hoc modo resolutâ, præcedente leni fermentatione & incalescentiâ, si præsertim externus ambiens aër id non prohibeat, spiritus urinosus inde prolicitur. Aliis enim calidus, vel saltim temperatus, & sibi relictus convenit, aliis frigidus magis aptus habetur, v. g. in cellâ, vel, qui nonnullorum est modus, indita materia vasi apto aquæ committitur, quæ digestio est frigida. Sic ℔. *florum liliorum convallium* recentium, rore majali imbutorum, vel etiam *anthos*, &c. s. q. inditi vitro apto, seu cucurbitæ reponantur in cellam, & decursu aliquot mensium resolvantur in liquorem, qui acutissimi & fragrantissimi odoris erit, hinc ☌tioni subjectus urinosum volatilem spiritum fundet.

Ipse hic modus callentioribus Chimicis aliis plurimis

rimis dudum celebratus fuit, quos nominare supervacaneum foret.

Si plantæ ipsæ hoc modo resolvantur, minùs participans de odore ☿ volatile eruitur; sin flores odoratiores, ubi partes ♃eæ exsuperant cum salinis, magis id respectu illarum acquiritur.

Problema curiosum est, ☿ia obtinere volatilia, quæ retineant odorem, seu, quæ testentur de odore plantæ, ex quâ parata fuerunt. Hæc tamen analysi, quæ majoris apparatus est, ut in plerisque quoque aliis, odorum radicale principium, ♃, vel separatim se prodit, si id expectatur, vel prædominantibus aqueis & urinosis partibus confunditur, (ut ita loquar,) & odorem urinosum præpollentem exhibet.

Per se facta ita se habent, ceu innuimus, & curiosè inquirenti acquiri possunt; *per artem* verò salia volatilia reddere oleosa, & finem hunc assequi, uti curiosum & passim hodie decantatum, ita facillimum est, prout inferius de eodem dabitur differendi occasio.

Processum ipsum, quo modo ex plantis hâc viâ elici possit sal volatile, cùm *in transactionibus Philosophicis Anglicanis d.* 25. *Mart.* 1674. posuerit & recensuerit *D. D. Cox*, huc excerpemus.

1. Æstatis medio, seu calidiori tempore, bonam quantitatem plantæ, quam volueris, separa inde folia omnia, & seorsim caules stipitesque abjicias. Hinc indas eadem vasi firmo & benè clauso, donec omnimodè fermententur, putrefiant, atque in pultis formam redigantur, quod in quibusdam citiùs, in aliis ocyùs fit. Deinde ♌la hanc massam igne primùm mediocri, & habebis aquam, qualis ex aliis plantis ordinariè elicitur, hinc ☁us & ☿ volatile succedet, & circa finem oleum crassum, nigrum atque fœtidum, quod cum ☿e volatili jungendum sæpiusque rectificandum est, & olei maxima pars in ☿ adhuc faceret, unde ☿ volatile ⊡noſum instar ☿is ⊡næ, C. C. sanguinis humani, vel ☿lis ✶ci emerget.

Ubi notandum.

1. Per fermentationem, dum illa inchoatur, hæc herba valdè incalescet, præsertim circa medietatem seu centrum, hicque calor adeò fortis erit, ut, igni contrà, manum impositam lædere soleat.

2. Post hæc incipit corruptio, putrefactiòque omnes plantarum naturales qualitates immutat, & quidem non solùm sensibiles, sed & specificas, adeò, ut

3. Planta, bonum gratumque exhalans odorem, fœnda corruptaque evadat, æquè ac alia, cui hæ qualitates non insunt, adeoque fœtet, ut odor æquè intolerabilis vix alius detur. Ast hic fœtor non multùm durat, sed omninò disparet, simul ac planta ♌lationi subjicitur.

4. Plantæ humiditate & pinguedine pollentes duplo citius, quàm magis siccæ, aromaticæ & teneræ putrefiunt.

5. Durante putrefactione interdum in medio vasis, licet nullus eò patuerit, ab extra aditus, magna vermium, muscarum, aliorumque insectorum quantitas fuit reperta, quæ verè ex putrefactione orta sunt.

6. Vermes hi ☿ volatile non largiebantur; verùm alium ab hoc multò diversum liquorem exhibebant, mediante scilicet ♌latione.

7. In hâc plantarum destillatione 1. *aqua* apparet adscendens, sub guttarum satis grossarum formâ, congregaturque, & in recipiens cadit. 2. *Spiritibus* adscendentibus, illos sub nubium seu nubecularum specie evehi cernes, quæ difficiliùs colliquantur, & strias habent diversificatas atque intortas, quemadmodum in destillatione ☁us C. C. accidit. 3. Denique *oleum* apparet, quod non, nisi violentissimo, & ad summum aucto igne exit, idque omnium fœtidissimum.

8. Nunquam aliud, præter hoc, obtinui oleum, post putrefactionem, quæ si perfecta non sit, exit hoc oleum essentiale, odorem plantæ referens.

9. Plantæ, quæ oleum essentiale communiter non præbent, multum olei fœtidi largiuntur; verùm, quæ multum olei essentialis dant, plus olei fœtidi emittunt, quàm aliæ.

10. Inter ☁us & ♁ea hæcce quædam sæpiùs, (3. 4. 5.) rectificari amant.

11. Hoc ☿ volatile rectificatum omnes ☿is ⊡noſi qualitates habet, adeò, ut ipsum inter, & sal volatile sanguinis humani, C. C. ⊡næ aut ✶ci nulla intersit differentia. Omnes etiam producit effectus, quos hoc, diureticum & diaphoreticum est, acidum destruit, cum illo se jungit, & inde ☿ compositum resultat, armoniaco simile.

12. Quod magis est, hæc ☿ia volatilia à se invicem, neque quoad qualitates sensibiles, neque quoad effectus differunt.

13. Nullam plantam ♌lavi, (quamvis diversas destillaverim,) quæ omnes has partes, de quibus modò diximus, non reddiderit.

14. Post ♌lationem in vase offert se odor moschum ferè redolens, qui nullo modo tolli potest, licèt per aliquot annos aëri expositum fuerit.

15. Vas, in quo planta fermentatur, sæpiùs apertum reliqui, & vertente anno pauciſſimum in eo restabat ☿ volatile.

16. ☿ nullum ☿ fixum largitur.

Et hoc quidem modo ex animalibus quoque quibusdam destillari potest ☿ volatile, ceu ex lumbricis per putrefactionem ht, quibus in vas vitreum seu terreum positis, accedente ambientis calore fere eadem observantur, ac in plantis à dictâ præparatione, ut & oras vasis transcendere, &, nisi porta detur, vesicam disrumpere soleat intestinus motus. Postmodùm destillationi subjecti fundunt liquorem, ☿e ⊡noſo cum ♃re fœtidò refertum, & rectificatione prævià depurabilem magis & gratiorem reddendum, de quo jam in specimine nostro diximus.

Si quis verò addere plantis hunc in finem velit curiosiùs sal fixum, seu proprium, seu usuale aliud obvium, v. g. ☿ ☽ri, vel calcem vivam quoque, aut saltim cineres illi id ipsum liberum est, sufficit, absque additamento & simplici viâ id succedere.

Adeoque hæc præparatio in vulgus jam innotuit, & possibilitatem sufficienter quoque demonstravit, proceditque non tantùm in antiscorbuticis, ut cochleariâ, nasturtio; sed etiam in aliis, ipsisque floribus, præcipuè odoriferis, nec adeò siccis, ceu ex floribus liliorum convallium, uti modò dicebamus, elegans ☿ volatile hâc viâ & methodo consurgit.

CAPVT IV.

Sine igne, & sine additamento, spontaneâ destillatione, ex ritè præparatis plantis prodit ☉ volatile.

VIdebatur jam evulgatus processus, quo de in specimine scripsimus, adeoque crambe recoqui. Verùm, uti cuilibet suam concedimus lubenter gloriam, ita in eo quoque non sine effectu latuit hactenùs experimentum nostrum, ut seu inventionis similis in publicum producerentur specimina, seu de nostro hoc doctiorum judicia. Licitum sanè faisset nobis, quæ gravissimis viris & Chimiatris dudum oretenùs & oculotenùs demonstraveramus, & commune cum illis feceramus, statim evulgare, & in eo inventionis famam aucupari, cùm, verbis *Dn. Lic. Garmanni* nostri, multi è Philosophis chimicis de ☉is volatilis plantarum exsistentiâ dubitârint, nullus autem, nisi forsan incidenter & superficialiter, ante nos tractaverit hoc thema.

Modestè verò in hoc maluimus aliis judicium relinquere, ubi scripsimus verbis *Mirandulæ*, nec inventum à nobis id esse, nec quæsitum. Nunc verò abeat in lucem, ut quæ vel à nobis scripta primùm, vel occasione hujus ab aliis publicata, lucem acquirant majorem.

Quoad ipsam rem, ne quis impunè gloriari de inventione possit, vel litem, uti in rebus nauci sæpe fit, in hoc movere nobis, quum omnibus modis aversamur, nôsse æquum est, ultra secujum, seu ultra centum hosce annos, ne ampliùs progrediamur, evolutionem hanc ☉is volatilis mille testibus, notam fuisse, sed non observatam: visam, sed neglectam; publicè apertam, sed nec agnitam, nec curatam. Qui probationem hujus desiderat, cogitet, quæso, quamdiu in Thuringiâ nostrâ glasti præparatio nota & in usu fuerit, in universæ ferè Europæ usum expetita. Eandem originem etiam sibi vendicat experimentum nostrum, ut ex sequentibus patebit.

Liceat modò nobis mirari hoc loco naturæ abscondita, latent sæpe, quæ obvia sunt, concluſa, quæ nares feriunt, occulta, quæ in oculos occurrunt; quid sensibus ipsis certius esse queat? Ludit in hoc mortalium stuporem, qui, quod non habent, habere sæpenumerò se credunt, quod habent, & ante pedes est, negligunt. Neque tamen culpanda antecessorum nostrorum ignavia vel incuria, infelicitas hæc fuit, non socordia, posteris quoque aliquid reservandum fuit, ceu à nobis quoque plura relinquentur. Non unâ vice pandit arcana sua, sed partitis; quæ uno momento nos delectant, facilè negligimus; quæ distinctis vicibus, gratiora sunt, & intimiùs afficiunt. In hoc tantùm delinquitur, si in libris solùm & penes eruditos quæritur sapientia. Latet hæc & sub sordido pallio, neque, quod *Hippocrates* noster jubet *in præception. cap.* 2. *v.* 24. pigeat ex plebejis sciscitari, si quid ad curandi opportunitatem conferre visum fuerit. Multa apud mechanicos arcana latent, multa apud operarios. habitat sub ingrato sæpe & inviso hospitio naturæ splendor.

Sed, ne gratis hæc dixisse videar, à posteriori quasi præsupponimus pauca hæc axiomata.

1. *Plantæ omnes pollent ☉le volatili, aliæ quidem magis, aliæ minùs: aliæ obvium magis & explicitum, aliæ immersum, & in sinu implicitum magis fovent.*

2. *Plantæ sibi invicem superimpositæ incalescunt, quò majori quantitate & densitate, eò fortiùs, & vice versâ.* Videri id potest in quibusvis herbis, absinthio, carduo benedicto, in fasciculos majores & densiores collectis, lupulo, imò ipsi etiam farinæ tempore æstivo idem accidit, & fœni exemplo notissimum est. Memorat id ipsum de seminibus quoque, & stercoribus, etiam siccis, *Galenus libro de causis morbor. cap.* 2. & accensum etiam ipsum stercus columbinum hoc modo se vidisse addit. Illustrare hæcce liceat elogio accuratissimo *divini senis*, qui, quasi hæc intimus pervidisset, & ipsum processum velut digito innuisset, ita *l. de natur. pueri c.* 26. scribit: κὴ γὸ ἡ κόπρος ἡ γινομένη ὑφ' ἑαυτῆς θερμοτέρη ἐστὶ, ἢ ἡ ἀρχὴ ἐοῦσα καὶ ἄλλως, καὶ μᾶλλον ἰκμαλέα καὶ πεπιεσμένα ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐνθερμαίνη, καὶ ὁ τοῦτο πάσχει ὑπὸ τ' θερμασίης ξυγκαιόμενα σήπεται ἢ γὸ διέση ἢ πεπύωκε δι' ὑγρὸν, ἅτε φυκιῶν ἐόντων. *Nam & fimum densius accumulatum, intus calidius est, quàm quod rarum existit: & aliàs humecta ac compressa, à seipsis concalescunt, & brevi à calore valdè exusta putrescunt. Neque enim permeat spiritus per ipsa, nimirum cum densa existunt.*

3. *Plantæ certo modo priùs præparatæ, & sibi invicem superimpositæ de se mittunt ☉ volatile.*

4. *Posito ipso calore, intrinseco, sponte facto, non extraneo; posita aptitudine, & latio fieri potest ☉is volatilis sine igne, per se, sine additamento.*

5. *Humiditas nimia superaddita, seu conjuncta, calorem quidem habet succedaneum, & hinc ☉ volatile, quod secum immersum gestat, igne mediante de se prodere potest; ipsum verò ☉ volatile minus, quippe præpeditum & detentum, citra torturam hanc se offert.*

6. *Hinc exhalare priùs leniter.*

7. *Proportionata tamen esse, unde, si siccitas nimia accedat, & consequenter proruptio ☉is volatilis meram trahat, affundere licet aquam.*

Quid multa? fatemur glasti præparationem mechanicam obtulisse nobis sal volatile ejusdem: cum enim & curiosè hanc lustraremus, & in parandi modum inquireremus, fumantes acervos vidimus, urinosasque particulas exhalantes percepimus, toto eo, quo continebatur, loco, ne dicam totâ domo, nares vellicantes. Mirati artificium, cogitavimus, quomodo in auras abiens, à nemine curatus, nec in usus alios cedens urinosus liquor, vel sal volatile posset excipi, & impositio instrumento hîc depicto obtinuimus, quod volebamus. Ita scilicet sine sumtibus, sine curâ, &, quod maximum est, sine igne colligere licuit notabilem quantitatem ☉is volatilis, in liquore hoc sponte prolecto, odore non minùs, quàm sapore se sistens, quod hinc rectificare facile, & ☽latione leni per ☽cum magis aptare licet, si pars circiter dimidia vel tertia saltem abstrahatur.

Explicatio

Explicatio Figuratum, N. I. & II.

a. *Globuli glasti, priùs in hunc usum præparati, & jam accumulati in tabulato, ab interno calore sal volatile effumantes, citra ullum externi ignis accessum.*

b. *Instrumentum figulinum illis superimpositum, sive uno, sive pluribus locis, ut colligi & excipi possit, nec vacuas evolare in auras sal volatile; sive rotundius illud fuerit & capax, ut* N. 1. *sive quadratum & oblongum, pauloque altius, ut* N. 2. *ita globulis aptandum, ne admissu aëris liberi transfugere possit exhalatio, vel musca etiam copiosa simul possint ingredi.*

c. *In collum abiens ejusdem pars, instar cucurbitæ, ut magis jam adscendere possit & colligi sal volatile.*

d. *Alembicus vitreus paulò capacior; collo huic impositus, qualem in ☊tione ✳ti adhibere consultum est. In hoc roscidæ & aqueæ particulæ, vehicula ⊖lis volatilis, ad receptionem cohibentur & uniuntur.*

e. *Recipiens seu cucurbita itidem capacior, in quam destillat liquor ⊡nosus volatilis.*

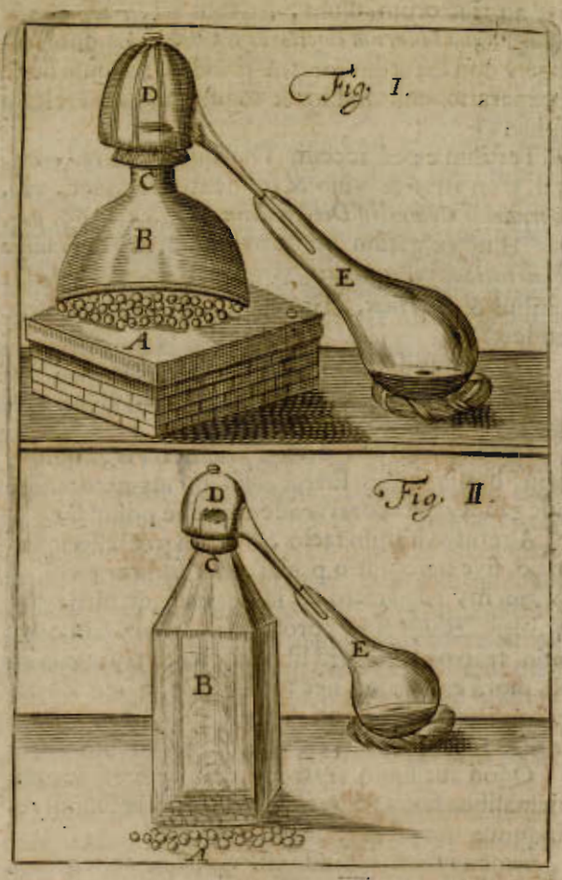

CAPVT V.

Sal volatile ex hoc modo præparatis plantis, facta jam spontaneâ ☊tione, igne mediante acquiri potest.

ADeò jam pansa & reclusa sunt hoc pacto omnia, ut & sponte abitum parare ⊖ volatile possit, & citra ullum alîus caloris accessum colligi, novo & inusitato destillationis genere, ubi, cum aliàs sine igne Chimici οὐδὲν ἀξιόλογον τῶν χρησίμων κατεπεύσαντο, *nihil quod operæ pretium sit utilium parare possint*, spirare cernitur naturæ vesta æthereos fumos, & sine furno ipsa sibi sufficere, quem ex ipsâ materiâ sortitur.

Ast ne sic quidem inexhaustæ sunt omnes dotes, ipsa partem ministrat adjuta tam commodè natura, & quantum interiora possint, sponte destillando manifestat; partem verò, & quidem non levem, quam absconderat in globulis quasi intimius, ignis artifici reservat, ut præeuntem ipsam si sequatur, absolvere opus possit, & ⊖ volatile residuum, copiosum, neque enim omne avolat, igne extorquendo in gloriæ se partem vocare.

Facilis res est, & ex passim obvio, ac venali glasto, præparato scilicet, siccoque, pro tinctorum usu unicè accommodato, parabilis.

♃. *Glasti præparati* q. v. v. gr. ℔ ij.
Indito ☾ vitreæ in arenâ, factâ probè luturâ, pellatur primò phlegma, hinc nebularum formâ spiritus, sale volatili potissimum ebrius, cui tandem oleum flavescens fœtidum, instar olei lumbricorum ferè, minori quantitate succedet. Filtretur liquor volatilis urinosus & ab oleo separatus, addito etiam, quod cum ♈ ex recipiente elutriatur, rectificetur sive per se, sive additione cinerum puriorum cribellatorum, & sic habebis spiritum, seu ⊖ volatile liquidum πολύχρηστον, antiscorbuticum, diaphoreticum, antipodagricum &c.

Fixationem salis volatilis hujus ☊u ⊖li & aliis acidis machinari licet, quamvis longè melius volatili formâ in usum cedat. Par ratio est similium eodem modo prius præparatorum & reclusorum, jam enim hoc præcipuè exemplum sumpsimus.

CAPVT VI.

Digreditur in glasti descriptionem, & præparationem.

IN scholis medicis *glasti* nulla vel parca admodum hodiè occurrit mentio, ut locum & hîc habere videatur *Helmontiana* querela, à *Dioscoridis* usque tempore paucam vel nullam accessionem factam in hoc usque seculum, adeò videas plerasque herbaria tantùm gaudere transcriptione virtutum, ut, quoad harum vim, si unum legeris, omnes legeris, in vastam nihilominùs molem excrescunt, & præter icones, eosque falsos sæpè & imperfectos, parum solidi tradere, &, quod non dictum sit prius, assolent.

Cùm *sativa* sit alia isatis, alia *silvestris*, ex *Dios-*

coridéo textu patet, antiquissimum esse usum prioris ad tinctorum usum, sativam *ait*, ἣ μὲν βαφεῖς χρῶνται, *quâ lanarum infectores utuntur*. Ex quo colligere non ineptum foret, & præviam ad usum hunc præparationem, dudum & cognitam, & exercitam fuisse.

Tertium ex eâ accedit Thuringiæ nostræ vectigal, cùm aliàs & vino & frumento abundet, vid. *Cornarius Comm. in Dioscoridem lib. 2. cap. 169. pag.* 210. Hinc vulgatum est proverbium: *Tria fundere Thuringiam cognomina:* Wein / Weitzen / Waid; quibus & *quartum*, Wolle / non immeritò licet addere.

Proventus isatidis instar zizaniæ cujusdam, ceu vulgò eam vocant, facilis est, modò in solum pinguius incidat.

Inprimis optimè crescit iis in arvis, quibus priùs linum satum fuerat; sin minùs antecessore hoc gaudeat stercorari eadem probè postulant.

Alterutro horum facto, sive lini præcesserit fœtatio, sive stercoratio proba, aut foditur terra ad sationem, aut aratro ad id aptato, quadrijugali, grosser Waidpflug profundiùs aratur. Sin communi aratro præstare id libuerit, lentè festinandum est, morâ enim eget; nec tàm alienis, quàm domini oculis, cujus præsentia, elogio *Palladii lib. 1. de re rust. t. 6.* profectus est agri, id gerendum.

Quod autumno aratro præparatum est arvum, hiemalibus feriis ad purificationis Mariæ festum relinquitur uberi irrigationi.

Semen ipsum, perinde est, recens-ne an vetustum sit, modò non fumi accessione, quod notabile est, corruptum fuerit.

Post festum purificationis, molliori cœlo, seritur, & ex voto quidem magis, modicâ nive positâ, & eâ quidem cautione, ne densè nimis satio fiat.

Elapso uno alteroque die, quæ mora non de nihilo est, studiosè, mediante occatione, terrâ obtegitur.

Post Pentecosten diligenter repurganda ab aliis herbis.

Post festum S. Johannis ad primam messem maturescit, cùm extima folia flavedinem præ se ferunt, vel metus est, flores ipsum meditari, ferro ad id parato, Stoßeisen / in terrâ herba detruncatur, in cumulum hinc colligitur, & ad loturam fertur.

Factâ lotione, pabone ad locum aptum mittitur, sparsim dispergitur, & vertendo siccatur; marcor hic, die Weicke / seu colono, si minor fiat, & superficiariè, seu emtori, si justus, lucrum fœnerat, illi quidem, aucto globulorum numero, huic meliori præparatione. Sin inconstans tempestas minùs faveat, ut modò siccetur, modò imbribus irrigetur, quæ liberari ab extraneo humore debebat, periculum subit corruptionis, &, testis hujus, nigredinis, quod sæpe unicâ nocte contingit.

Absumtâ superfluâ humiditate, congeritur, & trusatilibus molis infertur, quarum plures videas in Thuringia, tùm unui huic accommodatas adhuc, tùm vestigia saltim exhibentes pristinæ copiæ & culturæ, solos lapides.

A conquassatione seu comminutione, & triturâ hâc, qualis quidem succulentis adhuc convenit, in acervum obtusum seu rotundum compingitur, supernâ parte tectâ pro arcendâ pluviâ, circa latera verò venti labra fabricantur, ut herbacea sanies residua per noctem excludatur. Modum hunc tangit & describit paucis *Ryffius Comment. in Dioscor. lib. 2. cap. 177. pag.* 193.

Abacto liquore digeritur in magnos globos, wird geballet / & tecto patulo ad id facto, Horden / ad machinam illam vecta imponitur, ut siccetur, adeò omni studio superflua humiditas abigitur, ne in putrilaginem fatiscat, tùm intentioni primariæ, quam colonus habet, tùm secundariæ, quæ nostra jam est, ☿ scilicet volatile acquirendi, contrariam. Relinqui hìc loci potest, quamdiu id fert occasio, aut globuli jam leniter exsiccati, propriæ inferri domui, vel ad ulteriorem præparationem mercatoribus vendi possunt.

Globuli enim hi, quos sexagenos, Schockweiß / vendi videas, tabulatis ingesti & accumulati sensim incalescunt, & urinosum ☿ volatile de se exhalant, eo citiùs, quò calor ambientis, æstivo tempore, & ipsorum copia major, illud verò non solùm, quo continentur, spatium, sed totam sæpe domum, & vicinas, odore suo replet. Adhærent tignis, parietibus, & tectis guttulæ roscidæ, & in auras exspirat, nisi excipiatur, ☿ volatile. Tandem aquâ etiam affusâ magis intenditur calor, donec non in cineres, ut quidam volunt, sed pulverem grossum, tinctorum usibus aptum, fatiscat, quod hinc glastum κατ' ἐξοχὴν, seu præparatum, audit.

Sed absolvemus, quod restat circa isatidis culturam. Secundâ vice propullulans non, uti priùs, solicitis unguiculis, ab immixtis aliis herbis repurgatur, sed oves in agrum mittuntur, ut pasti interfito hoc gramine repurgent isatidem, neque enim illi vel esu, nisi ☿e vescantur, nocent, vel conculcando in terram, nisi pastoris negligentiâ diutiùs, ac par est, inhæreant agro.

Exactis sex septimanis à primâ messe, denuò, ut superiori tempore, detruncatur, & iterùm, elapsis totidem hebdomadibus, si cœlum autumnale favet, nec gelu tàm citò ingruit, tertiâ vice, licèt hæc minori bonitatis notâ, ad utrumque opus polleat, tùm ob caloris solaris digerentis insufficientiam, atque adeò tincturæ paupertatem consequentem, tùm ob tempus loturæ minùs aptum, frigidiori exsistente aquâ, & marcorem operi minùs parem, ut taceam exhaustas jam ferè vires, & ☿is volatilis penuriam.

Patet & hinc, qui tardiùs, & quadragesimali demum tempore arva ad isatidis sationem arant, binis tantùm gaudere messibus, quarum prima cum secalis & tritici plerumque coincidit, & solent hujus generis glastum vocare jung Waid.

Sequenti anno iisdem arvis, quæ prius isatidem tulerant, hordeum inseritur.

Sin semina desiderantur, tertiâ messe pars intacta relinquitur, unde vertente anno in semen exit, cujus pretium cum avenæ coincidit.

Sunt, qui à tertiâ messe, aut alterius speciei, an idem Jung-Waid / secundâ, seu, ut uberiori fœnore potiantur, seu præpediti tempestatis & frigoris obstaculis; respectivè tertiam aut secundum metere nequeant, non ad hordei novam sationem agrum scindunt; sed hiemare herbam in hospitio suo permittunt, donec commodiori tempore, circa quadragesimam demùm, priùs, quàm hordeum seratur, in detruncationem cedat, quod vocant *glastum secundarium*, Rompes-Waid. Ast & minùs bonum id est, & arva nimis exsugit, ut ipsum hoc postmodùm in hordei proventum redundet minorem.

CAPVT

CAPUT VII.

Ad usum Glasti digressio.

QUanvis tinctis colore glasti lanis honor sit étiamnũ, norunt Mercatores, & experiuntur, qui pannis hoc modo paratis utuntur. Colorem quidem propriè cœruleum, ob ☉ volatile eminens, reliquis verò constans fundamentum præbet, unde culturâ suâ tùm Thuringiæ nostræ, tùm aliis pluribus regionibus infinita attulit commoda; ast postquam Indicum pigmentum advehi cœpit copiosiùs, utut ob exedentem & corrosivam naturam minùs commode his usibus serviens, licet colore, & quoad extrinseca alia ad speciem ejusdem notæ & durationis tincti eodem panni videantur, Hanc ob rem jamdum præterito seculo, anno 1577. Francofurti, communi Imperii nomine & decreto ejusmodi fraudibus & noxis prospectum fuit, & hocce nostro, anno 1654. Ratisbonæ d. 2. Aprilis à *D. FERDINANDO III.* sub pœnâ confiscationis cautum fuit, ne indigo, ob copiam tingendi usui vulgò inserviens, ampliùs adhibeatur, in detrimentum Thuringiæ, Germaniæ, & emptorum. Eò tamen jam res devenit, ut ad paucos redierit glasto solo utentium tinctorum, atque adeò molarum trusatilium, hinc inde apud nos vestigia pristini mercimoniorum floris exhibentium, numerus.

Non nostrum jam est, latiùs disquirere, qui floridi colores, ceu extractum, ex isatide consurgere possint, & adhibeantur quoque à quibusdam, neque in tinctoriâ ipsâ arte occupari, ad notitiam simplicium, & nostrum hunc in finem medicum, nôsse sufficit, quod indigo & glastum ex eâdem propullulent prosapiâ, neque nisi præparatione differant, unde tùm alii, tùm inprimis *Amatus Lusitanus, Comment. in lib. 5. Dioscor. enarrat. 67. pag.* 509. Indicum, *scribit*, esse succum defecatissimum isatidis herbæ, concretum inspissatum.

Placet in communem notitiam præparationis historiam huc transferre ex auctore *anonymo de l'estoire des joyaux*, qui creditur *Dn. de Chapizeau cap. 6. pag.* 92. Indigo, *ait*, quo ad floridiores vividioresque colores utimur, ab arbore, *(rectius planta,)* desumitur, quam quotannis post pluviarum excessum plantant, & quando ad altitudinem duorum triumve circiter pedum excrevit, rescindunt dimidii pedis à terrâ distantiâ. Partem rescissam sumunt, in repositorio cum calce reponunt, quæ adeò indurescit, ut hæc repositoria marmorea videantur. Hæc stagna seu repositoria in circuitu communiter 80. pedes habent: ad medietatem, (vel paulò plùs,) aquâ replent, dein ad summum usque virentibus arboris hujus frondibus complentur, quotidiè omne hoc movendo, donec immergatur penitùs, & evadat instar limi aggesti, seu, ut terra pinguis aquâ diluta. Hinc postquam hæc omnia per dies aliquot quieta relicta sunt, aquam emittunt & elabi sinunt, quâ eductâ penitus, massam hanc limosam manibus, priùs oleo imbutis, prehendunt, & exeâdem frusta magna vel parva pro lubitu conficiunt, quæ Solis radiis exsiccanda exponunt. Ad fallendos Mercatores eadem aliquando arenæ pro exsiccatione committunt, tunc enim facilè arena ipsis adhæret, majusque inde pondus acquirunt. Sed nequitiam hanc multâ luunt, si id rescisçat præfectus. Cæterum hæc arbor ter rescinditur; sed quoties id repetitur, minus inde resultat indigo, & inter centum partes, viginti ad minimum de pretio pereunt, cùm tantum coloris non præbeat, ac prima species. Optimum indigo ex Bianâ, Indouâ & Corsâ, tribus pagis uno vel altero die ab Agrâ distantibus provenit, & hoc est, quod in frusta redactum globulorum ad instar cernimus. Octavo à Surat die, duobus ab Amadabat miliaribus pagus est, Sarquesse dictus, unde indigo planum ad nos fertur. Ejusdem ferè naturæ, pretiique vix dissimilis indigo crescit etiam in Regno Colcondâ. Tandem idem ex Occidente, præsertim ex Antillis, ubi eodem ferè, ac in Oriente, modo fit, huc affertur.

Colligere ex his facile est, & unde color exaltetur, & prosurgat cœruleus, ob explicatum magis ♃ur in ☉le volatili rendens, & quam ob rem Indico hoc tinctæ lanæ in recessu minus bonæ sint, ob calcis scilicet accessionem, quæ ipsa quoque causa est: cur exaltatus hic color & in apricum deductus minùs constanter tingat, quàm sibi relictum & ritè præparatum glastum, quod citra talem communionem, mediante artificum tingentium industriâ, adhibetur: neque enim pars salina & terrena calcis vivæ, quę dubio procul & pondus simul adauget, eandem adulteravit.

Neque desperandum esset de eodem artificio parandi indici, si huic operi manum quis & solertiam impendere velit, observatâ calcis & isatidis proportione, &, quæ aliæ minoris momenti se suggerunt circa id, circumstantiis.

Certum interim est, quintam quasi essentiam ad colores magis floridos & fulgidos exinde parari, & in usum venire posse.

CAPUT VIII.

Causa incalescentiæ & evolutionis Salis volatilis.

DUæ sunt operationes chimicæ præcipuæ circa mixtionem corporum potissimùm evenientes, fermentatio & effervescentia, quæ calorem producunt, tùm ad expansionem & explicationem partium volatiliu & ∽uosarum, tùm ad alios usus ubere proventu facientes.

In illâ quidem blandiùs, & sæpè vix ad sensum; in hâc verò fortiùs omnia incalescunt, quia utrobique motus partium elementalium mixti occurrit, licet diversus ratione mediorum, & finis, aliarumque circumstantiarum.

Nostra hæc operatio ad quamnam speciem referenda sit, dubium est non leve. Sicca quippe est, & citra turgescenti m vel intumescentiam, quale quid in fermentatione visitur: neque tamen duo diversa, sive similia, sive contraria apparentia, adversis concurrunt frontibus; sed, nullo extraneo interveniente, spontaneo motu exsurgunt partes volatiles.

Participat tamen de utrisque, cùm & motus sit particularum à se invicem secedenti m. & avolantium, & cum insigni calore eructet ☉ volatile, non aliter, ac si ∽us ex salis ☽i & ♀i com ina tione evolvatur, unde commodè uel fermentatio ficta, vel effervescentia implicita, quæ citra pugnam

& tumultum ♀venit, dici posset; licet prius ferè malim.

Quantùm aliàs inter se commissa corpora ob diversitatem pororum efferveſcant, in operationibus non solùm chimicis, sed & vulgatissimis occupatis sæpenumerò occurrit.

Sic v. g. calor & efferveſcentia occurrit 1. in præparatione ♀ri ⊕-*lati*, ubi ☁us ⊕-li cum ⊖le ♀ri ficco vel deliquato conjungitur. 2. in præparatione *arcani* ♀ri, quando ✳to idem ⊖ ♀ri saturatur 3. in fixatione ⊖ium volatilium, cùm ⊡nosa ligantur cum acidis. 4. in præparatione ⊕-*li* ♂, cum v. g. limaturæ ♂tis ℥iij. artificiosè & per vices affunduntur ☁us ⊕-li ℥vj. & aquæ fontanæ ℥iv. Acida enim, quæ porosiora sunt, solvunt & aggrediuntur cum efferveſcentiâ modò calidâ, modò frigidâ. 5. in præparatione ☁*us* ✳*ci* cum ⊖ibus fixis, ✳co additis, vinculum ipsius seu acidum absorbetur, & volatile sui juris factum propellitur. 6. cùm præparatur ☁us ⊖lis ♀ri cum ☉usto vel crudo. 7. cum præparatur ☁us ⊡næ cum calce vivâ. 8. cum ℘ terebinthinæ jungitur ☁ui ⊕-li, vel ⊕. 9. cum ℘ ⊕-li ℘eo anisi. 10. cum ☁us ⊕ & ▽ uterque rectificatus, accedente motu vel calore. 11. cum miscetur ⊕ cum ⊕-lo ad præparationem ▽. 12. cum calci vivæ affunditur ▽. 13. cum rectificatur v. gr. ☁*us* △*is*, & phlegma iterùm jungitur acido in fundo remanenti, ubi calor & efferveſcentia consurgit, cum tamen priùs se invicem tolerâssent &c. Plura hanc in rem videantur apud *D. D. Elholzium in* ☿*laboriâ curiosâ, pag.* 62.

Sed horum alia ratio est, unde & longiùs ad eadem digredi, extra oleas esset vagari. Arcessenda paulò altiùs est hæc nostra incaleſcentia.

Præsupponemus iterum,

1. Adesse in plantis partes volatiles ☁uosas & ⊖linas, saltem materialiter, quod nemo negaverit: idque modò majori, modò minori quantitate; magis verò & minus non variant speciem.

2. ⊖ hoc volatile esse substantiam tenuem, ad motum maximè habilem & agilem.

3. Non tàm generari ergo propriè, prævià præparatione suprà expositâ, ⊖ volatile; sed:

4. Evolvi impeditas, & liberatas à compedibus avolare, unde explicatione egent & liberatione, si captare eassdem velis.

5. Partes volatiles spirituosæ mediante fermentatione propriè dictâ eruuntur, unde rectè *Hamelius* scribit *lib.* 2. *cap. ult. de consensu vet. & nov. philos. pag.* 412. ante fermẽtationẽ aut destillationẽ aut aliâarte prolici vix posse spiritus, non, quòd ibi non essent, sed „ quasi victi & aliis elementis oppressi jacebant; adeoque thesis firma est, non inesse spiritus plantis, nisi per fermentationem deducantur in actum. Uti enim vè materiale ipsorummet „ & potentiâ inesse non negatur, ita minùs rectè de formali quis id accipiat, nisi velimus confundere ☁us φλογιστὸς, & partes aqueas parum de oleis secum habentes, unde spirituosæ videntur aquæ, ob oleosas & volatiles particulas in iisdem dispersas. Æquivocatio est in nomine spirituum. Adscendunt partes quædam volatiles; sed non in formâ spiritus, neque enim striatim procedunt „ etiamsi post rectificentur, adeoque fermentatione opus est ad propriè dictos spiritus, qualisqualis demum illa fuerit. Vel, nisi velimus confundere ⊖ia cum spiritibus, neque enim, qui acris est, spiritus nomine (φλογιστὸς) appellandus liquor.

6. Partes volatiles salinæ mediante incaleſcentiâ simplici, & resolutione citra turgeſcentiam & motum talem inteſtinum, qualis in prioribus occurrit, se captandos offerunt.

7. Ubi spirituum & salis volatilis copia est, brevi exagitantur & in motum cientur.

8. Sulphureæ herbæ magis spiritum, acres, salsæ, seu salinæ magis sal volatile; utræque tamen pro diverso præparandi modo & spiritum & sal volatile fundunt.

9. In austeris verò & acerbis partes volatiles non solùm subjugatæ; sed etiam fixatæ quasi sunt, unde ex iisdem sal volatile non ita pansum, nec nisi sub prædominio aliarum evolvitur, ceu in foliis quercûs, aliisque prædicto modo paratis, videre est.

10. Hinc ubi jam laxatis compagibus & vinculis proruunt partes volatiles, uti per putrefactionem ingrato & fœtido; sic per artificialem hanc præparationem ⊡nosa gravi odore nares feriunt, & spiculis suis membranam narium, odoratui inservientem, vellicant & lancinant.

In salibus enim volatilibus explicatissimum est sulphur, unde & citiùs voto avolant, sibi relicta, &, si acidis hoc dometur & obtundatur, odor etiam abit omnis, ex quo adhuc patet, cur sulphuri odor à Chimicis magis adscribatur, quàm sali. Sulphur enim est primum odorabile; sed hoc debet esse explicatum sale volatili: inde videmus, illa maximè esse odorabilia, quæ sale volatili oleoso seu remixto cum sulphure, ejusque exhalationem adjuvante, abundant. Unde etiam plerique auctores recentiores concedunt, quod salia volatilia simul sint oleosa, seu, quod ex ⊖le lixivio fixo & spiritu volatili constent, adeoque sulphur est principium radicale colorum & odorum; explicativum verò illorum ⊖, tùm fixum, tùm volatile, seu Mercurius.

Quod si humidum copiosum adhuc adsit, motum & fluxum ⊖is & △is obtundens, prorumpunt quidem eadem simul in propriè dictâ fermentatione, & aucupio apta se sistunt, vel cum fœtore, & conjunctâ putredine mixta resolvuntur.

Sin neutra horum abundent, neque explicata sint spiritus & salis volatilis tenacula, *citra hæc ipsa*, fœtorem & putredinem, exarent, marcent & fatiscunt.

Eò magis verò & celerius moventur, quò à carceribus magis liberantur, unde, cum exhalârint jam partes aqueæ superfluæ, ipse verè succus & sanguis, ut ita loquar, conjuncta adhuc sint, inde faciliùs jam evolant, expedita vehementiùs agitantur, & sui juris evadunt in nostrâ hâc præparatione partes volatiles salinæ, & cum liberum jam motum, & solutiorem nacta sunt, affusione aquæ magis congregantur, hinc & fugam unà meditantur.

Ut adeò, vi caloris interni, inde concitati, minus humido gaudens hæc compages, secundum artem jam præparata, à se dimittat sal volatile, ceu pluſculũ humidi aliàs efflagitat fermẽtatio, & spirituosas partes turgentes exhibet; opus tamen est in hoc opere nostro aliquali & proportionato residuo humido, ut cum eodem, ceu accelerante ob caloré abitum, vehiculo jam liberatæ partes aufugiant ⊖line, instrumento commodo jam delineato exceptæ alta petant, colligantur in ☓co, & in receptaoulurndestilleut.

Modus hic collectionis facillimus est, atque in aliis

aliis pleriſque primâ ſtatim vice, ſine prævia rectificatione, odore, ſapore, efferveſcétiâ cũ acidis, aliiſque documentis, ☉is volatilis probat præſentiam, in aliis verò magis poſt ſeparationem ab aquoſiori vehiculo, quod itidem facilè obtinetur, ſi pars quarta vel tertia abſtrahatur, reliquo inſipido rejecto.

Exhibebam ante quinque hos annos ☉ hoc volatile Sereniſſimo ERNESTO, Duci Sax. I. Cl. & M. pientiſſimæ memoriæ, qui, uti gnarus erat horum quàm maximè, ita mirè delectabatur, cum & odoratu urinoſitatem perciperet, & ſapor idem confirmaret, & affuſo ſpiritu ☉li efferveſcentiam perſpiceret, ut adeò rei ſua jam conſtet veritas, antiquitas, & ratio quàm uberrimè.

CAPUT IX.

Aliorum mentio, & Salium volatilium uſus.

SI nullo alio, quàm iſatidis exemplo, probare liceat ſalis volatilis experimentum; id ipſum tamen jam ſuffecerit. Neque enim in eo objicere licet, *à particulari ad univerſale non valere conſequentiam.* Si enim ex ſuprà abundè dictis concedamus, dari ex hypotheſi Chimicorum ita dicta principia, non tàm extrinſeca, & producta, uti id ſolent vulgò ſæpe confundere, quam intrinſeca: ſi demonſtravero ☉ volatile à priori, ab ejuſdem affectionibus, vegetatione, & quæ in ſpecimine ipſo de his diſſeruimus latiùs, & vel in unico à poſteriori, firmiter concludi poſſe reor, in omnibus idem inexiſtere, licet majori vel minori proportione.

Abundat verò & prædominatur in viridibus plantis, v. gr. in gramine & aliis herbaceis foliis, ☿ ſeu ☉ volatile præ ♃re, unde & eadem creſcunt, & vegetantur, & viridia magis nutriunt bruta, quàm arida, hinc & virides herbæ fumant magis, non tàm ob phlegma ſolùm, (aquæ enim fumus & phlegmatis oculos non mordicat;) ſed potiſſimùm ob ☉ volatile. In pallidis verò jam, ſeu flaveſcentibus ♃ præpollet, ſeu æqualiter ſe, ut in ſeminibus patet, gerit, unde facilius comburuntur.

Si ergo quæratur, *an idem ex aliis fieri poſſit prædicto modo*, ultrò id affirmamus; quin ex volatilibus aliis, v. g. cochleata, abſinthio, carduo benedicto, tabaco, ipſoque gramine, & foliis querceis res procedit, utut diverſimoda particularum mixtio non poſſit non variantem etiam gradibus liquorem fundere.

Recipiantur modò herbæ recentes, ſeparatis cuſibus, qui impediunt conglobationem, & mutata proportione contuſionis, exſiccationis, aliarumque circumſtantiarum in aliis, prout humidior ſiccíorve eſt planta, procedatur, non fallet experimentum, licet in quibuſdam, ceu diximus, fixioribus, obnubiletur quaſi ☉ volatile, ob conjunctas partes auſteriuſculas, &c.

Fidem rei facere nobiſcum poteſt *excellentiſſimus Dn. Ludovici*, quomodo tum alia, tum ipſa folia querceus ſe geſſerint, effumando itidem liquorem, ſed minus urinoſum; & in tabaco *res* explorandæ fuiſſet, ſereniſſimi ERNESTI beatiſſimæ recordationis mandato, niſi & abſentia noſtra, & glorioſiſſimi Principis morbus, ac alia obſtitiſſent. Erit tamen hæc alibi explicandi locus.

Ex *Cardui benedicti* reſolutione vel aliud agentes confirmati in eodem ſumus, offerente ſe poſt incalefcentiam liquore urinoſo volatili, cui tùm alia vegetabilia addi poſſunt, tùm inprimis etiam *hepatica nobilis*, foliis pinguibus, recens, quam inter antiſcorbuticas referre plantas, ob copioſiſſimum, quod gerit, ☉ volatile, nulli dubitamus, præcipuè, cum & per ſe ſola deſtillatione recentiſſimæ plantæ, additâ aquâ, obtulerit nobis liquorem acerrimum, inſtar radicis ari linguam ferientem, ut hinc debito modo præparata aqua vix unciis præſcribenda ſit. Ut in uſum cedat familiarem, conſuevimus eodem extrahere *animam rhabarbari*, ſi v. gr. ℥j. radicis affundantur ℥x circiter *aquæ* ob lentorem, quem in receſſu gerit rhabarbarum, additis ☉ *ri* ℥ij vel ℥ß, quo pacto miteſcit rurſus, & medicamentum longè nobiliſſimum conſtituit ac verè polychreſtum. Si ☍ ☉li affundatur, ſtatim volatilis illa acrimonia figitur & miteſcit.

Utut verò hâc methodo, tum ſine igne, tum cum eodem ex quavis herbâ & ex quovis ligno, liceat ita dicere, fieri poſſit ☿ius; ut tamen omnibus ſumtibus res careat, & in poſterum in officinarum uſum cedere poſſit ☉ volatile inſtar omnium ſit ☉ volatile iſatidis, benè rectificatum, quod ad gtt. xx. xxv. dari poteſt in omnes illos uſus, qui expetuntur ab hoc remedii genere.

Occaſio vel Gothæ, vel Erffurti, vel in vicinis locis aliis haberi poteſt quàm uberrima, ut & hoc pacto toti Germaniæ, non dicam Europæ proſpicere eodem poſſit noſtra Thuringia, citra defectum, ſi ſint, qui id expetant. Ad minimum cuivis jam copia datur, ex hiſce oris exportatum glaſtum propriis manibus eoſdem in uſus, cum fœtore, ſolicitare.

Uti enim in genere conveniunt ☉ia volatilia ☐noſa viribus generalibus; ita periude fuerit, utrum ex vegetabilibus ſeligas.

Præcipuè verò hoc ipſum iſatidis ☉ volatile, ceu jam *cap.* 5. id tetigimus, egregium conſtitui antiſcorbuticum, anginæ & aliis inflammationibus medetur & eadem præſtat, quæ in vigorando ſanguine alia ſimilia celebrantur facere. Quin & ipſius præparati glaſti magma, vel vulgi experimento, anginæ medetur, & faucium quibuſvis inflammationibus præſentaneum eſt remedium, ſi gargariſatio cum infuſo liquore inſtituatur. Imo ipſum liquorem volatilem mitiorem gargariſmatis hujuſmodi non rarò miſcuimus, ceu alias ☉ *cale noſtrũ*, vel ☉ ♂atũ, (quod pro diverſo tractãdi modo & ſexãgulare & cubicum exhibere facillimũ eſt, neque enim adeò propriæ ☉ibus ſunt figuræ, uti vulgò ſtatuunt, quin unum idemque aliam cudere poſſit,) proficua eſſe, notum eſt.

Tacemus hoc loco, quæ de colore cæruleo & viridi ex ☉is volatilis experimentis deduci alterius poſſent, quò & cineres v. c. abſinthii, paulò intenſiùs & diutius calcinatæ, & ☽-☍-☉ *ci*, lixivium cæruleſcens præbentes, referre poſſemus, cum alibi intentio ſit de his ipſis diſputare. Sufficiat hoc loco textus *Paracelſicus*, ex *l. 3. philoſoph. tract. 3. c. 3. p. 46.* colores provenire ex ♃re, quod, licèt hoſce in ſe non habeat, eoſdem tamen poſſidet ratione proprii ſui ☉is & ☿ii, qui hiſce pollent, idemque mutant, ex quo ſuperius circa hoc aſſerta lucem ſibi mutuantur.

Nec tacebimus, in aſſerti hujus fidem, præter ☉ volatile, quod præſens adeſſe ex ſuperioribus conceſſum eſt, ♃is præſentiam demonſtrari poſſe non ſolùm ex ☍eo, quod itidem per ſupradicta charet & conceſſum non minus eſt; ſed etiam, ſi in-

dem deroges, experimento alio, eoque novo, & quod pluribus dignum esset excutere.

Affundas quæso, ☉ à ☽latione glasti residuo, seu perfectè ☽to, seu amplius calcinato, ubi flammâ id comburitur & ardet, aquam calidam, & hinc lixivio inde facto, (ita id vocabimus, licet non effervescat cum acidis) misceas acida, v. g. ✣, ☋⊖li, vel alia, & manifestè se idem odor naribus offeret, qui in præparatione ♃ aurati ♂ii apparet, & liquor ipse ♃ colore exhibebit, quod his mediis ☿tum in fundo subsidebit flavescens, ulterius, filtratione præg essa, exiccandum. En sulphur vegetabile! colorum originem ac fundamentum, quod adeò latuerat! Si auratum id mecum uocare lubido sit, non erraveris.

Non dicemus jam pluribus, plantas quasdam tàm decoctione, quàm destillatione falsum acquirere saporem à ⊖le volatili, ceu ex *foliis cardui benedicti* ☋us efficacissimus aurei coloris, saporemque lixivii ferè habens à sale volatili, describitur à *Sennerto in institutionibus l. 5. part. 3. sect. 3. cap. 5. pag.* 1350. & *decoctum ex chamamelo Romano* triplicatum ad calculum saporem falsum acquirit, à sale suo volatili, ut jurare quis ausit, pugillos aliquot salis culinarii in eo esse liquefactos, teste *Simone Paulli in quadripart. botan. classi. tert. p.* 255. Quin idem ut in nonnullis mineralibus & metallicis, uti in præparatione ♉a ♂tis cum ☿ro liquor manifestò fit ⊖inus: qui modus, uti in Germaniâ dudum vel publicis scriptis plurimorum innotuit, & eodem modo rob ♂le nostrum fit; ita frustrà sunt, qui involucris hoc arcanum tegere, & inventionis gloriam sibi attribuere satagunt.

CAPUT X.

De Salibus volatilibus oleosis reddendis.

SAturare magis & miscere ⊖ia volatilia cum oleis, inter alia chimicorum inventa non minimi pretii est ἐγχείρησις, seu, ut ingratior sapor odorque velo hoc occultetur, seu, ut in vulgus nota medicamenta pro magis arcanis & non imitandis habeantur, prout cujusvis scopus in hoc variat, seu, qui optimus est finis, ut hoc artificio promtiùs agant, & stomacho minus negotii creent.

Duo enim inprimis *incommoda* à ⊖ibus volatilibus indiscriminatim usurpatis observantur ab accuratioribus practicis, *alterum*, quòd continuatâ usurpatione appetitum dejiciunt, & lassitudine hinc torpida membra mactent magis, cum acidulum in recessu menstruum stomachicum absorbeant & invertant, ceu id à fixioribus quibusdam lapidibus ♋ & pulveribus nephriticis secretioribus non rarò quoque obtingit: *alterum* quòd in hypochondriacis & scorbuticis, quorum sanguis magis rarefactus est, & facilius ebullit, sæpe, quæ quieta sunt, excitant & procudunt symptomata. Observavimus id ipsum in ☋u cochleariæ sæpius, etiam, qui ad extractionem v.gr. ♂lium aliorumque tantùm erat adhibitus. Adeo facilis est error, si specifica hæc vel illa credamus occultâ magis; quàm certâ & definitâ ratione morbum oppugnare.

Magis scilicet *conveniunt* hæc omnia ubi vel fixiores & torpidiores sunt humores, & acidi, austeri, pontici delinquunt: vel, ubi ♃ sanguinis consortio seri proportionato eget, ceu in maniâ, melancholiâ; affectibus soporosis, hysteticis, fixioribus hypochondriacis, item præcordialibus anxietatibus, paralysi, obstructione nervorum, epilepsiâ etiam, non effrenis ebullitionis impetus in causa est, & similibus aliis nervosi & venosi generis vitiis, quæ liberum pororum meatum, & suaviter demulceri efflagitant.

Licet autem combinatio ⊖is volatilis & ♌orum ☽latorum aromaticorum, ut & ☿, & ☋us ⊖lis ✱ci videatur, & hinc inde scribatur perdifficilis; attamen utrorumque, imò singulorum longè facillima est, si quis naturam rerum exploratam habeat, neque tàm alienis auctorum, vel terminorum lusibus nimis impræcat.

Si enim recipias v. gr. ☋um ⊖ ✱*ci* per se coagulatum, seu crystallos ejusdem, in fundo vitri sensim & sensim subsidentes, vel quoque ipsum ☋um seu ⊖ volatile aquâ non solutum, (quid enim aliud est hic ☋us, quam aqua ⊖le volatili inebriata?) v. g. p. ij. ♌*ei aromatici*, anili, caryophillorum &c. p. ß vel j. & ubi mista per pauxillum temporis spatium steterint, addas ☿ *rectificati* q. s. v. gr. p. iij. vel vj. leni digestione statim miscentur, ut vel per se dispensari eadem possint: vel quod melius, in usus longè nobilissimos per ♌ cum ☽lata hæc omnia asservantur.

Hoc modo intra semihoram ferè hæc conjuncta exhibere licet, & perspicere theseos vim, quod ☋⊖lis ✱ci coagulet ☿, id quod uti apparet quidem in rei veritate, ita facillimum judicatu est, unde hæc fiat coagulatio, & quantum illi sit tribuendum.

Quin, ut faciliori operâ & sumptibus hæc confiant, ipsum ☋um ⊖lis ✱ci animatum, aromaticum, hypochondriacum, utcunque expetatur, reddere jam facillimum erit, simplicium ipsorum accessione, modò non percellaris prædicto coagulationis fulmine.

Ex vegetabili ⊖le volatili id obtinetur quàm facillimè, si posteriori hoc modo aromatica addantur ♌osa, & unâ cum ☿ juncta ☽lentur: neque priori omninò res erit frustranea quocunque, si diligenti abstractione concentratum fuerit ⊖ volatile; minus tamen potestatis in olea ☽lata habet idem, tenerum ac delicatum quod diximus, quàm ☋us ⊖lis ✱ci.

Misceri hinc idem potest ⊖ volatile ♌osum cum essentiis & ℞is aromaticis ac balsamicis, magno cum effectu, inde enim medicamenta emergunt longè utissima, & si qua alia, feliciter se in morborum species gerentia.

Cõferri hîc possunt, quæ in eandem rem commentatus est personatus ille, sed doctissimus *Leonicenus, metamorphos. Apollin. & Æsculap. p.* 29. *& sqq.*

Memoriam hic subit, quod *excellentissimus D. D. Tackius* ante aliquot annos, cùm de experimento nostro sermones invicem cæderemus, nobis retulit, quendam parare ex herbis nitrum inflammabile, ut commune, exstare etiam ⊖ia volatilia ex plantis ☽landi modum apud *Fernelium libro de abditis rerum causis*, quem ipse fecerit aliquoties. Describitur modus hic sub titulo *quintæ essentiæ*, in quâ maxima sit proprietatis efficacitas, *loco citato cap.* 18. *pag.* 264. Primum, *scribit*, è re subjectâ aquam lento vaporario prolectant, hâc deinde fæces respergunt, ut secundò humorem eliciant, sicque septenâ respersione & expiratione fæces torreri non sinunt, & ex his vim facultatemque omnem exhauriunt, aquæ, maximeque assidenti oleo immixtam, quæ

quæ ad multa utilis accommodataque sit. Quin etiam exceptas aquas vase pelicani effigie multâ agitatione anfractuque longo circulant, quò hæ vires sortitæ efficacissimas in quintæ illius essentiæ naturam vix ulli corruptelæ obnoxiam facessant.

Referri etiam huc meretur primum ens plantarum, quod describitur à *Febure*, *vol.* 1. *pag.* 303. aliaque hinc inde sparsim tradita, inprimis, quod *Arragosius* ad *Cratonem* scribit *epist.* 55. *p.* 73. ex ℔j. Vi, quantumvis rectificati vix ʒß. spirituum concretorum, seu ⊖lis volatilis extrahi, reliquum verò aquam insipidam esse, ex quo lucem aquirere possunt, quæ *part.* 1. *cap.* 5. *p.* 41. scripsimus: sed tempus jam est, ut colophonem hisce imponamus.

Finiemus verbis *Polybii lib.* 12. *histor.* ἡ πολυπραγμοσύνη πολλῆς μὲν προσθεῖται ταλαιπορίας, καὶ δαπάνης, μέγα δέ τι συμβάλλεται, καὶ μέγιστόν ἐστι μέρος τῆς ἰατρικῆς. *Illa rerum curiosa inquisitio*, quam suopte Marte facere aliquis instituit, *magnis constat laboribus, magno sumtu; cæterum ad medicinam multum confert, atque adeò pars illius est potissima.*

TANTVM.

PHARMACOPOEIÆ MEDICO-CHYMICÆ,

LIBER QVINTVS.

DE ZOOLOGIA.

ZOOLOGIA est pars Pharmacopœjæ, quæ Medicamenta ex Animalibus desumpta recenset.

N. *Animalia puta, tàm viva quàm interempta (liceat hæc animalia appellare.) De utrisque commonere hic expedit, eligenda esse, quæ extra dispositionem morbosam & hinc detrimentosam constituta sunt. Itaque si ex vivis expetis, provideas, sana ea sint: sin ex interemptis, interempta illa adhibeas morte violentâ extrinsecus accidente. Etenim expetitur medicamentalis cujusque rei substantia, eaque ad medicationem apta, adeoque facultatibus morbosis destituta, salubribus è contra tincturis delibuta. Hæc inprimis pars rei spirituosa est, in naturali scilicet dispositione constituta, facultatibusque peregrinis orba. Nimirum hæc, ut morte naturali paulatim senescens consumitur, curriculoque suo destinato perfuncta, in principia sua resolvitur: ita tadem ipsa, si flamma vitalis violenter extinguatur, superstes aliquamdiu manet, nec à corpore separatur, donec hujus dissolutione & ipsa dissolvatur. Et quidem talis fere illa superstes suppetit, qualis erat, dum flammâ illa extinguebatur, id est, salubribus, insalubribusve tincturis imbuta. Hinc itaque non rarò miræ cadaverum facultates elucent, veluti præ reliquis est vis illa formatrix, non modò è cineribus vegetabilium suscitabilis,* (teste Sennerto, ex Quercetano & Polono, ut & ex Libavio, teste Cl. Horstio epistolâ ea de re ad me missâ, teste itidem Vigenario Gallo, in tractatu Gallico, de igne & Sale, pag. 262.) *sed & in animalium quorundam cineribus demonstrabilis. Hujus rei historiam*, cum Parisiis *degerem, ceu verissimam mihi retulit* Doctor Medicinæ Parisiensis, nomine Certain, vir vel ætatis ratione fide dignus, *videlicet sibi in maceratione cineris cancrorum, tàm perfectorum, quàm imperfectorum, in liquore natantium; Simili ratione in* ▽ *stillat. spermatis ranarum, sibi ranarum imagines quondam fuisse repræsentatas, testis est* Vir Excellentissimus Joan. Daniel Horstius, in Academia Marpurgensi, Medicinæ Professor publicus, Amicus meus integerrimus. *Non minus & in perfectiorum animalium ossibus idem accidere, præter alios refert,* Robertus Flud, de Fluctibus, Medicus Anglus, Scrutator naturæ sagacissimus. *Et quæso quid causæ subesset, quod solum animalia mactata culinis expetantur, posthabitis quæ secus obierunt, nisi sit quod illa balsamicâ, seu spirituali prædita sint substantiâ, ad nutritionem requisitâ, hæc vel eadem destituta sint, vel inquinatam & insalubrem possident? In Medicis difficultatibus non postrema est, quæ etiam doctissimos macerat, unde scilicet facultates occultiores Medicamentorum fluant. Nimirum alii Formæ mixti eas acceptas referunt, alii Formæ separatæ relictæ vestigio: ne dicam de peculiari qualitatum primarum mixtione, quam alii ponunt. Verùm anne satius sit, difficultates has & similes hoc ipso, quòd posui, fundamento dirimere, quam Entia citra necessitatem multiplicare, cuilibet pro arbitrio do judicandum; nec enim quemquam cogo, sed saltem Philosophicâ libertate nixus modum suggero è difficultatibus emergendi, & quidem ejusmodi, quem (ne novitatis accuses) tota Stoicorum schola olim docuit.* Videsis Quercetan. libr. de Veritate Hermetic. Medicin. cap. 10. *Nec est quod*

quod hinc metuas ſimplicitati formarum hac ratione derogari, ſimplices quidem ſunt formæ, id fateor, ſed & materiale, non ut communiter fingitur ſimpliciter ſpirituales. Caveas autem ne hoc ſpiritum divinum hominis retrahas: hic enim, ut ſublimioris eſt originis, ita & altioris indaginis.

Quia Epiſtolæ Horſtianæ mentionem feci, ejus verba ſubjungere placet, quæ ſunt. Quod attinet ſuſcitabilem vim formatricem, certè ſæpeque D. Georgius Moltherus Med. Wezflar. retulit, non ſemel ſe urticam vidiſſe in ▽ congelata. Mihi eſt ſal Abſynthii, cujus ope, vera loquor, totum Abſynthium tibi ponam ob oculos. *Hæc Horſtius*; quibus & hoc ſubjicere volui, quod certâ quadam operatione Sal. com. Abſynthii volatile elevatum Alembici lateribus adhærendo plantam ſuam dilucidè repræſentet.

Claſſes Zoologiæ ſunt quatuor.

1. Animalia terreſtria exhibet, eaque perfectiora.
2. Aves recenſet.
3. Piſces deſcribit.
4. Inſecta ſubjungit.

HOFMAN. *Zoologia eſt pars Pharmacopœiæ, Medicamenta ex Animalibus deſumpta recenſens,*) vel Zoologia eſt Ars modum tradens, quomodo animalia in Medicum uſum trahi debeant, ut ſanitas corporis humani inde vel conſervari, vel reparari poſſit.

N. *Animalia puta, tam viva, quàm interempta.*) *Animalia vel tota integra, vel ipſorum partes, vel excrementa* in uſum veniunt Medicum. *Integra* ſcilicet utimur, quia ſæpè ciconiam integram, vel catulum, vel ranam, vel cancros, vel alia animalia adhibemus. *Ex partibus verò animalium* v. g. Epar Lupi, pulmones vulpis, os de corde cervi, cranium humanum &c. *Ab excrementis*, ut cornua, ungues, pili, pennæ, fel, ſtercus, mel, ova, cera, &c. quo etiam genere Moſchum, Zibettham & alia comprehendimus. Hæc omnia ſunt in uſum vocanda, quando juſtam ſuam magnitudinem ſunt ſortita, & mediam habentia ætatem bono corporis habitu prædita ſunt optimâ fruuntur valetudine, & quæ neque ætate aut ægritudine aliquâ ſunt abſumpta. Sin ex interemptis animalibus medicamenta expetis, illa exhibeas, quæ morte violentâ extrinſecus accedente interierunt. Sic enim ſpiritus inſitus humidumque radicale ſeu balſamum naturale, quod aliàs in ſeneſcentibus ac morboſis corporibus ſenſim conſumitur, integrum & ſuperſtes aliquandiu manet, nec à corpore ſeparatur, donec hujus diſſolutione & ipſum diſſolvatur. Experientia enim *docet, cranium humanum, cornu cervi, & aliorum* animalium partes, quamdiu illa balſamicâ ſubſtantiâ turgent, vires ſuas medicamentoſas retinere. Ideoque Medicus merito de hac ſollicitus ſit oportet, cùm niſi illam reſervet, non facilè aliquid laude dignum illis efficere poſſit.

Vis illa formatrix non modo è cineribus vegetabilium ſuſcitabilis &c.) *Palingeneſia* vocatur ſeu *reſuſcitatio vegetabilium*, quam etiam in animalium quorundam cineribus demonſtrare nonnulli volunt. Phantaſiæ ludibriis multum ſæpè ineſt ponderis, plus etiam quàm ipſis oculis. Et facilè nobis blandimur in rebus, quas libenter volumus contingere, & nunquam promior fidei lapſus, quàm ſi falſæ rei gravis extiterit *Auctor*. Nec parum mirandum eſt, qualia ſibi ex ſingulari curioſitate imaginentur nonnulli, ne aliis minus ingenioſi & oculati videantur. *Unde Nobiliſſ. Anglus Robertus à Boyle in Tentaminibus phyſiologicis de exper. quæ non ſuccedunt* p. 114. Magnoperè vereor, inquit, ne, qui ſe ejuſmodi plantarum ſimulachra in glacie vidiſſe profitentur, imaginationem non minus, quàm oculos ad hoc ſpectaculum adhibuerint. Necratio deeſt, quæ hanc idearum repræſentationem in plantarum cineribus refutet. In violentâ enim illâ calcinatione deſtruitur proximum ſeminalis ideæ receptaculum, quo fit, ut hujus factâ jactura nullus poſteà ideæ motus aut elevatio fieri poſſit.

In Medicis difficultatibus non poſtrema eſt, quæ etiam doctiſſimos macerat, unde ſcilicet facultates occultiores medicamentorum fluant?] In hac controverſia ipſa rerum creatio Nos informare poteſt. Omnibus enim medicamentis dotem ſuam contulit non rixoſum quatuor qualitatum Elementalium conjugium, nec ulla alia formarum mixtio, ſed *Juſſus*, ſeu *Fiat Verbi Conditoris*, ipſis liberaliſſima bonitate in poteſtatum vitalium, conſtituta cuique earum ſerie ſpirituum attenuatione delabentium ſolatium indidit, & ſuo veluti ſigillo inſculpſit. Unde & juxtà Cl. Helmont. ſunt Juſſus Dei, quo ſunt id, quod ſunt, & agunt, quod agere juſſa ſunt. Scilicet formæ medicamentorum ſubordinatæ cum ipſis ſpecificis animatorum formis, quæ nimirum ſine his nec eſſe, nec ſubſiſtere, nec actiones ſuas exſequi poſſunt, fuerunt creatæ & proinde cum ipſa cujuſlibet rei anima propagantur, & remanent poſtmodum etiam anima decedente, ut finem illum, ad quem à Deo creatæ ſunt, præſtent, ſuumque homini in Medicina uſum exhibeant.

Claſſes Zoologiæ ſunt quatuor. I. Animalia terreſtria exhibet, eaque perfectiora.) Verùm *Aves & Piſces* non ſunt Animalia imperfectiora terreſtribus greſſilibus: Inſecta tantùm ſunt imperfectiora, non *Aves* nec *piſces*; licet & in ſuo genere ſatis perfecta ſint. Dictamen ingenii abſque legibus Logicis & uſu diſtinctionum metaphyſicarum facilè labyrintheas incidit plagas.

CLASSIS I.

De *Animalibus terreſtribus perfectioribus.*

¶ *I. Agnus.*

Ἀμνὸς, ἀρνὸς, ein Lamb/ Schaaf. Un agneau. *The Lamb*, (or *young Sheep.*) Een Lam/ (of jonge Schaep.)

OFFICIN. NAT.

1. *Pulmones*, (cùm recentes, tùm ſiccati.) 2. *Fel.* 3. *Lana.* 4. *Oſſa incinerata.* 5. *Coagulum.*

Vires.

1. *Pulmo* attritus à calceamentis contractos, ab inflammationibus tuetur (*impoſitus.*) *vide Ovis.*

2. *Fel*, ad morbum comitialem exhibetur.

3. *Lana* (*cum corio*) anginæ, aliiſque colli tumoribus leniendis ac molliendis confert, (*impoſita.*)

4. *Oſſa incinerata*, conſolidationem vulnerum, etiam eorum, quæ difficilioris ſunt conſolidationis, conſolidant.

5. *Coagulum*, valet ad venena, ad Lac coagulatum, ad morſus venenatos (*cum ✣ potum.*)

HOFMAN. *Agnus.*) Ἀμνὸς, Ἀρνὸς. Een Lammen-Schaf. Offic. ſunt 1. *Pulmones.* 2. *Fel* 3. *Lana.* 4. *Oſſa incinerata.* 5. *Coagulum.*) Hujus *Pulmones* tùm recentes, tùm exſiccati in uſum veniunt: præferuntur ex agno pingui & robuſto. Siccantur exempta aſpera arteria in vaſe figulino impoſita clibano, & refrigerati reponuntur in loco ſicco. *Fel* non ſolùm ad epilepſiam, ſed & cachexiam exhibetur Eſſentiæ chelidonii aſſociatum. *Lana* cum corio Anginæ non ſolùm & aliis colli tumoribus, ſed etiam dentitioni infantum difficili leniendæ collo appenſa confert. *Oſſa incinerata* in omni alvi fluxu notabilem præſtant effectum. *Coagulum* contra Aconiti potum in vino & Lac concretum in acero convenienter adhibetur.

¶ *II. Alces.*

Ἄλκη, Alces, magna beſtia, *Cæſari, Albert. Magn.* (cui & Equicervus) *Olao Magno, Mizald. Lev. Lemnio.* Elend. Un Elan. *The Elk.* Een Elant.

Animal eſt gregarium biſulcum, ad cervi figuram accedens, quo tamen majus eſt, naturâ timidum, comitiali morbo obnoxium.

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

1. *Cornu.* 2. *Ungula, ac* 3. *Nervi.*

Vires.

1. *Cornu*, cui plus tribuitur quàm Ungulæ.

2. *Ungula* ſpecificâ virtute celebratur adverſus Epilepſiam, tum præcavendo, tum curando, idque uſu tàm interno, quàm externo.

Internè propinantur ſcobs, & præparata ſubjuncta.

Externè includitur particula annulo, geſtaturque digito qui minimo proximus eſt, ut palmam reſpiciat: Inditur itidem pugno, applicatur pulſui, immittitur in aurem, (ſiniſtram,) ſuſpenditur de collo, ut cutim attingat.

Doſis ℈ß. & ultra ℈j.

N. 1. *Dignoſcitur odore, quem gratum ſuffitu exhibet.*

N. 2. *Referunt, non quodlibet hujus ſpeciei animal malo Epileptico corripi; nec omnia eadem proprietate prædita eſſe, ſed pro ætate, ſexu, tempore, & ipſius etiam ungulæ ratione, plurimum variare. Fœmina ungulam hac facultate nequaquam pollere, ſed maris ſolum; nec pulli, ſed adulti, idque eo tempore, quo in Venerem ferri incipit, (inter Feſtum aſſumptionis Mariæ & nativitatis ejuſdem,) Illus etiam unguibus poſterioribus, quam anterioribus tribuunt, & horum quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii ſiniſtro. Sunt qui velint has ungulas ab animali adhuc vivente, dicto tempore præſcindendas eſſe.* Andr. Bacc. l. de Alce.

3. *Nervi* circumligantur membris ſpaſmo obnoxiis.

PRÆPAR. Ex Cornu.

1. *Præparari poteſt uti corn. Cervi & Uri.*
2. *Vaporari ſicuti C C. philoſophicè calcinatum.*
3. *Galreda exinde confici.*
4. *Spiritus.*
5. *Sal volatile.*
6. *Oleum.*

PRÆPAR. Ex Ungulis.

1. *Ungula præparata*, lege communi.

2. *Magiſterium* fit l. c. aceto, (*alii malunt ſpir. vitrioli*) ac oleo Tartari.

N. *Magiſterium hoc cineris colorem ferre refert.*

3. Sunt qui *aquam* ex medulla cerebri deſtillatam, pro arcano Epileptico habent. *Vide in homine.*

4. Exhibere itidem poterit *Oleum Liquorem ac Sal volatile*, l. com.

N. *Cum in Finlandia degerem præfectus inſtitutioni* Generoſiſſimi Guſtavi [illegible]/Everhardi Filii, *qui jam Generalem Majorem in Suecico Exercitu agit celeberrimum, transfoſſam Alcen, Generoſiſſima illius Matri Viduæ à ſervis præſentatam vidi* 17. *palmos altam.*

[1] HOFMAN. *Alces.*) *Ungula & Nervi in medicum uſum aſſumuntur. Ungula ſpecificâ virtute celebratur contra Epilepſiam &c.*) Hoc uno vel altero experimento ſe probaſſe tradit *L. Lemnius. Mirabilis* etiam portiunculâ ejuſdem in aurem ſiniſtram miſſâ & aliquamdiu veluti ſcalpendo motâ id ipſum expertus eſt: ſolici eventu in verè Epileptico, idque miraculi loco habitum eſt. *Johannes Agricola, Ammonius &c.* idem effici tradunt ſuſpenſâ vel geſtatâ Ungulæ particulâ, ut cutim attingat. Sed eligenda eſt *ungula dextri pedis* poſterioris. Non deſunt tamen, qui in dubium vocant hanc vim ſpecificam Ungulæ Alcis aut Epilepticam, ſed prorſus invalidam in hoc ſymptomate judicant. *vid. Epiſtol. Medic. à Laurent. Scholtz* edit. p. 60. Epiſtol. 49. Verùm ſi caurelæ iſtæ à *D. Autore* in eligendâ *Alcis* ungulâ traditæ probè obſerventur, non dubito, quin omnium expectationi tam ſæpius per experientiam probata ſit reſponſura.

N. Hic etiam *Cornu Alcis* non prætereamus, cùm in epilepticis inſultibus, variolis, morbillis &c. vel cum raſura vel philoſophicè ſ. Δ præparatum miræ ſit virtutis, quâ nec caret Ejus Sal volatile, item gelatina, uſtum etiam obſervavimus diaphoreticum, licet particulæ ſalinæ cum ſulphureis ſint dempræ, quæ illarum abſentia vel diminutio nihil arguit, alia enim ignis, alia ſtomachi eſt reſolutio cum remediorum adaptatione.

Præpar. ex Ungulis. Magiſterium ſit vel cum Aceto (*alii malunt ſp. Nitri &c.*) quod cum ſp. Nitr. abſtrahendo, non ♎tando cum ol. tartari præparatum eſt, præſtantius erit. Eleganter etiam ex *Cornu Alcis* per ſp. vitrioli poſt mediocrem hujus abſtractionem copioſâ aquæ ſ. affuſione præcipitando paratur, ſed hoc potius ad alterandum & adſtringendum adhibetur, quàm ad ſudorem movendum.

3. Sunt qui aquam ex medullâ cerebri deſtillatam &c.) Non ſolùm Aqua, ſed & ſpiritus cum Sale volatili per retortam Δnè aperto exindè deſtillari poteſt.

¶ III. *Aper.*

Aper { Mas, Verres ſylvaticus, Wildſchwein/ Eber. Un Sanglier. *A Wild Boar.* Een wild Verken/ Zwyn of Beer. Fœmina, ſus fera, ſcropha ſylv. wilde Sau. *A wild Sow.* Wilde Soch. Porcellus ſylveſt. Friſchling. *A wild Pig.* wilde Big-Vercken/ of Vercken.

Veſcitur glandibus, nucibus faginis, caſtaneis, radicibus filicis, angel. & ſimil. Coit initio Hyemis, parit Vere.

OFFICIN. NAT.

1. *Adeps.* 2. *Dens.* 3. *Genitalia.* 4. *Fel.* 5. *Stercus.* 6. *Urina.*

Vires.

1. *Aper*, ut verri domeſtico cognatus eſt, ita & vires communes obtinet, ſed fortiores. Hinc recipitur adeps ad unguentum armarium, commendatur peculiariter ad laterum dolores leniendos, materiamque molliendam: rejectiones ſanguinis ſiſtit, (*in ♆o vel vino potum,*) ad rupta & convulſa, (*ex ♆o bibitur,*) luxatis (*cum ♆o roſar.*) medetur. *Dioſc.*

2. *Dens* ſpecificè in pleuritide exhibetur: cynanchen (*cum Ol. Lini inunctus vel & exhibitus*) curat.

Doſis ʒ j.

3. *Genitalia ac Teſticuli* ad Veneris impotentiam ac prolificationem faciunt.

4. *Fel* ſtrumas diſcutit.

[Urina & cerebrum apri, in veſica in fumo ſuſpenſa, in Linimentum coeunt, tineæ utile.]

5. *Stercus* aridum (*potum*) rejectiones ſanguinis ſiſtere creditur, id quod etiam præſtat extrinſecus admotum.

6. *Urina* comminuit ſpecificè veſicæ calculos, eoſque expellit.

(Lapis porcinus, ex apri veſicula fellea, Piedra de Puerco Luſitanis, Ictericis commendatur.)

PRÆ-

PRÆPARATA.

1. *Dens præparat.* leg. com.

2. Fieri etiam potest *Magisterium* ex dente, solvendo cum Acet. destill. & præcipitando cum Sp. ⊖i vel Ol. Tartari.

N. *Dens apri mucilaginosus valdè est, ideoque congelascit nonnunquam in fundo præparatum. Hanc congelascentiam ut præcaveant, solent igni aliquantulum exponere & urere.*

3. Sunt & qui ▽m *ex sanguine* cum plantis refrigerantibus & humectantibus destillatam in Atrophia magnifaciunt. *Hartm. in pract.*

HOFMAN. *Aper.*) Hujus 1. *Adepr.* 2. *Dens.* 3. *Genitalia.* 4. *Fel.* 5. *Stercus.* 6. *Urina in usu sunt frequentissimo.*

Fel strumas discutit; illitum venerem stimulat.

N. Communiter *Sanguinem etiam porcellorum sylvestrium* cum cochleis & cancris aliisque herbis specificis destillatum in atrophiâ curandâ commendant.

¶ *IV. Asinus.*

Gros
- Mas Esel. Un Asne. *A Hee-Ass.* Een Esel.
- Fœmina Eselin. *A Schee-Ass.* Een Ezelinne.
- Pullus Füllin. *The foal* or *Colt of an Ass.* Een Veule van een Ezel.

Animal est pigrum, melancholicum, vivax (*ad annos* 30.) mense 12. pariens.

OFFICIN. NAT.

1. *Ungula.* 2. *Sanguis.* 3. *Lac.* 4. *Urina.* 5. *Stercus.* 6. *Adeps.* 7. *Pili.*

Vires.

1. *Ungula* in morbo comitiali ungulæ alcis vicaria censetur: (*datur per mensem diebus continuis ad* ʒß.) *nonnullis & Calvaria.*

Extrinsecus commendatur cinis ad discutiendas strumas & sanandos perniones (*cum oleo inunctus*) ad rimas cutis consolidandas; apostemata discutienda, pterygium oculorum tollendum, (*cum lacte mulieris instillatus,*) ad fœtum mortuum eliminandum, (*in suffitu,*) ad Epilepticas & Hystericas excitandas (*nidore.*)

2. *Sanguis* sudorem ciet; pone aures s. ex aure extractus, linteo susceptus & interveniente lintei illius infusione assumptus, melancholici humoris ferociam dicitur mitigare, morbosque incantatione introductos arcere: sunt & qui eundem ad febrim quotidianam exhibent. Pulli asini sanguis icterum curat.

3. *Lac* nutrit, abstergit fortiter; hinc utile in Phthisi, in morbis ventriculi, renum abscessu, vesicæ lithiasi, arthriticis doloribus, laxat nimir. alvum, abstergit vias urinarias, ciet menses.

Extrinsecus adhibitum, stabilit gingivas, compescit dolores podagricos, (*cum stercore cataplasmatum*) facieique gratum conciliat pallorem (*illitum.*)

Exhibetur ab ʒiv. ad x.

4. *Urina* medetur peculiariter morbis renum, (*Dioscorides*) tum & scabiei, (*canum urinâ eâ imbutum imponitur.*) Verrucis & callis, membrorum atrophiæ & paralysi, podagricisque doloribus &c.

V. gr.

℔. *Urinam pulli asinorum, ungulam asinæ incineratam, subige addendo axungiam asin. cum tantillo spicæ Indicæ ad odorem.*

Fac Unguentum.

5. *Adeps* Cicatrices concolores reddit.

6. *Stercus* sanguinem sistit, (*potum vel ustum, vel emplastri instar impositum, naribusve admotum.*)

(Syrupum quidam inde parant.)

7. *Pellis,* loco culcitræ imposita, infantum terrorem arcere dicitur.

HOFMAN. *Asinus.*) Hujus 1. *Ungula* 2. *Sanguis.* 3. *Lac.* 4. *Urina.* 5. *Stercus.* 6. *Adeps.* 7. *Pili in usu sunt.*

N. Sed *D. Autor Carnem Asini* omisit, scil. pulli, quæ in curandâ leprâ à quibusdam valdè commendatur. Phthisicis etiam præscribit *Plinius Libr.* 28. *cap.* 17. *Thom. Bartholin. Centur. VI. histor.* 33.

In *Sanguine singulare* latet arcanum contrà Maniam *D. D. Iohann. Michaelis* p. m. hoc solo in Aulâ Altenburgensi Maniacis summâ cum restituit, Equoque non semel applicavi Maniacis summâ cum euphoriâ. Secatur scil. asino vena ad aures, intinguntur lintea & exsiccantur, deinde extrahitur cruor cum aquâ ß. hyperici & propinatur, egregiè movet sudorem.

Lac nutrit &c.) Ægroti stomachus cibis dulcioribus per tres aut quatuor dies reficiendus est, pòst die quartâ vel quintâ tempore matutino decem vel duodecim aut plures uncias lactis asinini additâ unciâ unâ Sacchari candi æger calidè ebibat, & tres dies jejunet. Tempore vespertino duabus vel tribus horis ante cœnam eodem modo, ut prædictum, eo utatur Lacte. Cavendum tamen, ne quid acidi bibat aut comedat æger tempore curationis. Nec minus usus lactis asinini frequens & ad podagram præservandam, in primis ex calidis ac serosis humoribus ortam, & tunc assumendum duarum vel trium librarum pondere cum Saccharo.

Stercus sanguinem fistit &c.) tempore in primis verno collectum, & quidem juniorum laudatur. Non desunt, qui ex hoc Syrupum conficiunt, quem Guarinonius & Brevotius in suâ medicinâ pauperum mirè commendant.

Pili cum pelle loco culcitræ impositi infantum terrorem arcent.

N. Hîc etiam mentio facienda est *Sordium Asini in auribus delitescentium*, quæ temporibus illitæ somnum conciliant. In febribus cum agrypniâ conjunctis singulare sunt remedium.

N. *Lichen Asinæ* pilos facit crescentes.

¶ *V. Bos.*

Hic Bos
- Mas Taῦρος, Taurus, Ochse. Un Taureau. *Ox,* or *Bull.* Een Os / of Ossen Bare / of Stier.
- Fœmina ἡ βοῦς Vacca Kuhe. *A Cow.* Een Koe.
- Vitulus, *vide infra.*

Animal est vulgò notissimum, vitam ad annos viginti producere aptum natum. Coit ferè medio Vere vel Autumno.

OFFICIN. NAT.

1. *Cornu.* 2. *Fel.* 3. *Iecur.* 4. *Splen.* 5. *Sanguis.* 6. *Medulla.* 7. *Sevum.* 8. *Axungia.* 9. *Ungulæ.* 10. *Urina.* 11. *Stercus.* 12. *Lapilli.* 13. *Lac, & inde* 14. *Butyrum, ac* 15. *Caseus.* 16. *Priapus.* 17. *Ossa.*

Vires.

1. *Cornu* rari usus est: vidi tamen scobem exhiberi contra Epilepsiam, adhibetur quoque in suffitu, ad aërem contagiosum corrigendum.

2. *Fel* bubulum seu taurinum præstat ferè omnium quadrupedum fellibus: specificè aurium medetur surdo, ulceri, ac dolori, (*mixtum cum lacte mulieris aut caprino, & cum cotone impositum,*) alvum movet, (*in Clysteribus.*) (*& hæmorrhoides.*)

3. *Iecur*

3. *Iecur*, rari usus est, ejusque loco vituli epar, pro hepate scil. corroborando, in decoctis adhiberi ferè solet

4. *Splen*, inservit potissimum decoctioni ac extractioni pro arcenda splenis duritie, mensiumque suppressione. Sunt & qui extrinsecus spleni illinunt.

5. *Sanguis*, intrinsecus singularem opem fert dysentericis, mensium fluxui, & aliis hæmorrhagiis. Extrinsecus discutit & emollit tumores, maculas faciei exergit, (*illitus*) [verrucas tollit.]

6. *Medulla*, post cervinam & vitulinam proximum bonitatis locum habet: præter vires generales (*cum vino illita*,) tremientia membra reficit, nervis induratis confert.

7. *Sevum seu Adeps*, præter vires generales, usurpatur specialiter ad mordicationem intestinorum, & tenesmum, ut & ad ulcera & rimas labiorum, podagricis & Scirrhosis affectib. medetur.

N. *Præferur qui à Renib. colligitur.*

8. *Axungia ex unguis*, Klaven-Schmalt / Greafe or *fat from the hoofs. Neats-foot Oyl.* Vet of ſatter / gemeerte Olyvan de Voten / usitata vulgo est in molliendis tumoribus, leniendis doloribus, luxationeque articulor.

9. *Ungulæ*, in cinerem combustæ copiam lactis præbent (*assumptæ*,) adhiberi item solent ad arcendum aerem malignum, (*in suffumigio.*)

N. *Ungularum suffitu fugantur mures.*

10. *Urina*, autium dolores lenit, *si cum Myrrha instilletur.*

11. *Stercus Vaccinum*, refrigerat, siccatque moderatè, discutit, dolores insigniter mitigat. Hinc feliciter adhibetur, adustionibus, inflammationibus, arthritidi, apum ac vesparum morsib. suffitu reprimit uterum prolapsum. Hydropicis in forma Cataplasmatis imponitur. [Ganglion curat.]

N. *Plebeji febri ardente, vel colico dolore correpti in potu suspendunt, aut succum expressum felici cum successu propinant.*

[Loco musci siccatum sole, omni odore exutum Aqua Rosarum aliisque odoratis imprægnatum, pro Pulvere cyprio sumunt.]

12. *Lapillus*, ex ventriculo (Martio Mense,) vel & Lapillus è fellis vesica (Majo) exsectus medetur Ictericiæ, specificè comminuit ac consumit calculum, *si cum vino propinetur*: idem præstat, si vino, quod potui datur quotidiè imponatur, donec penitus consumptus sit. *Querc.*

Lapillus fellis in pulverem redactus errhinum exhibet egregium.

13. *Lac Vaccinum*; crassum est, nutrit benè, inflat, Renum & Vesicæ dolori convenit, diarrheæ, dysenteriæ, tenesmo, erosionique intestinorum succurrit (*potum.*)

N. 1. *Nocet Lac Spleneticis, Epaticis, Comitialibus, Vertiginosis, Febricitantibus & Capite dolentibus, quod de lacte in genere notandum.*

N. 2. *Lac coagulatum cum camomilla nasturt. aq. & bac. Iunip. In lacte coctis, ad dolores scorbuticos mitigandos maximè prodest* (*catapl.*)

[Aqua lactis destillata seri facultatibus pollet.]

[Lacte sublimato Tartari & Arabes delectantur, quod multum valet ad inebriandum.]

14. *Butyrum*, [majale] calfac. moderatè emollit, digerit, lenit, resolvit, laxat, oculorum hebetudini prodest (*inditum*,) &c.

15. *Caseus* recens mollis podagricorum dolores lenit, Epatis æstum mitigat. Exomphalo infantum succurrit (*impositus.*)

16. *Priapus* Tauri (*rubri*) dysentericis prodest (*tritus & exhibitus.*

N. 1. *Mulieribus fastidium Coitus parere creditur.*

N. 2. *Vasa spermatica cum didymo combusta, sanguinis hæmorrhagiam sistunt.*

N. 3. *Hoc Iudæorum medicamen in circumcis. Foresl. in Chirurg.*

17. *Ossa*, ad corroboranda viscera, & ad arcendam Epilepsiam à nonnullis adhibentur.

[Ubera Vaccæ juvenculæ cocta, indurata, pulverisata, cum aliis lac provocantibus miscentur.]

PRÆPARATA.

1. *Aqua omnium florum sive lataminis dicta*, destillatur MB, vel ex Cinere, Verno seu Majali tempore, ex stercore recenti vaccæ herbas depascentis, prodit & hinc oleum.

Vires.

Refrigerat, discutit, adhibetur internè in dolore colico, nephritico, urina suppressa, febribus, &c.

Externè imponitur locis dolentibus, *ut supra.* Commendatur & ad Ulcera cancrosa.

2. *Aqua sanguinis* fit [Majali tempore] MB.

Vires.

Summè mitigat podagram.

3. *Decoctum Splenis* Bovis, *v. lib.* 2.

4. *Extractum Splenis, ut & Epatis, vide lib.* 2.

N. Crollius.

℞. *Splenem bovis junioris castrati, scindit in lamina tenues, macerat per aliquot ☌ ♐ in ♈ cum myrrha essentificato, dein exiccat in aëre postea cum ♈ s. a. Essentiam extrahit, abstrahit, majoris efficaciæ ergo addit aliquot guttulas Olei Angelicæ stillat.*

Vires.

Lienis obstructiones expedit, menses provocat.

Dosis ℈j. in ♈ appropriata

N *In clibano commodè exiccari poterit.*

5. *Oleum* ex butyro, vide lib. 2.

6. *Tinctura fellis* Tauri.

℞. Fella Taurorum sensim in ☉ exiccata, cum ♈.

Vires.

Cosmeticum est insigne ad miraculum usque albedinem gratissimam concilians. Illinitur scil. linquiturque illita per triduum, quatriduumve, ita tamen, ne aëri libero sese exponant, post eluatur aliquoties ♈ flor. fabarum, nenuphar. polygonati & simil. *Harum. in Croll.*

HOFMAN. *Bos.*) *Hujus Cornu.* 2. *Fel.* 3. *Iecur.* 4. *Splen.* 5. *Sanguis.* 6. *Medulla* 7 *Sevum.* 8. *Axungia s. pinguedo.* 9. *Ungulæ.* 10. *Urina.* 11. *Stercus* 12. *Lapilli* 13. *Lac.* 14. *Butyrum* 15. *Caseus.* 16. *Priapus.* 17. *Ossa in usu sunt.*

Cornu Epilepsiæ medetur. *Fel* imprimis taurinum maximè commendatur in hydrope ascite adhuc calidum, prout ex tauro occiso sumitur, propinatum, operatur per alvum & urinam. In Clysteribus alvum proritat segnem.

Splen taurinus adhuc tepidus Lienis regioni impositus per 12. horas levamen affert splenecticis, & non sine summo fœtore deponitur.

Ungulæ fragmenta frixa & sumpta si bestia non sit lasciva,

sanant dysenteriam, si autem lasciviat, tunc ejus ungula est dysentericis lethalis.

Urina sanat epilepsiam, sic rusticus quidam apud *Libavium* de ol. & Aq. destill. filiam epilepticam lotio vaccino curavit. *D. Laurent. Hoffmannus de vero usu & falso abusu Medic. chimic.* p. 46. Ex hoc in Sole siccato suffumigium factum ad pudenda mane & vesperi præservat prægnantes sæpe fœtum mortuum enitentes ne abortiant, aut fœtum mortuum excludant, hujus autem usus per mensem continuandus est.

Stercus vaccinum Majale ganglion curat calidè impositum; *Et ex hoc etiam in Majo Aqua omnium florum* destillatur in calculo & torminibus infantum miræ efficaciæ. Externè prodest etiam hæc aqua tanquam Cosmeticum. Hoc *stercus* interdum refert Moschi odorem.

Lapillus ex ventriculo &c.) *Lapis in provincia* Xantung. *ex vaccarum ventriculo* educitur lutei coloris, ovum anserinum magnitudine æquat, soliditate bezoardico cedit, levioris substantiæ, & illo præstantioris virtutis à Medicis judicatur. Minimè ex terrestri substantiâ compositus est, sed ex minutissimis fibris herbarum, quæ indigestam hanc molem consumpto succo in stomacho boum convolutam in globum superinducta fibrosâ pelle, efformant; idem est cum Lapide fellis. *China illustrata* p. 206.

Butyrum Majale scil. dolores etiam artuum lenit corio canino illinitum & impositum. Ejus usus prægnantibus & hystericis noxius est. *P. Borellus centur.* 3. *obs.* 82.

N. *Ex hoc* cum herbis vulneratiis recent. in Majo collectis *unguentum viride potabile* conficitur.

¶ VI. Bubalus.

Βουβαλὶς, Animal est bovi figurâ & naturâ simile, majus tamen & crudelius, colore nigrum. Buffel. Un Bufle. *A Bufolo*, or *Buffle*; *like, but greater than, an Ox.* Een Buffel / grooter als een Os.

OFFICIN. NAT.

1. *Cornua & Ungulæ.* 2. *Sevum.* 3. *Stercus, &c.*

Vires.

1. *Cornua & Ungulæ* medentur spasmo [*annulus exinde factus gestatur digitis manus vel pedis.*]

2. *Sevi, Stercoris, &c.* [*in vulnerum tumoribus, sciatica.*]

Vires.

Ex descriptione bovis addiscere licet.

[Stercus sciaticæ tumorumque duritiei conveniens putatur.]

[Coagulum pulli contrà potum cicutæ.]

[Urina ad dolores articulares.]

[Vulva moschi odore siccata unguentariis servit.]

PRÆPAR.

Extractum Epatis bubuli fit eodem modo, quo Extractum Splenis bovis.

N. *Præstantius habetur, si Sal proprium ex capite mortuo extractum admixtum fuerit.*

Vires.

Usus ejusdem est, cujus extractum splenis bovis, sed promptioris efficaciæ.

Dosis quoque eadem est. *Harim. in Croll. Gluck. in Beg.*

HOFMANN. *Bubulus.*) *Hujus cornua & ungulæ* (si annulus exinde factus digitis manus gestetur,) spasmo medentur.

N. Bubulinâ vulvâ exsiccatâ, quia Moschi odorem spirat, utuntur in unguentis Myropolæ Neapolitani. *Th. Bartholin. C. 8. Epist. Medic.* 49.

¶ VII. Bufo.

Μύξος, Bufo
Krotte / Taasche. { palustris, qui minus vulgatus.
Un Crapaut, *A Toad.* Een padde. { terrestris, qui vulgatior.

N. *Maxima fovetur antipatia inter Bufones & araneas, adeo ut si bufo subter araneam ponatur, cum impetu illum interemptum hac descendat.*

OFFICIN. NAT.

1. *Ipsi Bufones, & 2. Lapis bufonites.* [3. *Sperma.*]

1. Bufones siccantur in aëre, transfossi per caput, collumve; siccati asservantur pro usu.

Vires.

Etsi animal sit deterrimum, venenosum ac abominabile; attamen non effugit usum Medicum, eumque tum internum, tum externum.

Internè pulvere ejus hydropicorum aquas per urinam educi, desperatus quidam expertus est hydropicus, qui præter spem attentatæ necis sanitatem illo acquisivit. *Petræus in Nosolog. p.* 1. *disp. de Hydrope, Wierus in obs. de Hydrope, ut & de præstig. damon. l.* 3.

Dosis 3ß.

[N. *Mallem ego minorem.*]

Extrinsecus imponitur bufo, parte qua venter est anthracib. (*in aceto parum maceratus,*) ad eliciendum sc. venenum, (*quod adeo feliciter præstat, ut attracto veneno intumescat,*) ingreditur itidem amuleta aëri contagioso arcendo dicata, hæmorrhagiam narium certo experimento sistit (*si vel pone aures per se applicetur, vel pugno includatur, ut calescat, vel axillis subligetur vel & collo appendatur.*) Idem & cinis s. pulvis præstare perhibetur *loco affecto insperstus. Renibus impositus* aquam intercutem per urinam pellere dicitur. *Umbilico alligatus*, fluxus hystericos retrahit & inhibet. *Plantis pedum appositus* capitis cordisque morbis phrenetidi febribusque succurrere statuit.

2. Lapis bufonites, Chelonites, Batrachites, Borax, Krottenstein. *Toadstone. padde-steen.* Gemma est bullæ instar, altera parte cava, altera convexa, coloris ex fusco pallentis aliquantum fusci, interdum nigri, albi, [*qui melior*] Viridis, Versicoloris.

N. *Reperiuntur in agris, affirmant tamen alii eos in annosiorum, ac qui diu in arundinetis, inter rubos sentesque delituerint, bufonum capitibus generari, cui ut fidem adhibeam, dissuadet quorundam magnitudo.*

Vires.

Commendatur ad pestem & venena ceu remedium præstantissimum (*exhibitus:*) Imò sunt qui asserant, illum gestantes à venenis tutos esse, blandoque attritu inflationes à venenatis bestiis discutere, ac virus omne elicere. *Casp. Bauhin. de Lapide Bezo. cap.* 3.

N. *Præsente poculo venenato fertur hic lapis colorem mutare ac sudare.*

[3. *Sperma Tympaniticis applicatur.*]

PRÆPARATA.

Ex Bufone.

1. *Amuleta* variarum descriptionum.

Cinis Bufonis (Bufo combustus,) *incontinentiam*

Urinæ

Urinæ ex lacerato vesicæ collo ortam sanat. De collo suspensus, Obsérv. Henr. ab Heer. 18.

2. *Pulvis* fit sola tritura, qua bufones optimè exsiccati in pulverem rediguntur.

N. *Mallem equidem bufones incineratos.*

3. *Sal* elici potest ex calcinatis bufonib. pulverique illi in hydrope substitui.

Dosis ad gr. iij. &c.

4. *Oleum.*

℞. Bufon. viv. N. iij. vel iv. per horam in Ol. Olivar. ℔. ij. Coque, colatumque serva.

Vires.

Maximè commendant in maculis faciei, morphæa, aliisque affectibus seu ulceribus inveteratis abstergendis, (signatura sua maculata bufo ad maculas prodesse judicatur,) singulis diebus illinitur semel. *Hartm. Parac. t. 1. p. 1091. b.*

N. *Præferrem equidem ranas maculatas.*

5. *Ol. bufonum compositum.*

℞. Ol. pedis vervec. q. v. bulliat cum Sulphur. pulverisato, usque dum rubicundum ol. evadat. Hoc facto separetur Sulphur ab ol. in quod adhuc calens immergantur & suffocentur bufones, post expressionem dellillentur.

Vires. Præstantissimum est in digerendis tumoribus & hydrope.

Ex communicat. Dn. D. Joh. Kieferi.

[*Cabal Animal Indicum cujus ossis maxima vis in retinendo sanguine.*]

HOFMAN. *Bufo.*) Ex eorum est genere, quæ ex putrido terræ mucore generantur, animal plenum veneno, ut non immeritò terrestris toxici & contagiosæ virulentiæ bursa magnetica dici mereatur; tardissimum est ad reptandum, unde saturni se sobolem esse demonstrat: tumidâ ac tuberosâ pelle veneni, quod continet, virulentiam signat: fœtore lethifero & halitu suo abominabili plantas & animalia inficit. Tanto in hominem odio est, ut suspensus & vellicatus ab homine præ nimiâ in illum rabie moriatur.

N. *Maxima fovetur antipathia inter bufones & araneas &c.*) Ab his icti *bufones* plantagine admorsâ sibi medentur. Sicuti lacerta à viperâ saucia subinde novas acquirit vires galegæ herbæ du. Veneno etiam *bufonis* antidotus est aranea appositа.

Est animal sit venenosum, non effugit tamen usum Medicum, eumque tum internum, tum externum &c.) Usu probatum est, *bufones exsiccatos* saltem in aëre & tritos innoxiè in morbis gravissimis quibusdam intrà corpus sumi posse. Unde *Marcellus Donatus in histor. Medic. Libr. 7. c. 7.* bufonum adustorum pulverem in hydrope desperatâ commendat. In Peste Anglicâ Londinensi An. 1665. pulverem bufonum exsiccatorum ad ℥ss exhibitum summè proficuum experti sunt Medici sæpius repetitum succore semper injuncto. Celebris est historia *apud VVierum Libr. 3. de præstig. dæmonum cap. 3.* cujusdam hydropici, cui cum pulvis bufonis in ollâ usti ab uxore malâ offerretur, copioso seròdito lotio & ventre ab aquâ exonerato per vesicam convalui: unde insigne diureticum audit. vid. *Solenander Sect. V. consil. XV.* Sal, quod nonnulli ex bufonibus combustis extrahere tentant, spem omnem illorum elidit. Nullum enim sal fixum ex animalibus combustis parari potest, sed salia volatilia per destillationem summâ Ænis violentiâ saltem inde evocari possunt. Ideoque quæ de sale bufonum afferri solent, de illorum pulvere exsiccato venit intelligendum. *vid. Athanas. Kircher. in Scrutin. Pestis P. Joh. Faber Libr. V. Panchymic. & C L. Helmont. in tr. de Peste.*

Extrinsecus imponitur Bufo &c.) *Nobilis. Helmont. l. c.* fateri cogitur, se bufones applicuisse bubonibus & escharis, tam in viris, quàm mulieribus, ac ubique non sine prompto juvamine. Addit verò, se nunquam vidisse applicatum bufonem tantillum intumuisse: neque id possibile esse putat, cùm tumescentia sit actio vitalis Archei, qui in mortuo & siccato bufone evanuit. Verùm longè alia ratio hæc est, non enim idem accidit huic bufoni exsiccato, quod vivo ab aranea icto & confestim intumescenti: aut quod alii animali toxico assumpto, contingit. Illa enim intumescentia vera proprietas Archei vitalis est, assurgentis mediante fermentatione omni nisu ad exoticum illum hospitem ex corpore exterminandum. Sed præsens actio est sympathetica & magnetica quâ virus pestilentiale ut simile extrahitur. Neque ad tumescentiam hanc requiritur ipse archeus vitalis bufonis, sed accidit illa, quatenus porosa & bufonis substantia exsiccata, & instar spongiæ humores istos venenatos attrahit.

Ingreditur itidem amuleta aëri contagioso arcendo dicata.) Cùm hujusmodi remedium ipsâ morte sit horribilius, vel ut ab hominibus delicatioribus admittatur, Medici per experientiam edocti elegantiorem & efficaciorem Eos præparandi modum invenerunt. *Buclerus* Hybernus Chirurgus, ut *Cl. Helmontius* refert, primus hujus antidoti inventor, Londini aliquot millia hominum peste curaverat hoc pacto.

Bufones Magnos Mense Iunio post meridiem captos cruribus suspendi propè focum aut carbones succensos illisque patinam ex cerâ flavâ confectam substerni jusserat; tandem à triduo suspensionis bufonem invenit mucosam quandam materiam unà cum nonnullis insectis, videlicet muscis nitentibus alis subviridi colore veluti deauratis evomuisse. A vomitu verò *Bufo* veluti jam animata sobole privatus mox obiit, quamvis dicta insecta, licet pronus penderet, ante triduum non evomuerit. Has sordes vomitu rejectas & exsiccatum bufonis cadaver seorsim in pulverem tundi jussit & cum tragacantho seu gummi Arabico trochiscis formatis fœliciter tam ad præservationem pestis, quàm ejusdem curationem usus fuit. Hujus veram & probatam experientiam attestatur *Ath. Kirch. l. c. & Cl. Zvvelffer. in Pharm. Reg. p. 140.*

Renibus impositus aquam intercutem per Urin. expellere dicitur.) Observatione dignum est, quod sibi experientiâ compertum esse testantur supra citatus *VVierus & Varignana* bufonem sylvestrem, qui in nemoribus reperitur per ventrem sectum & renibus alligatum aquas hydropicorum per Urin. educere, & cùm amplius evacuare volumus, applicationem esse renovandam. Inducitur, inquit *Cl. Helmontius*, idea metus renibus, quâ indignationem amittunt. *in tr. ignotus Hydrops. §. 36. Rivet. in praxi p. m. 207.*

Sequens ceratum ex bufone paratum etiam utile.

Rec. bufonum ℔j. olei oliv ℔ß. ceræ ℥iij. bulliant in ollâ ad medietat. Col. & f. ceratum, quod extend. super alut. regioni renum & lienis applica.

N Ad Urin. incontinentiam valet etiam sacculus collo appensus, in quo est pulvis bufonum in novâ ollâ ustorum *Heinric. ab Heer. Libr. I. obs. 14.* Contrà scrophulas coquit etiam *P. Borellus C. 4 obs. 58.* in oleo olivarum & applicat. Pulvis bufonum exsiccatus & sacculo cordi appensus omnem sistit hæmorrhagiam; in narium hæmorrhagiâ cervici in uteri, podicis venæ alicui imponitur. Sequens Emplastrum attrahens *Cl. Knoselii* ex bufonibus summè prædicatur.

Rec. Succini opt. pulverisat. ℥ß. bufon. exsicc. & pulverisat. ℥j. M. & huic in Alemb. tantum sp. vini adde, ut transversum digitum emineat, in MB abstrahe hunc spiritum usque ad consistentiam magmatis, ter affuso semper novo. Cujus quantitas præsens commiscetur & optimè subigitur cum Empl. de meliloto in Emplastri consistentiam. Hoc in fregulo, ubi opus est, emunctorio applicatum proficuum est etiam in anginis illis spuriis ad collum gestatum.

Lapis Bufonites.) Quod vulgus de *Lapide Aranearum* perhibet, illas prægrandes lapillo fœtas conspici, eumque ceu arcanum instar incantamenti omnes sistere hæmorrhagias, quem quoque nonnulli ajunt Araneam emovere, si telæ, quam texuit, & in quâ media habitat, subduxeris valerianæ radicem, hoc ut fabulas & meras sapit nugas, idem istud & de *Lapide Bufonum* dici meretur. Hic Lapis vocatur *Bufonites*, sive *Crapaudina, chelonites, batrachites*, hunc *Saracenus de Peste cap. 7.* in bufonibus annosioribus tantùm reperiri scribit, & quidem in capite. Alii in cerebro, quidam à viscositate spumæ, quam bufones vere congregati eructent in caput alicujus eximii quasi *Regis Bufonis. Encelius de Metall. Libr. III. c. 37.* Affirmat eundem ex *bufonibus* productum *Levinus Lemnius de occult. Natur. Miracul. Libr. 2 c. 30.* & statuit habere eandem virtutem, quâ bestia imbuta est, ut virus eliciat. *Libavius Libr. I I Batrach. cap. 12. schol. 416.* tubercula, quæ bufones in capite gestant, ut videantur cornuti, quæque pressa humorem lacteum fundunt, istud lac in senibus bufonibus in locis calidioribus in nodos concrescere lapideos. *Bauhinus de Lapid. Bezoar. cap. 3.* Verùm *Boetius de Gemmis* hunc ex *Bufonibus* oriri negat. *Libr. II. cap. 149.* & potius *ad Lapides stellares* in agro reducit *Olaus VVormius Lib. 2. Musei cap. 18.* putat instar fungi nasci saltem in saxis & petris.

2. *Sal elici potest ex bufonibus calcinatis &c.*) falsum hoc est. Nullum enim alkali ex animalium combustorum reliquiis est expectandum, sed omnia volatilia sunt per retortam Ænea aperto eliciunda & postmodum rectificanda.

¶ VIII *Canis.*

Κύων est { Mas, Hund. Un Chien. *The Dog.* Een Hondt. / Fœmina, Hundin. *The Bitch.* Een Teve. / Catulus, iunger Hund. *A Whelp* Een ionge Hont / of honcken.

OFFICIN. NAT.

1. *Canis integer.* 2. *Caput.* 3. *Axungia.* 4. *Fel.* 5. *Sanguis.* 6. *Stercus.* 7. *Urina.* 8. *Dens.* 9. *Pellis.* 10. *Pilus.*

Vires. 1. *Integer*, scil. vivus catulus, *ventri impositus* dolores colicos mitigat. Paretica membra confortat [balneatio in decocto hoc collecta.]

2. *Caput s. calvaria* incinerata deficcat ulcera, curat vitia sedis, rhagades & testiculorum tumores.

Intrinsecum Icterum sanat.

[Cerebrum internè Maniacorum curâ celebratur.]

3. *Axungia* canina reliquis calidior est, adhibeturque internè in vulnerib. & exulcerationib. abstergendis, consolidandis, adeoque & in Phthisi, & cruore ex casu dissolvendo.

Externè in podagricis, auriumque doloribus leniendis, lendibus capitis arcendis, auditu difficili reparando, scabie & pruritu corrigendo.

4. *Fel* catuli nigri, Epilepsiam mirè curat, *recens cum ✣ potum, vel in pulvere exhibitum.*

Extrinsecum abstergit maculas faciei, [*cum stercore Vitulino inunctum.*] oculorum albugini medetur [*cum melle illitum.*]

5. *Sanguis* contra Venenatorum venenum commendatur, bibique cum successu dicitur contra morsum rabiosæ Bestiæ ac Toxicum.

[Lac infantibus Epilepticis præbetur.]

6. *Stercus* [*album Græcum Officinis*] siccat, abstergit, discutit, aperit, apostemata rumpit, exulcerationes abstergit, hinc utile est in Dysenteria, (quin etiam in Epilepsia) dolore colico & simil.

Extrinsecus medetur anginæ, (*gutturi insufflatum*) ulceribus malignis (*inspersum*) tumores duros emollit (*emplast.*) aquas trahit hydropicas, (*ventri illitum;*) verrucas abigit, (*cinis per se vel cum Ol. rosar. impositus.*)

N. *Commendatur præ reliquis, quod Iulio fuit collectum ex cane ossibus nutrito, candidum, purum, minimè fœtens.*

7. *Urina* verrucas abigit, ulcera capitis manantia, furfuresque abstergit.

8. *Dentium cinis* (*cum melle vel butyro illitus mandibulis,*) infantium dentitionem facilitat, (*gargarismis inditus*) odontalgiam sedat.

9. *Pellis parata* manuum lenit pruritum, nervosque emollit contractos [*chirotecæ scil. indutæ.*]

10. *Pilus* morsibus canis medetur (*impositus.*)

PRÆPARATA.

(*Aqua ex catellis membra Podagrica demulcet, linteolis applicata.*)

Balsamus è Catulis compositus.

Fit ex integris catulis in vino albo suffocatis coctisque cum herbis nervinis, oleis & resin. in balsam. quod membra contracta sanat, ischiadicos & arthriticos dolores compescit.

HOFMAN. *Canis.*) 1: *Canis integer.* 2. *Caput.* 3. *Axungia.* 4. *Fel.* 5. *Sanguis.* 6. *Stercus.* 7. *Urina.* 8. *Dens.* 9. *Pellis.* 10. *Pilus.*

1. *Canis integer.*) Ex catellis quinque vel sex dies natis adhuc vivis destillando elicitur aqua insipida nec odore vel sapore ingrato imbuta ad instar aquæ fontanæ, quæ quantis viribus sit prædita, inde liquet, quod si Membris dolore podagrico vehementissimo obsessis pennâ illinatur vel lenteolo in eâ madido applicetur, in instanti levamen percipiatur, doloribus sedatis.

2. *Caput.*) Cerebrum etiam non omittendum est, quod ex cane unius coloris sumptum coctum & maniacis exhibitum intrà triduum Maniam curat. Unde *D. D. Iohannes Michaelis* p. m. relatum accepit à Pastore quodam in suo pago intra triduum sanatum fuisse Maniacum exhibito canis cerebro cocto, & affirmavit præterea sibi alios tres adhuc esse notos, qui eodem sint sanati remedio.

3. *Axungia*) vel potius pinguedo, hæc ob Sal volatile in eâ delitescens interdum levamen affert in phthisicis pulmonum exulceratione laborantibus, nonnunquam etiam ob acidum occultum nocet, quia magis putridum ac sordidum reddit ulcus. Omnes enim pinguedines nihil aliud sunt quàm salia volatilia concentrata ab occulto acido Sale unctuoso suppressa.

4. *Fel*) catelli lactantis nigri strangulati in Epilepsiâ pro singulari arcano habetur cum liquore appropriato exhibitum. Hujus beneficio *Ducis Buckengami* filius est sanatus. In Angliâ hoc est usitatissimum. Si scil. primarius Affectus Epilepsia fuerit.

5. *Sanguis.*) Hic commendatur contrà veneficia hausturs & contrà rabiosæ bestiæ morsum.

6. *Stercus*) *Album Græcum* Officinis dictum commendatur cùm canicula ascendit. Et album ex albo Cane præferendum, quia Canes isti melioris sunt constitutionis & in albo stercore sal abstergens, discutiens, aperiens, resolvens volatile continetur, quod in diebus canicularibus, cùm canum Natura exaltatur, penetrantius & subtilius evadit, hinc utile est in dysenteria & Colica, *vid. Zacut. Lusitan. ingreditur* etiam potionem *vulnerariam decantatissimam Lipsiæ Schleinitiorum.* Externè medetur anginæ gutturi insufflatum, tumores duros emollit, pro emplastro adhibitum.

¶ IX. *Caper, Capra.*

Est { Caper masculus Τράγος, hircus ein Ziegenbock. / Un Bouc. *The Buck Goat.* Een Bock. / Capra fœmina, αἴξ, Capella ein Geiß. *A Shee-Goat.* Een Geyt.

Animal est alacre, velox, superbum, auditu acuto præditum, vorax, &c. obnoxium febribus, pesti & simil.

OFFICIN. NAT.

1. *Cornu.* 2. *Sanguis.* 3. *Lien.* 4. *Medulla.* 5. *Sevum.* 6. *Lac.* 7. *Lapilli.* 8. *Stercus.* 9. *Urina.* 10. *Vesica.* 11. *Omentum.* 12. *Pellis.* 13. *Fel.*

Vires. 1. Cornu ut & pilis *utimur ut suffumigio, pestis tempore, ut & ad Veternosos & Epilepticos excitandos.*

2. *Sanguis* hircinus habetur alexipharmacus, obstruit, dysentericis convenit, sanguinem concretum resolvit, (*siccatus & exhibitus,*) calculum atterit.

Extrinsecus tumores maturat.

N. *Hircum mediocris ætatis* (*quadrimum*) *domi per mensem alunt, nihil aliud dando, præter plantas lithontripticas, hinc Æstatis principio cum Sol in ♋ ingressus est, mactant, sanguinemque arteriosum, abjectis partibus ichorosis, concretum in furno siccant. Vide Disp. Aug. & Norimb.*

PRÆP.

PRÆPAR.

Ex sanguine hircino non minus, ac ex aliis sanguinis generibus fieri possunt: *Spiritus, Oleum*, (*quod summè in calculo commendatur,*) *& Sal.* Attamen præ aliis famosus est, *Balsamus antipodagricus* ex sanguine, qui ut modo fiendi, ita & viribus convenit cum balsamo è sanguine cervino. *Vide suo loco.*

N. *Sunt qui exinde Tincturam conficiunt ad calculum, sanguinemque coagulatum celeberrimum.*

3. *Lien.* Lienem Capræ deligant per diem, super lienem infirmi, die sequenti ad furnum, vel solem suspendunt, quantum ibi exiccabitur, tantum quoque lienem patientis diminui aiunt. *Thesaur. pauperum Petr. Hispan.*

4. *Medulla* hircina acrior est ac siccior reliquis, ideoque & efficacior.

5. *Sevum* hircinum validissimè discutit, podagricis auxiliatur, stranguriam tollit, (*umbilico immissum*) hæmorrhoidum dolores lenit (*suppositorium.*) (dysentericis proficuum.)

6. *Lac* Caprinum nutrit, abstergit, febri hecticâ laborantibus & Phthisicis, consumptisque ac emaciatis optimè convenit.

Serum ejus præstat reliquis seris, aperit, abstergit, incidit, laxat, hinc frequenti usu ad infusiones purgandæ Melancholiæ recipitur.

7. *Lapilli* in ventriculis & felle reperti commendantur, vi diaphoretica & resolutiva.

8. *Stercus* calefacit, siccat, abstergit, digerit, aperit, actisque est facultatis.

Hinc *Usus* præcipui in duris tumoribus Lienis & aliarum partium, in parotidibus ac bubonibus, in ulceribus desperatis consolidandis (cum vino veteri expressum & appositum) hydrope, (*imponitur ventri*) in exedicum dolore, ustum tenuioris est substantiæ, congruitque ad omnia vitia, quæ extergi volunt, ut ad alopecias, lichenes, &c.

Intrinsecus convenit Splenecticis, exhibetur itidem in Ictero, menstruis retentis, & morbis similibus.

9. *Urina* (*hirci*) commendatur præ reliquis omnibus urinis ad calculi attritionem, urinæque expulsionem, [*calidè ut ex hirco egeritur epota.*]

Hinc convenit & in Hydrope, &c. (*destillata.*)

10. *Vesica Urinaria* exiccata ac pulverisata urinæ incontinentiam peculiariter curare dicitur.

Dosis ʒ j. exhibita.

11. *Omentum* mitigat feroces & ebullientes spiritus, (*calidè impositum*) hinc prodest in doloribus colicis, in Mania, &c. Præterea urinam obstructam pellit; *ventri impositum.*

12. *Pellis* sedat diarthæam, (*decoctum ejus bibitum*) sistit Hæmorrhagias, præcipuè narium, (*Cinis pilorum insperſus.*)

N. *Hœdus est pullus caprinus, seu tenellus caper, infra menses sex constitutus, eapropter ut naturâ cum capris convenit, ita & viribus, quas tamen ratione juventutis teneriores & imbecilliores obtinet.*

13. *Fel* febrim quotidianam curat, (cum pane an. & ovi albumine, addito oleo laurino in cataplasma redactum, & ventri impositum.) Petr. Hispan.

HOFMAN. *Caper, Capra.*) 1. *Cornu.* 2. *Sanguis.* 3. *Lien.* 4. *Medulla.* 5. *Serum.* 6. *Lac.* 7. *Lapilli.* 8. *Stercus.* 9. *Urina.* 10. *Vesica.* 11. *Omentum.* 12. *Pellis.* 13. *Fel.* in usu sunt Medico.

1. *Cornu* Utimur in suffumigiis ad hystericas mulieres excitandas.

2. *Sanguis.*) exsiccatus & exhibitus calculum atterit, unde & adamantem ab hoc resolvi, Veteres statuerunt. Verùm hoc ita simpliciter fieri nequit, nisi hircus lithontripticis herbis fuerit pastus, ut *D. Autor* innuit: Hoc fuit Arcanum *D. D. Osvaldi* Archiatri Archiducal. Oenipontani, qui per quadraginta dies hirci solâ rutâ murariâ pasti (à potu eum prohibendo, nisi ut sub noctem decidentem pluviam lamberet) interfecti cruorem leniter exsiccatum ægris comminuendi calculi gratiâ cum fœlicissimo successu propinavit. *P. Borellus Centur.* 2. *Obs.* 88. *Athanas. Kircher. Libr.* 3. *de Magnet. Kyperus in institut. Physic. Libr. V. cap.* 2. §. 7.

N. *Cl. Helmontius in tr. Pleura Forens* §. 32. commendat etiam in Pleuritide & Peripneumoniâ, non quidem vulgarem & venalem, sed hoc modo collectum & præparâtum. Hircum suspendit cornibus & alligatis pedibus posterioribus ad cornua resectis testibus castrat. Cruorem inde emanantem usque ad ejus mortem excipit & siccat. Hic à venali cruore dignoscitur, quod venalis facilè teratur, ejusque pulvis sit puniceus. Hircinus autem verus difficillimè pulverisetur, sitque picei coloris pulvis ejus. In Pleuritide hunc cruorem ita præparatum summæ efficaciæ expertus fui, Archéo sedando inservit, causam Morbi immediatam acorem unà tollit, & ad diaphoresin disponit, cruorem & dolorem pacat.

Præparata. Ex sanguine hircino non minus ac ex aliis &c.) Ex hoc spiritus, oleum & Sal volatile æquè per retortam igne aperto destillari potest atque ex cruore humano vel cervino. In rectificato sp. & sale volatili egregium etiam latitat anti-pleuriticum.

De Balsamo Anti-podagrico ex sanguine hircino præparando vide infrà de sanguine cervino & humano.

N. *Sunt, qui exindè Tincturam conficiunt &c.*) Sed nullius hæc est momenti. Præfertur Sal volatile & ex hoc præparata medicamenta.

3. *Lien.*) Hic super lienem splenetici per 24. horas deligatus levamen affert splenetico.

Sevum hircinum anodynum est discutiens, unde arthriticis doloribus opitulatur, stranguriam sedat, umbilico inunctum, hæmorrhoidum dolores lenit pro suppositorio.

6. *Lac Caprinum*) Recenter mulctum & propinatum nutrit, abstergit, hecticis & phthisicis confert. Nonnullis tamen ob partes butyraceas & caseosas est suspectum, substituto ejusdem sero.

Serum ejus præstat &c.) Infusum *seri caprini*, in quo beccabunga & cochlearia fuerit infusum, medicamentum quidem est vulgare, sed revera in morbis scorbuticis, melancholicis & tumoribus, in quibus metuitur affluxus materiæ atrabilariæ non parum prodest. Incidit enim & attenuat crassissimum illum sanguinem, sicque expulsioni facit idoneum, hinc utile hoc in scorbuto, leucophlegmatiâ, ictero nigro &c. Interim tamen diligenti operâ vel per tamarindorum pulpam, vel citri succum, vel alumen à caseosâ parte & butyrosa separandum est, & tunc egregiam intemperiem calidam alterandi vim acquirit. In primis serum aluminosum ardentibus subvenit febribus, sitim sedat, urinam promovet, interdum etiam sudores, gustui gratum est, nec ab alumine quod in caseosâ remanet substantiâ, ingrato imbuitur sapore. Scabiosos etiam juvat, non quia hepatis refrigerativum est, sed quia vim absterſivam obtinet, unde etiam sanguinem detersivum illius salis pruritivi reddit, id quod coadjuvant fumaria, acetosa, fl. enulæ &c. Fel capræ exterius peni illitum stimulat venerem, juxta Q. Serenum: Ac super illinitur fœcundæ pelle capellæ.

N. *Hœdus est pullus caprinus.*) Ejus coagulum in dysenteria est summum arcanum.

¶ X. *Capra alpina, ſ. Rupi-Capra.*

Dama Gembſi. Une Chevre des Alpes. *Wild Goat*, or *Rock Goat.* Een Das/ of Wilde Geyt. { Mas. / Fœmina.

Caprarum genus sylvestre est, magnitudine ac figurâ domesticis conforme, amans alpes, gaudens herbis alpinis è fabulo nascentibus, & præcipuè doronici radice nigrâ.

OFFICIN. NAT.

1. *Sanguis.* 2. *Sevum.* 3. *Iecur.* 4. *Fel.* 5. *Stercus.* 6. *Lapis.*

1. *Sanguis* recens vertiginis est medela (*bibitus.*)

2. *Sevum* Phthisi exulcerationique pulmonum

succurrit, *(cum lacte assumptum.)*

3. *Iecur* alvi fluxum sistit, *(pulvis assumptus.)* (ad Vertiginem etiam eo utuntur.)

4. *Fel* oculorum nubeculæ, nyctalopiæque auxilio est.

5. *Stercus* calculum atterit & expellit.

6. *Lapis* [seu pila potius] in capsula supra ventriculum nonnullarum rupicaprarum (masculorum inprimis, circa Autumni finem ex radicibus Doronici comestis) reperiri solet, *(ut Bezoar reperitur,)* magnitudine variante, & maxima ad juglandis magnitudinem ascendente, colore nigro, odore dum frangitur gratissimo.

Hujus *Vires* experientia docuit insignes ad febres malignas, venena, pestem, & sim. Unde alii *Bezoar Germanicum* vocant. (quidam Ægagropilam.)

Dosis gr. xv. ad xx. ad præcavendum gr. iv. vel v. *Casp. Bauh. de Lap. Bez. c.* 13.

De Damarum Pilis seu Ægagropilis hæc habet Appendix ad D. Authorem nostrum.

Pila Damarum, seu Ægagropila pulchrè, & fusè explicatur à D. Welschio singulari tractatu doctissimo. Oriuntur in ventriculi primo, aut secundo loculo, quem venatores capsum, aut bursulam dicunt. Cornigeris enim & ruminantibus animalibus quadrifidus ventriculus est, vel ipso teste Aristotele l. 3. part. anim. c. 14. quem dispescit Severinus p. 303. part. 4. Zootom. Democr. in peram, ollulam, conclave cellulatum, & ventriculum propriè sic dictum. Non autem in omnibus rupicapris pilæ reperiuntur, sed saltem in nonnullis, ubi vis coagulans exuperat. Ortum trahere putant quidam has pilas à comesto *Doronico*, cui addit *Welschius Scabiosam montanam, Asterem montanum luteum, radicum odoratarum, Chamandrin mavem, Veronicam alpinam, Teucrium alpinum, Lotum odoratam, Pimpinellam majorem, Daucum montanum, Carlinam, Imperatoriam, Sedum alpinum, Vitemque Idæam &c.* Ægagropili, aut Ægagropilæ calidæ sunt & siccæ, aperiunt, rarefaciunt, leviter adstringunt, attenuant, & extergunt, ac proinde sunt Diureticæ, Hydroticæ, Sudoriferæ, Fæcundantes, Alexipharmacæ. Usus illarum est in febribus simplicibus, & malignis, capitis defectu & doloribus, affectibusque aliis comatosis, quæ omnia fusiùs exposita lege apud Welschium.

HOFMAN. *Capra Alpina seu Rupicapra.*) Illarum *cruor* recens haustus vertigini medetur. *Sevum* pulmonum exulcerationi confert. *Epatis* pulvis assumptus diarrhœam sistit. *Lapis* circà Novembrem in masculorum ventriculis reperitur formâ oblongâ & compressâ trium transversorum digitorum longitudinem vix superans, aliquando cute coriaceâ nigrâ splendente, rugosâ obductâ, quædam castaneæ colore, aliæ subcineritiæ, odore grato; aromatico, dum frangitur, quia ex herbis odoratissimis depastis conflatæ, constantes masâ ex herbarum depastarum fibris pilos referentibus, pondere leves. *Pilæ potius sunt quàm Lapides, vide de his Georg. Hieronym. Welsch. de Ægagropilis & Bauhinum de Lapide Bezoar Cap.* 13.

Hujus vires experientia docuit &c.) Vi pollent calefaciendi, siccandi & cerebrum roborandi, quocircà contrà vertiginem utuntur, quem tradunt ex esu Doronici ventriculis Rupicaprarum ingenerari, sed specificam hanc virtutem contrà vertiginem potius ab ipsis Rupicapris, quàm Doronico habet. Animi etiam alacritatem miram & spirituum promptitudinem conferre volunt cum vino sumptum. In partus difficultate internè etiam cum juvamine offertur. Ad secundinas pellendas, suffocationem uteri, menses promovendos, dysentericum fluxum, colicos dolores facit. Ad febres malignas quindecim grana aut viginti in aquâ aliquâ cordiali dantur. Eodem modo adversus venena propinantur, contrà pestem præservationis loco gr. iv. vel vi cum tantillo vini jejuno stomacho mane exhibentur. Si amuleti loco de collo gestetur, carnemque tangat vertigini resistere volunt.

N. *Capræ Alpinæ*, ex quibus *dicti Lapides* deturmuntur, in præcelsis Rhœtorum & Valesianorum rupibus & alpibus Episcopatus Salisburgensis vivunt.

¶ *XV. Capri-Cervæ Orientalis, è qua Lapis Bezoar Orientalis.*

Est Animal Persiæ ac Indiæ Orientalis, partim Cervo simile, partim Capræ: hinc fit, ut aliis Capra audiat, aliis hircus, aliis Capricerva: v. gr. dicitur Capra Indica, *Amato*; Capra Montana, *Monardo*, Capra sylvestris, *Lacunæ*; Pazon, *Persis.*

OFFICIN. NAT.

Lapis Bezoar Orientalis, qui est lapis in dicto animali repertus *(ac potissimum in proventriculo, hinc & inventriculo aliisque cavitatibus internis,)* figura scilicet variante, ovali, rotunda, sessili & intus cava, *(meditullio paleam, pilos vel simile continente)* superficie levi & splendente: substantia è laminis instar cæparum sese invicem incumbentibus compacta: Variante item colore (plerumque atro virente, hinc dilutius virente, pallescente, cineritio, fulvescente, melleo, &c. odore nullo: variante magnitudine & pondere) pleriisque scilicet infra juglandis magnitudinem constitutis, nonnunquam & paulo majoribus.

N. *Dantur & adulterati seu falsi confecti scilicet ex lapidum fragmentis & pice artificiosè conglutinatis: Item ex creta, cineribus testarum sanguine sicco & lapidibus Bezoar minoribus pulverisatis, & cum liquore incorporatis: Item ex ☉☾☿ ignis artificioso compactis, tinctis, &c. Qui sane non modo citra utilitatem, sed & cum detrimento in usum accersuntur.*

Notæ ergo bonitatis *ab Authoribus passim notatæ sunt.*

1. *Forma à forma renum aut ovi columbini exterius levigati diversa utpote quæ signum lapidis adulterati.*

2. *Structura laminis multis instar cæparum sese invicem incumbentibus, iisque singulis glabris, levibus, splendore coruscantibus: quod tamen alii reprobant.*

3. *Cavitas (meditullium) expers rei heterogeneæ præter pulverem, quidam malunt inclusam paleam, festucam, granum & sim.*

4. *Pondus aliis levius, nonnullis gravius.*

5. *Commistio cum calce, id est, si lapis humectatus, & calci vel muro affrictus, calcem colore viridi tingat: si lapis calce viva (cui admista aqua) inunctus, paulo post flavescat: si lapis chartæ cretæ oblitæ affrictibus viridem inducat lineam, si pulvis cum calce viva mixtus colorem ex pallido virentem referat, (quod tamen non de omnibus verum esse potest.)*

6. *Friabilitas & dissolutio in ▽, quæ tamen itidem & falsi lap. propria esse non nequit.*

7. *Liquatio, id est, si acus candens intrudi possit.*

8. *Disparitas fragmentorum cum gypso aut terra cocta (in duritie scilicet.)*

9. *Experimentum.*

Verum

Verum enimvero summa in dijudicatione lapidis cautio adhibenda est, neque absque notarum syndrome de bonitate quid certi statuere expedit. Præstantissimus tamen inter cæteros habetur Persicus (quoniam in Persia Contrajerva copiosè crescit quam depascit capra.)

Vires. *Corroborat, sudores ciet, alexipharmacus est, ideoque utilis in vertigine, Epilepsia, Lipothymia, Palpitatione cordis, Ictero, Colica, Dysenteria, Vermicatione, Calculo, Mensibus obstructis, partu difficili, Melancholia. Præcipuè autem in peste febribusque malignis, venenis assumptis. Quin & extrinsecus adhiberi poterit in scrophulis apertis, cancro ulcerato & simil.*

Dosis à gr. iij. ad xij.

HOFMAN. *Capri-Cervæ Orientalis, è quâ Lapis Bezoar Orientalis.*) Capræ istæ non absimiles valdè sunt Capris nostris Europæis, nisi quòd habeant erecta ac longiora cornua, ac quædam ex iis versicolore sunt pelle, ut tygrides, hæ capræ prout magnum aut parvum gerunt Lapidem, unumque aut plures, eò tardius vel citius incedunt, id quod Armenis ac Persis perbenè notum est. In horum animalculorum ventriculis continetur folliculus pilosâ carneconstans spithamæ longitudine, in quo Lapides ordine insitæ parvorum nodulorum in tunica tessellatim comprehenduntur.

Officin. *Lapis Bezoar Orientalis*) Hunc Persæ vocant *Pa-Zahar*, ex *Pa & Zahar*, quorum prius significat contrà, & alterum denotat venenum, quasi latino etymo antidoton dixeris. Hoc autem modo nascitur, ut *Iacobus Bontius* ab Armenis ac Persis Mercatoribus fide dignis certò accepit. Est locus in Persia Stabanon dictus, trium dierum itinere suprà Laram civitatem celebre in Persia emporium, in cujus campis nascitur herba quædam croco ac hermodactylis admodum similis, in cujus campis caprarum cop a pascitur, in quorum ventriculis ex hujus herbulæ esu hi Lapides in ventriculis caprarum concrescunt. Non desunt, qui radicem ex India ad Nos delatam contrayervam appellatam statuunt eiu huic animali esse frequentiore, vid. Lazarus River. in Praxi Medica Lib. 17. Cap. 1. Hæc licet sint vera, nihil tamen derogant veritatis sententiæ à Iacobo Bontio de *Stabano* allatæ, cum verisimile sit non una sed pluribus delectari herbis hoc Animal, unde & Monardes non herba vesci dicit salutifera, sed herbis salutiferis. Hi apud Reges Persiæ in tanto pretio sunt suprà reliquos, qui in aliis locis gignuntur, ut Magnus Xaabas Imperatorum Persarum ultimus mortuus Anno 1628. mihi vigiles locaverit, ut omnes istos Lapides *Pa Zahar*, qui certum pondus excederent, sibi vendicarent. *In Not. ad Garc. ab Orta p.* 44.

N. *Nascuntur & Lapides Bezahar in ventriculis similarum, qui teretes sunt & digiti longitudinem excedunt, qui omnium præstantissimi censentur. Item Bontius l. c.*

Meditullio paleam, pilas vel simile continente &c.) *Lapis Bezahar* semper paleam vel aliud aliquid intus habet, quod nunquam fallit, nisi in adulterinis & si superficiali tunica abrasa non succedat alter orbis cœparum modo, donec ad paleam istam deventum sit, fitque tius est Lapis.

N. *De genuino Lapide* scribit *Nicolaus Monardes*, illum cavitatem quandam in meditullio habere plenam pulvere quodam ejusdem cum Lapide substantiæ, qui maximè commendatur, atque etiam ipsi Lapidi præfertur, & hunc legitimi etiam indicium esse. Adulteratos autem gramen aliquod aut semen habere suprà quod Indi illum efforment, *vid. Garc. ab Orta p. m.* 168.

Ejus adulterium Nonnulli sequenti modo probare volunt.

Si Lapis fricetur pauca calce, & in loco fricato puniceus apparet color, dicunt verum esse & genuinum. Deindè si ponderatum accuratè Lapidem conjectas in pelvim aqua repletam & post duas aut tres horas eundem eximas ac rursus ponderes, ac nihil de priori pondere aut perdiderit, aut eo gravior factus fuerit verus est *Lapis Bezahar*. Verùm si calce fricatus rimam ducat, aut si aquæ exemptus de pondere amiserit, vel eo auctus fuerit, adulterinum esse audacter dicas.

Vires. Corroborat, sudores ciet, alexipharmacus est &c.) Nullum dubium est, *hunc Lapidem* ad varios effectus adhibitum, in primis febres malignas, venena assumpta &c. summæ esse efficaciæ, si verus & non adulterinus haberi queat. Unde & *Diomedes Cornarius in Libr. Conf. & Observ. hiſto. 22. refert*, matronam quandam honestam octavo imprægnationis mense febre maligna correptam cum gr. v. Lapidis bezahar sumpsisset in ▽ fl. borraginis ab hac febre curatam fuisse. *Claudius Richardus in descriptione humani Lapidis* memorat D. Staphylum sedecim diebus acuta febri maligna laborantem, tandem exhibitis granis septem hujus Lapidis integrè restitutum fuisse. Refertur à *Ludovico Cyone* Dominum Vicecomitem N. Lutetiæ pestilenti febre correptum & à Medicis desertum, cum soceri sui consilio *Lapide Bezahar* usus fuisset per aliquot dies parvo temporis intervallo integrè convaluisse. De hujus usu in aliis etiam affectibus *vid. Zacut. Lusitan. de Medicor. Princip. histor. Lib. 1. quæst. 25. seq.* Verùm si hic Lapis adulterinus, ut ipsi quoque Indici scriptores fatentur, dictos effectus edere nequit. Unde vir clarissimus *Nardus Antonius Rech. Libr. 9. Cap. 14. Rerum* Medicar. *Novæ Hispan. p.* 326. *inquit*: Non omnes hi Lapides, scilicet Bezahar salubres sunt tuendæ sanitati, aut morbis profligandis apti, sed soli illi, qui depastis herbis saluberrimis producuntur, unde non solùm difficile sit censere, an illæ facultates mirabiles, quæ de eo Lapide nostra tempestate jactantur, narrarique & prædicari cœperunt veræ sint, sed etiam quinam sint eligendi, aut qui utiles aut inutiles offendantur, quibus de rebus certò quid affirmari nequit. Et *Jacobus Bontius* l. a. hoc confirmat, dicens quantum ad hyperbolicas hujus Lapidis virtutes & facultates portentosas non tantas in eo mille experientiis edoctus inveni, aliàs Natura non pronus superstitiosas medicamentorum facultates facilè admittere nisi experientia id verum invenerim. *Quomodo Lapis Bezahar adulterari possit vid. Cl. Zwe fer. in Pharmac. restitut. Appendice ad animadvers. p.* 63. *Francisc. Vallesi. Lib. 4. Meth. Med. Cap. 2. Hercul. Saxon de Plicâ Cap. 59. Tractat. meus de Meth. Med. Lib. 1. Cap. de Alterat.*

Dosis à gr. iij. ad xij.) *Zacut. Lusitan. Lib. 1 de Medicor. Princip. histor. obs. 34.* in diuturnis, inquit, & aliis non ita acutis & periculosis morbis, septem aut octo grana exhibere salubrius est. Si verò sua acutie & malitia urgeat affectus, multò majorem quantitatem porrigere non dubitamus. Et *observat. seq. 35.* nec non *Libr. 3. de prax. Medic. admir.* unam alteramque ad drachmam integram feliciter exhibiti Lapidis hujus observationem adducit. *Jacobus Primerosius Lib. 4. de vulgi in Medicinâ erroribus Cap. 37.* firmiter credit. posse ad 3 j. innoxiè adsumi, tam benignum atque innocens est remedium. Quosdam ad grana triginta propinare ex *Cæsalpino Bauhinus* refert *De Lapide Bezoar. Cap. 34.* Indifferenter tamen hujus dosis adaugeri nequit, sed diligens morbi, ægri &c. habenda est ratio. Ideoque dosis hujus Lapidis diligenti perpendenda est examine. Multos enim inquit *Petrus à Castro de febre maligná petechiali, sect. 2. § 15. p. 185.* vidimus, qui hujus sine ullo delectu ingentem granorum copiam exhibentes, tantum abest, ut quicquam profuerint, quin potius in ruinam ine mendabilem egerint miseros languentes, auxilium infamantes, quod aliis fuisset saluti.

¶ *XII. Capri-Cerva Occidentalis.*

Est animal Peruanum, Capricervo Orientali simile, cornibus tamen orbum, depascens herbas salutiferas.

Dicitur Vicuniras, seu Taraguas Ioſ. A Costa.

OFFICIN. NAT.

Lapis Bezoar Occidentalis, qui est lapis locis iisdem animalis, ut de priori dictum, circa rem heterogeneam in cavitate media contentam, tunicatim concretus, Orientalibus ut plurimùm major, superficie scabra, colore cinericeo, albo, nigro, obscurevè virente, (qui optimus.)

N. *Præstantiores habentur (uti & Orientales) ex animalibus montanis exempti.*

Vires. *Iisdem viribus celebris est cum Orientalibus, cujus tamen bonitati non parum cedit. Hinc utilis comperius est in affectibus cordis, venenis, febribus pestil. quartana, (cujus symptomata mitigat) (Melancholia, morbis diuturnis, Lumbricis, Epilepsia & simil. Nec minus & extrinsecus convenit in vulneribus venenatis)* (insperſus.) Monard.

Dosis major quam Orientalis, scilicet à gr. vi. ad xx.

N. 1. *Peculiare habet, quod alvum quoque nonnihil moveat.*

N. 2. *Affertur & Lapis Bezoar ex nova Hispania, sed Peruano aliquantulum vilior, & debilior.*

HOFMAN. *Capri Cervæ Occidentalis.*) Ex *hoc Animali* Lapis *Bezoar Occidentalis* desumitur, *Orientalibus* ut plurimum major; *Thom. Bartholinus* adeò ingentem vidit, caput humanum æquantem, rotundum, coloris subfusci, glabrum ac nitidum. Diameter ejus fuit 23. pollicum transversorum, pondere autem 6½ libras mercatorias superavit. Cardinalem Infantem Gubernatorem olim Burgundiæ 600∞. Imperialibus à primo venditore eum redimere non potuisse ferunt. *vid. Ejus Epistol. c. 2. Epistol. 79.*

¶ *XIII. Capreolus, Capra.*

Δορκὰς Mas, Capreus, Rehebock. une Chevre. *Roe Buck.* Rhee Bock.

Δορξ. Fœmina, Caprea, Rehegeiß. *Roe-Goat.* Rhee-Geyt.

Animal est corpore cervum referens, cornua exigua alens, cervinis ferè similia, moribus timidum, lepidum, alacre, cursu velocissimum, visu æquè noctu ac interdiu pollens.

OFFICIN. NAT.

1. *Caro.* 2. *Coagulum.* 3. *Iecur.* 4. *Fel.* 5. *Lien.* 6. *Stercus.*

Vires.

1. *Caro* in cibo convenit Diarrheæ & Dysenteriæ.

2. *Coagulum*, iisdem affectibus convenit (*in vino potum.*)

3. *Iecur* oculorum aciem reficere creditur, *comestum, potum, extusque suffumigatum, instillatum, &c.* sanguinis hæmorrhagiam & præcipuè narium sistit (*cinis insufflatus.*)

4. *Fel* maculas faciei abstergit, (illitum) oculorum albugines & nubeculas, aliosque affectus curat, (*cum melle inditum*) aurium tinnitus reprimit, (*cum ol. rosar. instillatum*) odontalgiam mitigat (*simili modo.*)

5. *Stercus* Icterum solvit (*potum.*)

N. *In reliquarum partium viribus cum capris convenit, fortiores tamen easdem obtinet.*

¶ *XIV. Castor.*

Κάστωρ, Fiber, animal est amphibium, aqua ac terra ambiens, vivens piscibus & fructibus corticibusque arborum. Biber. Un Bieure. *The Bever.* Een Bever.

OFFICIN. NAT.

1. *Axungia.* 2. *Testiculi, qui Castorium vocantur.* 3. *Pellis.*

1. *Axungia* peculiariter nervoso generi ac utero convenit, adeoque morbo comitiali, membris resolutis, convulsis, apoplexiæ, &c.

1. Καστόριον, Castorium, testiculi Castoris. *Of a Castor* or *Beaver.* Bevergheel. Hi excisi beneque purgati in sese exiccantur, siccatique in loco umbroso suspensi asservantur. Durant citra corruptionem ad septennium.

N. *Adulteratur per Gummi Ammoniacum, quod cum Castoris sanguine Castorioque subactum in vesiculam conjicitur, exiccaturque.*

2. *Renes Castoris vesicæ induntur ac siccantur:* Fraudis autem hujus cognoscendæ gratiâ notentur distinctionis notæ.

1. Testiculi genuini ambo ex uno oriuntur principio.

2. Adulterini Testiculi majores ut plurimum existunt.

3. Genuini sunt gravis & ingrati odoris, validi, acris, mordacis & amari saporis, substantiæ fragilis. Fugiendum porro nigrum & rancidum castorium.

Vires. *Calf. 3. sicc. 2. attenuat, aperit, flatus discutit, nervos nervosasque partes, adeoque caput roborat, spir. animales torpidos excitat, venenis resistit, sternutationem ciet, anodynum est, menses promovet. Hinc proficuum est in Lethargo, Apoplexia, Epilepsia, Paralysi, Vertigine, auium tremore, defluxionibus ad articulos, strangulatu uteri, dolore colico: idque usu tum externo, tum interno. Insuper tinnitus aurium ac difficultatem audiendi corrigit* (auri inditum) *dentiumque dolori succurrit.*

N. 1. *In strangulatu uteri variis modis adhibetur, admovetur naribus, subligatur axillis, inditur umbilico.*

N. 2. *Opii virulentiam corrigit.* (*unde Guinerio Opii Bezoar dicitur.*)

3. *Pellis* opem fert Podagricis & Paralyticis (*parata & induta.*)

PRÆPARATA.

1. *Oleum* Castorei infusum. *Vide Dispens. Aug. & Norimb.*

2. *Ol. stillat.*

℞. Castorei q. v. dissolve in ☩, aut macera in vino, ejusve spiritu, destilla l. △ per ☋m vitream.

N. 1. *Rectificatum aceto.*

N. 2. *Procedi itidem potest, ut in destillatione Olei Philosophici, lateres sed ignitos axungiâ imbibendo & destillando.*

3. *Electuarium Diacastorium, vide Dispens.*

4. *Extractum* fit l. c. cum ☿ rectificato.

N. *Alii extrahunt cum Acet. destillat. quo rursus abstracto reiterant ☿. Quercetanus admiscet aquam destillatam conveniente, v. gr. Melissæ, Calendulæ, Pæoniæ, aut similes Antepilepticas & Cephalicas, macerantque in B. M.* (☌ 4. *aut* 5.) *Pharmacop. lect. cap.* 25.

Dosis à gr. v. ad xii.

[Paratur etiam Essentia liquida, Tinctura.]

HOFMAN. *Castor.*) Ejus *axungia* externè applicata nervoso generi ac utero salutare existit remedium, unde in suffocatione uterina, epilepsia ab utero umbilico inuncta mirificè prodest.

1. Καστόριον, *Castoreum, testiculi Castoris &c.*) Hic D. Autor cum aliis communem errans errorem, Castorium habet pro ipsis Castoris testiculis, cùm tamen ex ejus constet anatome, ejus testiculos tam esse parvos, ut gallorum gallinaceorum ferè vix superent, spinæ dorsi adeò adhærentes, ut sine vitæ dispendio animali eximi nequeant, id quod & suo seculo jamdum statuit *Sextius Medicus Plinio fatente Libr. 32. cap. 3. in tr. de Medicam. ex Animalibus.* Cui subscribit *Dioscor. 11. c. 26.* adeò ut illud, quod à Castorio expetitur, non sint testiculi, sed potius tumores seu crumenæ inguinis vestitæ pellicula satis crassa, quibus parva semper annexa est impleta liquore, oleaginoso & cinereso; qui in illis reperitur crassus est, & seipsum potest exsiccare ad pulverisandum, sed alter in alligata crumenula semper liquidus manet. Alii tumores inguinis aut vesicas vocant, ovi anserini magnitudine, inter quas demum genitalia absconduntur, quæ in hunc usum non trahenda, odorem enim habent fœtidum. *Sed. Platerus Tom. 1. Prax. p. 646. Olaus Wormius in Musèo Libr. 3. c. 23. Th. Bartholinus in Epistol. Medicinal. 9. Centur. 1.*

Vires, Calefac. sicc. attenuat, aperit &c.) Nervos nervosasque partes roborat, unde & in convulsionibus externè adhibitum mira præstat. Sic in spasmo sequens spinæ dorsi inunctum medet-

medentem non deserit. Recip. Vini adust. opt. ℔ß. in hoc infunde castorei incisi ʒij. serva pro usu. Aqua hirundinum cum castoreo in tremore partium; externè applicita mirè etiam est efficaciæ.

N. 1. *In strangulatu Uteri.*) *cl. Zvvelferus in Pharmacopœiâ Reg p. 65. Castorium* externè adhibitum & odoretenus hystericis magis prodesse statuit, quàm intrà corpus sumptum, ubi magis sit nocumento. Et quemadmodum odoretenus matricem deprimit, ita intrò propinatum vi loco movendi matricem præditum est. Verùm huic experientiæ contradicit, quâ constat, in suffocatione communiter dictâ hystericâ, seu potius hypochondriacâ castorei usu tam interno, quàm externo nihil esse præstantius, prout & Medicamenta inde parata idem evincunt. *Ex hoc præparatur oleum Castorei infusum; Essentia, Elixir uterinum &c.* vide Aquas Hystericas in Thes. Pharmac. sect. 1. nu. 55 seq. D. G. R. Et extractum cephalicum & nervinum ex hoc paratum l. c. sect. 13. num. 1.

¶ *XV. Catus Domesticus.*

Κλιμος, Γαλεότης, Felis, Catus. — Domesticus, Katze/ Haußkatze. Un Chat. *A House-Cat.* Een-Huys Katte. — Sylvestris, wilde Katze. *A wild Cat.* Een wilde Katte.

Animal est libidinosum, visu acutum.

OFFICIN. NAT.

1. *Axungia.* 2. *Sanguis.* 3. *Caput.* 4. *Stercus.* 5. *Pellis.* 6. *Secundina.*

1. *Axungia* cati castrati, calfac. emoll. discut. mirificè articulorum affectibus prodest. [colicis doloribus & uterinis.]

N. *Præstat axungia cati sylvestris.*

2. *Sanguinis* gutt. 3. (*ex venula sub cauda aperta cati maris,*) caducum penitus curant (*epota*) Schvvenckf. Quin & cati sanguinem, (*ex incisa aure detractum*) herpeti cum successu vidi inunctum.

3. *Caput* cati nigri incineratum ad oculorum vitia, unguem, nubeculam, albuginem, &c. remedium præstantissimum esse, si quotidie ter insuffletur, scribit Mizald.

N. *Venenum quod felibus adscribitur, in solo capite ac cerebro stabulatur, non reliquo corpore, utpote quod incibum nonnullis venit.*

4. *Stercus* (*cum sinapi ana ex ✠ illitum*) alopecias curat, & podagricos juvat.

5. *Pellis* gestatur ad calfaciendum ventriculum, articulosque contractos.

6. *Secundinam* de collo suspendunt ad oculorum affectus arcendos. Præferunt autem cati primipari, ejusque nigri.

HOFMAN. *Catus Domesticus.*) *Est vel domesticus, vel sylvestris. Illius castrati pinguedo* mirificè articulorum doloribus succurrit. *Hujus scilicet sylvestris pinguedo* umbilico calidè inuncta colicos tollit dolores.

Ex *cerebro*, puellæ philtra sua componunt.

Pellis cati sylvestris ad calefaciendum ventriculum & articulos contractos gestatur.

¶ *XVI. Catus Zibethinus.*

Zibeth-Katze. Une Civette. *A Civet* or *Musk-Cat.* Civet ofte Muscus-Catte.

Animal est peregrinum, ad nostras tamen oras transportatum, à nonnullis oblectationis ergò ali cœpit.

OFFICIN. NAT.

Zibethum, (*Civeta, Zibetta,*) quod est ejus excrementum (*seu sudor.*) inter testiculos concretum vesica involutum, ex qua incisa Zibetum depromitur.

Vires. *Calidum, humidum est atque anodynum. Usu crebri in dolore colico, (inungitur umbilico,) in dolore ventris infantum, in strangulatu uteri applicatur vulvæ, vel cavernulæ umbilici.*

HOFMAN. *Catus Zibethinus.*) *Mas & fœmina.* Color Maris varius est, plerumque tamen cinereus, subnigricantibus distinctus virgis, quam in fœminâ albidior ad flavum tendens & pluribus majoribus nigriusculis Cati Pardi maculis notatus. Effigies ad canum, quàm felium aut potius vulpium figuram accedit, quòd rostrum non harum ritu obtusum, sed illorum formâ oblongum habeat. Aures ipsi sunt parvæ ac rotundæ, pilus quasi in taxo, sed nec mollis, nec asper admodum. Corpus porcinum fermè apparet & à dorso ad imum ventrem palmaris diameter est; pedes potius parvi, breves, quàm alti, & à cane altitudine superantur. Corporis proportio totius quasi mustelæ respondet, quæ martes dicitur.

Hoc Animal nascitur in multis Indiæ Orientalis & Occidentalis partibus, in Regno Peruano hoc Animal magnâ copiâ reperitur & in Guineâ in Provinciis de Loango, Congo, Manicongo, circà flumina Angolæ in altissimis montibus, quos animalia hæc pererrant, omni adhibitâ diligentiâ Nigritæ sive Mori illi perquirunt, veteres arborum aridosque truncos & ubi aliquas maculas magnas easque oleosas observaverint, eò sese conferunt & globosam quandam materiam truncis iisdem adhærescentem castaneæ magnitudine æquantem inde auferunt, in aquâ ebullire permittunt, id quod supernatat, pingue, & oleosum removent, mundioribus vasis infundunt & usui reservant; Atque hoc est optimum Zibethum.

Est ejus excrementum inter testiculos concretum.) A tali excrementitio humore hoc animal maximè vexatur, cum ex intimis corporis partibus ad emunctoria prorumpat & sudoris instar sub axillis præcipuè & locutis intrà clunes sitis colligatur non procul à membro genitali. Ex cicuribus h. m. colligitur. Cum ex masculo derrahere volunt, unus catenulâm, quâ ligatur, trahit, alius posteriores pedes tenet, tertius testiculos sive utriculos potius revolvit, qui medii inter anum & pudendum prominent, tam in mare, quàm in fœminâ. In mare duplo grandiores apparent. Hi utriculi internâ sui parte, ut pili curti hærent, capacem satis cavitatem obtinent, in quam ingressus patet exiguus. In hac cavitate scaturiginem suam *liquor ille Zibethicus* instar melleæ substantiæ sumit. Hic extrahitur immissio auricalpii majoris simili instrumento, quod per cavitatem quaquaversum sæpè revolvitur. Hoc ubi in uno & altero folliculo (duo enim in quolibet *animali Zibethico* prostant,) perstiterint & liquorem illum extraxerint, gossipio utriusque pilos abstergunt. Æstate liquidior, quàm hieme succus colligitur, æstate etiam plus-quàm hyeme hujus succi colligitur. *Francisc. Hernandez. l. c. & Fab. Columna ad Iohann. Fab. Lynceum in Epistolâ.*

N. Nigritæ & Mori carnibus hujus animalis vescuntur, licet pessimi odoris & ad venerem præstare maximum stimulum affirmant.

N. *Pellis ventris ipsius* est saluberrima in omnibus frigidis affectibus. Ventriculum roborat, si quotidie ipsi impositа gestetur in primis in corpore crasso.

Vires.) Calidum, humidum est, atque anodynum. Usus crebri in colicâ passione umbilico inunctum, in torminibus ventris infantum, strangulationem ab utero tollit vulvæ applicatum. Ad virgæ erectionem & proritandam in virginibus venerem plurimum etiam facit glandi penis ante pugnam inunctum cum tantillo theriacæ mistum. Ex hoc etiam cum Ambrâ & moscho Aqua externa de cypro præparatur vid. Thesaur. Pharmaceutic. annex. sect. 2. n. VIII.

¶ *XVII. Cer-*

¶ XVII. *Cervus.*

Ἔλαφος { Mas, Cervus, Hirſch. Un Cerf. *The Hart*, or *Buck*. Een Hert. / Fœm. Cerva, Hin / Hinden. *The Hind*, or *Doe*. Een Hinde. / Hinnulus.

Animal eſt vivaciſſimum (ad annos 100.) curſu velociſſimum, cornua quotannis menſe Aprili deponens, coit menſe Auguſto & Septembri, circa diem Ægidii, parit menſe octavo.

OFFICIN. NAT.

1. *Cornu.* 2. *Corium.* 3. *Os de corde.* 4. *Genitale.* 5. *Teſticuli.* 6. *Sanguis.* 7. *Lachryma.* 8. *Medulla.* 9. *Sevum.* 10. *Talus ſ. Aſtragalus.* 11. *Lapis.*

Vires.

1. *Cornu* crudum reſiſtit putredini, malignitatem corrigit, ſudorem ciet, balſamum humanum corroborat, Hinc uſus ejus proficuus in variolis, morbillis, febribus putridis & malignis, aliiſque morbis, ubi ſudore opus eſt. *Incoqui poteſt decoctis, macerari in infuſionibus, (quippe in ſubſtantia exhibitum, crudum ferè egeritur.)*

N. *Commendatur collectum intrà feſtivitates Mariæ, id eſt, inter* 15. *Auguſti, &* 8. *Septembris.*

PRÆPARATA.

Ex Cornu.

1. *C. C. uſtum, v. l.* 2. *c.* 43.

2. *C. C. præparatum*, fit ex uſto quod cum ▽ cordiali l. a. lævigatur.

Vires. *Vi ſuâ ſiccante putredini reſiſtit, fluxus alvi ſedat, vermes necat, ſudores ciet, Medicinaque eſt infantibus familiariſſima.*

Doſis a ℈ j. ad ʒj. & ultra.

3. *C. C. Philoſophicè calcinatum vide l.* 2. *c.* 43. Sudores ciet, morbis malignis confert.

Doſis ad ʒß.

4. *Magiſterium. Cornua raſpata ſolvuntur in acet. deſtill. præcipitantur per Ol. tart. vel* ⊖*i, edulcorantur que ablutione cum* ▽. *Hinc ſiccata ſervantur.*

N. 1. *Alii ſolvunt cum ſpir. ſal. nitr. quo dein rurſus abſtracto, Magiſterium in fundo relictum edulcorant. In abſtractione à ſpir. ſal. nitr. cautione opus eſt, ne ſcilicet accenſio, quæ facilè accidere alias poteſt, damnum pariat. Cautius ergò procedunt, qui ſolutionis ʒiv. affundunt* ▽ *fontan. menſur.* 1. *ac filtrant, filtratumque ſi opus ſit inſtillando Ol. tart. præcipitant.*

N. 2. *Alii ſolvunt cum* ▽*F, præcipitantque cum ſpirit. Vitrioli ac edulcorant.*

N. 3. *Magiſterium præcipitatum cum Ol. tart. flaveſcit, è contra cum Ol. aliquo minerali. E. g.* ⊖*i evadit candidum.*

5. *Galreda ſeu Gelatina. Vide l.* 2. *cap.* 26.

6. *Liquor ſeu ſpiritus. Vide l.* 2. *cap.* 70. *&* 81.

(Liquorem C. C. ſuccinatum Antiepilepticum pro infantibus habet Etmüllerus in valetud. infant.)

7. *Oleum. v. l.* 2. *c.* 70.

N. *Veri olei C. C. deſcriptionem vide in Keſſler.*

8. *Sal volatile l.* 2. *c.* 70.

Sunt qui Sal. C. C. fixi ʒij. cum ▽ rectificati ʒj. & aliquot (12) digerunt, atque dein ▽ ad medietatem abſtrahunt, reſiduumque ſervant. *Titulo Tinctura Salis C. C.*

Doſis à gr. v. ad ℈ß.

Extractum C. C. fit ſuperfundendo ſegmentis cornuum cervi aq. propriam & tincturam digeſtione menſtrua extrahendo.

9. ▽ *è Typhis cervinis.* Hirſchkoſben. ▽ *Water of the new horns of a* Hart. Water van de tonge Hoornen van een Hert.

℞. *Cornua Cervi novella, ſanguine adhuc ſuculenta, in fruſtula concide, deſtillaque in* MB *aut* ⊽B *vel per ſe, vel cum pauco vino generoſo, donec omnis liquor extillarit.*

Vires. *Utiliſſima eſt in febribus ardentibus malignis.*

Doſis cochlear ſ. vel per ſe, vel cum appropriata aliqua ▽. *Hartm. in Senn. Inſt.*

[è Typhis recentibus medulla ✣ deſtillato extracta præſtantiſſima in exceſſiva oris ſiccitate.]

10. *Unguentum C. C. anodynum vid. l.* 2.

11. *Corium.* Ex corio fit cingulum, quo mulierculæ utuntur ad inguina ſtringenda, uterinaſque affectiones compeſcendas.

[Cor confortativum cordis, ex præparatis præbent Aquam Cordis Cervi.]

III. *Os cordis* Hirſch-Kreutzlein. *The Bone of the* Harts *Heart.* Het Been van het herte van een Hert, *eſt arteriarum in baſi cordis concurſus, qui cum ætate & inprimis turgeſcentia tempore durior fit, & in os degenerat*: peculiariter cordi convenit, idque à malignitate tuetur, cuſtodit partum, & prægnantibus mirè conducit.

IV. *Genitale (Priapus)* diureticum eſt, Venerem ſtimulat, (Pleuriticis) dyſentericis, colicoque dolore correptis auxiliatur. Datur tùm tritum, tùm de cocto in coctum, vel & aquam qua genitale ablutum eſt, exhibere convenit.

V. *Teſticuli ſicci è vino poti*, concubitum cum voluptate excitant. Schwvenckfeld.

VI. *Sanguis inaſſatus ſartagine*, dyſenterias & cœliacor. profluvia ſiſtit: eſt & efficax contra toxica; commendatur ad dolores coxendicis & lateris [*cum oleo decoctus.*]

PRÆPARATA.

Etſi ex ſanguine cervino & hircino non minus ac ex ſanguine humano elici queant, *Spiritus, Oleum & ſimil.* Inprimis tamen in uſum Medicum accerſitur.

Balſamus Antipodagricus paratus ad modum qui habetur de ſanguine humano.

N. *E dictis animalibus ſi interiora viſcera, videlicet pulmones, cor, atque hepar particulatim diſſecta una cum ſanguine macerentur, nobilior eorum eſſentia ſimul prolectatur.*

Vires. *In podagra maximi eſt ſolaminis, (illius,) inſignis item ejus uſus eſt in contracturis à quacunque cauſa ſubortis, quippe vi ſalis magnam reſolvendi vim obtinet. Glucky. in Beg.*

(Spuntonus Sal volatile ſanguinis Cervi Caphuram ſ. Cervi Balſamum radicalem naturæ, arcanum in Medicina, vocat; putrefacit cum ▽ xv. *&.* hinc deſtillat, vaſe refrigerato collo retortæ adhærens ſeparat.)

Doſis

Dosis gr. IV. ad gr. vj.

VII. *Lachrymæ* ſ. ſordes quæ in oculorum angulis reperiuntur, velut cera indurata, odoris aliquantulum gravis, tandem fragrantis (*lapis vulgò dicitur*) ſiccant, adſtringunt, corroborant, ſudorem cient, ideoque adverſus venena morboſque contagioſos quàm ſummè celebrantur, ut vel cum Lapide Bezoar viribus certare dicantur.

Quinimò (ut ſcribit ad me Cl. D.D. Horſtius) proſunt lachrymæ quoque in difficultate partus, adeo ut earum vis nuper adhuc ſit comperta in mortuo etiam fœtu expellendo.

Dosis gr. 3. 4. vide Caſp. Bauhin. l. de lap. Bezoar. c. 8. & 9.

N. *Lachrymarum harum aliquot fruſtula colore obſcurè fuſca, conſiſtentiâ cereâ, pilis immixtis referta, domo liberali mihi imperitâ eſt Illuſtriſſima Saxoniæ Princeps, Sophia Eleonora, Conjux Illuſtriſſimi ac Celſiſſimi Principis ac Domini, Dn. Georgii Haſſiæ Landgravii, &c.*

VIII. *Medulla* ferè omnium laudatiſſima eſt, præſtarque præ reliquis in ulceribus malignis, ut & in Tibiarum ulceribus. *Plin.*

IX. *Sevum* commendatur præ aliis in tumoribus molliendis, vulneribus aſtringendis : perniones perſanat, dolores ſedat.

PRÆPARATA.

Ol. ſtillat. ſevi vel axungiæ fit. *l. c. lib. 2. c. 70.*

Vires. *Emollit, lenit, ſummum mitigativum eſt in podagra, ſemel ac iterum de die illitum.*

X. *Talus ſ. Aſtragalus* utilis eſt Dyſentericis.

XI. *Lapis* in corde, ventriculo, vel inteſtinis nonnunquam repertus, cum Lapide Bezoar viribus ſuis convenire dicitur. *Crato Epiſt. 160. Encel. de lap. l. 3. c. 49. C. Bauh. de lap. Bez.* 11. Inprimis verò lapis è vulva erutus phylacterium eſſe fertur prægnanti & perficere ut partum perferat.

N. 1. *Optima omnia è cervo cenſentur, collecta ex cervo turgeſcente, quod ſit circiter Ægidii Feſtum initio Septembris.*

N. 2. *Cauda cervi venenata eſt.*

HOFMAN. *Cervus.*) Hujus 1. *Cornu.* 2. *Corium.* 3. *Os de Corde.* 4. *Genitale.* 5. *Teſticuli.* 6. *Sanguis.* 7. *Lachrymæ.* 8. *Medulla.* 9. *Sevum.* 10. *Talus ſeu Aſtragalus* 11. *Lapis in uſu ſunt.*

1. *Cornu.*] *Cornua* quotannis menſe Aprili deponit. Cur cervus *cornua* deponat, variæ Autorum ſunt ſententiæ. *Voſſius de Idolatr. Libr.* 3. *Cap.* 57. cauſam rejicit in cornuum contipatatem oſſi cranii, non continuitatem, dum cuti duntaxat adhærent. *Cl. Helmontius de Lithioſi* Cap. 1. §. 13. hanc aſſignat rationem, quòd cornua iſta partim de materiâ ſint oſſeâ, partim de ligneâ & propterea ſpinas & ramulos æmulari & annuatim decidere ob proprietatem frondium & partis ligneæ retentam. Verùm fruſtra in hac ratione eſt *Helmontius*. Ob nimiam duritiem, putat *Cl. Zwelferus in Pharmacop. Reſtitut.* p. 462. cornua à cervis deponi, quæ prohibeat, quo minus pro alimento ipſorum copioſè affluens ſanguis diſpergi ac circulari poſſit ex ſanguine circà brumam collecto vermiculos tractu temporis enaſci, qui arodendo pruritum excitent, donec cervi concitati cornu arboribus affricent & tandem decidere faciant, fieri id plerumque menſe Februario. Tales vermes obſervarunt in cervi capitis circà vertebram, ubi caput cervici nectitur. *Ariſtot. Libr.* 2. *hiſtor. animal. c.* 15. *Plinius Libr.* 9. *c.* 37. viditque *Conrad. Heresbacchius in comp. Therap.* in exentrati menſe Majo cervi ſucciſis cornibus apertum cranium pollicaribus ſcatere vermibus præter capita rubra albicantibus. Plerique tamen putant, cervis deponendi cornua vim à cometione ſerpentum oriri. Ut enim quidam ſerpentes ſunt quales apud Indos Canauhcoal ſeſe foliis occultantes & cervos tranſeuntes vi anhelitus attrahentes & comedentes *Nieremburgius Libr.* 11. *hiſtor. natur. Cap.* 17. quales Libyæ ſerpentes cervos deprædantes *Oppianus Libr.* 2. *cyn.* v. 213 Sic & cervi naribus extrahunt ſerpentes latibulis & comedunt, ut rejuveneſcant, cum diuturnæ ſint vitæ, ut ſenium deponant, ut inteſtinorum vermes involucris implicitos in ſenio confectis enecent. Alii poſt ſerpentum comeſtionem cervorum ſanguinem efferveſcere ſtatuunt & quaſi fermentari, unde vermiculi pronaſcantur ex venis capillaribus, qui ad cornuum radices protumpentes eorum internum nutrimentum depaſcantur, donec eo alimento defraudata exſucca decidant.

Colligendum eſt inter 15. Auguſti & 8. Septembris ob vim ſuam balſamicam, quæ tunc temporis vel maximè viget.

1. *Cornu crudum reſiſtit putredini &c.*) Hoc ad plurimos morbos curandos vim obtinet mirabilem, præſertim in malignitate per ſudorem & urinam corrigendâ, unde in variolis, morbillis, febribus malignis ſummo cum fructu adhibetur.

Præparata ex *Cornu* 1. *CC. uſtum &c.*) Hoc *Cl. Zwelferus* ceu inutile planè rejicit, quia omni virtute Medicinali propriâ eſt caſtratum & in terram mortuam redactum. Cui ὁμοψυχος eſt *Helmontius in Pharmacop. ac Diſpenſ. modern.* §. 41 *& de Lithiaſ.* Cap. 3. §. 29. Contrà Alii CC. uſtum non ſolum in ſubſtantiâ aſſumptum diaphoreticum eſſe ſtatuunt, ſed etiam in decocto uſurpatum quotidiano potu putredini reſiſtere & morbo Ungarico laborantibus convenientiſſimum eſſe, *Johann. Michelius ad Gregor. Horſtium in epiſtola, quam hic Libr.* 3. *ſect.* . *Conſil. & Epiſtol. Medicinal. inſeruit. Horſtius centur. problem. Medicor. therapeutic. decad.* 1. *quæſt.* 4 Nec contradicit *Noſter Rolfinck in Ord. & Meth. conſult. Libr.* 4. *conſil.* 13. Cui & Nos adſtipulamur experientiâ quotidianâ edocti, CC. uſtum diaphoret cum non ſolùm obſervari, ſed & ebullitionem humorum ſedare, diarrhœam compeſcere, vermes necare &c. licet particulæ ſalinæ cum Sulphureis videantur deſtructæ, tamen nihil obſtat, alia enim eſt ignis, alia Archei ſtomachici eſt operatio cum remedii adaptatione, quam nullus intellectus humanus ſatis aſſequi poteſt. Nonnulli hunc effectum à ſale aliquo fixo, quem in eo ſupereſſe putant, provenire ſtatuunt, ſed autopticâ deſtituimur experientiâ.

N. Raſura etiam CC. in petiâ ligata & potui impoſita diaphoretica eſt. CC. uſto utimur in febribus cum diarrhœâ conjunctis, raſurâ autem, ubi alvi laxatione opus cum ſudoris elicio.

3. *CC. Philoſophicè calcinatum.*) Seu ſine igne, vulgari ſolum coctione elaboratum omnibus palmam præripit diaphoreticis ex regno animali deſumptis, in debitis indicationibus, ut temperatum, in malignis verò non tam primæ debellationi, quàm reliquiarum extinctioni potius cum bezoardico ☉lari, ☽nari, Ioviali, Martiali dicatum ſatis efficax. Licet etiam ſic præparatum aliquam ſalis volatilis & olei jacturam, ut *Cl. Zwelferus putat*, ſuſtinuerit, ideo tamen hoc planè rejicere non decet, tutum enim ac jucundum in pluribus affectibus exiſtere remedium, quotidiana Nos docet experientia.

4. *Magiſterium.*) Illud quod Acet. deſt. ſolvitur & ol. Tartari præcipitatur, nullius eſt valoris, prout & hoc 2. cum aq. fort. ſed quod ſp. Nitri ſolutum & copioſâ ▽ ſ. edulcoratum eſt, optimum habetur. Eleganter etiam cum ſp. Vitrioli poſt mediocrem hujus abſtractionem copioſâ ▽ ſ. præcipitando conficitur, ſed hoc magis alterat & adſtringit, quàm ſudores movet.

5. *Gelreda ſeu Gelatina.*) Hæc quomodo præparanda ſit, notum eſt mulierculis noſtratibus.

6. *Liquor ſeu ſpiritus, oleum & ſal volatile.*) CC. crudum & in fruſta diſſectum imponitur retortæ fictili & appoſitè recipienti capaciſſimo datur ignis per gradus & quinque diſtinctas acquires ſubſtantias, primò phlegma, deinde ſpiritum ſpirituoſum, tertiò oleum leve ac ponderoſum cum volatili & denique Cap. mort. Per rectificationem ſingulæ hæ ſubſtantiæ ſigillatim & ſeorſim haberi poſſunt.

N. Liquor cum ſale volatili rectificatiſſimus penetrantiſſimum eſt remedium polychreſtum, alexipharmacum, in epilepſiâ, vertigine, lethargo, cataphorâ, ſuffocatione hyſtericâ ſingulare ſpecificum tam intus quàm extus, odorem etiam adhibitus. Ex hoc præparatur etiam CC. ſuccinatum, Cinamomiſatum, Citratum &c.

Sal CC. volatile cum arcano tartari nuptum in malo hypochondriaco ſcorbuto, arthritide fixâ & vagâ, ſuppreſſione menſium non adeò deſes.

Sunt, qui ſal CC. fixi ʒ ij. &c.) Sal CC. volatile ſigitur ſpir. Vitrioli, item Salis &c. verum ego majori cum fructu in praxi meâ nudo ſale volatili utor CC. albiſſimo inſtar cryſtallorum ad acida fermenta in viſceribus corrigenda & putredinem inhibendam.

Extractum CC. &c.) Ex hoc nil niſi gelatina reſultat.

9. ▽ *è Typhis cervinis.*) Hirſchkolben Waſſer. Hæc in febribus ardentibus & malignis non ſolùm, ſed & in puerperis apud

Nos

Nos magni usus est. Ob vim ejus balsamicam & moderatè refrigerantem malignitati resistit, loco vehiculi etiam usurpari potest cum aliis efficacioribus &c.

2. *Corium.*) Ex corio fit cingulum, quo mulieres utuntur ad inguina stringenda & suffocationem uterinam compescendam.

3. *Os Cordis.*) *Doctiss. Vesalius Libr. 1. de Fabric.* Hum. 10. hoc os in corde cervorum reperiri fabulosum esse testatur, item *Brasavolus in examine simplic. Rondeletius in Aureâ Alexandrinâ:* qui hoc os in corde reperiri negant. Verùm magnis hisce de Arte Medicâ benè meritis erroris ansam forsan dedit, quod os cordis cervini in aëre demum duram & osseam acquirat consistentiam, in cervis autem nuper mactatis adhuc cartilagineum, molle ac flexile sit. Magnarum hoc est virium, palpitationem cordis sedat, alexiterium est, melancholiæ medetur, quare & in præstantissima ingreditur antidota, qualia *Elect. Liberans, lætificans Galeni confectio de hyacinth. Diamargarit. frigid.* Custodit etiam partum, prægnantibus & puerperis mirè conducit.

4. *Genitale* (*Priapus*) Dysenteriæ & colico dolori medetur, item in pleuritide hujus rasurâ in ɔq. Scabiosæ nihil præstantius. In suffocatione uterinâ priapus cervi justo æstus tempore exsectus præsente paroxysmo quantum cuspide cultelli sumi potest in aquâ appropriatâ propinatus est singulare remedium.

5. *Testiculi sicco ex vino poti.*) Item *sperma cervorum*, quod ad Priapum in parastatis reperitur, dum cervis œstro libidinis percitus in ipso coitu globulo perfoditur ad rem veneream cum vino propinatum valdè efficax est.

6. *Sanguis inaffatus sartagine &c.*) In hoc sanè egregia etiam latent arcana, quæ tamen prius erui non possunt, quàm si in spiritum & sal volatile destilletur.

7. *Lachrymæ seu sordes.*) Lapis vulgò dicitur. Hic contrà venena & venenatos morbos est antidotum, pretiosis Regum thesauris anteponendum. *vid. Zacut. Lusitan. de Medic. Princip. histor. Libr. 6. histor. 29. observ.*

8. 9. *Medulla & sevum.*) *Sevum* dentium etiam dolores mitigat & vermes ex illis trahit linteo exceptum & ad ignem liquatum gingivis impositum.

10. 11. *Lapis in corde, ventriculo, vel intestinis &c.*) Lapidem in corde cervorum, prout & in ventriculo & aliis partibus inveniri, nemo facilè in dubium vocabit. De *Serpentæ Lapideo* in ventriculo cervi reperto nota est historia *à D. D. Johann. Dan. Majore* pertractata in dissertat. epistolic.

N. Lapis ex corde cervino exemptus in peste & aliis venenatis morbis curandis laudem meretur, talem etiam ut longè præferendus sit cuivis Lapidi Bezahar. *Zacut. Lusitan. de Medic. Princip. histor. Libr. 6. h. 27. p. m. 900.*

N. Aquam cordialem ex corde cervi vid. in Thesaur. Pharmaceutic. annexo sect. 1. num. 24. 25.

¶ *XVIII. Cochlea.*

Κοχλὸς, κοχλία, Limax, Schnecken. Coquille de Limaçon. *The Snail.* Een Slecke.

Cochleæ { Testaceæ, Nudæ (*sine testis.* Fluviatiles.

Præferuntur quæ in locis apricis & vinetis degunt, herbisque vivunt odoratis, collectę ante ortum Solis. *vide Foresti. l. 16. 58.*

N. *Fluviatiles easdem quidem vires obtinent, sed varioris usus sunt. Generantur ex terræ limo, vivunt rore, plantisque variis. Inimicantur cournici ac ardeæ, quibus in prædam & cibum veniunt. Antipathicæ sunt maximè Lacertis ac Similis: Nimirum, hæ: cochlearum vel & testarum solarum præsentiam adeo formidant, ut sese contrahant, formidineque excrementa egerant.*

OFFICIN. NAT.

1. *Cochleæ integræ.* 2. *Testæ.* 3. *Pinguedo.* 4. *Mucus.*

Vires.

1. *Cochleæ* refrigerant, incrassant, consolidant, leniunt, nervis conveniunt ac pulmonibus. Hinc usus præcipui internè ad tussim, phthisin, screationem sanguinolentam, aliosque pulmonum affectus; hinc ad Epatis calorem, & colicum dolorem.

Extrinsecus maturant ac rumpunt anthraces, (*imposita tum solæ, tum cum felle tauri*, consolidant vulnera præcipuè nervorum, ulcera sanant, (*inprimis tibiar.*) inflammationes (*podagricas*) mitigant, ventrem hydropicor. hydrocelemque hernioforum detumescere faciunt (*cum testis tritæ & impositæ*] hæmorrhagiam cohibent (*fronti applicatæ*) Spuma ex cochleis sine ▽ igni appositis fistulas domare dicitur.

3. *Testæ* tritæ exhibentur calculosis, timas manuum siccant & consolidant.

Pinguedo (*in elixato brodio, ubi id refrixerit, supernatans*, oculorum rubedini doloribusque medetur, defluxiones ad oculos intercipit (*fronti cum albo ovi imposita.*)

4. *Mucus salivosus* (*quem compunctæ cochleæ reddunt,*) emplasticus est, ideoque glutinans, defluxionesque ad oculos intercipiens (*in anacollematis.*)

PRÆPARATA.

1. ▽ *stillat.* è carne mense Majo vel Octobr. per MB. prolecta convenire dicitur atrophiâ laborantibus. Epar nimirum corroborare statuitur.

Extrinsecus faciem fucat.

2. *Cinis cochlear.* Exiccat, incrassat, cutis rimas ac scabritiem exiccat, Synoviam das Glied-Wasser sistit.

3. *Liquor Limacum.*

Rubri limaces concisi misceantur cum pari pondere Sal. communis, conjicianturque in manicam Hipp. ut in cella defluant in liquorem, quo dolentes partes podagricæ illinuntur, & verrucæ scalpello prius abrasæ facilè averruncantur.

S. Closs.

[Liquor Limacum ani procidentiam tollit.]

HOFMAN. *Cochleæ*) *Hujus integræ substantiæ 2. Testæ 3. Pinguedo. 4. Mucus*, usui cedit medico.

1. *Cochleæ*) Refrigerant, incrassant, consolidant, leniunt, nervoso generi ac pulmonibus dicatæ sunt. Unde in phthisi, expuitione cruentâ &c. commendantur. Externè hydropicorum ventrem & hydrocelen hernioforum cum testis tritæ detumescere faciunt impositæ. Harum pinguedo in elixato brodio, ubi refrixerit, supernatans, oculorum rubedini ac doloribus medetur.

Præparata *ex his* ▽ *stillat. &c.*) Hæc convenire dicitur atrophiâ laborantibus, qualis aqua antiphtisica Mynsichti. Verùm hæ destillatæ ne atomum quidem virium largiuntur, utpote solidioris substantiæ & duriusculæ; decoctæ quidem mucilaginem, in quâ virtus earum nutritiva, glutinans, stabulatur, in jusculum deponunt, sed non in destillatum.

¶ *XIX. Cuniculus.*

Κύνικλος, Küngle/ Küngkein. Un Lapin. *The Coney.* Een Konijn.

Animal culum est leporini generis, timidum, fœcundum admodum & prolificum.

OFFICIN

OFFICIN. NAT.

1. *Integer ustus.* 2. *Axungia.* 3. *Cerebrum.*

2. Vires. *Cuniculus totus exustus* medetur Anginæ [faucium inflammationibus *cum costo & folio illius.*

2. *Axungia* articulis & nervis induratis utilis est.

3. *Cerebrum* venenis resistere creditur, alioquin leporino correspondens.

HOFMAN. *Cuniculus.*) *Totus exustus* faucium inflammationi seu anginæ medetur cum costi folio impositus. *Pinguedo* tumoribus scirrhosis confert. *Cerebrum* venenis resistit.

¶ XX. *Elephas.*

Ἐλέφας, Elephantus, Elephant / Helffant. Un Elephant. *Te Elephant.* Een Elephant / of Olifant.

Animal est rarissimum, vivacissimum, placidum ac docile.

OFFICIN. NAT.

Soli dentes, Ebur vulgò dicti.

Vires.

Ebur refrigerat & siccat moderatè, adstringit, incidit, viscera roborat, albas mulierum fluxiones sistit. Ictero convenit, lumbricos fugat, diuturnis obstructionibus confert, stomachi dolores & imbecillitatem abigit. Epilepsiæ medetur, melancholiam arcet, putredini ac venenis resistit. Adhibetur ejus Limatura in infusionibus, quin & pulvis in substantia exhibetur.

Dosis ʒß.

PRÆPARATA.

1. *Ebur ustum* [*Spodium vocant,*) *& ad differentiam spodii mineralis, Spodium ex Ebore.*

2. *Trochisci de Spodio, vide Dispensat.*

N. *Sunt qui Ebur ad fœcunditatem commendant, verum cum sit animal paucæ prolis, tarde pariens, (biennium scilicet gravidum,) potius ad sterilitatem fœtusque retentionem facere conjecturatur, quam ad conceptionem promovendam.*

HOFMAN. *Elephas.*) Soli hujus *dentes*, *Ebur* vulgò dicti, in usu sunt, de horum viribus vide partim *D. Autorem*, partim *Zacut. Lusitan. de Medicor. Princip. histor. Libr. 1. histor. 24. p. 41.*

1. Ebur *ustum.*) Albissimum evadit, si in aperto igne, nigerrimum verò, si in vase clauso calcinaveris, dum in illâ calcinatione eorum exhalavit Sulphur, in hâc verò quasi compressum & suffocatum fuit in talem nigredinem degenerans, ad quem effectum non parum etiam præstat liberior aëris accessus. Idem etiam cum CC. acto & aliis evenit. Habetur etiam sine igne præparatum, & gelatina ex hoc præparata egregium confortans est, unà stomachicum, epaticum & uterinum. Nec minus sal volatile & oleum subtile ac crassius exinde paratur. In substantiâ vel maximè commendatur contrà catarrhos tenues & salsos tùm usitatum tùm ℈ß ℧ præparatum. Si misceatur cum corall. r. ppt. & Oss. de corde cervi inservit pro confortatione fœtus ad præservandum abortum in gravidis.

¶ XXI. *Equus.*

Ἵππος, Equus, Mas, Equa Fœmina, Pferd. Un Cheval. *A Horse. A Mare.* Een Paert / of Ros / en Merrie.

OFFICIN. NAT.

1. *Sanguis.* 2. *Coagulum.* 3. *Lac.* 4. *Stercus.* 5. *Lichenes.* 6. *Testes.* 7. *Pinguedo jubar.* 8. *Ungula.* 9. *Pili.* 10. *Saliva.* 11. *Dens.* 12. *Lapis.*

Vires. 1. *Sanguis* (*malunt nonnulli equarum admissuram expertarum*) admiscetur septicis ac causticis.

2. *Coagulum*, (*Hippacen vocant,*) privatim Cœliacis, Dysentericisque convenit.

3. *Lac* utile censetur Epilepticis, Phthisicis, Tussientibus, Asthmaticis.

4. *Stercus* extrinsecus sanguinis eruptiones cohibet, (*tam crudum, quam ustum,*) fœtum mortuum, ac secundinas expellit, [*in suffitu.*]

Internè propinatur in dolore colico, ac strangulatu uteri, & similiter in fœtu mortuo & secundinis expellendis.

N. *Præstat ex equo avenâ nutrito, & non castrato.*

5. *Lichenes* (*calloſa excrementa in equorum cruribus nascentia,*) laudantur peculiariter ad uterinas suffocationes, (*suffitu subtus facto,*) ut & ad morbum comitialem, & calculum, (*pulvis propinatus.*)

PRÆPARATA.

Extractum Lichenum fit ex lichenibus siccatis cum ☿, vel alio appropriato spiritu.

Dosis à gr. v. ad ʒß.

N. *Hartm. Menstruum parat ex Melliſſ. & Vinana* ℔ iij. *quæ per ☌m ex cineribus defillat super Succini & Gagatis* ℥ ij. *△e in fine forti, hinc ▽m ab ♌o separatam adhibet.*

6. *Testes castrati* ad secundinas pellendas remedium prætentissimum (*pulverisati.*) Commendatur quoque in doloribus colicis.

7. *Pinguedo jubati colli* Rammschmaltz. Illinitur commodè articulis luxatis.

8. *Ungula* fœtus mortuos suffitu extùrbat, pediculosque fugat [Antidysentericum præsentaneum frixa in butyro Ungula putatur.]

9. *Pili* sanguinis fluxum reprimunt.

10. *Saliva* (spuma oris triduo pota, mirum sanat, fervorem faucium contundit.

N. *Aqua frigida ex ore equi non castrati in præterfluente potantis elapsi, & subito vasculo collecta, prodest ad sterilitatem emendandam, (semel ac iterum pota) Hartm. in pr.*

11. *Dentes* primùm nascentes, dentitionem facilitare dicuntur, (appensi.) Dentes dealbant, (cinis affricatus.)

12. *Lapis* (*Hippolithus*) in ventriculo aut intestinis equorum nonnullorum repertus, uti Lapidi Bezoar, (Occidentali,) figurâ & laminea structurâ non absimilis est, ita & viribus eundem æmulari statuitur.

N. *Historias Lapidis hujusmodi, ovi magnitudine reperti, habet Iordanus tract. de peste, Phœnom. tr. 3. cap. 9. Schwenckfeldius in Theriotroph. vide &c. Bauh. tr. de Lap. Bez. c. 25. His subjungi meretur lapis ejusdem ferè magnitudinis, quem nostro hoc tempore præbuit mortuus equus, (ut audio Hispanicus,) non procul ab urbe hac nostra Francofurtensi dissectus; quem apud Henr. Wolrath Comitem de Stolberg. videre contigit. Cujus vires eædem cum Lap. Bez. Occidentali experientia docuit.*

HOFMAN. *Equus.*) Hujus 1. *Sanguis.* 2. *Coagulum.* 3. *Lac.* 4. *Stercus.* 5. *Lichenes.* 6. *Testes.* 7. *Pinguedo jubar.* 8. *Ungula.* 9. *Pili.* 10. *Saliva.* 11. *Dens.* 12. *Lapis usui inserviunt Medico.*

N. Quamprimum *pullus equinus* in lucem prodit, vomitu materiam rejicit, quam nisi quis præripiat, mater statim devorat, hæc materia siccata & pulverisata à caduco liberat.

1. *Sanguis.*) In summâ etiam copiâ sal suppeditat volatile elegantissimum caduco expellendo præstantissimum.

2. 3. *Lac* exhibetur etiam ad variolarum eruptionem promovendam.

4. *Stercus.*) Mulieres etiam offerunt infantibus cum lacte expressum variolis laborantibus ad eruptionem accelerandam, atque hoc fit ratione salis volatilis in eo contenti.

5. 6. *Testes castrati &c.*) Commendantur etiam in partus difficultate, unde *Heinricus ab Heer Libr.* 1. *obs.* 14. cuidam fœminæ difficultate partus laboranti pulverem testium equi in aq. lil. alb. cum croco propinaverat, dimidio quadrante citius puerum croceo colore tinctissimum enixa est. In doloribus colicis etiam citissimam præstant opem.

7. *Pinguedo jubati colli*) *cutis jubati colli* vi detracta à vivo e quo & capillitio abraso hominis impositа renascentes facit pilos, sed non sine cephalalgia, qui prius progerminant æmulantur equinos, & hi tamdiu abradendi, dum humani sequantur.

8. *Ungula.*) Equi non luxuriantis in butyto frixa contrà dysenteriam præsentaneum est remedium.

9. 10. *Saliva.*) Exterius inuncta, in primis à non castrato & nunquam ♀ nerem experto desumpta verrucas tollit & illarum proventum prohibet.

11. 12. *Lapis* (*Hippolithus*) vide de hoc *Lapide* Nobiliss. *Philipp. Jacob. Sachs. à Lorrenheimb in suâ gammarolog. cap.* 14. p. m. 299. Lapidem Bezahar viribus æmulari statuitur.

¶ *XXII. Erinaceus.*

Ἐχῖνος, ein Igel/ Hochel/ Un Herisson. *The Hedge-Dog* and *Hedge-Hogg.* Een Egbel. { caninus, suillus.

Animal est terrestre, echinatum, Hyeme in cavernis arborum occultatur, vescens muribus, juglandibus, malis, pyris, & simil.

OFFICIN. NAT.

1. *Echinus ipse.* 2. *Iecur.* 3. *Axungia.* 4. *Ventriculus.*

Vires.

1. *Subvenit* (*coctus vel incineratus & potus*) involuntariè mingentibus, stomacho gratus est, alvumque & urinam movet *Forest. l.* 21. 15.

Extrinsecus illitus alopeciæ subvenit.

2. *Iecur* vel & corpus exiccatum atque cum Oxymelite sumptum, renum vitiis auxilio est, medetur Cachexiæ, Hydropi, convulsionibus & Elephantiæ; viscerum fluxiones exiccat. *Dioscor.*

3. *Axungia* felicissimè herniis medetur. *Hartm.*

4. *Ventriculi* tunicam interiorem commendant ad dolores colicos (*assumpt.*)

¶ *XXIII. Homo.*

Ἄνθρωπος, Mensch. Homme masle, femelle. *Man* and *Woman.* Mensch/ oft Wyf. { Mas. Fœmina.

OFFICIN. NAT.

Partes quæ Medicinæ inserviunt,

Sumuntur vel ex corpore viventis,
Ut sunt.

1. *Capilli.* 2. *Ungues.* 3. *Saliva.* 4. *Aurium sordes.* 5. *Sudor* 6. *Lac.* 7. *Menses.* 8. *Secundina.* 9. *Urina.* 10. *Stercus.* 11. *Semen.* 12. *Sanguis.* 13. *Calculi.* 14. *Lumbrici.* 15. *Pediculi.* 16. *Membrana caput fœtus gingens.*

Vel ex partibus corporis demortui seu Cadaveris,
Tales sunt.

1. *Integrum Cadaver, s. Caro.* 2. *Cutis.* 3. *Pinguedo.* 4. *Ossa.* 5. *Cranium.* 6. *Usnea Cranii.* 7. *Cerebrum.* 8. *Fel.* 9. *Cor.*

1. *Capilli* commendantur ad capillorum productionem, (*liquor inde destillatus & cum melle illitus*) ad Lethargum aliosque affectus soporosos [*cinis capiti insparsus.*] ad Ictéritiam, (*pulvis propinatus*) ad membra luxata, (*cum adipe ovillo illitus cinis* (ad hæmorrhagiam vulnerum.

N. *Sunt qui ad quartanam capillos patientis, cum aliis in corpore dispersis pilis permixto, ovo imponunt, duriter coquunt, & avibus deglutienda objiciunt, qua ratione quartanam curatum iri volunt.*

PRÆPARATA.

Destillatum fit per se ex ☌ *igne arenæ non admodum valido.*

II. Ungues cient vomitum, (*intus assumpti, tum in pulv. tum in infus.*) aquas Hydropicor. ducere dicuntur (*resecti à pedibus & manibus atque umbilico alligati.*

N. 1. *Sunt qui ad curandam febrim segmenta è manibus & pedibus ovo includunt avibusque devoranda objiciunt, alii eadem ceræ involvunt, matutinoque tempore ante Solis ortum januæ affigunt, alii dorso canis vivi alligant, canemque fluenti committunt.*

N. 2. *Ad recuperandas vires abscissos ungues & capillos ceræ radici incisæ imponunt, vulnusque simo coperiunt.*

PRÆPARAT.

℞. Rasur. vel resegment. pulveris. ʒj. Vini generosi ℔ j. macera, donec in mucilaginem abierint. Hinc filtra & ♆ ʒ j. reserva.

Dosis à ʒ j. ad ʒvj. vel ℥j.

[Inter Antiepileptica reponuntur, multumque ipsis attributum à Digb.]

III. Saliva jejuni hominis commendatur adversus venenatos morsus serpentis, canis rabidi, ulcera, serpigines, & simil.

IV. Aurium sordes (*cerumen*) colica laborantibus præsentissimum perhibentur Remed. (*in potu si assumantur.*)

Extrinsecus medentur ictibus Scorpionum, conglutinant vulnera, fissuras & scissuras cutis.

V. Sudor usus proficui dicitur, contra scrophulas, si cum herba radiceque verbasci mixtus folio involvatur, inque cineribus calefactus imponatur.

VI. Lac refrigerat, lenit, maturat, oculorum rubedini subvenit.

[Phthisicis præ aliis conveniens.]

PRÆPARATA.

1. ▽ *lactis* ☉-*ta.*

℞. Lactis & ☉-i alb. an. destilletur ut phlegma saltem prodeat, relictis actioribus spiritibus.

Vires. *Oculorum rubedini, aliisque inflammationibus mirè confert.*

2. *Butyrum* : *Insigne est ophthalmicum*, (*& ad atrophiam puerulorum dorso inunctum.*)

VII. Sanguis menstruus, (*Zenith. juvencula*) exsiccatus commendatur intrinsecus ad calculum & Epilepsiam. Extrinsecus sopit dolores podagricos. (*cum adipe bovino inunctus.*) Conducere item dicitur in Peste

peste, apostematibus carbunculisque (*impositum linteum quod fuerit humectatum in ✠ vel ▽ rosar. menstruo illo sanguine impregnata*) Erysipelata extinguit, pustulas facici abstergit.

N. 1. *Commendatur qui prima vice erumpit.*

N. 2. *Ad immodicum menstruorum fluxum cohibendum, sunt qui pannum menstruo sanguine imbutum certo tempore Ceraſi radici in cortice apertæ indunt, incisuramque iterum operiunt.*

VIII. Secundina (*vel hujus loco Umbilicus infantis*) magni fit ad strumas guttutis tollendas, (*calcinata & in ▽ abrotani quotidie exhibita pondere ʒß. idque ☾ decrescente,*) ad Epilepsiam & philtra compescenda; ad molam & fœtum exterminandum, nec non ad animalia enecanda, etiam ea, quæ maleficio in homine extiterint. *Hartm. ad navos maternos commendat, alij ad dolorem colicum* (*gestatum loco amuleti.*)

[*Destillant Spiritum ex secundina Antiepilepticum pretiosum.*]

IX. *Urina*, calf. exiccat, resolvit, abstergit, discutit, mundificat, putredini resistit, ideoque usus est præcipui intrinsecus, in obstructione Epatis, Lienis, Vesicæ biliariæ, Pestis præservatione, Hydrope, Ictero. Quin & Mariti urina hausta partum difficilem facilitare dicitur.

Extrinsecus siccat, scabiem, resolvit tumores, mundificat vulnera etiam venenata, arcet gangrænam, solvit alvum, (*in clysmate*) abstergit furfures capitis, (*cum Sal. nitr. mixta,*) compescit febriles insultus, (*pulsui applicata,*) exulceratas aures sanat, (*instillata pueri urina*) oculorum rubedini subvenit, (*instillata*) artuum tremorem tollit, [*lotione*] uvulæ tumorem discutit, (*gargaris.*) Lienis dolores sedat (*cum cinere cataplasmatis ſata.*) *Vide Hieronymum Reuſnerum Synopſ. de remediis ab urina desumptis. Tabernæmont.* Wasser-Schaß. l'Urine. *The Treasury or riches of Urin or Mans water.* Den schat van't Menschе Water.

PRÆPARATA.

1. *Spiritus volatilis, Sal volatile.*

℔. ⊡ pueri, [*ann. 12.*] Vinum bibentis recentis, destilla per ⁂ in ferventi MB. Hinc cohoba super fœces, prodibit ☁⊡ cum *loco phlegmate mixtus*, quem si libet dephlegma, & habebis spiritum. Hunc si ex phiola eleves nancisceris sal volatile candidissimum.

Vires. *Auxilij nobilissimi censetur in pellendis lapillis,* (*potus cum conveniente liquore,*) *sed valde fœtet.*

N. 1. *Celeberrimus est, ob tincturam cœruleam Smaragdi, cujus præparationi menstruum præbet,* (cum phlegmate.)

N. 2. *Libavius rectificat imponitque podagricis, arthriticis, calculosis, per syringam in vesicam immittit,* (*impregnatum tamen antea essentiâ saxifragor. v. gr. Crystall. lap. Lync. & simil.*)

2. *Aliter* ☁⊡ *igneus ſ. Sal volatilis.*

℔. ⊡ pueri Vinum bibentis, q. ſ. (mens. 30.) evaporet leni admodum △ ad consistentiam usque Syrupi. Residuum hoc reconde in phiola longissimi colli, & destilla aëre frigidiore, (*ne scil. in ⁂ condensetur,*) in ⊕ib. vel arena & prodibit ☁ in ⁂ instar nivis sese elevans, frigore coagulabilis, sed leni calore fusibilis. *Oſwald.*

N. 1. *Hunc Spiritum ſi purificato ſuo Sal. com. ex facib. ſcil. elixiviato conjunxeris, cohobisque aliquot volatiliſaveris, menstruum habes insigne ad eliciendas vitriola è metallis & præcipuè è ♁a.*

N. 2. *Eundem Spiritum* (*Sal. com.*) *solutionibus & coagulationibus purificatum, ſi aliquandiu* (♂ ☌ 8) *in ♓ digeris, ſolvetur: Solutionem ergo ſi denuò cum ▽ rectificatiſſ. maceraveris* (♂ ☌ 8.) *menstrui particeps es ſolvendo ☉ idonei.*

3. *Spiritus* ⊡ *per putrefactionem.*

℔. ⊡ hominis juvenis [annor. 12.] vinum bibentis quantitatem magnam (mens. 30.) pone in fimum equinum vel MB, ♂ ☌. 40. ad putrescendum. Hinc decanta à fæcib. ac destilla per ⁂, [vel per vesicam,] ex arena, idque donec omnis humiditas destillando abstracta sit. Humiditatem hanc cohoba aliquoties. 3. à capite ſuo mortuo. Tandem destillatum in cucurbita oblongi colli, committe calori, ut alembicus semper frigidus maneat. Sic ascendit Spiritus instar Crystalli, nulla comitatâ humiditate. Crystallos rectifica solvendo in ▽ pluviali ☌at. & ex phiola, ut prius ☌ando, idque sexies, semper novam ▽ pluv. stillatit. adhibendo. Hinc digere Crystallos in phiola Herm. cl. ♂ ☌ 15. lento △e, donec in liquorem limpidissimum abeant.

N. 1. *Sennertus ab* ⊡ *dicto modo defacata, destillando elicit, ſaltem quartam aut ſextam partem, eamque leni calore ex phiola oblongioris colli dicto modo ſublimat. Vide. Inſt.*

N. 2. *Alij* ⊡ *in putrefactam destillant ex cucurbita, cujus orificium obturant chartâ triplici oleo imbuta, vel ſpongiâ, ſimiliter imbutâ, quâ* ☁⊡ *igneus tantum transeat.*

N. 3. ⊡ *quia facile destillando exæstuat, cautè ignem adhiberi oportet.*

N. 4. *Sunt qui fœtoris corrigendi gratiâ* (*qui tamen & dicto modo aliquatenus correctus*) ▽ *affundunt, eumque rurſus lento calore abſtrahunt, idque aliquoties novum ſemper ▽ affundendo. Verum Sal. urinæ hac ratione correctum, non Sal urinæ ſimplex, ſed Magiſterium potius, i. e. Sal. urinæ ſale vini impregnatum dici meretur. Vide de his destillationibus Hartm. in pract. & (voll. Sennert. in Inſtit. Gluckr. in Beguin. l. 3. c. 2. Keſl. 1. c. 1. 4. c. 24. Becher in Spagyria Microcosmica, &c. Tenzel. in Exegeſi.*

Vires. *Insigne anodynum est in doloribus* (*ſi cum liquore conveniente affricetur,*) *reserat quoque tartareas obstructiones Viscerum ac Mesenterij, unde magnus ejus usus esse poterit in Scorbuto, Hypochondriaca, Cachexia, Icteritia flava ac nigra: atterit calculum renum & vesicæ, doloresque inde ortos sopit, &c. Idem Sal ſi in Sp. ⊖i ſolutus, ac iterum in arena destillatus fuerit, liquor prodit in Epilepsia efficaciſſimus.* [*& Mania*] *Idem Spiritus optimè purificatus,* (*ſcil. aliquoties in ▽ pluvia ſolvendo, & destillando,*) *cumque ▽ analyticè unitus ſolvit ☾, unde ☉ potabilis.*

4. ☁⊡ *Antepilepticus*, ex ⊡ & ⊖i duplo digestis & destillatis. Vide *lib. 2. de ⊖o.*

N. *Quercetanus de ſignat. Rer. pluribus eundem describit, eademque opera elicit* MB.

1. *Phlegma Ophtalmicum* (*primum egrediens.*)

2. *Antipodagricum* (*acrius 2. destillans.*)

3. *Per Retortam Spiritum glacialem i. e. coagulabilem, quem maximopere deprædicat ad reserandas ob-*

ſtructiones Epatis, Lienis, ad promovendas urinas & diſſolvendum calculum, tum quoque ad extinguendas inflammationes & gangrænas.

[Spir. ☉ cum ♁ volatili, nupti oleo Tartari per deliqu. cum Aq. lil. convall. ſubitò guttatim mixtis & exiguo vitro anguſti orificii vapor auri immiſſus egregium auriculare.]

5. *Magiſterium* ☉ *ſeu Microcoſmi.*

♄. ☉ putrefactam, (ut dictum,) & defæcatam, deſtilla l. △ ex MB, donec phlegma omne prodierit, tunc ſubſiſte & rectifica ſpiritum ex phiola oblongi colli, ſic acquires ſal volatile, quod collige phlegmate relicto. Reſiduum deſtilla ex arena & aſcender ulterius ſal volatile: Ex ♀ elixivia ſal fixum, idque coagula ad ſiccitatem, atque cum triplo argillæ mixtum, inque globulos redactum, (poſtquam globuli exiccati fuerint,) deſtilla per ☾m, (ut deſtillatur ♏ ſal. com.) Spiritui huic affunde ſtillatim priorem illum ☉♏m, vel ſal volatile, donec ceſſet ſtrepitus. Hinc da △m ſublimationis in arena, & ſublimabitur Sal ☉ elegantiſſimum, viſuque jucundum.

Vires. *Efficacius agit hoc ſublimatum quam præcedens, tartarumque totius corporis incidendo per ſudorem, urinam, imò vel per alvum expellendo. Plurimos inde ortos affectus curat, vel ſaltem levat, quales ſunt, Atrophia, &c. Præſervat itidem à doloribus calculi, (ſi ſingulis Menſibus ante novilunium aſſumatur.)*

Doſis gr. VII. VIII. IX. X. in liquore convenienti.

Uſus ejus quotidianus aliquamdiu continuari poterit.

6. *Oleum Ludi*, i. e. tartareæ materiæ quæ matulæ inhæreſcit, fit calcinando, per deliquium ſolvendo.

Vires. *Inſigne eſt ad reſolvendum calculum.*

Doſis ℈j.

X. *Stercus* [*carbon humanum Paracelſo, aliis Sulph. Occidentale.*] emollit, maturat, anodynum eſt. Ea propter magni uſus ad mitigandos dolores incantatione introductos (*impoſitum*) ad anthraces peſtilentiales maturandos, ad phlegmonem, v. g. gutturis ſ. anginam curandam [*ſiccatum, tritum, & cum melle illitum,*] ad inflammationes vulnerum arcendas. Quin & intrinſecus à nonnullis adhibetur, in Angina, (*crematum & potui datum,*) in febribus ad paroxiſmos profligandos, (*eodem modo propinatum. Doſ. ℈ij*) in Epilepſia, (*quam ſtercus primum Infantuli ſiccatum & pulveriſatum & ad complures dies exhibitum, radicitus evellere aiunt.*)

PRÆPARATA.

1. ▽ *ſtillatitia* fit unâ & eâdem operâ cum oleo.

Vires. *Mederi dicitur oculorum unguibus reliquiſque paſſionibus tunicæ annatæ, (guttula una vel altera inſtillata,) facies conciliare colorem, pilos producere, ulcera corroſiva & fiſtulas curare, cicatriceſque manuum removere.*

Internè prodeſſe ajunt comitialibus & hydropicis, lapidemque renum & veſicæ pellere, morſibuſque canis rabidi, venenatorumque animalium ſubvenire.

2. *Oleum.*

♄. Stercor. Juvenis, (non pueri) q.p. exiccetur in Aëre vel furno lento △e, poſtea per ℳ deſtilla, △e primum lento, ſic prodibit phlegma, tandem cum aliis Spiritib. oleum. Utrumque per MB rectificetur.

Poterius Andegav. parat hoc modo.

♄. Sterc. humanum quant. magn. corrumpatur per ſe, ac convertatur in exigua quædam animalia, & hinc ferè in ♉erem abeat. Stercus hoc ita præparatum deſtilla ex ☾ 1. △ blando, mox validiori, ſic prodibit ♎ & ▽.

N. *Graveolentia utriuſque tollitur rectificationibus & cohobationibus repetitis.*

Vires. *Valet ad tineas capitis, eryſipelas exulceratum, lichenes, impetigines (illitum) podagricis doloribus ſubvenit, cancrum curat & mortificat.*

Internè Icterum ſolvit, *Libav. l. 2. Alchym. Poter. in Pharmac.*

3. *Zibetta occidentalis nihil eſt aliud, quam ſtercus mediante digeſtione ad ſuaveolentiam redactum, qua Zibettam mentitur. vid. Agricol.*

XI. Semen ſ. Sperma, non modo comperimus perſe à nonnullis ad Veneris ſcilicet ligaturam maleficam diſſolvendam adhiberi, ſed & Mumiam magneticam inde fieri, qua amoris concilietur fervor. Quin & homunculum ſuum inde meditatur Paracelſus.

XII. Sanguis, [*recens adhuc & calidè potus*] conferre dicitur ad Epilepſiam, ſi ſcil. potum motus excipiat vehementior, curſuſque celerior ad ſudoris uſque proruptionem, hæmorrhagiam quamcunque ſedat, (*potus recens vel incineratus*) Quin & extrinſecus ſanguinis eruptioni medetur, & præcipuè narium hæmorrhagiæ, (*cinis inditus vel & recens fronti illius, ut inibi exiccetur.*)

N. 1. *Potio ſanguinis ſummâ cautione opus habet, quippe aſſumentibus non modo truculentiam inducit, ſed & Epilepſiam quandoque generaſſe compertum eſt.*

N. 2. *Sanguis puerperii ſanat ſcabiem volaticam, (recens cum ſecundina ſemel ac iterum illitus) Harm.*

PRÆPARATA.

1. ▽ *deſtillat.* Fit eodem labore cum ♎.

Vires. *Valet in Phthiſicis & aridis (epota ad ℥j. vel membris affricta,) fiſtulis purificandis & ſanandis, ambuſtis refrigerandis.*

N. *Deſtillatur & ▽ è ſang. & lactis human. ā. commendaturque ad maculas cutis extirpandas. Harm.*

2. ♎ *deſtillatum.*

♄. Sang. Iuvenum (verno extracti,) quant. magn. Alcohol. vini ¼. cucurbitis probè minutis, digere in F. E. ♂☌ 40. dein deſtilla per ℳ, è cinere, & prodit unà cum ▽ ♎. Utrumque rectifica ▽ per MB, ♎ per ☾, è cineribus aliquoties (9.10. quando.)

Vires. *Maximè commendatur ad Epilepſiam radicitus tollendam, (ſi ſingulis diebus per menſem integrum ſumatur ℈ß à Novilunio incipiendo & poſtmodum ſingulis Noviluniis ſemel per annum ℈j.) ad paralyſin, apoplexiam, pulmonem exulceratum, pleuriſin, Beguin.*

N. *Deſtillatio Sangu. Human. non uniuſmodi inſtituta reperitur.*

Nimirum:

Deſtillant alij S. Hm. recentem adhuc calentem, idque modo duplici, per ſe ſcil. & ſine additione, tum quoque admixta aliquotâ parte ☿ rectificati.

Alij S. Hm. non recentem, ſed vel exiccatum, vel digeſtum

digestam aliquamdiu destillationi subjiciunt. Digestionem autem peragunt alij solius sanguinis (addito tantillo Sal com. alij sang. cum ☿ rectific. confusi.)

Exhibet autem Anatomia Sanguinis 1. ▽m & 2 ☾m, i.e. ▽m rectificatam, 3. ♎, i.e. Liquorem crassiorem; 4. Sal volatile, 5. Sal fixum. Verum nos usitatiora damus.

3. Oleum rectificatum.

℞. Sanguinem juvenis sani, mense Majo venâ secta extractum, suscipe cucurbita, ut solum ¼. repleatur. Hinc clauso vase detineatur, in calore mediocri, ut sanguine intumescente tota cucurbita impleatur. Hinc F. ☌atio primumque exit ▽ [non magnæ æstimationis, nisi quod amplius elaborata, nonnullis ad extrahendum Sal inserviat.] Reliquum pellatur in cineribus per ☽m, junctûris optimè clausis: Destillatum refundatur super fæces, fiatque cohobatio vice nonâ, ut color subsequatur rubinus.

N. *Attendere oportet in destillatione, ne nimio △ fæces comburas, inque carbonem redigas; ideoque tantum ad siccitatem destilles.*

Vires. *Maximarum habetur virium ad refocillandos ægrotos. Libav. Syntagm.*

4. Balsamus Antipodagricus s. Oleum Sang. Hum. alcalisatum. Fit eodem modo.

℞. Sangu. Hum. adhuc calentis, Mens. 1. putrefac. aliqu. ♂ (9.) dein destilla ex arenâ per gradus 1. lento △e, hinc 2. fortiori per ☽, & exibit ol. rubicundum & fœtens, sale volatili ad spondilia colli adhærescente, ♎ rectifica per colchotar ex cucurbita △ arenæ aliquoties à recenti colchotare ☌ando: demùm solve in correcto hoc oleo sal & serva.

Vires. *Mirandarum est virtutum in podagra, quotidiè bis servè, sex diebus continuis; sistit dolores tumore sinul & rubedine evanescente.*

N. *Similis energia est balsamus è sanguine hircino & cervino prolectus, in quibus tamen & viscera, pulmones scilicet, cor & Epar addidisse expedit. Vide supra.*

5. Spiritus Antepilepticus.

℞. ♎ S. H. dephlegmati & ter rectificati, ℔. ij. infusi fl. lavendul. [in vino] ℔. ij. M. & destilla per B. M ad medietatem, idemque repete tertia vice: dein adde ▽ rectific. ℥ij. & serva.

Vires. *Valet ad curandam Apoplexiam, paralysin, &c. & ad Asthma, &c.*

N. *Habet & Beguinus insuper S. H. Qu. Ess. Biotychnium, Philtrum, Balsamum, ▽m sanitatis, Arcana duo. Verum cum prolixa horum descriptio, Auctorque alias in omnium manibus versetur, illorum descriptione supersedeo.*

6. Mumia vitæ alexiteria.

Est sanguis florentis & benè valentis hominis, lento calore exiccatus, spiritu limonum & ♁i spiritu imprægnatus, & in trochiscos cum pauca myrrha paratus.

Vires. *Insignis est efficacia in curandis carbunculis.*

Dosi ʒß. *in* ▽ *cinam. mane jejuno propinata. P. I. Fab. in Chirurg. c. 9.*

7. Arcanum sanguinis humani.

P. I. Fabri vide Myrothec. c. 8. Byllich. de natura Spagyr. n. 66.

XIII. Calculus Tartarum s. calculum in omnibus partibus solvit, & expelli facit, ideoque omnibus obstructionibus subvenit.

Clar. D. Author in prioribus Pharmac. suæ editionibus, de Calculo humano, (*minus in ordine*) inter alios lapides dum verba faceret, illum cum Ludo confundebat; citra quod non incongruum fuerit recensere Doctiss. D. Hoffmanni animadversionem, quæ hæc est.

D. Author Calculum humanum Ludum vocat, sed minus propriè; nam Ludus Theophrasti Paracelsi, *& quem pertractat.* Cl. Helmontius, *ab hoc toto differt cœlo. Estque lapis siliceus, tenerior tamen, & qui ferè totus bidui spatio per ignem diu urnum avolat: cum nitro verò multò celerius. Nec ludus hic dat lixivium, sed salem ex acido amarum. Inde vocat Paracelsus sel terræ. Hunc sub metaphora & inanspicata verborum tenebritate posteris tradidit idem in* lib. de morb. tartar. *cap.* 20. *Atque hujus qui propriè ad lib. iij. pertinet ut minerale, veram ac philosophicam præparationem apertiori sensu descripsit citatus Helmontius* de lithiasi cap. 7. artic. 22. *Reperiri illud dicens ad ripam Scaldis prope Antuerpiam, ubi lateres coquuntur, situsque est, plus minus-ve* 40. *pedes subter horizontem secundum profunditatem fluvij. Non est autem in fundo fluvij, sed extenditur unica & simplici camera, subter fundum marginis in agro vicino ad latera juxta ripas, idque per aliquot milliaria. At Ludi camera ista vix pedis crassitudinem superat, nec etiam supra aut infra præfatam cameram extenditur amplius, qui etsi sub terra præduru sit, mox tamen sub aura fit friabilis, fatiscente sc. sensim vitriolo.* Ludus *lapis est pallescens, subinde crusta perspicua per commissuras obductus magna sui parte in clibano figulino volatilis. Hic flavo & aureo colore præditus reperitur etiam ad ripam Danubij, felix ille qui eundem calcinare potest. Qui verò putat additione Nitri, vel Aceti destill. &c. hoc assequi, hic sciat ejusmodi salia utut exquisitè ludo commista, sola per deliquium defluxura, relictâ terra tanquam face in patina. Beneficio igitur liquoris alkahestini* Helmontius Ludum *destillat, & primâ vice mutat in salem, qui in patina vitrea humide aëri expositus per deliquium solvitur absque ulla residua terrestreitate, & liquor defluens fulvi est coloris, & Hermetico sigillo clausus, bulliendo veluti spuma supernatat totus in forma pinguedinis viridis liquata.*

[*pulv. exhibitus. Dosi* ʒj.]

PRÆPARATA.

1. Sal crystallinum.

℞. Calcul. optimè calcinatum [ut durities lapidis emolliatur] coque in ▽, & solvetur in ▽m Citrinam. Hinc filtratura evaporata, manet Sal in fundo, quod si libet denuo calcina & in ▽ fervente solve ut Sulphur impurum amittat & coagula reponeque ad crystallisandum.

N. *Calcinatio instituì potest diversimodè: Alij calcinant cum Sal. nitr. 6. horis: Alij cum Sulph. & Sal. nitr. Alij cum duplo carbonum faginorum.*

Sennertus calcinat calculum tritum △e circulari, hinc reverberij, & tandem cum carbonibus faginis [in

fornace figulina. Inst. l. 5. p. 3. f. 3. c. 5.]

2. *Oleum s. Liquor*, fit si Sal in aëre humido solvatur.

Dosis gr. VI. ad X.

N. *Sennertus calcinat cum Sal. nitr. hinc Sal. com. cum ☿ extrahit, & ☿ separato, Sal reponit ad liquescendum.*

3. *Essentia s. Elyxir.*

℞. Sal calculi Crystall. volatilisa cum ☿, hinc abstrahe leni calore ☿, & remanet essentia. *Sennert. d. l.*

Dosis à gr. V. ad X.

N. *Si ita placuerit, calculum iisdem præparationibus cum aliis lapidibus subjicere poteris. Vide l. 2.*

XIV. Lumbrici intestinorum, ἕλμινθες στρογγύλαι, **Würm/Spuhlwürm.** Generantur ex cruditate intestinorum.

Vires. *Sunt qui pulverisatos exhibent ad lumbricos expellendos.*

XV. Pediculi, Pediculus. φθεὶρ, σάθραξ, Pedunculus, Louß. *The Louse.* Ein Luys.

Vires. *Devorantur à rusticis contra ictterum, simili modo ad Atrophiam nonnullis probantur. Urinam cient foramini penis impositi.*

XVI. Membrana, quæ caput nonnullorum fœtuum cingit, maximam vim habere dicitur adversus colicum dolorem.

HOFMAN. *Homo.*) Partes, quæ Medicinæ inserviunt, sumuntur vel *ex partibus corporis viventis*, quales sunt *capilli, unguer, saliva, aurium sordes, sudor, Lac, menses, secundinæ, urina, stercus, semen, sanguis, Calculi, membrana* caput fœtus cingens.

Vel ex partibus corporis demortui seu cadaveris, tales sunt integrum cadaver, seu caro, cutis, pinguedo, ossa, cranium, usneæ cranii, cerebrum. fel, cor.

Capilli) *Capilli à pube delumpti* Hæmorrhagiam narium sistunt naribus inserti, qui non solùm hunc ex naribus profluentem & vulneribus, sed & ferocientem in erysipelate compescunt. *Henricus ab Heer Libr. 1. observ. 5.*

N. Curæ virorum admovendi *pili mulieris pectine avulsi*, & contrà mulierbribus affectibus non nisi masculini crines adhibendi.

Aurium sordes vomitum movent in nicotianæ usu pro fumo.

Lac refrigerat, lenit &c.] Omnibus Lactis generibus præfertur mustebre, ut Naturæ nostræ magis familiare, in primis si ex ipso sugatur ubere, unde & omnes indicationes ad phthisicorum curationem propositas adimplet. Abstergit parte suâ serosâ, conglutinat caseosâ, corpus nutrit & reficit butyrosâ. Hujus usu se aliquos restitutos vidisse testatur *Felix Platerus*; Ex iisque unum non solùm convaluisse, sed etiam tantas recepisse vires, ut ne Lac sibi in posterum deficeret, nutricem de novo imprægnarit.

Verùm Medici Practici tres conditiones observare debent in lactis exhibitione. Quarum prima est, ne capitis adsit debilitas & dolor. Deinde si febris non magna. Tertiò si viscera flatibus non sint distenta. Et cum exhibetur, duplex est intentio; vel ut ulcus abstergatur, & consolidetur, ad quam intentionem facit serosum, quale est asininum & caprinum cum melle & salis modico. Si verò nutritionem solùm spectamus, nihil muliebri lacte convenientius, præsertim si illud æger ex mammâ fœminæ bonæ constitutionis sugat & hauriat. *Crato in consil. à Laur. Scholz edit. Schenck. in observ. Libr. 6. de febrib. obs. 70. Cl. Riverius in praxi.*

Butyrum) Ex Lacte humano confecto contrà phthisin nihil est præstantius.

Sanguis menstruus.) Ex hoc puellæ philtra sua componunt, cujus potum plerumque mania vel dementia insequitur. Hujus antidoton sunt margaritæ præparatæ. Panis calidus prout ex furno extractus & à menstruatâ gestatus suppressioni mensium medetur, si hujus exsiccati ʒß. vel ʒj. in vino detur. Item, linteum mundum intinge cruori menstruatæ sororis virginis, & exsiccatum infunde in vino enulato, cola ac propina manè.

N. Externè, induatur indusium recenti menstruo alterius (si consanguinea fuerit, melius succedet) adhuc conspurcatum, quod teste experientiâ in fluxu menstruo suppressio proritando probatum est. Fermentum enim sanguinis mumiale spe. cifiçum interius uteri fermentum per symbolicam harmoniam idealem suscitat.

N. *Ad immodicum menstruum fluxum cohibendum &c.*) Hoc fit beneficio mumialis transplantationis ad distans; de quâ vide *Medicinam diastaticam Andreæ Tenzelii.*

Secundina) Ad epilepsiam, uteri suffocationem, dolores post partum &c. strenuum est remedium pulvis scil. secundinæ torrefactæ mulieris primiparæ filium enixæ, Dosis est à ʒß ad ʒij. in jusculo gallinæ calido. Spiritus etiam inde parari potest seq. modo.

Recip. Secundinam mulieris sanæ (si possit esse alicujus primiparæ eò melior est) unà cum vasis & reliquis additamentis prodeuntibus post partum, ℔ la per retortam in receptum amplum ac capacissimum, ac prodibit phlegma, spiritus, oleum cum sale volatili, per tritorium oleum separa & sal volatile cum spiritu per phiolam oblongam rectifica. Dosis est à gutt. iij. ad x. ad partum facilitandum, menses ciendos & reliquos uteri affectus. Hoc spiritu etiam Rex quidam ab epilepsiâ fuit liberatus.

Urina.] Pueri scilicet vinum bibentis; multum enim interest à quibus urina petatur, dum uni plus inest salis volatilis, quàm alteri. Nam urinis puerorum & juvenum plus illius inest, quàm in senum, plus in sanorum, quàm ægrotorum, itemque plus vini potorum, quàm Zythobibulorum & hydropotarum.

Destilla per alembicum in ferventi MB. &c.) Sed non est necessaria destillatio per alemb cum in MB. Melius autem succedet, si urinam recentem, in quâ partes salinæ reliquis etiamnum complicantur, coquas saltem ad tertiæ vel dimidiæ partis consumptionem & demum, quod urinæ incoctæ restat, ex pitulâ destilles, & tunc spiritum & sal volatile acquires.

N. 1. *Celeberrimus est ob tincturam cæruleam &c.*) Si spiritum urinæ ter vel quater cohobando destillaveris à silicibus magis calcinatis acquires tincturam cæruleam instar sapphiri, in urinæ suppressione à calculo utilissimam.

Imponit podagricis.) Vel per se vel cum sp. lil. convall. suptus partibus affectis inunctus notabile affert levamen.

Asthmaticis.) Internè opitulatur ad gutt. 10 vel 15. in vehiculo appropriato, in primis si cum ol. d. anisi imprægnatus balsamicus factus fuerit. Opitulatur etiam calculosis.

2. *Aliter Spir. Urin. igneus seu sal volatilis.*) Hic modus Osvvaldi optimè succedit.

N. 1. *Hunc spiritum si purificato suo sali &c.* Hoc modo multum spiritus & salis volatilis ibis parturum. Unde præstat spiritum cum sale volatili rectificatissimum pro iisdem operationibus reservasse.

3. *Spiritus Urin. per putrefactionem.*) In hoc non necessaria est totalis humiditatis abstractio, nam in putridâ urinâ particulæ constituentes soluto nexu ab invicem sejunctæ, & salinæ *sola à reliquis expedientes adaucto calore etiam levissimo* avolant & liquorem posteà phlegmaticum relinquunt.

N Urinæ non sunt indifferenter incoquendæ, & multum interest utrum recentes sint, an vetustæ. Nam recens coctionem sustinet, citrà salis volatilis jacturam, vetus autem ad putredinem vergens non ita.

N. 4. *Sunt, qui fœtoris corrigendi gratiâ sp. vini affundunt &c.*) Notandum ex mistis Urin. & vini spiritibus volatilibus omnibus rectificatis & à phlegmate liberatis coagulationem insequi.

Vires. Insigne anodynum est in doloribus &c.) Omnem aciditatem in lympha, liquore nervoso, & massa sanguinea corrigit, unde summa cum euphoria in Scorbuto, malo hypochondriaco, cachexia, ictero flavo & nigro, suffocatione hysterica, epilepsia, spasmo, apoplexia, febribus malignis, imò ipsa peste statim ab initio adhibetur.

Idem sal si in sp. Vitrioli solutus ac iterum in Aren. destillatus fuerit &c.] Ex hujus salis urinosi & sp. Vitrioli acidi mixtura post destillationem prodit spiritus ant-epilepticus Cl. Hartmanni, qui tamen teste meâ propria experientia non tantus epilepsia, quàm ipsa etiam Mania admirandæ est virtutis.

N. In aurium affectibus sp. Urin. cum sale volatili suptus oleo Tartari p. d. cum ☿ à lil. convall. subito gutturim mixtus in exiguo angusti colli vitro vaporibus exurgentibus, & nares intrantibus mirè præstat.

5. *Magisterium Urin.*) Non opus est omnis phlegmatis abstractione, cum, uti suprà animadvertimus, in putrefactâ urinâ spiritus

spiritus & sal volatile semper prius eleventur, quam phlegma sequatur.

Et adscendet ulterius sal volatile) quod non est, quia satis jam salis volatilis elevatum fuit, ut nihil amplius in reliquiis in fundo hærentibus supersit.

Subsimabitur Sal comm. urinæ elegantissimæ.) Non succedit, dum sal volatile urin. quasi compeditibus ab altero sale acido fixo ligatur, ita ut fiat inde sal flavum, fixum ☉ solvens.

Oleum Ludi.) Hoc nihil aliud est, quàm sal fixum urin. residuum à destillatione, & per deliquium solutum. Aliàs materia ista Tartarea, quæ matulæ adhæresci, calcinari quidem potest, sed nunquam per deliquium solvitur.

Stercus.) In hoc principium Magnetis Microcosmici quærendum est, seu mumiæ microcosmicæ spiritualis. Hic magnes ustus aut crematus simpliciter prunis injectis vel etiam vino adusto & pipere simul inspersо tantis cruciatibus nates depositoris incivilis onerat, quantas vix prunæ ipsæ partibus iisdem admotæ insufflissent. In hac mumia spirituali latet arcanum curandi omnes affectus à veneficiis inductos. Hujus adminiculo odium & amor inter maritos foveri potest, inimici inter se placati redduntur, simia & serpens Natura sibi invicem maximè infensi mirè inter se redeunt in gratiam, & aliâ naturâ dissidentia animalia. Imò varii etiam morbi curari possunt. *vid. Medicin. Diastatic. D. D. Andreæ Tenzelii.*

Magni usus ad mitigandos dolores incantatione introductos &c.) Scil. addito allio impositum & post impositionem elapsis 24. hor. fumo culinari commissum.

N. Napelli antidotum est stercus siccatum & pulverisatum adhibitum; Si quis Napellum sumserit ad gr. j. morietur intrà 4. horas, & nullo alio remedio juvabitur, quàm stercore humano, quod recens vel aridum bibendum datur.

N. Si rusticæ mulieres ob veneficium butyrum conficere nequeant, lac vaccinum recens emulsum stercorique humano infusum vel cloacæ illicò à veneficio liberat, si ferrum ignitum unà stercori humano lacte vaccino conspersо inseras, veneficæ pustulas in facie inducet, certo experimento.

N. Ex stercore humano carbon seu Zibetta occidentalis mediante digestione, vel Sulphur occidentale conficitur.

Semen seu sperma.) Ex hoc etiam mumia magnetica fit ad amoris concilиandum fervorem.

Quin & homunculum inde meditatur Paracelsus.) Semen scil. maris & fœminæ phiolæ includit, fimoque imponit, menstruo nutriens sanguine, usque dum perfectus homunculus producatur, hunc omnia scire docet, quæ alii homines ignorant. Cùm enim arte vitam & corpus acceperit, artem & scientias illiconnatas esse arbitratur. Verùm fabulæ hæ sunt impiæ, & ab omni ratione alienæ. Hoc enim modo talis homunculus nunquam produci potuit, quia Paracelsus verum semen fœminum ignoravit, liquorem illum serosum genitalia humectantem pro vero semine habens, & sic verum semen fœminarum cum masculino nunquam conjungere potuit. Equid hujus fœtus menstruo sanguine facta nutritione inconvenient us?

Sanguis (recens adhuc & calidè potus) conferre dicitur ad epilepsiam &c.) Sed summa in hujus exhibitione opus est cautela, eò quòd extrà vasa sua seu locum suum naturalem constitutus facile grumescens & concrescens putredinis virus induit, uti patet, si ex capitis contusione sanguis intrà cranium & meninges substiterit, tunc in grumos concretus epilepsiam vel phrenitidem, si in pectoris cavitate, aut pulmonibus phthisin &c. inducit, unde verendum, ne ita epotus in ventriculo concrescens lypothymiam, tormina ventris, dyspnœam, vel tandem suffocationem inferat. Nec obstat, epotum statim excipere concitatiorem motum vel cursum, usque ad sudoris elicium, ut ita nihil horum metuendum sit. Præterquam enim quòd certa ac firma nondum experientia constet, sanguinem humanum ità crudum specifica proprietate antepileptica præditum esse, bestiale insuper ac truculenti quid in se habet sanguinem humanum calentem epilepsia correptis propinare. Notum enim est, non sine gravi corporis humani noxa & alteratione sæpè fuisse porrectum, dum ideæ ejusdem speciei vel alterius speciei animali truculentæ, ferinæ &c. in sanguine existente alteri, qui sanguinem adsumsit, fuerunt communicatæ, unde *Aristot. Libr. 2. de part. animal. c. 3. & 4.* dicit, cum sanguine communicari aliquid ejus naturæ, cujus propriè est sanguis, id quod historia *Faustinæ M. Anton. Philos. Imp.* uxoris, teste *Julio Capitolino in ejus* vitâ comprobat; hæc enim cùm sanguinem gladiatoris illius, quem efficitim deperibat, calidè exceptum ebibisset, statimque cum marito concubuisset, gravida facta peperit Antonium Commodum, hominem crudelissimum ac truculentissimum, qui pugnis gladiatoriis ac cruentis cædibus Rempublic. Roman ferè atterivit. Ita humano bibito sanguine carnifices fieri audaciores à pluribus creditur. Dignum relatione, quod in Bresla accidit, teste *Wolfrischio in Libr. de Monstris cap. 15.* Puella quædam mollior non multorum annorum, cum publicè spectaret à carnifice, Latronem capite truncari territa spectaculi fœditate in epilepsiam incidit. Multa pro remedio tentata, frustrà omnia. Ex vulgo quispiam suasit, Felium sanguinem porrigi utile esse, quo ebibito malum facilè cessaturum. Offertur, accipit misera, infelici admodum eventu, paulò post enim felis induit naturam ex intervallo, & quod id animal solet in ædibus, id illa imitatur voce, saltu, gestu, vestigiis, mures in silentio venatur. Aliam idem Autor historiam proponit de quodam, qui suillo sanguine pastus, luto ad fastidium usque delectatus fuit. Sic Studiosus quidam, *inquit Zacut. Lusit. Libr. 3. Prax. Medic. admirand. obs.* 81. cum alio condiscipulo pugnam iniens, eum pugnis & contumeliis affecit. His non satisfactis adhuc de eo sumere vindictam satagit. Quare hâc est industriâ usus. Amicitiam simulans eum ad convivium pro amicitiæ redintegratione invitat. Inter potandum offert illi poculum vini, unciis duabus sanguinis hominis rufi, cui nuperrimè erat vena secta. Post diem nihil mali persensit, sed post triduum serpente veneno delira loqui visus est. Demum fatuus in æternum remansit. Hæc & alia utut verissima sunt, tamen minimè intelligenda de sanguinis humani salibus volatilibus & aliis salibus ex cranio, ossibus & urina hominis, sanguinis cervi & ejus cornu, viperis, serpentibus &c. præparatis. Qualis enim hæc est sequela, sanguis humanus crudè adsumptus interdum corpori humano noxam intulit, Ergo & salia volatilia & alia medicamenta ex eo præparata sunt noxia? In illo enim gliscit adhuc idea mumialis, in his autem per vulcani torturam destructa est, & concretum illud planè in aliud ens degeneravit, ut non amplius jam sit, quod anteà fuit. Nostram hanc sententiam assensione comprobat *Matth. Untzerus de Epilepsi. Libr. 2. p. m.* 235. Postquam enim ultro citroque habito discursu de sanguinis humani ita crudè adsumpti usu multa in medium protulisset, quod tamen, pergit, minimè accipiendum de Q. Essentia, Tinctura, &c. quemadmodum ista omnia, non quidem à sputiis scholæ Paracelsicæ discipulis, sed à genuinis ac industriis Hermeticæ disciplinæ sectatoribus elaborantur ac præparantur.

Præparata. 1. ▽ destillata 2. Ol. destillatum &c.) In hâc elaboratione non opus est alcohol vini additione, nec in fimo equino digestione, hoc enim modo oleum & operam perdes.

N. *Destillatio S. H. non unius modi instituta reperitur &c.*) Recens scil. à sano homine non nimis sumptus vel post capitis decollationem, vel venæ sectionem tempore balsamico institutam & exsiccatus s. a. fumi debet, & sine sp. vini additione aut prævia digestione, (nisi putridum velis) retortæ impositus aperto ignis regimini committendus est appositо receptaculo conveniенti probè etiam luto munito, sic acquires primò phlegma, deinde liquorem spirituosum oleo subtili turgidum, tertiò sequitur oleum fœtidum crassum cum sale volatili receptaculo undique adhærente, non nisi cum extrema Vulcani vehementia. Post effusionem ex recipiente acquires liquorem oleo fœtido levi, tenui & crassо ac sale volatili imprægnatum, quæ singula s. a. ab invicem sunt separanda, & demum per phiolam oblongam rectificanda sunt. In rectificatione sal volatile primum meteorisatur.

Vires.) Hoc sal volatile si probè à suis scoriis defæcatum ac depuratum fuerit, quod artis est, omnem malevolorum effugit censuram, ut in eo non invenire possint, quod incilent, si methodicè à sanioris Medicinæ cultore adhibeatur, scil. in dyscrasiâ acidâ massæ sanguineæ, lymphæ & liquoris nervosi &c. Ut non solùm in Epilepsia, spasmo, apoplexia, suffocatione hypochondriaca s. hysterica, sed & in febrium malignarum, imò ipsius pestis initio & aliis morbis inveteratis, quales arthritis, hydrops, Scorbutus, Malum hypochondriacum &c. summum & polychrestum evadat remedium; Sin autem salia acria, volatilia, biliosa &c. massam infestent sanguineam, ab hoc & aliis ejusdem farinæ salibus volatilibus abstinendum est. Et tunc spiritus acidi resolventes volatiles, non crudi ac venales isti in usum sunt trahendi. In utrisque tamen probè observandum, ut tempore debito, exigente materiâ morbificâ, nec crebro ac in nimiâ copiâ adhibeantur, aliàs utraque noxam corpori humano inferre possunt, tam acida, quàm alkalica. Ideoque modus omnium rerum est optimus πάντα τὸ μέτρον τῆ φύσει πολέμιον. Sic observavit D. *Matthias Iacobæus in Actis Medicis Bartholinis* p. 208. 209. quod noverit amicum, qui sanguinem crassum, melancholicum & nigricantem habuerit, ita enim ex venis sæpius fuit eductus, hunc sale volatili oleoso sylviano corrigere tentans, successu quidem non caruit, nam quotidiano ejus usu sanguis floridior factus rubicundo colore pulchrè oculos affecit, sed dum lar-

giori manu quotidiano potui illud immiscuit, fluidior justo sanguis factus, consistentiam amisit debitam, unde in hæmorrhagiam narium crebram & largam cum palpitatione cordis incidens, periculum fuit, ne vel totus sanguis per nares defluxisset, vel syncope cardiacâ derepente occubuisset, nisi maturè acidis astringentibus & opiatis sanguis rursus incrassatus fuisset. Idem accidit & hic Hallis Saxonum Viro cuidam Magno, qui aliàs cholericus masâ ejus sanguineâ salibus acribus volatilibus biliosis naturâ scatente à nimio ac crebro spiritus volatilis urinosi usu in hæmoptysin incidit, quæ tandem in pulmonum exulcerationem seu phthisin terminata tandem vitæ finem cum magno suorum cordolio imposuit. Et quod de Salibus volatilibus jam monitum fuit, idem istud & de Acidis est notandum; hæc enim nisi reperiant salsum sive alkalicum oberrans in corpore humano à vitalitate proscriptum & ob id morbosum, quod acidum in se recipiat medicamentum, tunc plus nocebunt, quàm proderunt. Nimietate enim tunc proximum stomachi alimentum sibi aciditate inficiunt & alendo inepcum reddunt Medicus Amicus, *inquit CL. Tachenius in suo Hippocr. Chymic.* Romæ Anno 1656. temporis pestis præservationis gratiâ usus fuit spiritu Sulphuris acido in copiâ, hic arthriticus factus, postmodum salibus volatilibus animalium fuit restitutus. Hic posset sanè quispiam inferre & dicere. Ergone Acidum & Alkali tam in morborum cognitione seu theoriâ, quàm curatione & Praxi eum totum exhaurient? Nec symbolum suum huc conferunt primæ elementorum qualitates, calidum, frigidum, humidum, siccum? Hinc cochlearia curiosa scribit, Medicamenta ex salibus volatilibus constantia in tertio & quarto gradu calida esse & sapor & odor produnt, qualia sanè medicamenta non solùm manifestè, sed & vehementer eoque citò molestiam & noxam, imò vehementissimè & non sine gravissimâ lasione corpus nostrum alterare &c. possunt. Verùm à Nobis Acidum & Alkali generaliter pro duobus quasi *Salibus* fundamentalibus, ab uno summo Sale primitus ortis, (ut nonulli statuunt) habentur. Pro horum diversâ constitutione, dum earò perse in concretis naturalibus inveniuntur, quia aliis mixti particulis sint immersa, etiam productum reciprocæ istius actionis & mutui concursus variat, ut ex hisce cum aliis naturæ animinis diverso modo connexis quoad figuras, texturas, magnitudines & inde resultantes diversas motiones, non solum eorum varietas, sed omnes fere in naturâ notabiles alterationes originem suam trahant. Per hæc adeo potentia Principia metiendas esse causarum morbificarum operationes sub saporum schemate docuit Hippocrates de Priscâ Medicinâ. Præter horum tamen rationem unusquisque etiam sapor specificus semini appropriatus & ex seminali concreti crasi orundus seu appropriatum specificis morbosis corporis nostri saporibus remedium considerandum & examinandum erit, non luridum illud quatuor qualitatum elementalium figmentum, quas nemo adhuc vel ullâ aperâ ratione demonstrare, vel certa aliqua experientia confirmare potuit: quin Natura rerum ipsis vel maximè repugnat: de quibus vide CL. Helmont. in tr. Mist. & compl. Elem. figment. Francisc. Bacontum de Verulam. Nobiliss. Robert. à Boyle de origine formar. & qualitat. & in chymist. sceptic. Item David van ter Beek Mindanum in aureo opusculo de Experiment. circà Rerum natural. principia. Johann. Marcus Marci in Philos. Veterum restituta p. 2. f. 4. p. m. 133. D. D. Ettmüller. in Medicina Hippocrat. chemica. Salium igitur volatilium crasin & operationem quod tandem concernit, non sanè qualitatum primarum virtute, sed etiam ratione potentiarum Hippocraticarum agunt, quod agunt, dum scil. particulæ salinæ intemperatæ & conspicuæ factæ ac inde acriores redditæ additione & interpositione aliarum particularum materialium in specie contrariarum salinarum, mutatâ figura & textura acrimoniam & corrosivitatem amittunt, & sic effervescentias ab acido vitioso inductas nunc caloribus nunc hogroribus comitatas compescunt. Ubi tamen nec specifica cujusque salis volatilis proprietas, quam ad hunc vel illum habet morbum, est posthabenda. Hinc non immeritò quæritur, An inter tot volatilia salia specifici quædam ac seminalis interit differentia, cujus respectu in operandi etiam viribus, quodam modo differant, an verò ejusdem omnino cuncta speciei sint? *Ingeniosissimus Helmontius in tr. Spiritus vitæ* §. 16. Cruor, inquit, humanus per destillationem dat hunc spiritum salsum, planè volatilem, ac ne quicquam à spiritu urinæ distinguibilem; in eo tamen essentiali ambos proprietate differre consideravi, quod spiritus salis cruoris curet epilepsiam, etiam adultorum, non item spiritus salis urinæ. Idque verissimum esse teste experientia infinities à me probatum sanctè affirmare possum, nisi interdum curam obstreperi animi impediverint. Et licet optimè sciam spiritum salis ammoniaci, urinæ sobolem, in convulsivis motibus præcavendis, vel sedandis, non adeò spernendum esse, dum effluvia acida liquorem nervosum infestantia infringit, id quod in genere omnia salia volatilia urinosa acidum imbibendo præstant, ubi tamen in morbis specifica adsunt fermenta venenata, ut in epilepsiâ, peculiari ideâ impregnata, specificis etiam volunt exstirpari ideis in salibus specificis radicatis. Quæ causa etiam, quòd figurarii quædam in salibus volatilibus inveniatur diversitas, ita ut sal volatile C. C. & cruoris cervi parallele bipedi referat figuram in peste, ac febribus malignis specificum, sal volatile sanguinis humani Rhomboidem, licet etiam sp. vini non accedat: Nullum dubium, hujus diversitatis causa alicui Idearum seu seminum diversitati sit accepta referenda. Modus enim operandi sequitur modum essendi. Ut adeò figurarii hæc diversitas diversitatem idearum notificans doceat Nos, ipsa etiam salia volatilia urinosa specificam quandam à se invicem obtinere differentiam, quæ omnino in morborum curatione etiam attendenda est? & experientia confirmat. Quicquid contradicat D. David van ter Beek Mindanus l. c. In hoc enim alterantium consistit diversitas & simul etiam potestas, ut correspondeant peculiaribus partium suarum figuris, poris & meatibus alterandorum humorum. Unde acidissima mutata textura possunt fieri insipida; At hæc salia volatilia ut ut magnarum sint virium, tamen non solùm palato sunt ingrata, sed & nimis fœtida sunt, ac nihilominus non tantum offerunt, sed odore tenus etiam offenduntur, cùm tamen nimis fœtidâ, pergit curiosa cochlearia, consensu omnium authenticorum Medicorum, cerebro, utero & nervis noceant, cordi inimica sint, spiritus labefactent ac prosternant. Exempla etiam non pauca docent, nimis fœtida sopitas revocasse epilepsias, apoplexias, hipothymias & abortum concitasse &c. Verùm ignoscat curiosa cochlearia; Si omnia medicamenta fœtida ob fœtorem ex medicamentorum classe exterminanda fuerint, quid futurum de allio, cepis, vulvaria, radice valerianæ, matricariâ, aâ fœtidâ, castoreo, ammoniaco, galbano, fumo combustarum pennarum, communi &c. quorum tamen eximiam ac stupendam in pluribus affectibus curandis energiam nemo authenticorum Medicorum in dubium vocabit. Quod tamen non omnibus æquè opem præstent, & sæpè huic vel illi etiam sint hostilia, non ipsis, sed Naturæ idiosyncrasiæ & antipathiæ est tribuendum; Differt enim Natura à Natura, temperamentum à temperamento &c. nec omnia ferimus omnes; est videndum cui hoc, cui illud hostile vel amicum sit; Verùm alicujus rei usum non furi tollit abusus. Sunt vice versâ, quibus optimè etiam fragrantia, ut v. g. Moschi, ambræ, Zibethii, Cinamom. rosar. Nuc. Moschat. odor, lipothymiam inferunt, qui tamen tam non consideratus foret, ut propterea ob hujus vel illius antipathiam omnia etiam fragrantia exulare vellet? Propterea distinguenda sunt fœtida, quædam admodum putridum virus seu sulphur abominabile Naturæ hostile secum vehunt, quod occultum in se acidum habet cum sale volatili adhuc conjunctum, quod Archeus odoretenus etiam non solùm aversatur, sed quod & causam morbificam saltem movet, non promovet, & spiritibus infestum est, qualia olea non rectificata sanguinis humani fœtida, CC. tartar. &c. à quibus certis in casibus est abstinendum; Quædam contrà fœtida videntur & tamen non sunt, qualia dicta salia volatilia, hæc si ab oleo suo crasso ac lentido probè sint per rectificationem liberata, ut instar crystall. tantari vel camphoræ sint albissima ac pellucida, omnem illam laudem merentur, quam ipsis suprà adsignavimus. Si cujuspiam tamen nares delicatulas specificus illorum offendat adhuc odor & sapor, huic suasor ego extiterim, (licet tunc non sint tantæ specificæ energiæ,) ut vel in sal volatile oleosum Syvii citratum, anisatum, cinamomeum &c. redigantur, vel mutua acidi cujusdam conjunctione in tertium sal absterssivum ac diaphoreticum & diureticum transmutentur.

4. *Balsamus Antipodagricus seu oleum S. H. alkolisatum*) Hæc descriptio, uti cum antecedentibus ejusdem valoris, ita & eadem digna est censura. Putre factio est inutilis & minus necessaria, Destillatio ex Aren. per retort. ad ol. & Nitr. volatile eliciendum ad spondilia colli insufficiens. Quare hujus loco melius substituitur Spiritus S. H. cum sale ejus volatili optimè sine sp. vini rectificatus, omisso ol. fœtido, quod cephalalgiâ excitat, spiritibus hostile & ventriculo abominabile existit.

5. *Spiritus Antepilepticus*) Hic paratu est facilis, modo spiritui S. H. rectificatissimo jungas spiritum cerasorum nigr. vel lil. convall. & destill. per MB. omisso sp. vini.

6. *Mumia vitæ alexiteria.*) Huic rectius substituitur spiritus S. H. cum sp. Vitrioli mixtus, & sic obtinebis liquorem in epilepsia, imò ipsâ mania, peste &c. præstantissimum.

Calculus.) Ex hoc *CL. Tachenius in Hipp. suo Chymico* duos spiritus per mechanicam liquidum & solidum elicere tentat. Accipe, inquiens, calculum ex vesica excisum, vel sponte de renibus elapsum, drachma una vel altera sufficit. Hunc inde re-

cortæ

portæ Vitreæ novæ ac mundæ (calculus non sit pulverisatus) retortam pone in Aren. cui appone receptaculum mundum ac novum, urge moderato Æne & primo extillabit alkali similis urinæ, nullius tamen odoris in receptaculum, & paulò post fortior para ejusdem alkali sublimari in retortæ collo videbis, ambos spiritus liquidum & solidum misce ac diligenter vasculo vitreo cera obturato serva, aliàs aperto in auras abiret.

In frigefacta retorta reperies Calculi fruſtula, ea forma, qua posita fuerint, adeò tamen levia & friabilia, ut si digito leviter saltem tangas in pulverem concidant, quibus fruſtulis integris si rursus affuderis alkali ex calculo reservatum, vel aliud urinæ statim indurescit, ut erat &c.

N. Hæc à me sæpius Vulcani examini exposita vera & probata me expertum fuisse, sanctè atteſtari possum.

Iuxtà *Nobiliſſ. Helmont. in tract. de Lithiaſi* processus generationis Calculi talis est. Primum est terra volatilis, (quam Tachenius alkali vocat) quæ extrà corpus in urina excretâ fermentata & putrefacta se tetro prodit odore, quem in recenti lotio statim excitat matula, jam illa mephiti perfusa. Intrà corpus verò putridum, sive renum sive alterius partis seminium, inquinamentum & dispositio vel hæreditaria vel adscititia, fermentum hoc stercorum imprimit urinæ & formar terram illam volatilem. Secundum, quod pyrotechnia patefacit, in urina est aqua quædam ardens, destillatione inde extracta, & velati spiritus vini inflammabilis. Tertium est ipse spiritus urinæ destillatione etiam prolectus, qui si affundatur prænominato spiritui ardenti, cum dicto illo indissolubili conjugio sibi maritat, & in offam albam mutat.

Modus igitur generationis Calculi talis est, Terra scil. volatilis ex fracido suo seminio prognata recipit occursantem urinæ spiritum cui si obviet Aqua illa ardens, lucta oboritur & permeant sese intimè perque atomos in se operantur, quoadusque exhausta vel alterutrius vel utriusque δυνάμεις condensitur Calculus.

N. Verùm longè aliud est ignis, aliud Archéi productum. Optandum foret, hanc mechanicam pyrotechnicam non minus in calculo adhuc in corpore existente ita demonstrari posse, atque jam extrà corpus constituto.

Tartarum s. Calculum in omnibus partibus solvit.) præter hanc suam vim lithontripticam, quam etiam exterius in manu grandior detentus exercet, sudores etiam instar Bezoardici potenter ciet. Et sodorificum melius ac excellentius non inveniſſe teſtatur *Iacobus Bontius in notis ad Garc. ab Orta*, cum admixtâ theriacâ aut Mithridatio addito tantillo oleo destillato Succini aut juniperi. Ac philtrorum perniciem illo mitigavit *Henricus ab Heer obſerv.* 13.

PRÆPARATA.

1. *Sal Cryſtallinum.*) Hæc non philosophica ac genuina est operatio chemica, & hoc modo per calcinationem scil. in æternum non eliciet Sal cryſtallinum, principiis calculi constitutivis in auram evanescentibus. Si cum Nitr. Sulphure vel Sale comm. calcinaveris, non ex ipso calculo, sed ex additis salibus Sal emerget toto cœlo à calculo differens. Non Entis igitur nullæ dantur affectiones. Nullum scilicet oleum s. Liquor, nec Essentia s. Elixir inde sunt expectanda.

Ex CADAVERE s. HOMINE MORTVO.

I. Cadaver integrum Carovè Officinis *Mumia* titulo venit Munce, Mummus.

Hæc resolvit sanguinem coagulatum (assumpta ℥ij.) conferreque dicitur purgationi capitis, punctioni Lienis, tussi, inflationi corporis, mensibus obstructis, aliisque affectibus uterinis & sim.

Extrinsecus adhibetur vulneribus consolidandis.

N. *Mumia communiter* 4. *denotat.*

1. *Mumiam Arabum, quæ est liquamen seu liquor concretus exudans in sepulchro è cadaveribus Aloë, Myrrhâ, Balsamoque conditis.*

2. *Ægyptiorum, quæ est liquamen ex cadaveribus piſſaſphalto conditis. Nimirum, hoc condiebantur cadavera vilioris sortis, adeoque & ipsamet cadavera nonnunquam eo modo condita prostant.*

3. *Piſſaſphaltum factitium, id est, mixtum pici bitumen, quod pro Mumia venditant.*

4. *Cadaver sub arena Solis æstu torrefactum. Fitq; in Hammoniorum Regione, quæ est inter Cyrenarum Regionem & Alexandriam, ubi arenarum Syrtes Ventor. turbine subtatæ incautos viatores obruunt, unde horum cadavera à flagrante Solis æstu torrentur & excrescunt.*

His 5. *& Mumia recentiorum addi poterit, quæ fit: Eligatur Cadaver hominis ruſſi quia in hoc sanguis habetur tenuior adeoque & caro præstantior,) integrum, recens, sine macula,* 24. *aut circiter annorum, morte violenta (non morbo) interemptum. per diem & noctem luminarium radiis, sereno tamen tempore irradiatum. Hujus carnes musculosas fruſtulatim conscinde, & conſperge pulvere Myrrhæ & tantillo saltem Aloës, postea imbibe macerando aliquot ℈ in ☿ suspendatur per ℥.* 6. *vel* 10. *ac iterum cum ☿ imbibatur, tandem in aëre ſicciori, locoque umbroso fruſta suspensa ſiccescant, tunc assimilatur carni fumo durata, sine fœtore. (Crollius.*

N. *Ex his jam recensitis Mumiarum generibus, etsi prioribus, si saltem è sanis corporibus haberi possint, suas laudes non derogem, præcipuè primo, quod tamen vix ad nos perferri credo: Attamen iis posteriora duo præferenda autumo, utpote in quibus metu fumus soluti, quem incurit Renodæus, Mumiam Officinarum nihil aliud esse perhibens, quàm expreſſum putridi cadaveris ſuccum inſpiſſatum, ideoque magno mortalium damno dividi.*

PRÆPARAT.

Vulgaria quæ Mumia officinarum ingreditur paſſim occurrunt.

Suntque.

Pulvis ad casum. Athanasia magna. Balsam. Petri de Ebano. Unguentum Sympathetic. Emplastr. Apoſtol. nigrum. Cerat. pro hernioſis. Laudan. Opiat. &c.

Insuper sunt minus vulgaria.

1. *Tinctura s. Extractum Mumiæ Quercetan.*

Fit ex Mumia vulgari, extrahendo cum ☿ & Terebinth. an. iterumque menstr. separando ad mellis consistentiam. Querc. Spagyric.

Vires. *Alexipharmaca est, putredinique summopere reſiſtit. Commendatur itidem ad morbos pectoris, Aſthma, phtiſin, &c.*

N. *Faces remanentes admodum sunt anodyna.*

2. *Tinctura s. Extr. Mumiæ Crollij.*

Fit ex Mumia recentiorum dicta cum ☿ aut Sp. Sambuci.

N. *Ex hac facit Crollius Theriacam de Mumia: quæ ℞. Tinctur. Mum.* ℔ß. *Theriac. Androm.* ℥iv. *Ol. Olivar. Mumiati* ℥ij. *Sal. com. Perlar. & Corall. ana* ℥ij. *Terræ ſigillat.* ℥ij. *Moſchi* ℈j. *Dig. per menſem.*

Vires. *Commendatur ad quævis venena & contagia, ſubvenit peſti præcavendo,* ʒj. *& curando,* ʒ. 1. *vel* ʒiß.

N. *In assumptis venenis exhiberi potest cum Ol. Amygdal. dul. ad Vomitum.*

3. *Tinctura Alcaliſata, s. Elixyr Mumiæ.*

℞. Mumiæ, scil. carnis humanæ induratæ, tenuiter inciſæ, affunde Sp. Terebinth. vaseque Hermet. clauso per menſem, ad putrescendum sepone. Expreſſioni vesica bubula exceptæ affundantur aliquot partes

res ☿ rectific. Inde in ⚹ cæco super cucurbitam juncturis optimè minutis adaptentur, ita ut cucurbita in frigidam ▽m posita, arena, prunaque circa ⚹ lento calore officium faciant, cujus beneficio Liquor, s. Q. E. in forma perquam subtili cum ☿ per vesicam delabitur. Materia residua reverberanda & in Sal. com. sublimatione redigenda, demùm cum Q. E. posteaquam illa à ☿ per MB fuerit separata, circulationis medio unienda. Quibus peractis Qu. Ess. Mumiæ cum Theriaca & Moscho amplius digeri, & ita in forma Elyxirii reservari poterit. *Tentz. in Med. Diastat.*

Vires. *Remedium est præsentaneum cum ipsismet pestis, tum aliorum deleteriorum.*

N. *Circumfertur & Tinctura Mumiæ ex 4. suis Elementis à se invicem separatis denuò conjunctis, quam qui voluerit, videre poterit apud Tenz. in Med. Diastat.*

4. *Alia Tinctura seu Arcanum carnis humanæ.*

Carni humanæ superfunditur ☿ rectif. per ♂☌ (4.) decantato ☿ irroratur eadem.

2. Spir. communis, per vices ut magnam ejus quantitatem imbiberit, hinc exicca, habes carnem condiam summè proficuam.

3. Ex hac extrahe Tincturam cum Spiritu Vini, vi digestionis in summam fragrantiam redacto. Circulando defæca, ex fæcibus calcinatis sal extrahe, idque depuratum Tincturæ admisce, & abstrahe. P. I. Fab. Myroth. cap. 11.

5. *Ol. Oliv. Mumat.*

♄. Mum. ante paratam, (induratam) scinde per minima, digereque cum Ol. Olivar. vase H. C. per mensem. Hinc transfunde in cucurbitam vitr. atque in MB exhalet Mercurius, donec nullus exeat fœtor, & Mumia tota dissoluta sit. Solutionem digere aliquamdiu ♂☌ 20. cum ☿, postea eundem abstrahe, & remanet ♁ rubicundum & odoriferum.

N. *Quercetanus recipit recentem.*

Vires. *Omnes Balsami naturalis habet proprietates, venenatis & pestilentibus affectibus conducit. Quercetan. Spagyr.*

6. *Ol. exaltatum.*

♁ hoc dicto modo paratum exaltari amplius potest, si cum ☿ aliquamdiu digeratur, ☿ iterum abstrahatur, idque aliquoties (3. 4.) repetatur.

Vires. Tinctura seu oleum hoc Mumiæ exaltatum, tantâ dicitur pollere facultate vivificâ, ut nulla sit particula, quam ipsa non penetret, nullum ulcus, nullave corruptio quam non curet, si ipsius exhibeas bis quotidiè per aliquot tempus gr. 4. 5. cum decocto convenienti. Querc.

N. *Libavius carnibus recentibus incisis addit parum Sal. communis & Spir. Terebinth. macerat vas. clauss. colat. & fœtorem aperto vase exhalare sinit, post destillat per ☋, vel ⚹ rectum, additoque moscho, & ☿ digerit.*

7. *Aqua Divina.*

♄. Totum Cadaver cum ossibus, Carnib. Visceribus (perempti scil. morte violentâ:) secetur in frustula minutissima, probeque subigantur omnes corporis partes, ne quid maneat incommixtum. Hinc destillabis vice secundâ.

Vires. *Sunt qui Aquam hanc divinam magneticâ suâ virtute maximopere prædicant.*

Nimirum.

Guttulas aliquot Sanguinis, (sc. 3. vel 9.) ex Ægro aliquo extracti, miscent cum aliquota parte, (ʒj) dictæ ▽æ, △ique apponunt, quod si sanguis & ▽ invicem misceantur, intrà breve temporis spatium (hor. 24.) sanitatem promittunt, sin incommixta manserint, brevi mortem subsequuturam autumant. In defectu sanguinis similiter procedunt cum excrementis, scil. ⊡, stercore, sudore, sanie & simil. Quæ tamen majori Dosi adhibent.

II. Cutis commendatur in difficili partu & affectibus hystericis, (*si venter eâ ligetur*) in aridûra & contractura articulor. (*si chirothecæ inde factæ induantur.*)

III. Pinguedo, roborat, discutit, mulcet dolores, removet contracturas, cicatricum duritiem lenit, foveas post morbillos relictas explet.

PRÆPARATA.

Linimentum, misce axungiam cum spir. ☉i, exactione & redactione relinquitur aliquod viscidum.

Vires. *Penetrans est, usumque habet in aridoris.*

IV. Ossa humana, exiccant, discutiunt, astringunt, fluxus quoscunque sistunt, adeoque utilia sunt in Catarrho, fluxu mensium, Dysenteria, Lienteria. Insuper articulor. dolores compescunt.

N. 1. *Usitatum est recentioribus purgantibus ea admiscere.*

N. 2. *Adhibentur & dentes è maxilla mortui evulsi, commendanturque ad morbos maleficio introductos (in suffitu,) & ad corrosos dentes evellendos, (si sæpius illis tanguntur,) Hartmann. in præl.*

PRÆPARATA.

1. *Pulvis s. Cinis* fit l. c. calcinando in fornace figulina.

2. *Ossa præparata* fiunt l. c. cum ▽ conveniente lævigando.

3. *Magisterium* fieri item potest l. cit.

4. *Oleum* fit destillatione per ☋. v. l. 2.

Vires. Discutit, anodynum est ideoque insigne antipodagricum.

V. Medulla ossium; commendatur summè ad contracturas membrorum zur Löhme der Glieder.

VI. Cranium ad capitis morbos conferre compertum est, & nominatim ad Epilepsiam, unde & variis passim compositiones Antepilepticas ingreditur.

Laudatur autem præcipuè Os triquetrum temporum ceu peculiare Epilepsiæ specificum.

[Sunt qui Crania puerorum affectibus puerilibus magis convenientia censent.]

PRÆPAR.

1. *Cranium calcinatum* fit l. c. in fornace figulina.

2. *Cran. præparatum* fit à calcinato cum ▽ antepileptica, v. gr. flor. Tiliæ lævigato.

3. *Magisterium Cranii* fit l. c. solvendo in spirit. aliquo acido, v. gr. sp. ☉ & præcipitando.

Dosis ad ʒj. vel ʒß.

4. *Magisterium compositum, seu Spiritus Cranii essentificatus* fit, si liquori acido, oleo ac sali volatili, Sal quoque fixum ex ☉tuo extractum. conjungatur, & postea

& postea simul per mensem philosoph. in cinere illa digerantur ac uniantur.

Vires. *Antepilepticum est, cujus vires vulgarium antepilepticorum facultates longè superant. Brendel.*

5. *Oleum* fit destillando crania contusa per Retortam. Exit liquor ℘. Sal. com. volatile.

N. *Officinis hoc vulgare est incorrectum, præstaret tamen cum ☿ rectificasse.*

Dosis à gr. IV. ad VI.

6. *Sal. com. volatile* unâ operâ cum oleo acquiritur.

7. *Extractum s. Tinctura Cranii.*

℞. Crania 2. vel 3. grossè contusa, digere ♂ ♀ aliquot (14.) & cohoba cum spir. Iuniper. vel Salviæ ad eminent. digit. 4. & 5. affuso, macera in phiola longi colli optimè clausa ♍ ♂ ♀ (12. 13. 14.) Hinc exprime per torculare perquam fortissimè, & exibit liquor rubicundus oleosus. Cola & abstrahe in ♍, ad consistentiam sapæ.

Vires. *Extractum hoc digestum & perfectè depuratum, tanquam thesaurum pretiosissimum adversus Epilepsiam diligenter asservare fas est.*

Dosis ʒß. ad ʒj. cum sua ▽ propria. Qat. *Quercetan. pharmacop. restit. cap. 26.*

8. *Extractum seu Galreda Theophrasto.*

℞. Limatur. Cranii, digere cum ☿ (salviato ♂ ♀ 15.) dein destilla per ☽m (præmissâque maceratione ♂ 15.) cohoba vice tertiâ: tandem destillatum circula, (♂ 5. 6.) & ☿ MB separato, Essentiam instar coaguli serva.

Dosis g. 5. 6. quotidiè. *Quercetan. de Med. Spagyr. prep.*

VII. Usnea Cranii (i. e. Muscus nascens in cranio intempri, aëri exposito,) attringit validè.

Ususque magni est in Hæmorrhagia quacunque, v.gr. narium (inditus.)

N. 1. *Sunt qui Usneam in manibus retentam Hæmorrhagiam quamcunque incantamenti instar, supprimere tradunt.*

N. 2. *Adnascitur & aliis Ossibus aëri expositis Usnea quadam quâ viliorem quidem reputant, verum & huic magnam vim adstringendi inesse, experientia docuit.*

Ingreditur Usnea Cranii compositionem unguenti Sympathetici s. Magnetici. v. l. 2. c. 78.

VIII. Ex cerebro fiunt.

1. *Spiritus Cerebri humani: Aqua aurea dicta.*

℞. Cerebrum hominis juvenis (intra an. 24.) sani, violentâ morte peremti, cum omnibus membranis, arteriis, venulis & nervis, cum medulla spinali tota, conquassa & affunde aquarum Cephalicarum, (*fl. Tilia. Pæon. Beton. Cerasi. nigr. Lavendul. Lil. Conval. imprimis diaphoretici in acutis*) q. s. ad eminent. dig. 4. vel 5. relinquantur aliquamdiu, postea per cohobia ☽entur. Ex fæcibus calcinatis elice Sal. quem deinceps cum ☁u facto conjunge & totum curiosè serva.

Vires. *Antepilepticum insigne reputatur.*

Dosis à ʒj. ad ʒiv. Hartmann. in pract.

N. *Ex cerebro Alcis insigne itidem Antepilepticum simili ratione parari poterit.*

2. *Oleum Cerebri.*

Substantiæ Cerebri admisce nonnihil sal. communi. ac destilla per ☽m vitream ex arena.

Vires. *Insigne quoque Antepilepticum est, caputque summè confortat.*

N. *Tota fere cerebri substantia in ℘ redigi poterit, hinc parum Salis expectandum.*

3. *Aqua Antepileptica.*

℞. Cerebri humani ℔. iij. Aq. Lil. Conval. Lavendul. primul. Ver. Vin. Malvat. an. ℔. iij. stent infusa ♂ 5. dein ☽entur per MB.

1 X. *Ex felle humano* fit Extractum cum ☿, quod auri instillatum mirè surditati subvenit.

X. *Cor*, Epilepsiæ medetur, (*siccatum & exhibitum.*)

[Ex Matrice Sal Volatile paratum memini pro fœcunditate.]

Et hæc sunt, quæ de medicamentis ex homine depromptis compendii ratio scribere permisit, ulteriorem farraginem qui cupit, passim apud Authores inveniet. Peculiarem quoque inde conscripsit Tractatum Clarissimus Dn. D. Daniel Becker, Professor & Physicus Regiomontanus, qui primùm in 12. postmodum superioribus annis in 4. sufficienter augmentatus prodiit.

HOFMAN. Ex cadavere s. homine mortuo.

Cadaver integrum, Carove, officinis Mumiæ venit titulo.) *Mumiæ* vocabulum *Rhasi & Avicennæ* Arabicum est, *Pissasphaltum* denotans. *Isaac* Persicum esse dicit, quod liquamen quoddam in sepulturis inventum significat, in quibus hominum cadavera aromatibus condita per multos annos servata fuerunt. Olim, apud Ægyptios reperiebatur tantum in Regum & aliorum Heroum Sepulchris, qui aliquam futuræ resurrectionis spem haurientes, ut humanum corpus diutissimè incolume servarent, aloë, myrrhâ & aliis plurimis balsamicis aromatibus condierunt, At illa hisce temporibus ad Nos non amplius transfertur. In tantâ enim existimatione apud Ægyptios sunt Regum ipsorum, Principum eorumque agnatorum cadaverum reliquiæ, easque tam reverenter habent, ut non nisi in maximâ egestate aut extrema necessitate tanquàm pretiosissimum suum Diadema pro magno ære aliis oppignorent. Quæ ad Nos hodie transvehitur ex Ægypto, ea non ex Aloë & Myrrha condimentum est corporum, sed ex Asphalto. Ut enim illis nempe Croco, Myrrhâ, aloë nobiles utuntur; Ita plebeios homines Asphalto ad corruptionem inhibendam corpora munire Strabo testatur. Cum verò easdem huic virtutes tribuant, quas Dioscorides Pissasphalto, idemque efficere dicant, quod permixtum pici bitumen, interea verò neque vera Mumia, neque, nisi raro, Dioscoridis Pissasphalton habeamus, ex pice bitumine permistam pissasphalton factitiam pro Mumiâ venditant, vid. *Renodæus in dispensat. Medic. Libr. III. cap. 2. D. Andr. Tentzel in Medicin. Diastatic. cap.* 1. Cùm igitur Mumiæ tanta sit diversitas & varietas, hoc remedii genere sine pharmaceutices incommodo facile carere possimus, & hujus loco alia Medicamenta ejusdem energiæ substitui queant, Mumiis ad Nos delatis ex pharmacopoliis exulantibus & pro explenda curiosorum cupidine ad conclavium ornamenta repositis, majoris securitatis gratiâ vel Arte confectas Mumias, vel alia Medicamenta ex carne humanâ præparatæ adhibere possumus.

Præparata.

Vulgaria; quæ Mumia Officinarum passim ingreditur &c.) Tot sane Medicamenta balsamica, alexipharmaca & vulneraria, tot Essentias diaphoreticas, præservantes, alexiterias &c. possidemus, ut hisce carere possimus, æquè ac pulvere contrà casum, Athanasiâ magnâ &c. dum vel solus spiritus sanguinis humani cum Sale volatili rectificatissimus vel cruor hirci, ut suprà descriptus, cum oculis cancri cum & sine antimoniatis & alia ex tempore miscibilia abundè satisfacere possunt.

Insuper sunt minus vulgaria 1. *Tinctura s. Extractum Mumiæ Quercet.* 2. *Tinctura s. Extr. M. Crollii.* 3. *Tinctura alcolisata Mumiæ.* 4. *Alia Tinctura s. Arcanum carnis humanæ.*) Nisi loco sp. vini s. spiritum salis tartari volatilis substitueris in subsextuplâ portione hisce Tincturis Mumiæ, parum vel nihil extrahes ex carne humanâ, aliàs simplicibus Myrrhæ & aloës Essentiis longè inferiores erunt. vid. Balsamum anti-podagricum D. A. C. num. 7. sect. 4. Thesauri pharmaceutic. annexi.

5. *Ol. Oliv. Mumiæ.*) quoad usum ejus interaum commo-

de

dè carere possumus; licet externè adhibitum non sit inefficax.

7. *Aqua Divina,*) Huic Aquæ præfero Mumialem Magnetem, quem D. Andr. Tenzelius describit in Medicin. Diastatica Cap. VI. & usu spiritualis Mumiæ Cap. VII. quem vide.

2. *Cutis.*) Hæc in suffocatione hypocondriaca &c. partus difficultate commendatur, ventre ea ligato, item in atrophiâ & contractura alicujus partis, si chirothecæ inde factæ gestentur. Ex hâc etiam nobile emplastrum vulnerarium confici potest.

3. *Pinguedo.*) internè recens sumpta phthisi medetur, atrophiam tollit; externè discutit, roborat, anodyna est contracturis opitulatur.

4. *Ossa humana*) falsò his affingitur vis antiarthritica, & inde minus rectè ea purgantibus admiscentur.

N. 2. *Adhibentur & dentes ex maxillâ mortui evulsi &c.*) Sed homo naturali morte peremptus sit, necesse est. Hujus effectus causa Archéus est, qui adeò mortem timet, ut cadaver juxtà ignem tepidum tactu frigidum videatur, eò quod spiritus vitalis cadaver pertimescens ex manu recedat, adeò Archei opera; sensatio & ejus defectus ubique manifestantur. Sic & Strumæ, Nævi materni, alliqué tumores abolentur, si pars affecta affricetur ad manum cadaveris humani lentâ morte defuncti, usque dum incalescat, ita enim sensim evanescunt, prout sensim putrescit cadaver, quod tardius hyeme, æstate citius contingit, hoc fit obliterando ideam parti maculatæ ob phantasiæ maternæ impressionem inhærentem.

6. *Cranium.*) Hoc contrà Epilepsiam tanquam specificum commendatur, in quo cerebrum totum consumptum & liquidum redditum, quale suspensorum aut rotæ impositorum, cujus liquoris irroratione continua Cranium vires acquirit majores. Laudatur autem præcipuè OS triquetrum temporum. Si frustula cranii de homine sano adhuc in vivis constituto, qui olim vel cæsim vel globo plumbeo in cranio læsus fuit, haberi possent, majoris essent virtutis antepilepticæ. Prout notus Mihi fuit tum temporis Iuvenis iste Hallensis, cujus honorificam mentionem facit *D. D. Iohann. Freitagius Medicus Ratisbonensis in Gregor. Horst. observ. Libr. 2. de Morbis Capitis obs. 9.* p. m. 64. qui ex bombardâ Mosquetâ plumbeo globo tactus in vertice, ubi futura sagittalis cum lambdoide concurrit, hic senex tandem factus de particulis istis ossium de cranio evulsorum, quorum numero 8ß. pondere ferè quadrantis libræ fuêre, ad parentum desiderium multis gratificabatur & opitulabatur infantibus epilepticis, sed quod notandum non sine cephalalgiâ ipsum semper post peractam illorum distributionem infestante.

Præparata.

1. *Cranium calcinatum.* Præterea habemus etiam Cranium ℭ. △ sive philosophicè præparatum ad modum CC. ℭ. △ Magisterium Cranii fit more consueto vel cum sp. vitrioli cranium solvendo, & cum sp. vitrioli philos. ♄tando, vel cum sp. nitri Vir. æt. &c.

4. *Magisterium compositum &c.*) summum hoc erratum est, cranium enim, nec ulla alia pars ex corpore humano aut aliis animalibus desumpta nec liquorem acidum, neque sal fixum ex Cap. mort. suppeditat, quomodo igitur, quæ non sunt, invicem conjungi & digestioni committi possunt? remanente oleo ac sale volatili cum ejus liquore.

7. *Extractum seu Tinctura Cranii.*) Loco spiritus juniperi vel Salviæ spiritus Salis Tartari volatilis substitui debet, aliàs nihil solvet.

8. *Extractum ℭ. Galredæ Theophrasti.*) elaboratur etiam in modum galredæ CC. vel Eboris. Vel Recip. rasur. cranii humani q. v. affunde Acet. dest. ad 3. digitorum eminentiam, stent per ☌☍ aliquot in digestione, exprime & accipies gelatinam, expressæ iterum Acet. dest. novum affunde & continua, donec omnis gelatina extracta. Gelatinam hanc destilla ad dimidias, & affunde sp. vini, digere, & in fundo subsidebit liquor aurei coloris, qui per inclinationem separandus. Hæc ad epilepsiam singulariter commendatur.

VII. Usneæ Cranii.) *Usneæ* tanquam ossium humanorum vigor conferment actus virtutem etiam mumialem in se habet absconditam. De hâc *Doctores* inter se diversæ sunt opinionis. Dum alii statuunt ex solis craniis suspensorum deligendam esse, quod spiritus mumiales strangulati in calvariam intrarint; Alii parum referre ajunt, sive sit ex strangulatis, sive ex alterius cujusdam capite. Et *Th. Paracelsus* usu comprobatum dicit, usneam ex cranio rotâ interemptorum non minus laudabilem esse, quàm laqueo suspensorum. Et colligendum esse, inquiunt, in Lunæ incremento in Veneris domo existentis, vel Lunâ in piscibus, vel tauro aut librâ versante. In Hæmorrhagiâ quâcunque observavi magni usus esse vel in nudis manibus usque ad incalescentiam retentam. Est *pessimum Unguenti sympathetici ingredience.*

VIII. *Ex cerebro fiunt.*) Quemadmodum *D. Author* spiritum cerebri humani, item oleum ejusdem &c. conficere docet, in æternum non succedit, nunquam enim sic spiritum & sal volatile ex cerebro humano vel alterius animalis elicies, nisi per retortam hoc fiat Δni aperto expositam per gradus aucto, & adaptato receptaculo capaci; Postmodum horum sequatur rectificatio, & demum cum aliis specificis balsamicis aromaticis, quæ *D. Author* adducit, mixtura facienda.

Ex fœcibus calcinatis elice sal &c.) ne hilum quidem salis inde acquires, quia nullum inest, sed omnia in animalium partibus sunt volatilia, non fixa salia. Totum cerebrum vulcani adminiculo transit in phlegma, spiritum, oleum subtile & crassum, sal volatile & Cap. mort., in ultimo illo ne gry Salis fixi inest.

Lacertus.

Vid. Insectorum Classem.

Leo.

Exhibet 1. Pinguedinem ad coitum proficuam; priapo inunctam.

2. Stercus, Antiepilepticum, ex quo etiam paratur Spiritus ad ʒß. exhibendus, ingrediens Magnatibus familiarem compositionem.

3. Cruor exiccatus in Vino haustus Epilepsiam tollit. Hujus tamen Spiritus & Sal Volatile efficaciora sunt.

HOFMAN. *Leonis* hoc loco facienda est etiam mentio, nec hic sicco pede est prætereundus.

Est autem Animal ferocissimum ac callidissimum, brutorum animantium veluti Rex, certo tempore coiens.

Datur Mas & Fœmina.

Partes Medicinales sunt

1. *Cruor* 2. *Cerebrum* 3. *Pulmones.* 4. *Iecur.* 6. *Fel.* 7. *Sterc.*

Cruor in furno exsiccatus & exhibitus cum vini haustu contrà epilepsiam mira præstat; cujus tamen spiritus & sal volatile in expugnando caduci miasmate majoris sunt energiæ.

Ex *Cerebro* etiam spiritus, Sal volatile & oleum destillari potest magnarum in epilepsiâ, peste, & suffocatione uterinâ virium.

Pulmones exsiccati pulmonum exulcerationi adeoque phthisi opitulantur.

Ex *Corde* Aqua destillatur Cordialis ad modum Aquæ de Corde cervi additis aliis aromatibus.

Iecur exsiccatum prodest cachectic is, hydropicis &c.

Fel humanum & aliorum etiam animalium sale volatilioleoso constare plurimi modernorum curiosorum Naturæ interpretum constanter defendunt, ductu manuali experientiâ; Si spiritum, inquiunt, Vitrioli aut Sulphuris cum felle bubulo committas, sale urinoso nativo illud ipsum prægnans esse, illico pugna & ebullitio evincet, quæ longè incitatior fuerit, si aquam causticam bili permiscueris, adeò ut illico sequatur turbatio, & spuma alba in sublime attollatur. Hinc colligunt, sale volatili oleoso fel turgidum esse, quemadmodum etiam apparet in sale volatili Tartari oleoso, huic si spiritum acidum Vitrioli vel Sulphuris affundas, illud ipsum effervescere & quasi ebullire. Verùm satis mirari nequeo, tantæ existimationis viros tanta sæpe pro veritate somnia venditare, cæteroquin ludibria; Ridet Natura, fidem pro sensu notis ex somno poscere & pudenda commenta pro veritate docere. Fel enim non oleosius nec salsius, verùm gummosùs aqueus liquor est, difficile cum resinosis, facile autem cum aqueis associandus; Et si vulcani examini committimus, deprehendimus, nil nisi aquam præbere insipidam, nullum oleum, nullum sal volatile, relictis in fundo scoriis absque ullo salis fixi vel volatilis aut olei indicio. Neque oculato testimonio verum est spiritum Vitrioli vel sulphuris acidum, aut Vam causticam et nuptam ebullitionem aut ullam spumam concitare, sed dicta acida salia felli commista illud prius eminere faciunt, postmodum invicem concussa præcipitantur, ex quâ præcipitatione viridis emergit color instar succi alicujus herbæ viridis, nulla hîc in conspectum venit ebullitio, nec ulla spuma, in fundo præcipitatur succus quidam albus instar chyli. Ex quo phæ-

nomeno

nomeno pateſcit, quid de ſucci pancreatici acidi, ut volunt, cum bile fermentatione judicandum ſit, dum & ipſe ſæpè inſipidus interdum auſterus, modo acidus, modo ſalſus, modo acido-ſalſus repertus, Nos adhuc de vero ejus ac genuino ortu ac uſu ambiguos tenet.

Stercus in partus difficultate ex Leone fœmina fœtum jam enixa exceptum non ſolum per ſe exſiccatum mira præſtat in forma pulveris adſumptum, ſed & ad epilepſiam Spiritus exinde paratur tam ſimplex, quàm compoſitus ant. Epilepticus, ſeq. m:

Rec. cinerem cornicis ex nido extract. Turturem unum uſtum. Cranii humani combuſt. ℥ j. gran. tiliæ ℥ ij. ſtercor. Leonis ℥ ß. Hæc ſeorſim per ſe in ſingularibus cucurbitis perfundantur ſp. vini ad ℥ digit. eminentiam. Stent in vaſis clauſis in digeſtione per triduum, aut ſi una infuſio non ſufficit, fiant plures. Poſtmodum addatur tantum vini Malvatici, quantum Aqua vitæ extract. Sacchar. cand. ℥iv. repone in vaſe vitreo optimè munito.

N. Hæc Animalium uſtio rudis potius eorum deſtructio, quàm Philoſophica præparatio jure appellanda eſt, unde tanquam inutilis rejicienda, qua dicta animalia omni ſua virtute Medicinali caſtrantur & in terram mortuam ac efficeam rediguntur. Si quid virium ex hoc emanat, à ſtercore Leonis ſolùm provenit; Salia animalium volatilia cum ſale volatili ſtercoris Leonis mixta & in Eſſentiam redacta altioris ſunt indaginis.

¶ *XXIV. Lepus.*

Λαγὼς Haſe. Un Lievre. *The Hare.* Een Haſe.

Animal eſt timidiſſimum ac fœcundiſſimum, quoquo tempore coiens.

OFFICIN. NAT.

1. *Cinis Leporinus.* 2. *Caput.* 3. *Oculus.* 4. *Sanguis.* 5. *Pulmo.* 6. *Cerebrum.* 7. *Cor.* 8. *Iecur.* 9. *Fel.* 10. *Renes.* 11. *Teſticuli.* 12. *Uterus.* 13. *Coagulum.* 14. *Talus.* 15. *Axungia.* 16. *Stercus.* 17. *Pili.*

1. *Cinis* fit ex Lepore integro combuſto (præſtat qui Vere tempore captus,) vel ex pelle tota, ad nigredinem cinerumve colorem incinerata. Præſtantiſſimum Medicamentum eſt in calculo.

Doſis ad ℈j. & ʒß. vel ʒj.

Alopeciis item & Pernionibus extrinſecus medetur.

N. *Lauvenberg. leporem non calcinat, ſed animal decollat, ollaque inditum exiccat in clibano, pulv. exhibet.*

2. *Caput* Alopeciæ ſubvenit, (*cinis cum melle inunctus,*) dentes dealbat, (*cinis in dentifriciis.*)

3. *Oculi Leporini* Mattio capti, valent ad partum difficiliorem, ſecundinas & molam propellendam, (*ſiccati ſcilicet cum pipere ſine ulla compreſſione, impoſitique vertici ut pupilla verticem tangat.*

4. *Sanguis illius* cutis vitia in facie, uti lentigines vitiligineſque ſanat: *aſſatus*, Dyſenterias & Cœliacorum profluvia ſiſtit, calculum comminuit.

5. *Pulmo* ſuſpirioſos juvat, Epilepſiam curare dicitur, (*mane conditus & quotidie cum Myrrha comeſtus per menſem;*) pernionesque ſanat (*impoſitus.*)

6. *Cerebrum* gingivis infantum affrictum dentitionem facilitat, tremores artuum emendat (*inaſſatum & manſum.*)

(Dentes leporini infantibus ad faciliorem dentitionem appenduntur, ut gingivas illis fricent, ſicuti Lupini.)

7. *Cor* dicitur itidem Epilepſiam curare (*ſimili modo quo pulmo adhibitus,*) dolores uterinos arcere, (*pulvis aſſumptus.*) Quartanæ peculiariter mederi, (*in partes tres diſſectum & præmiſſis univerſalibus initio 3. Paroxyſmorum, tertiâ parte ſingulis vicibus propinatum.*)

8. *Iecur* fluxum ſedat alvi, jecineroſiſque opem fert.

9. *Fel* Ophthalmicum & Otalgicum inſigne exhibet.

10. *Renes & Teſticuli* calculoſis propinantur; (*ſiccati:*) conceptum juvant (*à menſibus aſſumpti:*) mixtionem involuntariam corrigunt.

11. *Teſticuli* Urinæ incontinentiam tollunt, Veſicæ morbis ſubveniunt, ad conceptionem faciunt, (*pulveriſati & aſſumpti.*)

12. *Uterus* itidem conceptionem promovet (*ſiccatus & à menſibus propinatus.*)

13. *Coagulum* ſanguinem concretum diſcutit, conceptionem promovet (*poſt menſtruas purgationes vulvæ cum butyro impoſitum,*) potum verò partum enecat, Epilepſiam curat, &c.

N. *Præſtantiſſimum eſt quod eximitur antequam aliud quid, præter Lac maternum deguſtaverint.*

14. *Oſſiculum Tali* der Haſenſprung. *The little Bone of the Ankle.* Een kleyne Enckel been. commendatur ad arenulas, Colicam, Epilepſiam partuſque enixionem (*pulveriſatum & exhibitum.*)

N. *Idem de Vertebris caudæ affirmant.*

15. *Axungia* extrinſecus applicata, maximè ſi vetuſta ſit, tanta pollet attrahendi vi, ut vel ſpicula cuti infixa eliciat; inſuper abſceſſus rumpit, doloti dentium medetur, (*pone aures poſita.*)

16. *Stercus* calculoſis prodeſſe dicitur, (*cinis exhibitus*) Dyſenteriæ convenit, (*potum*) ambuſtis medetur (*impoſitum.*)

[N. *Urina ad auditum gravem celebratur.*]

17. *Pili* Linimentis ſanguinem ſiſtentibus miſcentur.

[N. *Pellis ejuſdem cum axungia efficacia putatur; partibus dolentibus in arthritide & catarrhis imponitur.*]

HOFMAN: *Lepus.*) *Leporis* uſtio potius ejus deſtructio, quàm genuina præparatio eſt, dum nil niſi Cap. mort. remanet omni virtute orbatum. Nec minus cineris appellatio ipſi non competit, quia nullum alkali inde extrahitur. Pulvis in clibano exſiccatus jure meritoque illi præfertur. Eſt Archei ſedativum & ſanguinis coagulati reſolvens.

Oculi leporini.) ſiccati ſcilicet cum pipere ſine ulla compreſſione & vertici impoſiti, ut pupilla verticem tangat in partu difficili inſtar incantamenti cæteris ritè diſpoſitis juvant.

Sanguis &c.) Cruor Leporis in martio capti & per terrorem occiſi *dyſenteriæ medetur.*

Cerebrum) gingivis infantum affrictum dentitionem facilitat etiam Archei furorem ſedando.

Cor) quartanæ ſpecificè opitulatur, in partes tres diſſectum & præmiſſis præmittendis initio trium paroxyſmorum, tertiâ parte ſingulis vicibus propinatum.

Teſticuli) urinæ incontinentiam tollunt, id quod & de utero prædicatur cum braſſicâ capitatâ muriâ conditâ comeſto, qui etiam ad venerem ſtimulandam commendatur.

Oſſiculum Tali) contrà colicam &: calculum commendatur; item ſuffocationem uteri &c. id quod & de vertebris caudæ affirmatur.

Pili) hæmorrhagiam narium ſiſtunt externè naribus inſerti.

¶ *XXV. Lupus.*

Λύκος, Lupus, Wolff. Vn Loup. *The Wolf.* Een Wolff.

OFFICIN. NAT.

Animal eſt audax, rapax, vorax, cani non abſimile unde & canis ſylveſtris nonnullis Venatoribus audit.

OFFICIN. NAT.

1. *Dentes.* 2. *Cor.* 3. *Hepar.* 4. *Inteſtina.* 5. *Axungia.* 6. *Oſſa.* 7. *Stercus.* 8. *Pellis.*

Vires.

1. *Dentes* argento incluſi infantulis familiares ſunt, quibus gingivas ſcilicet fricant, dentibuſque erupturis pateſcere faciunt: alligati pavores eorum prohibent.

2. *Cor* comitialibus prodeſſe fertur (*toſtum & tritum.*)

3. *Epar* Epatis vitiis confert, ideoque & Hydropicis ac Emaciatis, nec non & tuſſientibus, (*ſiccatum & exhibitum.*)

4. *Inteſtina* inprimis ad colicos dantur dolores, quos itidem arcere dicunt circumligata: hoc item fertur de corio.

Doſis Inteſtin. arefactor. & pulveriſator. ℥ j.

[Caro pulveriſata comeſta Epilepticis utilis experta, & ſalita appenſa, in Hiſpania.]

5. *Axungia* non vilioris virturis eſt, quàm canina: calf. digerit, articularibus morbis medetur, oculorum lippitudini confert, (*ſi eâ fricentur.*)

6. *Oſſa* ad morbum intercoſtalem, ut & ad ictus punctura ſque valent.

7. *Stercus* Colicis confert (*exhibitum*, (℥ j.) *vel brachiis cruribuſve alligatum vinculo, ut nonnulli volunt. confectio ex lana ovis à lupo laniata, vel ex corio cervi. Vid. Foreſt.*)

8. *Pellis* lupi commendatur itidem ad dolores colicos mitigandos, (*facta inde ſtragula, vel cingulum cujus pili ventrem tangant.*)

PRÆPARATA.

1. *Oleum* fit ſi Lupus in Oleo decoquatur.

Vires. *Podagricos dolores mitigat.*

2. *Eſſentia Sanguinis Lupi*, efficax ad diſſolvendum ſanguinem coagulatum. *Hartman. in pract.*

HOFMAN. *Lupus.*) Eſus Cordis & Epatis Lupini perfectè curat Epilepticos. P. *Borellus Centur.* 2. *obſ.* 95.

Inteſtina Lupi contrà colicam commendantur. Doſ. pulveris ℥ j. Per *aſperam arteriam pulmonum* Lupi potus hauſtus opitulatur pueris poſt variolas in faucibus læſis.

Pellis Lupi) ex hâc cingulum fieri debet in epilepſia, ventri & lumbis circumcingendum pilis exterius poſitis.

¶ XXVI. *Lynx.*

Λύγξ, Lupus cervarius. Lux/ Thieger-Wolff. Un Lynx. *Lynx, A ſpotted Beaſt, the Deerlike Wolf.* Een Beeſt vant verſcheyde verwe met geſchickelde huyden/ ſehr ſcherp van geſichte.

OFFICIN. NAT.

1. *Axungia.* 2. *Unguis.*

Vires.

1. *Axungia* convenit articulis reſolutis.

2. *Unguis* argento, & auro includitur, geſtaturque adverſus morbum Comitialem & Spaſmum, (*loco cranii.*)

N. *Præfertur qui in dextro pede pro pollice eſt.*

¶ XXVII. *Moſchus ſ. Moſchi Capreolus.*

Dorcas Moſchi, Gazella Indica. Biſam-Thier. La Chevrette de Muſc. *Moſchus*, or *Moſch-Cat*, or *Goat.* Muſch-Geyt.

Eſt animal exoticum Capreæ non multum abſimile, vulgare in Regno Cathai, Pegu, (Ditionis magno Cham ſubjectæ) ut & alii volunt in Ægypto aliiſque locis: colit alpes, nardis victitat, aliiſque herbis odoriferis.

N. *Tranſvehi quidem cœpit in Italiam, verum citra emolumentum, nec enim Moſchum exhibet, nec vitale diu ſuperſtes eſt.*

Moſchus, Biſam. Du Muſc. *Muſk.* Muſkelia c t.

Eſt excrementum ſeu ſanies incluſa Vomicæ circa umbilicum, dum ♀ is æſtro animal id percellitur, enatæ: videlicet Vomicam hanc dum dolet, ad lapides vel arborum truncos fricat, adeoque diſrumpit, ſaniem inibi contentam effluere facit, lapidibuſque adhæreſcere, hinc calore Solis ulterius elaborata in moſchum odoris ſuaviſſimi faceſſit.

N. *Sunt qui ex Vomica abſciſſa, ſolique aliquantulum expoſita Moſchum colligunt, ſed hic ut priore immaturior eſt, ita & bonitate vilior. Adult ratur variis modis, verum cui ſyncerus & verus non incognitus eſt, eidem ex odore & ſapore, quin & ex pondere fraudem deprehendere non erit difficile. Nonnulli probant, an Moſchus legitimus ſit, hoc modo: Pondus libra examinatum in labellum humore perfuſum immittunt, tum paulò poſt iterum aqua lance ponderant, quod ſi ſuperferatur, ſincerum & legitimum exiſtimant: ſin cedat, ſpurium & adulteratum.*

Vires. *Calfac. 2. ſicc. attenuat, diſcutit, cordialis eſt, & alexipharmacus, hinc & cephalicus.*

Vſus præcipui in omnibus affectionibus cordis, palpitatione (potus ac illitus) Spiritus nimir. vitales fovet, ſuſcitat, recreat: Hinc in affectionibus capitis ac nervorum à frigore & craſſis humoribus oriundis, tùm & in dolore colico [clyſteribus, etiam minus.] &c.

[Not. Moſchus ſanguinem commovet, adeoque iis qui hæmorrhagiæ narium, uteri, Hæmoptiſi, obnoxii ſunt, minus familiaris eſſe debet.]

Externè detergit tenues oculorum albugines, & humidas defluxiones exiccat, ad Venerem concitat, auditum imminutum reſtituit, (auribus inditus cum cottone.)

Doſis gr. IV. V.

N. *Uterum quia ſuavi ſuo odore allicit, mulieribus uteri aſcenſus obnoxiis minus commodè exhibetur, è contra v. majori cum utilitate pudendis ad retrahendum uterum illinitur.*

PRÆPARATA.

1. *Spec. Diamoſc. dulc.* } *Vide*
2. *amar.* } *Diſpenſ.*

3. *Confectio Moſchardina, ſ. Trochiſci Moſchardini v. l.* 2.

4. *Oleum Moſchellinum*, μοχλάριον, (*compoſitum*) *v. D.*

HOFMAN.

HOFMAN. *Moschus seu Moschi Capreolus.*) Non est Caprearum genus, ut *D. Autor* cum Aliis statuit, sed sunt animalculà, quæ in certis regni Chinensis Provinciis, quales sunt Xantien, & Quinzaus, aliæque reperiuntur, & in sylvestribus locis, ubi cuniculorum more terram suffodiunt, degunt. Magnitudine & formâ suâ mediocrem canem ex parvorum illo genere æquant. Colore sunt ex obscuro rubro ac cinereo mixto, aliqua tamen albis nigrisque maculis signantur: pilos raros, dissitos ac duriusculos habent. Pedes sunt longi, unguibus canis instar armati, sed longioribus & acutioribus, quibus facilè sibi speluncas in terrâ fabricant. Rostrum oblongum, caninum, dentibus probè munitum; Aures habent curtas & rotundiusculas, oculos parvos & minimè alacres, similes illis qui morti vicini sunt. Non quidem multum agilia, sed vafra admodum sunt, ubi abscondendi sub terrâ necessitas illa urget. *Et Thesaur. Mexican.* p. 557.

Moschus. Bisam.) De hujus origine Doctores inter se contentionis serram trahunt, illorumque Libri controversiis sunt pleni. Quidam, ex quorum numero & *D. Autor* est, ex capreatum genere, quæ Moschum ex umbilici vomicâ quotannis expromat, desumunt. Alii ex Animali Leporis formâ petunt, vid. *Nard. Anton. Rechi in Animal. Nov. Hispan. Joh. Fabr. Lynceiexpositione p. m.* 554. Verum *F. Gregorius de Bolivar*, qui Orientalis & Occidentalis solis regna perlustravit, & lineam æquinoctialem septies incolumis navigando transiit, in historiâ *de Moschi origine & modo generationis* ex Hispanico Idiomate in latinum translatâ, totam de *Moscho* controversiam disceptavit. Suprà scilicet dicta animalia his attribut ab illis, qui *Moschi* Mercaturam exercent, capiuntur. Circumdant videlicet loca', in quibus demorari eadem norunt, vel igne, vel retibus & canibus, atque in subterranea loca profugere compellunt, quæ posteà subfodiendo vel aliâ industriâ extrahunt, in tanto sæpe numero, ut ad trecenta etiam capiantur. Hæc subitò jugulant, sanguinem, qui in ipsis maximè abundat, in vase aliquo mundo colligentes. Tanta autem, quod mirum est, sanguinis copia in quovis horum animalculo reperitur, ut sæpè, quando extractus fuit & contentus, videatur totius reliqui corporis molem superare. Posthac pelles ipsis abstrahunt, exenterant & ab omni illuvie intestina emundant; Quamvis aliqui, ut majorem *Moschi* quantitatem nanciscantur, impura cum puris relinquant. Qui verò priori procedunt modo, cum sanguine teneriorem & meliorem musculosam carnem, Cor & hepar simul in mortario lapideo unam in massam contundunt, ex quâ folliculos, sive ex pelle horum, sive aliorum animalium paratos inferciunt, loco umbroso suspendunt & siccant. Et ubi jam semisiccati fuerint, sub terrâ defodiunt, ibinempe, ubi quotidie Urina projicitur. Post tres inde quatuorve dies refodiunt, & omninò in umbrâ exsiccari permittunt. Et hic est, *præstantissimus Moschus*, qui pro Rege ac Principibus saltem conficitur. Sed ille, qui communiter circumfertur, *Moschus* crassiore Minervâ elaboratur. Contunditur enim totum simul animal cum omnibus suis partibus, ossibus, intestinis, & pellis quoque portione, donec ad massam tenerrimam redigatur, ex quâ utriculi illi ex ejusdem animalis pelle confecti implentur & intestini aliquâ parte obvolvuntur, paulisper siccantur, loco ubi urina effunditur sub terrâ per paucos dies reconduntur, & denuò in umbrâ suspensi exsiccantur.

Et sic quoque, si quis vesiculas illas *Moschi* plenas, quæ ob temporis diuturnitatem odorem perdidisse videntur, haberet, has linteolo primò obvolutas eo loco sepeliat, quo ab hominibus urina effundi solet, post 4. aut 5. dies refodiat, vento, non soli exponat, redibit pristina odoris præstantia. *Atque hæc verissima est confectionis Moschi historia, vid. Thesaur. Mexican.* p. 560.

N. *Maxima inter primum & secundum Moschum est differentia:* Cum tanta prioris ex sanguine ac carnibus cum corde & epate confecti sit odoris præstantia & fragrantia, ut unica drachma plus habeat virium, quàm uncia tota alterius. Quare prior ille Regni Chinensis proceribus tantum cedit, posterior extrà regnum per varias regiones à Mercatoribus distrahitur, & loco maximæ gratiæ habendum, si ex primo quis à Chinensibus aliquid extrahere valeat.

Est excrementum seu sanies inclusa vomicæ circà umbilicum &c.) Erronea hæc est opinio. Cùm enim *Moschi* animal capreolum æmulans tam rarum ac peregrinum sit, ex quo illud extrahi tàm nobile odoramentum creditur, ut in hodiernum usque diem à quoquam vix rectè descriptum aut depictum videatur, unde quæso tanta odoratissimi hujus sive puris sive saniei ex uno & altero tumore sive sanguinis coagulati quantitas eximatur, ut toti non modo Europæ, Asiæ, Africæ, & Americæ etiam sufficiat? Cùm in solo Peruano Regno juxtà *F. Gregorii de Bolivar* testimonium plus Moschi in cibis, potu, dulciariis, vestibus, aliisque deliciis consumatur, quàm in Universâ Europâ. Neque enim in singulis fermè poculis potus sui *Moschum* tantummodo solvunt & abliguriunt, sed in integris etiam vinorum doliis compositionem ex caryophyllis, Cinamomo, Citri & aurantiorum corticibus cum plurimo Moscho in sacculos congestam suspendunt. Quam confectionem & ad epithemata Cordis in stillatitiis fl. Citri aut aurantiorum aquis macerant, & in virium debilitate applicant, intingentes pexum sed nondum in fila contortum, & hoc ipso liquore fericum, & Cordi admovent. Cibus etiam sine hoc vix parari posse censetur, sive pulmenta fuerint, sive illinctus, intrita aut panis dulciarius crustulata liba, placentæ aut artocrea coquantur. Addit citatus de Bolivar ex Chinâ locisque vicinis, ubi *Moschus* paratur, quotannis mille arrobas, hoc est, viginti quinque librarum millia vehi vendique ac per varias Orbis partes distrahi, sed majorem hujus portionem in Novam Hispaniam ac Peruanum Regnum portari, ubi cum minoris argentum æstimetur, quàm aliis in regionibus plus ibi Mercatores propterea lucrantur. Tantam autem Moschi copiam quomodo vix nomine etiam nota bestia Nobis subministrabit? Favent huic opinioni & Pharmacopœiæ, Unguentarii & alii, qui attestantur *Moschum* sibi nihil aliud videri; quàm sanguinem & carnes contusas, se enim dum in aquis odoriferis illum solvunt, filamenta sæpius reperire, ac veluti nervosa & carnosa quædam corpuscula, pelliculas quoque quæ ubi diutius fuerint aqua maceratæ, etiam in tumorem aliarum instar membranarum attolluntur. Nec mirum adeò videri debet, carnes ac sanguinem *Moschum* olere, cum alvi recrementa quorundam etiam animalium, illius præcipuè quod Martes sive Martorellus dicitur, *Moschum* odore planè æmuletur. Nullum dubium, quia Sal volatile aliàs urinosum spiranis odorem natura in fragrantissimum Sal volatile Moschi degeneraverit, quod beneficio sp. vini elevatum sanguineum ac rubicundissimum largitur liquorem.

Vires. Calfac. sic. attenuat, discutit, cordialis est, Spiritus vitales fovet &c.) imò sanguinem etiam facit impetuosum; Si enim accepto vulnere in thorace nullus effluat sanguis, isque in pectore detineatur, æger granum unum Moschi sub lingua teneat, & sic statim sanguis fluere incipiet.

N. *Uterum suavi quia suo odore allicit, mulieribus uteri ascensui obnoxiis minus commodè exhibetur &c.*) Sed tunc vel pudendis in suffocatione imponendus, vel subito deglutiendus dari debet, ne tamen nares feriat mulierum, & summo erit emolumento.

N. Moschus aqueis dissolvitur.

¶ *XXVIII. Mulus, Mula.*

Ἡμίονος, Maul-Esel. Un Mulet. *A mule.* Een Muyl/ of Muyl-Esel.

Animal est vivacissimum, genitum ex equa & asino, ideoque sterile.

OFFICIN. NAT.

1. *Ungula.* 2. *Urina.* 3. *Stercus.* 4. *Cor.* 5. *Epar, &c.*

Vires.

1. *Ungula* suffitu menses nimium fluentes sistit. *Cinis potus* steriles reddit; *illitus* alopeciæ subvenit.

2. *Urina* cum luto suo pedum clavos curat.

3. *Stercus* Mensium fluorem sistit & Dysenteriæ opitulatur (*combustum, tusum, cribratum & potum,*) dolori Lienis subvenit.

4. *Cor, Epar, Renes, Uterus, Testes, Spuma oris:* singula hæc sterilitatem inferre dicuntur.

¶ *XXIX. Mus.*

Μῦς { Domesticus, Μῦς οἰκος Mauß. Une souris. *The Mouse.* Een Muys. / Araneus. / Alpinus. / Major s. Glis.

Mus domesticus est animalculum notissimum, vitæ brevissimæ, salacitatis maximæ.

OFFICIN. NAT.

3. *Mus ipse.* 2. *Stercus.*

Vires.

1. Mus vivus dissectus & impositus extrahit aculeos, spicula, sagittas, &c. curat ictus scorpionum, extrahit venenum. Cinis mictioni involuntariæ s. nocturnæ medetur, (*potus*) alopeciæ succurrit (*illitus,*) tussi refractariæ medetur, (*cinis*) *vide Foresti.*

2. *Stercus* movet alvum infantum (*exhibitum gr. 3. 4. 5. 6. vel subditum*) inservit clysteribus & glandibus, alopeciæ succurrit, furfuresque capitis abstergit (*illitum.*) Calculos renum & vesicæ atterit: Condylomata omnisque generis verrucas, ficus,

mariscas & mora ani tollit, (*cinis cum vino coctus & applicatus.*)

Mus araneus, μυγάλη, Sorex nonnullis, Spitz-Mauß. *The Shrew.* Een Aert-Muys.

Vires. *Affectibus sedis, peculiari experimento est,* (*ustus & illitus cum axungia anserina.*)

Mus alpinus, Murmel-Thier/ Murmentle. *The great Alpin Mouse* or *Mouse of the Alps.* Een groot Alpe of Roß-Muys.

Est Animal alpium altissimarum incola, magnitudine cuniculos ferè superans, hyeme integra dormitans.

OFFICIN. NAT.

Solus adeps commendatur ad genus nervosum & articulos contractos, rigidos &c.

Mus major, ὄγκος, ὕραξ, Rattus, Ratte/ Ratze. *A Rat.* Een Ratte.

N. *Venenum in caudâ gestare dicitur.*

Vires. *Stercora murium majorum numero deglutina, mulierculis nonnullis singulare habentur experimentum, quo mensibus obstructis succurrere moliuntur. Plater.*

HOFMAN. *Mur.*) *Pellis detracta & imposita* ganglio opitulatur. *Stercus* murium majorum non solùm in mensium obstructione, sed & difficultate partus commendatur num. 9.

¶ XXX. *Ovis.*

Οἶς, πρόβατος, Ovis Schaaf. Vne Brebis. *A Scheep.* Een Schaep. { Mas, Aries, Hammel. Vn Belier. *A Ram* or *Tup*, or *Wether.* Een Ram of Weder. Vervex, id est, Aries castratus. Fœmina, Ovis. Agnus vide suprà.

Ovis animal est mansuetum, timidum, lupo inimicum.

N. *Coitus tempus est à Majo ad Augustum.*

OFFICIN. NAT.

1. *Cerebrum.* 2. *Fel.* 3. *Oesypus.* 4. *Lana succida.* 5. *Sevum.* 6. *Pulmones.* 7. *Omentum.* 8. *Stercus.* 9. *Urina.* 10. *Vesica.* 11. *Caput & Pedes.* 12. *Pediculi.*

Vires.

1. *Cerebrum* arietis prodesse aiunt in somno immoderato arcendo in morbis Epidemiis, (*frixant cerebrum cumque pinguedine in placentam redigunt, addendo Cinam. Nucist. & hinc exhibent. Conradin. de Morb. Ungar.*) Facilitat dentitionem, (*illitum cum melle.*)

2. *Fel* [*lanâ susceptum, infantumque umbilico impositum*] solvit alvum, carcinoma exterius sanat [*illitum*] auribus purulentis auxilio est, [*instillatum cum lacte muliebri.*]

3. *Oesypus* (succidarum lanarum pinguedo, vulgo Isopus humida dicta) conficitur hac ratione. (Sed non è scabiosis.)

Lanæ succidæ è collo, femoribus ac femoribus ovium macerantur aliquot horas (6. 7. 8.) in aqua ferventi, hinc fervefiunt iterum, agitanturque bacillo, donec pinguedinem in aquam deposuerint. Aqua hæc, semotis lanis, magno impetu ligneâ rude agitatur, aut ex alio in aliud vas effunditur, ut spumescat, sic sordes spumæ inhærescentes separari poterunt. Reiteretur hæc depuratio, donec nihil spumæ amplius extet, collecta pinguedo lavetur aquâ purâ, [*alii malunt marinam*,] manibusque agitetur, donec candida evadat, nec aquam amplius inficiat, admotaque linguæ leviter tantum adstringat. Et hæc omnia sub fervido Sole fieri convenit. *Matthiol. & Dioscor.*

Vires. *Emollit, resolvit, calefacit, dolores sedat, luxatis, contusis, & simil. convenit.*

Lana succida, ἔριον, ἔειον, schmutzige Schaafs-Wolle/ *Greasy* or *Sweaty Scheeps Wool*, Smoutige Schaeps-Wolle. Colligitur Æstate è collo feminibusque, eaque mollis & sudore referta.

Vires. *Calfacit, emollit, lenit, convenit optimè contusis, luxatis, casis, & simil.* (*cum aceto, oleo, vino imposita.*) *Cremata vim habet calfac. siccitantem, acrem, mordacem, discutientem: Ea propter, confert humidis, mollibus, tumoribus, ulceribus inveteratis; excrescentias cohibet, ulcera ad cicatrices perducit, fistulas, aureasque suppuratas sanat.*

5. Sevum datum ex vino rubro, sanguinem sistit, diarrhæam, dysenteriam, & tormina ventris curat (*in clysmate.*)

6. *Pulmones*, (ut & aliorum animalium carnosa viscera) capiti impositi dolores & æstum mitigant, ferocesque spiritus sopiunt.

Hinc usus præcipui in phrenitide, vigiliis, &c.

7. *Omentum* calidum colico medetur dolori (*impositum.*)

[N. Lactis deberet hîc fieri mentio, in ulceribus internis proficui, præsertim in dysentericis.]

8. *Stercus* vim habet refrigerandi, exiccandi, aperiendi, discutiendi.

Hinc maximi usus in aurigine, (*sumptum cum petroselino, &c.*)

Extrinsecus convenit in tumore splenis, in thymis, calvis, verruca, tumoribus cutaneis, &c. Maximi itidem solaminis est in ambustis, (*pulverisatum & aspersum.*)

9. *Urina* (nigræ vel rubræ ovis) sumpta, aquam intercutem abigit; (*idem facit & destillata.*)

Dosis ʒv. vj.

10. *Vesica*, (ut & capræ vesica,) cremata & exhibita, iis qui urinam inviti reddunt succurrit.

11. *Caput & pedes* vervecis in ▽ fluente optimè decocta, atrophiæ & contracturæ subveniunt, (*in balneo.*)

12. *Pediculi*, mira præstare dicuntur in arthritide vaga curanda. Exhibiti N. 9.

PRÆPARATA.

Emplastrum de pelle arietina in Herniis, fracturis ossium usuale.

HOFMAN. *Ovis.*) *Lana succida* infantium collo appensa dentitionem sublevat. *Caput & pedes* vervecis in brodio carnis vitulinæ optimè decocta atrophiæ puerorum subveniunt in insessu.

N. Testiculus Arietis nondum venerem experti adsumptus venerem stimulat.

¶ XXXI. *Ranunculus viridis.*

Ranunculus calamites (à calamis in quibus degit,) Dryopetis Laub-Froſch. Une grenouille. *The little*

little Green Earth-Frog. Een Groene Ricke-Vorsch/ ofte loof Vorsch.

Est genus Ranarum terrestrium reliquis minus, colore viridissimum, amans dumeta & loca aspera.

OFFICIN. NAT.

1. *Ipse Ranunculus.* 2. *Sanguis.*

Vires.

1. *Ranunculus sylvestris* convenit viribus cum rana aquatica,, ejusque cinis vulneribus insperſus mirificè sanguinem cohibere dicitur, *Clariſſ. Dn. D. Arn. Weickhard. in Thesauro.*

2. *Sanguis* peculiariter pro Philtro commendatur.

HOFMAN. *Ranunculus Viridis.*) Hic totus exsiccatus in elibano & in lacte materno quantum cuspide cultelli sumi potest, exhibitus infantibus recens natis, antequam alium sumant cibum, ab epilepsiâ præservat.

Sciuri hîc etiam mentio facienda est, quia usui inservit Medicinali.

Est autem animal pusillum, quercuum amantissimum, caudâque præditum totum corpus obtegente & pedibus agilibus.

N. Ex hoc Animalculo funambulus quidam pro singulari arcano pulverem habuit contra vertiginem, quem pretio & precibus vix ab eo extorquere potuit *D. D. Iohann. Michaelis* p. m.

N. Funambulus quidam Smalcaldicus vertiginem etiam fortissimam ac inveteratam curavit cerebro *Sciuri* quocunque modo commesto, protinus enim juvat & vix redire permittit. Ac non solem cerebrum, sed carnes etiam *Sciuri* venatores in Alpibus Penninis Uxoribus gravidis edendas apponere, ut mares, si quos uteri tulerint, rupicapris per avia & juga montium sectandis alacriores, minusque vertigini obnoxios emittantur.

¶ *XXXII. Rhinoceros.*

Γινοκερὼς, Rhinocer. Vn Rhinoceros. *Rhinoceros. A Beast with one Horn on his snout.* Rhinocer/ Beest in Egypten die eenen Hoorn in de Neuse heeft.

Animal est magnitudine Taurum, forma aprum æmulans, cornu unicum in proboscide gerens, idque nigrum fissile, cubitum longum, pyramidale, bubuli cornu forma sua repræsentans, solidum sine cavitate.

N. 1. *Tale nimir. videre licet apud viros rerum variarum curiosos, Cornelium ac Iohannem Petræos, Materialistas hujus loci celeberrimos.*

N. 2. *Et cornu alterum pusillum in dorso gerere dicitur, quod ejusdem cum priore coloris, itidem apud Petræos constat.*

Vires. *Commendatur ad venena, contagia, alioſque affectus sudore opus habentibus, ideoque loco unicorni in hujus defectu esse poterit.*

Datur in scobe pulverisata ad ℈ß. vel ℈j.

[N. Oleum inter rara quibusdam habitum.]

¶ *XXXIII. Serpens.*

Ὄφις, Schlang. Vn Serpent. *A Serpent.* Een Serpent.

Animal est astutissimum, exuvias suas singulis annis bis exuens. Vere scilicet & Autumno, Hyeme sub terra & præcipuè sub radicibus arborum, (Betulæ, Coryli,) sopitum quiescens, homini infensissimum.

N. 1. *Serpentis nomen generale est, multas serpentum species sub se comprehendens. Hujus autem loci vulgare serpentis genus intelligimus à Caciliis, Viperis, &c. distinctum, quas damus infrà.*

N. 2. *Præstant collecti initio Veris cum senectam deponunt, attamen non statim ab egressu è latebris hybernis.*

OFFICIN.

1. *Integri combusti, Caro, Cor, Ossa.* 2. *Pinguedo.* 3. *Exuviæ.* 4. *Fel.*

Vires.

1. *Integri combusti*, (*pulvis serpentum.*) *scilicet caro, cor, ossa ac epar*, vim habent alexiteriam, sudoriferam, (non venenatam.)

Ususque præcipui sunt intrinsecus in omnibus morbis venenatis ac malignis, quales sunt pestis, febris petechialis, lepra & similes: Quinimò & phthisicos & lue Venerea laborantes, viperarum præcipuè usu juvari, ceu secretum venditat Cardanus. Si scilicet caro cocta comedatur, jus bibatur, pinguedoque spinæ & junctûris illinatur. Nec est, quod usum serpentum internum adeo formides, exenteratam enim ac decoriatam carnem, abjectis tamen felle, cauda & interaneis, loco cibi assumere licet.

N. 1. *Caput abjicitur, quia maximè venenosum est, adeo ut dentibus solis vim suam malignam exerant. Cauda negligitur non quod venenata sit, sed quia ex ossibus tantummodo constet. Vesica fellea rejicitur, quia proxima est lacunæ materiæ venenatæ, quæ inde duobus meatibus ad dentium vesicas, seu gingivas defertur, in quibus scilicet spirituosior ac efficacior illa fit, adeo ut si quis dentibus viperæ etiam jam dudum inter mortua pungatur, veneno inficiatur, secus ac de felle constat, quo recenti canes moriuntur, siccato sine noxa vescuntur. Interanea non adhibemus ob stercora vel ova adhærentia, aliàs tamen his rejectis, sine noxa usui esse possunt.*

N. 2. *Si placuerit corda ac Epata seorsim servare, secundùm nonnullos Thesaurum Medicum obtines pretiosissimum. Verùm me hercle, si quicquam peculiare à carne & ossibus, quantum vires attinet, tibi inde persuasum habeas falleris. Falleris itidem, si (quod communis fert opinio,) deglutitione pulveris serpentis, (vel & cordium recenter extractorum atque adhuc sesè moventium) ab ictibus serpentium tutum te imagineris. Experto crede.*

2. *Pinguedo* emollit strumas, oculorum rubedini & maculis medetur, visum acuit, podagricos dolores mitigat.

3. *Exuviæ* partum facilitare creduntur, (*ventri vel lumbis alligatæ,*) odontalgiamque (in gargarismis) mitigare, impetigines curant, (*pulverisatæ, vel incineratæ & impositæ;*) alopeciis medentur, ac pilos nasci faciunt (*illitæ.*)

4. *Fel* Ictibus serpentum impositum, venenositatem in se allicit, idem & de capite impositio affirmant.

[Jecur exiccatum cum aqua cinamomi ad partus difficultatem propinatur.]

PRÆPARATA.

[Sal volatile [vertebrarum spinæ præcipuè] ad arthritidem vagam utile: Parari etiam potest oleum s. liquor.]

1. *Pulvis.*

Pulveres serpentum tot compositionum circumferuntur, ut Agyrta ferè quisque peculiare sibi quippiam imaginetur. At quid opus est compositione, nec enim corrigi serpentes exenterati opus habent, nec stimulari, sat est fortis eorum vis, sat tuta carnosa ac ossea substantia, (Cor, Epar, Lingua, Caro, Ossa, utpote quæ minime venenata) integer itidem si comburatur, venenatam exhalat naturam, (mallem tamen caput rejecisse,) nihilominus tamen adscribam unum atque alterum.

Bezoarticum animale simplex.

1. ℞. Serpentem excoriatum, (rejectis interaneis, cauda ac capite) lava & exicca, hinc pulverisa, unà cum spinæ vertebris, pulverem serva pro usu.

Dosis à ℈ß. ad ℈j.

N. *Exiccatio vel per se in aëre peragi potest, vel in* MB.

2. ℞. Serpentes vivos, non exenteratos aut excoriatos, conjice in ollam ac tege operculo, torreque ad ignem lentum, ut omnis pinguedo & humiditas consumatur, *absque combustione tamen)* postea redigantur in pulverem.

N. *Præfero priorem, quippe metus ne venenosæ partes sufficienter exhalarint.*

Ex hoc fit

Bezoarticum animale compositum.

℞. Pulv. serpentum ℥ij. Rad. Valerian. Angel. Pimpin. Herb. Rutæ ana ℈ j. M. F. pulvis.

Dosis à ℈j. ad ℈ij. vel ultrà.

N. 1. *Solus pulvis colubrinus valet adversus araneas vivas & ☌☌ non verò ad pestem curandam experimento Vintzeri lib. de peste p.* 195.

N. 2. *Ex carne siccata extrahitur Tinctura ad ☿ aut quidem melius cum ☽ Iuniperi. Vide Quercetan. & Fab. Myrothec.*

HOFMAN. *Serpent.*) Præstant collecti initio Veris, cùm senectam deponunt; Non desunt, qui hoc ab interno principio oriri negant, statuentes sordes potius, quàm pellem detrahi, *teste Grevino de ventr. Libr. 1. cap. 3. Vossius de idolol. Libr. 4. cap. 53.* Verùm hos redarguit ipsa autoptica experientia, vera enim datur in his novæ cutis genitura, dum serpentes sese inter duos lapides aut aliud simile sese exuere solent, & ab oculis primùm detrahere exuvias intrà 24. horas absolvi cute novâ subtus renascente *Locatelli Mediolanens. in theatr. arcan. p.* 177. *Olaus Wormius in Museo.* Causa est alimentum balsamicum, quod veris tempore elevatum ad se trahunt, quo satis refecti & instaurati non solùm vim acquirunt & facultatem spolia sua statu tempore exuendi, seque renovandi, sed ob exuberans illud balsamum instar Medicinæ universalis ad corpus quâvis ex parte vitiosum emundandum & alexiteriâ vi balsami hujus copiâ præsentissima debellandi venena. Inde ex mente *Grembs Arbor. hom. Libr. 1. Cap. 7. thes. 8. §. 52. Helmont.* Serpens continet remedium pro balsamo mortis & putat Diabolum, ut lateret Adamum remedium in Serpente aperuisse, ut sicut Mors per serpentem intrarit, per serpentem vindicaretur. Ob hoc balsamum etiam serpentes innoxiè comeduntur, ut frustra illis energiam salutiferam adimat *Iulius Cæsar Benedictus Libr. 10. Ep. 7. Præter Plinium Libr. 6. Cap. 29. Celsium Libr. V. Cap. 36. Et Iul. Cæsar Scaliger. exerc. 189. sect. 4. refert. Borellus Libr. 2. obs. 37.* Locum à Castro in Gallis quatuor Leucis distantem esse Bastida vocatum propè Sanctum Amantium, in quo rustici Serpentes innoxiè comedant, eosque viatoribus comedendos sub anguillarum terrestrium nomine apponere, caudam saltem & caput amputantes, reliquum comedentes, quod mirè sapiat palato, nec ex eo pabulo ullum ægrotare. Ob hanc balsamicam vim Serpentes & viperæ à Magnatibus ad usum experuntur. Modum saginandi gallinas cum serpentibus vel viperis *vid. in Cl. Zwelfer. Pharmacop. reform.*

Vulgare Serpentis genus intelligimus, à Cæciliis, viperis &c. distinctum &c.) Inter *Serpentes & viperas* ratione virtutis & modi operationis nulla est differentia. *Nostri enim Serpentes* roborate æquè Naturam ac veneri & impotentibus subsidio sunt, turgentes & luxuriantes in corpore humores compescunt, malignos corrigunt. Leprosos mundant, ac virtutem alexiteriam sibi vendicant, unde & ex illis eadem depromi possunt Medicamenta, quæ ex viperis. Et licet morsus viperarum reliquis perniciosior sit serpentibus, tamen hoc non fit ratione aut qualitate veneni, quod virulento fomite transplantatur, sed solâ iræ imagine, et quâ venenum, non tamen sine materiali liquore, cui ceu vehiculo idea impressa quem dentibus longioribus tricuspidibus, quam in reliquis serpentibus, sigillant ac imprimunt, constitit.

Non statim ab egressu è latebris hybernis.) initio scilicet Veris, ut suprà monuimus, nec refert, utrum masculi sumantur, an fœminæ, modò ex montanis & locis salubrioribus, non verò paludosis insalubribus fuerint.

N. *Serpentes* in Provincâ Sinensi Quamsi, uti *Atlas Sinicus* dicit, adeò ingentis longitudinis reperiuntur, ut nonnulli eorum decem perticas æquent, id est, triginta pedes geometricos, quibus si grossities respondeat, vix majores dari, existimare quis possit. Idem testatur *Nora Sinensis.* Gento, inquit, hoc enim Serpentis nomen est, Serpentum omnium in Quamsi in Haynan insulâ, in Quantun facilè maximus reperitur, cervos integros exsugendo & diminuendo devorat, non adeò venenosus, colore cineritio variegatus, longus 18 aut etiam 24. pedum, famelicus ex dumetis prosilit, caudæ innixus in altum se erigit, & cum feris æquè atque hominibus acriter luctatur, subinde ex arbore insidiosè in hominem insilit, & complexu interimit. Fel illius contrà oculorum affectus Sinis est pretiosum. Idem testatur *Marcus Paulus Venetus de Provinciâ Carrajam Magno Tartarorum Chamo subjectâ.* it. Philippus Pigafetta in Regni Congi descriptione Aurore Iohanne Fabro Lynceo in expositione novæ Hispaniæ animalium Nardi Antonii Recchi. Verùm relatu & audita hæc jucunda quidem, sed creditu difficilia: nisi in regno Congi minores sint cervi nostris Europæis, ut videmus in gallis gallinaceis Indiæ Orientalis, longè minoribus nostris.

Officin. 1. Integri combusti. Caro, Cor, ossa. 2. Pinguedo. 3. Exuviæ 4. Fel.

1. *Integri combusti.*) Hi parum habent virium, omni virtute Medicinali per vulcani inclementiam spoliati. Vide infrà de præparat.

Scil. Caro, Cor, Ossa, ac Epar &c.) In dysenteria maligna nihil præstantius est pulvere cordis & epatis serpentum adjectis sassafraculæ rubræ alpinæ radicibus.

N. *Caput abjicitur* &c.) Verùm si serpentes aut viperæ integræ in vino extincto leprosos restituunt, *teste Galeno*, & fœminæ quædam Nobiliores Anglicæ de vino tali viperino, quasi interno cosmetico ad corporis pulchritudinem & formositatem comparandam absque ullo damno & sanitatis detrimento bibunt, contuset etiam assertio de nonnullis viperarum partibus abjiciendis id quod experiri etiam possumus, si canibus & felibus caput & fel devoranda projecerimus, sique ea absque ullo vitæ discrimine consumpserint, adeò ut in Morsu non excluso liquore imaginæ iræ veneno mortifero imbuto illarum venenum confistat juxtà cl. *Helmontium.*

Vesica fellea rejiciatur, quia proxima est lacuna materia venenata.) Verùm hoc non est probabile; *Fel* enim non solùm est alexipharmacum, sed & contrà partus difficultatem notabili cum effectu propinari certò constat. Inprimis *si recens* exsiccatum addatur, in aq. cinamomi mirè erit efficax.

Thesaurum Medicum obtinet.) Multi viri Principes & Magnates *Corda viva* ex serpentibus recenter occisis excerpta devorant, ut ætatis progressu venenorum sint certa antidota, philtrorum etiam & incantamenti expertissimum remedium, id quod & *ipse Zwelferus* approbat, dum Aquas pretiosas, quæ ex vivis animalibus destillationis beneficio eliciuntur, secum perpendit *in Pharmacop. Regiâ.* Alia ratio est de *pulvere Serpentum* intrò sumpto tanquàm prophylactico, cujus effectus experientiæ non satisfacit. *vid. in Animadvers. ad P. A. p.* 273.

Pinguedo.) oculorum exulcerationibus medetur, item ad scabies pertinaciores, luem veneream & Lepram facit. *P. Borellus centur. 2. observ. 37.*

N. Serpens si filo suspendatur & suffocetur, funiculus ille in angina & apostematibus faucium valet.

N. Theriaca à serpente deglutita ipsi non nocet, sed vegetiorem facit, Tabacum autem ei adversatur.

N. Nec hoc loco silentio prætereamus Lapidem illum serpentinum, quem Lusitani *La Piedra della Cobra* vocant; Hic à Brachmanibus inventus est, & est partim naturalis in serpente concretus, quem Lusitani *Cobra de Capelo*, id est, serpentem seu colubrum pilosum vocant partim artificialis, ex variis venenosorum animalium potissimum hujus Colubri pilosi portionibus confectus, qui Lapis solis intoxicatis antidotum præstat tempestivè adhibitum, remedium ferè toti Chinæ, nec non Indiæ usi-

patum. Et sanè non credidissem, inquit *Autor Chinæ Illustratæ* p. 80. nisi, dum hæc scribo, experimentum Lapidis fecissem in cane à vipera morso; hic enim Lapis vulneri à vipera cani inflicto mox appositus, protinus ita agglutinabatur, ut vix amplius distrahi posset, manseritque tamdiu affixus vulneri, donec exsucto omni veneno hirudinis ad instar jam satur sponte sua decideret; quo peracto canis paulatim jam liber à veneno, etsi aliquando tempore torpidus, ad se tamen tandem rediit, pristinæ sanitati propediem restituetus. Hoc eodem tempore eximius Physiologus Carolus Magninus Romanus in homine quoque à vipera morso hujus rei summa effectus felicitate experimentum ad veritatem explorandam sumsit. Lapis verò intra lac conjectus, omni mox veneno depositio, sibi nitori, non dicam virtutis attractivæ robore diminutus, sed & eo auctus redditur, lacte in flavo-viridem colorem ob veneni vim degenerante.

N. Cobra de Capelo, id est, Serpens capillatus vocatur, non quod pilis capillisque instructus sit, sed quod in superiori capitis parte habeat veluti tegmen quoddam ad instar pilei plani, quod & prout concitatur, iurgit versatile. Refert P. Sebastianus d'Almeida ex India Romam advena, hujusmodi Serpentes per totam Indiam passim reperiri, qui verò Lapides *Cobræ de Caprelas dictos* intrà se generant, non nisi in Diensi territorio reperiri. *Hæc Flora Sinensis p.* 204.

PRÆPARATA.

1. *Pulvis* &c.) Rec. serpentes exenteratos abstrahe per MB humiditatem, quæ tamen non ut inutilis rejicienda, dum in oculorum affectibus mira præstat, & scabie. Hujus pulveris cape partem unam, adde parum fl. Sulphuris & myrrhæ, item ol. d. angelic. & rut. partem unam cum ol. d. Cinamom. & Ligni Rhodii. q. s.

N. Magisterium spinarum serpentum vel vipetarum in arthritide vaga maximè commendatur.

N. Ex serpentibus æquè ac ex aliis animalibus Sal volatile, item liquor & oleum per destill. acquiritur vid. infrà de Vipetis plura.

¶ *XXXIV. Sus.*

Sus { Mas, Verres, Porcus, Eber/ Borch/ Barch Truul, un Pourceau. *A Sovine, A Bore, A Hog.* Een Swyn/ Een Bercken/ majalis, id est, porcus castratus.
Fœmina, Porca scrofa, Sau. *A Sovv.* Een Soch.
Porcellus, Ferckel. *A little Sovine, A Pig.* Een Berckken/ of Bigge.

Animal est maximè pituitosum & humidum, multis morbis obnoxium, quales sunt, raucedo, angina, struma, febris, grando.

N. *Non datur animal, quod homini quantum interiora attinet, similius sit ipsa sue.*

OFFICIN. NAT.

1. *Fel.* 2. *Pulmo.* 3. *Pinguedo.* 4. *Ossa.* 5. *Talus.* 6. *Stercus.* 7. *Vesica.*

Vires.

1. *Fel suillum* contra aurium ulcera, reliquaque omnia magno successu adhiberi scribit Dioscor. pilor. proventum impedit, (*cum Lardo suillo ana ac* ℈. *parte* ✠ *acerrimi & Ol. Amygd. ana digestum & illitum*) [exiccatum ad suppositoria usurpatur.]

2. *Pulmo* mirificè prodest impositus attritui à calcamentis contracto.

[Hepar & testiculi porcelli pro arcano venereo habentur.]

3. *Pinguedo* (*Adeps absolutè dictus*) calefacit minus, ideoque in unguenta refrigerantia infertur, inveteratos dolores lumborum & articulorum sedat, *inuncta cum cinere straminis fabacei aut calce.*

Lardum coctum & circumligatum ossium fracturas feliciter conglutinat.

N. 1. *Pinguedo quæ è sue veteri fuerit, vel quæ sale condita, calidior ac efficacior est illâ quæ tum è porcellis desumpta, tum insulsa fuerit. Sic & vetus axungia acrior est recenti.*

N. 2. *Sunt qui solâ axungiâ verris, vice Sympathetici unguenti utuntur.*

4. *Ossa*, ajunt ossa de collo suspensa quartanâ laborantibus esse auxilio, fides sit penes expertum.

5. *Tali os* (*Astragalus*) commendatur ad fracturas ossium, ut & ad colli capitisque dolores (*ustum & exhibitum,*) [item ad dysenteriam & quamvis hæmorrhagiam.]

6. *Stercus* (*succerda*) emollit, discutit, hinc prodest in prurigine, exanthematibus, clavis pedum, aliisque tuberculis duris, (*calidè impositum*) lctibus medetur animalium venenatorum (*cum* ✠ *coctum*) Hæmorrhagiam natium sistit, (*in* ▽ *trium & illitum*) [sufficiet etiam odor.]

(Vulvæ in hæmorrhagia uteri calidè adhuc, linteo inclusum, appositum, expertum est remedium.)

7. *Vesica* juvat eos, qui inviti lotium reddunt, *cocta vel usta & exhibita*] Eadem præstat pubi imposita. Urinam ciere fertur. Plin.

[Lapis porcinus sive Hystricus Malacensis malignitati resistere, & lapide Bezoar potior censetur, ab apoplexia & epilepsia præservare, materiam calculi dissolvere, & arthritidem curare. Imponitur aquæ, cereviſiæ & vino per horam, hinc bibitur. Ad choleram ex vino datur. Secundinas pellit, ad menses movendos manu gestatur. Prægnantibus non exhibendus, quia abortum facit.]

PRÆPARATA.

1. *Unguenta ex pinguedine fiunt varia.*

E. gr.

Rosatum, pomatum, *quæ suis locis attigimus.*

2. ▽ *ad Atrophiam.*

Fit è sanguine è fibris repurgato atque cum herbis bechicis refrigerantibus & humectantibus in MB destillato.

HOFMAN. *Sus.*) In usum veniunt *Fel, pulmo, pinguedo, ossa, sanguis, talus, stercus, vesica, uterus, Lapis.*

N. *Suilli seu porcelli sanguinem* tanquàm egregium Medicamentum contrà phthisin commendant; sed vel spiritus ejus vivificus & virtus nativa specifica per destillationem statim ab initio ex recenti & adhuc calente sanguine per MB factam colligendus, aut in liquorem & Sal volatile transferendus est, alias per se nihil præstabit.

Pinguedo.) Ex porcello etiam *pinguedo antiphthisica* paratur sequ. modo; Rec. porcellum satis pinguem, quem mactatum à setis purga & exentera, pinguedine ab intestinis & visceribus studiosè detracta, ut iterum cum aliis sequentibus speciebus mixta ventri porcelli eviscerato injici possit. Huic ventri jam intestinis abjectis immitte Cor, hepar & pulmones ejus cum adipe ab intestinis antè separata, item radic. symphyt. maj. rec. q. v. herb. scabios. tussil. heder. terr. chærefol. ana, cancror. fluviatil. contus. q. s. His omnibus minutissimè incisis & ventri porcelli immissis, consuatur venter arctissimè, postea in veru igne moderato assetur, suppositâ pro pinguedine excipienda sartagine; tamdiu donec omnis humiditas & pinguedo exstillarit, quam pinguedinem ab humiditate separa, serva pro usu ad fercula condienda phthysi laborantibus. Sumant hujus pinguedinis ægri singulo mane cochl. j. in jusculo.

N. Loco porcelli etiam caniculus saginatus sumi potest.

N. *Uterus suillus* coctus & comestus cum brassicâ capitatâ muriâ conditâ juvat eos, qui urinam continere nequeunt.

Lapis porcin. Hic valde pretiosus est, singuli veniunt centum, imò ducentorum interdum imperialium, & ultra, ratione magnitudinis. Reperiuntur in vesiculâ fellis aut etiam ventriculi oblongas & acutissimas pinnas habentium, & eorum solum altissima scandentium & herbam singularem depascentium. Hunc Lusitani *Piedra de Puerco vocant.* Mollis ac pinguis est attactu, ac si saponem Hispanicum tractares. Exscinditur ex Apro & hystrice.

Vires. Calidum Nativum conservat, viscera roborat, humores crudos in toto corpore consumit, nimiam inde pinguedinem prohibet, ab apoplexiâ & epilepsiâ præservat, materiam calculi sine dolore dissolvit, arthritidem curat. Infunditur etiam in vino adversus choleram. Prægnantibus tamen hic Lapis non benè datur, nam abortum provocare certum est, ut fœminæ Malicæ, si quandò menstrua earum purgatio non benè procedat, dicant, si saltem hunc Lapidem manu gestent, juvamentum se inde sentire. Diaphoreticum etiam Medicamentum est, & datur in omnibus Morbis acutis. Hic Lapis scilicet injicitur aquæ, vino, cerevisiæ &c. per horulæ spatium & sic infusus liquor bibitur, qui quo amarior, eò etiam potentior erit. *vid. Jacobus Bontius l. c. in not. ad Garc. ab Ort. Cap. 46. Fragos. Medic. Indor. Cap. X. Tulpius Libr. IV. observ. 51.*

N. Pulvis ex hepate & testiculis Porcelli pro arcano habetur in venere stimulandâ.

¶ XXXV. *Talpa.*

Ἀπάλαξ, Σπάλαξ, Mus terrenus, Maul-Wurff/ Schär-Mauß/ Molt-Wurff. Une Taupe. *A Mole* or *Want, A Moodiwarp.* Een Mol.

Animal est acutissimi auditus, hoc peculiare præ cæteris animalibus habens, quod non nisi sub terra vivere ac superstes esse possit.

OFFICIN. NAT.

1. *Talpa ipsa.* 2. *Cor.* 3. *Sanguis.*

Vires.

1. Cinis confert lepris, strumis ac fistulis, (*illitus cum albumine ovi aut melle.*)

Intrinsecus cum cerevisia aut vino potus curat arthritidem vagam dictam, (die lauffende Bahren/ die lauffende Gicht. *The running Gout*, De loopende of vliegende Gicht/) & Scrophulas.

Dosis ℈ß. quotidie assumenda.

2. *Cor* Herniam sanat. (*siccatum, pulverisatum & exhibitum, per dies 3. aut 4. scilicet quotidie unum.*) [*vertiginem tamen & palpitationem cordis inducere dicitur.*]

N. *Præstat mense Majo collectum.*

3. *Sanguis* recens illitus, capillis calvitiem decorat.

N. *Vulgi opinio est, si quis talpam manu compresserit, ut moriatur, cum à febri eo ipso anno fore securum, quin & in Paroxysmo febrili manu retenta, insultus reprimere censetur.*

HOFMAN. *Talpa.*] Loco cineris substituenda talpa exsiccata. Hujus etiam caro vel *cruor* arcanum est in gangræna & Sphacelo, si papyro illitus & exsiccatus posteà aquæ intinctus ita applicetur: item in gangrænosis mammillarum affectibus conducit. Caro per se imponi potest.

N. Talpa cum oleo Lini cocta vaporetenus necat, unde extrà hostium insultus in navibus incendiariis juxtà adhibetur. Ex communic. mss.

¶ XXXVI. *Taxus.*

Μέλες, Meles, Taxus, & Taxo, Dachs. Un Blereau, ou Tesson. *A Badger* or *Gray.* Een Dasse ofte Grevel.

Duorum est generum: Caninum quod pedes habet caninis similes, & porcinum, quod pedibus sues imitatur.

OFFICIN.

1. *Integer incineratus.* 2. *Sanguis.* 3. *Adeps.*

Vires.

1. *Taxus integer* incineratus cum successu exhibetur pulmoniacis, sanguinem excreantibus.

2. *Sanguis* pulverisatus lepræ convenire dicitur, destillatusque pesti subvenire.

3. *Adeps* præcipuè Officinalis est, qui uti paulò crassior, ita & paulò calidior ac efficacior est suillo. Renum doloribus auxiliatur, à calculo subortis, (*inunctus vel in Clysmate adhibitus,*) febrilem æstum mitigat, contracturis ac imbecillitatibus artuum succurrit, *cum adipe vulpis cative sylvestris.*

¶ XXXVII. *Vipera.*

Ἔχις vel ἰχίδνα, (Fœmina) Arabicè, Alphe, Thirus, Viper-Natter/ Natter/ Otter/ Atter/ Heck, Natter/ Brand-Schlang. Une Vipere. *A Viper, Adder, Snake.* Adder/ Slange/ feminige Serpent.

Est species serpentis viviparæ, serpentibus communibus venenosior, hyeme in scopulis sopita delitescens, vel & terrâ obtecta.

N. 1. *Viperæ nomen nonnullis generale audit, omnique serpentum generi imponitur. In specie tamen ille sumitur pro eo, quod Italis Maraffi nomine venit, licet adhuc controvertatur, utrum Vipera Italica cum viperis à majoribus ad Theriacam expetitis eadem sint.*

N. 2. *Viperis solis peculiare esse volunt, vivum fœtum parere, unde & Viperæ, quasi Vivipara dictæ sunt, attamen & in serpente sat magno, quem in Finlandia secui, fœtus vivos deprehendi.*

N. 3. *Non tota Vipera venenata ac lethifera est, sed solum caput & fel, reliqua ut caro, epar, ossa veneno carent. vide supra de Serpente.*

Præstat 1. Fœmellæ, collectæ tempore Veris, postquam aliquamdiu à cavernis suis hybernis fuerint egressæ, victuque quadantenus refectæ.

2. Iuvenculæ, (non effœtæ, nec gravidæ,) quæ ablatis partibus auferendis, diu adhuc moventur, quæque degunt locis aridis & montanis.

Vires. *Vide in serpentum descriptione.*

Nimirum:

Vires ibidem recensitas præ aliis serpentum generibus Viperæ excellenti gradu obtinent. Præter eas sunt qui viperæ caput ad anginam notham commendant (*collo appensum.*)

PRÆPARATA.

2. *Oleum ex Viperis.*

℞. Viperar. nigrar. ℔ iij. Ol. Sesamin. sextarium. j. ß. in vase vitreato angusti oris probè obturati, ne vapor inde exhalet, incoquantur, donec caro ab ossibus decidat, dein cum refrixerint, reponantur. Andernacus.

N. *Alii per descensum eliciunt ex Viperis scilicet capite, cauda, &c. orbatis.*

Vires. *Cutim exterget & impetigines, aliaque id genus vitia sanat.*

2. *Sal Theriacale, vide Dispens. August. & si placet*

ri Querc. in Pharm. Rest. Actium & Galenum.

2. Trochisci de Viperis v. Disp.

N. 1. *Sunt qui Theriacam de Cacula (Cæcilia* Blindschleich/ *The Blind-vvorm*, or *Sloe Worm*, Blinde Slange/ of Blinde Worm/) *confecerunt, summoque cum successu tempore pestis ad sudorem eliciendum semel ac iterum propinarunt. Gesn. de Serpent. Schvvenck-fold ex Platero.*

N. 2. *Fieri potest & vinum viperinum (id est, in quo Viperæ interfectæ sunt,) ad Elephantiasin celebre (bibitum) Galen.*

4. *Pulverem alium egregium reperies in Pharmac. Poterii.*

5. *Essentiam Viperarum in Myroth. Fabri.*

3. *Alcohol. Viperarum describit Burggr. in Biolychn.*

Sal Viperarum volatile ♁, Spiritus & Sal fixum & fixatum.

Viperæ exiccatæ, concisæ ac leviter contusæ unà cum Epate & Corde, indantur in ♑m loricatam usque dum impleatur, ♎la in vas recip. amplum gradatim. Exhibet phlegma & Spiritus, hinc sal volatile undique lateribus recipientis, colloque ♑ adhærens, tandem ♁ fœtidum & crassam, quod chartâ separandum. Exemptum v. sal volatile purificetur in phiola satis longa cum amplo, si placet ⚹⚹ sublimando per arenam moderato △ ne aquositas aliqua salem sequatur, quod aucto △ contingere solet. Salis hujus partes sublimes reliquis sunt odoris penetrantioris, idcirco in ⚹⚹ optimè clauso custodiantur.

Medicamentum summè penetrans, putredinem arcens, in toto corpore obstructiones reserat, febres resolvit omnes, & quartanas, si hora 1. vel altera ante paroxysmum propinetur in liquore appropriato, qui acrimoniam ejus nonnihil obtundere, non tamen obstruere valeat, utpote in emulsion. sem. melon. vel amygd. d. additâ portiunculâ ▽æ rosar. vel cinam. & sacch. alb.

Dosis ℊ. 6. *ad* ℈ß.

Figitur eodem modo, quo sal volatile microcosmi, nisi quod loco Sp. proprii ex sale fixo, (qui paucus est in vipetis & ex ♉ elicitur) sumitur Spir. Sal. com.

Vires. *Sic fixatus medicamentum est immutabile totum corpus permeans, resolvit enim excrementa quæcunque, eaque abstergit instar saponis, ubicunque locorum adhæserint non assimilata, ut facilè & commodè à materia repellantur: vel per sudorem, insensibilem transpirationem, aut quod plerumque fieri solet per ☐ propterea in melancholia quacunque, podagra, renum calculo & vesicæ obstructionibus viscerum omnibus ac putredine præstantissimum est remedium. In deperditis viribus pertingit ad loca affecta, naturam confortat, adjuvat purgando se & resolvendo excrementa naturæ contraria.*

Dosis ℈ß. *ad* ℈ j.

Essentia Viperarum.

℞. Jecinora & corda Viperarum N. 100. exiccata & contusa cum ▽ rectif. ♂ ♀ (3. vel 4.) digere, extrahe s. a. Junctis destillationibus adde (ad ℔ j. Essentiæ) Salis volat. ℥ j. fixi ℥ß. Digere ut optimè uniantur, adhuc ♂ uno atque altero, & habebis summum quod à Viperis separari potest medicamentum.

N. *Usitatissima hæc medicamenta sunt in Italia, magnoque cum successu & ægrorum applausu adhiberi dicuntur.*

HOFMAN *Vipera.*) quasi Vivipara, quià vivum fœtum parere dicitur. Nulla tamen est differentia inter *has viperas & Serpentes* ratione virium, ut suprà monuimus. Et in Serpentibus etiam vivi fœtus deprehenduntur.

N. Vide observationes de viperis Francisci Redi Nobilis Aretini ex Italicâ in latinam translatas.

N. *Non tota vipera venenata, sed solum Caput & Fel &c.*) Unde & *D. Autor* suprà scribit, si quis dentibus viperæ etiam jam dudum interemptæ pungatur, veneno infici. Verùm quod non denti viperarum, neque humori illi bilioso salivali, qui in vesicula dentium basi adhærenti continetur, virus venenosum insit, hoc Patavii sequenti modo aliquot retrò annis detexerunt Medici curiosi. Caudæ scilicet canis currendo se primum exercentis recens ex viperâ non incandescente extractum dentem inflixerunt, à quo nec tumor, nec dolor ullus est subortus. Altero die bilioso humorem in vesiculâ conclusum eidem obtulerunt, verum nec quicquam inde vitæ periculi emersit. Ultimo caput jam detruncatæ viperæ ad caudam canis applicuerunt, quod diductis irâ œstroque maxillis confestim caudam dentibus suis transfixit, ut non modo clamor subortus, & ejulatus in cane fuerit, sed & tumor, dolor, & convulsiones horrendæ successerint, finemque vitæ paucorum horarum spatio induxerint. Ex Communic. *D. D. Theodor. Schenckii P. P. Ienens. p. m.* Ex quo patet Caput & bilem in viperis demortuis non esse venenata, sed in vivis venenosam oriri ab accensâ voluntate nocendi per iram imaginem, Modernorum tamen Italorum experientia & curiositas patefecit, ut D. Redi Archiatri Florentini, in viperis liquorem salivalem in dentium vesiculis contentum expertissimum in quovis liquore adsumptum innoxium esse, sin verò vulneri vel levi cutis incisuræ illinatur, seu ex viperâ vivâ seu ex mortuâ fuerit desumptus, mortem inferre, unde *Cornelius Celsus* venena animalium non potu, sed vulnere nocere docet.

Præstant 1. Fœmellæ collectæ tempore verno &c.) Nihil refert, sive Masculi, sive fœmellæ fuerint, modò non ex locis paludosis, metallicis exhalationibus infestis, sed è montanis optimis vegetabilibus luxuriantibus capiantur. Has colligendi opportunum tempus est Vere finiente, nondum tamen æstate incipiente vel si Ver quoad magnam sui partem hyemale fuerit, circà principium æstatis non multo post Pleiadum ortum: Et eo tempore etiam, quo Libero Patri Sacra fiunt, vindemiæ scilicet tempore.

Vipera excellenti gradu obtinent &c. Verùm inter has & Serpentes nullam ratione virium agnoscimus differentiam, ut suprà ostendimus.

Vires.) Vipeta simul renovandi ac restaurandi pollet facultate, ex quâ balsamum contrà quælibet venena est eliciendum, & propinandum. Quicquid enim se renovat balsamo aliquo, illud etiam aliam Naturam eodem balsamo renovat. Ubi virus, ibi etiam est virtus. *Nollius in Systemat. Hermet. Medic. Cap. IX. p. 32.*

Hic præterire nequeo Modum illum leprosos per viperas curandi in Italia usitatum, quem recensct Kircherus in Arte Magnetic. Libr. 3. part. 7. de Medicinal. magnetismo. Et Caspar. Ens de singul. in Italiâ inveniendis, quæ curatio cùm admodum rigosa sit, huc afferre jubet. Æger scilicet præviis purgationibus cuprimò depositus in speluncâ suprà stratum exponitur totus nudus, qui vix ingressus statim ex evaporatione halituum calidorum in sudorem resolvitur, sudorem somnus sequitur, & dum ita somno sopitus, immotusque jacet æger, viperæ ex cavernis suis sudore allectæ egredientes, totum dormientis corpus spiris suis implicant, illud innoxiè lingendo stringendoque, quæ tamen ad minimum motum aufugientes latibula quærunt. Necesse igitur est, ut æger corpore immotus jaceat, hinc aliqui, tum ut cura conducibilior sit, tùm ne viperarum aspectu linctuque terreantur, opio poto, spontaneo sopore stupefiunt: ubi verò duabus, tribus, aut quatuor horis ita jacuerint, ii, qui curam ægri habent, è Speluncâ erutum, vestimentisque indutum in vicinam Fumarolæ domum introducunt, ubi postea requie captâ, variis confortativis reficitur, duratque hæc cura, donec intentus sanitatis effectus fuerit insequutus. Hæc Kircherus, qui hujus rationem unicè in exhalationes minerales, salubres & suaveolentes refert; Attamen potior curatio est viperis accepta referenda, quæ sanios humores ex ægro dimanantes lambunt, & unà cum spiritibus & effluviis emanantibus exsugunt, hæc effluvia & spiritus morbosam constitutionem producentes viperæ vi suâ balsamicâ & alexiteriâ corrigunt, & per magnetismum ac mutuum consensum unà spiritus reliquos corpus informantes sanant.

PRÆ-

PRÆPARATA.

1. *Oleum ex Viperis.*) *Oleum Sesaminum*, hoc est, quod ex Semine Sesami exprimitur, quod ex Alexandriâ, Siciliâ & Cretâ adfertur, de quo suprà *vide Libr. IV.* commendatur externè contrà porriginem seu furfurationem. *vid. Zacut. Lusitan.* in *Praxi Medic. admir. obs.* 2. Et omnes cutis affectus. Idem *Libr.* 1. *de Medicor. Princip. histor.* ult. 84.

2. *Sal Theriacale &c.*) De hoc *vid. Cl. Zvvelfer. in animadvers. ad P. A. p.* 273. *D. Tackenium in suo Hippocr. Chemic. cap.* 2. & 11. *D. Luc. Schrœck. in P. A. R.* p. 269. & seq.

3. *Trochisci de viperis &c.*) Hisce melius substituuntur pulveres viperarum aut serpentum ritè præparati vid. *Zvvelfer.* l. c. Pharmacop. Reg. p. 150.

4. *Pulverem alium egregium reperies.*) *in Pharmacop. Poterii & Cl. Zvvelfer.* l. c.

5. *Essentiam viperarum.*) alias Essentias *vide in Zvvelfer.* l. c. p. m. 214.

Sal Viperarum volatile, ol. spiritus & Sal fixum & fixatum.) Conficitur, ut reliqua salia animalium volatilia. Hoc per se usurpatum majoris est energiæ, atque illud quod cum spir. salis, vitrioli aut Terra foliata tartari præparatum est, tunc enim aliam planè induit naturam, & magis diureticum, quàm diaphoreticum existit. Nil profuisse vid. suprà Libr. IV. de Citro.

Nisi quod loco spiritus proprii ex Sale fixo &c.) Ex Cap. mort. viperarum planè nullum Sal fixum elicitur, quare nec spiritus inde proprius præparari potest. Nullæ enim animalium partes post illarum destillationem sal fixum relinquunt.

Vires. Sic fixatus Medicamentum est immutabile.) cum aliis etiam salibus volatilibus urinosis procedit, ut sp. ✱, CC. Cruoris cervi, humani &c. quæ vel per destillationem vel aliorum additionem, ut Salem Tartari, CC. ust. &c. inde iterum separari possunt, & puriora evadunt. Cum arcano Tartari Sal viperarum volatile fixatum egregiam præbet Medicinam in Malo hypochondriaco, podagra, calculo &c.

Essentia viperarum.) si sp. vini substituatur Sal Tartari volatile & hoc ipso extrahatur mediante digestione, melius succedet. Omisso Sale fixo, quod in rerum natura non est.

¶ XXXVIII. *Vitulus.*

Μόσχος, Ἔμβλος, Vaccæ proles. Kalb. Un Veau. *The Calf.* Een Calf.

OFFICIN. NAT.

1. *Medulla.* 2. *Stercus.*

Vires.

1. *Medulla vitulina* post cervinam locum primum bonitatis obtinet, vim habet indurata & scirrhosa corpora emolliendi, sive musculis, sive tendinibus ipsis durities acciderit. Quin pessi quoque inde confiunt, uterum emollientes.

2. *Stercus* Erysipelati convenit, (*recens illitum.*)

PRÆPARATA.

▽ destill. pectoralis, v. l. 2.

HOFMAN. *Vitulus.*) Ejus *medulla* post cervinam primum obtinet locum, ob vim emolliendi. Hujus etiam *coagulo* nonnulli Epilepsiam curare volunt.

¶ XXXIX. *Unicornu.*

Μονοκερὼς, Remena, Reem, & Reim, Hebr. Alcherchedom. Arab. Vnicornis, Einhorn. Vne Licorne. *The Unicorn.* Een Eenhorn.

Animal esse dicitur equo quoad corpus non dissimile, ungulis fissis, cornu in fronte gerens procerum.

N. *Cujus regionis incola sit nondum certum constat. Ælianus, montes esse ait in intimis Regionibus Indiæ Orientalis asperrimos & feris refertos, ubi quæ apud nos bestiæ domesticæ sunt, feras ajunt esse, ut oves, canes, capras, &c. In iis Monocerotem, quem vocant Cartazenon, numerant, eamque magnitudine ad confirmatæ ætatis equum accedere, jubaque praditum, pilis fulvis esse, &c. Nicolaus Venetus referente Andreâ Baccio invenire eam scribit, in extremis Asiæ partibus in Provincia, appellata Macina. Narrat Marcus Paulus Venetus, in quadam Provincia Indiæ Occident. ea reperiri, Regnumque Basinæ, Provinciam eam appellat. Verum Andreas Baccius illorum Monocerotem nihil aliud esse autumat, quàm Rhinocerotem. Ludovicus Vartomannus in itinere suo Æthiopico veram Monocerotis speciem descripsisse videtur, cujus duo individua in Civitate Arabiæ Mecha sibi visa asserit, cratibus incluja, quorum unum fuerit magnitudine equi 30. mensium: alterum magnitudine pulli equini unius anni, unum cornu media fronte gestantia, primum longitudine 3. cubitorum, alterum vero duorum: colore præditum balio, capite cervino, cervice non admodum procera, nec valde crinita, cruribus macilentis, & tenuibus unguibus, caprinorum in modum fissis, &c. Et hæc animalia ab Æthiopia Rege ad Saltanum Mechæ Regem missa fuisse subjungit.*

[Nostris temporibus res magis detecta est, quòd scilicet sit dens Balenæ Islandis Narvhal dictæ, à cadaveribus quibus vesci solet, quæ ad Grœnlandiam capitur. vid. Wormium, Tulpium, Bartolin.]

OFFICIN. NAT.

Cornu, (Vnicornu) quod ab Ebore distingui potest, fibris quas subtiliores exhibet, simul & solidius ac gravius ferè est, in cæteris eburnæmulatur.

Vires. *Sudoriferum est, alexipharmacum ac cordiale. Hinc laudatur adversus venena, morbos contagiosos, &c. Proficuum quoque censetur in Epilepsia infantum.*

Dosis à gr. IV. ad ℈ß. etiam integrum & ultra.

N. *Andreas Baccius qui integrum de Unicornu tractatum conscripsit, ejus fragmenta annulis includere jubet, digitisque circumferre, vel de collo, loco amuleti, suspendere ut cutim tangat.*

PRÆPARATA.

⊕ Volatile ad morbum caducum utile confici etiam potest, Liquor, Oleum, &c.

HOFMAN. *Unicornis.*) Hoc loco *D. Autor* cum veteribus eandem de *Unicornu* cantilenam faciens, *Animal flavis terretur Equo simile, ungulis fissis, & Cornu in fronte donatum.* Verum & frequentiori Mercatorum commercio in Grœnlandiam & Islandiam magno studio navigantium post *D. Autoris* obitum hoc ipsum animal cum Cornu putatitio melius detectum fuit. Ut ita excusandus sit. *Dens Balenæ est*, Islandis Narhval à cadaveribus, quibus vesci solet, sic dictus. Nascitur enim Piscis cadaver dicitur. Hic pro *Unicornu* à Magnatibus hactenus habitus fuit & ab Animali terrestri deciduus creditus. Hujus Animalis Cranium nuper Mihi videre contigit integrum, cui dentis hujus portio magna adhuc adhærebat. Qui versus polum arcticum & fretum Davis navigationes instituerunt ad elevationem Poli 54. min. & 74. grad. trium min. In freto Davis hoc animal non rarum esse referunt nautæ, qui sæpe illud ibidem viderunt, & circà Grœnlandiam capitur. Defertur etiam cum glacies fragmentis ad Islandos. Gerardus Mercator in Atlante minore quadraginta ulnas longitudine attingere ait. D. Thorlacus Seulonius Episcopus Holensis in Islandiam quondam appulisse scribit triginta ulnas superans, figura reliquis Cetis simile, pinnas duas ad

alterâ habens, tubera tria in dorso, unum in ventre, branchias nullas, dentem unicum in sinistra superioris mandibulæ parte, bipedem cubitos prominentem, teretem, striatum, acutum, nullis præterea minoribus. In vertice foramina duo, per quæ aquam ingestam rejicit evomit. vid. *Olaus Wormius in Musæo Thom. Bartholin. pro subitâ evomit. vid. Olaus Wormius in Musæo Thom. Bartholin. in observ. nov. de Unicornû.*

Virus.) In febribus malignis hujus pulvis exhibitus à ℈j. ad ʒj. in ♈ Card. b. vel sambuci sudore largo insequente, salutarem præstat usum. Nec minus in epilepsia valdè conducit. Extensè etiam frustula collo appensa amuleti vicem sustinent. Quodque virium *D. Autor* de putatitio cornû hîc refert, hoc Unicornu Groenlandico competit. Hydropicam hoc curatam vid. in *Thom. Bartholin. Centur. 5. hist. 46.*

N. Ex hoc præparari potest vulgari chemico modo prout ex aliis animalibus liquor, Sal volatile, oleum &c. in caduci miasmate expugnando egregiæ virtutis.

De Unicornu quo magis innotescat placet hîc addere quæ habet R. P. Athanasius Kircherus, Mund. Subterr. Tom. 11. p. m. 66. &c.

Nihil est in rerum natura quod tanto apud Imperatores, Reges, Principes, mundique Magnates in pretio habeatur, quàm cornu Monocerotis, *ita ut aurum, gemmæ ejus comparatione nihili ducantur. Quidnam verò illud cornu, aut ex quo animali deciduum sit, nemo est qui dicere possit. Unde in hunc usque diem Medici, Physiologi, ac plerique naturæ explaratores inter se mirum in modum decertant, lite nec dum dirempta. Dico tamen si quispiam tale animal, quod tantum tamque admirandæ virtutis cornu gestet, aut existere etiamnum, aut aliàs unquam exstitisse audaciùs negaverit, illum eadem temeritate non Sacras tantummodo paginas, sed & unà omnium historicorum fidem in dubium vocaturum. Unicornu itaque, sive Monoceros esse, certum est; qualenam tamen hoc sit, & fuerit, disceptandum relinquitur, nec res difficultate caret.*

Plinius, Ælianus *verum unicornu iis describunt symbolis, ut facilè appareat nunquam id extitisse, quod ut fabulis involutum Orbi Literario proponitur: Si enim tale foret, jam dudum, toto terrarum Orbe ita perlustrato, id utique alicubi visum fuisset, aut à Mercatoribus, qui vastas Indiæ, Tartariæque atque Africæ solitudines, in quibus stabulari dicitur, nullo non tempore terere solent, cognitum fuisset. Accedit Patrum nostrorum diligentia, qui præterquam animarum lucrum, quod unicè intendunt, per continuam explorationem, exactam quoque rerum exoticarum à Natura in dictis locis productarum notitiam, Orbi communicare non cessant, unicornu tamen quod inter exoticas animalia meritò primum locum tenere debeat, ne verbo quidem meminisse mirum est.*

P. Petrus Pais *universam Æthiopiam unà cum Imperatoris exercitu perlustravit. Cúmque omnes montium Lunæ angulos, ad originem Nili detegendam excussisset, innumerorumque animalium mentionem fecisset, de Unicornu verò nullam prorsus facit, vel alto hoc silentio suo id non existere, indigitando. Vidisse quidem dictos naturalium rerum Scriptores varia animalia uno in fronte aut naso cornu conspicua, uti de non nullis onagris, orygibus, & tandem de Rhinocerotibus pluribus docent. Onagros Indicos monocerotas esse, rudi in fronte cornu, ad radicem lato, & in turbinem paulatim vergente instructos, Oryges item; est id sylvestrium caprarum genus in Indiæ solitudinibus vagabundum, uno cornu instructum, quod ex capite emergens, paulatim in helices lineas striasque limacum instar, longitudine quatuor palmorum contortum, tandem in acumen valdè subtile terminatur, passim extat. Sed hujusmodi animalibus unicornibus, vide* P. Iohann. Philippi Marinum *in Relatione de Regno* Tom Kin, e Lao, *fusiùs agentem.*

De Rhinocerotis verò cornibus, cùm nihil tritius sit, & nos in Musæo nostro tria ostendere soleamus, nihil dico.

E quibus concludo, quæcunque hucusque de Monocerotis veri cornibus dicta sunt, de dictis animalium cornibus intelligenda esse; sed contra videtur esse, quod cornua illa tanti pretii & æstimationis, & inter Regum, Principumque thesauros asservata, sive formam, sive colorem, sive odorem spectes, nil cum dictis cornibus commune habeant. Parisiis in Ecclesia S. Dionysii, quinque circiter cubitis longum helicum more contortum asservatur: Tale quoque Argentinæ in Cathedralis Ecclesiæ Gazophylacio spectandum exhibetur longitudinis justi hominis, sed striis à Parisino differentibus, magni ponderis, coloris flavi in pallorem vergentis, extrema pars ejus tantæ crassitiei quantum pugnus explere posset. Item Venetiis ad S. Marcum similia videntur cornua exquisiti splendoris, quæ pro veris & genuinis Monocerotis cornibus divulgantur. Apud Magnum Ducem similia reperiri, aliique Italiæ Principes tenere dicuntur; adeo ubique æstimata à Principibus ut thesaurus dici non mereatur ubi dicta cornua defuerint.

Ego tamen cùm summa diligentia hujusmodi examinassem, induci non potui ut cornua animalium uti ex Rhinocerotibus patet infernè ad radicem notabilem latitudinem semper habeant, deinde paulatim in acumen terminentur aut curuum aut rectum; illa verò cornua latitudinem quatuor digitorum vix explent, equali semper crassitie donec tandem gracilescentia non in acutum, sed obtusum acumen terminentur; fierique vix posse videtur ut animal adeò longum cornu præsertim Monoceros magnitudinem equi non excedens, aut ob grave pondus radicisque tenuitatem sustinere possit, aut eo inter condensas Sylvarum arbores sine periculo illisionis aut fractionis uti possit.

Dico itaque & salvo aliorum judicio sentio, istiusmodi cornua non quadrupedum sed cetorum piscium cornua esse; quo autem indicio, expono. Retulit nonita pridem Illustrissimus Comes de Alefeld *Regi Daniæ ab intimis consiliis, vir variarum rerum scientia instructissimus, dum inter differendum de Monocerotis cornu in Musæo nostro mentio fieret. Regi suo, ait, cùm expeditionem in Septentrionalem Groenlandiæ Insulam, ad explorandum quid inde Regno emolumenti accidere posset, misisset, tandem post multos exantlatos labores, reduces retulisse, se Groenlandiæ littora peragrasse quidem; sed nec vidium, nec hominum vestigia detegere potuisse, ingentes tamen longorum cornuum acervos, quorum nonnulla sarissam æquabant, reperisse: intellexisse quoque ex vicinarum Insularum incolis, istiusmodi non cornua, sed cetorum prægrandium piscium promuscides esse, quibus se se contra Balænarum, quarum ingens Oceano glaciali copia stabulatur, insidias tuerentur: ideoque hasce belluas perpetuò se se invicem bello infestare, accidere tamen haud infrequenter, ut hæ promuscides hastiformes inter glaciatium montium scopulos violenter defixæ, tandem ad vicinarum Insularum littora appulsæ ibidem coacerventur, & complures sub arena maris quotannis reperiri, testabantur: piscem quoque se vidisse prægrandis instar lanceæ promuscide instructum.*

Atque ut veritas pateret Regi, integrum linteum ii conferti, eidem obtulisse, eaque rari muneris loco ad Principes transmissa fuisse.

Intelle-

Intellexi deinde Gisbertum van der Pole *Mercatorem Belgam & pro tempore civem Romanum, in sua officina duo cornua Monocerotis magni pretii ex Batavia ad se transmissa tenere; accessi eundem rogans, ut ea mihi talium rerum avido ostenderet, quod non illibenter fecit. Cornua sunt longitudinis novem palmorum Romanorum, crassitudo inferna pugno explebilis, striata, spiris limacum more contortis, quæ & in obtusum acumen terminantur, coloris subflavi, eboris instar pondere gravissima, mirifica in medicamentis contra venena virtutis; hæc enim imposita intra concham aliquam aqua fontana repletam, tanta eam mox imbuere virtute dixit, ut aqua ejusmodi ab Infirmo epota, mox melius habeat, & experientia se comperisse testabatur. Et cùm quàm diligentissimè de cornuum forma & ratione examen instituissem, inveni tandem, ea quadrupedum minimè esse posse, sed eorum piscium quos descripsimus, cornua seu potius promuscides esse; ac proinde jam paulò audacius asseverare cœpi, quicquid hujusmodi cornuum alicubi in Principum Gazophylaciis latet, non aliam nisi ex dictis piscibus originem sortiri; ut proinde minimè falsum sit, quod se vidisse scribit* Albertus Magnus, *cornu Monocerotis sua propria manu mensuratum, quod in crassitie palmum cum dimidio, & decem pedum longitudinem obtinebat, quod uti quadrupedum etiam maximo competere non potuit ob rationes suprà dictas, ita non aliud esse potuit nisi pragrandis alicujus piscis, ex ea, quam descripsimus specie, ex maritimo littoris fabulo, ubi illud piscis deposuerat, aut mare depulerat, effossum: tum vel potissimo argumento ad hoc credendum inducor, quòd in nullo regno tanta horum cornuum copia, quàm in Anglia reperiri dicatur. Cùm enim nullum animal quod hujusmodi cornu formam exprimat in toto regno reperiatur, & pleraque ad littora maris effossa dicantur; facilè cuilibet hinc patet, ea ex vicino mari glaciali vel appulsa, vel ab iisdem piscibus in Anglicis littoribus decussa, fabuloque tumulata, suo tempore inventa, & pro monocerotis cornu divendita fuisse.*

Unde relicta fabulosa narratione de Monocerote à Plinio & Æliano *descripto, cùm nullibi terrarum locorumque tale animal visum sit, congruentius hujusmodi cornua, quæ passim reperiuntur, non quadrupedum sed piscium exuvias esse, asseremus.*

¶ *XL. Ursus.*

Ἄρκτος, Bär. Un Ours. *A Bear.* Een Beyr/ Beyre.

Animal est crudele, catarrhosum, phlegmaticum, capite imbecillo, lumbis robustissimis, lascivum. Inimicatur equis, asinis, leonibus, dormit septimanas aliquot continuas.

OFFICIN. NAT.

1. *Pinguedo.* 2. *Fel.* 3. *Oculus.*

Vires.

1. *Pinguedo* calfacit, resolvit, emollit, discutit, &c.

Usus præcipui in alopecia (*illita cum mure combusto*) medetur doloribus arthriticis, parotidibus, (Ohren flamm/ (*axungiâ ejus & cerâ ana in Empl. redactâ.*) ulcera crurum tibiarumque sanat.

N. 1. *In Hernia s. Enterocele uterique prolapsu, mulierc ularum vulgare remedium* (*dorso s. ossi sacro illita.*)

N. 2. *In usu externo pinguedinis hujus observare expedit, quod pilis albedinem conciliat.*

2. *Fel* commendatur intrinsecus ad morbum comitialem, ad asthma, & icterum.

Extrinsecus ad ulcera cancrosa ac serpentia (*illitum,*) ad odontalgiam, oculorum hebetudinem, &c.

N. *In Finlandia ubi ursorum datur copia, vulgatum rusticis est, fel exiccatum instar Panaceæ exhibere, sudoreque superveniente morbos quàm plurimos fuisse solutos audivi.*

3. *Oculus* dexter effossus, exiccatus & infantibus appensus, terrorem quibus in somnis vexantur arcere dicitur.

Sunt & qui ajunt, oculum ursi sinistro brachio alligatum, quartanam fugare.

HOFMAN. *Ursus.*) Hujus *pinguedo* calefacit, resolvit, emollit, discutit &c. medetur doloribus arthriticis, in herniâ ac uteri prolapsu commendatur cum gossypio ossi sacro impositus. *Ursi albi pinguedo* pro magno arcano cosmetico commendatur. *Ursi fel exsiccatum* egregium est diaphoreticum in plurimis affectibus utilissimum.

¶ *XLI. Vulpes.*

Ἀλώπηξ, Fuchs. Un Renard. *The Fox.* Een Vos.

Est animal astutissimum, naturæ caninæ quodammodo particeps.

N. *Vulpium genera tria in Suecia ac Finlandia vulgaria comperi, nimirum præter vulgares dantur ibidem nigræ & crucigeræ, lineâ scilicet nigrâ, secundum longitudinem à capite ad caudam per dorsum decurrente.*

OFFICIN. NAT.

1. *Pinguedo.* 2. *Pulmo.* 3. *Iecur.* 4. *Fel.* 5. *Lien.* 6. *Pellis.* 7. *Sanguis.* 8. *Integra Vulpes.* 9. *Stercus.*

Vires.

1. *Pinguedo* auxilio est convulsionibus, contracturis, tremoribus, &c. (*illita*;) aurium doloribus, vulneribus capitis & alopeciis.

[Lingua pro acuendo visu appenditur.]

2. *Pulmo* consolidat, abstergit, hinc valet ad vitia pulmonum & angustiam pectoris, (*exiccatus salsem & combustus.*)

3. *Iecur* Hepaticis & Spleneticis confert, (*similis modo ut pulmo adhibitum.*)

4. *Fel,* Oculorum Pterygio succurrit (*illitum.*)

5. *Lien,* Lienis duritiei ac tumori medetur, (*impositus.*)

6. *Pellis pilosa* membris refrigeratis ac articulis morbo infestatis feliciter imponitur.

7. *Sanguis* arefactus & tritus calculo Renum & Vesicæ medetur: idem felicius præstare perhibetur sanguis recens, *potus ad cyath. scilicet vel abdomini, pubi, inguinibus ac renibus illitus.*

8. *Vulpes integra, vel caro ejus combusta,* ad vitia pectoris commendatur.

Vulpes in aqua vel oleo optimè cocta, nervinis affectibus ideoque contracturis ac doloribus articulor. medetur (*si locus affectus eo lavetur.*)

9. *Stercus* scabritiem cutis sanat (*cum + illitum.*)

PRÆ-

PRÆPARATA.

1. *Ol. Vulpinum v. Dispens.*
2. *Loch de Pulmone Vulpis. Vid. Dispens.*
3. *Pulmo præparatus s. lotus & exiccatus.*
4. *Parari etiam potest Extractum pulmonis.*

HOFMAN. *Vulpes.*) Hujus *pinguedo* in affectibus nervosi generis commendatur, convulsionibus scilicet, contracturis, tremoribus &c. Hâc si mulierum calceos vel indusium inungas, castas illas permingunt. *Lingua* ejus maximè commendatur Mense Martio excisa ex viva vel modò occisa vulpe & exsiccata, atque usus tempore in vino macerata vulnerique calida admota extrahit omnia; etiam ex profundis partibus *D. Villar Schneiderus* ægroto cuidam, cui Pulmo globulo tormentario laceratus, & frequenti sanguinis exspuitione frusta pulmonis ejecit, Medicamentum conficiendum curavit ex pulmone vulpis cruento adhuc & recenti statim ex vulpe exempto, qui in aquâ symphyti leniter coctus fuit, deindè minutissimè concisus, cui admixta fuêre conserva radic. symphyt. fl. symphyti, amyli & in primis sarcocolla purgata, lota & lacte muliebri nutrita. Quo felicissimo cum successu usus fuit. Et nulla ferè datur Aqua antiphthisica aut Asthmatica quam pulmones vulpis non ingrediantur vid. Thesaur. nostr. Pharmaceutic. sect. 1. num. IX. X. XI. seq.

Testes vulpis exsiccati venerem stimulant intus assumpti.

CLASSIS II.

De Avibus.

¶ *XLII. Accipiter.*

Habuk, Habich. Un Oiseau de Proye. *The Hawk, Spar-Havvk, Saker, Falcon.* Een Roof-Vogel / een Habick / een Valck / of Sperwer.

Volucris est rapax, vorax & audax, visu forti prædita.

OFFICIN. NAT.

1. *Accipiter integer.* 2. *Adeps* & 3. *Excrementa.*

1. Integer oculorum vitiis succurrit, (*in oleo cocus, oculoque inunctus.*)

Idem sentiendum & 2. *de Adipe*: super omnibus vitiis *oculis* medetur, (*oleum illud illitum.*)

3. *Excrementa* calefactoria vi adeò pollent, ut à Galeno ex foro Medico eliminentur, nihilominus tamen sunt, qui oculorum vitiis arcendis adhibeant, alii ad partum promovendum, *exhibita vel in suffitu adhibita.* (Hippocrates & Plinius ad sterilitatem emendandam propinant.)

¶ *XLIII. Alauda.*

Κόρυς, Alauda, Cassita, Galerita, Lerch. Une Aloüette. *The Lark.* Een Leeuwerck.

Alauda { cristata, *hæc prævalet.* / non cristata.

OFFICIN. NAT.

1. *Cor s. integra ales* & 2. *Sanguis.*

Vires.

1. *Cor* (*Alaudæ cristatæ*) femori alligatum arcere colicum dolorem ajunt, idem quoque de *Corde* recenti devorato perhibent, ut & de integra Alauda, *tosta vel unà cum pennis incinerata, quæ Dosi* ʒ. *seu cochl.* 1. *ac* 2. *per dies aliquot exhiberi poterit.*

2. *Sanguis recens* ex aceto acri aut vino calido haustus, calculosis efficacissimè subvenit.

¶ *XLIV. Alcedo.*

Ἀλκύων, Halcyon, Eiß-Vogel / Eisengart. La Elicon. *Halcyon*, or *Kings-fisher.* Een Yß-vogel / die op de Zee nestelt.

Avis est speciosa, passere paulo amplior, rostro longo, colore tùm cæruleo, tùm viridi, tùm purpureo, juxta glaciem rivulorum degens.

OFFICIN.

Cor, quod siccatum & collo infantum appensum comitialem morbum arcere volunt.

¶ *XLV. Anas.*

Hnta, Andt / Endt-Vogel / Endt. Une Cane, ou Canard. *A Duck* or *Drake.* Een Ent Ent-vogel / Entrick / en Woorde.

Est { Domestica. / Sylvestris.

Culinaris potissimùm est, gignit crassos, melancholicos & superfluos humores.

OFFICIN. NAT.

1. *Anas viva.* 2. *Adeps.* 3. *Sanguis.* 4. *Fimus.*

Vires.

1. *Viva* sedat dolores colicos, *si ventri imponatur, parte deplumata.*

2. *Adeps* calf. humect. moll. diger. resolvit. Eapropter eo utimur in dolore interno & externo, scilicet laterum, artuum, in nervorum frigida intemperie, &c.

N. *Adeps hic primas præ reliquis habet & præcipuè Anatis sylv.*

3. *Sanguis* alexipharmacus est, & hinc in antidota nonnunquam *admittur.*

4. *Fimus* morsui venenatorum animalium imponitur.

¶ *XLVI. Anser.*

Χὴν, veter. Ganza, Ganß. Une Oye. *The Goose, and Gander* or *Stegg.* Een Ganß.

Anser { Domesticus. / Sylvestris, *hic in officinis præfertur.*

Anser itidem culinaris maximè est, alimentum præbens excrementitium & melancholicum.

OFFICIN. NAT.

1. *Pinguedo.* 2. *Sanguis.* 3. *Stercus.* 4. *Cuticula pedum.*

Vires.

1. *Pinguedo* calore suillam superat, suæque subtilitatis ratione promptiùs penetrat ac resolvit, ideoque rectè per anum injicitur, ad obtundendam erosionem in alvo corporis sitam, alopecias capillis

explet, rimis labiorum medetur, tinnitui aurium succurrit, (*auribus indita,*) spasmum nervosque rigidos sanat, (*pinguedo ex ansere, farcito carne cati, aliisque nervinis herbis, & assato collecta*) alvum laxat, præcipuè infantum, *umbilico inditum, ventrive impositum.*

2. *Sanguis* Alexipharmacus habetur.

Dosis ad ℥ ij.

[Exhibetur in melancholicis affectibus cancro, &c. ad humoris malignitatem demulcendam.]

Externè pruritum tollit.

3. *Stercus* calfacit & siccat vehementer, incidit, aperit menses, secundinam & urinas potenter movet.

Hinc maximi usus in morbo regio, Scorbuto, Hydrope, *cum cochleari urinæ Capræ vel Vituli destillata, continuarique potest ejus usus in dies aliquot* (8.) idem & tussi moderi perhibetur.

N. 1. *Adeo calfacit ut & gramina, in quæ deciderit, urat, unde & à Galeno inutile judicatur.*

N. 2. *Præfertur viridiusculum in pratis tempore Verno collectum, quod siccatum calore moderato & pulverisatum à ℥ß. ad ℥ j. exhiberi poterit.*

Alii in potu recens exhibent, cum liquore conveniente tran fusum.

Dosis ℥ j. *vel* ℥ ij.

[Stercus anseris masculi sagittas & globulos extrahit.]

4. *Cuticula pedum* exiccata & pulverisata ob astringendi vim commendatur in profluvio mensium sistendo.

Dosis ℥ß.

Extrinsecus cum successu pernioni imponitur.

N. *Sunt & qui Medicamentis Antictericis admisceat.*

HOFMAN. *Anser.*) Hujus *Stercus* contrà icterum commendatur, ob Sal volatile aperitivum & abstersivum sulphureum, ob quod etiam in scorbuto commendatur, id quod testatur historia civitatis Preibergensis obsessæ à militari exercitu, ubi milites scorbutici cum lacunis fimetorum fuere curati. Unde exsiccat & valdè calefacit, ut in ejusmodi locis, ubi colligitur, nullæ crescant herbæ aut gramina. Pellit urinam & menses. Quidam decoctum etiam exinde conficiunt. Sal volatile & oleum crassum per destillationem inde quoque elici potest.

N. Anserem album cursu tamdiu defatiga, donec reddat excrementum, hoc calidum paronychiis impositum mirificè curat.

¶ XLVII. *Ardea.*

Ἐρώδιος, Reyer/ Reigl. Heron. *The Heron, Hern, or Osprey, The Bitter.* Een Reyger.

OFFICIN. NAT.

Pinguedo s. Axungia.

Vires.

Pinguedinis hujus rarus usus est in Medicina, lenire tamen dicitur podagricos dolores, oculorumque nebulas discutere, & visum clarificare (*illita.*) Hinc & surdastris conferre (*indita auribus.*)

N. *Prostat nihilominus in gratiam piscatorum, qui inde faciunt quo pisces alliciant.*

Nimirum.

Pisces quia ardeam odio persequuntur, hujus odore concurrunt, ardeam seu hostem invasuri.

¶ XLVIII. *Ciconia.*

Πέλαργος, Storch. Cicogne. *The Storck.* Een Opevaer.

OFFICIN. NAT.

1. *Ciconia ipsa.* 2. *Stercus.* 3. *Ventriculus.* 4. *Axungia.* 5. *Fel.*

Vires.

1. *Ciconia* vim habet alexipharmacam insignem, adeò ut contra omnis generis venena & inprimis contra pestem præstantissima censeatur, (*comesta vel cinis ejus assumptus,*) insuper nervosis & articularibus affectibus succurrit.

2. *Stercus* si ex ▽ hauriatur comitialibus aliisque morbis capitis prodesse credunt. *Crato.*

3. *Ventriculus* exiccatus ac pulverisatus pro maximo secreto habetur in venenis.

N. *Alii solam tunicam interiorem malunt.*

4. *Axungia* podagricis & tremulis articulis utiliter illinitur.

5. *Fel* ad oculorum vitia commendatur.

PRÆPARATA.

1. ▽ *Antepileptica.*

Fit ex pullo Ciconiæ integro, id est, deplumato, & exenterato, atque in frusta dissecto, admixtis antepilepticis aliis ex MB ♃ando.

2. *Ol. stillatitium quod sat copiosum fundit.*

3. *Sal volatile quod itidem copiosè in destillatione exhibet.*

4. *Arcanum Alexipharmacum de Ciconia. vide l. 2. c. 51.*

HOFMAN. *Ciconia.*) Vim habet alexipharmacam & antitinicam, in primis in Essentiam redacta cum Sale ejus volatili.

¶ XLIX. *Columba.*

Περιστερά, ρὸς, Daube. Pigeon. *A Dove, pigeon, or Culver.* Een Duyve/ Doffer/ ofte Duyverick.

Avis est admodum fœcunda, calidissima, cerealibus vivens.

Columba est { Domestica, Hauß Daub/ *A House Dove.* Een Huys-Duyve. Sylvestris, Turtur, Turtel Daub/ *A Turtle-Dove.* Een Tortel-Duyve. *v. suo loco.*

OFFICIN. NAT.

1. *Columba tota.* 2. *Sanguis.* 3. *Tunica ventriculi.* 4. *Fimus.*

Vires.

1. *Columba viva* per medium dissecta, capitique dum sanguine adhuc calet, imposita, feroces humores mitigat, melancholicam tristitiam discutit.

Hinc convenientissimum Medicamen est in Phrenitide, Cephalalgia, Melancholia, Podagra.

2. *Sanguis* tepens oculis instillatus, dolorem, lippitudinemque sedat suffusiones sanguinemque discutit, vulnera recentia curat: Peculiariter cruorem è men-

membranis cerebri erumpentem cohibet, podagricum dolorem mitigat.

N. 1. *Præfertur sanguis columbi maris, idque sub ala dextra elicitum (ob naturam ejus calidiorem.)*

N. 2. *Succus sanguinolentus ex pennarum calamis expressus sanguini substitui aptus est, præferturque è pullis columbarum.*

2. *Tunica ventriculi* exiccata & pulverisata commendatur in Dysenteria.

4. *Fimus* vehementer excalefacit, (*ob nitrosam facultatem, quâ maximè pollet,*) ideoque urit, discutit, ruborem cutis sanguinem alliciendo excitat.

Hinc usus frequentis in Cataplasmatis & Emplastris rubificantibus. Sic tritus & cribratus, cumque semine nasturtii impositus, facit ad affectus inveteratos.

Cujusmodi sunt:

Arthritides, Hemicrania, Vertigo, Cephalæa, dolores inveterati in lateribus, scapulis, cervice ac lumbis, dolores colici, affectus apoplectici, lethargici, & simil.

Sic strumas aliosque tumores discutit, (*cum hordeacea farina & ✠o mixtus & impositus*) alopeciæ succurrit (*illitus*) Colicis confert, (*in Clysteribus*) defluxiones ad genua delabentes discutit, (*cum sal. & ☍.*)

Internè calculum atterit & urinam pellit.

(Dosis ℈ j. ad ℈ ij.)

PRÆPARATA.

[Empl. de stercore columbino ad catarrhos capitis.]

HOFMAN. *Columba.*) Usus columbæ sylvestris proclivitati calculosæ summè proficuus etiam deprædicatur, inde, quia ex stercore columbino ferax Nitri copia facillimo artificio elicitur, undè colligunt efficacem qualitatem in stercore ad calculum frangendum. Si enim, inquiunt, in stercore excremento vitæ nullatenus capaci, quidni nobiliores & augustiores ex sanguine per digestionem & multiplicem circulationem ad vim vitalem spetificam animalis induendam præparato potentias speremus? Præparandi rationem talem tradunt. Palumbem strangulatu exanimatum plumis & extis exutum sale & macere conspersum ollulæ vernice ex lithargyrio & plumbo obductæ vino, cui pernoctaverit petroselini manipulus, prius infuso immitte: operculo obturato, sat elixato, & denuo carnes unà cum jusculo absumito.

¶ L. Cornix.

Κορώνη, Kraye. *The Crovv*, and *Rook*, (With some) *A Chough*, *Davv*, and *Iack-davv*. Een Kraeye/ ofte Rauwe.

Vires. *Fimum in vino potum, dysenteriam sanare tradit Kyranides.*

¶ LI. Corvus.

Κόραξ, Raab/ Rappe. *A Raven*, some call it *a Crovv*. Een Raven ofte Kraeye.

OFFICIN. NAT.

1. *Pulli.* 2. *Cerebrum.* 3. *Pinguedo & Sanguis.* 4. *Stercus.*

Vires.

1. *Pulli Corvor.* incinerati commendantur ad comitialem morbum.

Dosis ℥ j. singulis diebus 2. vel 3. exhibitum.

Sic & cinis corvorum ad Podagram & Alphos commendatur.

2. *Cerebrum* commendatur itidem ad Epilepsiam.

3. *Pinguedo ac Sanguis* capillos reddit nigros, id quod & de ovis affirmant.

4. *Stercus* Infantum tussim, doloremque dentium sedare ajunt, (*de collo suspensum.*)

5. *Ova*, sunt qui in Dysenteria exhibent, N. 1. ij. *Gabelchover.*

¶ LII. Coturnix.

Ὄρνυξ, Wachtel. *The Quail.* Een Quackel ofte een Quartel.

N. *Comesta Coturnix, noxia esse creditur spasmo obnoxiis.*

OFFICIN. NAT.

1. *Pinguedo.* & 2. *Excrementa.*

Vires.

1. *Pinguedo* oculis prodest maculas abstergendo.

2. *Excrementa* Coturnicum helleboro vescentium, (*quod ipsis, ut quidam scribunt, in alimentum cedit,*) singulari proprietate quadam conferre Epilepsiis quidam volunt.

¶ LIII. Cuculus.

Κόκκυξ, Gucker/ Guckang/ Kuckug. *The Cuckovv.* Een Koeckoeck.

OFFICIN. NAT.

1. *Cuculus.* 2. *ipse fimus.*

Vires.

1. *Cuculus* ustus commendatur ad calculum, ventriculi dolorem & humiditatem. *Rondel.*

Datur & utiliter febricitantibus paroxysmi tempore, medetur Epilepticis, &c.

2. *Fimus* morsum canis rabidi curat, (*potus.*)

[Pinguedo ad Calvitiem ex siccitate conducit.]

¶ LIV. Ficedula.

Συκαλὶς, Ficedula, à ficuum esu sic dicta, German. Schnepffe/ Wustling. *A Fig-Eater, A Gnatsnapper, like a Nightingale.* Een Mugge-Vinck/ Een Vygeeter.

Vires. *In cibo visum acuere dicitur.*

¶ LV. Gallus, Gallina.

Est { Mas, ἀλέκτωρ, Gallus, Han. *A Cock.* Een Haen.
Fœmina, ἀλεκτωρὶς, Gallina, Henne/ Hun. *A Hen.* Hinne/ Hen/ Hoen.

N. *Gallus castratus Capo dici solet, seu Capus.*

OFFICIN. NAT.

1. *Gallina (seu Gallus) integra.* 2. *Cerebrum.* 3. *Tunica ventriculi.* 4. *Testiculi.* 5. *Fel.* 6. *Pinguedo.* 7. *Guttur.* 8. *Stercus.* 9. *Ova.*

Vires.

1. *Gallina* dissecta [præferunt nigram] sanguine adhuc calente imponitur capiti in phrenitide, cephalalgia, &c. Morsibus itidem venenatorum animalium simili ratione mederi ajunt: anthracibus imposita venenum elicit, nec prætereundum, quod sanguinis eruptionem in vulneribus recentibus sistat.

1. Viva Gallina (Gallus) circa anum deplumata è bubonibus venenum extrahit, (*imposita.*)

PRÆPARATA.

1. *Gelus. decoctum Gelatinum Gallinæ (veteris.)* Fit ex carne Gallinæ in frusta concisæ, additisque pedibus vituli, vervecis, aut carne bovina per se in diplomate horas aliquot, (sex, sept.) vase clauso cocta & expressa.

N. *Addi possunt aromata & ∇a cordiales prout libet.*

Vires. *Insigne est nutritivum & corroborativum.*

2. *Contusum*, fit itidem ex carne Gallinacea, quæ coquitur, donec caro ab ossibus decidat; hinc contunditur una cum ossibus, fitque expressio cum vino miscenda, & pro libitu aromatizanda.

N. *Gallinarum caro melior est quam Gallorum, nisi sint castrati, nigrarum verò quæ non peperernnt melior est & levior.*

3. *Ius Galli veteris:* Gallus antiquus (annor. 2. 3. 4.) fatigetur optimè, donec lassitudine cadat: Hinc trucidetur, deplumetur, exenteretur, farciaturque medicamentis idoneis, coquaturque in aliquot mensuris aquæ, donec caro ab ossibus ferè decidat: Hinc colatur.

Vires. *Ius illud per se vim habet molliendi, & ob nitrosas partes quibus decrepitum illud animal præditum est, quæque fatigatione illâ exaltatæ sunt, virtute pollet incidendi, abstergendi, alvum ciendi, idque multò magis, si in eo Medicamenta similium facultatum incoquantur. Hinc celeberrimum est in dolore colico (colatum cum purgantibus & discutientibus.) In tussi tartaroque pulmonum (cum bechicis elixum,) &c.*

2. *Cerebrum* vim habet incrassandi, fluxusque compescendi.

E. gr.

Fluxum alvi, (*in vino sumptum*) gingivis ad dentitionem à mulieribus illinitur.

3. *Tunica interior* ventriculi extracta, siccata, (ad Solem,) & pulverisata, singularem vim habet cùm astringendi & corroborandi ventriculum, adeoque vomitum, & fluxum alvi compescendi, tùm & calculum comminuendi.

4. *Testiculi* deperditas in morbis vires mirificè restituere dicuntur, semen prolificum suppeditant, & Venereas vires roborant, (*recenter usurpati,*) febribus itidem medentur, (*assumpti.*)

5. *Fel* maculas cutis aufert, (*illitum:*) oculis convenit.

6. *Pinguedo* Gallinarum & Caponum calfac. humect. emoll. lenit, mediaque inter anserinam & suillam existit, harumque acrimoniam obtundit, convenit labiorum rimis, aurium doloribus, oculorum pustulis.

7. *Guttur Galli* ustum & non consumptum, sed tostum & exiccatum, sub noctem ante cœnam exhibitum, proprietate sanat mictionem involuntariam nocturnam. *Solenand. s.* 4. *cons.* 11.

8. *Stercus* omnia eadem præstare aptum est, quæ columbinum, sed inefficacius, privatim tamen colico & uterino dolori convenit. Valet itidem maximè ad icterum, calculum & urinæ suppressionem.

[Abscessus morbi lateralis disrumpit.]

N. *Præstantius habetur id, quod in stercore album est.*

Dosis ʒß. manè ac vesperi ♂ ♀ continuis 4. vel 5. exhibitum. *Querc. Pharm. rest. c.* 21.

Extrinsecus exiccat achores capitis, aliamque scabiem manantem (cinis insperſus.)

Luteum stercoris consolidat Vesicæ exulcerationem, *assatum in butyro recenti, vel oleo olivarum, atque conjectum in frigidam, ut fordes secedant, & liquor olei supernatet, in ductum penis injiciendus. Harm.*

9. *Ova* Medicinę exhibent testas, membranulas, ovi albumen, vitellumque.

Testæ vim habent Lithontripticam, tartareamque mucilaginem incidendi.

Membranulæ vim habent diaphoreticam intrinsecus & extrinsecus adhibitæ, (*præputioque imponuntur infantum.*)

Albumen vim habet refrigerandi, adstringendi, agglutinandi.

Ususque crebri est in oculor. rubedine, in conglutinatione vulnerum (cum bolo commun.) in fracturis, &c. Inservit & anacollematis.

[Albuminis pars illa quæ Galaza & Galatura dicitur, in oculorum doloribus & vulneribus Dei Virtus ab aliquo dicta.]

N. *Hippocrates exhibet febricitantibus albumina N. 3. aut 4. ad refrigerandum & egerendum.*

Vitellus ovi vim habet anodynam maturandi, digerendi, laxandi, proindè usus celebertimi clysteribus immiscetur, quin & cum salis tantillo mixtum infantum umbilico (*in testa juglandis*) imponi solet ad ciendam alvum.

[Lapillus Alectorius in ventriculo decrepiti roboris in thoro geniali conciliare putatur.]

PRÆPARATA.

Paratur inde oleum quod crebri usus est in consolidatione vulnerum, rimar. in maturatione tumorum ad Hernias. &c. *Videatur Dispens. Aug. & Norimb.*

N. *Fit inde potus puerperis nostratibus usitatissimus, vulgò* Seiff. *dictus.*

℔. Vitell. ovi N. 2. vel 3. Aquæ. Mens. 1. Vini M. ½. (plus minus) coquantur optimè pro potu.

[Oleum ex albumine articulare paratur.]

HOFMAN. *Gallus Gallina.*) *Gallus* circà anum deplumatus ex bubonibus venenum extrahit. *Petrus à Castro in observ. Medic.* §. 34. tempore pestis ad fugendum buboris virus jubet Galli podicem detractâ caudâ deplumatum apponere apostemati, sic Gallum ad se trahere venenum ac mori, quo mortuo alium semper substituendum, donec unus vivus remanserit.

Morsibus itidem venenatorum animalium.) cum idem à *Castro* sole Scorpii signum transeunte à Scorpio nigro morsus esset, digitum in gallinæ anum immisit, cessavitque dolor, licet intrà annum rursus eum idem invaserit dolor. *Rhodius cent. I. obs.* 90.

3. *Tunica interior ventriculi siccata singularem vim habet corroborandi ventriculum.*) Unde in debilitate stomachi laudatur. *Verum Galenus II. de Simplic. medic facult.* scribit, se vana hanc promissionem expertum esse. Unde *Cl. Helmontius de Lithiasi cap.* 7. §. 28. cum vita, inquit, bruti vis fermentalis viscerum unà extinguitur.

N. *Crista Galli* ad dentitionem infantum difficilem facit, facta gingivæ affrictione cum ejus sanguine adhuc calente per vices.

N. *Gutture*

N *Guttur Galli* exsiccatum & pulverisatum sub noctem in tantillo vini rubri adstringentis adsumptum mictionem sanat involuntariam *Forestus Lib. 21. observ. 21.*

3. Ova) Sunt tanquam simulacrum universi, & analogiâ quâdam quaternarium elementorum numerum repræsentantia. Adest concavitas aëre plena, albumen aquæ elementum, vitellus ignis sphæram, & cortex terram designat. In his duplex viget virtus plastica & nutritiva. Albumen, cui particula albitans semen galli supplens innatat, primum dat pullo augmentum, seminis ideam referens, postremò verò vitellus solidioris & nutritivæ magis virtutis. Excluso jam pullo reliquiæ aliquæ de vitello supersunt, quo uno aut altero die nullus cibi indigus fœtus victitare possit.

Vitellus vim habet anodynam, maturat, digerit, laxat. Particula vitelli indita cum nodulo ex linteo facto in anum loco suppositorii adhibetur. *Ex hoc oleum* exprimitur quod crebri usûs est in vulnerum consolidatione, rimarum, tumorum maturatione &c.

N. Notum est quid de Lapide Alectorio Autores passim commententur, quasi inter fabulas referri mereatur eò quòd in Ventriculo Galli aut Capi decrepiti generetur. Sed Anno 1672. d. 21. Martii hisce meis videns oculis sanctè affirmo, *Lapidem* illum in Capi decrepiti ventriculo dissecto fuisse repertum, in parte suprema colore albo obscuro in infimâ sanguineis punctulis rotundum ad nucis avellanæ majoris magnitudinem. Ut ita in Mineralium classe locum non inveniat.

Varios ipsi adsignant vires. Ori inclusum sitim & cordis æstum sedare, experimentis confirmant; Gestatus aut ore detentus victoriam conciliare, venerem excitare, mulieribus virorum gratiam creare, constantiam & eloquentiam gestanti tribuere credunt.

¶ *LVI. Grus.*

Ἱέραξ, Ein Kran / Kranich. *A Crane.* Een Krane.

Vipio i. e. pullus Gruum.

OFFICIN. NAT.

1. *Grus integer.* 2. *Pinguedo.* 3. *Fel.* 4. *Caput, Oculi, Ventriculus.* 5. *Medulla tibiæ.*

Vires.

1. Avis hæc quia nervosa est, nervosis ac membranosis partibus peculiariter convenire statuitur.

Hinc usus ejus commendatur in doloribus colicis.

2. *Pinguedo* surditati auxilio est, (*auribus instillata*) Lienis duritiem, aliosque tumores renitentes emollit (*cum ✣ scyllitico subacta*) rigori cervic. velocissimè succurrit.

N. *Ejusdem naturæ esse dicitur cujus anserina pinguedo.*

3. *Fel* oculis prodest.

4. *Caput, Oculi, Ventriculus*, pulverisata fistulis, cancris, & varicosis ulceribus inspergunturs.

5. *Medulla tibiæ* inservit unguento Ophthalmico inde parando.

¶ *LVII. Hirundo.*

Χελιδὼν, χελιδὼν, Schwalb / Schwalbin / *A Swallow.* Een Swaluwe / Swaelve. Swalewe / ofte Swalesme.

- Domestica — Hauß Schwalb. *Domestick, or House Swallow.* Huys-Swaluwe.
  - major cum macula rubra sub gutture,
  - minor sine illa macula.
- Sylvest.
  - Riparia, Wasser-Schwalb. *Bank-Swallow, or Water-Swallow.* Een Water Swaluwe
  - Muraria, Spir-Schwalb. *Wall Swallow, or Rock Swallow.* Een Muer-Swaluwe.

Domesticæ in ædibus nidificant.

Ripariæ in ripis aquarum inhabitant, unde & aquaticæ dicuntur.

Murariæ nidos suos muris templorum seu parietibus aut rupibus appendunt.

N. *Prævalent Ripariæ.*

OFFICIN. NAT.

1. *Integra.* 2. *Cor.* 3. *Sanguis.* 4. *Lapilli.* 5. *Nidus.* 6. *Stercus.*

Vires.

1. *Integræ* Epilepsiæ specificè subveniunt, oculorum hebetudini, lippitudini, (*cinis cum melle illitus*) Anginæ ac Uvulæ inflammatæ medentur, *comestæ vel assumptus earum cinis.*)

2. *Cor*, Epilepsiæ itidem conferre, memoriamque roborare ajunt: alii contra quartanam devorant.

3. *Sanguinem* peculiariter oculis conferre volunt, præferunt a. sub ala dextra extractum.

4. *Lapillus* in pullor. nonnullorum ventriculo, (rarò licet) invenitur. Chelidonius dictus, grani lentis vel pisi magnitudine. Hunc Epilepsiæ pueroruum convenire volunt, (*brachio alligatum vel collo suspensum.*)

N. *Ferunt crescente ☾ hunc potissimùm inveniri, atque in pullo primogeniti: aly mense Augusto circiter plenilunium eximunt.*

5. *Nidus* auxilio anginæ est (*extrinsecus impositus:*) oculorum rubedini medetur, ictui viperino convenit; *impositus.*

6. *Stercus* calfacit impensè, discutit, acre est.

Usus præcipui in morsibus canis rabidi, (*intrinsecus & extrinsecus,*) in doloribus colicis & nephriticis, [*propinatum*;] alvum irritat, [*subditum.*]

PRÆPAR.

Aqua hirundinum fit usitatiùs ex Ripariis, *v. Dispens.* Aug.

HOFMAN. *Hirundo.*) integra vi pollet specificâ aut Epileptica; *Aqua exinde destillata* Sale ejus volatili imprægnata contrà caducum admirandæ *est virtutis. Cor* epilepsiæ itidem confert.

4 *Lapillus* in pullorum nonnullorum ventriculo (rarò licet) invenitur.) Hic *Chelidonius* dicitur ab hirundine, eò quòd in ventriculis eorum inveniri putetur. Lapillus est exiguæ magnitudine seminis lini, figurâ hemisphæricâ, colore luteo obscuro splendente, parte convexâ & rotundiore, purpureo & nigricante parte sensili. Dicunt in ventriculis hirundinum juvenum inveniri, quibus à matre mox ubi excluſi fuerint devorandus exhibetur; Cum pulli hos lapillos habent, ita insident nido, ut rostra conjungant. *Anshelmus Boëtius* se in hirundinibus sæpè eum quæsiviſse ait, sed non inveniſse. Afferuntur etiam ex Melitensi Insulâ *Lapilli chelidonii*, qui huic descriptioni conveniunt, quos incolæ oculos serpentum vocant petrificatos.

Hunc Epilepsiæ puerorum convenire volunt.) Ad Epilepsiam commendant Capiti aut auribus impositum, item ad antiquos capitis dolores, quartanam, epatis affectus, maniam & Melancholiam gestatus extollitur. Gestantem credunt omnibus gratum & acceptum facere, Principum favorem conciliare &c.

5. *Nidus auxilio Anginæ est.*) Sed nonnulli hoc improbant. Et scribit *Mercurialis*, practicos plerosque malè consilium Veterum intelligentes statuere, hanc vim inesse nido hirundinis, cum tamen eam habeat avis. Verùm licet vis quædam specifica contrà anginam ipsi etiam insit avi, tamen experientia constat ipsum etiam nidum prodesse, & vis illa absque dubio nido inest ob excrementa pullorum hirundinum Sale volatili abundantia, ex quo vis resolvendi & discutiendi resultat.

¶ LVIII. *Milvus, Milvius.*

Ἰκτῖνος Wey / Weyhe / Wuwe / Rüttelweyh / Hüner-Dieb. *The Kite, Glead,* or *Puttock.* Een Gier / Rieckendief / of Hoof-vogel.

Animal est è genere Accipitrum acuti visus, articularibus morbis obnoxius.

Est { niger, robustus, hic usitatior. / Major { rufus propemodum, regalis dictus. / Minor, rubeus, rother Weyh. *The red Kite.* Een Roo Wouwe.

OFFICIN. NAT.

1. *Milvus incineratus.* 2. *Caput.* 3. *Epar.* 4. *Sanguis.* 5. *Fel.* 6. *Stercus.* 7. *Pinguedo.*

1. *Milvus* incineratus Podagræ, Epilepsiæque subvenire dicitur, (*exhibitus.*)

Dosis ℈ß. ad ℈j.

2. Idem *de capite* affirmant: ac *Epate incineratis.*

3. *Epar* insuper oculorum Medicamentis adhibetur.

4. *Sanguis* podagricos juvat, (*cum Urtica mixtus & impositus.*)

5. *Fel* Ocularibus additur.

6. *Stercus*, articulis cum successu imponitur.

7. *Pinguedo*, articulorum doloribus illinitur.

PRÆPARATA.

Sunt qui Milvum vivum in F. Eq. 40. & macerandum sepeliunt, & ex vermibus, qui ex eo procreantur, unguentum ad dolores podagricos conficiunt. *Aldrovand.*

HOFMAN. *Milvus, Milvius.)* In hujus *carne exsiccatâ, capite, epate, & cruore,* specificum latet anti-arthriticum.

¶ LIX. *Motacilla.*

Passer aquaticus. Bach-Stelze / Queck-Stelze. *A Wag-tail,* or *a Washer. A Water-Sparrow.* Een Quickstaert. { alba κέλλυρος / flava minor.

Avis est circa fluentes præcipuè degens, cauda tremula.

OFFICIN. NAT.

Ipsamet integra avis. Cujus vis mirè prædicatur in atterendo calculo, (*pulvis potus.*)

¶ LX. *Noctua.*

Ἴραξ, Nacht-Eule / Stein-Eule / Rautz. *An Owl, a Night-Owl.* Een Uyl / een Nacht-Uyl.

OFFICIN. NAT.

1. *Caro.* 2. *Fel.* 3. *Pinguedo.*

Vires.

1. *Caro* curat Paralyticos, (*Plinio,*) Melancholicos & sim. [*Rabbi Moys.*] Apostema Anginæ mirabiliter aperit & rumpit, [*cinis noctuæ integræ, nec deplumatæ in guttur immissus.*]

2. *Fel*, ad maculas oculorum valet.

3. *Pinguedo*, aciem oculorum acuit.

¶ LXI. *Olor.*

Κύκνος, Cygnus, Schwan. *The Swan.* Een Schwaen.

Avis est ad genus anserinum forma & victu, ideoque & facultatibus accedens.

OFFICIN. NAT.

1. *Pulli.* 2. *Adeps.* 3. *Pellis.*

Vires.

1. *Pulli Cygn.* in oleo cocti, additâ medullâ cervinâ, podagricis prosunt.

2. *Adeps* emoll. lenit, atten. adeoque utilis est hæmorrhoid. vulvar. duritiei; oculos purgat, cum vino lentigines cutis tollit.

3. *Pellis*, plumis tenerrimis obsita colicos juvat, & stomachi vitio laborantes.

¶ LXII. *Palumbus.*

Φάψ, φάσσα, Palumbus, a, Holtz-Daube. *A Stock-Dove, a Ring-Dove, a Wood-Culver, a Cowshot* or *Coist.* Hoel-Duyve / wilde Duyve.

Convenit cum columba, exustæque plumæ lâcteos reficere, calculosis urinæque difficultatibus subvenire dicuntur.

¶ LXIII. *Parus.*

Ἀγιθαλος Parix Meise. *The Titmouse, a Miuskin.* Een Meese. {

Carbonarius major, Kohl-Meise / Spiegel-Meise. *The Greater Coletit-mouse.* Een groote Kool-Meese.

Caudatus, monticola. Schwartz-Meise. Berg-Meise. *Mountain Titmouse.* Berg-Meese.

Cæruleus montanus, Meel-Meise. *Azure* and *Meal-Mouse.* Meel-en Blaeuwe Meese.

Fuscus, Paluster, Cinereus, Kohl-Meise / Aschmeise. *Fenny* and *Ashy Titmouse.* Asche-Meese.

Niger Caninus, Carbonarius minor, Hunds-Meise. *Black, little, Dogs-Tit-mouse, Nun.* Swarte Honts-Meese / een Meesken.

Cristatus, Strauß-Meise / Kotel-Meise *Tit-mouse crested* or *with a Comb.* Een Mees met een Kam.

Et hic præfertur reliquis, 1. efficax prædicatur adversus renum calculos & colicos cruciatus: [*in cibo vel cinere exhibitus.*]

¶ LXIV. *Passer.*

Passer { vulgaris. / Sperling. *A Sparrow.* Een Mussche. / Troglotites.

Gam-

Zaunschlipfflein / Thurn-König / Schnee-König Zaun-König / Nessel-König / Winter-König / Mouß-König. *A Hedge-Sparrow*, or [with some,] *a Wren.* Een Doorn- of Winter-Koninxken.

N. *Sunt qui à Regulo distinguant; eoque paulo majorem esse velint pennisque illis aureis, quas Regulus in capite alis Passerem hunc destitui: Verùm cum utriusque vires conveniant, alter alterius vices subire non nequit.*

Vires. *Passer troglotites maximoperè commendatur ad calculum atterendum & expellendum, sive integer evulsis pennis sale conditus crudè devoretur, sive incineratus assumatur.*

Passer vulgaris, quia avis salacissima est commendatur ad venerem, comestus, præcipuè cerebella.

Stercoris grana aliquot exhibentur infantulis ad ciendam alvum.

[Imò & adultis subducit alvum, inprimis collectum ex moro.]

[Passeris ossa pulverem Epilepticum in Hispania Regi commendatum ingrediuntur.]

Hofman. *Passer.*) *Troglotites.* Hujus præparatio diversimodè traditur. Alii deplumatum prius abjectis visceribus salis ac piperis aspergine condiunt, & crudum ægrotantibus in totum devorandum exhibent. Ut mumia hæc medicinalis sarta tecta conservetur. Ferculum sanè canibus dignum. Alii elegantiori coquinâ palato magis indulgentes passerculum nec deplumem, nec eviscératum adjecto Salis & piperis modico in vitreatam conjiciunt & addito operculo ad cinefactionem usque torrent, tostum in subtilissimum pulverem in haustulo melicrati drachmatim propinant. Alii Avem citrà minimam sanguinis effusionem occisam, plumis & extimis vacuam, ac petrosilino, Sale & baccis juniperi pulverisatis planè refertam decocto Ligni Nephritici ex vino Rhenano facto immergunt, ita, ut liquor duos latos digitos in vase superemineat, macerationi unicæ noctis factâ in diplomate arctissimè occluso blandè ac sensim coquunt, summè cavendo, ne minimum vaporis erumpat, coctam sufficienter ab igne procul amovent, usque dum refrigescat, refrigeratam unà cum liquore comedendam jejunè calculosis exhibent, renovando quotannis Vere & Autumno.

¶ *LXV. Pavo.*

Ταὼς, Pavus, Avis Medica Pfau / Pagelun. *A Peacock & Pea-hen.* Een Pauw / een Pauwin.

Avis est omnium reliquarum formosissima, vivacissima, [30. *annos vivere potest*,] unde & Balsamicâ vi vigorosa, adeo, ut caro ejus sine corruptione per se diu servari queat.

OFFICIN. NAT.

1. *Integer.* 2. *Adeps* 3. *Fel.* 4. *Stercus.* 5. *Penna.* 6. *Ova.*

Vires.

1. Jus pavonis pleuriticis specificè fertur prodesse, præcipuè si sit pingue.

2. *Adeps*, [cum succo rutæ & melle] colicos affectus optimè sanat.

3. *Fel*, oculorum hebetudini, fluxionibus, asperis item superciliis medetur.

4. *Stercus*, proprietate vertiginem & Epilepsiam sanat, [*in dies multos exhibitum*,] nimirum exiccatum & pulverisatum (ʒj.) maceratur per noctem in vino: Hinc trajectum per linteum exhibetur, continuando à novilunio usque ad plenilunium aut amplius, si opus sit. *Crato miscet cum saccharo & exhibet.* [Ex hoc Syrupus Antiepilepticus paratur.]

5. *Penna*, adhibentur in suffitu, adversus uteri ascensum, *Quercetan. in Pharm. Rest.* [imponuntur etiam in Erysipelate & inflammationibus mammillarum.]

6. *Ova*, exhibentur ad curandam arthritidem vagam dictam.

[Ad affectus mammillarum utilia.]

Hofman. *Pavo.*) Hujus *Stercus* specificè vertigini medetur, si cum sp. vini ℥ q. distemperetur, & tribus vicibus matutinis absumatur drachma una pro dosi hujus fimi in dicto sp. vini. Pulverisatum etiam adhiberi potest habitâ sexus ratione. *P. Borellus Centur. 3. observ. 98.*

¶ *LXVI. Perdix.*

Πέρδιξ, περδίκα, Rebhun / Feldhun. *A Partridge* and (with some) *A Woodcock* or *a Rale.* Een Patrys of Veld-hoen.

Avis est salacissima, vivacissima, (ad annos 16.) vescens gemmis Coryli & betulæ, gramine & segete virente.

OFFICIN. NAT.

1. *Caro.* 2. *Medulla.* 3. *Sanguis.* 4. *Iecur.* 5. *Fel.* 6. *Penna.*

1. *Caro* comesta semen atque lac auget, Venerem excitat.

2. *Medulla ut & Cerebrum* propinatum, icteros juvare dicitur.

3. *Fel*, ad affectus oculorum præfertur aliis.

4. *Sanguis*, oculis cruore suffusis & recentibus eorum vulneribus illinitur.

5. *Iecur*, siccatum ad ignem & pulverisatum, morbo regio resistit, singularisque fertur antidotus contra febrem, si aliquoties in aqua millefolii assumatur. *Crato.*

6. *Penna*, inserviunt suffocationi uterinæ (*suffitus naribus admotus*) doloribus colicis, aliisque mitigandis, discutiendis, (*fomentationis formula adhibita,*) & hinc cum mentha ac abrotano in forma sacculi infantibus familiare remedium existunt, ad tormina ventris compescenda.

Hofman. *Perdix.*) Hujus *Fel* quotidiè temporibus inunctum juvat & promovet memoriæ usum.

¶ *LXVII. Pica.*

Κίσσα, Aglaster / Egester oder Atzel. *The Mag Py, Pye*, or *Pianat.* Een Ekster / of Aerter.

Vires. Avis hæc maximè commendatur ad oculorum obscuritatem, ruborem, dolorem (*comesta vel incinerata, oculisque indita, vel quocunque modo apposita.*)

Convenit & Maniacis, Epilepticis, Melancholicis, (*cinis exhibitus.*)

PRÆPARATA.

Aqua Picar. Antepileptica. v. l. a.

Hofman. *Pica.*) Commendatur etiam *hæc Avis* ad Epilepsiam, & uteri passiones.

¶ *LXVIII. Struthio.*

Struthiocamelus, Strauß. *An Ostrich*, or *Estrich.*

Een Struys-Vogel.

Avis est maxima, exotica, facultate chylificâ celebris.

N. *Duos videre mihi contigit Londini Angliæ, quibus facile fuit, objectam Chirothecam coriaceam deglutire.*

OFFICIN. NAT.

1. *Tunica ventriculi.* 2. *Adeps.* 3. *Ova.*

Vires.

1. *Tunica interior ventriculi*, ventriculum corroborat, calculosque dissolvit mirè.

2. *Adeps* nervosis partibus convenit, duritiem Lienis mollit, dolores nephriticos mitigat, *(inunctus.)*

[3. *Ova*, calculosis conducunt. Hinc Spiritus Salis cum Ovis Struthionis rectificatus usurpatur.]

HOFMAN., *Struthio.*) *Plinius Libr.* 10. *cap.* 1. miram huic avi tribuit Naturam concoquendi sine delectu devorata, ut *Iul. Cæsar. Scaliger Exerc.* 130. ferrum concoquere prædicet. Verùm jam olim *Alexander Aphrodisæus* in præfat. problemat. hoc ipsum in dubium vocavit, & pro absurdo habuit. Unde & *Ulyss. Aldrovandus Ornitholog.* libr. 9. cap. 2. testatur, se observasse Tridenti ferri frustula à Struthione deglutita, quæ incocta rursus excreverit. Cui subscribit Heinricus ab Heer, dum dicit, sese Patavii & Venetiis Struthionibus experiundi gratia dedisse obulos, quos illi nec semigranulo leviores cum excrementis totidem numero reddiderint. Imò *Th. Iordanum* cum Tridenti & Romæ Struthionibus æreas monetas objiceret, aviarii præfecti scuticam vix effugisse, qui asseruit ex earum deglutitione graves eos incurrere morbos. Interim nullum dubium est, hanc Avem præ aliis admodum esurino præditam esse ventriculi fermento, ad quod demulcendum ferro, lapidibus, & aliis rebus duris opus sit pro diversa sanitatis gradu.

¶ *LXIX. Turtur.*

Τρυγὼν Turtel-Daub. *The Turtle*, or *Turtle-Dove.* Een Tortel-Duyve.

OFFICIN. NAT.

1. *Integer Turtur.* 2. *Adeps.*

Vires.

1. Turtur viribus cum columba *convenit peculiariter* tamen commendatur in dysenteria ac præcipuè in sistendo mensium profluvio, [*sive cinis combusti turturis, sive exinde extractum exhibeatur,*] [*Dosis gr.* 4. 6.] *sive turtur deplumatus & exenteratus insutâ in ventre mastiche* ℥j, *(aceto rosaceo, inter assandum aspersa, butyri loco,) assetur postmodumque in olla clausa exiccetur, atque in pulverem convertatur, & cochl.* j. *singulis mane exhibeatur.*

2. *Pinguedo* inter assandum collecta illinitur renibus, ventri, pectori, inguinibus, &c. *Vide Forest. lib.* 28. *observat.* 10.

N. *Sunt è podagricis, qui sibi persuadent paroxysmos arceri, podagramque præcaveri, si in cubiculo turtures alant.*

¶ *LXX. Upupa.*

Ἔποψ Wiedehopff. *A Lapwing* (as some callit, others.) *A Houp*, or *Dunghill-Cock.* Een Kievit/ of een Hoppe.

Avis est melancolica, spurcissima, victitans vermiculis in stercore repertis, Erucis, Scarabæis &c.

OFFICIN. NAT.

1. *Caro.* 2. *Pennæ.*

Vires.

1. *Caro* ejusque decoctum proprietate suâ colicos juvat, *(assumpta) Avicen. Fen.* 16. *tr.* 4. *c.* 11.

2. *Pennæ*, dolores capitis demulcere dicuntur; *(impositæ.)*

¶ *LXXI. Vultur.*

Γύψ, Geyer. *A Vultur*, or *Gripe*, or Geir. Een Gryp-vogel/ ofte Geir.

Avis est pollens facultatibus animalibus ac præcipuè odoratu.

OFFICIN. NAT.

1. *Caro.* 2. *Pinguedo.* 3. *Cerebrum.* 4. *Fel.* 5. *Pennæ* 6. *Fimus.*

Vires.

1. *Caro* convenire judicatur affectibus capitis, Epilepsiæ, Hemicraniæ, & simil. Decoctum cutis vitia sanare perhibetur.

2. *Pinguedo* convenit nervis.

3. *Cerebrum* subvenit capitis imbecillitati, *(illitum vel naribus inditum.)*

4. *Fel*, Epilepsiam arcere dicitur, *(assumptum cum vino.)*

5. *Pennæ*, de pennis nugantur si pedibus subdantur, quòd partum potenter promoveant.

6. *Fimus*, nidore partum excutit.

CLASSIS III.

De Piscibus.

¶ *LXXII. Anguilla.*

Ἔγχελις, Aal. Une Anguille. *An Eel, A Schaffin, A Grig, A Spitchcock.* Een Aal/ een Palingh.

OFFICIN. NAT.

1. *Pinguedo.* 2. *Caput.* 3. *Sanguis.* 4. *Epar.* 5. *Exuviæ*

1. *Pinguedo* vulneraria est, capillos generat, *(illita in alopecia:)* auditum restituit, *(instillata auri;)* hæmorrhoides mitigat.

2. *Caput* anguillæ verrucis cutis mederi ajunt, sc. si caput sanguinolentum adhuc, quo verrucæ tactæ sunt, terra cooperiatur, ut putrescat.

3. *Sanguis* adhuc tepidus colicos domare dolores dicitur, *(cum vino assumptus.)*

[4. *Epar* cum felle siccatum, pulverisatum, exhibetur in difficultate partus in vino, magnitudine avellanæ.]

[5. *Exuviæ* circumligantur membris luxatis; Sale conditæ, & fumo exiccatæ ad procidentiam uteri usurpantur in suffumigio.]

N. *Sunt, qui dicunt vinum, in quo Anguillæ suffocatæ fuerint, abstenios reddere (bibitum.)*

PRÆPARATA.

Aqua destillata Phthisicis & hecticis utilis.

HOFMAN. *Anguilla.*) Anguilla roris beneficio arte produci Autorum confirmat fides; *Abrahamus Mylius de origine animalium & migratione populorum pag.* 10. Mense Majo, inquit, cum largiter rorabit, seca & discinde ligone ex campo graminoso ante ortum solis duos æquales cespites eosque impositos, alterum alteri, ubi graminosi sunt, repone in margine alicujus piscinæ à parte aquilonari, ubi sol radios suos maximè emittit. Videbis inde propullulare, quasi examen pullorum anguillarium post paucas horas elapsas. Hoc experimentum facit verisimile, quod in anguillis nullum reperiatur semen, nulla organa generationis *vid. Cl. D. G. Morhofius de metallor. transmutat. p.* 19.

Ejus fecur cum felle siccatum & pulverisatum in vino potum ad magnitudinem avellanæ *Cl. Heimontius* commendat ducenties & amplius probatum, pharmaco in stomacho adhuc existente, fœtus statim propellitur, quia stomachus claves uteri gerit.

¶ *LXXIII.*

¶ LXXIII. Barbo.

Τρίγλη Barbo, Barbe / Barine. Un Barbon. *A Barble*, or *Mullet*. Een Barbeel / ofte een Barm.

Piscis est culinis satis laudabilis.

Officinis a. in usu non est, ova tamen à ruricolis nonnullis assumuntur, ad ciendum vomitum & alvum, quod sat violenter perficiunt.

HOFMAN. *Barbo.*) Hujus ova vomitum & alvum movent. *vid. Iac. Quercet. in diætetic. polyhistor. l. 3. c. 7. Horstius de tuendâ sanitate in studios. Libr. 1. c. 6.*

¶ LXXIV. Blatta Bizantia.

Ὄνυξ Unguis odoratus.

Testa seu tegumentum est Conchylii; odore castoreum æmulans.

N. 1. *Conchylium*, (*conchyla Indica*) *est species Conchar. oblongarum; quæ in lacubus nardiferis nascens, nardis vivit, unde & testa odorem castorei æmulum spirat.*

N. 2. *Sunt qui Conchylium & purpuram seu bucciam inter se confundunt, sed malè: Illud enim est ex genere rotundarum.*

Vires. *Unguis odoratus internè laxat alvum, splenem mollit, vitiososque humores discutit.*

Externè excitat suffitu fœminas strangulatu uteri oppressas, comitialesque. In reliquis idem præstare poterit, quod aliæ concharum testæ. *Vide Concha.*

N. *Blattæ Dioscoridis sunt è genere vermium, notisque incognitæ.*

¶ LXXV. Cancer.

Καρκῖνος, Κάμμαρος Astacus, Krebs. Un Cancre. *A Crab*, or *Crayfish*, or *Crevise*. Een Kreeft / een Krabbe / of Zee-Kreeft.

OFFICIN. NAT.

1. *Cancer Integer, i. e. substantia edulis* 2. *Oculi.* 3. *Putamen.*

Vires.

1. Refrigerant Cancri, humectant, dolorem sedant, ferocientes spiritus figunt.

Hinc usus præcipui in æstu, ac dolore capitis ac tenum, (*contusi ac cataplasmati,*) [*in oris ulceribus.*] In Angina (*fit gargarismus ex succo cancrorum, imò & internè succus exhiberi poterit*) In Atrophia (*exhibetur internè succus cum* ▽, *vel succo Chelidoniæ*) (*vel cum butyro coctus*) *externè fieri potest Emplast. ex cancris tusis, Epate vitulinæ, atque Ol. Olivar. lauginoque tela ac spicula è corporibus extrahunt,* (*triti & impositi.*) *Valent & in igne persico ac ambustis.*

[In doloribus scorbuticis, fistulis.]

2. *Oculi Cancri* [lapides Cancri] refrigerant, siccant, abstergunt, discutiunt, calculum atterunt, tartarum & sanguinem coagulatum resolvunt.

Hinc usus magni in Nephritide, Pleuritide, Asthmate, dolore colico, &c. sive crudi, tritique assumantur, sive usti & præparati, inservivnt itidem dentibus abstergendis.

3. *Putamen* (testa) easdem cum oculis dictis vires obtinet. Insuper scabiem puerorum ex salsis humoribus sanat, [*oleo rosaceo permixtum & illitum,*] febrium intermittentium paroxysmos arcet.

N. *Præstat putamen novellum tenuius, quo induuntur, postquam crassius deposuerint annuatim.*

PRÆPARAT.

1. Cinis cancrorum (*i. e. Cancri combusti.*) exiccatorius est, proprietate pollet adversus morbum canis rabidi, (*assumptus cum radic. Gentian.*) Rimas pedum ac sedis verruculas & carcinomata cum melle lenit. Sunt & qui cancros combustos propinant in dysenteriâ.

N. *Galenus hoc medicamenti genus, quod ab Æschrione Empirico didicisse confitetur, maximoperè ad morsum rabidi canis commendat, Æschrionemque cancros vivos in patella area ussisse ait, donec in lævorem facilè redigi poterant, idemque per ortum canis, ☉le transeunte in ♌.*

Dosis cochlear parvum ad ♂ 40. continuatum.

[Præferuntur Cancris nostratibus Granches Hetruscis dicti.]

2. *Oculi cancri præparati.* F. l. c. lævigando, cum ▽; v. gr. fœniculi.

3. *Mag. ocutor.* ℔, *v. l.* 2.

4. ▽ *cancror.* fit è cancris ℳ℔ vel ♓e destillatis.

Vires. *Urinam pellit, calculum atterit, sitim extinguit.*

N. *Quercetanus macerat cancros cum* ▽ *sempervivi majoris per* ♂*m, hinc* ♌*at, ter cohobando, adhibetque inflammationibus, combustis carcinomatis, quibus maximè prodesse ait, inprimis si sale ex remanentia elixiviato imbuatur. Pharm. Rest. c. 7.*

5. *Oleum seu Liquor Ocul.* ℔. fit l. com. per deliq.

N. *Aliter.*

♃. Pulv. oc. ℔. ʒ. v. ♒i tart. p. d. ʒvi. dig. in F. Eq. (♂ 15.) hinc coagula & extrahe ▽. Tandem abstrahe ▽ & remanet ♒.

Dosis gr. 4. ad 6. *Harm. in pract.*

[6. *Spiritus in vulneribus pectoris utilis.*]

HOFMAN. *Cancer.*) Hoc vocabulum generaliter sumitur à *Plinio Libr. 9. cap.* 31. dum includit omnia cancrorum genera, ut *Carabos, Astacos, Majas, Pagurus, Heracleoticos, Leones*, & alia ignobiliora. Propriè tamen loquendo *Cancri* vocantur, qui caudis carent, & *Gammari*, qui illis sunt præditi. Licet inversus plerunque vulgari loquendi modo ordo ac vocabulorum confusio.

Vires.] Sunt temperamenti frigidi ac humidi, unde refrigerant & humectant, dolores sedant, ferocientes spiritus figunt, quare in morbis calidis summo cum fructu adhibentur.

2. *Oculi cancri &c.*) Oculi ineptè dicuntur, non enim oculorum funguntur munere nec extrà eminent, nec toto durant anno. Diversæ sunt magnitudinis, ut plurimum pisi majoris partem dimidiam æquantes, albicantes, duri, scabri, ea parte, qua corpus Gammari tegunt, compressi & sinuati, qua crustam rotundi seu hemisphærici non circà oculos, qui extrà illorum corpus protuberant, sed in capitis summitate siti, utrinque unus, nec quovis tempore in iis inveniuntur, sed cum exuvias deponunt & novam crustam acquirunt, crescunt & decrescunt. Plenilunio crescunt, præsertim in fœminis.

N. *Oculi cancri*, qui in usum medicum vocandi, ex vivis sunt desumendi, qui adhuc ad cæruleum vergunt colorem, post coctionem enim statim ex rubro dilutè pallescunt, ob mutationem ab aqua salita factam texturæ partium.

Hinc usus Magni in Nephritide.) *Joh. Hennemannus in tr. de Pestis seu Idea Loimo, de oculo cancri Lapidi bezoardico præfert.* Et talis est inter eos differentia, quod Lapis Bezoar in ventre capræ cujusdam reperiatur, oculi verò cancri in ventriculo cancri. Majorem tamen vim in cancro Lapis cancri exserit, quàm Lapis bezoar in caprâ, quia in cancro generat nova putamina cutanea veteribus exutis, unde Medicina renovationis appellari potest, dum generat

verat nova membra, quod in Capra bezoar præstare nequit. *CL. Helmont. de Lithiasi* cap. 7. rarissimum ex hoc cancrorum lapide dicit colligi vulnerarium ac febrifugum, quatenus occultum alkali continet, quod omnem aciditatem, quam attingit, perimat. Unde nihil est vulneratis vel puerperis aptius remedium, quàm horum Lapillorum, si cum vino prius ebulliti potentur, dum alkali seu occultum salsum hujus lapidis corrigit acetositatem, quæ in membris extimis accensa & accendi parata est. Neque enim à stomacho transit vis alkali per venas usque in digitos pedum, sed in stomacho digestionum fonte vitæque archivo aciditatem vetat, & corrigit, ejusque translationem ad longinqua impedit.

N. Gemini oculorum orbes in cancris rotundi illi cornei nigri, quibus ad videndum utuntur, pulverisati ad drachmam, unam vel ℈ij. in vino tepenti vel cerevisiæ hausto remedium purgans præbent, *teste Deodato Libr. 1. Pænit. hyg. cap. 44.*

3. Putamen eadem cum oculis dictis vires obtinet.) Nihil hîc refert, utrum *gammaros* nostros seu *cancros* latè sumptos recipias, an verò *cancros* strictè ita dictos, in primis cum posteriorum in Germaniæ fluviis nulla detur copia, & quicquid in rabie præstant, fit totius substantiæ ratione.

N. Cineri cancrorum combustorum sic dicto ego præfero testarum vel oculorum ℞ pulverem subtilissimum contra rabiem.

Magisterium oculorum ℞.) cum sp. Vir. æ. præparatum vel succo citri, &c. omnibus aliis est anteponendum.

Oleum seu Liquor Ocul. ℞.) de quo vid. *suprà Libr. 2. cap. 66. De Liquoribus.*

¶ *LXXVI. Carpio vel Carpo.*

Κύπριος, Carpus, Carpa, Karp. Karpff. *The Carp.* Een Carper.

Piscis est notus, limo & muco vivens.

OFFICIN. NAT.

℞ 1. *Fel.* 2. *Axungia.* 3. *Lapis triangularis.* 4. *Lapilli oblongi.*

Vires.

1. *Fel* oculor. hebetudini & nubeculæ subvenit.

2. *Axungia* nervorum affectibus calidis auxilio est.

3. *Lapillus Carpionis* (triangularis) in capite repertus, Karpffen/ Stein / *Carps Stone, three-corne'd*, Drie-hoeckige Carpersteen/ colicis doloribus, calculosis, comitialibusque conferre statuitur.

4. *Lapilli duo* supra oculos existentes, ad Epilepsiam commendantur.

HOFMAN. *Carpio.*) *Lapillus* hujus triangularis in pleuritide & calculo renum mira præstat. Externè etiam in narium hæmorrhagiâ pulverisatus cum lanugine, quæ in malis cydoniis reperitur, naribus inseratur.

Lapilli duo suprà oculos existentes.) propè oculi superficiem semilunares sunt & duriores. Ad apoplexiam, epilepsiam & sanguinis fluxum sistendum mirè commendantur.

¶ *LXXVII. Cetus & Manati.*

Κῆτος, Cete Ballfisch Un Cabeau. *A Whale; All sorts of great Sea-Fish.* Een Walvisch / alderhande groote Zee-Visch.

Cete nomen generaliter pisces vastos viviparos denotat; specialiter tamen pro maxima eorundem specie sumitur, quæ ob vastam suam magnitudinem ac conformationem quadrupedes æmulatur.

OFFICIN. NAT.

Axungia quæ medetur scabiei. *(illita.)*

N. *Ex hoc animali sunt qui sperma Ceti Officinarum desumi volunt, sed male, v. l. 3. c. 31.*

Alii Ambram ei acceptam referunt, sed itidem falso.

Manati.

Cetorum genetibus annumeratur Piscis *Manati* dictus, à pedibus binis anterioribus, quos solùm refert, nimirum hos manus Hispani vocant, unde & piscem manatum, ac si diceres manibus præditum, vocaverunt. Belgæ ob similitudinem capitis, quo vaccam mentitur, Vaccam marinam (See-Kuh / Le Manati, *A Sea Cowe*, Een Zee-Koe) appellant. Vid. Clus. Aldrovand. Monard. Gomar.

OFFICIN. NAT.

Lapis *Manat.* seu de Manati, vulgò Lapis *Manatin*, est lapis, os seu crustaceum ex capite ejus exemptum, idque variforme, nonnunquam enim dentes refert, unde & nonnullis See-Kuh-Zahn/ *Sea-Cowes Tooth*, Tant van de Zee-Koe/ i. e. dens Vaccæ marinæ audit, aliquando officula aurium mentiuntur, adeoque ossa auditus dicuntur.

PRÆPAR.

1. Præparat. fit ex calcinato s. cremato.

N. *Præstat irrorare aliqua aqua conveniente v. g. Fœniculi, &c.*

Vires. *Summè commendatur ad calculos renum & vesicæ comminuendos, dolores nephriticos, ac colicos sedanaos.*

Dosis ℈j. *& ultrà.*

N. *Sunt qui ad* ʒj. *ascendunt.*

2. Magist. Fieri potest solvendo cum spiritu salis vel sal. nitri, ac præcipitando cum ▽.

HOFMAN. *Cetus & Manati.*) De variis *Ceterum* generibus præter *Ulyssem Aldrovandum, Gesnerum, Jonstonum, vide Ol. Wormium in Musèo & Thom. Bartholin. centur. 4. histor. 14.*

N. *Priapus Ceti* à paucis annis pro summo arcano dysenterico adhibitus ex Indorum Orientalium Medicinâ in Europam delato experimento, qui dum frequenter dysenteriâ corrumpuntur, sumpto priapo ceti restituuntur, quod & apud Nos sæpè feliciter cessit, ob facultatem suam glutinosam oscula venarum oblinentem & anodynam vim archei furorem sedantem, *vid. D. D. Joh. Daniel Major in Tr. de priapo Ceti.*

¶ *LXXVII. Concha.*

Κόγχη, Muschelen. Conche en Coquille. *The Shell-Fish in particular*, conprehending also several other shell fishes, as *Muscle, Cockle, &c.* Een Schelp-vis/ *of die in schelpen is/ als* Mosselen *&c.*

Est genus piscium capite destitutum, testis (quas eodem nomine conchas vocant, circumvallatum, sive duplex testa illa sit & complicatilis, sive simplex.

Ex harum genere sunt & Margaritiferæ, quas vide infra & l. 3. c. 7.

Varias sub se species complectitur, secundùm figuram coloremque ut plurimum nomina nactas, vel & peculiari nomine insignitas.

Sic sunt,

Conchæ longæ Rhomboides, squamosæ, striatæ, echinatæ, corallinæ, leves &c. Huc ostreæ, mater perlarum, blatta bizanzia, Chamæ generum varior. &c. Umbilicus marinus, dentalium, entalium, purpura, conchylium.

N. 1. *Crescit Concha ac decrescit cum incremento Lunæ.*

N. 2. *Inter aquatilia nullum animal esse perhibent, quod*

quod majori desiderio teneatur, vescendi carne humana quàm hoc ipsum.

OFFICIN. NAT.

1. *Testa.* 2. *Caro.* 3. *Margarita, de quibus l.* 3.

Vires.

1. Testæ conchar. vim habent exsiccandi, sudorem movendi, abstergendi, &c.

Hinc usus earum internus præcipuè est in febribus, quibus interveniente sudore medentur.

Externè conveniunt in dentifriciis, in marisсis & condylomatis ani reprimendis (*calx applicata.*)

PRÆPARATA.

Adhibentur autem Conchæ, tùm pulverisatæ solummodo, tùm calcinatæ & pulverisatæ, vel & simul lege communi cum ▽ card. bened. & sim. lævigando præparatæ.

N. *Nostratibus hoc nomen sibi communiter vendicat, genus conchar. oblongum quod hisce in locis vulgarius reliquis invenitur.*

Ex horum testis sit famosum illud Antifebrile Crollianum.

Hoc modo:

Testis dictis affunde ☩, stet per noctem, tunc extrahit mucorem; quo abraso, calcina testas ad albedinem usque, pulveremque serva.

Vires. *Ciet sudorem sat largiter, adeoque instante paroxysmo (præcipuè tertiano,) exhibitus febres solvit, maximè si vice secunda vel tertia iteretur.*

Dosis ʒiß. *ad* ʒj.

N. *Crollius exhibet in hausto cereviſiæ calidæ cum tantillo butyri.*

2. Caro concharum, id est, substantia edulis, culinaris potissimùm est, & in cibo quartanis convenire dicitur.

HOFMAN. *Concha.*) Hujus testæ inter alia Marina admirandæ etiam sunt virtutis diaphoreticæ & præcipitantis juxta vim suam cordialem, unde in omnibus febribus cum notabili effectu adhibentur. In intermittentibus horâ unâ & circiter antè paroxysmum horum pulvis ℈j. vel ʒß. in aq. Card. b. vel Centaur. min. offertur cum sudore injuncto.

Ex his Magisterium etiam conficitur cordiale cum Aet. dist. vel Sp. Vit. ar.

De Umbilico Marino ad Conchas referendo sic habet Append. ad Pharmacopœam Schrœder.

Umbilicus Marinus, *referente* Anselmo Boëtio *l.* 2. *de gemm. & lapid. cap.* 177. umbilici humani *similitudinem & magnitudinem habet, unde nomen obtinuit* umbilicus veneris, *nombril marin*, a Sea bean, *ac si dicas* fabæ marinæ, *vocatur. Videtur diligenter inventi concha esse rudimentum, aut concha compressa: Spiras enim habet in Cyrum actas, colore rubello & albo hinc inde distinguitur, inferior pars plana est ac nigrior paulò superiori ac si rubedini umbræ color admissus esset, aliquando purpurascit, vel albicat.*

Reperitur in limacis orificio se hyeme occludit ac ostioli vel operculi loco est, ut in vulgaribus limacibus crusta quædam alba. Exterior pars ea est quæ extuberat. Limax vulgaris huic minor est ac umbilicum marinum ferentibus similis, nisi quod concha umbilici marini crassa & durissima sit ac exteriorem partem habeat quasi creta obductam, interiorem que margaritarum instar splendentem ut quis margaritiferam conjiciat. Cretenses *hunc lapidem non umbilicum sed oculum marinum vocant, ac oculis gestatum prodesse autumant, à Venere nomen habet, quòd puellis gratiam conciliare, illas amabiles, pulchras, virisque optatas reddere, illarumque morbos abigere credatur. Insuper gestatus Amuleti loco præcavere ab Erisipelate traditur. Narrat* Baccius *sanguinem undequaque fluentem mirificè sistere & præsentaneum afferre auxilium si ex parte eius plana & aversa, cum saliva hominis fronti applicetur. Id quod semel atque iterum* Patavii *se observasse tradit, in vetula quæ per scalas in caput decidit, & plurimum sanguinis per os & nares præsertim verò ex vulnere capiti inflicto profudit, qui cum variis remediis resisti non posset, adhibito lapide; mox fuisse cohibitum, non sine admiratione. Ob id ait idem Author à Gallis secreti loco Mulieribus, nimio mensium fluore laborantibus, in pulverem tenuissimum redactum, cum aqua appropriata vel conserva aliqua utilissimè exhiberi. Illos quoque qui sanguinem per intervalla rejiciunt, & expuunt, manifestum ab eo percipere auxilium, si pulverem ejus cum pari portione* cornu cervi usti, *vel* corallorum rubeorum *præparatorum in ovo sorbilli sumpserint. De herba* Umbilico marino *dicta vide Tabernamont. pag.* 494.

¶ *LXXIX. Dentalium & Entalium.*

Dentalium est conchula parva, oblonga, exterius asperula, intus levissima, tubuli modo concava, alterâque parte rimam habens canini dentis instar acuminatam, unde & dentalium nominatur.

N. *Non piscis, sed vermis oblongus, ac tenuis dentalii incola est; adnascitur saxis marinis, conchisve vetustis.*

Entalium itidem testaceum quoddam est marinum, instar parvi cornu longiusculum, rectum & cavum, foris striatum, intus læve, rarò longitudinem digiti superans.

N. *Videtur esse Dactylus Plinij.*

Vires. *Virumque etsi in Medicina hactenus, non nisi in unguento Citrino usitatum sit, attamen cum aliis testar. generib. ad similes affectus adhiberi posse verisimile est.*

HOFMAN. *Equus Marinus.* Est animal marinum degens ibi mari, formam equi præsentans exceptis pedibus & aliis inferioribus partibus. Dicitur & *Hippopotamus*, Græcis, Hayma Syris.

Spectantur in lacunis littorum Oceani Sinici & Indiæ passim hujusmodi animalia. In Hainan, Insulis Philippinis, Maldiuis & maximè Mozambici ad littora Africæ Meridionalis.

Ne quicquam rerum curiosarum hîc omisisse videamur, subjungam, quæ de hoc Animali P. *Boim*, qui illud vivum & mortuum quàm exactissimè, dum ventum prosperum expectus Mozambici commoraretur, examinavit, in scriptis reliquit. Duplex, inquit, schema veri equi marini subjeci, quorum cùm essem Mozambici in Africâ aut verius in Cafrariâ, greges ad littora marina in lacunâ quâdam volutari plures vidi. Erat Mozambici Civitatis index amicus meus singularis, qui Hippopotami Caput integrum ad collegium misit, eo fine, ut diligenter illud observarem. Quoad mensuram itaque hoc inveni ab ore versus scapulas habere tres cubitos, ex parte infernâ duos recurvos maximos dentes, quibus supernè similiter grossis aptè congruebant, linguâ intermediante extortâ. Cum verò postea à Nobili quodam Lusitano ad interiora continentis Cafrariæ è regione insulæ Mozambici perlustranda fuissem invitatus, rudentes littora Maris in Navi (quam remis viginti mancipia remigando propellebant) vidimus ad jactum unius lapidis equos marinos hinnientes ad 50. qui variis lusibus indulgebant intrà aquas iucundo spectaculo. Quidam ex mancipiis Cafer cum sociis propius accedens & explosò sclopeto cum frontem equi graviter offendisset, tandem

mor-

mortuum reperit, quem etiam ob vastam molem non sine difficultate ac labore operâ sociorum in littus extractum pulverisandum obtulit. Postquàm autem Carnem Cafres inter se diviserunt, dentes extractos eosque majores exhibuerunt.

Pellis hujus Animalis adeò dura est, ut sæpè Cafres acutis suis lanceis illam perforare nequiverint. Nullos pilos habent, præterquam in caudæ extremitate, qui flexiles ac veluti ex cornu nigro pellucidi, quovis modo contorti non franguntur, calamum grossitie facilè æquant, etsi singulis pilis armillas faciunt singulas Cafri, quas in ornamentum manu gestantes simul earum virtute à paralysi immunes se fore arbitrantur.

Dentes Diarrhœas & sanguinis fluxum compescere, item scorbuto mederi probatum est. Certum tamen non cujuslibet promiscuè Hippopotami dentes hâc virtute pollere, verùm illorum solummodo, qui certo Anni tempore capiuntur.

Goæ in Regio Nosocomio unus est ex maximis dentibus equi marini, cujus admirandæ virtutis si experimentum sumere volunt, dentem venæ sectæ adhibere solent, & eccè mirum dictu, statim sanguinis prosilientis impetus sanguine intrà venam recepto sistitur. Hæc P. Boim.

Hujus Penis totus ossens spithamas tres æquat in nonnullis, crassus pollices duos, utroque extremo spongiosus & tuberosus.

Singulare calculosis prædicatur remedium. Ejus pulvis partum promovet & secundinam expellit. Quod si extremâ penis spongiosi parte tuberosâ & spongiosâ sugatur cerevisia stranguria statim sedatur. *Ol. Wormius in Musæo.*

¶ *LXXX. Halec.*

Μαῖνις, Halecus, Vn Harang, Häring / Haring. *The Herring.* Een Haring.

Piscis est Marinus Oceano Baltico, aliisque Germaniæ Oceanis familiaris.

OFFICIN. NAT.

1. *Vesicula.* (*Halecis anima dicta.*) 2. *Ipsum Halec* & 3. *Muria.*

Vires.

1. *Anima dicta* N. IX. exhibitæ urinam ciere dicuntur.

2. *Integrum Halec* salitum imponitur plantis pedum ad humores à capite derivandos, æstumque febrilem domandum. Cinis exhibetur ad calculum atterendum, (*sic ut cancrorum.*)

3. *Muria*, (Garum) est brodium, quo Halec vel alius piscis fuerit conditum. Inservit (lysterib. in coxendicum dolore & Hydrope, mundificat ulcera fœtida, Gangrænam cohibet, strumas dissipat, ad anginas valet (*cum mente illius.*)

¶ *LXXXI. Huso Ichthyocolla.*

Exossis, Hausen. Le poisson de colle. *A great Fish in the* Danub *of a Glewy substance, without bones. Huso Ichthyocolla.* Huso Ichthyocolla / een lymige vis / sonder beenen.

Genus piscis est è maximis (longit. 24. pedum, pondere nonnunquam ad lb. 400. Cartilagineum, ossib. expers, (exceptis quæ in capite sunt) absque squamis, &c.

Familiaris piscis est Danubio, nimirum ex Mari in Danubium desiderio aquar. dulcium ascendit,

OFFICIN. NAT.

Exhibet Officinis *Ichthyocollam* (*Arab. Alkama* Hauß-Blasen. *Fish-Glew. Ising-glass.* Lijm van't Vel van die Vis / quæ glutinis genus est, colore album, ex illius corio, intestinis, ventriculo, pinnis & cauda confectum.

Idque hoc modo.

Partes dictæ in frustula tenuissima sectæ macerantur, in ▽ calidæ q. s. hinc coquuntur lento Δe ad consistentiam pultis, malaxanturque antequam refrixerint in massam.

Vires. *Siccat, explet, quadantenus mollit.* [*adhibetur ad sputum sanguinis.*]

Hinc Usus ejus est in Emplastris glutinantibus.

N. *Adhibetur & ad gelanda jura,* (Gelrey zu machen / *ex iisdem addito Saccharo cand. excoquitur etiam transtucidum & flavum glutinum genus.* Frischholm & Mund eum *Mouth-Glew,* Mont-lym / *appellatum.*) *quod in ore liquefactum ad chartas glutinandas adhibetur.*

¶ *LXXXII. Lucius.*

Λάβραξ, aliis Λύκος, Lupus, Hecht. Un Brochet. *The Lucy, A Pike, a Lace,* or (as some) *The Sea-Wolf.* Een Snoek / ec Zee- n erk of Wolf.

N. *Sunt qui Lucium ac Lupum confundunt, quod etsi nomine tenus concedi possit, cum uterque piscis sit rapax, ut Lupus terrestris, attamen reipsa distinguantur.*

Lupus siquidem Veterum, marinus piscis est, figuraque à Lucio aliena.

OFFICIN. NAT.

1. *Fel.* 2. *Cor.* 3. *Mandibula.* 4. *Osticulum cruciforme.* 5. *Axungia.* 6. *Ova.*

Vires.

1. *Fel*, Febrim arcere volunt *si assumatur.* N. 2. Extrinsecus inservit oculorum maculis, hebetudini, aliisque eorum affectibus.

2. *Cor*, adversus Febrium paroxysmos devoratur.

N. *Sunt qui Cor vivo Lucio exemptum devorare, luciumque corde orbum denuo in fluentem ▽m conjicere jubeant.*

3. *Mandibula* exiccat, abstergit. Hinc datur in pleuritide ceu specificum, confert itidem ut & reliqua capitis ossicula in calculo, fluore albo, mulierum partu difficili.

Extrinsecus fistit (cinis) synoviam, vulnera inveterata mundificat, hæmorrhoides exiccat.

4. *Osticulum Cruciforme ex capite Lucy,* commendatur quibusdam ad Epilepsiam (*assumptum.*)

N. *Periapton singulare quibusdam habetur adversus incantamenta.*

5. *Axungia* vulgare Medicamentum est, illiturque plantis pedum & pectusculis infantulorum, ad revellendos catharros & demulcendam tussim.

6. *Ova*, vomitum ac alvum ciere apta sunt, unde & hujus gratia medicamenti loco à plebeis exhibentur.

PRÆPAR.

▽ *Fellis* destillata oculis subvenit.

HOFMAN. *Lucius.*) Hujus *Mandibula* cum reliquis ossiculis capitis exsiccata & pulverisata egregium præbet anti-pleuriticum, vel per se, vel cum aliis mixta.

N. Nuper ex capite Lucii *duos Lapillos* instar cancrorum extraxi raro exemplo; quos reservo in meo rarithecio.

¶ *LXXXIII.*

¶ LXXXIII. *Mater Perlarum.*

Mater Perlarum seu Margaritarum. Perlen Mutter. Mere des Perles. *Mother of Pearles.* Moeder van Paerlen.

Species est Concharum, à Margaritis nomen ducentium, quæ inibi frequentius, quam in reliquis inveniuntur.

Vires. *Præter vires concharum communes (vide supra) sunt qui vim cordialem huic attribuunt, verum quo successu, videant ipsimet.*

Alii antifebrile ex eadem conficiunt, ad modum, quem supra ex conchis oblongis dedimus.

PRÆPARATA.

[In usu est Mat. Perl. præp.]
[Magisterium Matr. Perlarum.]

Hofman. *Mater Perlarum.*) Species est *concharum*, in quibus Margaritæ reperiuntur, ex hac cum aliis marinis v. g. Ocul. canc. Corall. r. Margarit. Or. conchis oblongis, dentes equi marini &c. Magisterium cordiale conficitur, resolutis prius acet. destil. & postmodum sp. Vitrioli Præcipitatis. Ingreditur *Mater perlarum pulverem antifebrilem D. D. Strobelbergeri.*

¶ LXXXIV. *Mustela.*

Ἴαυρος, Gobius fluviatilis, Mustela fluv. Gesner. Aalraup/ Aalrup/ Trusche/ Quapp./ Ruffolck. Le Govion. *A Lamprey*, ora *Luck-stone.* Een Lamprye/ Negenooge/ ofte Prick.

OFFICIN. NAT.

1. *Epar.* 2. *Ventriculus.* 3. *Spina.*

Vires.

1. *Hepar* in vitro suspensum calorique expositum, in liquorem liquescit flavum, admodum utilem oculorum hebetudini ac nubeculis.

2. *Ventriculus* commendatur summè ad affectus uterinos, præcipuè autem fertur secundinas pellere, colicosque dolores abigere, (*potus.*)

3. *Spina* pulverisata caducum expugnare fertur.

Hofman. *Mustela.*] Germ. Aalraupe. Hujus *hepar* beneficio caloris moderati in liquamen redactum citissimam præstat opem iis qui nubeculis in oculo laborant, guttatim mane & vesperi instillatum.

N. Lapides *Mustelæ piscis* malo epileptico medentur. In spinæ initio inveniuntur, hi annulo inclusi & gestati, ita, ut nudam attingant cutim contrà ardorem ventriculi mirè opitulantur, & qui crurum vel pedum spasmo vexantur, eos ab insultibus crebrioribus præservant.

¶ LXXXV. *Ostrea.*

Ostrea, Oster-Muscheln. Des Huitres. *The Oyster*, and *Suchlike Fish with hard Shells.* Een Oester/ of anderen Visch met harde Schelpen.

Sunt conchæ marinæ ex genere rotundarum.

Vires. Ostrea pestiferos bubones loco transferunt, & virus omne ad se trahunt: Sunt autem agglutinanda brachii parti, qua axillaris decurrit, videlicet si bubo in alis sit, sin verò inguen obsederit lineamentis femoris quæ vena cruris describit. *Hollerius.*

N. *Testæ concharum vicariæ esse possunt.*

¶ LXXXVI. *Perca.*

Percus, perca, Versich. Une Perche. *The Perch.* Een Baersch.

Perca fluviat. (ad differentiam Percæ marinæ, quæ piscis ab hoc differens est.)

OFFICIN. NAT.

Lapides in capite reperti juxta spinæ dorsi initium: Hi viribus conveniunt cum reliquis lapidibus testaceis, adhibenturque in calculo atterendo, renibus abstergendis.

Extrinsecus in dentifriciis, vulneribus exiccandis.

Hofman. *Perca.*) Hujus *Lapis* præparatur in calculo tam puerorum, quàm adultorum in aq. petroselini vel in emulsione quadam propinatus summæ est efficaciæ.

¶ LXXXVII. *Rana Aquatica.*

Βάτραχος, Rana, Frosch. Une grenouille. *A Water-Frog.* Een Water-Vorsch/ ofte Rick-Vorsch

- aquatica, *hac usualis.*
- terrestris.
- amphibia.

Præfertur ex aquaticis, quæ in fluviis puris ac fontibus reperitur, eaque viridis.

Rubeta nimirum, & quæ in lacubus habitat, damnatur ceu pernitiosa.

Terrestris itidem cedit aquaticis, imò quæ maculatæ ex his sunt, venenatæ habentur.

N. *De Ranunculo viridi, vide Class.* 1.

OFFICIN. NAT.

1. *Ipsa Ranæ.* 2. *Cor.* 3. *Epar.* 4. *Fel.* 5. *Pinguedo.* 6. *Sperma Ranarum.*

Vires.

1. *Dioscoridi Rana ipsa* contrà omnium serpentium venena pro antidoto sunt, si ex sale & oleo, vel butyro edantur, jusque earum itidem sorbeatur. Valent & adversus inveteratos tendinum rigores.

Inducit etiam vini fastidium, si vinum in quo viva rana viridis suffocata est, propinetur: Viva Anthraci pestilenti imposita, donec moriatur, venenum elicit. Viva integra alligatur ad causonum æstus: articulor. & juncturar. dolores mitigat, igneque sacros restinguit, (*viva scil. vel contusa imposita*) Odontalgiam sedat, (*cocta & in gargarismo adhibita.*)

N. *Si ventri torminoso adhibeatur, in ipsam vitium transire confestim fertur.*

2. *Cor Ranarum* (maximè fluviatilium) [Antiepilepticum] febricitantium spinæ alligatum, febriles algores minuit. Sunt qui cordis regioni admoveant ad mitigandos causonum æstus & incendia. Mizald.

3. *Epar* exiccatum & pulverisatum in febrium quartanar. (& aliar.) accessione cum successu assumi, ajunt. *Crato exhibet in ▽ millefolii.*

N. *Epata ranar. viridium in paludibus degentium, ceu peculiare Specificum ad Epilepsiam commendant.*

Exhiberi jubent sub conjunctione Luminarium, ☾ in ♋ existente. Petraus Nosolog.

4. *Fel* peculiariter oculis convenit, quartanamque curare dicitur incineratum & ad ʒß. exhibitum.

5. *Pinguedo* autrib. indita dolorib. medetur.

6. *Sperma ranarum*, (sperniola) Froschleich. *Frogs-Spawn*, or *Frogs seddars*, ℌ t Sact of Slym van de Vorschen/ refrigerat, constipat, incrassat, dolores mitigat, manuum scabiem curat, (*simense Martio in eo laventur*;) paronychia & herpetes interficit, erysipelati & ambustis, aliisque inflammationibus succurrit, (*impositum.*) Faciei ruborem curat, fluxui mensium & hæmorrhoidum medetur (vulvæ vel ano inditum.)

N. *Linteum hoc sperm ate aliquoties madefactum & exiccatum pro usu servant. Alii idem sperma in fictili recondunt in terram, loco scil. aprico, quo in ♈ cum tempore convertitur.*

PRÆPARATA.

1. Cinis insperſus sanguinem profluentem, (e. gr. vulnerum, nariumque) sistit. Uteri hæmorrhagias suffitu reprimit, alopeciis ex liquida pice illinitur.

Internè gonorrhœam cohibet (assumptus ʒj.)

2. *Aqua stillatitia è Ranis.*

Fit è Ranis vivis sub fine m Martii, vel initio Aprilis captis, per ⚹.

3. ♈ *stillat. ex sperm ate.*

♌. Fit per ⚹, è sperm ate collecto Martio.

N. *Sal addere solent.*

Vires. *Ex præcedentibus parent; præter quas Vesicæ ab humorum acrimonia exulcerata egregia medela est. Facit & ad repellendum & sistendum sanguinis profluvium & faciei ruborem, impetigines curat, erysipelati ac gangrænis succurrit.*

4. *Oleum.*

Fit coquendo ranas cum ℞o communi vel Rosac.

Vires.

[Commendatur in vehementissimis articulorum doloribus.]

[Paratur Unguentum ad atrophiam ex Ranis butyro infarctis igne circuli.]

5. *Pulvis sperniolæ compositus.*

Vide lib. 2. in Pulveribus.

N. 1. *Ubi ranæ, spermaque earumdem aut limaces, lumbrici, cancri, & similia animalia veniunt. Randa, includenda esse linteolo mundo & in medio cucurb. suspendenda, ut velut per vaporem stillent, aliàs aquæ putoris erunt participes. In linteis autem remanebit pulvis animalium istorum opt. præparatus, cui majoris correctionis ergò ♈ guttulas aliquot instillabis & rursus exiccabis, vel cum eodem ♈ tincturam elicies.*

N. 2. *Fabricius de Gangr. pulv. laudat ad Ulcera maligna & inflammationes omnes compescendas.*

6. *Emplastrum à ranis cum & sine ♀. Vigonis.*

HOFMAN. *Rana Aquatica.*) Prima rana materia à *Th. Paracelso* sub ænigmate glutinis de aquatico descripta in cancri medelâ plurimùm valere dicitur teste *CL. Helmontio de Formarum ortu*, §. 56. Et accidit, quando rana sub plenilunio, atrocissimo hyemis boreâ effoditur, abluitur & baculo alligatur, in agro sequenti mane reperitur alba quædam ac transparens mucilago, liquatum tragacanthum referens & ranæ figuram.

N. *Sperma Ranarum* in Novilunio collectum semper fœtet, etiam vicies destillatum. Et ex sperm ate ranarum cum mercurio ☿to æquam destillatam ad pustulas faciei Gallicas, vide in Thesauro meo Pharmac. annexo sect. 2. num. 11.

¶ *LXXXVIII. Sepia.*

Σηπία, Blackfisch / Blackfittel. Seiche. *The Cuttle.* Een Visch die swart bloedt heeft.

OFFICIN. NAT.

1. *Os Sepiæ.* 2. *Humor ater.* 3. *Ova.*

Vires.

1. *Os Sepiæ*, σηπίου,) exiccat, abstergit, (*pulverisatum vel incineratum*;) maculis, nævis, scabiei humidæ medetur, oculis convenit, (*cum melle cinis inditus*) gingivis tumidis subvenit, (*in dentifriciis*) asthmaticis auxilio est; (*assumptus.*) Gonorrhœam sistit, calculos pellit, urinas movet (*pulvis assumpt.* ʒj. *Dosi.*)

2. *Humor ater* (Dinte.) *The Black moisture* (*Inck.*) Swerte Vochtichent / Inckt / Swerte verwe /) intra vesiculam in corpore repertus, alvum movere dicitur, (*assumptus.*)

3. *Ova* renes & ureteres abstergunt, menses & urinam cient.

HOFMAN. *Sepia.*) *Hujus os* exsiccat, abstergit, gonorrhœam sistit, calculos pellit, sudorem ciet & urinas, adhibetur etiam in febribus intermittentibus. Sal peculiare continet volatile

N. Ossi Sepiæ affunde spiritum Vitrioli phil. in cucurbitâ vitrea, abstrahe denuò ex Arem. spiritum, & residuum in gonorrhœâ virulentâ offer. Dos. ʒß.

De Osse Sepiæ paucula hæc in Append. ad Pharmac. Schroëder.

Os Sepiæ candidum os est, superiori parte durum ac læve: inferiori autem fungosa quadam medulla repletum, fusius descriptum à Matthiolo *p.* 242. *Usus est nonnullis externus in unguentis valide detergentibus.*

¶ *LXXXIX. Sturio.*

Ακιπήνσερ, Γαλαξίας, Gal. Aquipenser, Stoa, Een Stör / Stür / Stürlein. *The Sturgeon.* Een Steur.

Piscis est dorso ac ventre echinatus, dulcesque salsasque aquas colens, magnitudinis procerè.

Vires.

Ossa Sturionis dicti piscis commendantur in Arthritide vagâ, (*exhibita*) *Foresti. lib.* 20. *observ.* 12. *in Epistola D. D. de Brahe.*

Ut & in colicis doloribus discutiendis.

¶ *XC. Testudo.*

Χελώνη Λιμναία: Schildkrot. Une Tortuë. *The Sea* and *Land Tortoyse* or *Tortoyse* (also the) *Shell-Crab, a Snail, &c.* Een Schiltepadde van de Zee en Landt.

Animal est ἀμφίβιον, è genere Testaceorum, scutum testaceum in dorso gerens.

OFFICIN.

OFFICIN. NAT.

1. *Crura.* 2. *Sanguis.* 3. *Fel.*

Vires.

1. *Crura* pro Periapto antipodagrico experientissimo adhibentur.

Videlicet:

Accipiatur Testudo masculina, cognoscitur inter cætera ex caudæ discrimine, & leni sub interiore testa incisura, ubi Luna maximè fuerit diminuta, priusquàm cum Sole conjungatur, amputentur vivæ crura omnia, eâ consuta in sacculos ex pelle hœdina angustos alligentur membris patientibus, ita ut dextrum crus testudinis dextro cruri ægrotantis respondeat, sinistrum sinistro. Item anterius crus dextrum brachio dextro applicetur, sinistrum sinistro. *Solenand. sect. 1. consil. medic. 20. Schenkius in observ. Idem refert Bapt. Porta ex Rhasi & Constantino, libr. 4. Phytogn. cap. 4.*

2. *Sanguis* Testudinis matinæ & terrestris, in remediis internis pro antidoto datur ad ʒij. Sanguis Testudinis terrestris ad Hecticam imperatur (*recens & crudus ad* ʒij.) exiccatus ad Epilepsiam commendatur.

3. *Fel,* Oculis confert.

[Hepar ad suffocationes uterinas in pesso utile.]

[Ex testudine ad cancrum præsidium paratur.]

¶ *XCI. Thymallus.*

Φάγρος, Aschia, Asche. Le Thymalle. *A precious freshwater-fisch* taking its name from *the flowver of Time*, called also *Pagrus.* Een slach van Creeften/ genoemt van Thymusbloem.

OFFICIN. NAT.

Axungia.

Vires.

Oculorum maculas, unguesque abstergit, (Sole liquata & melle permixta, maculas cutis tollit, foveas post variolas relictas explet, (*illita.*)

¶ *XCII. Tinca.*

Σκάρος, Tencha, Schleye. Une Tanche. *The Tench.* Een Zeelt/ Louw/ ofte Tincke.

Piscis est mucosus, excrementitius, amans aquas palustres, cœnosas, lutosas, vivens cœno, generatur tùm extraduce tùm sponte. Familiaritate lucio conjûcta est.

OFFICIN. NAT.

1. *Integer piscis* 2. *Fel.* 3 *Lapillus.*

Vires.

1. *Integer piscis* dissectus imponitur pulsibus manuum pedumque plantis, ad mitigandum æstum febrilem, vel & ad divertendum venenum pestilentiale. Simili etiam modo adhiberi solet in dolore capitis ac articulor. Vivæ tincæ (*una post alteram*) umbilico ac epati impositæ, donec moriantur, Ictierum curare dicuntur, luteum nimirum contrahunt colorem. Inciseratam tincam, (præcipuè tegumentum) in fluore albo mulierum exhiberi vidi cum successu.

2. *Fel,* commendatur ad aurium affectus.

3. In capite gerit *Lapidem* ut Carpio, qui ad similes affectus exhiberi poterit, quo dictus Carpionis lapis.

¶ *XCIII. Truta.*

Χρύσοφρυς, Aurata, Variolus, Variola, Truttæ Fohre/ Forelle. Une Truite. *The Trout.* Een kleyne soort van Salm.

Piscis est culinis creberrimus & laudabilis.

OFFICIN. NAT.

Pinguedo. Hæc illinitur utiliter mariscis & ani fissuris.

[Maxillæ dentatæ è vivis truttis evulsæ ad epilepsiam usurpantur.]

[Eædem utiles ad dolores menstruis advenientibus urgentes.

[Dos. ʒj.]

[Lapilli etiam colliguntur viribus Carpionum lapidibus pares.]

CLASSIS IV.

De Insectis.

¶ *XCIV. Apes.*

Μέλισσα, Apis, Immen/ Bienen. Abeille. *The Bee.* Een Bye.

- Domestica hujus loci.
- Sylvestris fera, Hummel. *The Wild Bumble*; or *humming Bee.* Een Dommel- of Hommel-Bie.

Apis insectum est mellificans, vivens tùm florum melligine, tùm melle ex illa melligine confecto.

OFFICIN. NAT.

1. *Apis.* 2. *Mel.* 3. *Cera.* 4. *Propolis.*

I. *Apes* siccæ & contritæ inunctis alopeciis capillum restituunt.

II. *Mel,* eligendum est flavum pellucidum, odore ac sapore jucundum, consistentiâ, neque crassum, ac concretum, neque dilutum nimis, omni ex parte unitum seu continuum, flavo succedit album, quod itidem, modò reliqua bonitatis signa ne defuerint, contemnendum. Vitetur autem in mellis electione favus aranearum texturis refertus. Omnibus porro præfertur Mel Virgineum dictum, id est, quod novellæ apes conficiunt, colore ex flavo albicans.

Vires. *Mel calidum ac siccum statuitur gr. 2. (albicans tamen minus calidum censetur) nutrit, abstergit, aperit, pulmonibus convenit, urinam ciet; tussi medetur, putredini resistit.*

Extrinsecus oculorum caliginem discutit, aliisque eorum affectibus succurrit.

Cautio.

1. Mel, quia facilè bilescit, Epati calidioribusque corporibus non adeo proficuum est.

2. Mel crudum alvum inflat, tussim lacessit, fastidium creat.

3. *Mel Galeno succus est roris cœlestis, ab Apibus collectus. Paracelso resinosum quid à terræ est, invegevabi-*

le genus virtute plantarum, ac influentiarum cœlestium transplantatum, & hinc ab apibus collectum atque ulterius digestum. Vide Paracels. de Naturalibus.

Hinc variat quoque 1. pro varietate plantarum, qua ratione optimum censetur apum in rosetis, vel lilietis, &c. degentium. 2. diversum quoque Mel existit pro diversitate influentiarum. Sic Mel præstantissimum habetur, quod anno sereno ac salubri Vere ac Æstate confectum, Quercetano dicitur Ros vel Manna cœlestis, atque inde sua aceta Philosophica præparat.

PRÆPARATA.

1. *Mel depuratum.*

1. Mellis q. v. affunde ▽ portionem æqualem vel duplam, triplamvè, si valdè impurum fuerit, vel si alienæ rei expers sit, sine additione, coque & despuma cochleari pertuso.

N. 1. *Quod si hac ratione non satis depuratum foret, clarificari poterit cum albuminibus ovorum singulis ad singulas libras adhibitis, v. l. 1. c. 14.*

N. 2. *Conrad. Kunrath. dictam mellis depurationem improbat, quippe quâ potiores ac meliores spiritus, quibus maximè impregnatum est, in auram evanescant. Itaque hanc substituit.*

℞. Mel virgineum nondum △i commissum unà cum favis, inde Manicæ Hippocraticæ, suspendeque in loco tepido Solis, vel in hypocausto vaporibus aqueis, (ut Balneatorum balnea calefieri solent,) calfacto ut perfluat Mel.

[Habent potionis genus, quo delectantur Poloni, Lithuani, Livoni, cõplures etiam Germani, Hydromel vocatum ex Mellis p. 1. Aquæ p. viij. Prostat etiam in officinis compositum aromaticum, item Laxativum.]

II. *Mel destillatum.*
Unde.

1. ▽ *Mellis, Spiritus atque Oleum.*

℞. Mellis ℔. 1. adde Sal. com. vel silicum mundor. contusor. arenævè ℥iij. ℥vi. (*alii etiam addunt segmenta Ligni Iuniperini*) destilla per ☋m gradatim, & exit ▽ alba, dein flava, cum ☍, ut & Spiritus, quæ aliquoties rectificentur.

Alii eliciunt primò ▽m in cucurbita ex MB. Remanẽti in cucurbita melli addunt Arenam, vel silices calcinatos contusos ♎antque per ☋m ▽m flavam cum ☍. Hæc digerunt aliquoties, ♂ ♌ aliquot (5. 6.) dein ♎ant, tandem ☍ supernatans ab ▽ separant. *Sem. Quercet. Med. destill.*

Alij.

℞. Mel cum cera & favo, ponunt in fimum ad putrefactionem per ♍m, fimumque sæpius (dieb. ternis) mutant: Hinc ♎ant. 1. Exit ▽ alba (faciei absterſioni dicata.) 2. ▽ flava, Oſvvald.

N. 1. *▽m hanc flavam esse menstruum Franc. Anson. sunt qui putent, sed malè.*

N. 2. *Adduntur Arenæ, vel silices, vel vitrum, ut fervescentia, ad quam Mel maximè proclive est, præcaveatur, id quod alij meditantur sacculos parvos Arenâ referos imponendo.*

N. 3. *Sunt qui ▽m primò elicitam super novum Mel fundunt & rectificant.*

Vires.

Utraque ▽ alba scil. & flava suffusiones & albugines oculorum sanat, capillis producendis confert. Inservit Tinctura Corallorum extrahendæ.

Intrinsecus referat obstructiones, pellit urinam, atterit calculum.

Oleum quod instar ▽ vitæ ardet, vires habet admirandas, præsertim si per ♂ aliquot circuletur cum ▽. Etenim separato iterum illo ▽, remanet ☍ dulce & gratissimi saporis, vulneribus sclopetariis & phagedænicis ulceribus plurimum conducens. Singulare quoque est ad podagricos dolores sedandos. Discutit maculas faciei cum ☍ Camphoræ.

2. *Oleum Mellis compositum.*

℞. Mell. ℔. ij. ☉i calcinati, ℔. 1. ▽ rectif. ℔. ß. Tartar. ℔. 1. destilla per ☋m, primò extillat phlegma, dein ☌: &c.

Vires.

Lenit dolores podagricos, si locus affectus eo inungatur.

3. *Acetum Mellis.*

℞. Mellis opt. p. 1. ▽ fluv. p. viii. coque ad mediocritatem, postea suspende in eodem semen Erucæ inpetia, atque repone in loco calido vel Sole, donec deferbuerint. Fit paulatim ✝ acerrimum, quod ♎etur.

Vires. *Præter alios Usus solvit & silices, reliquosque lapides, etiam sine ulla præcedente calcinatione. Harum, in Croll. Senn. Inst.*

4. *Tinctura Mellis.*

Tincturam mellis *Beguinus* extrahit ex melle crudo cum arenis impastato, eamque exhibet Phthisicis pro nutrimento.

5. *Qu. Essentia Mellis.*

1. ℞. Mel cum favis, q. v. (℔. xv.) elice ▽ per MB. quâ prolectâ relinquatur adhuc remanens materia in MB ferventi, ♂ ♌ (5.)

2. Dein 2. affunde ▽ atque extrahe s. a. tincturam, eamque decantatam purifica optimè per digestionem ad subsidentiam. Tandem destilla Tincturam per MB ad siccitatem, (destillatum dicitur elementum aëris, essentia illa remanens ignis.)

3. Ex fæcibus incineratis (prolecto prius ☍ per descensum ☋mvè, si ita visum fuerit, extrahe sal cum ▽ commun. more solito, idque purifica optimè, (dicitur elem. terræ.)

[Sal mellis in carunculis penis utile.]

4. Conjunge jam omnia atque destilla ex ♄ib. per ✕✕ roties cohobando, donec omnia volatilia sint, ac ✕✕ transcenderint.

Si habes Qu. E. mellis.

Vires. *Instar panaceæ esse poterit.*

Dosis gr. iij. iv. v. &c. *Mod. destill.*

6. *Elixyr Mellis.*

Clyssus.

℞. Mel per Manicam Hipp. depuratum. Elice ▽m. ☍ ac sal. comm. Sal elicitum potato per vices aquâ suâ, dein ☍ donec omnia imbiberit & coagulum inde factum fuerit.

Vires. Easdem vires cum Qu. Ess. mellis possidet. *Med. destill.*

7. *Sunt & varia Officinalia usualia*, quæ mel tùm basin

huſin agnoſcunt, ut Hydromelitum genera, tùm aſſervationis medium, ut Syrupi quàm plurimi, &c.

III. *Cera*, Κηρος, Arabic. Hahama, Wachs. *Vvax. Was.* Medium quodammodo tenet calfacientium, refrigerantium, humectantium & deſiccantium, ita tamen, ut ad caliditatem inclinet, partium quadantenus eſt craſſarum & emplaſticarum, ideoque digerit, maturat, &c.

N. *Adeo uſitata officinis eſt, ut vix emplaſtrum reperias, cujus non exhibeat conſiſtentiam.*

PRÆPARATA.

Oleum cera. v. ſ. 2. c. 70.

Vires. *Diureticum eſt, daturque intrinſecus, doſ. ʒij. in. v. gutt.*

1. *Oleum cera boni odoris & coloris.*

Fit, ſi rectificetur ſuper recentes ceræ particulas Δ tinctum. Ex eo fit:

2. *Balſamus vulnerarius.*

Per macerationem menſtrualem florum hyperic. & rad. conſolid. major.

3. *Magiſterium cera.*

Fit ex eâ ſolutâ in ♀, filtratâque, ut remaneat in chartâ inſtar butyri, quod *edulcoratum atque ad ʒij. propinatum valet eximiè ad Dyſenteriam.*

IV. *Propolis*, προπόλις, πίσσα, Dioſcor. Cera virginea, Vorſtoß / Stop-Wachs / Bien-Harß / *Bueglevv, the groſſ matter at the entrance of the Bee-Hives*, ſome call it *Virgins Vvax*, Materie geluck Was an den inganck der Bye-korven / rudis eſt, & ceroſa, craſſaque materia ſeu Gluten in alveorum foribus repertum.

Eligenda flava, odorata, Styracem vel Galbanum referens, in vehementi ariditate mellis, & maſtichis in modum ductilis.

Vires. *Calf. 2. aut princip. 3. leviter abſtergit, attrahit, aculeos & omnia infixa corporis extrahit, dura concoquit, dolores demulcet, ulcera deſperata cicatrice obducit. In veteri tuſſi ſuffitu juvat.*

HOFMAN. *Aper. 2. Mel.*) quaſi quinta eſſentia optimorum ſuccum ac vegetabilium dicitur, ab apibus primo vere & ſuccedente æſtate in alvearii capſulis collectum. Hoc balſamicam tenacitatem obtinet, ut multos annos perdurare poſſit, ob quam etiam alia ſive eſculenta, ſive medicinalia juxta vim ſuam nutritivam, laxantem & abſtergentem à corruptione vindicare & tueri poteſt.

1. Mel depuratum.) Prout *D. Autor* Mellis depurationem deſcribit, Nos cum *D. Conrad. Kunrath* meritò eam ut inutilem rejicimus, quia violentâ illâ coctione partes mellis volatiles in auras abeunt, relictis craſſioribus ac terreſtribus. Ideoque ſequens modus mel depurandi convenientiſſimus eſt. Recip. favos cum melle ollæ incluſos, colloca in locum moderatè calidum, ut mel liqueſcat, quo per ſaccum linteum tranſcolari poſſit; cavendum tamen, ne calore excedente cera unà liqueſcat, ſed purum mel puriſſimum tranſeat, quod ſine omni deſpumatione aut alteriori coctione ſatis in ſe durabile eximiis viribus præditum nec partibus ſuis ſubtilioribus orbatum aſſervandum eſt. Relicta in colatoria cera ac propolis à reliquo melle affuſâ aquâ ſimplici demum ab invicem ſeparanda & ſegreganda ſunt.

Tinctura mellis Beguini, item, *Eſſentia mellis*, ac *Elyxir* facilè parare poſſumus ut nullius momenti.

N. Genuinum *Turcarum Rahmi* conficitur ex melle, quod ad ſpiſſitudinem inſtar ſapæ incoctum & loco dropacis impoſitum cum violentiâ abrumpitur.

3. Cera.) *Citrina* ſemper præferenda eſt *albæ*, quia hæc non ſolùm per diuturnam inſolationem flavedine ſuâ, ſed etiam ſubtiliſſimis, fragrantioribus & virtuoſioribus ſuis partibus privata eſt, dum ſol omnibus vegetabilibus à ſuâ radice evulſis, ipſiuſque radiis diu expoſitis multum detrahit, eademque viribus efficæta reddi. Aliàs cera Citrina mediante digeſtione cum ſp. vini facilè ad albedinem defertur ceræ flavedine evaneſcente, nec in ſp. vini ullâ apparente, vide Robert. à Boyle in Tr. de Colorib. experim. 7. p. 145.

4. *Propolis.*) eſt ceroſa, rudis & craſſa materia in alveorum foribus reperta, Calefacit, abſtergit, attrahit, aculeos extrahit, anodyna eſt, ac ulcera deſperata curat. Tuſſim inveteratam ſuffitu juvat.

¶ XCV. *Araneus.*

Ἀράχνης, Ἀράχνη, Spinn. *The Spider.* Een Spinne-kop / ofte een Spinne / of Spinnewebbe.

Inſectum eſt venenatum, puncturis ſuis nocivum. Variorum eſt generum promiſcuè uſualium.

Eſt e. Aráneus major coloris ſcil. varii, vel minor coloris nigri, &c. Diſtinguitur ſexu, coitque Vere ac initio Æſtatis & aliquando Autumno & initio Hyemis, unde & eo temporis puncto magis noxius habetur. Vivit muſcis, quibus capiendis retia ſua pandit.

OFFICIN. NAT.

1. *Aranei.* 2. *Tela Araneor.* (*Aranea dicta.*)

Vires.

1. *Araneus* febriles paroxyſmos arcere dicitur, (*pulſibus metacarpii, temporibuſve impoſitus,*) peculiariter tamen ad quartanam commendatur, (*putamine avellanæ incluſus, colloque ſuſpenſus vel lacerto appenſus.*)

2. *Tela*, conſtringit, conglutinat, ideoque vulneraria eſt ſanguinem cohibens, inflammationem præcavens. Ad arcendos febriles motus non ſolùm externè, ſed & (*ſatis audacter*) internè à nonnullis adhibetur.

PRÆPARATA.

Oleum aranearum ſimplex & compoſitum fieri poteſt ex infuſione, ut oleum ſcorpionum.

Vires. *Ingreditur Emplaſtrum febrile.*

HOFMAN. *Araneus.*) Inſectum eſt venenatum: Sciendum tamen *Araneos hybernicos* non eſſe venenatos. In Gaſconiâ contrà *Clariſſimi Scaligeri* patriâ tanta iis ineſt veneni vis ut interdum calcati calcorum ſoleas tranſmittant.

Febriles paroxyſmos arcere dicitur.) Ex hoc conficitur *Emplaſtrum Febrifugum Strobelgeri*, cujus deſcriptionem vide infrà *Libr. 2. de Emplaſtris*, & hujus uires multiplici experientia probatas uſu expertus ſui.

Putamine avellanæ incluſus.) Araneus ſi vivus in teſtâ Nucis Avellanæ de collo ſuſpenſus & ſcrobiculo cordis impoſitus fuerit, donec moriatur, ajunt quinto aut ſexto die icterum curare.

N. Fabulæ & nugæ ſunt, quæ de *Lapide Araneorum* communiter perhibent, *vid. CL. Simon Pauli in quadripartit. botanic. Claſſ. 2. p. m. 163.*

¶ XCVI. *Aſelli.*

Ὄνισκος, Gal. Ὄνος, Dioſcor. Τίλος, Plin. Procelliones millepedæ, multi pedes, Eſelgen / Schäffelein. Cloportes. *Cheeslips, Sowes, Hogs-lice, Many feet.* Eſelkens.

Naſcuntur in locis humidis, cellis & ſimilibus ſub lapidibus vaſiſque ▽ repletis, ad tactum ſeſe contrahunt ac rotundant.

Vires. *Tenuium partium ſunt, digerunt, extenuant, abſtergunt, aperiunt. Hinc utilitatis peculiaris*

sunt in mucilagine tartarea resolvenda calculoque ad mucilaginem reducendo, in obstructionibus viscerum aperiendis adeoque in morbo regio, in dolore nephritico, difficultate urinæ, in colica, appetituque ob ventriculi mucilaginem imminuto, in asthmate &c.

Extrinsecus *commendatur pulvis ad affectus oculorum, ad aurium dolores & anginam (cum melle illitus.)*

Vivus impositus phagedænam perimit.

Dosis à ℈j. ad ʒj. in pulvere cum vino vel ▽ aliqua nephritica.

PRÆPARATA.

Alii lavant in vino ac exiccant, iterumque lavant ac siccant, hinc pulverisant ac imbibunt in ☉.

Dosis gutt. IV. v. VI. exhibent.

Alii contundunt cum vino, colant, & exhibent. Nonnulli macerant solùm in vino colantque.

N. 1. *Non facile ℈j. transcendo, nec usum continuo, nimiâ quippe resolvendi vi incommoda non parva inferre possunt.*

N. 2. *Ut locus natalis saxosus indicat, ad calculum asellos facere. Ita indicante aptitudine & propensione sese contrahendi, ad convulsiones forsan non essent inutiles.*

HOFMAN. *Aselli Millepedes.* Nonnulli commendant simplici modo tantum in formam pulveris redactis absque sp. Vitrioli imbibitione, mucilagines tartareas in renibus & vesicâ resolvere & expellere. In compacto tamen calculo nil præstant. In subjectis tenerioribus post illorum usum angores cordis interdum sentiuntur.

(*Præparata*) Rec. Millepedum q. s. lava cum vino albo, infunde in vitrum benè perlutatum, exsicca in fumo aperto; postea denuò asperge vinum album & exsicca tertia vice; tandem humecta aquâ fragorum sp. Vitrioli impræguatâ denuò exsicca. Hunc pulverem millepedum præparatum recipe in usum. Recip. milleped. sic præparat. ℈iv. spirit. vini ℥ß. decoct. cicerum ʒix. sume mane cum jejunio 6. hor. continua per 9. ☌ ☍.

¶ XCVII. *Bombyx.*

Bombyx. { Domesticus, *Hujus loci.* / Sylvestris.

Βόμβυξ, βομβύλιος Vermis lanificus, *Albert. Magn.* Seiden-Wurm, *The Silk-Worm.* Een Zy-Worm.

Vermis est texturam sericeam texens, oriturque tùm sponte, tùm ex ovis.

N. *Miram subit metamorphosin. Ex ovis pusillis producitur animalculum Eruca non absimile. Eruca hac mororum, ulmi, educata foliis augescit indies, donec tumiditate resplendeat: hinc indita Theca, textura se cingit sericea, usque dum moriatur. Postmodum revivisicit papilionis instar pennas producens, coitusque interveniente triduano, (è quo masculus statim moritur,) ova parit fœmina quamplurima, ac deficit.*

OFFICIN. NAT.

1. *Bombyces integri.* 2. *Sericum, i. e. textura bombycina.* 3. *Folliculi sericei.*

Vires.

1. *Bombyces* exiccati & pulverisati insperguntur vertici capitis, ad arcendam vertiginem & convulsionem.

2. *Bombycina textura*, est caliditate & frigiditate temperata (al. cal. 1.) sicca 1. corroborat, spiritus vitales, animales & naturales reficit.

[Not. *Fumus texturæ in suffocatione ab Uteri motu.*]

PRÆPARATA.

Utitur quandoque, quo siccior reddita lævigetur, quandoque decoctis admiscetur. Verùm præstat crudam & solummodo incisam adhibere.

Sunt & usualia, quorum compositionem subit: ut Confect. Alkerm. Diamosch. &c.

N. *Infertur & in usum Medicum Sericum filum Kermesinum, id est Cocco seu granis Kermes tinctum, adhibeturque sanguini sistendo, vulneribusque obligandis, exiccandis, consuendis. Quin & à Plebeis ad Erysipelas adhibetur (circumligatum.)*

Folliculi sericei, (Bombycia, Seiden-Bälglein/ *The Silken Pouches,* De zyden Sackens of beltens/) iisdem viribus cum textura præditi sunt.

N. *Caveatur à folliculis alvi spurcitie fœdatis, vel in quibus adhuc Necydalus latitat mortuus, & vermibus exesus.*

Bombyx Sylvestris est genus quoddam Eucarum viridium, simili metamorphosi, ut de Bombyce domestico dixi, mutabilium.

N. *Hujus generis videre mihi contigit apud Celsissimum Principem Philippum Hassiæ Landgravium doctrinâ multifariâ, linguis exoticis, ut & Hebraâ, Astronomicisque observationibus propriis celeberrimum, qui papilionem variegatum lepidum visu ex Eruca viridi in capsula productum monstravit.*

HOFMAN. *Bombyx.*) Hic *D. Autor bombycinam texturam* adhuc crudam ac solummodo incisam commendat alkerm. verum ob vermes vel papiliones in hâc putrefactos sæpè magnâ est infecta malignitate, ideoque rejicienda. Et hujus loco succus ex granis Kermes extractus substituendus. Prætereà *bombycina textura* per se vim cordialem confortantem habere nequit, nisi succo granorum Kermes prius fuerit impræguata.

¶ XCVIII. *Cantharides.*

OFFICIN. NAT.

Cantharis Gold-würmlein. *Colden coloured Flyes,* Goude Wormen.

- Musca Hispanica, *Hujus loci.*
- Formicaria latior, Goldkäfer / Meiß-hauffen. *Spanish Flies, or French Flies. Also A kind of Beetle* or *Horse-Fly.* Spaensche Vliegen/ Kevers/ veenige Boom-Wormen.
- prolixior / brevior: Cornuta, gehörnete Gold-Käfer. *Horned Flyes, bread Ant Flyes.* Gehornde Kevers.
- Amethystina violacea, Veiel Braun. *Violet and Amethystin coloured Flyes.* Viole-gekleurde Vliegen.
- Miniata, Friesen-Würmle. *Red Flyes* Roo Vliegen.
- Viridis: longiuscula. / aurum lucens.
- Nigricans, schwartz-Käfer. *Black Flyes.* Swarte Kevers.
- Castanei coloris.
- Rotunda, Oster-Kälblein. *Round fashiond Flyes.* Ronde Vliegen.

Dicitur

Dicitur Κανθαρὶς, i. e. parvus Scarabæolus, Spaniſche Wacke oder Fliege / Gold-Wurmlein. Mouche Verde. *The little Spanish Mug*, or *golden Fly*. Den kleyne Spaenſche Vliege / of Goud-Boomworm.

Producuntur ex genere quodam Vermiculorum Erucis non abſimilium, qui naſcuntur ex humore foliis fraxini, populi, liguſtri, triticique inhærente.

Præſtantiores cenſentur, quæ in frumento ſeu pratis inveniuntur verſicolores, & quæ luteas in alis tranſverſas lineas habent, corpore oblongo, craſſæ, recentes.

Perimuntur aceti acerrimi vapore, qui, dum fervet, exhalat. Hinc ſiccantur & ſervantur per biennium.

Vires. *Calidæ ſunt & ſiccæ ſat validè, adeoque corroſivæ ſeu veſicatoriæ, diureticæ, emmenagogæ. Hinc uſu creberrimi in veſicatoriis. Internus earum uſus rariſſimus eſt, quippe inter venena vulgò recenſentur: veſicæ nimirum urinariæ adeo infenſæ ſunt, ut vel extrinſecus cuti alligatæ eam exulcerent, Sunt nihilominus audaculi, qui diureticis eas admiſcent. Sunt & improbæ ſortæ, quæ fœtum teneellum iis perimunt & exturbant.*

N. 1. *Recentiores alas, pedes & capita reſecant, ſolo corpore ſervato.*

N. 2. *Galenus alas & pedes exhibet pro antidoto veneni proprii.*

N. 3. *Oleum Cantharidum & cantarellorum elicitur per V, prodeſtque ad calculum.*

HOFMAN. *Cantharides.*] Harum uſum internum D. Autor prædicat rariſſimum; attamen ex eis *Hippocrates* potionem hydropicis propinat *Libr. de vict. rat. V. cap. 74. Langius Libr. 1. Epiſt. Medicin. 47.* In fine peculiarem habet exhibendi modum, & ſimul docet, quomodo his fures pomorum ſint deprehendendi. De harum uſu interno *vid. Th. Bartholinus Centur. V. hiſtor. 82.* Ubi inter alia ſequentem infuſionem commendat in gonorrhœâ virulentâ, lotii ſuppreſſione & calculo.

Recip. Cantharid. pulveriſ. ℈j. infunde in vini Rhenani ℥iij. vel ſp. vini ſtentque in infuſ. per aliquot dies, deinde per chartam bibulam filtrentur. Ex colato liquore cochl. j. ſeptem aliis cochlearibus ſeu vini, ſeu cereviſiæ admiſce. Ex hoc mixto primo die unum, altero duo cochlearia & ſic deinceps propinetur.

N. Ex his *Magiſterium* etiam cum ſp. Nitr. & oleo Tartari præcipitandum conficitur, quod ad mucilagines tartareas & urinæ promotionem non parum prodeſt, ſed cum fideli circumſpectione & cautelâ adhiberi debet.

N. 1. *Recentiores alas, pedes & capita reſecant* &c.) Verum fruſtranea hæc cautela eſt, *Galenus* alas & pedes exhibet pro antidoto veneni proprii.

N. Si pollex pedis dextri ex oleo ungatur, in quo Cantharides ſunt diſſolutæ, mirabilem facit erectionem Verulamii.

N. *Cauteria* ex his etiam fiunt in formâ Emplaſtri in plurimis affectibus, doloribus à ſerosâ colluvie ortis præſtantiſſima ad evulſionem ac derivationem.

¶ XCIX. *Cicada.*

Τέττιξ, Heuſchrecke. Cigale. *The Grashopper.* Een Springhaen.

Inſectum eſt Grillis ſimile, valde ſtridulum, rore vivens.

N. *Unum hoc animal, ex iis quæ vivunt, eſt ſine ore. Pro eo enim quiddam aculeatum habet, & hoc in pectore, quæ rorem lambit. In Italia vulgaris notitia eſt, noſtratibus incognita.*

OFFICIN. NAT.

Cicadæ, ſiccatæ.

Vires. *Utimur cicadis ſiccis ad coliecos affectus (cum partibus numero piperis granis ſcil. iij. v. vij.)*

Alii aſſas edendas iis offerunt, quibus affecta veſica eſt. Cinis inſigniter calculum conterit.

¶ C. *Cicindela.*

Λαμπυρὶς, Plin. Λαμπυρὶς, πυρόλαμπις, *Ariſt.* Lampyris alata, *Aldrovand.* Cantharis noctiluca, Nitedula, Noctiluca, Johannis Fliege. *The Glue VVorm*, or *Glue-Bird, St. Iohns-Fly.* Wormken of vliege die's nachts ſchiint.

Inſectum eſt pennatum, in tenebris ignis modo lucens.

Officinis ignotum eſt, niſi quod Cardanus vim anodynam ei tribuere videatur, lib. 9. ſubtilit. alii in calculo commendant.

N. *Roder. Caſtrenſ. l. 4. meteor. microc. c. 16. Cicindelæ, inquit, abſciſſis capitibus & alis, ad ſolem exponuntur ferventiſſ. donec pulveriſari poſſint. Pulvis cum aqua diſſolutionis Tragac. Trochiſcetur, addendo tantillo olei amygd. Trochiſci exiccati iterum pulveriſentur, rurſuſque denuò formentur, idque quater. Valet in calculo (inunctionibus admiſcent.)*

Doſ. ℈ij.

¶ CI. *Cimex.*

Cimices. ſ Lectularii, *hujus loci.*
 ſ Hortenſes, ſ. Sylveſtres.

Κόρεις, κλινικοὶ, *Dioſc.* Cimices, *Matthiol.* Wantzen / Wändlàu e / Bethwändelen. *The Punie, A VVall Louſe, A Fly* or *vvorm breeding in vvod, Paper* or *Stubble, A Bug*, or *Chinch.* Een Weeg-luys / een Wand-luys.

Vermiculi ſunt latiuſculi, compreſſi, rubentes, fœtore abominabiles, morſibus quibus ſanguinem nobis exugunt, admodum moleſti.

Vires. Utuntur Recentiores quidam ad ciendam urinam vivis in penis organum immiſſis, (*Dioſcor. mortuos & tritos imponit,*) ad fœtum & ſecundinam expellendam tritos (N. 3.) & cum ſucceſſu exhibitos vidi. Septenos cavis fabarum incluſos ante febrium acceſſiones devoratos quartanis auxilio eſſe Author eſt Dioſcorid. Vulvarum examinationes olfactu abigit.

N. *Sylveſtres, qui ex herbis victum habent, lectularii majores, colore virid. æque ac illi fœtidi, officinis adhuc incogniti ſunt.*

HOFMAN. *Cimex.*) Ad fœtum & ſecundinas expellendas triti & exhibendi notabilis ſunt effectus in vino hauſti.

N. Succus herbæ hyoſcyami lectiſternis inunctus eos necat.

¶ CII. *Eruca.*

Κάμπη. *Dioſcor.* Bruchus Eruca, vulgaris, *Aldrov.* Raupe. *Palmer-VVorm*, or *Canoker-VVorm.* Een Grasworm / Kupſ: / en Kupſeme.

Inſectum eſt vulgaris notitiæ, originem trahens, vel ex ſtirpium excrementis, vel ex ovis papilionis. Species totidem ferè ſunt, quot plantarum.

N. *Similem Metamorphoſin ſubit quam Bombyx tandemque in Papilionem degenerat.*

¶ *CIII. Formica.*

μύρμηξ, Formica, Ameiß. *A Pismire* or *Ant*, or *Pismire, Emet* or *Emmot.* Een Miere of Pismiere.
- Minor { rubens. / nigricans.
- Major, Equina, Roß-Ameyß. *The Greater red Horse-Ant.* de grooteroo Paerde-Mier.

Insectum est mirâ providentiâ dotatum, qua penu in annum sufficiens æstivis pleniluniis (noviluniis requiescit,) sedulò colligit, collectum, si opus sit, siccat, siccata semina, ne regerminent, arrodit, adeoque durationi adaptata, recondit. Congressæ hyberno tempore vermiculos pariunt, subinde in ova, & hinc verno tempore, in formicas mutari aptos. Senium alatas facit, sed brevi superstites.

Præstantiores habentur, quæ sub arboribus resiniferis habitant, acidumque olent. Collectio præfertur ☾ decrescente, vel Novilunio.

OFFICIN. NAT.

1. *Formica.* 2. *Ova.* 3. *Acervus.*

Vires.

1. *Formicæ* calfac. & siccant. Venerem proritant. Odor acidus mirè spiritus vitales reficit. Formicæ majores [Herculaneæ] psoram, lepram & lentiginem sanare dicuntur, (adjecto sale exiguo tritæ & illitæ.)

2. *Ova* ad aurium gravitatem faciunt, malas hirsutas pueris infricata corrigunt.

3. *Acervus*, (*Myrmecium*) calf. & siccat, nervosum genus roborat. Hinc usus celebris in paralysi, arthritide, hystericis affectibus, cachexia & simil. (*lotione adhibitus.*)

[N. *Inveniuntur in acervis frusta odore Thuris;* (Wald-Weyrauch/ *particulæ resinæ ex abiete & Picea*) *in Norwegia, & Germania, & pro fumo adhibentur.*)

PRÆPARATA.

1. *Oleum* ex infusione formicarum (præstant alatæ) in ♌ comm. ☌ ♌ 40.

Vires. *Valet ad coitum.*

2. ▽ *stillat. Magnanimitatis dicta, v. l. 2. c. 37.*

3. *Liquor* fit in elybano ad modum, quo liquor lumbricorum.

Vires. *Insigne est ophthalmicum suffusioni oculor. auxilium.*

HOFMAN. *Formic.*) Colligendæ sunt *formicæ* Lunâ crescente circâ solstitium æstivale in Iunio die serenâ in cucurbitam, in qua frustum casei repositum, ubi sufficientem earum copiam habueris, baculo exime acuto caseum & superfunde sp. vini ad trium digitorum eminentiam ac destilla. Destillatus spiritus iterum affundatur formicis & denuò destilla lento igne per Arcn. vid. thesaur. nostrum Pharmaceutic. sect. 1. num. vi. & numer. xxix.

Virer.) Valet in capitis affectibus, memoriam confortat, externè commendatur in arthritide vaga, item atrophia, ad excitandam venerem.

N. *Acervus formicarum* sacculo inclusus & in insessu adhibitus nervosum genus roborat, unde in arthritide vaga, paralysi, &c. convenit.

¶ *CIV. Gryllus.*

Γρύλλος, ζ Domesticus.
Acheta, ζ Agrestis, arvensis.

Insectum est alatum è genere locustar. cicadis simile, focorum, terrarumvè aridar. incola, stridulo suo cantu sedulum, Germanicè Heimchen/ Heimsinge. *The Cricket, one sort of Locusts.* Een Krekel.

Vires. *Commendatur ad diæresin, (cinis exhibitus) ad visus imbecillitatem (succus expressus instillatus) tonsillas lenit, (affricatus.)*

¶ *CV. Hirudo.*

βδέλλα, Sanguisuga.
- Major equina.
- Minor. { subfusca. / subviridis. / nigra. / variegata.

Insectum est palustre, instar Lumbrici oblongum, generatur ex putredine, Germ. Saug-Igel. *The Horse Leech*, or *Blood-sucker.* Een Ethel/ een Bloet-suyger.

Majoribus præferuntur minores, utpotè quæ minus nocivæ, & ex his, quæ lineis in dorso distinctæ Majores novem equum fugendo interimere valent, unde equinæ dictæ.

Usus. Sanguinis exuctioni inserviunt, adeoque cum cucurbitulis conveniunt.

N. *Antequam applicentur, servandæ sunt in* ▽ *puræ, ut probè purgentur, hinc loco applicationis sale nitri fricato, sanguineque vel argillâ inunctо applicandæ. Cum amoveri vis, insperge parum salis, aut cineris, aut lixi combusti.*

¶ *CVI. Lacertus.*

Σαῦρος, Gûr, Lacertus, Lacerto, Egoehs/ Adet/ Ichtächs/ Moll. *The Lizard, Newt* or *Eike.* Een Egedis/ Egdisse/ of Hagedis.

Insectum est quod figurâ notum, colore variam, bufonibus ac araneis inimicum.

N. *Lacertus si dissectus fuerit, pars utraque movetur aliquamdiu, & si concurrerint, coalescunt rursum. Sunt qui oculos, si effossi sint, renasci ajunt, id quod & de cauda si amputetur, Plinius affirmat. Degunt in cavernis terræ, ruderibus murorum aliisque locis asperis, vescuntur Cicadis, Cochleis, Gryllis, Apibus.*

Lacertus est
- Terrestris, *de quo hic & minus venenatus.*
- Aquatilis, *qui venenosus habetur, & rarior usus.*

N. *Commendatur præ reliquis genus Lacerti viridis & magnum, verùm cum in hisce regionibus minus usitatum id sit, Lacertum communem hic describimus.*

Vires. Elicit è corporibus spicula, vitra, &c. (*sectus, vel cum sale tusus & impositus, inprimis v. caput.*) capillos renasci facit, (*cum adipe illita caro, vel cinis applicatus.*) Ictui scorpionum succurrit. Commendatur itidem ad herniam infantum, (*si decocto lacerti laventur,*) ad facilem evulsionem dentium, (*pulvis aquatici Lac affricatus.*)

N. *Sunt qui ajunt lacerti exiccati pulverem gingivis illitum facere ut sine difficultate, sine dolore, atque sine instrumento dentes exerahi queant.*

PRÆPARAT.

Oleum infusum.

Fit ex infusione Lacertorum vivorum N. vij. in ol. commun. ℔ iij.

Vires. *Commendatur ad faciei rubedinem emendandam (illitum.)*

HOFMAN.

HOFMAN. *Lacertus.*) Meminit & alterius *Lacerti orbiculati* Novæ Hispaniæ seu Mexicanæ nomine *Tapayaxin Nardus Antonius Recchus Lib. 9. Cap. 16.* Novæ Hispaniæ cujus caput est durissimum & nonnullis aculeis elevatum. Gaudet ab Hominibus apprehendi, manibus gestari & contrectari, placida quadam securitate & tranquillitate immobilis. Quare amicus hominis φιλάνθρωπος ab indigenis nuncupari solet. Hoc in eo est mirabile compressis aut vexatis oculis, aut capite, sanguinis guttas per eos effundere, ac longius jaculari, qualis detrahi solet, ab homine temperatissimo & sana fruente valetudine, tanto sæpè impetu ut ad trium passuum distantiam contingat rejectari. Siccatum ad ignem & pulverisatum devoratumque ex vino aut aqua unius drachmæ mensura Morbo Gallico & doloribus ab eo ortis summè auxiliari solet, quod multis comprobatum est experimentis evacuata Morbi causa per superna & inferiora ac demum evacuata urina.

Aliàs *Wormius & alterius meminit Iguanæ* vocati, in cujus capite Lapis reperitur præsentissimum contrà Calculum remedium in *Musæo Lib. 3. Cap. 20.*

¶ *CVII. Locusta.*

Ἀκρὶς, Dioscor. Κόρυς, κάρυς, Heuschreck. *The Locust.* Den brandende Springhaen.

Insectum est ex pernicie quam infert, (herbas scilicet & segetes mordendo, terramque tactu & saliva adurendo, nulli fermè regioni incognitum.) Generantur Æstate ineunte ex fœtura anni superioris, favo non absimili, scilicet exin oriuntur vermiculi, speciem ovi gerentes, inclusi prætenui terrâ ceu membranulâ, qua disjectâ emergunt locustæ & evolant.

Sunt porro variæ, videlicet: sunt magnæ, parvæ & minimæ, (pennis carentes,) sunt virides, flavæ, nigricantes, variævè, &c.

Vires. *Odoris suffitu urinæ difficultates juvant, præsertim quæ fœminas malè habent. Dioscor. Sunt qui appensum collo quartanam sanare ajunt.*

¶ *CVIII. Lumbrici terreni.*

Τὸ ἔντερον, *Dioscor.* Vermes terreni, Melloes, *Paracelso*, Regenwurm / Erd-Wurm / Pyren. *Earth-Worms.* Pier-wormen / die in die aerde gegenereert zijn.

Insectum est vulgaris notitiæ ex terra, tùm genetatum, tum sustentatum.

Præstant reliquis ii, quorum collum rubris annulis seu cingulis cingitur.

Vires. *Sunt insigniter diuretici, diaphoretici, anodyni; discutiunt, emolliunt, obstructiones reserant, lac augent, vulnera, nervosque præcisos glutinant.*

Usus præcipui sunt in apoplexia, spasmo (ex signatura) aliisque affectibus nervor. ac musculor. in ictero, (utroque) hydrope, vermiculatione infantum, dolore colico. Inprimis autem specificè prosunt in arthritide illa scorbutica, quam vagam appellant, (die lauffende Gicht / die Wahren / *The running and wandring Gout*, De loopende of vliegende Gicht /) *adhiberi intus possunt & extus.*

Intus exhibentur vel toti conquassati, recenterque v. g. cum vino trajecti per linteum, vel siccati & pulverisati.

Extus applicantur vivi & mortui, vivi impositi, donec moriantur, prosunt panaritio, mortui in cataplasmatis fere adhibentur. Odontalgiæ convenire dicitur cinis, (*cavitati dentium inditus.*) *Podagricos dolores leniunt,* (*pulvis cum farina calidè impositus.*)

PRÆPARATA.

1. *Aqua*, fit in MB.
Hydropicis maximè proficua est.

2. *Oleum coctum, vide Disp.*
N. *Ex 8vo hoc Datur cum ▽ raphani, Ol. quod urinam & sudores potenter pellit.*

3. *Liquor*, fit in clybano.

Nimirum.

Lumbrici loti & per stupam purgati, induntur vitro angusti orificii. Hinc obturatur vitrum massâque panis inclusum committitur, (ut & reliqua massa,) clibano, donec cum panibus eximatur. Pòst liquor filtratur & servatur pro usu interno & externo.

Dosis à ʒ ij. ad ʒß.

4. *Spiritus* prævia putrefactione, ubi ⊖ volatile statim elevatur, vel sine putrefactione ex ☋ △ aperto.

5. *Pulvis*, fit ex lumbricis in furno exiccatis.

HOFMAN. *Lumbrici Terreni.*) Hi tanquàm specificum in arthritide vagâ scorbuticâ commendabiles sunt, ex quibus succum expressum ad rusticos & plebejos amandamus cum eorum pulvere. *Spiritu cum Sale volatili per se destillato contenti.* Atque hic habetur vel cum prævia lumbric. terr. putrefactione, vel sine ea. In illa Sal volatile statim in destillatione elevatur; In hac extrema opus est ignis tortura per retortam △ne aperto peragenda. Ex hoc cum Ess. chamædr. chamæpyth. salviæ, fl. hyperic. anthos, lavendul. ligni sassafras, radic. angelic. &c. Elixir antiarthriticum paratur, quod in arthritide vaga scorbutica ad gutt. xx. xxx. vel ultrà propinatum cum appropriato vehiculo notabilem edit effectum. Nota aliis etiam est Essentia lumbricorum s. & c. D. D. Dravvisii *in arthritide vagâ scorbuticâ.* vid. & Balsamum Dorsalem seu antiparalyticum D. B. O. in thesaur. pharmaceutico annexo sect. IV. num. V.

Lumbrici Intestinorum.) Sunt qui pulverisatos offerunt ad lumbricos expellendos. Sed *Heinrichus ab Heer lib. 1. Obs. 9.* hoc non probat, quia materia illa vermium putris putri puerorum pituitæ mixta à magno illorum calore humido iterum animari potest, ut videmus muscas submersas longè mortuas, si non præmantur, soli denuò expositas vitam & volatum recuperare. Sic & serpentes in minima etiam frustula concisos ac putrefactos, ut nullum amplius vitæ adsit vestigium, Solis calore in novos serpentes abire, ob serpentum formatrices ideas in putredine non destructas. Verùm hic Metus de Nihilo est, hi enim lumbrici non integri, sed exsiccati ac pulverisa i offeruntur, ac aliàs adesse potuerunt in corpore, priusquam pulvis Lumbricorum fuit adhibitus.

De Artificiali Lumbricorum productione hæc habet R. P. Athanas. Kircherus Mund. Subterr. Vol. II. p. 376.

Lumbricos plures siccatos in pulverem conchæ lateritiæ, terra pingui & dulci impletæ sepelies: deinde aquâ pluviali eam subinde rigabis, & intra tres aut quatuor dies reperies totam illam terram nova lumbricorum pullulagine scatere, & primò quidem sub magnitudine vermium qui ex caseo nascuntur; deinde quoque pingui illo terræ succo nutritos, in veros lumbricos excrescere comperies: cùm enim semen in lumbricorum incineratione non pereat, sed virtute maneat, hinc fit, ut intra terram pingui & dulci succo præditam conditus pulvis, calore solis se se exerens, vi latentis seminis in idem, quod primò erat, animal excludatur. Vel idem quoque duplici alia ratione succedit, vel ex concisis siccorum lumbricorum particulis terræ insitis, pluvialem aquam admiscemus, quæ illa eadem est, quæ semina lumbricorum aliunde decisa secum portat atque terra committit; hinc statim post pluvias & imbres terram pinguem dulcemque semper lumbricis scatere deprehendimus, tanto numero, ut vel ipsas semitas expleant. Est & hoc admirabile, quòd si lumbricum soli ferventi exposueris, is statim sit moriturus, quem postero die ubi examinâris; innumerabili vermiculorum multitudine

cooperium

coopertum videbis, quos ex cadaveris seminalibus partibus instaurari non est dubium; Unde ingens illa lumbricorum multitudo in terra nascitur, uti enim terram saxosam, sterilem & arenaceam oderunt, ita ex ea non nascuntur; sit tamen subinde ut vel repentes terram illam ingrediantur, sed cùm alimentum non reperiunt, ibidem vita functi ex propriis eorum cadaveribus mox ingentem verminaginem emittant, qui pluvia in terram pinguiorem delati, ibidem in immensam lumbricorum copiam adolescunt.

¶ CIX. Musca.

Μυῖα, *Arist.* Δάκος, Fliege. *The Flie* Een Vliege.

Muscarum genera varia quidem sunt, usuale tamen solùm vulgare est.

OFFICIN. NAT.

Muscæ seu potius capita earum.
Vires. *Alopeciis subveniunt.*

PRÆPAR.

1. ▽ *stillatitia*, fit per se, vel cum melle.

Vires. *Præterquam quod capillorum proventum promovet, prædicatur quoque ad oculorum affectus, (instillata.)*

¶ CX. Ricinus.

Κρότων, κυνοράγης, Reduvius, Holtbock/ Hundsfloch/ Hundwurm. *A Tyke, Tick, Dogslouse, or Clegg.* Een Teecke/ een Honts-luys.

Animalculum est lividum & fœdum, bobus, suibus, capris, ovibus, atque canibus infestissimum.

Vires. *Ricini canini sanguis, Plinio teste, psilothrum est, & ignes sacros restinguit; admirandus quoque est ad impetigines contumaces & feras, ac curatu difficiles, (illitus,) Amat. Lusitan. cur. 20. cent. 7.*

HOFMAN. *Pediculus.*) Contrà *ictterum* devorantur à rusticis num. IX. & in atrophia à nonnullis probantur.

¶ CXI. Salamandra.

Σαλάμανδρα, μόλγη, Molch/ Moll/ Olm. *The Salamander, A spotted Beast like A Lizard not burnt with the fire, but quencheth it.* Een Salmander/ een beest dat in't vyer leeft/ en't selve uyt blusche.

Animal est quadrupes ex lacertorum genere, nigrum, luteis maculis respersum, incola locorum frigidorum & humidorum, fonticulorumque limpidorum admodum amans, adeoque à nonnullis in terrestrem & aquaticam distribuitur.

N. *Venenatum est animal, unà cum morsu lacteam spumam virulentam conferens.*

Vires. *Salamandra erodit, exulcerat; incinerata medetur felicissimè scrophulis exulceratis (cinis inspersus.)*

N. *Caveat à fumo venenato.*

HOFMAN. *Salamandra* incinerata &c.] Salamandram igni injectam ab eo non consumi statuit *Arist. histor. animal. 19. Lib. 5.* quem sequitur *Ælianus Libr. 2. histor. anim. Cap. 31. Plinius* Lib. X. cap. 67. & Alii. Verùm Nullum Animal in igne valet vitam ducere, ideoque quod de *Salamandræ* vita in igne tradunt, meras sapit fabulas. Videtur tamen errorem indè promanasse, eò quod Salamandra ad certum tempus ab igne nihil patiatur, uratur tamen, si longius admoveatur, putarunt ab igne planè non consumi: vid. *Galen. Lib. 3. de Temperam. lib. 4. Nierenb. lib. 4. hist. nat. cap. 19. Thom. Bartholin. Cent. 2. obs. 50. Romæ in ædibus* Franciscæ Corvini artificium singulare, quo Natura dictante salamandra ignis ardorem eluit, observavit. Scilicet evomuit guttulam liquoris, qua ignis fervorem temperavit & moram duarum horarum in igne pertulit, sed non ita vehemente. Flammis exinedam & mortuam non consumptam *Grev. lib. 1. de veneris cap 12.* immunitati ejusdem cutis adscribit, quæ cum limus sit arctè insinuatus cuti longissimè in igne absque læsione perdurat. Id quod de igne modico etiam venit intelligendum.

De Salamandra sic R. P. Athanas. Kircherus Chinæ Illustratæ p. 207.

Salamandra ex eorum numero, quas lacertas vocant, species quædam est; Lacerta videlicet nigra, & aureis maculis insignita, cæterùm animal muco, & viscido humore aspectu horridum & nausea plenum, vel ex eo capite, limacum instar, tardissimi progressus; hoc in Germania sæpius me vidisse memini; quod vix nisi post frequentes imbres ex humidis & lutulentis specubus exire solet. Hoc itaque animal cùm frigidissimi juxta, ac humidissimi temperamenti sit, & totum quasi ex muco constitutum, si quis supra carbones accensos imposuerit, id illos nimia sua humiditate, viscositate plena statim extinguat, quod idem fieri in limacibus experiens sum; si quispiam verò illas in ignem validum projecerit, is eas, non secus ac alia combustibilia, incinerem protinus converti reperiet; Quod idem Franciscus Corvinus *in Salamandra ei ex* America *transmissa, se expertum esse testatus est. Quòd verò* Marcus Paulus Venetus *dicat de Salamandra contexta & Romæ detenta, in qua Sudarium Christi involutum sit, de eo huc usque nihil comperire licuit, & si foret, id non de Salamandra lacerta, sed de asbestina tela, quæ per similitudinem quandam Salamandra dicitur, intelligendum foret.*

¶ CXII. Scarabæus.

Καράβος, Cantharus.

Cornutus Schröter. *The Horned Beetle, a black Fly.* Een Swerte Vlieg gegenaemt horbedor/ en Schallebyter. *hic usualis.*

Pilularius, Rosskäfer/ Escarbot, fouille Merde, *Black Flies, called Beetles, Wieth, The Slimy Beetle, breeding, little Worms in balls of horse-dung.* Peerdsworm. *etiam hic Medicinalis.*

Unctuosus, cantarellus, Kadden/ Schmältzkäfer/ Meywurm/ *The Greasy, oyly Beetle, the Mayworm.* Smeerige Vliege of Meywurm. *nec hic idoneus.*

Rutilus.
- major, Mäyenkäfer/ Creutzkäfer. *The greater Red tormenting Beetle.* Den grooter roo-pynende Schallebyter.
- minor Brachkäferlein. *The less red Spring Beetle.* De Kleyner roo of goude Schallebyter.

Bufonius viridis Krottenkäfer. *The Green Toad-Beetle.* Het Groen Padde Schallebyter. *hic venenatus.*

Pistrinarius, Meelkäfer. *A Meal Beetle.* Een Meel Horbedor.

Cadaverum, Aaskäferlein. *A Beetle bred of dead carcases.* Schallebyters uyt doot verrotte Lichamen.

Scarabæus

Scarabæus cornutus, (bicornis. Lucanus, cervus, cervus volans, Scarabelaphus *Cardan.* Græc. Κάραβος,) Gignitur partim ex lignis aridis, maximè querceus aut roboris, partim ex coitu. Reperitur Majo & Æstate in sylvis.

OFFICIN. NAT.

Ipsi Scarabæi, & cornua.

Vires. *Scarabæi commendantur ad dolores & contracturas nervorum (ex signatura, qua tacti immobiles & contracti redduntur) ad febrem quartanam (amuleti loco impositi.)*

Cornua suspensa de collo infantum urinam cohibere dicuntur.

PRÆPAR.

Ol. Ex infusion. Scarabæi.

Vires. *Dolorem aurium discutit, (instillatum.)*

Scarabæus pilularius, (pilularis, Solaris, stercorum, Κοπρίων, *Hipp.* Pferd-Käfer / Mist-käfer. *Horse-Beetle, Dung-Beetle.* Peerde-Worm/ of Vlieg/ Mest-horbedor.) nomen id habet, quod fimo (maximè equino) ingentes pilas pedibus volutet, in quibus parvos vermiculos fœturæ semina recondere dicitur.

Vires. *Commendatur maximoperè in procidentia oculi & ani, (pulvis aspersus, in hæmorrhoidibus cæcis dolorificis leniendis,)* decoctus scilicet in oleo lini ad consumptionem animalculi, & calidè positus cum bombace.

N. *Pulveris conficiendi modus optimus est.*

Mortificati in vitro clauso ad Solem benè exiccentur, & F. Pulvis. *Harm. in Pract.*

Scarabæus unctuosus (quod manibus impositus pingui subflavoque liquore inficiat.) Majo & Junio juxta vias & passim in sylvis obrepit.

Vires. *Cantharidum naturam imitatur, urinam pellit & sanguinem, canis rabidi morsum egregiè expugnat, varos dictos, id est, Arthritidem vagam, Authore Wiero, curat,* (exhibitus pulvis vel conditura.)

Extrinsecus expetitur à quibusdam ejus liquor ad vulnera. Additur & Emplastris in bubone & carbunculo pestilentiali, (ex signatura desumpto indicio) germiscentur & antidotis, sitque inde Oleum ex infus. anim. vivorum in Ol. comm. quod loco olei scorpionum nonnulli adhibent.

HOFMAN. *Scarabeus.*) *Unctuosus* scilicet sive *Cantarellus Majorum*/ quia in Majo ac Junio in rure ad vias obrepit.

N. Scorpionum imitans naturam urinam pellit & calculum, canis rabidi morsum venenatum curat, ac præterea in arthritide vaga Scorbuticæ ejus pulvis exhibitus *teste Wiero ac P. Borello c. 4. obs. 73.* singularis est energiæ. N. Hi in oleum immissi amygd. dulc. in omnibus illius affectibus efficacissimè usurpantur quibus aliàs oleum Scorpionum convenire solet.

¶ *CXIII. Scincus.*

Σκίγκος, Scincus Marinus, Officinis.

Animal est aquatile, squamis luteis vestitum, cæsiâ à capite ad caudam decurrente lineâ insignitum, herbis odoriferis victitans.

OFFICIN. NAT.

1. *Integri exiccati.* 2. (*rarò*) *pinguedo.*

Vires. *Alexipharmacus est Scincus, Veneremque accendit.*

Pinguedo simili virtute pollet.

Dosis Drach. j. Matthiolus commendat Rostrum & pedes, eosque cum vino propinat, hinc & carnes laterum commendat.

PRÆPARATA.

Ingreditur antidota & præcipuè Theriacam Andr: & Antidot. Matthioli.

¶ *CXIV. Scorpio.*

Σκόρπιος, Scorpius, Scorpion. *The Scorpion, a venemous Worm.* Een Schorpioen.

Animal est formâ cancros æmulans, iis tamen minus.

Vires. *Urinam cient, calculo renum aut vesicæ impeditam, (vivi incinerati & exhibiti.)*

Ictibus propriis subveniunt, (triti & impositi.)

PRÆPARATA.

1. *Oleum Scorpion. simplex* infusione Scorpion. in Ol. Amygd. amar. *vid. August.*

N. *Sunt qui propinant in colicis & calculosis doloribus.*

2. *Ol. Scorpion. compos. Mes.* quod recipit insuper Aristoloch. Gentian. Cyper. & ran. capp. *vid. August.*

Vires. *Usitatissimus est in Renum doloribus, urinaque obstructa (illinitur dorso vel pubi) medetur ictibus venenatorum animalium, febrium paroxysmos arcet, (pulsibus vel dorso inunctum) aurium dolores mulcet.*

3. *Ol. Scorpionum magnum, Matth. vid. August.*

Vires. *Majorum est virium quàm præcedentia. Usuque eximii in morbis contagiosis præservandis & curandis, in venenatis morsibus & simil. (inunctum cordi, arteriisque temporum, manuum, pedum, dolores demulcet colicos & uteri, &c.*

4. *Ol. Scorpionum sanguineum.*

℞. Sem. hyperic. Unc. vi. infunde in vino malvat. per ♂♀ [3.] tum adde Terebinth. venet. Unc. iij. Ol. centum annor. [id est, vetustiss.] Unc. vj. Croci opt. Drach. j. Flor. hyperic. M. iv.

Omnia tumulentur in arena in boccia benè clausa per triduum: deinde liquor in aliam bocciam fortiter exprimatur, liquor per inclinationem decantetur, usque ad apparitionem olei. Oleo apparente vas elevabis, in eo videbis ol. rubrum sanguinis instar. In hoc oleo reponantur pro unaquaque libra scorpiones N. L. in MB. eousque relinquantur, donec fiat perfecta fermentatio. Hinc per pannum exprimantur omnia, oleumque reservandum.

Vires. *Summè nephriticos dolores lenit, extrinsecus applicatum.*

N. *Hoc est illud oleum nephrit. sanguineum magni Ducis, quod Pona describit, sed desin non addit.*

Ex communic. Dn. D. Ioh. Kieferi.

HOFMAN. *Scorpio.*) Est animal forma cancros æmulans. N. Hic quæritur utrum possibilis sit *Scorpionum* ex Cancris generatio, & an ex ocymo generari ac produci possint vid. suprà *Libr. 4. de Ocymo & sæpius laudatum D. Sachsium à Lewenheim in suâ gammarolog. p. 183.*

Vires.) Hi etiam per se pulverisati & adhibiti urinam & calculum pellunt. *vid. Cystam. Medicam. p. 97.*

Præparata. Oleum Scorpionum.) Hoc tam internè propinatum, quàm externè dorso ac pubi inunctum mira præstat in calculo, colica &c. teste experientia.

2. *Oleum Scorpion. compositi.* Mes.) Ejus usus sæpe noxius est, dumporis cutis ita inviscatis insensibilis impeditur transpiratio, & veneni exitu intercluso plus noxæ, quàm commodi febricitanti infertur.

Artificialem Scorpionum productionem sic describit R.P. Athan. Kircherus Mund. Subterr. Vol. II. p. 387.

Scorpionum corpora contrita intra vitrum conde, quibus si aquam Ocymo *maceratam superaffuderis, & soli æstivo per diem exposueris, quod si sagaci, & armato oculo inspexeris, totum hoc mixtum in innumerabilem* Scorpionum fœturam *degenerasse reperies, quod idem tam in vivo, quàm mortuo non contrito evenire reperies, si quidem à corpore excrementum quoddam rejicitur, quod totum in similes sibi Scorpiones convertitur; quod* Lectorem *experiri velim, veritatem enim reperiet.*

Cur verò ex Ocymo potissimùm Scorpius oriri dicatur, meritò quispiam quærere posset, cùm is nescio, quam sympathiam cum Ocymo habere deprehendatur. Scorpium in cerebro hominis Itali repertum, & ex nimio Ocymi usu odoreque inibi natum Hollerius *tradit, &* Ambrosius Pareus *eum exactè depinxit. Dicunt quoque, Ocymum contritum, & inter duos lateres positum, ubi 24. horarum spatio Soli fuerit expositum, Scorpiones generare, quod &* Plinius *verum esse testatur, certè vel ipse* Aristoteles *in mirabilium narrationum congerie* Scorpiones è Sisymbriis *putrefactis enasci asserit: Est autem* Sisymbrium *species quædam Ocymi. Iterum* Plinius *hujusmodi proponit experimentum; Si velis in unum locum convocare omnes alicubi latitantes Scorpiones, id perficies hoc modo: Manipulum Ocymi decem cancris fluviatilibus compactum, eo in loco repones, & habebis intentum. Scribit* Avicenna, *amicum se habuisse, qui cùm vellet Scorpiones ex quibusdam putrefactis lignis (quod ego nil aliud quàm putrefactos Ocymi caules fuisse existimo) produxisse; quin & Ocymum in pulverem redactum unà cum Scorpionum cinere subactum percussis mederi tradit; Quæ omnia manifesta sunt mutuæ* amicitiæ Ocymum inter & Scorpionem indicia. *Quomodo verò ex Ocymo sine sensitiva naturæ seminio generari istiusmodi animal possit, non video; unde cùm sollicitius hanc rem apud* Franciscum Corvinum *nobilem omnino Botanicum, & solertissimum rerum naturalium exploratorem inquirerem, respondit, id mirum non esse; habere enim radicem sibi familiarem vermem quemdam Scorpioni haud absimilem, quem* Theophrastus *Spadylum* vocat; *hic enim seminio suo plantam postquam infecerit, ex eo tandem Scorpiones nasci, partim ex se, & sua natura, partim arte ex applicatione activorum cum passivis; atque hæc est vera & genuina ratio geneseos Scorpionum ex Ocymo. Quod verò subinde ex* Cancris *quoque* fluviatilibus *nascantur, ratio est similitudo cancri seu paguri cum Scorpione, quâ ille facilè in hunc convertitur & transformatur: qua arte autem id institui debeat,* Ovidius *sequentibus versibus docet.*

Concava littoreo si demas brachia cancro
Cætera suppones terræ, de parte sepulta
Scorpius exibit, caudaque minabitur unca.

¶ CXV. Teredo.

Τερηδών, Holtzwurm. *The* Wood-Worm, *a little* worm *that breed in* wood, *especially* ships, *also a Moth that eateth garments.* Een Houtworm / die in't hout is / ofte Een Motte die de Kleederen door eet.

OFFICIN. NAT.

Caries, seu farina Teredinum.

Vires. *Exiccat, unde ulceribus humidis & fluidis feliciter inspergitur, & hoc eodem titulo mulierculis nostratibus admodum familiaris est in excoriationibus Infantum exiccandis.*

HOFMAN. *Teredo.*) *pulvis seu farina Teredinum* exsiccat, unde excoriationibus infantum in inguinibus & sub axillis molestiam creantibus admodum conducibilis est.

Et hæc sunt quæ de Animalibus Medicamentosis adducere compendii lex permisit, adeoque Pharmacopœiam nostram Medico-Chymicam divino auxilio ad finem perduximus: Huic sit Laus, Honor & Gloria, in sempiterna Sæcula Sæculorum, AMEN.

APPENDIX

APPENDIX
AD
PHARMACOPOEAM
SCHRÖDERIANAM
Illustratam & Auctam:

CONTINENS TRACTATVS DVOS;

Scilicet

FREDERICI HOFFMANNI
THESAURUM PHARMACEUTICUM
Medicorum Nostri Seculi Principum.

ET

MARTINI BERNHARDI DE BERNITZ
S. R. M. Polon. Personæ Medici & Secretarii

FASCICVLVM MEDICAMENTORVM SINGVLARIVM
In VLADISLAO IV. *&* IOHANNE CASIMIRO *Polon. & Sueciæ Regibus olim adhibitorum.*

Hoc est

Clarissim. & Excellentissim. Dn. Doctor.

ANDREÆ CNÖFFELII
Laudatissimarum Majestatum Archiatri Celeberrimi.

Ut &

Aliorum quorundam Clarissimorum Medicorum

ARCANA ET EXPERIMENTA SPECIFICA:

PRÆFATIO AD LECTOREM.

S. P.

PVBLICÆ jam luci vides expositum, LECTOR BENEVOLE, perdiu à Te desideratum THESAVRVM PHARMACEVTICVM MEDICORVM Nostri seculi PRINCIPVM, partim ex DOMINI DOCTORIS IOHANNIS MICHAELIS *νῦν ἐν ἁγίοις*, partim ex Aliorum etiam vel primæ Classis, vel cum aliis nostræ ætatis de principatu contendentium Manuscriptis in ordinem congestum: neque id adeò præter solitum, cùm & Aliis idem istud in eodem tractandi genere fuerit liberum, imò omnibus omni memoriâ Medicis Laudi potius, quàm vitio datum sit, si quæ in praxi felici, usu quotidiano, & labore indefesso probata, ac ægrotantibus salutaria, tuta ac jucunda invenerint postmodum in publicum dederunt. Quâ in re & facem jamdudum Nobis prætulerunt WECKERVS, RENODÆVS, ZVVELFERVS, HADRIANVS à MYNSICHT & alii, à quibus uti non talia equidem proponuntur, quæ nemo Medicorum tentârit hactenus, sed quæ ad nostra non solùm loca, & tempora, verùm etiam hominum temperamenta & studiosorum Medicinæ manuductionem accommodata, non rebus quidem & materiis ipsis, at rerum præparatione, usu & applicatione nova sint, quæ Morborum novitas etiam hâc Mundi senectâ pullulantium flagitare videtur, ita & ad horum exemplum præsentem adaptavimus THESAVRVM; eoque vel maximè, ut MEDICINA authentica & positiva indies magis magisque incrementa capesseret, quæ hactenus satis vili incessit habitu; Nonnulli enim Medicorum moderni temporis quamvis universalem quandam curandi Methodum probè sæpè teneant, specifica tamen Medicamenta tam simplicia, quàm composita, quæ singulorum Morborum medelam specificâ quâdam ac singulari potestate respiciunt, aut præfractè ignorant, aut temerè negligunt. Traditionum enim & experientiæ probatæ fructus præconceptis suis opinionibus & universalibus Magistralitatibus destruunt, addendo, aufferendo, & circà medicamina mutando, prout iis libitum fuerit, ita superbè imperantes Medicinæ, ut Medicina non amplius imperet Morbo. In Purgantium & laxativorum numero ablatis pulvere diagrydii, gyalappæ, cremore Tartari, Tartaro vitriolato, &c. In Sudoriferis dempto cornu cervi vaporato, antimo-

nio diaphoretico; In Alexiteriorum Classe sublatâ Theriacâ, Mithridatio & Diascordio; In Confortantibus confectione Alkermes & paucis aliis, ad nulla ferè Medicamenta ampliùs se religiosè ac severè adstringunt, exceptis jam recensitis, quæ potiùs intentionibus illorum generalibus satisfaciunt, quàm ut accommodata & specificà habeant ad specialium morborum curationes particulares. Speciatim nullum Morbum magnoperè respiciunt, sed rerum suarum sategisse sibi videntur, modò generatim venæ sectionem, purgationem suadeant, obstructiones aperiant, digestiones promoveant, intemperies corrigant; Hinc fit, ut Empirici & Vetulæ sæpè Morbos feliciùs curent, Medicis eruditis, eò quod Medicamentorum compositionem fideliter & scrupulosè retineant. Vnde Franciscus Baconus de Verulamio Libr. IV. de Augmento Scientiarum, plurimum, inquit, referre censemus, si Medici aliqui & eruditione & practicâ insigniores opus aliquod conficerent de Medicinis probatis & experimentalibus ad Morbos particulares. Nam quod speciosâ quis ratione nixus existimet decere Medicum doctum [habitâ ratione complexionis ægrorum, ætatis, tempestatis anni, consuetudinum &c.] potius Medicinas ex tempore aptare, quàm certis aliquibus præscriptis insistere; id fallax res est, & experientiæ non satis attribuit, judicio plus nimis. Medicos eos probamus, qui aut in magnâ eruditione traditiones experientiæ plurimùm faciunt, aut in Practicâ insigni Methodos & generalia Artis non aspernantur. Hisce Ego Auro contrà carioribus monitis ductus ab ineunte multum jam ætatis Praxi meâ in hoc semper laboravi, ut experientiâ etiam probatas ad Morbos speciales Medicinas saniori medendi methodo jungerem; Hisce persimilium præsentem THESAVRVM PHARMACEVTICVM ex variis constantem Remediorum formulis ad speciales affectus tam internè, quàm externè directis, sectionibus ac numeris interstinctis adornavi. Sin minus omnia ad palatum, vel quid fordium everrendarum sit adhuc residui, ut DOMINVS LECTOR etiam, in quo se exerceat, habeat, corrigat velim, quæ ignota, indaget, quæ malè tradita, subvertat, & quæ falsa, abjiciat. De cætero, hæc omnia bono publico consecrata, æqui bonique consulat, in crisi acumen & candorem, in usu circumspectam prudentiam afferat, & pro omnibus DEO ter Opt. Max. mecum gratias agat, qui faxit, ut omnia vergant in Nominis sui gloriam, proximi sanitatem, & meæ ergà omnes ac singulos debitæ observantiæ sempiternam memoriam. Hisce Te Divinæ commendo Tutelæ, me autem sinceræ Tuæ affectioni.

FRIDERICVS HOFMANNVS D.

THESAURUS PHARMACEUTICUS MEDICORUM NOSTRI SECULI PRINCIPVM.

SECTIO PRIMA.

DE AQVIS DESTILLATIS COMPOSITIS.

I. *Aqua Apoplectica D. H.*

℞ Ec. fl. primul. veris. ℔ j.
Lavendul.
Stœchad. A. ana ℥ j.
tiliæ
bugloſſ. ana ℥ j ß.
anthos.
Nenuphar. ana ℥ ß.
Radic. pœon. recent.
caryophyllat.
irid. Fl. ana ℥ j.
Galang.
caryophyll. ana ʒ ij.
Croci Or. ʒ j.
Pom. Citri rec. num. ij.
raſur. ligni Saſſafras ℥ j ß.
Herb. majoran.
toriſmarin. ana M. ij.
Semin. fœnicul.
baſilic.
Cotiandr.
Cardamom. ana ʒ iij.
Inciſ. & contuſ. groſſo modo affunde.
Aq. toriſmarin.
Vini generoſi ana ℔ iv.
Vaſe clauſo digerantur per 3 ☌ ☽. Poſtmodum adde ſucci recenter expreſſi ex fol. Salviæ.
Meliſſæ ana ℥ vj.
Spirit. Vini ℔ iv.
Denuo per 2. ☌ ☽ digerantur & deſtill. in MB ad ſiccitatem, fiat ſemel cohobatio, hinc per ſe in B. Aqua deſtilletur, ſeu rectificetur deſtillando ad tres partes & inſerendo roſtro alembici Moſchi. el.
ambræ gryſ. ana gr. v.
quartâ parte relictâ. Tandem omnia in vitro optimè clauſo ad uſum reſerventur.

Vires, Uſus, Doſis.

Hæc Aqua Apoplectica admirandæ eſt virtutis ad cerebrum & nervoſum genus confortandum. Ab apoplexiâ & paralyſi præſervat, & ab aliis capitis affectibus à dyſcraſiâ frigidâ ortis, ſive internè ſumatur, ſive extrà applicetur. Doſ. coch. j. ad ij. vel iij.

II. *Aqua Apoplectica P. H. D.*

Rec. fl. Lil. convall. ℔ vj.
Vini generoſ. menſur. v.
deſtilla in B. Aquam deſtillatam infunde ſuper
fl. Lavendul.
anthos.
ſtœchad. Arabic.
Salviæ
tiliæ
primul. veris.
betonic. ana M. iij.
radic. pœon. rec.
caryophyllat. rec. ana ℥ iij.
herb. rutæ. M. j.
Majoran.
baſilic. ana M. iv.
Sem. erucæ. ʒ iij.
Nigell.
cubeb. ana ℥ j ß.
Macis.
Nuc. Moſchat.
caryophyll. ana ℥ j.
baccar. lauri. ℥ ß.
Vini generoſ. Menſur. iij.
Stent in digeſtione per 8 ☌ ☽, poſtmodum adde Aq. Lil. convall. ſuprà nominatam, deſtilla per XX. Aquam divide in duas p. æq.
Unam reſerva pro uſu & S. Aqua Apoplectica ſ. Caſtoreo. Alteram rectifica ſuper caſtorei ℥ j. in B. & S. Aqua Apoplectica c. caſtoreo.

III. *Alia Ant-Apoplectica. H.*

Rec. fl. Lavendul.
anthos.
pœoniæ ana M. iij.
Lil. convall. M. iv.
primul. veris.
cheiri. ana M. ij.
Cinamom. el.
caryophyll. ana ℥ ij.
Nuc. Moſchat. ℥ j.
Macis.
galang.
Lign. aloës
Cubeb.
Cardamom. ana ℥ ß.
Cortic. Citri.
aurantior.
Scyllæ ana ʒ ij.
Aq. Ceraſ. nigr.
Sonchi ana ℔ ij.
Vini Rhen. ℔ vj.
Spirit. Vini Rhenan. ℔ iv.
deſtill. in MB.

IV. *Aqua Ant-Epileptica. D. R.*

Rec. fl. Lil. convall. ℥ viij.
pataly ſ. ℥ iij.
infunde in Vini Rhenan. ſ. q.
Stent infuſa per integram ſeptimanam in vaſe ſtricti orificii loco calido, deindè lento igne deſtilla per veſicam.

Rec. hujus deſtillat. ſ. q.
adde Aq. roſar. fr.
ceraſ. n.
fragor.
Meliſſ. cum vino deſtillat. ana ℔ j.
Vini Malvatic.
Spirit. Vini ana ℔ j ß.
Miſce, infunde & ſ. a. deſtilla, huic deſtillato adde
Cinamom. el.
Nuc. Moſchat. ana ʒ j.
Piper. long.
Cardamom.
Cubebar.
caryophyll. ana ʒ vj.
Sem. fœnicul. ʒ i ß.
radic. pœon. recent. ʒ j.
fl. Lavendul.
roriſmarin.
pœon.
Stœchad. Arab. ana ʒ j.
h. paralyſ. ʒ ij. ʒ ij.
Stent in infuſione per ☌ ☽, poſtea deſtilla per ſerpentem, & pro uſu repone.

Vires, Vſus, Doſis.

Adhibetur contra Epilepſiam, vertiginem, lethargum, ſpaſmum &c. tam in ipſo, quàm extrà paroxyſmum in omni humidâ & frigidâ aëris intemperie. Doſis eſt à cochl. j. ad ij.

V. Aqua Arthritica D. C.

Rec. Calam. aromatic.
galang.
cyper. rotund.
coſti aromatic.
pyrethri ana ʒ vj.
zinziber. ʒ ß.
h. roriſmarin. ʒ j.
ſalviæ ʒ vj.
Majoran. ʒ ß.
fl. chamomill. R. ʒ vj.
Stœchad. A.
thymi ana ʒ ß.
Nuc. Moſchat. ʒ iij.
Bacc. juniperi M. j.
groſſo modo contuſis adde ſp. vini Rhenan. ℔ iv. macerentur per 4 ☌ ☽ & deſtilla ex MB ad ſiccitatem.

Vires, Vſus & Doſis.

Frigidis articulorum affectibus medetur, nervos roborat, craſſos & viſcidos humores muſculoſo generi & juncturis impactos attenuat, diſcutit & reſolvit. Uſus Ejus eſt tam internus quàm externus in arthritide paralyſi &c. Doſis coch. j. vel ij.

VI. Aqua Arthritica alia P. H. D.

Rec. acervi formicarum num. j. affunde vini opt. Menſur. xij. deſtilla ſ. a. Poſteà:
Rec. Ciner. abietis. M. iv.
primul. veris. M. vj.
bacc. juniperi ℔ ß.
fl. Calendul. M. vj.
betonic.
ſambuc.
ſummit. arbor. vitæ.
fol. Lauri.
ſalviæ.
roriſm.
Ivæ arthetic. ana M. iv.
Cubebar. ʒ iij.
deſtilla iterum, poſteà infunde radic. pyrethri ʒ iij. ſtent in digeſtione & filtra.

VII. Aqua Arthritica alia D. L. M.

Rec. Thuris. — Sal. ammoniac. ana ʒ j.
Maſtich. — ℞tari ʒ j ß.
Myrrh. — bacc. Lauri
Bdellii. — juniperi ana ʒ v.
ammoniac. — ☉ol. Rom. ℔ j ß.
opopanac. — mellis ℔ ij.
mumiæ. — ſp. vini ℔ viij.
alumin. — juniperi ℔ ij.
digere triduo & deſtilla per ⁂ cum duobus cohobiis: deſtillato adde
Caſtorei ʒ ß.
Camphor. ϑ iv.
Sp. ☉lis. ʒ vj. M.

Vires & Vſus.

Dolorem arthriticum compeſcit cum petiis extetnè applicata.

VIII. Aqua ad Aiduras.

Rec. Semin. Urtic. minor. ℔ ß.
Raphan. ſylv. in taleol. ſect. ℔ ¼
radic. ari
piper. long. ana ℔ ij.
affunde vini Malvatici vel Rhenan. opt. q. ſ. digere per 14 ☌ ☽, quotidiè bis & ter agitando, deſtilla per Alembicum & ſerva.

Vires & Vſus.

Linteo in hâc aquâ madefacto arida membra adolorem bis vel ter in die fortiter frica.

IX. Aqua Aſthmatica. D. P.

Rec. Radic. Enul. — rad. irid. Fl.
Tuſſilagin. ana ʒ ß. — liquirit.
gentian. ʒ iij. — uvar. paſſ.
caryophyll. — carn. dactyl.
zinziber. ana ʒ ij. — amygd. dulc.
bacc. Lauri excorticat. — pinear. ana ʒ iij.
gran. juniperi an. ʒ ij ß. — Scyllæ. ʒ ß
Cinamom. el. — Pulmon. vulp. ʒ ij ß.
Cardamom. ana ʒ ij. — Sem. fœnicul. ʒ ij.
h. Salv. — Caricar. n. iv.
majoran. — Mell. opt. ʒ j.
hyſſop. — Sacchar. ʒ xviij.
marrub.

Contunde omnia & infunde in Vini Malvatic. ℔ ij. Aq. Vit. opt. ℔ iv. Stent in infuſione per aliquot ☌ ☽ in loco tepido vitro benè clauſo, poſtmodum deſtilla ſ. a.

X. Aqua Aſthmatica alia D. R.

Rec. radic. enul. — Scillæ ana ʒ ß.
Tuſſilagin. — radic. irecos. — liquirit.

liquirit.
gentian.
Cinamom.
Cardamom. an. ʒ j.
fol. Salviæ.
Majoran.
hyſſop.
Marrub. ana M. ij.
dactylor.
jujub.
Sebeſten.
amygdal. dulc. excortic. ana ʒ iij.
Pulmon. Vulpis n. ij.
Semin. fœnicul. ʒ ij.
Urtic. ʒ iij.
Caricar. nu. xiv.
Mellis ℥ j.
Sacchari ℥ j ß.
Vini Malvatic. ℔ v.
Sp. Vini ℔ j ß.
deſtilla ſ. a.

XI. *Alia pro D. S. B.*

Rec. radic. Enulæ
Tuſſilagin. ana ℥ ß.
ireos Fl.
glycyrrhiz. ana ʒ iij.
Scyllæ ℥ ß.
ficuum ℥ j.
bacc. Lauri
juniperi
alkekeng.
dactyl.
Pinear.
amygdal. dulc.
jujub.
ſebeſten.
prunor. dulc.
Pulmon. vulp. ana ʒiij.
h. Salviæ.
hyſſop. ana M j ß.
zinziber. alb.
caryophyll.
cinamom.
cardamom. ana ʒ ij.
Mellis deſpumat. ℥ iij.
Sp. Vini aniſat. ℔ iv.
Vini Malvatic. vel Hiſpan. ℔ v.

Stent in infuſ. per diem, deinde deſtilla in MB. f. Aqua, cui adde Moſchi in ſyndon. ligati ʒß. Julepi roſarum vel Violarum ℥ ix.

N. Non adeò accurata eſt præcedentium trium Aquarum Aſthmaticarum compoſitio, Medicorum quorundam Noſtri ſeculi ob variorum ingredientium, utpote radic. tuſſilagin. liquirit. uvar. paſſar. dactyl. amygd. dulc. pinear. Pulm. vulp. caricar. Mell. Sacchar. jujub. ſebeſten. prunor. &c. deſtillationi ineptorum admixtionem; ideoque, ut harum elaboratio fiat concinnior & elegantior, ſolum ex balſamicis nec non ſpirituoſis volatilibus, omiſſis jam adductis, additio ſpiritu vini Aqua ſpirituoſa elicienda eſt; cui poſtea Saccharum, Mel, Syrup. de jujub. Sebeſt. Lohoch de paſſul. dactyl. item emulſiones amygdal. d. vel pinear. &c. addi poſſunt.

Vires, Uſus & Doſis.

Aſthma ex craſſis & viſcidis humoribus bronchias pulmonum obſidentibus ortum tollunt, & pulmonibus liberiorem reſpirationem conciliant. Unde anheloſi, ſive aſthmatici ſenes ſibi habeant recommendatos; Doſis cochl. j. vel ij. tam in paroxyſmo, quàm extrà paroxyſmum.

XII. *Aqua contrà Catarrhos.*

Rec. Summit. Serpilli campeſtr. recent. ſtatim in primo ejus flore q. v. affunde Vini Malvatici q. ſ. ut tres emineat digitos, inſolentur in cucurbitâ capaci firmiter clauſâ per 14 dies aut circiter, tunc deſtilla, deſtillatum affundatur recentibus ſummitatibus, iterumque ut antea ad Solem digerantur, aut deſtillentur, tandem in quamlibet libram aquæ hujus infunde raſur. ligni Saſſafras ℥ß. tempore uſus per inclinationem ſepara q. ſ.

Vires, Uſus, Doſis.

Valet in quovis catarrho, præſervat ab apoplexiâ, epilepſiâ, paralyſi &c. Doſis cochl. j. veſperi, quando catarrhi moventur.

XIII. *Aqua Cephalica interna D. P. H.*

Rec. fl. lil. convall. M. viij.
affunde Vini Rhen. ℔ ij. ſtent per 13 ☌ ☍, poſtea adde fl. pœon. M. iij. iterum ſtent per 3 ☌ ☍, poſteà in MB. deſtilla, in deſtillato infunde
fl. lavendul.
anthos.
ſtœchad. Arabic. ana M j.
caryophyll. ʒ ij.
Nuc. Moſchat. ʒ j ß.
Cubebar. ʒ j.
radic. pœon. rec. ℥ j.
Stent in infuſione, poſtea deſtilla, & deſtillato adde Ceraſ. n. ſylveſtr. enucleator. contuſ. M. j.

Vires, Uſus, Doſis.

In Hemicraniâ, cephalalgiâ, defluxionibus ex frigidâ causâ ortis conducit, Doſ. cochl. j. vel ij. veſpertino tempore.

XIV. *Aqua Cephalica Externa P. H. D.*

Rec. fl. lil. convall.
Sambuc.
roſ. alb. an. M. vj.
lavendul. M. ij.
fol. Solani M j ß.
Salicis. M. iv.
hyoſcyam. M. ij.
capit. papav. n. xx.
camphor. ʒ j.
cum aq. ſ. deſtilla, & reſerva Uſui.

XV. *Aqua Ocularis D. V. S.*

Rec. radic. ir. Fl.
caryophyllat. ana ℥ j.
valerian. min. ℥ ß.
pœon. rec. ʒ iij.
fol. thymi
ſerpilli
citri ana M. iij.
Pulegii M. j ß.
fl. roſ. r. M. ij.
borrag.
bugloſſ.
roriſm.
lil. convall. ana M. j ß.
Sem. Siler. montan.
paſtinac. ſylv. ana ℥ j.
ocymi ʒ ij.
fœnicul. ℥ j.
Nuc. Moſchat. ℥ j ß.
Macis ℥ j.
cubebar. ℥ ß.
cardamom. ℥ i ß.
cinamom. ʒ vj.
Aq. Vitæ ℥ v.
Nuc. Moſchat.
lavendul. ſ. v. an. ℥ iv.
Vini Malvatici ℔ j.
Deſtilla in MB. adde Moſchi el.
ambræ gryſ. ana gt. iij.
julep. roſar. ℥ iv.
ſtent per 8 ☌ ☍. deinde ſepara.

XIV. *Alia Aqua Ocularis Ejuſdem.*

Rec. radic. ir. Fl.
pœon. rec.
Calam. arom. ana ℥ ij.
h. Betonic.
euphraſ.
Verben.

chelidon.
salviæ.
fl. rorisin.
cyani
lil. convall.
tiliæ
primul. veris.
lavendul. an. M. j.
spic. indic. ℥ß.
Sem. fœnicul.
anisi
carui
siler. montan.
pœon.
Coriandr. an. ʒvj.
macis
caryophyll.
cortic. citri an. ʒiij.
Benzoi
castorei an. ʒij.
Sp. vini ℔ij.
vini malvatic. vel Hispanic. ℔vj.

stent in vitro benè clauso per 3. ☌ ☍ loco calido, adde.

Aq. euphrag.
betonic.
salviæ.
melisſ. an. ℥iiiß.
tiliæ
lil. convall.
pœon.
cerasor. n. an. ℥iiß.
M. & destilla in MB.

Vires, Usus, Dosis.

In omnibus oculorum affectibus à quacunque causâ ortis ob vim specificam ophthalmicam hæ aquæ commendantur. Dos. cochl. j. vel ij mane & vesperi.

XVII. Aqua Hypnotica Ejusdem.

Rec. radic. cichor. M. j.
caryophyllat. ℥ij.
fol. betonic. M. ij.
fl. ros. r.
violar. an. M. iij.
borragin.
Nymph. an. M. j.
Semin. cucumer.
cucurbit. an. ʒj.
Portulac.
lactuc. an. ʒß.
Papav. alb. ʒij.
nigri ʒß.
Aq. fontan. ℔iv. *infunde* per hor. 3. destilla per MB.

XVIII. Aqua Hypnotica Alia Altenburgensium.

Rec. Sem. papav. alb. & nigr. an. ℔ß.
Lactuc. ℥ij.
Portulac. ℥j.
quatuor frigid. major. an. ℥ß.
cortic. mandragor. ʒiij.
macis
nucistæ an. ʒij.
croci Or. ʒj.
fl. Nymph.
violar.
papav. rh. an. M. j.
Opii præparat. ʒvj.
Capit. papav. n. xii.
infunde biduo in aq. lactuc. ℔iij.
Nymph.
rosar. an. ℔iß.
papav. err. ℥ix. & destilla.

N. Cum nec harum Aquarum compositio Medicorum quorundam nostri seculi concinna sit, dum quædam ingredientium, ut radic. cichor. &c. destillationi inepta, quædam ut semin. cucumer. cucurbit. portulac. &c. virtutem suam MB. destillationem eliciendam non communicent, nisi aliâ viâ ac medio procedamus, commodior erit, si sequenti modo fiat præparatio.

Rec. Aq. Lactuc. fl. Nymph. alb. papav. erratic. rosar. an. ℔ij.
Vini Malvatici ℔iij.

His mixtis immerge Sem. papav. alb. & nigr. an. ℔ß.
Lactuc. ℥ii.
Portulac. ℥j.
4. frigid. major. an. ℥ß.

prius in mortario probè & minutissimè contusis, addità s. q. aquarum prædictarum & Vini Malvatici, porro adde.

Pomorum Mandragoræ rec. n. x.
Opii Theb. ʒvj.

factâ fermentatione per 15. ☌ ☍, adde tandem
Macis
Nucistæ an. ʒij.
croci Or. ʒj.

destilla ex MB. binis vicibus cohobando. Aqua pro usu servetur.

Vires, Usus, Dosis.

In omnibus diuturnis vigiliis ac quibusvis doloribus & morbis calidis auxiliatur. Refrigerat, condensat & humectat. Dosis cochl. j. vel ij. tempore vespertino.

XIX. Aqua Antiphthisica D. D. W.

Rec. Cap. deplumat. & eviscerat. n. j.
Pulm. hepar & cor vituli an. n. j.
spec. decoct. fl. & fruct. ℥ij.
radic. Cichor.
Taraxac.
fœnicul.
Petroselin.
asparag.
chinæ
Lign. Sassafras
Santal. citrin. an. ℥ß.
h. epatic. nobil.
pulmonar.
scolopendr.
cichor.
endiv.
Veronic.
scabios. an. M. j.
fl. borragin.
buglos.
ros. r.
lil. convall.
violar. an. M. iß.
Semin. portulac.
melon.
Cucumer.
Cichor.
papav. alb.
anisi an. ʒiij.
Cortic. Citri.
pulmon. vulp.
Epat. Lupi an. ʒiiß.
Cinamom. ℥ß.
Cardamom.
Macis
Ligni aloës an. ʒij.
Spec. diambr.
diarrhod. Abb.
diaxyloal.
diamoschi. dulc. an. ʒß.
Croci Or. ʒß.

incis. & contus. infunde in Vini Rhen. ℔vj.
Aq. Veronic.
endiv.
cichor.
Scolopendr.
rosar. an. ℥x.

Stent per ☌ ☍, postea ☊la.
Nota. Capo & Pulmo vituli coq. in lacte caprino vel humano & cum speciebus, postmodum ☊lentur.

XX.

℞ X. Aqua Antiphthiſica Alia T. M.

Rec. carnis porcin. ℔vj.
Aq. fontan. ℔xij.
bulliant ad tertias, adde in fine
Farfar.
pulmonar.
betonic. M. ß.
rad. liquirit. raſ. ℥ij.
Pinear. ℥iiß.

Factâ leni ebullitione deſtilla in MB vaſe vitreo, & ſervetur pro uſu.

X X I. Alia D. S. B.

Rec. radic. enulæ.
tuſſilagin. an. ℥j.
ireos Fl.
glycyrrhiz. an. ʒvj.
ſcyllæ ℥j.
bacc. Lauri
juniperi
alkekeng. an. ℥vj.
fruct. dactyl.
Pinear.
amygd. dulc.
jujubar.
ſebeſten.
prunor. dulc. an. ʒvj.
ficuum ping. ℥iij.
Pulmon. vulp. ℥vj.
h. Salv.
matrub.
majoran.
roriſmarin.
hyſſop. an. M. ij.
zinziber. alb.
caryophyll.
cinamom.
cardamom. an. ℥ß.
Mell. deſpumat. ʒvj.
Sp. vini opt. ℔ viij.
Vini Malvatic. ℔ x.

Stent in infuſ. per 24. hor. Poſteà deſtilla in MB.
adde julep. roſar. ℥xviij.
Moſchi opt. in pet. ligat. ℈j. reſerva in vitro optimè clauſo.

X X II. Alia F. S. S. D. M. A.

Rec. Aq. violar. ℔ iij.
ex fl. & fol. Salviæ.
Seri lactis caprin. depurat.
per ſucc. lim. an. ℔iiß.
Pulmon. vitul. n. iv.
Hepat. eorund. n. ij.
Carnis capon. junior. cum oſſ. cõtuſ.
n. ij.
Hepat. gallinar. n. xij.
Pulmon. vulp. rec. n. ij.

Incide omnia minutim & deſtilla aquam ſ. a. in MB.
Huic Aquæ adde ſanguinis porcelli anni dimidii ℔iiß
Lactis aſini.
caprilli an. ℔ ij.
ſucci depurati pulmonar. primæ
Matthiol.
auricul. muris.
botryos. an. M. iv.
Caudar. cancr. fluviat. n. xxx.
Limacum è ſuis teſtis extr. n. xx.
fl. roſ. rubr.
Hordei cum cortic. an. p. vj.
fl. viol.
borragin. an. p. iv.
Pomor. dulc. App. n. xii.
citri
aurant. an. nu. j.
radic. conſolid. maj.
alth. an. ℔j.
chinæ elect. minutim inciſ.
liquirit. an. ℥iv.
ſantal. rubr. ℥iij.
Micæ panis albiſſ. ℔iiß.
pinear. mund. rec.
piſtac. an. ℥v.
Medull. Nuc. indic. ℥iv.
ſpec. diamargarit. fr.
calid. an. ℥ß.
Croci Or. ℈ij.

Infunde omnia in ſuprà dictâ Aquâ Magiſtrali & ℞ là ſ. a. Doſis eſt ℥ij. ad iv. cum julep. violar. ℥ß. gutt. ij. ſp. ♃ris.

N. Quatuor iſtæ aquæ jam allatæ antiphthiſicæ, quorundam Medicorum noſtri ſeculi principum etiam effœtæ & nomine ſanè indignæ ſunt, tum ob nimiam diverſorum ingredientium farraginem, conglomerationem & inconvenientem doſin, tum quorundam ad deſtillationem ineptorum admixtionem, ut & in præſentiarum virgulam cenſoriam non ſubterfugere queant. Quid à capon. deplumat. & eviſcerat. carnis, pulmonum, hepatis, & cordis vitulini, pulmon. vulpis, hepatis: Lupi, carnis porcinæ, hepat. gallin. Sanguinis porcelli, lactis aſini, caprilli, limacum &c. deſtillationibus præter nudam elementarem humiditatem ſive gas aquæ eſt expectandum? quid ſuppeditant radic. cichor. tuſſilagin. taraxac. aſparag. chinæ liquirit. conſolid. maj. alth. Sem. portulac. melon. cucumer. papav. alb. Cichor. pinear. amygd. deſtillata, niſi aquam effœtam? quem in finem ſpec. diambr. diarrhod. Abbat. diaxyloal. diamoſch. dulc. Croc. &c. adduntur, niſi ut divitum crumenas evacuent? Eâdem abſurditate ſcatent admixti fructus dactyl. jujub. ſebeſten. ficus, prun. dulc. cum Melle & Saccharo, quæ ne ullam quidem perceptibilem qualitatem aquis deſtillatis impertiuntur. Quapropter ſatius eſt ex omnibus hiſce ad deſtillationem ineptis decocta infuſa emulſiones, conſervas &c. conficere, ſapore & odore jucunda, atque ita poteſtates medicamentorum quæ clamant ad cœlum, quaſi fruſtrà veniſſent, ita deperdere & frivolè vulcani inclementiæ exponere.

X X III. Aqua Cordialis Frigida D. V. S.

Rec. Semin. Citri. ℥j.
aceroſ. ʒiij.
fl. violar. M. iv.
borragin.
bugloſſ. an. M. iij.
roſar. M. ij.

Inciſ. & contuſ. infunde in ſ. q. aq.
roſar. Opt. ℔iv.
borrag. ℔iij.
bugloſſ.
Nymph. an. ℔iiß.

Stent in infuſ. in loco calido per 4. ℥ deinde adde
ſucci mali citri depurat. ℥viij.
granator. dulc. ℔j.
pomor. dulc. acid. an. ℔ß.
Limon.
cydon. a. ℥iv.
croci Or. ℈ß.

Deſtilla △ lentiſſimo, adde in fine aq. Cinamom. borraginat. pone ad conſervandum pro uſu.

N. Nec dicta Aqua ſuis caret ſcrupulis: Nam ex ſemin. Citri aceroſ. nihil ſcopo tuo ſatisfaciens per ſtillationem elicies; quid virium præſtabit ſemiſcrupulus Croci? ſuccorum nonnullorum acidorum acidias pariter non elevatur, ſed in reſiduo manet, quæ tamen

tamen in hâc aquâ maximè desideratur. Ideoque sequens Aqua cordialis frigida rationi magis conformis erit:

Rec. Aq. fl. violarum Martial. ℔ij.
borragin.
bugloss. an. ℔j.
rosar. fr. ℔iv.
Nymph. ℔iß.
His aquis immerge
cortic. tenerr. citri ℥iv.
cinamom. el. ℥iij.
croci opt. Or. ʒiij.
factâ brevi maceratione destilla per B. vaporosum ad siccitatem. In hujus aquæ usu tunc addi potest succus citri rec. express. vel granator. vel lim. &c. q. s.

XXIV. Aqua Cordialis ex Corde Cervi.

Rec. Cor. cervi recens, scindatur in partes minores, lavetur ex vino optimo & purgetur bene à sanguine concreto, huic adde rasur. ligni sassafras ℥j.

caryophyll. — rosar. r.
Nuc. Moschat. an. ʒiiiß. — viol. Martial. an. M. ß.
gran. paradys. ʒij. — borrag. p. iij.
Cardamom. — summit. Melliss. M. iiß.
galang. — Semin. Citri.
calam. arom. an. ʒiiß. — Sinapi alb. an. ʒj.
fl. anthos. — Spec. el. de gemm. fr. ʒiv.

Misce omnia ac indantur vasi vitreo, affunde vini malvatici canthar. vj. Destilla lento △ne ex organis vitreis.

XXV. Aqua Cordialis Alia ex corde Cervi. D. G.

Rec. Cordis Cervi n. j. scinde in partes abjectâ pinguedine & infunde in vini malvatici ℔ij.

Aq. rosar. — Cass. lign. an. ʒiß.
borrag. — macis.
bugloss. — galang.
Nymph. an. ℥viij. — sem. citri an. ʒj.
Succi Citri — santal. citrin. ʒj.
aurant. — spec. lætific. Rhas.
pomor. acid. — Diamargar. fr.
dulc. an. ℔ß. — de gemm. fr. an. ʒij.
cydon. ℥viij. — fl. rorism.
Ligni sassafr. ʒvj. — rosar. r.
Cinamom. ℥ß. — violar.
caryophyll. — borragin. an. M. ß.
Nucist. an. ʒij. — syrup. caryophyll.
Cardamom. — rub. id. an. ℥iij.
Cubeb.

Stent in infus. per 3. ☌ ☽: posteà fiat destillatio.

N. Nec dictæ Aquæ virgulam censoriam defugiunt: Notum enim est primò ex partibus animalium ita simpliciter destillatis nudam aquam elementarem, nisi spiritu suo vivifico adhuc turgeant, destillari; deinde quem in finem prius ex vino laventur in partes minores consciss & à cruore purgentur ante destillationem. Tertiò addito specierum el. de gemm. frigid. lætificat. Rhas. diamargar. fr. &c. ita conglomeratarum inutilis & supervacanea est. Quartò succorum virtus super alembicum non elevatur, sed in residuo manet. Quintò inepta etiam & absurda syruporum admixtio. Ideoque sequens descriptio Aquæ cordis cervi præstantior videtur.

Rec. Cordium Cervinorum adhuc calidorum prout ex occisis jam cervis sunt desumpta cum sanguine q. v. Immergantur Balneo vaporoso & protinus aptato capitello seu alembico destillentur in receptaculum capitello arctissimè unitum ad omnimodam siccitatem, Aquæ destillatæ adde pro quâvis ejus librâ salis ℞rari ʒij. atque in vitro optimè munito serva. Postea accipe corda à destillatione relicta, ac retortæ immitte, destilla igne aperto per gradus & tandem igne violentissimo in vas vitreum recipiens usque ad cordium totalē combustionem, & humiditatis radicalis expulsionem. Hoc labore peracto, oleum fœtidum à liquore egresso & sale volatili libera, & rectifica seorsim per phiolam oblongam suo capitello munitam. Huic liquori rectificato adde Spiritus vini malvatici s. q. A. quæ Cinamom. Caryophyll. Sassafras. Nucistæ ana q. s.

fl. rorismarin.
Summit. Melliss.
ros. r. an. M. ij.
Cardamom.
cubebar.
Cass. lign. an. ʒiß.
galang.
Calam. arom. an. ʒiiß

per alembicum vitreum destilla ex MB. ad siccitatem additarum specierum & quidem in præmissam antè à cordibus destillatam & sale ℞rari imprægnatam Aquam.

XXVI. Aqua Cordialis Confortans P. H. D.

Rec. rasur. Ligni Rhod.
cinamom. acut.
sassafras an. ℥iij.
Cortic. Citri rec.
aurantior. rec. an. ℥j.
Macis.
caryophyll. an. ℥ij.
fol. Citri.
Melliss. an. M. vj.
fl. ros. r.
lil. convall.
tunic.
lavendul.
borragin.
bugloss.
Violar. Martial. an. M. v.
Succi pomor. Borsdorff. ℔iv.
Vini generos. opt. q. s.

Stent vase optimè clauso in digestione per 14. ☌ ☽. Postmodum destilla lento B. calore. Rostro capitelli impone.

Croci Or. ℈ij.
ambræ grys.
Moschi an. gr. iij.
Zibeth. gr. iv. omnibus in petia ligatis

XXVII. Aqua Damascena Hamburgensium.

Rec. Aq. rosar. fr. ℔ii. — Cortic. Citr. rec. ℥ß.
Cordial. Norinb. ℔j. — Ligni Rhod. ʒvj.
spirit. rosar. ℥iij. — caryophyll.
Essent. lavendul. ℥iß. — Cinamom. an. ʒiij.
Vini Malvatic. — Santal. Citrin. ʒij.
Aq. vit. opt. an. ℥j. — Benzoi ʒiij.

Stent in digestione vase clauso per octiduum, postea destilla, & rostro impone Moschi in pet. ligat. ʒj.

Varii

Vires, Vſus & Doſis.

Hæc aqua in Virium diminutione, cordis debilitate, ubi ſpirituum vitalium refectione opus habemus, magnarum eſt virium. In Senibus internè doſ. cochl. j. Externè etiam pulſibus cum linteis applicati poteſt.

XXVIII. Aqua Mirabilis & divina ferè virtutis, ſenio confectos quaſi rejuveneſcere faciens, etiam vulnera & ulcera ſanans, O.B.

Rec. caryophyllor.
zinziber.
cortic. citri.
thuris.
Majoranæ.
gentianæ
roſar. r.
chamædr.
Sem. anethi
gran. Piper.
calamenth.
galangæ.
Origani.
caryophyllat.
℞. cheiri
ſtæchad. Arabic.
radic. coſtin.
Nuc. Moſchat.
meliſſæ.
cortic. aurant.
baccar. Lauri
pulegii
chamæpyth.
Ligni paradyſ.
Menthæ acut.
cinamom.
pulegii ſylv.
filipendul.
bacc. juniperi.
ſpicænard.
matricar.
zedoar.
Nuc Indic.
maſtich.
aloës epatic.
fl. anthos.
ſalviæ
roſ. alb.
acori veri
angelic.
aniſi
Piper. longi.
Croci.
Cubeb.
Filicis
ocymi.
fl. ſambuc.
cardamom.
Ladani
Uvar. paſſar. ana ℥j.
Ambræ
Moſchi an. gr. vj.
pulp. dactyl.
amygdal. dulc.
ficuum
gran. pœoniæ an. ℥vij.
Mellis puri ℥vj.
ſacchari ad pondus omnium.
ſpiritus vini ex vino rubro opt. & rectific. Menſ. XV. vel q. ſ.

Modus præparandi.

Contundantur omnia groſſo modo & macerentur per 2. ☌ ☽, tum deſtilla per alembicum primo lento △ne per diem, ▽am claram & pellucidam ſeorſim in receptaculo ſerva; poſtmodum adaptato alio recipiente deſtilla per 8 ♍ donec aqua quadantenus coloretur, hanc iterum in recipiente ſeorſim aſſerva. Tertium tandem receptaculum adde, deſtilla ultimò ▽am rubicundiſſimam.

Vſus.

Primæ & Secundæ deſtillationis Aqua virtute ferè conveniunt, ſecunda tamen paulo efficacior eſt ſequentem ad uſum. Vulnera ac ulcera omnia, cancrum, fiſtulas brevi ſanat, ſi quotidiè ter primâ & ſecundâ aquâ humectentur aut laventur. Contrà ſpaſmum & contracturas externè illita juvat. Item à Calculo liberat, confortat memoriam, ſiſtit dentium dolores, aurium dolorem & auditum deperditum reſtituit, in morbis colli ac faucium pro gargariſmate uſurpata confert. Tuſſi & hydropi medetur quotidiè jejuno ſtomacho ad cochleare ℔ ſumpta. Tempore peſtis egregium eſt præſervativum, pluresque alias habet virtutes incomparabiles. Tertia verò Aqua rubicunda gradu adhuc præſtantior eſt, Lepram, phthiſin, hydropem, podagram, iſchiaticam, Luem ♀ neream &c. curat, ſi manè ſingulis diebus ad cochl. iß. uſurpetur.

N. Verum hæc Aqua compoſita potiori jure incompoſita & confuſa ingredientium ſimplicium congeries dicenda erit, adeò abſque ullo ordine & convenienti ſimplicium doſi concinnata eſt, additis inſuper nonnullis minus neceſſariis & ad deſtillationem ineptis, qualia v. g. pulp. dactyl. amygd. dulc. ficuum, mellis, ſacchari &c. quare omiſſis his videtur ſeq. modo melius elaborati poſſe.

Rec. radic. gentian.
coſti
zedoar.
acori veri.
caryophyllat.
angelic.
pœon. rec. an. ℥j.
Semin. anethi.
ocymi
aniſi an. ℥ß
gran. piper.
piper. long.
cubebar.
cardamom. an. ℥ij.
Cortic. Citri.
aurant. an. ℥iij.
Ligni paradyſ. ℥ß.
caryophyll. ℥ij.
Cinamom. ℥vj.
Nuc. Moſchat.
indic. an. ℥ij.
zinziber. ℥iß.
Olibан.
Maſtich.
Ladan.
Aloës epatic. an. ℥j.
h. Majoran.
chamædr.
calamenth.
Origan.
Meliſſ.
pulegii.
chamæpyth.
Menthæ acut.
puleg. ſylv.
filipendul.
ſpicænard.
matricar. an. M. ij.
fl. roſ. r. & alb.
cheiri.
ſtæch. A.
anthos.
ſalviæ.
Sambuc. an. M. j.

Spiritus Vini q. ſ. rectificatiſſ. ſtent in infuſ. per 14. ☌ ☽ continuos in loco moderatè calido, & poſtmodum deſtilla per XX.

XXIX. Aqua Magnanimitatis. K.

Rec. Spirit. Vini ter ſuper formic. ſ. q. rectificat. Menſur. iv. adde herb. Meliſſ. M. iij.
Cortic. Citri flav. ℥ß.
Cinamom. el. ℥ß. ℥ij.
Caryophyll. ℥ij.
Cardamom.
cubebar. ā ℥vj.
radic. zedoar. ℥ij.
Maſtich.
ſtyrac. calam.
benzoi. ā ℥jß.

Stent in digeſtione per 8. ☌ ☽. & deſtilla, roſtro alembici impone Moſchi ℈ß.

N. Formicæ colligantur ☽ creſcente circà ſolſtitium æſtivale in Junio die ſerenâ in cucurbitam, in quâ fruſtum caſei repoſitum, ubi ſufficientem earum copiam habueris, baculo eximè acuto caſeum & ſuperfunde ▽ ad eminentiam 2. digitorum & deſtilla, in ſpiritu deſtillato aliæ formicæ digerendæ & deſtillandæ iterum, ſic accipies ſpiritum fortiorem

XXX. Aqua Virtutum D. R.

Rec. radic. ireos ℥ij.
galang.
zedoar.
cyperi āā ℥vj.
Cortic. Citr.
Cinamom. ā ℥iß.
Nuciſt.
Macis,

zinziber.

zinziber.
croci an. ℥iß.
caryophyll. ℥ß.
Ligni Rhodii.
Maſtich.
Santal. Citrin. an. ʒiij.
Cardamom. utr. an. ʒj.
h. Calaminth.
Meliſſ.
roriſmarin.
pulegii.
Serpill.
Majoran.
fl. quatuor. Cordial. ā. M. ß.
tunic.
lavendul.
Salviæ an. M. j.
Vini Rhenan. ℔vj.
Aq. roſar. ℔iv.
Sp. Vini. ℔ij.

Digere triduo & deſtilla.

N. Author hujus compoſitionis addit corda porcorum demptâ pinguedine & in taleolas conſciſſa n. iij. De his quid judicandum vide ſuprà.

XXXI. Alia Aqua Virtutum Hamburgenſium.

Rec. fl. roriſm.
Meliſſ.
baſilic.
pulegii.
Serpill. an. M. j.
Carn. cydon.
Cortic. Citr. rec. an. ℥j.
Ligni aloës.
Santal. Citrin.
Rhodii an. ℥iß.
caryophyll. ʒij.
Nuc. Moſchat. ʒjß.
croci
ſpic. indic.
celtic. an. ʒj.

Inciſ. & contuſ. infunde in aq. roſar.
Sp. Vini opt. an. ℔jß.
Acet. roſar. ℔j.

Stent in infuſ. per 3. ☌ ☽ in loco tepido, poſteà deſtilla in MB. in liquore diſſolve vel ſuſpende Moſchi q. ſ. pro grato odore.

XXXII. Aqua Vitæ pro Mulieribus Altenburgenſium.

Rec. Macis.
Nuciſtæ
cardamom. utr.
caryophyll. an. ℥j.
cinamom.
galang.
macropiper. zinziber.
zedoar. ℥ß.
h. meliſſ.
ſalviæ
fœnicul.
ſerpilli
majoran.
anſerin. an. M. j.
menthæ. M. ß.
Vini Rhen. ℔vj.

Infunde 6. ☌ ☽ & poſtmodum deſtilla.

Vires, Uſus, Doſis.

In affectibus ventriculi & uteri frigidis, veluti colicâ flatulentâ ſuffocatione uterinâ &c. admirandæ eſt energiæ, doſis cochl. j. vel ij.

XXXIII. Aqua Vitæ peſtilentialis Altenburgenſium.

Rec. radic tormentill.
dictamn.
pimpinell.
gentianæ.
biſtort.
ſucciſæ.
valerian.
zedoar.
oſtrutii an. ʒj.
vincetox ic. ʒvj.
angelic. ℥ß.
doronic. ʒj.
ſcabioſ. ℥ij.
matrub. ʒij.
Semin. acetoſ.
citri an. ℥ß.
erucæ ʒj.
fl. borrag.
buglоſſ.
ſcabioſ. an. M. jß.
anthoſ. M. ß.
Santal. alb.
rubr.
xyloaloës
Nuc. vomic. an. ʒij.
Cortic. citri. ʒiij.
Cinamom. ℥j.
croci ʒj.
mithridat. ℥j.
Theriac. ℥ij.

Spiritus vini ſ. q. infunde per noctem & deſtilla.

N. Hujus aquæ vitæ peſtilentialis compoſitio minus etiam accurata, admodum inconcinna eſt, radices enim nonnullæ, quales v. gr. tormentill. biſtortæ, ſucciſ. Semina item acetoſ. Citri &c. utpote quarum virtus materiæ terreſtri nimis immerſa, ne quippiam in deſtillatione per alembicum tranſmittunt, ſive lento ſive fortiori igne per B. vel ∴ deſtilles, nil prorſus genuinæ virtutis, ſed humiditatem elementarem præbent. Eidem cenſuræ & expoſita Theriaca & Mithridatium, à quibus parum etiam elevatur, dum mel ſubſtantiæ medicamentoſæ per deſtillationem extrahendæ non parum impedimenti affert. Quapropter ex reliquis balſamicis ſaltem dicta Aqua conficienda & ex reſiduis extractum conficiendum; quod Aquæ nuptum præſtantiorem habebit effectum.

XXXIV. Aqua Bezoardica Altenburgenſium.

Rec. radic. enulæ.
tormentill.
pimpinell.
dictamn.
vincetoxici
valerian.
leviſtici. an. ʒij.
h. Rut.
ſalviæ an. M. j.
Cinamom.
caryophyll.
macis.
galang.
cardamom. an. ʒß.
zedoar.
cortic. citri an. ʒij.
Sem. acetoſ. ʒjß.
CC. crudi ℥ij.

Infunde in ſp. vini malvatici
vini malvatic. per ſe an. ℔jß.
add. Theriac.
Mithridat. an. ℥ij.
aceti vini ℥ix. deſtilla.

N. Hujus animadverſionem pete ex ſuperioribus.

XXXV. Aqua Bezoardica temperata D.F.H.

Rec. pom. citri recent. & ſucculent num. vj. ſuccus exprimatur, eique adde cortices prædictos Citri ſeminibus excluſis, adde ſucci ſcordii ℔jß.
acetoſ.
rutæ caprar.
ſcabioſ.
card. b. an. ℔ß.
balſamicorum ingredientium theriac. an. q. ſ. deſtilla in MB.

Hujus aquæ doſ. eſt ℥j. per ſe vel cum aliis liquoribus permixta.

XXXVI. Aqua Stomachalis P. H. D.

Rec. Maſtich. ℥iij.
Macis ℥ß.
caryophyll.
galang. an. ℥j.
zinziber. ℥ß.
calam. arom. ℥iv.
zedoar. ℥j.
Sem. Coriandr.
aniſi
fœnicul. an. ℥jß.
ſcyllæ ℥j.
Cortic. Citri.
aurantior. an. ℥j.
radic. aron. ℥iij.
caryophyll.
pimpinell. an. ℥ij.
Cinamom. ℥jß.
Nuc. Moſchat. ℥j.
Succi cydonior. ℔j.
Sal. abſinth. ℥ß.

Vini generoſ. opt. q. ſ. ſtent in digeſtione per 14. ☌ ☽. Poſteà deſtilla, ex reſiduis ſpeciebus ſ. Extractum.

XXXVII. Aqua contrà Colicam. D.D.B.

Rec. fl. Chamæmel. R.
Sambuc.
fol. Menth.

rubis

rubiæ exsiccat. an. M. iij.
bac. juniperi rec. ℥ijß.
Lauri excorticat. ʒvj.
Sem. cymin. ℥j.
anisi.
fœnicul. an. ℥ß.
Calam. arom. ver. ℥jß.
flaved. cortic. aurant. ℥iij.
Cinamom. el. ʒvj.
galang. ʒiij.
zedoar. ʒijß.

Pulveris. omnia tenuissimè, asperge Sp. ⊕ ʒjß. Posteà infunde vini Malvatic. Mensur. iijß. Stent per ♂ ♃. 2. in MB. ac digerantur lento △ne, vase benè munito destilla per cineres ⚒ △ne lenissimo. Ex fæcibus fiat Extractum.
Dosis ℥ß. vel ℥j.

XXXVIII. Alia Aqua Anti-Colica. P. H. D.

Rec. sem. fœnicul.
carui.
anisi an. ℥ij.
petroselin. Mac. ℥ß.
fl. chamæmel. R.
sambuc.
summ. absynth.
centaur. min. an. M. iv.
fol. Menth.
Origani.
pulegii an. M. iij.
Cortic. Citri.
aurant. an. ℥ij.
bacc. juniperi.
lauri an. ℥j.
Cinamom. el. ℥jß.
caryophyll. ℥j.

Sp. Vini optimi q. s. Stent in digestione posteà destilla.
Ex ☉ fiat Extractum.

XXXIX. Aqua Anti-hypochondriaca D. D. S. Aperitiva.

Rec. radic. polypod. ℥iij.
cichor.
petroselin.
asparag. an. ℥jß.
rubiæ tinctor.
oxylapathi.
centaur. maj.
scorzoner. an. ℥j.
Cortic. radic. cappar.
Thamarisc.
fraxin.
citri. an. ʒvj.
h. eupator. M. jß.
agrimon.
scolopendr.
endiv.
Meliss. fumar.
cuscut. an. M. j.
centaur. min.
absinth.
chamædr. an. p. iij.
Sars. paril. ℥iij.
Ligni Sassafras ℥jß.
Sem. 4. fr. maj. an. ʒiij.
apij.
anisi.
petroselin.
citri.
nasturtii an. ʒjß.
troch. de eupator.
rhabarb. el. an. ℥ß.
Santal. Citrin.
Calam. arom.
Phu Pontic. an. ʒjß.
fl. Cordial.
lupul.
Nympheæ an. M. j.
Sambuc. M. ij.
Croci Or.
Spic. indic. an. ℈j.

Incidenda incidantur, reliqua contundantur & infundantur in
Aq. endiv.
agrimon.
cuscut.
borragin.
buglos.
Meliss.
Nasturtii an. ℔jß.
Vini Rhen. ℥ix.
Sal. ♀tari ʒij.

Stent in infus. per octiduum in loco calido vase clauso, agitentur quotidiè, posteà destilla per MB.

Vires, Usus & Dosis.

Maximæ est virtutis in reserandis venarum mesaraicarum obstructi onibus ex materiâ tartareâ oriundis unde in malo hypochondriaco, scorbuto & cachexiâ virginum mirandæ est efficaciæ vel per se ad cochl. j. 2. vel 3. aut cum aliis anti-hypochondriacis loco vehiculi usurpata.

N. Aqua præcedens anti-hypochondriaca nec minoribus reliquis scatet absurditatibus & erroribus ut mirari subeat adhuc inveniri quosdam Medicos, qui tamẽ sibi volunt aliquid sapere, multum huic attribuẽtes cùm tamen impossibile ingredientium specierum virtutes per destillationem hoc modo elici posse plerisque terrestrioribus adeoque ad destillationem ineptis. Commodius ex illis extractum justæ consistentiæ parari, & cum aquâ ex reliquis balsamicis destillatâ misceri posset, majoris energiæ in prædictis affectibus.

XL. Aqua Anti-Scorbutica D. B. O.

Rec. Ligni Sassafras.
radic. chinæ rasp. an. ℥jß.
sarsaparil.
scorzoner. an. ℥j.
h. cochlear. virid. M. iv.
agrimon.
chamædr.
chamæpyth.
ceterach.
meliss. an. M. ij.
Sem. card. b.
citri.
aquileg. an. ℥ß.
fl. genistæ
hyperic.
sambuc.
centaur. min. an. M. ij.
raphani comm. in taleol. incis. ℥ijß.
Cortic. Citri
cappar.
Thamarisc. an. ℥ß.
Cinamom. ℥j.
gran. paradys.
cardamom. min. an. ℥ß.
Ligni Rhod.
santal. alb. an. ʒvj.
croci integri ʒij.

Incis. contus. infunde per sextiduum in seri lactis caprin.
aq. fumar.
vini Rhenan. an. ℔iv.

Posteà destilla per ∴ Dosis per se ℥ß. vel ℥j. & cum aliis mixta ℥ij ℥iij. iv.

XLI. Alia Anti-Scorbutica D. D. R.

Rec. h. rec. cochlear.
beccabung.
nasturtii an. M. ij.
scordii Cretic.
card. b. an. M. iß.
persicar.
fumar.
schœnant.
hyssopi.
chamædr.
chamæpyth.
fl. genistæ
hyperic. an. M. j.
borragin.
bugloss. an. M. ß.
epythymi
radic. helenii
filic.
chelidon. maj.
asari
ari.
Cortic. cappar. an. ℥j.
radic. polypod. ℥ij.
raph. sylv. ℥iij.
Calam. arom.
cortic. citri.
aurant. an. ℥ß.
croci Or. ʒj.
spic. indic.
Sem. anisi
fœnicul.
cochlear.
cuscut. an. ʒij.
alth.
Malvæ an. ʒiij.
erucæ ℥j.

Infunde ▽ fl. Sambuci ℔iß.
cuſcut.
ſcolopendr.
Meliſſ. an. ℔ß.
Vini Rhen. ℔ij.
Seri lactis ℔iv.

Digere per octiduum, poſteà deſtilla, ex remanentiis fiat extractum.

XLII. *Alia Anti-Scorbutica D.V.S.*

Rec. h. rec. cochlear.
Naſturt. aq.
Nummular.
beccabung.
Meliſſ.
fumar. an. M. iv.
fl. borragin.
bugloſſ. an. M. j.
M. deſtilla cum Vino Rhen. in MB.

XLIII. *Alia Anti-Scorbutico-Phthiſica Ejuſdem.*

Rec. radic. fœnicul.
enulæ an. ℥j.
aſari ℥ß.
fl. veronic.
pulmonar.
hyſſopi.
capillor. ♀.
cuſcutæ.
cochlear.
beccabung.
Nummular.
Lichenis petroſ. an. M. i.
thymi
epithymi an. M. ß.
fl. geniſt. M. j.
hyperic.
caryophyll. ſylv.
cichor. ſylv. an. M. ß.
croci Or. ʒij.

Infunde in ▽ cochlear.
veronic. an. ℔ß.
vini Rhenani ℔j.

Deſtilla in MB ex remanentiis f. Extractum.

N. In dictis Aquis Anti-Scorbuticis multa etiam extant ingredientia deſtillationi ob illorum terreſtreitatem ineptiſſima; qualia v. gr. radic. chinæ, ſarſaparill. ſcorzoner. filic. polypod. fœnicul. cortic. cappar. thamariſc. Semin. card. b. aquileg. cuſcut. alth. malv. &c. quare ſatius fuiſſet ex hiſce omnibus extractum confeciſſe, reliquis volatilibus balſamicis in aquam deſtillatis cui extractum uſus tempore addi poſſet.

XLIV. *Aqua Hydropica P. H. D.*

Rec. ſummit. ſambuc. M vj.
fl. ſambuci
h. ſoldanell. an. M iij.
anſerin.
ulmariæ
centaur. min.
abſinth.
Vincetoxic. an. M vj.
gran. ebul. M iv.
rad. irid. Fl.
bryon. an. ℔ß.
petroſelin. ℔j.
aſari ℥j.
rub. tinctor.
raphani an. ℔ß.
gran. juniperi M ij.
Ligni Sancti.
Sarſaparill. an. ℥iij.
colocynth.
hermodactyl. an. ℥iiiß
halicacab. M ij.
Sem. aniſi.
fœnicul.
petroſelin.
ſucci raphani
cucum. aſin. an. ℔j.

Superfunde ad eminent. ʒ. digit. vinum: deſtilla f. a. Deſtillato adde ſpirit. Salis Nitri an. ʒj.

Salis volatil. ⊡ humanæ ℥ ß.

Stent in digeſtione per 8 ♂ ☌. poſteà deſtilla & reitera. Ex reſiduo fiat Extractum.

N. Nec prædicta Aqua hydropica ſuis caret abſurditatibus; quid ſibi volunt grana ebuli rad. rub. tinctor. Lign. Sanct. Sarſ. parill. colocynth. hermodactyl. &c? num vis illorum purgans ſupra alembicum elevabitur? ineptiſſima etiam eſt additio ſpirituum ☉ & ☽ cum Sale volatil. urin. invicem ſibi contrariorum & ſeſe mutuò deſtruentium. Ex reliquis ſpirituoſis Aqua componi poteſt iſtis intereà omiſſis, & pro uſus tempore in extracti formam redactis & ſeorſim adhibitis.

XLV. *Aqua Maſtichina D. D. L.*

Rec. Maſtich. ℥j.
Macis. ℥ß.
caryophyll. ʒii.
vini generoſ. ℔v.
Sp. vini ℔ii.
Deſtilla ex MB.

XLVI. *Aqua Hepatica P. H. D.*

Rec. fol. Lactuc. M vj.
vitis
Endiv.
acetoſell. an. M iv.
radic. cichor. ℥iiiß.
ſucci Melon.
cucurbit.
cucum. an. ℔iß.
bacc. fragor. ℔j.

Deſtilla cum rore majali addito pauxillo Salis.

XLVII. *Aqua Hepatica alia Ejuſd.*

Rec. fl. hepatic. nobil.
roſar. r.
borragin.
bugloſſ.
ſumm. fumar.
centaur. min. an. M iij.
abſinth. M iß.
h. card. b.
agrimon.
endiv.
ſonchi
acetoſell. an. M. iv.
radic. cichor.
taraxic.
gramin. an. ℥iij.
aſari ℥j.
ſantal. omn. an. ℥ij.
fruct. fragor. ℔ij.

Affunde aq. cichor. q. ſ. & deſtilla in MB. Aquæ deſtillatæ
adde Sp. ⊖-oli volatilis parum.

N. In hiſce aquis deſtillatis omitti poſſunt radic. cichor. taraxic. graminis &c. minus ad deſtillandum aptæ, & decocta exinde parari poſſunt cum brodio carnis.

Vires, Uſus & Doſis.

In intemperie maſſæ ſanguineæ & laticis calida ſeu ubi καῦσα viſcerum urget, prout in internis inflammationibus, febribus ardentibus accidit, dictæ aquæ magnarum ſunt virium. Doſ. vel per ſe vel cum aliis ℥j. ij. iij. vel ultrà.

XLVIII. *Aqua Antidyſenterica D. G. R.*

Rec. h. polygon.
alchimill.
veronic.
pentaphyll.
pyrol. an. M j.
acetoſ. Hiſpanic.
fol. quercus an. M j.
radic. tormentill.
pimpinell.
biſtort.
vincetoxic. an. ℥j.
rhapontic. ʒij.
Semin. oxylapath.
acetoſ.
portulac.
papav. alb.
Coriandr. an. ʒiij.
fruct. cydon.
citri
Cortic. Citri
aurant. an. ℥ß.
fl. roſ. r.

verbaſc

verbasc.
Malv.
chamæmel. R. ana M. ß.
Nuc. Moschat. num. iij
Pulveris. grosso modo & incisa infunde in Aq. Cordialibus stent in infus. per 4 ☌ ☽, postea destilla per vesicam, & asserva in vase vitreo.

XLIX. *Aqua Dysenterica Alia P. H. D.*

Rec. radic tormentill.
Lapathi
consolid. maj. an. ℥vj.
bistort. ℥iii.
h. bursæ pastoris.
acetos.
polygon.
plantagin.
pentaphyll.
portulac.
anagallid.
millefol. ana M. iv.
fl. bellid. min.
ros. r.
balaust.
summit. rubi
hyperic.
cym. quercus ana M. iij.
prunor. sylv. M. ij
Nuc. Moschat.
santal. rub. ana ℥ß.
opii Theb. ℈ij.
granor. chermes M. ß.
Infunde in ▽ cymarum quercus octies chalibeat. destilla, & ex residuo fiat extractum, cui adde
Lapid. hæmatit. ℈iij.
umbilic. marin. præpt. ℥ß.
Croc. ♂tis ℈iij. O. ℈ß. M.

L. *Alia Aqua Dysenterica D. D. R.*

Rec. Panis siligin. ℔iiß.
Philon. Persic. ℥iiß.
Boli. Armen.
Terr. sigillat. ana ℥ij.
Balaust.
Nuc. cupress.
Myrtill. Italic. & nostrat. ana. p. j.
santal. r. ℥j.
Nuc. moschat. tost. ℥vj.
Tragacanth.
gummi. Arabi. an. ℥iij.
radic. tormentill.
plantagin. ana ℥ij.
Opii Th. ℈j.
fl. ros. r. ℥ß.
Spicæ Indic. ℥j.
acaciæ. ℥iij.
Sang. dracon. ℥ij.
cortic. Myrobalan.
citrin. & indor. an. ℥vj.
semin. portulac. ℥ß.
Incis. & contus. infunde in s. q. aq.
plantagin.
tormentill.
rosar.
vini rubr. ana ℔j.
Stent in infus. per 12. & destilla vitreis organis in MB.

N. Cùm hactenus allatæ Aquæ dysentericæ valdè affines sint aquæ dysentericæ Jos. Quercetani, hujus autem animadversionem accuratissimam reliquerit Nobilissimus Iohann. Zvvelfferus in Pharmacop. Reg. p. 222. eò benevolum Lectorem remitto, & quas absurditates & errores inibi correctas animadverterit, huc transferendo emendabit.

LI. *Aqua Nephritica D. G. R.*

Rect. fruct. fragor. ℔iv.
vini Malvatici ℔ij.
Aq. juniperi ℔iß.
Petroselin. ex radic. ℔ij.
heder. terr. M. iv.
radic. saxifrag. alb. ℥j.
Nucl. persic.
ceras. n. contus. ana ℥vj.
Stent in infus. vase clauso per mensem, destilla & serva in vitro. Dosis ad præservationem cochl. j. vel ij. in curatione cochl. iij. vel iv. tempore matutino vel ventriculo vacuo.

LII. *Aqua Nephritica Alia D. R.*

Rec. succi Petroselin.
alth. an. ℔ij.
veronic.
ononid. ana ℔ß.
milefolii
milii ☉lis ana ℔j.
Terebinth. Cypr. ℥iij.
Aceti vini ℥xvj. destilla in MB.

LIII. *Aqua Nephritica Alia R. G.*

Rec. succi porri
cæparum.
raphani ana ℔ij.
pilosell.
Sigilli Salomon. ana ℔j.
radic. argentin.
parietar. ana ℥ij.
Succi Citri ℔ß.
Terebinthin. Venet. ℥iij.
Stercor. columbin. alb. ℥ij.
M. & indantur in ♌ & vase clauso digerantur 9 ☌ ☽. Postea fiat destillatio.

Dosis est à ℥iß. ad ℥iiß. vel per se, vel cum alio specifico

LIV. *Aqua contrà Gonorrhœam D. F. H.*

Rec. h. menth. sicc. ℥iij.
Semin. rutæ
agni casti ana ℥ijß.
fol. dictamn. ℥j.
rad. ir. Fl. ℥ij.
Terebinthin. Venet. ℥x.
Vini albi generos. ℥xxx.
f. destillatio in MB.

Usus.

Capiat æger cochl. ij. manè horis duabus vel tribus ante pastum, & vesperi quatuor horis à cœna.

LV. *Aqua Hysterica D. G. R.*

Rec. Succ. Mercurial.
Matricar. ana ℔j.
Nuc. Moschat.
Cinamom.
Ligni aloës ana ℥j.
fl. anthos
salviæ ana M. j.
Tanacet. M. ß.
Castorei ℈vj.
radic. fœnicul.
bryon. ana ℥ß.
Vini albi ℔iij.
Digere per 4 ☌ ☽. & postea destilla.

LVI. *Alia Aqua Hysterica P. P.*

Rec. radic. valerian. ℥iv.
fol. matricar.
tanacet.
artemis.
absinth.
menth.
majoran.
puleg. ana M. iij.
Infunde per 24 ♎ in s. q. vini albi generosi in loco calido, forti expressione prælo subigantur, in colatura infunde.

galang.
zinziber.
macis.
piper long. ana ℥j.
ſpic. indic.
croci or.
ſchœnanth.
calam. arom: ana ℥ß.
opii Theb. ℥iij.
Semin. papav. alb. ʒiß.
camphor. ℥ij.

Macerentur triduo in fimo equino & iterum torculari exprimantur, fæcibus ſp. vini affunde & tincturam ex his extrahe, à colaturis ſimul commixtis in phiolâ cum ſuo capitello Aquam prolicito.

Uſus.

Hæc uterinis affectibus potentiſſimè ſuccurrit, ejus ſuffocationibus citò medetur, & cuivis flatulento affectui promptum affert levamen, vertigines ſanat, cephalalgiam arcet, nec minus articulorum doloribus medetur.

N. Ex magmate à deſtillatione reſiduo Extractum fit, Laudani Opiati facultatem obtinens. Cujus doſ. à gr. iij. iv. v. De Aquâ datur ℥ß. ℥j. ad ℥ij.

LVII. Alia Hyſterica D. R.

Rec. radic. aſari.
bryon. rec.
angelic.
iteos Fl.
leviſtici.
meu.
petroſelin. ana ℥ß.
Sem. ſeſel.
dauci Cret.
agni caſti ana ℥ij.
Nigell. ʒvj.
h. Matricar.
Nepet.
artemiſ. ana M. ij.
Meliſſ.
chamæmel. ℞. ana M. iß.
Salviæ
Lavendul. ana M. j.
bacc. Lauri ℥ij.
zinziber. ℥ß.
Caſſ. lign.
Cinamom. ana ʒiß.
Nuciſt.
Macis.
Cardamom. ana ʒij.
Caſtorei
Myrrh. ana ʒiij.
galang.
zedoar.
gran. paradyſ.
croci ana ʒj.

Inciſ. & contuſ. infunde in Vini Rhen. ℔v.
Aq. rut. ℔vj.
calam. arom. ℔j.
addit. galban. aceto ſolut. ℥ij. digere octiduum, poſteà deſtilla.

Doſis eſt à cochl. j. ad ij. iij.

LVIII. Aqua contrà Vermes P. H. D.

Rec. radic. gentian. ℥iv.
zedoar. ℥ij.
h. Tanacet.
abſinth.
centaur. min.
ſcord.
fol. perſicor.
rut.
abrotani.
Sabinæ ana M. iij.
Corallin. M. j.
Card. b. M. iij.
Semin. chin. ℥j.
Cortic. aurantior. ℥ij.
C. ▽ ſ. deſtilla.

N. Ex reſiduo fiat Extractum juſtæ conſiſtentiæ.

LIX. Aqua Vulneraria D. V. S.

Rec. radic. ſymphyt. ℥iv.
tormentill. ℥iij.
caryophyllat. ℥ij.
h. vinc. pervinc.
conſolid. ſarracenic.
ſanicul.
pyrol.
alchimill.
equiſet.
Veronic.
pulmonar. ana M. iiiß.
fl. tuſſilagin. M. j.
Conſolid. Maj. M. iß.

Infunde in ſ. q. aq. ſ. Stent in loco tepido per 24. hor. poſteà deſtilla, ex reſiduo fiat cum Saccharo Syrupus.

N. Cum, uti ſæpius monitum eſt, ex radic. ſymphyt. tormentill. parum vel nihil deſtillationis beneficio eliciatur, & reliqua etiam ingredientia non multum virtutis aquæ communicent, melius foret decoctum exinde parare vulnerarium.

SECTIO II.

De Aquis Reliquis Externè adhibendis.

I. Aqua delens omnes faciei maculas.

Rec. phaſeol. alb.
Micæ panis albiſſ. ana ℔j.
cucurbitam longam tener. virid. recent. num. j.
radic. ſigill. Salom. ℥iij.

Conſcinde tenuiter & macera totâ nocte in lacte caprino deſtillato, adde recentia ſemina melonum mundat. contuſ. ℥v. Nucl. perſic. excortic. ℥iij. Pinear. excortic. ℔ß. in mortario lapideo ſingula ſeorſim contunde, & tunc omnia commiſce & adde duarum columbarum pulpam carnis ex pectore mediocriter coctam & in fruſta conſciſſam. f. Coctio in ℳ. ex cucurbitâ vitreâ.

Uſus.

Hoc præſtantiſſimo liquore manè & veſperi ter quaterve abluatur facies, & ſpontè ſiccetur, præcipuè in parte maculoſâ.

II. Aqua ad puſtulas faciei, etiam eas, quæ ſunt ex Luc venereâ ut fiſſuras Gallicas in quâcunque parte.

Rec. ſpermat. ranarum ℔v.
♀rii ♎ti ℥j.

Digere in alembico benè clauſo ad ☉, vel in fimo equino, deſtilla per alembicum.

N. Quamvis hanc Aquam ante deſtillationem pro Aquâ anti-podagricâ multi venditent, tamen Martinus Rulandus Filius D. Oberndorfferum aſſerentem Parentis Rulandi Aquam Antipodagricam ♀rium ♎tum conſtituiſſe, mendacii arguit. Interim tamen compertum habemus, Parentem quotannis multum ſpermatis ranarum colligendum curaſſe.

III. Aqua Ophthalmica D. D. K.

Rec. Vini Rhenan.
Aq. plantagin.
roſar. fr. ana ℥iij.

Tut-

Tut. ppt. ʒij.
Myrrh. el. pulveriſ. ʒiß.
coq. ad tertiæ partis conſumptionem, ſub finem in nodulo ſuſpendantur pulv. viridis æris ℈j. camphor. gr. vij. ebulliant parum. Tum colatura ſine expreſſione adhibeatur uſui. Valet in omnibus affectibus oculorum ad miraculum uſque.

IV. Alia Aqua Ophthalmica D. M.

Rec. ⊡ puerorum ℔j.
⊕ol. Rom. ʒiv.
Succ. chelidon. ℔iß.
Stent in digeſtione per aliquot ☌ ☉, poſtmodum deſtilla.
N. Liquor ex ſanguine humano ſano q. ſ. per B. deſtillatus mane & veſperi oculis immiſſus etiam valet in affectibus oculorum.

V. Aqua Odontalgica Externa P. H. D.

Rec. radic. pyrethri ʒiij.
hyoſcyami ʒv.
cort. rad. mandragor.
caryophyll. an. ʒij.
fol. buxi
ſalviæ
plantagin.
ſerpilli
fl. balauſt.
roſ. ana p. ij.
caric. ping. num. vj.
coq. in ſ. q. decoct. hordei ad ʒviij.
Colatur, adde Mell. roſ. colat. ʒiiß.
camphor. gr. v.
opii. Theb. ℈ß. M. S.
Mund-Waſſer.

VI. Aqua ad gingivarum exulcerationem & putredinem.

Rec. radic. tormentill. ʒiij.
biſtort. ʒiß.
fl. roſ. r.
balauſt.
cupul. glandium ana ʒj.
coq. in aq. cochlear. iij. in diplomat. ℔iij. in Alembico cum ſuo capitello & appoſito recipiente ad horas ʒ. poſteà exprime & adhuc calidè filtra, & filtrato adde aluminis ʒj. Liquorem egreſſum in primâ deſtillatione adde iterum, filtretur & ſervetur uſui.

VII. Aqua ad capillos canos denigrandos.

Rec. limaturæ ♑næ finiſſ. ʒj. affunde Aquam fortem ʒj. ſtent in loco calido per ☉, donec ♑na fuerit ſoluta, adde ▽ roſar. ʒiv. in quâ ⊕oli Rom. ʒj. fuerit ſoluta, filtra per chartam & ſerva ad uſum.
H. Hâc tinctura ſemel ſaltem capilli ſunt tingendi cum ſetis veli imbuendo in hâc, & ſiccefcere ſinas, ita denigreſcunt, ut nec aquâ velui poſſint, durant ad annos duos vel plures, ſed vide, ne ſtatim cutim attingant, aliàs exulcerabitur.

VIII. Aqua de Cypro.

Rec. Aq. roſar. optim. ℔ij.
fl. aurant.
citri ana ℔j.
Miſce & in his diſſolve Zibethi
Moſchi
ambræ ana q. v.
obtura benè & expone ☉, quantò antiquior, tantò ad odorem veſtibus conciliandum melior.

IX. Aqua Alia de Cypro.

Rec. benzoes ʒiß.
Styrac. calamit. ʒj.
Ligni aloës ʒß.
Cinamom. el. ʒvj.
Caryophyll. num. xij.
Omnibus ſubtiliſſimè contuſis ſuperfunde aq. roſar. opt. pinx. ij. & ſimul bulliant △ lento & vaſe clauſo, donec pinta iß. ſuperſit. Colaturæ adde diſſolut. Moſchi opt. gr. xij.
ambræ gr. viij.
zibeth. gr. iij.
parum ſaechari candi & benzoi q.v. & in phiolâ benè obturatâ inſola.

X. Aqua Corroſiva D. B.

Rec. Aq. fort. in quâ per 5. aut 6 ☌ calx viva in ſ. q. eſt extincta, hujus ▽ Rec. ℔iv. in hâc duodecies extingue chálybis laminam, poſtea in eandem immerge æris uſti ʒij. cinnabaris ʒß. Miſce per 4. vel 5 ☌ ☉, donec vireſcat.
N. Hâc ad verrucas & alias hyperſarcoces utere ex Mſſ. B.

XI. Aqua Aluminoſa Ejuſdem.

Rec. ▽ roſarum
plantagin. ana ℔j.
Onis.
♆rii viv.
♎at. ana ʒij.
♎latum & O terantur, & cum aq. permiſceantur ac bulliant ad medietatis conſumptionem; Valet ad præſervationem oſſis à putredine.

XII. Aqua Alia corroſiva.

Rec. O Rochæ
ſaccharin.
♎ti
⊕
♐ci
Sacchari alb. ana ʒj.
bulliant in ſ. q. ▽æ ad tertias & cola.
Valet ad omnia ulcera cancroſa & phagedænica.

XIII. Aqua in ulceribus antiquis corrodentibus & depaſcentibus carnem.

Rec. Lithargyr. aur. ʒiß.
olibani ʒiij.
aceti vini acerrimi ℔j. ʒix.
Aq. plantagin. ʒviij.
roſar. fr. ʒjß.
coq. ad. tertiæ part. conſumpt. ad de colaturæ
aluminis
ceruſſ.
♎ris
Terr. ſigillat. ana ʒiß.
Mumiæ ʒj.

ol. Tartari per deliq. ℥iß. iterum ebull. & col.

S. ümſchlag-Waſſer.

XIV. *Aqua Antipodagrica P. H. D.*

Rec. ☉.
☽-ol.
O. an. ℔j.

affunde ▽ ſpermat. ranarum canthar. v. coque ut ſolvantur ☉ & O. filtra & ſerva uſui.

N. Plurimum præſtat aqua hæc parti dolenti illita.

SECTIO III.

De Balſamicis Internis.

I. Balſamus Vitæ.

Rec.	gummi bdellii.	balſam. indic. ana	℥iß.
	Sarcocoll.	ſpicæ indic.	
	ammoniac.	zedoar.	
	thuris.	galang.	
	Maſtichis.	cubebar.	
	aloës hepatic.	cardamom.	
	myrrh. A.	caryophyll.	
	ſtyrac. liquid.	cinamom. ei.	
	Ladani.	croc. or.	
	Caſtor.	Nuc. Moſchat. ana	℥ß.
	bacc. Lauri		

Hiſce pulveriſatis affunde ſp. vini rectific. ad 4. digit. eminent. tranſverſ. digere in vaſe clauſo per 4. ſeptimanas, demum deſtilla per retortam vitream ex arena; ſic unà cum ſpiritu vini aſcendent eſſentia & virtus prædictorum ingredientium. Hunc ſpiritum aliquoties cohoba ſuper ſpecies remanentes & poſteà admiſce.

Ol. d.	macis	thymi.	
	caryophyll.	cubeb.	
	roſar.	lavendul.	
	Nuc. Moſchat.	ſalviæ	
	cinamom.	rutæ.	
	Cortic. citri.	pulegii.	
	aurantior.	ſpicæ	
	Cymini.	hyſſopi.	
	aniſi	Majoran.	
	fœnicul.	chamæmel. R.	
	zedoar.	roriſmarin. ana	℥ij.
	ſaturejæ.		

Digere iterum, ut perfectè uniantur. Demum divide in partes duas æquales. Unam per ſe ſerva. Alteri verò adde ambræ gryſ. Moſch. opt. ana ℥ij. & ſervâ pro uſu.

Balſamus vitæ cum ambrâ & moſcho.

Uſus balſami hujus internus. In ſyncope, apoplexiâ, paralyſi, vertigine, dolore capitis, cerebri imbecillitate, ventriculi dolore, cachexiâ, colicâ. In calculo 7. gutt. cum decoct. radic. petroſelin. reſtæ bovis vel cum vino Malvatico, ol. amygd. dulc. expreſſ. Tincturâ aperitiv. D.M. In tuſſi extrà phthiſin in decocto glycyrrhiz. In febribus quotidianis & quartanis in decocto cichorii centaur. min. Nocet interius calidis & ſiccis, prodeſt frigidis & ſenioribus.

Uſus Balſami vitæ externus, illitus vertici, temporibus, naribus, roborat memoriam, judicium, diſſipat catharros, ſedat cephalalgiam, vertiginem cum bombace inditus auribus ſedat tinnitum, dentibus impoſitus odontalgiam. In ſyncope plantis pedum &c. tollit dolorem gravativum dorſi, pungitivum artuum, cum fl. ✱ in podagrâ, corrigit contracta membra. Prodeſt ventriculi doloribus, apepſiæ, vomitibus, ſingultui, doloribus colicis, obſtructionibus lienis, hepatis, in ictero, hydrope, calculo renum, ubivis in locis convenientibus illitus. In apoplexiâ, Paralyſi ſpinæ dorſi, capiti, in ſuffocatione uteri plantis pedum. In febre albâ virginum hypochondriis illitus; Ad maculas faciei. Ad vulnera recentia, fiſtulas, ſerpentia ulcera. Corrigit fœtorem oris, gingivam cruentam. In ophthalmia miſce cum aq. roſ. & applica. In febre quotidianâ, quartanâ ad ſpinam dorſi. In omnibus imbecillitatibus pulſui. In Epilepſiâ plantis pedum, vertici. Ad uteri imbecillitatem infrà umbilicum.

II. Balſamus Vitæ Alius pretioſus D. W. S.

Rec.	ol. d. meliſſ.	roriſmarin.	
	Majoran.	cinamom.	
	ſalviæ	caryophyll.	
	lavendul.	cubebar.	
	thymi	macis	
	carui	cardamom.	
	fœnicul.	Saſſafras.	
	aniſi	Menth. criſp.	
	Citri.	Saturejæ	
	aurant.	pulegii.	
	calam. arom.	zedoar.	
	abſinth.	angelic.	
	juniperi	ſuccini	
	rutæ	Maſtich.	
	anethi.	dauci ana	℥iß.

Funde ſuper aquam majoran. in cucurbitâ uſque ad palmam unam repleat. pone in MB. deſtilla ad ℥iv. Separa ab aquâ oleum puriſſimum. Infunde novæ cucurbitæ & adde ſp. vini rectificati ℔iij. ☊la terno cohobio, lento calore B. ſic olea ſe cum ſp. vini inſeparabiliter unient.

Hoc ſp. vini ♃re ſeu balſamo vegetabili impregnato extrahe ambræ gryſ. Moſch. opt. ana ℥iß. zibeth. ℥ß. gran cherm. ℥ij. Decanta, & ſerva in vitro benè obturato.

N. Oleorum primas reliquias impaſta cum corpore albo ol. expr. nuc. moſchat. addito pauxillo ambræ, & moſchi, habebis balſamum opt.

Doſis balſami iſtius pretioſi eſt à gutt. ij. iij. & plus in quovis vehiculo, Et habebis nobile confortans ex comm D. D. I. L.

III. Balſamum ♃ris Internum.

Rec. fl. ♃ris ℥ij.
ol. d. vel terebinthin. vel pini, vel juniperi &c. ℥vj. vij. vel viij. in cucurbitâ vitreâ digere vel fac ebullire, donec tinctura rubra appareat.

Vires, Uſus & Doſis.

Debile calidum nativum & humidum radicale confortat, pectorale eſt, ſtomacho frigido & colicæ medetur. Doſ. eſt à gr. v. vj. in vehiculo appropriato, mane & à meridie vel per ſe vel cum Eſſentiis mixtum.

SECTIO IV.

De Balsamis Externis.

I. Balsamum Apoplecticum D.D.B.

Rec. ol. expreſſ. Nuc. Moſchat. ℥j.
d. lavendul.
ſuccini albiſſ. ana ℈ j.
ambræ gryſ. gr. iv.
zibeth.
Moſchi ana gr. vj.
M.
f. Balſamum.

II. Aliud D.D. I. M.

Rec. ol. d. Cinamom. ℥ ij.
caryophyll. ℥ iij.
ligni Rhod. ℥ ij.
Balſami Peruviani ℥ ß.
Moſchi ℥ j.
ambræ gryſ. ℥ j.
ol. expreſſ. Nuc. Moſchat. ℥ ij.
M. f. Balſamum.

III. Balsamum Epilepticum. D.F.H.

Rec. extract. rutæ. ℈ ij.
caſtorei. ℈ j.
ol. d. ſuccini. ℈ß.
juniperi gutt. vj.
Theriac. A. ℥ ij.
Camphor. gr. v. M.

Vires & Usus.

In paroxyſmo epileptico cum hoc nares & vertex capitis inungendi bis vel ter in die.

IV. Balsamum contrà Catarrhos.

Rec. ol. d. majoran. ℥ j.
ſuccini ℥ ij.
rutæ ℥ ß.
Expreſſ. Nuc. Moſchat. ℥ j. M.

V. Balsamum Dorsale seu Anti-paralyticum D.D. B.O.

Rec. bacc. Lauri.
gran. juniperi.
caſtorei
euphorb. ana ℥ ij.
Caryophyllor.
macis. ana ℥ iij.
maſtich.
myrrh.
ſtyrac. liquid. ana ℥ ß.
ſuccini alb.
gummi elemi
galbani ana ℥ iij.

Inciſ. & contuſ. dentur in cucurbit. vitream quibus adde

Lumbricor. terr. viv. num. xv.
ſuperinfunde Terebinthin. Cypr. ℔ j.
ſp. vini opt. ℔ iv. deſtilla.

Usus Ejus in paralyſi & contracturis partium mira præſtat Spinæ dorſi inuncti manè & veſperi tepidè.

VI. Balsamum Matricale P.H.D.

Rec. galbani puriſſ.
ſerapin. ana ℥vj.
aſſæ fœtid. ℥ß.
ammoniac. ℥j.
diſſolve in oleo ♌ lato juniperi & terebinthin. ſ. q.
adde ol. d. Lauri. ℈ ß.
ſuccini ℥ ß. M.

VII. Balsamum Anti-Podagricum D.A.G.

Rec. Mumiæ. ℥ß.
Myrrh. rubr.
maſtich.
olibani.
bdellii.
opopanac.
ammoniac. ana ℥ j.
☉oli calcinat. ℥ ix.
mellis ℔ ij.
Sal. ♀tari ℥ iij.
ſp. vini optimi ℔ iv. Miſce.

N. ☉olo & ♀taro affunde ſp. vini, digere leni △ne per ♂ ☌ unum, poſteà deſtilla per retortam, donec ſp. vini omnem iterum habueris, & ſimul aliquid de ſp. ☉oli & ♀tari tranſierit. Poſteà funde ſuper Mel, & abſtrahe etiam ſp. vini ultimo △ne fortiori, à gummatibus etiam abſtrahe, tunc provenit Balſamum inſtar olei innatans ſp. vini, ſepara per tritorium. Denique.

Rec. ☉oli cum ☋le ♀tari, melle & gummatibus, miſce exactiſſimè, prius tamen ſp. vini iterum affunde, à quo balſamum fuit ſeparatum; deſtilla adhuc ſemel, tunc accipies adhuc alium balſamum, qui ſp. vini appellatur Aqua balſamica antipodagrica.

Rec. Balſami hujus ℥ iij. ſp. ✻ ℥ ß. M. & utere.

Vires & Usus.

In doloribus arthriticis, item ſcorbuticis brachiorum & pedum mira præſtat dolorem leniendo, ſi pennâ illinitur partibus dolentibus.

VIII. Aliud D.D. I. Z.

Rec. ☋ ♀tari ✕ ſufficienter imprægnati ℔ j. calc. viv. ℔ j. affunde ſp. vini rectificat. & aliquoties ab his abſtrahatur, poſtmodum.

Rec. Silicum ℔ j. igniantur, & cum ☋ ♀tari calcinentur, item ☋ ⊡næ volatil. ℥ iv. Camphor. ℥iij. Miſce omnia, ut fiat maſſa ſicca, ſin minus, ſufficiat calx viv. adde Silicum pulveriſatorum tantum, quantum ſatis eſt, & immittantur omnia ſimul retortæ loricatæ, & per gradus △ne aperto deſtill. inſtar. ſp. ☉oli vel ☋lis. Liquor & Spiritus, qui prodeunt, ſunt verus Balſamus Anti-podagricus tam pro interno quàm externo uſu.

Doſis internè eſt à ℈ß. & ℥ß. Externè illinendus ſæpiſſimè partibus dolentibus.

IX. Aliud D.D. R.

Rec. ♀. Ligni Guajaci. ana q. ſ. deſtilla per retortam oleum, quod quater rectifica; ex ♉ fac ſal; poſt Rec. ſaponis veneti ℔ j. digere cum ſpiritu vini per aliquot ♂ ☌, adde camphoræ ℥ ß. Deſtilla per retortam, & rectifica uſque dum oleum odoratum aſcendat.

ſcendat. Hoc oleum cum oleo guajaci ana miſce, addendo parum ☉ ut f. Balſamum.

Vſus. Prius ſumat Patiens Spirit. Ligni Guajaci gutt. XX. per 3 ♂ ♌ ſudorem movendo; Pòſt locum affectum hoc balſamo inunge horâ unâ antè prandium & cœnam.

X. Balſamum Veneris.

Rec. ⊕ extrahe cum ☿ evapora in MB. quod remanet, in humido reſolve, prodibit oleum p. d. ſmaragdini coloris. Circula cum ſpiritu vini & abſtrahe, ut acredinem amittat.

Vires. Valet ad ulcera phagædenica, chronica, cacoëthica, omnia putrida, maligna, fiſtulas, caruncullas veſicæ & carnis, omnes excreſcentias, ſi cum Emplaſtro aliquo permiſceatur, & cum tenui cerato imponatur.

XI. Balſamum Hiſpanicum vulnera 24. horarum ſpatio conglutinans, in quibus ſolum ſimplex unitatis eſt ſolutio.

Rec. ol. vetuſtiſſimi ℥ iv.
Terebinthin. ℥ viij.
frumenti integri ℥ j ß.
fl. hyperic. ℥ ij.
Radic. Card. b.
valerian. ana ℥ j.
Thuris elect. ℥ ij.

Radices & herbæ groſſo modo contundantur & ollæ imponantur, ſuperfundendo tantum vini albi, ut omnia ſubmergantur, ſtent per biduum, deinde adde frumentum & oleum, coq. ad vini conſumptionem, deindè fotti factâ expreſſione, addatur Terebinthina & Thus, & iterum ebulliant, demum reponantur in vaſe ad uſum.

XII. Aliud D. W. T.

Rec. Spirit. Terebinthin. ℔ ij.
Thuris. ℥ j.
Cinamom.
caryophyllor.
croci.
maſtich.
Aloës Epatic. ana ℥ ß.
gummi heder. ℥ ij.

Pulveriſ. miſce & infunde per tres aut plures ♂ ♌. Poſteà ☊ la in MB. *Vſus.* Prior liquor ad aliquot interiores morbos, ut eſt Hepatis obſtructio, & Renum, colica paſſio, cruditas ventriculi, ſuffocatio matricis, ſi eo umbilicus inungatur, magnam vim habet. Poſteà XX obdiacatur luto, & per ∴ reſiduum ☊ la, donec fæces aridiſſimæ. Quod primum per ∴ adſcendit, luteum eſt, & grati odoris, ad vulnera & ulcera communia utile. Ultimus verò Liquor niger & gravis odoris ad omnia ulcera mala.

SECTIO V.

De Cataplaſmatis.

I. Cataplaſma Hypnoticum D. D. R.

Rec. faxin. hord. ℥ ij.
Pulver. alabaſtrin. ℥ j ß.
radic. Rhodiæ ℥ vj.
Papav. alb. ℥ iij.
Nucl. Perſicor. num. xxx.
ſp. vini.
▽ anethi ſ. q.

Optimè invicem contuſis adde in fine Philonii Romani ℥ vj.
Requiet. Nicolai ℥ jß.
croci ℥ j.
ceræ liquat. ℥ j.

Vſus, hoc cataplaſma plantis pedum eſt applicandum.

II. Cataplaſma emolliens & diſcutiens. D. D. R.

Rec. radic. Lil. alb. — ſalv.
alth. — fl. aneth.
mandragor. ana ℥ j. — chamæmel. ana M. ß.
cepar. n. vj. — h. hyſſop.
caricar. num. iv. — Origani ana M j.
fol. Malv. — coq. in ▽ & ✠ ana ſ. q.
abſinth.

Optimè piſtaris adde farinæ tritici.
Lini
fœn. græc. ana ℥ ij.
Adipis gallinæ
porci
ol. coct. chamæmel. ana ℥ j ß. M.

III. Cataplaſma pro Carbunculis.

Rec. Lentium — Nuc. jugland. num. xij.
gallarum ana ℥ j ß. — Alliariæ
Radic. Lil. alb. — Plantagin. ana M iij.
Symphyt. ana ℥ ij. — Solani.
fermenti ℥ iv. — Scabioſ.
ceparum num. vj. — Malv. ana M ij.

coq. in ▽ fontan. ſ. q. optimè contuſis adde
Theriac. ℥ ij. — vitell. ovor. num. vj.
ſalis ℥ j ß. — croci ℥ ij.
ſinapis. — farin. hordei
ſaponis. — Lithargyrii ana ℥ jv.
ſtercoris columbini — Axungiæ Porci ℔ ß.
ana ℥ j. — M. f. Cataplaſma.

IV. Cataplaſma Excellens in tumoribus ſcirrhoſis Mammillarum, qui in cancrum vergunt D. D. C.

Rec. pulp. pomorum Borſdorff.
raparum majorum. ana ℥ j.
coque cum lacte caprino vel aq.
Malvæ ad pultis conſiſtentiam, adde Medull. panis albiſſ. ℥ ß.
farin. fabarum
ſem. fœn. græc. ana ℥ ij.
fol. alth.
braſſic. r.
malv. arboreſc.
roſat. r. ana ℥ j.
ficuum num. vij.
croci ϑ ß.
c. ol. roſac. ſ. q. f. Cataplaſma.

Hoc per tres dies applicato rumpitur apoſtema.

N. Si velis magis emollire, adde diachyli ſ. ℥ j. rupto autem apoſtemate pro majori maturatione materiæ adde diachyli compoſiti ℥ j.

N. Eodem cataplaſmate aliquot retro annis apoſtema quoddam muſculi recti abdominis in dextro late-

rere feliciſſimè curatum fuit, materiâ purulentâ per umbilicum exitum quærente.

V. Cataplaſma ad mitigandos dolores in Scorbuto.

Rec. Lumbric. terr. ℥jß.
radic. alth.
lil. alb. ana ʒvj.
liquirit. ℥ß.
fol. Malvæ
verbaſc.
fl. chamæmel.
roſ. r.
ſambuci
melilot. ana Mß.
h. Cochlear. rec.
Naſturt. rec. aquatic.
ana Mj.
beccabung. rec. Mij.
Sem. Lini.
fœn. græc.
pſyllii ana ʒvj.
farin. hordei ℥iij.
ſiligin. ℥jß.
bacc. juniperi ℥j.

Subtiliſſ. pulveriſ. coq. ex lacte caprino recenti, poſteà adde ol. Lumbric. q. ſ. M. f. Cataplaſma.

VI. Cataplaſma Purgans.

Rec. Caput. minor.
Succi tithymal.
colocynth. ana ʒv.
cucumer. aſinin.
hellebor. nigr. ana ʒ iij.
Terebinthin.
Cortic. inter. ſambuc. ana ʒvj.
ſcammon. ʒ iij. c. ſ. q. Mellis
f. Cataplaſma.

Umbilico admotum alvum movet, ventriculo vomitum, Lumbis urinam movere dicitur ex Mſ. D.H.

VII. Cataplaſma eſcharam tollens biduo, ut ſponte decidat D. D. S.

Rec. Sal. comm. ʒ ß.
Piperis ʒ j.
Caricar. ping. num. iij.
fol. rutæ virid. Mj.
ferment. veter. & aridi. ʒ j.

M. omnia diligentiſſimè in form. Cataplaſmatis, ex Mſ. D. H.

VIII. Cataplaſma Nobile ſuppurans Scrophulas ex Mſ. H.

Rec. fermenti panis tritic. ℥j ß.
panis Siligin. ℥ j.
vitell. ovi. j.
ol commun. ſ. q.
croci ʒ ß.

f. Cataplaſma, quod extendatur ſuper folia braſſicæ, donec ad ignem flaveſcant, orbi plumbeo tepidè imponatur, ne durum evadat.

IX. Cataplaſma Antifebrile.

Rec. Urtic. min. recent.
burſ. paſtor. rec.
rutæ rec. ana Mß.

groſſo modo cum ✠ acerrimo contuſis adde
Lapid. prunell.
Salis comm. ana ʒß.
tel. aranear. ʒ j. M.

f. Cataplaſma ſingulis quinque horis pulſibus applicandum in febribus.

X. Aliud Revulſorium in Febribus Ardentibus ad pulſus manuum.

Rec. Cortic. Medior. ramor. Nucum jugland. ℥ß.
Lapid. prunell. ʒ iij. contunde cum ✠ antepeſtilential. & aq. roſac. ſ. q. f. Cataplaſma.

XI. Aliud ad plantas pedum.

Rec. fermenti acris.
Saponis nigræ ana ʒ j ß.
ſinapi. ℥ j.
Lapid. prunell. ʒ j. aceti rutac. q. ſ. M. f. Cataplaſma.

XII. Cataplaſma ad ambuſta ex quâcunque re.

Rec. albumin. ovor. num. ij.
olei roſac. non rancid. ℥ ij.
Aq. roſar. opt. ℥ j.

Agitentur & miſceantur exactiſſimè, applica cum ſerico vel linteo admodum raro, nec ante 14 diem removeantur; Interim tamen bis vel amplius de die linteum humectetur uſque ad 4 diem. Poſt 4 diem remove albumen ovi, & ejus loco admiſce vitellum ovi. Sæpius in die linteum hâc materiâ eſt madefaciendum. Si major aduſtio ſaccharum ♄turni addi debet.

SECTIO VI.

De Decoctis.

I. Decoctum Alterans pro Magiſtratu.

Rec. ▽ fontan. puriſſ. ℔ xxxij.
ſacchari candi albiſſ. ℥ x.
bulliant leniter & colentur.
Rec. hujus Colatur. fervent. ℔ xxiv.
adde Santal. rubr. ℥ iij.
fl. roſ. r. M. j.
ſpirit. ☉-ol. ♃ ij
ſucci Citri. ℥ xxiv.

Infunde vitro benè clauſo per 6 ☽ deinde colentur & ſerventur pro uſû.

Hoc ſi antè lecti introitum quis uti velit,
Rec. hujus decocti ʒvj. vel viij.
ſyrup. Citri ʒvj.
berberum ℥ j.
Succi granator. ʒß.
Citri. ℥ij.
ſpirit. ☉-ol. ♃ß.
Aq. Cinamom. ♃ß.
M.

II. Decoctum Pectorale in tuſſi deſperatiſſimâ ex hæmoptyſi cum magnâ diſcraſiâ calidâ ſanguinis. D. D. C.

Rec. Radic. Liquirit. ʒvj.
Tuſſilagin.
cichor.
Polypod. ana ℥ß.
ireos Fl. ʒ ij.
chinæ opt. ʒv.
h. ſcabioſ.
capill. ♀

tuſſilagin

tuſſilagin.
Veronic.
fl. roſ. Damaſc. ana M ß.
ſem. 4. fr. major. ana ℥ß.
aniſi ʒ ij.
jujub. ſebeſt. ana num. vij.
Caricar. num. v.
cibebar. ℥ j.
calicum papav. ſ. ſem. n. ij.
Hordei mundi. M. j.

Infunde horis vj. vel ulterius cum ſ. q. ▽ comm. in loco calido coq. in diplomate ad medietatem. Colentur fortiter ℥ ix.

adde ſyrup. de liquirit. ʒx.
contrà Catarrhos ℥ j.
Looch. ſan. & expert.
Mell. roſac. colat. ana ℥ ß.

M. ſume horis matutinis, pomeridianis per ſe, & veſpertinis cum Eſſentiâ fl. papav. Rhœad. gr. v. Laudani Noſtri gr. iij. ol. d. aniſi gutt. j. M. formentur ex his Pilulæ pro tribus doſibus, propina.

III. Aliud P. H. D.

Rec. radic. Liquirit. ireos. eryng. enul. ana ʒ ijß.
Conſolid. maj. ℥ ß.
herb. veronic. tuſſilagin.
Pulmonar. Capill. ♀.
Coſtæ. botryos.
Rorellæ. heder. terr.
marrub. hyſſop. ana M. ß.
conſolid. med. Perfoliat.
piloſell. Sanicul. ana p. ij.
fl. ſcabioſ. papav. erratic.
hyperic. roſ. r. Sambuci ana M. ß.
Sem. aniſi. fœnic. Malv. ana ʒj.
Paſſul. min. ℥ j.
Dactylor. num. viij.
jujub. num. x.
ficuum num. vj.
C C. raſpat. ʒ vj.

coq. in ſ. q. decoct. hordei ad ℔ jß.
colatur. adde
Syrup. de Praſſio.
Portulac.
Capill. ♀.
ex ſucco coſtæ
Conſolid. ana ℥ ijß.
Loch. de pinis
de pulmon. vulp. an. ℥ iß.

Coletur iterum & clarificetur cum albumine ovi & reſervetur uſui in vitro.

IV. Aliud.

Rec. h. alchimill. ſanicul. Pulmonar. centaur. min. veronic. auricul. muris.
vinc. pervinc. fl. Epatic. ana M j.

Coque in cereviſiâ benè defecatâ, & de colaturâ bibe manè jejuno ventriculo ante prandium, cœnam & cubitum iturus bonum hauſtum.

V. Aliud D. D. B. O.

Rec. h. ſcabioſ. veronic. marrub. ana M ij.
fl. violar. borragin. bugloſſ. ana M j.
Epatic. Nobil. M j.
radic. chinæ ʒ vj.
ſem. aniſi. fœnicul. ana ℥ ß.
glycyrrhiz. raſ.
Paſſul. minor. ana ℥ ij.

Coque in brodii calidi ſ. q. colatur. ſume manè, à meridie & veſperi bonum hauſtum.

VI. Aliud.

Rec. radic. enul. ʒjß. fl. viol.
Mart. papav. rh. ana p. iij.
paſſul. min. ℥ ij. dactyl. num. iij.
jujub. num. vij.
Radic. liquirit. ℥ j.
h. ariſtoloch. rotund.
cherefol.
fl. tuſſilag. ana M j.

Inciſ. coq. in ſ. q. ▽ fontan.
Rec. col. ℥ viij.
Adde Syr. de jujub. ℥ ß. M.

VII. Aliud attenuans in tuſſi ex craſſis humoribus. D. I. M.

Rec. radic. enulæ. liquirit. ana ℥ jß.
Ligni ſaſſafr. raſpat. ℥ j.
fol. tuſſilagin. Marrub. ana M j.
ſem. aniſi ʒ iij.
fl. helenii. p. ij.
cubebar. in ▽ macerat. ʒ j.

Coq. in ſ. q. aq. comm.
Rec. Colatur. ℔ j.
Adde Syrup. Scabioſ.
liquirit. ana ℥ j.
Mellis deſpumati ℥ ij.

clarific. in MB. & aromatiſ. cum ſpec. diair. ſ. ʒ iij. f. Decoctum pro 4. vicibus.

VIII. Aliud. D. D. I. M.

Rec. radic. ireos. Fl. liquirit. ariſtol. rot. ana ℥ j.
fol. Tuſſilagin. Pulmonar. ana M ij.
fl. hyſſop. tuſſilagin. ana p. ij.
ſemin. aniſi. Urticæ ana ʒjß.
paſſul. major. ℥ j. caric. ping. num. x.

coq. in ſ. q. aq. pulmonar.
Rec. colatur. ℥ ix. in quibus diſſolve
Syr. de praſſio ℥ iij.
byzantin. ſ. ℥ jß.
✠ ſquyllitic. ℥ j.
Aromatic. ſpec. diair. ʒj. M. & iterum colentur.

IX. Aliud in tuſſi ex causâ calidâ.

Rec. radic. plantagin. Endiv. ana ℥ ij.
fol. portulac. viol. ana M. iij.
ſem. cydon. pſyllii ana ʒ iij.
paſſul. min. ℥ j.
jujub. num. xx.
fl. pulmonar. maculoſ. papav. rh.
violar. ana p. ij.

coq. in ſ. q. aq. fontan.
Rec. col. ℥ ix. Adde ſucci portulac.
Syr. diacodii ana ℥ j.
Sacchar. cand. l. q. f. Decoctum pro v. doſibus.

X. Aliud incraſſans. D. D. I. M.

Rec. radic. Plantagin. ℥ ij. glycyrrhiz. ℥ j.
fol. portulac. Nymph. ana M. ij.
flor. roſ. r. papav. rh. ana p. ij.

Sem.

Sem. Malv. ʒ j.
4. fr. major. ana ʒiij.
fruct. ſebeſten. num. vj.
Paſſul. major. acinis mundat. ℥ j.
Coq. in ſ. q. Aq. fontan.
Rec. Col. ℔j.
Syr. de liquirit. ℥ ij.
viol. ℥ j.
Looch. de Pulmon. vulp. ʒ iij.
denuo colentur. M.

XI. Aliud conſolidans Ejuſdem.

Rec. rad. ariſtol. rot. ſymphyt. ana ℥ß.
conſolid. utr. ℥ j.
herb. plantagin. ſcabioſ. ana M j.
ſanicul. hyperic. ana M ij.
coq. in ſ. q. aq. Sanicul. Rec. Col. ℥ ix.
diſſolv. ſucc. perſicar.
ſanicul. ana ℥jß.
edulcor. ſ. q. Sacchari
M.

XII. Decoctum Cephalicum D. I. M.

Rec. radic. ariſtol. rot. pœon. imperator. ana ℥j.
Cortic. viſci q.
corylin. ana ℥ß.
fol. ſalv. rut. roriſmar. betonic. ana M j.
fl. ſtœchad. A. anth. lil. convall. ana p. j.
Bacc. Lauri ʒ j.
juniperi ʒ ij.
Sem. aniſi. Coriandri ana ʒ ij.
ſp. ☉-oli ʒ j.
coq. in ſ. q. hydromel. ſ.
Rec. Col. ℔ j. in hâc diſſolue
Syr. de Stœchad. A.
fl. betonic. ana ℥ ij.
In clarificatione adde
ſpec. Diambr.
Dianthos ana ʒß.
M.
pro doſi 4. mahl.
Uſus contrà catarrhos frigidos.

XIII. Decoctum confortans & roborans in Malignis. D. D. C.

Rec. conſerv. pomor. Citri.
radic. ſcorzoner.
caryophyllat. ana ℥ß.
Aq. Nuc. immatur.
ſcordii.
myrrhid.
card. b.
acetoſ. ana ſ. q.
ſpec. diamargar. fr. ʒj.
Bulliant in diplomate vel cœco alembico ad tertiæ partis conſumptionem.
Rec. Colatur. ℥ ix, Adde Aq. bezoardic.
Cordial. noſtr.
ſyrup. bezoardic. ana ℥ j.
Liquor. tenell. CC.
Eſſ. rub. id. ana ʒiß.
mixtur. ſ. ʒß.
confect. Alkerm. ϑ ij.
Aq. cinamom. ʒiß. M.

XIV. Aliud expellens in peſte & Febribus maligns. D. D. I. M.

Rec. rad. angelic. valerian. tormentill. petaſitid. ana ℥ j.
h. galeg. Card. b. ana M j.
Sem. angelic. Meliſſ. an. ʒ ij.
citri. ʒ j.
Coq. in ſ. q. aq. comm. Rec. Col. ℥x. infunde Conſerv. acetoſ. Citri,
galeg.
ſcordii ana ʒ vj.
Stent per noctem, manè ebull. & col. Adde Elixir peſtil. Croll. ʒj. M. pro 3 doſibus.

XV. Aliud.

Rec. Elect. de Ovo.
Theriac. A. ana ʒ ij.
Aq. ſcordii. galeg. gentian. card. b. an. ℥ ij.
Contunde in mortario marmoreo & diſſolve ſuper lentum △nem.
Rec. Colatur; Adde
ſyr. acetoſ. Citri. ſcordii ana ʒvj.
Miſtur. ſ. ʒj. M. pro 3 doſibus.

XVI. Aliud D. I. M.

R. radic. ſcorzoner. ℥ ij.
acetoſ. ℥iß.
h. Card. b.
ſcabioſ.
galeg.
ſcordii ana M. j.
raſur. CC. ℥jß.
fl. roſar. r. M. j.
borragin.
tunic. ana p. ij.
Sem. Citri. ʒj.
Card. b. ʒij.
flaved. Cortic. Citri ʒjß.
coq. in ſ. q. ▽ commun.
Rec. Col. ℔jß. Adde
ſyrup. acetoſ. Citri
Corall. Q. an. ℥ ij.
confect. alkerm. ʒj.
de hyacinth. ϑj.
M.

XVII. Aliud Ejuſdem.

Rec. pulp. Citri à ſemin. liberat. n. ij.
Sacchar. alb. ℥ iij.
coq. in ▽ ſ. q.
Rec. col. ℥viij. infunde roob Sambuc. ℥ iij.
Stent in infuſ. per noctem & col. Adde Syr. Ceraſ. c. fl. tunic. ℥ ij. M. pro 3 doſibus.

XVIII. Aliud expulſivum in Variolis & Morbillis.

Rec. radic. pimpinell. tormentill. Scorzoner. Dictamn. alb. ana ℥ ij.
h. fumar. Scabioſ. ana p. ij.
fl. aquileg. p. iij.
calendul. p. ij.
Sem. card. b.
fœnicul. ana ʒ ij.
ficuum num. x.
Coq. in ſ. q. ▽ fontan.
Rec. Col. ℥ix.
Syrup. fl. aquileg. ℥ iij.
Tinctur. fl. aquileg. ʒ ij. M. pro 4. doſibus.

XIX. Aliud in Febribus Ardentibus.

Rec. radic. acetoſ. groſſ. inciſ. ℥ j.
coq. ex ▽ ſ. ad rubedinem.
Rec. Col. ℔jß.

Syr. berber.
Endiv.
fl. papav. rh. ana ℥jß.
Succi Citri rec. ℥ ij. M. f. hauſtus pro aliquot vicibus.

XX. Decoctum Hepaticum in viſcerum obſtructione.

Rec. radic. cichor. taraxac. aſparag. ana ʒvj.
Semin. 4. fr. maj. contuſ. excorticat. ana ʒ ij.
fol. ſcabioſ. Cichor. endiv. ana M ß.
radic. glycyrrhiz. ʒ ij.
Paſſul. min. ℥ j.
Inciſ. & contuſ. coq. in brodio carnis macræ.
Doſis eſt cyathus unus manè, à meridie & veſperi.

XXI. Aliud.

Rec. radic. Cichor. Taraxac. Nymph. acetoſ. ana ℥ j.
ſantal. rubr. ℥ß.
h. acetoſ. Cichor. Portulac. Endiv. ana M jß.
Sem. 4. fr. maj. min. ana ʒß.
papav. alb. ʒij.
fl. Nymph. epatic. Nobil. bugloſſ. Cichor. ana p. j.
coq. in ſ. q. Seri lactis
Rec. Col. ℔j. in quâ diſſolv.
Syrup. de ſucco Cichor.
acetoſ. citri ana ℥jß.
Tinctur. roſar.
fl. epatic. rubr. an. ℥j.
M. pro 4. doſibus.

XXII. Aliud Hepaticum temperatum. D. D. B. O.

Rec. Comar. abſynth. Cichor. cum fl. ana M j.
radic. vincetoxic. Cortic. inter. Sambuc. ana ℥j.
fl. Sambuci. cyani. ana M ß.
Sem. aniſi carui ana ℥ß. inciſ. coq. in brodio carnis.
Vires, in Hydrope aſcite confert. Doſ. cyath. j. manè, à meridie & veſperi.

XXIII. Aliud Ejuſdem.

Rec. radic. Cichor. aſparag. graminis. Urtic. min. cum h. omn. rec. ana M j
Petroſelin. faſcicul. ij. recent. inciſ. coq. in brodio carnis.
Vires. In obſtructione venarum lactearum, unde ſæpe atrophia oritur, conducit. Doſ. cyath. j. manè, à meridie & veſperi.

XXIV. Aliud Aperitivum D. D. I. M.

Rec. radic. 5. aperient. ℥ij. rhabarb. Monach. ℥jß.
fol. agrimon. taraxac. Cichor. ana M j.
fl. Cichor. Epatic. Nobil. ana p. ij.
Paſſul. major. n. xx. coq. in ſ. q. Seri lactis.
Rec. Col. ℥ix. Syrup. de 5. radicibus ℥ iij.
Eupator. Meſ. ℥ ij.
aromatiſ. ſpec. diatrion. ſantal. ʒjß.
M. pro 4 doſibus ad viſcera obſtructa & eorum tonum reſtituendum. In cachexiâ.

XXV. Aliud Aperitivum in Ictero D. D. I. M.

Rec. radic. 5. aper. ℥ ij. chelidon. maj. ℥jß.
h. Marrub. agrimon. hyperic.
Centaur. Min. ana M j.
fl. calendul. p. iij.
coq. in ſ. q. aq. chalybeat. Rec. Col. ℥ ix.
Syrup. de 5. radicibus ℥ ij.
de Marrub.
Cich. c. rhab. ana ℥ j. M. pro 4 doſibus.

XXVI. Aliud Aperitivum in Ictero cum caumate viſcerum conjuncto. Ejuſd.

Rec. radic. acetoſ. fragor. plantagin. Cichor. an. ℥j.
h. cichor. acetoſ. fragar. taraxac. ana M. j.
fl. cichor. hyperic. roſ. r. ana p. ij.
Sem. 4. fr. major. ana ʒ iv.
fruct. ceraſ. n. num. xij.
coq. in ſ. q. aq. Rec. Col. ℔ j.
ſyrup. acetoſell.
ceraſ. ana ℥ ij.
Tinctur. viol. ℥ iij. M. pro 5. doſibus.

XXVII. Aliud ſanguinem purificans in ſcabie. Ejuſd.

Rec. radic. helenii. polypod. rhab. monach. ana ℥ j.
fol. fumar. M ij.
ſcabioſ.
agrimon. ana M j.
fl. centaur. min.
borragin. ana p. ij.
geniſt. p. j.
Sem. 4. calid. maj. ana ʒj. coq. in aq. fumar. & ʒ part. vini helenii vaſe clauſo.
Rec. Col. ℔ j. Succ. fumar. ſcabioſ. ana ʒ ij.
ſacchar. ℥ iv. clarific. & arom. ſpec. diarrhod. A. ʒj.
M. pro aliquot doſibus.

XXVIII. Decoctum Spleneticum aperitivum anti-Scorbuticum D. D. I. M.

Rec. radic. polypodii ℥ ij. filic. caryophyllat. ana ℥jß.
cort. rad. cappar. Tamariſc. ana ℥ j.
fol. beccabung. naſturt. lupuli ſcolopendr. cochlear. ana M j.
fl. geniſt. borrag. Centaur. min. ana p. j.
ſem. fraxin. ℥ ß. cochlear. ʒ ij.
coq. in ſ. q. aq. chalybeat. Rec. col. ℔j. Succ. beccabung. Cochlear. ana ℥ ij.
edulcor. ſyrup. de pomis redolent. ℥ ij.
ſacchar. ſ. q. coq. ad diſſolut. adde ℈tari ⊖lat. ʒ iij. d. ad fictile pro 7. doſibus.

XXIX. Aliud Ejuſd.

Rec. radic. 5. aperitiv. in vino macerat. ana ʒiij.
cortic. radic. cappar. Tamariſc. ana ℥ j.
fol. ceterach. cuſcut. ana M j.
baccar. juniperi num. x.
cynoſbator. num. xii.
Affunde aq. commun. ℔ iij. Coq. ad remanent. part. iv. vel ℥ix. ſub fine coctionis adde vinum illud de radicibus aſſervatum, & fac ebullire.

Rec.

Rec. colatur. & diſſolve ſuper △ Conſerv. cochlear.
fl. geniſt. ana ℥j.
Colentur denuò, & adde ſpirit. Cochlear. aperitiv. Penot. ana ʒ j. M. pro 3 doſibus.

XXX. *Decoctum ad Renum dolorem & exulcerationem D. D. I. M.*

Rec. radic. liquirit. Malv. alth. ana ℥j. lil. alb. ſymphyt. maj. ana ℥ j. h. parietar. Petroſelin. Melilot. Malv. alth. ana M j. Sem. fœnicul. græci. Lini, lentium, ana ʒ ij.
fl. chamæmel. n. hyperic. ana p. iij.
coq. in ſ. q. aq. comm.
Rec. Col. ℔j. in quâ diſſolve ſyrup. de ſymphyt. f. ℥ij.
Croci ʒ ß.
M. pro 4 doſibus.

XXXI. *Aliud in Mixtione cruentâ Ejuſdem.*

Rec. radic. tormentill. conſolid. ſymphyt. an. ℥j.
fol. burſ. paſtor. p. ij. agrimon. Millefol. Conſolid. ana M j.
fl. roſ. r. hyperic. ana p. ij.
coq. in ſ. q. aq. ſacchar.
Rec. Col. ℔ j.
Syrup. Corall.
de ſymphyt. Fernel. ana ℥ij.
Eſſent. fl. hyperic. ʒ ij.
Tinctur. Corall. r. ʒj.
M. pro 4 doſibus.

XXXII. *Decoctum in Menſium obſtructione D. D. I. M.*

Rec. radic. ariſtoloch. ror. bryon. centaur. min. rub. tinctor. an. ℥j. cortic. citri. aurant. ana ℥ß.
fol. artemiſ. matricar. majoran. meliſſ. mercurial. rorifm. ana M j.
Sem. Petroſelin. Leviſtic. ana ʒ iij.
fl. lavendul. cheiri. centaur. min. ana p. ij.
coq. in ſ. q. ▽æ chalybeat.
Rec. Col. ℔j. adde
Syr. de calendul. ℥iv.
Caſſ. lign. ʒij.
Croci ℈j.
cinamom. ʒj. f.
Apozema clarific. pro 4 doſibus.

XXXIII. *Aliud Ejuſdem.*

Rec. radic. gramin. bryon. valerian. an. ℥jß.
h. Meliſſ. abrotan. matricar. mercurial. artemiſ. ana M j.
fl. Calendul. p. iv.
centaur. min. cheir. ana p. ij.
Sem. leviſtic. rut. ana ʒj.
coq. in ſ. q. ▽ artemiſ. in diplomat.
Rec. Colatur. ℔j.
Syr. de artemiſ. compoſ.
calendul. ana ℥ ij.
Eſſent. artemiſ. ʒ ij.
aromatiſ. cinamom. croc. or. ana ʒß.
iterum col.
M. pro 4 doſibus.

XXXIV. *Aliud in Affectibus hyſtericis.*

Rec. caryophyllor. major. ʒß.
croci or. integr. ʒß.
h. roriſm. pentaphyll. matricar. Meliſſ. convolvul.
burſ. paſtor. ana M j.
fl. cheir. M j ß.
coq. vaſe clauſo in vini optimi Menſur. ij. per ſemihorulæ ſpatium.
Doſis eſt cyath. j. manè & veſperi calidè.

XXXV. *Decoctum Anti-arthriticum.*

Rec. herb. chamædr. chamæpyth. centaur. min. ana M ij.
coq. in ſ. q. aq. ad dimid. part. in diplomate.
Doſis cochl. ij. horis pometidianis in prandii initio, ac veſperi in cœnâ cum cereviſiâ.

XXXVI. *Aliud in Arthritide vagâ Scorbuticâ.*

Rec. radic. ſcorzoner. ℥j.
chinæ ℥ ß.
fl. violar. Mart.
centaur. min.
roſ. r.
anthos ana p. j.
ſummit. chamædr. M ij.
Paſſul. minor. ℥ j.
dactyl. num. iij.
Inciſ. & contuſ. coq. in ſ. q. ▽ fontan. in diplomat. ad remanent. ℥viij.
Colat. adde ſpirit. cochlear.
℞tar.
Lumbricor. ana ʒj.
Extract. centaur. min.
chamædr. ana ʒß.
ſp. ⊖-ol. rectific. q. ſ.
ſyr. card. b. ℥ j.
M. d. pro 4 doſibus.

XXXVII. *Decoctum in Lue ♀ nereâ D. I. Z.*

Rec. Ligni ſancti. ℥ iij.
cortic. ejuſd. ℥v.
ſarſ. paril. ℥ ij.
ſaſſafras ℥ j.
☿ rii in pet. ligat. ℔ j.
♂ nii crud. in pet. ligat. ℔ j.
Inciſ. & contuſ. coq. in ▽æ menſur. xij. in ollâ ad tertias & colentur, cooperculum ollæ foraminulum habeat.

Uſus. Colaturæ dantur ſingulis diebus manè ℥iv. vel ℥vj. pro potu ſudorifero; ſudor proliciatur vel in Lecto, vel in balneo, Laconico, aut hypocauſto.

Reſiduum coquitur cum aquâ & uvis paſſis, addito pauco Ligni ſancti novi & cortic. ejuſd. item cinamom. pro potu ordinario. Uſus hujus continuandus per 14 dies. Cujus uſum ſeq. Pilulæ præcedant.

Rec. Extract. catholic. ʒiij.
arcani corallin.
cinnabar. ☿ nii. ana ʒjß.
f. Pilul. minimæ doſ. xx.

XXXVIII. *Decocta Purgantia.*

Rec. Mann. el. ℥ iv.

Senn. A. f. f. ℥ iv.
radic. polypod. q.
Paſſul. min. ana ʒ iij.
Sem. coriandr. ʒ ij.
fœnicul. cinamom. ʒjß.
Cryſtall. ℞tari ʒ j.
Inciſ. & contuſ. ſuperfunde aq. fontan. calid. ℥xvj. ſtent per noctem poſteà f. Colatura cum expreſſ. quæ clarific. & denique per chartam bibulam filtretur.
Doſ. ℥ ij. ℥ iij. ad ℥ iv.

XXXIX. *Aliud.*

Rec. Mann. el. ℥ ij. vel ℥ iij.
Tartar. optim. el. ʒ j. vel ʒjß.
Solve in calore MB. cum aq. fontanâ acidulâ ℥iv. vel ℥ v.
Adde parum ſucci citri rec. vel ſp. Martis pro grato acore. Tandem cum albumine ovi clarifica & per chartam filtra, in fine cum corticibus citri recent. f. odor ſuavis aut eleo-ſacchar. cinamom. Doſ. eſt à ℥iij. ad ℥ iv. vel ℥v.

XL. *Aliud.*

Rec. Tamarindor. ℥ j. radic. acetoſ.
groſſo mod. inciſ. ℥jß.
coq. ex ▽ f. donec rubedinem acquirat liquor.
Rec. colatur. ℔j. adde
ſyrup. multiplic. infuſ. roſar. diaſereos. ana ℥ij.
eleoſacchar. Citri ʒjß.
M. pro 4. doſibus.

SECTIO VII.

De Decoctis Reliquis externè applicandis.

I. *Decoctum in defluxionibus ſalſis ad oculos.*

Rec. roſ. r. tut. præpt. Myrobalan.
Citrin. an. ʒj. pulveriſ. ſubtil. indantur in nodulum, qui decocto ſequ. immergatur.
Rec. ▽ roſar. fœnicul. an. f. q. in quibus ebull. roſ. r. p. jß.
Sem. fœnicul. ʒ j. fl. euphrag. p. iij.
in colatur. ℥ iij.
Infunde nodulum ſuperiorem.
Uſus. In defluxionibus ad oculos, quotieſcunque affliguntur, nodulus, qui cum decocto ſemper in loco ſtet calido, intringatur & oculis apponatur.

II. *Aliud.*

In Gingivarum putredine.

Rec. Malicorii. Sumach. balauſt. roſ. rubr. ana ℥ß.
Paſſul. min. ℥j.
ſol. vinc. pervinc.
fl. aquileg.
cymar. rubi ana M ij.
Myrrh.
Macis ana ʒ j.
radic. enul. ʒ ij.
coq. in aq. fontan. chalybeat. f. q. ad part. dimid. conſumpt.
Rec. Colatur. adde
Mell. roſar. ℥ ij.
ſucci cochlear. ℥ß.
alumin. uſt. ʒij.
M. pro oris collutione.

III. *Aliud.*

Ad Odontalgiam D. D. S.

Rec. roſ. r. M ß. fl. ſalviæ. p. j.
radic. biſtort.
pyrethri. ana ʒ ij.
Nicotian.
Cortic. granat. ana ʒj.
balauſt. M ß.
Nuc. cupreſſ. ʒjß.
gallar. num. iv.
O crudi ʒvj. contuſa coq. in dimidiâ parte ▽æ f. & ※

IV. *Aliud.*

Rec. radic. Lapath. acut. ℥ß.
tormentill. ʒ ij.
raſur. Ligni buxi ʒjß.
flor. roſ. r. M j.
h. verben. M ß.
Coq. in dimidiâ parte ▽æ & ※ M. pro oris collutione.

V. *Aliud.*

Rec. radic. Lapath. acut. ℥ß. pyrethri. hyoſciam. alb. ir. Fl. ana ʒij.
Ligni ſaſſafras ʒjß.
fol. piloſell. M j.
fl. chamæmel. R. Serpill. origani. roſ. r. ana p. ij.
Caryophyll. ℈j. coq. vel cum cereviſ. vel cum aq. commun. ad ʒ. part. conſumpt. fortiſſimè.
Rec. Col. ℔j. adde aluminis ℈ß. vel ℈j. M. pro oris collutione.

VI. *Aliud in augmento & circà ſtatus principium Anginæ.*

Rec. fol. ſalviæ M ij.
fl. Lavendul. M j.
Coq. in vini f. q. ad ℥vj.
Colatur. adde Diamor. ℥j.
Dianucum ℥jß.
Sal. prunell. ʒ.
Alumin. crudi ℈j.
M. pro oris collutione.

VII. *Aliud in Anginæ declinatione.*

Rec. h. uvular. ariſtoloch. rotund. Origan. ana M ß.
fl. tiliæ. melilot. lut. lavendul. ana M ß.
furfur. in pet. ligat. ʒ iij.
Semin. Lini, fœn. græc. ana ʒjß.
Coq. in aq. hord. f. q. ad ℥vj.
Colatur. adde
Lapid. prunell. ʒ ß.
Sal. ammoniac. ℈ ß.
Syr. de hyſſop. ℥ß.
de Liquirit. ʒ ij.
M. pro oris collutione.

VIII. *Aliud ad Gangrænam & Sphacelum incipientem.*

Rec. radic. ariſtoloch. rotund. hirundinar. ana ʒ ij.
fol. quercus.
abſinth. ana M j.

rutæ
scordii.
Semin. Lupin.
baccar. juniperi ana M ß.
Myrrh. aloës ana ʒiij.
Sal. marini vel commun. ʒj.
☉ol. ♀tari crudi ana ʒß.
▽ Endiv. plantagin. ✕ vini acerrimi ana ℥viij.
Vini alb. vel lixivii commun. M j.
Incisa & contusa grosso modo coque invicem & cola; Tandem colaturæ adde vini adusti ℥ ij.
camphor. ʒj. M. f. Decoctum.

Usus. Hoc decocto Chirurgus partem affectam semper ante dispositionem Emplastri eluere, posteà unguentum ægyptiacum illinere, & tandem post Emplastri impositionem hoc decoctum in epithemate applicare debet.

Vires. Non solum putridæ resistit corruptioni, verum etiam calorem præternaturalem extinguit, dissipat, & affluxos humores absumit.

N. Si verò nimius fiat affluxus humorum, hoc defensivum circumcircà latitudine 3 digitorum applicare poteris singulis diebus bis renovando.

Rec. farin. hord. ℥ ij.
boli Armen. ℥ j.
gallar. immatur.
Nuc. cupress.
Cortic. granator. ana ℥j.
C. oxymel. f. Emplastrum defensivum.

SECTIO VIII.

De Electuariis.

I. Electuarium Cephalicum confortans D.D.B.O.

Rec. Conserv. citri. Menth. rorismarin. lil. convall. borrag. ana ʒvj.
Spec. Pleiris Archont. rosat. novell. ana ʒß. diarthod. A. ʒj.
Cortic. Citri condit.
radic. cichor.
eryng.
zinzib. chin. omn. condit. ana ℥ß.
confect. Alkerm. ʒj. cum Syr. fl. tunic. s. q. f. Electuarium.
Dosis ad magnitud. Nucis jugland. pro lubitu.

II. Aliud.

In malo hypochondriaco-Scorbutico cum dolore capitis conjuncto.

Rec. conserv. rosar. r. ℥jß.
fl. borragin.
bugloss.
betonic.
fol. cochlear. ana ℥ß.
radic. cichor. condit. ʒvj.
cortic. citri condit. ʒiij.
Mithridat. Opt. ʒjß.
confect. alkerm. ʒß.
Magister. perlar.
corallor. ana ʒ j.
cum Syrup. ceras. cum fl. tunic. s. q. f. Electuarium.
Dosis à ʒij. ad ℥ß.

III. Aliud ad visum recuperandum mirabile.

Rec. Semin. fœnicul. Melissæ. chelidon. fl. bryon. ana p. iv.
Cinamomi. fl. anthos. Euphragiæ. anethi. pulegii.
croci. gran. juniperi. hyssopi ana ʒij.
fl. sileris. montani. Salviæ. Menthæ. betonic.
chamædr. radic. chelidon. cumini. anisi;
Petroselini. artemis. ana ʒj.
rutæ cardamom.
liquirit. Majoran. verben. ana M j. M. & pulverisa, adde pulverisatis ℔xij. Mellis depurati albi f. Electuarium.

N. Hoc rudi minervâ præscriptum ex mss. D. D. Iohannis Michaelis ab alio ipsi communicatum hîc sisto. Verùm sequenti modo ingredientia melius ordine disponi & collocari poterunt.

Rec. radic. chelidon. Major. ℥ ij.
liquirit.
bryoniæ. ana ℥ j.
Semin. fœnicul. ʒß.
Sileris. montan.
petroselini.
cymini. ana ʒij.
anisi.
cardamom. ana ʒjß.
Cinamom. ʒ iij.
croci ʒj.
bacc. juniperi ʒß.
fol. Melissæ. chelidon. euphrag.
anethi. pulegii. hyssopi. ana M ij.
salviæ. menth. betonic.
chamædr. artemis. rutæ. Majoran. ana M j.
Pulverisat. adde Mellis depurat. ℔ xij.
M. f. Electuarium.

Usus. De hoc sume ter aut quater per septimanam mane ℥j. Vir quidam 60. annorum crebriori hujus usu vitum recepit.

IV. Electuarium ant-Epilepticum singulare M. Ducis Hetruriæ.

Rec. Cranii humani ℥viij
radic. pyrethri.
aristol. ror. ana ℥j.
Sem pœon. rutæ. Sileris. montan. ana ℥ß.
fol. hyssop.
spic. Nardi.
epithym.
fl. chamæmel. R.
stœchad. ana M j.
Cubeb. galang. gran. Paradys. ana ℥ß.
Cinamom. ℥j.
Nuc. Moschat. num. iij.
caryophyll. ʒ ij.
Agaric. trochiscat.
Lapid. Lazul. ana ℥ß.
M. f. Pulvis subtilissimus. Cujus singulis ℥ij. additur ℔j. Mellis despumati f. Electuarium.

Usus. Corpore purgato, serò cubitum ituro ægroto, & manè à lecto surgenti exhibeatur quantitas castaneæ per 15 dies.

Nota. Quod si ab hujus usu nimis commoverentur humores, poterunt per 3. vel 4. dies loco hujus

Electuarii adſumi aut ſpecies diamoſchi dulcis & amari, vel Theriaca, aut Diacaſtor.

V. Aliud Stomachicum.

Rec. pſeudoacor. condit. & minutim inciſ. ℥ ij.
amygd. dulc. excortic. inciſ. ℥j.
Pinear. craſſiuſcul. inciſ. ℥ß.
cinamom. elect. ʒ ij.
galang. ʒß.
Nuc. Moſchat. ʒ j.
Cubeb. cardamom. ana ʒjß.
piper. nigri ʒ ß.
omnibus contuſis non nimis ſubtiliter adde
zinziber. indic. condit. inciſ. ℥ß.
cum ſacchar. clarific. ſ. q.
f. Electuarium.

Uſus. In ſtomachi debilitate à dyſcraſiâ frigidâ ortâ. Doſis ad magnitud. Nucis caſtaneæ poſt prandium & cœnam.

VI. Aliud Diacorum Altenburgenſium.

Rec. radic. acori in vino coct. ℔ j.
amygdal. dulc. ℔ß. Pinear. ℥ ij.
zinziber. condit. inciſ. ℥ iij.
calam. aromatic. condit. ʒ x.
cinamomi ℥j. galang. Nuciſt. caryophyll. ana ʒvj.
cardamom. utriuſque Macis ana ℥ß.
coriandr. ʒ iij. Santal. rubr. in ♈ macerat. ℥ß.
Sacchar. clarific. ℔ iv. ℥vß. f. Electuarium.

VII. Aliud Stomachicum D. C.

Rec. granor. juniperi recent. & ping. craſſo modo contuſ. ℥x.

Coque in vaſe duplici cum cœco alembico, ſpatio duarum horarum in ſ. q. aq. card. b. trajiciantur per ſeraceum & exprime.

Expreſſo adde ſacchari albiſſ. clarificat. ℔ ß. coque iterum ad Electuarii ſolidi conſiſtentiam. In fine adde
zinzib. elect. ʒ iij.
calam. arom. ʒijß.
Macis. ℈ ij.
cubebar. ʒj. Miſce f. Electuarium.

VIII. Aliud contrà Aſthma & Orthopnœam P. C.

Rec. conſerv. radic. alth. ℔ ß.
enul. campan. ℥iv.
ireos Fl. ℥ ij.
Morſul. ex extract. liquirit. & Sacchar. fact. ℥iv.
ft. ♃ris cum ſacchar. cand. ℥ß.
benzoin. ℈ ij.
Sacchar. penid. ℥ iij.
Syrup. de alth. ſ. q. f. Electuarium.

IX. Aliud Antiphthiſicum F.

Rec. Semin. papav. alb. ℥ij.
Liquirit. Paſſul. min. ana ℥ß.
h. Scordii ℥ ij.
f. decoctio in aquâ farfar. vaſe clauſo.
Adde Colatur. Sacchari Penid. ℥ ij.
amyli ℥ iij.
Tragacanth.
gummi Arabic. ana ℈j.
Boli Armen. ʒß. & cum dictâ decoctione f. Electuarium.

X. Aliud Cordiale D. D. K.

Rec. Conſerv. inter. Citri ℥ iij.
roſar. rubr. ℥ ij.
Cortic. Citri condit. inciſ. ℥ß. ʒ ij.
Confect. alkerm. ʒ iij.
ol. d. Cinamom. gutt. viij.
Citri rec. gutt. vij.
M. cum Syrup. acetoſ. Citri ſ. q.
f. Electuarium. Doſis quantum cuſpide cultri ſumi poteſt.

XI. Aliud Bezoardicum Ejuſdem.

Rec. Theriac. A. ℥iv.
ol. d. zedoar.
Cinamom. ana gutt. vj.
fœnicul.
angelic.
Cortic. aurant. ana ℈ß.
M. f. Electuarium.

Uſus in Colicâ, diarrhœâ, dyſenteriâ, febribus malignis, ventriculi debilitate. Doſis, quantum cuſpide cultelli ſumitur.

XII. Aliud Bezoardicum.

Rec. radic. enulæ. Leviſtici. Dictamn. alb. pimpinell.
Gentian. Valerian. Nuc. vomicæ ariſtoloch. rotund.
Tormentill. biſtort. angelic. Ari. zinziber.
Sem. chinæ. fol. rutæ. ſalviæ. veronic. Scabioſ. Card. b. ana ℥ß.
bacc. lauri. ʒ iij.
Cinamom. zedoar. ana ʒijß.
Croci ʒjß.
M. f. Pulvis ſubtiliſſ. cui adde pulver. Caſtorei.
bacc. juniperi ana ℥ß.
Hiſce in tigillo mixtis adde aceti vini ℥ß.
Salis ⊡næ volatil. ʒjß.
Sacchar. candi ℥iv.
Mithridat. ℥j.
Theriac. A. ℥ij.
Miſce exquiſitiſſimè cum Mellis Menſurâ unâ vel q. ſ.
Doſis eſt à ʒß. ad ʒij. vel ʒiij.

XIII. Aliud Alexiterium camphoratum D. D. R.

Rec. radic. angelic. zedoar. tormentill. ariſtoloch. utr. valerian.
gentian. Succiſ. leviſtic. pimpinell. olſenich.
Myrrh. baccar. Laur. ana ℈ iv.
Boli Armeni ℥jß.
Semin. acetoſ. Citri ana ʒ ij.
Terræ ſigillat.
boleti cervini ana ℥ß.
Spec. el. de gemm. frigid.
diamargarit. calid.
diatr. ſantal. ana ℈ ij.
liberant. ℈ iv.
Croci ʒ j.
Oſſ. de Corde Cervi ℈ ij.
Theriac. A. ʒvj.

acetj

aceti peſtil. ℥ iv.
Mithridat. ℥ jß.
Diaſcord. Fracaſtor. ℥ iij.
Camphor. ʒvj.
Syrup. Citri ℥ iij.
M. f. Electuarium.

XIV. Aliud ex Bolo Armeno Ejuſd.

Rec. Nuc. jugland. num. xxx.
radic. Olſenich. carlinæ ana ℥j.
Scorzoner. ℥ ij.
Zedoar. enucl. Nymph. Cortic. Citri an. ℥ß.
Macis ʒ ij.
bacc. Lauri ʒ vj.
CC. ppt. Coral. r. ppt. ana ʒij.
Boli Armeni ℥ ij.
h. Scabioſ. Meliſſ. ana ℥jß.
Card. b. Scord. Cretic.
Verben. Sem. acetoſ. ana ʒ vj.
Nuciſtæ ℥ ß.
f. c. ſucc. calendul. & Mell. ſ. q. Electuarium.

XV. Aliud de Nucibus in Peſte. D. D. R.

Rec. Nucum jugland. ℥ijß.
ficuum recent. ℥ ij.
Macerentur prius in ℞
fol. rut. recent. ʒvj.
abſinth. ʒ ij.
rad. zedoar. oſtrut. dictamn. alb. ana ʒjß.
pimpin. valerian. gentian. ana ʒ j.
roob juniperi ℥ ij.
Terræ ſigillat. ʒiij.
boli Armen. ʒijß.
Theriac. ℥jß.
fol. card. b. veronic. ana ʒ j.
Salis. juniperi. angelic. ana ℥ß.
M. ſ. a. f. Electuarium.

XVI. Aliud contrà Peſtem D. R.

Rec. radic. angelic. ʒ ij.
gentian. ʒ iij.
ariſtol. utr. pimpinell. valerian. oſtrutii.
tormentill. dictamn. alb. ana ʒj.
cortic. citri. ʒij.
Ligni aloës. ſantal. citrin.
Semin. acetoſ. Citri. bacc. Lauri ana ʒj.
Ex inciſ. & contuſ. cum Spirit. juniperi extrahe eſſentiam, poſteà Spiritum ſepara ad mellis craſſitudinem, cui adde
raſur. Eboris.
Sapphir. præpar. ana ʒiij.
hyacinth. præpar.
Margarit. præpar. ana ʒjß.
Oſſ. de Corde cervi ℈iv.
unicornu ʒij.
camphor. ʒjß.
Theriac. A. ℥ij. M.
f. Electuar.
Doſis in præſervatione à ℈j. ℈jß. ad ʒj. vel ʒij. In curatione à ʒß. ad ʒij. vel ultrà.

XVII. Aliud anti-Dyſentericum pro Noſocomio Argentoratenſi D. D. S.

Rec. conſerv. roſar. veter. Diacydon. ſ. ana ℥vj.
roob. cynoſbat. pomor. ſylveſtr. ana ℥iij.
de cornis ℥vj.
conſerv. ſymphyt. major. ℥iv.
Nuc. Moſchat. ℥ ß.
radic. tormentill. ℥ivß.
biſtort. ℥ij.
Sang. dracon. ʒijß.
boli Armeni præpar. ℥ ß.
Lapid. hæmatit. præp. ʒij.
Croc. Martis adſtring. ʒiij.
Succi cydonior. ℥ iij.
Syrup. Myrobalan.
de roſ. ſicc. ana ſ. q. f. Electuarium.
Doſis ℥iiß. ad ſummum.
N. Mirum hujus effectum vidit D. D. Eringius in Lienteriâ, dyſenteriâ, aliiſque alvi fluxibus in noſocomio Argentoratenſi.

XVIII. Aliud in fluxu hæmorrhoidum nimio.

Rec. conſerv. roſ. r. ⊖-lat. ℥jß.
cymar. quercus. ℥ß.
cortic. aurant.
cydon. ana ℥ j.
corall. r. ppt. ʒij.
Extract. fol. quercus.
Cortic. aurant. ana ℈j.
Croci Martis adſtr.
Lapid. hæmat.
Sang. Dracon. ana ʒß.
Spec. diarthod. Abb. ʒß.
c. Syrup. Myrtillor. ſ. q. f. Electuarium.

XIX. Aliud ad Coitum.

Rec. Amygdal. dulc. Pinear. Piſtac. ana ʒvj.
Piperis. galang. Cubebar.
Semin. eruc. urtic. paſtinac. ana ʒ j.
Stinci marini num. iij.
boleti cervin. priapi cervin. ana ℈ij.
Confect. alkermes. ʒiij.
Diaſatyrion.
radic. lapath. maj. condit.
eryng. condit. ana ℥j.
Satyrii condit. ana ʒj.
Nuc. indic. condit.
zinziber. chin. condit. ana ℥ß.
Moſchi. ambræ. zibeth. ana gr. iij.
c. Syr. Satyrion. ſ. q. f. Electuarium.

XX. Aliud ad Coitum.

Rec. Succolad. indic. ℥ ij.
Nuc. indic. condit. num. j.
c. Syrup. ceraſ. c. fl. tunic. ſ. q. f. Electuar.
Adde Confect. alkerm. c. M. & A. ℥ß.
ol. de Cinamom. ℈j.
Ambræ Moſchat. Margarit. trochiſcat. an. ℥ß.
M.

SECTIO IX.

De Elixiriis.

I. Elixir Cephalicum D. D. G. M.

Rec. extract. radic. pœon. valerian. caſtorei ana ℥j.

Ligni aloës. ſantal. citrin. ana ℥ß.
fl. anthos.
ſalviæ.
betonic. ana M j.
Macis. cubebar. ana ℥ j.
M. f. cum ſp. lil. convall. & ſp. ☉-ol. phil. ſ. q. Elixir.

Vſus. In catarrhis frigidis, coryzâ, vertigine, in præſervatione ab apoplexiâ. Doſ. gutt. x, vel xij. aut xxx. in vehiculo appropriato manè & veſperi.

II. Aliud Cephalicum.

Rec. radic. acori. pœon. viſci quern. Ligni aloës. baccar. juniper. ana ℥ß.
Sem. pœon. ʒiij.
Cinamom. caryophyll. macis Cardamom. fruct. anacardin. ʒj. ϑj.
fl. anthos. ſalv. primul. ver. pœon. calendul. betonic. Lavendul. ſtœch. A. lil. convall. euphrag. tiliæ ana p. j.
Affunde ſp. vini optim. ſ. q. digere per VI ☌ ☽ ad Eſſentiam extrahendam, poſtmodum fiat deſtillatio, deſtillato adde
Ol. d. Lavendul. quantum imbibere velit.
Salis juniperi cum ſp. ☉-ol. phil. imprægnat. ʒ j.
Extract. Ligni aloës ℥ ß.
reliquum in fundo adde & M. f. Elixir.

III. Elixir Epilepticum & Hyſtericum.

Rec. radic. pœon. ℥j.
viſci corylin.
Sem. pœon. ana ℥ß.
fl. Nymph. Lavendul.
roſar. rubr. papav. err. ana M ß.
camphor. ϑ iv.
ſantal. rubr. ʒ ij.
ſp. vini rectific. ℔ j.
Stent in digeſtione per menſem vitro probè obturato: poſtmodum fiat colatura; cui adde
Liquoris volatilis ſanguin. humani rectificatiſſ. ℔ ß.
Eſſent. caſtor. ℥ j
anodynæ ℥ ij.
M.
Doſis gutt. x. ad xx. vel xxx. xl. in liquore convenienti ante inſultum epilepticum vel hyſtericum.

IV. Elixir Pectorale D. D. I. M.

Rec. herb. pulmonar. Italic. gnaphal. montan. praſſii, rorellæ ſcabioſ. fol. tuſſilagin. veronic. ſummitat. hyſſop. ana M j. fl. helen. ſcabioſ. ana M iv.
radic. ènul. tuſſilagin. ana ℥ j.
ariſtoloch. rot.
ireos Fl. ana ℥ ß.
Myrrh. rubr. el.
Maſtich.
croci Or.
ſucci glycyrrhiz. an. ℥j.
cardamom. el.
cinamom. ana ʒß.
benzoes el. ℥ j.
ſtyrac. ℥ ß.
alypt. Moſchat. ʒ iij.
Semin. Urtic. ʒ iij.
Naſturt. ʒ ij.
Sacchar. candi ℥ iv.
Irrorentur ſp. ♃ris ſ. q. infunde poſteà ſpirit. hyſſopi ſ. q. f. ſ. a. Elixir.

V. Elixir Stomachale D. D. I. M.

Rec. herb. Meliſſ. Menthæ. puleg. ana M iij.
ſaluiæ. M ij.
radic. pimpinell. zedoar. galang. ana ℥ iß.
calam. aromatic. ℥j.
granor. Maſtich. ℥ iß.
cubebar. Nuc. Moſchat. ana ℥ ß.
Macis. cortic. citri aurant. ana ℥j.
cinamom. el. caryophyll. zinziber. ana ℥ ß.
coriandr. ℥ j.
Inciſ. & contuſ. infunde guttatim ſp. ☉-ol. philoſ. ſ. q. ad imbibitionem & macerationem, extrahe poſtmodum cum ſpiritu cortic. citri in loco calido.
Doſis eſt à gutt. 20. ad ʒß. in pane bis cocto.

VI. Elixir vitæ pectorale Duc. Saxon.

Rec. radic. enul. tuſſilagin. ana ℥ ß.
ireos. Fl. liquirit. ana ʒiij.
ſcyllæ ℥ ß.
ficuum ℥ j.
bacc. Lauri. juniperi. alkekeng. dactyl. pinear. amygdal. dulc.
jujub. ſebeſten. prun. dulc. ana ʒ iij.
Pulmon. vulp. ℥ß.
h. ſalviæ. praſſii. majoran. hyſſop. ana Mj.
zinziber. alb. caryophyll. cinnamom. Cardamom. ana ʒ ij.
Mell. deſpumat. ℥ iij.
Sp. vini optim. vel aniſat. ℔ iv.
vini Malvatic. aut Hiſpanic. ℔ v.
Stent in infuſione per diem, deinde deſtilla in MB.
Deſtillato adde julep. roſar. ℥ ix.
Moſchi opt. in pet. ligat. ϑ ß.
M. ſeruetur ad uſum. Doſ. cochl. j. ij. &c.
N. Poteſt etiam omiſſis fructibus & pulmone vulpis deſtillari, etiam abſque Melle, cùm nihil vitium deſtillato largiantur.

VII. Elixir Vitæ rubeum D. D. R.

Rec. Santal. rubr. ℥ ß.
cinamom. ℥ ij.
zinziber. caryophyll. ana ʒvj.
Nuc. Moſchar. num. vj.
Cardamom. cubebar. Macro piper. ana ʒ iij.
Macis. galang. Semin. carui pœon. ana ʒ ij.
ſpec. diambr. Pleres Archont. Cordial. temperat.
Lætific. Rhaſ. ana ʒ j.
baſilic. pulegii.
fl. lil. convall. lavendul. ana M j.
baccar. juniperi ℥ j.
Inciſ. & contuſ. infunde in ſp. vini ℔ iv.
aq. roſar.
ceraſ. n. ana ℔ ß.
cinamom. cydoniat.
caryophyll. ana ℥ j.
Vini Malvatic. ℥xx.
Stent in infuſ. per x ☌ ☽. Expreſſo & colato adde Sacchari albiſſ. ℔j. ut ſolvatur, tum iterum aliquoties cola, ut clareſcat.

VIII. Elixir Proprietatis D. D. G. M.

Rec. aloës Socoterin.
myrrh. Alex.
croci Or. integr. ana q. v.
Infunde ſpirit. Cinamom. compoſit. ex caſſiâ ligneâ & coſto aromatico parat. & ſpirit. ☉-ol. phil. ad eminent. duorum tranſverſ. digit. Digere per 14 ☌ ☽. Vſus

Usus Ejus est in imbecillitate ventriculi & malo hypochondriaco.

Dos. gutt. x. ad xx. &c.

N. Contrà Scorbutum loco sp. ♃ris vel ☉oli, sumi potest sp. ☿ & sp. cochleariæ. Consuetum quoque est, Elixir proprietatis cum tinctura bezoardica miscere anaticâ proportione, & sic elegantissimum præbet alexipharmacum tam in præservatione, quàm in ipsâ curatione in usum trahendum. Quemadmodum etiam illud omni resistit putredini, & corpus à contagio munit, ita hoc expellit, quod à miasmate contagioso fortè contractum est.

IX. Aliud.

Rec. Myrrh. el. aloës epatic. ana ℥iv.
croci or. ℥ij.

Affunde spiritum vini non rectificat. q.s. ad 4 digitor. eminentiam, stent in digestione, postea affunde tantundem Spirit. ♃ quantum sp. vini fuit, iterum digere, clarum separa & ab hoc abstrahe spiritum vini, phlegma seorsim collige, usque dum guttæ acidæ decidant, tunc desine; sp. vini destillatum reaffunde, pone in digestionem per aliquod tempus, filtra postmodum & pro usu reserva.

X. Aliud. D. F. F.

Rec. Myrrh. el. Aloës Epatic. Croci
Or. ana q. v.

Contere & misce optimè; Huic superfunde Spiritum ☉lis ad 4 digitorum eminentiam in Pelicano, luto optimè munito & pone in MB per 2 Menses, postea cum sp. vini ana misce & circula per Mensem, effunde, cola, rursusque inde Pelicano in MB pone per 14 ☌ ☽. Postea pro usu reserva.

N. Nonnulli solvunt prius aloën in aquâ. Myrrham in ☓ & Spiritum ♃ris vel ☉lis circulant cum spiritu vini.

XI. Aliud Elixir Proprietatis A. S.

Rec. sp. Terebinthin. lentè per vesicam destillat. ℥viij.
Aloës Socoterin. Myrrh. el. ana ℥ij.
croci or. ℥j.
ol. d. cinamom. caryophyllor. ana ʒj.

Infunde omnia in vas vitreum & benè clausa digerantur in fimo equino, per Mensem, post separa subtile à spisso, serva pro usu.

Vires. Est insigne medicamentum ad calculum. Dos. à gutt. v. ad ℈j.

XII. Elixir Anti-Scorbuticum D. F. H.

Rec. Elixir. vitæ balsamic.
Ess. fl. hyperic.
summit. chamædr. ana ℔ß.
martis meæ aperitiv.
sp. ☿ ♀tar. volatil.
cochlear. ana ℥ij.

M. stent in digestione per aliquot ☌ ☽. Dos. à gutt. xx. ad lx.

XIII. Elixir Uterinum D. G. M.

Rec. Aloës Socoterin Myrrh. ana ℥vj.
croci or. ℥j.
Extract. radic. bryon.
angelic.
zedoar.
castorei.
meliss.
matricar. ana ℥j.

Irrora cum spiritu uterino benè rectificato, adde Spirit. ☉ol. phil. s. q. digere per noctem, postea superadde

Spirit. uterini s. q. Et digere ad tres septimanas.

Usus, in mensium obstructione, intemperie uteri frigidâ, suffocatione uteri & flatibus, Lochiorum suppressione. Dos. ix. vel x. xv. gutt. in vehiculo convenienti.

XIV. Aliud D. I. M.

Rec. spirit. vini rectificat. s. q. super radic. angelic.
bryoniæ. ana ℥iß.
h. pulegii, artemis. Meliss.
Mercurial. rutæ Matricar. a. M j.

hunc Spiritum superfunde Castor. ℥iij.
Croci Or. ʒiij.

Extrahe, filtra, adde Sp. ☉ol. ♂tis q.s. ad acetosit.

Sp. vini bis cohobando abstrahe ad medietatem, iterum superfunde & extrahe.

N. Loco sp. vini s. potest sumi spirit. baccar. Ebuli vel sambuci.

Dosis est ℈j. ad ʒß.

XV. Aliud D. F. H.

Rec. juniperi opt. balsamic. ℔iß.
croci. Austr. ℥ß.
castorei ℥ij.
fermenti ano dyni ʒij.
Eleosacchar. succini ℥ß.

Mixta stent in digestione aliquandiu & filtrentur.

Dos. est à gutt. v. ad ʒß. in vehiculo appropriato.

XVI. Elixir Antisebrile D. I. M.

Rec. summit. absinth. Centaur. min. fol. card. b.
rut. hortens. pentaph. ana M ij.
Semin. hyperic. ℥ß.
radic. gentian. filicis. aristol. rot.
imperator. calam. arom. Ari ana ℥j.
Caryophyll. Nuc. Moschat. zinziber. alb. piper. long. ana ℥j.
cum sp. vini extrahe. f. Elixir.

XVII. Elixir Artrhiticum

Rec. radic. pœon. ℥ß.
pyrethri.
Cyperi. rotund.
irid. illyric. ana ʒiß.
Cardamom. cubeb. ana ʒj.
Caryophyll. Cinamom. ana ʒij.
Nuc. Moschat. ℥ß.
Myrrh. el. ℥iß.
fol. puleg. Majoran. ana ℥j.
Salv. chamædr. chamæpit. ana ℥ij.
fl. chamæmel. n.
lavendul.
anthos ana ℥iij.

Infunde in sp. vini rectific. ℔ iv.

Stent in infus. per 14 ☌ ☽. Destilla in MB. Destillato adde, Extractum cum Sale.

XVIII. Elixir Alexipharmacum.

Rec. Spirit. bacear. Sambuc. per fermentat. parat. & optimè rectificat. ℔. ß.

Extrahe cum hoc Essentiam ex speciebus theriacal. addendo

croci ʒij.
Myrrh. el. ʒiij.

Rec. colaturam, in hâc dissolve Balsami ♃ris cum ol. juniper. & succini nostro more parati q.v.

Sal. succini volatil. ʒiß.
cruor. cervi volatil. ʒj.
camphor. ℈iv.

M. f. Elixir.

Vires. Est remedium balsamicum tàm præservativum quàm Curativum in febribus malignis & ipsâ peste. In præservatione dosis est à gutt. v. ad x. In curatione à ℈ß. ad ℈j. in convenienti vehiculo.

SECTIO X.

De Emplastris.

I. Emplastrum Ant-epilepticum I. M.

Rec. Succini albi. Thuris. Mastichis ana ʒiß.
galbani Opopanac. ana ℈j. visci q. ʒij.
ambræ gryf. gr. vi. Moschi gr. iij.

Semin. pœon. mar. ʒß. Ladani ʒiß. ol. Nucis moschat. parum, aspergè pulvere cubebarum & extendantur in alutâ latitud. 8 digitorum, & longitudinis quindecim circiter.

N. Prædicta pistillo calido miscenda & formanda posteà in pomum Ambræ.

N. Istiusmodi Emplastra in nuchâ commodè gestari possunt in aliis etiam capitis Affectibus, dum miasmatum exoticorum cum sanguine sublimatorum impediunt adscensum & vellicantes humores à nervorum principio abstrahunt; Ad aliquot hebdomadas hoc fieri debet, deindè calidâ aquâ locus abluendus, ut aliud applicetur. Sic & temporibus utrinque ac fronti ex tacamahaca, Carannâ &c. imponuntur, à dentibus & ab oculis quæ depluentes humores intercipiunt, viasque in venis adstringunt. Thom. Bartholinus centur. v. hor. 25.

II. Emplastrum in Catarrho suffocativo.

Rec. Ladani puriss. ʒvj. styrac. liquid. ʒj.
ol. d. Mastich. ℈j.
caryophyll.
rorism.
macis ana ℈ß.
pulv. succini optimi ʒß.
Lapid. Magnet. ʒij.

C. ol. Mastich. & Cer. f. q. f. Emplastrum.

Hoc derasis capillis capitis vertici imponendum.

III. Aliud in apoplexiâ, paralysi, Epilepsiâ, Catarrhis &c. Alienburgensium.

Rec. Macis Nuciſtæ. Olibani. Mastich.
styrac. calamin. gummi juniperi ana ℈ij. gr. v.
rosar. r. ʒj. Ladani ʒiv.
Terebinth. cypr. ʒij, f. s. a. in mortario calido Emplastrum.

N. bregmati applicatum in dictis affectibus mira præstat.

IV. Emplastrum Ophthalmicum.

Rec. radic. consolid. major. minor. ana ℔ß.
fl. chamæmel. Melilot. lut. Croci ana ʒij.
farin. fabar. ʒiv.
fœn. græc. ʒiß.
butyri rec. ʒvj.

coq. f. s. a. tandem terantur f. Empl.

N. Si addideris ei succi absinth. cymin. ana ʒj. Medicinam ei parem non facile invenies. Facit ad contusiones & concussiones oculorum, resolvens & exsiccans materiam in parte affectâ circa oculos contusos, dolorem insuper mitigans.

V. Emplastrum in Paralysi partium cum dolore junctâ.

Rec. Empl. diapalm. ʒiiiß.
unguent. Aregon. ʒß.
ol. Euphorb. ʒiß
chamæmel. ʒß.

c. ceræ f. q. f. Empl. in formâ magdaleonis.

VI. Emplastrum Anti-Pleuriticum Ios. M.

Rec. Picis navalis ʒiß.
♃ris triti ʒß.
ceræ flav. ʒvj.
Terebinth. clar. ʒß.
ol. coct. chamæmel. f. q. f. Empl. & applic. præmissâ V. S. & medicamentis specificis.

VII. Emplastrum in Mammillarum inflammatione.

Rec. Sevi cervini.
ceræ alb. ana p. æ.

Liquefiant addendo Terebinthin.
ol. violar. ana f. q.

Per hanc mixturam traducatur charta & apponatur parti affectæ.

VIII. Emplastrum Spleneticum de cicutâ D. D. S.

Rec. cicutæ M iij
fl. geniſtæ M j.
gummi ammoniac. ℔iß.

Infunde in f. q. ℵ deindè ebulliant, donec ammoniacum fit dissolutum, postea cola, adde succi Nicotian. ver. ʒvj.

Ebuli ʒiv.

Iterum ebulliant, tandem adde
resin. Pini
Terebinthin. ana ʒiij.
Styrac. calamith. ʒvj.
Myrrh. ʒiß.
ol. coct. de cappar.
ceræ ana q. f. f. Emplastrum.

IX. Emplastrum Hydropicum D. D. F.

Rec. thuris. Mastich. ana ʒj.
santal. rubr. ʒß.

fl. cha-

fl. chamæmel. n.
ros. r. ana M. j. pulveris. Misce cum Cerâ ol. chamæmel. & juniperi s. q. f. Emplastrum.

X. Emplastrum ad quasvis febres, etiam Quartanam. D. E.

Rec. gallarum. Salis commun. pulver. tormentarii.

Camphoræ ana q. s. pulverisa, & cum Terebinthinâ f. s. a. Massa, ex quâ formentur Emplastra ad magnitudinem quadrantis taleri, pulsibus manuum applicanda, quando & quâ horâ quis velit, eâdem horâ quotidianarius, post 5. tertianarius post 7. quartanarius, post 9. dies iterum ea removeat & in fluvium projiciat.

XI. Aliud in ma lignis & aliis febribus summo cum successu sæpè expertum.

Rec. Terebinthin. Venet. ℥j. liquefactæ in aheno cupreo, adde aranearum vivarum magnarum num. xx. agita spatulâ ligneâ, donec araneæ albæ vel gryseæ appareant, vel ferè non amplius conspiciantur, adde posteà pulverem carnis bufonum siccat. rubet. siccat. ana ℥ß.

Tartari crudi ℥j. Sabinæ ʒij. ol. Scorpion. Matthiol. q. s. ad justam consistentiam omnia agitando spatulâ ligneâ (cave ne manibus nudis tangas) donec in justam massam Emplastri abeat.

N. Hoc Emplastrum eò efficacius fuerit; si bufones juxtà Bucleri Hyberni inventum ab Helmontio patefactum in tumul. Pestis & ab Athanas. Kirchero in Scrutinio Pestis repetitum p. 350. in antidotum redigantur. vid. de hoc P. Iohann. Faber. in sui Panchymici Libr. V.

XII. Emplastrum Anti-Quartium I. B. v. H.

Rec. Tabaci q. v. affunde vini s. q. coq. ad ebullitionem per dimidium horæ spatium, posteà coletur, Colaturæ adde
Mellis comm.
Ceræ & ol. de Capparib. s. q.
f. Empl. applica tepidè Lieni.

XIII. Emplastrum Anti-Arthriticum D. G. R.

Rec. gummi galbani. ammoniac. ana ℥j.
Carann. ℥ß. Solve in ✠ & trajice per linteum.
Mucilagin. sem. psyllii.
cydon.
radic. alth.
consolid. maj. cum ▽ parat. ℥iv.
coq. ad humidit. consumpt. & justam consistentiam
adde Ol. Laurin ℥vj.
expr. Nuc. Moschat. ʒiij.
d. juniperi ʒij.
cumini ℈j.
Balsam. ♃ cum ol. terebinthin. ʒiß
pulv. rad. ireos Fl. ℥iij. ʒj.
zedoar.
aristoloch. cav. ana ℥j.
Myrrh. oliban. Mastich. ana ʒiij.
Succini ℥ß.
croci or. ʒiij.
c. cerâ, pice, colophon. Terebinth. s. q. f. Empl. servetur pro usu.

XIV. Aliud Anti-Podagricum. N. à S.

Rec. oliv. optim. ℔j. contusis in mortario affunde ol. oliv. ℔ß. infunde in vitrum imminente nocilunio, interdiu expone soli, noctu verò B. hoc continuet per mensem, posteà exprime, & Rec. ceruss. ℔j. extrahe ejus animam, donec nulla remaneat albedo, abiice fæces & Rec. Magnetem.
Terebinth. ana ℥iv.
Ceræ ℔ß.
Liquefac super △, adde oleum expressum. M. porro adde
Olibani ℥iß.
Myrrh. ℥ß.
Hæc omnia super △ liquefacta cùm fuerint, adde
Magnetis calcinat.
camphor. ana ʒij.
Ebulliant semihorulæ spatio, refrigefactis adde
Animam ♄ turni, vel ejus oleum.

XV. Aliud ad Nodos Podagricos vel ♀ nereos.

Rec. Picis navalis ℔ij.
colophon. ceræ citrin. an. ℔. v.
Sem. Nasturt.
bacc. Lauri.
♃ris vivi.
Sem. cymini. anisi.
croci.
absinth.
pulegii.
mastich.
cinamom.
zinzib.
caryophyllor. ana ℥j.
ex pulveris. f. s. a. Empl.
N. Sequens tamen oleum antè Emplastri usum est usurpandum.
Rec. ol. ceræ
lil. alb.
anethi ana ℥j.
M.

XVI. Aliud ad Tophos Podagricos.

Rec. pulv. radic. hermodactyl.
aronis.
Succini Lapid. calaminar. ana ʒij.
Magnetis ℥j.
☿rii ▽ti
⊕ol. ad rubed. calcinat.
⊕tri ana ʒvj.
gummi Carannæ ℥j.
galbani. bdellii.
ammoniac. opopanac.
tacamahac. Serapini ana ℥ß.
saponis Venetii ʒiij.
ol. d. benzoin.
d. ♀.
d. Terebinthin.
d. Ligni sancti
balsam. ♃ris ana ʒiij.
Ceræ & Tereb. ana s. q. f. Empl.

XVII. Emplastrum ad Tophos ♀nereos dissolvendos.

Rec. gummi ✱ci in ✠ solut. ℥xij.
pulv. radic. bryon.
alth. ana ℥ij.
Turpeti mineral. ℥iß.

Ceræ

Ceræ albæ ℥ij. M. f. Emplastrum s. a.

XVIII. Emplastrum ad Tophos ♀ nereos non ulceratos.

Rec. tetrapharmac. ℥j.
Lithargyrii ʒiij
Colocynth. ʒiß.
pulv. olibani alb.
☿rii ⊽tati ana ʒj.
Argenti vivi. ol. abietin. Ligni sanct. ana ʒij.
✠ squillitic. ol. viperarum ana ℥j.
f. s. a. Empl.

XIX. Emplastrum ad cancrosos tumores, prohibens ne ulcera latius serpant.

Rec. ung. diapompholig. ℥iij.
Empl. de mucilagin. ℥j.
radic. scrophular. Ari. ana ʒij.
C C. ust. & præparat.
Cinerum gammaror. & ranarum ana ℥ß.
Misce in mortario calido, adde olei vitell. ovorum recenter extracti q. s. ut consistentiam cerati acquirant.
N. Ulcus si sordidum esse videbitur, blandè tractetur necesse est, ne dolor excitetur: ideoque sequens medicamentum filamentis in eo madefactis ulceri tepidè imponendum.
Rec. ▽ ranarum.
gammaror.
plantagin.
card. b. ana ℥iß.
Semin. cydon. subtiliss. pulverisat. ℈ij
C C. ust. & ppt.
Tutiæ.
plumbi squammosi loti & ppti.
cinerum ranar. & gammaror. ana ʒj.
Theriac. ℈iv. M. in mortario & tepidè cum filamentis bis in die impone.

XX. Emplastrum in scrophulosis, scirrhosis & nodosis tumoribus planè irresolubilibus D. D. C.

Rec. fol. hyoscyam. alb. rec. Mandragor. cicutæ.
Nicotian. ver. ana ℥j.
radic. Mandragor.
alth. ana ℥iß.
lil. alb. ℥j.
Incis & contus. coq. in vase fictili cum
Vini Rhenan.
Aq. pluvial. ana q. s. ad debitam mollitiem, pistentur ac cribrentur per setaceum.
Cribraturæ adde
Capitum alliorum & cœpar. sub ciner. coct. ana ℥j.
pingued. porcin. anserin. ana ℥j.
ol. lil. alb. ℥j.
Iterum ad △nem blandum coque, continuò spatulâ agitando & admisce farin. hordei vel tritici sem. fœn. græc. ana ʒii.
pulv, radic. aristol. long.
ireos Fl. ana ʒiß.
resin. abietis ℥j.
ceræ q. s. f. Empl. mediæ consistentiæ.

XXI. Aliud ad scrophulas D. Ios. M.

Rec. galbani ammoniac. in ▽ vit. dissolut. ana ℥iß.
Terebinth. Venet. ʒvj. aluminis crudi ʒiij.
ol. spicæ ℥ß. Ceræ novæ ℥j. M. f. Empl.

XXII. Emplastrum contrà Herniam C. G.

Rec. gallarum. Nuc. cupress. balaustior.
Sem. plantagin. psyllii. Nasturtii.
cupul. glandium. fabar.
aristoloch. long. & rotund. Myrtill. ana ℥ß.
pulveris. & in ✠ rosac. macer. per 4. ☌ ♃. Deindè torrefiant & exsiccentur, adde consolid. major. & minor.
caudæ equin. Scolopendr.
Myrrh. aloës. Mastich. Mumiæ. ana ℥ij.
Boli Armen. Lapid. calaminar.
Lithargyr. aur. sang. draconis. ana ℥iij.
Picis navalis ℔ij. Terebinthin. s. q. f. Emplastrum.

XXIII. Aliud contrà Herniam D. K.

Rec. △. Terebinthin. ana ℥j.
ol. coct. Mastich. ℥ß.
croci Martis adstr. ʒij.
Terræ sigillat. ʒvj.
Terræ ⊖-ol. dulc. ℥ß.
corall. r. ppt.
magnet. ppt. ana ʒij.
Extract. consolid. maj.
aristol. rot. ana ℥j. ʒij.
M. f. Massa extend. super alut.

† *XXIV Aliud ad Herniam. D. C.*

Rec. picis naval. ℥iß.
Lithargyrii ℥j.
ceræ r. & virid. ana ℥iß.
gummi ✱ci.
Mumiæ ana ℥j.
Opopanacis.
galbani ana ℥j.
visci q. ℥iij.
aloës ℥iß.
Mastich. ℥j.
✱ ℥iiß.
gypsi ℥iij.
radic. ari.
aristoloch. long. rotund. ana ℥ij.
Myrrh.
olibani ana ℥iß.
Terebinth. ℥j.
radic. anagallid. utriusq; ana ℥ß.
sanguin. humani ℥x. M. f. s. a. Empl.

XXV. Emplastrum Norinbergense S. I.

Rec. ol. olivarum, vel quod melius,
ol. hyperic. ℔ ¼
Camphor. ʒiß.
Minii opt. ℥j.
Cerussæ venet. ℔ ¼
N. Camphora cum oleo misceatur & per pannum coletur, deindè olea seorsim cum minio ac cerussâ super carbones agitando sæpius miscenda, tandem adde camphoram dicto modo solutam cum oleis & picem liquidam q. s. ad consistentiam.

XXVI. Emplastrum Vulnerarium.

Rec. ol. de palmâ Indicâ flavescent.
non albi. ℔j.
ol. Lini rectific. ℥iij.
Lithargyrii ℥viij.
si vis habere cum camphorâ, adde ℥ß.
f. s. a. Empl.
N. Lithargyrium in oleo lini per coctionem prius solvitur. Sin ex aquâ & oleo præparari debet, affunde

de aquam Lithargyrio, coque & filtra, adde posteà oleum palmæ indicum flavum (cui, si vis, admiscere poteris aliquid olei camphoræ) & coque ad consistentiam Emplastri, decoctum lithargyrii successivè semper affundendo.

XXVII. Emplastrum ad extrahendos globulos & sagittas.

Rec. Ceræ albæ ℔ j. Colophon. Terebinthin. an. ℥vj. liquefactis super ignem adde
gummi ammoniaci ℥j.
bdellii. ℥j.
Magnetis contusi ʒv.
Succini lutei ℥iij.
M. pro Emplastro.

XXVIII. Emplastrum fluxus attractivum ad fonticulos & vesicatoria D. D. M.

Rec. resin. abiet. Picis nigr. Terebinthin. an. ℥ß.
Mumiæ ℥ß.
Tur. ppt. ☉ol. alb an. ℥ij.
Pulv. Magnet. ℥j. camphor. ℈j.
ol. d. succini ℈ij. M. f. Emplastrum.

XXIX. Arcanum ad Cancros persanandos, modò ferro aperti non fuerint, infallibile remedium D. Pr.

Rec. radic. serpentariæ major. effoss. mense Iulio & ad umbram exiccat.
Arsenici crystallini ana pulverisa. subtilissimè seorsim, posteà in capaci vitro maneant in fermentatione per tres menses, & hunc pulverem pro magno arcano serva.

Modus administrandi talis est.

Abluantur prius labia cancri & scrophularum maligarum cum aquâ Nympheæ, posteà inspergatur dicti pulveris nonnihil, & relinquatur super labia usque ad diem XV. & transactis hisce diebus escharæ cadent. Residuum deinde cancri & scrophularum seq. Emplastro sanabitur.
Rec. gummi Ammoniaci Bdellii. ana ℥j.
galbani. Sagapeni. Opopanacis. ana ℥ß.
In ☿ solutorum, soluta exprimantur & ad aceti consumptionem evaporent; posteà
Rec. ol. chamomill. ℥iij.
Petrolei.
hyperic. ana ℥iß.
Laurini ℥ß.
Terebinth. ℥j. ceræ novæ ʒiij.
Ponantur simul cum prædictis gummatibus super lentum △nem & seq. pulvis injiciatur.
Rec. lithargyrii aurei ℥iv.
Lapid. calaminar. ʒvj.
aristoloch. long. & rot.
olibani. Mastich.
myrrh. el.
corall. r. & a. ppt.
fl. ☿nii ana ℥ß.
Carabe ℥j.
Mumiæ. camphor. sal. ☉oli. ana ʒij.
M. pulveris. & cum suprà dictis lento △ne misce continuò movendo donec s. Empl. Quorum unum mane Cancro imponendum, alterum verò vesperi quâlibet semper vice mutando. ex Ms. B.

SECTIO XI.

De Emulsionibus.

I. Emulsio confortans in febribus ardentibus.

Rec. Aq. acetos. Semperviv. Plantagin. fl. borraginis ana ℥iß.
Semin. Melonum non rancid. excorticat. ℥j.
f. Emulsio, adde
Manus Christi perlat.
Syrup. de canellâ
Myv. cydon. ana ʒß.
spirit. rub. id.
rosar.
cydon. ana ℈j.
M. S.
Köstliche Stärckmilch.

II. Alia.

Rec. amygd. dulc. excorticat. ℥j.
pinear. mundat. ℥ß.
▽ rosar. fr.
cerasor. n. ana ℥iij.
f. Emulsio, adde
Aq. cinamom. opt. ʒiij.
Spirit. rosar. ʒj.
Aq. Carbuncul. ʒß.
Magister. perlar. ʒj.
corall. ʒß.
Manus Christi perlat. ʒij.
fol. ☉ num. iij.
M. d. ad vitrum. S.
Köstliche Stärckmilch.

III. Emulsio in defluxione salsâ & tenui.

Rec. ▽æ Nucis Moschat. ℥j.
Looch. san. ℥ij.
Scabios. ℥iß.
Sem. Melon. ʒj.
Papav. alb. ʒvj.
f. Emulsio, adde
Syrup. de papav. s. ℥j. M.
S. Linderungs-Milch.

IV. Emulsio in febri ardente.

Rec. amygdal. dulc. ʒvj
amar. num. iij.
Pistac. ʒiij.
Sem. papav. alb. ʒiß
4. fr. maj. ana ʒß.
Aq. Cichor.
rosar. r.
acetos. ana ℥ij.
f. Emulsio, adde
julep. rosar. ℥ß.
Manus xiti perlat. ʒvj.
Magister. Cordial. ʒiß.
Aq. Cinamom.
Spirit. rosar. ana ʒj.
M. S.
Kühlende Stärck-Milch.

V. Emulsio Hypnotica.

Rec. Semin. papav. alb. ʒiij.
Melonum ℥j.
Aq. Nymph.
Lactuc.

Verben.

Verben. ana ℥ij.
hypnotic. compos. ℥j.
f. Emulsio, adde
Magister. Cordial. nostr. ℥j.
M. pro aliquot dosibus.

VI. Emulsio Stegnotica.

Rec. Sem. 4. fr. maj. ana ℥ij.
papav. alb. ʒiij.
amygdal. dulc. ℥j.
Aq. Cydon. ex succ. fol. querc.
Plantagin. ana ℥ij.
f. Emulsio, adde
Aq. cinamom. cum vino cydon. ℥j.
Myv. cydon. ʒß.
M. S.
Anhaltende Stärck-Milch. pro 4 dosibus.

VII. Emulsio contrà Lumbricos.

Rec. Semin. cannabis ℥ß.
citri. ℥j.
Aq. fl. persic. ℥iv. f. Emulsio.
adde corallinæ
C C. ust. ana ʒß.
sp. citri gutt. x. M.
pro 2 vel 3 dosibus.

VIII. Emulsio Cathartica.

Rec. Semin. melon. excorticat. ℥j.
Resin. gialapp. gr. vij. vel ix.
Contunde & misce in mortario marmoreo sensim affundendo ▽ rosar. optim. ℥j.
cinamom. ʒij.
Rotul. Manus xsti ʒß.
Spirit. rosar. gutt. iij. M. pro j. dosi.

IX. Emulsio externè applicanda in febribus.

Rec. ▽ verbenæ.
fol. persicor.
ros. r.
lactuc. ana ℥ij.
Nucl. persic. ℥j.
Sem. papav. alb. ʒij. f. Emulsio, adde spirit. rosar. ʒij.
M. S.
Umschlag umb das Haupt.

X. Alia in Hemicraniâ.

Rec. ▽ rosar. lactuc. ana ℥iij.
Spirit. vini opt. ℥ij.
Nucl. persicor. ʒiiß.
Sem. papav. alb. ʒij.
Myrrh. rub. subtil. pulveris. ℥j.
M. f. Emulsio. S.
Umschlag umb das Haupt.

XI. Alia.

Rec. Nucl. persicor.
amygdal. amar. an. ℥vj.
Sem. anethi.
papav. alb. ana ʒiij.
Aq. verben.
fl. sambuc. ana ℥iiß.
f. Emulsio, adde Lapid. prunell. ʒiiß.
N. Linteа hâc emulsione madefacta & leviter expressa tepidè fronti applicentur ac temporibus, sæpiusque repetantur in agrypniâ & cephalalgiâ symptomaticâ in febribus.

SECTIO XII.

De Epithematis.

I. Epithema in Melancholicis Affectibus.

Rec. Aq. Meliss. ℥iij.
fl. citri ℥j.
▽. Carsuncul. ʒß.
spec. temper. Cordial. ʒj.
Confect. alkerm. ʒß.
Spirit. Cinamom. ʒj.
aceti rosac. ℥ij. M. prō epithemate, in quod linteamina sæpius intingantur & applicentur fronti & temporibus.

II. Epithema in Defluxionibus ad Oculos.

Rec. rosar. rub. tut. ppt. Myrobal. Citrin. ana ℥j. pulveris. subtil. indantur in nodulum, qui decoct. seq. immergatur; Rec. ▽. rosar. fœnicul. ana q. s.
in quib. ebull.
Rec. ros. r. p. iß.
Sem. fœnicul. ℥j.
fl. euphrag. p. j.
In colatur. ℥ivß. infunde nodulum superiorem, qui cum decocto semper in Loco stet calido, intinge & oculis impone.

III. Epithema pro Pulsibus.

Rec. fl. Cordial. ana p. j.
lavendul. p. j.
Ligni Rhod.
Santal. alb. ℥j.
Cortic. Citri ana ℥i.
Incis & contus. in seric. saccul. duobus pro pulsibus, qui seq. aquâ per vices humectandi.
Rec. ▽ destill. pomor. Limon. rosar. fr. ana ℥iij.
cinamom. ℥ij.
acer. rosac. ℥iij. M. S. Pulswasser zum Stacklen.

IV. Aliud pro Pulsibus.

Rec. Aq. destill. Limonum ℥iij.
Spirit. rosar.
lil. convall. ana ʒiij.
Carbuncul. ʒiß.
ol. d. apoplectic. gutt. v.
Confect. alkerm. ʒß.
M. S. Puls-Wasser

V. Aliud pro Pulsibus.

Rec. cortic. citri. exter. recent. ℥ij.
radic. ir. Fl. ℥j.
cinamom. el. Macis ana ʒß.
summit. majoran. basilic. thymi.
fl. lavendul. ana p. j.
ros. r. p. ij.
Ligni aloës ʒj.
Incis. indantur in seric. saccul. pro pulsibus qui seq. aquâ humectandi.
Rec. ▽ meliss. citrat.
lil. convall.
ros. r. ana ℥j.
acet. lavendul.
ros. r.
rub. id.
fl. sambuci an. ʒß. M. S. Puls-Wasser.

VI. Epithema singulare ad Nodos podagricos D. W.

Rec. Saponis nigri q. s. cui adde de vitello ovi crudi tantum, quantum est saponis medietas, & optimè misce, donec Sapo proprium amiserit colorem; quo facto super stupas lini subtiles cum spatulâ extende, & loco dolenti applica. Desuper autem impone.

Rec. albumin. ovor. farinæ tritic. ana q. s. pro linimento panniculo lineo obducendo, quod strenuè loco affecto applicandum, nisi 5 aut 6 dies fuerint elapsi.

VII. Epithema ad dolores podagricos.

Rec. saponis Veneti q. s. cui adde
ol. olivar. s. q. & cerussæ q. s.
pro Unguento, cui addi potest camphoræ s. q. vel non.
M. obducatur panno lineo.

SECTIO XIII.

De Extractis.

I. Extractum Cephalicum Nervinum CL. Z.

Rec. Castorei elect. q. v. inciso affunde Spiritus cerasor. rectific. q. s. factâ maceratione unius diei abstrahatur per cucurbit. vitr. fortiter destillando in MB. totus spiritus affusus, ad castorei siccitatem: abstractus studiosè asservetur. Ex residuo affuso sp. vini s. q. repetitis vicibus extrahatur Essentia, quousque spiritus affusus colore inficiatur; tandem spiritus tincti omnes filtrati in Alembico vitreo leni balnei calore abstrahantur ad consistentiam Syrupi liquidam, residuum ex cucurbitâ effusum in vitream patinam aquæ diplomatis debitè immersam evaporet ulterius ad densam Extracti consistentiam, cui demum jungatur & restituatur destillatus ab eo spiritus suprà asservatus, & additâ Essentiæ aurantiorum saccharinæ ex recent. cortic. paratæ ʒß. f. Extractum justæ consistentiæ.

Hujus usus est in apoplexiâ, epilepsiâ, lethargo nec non variolis & aliis exanthematibus expellendis notabilis.

II. Aliud.

Rec. radic. zedoar. doronici. pœoniæ. ana ʒj.
visci quercin. ʒiß.
croci ʒß.
cortic. aurantior. ʒiij.
Succini albi. ʒj.

Inciss & cucurbitæ vitreæ immissis infunde sp. vini rectificat. ℔j. factâ maceratione per 2 ☌ ☍, abstrahe destillando in MB. ʒvj. Spiritus fragrantis, quo forsim asservato in vitro clauso, fiat specierum residuarum cum s. q. sp. vini rectificati extractio repetitis vicibus ad plenariam virium extractionem, spiritus omnes tincti & filtrati in MB. abstrahantur ad remanentiam ʒx. Hic liquor, cui pauxillum resinæ inhærebit, coletur per linteum. Resina in colatorio residua leni calore nonnihil exsiccetur, quâ interim servatâ, liquor colatus in diplomate ad consistentiam Extracti evaporet, cui Extracto tandem jungatur sua resina, cum superiori primitus destillato & reservato Spiritu soluta, additis

ol. Nuc. Moschat. express. ʒß.
d. Cinamom.
Ligni Rhod. ana ℈ß.
Succini. ℈j.

Prius cum Sacchar. in elæosaccharum conversorum.

Magister. Matris perlarum q. s.
M.
f. Extractum justæ consistentiæ.

Usus ejus est in apoplexiâ; epilepsiâ, vertigine; uteri suffocatione. Dos. à ℈j. ad ʒß. in convenienti vehiculo.

III. Extractum Alexiterium D. D. Z.

Rec. radic. angelic. Carlin. Scorzoner. ana ʒij.
zedoar. contrajerv. an. ʒij.
fol. Scordii nostr.
rutæ hortens. ana M. iij.
Cortic. Citri. rec.
rec. aurantior. ana ʒiß.
Croci Optim. ʒß.
Succini albi ʒiß.
Myrrh. el. ʒii.

Incisa & contusa immitte cucurbitæ vitreæ, quibus superaffunde

Ṽ rectificat. ʒviij.

Ut saltem species nonnihil humectentur. Factâ maceratione unius diei, abstrahantur in MB. sp. vini affusi ʒiij. quo interim asservato species prænominatæ cum sp. vini s. q. extrahantur & quidem repetitis affusionibus & decantationibus ad totalem virium extractionem. Colaturæ postea omnes filtratæ destillando in MB abstrahantur ad ℔j. qui liquor, cui etiam nonnihil resinæ inhærebit, coletur per linteum & in diplomate ad extracti spissitudinem evaporet, huic superior separata resina prius in vitro exsiccata & denuò cum superiori prius abstracto spiritu à speciebus soluta, adjungatur & probè commisceatur, additis

ol. d. baccar. juniper. ʒj.
Citri.
Cinamom. ana ℈j.

expr. Nuc. Moschat. ʒj. prius cum Sacchar. s. q. in elæosaccharum redactorum f. Extractum.

Usus ejus est in febribus malignis pestilentialib. ad malignitatem expellendam & sudores eliciendos. Dos. ℈j. ad ʒß.

IV. Extractum Anti-Pestilentiale T. d. B. à D. D. S. R.

Rec. I. Theriac. optim. ʒiij.
Croci Or. ʒj.
f. cum sp. vini extractum.
Rec. II. ß. Aris ʒj.
myrrhæ el. ʒij.
ol. d. baccar. juniperi q. s. ad eminent. 4 digitor.
ol. d. succini ʒj.

Digere per quatriduum, postea filtra & de hâc extractione adde priori part. xij.

Rec. III. radic. angelic.
zedoar. ana q. v. f. cum sp. vini Extractum, hujus partes xvj. adde prioribus & digere simul calore lenissimo in ☒ clauso per octiduum.

Tunc filtra & ad Extracti consistentiam redige, cui adde

Sal C C. volatil.
succini volatil. ana part. xij.

Est summum arcanum in Peste. Dosis à ℈j. ad ʒß.

V. Extractum Anti-Arthriticum G. P.

Rec. Opii Th. ℥ij.
Succi Limonum depurat. ℥xvij.
Digere per 14 ☌ ☉ in ☵. ſæpius agitando, exprime, filtra & coagula ad formam mellis, fiant ℥ij. ʒvj. ʒij. Serva, jam

Rec. radic. imperator. ℥i.	caryophyllor.
Pimpinell.	Macis.
angelic.	cubebar. ana ʒiß.
vincetoxic. ana ʒij.	h. chamædr.
valerian. ℥ß.	chamæpyt.
enul. ʒij.	Meliſſ. ana ʒß.
zedoar.	Spirit. juniperi ℥xii.

Pone in digeſtionem, poſteà exprime, deſtilla per B.

deſtillato adde Extractum ſuperius.
Eſſent. Croci ʒiß.
Viperarum ℥ß.
M. adde Moſchi ʒß.
ambræ ʒij.
Digere per 14 ☌ ☉.

Doſ. ʒj. cum ▽ cinamomi in paroxyſmo arthritico.

Sedat dolorem intrà horæ ſpatium, & ſudabit ægrotus inſequente ſomno. Poſteà 24 horar. ſpatio elapſo lenitivo corpus purgandum eſt.

SECTIO XIV.

De Infuſis ſeu Claretis.

I. Claretum corroborans Caput & Nervoſum genus D. I. M.

Rec. cubebar. caryophyllor. Cinamom. calam. arom. ana ʒij.
Infunde per noctem in vini Malvatici ℔iv.
manè per manicam Hippocr. colentur, adde Sacchar. ℥viij.

S. Hauptſtärckender Wein.

II. Aliud.

Rec. cubeb. cardamom. ana ʒiij.
caryophyll. cinamom. ana ʒiß.
cortic. aurant.
viſc. quern. ana ʒj.
Macera per aliquot ☉☉ in vini Malvatici ℔v. poſteà clarifica per manic. Hipp. & f. claretum.

III. Aliud.

Rec. h. betonic. roriſ. ſalviæ. primul. veris ana p. ij.
fl. ſtœchad. A. betonic. lil. convall. roſ. r. p. j.
Cardamom. Nuc. Moſchat. Caryophyll. Cinamom. ana ʒij.
Cubeb. calam. arom. ana ʒj.
Cortic. Citri aurant. ana ℥ß.
Infunde in vini Malvatic. Menſur. j.
adde Sacchar. opt. ℥iij. filtra per manic. Hipp. M. f. Claretum.

IV. Claretum Pectorale.

Rec. radic. glycyrrhiz. helenii. irid.
Fl. ana ℥ß.
Cortic. Citri. aurant. ana ʒij.
h. Marrub. alb. Scabioſ. veronic. tuſſilag. hyſſop. Pulmon. ana p. ij.
fl. Scabioſ. Meliſſ. betonic. ana p. j.
Paſſul. min. ℥ß.
Sebeſten. jujub. ana num. x.
Croci. Caſſ. lign. Cinamom. ana ʒij.
Cubebar. caryophyll. Nuc. Moſchat. ana ʒß.
Infunde per noctem in vini helenii vel Malvatici q. ſ. adde Sacchar. penid. ℥vj. f. per Manic. Hippocr.

f. Bruſt-Claret.

V. Claretum Stomachale.

Rec. radic. acori. calami aromatic. ana ℥ß.
caryophyllat. cyperi. ana ʒij.
fol. Menth. calaminth. betonic. ana p. ij.
fl. Spic. Meliſſ. roſ. r. ana p. j.
Cortic. Citri. aurant. ana ʒij.
Maſtich. ℥j.
zinziber. Macis. galangæ. ana ʒj.
cardamom. Caſſ. lign. Lign. aloës.
gran. piperis. ana ʒß.
Infunde in ſ. q. vini Rhenani, adde
Sacchar. ℥iij.
filtra f. claretum.

VI. Claretum Matricem confortans.

Rec. Cinamomi. anthophyll. ana ʒij.
rad. Coſti zedoar. ana ʒj.
Nuc. Moſchat. num. ij.
Infunde in vini rubri ℔iiiß. per noctem, manè per manic. Hippoc. colat. adde Sacchari ℥vj.

VII. Vinum Arthriticum.

Rec. h. chamædr. chamæpyth. Salv. ana ℔ij.
fl. primul. ver. ℔j.
anthos. roſ. r. viſci q. ana ℔ß.
Cortic. Ligni Sancti ℥ix.
radic. chinæ ℥iij.
Inciſa reponantur in amphoram muſto plenam.

Infuſa & Clareta Laxativa.

I. Nodulus in Malo Hypochondriaco D. D. K.

Rec. radic. cichor. ʒj.
polypod. q. ℥ij.
gialapp. ℥ß. ʒij.
ſummitat. betonic. Meliſſ. ana M. j. Senn. A. f. ſ. ℥ii.
Cryſtall. ℞rati ℥ß.
Semin. aniſi ʒiß.
Inciſ. & contuſ. d. ad nodulum ex ſ. r.
Infunde in vini prius repefacti Menſur. iß.
Uſus hujus eſt in paſtus introitu hauſtus bonus.

II. Aliud D. L. H.

Rec. radic. cichor. polypod. q. fœnicul. ana ʒiij.
cortic. inter. ſambuc. ʒij.
h. betonic. M. ß.
cererach.
Meliſſ. ana M. j.

fl. bor-

fl. borrag. M. ß.
Senn. A. ſ. ſ. ℥j. ℥ij.
rhabarb. el. ʒiij.
Ellebor. nigr. ℥j.
Cinamom. ℈ij.
zinziber. alb. ℥j.
Cryſtall. ℞tar. ℥ij.

Inciſ. & contuſ. d. ad nodulum ex ſ. r. Oſſa in malo hypochondriaco cum Melancholiâ complicato.

III. Alius Nodulus in Hydrope D. D. E.

℞. Cinerum tamariſci. juniperi. vitis. ſalicis. geniſt. ana M. j. radic. vincetoxic. valerian. ana ℥ij. urtic. ℥ß. angelic. Enul. ana ℥j. ireos. ℥ij. Liquirit. ℥j. bacc. juniperi. ℥ß. rhabarb. el. ℥ij. Semin. Citri ℥j. f. Nodulus in vino vel in dimidiâ parte ☩ & ▽ macerandus.

N. Scroto verò ſemper Emplaſtrum applicandum, cujus deſcriptionem vide ſuprà ſub Emplaſtro Hydropico D. D. E.

IV. Vinum Catarrhicum D. D. E.

℞. Scammon. pulveriſat. reſinoſ. ℥j. ſp. vini ℥vj. ſtent per 8 ☌ ☍ optimè clauſa & quotidiè agitentur; effundatur ſpiritus clarus, cujus ℥j. diſſolut. cum ▽ cinamom. ſecundæ deſtill. ℥j. Sacchar. ℥ij. purgat efficaciter.

N. Niſi Saccharum addatur, præcipitabitur.

V. Claretum Purgans in Catarrho.

℞. Mechoacann. alb. ℥ß.
cinamom. opt. ℥j.
caryophyll. ℥ß.
zinziber. Piper. galang. cardamom. cubeb. ana ℥j.
Macis ʒß.
Nuc. Moſchat. num. ij.
Sem. aniſ. fœnicul. ana ℥ij.
h. Majoran. baſilic. lavendul. ana ℥j.
Inciſ. groſſo modo affunde ſp. vini ℔iij.
aq. Cinamom. roſar. ℥iv.
Vini Malvatic. ℔ij.

Macerentur per 4 ☌ ☍ & colentur per manicam Hippoct.

℞. Colatur. q. ſ.
Sacchar. Mannæ ana ℥ij.

Iterum ſtet in loco calido, donec clareſcat.

SECTIO XV.

De Liquoribus.

I. Liquor Oculorum ♋ D. D. I. M.

℞. Ocul. ♋ ſ. q. ſolve in ſp. ☉tri rectificat. aceto temperati ſ. q. inde retortæ, abſtrahe ad ſiccitatem; relictam ſolutionem digere cum ſp. vini, filtra.

II. Alius D. G. R.

℞. Oculos ♋ crudos, miſce pulveriſat. cum ol. ℞tari p. d. parato, digere calore MB per 10 ☌ ☍ in phiolâ. Coagulato affunde ſp. vini, ſtent in digeſtione per aliquot ☍ ☍ & effundatur imprægnatus ſpiritus.

III. Alius Perlarum.

℞. Perlarum ſ. q. affunde ſp. ☊lis ad 4 digitorum eminentiam, abſtrahe reſiduum & cum ſp. vini circula.

IV. Liquor Nephriticus D. D. Ch.

℞. Lapid. lyncis. judaic. Lazuli. Spongiæ. Percar. ocul. ♋ ana ſ. q. pulveriſat. affunde ſp. ſalis optimè rectific. ſ. q. ſtent in loco calido per 3 ☌ ☍. poſteà per inclinationem ſepara ſolutionem, hanc deſtilla lento △ donec nihil phlegmatis prodeat, fracto vitro materiam induratam pone in cellam ad deliquium, ſolutionem tertiâ vel quartâ vice deſtilla & in loco frigido toties p. d. ſolve, demum cum ſp. vini digere.

V. Liquor Lithontripticus D. D. Z.

℞. ℞tari crudi pulveriſat. ℔j.
Lapid. judaic. Lyncis. ſpongiæ ocul. ♋ cryſtall. ana ℥iiß.

Reverbera invicem per aliquot ☿, ut fiat inſtar cretæ, inde cucurbitæ, affunde ☓ ſ. q. digere per 4 ſeptimanas, decanta, filtra, abſtrahe per MB. & reſiduum ſolve p. d. ſolutum cum ſpiritu vini digere.

N. Ad eundem modum & Liquor cordialis D. D. I. M. parari poteſt ex ocul. ♋ margarit. Corall. r. Lapid. percarum. Ebor. & C C. ſolut. cum ſp. ☊lis & demum ſp. vini circulat.

SECTIO XVI.

De Magiſteriis.

I. Magiſterium Epilepticum D. D. I. M.

℞. Ungul. alcis.
cranii humani violentâ morte defuncti.
cornu alcis.
C C. ana ℥j.
ſmaragd. or. ver. ℥ß.
unicornu veri ʒij.

pulveriſ. affunde Menſtruum ex ☽le & ☉ pptum ſ. q. ſolve & ſolutum ♎ta ſp. ☉oli, poſtmodum ♎tatum edulcora, & adde

Magiſterii ſuccini ℥j.

II. Magiſterium Cordiale D. D. I. M.

℞. Margarit. or. ppt. ℥ß.
corall. r.
Lapid. percar. ana ℥j.
raſur. ebor.
C C. ana ʒvj. Pulveriſat.

cum dicto menſtruo ſolve, & ſp. ☉oli ♎ta tandem edulcora.

N. Ex hiſce duobus præparatur ſpecificum Cephalicum D. D. I. M. cum fecul. radic. pœon. addit. Cinnabar. ♂nii in juſtâ doſi.

III. Magisterium Cordiale D. D. G. M.

Rec. Margarit. vel Corall. r. pulverisat. ſ. q.

Affunde ſucci citri depurati & cum ſp. ſalis rectificat. acuat. q. ſ. ad ſolutionem : ſolutum cum ▽ f. ▽ta & edulcora, ſiccato adde Ambræ gryſ. ſolut. in ol. d. roſar.

Doſ. à ℈ß. ad ℈j. in convenienti vehiculo.

IV. Magisterium Cordiale D. D. K.

Rec. Matris perlar. Margarit. ppt. Corall. r. ppt. ocul. ♋ ppt. Dentis equi marini ana q. ſ. ſolve cum ✠ ſ. q. ſolutum ▽ta cum ſp. ⊕oli & poſtmodum edulcora.

Doſis à ℈j. ad ʒß.

N. Cùm ſp. ⊕ elegantiſſima etiam juxta Cl. Zvvelfer. præſcriptum conficiuntur magiſteria, quem conſule in Append. ad P. A.

SECTIO XVII.

De Morſulis & Rotulis.

I. Morſuli Caput confortantes.

Rec. cardamom. cubebar. cinamom. el. caryophyll. an. ʒiij.

macis ʒj. Nuc. Moſchat. num. j. cortic. citri condit. inciſ. ʒij.

fl. anthos. betonic. lavendul. borragin. tunic. ana p. ij.

Pinear. piſtac. ana inciſ. ʒiij. Nuc. indic. condit. inciſ. num. j.

confect. alkerm. cum ſacchar. ſ. q. ſolut. in aq. lil. convall. ſ. q. f. ſ. a. Morſuli.

II. Morſuli Anti-Phthiſici D. D. C.

Rec. amygdal. dulc. mundat. ʒj.
Sem. 4. fr. major. excorticat. ʒvj.
Papav. alb. ʒij.
Urtic. R.
bombac. ana ℈iv.

terantur in mortario lapideo affunde ▽æ Pulmonar. ſ. q. ſ. Emulſio, cum quâ diſſolve ſacchari albi ʒvij.
roſat. tabul. ʒv.
violar. tabul. ʒiij.

ſpec. Elect. reſumptiv. rec. ℈ivß.
Diatrag. fr. ℈ij.
Diarrhod. Abb.
Diatr. ſantal. ana ʒß
Solut. Margarit. Or.
Corall. ana gutt. xx.
Extract. liquirit. ℈j.
Lact. ♃ris ʒj.
Pulmon. vulpis pt. ʒij.

Inciſa Miſce ad △nem blandum, inſtilla in fine extrà △nem ol. d. aniſi Cinamom. ana gutt. v. f. confectio in Morſulis ponderantibus ʒij.

N. Pro divitibus addi poteſt ambræ Moſchi ana ℈ß.

III. Morſuli de Citro.

Rec. ſolut. perlar. Or. ʒij. diſſolve cum ſ. q. Succi Citri recent. ad formam pulticulæ.

Cortic. Citri condit. inciſ. ʒiij. & ſuprà △nem in patellâ ſolve Sacchari alb. ʒiv. cum ſucco Citri f. Morſuli ponderantes ʒij.

IV. Morſuli Confortantes.

Rec. Carnis Citri condit.
Nuc. indic. condit.
Pyror. Moſchatell. condit.
Cinosbat. condit. ana ʒij.
cinamom. inciſ. ℈ij.
Amygdal. dulc. excortic. Pinear. excortic. piſtac. excorticat. ana ʒß.
Sacchar. Canar. in aq. cinamom. & roſar. ſolut. ʒvj. f. ſ. a. Morſuli.

Pro divitibus addi poteſt Confect. alkerm. ʒj.

V. Morſuli ♀ nerem ſtimulantes.

Rec. Electuar. diaſatyr. ʒj.
radic. eryng. condit. inciſ. ʒvj.
pinear. excorticat. inciſ.
amygdal. dulc. excortic. & inciſ. ana ʒiij.
ſpec. aromatic. roſat.
diarrhod. A. ana ʒß.
ambræ gryſ.
zibeth. opt. ana gr. iv. Sacchar. in aq. Cinamom. ſolut. ʒvj. f. ſ. a. Morſuli.

VI. Rotulæ Caput confortantes. D. F. H.

Rec. Extract. calam. aromatic.
rutæ ana ℈j.
ol. d. rutæ.
ſuccin. ana ℈ß.
Sacchar. alb. ſolut. in aq. rut. ſ. q. ʒiv. f. Rotulæ.

In præſervatione apoplexiæ, epilepſiæ, vertiginis &c.

VII. Rotulæ in præſervatione & ipſo paroxyſmo etiam Melancholicæ Hypochondriacæ.

Rec. ſpec. diambr. roſat. novell. ana ʒj.
Margarit. ppt. Or. ʒß.
ſmarag. Or. ppt. ℈j.
ambræ gryſ. gr. iij.
ol. d. carui gutt. iv.
Sacchari ſolut. in ▽â card. b. ʒiij. f. Confectio in Rotulis.

VIII. Rotulæ in tuſſi inveteratâ ex causâ frigidâ.

Rec. fl. ♃ris ſ.
Terebinthin. coct. ut pulveriſari queat. ana ʒß.
pulver. myrrh. el.
Sem. angelic. ana ʒß.
Succ. liquirit. ʒiß.
Sacchar. opt. penid. ana ʒij. cum infuſ. gummi tragac. fact. ex aq. tuſſilagin. f. Trochiſci irrorat. ol. d. aniſi gutt. xiij. ☉.

Huſte-Küchlein.

IX. Aliæ.

Rec. Sacchar. albiſſ. ʒviij. ſolve in ▽ roſ. ſ. q. ℔q. ad conſiſtentiam debitam, cui ab △ne remoto injice reſin. ſtyrac.

Maſtich.

Mastich. el. ana ʒß.
quibus liquatis adde spec. diair. ʒij.
pulv. radic. ireos. ʒj.
croci gr. viij.
ol. d. anisi gutt. iv.
Cinamom. gutt. j.
Caryophyll.
Macis ana gutt. v. f. Rotulæ.

X. *Aliæ.*

Rec. spec. diair. f. ʒß.
Extr. scabios. veronic. ana ϑij.
ol. d. anisi gutt. viij.
terebinthin. gutt. vj.
cum Sacchar. albiss. in aq. Looh. san. solut. ℥ij. f. Rotulæ.

XI. *Rotulæ Purgantes ex succo berberum.*

Rec. resin. Scammon. ϑiiß. cremor. ℞tari ϑiv. Sacchar. alb. pulv. ℥iv. coq. s. a. in succo berberum & f. Tabellæ.

N. Saccharum albissimum pulverisatum & parumper Δne leni exsiccatum paulatim infusum in succum berberum excipe, tantumque imbibe, dum benè dissolutum appareat, statim supra Δnem lentum continuò spatulâ commovendo si calefiat, ut circumquaque bullæ appareant, dissolutumque saccharum spatulæ adhæreat, ab Δne remove, ac illi Scammonium ac ℞ alcohol Sacchari ʒß. prius commisti injice. M. ac tabulæ latæ marmoreæ vel ligneæ, ut in Rotulas abeat, injice.

XII. *Rotulæ Confortantes D. M. G.*

Rec. Confect. alkerm. ʒß.
Margarit. Or. trochisc. ϑj.
ambræ gryf. ϑj.
Mosch. opt. ϑß.
Sacchar. albiss. in aq. ros. fragrantiss. solut. ℥viij. f. s. a. Rotulæ.

SECTIO XVIII.

De Oleis Destillatis.

I. *Oleum Anti-Podagricum D. Ch.*

Rec. rasur. Ligni Guajac. Chinæ. Sassafras, ana ℔j. ℞tilla per retortam optimè lutatam liquorem, oleum Spiritu & phlegmate imprægnatum & in recipiente capaci collectum, semel atque iterum per cucurbitam rectifica. Quater rectificatum liquorem, phlegmate per destillationem simplicem remoto, separa, & in distinctis recipientibus collige, tam Spiritum, quàm oleum. Spiritum, phlegmate leni destillatione in cinere abstracto, ad usum benè munitum & tanquam arcanum in multis affectibus summâ cum utilitate applicandum reserva. Oleum indiget vicissim diligenti rectificatione, quæ fit per cucurbitam in MB. Facta rectificatione ol. in cucurbitâ, remanet fuliginosa materia indurata & instar speculi recipiens objecta visibilia, nisi hoc fiat, olei rectificatio non ritè facta est: sed denuò repetenda in cinere & tandiu continuanda, donec materia remanens in cucurbitâ indurescat, & speculi instar sit pellucida & apta ad recipiendam quamvis formam visibilem. Hoc modo rectificatum oleum collige in cucurbitâ vitreâ & ℥v. adde Laudani opiati ℥ij. ʒij. olei Ligni guajaci ℥iij. ol. d. succini albi rectific. ℥vj.

Stent in digestione per menses duos in loco calido vel Sole meridiano, posteà destilla in ∴ per 24 & Oleum Nigrum anti-podagricum, quo locus dolens inungendus ante fornacem, subitò penetrat & dolorem sistit.

Spiritum suprà dictum in ▽ card. b. scabios. Pimpinell. ana s. q. ad gutt. xij. tempore curationis propines.

Tempore autem præservationis una atque altera gutta semel in septimanâ in hausto vini assumat cubitum iturus, cui subjungat olei inunctionem parcâ manu.

II. *Oleum Saponis.*

Rec. spirit. vini ardent. saponis opt. trit. ana. impone retortæ & ℞la lento Δne, urge sub finem Δnem, ut materia egredi possit, ol. subruffum innatabit ▽æ viridi ab ea separandum, & rectificandum.

Usus & Vires. Illitum antiquas sanat convulsiones, contusiones, tineam, ulcera maligna, cephaleam, si temporibus illinatur.

III. *Oleum Carminativum.*

Rec. ol. d. succin. alb.
aurant.
chamomill. an. ʒij.
cymini.
anisi.
corni. ana ʒiß.
anethi ʒj.
M. & ad usum reserva.

Vires. In omni flatulenta affectione colica, hysterica, &c. notabilis est effectus. Dosis est à gutt. iij. ad iv. vel v.

IV. *Oleum Nephriticum.*

Rec. ol. d. juniperi. Succini alb. rectif. ana ʒiß.
Terebinthin. ʒj.
Sal. ℞tari albiss.
fermenti panis ana ʒß.
Sal. commun. ʒvj.
Aq. petroselin.
heder. terr. ana ℔ij.
destilla per ⁂, separa oleum & pro usu reserva. Dosis est à gutt. v. ad vj in vehiculo appropriato.

V. *Oleum ad defluxiones externum.*

Rec. gummi galban. carann. ana ʒß.
Opii Th. ana ʒvj.
ol. hyosciam. Laurin. ana ʒiij.
saponis venet. ℔iß.
destilla per retortam. Rectifica unà cum ▽a per ⁂ ex arena, & separa oleum.

Usus & Vires. Externè inunctum lenit dolores à defluxionibus ortos.

SECTIO XIX.

De Oleis per infusionem & coctionem paratis.

I. Oleum Antepilepticum probatissimum.

Rec. radic. aristoloch. long. rec. & optim. mundat. ℥j.
Castorei. Euphorbii. ana ʒj.
ol. olivar. ℥iij. vel ℥iv. circiter.

Radix aristoloch. incis. prius cum oleo olivarum coq. & demum reliqua addenda sunt ingredientia invicem mixta tecta operculo coquenda & demum per linteum colanda.

N. Oleum hoc in insultu Epileptico & singulis lunæ quadratutis spinæ dorsi à nucha incipiendo usque ad coxendicem inunctum mira præstat, in ipso paroxysmo & extra paroxysmum, manè ac vesperi ex comm. amici.

II. Oleum Vulnerarium D. à C.

Rec. Myrrhæ el. ℥j.
thuris Mascul. ʒß.
ol. d. terebin. ℔ij.

lento △ne ferveant in vase fictili vitreato, tum remove ab △ne, & paulò post adde pulver. Myrrh. & thuris, cavendo ne faciem comburas, quapropter citò cooperiatur, posteà iterum parum ferveat.

Vires. Valet ad omnia vulnera & ulcera præcipuè in partibus nervosis.

III. Oleum admirandi effectus in Pleuritide & quovis dolore cujuscunque partis.

Rec. fl. cyclaminis q. v. mundentur à pediculis.

olei olivarum optim. ad eminent. duorum digitorum, bulliant in olla vitreata △ne lentissimo, posteà exprime, & in hoc oleo expresso infunde denuò tantundem florum prædictorum & insolentur per mensem, postmodum cola & pro usu serva.

SECTIO XX.

De Pilulis.

I. Pilulæ in Catarrhis ex causa frigida.

Rec. Ladani depurati ʒj.
Nuc. Moschat. ʒß.
Cardamom. ϑß.
Mastich. gr. viij.
Olibani gr. vj.
resin. Scammon. gr. viij.
Moschi opt. gr. iv.
ambræ gr. viij.
ol. d. Cinamom. gutt. vj.
Citri gutt. v.

M. f. ex his Pilulæ cum ▽ lil. convall. ad magnitudin. pisorum.

Usus ad noctem sub horam somni 3 vel 4 num. Manè 6 quatuor horis ante prandium.

II. Aliæ in Catarrhis.

Rec. Ladan. depurat. ʒiß.
Mass. pilul. Mastichin. ʒß.
Nuc. Moschat. ϑj.
Cardamom. ϑß.
Moschi gr. iij.
Ambræ gr. vj.
resin. gialapp. gr. xij.

M. f. ex his Pilulæ ad magnitud. pisor. Dos. num. vij. vel ix. manè jejuno stomacho deglutiendæ.

III. Pilulæ in Epilepticis insultibus ad præservationem D. F. H.

Rec. Ladan. depurat. ʒj.
Extract. MP. Cochiar. ϑj.
Succin. alb. ppt. ϑß.
Sal. volatil. succin.
sanguin. hum. an. gr. xii.
resin. gialapp. ϑj.
Moschi gr. v.
Ambræ gr. vij.

M. f. Pilul. cum ▽ fl. tiliæ s. q. instar pisor. Dos. num. vij. ad ϑß. Manè & vesperi ante lecti introitum.

IV. Pilulæ in Malo Hypochondriaco.

Rec. Aloës rosat. ʒj.
Trag. stomachal. ʒß.
spec. diarrhod. ϑß.
resin. gialapp. ϑj.
Limaturæ ♂tis ʒiß.
Cinamom. ʒß.
Syrup. capillor. ♀ s. q.

M. f. Massa dividatur in xvi. partes æquales & ex qualibet parte formentur Pilulæ num. xi. Et fient præparatæ CLXXVI. intrà octiduum absumendæ singulo die num. XXII. Manè undecim, & horis pomeridianis itidem undecim.

N. Si malum nondū inveteratum fuerit, sumi possunt semel vel bis. Aliàs per quatuordecim dies & ultrà illarum usus est continuandus, subducunt leniter cum *copia* absque ullis ventris torminibus. Illarum usus, non impedit negotia vel domestica, vel politica. Potus etiam non nocet. Vitiosorum humorum copia alvi multiplicat beneficium, & vice versâ communic. ab Amico.

V. Aliæ in Malo hypochondriaco.

Rec. succi absint. nostrat. ℔ij.
in quibus dissolve Aloes succoterin. ℔j. & leni calore ad siccitatem iterum inspissa, addendo pulv. ros. r. ʒij.
Mastich. Myrrh. oliban. succin. alb. Croc. A. bacc. laur. excorticat. ana ℥ß.
resin. gialapp. ℥j.
extract. Ellebor. nigr. ℥ij. M. c. Elixir. Propr. s. ȝ.

f. Massa, ex qua formentur Pilulæ pisorum magnitudine, quarum dosis num. vij. vel ix. trihorio à cœna.

VI. Aliæ Hypochondriacæ.

Rec. MP. Tartar. Marocostin.
Extr. fol. Senn. A.
diacatholic. ana ʒß.
Sal. succini volatil. gr. iij.
ol. d. Macis gutt. vj.

form.

form. Pilul. gr. j. pondere, insperg. pulv. ros. rubr.
S. Pillen auf etliche mahl.
N. Dos. num. xv. singulis mensibus post novilunium.

VII. Pilulæ Polychrestæ D. E.

Rec. Aloës Socotorin. ℥j.
Myrrh. el. ℥vj.
Croc. Or. ʒj.
Mithridat. ʒvj.
Pulveris. minutissimè misce in mortario cum Mithridat.
F. Pilulæ instar pisor. minimorum.
Dos. num. vij. horâ unâ & circiter ante cœnam. Insequente die leniter alvum subducunt & ventriculo ac intestinis adnatas sordes abstergunt, putredini resistunt, omnemque acorem in sanguine tollunt, unde in febribus cujuscunque generis conveniunt.

VIII. Pilulæ Hysterica.

Rec. fermenti narcotic. cum succ. c. ℥ß.
Extr. radic. valerian. ℥ij.
Croci ℥ß.
ol. d. succini. ʒß.
pulv. succin. alb.
Myrrh. r. ana q. s.
M. f. Pilul. instar pisorum.
Dos. à gr. vij. ad ʒß. in vehiculo appropriato.

SECTIO XXI.

De Potionibus & Mixturis.

I. Potio alterans & confortans in Apoplexiæ initio. D. C.

Rec. ▽ roriſmarin. primul. veris. lil. convall. c. vin. ana ℥ß.
apoplectic. Lang. Syrup. de stœchad. ana ʒvj.
Confect. alkerm. ʒß.
Spirit. ceras. n. ʒiß.
Succini ʒß.
Tinctur. fl. tunic. ʒij.
Arcan. Vitriol. gutt. viij. M.
S. Stärck-Tranckleln.

II. Potio confortans in Epilepsiâ.

Rec. Spirit. lil. convall. ℥iij.
fl. tiliæ ℥j.
Aq. Cinamom. ʒiij.
confect. alkermes ʒj.
Syrup. ceras. cum fl. tunic. ℥ß. M.
Dosis cochl. j. vel ij.

III. Alia.

Rec. aq. lil. convall. c. vin.
salv.
roriſmarin. ana ℥j.
Confect. alkerm. ʒij.
Magister. cranii hum. ʒß.
perlar. Or. gr. viij.
Spir. ceras. nurn. ʒj.
Syr. de canellâ ℥j. M.
S. Stärck-Tranck.

Dos. cochl. j. vel ij.

IV. Alia pro unâ dosi.

Rec. ▽ apoplectic. ℥ij.
spirit. lil. convall. ʒij.
specif. cephalic. ʒß.
spec. diambr. gr. viij.
Syr. fl. stœch. A. ℥ß.
S. Stärck-Tranck.

V. Potio Anti-pleuritica.

Rec. Aq. fl. papav. rh.
Card. b. ana ℥iß.
aq. fl. acaciæ.
acetos. ana ℥j.
Syr. fl. papav. rh.
Card. b. ana ʒvj.
de jujub. ℥ß.
rasur. minut. priapi cervi
Ocul. ☌ ppt. ana ʒj.
sang. hirci s. ʒij.
Dentis apri pp. ana ʒß.
Tinctur. fl. papav. rh. ℥ß.
M.
Dos. cochl. ij. vel iij.

VI. Mixturæ Cordiales Confortantes.

Rec. Aq. Cordial. ℥ß.
Cinamom. ʒij.
Roob. Rib. Berber. ana ʒiij.
Confect. alkerm. ʒß.
Ess. ambræ
spirit. lil. convall.
fl. tiliæ ana ʒj.
☉ol. rectific. gutt. v.
specific. anodyni ʒß.
M. pro unâ dosi circà horam vespertinam.

VII. Alia.

Rec. Aq. Cordial. ℥ij.
betonic. ℥j.
spirit. lil. convall.
fl. tiliæ.
ros. fr.
cinamom. ana ℥ß.
confect. alkerm. ʒj.
Syrup. Ceras. cum fl. tunic. ℥iß.
Ess. ambræ ʒj. M. pro 4 dosibus.

VIII. Alia.

Rec. Aq. Cordial. ℥iij.
fl. borrag
bugloss. ana ʒvj.
Pulp. Citri inter. ℥iß.
Cortic. citri rec. incis. ʒvj.
Ess. ambræ
sp. lil. convall.
ros. ana ʒj.
Roob. Rib.
Berber. ana ʒiij.
Sacchar. Candi q. s. M. pro aliquot dosibus.

IX. Alia.

Rec. Syrup. fl. papav. rh.
ceraſ. n.
cum fl. tunic. ana ℥j.
Aq. fl. borragin.
calendul. ana ℥j.
roſ. fr. ℥ß.
ſpirit. roſ. r.
rub. id. ana ℈ij.
Eſſ. ambræ ℥iß.
Magiſter. Cordial. ℥j.
M. doſ. ij. vel iij. cochl.

X. Mixtura Stomachica in Vomitu bilioſo. D. B. O.

Rec. Vini granator. ℥ij.
cydonior. ℥iß.
Myv. cydon. ℥vj.
Syrup. fl. tunic. ℥ij.
M. doſ. coch. ij. iij. &c.

XI. Alia in vomitu bilioſo.

Rec. Syrup. de agreſtâ.
ribium ana ℥j.
▽ acetoſ. ℥iijß.
roſar. ℥ß.
ſp. ☉-ol. ♂tis cum tinctur. roſar. r. ſ. q. M.

XII. Mixtura in diarrhœâ.

Rec. Syr. de ſucc. cydon.
granator. ana ℥iß.
de ſucco ribium ℥j.
Extract. liquid. abſinth. ℥ß.
tormentill. inſpiſſ. ℈ ij.
M. doſ. cochl. j. per vices.

XIII. Mixtura contrà colicam D. I. M.

Rec. Aq. zedoar. c. v. ℥ij.
Syr. Cortic. aurant. ℥ß.
inteſtin. Lupi exſiccat. & pulveriſ. ℥j. M. f. Potio.

XIV. Alia.

Rec. ▽ carminativ. Dorncrel. ℥j.
ſpirit. anticolic. ℥ß.
ſyrup. cortic. aurant. ℥iij. M. pro unâ doſi.

XV. Mixtura Antinephritica D. I. M.

Rec. Aq. Saxifrag. alkekeng.
fragor. Nucl. perſic. ana ℥iß.
ocul. ♋ ppt. ℥j. Lapid. nephritic. ℥ß.
Syrup. alth. Fernelii. ℥ij.
M. f. Pro aliquot doſibus.

XVI. Alia.

Rec. aq. alkekeng. virg. aureæ ana ℥ß.
Magiſter. Nephritic. ℥ß.
ſyrup. fragor. ℥iij. M. pro unâ doſi.

XVII. Potio ad hyſtericas Paſſiones.

Rec. Matricar. M ij. Sem. fœnicul. ℈iiß.
Caſtor. ℥ß.
bacc. juniperi ℥ij.
vini albi ℔ ß.
coq. in ollâ benè perlutatâ per bihorium, Colaturæ add. de raſur. argenti puri parum.
Offeratur in ipſo paroxyſmo, & ne nauſeam creet, aromatiſetur pauxillo ▽ Cinamomi.

XVIII. Alia ad eundem Affectum.

Rec. Aq. Matricar. artemiſ. ana ℥ij.
Cinamom. ℥ij.
fecul. bryon. ℥j.
Eſſ. Caſtor. ℥ß.
Ambræ gr. ij.
eleoſacchar. ſuccin. ℈j.
M. pro duabus doſibus.

SECTIO XXII.

De Pomis Ambræ.

I. Pomum Ambræ.

Rec. Lign. Rhod. ℥ß. Santal. Citrin. ℥iß. Cortic. citri ℈ij. Croci. or. ℥ß. fl. Meliſſ. roſ. r. ana ℈j. gummi benzoi Ladani ana ℥j. ſtyrac. calamit. ℈iv. gall. Moſchat. alyp. Moſchat. ana gr. x. Ambræ gryſ. gr. vj. Moſch. gr. viij. c. ſ. q. Mucilagin. Tragac. infuſ. in ▽ roſar. f. Maſſa.

II. Aliud.

Rec. Balſam. de Peru ℈j.
Liquidambr. ℈ii. gr. v.
ſtyrac. calam. ppt. ℈ii.
Tacamahac. ſolut. in vino Malvatic. ℥i.
ol. Nuc. Moſchat. expr. ℈ii. gr. v.
Maſtich. gutt. v.
Ambræ gr. v.
Moſchi gr. iii. f. Maſſa.

SECTIO XXIII.

De Pulveribus.

I. Pulvis ant-Epilepticus D. C. M.

Rec. Cinnabar. ☿ nii optim. rectific. Nativ. ungaric. vel Armen. ana ℥ß.
ſmaragd. Or. ppt.
CC. ſ. △
Cornu Alcis ſ. △
Viſci corylin. ana ℥i.
M. doſis à ℈i. ad ℥i.

II. Alius Epilepticus D. F. H.

Rec. Pulv. Marchion. ℥ii.
Oſſ. de corde cervi ℥iß.
unicornu veri ℥i.
cinnabar. ☿ nii rectif. Nativ. ana ℥i.
M. f. Pulvis.
Doſ. à ℈i. ad ℥i.

III. Alius

III. Alius Epilepticus I.R.

Rec. Cinnabar. nativ. ℥ j.
unicornu veri ʒ j.
CC. uſt. & ppt. ʒ ij.
viſci quern. in ♀ decerpti ʒij.
Terræ ſigillat. ver. ʒiij.
Magiſter. perlar.
Corall. ana ʒß.
Cinamom. el. ℈j.
M. doſ. à ℈ß. ad ʒß.

IV. Alius Epilepticus P.H.D.

Rec. Cranii humani ſ. △ calcin.
Cornu alcis ſ. △.
Cryſtall. ppt.
ſmaragd. Or. ppt. ana gr. vj.
℥nii diaphor. ℈j.
Magiſter. CC.
ſuccini.
Corall. r.
perlar. Or. ana ℈ß.
Sal. ſuccin. volatil.
cranii human. volatil. ana gr.ij.
fecul. radic. pœon. ʒß. M.
Doſ. à ℈ß. ad ʒß.

V. Pulvis Antiphtiſicus D.G.R.

Rec. rad. ireos. Fl.
Scorzoner. ana ʒj.
Sem. 4. fr. major. excortic.
papav. alb. ana ʒjß.
Portulac.
Malv.
alth.
Citri
cydon. ana ʒj.
Amyli
gummi A.
Tragacanth. ana ℈ij.
Terr. ſigillat. ʒij.
Boli Armen.
Succi hypocyſt. ana ʒj.
Pulmon. vulp. ppt. ʒjß.
Pulveriſat. adde Sacchar.
alb. ℥iij.
candi ℥j.
ol. d. aniſi ℈j.
Spec. diarrhod. Abb. ʒj.
M.

VI. Alius Antiphtiſicus D.D.E.

Rec. Viſci pyrorum.
fol. Salviæ. ana ℥j.
pulmonar.
veronic.
fl. farfar. ana ℥ß.
Pulmon. Lupi ppt.
enulæ. ana ʒij.
Sacchar. candi albiſſ. ℥ij.
M. f. Pulvis. Doſis ʒj. ad menſem unum.
N. Vis & baſis rei conſiſtit in viſco pyrorum.

VII. Alius Anthiphthiſicus D.E.L.

Rec. Pinear. ʒj.
Piſtac.
amygdal. dulc. ana ʒß.
Sem. 4. fr. major. ana ℈iv.
cydonior. Malv. Lactuc. portulac. Endiv. ana ℈ijß.
gummi Arabic.
Tragacanth. ana ℈j. gr. v.
Spodii ppt.
Margarit. Or. ppt. ana gr. xiv.
CC. ppt. Corall. r. ppt. ana gr. vij.
Limatur. chalyb. ppt. gr. v.
Succi liquirit. ℈ij.
Pulmon. vulp. ppt. ℈ij.
ſpec. diatragac. fr.
Diatr. Santal.
Diapenid.
Elect. reſumptiv. ana ℈ij.
Diamargarit. fr.
Diarrhod. Abb. ana ℈ß.
Sacchar. Penid.
alb. ana ℥iij. M.
Doſ. à ʒß. ad ʒj. ʒij. ʒiij.

VIII. Pulvis ad Hæmoptyſin.

Rec. radic. liquirit. conſolid. maj. alth. ana ʒiij.
Sem. 4. fr. maj. excortic. non rancid.
hyoſcyam. ana ʒj.
fol. equiſet. ſicc. ʒß.
gummi Arabic.
tragacanth.
Sarcocoll.
thuris ana ℈ij.
Boli Armen.
ocul. ♋ ppt. ana ʒj.
Succi liquirit. ʒij. M.
f. Pulvis Doſ. eſt à ʒß. ad ʒj. vel ʒiß.

IX. Pulvis Pectoralis balſamicus D.G.R.

Rec. Balſami ♃ris cum ol. d. fœnicul. ʒiij.
Sacchar. cand. alb. ℔ j.
M. ſuprà △nem leniter, add. ol. d. aniſi ℈ij. incorporentur omnia.

X. Alius Pectoralis balſamicus D.V.S.

Rec. balſam. ♃ cum ol. d. juniperi ʒiij.
ſpec. diatragac. fr. ʒij.
fl. ♃ris cum Myrrh. & aloë ♎at. ʒj.
ol. d. aniſi ʒj. Sacchar. candi. ℔j. M. f. Pulvis.

XI. Pulvis anti-Pleuriticus. D.D.B.

Rec. raſur. dentis apri ℥ß.
radic. bardanæ
Semin. Cardui Mariæ
Lign. viſci quern. ana ʒij.
fl. papav. rh. ʒß.
thuris el. ʒj.
ocul. ♋. ppt. ʒjß.
Lapid. Percar. ℈ij.
croci or. ℈ß.
Sal. Card. b. ʒj.
M. f. Pulvis. Doſ. à ʒß ad ʒj.

XII. Alius Anti-pleuriticus D.D.S.

Rec. raſur. dentis apri ʒiijß.
viſci quercin.
radic. Bardan. ana ʒjß.
M. f. Pulvis. doſ. à ʒß. ad ʒj.

XIII. Alius Anti-pleuriticus Ejuſd.

Rec. ocul. Lucii piſcis recent. exempt. & torrefact.
♋ ppt.

℈ ppt. ana ʒj.
Mandibul. Lucii pisc.
rasur. dent. apri ana ʒii.
Lapid. percar. ppt.
talorum Leporis
Semin. Card. Matiæ.
Artemis. rubr. ana ʒi.
M. F. Pulvis subtilissimus.
Dos. à ʒß. ad ʒi.

XIV. Pulvis probatissimus ad Cordis palpitationem D. G. M.

Rec. Ebor. ppt. ʒß.
Corall. r. ppt. ʒi.
Margarit. Occid. ppt. ℈ß.
ol. d. rec. Citri gutt. x. M.
Dosis, quantum singulo mane in brodio calido tribus cultelli cuspidibus sumi potest.

XV. Pulvis Cordialis in Saxonicis & Brandenburgicis Officinis Auticis usitatus.

Rec. Hyacinth. ppt.
Margarit. Or. ppt.
Corall. r. ppt.
CC. ppt.
Terr. sigillat. ana ʒvi.
Sapphir. Or. ppt. ʒii.
Smaragd. Or. ppt.
Succini alb.
Unicorn. marin. ver. ana ʒi.
Oss. de Corde Cervi
Ocul. ℈ ppt.
Lapid. percar. ppt.
talor. leporis.
Oculi luciorum ana ʒi.
zedoariæ (si placet) ʒi.
fol. ☉ num. xv. M. f. pulvis subtilissimus.
Dos. à ℈ß. ℈i. ad ʒß. vel ultrà.

XVI. Alius Cordialis D. D. B. B.

Rec. Margarit. Or. ppt. ʒj.
CC. ust. & ppt. ʒvj.
Oss. de Corde Cervi num. xv.
Santali Citrin. ℈v.
Lapid. Smaragd. Or.
rubini.
granator. ana ℈j.
M. f. Pulvis subtilissimus.
Dos. à ℈j. ad ʒj.

XVII. Pulvis Cordialis Bezoardicus D. D. S.

Rec. CC. s. ∆ ppt. ʒiß.
Terræ sigillat. strig.
Ocul. ℈ ppt.
Boli Armen.
radic. tormentill.
Succini ppt.
Margarit. Or. ppt.
Corall. r. ppt. ana ℈j.
Oss. de Cord. Cervi ℈ß.
Smaragd. Or. ppt.
Sapphir. ppt.
Lapid. Bezoar. Or. ana ℈j.
M. f. Pulvis. Dos. ℈j. vel ʒß.

XVIII. Alius Bezoardicus D. G. R.

Rec. CC. s. ∆ ppt. ʒiß.
Ocul. ℈. ppt.
Terr. sigillat.
Succin. alb. ppt.
Margarit. Or. ppt.
Corall. r. ppt. ana ℈j.
Oss. de Corde cervi.
smaragd. Or. ppt.
hyacinth. ppt.
sapphir. ppt. ana ℈ß.
lapid. bezoar. Or. ℈j.
M. f. Pulvis.

XIX. Alius Bezoardicus Ejusdem.

Rec. CC. ust. & ppt. ʒij.
Oss. de Corde cervi num. ij.
Bezoardic. mineral. ʒß.
chrysolit. ppt.
hyacynt. ppt.
smaragd. Or. ppt.
rubin. ppt. ana ℈j.
Ocul. ℈ ppt.
Corall. r. ppt.
Margarit. Or. ppt. ana ʒß.
Succin. alb. ppt. ʒj.
Terr. sigillat. ʒij.
lapid. bezoar. Or. ℈ß.
fol. ☉ num. v. M. f. Pulvis.

XX. Alius Bezoardicus D. Ch.

Rec. ♄ nii diaphoretic. sexies cum ⊕ crudo in ☿ calcinat.
albiss. ʒj.
magister. corall. r. ʒij.
margarit. Or. ʒj.
CC. s. ∆ ʒiiß.
unicornu veri ʒß.
rasur. Eboris ʒiß.
M. f. pulvis subtilis. Dos. à gr. vj. ℈ß. ad ʒß.
Vires & usus. Est medicamentum tutum, jucundum ac utile in affectibus tam malignis, quàm aliis fœdarem indicantibus, summè calidis, in quibus tutò alexipharmaca calida, ut Theriaca, Mithridatium &c. exhiberi non possunt. Cum primis in peste exhiberi potest cum Theriac. ℈j. vel cum Lapid. bezoar. gr. vj. vel cum terrâ sigillat. str. vel bolo Armen. ʒß. vel sine his simpliciter. In febre cephalicâ, ungaricâ, petechiali, variolis, Morbillis, Lue ♀ nereâ, elephantiasi, ascite, tympanitide, tumoribus particularibus aliis brachiorum, pedum, maxillæ, femorum, scapulæ, erysipelate, destillationibus jam dicta membra obsidentibus, imò in omnibus vitiis p. n. quæ per sudorem discussionem & medelam requirunt, optatissimum. Ex comm. D. D. E.

XXI. Alius Bezoardicus D. F. H.

Rec. Cornu alcis s. ∆.
CC. s. ∆. ana ʒj.
Ebor. s. ∆ ʒij.
Magister. Spinar. viperar. ℈v.
Dent. equi marini. Ocul. ℈.
Matr. perlar. ana ʒiß.
bezoard. ☉lar.
♂tialis. ana ʒß.
Oss. de Cord. Cerv. ℈ij.
Cinnabar. ♄ nii rectific.
Nativ. Armen. ana ʒij.
fol. ☉ num. v.
M. f. Pulvis, adsperge Spirit. bacc. sambuc. q. f.
Dos. est à ℈ß. ℈j. ʒß. ad ʒj. in appropriato vehiculo.

XXII. Pulvis

M. f. Pulvis, adſperge Spirit. bacc ſambuc. q. ſ.
Doſ. eſt à ℈ß. ℈j. 3ß. ad 3j. in appropriato vehiculo.

XXII. Pulvis Alexiterius Viperinus.

Rec. Linguar. viperin. num. IX.
Cordium earundem num. IX.
annulorum ex ſpina nonum quemque in ordine incipiendo à primo, qui eſt ad caput: exſiccata redigantur in pulverem; adde
Lapid. bezoar. Or. ad pondus omnium.
Miſce & ſubjunge Oſſ. de corde cervi.
unicorn. ver. ana ℈j. Terr. ſigillat.
Nuc. vomic. ℈ß. Spodii ppt. ana gr. vj.
Caſſ. Lign. gr. iij. Xyloaloës gr. IV.
Boli Armen.
M. f. Pulvis ſubtiliſſ. Doſ. à ℈ß. ℈j. ad 3ß.

XXIII. Pulvis Antifebrilis A. G.

Rec. Sal. Card. b.
Centaur. min. ♁-lat. ana 3j.
Tinctur. ſicc. ☿nii 3iß. M. f. Pulvis.
Doſ. à ℈ß. ℈j. ad 3ß. in ▽ card. b. antè paroxyſmum.

XXIV. Alius Febrilis D. D. S.

Rec. ☽ fixi 3ß.
fl. ✻ 3j.
fl. ♃ris 3iij.
Santal. r. 3j.
M. f. Pulvis.
Doſ. à 3ß. ad 3j.

XXV. Pulvis Dyſentericus D. F. H.

Rec. Croci martis adſtr. 3j. C C. uſt. & ppt. 3ß.
radic. biſtort. tormentill. ana 3ij.
cinnamom. el. ℈j.
Sacchar. ♄ turni. ℈ij. M. f. Pulvis.
Doſ. ℈j. ad 3ß.

XXVI. Alius Dyſentericus Ejuſdem.

Rec. pulver. prædicti 3j.
Vnicorn. foſſil.
raſur. dent. equi marin. ana 3ij.
bezoardic. Martial. 3iij.
☿nii calcinat. cum raſur. CC. 3iij.
cruoris leporis in Martio per canes venaticos interempti 3ij.
Cord. & Epat. ſerpentum. num. iij.
rad. rubr. ſanicul. alpin. 3iß.
M. f. Pulvis cujus Doſ. eſt à ℈ß. ad ℈j. 3ß. ad 3j.

XXVII. Alius Dyſentericus.

Rec. ſummitat. tenell. quercus 3iij.
Terræ ſigillat. ſtr.
boli Armen.
radic. biſtort. ana 3j.
Nuc. Moſchat.
raſur. dent. equi marin.
Corall. r. ppt.
Lapid. hæmatit. ana 3ß.
M. f. Pulvis, Doſ. à ℈j. ad 3ß. vel 3j.

XXVIII. Pulvis Carminativus ſeu Anti-Colicus.

Rec. Caſtorei el. 3ij.
Semin. cymin.
Cortic. aurant. ana ℥ß.
M. f. Pulvis, Doſ. 3j. in vino.

XXIX. Alius Carminativus D. S.

Rec. Cortic. aurant. 3iß.
dent. infer. auratæ.
ocul. lucii piſcis.
♋
ſuccini alb. ppt.
talor. leporis
zedoar. ana 3ij. M. f. Pulvis, doſ. à 3ß. ad 3j.

XXX. Pulvis Cachecticus D. D. S.

Rec. Limatur. ♂tis q. v. irrora aq. abſynth. vel fraxin. in quâ earundem ſalia diſſoluta; reliiq. tamdiu donec rubiginem contrahat.
Rec. hujus croci 3iij.
CC. ppt. 3ß.
Magiſter. perlar. Or.
Corall. r. ana 3iß.
Cinamom. 3ß.
Cryſtall. ♀ 3j. M. f. Pulvis, doſ. ana 3ß. ad 3j.

XXXI. Alius Cachecticus P. H. D.

Rec. Croci ♂tis cum ſp. ♁-ol. parat. 3ij.
Santal. r. 3j.
rhabarbar. opt. 3iß. M.
f. Pulvis ſubtiliſſ.
Doſ. à ℈j. 3ß. ad 3j.

XXXII. Pulvis Epaticus Ruber Dreſd.

Rec. Cryſtall. ♀tar. albiſſ. ℔ij.
imbuantur in marmore ſp. ♁-oli rectificat. 3iv. continuè miſcendo, donec omnis ſpiritus abſumptus fuerit; deindè Rec. ſantali rubr. el. ſubtiliſſ. in marmore pulveriſat. 3iv. imbuatur ſp. vini optim. 3viij. per vices immiſcendo, ut fiat inſtar paſtæ, & ad aërem ſiccando, iterum miſcendo & exſiccando, donec omnem ſpiritum abſumpſerit. Poſteà Cryſtall. ♀ cum ſp. ♁-oli & ſantal. cum ſp. vini ſ. q. imbutum miſce ſuper marmore exquiſitiſſimè, exſicca & ad uſum reſerva.

XXXIII. Pulvis Aperitivus Splenetici. D. D. K. R. P. M.

Rec. Cryſtall. ♀.
♀tar. ♁-lat. ana 3ß.
ſolut. corall. r.
ocul. ♋ ana 3ß.
fecul. aron.
bryon. ana 3j.
☿nii diaphor. 3ij.
Myrrh. rubr. ℈j.
ol. d. Ligni Rhod. gutt. v. M.
Doſ. à ℈j. ad 3ß.

XXXIV. Pulvis Anti-Nephriticus Ejuſd.

Rec. acidi ♀tari 3iij. Lyncis.
ocul. ♋ ppt. 3ij. judaic.
Lapid. percar. Santal. r.
Spirit. ♁-ol. coagulat. cum ♎ le proprio ana 3j.
M. Doſ. à ℈ß. ad 3ß. in liquore appropriato.

XXXV. Pulvis Hyſtericus.

Rec. radic. pæon. debito tempore collectæ 3j.
antophyllor. 3iij.
Croci A. Corall. r. ppt.
Caſtor. ana 3ij. ſalis Iovis ana 3ß.
Succin. alb. ppt. ol. d. ſuccin. alb. ℈j.
Magiſter. matris perlar.
M. f. Pulvis doſ. à ℈j. ad 3ß. vel 3j.

SECTIO

SECTIO XXIV.

De Pulveribus Purgantibus.

I. Pulvis Laxativus vegetabilis D. G. R.

Rec. gialapp. reſinoſ. ʒiij.
pulv. polychreſt. ʒß.
Lapid. bezoar. Or. ϑj. M.
f. Pulvis, doſ. ϑj. ad ʒß.

N. Pulvis polychreſtus ſeu rubinus vegetabilis conſtat ex reſinâ ſcammon. tinctâ cum ſantal. rubr.

II. Pulvis Laxativus completus D. V. S.

Rec. Cremor. ♆tari ʒx.
pulv. gialapp. ℥ß.
reſin. Scammon.
fecul. aronis ana ʒiß.
ſp. ⊕-ol. coagulat. ʒß.
ol. d. Citri gutt. xxi.
M. f. Pulvis. Doſ. ϑj. ad ʒß. vel ϑij.

III. Pulvis Hydragogus D. D. I. M.

Rec. Cryſtall. ♆tari ϑj.
pulv. epatic. rubr. ϑß.
Magiſter. gummi de Peru gr. viij.
Sal. geniſt. gr. vi.
ol. d. aniſi gutt. ij M. f. pulvis.
Doſ. à ʒß. ad ϑij. vel ʒj.

SECTIO XXV.

De Salibus.

I. Sal Aperitivum D. F. H.

Rec. Sal. abſinth. ℥ij.
Spirit. ⊕-ol. ʒij. M.

Doſ. à ϑß. ad ϑj. vel ʒß. vel per ſe, vel cum bezoardico martiali aut joviali in febribus tam continuis, quàm intermittentibus cum vomitu conjunctis in vehiculo appropriato.

II. Sal Partum promovens.

Rec. Borrac. Venet. ʒiij.
Glacici Mariæ ℥iß.
M. Doſis à ϑj. ad ʒß. vel ʒj. in ▽ cinamom.

III. Sal Deoppilativum anti-febrile D. D. K.

Rec. ⊖ volatil. ſuccin.
CC. ana ʒij.
⊖ ♆tari.
fl. ✻ ana ℥ß.
M. Doſis eſt à ϑß. ad ϑj.

IV. Sal Mirabile.

Rec. ol. ⊕-li ℔j.
⊖ totidem, ſolve hoc in ▽ comm. filtra & miſce.

Deſtilla cum terrâ figul. per retortam & prodibit primò phlegma, deinde ſp. ſalis. Sal remanens ſolve ▽â, filtra, & coagula.

N. Loco ſalis etiam ☉ ſumi poteſt, quemadmodum ad ☉, ita illud ad ☽ ſolvendam ſumitur.

V. Sal Lithontripticum.

Rec. Sal ononid. saxifrag. petroſelin. Urtic. min. chamæmel. volatil. ſuccini. ⊡næ. fl. ✻ — Magiſter. ocul. ℈. Lapid. percar. nephritic. ♆tari ⊕-at. ſp. ⊕-oli coagulat. ſemin. alkekeng. pul. veriſ. ana ʒij. M. Doſ. eſt à ϑj. ad ʒß. vel ʒj.

VI. Aliud Lithontripticum D. P.

Rec. Sal prunell. abſinth. ana ℥j. volatil. ſuccini ℥ß. ol. d. ſuccin. ϑiv. M.

Doſis eſt ana gr. vj. ad ϑj. vel ʒß. in vino vel aquâ ſaxifragiæ; Omnem materiam fabuloſam everrit, & reſolvit calculum, in Iſchuriâ & dyſuriâ commendabile.

VII. Sal Anti-podagricum internum.

Rec. Spirit. ⊕-oli vel ♃ q. v. imprægna ſale ⊡ uſque dum ceſſet ebullitio, abſtrahe humiditatem & reliquum in cryſtallos concreſcet. Doſ. eſt à gr. vj. ad ϑß.

VIII. Sal Anti-podagricum Externum.

Rec. Lign. juniperin. craſſitie inſigni q. ſ. Illud perterebra, & cavitatem reple ſale communi, & orificiis firmiter obturatis cumbure △ne aperto, & accipies ⊖ cum ♃re & ⊖ alkali ligni junipetini imprægnatum, quod in ſp. vini ſolve.

N. Tumoribus podagricis impoſitum utile eſt.

IX. Sal Cauſticum externum M.

Rec. ☽ puriſſ. per capell. probat. ℥iv. ▽fort. ʒv. ☽ in ſcobem redactam ſolve dictâ aquâ, & poſtmodum △ni ∴ admove, ubi ☽ ſoluta fuerit, augeatur △ & lapidem ☽næ acquires inſtar lanæ, qui per gradus perficitur uſque ad ▽fort. conſumptionem.

N. Hoc ipſo ad piſi magnitudinem fonticuli applicantur.

SECTIO XXVI.

De Spiritibus.

I. Spiritus Apoplecticus generoſus D. G. M.

Rec. radic. Valerian. pœon. vincetoxic. ana ʒj. h. Meliſſ. majoran. roriſmarin. ana M iß. fl. tiliæ. M iij. anthos. lavendul. ſpicæ. ſalviæ. — primul. veris. pœon. betonic. ana M ß. Cinamom. ℥iv. zedoar. ℥ij. Macis. Cubeb. ana ʒj. Cardamom. ℥ß. Croci Or. ʒij. caryophyll. ʒß.

Inciſa & contuſa craſſo modo infunde in ſp. lil. convall. ℔ij.

aq. Cinamom. ℔j. Aq. apoplectic. ignobil. ℔ß.

Vini generoſi opt. q. ſ. per menſem in vaſe bene obturato ſtent, poſtea per MB. impoſitis roſtro ✻ ambræ & moſchi granis aliquot goſſypio involutis fiat △ne lento deſtillatio.

II. Spiritus Cephalicus D. G. M.

Rec. fl. lil. convall. tiliæ ana ℔ ij. ſpicæ ℔ ij. ſpic. indic. ℥vj. radic. galang. min. ℥iij.

c. vini opt. ſ. q. f. l. a. infuſio & poſtmodum &c. tio.

III. Sp.

VII. Spiritus Alius Cephalicus.

Rec. Cherefol. M. ij.
fl. tiliæ lil. conval. lavendul.
Salviæ. rorifm. betonic. pœon.
Majoran. primul. ver. Meliſſ. rutæ.
thymi. ana M. j. ſtœchad. Arab. ℥ß.
radic. ireos. Fl. pœon. ana ℥j.
Lign. Saſſafras ℥ß.
Semin. nigell. ℥ß.
caryophyll. Nuc. Moſchat.
cinamom. Macis. cardamom.
Cubeb. ana ℥ß.
Semin. baſilic. pœon. fœnicul. aniſi.
Siler. montan. ana ʒij.
Affunde vini opt. Menſur. IV. vel ſ. q. deſtilla in MB.

IV. Spiritus Cinamomi C. D. G. M.

Rec. Cinamomi el.
Coſti arom.
Caſſiæ lign. ana q. v.
Infunde in vini ſ. q. deſtilla & rectifica.
Uſus ejus eſt ad varia compoſita, cerebrum & ventriculum roborat.
Doſ. cohl. j. vel ij.

V. Spiritus Uterinus Ejuſdem.

Rec. zedoariæ ℔ iij.
angelicæ ℔ j.
h. Meliſſ. rec. M. IV.
Infunde in vini ℔ viij. deſtilla ac rectifica pro lubitu ſuper Caſtoreum.

VI. Spiritus Carminativus D. D. D. R.

Rec. radic. angelic. leviſtic. ana ℥ij.
calam. arom. ℥ß. galang. ℥ß.
fol. Menth. M. iij. Sem. fœnicul.
fl. chamæmel. R. M. IX. carui. aniſi. ana ℥j.
centaur. min. M. iij. bacc. Lauri ℥ij.
ſambuc. M. ij. Cinamom. el. ℥iv.
cortic. aurant. ℥iiß. Caſtorei ℥j.
zedoar. ℥iß. Vini Rhenani ℔ IV.
Stent in infuſ. per menſem, poſtea per cohobationem ex Alembico in MB. deſtilla.

VII. Spiritus Regius D. F. H.

Rec. Spirit. roſar. rectificatiſſ. ℥ivß.
ſalis rectificatiſſ. ℥iß.
Infunde in retortam vitream & collo retortæ inde Ambræ griſ. ʒß. Moſchi ϑj. miſce linteolo mundo involuta, deſtillata △ne leni per ∴ reſolvunt ambram & moſchum in liquorem & ſecum evehunt inſtar gelatinæ. Spiritui deſtillato adde confect. alkerm. q. ſ. cum linteolo, in quo ambra & Moſchus fuerunt. Reſerva invicem uſui in vitro clauſo.
Vires & Uſus. Mirificè confortat Spiritus vitales & animales, vel per ſe in vino ad gutt. XXX. vel LX. vel cum Syrupo rub. id. vel Violarum propinatus.

VIII. Spiritus Lithontripticus D. B.

Rec. radic. 5. aperient. Acori veri. liquirit. valerian. Enul. raphani dom. ononid. eryng. ana ℥j. h. pulegii. Majoran. ana M j. Cinamom. Cortic. Lauri ana ℥ß. bacc. juniperi Lauri cicer. rubr. ana ʒij. gran. alkekeng. Semin. dauci. hyoſciam. ana ʒiß. fol. betonic. M ij. Capill. ♀ polytrich. aur. adianth. nigr. virg. aur. ana M. ß.
Infunde omnia in ſ. q. vini op. ſtent per aliquot ſeptimanas in digeſtione; deinde ſubtiliſſimam partem deſtilla.
Vires; in nephritide in primis mira præſtat, ſi Magiſterium ocul. ♋ lapid judaici, ſpongiæ, dentium lucii cum ſp. ♎ ſolutum & ſpirit. ☉-oli præcipitatum addideris. Doſ. coch. iij. vel iv.

IX. Spiritus Theriacalis camphoratus D. G. M.

Rec. Species Theriacam ingredientes abſque myrrha & galbano aliisque deſtillationi ineptis q. v. vel ℔ j.
croci Or. ℥iv.
Inciſ. & contuſ. deſtilla cum ſpirit. bacc. Sambuci per crebriorem cohobationem, adde in fine camphoræ ℥j.

X. Spiritus Theriacalis camphoratus correctus D. F. H.

Rec. radic. zedoar. Petaſitid. imperator. Leviſtic. chelidon. maj. Enulæ. anthoræ. vincetoxic. Scorzonet. angelic. contrayerv. ana ℥j.
Valerian. calam. arom. irid. ill. ana ℥ß.
Sem. Ammios. Naſturt. Thlaſp. Petroſel. Maced. ana ʒij.
h. Scord. Dictamn. n. Cretic. calaminth. mont. Polii montan. abrotan. chamædr. Marrub. chamæpyth. Nardi indic. Origan. cretic. ſtœchad. A. rutæ ana M. j.
fl. anthos. hyperic. ſalv. hortenſ. Lavendul. centaur. min. acaciæ. ana M. ß.
Nuc. Moſchat. Cardamom. Cubeb. Coſti Arab. caryophyll. cinamom. el. ana ʒvj.
cortic. citri ʒiij.
bacc. juniperi ℥j.
Inciſ. & contuſ. affunde Sp. bacc. Sambuci Menſur. IV. vaſe clauſo ſtent in digeſtione per menſem, decantata Eſſentiam △ne leni ☽la per MB. Deſtillatum duplici cohobio reſiduis prioribus ſpeciebus affundendo abſtrahe: & ſic ſpiritum theriacalem habebis, cui camphoræ ℥j. adde, ſicque erit camphoratus. Ex hoc ſi eſſentiam theriacalem pro Tinctura bezoardica parare velis, affunde reſiduo extracto craſſo à priori deſtillatione, cui extractum liquidum Myrrhæ. Croci & galbani ♆ paratum addere potes.

SECTIO XXVII.

De Syrupis.

I. Syrupus Cardiacus D. V. S.

Rec. ſucci borragin. bugloſſ. ana ℔ ß.
pomor. dulc. ℔ j.
Meliſſ. ℥ß.
gran. cherm. ʒiij
Infunde in his ſuccis & exprime, deinde Rec. Croci Or. ʒß.
Sacchar. albiſſ. ℔ ij.
f. Syrupus cui admiſce
ſpec. diamargarit. fr. ʒiß.
diamoſch. dulc. ϑiv.
f. Syrupus Cordialis cum ſpeciebus, qui & ſine ſpeciebus parari poteſt.

Syrupus de papauere plurium infuſionum Altenburg.

Rec. capit. papav. alb. & nigr. n. xx. contuſ. infunde horis 24. in aq. pluvial. deſtillat. ℔ vj. coq. ad 3 part. caſum. Colaturæ infunde iterum capit. papav. alb. & nigr. n. xx. & procede ut prius, hocque ter repete,

tum adde Sacchar. ℔ß.
Penid. ℥iv. f. ſyrupus.

II. Syrupus Pectoralis Altenburg.

Rec. radic. ſymphyt. farfar. alth. ana ℥vj. Enul. ℥ß. Ligni Sancti ℥vj. Scyll. ppr. ſantal. r. ana ℥ij. ſemin. cymin. urtic. ana ℥iij. aniſi cardamom. ana ℥j. fl. roſ. r. M. ij. fol. betonic. plantagin. pimpinell. piloſell. Polygon. Marrub. an. M j. Salviæ. pulmonar. ana M. ß. jujub. n. v.

Inciſ. & contuſ. coq. in diplom. cum aq. ſcabioſ. roſar. ana q. ſ.

Rec. Colatur. & cum ſacchar. ſ. q. f. Syrupus.

III. Syrupus de Teſtudinibus D. R.

Rec. teſtudin. vivar. num. x. laventur in ▽ ſubfervidâ, coq. ad extimæ cruſtæ ſeparationem, quibus abjectis ſordes à carnibus purga, deinde in mortario contundantur, iterumque add. ſequentia; ſucc. liquirit. Tragacanth. Sem. papav. alb. Lactuc. portulac. bombac. 4. fr. maj. cydonior. ana ℥vj.

Paſſul. minor. ℥v.
Sebeſten. jujub. Berber. ana ℥ß.
fl. 4 Cordial.
adianth. ana M ij.

coq. in ſ. q. ▽ ad tertias, adde Sacchar. ℔iij. f. Syrupus.

IV. Syrupus Chalibeatus D. V. S.

Rec. Aq. fumar. centaur. min. card. b. cuſcut. Veronic. beccabung. ana ℔j.
aceti roſac. parum adde & in iis extingue chalybis ignit. ℥vij. & extinctio quater repetatur, facta colatura adde

Limatur. chalyb. cum ſp. ♁ris calcinat. ppt. ℥vij.
Cortic. radic. Cappar. ℥ß. Tamariſc. fraxin. ana ℥ij. Citri ℥iij. Paſſul. ſ. arillis ℥ij. ſpic. celtic. ℥iß. ſquinanth. ℥iij. h. abſinth. eupator. capill. ♀. cuſcut. chamædr. ſcolopendr. epithymi ana M. ß. cochlear. M j. radic. cichor. ſcorzoner. polypod. q. ana ℥ß. Sem. fœnicul. carui. ana ℥iß. fl. bugloſſ. Sambuci. Meliſſ. geniſtæ. cichor. an. p. j.

Inciſ. & contuſ. macera per biduum in vaſe vitreo in MB.

Colatur. expreſſ. adde Senn. A. ſ. ſ. ℥iv.
radic. Ellebor. nigr. ppt. ℥iß. gialapp. ℥j. Turbith. alb. ℥ß. rhabarb. ℥iij. raſur. Ligni Rhod. Saſſafras ana ℥ij. Cinamom. el. ℥ß. Caryophyll. ℥ij.

Iterum ſtent per noctem in infuſione in leni calore, manè ebulliant & cum Sacchar. alb. ſ. q. f. Syrupus.

V. Syrupus Antiſcorbuticus P. H. D.

Rec. radic. ireos Fl. polypod. q. helenii. raphani. raſari. ſarſaparill. ana ℥iij. Liquirit. ℥vj. h. Cochlear. Naſturt. aquatic. ſedi minor. fumar. Perſicar. Meliſſ. agrimon. Veronic. chelidon. min. abſinth. card. b. Scolopendr. Centaur. min. ana p. ij. fl. Sambuc. bugloſſ. ana M. ß. Sem. aniſi. fœnicul. erucæ. ana ℥iij. fol. Senn. A. ℥j hellebor. nigri ℥ij. agaric. Turbith. ana ℥iij. Cinamom. el. zinziber. ana ℥ij. Paſſul. Corinth. ℥j. coq. in ſ. q. ▽ ſ.

Rec. Col. ℔ij. adde Sacchar. ℥iv. coq. ad ſyrupi conſiſtentiam.

VI. Syrupus Violarum Solutivus. D. G.

Rec. fl. violar. rec. ℔ij. cremor. ♀ ℥iß. ſem. fœnicul. ℥iv. cinamom. el. zinziber. alb. ana ℥vj. caryophyll. galang. radic. ireos ana ℥iß. Senn. A. ſ. ſ. ℔j. ℥vj. coq. in aq. violar. Rec. Col. ℥xij. Sacchar. ℔vj. f. Syrupus.

VII. Syrupus de Gialappa D. C.

Rec. radic. gialapp. contuſ. ℥iv. cichor. aſparag. petroſelin. ana ℥j. Semin. aniſi. fœnicul. ana ℥vj. Tartar. ☉lat. ℥iv.

Inciſ. & contuſ. infunde in vini optim. aq. cichor. acetoſ. ana ℔ij.

Stent in loco calido per 4 ☌ ☍. Deinde adde ♀tari crudi ℔j.

coque ad dimidium. Colaturæ adde Sacchar. ℔ij. ℥viij.

f. Syrupus aromatiſ. ▽ Cinamom. ℥iv.

VIII. Syrupus purgans polychreſtus.

Rec. Pone ad △nem Syrup. roſar. ſolutiv. ℥ij. huic jam calenti injice ſacchari rubri depurat. ℥iß. quo ſoluto adde cremor. ♀tari ℥iij.

zinziber. ℥j.
Semin. aniſ. ℥ß.
fol. Senn. A. ſ. ſ. ℥iß.

M. cum ſpatulâ ligneâ, removendo ab igne uſque frigeſcat, huic poſtea iterum aliquid Syrupi roſar. ſolutiv. injice.

Doſis eſt cochl. j. vel ij.

SECTIO XXVIII.

De Tincturis.

I. Tinctura Aperitiva D. F. H.

Rec. ſpirit. ☉ ſtriati ℔j.
aquilæ noſtræ albiſſ. ℥iij.

M. unge cum gran. cherm. ſ. q. & filtra.

Vires & Uſus; In Malo hypochondriaco, ſcorbuto, calculo, arthritide vaga & fixa, imo ſpaſmo etiam ejus uſus non ſatis deprædicari poteſt. Doſ. à gutt. v. x. ad xx. vel xxx. mane in brodio calido. Diuretica eſt & aperitiva.

II. Tinctura Bezoardica D. F. H.

Rec. Eſſentiæ theriacalis ſuprà deſcriptæ ℥x. ſpirit. ☉lis ♀tari volatil. ℥iv. ☉oli volatilis ℥ij camphoræ ℥j.

Hæc ſtent in digeſtione una vel altera ſeptimana & vel per ſe uſui aſſerventur, vel tingatur lign. Santal. rub.

Hujus Tincturæ bezoardicæ uſus non ſatis eſt deprædicandus in omni ferè morborum genere; Et in primis in febribus tam intermittentibus, quàm continuis mirificos ejus non ſatis laudare poſſum effectus. Imo in omnis affectus initio, ubi jam de ejus naturâ & idea nondum ſatis conſtat, turus hujus uſus eſt, uſque dum morbi natura ex certis ſignis diagnoſticis innoteſcat.

rescat. Dosis est à gutt. x. ad xx. xxx. xl. & ultrà.

Notandum tamen est, hanc Tincturam optimè conferre in febribus, ubi calor febrilis excedit; Sin autem malignitas potior fuerit, non adeo excedente calore febrili Essentiæ theriacali in justa proportione addi debet aquila nostra albissima exclusis sp. ☿ & ☉-oli cum camphorâ. Præstantissimum hoc est remedium à putredine massam sanguineam vendicans, fermenta acida extinguit, Epilepsiæ, apoplexiæ & affectioni seu suffocationi hypochondriacæ medetur. In Peste & omnibus febribus, tam continuis, quàm intermittentibus par non reperitur remedium. Dosis est à gutt. xl. ad xxx. xl. l. vel ultrà.

III. Tinctura Salis Tartari cum spiritu salis Tartari volatili D. F. H.

Rec. ☊lis ♉tari ℔ß.
reguli ♂nii ℥ii.
crystall. ☉trii ℥iij.

Fluant in ✠ super carbones △nitos per ♃, postmodum materia injiciatur sp. vini & tinctura extrahatur in loco tepido per 9 ☌ ☽. Postmodum adde spiritus nitri ☊tari volatil. ℥j.

Dosis est à gutt. 10. ad 20. vel xxx. in vino vel cerevisiâ in sanguinis impuritate, calculo, colica, scorbuto, malo hypochondriaco &c. laxat alvum & materiam sabulosam per urinam educit.

SECTIO XXIX.

De Trochiscis.

I. Trochisci Cephalici.

Rec. Sacchar. albiss. ℥vj. solve in aq. ros. fr. s. q. & ad consistentiam tabulati coque, in quo ab △ne remoto dissolve ambræ gryf. ℈j.
Extract. ligni aloës ʒj.
his dissolutis superadde statim
cardamom. ʒiij.
Elæosacchar. caryophyll. ℥j.
Et cum s. q. mucilag. tragacanth. c. aq. ros. & cinnamom. fact. f. Massa, ex qua Trochisci form.

Vires. Spiritus animales & totum cerebrum confortant.

II. Liquiritia Tornata D. A. G.

Rec. Spec. diair. s. ʒiij.
pulv. radic. liquirit. ʒix.
Croci Or. gr. vj.
Sacchar. candi alb. ℥xv.
Ess. ambræ gutt. xviij.
c. Mucilagin. tragacanth. albiss. in ▽ rosar. solut. s. q. f. l. arundines tornatæ.

III. Trochisci contrà raucedinem D. K.

Rec. Succi liquirit. ℥ß.
Croci Or. ʒiij.
Myrrh. el. oliban. alb. ana ʒivß.
Tragac. gummi Arabic. ana ʒvj. carn. dactyl. num. ix. Sacchar. candi alb. ℥ij.
vini alb. q. s. f. Trochisci.

IV. Trochisci Cordiales.

Rec. Sacchar. albiss. ℥iv. solut. in aq. Cinamom. q. coque ad consistentiam Tabulati, in hoc ab △ne remoto dissolve ambræ gryf. ℈j.
Moschi ℈ß. in ol. d. rosar. solut. cum Sacchar. pulveris. ʒiß. circiter.
cortic. citri recent. exter. subtilissime contus. ʒj.
Elæosacchar. rosar. ver.
cinamom. ana ʒij.

Misce omnia exactissimè & cum s. q. tragacanth. in aq. ros. solut. f. Massa, ex qua formentur Trochisci.

Vires. Spiritus vitales & genitales recreant, halitumque oris commendant.

V. Trochisci contrà Pestem & alias febres malignas Duc. Mant.

Rec. Magister. fragment. pretios. ʒiß.
Lapid. bezoar. Or. ʒj. Extract. anthoræ,
Margarit. Or. contrayerv. ana ʒj.
Unicorn. ver. ana ℈iv.
c. succ. scorzoner. s. q. f. Trochisci sigillo ☉ impressi.
Dos. à gr. vj. ad x.

VI. Trochisci Alii Alexiterii.

Rec. Cortic. Citri recent. ℥iß.
contunde optimè in mortario lapideo ad pultis consistentiam, ut per setaceum trajici possit, hisce adde croci Or. ℈j.
Extract. Enul.
zedoar. ana ʒß.
Sacchar. alb. ℥iiß.
ol. d. rutæ ℈ß. f.
cum Mucilagin. tragac. f. Trochisci.

VII. Trochisci pro fumo Hispanici.

Rec. gumm. benzoes. styrac. calam. ana ℥j.
Ligni aloës. caryophyll. ana ʒß.
Ladan. ℥ß. Moschi gr. xvj. Balsam. indic. q. s.
vel, Rec. benzoes. styrac. calamit. ana ℥ß.
caryophyll. gall. Moschat. alipt. Moschat. ana ℈j.
Moschi zibeth. ana gr. v. M.

VIII. Massa pro suffitu Regis Hispaniæ.

Rec. styrac. calamit. ʒiij. coque in ▽a destill. ad consistentiam, exprime per pannum benzoes ℥ß.
simili modo coque, pone ad △nem, hisce adde zibethi. Ambræ. ana gr. j. in ▽ rosar. solut. f. Massa.

IX. Alia Massa Hispanica pro fumo pretiosa.

Rec. Benzoi. ℥iß. resin styrac. calamit. ℥ß.
Moschi ℈ß. ambr. ℈j.
zibeth. gr. ij. ol. d. Ligni Rhod. cinnamom. ana gutt. v.
resin. Ligni aloës ℈j. M.

N. resina styrac. ante omnia primum mortario ferreo admodum tepido inferri debet, subsequentibus illico reliquis, ex quibus Massa formari debet.

SECTIO XXX.

De Vnguentis, Linimentis & Balsamis inunctoriis.

I. Unguentum contrà Epilepsiam & alios Morbos malignos.

Rec. Cinnabar. nativ. ℈ß. d. guajac.
Lapid. Ophit. ℥iß. corilin. ana gutt. iij.
Magnetis ʒij. Confect. alkerm.
ol. d. Macis. de hyacinth. ana ℈ß.
expr. Nuc. Moschat. Ung. alabastrin. q. s. M. f. Unguentum.
Usus est ad bregma, frontem, tempora &c.

II. Unguentum ad faciei ruborem.

Rec. Piperis. zinziber. ana ʒj.
♃ris vivi ℥ß.
Ung. pomad. q. s. pro Ung.

III. Unguentum ad guttam rosaceam.

Rec. Ung. Pomad. opt. ℥iß. ☿rii præcipitat. ℈ß.
ol. camphor. gutt. iij. benzoi. ℈j.
aq. vit. ʒj. M. omnia accuratissimè in mortario plumbeo & cum cera f. Ung.

IV. Vnguentum de Ceruſsâ ℥nii.

Rec. ol. expr. ex ſemin. papav. alb. ac cum ▽ roſ. lot. ʒvj.
Ceruſſ. ℥nii ʒiij.
alb. venet. ʒiß. f. ung.

Vſus & Vires. Refrigerat, mitigat moderatè, exſiccat, confert mitigandis doloribus arthriticis calidis, fervori eryſipelatum, præcipuè defluxionibus ſalſis acribus in oculos delabentibus inungendo circumcircà palpebras & oculos, item prodeſt ad maculas faciei. Ad fiſſuras & rimas in manibus & facie hyeme provenire ſolitas.

V. Vnguentum Pectorale.

Rec. pingued. gallin. butyr. rec. ol. amygd. d. viol. lil. alb. ana ʒiv.
Croci Or. ℈iß. Ceræ alb. q. ſ. M. f. Ung.

VI. Vnguentum Anti-Pleuriticum Romæ uſitatiſſimum.

Rec. butyri vetuſtiſſ. Ung. alth.
pulv. tormentarii ana ʒiij.
Semin. cymin. pulveriſ.
ervcæ ana ʒß.
Succi urtic. vulg. ʒiiß.

Pulveriſanda opt. pulveriſ. in ſucco Urtic. coq. Ung. alth. & butyr. ad ſucci conſumptionem. Deinde paulatim adde pulveres. Ultimo loco tandem pulv. tormentar. f. △ l. Unguentum.

Modus utendi. Locus affectus cum pauxillo aq. vitæ tepidè leviter manu fricetur, deinde unguentum in quantitate nucis avellanæ craſſioris calidum applicetur, manu benè confricando. Ac deinde foveatur duobus vel tribus foliis braſſicæ, quæ in patella frixaria cum aliquantulo butyro itidem veteri calefacta ſint, & poſteà ſuperligetur pannus lineus aut laneus, qui ſit vetus cum faſciâ, ut medicamentum eò firmius conſervari poſſit ſuprà partem, ſi opus ſit, poſt ſingulas 6 horas renovetur Unguentum.

VII. Vnguentum Anodynum D. D. R.

Rec. alabaſtri pulveriſ. ʒß.
camphor. ℈ij. ol. Nymph. ʒiß.
Ung. populeon. roſat. Meſ. ana ʒj.
cum ceræ Modico f. Ung.

Vſus eſt; in capitis doloribus inungatur temporibus, & nuchæ.

VIII. Vnguentum contrà Calculum.

Rec. ol. lil. alb. ſcorpionum. violarum. chamæmel.
Ung. dialth. ana ʒj.
Mucilagin. radic. alth.
Sem. fœn. græc.
pſyll. ana ʒß.
ceræ ſ. q. f. Vnguentum.

IX. Vnguentum ad infantum alvum laxandam.

Rec. Aloës epatic. ʒij. fell. tauri ʒj.
Scammon. ℈j. butyri q. ſ. f. unguentum, quo teſta nucis juglandis impleatur & umbilico apponatur.

X. Vnguentum ad Partum facilitandum.

Rec. Mucilagin. Sem Lini. ol. coct. chamæmel. n.
fœn. græc. lil. alb. ana ʒj.
rad. alth. ana ʒj. Croci ℈j.
pingued. anſeris Ceræ q. ſ. f. Vnguentum.

XI. Vnguentum ad hæmorrhoides prominentes.

Rec. Succi verbaſci ʒß. ol. roſat. ʒj.
Vitell. ovi j.
conquaſſata omnia optimè ad uſum reſerventur.

N. Pannus laneus parti affectæ imponatur prædicto Vnguento, inunctæ.

Aliud in eodem Affectu.

Rec. butyri cancrorum
Sevi hircini ana ʒiß.
adde modicum ceruſſæ & f. unguentum.

Aliud.

Rec. fl. linariæ M. ij.
adipis porcinæ rec. q. ſ.
coque & exprime, expreſſum vitell. ovor. miſce & applica cum lana vel goſſypio.

XII. Vnguentum Singulare contrà urinæ profluvium mulierum, ſeu ſtillicidium, quo mulieres poſt partum difficilem ob labefactatam veſicam non rarò affici ſolent, urinamque perpetuò fluentem ſpongiâ pudendis admotâ excipere coguntur.

Rec. Lapid. calaminar. opt. in ✕ & ▽ roſ. bis vel ter loti & ſubtiliſſ. pulveriſ. ʒiv.
Lithargyr. argent. ʒij.
Ceruſſ. ppt. ʒj.
ol. coct. roſ. chamæmel. n. ana ʒiv. agitentur ſimul per hor. 2. & cum axungia hirci ʒij. f. Vnguentum, agitando ad 4 horæ partem, donec conſiſtentiam acquirat debitam.

Vſus. Hoc pars affecta leniter eſt inungenda & linteo cooperienda. Miræ eſt efficaciæ & multiplici experientia probatum.

XIII. Vnguentum ad Contuſiones.

Rec. Oſſ. Sepiæ.
Ceruſſæ. ana p. æq.
Saponis nigri q. ſ. ad conficiendum unguentum

Vires; hoc una nocte omnem removet nigredinem in facie ex contuſione & percuſſione.

XIV. Vnguentum in Contuſionibus & Doloribus.

Rec. ol. olivar. benè matur. ℔j.
Medull. cruris bubulin.
reſin. pini
ceræ flav. ana ʒij.
butyr. recent. inſulſ. ʒiij.

Liquefiant omnia △ l. cumque medulla liquefacta fuerit, remove.

XV. Vnguentum pro caruncula penis.

Rec. O Roch. ʒß. Lithargyr. aur. ʒij.

Pulveriſ. pone in vas vitreum & affunde tantundem ✕ ut duos ſupernatet digitos, deinde ad ☉ expone, donec exſiccata ſint, tunc iterum in pulverem redige. Huic adde ℥nii crudi ʒij.
tutiæ ppt. ʒiß.
auripigment. ʒij.

f. Pulvis ſubtiliſſ. qui cum ol. roſ. complet. ʒj. in Vnguentum redigatur, in fine coctionis adde camphor. ʒiß.

Cerat. diapalm. ʒß. hoc tepidum adhuc extende ſuper candelas.

XVI. Aliud ad carunculam Penis erodens.

Rec. ol. roſar. compl. ceruſſ. ana ʒj.
Tut. ppt. ʒß. camphor. ʒij.
Aloës Epatic. olibani. Myrrh. ana ℈ij.
Sieff. alb. ſ. op. ʒß. M.

f. Vnguentum ſ. a. in mortario plumbeo, & hoc candelæ inungantur.

XVII. Aliud carunculas conſolidans.

Rec. pingued. Capreol. ʒj.
ceruſſ. ana ʒij.
Camphor. ℈j. M. f. unguentum.

XVIII. Vnguentum ad Carbunculos D. R.

Rec. calcis extinct. Saponis venet.
fermenti acris. ♃tris vivi. ana ʒß.
☿tri. Tutiæ ppt. ana ʒij.
Theriac. A. ʒiij. Opii Theb. ℈j.
ol. lil. alb. ſ. q. f. unguentum.

XIX.

XIX. Unguentum gryseum ad ulcera manantia tibiarum.

Rec. Cerussæ. Lithargyrii ana ℥iij.
Lapid. calaminar.
Eturni usti ana ℥ij.
Tutiæ ppt. ℥ß.
Calcis lot. Terr. sigill. ana ℈j.
O usti ℈ij.
ol. Myrtill. cum albumin. ovor. an. q.s.
f. Vnguentum in mortario plumbeo.

XX. Unguentum Vulnerarium.

Rec. Salviæ part. 4.
Millefolii part. iij.
Colligantur in fine Mensis Maji, minutim incisi; coq. per 2. ☌ in vase cum butyri majalis depurat. ℔viii. filtrentur & colatura iterum △ imponatur, admixtis sevi hircini ℔j. & cervini eadem quantitate. Ceræ ℔ß.
resin. Pini quartar.
Terebinth. ℔iß.
Coque omnia invicem donec dissoluta sint, ab △ remotis adde tantum æruginis minutim contusæ, ut viridi colore tingantur, immiscendæ etiam olei spicæ ℥j. M. f. unguentum.

Vires. Utimur hoc in vulneribus recentibus & inveteratis, in nervorum resolutione & aliis affectibus.

XXI. Aliud ad vulnera & ulcera.

Rec. Mastichis ℥j.
Terebinthin. venet. ℥iij.
Ceræ flav. ℥iv.
Liquescant in olla fictili primò cera cum Terebinthin. postea remove & adde ol. Mastich. q.s. pro unguento.

XXII. Unguentum Patavinum in ulceribus malignis.

Rec. ol. rosac. complet. ℔iij. Succi plantagin. Lapuh. acut.
Solani. centaur. minor. ana ℥vj. ceræ alb. q. s. coq. ad succorum consumpt. deinde
Insperge pulv. seq. Lithargyrii ℥vj.
plumbi ust. & lot. ℥xi.
boli Armeni.
Camphor. ana ℥iß.
Lapid. calaminar. vel tutiæ ℥vj. Vng. popul. refriger. gal. ana ℥ij. M. f. unguentum.

Usus. Hoc filamenta imbuantur & imponantur ulceribus superimposito cerato de cerussâ.

XXIII. Unguentum ad tineas.

Rec. ⊖ ol. O roch. ust. chalcit. ust. ana ℥iij.
aristoloch. rot. ver.
virid. æris ana ℥ij.
Picis navalis ℥j.
pingued. anatis ℥ß.
butyri antiquiss. ℥vj. M. f. unguentum.

Usus. Abluatur caput lixivio facto ex herba & radic. Cichor. loti tum siccetur & inunctio fiat dicto Unguento post tres dies lotio & inunctio repetatur, quod cum ter feceris, tineas evasisse videbis.

XXIV. Unguentum contrà Veneficia.

Rec. adipis canis benè liquatæ & Vrsi ℥viij.
Caponis ℥xxiv.
Visci corylini tres truncos adhuc virentes, frustatim sectos & tusos, dum humescant, contunde autem simul lignum, folia & baccas. Misce in phiola quam soli ix. septimanas cum exposueris, virentem balsamum extrahes.

Usus. Hoc veneficiatorum corpora, loca, maximè dolentia & junctiras inunge & certo curabis experimento.

XXV. Unguentum pro Pueris fascinatis.

Rec. ol. rosat. Nardin. Mastich. ana ℥ij.
Succi Menth.
absinth.
Cydonior.
pomor. redolent. ana ℥iij.
Corall. r. Scobis eboris xyloaloës ana ℥ß.
cum pauca quantitate ceræ f. Vnguentum.

Usus. Hoc bis aut ter indies stomacho applicetur.

N. Solent etiam Hispanicæ mulieres suffumigare fascinatos pueros gummi ammoniaco. Sæpè etiam observavit Rod. à Castro proficere suffitus ferrei calcei candentis equi nigri ✣ ter extincti.

XXVI. Linimentum Salutis D. R.

Rec. Vng. rosar. Mes. ℥iß.
Theriac. ℥vj.
Spec. Cordial. temperat. ℥ij.
Santal. Citrin. ℈j.
Croci Or. ℈ß.
Camphor. ℥ß.
cum ol. Scorpion. s. q. & balsam. citri. rutæ. angelic. Salviæ. ana ℈j. f. Linimentum.

Usus. Externè in febribus malignis & virium debilitate scrobiculo cordis cum linteo imponitur.

XXVII. Linimentum Nasale Ejusd.

Rec. fl. lavendul. anthos. Salviæ. ana p. j. gummi ammoniac. Castorei ana ℈iv.
hellebori alb. ℈iv.
Semin. nigell. sesel. pyrethri. ana ℈i.
Cubeb. piper. alb. an. ℈ß.
Scammon. elaterii. ana ℥ß.
Moschi ambr. ana gr. v. subtil. pulveris. incorpor. ol. itini s. q. pro Linimento.

Vires. Errhinum est exquisitissimum contorto linteolo naribus inditum.

XXVIII. Linimentum ad ariduras.

Rec. Vng. alth. ol. popul. Lauri, ana ℥iiß.
ol. olivar. juniperi. ana ℥v.
lumbricor. ℥iß.
ping. taxi. Vrsi. ana ℥iß.
Sem. Cymini ℥j.
Sev. cervini ℥iß.
⊕ ℥iß. Cervi virgin. ℥iß. f. Linimentum.

XXIX. Linimentum pro Nervo retracto.

Rec. pinguedin. human.
taxi
viperar. an. ℥j.
ol. lumbricor.
Succi alth. ana ℥iß.
Ceræ parum M. f. Linimentum.

XXX. Linimentum in Contracturâ.

Rec. Euphorbii. Spec. diatr. piper. Semin. urtic. ana ℥ij.
O plumos. ℥ß.
cantharid. ℥ß.
ping. vulpis.
taxi
ol. lumbricor. ana ℥j. f. Linimentum molle.

XXXI. Linimentum pro penis erectione.

Rec. Succi pastinac.
ol. Sinapi. ana ℥ß.
ovor. formicar. magnar. ℥ß.
Pistentur & exponantur ☉li per ♂ ♌, deinde misce omnia in formam Linimenti.

Usus. Hoc inungatur glans antè coitum; & sipe-

nis remaneret rigidus, aqua tepida abluatur, sic enim deprimitur.

XXXII. *Linimentum Anti-Podagricum.* W. P.

Rec. ☉li ad albed. calcinat. ♌la, ut moris est, tum separa phlegma, vel per ⚒ vel per retortam. Liquorem adhuc semel per se pelle per retortam, quo phlegma rite seperetur, quod serva.

Rec. pingued. porci recent. ℥xxiv. coque donec nigrescat, inde cucurbitæ adde prioris liquoris ℥viß. probè obtura & agita invicem; posteà coq. in ⁂. donec penitus nigrescat, nonnunquam parum agitando.

Huic adde vini Essati seq. ℥iij. ℥vj.

ol. Spicæ ℥ij. M. & pone ad refrigerandum.

Hoc linimento, locus dolens penes △ inungendus, linteo obligandus & ter in die repetendum donec dolores cessent.

XXXIII. *Vinum Essatum.*

Rec. Caryophyllor. Nuciſtæ. Cinamomi. zinziber. olibani.

Mastich. Myrrh. ana ℥ij.

Croci ℥ß. camphor. ℥j. sp. juniperi ℥v.

Pone in digestionem, exprime.

N. Sequens anodynum etiam tumoribus podagricis applicari solet, nihil tamen præstat, nisi podagra per prædictum linimentum absumpta.

Rec. animæ Saturni ℥iij. croci Or. ℥iij.

ol. camph or. cum ol. amygd. d. ℥j.

ol. rosar. ℥iß.

chamæmel. ℥j.

pingued. caponis coct. cum lil. alb. ℥j. ℥ij. ♈ ℥ß. ol. coct. aneth. ℥j. M. f. Linimentum.

XXXIV. *Balsamum pro Parturientibus* D. D. C.

Rec. Caryophyll. Macis. Cinamom. acut. ana ℥iiß. fl. rorism. lavendul. majoran. ana ℔. iij.

Incisa crasso modo appone in vitrô orificii angustioris addendo Moschi gr. xij. tunc affunde ol. rec. ℔ß.

Orificium optimè claudatur, pone ad radios ☉lis ad 9 ♂ ♌ quotidie bis vel ter agitando, posteà expressa serventur pro usu.

XXXV. *Balsamum Vulnerarium* D. R.

Rec. ol. olivar. vetust. ℔j.

Vini rubri generos. odoriferi & annosi ℔ij.

Immitte in ollam vitreatam figulinam, quæ operculo claudatur, & aptè lutetur, ne quid exhalet, coque △ l. carbonum, donec duæ partes consumantur, unaque remaneat, quo facto aperiatur olla, & servetur ol. in vitro forti benè obturato pro usu.

Usus. Si vulnus non fuerit periculosum, lavetur Vino rubro tepido & deinde applicetur linteum mundum ex viri indusio balsamo prædicto madidum & calidum, quantum patiens possit sustinere, parum in vulnus immittendo aut nihil, sed tantum in vulneris circuitu, quod sufficiet. Si v. vulnus fuerit periculosum, illo utendum est frigido, ne tam citò uniatur, quoniam animus est vulnus tenere apertum, ut expurgetur. Sufficiet curare semel cum balsamo, & quater vel quinquies cum solo linteo mundo, & vino rubro, idque tamdiu, donec consolidet vulnus. Si v. sanguis difficulter sistatur, eo utere calido, itemque in casu doloris aut spasmi. Linteum quod primâ vice auffers, si è regione vulneris, rubro ac vivido sanguine infectum est, æger morietur, si purulentum appareat, sanabitur.

D. MARTINI

D. MARTINI BERNHARDI DE BERNITZ FASCICULUS MEDICAMENTORUM SINGVLARIVM CNÖFFELIANORVM.

AD

BENEVOLUM LECTOREM.

HIc exhibetur Fasciculus Medicamentorum singularium, quem *multorum Cornu Copiæ* non immeritò dixeris *Arcanorum*, quæ tam communi quàm specificæ, si non omnium certè potissimorum morborum medelæ dicata sunt. Horum pleraque ut Magnum illum in Medica Republica Virum Clarissimum & Excellentissimum Dn. ANDREAM CNOEFFELIVM, p. m. Sereniss. VLADISLAI IV. & IOHANNIS CASIMIRI Poloniæ & Sueciæ Regg. Archiatrum bene meritissimum pro *Authore* agnoscunt, sic *Eundem* usu & successu felicissimo per universam Europam summopere commendatum fecerunt.

Iisdem medicamentis non paucis ipsemet etiam in praxi meâ utens, plurimis ægrotantibus ex voto, ferè dixerim, semper profui, ideoque ipsa hucusque *mihi* soli servavi, & servarem in posterum, nisi declinante jam ætate, proximum tam pretioso, quia ad sanitatem summè necessario, Thesauro privare, summum nefas ducerem, & Christianus ego sic in charitatem illi debitam enormiter impingerem.

Huic meo de proximi mei salute bene merendi studio multorum stimulum addiderunt preces amicorum continuò me admonentium, ut tam hæcce aliundè collecta quàm propria mea arcana communi bono in lucem prodire permitterem.

Itaque more Sacerdotum vel Ægyptiorum, qui [teste *Herodoto*] sua Observata & Experimenta Medica Memphis in Vulcani & Isidis Sacrario, aut etiam in viis publicis; vel Græcorum, qui sua Pergami in Templorum Apollinis & Æsculapii adytis affigebant, & ego Collectaneorum meorum partem S. R. Imp. Naturæ Curiosorum Ephemeridum Anno Sexto appendere volui, exhibentem præter laudatissimi illius Dn. D. CNOEFFELII

Amici & Collegæ mei, dum viveret, ſinceriſſimi ac fideliſſimi medicamenta hactenus nemini cognita, nonnulla alia aliorum quorundam Medicorum Aulicorum in Poloniâ, candidè mihi communicata & demonſtrata, omnia prout ab Authore quæque ſuo vel in ſchedulis conſignatâ accepi, vel ex libris ipſorum manuſcriptis excerpſi, quicquam enim in iis demendo addendo-ve corrigere, certis de cauſis me abſtinui.

Hunc itaque meum REMEDIORVM FASCICVLVM TIBI, B. L. eo minus ingratum fore confido, quanto magis amicè, lubenter & fideliter eum in Tuum & reliqui proximi commodum offero, ſic tamen ut integrum Tibi ſit eligere quod placuerit, prætermittere quod non adeò è re Tua viſum fuerit: dummodo plurima Tibi accepta eſſe videro, alium adhuc FASCICVLVM, & in eo *alia Curioſa*, TE ſperare jubeo. VALE.

D. ANDREÆ

D. ANDREÆ CNÖFFELII,

Sereniss. Regis Poloniæ Archiatri,

CONSILIVM

Sive

PROGNOSIS ET CURATIO

Affectionum SVÆ MAIESTATI VLADISLAO IV. Familiarium,

Pro declinando cum Dominis Collegis novarum subinde disceptationum Fastidio,

Semel pro semper sub ingressum sui Servitii scripto exhibita:

ANNO M. DC. XLIX.

C. B. D.

AD consilium de syndrome morbosa S. R. *Majestatis*, à 15 annis jam quasi habituali factâ & à *Serenissimo* propter continuas peregrinationes neglectâ, & sic derelictâ, deque curâ in præsenti periclitandâ, postliminiò ego, cum Domino Collega, accedens, quasi post vulneratam caussam remedium facturus, ad paucas septimanas, pro fide mea in S. *Majestatem* nihil supra naturæ vires spondeo; sed ne propendentia hæc mala, in illa fistulatum, spongiosarumque exulcerationum utplurimam incurabilium pericula cum tempore eant, vel matrimonii ratione, robur partium relaxatarum & exsolutarum reparandum intendo, munitus Dictaturâ Hippocratis: *Quæ longô tempore afflicta sunt corpora, sensim & longô tempore reficere oportet*; protestando, ne plus, quàm suffecerint vires, quæ solæ sunt medicatrices, à nobis earum Ministris medentibus exigatur. Præsens enim virium inventarium & parcum curationis nostræ beneficium exhibet, quos effectus post se reliquerit effusissima & inordinata ani hæmorrhagia, anno 35. ad 36. finem impetuosè ruens, quæ nectaris vivifici syrrhoen (quæ est spiritus, sanguinis & caloris naturalis communio) solutis repagulis, solvendo omnium actionum vitalium & naturalium promptuarium & liberalem arcam, cor, hepar, & compaginem venosam & arteriosam exhausit immodicè. Cùm natura certè omnem hujus sui thesauri profusionem, tanto magis, tam impetuosam & deleteriam, horreat, eique nihil esse possit ἀπρόσφυτον, præter copulam sanguinis & spiritus, quem ducendo vivimus.

Caussam hujus profusionis cruentæ προηγουμένην, nescio, quo DEI vel amanuensis naturæ supplicio, è labe hæreditaria & quasi congeniali acerrimi & terebrantis fermenti, sive salis anastomotici universo sanguini, & officinis sanguificantibus ita congenitam, ut non tamen fixa & in mortem durabilis sit, esse puto, eâ de caussa, quod tres *ad unum omnes Regiæ Familiæ Serenissimos Fratres, quos ego novi, hâc cruentatione laborâsse, & tamen tandem cum tempore suæ maturitatis, etiamsi non penitus liberatos, tamen maximè alleviatos fideli observatione cognoverim.* Quam caussam insimul esse puto, cur sanguis per se & quatenus sanguis, nondum sit factus corrosivus; aliàs immutabilis in vitam sic permaneret; sed quod cognata & prona in talis acrimoniæ genituram, viscerum confermentatione, nutricationi destinati, & sanguificandi liquores dulces, & non paucæ illarum partes immutentur in hostilia & exosa delicatissimo sanguini fermenta, & quasi novæ quædam superfæturæ superaddantur, sanguinem suâ paroxysmi periodô, nempe novâ subinde ebullientis hujus & confusi fermenti occasione, in spumas dilatando, prout in omni fermentatione fieri solet; & suâ sic ebullitione in corpore & venis aliàs exhaustis plethoram mentiente, unà cum suo vehiculo acri ad infima hæc & ignobilia per naturæ impatientis orgasmon deturbato, longâ annorum familiaritate hospitando in his partibus, & furente impetu venarum januas perrumpendo.

Huic virulentiæ suas vires addunt ingesta; siquidem hæ coctionum officinæ, hæreditariâ, annis tamen mitescente labe, pronæ in talem acetosam acrimoniam, more antiquæ ollæ acetosæ, cui quicquid infundis, acescit, quæcunque è dulcium vel meracioris vini potu; vel cupediarum, vel aromatum (quæ omnia malè fermentata & digesta inspiritus & salia acerrima

acerrima resolvuntur) voluptuario, aut reliquorum calidiorum & acriorum proportionem caloris nativi excessivè superantium frequentiori usu excipiunt, quia congenialia, degenerare ea magis faciunt in hanc acrimoniam, nutrimenti zizaniam, sanguinis incendium, venarum terebram. Unde tandem secundæ nostræ positionis, & illorum symptomatum ibi recensitorum, effectus; nempe tumoris, doloris, incalescentiæ, pruritus, tenesmi, & ex illo insolentiori, relaxatio & elongatio per continuos hos stimulos protrusi intestini, apertiones venarum hæmorrhoidalium enascuntur, quibus facilè succedit, pro sanguinis, per fermenti insolentioris vel remissioris occasionem, majori vel minori tumultu, insolentior vel benignior hæmorrhagia. Ea verò, quod jam ab aliquot annis, maxima ex parte evanida, parca & ferè nulla fit hucusque, nec per vitam perennet, id causæ esse puto; quod potestates seminales morbosæ per traducem in liberos translatæ, in parentibus aliquando illum gradum suæ exaltationis & nequitiæ morbosæ non sint assecutæ, ut fixum suæ pertinaciæ & in vitam durabilem characterismum signare queant, potius veluti horarii fructus, maturitatis tempora non expectantes in successoribus filiis per optimum ætatis & naturæ vigorem, quasi excusso jugo devictæ & interemptæ mitescant, & Medico spem curationis haud pœnitendæ faciant: vel sanguinis profusione usque in virium & vasorum deliquium depauperati, quod non defuerit quidem hactenus causa ad hunc tumultum arma & ignem conferens, sed vim naturæ priscam negaverit hactenus. Absque hoc si esset, utique sanguine sic & sedato, & composito non perseverarent tertiæ & quartæ positionis nostræ, nempe in hunc usque diem recidivantia levi occasione symptomata: *Aurium pruritus, stillicidium* ex earum & intestini recti venulis; acrimoniæ erodentis & prurientis hucusque sanguini cohabitantis satis fido argumento. Quæ acrimoniæ in aures, & maximè in anum proscriptæ, ejusdem semper importuni incolæ vellicando pruriunt membranas & vicinas musculosas intestini partes, ad frequentem, & vehementiorem, sed frustratum semper dejiciendi conatum, & hâc stimuli frequentiâ, affluentis simul seri actu humectantis, ut & balneorum actu humidorum irrigatione motuque insolenti & indecenti ab Anno 43. non tantum laxatum & sequax intestinum rectum elongari cœpit, sed violentiâ illâ excessivâ, à membrana mesenterii, à qua intestina suspensa tenentur, nonnihil avulsum & extrorsum delatum hucusque propendet, nec suâ sponte amplius facilè in locum naturalem remeat. Nam etsi musculi, partibus genitalibus communes, intestino appositi sint, anum leniter retrahentes paulatim, tamen soli non sufficiant, eoque minus, quando per prædictas insolentias jam relaxati procidunt quasi resoluti. Cujus relaxationis & resolutionis commune malum (siquidem communes sibi & subsidiariæ sunt musculosæ genitalium & intestini recti partes ut & sphincteris) compatiuntur genitalia, & unà cum aliis occasionibus ideò quasi resoluta & imbellia, & alia fiunt positionis nostræ sextæ indigitata symptomata.

Inter quæ & reliqua omnia, equidem suspicor causam quandam corrosivam ad intimiora sanguinis penetralia habitualem ferè, unò eodemque fero, sive lixivio acri, similiter graveolente tam per venas hæmorrhoidales, quam aurium terebrante, eoque confidentius, quò minus per tot medentium tentatas curas, ne recrudesceret hoc malum per annos, in hunc usque diem quicquam fuit expeditum. Nam etsi non nesciam aurium illas fœtentes & prurientes stillas fœpenumerò degenerante aurium stercore (habent enim illæ & quælibet partes sua privata & peculiaria stercora è domestica sua digestione) in fœtidum liquamen, digestiva facultate auris errante, excerni: attramen digestione auris stercoraria per convenientia medicamenta semel & solidè rectificata, postmodum rarò aut nunquam recruduisse in tam fœtidas & acres sordes, observatione certâ constat; quæ ideò in contrarium suspicionem bene fundatam facit illius pertinacioris miasmatis è sanguine, quod famosis decoctis & aliis generosioribus medicamentis (sanguine in hunc diem imputo, ut ex fructibus apparet, subsistente) malum hoc per annos alleviatum quidem, sed in hunc diem nunquam totaliter sublatum fuerit; quæ omnia simul & semel hæmorrhoidalis stillicidii unà cum aliis occasionibus causæ sufficientissimæ, eæque constantes in mortem esse possunt, præsertim sibi invicem indissolubili tot annorum connubio sic nuptæ firmiter.

Unde prognosis mea (faxit DEVS sit falsa) enascitur sub fronte consilii mei prolata. Nempe corpus & robur hujus sanitatis esse neutrum, cachecticum, exsolutum, ut meritò huic valetudini à divina misericordia apprecari debeamus, ut hæ, incremento ætatis, decremento virium, partes relaxatæ (quibus sinum aliquem fistulosum etiamsi non amplum, ob stillicidium illud constans, in canis exilium venarum subesse metuo) in illam soliditatem cogi & munirí possint; ne, quod in his partibus tali occasione fieri non insolens est, majores, latiores, erosiones & cavernæ fistulosæ, unà cum spongiis ex impuro semine & sanguine hæmorrhoidali adnascentibus, in loca hæc impervia, & ideò malè medicabilia, annorum decursu, tandem putrilaginem gangrænosam & lethalia pericula inducant.

Prognosin hanc meam excipit curatio, quæ cum malo ultra 15 annos inveterato debeatur, chronica etiam, & per tempora repetenda & continuanda necessariò erit, nos præservativam pauco harum sepimanarum spacio intendimus, eamque ob inveterati mali pertinaciam omnes medicinas deludentem, annuatim bis vel ter, si possibile erit repetendam.

Et siquidem negari non potest universum horum affectuum effluvium è sanguinis vehiculo sive latice (ὀχήματι τῆς ὑγρᾶς) in salinum lixivium cautis supra dictis confermentato, & quasi habituato, promanare, naturæque metastasi, hujus lixivii partes actiores sequestratas & proscriptas bina hæc & auris & hæmorrhoidalium venarum emunctoria elegisse, & ex antiquo familiaria & ferè quotidiana sibi fecisse malâ eaque cum δυσροΐᾳ potiùs, & periculo ægri conjunctâ crisi; ideoque sui vel minorationem vel omnimodam ablationem significare & indicare. Quapropter quibus modis & mediis harum indicationum cura expediendæ sit tutò & jucundè (siquidem in affectu hoc inveterato cito id præstare impossibile est) sincerè inquirendum & decernendum est.

Meam mentem salvo cujuscunque judicio, pro conscientia sine affectu hîc explicare debeo scriptoremus. Urget enim *Serenissimi Regis, Domini nostri Clementissimi* obsequium & necessitas, qui Medicinis apud exteros exercitati, antiquum nihilominus obtinente morbo, circa quem nostræ curationis solo hoc fine fit Consultatio.

Indolui certè sæpè mecum, quoties infausta molimina & medicationes factas vidi morbis & causis morbificis intimius in ipso sanguinis thoro hospi-

tantibus

tantibus, per illa δραστικὰ præsertim pharmaca, quæ alvum & intestina turbando, naturæ constitutivos & bonos liquores, vitæ furto in fœtidum, variegatum & cadaverosum liquamen æquè in sanis ac ægris indifferenter solvunt, & tale quid in corpore non inveniunt, sed faciunt & abradunt, nullâ ægri, vel saltem perfidâ & momentaneâ alleviatione, quamvis lenitiva illa ὀκνοπρωτικὰ præsertim balsamica, eaque specifica, quibus ipse utor, quotiescunque ignava est alvus, & specificè purgandum est, è civitate & administratione medicâ, hac meâ cautelâ minimè proscripta esse velim: cum tamen altiores medicaminum potestates, non purgantes, sed mundantes sanguinem desiderent hi penitiores in universo corporis & sanguinis habitu affectus, eô modô, quô maculæ linteo nec lacerato nec destructo, sed mundato & integro illo per saponem eluuntur; vel illo modo, quô lues venerea, mundantibus sanguinem per sua cohabia repetitis, tandem sanguini suoque vehiculo elimitur, quo nomine cæteris nihil proficientibus, nec attentis, generoso suo specifico mundativo *Dominum Berigardum* plus profeciisse constat, quam cæteros omnes cauterisantes, phlebotomantes, purgantes, utentes, secantes, curando eò minori ægri damno & periculo, quo majori, non tantùm generosa acria, stimulantia, aperientia catharctica irritando intestina, venas hæmorrhoidales aperiendo, earum fluxum promovendo, *sed & leviora, laxativa (monente Platero p. 717.) nonnunquam intempestivè adhibita, subdolè talia damna augent, ideò, quod cum saltem alvum laxando movere credantur, cum etiam abstergente vi aliqua & adversa naturam ad excretionem sollicitent, nec tanta in illis sit humiditas, vel aliqua unctuositas, ut sic alvum vehementius laxando, solvere possint, superpurgationes, ut in cassiæ & mannæ exhibitione sæpè fieri solet, nonnunquam pariunt.*

Dubium hîc mihi moveri video. Ergò, siquidem penitius illa integris viribus non pertingunt brevi quatuor horarum spacio, quibus alvum laxant, & sic se penitus expediunt Purgantia, Turbantia; Itaque sanguinis vitium & crimen, sanguine piandum est.

Homicidis hæc lex etiam ante legem Decalogi, statim post diluvium, ob summam sanguinis & vitæ reverentiam scripta est, non Medicis. Dominus Deus enim creavit non phlebotomiam, sed Medicinam; & sapiens non abhorrebit ab eâ; ab illâ verò natura ipsa, ut supra scriptum, horret, in corpore imprimis & aliàs exhausto, exsangui & exsucco.

Innocens quippe semper sanguis (nisi in gangræna & lepra morbis incurabilibus) est, & quatenus sanguis per se nunquam peccat, ideoque sui ablationem non indicat; quin potius necessarius æquè ac humor in oculo crystallinus, constitutivus & primarius integritatis vitalis liquor & vitæ sedes est; sed aliena & peregrina fermenta ipsius vehiculum vivum seu partem coëssentialem, individuam ab ipso, nisi per morbum & mortem; laticem nempè sanguinis contaminantia parva quantitate, tales acores & acrimonias de sua indole, & earum postea effectus fabricant, cùm teste Scripturâ & experientiâ quotidiana parum fermenti totam massam fermentare possit, quorum fermentorum vis & potestas in natura & bon generandis, quàm curandis morbis fundata, ad seculum usque fratris Basilii Valentini & Paracelsi steterit neglecta: Olfeciisse illam videtur *Hippocrates* suô tempore; qui non calidum, neque frigidum (quæ potius effectus & producta symptomata non causlæ sunt) sed Acre, Amarum, & Salsum *& alia* Innumera (videlicet fermenta incognita) morborum causlas, easque non phlebotomandas aut purgandas, sed commoderandas & concoquendas dicat *sect. 1. de prisca Medicina pag. mihi 22.* & *Claudius Theodatus*, insignis Helvetiæ Medicus, *lib. 3. Panthei sui hygiastici cap. 2. pag. 11. Neque demum sanguinis vitium, venæsectionem indicat. Si enim intemperies sit facta, alteratione in contrarium curabitur*, si putredo, quatenus talis, non curatur venæ sectione, sed suis idoneis remediis, putredinis causlam & generationem tollentibus.

Speciosо, ideoque Græco, verbo plethoras, quod nimietatem sanguinis denotat, prætexunt phlebotomi, sanguinem nimium esse profundendum, ne ipsius moles retenta, spiritum vitalem opprimens, apoplexiam, vel subitaneam vitæ præfocationem, vel alia similia, non sine metu periculi inducat, maximè cùm *Sua Majestas* habeat hepar justo majus, & ideò copiosiorem justo sanguinem generans. Insuper siquidem hæreditariâ familiaritate natura erraret nimis, & sanguinem hospitio suo per incompetentes scalas nempe ignobilia hæmorrhoidum loca præcipitaret, per phlebotomiam revulsoriam eundem amicè revocandum & postliminiò invitandum esse in pristinum hospitium.

Bona hæc essent, si, prout satis speciosa sunt, æquè satis fida essent. Quam speciosè mentiatur nimietatem sanguinis sive plethoram dictam & Medicis sic imponat illius ebullitio, è diversis fermentis exterius sanguini advenientibus, pluribus causlis occasionalibus externis (etiamsi per aliquot interstitium sedata quiescat) denuò in spumam & rarefactionem majus quærentem spatium irritata, non tantùm ex supra dictis patebit, sed & è scripto meo nuper publicæ censuræ, & securitati valetudinis Regiæ dato, à nemine quidem refutato, sed oppresso. Ne longus sim, consultationem hanc non commentarium scribens, peto me dextrè intelligi exemplo ollæ non plethoricæ, sed ad dimidium cum cerevisia nondum fermentata repletæ. Injice particulam fermenti, quæ antea semivacua erat plethorica jam facta supereminet; Venam ipsi seca, laterem lavabis; aufer vel *non* da fermentum, non erit plethorica amplius, & parum illud, quod habet cerevisiæ nondum fermentatæ suis terminis facilè detinebit.

Et quomodo *Sua Majestas* potest esse plethorica, quæ à juvene ferè continuo stillicidio hæmorrhoidali in tantum laboravit, ut tot annis inopiam illius sanguinis tandem etiam uxoratæ Suæ Majestati, per sedulam prophylaxin, Dei extraordinariâ benedictione, intra servitiorum nostrorum sexennium, cohibendo illius diluvium, hucusque vix reparare potuerimus? Cui accedit fluxus denuo modernus excessivus ab octo his mensibus præteritis, ferè 16 septimanis indies continuans, non sine notabili & præsentissima vitium vitæque depauperatione. Certius itaque est, hanc depauperationem realem magis esse cum vitæ furto conjunctam, quàm illam imaginariam plenitudinem oppressuram tandem spiritum vitalem superius prætextam.

Venæ sectionibus itaque semper prætexta illa plethora sive nimietas sanguinis cum nimis magno *Sua Majestatis* hepate petit principium, id est, in quæstione adhuc est, *Ansit?* Ridiculus forem, qui retinendi illius nectaris vivifici Sanguinis ergò, & in favorem

favorem meum, qui ab ejus perditione semper sum alieniſſimus, mihi prætexerem Sereniſſimum habere è contrario hepar nimis parvum. Pari enim fiduciâ id aſſerere poſſem hoc argumento: Quis noſtrum hepar *Suæ Majeſtatis* vidit, an nimis parvum pro me, ſanguinis abſtemio, ſit. Blaſphemus forem in DEVM æquiſſimum conditorem, & ejus amanuenſem naturam, quæ, niſi ideis erroneis, ſub plaſmate deviaverit in monſtrum, nihil facit nimis, nihil minus, nec in quanto aut quali abundat, nec deficit, niſi, ut dictum, errans in monſtroſis.

Revulſionem ſpecioſè prætenſam quidem, ſed è nugis Galeni loquaciter delirantis natam, non tantum irritam, ſed & damnoſam, & frequentius repetitam periculoſam, æſtimo. Certè curioſè & officioſiſſimè prætexta cautela venæſectionis revulſoriæ his annis non neglecta; ſed ad minimum annuatim quater celebrata, & à Sua Majeſtate, me toties contradicente, fideliter fuit admiſſa. At certè non ſatis bene in hunc diem liberat ſuam fidem, quam de commoderando tandem & continendo ſanguine luxuriante & exorbitante toties magnis promiſſis fecit. Ex poſt facto irritam ſe eſſe, ſatis in contrarium docet.

Et quomodo ſanguini ad peremptoriam medicæ revulſionis citationem, dicam & locum ſcribere poſſumus, qui privilegio ſpeciali vitalitatis in circulum & ſeipſum rediens, cum ſpiritu ſuo hoſpite nullius loci & temporis leges reſpicit, neque locum ſtandi ullum in univerſo corporis foro agnoſcit?

Revulſio inſuper quàm damnoſa ſit in viris æquè ac mulieribus, gravidis præſertim, unâ eademque ratione conſtabit ſequenti: Non eſt negandum ex hac aliquando momentaneam fieri alleviationem ſymptomaticam, dum ſcilicet natura ſtudioſa ſui theſauri conſervatrix, hanc meram ſanguinis & virium extractionem exhorreſcens, & hanc ruinam ſibi procuratam præſentiens atque formidans, non rarò præfatorum ſymptomatum mitigationem tremula molitur; ſed pacatio iſta momentanea vires è cauſa radicali permanente reſumens, perſolvenda eſt crudeliotibus ſubſequentibus ſymptomatibus. Nam etſi vena cubiti tota poſſet evacuari (quod impoſſibile) tamen mox iterum totus cruor, in ſe & circulum rediens, æquaretur per totum venarum contextum. Unde vanitas revulſionis & derivationis famoſæ cuivis liquidò apparebit.

Quàm damnoſa ſit in fluxu verè hæmorrhoidali excrementitio, citra neceſſitatem facta, inde liquet. Quòd natura vergit, eò dicere convenit ſequacem Medicum. At natura ſub fluxu ſolito hæmorrhoidali excrementitio, ſtudio ſanguinem hæmorrhoidalem excrementi loco, è conſortio venarum vitali proſcripſit & damnavit, rectè agens, & cum tolerantia ægri. Depletæ ergò per phlebotomum ſuperiores venæ, vacui impatientes; in momento undecunque, qualemcunque etiam excrementitium jam, & mortuum cruorem ad ſe revocant, & proſcriptum ſemel cadaver in totum retrahunt, bonoque & vitali denuò confundunt. Prout & menſtruum ſuo tempore & ordine digeſto in exitum dicatum, & ſic cadaveratum eodem modo in venas inanitas, fugâ vacui alliciunt. Quæ communio ſit vivis cum mortuis, vel in rejectamentum ſemel & plenè à natura provida deſtinatis, ille referet, qui excrementa denuò delibando, ventriculo refectionem & gratiam ſe facturum ineptè ſibi pollicebitur. E tam frequenti ergò confuſione heterogeneorum cum homogeneis, excrementorum cum vitalibus ſuis, quid boni ſperandum tandem, illi norunt, qui tales ſordes purum putum ſanguinem inquinare, eundem turbatum & contaminatum, in viris pro indole deturpati nutrimenti nil niſi malum corporis habitum; in mulieribus præſertim gravidis & lactantibus, nutriendæ ſoboli infectum & delectarium nutrimentum minitari, & ſic vivacitati præjudicare ſat fido ratiocinantur argumento.

Quæ omnia æquis rationibus deducta, cùm futilitatem, damna & pericula futura ex inſolentioſi abuſu talium magnorum & generoſorum ſubſidiorum nobis non tantum minitentur in futurum; ſed & impræſentiarum, pro ſperata melioratione deteriorationem, nec minima reparationis incommoda & remoras faciant; talium uſus liberalior, extra urgentem neceſſitatem, reſtringendus eſſe videtur ad mitiora; & ſanguini mundando, non ſimul & ſemel cum fermento morbifico ejiciendo, ſpecificaque dote per naturam deſtinata; nec ideò ad quaſvis animo obrepentes indicationes virium vitæque exſolutiones, per electiva illa purgantia & phlebotomias, ſæpius ac par eſt repetitas, ſenſim ſenſimque cum tempore cumulentur; ſuſpecto & inviſo epilogiſmo Hippocratis ad Democritum: *Omne ſolutivum deprædari de viribus & ſubſtantia corporis noſtri. Sitque* eodem Hippocrate Dictatore, (*in fragm. d. purgat. remed.*) *fœda calamitas à pharmaco purgatorio hominem interiiſſe.* Ne, quod Deus avertat, in eoſdem noſtros errores, eadem tandem, ſed infelix plangat nænia, quam in memoriam facti, & præmaturum obitum SERENISSIMI PRINCIPIS FERDINANDI, HISPANIARVM REGIS FRATRIS in Belgio verſa lacravit Ianus Walhornius D. Regis Hiſpaniarum Conſiliarius:

Quid multis fidis Medicis, Dux optime? multum eſt,
Si fidas uni: cætera turba nocet.
Nonne vides toto vacuari corpore venas,
Hic ſecat, hic urit; creſcit ab arte malum:
Induperatorem Medicorum turba peremit;
An Medicos medicam credis habere manum?
Pauca dabo tumulo: Iacet hîc, Dux optimus, in quem
Nil potuit Mars, dum corpore ſanguis erat.
Quod Mars non potuit, Medici potuêre ſecando:
Sic Mavors ipſo ſit minor Hippocrate.

Spero nemo bonus pio huic zelo indignabitur, ſi (quod ſolemniter proteſtor me dicere de vitiis, parcere perſonis) pro ſcientia & conſcientia mea, & ſanguine & inquiſitina huic vita Suæ Majeſtatis liberius & fidelius dixerim, ſcripſerim.

APPENDIX

CONSULTATIONIS GENERALIS

Pro speciali & moderna Affectione MAIESTATIS REGIÆ.

EXplicatis sic affectionibus Suæ Majestati familiaribus, nempe solito hæmorrhoidali eoq; sæpè excessivo fluxu pruritu & stimulo intestini recti, cutis universæ, aurium; siquidem uno ore Dominorum Collegarum in confesso est, propter hæreditariam hanc affectionem hæmorrhoidalem totum quasi hominem esse morbosum. Necessarium itaque videtur, totum hominem immutandum & quasi renovandum à spurcitie illa salsa, sanguinem in tales tantasque ebullitiones, & quasi profluvium ruptis venarum aggeribus: in tales pruritus scabiosos universi corporis, aurium, intestini recti, & stimulos ejiciendi & excernendi continuos irritante. Quod per modum insensibilis restaurationis & mundationis per vices pro singula nova ebullitione me clandestina & pia quasi fraude, Serenissimi impatientiam præveniendo, integro quinquennio feciſſe nuper in apotheca confessus sum, prout & est res facti. Ita certè ille modus hactenus (DEVS novit cuius impedimento) ab anno cum dimidio posthabitus, morbo & causſæ huic morbificæ licentiam & tandem insolentiam fecit; quam tantopere habituatam, vix eodem temporis spatio in pristinam æqualitatem & continentiam, quàm sic connivendo excessit, lentè & cum securitate Suæ Majestatis reducendam, postea verò obtentam DEI gratia sanctè in posterum & sic sanitatem custodiendam esse existimo.

Qua methodo & quibus mediis DEI benedictione inprimis hic finis obtinendus sit, siquidem nostra medicorum consilia (chartæ ideo consignata, ut certa & immutabilia in uno eodemque hoc casu sint & maneant) singula ab invicem cùm discrepent? Quam sanitatis & valetudinis curandæ securitatem nunc & in posterum è tali tantaque discrepantia Sua Majestas habebit? Dicam pro captu meo & fide in Suam Majestatem, salvo meliori cujuscunque judicio, pace & venia singulorum.

Cùm, prout in bello, ita in curanda valetudine, verba non spectanda sint (medicina enim est ars, quæ facere, non dicere docet,) necesse est, ut Sua Majestas & omnes benevoli Suæ Majestatis in id summo rigore incumbant; ut ne in posterum sanitas pluribus plurium Medicorum, iisque diversis & verbosis consiliis detineatur dubia & anceps negligatur. Sed post consilium cujuscunque singulum, Medico per illud suam promittenti curationem, Sua Majestas seriò demandet, ut viam illam, quam semel elegit in consilio, ambulet. (2) ut tempus, quod sibi medicaturus eligat pro cura, & modum curationis illius interturbari non permittat, ne Medicus habeat, quod excuset, sed facienda faciat. Secius si fiet, inter consultationes multas multorum Medicorum aliter fieri non potest, quàm quod dictum & factum est, multitudo Medicorum perdidit Imperatorem. Quo nomine Suæ Majestati fideliter hoc suaderem, ut nec mihi nec ulli suorũ Medicorum amplius credat, in quacũque etiam morbi specie peroranti aut discurrenti; sed in posterum Medicos suos singulos mutos esse velit, & solùm factores tales, qui, ne verbum mussitantes curatione reali positiva diversorum morborum reales in aliis prius præstent curationes, de quibus realiter & feliciter præstitis Sua Majestas nunc & in posterum assecurata esse possit (quod tamen DEVS avertat) cui Medicorum, & in quibus affectibus tutò & cordatè citrà ambitum talium consiliorum & disceptationum vitam & sanitatem concredere possit.

Siquidem autem in hac familiari Suæ Majestatis affectione duabus vicibus fidem meam intra duodecennii decursum, per DEI inprimis singularem benedictionem probasse me eousque puto, quo, me non audito, illa Suæ Majestati facta est dubia; itaque pro illa reparanda lubens meritoque hanc curationis provinciam ad duos menses, quos suffecturos puto, pro insultu hoc hæmorrhoidali Clarissimo Domino Doctori *Davissonio* trado, & illam, quam communibus votis apprecamur Suæ Majestati felicitatem curationis fundatam in reali & prædicta demonstratione pro securitate Suæ Majestatis futura, nec modò, nec in posterum invideo, reputando pro honore & felicitate mea; meum Evergeten (per quemcunque etiam fiat) constanter bene valere & feliciter agere. Qua libertate concessa, siquidem ea, nil nisi sanitatem & securitatem Suæ Majestatis intendit, peto, ut, si res aliter, ac in votis esset, cederet, ut tandem & ego, & reliqui *Domini Collegæ, quibus injuncta esset curatio, secundum tempus, modum, & media curationis habeamus mutuam & communem, ne in proposito bono, quibuscunque etiam artibus, impediamur in posterum, imò hanc libertatem jure merito propeculiari mea medendi ratione exigo.*

Quibus præsuppositis cum unica & sufficiens causſa sit, sal illud corrosivum, plumosum, pruriens incola universi sanguinis, ex quo generatur postmodum frequens cutis pruritus, scabies vaga, cum pustulis hinc inde emergentibus, pruritus auris & ani, & in illis extremitatibus venarum hæmorrhoidalium, & inde natus perpetuus excernendi, sed sæpè irritus, stimulus. Egò verò sanguinis & virium, vitæque diminutione curare non didicerim, sed medicamentis, quæ Dominus DEVS creavit, & suis morbis destinavit; illum, qui adhuc supereſt, & quem *in thesaurum* vitæ reverenter adhuc custodit natura, ejus observantissimus minister, ego medicus studebo integrum conservare, & solummodò liberare ab importuno illo hospite & hoste suo peregrè adveniente fermento salso corrosivo; patrante effectus modò dictos & Suæ Majestati familiares, è quibus ultimò illa apertio venarum hæmorrhoidalium, & excessiva illa sanguinis, virium, vitæque profusio. Consistet itaque mea curatio in totalis sanguinis universi immutatione & renovatione, per unicum internum medicamentum eradicans sanguinis illius fermenta salsa, acria, unô verbô, vitæ æruginem & zizania. Quibus liberatus non amplius ita ferociens, sed pacificus suis cancellis & officio debito se continebit. Illa tamen lege, prædicta sanguinis depuratio instituenda, ut siquidem ferè biennio neglecta fuit, sub singula exaltatione sanguinis in novam ebullitionem paroxysmantis, quocunque tempore ea contingat, ad paucos dies ea repetatur eousque, donec ea sanguinis & constans contingat continentia, quæ annuatim in posterum vernali & autumnali renovatione ad dies non multos facienda, contenta esse possit.

Hæc methodus medendi mea correctior ad Gale-

nicorum regulas minimè quadrans (cum illa non curat neque curet ; qua gentiliter itum hactenus , sed qua fideliter eundum fuit) illud meum arcanum est , nunquam & nemini , nisi meliora discere recusantibus, per me absconditum ; invisum equidem multis ; sed orando , laborando , divina gratia vigiliis, laboribus, itineribus , molestiis , persecutionibus tandem impetratum nullius Monarchiæ studio , sed solum juvandi proximum ergò quæsitum , de quo dator hujus luminis DEVS in conscientia solus est testis ; maximè cum tot annis praxeos meæ medicæ non tantum abominabilis illa Paganorum medendi methodus per tot & tanta martyria , à quibus benigna mater natura abhorret , sed & suspecta tandem fieri cœpit , cùm per illam tot miseros ægros derelictos incurabilitatis subterfugio & excusatione frivola à Medicis vexatos, tandem proscriptos & ablegatos ad balnea sulphurata, fontes acidos , salubres , vel prognosi vel diætæ tandem mancipatos viderim,& sæpè mecum ingemuerim; satius fuisse & non recepisse curandos ægros tali methodo , quæ tantum catalogum incurabilium morborum suæ incertitudini prætexit, quam tandem miseros & deceptos ægros gementes abdicasse ad talia subterfugia Christiana charitate indignissima.

Qui itaque hoc arcanum vult , orando , laborando, quærat & inveniet , quærens enim inveniet , & pulsanti aperietur , sed fideliter , & non nisi apud DEVM, illô , quem mandavit , modô : per laborem & sudorem.

Cui Datori soli sit Gratia , & Potestas & Gloria ineffabilis.

FASCICVLVS ALTER

MEDICAMENTORVM SINGVLARIVM.

TITVLVS I.

DIGESTIVA.

Pulvis Puniceus simplex.

℞. *Acidi* ♉*ri* ℥ij. ℈ij. ♉*ri vitriol.* ℈j. *sandali rub.* ℈ij. *spir.* ☉*oli, seu vi.* ♃*ris, per camp. fact.* gr. xv.

Pulverisatis vitreoque vasi inditis , paulatim spir. ☉oli , seu ol. ♃ris affunde , & cum penna anserina continuò miscendo , super cineribus calidis exsicca , & in pulverem tenuissimum, punicei coloris, tere, eumque in vitro puro ad usum necessarium reserva.

Vires & Dosis. In omni obstructione , scil. hepatis , lienis, mesenterii , renum, aliorumque viscerum, maximè in affectu hypochondriaco , medicina est salutaris ac tuta. Est & hic pulvis digestivum quasi universale , quod catharticis præmitti solet , & insuper excitamentum appetitus excellens. Not. Phthisici, hæmoptoici & catarrhosi , salsis & acribus fluxionibus ad pectus delabentibus , abstineant tamen ab ejus usu.

Dosis ordinaria , à ℈j. ad ij. Exhibetur ut plurimum jejuno stomacho in brodio carnis seu brancæ ursinæ vel alio conveniente liquore , sæpius dosin reiterando.

Pulvis Digestivus ordinarius. S. R. M. Vladislao IV.

à Dn. D. Cnœffelio præscriptus.

℞. *Acidi* ♉*ri albissimi* ℥ß. ♉*ri* ☉*ti* ℥ij. ♎*is essentialis, (acetosellæ)* ♏ ☉*li congulati,* ana ℥j. TR. *sandali rub.* q. s.

Misce in mortario vitreo , postea adde

sacch. citrat. ℥ij. *essent. citri excort. citri rec. extract.* gr. v.

Misce iterum divide in 10. partes æquales , ad 10. chartas.

Easdem habet hic pulvis virtutes cum superiore Puniceo simplici in morbis nempe chronicis , arthriticis & tartareis contumacibus & digestione egentibus. Usum hujus pulveris S. R. Maj. aliquando ad 14. dies continuavit.

TITVLVS II.

CATHARTICA.

Pulvis Puniceus compositus.

℞. *Acidi* ♉*ri* ℥ij. *pulv. gryfei* ℥ß. ℈ij. gr. viij.

santali rubr. pulv. ℥iij. gr. xij. ♏ ☉*li.* ♀*ris* ℈iv.

Misceantur diligenter in mortario lapideo seu vitreo. Pulvis gratissimi coloris & saporis, ad usum servetur in vasculo vitreo benè munito. Purgat leniter per inferiora. Usus ejus est post adhibitum pulv. Puniceum simplicem in febribus intermittentibus & diuturnis , aliisque morbis tartareis & chronicis. Dosis in junioribus ℈j. mediæ verò ætatis & constitutionis ℥ß. robustioris naturæ à ℈ij. ℥j In brodio carnium decocto hordei passulato , vel alio (pro cujuscunque bene placito) liquore quatuor vel quinque horis ante prandium & jejuno stomacho.

Not. Aliquando admiscetur una vel altera guttula *Balsami Peruviani* seu ♌ *anisi* vel *carui* , sic suum absque ullis torminibus rutissimè absolvit operationem.

Pulv. Hellebori Styriaci D. D. Cn.

℞. *Florum hellebori nigri veri & Styr. in felici aspectu* (*scil.* ☽*næ cum* ♃ *existente ac crescente*) *ante ortum* ☉*is collectorum,*

sacch. albissimi pulv. ana ℥j. ♎*is essentialis acetosellæ* gr. xxiv. *essent. citri ex cort. rec. extract.* gr. xii.

Misceantur. Fiat pulvis subtilissimus , cujus dosis est ℈i. ad ℈ii. Solvit leniter omnes humores melancholicos , ideò in epilepsia , apoplexia , vertigine, aliisque morbis capitis , item in hypochondriaca & hysterica passione , quartana, scabie &c. medicina est gratissima.

Pulvis Solutivus de Tribus , Officinæ Regiæ.

℞. *Rad. gialap. pulv.* ℥i. *resinæ scammon.* ℈iv. ♉ ☉*ti* gr. vi. *essent. cinamomi saccharatæ* ℈ii. gr. vi.

Fiat omnium pulvis , cujus ℈ij. mane exhibeatur in jusculo.

Ad omnes ferè humores excrementitios evacuandos , cathartic um præstans , quod recenter paratum, multò efficacius in operatione , quàm si diutius asservetur. Quod si itaque unicam quis tantum desideraret dosin

dosin, sequens esse posset.

℞. *Rad. gialap.* ℈i. *resinæ scammon.* gr. iij. ℞*ri* ☉*lati* gr. iiij. *essent. cinam. sacch.* gr. ij.

Cui *D. D. Cnœffelius* aliquando adjiciebat.

acidi ℞*ri* ℈ß. M.F. Pulvis.

Pro potiuncula hanc observabat formulam.

℞. *Pulvis præcedent. de tribus* ℈i. *acidi* ℞*ri* gr. xv. *Sir. violar. seu flor. Persicor.* ℥vi. *aq. fumariæ* ℥iiß. *cinam. cord.* ʃ. v. ℥i. Misce, F. Potio pro unâ vice.

Sirupus helleboratus D. D. C.

℞. *Rad. polypodii, cichor.* ana ℥ii. ℞*ri albissimi* ℥i. Coquantur in *aq. fumar.* ℔vi. ad remanentiam ℔iß.

Dum adhuc calet, adde *fol. sennæ ʃ. ʃ.* ℥iv. *rad. helleb. nigr. præparat.* ℥ii. ♁ ℞*ri per deliqu.* ℥ii.

Stent per 24 horas, postea peracta unica leniissima ebullitione, in colatura post expressionem factam, adde

succi liquiritiæ (*in aq. fumar. dissol.*) ℥i.

sacchari albissimi ℥xxx. M. Fiat sirupus, ut artis est.

In omnibus morbis, maximè capitis, ubi purgatione opus erat, fructuosè à *D. Cnœffelio* sirupus hic adhibebatur, familiaris ipsi erat & in arthritide & affectione hypochondriaca. Dos. ab uncia una ad uncias tres, in aquis vel vehiculis aliis convenientibus, vel per se simplus.

Passulæ Laxativæ
pro S. R. Maj. Uladislao IV.
à Cl. D. D. Cnœffelio ordinatæ.

℞. *Fol. sennæ ʃ. ʃ.* ℥ii. *tamarind. conf. fl. Persic. cichor. borrag.* ana ℥i. *sem. carthami grosse contusi, rad. polypod. querc.* ana ℥v. *acidi* ℞*ri* ℥ii. infunde per noctem in *aq. fontanæ ʃ.* q. ʃ.

Manè coquantur ad remanentiam ℔iß. Decoctioni, per albumen ovi prius clarificatæ, adjiciantur.

sacch. albissimi ℥ii. Misce.

Redigantur coquendo in sirupi consistentiam, cui, dum adhuc fervet immergantur.

Passul. minor. opt. prius purgat. ℔ii.

(Vel, si placet zibeb. major. exemptis prius acinis, seu prun. Damasc. vel Hungar.) stent per 24 horas, in loco quieto, factave una vel altera ebullitione, passulæ denuò, cum infuso sirupo, ad debitam consistentiam decoquantur. In fine addantur

aq. cinnamomi. succi citri rec. expressi ana ℥i.

Fiantque passulæ laxativæ, usui asservandæ pro S. R. Maj. Dosis à ℥ii. ad ℥ß. & j.

Extractum hellebori solutivum
sive
Solutivum helleboratum Cnœffelianum.

℞. *Extract. hellebori veri* (*per ♅ fact.*) ℥iß. *conf. alkermes* ℥ii. (Nor. Pro fœminis, loco conf. alkerm. adde *extr. macis, & caryophyl.* ana q. ʃ. pro aromatisat.) *phlegmatis* ☉*oli volat. nostri* ℥xxiv.

(Et si major notabilior debet esse operatio, sufficient *plegmatis* ℥xii.) Stent in vitro collo oblongo & hermeticè clauso, per mensem in digestione, postea filtrentur per chartam; Essentia filtrata ad usum servetur.

Est cephalicum insigne, & in curanda epilepsia medicamentum à *Cl. Dn. Cnœffelio* sæpè expertum.

Hîc quoque annectere placet Ejusdem

Elixir proprietatis purgans solidum.

℞. *Aloes opt. pulv.* ℥viii. *myrrhæ, croci* (*opt. pulv.*) ana ℥iv. *mixturæ confusæ* (ex ♅ & phlegm. ☉oli ternis cohobiis ex ∴ unitis) ℥lvi. ∽ ♃*ris opt. & generosi* ℥ii. Misce.

Macerentur per tres menses in vase vitreo, optimè clauso, in loco calido, sæpius materiam movendo: absolutis hisce mensibus post sufficientem extractionem & circulationem instituatur colatura per linteum, & quidem fortissimâ expressione, menstruum tandem ad justam extracti solidi consistentiam, in leni calòre abstrahatur, & seorsim asservetur. In fine adde

extr. dauræ ℥i. *essent. macis & cinamomi* ana q. pl. F. Massa pro pilulis. Dos. à ℈i. ad ii.

Elixir proprietatis purgans liquidum
Cnœffelianum.

℞. *Aloës hepat. opt.* ℥iv. *myrrhæ Alexandr. croci Or. vel Ungar.* ana ℥ij. *extr. dauræ* (id est, veratri nigri) *è foliis parat.* ℥j. ♅ *alcoholisati, phlegm.* ☉*li, cum suo* ∽*u uolat. impregnat.* ℥xiv. (vel in duplo scil. ℥lvi.) ∽ ♃*ris opt. per campan. fact.* ℥iß.

Aloë & myrrha terantur accuratè, crocus scindatur in minutissima frustula, mixta deinde omnia digerantur & circulentur in vitro hermeticè clauso per sex menses, & F. more consueto *elixir proprietatis balsamicum & purgans*: cujus usus est in febribus intermittentibus malignis, morbis contagiosis & ipsa peste: item in affectionibus hypochondriacis, morbis uterinis, colica, passione iliaca, cruditate ventriculi, constipatione alvi, aliisque affectibus, medicamentum ab authore sæpius probatum. Dos. à gutt. x. ad gutt. xv. & xx. in vino, cerevisia, jusculo carnis vel alio vehiculo conveniente.

Elixir proprietatis purgans aliud Officinæ
Regiæ Warsav.

℞. *Aloës succotrinæ* ℥iß. *myrrhæ select. rub.* ℥ß. *croci Or.* ℥iii. *rhabarb. el.* ℥xii. *vini Hispan.* ℔iij. *mixturæ simpl. de tribus* ℥ii.

Pulverisatis & incisis mistisque adfundatur vinum Hispanicum & mixtura simplex. Stent in digestione per sex septimanas, posteà colentur per linteum subtile, tinctus & impregnatus liquor servetur usui.

In febribus malignis & contagiosis atque in ipsâ peste nihil est tutius: hypochondriacis & uterinis valdè convenit, & in morbis chronicis, maximè in icteritia flava, medicamentum est magnarum virium, insuper ventriculi affectibus subvenit, à putredine defendit, & leniendi alvum possidet virtutem.

Dosis ℈ß. plus minusve in vino vel aqua alia appropriata. Datur & in actu curationis; tempore pestis ad ℈i. & ℈iv.

Pilulæ balſamicæ univerſales.

℔. *Extract. rad. helleb. nigr.* (per ☿ fact.) MP. *de trib. Ruffi* ana ʒß. Cogantur cum *eſſent. noſtræ proprietatis* ſ. q. *in maſſam mollioris conſiſtentiæ.*

Admirandæ ſunt iſtarum pilularum virtutes & nunquam ſatis laudari poſſunt. Omnes enim humores, maximè craſſos & tartareos purgant, caput, ſtomachum & alia viſcera roborant, & commodiſſimè exhibentur in affectione hypochondriaca, obſtructione lienis, meſenterii &c. & maximæ æſtimationis erant apud p. m. *Cl. Dn. D. Cnæffelium.*

Doſis pilularum eſt à ℈j. ad ʒß. & ℈ij. pro una vice. Sumi poſſunt manè ac veſperi; poſt cœnam parciorem & ante cœnam. Si quis actionem earum acuate cupit in robuſtioribus maximè, ubi pilulæ Cnœffelianæ aliquando tardeſcunt, addantur cuilibet doſi grana aliquot tartari vitriolati, formula poteſt eſſe talis:

℔. MP. *Balſam.* ℈i. *jalap. ſubtil. pulveriſ.* ℞*ri* ⊖*-ti* ana gr. vi. cum *ol. cort. aurant. ſ. citri rec.* q. ſ. formentur pilulæ minores deaurandæ.

Aliquando placuit & hæc formula.

℔. *Extract. hellebori* (*è foliis ejuſdem herbæ in Styria parat.*) MP. *de tribus* ana gr. xv. *reſinæ jalappæ* gr. iij. ℞*ri* ⊖*-ti* gr. vii.

M. Formentur pilulæ minores.

Item.

Pro Maniacis & Epilepticis.

℔. *Extr. helleb. ex radicibus parat.* ℈i. ℞*ri* ⊖*-ti* gr. viij.

F. Pilulæ deargentatæ.

Pro Quartanariis, Arthriticis, Scabioſis, & lue venerea infectis.

℔. MP. *Balſam. univerſal.* ℈i. *cœniotomii noſtri*, gr. ij. (uſque ad v.) M. & cum gutta una vel altera ſirupi noſtri helleborati, benè ſubigendo, fiat maſſula, ex qua iterum formentur pil. tres vel quatuor majores, argento obductæ.

(*Not.* Ad occultandam Medicinam, à *Clar. Dn. D. Cnæffelio* ex omni genere medicamentorum ſpecificorum (beneficio mellaginis) concinnabantur pilulæ alterantes.)

Emplaſtrum purgans admirabile.

℔. *Semin. cataput. colocynth.* ana ʒij. *rad. & fol. helleb. nigr. eſulæ, ſucc. tithymal. cucumer. aſin. agreſtæ, rad. ſambuc. rec. ebuli* ana ʒvj. *aloës hepatic. ſcammon.* ana ʒiß. *terebinthin.* ʒiii. *mell. deſpumat.* q. ſ. M. F. l. a emplaſtrum, ſ. cataplaſma.

Emplaſtrum hoc miræ virtutis quondam *S. Reg. Majeſtati* Uladiſlao IV. à Palatino Pomerelliæ *Illuſtr. Dn. de Dœnhof* eſt communicatum, cujus deſcriptionem annis ſuperioribus à *Dn. Johanne Heckero* Pharmacopœo Regio tanquam aliquid ſingulare & ego accepi.

Primò ſolvit potenter alvum umbilico impoſitum, enecat vermes eoſque ſimul cum excrementis expellit; regioni ſuperiori ſtomachi applicatum vomitum ciet; renibus & lumbis, urinam promovet; mammis emulſum, menſtrua ſollicitat; & abdomini partum facilitat, expellit & ipſum fœtum mortuum, ſi diutius geratur.

TITVLVS III.

DIVRETICA.

Pulvis diureticus ordinarius.

℔. ⊖*lis* ℞*ri cryſtall. anodyni mineralis* ana ʒiii. M. F. pulvis.

Doſ. à ʒß. ad ℈ii. & ʒi. in *aq. petroſelini*, ter in die repetenda.

Vel ℔. ℞*ri* ☉*trati*, *ſeu* ⊕ *Tartariſati* ʒvi. *ocul. crab. præparat.* ʒii.

M. F. pulv. Doſis & uſus idem qui ſupra.

Item ℔. *Tartari albiſſ. pulv.* ʒiii. *Tartari* ⊕*-lati* ʒii, *ſpir.* ⊕*-li cum nitro coagul.* gr. xxxv. M. F. *Pulvis.*

Exhibeatur eodem modo.

Pulvis diureticus pro S. R. Maj. in ardore urinæ.

℔. ☉ ☿*niati cryſtall.* ʒi. *ſacch. cant. ſucci glycyrrh.* inſpiſſat. & pulv. ana ʒß. M. F. Pulvis ſubtiliſſimus.

Poſt ℔. *pulv. diuret. jam præſcripti* ℈ii. *extr. granorum quietis* gr. j.

M. F. Pulvis, bis in die ſumendus.

Item ℔. ☿*ii fix. diaph.* (ſpiritu ſalis *aliquoties imbuti & iterum exſiccati*,) *ocular.* ♋. (*cum* ♃ *Tartari per deliqu.* ana p. æq. *in lapidis duritiem coagul.*) ana ʒiii. *magiſt. petroſelin. rec. facti* q. ſ. pro tinctura. M. F. pulvis.

Doſ. ℈j. ad ℈ii. in aqua appropriata, bis vel ter in die.

Arcanum Tartari Cl. Dn. D. Cnœffelii & Helmontii.

℔. ⊖*lis Tartari albiſſimi* ℔ß. ☽ *Tartari bis per cineres rectific.* ☿ *opt.* ana q. ſ. (*pro infuſione* ⊖ *Tartari, ad eminentiam ſc.* iv. *digitorum.*)

Digerantur aliquamdiu in loco calido, poſt abſtrahe ſpirit. ad ſiccitatem uſque, affunde novum ſpir. tartari & ſpir. vini, & iterum deſtilla. Idque toties repetatur, (ſcil. ſexies vel ſepties) & ultimò quidem per phiolam altam, donec ⊖ Tartari in lateribus vitri inſtar cryſtalli ſeu camphoræ appareat, quod in vitro puro & cera vel ſubere benè clauſo, ad uſum internum reſervetur. Si quis hoc arcanum augmentare velit, is adjiciat arcano Tartari ☿ opt. rectificatum, & alcooliſatum, ad eminentiam duor. vel trium digitorum, & in vaſe optimè perlutato miſceantur & digerantur, tam diu, donec cuncta benè unita ſint, & de materia ſeu arcano Tartari nihil amplius appareat.

Hac finita diſſolutione, vitrum repone in locum frigidum, & rurſus cryſtalliſentur; & ſic augebitur arcanum Tartari in infinitum.

In morbis quibuſcunque deploratiſſimis, & ex obſtructione ortis, maximè in febribus intermittentibus, eſt medicamentum non ſatis laudandum. *Doſis* gr. v. ad ℈ß. & ʒi. in juſculo carnis coctæ, vino, ſeu alio vehiculo idoneo.

[Sunt & qui beneficio hujus arcani ex auro & reliquis metallis & mineralibus extrahi volunt animam.]

Exem-

Exemplum in Sole.

Fiat *amalgama* ex *auri* parte una & *mercurii purga-*
ti p. vi.
Hinc *cum duplo sulphuris opt. pulv.* ad ignem lentum calcinentur tam diu, donec mercurius cum sulphure sine liquefactione exhalarint, & calx auri, coloris calendulæ, spongiosæ quasi substantiæ, sub regula remanserit. Ex qua tandem mediante hoc sale, intra mensem tinctura extrahitur rubicundissima, corpore remanente albo.
[Helmontium aliàs hujus arcani authorem & inventorem esse, multi affirmant.]
(*Diuretica plura videantur infra in Medicamentis Antinephriticis.*)

TITVLVS IV.

DIAPHORETICA.

Antimonium diaphoreticum solare.

℞. ♈*tis* ℥i. acuetur cum ☉*lis* ✶*ci* ℥i.
Menstruo jam parato & prius filtrato injice auri fi-
ni & laminati ℥i. stent in leni cinerum calore, donec absorbeatur aurum. In hac solutione soliis imbuantur & intingantur linteamina pura, ut nihil de eâ remaneat, & postquam libero aëre benè exiccata fuerint, comburenda sunt in crucibulo puro tamdiu, donec in pulverem redigi possint; cautè tamen hîc procedendum, ne crucibulum excandescat, & aurum cum sale ammoniaco avolet. Jam

℞. *Calcis hujus auri* c. g. ℥i. ☿*ii subtil. pulv.* ℥ii. ☉ *albiss.* & simili modo in pulverem subtilissimum prius redacti ℥viii.

Misceantur in mortario lapideo quàm optimè, postea immittitur pulvis, sensim & per intervalla, in crucibulum prius candefactum, & statim cum impetu incipiet ardere, haud secus, quam pulvis sclopetarius madidus. Deronatione peracta calcinatio continuetur adhuc per spatium quadrantis horæ, materiam interim filo ferreo continuè agitando; tandem tota massa hinc residua & adhuc ignita, per partes injicitur in ollam novam vitreatam & aqua pura calida impletam, finitur per ♂ & ♀ quiescere, & ubi materia subsederit, inclinando ollam, removetur aqua nitrosa: qui labor, affusâ tepidâ aquâ, sæpius repetendus est, donec nullus salsedinis sapor plus percipiatur, pulvis purpureus tandem & elegans, in filtro chartaceo relictus, studiosè exsiccetur & asservetur, tanquam sudoriferum & alexipharmacum insigne, & in peste febribusque malignis præstans. Corruptioni resistit, sanguinem mundificat, scabiem & luem veneream curat, & in quibuscunque cordis infirmitatibus, variisque viscerum morbis prodest; auxiliatur iis sudorem pellendo. Dos. à ℈ß. ad gr. xv. & ℈i. in convenientibus aquis seu conservis reiteratis vicibus, omnibus, omni tempore & hora, secundum necessitatem morbi, id postulantis.

Usus Mechanicus. Pulvis aureus simplex absque antimonio, & superius in crucibulo calcinatus, curiosum adhuc alium habet usum, nempè quod omne argentum sola affrictione deaurare solet, quod secretum causa curiositatis olim, à Serenissima Ludovica Maria p. m. Regina Pol. sæpè fuit tentatum & probatum.

Ex *pulvere aureo* p. j. & *pulvere split.* p. xx.

Invicem commixtis fit & ille summè purpureus & Regius color, in igne semper constans & durabilis, (Germ. das Gold Purpur) quem, in ornando & pingendo auro, Aurifabri adhibere solent. Secretum in Gallia jam multis notum. Sed melius succedit hoc, si loco pulveris hujus aurei, crocus solis Cnœffelianus pulveri split admisceatur, quod & ipsemet vidi.

Bezoarticum minerale per detonationem.

℞. *Butyri* ☿*ii rec.* q. v. effunde guttatim ▽ *font. simplicis & pura* q. s. infusum præcipitabitur in pulverem album, mercurium vitæ dictum, qui studio exsiccandus est.

Iam ℞. ☽*i alb. & pur.* q. v. ex gr. partes iv.
Cui & in ✚lo, super △nem liquato, sæpius reiteratis vicibus injiciatur
☿*ii albi, vitæ dicti & superius reservati* p. j.

Fluant simul per horæ quadrantis spatium, vel diutius, Massam refrigeratam, ex crucibulo separatam, & prius pulverisatam, aqua simplici affusa repetitis vicibus ablue, & ab omni nitrosa salsedine edulcora, pulvis tandem bezoarticus albus & lactescens, in filtro papyraceo relictus, bene exsiccetur, & in vitro bene clauso, studiosè asservetur, qui nihil aliud est, quam mercurius vitæ correctus, & longe differt à bezoartico minerali, consueto modo parato.

Vires conveniunt cum cerussa antimoniali, ex Regulô parata.

Dosis est à gr. v. ad ℈ß. & gr. xv. in bolo parato ex conserva aliqua, vel cum aliis pulveribus, superbibendo, vinum, jusculum, vel aliquid aliud conveniens.

Pulvis diaphoreticus diurnus.

℞. *Flor.* ♃*ris*, ☿*ii fix. diaphoret.* ana ℥xii. *baccar. lauri pulveris.* ℥vi. M. F. pulvis, signetur ut supra.

Pulvis diaphoreticus nocturnus.

℞. *Pulv. diaphoret. diurn.* ℈iß. *extract. nostr. sedativi* gr. ij.
M. F. pulvis, dividatur in ij. part. æquales ad ij. chartas.
Signetur ut supra.

Diaphoreticum hoc in forma pulveris magnarum est virium, sanguinem enim mundificat, luem veneream & scabiem curat, & in febribus malignis & morbis contagiosis est medicina ad expellendum intrò hospitantem hostem per sudores mirificè adjuvans.

TITVLVS V.

BEZOARDICA
ET ALEXIPHARMACA.

Viperarum confectio Dn. D. Cn.

℞. *Viperarum, vel serpent. nostrorum in locis montanis captorum* q. v. Abscissis capite & cauda, detractisque exuviis & interaneis exemptis, reliqua cum vino albo myrrhisato, à cruore optimè abluuntur, pinguedo seorsim in vitro asservatur, corda, hepata & lingua etiam seorsim, reliqua, prius sale absinthii, rutæ (& ammoniaco purgato,) adspersa ad solem, vel

in alium locum calidum ad arescendum suspendantur.

Hoc peracto, serpentum seu viperarum truncos scinde in minuta frustula, & ad perfumandum super cribrum ponito, suffimento subtus ita excitato.

℞. *Baccarum juniperi* ℔iij. *succi vulgar.* ℥iij. Perfumata & benè prius exsiccata, simul cum spina dorsi redigantur in pulverem subtilissimum, qui pulvis, in vitro puro incluſus, in loco sicco postèa asservandus est. Signetur *pulvis viperarum simplex.*

Corda, hepata ac lingua simili modo in alcool redacta, vel in ♆ juniperinum imposita asserventur in futurum usum, pro theriaca nostra Regia.

Vires hujus pulveris. Contra omnia venena, inprimis sui generis. Sunt & qui affirmant, semel sumptum aliquot annos alexiterii officium præstare, fides sit penes authorem. Communiter in pleuritide maligna, tabe, hydrope, psora, scabie & lue venerea commendatur. Maritale officium & in seniculis promovet.

Dosis à ℈ß. ad ℈j. & ʒj. per se vel cum aliis medicamentis idoneis.

Magisterium Viperarum.

℞. *Viperarum seu serpent. nostr. & in locis sanis mortuis & non putridis argentium* q. v.

Eosque capitibus & caudis & truncatis, exemptisque interaneis, cum cordibus, hepatibus, ac ipsa spina, (cultro prius confracta,) in ☌☉i s. q. immerge. Stent ita per tres dies, postèa ad perfumandum & exsiccandum, cribro puro imponito, subtus suffimento, in hunc finem excitato ex *bacc. juniperi* p. iij. *lauri* p. j. ubi & circa finem adjicitur *succini* ℥j. *assæ dulcis* ℥ß. *storacis* ʒiij. Serpentes ita perfumatos, in olla nova vitreata, adhuc super fornacem, vel & in sole exsiccantur, ut in pulverem redigi possint. Jam

℞. *Hujus pulveris* q. v. ☌ ♁*is ammoniaci* s. q. ad supereminentiam scil. ij. vel iij. digitorum.

In solutum, decantatum, & prius filtratum, seu colatum, infunditur ♃♀*i ex* ♁*e fact.* q. s. præcipitatione peracta, ablutio & edulcoratio cum aqua simplici, seu scorzoneræ instituitur. Pulvis tandem in chartâ emporeticâ relictus exsiccatur & ad usum reservatur.

Vires & *Dosis* conveniunt, cum viperarum pulvere, superius simplici modo parato.

Pulvis viperinus compositus.

℞. *Oss. viperarum in subtiliss. pulv. redact.* ʒvj. ℈j. gr. viij. *pulv. viperini simplicis, oculorum* ♋ cum *decocto* seu *essentia viperarum imbutorum* ana ʒv. ℈j. *essent. n. citri* ʒj. gr. viij. F. ambræ moschat. ʒß. gr. iv. F. pulvis cujus *Dosis* à ℈j. ad ʒß. & urgenti necessitate ad ʒj. in aqua aliqua alexipharmaca.

Ex pulvere viperino præscripto, beneficio *essent. viperinæ & tragacanthæ albæ* q. s. fiunt globuli in forma terræ sigillatæ Turcicæ, qui figura serpentis vel proprio suo titulo assignandi sunt.

Bezoarticum viperinum.

℞. *Pulv. viperin. ex sola spina* seu *ossibus nostro more per se absque* △ *præp. unicornu mineralis,* ▽ *& sigillatæ Melitensis, oculorum* ♋ ana partes æqu.

Misce F. pulvis, qui cum essentia viperina seu solo decocto viperarum s. q. sæpius inebriandus, & iterum per se exsiccandus est. Jam

℞. *Pulv. hujus viperini compositi* ʒiij. ♂*ii diaphoretici fixi* ʒij. *essent. mosch. ambarisat.* ℈ß.

Et cum *mucilagine tragac.* (per decoct. viperarum fact.) s. q. fiat massa, ex qua postea formentur globuli in forma terræ sigillatæ, vel pro lubitu.

Pulvis viperinus alexipharmacus ex solis cordibus & hepatibus.

℞. *Pulv. viperini nost. ex cord. & hepatibus solis parat.* ʒij. *sacchari albissimi pulver.* ʒvij. *essent. moschi ambarisat.* ℈j. gr. iv.

Fiat omnium pulvis in vitro custodiendus. Qui cum decocto viperino, seu ejus essentia s. q. in massam cogatur tenacem, ex qua postea formentur trochisci delicatissimi.

Not. Inter formandum inungantur digiti cum *el. citri & angelicæ.*

Diaphoreticum compositum Dn. D. Cn.

℞. ♀*ii fixi diaphoretici* ʒij. *bezoart. mineralis* ℈iv. *corall. rubr. præparator.* ʒj. *pulv. viperin. ex cord. & hepat. croci nostri solaris* ana ℈j.

Misceantur, fiatque ex his omnibus, in mortario vitreo pulvis subtilissimus, cui adhuc admisceatur *essent. citri ex cort. exter. rec. extr.* gr. xv. servetur pro usu in vitro benè clauso.

De Alexipharmacis secretioribus Dn. D. Cn.

Pulvis alexiterius.

℞. *Bezoar. mineral. pulv. viperini nost. fl.* ♃*ris* ana ʒj.

Misceantur probè in mortario vitreo & F. pulvis subtilissimus.

Vel ℞. ♂*ii diaphoretici fixi, pulv. viperini nostri præp. rad. contrayervæ* ana p. æquales.

Misceantur probè & F. pulv. subtilissimus. Signetur *pulvis alexiterius de tribus,* ex minerali, animali & vegetabili scil. compositus.

Pulveres hi duo sunt præstantissima remedia, adversus omne venenum, cujuscunque sit generis, etiam ab animalibus immissum.

Dosis à gr. xv. ad ℈j. & ℈ß. in aq. bezoartica nostra.

Pulvis bezoarticus.

℞. ♂*ii diaphoretici fixi* ℥ß. *bezoartici mineralis, flor.* ♃*ris* ana ʒij. M. F. pulvis.

Est bezoarticum præstantissimum, & in morbis catarrhosis & pectoris, atque in ipsa phthisi, remedium exoptatum. *Dos.* ℈j.

In Pleuritide pro Illust. Dn. Dœhnhoff.

℞. *Fl.* ♃*ris,* ♀*ii diaphoret. fixi* ana gr. x. *bezoart. mineral.* gr. v. M. F. pulvis.

Cyperus bezoarticus.

℞. *Rad. contrayerv. pulv. corall. rubr. præp.* an. ℥ß. M. F. pulvis subtilis.

Lapid. bezaar factitius.

℞. *Terræ sigillat. bezoart. (nostr. præparat.)* ℥j. ℈vij. *unicornu. fossil. C. C. bezoart. l. bezaart. cervini* ana ℥ß.

℥ß. ℈iv. ♁ii *diaphoretici fixi*, *rad. contrayervæ subtil. pulv.* ana ℈viii.

M. F. pulvis subtilissimus & cum *magisterio fol. rutæ rec. parat.* q. s. pro tingenda massa & *mucilagine tragacanthæ albæ* in *aq. bezoart.* sol. F. massa, ex qua postea formentur lapides ovalis figuræ, qui, ubi benè exsiccati fuerint causa curiositatis, in tornatili rota poliri possunt. Negotium si rectè instituatur, hic lapis arte conflatus, adeò similis erit illi Orientali in superficie externa (nempe colore & splendore) ut vix unus ab altero dignosci possit.

Virtutes hujus lapidis cum lapidibus bezoar. anim. or. & occ. conveniunt, & vicem illorum præstat.

Dosis à ℈ß. ad gr. xv. & ℈j. Confer & hic *anim. appendicis Cl. Dn. D. Zvvelfer. ad dispensat. Aug. p.* 65.

Lapis serpentinus, sive Magnes venenorum.

Hic occasio se offert, aliquid insinuandi de magnete venenorum, & lapide quodam, quem Lusitani *Piedra della Cobra* vocant, cujus & meminit adm. R. Pat. *Athanasius Kircherus*, S. I. in libello suo de *triplici in natura rerum magnete*, *sect. 2. cap. 5. in China sua illustrata pag.* 83. Item R. P. *Michael Boymus* in sua *Flora Sinensi*; & adhuc alii. Qui lapis à natura sibi insitum magnetismum habet, ut à venenoso animali prius inflicto vulneri appositus, protinus tenacissimè sanguisugæ ad instar adhæreat, hæreatque tam diu donec omni veneno, quod serpens, aut quodvis venenosum animal diffuderat, exucto, ac jam veluti satur suapte sponte decidat, saturæ hirudinis instar. Experimentum hujus sumpsit & dictus R. Pat. *Kircherus* in vulnere à viperâ venenosa cani inflicto, ubi hic lapis vulneri adeò tenaciter adhæsit, ut vix amplius distrahi potuerit, manebatque tam diu affixus vulneri, donec exucto omni veneno sponte sua decideret, quo peracto canis brevi post pristinæ sanitati restitutus est.

Quomodo verò similis lapis, è colubris nostris, (qui vicem præstet alterius, quo nos caremus,) imitandus sit? nobis hîc docendum relinquitur. Ideò.

℞. *Pulv. viper. simpl.* (*more nostro, & ☉le existente in ♌e parat.*) ℥j. *bufonum*, (*eodem tempore parat.*) *cancrorum* (*simili modo ☉e existente in ♌e par.*) ana ℥ß. ♀*æ Lemniæ* cum *decoct. rad. scorzon. & contrayerv. infuccat. unicornu fossil.* ana ℥j.

Omnibus diligenter mixtis, (in mortario vitreo seu lapideo,) adde *mucilaginis* seu *gelatinæ viperarum* carum spoliis per *decoct. ligni colubrini & rad. contrayervæ* extractæ, tantum quantum pro incorporatione massæ sufficit. Ex qua postea lapides seu trochisci lenticularis figuræ seu formæ, crassitie pennæ anserinæ effingito.

Talis fuit ille lapis serpentinus, ex China à Patribus Soc. I. allatus, quem ad S. R. Majestat. per me olim dono misit Rev. Pat. *Athanasius Kircherus*, Soc. Iesu, amicus & patronus meus singularis, vir aliàs toti orbi notus.

Not. Pulvis bufonum fit, ex animalibus integris, sine transfixione in libero aëre, & ardore solis prius quam citissimè exsiccatus, aliàs enim fœtent & difficulter terunntur.

Modus pulverisandi cancros, fit ex hoc eodem processu, quem *Clar. Zvvelferus*, in præparatione pulveris viperini simplicis docet. Vid. *Animadv. in Pharm. Aug. p.* 213.

Electuarium de Ovo Cnœffelianum.

℞. *Croci or. sive Ungar. opt. pulv.* ℥ij. *rad. dictamni alb. tormentillæ* ana ℥j. *contrayervæ, angelicæ, pimpinellæ, zedoariæ, gran. juniperi, flor.* ♃*ris*, ♁*ii diaphoret. fixi* ana ℥j. *coralliorum præp. myrrh. el.* ana ℥ß.

Omnia prius in pulverem subtilissimum redacta, misce in mortario lapideo, bene subigendo, & cum *rob baccar. sambuci* inspissati & rec. facti s. q. Fiat massa, consistentiæ solidæ & crassæ, ex qua tandem efformantur magdaleones, formæ & magnitudinis ovi anserini, quæ & auri foliis tandem obduci & ornari possunt.

Ejus vires conveniunt cum elect. de ovo Maximiliani Imperatoris, sed longè efficaciores sunt.

Usus ejus ordinarius est, ad præcautionem & curationem pestis, morborumque pestilentium.

Dosis præservando est ℥ß. pro curando à ℥ß. ad ℈ij. in adultioribus maximè. Utendi Modus per se in forma pil. sive dissolut. in aq. cardui benedict. scordii, aceto bezoartico, vino, vel alio liquore idoneo.

Electuarium præservativum & curativum.

Pro S. Reg. Maj. in castris sub Sborovvia ordinatum, & compositum à Dn. D. Cnœffelio.

℞. *Flor.* ♃*ris*, *corall. rub. præp.* ♁*ii fixi diaphoret. bezoart. mineral.* ana ℥ß. *rad. scorzoneræ, contrayervæ, torment.* (opt. prius pulv.) ana ℥ij. *balsf.* ♃*ris nost. descr.* ℥iß.

M. F. cum *melle virgineo & rob baccarum sambuci* s. q. & ♃*li* ℈ij.

Electuarium molle, ad fictile capax (propter fermentationem.)

Adversus venena & morbos contagiosos, est hoc electuar. tutissimum præsidium.

Dos. pro præservando, magnitudine fabæ minoris, pro curando ℥ß. in aceto bezoartico, & quidem tempore curationis, ter in die, cum expectato sudore.

Acetum Bezoarticum ad præscriptum Electuarium.

℞. *Aceti bezoartici ord.* (*ex angel. scil. parat.*) ℥iij. *aceti rutacei, rubi idæi, rosar.* ana ℥ij *balsf.* ♃*ris nostræ descript.* ℥ij. M. dentur ad vitrum.

NB. Spongiolæ particula huic aceto immersa, illigatur strophiolo, aliquoties in die pro olfaciendo.

Theriaca magni Ducis Hetruriæ communicata quondam Serenissimo Regi CASIMIRO, & in castris Glinianensibus à sua Majestate anno 1649. mense Iulio nobis commendata.

℞. *Theriacæ Andromachi, mithridat. Damoc.* ana ℥j. *rad. anthoræ pulv.* ℥ß. *lapidis bezoar. animal. or.* ℈ß. *conf. alkerm.* ℈iv. *conserv. flor. ros. cichor. borrag.* ana ℥ß.

Misceantur in mortario lapideo, & cum *syr. compos. è toto citri* q. s. F. electuarium.

Contra morbos castrenses & epidemios & in ipsa peste est medicamentum efficax. Quicunque enim in peste in accessu nempe morbi hanc Medicinam usurpaverit eamque retinuerit & sudaverit, evadet, quod ipsemet Anno 1653. tempore pestis in multis observavi.

Theriaca de tribus Cnœffeliana.

(Scilicet è triplici regno, animali, minerali & vegetabili,)

Contra morbum Epidemicum anno 1649. *Warſaviæ graſſantem, cujus curatio indicabat alexipharmaca, ſedativa & digeſtiva.*

℞. *Bezoartici noſtri animalis* ℥ij. *ſulphuris eſſentificati ex inmaturo minerali alcaheſt* ʒß. *ſedativ. digeſtivi noſtr. vegetab.* ℥ij. ℈j.
Excipiantur melle virgineo in ſolidam theriacæ ſubſtantiam, tot ingredientia aromatum & exoticorum planè repudiantem. Hæc theriaca de tribus, tribus doſibus per 24. horas in quintum diem uſque exhibeatur.

Primo mane horâ ſeptima (ſuperbibito aceto bezoart. vel vino) exhibita, poſt octavam auditam, vel paulo ſerius, ſtragulis benè coopertus & calefacto hypocauſto æger effuſiſſimè ſudet, uſque ad horam nonam, optimè detergitur, mutatis induſiis. Hora audita ſequente decima, reficitur. Audita prandii undecima hora, cibum æger capit. Hora quarta pomeridiana alteram doſin aſſumit æger, & iterum ſudat. Et ſic tertiam doſin inter decimam & undecimam noctis. *Plura vide in exerc. ſuis exercitatione quinta.*

Theriaca Regia D.D.A. Cnœff. Ser. Iohanni Casimiro Polon. & Suec. Regi ab Authore dicata.

℞. *Pulv. viperarum (ex ſolis cordibus & hepatibus linguiſque viperarum collect.) bezoartici* ☉*laris, martialis* ana ʒiß. & ℈j. *ſulphuris eductli per ſublimat. ex inmaturo minerali alcaheſt* ʒiij. ℈ij.

Hæc quidem quatuor in numero, tria verò ingredientia à natura & proprietate pro baſi hujus theriacæ, excipe in conſiſtentiam ſolidam cum elect. de ovo (meæ compoſitionis.)

Rob baccarum ſambuc. juniper. mellis alb. virgin. ana ℥iv.
Omnia benè (abſque fixato alcaheſt) in mortario vitreo ſeu lapideo ſubigendo, rediguntur in theriacam nigro-puniceam, grati ſaporis.

Cui ſi placet (1) præſervationis ergò adjiciuntur aliquot guttulæ balſami ♃tris noſtr. (ex oleo papaveris parat,) ſub lingua tenendæ. (2) Curationis ergò aliquot grana ad ſaporem gratum fixati alcaheſt. (3) vel nocturnæ doſi, ſedativum noſtrum commune & cum ſucco citri correctum & extractum, vel generale meum ſedativum pro rei exigentia & ægri complacentia & tolerantia, toties quoties hac variatione opus eſſe videbitur, addi & ſubigendo bene pro ſingulâ doſi commiſceri poterunt.

Theriaca Theriacarum Cnœffeliana.

℞. *Diakibur noſt.* ℥j. (id eſt, flor. ♃tris,) *pulv. fix. è* ☿*rio,* ♂*ii fixi, bezoart. animal. ſcilicet pulv. viper. ſimp.*) ana ʒß. *mellis virginei* ℥j. ʒij. ℈ij. *rob ſambuci* ʒß. ℈ij. gr. viij.

Fiat omnibus ſic exactè mixtis *theriaca nondum completa.*
Huic mixturæ D.D.C. aliquando admiſcere ſolebat ☿ri ⊕*lati cryſtall. & prius in ſubtil. pulv. redacti* ʒiij. *ſedativi ſui correcti* ℥j. ℈ij.
Miſceantur exactè fiatque electuarium mediæ conſiſtentiæ. Signetur, Theriaca Theriacarum completa.
Datur in omnibus affectibus, in quibus malignitas dominatur, maximè contagioſis & peſtilentibus; utiliter præbetur in febrium intermittentium rigoribus ante acceſſum.

Tinctura Bezoartica.

In Officina Regia olim à D. Doct. Matth. Littavv. introducta.

℞. *Mixturæ ſimplicis* ℥viij. *ſpirit. terræ ſigill.* ℥j. *rad. contrayervæ, anthoræ* ana ʒiij. ℈ij. *ſcorzoneræ* ʒß. ℥j. ℈j. *angelicæ Turcic.* ℥vj.
Mixta ſtent in loco calido, vitro bene obturato, per octiduum, adde *eſſent. citri è cort. exter. rec. extr.* ℥ij. *extr. croci.* ℈ij. *confect. alkerm.* ℈ix.
Et poſt repetitam digeſtionem, per horas aliquot tinctura bezoartica, abſque ulteriore abſtractione per chartam emporeticam filtretur & in vitro optimè clauſo ſervetur uſui.

Vires. Febribus malignis, peſtiferis & contagioſis potenter reſiſtit, earumque inſultus reprimit, & à centro ad circumferentiam externam expellit. Doſis eſt à ℈j. ad ʒj. in liquoribus aliis bezoarticis, alexipharmacis & ſudoriferis, pro ſudore eliciendo. Inde & Cl. D. D. Cnœffelius in febribus epidemicis malignis, ſequens adhibuit expulſivum, & ſemper cum exoptato ſucceſſu.

℞. *Aq. ſcorzoneræ, fumariæ* ana ʒß. *ſir. ex ſuc. citro* ʒj. *tinct. bezoartic.* ʒij. *pulv. pannonici rub.* ℈j. *conf. hyacinthi* ℈ß. M. F. potio ſudorifera.

Emplaſtrum Magneticum D.D.C.

℞. *Succini optimè pulveriſati* ʒß. *bufonis ſiccati & in alcool pulveriſati* ʒj.
Miſce & in cucurbitam vitream miſſis tantum ſpiritus vini affunde, ut ſupernatet, ad tranſverſum digitum, in balneo leni calore ſenſim ſubduc hunc ſpiritum vini, uſque ad conſiſtentiam magmatis, ter affuſo ſemper novo. Cujus quantitas præſens commiſcetur & optimè ſubigitur cum emplaſtro de meliloto, in conſiſtentiam emplaſtri benè ſolidi.

Hoc pari modo, prout *meum Tractivum* in ſingulo emunctorio ſine mora applicatum erit præcipuum, in anginis illis ſpuriis, circumcirca collum geſtatum, prout & è malignitate tumentibus tonſillis & aliis ex ea emergentibus ſuſpectæ notæ ſignaculis: ita meum emplaſtrum magneticum hoc habet peculiare, ſi, quod frequentiſſime è ferociente ſanguinis ebullitione fit, nares hæmorrhagiam pluant immedicabilem, ſub illius lateris, cujus narium foramen ſanguine ſtillat, alâ geſtetur: vel ſub utraque, ſi utrumque cruentetur, mirabili & ſenſibili tractu, hunc fluxum ſubitò cohibet.

TITVLVS VI.

ANODYNA ET MITIGATIVA.

Extractum ſedativum ordinarium citratum Dn. D. A. Cn.

℞. *Opii Thebaici, in fruſtula conciſi & in patella ferrea, per leniſſimam exhalationem prius correcti* ℥ij. *ſuccicitri acidi* ℥xxiv. *cinamom. pulv. caryophyll. pulv.* ana ℥ß.

Stent per menſem in leni digeſtione, peracta illa, extractio per linteum exprimatur, & ad mellaginis conſiſtentiam lenta evaporatione redigatur. Sign. ut ſupra. *Inde fit ſequens*

Extractum ſedativum pro Viris.

℞. *Extract. ſedativi ordinarii, (præcedentis)* ℥j. ℥ß. *magiſterii butyracei corallor. perlarum* ana gr. xv. *croci or. ſubtil. pulv.* ℥ij. *ambræ* ℈ij. *moſchi* gr. v. *ol. caryophyllorum* vel *anthos cinamomi* ana gr. v. Miſceantur invicem, Maſſula ſervetur in vitro benè clauſo. Sign. ut ſupra.

Pro Mulieribus.

℞. *Extract. noſt. ord. citrati* ℥j. ℥ij. *croci pulv.* ℥ij. *magiſt. corallorum butyracei* ℥ß. *caſtorei opt. pulver.* ℥j. ♏*i ſuccini* ℈ß. Miſceantur opt. Sign. *extr. ſedativum pro Mulieribus.*

Not. Placuit Cl. Dn. D. Cnœffelio aliquando & *laudanum illud liquidum Helmontianum*, quod pro menſtruo (loco ſucci citri) recipit ſuccum cydoniorum, in fermentationem, per flores cereviſiæ promotum. Beneficio iſtius menſtrui ex opio & croco, extrahitur tinctura, ſaturè atrorubeſcens, quæ colata & cum oleo, ſeu eſſent. citri, aromatiſata, in MB. ad mediætatem abſtrahitur, reſiduum uſui aſſervatur, pro laudano opiato liquido, in affectibus hyſtericis arcanum certum.

Doſis à guct. iij. ad v. vij. & plures.

Sunt, qui in conciliando laudano Helmontiano liquido pro menſtruo ſibi eligunt ℞am ☉is ♈ri. Pro correctione adjiciunt & crocum, caſtoreum, caryophyllos, cynamomum, lign. aloës, ſpec. diambræ cum moſcho & ſimilia plura adhuc.

Extractum granorum quietis Officinæ Regiæ.

℞. *Extract. opii Thebaici, noſt. m. p.* ℥ij. *hyoſcyami, ſimili modo per ſuccum citri debito tempore parati, croci or.* ana ℥j. M. diligenter & ſerva in vaſculo puro & vitreo.

Dolores omnes lenit atque tollit, ſomnum inducit, fluxiones omnes ſanguinis ſiſtit, vomitus compeſcit, febrium paroxyſmis frenum injicit, & in delirio, phrenitide, epilepſia, ſuffocatione uteri, & doloribus arthriticis, remedium eſt extremum.

Sedativum magnum Archei.

℞. ♃*is* ☉*li philoſ. edulcorati* ℥ß. *extract. croci* ℥iß. *angelicæ* ℈j. *rad. contrayervæ*, ♃*is noſtri* ☉*ris* ana ℈ß. *eſſent. ambræ (pro fœm. extr. caſtorei) magiſt. perlarum butyr. ceruſſ.* ☿*ialis fix. per detonat. ex regulo facti. vel loco hujus* ☿*ii fixi diaphor.* ana ℥ß. *conf. alkermes* ℥ß. ♌ *cinam. coriandri* ana gtt. ij. *caryophyl.* gtt. j. *nuc. moſch. expreſſ.* ℈ß. gr. ij.

Miſceantur exactè in patella argentea ſeu porcellanea aut vitreo vaſe, fiatque mixtura nobiliſſima.

Confortat, & ab omni veneno aſſumpto & ab ipſa peſte defendit, ſi ſtatim ſumitur, deſuperque ſudores proliciuntur. Curat & affectiones capitis, febres ardentes, dyſenteriam, diarrhœam & omnes fluxus ventris; vomitum compeſcit, dolores colicos & quoſcunque corporis mitigat & lenit. Inſuper ſudores movet, & ſomnum inducit.

Doſis eſt à gr. j. ad iij. vel v. per ſe in forma pilularum, vel diſſolvitur in vino vel aqua aliqua appropriata, aut in ſirupo aliquo ſeu juſculo. Duabus vel tribus horis poſt cœnam, ubi etiam caſus & occaſio vel dolor urget, omni tempore dari poteſt, dummodo patiens deſuper ſe in lecto ad ſomnum vel ſudorem componat.

Sulphur Vitrioli philoſophicum Dn. D. Cn.

℞. ☉*li Hung. phil. ut ſcis calcinati* ℔ij. ☉ ✶*ci* ℔j.

Trita ac ſimul benè ſubacta, immittantur in aludelem & ſuppoſito alembico cæco, & juncturis bene lutatis vulgari Chimicorum more, in arena inſtituatur ſublimatio: Quod elevatum erit, tritum prius, remiſcetur capiti mortuo, & iterum ſublimentur, qui labor & ter vel quater repetendus. Flores tandem ab omni acrimonia, cum aquâ purâ edulcorentur. Iam floribus trina ſublimatione ita paratis, & in vitrea concha lento calore prius exſiccatis affundatur ☿ q. ſ. & cum eo extrahatur ℞a quoties & quamdiu licebit, extractiones omnes commiſceantur, & ☿ per deſtillationem iterum ſeparetur, ♃ tandem ☉*li philoſophicum*, in fundo vaſis relictum, aſſervetur pro ſedativo Archei & corculo noſtro benedicto ſuo loco deſcripto.

Spiritus ſedativus ſimplex.

℞. *Fl. lilior. convallium rec. decerptor.* q. ſ. ☿ *opt.* cum *fl. lilior. convall.* ℈ *t. phlegmatis* ☉*li* ana ℥xl. Factâ digeſtione horis 24 deſtillentur per ⁂cum ex cineribus, quod primò exit, ſeorſim excipiatur. Aquæ egreſſæ & ſpirituoſæ adde iterum

Phlegmatis ☉*li* tantundem, & *flor. recent. lil. convallium* q. ſ. prægreſſa digeſtione & maceratione per dies tres, denno per ⁂cum vitreum, igne ♨æ deſtillentur, labor hic & tertia & quarta vice ſemper cum æquali parte *phlegmat.* ☉*li* & *flor. lilior. convall.* q. ſ. inſtituatur. Quæ ſic unita, aqua ſpirituoſa, in vitro arctè clauſo aſſervetur.

Vires anti-epilepticæ ſunt; efficaciter & ſervit melancholicis, hyſtericis & utero præfocatis; externè & in podagra, chiragra, & ſimili articulorum dolore, ſumma cum utilitate adhibetur, inſuper & virtutes ejus anodynæ ſunt, & in omnibus vigiliis diuturnis ac quibuſcunque doloribus uſus ejus eſſe poteſt. Doſis à cochl. ſemis ad cochl. unum, per ſe, vel quod melius in grato aliquo vehiculo.

Spiritus ſedativus compoſitus.

℞. ♃*us ſedativi præcedentis ſimplicis* ℔ij. *viſc. quer.*

querc. ℥ß. *rad. pæon.(certo tempore coll.)* ℥j. *sem. pæon. cort. mandrag.* ana ʒiij.
Mixta destillentur per ☋am vitream ex ⁂. Signetur ut suprà.

Medicamentum est cephalicum in genere, antapoplecticum & epilepticum in specie. Dos. à ʒj. ad ʒij. & iij.

Ex lib. manuscripto laborum chimicorum Dn. D. Cn. in peculiari schedula.

Essentia seu tinctura granorum quietis ordinaria, olim in Officinam Regiam à D. D. C. introducta.

℞. *Extr. ordin. granorum quietis* gr. xxiv. ♎ *nost. sedativi simpl.* ℥vj. *confect. alkermes* ʒiij.
Digerantur in vitro benè clauso lenissimo calore, per octiduum, essentiæ per chartam filtratæ, adde
♎ *rosar.* ℈vj. ℥ *coriandri veri odor.* gtt. iv. *rosar. stil. ver.* gtt. vj. *essent. mosch. ambrat.* ʒj. & post reiteratam digestionem, essentia usui servetur. Dosis à ℈j. ad ℈ij. in vehiculo grato & conveniente. Vicem præstat laudani opiati.

Pomum somniferum pro S. Reg. Maj.

℞. *Opii Theb. resinæ ladani, styracis calamit.* ana ʒiij. *ligni aloës pulv. rad. ireos pulv.* ana ℥ß. ʒij. *nuc. mosch. croci* ana ʒj. Misceantur exactè, in fine adde *moschi or.* ℈ß. *ambræ* ℈j. ℥ *rosar. stil. ver.* gtt. vj. Fiant s. a. duo poma, quæ manibus teneantur & tractentur, ex una in aliam, donec incalescant, & eorum halitus ad nares perveniat, possunt & ipsis naribus ad odorandum admoveri.

Spongia somnifera.

℞. *Opii in spir. sedativo solut.* ℈ij. *essent. nucist. succ. datur. nost. rec. express. & absque igne clarif.* ana ℥ij. *croci* ℈ß. ℥ *rosar. ver. stil. in s. q.* ♈ ☿ *sati dissol.* gtt. vj.
F. Mixtura. Cum hac mixtura postea irrorentur, & imbuantur spongiolæ cynosbati & denuò totaliter exsiccentur, qui labor bis vel ter repetendus. Spongiæ ita paratæ, postea in scatula aliqua pura usui reponantur. Cùm ea uti volueris, immergatur vel solùm irroretur prius spongia cum aq. rosarum & naribus admoveatur.

Spongiola cynosbati est ille fungulus villosus, & muscidus ex flavo rubescens, qui rosis sylvestribus adnascitur. *Germ. Schlaffapffel.*

Not. Simili processu & spongiolæ cynosbati insuccari & denuò exsiccari possunt, cum spermate ranarum (mense Martio rec. coll.) in quo tamen prius aliquid ex ☉lo & alumine sit dissolutum. In hæmorrhagia ex quacunque parte corporis, subitò sanguinem sistunt.

TITVLVS VII.

CEPHALICA.

CAPVT I.

Apoplectica.

Pulvis Apoplecticus Regius, aliàs Cephalicum Dn. D. Podchocinski.

℞. *Magisterii antepileptici M. Prævotii, rad. pæoniæ, pulver. corall. rub. præparator.* ana ʒij. *magist. succini, bezoardici lunaris, cinnab.* ana ℈j. *ol. in destill. aq. apoplecticæ collecti* gr. vj. *sacchari* ad p. o. M. in mortario vitreo, adde pro conciliandâ gratiâ *fol. auri, argenti* ana num. iv.
Pulvis commixtus reservetur usui, sign. ut supra.

Vires attribuuntur cephalicæ & antapoplecticæ insignes, inde & in omnibus morbis capitis, dosis ejus est à ℈j. ad ℈ij. in aqu. cephalica apoplectica, seu flor. lavendulæ.

[Magisterium antepilepticum Clariss. Prævotii tali modo componitur.

℞. *Rasuræ eboris, cornu cervi, ungulæ alcis, cran. humani non sepulti, sed suspensi* ana q. v.
Injiciantur cucurbitæ, superaffundatur, pro imbuendo solum, spir. nitri q. s. stent per dies tres, postea adde ☽ q. s. pro dissolutione & denuò digestio instituatur, per dies 14. & ultra, solutionem tandem, prius filtratam, vel colatam, præcipita cum spiritu ☉li, (melius cum solutione salis, per liquor. tiliæ & salem appropriatum facta) vel solutiones filtratas ad siccitatem exhalare permitte; Magisterium in fundo relictum ablue & edulcora tam diu, donec ab omni acetositate & acrimonia sit liberum, tandem exsiccetur.

Vires ex titulo comprehenduntur. Dos. à ℈ß. ad iß.]

Essentia Cephalica composita.

℞. *Rad. pæoniæ, certo tempore collect.* ℥ij. *summitat. beton. melissæ, lavendulæ, basiliconis, rutæ, origani* ana m. j. *confect. anacard. theriacæ Androm.* ana ℥j. *visci quercini, ligni aloës* ana ℥ß.
Pulverisata & grosso modo incisa, cum reliquis opt. commixta, infundantur cum ♈ *juniperini* ℔ß. *sambucini* ℔ß.
Et in vitro benè clauso stent per octiduum in digestione colaturæ per chartam emporeticam institutæ, adde *spir.* ☉*li roridi compositi, seu spir. sedativi simplicis* ℔ß. *rasuræ cranii humani, magist. cornu alcis* n. m. *præparat.* ana ℥j. *ess. nuc. mosch.* ʒiß. *coriandri* ℈ij. *citri* ʒij.
Mixta digerantur denuò in vitro circulatorio, hermeticè clauso, per duos vel tres menses; circulatione peracta, illud quod subtile est, à crasso sedimento per inclinationem separetur, & essentia cephalica ita simpliciter & absque destillatione parata, adservetur ad usum necessarium.

Vires, cephalicum, epilepticum & apoplecticum medicamentum est insigne. Dos. à cochl. j. ad cochl. ij.

Aq. Magnanimitatis, in Officina Regia.

℞. *Formicarum, acidum redolentium,* in olla terreâ, melle intùs inunctâ, captarum. M. vj. *spir. vini anthosati* ℔iv. *lil. convall. simpl.* ℔j.
Mixta, vase prius benè perlutato, stent per dies octo in acervo magno formicarum, postea destillentur p. MB. Hoc facto

℞. *Spiritus hujus destillati & à phlegmate separati* ℔iij. *confect. anacardin.* ℔ß. *specier. cephalic.* ℥iij.
Et post peractam & reiteratam digestionem 7 dictum denuò destillentur in MB prius leni igne, in fine verò fortiori. Aqua spirituosa abstracta, adhuc aromatisetur.

ol. cina-

Ol. cinamomi, coriandri ana gtt. xv. & *essent. ambra* q. v. M. Cerebrum & omnes ejus functiones mirè corroborat, & ab aliis morbis frigidis capitis præservat, insuper in venerem armat, & articulis ex paralysi debilitatis subvenit. Dos. cochl. j. ad ij. Inde paretur &

Arcanum Cephalicum.

℞. *Spir. formicarum compos. seu aq. magnanimit. præced.* ℥iij. *flor. & bacc. sambuci* ana ℥ß. ℞. *li antepileptici compositi* ℥j. *conf. anacardin. alkermes* ana ʒj. *spec. diambræ, diamoschi dulcis* ana gr. xxv. Digerantur in phiola hermeticè sigillata, per 14. dies, postea filtrentur per chartam, & asserventur in vitro benè clauso: sign. ut supra.

In affectibus capitis excellens est remedium, inde datur cum summo commodo in apoplexia, epilepsia, paralysi, lethargo, item in syncope & palpitatione cordis. Dos. cochl. ß. ad cochl. j.

Mistura Cephalica Dn. D. Cnœff.

℞. *Spir. ♃ri sassafrati, & prius supra* ☿ *rectificati* ʒiij. *sedativi simpl.* ℥j. *formicarum sive aqu. magnanimitatis* ℥ij. *elixir. proprietat. purg. liquid. n. d.* ad pl. *spir. antiepileptici nostri* ℥j.

Mista digerantur adhuc per ♂ & ☌, post serventur ad usum.

Vires. Medetur apoplexiæ & aliis capitis affectibus, maximè melancholiæ hypochondriacæ. Ejus effectum & in delirio & mania vidi cum stupore.

Dosis à ℈ß. ad gr. xv. & ʒj. jejuno stomacho & tribus horis ante cibum cum aq. lil. convall. pæoniæ, vino, vel alio vehiculo idoneo; datur & in ipso paroxysmo & reiteratis vicibus, præmissis tamen universalibus & practicantium regulis & methodo observatis.

Tinctura Cephalica ambrata.

℞. *Specierum diambræ* ℥ß. *ligni aloës subtil. raspat. granor. carpobalsami* ana ʒij. *ambræ* ʒj. *moscb.* ʒß. *sacch. canar.* ℥j. *elixir. Matthioli, aq. carfunculi* ana ℥ij. *spir. ardent. rosar. aq. spir. cinamomi comp.* ana ℥j.

Benè mista, & in phiola vitrea hermeticè inclusa, stent in digestione, in MB seu vaporoso tam diu, donec omnia benè sint dissoluta & extracta. Post filtrentur, & tinctura ambrata summè odorifera ad usum servetur.

Vires. Cephalicum & cordiale est summum, convenit iis, qui temperamenti sunt frigidioris.

Dos. à gr. iij. ad vij. xv. in vino vel alio vehiculo.

Species Cephalicæ pro suffitu Sereniſſimæ R. Cæciliæ Renatæ &c. p. m.

℞. *Olibani* ʒiij. *succini albi & citrini* ana ʒj. *mastices* ʒj. *storacis calamitæ* ʒß. *gum. benzoi* ʒß. *caryophyll.* ʒj. *flor. rosar. rub. lavendulæ.* ana p. j.

Misceantur; Fiatque ex omnibus pulvis grossus, cui adhuc admiscebis *ivæ arthetica* ʒj. Sign. Fluß-und Haupt-Rauch/ der Königin Cæciliæ.

Suffitus alius Cephalicus S. R. M. Uladislai IV.

℞. *Asæ dulcis seu benzoes* ℥j. *olibani* ʒvj. *styr. calamitæ, gum. animæ, succini pulv.* ana ʒij. *caryophyllorum* ʒij. *scobis lign. seu rad. juniperi* ℥ß. *xyloaloes* ʒij. *flor. rosar. rub.* p. iij. *lavendulæ* p. ij.

Incidantur & contundantur crassiusculè, & fiat in perforata pulvis grossus. Sign. Königl. Flußrauch.

Pulvis sternutatorius Cephalicus in Officina Regia.

℞. *Pulv. nicotianæ* ℥viij. *flor. lil. convall. fol. majoranæ* ana ℥iv. *spec. diambræ* ℥j. *moscb.* ʒß. gr. iv. *zibeth* ℈ß. *ambræ* ʒj. ♌ *ligni rhodii*, vel *rosar. ver. stil.* si habere potes ℈ß. Fiat s. a. pulvis subtilissimus.

Balsamum Apoplecticum Collegii Romani R. P. S. I.

Hujus descriptionem, simul cum pyxidula, hoc balsamo impleta, mihi Romæ, jam in procinctu itineris, ex singulari affectione & gratia, offerebat Rev. Pat. *Athanasius Kircherus*, Soc. Iesu, patronus & amicus meus singularis, vir aliàs insigni, & ferè toti orbi notus. Est autem balsami compositio talis.

℞. ♌ *Nuc. moscb. express.* ℥j. *balsami Indici veri* ʒß. *ambræ gryseæ* ʒij. *moscb. di Levante* ʒj. ♌ *stil. salviæ c. lil. convall. parat.* gtt. xxj. *masticis* gtt. xv. *caryophyllorum* gr. xij. *succini rec.* gr. vj. *cinamomi* ℈iß. gr. ij. *gummi tatamahacæ* q. s. M. Fiat balsamus.

Schedulam Italica lingua impressam, in qua virtutes hujus balsami describuntur, hic annectere placuit.

Virtu, & uso del Balsamo Apoplettico cioè della Goccia.

Questo Balsamo con ragione vien detto della goccia, perche à questo male principalmente è destinato; Essendo che hà un' incredibile facoltà di corroborare il cerebro, di eccitare gli spiriti animali sopiti, e di recreare gli spiriti vitali, è ancora atto à giovare all' altre affettioni della testa; perche libera dal parocismo quei, che patiscono mal caduto, conferma quei, che patiscono divertigine, dissipa gl' humori fredi, e consuma tutti i catarri, come anco rimedia a' dolori de' denti; libera dalla sincope, ò suenimento, difende il coure dall' aere maligno, e pestifero, essendo applicato alle narici, o in qualsivoglia modo alle tempie, & alla nuca, & in caso di maggior necessità si potrà ungere con esso li palato. Di più applicato all' umbilico à modo di empiastro sottile, giova alla colica molestissima. Dalle Donne però non si può così opportunamente adoperare per la suavità dell' odore.

Balsamum Apoplecticum Cl. Dn. D. Cn.

℞. *Balsi. lavendulæ, ruthæ* ana ʒß. *succini* ℈j, *apoplectici Crollii* ʒj. ℈j.

M. Fiat balsamum in aurata pyxidula asservandum. Vires sunt anti-apoplecticæ, & antiepilecticæ, aliisque debilitatibus cerebri convenit; naribus temporibus, item suturæ coronali, inungitur, tàm in actu præservationis quàm curationis.

Species

Species pro pileolis S. Reg. Maj. Vladislai IV.

℞. *Fol. majoran. roriſmarin. meliſſ. citr.* ana mſs. *flor. roſar. odor.* m. iij. *lavendul. arantior.* an. m. j. *ſtechad. Ar. nard. celt.* ana p. ij. *ſem. coriandr. nigell. gran. carpobalſ.* ana ʒij. *cubebar.* ℈iv. *rad. cyper. rot.* ʒj. *cinamom. nuc. moſchat.* ana ʒß. *caryophyll.* ʒj. *lign. rhod. ſubtil. raſp. aloes, ſaſſafr.* an. ʒij. *ſtyrac. calam.* ʒ i ß. *gumm. benzoë* ʒ iij. *ſuccin.* ʒ ß. ʒij.

Incidantur & contundantur gr. m. circa finem adhuc adjice craſſiuſculè inciſa *flor. cyan. paralyſ. calend. cheiri, balauſt.* ana p. j. *moſch. ambr.* ana ℈ j.

M. F. pulvis groſſus odore & colore gratus, & ad roborandum caput & materiam humidam & pituitoſam exſiccandam efficaciſſimus. Pulvis ſeu ſpecies poſtea includantur ſerico rubro pro pileolo nocturno. *Ex præſcriptione Cl. Dn. D. Kraffi, S. R. Maj. Archiatri.*

CAPVT II.

ANTIPARALYTICA.

Paralyſis παράλυσις.

℞. ♆ *Camphorati* ʒiij. *formicarum compoſit. lumbricorum, aqu. apoplecticæ* ana ʒij. *eſſent. trium piper.* ʒj. ℈ij. *ſem. erucæ* ʒ ß. *aluminis plumoſi, euphorbii* ana ℈j.

Miſceantur in vitro bene clauſo, & poſt peractam ſufficientem digeſtionem filtrentur per chartam, quibus adhuc admiſceri poſſunt *eſſent. cephal. odorif.* ʒ ß.

Partes affectæ prius pannis calentibus quotidiè fricentur, ſed leniter, poſtea illinantur cum præſcripta tinctura; Uſus ſaltem ab extra eſt.

Spiritus formicarum Officinæ Regiæ.

℞. *Herb. urticæ Rom. rec.* m j. *betonicæ cum florib. chamædryos ver. chamæpyt. ſalviæ, roriſmarini, majoranæ* ana mſs. *flor. lavendulæ, ſambuci, primulæ veris* ana m j. *baſil. cum extr. foliolis, ſtæchad. arab.* ana p. ij. *rad. rhodiæ raſp. conf. anacard.* ana ʒj. adde ♃*ri crudi* ʒiß. Incidantur & infundantur in ♆ *opt.* ℔ viij. ad x. poſtea deſtillentur, in ſpiritu elicito & à phlegmate prius ſeparato ſuffoca *formicarum viventium, cum ovis & vermiculis adhærentibus* m. iij. adde *aluminis crudi* ʒj. ſtent & macerentur per 24. horas, poſtea per phialam longi colli elicitur l. a. ſpiritus, in vitro benè obturato ad uſum aſſervandus.

Cum hac aquâ ſpirituoſa membra affecta illinantur & fricentur: Licet ejuſdem etiam cochl. j. cum aqua lavendulæ vel alterius convenientis ʒiij. exhibere.

Paralyticorum membrorum ὑπόλυσις.

Generoſo Dn. Butlero, & Magnifico Dn. Luberto Erbenio, anno 1647. ex præſcript. Clar. D. D. A. Cnœffel. Archi. Regii notabiliter profuêre.

Fomentatio, qua Magn. Dominus Erbenius primò fomentatus bis in die, quæ

℞. *Flor. chamomill. herb. hypericon. ſalv. ſerpill. origan. abſinth.* ana m. ij. *herb. urtic. min.* m. vj. *malv. min.* m. iv. *rad. gramin. althææ* ana ʒij. *ſem. eruc.* ʒß. *lini* ʒj. ☉*li crudi* ℔ v. Craſsè contuſa dentur ad chartam, ſign. Kräuter zum behen.

Inunctio. Poſtea à ſcapula ad cubitum uſque brachium ejus calidè inunctum eſt linimento, quod

℞. *Pinguedin. vulpis, taxi, ung. dialth. ol. caſtorei, rutæ, chamomill.* an. ʒj. *juniperi ſtill. terebinth. ſt.* ana ʒij. *ſpic. On. plumos. ceræ* an. ʒij. *cantharid. euphorb.* ana ʒj. ♆ q. ſ. M. F. linimentum, ſign. Salben zum ſchmieren.

Emplaſtrum pro cuſtodia & loci, & unguenti, circumpoſitum & conſtanter per annum geſtatum, quod

℞. *Empl. diachyl. oxycroc. melilot.* an. ʒj. *G. ammoniaci* ʒß. *galban.* (*in* ♃. *diſſoluti*) ʒiij. *diar. piper. euphorb. alumin. plumoſ.* an. ʒij. Omnia optimè pulveriſata M. ad ignem & F. emplaſtrum.

Spiritus Balſamicus pro ſartore quodam.

℞. *Bacc. laur. juniper. caſtorei, euphorb.* an. ʒij *caryophyll. macis* an. ʒiij. *maſtices, myrrhæ, ſtorac. liquid.* an. ʒß. *ſuccin. alb. gumm. elem. galban.* an. ʒiij. Contuſa & pulveriſata infunde in ſpiritus vini ℔ iij. ſtent in digeſtione per triduum, deinde deſtilletur per ♌. ex arena.

Indies ſemel noctu cubitum eundo, poſtquam calido linteamine juncturam carpi, cubiti & ſcapulæ optimè fricaverit, calefacta loca inungat, calefacto ſupra ignem hoc liquore, poſtea calidè ſupponat emplaſtrum antea deſcriptum.

Not. Septimanatim duobus diebus, nempe ♀ & ♄ni curet circa veſperam ſibi parari balneum è decocto urticæ ardentis & formicis ſacco incluſis, poſtea inunctionem & applicationem emplaſtri, aliquot menſibus, donec melius habeat, continuet.

Interdum & membrum ſtupidum & reſolutum, urticis viridibus & ardentibus, leniter percuti patiatur.

Topicum ad membra reſoluta & demortua, ex communicatione Cl. Dn. Doctoris Kepleri pro uxore Domini Doctor. Cnœffelii, paralyſi tacta.

QVamvis Cl. Domini Doct. Cnœffel. p. m. ultra centenos hominum, in ſimili morbo curaverit, nunquam tamen in uxore ſua, ſuam adhibere voluit curam, ſemper alios Medicos ſuos amicos vocans; ideò in contractura ex paralyſi, quâ conſors ejus per aliquot ſeptimanas laborabat, Dom. Doct. Kepleri conſilio uſus eſt, cujus arcanum topicum erat hoc:

℞. *Mare*

℔. *Marcasitæ* ♃*eæ pulv.* ℔ß. indatur ☓co, superaffundantur *vini optimi* mens. vi. i.e. ℔xij. Stent in digestione per dies 30. tandem vino colato adde *rad. carduipanis* ℔iij. de novo circulentur; post exprimantur fortiter & destillentur per ☋am, vel quod melius filtrentur per chartam solùm; Hoc peracto, destilla relictam marcasitam cum leontopodio per ☋am; destillatum misce cum superiore filtrata infusione, & denuò ad dimidium usque instituatur destillatio. Ex fæcibus priùs optimè calcinatis extrahe ☉em cum vino ☿ro, hoc conjunge etiam destillato, ubi adhuc tandem admiscebis

sevi cervini seu *medullæ crurum boum* ℥vj. *axungiæ ursi* ℥ij. *viperarum* ℥ij.

Misceantur supra ignem. Cum hac mixtura inunguntur membra resoluta, ad dies 30. & quidem bis in die calidè. Confert omnibus membris demortuis, obstructis & induratis, ut & nervis resolutis.

Ex Manuscriptis Cnœffelianis.

CAPVT III.

EPILEPTICA.

Pulvis epilepticus ordinarius Officinæ Regiæ.

℞ ℔. *Cranii humani strangulati, & cum* ▽ *epil. s.* △ *in alcool redact. corallior. rubr. præparat. visci quercin. cort. t. collect. C. C. antepileptici* ana p. æq. *facch. albi pulv.* ad pondus omnium.

M. F. pulv. *Dosis* à ℈ß. pro infante, ad ℈j. & ʒj.

Pulvis alius epilepticus Officinæ Regiæ de secundina mulieris.

℔. *Secundinæ mulieris (primiparæ filium enixæ) turrefactæ, cranii masculi anterioris, (violenter mortui & non humati) raspati* ana ℥ß. *unicornu fossilis albissimi, C. C. ex apicibus super. rasp. & in alcohol redacti* ana ℥j. *coralliorum rubrorum c. aq. epilep. præp.* ☋ ana ℥ß. *granorum & rad. pæoniæ, decrescent.* ☽ *collectorum, rad. doronici, visci quercini* ana ʒiij. *succini subtilissimè pulv. nuc. moschat.* ana ℥ß. *ambræ* ʒj. Fiat omnium pulvis subtilissimus.

Remedium in epilepsia & aliis cerebri affectibus est efficax. *Dosis* est ℈i. ad ℈ß. & ℈ij. In aq. flor. tiliæ, seu liquore arboris tiliæ mense Martio ex cort. extracto. Secundinæ præparationem, *Hartmannus in praxi chim. Beckerus in microcosm. med. libr.* 1. *cap.* 8. & alii describunt.

Pulvis antepilepticus S. R. Maj. Vladislai IV.

℔. *Magister.* ☽*æ* ℈iß. gr. ij. *cranii humani, succini pulv.* ana ʒi. gr. iv. *corall. rubr. præp. facch. alb. pulv.* ana ʒv. ℈j.

M. F. pulvis. *Dosis* à ℈iß. ad ʒj. in aq. pæoniæ.

Magisterium Lunæ S. R. Maj.

℔. ☽*æ finiss. in tenues bracteolas extensæ, laminatæ & in orbem conflexæ* ℥i. ♈*tis* ℥iij. Stent in leni digestione; solutum quod est, filtretur per chartam, & superinfunde ♏ ☊*ri* q. s. Sic in momento præcipitabitur in alcool, nivis instar candidissimum. Pulvis ad fundum præcipitatus, affusa aqua dulci ablui, & ab omni acredine liberari & tandem exsiccari debet. Ingrati quidem saporis est, sed majoris virtutis in epilepsia aliisque morbis capitis. Hujus magisterii beneficio Ser. Rex Vladislaus IV. in juventute à comitialis morbi insultibus feliciter curatus est.

Pulvis antepilepticus puerorum D. D. Pauli Podchocinski.

℔. *C. C. raspati, & cum decoct. sem. cinæ & coralinæ sæpissimè infuccati, rhabarbari, sacchari mercurisati* ana p. æq. q. v.

Fiat omnium pulvis subtilissimus qui in expellendis vermibus & lumbricis insignis est, si drachma una in lacte adhibeatur. Iam

℔. *Pulv. præscript.* ℈ij. *ossis triquetri raspati & in subtilem pulverem redact.* ℈j.

Misce, F. pulvis. In epilepsia infantium sympathica ex vermibus orta. De quibus & *Forestus in lib.* 10. *obs.* 65. *Martin. Rulandus cent.* 8. *curat.* 13. & plures alii.

Pulvis antepilepticus Dn. D. Cnœffelii.

℔. *Cinnab.* ☿*ii, cranii humani* ana gr. v. *magister. corallior.* ℈ß. *ligni aloes, visci quercini* ana gr. iv. *pulv. nostr.* ☉*ris* ☿*ii* gr. ij. *sedativi nostri compositi citrati pro viris* gr. j. Misce.

F. pulvis, pro una dosi, & tales doses n. iij. dentur in tribus chartis.

Antepilepticum Solare.

℔. *Cornu alcis absque* △*e præp.* ℥j. *cranii humani absque* △*e pulveris. oss. cordis cervi sine* △*e in pulverem subtilem redacti, corallior. rub. præpar. rasuræ eboris* ana ℥ß.

Mixta inebrientur TRa antepileptica, & per se lentè iterum exsiccentur; istaque operatio bis vel ter repetatur, species ita imbutæ, in pulverem simul terantur subtilissimum, instar alcool, cui tandem adde

pulv. solaris, seu panaceæ Cnœffeliana ʒii. ℈i. gr. xiv. *ambræ* q. pl.

Et cum gelatina cranii humani seu cornu cervi q. s. F. Massa, quæ & tinct. seu magist. rec. granor. nostr. chermes in gratum & rubicundum colorem adhuc tingi potest.

Ex massa formentur trochisci parvi in forma terræ sigillatæ, ponderantes ℈i. vel ℈ß. ad ℈ii. Quod ipsorum dosis est, & facile, tempore necessitatis, talis unus trochiscus, in liquore aliquo idoneo & epileptico dissolvi potest.

Antepilepticum Lunare.

℔. *Cranii humani sine* △*e pulv.* ℥ß. *unicornu fossilis, marini, succini albi, oculorum cancri* ana ʒii. *corallior. albor.* ʒj.

Mixta impastentur in mortario lapideo *sedativo nostro comp.* q. s. & denuò lentè & per se exsiccentur, & in pulverem subtilissimum redigantur.

Addi etiam potest seorsim (quod nos aliquando omittimus propter saporem ingratum & adstringentem.)

magisterii lunæ S. R. Vlad. ʒj. *plus minusve pro ætatis*

ætatis ratione. Miſceantur benè. Pulvis ita concinnatus aſſervetur in vitro puro, vel cum gelatina cranii humani, alcis ſeu C. C. q. ſ. formentur orbiculi magni vel parvi, qui proprio ſigno, titulo, & charactere ponderis, notandi ſunt.

Hoc medicamentum ſingulare eſt antepilepticum & apoplecticum, datur & in aliis cerebri affectibus, maximè maniacis, & delirantibus, in febribus venenoſis & malignis. *Doſ.* à ℈ß. ad ℈j. & ʒß. in liquore entis tiliæ vel alio vehiculo idoneo.

Præparatio cranii humani, cornu alcis, cervi, unicornu, eboris & ſimilium.

HOrum omnium vulgaris præparatio, hucuſque (ante *Clariſſim. Dn. D. Zvvelferum*) commendata, fermè ab omnibus Medicis rejicitur, propter ſal volatile, quo animales partes gaudent, quod in illa præparatione conſumitur & in auras evaneſcit, relicta terra damnata. Inde *Helmontius lib. de lithiaſi, cap. 3. th. 29.* ſcribit: Oſſa animalium combuſta nullum ſal fixum retinent, ſed tantum terram inſipidam. Notabilis ergò ſtupiditatis eſt, ebur, & cornu cervinum calcinari in morborum præſidia, quia mercari jubent pulverem viribus orbatum: adeoque & crumenæ & ſpei ægrotorum imponunt, occaſionem benè agendi prætereunt, ac ſeipſos ridiculos faciunt.

℞. *Cranii humani*, (vel cornu alicujus animalis,) *in minutiſſimam raſuram, beneficio limæ raſpati*, q. v.

Contundatur in mortario lapideo, cum aqua aliqua appropriata & deſtillata ad pultis formam; quæ paſta chartæ albæ ſuperextenſa & incluſa, iterum exſiccetur & pulveriſetur, & hoc bis, ter, vel pluries repetatur, donec raſura in pulverem ſubtiliſſimum redigi queat.

Not. cranium humanum hîc expetitur non humati, ſed violenta morte interempti hominis, at ſani, & ſi haberi poteſt ſuſpenſi, ſoli expoſitum & conſtellatum, hac etiam cautione, ut potiùs anteriorem, quam poſteriorem ejus partem; & maſculinum maribus, fœmininum fœmellis exhibeantur. Clariſſ. *Dn. D. Cnæffelius*, ſolo officulo triangulari ſeu triquetro fuit contentus, quod in craniis, (ſed non in omnibus) circa principium ſuturæ lambdoidis invenitur.

Magiſterium Cinnabaris Antimonii.

℞. *Cinnabaris* ℥ii *opt. purificati & pulveriſ.* ʒiv. ☿ ⊖ *li opt. & dephlegmat.* ʒvj.

Mixta immittantur ☾æ vitreæ, &, poſt peractam digeſtionem unius menſis in leniſſimo calore affuſus ſpiritus denuo abſtrahatur. Tandem cinnabrium in fundo vitri relictum, *aqu. flor. tiliæ* ſæpius lotum, & bene exſiccatum, ad uſum ſervetur.

Not. Hoc negotium, circa abſtractionem ☿ ⊖*li*, ſi ſola evaporatione inſtituatur, & cinnabaris interea, ſpatula lignea, continuò agitetur, magiſterium evadet longè rubicundioris & pulchrioris coloris, ex quo cum menſtruo noſtro ſpecifico, tandem extrahi poteſt tinctura pulcherrima.

Vires nobiles ſunt in epilepſia, apoplexia, vertigine, aliisque morbis capitis; Prodeſt & in lue venerea aliis medicamentis ſpecificis adjunctum. Doſ. à gr. v. ad vij. & ℈ß. in aqua appropriata. Inde ☿ componitur

Cephalicum Cnœffelianum.

℞. *Magiſt. cinnab.* ℥ii *præcedentis, bezoardici mineralis ſolaris* ana gr. v. *ambr. gryſ.* gr. iij. *moſch.* gr. j. M. F. pulvis.

Vires titulus indicat. Medicinam hanc quidam Medicus in Germania pro panacea habuit, à quo etiam Author accepit.

Pulvis purpureus Dn. D. Cnœffelii ſecretus, ſive Arcanum ALEMETH. in Epilepſia, quartana, hydrope, podagra & lue venerea.

℞. *Pulv. noſtr. fix.* à gr. j. ad ij. *væniotomii noſt.* gr. ij. ad iv. *bezoardici* ☿*ial.* ☉*laris* à gr. vj. ad viij. Miſceantur opt. in mortario lapideo ſeu vitreo in pulverem purpureum, ultimam proportionem obſervando, pro una doſi, & tales doſes n. iv. in quatuor dentur chartis; vel cum

Mellaginis abſtractæ anthoſatæ q. ſ. formentur pilulæ minores argento obducendæ.

Emulſio Antepileptica Dn. D. Cnœffelii.

℞. *Granor. pæoniæ excort.* ʒß. *tiliæ, nucleor. ceraſor. nigror. excortic.* ana ʒij. *ſem. papaveris albi, & nigri* ana ʒiß. *liquoris tiliæ, vernali tempore coll.* ʒiv. *aq. flor. tiliæ, pæoniæ*, ana ʒij. fiat emulſio, adde *gelatina cornu alcis*, ſeu *cervi*, &, ſi haberi poteſt, *cranii humani* ʒß. *manus Chriſti perlat.* ʒj. *ſedativi citrati pro viris* gr. j. ad gr. ij. *noſtri epileptici comp.* q. ſ. *ſpir. ceraſor. nigror.* ʒij.

Omnia optimè mixta, dividantur in duas partes æquales. Una pars exhibeatur ſub noctem, vel in ipſo paroxyſmo, & paulò poſt, recollectis ſenſibus; alteram partem poſt mediam noctem, vel circa diluculum; poſt exhibitum medicamentum, per tres horas, nihil aliud adhibendum eſt.

Purum ENS ſeu liquor tiliæ, cujus ſæpiùs in Manuſcriptis Cnœffelianis fit mentio.

ESt illa aqua ſeu ſuccus mercurialis è tilia vulnerata, menſe Februarii, ex caudice ſeu trunco, prope terram collectus. Modus colligendi eandem habet rationem cum ſucco betulæ, cujus & nos explicationem fecimus ſub *cap. de medicamentis antinephriticis ſecretioribus Dn. D. Cnœffelii.* Uſus hujus ſingularis eſt ad morbum comitialem. Quod *Cl. Ioh. Tilemannus, in libello ſuo de materia medica*, affirmat, qui ſolo hoc liquore epilepticum integrè reſtituit.

Doſis ʒiij. ad ℥iv. Singulis diebus ter, ſc. manè, meridie & veſperi.

Liquor colligitur, ut jam dictum, menſe Februario, apud nos & menſe Martio, accreſcente luna, cum radicem tiliæ per tranſverſum ſecueris; exſtillans liquor in vaſculo vitreato ſuppoſito collectus, in modum ſucci betulæ, putificetur, & poſtea per ſe, vel adjectis floribus tiliæ, fermentetur, aut deſtilletur, prout

prout Medico, qui illius usum desiderat, videbitur.

Beneficio hujus paratur & hydromel; item potus saccharatus, cujus modum (cum aliis liquoribus) extensè docet *Angelus Sala in Saccharologia & Hydrelaologia.*

Si talibus arboribus (inquit *Clar. Ioh. Tilemannus in libello de materia medica p.* 307.) solutio auri vel argenti implantata fuerit, nullis acidulis succus ea tum cedet, præsertim si quinta essentia ☉-li participent.

Modum implantandi arboribus proprietates medicinales & specificas, docet Rev. Par. *Athan. Kircherus in Arte magnetica lib. 3. part. 3. cap. 1. & Phil. Guibertus in suo Medico officioso cap. 9. de fruct. laxativis.*

Succorum conservatio fit 1. beneficio olei olivarum, pharmacopœorum communi more, si vas vitreum angustioris colli, cum succo prius depurato, ad orificium usque implebis, cui superaddas oleum de ben, vel loco ejus olivarum, idque ad crassitudinem unius digiti supernatet. Vel 2. per modum *Angeli Salæ*, quem tradidit in scripto vel *tractat.* cujus titulus *de variis tum Chimicorum tum Galenistarum erroribus.* Succum, exempli gratia, betulæ, tiliæ vel cujusvis alius plantæ expressum, aliquandiu bullire, probè despumari, ac ad quartam partem humiditatis superfluæ leniter exhalari sinito; deinde percolato & in vas vitreum infundito, addens unicuique libræ uncias duas cum dimidia spiritus vini, sine phlegmate; vas interim ritè obturato, & ad solem, aut alium in locum calidum per aliquot dies ponito, & succus reddetur purissimus, quem per inclinationem decantabis in aliud vas quantum fieri poterit sine turbatione, relictis in fundo prioris vitri fecibus ibidem adhærentibus. Sic depuratus succus asservetur in annos citra corruptionis periculum.

Per modum *Helmontii in tract. dispensat. modern.* §. 21. Succi terum prælo expressi, solo odore cujusdam ignis sulphurei, manent deinceps absque saccharo vel alio additamento incorrupti, cujus favore acquirunt balsamicum aliquid, haustus æthereos sibi incorruptos transferunt ad magnam entelecheian.

Quinam sit iste processus, ex eo percipe, quomodo elychnii sulphurati suffitu vinum conservatur. Modum vero, quo vitrum angusti orificii sulphurari possit, *Dn. D. Cnæffelius* annotavit hoc sensu, quem ex ejusdem MSto Germanico huc transfero: Ego lagenâ vitreâ inversâ fili sulphurati ardentis fumum excepi, idque sponte sua extingui passus sum, mox sine mora succum (tiliæ, betulæ, berberorum vel citri,) in illam infudi & orificium ejus arctè deligavi.

Aqua Antepileptica.

℞. *Liquoris tiliæ* ℔iv. *phlegmatis* ☉-*li, vini opt. & generosi, Hungar.* seu *Hispanici* ana ℔ij.
Quibus successivè immergantur
flor. rec. tiliæ, lil. convall. primulæ veris, pæoniæ, anthos, cheiri, lavendulæ ana ℥iij. *salviæ, summitat. basilic. rad. doronici* ana ℥j. *pæoniæ rec. cinnamomi* ana ℥j. *nuc. moschatæ, macis, cardamom. carpobalsami* ana ℥j. *cubebar. sem. coriandri* ana ℥ß.
Omnia debito tempore collecta & infusa destillentur tandem in baln. vaporoso, ad siccitatem ferè speciem; aqua prolecta servetur usui, in vitro arctè clauso, cui &, si ita placuerit, *sirupi sequenti epileptici* q. s. pro conciliandæ gratiæ saporis addi potest.

Efficaciter valet in epilepticis, apoplecticis, vertiginosis, aliisque debilitatibus capitis. Epilepticos paroxysmos absumit & abrumpit, ac morbo isto percussos suscitat. In præservatione detur ejus dimidii cochlearis mensura, maximè circa mutationes lunæ. In curatione verò & in ipso insultu cochlearis integri mensura, quo tempore & in faciem ex alicujus ore vel ex manu inspergitur.

Sirupus Epilepticus Puerorum.

℞. *Flor. tiliæ odor. rec. collect.* ℔ij. *liquoris tiliæ* in cella reservati & prius optimè calefacti ℔vj.
Stent in vase vitreo seu terreo vitreato atque bene clauso per viginti quatuor horas; expressione facta, infusio rursus calefiat, absque tamen ebullitione, ac reassumtis totidem novis floribus, infusio reiteretur; & post sufficientem macerationem iterum exprimatur, idque tertia vice fiat. Iam

℞. *Hujus infusionis prius colat.* ℔iß. *sacchari albissimi* ℔ij.
Ac sola dissolutione ejusdem, Fiat sirupus clarus, qui in epilepsia, vertigine, hemicrania, cephalæa aliisque morbis capitis efficax est; ab ℥ß. ad ℥j. per se vel in vehiculis convenientibus propinandus, maximè verò in liquore arboris tiliæ, tali processu:

Cura Epilepsiæ per Acidulas vegetabiles.

℞. *Liquoris arboris tiliæ purificati* ℔ij. *sirupi epileptici puerorum* ℥iv. ☉-*li volatilis*, seu *viridis æris* q. s. ad gratum saporem.
Misceantur optimè. Iulapium tali modo concinnatum, vitris clausis, ne quid exspiret, in cella vel alio loco frigido asservatur: & ubi imbecillitas capitis illius usum exegerit, quotidie duodecim unciæ propinentur, ita ut manè jejuno stomacho, & tribus horis ante prandium, caliculum unum, quatuor unciarum continentem ebibat; tribus post prandium horis, itidem tot uncias; jejunando usque ad cœnam; & tribus elapsis horis post cœnam, reliquas quatuor uncias, tamdiu continuando donec juverit. Interim æger circa solstitia & æquinoctia uno vel altero medicamento solutivo specifico, (ex consilio docti Medici) purgetur, quod facilè fieri potest cum sirupo nostro helleborato, suo loco descripto.

Spiritus Antepilepticus compositus.

℞. ☉-*li volatilis, virid. æris* ana p. æquales. Misce.
Vires cephalicæ sunt & antepilepticæ insignes.
Dosis à ♈ß. ad ♈j. in aqua appropriata.

Spiritus Vitrioli compositus, Antepilepticus.

℞. *Phlegmatis* ☉-*li*, seu ☉-*li viridi* q. v. scil. ℥xviij. *capitis mortui* ☉-*li rubri* ℥j. *cranii humani* ℥iij. *visci quercin* ℥ß. *rad. pæoniæ* ℥j. *cinnab.* ♈ii ♈iij. *sem. pæoniæ* tantundem.
Mixta destillentur per retortulam Dos. à ♈ß. ad ♈j.

Spiritus Vitrioli Antepilepticus comp. Dn. D. Cn; Dn. Matt. Metzkero M. Doct. communicatus.

℞. ☉-*li opt. dephlegmat. & calc.* q. v. adde ♈ *tantum*

tum, quantum plegmatis ☽-lum in calcinatione perdidit, denuò ad quamvis ℔. prædicti ſpiritus adde *cranii humani, viſci quercini, ſem. paoniæ, ungulæ alcis* ana ℥j.

Species prius contuſæ & cum ſpiritu opt. agitatæ, poſt ſufficientem digeſtionem, deſtillentur per ☌am, donec oleum prodeat. Iam

℞. *Hujus deſtillati* ♎oſi ℥vj. ♆ *alcooliſati ſalviati* ℥iij. Miſce.

Vel ℞. ♎i *deſtillati* ℥ß. ♆ ℥iij. Miſce. Doſ. in adult. gutt. x. ad xv. & ad ℈j. pro infante gutt. v.

Spiritus Vitrioli Volatilis Dn. D. Cn.

℞. *Phlegmatis* ☽-*li* q.v. in hoc ſolve ☽-*li purificat.* tantum, quantum in ſe ſuſcipere vult.

Deſtillentur per phialam longi colli, capitello huic negotio apto inſtructam, primo quidem lento cinerum igne, & aſcendit ☊ ☽-li volatilis vireſcens, in epilepſia, vertigine & capitis affectibus præſtans, inſuper ad arcendam apoplexiam & paralyſin medicamentum eſt deſideratiſſimum. Datur cum vino vel aquis deſtillatis appropriatis, à ℈ß. ad ℈j. plus minusve pro diſpoſitione ægroti & morbi conditione.

Spiritus viridis æris comp. D. D. C.

℞. *Viridis æris* ℔iij. ♁*is vivi* ℔j. *arenæ puræ* ℔iv. Mixta & prius pulveriſata (excepta arena) indantur ☌æ vitreæ, & deſtillentur ex ⁂, primo quidem lento & juſto obſervato ignis regimine, poſtea fortiori. Et prodibit ſpiritus acidulo dulcis, guſtui gratiſſimus.

Vires. Cephalicus & pectoralis eſt, appetitum & excitat, & in aſthmate eſt remedium ſæpè probatum. Doſ. à ℈ß. ad ℈j. cum aquis deſtillatis, ſirupis, conſervis, juſculis vel aliis vehiculis idoneis.

Corallia, margaritæ, & oculi ♋ phlegmate ☽-li ſoluta, præcipitat in magiſteria butyracea. Elixir proprietatis cum ♆ paratum cõdem ritè acidulatur. Ope etiam hujus fit curioſum ſpectaculum.

℞. *Corall. rubr. gr. mod. contuſorum vel C. C. raſpati* q. v. *ſpiritus virid. æris comp.* q. ſ.

Stent in digeſtione in cucurbitâ vitreâ & amplâ, quod ſolutum eſt, effundatur, & aliud menſtruum affundatur. Solutiones conjunge & ad ſiccitatem lento calore totaliter exhalare permitte; ſic in fundo relinquitur coagulum, in alio vitro mundo & ſpatioſo affuſa aqua deſtillata diſſolvendum, & in locum tepidum reponendum, ibi, poſtquam humiditas abſumta fuerit, aſſurget in ſpeciem arbuſculi coralloidis ſive C. C. (quod ſolutio ex hoc vel illo facta eſt) & quaſi creſcere videtur, intuentibus delectabile ſpectaculum.

Ros Vitrioli ſive Spiritus Vitrioli humidus.

QUandoquidem hujus phlegmatis Vitrioli ſæpè & multoties hîc fit mentio, plurimis etiam compoſitionibus & præparationibus medicamentorum *Clar. Dn. D. A. Cnæffelii p. m.* admiſcetur, ac ab eodem in præcipuis curationibus panaceæ inſtar, adhibitum eſt, opus erit copioſiorem ejus facere mentionem, jungendo illam laudem & virtutem, qua hoc medicamentum eſt dotatum, & quæ ab aliis Medicis illi adſcribitur.

Antiquis ut & pleriſque noſtræ ætatis Chimicis, prima iſta Vitrioli ſubſtantia incognita (*inquit Angel. Sala in tract. 1. de vitriolo c. 1.*) ideoque ab iis inutilis ad inſtar phlegmatis, rejecta fuit. Quaſi verò DEVS & natura (quæ ſe in omnibus Divinæ providentiæ partibus efficaciter exerit) fruſtrà aliquid faceret. Hermetici dicunt, eſſe quandam quaſi hujus mundi margaritam: quam ſi agnoviſſet Galenus, procul dubio dimidiam ſuorum medicamentorum partem, quæ magno ſtudio, multo labore, longis ac indefeſſis peregrinationibus, in Ægyptum, Paleſtinam, Alexandriam, Romam, Cyprum Lemnumque ſuſceptis, deſeruiſſet, & ſoli huic medicamento fidem ac fiduciam collocaſſet. Et ſanè (ſcribit *Claudius Deodat. in Pantheo Hygiaſtico l. c. 10.*) ſi tota medicina non aliud ex toto Vitriolo haberet remedium, quam ſolum hoc phlegma, tamen id (licet ſolo nomine omnib. vileſcat) inter cætera medicamenta ut gemma fulgeret, è cujus radiis plurima medicamenta ſcintillare poſſent. Atque hic eſt ros ille benedictus, quem Dominus DEVS, tot virtutibus & dotibus locupletatum humano generi pro ſui Sanctiſſimi Nominis gloria eſt liberaliter elargitus. Experientia conſtat, (ex eodem *Authore*) hoc vitrioli phlegmate lichenas, impetigines, nomas, & eryſipelata tolli, ulcera maligna repurgari, putrida mundificari, carcinomata eo colluta, ut & ulcera cacoethea ejus uſu purgari, ac faciliorem medelam ſuſcipere; Inſuper ejus uſu cutim poliri, & à quacunque ſcabie repurgari, ut in cuprifabris, fabriſve ararriis, nulla unquam ſcabie laborantibus videre eſt. Aphthis item eximiè prodeſt, & oris ex putredine natis exulcerationibus, quales poſt longas febres emergunt, vel ſcorbutum illum inſolentem comitantur: unde utiliter eo os colluitur aqua aliqua conveniente, plantaginis, prunellæ, aut centumnodii remixto; ſic partes ſtringit, putredinem & ſerpentia oris ulcera coercet ac perſanat; laxis gingivis firmitudinem præſtat, mucum & tartarum circa eorum radices hærentem abſtergit, eademque loca purificat, gratum ori ſaporem inducit, linguæ faſtidia tollit, quæ in ardentem pennam excurrere potuiſſent. Datur & hic liquor commodiſſimè febrientibus aqua cichorii, endiviæ, acetoſæ, nymphææ, lactucæ, fragariæ, aut alia convenienti mixtum, lauta ſanè ac larga doſi. Eſt enim remedium ſecuriſſimum, quod purgato prius corpore, utpotè alterando febres fugat, quaſcunque vicerum obſtructiones aperit, ac penetrat, oris amaritudinem tollit, & aufert, cibi faſtidium adimit, appetentiam inſtaurat, pituitam biſem, ejuſque ferociam domat, & quoſvis fellis inſolentes motus moleſtos, periculoſque ſubinde plenos compeſcit, ac exuſtis internis calore partibus ſolamina præbet.

In Epilepſia morbove comitiali cum aqua vel ſpiritu ceraſorum nigrorum, aut cum ſtillatitio pæoniæ, aut florum tiliæ, lilii convallii, aut roriſmarini vel dentariæ liquore ſaluberrimè porrigitur, præſertim ſi ex conſenſu ventriculi & nervorum ſexti paris ei implantatorum conſpiratione morbus originem traxerit, aut exinde dependeat.

In dyſpepſia & bradypepſia ventriculi vino permixtum, utiliter exhibetur: In renum ac veſicæ obſtructionibus, & urinæ ſuppreſſione, cum aq. ſaxifragiæ, ononidis & linariæ: at in hydrope cum aqua lumbricorum terreſtrium & modico ſirupi cinamomi, ſalubriter porrigitur: ut & in affectibus uterinis, cum aq. panacis Heraclei, Artemiſiæ, meliſſæ &c.

Præter alias quamplurimas, quas in ſe hoc phlegma continet utilitates, longævitati maximè idoneas, vim quoque habet mundificandi, aperiendi, obſtructiones reſerandi, ac viſcera purificandi, & ab infarctibus liberandi. Humidum præterea radicale conſer-

vat

vat, firmatque omnes ac singulas partes, nutricationi dicatas, sanguinis adustionibus, jecoriſque exæstuationibus medetur, phlogoſes reprimit, cerebri meatus aperit, internas putredines arcet, ſudores movet, præſertim ſi cum aqu. cardui benedicti aut pimpinellæ porrigatur. Febrium peſtiferarum maligni tatem peſſundat, ac in ipſa peſte ſudaturo cũ aq. Stapediana porrectum, veneni vires frangit, eaque tam in chimia quam medicina præſtat opificia; phlegma hoc etſi infirmius ſit ſpiritu, at continuato uſu, & idipſum præſtat, quod ſpiritus, licet paulò tardius; Phlegma enim aquoſitate ſua ſpiritus acrimoniam nonnihil retundit, ac ejus ſubtilitatem ſuo quodam pondere deprimit, ita ut agilitatis perfectio in phlegmate multo ſit remiſſior, at verò etiam ſcrupuloſis (tametſi nullus hic ſit metus, nec ullius emergentis mali inexpectati formido) ſecurior viſa. Hæ ſunt virtutes hujus nobiliſſimi medicamenti, pro quorum theſauro Domino Deo noſtro Ieſu Chriſto ſit immortalis laus, honor, gloria, & gratiarum actio ſempiterna.

Modus deſtillandi hoc phlegma ſive rorem ☉-li facilis eſt, & omnibus pharmacopoliis notus, & deſcribitur ab *Angelo Sala*, *Schrœdero*, *Rolfincio*, aliiſque quamplurimis Medicis, præcipuè verò à *Paracelſo* (qui ſummum dicit arcanum pro caduco in ☉-lo eſſe & non in oleo, ſed volatilitate) ideò hic ejus proceſſum recenſere ſuperſedeo. Id tamen ſciat B. L. quod ex una ſpecie vitrioli, major copia roris ſeu phlegmatis, cum ſuo ſpiritu volatili elicitur, quam ex alia; cui & multum ad hoc negotium adjuvare ſolent vaſa deſtillatoria, in quibus ratione materiæ maxima eſt diverſitas, & multo major quantitas extrahitur ex ollis ſeu matraciis ferreis, ſi vitriolum inde deſtilletur, quam ex vaſis terreis, lapideis, vitreis, ſeu vitrearis; quod ipſe ſæpius obſervavi, & *Cl. Dn. D. Cnœffelius*, in manuſcripto ſuo laborum chimicorum ſibi curiosè & diligenter annotavit; placuit ergò hîc annectere tabulam, ex qua uno intuitu quaſi oculis opponuntur labores circa hoc phlegma, quo diverſis temporibus, ex diverſæ ſpeciei vitriolo, variiſque vaſis à ſæpè citato authore elaboratum fuit; & ſemper plus ex uno, quam ex alio extractum eſt.

[*Hìc inſeratur Tabula pag. ſeq.*]

Crediderim vero, quod *Author noſter* tempore praxis ſuæ hujus phlegmatis vitrioli plus conſumſerit, quam fortaſſe omnes reliqui Medici in Polonia ſpatio integri ſeculi; quod *ipſius obſervationes & curationes* conteſtari poſſent, ſi aliquando à conſanguineis proderentur & typis excuderentur. Id vero ut fiat, ſicut cordicitus opto, ſic imprimis laudati toties *magni noſtri Andreæ Cnœffelii* Germano ex fratre filium, *D. Andream Cnœffelium Reg. Maj. Polon. Secretarium, Medicum aulicum, & Conſulem Mariæburgenſem, amicum meum ſingularem*, hiſce peramanter invitatum volo, rogans ut hæc & alia patruelis ſui MSSta, hactenus quaſi ſepulta, poſteritati, pro hoc beneficio ſine dubio perpetim gratæ, communicare velit.

Spiritus Vitrioli roridus per cohobia.

Paracelſus in ſolo vitrioli phlegmate deſtillatione ad ſiccitatem uſque peracta nõ contentus ulterius progrediebatur colcothari nempe rubeo reddendo ſum phlegma, idque toties cohobando, h. e. novies aut decies reaffundendo ac deſtillando, dum ſpiritu, omnes humidi & ſicci evocarentur ab ipſo colcothare unde longè potentius & efficacius reddebatur remedium. Qui ergò ſpiritum iſtum deſiderat, is procedat in hunc modum.

℞. *Vitriol. opt. Hungar.* ℔ v. deſtill. ex phiala vitrea ſ. terrea per ℵ. Liquor ſ. phlegma colligatur & cohobetur ſuper caput mortuum, deſtillando uſque ad nonum alembicum, quæ phraſis Theophraſti in ſenſu disjuncto ita accipienda eſt, ut prior deſtillatio ſuper caput mortuum per octo cohobia repetatur, atque ſic per nonum alembicum labor abſolvatur.

Not. Hoc phlegma, quod poſt quartam cohobationem colligitur, eſt ille ſpiritus vitrioli roridus communis à Cl. Dn. D. *Rolfincio in Chimia in artis form. red. l. 3. c. 7.* deſcriptus, cephalicum & antepilepticum inſigne, cujus doſ. à ℈j. ad ℈ij. in aqua liliorum convall. ſ. qu. & ab ipſo tingitur ligno paranambuci vel torna ſolis in colorem rubicundiſſimum.

Colcothar vero poſt nonam cohobationem cum ſuo phlegmate & ſpiritu prorſus imbuto indatur retortæ Waldenburgicæ & recipiente admoto atque gradibus ignis obſervatis in furno reverberii deſtillentur ſpiritus omnes humidi & ſicci, qui tanquam theſaurus in vitro aſſervandi ſunt.

Paracelſus imbibito hoc modo colcothari, (*per nonum ſc. alembic.*) ♈ i rectificati admiſcebat tantum, quantum pro imbibitione ſufficiebat, ut inſtar paſtæ fieret, commixta poſt peractam digeſtionem per unum atque alterum diem, omnia dicto modo in recipiens nudo & ſimplici igne gradatim adaucto deſtillabat: tandem theriacalis aquæ camphoratæ quarta parte adjuncta denuo deſtillabat. Medicamentum inde in epilepſia admirandæ virtutis, & longè potentius ac efficacius, quam phlegma antecedens, tam ad excitandum durante paroxyſmo, quam ad præcavendum ac curandum morbum. Doſ. ℈ß. in liquore aliquo congruo. Hic ſpiritus ☉-li compoſitus, ſi rectè paratus eſt, ſolvit folia auri injecta, à Chimicis *ſpiritus vitrioli auri ficatus Paracelſi dictus.*

Spiritus Vitrioli roridus per cohobia, à Dn. D. Andrea Cnœffelio, anno 1638 d. 15. Febr. & ſeqq. eleboratus.

HAc ipſa die Dn. D. *Bertramus* de ſuo vitriolo depurato ℔v. in meo laboratorio deſtillationi deſtinavit. Phlegmatis leni igne inde prolecti ℔iß. quaterno cohobio abſtracta eſt.

Die 16. 17. 18. 19. dicti menſis, qua ultima celebrabatur cohobatio, proliciebantur tres octavæ ℔ræ, hæ die 22. capiti mortuo affuſæ, ℥iß. deſtillatione reddiderunt.

Die 15. Martii, ☉-li ℔ vj. in cucurbita terrea cum alembico vitreo in anemium miſſæ circiter ℔iß. phlegmatis reddebant.

D. 16. cap. mortuum ſuo phlegmate iterum nutritum, reddebat in deſtillatione ℔ij. ℥iv.

Die 17. in ſecundo cohobio accepi ℔j.

D. 18. in tertio cohobio accepi ℔ß. cum ℥ij, (ſ. ℥x.)

D. 19. in quarto cohobio accepi ℥vj.

D. 20. in quinto cohobio accepi ℥iiiß.

D. 21. in ſexto cohobio accepi ℥iiß.

D. 30. in ſeptimo cohobio ac cepi ℥ij.

Tabula Laborum Roris Vitrioli diversis temporibus & modis, variisque Instrumentis destillati.

Destillationis Annus	Dies	Species vitrioli crudi.	Pondus ℔li.	Vasa destillatoria.	Fornaces & gradus ignis	Spatium temporis destillationis.	Quantitas phlegmatis extracti.
1638	15. Febr.	Ex vitriolo Bohemico	libr. 5.	in retortâ terreâ	igne aperto in fornace probatoriâ	sex horis	ibiß.
1638.	15. Mart.	Ex vitriolo Bohemico	libr. 6.	per alembic. lapideum.	in fornace acediæ dictâ	sex horis	ibiß.
1654.	13. Iulii	Ex vitriolo Silesiaco	libr. 12. libr. 12.	per ollas terreas duplicatas.	in fornace calcinatoria tectâ	hor. 12. hor. 10.	unc. 38. unc. 30.
1654.	21. Sept.	Ex vitriolo Hungarico in Poloniâ	libr. 12.	per ollas duplicatas Casimirianas.	in fornace dissolutoriâ tectâ	hor. 24.	unc. 41.
1654.	6. Nov.	Ex vitriolo Hungarico	libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12.	in sex cucurbitis ferreis	in fornace ventosâ longâ	hor. 24. hor. 24. hor. 24. hor. 24. hor. 24. hor. 24.	unc. 30. unc. 30. unc. 30. unc. 30. unc. 30. unc. 30.
1655.	16. Mart.	Ex vitriolo Hungarico à Iudæo Cr. empto.	libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12.	in quinque cucurbitis ferreis	in fornace ventosâ longâ	hor. 24. hor. 24. hor. 24. hor. 22. hor. 24.	unc. 44. unc. 34. unc. 44. unc. 34. unc. 34.
1655.	18. Mart.	Ex vitriolo Suetico Dantisci empto	libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12.	1. in ollâ terr. 2. in ollâ terr. 3. in cucurbi- 4. tis ferreis.	1. in fornace 2. calcinator. 3. ex arenâ 4. ex arenâ	hor. 24. hor. 24. hor. 24. hor. 24.	unc. 40. unc. 40. unc. 50. unc. 50.
1655.	12. April.	Ex vitrioli Goslariensi	libr. 12.	in cucurbitâ ferreâ	fornace ventosâ	hor. 18½.	unc. 60.
1655.	10. Maji	Ex vitriolo Goslariensi	libr. 12. libr. 12.	ex ollâ ferr. ex ollâ ferr.	in furno ventoso	hor. 18½. hor. 18½.	unc. 63. unc. 63.
1655.	25. Maji	Ex vitriolo Goslariensi	libr. 12.	ex cucurbitâ vitreâ	in arenâ	hor. 24.	unc. 46.
1655.	7. Iunii	Ex vitriolo Goslariensi	libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12. libr. 12.	in sex cucurbitis ferreis	in fornace ventosâ novâ & nondum exsiccatâ	hor. 28.	unc. 68. unc. 60. unc. 60. unc. 54. unc. 52. unc. 54.
1657.	16. Iulii	Ex vitriolo Hungarico	libr. 12. libr. 12. libr. 12.	Ex vitreâ ex ferreâ ex ferreâ, cucurbitâ.	in fornace ventosâ	hor. 26.	unc. 52. unc. 60. unc. 53.

D. 31. In octavo cohobio accepi ℥iß. quem liquorem iterum capiti mortuo affudi.

NB. *Paracelsus* voluit novem destillationes, quibus peractis omne phlegma à capite mortuo absorbetur, ut sic decimâ destillatione meri spiritus prodeant, & hoc ipse vult per nonum alembicum.

In isto labore hoc peculiare adverti, quod in quavis destillatione ☿ ☉*li volatile* in ☓co sublimatur; & idem cum phlegmate elutum colcothari cum manifestâ semper ebullitione redditur.

D. 8. Aprilis, sex illas vitrioli libras, quas 15. Martii destillaveram, & postmodum septies cohobando, suo phlegmate nutriveram, mane destillare cœpi, per totam noctem urgendo opus, atque sic porro die 9. & 10. usque ad meridiem undecimæ, (toto eo tempore vapores commissuram vasorum penetrantes moschum gratissimè redolebant,) quando ignem extingui passus sum, & postmodum duodecimâ receptaculum removi; in eo spiritus densioris ac fortis ex brunno flavescentis uncias sex cum semisse reperi. Puto me plus potuisse acquirere, nisi animadvertissem vas seu urceum in fundo rupisse adeoque non parum materiæ per rimas penitus rubras excidisse.

Notandum ergo in posterum, ut diligentius caveatur, ne in cohobationibus urceus in vehementi illa ebullitione rumpatur, (pedetentim itaque phlegma affundendum est, haut largiter aut confertim,) quin &, ut pro destillando cohobato colcothare recens urceus adhibeatur, eique tegula latior, pro defensione vasis ab ignis nimis vehementer feriente flammâ, substernatur. Colcothar residuum ex supra dictis sex libris materiæ destillationi destinatæ, pendebat jam libram unam cum unâ quartâ.

Mixtura Antepileptica in forma solida.

℞. *Extract. opii inspiss. granor. ♃oniæ inspiss. radic. mandragor.* ana ℥ß. *pæon. visc. querc.* ana ℥ij. *semin. papav. alb. & nigr.* ana ℥vj. *mag. cran. hum. resol.* vel loco hujus *gelatinæ, corall. rubr. butyr.* ana ℥j.

Misc. probè in mortario vitreo, sign. ut supra. Dosis ℈ß. ad gr. xv. & ℈j.

Mixtura Antepileptica in formâ liquidâ.

℞. *Spiritus sedativ. nostr. simpl.* ℥iv. *aq. flor. tiliæ e. propr. liquore dest. pæon. ex toto, sc. c. rad. & flor. cerasor. nigr. papav. errat.* ana ℥ij. *rad. pæon. pulveris.* ℥vj. *visc. quercin. subtil. pulv. semin. papav. alb. & nigr.* ana ℥ß. *cortic. mandragor. cran. hum. raspat.* ana ℥iij. *cinnab.* ♂ii ℥j. ℈j. *camphor.* (quæ aliquando omittebatur) ℥ij. Pulveris. & cum liquoribus optimè prius commixta & agitata stent per quadraginta dies in lenî digestione, postea colentur per linteum rarum.

Antepilepticum est excellentissimum. Dosis est à ℈j. ad ℥j. & aliquando ℥ij. & maximè circa paroxysmum. Sumitur etiam vel quotidiè, sed inprimis circa novilunium & reliquas lunæ quadraturas, præmissâ purgatione cum pilulis nostris antepilepticis helleboratis.

Species pro extr. sedativo generali, aliàs Specificum Antepilepticum Cnœffelianum.

℞. *Sandal. rub. opt. pulv. opii nostri citrati* ana ℥iij. *rad. solani, cort. mandragoræ, gran. pæon. excort.* ana (prius pulv.) ℥ß. *sem. papav. albi & nigri* ana ℥vj. *cranii humani pulv. corallior. rub. opt. præparat.* seu *magist. butyr. visci quercini, rad. pæoniæ constell.* ana ℥ij.

Misceantur & fiat pulvis subtilissimus, cui adhuc adde *panaceæ* ☉*aris* gr. xx. *fixati* ℥j. (pro unica dosi & aliquando gr. iij.) denuo misceantur in mortario lapideo. Est singulare remedium in omnibus affectibus capitis, præsertim in epilepsia, apoplexia, paraphrenitide, mania, vertigine, & memoria deperdita, aliisque morbis quamplurimis. Dosis à ℈ß. ad ℈j. in aq. appropriata. *Inde fit*

Mixtura Antepileptica ordinaria.

℞. *Specificum antepilepticum tali modo concinnatum,* cui admiscebis ♃ *sedativi,* (*lil. convall. scil. cum phlegmate vitrioli superius descripti*) ℥xl.

Factâ circulatione per spatium unius mensis, subtile à spisso decantatum, asservetur in vitro benè clauso, tandem & ultima bina ingredientia: scilicet *panacea* ☉*aris* cum *fixato* jungi possunt.

Non solum in epilepsia & apoplexia, sed & in omni inquietudine, perturbatione mentis, vigiliis & doloribus, atque turbationibus capitis, maximè in febribus calidis & malignis, cum delitiis, hanc Medicinam cum exoptato successu Clariss. Author adhibere solebat.

Dosis ℥j. ad ℥ij. in emulsionibus consuetis.

Mixtura Topica sive localis interna, & Extractum sedativum generale Cl. Dn. D. Cnœffelii, prout anno 1654. d. 3. Mart. ☽. fuit concinnatum.

Ex diar. MS. laborum Chimicor. authoris.

1. Anno 1654. die 3. Martii, ☽, infudi localem mixturam, pro futuro usu, & processu nuperrime Dei gratia invento, totam absque defectu; (exceptis cran. human. & corall. ut in sequentibus patebit, modo tractandis) cum ☿ bis destillato, sed tamen propter certas causas per destillationem in alcool non rectificato; hujus ☿ pro una mixtura specierum omnium prædictarum, pro prima extractione erant ℥xl.

2. Pro secunda & ulteriore infusione extrahendarum specierum prædictarum, iterum affudi ejusdem ☿ ℥xl. stetit ab octava hujus, usque in 13. diem Martii in infusione, & sic quinque diebus; filtravi extractam, TRam, & cum præcedenti commiscui.

3. Pro tertia & ulteriore infusione harum specierum, denuo affudi ☿ non adeò rectificati (die 13. Martii) ℥xl. stetit usque ad extractionem TRæ ad diem 19. Martii. ♃.

4. Pro quarta & ulteriore infusione specierum, die 20. Martii, ☿, iterum affudi ☿ non adeò rectificati, ℥xl. & iterum stetit ad extractionem TRæ, usque ad diem 27. ☿.

5. Pro quinta infusione specierum, die 27. ☿ denuo affudi ☿ non adeò rectificati ℥xx. stetit usque ad extractionem ad diem 6.

6. Pro sexta infusione specierum, die 4. Aprilis denuo affudi ☿ non adeò rectificati ℥xx. stetit usque ad sufficientem extractionem, diem nempe 14. Aprilis.

7. Pro septima infusione specierum, die 15. Aprilis denuò

denuò affudi ☿ non adeò rectificati ℥xxx. Stetit usque ad sufficientem extractionem, diem nempe 5. Iunii.

Spiritus omnes tincti, per cucurbitam in MB. abstraxi, & in patella mea argentea tandem evaporando, ad consistentiam & spissitudinem mellis redegi.

Not. ☿ iterum abstractus, ad alios usus, & pro spiritu sedativo simplici asservandus est.

Extracto sedativo ita parato, admisceantur adhuc *magist. corall. butyrac. gelatinæ cranii humani* seu *magisterii* ana ℥j.

Fiatque massa optimæ consistentiæ. Sign. Extr. sedativum generale.

Remedium excellens & singulare est, non solum in epilepsia sed & in mania, delirio, & aliis adhuc infirmitatibus cerebri, in quibus cum emolumento exhibetur.

Dosis ℈ß. ad ʒj. per se in forma pilularum, vel cum liquore quodam solutum, in, ante, & post insultum.

Mixtura alia Topica sive localis interna, aliàs Sedativum generale per extracta dictum.

℞. *Extract. sandali rub. inspissati, opii citrati inspiss. granor. pæoniæ inspiss. rad. mandragoræ* ana ℥ß. *papaveris alb. & nigr. (per express. & digest.)* ʒvj. *visc. querc. inspiss. rad. pæoniæ inspiss. magist. cranii humani butyrac.* (vel ejus loco *gelatinæ*) *coralliorum butyrac.* ana ℥ij. *aq. cinamomi* ʒvj. *phlegm.* ♁*-li* seu ℞ *sedativi simpl.* ℥xx. *sir. entis tiliæ*, seu *pæoniæ* ℥vj. M. F. Mixtura in duabus lagenis, una cum camphora, ☍ sive ℞ camphorato, absque sirupo, altera sine camphora.

Pomum Epilepticum.

℞. *Rad. pæoniæ contellat. visci quercini suo tempore coll. granorum pæoniæ certo temp. coll. ungulæ alcis veræ, cranii humani raspati, (triquetri) coralliorum rubr.* ana ℥ ij. *lap. smaragd.* ʒvj. ♁*-l. cypr. succini pulveris.* ana ℥j.

Omnia prius separatim pulverisata commisceantur in mortario terreo vitreato, & cum gummi cerasorum nigrorum in aq. pæoniæ seu liquore arboris tiliæ dissoluti q. s. fiat massa tenax, ex qua postea formentur duo poma manibus tenenda, ante accessum paroxysmi.

Ex hac massa fiunt & amuleta, in forma cordis, item globuli seu corallia variis formis, quæ collo appensa & circa manus alligata, præsidium sunt optimum ad præservationem ab epilepsia.

Nota 1. Pro fœminis adjiciatur & castoreum.

2. Cum speciebus & possunt repleri sacculi ex sindone rubrâ, qui & collo suspendendi ad regionem cordis.

3. Radix pæoniæ colligenda est mense Aprili, sole existente in ♈ & ☽ in ♑ mane ante exortum solis, quam & per se collo suspensam epilepsiam arcere ipsemet *Galenus* autumat *lib. 6. simpl.* in puerulo ab epilepsia infestato, qui gestata hâc radice, inculpatè agebat, ipsâ verò decidente, protinus convulsionibus novis corripiebatur, ac demum ejusdem beneficio rursus sanitati fuit restitutus.

4. Viscum quercinum, ut & coryli nec non pyri arboris, item tiliæ & sambuci, (quæ omnia hanc mirificam virtutem habent repellendi epilepsiam, collo solum subnexa) colligitur ☽ â decrescente inter duo Mariæ festa, hoc est à die 15. Aug. usque ad 8. Sept. Volunt autem illud quod terram non attigerit, nobiliorque habetur illa pars, quæ quercui propior resecta est. Testes sunt: *Matthiol. Commentar. in lib. 3. Dioscor. Levin. Lemnius lib. 2. occult. Philosoph. c. 3. Lonicerus in herb. cap. de visco.* Unde & *Iodocus Harchius* de eo sic canit:

Quod legis è quercu, morbum curare caducum
Viribus occultis, creditur esse potens.

5. Grana pæoniæ colligenda quoque sunt in plenilunio, suspenduntur & à nostris mulierculis de collo & circa manus, pro arcenda epilepsia; (Sunt qui & loco illorum sibi *pisum Americanum coccineum*, aliàs abrus, eligunt;) quæ & teste *Camerario* cum aliis authoribus perhibent utiliter adhiberi, in dentitionibus, febribus & spasmis puerorum; Perelegantia sunt, rotunda & nigra macula insignita, quæ corallia planè æmulantur, non modò corallinos globulos, nativi coloris elegantiâ provocant, sed etiam vincunt. Inde & propter elegantiam & duritiem è collo & brachiis gestantur. Quod nonnullas virgines nobiles interjectis parvis unionibus facere, observatur. Hispani Pharmacopolæ iis loco granorum hordei ad pondera utuntur.

6. Ungula alcis & apud multos in magna est existimatione, insigni enim pollet adversus epilepsiam facultate, hystericæ item passioni & cordis affectibus opitulatur; sed non omnes ungulas hanc virtutem possidere scribunt, sed pro ætate, sexu, tempore, & ipsius jam unguis ratione, plurimum variare. Fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, verùm maris solùm, nec pulli, sed adulti, idque eo tempore, quo in venerem ferri incipit hoc animal, nempe inter festum Assumptionis Mariæ & Nativitatis ejusdem, majorem virtutem & ungulis posterioribus quam anterioribus adscribunt, & horum quidam pedi dextro, alii sinistro: alii omnes hac vi pollere, non sine ratione asserunt: sunt & qui velint, has ungulas ab animali adhuc vivente dicto tempore præcindendas esse. Ut quis ab his morbis hujus unguis beneficio præservetur, annulum ex eo confectum in annulari sinistræ manus aut particulam collo suspensam gestet, ut cordis regionem tangat. Testes sunt *Andr. Baccius de Alce. Schenckius Obs. Med. l. 1. Iob. Agricola lib. 2. med. herbar. Gesner. lib. de quadruped. cap. de Alce. Apollonius Menabenus. Aldrovandus de quadruped. Pedemont. in lib. de secret. Severinus Gœbelius de Alce. Petrus Monavius*, & *Iob. Daniel Mylius lib. antid. c. 6. Unzerus de epilepsia lib. 2. & plurimi alii.*

7. Cranium humanum. Cranium hîc eligitur hominis suspensi, Solis & Lunæ radiis expositi, & non humati: *Crollius* vult, ut pars anterior & non posterior, & fœminæ fœmineum, ac mari masculum accommodetur, inprimis ossiculum illud triangulare & triquetrum, quod in nonnullis (alii in epilepticis, alii in strangulatis) tantùm reperiri asserunt.

8. Corallium rubrum. Quod corallium rubrum, ad collum portatum, ex occulta quadam proprietate multis abundet virtutibus, quod & præsidium sit ad præservationem ab epilepsiâ, testatur *Hugo Senensis in tract. de epilepsia. Sylvius in sua Practica. Nicol. Piso de med. morb. Anton. Mizaldus in cent. ex Arnoldo Villanov. & Claudius Deodatus, Panth. Hygiast. lib. 1. p.* 116. qui ita scribit: Corallium à sano gestatum

gestatum homine elegantiùs multò rubet, & si jam à morituro, aut periculosè laboranti gestetur, pallescit, livescit, variisque maculis fœdatur. Corallium est celebre amuletum, contra manes, dæmoniacas illusiones, insomnia falsa, terriculamenta, fascinationes, incubos, incantationes, venena, epilepsiam, fulgura, fulmina, marinasque tempestates, & quævis periqula. Pisis in Italiâ, frutex elegans corallii cranio humano innatum, conspicitur, qui præ aliis epilepsiæ remedium esse potest, modo tales frequentius invenirentur.

9. Vitriolum, ad poma epileptica componenda, eligitur hîc sapphirinum, quod ☉e in ♌ existente, tempore non pluvioso, sed sereno, frustulatim, tadiis solis, horis 360. exponitur, donec albescat. Vitriolum ita concinnatum, est ille pulvis sympatheticus, de quo *Papinus in dissert. Digbæus*, & alii. Cum hoc ☉lo Cyprio sapphirino adhuc crudo, experiri aliqui volunt, an æger ex morbo aliquo periculoso evasurus sit, si nempe guttula una atque altera sanguinis infirmi, ex basilica priùs extracti, (sive è naribus per se stillantis) super hunc lapidem instilletur, mutatio illius coloris salutarem sive lethalem monstrabit eventum. Ex relatione Illustriss. & Excellentiss. Principis & Domini, *Dn. Lubomirski*, Mareschalli Curiæ.

10. Smaragdum, vel à collo pendulum vel annulo gestatum, amuletum esse generosum, prodesse & comitiali morbo, omnes, qui ejus mentionem fecerunt, affirmant. *Cl. Ol. Wormius in Museo cap.* 18. ejus vires extendit. Contra epilepsiam puerorum collo suspensus, aut digito gestatus, eam impedit, ita ut aut morbum tollat, aut frangatur. Coxæ mulieris alligatus partum accelerat, ventri appositus eum retinet, ori inditus hæmorrhagiam sistit, & plures aliæ adhuc vires smaragdo à dicto Authore attribuuntur. Pro nostra compositione pomorum epileptic. loco illius Orientalis, substituitur & Europæus, qui in Cypro, Britanniâ, aliisque locis invenitur.

11. Succinum, ultimum hîc ingrediens, ad conficienda poma epileptica est succinum seu chrysolectrum, cujus genera, etsi plurima numerantur, attamen non nisi duo officinis in usum veniunt, album scilicet & flavum seu citrinum. Ex succino albo in Borussia conficiuntur pentacula, cordis formam habentia, item sphærulæ & monilia, circa collum & brachia, contra capitis frigidos affectus, & catarrhos, ubi præpediunt, ne destillationes in guttur ferantur, imprimis verò defendit ab epilepsia & peste, collo ejus frustum periapti vice appensum, prius tamen septem planetariis pulsibus confrictum, de quibus *Helmontius de magn. vuln. curat. mihi fol.* 480. Globuli ex succino, & ad oculorum defluxiones, miro successu auxiliari dicuntur, annexi occipitio. Pila (inquit *Sennertus in med. pract. lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 2.) è succino, si manibus gestetur & versetur, & incalescat, ac subinde naribus admoveatur, sine offensione excrementitios humores in capite absumit, idque roborat. Ex succino albo crassiusculè pulverisato, sacculus interpassatus, & essentia piperis longi, cum ♈ extractâ, madefactus calidè applicatus futuræ coronali, est specificum in doloribus capitis frigidis, quales sæpè vexare solent mulierculas. Authores sunt *Hartman. in pract. chym. de dolore capitis*, & *Clar. Iohan. Ferd. Hertod. à T.* in suo aureo libello, tartaromastix Moraviæ intitulato, *part.* 1. *p.* 37.

Corallia rubra factitia contra Epilepsiam.

QUoniam amuletorum hîc fit mentio, non abs re erit inferere unam & alteram coralliorum fictorum descriptionem, diversisque coloribus, quorum usus non solum ornandi causa est, sed & in eundem finem nempe contra morbum comitialem, aliosque morbos capitis, instituitur. Ideo

℔. *Rasuræ cranii humani, violenta mortè interempti etiam per reiteratam impastationem*, ℥ ☉*li volat. q. s. in pulverem subtilissimum redactæ, fragmentor. coralliorum rub. cum succo arboris* tiliæ seu pæoniæ subtil. præparatorum ana ℔ j. *rad. pæoniæ confrictæ, visci querni. pulveris* ana ʒ ij. *succini utriusque pulv.* ʒ ij ß. *lap. carpion. semilunær. supra eorum oculos reperibilium, quando haberi possunt, cinnabrii antimonii & nativi* ana q. s. ad inducendum colorem nativum.

Omnia ac singula prius separatim pulverisata, & postea probè commixta cum albumine ovorum, vel mucilagine tragacanthæ (per succ. tiliæ factâ) q. s. redigantur in massam rubicundissimam, ex qua postea, coralliorum formâ, globuli, vel tabulæ perforatæ formentur, qui tandem benè exsiccati & politi, filo (ex nervis pedis sinistri alcis) connectuntur, & collo appenduntur: possunt & inservire pro brachialibus, aut coronis precariis, vel pro pomis lusoriis, manibus ante paroxysmum tractandis.

Ex eâdem massâ & amuleta fingi possunt, cordis formâ. Sunt &, qui solum ex puris coralliorum fragmentis (prius in subtilissimum alcool redactis) cum albumine ovorum, & cinnabrio ʒ ii seu nativô, q. s. ad naturæ æmulationem, globulos efformant.

Coralliorum imitationis modum docent *Ioh. Bapt. Porta. Anshelm. Boëtius de Boot lib.* 2. *de lap. & gemm. c.* 115. Item ℟. *P. Athan. Kircher. in mundo subterraneo lib.* 11. *part.* 3. & præ aliis satis curiosè *Cl. Ioh. Ludov. Gans, Med. Franc. in histor. Coralliorum. c.* 10.

Et nobis adhuc restant modi varii ad imitanda illa arbuscula corallii rubri, nempe ad externam formam & colorem, & ita accurati, ut à veris & naturalibus vix discerni possint, quorum descriptio in alio loco suo tempore communicabitur.

Corallia contra Epilepsiam nigri coloris.

℔. *Ungularum alcis in subtiliss. scobem redact.* ℔ ij. *lixivii cinerum fraxini, per aquam tiliæ* seu *pæoniæ fact.* q. s.

Mixta stent in digestione per 14. dies postea coquantur tam diu, donec materiæ liquescant & in pultis crassioribus formam abeant. Separato pulmento adde *cranii alcis & cornu alcis in olla nova & clausa ad nigredinem, vel tam diu, donec pulverisari possint, tostorum* ana ℔ j.

Vel, quod melius erit, cranium & cornu alcis limâ in subtilissimam scobem redacta in mortario lapideo, cum *aq. pæoniæ* seu *tiliæ* q. s. in massam satis crassam impastata, super chartam deinceps claudendam extensa, iterum exsiccentur, & pulverisentur; labore eo bis vel ter repetito, donec in subtilissimum pulverem redigi queant; quibus adhuc adjicitur

gum.

gum. ladani, benzoin. an. ʒiß. *animæ, ſtoracis* an. ʒß. *moſch. & ambr.* ad pl. } Pro fœminis loco horum admiſceantur { *gum. animæ, galbani, myrrh. rub. ſuccini* an. ʒj. *caſtorei & camph.* ad pl.

& cum *mucilagine tragacanthæ*, per *aquam pæoniæ* vel *tiliæ* factâ fiat maſſa tenax, ex qua figurentur corallia, quæ benè exſiccata adhuc torno adhibito, poliri poſſunt. Globuli tandem perforati, filo trajecto, (ex nervis alcis, ſiniſtri pedis ſcilicet) collo & brachiis, loco coralliorum & margaritarum naturalium, inſervire poſſunt. Ex maſſa formentur & in typo argenteo, amuleta cordis formâ, collo appendenda; vel poma magna, circa paroxyſmum manibus tenenda, prout curioſis placebit. Tempus efformandi globulos inſtituitur ☉e exiſtente in ♌e, ☽â verò decreſcente. Non ſolum epilepticis, ſed & lunaticis inſerviunt.

Amuletum Cœleſtinum, contra vertiginem, melancholiam & ipſam Epilepſiam.

℞. *Cornu alcis raſpat. & in ſubtil. pulv. redacti, cranii humani raſpat. & in pulv. ſubtil. præp. (per reiteratam impaſtat. ſcil. cum aqua n. epileptica)* ana ℔ß. *ſtercoris pavonis, ſuccini albi ſubtil. pulveriſ. lapidis lazuli, armeni,* ana ſubtil. præp. q.ſ. *ad inducendum colorem cœleſtinum.*

F. cum *gum. tragacanthæ* (per aquam pæoniæ prius diſſoluto) q.ſ. præſtat, unde formentur placentulæ rotundæ, vel cordis formæ, vel corallia perforata, quæ in umbra prius bene exſiccata à tornario poſſiri poſſunt, ac monilium & armillarum loco geſtari debent. Vel ipſa paſta includatur capſulæ argenteæ perforatæ vel zendalo rubro, & ſuſpendatur ut jam dictum de collo ad regionem cordis, ut ſtomachum tamen contingat. Virtutes horum titulus indicat.

CORCVLVM BENEDICTVM CNOEFFELIANVM.

Sæpè à nobis præmemoratus p. m. Dn. D. *Andreas Cnæffelius*, Archiater quondam SS. RR. MMaj. Ioannis Caſimiri & Uladiſlai IV. Regum Polon. & Suec. aliam adhuc extraordinariam poſſidebat Medicinam, lapidem nempe factitium, in formâ cordis efformatum, hunc pro corculo ſuo benedicto habebat, (ſic ei indiderat nomen) illud in capſula aurea perforata, formaque cordis elaborata, ſemper collo appenſum ſecum portabat, rem pro magno & glorioſo arcano, & theſauro ſingulari habens.

Uſus hujus corculi benedicti erat in epilepſia, mania, delirio aliiſque morbis capitis; item pectoris aliarumque partium; maximè in morbis acutis, malignis inquietudinibus, & in illis morbis, ubi aliquando tot ſymptomata ac ſymptomata ſymptomatum fuerunt, ut vix morbus ipſe dignoſci potuerit.

Modum verò ſequentem, *Cl. Dn. D. Cnæffelius* in adminiſtratione illius ſervavit. Hoc corculum perforatum, ſeu capſulam auream, multis foraminulis elaboratam, cum incluſo lapide immiſit in liquorem aliquem, ſcilicet deſtillatam aquam, decoctum hordei, vel aliquando etiam in ſimplicem aquam fontanam ordinariè verò eligebat ſibi emulſionem aliquam ex ſeminibus idoneis, vel amygdalis ſeu aliis nucleis, & ſimilibus rebus extractam, quando eam habere potuit: ibidem reliquit ſpatium, quo oratio Dominica recitari poſſet præter propter, pro conſtitutione morbi, & ſymptomatum, nonnunquam iteratis vicibus ter vel quater; liquorem itaque ſic Medicinâ infectum, infirmis ſuis poſtea (ut ego ipſe ſæpiùs obſervavi,) maximè delirantibus, in febribus acutis, item etiam fœminis hyſtericis, pro compeſcendo utero propinavit, vidi & hoc, quod ſumto iſto potu, paulò poſt infirmi quieſcere & ad ſomnum inclinare ſoliti ſint, expergefacti, ſe melius habuerint, & *Dominus Cnæffelius* ſic medicamenta ſua ſpecifica, ſibique familiaria & morbo reſiſtentia adhibendi opportunitatem obtinuerit.

Forma Capſulæ Aureæ Perforatæ

Sive

Corculi Benedicti Cnæffeliani.

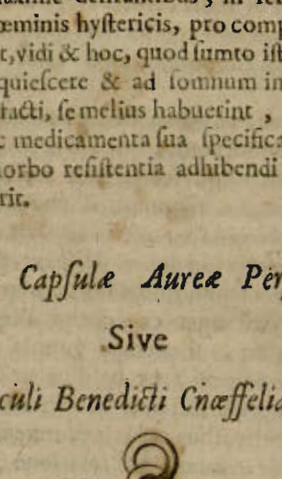

Capſulam verò auream ſeu corculum benedictum, cui hic lapis incluſus occultabatur, poſt dictam infuſionem ſtrophiolo abſtergebat, id interdum propria lingua lingens, antequam è collo regioni cordis, iterum appenderet. Obſervavi etiam ipſum illam infuſionem ſeu potum non facile adminiſtraſſe niſi in ſumma neceſſitate.

Tandem ex quibus *corculum hoc benedictum Cnæffelianum* fuerit compoſitum, ne videar invidus, libenter exponam. Dico itaque compoſitionem hujus lapidis in nullo recedere à *lapide Butleriano*, ſeu *Dricf Helmontii*, & illum eandem cum hoc Medicinam fuiſſe, cujus explicationem & deſcriptionem *Dn. D. Cnæffelius* (in reditu ſuo ex Gallia per Belgium) ab ipſomet *Dn. Helmontio* accepit, ex libro manuſcripto ejus, per me excerpto, quæ talis erat:

℞. ☉is *Philoſophici* ʒiij ſi. *ſulphuris philoſophici* ʒj. *uſneæ cranii humani* gr. iij.

Miſc. ad mentem Helmontii tali pacto: Sali marino fuſo, à fece extracto, ante omnimodam condenſationem commiſceatur ſubtriplum *entis veneris*; tigillum cooperiatur; dum autem refrixerint, contundatur in pulverem, cui adjungenda uſnea; pulverem commixtum tandem, cum ichthyocollâ ſolutâ in trochiſcos ſuper lapidem compingi oportet, ſic compos eris tui deſiderii.

Hîc verò notandum, pulverem prius cum grano uno atque altero medullæ panis ſiliginei recentis & mollioris impaſtandum, poſtea cum ichthyocolla imbuendum.

imbuendum & miſcendum; ſic tandem deſideratum lapidem efformandum, quem exſiccare tandem oportet incluſum charta, in loco umbroſo & temperato.

Alioquin abſque pane, negotium non benè ſuccedit, quod compendium *Helmontius* ſilendo tranſivit.

Paratur & *Drief Helmontii* modò in Germania à multis curioſis doctiſque viris, an verò promiſſis hoc remedium reſpondeat viribus, mihi adhuc experiri non licuit.

Quæritur & hîc, *Ens Veneris Helmontii* quid ſit? & quomodo ita dicatur? quomodo præparetur? quo fine? quos uſus præſtet? quid habeat? Hîc ſolum aliquid de ejus uſu & virtute; qui plura deſiderat, inſpiciat *Helmontii tract. de lithiaſi*, & quidem integrum caput octavum, ubi fuſius materiam hanc tractat. Hujus fixati, quod *Helmontius pag.* 347. (*in quarto edit. noviſſ.*) commendat, fit & mentio à *Iohanne Pharam. Rhumelio, in Antidotario ſuo chym. p.* 151. ſed non ſatis ſequeſtrati. *Clariſſ. Dominus D. Andr. Cnoffelius* in præparatione atque ſublimatione illius ſequentem hanc obſervabat proportionem & modum:

℞. *Vitrioli ſcil. phil. prius calcinati*, p. ij. ⊖ ✻*ci* part. j.

Terantur primò ſingula, poſt miſceantur exactè & chimico more ſublimentur; labor iterum iterumque repetendus, ſcilicet quater vel quinquies, ſemper admixto proprio capite mortuo, ubi in ſingula elevatione copia florum minuitur. Vide plura ſuperius in præparatione medicamentorum ſedativorum, ubi explanatius & dilucidius ſulphuris philoſophici fit mentio.

Sal marinum philoſophicum eſt ſal illud, ex capite mortuo ſalis marini, poſt deſtillationem ſpir. extract.

De *uſnea cranii hominis* videatur citatus *Helmontius de vulnerum curatione* §. 41. *uſque ad* §. 62.

TITVLVS VIII.

OPHTHALMICA.

Vinum Medicatum Polychreſtum, primariò quidem & principaliter directum ad vitia oculorum, ſive ad viſus obſcuritatem ex humoribus frigidis cauſatam: ſecundariò autem ad oppilationes venarum & omnis generis venena, S.R.Maj. SIGISMVNDI III. Pol. & Suec. Regis.

℞. *Herb. & flor. euphraſiæ* m. x. *roriſmarini* m. v. *betonicæ* m. iv. *botryos, ſalviæ* ana m. iij. *chelidonii, cerbenæ maris* m. iſs. *cardui benedicti* m. ij. *flor. calendulæ* m. j. *ſtœchad. Amb. ſem. fœnic. ſileris montan.* ana m. ij. *cort. citri* m. iv. *ligni ſaſſafras conciſi* ℥x. *rad. zedoariæ* ℥j. *diptami albi, ireos flor.* ana ℥ij. *cardamomi* ℥j.

Conſcindantur herbæ paululum exſiccatæ, demptis ſtipitibus, & cum reliquis ingredientibus craſſiuſculè contuſis miſceantur, & in tres partes æquales diviſæ, ſacculiſque oblongis immiſſæ, ac in vini Rhenani recentis, ſeu muſti vaſculo, quod Amam vocant, immergantur, macerenturque per tres vel quatuor ſeptimanas, ut hoc pacto vinum illud cum herbis effervеſcat, & vis illarum extrahatur, cumque vini ſubſtantiâ uniatur. Poſtea ſacculi extrahantur è vaſe, ut feces ad fundum reſideant, & vinum clareſcat, atque ad uſum accommodari poſſit.

Dotes & vires. Vinum hoc Medicatum licet propter ſua ingredientia præſtantiſſima variis polleat viribus, tum ob herbas ophthalmicas, præcipuè euphraſiam quæ baſis hujus compoſitionis eſt, valet mirificè ad omnes affectiones oculorum, ex frigidâ & humidâ cauſâ ortas: utpote ad incipientes cataractas ſeu ſuffuſiones, lippitudines, aliaſque viſus debilitates tàm avertendas, quam profligandas, eò quod cerebrum debile roborat, & defluxiones ejus frigidas exſiccat; imagines, culices, muſcas, aliaque corpuſcula oculis obverſantia diſpellit, oculoſque caligantes emendat, ſpiritus viſivos reficit, roborat & auget.

Secundariò autem propter alia ingredientia cephalica, ſtomachica, hepatica, cordialia & alexiterica compoſitioni huic inſerta, hepatis oppilationes aperit, icteritiam ſanat, pectoris & pulmonum vitiis ſuccurrit, aſthmati & orthopnœæ medetur; paralyſin, epilepſiam, vertiginem, colicam, & alios morbos ex frigida cauſa exortos extirpat: uteri ſuperfluitates ac intemperiem frigidam & humidam tollit. Venenis ac præcipuè lui peſtiferæ præſtantiſſimum eſt remedium, tàm præſervativum, quàm curativum.

Quod ſi autem vinum illud medicatum ad ſolam viſivam potentiam roborandam, & organa ejus conſervanda, dirigi debeat, tunc ſequens compoſitio ſeu recepta accipiatur, quæ ut ſimplicior, ita etiam gratior erit palato:

℞. *Fol. & flor. euphraſiæ, betonicæ, ſalviæ, chelidonii* ana m. ij. *roriſmarini* m. iij. *ſem. fœniculi* ℥iv. *ſileris mont.* ℥j. *ligni ſaſſafras conciſi* ℥ij.

Incidantur herbæ remotis ſtipitibus, & miſceantur, ſacculoque oblongo, ex tela munda, aut ſindone alba immittantur, & ſic muſto ſeu vino recenti Rhenano immerſæ macerentur per tres aut quatuor ſeptimanas, ut vis herbarum eo melius extrahatur, & cum ſubſtantia vini uniatur.

Hanc deſcriptionem, S. R. Maj. ULADISLAVS IV. ad examinandum, Collegio ſuo Medico obtulit, quam adhuc à Parente ſuo p. m. Ser. Pol. & Suec. Rege, SIGISMVNDO III. recommendatam habuit.

Aqua Ophthalmica D. D. C.

℞. *Aq. ſtill. ſpermatis ranarum* ℥xvj. *phlegmatis* ⊖*li* ℥viij. *ſpermatis ceti* ℈ij. *eſſent. roſarum* gtt. aliquot. TRa *coſmet. myrrhiſat. pro pauca lacteſcentia* q.ſ. miſceantur.

Hanc compoſitionem in duplo Cl. Dn. D. Cnœffelius Anno 1656. d. 29. Iulii ſibi præparavit, pro futurâ ægrorum & ſufficiente proviſione.

Vires ſunt in amblyopia, amauroſi & ſuffuſione.

Aqua

Aqua Ophthalmica alia D. D. C.

Qua curatus fuit Dn. Præcopius, Theol. in Xenodochio ap. S. Elizabetam Dantiſci, & Thomas Sarabanda, obcœcatus è cataracta.

℞. *Mucag. aquat. ℔ l. per* ℵℵ ℔ *iij. crudæ, tranſcolat. phlegmatis* ☉*li* ana ℔ *j. aq. nivis ſeu glaciei menſ. Mart. collectæ* ℔ iß. quibus adde, ad ſingulam liquotis ℔ß. *ſpermatis ceti* ℈j.
Miſceantur probè, ſtent in loco temperato per aliquot dies, poſtea filtrentur per linteum purum. Patiens de hac mixtura inſtillet decies, ſeu vigeſies, pluribus & paucioribus pro commoditate vicibus, in dorſo decumbens, uſque ad meliorationem & totalem recuperationem viſûs.

Collyrium Cl. Dn. D. Ioan. Felveri.

℞. *Phlegmatis* ☉*li & aluminis* ana p. æqual. ſcilicet ana ℥iß. *croci metallorum, ſacchari* ♃*ni* ana ℈iß. *tutiæ præparatæ quàm ſubtiliſſimè* ℈j.
Stent per menſem in digeſtione, poſtea filtrentur; cum extremitate ſubtilis penicilli, hac mixturâ imbuti, oculus ſubtiliter abſtergatur, vel ad canthum externum una & altera guttula inſtilletur.

Aqua Ocularis externa.

℞. *Succi ex amput. palmitibus vitis, ſpermatis ranar. reſervati* ana ℔ *ij. phlegmatis* ☉*li* ℔j. Quibus immergantur ſuo tempore *flor. calendulæ, cyani, cichor. roſar. herb. chelidoniæ, euphraſiæ, fœniculi* ana q. ſ. Stent per dies aliquot in digeſtione, poſt adhuc adde *cancrorum contuſor.* num. vij. *hepata muſtelæ piſcis*, prius in clibano in liquorem reducta n. xxx.
Mixta deſtillentur in B. vaporoſo ad ſiccitatem fermè totalem florum & herbarum. Liquor ſtillatus ſervetur in vitro benè clauſo.

Magnarum virtutum eſt, ad omnem viſus infirmitatem, inflammationes & oculorum ruborem nempe aufert, ſordes detergit, lachrymas exſiccat, ulcera ſanat, ſuffuſionem & cataractam curat & impedit, inſuper ad claritatem oculis augendam & robur tunicis conciliandum, eſt aqua efficaciſſima.

Errhinum Cnœffelianum, in ſuffuſione oculorum.

℞. *Flor. lilior. convall. in alcool redact.* ℥ij. *rad. ireos flor.* ℥j. *cœniotomii noſtr. pro conditione morbi* q. ſ. *eſſent. roſ. ſeu ol. Rhod.* gtt. iij.
Miſceatur in mortario lapideo & F. pulv. ſubtiliſſimus, in ſcatula munda ſeu pyxidula aſſervandus.

TITVLVS IX.

OTICA.

In Surditate Symptomatica.

1.

CLariſſimus Dominus D. *Gablovitzki*, Ser. piè defuncti Epiſcopi, Caroli Ferdinandi, Princ. Pol. & Succ. Medicus ordinarius, in ſymptomatica ſurditate, cum dolore Sac. Reg. Maj. Anno 1648. menſe Ianuario, auri ſiniſtræ ſuperveniente, commendabat *colocynthidis pomum, cum calefacto oleo amygdalarum amararum bene impregnatum, poſt fortiſſimè expreſſum.* De expreſſo hoc oleo colocynthinato cum bombace excepto, ponatur in aurem bis vel ter in dies.

2. Ex conſilio autem *D. D. Cnœffelii* obſervavi, auditum S. Reg. Maj. brevi poſt reſtitutum fuiſſe, ♃ri ſaſſafrato, leviter repefacto, & bombace excepto, atque in aurem poſito, ſuppoſitis ſtatim linteaminibus probè calefactis ad extra per dimidiam horam.

3. Anno 1649. rediit dolor, cum ſurditate, ſtrepitu & fluxu excrementoſo, ubi *Cl. Cnœffelius* denuò præſcriptum remedium repetiit, ſed abſque levamine, inde & *balſamum* hoc adhibuit, quod

℞. ♒*us* ♃*ri rectificatiſſ. & ſaſſafrati, elixir. propriet. ſine* ♒ ♃*ris* ana ℥ß. *ol. hypericonis, ſuccini* ana ℈ß. ſimili dicto modo fuit adhibitum, & S. R. Majeſtas ex reiterato uſu per tres dies iterum convaluit.

4. Iuvenis ſtudioſus à ſeptennio aure dextra difficulter, & aliquando vix audit. Cura ejus ſic fuit inſtituta. Primo purgatus fuit pilulis anethinis, poſt ſcarificationes factæ ſunt circa ſcapulas & cucurbitula admota. Poſtea uſus eſt hoc topico, quod

℞. ♒ *Formicarum*, ♃*ri rectif. ſaſſafrati* ana ℥ß. *extr. caſtorei* ℈j. ♌ *ſuccini, ſeu ſpiritus* gtt. x. M.
Mixturam cum bombace exceptam intrudat in aurem, & illibi per diem & noctem ſervet, applicato ſemper preſſius linteamine intensè calefacto, pro impolita Medicina in actum tranſpirationis intimioris promovenda.

Arcanum in Surditate.

Clariſſimo Dn. D. Luberto Erbenio à quodam mercatore Gedanenſi communicatum, huc annectere etiam placuit.

℞. *Raphanum unum vel plures* pro pl. Præſcinde capitulum vel calculum, excavato infunde *aq. majoran.* quantum capiet, calculoque præciſo, iterum tege foramen ſuperius ipſius raphani, defodendo illum intra terram, per dies tres vel plures, exempto raphano, *aq. majoran.* tot diebus detenta, effundatur & ſervetur pro uſu. Hujus nempe liquoris cochlear indies bis, mane ſcilicet & veſperi, vel ſæpius immittatur in aures.

TITVLVS X.

ODONTALGICA.

Pulvis ad dentifricia Moſchatus Sereniſſimæ CÆCILIÆ RENATÆ, p. m. Reginæ Polon.

℞. *Orizæ ſiniſſ.* ℥iij. *pumicis calc. & aliquoties in lacte extincti, coralliorum rub. tritorum, lapid. ſilicum calcinat. & n. m. in pulv. redact.* ana ℥j. *rad. ireos pulv.* ℥j. ℥ij. *aluminis uſti, ſalis comm.* ana ℥j. *moſch. ambr.* ana gr. vj. *ol. roſar. ver. ſtil.* gutt. iij. *ſol. auri* num. 4.
Fiat omnium pulvis, non admodum ſubtilis. Mucoſos dentes à ſordibus purgat, & omnem tartarum corroſivum abſtergit, dentes quoque dealbat, & vacillantes firmos reddit.

Pulv.

Pulv. ad dentifricia alius Ser. Reginæ.
Ex ord. Dn. D. Teuberi, Medici Ord. Ser. Reginæ.

℞. *Lapid. pumicis pulv.* ʒß. *corall. rubr. & alb.* ana ʒiiß. *aluminis* ʒiß. *rad. ireos flor.* ʒj.
Fiat pulvis non admodum subtilis. Cui adde *ambræ & moschi or.* ana gr. v. *ol. rosar. stil. ver. ex floribus* gutt. iij.
Misceantur probè, pulvis in scatula munda servetur ad usum. Ad dentes purgandos & dealbandos remedium excellens est. Cujus quotidianus usus adhuc in Polonia apud multas matronas observatur.
Vel. Ex pulvere præscripto, cum mucilagine tragacanthæ (per aq. salv. facta) fit massa tenacissimæ consistentiæ, ex qua formantur styli dentifricii in umbra lentè exsiccandi. Omnem nigredinem & colorem vitiosum abstergunt, & dentes de novo albos & politos reddunt, si quotidiè his fricentur.

Tinctura perbella Ser. Reginæ CÆCILIÆ ad gingivas tumentes & sanguinolentas.

℞. *Aq. fol. salviæ, quercin.* ana ʒvj. *phlegmat.* ☉*li*, *Omn.* ana ʒiij. *gummi lacc.* (in bacillis) *pulver.* ʒvj. *aluminis* ʒiß.
Mixta stent in digestione per diem & noctem, postea filtrentur per chartam. Tinctura rubini instar servetur usui. Vires titulus indicat.

Tinctura Odontalgica D. D. C.

℞. *Rad. pyrethri, lign. sassafras* ana ʒij. *sem. hyoscyami, caryophyll. massæ pil. de tribus* ana ʒj.
Incisa & contusa infundantur, in *sp. n. sedativi simpl.* ʒvj.
Stent per dies tres in digestione vel diutius, filtratæ TRæ adde *extracti sedativi liquidi citrati*, seu *tinct. granorum quietis* ad plac.
Dentibus dolentibus summopere medetur, si dimidium cochlear hujus TRæ in ore per dimidium quadrantem horæ contineatur, postea iterum exspuatur, & si opus est, secunda & tertia vice usus reiteretur. Idem præstat & seq.

Balsamum Odontalgicum.

℞. *Ol. stil. caryophyllor. camphor. buxi* ana ℈j. *nuc. mosch. express. q. s. pro consistentia balsami*, adde *extr. opii* ℈ß. *fuliginis splendentis q. s. pro tingendo in nigredinem.*
Fiat balsamum. Omnem dolorem dentium (gossypio exceptum & cavernis impositum) ex quacunque causa ortum, tollit.

Balsamum aliud Odontalgicum.

℞. *Ol. caryophyllor.* ʒij. in quo dissolve *camphor.* gr. xxiv. adde *ol. nucis moschat. express.* q. s. pro consistentia tandem admiscentur *extr. granor. quietis* gr. xv. *fuliginis splendentis* q. s. pro tingendo. M. F. Balsamum. Odontalgiam subitò aufert, quod ipse sæpius expertus.

Balsamum Puerorum dentientium.

℞. *Butyri majalis non saliti* ʒiv. *pinguedinis gallin. anatis* ana ʒß *succi expressi cancrorum fluviatil. sedi majoris* ana ʒiij.
Coquantur in diplomate ad consumptionem humiditatis, in fine adde *sanguinis extracti ex cristis galli* ℈v. & post unam & alteram reiteratam ebullitionem exprimantur, ubi adhuc admiscere poteris *sacchari canti* q. s. pro dulcedine. M. F. Linimentum pro gingivis infantium.

Massularum aliquot genera in odontalgia.

1.

℞. *Opii correcti, fuliginis splendentis* ana ℈j. *sem. hyoscyami, camphor.* ana ℈ß.
Cum *ol. nuc. moschat. express.* q. s. Fiat massa pro dentibus dolentibus.

2.

Vel ℞. *gum. tacamahacæ, laudani opiati* ana gr. iij. *camphor.* gr. ij. cum *ol. caryophyllor.* q. s. Fiat massula.

3.

Item ℞. ☉*li usti* ʒj. *opii correct.* ℈ij. *cort. mandrag. & philosophor.* ana ℈ß. *mass. pil. Russi* q. s. pro consistentia. Fiat massa.

4.

℞. *Extr. granor. quietis* ℈j ♃ ☉*li anod.* ℈ß. *camphor.* gr. vj. (in ol. caryophyll. q. s. dilut.) & *nuc. Mosch.* ℈ß. *pulv. caryophyll.* q. s. M.
F. Massa duriuscula, cavernis dentium imponenda.
Granum piperis in ♀ maceratum & accensum, subitò dolores dentium sistit, si cavernis imponitur.

Linimentum ad gingivas tumentes & putridas Cl. Dn. D. And. Cnœffelii.

℞. *Sang. draconis myrrh. masticis* ana ℈iß. *croci* ♂*is*, *aluminis* ā. ℈j. *mellis rosati* q. s. M. F. linimentum pro dentibus vacillantibus. Adde *ol. jasmini* guttas aliquot.

TITVLVS XI.

PECTORALIA.

Medicamentum Antihecticum.
Clariss. Dn. D. Andr. Cnœffelii Archiatri Regii.

℞. *Sulphuris citrini opt. pulv. ol. lini recent.* ana ℔iij. Mixta coquantur in vase magno & amplo cupreo, super ignem quidem lenissimum, spatula lignea, subinde agitando donec inspissescere incipiant, tunc removeatur ahenum ab igne, & impone vasi grandiusculo, aqua frigida impleto, tùm materia ascendet, & condensabitur instar hepatis, tota spongiosa, quam prius refrigeratam, & exemptam in tabula lignea, conscinde in frustula minima; & indatur retortæ Waldenburgicæ fortissimæ, lutoque benè munitæ. Pòst imponatur illa furno reverberii & adaptato recipiente, justoque observato ignis regimine, instituatur destillatio. Primò exibit, per 5. horas phlegma, postea liquor lacteus, qui etiam ad 6. vel 7. horas continuabit; Quo tempore per 15. horas, cautè procedendum erit, &

igne quidem discretissimo, (si recipientem conservare nec incassum laborare velis, quod amicè te moneo) donec nubeculæ albæ progredi incipiant, ubi ignem jam, adjectis aliquibus carbonibus, gradatim augere potes, & exibit oleum rubicundissimum, in quo gradu ignis tunc temporis calor continuo conservandus est, usque ad totalem humiditatis radicalis expulsionem, & quousque nebulæ egredientes non amplius conspiciuntur, ubi extrema tandē ignis violentia continuetur, ut retorta candeat, sic adhuc prodibit oleum crassum, instar butyri, in minima tamen quantitate.

In hac ultima destillatione videbis (maximè noctu) fornacem totam, cœrulei coloris, tanquam tota sulphure accenso arderet, totaque domus implebitur odore sulphureo, & omnia fermè vasa metallica, maximè argentea & cuprea, & omnia ferramenta inde in tota domo inficientur, diversisque coloribus atque ærugine imbuentur, adeò subtilis est iste spiritus, ut omnia vasa & parietes fornacum, etiam munitissima penetrare soleat. Quo viso, ignis amoveatur, ut omnia refrigescant.

Absoluta destillatione, liquor lacteus separetur ab oleo, quod in durissimam & spissam materiam sese coagulare solet, quæ tamen facile super ignem iterum liquescit; Hujus *ol. coagulati* accipiantur p. ij. *colcotharis* ℈-*li* p. j. & supra ignem in patella magna, spatula lignea probè misceantur; Quæ materia copulata, & refrigerata atque in frustula parva prius confracta denuo ex arena, per retortam vitream, destillanda est, ac iterum, spatio 24. horarum exibit phlegma cum oleo, tandem & igne adaucto & compresso, cum spiritibus oleum simul crassum, instar gelatinæ, quod totum expellendum & à phlegmate iterum separandum est.

Tandem accipe

Olei hujus à phlegmate separati (e. g.) ℥iv. *anisi* ℥ij.

Mixta in phiala, hermeticè clausa stent per mensem, in lenissima & philosophica digestione, & tamdiu, donec optimè uniātur. Sic habebis TRam veram hecticam rubini instar, quæ ad curandam phthisin, & ad omnes morbos pulmonum & pectoris, summum est arcanum, quale melius in mundo inveniri vix potest, pro quo

Nomen DOMINI in æternum sit benedictum.

Nor. In peste tam præservationis, quàm curationis causa est medicamentum Divinum. Simul antepilepticum & antilunaticum, & quod jecori & pulmonibus prodesse posse, ipsa signatura hujus balsami ostēdit. Dosis à gtt. iij. ad vij. & ℈ß. in vehiculis appropriatis.

NB. Melius succedit labor, si aliquid salis ℞ri sulphuri crudo permisceatur, & post, dicto modo, cum oleo lini coquatur.

Meminit & hujus medicamenti oleosi *Cl. D. Ioh. Agricola in suo de sulphure tract. p.* 397. & *Ioh. Poppius in Hodegetico.* Qui tincturam sulphuris in salutem corporis humani efficacem vocat, quæ totum corpus, ut antimonium aurum, mundare, splendores gemmarum (ex sua experientia turcoidem) flacceſcentes, erigere, & exaltare scribit. Et *Paracelsus* similia recitat; sed quomodo languentibus pretiosis gemmis medicinam adhibere, emortuumque vigorem & splendorem restituere valeat (*inquit Cl. Rolfincius dissertatione chim. de sulphure c.* 17.) non liquet. *Clariss. Agricola* se multa effecisse ait cum oleo rubro in colica, calculo, paralysi & contractura membrorum, item in expellendis lumbricis, & ulceribus antiquis fœtidis. Hoc quidem certum est, quod liquor lacteus, in prima destillatione superius ab oleo separatus, & interim asservatus, (qui aliàs internè nullum usum habet) singulare est remedium externum, in scabie, psora, lepra & alopecia leprosa. Convenit & virginibus in facie pustulosis, & illis, qui morphea, gutta rosacea & hydrophobia laborant, per se, vel cum aliis admixtis liquoribus adhibitus.

Pilulæ ad defluxiones nocturnas.

℞. *Succi glycyrrh. inspiss. storacis calamita, benzoes in granis, thuris albi* ana ℈j. *extr. granorum quercus* gr. iv. *ennulæ campan.* gr. viij.

M. *cum elixir. proprietat. balsam.* q. s. formentur pilulæ, magnit. ad pl. Dos. ℈j. exhib. ituro cubitum.

Sirupus pectoralis solutivus Cl. Dn. D. Cablowitski.

℞. *Rad. glycyrrh.* ℥iß. *polypod.* ℥j. *farfar. helen. petroselin. tussilagin. fœnicul.* ana ℥ß. *herb. capill.* ℞ m. j. *botryos, scabios. salv. cochlear. veron.* ana m. ß. *flor. malv. arbor. heder. terr. violar. mart. genist.* ana p. ij. *sem. anis. fœnic.* ana ℥j. *urtic. nasturt. aquat.* ana ℥ij. *squill. prap.* ℥vj. *passular. major. exacinatar.* ℥ij. *dactylor. pingu. à cuticula interna purgatorum* n. xx. *caricar.* n. xxv. *jujubar. sebest.* ana n. x.

Incisa & crassiusculè contusa coquātur in *aq. hordei* ℔ x. ad consumptionem tertiæ partis; In expressione adhuc calida infund. per hor. 24. *fabarum antiquarum & grosso modo contusar.* & *furfuris tritici à farina bene excussi* (melius *pulv. grossi rad. ireos*) ana ℥j. F. lenta una atque altera ebullitio & colatura sine expressione; in aqua infund. *fol. senn. ol.* ℥v. *agar. alb. sem. carth. excort.* ana ℥j. *fol. hyssop.* ℥ß. *cinam.* ℥vj. *mac.* ℥ij. *zingib.* ⊖ ℞ri ana ℥j.

Macerentur per 2. dies continuos, in balneo tepido, deinde F. omnium levis ebullitio, colatura & expressio. Cui adde *sacch. albi* ℔iv. Clarificentur albumine ovorum, (melius ante infusionem purgantium) & coquantur igne lento ad sirupi consistentiam.

Sirupus violarum compositus
S. R. Maj. IOHANNIS CASIMIRI
ex præscriptione Cl. Dn. D. Cnœffelii.

℞. *Aq. pectoralis asthmat. officinæ regiæ, tussilaginis, veronicæ* ana ℥iv. *papaveris albi* ℥iij.

Quibus aquis ferventissimis prius factis, immergantur *flor. violar. mart. rec. à petiolis viridib. excerpt.* ℔j.

Facta maceratione per noctem, in vase stanneo coopertulato, ne quid exspiret, fiat expressio, colatæ infusioni denuo immergantur *flor. viol. mart. rec.* ℥iv. ad vj. & post repetitam macerationem aliquot horarum spatio, uti antea exprimatur, tandem adde *sacchari albi canarii pulv.* ℔ij. Ac sola dissolutione sacchari, in stannea seu argentea patina, supra aquam ferventem fiat sirupus, per linteum adhuc colandus seu solum per purum setaceum. Sign. sir. violarum S. R. Maj. Tum iterum accipe *sirup. violar. jam parati* ℥ij. *papaver. comp. D. D. Langii, phlegmat.* ⊖-*l. per infusio-*

infusionem radic. ireos correcti ana ℥ß. *eff. anisi* ℈iv. F. Lambitivum pro S. R. M. In catarrho cum tussi, dolore & inflammatione gutturis, & difficultate anhelitus, de quo Regia Majestas lambendo aliquoties in die sumpsit, sub noctem vero iturus cubitum cochlear unum, profuit & in aliis personis.

Curatio φθίσεως.

QUamvis phthisis morbus sit periculosus, & à multis incurabilis habeatur, tamen plures sanitati restitutos, per medicamenta nempe Cnœffeliana, sæpius vidi, & simili processu ipse curavi.

Primò in morbo nondum confirmato, & absque excretione sanguinolenta, adhibuit *(l. Cnœffelius; pilulas suas balsamicas*, ex aloe, myrrha & croco, cum balsamo ♃ris anisato, seu elix. propriet. helleborino efformatas; Dosis erat ℥ß. ãte somnum. Post per octiduum, & quidem ter in die, scil. mane, à meridie & vesperi has rotulas sulphuratas: quæ

℞. *Specierum diaireos, diatrag. frig.* ana ℥ij. ☿*ii fix. diaph.* ℥vj. *flor.* ♃*ris* ℥ß. *sacch. albi in aq. tussilag.* q. s. dissolut. ℥vj. ♏ *anisi* gtt. xij. F. tabulæ ad scatulam mundam. Dos. n. 6. 7. & 8.

Vel ℞. ☿*ii fix. diaphor.* ℥iß. *flor.* ♃*ris* ℥ß. *specier. diatrag. frig. diaireos, succini albi præparat.* ana ℥j. *extr. beleni* ℥ß. *balf.* ♃*ris anisat.* ℈ß. *sacch. in aq. fœniculi s. anisi* q. s. dissol. ℥iv. F. l. a. rotulæ.

Sequenti septimana, loco rotularum præscripsit

Pulverem diakibrick chybor, qui talis est.

℞. *Rad. farfar. ireos* ana ℥j. *glycyrrh.* ℥j. *enul. campan.* ℥ij. *fol. hyssopi, capill.* ☿*ris* ana ℥j. *sem. anisi fœniculi* ana ℥ij. *flor.* ♃*ris* ℥j. *sacchari canarii albi* ℔j. M. Fiat Pulvis subtil. issimus. Dos. ℥j. ad ij.

Usus hujus pulveris sit mane & vesperi, tribus vel quatuor horis ante cibum, superbibendo bonum haustum ptisanæ. Pro nocte autem & ante somnum adhibuit

Emulsionem sequentem.

℞. *Sem. melon. cucumer.* ana ℥ij. *papaveris albi* ℥ß. *nucl. Persicor. excort.* n. vj. ▽ *veronicæ s. tussilaginis, fragor.* ana ℥iij. F. Emulsio. Adde *sacch. cant. alb.* ℥vj. & aliquando *magist. perlar. butyr.* ℈ij. *essent. rosar. ver. seu spir. fragor.* ℈j.

Dimidium hujus emulsionis frigidissimè exhibuit, eundo cubitum, alterum dimidium sequenti nocte, tertia & quarta die interdixit.

Postea loco emulsionis sequens ordinavit

Decoctum antiphthisicum.

℞. *Rad. farfar. polypodii, glycyrrh. levistici* ana ℥j. *herb. pulmonariæ, salviæ, verbenæ, scabiosæ, flor. hepaticæ nobil.* ana m. j. *sebest. jujubar.* ana ℥ij. *sem. anisi* ℈vij. *caricarum* n. x. ▽ *fontanæ puræ* ℔iv. Incisa & contusa crassiusculè coquantur in præscripta mensura aqu. simpl. usque ad ℥. partis consumptionem. Decoctum colatum & purificatum dulcoretur cum melle clarificato, q. s.

Dosis ℥iv. ad ℥vj. & ℥viij. mane & circa noctem, per octiduum; finito tempore, omnia de novo, in modum præscriptum iterum incipienda sunt, usque ad melioriationem.

Post absolutam curationem, patiens adhuc per unum atque alterum mensem cerevisiam bibit medicatam per species sequentes.

℞. *Rad. tussilaginis, polypodii, irid.* ana ℥iij. *enulæ, caryophyllat.* ana ℥iv. *herb. pulmonariæ, veronicæ, scabiosæ, hepat. nobil.* ana m. iij. *hyssopi* m. iv. *flor. hepat. nobil.* m. iij. *rasur. ligni juniperi* ℥xvj. Incidantur & contundantur grosso modo, indanturque sacco oblongo. Sign. species pro dolio cerevisiæ.

Pulvis pleuriticus Dn. D. Cn.

℞. *Rasur. dent. verris aprugni, mandibul. lucii præp.* ana ℈ß. *florum* ♃*ris* gr. v. ☿*ii fix. nost. diaphor. rad. bardanæ pulv.* ana gr. xv. M. Fiat pulvis.

Curat pleuritidem & illico omnes lateris dolores, non sine adstantium stupore.

Sumitur in haustu aqu. bardanæ, cardui Mariæ, seu cardui benedicti. Dosis præscripta, & bis in die reiteranda.

Pulvis alius in pleuritide Dn. D. Cn.

℞. *Rad. Bardan. maj. pulv.* ℈j. *florum* ♃*ris, papav. errat. pulv.* ana ℈ß. ☿*ii fixi diaphoret.* gr. xv. Fiat Pulvis.

Eiusdem ferè efficaciæ cum superiore. Modus utendi est in aceto bezoardico, seu aq. appropriata, bis in die sumendus.

Not. Pleuriticum internum & singulare arcanum, Cl. Dn. Doct. Cnœffelio à Rev. Patre Manbreck, Soc. Jesu, anno 1655. mense Iulio communicatum, est *radix bardanæ* sive *lappæ majoris*, vere, crescente luna collecta; in autumno verò, decrescente luna, quæ in umbra (non ad ☉em, nec ad ignem) exsiccata, & pulverisata detur ad cochlear j. vel ℥ij. in vitro vini generosi: melius in propria plantæ aqua.

In plurimis aliis feliciter successit antea hæc curatio, uti postea maximè in meo auriga Petro anno 1654. d. 14. Maji, & postmodum in me ipso, eâdem pleura furente & acutissimè pungente in utroque latere excruciatis, cum sereatu sanguinis grumosi, per biduum, viriumque insigni debilitate; exterius vero linteamina duplicata mucagine aquatica (nõ destillata, sed nam per se servata) imbuta, locis dolentibus & spinæ dorsi applicavi, singulis binis aut trinis horis renovando imbuitionem linteorum, & continuo biduo ea applicando. *Huc usque Dn. D. Cnœffelius.*

Pulvis pleuriticus à Dn. D. Cnœffelio anno 1654. Excell. Dn. Subcamerario præscriptus.

℞. *Sanguinis hirci secundùm Helmont. præpar.* ℥ß. *mandibularum lucii piscis absque igne in subtil. pulv. redacti* ℥ij. ☿*ii diaphor.* ℈ß. *rad. papav. errat.* ℥j. *bardanæ* ℈ß. gr. xv.

Fiat ex omnibus pulvis subtilissimus.

In pleuritide tam vera & legitima, quam spuria & notha ab authore præscribebatur.

Dosis à ℈j. ad ℈ij. & ℥i. in aqua idonea destill.

Hoc pulvere in simili morbo curatus est olim *Excell. Dn. Dietericus de Dœhnhoff &c.* absque omni sectione venarum.

Licet autem hujus exempli obſervatio, & in aliis multis ſimili morbo afflictis, Cl. D. noſtro authori ſucceſſerit, tamen non ſemper fidendum eſt, ſed conſentientibus omnibus, in iſto morbo ſanguineo, & maximè ubi extravaſatio ſanguinis id indicat, ſtatim & ab initio venæ ſectio è baſilica ejuſdem lateris, (præmiſſo tamen clyſtere) inſtituenda eſt: repeti etiam debet ſanguinis miſſio ſingulis diebus, donec dolor & febris multò mitiores evaſerint, imò & aliquando in pleuritide peracuta bis in die, etiam ſi in principio fuit neglecta, poſt ſeptimum & nonum diem; cum vero morbus mitior fit, tunc temporis à phlebotomia abſtinendum, quia anacatharſis ſupprimitur, & æger in vitæ diſcrimen conjicitur. Adeoque aliàs neceſſaria eſt venæ ſectio, (*inquit River. prax. l. 2. c. 2.*) ut ſenibus, pueris, gravidis mulieribus, puerperis, & menſtruas purgationes patientibus, in hoc affectu ad illam accedere liceat. Caute tamen, & cum conſilio Medici prudentis.

TITVLVS XII.

CORDIALIA.

Balſamum radicale Margaritarum.

℞. *Margaritas orientales; ſplendidaſque*, has cum *aceto terebinthinæ* ſolves, ſolutas, ſeparato per evaporationem menſtruo, aqua fontis deſtillata dulcorabis, donec ſapor ablatus fuerit. Abeant deinde in cella vinaria in oleum vel liquorem, ſuper vitrum vel marmor collocatæ. Tum accipe ☿ *i opt.* q. ſ. qui guttatim in liquorem hujus magiſterii inſtillatus, ipſum in talcum quaſi mirabiliter convertit; id vero coagulum per ☾am pelles & in oleum vertetur.

Hoc ex margaritis quidem elaboratum in virtute verò eſt verum talci oleum, quod à Chimicis celebratur; hôc nitor margaritis reſtituitur, hôc mulierum facies albeſcunt, ſplendeſcuntque.

Cordiale eſt nobiliſſimum aurum potabile in operatione quam proximè accedens. Nam epilepſiam depellit, cardiacas paſſiones vincit, ſanguinem rectificat, in confortatione cerebri, memoriæ & cordis, *conducit.*

Fœtum in utero, humorem vitæ, & naturam internam in omnibus membris fortificat, putredines arcet, ſenectutis incommoda retardat, optimum arcanum, rutiſſimumque cuivis familiariter utenti Doſ. à ℈ß. ad ℈j. & ℈ij. in aq. cordiali.

Crocus Solis & panacea ſolaris Dn. D. A. C.

HÆc medicina, ſive pulvis aureus & panacea ☉aris dicta, olim inter ſecretiſſima arcanorum ſcrinia ab authore more ſolito reſervabatur, paucis tamen amicis & non niſi duabus vel tribus perſonis; tandem conceſſit, in quorum catalogo & ego hujus arcani particeps eram: quod & adhuc certis de cauſis, pro me aſſervarem, niſi jam res in aliorum ſcriptis ex parte eſſet annotata; & quidem à *Clariſſ. Dno Iohanne Ferdinando Hertodio à Todtenfeld, Phil. & Med. D. &c.* in aureo & curioſo ſuo *tract. tartaro-maſtige Moraviæ part. 2. pag.* 252. Ideò & hic genuinam & veram ejus præparationem, hucuſque mihi reſervatam diutius non reticebo, ſed tandem & faſciculo huic includere non gravabor, tali proceſſu, prout ab ipſo *Domino Cnoffelio* p. m. fuit elaboratus & à me etiam poſtea repetitus.

Primò paratur ſecundum *Zovelfferum* vel ad mentem noſtri authoris, tali proportione.

Crocus ſive Sulphur Solis.

℞. ☉*i puriſſimi* ℥iiß. *aluminis albi* ℥ij. *ſalis gemmæ* ℥j. ℥ij. *auri finiſſimi, per* ☿*um purgati & ſubtiliſſimè prius foliati* ℥j. (i. e. liber unus.)

Pulveriſata ſalia miſceantur prius exactè, in porphyrite, adjiciendo ſenſim & per vices auri folia, & aſſurget odor urinoſus. Poſtea immittantur ollæ vitreatæ & novæ, ſatis magnæ ac capaci, quibus ſuperaffundatur aq. ſimplex ad ſupereminetiam quatuor vel ſex digitorum: Coquantur igne prius moderato, poſt fortiori, ad ſpiſſitudinem pulmenti craſſioris, ſic aurum totaliter ſoluetur, & antequam materia in inſtituta coctione totaliter ſicceſcere incipiat, denuò affundatur aqua ſimplex, quantum pro diſſolutione ſalium ſufficiens erit, & poſt unam atque alteram repetitam ebullitionem, ſolutio ſolis, dum adhuc calet, filtretur, & beneficio olei ♀ri (per deliq. facti) ſtatim præcipitetur: ad quod opus perficiendum copia ſatis magna olei ♀ri requiritur. Hoc peracto pulvis aureus præcipitatus, cinerei coloris, ab aqua ſalſa, per chartam emporeticam & filtrum iterum ſeparandus, & affuſa aqua ſæpiùs ab omni acrimonia & ſalino ſapore edulcorandus eſt: Pulvis relictus tandem ſupra fornacem leniſſimo calore, vel ſponte ſua exſiccetur, & adhuc per ſpatium ſemiquadrantis, vel unius & alterius orationis Dominicæ, in crucibulo puro calcinetur: Et erit crocus ſolis pulchertimus purpureo-violacei coloris, qui poſtea Medicamentis aliis maximè cordialibus, & ſudoriferis admiſceri, vel ita per ſe in vino vel aq. cinamomi adhiberi poteſt.

Not. Cave ne diutius in igne permaneat, quam ſuperius annui, aliàs color deſideratus amittitur, quod mihi ipſimet contigit, experto crede Ruperto.

Crocum ſolis & ad alios labores & extractiones applicare poteris: ſi nempè oleum aromaticum aliquod, ſcil. cinamomi, caryophyllorum, citri, zinziberis, angelicæ, juniperi, ligni ſaſſafras, vel quodcunque horum *dictorum placuerit croco Solari*, ad ſuperemi-nentiam duorum digitorum ſuperaffundatur, & in leni calore, & vaſe vitreo benè clauſo digeſtio inſtituatur, apparebit TRa auri, medicamentum balſamicum, adverſus multifatias infirmitates, præſtantiſſimum.

Doſis à gutt. iij. ad vij. cum aliis medicamentis & vehiculis cordialibus & morbo appropriatis.

Si etiam ſuper ſolutionem auri, ſuperius edoctam, & ad pulvis formam redactam, affundatur ☿ opt. & rectificatiſſ. cinamomiſatus ſ. q. atque in arena, lento calore fiat digeſtio, TRa auri elicitur elegans & citrini coloris, ſalibus in fundo remanentibus, quæ deſtillatione à ſpiritu ſuperfluo ultra medietatem iterum ſeparanda eſt. In fundo vitri TRa auri potabilis manebit, miſcibilis cum aquis cordialibus. Cavendum tamen, ne ad ſiccitatem deſtilletur.

Doſis hujus medicamenti pretioſiſſimi à gr. vij. ad x. in vino, aq. cinamomi, ſeu alia aq. cordiali. In morbis omnibus deſperatis. Iam componitur.

Pulvis

Pulvis ſolaris, ſeu panacea ſolaris Cnœffeliana.

℞ *Croci ſolaris noſtri, ſuperiùs elaborati, & ab omni acrimonia ſalſa prius liberati atque benè edulcorati* q. v.
Huic croco nondum calcinato, & dulci adjungebat Cl. Author

Sulphur Antimonii fixatum,

ſeu

Cinabrium ☿ ii, *(per reiteratam* ♎*tionem opt. purgatum)* ana. & in vitro Hermeticè clauſo, ſeu ovo philoſophico, obſervatoque ignis regimine, more Philoſophorum, mixturam per menſem, & diutius ſtare permiſit, donec ſenſim per omniũ, quos videre licebit, colorum graduum, ignis examine in pulverem tranſierit rubicundum, in igne fixum, & in arcanum, (ad multos morbos debellandum, & ad ſanitatem conſervandam, atque vitam in multos annos prolongandam) efficaciſſimum. Medicinam dico *(verba ſunt ex ipſius Clariſſ. Authoris manuſcripto excerpta)* quæ corporis noſtri ſordes & vitæ zizaniam eradicabit, tempore digeſto, & non purgando ſed mundificando, ſalvis manentibus vitæ noſtræ liquoribus ſubſtantialibus, eo modo, quo metallurgos, confuſum aurum heterogeneis ſcoriis, non projicere foras videmus, ſed mundatis ☿ ii poteſtate, vi coctionis, ceu externo medio, ſeorſim regulum auri, ſeorſim verò ſcorias tam ſolares quàm martiales colligere. Quid, ſi ſanitas noſtra puriſſimi & ſequeſtrati Reguli ſolaris, morbus verò earundé ſcoriarum, cũ ſua cauſa morbifica, icon ſit? an non par curandi ratio obtinebit? *Hucuſque Dn. D. Cnœffelius.*
Pulverem hunc compoſitum, ſeu panaceam ſolarem Author in parvulo eburneo ovulo, ſeu pyxide continuò ſecum portans, omnibus ſuis medicamentis aliquando adjeçit, & quidem in minima doſi, ſcil. à gr. j ad gr. iij. & v.

Aſtrum duplicatum Dn. D. P. P.

℞. TRæ ☿ ii, *coralliorum* ana p. æqu. (ʒiß.)
Mixta ſtent in digeſtione per 24. *horas, quibus adhuc adde eſſent. ambræ moſchat.* ʒiß. Miſc. Doſis à gtt. v. ad vij. & xv. in aqua appropriata.

Tinctura Antimonii.

℞. ☉ *purif.* part. ij. ♀*ri crudi pulv.* part. j.
Mixta detonentur in mortario, chimico more.
Iam ℞. ☿ ii *pulv.* & *mixturæ præſcriptæ* ana part. æqual.
Miſce, & iterum in crucibulo igne fortiſſimo liquefiant, inſtar aquæ. Materiam fluidam funde in conum ferrum, ſebo prius illitum, idque movendo & percutiendo ad terram, ut Regulus fundum petat, quem poſteà à ſcoriis ſeparabis & interim ſeorſim aſſervabis. Iam accipe *ſcoriarum hujus Reguli* ☿ ii, ⊖ ✱*ci* ana part. æqu. q. v.
Miſceantur exactè, & ſublimentur per cucurbitam ex ♃a, materiam elevatam optimè edulcora cum ▽a ſimplici calida; & iterum exſicca, quos flores ☿ ii, ſi per ſe adhibere deſideras, adhuc ſecunda & tertia vice cum admixto capite mortuo ſublimare potes. Purgant blandè, aliquando & vomitum movent, ſed rarò & abſque moleſtia. Doſis à gr. iii. ad 5. &. 7. Porro ſume *florum* ♃*is* ☿ ii, *jam paratorum* ʒiij. vel iv. vel q. v. ☁ ⊕*li* ☌*is*, ad trium digitorum ſupereminentiam, q. ſ. & poſt ſufficientem digeſtionem, in ∴a, extrahatur TRa repetitis vicibus, ☁um nempè affundendo & poſt ſufficientem extractionem iterum ſeparando, donec omnis TRa extracta ſit.
Extractiones omnes conjunge, & ſpiritus ſuperfluos iterum leni deſtillatione abſtrahe ad remanentiam ſcil. liquoris craſſioris, ſanguinis rubicundi inſtar.
Ex hoc liquore craſſo, ſeu maſſa in fundo vitri relicta, tandem beneficio ▽ ſummè rectificati, reiterata affuſione, TRam extrahe elegantiſſimam, quæ poſtea à ſuperfluitate ▽ iterum abſtrahenda eſt.
Eſt medicina magnarum virium in multis quàm graviſſimis morbis, maximè chronicis & diuturnis. Doſis gutt. v. vij. viij. ad x. & plures, in liquore idoneo.

Panacea ſolaris duplicata Dn. D. Cn.

℞. *Croci noſtri* ☉*aris* ʒß. cui ſuperfunde *noſtri duplicati* ʒj.
Mixta in phiala bene clauſa ſtent tamdiu in digeſtione, donec materia exſiccetur, cui denuò tantundem aſtri admiſceatur, & iterum exſiccentur. Tandem panacea in fundo vitri relicta, in mortario vitreo pulveriſanda, & in pyxide eburnea aſſervanda eſt; in omnibus ferè morbis chronicis eſt medicina nobiliſſima, habet nimirum in ſe vim diaphoreticam, ac aperiendi, ſanguinem mundificandi & viſcera corroborandi, ac proinde in quartana, ac febribus aliis intermittentibus atque malignis, item in affectione hypochondriaca, ſcabie, lue venerea, multiſque infirmitatibus habetur tanquam panacea & nobiliſſima & pretioſa. Doſis à gr. iij. ad v. & vij. cum coralliis. ſeu ocul. ♋. præparatis, ordinariè verò, cum mellagine anthoſata; vel confectione alkermes in forma pilularum.

Panacea alia, ex Cinnabrio Antimonii.

℞. *Cinnabaris* ☿ ii, *per reiterat.* ♎*at. rectificati, butyri* ☿ ii, *ſemel à ſua propria cinnabari rectificati,* ana ʒiiß. *auri finiſſimi ſoluti* ʒiiß. ▽*i rectificatiſſimi* ℥iß.
Miſceantur exactè per horam, donec abeant in coagulum rubicundiſſimum; digerantur calore leni, in vitro opt. clauſo, per menſem, donec perfectè uniantur, interim ſingulis tamen diebus materia bis vel ter agitanda eſt. Hoc facto ſpiritus & omnis humiditas, leniſſimo calore abſtrahatur; materia relicta, & ex vitro fracto collecta, atque in mortario vitreo prius pulveriſata, denuo imponitur cucurbitæ vitreæ & humili. Huic pulveri porro affundatur ☁ ⊕*li rectificati* q. ſ. ad ſupereminentiam 2. vel 3. digitorum. Et poſt reiteratam leniſſimam digeſtionem, unius vel alterius ſcil. ſeptimanæ, in arena, ſpiritus affuſi ad ſiccitatem uſque iterum abſtrahantur.
Tandem materia in fundo vitri reſtans pulveriſetur, & in phiala vitrea hermeticè clauſa, igni philoſophico admoveatur, tamdiu, donec per gradus ignis, ultimò abierit in maſſam lapideam, rubicundiſſimam, & habebis medicinam in multis morbis magnarum virium, ideoque in quibuslibet affectibus, maximè chronicis, & in apoplexia, epilepſia, mania, aliisque morbis ca-

pitis, item in paralysi febribus intermittentibus, etiam contagiosis & pestiferis, lepra, scabie, lue venerea, &c. medicina est non satis laudanda, adeoque ipsi auro potabili æquiparanda.

Dosis gr. iij. ad v. & vij. cum mellagine, conf. Alkerm. seu extracto aliquo idoneo, in forma pilul. vel cum admixtis aliis, pulveribus specificis seu convenientibus.

Arcanum Tartari solare.

Vid. supra inter medicamenta diuretica, arcanum Cnœffelii & Helmontii.

Pulvis cordialis aureus.

℞. *Magisterii butyracei corallior. perlarum* ana ʒij. *ossis cordis cervi (per aqu. cordial. n. m. facti)* ʒiv. *auri* ʒij. *granor. chermes* ℈v. *sacchari canarii, cum essent. cord. nost. bis vel ter inebriat.*

Et in mortario vitreo, fiat pulvis aureus, cui adhuc adde *elæosacchari rosati veri* ℈v. Misce, ut exactè uniantur.

Vires indicat titulus; Dosis à ℈j. ad ℈ij. in vitro aquæ cinamomi, vel alia aqua cordiali.

Pulvis pretiosus Alexipharmacus & cordialis S.R. Maj. à Cl. Dn. D. Paulo Podchozinski anno 1648. præscriptus & compositus.

℞. *C. C. philosoph. calcin. fossil. alb.* ana ʒij. *terræ Ostracis Silesiæ* (axungiæ solis *Schroven ckfeldi*) ʒij. ℈ij.

His omnibus probè mixtis admisce *essent. cort. ext. citri recenter factæ* q. s. ut fiat pasta, quæ denuò per se exsiccetur, & in pulverem tenuissimum redigatur. Adde *lap. bezoardici or.* (seu *lachrymæ cervi*) ʒj. *croci Austriaci* ℈ij. *magister. auri* ℈j. *essent. ambr. moschat.* (vel loco hujus) *ambr. & mosch.* ana ℈ß.

Fiatque in mortario vitreo pulvis omnium subtilissimus. Dosis à ℈ß. ad ℈j. in vino vel aqua cordiali.

Magisterium auri, sive aurum alcoolisatum.

℞. *Mellis seu sirupi rosacei, crassi ac densi,* vel quod adhuc melius, *gummi Arabici, in aq. simplici dissoluti magnitudinis fabæ minoris, auri purgat. finissimi & foliati,* fol. n. vj.

Et in scutella aliqua Hollandica, seu porcellana ab omni unctuositate prius benè purgata, digito tamdiu misceto, & conterito, donec folia auri abeant in pulverem subtilissimum, hoc facto denuò vj. vel x. folia admisceantur, & rursus probè cum digito conterantur & in pulverem delicatum reducantur, qui labor terendo cum novis foliis tamdiu reiterandus, donec totus liber auri, vel ad centum folia auri, & plura, ita in pulverem impalpabilem redacta sint, qui labor facilè perficitur, & aliquando intra unam vel alteram horam. Interim tamen inter molendum, una atque altera guttula aquæ simplicis semper inspergenda & immiscenda est, aliàs substantia gummosa (quæ semper debet esse liquida, exsiccescit & negotium non succedit.

Aurum alcoolisatum tandem, aqua calida pura reiteratis vicibus, & tamdiu lavandum erit, donec probè omne gummi Arabicum, seu mel, iterum extractum & ablatum fuerit. Exsiccatum auum & in scutella vitrea, super cineres calidos positum, tamdiu sinendum erit, donec optimè calefiat, & colorem suum naturalem recipiat.

Vires magisterii auri magnæ sunt, in morbis deploratis, quod experientia quotidiana, optima rerum magistra, sæpè monstrat. Confirmatur & à multis, aurum in pulverem minutum seu scobem redactum, magna præstare posse in medicina, inde & crudum aurum in folia redactum, medicamentis suis olim venerāda ātiquitas admiscere solebat. Sed quid præstare possunt x. aut xx. aurifolia, cùm ducenta aut trecenta aliquando vix dimidium scrupulum constituant, & tertia pars grani extendi potest in filum 134. pedum longitudine? Uncia una etiā in eam subtilitatē duci & extendi potest, ut decem terræ possit tegere jugera. Author est *Cardanus lib. de rerum varietate,* & *Cl. Rolfincius in Dissert. chim. de Auro,* melius ergo ex opinione aliorum, in scobe seu pulvere, ubi scrupulus dimidius, vel integer propinatur & à latente stomachi fermento & acido subigitur, & actuatur, vitiosos humores nam emendat, cor tuetur, innatam ejus symmetriā præservat, melancholiam corrigit & ad lætitiam sollicitat. Plura hîc confer è *Cl. Zuvelff. in Manissa Spagyrica part. 1. c. 1. pag. 317. D. Franciscus Vvendelinus* & *Zach. à Puteo* volunt auri folia in gallinarum ventriculis absumta fuisse; si in gallinis tanta vis est, cur denegetur homini? inest etiam huic fermentum acidum.

Præterea magisterium nostrum auri, sive aurum alcoolisatum extra usum medicum aliam adhuc habet utilitatem; nempe ad litteras & figuras aureas, cum eo in papyro seu pergameno effingindas, inservit & pictoribus, ad ornandas imagines. Paravi hoc olim Romæ in apotheca Collegii Romani, in præs. Rev. Pat. *Athanasii Kircheri,* amici mei magni & extraordinarii, qui inde & illud mundo suo subterraneo inclusit, sed modum adhibendi in literis elevatis, antiquo more non satis expressit.

Unicornu artificiale.

℞. *Unicornu fossilis,* TRâ *bezoarticâ insuccati, C. C. bezoartici, propria essent. impregnati, terræ Lemniæ alb. seu Melitensis, cum decocto viperarum aliquoties inebriat.* ana ℔ij. ʒxij. ℈ij. gr. viii. *corallior. rub. præparator. & cum balsamo radicali margaritarum impregnatorum* ℔j. ʒv. ℈ij. gr. ij. *ossis ex corde cervi cum* ▽ *bezoartica more n. in magister. redact. oculor. ℈. præparator.* ana ℔j. ʒvj. ℈j. gr. iv. ☿ *ii fixi diaphoret.* ℔ß. ʒiij. ℈ß. gr. vi. *essent. citri cort. ext. recent. absque igne parat. ambræ mosch.* ana ad plac. (quia addi & omitti possunt.)

Pulverisata & in subtilissimum alcool redacta commisceantur exactè, & quidem in mortario lapideo, pistilloque ligneo. Postea in eodem mortario, cum *Gelatina C. C. & mucilag. tragacant. per aquas bezoart. fact.* ana q. s.

Fiat massa tenax & fortis, ex qua tandem, in typo aliquo, seu forma ex ligno seu gypso, facta, efformetur cornu, magnitudinis ad placitum, prout illud unicornu animale & naturale solet esse.

Primò hoc annotandum est, quod loco medullæ, pro sustentatione, stylus infigitur, ex ligno duro ac forti (scil. juniperi, fraxini, ligni sancti, sandali citrini, vel aliquo simili, potest & esse argenteus, bene deauratus,) aliàs enim cornu hoc artificiale facilè frangitur,

gitur, & tractati se manibus non permittit.

Secundò: Exsiccatio debet fieri lentè, per se, absque ☉e & fornace, & in ipsa capsula seu forma, in qua hoc cornu efformatum & expressum fuit; ubi tamen superior pars formæ demitur; postquam superior bene exsiccata fuerit, cornu stylo ligneo invertendum est, in alteram partem, ut ibidem exsiccetur.

Ornamenta & flores, atque literæ in eo impressæ auri foliis deaurari possunt ad placitum. Res certè curiosa, & magno Principe dignissima.

Nam multo majoris virtutis & efficaciæ est hoc cornu, quàm illud naturale, quod caro pretio emptum hucusque in multorum Magnorum Principum cimeliarchis conspicitur, ac contra omnia venena, tanquam thesaurus & certissimum remedium decantatur.

Dosis à ℈ß. ad ℈j. ℈ij. & ad ʒj. usque.

Essentia Moschi ambrata Officinæ Regiæ ULADISLAI IV.

℞. *Conf. alkerm.* ʒj. *Spec. diambræ; diamoschi dulc.* ana ʒß. *ligni aloës* ʒij. *moschi opt.* ℈j. *ambræ* ℈iß. *♃ ardent. rosarum, extr. Norimbergensis* ana ʒij. ♈ *cinnamomisati* ʒj. *caryophyllati* ʒß.

Benè mista & in vitrea phiala hermeticè clausa stent in digestione per mensem, & quidem caloris lenissimi. Defusus liquor postea filtretur, & usui servetur. Vires. Cordiale & cephalicum est. Dosis gutt. v. vij. ad ℈ß. & ℈j.

Nor. Remanentia in filtro chartaceo, odoris adhuc plena aliis usibus externis inservire, & suffimentis admisceri potest.

Essentia Moschi & Ambræ D. D. C.

℞. *Moschi* ℈ß. *ambræ* ℈j. *conf. alkerm.* ʒij. *♃ rosar. fragrant. liliorum convall.* ana ʒß. ♈ *carbunculi, elix. Matthioli* ana ʒj.

Mista circulentur per octiduum vel diutius in vitro clauso & optimè perlutato, essentia postea per chartam filtrata, odoris suavissimi, in vitro benè munito, servatur ad usum.

Confortat & refocit cor, cerebrum & spiritus animales & vitales, aliisque affectibus convenit.

Dosis à gtt. iij. ad vj. & ℈ß. In vino generoso, aq. cinamoni, vel alio conveniente liquore.

Ambra moschata in forma sicca.

℞. *Ambræ gryseæ opt.* ℈iß. *moschi oriental.* ℈ß. gr. v. *sacchar. canarii albi & subtilissimè pulv.* ℈j. ℈ij. Terantur & misceantur opt. in mortario vitreo cum ♃ *citri ex rec. exter. corticibus absque igne extr. rosar. fil. ver.* ana gtt. v. *cinamomi* gtt. ij. *caryophyll.* gtt. j. Misceantur iterum. Fiatque essentia nobilissima in forma solida, quæ in vino vel in aliis liquoribus dissolvi atque medicamentis aliis admisceri potest.

Tinctura Coralliorum Cnœffeliana.

℞. ♏ ☉*li*, *cum suo phlegmate adhuc impregnati*, vel loco hujus, ♏ *aceti opt. dephlegmati* ʒix. ♀*ri crudi pulv.* ʒiß. ☿ *pur. & pulv.* ʒiij. Misceantur & destillentur ex ♨a per ☋am, calore lenissimo. Menstruum hoc, ita prius concinnatum, affunde *coralliis rubris grosso modo contusis*, ad eminentiam trium digitorum. Mixta, & in vitro bene clausa, stent in leni digestione per dies aliquot, donec corallia dissolvantur; quod solutum separetur, novumque menstruum adfundatur, & post sufficientem solutionem, rursus defundatur, idque tertia vice repetatur, vel tamdiu, donec corallia omnino soluta sint. His peractis, solutiones omnes junctæ, in MB destillentur, & abstrahantur, ad siccitatem usque; Corallia sic in fundo vitri, pulveris ex flavedine rubescentis instar, interim asserventur suo titulo *coralliorum* TRæ *siccæ*. Iam

℞. ♈ *rectificati* part. ij. ♏ ☉*li* part. j.

Destillentur per matracium ex cineribus, & quidem reiteratis scil. tribus vel quatuor vicibus, & habebis aquam temperatam & menstruum, cum quo tandem TRam extrahere potes, progrediendo hac ratione; Ad *pulveris coralliorum superius asservati* ʒiij. adde *hujus aqu. temperatæ* ℥j. In lenta digestione stent per mensem, vel diutius donec omnis TRa ex coralliis extracta est, quæ TRa tandem à copia spiritus vini (scil. tertia parte) per abstractionem in MB liberanda, & ad usum suum asservanda est, miscibilis cum omni liquore.

Vires & *Dotes* incredibiles recensentur à *Boëtio de Boodt in gemmarum & lapid. hist. l.* 2. *c.* 154. corpus redigit in temperiem cœlesti quadam vi, & propterea omnes partium affectus evellit radicitus, propter analogiam, quam habet cum spiritibus vitalibus, & innato calido, quod auget, roboratque, ut facilè contrarios morbos superare possit.

Dos. à gtt. v. usque ad x. & xv. in vehiculis convenientibus.

Tinctura Coralliorum sicca.

℞. *Coralliorum in porphirite præparat.* ʒiv. vel q. pl. TRæ *nost. coralliorum* q. s. pro insuccatione.

Misceantur in concha vitrea seu porcellana ampla, & quidem lentè & cautè; mistura postea bene & exquisitè unita, exsiccetur leni calore totaliter, qui labor cũ nova insuccatione & exsiccatione ter vel quater reiterandus est. Corallia tandem propria TRa imprægnata & in mortario vitreo in alcool redacta, serventur usui in vasculo vitreo & puro.

Dos. à gr. v. ad ℈ß. & gr. xv. cum aliis solidis & liquidis vehiculis idoneis. Vires cum TRa coralliorum præcedente conveniunt.

Panacea essentificata.

℞. *Pulv. nost.* ☉*aris*, *seu panaceæ solaris* ʒij. cui superaffundatur TRæ *coralliorum* ʒß. in phiala seu alembico parvo, suo capitello applicato, stent in digestione per aliquot dies, donec materia iterum totaliter exsiccetur: denuo affundatur TRa corallior. & ut antea lenissimo calore iterum exsiccetur, qui labor & tertia vice reiterandus est. Pulvis tandem solaris TRa coralliorum ita imprægnatus, in mortario vitreo, reducatur in magisterium subtilissimum. Vel

℞. *Panaceæ essentificatæ* part. iij. (ʒiij.) *coralliorum rub. præparator. axungiæ solaris Sileſ. simili modo prius cum* TRa *corallior. inebriat.* ana part. vj. (scil. ʒvj.) *ambræ moschatæ* gr. xxx. Misceantur omnia exactè, fiatque cum gelatina cornu cervi s. q. massa justæ consi-

ſtentiæ, ex qua orbiculos ad placitum efformare poteris. Doſ. gr. v. ad xv. in vino ſeu aquis cordialibus.

Aurum tranſparens Dn. D. Cn.

℞. *Auri puri & laminati* q. v.

Solve aurum in menſtruo noſtro, (quod componitur ex ☿io, ☉lo albo & ☾o ana p. æqual. in ♌â, injiciendo nempe per cochlearia mixturam, & ſic deſtillando ſecundùm *Glauberum*) Solutionem inde ♌æ bene lutatæ, & deſtilla quantum vult tranſire, quod ſeorſim aſſervetur. Reliquum quod in fundo retortæ remanet, edulcoretur, ſuper illud bene edulcoratum reſiduum iterum affundatur menſtruum, & per chartam, poſt ſufficientem digeſtionem filtretur, filtratum denuo deſtilletur per retortam, & ſiccum corpus ſublimabitur in parietibus retortæ inſtar rubini. Sapienti ſatis.

Coralliorum inſuccatio ſingularis.

℞. *Coralliorum rub. pptor. ſive in ſubtiliſſ. alcool. redact.* q. v.

Hos imbue ter vel quater cum decocto rubro granorum chermes, per ſuccum citri & aq. roſar. facto, vel loco hujus cum *eſſentia ſeu* TRa *granorum chermes, per balſam. embryon. Auguſtanor. facta*, & denuo per ſe exſiccentur, ut in pulverem redigi queant, in fine adde *eſſent. cordial. n. ad pl.*

Eſt ſummum cordiale & roborativum maximè pro fœminis gravidis. Doſ. à ℈ß ad ℈j. & ʒß. In defectu hujus præparationis *Cl. Dn. D. Cnæffelio* ſequens placuit formula.

℞. *Corall. rub. opt. præparat.* ℈j. *magiſt. corall. butyracei* ℈ß. *eſſent. roſ. ſaccharat.* ℈iß. *magiſt. granor. cherm.* gr. vij.

Miſceantur, fiatque pulvis roſeus.

Tinctura granorum Chermes.

℞. *Granorum chermes recent.* vel loco illorum *cocci noſtri Polonici* q. vis. *ſucci citri recenter expreſſi* q. ſuff.

Grana prius piſtillo ligneo in mortario lapideo, groſſo modo contuſa, imbuantur quàm optimè cum ſucco citri, ut ſuperemineat, ad quantitatem palmæ; ſtent in digeſtione caloris leniſſimi per tres dies, vel diutius, donec in ſubſtantiam pulmenti liquidioris abeant, poſtea affundatur.

Spiritus roſarum ardens, in tanta quantitate, ut materia tres quatuorve digitos ſupernatet, & vaſe opt. clauſo fiat de novo digeſtio, tamdiu donec ſpiritus roſarum omnẽ TRam rubini inſtar ex baccis extraxerit, quæ poſtea à fæcibus per filtrum chartaceum auferetur, & abſque ulteriori abſtractione ad uſum ſervatur.

Vires. Cardiaca eſt, ſpiritus vitales reficit, fœtum debilem in gravidis corroborat, atque confirmat, ac mirifica vi languentes vires maximè in febribus calidis recreat ac reficit Doſ. à ℈ß. ad ℈j.

Tinctura cordialis.

℞. ▽ *cordialis Saxon. rubi idæi, borag. bugloſſ.* ana ℈ß. *è toto citro* ʒiv. *conſ. florum tunicæ, roſar. rub. Crollat.* ana ʒij.

Mixta ſtent in vitro puro per unam atque alteram horam, poſtea exprimantur, & per chartam filtrentur; poſtea add. *ſir. rubi idæi, granatorum* ana ʒj. ♎ ℈iij *per campan. facti* ſ. q. *ad gratum ſaporem*, cui adhuc admiſceatur ▽ *è typhis cervor. recent.* ℞ *at. cinamomi cordialis* ana ʒj.

Filtrentur per chartam emporeticam. Sign. TRa cordialis pro S. R. Maj. ex præſcript. Dn. D. Cnœff.

Per intervalla ſumenda, in debilitate virium, compreſſione cordis, & incaleſcentia interna, ex morbo podagrico.

Eſſentia Corallina.

℞. *Magiſter. ſolubil. corallior. rub.* ʒß. ℈iv. ▽ *cinamomi cordial. & ſpirituoſæ* ʒiiß. ℈iv.

Miſceantur benè, & poſt diſſolut. magiſterii addantur.

TRæ *corallior. noſt.* ʒij. ℈ij. *granor. kermes* ℈iv.

Miſceantur benè, fiatque eſſentia corallata compoſ. nobiliſſima.

Vires. Ventriculum & jecur roborat, ſanguinem purificat, omnem ſanguinis fluxum, maximè muliebrem corrigit; cor & ſpiritus vitales confortat, obſtructiones viſcerum adimit, ac proinde peſti febribuſque malignis adverſatur. Doſ. à ℈ß. ad ℈j. & ʒj.

Miſtura cordialis calida.

℞. *Elixir. vitæ Matthioli* ʒiij. ♎ *lil. convall.* ▽ *cinamomi cord.* ana ʒj. *conf. alkermes* ℈v. *ſpec. diamoſch. dulc. diambr.* ana ℈iiß.

Digerantur leni igne per 24. horas, bene clauſo vaſe; Liquori filtrato addantur TRæ *corallior.* ʒv. *granor. chermes* ℈v.

Miſta ſerventur ad uſum. Sign. ut ſupra.

Ad omnem corporis imbecillitatem à cauſa frigida ortam, medicina efficax eſt, commendatur & ad cerebri affectus frigidos, ideò in apoplexia, paralyſi, & comitiali morbo, & in ipſo paroxyſmo, valdè conducit; datur & in animi deliquio, & cordis Palpitatione ſummo cum emolumento. Doſis à gutt. x. xv. ad xx. per ſe, vel cum aliquo alio vehiculo liquido & idoneo.

Miſtura cordialis temperata.

℞. *Aq. cordial. temperat. Hercul. Sax.* ʒiij. *citrata cõpoſita, meliſſæ &c. v. cinamomi cum flor. cord. abſque vino deſtill.* ana ʒj. *extract. Norimbergenſ. dict. Auguſtanorum* ʒvj. *eſſent. citri liquid. (ex rec. cort.)* ℈ß. ſeu TRa *granor. chermes per* ♎ *roſar. vel bacc. rubidæi fact.* ʒij. *ſir. rub. idæi corallior. granat.* ana ſ. q. Miſce. In febribus malignis & peſtilentialibus commendatur, ſpiritus vitales reficit, atque ſyncopi & cordis palpitationi auxiliatur. Doſis cochlear unum, per intervalla aliquoties in die.

Elæoſaccharum cordiale compoſ.

℞. ℥ *nuc. moſchat. ſtill. cinamomi* ana gtt. viij. *caryophyllor.* gtt. iv. *ſuper extr. Norimb. collect.* gtt. iij. *elæoſacc. citri ex rec. & ext. cort. n. m. ext.* ℈j. gr. iv. *moſchi opt.* gr. ij. *ſacchar. canarii* q. ſ.

Miſceantur probè in mortario vitreo, & in vitro puro, ac duplici veſica munito, ſerventur ad uſum. Beneficio hujus, in momento claretum & vinum odoriferum

riferum parari potest, si nempe hujus elæosacchari ℈j. in scyphum vini, trium vel 4. unciarum injicitur. Inde fit

Essentia cordialis odorifera.

℞. *Elæosacchari antea præscripti* q. v. ℣ *ℨsati, cinamomisati ad supereminentiam* 4. *vel* 6. *digitorum.* Stent in vasculo vitreo, quàm optimè clauso, per 24. horas in digestione, ut exactè uniantur. Vires ex titulo comprehenduntur. Dosis à gtt. iii. ad ℈ß. plus minusve, pro morbi indigentia & liquoris quantitate.

Essentia alia cordialis odorifera D. D. B.

℞. ℥ *cinamomi veri* ℈j. *caryophyllor. nuc. moschat. still.* ana ℈ß. *rosar. ver.* gtt. vj. *super aqua Damascena collecti* gtt. viij. vel quantum in una destillatione haberi potest, ℣ *ℨsati, rosati, & cum aliquot granis* ☉*is* ✱*ci volat. impregnat.* ℨix. Diger. in vase opt. clauso per aliquot dies, postea adde *essent. moschi ambratæ* ad pl. ex. gr. gutt. viij. ad xvj. Dosis gutt. iij. ad vj. in vino vel aq. cinamomi. Admiscetur & aliis medicamentis cordialibus.

Epithema Cnœffelianum calidum.

℞. *Extr. sive aq. Norimb. secund. Ph. August. parat.* ℨiij. *aq. carbunculi, Imperat. Caroli, embryon.* ana ℨj. *cinamomi* ℨvj. *rosar.* ℨij. Misce. Dentur ad vitrum.

Epithema aliud frigidum.

℞. ▽ *cord. frig.* ℨiij. *meliss. Imp. Caroli, rosar.* ana ℨj. *succi citri rec. expr.* ℨvj. *aceti rosacei, rubi idæi* ana ℨß. *pulpæ cort. ext. rec. citri* ℈iv. *conf. alkerm.* ℈ij. M. pro epithemate. Sign. Eusserliches Puls- und Herz-Wasser.

Epithema cordiale nostrum temperatum.

℞. *Extr. seu* ▽ *Norimberg.* ℨiij. ▽ *carbunculi* ℨß. *rosar. odor.* ℨvj. *aceti rubi idæi, rosarum* ana ℨiij. M. pro epithemate.

Balsamum cordiale odoriferum.

℞. *Ung. rub. pomat. Ser. Reginæ Caciliæ* ℨß. ℥ *nuc. moscb. express. ex cort. citri rec. s. igne extr.* ana ℨj. *sar. aurant. Rom.* ℈ij. *still. cinamomi* gtt. iv. *caryophyll.* gtt. ij. *mosch. ambr.* ana gr. iv. M. F. balsamum.

TITVLVS XIII.

STOMACHICA.

Pulvis pepticus post pastum,
S. Reg. Majest. ULADISLAI IV.

℞. *Sem. coriandri præp. anisi, fœniculi* ana ℨß. *cinamomi acuti* ℨj. *macis* ℨij. ℈ij. *sandali albi pulv. corall. rub. subtil. præp.* ana ℨij. *panis albi bis cocti saccharati* ℨiij. *sacchari Canarii albissimi* ℔ß. ℨij. Species prius separatim pulverisatæ, commiscean-

tur in mortario lapideo, cui tandem admiscetur *ivæ arthetica, ambræ moschat.* ad placitum. M. F. pulvis.

Ventriculum roborat, facultatem concoctricem debilitatam confortat, digestionem promovet, & flatus dissipat. Dosis ℨj. post assumptum cibum, cum frustulis panis tosti vino Malvatico prius madefactis.

Mistura stomachalis.

℞. *Elixir. proprietat. nost.* ℨvj. *elix. Mathioli, misturæ de tribus* ana ℨiß. *extr. calam. aromat.* ℨj. *essent. menthæ odor. nost. macis* ana ℈j. *cinamomi* ℈ß. Mista digerantur clauso vase per 24. horas, postea colentur. Sign. ut supra. Dosis à ℈ß. ad ℈j. in vino, seu aqua stomachali, vel in alio liquore competenti.

Pasta Regia stomachalis.

℞. *Succolatæ*, vel quod melius, *fruct. cacao decort. amygd. dulc. excort. pistach. decort.* ana ℨj. *nucl. avellanar. rub. decort.* ℨß. Contundantur minutissimè in mortario lapideo, ad pultis formam, admiscendo paulatim, & per intervalla

TRæ *confect. alkermes* (per ▽ cinamom. spirituos. p. j. & rosar. fragr. p. ij. fact.) q. s.

Puls cogatur per setaceum crassum, postea adde *Sacchari Canarii subtil. pulv.* ℨviij. *farinæ tritic.* ℨij. *marmelad. simpl. seu cond. cydon. cort. citri condit. aurãt. cond. nuc. Indic. cond.* (*per setaceum simili modo traject.*) ana ℨß. *pulv. cinamomi* ℨj. *caryophyllor.* ℨß. ℨij. *macis, galang. cardamom. sem. anisi, coriandri* ana ℨiij. *zinziberis pulv.* ℨß. Misceantur bene in mortario lapideo, ut fiat pasta, ex qua formentur tandem orbiculi, magnitud. ad pl. qui foliis mali aurei, seu papyro, impositi, prope fornacem optimè exsiccandi, & in sicco loco, scatulâ inclusi asservandi sunt. In superficie variis figuris, cum exsculptis formis ligneis, seu stanneis insigniri possunt, prius nonnihil, ol. nucist. madefactis. Insignes habent virtutes, in roborando stomacho, & multis aliis affectibus ventriculi à causa frigida natis. Dosis à ℈j. ad ℈ij. Gratissimi sunt odoris & saporis.

Succolada Regia.

℞. *Succolad. Ind. in pulverem subtilissimum redact. & opt. cribrat.* ℨiv. *sacchari Canarii similiter opt. pulveris.* ℔j. *amygdal. dulc. excort. & in mortario lapideo opt. contus. & in massulam redact.* n. xij. *albuminis ovorum in spumam crassissimam & densam prius concussorum* n. ij. Omnibus mixtis, & in mortario lapideo, pistilloque ligneo, probè agitatis fiat pasta, satis tractabilis, ubi & hoc advertendum, ne spuma ovorum tota, & uno impetu statim admisceatur, sed per intervalla, & cochlearim, donec tandem omnis spuma albuminis ovorum massæ admixta sit. Adde, si placet, pro magnatibus *mosch.* & *ambr.* ad plac. ex. gr. *mosch.* ℈ß. *ambr.* ℨj. incorporentur, more consueto, prius sacchar o.

His peractis, ex massula tandem formentur quadratulæ seu tabellæ planæ, magnitudinis pollicis transversi, quæ papyro superpositæ in fornacula ferrea, seu quod idem est, sub vase cupreo pistorio (in einer Torten Pfannen) coquuntur, sic magis elevantur, & triplo fiunt majores.

Vires

Vires ventriculo frigido conveniunt, dantur & seniculis debilitatis, ad roborandum vitæ balsamum. Dosis n. 6. 12. & 24. superbibendo bonum haustum vini Malvatici seu Moschatellini.

Not. Moschus & ambra etiam omitti possunt.

Qui & pulverem viperinum admiscere vult, non errabit.

Parabantur olim pro Reg. Majestate, inde & nomen contraxerunt.

Essentia stomachalis.

℞. *Fol. menth.* m. iij. *Species. Imperatoris* ℥iiß. *sem. anisi, fœniculi* ana ℥ß. ℣ *rectificati* ℔iij. Macerentur per octiduum, postea destillentur in ℳ. Liquori destillato & spirituoso adde *extr. calam. aromatici, zedoariæ,* ♃ *Still. nucist. menth. cinam.* ana ℈j. *caryophyll. anisi* ana ℈ß. *sacch. Canarii alb. & cum aceto esurino præparati* pro excipiendis oleis q. s. ♁ *is ℞i volat.* ʒiij. Stent in digestione, donec perfectè uniantur. Essentia per linteum subtile colata, servetur in vitro benè claudendo.

Vires In ventriculi & hypochondriacorum atque intestinorum infirmitatibus, à causa frigida, conducit. Dosis ℈j. ad ℈ij. in vino vel alio liquore convenienti.

Elixir absinthiacum comp.

℞. *Extract. absinthii liquidi nost. descript.* ℥iij. *Spir. ℞i sassafrat.* ℥j. ʒj. ♁ *li ♂tis* ℥ß. ʒij. *vulgaris* ʒiij. TRæ *sandal. c.* ℣ *stomach. extr.* ʒvj. Mixta stent per diem & noct. in digestione, postea filtrentur & usui serventur. Dos. gtt. x. ad xv. & xx. in vino seu alio liquore appropriato.

Elixir vitæ stomachicum.

℞. *Rad. calami aromatici* ℥j. *galang.* ʒvj. *cinamomi* ℥iiß. ʒij. *nuc. moschat.* ℥j. *caryophyllor. macis, cardamom.* ana ʒvj. *cort. flav. arantior. citri* ana ℥j. *sem. anisi, carvi, coriandri* ana ℥ß. ʒij. ℣ *ex frumento* ℔xij. Facta maceratione per dies tres, destillentur ex B. V. liquori egresso, denuo immergantur *Spec. diamosch. dulc. diambr.* ana ʒj. *sandali rub. pulv.* ℥ß. ʒij. Stent per aliquot dies in loco saltem frigido, postea filtrentur, & cum sir. ordinar. & simpl. q. s. dulcoretur.

Elixir præstans, in affectibus frigidis stomachi. Tandem asservetur in lagenula vitrea bene clausa.

Dos. à cochl. dimid. ad cochl. unum & duo.

Elixir vitæ stomachale ordinarium Officinæ Regiæ.

℞. *Spec. stomachal.* ℥xxv. ℣ *opt. & rect.* ℔ xxvij. Destill. suo more in B. vap. liquori stillato adde *Sirupi ord. simpl. sacchari canarii* (*in aq. cinam.* q. s. *dissol.*) ana ℔iij. Misc. & fiat elixir stomach. ordinarium.

Aq. stomachalis alia ordinaria.

℞. ℣ *i stomachalis* ℔j. *aq. calami aromatici compos. zedoariæ* ā ℔ß *sacchari canarii* ℔ß. dissoluti in *aq. rosarum.* ℥iv. *cinamomi* ℥ij. M. & filtrentur per chartam emporeticam, & si placet tingantur per infusionem scil. cum *fol. heder. terrestris* in colorem smaragdinum. Vel cum *corticibus aurantior.* croco seu cnico hortensi in colorem aureum. Vel cum ligno sandalino raspato in rubrum colorem; seu cum torna solis in purpureum, qui color & conciliatur cũ cocco nostro Polon. confectione alkermes, seu caryophyllis aromaticis. Viridissimus & pulcherrimus color etiam obtinetur per succum seu sirupum flor. violar. martialium, cum grano uno atque altero salis ℞i.

℣ *i stomachalis* fit per destill. ex ℣ *i* ordinarii, ex frumento fact. ℔viij. & *Spec. stomach. Imperatoris* ℥viij. Virtutes hujus aquæ titulus indicat.

Aq. vitæ calami aromatici.

℞. *Calami aromatici minutiss. incisi* ℔ij. *sem. anisi & fœnicul.* ana ℔j. *rad glycyrrh. ireos, granor. paradisi* ana ℥ij. ℣ *i ex frumento parati* stoff. n. xxx. Et post sufficientem macerationem, destillentur per vesicam. Adde *sirupi ordinarii simpl.* q. s. Sign. ut supra.

Aq. zedoariæ Officinæ Regiæ.

℞. *Rad. zedoariæ* ℔ß. *sem. anisi* ℔ij. *fœniculi* ℔j. ℣ *ordinarii* xxij. stoff. Maceratione facta, in vase bene clauso, aliquot dierum spatio destillatio instituatur, in vesica cuprea; per ℧um, prima aqua (ad 14. stoff, scil.) seorsim excipiatur. Huic destillato adde *sacch. clarificati* ℔vj. vel q. s. pro edulcoratione. Sign. ut supra.

In doloribus ventriculi, ex causa frigida, atque suffocatione uteri, est remedium familiare.

Unguentum seu Balsamum stomachicum Sereniss. CÆCILIÆ RENATÆ p. m. Reginæ Pol. & Suec.

℞. ♃ *nuc. moschat. express.* ℥iß. *Stil. menth. masticis, nardin.* ana ℥j. *caryophyll. calami aromatici* ana ʒij. *macis, carvi* ana ℈iv. *balsami Indici Peruviani* ℥ß. *masticis* ʒvj. *ceræ alb. virgin.* q. s. Misceantur, fiatque balsamum nobilè stomachicum & fragrans, quod externa sui inunctione, mirabiliter stomachum roborat. Sumitur & intra corpus, cum ovo sorbili.

[*Not.* Pro Rege VLADISLAO IV. commiscebatur cum ♃ *formicarum* atque *mosch.* & *Zinzib.* q. s.

Pro balsamo locali, ante actum matrimonialem.]

Emplastrum stomachale Ser. Cæciliæ Renatæ p. m. Polon. & Suec. Reginæ.

℞. *Masticis* ℥iij. *tacamahacæ* ℥j. ʒij. *laudani, storacis calam. resin.* ana ʒiij. ♃ *masticis & cydon.* ana ℥j. *tereb.* ℥iij. His invicem lenissimo calore mixtis, adde *ceræ virgin.* ℥viij. *gall. moschat.* ʒiij. *caryophyllorum, nuc. moschat. cinamomi, cardamom.* ana ʒij. *lign. aloes, cubeb.* ana ʒj. ℈j. Agitentur & impastentur optimè, atque ultimò cum parum refrixerint, adde *balsami Indici Peruviani* q. s. Fiatque s. ar. emplastrum, ad corroborandum stomachum efficacissimum.

Empl.

Empl. stomachicum aliud officinale.

℞. *Tacamahac.* ℔j. *masticis, resinæ storacis calamit.* ana ℥vj. *terebinth.* q. s. pro dissolut. specierum. Adde *ceræ citrinæ* ℥vj. *balsami Indici de Peru* q. s.
M. Fiat empl. s. artem.
In usu extendatur super alutam, & applicetur regioni ventriculi. Mirificè concoctionem promovet, dolores sistit, & ipsum stomachum corroborat.

TITVLVS XIV.

DYSENTERICA.

Pulvis dysentericus Castrensis Cl. Dn. D. C.

℞. *Terræ coct. vulgar. ex clibano, & cum ℔ spermat. ranar. rec. aliquoties impregnatæ*, & iterum exsiccatæ & pulverisatæ, *rad. tormentill. opt. pulv. nuc. moschat.* ā. part. æqual. q. pl.
M. Fiat pulvis subtilissimus. Sign. pulvis dysentericus sine opio. Iam
℞. *Hujus pulv. dysenterici simpl.* ℥iiß. *masticis pulv.* ℥ß. *sedativ. nostri simpl.* gr. j. M. F. pulvis, pro dosi.
In aq. appropriata ante pastum sumendus, reiteratis vicibus, in omnibus profluviis alvi.

Specificum dysentericum Dn. D. L. & C.

℞. *Boli, seu terræ sigill. albæ Hungar. (vel incarnatæ) cornu fossilis, ocul. cancri corall. rub. præpar.* ana q. v.
Mixta & opt. pulverisata irrorentur sæpius cum decocto rad. tormentil. & serpentar. per aquam seu liquotem crud. sperm. ranar. facto, & iterum exsiccentur & pulverisentur, sexies vel septies, qui labor & postea bis vel ter cum TRâ *baccarum myrtillor.* (absque sit. & sacch. fact.) instituendus est
Pulveris hujus tandem junge unciæ cuilibet.
Nuc. moschat. opt. pulv. rad. tormentill. pulv. ana ℥ij. *sedativi simpl.* gr. vj.
Et cum *gelatina cornu cervi*, per *aq. sperm. ranar.* fact. q. s. Fiat pasta, ex quâ tandem formentur orbiculi ℥j. ponderantes, vel etiam in triplo majori forma, quæ tamen proprio charactere ponderis, & titulo, beneficio typi alicujus ferrei, (huic negotio prius parati) assignandi sunt.
Dosis ℥j. in vehiculo aliquo, in quo injectus, statim dissolvitur. Omnia profluvia ventris, seu alvi, item menstruorum, hæmorrhoidum & narium sistit. Iter facientibus & militibus medicina commoda.

Tinctura Myrtillorum.

℞. ▽ *℔ matis ranarum* ℔j. *juglandium immatur. tormentill. è succo bacc. myrtill.* ana ℥iv. *magisterii aluminis in forma liquida A. Salæ* ℥ß. ℥ij. *galred. simpl. baccar. myrtillor.* (n. m. absque igne, ex p. j. *succi & p. ij. sacch. pulveris. fact.*) ℥viij. *bacc. myrtill. lentè exsiccatar.* (prius tamen parum contus.)
Mixta stent per noctem in loco temperato, postea filtrentur per chartam, pòst adde *sirupi è succo baccar. earundem & florum papaveris ⊖-lat. pro grato sapore* q. s. *essent. aromat. nuciſt. odor.* ℥ij.
Miscentur & TRa rubicundissima in loco frigido asservetur, in dysenteria epidemica, aliisque fluxibus ventris periculosioribus eximium est remedium. Dosis est à cochl. j. ad iij. & iv. per se.

Bolus in dysenteria
pro S.R.Maj. IOH. CASIM. &c. sub Zborrovvic in Castris.

℞. *Conf. rosarum antiq.* ℥iß. *theriac. pulv. Pannon.* ana ℈j. *laudani opiati* gr. j. M. F. bolus.
Semel Regia Majestas hunc bolum sumpsit, & statim melius habuit.

Electuarium dysentericum.

℞. *Succi acac. sive prunor. silv. inspissati* ℔ß. ℥iij. *conf. rosar. antiq. flor. papav. errat. cond. cydon.* ana ℥iv. *mellis ad spissitudinem coct.* ℔ß. *rad. tormentill. subtil. pulveris. glandium immatur. subtil. pulv. nuc. moschat.* ana ℥iij. cum *myva cydoniata* q. s. F. s. a. elect. mediæ consistentiæ.
In dysenteria, diarrhœa, lienteria, aliisque fluxibus desperatis potenter adstringendo, remedium est infallibile. Dosis à ℥j. ad ℥ij. superbibendo haustum aq. spermatis ranar. destill.

Formula pro bolo.

℞. *Elect. dysent.* ℥j. *laudani opiati* gr. j. Misce.

Electuarium aliud dysenter. castrense.

℞. *Bacc. myrtillor. in clibano lentè exsiccatar.* ℥iß. *panis dulciarii aromatisati Thorunienſis, rad. tormentill. pulv.* ana ℥ß. ℥ij. *nuc. moschat. pulveris. ther. Andromachi antiq.* ana ℥ij. cum *elix. Matthioli* q. s. F. elect. spissum ac densum.
In morbis desperatis, utpote profluv. ventris, est secretum excellens, Anno 1649. dum ad castra iremus, sæpe probatum. Dosis à ℥j. ad ij. seu magnitudinem nucis juglandis. Præmissis tamen iis, quæ præmittenda sunt.

Clar. & sæpè nominatus Dn. D. Cn. in curanda dysenteria hanc etiam observabat regulam. Cum in ea ferè semper aliquid venenati subesse existimaret, eam non tàm purgantibus, quàm bezoarticis curabat. Inde & statim electuariis & pulveribus suis, theriacam, rad. contrayervæ, tormentill. pulv. bezoart. Pannonicum & similia cum correcto sedativo admiscebat.

In dysenteria etiam & aliis profluviis intestini recti, si purgatione opus est, nullum præstantius pharmacum *rhabarbaro* excogitari potest, quoniam fluxum sistit, partem roborat, & ulcus sua adstrictione & moderata siccitate curat.

Cum solo rhabarbaro, & pulvere rad. tormentill. quinquies vel sexies sumpto, atque reiteratis enematibus domesticis, curata fuit anno 1673. Serenissima Regia Eleonora, Dna, Dna mea Clementissima.

Titulus

TITVLVS XV.

HEPATICA.

Aperitivum Martiale.

℞. *Croci ♂tis aperitivi, (ex ſolo ☉-lo ♂tis, per calcinationem lenem, ad rubedinem uſque, parat.)* ℈vj. gr.iv. *♎is eſſentialis acetoſell.* ℈iv. gr.xv. *ſacchari Canarii alb. pulv.* ℈xvj. *℥ ſtill. ver. roſar.* gtt. iv. Miſce, fiat pulvis, colore, odore & ſapore gratus. Vires ſunt epaticæ & ſpleneticæ. Doſis à ℈j. ad ℈iß. & ℈ij. in juſculo carnis.

Pulvis hepaticus Dn. D. Cn.

℞. *♎is eſſentialis acetoſell.* ℥ß. *ſacchari roſati ſimpl. (per aquam roſar. ſimpl. & fragrant. ſcil. præparat.) citrati* ana ℥ß. ℥ij. *eſſent. citri ex cort. recent. extract.* ſ. q. *magiſt. ſandal. rub. (ſeu* TR*æ)* ℈ij.
Miſce, fiat pulvis gratiſſimus incarnati coloris.

Vires, Doſis & Uſus cædem cum præcedente pulvere ſunt. Ex hoc pulvere cum aq. fontana fit & potus gratiſſimus, pro iis, qui pulveres faſtidiunt.

Alia compoſ. pro S. R. Maj. ex præſcript. D. D. Cn.

℞. *Corallior. rub. præpar.* ℥iij. *♎is eſſent. acetoſell.* ℥j. *♏-li coagul.* gr. xij. TR*æ ſandal. (ſeu pulv. ſandal.)* q. ſ.
Fiat pulvis. Doſis eſt ℈ß. ad ℈iß. & ℈ij. Exhibetur utplurimum jejuno ſtomacho, & 3. horis ante prandium in brodio, vino Rhenano, vel alio liquore.

Liquor hepaticus.

℞. *Cremoris ♀ri alb.* ℥ij. *♏-li non dephlegmat. ſed ſolum per chartam filtrat.* ℥viij. *conſect. alkermes* ℥ij.
Stent in calore ∴æ, donec omnia ſint ſoluta. Filtrato liquori adde TR*am corall. noſt.* ℈viij. *ſandal. (per ♏ roſar. extr.)* q. ſ. *eſſent. roſar.* gtt. xvj. Miſta omnia ſervantur uſui.

Vires titulus indicat. Doſis à ℈ß. ad gtt. xv. & ℈j. in juſculo, vino vel alio liquore, horis matutinis.

Elect. hepaticum Dn. D. Cn.

℞. *Conſerv. roſarum ☉-lat. flor. tunic. acetoſell. condit. pulp. citri, rad. cichor. cort. citri* ana ℥ß. *pulv. noſt. hepat.* ℈vj. *♏-li coagul.* ℈ß. *eſſent. citri ex recent. cort. noſtro m. extract.* ad placitum.
Confert in intemperie calida hepatis, & in febribus calidis continuis pro corroboratione & refrigeratione virium inſigniter. Doſis magnitudine juglandis parvæ, per intervalla in die.

TITVLVS XVI.

HYDROPICA.

Hydropis curandæ methodus Cl. Dn. D. Andr. Cn.

PRimò exhibuit purgantia ſua ſpecifica, & univerſalia, & quidem reiteratis vicibus, in forma pilularum, quæ erant *extractum hellebori nigri* ℈j. cum ☿*io ſuo fixo corallino.*

Peractis illis ordinavit tabulas ſequentes:

℞. *Bezoar. mineralis, aperitivi noſt. ♂tiati* ana ℥ß. *☿ii fixi diaphor. ♀ri ♂tiati* ana ℥iij.
M. pro pulvere, & cum *ſacch. albiſſ. Canar.* ℥viß. *in aq. meliſſæ, cinamomi cordiat. & roſar.* ana q. ſ. diſſolut.
Fiant tabulæ more conſueto, de quibus patiens ſumſit, ter in die, ſcil. manè, à meridie & circa noctem, & ſemper tribus horis ante vel poſt cibum. Doſis erat ℥iß. vel ℥ij. per octiduum. Hinc acceſſit ad ſequentia.

Vinum Martiale compoſitum.

℞. *Limatur. ♂tis* ℥ß. ad ℥vj. *cort. fraxini, ligni tamariſci* ana ℥iij. *juniperi* ℥ij. *ſaſſafr.* ℥ij. *rad. helleb. nigri* ℥iij. *polypodii* ℥iß. *caryophyllat. ♀ri albiſſimi* ana ℥ß. *ſem. cardami* ℥ij. ♏ ☉*is* gtt. xij.
Species inciſæ & groſſo modo contuſæ, includantur ſacculo, immergendo in vini opt. Ungar. ℔vj. & poſt ſufficientem macerationem, in vaſe terreo ſatis capaci vinum ♂tiale compoſ. aſſervetur in loco frigido. Doſis ℥ij. ad iij. in aurora, per duos dies, tertio ſumantur

Trochiſci Martiales.

℞. *♀ri ♂tiati* ℥ß. *flor. ♃ris* ℈viij. *☿ii fixi diaph.* ℥ij. *bezoart. mineral. ♂tialis, corall. rub. præpar.* ana ℥iß. *ſacchari Canarii alb.* ℥ivß. F. cum ▽ *meliſſ. citrat.* q. ſ. & *eſſent. citri, ex rec. cort. extr.* ℥ß.
Rotulæ in forma & magnitud. man. Chr. Doſis n. 6. ad 7. bis in die, ſcil. mane & veſperi, per tres vel quatuor dies, ſexto vel ſeptimo iterum ſumitur vinum ♂tiale, & ſic alternatim continuando, per tempus aliquod. Et ne ſemper purgetur æger & vires labaſcant, adhibeatur ſequens

Mixtura Hydropica.

℞. *Elixir. proprietatis, ♏ Tartari, per lign. ſaſſafras correcti* ℥ß. *mixturæ de tribus* ℥iij. *extr. liquidi abſinthii* ℥j.
Mixta ſtent in digeſtione per ☌ & ☍, poſtea adde *eſſent. cort. citri rec.* q. pl. Doſis à ℈j. ad ℥j. in vino ſeu aq. baccar. & florum ſambuci ℥iij. Summè prodeſt.

Pulvis Anti-hydropicus.

℞. *Cremor. Tartari ♂tiati* ℈j. ♎*is fraxini* ☉*ti, Tartari* ☉*lati* ana gr. viij. *bezoart. mineral. ♂tiati* gr. vij. *corall. rub. præp.* gr. xvj. *eſſ. citri ex cort. rec. extr.* ad pl.
Miſce in mortario lapideo, detur ad chartam pro doſi, & tales doſes n. 14. ad 14. chartas. Sign. pulv. anti-hydropicus, in intermediis diebus ſumendus.

Catapla-

Cataplasma ad tumores œdematosos & duros & molles, maximè in hydrope.

℞. *Fimi vaccini* ℔ij. *columbin.* ℥vj. *gallinac.* ℥iij. *ovilli* ℥ij. *herb. hyoscyam. solani, chamomill. c. toto* an. m. iv. *cap. papav. cum semine & stipit. gr. contus.* m. iij. *litharg. pulveris.* ℔ij. *myrrh. rubr. pulv.* ℥ij. *camphor.* ℥iß. *fec. vin.* ℔ij.
Vel loco fec. vin. accipe *mucilagin. sem. lini* q. s. His insimul mixtis, F. cataplasma.

Applicetur abdomini calidè & renovetur singulis 24. horis. Accidit sic, ut intercutaneum illud lixivium, excitet aliquando pustulas rubentes & dispersas, magna spe juvaminis. Non adeò ingratum cataplasma habet odorem, quia myrrha & camphora fœtorem stercorum reprimit & occultat.

Ex applicatione hujus cataplasmatis, & usu vini medicati ℞. (superius descripti,) intra 24. horas, 16. quartæ aquarum intercutanearum, per urinam ejectæ sunt, in quodam nobili Polono, & intra 9. dies postea totum corpus detumefactum, & æger integrè convaluit.

Cataplasma aliud, ad tumores hydropicos.

℞. *Baccar. juniper.* p. iv. *lauri* p. j. pulverisata excipiantur cum *mellis* q. s. in consistentiam *cataplasmatis.*

Usus. Applicetur per omnem ambitum abdominis, calidè, singulis 24. horis renovetur.

Beneficio hujus cataplasmatis, curabat quidam rusticus in Prussia suum consanguineum, qui integro anno cum dimidio è nimio ♀i usu hydropicus erat factus, ubi ex illius continuato usu, tumor sensim & sensim detumuit, & singulis diebus melius se habere cœpit.

In tumore abdominis *Cancros vivos in formam cataplasmatis contusos*, & *tumenti abdomini superpositos*, tumorem è vestigio sustulisse, cum admiratione omnium, observavit *Cl. Dominus Doct. Christianus von Paulitz* S. R. M. p. m. Iohannis Casimiri Archiater, & amicus atque Collega meus fidelissimus.

Cataplasma insigne ad tumores œdematosos.
Cl. Dn. D. M. Littav.

℞ *Stercoris columbini in aceto macerati* ℔j. *caprini* ℥iv. ☉*is comminutim triti* ℥ij. ♃*is vivi* ℥j. ☿*i*, ℥ß. *pulv. rad. enul. ebuli, bacc. lauri contus. summitat. abrotani, flor. chamomill.* ana ℥vj. *sem. nasturtii* ℥ij. cum *aq. flor. sambuci & vini* ana q. s.
Coquantur ad pultis solidioris formam, ne manibus adhæreat, cui immisce *terebinth. opt.* ℥iß. *mellis* ℥ij. *succi ebuli* ℥ij. *rad. irid. nostr.* ℥iß. Fiat cataplasma hydropicum.

In hydrope ascite desperato.

Suasit anno 1666. Legatus Cæsareus Illust. & Excell. Dn. Baro de Isola, Magn. Dominæ Pirre de la Cava, famulum de spina cervina è fermentatione factum, qui sub singula intumescentia insolentiore ad duo cochlearia sumptus, mirificè tumorem consumpsit, in abdomine, in pedibus verò non ita, ideò & sequens cataplasma communicabat.

℞. *Fimi columbini* q. v. Fiat cum partibus tribus ✣ti cerevisiæ & parte una ✣ti vini cataplasma, ad cōsistentiam pultis subactum linteo duplicato inducendum.

Hoc cataplasma à calce per suras utriusque pedis extensum ad genua usque, & singulo biduo renovatum est. Interea & sequentes rotulæ quotidiè bis sumtæ, ex consilio Cl. Dn. D. Cnœffelii, quæ

℞. *Acidi* ☿*i* ℥vj. ☿*ii fixi, flor.* ♃*is* ana ℥iij. *pulv. aperitivi nostr. ex* ♂*te, bezoartici* ♂ ana ℥ij. *sacch. alb.* ℥vij. *spir. rosar. aq. cinamomi acut.* ana ℥iij. *flor. cichorii lumbricorum* ana pro dissol. sacch. q. s. *ol. lign. rhod.* gtt. ij. Fiant s. art. rotulæ.

Dos. n. 7. manè & vesperi, tribus horis, ante & post cibum, sicque tumor subsedit, atque Domina illa integrè restituta fuit.

Gangrænæ topicum Cl. Dn. D. C. in Illustris. Domino de Ostrorog, Pocillatore Regni.

In hydrope, intensissimo rubore & ardore cum tumore duro gangrænam utriusque pedis, à spondylo ad inguen minitante, topicum, seu vinum balsamicum, quotidie bis terve applicatum, tale erat:

℞. *Herb. solani, hyosc. c. tot.* ana mij. *flor. sambuc.* mj. *sem. fœni græci, lini, psyllii* ana ℥iij. *mucaginis aquaticæ non destillatæ, sed solum transcolatæ*, vel in defectu hujus *aq. sperm. ranar. stillat.* ℔j. Coquantur ad ebullitionem lenem & seminum mucaginem usque. Colatura Sign. vinum balsamicum, seu topicum gangrænæ.

Topicum sive locale ad genitalia.

Isthoc cum duplicato linteo tepidè 24. horarum spatio, ter, quater, quinquies, aut sæpius, prout morbus exigit, applicatum tantopere profuit, ut ferè singulis horis, ardor, rubor & tumor remissionis manifestum indicium videntibus facerent. Ejus præparatio talis erat:

℞. *Magmatis residui, præcedentis vini balsamici,* ℥viij. *sperm. ranar. non destill.* ℥iv. *facta per expressionem, mucagini* add. *myrrh. in aq. flor. nymph. dissol.* ℥iß. *camphor.* (*in ol. amygd. dulc.* ℥iß. dissol.) ℥j. Mixturæ lactescenti add. *pulv. topici* q. s. probè iterum misce. ut fiat justæ consistentiæ & optimi odoris mixtura mucaginosa.

Pulvis topicus.

℞. *Litharg. pulv.* ℥ij. *masticis, myrrh.* ana ℥i. *cerus. sperm. ceti* ana ℥ii. *sperniolæ Crollii s. Theoph.* ℥iij. M. F. Pulvis.
Aliàs & hoc vinum balsamicum locale pedibus cum notabili successu applicatum est.

℞. *Myrrh.* ℥i. *aloes, masticis* ana ℥ii. *spermatis ceti* ℥iii. *vini opt. Ungar. cum semin. lini, fœni græci & rad. alt.* ana q. s. cocti ℔iij. *sperm. ranarum non destill.* ℥xl. bulliant prius cum vino species, postea colato, & stigefacto decocto, admiscebis tandem mucaginem.

Not. Mucago ex seminibus & rad. althææ, separatim extrahi debet, posteà sperma ranar. admiscetur.

Ulcerum erodentium topicum in scro to & gangræna.

℞. *Balsami sulphuris compos.* seu *simpl.* ℥ii. *spermatis ceti* ℥ii. *camphoræ* ℥j. M. F. balsamum, qui aliquando *ol. hyperici*, ad lubitum admiscebatur.

Gangrænæ topicum.
Illustrissim. Principi van Eggenberg præscriptum.

℞. *Herb. verbasci, solani, hyosciami* m. v. *flor. sambuci* m. iij. *rosar.* m. j. *sem. lini, fœni græci, psyll.* an. ℥ß. *aq. sperm. ranar. non destill.* ℔viij.
Coquantur forti ebullitione, inque mucilagine expressa solv. *camph. per amygdal. excort. l. a. subactæ* ℥ij. Iam ℞. *Hujus mixturæ camphorat. aq. sperm. ranar. non destill.* ana ℔ij. *myrrh. in aq. nymph. sol.* ℥ij. *pulveris topici.* q. s. Misceantur.
Topicum hoc singulo bihorio applicetur calidè, linteamina semel applicata nunquam removendo, sed identidem humectando cum spongiâ medicamine calente imbuta.

TITVLVS XVII.

SPLENETICA.

Pulvis aperitivus splenecticus.

℞. *Cremoris ♀i albiss.* ℥j. *croci ♂tis aperitivi* ℥ß. ℈ii *diaphor. fixi* ʒj. ℈j. gr. xvj. *essent. citri rec. extr. excort.* gr. xvj. M. Fiat pulvis subtilissimus.
Vires habet aperiendi, dissolvendi, & incidendi viscerum infarctus. Dos. ℈ij. ad drachmam unam mane & post meridiem, per 14. dies.

Pulvis cachecticus simpl. Dn. D. Cnœff.

℞. *Limatur. chalybis puriss. probè lotæ iteramque siccatæ* ℔j.
Hanc imbue cum lixivio ⊖lis absynthii, per ✣ facti q. s. & iterum siccetur, qui labor tamdiu repetendus; donec omnis limatura, in ferrugineam substantiam sit redacta, ut pulverisari, cribrari & in tenuissimum pollinem reduci queat. Pulvis ita paratus, vel prius benè edulcoratus, servetur usui, sign. ut supra. Inde postea fit

Pulvis cachecticus compositus.

℞. *Pulveris cachectici simpl.* ℥iv. *caryophyll. cinamomi* ana ℥ß. *macis* ʒij. *sacch. albissimi* ℥j. Fiat omnium pulvis.
In curanda cachexia hic pulvis *Dn. D. Cnœffelio* erat familiaris, omnem palorem in morbo virgineo tollit, menstrua inordinata corrigit, retenta promovet, & in reseratione viscerum obstructorum remedium commodum est. Dos. à ℈j. ad ℈ii. & ʒj. Anno 1648. mense Oct. *Clar. Cnœffelius* pulverem hunc cachecticum sibi paravit, (loco lixivii absinthii) cum succo purificaco acetosellæ, in quo prius aliquid cremoris Tartar. dissolutum erat.

Pulvis chalybeatus simplex Dn. D. C.

℞. *Limatur. chalybis (ab omni pulvere & peregrina impuritat. prius per sæpissimas ablutiones purgatæ)* ℥iii. Quæ vitro amplo largo ac forti immissa, humectetur lentè & guttatim, cum *spir. ♃is per campan. facti.* ℥ij. Cessante ebullitione iterum exsiccetur, idque bis vel ter repetatur, donec omnis limatura chalybis in rubiginem quasi convertatur, quæ tandem adhuc in olla nova vitreata, lenissimo calore, in pulverem crocei coloris calcinanda. Vires conveniunt cum pulvere cachectico præcedenti. Inde præparatur

Pulv. chalybeatus compositus.

℞. *Pulveris chalybeat. simpl.* ℥ß. ʒii. *acidi Tartari* ℥ij. *sandali rub. pulv.* ℈iß. *essent. nost. citri* gr. v. Misceantur in mortario vitreo. Dos. ℈j. ad ʒj.

Alia compositio
pro Illustriss. Dn. Cancellarissa, Osolinska.
à Cl. Dn. D. C. anno 1648. præscripta.

℞. *Pulv. chalybeat. simpl. cremoris Tartari* ana ℥ß. *magist. butyrac. solub. corallior. ocul. cancri* ana ʒß. *ess. sent. citri nost.* q. s. pro odore. M. In reserandis obstructionibus viscerum & curanda cachexia optimum est remedium. Dosis ℈ii. singulis diebus in liquore conveniente seu jusculo pulli sumendi.

Tartarus Mattiatus D. D. B. & C.

℞. ⊕*li ♂tis (per ⊖ ⊕li seu ♃ris parati)* ℥ß. Solvatur in *succ. depurat. acetosellæ* q. q. adde *cremoris Tartari albiss.* ʒiii. TRa *sandali* q. s.
Tartarus ita impastatus lenissimo calore exsiccandus, pulverisandus, & in vitro puro asservandus est.
In obstructionibus viscerum & vasorum sanguiferorum, aliis remediis prævalet, menstrua retenta promovet, aliisque morbis hepatis, & lienis conducit.
Dosis à ℈i. ad ʒi. in vehiculo appropriato.

Tinctura Martis D. D. C.

℞. *Massæ superioris chalybeat. (in præparatione seiipulv. chalyb. simplicis) & ter cum ⊖ ♃is imbut. antequam totaliter exsicc. & nimis compacta fiat* ʒiii. *sedativi nost. simpl.* q. s. ad supereminentiam 4. digitorum.
Digerantur per mensem in loco calido. TRa tandem extracta, à relicto separanda, filtranda, & ad oleitatem quasi per destillationem superfluus spiritus abstrahendus est.
Vires aperiendi & incidendi habet, ideò in reseratione hypochondriorum obstructorum, cachexia, melancholia, mensium suppressionibus, item affectionibus uterinis summopere commendatur. Dosis à ℈j. ad ℈ii. & ʒj. in jusculo, vino, vel alio liquore appropriato & destillato, mane ac vesperi, cum jejunio ʒ. vel 4. horarum.

Essentia Martis vitriolata.

℞. ⊕*li ♂tis, arte per ⊖ ⊕li parati, arcani Tartari* ana p. æqual. q. v.
Pulverisata misceantur invicem quam opt. in mortario vitreo seu lapideo. Pulvis commixtus, & supra vitream tabulam expansus, ponatur per octiduum & diutius, in locum humidum & frigidum, qui brevi post effloresçens, in liquorem rubescentem crassioremque mutatur, jucundi aspectus: Ex quo postea beneficio ♈ opt. & rectificati, TRa extrahitur, sanguinis instar, rubicundissima, quæ per chartam filtrata, & in vitro bene clauso, ad usum necessarium reservanda est.
Vires sunt insignes in obstructionibus hypochondriorum, mesenterii, pancreatis, mensiumque suppressionibus, morboque virgineo & cachexia. Dosis à ℈i. ad ʒi. plus minusve pro lubitu Medici ac morbi natura, in jusculo vel vino.

Essentia

Essentia Martis Composita.

℞. *Essent. ♂tis præcedent.* ℥ß. TRæ *nost. corallior.* ℥ii. *essent. mosch. ambrat.* ℈iv.

(*Not.* pro fœminis omittenda est essent. odorif. & in locum hujus *essent. castorei* substituenda) Misce. In melancholia, epilepsia uteri, aliisque morbis chronicis hujus essentiæ virtutes sunt admirabiles. Dosis à ℈i. ad ℥ß. & ultra, in vino vel aliquo liquore conducibili & appropriato.

Tinctura Tartari.

℞. *Cremoris Tartari albiss. & opt. pulveris. ℥ Tartari per deliquium fact.* ana ℔ß.

Misceantur ac leni calore in vitreo vase iterum coagulentur. Ex hac massa, quæ prius super porphyrite lævigandæ est, extrahitur TRa rubicundissima, beneficio aquæ temperat. q. s. quod tinctum est, auferatur, & nova ▽ temperata affundatur, digestione levi peracta, iterum quod tinctum defundatur, liquores tincti, per chartam emporeticam filtrentur, & abstrahantur ad tertiam partem usque: reliqua TRa Tartari asservetur in usum necessarium.

Præstans est in melancholia & affectione hypochondriaca, arthritide, calculo, & retentione urinæ; omnes enim crassos & tartareos humores expellit, & in morbis chronicis & diuturnis febribus intermittentibus utilissima est medicina, in vino vel aqua destillata appropriata. Dosis est à ℈j. ad ℥ß. & ℈ij.

Hanc TRam etiam Clar. Dn. D. Cnœffel. extrahebat cum phlegmate ☉li non solum pro usu interno, sed & externo, ad membra podagrica & dolentia illinenda, topicum ab authore sæpius adhibitum & probatum.

Mistura Splenetica.

℞. TRæ *Tartari* ℥iß. *mistur. de tribus nost.* ℥vi. *℈ cochlear.* ℥iv. *conf. alkerm.* ℥i.

Digerantur clauso vase per 24. horas. Colatura per chartam filtrata servetur usui. Dosis à ℈ß. ad ℈i. & ℈ii. in liquore competente.

Mistura Splenetica alia D. D. C.

℞. *℈ Tartari, per lignum sassafras correct.* ℥iß. *misetur. de tribus* ℥iii. *℈ cochlear. ♃ris* ana ℥ii. *ess. meliss. citri* ana ℈iv.

Mista omnia filtrentur, & in vitro cerâ optimè obturato serventur ad usum. Arcanum est in hydrope. Dos. à ℥ß. ad ℥i. in liquore idoneo.

Alia mistura splenetica D. D. C.
pro Illustr. Dn. Subcamerario Regni Dn. Rilski.

℞. *℈ Tartari sassafr.* ℥iß. *☉lis* ℥iß. *♃is* ℥j. *fraxin. cochlear.* ana ℥iij. *conf. alkerm.* ℥ij. TRæ *sandal.* q. s.

Misce omnia exactè, digestione per diem & noctem præmissa: Mistura per chartam filtrata servetur usui. Melancholicis, hypochondriacis, scorbuticis & arthriticis mirificè subvenit. Dosis à ℈ß. ad ℈j. in vino vel aliis medicamentis & liquoribus destillatis.

Spiritus Tartari compositus.

℞. *℈ Tartari (per infus. ligni sassafras correcti)* ℔ß. TRæ *♂tis aperit. nost. desc.* ℥ß. *conf. alkerm.* ℥j. Mista stent per noctem (vitro beno clauso) in digestione, postea filtrentur, & ad usum serventur.

Vires sunt incidendi, attenuandi, resolvendi. Hinc in arthritide, melancholia hypochondriaca, scorbuto, hydrope, aliisque lienis & mesenterii morbis & obstructionibus, convenit, sudorem & urinam promovet, & ab omni tartarea obstructione liberat.

Dosis à gtt. x. ad xv. & ℈j.

Balsamum spleneticum externum Dn. D. C.

℞. *℥ Tartari destill.* (*& super lign. sassafras rectificat.*) *balsami ♃ris, per ℥ juniperi fact.* ana ℥ij. *℥ cappar. express.* (*cum rad. anchusa tinct.*) ℥ß. cum *cerato sandalino* q. s. Fiat balsam. consistentiæ consuet. cui adhuc admisceantur *℥ ligni sassafr.* gtt. xvj. Duritiem & tumorem splenis à flatuosis humoribus & tartareis impuritatibus resolvit, si regio splenis bis in die inungatur.

TITVLVS XVIII.

HÆMORRHOIDALIA.

ETsi fluxus hæmorrhoidum multoties salutaris esse, & à multis gravissimis morbis hominem liberare & præservare soleat, ob eamque utilitatem non cohiberi debeat; aliter tamen se res habet, ubi fluxus iste nimia frequentia & copia peccat. Quo malo cum S. Reg. Maj. Ioh. Casimirvs, ob copiam & acrimoniam feculenti sanguinis non raro, & aliquando sex vel septem septimanis, omni die vexata fuerit, fluxu vulgaria Medicorum remedia spernente; nihilominus tandem adhibitis Cl. Dn. D. Cnœffelii medicamentis S. M. sæpius curata fuit, qualia sunt sequentia.

Emulsio coralliata Cl. D. D. C.
in fluxu immodico hæmorrhoidum, pro S. R. Maj.

℞. *Decocti hordei,* ▽ *spermatis ranar. destill.* an. ℥ij. *sem. melonum & cucumer.* ana ℥ij. *amygdal. dulc. excort.* n. viij.

F. l. a. emulsio simplex. Adde *manus Christi coralliat.* ℥ß. *corall. rub. cum ℔ perniola insuccator.* ℈ij. *ocul. ℔ præpar.* ℈j. M. F. Emulsio coralliata.

Hanc Emulsionem S. Reg. Maj. per 10. dies continuavit, & ex solo usu hujus medicamenti convaluit.

Emulsio styptica S. R. Maj.
in fluxu magno hæmorrhoidum, & menstruorum; cum metu dysenteriæ, ex præscriptione Cl. Dn. D. And. Cnœffelii.

℞. *Decoct. hordei cum rad. serpentar. ſ. q. parati,* ▽ *still. spermatis ranarum* ana ℥ij. *sem. papaveris albi & nigri* ana ℥ij. *gland. immatur.* n. ij. *amygd. dulc. excort.* n. vi. F. Emulsio. Cui adhuc adde *gelatinæ C. C.* ℥ß. *mix. cydoniat.* ℥vj. *magist. corall. butyr.* ℈j. *cornu mineral. fossil.* gr. xv. *extr. nost. sedativi* gr. j. Misce.

Semel hanc emulsionem S. R. Majestas eundo cubitum bibit, unde fluxus uterque cessavit, ut Medico amplius auxilio non indiguerit.

Oleum hæmorrhoidale.

℞. *Rad. scrophulariæ* ℥ij. *chelidon.* ℥j. *herb. linariæ c. floribus* m. ij. *fol. hyoscyami flor. verbasci* an. m. j. *spong. cynorrhod.* num. iv. *scarabæorum pilular.* n. xii.

℥ *ſpermatis ranar.* ℔ß. *lini in* ☉*e albificati* ℔ß. Factâ maceratione adde *ſucci cancrorum* ℥iii. Bulliant lento igne, ad conſumptionem humiditatis, fiatque fortis expreſſio, inſolentur adhuc per aliquot dies. Mirum in modum lenit pertinacem tumidorum hæmorrhoidum dolorem, ſi calidè applicetur.

Unguentum hæmorrhoidale D. D. C.

℞. ℥ *ſperm. ranarum, hyoſciami, in quo rad. ſcrophulariæ ſint coctæ, lini, (in quo prius ſcarabæi & procellones bullierint.)* ana ℥vi.

Quibus infundantur *uſneæ in oſſibus humanis collectæ*, vel loco hujus *muſci in tegulis domorum invent.* ℥iß. ⊕ ℥ii.

Inſolentur per menſem, in vitro benè clauſo, poſtea coquantur per mediam horam, oleum fortiſſima expreſſione ſeparatum, interim aſſervetur. Iam

℞. *Aceti anodyni (ex ✻ flor. hyoſcyami & verbaſci, per infuſ. more conſueto confecti)* ℔iiß. *lithargyrii opt. pulveriſati* ℔iß.

Stent in vaſe terreo vitreato, per octiduum, quotidie bis vel ter, ſpatula lignea agitando. Hoc facto:

℞. *Hujus infuſionis lithargyrii* q. ſ. *& cum olei ſuper aſſervati* ana p. æqu.

Fiat unguentum, ſub continua agitatione, nempe, donec ambo concreſcant in butyrum quaſi viridiſſimum.

Ad hujus *unguenti jam parati* ℥iii. adde *axung. urſi* ℥j. *pulv. ſperniol. noſt.* ℥ij. *opii* gr. ij. Miſceantur pro S. R. Maj. in doloribus & tumoribus hæmorrhoidum.

Unguentum hæmorrhoidale aliud S. R. Maj. à Cl. Dn. D. Cnœffelio præſcriptum.

℞. *Butyri hæmorrhoid. præced. abſque axungia urſi & opio parati* ℥iij. *rebis ſuillæ ſeu porci* ℥vj. *croci Ottis noſt. ſtyptici, ſacch.* ☿*ni, ſperm. ranar. noſt. coagul.* ana ℥ij. M. F. Unguentum. Memini etiam S. R. Maj. à graviſſimo hæmorrhoidum fluxu quondam in Italia curatam fuiſſe, beneficio fruſtul. ſpongiæ in atramento (ex ☉lo & galla parato) imbinctæ, & in orificium conſuetum intruſæ. Pro interno remedio præſcripta fuit & infuſio ligni lentiſci, de qua ter in die bibit, ſcil. mane, à meridie & veſperi, aliquando & in prandio, loco potus ordinarii. Ex relatione ipſius Reg. Majeſtatis, Domini mei tunc temporis clementiſſimi.

Mirabile remedium eſt illud, de quo *Franciſc. Oſvv. Grembs M. Doct. (in lib. 2. c. 1. §. 5. n. 74. Arbor. ſcil. integr. & ruinoſæ)* ſcribit, quod ſudor morientium intra linteolum collectus, & hæmorrhoidibus applicitus, fluxum ſiſtat, quod remedium Archeum timidum reddit, qui ex natura ſua mortem timet, ut propterea à furore remittat.

Pulvis externus hæmorrhoidalis niger.

℞. *Sperniolæ ſimpl. noſt. (ex oculis nigris præp.) cornu foſſilis* ana ℥ß. ℥ij. *Onis crudi,* ☉*li ad rubed. calc.* ana ℥iij. *gallar. immaturar. pulveriſ.* ℈vj. M. F. pulvis.

Uſus ejus externus eſt, non ſolum in fluxu nimio hæmorrhoidum, ſed & in quavis hæmorrhagia, maximè vulnerum, ſi goſſypio exceptus, oſculis venarum ſtillantium imponatur.

Pulvis alius hæmorrhoidalis ruber.

℞. *Cornu mineral. foſſilis, & labiis adhæreſcentis, lacc. rub. globuloſ. pictorum, muſci cruſtacei eſſium human.* ana ℥ß. *aluminis crudi, ſperniolæ ſiccæ noſt. ex ipſis ranis cum propr. ſperm. parat.* ana ℥ij.

M. F. Pulvis. Eandem habet virtutem & uſum cum præcedenti, nempe externum, etiam in deſperatiſſimis hæmorrhagiis, cæteris remediis nihil juvantibus.

Pulvis hæmorrhoidalis internus, pro Illuſt. Principe Razivvil.

℞. *Corall. rub. præpar. unicornu mineralis ſeuſuſ. ſilis, ſperniol. ſicc. ſimpl. n. deſcript.* ana ʒii. *ſedativi noſt. citrati ſimpl.* gr. iij. *eſſent. roſar. ver. odorif.* gr. vj.

Miſceantur in mortario lapideo, pòſt dividantur in 6. æquales partes ad 6. chartas, in Emulſione ſpecifica ſeu aq. ſperm. ranarum ſumendas. Omnem hæmorrhagiam ſiſtunt.

Amuleta in fluxu hæmorrhoidum.

Omnia illa amuleta quæ in hæmorrhagia narium & fluxu nimio menſtruorum recenſita ſunt, & collo appenduntur, atque manibus tractantur, & hic locum habent.

Præ aliis à proprietate valet cingulum ex linteo urticæ crudo (ſeu loco hujus cannabino) ſpermate ranarum inſuccato. Item cingulum ex herba burſæ paſtoris recent. collecta. Mulierculæ in Ruſſia, ad hoc negotium muſcum terreſtrem clavatum C. B. (quem & ibi plicariam vocant) ſibi eligunt. *Hartmannus in prax. chim.* vult cingulum, ex foliis hellebori nigri conquaſſatis recentibus, nudo corpori circumdatum, quo ipſemet feliciter uſus eſt. Pelle leonis, ſi ei inſudetur, hæmorrhoidum dolores efficaciter leniri, author eſt *Ionſton. de quadruped. hiſt. nat. p.* 117. Laudatur etiam

Annulus ſtellatus Helmontii.

Quem Clariſſ. *Dn. D. Chriſtianus à Paulitz.* S. R. Maj. p. m. Medicus, amicus & collega meus clariſſimus, ab Illuſtriſſ. Principe van Eggenberg dono acceperat, & S. R. Maj. Ioh. Caſimiro p. m. (me præſente) iterum obtulit, quæ R. Maj. annulum, extrius auro, abſque igne ornari juſſit, & per multos annos digito manus ſiniſtræ geſtavit. Annulus ſtellatus deſcribitur ab *Helm. in libro de Lithiaſi cap. 2. & in tract. ſuper verba, in herbis, verbis & lapidibus magna eſt virtus.*

Quod cæteris nihil juvantibus (inquit Author) ſi geſtetur annulus, ſubito & in ipſo ſpatio orationis Dominicæ omnes hæmorrhoides, tam cœcas, quàm apertas, & illarum dolores, uti etiam matricis affectus ſiſtere ſolet. Meminit & hujus annuli *Valeriola in epilepſia lib. 2. c. 13.*

Hæmorrhoides ſunt (ut multi volunt) nonnullis hæreditariæ, præſertim apud Iudæos, qui graviter inde infeſtantur; & ſi hoc, fortaſſe non malè ad maledictionem divinam referunt, quippe qui clamaverunt, ſanguis ejus ſuper nos & filios noſtros. Quod probare videtur *Pſalter*, dicens, quod percuſſerit DEVS eos in poſterioribus dorſi, opprobriumque illis dederit ſempiternum.

TIT-

TITVLVS XIX.

ANTINEPHRITICA.

Specificum Antinephriticum, *seu* Medicamentum Cryſtallinum S. Reg. Maj. VLADISLAO IV. &c. uſibus dicatum à Cl. & Excell. Dn. D. Andrea Cnœffelio.

℞. *Magiſter. cryſtall. montan. lithontriptici* ana ℥j. ℞ri ☉*lati cryſtalliſati* ℥ß. *ſpir.* ☉*li coagulati & fixi, ſandal. rub. pulv.* ana ʒj.
Miſc. probè ſubigendo in mortario vitreo in alcool. Sign. *Medicamentum cryſtallinum pro S. R. Maj. Vlad. IV.* Summum & arcanum in frangendo, atterendo, radicituſque pellendo calculo, cujuſcunque ſpeciei, & loco, ideo in arthritide aliiſque morbis ℞reis ſumitur, omnem enim impuritatem limoſam, per urinam expellit, & gonorrhœam curat. Doſ. à ℈j. ad ʒiß. & ʒij. in brodio, vino, vel alio liquore deſtillato, bis, ter vel quater in ſeptimana.

Magiſterium Cryſtallorum montan.

℞. *Cryſtallorum pellucidarum* ℔j. *ſpir.* ☉*li non dephlegmat.* ℔ij. Cryſtallus igniatur, extinguaturque in ſpir. ☉li, qui labor decies repetendus eſt, tandem ſuper porphyritem redigatur in ſubtiliſſimum alcool. Sign. ut ſupra. Vires hujus magiſterii ſunt ad calculum totius corporis atterendum. Prodeſt & podagricis, & aliis quamplurimis morbis. *Petræus diſſert.* 40. *Noſologiæ ſuæ:* Cryſtallus eſt medicina calculi, qua non præſtantior alia. Et *Paracelſius in annot. ad cap.* 1. *tract.* 3. *lib.* 1. *de tart.* In lapillo duro (ſcil. reſolvendo) non eſt præſtantior medicina cryſtallo, felix ille qui poſſit præparare.
Spiritus ☉li, poſt præparationem cryſtallorum relictus, filtretur per chartam & reſervetur interim, figunturque ſpiritus ☉li cryſtalliſatus. Vires cenſetur habere diureticas. Doſ. gtt. vij. ad x. in juſculo carnis, decocto petroſelini, aquis deſtillatis ſpecificis, vel alio vehiculo idoneo.

Tartarus vitriolatus cryſtalliſatus.

℞. *Spir.* ☉*li cryſtalliſati*, part. j. *ſalis* ℞*ri liquidi* part. ij.
Affunde guttatim ſpir. ☉li, ſuper liquorem ſalis ℞ri tamdiu, donec ſtrepitus ceſſet, idque in vitro capaci; ſic fiet coagulum, ſedatâ ebullitione, & evaporatâ humiditate, & quidem lento calore ad ſiccitatem, reſiduum ſervetur pro ſpecifico antinephritico, vel per ſe ad alios uſus.
Eſt inſigne digeſtivum, quod in omnibus obſtructionibus viſcerum exhibetur. Doſ. à ʒß. ad ʒj. in conveniente liquore.

Magiſterium lithontripticon.

℞. *Spir.* ♁*lis opt. rectificati* ℔j. Solvantur in illo *lap. Iudaic. lyncis, ſpongiæ, aquilæ* ana ℥ß. *oculor. cancri* ℥vj. Infundantur lapides (prius contriti & pulveriſati) ſpiritu ♁lis, ſtent per aliquod tempus in digeſtione, donec plane ſint ſoluti. Solutiones claræ & fla veſcentes decantentur, & filtrentur, & cum ſpiritu ☉li cryſtalliſato, guttatim inſtillato præcipitentur in butyrum dulce. Pulvis præcipitatus exſiccetur aſſervetur in vitro puro.
Not. Præcipitatus pulvis & cum ſpiritu ardente baccarum juniperi circulari poteſt, quo iterum abſtracto remanebit in fundo vitri coagulum, inſtar butyri, eſt medicina diſſolubilis in omni liquore.
Vires habet lithontripticas. Doſ. à ʒß. ad ʒj. & ʒiß. per ſe vel cum diuretico aliquo alio, præcipuè verò dicatur componendo ſpecifico noſtro antinephritico, ad quod etiam requiritur

Spiritus vitrioli coagulatus.

Fiat prius ſal fixum nitri, cum frequentiſſima ſulphuris in crucibulo ignito injectione, ut ſcis. Secundò à ſale hoc fixo in MB. identidem abſtrahe ſpiritum ☉li rectificatum, eo uſque quo ſal hoc nitri fixum, nihil amplius receperit.

Pilulæ in calculo renum & veſicæ.

℞. *Magiſterii noſtri lithontriptici*, ℥ *ii diaphoret. reſol.* ana ʒiß. *ſalis ſuccini*, ʒß. gr. v. *extr. noſtri ſedativi* gr. iij. *ſucc. glycyrrh. inſpiſſ.* gr. xij.
Miſceantur & fiat maſſa, ex qua formentur pil. n. 21. pro tribus vicibus, pro qualibet doſi n. 7.
Sumuntur circa ♐ ſuperbibendo bonum hauſtum aciduli vegetabilis.

Aqua antinephritica.

℞. *Fragorum rec. menſur. Pol.* n. iv. (4. ſtoff.) *baccarum alkekengi* ℔iß. *rad. raphani radula conciſæ* ℔ij. *ſem. dauci vulg.* ℔ß. *ſucci betul. menſ. Martio coll.* ℔xxiv.
Mixta per B. V. ſ. art. deſtillentur. Liquor prolectus inde ſervetur ad uſum deſtinatum attenuando, incidendo, & detergendo, urinam movet, renes, ureteres & veſicam ab omni ſaburra Tartarea liberat, calculum frangit, & educit, ejuſque efficientes antecedentes omnes tollit cauſas. Doſis aquæ hujus ʒj. ad ʒiij. per ſe vel cum ſir. dialthææ vel alio idoneo.

Sorbetta anti-nephritica.

℞. *Sorbettæ* (*ſeu ſcerbett Turc*) *inſpiſſat.* ℥viij. *liquoris betul. clarificat. menſ.* j. (℔ij.) *eſſent. citri ex cort. rec. extr. ad placitum.* M. & fiat potus gratus.
In defectu ſorbet. Turc. (quæ ab Armenis Leopoli, ac Varſaviæ, tempore comitiorum facilè venalis invenitur) fiat

Limonada antinephritica. S. R. M.

℞. *Liquoris betulæ fermentati ac clarific.* ℔j. ſucci expreſſi acidi citri tantum, quantum tria poma citria in ſe continent. Poſt in alio vitro
℞. *Succi ſeu liquoris betulæ* ℔j. *ſacch. albiſſimi* ℥viij. Miſce tamdiu donec ſaccharum penitus ſit diſſolutum.
Miſc. liquorem ſuperiorē acidum, cum liquore ſaccharato invicē ſæpiuſcule tranſvaſando; poſtea limonada tali modo parata, ſubtiliſſimo colo trajiciatur, & ad uſum aſſervetur. Si placet, limonada tandem cum eſſent. citri, ex corticibus rec. extr. ſ. q. aromatiſari poteſt, quod unum erit cum ſorbet, ſeu ſcerbet. Turci

in Italia, Hiſpania aliiſque regionibus calidis vilioris conditionis homines aquæ fontanæ tantum permiſcent, ſucci citri ſeu limonum, quantum pro grata aciditate ſufficit, qua potione abſque ſaccharo non ſolum æſtivo tempore, verum etiam in febribus ardentibus, pro extinguenda ſiti ſæpius utuntur; beneficio ſalis & nivis etiam congelari ſolet, qui potus glaciatus, vel glacie infrigidatus, minimè approbatur, rationes inquiret B. L. in tract. curioſo ac utili *Cl. Dn. D. Bartholini, de uſu nivis.*

Conciliatur & ſcorbettum ſeu limonada apud nos hiemali tempore (ubi ſcil. poma citria & limones non ſemper recent. haberi poſſunt,) beneficio pulveris acidi & grati, cujus deſcriptionem expoſuit *R. P. Ferrarius in lib. 3. c. 34. de malorum aureorum cultura.* qui talis eſt:

Pulvis acidus ex ſucco Limonum.

℞. *Limones minuſculi*, in fruſtula circulatim ſecantur, & filo tenui tranſſuuntur, ita, ne inter ſe contingant. Deinde in ciſtella componuntur; & in caldaria cella, furno impoſita, diebus decem pluribuſve habentur, donec leni calore perareſcant. Tum aridæ medullæ cultro continguntur, ut ſolvantur in pulverem. Collectus hic in lapidea pila ligneo piſtillo minutiſſimè conteritur & ſeponitur in uſum, nempe ut aquæ potio jucundè mordax, utque dulcacida compoſitio, quam ſorbettum vocitant, concinnetur.

Primum ens betulæ & liquor ſeu ſuccus betulæ quid ſit, & quomodo colligatur.

LIquor ſeu primum ens betulæ nihil aliud eſt, quam ille ſuccus mercutialis, qui menſe Martio, accreſcente luna, ſub cortice vulneratæ betulæ colligitur, ingentem enim dat copiam liquoris, ſeu ſucci aquoſi limpidiſſimi, in Ruſſia atque Livonia, ubi in magnis doliis ſingulis annis colligitur; ſoli prius exponitur, & poſt peractam fermentationem, repoſitus, per totum ferè annum, poſtea conſervatur pro potu ipſis gratiſſimo. Ferunt Tartaros circa menſem Martium, hunc tantum liquorem potare, ſeque hoc potu ab omni morbo præſervare. *Hîc annectere ſequentia* ex Cl. *Helmontio de lithiaſi c. p.* operæ pretium eſſe duxi: Olim obſervavi (inquit Helmont.) principibus Germaniæ fuiſſe vernaculum, quod contra lithiaſin quotannis in Majo biberent quotidiè hauſtum liquoris è cortice vulneratæ betulæ. Quem liquorem præſervabant à corruptione aëris, illi affundendo oleum olivarum. Vulnerata arbor Germanis (in Birckenbaum / noſtratibus vero Beerkenboom dicitur. Vulneratur enim cortex betulæ, propè terram in trunco, menſe Martio, circa tempus, quo ſolet vulnerata vitex plorare novellum liquorem, è terra hauſtum. Sed is liquor betulæ eſt totus aqueus, ac penè inſipidus. Sin autem ramus aliquis, ſpiſſitudinis trium digitorum, ad ſemidiametrum vulneretur, inditaque lana repleatur, ſtatim fiet liquorem non ingratum, at ſubacidulum, qui etiam in ipſo lithiaſis tormento ſolatur afflictos, tribus quatuorve cochlearibus aſſumptus. Meracior ergo eſt, qui ſupernè à ramis, quàm qui infernè à trunco fluit. Aquoſus autem planè, qui propè terram effluit. Hucuſque circa modum colligendi citatus Author, plura adhuc de betula & ejus liquore atque virtute & uſu, ibidem.

Huic poſtea jungo illa, quæ Cl. *Dn. D. Andr. Cnaffelius* circa uſum & virtutem, in obſervationibus ſuis, ſibi annotaverat, hoc ſenſu: Certo quidem conſtat experimentum hoc ex tractatu *Helmontii de lithiaſi*, ſed & experientia propria idem confirmat, *primò* in caſu, quem Illuſtriſſ. Palatino Pomeraniæ, *Domino Danhoff* contigiſſe memini, cui primo balneum, deinde internus uſus acidularum vegetabilium è ſucco betulæ, comminutis & ejectis tam calculis, quam ſaburra mucaginoſa, quaſi cruenta, cæteris nihil proficientibus, notabiliter profuit: *ſecundò* in affectu *Illuſtriſſ. Dn. Palatini VVeiheri* Marienburgenſis, qui, uti mihi faſſus eſt, à pluribus annis, quam primum leviori ſaltem frigori ſe expoſuiſſet, moleſtam urinæ nigræ excretionem paſſus eſt. Ex eo vero, quo familiariter mulſum tenue ex ſucco betulæ, loco aquæ ſimplicis, præparatum bibit, jam raro, & non niſi occaſione magna irritante, talis comparet urina.

Itaque quotannis ſuccum in magna quantitate comparare decrevi, ut poſtea cum ſaccharo & pomo citri, limonadam, ſeu acidulas vegetabiles in æſtate paremus. *Huc uſque Cnaffelius.* Vide & *Diatr. de lithiaſi Gualt. Charleton. c. 3.* à quo & ſuccus betulæ cum ſem. anici fermentatus, pro Illuſt. Cancell. Regni p. m. præſcriptus fuit.

Meminit & hujus liquoris betulæ Clar. *Dn. D. Simon Schulzius*, (*in tertio Anno Miſcellaneorum curioſorum obſ.* 155. de calculi remediis) & adhuc alii plurimi.

Electuarium contra calculum Dn. D. Cn. pro Generoſo Dn. Colonello Geiretzki.

℞. *Sanguinis hirci, ſecund. Helmont. præpar.* ℥ij. *magiſt. noſtr. lithontriptici butyr.* ʒvj. *conſ. petroſelini. hederæ terreſtr.* ana ℥ij. *elaoſacch. citri ex recent. extim. cort. extr.* ℥j. *ſir. malvæ compoſ. n. prap.* q. ſ. M. F. electuarium.

Uſus. Manè à lecto ſurgenti, ſumitur quantitas nucis caſtaneæ, per aliquod tempus.

Eſſentia lithontriptica & antiarthritica.

℞. ♏ *juniperi, hederæ terreſt.* vel quod melius ♏ *noſt. lithontriptici* ana ℔ß. *extr. rad. ſaxifrag. bacc. juniperi* ana ℥ij. *fol. hederæ terreſt. alkekeng.* ana ℥j. ℈ *cri* ℥j. ʒj. ℔ *juniperi* ℥j. *carui, aniſi* ana ʒj. Commixta digerantur in vitro optimè clauſo tandiu, donec perfectè uniantur, poſtea filtretur per chartam emporeticam eſſentia, uſuique aſſervetur. In omni calculorum genere. Doſ. cochl. ſemis ad j. & ij.

Nota. Lachryma vitis viniferæ menſe Martio collecta in calculo renum & veſicæ eſt remedium ſæpè probatum. Doſ. ℥iij. bis in die.

Miſtura lithontriptica & antiarthritica.

℞. TR. ♃ *cri* ℥iij. (*per* ♏ *ſcil. lith. fact.*) ♏ *Tartari ſaſſafrati* ℥ij. *extr. lithontript.* ℥j. *eſſent. cort. citri.* q. v.

Stent per ☌ & ☍ in digeſtione, poſtea filtrentur per chartam. Doſ. à ʒß. ad ʒj. & ℥j. in liquore appropriato deſtillato ſeu vino Rhenano.

Tinctu-

Tinctura Tartari.

℞. *Cremoris* ♃*ri albiſſimi, & ♃ri in furno ſigilli opt. calcinati* ana ʒiij. ☾*i* ♃*ri per deliquium facti* ℔ß.
Mixta ſtent in loco calido tamdiu, donec leni exhalatione humiditatis, totum iterum ad priſtinam ſiccitatem redactum ſit. Ex relicta maſſa prius in pulverem redacta, extrahatur beneficio ☿ lithontriptici opt. ardentis, & quidem repetita affuſione, TRa rubicundiſſima; ſpiritus tincti, & prius filtrati, in MB. iterum ad juſtam TRæ conſiſtentiam abſtrahantur. Vires habet aperiendi, incidendi & reſolvendi craſſos tartareos humores. Hinc in obſtructionibus hypochondriorum, arthritide, calculo & morbis aliis diuturnis & chronicis, inſignes habet virtutes. Datur à ℈j. ad ℈ij. & ʒj. in juſculo vel vino, ſeu alio liquore, inde & à ſæpè nominato D. D. M. L. pro Regia Maj. ſuit præſcripta. Maximè in colica nephritica, ſub hac formula:
℞. *TRæ* ♃*ri* ʒij. ♏ *carminativi, lithontript.* ana ʒß. ʒij. *elæoſacch. citri ex cort. extim. & recent. extr.* q. v.
M. Fiat miſtura, pro S. R. Maj. Doſ. cochl. ß. ad cochl. unum, ſed parvum.

Spiritus vini Lithontripticus Officinæ Regiæ Warſavienſis, tempore Uladislai IV.

℞. *Fol. hederæ terreſt.* m. iv. *ſem. dauci* m. ij. *rad. petroſelini, raphani maj.* ana ʒiß. *fructi. cynoſbati* m. ij. *nucl. Perſic. contuſ.* m. j. ♏ *avenacei* ℔viij.
Stent in infuſione per octiduum, poſtea deſtillentur in MB. ſeu ℣B. ♏us in prima deſtillatione prolectus, tingatur cum ſol. hederæ terreſtris q. ſ. in colorem viridiſſimum. Vel
℞. *Hujus ſpiritus* ℔j. ſirupi *violacei* ʒij. ♎ *lit* vel ☾*i* ♃*ri* gtt. aliquot. Et erit ſimili modo ☿ lithontripticus viridiſſimus.

Emulſio Nephritica D. D. B.

℞. *Sem.* 4. *frig. maj. excortic. non rancid.* ana ℈ij. *papav.* ʒj. *nucleor. perſicor. purgat. ceraſor. amygdalor. amar. decort.* ana ʒiij. *decoct. hordei cum ſem. dauci præparat.* ʒiv. *aq. petroſelini, liquor. betulæ ſtill.* ana ʒj. Fiat emulſio. Adde *ſir. ſeu julap. è ſucco betulæ, de althæa Fernelii* ana ʒiij. *oculor.* ♋*i præparat.* ʒj. *ſpir. fragor.* gtt. aliquot. M. Sig.
Milch auf die Nacht auf 2. mahl.

Infuſio Ligni Nephritici.

℞. *Ligni nephritici veri & in particulas parvas prius conciſi* ʒiv. *liquoris betulæ purificati (ſeu vini Rhenani.)* ʒxxxij.
Macerentur ſimul & tamdiu, donec liquor infuſus colorem cœruleum dilutiorem contraxerit. Adde *ſacchari citrati* ad placitum in difficultate urinæ, & dolore nephritico, mirabiles experiuntur effectus ex hac infuſione ii, qui aſſiduè eâ utuntur.
Doſis ʒiv. manè tribus horis ante prandium, per 14. dies. Sunt qui potum ordinarium atque vinum ea diluunt.
Hanc infuſionem, (quæ gratiſſimi eſt ſaporis) per aquam fontanam ſeu acidulas Egrenſes, ſibi ipſamet parare ſolita eſt Regia Majeſt. p. m. Vladislavs IV. Dominus meus clementiſſimus,

Ludum Cnœffelianum Com. Secreti præparatio Paracelſi & Helmontii.

NEmo miretur, me oleum ludi *Cl. Cnœffelii*, cum illo, quod ab *Helmontio lib. de lith. c.* 3. §. 28. & ante illum à *Paracelſo lib. de morb.* ♃*reis, edit. Germ. c.* 20. *p. m.* 314. & *tract.* 2. *c.* 1. *p.* 485. deſcribitur, ſub uno titulo, & una præparatione, hîc comprehendere, cum tamen Medici inſignes & quamplurimi Paracelſi & Helmontii ludum ex ſolo & uno ſubjecto, extrahi velint. Sed incidit in mentem, quod Author noſter quandoque *mihi* & Cl. Dn. D. *Paulitio p. m.* narravit; cum nobis lapidem quendam pallidi coloris, magnitudine pollicis & formæ tabulatæ monſtraret, dicens, *hic eſt verum ludum Helmontianum, mihi ex Brabantia tranſmiſſum.* Sed non ſolum hic lapis talem habet virtutem, calculos in corpore humano comminuendi, ſunt & plures lapides ſaxifragi, qui eandem habent facultatem. Et uti Helmontio conceſſum erat, eligere ſibi ſaxifragum, in territorio Antvverpiano, quem Paracelſus fortè nunquam vidit, neque in illis terris fuit, ſic & mihi poteſtas permiſſa eſt hoc faciendi, & eligendi ſaxifragum, qui in Pruſſia & mea villa, non procul ad ripam fluminis Nagot invenitur. Hîc ſolùm agitur de præparatione, quæ primò beneficio liquoris alicujus alkaheſtini inſtituitur, prout in ludo meo compoſito fieri ſolet, & cum Helmontiana una eſt. *Hæc erant verba Domini Authoris noſtri.* Iam ſequitur ergò ejus compoſitio.

℞. *Lapid. lyncis (aliàs ludum noſtr. vocatum,) Judaici, ſpongiæ, cancrorum & ætitis* ana q. pl. Pulveriſatis & opt. contritis, & in alcool quaſi redactis affunde ♏ ♎*is noſt. ad ſupereminentiam trium digitorum.*
Stent in digeſtione tamdiu, donec videris ſpiritum aſſumpſiſſe, quod potuit, tunc modica inclinatione, quod clarum eſt, effunde; affunde novum ſpiritum, donec vel totum, vel magnam partem ſolveris. Celerius expeditur extractio, ſi iſta prius fuerint calcinata, quod aliàs omittitur. Solutiones ſeu extractiones in vittea concha coagula, ſi liquorem vis perdere, ſin minus deſtilla, & abſtrahe ♏ ♎is, ad ſiccitatem uſque. Coagulum contritum, exactiſſimeque levigatum, ſolve deliquio, in cella, vel alio loco humido; coagula denuò & ſolve, idque dum nolit amplius cogi & ſicceſcere. Oleum hoc per deliquium paratum hermeticè claudatur in ovo philoſophico, & obſervato ignis regimine, ſtet tamdiu in digeſtione, donec abeat in formam pinguedinis inſtar liqueſcentis. Doſis hujus olei ludi eſt gutta una uſque ad vj. & x. ex vino albo præbita. Frangit & atterit omnem calculum totius corporis, hinc convenit & podagricis. Plura de virtute hujus quære in Helmontio de lithiaſi.
Præſentiſſimum hoc remedium à Paracelſo primò inventum, (*lib. de morb. Tartar. cap.* 20. *tom.* 1. *pag.* 314. *& tom.* 2. *de Tart. fol.* 485. *Germ. edit.*) & ab *Helmontio lib. de lithiaſ. cap.* 3. item in *Libavii Syntag. arcan. chim. tom.* 1. *l.* 3. *cap.* 24. *Untzero de lith. & Cunrado Kunrad. in medulla deſtillatoria p.* 148. deſcriptum, vocavit Cl. D. D. A. Cnœff. *Oleum lithontripticon*, quod in S. R. Maj. Subcamerario, Illuſt. Dn. Theodoro à Dœhnhoff expertus eſt, in dolore renum & inguinum & hærente urina, quam mox copioſiſſimè cum uno & altero tophulo ejecit, ſub hac formula:
℞. ☾*i hujus lithontripticii* ʒß. ♏ ♃*ris & meliſſæ*

ana ʒj. ∇ *e noſt. arthritic. intern. in forma julapii ſeu acidularum abſque ſir. violacco* ſ. q.

Doſis hujus mixturæ ʒiij. primis diebus, mane & à meridie in juſculo carnis ſeu cereviſia calida ſumendæ, uſque dum dolores remiſerint, reliquis diebus tribus vel quatuor, ſumitur ſaltem mane, & ſemel in die.

Liquor Lithontripticus.

In defectu hujus medicamenti antea præſcripti, Cl. Dn. D. A. Cn. aliquando & ſequentem ſubſtituit liquorem.

℞. *Ocul.* ♋, *lap. judaici, lyncis, ſpongiæ, ætit.* ana q. v. ſcilicet ʒj. Pulveriſatis affunde ℥ ☉*li philoſophici* ʒiß.

Stent in digeſtione ad totalem quaſi diſſolutionem. Solutioni filtratæ poſtea addantur ℥ ☉*li rectificati ord.* ʒy. Miſce.

Doſis gtt. ix. uſque ad x. in brodio vel vehiculo convenienti.

Arcanum ſanguinis hirci contra calculum.

Aliud adhuc medicamentum ſpecificum contra calculum poſſidebat p. m. Cl. Dn. D. A. C. ex ſanguine nempe hircino prius præparato, quod

℞. *Sanguinis hirci, ſecundum Helmont. præparati, magiſt. lithontriptici noſtr. deſcript.* ana ʒß. *ſacchari albiſſim. pulv.* ʒj. *eſſent. citri ex cort. extim. rec. extr.* ad pl. M. F. pulvis. Doſ. ℈ij. ad ʒj.

Sanguinis hircini & capræ paſſim apud Authores fit mentio, de quo vid. *Henr. Petrai Noſolog. Diſſert.* 40. Meminit & hujus *Vidus Vidius l.* 10. *cap.* 20. *Ioh. Arculanus, Heurnius, Sanctorius l.* 15. *cap.* 4. *Rondeletius in Conſil. Crat. Conſil.* 150. *Lalius à Fonte, in Conſult.* 84. *Caſalpinus l.* 3. *cap.* 29. *Pract. Foreſt. in ſchol. ad Obſerv.* 25. *lib.* 24. *Mich. Paſchalius lib.* 1. *meth. cur.* 47. *Renodæus lib.* 3. *cap.* 3. 15. *Borellus Cent.* 2. *Obſerv.* 88. *R. P. Athan. Kircherus, lib.* 3. *de magnet. Kyperus in Inſtit. Phyſ. lib.* 5. *cap.* 2. §. 7. & alii quamplurimi: præſertim verò ille magnus Medicus *Helmontius*, qui & in pleuritide hoc remedium commendat. Et *Oſwaldus Gabelkofer in lib. Medic. Wurtenberg.* medicamentum quoque egregium ex ſanguine hircino contra calculum renum conficere docet. *Scaliger Exerc.* 344. *num.* 8. ait: Hircinum ſanguinem ſtrangere in renibus ac veſica lapidem, tàm verum eſt, quàm ſolem meridie lucere: quamplurimos enim ejus vi comminuimus. Verum ita ſimpliciter fieri nequit, niſi hircus ſeu capra lithontripticis herbis prius fuerit paſtus.

Præparationem ſanguinis hirci inveniet B. L. apud *Helmont. in tr. Pleura Fureus* §. 32. item apud *Zwelfer. in animadv. in Pharm. Aug. p.* 419.

Lapis Nephriticus factitius internus.

℞. *Magiſterii cryſtal. montan. n. deſer. lithontript. noſtri* ana ʒß. *ocul.* ♋. *cum infuſ. lign. nephrit. prepar.* ʒj. *petroſelini adhuc humidi & recenter facti ad tingendum colore viridi* q. ſ. Miſceantur, & cum mucilagine tragacanthæ per infuſionem ligni nephritici facti q. ſ. Fiat maſſa, ex quâ poſtea formentur lapides ſignati inſtar terræ ſigillatæ, vel alterius cujuſdam formæ.

Hic lapis omnem calculum in corpore humano atterit, & cum urinâ expellit.

Doſis à ʒj. ad ʒij. vel ʒj. in liquore convenienti prius diſſolutus, vel in pulverem redactus.

Lapis Nephriticus factitius externus.

℞. *Vitri* ♄*ni, ex minii* part. ij. & *ſilicum fluviatilium pulveriſ.* part. j. *parati,* ☉*ri purificati* ana ʒiv. Uniantur fuſione in ✣bulo, materia adhuc liquida effundatur ſupra tabulam cupream, calefactam, à lateribus argillâ munitam; & ſic habebis lapidem vitri inſtar ſplendentem, qui lumbis & regioni renum applicatus, eundem cum lapide nephritico naturali præſtabit effectum: de quo Auctores inſpiciendi. Omnem enim intemperiem calidam renum emendat, & in gonorrhœa virulentâ auxilium eſt rarum: quod etiam tabula ex ☉ro ſolo fuſa aliquando præſtare ſolet. Sunt qui vitrum ♄ni pulveriſatum & ſacculo incluſum regioni lumborum applicant, ſicque eundem ſentiunt effectum.

TITVLVS XX.

CAPVT I.

VENEREA.

Species Confortantes.

℞. *Spec. diaſatyrion. ſimpl. diatrion pipereun* an. ʒiij. *diamoſch. dulcis, diambræ* ana ʒj. *lithontriptic.* ʒy. *boleti cervini, priapi cervi, carnis ſtinci marini* ana ʒj. *ſemin. urticæ, erucæ, linguæ avis* ana ʒy. *cardamomi, cubebarum, macis, caſſiæ lignea cinamomiſatæ, caryophyllatæ* ana ʒj. *Ol. macis* ℥ß. *cinamomi* gtt. v. M. fiatque pulvis ſubtiliſſimus.

In confortandâ & ſtimulandâ venere eſt pulvis præſtans. Doſis ℈j. ad ℈ij. plus minuſve, prout Medico videbitur, in aquæ cinamomi cordiali q. ſ. horâ unâ ante ſomnum.

Trochiſci confortantes S. Reg. Majeſt. ex præſcriptione Dn. D. Matth. Littau.

℞. *Magiſterii butyracei perlarum, carnis ſtinci marini, priapi cervini debito tempore,* (dum videlicet in coitu eſt) *exciſi & ſubtiliter pulveriſ.* ana ʒj. *ambræ gryſeæ* ℈ß. *nucis* ʒij. *pulveris viperini, ſuccolatæ Indicæ* ana ʒvj. *ſacchari albiſſimi* ʒiß. cum *glutine cerebri cervini* q. ſ. & *confect. alkermes* ʒij. fiat maſſa, adde *Ol. cinamomi* gtt. iij. *caryophyll.* gtt. ij. *nuc. moſch. expreſſi* ℥ß. *eſſentiæ moſchi* gr. xij. ſimpaſtentur optimè, tandem fiant trochiſci.

Ad reſtaurandam totam naturam, ſenibus & iis conducunt, qui officium maritale præſtare non poſſunt. Doſis à ℈j. ad ℈ij. ſub ingreſſum lecti, in hauſtu vini malvatici optimi.

Trochiſci Viperini confortantes Dn. D. C. pro S. R. M. VLADISLAO IV.

℞. *Ambræ gryſeæ cum ſemine alcææ oderiſera in pulv. ſubt. redactæ* ʒy. *moſchi Orientalis veri optimi* ℈j. *magiſt. perlarum butyracei* ℈viij. *pulveris viperini noſtri ſimplicis, ſuccolatæ Indicæ ſubtil. pulv.* ana ʒj. *ſacchari Canar. pulveriſ.* ʒy. Ex omnibus exactè mixtis, additis *confect. alkermes & gelatinæ priapi cervini* ana q. ſ.

F. Paſta mollis, ex quâ formentur trochiſci minores ſcrupulum dimidium ponderantes, qui chartæ inclu-

leni

lentè exsiccandi sunt. Sign. rotulæ pro S. Regia Majestate.

Dosis num. iv. usque ad vj. & viij. horâ unâ vel alterâ post cœnam, superbibendo bonum haustum vini generosi seu aquæ cinamomi cordialis.

Pasta Regia confortans.

℞. *Amygdal. dulc. excortic.* ℥iv. *pinearum mundat. non rancidarum, pistaciorum decorticat.* ana ℥iß. Contundantur probè & minutissimè in mortario lapideo ad pultis formam addendo per intervalla *aquæ cinamomi cordialis* q. s. quibus postea admisceantur *succolatæ Indæ subtil. pulverisat.* ℥iij. *sacchari albissimi pulv.* ℥xx. *rad. satyrionis condit.* ℥ij. *cortic. aurantiorum condit. zingib. Indic. condit.* ana ℥j. *nucis Indicæ conditæ* ℥vj. *spec. confortantium* ℥iij. *cinamomi pulverisati* ℥ß. *caryophyllorum pulverisat.* ℨß. *macis* ʒvj. *ambræ* ʒß.

Misceantur in mortario lapideo & fiat massa tenax, ex quâ formentur orbiculi ad placitum, qui postea charactere ponderis ex unâ parte, ex alterâ verò signo consueto aquilæ albæ insigniri possunt: tandem exsiccentur in sartagine occlusâ vel super fornace, vel in alio loco calido, & asserventur in scatulâ ligneâ siccâ.

Pasta alia pro placentulis in extincta virilitate.

℞. *Amygdal. dulc. excortic. pinearum mundatar. pistaciorum non rancidorum decortic.* ana ℥iv. *pulpæ capi assati, perdicis assatæ* ana ℥iß. *dactylorum, uvarum Damascenarum enucleat.* ana ℥j. *cerebell. passerum in aquinoctio verno captorum & aquâ cinamomi ablutorum* nu. xxx. *renum cuniculorum juvenum* num. iv. *rad. eryngii conditæ, satyrii conditæ* ana ℥j. *cinamomi acuti* ℥ij. *cassiæ caryophyllatæ, pulveris viperini* ana ℨß. ʒij. *carnis Stinci marini* ʒv. *ambræ gryseæ* ʒij. *moschi electi* ℈ij. *sacchari albissimi* ℔ j.

Omnia optimè miscendo redigantur in massam tenacem ex quâ postea formentur panes dulciarii, qui sensim exsiccandi & auri foliis obducendi sunt.

Ad virilem fortitudinem instaurandam, maximè si impotentia à maleficio aut incantatione aut pharmaco aliquo originem duxit. Dosis à ʒij. ad ℨß. ante ingressum lecti.

Ex communicatione Dn. Sebastiani Engelerti, Serenissimi Principis Caroli Ferdinandi Pharmacopœi.

Morsuli confortantes D. D. C.

℞. *Amygdal. dulc. excortic. pistaciorum excortic. pinearum mundatarum non rancidar.* ana ℨß. *priapi cervi raspati, tauri raspati* ana ʒj. *seminis urticæ* ℨß *carnis Stinci marini* ℈ij. *borracis* ℈j. *gallia moschata* ℈iß. *sacchari albissimi* ℥iv. F. cum aquæ cinamomi cordialis q. s. Confectio in morsulis.

Electuarium dyasatyrionis Dn. D. C.

℞. *Electuarii diasatyrion simpl. Officinæ Regiæ* ℥iß *pinearum recent. non rancidar. pistaciorum excorticat.* ana ℨß. *rad. eryngii condit. M. N. semin. fraxini, erucæ* ana ℈j. *spec. diatrion piper.* ℈ij. *carnis Stinci marini* ℈iß. *extracti glycyrrh. borracis* ana gr. xv. *olei cinamomi* gtt. iij. *caryophyll.* gtt. ij. *elæosacchari citri ex recentibus corticibus sine igne parati* ℈ij.

Ex omnibus prius contusis & concisis more consueto cum sirupo zinziberis conditi q. s. F. electuarium mediæ consistentiæ. Dosis à ʒj. ad ʒij. & ʒiij. sub ingressum lecti: superbibatur vitrum vini moschatellini seu Alicantini.

Essentia Regia composita.

℞. *Confect. alkermes* ℨß. *ambræ n. m. præparat.* ʒij. *ess. perlarum, trium piperum per elixir Matthioli facta* ana ʒj. ℈j. *zibethi non sophisticati* ℈j. *moschi* ℈ß. *olei cinamomi* gtt. viij. *caryophyllorum* gtt. iv. *macis* ℈j. *spir. formicarum compositi per spiritum ardentem facti, elixir. Matthioli* ana ℥iv.

Misceantur probè & in vitro anguSti orificii, quod optimè clauditur; stent per octiduum in digestione, in loco tamen non nimis calido, postea filtrentur, & ad usum in vitro bene munito serventur.

Cordiale, cephalicum & venereum est insigne. Dosis gtt. vij. ad xv. & ultra, in vino generoso Hispan. seu moschatellino vel ▽ cinamomi.

CAPVT II.

Consilium Cnœffelianum de roborandâ & confortandâ virilitate in imminutâ potentia circa actum matrimonialem, pro quodam magno Principe.

SEreniSSimus & PotentiSSimus quidam Princeps circa alterum & novum matrimonium, & quidem ante adventum charissimæ sponsæ suæ, conquestus est aliquomodo de impotentiâ quadam in ejaculando semine, quam contraxerat ab immoderato congressu venereo statim post finitum morbum podagricum celebrato: non quidem quod totus actus ille ablatus esset, sed saltim imminutus, siquidem rem perficere potuit, nisi quod aliquando membrum in ipso coitu non satis diu permanserit rigidum, adeoque semen cum impetu ejaculare non potuerit. Fassus præterea est se eo tempore, quo dolores podagrici in declinationem vergunt, vehementiores stimulos sentire, quàm aliàs. Summoperè autem & immodicè rei venereæ deditus erat, etiam jam declinante vigore ætatis.

Consilium autem à Medicis suis exegit, tum in gratiam venturæ sponsæ, tùm quoque liberorum, quos seriò expetebat, sibique certò ex hoc conjugio promittebat, procreandorum causâ. Sequens itaque Medici consilium præscripserunt, dictante illud & proponente Clarissimo Dn. D. Cnœffelio.

Primò instituebatur bona victus ratio, huic debilitati commoda, quæ etiam literis consignata Pharmacopœo exhibita fuit, tali sensu:

1. Nocte cibetur Serenissimus Princeps spermaticâ gelatinâ ex perdicibus, coturnicibus, caponibus, testibus gallorum cum radicibus satyrionis majoris ex brodio incoct.

2. Ovis tribus vel quatuor sorbilibus, quæ omni tempore & jejunii occasione varianda sunt, de quibus omnibus culinæ præfectus à Pharmacopœo sufficientem informationem capiet.

3. In singulo ovo exhibeatur *ambræ gryseæ veræ* ℈j. ita ut pro unâ nocte *drachmam unam* capiat. Superbibat haustum vini boni & generosi, nempe moschatellini, malvatici seu Hispanici, idque fiat per triduum, si necessitas urgebit; sed ne quid nimis.

Deinde

Deinde externè pro roboratione sphincteris applicetur & intrudatur quantum potest penitissimè sequens balsamum, quod

℞. *Olei nuciſtæ* ℥j. ℥j. *zibethi* ʒj. *croci martis n. præp.* q. ſ. pro excipiendo balsamo. Miſceantur probè. Applicetur cum bombace quotidiè ſemel ſub ipſo tempore & neceſſitate reponendi inteſtini. Quo tempore etiam ſimul regio tauri & perinæi, calefactis prius digitis, inungatur ſequenti unguento, quod

℞. *Olei nuciſtæ expreſſi* ℨß. *lauri* ℥j. *pulv. rad. pyrethri, cubebarum* ana ʒiv. *rad. aronis, aluminis plumoſi* ana ℨß. *olei caſtorei ſtillatit.* (Iacobi de Manliis) ʒiß. *caryophyll. ſtillat.* ʒß. *zibethi* ʒj. *moſchi* ʒß. Miſce & fiat unguentum.

Cum hoc unguento etiam teſticuli circumcirca inungantur; vel ſolo zibetho, oleo nuciſtæ excepto, ſed parcè tamen & ſemel per diem, cubitum iturus fricet.

Reliquo quatriduo, noctu ſub ingreſſum lecti capiat emulſionem ſequentem.

℞. *Nucl. pinearum excortic. piſtaciorum mundat. amygdal. dulc.* ana ʒij *teſticul. ſatyr. maj.* n. vj. *caponis* num. ij. *aquæ meliſſæ citratæ, petroſelini* ana ℥iij. Fiat emulſio, adde *ſirupi cinamomi, juleb. roſacei noſtri* ana ℥j. *confect. alkermes magiſterii perlarum butyracei* ʒß. *ad* ʒij. M. ſingulo mane ſumat *rotulas citro-tartareo-corallinas* num. vj.

Interim de moderatione circa ipſum actum matrimonialem Princeps admonitus fuit, ne in illo excederet; & ſi poſſibile, poſt primum peractum ſomnum: ſecundum *Hippocratem*, qui victus rationem inſtituens omnino vult, ut labores ſequatur cibus, cibum ſomnus, ſomnum coitus.

Balſamum Vladislavianvm.

℞. *Olei nucis moſchatæ expreſſi, unguenti ſtomachalis Ser. Reginæ Cæciliæ* ana ʒß. *axungiæ galli Indici* ʒij. *rad. aronis pulveriſ. pyrethri* ana ʒß. *ſpec. diatrium piper.* ʒij. *aluminis plumoſi* ʒij. *olei formicarum per oleum ſpicæ vel bacc. lauri facti, eruca ſeu ſinapi* ana ʒij. *ſtillatit. caryophyll.* ʒj. *moſchi* ʒij. *zibethi* ʒiß. M. F. Balſamum. Uſus & vires cum præcedente balſamo conveniunt.

TITVLVS XXI.

VTERINA.

CAPVT I.

ANTHYSTERICA.

Eſſentia Vterina D. D. Cnœffelii.

℞. *Galbani, caſtorei, opii correcti n. m.* ana ℥ij. *ſpir. ſambuci,* ℣, utriuſque rectificati ana ℥xij. Miſceantur probè, & in vitro benè clauſo, ſtent in digeſtione, ſupra fornacem per octiduum, & diutius; extractio prius benè tranſcolata in uſum ſervetur.

Eſſentia Uterina alia. Sedativum uterinum Cnœffelianum dictum.

℞. *Theriacæ opt.* ℥ij. *extr. caſtorei* ℥j. *croci* ʒij. *ſpir. noſtr. ſedativi* ℔j. Fiat infuſio, & poſt digeſtionem aliquot dierum, TRa extracta, & per chartam emporet. filtrata (abſque ulteriore deſtillatione) uſui aſſervetur. Cui & adhuc admiſceri poſſunt *in Vitriol. ſat.* ſ. q. *prius diſſolut. ol. ſtil. menthæ carui* ana ʒij. Miſce. Doſis à ʒj. ad ʒij. & ʒj. in aqua aliqua hyſterica, ſcilicet meliſſæ, matricariæ, artemiſiæ, ſeu vino datur & per ſe cum expectato ſudore, ante, & in ipſo paroxyſmo hyſterico. Medicamentum eſt in qualicunque ſuffocatione matricis præſtans. Præſervationis cauſa ſumitur, & ſingulis menſibus, & circa illud tempus, quo purgationes menſtruorum inſtant.

Mixtura uterina Officinæ Cnœffelianæ, Budiſſini, Dn. D. Nitzſchio olim familiaris.

℞. *Extr. liquidi galbani, cum ſpir. ſambuci fact. caſtorei cum ſpirit. ſambuci extr. opii, ſimili modo, cum ſpirit. ſambuci parat.* ana part. æqual. Mixta digerantur invicem, poſtea filtrentur & pro uſu neceſſario ſerventur. Vires tit. indicat. Doſis eſt hujus mixturæ ʒß. ad ʒj. & ʒß. in hauſtu aquæ hirundinum, per tres dies.

Proportio hujus mixturæ ſit, ut ad unciam unam ſpecierum, ſumantur unciæ duæ ſpiritus ſambuci.

Mixtura hyſterica alia Dn. D. C.

℞. *Mixturæ antepileptica noſtr. in forma liquida, eſſent. noſtr. uterinæ* ana ℨß. *aqu. meliſſ.* c. v. ℥ij. Miſce. Doſis cochlear ſemis; exhibitum aliquoties remediis aliis multis fruſtra factis, ſemper profuit, indeque hæc mixtura à Clar. Cnœff. in communi uſu habebatur.

Pilulæ Hyſtericæ Dn. D. Cn.

℞. *Extracti caſtorei, ſedativi noſtr. pro mulieribus* ana gr. j. M. Formentur pil. n. ij. auri folio obducendæ.

Una capiatur cubitum eunti, ſuperbibendo ſcyphum trium unciarum emulſionis noſtræ; & ſi mulier non dormiat & paroxyſmus revertatur, altera etiam pilula poſt mediam noctem danda erit. Loco pilularum propinavit & infuſionem corculi ſui benedicti, per emulſionem inſtitutam.

Emulſio Hyſterica Dn. D. Cn.

℞. *Sem. papaveris albi* ℨß. *pæoniæ, tiliæ* ana ℥j. *nucleor. ceraſor. nigror.* ʒiv. *aq. artemiſiæ, nymphæa, flor. ſambuci, liquor. tiliæ* ana ℥iß. Fiat emulſio, cui adhuc admiſceatur *man. Chriſti perlat.* ℥j. *ſedativi magni Archei, q. videbitur* (quod ipſemet author emulſioni, prius in officina paratæ adjiciebat) *ſpir. meliſſæ* gtt. xxiv. Miſce.

Aqua Hyſterica compoſ. perlata.

℞. *Aq. meliſſ. citrat. artemiſiæ, epilept. Lang.* ana ℥j. *hirund. compoſ. flor. Cheiri, cinamomi* ana ℨß. *ſpir. ſedativi noſtr. compoſ.* ℥iß. *meliſſæ* ʒij. *conf. manus Chriſti perlat.* ℥j. *magiſter. perlar. butyrac.* ʒij. *coralior. butyr.* ʒj. M. Fiat aqua. Datur hyſtericis mulierculis, in paroxyſmo & extra eum à cochleari uno ad duo, ſingulis binis horis, agitando tamen ſemper prius optimè vitrum.

Ex præſcriptione Cl. Dn. D. Andr. Cnœffelii pro Magnifica Domina Buſſerovva.

Pomum Vterinum Cnœffelianum.

℞. *Castorei opt. rec.* ℥ij. *gum. galbani* ʒiij. *assæ fœtidæ* ℈ij. *ceræ* q. s. Misce & F. s. a. pomum, quod *ol. succini seu rutæ inungendum, auri foliis obducendum, & capsulæ argenteæ, seu ligneæ includendum est.*

In ascensione & strangulatione uteri, naribus admorum, subito uterum sistit, contra vero suaveolentia utero admovenda, ut moschi aut zibethi grana aliquot, cotone involuta, ut gratum odorem utero inspirent, ipsumque retrahant.

Vteri affectus, maximè strangulatio, suffocatio & furor fiunt ex productis à vitiata digestione, scilicet ex semine corrupto, quæ archeum uterinum furibundum reddunt, ut is vel inflammationem uteri pariat; vel in animum sæviat, mentemque perturbet.

Itaque Helmontiano modo hunc affectum si quis curare cupit, illi opus absolvendum erit per remedium sedativum archei, si vero causam occasionalem abstuleris, & hujus acrimoniam sedaveris, tum forsan uterus de furore remittet. Modum procedendi vide in *Franc. Oswald. Grembs tract. medico theorico-pract. lib. 2. cap. 1. de Defectibus organ. hum. generationis.*

TITVLI XXI.

CAPVT II.

In mensium defectu & retentione.

MEnstrua retenta multorum morborum causæ sunt, quemadmodum ipsorum purgatio naturalis à multis malis fœminas præservare solet; qua de causa vitio citò occurrendum, ne natura assueta desuescat ab excretione. *Primò.* Ex multorum consilio venæ sectio instituitur, & quidem statim à principio, & commodissimè, tribus vel quatuor diebus, ante tempus consuetæ evacuationis, ut materia ad motum concitetur. Vena quæ aperienda, in talo eligitur; sectio & aliquando in robustioribus, & in plethora repetenda est, una die nempe ex uno pede, postridiè verò ex altero, in quantitate, prout Medico videbitur, & natura seu constitutio personæ & morbi permittit. Vbi & hoc observare licebit, quod in junioribus Luna decrescente, menstrua promovenda sunt, unde versus:

Luna vetus vetulas, juvenes nova Luna repurgat.

Sed hoc experientiæ non semper respondet.

Post ad medicamenta lenientia, præparantia & evacuantia deveniendum est. Tandem ad medicamenta, menses moventia, tam interna, quam externa, deveniendum, è quorum numero præcipua & quasi propria sunt; 1. Cremor ♀ri ♂. 2. ♀rus tartarisatus. 3. Tartarus martiatus. 4. Crocus martis aperitivus. 5. Tartarus ⊕-latus. 6. Pulv. cachecticus simpl. & compos. 7. Pulv. chalybeatus simpl. & compos. 8. Diaphoret. antimoniale ex regulo ♂. fact. 9. Bezoart. minerale ♂. 10. TRa. ♀. simpl. & compos. 11. Essentia ♂tis ⊕-lata simpl. & compos. 12. Spirit. ♀ri aperitivus. 13. Spir. aperitivus acidular. Penoti. 14. Spir. de tribus, & plura adhuc alia, quæ Cl. Dn. D. A. Cn. in continuo usu erant.

Vinum Chalybeatum.

℞. *Limaturæ chalyb.* ℥iv. *rad. arist.* ♃, *pimpinellæ, dictamni albi* ana ℥ß. *fol. roris marin. majoranæ, puleg. meliss.* ana mß. *spicæ Indicæ* ʒß. *flor. cheiri, calendulæ, calcatrippæ* ana p. ij. *cort. aurant.* ʒij. *cassiæ lignea* ℥ß. *caryophyll.* ʒj. ℈j. *spir.* ♎ gtt. aliquot.

Species incisæ & grosso modo contusæ includantur sacculo, ex sindone rubrâ, cui superfundatur *vini opt.* q. s. pro extractione ad supereminentiam scilicet 4. vel 6. digitorum, addendo post *saccharum* pro lubitu.

Dos. ℥iij. per dies septem, & antequam menses fluere solent.

Nodulus sive sacculus alius, pro vino medicato.

℞. *Herb. sabinæ* ʒvj. *artemis. rub. puleg. meliss.* ana p. iß. *rad. asari, rub. tinct. lil. alb.* ana ʒij. *gramin. petroselin.* ana ʒj. *sennæ elect.* ℥j. *croc. or. mac.* ana ʒß. *borac. ven. cinam. el.* ana ʒß.

Incidantur, & contundantur grosso modo, includantur nodulo; pro vino medicato.

Electuarium Martiale.

℞. *Conf. meliss., pulegii, flor. anthos* ana ℥j. *cheiri, cyani, calendulæ, calcatrippæ* ana ℥ß. *cond. rad. pimpinellæ, cort. aurant.* ana ℥ß. *magist. florum* ♂*tis* ℥ß. ℈iiiß. gr. v. *crystallor.* ♀*ri* ♂*tiati* ℥j. ʒij. ℈iß.

Cum *sir. de artemisia & cinamomo* ana q. s. F. elect. molliuscul. Dos. ʒij. per octiduum post egressum è balneo & antequam menses aliàs fluere solent.

Crystallorum ♀ri chalybeatorum præparatio.

℞. *Cremoris* ♀*ri albiss.* ℥ viij. solvatur prius *in aquâ, seu decocto clarificato sabinæ* q. s. vel in alio decocto idoneo, post adde ⊕-*li* ♂*tis*, seu chalybis dulcis cum spir. ⊕-li fact. ℥j.

Et post totalem dissolutionem, liquorem per chartam filtra, filtratum ad medietatem evapora, ac frigido loco ad crystallisandum repone.

Egregium est aperitivum, ad menstrua retenta provocanda. Dosis à ℈j. ad ℈iß. & ℈ij.

In brodio carnis seu pulli, vel in alio liquore destillato & convenienti.

Simili processu fit saccharum chalybeatum.

Electuarium aliud Chalybeatum.

℞. *Rasuræ chalybis subtil.* ℥j. *cinamomi opt. pulv.* ℈ij. *caryophyllorum* ℈j. *conf. flor. anthos, pulp. passul. min.* ana ℥j. ʒj.

Et cum *sir. meliss. & cinamomi simpl.* ana q. s. F. Elect. chalybeatum. Dos. ʒj. ad ʒij. superbibendo haustum vini opt. malvatici.

1. Pulvis ad promovenda menstrua.

℞. *Cremoris* ♀*ri* ♂*tiati* ℈j. *succini albi pulv. chalyb. simpl. c.* ♏ ♃*ris nost. m. parat.* ana ℈ß. *sacchari citrati* gr. xij.

M. F. pulvis, pro dosi, & tales doses n. 20. in tot chartis. Pro Magnif. Domina Rutska.

2. Alia compositio Cl. Dn. D. Cn.

℞. *Cremoris* ♀*ri* ℈j. *croci* ♂*is n. aperitivi* ℈ß. *tartari* ⊕-*lati* gr. viij. *ol. cinamomi* gtt. j. *elæosacch. citrati ex rec. cort.* gr. iij.

M. F. pul-

M. F. pulvis pro doſi, & tales doſes nu. 14. pro Damoiſella Kriska.

Item ℔. *Raſur. chalybis ſubtiliſſ. præparat.* ℈ß. *conſ. roſar. meliſſ.* ana ʒj. *elæoſacch. citri ex rec. cort.* gr. vj. M. F. bolus, decies ſumendus.

Pulvis Chalybeatus Cl. Dn. D. F.

℔. *Chalybis ſubtiliſſ. limati* ʒ iij. *corallior. rub.* ʒj. *rad. rubic.* ʒiß. *fol. lauri* ʒß. *ſabinæ, roriſmarini, ſpecier. arom. roſat.* ana ℈j, *borracis* ʒj. *macis* ʒß. *croci* ℈ß. *ſacchari Canarii alb.* duplum omnium M. F. pulvis. Efficaciſſimus eſt iſi ſuppreſſione menſtruorum & partus promotione. Doſ. ʒj. cum vino albo dulci, repetitis vicibus, & ante tempus illud, quo menſes in ægra fluere conſueverunt.

Pilulæ ad promovenda Menſtrua Dn. D. Kr.

℔. *Troch. de myrrh.* ʒiß. *extr. ſabinæ* ℈j. *caſtorei* ℈ß. *borracis Venet. cinamomi pulv.* ana ℈ij. *ol. cinam.* gtt. ij. cum *ſir. de artem.* q. ſ. Formentur pil. ad placitum. Doſ. ʒj.

Vel ℔. *Extr. ſabinæ, borracis Venet.* ana gr. xv. *ſalis ſuccini volat.* ℈ß. *ol. ſabinæ* gtt. ij. *cinamomi* gtt. j. M. F. pilulæ pro una doſi, & tales doſes num. 4. in 4. chartis ſeparatim.

Rotulæ Martiales Dn. D. C.

℔. *Pulv. cachectici, & fixi diaph.* ana ʒß. *bezoartici ℳtialis* ʒß. *ſuccini albiſſ. præparat.* ʒiij. *ſacch. Canar. alb.* ʒiv. cum *aq. artemiſiæ & meliſſæ* ana q. ſ. *ol. carvi* gtt. v. F. rotulæ.

Doſ. nu. 6. ad 7. mane & in ingreſſu lecti, per octiduum, & antequam menſes prorumpant, etiam iis fluere incipientibus: ſi non benè procedant.

Tabulæ Martiales Dn. D. P.

℔. *Cremoris tartari ℳtiati* ʒß. *croci ℳtis aperitivi* ʒ℔. *bezoart. miner. ℳtialis* ʒß. *ſuccini alb. præparat.* ʒiß. *ſacch. albiſſ.* ʒvß. cum aqua conveniente q. ſ. Fiant tabulæ, ſeu rotulæ, irrorentur *ol. aniſi* gtt. v. Doſ. n. 6. 7. ad 8. bis in die, per 14. dies ante tempus conſuetum, ut ſuprà dictum.

Trochiſci de Borrace Offic.

℔. *Borracis Venet.* ʒß. *ſalis ſuccini volat. extr. ſabinæ* ana ℈viij. *croci ℳtis aperitivi* ℈iv. *ol. cinamomi* gtt. iv. *ſacch. alb. ſubtiliſſ. pulv. ad pondus omnium.* Cum *mucilag. trag. per aq. conv. fact.* q. ſ. F. trochiſci. Doſ. ℈iv. plus minuſve. Menſtrua potenter movent.

Eſſentia ſtorum Dn. D. M.

℔. *Fol. pulegii, roriſmarini, flor. cheiri, cyani, calcatrippæ, calendulæ* ana m j. *anther. ſeu ſtaminum lil. albor.* ʒ℔. ʒj. *caſſiæ lignea* ʒij. *croci Hungar.* ℈ivß. Inciſa & contuſa, groſſo modo irrorentur *ol. ℣ri per deliq. fact.* gtt. aliquot, adde *ſpir. ſecundinæ* ℔iv. ʒviij. Digerantur per aliquot dies, in vitro benè munito, ad totalem fermè extractionem ſpecierum. Poſt filtrentur, & ad uſum ſerventur.

Vires eſſentiæ; Menſtrua retenta promovet, & partum atque ſecundinas facilitat.

Doſ. Cochl. j. ij. & iij. per ſe, vel cum aq. cinnamom.

TITVLI XXI.

CAPUT III.

IN FLVXV MENSIVM NIMIO.

Julapium Cnœffelianum gratiſſimum in fluxu immodico menſtruorum.

℔. *Aq. ſpermatis ranar. deſtill.* ʒxl. *mivæ cydoniatæ aureæ* ʒiv. *ſir. ſpermatis ranar. corallior.* ana ʒij. *ſpir. meliſſæ citratæ* ℈iv. *℣ris per campan. fact.* q. ſ. adde *ſedativi noſtri q. ſ.* pro morbi indigentia. In omni ſanguinis profluvio, ſcilicet menſtruorum, lochiorum, hæmorrhoidum, eſt remedium excellens, maximè pro fœminis delicatioribus.

Doſis ʒ iij. per plures dies, & donec malum ceſſet, datur & bis in die, ſcilicet manè & veſperi cum corallior. rubr. præp. ʒj. Pro potu ordinario laudatur & à multis.

Decoctum Ligni lentiſci.

℔. *Scob. ligni lentiſci* ʒ iij. *cort. aurantior. adhuc ſubviridium* ʒvj. *aqu. fontan* ℔vj. coqu. ad duarum partium conſumptionem; colaturæ adde *ſir. corallorum, maſtichini, myvæ cydoniatæ aureæ* ana ʒiß. Miſce. Validius redditur, ſi in aqua aliqua ſpecifica deſtillata fiat. Lignum lentiſcinum etiam infundi poterit vino rubro & auſtero, quo maximè viſcera corroborantur.

Electuarium ad fluxum Menſtruorum.

℔. *Conſerv. roſar. antiq. flor. tunic. condit. fr. cynorrhod.* ana ʒj. *cydonior. cort. virid. aurantior. fer. aurant. cond.* ana ʒß. *corallior. rub. c. ſperniol. præp.* ʒ℔. *ſedativi noſt.* gr. v. *confect. alkerm. ſ. m. & a.* ℥i. cum *ſirup. corallior.* ſ. q. f. electuarium. Vires ex titulo deprehenduntur. Doſ. ʒij. mane & veſperi ſumitur, & per intervalla aliquoties in die, magnitudinis caſtaneæ dimidiæ.

Pulvis Corallatus Offic. Regiæ.

℔. *Coralliorum rub. propria* TRâ *inſuccatur. cort. ovorum cum liqu. ſperm. ranar. præp.* ana ʒß. *cornu foſſilis* ʒ℔. *pulv. ſperniolæ n. ſimpl.* ℈ iiij. gr. iij. *eſſent. roſar. ſeu elæoſacch. roſar.* ℈iß. M. fiat pulvis. Fluxum ſanguinis menſtruum, etiam poſt partum laborioſum, nimium ſiſtit. Doſ. ʒj. in ▽ appropriata; præſcribebatur à Cl. D. D. C. ſub hac formula.

℔. *Pulv. præſcripti* ℈j. *croci ℳtis aſtringentis, baſi inſuccati Cl. Zvvelff. ſeu ſpecifici noſtr. dyſenterici* ana gr. xv. *vſneæ humanæ* ℈ß. (ex oſſibus ſcilicet) *ſedativi noſtr.* gr. j.

M. Fiat pulv. pro una Doſi. Sign. pulvis ſpecificus in fluxu nimio menſium.

Topicum externum Vitriolatum Dn. D. M. L.

℔. *Vitrioli Hungarici ad albed. phil. calcinati* q. v. *ſpermatis ranar. in cella ſeu alio loco frigido (beneficio alum. & nitri) aſſervati, pro incorporatione ad pultis formam* q. ſ.

Hæ

Hæc mixtura, linteis cannabinis inclusis & imbutis, dorso & lumbis, circum circa, usque ad umbilicum frigidè applicetur. Omnem fluxum sanguinis, partium inferiorum miraculosè & incantamenti instar cohibet: Et est certissimum experimentum, in contumacissimo affectu, reliquis nihil juvantibus, & ubi periculum vitæ imminet.

Laudatur quoque

Cataplasma ex Gypso.

℞. *Gypsi pulverisati* ℔j. *pulv. nigr. ex oculis nigris sperm. ranar. rad. consolidæ pulv. sang. draconis pulv. balaustiorum* ana ℥j. *albuminis ovorum, (in quo aliquid gummi Arabici & ceræfor. dissolutum sit.)* pro incorporatione cataplasmatis, q. s. M. optime.

In extrema necessitate, ubi de periculo vitæ agitur, hoc emplastrum seu cataplasma, in linteo extensum, & regioni pubis, & lumborum impositum, fluxum nimium sistit mensium. Est remedium extremum.

Mensium fluxus immodicus in S. R. P. L. curatus à D. D. A. C.

SEr. Reginam L. M. tunc temporis viduam, à fluxu uteri cruento satis feliciter liberavit D. D. C. duabus emulsionibus cum mag. butyr. coralliorum sub noctem exhibitis: De die vero adhibito croco ♂tis addit. cum coralliis, & topico ex fimo porcino.

Emulsio.

℞. *Sem. 4. frig. maj.* ana ℥j. *papaveris albi* ℥ß. *decocti hordei* ℥ij. ▽ *sperm. ranar.* ℥jß. F. emulsio; adde *man. Christi pertat.* ℥ß. *magist. corallior. rubr. butyrati* ℈j. ℞. *rosar.* gutt. aliquot, misceantur probè. Sign. **Nacht-Milch vor Ihr. Maiest. die Königin.**

Pulvis Corallatus ♂.

℞. *Coralliorum rub. præp. magist. corall. rub. butyracei* ana ℈ß. gr. v. *croci* ♂*tis addit.* ℈ß. *ess. citri sicc. extrec. cort. ext. fact.* gr. iij. M. F. pulvis. Sign. **Corallen Pulver alle Tage des Morgens nüchtern** in vehiculo consueto **zunehmen.**

Pessarium.

℞. *Fimi porcini, pulv. sperniol. simpl. ex nigris oculis parati, & propria mucagine insuccat.* ana q. s. ▽ *aluminis* ♁ ☽ *li per aqu. sperm. ranar. fact.* q. s.

Fiat massa, ex qua cum sindone rubra fiant pessaria, competentis magnitudinis, immittantur utero ad repimendos & adstringendos menses valdè profluentes, si nempe venæ cervicis uteri apertæ sint.

Not. Sunt qui loco fimi porcini asininum sibi eligunt, & tàm extra, quàm intus exhibent.

Lotio tibiarum in aqua frigida, aut decocto adstringente, & hic conducit.

Dereliquo omnia illa remedia, quæ alias in hæmorrhagia nimia hæmorrhoidum præscribuntur, & hic (in excessu magno mensium) locum habent, præcipuè illa, quæ ex occultâ & specificâ qualitate fluxui sanguineo resistere solent. Aliquando & ad narcotica devenire licet, in cujus finem commendantur illæ pilulæ, quæ *in Miscellaneis Medico-Physicis Naturæ Curiosorum, Ann. secundi observ. LIII.* à nobis describuntur, quorum delineationem per unam & alteram formulam hic repeto.

℞. *Usneæ microcosmi pulv. eboris fossilis*, seu *corallior. rub. præp.* ana ℈j. *opii nostri correcti*, gr. j. cum *sir. idoneo*

F. pilulæ foliato auro obductæ, quæ secundo semper die (in emulsione aliqua appropriata, ex seminibus scilicet 4. frig. maj. cum aq. sperman. ranar. rec. parat.) à cubitum cunte sumuntur.

Aliquando & hæc formula placuit.

℞. *Usneæ cranii humani, vel in aliis ossibus humanis collectæ* ℈j. *corallior. rub. insuccatorum, pulv. sperniolæ* ana ℈ß. *sedativi nostri* gr. j. misceantur & cum *sir. sperm. ranar. seu mixtæ cydoniatæ* formentur pilulæ. Usus cum superioribus convenit.

Cubilia & Culcitræ herbaceæ.

℞. *Herb. bursæ pastoris, artemisiæ rub. polygoni utriusque, lysimachiæ, folior. quercus, muschi quercini, prunor. sylvestr.* ana q. s.

Ex istis herbis & foliis, quæ ubique locorum facilè haberi possunt, parantur cubilia & culcitræ, in quibus infirma noctu jacere & quiescere potest.

Amuleta.

INter alia remedia, hic à viris doctis adducuntur & amuleta quæ collo appensa seu manibus tractata ac cutim corporis attingentia, omnem hæmorrhagiam corporis humani sistere creduntur.

Hic verò loquor de amuletis Physicis, Medicis, licitis & naturalibus, quæ occulta sua proprietate, divinitus in prima sui creatione indita, semper eodem modo agunt in corpora, quibus applicantur, sive suâ sympathiâ, sive antipathiâ. Magicis & superstitiosis periaptis, quæ & nos improbamus, & detestamur, hic nullus debet esse locus.

Præ aliis commendatur à multis Medicis bufo transfossus, sole in leone existente exsiccatus, & sindoni alligatus, ac regioni cordis applicatus, vel brachio ejusdem lateris. Et hoc erat Cl. Dn. D. A. C. p. m. amuletum, ex quo & suum parabat *empl. magneticum*, cujus conciliatio suo loco inter medicamenta antipestifera describitur. A nonnullis celebratur & glomus ex musco arboreo, ligni quercini seu pruni sylvestris sub axillis gestatus. Præstantissimum amuletum fit ex pulv. bufonum, succino, usnea humanâ & sperniolâ (ex oculis nigris parat.) cum mucilagine tragacanthæ per aq. sperm. ranar. factâ, quod omnem hæmorrhagiam immedicabilem subito quasi cohibere solet; Ejus accuratiorem descriptionem, inveniet B. L. in *Ephemerid. Naturæ Curiosor. German. anni secundi obs.* 53. *p.* 101. ubi & armillæ, corallia, poma & tabulæ in eundem usum pro fœminis describuntur.

APPENDICES.

CIrca usum topicorum, supetius recitatorum, sequentia etiam sunt observanda.

Primò. Si cruor peccat vitio alieno, vel ob qualitatem vel quantitatē aut materiæ alienæ permixtionem, tunc temporis aliquantisper fluor finendus est, quia conducit & à multis morbis mulieres liberat graviorib. Si verò vires dejiciat, tunc cohibere oportet, prius quidē per revulsiones & derivationes: postea medicamentis tàm internis quàm externis, & quidem incrassantibus & astringentibus, & quæ ex specificâ qualitate fluxum sistunt, & à nobis proposita sunt, ubi & tempore curationis, viscerum corroborationi, & viribus prospiciendum erit.

Secundò, ne remedia topica nimis astringentia, & refrigerantia adhibeantur, priusquam revulsiones sufficienter celebratæ fuerint, ne postea tumores in utero, aut graviora symptomata concitentur; idque consentientibus aliis Medicis insinuare debui. Revulsiones autem instituuntur per sectiones venarum in partibus superioribus cum impetu, & quidem reiteratis vicibus, & digito per vices foramini admoto; tamen cum discretione, & præstat missionem sanguinis partiri, & bis vel ter repetere, quam copiosiore sanguinis extractione, vires dejicere. Quod si fluxus adhuc perseveret, & vires sectionem venarum non permittant, ejus loco cucurbitulæ dorso & regioni hepatis sunt applicandæ. Quæ & mammis, suasu *Hipp.* 4. *aphor.* 50. applicari possunt; quod tamen *Galenus in Comm.* non ipsis mammis, sed infra ipsas institui vult; si etiam difficultas aliqua spirandi supervenire, cucurbitulæ statim à mammis removendæ sunt. Plura alia, quæ in hac curatione observatu digna sunt, ab Authoribus recensentur, nobis solum hic materiam medicam tractare libuit.

TITVLVS XXII.

ANTIARTHRITICA.

CAPVT I.

Medicamentorum Antipodagricorum Cnœffelianorum secretiores præparationes & applicationes.

CLariss. D.D. *Andreæ Cnœff.* Archiatri Regii, Amici inter omnes alios optimi & maximi curatio arthritidis in solâ ℞ri resolutione, & balsami naturalis conservatione atq; partis affectæ corroboratione consistebat, de quâ ipsemet in consilio, Serenissimi Regi Vladislao IV. Polon. Regi exhibito, *curandi*, scribit, *hæc ratio consistit nec in phlebotomia, nec scarificatione, nec cauteriis nec alterantibus, nec purgantibus, nec diaphoreticis, sive sudoriferis*, sed in solâ resolutione tartari per specificum & unicum omnium salium solvendorum arcanum, *ita ut mechanico illo arthritico malleus & omnia tartarum cudentia instrumenta fabrefactusque tartarus cum confortatione membrorum resolvatur: quo soluto fata & natura ipsa viam invenient, quæ illum ejiciant.*

Qualem felicitatem & singularem successum per istam methodum curandi podagram, & hujusdem morbi species Cl. Dn. D. *Cnœffelius* nactus fuerit, fermè toti Europæ est notum; factumque hinc est, ut à Rege Uladislao Quarto ex Germania vocatus & Archiatri munere ornatus sit. Ipso postmodum spartâ eâ fungente, non tantum Rex, verùm etiam alii Principes & Senatorii Ordinis Magnates exoptatam & sane quam mirandam medicamentorum *illius* experti sunt efficaciam; utut inficias ire nolim, in quibusdam ipsam paulo remissiùs se exeruisse, & vel maximè annis uno vel altero obitui viri laudatissimi proximis.

Purgationibus quantumvis Cl. Dn. D. *Cnœffelius* medicamenta sua opus non habere existimaret, quippe (sic sæpius dicere solebat) sibi tantum non arrogans, ut vellet præscribere naturæ, quando ea purgare, quando sudare, quando mingere, quando vomere aut alia talia agere deberet, qui potius permittat, ut illa roborata tales vias sibi eligat, quæ quam maximè expeditæ esse possint: Nihilominus tamen ipse purgantia hic non omnimodè aversatus est, nec ideò methodum medendi ordinariam prorsum contemsit, quinimo in principio curationis, & in ipso accessu morbi, ubi notabilis adeò effervescentia non erat, aut aliàs etiam, circa æquinoctia vel maximè, purgationes, sed leniores instituit, pilulas suas universales exhibens, quarum compositio talis erat:

℞. *Extr. hellebor. nigr. mass. pilul. de trib.* aaa ℈ß. ☿ *nostr. fix.* seu *arcani corallini* gr. ij. Misc. & *cum bals. peruvian.* q. s. fiant pilulæ.

Peractâ sic purgatione curationem medicamentis specificis & inprimis *illo suo* incepit.

Quoniam verò circa eorundem usum plenior requiritur declaratio, ut sciatur quid in accessu, quid in statu, quidvè in declinatione morbi sit faciendum, hoc est, quomodo & quamdiu & in qua dosi medicamenta sint adhibenda, ea omnia melius intelligi non possunt, quam ex ipsius Authoris informatione, idcò ejusdem *consilium* in gratiam Illustrissimi cujusdam Domini conscriptum, atque *vindicias aquæ suæ* hic inserere placuit, quibus B. L. *epistolam de podagrâ curatâ*, ab Illustr. Dn. Christophoro Arcissevvio *Amstelodami in* 12. *editam* addat.

Obiter quasi hîc tantum retulisse juvat, 1. quod *Cl. Dn. D. Cnœffel.* medicamenti illius sui specifici usum in magni & inveterati morbi curatione singulis sine intermissione diebus continuari jusserit, plerumque unius anni spatio (immo tam pertinaces etiam arthritides aliquando se invenisse dicebat, quæ biennio demum vincerentur;) in minus inveterato triginta duarum septimanarum, seu octo mensium, requisiverit: pro morbis recentibus sedecim tantum circiter septimanas, aut aliquando solummodo novem poposcerit.

II. Quod circa diætæ præscriptionem non adeò scrupulosus fuerit, sed ægrotis tempore curationis fere omnia, quæ pro victu ordinario mensæ apponi consueverunt, permiserit, hoc tantum monendo, ut nimius in cibo & potu, quin & reliquis rebus non naturalibus, excessus vitetur; aliam, inquam, nullam observandam imperavit ægris suis, sed permisit, ut deambularent, equitarent, iter facerent, & qualibus quisque vellet laboribus fungeretur.

Quoad *præparationem* denique *Medicinæ* antiarthriticæ *internæ* B. L. sciat *Dn. D. Cnœffelium*, medicamentum istud in summis secretis habuisse, nec aliis Medicis & Collegis suis, etiam in consiliis secretis pro S. R. Maj. habitis, immò ipsimet Regi (oblatâ licet notabili summâ) unquam communicare voluisse. Ego ipsi in laboratorio ejus assistendo, hanc habui felicitatem, ut impetrarim & obtinuerim hoc arcanum, tamen juramento ante tali obstrictus, ne vivente illo ulli aperirem; id & præstiti; ideoque Cl. D.D. *Cnœffelius* postea etiam nemini, suam Medicinam pro Regia Majestate, in absentiâ confidere voluit, quam mihi. Atque nunc obligatione hac, post mortem ejus solutus, libentissimè hic adjicerem illius compositionem, sed propter certas causas, mihi solum notas, & personas aliquas invidas, qui adhuc post mortem ejus personam, & ipsius Medicinam rodere non cessant tacere adhuc cogor. Communicavi tamen & hanc Medicinam D. D. Henrico Vollgnadio, Medico & Practico Vratislaviensi, amico meo plurimum ac singulariter dilecto, at sub silentii fide ad certum tempus sanctè servandâ. Quisquis ergo illâ in simili morbo indiguerit, à præfato Dn. D. Vollgnadio medicinam, & ipsum usurpandi modum pro desiderato solatio petere poterit.

(Ne-

Not. Invenio in multorum Clariſſ. Virorum ſcriptis varia medicamenta antipodagrica, Medicinæ Cnæffeliana antiarthritica interna adſcripta, ſed toto cœlo errant illi, qui ſimilia pro Cnæffeliana, ab amanuenſibus ipſius acceperunt. Nam vivente illo, nemo (quod jam dictum) ad hoc arcanum penetrare potuit, præter filium ejus proprium & me.)

TITVLVS XXII.

CAPVT II.

CONSILIVM

pro Illuſtriſſimo & Celſiſſ. Domino Generali Poſnanienſi Comite de Leſno.

VIr Iuvenis quidem, ſed diſpoſitione à parentibus, avis, & atavis ad arthritidem hæreditariâ, nuper dolorem primum podagricum in pollice pedis expertus, de morbi vehementioribus & frequentioribus inſultibus ſibi conſilium & medicamentum prophylacticum petiit, quod ſequentibus literis his contuli.

Illuſtriſſime & Celſiſſime Domine Generalis, Dn. Dn. Gratioſiſſime.

Illuſtriſſimæ V. Celſitudini obſequia mea & ex illis ſanitatem conſtantem à Divinâ gratiâ humillimè comprecatus, gratias ago & habeo devotiſſimas pro tranſmiſſo triginta ducatorum honorario; & tranſmitto è fide data medicinas internas, aquam bibendam nempe, & externas, locis dolentibus illinendum liquorem tartareum topicum; quarum uſus eſſe poteſt ſequens.

Siquidem tres ſunt arthritidis, ſive podagræ gradus, Malus, Pejor, Peſſimus, à magnitudine & frequentia dolorum ſic diſtincti, ut & ab ætate; Triplex quoque & cuique conveniens medicamentorum uſus eſt:

Malus ſtatus podagræ eſt infantia, ſub quâ, dolore tempe tolerabiliori, bibitur *aqua mea*, benè ante uſum commovendo, commixta, illâ, qua conſtat doſi vel menſurâ, nempe caliculi boni vinarii, manè hora 6. vel ſeptima, jejuno poſt hauſtum hunc ventriculo ad 4. vel 5. horas, ad uſque prandium; citra cuſtodiam. Alter caliculus præcedenti veſperâ paratus & ad lectum poſitus commodè bibitur poſt mediam noctem, horâ 1. 2. 3. 4., quâ circiter fuerit horâ expergefactus Illuſtriſſ. Dn. Generalis, ſtatim ſuperdormiendo iterum. Si verò à ſomno non expergeſiat Illuſt. turbandus ideò non erit, ſed illius caliculi uſum differat poſt prandium ſequentis diei; ad horam 4. vel 5. tam pomeridianam, cœnando poſt ſeptimam vel octavam, quamvis ille hauſtus eò minori cum utilitate & fructu bibatur poſt meridiem, quo majori energiâ, vacua viſcera & ab omnibus ingeſtis (expecta jam poſt mediam noctem omnimoda concoctione) liberata, ſoli huic Medicinæ & ipſius poteſtati, commodum præbent hoſpitium.

Hoc medicamento uti pergat indies ad 2. vel 3. ſeptimanas, nonnunquam etiam ſi malum & dolores pertinacius obſtiterint, ad menſem ad omnimodam uſque alleviationem & doloris, vel cujuſcunque etiam in articulis moleſtiæ.

Pejor ſtatus, ſive adoleſcentia arthritidis, ſub dolore minus tolerabili trinum hujus aquæ uſum, tres (nempe per 24. horarum circuitum) menſuras ſive caliculos exigit, cum jejunio quatuor horarum, abſque cuſtodia tamen alia.

Peſſimus ſtatus. Sub conſiſtente ætate, dolore nempe intolerabili, quatuor vicibus, 24. horarum circuitu, caliculum ſolitum exigit. Nempe, primus caliculus hauritur horâ 6. vel 7. matutina; ſecundus horâ quartâ pomeridianâ; tertius horâ 9. vel 10. nocturnâ, antequam obdormiverit. Quartus poſt mediam noctem, horis ſupra indigitatis, doſi & modo itidem ſupra ſignificatis. Ubi iſtud notandum, quouſque eſt gradus ſive ſtatus arthritici doloris majoris, vel minoris, eouſque intendi & remitti debere frequentiorem uſum medicamentorum noſtrorum, quorum normam & legem ipſa ægri tolerantia & alleviatio ſenſuali fide, an ſæpius & frequentius, an parcius bibendum ſit, monſtrabit. Remiſſiores dolores, remittere etiam de medicina jubent, quorum alleviatio vel recrudeſcentia etiam continuandæ vel intermittendæ medicinæ tempus & terminum ponent.

Purgationes, ſive turbationes & colliquationes potius liquorum naturalium, & venæ ſectiones è conſortio meorum medicamentorum exeſſe volo. Nolo enim per virium & vitæ latrocinia mederi. Si alvus, prout ſub dolore fieri ſolet, conſtipatur, nec bene reſpondet, ad obſequium redigatur enemate domeſtico, citrà ſolutiva parato, & non niſi conſtipationis neceſſitate repetito.

Tempus inchoandæ medicinæ, ut & continuandæ, ſub exaltatione morbificæ cauſæ, doloris, & morbi neceſſitas, propter quam DEVS medicinam & Medicum creavit, præſens & urgens determinabit. Et hæc de uſu internorum.

Externa ſive Topica ſunt illi liquores ſci in minoribus lagenulis 4. tranſmiſſi. Itaque exterius ubicunque fuerit dolor, rubor, calor, ſtatim liquor cum pulvere benè commovendo commixtus, benè infundatur in cochlear vel patellulam argenteam aut ferream, ea quantitate, qua circiter opus erit pro uno illitu loci dolentis, & ſupra lenem carbonum candentium vel elychnii calorem ita teneatur, uſque dum illam aquam in cochleari vel minimum fumare obſervaverint, (diutius enim niſi cum jactura energiæ ſuæ detineri non debet:) & ſic incaluit plus ſatis hic liquor. Hoc ipſo ſic tepefacto, & cum pluma, vel quod melius eſt ſpongiolæ particula excepto liquore, quò ſæpius eò melius irrigatur partis dolentis omnis ambitus, ut & ipſa pars dolens, & ſua ſponte ſic madefacta ſiccari poſtea permittitur. Pro intendentibus & remittentibus doloribus, indies ille illitus, aquæ hujus 2. 3. 4. 5. 6. 10. 20. pluribus paucioribuſve vicibus fieri debet, & cum ſpongia illa guttatim inſtillando vel madefaciendo, vel cum pluma intincta illinendo pro commoditate & tolerantia ægri. In hac adminiſtratione ſupponitur pelvis vel patina lata, non profunda, vel argentea, vel quod melius terrea vitreata infra locum ſive partem irrigandam, ut deciduus ille liquor in patina excipi, in lagenulas reaffundi, & ad ulteriores uſus reſervari poſſit.

Facta hâc ſic diligenti & frequenti irrigatione, locus dolens irrigatus ſua ſponte ſiccari permittitur, poſtea involvitur linteaminibus tepefactis optimè, ſed citra ligaturam, ut ſine moleſtia ægri mox uſu exigente denuo linteamina explicari poſſint, prò defendendis locis irrigatis, & linteaminibus lectiſternii, quæ aliàs à ſubtilioribus ſpiritibus tartareis eroduntur. Sedatis ſic doloribus, & mox prout fit, ſuccedente partis tumore, pars tumefacta indies (citra ulteriorem irrigationem, niſi tumori huic comites adhuc aliqui dolores) cum magna ſpongia vino myrrhiſato, calido, calidè & bene madefieri & elui debet

bis, mane & noctu, hora una vel altera præcedente somnum, eo usque quo pars penitus dedoluerit, & detumuerit, tunc ab usu hujus vini topici abstinendum, & reliquum naturæ tempori, & labori committendum est. Non inutile erit, partibus inferioribus pedum, septimanatim bis, facere pediluvium, hoc est, vino myrrhisato, pro balsamandis & solidandis illis partibus afflictis. Die nempe Martis & Sabbathi noctu antequam se cubitum componet Illustrissimus Dominus Generalis. DEVM veneror, velit suis mediis clementissimè benedicere, quo Illustrissimus Generalis, boni Regni publico, prudentiâ & ætate

Iliacos æquare senes & vincere possit.

Ita apprecatur volitanti calamo.

Illustrissimæ suæ Celsitudinis
humillimus Servus
ANDREAS CNOEFFELIVS.

TITVLVS XXII.

CAPUT III.

VINDICIÆ.

Sive

Responsio ad Objectiones, quibus imperiti quidam opinatores, Illustriss. Comiti Oldenburgensi persuadere conantur, criminando, ægros à continuo aquæ meæ usu præsentissima incurrere pericula.

HAud opus erat, Illustrissime Comes, defensorias hasce ad Te exarare: namque siniſtra illa judicia ab hominibus nullam profectò aquæ nostræ notitiam habentibus, soloque sensu bruto, gustu, odoratu, tactu, doctis, proficiscuntur: præterea universo orbi maximè verò hisce regionibus notissimum est, solo hoc rite usurpato secretiore medicamento miseros, ab aliis derelictos ægrotantes, à morbis, quos vocant incurabiles, facilius, citius, tutius & jucundius; quàm quibuscunque putidis, quæ teste experientiâ nec ipsi eorundem magistri haurire appetunt, ægrique non nisi coacti summâ cum abominatione & horrore assumere queunt, decoctis curatos esse.

Nullus autem dubito, quin plurimi imperitorum nominis simplicitate offensi sint: à præcipuo enim elementorum medicinam hanc aquam vocavi, ex proëresi à vehiculo, quo illa obvelatur, nomine desumto. Sanctè tamen testor, non aquam, non dulce, non acidum, hujus medicamenti basin existere, sed sulphur quoddam plusquam solare, insipidum, nobilissimarum, ac vix credendarum virium, huic aquæ commixtum, corpus humanum usu continuato mundificans, sine purgatione, clystere, venæ sectione, aliaque omni detestanda in hominis sanitatem grassante tyrannide: Hanc enim illa fugit, & potius modestè, placidè & blandè tractari amat.

De grato hujusmodi mundificante sulphure sapientissimi olim artifices multa scripserunt, nec non egregia cum eodem specimina ediderunt. Inter alios, (quod ut major huic scripto meo accedat autoritas, adducere lubet,) centum abhinc annis mentionem ejusdem fecit celeberrimus Germanæ nostræ patriæ Medicus, *Theophrastus Paracelsus*, qui hoc ipso coram & ante oculos imperitorum, (teste inscriptione, quo lapidem ejus sepulchralem posteri in perpetuam rei memoriam honorare dignati sunt,) eos morbos gravit, quos purgationes optimæ, sirupi & decoctiones aliæ intactos penitus relinquunt; dum in libris de peste ab ejusdem discipulo, Nob. & Doctiss. *Adamo Bodenstain* anno 1568. editis, sub finem capitis quinti scribit: *qui sulphuris notitiam nullam habet, nec de Medicinâ nec de naturæ arcanis quicquam dijudicare novit. Quivis enim Medicus, qui elementum ignis in arcanitate suâ non possidet, peritus & experti Medici nomen nec meretur, nec affectet, sed nugatorum & marsupiorum purgatoris. Omne autem 🜂 △ est invisibilius, qui morbos consumit, sicut ignis ligna. Idcoque Elementum ignis in quibuscunque morbis maximum est arcanum.* Sed hæc de proprietate medicamenti hujus, quod ▽ non est, ut imperiti autumant, sed 🜂 philosophicum, dixisse sufficiat.

Omne 🜂vi mitigante & anodyna prædium est, adeo ut nonnulla metallorum ac mineralium 🜂, prout à naturâ fuerunt exaltata, soporifera sint, quorum ope omnes dolores, omnia incommoda, quibus propter morbum æger affligitur, placantur & sedantur, & quidem cum ἀτοξίᾳ ægroti: eo ipso tamen nullus adhuc morbus curatur, aut radicitus exstirpatur; sed saltim, ut dictum, symptomata minuuntur & mitigantur. Sulphur enim hoc morbos tollit blandè *coquendo* & *maturando* crudum, viscidum, impurum ac diu retentum excrementum, morborum matrem ac fomitem: quæ concoctio placidè ac temporis tractu peragitur, sicut omnia definito tempore maturantur. Hanc concoctionem & maturationem Veteres magni fecerunt, optimè cognoverunt, & multa de eâdem scripserunt, quæ tamen à recentioribus oblivioni traduntur ac posthabentur: utut in eâ naturatim in sanis, quàm ægris quovis tempore præprimis occupata sit, inque mundi finem occupata erit.

Coctionem hanc excipit *secretio* mali à bono, quâ natura occultas impuritates in apricum producit, ac visibiles reddit: æque ac in carne crudâ evenire videmus, quæ quamvis optimè lota sit, ita ut spuma nulla vel immundities in eâ animadvertatur: nihilominus, quamprimum hæc ollæ indita coquitur, magnam impuritatum copiam protrudit, adeo ut spumam antea non animadversam, (siquidem optimè mundata erat,) subinde cochleari tollere oporteat. Idem & in aliarum rerum coctione accidit, veluti in officinis æratiis & furnis fusoriis, nec non Chimicorum laboratoriis, ubi quotidie scoriæ & impuritates non pilulis aut apozematis purgantibus; sed igne, coctione & maturatione separantur, videre est.

Reliquæ 🜂is hujus, non aquæ, virtutes licet tanti ponderis non sint, ut quidem modò laudata coctio, ex hâc tamen originem suam trahunt. (1.) Prima illarum est *resolutio*, quâ tenax, crassum, rudeque emollitur, tractabile, fluidum, &, ut à naturâ commodè evacuari possit, aptum redditur. (2.) Hanc excipit *abstersio*, quâ quod fluidum est, à naturâ (& sale subtili volatili omnia penetrante, hoc in sulphure contento) eluitur, abstergitur & evellitur, nec non locus, cui diu istæ sordes adhæserunt, mundatur. (3.) Qui deinde succedit *reseratio vasorum obstructorum*, & commodior ægroti valetudo, dum spiritus vitalis hâc ante impeditus rursus liberè canales, vasa & ductus naturales emundatos ad loca & labores destinatos transire, omnia benè exequi, fomentare, matura-

rate,

rare, calefacere, & concoquere potest. (4) Quam denique ultima sequitur operatio: totalis nempe dissipatio & exstirpatio restantium adhuc, & facilius nunc, quàm in principio separabilium impuritatum, & unà cum hâc optima patientis valetudo, robur ac sanitas.

Quisquis igitur tale mitigans, ac sale ejusmodi mercuriali subtili penetrante, seu spiritu balsamico, qui in sale consistit, prægnans sulphur nactus est, summas Deo agat gratias, sibique gratuletur ac gaudeat: non enim sulphur hoc solùm Creatorem suum, dum ægris plurimis restituit sanitatem, celebrat; sed & possessorem suum Medicum, qui artificiosè illum administrare novit, nobilitat, nec ærumnosam ac egenam vitam degere sinit. Hæcque purificatio similis est illi, quâ aurifabri per sulphur antimonii aurum quod vires & colorem exaltant, & solummodo excrementa & scorias abjiciunt, purum vero sibi servant.

Objectiones quod attinet, etsi nullam mereantur responsionem, siquidem ab ejuscemodi hominibus, ut eorum prodit simplicitas, qui nullam hujus medicinæ cognitionem habent, proficiscuntur, tamen in gratiam tuam Illustriss. Comes, eas diluere lubet.

1. Primò dicunt, *Medicinam hanc esse acrem, & cava venasque ladere:* unde quæso hoc ipsis innotuit? sulphur hoc, quod sanctè affirmo, sanat potius, omnique sapore destituitur, aut magis ad dulcem inclinat. Brutus est intellectus ille, qui ex solo, nec quidem medicinæ, sed solùm ejus involucri aut vehiculi, aquæ scilicet, quæ acida est, sapore judicat. Sæpius autem dixi, medicinam absque acido etiam in haustu vini vel cereviſiæ pro lubitu cujusvis sumi posse. Aqua vero hæc acida eodem modo accusatur, quo *Momus* venerem pulcherrimam vituperabat, cum diceret, ipsum quidem pulchram satis esse, culcitram vero, cui insideret, esse deformem. Quod si aqua hæc acida tàm parcâ dosi, mensurâ scilicet unius aut alterius caliculi vitrei sumta, membra vitalia corrodit; utique omnes illi medici pessimè egerunt hactenus, qui ægris suis, quos curare nesciverunt, atque ideò dereliquerunt, ad acidulas amandatis, hanc bibendi easdem methodum præscripserunt, quâ hodienum utuntur, ut subinde numerum augentes, non caliculum unum aut alterum; sed decem, viginti quotidie, immò integros congios hauriret; tanto majori cum periculo, quando crudiori ac planè sylvestri acido à commixtis mineralibus ac excrementis metallicis acidulæ prælitæ sunt; quod tamen ab artifice per destillationem corrigitur ac depuratur, immò per certas encheireses in suavem dulcedinem convertitur. Destillatorià enim arte dulcia acredinem nanciscuntur, & vicissim acria dulcescunt: notumque est ipsis etiam pharmaceuticæ artis tyronibus, quod *ranunculus*, qui aliàs vesicas excitat, uritque, destillatus dulcedinem, omni acredine carentem aquam præbeat, nec non acidissimus citri succus aquam insipidam reddat, aciditatemque suam amittat.

Cæterum idem aqua hæc nostra fatum cum Medici clarissimi, *Helmontii*, medicamentis experitur, qui *tract. de febribus cap.* 17. hunc in modum queritur: *Gauderem sane*, inquiens, *hæc propalare*, sed me absterruerunt eventus, *malo meo experti; etenim circa finem elapsi seculi inceperam per stagma sulphuris & mercurii mederi: dicebam etiam quænam essent insueta illa ignotaque remedia.*

Primum enim medentes chirothecam suam præfatis remediis ostendebant corrosam ac resolutam, ut ægros terrerent, ne suus stomachus idem toleraret. At cum postmodum, non obstante medentium detrectationis fuco, cernerent à me sanatos, benè valere, à servis fugitivis meis jusserant destillari quadam, quæ viderant & didicerant, nec sanè invviderem, nisi adulterata venundarentur omnia. Hæc celebertimus *Helmontius*: quibus ego addo, opinionem hanc ex merâ otiri ignorantia; siquidem experientia abundè testatur, quod acida ejusmodi parcè sumta, vires suas in viscera viva ita exserere nequeant, quemadmodum in cadavera demortua, aut res vitâ carentes, telam lineam, vel corium. Quo vero, Illustriss. Comes, rei hujus ipse periculum facere possis, mitto in vasculo vitreo spiritus vitrioli communis nonnihil, cujus guttas quatuor diversis manus vivæ partibus instilles; alias quatuor chirothecæ locis diversis adspergas, videbis triduo elapso chirothecam perforatam, cutim vero vivam sine omni nævo aut damno integram ac illæsam.

2. Deinde objiciunt, *Medicinam hanc non posse penetrare.* Hic suimet obliviscuntur homunciones isti: paullò ante dicebant, eandem corrodere ventriculum & reliqua viscera corporis, quos permeet; jam verò penetrare nequit. Quomodo corrodere & perforare potest, si illâc penetrare nequit, ubi ex mente ipsorum lædere debet? Hanc vero medicinam in reserando præcipuis annumerandam esse, non quidem propter aquam, aut vehiculum, sed propter seipsam, ratione salis sui volatilis, experientia testatur eorum, qui in obstructionibus vehementissimis mesenterii, lienis, renum &c. continuò medicamento hoc utentes die 8. 9. 10. sentiunt, urinam longè expeditius, vehementius & frequentius excerni, quàm antea: quâ de re ægri experti melius differere poterunt, quàm illi, qui nullum ejusmodi unquam experimentum viderunt. Inde etiam ope ejusmodi medicamenti septimanarum sex omnes febres quartanæ; intra decendium vero tertianæ, quæ nulla aliàs æque benè reserantia medicamenta aut Medicos reperire potuerunt; sed ægros per menses quinque, sex, novem, decem & amplius habuerunt; & tandem à Medicis penitus relictæ sunt, felicissimè curantur.

Silentio hîc præteribo, quàm efficax medicina hæc in reserandis obstructionibus sit, & quomodo melancholiam & maniam incurabilem cum stupore persanet: nemo enim hisce præter illos, qui hujuscemodi homines ab aliis Medicis derelictos feliciter curatos viderunt, ipsosque ægros sanatos, facilè fidem dabit.

3. Tertia objectio, *nihil illam educere*, ex modò dictis facile dilui potest. Dum enim tantum obstructiones expedit, & materiam infarctam eluit, sane non medicamentum; sed natura, postquam caussa morbi fixa ope medicamenti soluta est, evacuat. Possem idem demonstrare de acidulis, quæ, cum usu continuo caussam morbificam excoxerunt, & fluidam reddiderunt, naturæ (antehac impeditæ) evacuationem committunt, quippe cui & viæ & media ad evacuandum, sive per urinam sive per alvum, sudorem aut aliter, abundè & supperunt, & optimè cognita sunt: Hâc ratione quod medicamentum hoc non evacuet, libenter concedo. E contrario vero, quod nil pravi aut noxii in corpore relinquat, testabuntur omnes illi ægri, qui potum hunc diebus decem aut quatuordecim continuarunt: præter enim ordinariam illam naturæ beneficio motam alvi solutionem, duas aut alias adhuc ciet, ita ut spatio dierum quatuor-

decim, minimùm quatuordecim dejectiones efficiat, longe majori cum naturæ commodo, quàm venenata purgantia, quæ unico trihorio, (quo coctio aut maturatio, in morbis præsertim firmiter infixis absolvi nequit) plus boni, quàm mali, & quidem magnâ ac solitâ sibi violentiâ evacuunt: quam tyrannidem in naturam toties, aut fruſtra, exercere neutiquam nostrum est.

Hæc quantopere inter se differant, quivis æger, qui utrumque medicamenti genus expertus est, edicere poterit; præprimis vero Tu, Illustriss. Comes, qui utrâque curandi methodo tentatâ tot annorum decursu propriâ experientiâ edoctus optimè sententiam feres, utrum reverâ medicamenti vires & operationem talem senseris, qualem scripto hoc ego deprædico. Et sanè unica hæc unius ægri experientia & certitudo omnibus discursibus & fundamento, penitus carentibus opinionibus præconceptis longè anteferenda est.

Quod verò aquam hanc primis diebus non quivis ferre potest, non frigiditati, (summum enim ignem in se concludit) sed ægro imputari debet. Certè si in acidum aut bilioſum ventriculum incidat, primis tribus diebus plures quam aliàs dabit turbas; sed & huic malo facilè mederi possumus, paucique talis modi dantur ventriculi ἐξάδες, in quibus fermentationem & ebullitionem hanc tractu temporis sedare non possit.

4. Quarta objectio, *renes sanari non posse*, explicatione indiget. Verum utique est, renum fibras nerveas aut tendinosas, æque ac in reliquo toto corpore, semel læsas in integrum restitui non posse: substantiam vero carneam, quæ sanguinem fundit ac suppuratur, sanari, aut (si partes tendinosæ læsæ sint) in massam informem consolidari posse, non minus certum est, æque ac in quovis alio parenchymate, corde excepto, utpote meris partibus tendinosis constante, propter quod ejusdem vulnera ferè semper lethalia sunt: fando namque percepimus, in Prussiâ vulnus ventriculi sanatum esse; vulnera parenchymatis hepatis, substantiæ pulmonum, etiam ictu bombardarum inflicta, quotidie, nisi imperitè tractentur, in bello sanantur: exsecto calculo, si ritè curentur, etiam vesicæ vulnera consolidantur. Erat inter ministros Reginæ nostræ senex quidam oculista, Carre nomine, cui paucis abhinc annis binis diversis vicibus calculus è vesica, (quæ tamen tantâ carne ac renes prædita non est,) exsectus, & vulnus optimè sanatum est; ipseque hodienum vivit. Verum & hoc est, quod renes non frequenter sanentur, & à Medicis imperitis (de peritis mihi sermo non est) qui arcana & encheireses non callent, penitus deseruntur. Non ideò ab imperitiâ ad impossibilitatem argumentari licet, quandoquidem non solum Medicorum expertissimorum observationes & curationes, quarum integra habemus volumina, æque renum affectorum curationes ac personarum nomina nobis exhibent, & quotidiè ostendunt, verum etiam omnes illi Medici practici tam veteres, quàm recentiores, si res foret impossibilis, frustranearn & ineptam navassent operam, dum tot medicamenta commendarunt, tantaque volumina conscripserunt, de renibus & vesicâ læsis curandis. Et quamvis hæ curationes difficulter ac tardè, nec cuivis Medico succedant, attamen exinde non omnimoda rei impossibilitas præsumenda est, cum, ut diximus, tot exempla contrarium testentur. Imnò unicum aut duo hujusmodi experimenta omnibus opinationibus, quæ non certis ac solidis rationibus; sed nudis persuasionibus nituntur, longè sunt præferenda.

TITVLI XXII.

CAPVT IV.

TOPICA.

Sive

REMEDIA EXTERNA ANTIPODAGRICA ad doloris lenitionem ac tumoris ablationem.

1. Liquor Tartareus D. D. Cn.

℞. *Sedativi nostri liquidi absque opio* ℥iv. ☌ *Spir. Elisir.* ℥j. ad ij. *pulv. nost. rub.* ℈j. Misc. & usui necessario servetur in vitro.

Vires. Externè in doloribus podagricis sedandis multum præstat hic liquor, pluribus enim cum profuisse ipsemet oculis meis sæpius vidi. Modus utendi; in mixturâ istâ calefactâ linteola madefiant, & parti dolenti applicentur.

2. Topicum externum VLADISLAVIANVM.

℞. *Aqu. laboris nostri, Spir. laboris nostri, & laboris nostri* ana ℥xij. *mucagin. aquatic. crud. per saccum clarificata & beneficio Onis conservata* ℥xl. *aloës hepat.* ℥ij. *myrrh. finiss.* ℥ij. Misc. stent in loco calido, ad omnimodam ingredientium solutionem.

Mixtura hæc admirabilis est & insignis; Externè enim applicata, omnes dolores incantamenti instar reprimit & sistit, tophosque resolvit & remedium est cæteris nihil juvantibus quasi extremum, in S. Maj. VLADISLAO IV. p. m. à Cnœffelio sæpe expertum.

Modum applicandi quære superius in annexo consilio pro Illustriss. & Celsiss. Dn. Generali Posnaniensi Comite de Leszno &c.

Nota: Post usum hujus topici, ubi dolor & tumor magnus locusque rubebat, pulverem sequentem adhibuit:

Pulvis pro aspersione S. Reg. Maj.

℞. *Litharg yrii aurei pulveris.* ℥iv. *rad. ir. Flor. pulveris.* ℥ij. *mosch.* gr. iv. *zibeth.* ℈ß. Misc. *F. pulv.* subtiliss. Sign. ut supra.

3. Topicum D. D. C. pro Sereniss. Electore Brandenburgico, & Illustriss. Dn. Ulrico Doberschinski, Ejusdem Sereniss. Elect. Consiliario.

℞. TRæ *nostr. topicæ* ℥xvj. ☌ *labor. nostr.* ℥viij. *misetur balsamic. (ex myrrha & aloës* ana ℥ij.) q. l. *mucagin. aquatica* ℥xl. Misc. bene aliquandiu concutiendo. Sign. ut supra. Modus utendi & virtutes cum topico VLADISLAVIANO conveniunt.

4. Mixtura Eggenbergica Balsamica à Cl. Dn. D. Cnœffelio sic dicta.

Nomen contraxerat quondam hæc mixtura ab Illustr. Principe Eggenbergico, cui sæpissimè in doloribus podagricis fuit adhibita, cum singulari emolumento. Ipsa talis erat:

℞. *Aqu. labor. nostri* ℥xxiv. ☌ *mercurial. nostr.* ℥xij. *mucaginis aquat. aluminat.* ℥l. *aloës opt. myrrh. rubr. subtil. pulveris.* ana ℥iij. Misc. probè subigendo pro mixtura lacteo flavescente; Modum applicandi vide postea in topico 8. Arcisievviano.

5. Mix-

5. Mixtura balsamica pro Illustriss. & Reverendiss. principe ac Domino, Dn. W. Lezinski Episcopo Varmiensi.

℞. *Mucag. aquat. non* ℞t. ℥xx. *balsam. s. topici Eggenberg. præc.* ℥v. *phlegmat.* ⊖*li.* ℥viij. ⏑ *nostri odoriferi* ℥ij.
Misc. diligenter, ut exactè uniantur. Sign. ut supra. Circumligata mixtura circa carpum, genu & pedem, ac ter vel quater spatio 24. horarum renovata, omnes dolores mitigat.

6. Mixtura pro Illustriss. & Excell. Dn. Dn. Georgio Ossolinio, Cancellario magno Regni.

℞. *Spermat. ranar. reserv. phlegmat.* ⊖*li.* ana ℥iv. *aluminis* ℥ij. MP. *de trib.* (*ex aloe, myrrha & croco*) ʒij. ℈ij. *camphoræ* ʒj.
Misc. omnia exactè. Mixtura in doloribus podagricis ex causa calida bis vel quater in die adhibenda, linteis sc. eâ calidâ imbutis.

7. Topicum balsamicum pro Illustriss. Comite in Oldenburg.

℞. *Mucagin. aquatic. nr. m. aluminatæ* ℥xlviij. *aloes, myrrhæ pulverisat.* ana ℥ij.
Coquantur ad dissolutionem specierum, deinde add. *phlegmat.* ⊖*li.* ℥xlviij. *mucagin. aquat. adhuc recent.* ℥xiv. ⏑ *labor. nostr.* ℥xx. *balsam. Eggenberg.* ℥viij. ⏑ *rosar. fragrant.* q. s. *essent. lign. rhod.* g. xx.
Misceantur exactè, sign. ut supra.

8. Liquor externus tartari pro Illustriss. Dn. Generali, Dn. Christophoro Arcisseвvski.

℞. *Phlegmat. compos.* ℥iv. *liquor.* ♃*i nostr. compos.* ℥iii. ⏑ *de trib. nr.* ♃*ri rectif.* ana ʒiß. *pulv. rub. anodyn.* ℈j.
Misceantur opt. pro una lagenula, & tales commisceantur num. vi. Sign. Liquor externus Tartari.

Usus hujus topici talis erat, qui & in aliis topicis Cnœffelianis, hic descriptis, observandus est.

Lagenula prius commovebatur fortiter, donec ab excitato pulvere turbidè rubesceret liquor; Tum effundebatur ejus liquoris, bene jam cum pulvere commixti, nonnihil in cochlear argenteum, & super prunas candentes collocabatur in cochleare, ut paululum incalesceret, & inspissaretur; quam primum fumare incipiebat liquor; amovebatur cochlear a igne, & eo liquore locus affectus, tumens, seu inflammatus, affatim illinebatur pluma aliqua. Locus illitus tamdiu non tegebatur, donec liquor illitus dispareret, & per se siccaretur, tum demum applicabantur desuper linteamina calida.

Repetebatur illa illinitio, quinquies, 6. 7. 8. 9. 10. & etiam vicies de die, tamdiu, donec aut dolor vinceretur & cessaret, aut pustulæ parvæ in loco illito apparerent, ulteriorem illinitionem ob mordacitatem liquoris non permittentes.

Tum eo die cessabatur, & locus illitus spongia vino calido imbuta detergebatur, & lentè purgabatur. Quod si postero die pustulæ ille disparerent, & dolor adhuc permaneret eadem illinitio repetebatur, donec omnis dolor & afflictio periret.

Si quis medii anni spatio notabilem profectum (ex usu tàm interno quàm externo medicamentorum Cnœffel.) non sentiret, sed æquè ut solebat infirmaretur, eum pro desperato, & à Deo ad has pœnas condemnato habendum esse dicebat. Plura circà hanc materiam & de medicamentis Cnœffelianis quære in epistola de podagra curata, & ab ipso Generoso Dn. Christ. Arcisseвvski conscripta.

9. Topicum castrense pro Illustr. Comite de Ostrorog. Pocillatore Regni.

IN castris, crudo & castrensi more, absque extractione sequentem, (pro topico ordinario) hanc constituimus compositionem:

℞. *Aq. mucaginis absque igne parat.* ℥iv. ♈ ♃*sati camphorati* ℥ij. *liquoris nostri sedativi* q. s. *gummi guttæ* ℈ij. ad iv.
Misceantur benè. Sign. ut supra.

10. Topicum extraordinarium anno 1649. Lublini paratum.

℞. ⊖*li vulg. Ungarici* ℔ij. *Onis* ℔i. ⊡*æ puerorum* ℔iij. Destillentur ex ∴ à per cucurbitam. Postea
℞. *Hujus liquoris egressi* ℥vj. *liquoris Tartari nostri compos.* ⏑ *Tartari rectific.* ana ℥iß. *pulv. mei rubr. topici* ℈ij.
Misceantur. Sign. ut supra.

11. Topicum Dn. D. Podchocimski pro Generoso Dn. Comorovvski.

℞. *Calcis vivæ* p. iij. *Tartari crudi* p. j. Pulverisata inde ☽æ. Adde ☩*i vini* q. s. Destillentur, & exibit aq. viridis.
Ex relicto capite mortuo adhuc prius calcinato extrahatur sal. Iam
℞. *Hujus liquoris destill.* ℥vj. ⊕*is ex* ♉*o extracti* ʒiij. *phlegmatis* ⊖*li* ℥iij. Misce.
Ad dolorem sedandum & materiam arthritidis resolvendam hoc topicum miræ virtutis est, si linteola duplicata in liquore mediocriter calefacta & demersa membro dolenti applicentur. Et hoc topicum quondã S. R. Maj. à Dn. D. Podchocimski fuit applicatum.

12. Topicum ordinarium S. Reg. Majest. Iohannis Casimiri.

℞. *Spermatis ranar. destill. phlegmatis* ⊖*li*, (*vel loco hujus* ☩*i*) ana ℔j. *myrrhæ rub. pulveris.* ℥ij. Misce.

13. Aqua antipodagrica cœrulea S. Reg. Maj. Uladislai Quarti.

℞. *Lixivii calcis vivæ* per ▽*am ♂permatis ranarum & omnium florum extract.* ℔j. ⊖*lis* ☽*iaci* ℥ß. Misceantur continuò in vase cupreo, & saphiri acquirerit colorem, postea filtrentur per chartam. Eoque liquore prius calefacto pars dolens illinatur, vel cum in eo intinctis pannis applicetur.

℞. Aqua antipodagrica viridis.

℞. ▽*æ mortuæ aurifabrorum* (*quâ usi fuerunt aurifabri in sep.arationibus, Germ.* Fallwasser) *phlegmatis Vitrioli* ana ℔ß. ▽*æ ♂permæ ranar.* ℔j. *gumm. gutt. opt. pulv.* ʒß. *camphoræ* ʒij.

Miſceantur & fiat aqua antipodagrica, ex qua foveantur partes dolentes calidè cum linteis ea imbutis. *Nor.* Cautè tamen adhibenda eſt, propter vim adſtringendi & repellendi.

15. Aqua antipodagrica externa Cl. Dn. D. Kraffts.

℞. *Cancrorum fluviat. in lapideo mortario contuſor.* n. 30. *liquor. limacum rub. in locis apricis & vinetis degentium* ℔iß. *lumbric. terr. purgat.* ℔j. *ſperm. ranar. crud. in cella aſſerv.* ℔iv.

Omnibus invicem benè mixtis adhuc adde *ſtercoris bubuli recent.* ℔iß. *lentium paluſt.* ℔ß.

Macerentur in loco calido per 24. horas, poſtea deſtillentur in ℣. ut artis eſt, liquori egreſſo poſtea admiſce, in æquali pondere & menſura, phlegma Vitrioli, per ſe abſtracti, & ſervetur ad uſum. Iam

℞. *Aq. antipodagricæ præſcript.* ℔ij. *lapidis ſalutis* (contra podagram) ℥j. *camphoræ diſſ.* ℥ß. *croci* ʒij. *opii, pro diſpoſitione Medici.*

Miſceantur, & leni calore unius vel alterius diei intervallo digerantur, mixtura tandem per chartam prius filtrata, in uſum futurum reponatur. Exterius, calidiuſcule membris affectis, dolentibus & tumentibus, in partibus applicata, & eouſque, donec tumor & dolor ceſſent, eximiæ virtutis eſt.

Liquoris limacum conciliatio talis eſt.

℞. *Limacum ex teſtis exempt.* q. v. ⊖*lis communis* q. ſ.

Fiat in olla nova perforata, vel in loco raro S. S. S. ſubtus verò applicetur aliud vas terreum, ad excipiendum liquorem, qui tandem tempore in cella, ſeu alio loco humido frigidoque repoſitus ex ſacco, ſeu vaſculo perforato ſtillare ſolet. Liquor collectus & mucaginoſus, abſque ulteriore deſtillatione, pro aq. antipodagrica Cl. Dn. D. Kraffts, ſuperius deſcripta aſſervetur. Vel cum aq. ſpermatis ranar. & phlegmate Vitrioli ana p. æqual. ſolum mixta, in doloribus podagricis, inflammationibus, & ad ambuſta multum confert.

Liquorem mucilaginoſum anodynum, ex cochleis rec. exemptis, bac. ſambuci exſiccatis & ſale uſuali ana p. æqual. inveniet B. L. in anatomia ſambuci Cl. Dn. Martini Blochvvitii, qui & vicem hujus præſtare poteſt.

Lapis ſalutis Dn. D. Kraffts.

℞. *Vitrioli Ungar.* ℔j. *anodyni minerali*, ⊖ **ci* ana ℔ß. *Tartari, aluminis crudi* ana ℥iv. ⊖*lis gemmæ* ℥ij.

Pulveriſentur ſingula ſeorſim, ponanturque in olla nova vitreata ſatis capaci, quibus poſtea affunde ad ſupereminentiam ſpiritumæ, ☿*i flor. ſambuci, virid. æris tincti, aq. ſapphireæ, per* ☉*am puerorum fact.* ana q. ſ.

Mixta coquantur leniter, (ſpatula lignea frequentius agitando) donec ſpiſſeſcere incipiant, ubi circa finem adhuc adjicitur *ſacchar.* ♄*ni cryſtalliſati & in pulverem redacti* ℥j. ♃*ris Vitrioli* ℥ß.

Miſceantur benè & in lapideam ſubſtantiam materia convertitur, quæ ad ſuos uſus reſervanda eſt. Rem ſi rectè inſtitues, lapis hic viridiuſculi erit coloris, lapidis turcoidis inſtar; alias ſi diutius in igne permanſerit, rubei erit coloris. Valet in omni dolore arthritico, maximè contra chiragram, gonagram, & podagram: diſſolvitur in aq. antipodagrica, ejuſdem Authoris, ſeu in aq. ſperm. ranar. aq. omnium florum, vel alia aqua anodyna; filtratus liquor prius chalefactus, linteis duplicatis adhibetur. Inſuper virtutes hujus lapidis ſunt, in omni inflammatione, ſcabie, morphea, ulceribus, putridis & fœtidis, gingivis exulceratis cancro, & in aliis adhuc multis infirmitatibus, ſi in aq. ſimplici vel appropriata ſolutus, debitè applicetur.

Cataplaſma ad dolores & tumores podagr. S. Reg. Maj. Uladislai IV.

℞. *Medullæ panis tritici* ℔j

Temperetur lacte vaccino recenter mulcto pro conſiſtentia pultis prope ignem, abſque tamen ebullitione; adde *farinæ avenæ, florum chamomillæ pulv. capit. papaveris pulv. pulv. florum omnium* ana ℥j. *vitellor. ovor.* n. ij. *croci* ʒij. ♌ *ſeptem florum* ʒiß. Fiat cataplaſma, quod linteolis illitum tepidè articulis dolentibus applicandum eſt bis, ter & ſæpius in die.

Cataplaſma anodynum Dn. D. Cnœffelii.

℞. *Medullæ panis albi, cum liquore reſervatæ, mucaginis aquaticæ, in formam pultis liquidioris redact.* ℔iß. *pulv. folior. nicotianæ noſtr. nymphææ* an. ℥ß. *flor. chamomillæ, rad. ulmariæ* ana ℥j. *myrrhæ rub. el. Vitrioli calcin. (ad albed. uſque)* ʒvj. *medullæ caſſiæ rec. extr.* ℥i. *croci* ʒi. ℈i. Miſce, fiat cataplaſma, cui adhuc adde ♌ *ſpermatis ranar.* parum.

Applicandum calidè linteis raris exceptum, ac pro neceſſitate reiterandum.

Emplaſtrum antipodagricum anodynum nigrum Officinæ Regiæ Uladislai IV.

℞. ♌ *ſperm. ranar. lumbric. anodyni Mynſ.* (ex 7. *flor.*) ana ℔j. *adipis anſerini, medullæ crurum vituli* ana ℔ß. *lithargyrii* ℔iß. *ceruſſæ Venet.* ℔ij.

Coquantur ad debitam emplaſtri conſiſtentiam. Adde ſequentia, in alio vaſe prius liquefacta, & colata: utpote *ceræ odoratæ flavæ* ℔j. *picis nigræ ſpecul. ſevi hœdini* ana ℥iij.

His exactè mixtis & parum refrigeratis, adde MP. *de tribus (ex myrrh. aloe & croco) maſticis, thuris* ana ℥i. *pulv. ſperniolæ (ex oculis nigris per ſapiſſimam inſuccationem, cum prop. mucag. parat.)* ℥iij. *camphoræ in* ♌ *ovor. ſolut.* ℥j. *ſacchari* ♄*ni* ʒvj. Fiat omnibus exactè inter ſe mixtis, empl. nigr. anodynum & nobile, in doloribus arthriticis magnum ſolatium.

Uſus ejus præſtantiſſimus eſt in ulceribus malignis corrodentibus, cancroſis, & aliis ſimilibus ♄ninis, maximè tibiarum, quæ ob maximam materiei impuritatis, & ſalinæ actioris copiam, ſanari non potuerunt.

Hujus emplaſtri inventor fuit Cl. Dn. D. Cnœffelius, cujus deſcriptionem ex diſpenſatorio ſecreto, ab ipſo Pharmacopœo Regio Dn. Ioh. Heker, excerpſi.

Not. Si forſan conſiſtentia emplaſtri non arrideret, adjectione ceræ & ♌ ſperm. ranarum corrigi poteſt.

Empla-

Emplastrum attractivum Cl. Dn. D. Cn.

AD nodos dissolvendos, & quod omnem materiam Tartaream & coagulatam, ex tophis inde apertis extrahit; Inveni & ejus compositionem in *praxi chim. Hartmanni p.* 336. ideò illud supersedeo; qui vero notitiam ejus præparationis desiderat, adeat dictum Authorem.

Vinum balsamicum pro S. Reg. Maj.

UBi dolor & rumor planè evanuerat, ad articulos roborandos & confirmandos, lotionem partium adhuc debilium instituit, vino suo balsamico sic continuato.

℞. *Myrrh. rub.* ℥vj. *masticis* ℥ij. *flor. lavend.* m.j. *vini Hungarici* ℔iv.

Coquantur omnia leniter bulliendo, postea colentur pro usu exterioris applicationis in S. Reg. Majestate.

Vinum balsamicum aliud correctius post dolores finitos, & tumores adhuc relictos.

℞. *Herb. solani & urticæ minoris* ana m. ij. *flor. lavend. sambuci & camomillæ* m.j. *sem. lini* ℥ß.

Coquantur in vini adstringentis ℔v. In expressa mucagine incoque leniter bulliendo *lithargyrii* ℥iij. *myrrhæ* ℥ß. *masticis*, *spermat. ceti* ana ℥iij.

Misce omnia prius in pauco vino soluta & colata. Hoc vinum balsamicum, præ aliis, S. Reg. Maj. valdè conducebat, inde & ejus usum habuit familiarem, quem semper post finitum paroxysmum repetiit.

TITVLVS XXIII.

FEBRILIA.

Antidotus lysipyretos.

℞. ☿ *ii pulv.* ♃*is citr. crystal.* ⊖*li Goslar. ad albed. calc.* ana ℔j.

Exactè mixta indantur cucurbitæ magnæ luto obdutæ, & adaptato alembico rostrato, cum receptaculo magno, ex arena instituatur destillatio, primò quidem per horas sex lento igne, & extillabit phlegma; cum omnis aquositas exiverit, caloris gradus urgeatur, & flores ascendent pulcherrimi. His apparentibus, igne fortissimo, sublimatio continuanda erit tamdiu, donec nihil amplius ascendat. Flores tali processu parati, & studiosè collecti, de novo capiti mortuo proprio admisceantur, & iterum sublimentur; qui labor & tertia vice reiterandus est; & sic flores ☿ii Vitriolo-♃rati (quorum copia quidem in repetita sublimatione minuitur) tenuiores, puriores & elegantiores evadunt, accipiuntque essentiam ☿ii, & spir. vitrioli, sibique eosdem uniunt. Jam

℞. *Flor.* ☿ *ii dicto modo paratorum* q. v. ∽⊕ *pro insuccatione* q. s. & denuo in leni calore exsiccentur; & hoc fac bis, vel ter: tandem ex floribus ita paratis, & insuccatis, cum ▽ *temperat.* q. s. extrahatur digerendo TRa, eademque (prius filtrata) rursus ad consistentiam ☍oi, à superfluitate, per destillationem abstrahatur.

In febribus omnibus intermittentibus maximè in quartanâ est medicamentum specificum. Præterea in podagrâ eique similibus, & in curandis & exstirpandis multis aliis infirmitatibus remedium est excellentissimum, ab authore me præsente hîc Warsaviæ anno 1655. bis elaboratum. Dosis à gtt. iij. ad gtt. vij. in aq. appropriata, vel cum mellagine iunip. seu extr. centaurii, & gentianæ, inspissato more nostro, in forma pil. hora una vel altera, ante paroxysmum, cum expectato sudore; qui si prima vel secunda vice non successerit, eadem dosis reiterari potest, sed raro bis vel ter assumitur, quia prima dosis plerumque sanat, attamen universalibus præmissis.

Nota: Ex *floribus* ☿ *ii rubr.* (℥iv.) ♃*ris ad perfect. albedin.* ♎*tis* (℥ij.) *colcothar. Vitrioli Ungarici* (in duplo) per trinas reiteratas ♎tiones, parantur flores rubicundissimi. Hi cum *aciditate Vitrioli* ♀*ris* primo, deinde & cum ∽♄*ni æthereo* essentificati, dant antidotum lysipyreton *Quercetani*.

Specificum febrile, quod hîc Warsaviæ in Officina Regia in usu erat, ex ordinatione Cl. Dn. Dn. Cnœffelii.

℞. ☿ *ii subtiliss. pulv.* ℔j. ☉*i purificati*, ⊖ ☽*ci* ana ℔ß.

Pulverisata misceantur exactè, & cum ⊡a puerorum q. s. humectentur, ut manibus subigi possint. Hoc facto indantur ◠æ, collo spatioso; lutoque obductæ (quæ in catinum arenarium, tribus digitis à fundo intercedente ∴a superius usque ad materiam imponitur) & recipiente permagno & largo prius applicato, destillentur leniissimo calore, donec omne phlegma exstillarit, & nebula quædam, cum summo impetu, in vas recipiens prorumpere inceperit, qui facilè vas recipiens destruere solet; ideò cautè hîc procedendum, postea calores ignis de gradu ad gradum urgeantur, quousque tota radicalis humiditas expulsa, & flores ☿ii compositi in collo ◠æ apparere incipiant, qui tandem & extrema violentia ignis expellendi sunt. Flores inde colligendi, eximendi, & semper admixto proprio colcothare, de novo, ter vel quater in ♎torio iterum elevandi sunt. Sublimatum collectum, postea in vitro puro, ac leni calore per tres dies acquiescat, ut color exaltetur. Tandem floribus ita paratis, (prius tamen aquâ pluviali destillata bene edulcoratis) ▽ opt. rectif. affundatur, atque in pelicano seu phiala per 6. septimanas in cineribus calidis circulentur; tandem ▽ iterum abstrahendus, & pulvis in fundo phialæ relictus adhuc ▽a ☊atâ aliqua abluendus, & ad usum reservandus est.

Inservit præcipuè ad febres omnes intermittentes, maximè in quartana, ubi hic pulvis specificum est singulare.

Usus ejus etiam est in hydrope, aliisque affectibus. Dosis à gr. iij. ad v. cum mellagine in forma pilularum toties repetenda, donec malum cesset.

Spiritus egressus cum suo phlegmate ▽ abstracto adjungendus. Topicum externum in doloribus podagricis & chiragricis excellentissimum. Ex ☉ extrahitur, more chimico consueto, sal febrile de tribus cujus dosis ℈j. ad ℥ß. & ℈ij. Tartaro Vitriolato q. s. in jusculo carnis, ▽ centaur. vel cum extracti rad. gentianæ ℈j. in forma pilularum, sumitur, paulò ante paroxysmum; & si post primam adhibitionem effectus non successerit ter vel quater dosis sequentibus diebus reiteranda erit, semper cum expectato sudore. Descriptionem hujus specifici antifebrilis, sub silentii fide accepi

cepi olim à Pharmacopœo iuneratio Regio, Dn. Ioh. Georg. Hahn, qui & hoc pro nostro Dn. D. Cnœffelio bis vel ter elaboravit.

Febrim tertianam curandi methodus Cl. Dn. D. Andreæ Cnœffelii.

OMnem febrim intermittentem, dicebat *Cl. Cnœffelius*, fieri ex obstructione, ex eâ ortâ dein putrefactione, & ex hac ebullitione, paroxysmum; ideò in principio curationis febrium putridarum, sequentem per 6. vel 7. dies adhibuit pulverem, qui

℞. *Cremoris Tartari* ℥ß. ad ℥ij. ☉*is centaur. Vitriolat.* ʒß. *Tartari Vitriolat.* gr. vij. ⚻ *Vitrioli coagul.* gr. ij.

Misc. Fiatque pulvis ad chartam pro dosi, & tales dosses n. 6. vel 7. in totidem chartis, ex quibus quotidiè una tribus horis ante prandiũ in jusculo pulli seu carnis sumitur. In tertiam rarò pulveres omnes consumuntur, quia statim vires tertianæ infringere solent. Finitis & consumptis pulveribus adhuc semel vel bis, aliquando exhibuit Pulverem Puniceum compositum, cujus dosis erat ʒj. etiam in brodio carnis. Aliquando etiam ante insultum paroxysmi sequens pulvis in aq. centaurii seu fumariæ propinabatur.

℞. *Oculor.* ☽ *præpar. coral. rubr. præpar.* ana ʒj. ☉*is diaphoret. fix.* gr. xv. *fiati nostri* gr. ij. Misc.

Ex post sumptum pulverem, sudori operam det patiens, aliquando & ad usum medicam. specific. antea descriptorum recurrebat. Purgationes quidem aliquando instituit, sed sectionem venarum nunquam.

Pulvis febrilis Cl. Dn. D. Cablovvitski, Seren. Caroli Ferdinandi Principis Pol. & Sueciæ p. m. Medici.

℞. ☉*is centaurii min. absinthii* ana ʒj. *cremoris Tartari* ʒij. *C. C. philos. calc.* ʒiß. ⚻ *Vitrioli recti.* ʒß. *sandali rubr. pulv.* ʒj.

Spiritum Vitrioli affunde guttatim, pulverem miscendo spatula lignea in vase vitreo, deinde lento igne mixturam exsicca. Dos. ʒß. ad ʒj. tribus vel quatuor horis ante paroxysmi invasionem, in aq. centaur. vel alia specifica. Eadem dosis reiteranda, si prima vel secunda vice non satisfecerit. (Ex communicatione Dn. Sebastiani Englette Pharmacopœi Principis.)

Pulvis febrilis Lithuanicus Dn. Georgii Iuchs, Ser. Regis Ioan. Casimiri Chirurgi.

℞. *Aluminis crudi, nuc. moschat.* ana ʒj. *olibani* ℥j. *piperis nigri* gr. v. usque ad vij. *caryophyllorum* gr. iij. usque ad vi. M. F. Pulvis subtilissimus.

Præmissis præmittendis datur ʒß. ad ʒj. in aq. centaur. & aceti bezoartici seu simplicis ana ʒiß. tribus repetitis vicibus, semper ante paroxysmum; Febrem tollit cum admiratione. Ex singulari communicatione dicti Chirurgi.

Pulvis antifebrilis specificus D. D. Pauli Podchozimski.

℞. ☉*ii diaphor. magist. matr. perl. per se sola triturata parat.* ana gr. xv. *dulcedinis aluminis* gr. iij. *opii* gr. ß. ad gr. j. M. F. Pulvis.

Facta evacuatione & missione sanguinis, datur in aq. febrili, ante ipsum accessum, hora una scil. ante evasionem horroris.

Pilulæ febriles D. D. A. Cnœffelii.

℞. *Extr. centaur. min. gentianæ*, ☉*ii diaphor. fol.* ana ʒß. ☉*is centaurii Vitriolat.* gr. vij. *Tartari Vitriolati* gr. iv. cum *sir. cardui benedicti* q. l. Formentur pilulæ deauratæ contra omnis generis febres, tertianas, quartanas, scilicet exhibendæ ante paroxysmi invasionem, cum vestigia horroris sese offerunt, expectando sudorem.

Antifebrile cujusdam Eremitæ in majori Polonia.

QUod aliquando empirici, mulierculæ & aliæ plebejæ personæ simplicissimo & unico illo remedio homines à multis & gravissimis morbis liberare & curare soleant, sequens historia exemplo suo confirmat. Quidam Eremita, cognomine Stanisl. ex majori Polonia, fama ubique nostris in terris notus & celebris, omnibus charus, inprimis Magnatibus, ob specialem suam medicinam, quam in forma pulveris possidebat, multosque & varios morbos curabiliter curavit. Hic enim feliciter calculum, hydropem, quartanam & varia genera febrium curabat, beneficio solum hujus pulveris, quem panaceam suam vocabat. Unde non solum minoris conditionis personæ, sed & Nobiles & Principes, ad eum tanquam ad sacram anchoram confugiebant. Commendabatur etiam ipsius persona (tanquam sancta) Serenissimo Regi Ioanni Casimiro p. m. (meo tunc Domino Clementissimo) Is ex instincta multorum ipsum & videre & alloqui cupiebat; Vocatus itaque Eremita suam medicinam, in habita audientia ad astra, summis laudibus extulit, & cum ejus virtutibus, charta inscripsit, partem hujus pulveris, (ad quadraginta circiter dosis) Regi porrexit. Serenissimus quidem clementer hoc accipiens, usum tamen hujus pulveris recusabat, nisi ille prius secretum aperiret, ex quibus ingredientibus medicina constaret: Ad quod Eremita non tam liberter, quàm reverenter consensit, oretenus & in scripto Regi explicando totum, quod tale erat:

℞. ♉*ri fixi mineralis* ℔j. *zinziberis, cinamomi* an. ℥j. M. F. pulvis subtilissimus. Dos. ʒß. ad ʒj. In vino vel aq. simplici. Hæc tota fuit compositio illius magi secreti. Utrum vero hæc medicina, vel sola gratia Dei, hoc fecerit (ob sanctam innocentem vitam, quam hic Eremita agebat.) B. L. judicandum relinquo.

Certum est, illum ea curasse, quæ alii Medici præstantissimi aliquando præstare non potuerunt.

Regia Majestas etiam, insciis suis Medicis, pulverem hunc aliquoties sumpsit, nec non Eremitæ huic vinicum bonum propriis manibus porrexit: Qui aliàs pecuniam accipere recusabat, solum pro porrectis aliquibus victualibus, pro sustentatione vitæ suæ, (nempe pane, caseo, piscibus) contentus, gratis homines curabat.

Nitrum rub. essentificatum.

℞. ♉*ri purif.* (*lap. prunellæ*) ℔ß. ℥iv. *succi botryum* ℔iiß. Misc.

Facta maceratione ad totalem usque ♉ri dissolutionem, colatura filtretur, per linteum ratum ac post lenem exhalationem humiditatis superfluæ, reponatur in locum frigidum, ad crystallisandum. Crystallis exemtis, residuum denuo coquatur, ad cuticulam usque, & iterum crystallisetur, quod tandiu continuabitur

dum, donec omne nitrum cum succo berberum in crystallos redactum sit. Nitrum ita insuccatum (ad majorem efficaciam) cum recent. succo berberum q. s. denuò solvi, & dicto modo in crystallos converti potest. Aut nitrum semel ita imbutum, bis vel ter iterum infundatur, cum rec. succo berberum ac sola coctione & evaporatione humiditatis convertetur in substantiam salinam & siccam.

In febribus ardentibus & putridis & quibuscunque calidis, maximè in febri illa Ungarica dicta, usus ejus tam internus, quàm externus efficax est. Dos. à ℈ij. ad ℈j. simili processu ac methodo, cum aliis & diversis succis, (utpote citri, granatorum, rubi idæi, fragorum, ceraforum, mororum, bacc. myrtillorum, accetosellæ, endiviæ, cardui benedicti, petroselini, scorzonerii. Item florum rosarum, florum viol. martialium, aquilegiæ, & similium) ☉rum insuccari, & diversis virtutibus imbui ac efficacius reddi potest; de quibus *Clar. Zvvelff. in mantissa Spagyr. part.* 2. *c.* 12. inspiciendus est.

Not. Quod de succis plantarum dictum, similiter & cum decoctis specierum efficitur. Item cum solutionibus mineralium, metallorum, & animalium partibus; Nam ☉rum est salinæ substantiæ, in quibuscunque liquoribus resolubile, & in igne liquabile, cui variæ figuræ & virtutes inde imprimi possunt. Nos ex ☉ro puro & saccharo, cum TRis florum propria aqua extractis, paravimus crystallos ☉tri compos. in virtute, sapore & colore gratissimos.

Sal febrile compositum.

℞. ⊖*lis* ☉*ri crystall. s. anod. mineralis, centaurii, absinthii, cardui benedicti, aluminis,* ✶*ci* ana partes æquales q. v.

Solvantur in *aq. cardui benedicti* q. s. solutio filtretur & per evaporationem iterum in sal crystallinum reducatur.

Iun ℞. *Hujus* ⊖*is compositi* gr. xv. ⊖*lis essentialis* ℈ ℈ß. ℈ri ⊕*lati* gr. v. ad viij. Misceantur in mortario lapideo, seu vitreato, in pulverem subtilissimum. Detur ad chartam.

Est arcanum febrile summum, maximè in febribus intermittentibus. scil. tertiana, quartana aliisque febribus putridis, datur & in aliis morbis diuturnis & chronicis ex obstruct. ortis, ut & in icteritia & hydrope.

Dosis singulis diebus, matutinis horis, & stomacho jejuno per aliquot dies, in aqua appropriata seu jusculo carnis.

Ex communicatione cujusdam amici, qui beneficio hujus medicamenti, in curandis, & extirpandis variis morbis miracula quasi præstitit. Vocabatur ab authore ⊖ lavendulæ compositum (sed malè) propter odorem & colorem lavendulæ, quem ipsi cum guttula una & altera tincturæ lunæ & elæosaccharo lavendulæ conciliaverat.

Not. Purgationes in adhibendis specificis febrilibus nunquam negligendæ sunt, nam absque illis mineæ febriles vix exterminari potest, ideò in febribus intermittentibus & putridis valdè necessaria sunt, quod *Petrus Monavius in epist.* 248. confirmat.

Si in febribus putridis, intermittentibus, quibuscunque apparente aliqua, etiamsi non perfecta, in urinis coctione, ægro ipso die paroxysmi medicamentum purgans dederis, ita ut effectum suum, ante paroxysmi invasionem compleat, (horis scil. 4. aut 5. antequam paroxysmum adventurum putas) videbis febrim post illum, non amplius reverti, sed prorsus tolli, incantamenti instar, probavi in pluribus sæpius, & semper eventus respondit.

Quartanæ febris curandæ methodus Cl. D. D. Luberti Erbenii, D. D. And. Cnœffelio communicata.

1. Primò exhibet vomitorium ex infusione croci metallorum paratum, in dosi, pro exigentia morbi & personæ.

2. Secundo pedes ponit in aquam calentem, maximè sub paroxysmo usque ad genua, & superdormire ægrum permittit.

3. Postea per tres dies adhibet pulverem specificum febrilem qui talis est:

℞. *Cor leporis bene exsiccatum, & opt. pulv. in tres part. æq. divisum.*

Partem pro una dosi, jejuno stomacho, in vino exhibet, & si possibile ante ipsum paroxysmum; & sic reliquas duas doses sequentibus adhibet.

4. Singulis intercedentibus diebus bis sudores promovere solet, vino sulphurato, per infusionem parato; quod fit ex ♃*is crudi, sed crystallini & optimè pulverisati* ℥iv. *vini opt. generos. Hungarici* ℔ij. Quæ mixta, & per aliquot dies infusa, ad tertiæ partis consumptionem usque incoquantur. Vini tandem, quod à relicto pulvere aufertur (aciduli saporis,) manè bonum haustum præbet, & sudorem provocat. Post meridiem hora quarta alterum scyphum, etiam cum expectato sudore; sic 5. 6. vel 7. dies continuando. Quo interstitio se perfectè absolvere curam quartanæ cujusvis asserebat.

Ex libro manuscripto Cl. Dn. D. Cnœffelii.

Spiritus de tribus D. D. A. Cnœffelii.

IN ☾am superius tubulatam, apto operculo instructam, & candefactam, tertia pars cochlearis de materia sequente injiciatur, claudendo semper artissime tubulum suo operculo: Recipiens vero, qui capacissimus applicetur, aquæ vulgaris cochlearia quatuor vel quinque contineat.

℞. ☿*ii* quintupla parte ☉*ri* in pulverem album fixati, postea edulcorati benè, vel loco illius *Reguli* ☿*ialis opt. pulver.* ♃*ris crudi pulv.* ana ℥ij. ☉*ri puri benè siccati* ℥iv. è pulverisatis & probè mixtis, in ☾am sic per partes injectis, evibratur cum fulmine ⏦, cum floribus incarnatis mixtim circulandus per octiduum, postea, filtrandus pro usu suprà dicto, servatis pro alio usu floribus.

Vires ac virtutes conveniunt cum clysso seu ▽ stimmi sulphurea, *Cl. D. Schræderi*, ad attenuandam crassam tartareamque mucilaginem, ubicunque locorum in corpore humano deliteścentem, quam postea & per emunctoria convenientia expurgat, per alvum scilicet, per urinam, per sudorem, per salivationem, inde & utilissimú medicamentum in obstructione hepatis, lienis, mesenterii, uteri & in affectu hypochondriaco, arthritico, colico, & similibus.

Dosis à ℈j ad ʒß. in jusculo vel aqua specifica; miscetur & cum aq. fontana & sirupo conveniente ad gratam aciditatem, pro julapio, reiteratis vicibus usurpando.

In cu-

In curatione febrium peſtilentialium pro ſudore ſequentem D.D.C. præſcripſit potiunculam.

℞. ℳ *de tribus* ℥j. (ad ℥ij.) *mixturæ de tribus Andernaci* ℥j. (ad iij.) *flor.* ♃*ris* ℈j. *aq. fumariæ* ℥ij. *ſir. aceroſ. citri* ℥j.

M. & F. Potiuncula pro una doſi. Quæ ſupplebat doſin unam theriacæ Cnœffelianæ, loco ejuſdem tot vicibus per viginti quatuor horas, prout de ea in exercitatione ſua (*de curat. febr. peſtilent.*) ſcripſit, repetenda & tot diebus continuanda.

Elixir febrile Cnœffelianum.

℞. *Elixir. propriet.* ℳ *terr. ſigill.* ana ℥ij. *M. S. extr. abſinth. liqu.* ana ℥iv. *centaur. ſolidi, angelicæ ſolid.* ana ℥ii. ℈j. gr. iv.

M. & ſtent in vitro bene clauſo per 24. horas in digeſtione, poſtea filtrentur. Sign. ut ſupra.

Vires. Omnis generis febres curat, maximè intermittentes, tormina ventris atque uteri ſedat; inſuper ſtomachicum, ſpleneticum & hepaticum eſt ſingulare. Tempore peſtis eſt præſervativum & curativum præſentaneum, ab authore ſæpè probatum, aliàs ingrati ſaporis & odoris.

Doſis à ℥j. ad ℥ij. & ℥iij. cum convenienti vehiculo, bis vel ter in die repetendum.

Liquor febrilis Cl. D. D. P.

℞. *Aq. fumariæ* ℥iij. *centaur. minoris, cardui benedicti, fragorum, acetoſellæ* ana ℥ij. *roſarum* ℥j. *ſir. ex ſucco citri, ex toto citro compoſ.* Cl. D. D. Oehl. ana ℥j. *granator.* ℥ß. *conf. alkermes* ℥j. ℳ ♃*ris* q. ſ. ad grat. ſap.

M. filtrentur per linteum. Confert in febribus intermittentibus & putridis. Ardorem enim febrilem potenter extinguit, & per ſudores expellit; inſuper corroborat, & urinam promovet. Doſ. ab ℥j. ad ℥ij. & ℥iij. in ipſo paroxyſmo jam declinante, & aliàs aliquoties in die.

Liquor nitratus D. D. L.

℞. ▽ *ſont. pane correct.* ℥viij. *ſcorzoneræ, cardui benedicti* ana ℥iv. *rubi idæi è fruct.* ℥ij. *roſar. alb.* ℥j. *ſucci citri acidi rec. expr.* ℥ij. *rotul. de ſucco ribium* ℥j. *manus Chriſti ſ. perlis, ſir. fruct. rubi idæi* ana ℥ij. *anodyni mineralis cryſtall.* ℈ij. ad ℈iv. vel q. pl.

(In copia enim ſumptum ſtomachum debilitat & potum facit ingratum) M. F. potus gratiſſimus. Nos utimur in omni æſtuante febre, ac maligno morbo, non ſolum calorem febrilem coërcet, & ſitim extinguit, ſed & potus ſeu liquor eſt diaphoreticus, bezoarticus & diureticus acceptiſſimus. Doſis per ſe ab ℥i. ad ℥iij. ſingulis horis.

Liquor contra prunellam.

℞. ▽ *Borum* ℥vj. *ſedi majoris, ſperm. ranar. roſarum* ana ℥ij. *phlegmatis* ☉*li* ℥iv. *ſir. rubi idæi, violar.* ana ℥iß. *diamoron, (ex ſruct. nigr. c. ſacch. præp.)* ℥j. ℳ ☉*li ſeu* ♃*ris cum* ☽*ro coagulati* q. ſ. ad g. ſ.

M., & F. collutio oris.

Contra inflammationem, ſiccitatem, aſperitatem, ac fiſſuras linguæ ac faucium, febribus ardentibus & malignis, quod ſymptoma à Germanis vulgo Die Bräune dici ſolet. Poſt gargariſationem illinatur lingua, cum butyro rec. aq. ſpermatis ranar. loto. Extrahendus eſt etiam quamprimum ſanguis ex venis ſub lingua: & mirum ſine dubio videbis effectum.

Tinctura florum prunellæ.

℞. *Flor. prunellæ rec. coll.* ℥j. *aquilegiæ, violar. rec. coll.* ana ℥ß.

(*Not.* Eorum, quæ recenter haberi non poſſunt, ſubſtituatur conſerva in duplo.)

Aq. prunellæ ℥viij. *ſpermatis ranar. cancror. compoſ. c. ſedo maj.* ℞*at.* ana ℥iv. *roſarum* ℥ij. *phlegm. Vitrioli non acidi, ſed ſolum primæ abſtractionis* ℥xviij.

Stent per horas aliquot, donec liquor omnem colorem ex floribus extraxerit. Liquori filtrato adde *Sir. flor. prunellæ, malvæ roſeæ* ana ℥iß. *rubi idæi* ℥j. ℳ *Vitrioli cum* ☽*ro coagulati, pro acore* q. ſ.

Miſceantur probè in vaſe vitreo.

In prunella & angina, atque inflammatione faucium, à vaporibus calidis, in febribus peſtilentialibus, diaclyſma eſt inſignium virium.

Tinctura externa florum malvæ.

℞. *Aq. prunellæ, plantaginis, ſalviæ* ana ℥viij. *roſar. violar. martial.* ana ℥ij. Quibus calidè immergantur *flor. malvæ roſeæ atro-purpuraſcentium* miij. *roſarum* m. j.

Stent per ſpatium unius horæ in quiete, & mox extrahitur TRa purpurea pulcherrima, quæ per chartam filtranda eſt. Poſt adde *ſir. rubi idæi, ex roſis ſiccis* ana ℥iß. *rob berberum* ℥j. ℳ *Vitrioli pro acore* q. ſ. Miſceantur op. & F. gargariſma.

In inflammatione, & tumore gutturis, faucium, & tonſillarum, frequentis uſus nobis eſt.

Mucilago pro aſperitate linguæ & faucium.

℞. *Sem cydoniorum, pſyllii* ana ℥j. *gum. tragacanthæ* ℈j. extrahatur mucilago, cum *aq.* ♋ *compoſ.* & *ſperm. ranar.* ana q. ſ. expreſſæ mucagini adde *ſir. violar.* & *rubi idæi* ana q. ſ. vel ad pl. Miſceantur benè. Sign. **Schleim zur trucknen Zungein der Bräune und gifftigen hitzigen Fiebern.** Sunt qui aliquid ☽*ri* & guttam unam vel alteram ♏i 4. ſem. frigid. admiſcere ſolent.

Lingua ſingulis diebus ſcalpro abſterſorio mundificanda eſt, & ſi venæ ſub lingua turgeant, aperiantur.

Aqua Cancrorum.

℞. ♋ *fluviatil. rec. & contuſor.* n. 30. *ſempervivi majoris* m. vj. *florum prunell.* m. ij. ▽ *ſeu liqu. tranſcolati ſperm. ranar.* ℔iij. *roſarum, phlegmatis Vitrioli* ana ℔ß. Mixta deſtillentur in B. V. ſeu M. ▽ a prolecta poſtea tingatur *linteoli ſtornæ foliis, ex ſucco mororum ſatilis, ad colorem purpuraſcentem* q. ſ.

In prunella & angina, ubi gutturis & faucium maxima eſt inflammatio multum valet, etiam in ulceribus palati, ex lue ♀ea ortis, eſt valdè efficax. Porrigitur tepidè, pro collutione oris, ſingulis horis uſque ad ſanitatem perfectam. Inflammationi etiam externæ, ex quacunque cauſa originem ducenti & ambuſtis multum confert.

Oleum

Oleum febrifugum.

℞. ℥o *hypericonis noſtr. deſcr.* ℥viij. *rutæ*, *abſinthii*, *lumbricor. terreſtr. viperarum* ana ℥iv. Quibus menſe Iulio (☉e exiſtente in ſigno ♌ ſeu ♍) immergantur *bufonum viv.* n. ij. *aranear. vivent. maj.* n. 100. *ſcorpionum* n. 150. *theriacæ opt.* ℥j. Mixta inſolentur per duos menſes, in lagena vitrea probè clauſa; poſt oleum coletur; cui ultimo adde *Axung. ſerpentis* ℥ß. ℥o *rutæ*, *citri*, *juniperi* ♌*t.* ana ʒiij. fiatque oleum febrifugum & alexipharmacum. In omnibus febribus, tàm intermittentibus, quàm malignis, & peſtilentialibus, pulſibus, ſpinæ dorſi & regioni cordis inunctum; præſtans eſt & in venenatorum animalium morſibus & puncturis. Inſuper inſervit etiam emplaſtro febrifugo parando.

Cataplaſma febrile.

℞. *Nucleor. vel digitor. capitis allii, à pellic. mundatorum* n. iij. ☉*is* p. j. *croci* ʒj. Miſceantur omnia in vaſe ligneo, cum piſtillo etiam ligneo, affuſo ſubindè ℞o, ut pulticulæ conſiſtentiam acquirant; Mixtura in linteolo extenſa, paroxyſmi tempore, cum calor febrilis jam corpus occupat, ſiniſtro annulari tori applicetur, ſinatur novem diebus, iiſque præteritis eadem hora; qua erat applicitum aufferatur, & in aquam profluentem projiciatur. Sunt qui hoc cataplaſma die illo, in quo patiens à febre liber eſt, applicare ſolent, & per 24. horas ſolum in digito geri, & hoc ter vel quater reiterari volunt; veſicula excitata, quæ valdè moleſta, tegitur cum empl. ſperm. ranarum. Cum hoc cataplaſmate, (quod abhinc viginti annis circiter à quodam amico, ex ſingulari gratia, & ſub ſecreta fide accepi) à febre tertiana liberavit & ſanavit Illuſtriſſ. Enſifer Regni Dn. Dn. Franc. Biliuski &c. cum chariſſima ſua conjuge, plus quam centum perſonas, ex amicis nempe, famulis, & ſubditis ſuis propriis: cujus deſcriptionis proceſſum, Tibi quoque B. L. commendatum eſſe volui.

Sunt & plura alia, quæ ad cohibendum febrilem paroxyſmum, non ſolum à plebe, ſed & à Medicis inſignioribus, carpis applicantur, ratione quidem arteriarum, quæ ad carpos decurrunt, & per quas vires topicorum cordi communicantur, ideò non ſemper contemnenda ſunt.

Platerus corticem interiorem ramorum nucis, in aceto maceratum carpis applicat, & ſe feliciter hoc remedio uſum teſtatur.

Emplaſtrum febrifugum.

℞. *Terebinthinæ Cypr.* ℥iß. *ſtoracis liquidi* ℥ß. Quibus in patella cuprea liquefactis, admiſcebis *Aranearum maj. vivar. & in locis mundis captarum* n. xx. Contundãtur & miſceantur in tigillo vitreato terreo, ſeu in dicta patella cuprea, piſtilloque ligneo, tãdiu donec araneæ non amplius conſpiciantur, & mixtura quaſi cinerei coloris appareat. Mixturæ parum calefactæ adde *pulv. bufonum, pyrii vulg. ex capitibus ſerpent. parat.* ana ℥j. ☉ ✶*ci* ℥ß. ʒij. *communis*, *centaur. min.* ana ℥ß. *camphoræ* ʒij. *fuliginis ex camino* q. ſ. pro tingendo, & cum ℥o *febrifugo noſtr.* q. ſ. F. maſſa ad conſiſtentiam empl. nigerr.

Uſus. Ex hac maſſa formentur duo emplaſtra rotunda, magnitudinis dimidii imperialis, quæ auri ſeu argenti foliis obducta, pulſibus manuum utriuſque carpi imponantur, hora una vel altera ante acceſſum paroxyſmi; ubi ita relinquãtur per novem dies, tunc eâdem horâ iterum removeantur, & in flumina projiciantur. Certum eſt, quod hoc emplaſtrum omnes febres intermittentes, præſertim autem tertianam notham & ſpuriam, ſæpius ſine adhibitione alicujus medicamenti cohibere ſolet, etiam ipſas febres peſtilentiales. Interim tamen methodica cura non negligenda eſt, quæ cauſam occaſionalem removere, recidivam præcavere, & ab aliis ſymptomatibus, (quæ aliquando febres malè curatas ſequuntur) defendere ſolet.

Poma & pocula febrilia.

℞. *Salis nitri pur.* (*lap. prunellæ*) ℥viij. *abſinthii*, *cardui benedicti*, *cẽtaurii*, *rutæ* ā. ℥j. Nitrum prius liquetur in crucibulo, igne quidem leni: cui poſt per vices reliqua ſalia injiciantur. Salia ita liquata, & in unum chaos coacta, effundantur in ventrem detruncatæ phialæ vitreæ parvæ (magnitudinis pilæ luſoriæ) circum circa luto optimè munitæ, ut ſic pilæ ſeu pomi formam referant, quæ refrigerata è vitro confracto eximantur & ad uſum neceſſarium ſerventur.

Poma dicto modo fuſa, tractentur manibus, in calore febrili, eum enim temperant.

In eundem finem & ſimili proceſſu fiunt ex ſulphure, item ex ſolo puro nitro, poma pulcherrima ſplendentia & quaſi polita.

Poculum pulcherrimum febrile.

CUrioſum ex ☉ purificaco fuſum, externè & in ſuperficie emblematibus ornatum poculum, dono à me olim accepit Illuſtriſſimus Dominus N. Kaſanovius, Mareſchallus Curiæ, quod poculum febricitantibus, in ardore & calore febrili ad extinguendam ſitim ſolatium eſt magnum, ſi ex illo bibant.

TITVLVS XXIV.

VVLNERARIA.

Oleum anodynum refrigerans.

℞. *Ol. ſpermatis ranar. lumbricorum*, *ex ſucco cancror.* ana ℔ß. *medullæ crurum boum* ℥iv His mixtis immergantur *fol. hyoſcyami*, *ſolani*, *ſempervivi* ana ℥iß. *flor. nymphææ*, *verbaſci*, *ſambuci*, *roſar.* ana ℥ii. Digerantur aliquandiu, poſtea coquantur leniter, & ad humiditatis exhalationem; colentur: poſt exprimantur fortiter. Omnes dolores calidos mitigat; In febribus ardentibus, ſpina dorſi eô inungenda eſt. Ex hoc oleo fit

Unguentum refrigerans.

℞. *Olei anodyni antea præſcripti* ℥iv. *ceræ albæ* ℥j. quibus invicem liquatis ſub continua agitatione adde *Aq. roſar. odor.* ʒvj. in qua prius diſſol. ſit *anodyni mineralis* ʒij. *ſpermatis ceti rec.* ʒvj. *camphoræ* ʒij. Fiat l. a. unguentum refrigerans, quod potenter ſiſtit omnes inflammationes; Efficaciſſimum eſt ad combuſtiones, dolores podagricos, & ulcera dolorifera maximè antiqua.

In doloribus renum & inguinum à cauſa calida

& inflammatione ortis egregiè conducit.

Unguentum auratum, in ſcabie & alopecia leproſa, remedium certum.

℞. *Balſ. ♃ris terebinth.* ℥iß. *♌ri fœtidi rectif. cum* ☥ ℥ß. *flor. ♃ris* ʒij. *ſulph. aurati ex ſcor. Reguli* ♂ *ii* ʒj. ℈j. *mercurii dulcis* gr. xxiv. M. fiatque linimentum.

Præmiſſis præmittendis, loca ſcabioſa, bis in die inungenda ſunt. Tollit & pſoram, & in alopecia leproſa remedium eſt ſingulare & ſæpius probatum.

Balſamum Samaritanum.

℞. *Olei olivarum crud.* ℔iß. *rectif. per cineres* ℔ß. *herb. momord. ophiogloſſæ* ana mj. *balſaminæ, millefolii* ana mß. *flor. hypericonis* miij. *verbaſci*, mj.
Macerentur per octiduum, poſt adde
Tinct. flor. hypericon. per vinum odor. fact. ℔ß.
Bulliant deinde in duplici vaſe opt. clauſo, ad conſumpt. vini. Poſt colaturam exprimantur ſpecies fortiter; oleo expreſſo rurſum infunde
Flor. hypericonis mij. *momordicæ* mj. *balſami Indici* ʒij. *crudi de Botin* ʒiv.
Digerantur denuo in MB. vitro benè clauſo, poſtea exprimantur iterum, & balſamum ita conciliatum uſui aſſervetur. Balſamū eſt præſtantiſſimum, quod omnia vulnera inflicta breviſſimo tempore ſanat, agglutinat & conjungit abſque ſuppuratione, etiam diſſolutum reparat, carnem renovat & ab omnibus aliis ſymptomatibus defendit.

Balſamum Saturni, aliàs butyrum Saturni D. D. Craft.

℞. *Olei anodyni refrigerantis* ʒiij. *ſacch. ſaturni cryſtalliſati* ʒß. *aceti roſacei* q. ſ. Redigantur in morario plumbeo, ſeu, patina ſtannea, agitando in butyri conſiſtentiam, adde *ol. ſtil. ver. roſarum* gtt. iij.
Omnibus inflammationibus, ambuſtis, eryſipelati, multiſque aliis convenit, eſt enim unguentum nobile refrigerans.

Empl. Samaritanum vulnerarium domeſticum.

℞. *Olei ſeu balſami Samaritani* ℔ij. *lithargyrii pulv.* ℔iß.
Coqu. lento igne, ſpatula fraxinea ſemper agitando ad empl. conſiſtentiam, cui ſtatim adde, prius liquefact. *cera* ℔j. *terebinthinæ Venet.* ʒiv. *ol. lauri* ʒiß.
In quibus diſſolutum ſit (ſcil. in tereb. ſeu oleo) *gummi elemi* ʒx. poſt immiſceantur & pedetentim, ſub continua agitatione, *gum. purgat.* ✻*i, opopanacis, galbani* ana ʒij. ſoluta prius in *phlegmate* ☉*li*, *ad pultis formam* q. ſ. tandem addā. *ariſtoloch. Cdæ*, & *longæ* ana ʒiij. *maſticis & olibani* ana ʒij. *myrrhæ* ʒj. *camphoræ diſſolutæ*, (*in balſ. de Peru*) *ad pulticulæ formam* q. ſ. ʒß. Fiat, omnibus exactè mixtis & copulatis, (cum piſtillo, ex ligno fraxineo) emplaſtrum univerſale omnibus vulneribus, antiquis & recentibus conducibile, quod breviſſimo tempore conglutinat, ſanat, & ab omnibus ſymptomatibus defendit, & quidem abſque alio remedio balſamico adhibito.

Empl. veſicatorium Cnœffelianum.

℞. *Axung. urſi, leporis* ana ʒß. *ceræ citrinæ* ʒiß. *cantharid. pulv.* ʒß. *cinab. præparat.* ʒj. *euphorbii* ʒij. *camphoræ* ℈ij. Fiat maſſa emplaſtri, cujus ʒj. vel ʒiß. & ʒiiß. extenditur ſuper aluteam, ad loca à Medico monſtrata.

Empl. ad fracturas oſſium Illuſtriſſ. Domini Adergaſt, præfecti ſtabuli S. R. M.

℞. *Ol. olivarum* mij. *lithargyrii pulv.* ℔j.
Coquantur ad conſiſtentiam cerati. Adde in alia patella prius liquefact. *ceræ* ʒiv. *reſinæ* ʒiij. Quibus omnibus exactè mixtis ſuperinſpergantur ſequentes pulveres, utpote.
Rad. conſolid. maj. pulv. boli Armenæ ſubtil. pulv. ana ʒviij. *farinæ fabarum* ʒij. *mumiæ Ægyptiacæ, tragacanthæ* ana ʒj.
Miſceantur omnia exactè, fiatque emplaſtrum juſtæ conſiſtentiæ.
Vires hujus emplaſtri ſunt inſignes, ad fracturas oſſium ſanandas; Eorum enim coalitum promovet, callum, quo ſemel agglutinantur, auget, inſuper fovet calorem partis nativum, genus nervoſum roborat, & humorum fluxiones ſiſtit, partibus vero prius reductis & ligaturis, feruliſque idoneis probè adjunctis. Commendatur in herniis quoque ſanandis, & in doloribus podagricis placandis; quemadmodum Ser. Majeſtas IOH. CASIMIRVS, p. m. Rex Pol. hujus emplaſtri auxilio ſæpius reſtitutus eſt.

Pulvis pro cataplaſmate ad fracturas & luxationes oſſium. (Germ. Dörband)

℞. *Rad. conſolidæ majoris* ʒiij. *ulmariæ, farinæ fabarum volatilis* ana ʒj. *boli Armenæ*, ▽ ☉*li dulcis, flor. oſteocollæ* ana ʒß. ʒij. *ſacchari* ♄*ni* ʒiv. *pulv. ſimplicis ex ſpermate ranarum* ʒß.
M. fiat pulvis ſubtiliſſimus.
Uſus hujus pulveris: ℞. *Pulveris præſcripti* ʒij. vel iij. *albuminis ovi in ſpumam agitatione redacti* q. ſ. ad incorporandum, & fiat cum ſtupa ☩to madida cataplaſma frigidè applicandum membro luxato.
In ſanandis oſſium fracturis ejuſdem virtutis eſt cum emplaſtro ſuperius deſcripto: omnes inimque fluxiones ad partem affectam impedit, & ne humores affluxi corrumpantur, cavet. Neceſſe eſt, ut hoc cataplaſma per ſeptem vel octo dies cum adhibita ligatura in parte affecta relinquatur, donec ægrotus perſentiat ſe melius habere. Plura vide apud auctores, qui chirurgiam tractant.

TITVLVS XXV.

MEDICAMENTA SECRETIORA EX SPERMATE RANARVM D. D. A. C.

SPerma ranarum (Germ. Froſchleich) à *Paracelſo* ſperniolum, ſperma aquaticum, & gluten aquaticum, à Cl. *Cnæffelio* in obſervationibus mucago aquatica dictum, eſt illa nautilago inſtar albumi-

nis

nis ovi, quæ ineunte vere hinc inde circa lacus, paludes & stagna invenitur, unde postea beneficio solis viva animalia, seu ranæ, generantur, quamque Medici & Chirurgi hujus seculi in summo pretio habent.

Colligitur à Pharmacopolis brevi ante novilunium vel in ipso novilunio, quo tempore collecta, teste *Hartmanno in not. ad Croll.* ad annos triginta durare potest, è contra ea, quæ in plenilunio colligitur, facilè putredinem concipit & maximè fœtet.

Conservatur autē beneficio aluminis istud sperma in doliolo è ligno querno recenter fabrefacto, quem modum Cl. *Dn. D. Cnœffelius* cum *D. D. Zuvelfero* observavit in hac proportione, nempe ad *liquoris sperm. ran. per sacc. clarificati* ℥xl. adjecit *aluminis usti* ℥j. tantum, aliquando ℥ij. & sic sine ulteriore destillatione in loco frigido repositum hoc sperma ranarum in virtute & efficacia conservatur, citra periculum corruptionis per totum annum, ac diutius. Virtutes à *Cl. Hartmanno* in *l. c.* enumerantur.

Sperniolum siccum ordinarium D. D. A. C.

℞. *Sperm. ranar.* ♈e *Martio & ipso novil. coll.* q. v.

(*Not.* In nostro climate vix ante ♈em Aprilem sese prodit) ponatur in saccum: quæ sponte defluit ▽ interim seorsim asservanda.

Iam ℞. *Oculorum nigrorum in sacco relictorum*, q. v.

In patella cuprea supra ignem spatula lignea continuo movendo, donec in pulverem subtilissimum redigi queant, vel quod melius, in calore ☉is, vel post fornacem sponte exiccentur.

Pulvis ex oculis sperm. ranar. tali modo paratus imprægnetur sæpius cum proprio spermate superius per saccum transcolato & denuo exiccetur; pulvis tandem asservandus.

Alius modus.

℞. *Sperm. ran. justo tempore, i. e. circa novil. collecti* q. v. Immittatur in cucurb. vitream ac appositio ♌o cæco, bene munito, leni carbonum igne in cineribus digeratur & continuò detineatur, omne hoc sperma prius in liquidam & postea in crassiorem substantiam abeat. Continuata digestione materia coagulatur, & fit instar pinguedinis & tandem totaliter exiccati incipit, ut facilè in pulverem redigi possit. Pulvis demum ita laboriosè confectus aliis medicamentis admiscetur, de quibus postea & suo loco.

Citius absolvitur negotium, si liquor prius per destillationem abstrahatur usque ad siccitatem, materia in fundo vitri relicta pulverisetur, & postea irroretur sæpius, cum liquore suo recenti & sponte resoluto, atque iterum iterumque exiccetur.

Sperniolum siccum ordinarium ex ranis D. D. A. C.

℞. *Ranar. aquaticar.* In aquis puris & circa fontes ♈e Martio & Aprili captarum & adhuc viventium numero xxxx. vel q. v. immittantur cucurb. vitr. appositoque capitello, in MB. igne lento destillatio instituatur, liquor egressus interim ad suos usus reponendus est. Destillatio adhuc continuanda est, donec ranæ totaliter exiccatæ sint, ut facilè in pulverem teri possint, qui tandem ita paratus cum proprio sperm mate (per saccum recenter transcolato) sæpius imprægnandus & rursum exiccandus est.

Vires magnæ sunt in quacunque hæmorrhagia & efferveſcentia sanguinis; datur à ℈j. ad ij. in propria aqua destillata; externè inspergitur vulneribus.

Sperniolum siccum compositum D. D. A. C.

℞. *Sperm. ceti* ℥iv. *thuris mastich.* ana ℥ij. *croc.* ℥ß. terantur singula in pulverem, postea misceantur, & cum spermate ranar. (in saccо resoluto) irrigentur pulveres ter, quater & sæpius & dein sponte exiccentur. Quo facto hic labor etiam toties cum spermate juniperino & flore cœli instituendus est, tādē add. *camphor.* ℈iij. misc. fiatque pulvis in vitro puro asservandus.

Vires sunt æquales cum sperniola Crollii in hæmorrhagia sc. narium, gutturis, uteri, hæmorrhoidum, sanguinem quippe frigiditate & virtute specifica coagulat. Dos. à ℈ß. ad gr. xv.

Exterius idem pulvis inflammationes omnes mitigat, dolores podagricos lenit, (cum vino calidè applicatus) insuper omnia ulcera antiqua, inflammata, dolorifica, & cancrosa curat.

Not. *Pro externo usu in vulneribus Crocus omitti potest.*

Sperniolum mucaginosum compositum.

I.

℞. *Spermatis ranar. sponte resoluti & beneficio aluminis seu* ♁*i asservati*, ℥xlviij. *myrrhæ commun. aloës succot.* ana ℥ij. Mixta asserventur in lagenis vitreis bene clausis locoque frigido, pro nostro *topico externo.*

II.

℞. *Spermat. cet. mastich.* ana ℔ß. *myrrh. camphor.* ana ℔j. *pulegmat.* ♁*li, spermat. ranar. transcolat.* ana q. s. Misc. & Sign. *mixtura nostra localis externa.*

III.

Sperniolum pro Illustriss. Principe van Eggenberg in Styria, compositum.

℞. *Spermat. ranar. servat. & colati* ℔vj. *ceti* ℔ß. *juniper* ℔j. *cœlisolii*, quantum haberi potest, *myrrhæ et. thuris, mastich.* ana ℥j. *croc. pulv.* ℥ß. *camphor.* ℈iij. Misc. & in vitro bene clauso insolentur ad omnimodam resolutionem.

In chirurgia ejus usus est insignis, ideo ad sananda ulcera antiqua, fœtida, chironea, cancrosa & maligna præsertim ad cancrum mammillarum & faciei remedium est magni solatii. Applicetur cum plumaceolis seu floccis mollioribus circa semen cardui benedicti collectis & in hac mixtura intinctis, superposito etiam emplastro spermatis ranarum; tollit etiam omnes dolores & inflammationes partium externarum, ideo in doloribus podagricis cum linteis (sc. eo imbutis) singulari cum successu applicatur.

Non dissimilis mixtura sequens, à *Paracelso*, in libro von offenen Schæden *p.* 434. (*operum latin. Tom. III. Sect. 1. tr. de Apostem.* &c. *cap.* 5. *p.* 42.) descripta, quæ ℞. *sperm. ceti, sperm. ran. sperm. juniper. cœlisolii* ana p. æqu. Fiat destillatio in sole; ad erysipelatis exulcerati curam ab authore commendatur.

Hic adjungo etiam ex ipsius *D. D. Cnœffelii* M. S. quæ de mucagine juniperina sibi annotaverat, quid sit, & ubi colligatur.

Gelatina sive *gluten* hoc *juniperinum* (teste experientia rusticorum in Styria) nunquam toto anno ma-

gis reperitur, quam menſe Majo, inprimis horam unam aut duas poſt imbres nimboſvè, ubi circa nodos ſeu juncturas ſtolonum annuorum juniperi inſtar candidæ, interdum flaveſcentis gelatinæ ex internodiis exudat, quemadmodum ſynovia ex articulis hominis, ibique concreta adhæreſcit, non tamen ita firmiter, quin vento vehementiore concuſſa decidat, aut à ſolis radiis liquata defluat, quod ipſemet hiſce vidi oculis. Quod ſi contingat, ut gelatinam hanc nec imbres nec ſolis radii lædant, in fungos concedit, qui vitro incluſi ſolique expoſiti in limpidum liquorem reſolvuntur. Liquor iſte virtute eâ præditus eſt, ut membris paralyticis applicatus (juncturis quotidie bis inunctis) omnem contracturâ perfectè ſanet: quod certè ſummũ arcanũ eſt, ipſa etiam ſignatura præbente argumentum. Quare etiam ab arthritide confectos articulos eundem liquorem reſtaurare & corroborare neceſſe eſt. Experimentum dictis faciet fidem. *Huc uſque Cnæffelius*, qui in allegato M. S. Germanico, quid ſit & ubi inveniatur cœlifolium, quod & flos cœli dicitur; ſequenti ſenſu hæcce annotaverat.

Cæliflos ſeu cœlifolium, nonnunquam in æſtate aut autumno in ripis maris Balthici, quandoque etiam in viis, inſtar gelatinæ coagulatum invenitur, ſed frequentius matutino tempore ante ortum ſolis; nam quamprimum ſolis illud radii attingunt, in aquam mox reſolvitur, ideoque ultra horam poſt exortum ſolem non durat, nec uſpiam tota die reperiri poteſt. Vulgus hominum vocat iſtam gelatinam das Sterngeſchos oder Sternputzen / quaſi dicas, ſtellarum jaculum ſeu ſtellarum purgamentum. *Tantum ille*. Ipſemet ego in juventute mea peregrinando & poſtmodum hinc inde iter faciendo gelatinam iſtam multoties in viis & juxta eas vidi, ſed ſemper ante ſolis ortum, uti laudatus modo Author noſter annotaverat. Ruricolæ eâ utuntur ad comæ productionem.

Obſervationi Cnœffelianæ ſubjungo & hoc de COELI FLORE, quod in *Joh. Erneſti, M. D. tractatu de oleis p.* 500. legi; hic flos, *inquit*, menſe Majo circa Pentecoſten temporeque nocturno inſtar mucoris narium in prata incidit, idque trepidanter & quaſi in circulo; hæc aqua lentè deſtillata (alias enim nimis cito aſcendit) eſt corroſivum dulce; omnes dolores cum admiratione ſedat, ulcera quotcunque rebellia curat & ſanationi obedientia reddit, cum emplaſtris ad *puncturas mixta: in cancro & fiſtulis* eſt valdè admirabilis, cum pannis laneis applicata, vermemque interficit.

Helvetus quidam ex eo fecit pulverem album, & cum ejus granis duobus vel tribus ſiſtebat omnes dolores internos intenſiſſimos, eoque ut exterius in ulceribus, ita etiam intra corpus ſumma felicitate utebatur.

Paracelſus hujus *cœlifolii* etiam meminit aliquoties & ab illo NOSTOCH & CEREFOLIVM nuncupatur; videlicet *Tr. de vita longa l.* 4. *c.* 2. *&* 8. (*Tom. II. p.* 65. *&* 67. *edit. Lat. noviſſ. Genev.*) item *de ſignat. rec. natur. l.* 9. *p.* 920. (*Tom. II. p.* 115.) porro *l.* 2. *Berthon. c.* 7. (*Tom. III. ſect. II. p.* 32.) *& Tr.* von offenen Blattern *c.* 5. (*Tom. III. ſect. II. p.* 42. *b.*) denique *loco jam ſupra citato*.

Noſtoch *in Lexico chimico Ionſtonii* eſt jaculum alicujus ſtellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potiſſimum Junio, Julio & Auguſto ſuper latos campos vel in pratis inſtar fungi magni vel ſpongiæ, foraminoſum quid & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus tactum contremiſcit.

Petrus Borellus Obſ. 41. *C. III. Hiſtor. variar. Medico-Phyſicar.* Vidi, *inquit*, noſtoch ſive florem cœli, ſpeciem muſci, terræ friabili & monticuloſæ incumbentem, tanquam gluten poſt pluvias à quibuſdam Chimicis decantatum, illum enim pro univerſi ſpiritu capiunt & ex eo ſpiritum dulcem, ſed maximis præditum viribus aurumque ſolventem educunt.

Emplaſtrum ſpermatis ranarum D. D. C.

℞. *Ol. ſperm. ranar. lumbricor. cancror.* ana ℥viij. *ceruſſ. pulveriſat.* ℔ij. Coquantur igne leni in tantâ gine ampla, ſpatula continuò agitando ad conſiſtentiam emplaſtri mollioris, cui ab igne remoto & parum refrigerato adde *ceræ albæ*, (*ſeorſim liquef.*) ℥iij. *pulv. maſtich. thuris opt.* ana ℥ß. *ran. cum prop. ſperm. infucc.* ℥j. *camphor. in oleo ovor. diſſol.* ℥iij. Miſc. accuratè, fiatque empl. conſiſtentiæ, quod multum cõducit in inflammationibus & doloribus cõcrescendis, & ad ulcera contumacia fluida & antiqua in tibiis curanda; inſuper ſalutare topicum externum eſt in omni fluxu ſanguineo, ac ſpeciatim hæmorrhoidum menſtruorumque, dorſo ſolùm applicatum.

TITVLVS XXVI.

COSMETICA.

Magiſterium Talci.

℞. *Talci Veneti & albi, ſtriis brevioribus* q. ſ. Suſpendatur in parte interiore campanæ vitreæ, ſubtus in crucibulo accendatur ſulphur, prius igne diſſolutum (ut in præparatione ſpiritus ſulphuris chimico more fieri ſolet) & vapor ſeu fumus, ſpiritibus ſulphuris prægnans, penetrando talcum reddet friabile candidumque; poſtea contundatur in mortario candente piſtillo ferreo, itidem prius calefacto, tamdiu donec nullum amplius ſplendorem ſcintillantem prodat. Pulvis tum trajiciatur per linteum rarum, ut ſubtilis & impalpabilis inſtar alcool evadat, qui in ſcatula munda & ſicca pro uſu adſervandus eſt.

Qui laborem majorem in ſe ſuſcipere vult, talcum prius per vaporem aquæ dulcis mollius reddere poteſt prout in calcinatione philoſophica cum cornu cervino, ebore & aliis animalium oſſibus fieri ſolet, qui labor tertio die aliquando abſolvitur; tandem & per aliquot dies cum elevato fumo ex ſulphure accenſo maceretur, ut modo docuimus, & ſic talcum fiet ita friabile, ut digitis conteri poſſit.

Not. Cum talco Muſcovitiço res non ſuccedit, ſed ſolo Veneto.

Hic modus reducendi talcum in alcool, commodus nec vulgaris eſt: tetinet enim ſuam lubricitatem & mollitiem, ita ut, cum cutis eo teritur, butyri inſtar evaneſcat, redditque cutim elegantem, ſubtilem ac formoſam. Plurimi laborarunt, ut hunc pulverem e talco parare poſſent, ſed nullus unquam cum tanto effectu paravit, quantũ quidẽ hoc noſtro modo paratus edit. Aliqui enim talcum ſubtili lima terebant, alii in cute balenæ, alii in ſola papyro, ſed tardiſſimè ubique ſucceſſit, & valde parum obtentum. Qui vero talcum igni reverberatorio in fornace calcariâ vel literaria commiſerunt, & in calcem reducere voluerunt

runt, longè minorem sunt consecuti effectum; talco enim humidum suum radicale per illam calcinationem omne fuit absumptum, & nihil acceperunt, præter calcem vulgarem sine viribus. Idem etiam accidit præparationi olei hujus talci, cujus ubique in libris fit mentio; quod quidem parare sæpius vidi & ipse etiam elaboravi; sed nihil aliud obtinui, præter liquorem salinum, qui nihil aliud præstat, quam vulgare illud oleum tri ex sale per deliquium factum.

Pulvis Cosmeticus compositus.

℞. *Magist. talci præced. marcasitæ, spermatis ceti albissimi* ana ʒij.
M. in mortario vitreo seu vitreato & fiat pulvis subtilissimus.
Usus. Pulvis lanugine seu gossipio exceptus, adhibeatur cuti vesperi, dum itur cubitum: sequenti die facies linteo puro & sicco iterum abstergatur.

Pulvis alius Cosmeticus.

℞. *Spermatis ceti albissimi, magisterii talci* ana ʒij. *sacchari* ♄*ni albissimi* ʒß. M. F. Pulvis.
Eandem habet virtutem & usum cum pulvere cosmetico superiori.

Rosetta Italorum.

℞. *Magisterii concharum margaritiferarum & splendentium* (matr. perlarum) *magist. marcasitæ* ana ʒß. *laccæ Indicæ purpureæ vel Florentinæ finissimæ*, vel quod melius *magisterii carmasini, quod Galli & Itali* carmein & carmion *vocant* q. s. Usus hujus pulveris est notus.

Linteum Ceratum pro larvis seu masquis, ut vocant.

ANte omnia linteum Hollandicum subtile & crudum extendatur in quadrato: postmodum cum liquore recenti spermatis ranarum, (per saccum densum tamen prius absque igne transcolati) humectetur sæpius linteum & denuò sponte exsiccetur, scilicet sexies vel septies: posteà in patina vel patella pura super aquam bullientem dissolvatur *ceræ albæ* ℔ß. *unguent. pomati, seu adipis ex pedibus agninis excocti* ʒj. dissolutis adhuc adde *spermatis ceti* ʒij. *camphoræ* gr. vij. misceantur insimul quam optimè.
Cum hâc mixturâ inungitur postea linteum (superius cum spermate ranarum jam paratum) & quidem penicillo magno & molli ex una parte tantùm. Quibus peractis, linteum ceratum cum alio panno crudo & puro terendo poliatur.
Ex hoc linteo postea fiunt masquæ pro fœminis contra varias injurias aëris nocentes facici.
Hanc etiam habet virtutem, quod faciem ardentem & rubentem refrigeret, atque cutim mollem, delicatam & albam reddat, & ab omni immunditie præservet. Fuit quondam secretum Serenissi. LUDOVICÆ MARIÆ, p. m. Poloniæ & Sueciæ Reginæ.
Ex singulari amicitia & communicatione Magnifici Dn. N. Nolle, Cubicularii ejusdem Reginæ.

Bezetta rubra seu Torna solis bezedina.

DEscriptiones hujus sunt perquam multæ, nos potiores hic recensebimus, & primò modum illum, quem olim in Aula Serenissimæ Mariæ Ludovicæ p. m. Regiæ Poloniæ & Sueciæ virgo quædam nobilis adhibuit: qui sequens est:

℞. *Baccarum spinachiæ bacciferæ recenter collectarum* lib. j. *succi acidi citri seu limonum rec. express.* lib. ß. factaque maceratione per aliquot horas, in loco frigido, succus rubicundus per colaturam & expressionem separetur; cui denuo immergantur recentes spinachiæ baccæ, & iterum fiat expressio. Post in liquore colato & per resistentiam purificato immergantur bis vel ter linteamina Armeniaca seu Turcica, ex gossypio confecta, & iterum sponte exsiccentur, inque scatula pura ad usum serventur. Pannus hic tinctus, & dicto modo tinctura rubicundissima & eleganti imprægnatus fœminis pallidis servire solet ad inducendum vivaciorem colorem genis pallescentibus. Modus adhibendi est notus. Liquori alicui destillato seu simplici impositus, colorem communicat purpureum elegantissimum.

Vidi etiam bezetta rubicundissima solo succo baccarum solani Americani infecta & parata. Sed hic cautè agant tragematopolæ, qui saccharata, & similia ex saccharo comestibilia, his pannis tingere solent, ne talia sibi linteamina tincta eligant, quæ succo aliquo nocivo imbuta sunt, & inde sanitatem destruant.

In Hispania & Gallia paratur bezetta beneficio TRæ seu succi granorum chermes vel cocci infectoriæ. In Italia cum TRâ rubrâ, ex lana è panno scarlato detonsa, seu filis sericis, carmasini coloris, cum decocto extracta; vel cum ipsa lacca finissima Florentina, & succo acido granorum seu citri.

In Belgio sunt contenti cum decocto verzino, cum aceto & alumine parato, quo faciem pallidam ornant. Germanæ & Polonæ fœminæ ex filis sericis aquæ simplici calidæ impositis cum pauco alumine colorem extrahunt pulcherrimum, quo simili modo, genas & labia tingunt in colorem vivacem & rubentem.

Plura his similia qui desiderat, is inspiciat *Alexandrum Pedemontanum & VVeckerum de secretis. Ioh. Bapt. Portæ magiam naturalem lib. IX. cap.* 17. & alios plures, qui hanc materiam fusius tractant.

Charta di Spania.

HUc pertinet & *charta Hispanica purpurea* seu *cosmetica*; cujus beneficio & genarum roseus seu elegantem incarnatus color conciliatur, qui usus modò ferè in totâ Europâ fœminis curiosis est notus. Hæc charta itidem paratur cum TRâ seu magisterio cochinellæ seu cocci infectoriæ, per succum acidum limonum & parum aluminis extracto. Nos curiositatis caussa quondam citra ullam difficultatem rem instituimus in hunc modum:

℞. *Laccæ Hispanicæ pulch. & finissimæ in granis vel loco hujus Florentinæ optimæ ex flectis scarlati parata*, & non ex scobe ligni factæ, ut modò in Italia plerumque fieri solet, q. v.
Hanc laccam dissolve super lapidem, vel in mortario lapideo, cum succo acido citri granatorum q. s. Mixturam liquidæ consistentiæ ita paratam extende cum penicillo in papyro pura, cum aciditate citri itidem prius inuccata, & postquam mixtura benè exsiccata fuerit, denuo aliam illine, & ad exsiccandum repone, quod tertia etiam ac quarta vice immo sæpius iteretur, sicque charta parata erit.

Qui verò colorem rubeum papyro inductum, Hispanico more occultare vult, (quod tamen superfluum existimo & nullius utilitatis est) is purpuram nostram in aqua salis ammoniaci dissolutam, quæ

etiam ſuo loco à nobis deſcribetur, adhibeat.

Tincturam hanc, inquit *Cl. VVormius Muſei cap. XI. lib.* 4. ex cnici floribus, ſpuma maris & arena in Hiſpania confici dicunt; Ego eam ex ligno Braſiliano aut ſandalo rubro extractam chartis his illini arbitrarer, ut exſiccari & hâc formâ circumferri queat. Hoc fuco quando utuntur, digitum ſaliva madefaciunt, & chartæ affricant, qui tantum abradit TRæ, q. ſ. reliquum in uſus ſervatur.

Unam chartam ſeu folium pro ducatone emere quendam vidi, hic verò ejus præparatio gratis communicatur.

Aqua Coſmetica compoſita D. D. C. pro Principiſſa d. Eggenberg.

℞. ▽æ *florum fabarum, nymphææ, lil. albor.* ana ℥ij. *rad. ſigilli Salom. ſperm. ranar.* ana ℥iß. *roſar. albar. parum* ſc. ℥ß. TRæ *coſmeticæ* q. ſ. pro lacteſcentiâ, *magiſterii marcaſitæ* ℈iv. *ſacchari* ♄*ni cryſtallini* ʒj. *camphoræ* ℈ij. ☌*i* ☿*ri per deliquium facti* gtt. xxiv. M. F. aqua.

Nota. Tinctura coſmetica rubra à Principiſſâ non admiſcebatur prius, quàm eâ uti vellet, tali proportione:

℞. ▽æ *coſmeticæ* cochl. j. *mixturæ coſmeticæ* gtt. ij. vel iij.

Faciem rubram refrigerat, & albedinem gratiſſimam conciliat, cutim etiam tenerrimam & ſubtilem reddit.

Tinctura Coſmetica alba.

℞. *Balſami albi & clari Ægyptiaci* q.v. ♆ *optimè rectificati* q. ſ. ☌*i veri ſtillatitii roſarum* gtt. aliquot. M. &, in vitro benè clauſo (quod Chimici phialam vocant) ſufficiente digeſtione peractâ, TRa alba effunditur, novus ſpiritus affunditur, ad totalem diſſolutionem balſami uſque: conjuncti poſtea colentur per linteum ſubtile & purum. Uſus eſto talis:

℞. ▽æ *ſigilli Salom. flor. fabar. lil. albor. ſaponariæ* ana ℥ß. TRæ *coſmeticæ albæ præcedentis* q. ſ. pro lacteſcentiâ q. ſ. *eſſentiæ odoriferæ roſarum* gtt. j. M. & fiat lac virginis.

Mixturâ iſtâ facies manè & veſperi abluatur; cutim abſtergit & albiorem atque delicatiorem reddit.

Tinctura Coſmetica rubra.

℞. *Myrrhæ rubræ electæ, aſæ dulcis, ſtoracis calamitæ* ana ʒj. ♆ *opt. rectif.* ℔iß. ∽ *roſarum ardentis opt. rectif.* ℔ß.

Stent in vitro benè clauſo, tamdiu in digeſtione, donec ſpiritus rubicundiſſimè tingatur, poſtea filtretur per chartam, in vitro puro ſervetur ad uſum.

Aſthmaticis prodeſt, uti & catarrhoſis & aliis morbis pectoris. Doſis gtt. x. ad xx. in aqua veronicæ, tuſſilaginis vel violarum. Vſus externus eſt coſmeticus, ad manuum & faciei lavacra, & cum TRâ coſmetica alba ſuperius deſcripta convenit. In aqua florum fabarum, liliorum alborum ſeu ſpermatis ranarum infuſa lacteſcentem reddit liquorem inde & lac virginum dicitur, quod ſtrophiolo puro prius infuſum, manibus & faciei adhibitum cutim reddit nitidam.

Sequens vero præſtantius reperi:

℞. ▽æ *noſtræ* ☿*ialis communis* (vid. Mercur. coſmet.) part. j. *fontanæ limpidæ* part. vj. ∽ *roſarum fragrantis* gtt. aliquot. (aquam roſarum, quoniam deſtillata eſt, nunquam commiſceo) Miſceantur & cum tinctura coſmetica rubra præcedente præcipitentur, ut liquor fiat lacteus, cui in mortario vitreo mundo admiſcui tantillum pulveris coſmetici poſterioris ſupra deſcripti, ut fieret

Linimentum Coſmeticum.

℞. ▽æ ☿*ialis noſtræ* p. j. *commun. fluviat. non deſtillatæ* p. vj. *mixturæ rubræ coſmeticæ pro lacte virginis* q. ſ. Jam

℞. *Pulveris coſmetici ſuperioris ſecundæ deſcriptionis* ℥ß. *mixturæ hujus* ☿*ialis lacteſcentis* q. ſ. Fiat linimentum.

Cum hâc mixturâ illine faciem ab omni immunditie prius lotam & purgatam, albedinem conciliat gratiſſimam & amabilem, ſed caute adhibendum eſt, ne oculos & dentes contingat, & raro.

Illiniri quoque poteſt linimentum hoc lineo panno, decies prius mucagine recenti imprægnato, (uti feci Regiomonti) ex quo deinde chirotecæ ac larvæ confici poſſunt nocturno tempore applicandæ.

Ex manuſcriptis Clariſſ. Dn. D. Cnœffelii.

Balſamum Coſmeticum.

℞. *Unguenti pomati* ℥ß. ☌*i jaſmini Romani recentis* ʒj. ☉*is* ☿*ri deliquat.* ℈ij. *ſpermatis ceti* ℈v. *magiſterii marcaſitæ* ʒij. F. Balſamum.

Balſamum aliud Coſmeticum.

℞. *Spermatis ceti* ℥ß. ☌*i* ☿*ri per deliquium facti* q. ſ. miſceantur optimè in mortario vitreo, deinde adde ☌*i jaſmini* ʒij. *ſucci acidi citri* ʒiij. *magiſterii marcaſitæ, ſacchari* ♄*ni* ana ʒj. M. F. balſamum.

Aſperitatem cutis lenit, glabram, ſubtilem & albicantem è contra reddit.

Unguentum rubrum pomatum Ser. Reginæ CÆCILIÆ, pro tingendis labiis atque medendis fiſſuris.

℞. *Unguenti pomati albi odoriferi rec. facti* ʒij. *radicum anchuſæ* q. ſ.

Bulliant ſimul leniſſimo calore, in vaſe clauſo tamdiu, donec omnis rubedo ex radicibus extracta ſit: colato unguento adde ☌*i caryophyll.* gtt. iij. *cinnamomi* gtt. iv. *citri ex corticibus recent. ſine* △*e extracti* ℈ß. *moſchi, ambræ* ana gr. ij. F. l. a. unguentum rubrum.

Unguentum Coſmeticum.

℞. *Album. ovor. recent.* n. ij. *benè conquaſſati & in ſpumam redacti, ſucci ſeu aciditatis citri recenter extracti tantundem;*

Mixta coquantur in offuſa novâ vitreâ lento carbonum igne tamdiu, donec tandem abeant in conſiſtentiam pometæ albiſſimæ: materiam interim inter coquendum ſpatula lignea continua agitanda eſt, & ubi refrixerit, adhuc addi poſſunt *ſpermatis ceti* ℥ß. ☌*i jaſmini* ʒj. M. F. linimentum.

Utendi modus eſt iſte, ut cubitum iturus faciem eo illinat, mane verò eandem linteo puro iterum detergat.

Linimentum defenſivum, cujus beneficio à veſtigiis variolarum plures immunes manſerunt.

℞. *Fruſtum lardi veteris.* Hoc accende ſuper pruinam

tinam flore lactis plenam, pinguedinem destillantem & lacti supernatantem cochleari argenteo collige, & cum penicillo in eadem intincto, variolas jam maturas, & antequam arescere incipiant, inungito. Sic facies immunis erit ab omnibus variolarum vestigiis, quod non solùm in aliis multis personis, sed & in ipsâ Serenissimâ Reginâ probatum est. Medicamentum quidem videtur esse simplex, sed est magnæ virtutis & utilitatis.

Sapo Cosmeticus S. R.

℞. *Saponis albi Italici, non fœtidi* ℔ j. conscindatur aut radatur subtiliter, adde *biaccæ Hispanicæ* ℥iij. *rad. ireos Florent. subtil. pulveris.* ℥iß. *magist. marcasitæ, spermatis ceti* ana ℥vj. ☉ *℘ri ex* ♌ *extracti* ℈ij. contundantur & misceantur mortario lapideo cum ☿æ *rosarum odoriferæ* q. s. donec omnia per minima commixta sint, in fine adhuc adde ♂♀*i ligni Rhodii, vel rosarum veri* ℈j. Formentur more solito globuli, magnitudinis ad placitum.

Sapo Cosmeticus alius S. R. E.

℞. *Amygdalarum dulcium excortic. & ad pultis formam cum* ☿â *aliquâ odorif. q. s. redactarum* ℥viij. *cerebell. ovorum recent.* num. ij. ☿æ *odoriferæ rosarum* ℥ij.
Coq. in patellâ aliquâ argenteâ vel cupreâ, ad consistentiam crassam instar pastæ, in vase non adhærescentem, continuò itaque pistillo ligneo agitanda est; Deinde adde *saponis Veneti subtiliter rasi, & cum* ☿â *rosarum odoriferâ aliquoties loti & perfumati* ℔ij. contundantur in mortario lapideo quàm optimè, semper adniscendo aliquid ♂♀*i ℘ri per deliquium facti* e. gr. ℥ß. tandem inspergantur sequentes pulveres: scilicet *magisterii marcasitæ* ℥iß. *pulv. rad. ireos* ℥j. *amyli, biaccæ Hispanicæ* ana ℥ij. M. donec omnia per minima commixta sint, tandem adhuc adde ♂♀*i jasmini Romani* ℥j. *rosarum veri* ℈ß. *moschi optimi* ad libitum.

TITVLVS XXVII.

LIQVOR ALKAHESTICVS Cl. Helmontii & Cnœffelii.

QUid hoc nomen *Alkahest*, *Althaest*, & *Alcahest* denoter, & qualis Medicina sit, nullibi clarè explicatur.

Clariss. Dn. D. *Guern. Rolfincius* cum nonnullis vult, quod alcahest, quasi *alcali est* indigitandum sit, & medicamentum esse, ad liquida chimica opera perficienda, si consideretur perfecta ejus præparatio; ad solida, si inchoatio.

Ex Polemanni scriptis liquet, liquorem esse igneum volatilem, quò facilè ♃ra metallorum & mineralium sequestrantur.

Ioh. Glauberus hic producit ☉ artis philosophorum, & ☉ mirabile, universalis ☉is titulo, quod tium regnorum climata pervadit, & eorum summa sit Medicina.

Innuit ex ☉e culinario, ☽o, alumine, aliisque rebus parari posse, de quibus omnibus extensius tractat Clar. *Rolfincius, in chim. in artis form. redact. lib. 5. sect. 1.*

Modus procedendi circa fixationem, à dicto *Dn. Cnœffelio* & *Helmontio*, triplici via instituitur, ratione triplicis

Objecti, in quod alkahest agere debet. Inde triplex etiam resultat alkahest: 1. minerale. 2. vegetabile. 3. & animale.

Sed remotis aliis circumstantiis, accedo tandem ad ipsius secretissimi liquoris præparationem, & primò.

Pro resolutione Mineralium.

℞. ✢*ti mineral. (ex minera immatura* ♂*ii per se more consueto* ☿*ti)* f. q.
Pasce hanc aciditatem cum ☉*e* ℘*ri*, quousque desinat ebullire, perge in additione ☉*is* ℘*ri*, donec liquor plane fiat lixivialis, post adde

☉*is* ✳*ci*, quoad odor ascendat planè ⊡lis, destilla lento calore humiditatem, ad siccitatem usque, destillationem repete, liquorem à fecibus cohobando, & semper ☉is ℘i novi adjiciendo parum, donec liquor planè fiat igneus, & erit liquor alcahesticus, ad usus sequentes paratus.

Pro resolutione Vegetabilium.

℞. ✢*ti vegetabilis, (ex lachrymis vitium) propriis foliis fermentat.* & per se parat. q. v.
Pasce hanc aciditatem cum ☉e ℘ri, & procede omnimodè ut ante factum cum minerali menstruo.

Pro resolutione Animalium.

℞. ✢*ti animalis, (id est feri lactis acidum)* q. v.
Pasce hanc aciditatem cum ☉e ℘i, & idem præparandi servetur ordo, ut supra de mineralium menstruo dictum.

Hæc sunt tria menstrua particularia; universalia cuncta magisteria, cum tribus his menstruis fieri possunt, in rerum natura, quia per ea in prima essentia sua tria principia resolvi possunt, ex quibus post circulationem fit ☉ volatile seu essentiale, quod summum est magisterium.

De subjecto mirabili hujus liquoris, vide *sis Helmontium tr. potest. med.* §. 3. ubi ea vocat, *ex electro opaco, cujus nomen gemma rosa, nondum aperta*; id est, ♂ immaturum; *sapor austerus & terrestris*; elicitur namque ✢ ope ignis ex ♂o; qualitate liquor iste est *ignis-aqua, nomen prorsus simplex, singulare indeclinabile, inseparabile, immutabile & immortale*, id est, Alkahest, plura vide apud dictum *Helmontium.*

Usus hujus menstrui in extractione rerum instituitur hoc modo, e. gr. in vegetabilibus.

℞. *Res extrahendas, ut radices, herbas, &c.* e. g. *fol. melissæ, basilici, absinthii, seu alius generis plantæ* q. v.
Hujus prius in mortario lapideo contusæ pars j. liquoris alcahestici vegetabilis part. ij. M. stent in vitro hermeticè clauso, ad digerendum, per octiduum, seu diutius, & quidem calore lenissimo, tinctum quod est auferatur, & liquor novus affundatur, digerendo & extrahendo tamdiu, donec omnis essentia plantæ extracta sit, & ne quid impuri & crassi eò misceatur, extractiones omnes per chartam filtrentur, & cum ☿ opt. rectificati & alcoolisati s. q. misceantur bene, in phiala, hermeticè clausâ; Hic sine mora ☿ in se recipit TRam, & omne hoc, quod

in liquore alkahestino est extracti, iterum extrahit, & ambo à se invicem separantur, ita ut ♀ cum imbibito extracto seorsim, & liquor alkahest similiter seorsim, & quidem purus, omnique extracto privatus in vitro stet, quod & *Cl. Dn. Dn. Rolfincius*, de suo ex ☉o pararo liquore alkahestico refert. Tandem ♀ essentia plantæ imprægnatus, & à liquore alkahestico separatus in leni digestione exhalet ad justam essentiæ consistentiam.

Hoc peracto, utrumque tam essentiam, quam liquorem alkahesticum ad usum serva.

Essentiam tanquam Medicinam, ad extirpandos morbos: liquorem verò alkahest, pro extrahendis rebus aliis plurimis, in quibus iterum inservire poterit.

Sic proceditur quoque in extractione TRrarum & ♃rum metallicorum: ubi hoc annotandum, quod temporis hic requiritur plus, & aliquando tres vel quatuor menses, antequam extractio perficitur.

Nota. Parata dicto modo essentia, alkahest innatans instar rubini, separari atque in ovo philosophico & hermeticè clauso ulterius circulata, in lapidem, sive ☉ essentiale mutari potest, quod virtutibus sui concreti seu individui instructum erit.

FINIS.

AD LECTOREM

AD LECTOREM.

CVM jam ad finem perducta esset Editio amborum Tractatuum quibus Appendix ad Pharmacopœam Schrœderianam illustratam & auctam, concinnabatur; rescivimus Franciscum Angelum à Sancto Joseph Carmel. Discalc. Tholosanum, Pharmacopœam Persicam ex Idiomate Persico in Latinum vertisse. Curiositate itaque moti, & ornamentum ac majus complementum Operis Pharmaceutici Studio nostro compilati, & mox in lucem producendi, ab omni parte conquirentes continuò allaboravimus ut hoc Opus extraneum Parisiis editum ad manus nostras deveniret; quod postquam brevi obtinuissemus, vidimus Clariss. F. Bernier Doctorem Medicum Facultatis Monspelienſ. & I. Fr. Paitis à Cruce Interpretis Regii Filium, (qui ambo in Persida, Regionibusque adjacentibus sunt peregrinati) attestari, Rever. Patr. Fr. Angel. à Sancto Ioseph non tantùm abundantissimam Linguæ Persicæ cognitionem possidere, sed etiam in Persia per plures annos commoratum, ibidem medicam artem exercuisse, & quàm fidelissimè Pharmacopœam hanc è lingua propria latinè reddidisse: avido itaque animo opus hoc evolventes, nihil quod chymicam cognitionem spectaret reperiebamus, sed tantùm compositiones innumeras, quarum paucæ accurationem aliquam in laborando saperent. Propterea omnia tanquam labori nostro ornando minùs apta propè rejectanea censebamus; verùm cùm de his apud quosdam ex Amicis Medicinæ Doctores Clariss. verba faceremus, instarunt illi, ut non revera totum Opus prælo submitteremus, etiamsi omnes illius compositiones in totum à nostris differrent, sed quædam tantùm excerperemus, eaque accuratiora, unde manifestum fieret quibus exquisitioribus instrumentis in medendo utantur Medici Persæ: quibus cùm etiam adderemus, plures qui de Pharmacopœæ Persicæ nomine aliquid audivissent, eamque pressiùs non novissent, si intelligerent de ea nihil prorsus in Compilatione nostra reperiri, arbitraturos eam hac in parte deficere, omnino concludebamus seligenda quædam esse, unde in Medicos Nostrates ea deveniret utilitas quæ ex totius operis lectione percipi posset. Cúmque præterea exquisitissimi laboris Tractatulum, Insulæ scilicet Ceyloniæ Thesaurum Medicum, seu Laboratorium Ceylonicum, jam ab Anno 1679. Typis consignatum, attentiùs nunc evolveremus, Lectori Curioso, & in Chymicis versato pergratum nos facturos credidimus, si quæ ibi in usum Regionum nostrarum maximè cessura essent, quæque Arcana Chymica à multis expetita, à paucis inventa, in se continerent, iis quæ è Pharmacopœa Persica excerpseramus subjungentes, inde Appendiculam constrúeremus, quam hîc tibi, Lector Benevole, ex animo exhibemus.

EXCERPTA

EXCERPTA
E'
PHARMACOPŒA PERSICA.

CAPVT ALIF. SEV A.

ARESTOVN.

Electuarium Aristotelicum.

ONFERT phtisi, ventris dolori, febri irregulari, atque quartanæ; colicæ, uteri tormentis, & corporis infrigidationi.

Rec. *Opii Ægyptii, dr.* 4. *Croci, dr.* 3.
Acaciæ, Sulphuris flavi, dr. 10.
Piperis, ana dr. 10. *Euphorbii, dr.* 3.
Pyrethri, dr. 3. *Spicæ Indicæ, dr.* 10.
Amomi, dr. 20. *Mellis, q. s.*
Cassiæ, dr. 4.

Tùm medicamentis contritis, ac probè cribratis, fiat massa ex arte ad electuarium, dosis; m. 1.

AMBROVSIA.

Ambrosia.

Hepatis ac splenis passionibus succurrit, & ipsorum obstructiones aperit; urinam cit. calculum è renibus & ex vesicâ pellit, necnon incipienti hydropi obviat.

Rec. *Cumini nigri, Costi,*
Dauci, Piperis,
Xylo-Balsami, Piperis longi, ana. dr. s.
Cassiæ, Myrrhæ el. dr. 3.
Cardamomi, Baccarum lauri, an. 10.
Florum Schœnanti, sive Acori,
junci odorati, Croci, ana dr. 2.
Seminis apii, ana dr. 1.

Triturentur, cribrentur, & melle excipiantur; dosis, ad quantitatem nucis avellanæ in aquâ calidâ.

ATHANASIA KEBIR.

Athanasia magna.

Confert in doloribus hepatis, splenis, & stomachi; in diarrhœâ item phlegmaticâ, in tussi veteri, in vomitibus cruentis & in stupore; ac tandem in dolore renum, vesicæ, dorsi, hæmorrhoidum; flatus insuper ac tormina discutit.

Rec. *Myrrhæ, Sem. papaveris,*
Opii, Agrimoniæ,
Croci, Cornu dextri capri montani combusti,
Castorei, Hepatis lupi desiccati,
Sem. jusquiami, ana q. u.
Costi,
Cardamomi,

Trituratis triturandis, solutisque in vino solvendis, fiat massa ex melle. q. s. dosis. m. s. ad dr. 1. cum succo pomorum.

ATRIFEL DIDOVN.

Tryphera ad Lumbricos.

Vermes longos, ac latos; tineasque omnes enecat & educit.

Rec. *Hedysari chebuli præp. dr.* 10. *Absinthii,*
Seminis Sancti,
Turbit, Epithymi,
Baccarum solani halicacabi, Salis Gemmæ,
Sinapi,
Costi amari, ana dr. 5. *Pulpæ colocynthidis.*
Cambil. Cyperi,
Lupinorum Ægyptiorum. Draguntii, ana dr. 3.

Pulverata omnia ac setaceo trajecta cum triplo mellis subigantur. Dosis. m. 2. ad 4. juxta temperamentum subjecti, atque vires.

ATRIFEL GOVDDI.

Tryphera ad Strumas.

Ad anginam quippe, & ad strumas remedium probatum.

Rec. *Myrobal. Indar. dr.* 15. *Masticbes, Cardamomi,*
Emblic. & belleric. Epithymi, d. 10.
Turbit albi, Polypodii quercini,
Strumarum colli arietis desiccatarum, ana dr. 5. *Stœchados, Sennæ Mekkensis, ana dr.* 5.
Zurumbati, Lepidii Indici.
Agarici, Caryophyllorum,
Salis ammoniaci, ana dr. 3. *Nucis Moschatæ, Spicæ Indicæ,*
Anisi, Casiæ, ana dr. 2.

Tum confusa probè, & incerniculo excussa melle excipiantur. dosis. dr. 5.

AK-TSIRIN.

Collyrium ſubtiliſſimum.

Ad palpebrarum ſcabiem; & defluvium.

Rec. *Ceruſſæ plumbeæ*, d. 8. *Spodii adusti* dr. 1.
Cadmiæ argenti, *Amyli*,
Gummi arabici, *ana* dr. 4. *Opii*, *ana* dr. 2.
Tenuiſſime contrita, & pollinario cribro trajecta ſervantur ad Collyrium.

AB QOMEH.

Aqua acidula in teſtaceo vaſe.

Ventriculum roborat, pituitam pellit, & cibi appetentiam ſupra modum accerſit.

Panem recentem, & calidum in vaſe fictili, at novo reconde, donec vireſcat, deinceps aceto redigatur in maſſam, & exponatur ſoli; tum acetum infunde per dies decem & itidem per totidem dies muſtum infunde; dein aromatum pulverem ſupra ſpargito; ſi autem acutiorem deſideras, ex maſſa illâ lib. 6. Sume & lib. 18. aceti veteris ſupra funde, ac ſimul ſaccum aromatibus ruditer contuſis plenum projice; tum per dies quadraginta infoletur; & experimento mandetur: aromatum porrò doſis hæc eſto;

Rec. *Aniſi*, *Seminis apii*, *ana* dr. 2.
Cumini caramanici, *Zingiberis*,
Cardamomi Majoris, *Piperis longi*,
Caryophyllorum, *Cinamomi*, dr. 10.
Melanthii,
Sacculo include, & in vaſe repone.

BENADOUQ EL BEZOUR.

Bolus ex ſeminibus.

Utilis eſt ad urinæ æſtum; ad ulcera renum, & veſicæ, & ad dyſſuriam, & ad urinæ retentionem.

Rec. *Medullæ ſeminum peponis*, dr. 10. *Gummi tragacanthæ*, *Amyli*,
Utriuſque cucumeris, dr. ſ. *Succi liquiritiæ*,
Cucurbitæ, *Papaveris albi*,
Hyoſcyami albi, *Boli armenæ*,
Portulacæ, *Seminis apii*, *ana drag.* 2.
Biſnagæ,
Medullæ amygdalarum mundatarum,

Conterantur & fiat bolus, doſis dr. 3. cum Syrupo papaveris.

BENADOUQ KONDORI.

Bolus ex Thure.

Ad diarrhœam, & lienteriam.

Rec. *Gallarum viridium*, dr. 1. *Opii*, dr. 9.
Thuris, *Baccarum myrthi*, dr. 10.
Fructus tamaricis, *ana* dr. 5.

Contrita probè, ac ſerico cribro transfuſa reducantur in bolos duorum dungorum.

BEZERGELI.

Compoſitio napelli ad lepram.

Rec. *Mirobal. ind. emblic. & belleric, lepidii ana* dr. 4. *Cardamomi majoris*, *Xylocaſſiæ*, *Piperis*, *Longi piperis*, *Nucis myriſticæ*, *Paoniæ*, *Struthii*, *Succi ſcillæ*, *Malabathri*, *ana m.* 8. *Napelli albi*, *m.* 4.

His probe tritis fiat electuarium cum penidio, doſis, m. 1.

BEROUD VERDI.

Collyrium refrigerans de roſis.

Valet ad ulcera oculorum, & ad palpebrarum depilationem.

Rec. *Ceruſſæ ſtanni*, dr. 15. *Hæmatitis abluta*, *Cadmiæ combuſta*,
Cadmiæ, dr. 10. *Amyli*,
Gummi arabici, dr. 7. ſ. *Opii*, *ana* dr. 1.
Tenuiſſime contrita, in uſum reducantur.

BENEFTEC-HI.

Collyrium Inſufflandum.

Ad oculorum caliginem, & nubeculam, ad lachrymam, ad ſcabiem palpebrarum, & ad pruritum.

Rec. *Lapidis hæmathitis abluti*, dr. 2. *Spicæ Indicæ*, *ana* dr. 3. ſ. *Malabathri dung.* 2.
Sanguinis draconis, dung. 1. *Coccolarum*, *ſive cardamomi Majoris*,
Æris uſti, *Moſchi*, dung. 1.
Piperis longi, *Camphoræ*, dung. ſ.

Hæc ad lævorem pulverata, & ſerico fuſa, ad uſum reducantur.

BOVC-HOVRI.

Fumigatio ſeu ſuffitus.

Catharrum & coryſam compeſcens.

Rec. *Thuris*, *Myrrhæ*,
Storacis, *Coſti*,
Macis, *Sandaracis gummi.*

Contrita, ac cribrata formentur in globulos, aut teſſeras; quibus prunis appoſitis caput dimittito.

BOVC-HOVRI.

Suffitus ſecundinam, puerumque mortuum educens.

Rec. *Myrrhæ*, *Opopanacis*,
Galbani, *Sulphuris*, *ana.*

Contrita, ac cribrata, felle bovino excipiantur, & in globulos efformentur; dein ſub vaſe perforato, ſive infundibulo fiat ſuffitus utero ſupponendus.

POC-HTEH GIOVSCH.

PVLMENTVM.

Contra frigiditatem ſtomachi, & hepatis; item ad dolorem dorſi, & artuum; ad colicam, torturam, & oblivionem, & contra dolorem renum; colorem etiam vivificat, oriſque ſuaveolentiam conciliat, licium cit, & flatus diſcutit.

Rec. *Succi botrorum minas* 100. *Nucis myriſticæ*,
Zaffarani,
Carnis agniculi pinguis ſemicoctæ, *minas* 20. *Maſtiches*,
Galangæ, *ana* dr. 5.
Agallochi recentis, dr. 10. *Xylocinamomi*, dr. 1.
Cardamomi,

Cardamomi, *Zingiberis,*
Cubebarum, *Cinamomi,*
Zurumbati, *Spicæ,*
Caryophyllorum, *Pyrethri, ana dr. 1.*
Cyperi, *Mellis, lib. 10.*
Macis, ana dr. 3.

Carnem in expresso succo borrorum ad perfectionem decoquito; medicamenta verò sacculo inclusa, leviterque & laxè circa os colligata, decoctioni addito, & identidem manu confricato; tum libr. 1. aquæ rosaceæ superaddito, & colo trajicito; colaturam autem vase testaceo includito, quâ post sex menses uti valeas; si lubet; pullum gallinaceum, aut columbinum, coturnicem, aut similia, portioni carnis agniculi substituito.

TERIAQ FAROVQ.

THERIACA SELECTA.

Nocumentum morsus viperæ, scorpionis, tarentulæ, & reliquorum animalium virulentorum reparat; & ad omnia lethalia, remedium præsens est; valet etiam contra lepram corrodentem; contra paralysim, epilepsiam, apoplexiam, torturam, tremorem, melancholiam; item ad asthma, ad faucium dolorem, sive melancholicum, sive pituitosum; ad hydropisim, ad morbum Regium, ad vertiginem, & cephalalgiam, ad colicam pituitosam, & ad renum & vesicæ dolorem; calculum è renibus, & ex vesica pellit; obstructiones hepatis, ac splenis aperit; menses provocat, nec non hemorrhoides purgat & flatus contumaces in visceribus contentos discutit; tumores & oppilationes jecoris, & lienis mollificat; tineas latas expellit; fami caninæ, ac fallaci medetur; febres pituitosas, ac melancholicas, & quascunque palliones in phlegmate, & atra bile fundatas dissipat, calorem nativum tuetur, spiritus confortat & robur addit, dosis in tussi veteri, in dolore pectoris, ac lateris à flatu crasso procedente cum prædominio phlegmatis, quantitas lupini cum hydromelite: ad morsus viperæ, canis rabidi, & ad ictus serpentum, & phalangiorum ac tarentulæ m. 1. cum vino, ad ictum vero vesparum aceto diluta applicetur: at contra nocumentum medicamentorum lethalium, ut sunt opium, cicuta, euphorbium, aconitum, ac similia in vino sumatur; ad icterum ab obstructione provenientem quantitas lupini in decocto asari exhibeatur; ad hydropem quantitas avellanæ; in aceto diluta porrigatur; ad paralysim vero, ad torturam, & ad tremorem, in aqua ptysana; & ad lepram corrodentem in sero caprino propinetur; ad latas ventris tineas in pulmento gelatinæ diluatur; in febribus tum phlegmaticis, tum atrabilaribus quantitas lupini cum aquâ calidâ, aut cum vino convenit; in colica, in tumore ventriculi, in dolore pungitivo à flatibus procedente, item ad dejectam appetentiam, ad dispnœam, ad raucedinem, & ad lepram quantitas lupini in melicrato, aut in vino dilutâ consentanea: in asthmate misceatur cum syrupo acetoso scillitico; in Epilepsiâ, & cephalalgia, & hemicrania, quantitas lupini sumatur cum aqua calida; ad indigestionem cum nauseâ dungi duo sufficiunt cum pomorum sapa; sed ad uteri profluvia & ad educendum fœtum mortuum porrigatur in decocto sabinæ, cum dictamno aut rutâ, & in omnibus morbis dosis minima calculus unus, maxima vero m. 1.

Rec. *Trochiscorum scillitorum, m. 48.*
Trochiscorum viperinorum,
Trochisc. hedychroi magnatis,
Piperis nigri,
Opii,
Cinamomi, ana m. 24.
Seminis napi silvestris,
Allii agrestis,
Ireos,
Agarici,
Succi glycyrrizæ,
Opobalsami, ana m. 12.
Myrrhæ mecihensis,
Zaffarani, Zingiberis,
Rheibarbari Chinæ,
Sanguinis draconis; aut seminis lactucæ,
Origani,
Prasii,
Petroselini,
Costi,
Piperis albi,
Stachados,
Piperis longi,
Dictam i cretensis,
Thuris,
Florum schœnanti,
Therebintinæ,
Xylocassiæ,
Spicæ,
Polii, ana m. 6.
Styracis,
Apii,
Seseleos,
Nasturtii,
Chamædrios,
Chamæpityos,
Ammeos,
Succi hypocistidis,
Nardi,
Folii Indici,
Dauci,
Galbani,
Bdellii, seu Bituminis Iudaïci,
Gentianæ,
Fœniculi,
Terræ sigillatæ,
Chalcitidis tostæ, vel diminis tosti,
Amomi,
Acori,
Carpobalsami,
Hyperici,
Gummi Arabici,
Cardamomi,
Anisi,
Acaciæ, ana m.
Castorei,
Dauci,
Galbani,
Bdellii, seu bituminis Iudaïci,
Opoponacis,
Centaurii minoris,
Aristolochiæ rotundæ,
Sagapeni, ana m. 2.
Mellis ex floribus Thymi confecti, lib. 2.
Vini malvatici, vel apiani, vel basilicati, lib. 3.

Pondere nimirum Babilonico, in quo libra una mescalis 90. æquivalet: tum gummis, succis, & trochiscis in vino solutis mel superfunde; & per dies integrum, ac noctem, ibidem maneant; medicamenta verò in pulverem redacta, ac setaceo cribro fusa, cum oleo balsami obiter torrefiant, & formentur in massam; & post quatuor menses, imo post sex menses adhibeantur ad usum: placuit quibusdam citra quinquennium usum non convenire; alii duodecim annos ad tutum usum, alii cautiores triginta annos assignarunt: porro ad sexaginta usque annos virtutem ejus permanere autumant, imò post annos sexaginta electuariis maximis ad omnia supradictarum infirmitatum genera æquivalere compertum est, præterquam ad venena & ad animalium ictus.

THERIAQ TAMANIEH.

Theriaca de Octo.

Cujus compositio successit theriacæ diatessaron, seu de quatuor; & ipsâ utilior ac præstantior est.

Rec. *Aristolochiæ longæ,* *Costi amari,*
Rheibarbari Chinensis, *Gentianæ,*
Cornicis radicis capparis, *Terræmeritæ, seu curcumæ ana.*
Baccarum lauri,
Myrrhæ pellucidæ,

Hæc pulverata, & in cerniculo trajecta melle despumato excipiantur, & fiat electuarium, dosis, m. 1.

THERIA-

TERIAQ SARTOUN.

Theriaca de Cancris.

Ad morsum canis efficax.

Rec. *Cancrorum adustorum dr.* 10. *Thuris, Gentianæ, ana dr.* 5.

In pulverem redacta, & incerniculo purgata melle excipiantur: dosis: m. 1.

TERIAQ DIGHER.

Theriaca alia.

Ad deleteria item valet: maximè ad scorpionis ictum.

Rec. *Seminis rutæ. Aristolochiæ longæ. Baccarum lauri, Gentianæ, Corticis radicis capparum. Absinthij. Terræ meritæ, seu curcumæ. Radicis Colocynthidis. Vitis albæ, ana.*

Tusa, ac cribrata, misceantur ad electuarium melle addito.

TERIAQ DIGHER.

Theriaca alia.

Contra nocumentum opij, & hyosciami.

Rec. *Assæ fœtidæ. Castorei. Gallarum Cypariss. Piperis, ana.*

Hæc tusa, & per cribrum trajecta in electuarium ex melle convertantur, dosis quantitas avellanæ.

TERIAQ ZEREB.

Theriaca ad Diarrhœam.

Rec. *Margaritarum imperforatarum. Corallij. Carobe, seu succini, Amethysti. Iaspidis, Eboris, seu Tabaschir, Spodij. Hypocistidis, Coriandrorum siccorum, ac frixorum. Santali albi. Bolemen rubi & albi. Arecæ. Cyperi. Cumini caraman. majoris. Mastiches. Cari. Gallæ viridis, Terræ armenicæ. Hæmathitis lenticularis, Gummi arabici. Farinæ fructus. Loti arboris. Farinæ jujubarum albarum. Baccharum myrthi, Fructus tamaricis. Jujubarum adustarum. Corticis exterioris pistacirum. Passularum, ana dr.* 3. *Foliorum argenti. dr.* 1. *Seminis pertulacæ adusti. Papaveris albi, Acinorum uvarum prægrandium, ana dr.* 5. *Agallochi recentis. Seminis hyoscyami, ana dr.* 2. *Sapæ cotoneorum dulcium, Sapæ malorum, ana. Fiat Electuarium,*

GIOVARESCH TABASCHIR.

Confectio de Tabaschir.

Ad febrim, & ad diarrhœam proficua.

Rec. *Tabaschir, seu pseudospodij, Rosarum, Baccarum myrti, ana dr.* 10. *Piforum, Gummi arabici, ana dr.* 7. *Balaustiorum, Rhois, Succi hypocistidos an. dr.* 6. *Zaffarani. Opij, ana dr.* 2.

Ista contrita, ac per setaceum cribrum traducta excipiantur sapâ pomorum, dosis; dr. 3.

HAB VASSEL.

Pilulæ ad Strumas

Sic vocatæ, quia ad strumas item ad parotidas, & ad apostemata glanduloſa prosunt.

Rec. *Spicæ, Cassiæ ligneæ, Opobalsami, Asari, Xylobalsami, Mastiches, Cinamomi, Croci; ana dr.* 1. *Aloes Socotoræ, dr.* 16. *Stœchados, Pulpæ colocynth. ana dr.* 5. *Turbit albi, dr.* 7. *Salis Indici, dr.* 2. *Scammonij, dr.* 4.

Dispositis medicamentis, addensentur pilulæ, dosis, dr. 4.

HAB GEHET ATESCHEK.

Pilulæ aliæ ad morbum mahometanum; quem Mahometani gallicum vocant.

Rec. *Hieræ picræ, m.* 1. *Turpeti albi, dr.* 1. *Agarici, Lapidis lazuli abluti, Corticis mirobal. citrin. Galangæ, Hermodactylorũ, an. dr. ſ. Scammonij, dung.* 1.

Fiat trituratio, cribratio, & ex rosacea catapotia formentur.

HAB. ESTESQA.

Pilulæ ad hydropem.

Rec. *Turbit albi, Rheibarbari Chinæ, dr. ſ. Agarici, Aristolochiæ rotundæ, & longæ, ana dung.* 1. *ſ. Bituminis Iudaici, Sem. Vrticæ, ana dung.* 2. *Euphorbij oleo rosato frixi, dung.* 1.

Pistis medicamentis & incerniculo lævigatis, fiat massa ad pilulas ex aqua simplici.

HAB REIA.

Pilulæ Spei.

Ut pote ad obstinatos podagricorum angores ferme infallibile solamen.

Rec. *Turbit dr.* 1. *sem. Agarici, Hieræ picræ, Epithymi ana dung.* 4. *Centaureæ minoris, Seminis pegani, seu harmel Arabum, vel verbasci. Succi absinthij, ana dung.* 2. *Pulpæ Colocynthidis, Scammonij, ana grana hordei,* 6. *Bdellij. Anisi, ana dungum* 1.

Fiant Pilulæ ex aqua fœniculi.

HAB BER IOUMA.

Pilulæ ipsâ die.

Sic dictæ quod ipsâ die artuum dolores compescunt.

Rec. *Aloës socotoræ, Turpethi fœminæ, ana dr.* 8. *Corticis myrobal. citrinarum, Buzidan. Hermodactylorum, ana dr.* 2. *Anisi, Scammonij. ana dr.* 1. *Bdellij, dr.* 1. *ſ.*

Ex aqua porrorum fiant pilulæ, dosis dr. 3. ex aqua calidâ.

HABB EL MELOUK.

Pilulæ Regiæ.

Ad colicam, & ad flatuum importunitatem, & pertinaciam.

Rec. *Aloes ſocotoræ, dr. 5.*
Turbit, dr. 10.
Corticis myrobal. citrin. & nigrarum, ana dr. 3.
Salis Indi, dr. 2.
Maſtiches,
Zaffarani,
Folij Indici,
Coſti,
Caſſiæ lignea,
Rheibarbari Chinici,
Spicæ,
Zingiberis,
Aniſi,
Seminis apij hortenſis,
Caryophyllorum,
Piperis,
Cardamomi minoris,
Cinamomi,
Tragacanthæ,
Cardamomi majoris, anà dr. ſ.
Scammonij, m. 2.
Moſchi, dungum. 1.

Curiosè terantur, & per ſetaceum purificentur; tùm ex roſaceâ pilulæ fiant. Doſis dr. 3.

C. HEZZAB.

Tinctura.

Hæc compoſitio ad denigrandos capillos familiaris eſt.

Rec. *Gallarum, lib. 1.*
Gummi tragacant.
Pompholigos,
Aluminis ſciſſilis, an. dr. 5.
Salis armoniaci, dr. 4.
Salis gemmæ, dr. 4.

Gallæ in oleo olivarum decoquantur, donec diſrumpantur; & cum cæteris medicamentis tuſis, ac cribratis mixtio fiat ex aqua calida, & per quatuor horas fiat infuſio: deinde caput ac barba colluantur, atque ſiccentur; poſteà hoc decocto confricentur; & poſt horas ſex, aquâ colluantur.

DOUA EL MESCHK ELKEBIR.

Diamoſchum magnum.

Præſtans ad duritiem hepatis, ſplenis, & ſtomachi; valet item ad hydropem, & ad ventriculi infrigidationem: obſtructa aperit, urinam cit: calculum è renibus, & ex veſica propellit: corpuſque macilentum & gracile efficit.

Rec. *Laccæ lotæ,*
Dauci,
Seminis petroſelini montani,
Cumini nigri, ſeu Caramanici,
Zingiberis, ana dr. 8.
Chamæpiteos,
Hyſſopi, ana dr. 4. & dung. 4.
Gentianæ,
Ariſtolochiæ rotundæ, ana dr. 1.
Aloes ſocotoræ,
Spicæ, ana dr. 12.
Valerianæ, dr. 15.
Opobalſami,
Caſſiæ lignea,
Maſtiches,
Calami odorati,
Aſari,
Bdellij, ana dr. 6.
Thuris, dr. 4.
Piperis longi,
Ariſtolochiæ longæ, dr. 3. ſem.
Succi liquiritiæ, dr. 27.
Rheibarbari Chinici,
Polymontani,
Schœnanti, ana dr. 2.
Piperis,
Coſti, ana dr. 10.
Seſeleos, dr. 10.

Fiat pulvis, ex quo concinnetur paſta ex arte; doſis m. 1.

DOVA EL KEBRIT.

Electuarium de Sulphure.

Ad affectus phlegmaticos, & atrabilares; ad febres inveteratos; ad aſthma, ad tuſſim pituitoſam, ad marcorem è thorace emergentem; ad hydropem, & dolorem ſplenis; ad urinæ difficultatem conferet; calculum è renibus, & veſica propellet; nocumento à medicamentis lethalibus, ut ſunt opium & cicuta cauſato antidotum, ac remedium ſuppeditabit; tandem phalangiorum, & ſcorpionum ictus reparabit.

Rec. *Sulphuris flavi,*
Seminis hyoſcyami albi,
Styracis liquidæ,
Myrrhæ, ana dr. 8.
Rutæ,
Coſti amari, ana dr. 10.
Opij,
Croci, ana dr. 2.
Caſſiæ lignea dr. 12.
Piperis albi, dr. 20.

Adhibeatur piſtillum, & ſuccerniculum, tùm in electuarium redigantur: doſis m. 1.

DIKBERDIK.

Medicamentum de arſenico.

Gangrenæ, & veternis ulceribus non parcit; carnem ſuperfluam exedit, & conſumit.

Rec. *Arſenici rubri ac flavi, ana dr. 6.*
Myrrhæ Mekkenſis, dr. 10.
Calcis vivæ, dr. 15.
Æruginis, dr. 1.

Conterantur, cribrentur, maſſa fiat, & formentur rotellæ cum aceto.

SEFERGELI MOVSSEHEL.

Diacydonium purgativum.

VEntriculo robur ſuppeditat: appetentiam cibi commovet; colicam diſſipat.

Mala cotonea à cortice, ac ſeminibus rite mundata in aceto, ac vino decoquito, ad perfectam coctionem; tũ cribro rariori trajicito; adde mellis deſpumati min. 1. & iterum decoque ad juſtam conſiſtentiam; demum ſupra ſpargantur Zingiberis, Piperis longi, Cardamomi majoris, Cinamomi, Croci, ana dr. 3. Maſtiches, dr. 5. Turpethi albi, dr. 30. Scammonij, dr. 10.

Doſis m. 5. ad m. 7. cum aqua calida ad colicam paſſionem.

SEFERGELI MOVMMESSEK.

Diacydonium ſtypticum.

Alvum obſtruit; ſtomachum roborat; vomitum compeſcit; colorem vivificat; appetentiam excitat.

Cotoneorum Aſpahanenſium à cortice, ac granis mundatorum min. ſ. in aceto decoque ad perfectam coctionem; inde bene contrita iterum cum melle minâ ſemis commiſceantur, & decoquantur ad debitam formam, tandem Zingiberis, Piperis, longi piperis pulveratorum, ana drach. 4. Seminis petroſel. Macedon. Melanthij, Croci, item pulveratorum, ana dr. 2. inſpergantur: conficiatur maſſa cujus dr. 4. ad juſtam doſin devorentur.

SEFERGE-

SEKENGEBINFOU.

Syrupus acetosus ex valeriana.

Aquam intercutem dispescit; ad duritiem quoque splenis, & hepatis; tum etiam ad obstructiones tantundem virtutis, & utilitatis expromit.

Rec. *Fœniculi,*
Cort. rad. Fœniculi,
Cort. rad. capparum.
Sem. Cichorij,
Anisi,
Cort. rad. Cichorij.
Hyssopi,
Valerianæ,
Eupatorij,
Epithymi,
Absynthij; ana dr. 10.
Sem. cuscutæ,
Sem. apij,
Cort. rad. apij.
Polij Montani,
Spicæ,
Asari, ana dr. 7.

Simplicia in dr. 100. aceti incubent; post modum juxtà syrupi methodum, adhibeatur mina 1. Sacchari, & justa consistentia perquiratur.

SEFOUF MOUGOULIATSA.

Pulvis de Nasturtio.

Turgentes hæmorrhoides sanat, & cæliacos dolores; diarrhæam veterem, & tenasmum eliminat: ab omni quoque infirmitate ventriculi liberat.

Rec. *Sem. Nasturtij, dr. 20.*
Cumini caraman. aceto correcti, siccati, frixi, m. 5.
Seminis lini,
Seminis porrorum.
Myrobal. nigrarum,
Oleo olivarum frixarum, ana m. 2.
Masliches, m. 1.

Omnia comminuantur in pulverem, excepto nasturtio; dosis dr. 2. cum aqua frigida.

SEFOUF IOUHOUDI.

Pulvis Iudaicus

Probatus ad ophthalmiam.

Rec. *Sem. Nasturtij frixi,*
Sem. Psyllij frixi,
Sabinæ frixæ, ana dr. 2.
Cumini caraman.
Seminis porrorum,
Seminis anethi,
Papaveris,
Anisi,
Sem. Petrosel. Macedon.
Sem. hyoscyami an. dr. 2.

Ex his pulvis fiat pollinis lævorem æmulans.

SEFOUF.

Pulvis

Proficiens ad sputum cruentum.

Rec. *Spodij,*
Bolis Armenæ,
Terræ lemniæ,
Lapidis hæmatitis,
Figuræ lenticularum, loti;
Seminis portulacæ, an. dr. 5.
Corallij,
Succini,
Margarit. imperfor.
Papaveris albi,
Succi liquiritiæ,
Acaciæ,
Succi hypocisthidos, ana dr. 3.
Sem. Psyllij, dr. 20.
Opij, dr. 2.

Paretur pulvis cum aqua pluviali, aut cum succo portulacæ sumendus; nisi autem nimius æstus obsistat, addantur mixtioni, thuris, dr. 3.

SEFOUF SARTOUN.

Pulvis de Cancris

Ad Phtisim efficacissimus est.

Rec. *Cancrorum marinor. adustor. dr. 2.*
Vitrioli Romani,
Gummi Arabici,
Papaveris albi & nigri,
Medul. sem. peponis, anà dr. 5.

Terantur, & fiat pulvis: dosis m. 1. ex sapa granatorum dulcium, aut aqua papaverum; sic enim calculum è vesica, & è renibus pellet.

SEFOUF BOUL EL DEM.

Pulvis ad cruentam urinam.

Hæc mixtio est diuretica, & lithontriptica; & ad suum peculiarem effectum probata.

Rec. *Lapidis hæmatitis,*
Sanguinis draconis,
Corallij,
Succini,
Aluminis Arab. seu rochæ,
Balaustiorum,
Sem. portulacæ,
Boli Armenæ
Cuparosæ, ana q. u.

Pista, & comminuta trajiciantur cribro setaceo; dosis dr. 2. cum aqua sumaci, seu Rhois.

SEFOUF LOULOUI.

Pulvis de Margaritis.

Confert in fluoribus hepaticis; ventriculo, cordi ac hepati consentaneus; æstum, ac sitim sedat.

Rec. *Margaritarum imperfor. dr. 4.*
Corallij usti,
Balaustiorum,
Spodij,
Siliquæ nabatheæ, vel ceratoniæ,
Boli Armeniæ,
Cuparosæ, sive vitrioli cypriij,
Seminis rosarum,
Santali,
Sem. torrefacti lapathi sylvestris, sive boni Henrici,
Baccarum Myrti,
Fructus loti arboris cum nucleo,
Farinæ Zizipharum albar. persidis,
Coriandri sicci, & frixi,
Gummi Arab. frixi,
Sem. psyllij,
Sumaci,
Berberis,
Corallij,
Inglādiū frixar. an. dr. 3.
Terræ sigillatæ,
Masliches, anà, dr. 3.
Succini,
Acaciæ lotæ, ana dr. 2.

Omnibus ritè contusis, præter semen lapathi, ac psyllij, fiat pulvis ad usum.

SEFOUF DIABENT.

Pulvis ad Diabetem.

Est institutus nempe ad fluorem urinæ, quo æger semper sitiens, subindeque bibens, statim etiam reddit quod biberit à qualitate sua non mutatum.

Rec. *Gummi Arabici,*
Boli Armenæ,
Balaustorum,
Sumaci,
Glandis, anà dr. 5.
Amyli,
Gummi tragacanthæ,
Seminis lactucæ.
Sem. portulacæ, ana dr. 3.
Santali albi, dr. 1.

Fiat pulvis; dosis dr. 3. cum succo granatorum acidorum.

SEFOVF.

Pulvis

Corpus enormiter impinguatum extenuat; gracilesque, & macilentum reddit.

Rec. *Cancami loti*, *Cumini caramã. an. dr. 4.*
Ammeos, *Majoranæ*,
Seminis rutæ, *Nitri Armeniæ*, *an. dr. 1.*

Fiat pulveratio technica, & magistralis. Fiat autem quotidianus haustus mesc. 1.

SEFOVF.

Pulvis

Præcedenti substituendus; ad extenuandos pinguedinis sarcinâ incrassatos ventres.

Rec. *Laccæ lotæ*, *Aluminis*,
Sãdaracæ mineralis ã. dr. 4. *Aristolochiæ rotundæ*,
Majoranæ, *dr. ſ.* *Gentianæ*, *an. dung. 1. ſ.*

Contritio cauta, & discreta fiat: tum pollinario traducta pharmaca serventur ad usum in forma pulveris: dosis dung. 2.

SAOUTI.

Errhinum

Ad paralysim, & ad torturam.

Rec. *Aloes*, *Nitri Armen. ana q. u.*
Melanthij,

Aquâ foliorum betarum diluta, naribus instillentur.

SAOVTI.

Errhinum

Ad strumas salutiferum.

Rec. *Macis*, *Caphuræ*, *ana dung. 1. ſ.*
Borraginis, *ana dr. 2.* *Croci*, *dr. ſ.*
Fellis herinacei, *Struthij*, *dr. 2.*

Hæc aceto, aut oleo rosato madefacta, attrahantur naribus.

SENOVNI.

Dentifricium

Ad dentes conservandos.

Rec. *Cornu cervi calcinati* *Spicæ*, *ana dr. 4.*
Fructus tamaricis, *Salis gemmæ*, *dr. 1.*
Cyperi,

Conterantur, purgentur serico; & dentifricium fiat.

SENOVNI.

Dentifricium

Dentes mundificans.

Rec. *Salis gemmæ*, *Sumaci*,
Hordei combusti, *Scammonij*, *ana q. u.*
Cochlearum maris,

Ritè hisce pulveratis, dentiscalpium fiat.

SENOVNI.

Dentifricium

Sanguinem è gingivis profluentem comprimens.

Rec. *Aluminis rochæ usti*, *Sabinæ*,
dr. 1. *Nucum cypariſſi.*
Salis torrefacti, *Pyrethri*, *ana q. u.*

Fiat pulvis ad gingivarum saniem

SENOVNI.

Dentifricium

Gingivas consolidans; & humores acres ipsas lacessentes absumens.

Rec. *Balaustiorum*, *dr. 10.* *Menthastri usti*, *dr. 10.*
Salis armoniaci, *dr. 2.* *Salis melle excepti*, *&c.*
Staphisagriæ, *dr. 3.* *sti*, *dr. 10.*
Gallarum, *dr. 1.*

Fiat remedium odontalgicum in pulveris formã.

SENOVNI.

Dentifricium

Nitorem dentibus præstans; gingivas roborans: & odorem oris probum concilians.

Rec. *Aluminis rochæ usti*, *Ligni vitis combusti*, *ana dr. 2.* *dr. 10.*
Absynthij Arab. sive *Pyrethri*,
Sem. contra vermes, *Cubebarum*,
Salis, *Florũ tamaricis*, *an. dr. ſ.*
Concharum marinarum, *Caryophyllorum*,
Hordei adusti, *Sumaci*, *ana dr. 4.*

Fiant pulveres pro qualitate medicamenti plus minusve atterendi, tùm serico traducantur, & serventur ad dentiscalpium.

SCHARAB ANAR TRVSCH.

Vinum de granatis acidis

Vomitiones arcet; bilem educit: & ventriculo robur confert.

Rec. *Granatorum acidorum m. 2.* *Myrobal. emblic.*
Mastiches, *ana dr. 2.*
Menthæ recentis, *vix duos surculos habentis*, *Corticis exterioris pistaciorum dr. 5.*
Agallochi electi,

Omnia simul tusa, excepto masticho, in aqua q. ſ. lente decoquantur; tum colentur; & ex mina una sacchari candidi ad consistentiam reducantur; ac tandem masticben tusam adjungito.

SCHIAF KALKAND.

Sief de Vitriolo.

Ad ungulas eliminandas expertum remedium.

Rec. *Æris fusilis usti*, *dr. 5.* *Salis Armoniaci*,
Æruginis, *dr. 1.* *Nitri Armeniæ*, *ana dr. 1.*
Vitrioli rubificati, *Arsenici*, *dr. ſ.*

Misceantur cum aceto, in quo macerentur per hebdomadam; dein paretur collyrium ad usum reponendum.

SCHIAF ZEHIR.

Suppositorium ad Tenasmum.

Dolor extensivus, & abrasivus intestini recti hujus remedij usu sedatur.

Rec. *Croci*, *Opij*,
Lycij, *Thuris*, *ana q. u.*
Myrrhæ,

Fiat

Fiat trituratio, & formetur balanus.

SCHIAF.

Suppositorium

Ad sanguinem ex hæmorrhoidibus promanantem.

Rec. *Thuris*, *Stibij*,
Sarcocollæ, *Aluminis saxei an. dr. 1.*
Sanguinis draconis, *Æruginis*, *dung. 1.*
Balaustiorum,

Minutissimè triturentur, & fiat ex melle suppositorium.

SCHIAF.

Suppositorium

Ad dyssenteriam.

Rec. *Myrrhæ*, *Gummi Arabici*,
Acaciæ, *Orizæ frixæ, ana q. n. &*
Seminis hyosciami, *q. s.*

Pulverentur partes modo convenienti; & formentur eklichnia.

SSABGHI.

Lotio cosmetica

Lepræ maculas corpus deturpantes destruit, & colorat.

Rec. *Salis gemmæ*, *Aluminis scissilis*,
Myrrhæ, *Valerianæ, ana.*

Fiat pulvis & incorporetur cum vini fæcibus, quibus aliquoties utere pro cosmetico.

SABGHI DIGHER HEMIN CHASSIET.

Lotio alia ejusdem facultatis.

Rec. *Lepidii*, *Anemones floris*,
Pyrethri, *Myrrhæ*,
Lycij, *Arsenici flavi*,
Sinapi, *Valerianæ, ana q. u.*
Nigellæ,

Pulverentur, & ex sanguine hircino madefacta, ad lotionem adhibeantur.

ZZEMAD.

Emplastrum

Quod ventri applicatum diarrhœam sistit.

Rec. *Acaciæ*, *Schœnanthi*,
Myrrhæ, *Spicæ*,
Myrobal. belleric. *Masticbes, ana dr. 5.*
Thuris, *Spumæ maris, dr. 10.*
Cyperi,

Reducantur in pulverem, & cribrentur; tum ex aquâ fiat cataplasma.

ZZEMAD.

Emplastrum

Quod dolorem matricis, & hæmorrhoidum lenit.

Rec. *Croci*, *Plumarum gallinæ, ana*
Opij, *dr. 2.*
Seminis hyoscyami, *Bismalvæ*,
Lini ana dr. 5. *Vitelli ovi semicocti num. 1.*

Fiat emplastrum ex oleo nucleorum malorum Armeniacorum.

TELONI.

Linimentum

Ad sanguinem è naso fluentem.

Rec. *Farinæ hordei*, *Acaciæ*,
Balaustiorum, *Assæ fœtidæ*,
Opij, *Camphoræ, ana dung. 1.*
Santali albi; ana dr. 3.

Madefiant rosaceâ, & frontis unctio fiat.

TELONI.

Linimentum

Productionem capillorum prohibens.

Rec. *Busonem; ad umbram desicca, & contere; tum sanguinis testudinis fluviatilis desiccatum, & calcem, & nitrum, & lithargirium, & matres perlas ustas q. u. aquâ dilue; quod si hac mixtione pilos sub brachiis, & inguinibus crescentes jam abrasos linieris, amplius non exurgent.*

TELONI.

Linimentum

Efficax contra pruritum, & scabiem siccam.

Rec. *Pulpæ nucleorum malorum Armeniac.* *Seminis oxylapathi persici, ana dr. 20.*
Salis edulis, *Mercurij enecati dr. 2.*

Hæc omnia ex dr. 20. oxygalæ, seu lactis acerosi excipiantur, & in hypocausto fiat linimentum, quod ad horam relictum, post modum abluatur.

TELONI HEMIN CHASSIET.

Linimentum ad scabiem humidam.

Rec. *Nitri*, *Struthij, ana dr. 10.*
Myrrhæ, *Storacis liquidæ, dr. 5.*
Costi,

Madefiant oleo rosato, & in balneo utantur ad unctionem; elapsisque tribus horis, aquâ calidâ adhibita ablutio fiat.

TELONI.

Linimentum

Ad verrucas evellendas, & eradicandas.

Rec. *Gallarum*, *Seminis eruca, ana q. s.*
Aluminis scissilis,

Tenuissimè terantur; & conficiatur linimentum ex felle bovis, quo aliquoties utere ad intentum.

TELONI.

Linimentum

Ad pustulas humidas in facie parvulorum excrescentes.

Rec. *Cerussæ stanni, dr. 3.* *ma, ana dr. 1.*
Rosarum, dr. 2. *Camphoræ, chalcos. 2.*
Florum granatorum, *Ceræ albæ, dr. 2. s.*
Croci Indici, sive Curcu- *Olei rosati, dr. 10.*

Cerâ in oleo liquefactâ; cæteriſque pulveratis, maſſa fiat ad linimentum.

TELONI GEHET SCHEPESCH.

Linimentum ad pediculos.

Ad infirmitatem quam phtiriaſim vocant, probatum remedium.

Rec. *Staphiſagriæ*,	*ſem.*
Salis petræ, ana dr. 2.	*Argenti vivi enecati, dr.*
Auripigmenti rubri, dr. 1.	1.

Fiat linimentum ex aceto, & oleo roſato. Quod ſi corpus liniatur oleo carthami, & aquâ, in qua ebullierint folia roſarum, & myrti ritè abluatur, effectum eundem ſortieris.

TELONI.

Linimentum

Ad ulcera corrodentia.

Rec. *Nitri*,	*Sulphuris flavi*,
Ammoniaci,	*Foliorum ficus, ana q. u.*
Euphorbii,	

Fiat linimentum ex aceto.

TELONI.

Linimentum

Ad dolorem capitis ſedandum perutile.

Rec. *Moſchi*,	*Gummi Arabici*,
Aloës,	*Agallochi*,
Euphorbij,	*Croci ana dung. 2.*
Caſtorei,	*Opij, dung. 1. ſ.*

Humectentur aquâ Petroſelini Macedonici, vel aquâ majoranæ; & fiat linimentum, quod chartæ aptatum, applicetur fronti, & temporibus.

TELONI.

Linimentum

Ventrem adſtringens, ac dyarrhœam compeſcens.

Rec. *Acaciæ*,	*Boli Armenæ*,
Cyperi,	*Milij, vel Melicæ*,
Myrrhæ,	*Oriz.æ*,
Thuris,	*Lentium*,
Fungi marini,	*Glandis*,
Nucis cupreſſi,	*Balauſtiorum*,
Gallarum,	*Herbæ appollinaris*,
Roſarum,	*Santali, ana.*
Myrobal. belleric.	

Fiat linimentum in epigaſtro, ex aqua myrti, aut aquâ cotoneorum.

TELONI.

Linimentum

Fœtorem ſub brachiis diſſipans.

Rec. *Helenij*,	*Chartæ*,
Ariſtolochiæ longæ,	*Vitri, ana q. u.*
Foliorum cucumeris.	

Pulverentur, & comburantur; addde croci ad pondus omnium: & fiant globuli ex aqua myrti, & exſiccentur; dein ſcalpant partem ſub humeris fœtentem, donec ſanguis erumpat: fiat, & applicetur linimentum per diei integræ ſpatium, conſtans ex globulo uno rosaceâ diluto, & deinceps ceſſabit fœtor.

ATOUSI.

Sternutatorium

Iuvans in paralyſi, & apoplexia; item in tortura, & cæteris affectionibus frigidis. Item hæmicraniam ſanat, & cerebri dolorem; lotium cit, & ſecundinam ejicit.

Rec. *Struthij*,	*Ariſtolochiæ rotundæ*,
Melanthij,	*Carpobalſami*,
Euphorbij,	*Moſchi.*
Piperis.	*Pyrethri.*
Caſtorei.	*Nitri Armeni, ana q. u.*

Tenuis pulvis conficiatur; qui cribro ſuccretus inſuffletur naribus.

AQD GIVEH.

Fixatio argenti vivi.

Ad prohibendas pollutiones ſingularis.

Rec. *Mercurij, m. 5.*

Conteratur in mortario piſtillo vitreo, aut ferreo, cum parva quantitate aceri, donec tranſmutetur, & enecetur; adde ſalis Indi nigri m. 3. deinde imple vaſculum ferreum aceto, in quo projiciatur præfata materia, & ad ignem apponatur; tum affunde paulatim æris fuſilis uſti, q. ſ. ut præcipitetur, ad quod inter piſtillo lapideo, ut fiat amalgamatio, tum per colatorium mediocriter rarum exprime, & fæces etiam panno adhærentes ablue, donec mundentur, & immundities abſcedat; inde globulos confice, & eos perforatos in medio, ac filo inſertos ſuſpende per unam noctem in jure limonij, donec fixetur ad modum lapidis; dein decoque in butyro recenti; cum uti volueris; pilulam in ore ſerva ad cohibendam pollutionem, quâ ablatâ vix cohibebitur.

GARGAREH.

Gargariſma

Ad linguæ gravedinem procedentem à phlegmate.

Rec. *Salis armoniaci, dr. 3.*	*Hieræ picræ.*
Zingiberis,	*Iridis. ana dr. 7.*
Salis indi.	*Nitri Armeni.*
Nigellæ.	*Acori, ana dr. 5.*
Pyrethri.	*Hyſſopi*,
Staphiſagriæ,	*Piperis longi, ana dr. 2.*
Satureiæ.	

Pulvis fiat, & ex melle, aut ex ſyrupo acetoſo excipiatur; & fiat gargariſma.

GUERGHEREH.

Gargariſma

Conferens ad ulcera gutturis.

Rec. *Aluminis*,	*Liguſtri foliorum*,
Atramenti tinctorij,	*Croci ana m. 1.*
Chartæ aduſtæ,	*Salis uſti*,
Gallarum viridium,	*Salis armoniaci m. ſ.*
Thuris,	

Pulverentur, & cribrentur; & ex aceto fiat gargariſma.

GUER

GUERGHEREH.

Gargarisma

Juvans pro linguæ gravedine; pro apoplexiâ, & paralysi.

Rec. *Staphisagriæ*, *Sinapi*, *Zingiberis*, *Pyrethri*, *Piperis longi*, *Piperis*, *Nitri Armeni*, *Iridis*, *Majoranæ*, *ana q. u.*

Fiat pulvis, cribretur; & syrupo acetoso dulcoretur ad gargarisma.

GARGAREH.

Gargarisma

Ad lapsum Epiglottidis à causâ humidâ.

Rec. *Balaustiorum*, dr. 6. *Aluminis scissilis*, m. 2. *Salis gemmæ*, m. 2. *ſ.* *Capitum, seu apicum granatorum*, *Seminis rosarum*, *ana* dr. 1. *ſ.*

Fiat pulveratio, & inde gargarisma ex Rob mororum.

FETILEH.

Ellychnium

Ad ulcera nasi.

Rec. *Atramenti sutorii.* *Aluminis.* *Myrrhæ.* *Gallarum.* *Recrementi æris usti*, *ana* dr. 5. *Aristolochiæ longæ*, dr. 6. *Thuris*, dr. 12.

Omnia tusa coquantur in min. 2. aquæ, & expressio fiat; iterum decoquatur expressio, donec consistentiam mellis acquirat, tum ellychnium intingant, & in nares inducant.

FEROUGEH.

Pessarium

Ad provocanda menstrua.

Rec. *Panis porcini*, *seu radicis suæ*, *Pyrethri*, *Opoponacis*, *Rutæ*, *ana* dr. 1. *Euphorbii*, dr. *ſ.*

Reducantur in pulverem subtilissimum; & excipiantur pice cedriâ ad pessarium gossipinum, vel laneum.

QOURS CAHARABEH GEHET.

c-houn rasten ez scikem.

Trochisci de succino ad dysenteriam.

Rec. *Succini*, *Corallii*, *Margarit. imperf. adustarum*, *Gummi Arabici*, *ana* dr. 3. *Seminis oxalidis*, dr. 3. *Cornu cervi usti*, *Putaminis ovi usti*, *Gummi Arabici*, *ana* dr. 3. *Coriandrorum siccorum frixorum*, *Utriusque papaveris*, *ana* dr. 6. *Cochleæ marinæ combustæ*, *Seminis hyoscyami*, *ana* dr. 2.

Pulverata formentur in pastillos, ex mucillagine seminis psyllii.

QOVRSC-HESC-C-HASCH.

Trochisci de papavere.

Ad ulcerationes pectoris, & pulmonum.

Rec. *Rosarum*, *Gummi Arabici*, *ana* dr. 4. *Amyli*, *Tragacanthæ*, *Succi liquiritiæ*, *ana* dr. 2. *Papaveris albi*, *ac nigri*, *ana* dr. 3. *Croci*, dr. *ſ.* *Spodii*, *seu cannæ Indicæ calcinatæ*, dr. 5.

Fiant pastilli ex aqua pura; dosis m. 1. cum m. 10. vini papaverini.

QOVRS KAKENEGI.

Trochisci de solano halicacabo.

Conferunt ad ulcerationes testiculorum, ac vesicæ, nec non ad cruentam mictionem.

Rec. *Pulpæ seminum utriusque cucumeris.* *Granorum solani halicacabi.* *Amygdalarum mundat.* *Succi liquiritiæ*, *Amyli*, *Gummi Arabici*, *Sanguinis draconis*, *Tragacanthæ*, *Thuris*, *ana* dr. 10. *Seminis Petros. Maced.* dr. 2. *Opii*, dr. 1.

Fiant trochisci ex aquâ mundâ, dosis ex dr. 1. ad m. 1.

QOVRS LOUK.

Trochisci de laccâ.

Ad anasarcam valentq obstructaque aperiunt.

Rec. *Cancami loti*, *seu laccæ*, *Rheibarbari Chinici*, *ana* dr. 3. *Asari*, *Aristolochiæ*, *Gentianæ*, *Spicæ*, *Masticches*, *Seminis Petros. Maced.* *Anisi*, *Ammeos.* *Iunci odorati*, *Sabinæ*, *Costi.* *Medullæ amygdal. amararum*, *Valerianæ*, *seu fu pontici*, *Absynthii*, *Eupatorii succi*, *ana* dr. 2. *Piperis*, *Zingiberis*, *ana* dr. 1.

Dosis m. 1.

QOURS SOUR MEH.

Trochisci de Antimonio.

Conferunt cruentis vomitibus.

Rec. *Antimonii*, *seu stibii Asphahanensis*, *Lapidis hæmatitis loti*, *Sanguinis draconis*, *ana* dr. 3. *Florum granatorum*, *Gallarum*, *ana* dr. 2. *Cornu cervi usti*, *Acaciæ*, *ana* dr. 1. *Ladani*, *Croci*, *ana* dr. *ſ.* *Adianthi*. dr. 1.

Pulverata probè, reducantur in pastillos ex aquâ cichorii, dosis dr. 2. *ſ.*

QOVRS SCHOB HEMIN C-HASSIET.

Trochiſci de Alumine, ad cruentam mictionem.

Rec. *Aluminis ſciſſilis,* *Boli Armenæ,*
Cornu capræ ſilvaticæ, adusti. *Balauſtiorum,*
Tragacanthæ, *Seminis portulacæ, ana q. u.*

Pulverentur, & ſerico trajecta, convertantur in rotulas cum ſucco portulacæ.

QVOVRS.

Trochiſci

Ad vomitum cruentum.

Rec. *Acaciæ,* *Boli Armenæ,*
Seminis roſarum, *Foliorum Citini,*
Opii, *Gummi Arabici, ana q. u.*
Seminis hyoſcyami,

Conterantur, & ex aqua portulacæ paſtilli componantur; doſ. meſc. ſem. cum ſapa cotoneorum, aut pomorum.

QOVRS.

Trochiſci

Ad Tenaſmum, & ad dyſenteriam; itemque ad ſputum cruentum.

Rec. *Terræ ſigillatæ,* *Gummi Arabici,*
Boli Armenæ, *Balauſtiorum, ana dr. 4.*
Coſti, *Amyli,*
Tabaſchir, *Roſarum, ana dr. 3.*
Satirionis, ſeu teſticuli canis, *Seminis apii,*
Rhois,
Glandium, *Maſtiches, ana dr. 1.*
Farinæ cornorum, *Gallæ,*
Baccarum myrti, ana dr. 2. *Sileris montani, vel cumini in aceto macerati, & frixi, ana m. ſ.*
Seminis oxalidis agreſtis,

Pulvis fiat, & ex eo trochiſci cum mucilagine ſeminis pſyllii, doſis, dr. 2.

QVOVRS SARTON.

Trochiſci de Cancris.

Conferunt ad phthyſim; ad febrim continuam; & ad ſputum ſanguinis.

Rec. *Terræ ſigillatæ,* *Tragacanthæ,*
Boli Armenæ, *Spodii, ſeu Tabaſchir,*
Amyli, *Hæmatitis lotæ, ana dr. 5.*
Roſarum, ana dr. 6. *Rob liquiritiæ, dr. 3.*
Cancrorum aduſtorũ, dr. 10

Curioſè comminuantur, & ex ſucco lapathi in trochiſcos efformentur.

QVOVRS.

Trochiſci

Ad diabetem; probata utique compoſitio.

Rec. *Baccarum myrti.* *Gummi Arabici,*
Seminis oxalidis mundati, ana dr. 2. *Amyli, ana dr. 1.*

Pulverata, & mucilagine ſeminis pſyllii excepta, reducantur in paſtillos. doſis dr. 2.

QVOVRS HEMIN NAFA.

Trochiſci ejuſdem efficaciæ.

Rec. *Spodii, ſeu Tabaſchir,* *Sem. portulacæ, dr. 15.*
Rob liquiritiæ, ana dr. 10. *Roſarum,*
Semlaſucæ, dr. 20. *Coriandrorum ſiccorum, ana dr. 5.*
Acaciæ, *Florum granatorum, ana dr. 2.*
Santali,
Boli Armenæ, *Camphoræ, dr. ſ.*

Trita, & cribrata, reducantur in paſtillos; doſis dr. 3. ex aqua granatorum acidorum.

QOVRS.

Trochiſci

Ad ſputum ſanguinis.

Rec. *Thuris,* *Hæmatitis lotæ,*
Sanguinis draconis, *Terræ ſigillatæ, ana dr. 1ß.*
Florum granat. ana dr. 3. *Aluminis, dr. 2. ſ.*
& dung. 2. *Opii,*
Fructus Ceratoniæ, dr. 5. *Cinamomi, ana dr. 2.*

Omnia ſimul reducantur in trochiſcos decem, doſis trochiſcus unus cum ſucco portulacæ.

QOVRS MOVRR.

Trochiſci de Myrrhâ.

Menſes cient; partumque facilitant.

Rec. *Myrrhæ, dr. 3.* *Dictamni,*
Lupinorum, dr. 5. *Valerianæ,*
Rutæ, *Aſſæ fœtidæ.*
Pulegii. *Ammoniaci,*
Libiſtici. *Sagapeni, ana dr. 2.*

Tuſa, trajectaque ſerico, in paſtillos formentur; doſis dr. 2. cum decocto ſabinæ.

QOVRS ASCHER EL ADOVVIEH.

Trochiſci de decem medicamentis.

Conferunt quartanæ; doloribus hepatis, ac doſi levamen ſuppeditant.

Rec. *Aniſi.* *Seminis Petroſ. Macid.*
Succi Eupatorii, ana dr. 4. *Spicæ,*
Aſari. *Medullæ amygd. amararum,*
Folii Indici. *Maſtiches, ana dr. 1.*
Abſynthii. *Aloës, dr. 2.*

Piſtillo, ac incerniculo parata medicamenta immergantur in decocto abſynthii; & trochiſci fiant. Doſis dr. 1. cum aquâ calidâ.

QOVRS.

Trochiſci

Ad immodicos fluxus hæmorrhoïdales.

Rec. *Corallii,* *Emblic. & bellenic. ana dr. 5.*
Succini,
Cochlearum aduſtarum, *Seminis porrorum, dr. 3.*
Boli Armenæ, ana dr. 2. *Bdellii, dr. 10.*
Myrobal. nigrarum.

Tum ſemine porrorum loto, bdellioque aquâ ſoluto, fiant Trochiſci cum cæteris medicamentis apprimè pulverat.s. Doſis dr. 3. cum dr. 10. aquæ fertariorum.

QOVRS MOVTSELLETS.

Trochiſci Triangulares.

Conferunt ad cephalalgiam, & hemicraniam; nec non ad vigilias importunas; inuncti enim fronti, ac temporibus, dolorem levant.

Rec. *Opii Ægyptii,* *Camphoræ,*
Myrrhæ Mekkenſis, *Croci,*
Ladani, *Seminis hyoſcyami,*

Corticis

Corticis radicis mandragoræ, ana dr. 5.
Thuris,
Sarcocollæ.
Myrobal. belleric.
Boli Armenæ, ana dr. 10.

Trita, & comminuta, redigantur in trochiſcos ex roſaceâ, & aqua Intybi; porrò ut à cæteris diſtinguantur, fiant figuræ triangularis; tum tempeſtivè ad opus applica.

QOVRS DAROVNEGI.

Trochiſci de Doronico

Ad corroſionem oris, & gingivarum putrefactioni obſiſtentes.

Rec. *Doronici flavi, & rubri,*
Calcis vivæ,
Gallarum, ana dr. 10.
Æruginis,
Colcotaris, ana dr. 5.
Aluminis ſciſſilis,
Acaciæ,
Balauſtiorum, ana dr. 3.

Trita macerentur in aceto, & per integram hebdomadam ſolis radiis exponantur; tum trochiſci fiant, & ſiccentur ad umbram; cum opus fuerit, Rec. dung. 1. & os, gingivæque illinantur; ſic horâ integrâ linimentum ſuſtine; deinde tantillum olei roſati in ore ſume.

QARA DAROV.

Medicamentum nigrum

Poſt reſciſas, aut avulſas oculorum catharactas applicandum.

Rec. *Salis armoniaci,*
Æris uſti, ana dr. 2.
Tutiæ, dr. 12.

Trita probè, & cribro ſetaceo trajecta, excipiantur, & fermententur ovi vitello; mox putamini ovi indita materia, lutoque philoſophico occluſa, & crucibulo indita novo, coquatur in clybano; tum poſt triturationem optimam adhibeatur uſui.

KEMOVNI.

Diacuminum

Valens ad ventriculi frigiditatem; ad famem caninam; ad febres pituitoſas, & atrabilares; ad ſingultum provenientem à pituita, aut à repletione; ad herniam; ad colicam ventoſam; & ad flatus.

Rec. *Cumini Caramanici nigri, dr. 50.*
Piperis nigri, dr. 15.
Zingiberis,
Rutæ, ana dr. 6.
Nitri, dr. 5.
Mellis, quintuplum omnium.

Fiat electuarium ut moris eſt; doſis meſc. 1.

GVIL HOKEMET.

Lutum philoſophicum.

Rec. *Terræ flavæ mundæ min. 4.*

Conteratur, & coquatur in min. 1. papyri, & min. ſem. ſalis; ſed his in aquâ diſſolutis manus commotione, tum terram adde; deinde lib. ſem. capillorum capitis humani fortioibus in fruſta ſectorum, totidemque ſimi equini projice; & diligenter commiſce: humectentur per 7. dies aquâ, ut coaleſcant; tum portiunculas confice; ſeparatim deſicca; & cum uti placuerit, contunde optimè, & aquâ dilue.

LAOVQ C-HESCHC-HASCHI.

Lynctus de Papavere

Catharrum calidum ſiſtit.

Rec. *Seminis papav. albi, dr. 10.*
Amyli,
Tragacanthæ,
Gummi Arabici, ana dr. 4.
Medullæ ſem. Cucurbitæ,
Medullæ ſem. cotonei dulcis, ana dr. 3.

Trita impaſtentur roſaceâ, & lambitorium fiat.

LAOVQ KARNEB.

Lynctus de Braſſicâ

Pectus ab humoribus craſſis exonerat.

Rec. *Succi braſſicæ decoctæ min. 1. ſ.*

Decoque in aquâ, mellis min. 1. ſ. & ad juſtam craſſitiem redige; decoctioni adde medullæ nucleorum pini, med. ſeminis goſſipii, farinæ fabarum, ana dr. 10. Lini aſſati, fœni græci, ana dr. 5. Medullæ piſtaciorum, dr. 15. doſis dr. 5. cum lacte aſinino.

LEBOVB KEBIR.

Electuarium de nucleis, ſeu pulpis majus.

Renes calefacit, & roborat; lætitiam parit; cor, & ventriculum roborat; corpus impinguat; colorem vegetum exſuſcitat; nervos fortificat; imbecillis, & impotentibus auxiliatur.

Rec. *Nuclei piſtaciorum,*
Avellanarum,
Nuclei glandis unguentaria, ſeu fructus terebinthi,
Nuclei juglandium,
Nucleorum pini,
Pulpæ ſeminis cinaræ,
Piſcis gammari,
Galangæ,
Setacul, vel ſygilli S. Mariæ,
Ben rubri, & albi,
Thlaſpeos flavi, & rubri,
Zingiberis,
Seſami,
Cinamomi,
Spicæ aromaticæ,
Cyperi cuſenſis,
Caryophyllorum,
Cubebarum Chinæ,
Nucleorum granat. ſilveſtrium.
Seminis paſtinacæ,
Sem. raporum,
Sem. raphanorum,
Sem. ceparum,
Sem. medicæ, vel fœni Burgundiaci,
Sem. aſparagorum,
Sem. fraxini,
Doronici,
Zurumbati, ana dr. 3.
Nucis moſchatæ,
Macis,
Hepaticæ,
Piperis longi, ana dr. 2.
Satirionis, ſeu teſticuli vulpis,
Cocci Indici recentis,
Medullæ capitis paſſerum,
Papaveris, ana dr. 10.
Teſticuli bovis nigri pulverati,
Hermodactylorum,
Buzidan,
Menthæ ſiccæ, ana dr. 4.
Secundinæ camelæ Arabicæ,
Croci,
Maſtiches, ana m. 3.
Agallochi, meſc. 2.
Foliorum auri, nu. 30.
Foliorum argenti, nu. 50.
Ambræ griſeæ, meſc. 1.
Moſchi optimi, m. ſ.
Mellis, triplum omnium.

Fiat Electuarium ut moris eſt.

MOC-HELLES EKBER.

Electuarium sanctum, majus.

Valet ad cephalalgiam; ad vertiginem; ad epylepſiam; ad tremorem; ad paralyſim; ad ſpaſmum pituitoſum; ad dolores pituitoſos artuum, & dentium; ad maniam; ad viſcerum ulcerationes; ad dolorem pungitivum à flatibus procedentem; renibus, ac veſicæ conſentaneum eſt. Vomitum ſanguinis compeſcit, cum aqua plantaginis ſumptum, dolores ſtomachi, & ſplenis ſedabit; ſi ex aqua fœniculi propinetur, febres antiquas exterminabit; inflammationes reſolvet; & venenis reſiſtet.

Rec. *Xylocaſſiæ,*
Iunci odorati,
Myrrhæ, ana unc. 1. ſ.
Caſtorei,
Petroſelini montani, ana m. 15.
Seminis Petroſ. maced. vulgò, apii, unc. 2.
Seſeleos, meſcal. 1.
Coſti amari,
Cinamomi,
Trochiſcorum hedychroi magmatis,
Storacis liquidæ,
Aſari, ana meſc. 6.
Piperis albi, meſc. 12.
Spicæ, meſc. 7.
Amomi,
Croci,
Piperis longi, ana meſc. 4.
Opii,
Aniſi, ana meſc. 10.
Mellis, triplum omnium.

Fiat electuarium ex artis præſcripto, quo uti poterunt poſt menſes ſex; doſis dr. 1. ad meſc. 1.

MAGIOVN ASOV ED.

Electuarium Nigrum

Ad tenaſmum, & antiquam dyarrhœam deſtinatum.

Rec. *Opii.*
Caſtorei.
Storacis.
Sem. Hyoſcyami.
Croci.
Azari.
Myrrhæ.
Sem. Petroſ. Maced.
Caſſiæ lignea.
Aniſi.
Spicæ.
Boli Armenæ, ana q. u.

Pulverata reducantur in Electuarium ex triplo mellis: doſis dr. 1. cum ſucco expreſſo ex myrti baccis, vel ex cydoniis malis.

MAGI-OVN AQRAB.

Electuarium de Scorpionibus.

Calculum è renibus, ac è veſica extrahit: & ad ictum Scorpionis præſtat.

Rec. *Scorpionum combuſtorum, dr. 3. ſ.*
Gentianæ, dr. 1. ſ.
Zingiberis, dr. 1.
Piperis,
Longi Piperis, ana dr. 10.
Halicacabi, dr. 5. ſ.
Caſtorei, dr. 4.

Pulverentur, & melle excipiantur; doſis dung. 1. cum aqua Petroſ. maced.

MAGI-OVN LOVLOVI.

Electuarium Perlatum.

Ex præſcripto Galeni; virilitatem auget; nervos roborat, ſanguinem reſtaurat eminenter, ſomnum abundantem provocat.

Rec. *Margarit. imperf.*
Corallii, ana m. 1.
Aniſi.
Ben albi, ana dr. 3.
Solani Halicacabi.
Radicis Hederæ, ana dr. 1.
Foliorum ſchœnanthi,
Cyperi.
Fructus Tamaricis.
Xylocaſſiæ,
Cinamomi, ana m. ſ.
Gummi Arabici.
Tragacanthæ, ana dr. ſ.
Aſari.
Maſtiches, ana dr. 1.

Trita imbuantur melle q. ſ. tum ſomni tempore, meſcala una pro juſta doſi devoretur.

MAGI-OVN DIGHER.

Electuarium aliud

Principes partes roborans; lætitiam generans; ventriculum fortificans; cibi appetentiam provocans; colorem probum concilians; & digeſtionem juvans.

Rec. *Cinamomi.*
Spicæ aromaticæ.
Corticis exterioris piſtaciorum.
Corticis myrobalani.
Nucis myriſticæ.
Radicis lazerpitii, vel tremulæ arboris.
Behen rubri, & albi.
Sacacul, ſeu viſnacæ,
Moſchi arborei, ſeu hepaticæ.
Meliſſæ,
Boraginis, ana dr. 3.
Maſtiches,
Cardamomi.
Seminis braſſicæ capitatæ.
Zingiberis.
Caryophyllorum.
Aſari,
Malabathri.
Cubebarum Chinæ.
Corticis mali citrii,
Zurumbati.
Doronici graci.
Santali albi.
Baccarum mali punici campeſtris.
Aniſi.
Menthæ.
Macis.
Myrobal. nigrarum.
Buzidan.
Croci.
Zedoariæ.
Electri flavi.
Marg. ſupra porphyrium tritarum.
Corallii, ana dr. 4.
Ciperii Cuſenſis.
Foliorum roſarum, ana dr. 4.
Gammarorum.
Teſticuli vulpis, ſeu ſatirionis,
Thlaſpeos flavi.
Thlaſpeos rubri, ana dr. ſ.
Moſchi optimi, m. ſem.
Ambræ griſeæ, meſc. 1.
Foliorum auri, num. 30.
Foliorum argenti, num. 50.
Sacchari & mellis deſpumati. q. ſ.

Fiat Electuarium juxta regulas pharmaceutices.

MAGI-OVN JOVNES.

Electuarium Ionæ.

Memoriam juvat, & oblivioni obſtat.

Rec. *Anacardii,*
Opii, ana, dr. 10.
Aloës, meſc. 60.
Agarici, meſcal. 24.
Xylocaſſiæ,
Acori,
Ariſtolochiæ,
Croci,
Cinamomi,
Maſtiches, ana m. 6.
Coſti,
Seminis rutæ,
Piperis albi, ana m. 8.
Mellis, lib. 9.

Fiat Electuarium ex arte: doſis ad libitum Medici.

MAGI-OVN.

Electuarium.

Præſtat ad podagram, & ad articulorum dolorem; ad veterem lienis dolorem; ad reſpirationis difficultatem: ad tuſſim veterem: ad febres antiquas: ad ulcerationes inteſtinorum: ad oculorum caliginem; ſtatus quoquè craſſos diſpeſcit.

Rec. *Gentianæ gracæ,*
Stœchados,
Leviſtici,
Ammoniaci,
Chamepityos,
Seminis rutæ,

Marrubii

Marrubii,
Scordii,
Staclæi, *ana mesc.* 5.
Myrrhæ,
Croci,
Costi,
Piperis albi,
Iunci odorati,
Spicæ,
Euphorbii,
Corticis radicis mali punici.
Pulegii,
Fœniculi,
Dauci,
Rosarum,
Nardi,
Fructus balsami, *ana m.* 3.
Succi eupatorii,
Seminis loti hortensis,
Gummi Arabici,
Amygdalarum, *ana dr.* 4.
Opii,
Seminis hyoscyami albi, *ana mesc.* 6.
Sacchari albi, *dr.* 4.

Infundenda in sapa infundito; terenda terito; & cum melle q. s. mixtio fiat, utere post sex menses.

MAGI-VN SIR.

Electuarium de Allio.

Confert torturæ, epilepsiæ, paralysi, psoræ, lepræ, tremori, & hæmorrhoïdibus; ventriculo robur, & appetentiam cibi confert; pituitam educit; vires suppeditat; cor vivificat; calorem primigenium auget; senibusque maximè convenit.

Rec. *Allii mundati, min. s.*

Coquatur in min. 1. lactis vaccini ad perfectam coctionem; tum infunde lib. 4. s. mellis, & dr. 30. butyri vaccini; optimè commisce; amove indè ab igne, & trita medicamenta, ac ritè pulverata, commisce: quibus adde; Caryophyllorum, Nucis moschatæ, macis, Piperis, Mastiches, Cardamomi utriusque, myrobal. chebularum, Cinamomi, Zingiberis, ana dr. 10. Agallochi, Croci, ana dr. 5. Dosis quantitas coryli, seu avellanæ.

MAGI-OVN SOQRAT.

Electuarium Socratis.

Præstans ad oblivionem, & melancholiam; ad Epilepsiam, ad morphœam, & lepram; ad articulorum dolorem; ad ventriculi dolorem, ad alopeciam; ad elephantiazim; ad lotii stillicidium; ad tussim veterem; ad febrem quartanam; ad febres pituitosas; ad urinæ difficultatem; ad hæmorrhoides; ad ictcrum, seu à stomacho, seu à splene prognatum; nocumento venenorum obsistit, tineas latas expellit, calculum è renibus, ac vesica exturbat; menstrua ciet; odorem oris, ac sudoris corripit; aurium, & linguæ gravedini medetur; epilepsi opitulatur; & ad omnes affectus pituitosos præstantissimum est remedium; senibus autem maxime congruum.

Rec. *Gentianæ*,
Libistici,
Neueremisch, seu apicum malogr.
Sem. balsaminæ,
Baccarum lauri,
Aristolochiæ longæ, *ana m.* 1.
Anisi,
Castorei,
Fructus balsami,
Xylobalsami,
Xylocassiæ,
Asari,
Mastiches,
Doronici,
Zurumbati,
Seminis apii,
Seminis erucæ,
Seminis ceparum,
Sem. porrorum, *ana dr.* 2.
Aloës socotoræ, *dr.* 10.
Turbith candidi, *dr.* 20.
Xyloaloës, *dr.* 12.
Nucis moschatæ,
Rhabarbari Chinici,
Caryophyllorum,
Macis,
Cardamomi,
Spicæ aromaticæ,
Croci,
Scillæ torrefactæ,
Zurumbati, vel zedoariæ,
Lepidii,
Origani,
Cinamomi, *ana dr.* 3.
Rosarum,
Melyssophylli,
Laccæ lotæ, *ana dr.* 5.
Cyperi,
Granorum arboris mahaleb: *ana dr.* 4.
Myrobal. nigrarum,
Corticis embl. & bell. ana dr. 6.

Pulverata, impinguentur oleo amygdal. amar. & fiat electuarium ex triplo mellis; servetur in vase vitreo, quod per sex menses sub hordeo indi debet, dosis dr. 2. ad dr. 5.

MAGI-OVN FOVLAD.

Electuarium de Chalybe.

Est hoc electuarium ab Indis inventum; mirabilis est compositionis, & innumeris præstat virtutibus, valet quippe ad colicam, ad torturam, ad Epilepsiam, ad tremorem; stomachum confortat, ac potentiam virilem auget, gonorrhœæ item, & urinæ stillicidio juvamen est, senibusque convenit.

Rec. *Croci*,
Piperis,
Macropiperis,
Cinnabaris loti supra porphyrium cum aquâ limonum.
Cubebarum Chinæ,
Mastiches,
Anisi.
Scinci.
Spicæ.
Macis.
Caryophyllorum.
Cinamomi.
Santali.
Cumini Caramanici,
Nigellæ.
Seminum peponis.
Seminum cichorii.
Seminis papaveris.
Pyretori.
Behen utriusque,
Myrobal. nigrarum.
Electri.
Corallii.
Margarit. imperfor.
Seminis fraxini.
Seminis apii communis,
Medullæ pistaciorum.
Seminis pulegii.
Seminis daturæ frixi.
Gentianæ.
Secundinæ camelæ Arabicæ
Zingiberis.
Medullæ capitis passerum, & galli.
Sesami mundati.
Thymiamatis Græci.
Camomillæ.
Nucis moschatæ.
Myrobal. belleric.
Cardamomi majoris.
Myrobal. emblic.
Lepidii,
Ammeos,
Nucis Indicæ, *seu Cocci*,
Seminis Asparagorum,
Cassiæ lignea, *ana m.* 10.
Cardui benedicti, *vel Astragali*
Medullæ nucleorum pini,
Florum nucum,
Granorum convolvuli cærulei Indici,
Testiculi vulpis, seu Satyrionis,
Zurumbati,
Fœniculi,
Nucis stramoniæ,
Opii,
Aristolochiæ longæ,
Scillæ,
Aristolochiæ rotundæ,
Fumariæ, *ana m.* 5.
Foliorum argenti, & auri, *ana num.* 50.
Sacchari albi, *part. omnium quartam.*
Mellis despumati, *ad pondus medicamentorum.*
Chalibis calcinati, *m.* 12.

Fiat electuarium magistraliter; utere post sex menses. Dosis dr. 1.

MOFARRAH MESSIEHI.

Electuarium cardiacum: Christianum.

Cardiacum, imo cephalicum est, & hepaticum; & his omnibus partibus accommodatum; appetentiam cibi conciliat.

Rec. *Cannellæ crassioris*,
Bornæginis:
Ocimi,
Rosarum, *ana dr.* 5.

Galangæ,

Galangæ,
Cubebarum Chinæ,
Caryophyllorum,
Spicæ,
Cardamomi minoris, & majoris,
Nucis aromaticæ,
Seminis baſilici,
Maſtiches,
Corticis mali citrii,
Seminis fraxini,
Macis, ana dr. 3.
Moſchi arborei, dr. 4.
Margaritarum imperfor.
Macropiperis,
Folii Indici,
Cyperi Cuſenſis,
Ambræ cineritiæ, ana dr. 2.
Zingiberis,
Zedoariæ, ana dr. 1.
Teſticuli vulpis, ſeu ſatyrionis, dr. 10.
Moſchi,
Auri liquidi,
Argenti liquidi, ana dr. ſ.
Succini, ſeu electri,
Corallii, ana dr. 1.
Nucis Indicæ probatæ, m. 30.
Mellis duplum omnium Medicamentorum,

Fiat electuarium ex more.

MORABBA HELILEH.

Conditum de Myrobalanis.

Stomacho, ac digeſtioni proficuum; naturam molliens, hæmorrhoidibus ſuccurrens; viſum acuens, oblivionem ſanans, ſanguinemque cohibens.

Myrobal. cebulas majores, num. 100.

Includantur vaſe, & aquam q. ſ. infunde, ita ut cooperiantur; ſuperadde Cineris mundi, dr. 50. aquam, & Cinerem quater renova, & tribus quibuſque diebus lava, donec cortex ſepatetur; inde in ollâ aquam mundam infundes, his ſtratum hordei mundati ſemituſi adjunge; decoque; tum remove decoctum; iterum modo præfato decoque; tum ſingulas myrobal. decies acu penetra, & in vaſe ſerva; tandem mellis q. ſ. ut cooperiantur, adde; ſic viginti diebus maneant; deinde ex melle etuant, & iterum ſervato primo melle, novum infundatur; tum biduo nutriatur; ac poſtea utraque mellis infuſione conjunctâ decoctio fiat ad craſſitiem uſque; ſi maſſam aromatizes caryophyllorum, Zingiberis, Cardamomi, nucis moſchatæ, maſtiches, agallochi, ana m. 5. moſchi dr. ſ. Croci, m. 1. melius evadet conditum, repone in vaſe; & poſt 40. dies utere.

MORABBA ZENGEFIL.

Conditum Zingiberis.

Renibus, ac veſicæ valorem concilians; lotium ciens, febres pituitoſas debilitans; ſtomacho vigorem, nec non virili potentiæ vires ſuppeditans.

Rec. *Zingiberis optimi q. u.*

Sub arena condito, & 20. dierum ſpatio aquam affundito; dein extrahito, diviſumque in partes hydromelite decoque ad conſiſtentiam probam.

MA EL GEBEN.

Aqua Caſei.

Valet ad melancholiam, ad icterum; ad ſcabiem quoque, & ad maculas; ad paſſiones atrabilares; bilem educit mixta cum epithymo purgativo.

Rec. *Hædum coloris rubri quinquaginta diebus poſt partum.*

Illum nutries per aliquot dies ex coriandro recenti, aut lactucis, aut cichoreis, aut fœniculo, aut farina hordei, aut herba hordei, aut fumaria recenti: dein cum lib. 2. lactis; & lento igne decoque in vaſe vitreato, poſt bullitum unum infunde lib. 1. oxymelitis probè acetoſi, tum commove ex ligno fici à cortice nudato, donec coaguletur; & ab igne amove: totum telâ, ſeu colo incluſum appende, & colaturam diſſilantem iterum decoque ſpumam colligendo: ſumatur cum oxymelite quotidiè lib. 1. tribus ſcilicet hauſtibus interjectis nempe duabus horis inter ſingulos hauſtus, inter quos aliquoties ventrem ſolvet.

MARHAM GOVLNAR.

Cerotum Balauſtiorum.

Ad ulcera corroſiva utile.

Rec. *Gallarum*,
Lithargirii,
Curcumæ, ana part. 1.
Balauſtiorum,
Foliorum myrti.
Succi plantaginis, ana par. 2.

Fiat ceratum ex cera alba, & oleo roſato.

MARHAM SEDENEGI.

Cerotum lapidis hæmatitis.

Valens ad hæmorrhoïdes, & ad anum prolapſum.

Rec. *Hæmatitis lotæ*,
Boli armenæ,
Succi hypociſtidos, ana dr. 3.
Opii. m. ſ. & dr. 4.
Ceruſſæ, dr. 2.
Croci, dr. 1.
Olei amygdalini violati,
Olei florum amygdalar. ana dr. 10.

Cerâ in oleo liquefactâ fiat commixtio cum cæteris medicamentis contritis, atque transfuſis; addendo in mortario lactis puellam nutrientis dr. 10.

MARHAM ATESCHEK.

Unguentum ad luem veneream.

Apoſtemata quippe hujus, & ſimilia exteriora ſymptomata citò ad ſanitatem perducit.

Rec. *Arſenici albi, Mercurii, ana q. v.*

Simul terantur, donec deletus omnino remaneat Mercurius: tum adde ſaponis m. 10. & in mortario lapideo ſimul tundantur, donec conſiſtentiam unguenti acquirant: ſi ſapo ſiccior ſit, addatur aqua guttatim.

Explicatio Ponderum, Quæ occurrunt in iis quæ Pharmacopœa Perſica excerpta ſunt.

Nomen	Abbreviaturæ.	Valor.
Habbe, granum	*Gran.*	*Gran. 2. Hordei.*
Teſſoug; chalcus,	*Chalc.*	*Gran. 3. ad 4. hordei.*
Donk; dungus.	*Dung.*	*Sexta pars meſcalæ.*
Derem; dragm.	*Dr. vel Drach.*	*Drachma noſtras.*
meſqal meſcal.	*M. vel meſc.*	*Seſqui drachma, ſive dr. 1. ſemis.*
Vaqich uncia.	*Vaq. vel unc.*	*Uncia noſtras.*
Retel, libra.	*Lib.*	*Libra noſtras.*
Men. Mina.	*Min.*	*Meſcalæ 600.*

EXCER

EXCERPTA
E
LABORATORIO CEYLONICO.

Sal Volatile Urinæ Vinosum.

Recipe quantitatem sufficientem Urinæ Iuvenum *Microcosmi Filiorum*, qui sani sint & per aliquod temporis spatium, bono cibo, bonoque vino nutriti fuerint, urinam illam in vase depone, quod diligenter obturabis, cum verò per duos menses in Fimo Equorum vel alio quodam modo putrefacta fuerit, tunc eam in *Arena* per retortam distillabis, suaviter ac lentè *Spiritus* eliciendo, donec *Sirupi Species* in *fundo* remaneat, quod autem distillatum erit iterùm superimpones, & denuò distillabis velut antea, donec fuerit condensatum. Tunc impone simul *Spiritus* istos in magna phiala, quæ longum ac spatiosum collum habeat; appone desuper Capitellum, & ipsi Recipientem adjunge, quibus simul benè lutatis phialam in Vase cineribus pleno collocabis, & ignem leniter accendes, tunc ascendet *Sal Volatile Mercuriale*, & coagulabitur in Collo sicut & in *Capitello* & in *Recipiente*. Dùm verò non ampliùs sursum sublimabitur, tunc phialam eximes, & *Salem* totum colliges, quem iterùm in aliam phialam immittes, ipsi superaffundendo portionem quandam *Liquoris Salis Tartari* & *Spiritus Vini*, quæ quidem per aliquod tempus ita diriges ut calor sit moderatissimus, ne unum ante aliud elevetur. Cum autem hoc modo res tuæ diu substiterint, denuò Capitellum superappones, quod bene lutabis, & appositio Recipiente, æstuum calorem moderatum excitabis: tunc in *Capitello* sublimabitur *Sal* formæ mirabilis, quod quidem non manebit coagulatum, velut aliud *Sal Volatile*; sed statim in quemdam Liquorem diluetur, cujus virtus mirum in modum est extraordinaria. *Medicamentum* istud multos præstantissimos effectus producit in morbis periculosissimis, & vel minima Dosis sufficiens est. Possumus pariter hoc eodem medio quoddam *Sal Essentiale Vegetabilium*, cujuscunque generis sint, extrahere & illud ad unumquemque morbum aptum reddere, quod quidem tunc temporis multo majori pretio dignum erit. Hujusce præparationis quandam vobis formulam communicabo, juxta quam omnes alias investigare poteritis.

Rec. *Sp. Vin. Tartarisat. unc. ij. Ol. st. Vegetabil. Dr.* j.

Dùm res istæ simul succussantur, confestim invicem uniuntur. Impone illas in phiala, & ipsis adjice *Drach.* j. *Salis Urinæ Vinosi*, quæ simul cum igne lento sublimabis, tunc sal quoddam exurget, quod in se virtutem *Essentialem Vegetabilium* continet, & ad gravissimos Morbos ac obstructiones Corporum, pretiosissimum, nobilissimum ac efficacissimum est *Medicamentum*, prout à multis doctissimis peritissimisque Scriptoribus sufficienter fuit demonstratum.

Dosis est 2. 3. *ad* 5. *Grana*, cum idoneis Vehiculis.

Spiritus & Sal Volatile Oleosum, è Dentibus Olyphantum.

DEntes Olyphantis suppeditant *Europæ* Segmenta sive Rasuram, *Ebur*, *Ustum* vel *Spodium* ex *Ebore*, ad usum Medicinæ. Labores autem ac Examina per ignem in *Ceylonia* sequenti modo direxi.

Recipe Segmentorum partem sufficientem, quam in Retortam vitream immittes, & hanc in fornace ventosa depones, dum autem eidem Retortæ Recipientem adjunxeris & ambo bene lutaveris, distillandum est *per gradus*, donec nihil ampliùs educatur; tunc ignem extingui permittes, Recipientem assumes & quod in eo continetur in Retortam infundes, deinde Recipientem optimè lavabis cum *Spiritu Vini*, quem etiam affundes simul, & totum unà rectificabis. Hinc tibi supererit *Medicamentum* subtilissimum atque jucundissimum. Si verò tibi sit cupido sal quoddam siccum habendi, poteris illud per phialam sublimare atque ad usum servare. Medicamentum istud semper tibi maximum auxilium præbebit pro morbis sequentibus.

In Syncope & Palpitatione Cordis.

Rec. *Sp. ex Ebore, gutt. x.* *Aq. Cinam.*
Ess Cinam. gutt. iij. *Rosar. an. unc. S.*
Syr. Citri, dr. ij. *M. pro una dosi.*

In Catharro Suffocativo.

Rec. *Sal. Volat. Oleos. ex Ebore, gr. v.* *Aq. Menth. Fœnic. an. unc. S.*
Tinct. Cinam. gutt. viij. *M. pro una dosi.*
Syr. Fol. Cinnam. dr. ij.

In Suffocatione Matricis.

Rec. *Sp. ex Ebore, gutt. x.* *Aq. Cinnam. Matricar. an. unc. S.*
Syr. Fol. Cinnam. dr. ij. *M. pro una dosi.*

In Obstructione Mensium.

Rec. *Sp. Eboris, gutt. x.* *Cinnam. aq. unc. S.*
Syr. Calaminth. dr. ij. *Ess. Cinnam. gutt. iij.*
Aq. Matricar. *M. pro una dosi.*

In Pleuritide, vel aliis punctoris.

Rec. *Sp. Ebor. gutt. x.* *Portulac. unc. S.*
Succ. Cichor. unc. j. *M. pro una dosi.*

Sal Volatile & Oleum,

Ex Ossibus Olyphantum.

IN Sylvis *Ceylonia* tot hujus generis ossa reperiuntur quot desiderantur. Eorum autem examina sequenti modo suscepi.

Recipe magnum, rotundum & terreum Instrumentum, cujus collum sit oblongum dùm autem exiguis istis Ossibus adimpletum erit, depones illud in Fornace Uentosa, & adjecto magno Recipiente, destillabis *per gradus* usque ad summum, cum igne fortissimo, donec nil ampliùs prodeat. Cùm autem ignis sponte fuerit extinctus, eximes *Recipientem*, ubi magnam quantitatem habebis *Salis Volatilis & Olei*. Salem ad omnes occasiones ubi tale medicamentum conveniens est, impendere poteris, quinetiam ex eo pretiosum *Salmiac* componere poteris quod modo sequenti peragendum est.

Sal Armoniacum Artificiale.

Recipe Salem istum quem in Retortam injicies & ei tantùm Spiritus salis superaffundes, quantùm requireretur, ut nullam amplius ebullitionem fieri percipias. Cùm autem humiditates extraxeris, albissimum pulcherrimumque *Salem Ammiac* in fundo comperies, qui pulchrior adhuc evadet, cum ipsum sublimari curaveris. Hoc eodem modo *Salmiac* ex omnibus *Animalium Salibus* & ex *Spiritu Salis*, facile compositu est, imò & pro tanta quam cupiveris quantitate.

Oleum ex Ossibus est præstantissimum Linimentum quoad *Beriberi* Spasmum, Paralysim, Lethargiam, Torporem & alias nervorum infirmitates; ita ut loco plurimorum Oleorum supplere possit quæ nobis ex Europa absque necessitate transmittuntur. Dùm enim assumo decem libras Olei, semi-libram Olei Camphoræ & uncias quatuor istius Olei, atque omnia cum foliis Cinnamomi decocta comprimo atque transcolo, tunc habeo tale pretiosum Oleum contra morbum Beriberi; quale possum desiderare, & ita mihi cæteras licitum est unctiones dimittere.

Empl. Nervinum.

Rec. *Cera Citrina, lib. j.* *Sangui. Cerv.*
Sevi Cervin. lib. S. *Oss. Cervi, an. unc. S.*
Ol. Corn. Cervi. *M. F. Empl.*

Cùm Emplastrum istud ad usum conferes & ipsius efficaciam animadvertes, summoperè virtutem ejusdem demiraberis, quam expertam habebis in *Dislocationibus, Paralysibus, Marcore membrorum* à vulneribus causato, *Podagra, Spasmo, Convulsionibus, & similibus affectibus.*

Aq. Tenellorum Cervi.

Rec. *Cornua Cervi Novella Sanguine adhuc repleta, in Frustula concisa, q. s.* *Succ. Citri.* *Arantior. an. lib. j.* *Flor. Cinnam.* *Cardam. sylvestr. an. m. j.* *Aq. Rosar.* *Vini Albi Gallici, an. lib. j.*

Totum hoc simul in Retorta Vitrea impone; ei Capitellum superaddendo atque illud in *Balneo Mariæ* ad siccitatem elice, illudque tanquàm Aquam Cardiacam pretiosissimam custodi.

Aq. Cordis Cervi.

Rec. *Cor. Cerv.* Num. 1. *Succ Citri.* *Arantior. an. lib. ij.* *Cinnam. unc. ij.* *Cardam. unc. S.* *Cortic. Citri.* *Arantior. an. dr. iij.* *Flor. Cinnam.* *Herb. Rorism.* *Matricar. an. m. S.* *Aq. Rosar. lb. j.* *Vini Albi Gallici, lb. iij.*

Totum in *Balneo Mariæ* destilla usque ad siccitatem & ad usum serva.

Bezoardicum Corn. Cervi.

Rec. *Rasuræ Corn. Cervi.*
Corn. Cervi Philosoph. præparat.
Corn. Cervi usti & prap. an. unc. ij.
Sal. Volatil. C. C. dr. j.
Sulph. Philosophicè præp. dr. ij.
Terr. sigill. Ceylonic. un. S.
Lapid. Bezoar. or. dr. iij.
Fol. Auri, Num. 5.
Ol. still. cinam. gutt. x.
M. F. Pulvis.

Maximam ipsius Efficaciam percipies in malignis omnibus morbis. Dosis est drach. ſ. ad drach. j.

Spiritus Cornu Alces.

Recipe sufficientem quantitatem *Cornuum Alces* quæ quidem nobis nusquam deficiunt in *Ceylonia*, Terreum Instrumentum eisdem cornubus adimple, super igne aperto illud appone, adapta ipsi Recipientem bene lutatum, & da ignem *per gradus*, tandem verò fortissimum, quod tibi faciendum est tamdiu donec nil ampliùs prodeat. Tùm sines omnia refrigerari, Recipientem extolles, quod inest in Retortam infundes & Recipientem ablues cum spiritu *Rorismarini* quem superaddes, & totum in *Arena* rectificabis. Dùm *Phlegma & Oleum* incipiunt exire, siste gradum, & extrahe spiritus & eos seperatim serva. Hoc erit adhuc tibi Medicamentum pretiosissimum quod in *Epilepsia, Apoplexia, Spasmo* & similibus morbis maximam Virtutem tibi demonstrabit. In epilepsiâ sequenti modo potest adhiberi.

Rec. *Sp. Corn. Alces, scr. S.* *Aq. Matricar. unc. j.*
Essent. Rorism. scr. j. *M. F. Haustus.*

In Apoplexia.

Rec. *Sp. Corn. Alces, scr. S.* *Rorism. scr. j.*
Ess. Succini, gutt. viij. *Aq. Menth. unc. j.*
Cinnam. gutt. iij. *M. F. Haustus.*

Spiritus Antiepilepticus ex Ungula Alces.

Recipe certam quantitatem Vngularum, quas minutim dissecabis, jisque Retortam adimplebis, exinde *Sal Volatile & Oleum* elicies. Quando destillationem peregeris, assume *Retortam*, & perge pari modo ac de *Cornubus* dictum est. *Ungulas* supermanentes calcinabis & servabis ad usum. Spiritus illius rectificati duas Vncias in Retorta impones, & superaddes.

Rec. *Nuc. Moscat.* *S.*
Macis. *Herb. Calaminth.*
Cubebar. *Rorism.*
Coriandr. *Matric.*
Cardamom. *Basilicon. an. M.S.*
Cardam. Sylvest. an. unc. *Sp. Vini, lib. j.*

Hæc

Hæc omnia ſine per aliquot dies unà macerari. Tunc deſtillato per *Alembicum in Arena*. Doſis eſt ſemidrachma, ſumiturque cum aptis aquoſis Liquoribus. Exquiſitiſſimum eſt Remedium in *Epilepſia* & *Apoplexia*.

Bezoardicum Cornu & Ungulæ Alces.

Rec. *Corn. Alces Philoſophic. præp.*
Corn. Alces Calcinat.
Ung. Alces Calcinat.
Ung. Alces Philoſ. Præp. an. unc. j.
Sal. Volat. Oleoſ. ex corn. & ung. alc. dr. ij.
Fol. Lunæ, Num. *x.*
Mag. Lunæ, *dr.* j.
Succini dr. S.
Ol. ſt. Menth. gutt. xx.
Fol. Cinnam. gutt. x.
Butyr. Perlar. dr. j.
M. F. *Pulvis.*

Bezoardicum iſtud auxilium ſuum in ſupradictis Affectibus potentiùs demonſtrabit. Doſis eſt ſemi drachma & ampliùs in convenientibus *Vehiculis*.

Sal Volatile & Fixum ex Viperis & Serpentibus.

INter illos varios colubros qui reperiuntur in *Ceylonia* habemus ſimul etiam *Viperas*, ut & alios magnos *Angues* qui dùm *Hippocrates* viveret, in magno pretio fuerunt apud omnes expertos Medicos. Quamobrem non oportet illos ſilentio prætetire, nam iidem, multis ac miris modis, præſtantes Medicinas nobis ſuppeditant.

Recipe igitur partem unam Viperarum quæ ſupplebit defectui cuprearum illarum Capellarum vel aliorum magnorum Anguium, abjice caput, caudam ac viſcera, exceptis Hepate & Corde, cætera ſimul exſicca, proſcinde in minima fruſtula, quibus dein Retortam vitream replebis, tunc eam depones in fornace ventoſa, Recipientem ei præponendo; exinde deſtillabis quidquid exire potuerit. Hoc facto vas tuum extrahes ac recipientem ablutum, evacuabis. Infunde totum liquorem in Phialam, cujus collum ſit oblongum, tunc rectificabis eum, eoque modo *Sal Volatile* bellè ſublimabitur, illudque deinde colligere poteris atque ſervare. Nonnulli volentes ipſius fœtorem eximere, tantùm affundunt *Spiritus Vitrioli*, donec nõ ampliùs ebulliat, & ipſius humiditates abſtraxerint. Deinceps iterùm ſuperaffundunt partem unam *Liquoris Spiritus Tartari*, & ita ſeparant *Sal Volatile* quod tali modo fit purius & penetrantius. Dùm iſtud Sal ita coagulatum eſt cum *Spiritu Vitrioli*, & quodammodo ad fixitatem delatum eſt, fæliciſſimè pro multis morbis impendi poteſt, quoad *Sudoriferæ*. Verumenimverò certus modus *Sal Fixum* faciendi requirit Aquam pluvialem quæ continet in ſe ſubtilem quemdam *Salem Nitroſum* quo ſal ſuperior per abſtractionem aliquatenùs fixus fit. Qui Sal poteſt ſalubrioris uſus eſſe quàm Sal volatile, pro nonnullis affectibus. *Oleum*, quod provenit ex hac deſtillatione, pretioſiſſimum eſt, quoad *Chirurgiam*, dum remediis illis immiſcetur quæ ſanandis vulneribus ac morſuris venenoſorum Animalium inſerviunt.

Hæc Salia virtutem præſtantiſſimam continent in plurimis morbis malignis atque periculoſis, ſi ſumatur ex iis ſolummodò parva quædam Doſis; nam ſudorem provocando, pernicioſas materias expellunt, mirum in modum à Torminis earum optimè liberant, ſanguinem purificant; firmiter adhærentes Humores incidunt & diſſolvunt: præſertim verò vires ſuas demonſtrant in *Arthritide*. Calculoſas Materias per Urinas ejiciunt, vetuſtas viſcerum obſtructiones aperiunt, variaſque febres exinde provenientes perſanant, omnibus putrefactionibus atque melancholicis humoribus obſiſtunt. Idem præſtat etiam hæc ſubſequens *Theriaca* & ipſum *Bezoardicum* quæ ſimul cum ſupradictis Remediis ſemper ad uſum habui parata. Hic ego vos nonnullarum præſcriptionum participes efficiam ſecundùm quas vobis ipſis conſulere licebit.

In febribus Malignis, Prechialibus, & Peſtilentialibus.

Rec. *Sal. Viperin. Volat. gr. v.*
Sulph. Phil. Præp. gr. vj.
Theriac. Ceylonic. dr. j.
Sal volatil. Zerumbeth. gr. iij.
Aq. Zedoariæ, unc. j. *ſ.*
M. F. *Hauſtus.*

In febribus Intermittentibus.

Rec. *Sal. Volatil. Viperini gr. v.*
Spin. Viperin. Calcinat. ſcr. j.
Sulph. Phil. Præp. ſcr. S.
Decoct. Hord. vel Cichor. unc. ij.
M. F. Hauſtus.

In Scabie & Lepra.

Rec. *Sal. Volat. Viperin. gr.* iij.
Spin. Viper. Calcin. ſcr. j.
Sulph. Phil. Præp. gr. iij.
Decoct. Lign. Ebeni unc. i ſ.
M. F. Hauſtus.

In Arthritide.

Rec. *Sal. Volat. Viper. gr.* vj.
Spin. Viperin. calcin. ſcr. j.
Aq. Morungæ, unc. i ſ.
M. F. Hauſtus.

ILlud autem Remedium multis aliis morbis inſervire poteſt, cum maximâ utilitate.

Externè ſedat cruciatus Paraliticos atque Podagricos, ſi cum aqua Roſarum aut quadam aliqua re ſimili ſolvatur, & cum implicato linteo madido parti morboſæ ſuperponatur.

Inſuper præparantur à me Serpentes in *Ceylonia*, ita ut à putrefactione præſerventur. Qua de cauſa poſſunt ad exteros emitti, vel ad uſum ſervari. Quod quidem fit modo ſequenti. Poſtquàm emundati ſunt, ut antea dictum eſt, eos in fruſtula diſſeco, & per tres aut quatuor horas in moderatâ Mutiâ colloco, tunc eos exſicco atque in cribro, quod obcludere poſſum, depono: poſtea ſubter eo parum ignis extendo, deſuper ſpargendo pulverem factum ex *Cortice Rad. Cinam. Cortic. Radic. Cinam. Sylveſt.* parumper *Myrrhæ* & *Lig. Aloes*, ſic eos lentè ſiccari ſino uſque dùm contundi & in pulverem redigi poſſint. Tunc ex hoc ſoleo componere certum quoddam

Bezoardicum Viperinum.

Rec. *Pulv. Viperin. Præp. unc.* ij.
Spin. Viperin. Calcin. unc. S.
Terr. Sigillat. Ceylonic. dr. j.
Cortic. Radic. Cinnam.

Cinnam. sylv. an. dr. j.
Sulph. Phil. Præp. dr. ij.
Sal. Vol. & Fixi Viper. an. dr. j.
Ol. still. Camph. gutt. xx.
M. F. Pulv. dos. dr. ſ. ad dr. j.

Theriaca Ceylonica.

Rec. *Mell. deſpumat. lb. v.*
Pulv. Viperin. Præp. unc. iv.
Spin. Vip. Calc.
Terr. Sigill. Ceylonic. an. unc. ij.
Rad. Zerumbeth.
Zedoariæ.
Calam. Aromat. ana lb. S.
Cortic. Rad. Cinnam.
Cinnam. Sylv. an. unc. iv.
Ariſtolochiæ Long.
Citri.
Arantior.
Fol. Cinnam. an. unc. j.
Sal. Vol. Oleoſ. Zerumb. unc. S.
Vol. & Fixi Viperin. an. dr. ij.
Camphor. ex Rad. Cinnam. dr. j.
Sulph. Philoſ. Præp. unc. j.
Ol. Rad. Cinnam. dr. iij.
M. F. Electuarium.

QUid fiet nunc de vobis? O *Theriacæ Venditores*, qui per totum orbem vagamini? meliùs eſſet ut deceptoriam veſtram *Theriacam* à *Ceylonia* prohiberemus propter eam quam ibidem centies meliorem componere poſſumus. Hæc eſt recta venenum expellens *Theriaca*, cujus *Scrupulus* j. tam magnum effectum producet quàm veſtræ *Libra* integra. Non eſt Theriaca ſomnum inducens, ſed Spiritus ipſos exhilarans. Suo Tempore ſatis ſuperque manifeſta fiet, propter tot & tantas Virtutes quæ continentur in ea.

Tinctura Bezoardica.

Rec. *Pulv. Vip. cum hep. & Cord. unc.* j.
Sal. Volat. & Fixi Vip. an dr. j.
Lap. Porcin. Ceylonic. dr. j. *ſ.*
Cort. Rad. Cinnam.
Cinnam. Sylv.
Ariſtoloch. Long. an. dr. ij.
Rad. Zedoar.
Zerumbeth.
Calam. Aromat.
Galang. Maj. an. dr. j.
Lign. Colubr. dr. iij.
Sp. Vini Camphorat. unc. viij.
Miſce.

HÆc omnia ſimul in magnam Phialam injice, quam benè lutatam, in Arena Calida collocabis, ut fiat extractio. Cùm autem hoc modo per octo dies conſtituta fuerit, tunc totum in Retortam effundes & *Spiritus* extrahes quos iterum ſuperaffundes & de novo *Tincturam* elicies tunc eam claram excipe, atque ad uſum ſerva.

Habes hic præterea *Medicamentum* exquiſitiſſimum quod *Theriacæ*, *Mithridato* plurimiſque aliis inutilibus Remediis anteferes, illa enim putrefactioni ſubjiciuntur, iſtud verò meliùs ultimâ quàm primâ die permanet. *Doſis eſt ſemi Scrup ad Scrup.* j.

Hircus.

INſuper volo vos participes facere duorum inſignium Remediorum, ex *Hirco* fætente: *Helmontius* cujus altum Ingenium Scholas totius orbis Terrarum commovit in *Aurora* ſua, ubi de *Duelech* ſcribit, ita loquitur. *Hircorum Urina ſi velut humana diſtilletur* plus præſtat quàm enarrari poteſt contra Contemptores Artium: Quære, & gaudium reperies. In alio commendat *Sanguinem Hirci* tanquàm *Specificum* quoddam contra Pleuritidem. Hæc ambo Medicamenta per ignem ad Spiritus ſubtiles adduxi, prout ſequitur.

Spiritus ex Urina Hirci.

Recipe ſub ortum Auroræ, ſufficientem portionem *Urinæ Hircorum*, naſum eis obturando, tunc amittì redduntur & urinam emittunt quia ſe quaſi ſuffocatos ſentiunt. Hanc Urinam poſtquam ut decet putrefacta fuerit per *Alembicum in Arena*, velut humanam Urinam deſtillabis. Iſtud eſt Remedium præſtantiſſimum pro *Calculo*; quoad autem periculoſas Vrterum ac Veſicæ obſtructiones, miraculoſas exhibet operationes. Hoc ipſo Remedio duabus vel tribus perſonis mirabiliter auxiliatus ſum quæ aquam per quinque vel ſex dies emittere nequibant, atque ſui compotes non erant, circiter tamen trium aut quatuor horarum ſpatium cujuſcunque periculi fuerunt expertes. *Doſis eſt Scrup.* j. *ad drach. S.* in Cereviſia, vel in Aqua, vel in alio Liquore.

Spiritus Sanguinis Hirci.

QUid deſiccatus *Hirci Sanguis* operetur benè notum eſt. Ego verò *Spiritum* quemdam exinde prolicio quo *Pleuritidem* omnium periculoſiſſimam, abſque venæſectione ſanare poſſum. Aſſumo portionem Sanguinis, aquam aufero, Reliquum per Retortam extractum, primò lentè, deinde vehementiùs, producit *Spiritum*, *Sal Volatile* & *Oleum*, quod tunc rectificatum per *Alembicum*, præbet pulcherrimum quemdam *Spiritum*, qui in hoc morbo mira præſtat, quando cum medio quodam commiſcetur, & cochleari juxta formulam ſequentem in uſum adhibetur.

Rec. *Sp. Sangu. Hirc. dr. S.*
Succ. Cichor.
Portulac. an. unc. ij.
Syr. Scabioſ. unc. S.
M. F. hauſt. pro 3. aut 4. Doſ.

Eandem efficit Operationem in Peripneumonia, curſus interruptione Circulationis, in gravibus occaſibus, contuſionibus, vel Coſtarum Fracturis ubi datur ſuſpicio Sanguinis Coagulati.

Rec. *Sp. Sangu. Hirc. ſcr.* j.
Oc. Canc. Præp. gr. xv.
Succ. Scabioſ. unc. S.
M. F. Sudorif.

Quod juxta placitum veſtrum reiterare poteritis. Oleum *Linimenti* loco vobis inſervire poteſt.

Scorpi-

Scorpiones.

HUjus generis Reptilia miræ magnitudinis apud nos reperiuntur. Ex eis autẽ habemus *Oleũ Scorpionis Simplex*, & possumus etiam *Oleum* componere non secùs ac illud quod *Oleum Matthioli* dicitur: quod fit modo sequenti.

Rec. *Ol. Oliv. lib.* 5.
Herb. Calaminth.
Menth.
Nepetæ, an. M. j.
Verben.
Sesami.
Matricar.
Fol. Cinamam.
Iunc. Odorat. an. m. S.
Rad. Iunci Odorat.
Zedoar.
Gentian.
Aristoloch. Long.
Zerumbeth. an. unc. j.
Cort. Rad. Cinnam.
Cinnam. Sylv. an. dr. vj.
Cinamomi unc. j.
Bacc. Cinnam. unc. j.
Cardam. Sylvest. dr. iij.

HErbæ Radicesque minutim incidi debent, & *Oleum* ex iis extrahi. Quam ob causam in loco calido, per octo vel quindecim dies collocari debent: postèà super igne lento decoquentur, comprimentur, & transcolabuntur.

Tunc in hoc *Oleo* decem vel plures magni viventes adhuc Scorpiones sunt imponendi, verùm successivè, difficulter enim tot una vice recuperantur. Vitrum autem benè obturatum in Arena calida, vel in cineribus collocabis, & ibidem per aliquot tempus remanebit donec tandem venias ad Coctionem quæ per duas vel tres horas igne lento fieri debet: tunc Oleum exinde comprimes, & ipsum servabis.

Oleum istud non minùs efficax erit quàm quod Matthiolo tribuitur, imo tantam in eo virtutem experieris.

Butyrum Perlarum.

ACcipe quantum sufficit è nostro distillato Aceto Ceylonico quod à me, plutis æstimatur quàm Acetum vini, quippe quod nullas Fæces in Fundo sicut *Acetum Vini*, licet talem vim habeat: & funde ipsum supra margaritis subtiliter contusis atque meliotis notæ; da tempus ut solvantur: Dum verò nil amplius solvendum supereſt, educito liquorem, eumque per chartam bibulam transcola, superaffunde novum iterùm, & solve sicut antea; donec judices te sufficientem ipsius quantitatem habere: deinde distillabis ipsum in *Balneo* donec fiat siccum, tunc desuper affundes quendam *Spiritum Vini* quem exinde distillabis, & eundem iterùm affundes, atque per vices aliquas cohobabis, ac tandem fiet sicut Butyrum atque totam suam actimoniam emittet. Hoc est igitur Butyrum Perlarum quod præstantissimum est *Cardiacum*. Est & pretiosissimum Medicamentum contra Phthisim, sicut & contra *Febrim Hecticam* quæ comitatur Phtisim. Quoad *Cephalalgiam* quæ provenit à calidis vaporibus, dejicit humores ad partes inferiores, & est insigne Medicamentum ad fixionem & requiem Sanguinis & Spirituum Effervescentium. *Dosis est Scrup.* j. *ad Drach.* S.

Syrupus Perlarum.

Recipe Solutionem Perlarum secundùm modum eam conficiendi, quem te docui lib. 1. Tunc Accipe duas libras boni Syrupi ex albo Saccharo confecti. Fac totius commixtionem, impone illud in Retortâ, & exinde Distilla circiter tres unius Libræ partes humiditatis, tunc paratum est & habes certum quendam, mirabilem *Syrupum* Cordialem qui multis ipsius Cordis infirmitatibus, mirum in modum opitulatur.

Simul etiam in istis calidis Regionibus *Pulverem* quendam *Antifebriticum Perlatum* ad praxim adhibui, qui tam in *Febribus* continuis quàm in Intermittentibus mirabiles effectus semper produxit, & talis est ut sequitur.

Pulvis Antifebriticus Perlatus.

Rec. *Matr. Perlar. Præpar. lib.* S.
Corn. C. Vsti, & Præp. unc. iiij.
C. C. Phil. Præp. unc. j
Nitr. Vitriolat. dr. vj.
Sulph. Phil. Præp. unc. j.
Misc. fiat Pulvis. Dosis dr. S. *ad dr.* j.

Essentia Cinnamomi.

Primò talis tibi componendus est *Spiritus Cinnamomi* qualis sequitur: Spiritus Vini Cinnamomi rectificatus per aliquot vices. Tunc accipe Liquorem Salis Cinnamomi cui affundes Spiritum illum. Et tunc distillationem facies, multoties cohobando. Accipe deinceps istius *Spiritus* Libram j. Cinnamomi Vnciam j. exagita totum simul, & fiet eorum jucundissima Conjunctio. Tùm adjicies huic Essentiæ Vnciam unam Cinnamomi subtiliter pulverisati, & facta Extractione, Tincturam Regiam atque Mirabilem recuperabis, quæ in se ipsa Virtutes omnes Cinnamomi continet: eam igitur claram effundes & ad usum servabis.

ESsentia ista verissimum est *Balsamum Vitæ*, & optimè medetur morbis Capitis, Stomachi & Matricis, Menstruorum obstructiones aperit & præstantissimos producit effectus in Partubus difficilibus, in Colica, & etiam in ea quæ exinde provenit *Paralysi, Spiritus Vitales* corroborantur, cor ipsum confortatur, atque respectu morborum qui vel à frigidis vel à Phlegmaticis Humoribus originem suam deducũt, multò plus efficit quàm viginti aliæ decoctiones Herbarum quæ sæpissimè nullius sunt utilitatis. Hujus autem Essentiæ vel minima *Dosis* sufficit, scilicet *à* 3. *ad* 5. *vel ad* 10. *guttas.*

Marmelada Cordialis.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb.* j.
Pulpæ Citri.
Aurant. Condit. an. unc. iv.
Conf. Rosar. Vitriol. unc. j.
Butyr. Perlar. unc. S.
Ambræ gryf.
Moschi. an. dr. S.
M. F. Marmelada.

Hæc Marmelada Vitales Spiritus, cor ipsum corroborat atque præservat ipsum à multis Accidentibus. *Dosis est drach.* j. *ad* ij.

Marmelada Cephalica.

Rec. *Diacydon. simpl. lb.* j.
Nuc. Moscat. Cond. Num. iv.
Extr. Rorisin.
Elaosach. Calaminth. an. unc. j.

Essent. Rorism.
Butyr. Perlar. an. unc. S.
Mag. Succini dr. j.
Moschi.
Ambre an. dr. S.
M. F. Marmelada.

Hæc *Marmelada* Cerebrum confortatur, & utilissimè adhibeti potest ad eosdem morbos, veluti in *Apoplexia*, *Vertigine*, *Lethargo*, *Paralisi* & Tremore. *Dosis est drach. j. ad ij. drach.*

Marmelada Stomachica.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb. j.*
Myrobal. Indic. condit. unc. iiij.
Nuc. Moscat. cond. Num. iiij.
Zinzib. Condit.
Cortic. Citri.
Aurant. condit. an. unc. j.
Conserv. Rosar. Vitriolat. unc. ij.
Mag. Succini dr. j.
Elæosach. Calaminth. unc. j. S.
M. F. Marmelada.

Ista *Marmelada* optimè confortatur Stomachum atque Viscera, Appetitum provocat, auxiliatur Concoctioni, adversatur putrefactioni, impedit ne venti progignãtur & prohibet rupturas. *Dosis est drach. j. ad ij.*

Marmelada Pectoralis.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb. j.*
Syr. de Polipod. Indico, lb. S.
Pulm. & Carn. Vulpis Indici, inomtia.
Iackhals, exsiccat. & præp. unc. iv.
Balsam. Sulph. Anisati, dr. ij.
Lact. Sulph. præp. dr. j.
Fl. Sulph. Benzoinat. dr. j. S.
M. F. Marmelada.

Hæc Marmelada optima est contra infirmitates Pectoris, ut Astma Tussis, puris expuitio, & præcipuè in phtisi quæ exinde provenit. *Dosis est Semidrach. ad drach. j.*

Marmelada Hepatica.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb. j.*
Pulpæ Citri condit.
Conserv. Flor. Tamar. an. unc. iv.
Nitr. Vitriol. unc. S.
Martis Potabilis, dr. j. S.
Santal. Rubr. dr. j.
M. F. Marmelada.

Hæc Marmelada præstantissima est quibusdam infirmitatibus Hepatis velut Inflammationibus, Obstructionibus & ejusdem duritiebus. Item in Cachexia, Ictero & Hydropisi. *Dosis est Semidrach. ad ij.*

Marmelada Splenetica.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb. j.*
Syr. de Polypod. Simpl. lb. S.
Tinct. Martis, dr. ij.
Extract. Filicis.
Rhabarb.
Curcumæ.
Elæosach. Menthæ an. unc. j.
M. F. Marmelada.

Hæc Marmelada præstantissima est ad tumores & durities splenis & aperit ejus Obstructiones atque saluberrima est pro Morbis qui ex magnis Humoribus Melancholicis suam habent originem. *Dosis est j. drach. ad drach. ij.*

Marmelada Nephritica.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb. j.*
Succ. Liquirit. unc. ij.
Sal. Oc. Cancri, unc. j.
Succini Volatil.
Mag. Succini, an. dr. j.
Tartari.
Elæosachar. Bacc. Cinn. an. unc. j.
M. F. Marmelada.

Hæc Marmelada salubertrima est contra morbos Renum atque Vesicæ, dolorem mitigat, & ardorem Urinæ minuit, & suavissimè Tartaream Materiam per Urinam expellit, imò optimè conducit ad *Gonorream*. *Dosis est drach. j. ad ij.*

Marmelæda Laxativa.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb. j.*
Nuc. Moscat. Condit. Num. ij.
Zinziberis Condit. unc. j.
Resin. Turbith. dr. vj.
Eleosachar. Fol. Cinnam. unc. ij.
M. F. *Marmelada.*

Marmelada ista suavissimè Phlegmaticos omnes Humores expurgat & omnium accidentium expers est quæ cætera communia Purgantia procreare solent. *Dosis est Drach. ij. ad semiunc.*

Marmelada cum Gummi Gotti.

Rec. *Dyacydon. Simpl. lb. j.*
Gum. Gott. Rosat. dr. vj.
Eleosach. Fol. Cinnam. unc. ii.
M. F. Marmelada.

Hæc Marmelada lenissimè *Serum* expurgat & præsertim in *Hydrope* mirabilia præstat. *Dosis est drach. ij. ad semiunc.*

Spir. Vitrioli Martis.
Tartar. Vitriolat.
Crocus Martis.
Sal Vitrioli Martis.
Tinct. Sulph. Vitrioli.
Vitriol. Martis dulce.
Aqua Sulphurea Martis.
Spir. Sal. Sulphureus dulcis.
Ol. Martis, vel Mars Potabilis.
Sulph. Philosoph. Aroph vocatum.
Syr. Chalybeat.
Eleosach. Chalibeat.

Recipe quantùm tibi placuerit ex *Minera Martis* eam minutim contunde, atque tantùm *Spiritus Sulphuris* superaffunde ut eo circiter trium aut quatuor digitorum latitudinem sit obtecta, in calore depone ut diluatur, cùm autem tali modo per octo vel decé dies substiterit, effunde atque filtra. Supra reliquum poteris adhuc novum *Spiritum* infundere & ut anteà extrahere. Deinde prout libuerit in *Balneo* vel *Arenâ* totam humiditatem destillabis atque pulchrum *Vitriolum* in fundo remanebit. Aquam distillatam separatim custodies, etenim ad varios Morbos tanquàm *Vehiculum* inservire tibi poterit. Ex isto Vitriolo *Tartarum Vitriolatum*, prout sequitur, compone.

Solve *Vitriolum* cum tanta distillatæ Aquæ pluvialis quantitate quæ sufficiat, filtra, & separatim effunde,

funde, tunc adde *Lixivium Salis Cinnamomi* tandiù donec non ampliùs præcipitetur. Sine illud ita consistere per octo vel quindecim dies, denique clarum effunde, filtra, evapora, atque sine ut fermentetur aut pullulet. Hoc modo pretiosa Crystalla tibi supererunt quæ majores adhuc vires continent, quàm *Tartarum Vitriolatum*. Dosis est Semiscrup. ad Scrup. j.

Spiritus Vitrioli Martis.

Impone Vitriolum istud in Retorta vitrea undique circumlutata, depone illam in fornace ventosa, & ei magnum Recipientem benè lutatum adjunge, atque distilla per totam diem, igne lento. Secunda die cum gradibus ignis incipiet ascendere, tunc eodem modo pergere debes. Tandem fortissimum ignem accendes sed moderatè, & ita tandiù continuabis donec Recipiens totum clarum pellucidum evadat; tunc illud assume atque quod inest in parvulam aliam Retortam primùm infundes & leniter subtilem Spiritum extrahes. Remanet in *Fundo* parumper *Olei Vitrioli* quod conservare debes.

Si tibi sit animus *Spiritum* istum in virtute sua exaltandi. Accipe *Caput Mortuum*, quod pro aliquo tempore in aliam Retortam, cujus collum apertum maneat in aere, injicies, & adeò erit avidum *Spiritus Mundi* ut illum ad se eliciat. Cùm autem hoc modo per aliquot tempus stererit, desuper iterùm Spiritum tuum affunde, & fortiter extrahe, tunc Spiritus tui pondus & virtutes plurimùm adaucta sunt. Ex *Capite Mortuo* poteris

Sal Vitrioli Martis

Extrahere, dùm autem optimè dulce factum & siccatum fuerit, supereſt tibi extraordinariè pulcher

Crocus Martis.

Ex quo Croco præstans

Tinctura Sulphuris Vitrioli

Est extrahenda. Recipe unam vel duas uncias hujusce Croci, eas in Phialam infunde, optimum *Spiritum Salis* superadde, depone in loco calido ut fiat Extractio. Post tres aut quatuor dies *Spiritum Salis* totum rubrum intinctum habes, effunde illum, & alium iterum injice & ita perge extrahere ut anteà donec satis habeas.

Extractiones istas impone simul in parvula *Retorta*, & separa donec densa lutea *Massa* fiat. Desuper adjice Spiritum Vini: depone iterùm in Arena calida ut extrahatur atque per aliquot tempus sine ut ita digestio fiat, tunc habes veram atque legitimam prædictam *Tincturam*, pretiosissimum ad omnes *Morbos dissolutos Medicamentum*, cujus ego tibi quasdam describam Formulas; prout ego ipse cum felici successu semper iis uti soleo.

In Hæmorrhagia.

Rec. *Tinct. Sulphuris Vitriol. dr.* S.
Rosar. dr. ij.
Aq. Rosar.
Nymphæa. an. unc. ij.
Syr. Portulac.
Granator. an. unc. S.
M. F. *Julapium.*
Isto cochleatim multis vicibus reiteratis uti potes.

In Fluxu Mulierum, Dysenteria, Diarrhœa, & similibus Affectibus.

Rec. *Tinct. Sulph. Vitriol. scr.* j.
Conserv. Granat.
Syr. Granat. an. unc. S.
M. F. *Bolus pro* 3. *aut* 4. *vicibus.*

Vel talis Liquor.

Rec. *Aquæ Rosar.*
Nymph. an. unc. ij.
Syr. Perlar.
Coral. an. unc. j.
Granat.
Portulac. an. unc. S.
Tinct. Sulph. Vitriol. dr. S.
M. F. *Julapium.*
Isto sicut antecedenti uti poteris.

Vitriolum Martis *Dulce.*

Accipe ex ista *Minera*, quam in Retorta depones eique *Spiritus Salis* tantùm affundes ut eo benè sit cooperta, colloca illud in *Arena* calida per septem vel octo dies, tunc habebis viridem solutionem quæ multùm Sulphur redolet: dejice illud iterùm in aliam Retortam, & extrahendo perge donec sufficientem habeas quantitatem. Extractiones istas immisce simul, & in *Balneo Mariæ* humiditatem abstrahe, tunc habebis in *Fundo* pulchrum & viride *Vitriolum*. Aqua super distillata est.

Aqua Sulphurea Martis.

Estque Aperiens, Anodyna atque somnifera atque præstans est Vehiculum ad varios Morbos gravissimos.

Spiritus Salis dulcis Sulphureus.

Recipe Dulce istud *Vitriolum*, depone illud in Retorta vitrea dumque illam cum Recipiente benè lutaveris, *Spiritus* exinde propellitur cum igne moderato. Tunc habes tuum *Spiritum Salis* denuo melioratum & in eo *Sulphur Metallorum* abditum jacet, *Spiritum* istum effunde iterùm super aliam *Mineram* & ut anteà perge donec bonam istarum abstractarum extractionum quantitatem in Retorta habeas, unde componendum erit tibi præstans

Oleum Martis, vel *Mars Potabilis.*

Modo sequenti, Retortam in aperto igne colloca, eique Recipientem benè lutatum addito & expelle *gradatim* donec nil ampliùs exinde proveniat quod exhinc tibi notum fiet, nempè quod ubi cum igne fortissimo Auri splendorem habentes Atomos, non ampliùs sursum avolant, tunc ignem extingui permittendum est, atque vas tuum assumendum, eodem instanti Oleum quod valdè densum *Collo Retortæ* adhæret ab Aere se demittit, & in Sanguirubrum *Oleum*, quod statim in pulchram *Tincturam* auri colorem habentem, dissolvitur, cum *Sulphureo Spirituali Igne Vegetabilium*, tunc igitur *Mars Potabilis* dulcissimus est, sapore astringens, & valdè odoriferum. Magnam

virtutem in plurimis periculosis Morbis demonstrat, exempli gratia, in *Dysenteria*, *Lienteria*, *Diarrhœa*, *Fluxu Mulierum*, *Hæmorrhagia Narium*. *In Sputo & Vomitu sanguinis*, *Melancholia*, & *Malo Hypochondriaco*, *in Obstructione & Schirrho Hepatis & Lienis*, qua de re nonnullas vobis adhuc descriptiones exhibebo quæ mihi feliciter successerunt.

In *Dysenteria*, & ab ea dependentibus Infirmitatibus, post convenientem Purgationem.

Rec. *Conf. Flor. Granat. unc.* j.
Syr. Granator. unc. S.
Butyr. Corall. dr. j.
Mart. Potabil. gutt. viij.
M. F. *Bolus. Dosis dr.* j.
In Fluore Muliebri.

Rec. *Aq. Rosar.*
Portulac. an. unc. ij.
Syr. Granat. unc. j.
Mart. Potabil. gutt. x.
M. F. *Iulap. Dosis Cochlear.* j.
In Hæmorrhagia Narium.

Rec. *Aq. Rosar.*
Nymph. an. unc. ij.
Syr. Granat.
Nymph.
Portulac. an. unc. S.
Mart. Potabil. gutt. x.
Misc. F. Iulap. Dosis Cochl. j.

In Sputo & Vomitu Sanguinis.

Rec. *Martis Potabil. gutt.* vj.
Conserv. Flor. Nymph.
Granator. an. unc. j.
Syr. Coralliorum.
Perlarum.
Portulac. an. dr. j.
Misc. F. Bolus. Dosis dr. ij.
In Melancholia, Malo Hypochondriaco, Cachexia, Obstructione & Schirrho Hepatis & Lienis.

Rec. *Mart. Potabil. gutt.* vj.
Syr. Chalybeat. unc. j.
M. *pro duabus Dosib.*

Quilibet curiosus Indagator usus suos ulteriùs extendere potest.

Sulphur *Martis* vel Separatio *Aroph. Philosophorum.*

R *Recipe* quantùm tibi placuerit ex isto *Oleo Martis*, depone illud in parvo Pelicano instar Retortæ ubi Capitulum firmiter sufflando fuit conjunctum, affunde ibidem ter aut quater tantùm *Spiritus Vini*, & illum leniter exinde distilla, fac idem aliquoties, tunc Sulphur decidit in Fundum veluti Pulvis quem cum Aqua pluviali Distillata potes elicere. Istud est verum ac legitimum *Sulphur Narcoticum* cujus duo vel tria grana, tumultuosum *Archæum* nostrum pacificare valent. Hoc autem remedio multa præstantur in variis Morbis Miracula, cum intra paucas horas eo perfectè sanentur.

Syrupus Chalybeatus.

Recipe Radicis *Polypodii Indici*, *Asparagi Sylvestris*, *Filicis*, *Morung. Petroselini*, *Cichoreæ*, *Cucumeris*, cum Herbis, iisque minutim concisis superadjice *Manipulum* j. aut ij. ex *Minera Martis*, super affunde optimum Acetum adeò ut sub eo res tua benè submergatur, colloca illud in sole super Arenâ sursum benè contectum, permitte per septem vel octo dies ut ita consistat atque laboret tunc adde duas vel tres libras Sacchari, atque cura ut lentè simul per duas aut tres horas coquantur: tandem illud Linteo transcola atque ulteriùs ad convenientem Consistentiam decoque. Asserva Syrupum istum accuratè, nam exquisitissimus est in obstructione atque duritie Lienis & Hepatis, ut & in *Cachexia*, quæ in nostra Ceylonia morbi communes ac ordinarii sunt.

Eleosaccharum.

Pro maxima parte vires eadem obtinet, ejus Descriptio talis est.

Rec. *Mart. Potabil. dr.* j.
Ol. ft. Menth.
Citri.
Aurant. an. scr. S.
Fol. Cinnam. gutt. viij.
Sachar. Albiss. lb. j.
Misc. Dosis dr. j. *ad ij.*
Istud magnas in *Cachexia* vires habet.

Nitrum Vitriolatum.

R Ecipe libram unam optimi Salis petræ: permitte ut in Aqua calida distillata diluatur, superaffunde semilibram *Olei Vitrioli* in *Retortâ* vitrea, depone illam in Arena: eique Recipientem adjunge optimè luratum & cum leni calore distilla, donec sit exsiccatum, tunc per duas aut tres horas vehementem ignem accende donec simul fundatur, deinde vas tuum assume. Si prout est in Retorta velis illud elicere oportet ut eam disrumpas, sed ut illud adhuc pulchrius excipias, poteris illud solvere, filtrare & iterum sinere ut in Crystalla evadat, hoc modo multò purius erit quàm antea.

Non est credibile quantos effectus in Febribus calidis Remedium istud præstare possit.

Aqua super distillata optimus est *Spiritus Nitri* vel *Aqua fortis*.

Sulphur Philosophicè prap.

Recipe tres aut quatuor Libras *Salis petræ* quas in crucibulo depones, eas cum carbone accendes, dum vero comburitur, carbones itemidem minutissimè contusos iniice donec Carbones non ampliùs inflammentur, tunc extrahe materiam eique Libras duas Calcis vivæ superaddes, & Libram unam Sericturarum: optimè totum simul commisce atque cum igne fortissimo per duos dies atque totidem noctes calcina: deinde illud extrahes, contundes atque calidam aquam superaffundes, & exhinc forte *Lixivium* decoques, ibidem Flores Sulphuris quantum susciperè poterit erunt tibi solvendi.

Rubrum istam Solutionem intùs coque donec *Sal siccum* evadat, illud in Crucibulo depone quod in Annulo suspenso in parva fornace constitues, & ipsum optimo calore fovebis per duorum aut trium mensium Spatium: quò diutiùs, eò meliùs, tunc illud iterùm solves cum Aquâ, quod sufficiat, deinde Sulphur deorsùm decuties cum *Aceto* distillato vel cũ alio *Acido*, & illud asserva. Hoc est idem Sulphur quod in hoc libro variis in locis atque præscriptionibus commendatur, nec opus est ut de eo reiterentur Historiæ.

FINIS.

INDEX

INDEX CAPITVM.

LIBER PRIMVS.

DE ISAGOGE.

C. 1. Pharmacopœiæ Definitio ac distributio.
2. Objectum. Res Medicamentales nativæ.
3. Res medicamentales præparatæ.
4. Rerum Nativarum producendarum. 1. Modi.
5. 2. Principia Essentialia.
6. 3. Causa efficiens interna.
7. Extern. Qualitates primæ.
8. Salinæ Facultates.
9. Influentiæ Stellarum.
10. Proprietates particulares.
11. 4. Materia.
12. 5. Tempus.
13. 6. Locus.
14. Rerum præparandarum. 1. Modi.
15. 2. Principia Chymica.
16. 3. Efficiens interna.
17. Extern. Qualitates primæ & præcipuè Calor.
18. Facult. Salinæ.
19. Instrumenta.
20. Fornaces.
21. 4 Materia.
22. 5. Tempus.
23. Rer. colligendarum 1. Tempus intern.
24. Extern. Universalius secundùm Qualitates primas.
25. Particularius secundum influentias.
26. 2. Modus.
27. Rer. asservandarum 1. Tempus.
28. 2. Locus.
29. 3. Adaptatio.
30. Rerum Usurpandarum. 1. Vires.
31. 2. Modus utendi.
32. 3. Formulæ.
33. 4. Dosis.
34. Rer. Dignoscendarum Signa: Inhærentes Qualitates Sensiles & Figuræ.
35. Ætas, Duratio & Sexus.
36. Antecedent.
37. Consequent.
38. Similitudo.
39. Investigatio, qualitatum manifestarum.
40. Occultarum.

LIB. II.

DE OFFICINA.

1. Officinæ definitio ac distributio.
2. Simplicia. 1. Mineral. Terræ.
3. Aquæ.
4. Lapides.
5. Metalla.
6. Salia.
7. Sulphurea.
8. 2. Vegetab. Aromata.
9. Cortices.
10. Flores.
11. Folia s. herbæ.
12. Fructus.
13. Fungi.
14. Ligna & viscæ.
15. Radices.
16. Semina.
17. Succi.
18. Olea & Balsama.
19. Resinæ.
20. Gummi Resinæ.
21. Gummi.
22. 3. Animal. integra.
23. Partes carnosæ.
24. Membranosæ.
25. Cornua.
26. Ossa.
27. Crustacea s. Testaceæ.
28. Lapilli.
29. Lac & Serum.
30. Fella.
31. Medullæ.
32. Pinguedines.
33. Sanguis.
34. Sevum.
35. Stercora & Urinæ.
36. Ungues Ungulæ & Coagulæ.
37. Præparat. Acetæ.
38. Aquæ destill.
39. Aquæ mixtæ.
40. Balsami odoriferi.
41. Stillatitii.
42. Boli.
43. Calces.
44. Cataplasmata.
45. Clysteres.
46. Condita.
47. Confectiones.
48. Conservæ.
49. Decocta.
50. Eclechma. Loch. Linctus.
51. Electuaria.
52. Elixiria.
53. Emplastra.
54. Emulsiones.
55. Errhina.
56. Epithemata.
57. Extracta.
58. Farinæ.
59. Feculæ.
60. Flores.
61. Gargarismi, Diaclysmi, Dentifricia.
62. Gelatinæ.
63. Infusiones. Vina medicata Claretæ.
64. Iulebi, Moreti.
65. Lapides.
66. Liquores.
67. Magisteria.
68. Masticatoria.
69. Morselli. Rotulæ.
70. Olea stillatitia.
71. Expressa.
72. Insolata, cocta, &c.
73. Pilulæ.
74. Potiones.
75. Poma Ambra.
76. Præparata.
77. Pulveres, Species.
78. Sacculi.
79. Salia.
80. Sapones.
81. Spiritus.
82. Succi.
83. Suppositoria, Pessi.
84. Syrupi, Mella, Rob.
85. Tinctura.

86. Tra

86. *Trochiſci.*
87. *Balſami inunctorii, Linimenta. Unguenta.*

LIBER III.

DE MINERALOGIA.

1. *Mineralogia.*
2. *Terra.*
3. *Aqua.*
4. *Lapides in genere.*
5. *Pretioſ. Gemmæ.*
6. *Corallia.*
7. *Margaritæ.*
8. *Minus pretioſi.*
9. Metalla. 1. *Aurum.*
10. *Argentum.*
11. *Ferrum.*
12. *Cuprum.*
13. *Plumbum.*
14. *Stannum.*
15. Metallis finitima. *Mercurius.*
16. *Cinnabaris.*
17. *Antimonium.*
18. Metall. recrementa naturalia.
19. *Artificialia.*
20. Salia *in genere.*
21. *Commune.*
22. *Gemmæ & Sal Indum.*
23. *Nitrum.*
24. *Alumen.*
25. *Ammoniacum.*
26. *Vitriolum.*
27. Sulphurea: *Arſenicum.*
28. *Sulphur.*
29. *Bitumen ac Ambra gryſea,*
30. *Succinum.*
31. *Sperma Ceti.*
32. *Aſphaltus, Naphtha, Petrolaum, Ol. Terræ.*
33. *Carbo petræ & Gagates.*

LIBER IV.

DE PHYTOLOGIA.

Claſſis I. De Alterantibus primariis.

1. *Abies.*
2. *Abrotanum.*
3. *Abſynth. Vulg.*
4. *Ponic.*
5. *Acacia vera.*
6. *Germanic.*
7. *Acetoſa.*
8. *Acetoſella.*
9. *Acorus verus.*
10. *Adulterinus.*
11. *Adiantum.*
12. *Aurcum.*
13. *Agallochum.*
14. *Ageratum.*
15. *Agnus caſtus.*
16. *Agrimonia.*
17. *Alchimilla.*
18. *Alkekengi.*
19. *Allium.*
20. *Alſine.*
21. *Althæa.*
22. *Amaranthus.*
23. *Ammi.*
24. *Amomum.*
25. *Amygdalæ.*
26. *Anacardium.*
27. *Anagallis terreſtris.*
28. *Aquatica.*
29. *Anethum.*
30. *Angelica.*
31. *Aniſum.*
32. *Anſerina.*
33. *Anthora.*
34. *Antirrhinum.*
35. *Apium.*
36. *Aquilegia.*
37. *Ariſtolochia longa & rot.*
38. *Armoracia.*
39. *Arnica.*
40. *Artemiſia.*
41. *Arum.*
42. *Aſparagus.*
43. *Atriplex.*
44. *Avena.*
45. *Aurantia malus.*
46. *Auricula muris.*

B.

47. *Balani myrepſicæ.*
48. *Balſamus.*
49. *Bardana major.*
50. *Minor.*
51. *Baſilicum.*
52. *Behen album, rubrum.*
53. *Bellis.*
54. *Berberis.*
55. *Beta.*
56. *Betonica.*
57. *Betula.*
58. *Biſtorta.*
59. *Bombax.*
60. *Borrago.*
61. *Branca urſina.*
62. *Braſſica.*
63. *Bugloſſa.*
64. *Burſa paſtoris.*
65. *Buxus.*
Cacao.
66. *Calamus aromaticus.*
67. *Calamintha.*
68. *Calcatrippa.*
69. *Caltha.*
70. *Cannabis.*
71. *Cappares.*
72. *Cappriſolium.*
73. *Cardamomum.*
74. *Cardiaca.*
75. *Carduus benedictus.*
76. *Carduus Mariæ.*
77. *Carlina.*
78. *Carum.*
79. *Caryophillus horten.*
80. *Caryophilli.*
81. *Caryophillata.*
82. *Caſtanea.*
83. *Centaurium minus.*
84. *Cepa.*
85. *Ceraſa.*
86. *Cerefolium.*
87. *Chamædrys.*
88. *Chamapitys.*
89. *Chamomilla.*
90. *Chelidonium majus,*
91. *minus.*
92. *Chermes.*
93. *Cheiri.*
94. *China.*
China chinæ.
95. *Cicer.*
96. *Chichorem.*
97. *Cicuta.*
98. *Cinamomum.*
99. *Citrus.*
100. *Citrullus.*
Cocculæ.
101. *Cochlearia.*
Coffi.
102. *Columbrinum lignum.*
103. *Contrayerva.*
104. *Conſolida media.*
105. *Corallina.*
106. *Coriandrum.*
107. *Cornus.*
108. *Corylus.*
109. *Coſtus.*
Crap.
110. *Crocus.*
111. *Cucubæ.*
112. *Cucumer.*
113. *Cucurbita.*
114. *Cuminum.*
115. *Cupreſſus arbor.*
116. *Cupreſſus herbi.*
117. *Curcuma.*
118. *Cuſcuta.*
119. *Cyanus.*
120. *Cyclamen.*
121. *Cynogloſſa.*
122. *Cynoſbatus.*
123. *Cyperus.*
124. *Cydonia malus.*
125. *Daucus.*
126. *Dictamen cretticum.*
127. *Dipſacus.*
128. *Doroicum.*
129. *Ebenus.*
130. *Ebulus.*
131. *Endivia.*
132. *Epatica nobilis.*
133. *Epatica ſtellata.*
134. *Equiſetum.*
135. *Eruca.*
136. *Eringium.*
137. *Eryſimum.*
138. *Eupatorium.*
139. *Eufragia.*
140. *Faba.*
141. *Fabaria.*
142. *Ficus.*
143. *Filipendula.*
144. *Fili-*

INDEX CAPITVM.

144. Filix.
145. Fœniculum.
146. Fœnum græcum.
147. Fragraria.
148. Fraxinus.
149. Fracinella.
150. Fumaria.
151. Fumaria bulbosa.
152. Galanga.
153. Galega.
Gallæ.
154. Gallium.
155. Genista.
156. Gentiana.
157. Geranium.
Geranium moschatum.
158. Glyzyrhiza.
159. Gramen.
160. Granata.
161. Guajacum.
162. Hedera terrest.
Arbores.
163.
164. Helenium.
165. Herniaria.
166. Hispidula.
167. Hordeum.
168. Horminum.
169. Hyoscyamus.
170. Hypericum.
171. Hyssopus.
172. Iacea.
173. Iasminum.
174. Imperatoria.
175. Iris nostras.
176. Florent. Illyric.
177. Iuglans.
178. Iujuba.
179. Iuniperus.
180. Latuca.
181. Lagopus.
182. Lapathum.
183. Larix.
184. Laurus.
185. Lens palustris.
186. Lentiscus.
187. Leviscum.
188. Lichen.
189. Ligustrum.
190. Lilium.
191. Lilium convallium.
192. Limonium.
193. Linaria.
194. Linum.
195. Lotus.
196. Lupulus.
197. Majorana.
198. Malabathrum.
199. Malva.
200. Malva arborea.
201. Mandragoras.
202. Marrubium.
203. Marum.
Matalista.
204. Matricaria.
205. Matri ylva.
206. Melilotus.
207. Melissa.
208. Melo.
209. Mentha.
210. M. Sarracenica.
211. Mercurialis.
212. Mespilus.
213. Meum.
214. Milium.
215. Milium Solis.
216. Millefolium.
217. Momordica.
218. Morus.
219. Moschata.
220. Muscus.
221. Muscus terrestris.
222. Myrtillus.
223. Myrthus.
224. Napus.
225. Nasturtium aquaticum.
226. Hortense.
227. Nepeta.
228. Nephriticum.
229. Nicotiana.
230. Nigella.
231. Nummularia.
232. Nymphæa.
233. Olea.
234. Ononis.
235. Origanum.
236. Palma.
237. Papaver sativum.
238. Erraticum.
239. Parietaria.
240. Paris herba.
241. Pastinaca.
242. Sylvestris.
243. Persol.
244. Persica malus.
245. Persicaria.
246. Petasites.
247. Petroselinum.
248. Montanum.
249. Macedonicum.
250. Peucedanum.
251. Pimpinella.
252. Pinaster.
253. Pinus.
254. Piper.
255. Pistacia.
256. Plantago.
257. Paonia.
258. Polygonum.
259. Polygonatum.
260. Pomus.
261. Populus.
262. Porrum.
263. Portulaca.
264. Primula veris.
265. Prunella.
266. Prunus.
267. Ptarmica.
268. Pulegium.
269. Pulmonaria.
270. Pyrethrum.
271. Pyrola.
272. Pyrus.
273. Quercus.
274. Quinquefolium.
275. Raphanus.
276. Marinus.
277. Lignum.
278. Rhaponticum vulgare.
279. Rapum.
280. Rhodia radix.
281. Verum.
282. Rhus.
283. Ribes.
284. Rosa.
Rosa Chinensis.
285. Rorella.
286. Rosmarinus.
287. Rubia.
288. Rubus.
289. Idæus.
290. Ruscus.
291. Ruta hortensis.
292. Muraria.
293. Sabina.
294. Salix.
295. Salvia.
296. Sambucus.
297. Sanguisorba.
298. Sanicula.
299. Santalum.
300. Santonicum.
301. Saponaria.
302. Sarsa parilla.
303. Sassafras.
304. Satureia.
305. Satyrium.
306. Saxifragia.
307. Scabiosa.
308. Schœnanthum.
309. Scolopendrium verum,
310. Vulgare.
311. Scordium.
312. Scorzonera.
313. Scrophularia.
314. Scylla.
315. Sebesten.
316. Secale.
317. Sedum.
318. Senecium.
319. Serpillum.
320. Sesamum.
321. Seseli massiliot.
322. Officinarum.
323. Creticum.
324. Sideritis.
325. Siliqua.
326. Sinapi.
327. Sisarum.
328. Solanum.
318. Sorbus.
329. Spica.
330. Celtica.
331. Indica.
332. Spinachia.
333. Staphisagria.
334. Stœchas arab.
335. Citrina.
336. Succisa.
337. Symphytum.
338. Tamariscus.
339. Tanacetum.
340. Taraxacum.
Thee.
341. Thlapsi.

342. Teu-

342. Teucrium.
343. Thymus.
344. Thymiama.
345. Tilia.
346. Tormentilla.
347. Trichomanes.
348. Trifolium.
349. Triticum.
350. Tussilago.
351. Valeriana.
352. Verbascum.
353. Verbena.
354. Vermicularis.
355. Veronica.
356. Victorialis.
357. Vinca pervinca.
358. Vincetoxicum.
359. Viola purpurea.
360. Virga aurea.
361. Aurea consolida.
362. Vitis.
363. Ulmaria.
364. Urtica.
365. Mortua.
366. Zedoaria.
367. Zinziber.

Classis secunda de Alterantibus secundariis.

368. Acetum.
369. Gummi Ammoniacum.
370. Anime.
371. Arabicum.
372. Asa fœtida.
373. Balsamum verum.
374. de Tolu.
375. Indicum.
376. Bdellium.
377. Benzoin.
378. Camphora.
379. Cancamum.
380. Caranna.
381. Colophonia.
382. Copal.
383. Elemi.
384. Fuligo.
385. Galbanum.
386. Hypocystis.
387. Lacca.
388. Ladanum.
389. Liquid. ambra.
390. Lycinum.
391. Mastiche.
392. Myrrha.
393. Omphacium.
394. Opium.
395. Opopanax.
396. Pissasphaltos.
397. Pix.
398. Resina Terebinthina.
399. Vulgaris s. Laricis.
400. Saccharum.
401. Sagapenum.
402. Sanguis Draconis.
403. Sarcocolla.
404. Succolata.
405. Storax calamita.
406. Storax liquidus.
407. Tacamahaca.
408. Tartarus.
409. Thus.
410. Tragacantha.
411. Tubera cervina.
412. Vinum.

Classis tertia de Purgantibus primariis.

412. Agaricus.
413. Asarum.
414. Bryonia.
415. Carthamus.
416. Cassia.
417. Catapucia minor.
418. Colocynthis.
419. Ebulus.
420. Elleborus niger.
421. Elleborus albus.
422. Epithymum.
423. Esula.
424. Frangula.
425. Gratiola.
426. Hermodactylus.
427. Ialapa.
428. Mechoacanna.
429. Mezereum.
430. Myrobalani.
431. Polypodium.
432. Psyllium.
433 Rhabarbarum.
434. Ricinus.
435. Ricinus Americus.
436. Senna.
437. Staphisagria.
438. Soldanella.
439. Spina infectoria.
440. Turpethum.
441. Tamarindi.

Classis quarta de Purgantibus secundariis.

442. Aloë.
443. Elaterium.
444. Euphorbium.
445. Ghitta lemou.
446. Manna.
447. Opopanax.
448. Scammonium.

LIBER V.

DE ZOOLOGIA.

I. Classis de Animalibus perfectioribus.

1. Agnus.
2. Alce.
3. Aper.
4. Asinus.
5. Bos. Taurus. Vacca.
6. Bubalus.
7. Bufo.
8. Canis.
9. Caper.
10. Capra Alpina.
11. Capra. Cerva Orient.
12. Occident.
13. Capreolus.
14. Castor.
15. Catus.
16. Catus Zibetinus.
17. Cervus.
18. Cochlea.
19. Cuniculus.
20. Elephantus.
21. Equus.
22. Erinaceus.
23. Homo.
24. Lepus.
25. Lupus.
26. Linx.
27. Meschius.
28. Mulus.
29. Mus, Mus araneus: alpinus maj.
30. Ovis.
31. Ranunculus viridis.
32. Rhinoceros.
33. Serpens.
34. Sus.
35. Talpa.
36. Taxus.
37. Vipera.
38. Vitulus.
39. Unicornu.
40. Ursus.
41. Vulpes.

II. Classis de Avibus.

42. Accipiter.
43. Alauda.
44. Alcedo.
45. Anas.
46. Anser.
47. Ardea.
48. Ciconia.
49. Columba.
50. Cornix.
51. Corvus.
52. Coturnix.
53. Cuculus.
54. Ficedula.
55. Gallus.
56. Grus.
57. Hirundo.
58. Mylvus.
59. Motacilla.
60. Noctua.
61. Olor.
62. Palumbus.
63. Parus.
64. Passer. Passer troglotitis.
65. Pavo.
66. Perdix.
67. Pica.

INDEX CAPITVM.

68. *Struthio.*
69. *Turtur.*
70. *Upupa.*
71. *Vultur.*

3. Classis de Piscibus.

72. *Anguilla.*
73. *Barbo.*
74. *Blatta Bizantia.*
75. *Cancer.*
76. *Carpio.*
77. *Cetus & Manati.*
78. *Concha.*
Umbilicus marinus.
79. *Dentalium, Entalium.*
80. *Halec.*
81. *Huso.*
82. *Lucius.*
83. *Mater Perlarum.*
84. *Mustela.*
85. *Ostrea.*
86. *Perca.*
87. *Rana.*
88. *Sepia.*
89. *Sturio.*
90. *Testudo.*
91. *Tymallus.*
92. *Tinca.*
93. *Trutta.*

4. Classis de Insectis.

94. *Apis.*
95. *Araneus.*
96. *Aselli.*
97. *Bombyx.*
98. *Canthárides.*
99. *Cicada.*
100. *Cicindula.*
101. *Cimex.*
102. *Eruca.*
103. *Formica.*
104. *Gryllus.*
105. *Hirundo.*
106. *Lacertus.*
107. *Locusta.*
108. *Lumbrici terr.*
109. *Musca.*
110. *Ricinus.*
111. *Salamandra.*
112. *Scarabæus scilicet Pilularis Unctuosus.*
113. *Scincus.*
114. *Scorpio.*
115. *Teredo.*

INDEX
MORBORUM ET REMEDIORUM.

Vbi prior Numerus Librum, *Posterior* Paginam *denotat.*

A.

ABortvs. Fol. *sanguisorb.* 4. 476
Rad. *bistort.* 4. 370.
Musc. *Usn.* 4. 444.
Anim. *cerv. os cord.* 5. 598
Aq. *contr. Terr.* 2. 83
Vin. *moret.* 2. 133
Balf. *embr.* 2. 71
Abstergent. Fol. *aur. mur.* 4. 366
Betul. 4. 370
Chelidon. 4. 384
Cuscut. 4. 403
Dictamn. 4. 408
Endiv. 4. 410
Filipend. 4. 414
Hormin. 4. 425
Hyssop. 4. 426
Lacca. 4. ibid.
Loti. 4. 435
Marrub. 4. 437
Menth. sarac. 4. 440
Mercurial. 4. ibid.
Nasturt. hort. 4. 446
Origan. 4. 452
Pimpinell. 4. 458
Prunell. 4. 463
Salv. 4. 475
Scab. 4. 480
Scord. 4. 481
Siderit. 4. 485
Tarax. 4. 491
Thlasp. 494
Urtic. 4. 503
Genist. 4. 419
Hormin. 4. 426
Loti. 4. 436
Prunell. 4. 463
Salv. 4. 475
Scab. 4. 480
Stœch. 4. 488
Rad. *Anthor.* 4. 361
Cepa. 4. 380
Chelid. maj. 4. 384
Cyclam. 4. 404
Dipsac. 4. 408
Filip. 4. 414
Fum. bulb. 4. 417
Helen. 4. 423
Onon. 4. 452
Pimpin. 4. 458
Raphan. 4. 467
Scyll. 4. 482
Tarax. 4. 491
Urtic. 4. 503
Cort. *mor.* 4. 443
Popul. alb. 4. 462
Sem. *Endiv.* 4. 410
Genist. 4. 419
Hord. 4. 424
Melon. 4. 439
Nap. 4. 446
Petros. Mac. 4. 457
Raphan. 4. 467
Thlasp. 4. 494
Urtic. 4. 503
Musc. *Lichen.* 4. 433
Fruct. *Cicer.* 4. 387
Nucl. persic. 4. 455
(*Ol. ex acinis.*) 4. 502
Lign. *Colubr.* 4. 395
Resin. *Lar.* 4. 431
Anim. *Can. fer.* 5. 592
Capr. seu. 5. ibid.
sterc. ibid.
Hom. urin. 5. 602
Viper. spir. 5. 620
Vulp. pulm. 5. 624
Gall. vet. 5. 627
Cancr. ocul. 5. 633
Conch. Test. 5. 638
Lucii mand. 5. 636
Sepia os. 5. 638
Thymall. ax. 5. 639
Apum mel. 5. 639
Cer. 5. 641
Asell. 5. 641

Adſtringent. Fol. *Abſynth.* 4. 349
Acac. 4. 350
Agrimon. 4. 355
Alchimill. 4. ibid.
Anagall. 4. 359
Anſerin. 4. 360
Aur. mur. 4. 366
Burſ. paſt. 4. 373
Calcatrip. 4. 374
Caltha. 4. 375
Cuſcut. 4. 403
Equiſet. 4. 411
Euphrag. 4. 412
Lagop. 4. 431
Liguſtr. 4. 433
Milleſol. 4. 442
Myrt. 4. 445
Oleæ. 4. 451
Origan. 4. 452
Polyg. 4. 461
Pyrol. 4. 465
Querc. 4. 466
Quinquefol. ibid.
Salic. 4. 474
Sanic. 4. 477
Scolopendr. 4. 480
Sedi. 4. 483
Siderit. 4. 485
Verben. 4. 498
Virg. aur. 4. 501
Ulmar. 4. 502
Flor. *Acac.* 4. 350
Amaranth. 4. 357
Calcatrip. 4. 374
Caltha. 4. 375
Cynoſbat. 4. 407
Leviſt. 4. 433
Roſ. 4. 469
Schœnanth. 4. 480
Virg. aur. 4. 501
Rad. *Acor.* 4. 352
Bardan. 4. 367
Biſtort. 4. 370
Caryophyll. 4. 378
Fum. bulb. 4. 417
Rhapont. 4. 468
Rhus. 469
Siſar. 4. 486
Spic. Ind. 4. 487
Tamar. 4. 490
Torment. 4. 495
Cortic. *Abiet.* 4. 347
Acac. 4. 350
Salic. 4. 474
Tamar. 4. 490
Sem. *Coriandr.* 4. 396
Muſc. *Corall.* 4. ibid.
Muſc. 4. 444
Lign. *Cupreſſ.* 4. 402
Lachr. *Sang. drac.* 4. 529
Sarcocoll. ibid.
Balſ. *Indic.* 4. 510
Reſin. *Myrrh.* 4. 519
Thur. 4. 547
Gumm. *Anim.* 4. 508
Succ. *Hypociſt.* 4. 516
Acet. 4. 505
Aloës. 4. 566
Anim. Cerv. lachr. 5. 598
Ebur. 5. 601
Hom. oſſ. 5. 612
Uſneæ. 5. ibid.
Anſer. ped. cut. 5. 625
Galli. 5. 627
Gallin. alb. ov. 5. 627
Alopecis. *Fol. Abrotan.* 4. 348
Adianth. 4. 353
Petroſel. 4. 457
Rut. mur. 4. 474
Verben. 4. 498
Rad. *Peucedan.* 4. 457
Reſin. *Ladan.* 4. 517
Anim. *Cat. ſterc.* 5. 597
Capr. ſterc. 5. 592
Echin. 5. 602
Hom. cap. 5. 602
Hom. ſterc. diſt. 5. ibid.
Lep. cin. 5. 613
Caput. ibid.
Mulæ ung. 5. 615
Muſ. ibid.
Mur. ſterc. 5. ibid.
Serpent. exuv. 5. 617
Talp. ſang. 5. 620
Urſ. ping. 5. 624
Vulp. ping. ibid.
Anſer. ping. 5. 625
Columb. ſim. 5. 626
Anguil. ping. 5. 632
Ranar. cin. 5. 637
Apes. 5. 639
Lacert. 5. 644
Muſcæ. 5. 646
Ambuſta. Fol. *Fabar.* 4. 413
Nicot. 4. 448
Thil. 4. 494
Rad. *Cep.* 4. 380
Filic. 4. 414
Lil. alb. 4. 434
Porr. 4. 462
Cort. *Popul. alb.* 4. ibid.
Sem. *Cydon.* 4. 404
Fruct. *Pom. momord.* 4. 442
Anim. *Vaccin. ſterc.* 5. 589
Hom. ſang. 5. 602
Lepor. ſterc. 5. 613
Ovis lana. 5. 616
Sterc. 5. ibid.
Ranar. ſperm. 5. 637
Liniment. de ♄ 2. 254
Angina. Fol. *Scab.* 4. 480
Sedi. 4. 483
Verben. 4. 498
Flor. *Scab.* 4. 480
Succiſ. 4. 489
Rad. *Succiſ.* ibid.
Sambuci ſpong. 4. 476
Reſin. *Myrrh.* 4. 519
Anim. *Agni lana.* 5. 586
Canin. ſterc. 5. 592
Cunicul. 5. 600
Equi ſaliv. 5. 601
Hom. ſterc. 5. 602
Viper. cap. 5. 620
Hirund. 5. 629
Nidus. ibid.
Noctuæ caro.
Cancr. 5. 630
Halec muria. 5. 633
Aſelli. 5. 636
Tartarus Nitratus. 5. 641
Ani Procidentia. 4. 535
Fol. *Chelid.*
Fl. *Verben.* 4. 384
Fruct. *Bacc. myrt.* 4. 498
Ol. abietis. 4. 445
Anim. *Limacum liquor.* 4. 347
Trut. ping. 5. 600
Spir. *Sulph.* 5. 639
Aperient. Fol. *Abrotan.* 3. 338
Abſynth. 4. 348
Acetoſ. 4. 349
Adianth. 4. 351
Agrimon. 4. 353
Aquileg. 4. 355
Ariſtol. 4. 362
Beton. 4. ibid.
Betul. 4. 370
Branc. urſin. 4. ibid.
Calaminth. 4. 372
Caltha. 4. 374
Card. ben. 4. 375
Cichor. 4. 377
Cochlear. 4. 388
Dictamn. 4. 392
Endiv. 4. 408
Eryng. 4. 410
Eryſim. 4. 411
Eupator. 4. 412
Euphrag. 4. ibid.
Fœnic. 4. ibid.
Hyſſop. 4. 415
Leviſt. 4. 426
Marrub. 4. 433
Menth. Sarac. 4. 437
Naſturt. ▽. 4. 440
Naſturt. hort. 4. 446
Nepetæ. ibid.
Origan. 4. 447
Petroſel. 4. 452
Pimpinell. 4. 457
Porr. 4. 458
Puleg. 4. 462
Sapon. 4. 464
Satureia. 4. 478
Serpill. 4. 479
Tarax. 4. 484
Veron. 4. 491
Urtic. 4. 498
Flor. *Beton.* 4. 503
Calth. 4. 370
Cent. min. 4. 375
Cichor. 4. 380
Croc. 4. 388
Geniſt. 4. 402
Stœch. 4. 419
Citr. 4. 488
Rad. *Acori.* ibid.
Allii. 4. 352
Angel. 4. 356
Anthor. 4. 359
Apii. 4. 361
Ariſtol. 4. ibid.
Armorac. 4. 362

Cepæ. 4. 380
Cichor. 4. 388
Coſt. 4. 399
Curcum. 4. 402
Cyclam. 4. 404
Cyper. 4. 408
Filic. 4. 414
Fraxinell. 4. 416
Galang. 4. 418
Gentian. 4. 419
Gramin. 4. 421
Helen. 4. 423
Imperat. 4. 427
Leviſt. 4. 433
Lil. alb. 4. 434
Mei. 4. 441
petaſit. 4. 456
Petroſel. 4. 457
Peucedan. 4. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Porri. 4. 462
Raphan. 4. 467
Rub. 4. 472
Ruſc. 4. 473
Seſel. 4. 485
Tamar. 4. 490
Tarax. 4. 491
Valer. 4. 496
Vrtic. 4. 503
Zinzib. 4. 505

Cortic. Cappar. 4. 375
Cinnam. 4. 389
Tamar. 4. 490

Sem. Ammi ver. 4. 357
Apii. 4. 361
Dauc. 4. 408
Card. ben. 4. 377
Card. Mar. 4. ibid.
Endiv. 4. 410
Eryſim. 4. 412
Geniſt. 4. 419
Hord. 4. 424
Leviſt. 4. 433
Melon. 4. 439
Napi. 4. 446
Naſturt. 4. ibid.
Nigell. 4. 449
Petroſel. 4. 457
Maced. 4. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Porr. 4. 462
Raphan. 4. 467
Seſel. 4. 485
Vrtic. 4. 503

Fruct. Amygd. amar. 4. 358
Piper. 4. 459
Piſtac. 4. 460

Lign. Santal. 4. 477
Saſſafras. 4. 478
Tamar. 4. 490

Reſin. Ladan. 4. 517
Myrrh. 4. 519

Gumm. Anima. 4. 508
Lacca. 4. 517
Maſtich. 4. 518
Sagapen. 4. 528

Anim. Canis ſterc. 5. 592
Capr. ſeu. 5. ibid.
Sterc. ibid.
Caſtor. teſt. 5. 596
Ovis ſterc. 5. 616
Anſer. ſterc. 5. 625
Apum mel. 5. 639
Aſelli. 5. 641
Spir. Terebinth. 4. 525

Apoplexia. Fol. Meliſſ. 4. 439
Prim. ver. 4. 463
Roriſmar. 4. 472
Fl. Caryophill. 4. 379
Croci. 4. 400
Lil. convall. 4. 434
Prim. ver. 4. 463
Stœch. 4. 488
Til. 4. 494
Rad. Acor. 4. 352
Allii. 4. 356
Imperat. 4. 427
Helleb. 4. 555
Sem. Cubeb. 4. 401
Eruc. 4. 411
Fruct. Cardam. 4. 376
Ceraſ. dulc. 4. 381
Colocynth. 4. 554
Lign. Aloës. 4. 353
Gumm. Succin. 3. 343
Anim. Caſtor. ax. 5. 596
Teſtic. 5. ibid.
Hom. ſang. &c. 5. 604
Columb. ſterc. 5. 626
Lumbr. terr. 5. 645
Miner. Corall. 3. 205
& Marin. Lap. Lazul. 3. 221
Argent. 3. 240
Ambra. 3. 341
Aq. Anhaltin. 2. 72
Apopl. Croll. 2. 73
Sennert. ibid.
Epilept. 3. 71
Lavend. comp. 2. 79
Balſ. apopl. 2. 89
Vit. 3. 90
Elix. ſyncopt. 2. 109
Vit. Querc. 2. 110
Empl. Cephal. 2. 112
Odorif. Croll. 2. 155
Pulv. de Cyper. 2. 158
Sternut. 2. 163
Spir. antapopl. 2. 169
Aurum potab. 3. 234
Tinct. Croci. 3. 273
Ol. ☿ ii. 3. 271
Ol. Antimon. 3. 292
Antid. Querc. 3. 300
Spir. ſuc. ☽ ci. 3. 322
Magiſt. Vitriol. 3. 332
Spir. antepilept. 5. 605
Vini. 4. 549
Appetit. Imminut. Fol. Satur. 4. 479
Thymi. 4. 494
Fl. Roſar. 4. 469
Rad. Siſar. 4. 486
Zinzib. 4. 505
Sem. Sinapi. 4. 486
Fruct. Berber. 4. 369
Oliv. 4. 451
Uvæ immat. 4. 502
Balſ. ver. 4. 509
Gumm. Maſtich. 4. 518
Anim. aſelli. 5. 641
Miner. Sal. Comm. 3. 309
Elix. propr. 2. 109
Tinct. ex reg. ♂ 3. 247
Arcan. ☿ ii. Baſil. 3. 299
☉. Cach. chalyb. 3. 316
☾ ☉ li. 3. 326
Infuſ. Vitr. ☿ ii. 3. 298
Apoſtemata. Fol. Scab. 4. 480
Fl. Scab. ibid.
Rad. Cepæ. 4. 380
Lachr. Bdell. 4. 510
Anim. Aſin. ungul. 5. 588
Canis ſterc. 5. 592
Sang. menſtr. 5. 602
Noct. caro. 5. 630
Antim. diaph. 3. 285
Flor. antim. 3. 289
Tinctur. ex ☿ io. rub. f. 3. 299
Antid. Πάνχρηστος. 3. 300
Antid. Ιοδόχρυσος. ibid.
Sal. ☿ ii. 3. 303
Arthritis. Fol. Atripl. 4. 365
Chamædr. 4. 382
Chamæpyth. 4. ibid.
Dictamn. alb. 4. 408
Ebuli. 4. 409
Filipend. 4. 414.
Gramin. 4. 421
Hyoſciam. 4. 425
Prim. ver. 4. 463
Puleg. 4. 464
Quinquefol. 4. 466
Scord. 4. 481
Thymi. 4. 494
Verben. 4. 498
Flor. Cent. 4. 380
Matric. 4. 438
Prim. ver. 4. 463
Rad. Bardan. 4. 367
Chin. 4. 385
Funar. bulb. 4. 417
Imperat. 4. 427
Rhapont. 4. 468
Sarſaparill. 4. 478
Aſar. 4. 552
Bryon. 4. 553
Hermodact. 4. 559
Mechoac. 4. ibid.
Victorialis. 4. 499
Turpeth. 4. 565
Cortic. Cappar. 4. 375
Ebul. 4. 409
Fruct. Secal. 4. 483
Tritic. 4. 496
Spin. infect. 4. 564
Lign. Guajac. 4. 422
Balſ. Tolut. 4. 510
Indic. ibid.
Reſin. Tereb. 4. 526
Tacamah. 4. 530
Gumm. Ammon. 4. 507
Anim. Aſin. lac. 5. 588
Urin. 5. ibid

Bovis adeps. 5. 589
Vacc. ſterc. ibid.
Bov. ▽. ſang. 5. ibid.
Canis axung. 5. 592
Hirc. ſevum. 5. 593
Caſtor. pell. 5. 596
Sterc. ibid.
Cervi ſang. 5. 598
Ol. 5. ibid.
Cochleæ. 5. 600
Limac. 5. ibid.
Hom. ſang. m. 5. 604
Urin. præp. 5. 603
Stercus præp. 5. 604
Oſſa. 5. 610
♌. ibid.
Lupi axung. 5. 614
Ol. ibid.
Mur. alp. adeps. 5. 616
Ovis. Caput. 5. ibid.
Pedes. ibid.
Pediculi. ibid.
Serpent. ping. 5. 617
Serpent. ſal volat. vertebr. ibid.
Talp. cinis. 5. 620
Viper. ſpir. 5. 621
Urſ. pinqued. 5. 624
Vulp. coct. 5. ibid.
Anat. adeps. 5. 625
Ardeæ ping. 5. 626
Cicon. ibid.
Axung. ibid.
Columba. 5. ibid.
Sang. ibid.
Fimus. ibid.
Corvi cin. 5. 627
▽ *Picis.* 4. 525
Milvus. 5. 630
Sang. ibid.
Sterc. ibid.
Ping. ibid.
Cygnus. ibid.
Pavon. ov. 5. 631
Turtur. ping. 5. 632
Sturion. oſſ. 5. 638
Teſtud. cruor. ibid.
Apum mel. 5. 639
Formic. acerv. 5. 644
Lumbric. terr. 5. 645
Scarab. 5. 646
Min. *Lap. calc.* 3. 216
Cryſtall. 3. 217
Ophites. 3. 223
Sal. Comm. 3. 309
Spir. terr. alc. 3. 189
Sal. perlar. 3. 213
Spir. perlar. 3. 214
Ol. Terr. 3. 346
Extr. Euphorb. 4. 568
Aq. *Anhalt.* 2. 72
Antipodagr. 2. 87
Balſ. *Antiarthr.* 2. 91
Sapon. 2. 92
El. podagr. S. Cloſſ. 2. 105
Empl. arthr. 2. 111
Vin. arthr. 2. 132
Pil. arthr. D. Sch. 2. 148
Antipod. Doring. 2. 152
Potio ſudor. 2. 155
Pulv. Spern. comp. 2. 161
Arthet. Parac. 2. 163
Ung. anod. C. C. 2. 183
Anod. in podagr. ibid.
☿ *Præcip.* 3. 263
☿ *Rub.* 3. 269
☿ *Vit.* 3. 272
Tinctur. croc. 3. 273
Bezoar. Sol. Crollii. 274
Tinctur. ☿. 3. 277
Liq. ☿. præcip. 3. 278
Croc. met. 3. 284
♏ *ex reg.* ♂ *ii.* 3. 294
Tinct. Vitr. ♂ *ii.* 3. 298
Elix. Solar. ♂ *ii.* 3. 299
Tinct. ex Spir. ſulph. ♂ *ii.* 3. 300
▽. *Ben.* 3. 303
Sal. ♂ *ii.* 3. ibid.
Balſam. 3. 307
♏ ⊖ *is.* 3. 310
Extr. Sal. 3. 313
♏. *Vitr. mell.* 3. 327
♌ *Gagat.* 3. 345
Ol. avell. expr. 4. 398
Ol. eben. 4. 409
Extr. opii. 4. 522
Laudan. opii. 4. ibid.
Pil. de Tereb. 4. 526
Balſ. Antipod. 5. 605
Spir. Tart. 4. 532
Phil. 4. 533
Aſthma. Fol. *Hyſſop.* 4. 426
Leviſtic. 4. 433
Origan. 4. 452
Petroſel. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Rut. mur. 4. 474
Sabin. 4. ibid.
Sapon. 4. 478
Satureiæ. 4. 479
Scab. 4. 480
Thym. 4. 494
Tuſſilag. 4. 496
Flor. *Caprif.* 4. 376
Croci. 4. 400
Scab. 4. 480
Rad. *Ari.* 4. 364
Bardan. 4. 367
Helen. 4. 423
Ireos Fl. 4. 428
Leviſt. 4. 433
Petaſit. 4. 456
Petroſel. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Tuſſil. 4. 496
Valer. 4. 497
Bryon. 4. 553
Turpeth. 4. 565
Sem. *Bombac.* 4. 371
Leviſt. 4. 433
Petroſ. 4. 457
Urtic. 4. 503
Muſc. *palm. arb.* 4. 465
Balſ. *ver.* 4. 509
Tolut. 4. ibid.
Indic. 4. 510
Reſin. *Benzoin.* 4. 511
Gum. *Galban.* 4. 516
Laccæ. 4. 517
Sagapen. 4. 528
Anim. *Eq. lac.* 5. 601
Hom. urin. præp. 5. 603
Mum. Tinct. 5. 609
Urſi fel. 5. 624
Vulp. pulm. ibid.
Cancr. ocul. 5. 633
Sepiæ os. 5. 638
Min. *Sulphur.* 3. 335
Aq. *Aſthmat.* 2. 73
Elix. vit. Querc. 2. 110
Spir. antapopl. 2. 169
Syr. nicot. 2. 175
Sal ♄*i.* 3. 254
Tinct. ex vitr. ♂ *ii.* 3. 298
Balſ. reg. 3. 299
Tinct. ex ſulph. reg. ♃ 3. 300
♁. ♄ *ſatum.* 3. 326
Fl. ſulph. ſacch. 5. 336
Lac. ſulph. 3. 337
Spir. ſulph. 3. 338
Ol. ſulph. ver. S. C. 3. 339
▽. *Fl. lil. alb.* 4. 434
Syr. de nicot. 4. 449
Loch. de ſcyll. 4. 482
Spir. antepil. 5. 605
Attenuant. *Fol. adianth.* 4. 353
Ariſtol. 4. 417
Ariſtol. 4. 362
Beton. 4. 370
Betul. 4. ibid.
Calaminth. 4. 374
Cardiac. 4. 377
Card. ben. 4. ibid.
Chelid. maj. 4. 384
Dictamn. 4. 408
Eryſim. 4. 412
Eupat. ibid.
Filipend. 4. 414
Fumar. 4. 416
Hormin. 4. 425
Hyſop. 4. 426
Major. 4. 436
Marrub. 4. 437
Matric. 4. 438
Menth. Sarac. 4. 440
Naſt. ▽. 4. 446
Hort. ibid.
Nepet. 4. 447
Pimpin. 4. 458
Porri. 4. 462
Puleg. 4. 464
Rut. 4. 473
Sabin. 4. 474
Sapon. 4. 478
Satureiæ. 4. 479
Scabioſ. 4. 482
Scolopendr. 4. ibid.
Scordii. 4. 483
Serpill. 4. 484
Thymi. 4. 494
Flor. *Beton.* 4. 370
Cheyri. 4. 381
Eupat. 4. 411
Fumar. 4. 416
Hormin. 4. 425

Scab. 4. 480
Stæch. 4. 488
Rad. Acor. adult. 4. 352
Angel. 4. 360
Anthor. 4. 361
Aristol. 4. 362
Armorac. 363
Cost. 4. 399
Curcum. 4. 402
Filipend. 4. 414
Gentian. 4. 419
Imperat. 4. 427
Mei. 4. 441
Onon. 4. 452
Petasit. 4. 456
Petrosel. 457
Peucedan. 4. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Porri. 4. 462
Pyrethri. 4. 465
Raphan. 4. 467
Marin. ibid.
Rusc. 4. 473
Scyll. 4. 482
Spic. Ind. 4. 487
Valer. 4. 496
Vincetox. 4. 500
Zinzib. 4. 505
Sem. Anisi. 4. 360
Card. ben. 4. 377
Cari. 4. 378
Cumin. 4. 402
Erysim. 4 412
Major. 4. 436
Napi. 4. 446
Nasturt. hort. 4. ibid.
Nigell. 4. 449
Petrosel. Mac. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Porri. 4. 462
Raphan. 4. 467
Sem. sinap. 4. 486
Cort. Tamarisc. 4. 490
Fruct. Amygd. amar. 4. 358
Cardam. 4. 376
Cubeb. 4. 401
Piper. 4. 459
Pistac. 4. 460
Lign. Sassafras. 4. 478
Tamar. 4. 490
Bdll. Tolut. 4. 509
Tereb. 4. 526
Resin. benzoin. 4. 511
Ladan. 4. 517
Myrrh. 4. 519
Gumm. Ammon. 4. 507
Anima. 4. 508
Sagapen. 4. 528
Anim. Cast. test. 5. 596
Mosch. 5. 614
Cygni adeps. 5. 630
Spir. Tereb. 4. 526
Acet. 4. 505
Atrophia. Fol. Alsines. 4. 356
Portulac. 4. 463
Rad. Levist. 4. 433
Sem. Anisi. 4. 360
Fruct. amygd. dul. 4. 358
Pin. 4. 459
Pistac. 4. 460
Musc. Lichen. 4. 433
Anim. Coch. Aq. still. 5. 600
Hom. urin. 5. 603
Lupi Epar. 5. 613
Ovis cap. 5. 616
Ped. ibid.
Suis sang. 5. 619
Caner. 5. 633
Aq. antihect. 3. 78
Magnanim. 3. 80
Morsul. pect. 3. 138
Syr. antihect. 3. 175
De ped. cat. 3. ibid.
Testud. 176
Aurium Fol. hyssop.
Aff. 4. 426
Porr. 4. 462
Fl. ros. 4. 469
Rad. cyclam. porr. 4. 404. 462
Sem. porr. ibid.
Anim. bovis fel. 5. 588
Urin. ibid.
Canis axung. 5. 592
Capr. fel. 5. ibid.
Cast. test. 596
Hom. urin. 5. 603
Ariet fel. 5. 616
Vulp. ping. 5. 624
Suis fel. 5. 619
Anser. ping. 5. 625
Gall. ping. 5. 627
Ranar. ping. 5. 637
Tincæ fel. 5. 639
Aselli. 5. 641

B.

BVbones. vid. Pestis.

C.

CAchexia. Fol. petrosel. 4. 457
Rad. ari. 4. 363
China. 4. 385
Curcum. 4. 402
Petros. 4. 457
Sem. Petrosel. ibid.
Fruct. spin. infect. 4. 564
Anim. echin. jecur. 5. 602
Hom. urin. 5. 603
Acervo form. 5. 644
Min. Chalybs. 2. 244
Elix. vit. Querc. 3. 110
Pilul. de Ammoniac. 2. 148
Cent. Querc. 2. 149
Euphorb. querc. 2. ibid.
Gummos. S. Cl. 2. 150
Pulv. cach. Querc. 2. 158
Tragea hep. Querc. 2. 160
Pulv. stom. Querc. 2. 161
Antim. diaphor. 3. 285
Tinct. ex vitr. ☽ ii. 3. 298
ex reg. ♂. 3. 299
Sal cach. chalyb. 3. 316
Magist. ☉li. 3. 332
♁ Sulph. aur. 3. 339
Tinct. ebul. 4. 409
Crist. Spir. Tart. 4. 532
Calcul. Ren. vid. Nephrit.
Calcul. Fol. alth. 4. 356
Vesic. Anagall. Aq. 4. 359
Cerefol. 4. 381
Herniar. 4. 424
Malv. 4. 437
Pariet. 4. 454
Petrosel. 4. 457
Puleg. 4. 464
Quinquefol. 4. 466
Rut. mur. 4. 474
Saxifrag. 4. 479
Scolopendr. 4. 480
Tanacet. 4. 490
Verben. 4. 498
Virg. aur. 4. 501
Urtic. 4. 503
Flor. Cynosbat. 4. 407
Tanacet. 4. 490
Virg. aur. 4. 501
Rad. allii. 4. 356
Armor. 4. 363
Bardan. 4. 367
Cyclam. 4. 404
Onon. 4. 452
Petros. 4. 457
Mont. 4. ibid.
Peucedan. 4. ibid.
Raphan. mar. 4. 467
Sesel. Mass. 4. 485
Sisar. 4. 486
Cort. Fraxin. 4. 416
Sem. Bardan. 4. 367
Cerefol. 4. 381
Fraxin. 4. 416
Milii Sol. 4. 441
Nast. Aq. 4. 446
Pastin. 4. 455
Petros. 4. 457
Mont. 4. ibid.
Raphan. 4. 467
Sinap. 4. 486
Vincetox. 4. 500
Musc. terr. 4. 445
Spong. Cynosb. 4. 407
Fruct. Alkekeng. 4. 355
Cerasi. 4. 381
Limon. 4. 435
Mespill. oss. 4. 441
Nucl. persic. 4. 455
Lachr. bdell. 4. 510
Resin. Tereb. 4. 526
Gumm. Ammon. 4. 507
Anim. Amygdali. 4. 358
Apr. urin. 5. 587
Asin. lac. 5. 588
Bovis lap. 5. ibid.
Hircin. sang. 5. 592
Capr. sterc. 5. ibid.
Bezoar. lap. 5. 594
Cochl. test. 5. 600
Eq. lichen. 5. 601
Sang. menstr. 5. 602
Hom. urin. 5. ibid.
Lep. cinis. 5. 613
Lep. sang. ibid.

Lep. sterc. 5. 613
Muris sterc. 5. 615
Taxi adeps. 5. 620
Vulp. sang. 5. 624
Alaud. sang. 625
Columb. sinus. 5. 626
Cuculus. 5. 627
Gall. tunic. 5. ibid.
Gall. sterc. 5. ibid.
Gall. test. ibid.
Pass. aquat. 5. 631
Palumb. 5. 630
Struthion. tun. 5. 632
Cancror. ocul. 5. 633
Ol. p. ibid.
Carpion. lap. 5. 634
Manat. lap. ibid.
Halec. cin. 5. 636
Lucii mand. 5. ibid.
Percæ lap. 5. 637
Sapiæ os. 5. 638
Apum mel. 5. 639
Asselli. 5. 641
Cicindel. 5. 643
Scorpio. 5. 647
Min. *Lap. calcar.* 3. 216
Calcul. hom. 3. 602
Crystallus. 3. 217
Lap. Iudaic. 3. 220
Lyncis. 3. 222
Ophites. 3. 223
Silex. 3. 224
Lap. spong. 3. 225
Nitrum. 3. 314
Aq. *diur. è nucl.* 2. 77
S. Closs. 2. ibid.
Nephrit. 2. 80
Elix. *Nephrit.* 2. 108
Liq. *Lithontript.* 2. 136
Ol. *Febrif. Strop.* 2. 143
Hyperic. Rab. 2. ibid.
Pil. diuret. 2. 147
Tragea antiphr. 2. 265
Pulv. stom. querc. 2. 161
Liquor. ☿ *is præcip.* 3. 278
℞ *ex reg.* ♂ *ii.* 3. 294
Spir. Sal. 3. 310
☉. ☽ *lat.* 3. 316
℞. *Allum. dulc.* 3. 320
℞. ♎ *lis dulc.* 3. 326
℞ *Antepilept. Basil.* 3. 328
Magister. ☽ *li.* 3. 331
Succ. betul. 4. 370
Sal. fabar. 4. 413
▽. *Vitis.* 4. 502
℞ *Terebinth.* 4. 526
Pil. tereb. ibid.
Sal. Tart. volat. 4. 535
Calefaciunt. Fol. *abrotan.* 4. 348
Absynth. 4. 349
Pont. ibid.
Agerati. 4. 354
Agrimon. 4. 355
Alth. 4. 356
Antigall. 4. 359
Aquas. ibid.
Anethi. 4. ibid.
Aquileg. 4. 362
Aristol. 4. ibid.
Arnic. 4. 363
Artemis. 4. ibid
Ari. ibid.
Auric. mur. 4. 366
Beton. 4. 370
Betul. 4. ibid.
Borrag. 4. 371
Branc. urs. 4. 372
Brassic. ibid.
Calaminth. 4. 374
Cardiac. 4. 377
Cerefol. 4. 381
Chamædr. 382
Chamæpyth. 4. ibid.
Chelidon. 4. 384
Cochlear. 4. 392
Cuscut. 4. 403
Dictamn. 4. 408
Ebul. 4. 409
Epat. nob. 410
Erysim. 4. 412
Eupator. ibid.
Euphrag. 4. ibid.
Filipend. 4. 414
Fœnic. 4. 415
Gallii. 4. 419
Heder. 4. 423
Arbor. 4. ibid.
Hyssop. 4. 426
Iaceæ. 4. ibid.
Laur. 4. 432
Levist. 4. 433
Linar. 4. 435
Major. 4. 436
Marrub. 4. 437
Matric. 4. 438
Meliss. 4. 439
Menth. 4. ibid.
Saracen. 4. 440
Mercurial. ibid.
Nasturt. aq. 4. 446
Hort. ibid.
Nepet. 4. 447
Nicot. 4. 448
Origan. 4. 452
Pastin. 4. 455
Persol. 4. ibid.
Persic. 4. 456
Petrosel. 4. 457
Pimpinel. 4. 458
Porri. 4. 462
Portulac. 463
Prun. ver. 4. ibid.
Prunell. 4. ibid.
Puleg. 4. 464
Rosfolis. 4. 471
Rorismar. 472
Ruta. 4. 473
Sabin. 4. 474
Salv. 4. 475
Sanic. 4. 477
Sapon. 4. 478
Saturejæ. 4. 479
Saxifrag. 4. ibid.
Scabios. 4. 480
Scolopendr. 4. 481
Scordii 4. ibid.
Serpil. 4. 484
Tanacet. 4. 490
Thlasp. 4. 494
Teucr. 4. ibid.
Thymi. ibid.
Verbasc. 4. 497
Verben. 4. 498
Vermic. ibid.
Veron. ibid.
Virg. aur. 4. 501
Urtic. 4. 503
Mort. 4. 504
Epyth. 4. 557
Soldanell. 4. 564
Flor. *Agerat.* 4. 354
Aquileg. 4. 362
Bellid. 4. 368
Beton. 4. 370
Borrag. 4. 371
Calthæ. 4. 375
Caprifol. 4. 376
Caryophyll. 4. 379
Cent. min. 4. 380
Chamom. 4. 382
Cheyri. 4. 385
Croci. 4. 400
Ebul. 4. 409
Epat. nob. 4. 410
Eupat. 4. 412
Genist. 4. 419
Hyperic. 4. 426
Lil. alb. 4. 434
Lil. convall. 4. ibid.
Lupul. 4. 436
Malv. arb. 4. 437
Melilot. 4. 438
Prim. ver. 4. 463
Prunell. 4. ibid.
Salv. 4. 475
Scabios. 4. 480
Schœnanth. 4. ibid.
Spicæ. 4. 487
Stœchad. 4. 488
Citri. ibid.
Succis. 4. 489
Tanacet. 4. 490
Tiliæ. 4. 494
Verbasc. 4. 497
Veron. 4. 498
Virg. aur. 4. 501
Rad. *Acori.* 4. 352
Allii. 4. 356
Alth. ibid.
Angel. 4. 359
Anthor. 4. 361
Aristol. 4. 363
Armorac. 4. 365
Asparag. 4. 364
Bardan. 4. 367
Betæ. 4. 369
Calam. arom. 4. 374
Carlin. 4. 378
Caryophyll. 4. 379
Cepæ. 4. 380
Chelidon. 4. 384
Contrayerv. 4. 391
Costi. 4. 393
Curcum. 4. 4[illegible]

Cyclam. 4. 404
Cyper. 4. 408
Doron. 4. 409
Filipend. 4. 414
Filic. 4. 414
Fraxinell. 4. 416
Fum. bulb. 4. 417
Galang. 4. 418
Gentian. 4. 419
Helen. 4. 423
Imperat. 4. 427
Irios n. 4. 428
Leviſtic. 4. 433
Mei. 4. 441
Mori. 4. 443
Ononid. 4. 452
Petaſit. 4. 456
Petroſel. 4. 457
Mont. ibid.
Peucedan. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Pæon. 4. 461
Porri. 4. 462
Ptarmic. 4. 464
Pyrethri. 4. 465
Raphan. 4. 467
Marin. ibid.
Rhapont. ver. 4. 468
Rub. 4. 472
Ruſc. 4. 473
Sarſaparill. 4. 478
Satyrii. 4. 479
Schœnanth. 4. 480
Scorzoner. 4. 481
Scrophul. 4. 482
Succiſ. 4. 489
Tamar. 4. 490
Valer. 4. 496
Verbaſc. 4. 497
Victor. 4. 499
Vrtic. 4. 503
Mechoac. 4. 559
Turpeth. 4. 565
Scyll. 4. 482
Seſel. 4. 485
Siſar. 4. 486
Vincetox. 4. 500
Zedoar. 4. 504
Aſari. 4. 552
Cort. *Betulæ.* 4. 370
Cappar. 4. 375
Cinnam. 4. 389
Ebul. 4. 409
Saſſafr. 4. 478
Tamar. 4. 490
Staphiſagr. 4. 565
Sem. *Agni caſti.* 4. 354
Ammi ver. 4. 357
Anethi. 4. 359
Aniſi. 4. 360
Apii. 4. 361
Aquileg. 4. 362
Aſparag. 4. 364
Cannab. 4. 375
Carol. ben. 4. 377
Card. Mar. ibid.
Cari. 4. 378
Cerefol. 4. 381
Coriandr. 4. 396
Cumin. 4. 402
Dauc. 4. 408
Eruc. 4. 411
Eryſim. 4. 412
Fœnugræc. 4. 415
Geniſt. 4. 419
Leviſt. 4. 433
Mili Sol. 4. 441
Napi. 4. 446
Naſt. hort. ibid.
Nigell. 4. 449
Paſtinac. 4. 455
Paſtin. ſylv. ibid.
Petroſ. 4. 457
Mont. ibid.
Maced. ibid.
Porri. 4. 462
Portulac. 4. 463
Raphan. 4. 467
Rapi. ibid.
Santonic. 4. 477
Spic. Celt. 4. 487
Indic. ibid.
Seſam. 4. 484
Seſel. 4. 485
Maſſ. ibid.
Creti. ibid.
Sinapi. 4. 486
Thlaſp. 4. 494
Cataput. 4. 554
Ricin. 4. 563
Fung. *Agaric.* 4. 551
Betul. 4. 370
Lanugo. *Bombac.* 4. 371
Fruct. *Amygd. amar.* 4. 358
Anacard. ibid.
Cardam. 4. 376
Chermes. 4. 384
Cicer. 4. 387
Cubeb. 4. 401
Cupreſſ. 4. 402
Iuglan. 4. 428
Iujub. 4. 429
Bacc. *Iuniper.* ibid.
Laur. 4. 432
Moſchat. 4. 443
Dactyl. 4. 452
Nucl. perſic. 4. 455
Pinear. 4. 459
Piſtac. 4. 460
Pom. dulc. 4. 462
Lign. *Agalloch.* 4. 353
Colubr. 4. 395
Cupreſſ. 4. 402
Guajac. 4. 422
Iuniper. 4. 429
Nephrit. 4. 447
Rhod. 4. 469
Tamar. 4. 490
Lachr. *Aſſa fœtida.* 4. 508
Bdellii. 4. 510
Ladan. 4. 517
Opii. 4. 520
Sarcocoll. 4. 529
Balſ. *Tolut.* 4. 509
Indic. 4. 510
Tereb. 4. 525
Reſin. *Benzoin.* 4. 511
Colophon. 4. 514
Liquid. ambr. 4. 518
Myrrh. 4. 519
Laric. 4. 526
Styr. calam. 4. 530
Tacamahac. ibid.
Thur. 4. 547
Gumm. *Ammoniac.* 4. 507
Animæ. 4. 508
Arabic. ibid.
Elemi. 4. 515
Galban. 4. 516
Lacca. 4. 517
Ladan. ibid.
Maſtich. 4. 518
Opopan. 4. 525
Piſſaſphalt. ibid.
Picis. ibid.
Sagapen. 4. 528
Iuniper. 4. 429
Succ. *Aloës.* 4. 566
Anim. *Vaccæ caſ.* 5. 588
Capr. ſterc. 5. 592
Caſtor. 5. 596
Cati axung. 5. 597
Zibeth. ibid.
Hom. urin. 5. 602
Lupi axung. 5. 613
Moſch. 5. 614
Ariet. œſyp. 5. 616
Ouis lana. ibid.
Vrſi ping. 5. 624
Anat. ping. 5. 625
Anſer. ſterc. ibid.
Columb. ſimus. 5. 626
Gall. ping. 5. 627
Hirund. ſterc. 5. 629
Apum mel. 5. 639
Cera. 5. 641
Cantharid. 5. 642
Formic. 5. 644
Acerv. 5. ibid.
Spir. *Terebinth.* 4. 526
Vini. 4. 549
Cancer. Fol. *Eryſim.* 4. 412
Gallii. 4. 419
Geranii. 4. 420
Pimpinell. 4. 458
Rad. *Bardan.* 4. 367
Pimpinell. 4. 458
Ellebor. 4. 555
Anim. *Bezoar.* 5. 594
Hom. ſterc. 5. 502
Tauri ſanguis cum Bryon. 4. 553
T. ſtud. 5. 638
Vrſi fel. 5. 624
Gruis cap. 5. 629
Caner. fluv. 5. 633
Min. *Plumbum.* 3. 253
Liquor. *ad ulcer.* 3. 254
Pil. *Tart. Querc.* 2. 153
Succh. Saturn. 3. 254
Ol. Saturn. 3. 256
Salis ♄. 3. 260
Cryſtall. Iovis. ibid.
♃. Solaris. 3. 266

INDEX MORBORVM

☿. ♎. *Rubeus.* 3. 269
♃. ☿ii. *Dulc. diaph.* 3. 275
Liquor. ☿ii. *præcip.* 3. 278
♃ ♂. *Sacch. Querc.* 3. 292
Spod. Græcor. 3. 307
Ol. anodyn. 3. 334
⊖. *Fuligin.* 4. 515
Capitis *Fol. aristol.*
Affect. 4. 362
Long. rotund. ibid.
Beton. 4. 370
Majoran. 4. 436
Fl. Caryophyll. 4. 378
Rad. caryoph. 4. 379
Cortic. cinam. 4. 389
Sem. majoran. 4. 436
Fructus cardam. 4. 376
Bacc. Iuniper. 4. 429
Lign. aloës. 4. 353
Mercurius vitæ. 3. 272
Bezoar. lunar. 3. 274
♃. *ex terra* ⊕*-li.* 3. 330
Cardialgia Infantum.
Fol. cardiac. 4. 377
Unguent. cardiac. F. F. 2. 183
Catarrhi. *Fol. cynogloss.* 4. 407
Iasmin. 4. 427
Nicot. 4. 448
Quinquefol. 4. 466
Rorismar. 4. 472
Salviæ. 4. 475
Sanguisorb. 4. 476
Fl. *Eupator.* 4. 412
Iasmin. 4. 427
Salv. 4. 475
Spic. 4. 487
Stœch. citr. 4. 488
Viol. 2. 500
Rad. *Bistort.* 4. 370
Caryophyll. 4. 379
Imperator. 4. 427
Mei. 4. 441
Peucedan. 4. 457
Sarsaparill. 4. 478
Sesel. Mass. 4. 485
Tormentill. 4. 495
Valer. 4. 496
Mechoac. 4. 559
Sem. *Milii.* 4. 441
Nigell. 4. 449
Sesel. Mass. 4. 485
Cret. ibid.
Fruct. *Sebest.* 4. 483
Lign. *Guajac.* 4. 422
Santal. 4. 477
Sassafras. 4. 478
Lachr. *Sang. drac.* 4. 529
Resin. *Benzoin.* 4. 511
Ladan. 4. 517
Styrac. 4. 530
Tacamahac. ibid.
Thur. 4. 547
Gummi. *Animæ.* 4. 508
Succin. 3. 343
Anim. *Cast. test.* 5. 596
Hom. ossa. 5. 602
Lucii pisc. ax. 5. 636
Min. *Catechu.* 3. 193
Aq. *Carbunc.* 2. 74
Epilept. 2. 75
Desicc. catarrh. 2. 74
Decoct. ☿*iale D. ab Hornig.* 2. 99.
Syrupus de Herba Thee catarrhalis D. Witzelii. 2. 174
Looch. pass. 2. 101
Empl. cephal. 2. 112
Errhin. montan. 2. 118
Extract. nasal. D. Spin. ibid.
Panchym. Crollii. 2. 128
Vin. Med. ceph. splen. 2. 132
Pil. ad tussim. 2. 148
De ammoniac. Q. ibid.
Arthrit. D. Schœff. ibid.
De succin. Crat. 2. 153
Pulv. contra deflux. 2. 159
Spec. cephal. 2. 162
Sal. Iovis. 3. 259
☿. *Præc. per* ♃ *Sulph.* 3. 264
Aurum vit. 3. 267
⊕. *Chalyb. cach.* 3. 316. 317
⊕-. *Alb. vomit.* 3. 324
♒. *Vitriol. dulc.* 3. 326
Fl. sulph. vitriol. 3. 336
Lac. sulphur. 3. 337
Ol. sulph. ver. S. Closs. 3. 339
Cephalalgia. *Fol. gramin.* 4. 421
Millefol. 4. 442
Serpill. 4. 484
Verben. 4. 498
Fl. caryophyll. hort. 4. 378
Rosar. 4. 469
Rad. Caryoph. 4. 379
Peucedan. 4. 457
Rhod. 4. 468
Valer. 4. 496
Cort. cinam. 4. 389
Sem. nigell. 4. 449
Majoran. 4. 436
Lign. santal. 4. 477
Aloës. 4. 353
Balsam. Tolut. 4. 509
Fruct. cerasi. dulc. 4. 381
Persic. 4. 455
Gumm. pissasphalt. 4. 525
Sagapen. 4. 528
Anim. ovis. 5. 616
Suum tal. os. 5. 619
Ciconiæ stercus. 5. 626
Columb. viv. ibid.
Fimus. ibid.
Gallinæ. 5. 627
Upupæ penn. 5. 632
Cancri. 5. 633
Halec. 5. 636
Min. ophites. 3. 223
Sal. commun. 3. 309
Aq. Carbunc. 2. 74
Cephal. arom. 2. 75
Damasc. odor. 2. 77
Imperial. 2. 79
Magnanim. 2. 80
Picar. compos. 2. 81
Salv. compos. F. F. 2. 82
Balsam. apoplect. 2. 89
Epith. in febr. mal. 2. 118
Vin. medic. cephal. 2. 132
Pil. Iliac. Rhas. 2. 150
Marcocost. Minder. 2. 151
De succin. Crat. 2. 153
Sal. sacerdotal. 2. 163
Unguent. narcot. 2. 184
Phlegma ⊕*-li acid.* 3. 395
Aq. hord. gr. 4. 435
Cholera. *Fol. acetos.* 4. 431
Senecii. 4. 434
Lap. crystall. 3. 217
Colica. *Fol. cerefol.* 4. 381
Filipend. 4. 414
Heder. 4. 423
Iasmin. 4. 427
Malv. 4. 437
Menth. 4. 439
Rutæ. 4. 473
Veron. 4. 498
Flor. chamomill. 4. 392
Iasmin. 4. 427
Sambuc. 4. 473
Rad. acori. 4. 32
Allii. 4. 395
Cyperi. 4. 408
Eryngii. 4. 421
Zedoar. 4. 504
Cort. aurant. 4. 365
Cossi. 4. 91
Imperat. 4. 427
Nucl. jugl. 4. 431
Sem. ammi ver. 4. 377
Avenæ. 4. 361
Cari. 4. 378
Cumini. 4. 420
Dauc. 4. 428
Fœnic. 4. 435
Pimpinell. 4. 458
Sesami. 4. 484
Fruct. bacc. laur. 4. 422
Piper. 4. 459
Resin. Myrrh. 4. 524
Anim. vaccin. sterc. 5. 616
Canis integ. 5. 621
Canin. sterc. ibid.
Hirc. oment. ibid.
Bezoar. lap. 5. 594
Castor. test. 5. 596
Zibeth. 5. 597
Cerv. priap. 5. 598
Equor. sterc. 5. 601
Eq. test. ibid.
Echin. ventr. 5. 602
Hom. aur. sord. ibid.
Secund. ibid.
Membr. ibid.
Lep. ossic. tali. 5. 613
Lup. intest. ibid.
Stercus. ibid.
Pellis. ibid.
Ovis oment. 5. 616
Alaud. cor. 5. 625
Columb. fim. 5. 626
Gall. jus. 5. 627
Sterc. ibid.
Grus integr. 5. 629
Hirund. sterc. ibid.
Cygni pell. 5. 630

Parti-

Parus. 5. 630
Pavon. adeps. 631
Perdic. pen. ibid.
Pupæ caro. 5. 632
Anguill. sang. ibid.
Cancr. ocul. 5. 633
Carpion. lap. 5. 634
Manat. lap. ibid.
Sturion. oss. 5. 638
Aselli. 5. 641
Cicada. 5. 643
Lumbric. terr. 5. 645
Scorp. 5. 647
Min. *ophites.* 3. 223
Sal. comm. 3. 309
Fossil. 3. 314
Gagates. 3. 346
Sperm. *cet.* 3. 345
Aq. *Carminat.* 2. 74
Ol. *Hyperic. comp.* 2. 143
Pil. *de euphorb. Q.* 2. 149
Iliac. Rhas. 2. 150
Odorif. Crollii. 2. 155
Tragea antinephr. 2. 161
Sal sacerdotal. 2. 162
Unguent. C. C. anodyn. 2. 183
Decoct. laxat. D. Spin. 2. 100
Sal ♀. 3. 252
♀. *Solar.* 3. 266
Croc. metallor. 3. 284
Clyss. 3. 294
Arcan. ☿ *ii. Basil.* 3. 299
Antid. Πάνχρηστος. 3. 300
Tinct. ex Sulph. ☿ *ii.* 3. ibid.
Spir. Nitr. 3. 318
Spir. acid. ✕. 3. 302
Lac. Sulph. 3. 337
Aq. Sp. Sulph. 3. 339
Ol. sulph. ver. ibid.
Ol. lini. 4. 435
Nucl. persic. 4. 455
Sp. *Tart.* 4. 532
Constipant. *Fol. Anserin.* 4. 360
Auric. mur. 4. 366
Burs. pastor. 4. 373
Sem. *Milii.* 4. 441
Tritic. 4. 496
Fruct. *Mespil.* 4. 441
Mal. persic. exsicc. 4. 455
Gumm. *Tragac.* 4. 548
Anim. *Hircus.* 5. 592
Ranar. sp. 5. 637
Contractur. Fol. *millefol.* 4. 442
Bals. solut. 4. 509
Indic. ibid.
Gumm. *Iuniper.* 4. 430
Animæ. 4. 508
Anim. *cati pell.* 5. 597
Cerv. sang. 5. 598
Hom. cut. 5. 602
Ping. ibid.
Mur. alp. 5. 616
Ovis. ibid.
Taxi adeps. 5. 620
Vulp. ping. 5. 624
In ol. coct. ibid.
Scarab. 5. 646
⊖ *Chalyb. cach.* 3. 316. 317
℞ ⊕ *li diaphor.* 3. 327
Bals. è cat. 5. 592
Ol. elemi. 5. 615
Cordialia. Fol. *rorismarin.* 4. 472
Violar. 4. 500
Flor. *borrag.* 4. 371
Bugloss. 4. 372
Calthæ. 4. 375
Caryophyll. hort. 4. 378
Cheyri. 4. 385
Rosar. 4. 469
Viol. 4. 500
Rad. *Angel.* 4. 359
Caryophyll. 4. 379
Fraxinell. 4. 416
Cortic. *Cinam.* 4. 389
Fruct. *Cerasi.* 4. 381
Chermes. 4. 384
Granat. 4. 421
Pom. dulc. 4. 462
Rub. id. 4. 473
Lign. *Aloës.* 4. 353
Anim. *Mosch.* 5. 614
Unicorn. 5. 622
Perl. 5. 634
Min. *Hyacinth.* 3. 202
Sapphirus. 3. 203
Corallia. 3. 205
Margar. 3. 212
Unicorn. foss. 3. 227
Ambra. 3. 341
Sal perlar. 3. 212
Aq. *Cord. Herc. Sax.* 2. 75
D. Spin. 2. 76
Damasc. odor. 2. 77
Magnanim. 2. 80
Perlar. 2. 87
Ros Solis. 4. 471
Balsam. *vit.* 2. 90
Elect. cord. 2. 104
Elixir. citr. 2. 107
Epithem. cord. 2. 118
Morsi. citr. 2. 138
Odorif. Crollii. 2. 155
Pulv. de Cypr. odor. 2. 158
Iulepus Gemmatus. 2. 174
Syr. *cardiac.* ibid.
Unguent. Cord. Wek. 2. 184
Ebur. ust. 5. 601
⊕. *Perlat.* 3. 316
Corall. ibid.
Magist. succ. dulc. 3. 344
▽. *Borrag.* 4. 371
Bugloss. 4. 372
Succ. ros. ⊙ 4. 471
Cordis Palpit.
Flor. *Caryophyll.* 4. 378
Rad. *Doron.* 4. 409
Vincetox. 4. 500
Fruct. *Mosch.* 4. 443
Lign. *Santal.* 4. 477
Resin. *Ladan.* 4. 517
Anim. *Bezoar. lap.* 5. 594
Mosch. 5. 614
Min. *Granatus.* 3. 201
Smaragdus. 3. 204
Saccul. cordial. 2. 164
℞. ⊖. *comp. corall.* 3. 311
▽. *Still. ex fl. caprifol.* 4. 376
Syr. *de pom. simpl.* 4. 462
Crapulam Discut.
Fol. *Absynth.* 4. 349
Brassic. 4. 372
Fruct. *Amygd. amar.* 4. 358
Cruor ex Casu.
Cataplasma contr. cruor. 2. 94
Cutis Mac.
Fol. *Fabar.* 4. 413
Farin. *fabar.* ibid.
Aqua fabar. ibid.

D.

DEntium Dolor.
Fol. *Anserin.* 4. 360
Graminis. 4. 421
Millefol. 4. 442
Mor. 4. 443
Nicot. 4. 448
Pimpinell. 4. 458
Puleg. 4. 464
Querc. 4. 466
Ros Solis. 4. 471
Salviæ. 4. 475
Verben. 4. 498
Flor. *Caryophyll.* 4. 378
Aromat. 4. 379
Rad. *Asparag.* 4. 364
Imperator. 4. 427
Onon. 4. 452
Pimpinell. 4. 458
Prim. ver. 4. 463
Pyrethri. 4. 465
Sem. *Hyosciam.* 4. 425
Fruct. *Bacc. Laur.* 4. 432
Piper. 4. 459
Resin. *Benzoin.* 4. 511
Ladan. 4. 517
Tacamahac. 4. 530
Gumm. *rhuis.* 4. 469
Anim. *Capræ fel.* 5. 596
Castor. test. ibid.
Lep. axung. 5. 613
Serp. exuv. 5. 617
Ursi fel. 5. 624
Corvor. sterc. 5. 627
Lumbr. terr. 5. 645
Min. *Sal. comm.* 3. 309
Aq. Asthmat. 3. 73
Diaclysm. odontalg. 2. 130
Linimen. dentifric. 3. 182
Sacch. alum. 3. 320
℞ ⊕ *li.* 3. 326
Ol. buxi. 4. 373
Ol. coryl. 4. 397
Guajac. 4. 422
Enchar. comb. 4. 435
Camphor. 4. 512
Dentium Nigred.
Gumm. *Mastich.* 4. 518
Anim. *Eq. den.* 5. 601
Lep. cap. 5. 613
Conch. test. 5. 634
Perc. lap. 5. 637
Lap. *Pumex.* 3. 223
Silic. 3. 224

Corall. 3.205
Allii. 4.356
Apii. 4.361
Pulv. *Dentifric.* 2.159
Dentitio Anim.
Can. dent. 5.592
Equor. dent. 5.601
Lepor. cerebr. 5.613
Lupi dent. ibid.
Lup. axung. ibid.
Arietis cerebr. 5.616
Galli cerebr. 5.627
Diarrhæa. Fol. *Acaciæ.* 4.351
Anſerin. 4.360
Auric. mur. 4.366
Botryos. 4.371
Burſ. paſtor. 4.373
Hiſpidulæ. 4.424
Numul. 4.450
Oleæ. 4.451
Pinaſtr. 4.459
Polygon. 4.461
Scolopendr. 4.480
Symphyt. 4.489
Vincæ. 4.499
Virg. aur. 4.501
Ulmar. 4.502
Flor. *Amaranthi.* 4.357
Cynogloſſ. 4.407
Balauſt. 4.421
Virg. aur. 4.501
Rad. *Cynogloſſ.* 4.407
Acori adult. 4.352
Symphyt. 4.489
Torment. 4.495
Rhabarb. 4.592
Cort. *Acac.* 4.351
Pinaſtr. 4.459
Sem. *Milii.* 4.441
Papav. ſat. 4.453
Fruct. *Acaciæ.* 4.351
Berberis. 4.369
Caſtaneæ. 4.380
Cornus. 4.397
Avellan. ibid.
Cupreſſ. 4.402
Mala cydon. 4.404
Granat. 4.421
Meſpil. 4.441
Mor. immatur. 4.443
Moſchat. ibid.
Sorb. 4.486
Uvæ immat. 4.502
Muſc. *uſneæ.* 4.445
Succ. *Hypociſt.* 4.516
Gumm. *Maſtich.* 4.518
Anim. *Vaccin. lac.* 5.588
Hirc. pell. 5.592
Rupicapræ jec. ibid.
Capr. caro. 5.596
Coagul. ibid.
C. C. uſti. 5.598
Lep. jecur. 5.613
Ovis lana. 5.616
Gall. cerebr. 5.627
Galli. tunic. ibid.
Min. *Terra ſigill.* 3.190
Bolus. 3.192
Smaragdus præp. 3.204
Corall. 3.205
Cryſtallus. 3.217
Aq. *Antidyſenter.* 2.77
Syrup. *Maſtichinus Peuc.* 2.175
Pulv. *Dyſenter.* 2.159
Ol. *Martial.* 3.245
Tinct. &. 3.246
Farin. *Fabar.* 4.413
Digerent. Fol. *baſilic.* 4.368
Loti. 4.435
Majoran. 4.436
Rut. mur. 4.474
Flor. Chamom. 4.382
Croci. 4.400
Lil. alb. 4.434
Loti. 4.435
Rad. *Bardan.* 4.367
Curcum. 4.402
Lil. albor. 4.434
Scrophul. 4.482
Sem. *Baſilic.* 4.368
Cumin. 4.402
Hord. 4.424
Lini. 4.435
Majoran. 4.436
Napi. 4.446
Fruct. *Oliv.* 4.451
Lachr. *Bdellii.* 4.510
Reſin. *Tacamahac.* 4.530
Gumm. *Ammon.* 4.507
Elemi. 4.515
Opop. 4.525
Pic. ibid.
Anim. *Vaccinum butyr.* 5.588
Capr. ſterc. 5.592
Anat. ping. 5.625
Gall. vitel. ov. 5.627
Cera. 5.639
Diſcutient. Fol. *abrotan.* 4.348
Anethi. 4.359
Artemiſ. 4.363
Beton. 4.370
Calaminth. 4.374
Calth. 4.375
Cardiac. 4.377
Card. ben. ibid.
Cerefol. 4.381
Ebul. 4.409
Fœnic. 4.415
Galeg. 4.418
Iaceæ. 4.426
Menth. Sarac. 4.440
Rub. 4.472
Rut. 4.473
Rut. mur. 4.474
Sabin. ibid.
Satureiæ. 4.479
Senecii. 4.484
Tanac. 4.490
Thymi. 4.494
Verbaſc. 4.497
Flor. *Beton.* 4.370
Calth. 4.375
Caryophyll. arom. 4.379
Cheyri. 4.385
Ebul. 4.409
Lupul. 4.436
Melilot. 4.438
Sambuc. 4.475
Tanac. 4.490
Til. 4.494
Verbaſc. 4.497
Rad. *Allii.* 4.356
Alth. ibid.
Ari. 4.363
Aſparag. 4.364
Caryophyll. 4.379
Coſt. 4.399
Curcum. 4.402
Doron. 4.409
Eryng. 4.411
Helen. 4.423
Onon. 4.432
Petroſ. mont. 4.447
Schænant. 4.480
Scyllæ. 4.482
Seſel. Maſſ. 4.495
Zedoar. 4.504
Cort. *Cinnam.* 4.389
Ebul. 4.409
Sem. *Agni caſt.* 4.354
Ammi ver. 4.357
Anethi. 4.359
Aniſi. 4.360
Aſparag. 4.364
Card. ben. 4.377
Cari. 4.378
Cerefol. 4.381
Cicer. 4.387
Fœnugræc. 4.415
Petroſ. mont. 4.447
Seſel. Maſſ. 4.485
Tritic. 4.496
Fruct. *Balan. myrepſ.* 4.366
Cardamom. 4.376
Cubeb. 4.401
Bacc. Iuniper. 4.439
Lign. *Saſſafras.* 4.478
Vilc. *Querc.* 4.466
Lachr. *Bdellii.* 4.510
Reſin. *Myrrh.* 4.513
Gumm. *Iuniper.* 4.439
Animæ. 4.508
Opop. 4.525
Piſc. 4. ibid.
Balſ. *Indic.* 4.510
Anim. *Aq. fl. omnium.* 5.589
Canin ſterc. 5.592
Caſtor. teſt. 5.596
Cati axung. 5.597
Hom. urin. 5.602
Pingued. ibid.
Oſſa. ibid.
Moſch. 5.614
Ovill. ſterc. 5.618
Suum ſterc. 5.619
Urſi ping. 5.624
Ardeæ ping. 5.626
Columb. ſim. ibid.
Hirund. ſterc. 5.629
Perdic. penn. 5.634
Cancr. ocul. 5.635
Sturion. oſſ. 5.638
Apum mel. 5.639
Aſelli. 5.641
Lumbric. 5.643
Dyſenteria. Fol. *Acac.* 4.351
Anſer. 4.360

Auric. mur. 4. 366
Burs. pastor. 4. 373
Fabar. 4. 413
Hispidulæ. 4. 424
Lagopi. 4. 431
Lapath. extr. ibid.
Ligustr. 4. 433
Millefol. 4. 442
Myrt. 4. 445
Numul. 4. 450
Oleæ. 4. 451
Pinaster. 4. 459
Plantag. 4. 460
Polygon. 4. 461
Querc. 4. 466
Quinquefol. ibid.
Rhois. 4. 469
Sanguisorb. 4. 476
Verben. 4. 498
Vitis. 4. 502
Virg. aur. 4. 501
Ulmar. 4. 502
Urtic. mort. 4. 504
Flor. *Amaranth.* 4. 357
Balaust. 4. 421
Ligustr. 4. 433
Rosar. 4. 469
Virg. aur. 4. 501
Urtic. mort. 4. 504
Rad. *Rhapont.* 4. 468
Tormentill. 4. 495
Rhabarb. 4. 562
Cort. *Acac.* 4. 351
Pinastr. 4. 459
Sem. *Acetosæ.* 4. 351
Psyllii. 4. 561
Fruct. *Acac.* 4. 351
Berber. 4. 369
Castan. 4. 380
Corn. 4. 397
Cupress. 4. 402
Cydon. 4. 404
Granat. 4. 421
Mespil. 4. 441
Mor. immatur. 4. 443
Moschat. ibid.
Bacc. myrt. 4. 445
Rib. 4. 469
Rub. 4. 472
Sorb. 4. 486
Musc. *Musc. usn.* 4. 444
Pulmon. arb. 4. 465
Resin. *Ladan.* 4. 517
Myrrh. 4. 519
Thur. 4. 547
Gumm. *Arab.* 4. 508
Mastich. 4. 518
Tragac. 4. 548
Succ. *Hypocist.* 4. 516
Anim. *Bovis sang.* 5. 588
Vaccin. lac. ibid.
Bovis priap. ibid.
Canin. sterc. 5. 592
Hircin. sang. ibid.
Bezoar. lap. 5. 595
Capr. caro. ibid.
Coagul. ibid.
Cervi priapus. 5. 598
Sang. ibid.
Talus. ibid.
Equi coagul. 5. 601
Hom. oss. 5. 602
Lep. sang. 5. 613
Sterc. ibid.
Mulæ sterc. 5. 615
Ovis. 5. 616
Lac. ibid.
Lana. ibid.
Columb. tun. vent. 5. 626
Cornic. fim. 5. 627
Corvor. ov. ibid.
Turtur. 5. 632
Cancr. cin. 5. 633
Cera. 5. 641
Min. *Terr. sigill.* 3. 190
Bolus. 3. 192
Sapphirus. 3. 203
Sardius lap. 3. 204
Smaragdus. ibid.
Præpar. ibid.
Corall. 3. 205
Crystallus. 3. 217
Hamatit. 3. 219
Magnes. 3. 222
Unicorn. foss. 3. 227
Ferrum. ⎫
Chalybs. ⎭ 3. 243
Aq. *Antidysent.* 2. 77
Ol. *Hyperic. comp.* 2. 143
Pulv. *Dysent.* 2. 159
Ol. *Martial. rubr.* 3. 245
Sal. sacch. ♂. 3. 247
⊖. *Litharg.* 3. 307
Extr. rad. pom. 4. 462
Laud. op. 4. 522

E.

EMolliunt.
Fol. *Alth.* 4. 356
Branc. ursin. 4. 372
Hyoscyam. 4. 425
Laur. 4. 432
Malv. 4. 437
Sial. 4. 440
Pariet. 4. 454
Verbasc. 4. 497
Viol. 4. 500
Urtic. 4. 503
Flor. *Chamom.* 4. 382
Croc. 4. 400
Melilot. 4. 438
Sambuc. 4. 475
Verbasc. 4. 497
Rad. *Alth.* 4. 356
Bryon. 4. 553
Hyoscian. 4. 425
Lil. Albor. 4. 434
Verbasc. 4. 497
Urtic. 4. 503
Cort. *Mandrag.* 4. 437
Sem. *Fœnugr.* 4. 415
Hord. 4. 414
Hyoscian. 4. 425
Lini. 4. 435
Tritic. 4. 496
Urtic. 4. 503
Fruct. *Balan. myrepf.* 4. 366
Cicer. 4. 387
Bacc. laur. 4. 432
Prun. 4. 464
Sebesten. 4. 483
Visc. *Querc.* 4. 466
Resin. *Ladan.* 4. 517
Liquid. ambr. 4. 518
Laric. 4. 526
Styr. cal. 4. 530
Tacamahac. ibid.
Gumm. *Ammon.* 4. 507
Elemi. 4. 515
Galban. 4. 516
Mastich. 4. 518
Opop. 4. 525
Pic. ibid.
Anim. *Bovis axung.* 5. 588
Vacc. butyr. ibid.
Cat. axung. 5. 597
Cervi ol. 5. 598
Hom. sterc. 5. 602
Ovis æsyp. 5. 616
Lana. ibid.
Suum sterc. 5. 619
Vitul. sterc. 5. 622
Ursi ping. 5. 624
Anatis adeps. 5. 625
Galli ping. 5. 627
Gruis ping. 5. 629
Cygni adeps. 5. 630
Unguis odorat. 5. 633
Ichthyocolla. 5. 636
Lumbric. terr. 5. 645

Empyema.

Ol. *Sp. sulph. S. Closs.* 3. 338

Epatis Obstruct. Fol. *Absynth.* 4. 349.
Pont. 4. 350
Acetos. 4. 351
Adianthi. 4. 353
Agerati. 4. 354
Aquileg. 4. 362
Aristol. ibid.
Calaminth. 4. 374
Chelidon. maj. 4. 384
Cichor. 4. 388
Consol. 4. 376
Cupress. 4. 402
Cuscut. 4. 403
Epat. nob. 4. 410
Graminis. 4. 421
Levist. 4. 433
Linar. 4. 435
Marrub. 4. 437
Menth. 4. 439
Nast. aq. 4. 446
Origan. 4. 452
Petrosel. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Quinquefol. 4. 466
Rorismarin. 4. 472
Scordii. 4. 481
Verben. 4. 498
Flor. *Cent.* 4. 380
Genist. 4. 419
Lupul. 4. 436

Pæon. 4. 461
Schœnanth. 4. 480
Stœch. citr. 4. 488
Rad. *Acori.* 4. 352
Asparag. 4. 364
Cichor. 4. 388
Eryngii. 4. 411
Gentian. 4. 419
Leviſt. 4. 433
Onon. 4. 452
Petroſel. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Pæon. 4. 461
Rhapont. 4. 468
Rub. 4. 472
Ruſc. 4. 473
Seſel. 4. 485
Valer. 4. 496
Polyp. 4. 561
Cort. *Mori.* 4. 443
Sem. *Card. ben.* 4. 377
Geniſt. 4. 419
Paſtin. ſylv. 4. 455
Petroſel. 4. 457
Raphan. 4. 467
Seſel. Maſſ. 4. 485
Fruct. *Amygd. amar.* 4. 358
Nucl. perſic. 4. 415
Piſtac. 4. 460
Lign. *Nephrit.* 4. 447
Santal. 4. 477
Muſc. *Lichen.* 4. 433
Balſ. ver. 4. 509
Indic. 4. 510
Anim. *Hom. urin.* 5. 602
Min. *Stannum.* 3. 258
Nitrum. 3. 314
Sp. Tart. 4. 532
Aq. aperit. 2. 72
Pectoral. L. Horn. 2. 81
Extr. chalyb. 2. 124
Vin. medic. ſplen. 2. 132
Pilul. de cent. Querc. 2. 149
Pilul. Sp. Tart. 2. 153
Tragea hepat. Querc. 2. 160
Spec. diacurcubitar. 2. 162
Ol. Martial. alb. 3. 245
Bezoard. ♄ ale. 3. 274.
♂. *diaphor.* 3. 285
Clyſſus. 3. 294
Tinct. ex vitr. ♂ *ij.* 3. 298
Tinct. ex ſt. ♂ *ii.* 3. 295
♏. ♎ *is.* 3. 310
Lap. prunell. 3. 315
Spir. ♁-*li volat.* 3. 325
Spir. ♁-*li.* 3. 326
▽. *Aper. Penot.* 3. 327
♎. ♁-*li.* 3. 331
Epatis Inflammatio. Fol. *acetoſ.* 4. 351.
Cichor. 4. 388
Endiv. 4. 410
Epat. ſtell. ibid.
Spinach. 4. 488
Rad. *Cichor.* 4. 388
Fruct. *Berber.* 4. 369
Coni abies. 4. 347
Lap. Corall. 3. 205
Epithem. epat. 2. 118
Epatis Flux. *Lap. Saphyr.* 3. 203
Corall. 3. 205
Tragea hepat. 2. 160
Bezoard. martial. 3. 274
Extr. rad. pom. 4. 462
Laudan. op. 4. 522
Epilepſia Fol. *Buxi.* 4. 353
Galeg. 4. 418
Loti. 4. 435
Meliſſ. 4. 439
Roſ. ☉. 4. 471
Roriſmar. 4. 472
Rut. 4. 473
Flor. *Caryophyll.* 4. 378
Lil. convall. 4. 434
Loti. 4. 435
Pæon. 4. 461
Succiſ. 4. 489
Til. 4. 494
Rad. *Fraxin.* 4. 416
Pæon. 4. 461
Scorzoner. 4. 481
Seſel. Maſſ. 4. 485
Succiſ. 4. 489
Ellebor. 4. 555
Sem. *Pæon.* 4. 461
Seſel. Maſſ. 4. 485
Fruct. *Ceraſ. dulc.* 4. 381
Colocynth. 4. 554
Viſc. *Querc.* 4. 466
Sambuc. 4. 475
Gumm. *Lacc.* 4. 517
Sagapen. 4. 528
Anim. *Agni fel.* 5. 586
Alc. ungul. ibid.
Aſin. ungul. 5. 588
Tauri corn. ibid.
Oſſa. ibid.
Catuli fel. 5. 592
Capricorn. ibid.
Bezoar. lap. 5. 594
Caſtor. axung. 5. 596
Caſtor. teſt. ibid.
Ebur. 5. 601
Equi fuc. ibid.
Lichenes. ibid.
Hæm. ſang. menſtr. 5. 602. & ſeq.
Secundin. ibid.
Urin. præp. ibid.
Stercus. ibid.
Sang. ibid.
Ol. ibid.
Oſſ. vol. ibid.
Cran. magiſt. ibid.
Exer. ibid.
Cerebr. ſpir. ibid.
Ol. ibid.
Cor. ibid.
Lep. *Pulm.* 5. 613
Cor. ibid.
Oſſa tali. ibid.
Coagul. ibid.
Lup. cor. ibid.
Lync. ungul. 5. 614
Unicorn. 5. 622
Urſi fel. 5. 624
Alced. cor. 5. 625
Cicon. ſterc. 5. 626
Corvor. pull. 5. 627
Coturnic. excrem. ibid.
Cuculus. ibid.
Hirundo. 5. 629
Lap. ibid.
Cor. ibid.
Milvus. 5. 630
Pavon. ſterc. 5. 631
Pica. ibid.
Vultur. cor. 5. 632
Fel. ibid.
Carpion. lap. 5. 634
Luc. piſc. 5. 636
Ranar. epat. 5. 637
Teſtud. ſang. 5. 638
Bombyc. 5. 642
Min. *Chryſolith.* 3. 201
Et Lap. corall. 3. 205
Armen. 3. 215
Lazul. 3. 221
Specular. 3. 224
Unicorn. foſſ. 3. 227
Argent. 3. 240
Cinnabar. 3. 279
Antimon. 3. 280
Sp. ſulph. 3. 338
Ambr. 3. 341
Succin. 3. 343
Aq. Anhalt. 2. 72
Epilept. 2. 75
Picar. compoſ. 2. 81
Silign. 4. 485
Vomit. Æſculap. 2. 85
Elixir. *Antepilept.* 2. 107. 108
Epilept. D. Fr. ibid.
Crollii. ibid.
Crat. ibid.
Vit. Querc. 2. 110
Empl. cephal. 2. 112
Rotul. infant. lax. 2. 138
Pilul. antepilept. 2. 147
Odorif. Crollii. 2. 155
Syr. antepilept. 2. 173
Syr. antepilepticus ex ſtercore pavonis.. D. Witzelii. 2. 174
Sal Lunæ. 3. 242
Spir. ♀. 3. 251
Tinct. ♀. ibid.
Sal. ♄. 3. 260
Mannæ Mercur. 3. 270
Tinct. ☿ *ii.* 3. 277
Crocus metallor. 3. 284
Cinnabr. ♂ *ii.* 3. 291
Ol. ♂ *ii. Querc.* 3. 292
Ol. ♂ *ii. Sacch. Baſil.* ibid.
▽. *Antepilept. Querc.* 3. 294
Antid. Ζωόφιλ. *Querc.* 3. 300
Aq. bened. 3. 303
♏ *Fugac.* ✶*ci.* 3. 322
♁ *Alb.. vomit.* 3. 324
Phlegma ♁-*li acid.* 3. 325
ibid.
♏ ♁-*li volat.* 3. 326
Phil. 3. 328
Antepilept. 3. 329
Sal. ♁-*li.* 3. 331
Magiſt. ♁-*li.* 3. 332

Ol. Gagat. 3. 347
Buxi. 4. 373
Extract. Bux. ibid.
Ol. Coryl. 4. 398
Guajac. 4. 422
Extr. è baccis Iuniper. 4. 430
Carlin. 4. 378
Laudan. op. 4. 522
Spir. Antepilept. 5. 605
Aq. Antepilept. 5. 611
S. Essent. vini. 4. 550
Erysipel. Fol. *Anagall. Aquat.* 4. 359
Pariet. 4. 454
Sabin. 4. 474
Solan. 4. 486
Flor. Sambuc. 4. 475
Cort. Ebul. 4. 409
Mandrag. 4. 437
Fruct. Secal. 4. 483
Bacc. solan. 4. 486
Tritic. 4. 496
Resin. Myrrh. 4. 519
Hom. Sterc. præp. 5. 602
Vitul. sterc. 5. 622
Ranar. Sperm. 5. 637
Sal. ibid.
Lap. Medicament. 2. 135
Pulv. contra defluxion. 2. 139
℞ *Sperniol. compos. Crollii.* 2. 161
Bezoard. lunar. 2. 274

Excrescentias reprimunt.

Anim. Ovis lana. 5. 616
Min. Ochra. 3. 194
Antimon. 3. 280
Ol. ℥ii. mellitum. 3. 293
Alum. ust. 3. 320

Exomphal. Infant. Curat.

Vaccæ caseus. 5. 589
Exostosis. Perfoliata. 4. 455
Extergentia. Fol. Abrotan. 4. 348
Absynth. pont. 4. 350
Adianth. 4. 353
Agrimon. 4. 355
Alchimill. ibid.
Beton. 4. 370
Calaminth. 4. 374
Geran. 4. 420
Pariet. 4. 454
Petrosel. 4. 457
Flor. Beton. 4. 370
Cent. min. 4. 380
Rad. Bardan. 4. 367
Petrosel. 4. 457
Polygonat. 4. 461
Cort. Cappar. 4. 375
Fruct. Amygd. amar. 4. 358
Fabar. 4. 413
Iujub. 4. 429
Sem. Petrosel. 4. 457
Succ. Aloës. 4. 566

F:

FAc. Macul. Cuscut. ▽. 4. 403
Glycyrr. cor. 4. 420

Febr. in Genere.

Fol. Absinth. 4. 349
Acetos. 4. 351
Arnic. 4. 363
Chamædr. 4. 382
Cichor. 4. 388
Cuscut. 4. 403
Malv. 4. 437
Plantag. 4. 460
Portulac. 4. 463
Quinquefol. 4. 466
Rut. 4. 473
Tarax. 4. 491
Vermic. 4. 498
Flor. Cent. 4. 380
Nymph. 4. 450
Papav. err. 4. 454
Ros. 4. 469
Viol. 4. 500
Rad. Cichor. 4. 388
Gentian. 4. 419
Nymph. 4. 450
Rhapont. ver. 4. 468
Tarax. 4. 491
Sem. Raphan. 4. 467
Fruct. Aurant. 4. 365
Bacc. heder. 4. 423
Limon. 4. 435
Myrtill. 4. 445
Pom. acid. 4. 462
Musc. Lichen. 4. 433
Gumm. Guth. 4. 569
Bals. Ver. 4. 509
Indic. 4. 510
Nitrum. 3. 314
Anim. Buso. 5. 590
Hom. urin. 5. 602
Sterc. ibid.
Talpa. 5. 620
Cuculus. 5. 627
Gall. test. ibid.
Gall. alb. ov. ibid.
Perdic. jecur. 5. 631
Cancr. putam. 5. 633
Conch. test. intern. 5. 634
Præpar. ibid.
Halec. 5. 636
Lucii fel. ibid.
Cor. ibid.
Perl. mater. 5. 637
Ranar. cor. ibid.
Scorpio. 5. 647
Tart. vitriol. 4. 534
Mercur. præcip. præpar. & Spir. sulph. 3. 264
☿. *Rectificat.* 3. 265
☿. *Vit.* 3. 272
Bezoard. solar. Crollii. 3. 274
Vitrum ℥ii. hyacinth. 3. 281
Crocus metall. 3. 284
Tinct. ex vitr. ℥ii. 3. 298
▽. *Bened.* 3. 303
Sal. ℥ii. ibid.
Extr. sal. 3. 313
Nitr. præparat. 3. 315
Corall. 3. 316
⊖. *Cach. chalyb.* ibid.
♎. *Alum. dulc.* 3. 320
Vitriol. alb. vom. 3. 324
Spir. ☉li. phil. 3. 326
Aq. sulph. 3. 339
Tinct. Sulph. S. Closs. 3. 340
Syr. de pom. simpl. 4. 462
Rob. Sambuc. 4. 475
Aq. febrifug. 2. 78
Empl. febrifug. 2. 112
Emulsio refrig. 2. 117
Pilul. febril. 2. 149
De cent. Querc. ibid.
Febril. Hart. ibid.
Pulv. febr. 2. 160
Oxysacch. vomitiv. 2. 177
☿. *Præcipit.* 3. 263
Febr. Contin. Fol. *Acetos.* 4. 351
Acetosell. 4. 352
Anserin. 4. 360
Cichor. 4. 388
Endiviæ. 4. 410
Geran. 4. 420
Sedi. 4. 483
Flor. Nymph. 4. 450
Rad. Cichor. 4. 388
Fruct. Ceras. acid. 4. 381
Granat. 4. 421
Rib. 4. 469
Sebest. 4. 483
Uvæ. 4. 502
Sem. Cucum. 4. 401
Cucurb. ibid.
Melon. 4. 439
Anim. Vacc. sterc. 5. 588
Rupicapr. lap. 5. 593
Bezoar. lap. 5. 594
Cervi corn. 5. 598
Cerv. typh. ibid.
Ranar. cor. 5. 637
Tinca. 5. 639
Tinctur. ♀. 3. 297
Spir. ☉li volat. 3. 325
Crystalli Nitri acidodulces. 3. 316
Nitrum ☿iatum. ibid.
Conserv. acetos. 4. 351
Syr. acetos. ibid.
▽. *Acetos.* ibid.
Conserv. acetosell. 4. 352
Syr. acetosell. ibid.
▽. *Acetosell.* ibid.
▽. *Hord.* 4. 424
Febr. Intermittent. *Lign. colubrin.* 4. 395.
Lap. Lyncis. 3. 222
Melachites s. Pavonius. 3. 223
Pilul. febrif. D. Schœff. 2. 149
Tinct. ♀. 3. 252
Sublim. dulc. Talc. 3. 269
Flor. ☿ii. regul. ♏. ac ♀. imprægnat. 3. 290
♏. *Ex reg. ☿ii.* 3. 294
Extr. marcasit. 3. 306
Nitr. ☉lat. 3. 316
Coagul. ☉li. 3. 324
Febr. Malign. Fol. *Acetos.* 4. 351
Scordii. 4. 481
Sem. Napi. 4. 446
Resin. Camphor. 2. 512
Min. Terr. sigill. 3. 190

Et Lap. Sapphirus. 3.203
Smaragdus. 3.204
Corall. 3.205
Sp. Sulph. 3.338
Ol. Terr. 3.191
♂. Diaphor. 3.285
Extr. Bezoart. Querc. 2.124
Potio sudorif. 2.155
Oxysacch. vomitiv. 2.177
☉potab. comp. 3.236
Spir. ♄ni sudor. 3.256
Vitrum Antimon. alb. 3.282
Acetum ♂ii. 3.292
Antid. lysipretos. 3.300
Cryst. ♁ comm. dulc. 3.312
Spir. Nitri. 3.318
Sal. ♁li. 3.331
Tinctura Bezoartica D. Mich. 2.178
Febr. Quartan. Fol. Card. ben. 4.377
Ros. sol. 4.471
Scolopendr. 4.480
Rad. Pyrethri. 4.465
Asari. 4.552
Elleb. 4.555
Sem. Calth. s. 4.375
Nigell. 4.449
Sinapi. 4.486
Lign. Colubrin. 4.395
Resin. Myrrh. 4.519
Anim. Hom. capill. 5.602
Lep. cor. 5.613
Suum oss. 5.619
Viperæ sal. 5.620
Ursi ocul. 5.624
Hirund. cor. 5.629
Conchar. caro. 5.634
Ranar. hepar. 5.637
Ranar. fel. ibid.
Aranea. 5.641
Cimex. 5.643
Locust. 5.645
Scarab. 5.647
Mist. Lap. Lazul. 3.221
Et Lap. ophites. 3.223
Sal Ammoniac. 3.321
Pil. de Ammoniac. Querc. 2.148
de Euphorb. Querc. 2.149
Febr. ad quartan. Sennert. ibid.
Gummos. S. Closs. 2.150
de Sagapen. Querc. 2.152
Sp. Tart. Querc. 2.153
Pulv. stomach. Querc. 2.161
Tinct. ♄ii. 3.257
☿. Solar. 3.266
Hercul. Bovii. ibid.
Flor. ♂ii. regul. 3.289
Ol. ♂ii. sacch. 3.292
Butyr. ♂ii. 3.293
♒ ex reg. ♂ii. 3.294
Elix. ☉ ♂ii. 3.299
Febr. Quotid. Rad. Valer. 4.496
Sem. Milii sol. 4.441
Nigell. 4.449
Sinapi. 4.486
Anim. Asini sang. 5.588
Caprin. fel. 5.592
Mercur. argent. 3.267
Febr. Tertian. Fol. Polygon. 4.461
Verben. 4.498
Rad. Asar. 4.552
Lign. colubrin. 4.395
Lap. ophites. 3.223
Butyr. ♂ii. 3.293
Elix. ☉ ♂ii. 3.299
Cryst. ♂ii. 3.303
Flor. ♎. Nitr. 3.317
Cryst. alum. 3.320
Decoct. milii. 4.441
Ol. piper. 4.460
Fistul. Rad. Fumar. bulb. 4.417
Anim. Hom. sterc. 5.602
Sang. ibid.
Ovis lana. 5.616
Talpæ cinis. 5.620
Gru. cap. ocul. & ventr. 5.629
Empl. mundif. 2.114
Ol. hyperic. comp. 2.144
☿. in ♒ ♁li sol. 3.269
Liquor ☿ii. præcip. 3.278
Liquor ex scor. reg. ♂ii. 3.287
Litharg. ir. thereb. 3.307
♒. ♎. Compos. 3.311
♌ ♋ Anodyn. 3.334
Flatus. Fol. Tanacet. 4.490
Rad. Spic. Celt. 4.487
Indic. ibid.
Sem. Petrosel. 4.457
Mont. ibid.
Sesel. 4.485
Resin. Tacamahac. 4.530
Fœtum mort. Expell. Fol. Anagall. 4.359
Aq. 4.359
Artemis. 4.363
Calaminth. 4.374
Levist. 4.433
Nast. hort. 4.446
Nepet. 4.447
Sabin. 4.474
Flor. Spic. 4.487
Rad. Angel. 4.359
Cyclam. 4.404
Levist. 4.433
Bryon. 4.553
Sem. Levist. 4.433
Nast. hort. 4.446
Borrax. 2.167
Lachr. Bdellii. 4.510
Anim. Asin. ungul. 5.588
Eq. sterc. 5.601
Ungul. ibid.
Ol. guaiac. 4.422
Nigell. 4.449
Quint. essent. vini. 4.550
Tinctura Rabini. 3.203
Frigida sunt. Fol. Acac. 4.351
Acetos. ibid.
Alsin. 4.356
Anserin. 4.360
Burs. pastor. 4.373
Chelidon. min. 4.384
Cichor. 4.388
Cicut. ibid.
Endiv. 4.410
Equiset. 4.411
Fabar. 4.413
Fragar. 4.415
Hyoscyami. 4.435
Lactuc. 4.430
Lent. palustr. 4.432
Ligustri. 4.433
Numular. 4.430
Nymphæa. ibid.
Oleæ. 4.451
Parietar. 4.454
Paris. ibid.
Pinastr. 4.459
Plantag. 4.460
Polygon. 4.461
Pulmonar. 4.465
Pyrola. ibid.
Pyr. 4.456
Querc. ibid.
Rhois. 4.469
Rut. mur. 4.474
Salic. ibid.
Sangui orb. 4.476
Scolopendr. 4.480
Sedi. 4.483
Senecion. 4.484
Solan. 4.486
Spinach. 4.488
Taraxac. 4.491
Vincæ. 4.499
Violar. 4.500
Ulmar. 4.502
Flor. Acac. 4.351
Amaranth. 4.357
Cichor. 4.388
Cyani. 4.403
Cynogloss. 4.407
Ligustri. 4.433
Nymphæa. 4.450
Papav. err. 4.454
Violar. 4.500
Rad. Bistort. 4.370
Chelidon. min. 4.384
Cichor. 4.388
Cicutæ. ibid.
Graminis. 4.421
Hyoscyami. 4.435
Nymphæa. 4.450
Taraxac. 4.491
Cort. Arac. 4.351
Mandrag. 4.457
Pinastr. 4.459
Citrul. 4.391
Sem. Cucum. 4.401
Cucub. ibid.
Cydon. 4.404
Endiv. 4.410
Hord. 4.424
Hyoscyam. 4.435
Lactuc. 4.430
Malon. 4.438
Milii. 4.441
Nymph. 4.450
Papav. sept. 4.455
Rhois. 4.469
Fruct. Alkekengi. 4.355
Berber. 4.369
Cerasor. acid. 4.381
Corn. 4.397
Cydon. 4.404
Fabar. 4.411

Fragar. 4. 415
Melon. 4. 439
Mespil. 4. 441
Mor. 4. 443
Bacc. myrt. 4. 445
Paris. 4. 454
Pom. acid. 4. 462
Prun. 4. 464
Rib. 4. 469
Rub. 4. 472
Sorb. 4. 486
Tamarind. 4. 566
Musc. *Corall.* 4. 396
Lichen. 4. 433
Pulmon. 4. 465
Terrestr. 4. 445
Lign. *Santal.* 4. 477
Lachr. *Sang. drac.* 4. 529
Gumm. *Tragac.* 4. 548
Succ. *Hypocist.* 4. 516
Omphac. 4. 520
Anim. *Cochl.* 5. 600
Ebur. 5. 601
Hom. lac. 5. 602
Ovis sterc. 5. 616
Suill. ping. 5. 619
Gall. ov. alb. 5. 627
Cancer. 5. 633
Cancror. ocul. 5. 633
Ranar. sperm. 5. 637
Furfures Curant. Fol. *nast. hort.* 4. 446.
Anim. *Can. urin.* 5. 592
Hom. urin. 5. 602
Mur. sterc. 5. 615

G.

GAngræna.
Fol. *Urtic.* 4. 503
Sem. urtic. ibid.
Resin. *Myrrh.* 4. 519
Anim *Hom. urin.* 5. 602
Halec. muria. 5. 636
Talpæ cruor. 5. 620
Sal. ibid.
Calcis ▽. 3. 216
Sal. ammon. 3. 321
Ol. ℥ ii. *mellit.* 3. 293
Camphor. 4. 512
Gingiv. Putred. Fol. *Abrotani.* 4. 348.
Anserin. 4. 360
Aur. mur. 4. 366
Chelidon. 4. 384
Cochlear. 4. 392
Ligustr. 4. 453
Prunell. 4. 463
Quinquefol. 4. 466
Vermic. 4. 498
Vinc. 4. 499
Virg. aur. 4. 501
Flor. *Balaust.* 4. 421
Ligustr. 4. 453
Malv. arbor. 4. 437
Prunell. 4. 463
Sem. *Aquileg.* 4. 362
Rad. *Asparag.* 4. 364
Bistort. 4. 370
Fumar. bulb. 4. 417
Fruct. *Granat.* 4. 421
Musc. *Usn.* 4. 444
Lachr. *Sang. drac.* 4. 529
Gumm. *Laccæ.* 4. 517
Anim. *Asin. lac.* 5. 588
Sepiæ os. 5. 638
Alumen. 3. 319
Diaclysma ad ging. 2. 130
Gonorrhœa. Fol. *Cynogloss.* 4. 407
Millefol. 4. 442
Plantag. 4. 460
Querc. 4. 466
Rad. *Nymph.* 4. 450
Sem. *Agni cast.* 4. 354
Cannabis. 4. 375
Lactuc. 4. 430
Fruct. *Granat.* 4. 421
Musc. *Lichen.* 4. 433
Acetum destill. ligni coryli. 4. 398
Ol. cumin. 4. 402
Resin. *Tereb.* 4. 526
Laric. ibid.
Anim. *Sepiæ os.* 5. 638
Min. *Corall.* 3. 205
Et Lap. unicorn. foss. 3. 227
Chalybs. 3. 244
Mercur. 3. 261
Succin. 3. 343
Tinct. & ex scoriis cærul. 3. 247
Mercur. præcip. virid. 3. 267
Gravedo. *Resin. styr. cal.* 4. 530
Aq. *Epilept.* 2. 75

H.

HÆmorrhagia.
Fol. *Auric. mur.* 4. 366
Burs. pastor. 4. 373
Equiset. 4. 411
Gallii. 4. 419
Hispidul. 4. 424
Millefol. 4. 442
Polygon. 4. 461
Quinquefol. 4. 466
Salic. 4. 474
Sanguisorb. 4. 476
Vincæ. 4. 499
Vitis. 4. 502
Flor. *Balaust.* 4. 421
Papav. err. 4. 454
Rad. *Bistortæ.* 4. 370
Cort. *Granat.* 4. 421
Sem. *Nigell.* 4. 449
Til. 4. 494
Urtic. 4. 503
Fruct. *Rub.* 4. 472
Fung. *Querc.* 4. 466
Musc. *Lichen.* 4. 433
Usnea. 4. 444
Pulm. arbor. 4. 465
Lachr. *Sang. dracon.* 4. 529
Sarcocoll. ibid.
Anim. *Apri sterc.* 5. 587
Asini sterc. 5. 588
Bovis sang. ibid.
Bufo. 5. 590
Hircin. sevum. 5. 592
Pellis. ibid.
Capri jecur. 5. 596
Capri sanguis. 5. 593
Cochleæ. 5. 600
Eq. sterc. 5. 601
Pili. ibid.
Hom. capill. 5. 602
Sanguis. ibid.
Usnea. ibid.
Ovis lana. 5. 616
Lep. pili. 5. 613
Gallin. 5. 627
Ranunc. sylv. 5. 616
Ranar. cinis. 5. 637
Sal. ibid.
Suum sterc. 5. 619
Min. *Bolus.* 3. 192
Iaspis. 3. 202
Rubrica. 3. 194
Sapphirus. 3. 203
Sardius lap. 3. 204
Smaragdus. ibid.
Hæmatites. 3. 219
Magnes. 3. 222
Unicorn. foss. 3. 227
Anacollema frontal. 2. 94
Pulv. sperm. comp. 2. 161
Epithem. epat. 2. 118
Laudan. op. 522
Hæmorrhoides. Fol. *Anserin.* 4. 360.
Chamædr. 4. 382
Chelidon. min. 4. 384
Filipend. 4. 414
Lagopi. 4. 431
Linar. 4. 435
Loti. ibid.
Millefol. 4. 442
Porri. 4. 462
Quinquefol. 4. 466
Rhois. 4. 469
Sanguisorb. 4. 476
Scab. 4. 480
Verbasc. 4. 497
Vinc. 4. 499
Flor. *Loti.* 4. 435
Scabios. 4. 480
Verbasc. 4. 497
Rad. *Cepæ.* 4. 380
Fabariæ in cac. 4. 413
Onon. 4. 452
Porri. 4. 462
Verbasc. 4. 497
Cort. *Granat.* 4. 421
Fruct. *Pom. momordic.* 4. 442
Ficus. 4. 413
Sem. *Cydon.* 4. 404
Fung. *Betulæ.* 4. 370
Succ. *Aloës.* 4. 566
Anim. *Cyg. adep.* 5. 630
Anguill. ping. 5. 632
Lucii mand. 5. 636
Ranar. sperm. 5. 637
Scarabæi. 5. 646
Min. *Sapphirus.* 3. 203
Unicorn. foss. 3. 227
Balsf. balsam. 2. 181

Sal. facch. ♂. 3. 247
Ol. nucl. perſic. 4. 455
Sem. *Urtic.* 4. 503
Hectica. Fol. *Alſin.* 4. 356
Portulac. 4. 463
Rad. *Leviſtic.* 4. 433
Fruct. *Amyg. dulc.* 4. 358
Pin. 4. 459
Piſtac. 4. 460
Muſc. *Lich.* 4. 433
Anim. *Apr. ſang.* 5. 587
Aſin. urin. 5. 588
Caprin. lac. 5. 592
Gallin. decoct. 5. 627
Teſtud. ſang. 5. 638
Pedic. 5. 646
Aq. *Antihect.* 2. 78
Magnanim. 2. 80
Morſul. pect. 2. 138
Syr. antihect. Riverii. 2. 175
De pede cat. ibid.
Teſtudin. 2. 176
Manna ſeu primum Ens aluminis 4. 320.
Hemicrania Fol. *rut.* 4. 473
Rad. *Pyrethri.* 4. 465
Fruct. *Colocynth.* 4. 554
Anim. *Columb. ſim.* 5. 626
Vultur. caro. 5. 632
Pil. Iliac. Rhaſ. 2. 150
Pulv. ſtom. Querc. 2. 161
Hernia. Fol. *Alchimill.* 4. 355
Auric. mur. 4. 366
Conſolid. 4. 396
Ebuli. 4. 409
Epat. Nob. 4. 410
Fabar. 4. 413
Herniar. 4. 424
Hiſpidul. ibid.
Lagopi. 4. 431
Millefol. 4. 442
Numul. 4. 450
Perſol. 4. 455
Quinquefol. 4. 466
Rut. mur. 4. 474
Sanic. 4. 477
Siderit. 4. 485
Symphyt. 4. 489
Flor. *Balauſt.* 4. 421
Rad. *Ari.* 4. 363
Onon. 4. 452
Rhapont. 4. 468
Symph. 4. 489
Valer. 4. 496
Sem. *Perfoliat.* 4. 455
Fruct. *Pom. momord.* 4. 442
Lachr. *Bdellii.* 4. 510
Anim. *Cochleæ.* 5. 600
Echin. jecur. 5. 602
Talp. cor. 5. 620
Lacert. 5. 644
Empl. ad Hern. 2. 113
♃. ♁. *Dulc.* 3. 311
Balſ. ♁. *Gemm.* 3. 314
Ol. lot. 4. 436
Symphyt. 4. 489
Hydrops. Fol. *Betulæ.* 4. 370
Card. Mariæ. 4. 377
Cent. min. 4. 380
Chamædr. 4. 382
Linar. 4. 435
Loti. 4. 436
Puleg. 4. 464
Tanacet. 4. 490
Gratiol. 4. 558
Soldanell. 4. 564
Flor. *Cyani.* 4. 403
Loti. 4. 436
Matric. 4. 438
Tanacet. 4. 490
Rad. *Chin.* 4. 385
Coſti. 4. 399
Curcum. 4. 402
Cyperi. 4. 408
Gentian. 4. 419
Ireos. 4. 428
Rubiæ. 4. 472
Sambuc. 4. 475
Vincetox. 4. 500
Aſari. 4. 552
Bryon. 4. 553
Mechoac. 4. 559
Turpeth. 4. 565
Cort. *Ebul.* 4. 555
Frang. 4. 558
Semen. *Cumin.* 4. 402
Fruct. *Spin. infect.* 4. 564
Lign. *Guajac.* 4. 422
Gumm. *Lacc.* 4. 517
Sagapen. 4. 528
Gith. 4. 569
Balſ. Tol. 4. 509
Anim. *Vaccin. ſterc.* 5. 588
Buſon. pulv. 5. 590
Sal. ex calcin. buf. ibid.
Buſon. ol. ibid.
Canin. ſterc. 5. 592
Capr. ſterc. ibid.
Cochleæ. 5. 600
Echin. axung. 5. 602
Hom. ungues. ibid.
Urin. ibid.
Sterc. ibid.
Lup. epar. 5. 613
Anſer. ſterc. 5. 625
Halec. muria. 5. 636
Lumbric. terr. 5. 645
Decoct. hepat. 2. 99
Elect. diaphor. Plat. 2. 104
Ol. hyperic. comp. 2. 144
Purgans comp. 2. 145
Pilul. de Euphorb. Querc. 2. 149
Gummoſ. S. Cloſſ. 2. 150
Hydrop. Buntii. ibid.
Tragea Epat. Querc. 2. 160
Sal Anatron. 2. 166
Sal ſacchar. ♂. 3. 247
☿ *Præcip. per* ♌ *Sp. ſulph.* 3. 264.
☉*lar. præcip.* ☿. 3. 266
Aurum vit. 3. 267
☿. ♎ *Rubeus.* 3. 269
☿. *Vit.* 3. 272
Bezoar. ☉ *Crollii.* 3. 274
Vitr. antimonial. 3. 281
♄. *Diaphor.* 3. 285
Sal Lunæ. 3. 242
♄. ♌ *Sacch. Sennert.* 3. 292
Tinct. extr. ♄ii. 3. 298
Reg. ♂. 3. 299
Fl. ♄ii. ibid.
Elix. ☉ ♄ii. ibid.
Extr. marcaſ. 3. 306
♃ ♁*is.* 3. 310
Compoſ. 3. 311
Dulc. ibid.
Cryſt. ♁ *com. dulc.* 3. 312
Extr. Sal. 3. 313
▽. *Aperiens Penot.* 3. 327
♃. ♁*li diaphor.* ibid.
Eſſent. ſulph. ♁*li.* 3. 332
Magiſt. ♁*li.* ibid.
Tinct. ebul. 4. 410
Farin. fabar. 4. 413
Spir. Tart. 4. 532
Tinct. Tart. 4. 534
Hypochondriacum Malum.
Fol. *Chamædr.* 4. 382
Chelidon. min. 4. 384
Cochlear. 4. 392
Epyth. 4. 557
Flor. *Borrag.* 4. 371
Bugloſſ. 4. 372
Lupul. 4. 436
Stæch. 4. 488
Rad. *Polypod.* 4. 561
Cort. *Cappar.* 4. 375
Sem. *Sinapi.* 4. 486
Anim. *hom. urin.* 5. 602
Succ. *omphac.* 4. 520
Tartar. 4. 531
Aq. ſplen. F. F. 2. 83
Elix. propriet. 2. 109
Pilul. Maroc. Mind. 2. 151
Spir. tartar. 2. 532
Tinct. chalyb. 3. 246
Magiſt. ♂. 3. 247
Spir. ♃ *ni ſudor.* 3. 256
Crocus metall. 3. 284
♄ii *diaphor.* 3. 285
Clyſſus. 3. 294
Tinct. ex vitro ♄ii. 3. 298
Reg. ♂. 3. 299
Arcan. ♄ii. *Baſ.* ibid.
▽. *Bened.* 3. 303
Cryſt. ♄ii. ibid.
Tinct tart. 4. 534
Liquor. ſplen. 4. 535
(*Pro ſale communi ſume nitrum*)
Tinct. ♃*i.* 3. 257
♃ ♁*li phil.* 3. 326
Humect. Fol. *Alſin.* 4. 356
Anagall. 4. 359
Atriplic. 4. 365
Baſilic. 4. 368
Borrag. 4. 371
Bugloſſ. 4. 372
Chelid. min. 4. 384
Fabar. 4. 413
Lent. paluſt. 4. 432
Malv. 4. 437
Nymph. 4. 450
Pariet. 4. 454
Spinach. 4. 488

Viol. 4. 500
Flor. *Borrag.* 4. 371
Lil. alb. 4. 434
Malv. arbor. 4. 437
Nymph. 4. 450
Rad. *Borrag.* 4. 371
Chelid. min. 4. 384
Liquir. Glycyr. 4. 420
Satyrii. 4. 479
Scorzon. 4. 481
Sem. *Basilic.* 4. 368
Cydon. 4. 404
Papav. sat. 4. 453
Sesami. 4. 484
Fruct. *Berber.* 4. 369
Ficus. 4. 413
Fraga. 4. 415
Melon. 4. 439
Nucl. persic. 4. 455
Pistac. 4. 460
Prun. 4. 464
Sebesten. 4. 483
Resin. *Liquid. ambr.* 4. 518
Gumm. *Anim.* 4. 508
Arabic. ibid.
Tragac. 4. 548
Anim. *Anat. adeps.* 5. 625
Gall. ping. 5. 627
Cancr. 5. 633

I.

Icterus. Fol. *Abrotan.* 4. 348
Aquileg. 4. 362
Buxi. 4. 373
Card. Mar. 4. 377
Chelidon. maj. 4. 384
Min. ibid.
Consolid. 4. 396
Cuscut. 4. 403
Epat. stellat. 4. 410
Fumar. 4. 416
Heder. 4. 423
Herniar. 4. 424
Levist. 4. 433
Linar. 4. 435
Petrosel. 4. 457
Puleg. 4. 464
Scolopendr. 4. 480
Senecii. 4. 484
Verben. 4. 498
Gratiol. 4. 558
Origan. 4. 452
Quinquefol. 4. 466
Rorismarin. 4. 472
Rut. mur. 4. 474
Rad. *Chin.* 4. 385
Curcum. 4. 402
Cyclam. 4. 404
Eryngii. 4. 411
Fumar. bulb. 4. 417
Levist. 4. 433
Onon. 4. 452
Raphan. 4. 467
Rubia. 4. 472
Spic. Indic. 4. 487
Tamar. 4. 490
Asar. 4. 552
Rhabarb. 4. 562
Cort. *Tamar.* 4. 490
Sem. *Canab.* 4. 375
Napi. 4. 446
Petrosel. 4. 457
Valer. 4. 496
Urtic. 4. 503
Fruct. *Alkekengi.* 4. 355
Lign. *Tamar.* 4. 490
Gumm. *Laccæ.* 4. 517
Musc. *Lichen.* 4. 433
Usn. 4. 444
Anim. *Asin. sang.* 5. 588
Bovis lap. ibid.
Canis caput. 5. 592
Capr. sterc. 5. 593
Bezoar. lap. 5. 594
Ebur. 5. 601
Hom. capill. 5. 602
Urin. ibid.
Sterc. ibid.
Ursi fel. 5. 624
Anser. sterc. 5. 625
Gall. sterc. 5. 627
Palumb. 5. 630
Perdic. 5. 631
Iecur. ibid.
Pilul. gummos. S. Closs. 2. 150
Tragea Epat. Querc. 2. 160
Tinct. ex vitr. ☿ *ii.* 3. 298
Elix. Solare ☿ *ii.* 3. 299
♏ ☉ *is.* 3. 310
♏ ☉. *Com. dulc. comp.* 3. 311
♏ ♃ *li. diaph.* 3. 327
Nitrum fixum. 3. 315
Cryst. Tart. 4. 531
Iliaca Passio. *Pilul. Iliac. Rhas.* 2. 150
Impetigines. Fol. *Scab.* 4. 480
Fl. *Caprifol.* 4. 376
Scabios. 4. 480
Rad. *Ireos n.* 4. 428
Elleb. 4. 555
Fruct. *Balan. Myrepsi.* 4. 366
Resin. *Thur.* 4. 547
Anim. *Hom. sterc.* 5. 602
Serp. exuv. 5. 617
Viper. ol. 5. 620
Ranar. sal. 5. 637
Sapo ad impetigin. 2. 167
Sacch. ♄ *ni.* 3. 254
Sal. ☿ *ii.* 3. 278
Magist. marcas. 3. 305
Ol. laur. 4. 432
Pin. 4. 459
Succ. popul. 4. 462
Spir. Tart. 4. 532
Impotentia. Ven. Fol. *Matric.* 4. 438.
Flor. *Matric.* ibid.
Rad. *Satyrii.* 4. 479
Sem. *Bombac.* 4. 371
Eruc. 4. 411
Pastin. sylv. 4. 455
Fruct. *Pin.* 4. 459
Chocol. 4. 529
Fung. *Tuber. Cerv.* 2. 548
Anim. *Apri test.* 5. 587
Bovis priapus. 5. 588
Cervi priapus. 5. 598
Testic. ibid.
Mosch. 5. 614
Gall. test. 5. 627
Passer. 5. 630
Perd. caro. 5. 631
Formic. 5. 644
Oleum. ibid.
Extr. satyr. comp. 2. 126
Ol. sesami. 4. 484
☉. *Comm.* 3. 309
Essent. sulph. ☉*li.* 3. 332
Incidentia. Fol. *Abrotan.* 4. 348
Absynth. 4. 349
Ari. 4. 363
Iaceæ. 4. 426
Levist. 4. 433
Ligustr. ibid.
Matric. 4. 438
Porr. 4. 462
Rut. 4. 473
Sabin. 4. 474
Scordii. 4. 481
Tanacet. 4. 490
Thymi. 4. 494
Veron. 4. 498
Urtic. 4. 503
Flor. *Ligustr.* 4. 433
Stæch. citr. 4. 488
Tanacet. 4. 490
Rad. *Allii.* 4. 356
Cepæ. 4. 380
Cyclam. 4. 404
Galang. 4. 418
Levist. 4. 433
Porri. 4. 462
Pyrethri. 4. 465
Raphan. mar. 4. 467
Rusc. 4. 473
Scrophul. 4. 482
Scyll. ibid.
Urtic. 4. 503
Zedoar. 4. 504
Zinzib. ibid.
Cort. *Cappar.* 4. 375
Sem. *Ammi ver.* 4. 357
Card. Mar. 4. 377
Dauc. 4. 408
Levist. 4. 433
Napi. 4. 446
Porri. 4. 462
Ses. Mass. 4. 485
Sinapi. 4. 485
Urtic. 4. 503
Fruct. *Bacc. juniper.* 4. 429
Piper. 4. 459
Resin. *Benzoin.* 4. 511
Lachr. *Asæ fœtid.* 4. 508
Anim. *Capr. sevum.* 5. 592
Ebur. 5. 601
Anser. sterc. 5. 625
Gall. vet. jus. 5. 627
Incrassantia. Fol. *Acac.* 4. 351
Alchimill. 4. 355
Plantag. 4. 460
Sedi. 4. 483
Flor. *Acac.* 4. 351

Cynogloſſ. 4. 407
Cort. *Acac.* 4. 351
Sem. *Tritic.* 4. 496
Farin. *Fabar.* 4. 413
Muſc. *Corall.* 4. 396
Gumm. *Tragac.* 4. 548
Anim. *Cochleæ.* 5. 600
Cinis. ibid.
Gall. cerebr. 5. 427
Ranar. ſperm. 5. 637
Incubus. Flor. *Pæon.* 4. 461
Rad. *Pæon.* ibid.
Sem. *Pæon.* ibid.
Inflammatio. *Fol. lent. paluſtr.* 4. 432.
Liguſtr. 4. 433
Tuſſil. 4. 496
Flor. *Liguſtr.* 4. 433
Cort. *Ebul.* 4. 409
Anim. *Agni pulm.* 5. 586
Vaccin. ſterc. 5. 588
Ranar. ſperm. 5. 637
Ol. ibid.
Ol. Cannab. 4. 375
Aranear. tela. 5. 641
Lap. *Sapphirus.* 3. 203
Linim. *de* ♄. 2. 182
☿. ♌ ☉ *li ſol.* 3. 269
Balſam. 3. 307
Inteſtin. Læſio. Fol. *equiſet.* 4. 411.
Anim. *Vaccæ lac.* 5. 588
Tinc. 5. 639
Aſelli. 5. 641
Lumbric. terr. 5. 645
Pedic. 5. 646
♎. *Litharg yr.* 3. 307
Iſchias. Fol. *Senec.* 4. 484
Thlaſp. 4. 494
Cort. *Popul. alb.* 4. 462
Sem. *Thlaſp.* 4. 494
Anim. *Cervi ſang.* 5. 598
Columb. fim. 5. 626
Halec. mur. 5. 636
Balſ. antiparal. 2. 91
Empl. diaph. 2. 112
Balſ. è caiul. 5. 592

L.

LAbior. Rimæ.
Anim. *bov. adeps.* 5. 588
Hom. urin. 5. 602
Lac. Imminuent. Fol. *cucurb.* 4. 401.
Geranii. 4. 420
Petroſel. 4. 457
Lac. Coagulat.
Anim. *Agni coagul.* 4. 586
Lac Præbent. Fol. *Fœnic.* 4. 415.
Lactuc. 4. 430
Origan. 4. 452
Pimpinell. 4. 458
Vinc. 4. 499
Flor. *Amaranth.* 4. 357
Rad. *Pimpinell.* 4. 458
Sem. *Anethi.* 4. 359
Aniſi. 4. 360
Cari. 4. 378
Fœnic. 4. 415
Lactuc. 4. 430
Nigell. 4. 449
Seſel. Maſſ. 4. 485
Anim. *Bovis ungul.* 5. 588
Lumbr. terr. 5. 645
Lap. *Cryſtall.* 3. 217
Laxantia. Fol. *Malv.* 4. 437
♀*ial.* 4. 440
Sambuc. 4. 475
Spinach. 4. 488
Viol. 4. 500
Urtic. 4. 503
Flor. *Viol.* 4. 500
Rad. *Alth.* 4. 356
Betæ. 4. 369
Cort. *Mori.* 4. 443
Fruct. *Olivæ.* 4. 451
Mal. perſic. rec. 4. 455
Pom. dulc. 4. 462
Prun. 4. 464
Pyr. dulc. 4. 466
Sebeſten. 4. 483
Uvæ matur. 4. 502
Reſin. *Laric.* 4. 526
Styr. cal. 4. 530
Lachr. *Sacch.* 4. 527
Gumm. *Ammon.* 4. 507
Anim. *Aſini lac.* 5. 588
Tauri fel. ibid.
Vacc. butyr. ibid.
Capr. ſeu. 5. 592
Echinus. 5. 602
Hom. urin. ibid.
Mur ſterc. 5. 615
Arict. fel. 5. 616
Viper. ſpir. 5. 620
Anſer. ping. 5. 625
Gallæ vet. jus. 5. 627
Vitell. ovi. ibid.
Hirund. ſterc. 5. 629
Paſſ. ſterc. 5. 630
Barbo. 5. 633
Unguis odor. ibid.
Lucii ova. 5. 636
Sepiæ humor ater. 5. 638
Sal. comm. 3. 309
Foſſil. 3. 314
Spir. *Tart.* 4. 532
Lentigines. Rad. *ireos.* Flor. 4. 428
Anim. *Lep. ſang.* 5. 613
Formic. 5. 644
Ol. laur. 4. 432
Lepra. Rad. *Bardan.* 4. 367
Turpeth. 4. 565
Elleb. 4. 555
Lign. laricis. 4. 431
Anim. Echin. *jecur.* 5. 602
Serpens. 5. 617
Talp. cinis. 5. 620
Taxi ſang. ibid.
Viperin. vin. 5. 620
Formic. 5. 644
Cataplaſm. reſ. F. 2. 94
Pil. Tart. Querc. 2. 153
Vitriolum ☉ *ſ. Leo viridis.* 3. 239
☿. *Argent.* 3. 261
♌ ♂*ii ſacch. Querc.* 3. 292
Tinct. ex ♂. *crud.* 3. 297
Ex ſt. ♂*ii.* 3. 299
Antid. Λυμφιλος, Querc. 3. 300
Antid. Πάνχρηστος, ibid.
Tinct. ex ☿ ♂*ii.* 3. 301
Lethargus. Fol. *roriſmar.* 4. 472
Flor. *ſpic.* 4. 487
Stœch. 4. 488
Rad. *Helleb.* 4. 555
Symph. maj. 4. 489
Sem. *Sinapi.* 4. 486
Anim. *Caſt. teſt.* 5. 596
Columb. fim. 5. 626
Lap. *Ophit.* 3. 223
Succin. 3. 343
Aq. *Anhaltin.* 2. 72
Libidinem exting.
Fol. *Salic.* 4. 474
Verben. 4. 498
♌ *Salis.* 3. 310
Reſin. *Camphor.* 4. 512
Sal ♄*ni ver.* 3. 258
Lichenes. *Fol. nicot.* 4. 448
Muſc. *Lichen.* 4. 433
Anim. *hom. ſterc.* 5. 602
Sulphur. 3. 335
▽. *Lapathi.* 4. 431
Ol. e chart. comb. 4. 435
Lienteria. Rad. *Zedoar.* 4. 504
Anim. *hom. oſſa.* 5. 602
Succ. *hypociſt.* 4. 526
Min. *chalybs.* 3. 244
Farin. *fabar.* 4. 413
Extr. rad. pom. 4. 462
Laudan. op. 4. 521
Lienis Durities. Fol. *naſt. hort.* 4. 446.
Scolopendr. 4. 480
Rad. *Bardan.* 4. 367
Cicut. 4. 388
Cort. *Fraxin.* 4. 416
Sem. *Naſt. hort.* 4. 446
Lign. *Nephrit.* 4. 447
Balſ. Indic. 4. 510
Tol. 4. 509
Lachr. *Aſæ fœtid.* 4. 508
Gumm. *Ammon.* 4. 507
Sagapen. 4. 528
Anim. *Bovis ſplen.* 5. 588
Capr. ſtercus. 5. 592
Gruis ping. 5. 629
Ovis ſterc. 5. 616
Unguis odorat. 5. 633
Vulp. lien. 5. 624
Struth. adeps. 5. 631
Pilul. de Ammoniac. Querc. 2. 148.
Lienis Obſtructio. Fol. *Abſinth.* 4. 349.
Adianth. 4. 353
Aquil. 4. 362
Chelid. maj. 4. 384
Cuſcut. 4. 403
Epat. nob. 4. 410
Fragar. 4. 435
Fumar. 4. 416

Graminis. 4. 421
Leviſt. 4. 433
Marrub. 4. 437
Naſt. aq. 4. 446
Petroſel. 4. 457
Quinquefol. 4. 466
Scolopendr. 4. 480
Scordii. 4. 481
Verben. 4. 498
Veron. ibid.

Flor. *Capriſol.* 4. 376
Cent. 4. 380
Geniſt. 4. 419
Lupul. 4. 436
Roriſmar. 4. 472
Ruth. mur. 4. 474
Schœnanth. 4. 480
Stœch. citrin. 4. 488

Rad. *Acori.* 4. 352
Aſparag. 4. 364
Eryngii. 4. 411
Filic. 4. 414
Gentian. 4. 419
Helenii. 4. 423
Lapath. 4. 431
Leviſt. 4. 433
Petroſel. 4. 457
Rhapont. ver. 4. 468
Rubiæ. 4. 472
Schœnanth. 4. 480
Tamar. 4. 490
Polypod. 4. 561

Cort. *Mori.* 4. 443
Tamar. 4. 490

Sem. *Geniſt.* 4. 419
Paſtin. ſylv. 4. 455
Raphan. 4. 467

Fruct. *Amygd. amar.* 4. 358
Lign. *Tamar.* 4. 490
Gumm. *Ammon.* 4. 507
Lacc. 4. 517
Sp. *Tart. depur.* 4. 532
Aq. aperit. 2. 72
Decoct. ſplen. bov. 2. 100
El. ſcorb. 2. 105
Empl. ſplen. de cicut. 2. 115
Extr. chalyb. 2. 124
Vin. Med. Ceph. ſplen. 2. 132
Pil. de Ammon. Querc. 2. 148
Marcoſt. Minderer. 2. 151
Tartar. 2. 153
Unguent. ſplen. 3. 185
Ol. Martial. alb. 3. 245
Sp. ſulph. 3. 338
Sal. ſach. ♂. 3. 247
Flor. ♂. 3. 249
Tinct. ♄i. 3. 257
Bezoar. ſolar. Crollii. 3. 274
Tinct. Tart. 4. 534
Bezoard. ☿*ial.* 3. 273
℥. *Diaphor.* 3. 285
Clyſſus. 3. 294
Tinct. ex vitr. ℥ii. 3. 298
Fl. ℥ii. 3. 299
♎♁*is.* 3. 310
Terr. foliat. 3. 316
♎. *Alum. dulc.* 3. 320
♎. ⊕*li volat.* 3. 325
♎. ⊕*li phil.* 3. 326
▽. *Aper. Penoti.* 3. 327
♁. ⊕*li.* 3. 331
Extr. ſplen. Taur. 5. 589

Lingu. Paralys.

Spir. { *Ceraſ. nigror.* 4. 381 / *Lavand.* 4. 487 / *Lilior. convall.* 4. 434

Lues Venerea. Fol. *Pimpinell.* 4. 458.
Sapon. 4. 478
Flor. *Succiſ.* 4. 489
Rad. *Chin.* 4. 385
Pimpinell. 4. 458
Sarſaparill. 4. 478
Scabioſ. 4. 480
Succiſ. 4. 489
Tormentill. 4. 495
Mechoac. 4. 557
Turpeth. 4. 565
Fruct. *Colocynth.* 4. 554
Lign. *Guajac.* 4. 422
Saſſafras. 4. 478
Anim. *Serpens.* 5. 617
Min. *Mercurius.* 3. 261
Cinnabaris. 3. 279
Vin. *Sanct.* 2. 132
Liquor. ad ulcer. 2. 136
Pil. Tartar. Querc. 2. 153
Perlæ prap. ſpir. guajac. 3. 214
Spir. ♄*ni ſudor.* 3. 256
Mercur. præcip. 3. 263
Mercur. præcip. per ol. ſulph. 3. 264
Mercur. ſolar. 3. 266
Hercul. Bovii. ibid.
Aurum vit. 3. 267
Mercur. in ♎⊕*li ſol.* 3. 269
☿ ♎ *rubeus.* ibid.
Manna mercurii. 3. 270
Mercurius vit. 3. 272
Bezoar. ☉ *Crollii.* 3. 274
♎. *ſ.* ♋. ☿ii. *rubr.* 3. 275
Ol. fragrans. ibid.
Ol. ☿ii. *ſaccharat.* ibid.
Tinct. ☿ii. 3. 277
Liquor ☿ii. *præcip.* 3. 278
Sal ☿ii ibid.
♂. *Diaphor.* 3. 285
Fl. ♂ii. ibid.
Panacea ſulph. ♂ii. *ver.* 3. 297
Tinct. ex vitr. ♂ii. *ſol.* 3. 298
Tinct. ex ♂ *io rub. fix.* 3. 299
Antid. Πάνχρηστος. 3. 300
Sal. ♂ii. 3. 303
♁. *Chal. cach.* 3. 316
♎⊕*li phil.* 3. 326
Decoct. guajac. 4. 422
Spir. tereb. 4. 526
Spir. Tart. 4. 532
Lumbrici. Fol. *Abrotan.* 4. 348
Abſynth. 4. 349
Cupreſſ. 4. 402
Galeg. 4. 418
Gramin. 4. 421
Hyperic. 4. 426
Portulac. 4. 463
Senec. 4. 484
Tanacet. 4. 490
Gratiol. 4. 558
Flor. *Caryophill. hort.* 4. 378
Cent. min. 4. 380
Hyper. 4. 426
Stœch. citr. 4. 488
Tanacet. 4. 490
Rad. *Allii.* 4. 356
Cepæ. 4. 380
Fraxinell. 4. 416
Gentian. 4. 419
Sem. *Portul.* 4. 463
Santon. 4. 477
Fruct. *Pom. Citr.* 4. 390
Nucl. perſic. 4. 455
Lign. *Colubrin.* 4. 395
Muſc. *Corall.* 4. 396
Reſin. *Myrrh.* 4. 519
Succ. Aloës. 4. 566
Anim. *C. C. uſt.* 5. 598
Bezoar. lap. 5. 594
Ebur. 5. 601
Lumbr. terr. 5. 645
Lapis ſtellaris. 3. 225
Rotul. infant. lax. 2. 238
Ol. hyper. comp. 2. 143
Ellenberg. 2. 144
Pilul. febr. D. Schœff. 2. 149
Nix diaphor. ℥ii. 2. 296
♎. ♁. *Com. dulc. comp.* 3. 311
⊕. *Alb. vomit.* 3. 324
Unguent. aurant. 4. 366
Extr. buxi. 4. 373
Syr. fl. perſic. 4. 455
Vitriol. 3. 323
Sulphur Vitrioli. 3. 330
☿. *Præcipitat.* 3. 263
Hercul. Bovii. 3. 266
Luxatio. Anim. *bovis axung.* 5. 588
Eq. ping. 5. 601
Hom. capill. 5. 602
Ovis œſypus. 5. 616
Lana. ibid.

M.

Mammarum Duritiei.
Rad. *Et cort. glycypicr.* 4. 420.
Fol. *Matric.* 4. 438
Menth. 4. 439
Polygon. 4. 461
Flor. *Matric.* 4. 438
Mammarum Inflammatio.
Balſ balſ. 2. 181
Unguent. ad perniones. 2. 184
Mammarum Sciſſur.
Fol. *Geranii.* 4. 420
Lapath. 4. 431
Sem. *Cydon.* 4. 404
Urtic. 4. 503
Anim. *Cochl. teſt.* 5. 600
Flor. *Zinethi.* 3. 306
Mania. Anim. *Hirc. ament.* 5. 592
Pica. 5. 631
Lap. *Armen.* 3. 215
Elix. vit. Querc. 2. 110

Pil. Tart. Querc. 2. 153
Tinct. ☉i. 3. 257
Basilii. 3. 209
Magist. ☉li. 3. 332
Ol. gagat. 3. 346
Maturantia. Fol. Malv. 4. 437
Pariet. 4. 454.
Sem. Lini. 4. 435
Tritic. 4. 496
Fruct. Pineæ. 4. 459
Lachr. Sarcocoll. 4. 529
Gumm. Elemi. 4. 515
Resin. Liquid. ambr. 4. 518
Myrrh. 4. 519
Tacamahac. 4. 530
Anim. Hirc. sang. 5. 592
Hom. sterc. 5. 602
Gall. vitell. ov. 5. 627
Cera. 5. 641
Melancholia. Fol. Melisſ. 4. 439
Verben. 4. 498
Epyth. 4. 557
Rad. Scorzon. 4. 481
Anim. Asini sang. 5. 588
Capr. sevum. 5. 592
Bezoar. lap. 5. 594
Ebur. 5. 601
Viper. spir. 5. 620
Aqua viv. 5. 625
Columba. 5. 626
Noctuæ caro. 5. 630
Pica. 5. 631
Lap. Chrysolith. 3. 201
Granatus. ibid.
Rubin. 3. 203
Sapphirus. ibid.
Smaragdus præp. 3. 204
Armen. 3. 315
Aq. hyster. 2. 79
Imperial. ibid.
Pulv. stomach. Querc. 2. 161
Pilul. tart. Querc. 2. 153
Tinct. Corall. Basilii. 3. 209
Saturn. 3. 257
Sal. ver. ♄. 3. 258
Croc. metall. 3. 284
Flor. ♂. regul. 3. 289
☉. ☉lat. 3. 316
Coagul. ☉li. 3. 324
Elix. Querc. 2. 110
Memoriæ Imbecill.
Fol. Eufrag. 4. 412
Fruct. Anacardii. 4. 358
Anim. Hirund. cor. 5. 629
Formic. 5. 644
Lap. Chrysolith. 3. 201
Aq. Magnanim. 2. 80
Balſ. Cephal. 2. 92
Pilul. Peſtilent. compoſ. 2. 151
Pulv. Trithemii. 2. 162
Menſium Fluxus.
Fol. Acac. 4. 351
Alchimill. 4. 355
Anſerin. 4. 360
Auric. mur. 4. 366
Burſ. paſtor. 4. 373
Hiſpidul. 4. 424
Millefol. 4. 442
Olea. 4. 451
Pinaſtr. 4. 459
Plantag. 4. 460
Polygon. 4. 461
Querc. 4. 466
Rhois. 4. 469
Senec. 4. 484
Vinc. 4. 499
Ulmar. 4. 502
Flor. Amaranth. 4. 357
Cynoſbat. 4. 407
Balauſt. 4. 421
Malv. arbor. 4. 437
Papav. err. 4. 454
Rad. Acor. adult. 4. 352
Biſtort. 4. 370
Rhapont. 4. 468
Zedoar. 4. 504
Cort. Acac. 4. 351
Pinaſtr. 4. 459
Fuligo. 4. 515
Fruct. Acac. 4. 351
Caſtan. 4. 380
Mor. immat. 4. 443
Rub. 4. 472
Sorb. 4. 486
Muſc. Pulm. arb. 4. 465
Reſin. Tacamahac. 4. 530
Lachr. Bdellii. 4. 510
Anim. Bovis ſang. 5. 588
Buſo. 5. 590
Sang. menſtr. 5. 602
Mul. ung. 5. 615
Sterc. ibid.
Anſer. cut. ped. 5. 625
Turtur. 5. 632
Ranar. ſperm. 5. 637
Lap. Bol. 3. 192
Corall. 3. 205
Cryſtall. 3. 217
Hæmatit. 3. 219
Magnes. 3. 222
Succin. 3. 343
Eſſentia ſulph. ☉li. 3. 332
Succ. hypociſt. 4. 516
Pulv. Dyſenter. Croll. 2. 159
Sperniol. comp. Croll. 2. 161
Ol. Tinct. ♂. ex ſcor. caru. 3. 247
Sal. Jacch. ibid.
Menſium Obſtruct. Fol. Abrota-
ni. 4. 348
Adianth. 4. 353
Anagall. aq. 4. 359
Aquileg. 4. 362
Ariſtol. ibid.
Artemiſ. 4. 363
Borrag. 4. 371
Baſilic. 4. 368
Calaminth. 4. 374
Cardiac. 4. 377
Chamædr. 4. 382
Dictamn. 4. 408
Iaccæ. 4. 426
Leviſt. 4. 433
Majoran. 4. 436
Marrub. alb. 4. 437
Mauric. 4. 438
Meliſſ. 4. 439
Menth. Sara. 4. 440
Pial. ibid.
Naſt. Aq. 4. 446
Naſt. hort. ibid.
Petroſel. 4. 457
Pimpinel. 4. 458
Puleg. 4. 464
Roriſmar. 4. 472
Sabin. 4. 474
Sapon. 4. 478
Satureiæ. 4. 479
Saxifrag. 4. 479
Scolopendr. 4. 480
Serpill. 4. 484
Tanacet. 4. 490
Thlaſpi. 4. 494
Tiliæ. ibid.
Flor. Calthæ. 4. 375
Cent. 4. 380
Chamom. 4. 382
Cheyri. 4. 385
Croci. 4. 400
Eupat. 4. 412
Lupul. 4. 426
Matric. 4. 438
Schœnanth. 4. 480
Spic. 4. 487
Stœch. 4. 488
Citr. ibid.
Tanacet. 4. 490
Rad. Acori. 4. 372
Angelic. 4. 379
Apii. 4. 381
Cepæ. 4. 380
Curcum. 4. 402
Cyclam. 4. 424
Cyper. 4. 428
Eryngii. 4. 431
Filic. 4. 414
Fumar. bulb. 4. 417
Galang. 4. 418
Ireos Flor. 4. 428
Leviſt. 4. 433
Mei. 4. 442
Onon. 4. 449
Petroſ. 4. 457
Pimpin. 4. 458
Pæon. 4. 461
Raphan. mar. 4. 467
Rhapont. 4. 468
Rubiæ. 4. 472
Ruſc. 4. 473
Scorzon. 4. 481
Valer. 4. 496
Vincetox. 4. 502
Elleb. 4. 555
Eryon. 4. 557
Cort. Cinnam. 4. 389
Coſt. 4. 399
Sem. Agni caſt. 4. 354
Ammi ver. 4. 367
Apii. 4. 381
Dauc. 4. 408
Leviſt. 4. 433
Paſtinac. 4. 457
Petroſ. ibid.
Macedon. 4. 467
Raphan. Sefe-

Be'el. 4. 485
Mass. ibid.
Cret. ibid.
Thlasp. 4. 494
Fruct. Bacc. Iuniper. 4. 429
Laur. 4. 432
Fung. Agar. 4. 551
Gumm. Ammon. 4. 507
Elem. 4. 515
Galban. 4. 516
Lacc. 4. 517
Succ. Elater. 4. 568
Anim. Asin. lac. 5. 588
Taur. splen. ibid.
Bezoar. lap. 5. 594
Cast. test. 5. 596
Zibeth. 5. 597
Hom. cadav. 5. 602
Mur. maj. sterc. 5. 616
Sepia ova. 5. 638
pilul. matric. D. Scœff. 2. 151
Borrax. 2. 167
Syr. de Artem. Fern. 2. 174
Ol. Martial. alb. 3. 245
Tinct. coalyb. 3. 246
☉. ♀. 3. 252
Sulphur. 3. 335
♂. Diaphor. 3. 285
Clyssus. 3. 294
Tinct. ex vitr. ♂ ii. 3. 298
Ex fl. ♂ ii. 3. 299
Sambuc. 4. 475
Liquor splen. 4. 535
Extr. splen. Taur. 5. 588

Mesent. Obstruct.

Fol. Fumar. 4. 416
Flor. Genist. 4. 419
Rad. Rhapont. 4. 468
Polypod. 4. 561
Sem. Genist. 4. 419
Fruct. Amygd. amar. 4. 358
Nucl. persic. 4. 455
Anim. Hom. urin. præp. 5. 602
Min. Nitrum. 3. 314
Aq. Aperit. 2. 72
Extr. chalyb. 2. 124
Pilul. marocost. Mind. 2. 151
Spir. Tart. 2. 532
Ol. Martial. alb. 2. 245
Fl. Martis. 3. 249
♂. Diaphor. 3. 285
Clyssus. 3. 294
Lap. prunell. 3. 315
Terr. fol. 3. 316
♃. li. 3. 326
Phil. ibid.
♈. Aper. Penot. 3. 327
Syr. fl. persic. 4. 455
Spir. Tar. phil. 4. 533
Tinct. Tart. 4. 534
Liquor. splen. 4. 535

Mixtio Cruenta. Fol. Millefol. 4. 442.
Plantag. 4. 460
Burs. past. 4. 373
Mola. Sem. Pastin. sylv. 4. 455
Anim. Hom. secund. 5. 602
Lep. ocul. 5. 613

Morbilli. Fol. Galeg. 4. 418
Sem. Aquileg. 4. 362
Napi. 4. 446
Nast. hort. ibid.
Rap. 4. 467
Rad. Contrayerv. 4. 395
Polygonat. 4. 461
Fruct. Cherm. 4. 384
Ficus. 4. 413
Gumm. Lacc. 4. 517
Anim. C. C. 5. 598
Hom. ping. 5. 602
Thymall. axung. 5. 639
Lap. Sapphirus. 3. 203
Emulsio expulsr. 2. 117
Tinct. ex vitr. ♂ ii. 3. 298
℞ Terr. Strigonienf. 5. 191
Scarlatus pannus cherm. 4. 385
Morphæa. Anim. Bufon. ol. 5. 590
Balf. vit. Basil. 3. 297
Tinct. ex fl. ♂ ii. 3. 299
Antid. Ζωόριλος Querc. 3. 300
Antid. Πάνχρηστος. ibid.
Tinct. ex ☿. ♂ ii. cum ☉. 3. 301
Litharg. thereb. 3. 307

Morsus Venenat.

Fol. Abrotan. 4. 348
Anagall. 4. 359
Dictamn. 4. 408
Fraxini. 4. 416
Galeg. 4. 418
Millefol. 4. 442
Porri. 4. 462
Prim. ver. 4. 463
Rut. 4. 473
Vincetox. 4. 500
Flor. Cent. min. 4. 380
Prim. ver. 4. 463
Rad. Angel. 4. 359
Doron. 4. 409
Gentian. 4. 419
Imperat. 4. 427
Porri. 4. 462
Rhapont. 4. 468
Scorzon. 4. 481
Vincetox. 4. 500
Zedoar. 4. 504
Sem. Nigell. 4. 449
Porri. 4. 462
Fruct. Nucl. avell. 4. 397
Bacc. Laur. 4. 432
Lign. Colubrin. 4. 395
Anim. Coagul. agni. 5. 586
Vaccin. sterc. 5. 588
Canin. sang. 5. 592
Pil. ibid.
Hom. saliv. 5. 602
Sterc. ibid.
Lup. ossa. 5. 613
Mus. 5. 615
Serp. fel. 5. 617
Suum sterc. 5. 619
Anat. sim. 5. 625
Cuculi sim. 5. 627
Gallina. ibid.
Hirund. nidus. 5. 629
Sterc. ibid.
Cancr. cinis. 5. 633
Lacertus. 5. 644
Scorpio. 5. 647
Min. Terr. sigill. 3. 190
Smaragdus. 3. 204
Sp. sulph. 3. 338
Balsam. vulner. 2. 182
℞ ☾ Anodyn. 3. 334

N.

Nephritis.
Fol. Adianth. 4. 353
Alth. 4. 356
Anagall. Aq. 4. 359
Chel. maj. 4. 384
Cupress. 4. 402
Filipend. 4. 414
Graminis. 4. 421
Heder. 4. 423
Herniar. 4. 424
Malv. 4. 437
Matric. 4. 438
Petrosel. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Rut. mur. 4. 474
Saxifr. 4. 479
Tanacet. 4. 490
Virg. aur. 4. 501
Urtic. 4. 503
Flor. Acac. 4. 351
Cynosbat. 4. 407
Tanacet. 4. 490
Rad. Armorac. 4. 363
Asparag. 4. 364
Costi. 4. 399
Helenii. 4. 423
Petrosel. 4. 457
Mont. ibid.
Peucedan. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Schœnanth. 4. 480
Sesel. Mass. 4. 485
Spic. Indic. 4. 487
Cort. Fraxin. 4. 416
Sem. Anisi. 4. 360
Asparag. 4. 364
Cicer. 4. 387
Citri. 4. 390
Cucum. 4. 401
Milii. 4. 441
Sol. ibid.
Petrosel. 4. 457
Mont. ibid.
Viol. 4. 500
Fruct. Alkekeng. 4. 355
Amygd. amar. 4. 358
Fraga. 4. 415
Iujub. 4. 429
Bacc. Iuniper. ibid.
Nucl. persic. 4. 455
Lign Nephr. 4. 447
Rhod. 4. 469
Resin. Terebinth. 4. 526
Gumm. Tragac. 4. 548
Anim. Asin. urin. 5. 588
Vaccin. lac. ibid.
Echin. jecur. 5. 602

Hom. urin. prac. 5. 602
Sterc. ibid.
Lep. Offic. 5. 613
Mur. sterc. 5. 615
Taxi adeps. 5. 620
Viperæ Spir. ibid.
Vulp. sang. 5. 624
Hirund. sterc. 5. 629
Parus. 5. 630
Struth. adeps. 5. 631
Cancr. 5. 633
Cancr. ocul. ibid.
Manat. lap. 5. 634
Sepiæ ova. 5. 638
Aselli. 5. 641
Scorpio. 5. 647
Lap. *Nephritic.* 3. 202
Iudaic. 3. 220
Ophit. 3. 223
Spong. 3. 225
Nitrum. 3. 314
Aq. *Diuret. è nucl.* 2. 77
S. Cloff. ibid.
Nephrit. 2. 80
Elix. *Nephrit.* 2. 108
Ol. Strobel. febrif. 2. 143
Tragea antinephr. 2. 161
Sacculus nephrit. 2. 164
Spir. nephrit. 2. 170
Unguent. anodyn. in podagr. 2. 183
℞. *Ex reg.* ℥ ii. 3. 294
⊖. *Chalyb. cach.* 3. 316
▽. *Vitriol.* 3. 325
⊖. ⊕ *li.* 3. 331
Syr. *Fl. acac.* 4. 351
Ol. amygd. dulc. 4. 358
Succ. *Betul.* 4. 370
Elix. *Iuniper.* 4. 429
Ol. nucis mosch. 4. 443
Oliv. 4. 451
Elemi. 4. 515
Spir. tereb. 4. 526

Nervos Confortant.

Flor. Cheyri. 4. 385
Fruct. cherm. 4. 384
Sapo moschat. 2. 167
Balsam. balsf. 2. 181
Hispan. ibid.
Unguent. butyr. Nerv. 2. 183

O.

Oculor. Vitia.
Fol. *Botryos.* 4. 371
Euphrag. 4. 412
Fœnic. 4. 415
Taraxac. 4. 491
Verben. 4. 498
Flor. *Cyani.* 4. 402
Rad. *Mandrag.* 4. 457
Taraxac. 4. 491
Valer. 4. 496
Fruct. *Pom. dulc.* 4. 462
Spong. *Sambuc.* 4. 476
Lachr. *Sarcocoll.* 4. 529
Balf. *Tolut.* 4. 509
Gumm. *Cancam.* 4. 514
Anim. *Vacc. butyr.* 5. 588
Vrsi fel. 5. 624
Carpon. fel. 5. 634
Lucii fel. 5. 636
Muftel. hepar. 5. 637
Min. *Sapphir.* 3. 203
Corall. 3. 205
Succin. 3. 343
Zinethi. flor. 3. 306
Aq. *Ophthalm.* 2. 75. 2. 86
Anacoll. frontal. 2. 94
Unguent. *Ophthalm.* 2. 184
Spod. *Græc.* 3. 307
Aq. *Ophthalm. cich.* 4. 388

Oculor. Exulcer.

Rad. *Chelidon.* 4. 384
Antim. 3. 280
Oculor. Inflammatio. Fol. *Graminis.* 4. 421
Polygon. 4. 461
Quinquefol. 4. 466
Verben. 4. 498
Flor. *Cichorall.* 4. 388
Cyani. 4. 403
Rof. 4. 469
Sem. *Cydon.* 4. 404
Tritic. 4. 496
Fruct. *Myrt.* 4. 445
Refin. *Thur.* 4. 547
Gumm. *Tragac.* 4. 548
Anim. *Cochl. ping.* 5. 600
Hom. fudor. 5. 602
Lac. ibid.
Butyr. ibid.
Urin. ibid.
Sterc. 5. ibid.
Serp. ping. 5. 617
Gall. ov. alb. 5. 627
Hirund. nidus. 5. 629
Perdic. fang. 5. 631
Sacch. ♄. 3. 254
▽. *Hord. gram.* 4. 425
Succ. rof. ☉. 4. 471
▽. *Vitis.* 4. 502

Oculor. deftill.

Fol. *Gramin.* 4. 421
Flor. *Cyani.* 4. 403
Sal. ♃*is.* 3. 260
Ocul. Lachr. Lap. *Hæmatit.* 3. 279.
Unicorn. foff. 3. 227
Oculor. Prexig. Fol. *Alcet.* 4. 355
Millefol. 4. 442
⊖ *Comm.* 3. 309
Anim. *Afini ungul.* 5. 588
Vulp. fel. 5. 624
Oculor. Lippitudo. Anim. *Lup. axung.* 5. 613
Columb. fang. 5. 626
Hirundo. 5. 629
Ocul. Suffuf. Fol. *Euphrag.* 4. 412
Anim. *Columb. fang.* 5. 626
Ocul. Vuln. & *Litharg. rubr.* 3. 307.
Ocul. Sugill. Fol. *Hyffop.* 4. 426
Sem. *Fœnugræc.* 4. 415
Oedemata. Rad. *Chin.* 4. 385
Balf. Tol. 4. 509
Alumen. 3. 319

Oris Exulceratio.

Fol. *Liguftr.* 4. 433
Flor. *Liguftr.* ibid.
Rof. 4. 469
Sem. *Aquileg.* 4. 362
Fruct. *Mor.* 4. 443
Lign. *Rhod.* 4. 469
Anim. *Anfer. ping.* 5. 625
Gall. ping. 5. 627
Diaclyfm. refrig. 2. 130

Oris Aphtæ.

Fol. *Prun. fylv.* 4. 371
Salv. 4. 475
Flor. *Salv.* ibid.
Fruct. *Rubi.* 4. 472
Cortex Berberum. 4. 369
Lign. *Til.* 4. 494
Lapis Lipis. 3. 221
Spir. alum. dulc. 3. 320

Oris Fætor.

Herb. *Rorifmar.* 4. 472
Flor. *Schœnanth.* 4. 480
Rad. *Cyperi.* 4. 408
Imperat. 4. 427
Schœnanth. 4. 480
Fruct. moschat. 4. 443
Refin. *Myrrh.* 4. 449

Offium Fractur.

Fol. *Symph.* 4. 489
Rad. *Symph.* ibid.
Fruct. *Bacc. myrt.* 4. 445
Balf. *Tolut.* 4. 509
Foffil. *Oftiocoll.* 3. 223
Anim. *Lardum.* 5. 619
Suum tal. ibid.
Gall. ov. alb. 5. 627

P.

Paralyfis.
Fol. *Meliffæ.* 4. 439
Quinquefol. 4. 466
Rorifmar. 4. 472
Salv. 4. 475
Flor. *Lil. conval.* 4. 474
Salv. 4. 475
Spic. 4. 487
Stœch. 4. 488
Rad. *Chinæ.* 4. 385
Coft. 4. 399
Imperat. 4. 427
Pyrethri. 4. 465
Fruct. *Ceraf. dulc.* 4. 381
Bacc. laur. 4. 432
Gumm. *Animæ.* 4. 508
Sagapen. 4. 538
Balf. *Tolut.* 4. 509
Anim. *Afin. urin.* 5. 598
Caftor. axung. ibid.
Teft. ibid.
Pell. 5. 602
Hom. fang. & 5. 614
Lync. axung. 5. 630
Noct. caro. 5. 644
Formic. acerv. 2. 71
Aq. *Anhalin.* 2. 74
Carbunc. Imperia

Imperial. corr. 2. 79
Lavend. comp. ibid.
Salv. comp. 2. 82
Ball. *Apoplect.* 2. 89
Nervin. 2. 91
Antiparal. ibid.
Elix. vit. querc. 2. 110
Vin. sanct. 2. 132
Spir. anteapopl. 2. 169
☉*potab.* 3. 234
Tinct. Croc. 3. 273
Antid. Ζωϊκὸς *Querc.* 3. 300
♁. *Cachect. chalyb.* 3. 316
Magist. ♁*li.* 3. 332
♌ *Gagat.* 3. 346
Ol. *Eben.* 4. 409
Elem. 4. 515
Spir. *Antepilept.* 2. 75
Sp. Tart. 4. 532
Extr. *Euphorb.* 4. 568
Partus Difficil. Fol. *Cardiac.* 4. 377.
Dictamn. 4. 408
Epat. stell. 4. 410
Hyperic. 4. 426
Ros. ☉. 4. 471
Verben. 4. 498
Flor. *Calth.* 4. 375
Caryophill. 4. 378
Croci. 4. 400
Hyperic. 4. 426
Iasmin. 4. 427
Cort. *Cinnamom.* 4. 389
Sem. *Milii sol.* 4. 441
Fruct. *Cherm.* 4. 384
Ficus. 4. 413
Bacc. laur. 4. 432
Vise. *Salic.* 4. 474
Gumm. *Galban.* 4. 516
Resin. *Myrrh.* 4. 519
Tuber. *Cerv.* 4 548
Anim. *Bezoar.* 5. 594
Cerv. lachr. 5. 598
Lap. ibid.
Hom. fecund. 5. 602
Cut. ibid.
Lep. ocul. 5. 613
Serp. exuv. 5. 617
Accip. excrem. 5. 625
vult. fimus. 5. 632
Lucii mandib. 5. 636
Lap. *Aëtites.* 3. 214
Glossopetra. 3. 219
Aq. imperial cor. 2. 79
Borax. 2. 167
℣. *Destill. ex fl. capriful.* 4. 376
Pediculi. Anim. *Eq. ungul.* 5. 601
Pedum Clavi. Min. *Mercurius.* 3. 261.
Anim. *Mul. urina.* 5. 615
Penis Tum. Fol. *Millefol.* 4. 442
Vid. Luem Vener.
Peripneumonia. Fol. *Pimpinell.* 4. 458.
Rad. *Pimpinell.* ibid.
Sem. *Urtic.* 4. 503
Min. *Nitrum.* 3. 314
Tinct. ex Sulph. reg. ♃*is.* 3. 300
Perniones. *Rad. Cepa.* 4. 380
Anim. cerv. sev. 5. 598
Lep. cinis. 5. 613
Pulmo. ibid.
Anser. cutic. ped. 5. 625
Ung. ad perniones. 2. 184
Pestis. Fol. *Galeg.* 4. 418
Millefol. 4. 442
Nicot. 4. 448
Pimpinell. 4. 458
Ros. ☉. 4. 471
Ruta. 4. 473
Scab. 4. 480
Scordii. 4. 481
Veron. 4. 498
Flor. *Caryophyll. arom.* 4. 379
Croci. 4. 400
Scab. 4. 480
Succis. 4. 489
Rad. *Allii.* 4. 350
Angel. 4. 359
Anthor. 4. 361
Cepa. 4. 380
Contrayervæ. 4. 395
Fraxinell. 4. 416
Gentian. 4. 419
Helenii. 4. 423
Petasii. 4. 456
Petrosel. mont. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Scorzon. 4. 481
Succis. 4. 489
Tormentill. 4. 495
Valer. 4. 496
Vincetox. 4. 500
Sem. *Napi.* 4. 446
Petrosel. 4. 457
Resin. *Camphor.* 4. 512
Gumm. *Lacc.* 4. 517
Fruct. *Pom. Citr.* 4. 390
Juglan. 4. 428
Bacc. *Juniper.* 4. 429
Paris. 4. 454
Anim. *Bovis Corn.* 5. 588
Ungul. ibid.
Bufo. 5. 590
Ap. 5. 587
Cap. Corn. 5. 592
Rupri-capr. lap. 5. 593
Bezoar. lap. 5. 594
C. C. Vst. 5. 598
Cervi lachrym. 5. 599
Sang. menst. 5. 602
Hom. urin. ibid.
Mumia Tinct. ibid.
Ol. ibid.
Ariet. cerebr. 5. 616
Rhinocer. 5. 617
Serpens. ibid.
Taxi sang. 5. 620
Cacul. theriac. 5. 621
Ciconia. 5. 626
Tinca. 5. 639
Lap. *Terr. sigill.* 3. 190
Et chrysolith. 3. 201
Stellaris. 3. 225
Min. *Hyacinth.* 3. 202
Rubinus. 3. 203
Sapphirus. ibid.
Sardius lapis anthra. 3. 204
Cibus impon. ibid.
Smaragdus. 3. ibid.
Corall. 3. 205
Margar. 3. 212
Perlar. ibid.
Opiates. 3. 223
Mercur. 3. 261
Sp. sulph. 3. 338
Ambr. 3. 341
Aq. *Bardan.* 4. 367
Bezoard. 3. 73
Theriacal. 2. 83
El. *Alexipharm. D. Spin.* 2. 102
Orvietan. 2. 104
Nucum. 2. 105
Elix. alliat. 2. 107
Citr. ibid.
Camphor. ibid.
Antepilept. Crat. 3. 108
Empl. magnet. 2. 113
Extr. Bezoard. Querc. 2. 124
Pestilent. 2. 125
Tichonis de Brahe. ibid.
Theriac. bened. Querc. 2. 126
Lap. arsen. 2. 134
Ol. hyper. comp. 2. 143
Antipestilent. Bart. Bonacursii. 2. 145
Pilul. pestilent. comp. 2. 152
Odorif. Crollii. 2. 155
Trochisch. alexiter. 2. 179
Prophylact. ibid.
Tinct. Talc. 3. 226
Aurum diaphor. comp. 3. 236
Spir. sudorif. ♄*i.* 3. 256
☿. *Præcip. per* ♌ *sulph.* 3. 264
☿ *Rectif.* 3. 265
Hercul. Bovii. 3. 266
Aurum vit. Hartmanni. 3. 267
☿ *Vit.* 3. 272
Bezoard. miner. 3. 273
Solar. Crollii. 3. 274
Vitrum ♃*ii.*
Hyacinth. 3. 281
Croci Metall. 3. 284
♌. ♃. *Sacch. Querc.* 3. 292
Panacæa. sulph. ♃*ii. ver.* 3. 297
Tinct. ex vitr. ♃*ii.* ☉. 3. 298
Antid. Ζωϊκ. *Querc.* 3. 300
Isochrysos. ibid.
Tinct. ex ☿. ♃*ii. cum* ☉. 3. 301
▽. *Benedict.* 3. 303
♏. ♁. *Dulc.* 3. 311
Cryst. ♁. *com. dulc.* 3. 312
Extr. ♁. 3. 313
♁ *Alb. vom.* 3. 324
♏. ♁*li diaph.* 3. 327
Rubin. arsen. diaph. 3. 334
Fl. sulph. ♁*lati.* 3. 336
♏ *Sulph.* 3. 338
▽. *Sulph.* 3. 339
♌ *Sulph. aur.* ibid.
Balsf. sulph. tereb. 3. 340
Tinct. sulph. S. Closs. ibid.
Extr. ex Bacc. Juniper. 4. 429
Essent. camphor. 4. 512

INDEX MORBORVM

Quint. Essent. vini. 4. 549
Spir. *Man.* 4. 570
Pestis. Bubon & Anthrac.
Fol. *Paris.* 4. 454
Pimpinell. 4. 458
Rut. 4. 473
Flor. *Succis.* 4. 489
Rad. *Petasit.* 4. 456
Pimpinell. 4. 458
Succis. 4. 489
Valer. 4. 496
Fruct. *Ficus.* 4. 413
Anim. *Capr. sterc.* 5. 592
Cochleæ. 5. 600
Hom. sang. menst. 5. 602
Sterc. ibid.
Mumia. ibid.
Gallin. 5. 627
Ostrea. 5. 637
Ol. *Sulph. linat.* 3. 339
Sulph. rub. ibid.
Galban. 4. 516
Phrenitis. Sem. *Cucum.* 4. 401
Cucurb. ibid.
Anim. *Buso.* 5. 590
Ovis pulm. 5. 616
Columba. 5. 626
Gallina. 5. 627
Lap. smaragdus præp. 3. 204
Laudan. op. 4. 522
Phthisis. Fol. *Adianth.* 4. 353
Alsines. 4. 356
Arist. 4. 362
Basil. 4. 368
Botryos. 4. 371
Erysim. 4. 412
Filipend. 4. 414
Fœnic. 4. 415
Heder. 4. 423
Hispid. 4. 424
Hyssop. 4. 426
Iaceæ. ibid.
Malv. 4. 437
Marrub. ibid.
Nast. hort. 4. 446
Nummul. 4. 450
Pimpinel. 4. 458
Porri. 4. 462
Prunell. 4. 463
Pulmon. 4. 465
Quinquefol. 4. 466
Ros. ☉. 4. 471
Sanguisorb. 4. 476
Symph. 4. 489
Veron. 4. 498
Flor. *Papav. err.* 4. 454
Rosar. 4. 469
Stach. 4. 488
Viol. 4. 500
Rad. *Fœnic.* 4. 415
Glycirrhiz. 4. 420
Ireos Flor. 4. 428
Peuced. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Porr. 4. 462
Pyrethri. 4. 465
Symphyt. 4. 489
Musc. *Pulm. arbor.* 4. 465
Sem. *Anisi.* 4. 360
Bombac. 4. 371
Erysimi. 4. 412
Fœnic. 4. 415
Lini. 4. 435
Melon. 4. 439
Nast. hort. 4. 446
Nigell. 4. 449
Papav. sat. 4. 453
Fruct. *Ficus.* 4. 413
Iujub. 4. 429
Pineæ. 4. 459
Pistac. 4. 460
Resin. *Benzoin.* 4. 511
Terebinth. 4. 526
Gumm. *Ammon.* 4. 507
Lacc. 4. 517
Balsam. *Ver.* 4. 509
Tolut. ibid.
Indic. 4. 510
Anim. *Asin. lac.* 5. 588
Canin. axung. 5. 592
Rup. capr. sev. 5. 593
Cochleæ. 5. 600
Equi lac. 5. 601
Hom. sang. dest. 5. 602
☉. ibid.
Mumiæ Tinct. ibid.
Serpens. 5. 617
Taxus. 5. 620
Gall. vet. jus. 5. 627
Apum mel. 5. 639
Min. *Ophites.* 3. 223
Sp. sulph. 3. 338
Aq. *Asthmat.* 2. 73
Antihect. 2. 78
Pect. Horneck. 2. 81
Elect. contr. Phthis. 2. 105
Extr. pulm. 2. 125
Rot. pector. 2. 138
Syr. de Erysim. Lob. 4. 174
Pede cat. 2. 175
Testudin. 2. 176
Unguent. virid. potab. 2. 186
☉. ♄i. 3. 257
Tinct. ♄ni. ibid.
Ex vitr. ☿ii. 3. 298
Balsam. reg. ☿ii. 3. 299
Tinct. ex sulph. reg. ♃. 3. 300
Rub. arsen. diaph. 3. 334
Fl. sulph. ☽li. 3. 336
Sacch. ibid.
Lac. sulph. 3. 337
Sp. sulph. 3. 338
Balsam. sulph. Tereb. 3. 340
Tinct. sulph. S. Closs. ibid.
Syr. nicot. 4. 175
Ol. olivæ. 4. 451
Pica. Fol. *Vitis.* 4. 502
Fruct. *Granat.* 4. 421
Pleuritis. Fol. *Alth.* 4. 356
Brassic. 4. 372
Card. ben. 4. 377
Loti. 4. 435
Rut. 4. 473
Rut. mur. 1. 474
Flor. *Acac.* 4. 351
Iasmin. 4. 427
Loti. 4. 435
Pap. err. 4. 454
Viol. 4. 500
Rad. *Valer.* 4. 496
Sem. *Card. Mar.* 4. 377
Cucum. 4. 401
Fraxin. 4. 416
Lini. 4. 435
Pastin. 4. 453
Sylv. ibid.
Urtic. 4. 503
Fruct. *Iujub.* 4. 429
Pom. dulc. 4. 462
Gumm. *Sagapen.* 4. 518
Resin. *Myrrh.* 4. 519
Anim. *Apri dens.* 5. 587
Hom. sang. ☉. 5. 602
Lup. oss. 5. 613
Pavo. 5. 631
Caner. ocul. 5. 633
Lucii mand. 5. 636
Lap. *Lyncis.* 3. 222
Ophites. 3. 223
Nitrum. 3. 314
Emulsio refrig. 3. 117
Spir. antapoplect. 3. 163
Spir. Nitri dulc. 3. 318
Crocus metall. 3. 284
♃ *Diaphoreticus.* 3. 259
Tinct. ex vitr. ☿ii. 3. 298
Sulph. reg. ♃. 3. 300
Infus. vitr. ☿ii. 3. 305
▽. *Benedict.* ibid.
Cryst. ☿ii. ibid.
♏. ☽. 3. 326
Magist. succ. dulc. 3. 344
Syr. fl. acac. 4. 358
Ol. lin. 4. 458
Sesam. 4. 484
Polypus. *Succ. inspiss. nast.* 4. 446
Morf. purg. 2. 158
Purgantia. Fol. *Agerat.* 4. 354
Betæ. 4. 369
Flor. Acac. 4. 351
Bellid. 4. 368
Fruct. balan. Myrepf. 4. 366
Bacc. hed. 4. 433
Succ. Aloës. 4. 566
Min. *Antimon.* 3. 280
☿ *Præcip.* 3. 265
Aurum vit. Closs. 3. 267
☿ *Dulc. vulg.* 3. 269
Subl. dulc. Talc. ibid.
Mercur. ♎ *rub.* ibid.
Panacæa ☿ii. 3. 279
☿. *Vit.* 3. 272
Correct. ibid.
Cinnab. præcip. Hartm. 3. 280
♏ ☽li *purgans.* 3. 285
Crocus ☿ii. *regul.* 3. 284
☿. *Rub. fix.* 3. 288
Fl. ☿. *fix.* 3. 290
☉ ☿ii. *sacch. Querc.* 3. 293
Sulph. ex Miner. ☿ii. 3. 296
Tinct. ex vitr. ☿ii. ☉. 3. 298
☿io *calcin.* 3. 299
Fl. ☿ii. ibid.
Ol. ☿ii. 3. 300

Sulph. ℥ii. 3.300
Crystall. ℥ii. 3.303
Extr. marcaſ. 3.306
Cryſt. ⊖. Nitr. 3.316
Syr. ſt. acac. 4.351
Purgant Bilem. Fol. Gratiol. 4.558
Flor. Cent. 4.380
Rad. Aſar. 4.552
Polypod. 4.561
Rhabarb. 4.562
Sem. Cataput. 4.554
Pſyllii. 4.561
Ricin. 4.563
Fruct. Spin. infect. 4.564
Tamarind. 4.566
Myrob. citr. 4.560
Succ. ſcammon. 4.571
Morſ. de diagrid. 2.138
Pilul. Tart. Querc. 2.153
Pot. Purg. 2.155
Pulv. paſſavant. 2.163
Syr. hell. Querc. 2.176
Purgant Melanchol. Fol. Epyth. 4.557.
Rad. Helleb. 4.555
Fruct. Myrob. nigr. 4.560
Lap. armen. 2.215
Vin. Clar. lax. 2.132
Pil. Arthrit. Schœff. 2.148
Potio purg. 2.155
Syr. Holagogus. 2.176
Purgant Phlegma. Fol. Sem. Cataput. 4.455
Fung. agar. 4.551
Morſ. de Mechoac. 2.138
Pulv. phlegmagog. Salæ. 2.163
Syr. helleb. min. Querc. 2.176
Fol. Sen. 4.563
Purg. Pituit. Flor. Cent. 4.380
Rad. Aſar. 4.552
Bryon. 4.553
Hermodact. 4.559
Mechoac. ibid.
Polypod. 4.561
Turpeth. 4.565
Cort. Eſul. 4.558
Sem. Cartham. 4.553
Ricin. 4.563
Fruct. Myr. bellyr. 4.560
Colocynth. 4.554
Spin. infect. 4.564
Vin. clar. lax. 2.132
Pilul arthrit. D. Schœff. 2.148
Potio purg. 2.155
Pulv. Sternut. Ruland. 2.163
Ol. Ebul. 4.556
Semm purg. Fol. Epyt. 4.557
Gratiol. 4.558
Rad. Aſar. 4.552
Ialapp. 4.559
Mechoac. ibid.
Cort. Eſul. 4.558
Frang. ibid.
Sem. Cataput. 4.554
Fruct. Spin. inf. ct. 4.564
Fung. Agar. 4.551
Gumm. Gith. 4.569
Elater. 4.568
Euphorb. ibid.
Manna. 4.570
Scammon. 4.571

R.

RAucedo. Fol. malv. 4.437
Spinach. 4.488
Verben. 4.498
Flor. Viol. 4.500
Rad. Liquirit. 4.400
Rap. 4.467
Raphani. ibid.
Sem. Papav. ſat. 4.453
Fruct. Dactyl. 4.452
Lachr. Sacch. 4.527
Reſin. Myrrh. 4.519
Styr. cal. 4.530
Gumm. Arab. 4.508
Tragac. 4.548
Mann. 4.570
Syr. de Eryſim. Lobelii. 4.412 2.174.
Bacul. pect. 2.179
Renum Ulcera. Fol. Equiſet. 4.411.
Fruct. Pineæ. 4.459
Anim. Aſin lac. 2.588
♃. ☿ii. Diaph. dulc. 3.275
Liquor ☿ii. præcip. 3.278
Reſolventia. Fol. Baſilic. 4.368
Betul. 4.370
Laur. 4.432
Flor. Sambuc. 4.475
Rad. Acori adult. 4.352
Armorac. 4.363
Ari. ibid.
Sem. Baſil. 4.368
Cumin. 4.402
Fruct. Bacc. laur. 4.432
Reſin. Ambr. liq. 4.518
Tacamahaca. 4.530
Gumm. Ammon. 4.507
Anima. 4.508
Elemi. 4.515
Galban. 4.516
Anim. Vacc. butyr. 5.588
Hom. urin. 5.602
Ovis æſypus. 5.616
Viper. ſpir. 5.620
Viſi ping. 5.624
Anat. adeps. 5.625
Anſer. ping. ibid.
Rhagades. Fol. Dipſac. 4.408
Anim. Canis.
Rugæ Faciei. Cap. 5.592
Lap. Spec. 3.224
Ruct. Talcum. 3.225
Infuſio vitr. ℥ii. 3.298

S.

SAnguin. Coagulat. Solvunt.
Fol. Arnicæ. 4.363
Cerefol. 4.380
Hyperic. 4.426
Prunell. 4.463
Flor. Hyperic. 4.426
Prunell. 4.463
Stœch. citr. 4.488
Succiſ. 4.489
Rad. Caryoph. 4.379
Fumar. bulb. 4.417
Rhapont. 4.468
Rubiæ. 4.472
Succiſ. 4.489
Fruct. Alkekengi. 4.355
Lign. Til. 4.494
Anim. Canin. axung. 5.592
Hircin. ſang. ibid.
Hom. cadaver. 5.602
Lepor. coag. 5.613
Lup. eſſent. ſang. ibid.
Cancr. oculi. 5.633
Min. Terr. Iappon. 3.193
Sperm. Ceti. 3.345
Antid. Iſochryſos. 3.300
▽. Benedict. 3.303
♃ ⊕ li. Tartariſatus. 3.326
Spir. vin. 4.549
Scabies. Fol. Alſin. 4.356
Ariſt. long. 4.362
Betulæ. 4.370
Chamædr. 4.382
Cuſcutæ. 4.403
Fumar. 4.416
Gallii. 4.419
Lapathi. 4.431
Lentis. 4.432
Naſturt. hort. 4.446
Sabin. 4.474
Scabioſ. 4.480
Veronic. 4.498
Epithym. 4.557
Flor. Scabioſ. 4.480
Rad. Allii. 4.356
Fumar. bulb. 4.417
Helenii. 4.423
Imperat. 4.427
Polygonat. 4.461
Scrophul. 4.482
Tamar. 4.490
Ellebor. nigr. 4.555
Alb. 4.557
Turb. 4.565
Cort. Tamariſc. 4.490
Sem. Avenæ. 4.365
Muſc. Lichen. 4.433
Fruct. Balan. Myrepſ. 4.366
Iuglans. 4.428
Rubi. 4.472
Colocynth. 4.554
Lign. Tamar. 4.490
Gumm. Gith. 4.569
Anim. Aſini urina. 5.588
Canin. axung. 5.592
Hom. urina. 3.602
Hom. ſang. ibid.
Serpens. 5.617
Vulp. ſterc. 5.624
Gall. ſterc. 5.627
Cancr. putam. 5.633
Ceti axung. 5.634
Ranar. ſperm. 5.637
Sepiæ os. 5.638

Min. *Sal. comm.* 3. 309
Amianthus. 3. 215
Mercurius. 3. 261
▽ *Hermetica ex* ☿. 3. 261
Cinnabar. 3. 279
Decoct. ♂ *ial. D. Horn.* 2. 99
Syrupus de lignis laxativus D. Witzelii. 3. 177
Unguent. contr. scab. 3. 185
Lap. medicament. 2. 135
Spir. terræ alcalis. 3. 191
Merc. prac. per ♎. *sulph.* 3. 264
☿ *in* ♏ ♁-*li sol.* 3. 269
☿. *Argent.* ibid.
☿ ♎ *rubeus.* ibid.
Ol. fragrans. 3. 275
Sal ☿*ii.* 3. 278
♂. *Diaphor.* 3. 285
Diaph. regulin. 3. 287
Balf. vitæ Baſilii. 3. 297
Tinct. ex vitr. ♂*ii.* 3. 298
▽. *Vitriol.* 3. 325
♏. *Vitriol.* 3. 326
♏ ♁-*li Tart.* ibid.
♏. *Tart.* 4. 532
Magiſt. marcaſit. 3. 305
♎. *Tart.* 4. 534
Scorbutus. Fol. *Anagall. aq.* 4. 350
Chamædr. 4. 382
Chelidon. 4. 384
Cochlear. 4. 392
Fumar. 4. 416
Naſturt. aquat. 4. 446
Naſturt. hort. ibid.
Nummul. 4. 450
Portulac. 4. 463
Vermic. 4. 498
Soldanell. 4. 564
Flor. *Centaur.* 4. 380
Rad. *Raphan. marin.* 4. 467
Polypod. 4. 561
Anim. *Hom. urin.* 5. 602
Anſer. ſterc. 5. 625
Sem. aquileg. 4. 362
▽. *Antiſcorbut.* 2. 82
Electr. Scorbut. 2. 105
Diaclyſma antiſcor. S. Cloſſ. 2. 130
Tinct. ex flor. ♂*ii.* 3. 299
Nitrum ♁-*latum.* 3. 316
♎ *Chalyb. cach.* ibid.
Cryſt. alum. 3. 320
Tinct. ſulph. S. Cloſſ. 3. 340
♏. *Tart.* 4. 532
Tinct. Tart. 4. 534
Spir. Vini. 4. 549
Scirrhus. Rad. *Chinæ.* 4. 385
Balſ. Tereb. 4. 526
Sacch. Saturn. 3. 254
Anim. *Bovis adeps.* 5. 588
Scrophul. *Balſ. Tolut.* 4. 509
Anim. *Bezoar. lap.* 5. 594
Hom. ſudor. 5. 602
Ov. ſter. 5. 616
Cryſtall. ♃. 3. 260
Antid. Παραχήσος. 3. 300
Antid. Iſochryſos. ibid.
Secundin. Pellunt. Fol. *Artemiſ.* 4. 363.
Leviſt. 4. 433
Meliſſ. 4. 439
Flor. *Cheir.* 4. 385
Rad. *Fum. bulb.* 4. 417
Leviſt. 4. 433
Sem. *Leviſt.* ibid.
Anim. *Equi teſtes.* 5. 601
Lep. oculi. 5. 613
Anſer. ſterc. 5. 625
Muſtel. ventric. 5. 637
Cimex. 5. 643
Scyrrhus. (*& carcinomata*) *Rad. Bryon.* 4. 553
Anim. *Sang. Tauri.* 5. 588
Serpigines, *Lap. medicament.* 2. 135.
Liquor ad ulcer. 2. 136
♎ ○☾. *Anodyn.* 3. 334
♎ *Tart.* 4. 534
Siccantia. Fol. *Abrotan.* 4. 348
Abſinth. 4. 349
Pontic. 4. 350
Acaciæ. 4. 351
Acetoſæ. ibid.
Adianthi. 4. 353
Agerat. 4. 354
Agrimon. 4. 355
Alth. 4. 356
Anagall. 4. 359
Anethi. ibid.
Anſerin. 4. 360
Aquileg. 4. 362
Ariſtoloch. ibid.
Arnic. 4. 363
Artemiſ. ibid.
Ari. ibid.
Auric. mur. 4. 366
Beton. 4. 370
Betul. ibid.
Branc. urſ. 4. 372
Braſſic. ibid.
Burſ. paſtor. 4. 373
Calcatripp. 4. 374
Calaminth. ibid.
Cardiac. 4. 377
Chamædr. 4. 382
Chamæpyth. ibid.
Cerefol. 4. 381
Chelidon. 4. 384
Cichor. 4. 388
Cochlear. 4. 392
Cuſcut. 4. 403
Dictamn. 4. 408
Ebul. 4. 409
Endiv. 4. 410
Hepat. Nobil. ibid.
Equiſet. 4. 411
Eryſim. 4. 412
Eupat. ibid.
Euphrag. ibid.
Filipend. 4. 414
Fœnic. 4. 415
Frágar. ibid.
Fraxin. 4. 416
Geran. 4. 420
Heder. 4. 423
Hed. arbor. ibid.
Hormin. 4. 425
Hyoſcyam. ibid.
Hyperic. 4. 426
Hyſſop. ibid.
Iaceæ. ibid.
Lactuc. 4. 430
Lagopi. 4. 431
Laur. 4. 432
Leviſt. 4. 433
Liguſt. ibid.
Linar. 4. 435
Lot. ibid.
Majoran. 4. 436
Marrub. 4. 437
Meliſſ. 4. 439
Menth. ibid.
Menth. Sarac. 4. 440
Mercur. ibid.
Milleſol. 4. 442
Myrt. 4. 445
Naſturt. aq. 4. 446
Naſturt. hort. ibid.
Nepetæ. 4. 447
Nicot. 4. 448
Nummul. 4. 450
Oleæ. 4. 452
Origan. 4. 453
Paſtinac. 4. 455
Perſoliat. ibid.
Perſic. ibid.
Petroſ. Mont. 4. 457 ibid.
Pimpinell. 4. 458
Pinaſtr. 4. 459
Plantag. 4. 460
Polygoni. 4. 461
Porri. 4. 462
Portulac. 4. 463
Prim. ver. ibid.
Prunell. ibid.
Puleg. 4. 464
Pulm. 4. 465
Pyrol. ibid.
Querc. 4. 466
Rhois. 4. 469
Roſ ☉. 4. 471
Roriſmarin. 4. 472
Rutæ. 4. 473
Rutæ mur. 4. 474
Sabin. ibid.
Salic. ibid.
Salviæ. 4. 475
Sanguiſorb. 4. 476
Sanic. 4. 477
Sapon. 4. 478
Satureja. 4. 479
Saxifrag. ibid.
Scabioſ. 4. 480
Scolopendr. ibid.
Scordii. 4. 482
Serpill. 4. 484
Siliq. 4. 485
Tanacet. 4. 490
Tarax. 4. 494
Thlaſp. 4. 496
Teucrii. ibid.
Thymi. ibid.
Verbaſc. 4. 497
Verben. 4. 498

Vermic. 4. 498
Veron. ibid.
Vinc. 4. 499
Virg. aur. 4. 501
Vlmar. 4. 502
Vrtic. 4. 503
Mortua. 4. 504
Epithym. 4. 557
Soldanell. 4. 564
Flor. *Agerat.* 4. 354
Amaranth. 4. 357
Aquileg. 4. 362
Bellid. 4. 368
Beton. 4. 370
Calthæ. 4. 375
Caprifol. 4. 376
Caryophyll. 4. 378
Centaur. min. 4. 380
Chamomill. 4. 382
Cheyri. 4. 385
Cichor. 4. 388
Croc. 4. 400
Cyan. 4. 403
Cynogloss. 4. 407
Ebul. 4. 409
Epat. Nob. 4. 410
Eupat. 4. 412
Genist. 4. 419
Hormin. 4. 425
Hyperic. 4. 426
Lignst 4. 433
Liliorum convall. 4. 434
Lot. 4. 435
Lupul. 4. 436
Matric. 4. 438
Prim. ver. 4. 463
Prunell. ibid.
Salviæ. 4. 475
Scabios. 4. 480
Spic. 4. 487
Stœch. 4. 488
Citr. ibid.
Succis. 4. 489
Tanacet. 4. 490
Til. 4. 494
Verbasc. 4. 497
Veron. 4. 498
Virg. aur. 4. 501
Rad. *Acori.* 4. 352
Adult. ibid.
Allii. 4. 356
Angel. 4. 359
Anthor. 4. 361
Apii. ibid.
Aristoloch. 4. 362
Armorac. 4. 363
Asparag. 4. 364
Bardan. 4. 366
Minor. ibid.
Betæ. 4. 369
Bistortæ. 4. 370
Calam aromatic. 4. 374
Carlin. 4. 378
Caryophyllata. 4. 379
Cepæ. 4. 380
Chelidon. 4. 384
Cichor. 4. 388
Cost. 4. 399
Curcum. 4. 402
Cyclam. 4. 404
Cyper. 4. 408
Doron. 4. 409
Filipend. 4. 414
Filic. ibid.
Fraxinell. 4. 416
Fum. bulb. 4. 417
Galang. 4. 418
Gentian. 4. 419
Gramin. 4. 421
Helen. 4. 423
Hyosciami. 4. 425
Ireos. 4. 428
Levist. 4. 433
Mei. 4. 441
Mori. 4. 443
Nymph. 4. 450
Ononid. 4. 452
Petasit. 4. 456
Petroselin. 4. 457
Peucedan. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Pœoniæ. 4. 461
Porri. 4. 462
Ptarmic. 4. 464
Pyrethr. 4. 465
Raphan. 4. 467
Marin. ibid.
Rhapont. 4. 468
Rubiæ. 4. 472
Ruscæ. 4. 473
Scyllæ. 4. 482
Sesel. Mass. 4. 485
Spica celtic. 4. 487
Indic. ibid.
Tamariscæ. 4. 490
Tarax. 4. 491
Tormentill. 4. 495
Valerian. 4. 496
Verbascæ. 4. 497
Victor. 4. 499
Vincetox. 4. 500
Vrtic. 4. 503
Zedoar. 4. 504
Agar. 4. 551
Muchoac. 4. 559
Cort. *Abietis.* 4. 347
Cappar. 4. 375
Cinam. 4. 389
Ebul. 4. 409
Fraxin. 4. 416
Mandragor. 4. 437
Pinastr. 4. 459
Sassafras. 4. 478
Tamariscæ. 4. 490
Sem. *Agni casti.* 4. 354
Ammi ver. 4. 357
Anethi. 4. 359
Apii. 4. 361
Aquileg. 4. 362
Asparag. 4. 364
Cannabis. 4. 375
Card. bened. 4. 377
Card. Mar. ibid.
Cari. 4. 378
Cerefol. 4. 381
Coriandr. 4. 396
Cumin. 4. 402
Dauc. 4. 408
Endiv. 4. 410
Eruc. 4. 411
Erysim. 4. 412
Genist. 4. 419
Hordei. 4. 424
Hyoscyam. 4. 425
Lactuc. 4. 430
Levist. 4. 433
Majoran. 4. 436
Milii. 4. 441
Milii ⊙. ibid.
Napi. 4. 446
Nasturt. hort. ibid.
Nigell. 4. 449
Nymph. 4. 450
Pastinac. 4. 455
Pastinac. sylv. ibid.
Perfoliat. ibid.
Petrosel. 4. 457
Macedon. ibid.
Porri. 4. 462
Portulac. 4. 463
Raphan. 4. 467
Rapi. ibid.
Rhois. 4. 469
Santonic. 4. 477
Sesel. 4. 485
Mass. ibid.
Cretic. ibid.
Sinap. 4. 486
Thlasp. 4. 494
Vrtic. 4. 503
Catapur. 4. 554
Ricin. 4. 563
Musc. *Corall.* 4. 396
Lichen. 4. 433
Terrest. 4. 445
Pulm. 4. 465
Fung. *Agaric.* 4. 551
Fruct. *Alkekeng.* 4. 355
Amygd. amar. 4. 358
Anacard. ibid.
Cardam. 4. 376
Cerasc. acid. 4. 381
Chermes. 4. 384
Cicer. 4. 387
Corn. 4. 397
Cubeb. 4. 401
Cupress. 4. 402
Cydon. 4. 404
Fabar. 4. 413
Iuglan. 4. 428
Bacc. Iuniper. 4. 429
Pom. momord. 4. 442
Laur. 4. 432
Mesp. 4. 441
Mosch. 4. 443
Mor. ibid.
Bacc. *myrtill.* 4. 445
Bacc. *myrt.* ibid.
Paris. 4. 454
Nucl. pers. 4. 455
Piper. 4. 459
Rib. 4. 469
Rub. 4. 472
Sorb. 4. 486

Lanug. *Bombac.* 4. 371
Lig. *Agallochum.* 4. 353
Colubrin. 4. 395
Cupress. 4. 402
Guajac. 4. 422
Iuniper. 4. 429
Nephrit. 4. 447
Rhodii. 4. 469
Santal. 4. 477
Tamarisc. 4. 490
Lachr. *Bdellii.* 4. 510
Sang. dracon. 4. 529
Sarcocoll. ibid.
Balſ. *Tolut.* 4. 509
Indicum. 4. 510
Reſin. *Ben Zoin.* 4. 511
Carann. 4. 514
Colophon. ibid.
Ladan. 4. 517
Myrrh. 4. 519
Styrac. cal. 4. 530
Tacamahac. ibid.
Thur. 4. 547
Gumm. *Iuniper.* 4. 429
Ammoniac. 4. 507
Galban. 4. 516
Maſtich. 4. 518
Piſſaſphalt. 4. 525
Sagapen. 4. 528
Succ. *Acetum.* 4. 505
Hypociſt. 4. 516
Omphac. 4. 520
Aloës. 4. 566
Anim. *Canin. ſterc.* 5. 592
Capr. ſterc. ibid.
Caſtor. teſt. 5. 596
Zibeth. 5. 597
Cervor. lach. 5. 598
Cochl. cinis. 5. 600
Ebur. 5. 601
Hom. urin. 5. 602
Hom. oſſ. ibid.
Moſch. 5. 614
Anſer. ſterc. 5. 625
Cancr. ocul. 5. 633
Cancr. cinis. ibid.
Conch. teſtæ. 5. 634
Lucii mandib. 5. 636
Ichthyocollæ. ibid.
Sepiæ os. 5. 638
Apum mel. 5. 639
Cantharides. 5. 642
Formic. 5. 644
Acervus. ibid.
Teredo. 5. 648
Spir. *Terebinth.* 4. 526
Spir. *Vini.* 4. 549
Singultus Fol. *Menth.* 4. 439
Sem. *Aneth.* 4. 359
Coriandr. 4. 396
Dauci. 4. 408
Paſtinac. 4. 455
Fruct. *Cydon.* 4. 404
Unguent. *Butyr. Nerv.* 3. 183
Solis Ardor. Fol. *Lagop.* 4. 431
Fabar. 4. 413
▽. *Flor. fabar.* ibid.
Spaſmus. Fol. *Serpill.* 4. 484
Flor. *Spic.* 4. 487
Rad. *Seſel. Maſſ.* 4. 485
Sem. *Seſel. Maſſ.* ibid.
Reſin. *Tacamahac.* 4. 530
Gumm. *Sagapen.* 4. 528
Anim. *Alc. nerv.* 5. 586
Bubal. corn. & ung. 5. 590
Lync. unguis. 5. 614
Anſer. ping. 5. 625
Lumbric. 5. 645
Min. *Hyacinthus.* 3. 202
▽. *Antiſpaſm.* 2. 82
℞ *Gagatis.* 3. 545
℞. *Lauri.* 4. 432
Extract. Euphorb. 4. 569
Unguent. butyr. nerv. 3. 183
Spicula ex Corpore Trahunt.
Fol. *Dictamn. Cret.* 4. 408
Rad. *Fraxinell.* 4. 416
Fung. *Cynoſbat.* 4. 407
Gumm. *Ammon.* 4. 507
Sagapen. 4. 528
Anim. *Lep. axung.* 5. 613
Mus. 5. 615
Cancri. 5. 633
Cera temper. 5. 641
Lacertus. 5. 644
Sputum Sanguin. Fol. *Anſer.* 4. 360
Burſa paſtor. 4. 373
Chamædr. 4. 382
Graminis. 4. 421
Hiſpidulæ. 4. 424
Lagopi. 4. 431
Marrub. 4. 437
Milleſol. 4. 442
Myrt. 4. 445
Nummul. 4. 450
Plantag. 4. 460
Pulmon. 4. 465
Quinquefol. 4. 466
Scolopendr. 4. 480
Senecii. 4. 484
Serpil. ibid.
Vinc. 4. 499
Vitis. 4. 502
Virg. aureæ. 4. 501
Ulmar. 4. 502
Flor. *Amaranthi.* 4. 357
Papav. err. 4. 454
Verbaſc. 4. 497
Virg. aureæ. 4. 501
Rad. *Bardan.* 4. 367
Hyoſcyam. 4. 425
Rhapont. 4. 468
Verbaſc. 4. 497
Fruct. *Caſtaneæ.* 4. 380
Cupreſſ. 4. 402
Mor. immatur. 4. 443
Bacc. myrt. 4. 445
Reſin. *Thur.* 4. 547
Gumm. *Maſtich.* 4. 518
Anim. *Apri adeps.* 5. 587
Cochleæ. 5. 600
Taxus. 5. 620
Min. *Bolus.* 3. 192
Rubric. 3. 194
Granatus. 3. 201
Sapphiras. 3. 203
Hæmatites. 3. 219
Magnes. 3. 222
Syrupus Maſtich. Penc. 2. 175
Oleum hyperic. 2. 143
Sterilitas. Fol. *Nepetæ.* 4. 447
Rad. *Satyrii.* 4. 479
Lign. *Saſſafras.* 4. 478
Anim. *Equus.* 5. 601
Accip. excrem. 5. 625
Eſſent. ſulph. ☉li. 3. 352
Stranguria. Fol. *Pariet.* 4. 454
Pimpinell. 4. 458
Rad. *Petroſel. mont.* 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Cort. *Popul. alb.* 4. 462
Sem. *Paſtinac. ſylv.* 4. 455
Petroſ. mont. 4. 457
Pimpinell. 4. 458
Seſel. Cret. 4. 485
Anim. *Hircin. ſeu.* 5. 93
Spir. *Tereb.* 4. 526
Strumæ. Fol. *Perſol.* 4. 455
Rut. mur. 4. 474
Vermic. 4. 498
Rad. *Bardan. min.* 4. 367
Cyclam. 4. 404
Scrophul. 4. 482
Verben. 4. 498
Cort. *Mandragor.* 4. 437
Sem. *Perſol.* 4. 455
Anim. *Apri fel.* 5. 587
Aſini ungula. 5. 588
Hom. ſecund. 5. 602
Serp. ping. 5. 617
Talpæ cinis. 5. 620
Columb. ſim. 5. 626
Halec. muria. 5. 636
Min. *Lap. ſpong.* 3. 225
Sudor. Flor. *Abſinth.* 4. 349
Arnicæ. 4. 363
Card. bened. 4. 377
Iaceæ. 4. 416
Veron. 4. 498
Ulmar. 4. 502
Flor. *Calthæ.* 4. 373
Ebuli. 4. 429
Sambuc. 4. 435
Scabioſ. 4. 480
Rad. *Angelic.* 4. 359
Carlinæ. 4. 378
Sarſaparill. 4. 478
Valerian. 4. 496
Cort. *Sambuc.* 4. 435
Sem. *Milii.* 4. 441
Fruct. *Pom. citrin.* 4. 390
Lign. *Saſſafras.* 4. 478
Lachr. *Bdellii.* 4. 510
Gumm. *Lac.* 4. 517
Anim. *Aſ. ſanguis.* 5. 588
Capr. lapill. 5. 593
Bezoar. lapis. 5. 594
Cervicorn. 5. 598
C. C. uſti. ibid.
Cerv. lachryn. 5. 599
Hom. urin. 5. 602
Rhinoceros. 5. 617
Unicornu. 5. 622
Gall. membr. 5. 628

Concha. testæ prep. 5. 634
Lumbr. terren. 5. 645
Min. *Terr. sigill.* 3. 190
Sol selopetans. 3. 232
Sulphur. 3. 335
Acetum. 4. 505
Pulvis bezoart. cum pret. 2. 158
Sine pret. ibid.
Bezoar. ℥iale. 3. 274
Spir. seu ☌ ☿ii. alb. diaph. 3. 275
Rub. ibid.
Cinnab. præcip. Hartm. 3. 280
Vitrum Antim. hyacinth. 3. 281
Vitr. ♁ diaphor. 3. 282
♁. Diaph. vulg. 3. 285
Ceruss. ♁ii. solar. 3. 288
Præcip. ♁ diaph. 3. 289
Flor. ♁ii. diaph. 3. 290
Nix diaph. ♁ii. 3. 296
Tinct. ♁ii. 3. 298
Tinct. ex vitr. ♁ii. ibid.
Tinct. ex sulphr. ♁ii. 3. 300
Tinct. ex sulph. ibid.
Cryst. ⊖ comm. dulc. 3. 312
Cryst. ⊖ nitr. 3. 316
Tinct. nitr. 3. 319
Cryst. alum. 3. 320
♏ Acidus ✱. 3. 322
☌ ⊕-li dulc. 3. 329
Magist. succ. dulc. 3. 344
▽. Flor. aurant. 4. 366
Extract. Bux. 4. 373
Rob. Sambuc. 4. 475
Cryst. Bezoin. 4. 512
Spir. Tart. 4. 532
▽. De tribus. 2. 84
Diaph. Beguin. 3. 259
☿ Præcipitatus. 3. 263
☿ Solaris. 3. 266
Aurum vitæ Closs. 3. 267
Bezoard. miner. 3. 273
Surditas. Anim. *Hom. fel.* 5. 602
Ardeæ ping. 5. 626
Gruis ping. 5. 629
Anguil ping. 5. 632
Formic. ova. 5. 644
Syncope. Fol. *Meliss.* 4. 439
Flor. *Caryoph. hort.* 4. 378
Aroma. 4. 379
Croci. 4. 400
Lilior. convall. 4. 434
Rad. *Petasit.* 4. 456
Vincetox. 4. 500
Cort. *Cinam.* 4. 389
Fruct. *Granat.* 4. 421
Lign. *Aloës.* 4. 353
Santal. 4. 477
Anim. *Bezoar.* 5. 594
Min. *Smaragdus prap.* 3. 204
▽. Herc. Saxon. 2. 75
▽. Cordial. D. Sp. 2. 76
Balsam. apoplect. 2. 89
Vitæ. 2. 90
Elix. vitæ Quercet. 2. 110
Epith. cord. 2. 118
Odorif. Croll. 2. 155
Syrup. cardiac. 2. 174
Ebur ust. 5. 601
Magister. ⊕-li. 3. 332
Syrup. de pom. simpl. 4. 462

T.

TEmperata. Fol. *Adianthi.* 4. 353.
Alchimill. 4. 355
Calcatrip. 4. 374
Geran. 4. 420
Loti. 4. 435
Quinquefol. 4. 466
Rut. mur. 4. 474
Symphyt. 4. 489
Tussil. 4. 496
Flor. *Calcatrip.* 4. 374
Loti. 4. 435
Ros. 4. 469
Rad. *Liquir.* 4. 420
Lapath. 4. 431
Polygonat. 4. 461
Rhod. 4. 468
Rhapont. ibid.
Symphyt. 4. 489
Fruct. *Amygd. dulc.* 4. 358
Pineæ. 4. 459
Sebestен. 4. 483
Secal. ibid.
Sem. *Lapathi.* 4. 431
Lini. 4. 435
Acetum. 4. 505
Manna. 4. 570
Tenesmus. Anim. *Bovis adeps.* 5. 588.
Vaccin. lac. ibid.
Terrores. Anim. *Asin. pellis.* ibid.
Lup. dent. 5. 613
Ursi ocul. 5. 624
Min. *Tinct. Cor.* 3. 208
▽. Contr. terror. 2. 83
Testic. *Tumor Acorus.* 4. 352
Burs. past. 4. 373
Timores. Min. *Chrysolit.* 3. 201
Rubin. 3. 203
Cent. min. 4. 380
Tinea Pueror. Rad. *Carlinæ.* 4. 378.
Zedoar. 4. 504
Cort. mori. 4. 443
Fruct. *Bacc. myrt.* 4. 445
Anim. *Hom. sterc. prap.* 5. 602
Linim. ♄ compos. 3. 182
☌ Semin. Bombacin. 4. 371
☌ Laurin. 4. 432
♎ Tart. 4. 534
Tormina. Fol. *Abrot.* 4. 348
Absynth. 4. 349
Pont. 4. 350
Aquileg. 4. 362
Puleg. 4. 464
Tanacet. 4. 490
Verben. 4. 498
Flor. *Iasmin.* 4. 427
Spic. 4. 487
Tanacet. 4. 490
Verbasc. 4. 497
Rad. *Ireos Florent.* 4. 428
Mei. 4. 441
Cort. *Aurant.* 4. 365
Sem. *Pastinac.* 4. 455
Anim. *Ovis lana.* 5. 616
Perdic. penn. 5. 631
Ranæ ipsæ. 5. 637
Sperma Ceti. 3. 345
Fossil. *Ophites.* 3. 223
Salfossile. 3. 314
Ol. amygd. dulc. 4. 358
Conserv. calcatrip. 4. 374
Ol. nucis mosch. 4. 443
Ol. oliv. 4. 451
Pilul. pestilent. 2. 152
Tremor. Fol. *Hyperic.* 4. 426
Salv. 4. 475
Flor. *Hyperic.* 4. 426
Sal. 4. 475
Anim. *Bovis medull.* 5. 588
Cast. test. 5. 596
Hom. urin. 5. 602
Vulp. ping. 5. 624
▽. Anhaltin. 2. 72
Tinct. *Croci.* 3. 273
Tumores. Fol. *Arist.* 4. 362
Anim. *Canis caput.* 5. 592
Hom. urina. 5. 602
Gru. ping. 5. 629
Foss *Mercurius.* 3. 261
Sulphur. 3. 335
Balsam. Tolut. 4. 509
Tussis. Fol. *Calaminth.* 4. 374
Erysimi. 4. 412
Hyssop. 4. 426
Malv. 4. 437
Nummul. 4. 450
Origani. 4. 452
Parietar. 4. 454
Petrosel. 4. 457
Pimpinel. 4. 458
Quinquefol. 4. 466
Rut. mur. 4. 474
Scabios. 4. 480
Siliq. 4. 485
Thymi. 4. 494
Tussil. 4. 496
Verben. 4. 498
Flor. *Caprifol.* 4. 376
Eupator. 4. 412
Iasmin. 4. 427
Scabios. 4. 480
Verbasc. 4. 497
Viol. 4. 500
Caul. *Levist.* 4. 433
Rad. *Allii.* 4. 356
Liquirit. 4. 420
Helenii. 4. 423
Ireos Flor. 4. 428
Petrosel. 4. 457
Peuced. ibid.
Pimpinel. 4. 458
Tussil. 4. 496
Sem. *Bombac.* 4. 371
Cannab. 4. 375
Dauci. 4. 408
Lini. 4. 435
Melon. 4. 439
Papav. sativ. 4. 453
Past. sylv. 4. 455

Petrosel. 4. 457
Sesel. Mass. 4. 485
Urtic. 4. 503
Fruct. *Nucl. avellan.* 4. 397
Ficus. 4. 413
Granat. dulc. 4. 421
Jujubæ. 4. 429
Pineæ. 4. 459
Uvæ pass. 4. 502
Chocal. 4. 529
Chocalate Imperatori communicata.
℔ *Cacoa* ℔ *XXXVII.*
Vaynillas fol. LX.
Achate ℥ *ij.*
Maiz ℔ *iij.*
Cinam. ℔ *ij.*
Jamaicæ ℥ *v.*
Piperis longi ℥ *ij.*
Sacchari q. s.
Chocolate Indorum.
℔ *Granor. Caccao*
Num. X.
(seu Nuc. Ind.)
Fructi. Capsicorum.
Seu
Chiles num. XX.
Maiz ℔ *ij. seu frum.*
Ind.
Anis ℔ *j.*
Herb. Mecacuchil. M ij.
(Milii sol. maj.)
Oreſulas num. XX.
Fructi. herb. Merach.)
Cinamom. ℥ *iv.*
Pip. nig. ℥ *ij.*
Sacch. ℔ *iv.*
Succ. rad. Achiotte ℥ *ij. M.*
F. massa.
℔. *Hujus mass. & sacch. fin. an.* ℥ *j.*
Aq. Font. ℥ *viij. Bulliant & continuè moveantur donec in superficie spuma subtilis cum pinguitudine appareat, (in vase stanneo vel vitreato) Remov. ab igne & è cortice nucis Indicæ bibatur quàm calidissimè.*
Cachundo Regibus Chinensibus & Indis Orientalibus æstimata.
℔. *Terræ Cimoliæ aut alterius optim.* ℔ *j.*
Ambari ℔ *j.*
Mosch. & Gallic ana. ℔ *iij.*
Calamb. optim. (agalloch) ℥ *x.*
Margar. præp ℔ *ij.*
Pubin. smaragd. Granator.
Hyacinth. præp. an. ℥ *iv.*
Sant. citr. ℔ *ij. rubr.* ℔ *iv.*
Mastich. calam. arom. Galanus.
Cinam. Rhab. & Aloës lot. cum Succ. ros. Myrob. Ind. Cheb. Bell. Absinth. corall. rub. bol. arm. ana. ℥ *ij.*
Fol. auri ℥ *j. Lap. Bezoart.* ℥ *xx.*
Seric. ust. ℥ *viij. Ebor. ust.* ℔ *ij. ß.*
Pulverisanda pulverisi. tenuis. & iror.

Balsami Orientalis, vini odoriferi & ▽. *cinamom. guttulis instillatis: siccentur ad umbram & cum sacchar. s. q.*
Addit Gumm. Tragacanth. & Arabici mucilagine omnia malacentur. Fiat massa tenacissima & rubicundissima: ex hac forment. variæ figuræ, quare particulæ teneantur in ore,
Gumm. *Arabici.* 4. 508
Galbani. 4. 516
Mastich. 4. 518
Sagapen. 4. 528
Tragac. 4. 548
Resin. *Benzoini.* 4. 511
Ladani. 4. 517
Myrrh. 4. 519
Terebinth. 4. 526
Styr. cal. 4. 530
Thur. 4. 547
Musc. *Pulm. arbor.* 4. 465
Lachr. *Sacchar.* 4. 527
Bals. *Tolut.* 4. 509
Anim. *Cochleæ.* 5. 600
Eq. lac. 5. 601
Eq. saliva. ibid.
Mumia. 5. 602
Lup. hepar. 5. 613
Mus. 5. 615
Anser. sterc. 5. 615
Corvor. sterc. 5. 627
Gall. vet. jus. ibid.
Apum mel. 5. 639
Cera temp. 5. 641
Fossil. *Sp. Tart.* 4. 532
Sperma Ceti. 3. 345
Looch passulat. 2. 101
Pil. de Styrac. 2. 148
Ad tussim. ibid.
Syrup. de Nicot. 2. 175
Bacul. pector. 2. 179
Bals. reg. ♂ *ii.* 3. 299
Infus. vitr. ♂ *ii.* 3. 303
Flor. sulph. ☉ *li.* 3. 336
Lac sulph. 3. 337
Syrup. flor. lil. alb. 4. 434
▽. *Flor. lil. alb.* ibid.
Ol. sesami. 4. 484
Spir. tereb. 4. 526
Manna. 4. 570

V.

Varices. *Coni abietis.* 4. 347
Venefica. *(cataplasm. resol.* 2. 94.
Fol. *Antirrhin.* 4. 361
Sideritis. 4. 485
Rad. *Scyll.* 4. 482
Sem. *Petrosel. Maced.* 4. 457
Anim. *Can. sang.* 5. 592
Hom. sterc. præp. 5. 602
Hom. ossa. ibid.
Lucius piscis. 5. 636
Foss. *Amianth.* 3. 215
Mercurius. 3. 261
Venenum. Fol. *Abrotani.* 4. 348
Aristol.
Card. bened. 4. 362
Levist. 4. 377
Rutæ. 4. 433
Flor. *Stœch.* 4. 471
Rad. *Angelic.* 4. 488
Anthoræ. 4. 359
Carlin. 4. 361
Chelidon. 4. 378
Contrayervæ. 4. 384
Doronic. 4. 395
Fraxinell. 4. 409
Imperat. 4. 416
Levist. 4. 427
Menth. Sarac. 4. 431
Torment. 4. 440
Sem. *Levist.* 4. 491
Napi. 4. 433
Fruct. *Pom. citr.* 4. 446
Nucl. avellan. 4. 360
Ficus. 4. 397
Baccæ paris. 4. 413
Resin. *Camphor.* 4. 414
Anim. *Agni coagul.* 5. 512
Buso. 5. 586
Lapis buson. 5. 590
Hircin. sang. ibid.
Rupi-capr. lapis. 5. 592
Bezoar. lapis. 5. 593
Cervi lachrym. 5. 594
Castor. test. 5. 598
Cunicul. cerebr. 5. 596
Ebur. 5. 600
Hom. urina. 5. 601
Mumiæ tinct. 5. 602
Mumiæ &c. ibid.
Mosch. ibid.
Rhinoceros. 5. 614
Unicornu. 5. 617
Anat. sang. 5. 622
Anser. sang. 5. 625
Ciconia. ibid.
Cicon. vent. exsicc. 5. 626
Rana ipsa. ibid.
Tinca. 5. 637
Scinci. 5. 639
Fossil. *Terra sigill.* 5. 647
Glossopetra. 3. 190
Granatus. 3. 219
Rubin. 3. 201
Sapphirus. 3. 203
Marg. ibid.
Sal perlar. 3. 212
Ophites. ibid.
Sal comm. 4. 225
Sardius lapis. 3. 309
Sulphur. 3. 204
El. *Alexipharm. de Cicon.* 2. 103
Extract. Quercet. bezoar. 2. 114
Theriac. benedict. Querc. 2. 126
Ol. hyper. comp. Rabenst. 2. 143
Ol. hyper. compos. Ellenb. 2. 144
Oxysacch. vomit. 2. 177
Aurum potab. 3. 234
☿ *Præcip. per &c. sulph.* 3. 264
Tinct. ex ♂ *io crudo.* 3. 297
Arsenic. dulc. 3. 314
Extract. ex bacc. Iuniper. 4. 439

Venenat. Animal. Ictus.
Spir. Roris maja'is. 3. 197
Ventric. Ardor. Fol. *Siliq.* 4. 485.
Succ. omphac. 4. 520
Foss. Creta. 3. 192
Conserv. Calcatripp. 4. 374
Ventriculi Cruditas.
Fol. *Absinth.* 4. 349
Melissæ. 4. 439
Saturej. 4. 479
Flor. *Caryophyll. arom.* 4. 379
Iasmin. 4. 427
Radic. *cyperi.* 4. 408
Galangæ. 4. 418
Imperat. 4. 427
Sesel. Mass. 4. 485
Zedoar. 4. 504
Sem. *Sesel. Mass.* 4. 485
Fruct. *Lauri.* 4. 432
Cydon. 4. 404
Bals. *Tolut.* 4. 509
Indic. 4. 510
⊖ *Commun.* 3. 309
Pil. febrif. D. Schæff. 2. 149
Pestil. compos. 2. 152
⊖ *Sacerdotale.* 2. 162
Flor. ⊖. *Ammoniac.* 3. 321
Ventriculi Imbecillitas.
Fol. *Fœnicul.* 4. 415
Hyssop. 4. 426
Levist. 4. 433
Menth. 4. 439
Pimpinel. 4. 458
Rut. 4. 473
Rad. *Acori.* 4. 352
Costi. 4. 399
Gentian. 4. 419
Levist. 4. 433
Pimpinel. 4. 458
Schœnanth. 4. 480
Spica Celtic. 4. 487
Indic. ibid.
Zinziber. 4. 505
Cort. *Cinnam.* 4. 389
Semm. *Anisi.* 4. 360
Coriandr. 4. 396
Levist. 4. 433
Fruct. *Berber.* 4. 369
Cardamom. 4. 376
Cerasi. acid. 4. 381
Moschat. 4. 443
Piper. 4. 459
Pistac. 4. 460
Pom. dulc. 4. 462
Chocol. 4. 529
Bal. *verus.* 4. 509
Indus. 4. 510
Resin. *Ladan.* 4. 517
Tacamahac. 4. 530
Gumm. *Mastich.* 4. 518
Anim. *Ebur.* 3. 601
Echinus. 5. 602
Cygn. pell. 5. 630
Struth. unica. 5. 631
Fossil. *Coralliæ.* 3. 205
Aq. *Anhaltin.* 2. 72
Asthmat. 2. 73
Cephal. 2. 75
Imperial. corr. 2. 79
Ros solis. 4. 471
Electr. pseudo-acori stomach. 2. 102.
Elixyr. propr. 2. 109
Vitæ Quercet. 2. 110
Emplast. stomach. de Tacamahaca. 2. 116
Tragea gross. 2. 160
Pulv. stomach. Querc. 2. 161
Sal philosoph. 2. 162
Saccul. stomach. 2. 164
Sal ☿. 3. 252
Arcan. ℥ *ii Basil.* 3. 299
Aq. benedict. 3. 303
Crystall. sal. comm. dulc. 3. 312
Li philos. 3. 326
Ventricul. Inflat.
Flor. schœnanth. 4. 480
Rad. Galangæ. 4. 418
Mei. 4. 441
Schœnanth. 4. 480
Sesel. Mass. 4. 485
Spic. Indic. 4. 487
Sem. *Ammi veri.* 4. 357
Sesel. Mass. 4. 485
Fruct. *Oliv.* 4. 451
Bals. Tolut. 4. 509
Indic. 4. 510
Aq. carminativ. 2. 74
Verrucæ. Rad. *Dipsaci.* 4. 408
Cort. *Pinastr.* 4. 459
Salic. 4. 474
Anim. *Asin. urin.* 5. 588
Canin. sterc. 5. 592
Canis urina. ibid.
Limac. 5. 600
Mur. sterc. 5. 615
Ovis sterc. 5. 616
Anguillæ caput. 5. 632
Cancr. cinis. 5. 633
Ol. *Pinastr.* 3. 459
Succ. *Popul.* 3. 462
Vertigo. Fol. *Auric. ursi.* 4. 366
Medss. 4. 439
Menth. ibid.
Puleg. 4. 464
Ror. marin. 4. 472
Salv. 4. 475
Serpill. 4. 484
Flor. *Lil. convall.* 4. 434
Matricar. 4. 438
Salv. 4. 475
Stœch. 4. 488
Til. 4. 494
Rad. *Cyperi.* 4. 408
Doronic. 4. 409
Galangæ. 4. 418
Scorzoner. 4. 481
Elleb. 4. 555
Sem. *Aquileg.* 4. 362
Cari. 4. 378
Cumini. 4. 402
Fruct. *Granat.* 4. 421
Cochol. 4. 529
Colocynth. 4. 554
Gumm. *Galban.* 4. 516
Succinum. 4. 343
Anim. *Rup. cap. sang.* 5. 593
Bezoar. lap. 3. 594
Cast. test. 5. 596
Columb. fim. 5. 626
Pav. sterc. 5. 631
Bombyces. 5. 642
Aq. *Anhaltin.* 2. 72
Epilept. 2. 75
Cephal. arom. ibid.
Elix. antepilept. 2. 107
Vitæ Querc. 2. 110
Empl. cephal. 2. 112
Pulv. stomach. Quercet. 2. 161
Sal ♃. 2. 260
Cinnab. ℥ *ii.* 3. 291
Magister. ☉*li.* 3. 332
Vesicatorium.
Anim. *Cantharis.* 5. 642
Empl. vesic. 2. 116
Vesicæ Ulcera. Fol. *Equiset.* 4. 411.
Lagopi. 4. 431
Rad. *Cyperi.* 4. 408
Liquirit. 4. 420
Nuc. ▽. 4. 429
Juniper. ▽. ibid.
Anim. *Gall. sterc.* 5. 627
Ranar. sal. 5. 637
☿ *Præcip. per* ▽. *ovor.* 3. 264
Ol. ☿ *ii. diaph. dulc.* 3. 275
Ol. ☿ *ii. Saccharat.* ibid.
Vigiliæ. Fol. *Atripl.* 4. 365
Cerefol. 4. 381
Cynogloss. 4. 407
Nicot. 4. 448
Serpill. 4. 484
Viticis. 4. 502
Flor. *Croci.* 4. 400
Nymph. 4. 450
Sem. *Anethi.* 4. 359
Hyosciami. 4. 425
Lactuc. 4. 430
Papav. sat. 4. 453
Cort. *Mandragor.* 4. 437
Lachr. Opii. 4. 520
Electr. diaph. Pharm. 3. 104
Epith. in febr. malign. 2. 118
Pilul. narcot. Lat. 2. 147
Unguent. Narcot. 2. 184
Somnif. 2. 185
Sal. cachect. chalyb. 3. 316
Extr. ☉*li narcot.* 3. 331
Unguent. aurant. 4. 366
Ol. ex buxo. 4. 373
Ol. nuc. mosch. 4. 443
Unguent. popul. 4. 462
Vitus Hebetudo. Flor. *Saturejæ.* 4. 479.
Rad. *Sesel.* 4. 485
Sem. *Sesel. Mass.* ibid.
Anim. *Capr. jecur.* 5. 592.
Cati caput. 5. 597
Serp. ping. 5. 617
Ardeæ ping. 5. 626
Ficedulæ. 5. 627
Gall. fel. ibid.
Grus. medull. 5. 639

Hirundo. 5.629
Milv. epar. 5.630
Noct. ping. ibid.
Perdic. fel. 5.631
Pavon. fel. ibid.
Ranar. fel. 5.637
Formic. ℞. 5.644
Gryllus. ibid.
Aq. ophthalm. 2.75
Pil. pestil. comp. 2.152

Ulcera Callosa.

Empl. Saturn. Closs. 2.115

Ulcera Fœtida & Sordida.

Flor. *Caprifol.* 4.376
Lign. *Rhod.* 4.469
Resin. *Thur.* 4.547
Sal ℤis. 3.260

Ulcera interna ex Contusione.

Ol. hyper. comp. 2.143
Sacch. ♄ni. 3.254
Ol. Sulph. ver. Closs. 3.339

Ulcera inveterata.

Fol. *Paris.* 4.454
Plantag. 4.460
Rad. *Peuced.* 4.457
Valer. 4.496
Anim. *Buson. ℞.* 5.590
Canin. sterc. 5.592
Canis urin. ibid.
Cervi medull. 5.598
Ovis lana. 5.616
Halec. muria. 5.636
Lucii mand. ibid.
Ranar. ℞. 5.637
Empl. stipt. Crollii. 2.116
Liquor ☿ii præcip. 3.278
Diaphor. regulin. 3.287
Balsf. ♁ii. 3.294
Litharg yr. thereb. 3.307

Ulcera maligna.

Fol. *Quinquefol.* 4.466
Fossil. *Plumbum.* 3.253
Empl. Saturn. Closs. 2.115
Saccharum ♄i. 3.254
℞ ♄i. Balsam. 3.256
☿ Præcip. per ℞. sulph. 3.264
☿ ☉laris. 3.266
☿ in ☾ ⊕li sol. 3.269
☿ ♎ Rubeus. ibid.
☿ Vita. 3.272
℞. ☿ii. Diaph. dulc. 3.275
Liquor ☿ii præcipit. 3.278
⊖ ♁ii. 3.303
Æs ustum. 3.250
Spod. Græc. 3.307
℞ ⊂⊃. Anody. 3.334
Ol. sesami. 4.484

Vomitum curant.

Fol. *Absinth. pont.* 4.350
Mentha. 4.439
Senecii. 4.484
Vitis. 4.502
Flor. *Rosar.* 4.469
Schœnanth. 4.480
Rad. *Bistorta.* 4.370
Schœnanth. 4.480
Tormentil. 4.495
Zedoar. 4.504
Sem. *Anethi.* 4.359
Fruct. *Cydon.* 4.404
Mespil. 4.441
Moschat. 4.443
Bacc. myrt. 4.445
Lign. *Santalin.* 4.477
Gumm. *Mastich.* 4.518
Anim. *Gall. ventric. tunica.* 5.627.
Succ. *Hypocist.* 4.516

Vomitum Excitantia.

Fol. *Arnica.* 4.363
Nicot. 4.448
Vermic. 4.498
Rad. *Raph. marin.* 4.467
Sem. *Anethi.* 4.359
Fruct. *Balan. myrepf.* 4.366
Bacc. heder. 4.423
Juglan. 4.428
Bacc. polygonat. 4.461
Anim. *Hom. ungues.* 5.602
Barbo. 5.633
Lucii ova. 5.636
Fossil. *Antimon.* 3.280
Vitriol. 3.323
Dropac. 2.116
♁ Rub. fixum. 3.288
Flor. *♁ii reg.* 3.289
℞. ♁ii. Saccharat. Quercet. 3.292.
Butyr. ♁ii. 3.271
Ol. ♁ii. 3.293
Sulph. ex minera ♁ii. 3.296
Sulph. ex scor. reg. ♁ii. ibid.
Infus. ♁ii. crud. 3.302
Vitr. ♁ii. 3.303
Vitriol. alb. vomit. 3.324
⊕lum emetic. ibid.
Ol. oliv. 4.451

Urinæ difficultas.

Fol. *Abrotan.* 4.348
Adianth. 4.353
Agerati. 4.354
Aquileg. 4.362
Arnicæ. 4.363
Calaminth. 4.374
Cardiacæ. 4.377
Herniariæ. 4.424
Lagopi. 4.431
Linar. 4.435
Loti. ibid.
Millefol. 4.442
Sabin. 4.474
Scolopendr. 4.480
Serpill. 4.484
Til. 4.494
Flor. *Chamomill.* 4.382
Loti. 4.435
Lupul. 4.436
Schœnanth. 4.480
Spic. 4.487
Stœch. 4.488
Citr. ibid.
Rad. *Allii.* 4.356
Apii. 4.361
Ari. 4.363
Asparag. 4.364
Carlin. 4.378
Cepæ. 4.380
Costi. 4.399
Cyperi. 4.408
Eryngii. 4.411
Glycyrrhiz. 4.420
Ononid. 4.452
Pyrethri. 4.465
Rubiæ. 4.472
Ruscæ. 4.473
Schœnanth. 4.480
Spic. Celt. 4.487
Indic. ibid.
Valer. 4.496
Sem. *Ammi veri.* 4.317
Apii. 4.361
Asparag. 4.364
Dauci. 4.408
Melon. 4.439
Cerefol. 4.381
Milii Solis. 4.441
Napi. 4.446
Petrosel. maced. 4.457
Porri. 4.462
Raphan. 4.467
Sesel. 4.485
Cret. ibid.
Fung. *Agar.* 4.331
Fruct. *Baccæ Iuniper.* 4.423
Iujub. ibid.
Lauri. 4.432
Sebesten. 4.483
Lacht. *Bdell.* 4.510
Lign. *Nephrit.* 4.447
Gumm. *Elemi.* 4.515
Galbani. 4.516
Sagapen. 4.528
Balsf. *Indic.* 4.510
Resin. *Laric.* 4.526
Anim. *Buso.* 5.590
Capr. sterc. 5.592
Capr. omentum. ibid.
Echinus. 5.602
Suum vesica. 5.619
Anser. sterc. 5.625
Columb. sinus. 5.626
Gall. sterc. 5.627
Palumb. 5.630
Cancr. ℞. præcip. 5.633
Halec. vesic. 5.636
Sepiæ os. 5.638
Sepiæ ova. ibid.
Apum mel. 5.639
Aselli. 5.641
Cimex. 5.643
Locustæ. 5.645
Pedicul. 5.602
Scarabæus. 5.646
Scorpio. 5.647
Min. *Lapis Iudaicus.* 3.220
⊖. Com. 3.309
Sp. Tart. 3.332
Aq. diuret. è mucl. 2.77
Cryst. ⊖ Nitri. 3.316
Spir. ⊖ armoniac. 3.322
▽. ⊕li. 3.325
℞. Sulph. ver. S. Closs. 3.339
Farin. fabar. 4.413

Spir.

Spir. Tart. 4. 532
Tinct. Tart. 4. 534

Urin. Incontinent.

Fruct. Cupreſſ. 4. 402
Anim. Cinis buf. 5. 590
Hircin. veſic. 5. 592
Echinus. 5. 602
Lep. ren. & teſt. 5. 613
Mus. 5. 615
Ovis veſic. crem. 5. 616
Suum veſic. 5. 619
Gall. guttur. 5. 627
Scarabæi cornua. 5. 646

Uteri Affectus.

Fol. Abrot. 4. 348
Botryos. 4. 371
Cupreſſ. 4. 402
Iaſmin. 4. 427
Nicot. 4. 448
Rad. Doron. 4. 409
Corr. Cinnam. 4. 389
Sem. Avenæ. 4. 365
Min. Stannum. 3. 258
Aq. Hyſteric. 2. 79
Elixyr. prop. 2. 109

Uteri fluxus alb.

Fol. Botryos. 4. 371
Filipend. 4. 414
Lagopi. 4. 431
Pulig. 4. 464
Ror. marin. 4. 472
Urtic. mortuæ. 4. 504
Flor. Cyneſbat. 4. 407
Urtic. mort. 4. 504
Rad. Polygonat. 4. 461
Tamar. 4. 490
Cort. Tamar. ibid.
Fruct. Avellan. putam. 4. 397
Caſtan. 4. 380
Uva ſpina. 4. 504
Lign. Tamar. 4. 490
Anim. Ebur. 5. 601
Lacii mandib. 5. 636
Tinca. 5. 639
Min. Corall. 3. 205
Amianth. 3. 215
Unicornu foſſ. 3. 227
Succin. 3. 343
Tragea hyſter. Querc. 2. 160

Uteri Procident.

Fruct. Bacc. myrt. 4. 445
Anim. Vacc. ſterc. 5. 588
Anguill. exuv. 5. 632
Muſtel. ventr. 5. 637

Uteri Suffocatio.

Rad. Angelic. 4. 359
Fraxinell. 4. 416
Gentian. 4. 419
Sem. Dauc. 4. 408
Fruct. Cardamom. 4. 376
Lachr. Aſſa fœtid. 4. 508
Reſin. Camphor. 4. 512
Ladan. 4. 517
Liquid. ambr. 4. 518
Myrrh. 4. 519
Tacamahac. 4. 530
Anim. Eq. lichenes. 5. 601
Hom. cutis. 5. 602
Pavon. pennæ. 5. 631
Formic. acervus. 5. 644
Perdic. penn. 5. 631
Teſtud. hepar. 5. 638
Min. Stannum. 3. 258
Sulphur. 3. 335
Succinum. 3. 343
Aq. Hyſteric. M. M. 2. 79
Triſtantis. 2. 84
Vit. mulier. 2. 85
Balſ. vitæ. 2. 90
Decoct. hyſteric. 2. 99
Decoct. ſplen. bovis. 2. 100
Elect. hyſteric. 2. 104
Elixyr hyſteric. 2. 107
Uterin. 2. 109
Vitæ Quercet. 2. 110
Extract. chalyb. 2. 124
Hyſteric. ibid.
Matrical. 2. 125
Uter. Mynſicht. 2. 127
Pil. gummoſ. S. Cloſſ. 2. 150
Matric. D. Schœff. 2. 151
S. Tartar. 2. 154
Tragea hyſter. Querc. 2. 160
Balſ. uterin. 2. 181
Sal ☿. 3. 303
Sal ♃is. 3. 260
☿. Diaph. 3. 285
Arcan. ☿ii. Baſil. 3. 299
Ol. ſulph. ver. Cloſſ. 3. 339
Ol. Gagatis. 3. 346

Vulneraria.

Fol. Agrim. 4. 355
Auric. urſi. 4. 366
Bellis. 4. 368
Braſſic. 4. 372
Calcatripp. 4. 374
Conſolid. 4. 396
Equiſeti. 4. 411
Euphrag. 4. 412
Fabar. 4. 413
Heder. terreſtr. 4. 423
Hyperic. 4. 426
Iaceæ. ibid.
Leviſt. 4. 433
Loti. 4. 435
Millefol. 4. 442
Nicot. 4. 448
Nummul. 4. 450
Pariet. 4. 454
Paſtinac. 4. 455
Perſol. ibid.
Perſic. ibid.
Pimpinell. 4. 458
Plantag. 4. 460
Polygon. 4. 461
Prunell. 4. 463
Pyrol. 4. 465
Quinquefol. 4. 466
Roſ. ☉. 4. 471
Sanguiſorb. 4. 476
Sanicul. 4. 477
Scolopendr. 4. 480
Scordii. 4. 481
Symph. 4. 489
Tanacet. 4. 490
Tarax. 4. 491
Verben. 4. 498
Veron. ibid.
Vinc. 4. 499
Virg. aur. 4. 501
Ulmar. 4. 502
Flor. Bellid. 4. 368
Calcatripp. 4. 374
Centaur. min. 4. 380
Hyperic. 4. 426
Loti. 4. 435
Prunell. 4. 463
Succiſ. 4. 489
Tanacet. 4. 490
Veron. 4. 498
Virg. aur. 4. 501
Rad. Gentian. 4. 419
Leviſt. 4. 433
Pimpinell. 4. 458
Rhapont. 4. 468
Rubiæ. 4. 472
Symphyt. 4. 489
Tarax. 4. 491
Torment. 4. 495
Sem. Paſtinac. 4. 455
Perfoliat. ibid.
Fruct. Pom. mom. 4. 442
Oliv. 4. 451
Lachr. Aſſa fatid. 4. 508
Sarcocoll. 4. 529
Lign. Fraxin. 4. 416
Gumm. Elemi. 4. 515
Pic. 4. 525
Balſ. Tolut. 4. 509
Indic. 4. 510
Terebinth. 4. 526
Reſin. Carann. 4. 514
Copal. 4. 515
Succ. Aloës. 4. 566
Anim. Can. axung. 5. 592
Cochleæ. 5. 600
Hom. aur. ſordes. 5. 602
Vulp. ping. 5. 624
Columb. ſang. 5. 626
Gall. ov. alb. 5. 627
Gall. vitell. ov. præpar. ibid.
Anguill. ping. 5. 632
Perca lapilli. 5. 637
Apum mel. 5. 639
Cera temperata. 5. 641
Aranear. tela. ibid.
Lumbr. terr. 5. 645
Min. Creta. 3. 192
Ol. Benzoin. 4. 511

Vulnera Capitis.

Fol. Betonic. 4. 370
Flor. Caprifol. 4. 376
Succ. Caprifol. ibid.

Vulnera Cicatricem Inducentia.

Anim. Lep. renes. 5. 613

Aſin. adeps. 5. 588
Flor. ex Terr. ☉li. 3. 330

Vulnera Conſolidanda.

Fol. *Burſ. paſt.* 4. 373
Calcatripp. 4. 374
Hyperic. 4. 426
Sanic. 4. 477
Flor. *Hyperic.* 4. 426
Anim. *agn. oſſ. incinér.* 5. 586
Cervi ſevum. 5. 598
Hom. cadav. 5. 602

Vulnera Inveterata.

Fol. *Nicot.* 4. 448
Pimpinell. 4. 458
Plantag. 4. 460
Rad. *Bardan.* 4. 367
Fumar. bulb. 4. 417
Pimpinell. 4. 458
Reſin. *Myrrh.* 4. 519
Aq. cauſtic. F. F. 2. 87
Lapis medicament. 2. 135
Liquor ad ulcer. 2. 136
Balſ. ☿ii. 3. 294
Pulv. Tinct. ☿ii. 3. 298
Balſ. Tereb. 4. 526

Vulnera Pectoris.

Potio vulnerar. 2. 155

Vulnera Punctim ac Cæſim Conflicta.

Empl. *Oppodeldoch. Paracelſ.* 2. 114.
Balſ. Hiſpan. 2. 181
Vulnerar. ibid.
Flor. Antimon. 3. 289

Vulnera Recentia.

Fol. *Card. bened.* 4. 377
Empl. ſtict. Crollii. 2. 116
Balſ. vuln. Samar. 2. 182
Pulv. Tinct. ☿ii. 3. 298

Vulnera Sordida Mundificant.

Fol. *Ariſt. long.* 4. 362
Geran. 4. 420
Hyperic. 4. 426
Flor. *Hyperic.* ibid.
Elixyr propr. 2. 109
Liquor ad ulcera. 2. 136
Tinct. ♀. 3. 271
☍ Ebeni. 4. 409

Vulnera Venenata ac Fiſtuloſa.

Min. *Terr. ſigill.* 3. 150
Empl. mundificat. 2. 114
Ol. hyperic. compoſ. 2. 143
Ol. hyper. compoſ. Ellenb. 2. 144
Sal ☿is. 3. 260
Liquor. ☿ii præcip. 3. 278

Uvulæ Inflamm.

Flor. *Schœnanth.* 4. 480
Rad. *Schœnanth.* ibid.
Gumm. *Opop.* 4. 525
Anim. *Hom. urin.* 5. 602
Hirundo. 5. 629
Aq. *Ad guttur. aff.* 2. 78

Uvulæ Elong.

Botrys. 4. 371

FINIS.

INDEX RERUM.

In quo Numerus prior Librum, *Posterior* Paginam *denotat.*

Abies. 4. 347
Abiga. 4. 382
Abrotanum. 4. 348
Fœmina. 4. 402
Absynthium. 4. 349
Marinum. 4. 402
Ponticum. 4. 350
Acacia vera. 4. 350
Germanorum. 4. 351
Acanthus Arabum. ibid.
Vulgaris. 4. 372
Acanthium. 4. 377
Acetosa. 4. 351
Acetosella. 4. 352
Achera v. Gryllus.
Achillea. 4. 442
Acetum. 4. 505
Aceta destillata. 4. 406
Acetorum historia. 2. 68
Acetum Agrestinum. ibid.
Alexicacum. ibid.
Bezoardicum. 2. 69
Confortans. ibid.
Prophylacticum. ibid.
Radicatum. 1. 4
Rutaceum com. 2. 69
Philosophicum Querc. 2. 121
Acipenser v. Sturio.
Accipiter. 5. 625
Acidum Tartari. 4. 531
Acini. 1. 2
Aconitum monococcon (salutiferum.) 4. 454
Pardalianches. 4. 409. 454
Salutiferum. 4. 454
Acorus verus. 4. 352
Officinarum. 4. ibid.
Adulterinus. ibid.
Falsa. ibid.
Palustris. ibid.
Acorum legitimum. ibid.
Allio variat vires medicamentorum.
Adeps. 1. 2
Adiantum. 4. 353
Foliis coriandri. ibid.
Aureum. ibid.
Candidum, album. 4. 474
Nigrum. 4. 353
Rubrum v. Trichomanes.
Lugdunense. 4. 353
Ægagropila. 5. 594
Æluropus. 4. 424
Æs, id est, cuprum. 3. 250
Ætas crescentium. 1. 46
Aëtites. 3. 214
Aglio Ital. & Ajo. Allium. 4. 356
Ærugo. 3. 250
Agallochum. 4. 354
Agaricus com. 4. 551
Agens mutat vires. 1. 47
Ageratum. 4. 357
Agnus. 5. 586
Agnus castus. 4. 354
Agrestia v. omphacium.
Agretto. 4. 447
Agrimonia. 4. 355
Sylvestris. 4. 360
Agripalma. Cardiaca.
Ajuga. 4. 382
Alabastri. 1. 2
Alabastrites. 3. 215
Alauda. 5. 625
Alebras v. Staphisagria.
Alcea. 5. 625
Alcedo. 5. 625
Alces. 5. 586
Alchimilla. 4. 355
Alcohol. 1. 4
Alexiterium. 1. 42
Alkahest. 1. 4
Alkali. ibid.
Alkanna, id est, Ichthyocolla. 5. 636
Alkekengi. 4. 355
Alleluja. 4. 352
Allium. 4. 356
Alpinum, anguinum montanum vid. Victorialis.
Aloë. 4. 566
Alnus nigra, v. Frangula.
Alsine. 4. 356
Althut. vid. Ammoniacum Gummi.
Althæa. 4. 356
Aluminis historia. 3. 319
Alumen scajolæ, vid. Lap. specularis.
Plumosum. 3. 215
Saturni. 3. 307
Amalgama. 1. 4
Amalgamatio auri. 3. 232
Amaracus. 4. 436
Amaranthus. 4. 357
Luteus vid. Stœch. citrina.
Ambra grysea. 3. 341
Ambubeja. 4. 388
Amianthus lapis. 3. 215
Ammi verum, Amios. 4. 357
Ammioselinum. ibid.
Ammoniacum gummi. 4. 507
Ammoniaci salis historia. 3. 321
Amomum. 4. 357
Amuletum. Vide Periamma.
Amygdala. 4. 358
Anacardium. ibid.
Anacollemata. 2. 94
Anagallis terrestris. 4. 359. *aquat.*
Analogia rerum. 1. 10
Anas. 5. 625
Anatron. 2. 166
Anchusa, Alcibiadion. 4. 372
Androsaces. 4. 403
Androsemum minus. 4. 426
Anethum. 4. 359
Angelica. 4. 359
Angelicus pulvis. 3. 272
Angelicæ pilulæ. 2. 154
Anguilla. 5. 632
Anguria. 4. 391
Anisum. 4. 360
Animalia integra officinalia. 2. 64
Animæ Gummi. 4. 508
Anonis. 4. 452
Anser. 5. 625
Anserina. 4. 360
Anthemis. 4. 382
Anthera. 1. 2
Anthora. 4. 361
Anthrax. 3. 203
Antithora. 4. 361
Antidotus θεόπιμπτος. 3. 301
Isochrysos. 3. 300
Lysipyretus. ibid.
Panæretos. 3. 292
Panchrestos. 3. 300
Pantagogos. 3. 299
Polychrestos. 3. 293
Soterios. 3. 300
Zoiphilos. ibid.
Antirrhinum. 4. 361
Antimonii historia. 3. 280
Acetum. 3. 292
Arcanum Basil. 3. 299
Balsamus. 3. 294
Butyrum. 3. 271
Cerusa. 3. 287
Diaphoretica. 3. 285
Flores. 3. 289. & seq.
Flores correcti. 3. 290
Fixi. 3. 285
Tartarisati. ibid.
Manna seu Tinctura. 3. 298
Magisterium. 3. 293
Mercurius. 3. 304
Oleum. 3. 292

Ex vitro Baſ. 3. 298
Præcipitat. 3. 288
Reguli. 3. 287
Rubeum præcipit. 3. 288
Sal. 3. 303
Spiritus. 3. 294
Succinum. 3. 267
Sulph. 3. 296
Syrupus. 3. 303
Tinctura. 3. 297. &c.
Vinum Hippocratic. 3. 303
Vitra. 3. 281
Vitra correcta. 3. 282
Anthophylli. 4. 379
Aparine. 4. 410
Aper. 5. 587
Apes. 5. 639
Aphroſelenites. 3. 224
Apiaſtrum. 4. 439
Apri radix. 4. 398
Apium. 4. 361
Hortenſe Selinum. 4. 457
Montanum. ibid.
Apophlegmatiſmus. 1. 4
Aqua quadantenus facit ad generationem. 1. 23
Aqua nativa. 1. 54
Aquæ deſtillatæ. 2. 69. &c.
Aqua Anhaltina. 2. 72
Antepileptica. 5. 611
Antipodagrica. 2. 87
Aperitiva. 2. 72
Apoplectica. 2. 73
Aſthmatica. ibid.
Ad atrophiam. 5. 619
Aurea. 5. 611
Benedicta. 3. 303
Bezoardica. 2. 73
Carbunculi. 2. 74
Carminativa. ibid.
Ad deſiccandos catharros. ibid.
Cauſtica. 2. 87. 3. 318
Cephalica aromatica. 2. 75
Cephalica vel Epileptica. ibid.
E cervorum typhis. 5. 598
Communitatis ophthalmica. 2. 75
Cordialis Hercul. Saxon. calid. ibid.
Frigida. 2. 76
Cordialis reſtaurans. ibid.
Coſmetica. ibid.
Coſmetica pretioſa. ibid.
Coſmetica. ſ. myrrhata. ibid.
Damaſcena odorifera. 2. 77
Anti-dyenterica. ibid.
Divina. 5. 610
Diuretica è nucleis. 2. 77
Diuretica S. Cloſſ. ibid.
Epileptica. 3. 294
Febrifuga. 2. 78
Fortis. 3. 318
ad Gutturis affectus. 2. 78
Antihectica. ibid.
Hermetica ex ☿. ▽. cocto. 3. 334
Hyſterica Croll. 2. 79
Martini. ibid.
Imperialis correcta. ibid.
Lavendula comp. ibid.
Magnanimitatis. 2. 80
Marcaſitæ. 3. 305
Martis. 3. 245
Minerales. 3. 197
Nephritica. 2. 80
Ophthalmica. 4. 388
Pectoralis. 2. 81
Perlarum. 2. 87
Philoſophorum. 2. 81
Picarum compoſita. ibid.
Regia. 3. 318
Salviæ compoſ. 2. 82
Saphirea ad oculos. 2. 86
Antiſcorbutica. 2. 82
Antiſpaſmica. ibid.
Stimmi Sulphur. 3. 294
Ad ſuffuſionem. 2. 86
Temperata Baſil. 2. 121
Theriacalis. 2. 83
Contra Terrorem. 2. 83
De tribus. 2. 84
Triſtantis. ibid.
Vitæ mulierum. 2. 85
Vitæ mulier. camphor. ibid.
Viridis. 2. 86
Vitæ Tartariſata. 2. 121
Virtutum. 2. 85
Vomitiva Æſculapii. ibid.
Plateri. ibid.
Aquarius. 1. 17
Aquila alba. 3. 297
Cæleſtis. ibid.
Aquilegia, aquileja. 4. 362
Aquipenſer. v. Sturio.
Araneus. 5. 641
Arangia, arantia, arantia mala. 4. 365.
Arcanum quid. 1. 4
Arcanum Chamaactes. 4. 555
Crollianum. 3. 269
Duplicatum. 3. 316
Perlarum. 3. 213
Arbor fœtida v. Frangula.
Arcium. 4. 367
Ardea. 5. 626
Argentaria. 4. 360
Argenti hiſtoria. 3. 240
Aries ſignum cæleſte. 1. 16
Aries v. Ovis.
Arilli. 1. 2
Ariſtolochia. 4. 362
Rotunda. 4. 417
Armenus lapis. 3. 215
Armoniacum v. ammoniacum.
Armoracia. 4. 363
Arnabi veterum v. Zedoaria.
Aromata officin. 2. 56
Arnica. 4. 363
Arnogloſſum, id eſt, Plantago.
Arſenici hiſtoria. 3. 333
Artemiſia. 4. 363
Tenuifolia, v. Tanacetum.
Arthanita. 4. 404
Arthetica. 4. 382
Arthriticum Geſneri. 4. 463
Arum. 4. 363
Aſa (Aſſa) fœtida. 4. 508
Dulcis v. Benzoin.
Aſarum.
Aſclepias v. Vincetoxicum. 4. 5[illegible]
Aſchia piſcis v. Thymallus.
Aſcyron.
Aſelli. 4. 4[illegible]
Aſinus. 5. 6[illegible]
Aſphaltos. 5. 5[illegible]
Aſphalathus. 3. 346
Aſparagus. 4. 469
Aſperula. 4. 363
Aſplenium, v. Scolopendrum. 4. 4[illegible]
Aſtacus v. Cancer.
Aſter atticus.
Aſtragalus. 4. 4[illegible]
Aſtrum ☿ii. 5. 6[illegible]
Aſtrutium, aſtrantia.
Athanaſia v. Tanacetum. 4. 427
Atriplex.
Atractylis. 4. 365
Aturtilon, v. Seſeli Cretic. 4. 377
Avellana.
Avena. 4. 397
Avis medica. 4. 365
Aurata v. Trutta. 5. 631
Aureum malum.
Auricula muris. 4. 365
Auripigmentum. 4. 366
Auri hiſtoria. 3. 233
Aurum diaphoreticum. 3. 128
Potabile 3. 221
Sclopetans. 3. 234
Spiritualiſatum. 3. 232
Vitæ. 3. 233
Axungia Solis. 3. 267
Lunæ. 3. 230
Aizoon v. Sedum. ibid.
Azoth. aZock. 3. 261

B.

Baccharis Germaniæ. 4. 368
Baculi pro fornace. 2. 180
Fumales. ibid.
Pectorales. 2. 179
Balanus myrepſica. 4. 366
Balauſtia. 4. 421
Balſamum (herba) 4. 367
Balſamina. 4. 442
Balſamita. 4. 440
Minor. 4. 354
Balſami aquivoca. 1. 4
Balſamorum nativorum ſeries. 2. 64.
Inunctoriorum ſeries. 2. 180
Odoriferorum ſeries. 2. 83
Stillatitiorum ſeries. 2. 90
Balſamorum corpus. ibid.
Balſamus Antiartriticus. 2. 91
Apoplecticus. 2. 89
Balſamina. 2. 90
Bezoardicus. 2. 89
Hiſpanic. 2. 181
Hyperici. ibid.
Indic. Peruv. 4. 510
Magicus. 2. 147
Mirabilis. 2. 181
Mneme-cephalicus. 2. 92

Nervinus. 2. 91
Anti-Paraliticus. ibid.
Anti-Podagricus.
Reguli. 3. 299
Salis gemma. 3. 314
2. 182
Sis.
Aris. 3. 340
Terrarum. 3. 191
Tolutanus. 4. 509
3. 251
♀.
Saponis. 2. 92
Simplex. ibid.
Verus. Ægyptiacus, de Mecha, Syriac. 4. 509
Vita. 3. 90. 3. 297. 340
Vulnerarius. 2. 181. &c.
Uterinus. ibid.
Baptisecula. 4. 403
Barba caprina, v. Ulmaria.
Barbo. 5. 633
Bardana. 4. 367
Badypicron s. Abrotan.
Basilicum. 4. 368
Basium ♂ & ♀. 3. 247
Batrachus, v. Rana aquatica.
Batrachites. 5. 590
Bdellium. 4. 510
Becabunga. 4. 359
Bechium. v. Tussilago.
Beben album. 4. 368
Rubrum. ibid.
Belemnites lapis. v. Lyncis lap.
Belleregi, v. Myrobalani.
Bellis. 4. 368
Bellon. 4. 413
Beben album & rubrum.
Ben-Parvum. 4. 366
Beneran. v. Verbena.
Benzoin, Belzoinum, Benivinum. 4. 511.
Berberis. 4. 369
Betula. 4. 359
Bestia magna. 5. 586
Beta. 4. 369
Betonica. 4. 370
Alitilis coronaria. 4. 378
Betula. 4. 370
Lap. Bezoar Occidentalis. 5. 595
Orientalis. 5. 594
Bezoardicum. 1. 42
Bezoardicum animale. 5. 618
Bezoardica mineralia simplicia & composita. 3. 273. &c.
Bibinella, Bimpinella. 4. 458
Bicornis v. Scarabaeus.
Bitychnium. 5. 605
Brondella.
Bismalva. 4. 356
Bismuthum. 3. 305
Bistorta. 4. 370
Bitumen. 3. 346
Blapisecula. 4. 403
Blatta Bizantia. 5. 633
Bolus terra ejusque historia. 3. 192
Bois (medicamenta.) 2. 92
Bolanides, v. Myrrha.
Bombax. 4. 371
Bombyx. 5. 642
Boona. 4. 413
Borrax (Sal.) 2. 167
Borax, v. Bufonites. 4. 590
Borrago. 4. 371
Bos. 5. 588
Botritis. 3. 306
Botrys. 4. 371
Branca leonis. 4. 355
Branca Ursina. 4. 372
Brassica. ibid.
Brassica marina, v. Soldanella.
Bruchus. 5. 643
Brunella. 4. 463
Bruscus, um. 4. 473
Bryonia. 4. 553
Indica. 4. 559
Bubalus. 5. 590
Buccinum, id est, Purpura.
Bufo. 5. 590
Bufonites lapis. ibid.
Buglossa. 4. 372
Urbana. ibid.
Bugula. 4. 396
Bunias. 4. 446
Bursa pastoris. 4. 373
Butyrum Antimonii. 3. 271
Butyrum viride v. Ung. viride.
Buxus. 4. 373

C.

Cachymia. 3. 305
Cadmia. 3. 306
Cacula, cacilia.
Casur v. camphora.
Calaminaris lapis. 3. 217
Calendula. 4. 375
Calasur. 4. 379
Calamintha. 4. 374
Calamitis. 3. 306
Calamus aromaticus. 4. 374
Calcatrippa. ibid.
Chalcithis. 3. 304
Calces & calcinationes quomodo? 2. 93.
Calculus humanus. 5. 605
Calix. 1. 2
Calor. 1. 12
Caloris gradus. 1. 28
Caltha. 4. 375
Calx viva. 3. 216
Cammarus v. cancer.
Camphora. 4. 512
Camphorae ol. talcatum. 3. 226
Canapus. 4. 375
Cancamum. 4. 514
Cancer signum coeleste. 1. 17
Cancri herba. 4. 424
Cancer animal. 5. 633
Candela fumales. 2. 180
Candela regis. v. Verbascum.
Canicularis herba. 4. 425
Canis. 5. 592
Canna fistula v. cassia.
Cannabis. 4. 375
Cannabina aquatica. 4. 412
Cantharis noctiluca. 5. 643
Cantharides. 5. 642
Cantharis v. Scarabaeus. 5. 592
Caper, capra.
Alpina. 5. 593
Capillamenta. 1. 2
Capillus ♀. 4. 353
Capreoli. 1. 2
Capreolus animal. 5. 596
Capricerva. 5. 595
Capricornus sign. coeleste. 1. 17
Caprifolium. 4. 376
Capnos. 4. 417
Capnites. 3. 306
Capparis. 4. 375
Capsicum.
Caput monachi. v. Taraxacum.
Caput mortuum. 1. 4
Carabe. 3. 343
Caranna. 4. 514
Carbo Petra. 3. 346
Carbon. humanum. 5. 604
Carbunc. historia vel rubini. 3. 203
Cardamomum. 4. 376
Cardel. v. Sinapi.
Cardiaca. 4. 377
Cardopatium. 4. 378
Carduus benedictus. 4. 377
Fullonum. 4. 408
Lacteus, Leucographus, Dod. 4. 377.
Maria, Marianus. ibid.
Veneris. 4. 408
Panis seu pacis. 4. 378
Carlina. ibid.
Carneolus. 3. 204
Carnosarum partium offic. series. 2. 65.
Caro. 1. 2
Caros. 4. 378
Caryota. 4. 452
Caritides. ibid.
Carpesium.
(Valeriana.)
Carpio, carpus, carpa. 5. 634
Carpobalsamum. 4. 367
Carthamus. 4. 553
Carub. carnub. v. Siliqua.
Carum, carvi, careum. 4. 378
Caryophyllata. 4. 379
Caryophylli aromatici. ibid.
Caryophyllus hortensis. 4. 378
Cassanum verum Cord. 4. 367
Cassia folium. 4. 436
Cassia arom. v. cinam.
Cassia fistula nigra. 4. 553
Cassytha, cassutha. 4. 403
Castanea. 4. 380
Castor, castorium. 5. 596
Castrangula. 4. 482
Cataplasmatum historia. 2. 93
Cataplasma contra cruorem. 2. 94
Antifebrile. ibid.
Laxativum. ibid.
De nido hirundinis. ibid.
Resolutivum. ibid.
Rubificans. ibid.
Vesicatorium. 2. 95
Catapotia. 1. 5
Cataputia minor. 4. 554

Major v. Riccinus.
Catechu. 3.193
Cattaria. 4.447
Catus. 5.597
Catus Zibethinus. ibid.
Caulis. 4.372
Cauterium. 2.134
Cementatio auri. 3.231
Centaurium minus. 4.380
Majus. 4.468
Centum capita. 4.411
Centum morbia. 4.450
Centumnodia. 4.461
Cepa. 4.380
Cera. 5.641
Ceraſa. 4.381
Cerata, cerota. 2.110
Cerata, ceratonia v. Siliqua.
Ceratites v. Unicornu foſſile.
Cerebrum. 5.611
Cerefolium. 4.381
Cerimen. 5.602
Ceruſa. 3.254
☿ialis. 3.287
Cervus, cerva. 5.598
Cervi ſpina v. Spina infectoria.
Cervus volans v. Scarabaus.
Ceterach v. Scolopendrium.
Cetus, Cete. 5.634
Caryophyllum. 4.381
Chamomilla, camomilla. 4.382
Chalcitis. 3.305
Chalta alpina. 4.363
Chalybis praparatio. 3.244
Chamaciſſus. 4.378
Chamacyparisſus. 4.402
Chamadris. 4.382
Aſſurgens, v. Teucrium.
Chamapitys. 4.382
Chamaleon. 4.378
Chamalea. 4.560
Chelidonium majus. 4.384
Minus. ibid.
Chelonites lap. 5.590
Chelapa v. Ialapa.
Chermes. 4.384
Cheiri. 4.385
China, chinna. ibid.
Chryſanthemum. 4.363
Chryſolithos. 3.201
Cicada. 5.643
Cicendula. 5.643
Cicer. 4.387
Ciconia. 5.626
Cichorium, cichorea. 4.388
Cicuta, cicutaria. ibid.
Cimex. 5.643
Cinamomum. 4.389
Cinis clavellatus. 4.550
Cinnabaris hiſtoria. 3.279
Officinarum. 3.270
☿ii. 3.291
Circæa. 4.356
Cirſium Italicum. 4.372
Cirrago. 4.439
Citrus. 4.390
Citrullus. 4.391
Clarefactum. 1.5
Clarefactum ☿ale laxativum. 2.132
Clematis Indica. 4.395
Daphnoides v. Vinca.
Climia, chlimia. 3.306
Clyſſus. 3.294
Clyſterum hiſtoria. 2.95
Cnicus. 5.554
Coagulorum hiſtor. 2.68
Cobaltum. 3.304
Coccum gnidium. 4.560
Coccum infectorium. 4.384
Cochlea. 5.600
Cochlearia. 4.392
Colligendorum nativorum modus. 1.39.
Colchicum alb. v. Hermodactylus.
Collymus lap. 3.214
Collyria. 1.7. 2.5
Collyrium Bruni. 2.86
Viride. 2. ibid.
Colocynthis. 4.554
Colophonia. 4.514
Colorum differentiæ. 1.46
Colubrina. 4.370
Columba. 5.626
Coma aurea v. Stœchas citr.
Concentus Hipocratis.
Condit. hiſtor. 2.95
Concha. 5.634
Conchylium differt à Purpura. 5. 633.
Confectionum hiſtor. 2.96
Confectio moſchardina. 2.97
Conſolida major v. ſymphytum.
Media. 4.396
Minor, minima. 4.463
Regalis. 4.374
Rubra v. Tormentilla.
Saracenica v. Virga aurea.
Conſerva. 1.8. *earum hiſtor.* 2.97
Contrayerva. 4.395
Copal. 4.515
Corallina. 4.396
Coralliorum hiſtoria. 3.205
Solutio. 3.207
Coriandrum. 4.396
Corneolus v. carneolus.
Cornix, corvus. 5.627
Cornus. 4.397
Cornuum officinalium ſeries. 2. 65.
Corona terræ. 4.423
Corpus principium Eſſentiale. 1.10
Corylus. 4.397
Corticum officinal. ſeries. 2.37
Coſtus amarus dulcis comagenius. 4.399.
Hortorum. 4.440
Minor. 4.354
Niger. 4.359
Coton. 4.371
Coturnix. 5.627
Cotyledon. 4.413
Cranii hiſtoria. 5.610
Calcinat.
Extractum
Magiſter. } ibidem.
Sal.
Craſſula.
Creatio quid. 4.413
Cremor cryſtalli. 1.8
Saturni. 3.218. 224
Silicis. 3.257
Talci. 3.224
Crepitus Lupi. 3.226
Creſpinus.
Creſſo.
Creta. 4.446
Crocus. 3.192
Crocus Indicus dicitur curcuma. 4.400
4.402.
☉. 3.224. &c.
Metallorum. 3.284
☿. 3.250
S. Crucis herba. 4.448
Cruſtaceorum offic. ſeries. 2.65
Cryſtallum minerale ſaccharatum. 3.316.
Cryſtalli lapid. hiſtoria. 3.217
Cryſtalli ex aceto. 4.507
Cryſtalli purgantes.
Cubeba. 4.401
Cucumis, er. ibid.
Aſininus, agreſtis, v. Elaterium.
Cuculus. 5.627
Cucupha. 2.164
Cucurbita. 4.481
Cuminum. 4.402
Nigrum. 4.449
Pratenſe. 4.402
Æthiopicum. 4.557
Cuniculus. 5.602
Cunila bubula Plinii. 4.452
Cupreſſus (arbor.) 4.402
Cupreſſus (herba.) ibid.
Cupri hiſtoria. 3.250
Curcuma. 4.402
Cuſcuta. 4.403
Cyanus. ibid.
Cyclamen, cyclaminus. 4.404
Cydonea malus. 4. ibid.
Cygnus. 5.630
Cyma. 1.2
Cyminum. 4.402
Cynogloſſum. 4.407
Cynorrhodos, cynoſbatos. 4. ibid.
Cyparisſus. 4.402
Cyperus. 4.408
Babylonic. ibid.
Indicus. ibid.
Cyprinus v. carpio.
Cyſtealithos v. Lap. ſpongia.
Cytinus. 4.421

D.

Dactyliſcum. 4.452
Dactyli. ibid.
Indici v. Tamarindi.
Dact. Idæus v. Lapis lyncis.
Damaſonium. 4.363
Daphnoides v. mezereum.
Darſenum.
Daucus, Daucum, Daucium. 4. 408.
Creticus. 4.441

Cretensis verus. 4. 408
Officin. vulgaris. 4. 455
Decoctorum historia. 2. 98
Decoctum alterans. 2. 99
Decoctum Antimoniale. ibid.
Decoctum Epaticum Epatis vituli. ibid.
Hystericum, majale, purgans. 2. 99. 100.
Laxativum. 2. 100
Splenis bovis. ibid.
Dei Virtus.
Delphinium. 4. 374
Dens Caballinus.
Dens Leonis v. Taraxac.
Dentalium. 5. 635
Dentifricia. 2. 130
Diaclysmata. ibid.
Diaclysma ad gingivas. ibid.
Ad faucium inflammationem.
Apophlegmatizans odontalgicum. ibid.
Refrigerans. ibid.
Diagrydium, Diacrydium. 4. 571
Diamarenatum. 4. 381
Diapensia v. Sanicula.
Diaphoreticum in peracutis. 2. 84
Dictamnus alb. 4. 416
Creticus. 4. 408
Diphryges. 3. 307
Dipsacus. 4. 408
Herb. Doria v. Consol. Sarracenica.
Doronicum. 4. 409
Austriacum. ibid.
Doses medicamentorum. 1. 44
Draco mitigatus, id est, ♀ dulcis. 3. 269.
Sylvestris. 4. 464
Dracunculus major. 4. 370
Drakena. 4. 395
Pratens.
Dropaces. 2. 110
Dryoperis. 5. 616
Dudaim. 4. 437

E.

Ebenus. 4. 409
Ebulus. ibid. 4. 555
Ebur v. Elephas.
Ebur fossile v. Unicornu fossile.
Ecbinus. 1. 2
Echinus animal. v. Erinaceus.
Echium. 4. 372
Eclegmatum histor. 2. 100
Elaphoboscum. 4. 455
Elaphoselinum. 4. 457
Elaterium. 4. 568
Elatine. 4. 378
Elcagnon. 4. 354
Electuariorum histor. 2. 101
Electuarium Pseudo-acori. 2. 102
Alexipharmacum. ibid.
de Ciconia. ibid.
de Allio. 2. 103
Antimonial. 2. 106
Diasarum. ibid.
Camphoratum. 2. 103
Chalybeatum. ibid.
Corroborans. ibid.
Cordiale. 2. 104
De Croco. ibid.
Diaphoreticum. ibid.
Hystericum. ibid.
Nucum. 2. 105
Orvietanum. 2. 104
Contra Phthisin. 2. 105
Regum. ibid.
Podagricum. ibid.
Scorbuticum. ibid.
Purgans.
de Tamarindis. 2. 106
Elemi v. Gummi. 4. 515
Elenium v. Enula.
Eleosaccharum. 1. 5
Eleoselinum. 4. 361
Elephas, Elephantis. 5. 601
Elixyrium histor. 2. 107
Elix. alliatum. ibid.
Antepilept. ibid.
Camphoræ. ibid.
Citri. ibid.
Crystalli. 3. 218
Epilepticum. 2. 107
Iuniper. 4. 430
Lazuli. 3. 221
Ludi.
Mumiæ. 5. 609
Nephriticale. 2. 108
Pestilentium. ibid.
Proprietat. 2. 109
Syncopticum. ibid.
Uterinum. ibid.
Vita Querc. majus. 2. 110
Minus. ibid.
Elleborus alb. & niger. 4. 555. 557
Elminthes v. Lumbric. terrestr.
Embrocha. 1. 5
Emmenagogum. 1. 42
Empetrum. 4. 474
Emplastrorum histor. 2. 110
Antipodagricum. 3. 222
Arthriticum. 2. 111
Cephalicum. 2. 112
Diaphoretic. ibid.
Febrifugum. ibid.
ad Fontinellas. 2. 113
Gummatum. ibid.
ad Herniam. ibid.
Magneticum. ibid.
Mundificativum. 2. 114
Oppodeldoch. ibid.
Saturninum. 2. 115
ad Scyrrhos. ibid.
Splenetic. 2. ibid.
Sticticum. 2. 116
Diasulphur. 2. ibid.
Stomachicum de Tacamah. ibid.
ad Tophos & gum. ♀a. ibid.
Vesicatorium. ibid.
Emulsionum histor. 2. 117
Emulsio nephrocatharctica. 2. ibid.
Ad acrimoniam. ibid.
Expulsiva. ibid.
Refrigerans. ibid.
Endivia. 4. 410
Entalium v. Dentalium.
Enula. 4. 423
Epatica, alba, aurea, nobilis. 4. 410.
Stellata, stellaria. ibid.
Ephemerum.
Epithematum histor. 2. 118
Epithema Cordiale. ibid.
Epaticum. ibid.
Febrile. ibid.
Epithymum. 4. 557
Equus, Equa. 5. 601
Equicervus. 5. 586
Equisetum, cauda equina. 4. 411
Erinaceus. 5. 602
Errhina. 2. 118
Eruca (herba.) 4. 411
Eruca (animal.) 5. 643
Erygerum. 4. 484
Eryngium. 4. 411
Erysimum. 4. 412
Esula. 4. 558
Essentia. 1. 6
Essentia s. Elix. Crystalli. 3. 218
Corallorum. 3. 208
Gemmarum. 3. 200
L. Lazuli. 3. 221
Perlarum. 3. 215
Saphiri. 3. 404
Sulphuris. 3. 340
Theriacæ. 2. 126
Euphragia, Euphragiasia. 4. 412
Eupatorium. ibid.
Euphorbium. 4. 568
Exossis (piscis.) 5. 636
Experientia indicat vires med.
Extractorum histor. 2. 119
Extracta Aromatum. 2. 123
Carnis. ibid.
Cornuum. ibid.
Fellis. ibid.
Florum. 2. 122
Fructuum. ibid.
Gemmarum. 3. 200
Gummatum. 2. 123
Herbarum. 2. 122
Lignorum & Cortic. 2. 123
Ossium. 2. 123
Radicum. ibid.
Resinarum. ibid.
Stercorum. ibid.
Hinc
Agallochi. 4. 353
Benedictum. 2. 128
Bezoarticum Querc. 2. 124
Catholica. 2. 128
Chalybeatum. 2. 124
Esulæ. 4. 558
Fellis humani. 5. 611
Hystericum. 2. 124
Marcasitæ. 3. 306
Mechoac. 4. 560
Najade. 2. 118
Opii. 4. 522
Panchymagoga. 2. 128. 129
Pestilentiale. 2. 125

Pulmonum. 2. 125
Purgantia. 2. 127
Satyrii. 2. 126
Theriaca. 2. 126
Viscosa. 2. 123
Uterinum. 2. 127

F.

Faba. 4. 413
Faba inversa, Fabaria. ibid.
Suilla. 4. 425
Facultates ad crescendum requisitæ.
Farfara, Farfarella, vid. Tussilago.
Farina. 2. 129
Farrago. 4. 483
Febrifuga. 4. 380
Antifebrile Crollii.
Fecularum histor. 2. 129
Felis. 5. 597
Fel terræ. 4. 380
Fella officinalia. 2. 66
Ferri histor. 3. 243
Fiber. 5. 596
Fibræ. 1. 2
Ficaria ferraria. 4. 384. 482
Ficedula. 5. 627
Ficus. 4. 413
Figura rei quid?
Filipendula. 4. 414
Filix. ibid.
Filicula capillaris, v. Trichomanes.
Fistici. 4. 460
Flos amoris. 4. 357
Frumenti. 4. 403
Regius. 4. 374
Trinitatis, v. Iacea.
Flores Chymicorum. 2. 130
Officinales. 2. 57
Flores Benzoin. 4. 511
Corallorum. 3. 211
Perlarum. 3. 214
Iovis. 3. 260
Martis. 3. 247
Zinci. 3. 289
Salis. 3. 312
Solis. 3. 239
Sulphuris. 3. 336
Veneris. 3. 253
Fœniculum. 4. 415
Porcinum. 4. 457
Fœnugræcum. 4. 415
Fœnum Chamælorum, v. Schœnanthum.
Folia seu herbæ officinal. 1. 58
Folium Indum, v. Malabathr.
Folliculus. 1. 2
Forma principium extinguitur morte violenta, non perit.
Formica. 5. 644
Formulæ medicamentorum. 1. 44
Fornacum histor. 1. 30
Fraga. 4. 415
Fragaria. ibid.
Fragula. ibid.
Frangula. 4. 558
Fraxinella. 4. 416
Fraxinus. ibid.
Fructus officinales. 2. 60
Frutex. 1. 2
Fuga Dæmonum. 4. 426
Fuligo. 4. 515
Fumaria. 4. 416
Fumaria bulbosa. 4. 417
Minor. 4. ibid.
Fumus terræ. 4. 416
Fungi officinales. 2. 417

G.

Agates. 3. 346
Galanga. 4. 418
Galaxa in ovorum albumine. 5. 628.
Galbanum. 4. 516
Galega. 4. 418
Galeopsis. 4. 504
Galerita. 5. 625
Gallium 4. 419
Gallitricum. 4. 425
Gallus, gallina. 5. 628
Galiopsis, v. urtica mortua.
Galreda. 1. 6
Gattaria herba. 4. 447
Gargarismorum histor. 2. 130
Gelseminum. 4. 427
Gemmarum histor. & præp. videlicet Sal. Magist. Liquor. & Tinct. 3. 200. 201
Gemini. 1. 17
Generatio quid. 1. 8
Generatio analogica. 1. 10
Geniculum. 1. 2
Genista. 4. 419
Gentarum s. succin.
Gentiana. 4. 419
Geranium. ibid.
Ghitta Iemon. 4. 569
Gialappa, v. Ialapa.
Gigiber, v. Zingiber.
Gilla. 1. 6
Gingydium. 4. 381
Id est, charefolium.
Glacies Mariæ. 3. 224
Gladiolus cæruleus. 4. 428
Luteus. 4. 352
Glycyrrhiza. 4. 420
Glans Unguentaria. 4. 366
Gobius. 5. 637
Gossypium. 4. 371
Gramen. 4. 421
Gramen Mannæ. ibid.
Granatus (lapis.) 3. 201
Granata malus. 4. 411
Granches.
Granum & coccus baphica. Gr. Tinct. 4. 384
Granum Ben. 4. 366
Regium, v. Cataputia.
Grana Paradysi, v. Cardamomum.
Tiglia, Tilli, v. Ricinus Amer.
Gratia Dei. 4. 558
Gratiola. ibid.
Grossula. 4. 504
Grossularia. 4. 463
Grus. 5. 639
Gryllus. 5. 634
Guajacum, guajacan. 4. 422
Gummi resinæ officinales. 2. 64
Gummata officinalia. ibid.
Gutta gramandra, vid. ghittalemon.
Gummi, gotta, de Peru, v. ghitta Iemon.
Gummi Ammoniacum. 4. 507
Anima. 4. 508
Arabic. ibid.
Ioviale. 3. 259

H.

Hæmatites lapis. 3. 219
Hæmatites. Vide Scolopendr.
Hager, Hagiar lapis. 3. 218
Halcyon, v. Alcedo.
Halec. 5. 636
Halicacabum, v. Alkekengi.
Handel, Handhal vid. Colocynthis.
Harengus. 5. 636
Hasce. v. Thymus.
Hedera arborea. 4. 431
Terrestris. ibid.
Helenium. ibid.
Helenium Comagen. 4. 339
Helleborus, v. Ellebor.
Helleboraster, v. Elleb. niger.
Helleborine, v. ibidem.
Helxine. 4. 434
Hepatica saxatilis. 4. 438
Hepaticum trifolium. 4. 410
Vide & Epaticam.
Heptaphyllon, v. Tormentilla.
Heraclea. v. Sideritis.
Herbæ officinales. 2. 58
Herba benedicta.
Cancri. 4. 434
Canicularis. 4. 437
S. Crucis. 4. 438
Equinalis. 4. 431
Iulia. 4. 357
Kunigundis. 4. 413
Muralis. 4. 434
Paralysis. 4. 463
Paris. 4. 434
Pediculares, v. Staphisagria.
Perforata. 4. 426
Regia.
Roberti. 4. 439
Trinitatis, v. Iacea.
Turca Lob. 4. 434
Venerea Italis.
Hercules Bovis. 3. 266
Hermeticè claudere. 1. 25
Hermodactylus. 4. 339
Herniaria. 4. 434
Hieracium. 4. 388. 491
Hin.
Hinnulus, v. Cervus.
Hippacen. 5. 601
Hippolithus. ibid.
Hipposelinum. 4. 435
Hippuris.

Hippuris. 4. 411
Hircus, v. Capra.
Hirudo. 5. 644
Hirundo. 5. 629
Hirundinaria. 4. 384. 450. 500
Hiſpidula. 4. 424
Hœdus. 5. 593
Homo. 5. 602
Hordeum. 4. 424
Horminum. 4. 425
Sylveſtr. ibid.
Hyacinthus. 3. 202
Hydrargyros. 3. 261
Hydroleum. 1. 6
Hydromel. 5. 640
Hydropiper. 4. 456
Hyoſciamus. 4. 425
Peruvianus. 4. 448
Hypericum. 4. 426
Hypociſtis. 4. 516
Hypoſpartium.
Hyſſopus. 4. 426
Agreſtis, v. Thymbra.
Huſo (piſcis.) 5. 636

I.

Jabora. 4. 437
Jacea. 4. 426
Nigra. 4. 489
Jalapa, pium. 4. 559
Jaſpis. 3. 202
Ibiſcus.
Ichthyocolla. 5. 636
Ignis ſ. vitæ Principium eſſentiale. 1. 11.
Ilex coccifera. 4. 384
Imperatoria. 4. 427
Jaſminum, Jeſiminum, Joſminum. ibid.
Illecebra. 4. 498
Influentia ſtellarum. 1. 14. &c.
Infuſionum hiſtoria. 2. 131
Infuſio cholephlegmagoga. 2. 132
Inguinalis. 4. 411
Injectiones penis. 2. 95
Inſtrumenta pharmacopœtica. 1. 28
Intybus. 4. 388
Sativa. 4. 410
Agreſt. 4. 388
Jovis barba, v. Sedum.
Irinus. 4. 411
Iris. 4. 412
Iris (gemma.)
Iris cærulea Germ. 4. 428
Illyrica, Florent. ibid.
Paluſtris. 4. 352
Iſchæmon.
Iſopus humida. 5. 616
Iva arthetica. 4. 382
Juba. 1. 2
Juglans. 4. 428
Jujubæ. 4. 429
Julcborum hiſtor. 2. 133
Jul. Gemmatus. 2. 174
Julus. 1. 2
Juncus odoratus, vid. Schœnanthum.
Juniperus. 4. 429
Jupiter planeta. 1. 15
Jupiter, id eſt, Stannum. 3. 258
Diaphoreticus. 3. 259
Juſquiamus. 4. 425

K.

Kermes. 4. 384
Keyri. 4. 385
Kici, v. Ricinus.
Herb. S. Kunigundis. 4. 412

L.

Ladanum, v. Ladanum.
Labrum Veneris. 4. 408
Lac ejuſque ſerum. 2. 66
Lac amygdalarum. 2. 117
Saturni. 3. 254
Sulphuris. 3. 337
Virginis. 2. 87
Lacca. 4. 517
Lacertus. 5. 644
Lacryma. 1. 2
Lactuca. 4. 430
Ladanum. 4. 517
Lagea Lupi. 4. 364
Lagopus. 4. 431
Lamium labeo, vid. urtica mortua.
Lampatan. china. 4. 385
Lampyris alata. 5. 643
Lanaria, v. Verbaſcum.
Lanugo. 1. 3
Lanugo perlata. 3. 269
Lapathum. 4. 431
Hortenſe, v. Spinachia.
Lapides nativi. 2. 54
Lapides officinales. 2. 198
Minus pretioſi. 3. 214
Lapides medicamentales præparati. 2. 133
Lapis corroſivus. 2. 134
Salutis. 2. 135
Magnes arſenicalis. 2. 134
Mirabilis. 2. 135
Lapidum hiſtor. 3. 198
Lapis aquila. 3. 214
Armenus. 3. 215
Buſonis. 5. 590
Butleri.
Cæruleus, Cyanos, id eſt, L. Laz.
Calaminaris. 3. 217
Calcarius. 3. 216
Cappadox. 3. 225
Foſſilis, id eſt, Specularis.
Fulminaris. 3. 219
Heracleus, Herculeus, v. Magnes.
Ignis Baſil.
Judaicus. 3. 220
Lazuli. 3. 221
Lipis. 3. 221
Lyncis. 3. 222
Gloſſopetra. 3. 219
Lyncurius Veterum. ibid.
Medicamentoſ. 2. 135
Melachites ſeu Pavonius. 3. 223.
Nephriticus. 3. 202
Oſſifragus. 3. 223
Phoſphorus, ſ. Luciferus. ibid.
Porcinus. 5. 619
Praſinus, id eſt, Smaragd. 3. 204.
Prunellæ. 3. 315
Rubeus. 2. 135
Sabuloſus, id eſt, Oſſifragus.
Specularis. 3. 224
Spongiæ. 3. 225
Stellaris ſ. Aſtroites. ibid.
Syriacus v. Judaicus.
Vegetabilis. 2. 133
Lappa. 4. 367
Larix. 4. 431
Laſer medicum v. Aſſa fœtida.
Laſerpitium Germanicum. 4. 433
Lathyris v. Cataputia.
Lavendula v. Spica.
Laudanum facile. 2. 104
Gale. 3. 270
Opiatum v. in opio.
Laver. 4. 446
Odoratum. ibid.
Laurus. 4. 432
Laureola v. Mezereum.
Laxativum minerale. 3. 272
Ledum v. Laudanum.
Lens. 4. 432
Lens paluſtris, lenticula. ibid.
Lentiſcus. ibid.
Leo ſignum cœleſte. 1. 17
Leontopodium ſ. Alchimilla.
Leo viridis. 3. 239
Lepus. 5. 613
Leucanthemum. 4. 382
Leviſticum. 4. 413
Libanotis. 4. 472
Libra ſignum cœleſte. 1. 17
Libyſticum. 4. 433
Lichen. ibid.
Lichen petræus, ſaxatilis. ibid.
Lichenes equorum. 5. 601
Lienaria, v. Urtica mortua.
Ligna officinalia. 2. 60
Lignum aloës. 4. 353
Colubrinum ſerpentarium. 4. 395.
Crucis. 4. 466
Guajacum, Sanctum. 4. 422
Indum. ibid.
Nephriticum. 4. 447
Santalum. 4. 477
Ligu ticum. 4. 433
Ligu ſtrum. ibid.
Lilium. 4. 434
Convallium. ibid.
Paracelſi.
Inter Spinas. 4. 376
Limax v. Cochlea.
Limenſium centauroides v. Gratiola.
Limonia mala. 4. 435
Limonium v. pyrola.
Linaria. 4. 435

Linctus. 2. 100
Lingua canina. 4. 407
Cervina v. Scolopendrium.
Serpentina. 3. 219
Linimentorum histor. 2. 180
Linimentum de amiantho. 2. 182
Saturni. 2. ibid.
Dentifricium. 2. ibid.
Errhinum. ibid.
Lini Podagra: Cuscuta. 4. 403
Linum. 4. 435
Liquidambra. 4. 518
Liquiritia. 4. 420
Liquores. 2. 135
Lithontripticus. 2. 136
Ad Ulcera. ibid.
Litharg yrium. 3. 307
Lithospermum. 4. 441
Lohoch. 2. 100
Lohoch de Cassia pro clyst. 2. 101
Lohoch passulatum. ibid.
Ad tussim contumacem pueulorum. 4. 357
Loculamenta. 1. 3
Locusta. 5. 645
Locus asservandorum medicamentorum. 1. 40
Generandorum medic. 1. 22
Pharmacopœicus. 1. 31
Locus variat vires.
Lotus urbana. 4. 438
Hortensis. 4. 435
Lozonga. 1. 6
Lucanus, v. Scarabæus.
Lucius. 5. 636
Ludus, id est, calculus humanus. 5. 605.
Ludi oleum. 5. 604
Lujula. 4. 352
Lumbrici terrest. 5. 645
Intestinorum. 5. 606
Lumen Naturæ. 1. 10
Luna, id est, argentum.
Luna planeta. 1. 15
Luna potabilis. 3. 241
Lupinus. 4. 413
Lupus chymicis est ☿. 3. 280
Lupus animal. 5. 613
Lupus piscis, v. lucius.
Lupulus. 4. 436
Lutare. 1. 26
Luteum. 4. 419
Lux Essentialis.
Lybisticum. 4. 433
Lychnis. 4. 403
Lycium. 4. 518
Lycopodium. 4. 445
Lynx. 5. 614

M.

Macra perlarum. 5. 637
Macrocosmi nutritio. 1. 11
Macer Veterum. 4. 443
Magisteriorum histor. 2. 136
Magisterium Aluminis. 3. 320
Boli. 3. 192
Chalybis. 3. 245
Corallorum. 3. 208
Butyraceum. ibid.
Crystalli. 3. 218
Plumaceum. 3. 208
Gemmarum. 3. 200
Granati. 3. 202
Iovis. 3. 259
Lap. armen. 3. 216
Calaminaris. 3. 217
Iudaici. 3. 220
Lazuli. 3. 221
Nephritici. 3. 202
Litharg yrii. 3. 307
Martis. 3. 247
Marcasitæ. 3. 305
Perlarum. 3. 213
Saturni. 3. 254
Solis Basil. 3. 239
Succini. 3. 344
Talci. 3. 226
Terrarum. 3. 189
Terræ sigillatæ. 3. 191
Tartari. 4. 534
Urinæ. 5. 604
Magistrantia. 4. 427
Magnes. 3. 222
Arsenicalis. 2. 134
Magnesia ♄i, id est, ☿. 3. 280
Majorana. 4. 436
Mala. 4. 462
Aurantia. 4. 365
Citria, medica, Assyria. 4. 390
Cotonea. 4. 404
Limonia. 4. 435
Punica. 4. 421
Persica. 4. 455
Malabathrum. 4. 436
Malaguetta. 4. 376
Malicorium. 4. 421
Malva. 4. 437
Arborea, hortulana, maj. rosea. ibid.
Palustris. 4. 356
Malvaviscus. ibid.
Manati. 5. 634
Mandragora. 4. 437
Manna. 4. 570
Cœlestis Quercetani.
☌. 3. 245
☿ii, id est, ☿ dulcis solaris. 3. 271.
♄i. 3. 257
☉. 3. 237
☿. 3. 270
Mannagramen. 4. 421
Maratbrum. 4. 415
Marcasita. 3. 305
Marga. 3. 193
Margaritarum histor. 3. 212
Marmelata quid? 2. 130
Marmor. 3. 223
Marmoraria Ital. Branc. Ursi.
Mars, id est, Ferrum.
Mars Planeta. 1. 15
Marum. 4. 438
Marrubium. 4. 437
Masticatoria. 2. 137
Mastiche. 4. 518
Mater herbarum. 4. 363
Perlarum. 5. 637
Materia Nativ. 1. 18
Materia medicatorum. 1. 30
Matricaria. 4. 438
Matrisylva. ibid.
Mechoacanna. 4. 559
Myra, v. Ialapa.
Meconium, v. Opium.
Medesusium, v. Ulmaria.
Medulla. 1. 3
Medulla Solis. 3. 190
Medullæ Officin. 2. 66
Mel. 5. 639
Arundinaceum cannæ, v. Sacch.
Melanthium. 4. 449
Melaspermum. ibid.
Meses, v. Taxus.
Melloes larac. v. lumbric. terr.
Melochites lapis. 3. 223
Melilotus. 4. 438
Mella officinalia. 2. 173
Melissa, melissophyllum. 4. 439
Melo. 4. ibid.
Membranosæ partes officinales. 2. 65
Men. Siracost. v. Manna.
Menstrua. 2. 119
Menstruum universal. 2. 122
Mentha. 4. 439
Corymbifera. 4. 440
Felinanon odorifera. 4. 447
Saracenica corymb. maj. Græc.
Romana S. Mariæ. 4. 440
Sativa. ibid.
Mercurialis. 4. 440
Mercurii Planeta. 1. 16
Mercurii histor. 3. 261
Mercurius dulcis. 3. 269
Mercurius præcipit. 3. 263. &c.
Sublimatus. 3. 268
Mercurius Iovis. 3. 261
♄i. 3. 258
☉is. 3. 259
Vitæ. 3. 272
Mercurii liquor. 3. 271. 278
Sal. 3. 278
Spiritus, s. oleum. 3. 275
Sulphur. 3. 277
Tinctura. ibid.
Mespilus. 4. 441
Metalla. 1. 55
Metallorum hist. 3. 228
Rex. 3. 230
Semen.
Metallica Excrementa. 3. 304
Meteora unde.
Metopium, v. Ammoniac. vel Galb. 2. 95
Metrenchyta. 4. 441
Meum. 4. 360
Mezereum. 4. 441
Milium. ibid.
Solis. 4. 442
Millefolium. 4. 424
Millegrana. 4. 376
Milleguetta. 4. 482
Millemorbia. 5. 641
Millepeda. 4. 439
Melo pepo. 5. 630
Milvus. *Mira-*

Miltadella, v. Urtica mortua.
Minera. 1.3
Mineralium historia. 3.187
Materia. 1.9
Minza Galeni v. Anime.
Minium. 3.254
Dioscoridis.
Misy. 3.304
Modus utendi. 1.43
Molza v. Salamandra.
Molybdana. 3.307
Momordica. 4.442
Moretus. 1.6
Morochtus. 3.223
Morselli. 2.137
de Citro. 2.138
Pectorales. ibid.
de Diagrydio. ibid.
de Mechoacа. ibid.
Morsus Gallinæ. 4.356
Diaboli v. Succisa.
Morus alba, nigra, celsa. 4.443
Moschata. ibid.
Moschus, moschi capreolus. 5.614
Moschocarion, moschocarydion. 4.443.
Motacilla. 5.630
Muria. 5.636
Muschatum rosar.
Mus. 5.615
Alpinus. 5.616
Major. ibid.
Terrenus v. Talpa.
Multipedes. 5.641
Mulus. 5.615
Mumia. 5.609
Mundi regna tria. 3.187
H. muralis. 4.454
Musca. 5.646
Hispanica. 5.642
Muscata. 4.443
Muscus. 1.3
Muscus arboreus. 4.444
Capillaris. ibid.
Marinus. 4.396
Pulmonarius. 4.465
Saxatilis. 4.433
Terrestris. 4.445
Mustela. 5.637
Myrica, v. Tamariscus.
Myrmecium, v. Formica.
Myrobalani. 4.560
Myrrha. 4.519
Troglodytica, v. Benzoin.
Myrtus. 4.445
Myrthacantha. 4.473
Myrtillus. 4.445
Myxa, Myxaria, v. Sebesten.

N.

Napus. 4.446
Napellus Moisis. 4.361
Naphtha. 3.346
Nardus. Chalta. 2. 4.363
Nardus, v. Spic. Celtica, Indica.
Narwhal, Balæna, vid. Unicornu.
Nasalia. 2.118
Nascaphtum, v. Thymiana.
Nasturtium aquaticum. 4.446
Hortense. ibid.
Nativa repræsent. partes hominis. 1.48.
Humores in hom. animalia bruta. 1.49
Morbos. 1.49
Nativa sunt 3. vel Macrocosm.
Vegetab. Animal. 1.53
Natura internum efficiens. 1.11
Nenufar. 4.40
Nepeta. 4.447
Montana. 4.374
Nephriticus lapis. 3.20
Nerantia mala. 4.365
Nicotiana. 4.448
Nigella N. Romana odora. 4.449
Nitedula. 5.643
Nitri histor. 3.314
Nitrum Corallatum. 3.316
Crystallisatum. 3.315
Fixum. ibid.
Perlatum. 3.316
Saturnisatum. ibid.
Vitriolatum. ibid.
Nitri Tinctura. 3.319
Nix Diaphoretica. 3.296
Noctiluca. 5.643
Noctua. 5.630
Nodulus. 2.133
Nodosa fœtila. 4.482
Nomen indicat vires. 1.48
Nox & dies Orphei. 1.8
Nux aromatica. 4.443
Juglans. 4.428
Myristica seu Unguentaria. 4.443.
Regia. 4.428
Nucista. 4.443
Nummularia. 4.450
Nutritio. 1.8
Nutrimentum. 1.18
Nymphæa. 4.450

O.

Objectum mat. vix plavè exuis. 1.47
Ochra. 3.194
Ococol, sive Cocsolt. 4.518
Ocymum. 4.368
Ocymastrum. 4.447
Odorum differentiæ. 1.46
Oenanthe. 4.414
Oesypus. 5.616
Officina. 1.53
Olea, Oleaster. 4.451
Olea cocta. 2.142
Destillata officinalia. 2.139
Expressa officinalia. 2.141
Infusa officin. 2.142
Febrifugum. 2.143
Hyperici. 2.143.144
Antipestilentiale. 2.145
Purgans. ibid.
Terra Strigoniensis. 3.191
Nativa officinalia. 1.64.
Oleum Benzoin. 4.511
Camphoræ. 4.512.
Cerebri. 5.611
Corallorum. 3.208
Crystalli, id est, Liquor. 3.218
Gemmarum. 3.200
Heraclinum. 4.398
Jovis. 3.259
Lap. Judaici. 3.220
Lazuli. 3.223
Judi.
Litharg yrii. 3.307
Myrrhæ. 4.520
Marcasitæ. 3.303
Mastich. 4.518
Lupinum. 5.614
Mumiatum. 5.610
Ovorum. 5.628
Omphacinum. 4.451
Or. 3.245
Uni. 3.256
Philosophor. 4.451
Sacchari. 4.528
Salis. 3.312
Sanguinis. 5.604
Sapphiri. 3.205
Sicyonium. 4.568
Silicis. 3.224
Sulphuris. 3.338
Talci. 3.226
Tartari. 4.532.534
Templinum. 4.459
Terræ. 3.346
E Viperis. 5.620
Vitrioli Veris. 3.251
Virid. æris. 3.253
Zacconis.
Olio d'Abezzo. 4.348
Olor. 5.630
Onitis. 4.452
Omphacium. 4.520
Ononis. 4.452
Onyx, v. Alabastrites.
Onyx, v. blatta byzantia.
Ophioscoridon, v. Victorialis.
Ophites Lap. 3.223
Ophthalm. Cordi. 4.412
Opiatum. 1.7
Opium. 4.520
Opobalsamum, v. Balsamum verum.
Opopanax. 4.525.571
Orchis, v. Satyrium.
Oreoselinum. 4.457
Origanum. 4.452
Orminum. 4.425
Orvala. ibid.
Ossa officinalia. 2.65
Ostiocollæ. 3.225
Ostracitis. 3.306
Ostreæ. 5.637
Ostritis, v. Ostiocolla.
Osyris.
Ovis. 5.616
Ostrutium, Ostricium. 4.427
Ova. 5.628
Oxalis. 4.351
Oxyacantha. 4.369
Oxycratum. 1.7
Oxylapathum. 4.431
Oxyrrhodynon. 1.7
Oxys, Oxytriphyllon. 4.352

Oxysaccharum. 1.
Oxysaccharum Vomitivum. 2. 17

P.

Palma, palma major. 4. 52
Sylvestris, v. Tamarind
Palimpissa, v. Pix.
Paludapium. 4. 61
Palumbus. 5. 530
Palus sanctus. 4422
Panacea ℈ ii. 3. 270
Nitri. 3. 316
Sulphuris ℈ ii. 3. 297
Pancratium, v. Scyllæ.
Pandaleum. 1. 7
Panis porcinus. 4. 404
Papaver Sativ. 4. 453
Papaver erratic. 4. 454
Herba papav. Senecio.
Papillaris Lapath. 4. 431
H. Paralysis. 4. 463
H. Paris. 4. 454
Parietaria. 4. 454
Parix, Parus. 5. 630
Paronychia. 4. 474
Partes carnosæ officinales. 1. 65
Membranosæ offic. ibid.
Parthenium. 4. 382. 490
Passer, passer troglotites. 5. 630
Aquaticus, v. Motacilla. 5. 630
Passulæ, Passulæ Corinthiacæ, v. Vitis. 4. 502
Pastinaca sativa. 4. 455
Sylvestris, erratica. ibid.
Pavo, Pavus. 5. 631
Pediculus. 5. 606
Pentaphyllon. 4. 466
Pepo. 4. 439
Pera pastoris. 4. 373
Perca. 5. 637
Perdicium. 4. 454
Perdix. 5. 631
Perfoliata. 4. 455
H. Perforata. 4. 426
Periamma, periapton. 1. 7
Periclymenum perfoliatum. 4. 376
Perla, v. Margaritæ.
Persica malus. 4. 455
Persicaria. 4. 456
Personata. 4. 367
Pes Cati. 4. 424
Leonis. 4. 355. 445
Leporinus. 4. 431
Lupi. 4. 445
Pessaria, pessi. 2. 171
Petasites. 4. 456
Petrolæum. 3. 346
Petroselinum. petr. Vulgare, Hortense. 4. 457
Macedonicum. ibid.
Montanum. ibid.
Petum. 4. 448
Peucedanum. 4. 457
Pharmacopœia. 1. 1
Phaseolus. 4. 413
Phlegma. 1. 7
Phu, v. Valeriana.
Phyllrea. 4. 433. 494
Phyllitis, v. Scolopendria.
Phyllon arrhenogonon. 4. 440
Phytologia. 4. 346
Pica. 5. 631
Pilosella. 4. 366
Montana hispidula. 4. 424
Pilularum historia. 2. 146
Pilulæ alterantes offic. ibid.
Purgantes offic. ibid.
Angelicæ Francof. 2. 154
de Ammoniaco. 2. 148
Arthriticæ. ibid.
ℬiales. 2. 149
Benedictæ. 2. 148
Cholagogæ de Centaur. 2. 149
Diaphoreticæ. 2. 147
Diureticæ. 2. 148
Antiepilepticæ. ibid.
de Esula. 2. 149
de Euphorbio. ibid.
Febriles. ibid.
Glassii. 2. 150
Gummosæ. ibid.
Hydropicæ Bontii. ibid.
Hystericæ. ibid.
Iliacæ. ibid.
de Ladano. ibid.
Marocostinæ. 2. 151
Matricales. ibid.
Narcoticæ Plater. 2. 147
Panchymagogæ Q. 2. 152
Papales. ibid.
Pestilentiales. ibid.
Antipodagricæ. ibid.
Polychrestæ. ibid.
de Sagapeno. ibid.
Sine cura Weberi. 2. 147
Spadanæ. 3. 249
de Styrace. 2. 148
de Succino Crat. 2. 153
Tartareæ. ibid.
ad Tussim. 2. 148
Webelii. 2. 154
Pimpinella. 4. 458
Italica, v. Sanguisorba. 4. 476
Romana, v. Sesel Cretic.
Pinaster. 4. 459
Pinus, pineæ. ibid.
Pinguedines officinal 2. 67
Piper. 4. 459
Pisces, sign. cœlest. 1. 17
Pissasphaltum. 4. 525
Pisselæon. ibid.
Pistacia, phistacii. 4. 460
Pistolochia. 4. 417
Pix. 4. 525
Pix græca, v. Clophonia.
Placitis. 3. 306
Planetarum fortitudines. 1. 34
Influentiæ. 1. 14
Planta. 1. 2
Planta leonis 4. 355
Plantago. 4. 460
Alpina 4. 363
Plumbago. 3. 307
Plumbi historia. 3. 253
℞us. 3. 258
Sal. ibid.
Olea. 3. 256
Plumbum ustum. 3. 254
Pneumaticum. 1. 43
Pæonia. 4. 461
Polygonum. ibid.
Minus. 4. 424
Polygonatum. 4. 461
Polypodium. 4. 561
Polium. 4. 402
Polytrichum aureum. 4. 353
Officinar. v. Trichomanes.
Poma ambræ. 2. 155
Pomum mirabile Hierosolymit. 4. 442.
Pompholyx. 3. 307.
Pomus. 4. 462
Populus. 4. ibid.
Porcelliones. 5. 641
Porcus, v. Sus.
Poroticum. 1. 43
Porrum, porr. commune, &c. 4. 162.
Portulaca, porcellana. 4. 463. 498
Potentilla. 4. 360
Potiones. 2. 154
Potio purgans. 2. 155
Sudorifera. ibid.
Vulneraria. ibid.
Præparationum modi & nomina 1. 23.
Præparata officinalia in specie. 2. 156.
Præparat. Bolus. 3. 192
Corall. 3. 206
Crystallus. 3. 218
Gemmæ. 3. 200
Hæmatites. 3. 219
Lap. Armenus. 3. 216
Indaicus. 3. 220
Lazuli. 3. 221
Ostiocolla. 3. 223
Perlæ. 3. 212
Rubinus. 3. 205
Sapphirus. ibid.
Sardius. 3. 204
Succinum. 3. 343
Terra sigillata. 3. 191
Plura vide lib. 2. c. 76.
Prassium. 4. 437
Primula veris. 4. 465
Principia rerum essentialia. 1. 10
Artificialia s. Chymica. 1. 26
Cognitionis. 1. 10
Productiones nativæ. 1. 8
Earum causa interna. 1. 11
Externa. 1. 12
Propolis. 5. 641
Proprietates faciunt ad crisc.
Prunus, pruna. 4. 464
Prunus sylvestr. 4. 351
Pruncola. ibid.
Prunella. 4. 465
Prunella cærulea. 4. 396
Pseudolinum. 4. 435
Pseudopyrethrum. 4. 465
Psiadium. 4. 355
Psidium. 4. 422

Pſyllium. 4. 561
Ptarmica. 4. 464
Ptiſana. 1. 7
Pulegium. 4. 464
Pulicaria. 4. 456
Pulmonaria. 4. 465
Pulpa. 1. 3
Pulveres alterantes officinal. 2. 157
Purgantes officinal. 2. 163
Pulvis Alexiterius. 2. 157
Angelicus, Algoreth. 3. 272
Arthreticus Paracel. 2. 163
Bezoarticus. 2. 158
Cachecticus Quercet. ibid.
Cathareticus pro oſſibus. ibid.
Cholagogus. 2. 163
Corallor. Vitriolatus. 3. 207
Cornachinus. 2. 163
de Cypero odoriferus. 2. 158
Ad deſluxiones. 2. 159
Dentifricius. ibid.
Dyſentericus Croll. ibid.
Anti-Epileptic. ibid.
Febrilis. 2. 160
Melanagogus. 2. 163
Panchymagogus. ibid.
Paſſavantius. ibid.
Phlegmagogus Q. ibid.
Sperniolæ. 2. 161
Sternutatorius. 2. 163
Stomachicus. 2. 161
Trithemii. 2. 162
Pumex. 3. 223
Punica mala. 4. 421
Purpura. 5. 634
Pyrethrum. 4. 465
Pyrites v. Silex.
Pyrola. 4. 465
Pyrus. 4. 466

Q.

Qualitates primæ ſunt productivæ. 1. 12
Tactiles. 1. 46
Faciunt ad præparanda med. 1. 27.
Elementales. ibid.
Qualitatum primarum inveſtigatio. 1. 49
Secundarum inveſtigatio. 1. 51
Occultar. inveſtig. ibid.
Quercus. 4. 466
Quercula calamandrina. 4. 382
Quabebe. 4. 401
Quinquefolium. 4. 466
Quinta eſſentia. 1. 7

R.

Radices officinal. 2. 61
Radicula magna. 4. 467
Alexipharmaca Terra. 4. 395
Radix Bezoardica. ibid.
Radix Bezoartica Sinenſis vid. Zedoaria.
China. 4. 385
Cava. 4. 417
Roſea. 4. 468
Rana. 5. 637
Ranunculus virid. 5. 616
Raphanus. 4. 467
Marinus, Ruſticanus. ibid.
Sylveſtris. 4. 363
Rapiſtrum. ibid.
Rapum. 4. 467
Rapum Geniſtæ. 4. 419
Raxach. v. Ammoniac. Gumm.
Rapunculus hortenſ. v. Siſarum.
Raved. v. Rhabarbar.
Reduvius v. Ricinus.
H. Regia.
Regina prati. 4. 502
Regulus. 3. 287
Regulus avis. 5. 631
Remena, Reem, v. Alce.
Reſinæ officinales. 2. 64
Reſina. 4. 525. 526
Terebinthi. ibid.
Res macrocoſmica. 3. 187
Res ſecundariæ. 1. 10. 21
Reſta bovis. 4. 452
Rha. 4. 468
Rhaponticum. 4. ibid.
Rhabarb. 4. 562
Rhamnus. 4. 564
Rhinoceros. 5. 617
Rhodium lignum. 4. 469
Rhodia radix. 4. 468
Rhus. 4. 469
Rheum. 4. 468
Rhaas. 4. 454
Ribes, Ribeſium. 4. 469
Ricinus. 5. 646
Ricinus herba. 4. 563
Riſigallum. 3. 333
Rob. ſimplicia officinal. 2. 171
Compoſita. 2. 173
Robriſiconia. 4. 419
Rorella. 4. 471
Ros. 3. 196
Roſa. 4. 469
Roſa canina. 4. 407
Roſmarinus. 4. 472
Ros ſolis. 4. 471
Ros ſolis aq. vita. ibid.
Rotulæ. 2. 137
Infantiles laxativæ. 2. 138
Pectorales. 2. ibid.
H. Ruperti. 4. 419
Rubia tinct. 4. 472
Rubinus. 3. 303
Rubinus ♂ii. ☿ialis. 3. 299
Arſenici Diaphor. 3. 334
Sulphuris. 3. 340
Rubrica. 3. 194
Rubus vulgaris. 4. 472
Idæus. 4. 473
Rucula marina.
Rumex. 4. 351
Acutus. 4. 431
Rupicapra. 5. 593
Ruſcus, um. 4. 473
Ruta, ruta hortenſis. ibid.
Capraria. 4. 418
Muraria. 4. 474

S.

Sabina. 4. 474
Saccharum. 4. 527
Saccharum Aluminis. 3. 320
Saccharum Saturni. 3. 254
Sacculi. 2. 164
Sacculus Stomachalis. ibid.
Cordialis. ibid.
Nephriticus. ibid.
Sacul. 3. 343
Sagapenum. 4. 528
Sagittarius, ſign. cæleſte. 1. 17
Salamandra. 5. 646
Salia officinalia. 2. 55
Artificialia. 2. 164
Salium hiſtoria. 3. 308
Sal Alcali. 2. 166
Alembrot. ibid.
Ammoniacum. 3. 321
Anatron. 2. 166
Borrax. 2. 167
Cachecticum. 3. 316
Commune. 3. 309
Corallorum. 3. 207
Cryſtall. 3. 218
Foſſile ſ. Gemmæ. 3. 314
Iovis. 3. 260
Indum. 3. 314
Litharg yrii. 3. 307
Lunæ. 3. 242
Cauſticum pro fonticulis. 3. 242.
Martis. 3. 249
Mirabile eſt Sal Ammon. 3. 321.
Nitri, petræ. 3. 314
Sal perlarum. 3. 213
Philoſophorum. 2. 162
Sacerdotale. ibid.
Saccharinum. 3. 247
Saturni. 3. 254. 258
Sulphuris. 3. 340
Tartari. 4. 534
Viperar. 5. 621
Solis. 3. 219
Veneris. 3. 252
Salinæ facultates faciunt ad generationem.
Ad præparation.
Saliunca, v. Spic. Celtic.
Salix. 4. 474
Salix Amerina. 4. 354
Salſaparilla. 4. 478
Salvara. 4. 471
Salvia. 4. 475
Salvia vitæ. 4. 474
Sambucus. 4. 475
Humilis. 4. 409
Samolus. 4. 465
Sampſuchus. 4. 436
Sanamunda. 4. 379
Sana ſancta. 4. 448
Sandaracha. 3. 333
Sanguines officinales. v. 67
Sanguinaria.

Sanguinaria. vid. Polygon. & Burs. Past.
Sanguis dracon. 4. 529
Sanguisorba. 4. 476
Sanicula. 4. 477
Santalum. ibid.
Santolina altera. 4. 402
Santonicum. 4. 477
Minus.
Sapo odoratus, Moschatus. 2. 167
Ad impetigines. ibid.
Saponaria. 4. 478
Saporum different. 1. 45
Sapphirus. 3. 203
Sarcocolla. 4. 529
Sardoa. 4. 465
Sarmentum Indicum. 4. 478
Sarsaparilla. ibid.
Sassafras. ibid.
Saturreia. 4. 479
Saturni Balsam. & Liniment. 2. 182.
Saturnus planeta. 1. 15
Satyrium. 4. 479
Savina. 4. 474
Saxifraga. 4. 479
Lutea. ibid.
Major, minor. 4. 458
Rubra. 4. 355
Scabiosa. 4. 480
Scammonium. 4. 571
Scarabæus, carabelaphus. 5. 646
Scarabæolus parvus. vid. Cantharis.
Scariola Arabum. 4. 410
Scarlatum. 4. 384
Schinos, v. Lentiscus.
Schioppe Madonette. 4. 356
Scincus. 5. 647
Schœnanthum. 4. 480
Scorpio. 5. 647
Sclarea. 4. 425
Scolopendria vulgaris. 4. 481
Scolopendrium. 4. 480
Scordium. 4. 481
Scorpius signum cœleste. 1. 17
Scorzonera. 4. 481
Scropha, v. Sus.
Scrophularia. 4. 482
Scrophularia minor. 4. 384
Scylla. 4. 482
Sebesten. 4. 483
Secale, secla. ibid.
Sedum. ibid.
Minus & minimum, vid. Vermicularis.
Seseli. 4. 485
Semen & quasi semen. 1. 18. 21
Semen Cinæ, sanctum, zedoariæ sementina. 4. 477
Semina officinalia. 1. 62
Semnon s. Ag. Cast.
Sempervivum, v. sedum.
Minus v. Vermicularis.
Senecium. 4. 484
Senna. 4. 563
Senius. 4. 472
Sepia. 5. 638
Serapinum, v. sagapenum.
Seris. 4. 388
Serpens. 5. 617
Serpentaria. 4. 450
Serpentaria fœmina & colubrina. 4. 370.
Serpent. mas. 4. 450
Serpentinus lapis, v. Ophites.
Serpentinum, v. Victorialis. 4. 450
Serpillum. 4. 484
Serpillum hortense, v. Thymus.
Serum lactis. 2. 66
Sesamum. 2. 484
Seseli officinarum Ligusticum. 4. 485.
Creticum. ibid.
Massilioticum. ibid.
Seva officinalia. 2. 67
Sexus variat vires.
Sideritis, sidrichis. 4. 485
Sigillum Salomonis. 4. 461
Signorum classes. 1. 45
Siler montanum. 4. 485
Silex. 3. 224
Siligo spica mutica. vid. Triticum vel secale.
Siliqua. 4. 485
Articulata. 4. 363
Silybum. 4. 378
Similitudo indicat vires. 1. 48
Sinapi. 4. 486
Agreste. 4. 463
Sinapismus. 2. 94
Sion Crateva major. 4. 446
Sisarum, siser. 4. 486
Sium aquaticum. 4. 359
Smaragdus. 3. 204
Smilax aspera. 4. 478
Smyrnium.
Hortense. 4. 427
Solan. Halicacab. vesicat. 4. 355
Tetraphyllon. 4. 454
Solanum, solatrum. 4. 486
Soldanella. 4. 564
Sol, id est, aurum.
Sol planeta. 1. 14
Solidago, v. Symphyt.
Solsequium. 4. 388
Sonorum different. 1. 46
Sorbus. 4. 486
Sory. 3. 305
Sparadrapus. 1. 7
Species officinal. 2. 156
Cephalicæ. 2. 162
Diacubebar. ibid.
pro Cucupha. 2. 164
Specularis Lapis vid. lapis Spec.
Sperma Ceti. 3. 345
Spica. Sp. Nardi Germanic. 4. 487.
Spica Nard. Offic. Indica, Celtica. ibid.
Spina acida. 4. 369
Spina infectoria, Cervi. 4. 564
Hirci. 4. 548
Spinachia. 4. 488
Spiritus principium Essentiale. 1. 11.
Spiritus parandi modus.
Spiritus Antapoplecticus. 2. 169
Aceti. 4. 506
Aluminis. 3. 320
Aq. pluvial. 3. 197
Calcis. 3. 216
Corallorum. 3. 211
Lunaris. 3. 242
Nephriticus. 2. 170
Nitri. 3. 318
Perlatus. 3. 214
Roris majalis. 3. 197
Salis. 3. 310
Salis gemma. 3. 314
Sulphuris. 3. 338
Minerales. 2. 169
Terræ. 3. 189. & seq.
Vegetabiles. 2. 169
Vini. 2. 121
Spodium. 3. 307
Spondylium. 4. 372
Spongia Cynosbati. 4. 407
Spongites Lapis spongia. 3. 225
Squilla. 4. 481
Squimanthum. 4. 480
Stancavallo. 4. 558
Stannum. 3. 258
Staphilinus. 4. 455
Staphisagria. 4. 488
Stellarum influentia. 1. 14
Stercora officinal. 2. 67
Stœchas, Stichas arab. 4. 488
Citrina. 4. ibid.
Stramen camelor. 4. 480
Stratiotes millefolia. 4. 442
Struthio. 5. 631
Strumaria. 4. 367
Struthium. 4. 427
Strychnos, v. Solanum.
Stumel, v. Spica Indica.
Sturio. 5. 638
Stymma. 1. 8
Styrax, storax calamit. 4. 530
Styrax liquidus. ibid.
Succi officinales. 2. 63
Succinum. 3. 345
Succisa. 4. 489
Succolata. 4. 529
Succus Cyrenaicus. vid. Asa fœtid.
Sudur. Sutter, v. saccharum.
Sulphurea officinalia. 2. 56
Sulphur ejusque histor. 3. 335
Sumach. 4. 469
Supercilium Veneris. 4. 442
Suppositoria. 2. 171
Sus. 5. 619
Sylphii lachryma, id est, Asa fœtida.
Symphytum. 4. 489
Medium. 4. 396
Petræum. 4. 463
Syrius pulvis. 4. 572
Syrupi. 2. 171. & seq.
Syrupus s. Anisi. 2. 173
Antiepilepticus. ibid.
Antiepilepticus è stercore parvorum D. Witzelii. 2. 174
de Artemisia. ibid.
Cardiacus. ibid.

Catarrhalis cum herba Thée D. Witzelii. 2. 174
Corallorum. 3. 211
de Eryſimo. 2. 174
Antihecticus. 2. 175
Helleboratus. 2. 176
Holazogus. ibid.
Imperatoris, id eſt, Rob. cydon.
De lignis laxativus D. Witz. 2. 177.
Nicotiana. 2. 175
de Hiſpidula, de pede cati. ibid.
de Teſtudinibus. 2. 176
Vomitivus. 2. 177
Syſymbrium aquatic. Cardam. 4. 359.

T.

Tabacca. 4. 448
Tabinaria. 4. 435
Tacamahaca. 4. 530
Talcum. 3. 225
Talpa. 5. 620
Tamalapatra. 4. 436
Tamarindi. 4. 566
Tamariſcus. 4. 490
Tanacetum. ibid.
Taphuſium lapis. 3. 214
Taraxacum. 4. 491
Tarentina. 4. 445
Tarſa, v. Tamariſcus.
Tartarus. 4. 531
Tartarum Philoſophicum. 3. 197
Taurum. 4. 353
Taurus ſign. cœleſt. 1. 16
Taurus. 4. 588
Taxus. 5. 620
Telephium, v. Fabaria.
Tempus aſſervandorum med. 1. 39
Colligendorum nativ. ibid.
Variat vires. 1. 47
Tenche, v. Tinca.
Terebinthina, v. Reſina.
Terebinthina Indica.
Terdina, v. Valeriana.
Teredo. 5. 648
Terengibil. Ternsabin. Trugibin. v. Manna.
Terra facit ad generationem. 1. 22
Terra officinales. 2. 53
Terrarum hiſtoria. 3. 188
Terra argillaceæ ſeu ſigillat. 3. 190
Iapponica. 3. 193
Labacenſis. 3. 191
Melitea. 3. 190
Merita. 4. 402
Strigenſis. 3. 190
Teſtudo. 5. 638
Tetrahit.
Teucrium. 4. 494
Tragis v. Veronica.
Thanaſia, v. Tanacetum.
Thapſus barbatus v. Verbaſc.
Therenabin v. Manna.
Theriaca cœleſtis. 2. 127
Theriaca de Mumia. 5. 609
Theriaca Eſſentia. 2. 126
Thimelæa. 4. 560
Thirus. 5. 620
Thlaſpi. 4. 494
Thus. 4. 547
Thus formicarum. 5. 644
Iudæorum Thus, Cortex, v. Thymiama.
Thymallus. 5. 639
Thymbra. 4. 479
Thymiama. 4. 494
Thymus. ibid.
Tilia. ibid.
Tinea. 5. 639
Tinearia v. Stœchas citrina.
Tinctura. 2. 177
Tinctura uſitatiores. 2. 178
Anodyna D. Horſtii. 2. 178
Ariſtoloch. ros. 2. 90
Bezoartica D. Mich. 2. 178
Catharetica. ibid.
Corallor. 3. 208. & ſeq.
Diaphoretica correct. 2. 178
Gemmarum. 3. 200
Iovis. 3. 260
Litharg yrii. 3. 307
Lunæ. 3. 241
Martis. 3. 246
Perlarum. 3. 213
Salis. 3. 313
Sapphiri. 3. 204
Saturni. 3. 257
Smaragd. 3. 204
Solis ſ. auri. 3. 234. & ſeq.
Sulphuris. 3. 340
Talci. 3. 226
Veneris. 3. 251
Tipha cerealis Porta. 4. 483
Tithymalus. 4. 558
Tobacum. 4. 448
Topaſius. 3. 201
Tordylium v. Seſeli Creticum.
Tormentilla. 4. 495
Torna bona. 4. 448
Tragacantha. 4. 548
Tragium primum. 4. 416
Tragea fortis. 2. 160
Groſſa. ibid.
Hepatica. ibid.
Hyſterica. ibid.
Antinephritic. 2. 161
Tragoſelinum. 4. 458
Trichomanes. 4. 495
Trifolium. 4. 496
Acetoſum. 4. 352
Aureum, Magnum nobile. 4. 410.
Fragiferum. 4. 415
Leporinum. 4. 431
Odoratum. 4. 435
Paluſtre. 4. 496
Tripolis. 3. 194
Trinitas herb. 4. 410
Triſſago, trixago. 4. 382.
Triticum. 4. 496
Trochiſci uſitatiores. 2. 178
Alexiterii. 2. 179
de Catechu. ibid.
Pro fumo. ibid.
Moſchardini. ibid.
Prophylactici. ibid.
Purgantes. ibid.
Trutta piſcis. 5. 639
Tubera cervina. 4. 548
Tunica. 4. 378
Turio. 1. 3
Turpethum. 4. 565
Turtur. 5. 632
Tuſſilago. 4. 496
Tutia. 3. 307

V.

Vacca. 5. 588
Vaccinia. 4. 445
Valeriana. 4. 496
Variolis, v. Trutta.
Venus, id eſt, Cuprum.
Venus planeta. 1. 16
Veratrum nigr. 4. 555
Verbaſcum. 4. 497
Verbaſculum odoratum. 4. 463
Verbena, fœmina, v. Eryſimum, Mas. 4. 498
Vermes terreſtres, v. Lumbrici.
Vermiculus Dipſaci, v. Dipſac.
Vermicularis. 4. 498
Vernix. 4. 430
Veronica. 4. 498
Vervex. 5. 616
Verres, v. Sus.
Verres ſylvaticus, v. Aper.
Verrucaria.
Veſicatorium. 2. 95
Vetonica. 4. 378
Vetriola. 4. 454
Victorialis. 4. 499
Vinca pervinca. ibid.
Vincetoxicum. 4. 500
Vina, id eſt, Succi liquidi. 2. 170
Vini hiſtoria. 4. 548
Vina medicata. 2. 134
Arthriticum, Cephalico-Splenet. Matricale Purgans Sanctum. ibid.
Viola agreſtis. 4. 478
Lutea. 4. 385
Flammea. 4. 427
Purpurea, martia, nigra. 4. 500
Tricolor, Trinitatis. 4. 427
Vipera. 5. 620
Viperaria v. Scorzonera.
Vipio, v. Grus.
Vires medicamentorum ſecundum alphabetum. 1. 42
Virga aurea. 4. 501
Paſtoris. 4. 409
Virgo ſignum cœleſte. 1. 17
Viſcum. 1. 3
Viſca officinalia. 2. 124
Vita Eſſentialis eſt principium rerum. 1. 51

Vitex. 4. 354
Vitis alba, v. Bryonia.
Idæa. 4. 445
Vinifera. 4. 502
Vitraria. 4. 454
Vitrioli historia. 3. 323
Flores. 3. 330
Magister. 3. 332
Olea. 3. 329
Ros. 3. 325
Sal. 3. 331
Spiritus. 3. 325
Sulphur. 3. 330
Terra. ibid.
Tincturæ s. Essentiæ. 3. 331
Plura ex ☉o vide dicto capite.
Vitriolum ☿is ejusque destillatio. 3. 249.
☉ *seu Leo viridis.* 3. 239
Vitrum ♀ii ☉re. 3. 282
Vitulus. 5. 622
Ulmaria. 4. 502
Umbellæ. 1. 3
Umbilicus terræ.
Unguenta officinalia. 2. 180
Unguentum, Anodynum podagr. 2. 183.
Butyraceum nervale. ibid.
Cardiacum. ibid.
Cordiale. 2. 184
Lithargyr. 3. 307
Narcoticum. 2. 184
Ophthalmicum. ibid.
Ad perniones. ibid.
Contra scabiem. 2. 185
Somniferum. ibid.
Spleneticum. ibid.
Sympatheticum. ibid.
Terebinthina. 2. 186
Potabile. ibid.
Ungues & Ungulæ officinal. 1. 68
Unguis odoratus.
Ungula caballina, v. Tussilago.
Unicornis. 5. 622
Volucrum majus. 4. 376
Unicornu solare. 3. 237
Fossile. 3. 227
Upupa. 5. 632
Urceolaris. 4. 454
Ursus. 5. 624
Urinæ officinal. 2. 67
Urinæ histor. 5. 603
Urtica. 4. 503
Mortua, lactea. 4. 504
Usnea. 4. 444
Cranii. 5. 611
Usurpatio. 1. 42
Uvæ, Uvæ passæ, v. Vitis.
Uva Macina. 4. 504
Uva spina. ibid.
Uva versa Vulpina. 4. 454
Ursi. 4. 469
Vulpes. 5. 624
Vultur. 5. 632

X.

Xanthium. 4. 367
Xylaloës. 4. 388
Xylocerata.
Xylon. 4. 378

Y.

Yerva radix. 4. 395

Z.

Zaibar, Zibach. 3. 261
Zarsaparilla. 4. 478
Zedoaria, Zednar, Zurumbet, Zerumbet. 4. 504
Zibeba, id est, Uvæ passæ.
Zingiber, Zinziber. 4. 505
Zizipha. 4. 439
Zopissa, v. pix.

FINIS.

Teutsche

TEVTSCHE REGISTER

DER MINERALIEN/ KRAVTER VND THIER/ DARINN

Die erste Zahl das Buch/ die ander das Blatt zeiget.

Al. 5. 632
Aalraup. 5. 637
Aßkäferlein. 5. 646
Abbiß/ Teufels Abbiß. 4. 489
Ackermüntz. 4. 374
Ackerwurtz. 4. 352
Aderminig. 4. 355
Ader. 5. 644
Adlerstein. 3. 214
Ageley. 4. 362
Agermenig. 4 355
Aglaster. 5. 631
Agrest. 4. 520
Agstein. 3. 343
Alabasterstein. 3. 215
Alantwurtz. 4. 423
Alaun. 3. 319
Albkraut. 4. 412
Albschoß. 3. 222
Alfanck. 4. 376
Aloe. 4. 566
Alraun. 4. 437
Ambar. 3. 342
Ameiß. 5. 644
Ammey. 4. 357
Gummi Ammoniac. 4. 507
Wilder Ampffer. 4. 431
Andorn/ weisser Andorn. 4. 438.
Anot. 5. 625
Angelickwurtz. 4. 360
Angurien. 4. 391
Anis. 4. 360
S. Anthoni Kraut. 4. 463
Apffelbaum. 4. 462
Apostem Kraut. 4. 480
Arabisch Gummi. 4. 508
Armenierstein. 3. 216
wolriechend Asand. 4. 511
Asche (Fisch.) 5. 639
Aspen. 4. 462
Atter/ Otter. 5. 620
Attich. 4. 409
Atzel. 5. 631
Außsprusch. 4. 348
Augenkraut. 4. 454
Augentrost. 4. 412
Wild Aurin. 4. 558

B.

Bachbung. 4. 359
Bachstein. 3. 224
Bachstelze. 5. 630
Badkraut. 4. 433
Baldrian. 4. 496
Balsam. 4. 439
Costen-Balsam kleiner. 4. 354
Leber Balsam. 4. 354
Balsam-Apffel. 4. 442
Balsambaum. 4. 367
Bär. 5. 624
Barbe/ Barine. 5. 633
Barach/ Borch. 5. 615
Bärwurtz. 4. 372. 4. 441
Basilien. 4. 368
Bathengel. 4. 382
Groß-Bathengel. 4. 494
Wasserbathenig. 4. 481
Baumbällich. 4. 368
Baumöl. 4. 451
Baumwollbaum. 4. 371
Baurensenff. 4. 494
Baurrosen. 4. 437
Beerenklau. 4. 372
Beerlap. 4. 445
Johanns Beerlein. 4. 469
Beerwurtz. 4. 441
Beyfuß. 4. 363
Beinbruch. 3. 223
Beinholtz. 4. 433
Beinwell. 3. 223
Indianisch Beinwell. 4. 448
Benedictwurtz/ Bened. Kraut. 4. 379.
Benigrosen. 4. 461
Bergblau. 3. 216
Bernstein. 3. 3[illegible]
Bersich. 5. 637
Bertram. 4. 465
Bettlersläuse. 4. 367
Betonien. 4. 370
Weiß Betonien. 4. 463
Unser Frauen Bettestroh. 4. 419.
Bett Wantzen. 5. 643
Bezoarstein. 5. 594
Biberklee. 4. 496
bibernel. 4. 458
Welsch bibernel. 4. 476
biberthier. 5. 596
bienen. 5. 639
bienhartz. 5. 641
biensaug. 4. 439
bilsen. 4. 425
binetsch. 4. 488
bingelkraut. 4. 440
birchbaum. 4. 370
birnbaum. 4. 466
birnwein. 4. 466
bisamthier. 5. 614
bisam. 5. 614
bismüntz. 4. 488
bitterwurtz. 4. 419
blackfisch/ blackküttel. 5. 638
blasenstein.
blattwurtz. 4. 495
bley. 3. 253
blindschleich. 5. 382
blutkraut. 4. 373. 4. 461
blutstein. 3. 219
boborellen. 4. 355
bochspeterlein. 4. 458
bonen. 4. 413
bockenwurtz. 4. 385
bocksdorn. 4. 548
bockshorn. 4. 415
bongesholwurtz.
borresch. 4. 371
brachkäferlein. 5. 646
brackendistel. 4. 411
brackenhaupt. 4. 361
brandlattich. 4. 496
brandschlang. 5. 620
braunwurtz. 4. 482
brennkraut. 4. 497
bromen/ brombeer. 4. 473
bruchstein. 3. 223
bruchkraut. 4. 424
bruchwurtz. 4. 355. 4. 455
brunellen. 4. 463
brunnenkraut. 4. 433
brunnenkreß. 4. 446
brustbeerlein. 4. 429. 4. 485
brustwurtz. 4. 360
bubenfist. 4. 417. 4. 548
bubenkraut. 4. 431
buchampffer/ Saurklee. 4. 357

Buchsbaum. 4. 373
Büffel. 5. 590
Burtzel / bortzel. 4. 463
Bymstein. 3. 224

C.

Calament. 4. 374
Calmus. 4. 352
Wolriechend Calmus. 4. 374
Camelshäu / Camelstroh. 4. 480.
Canel. 4. 389
Cappern. 4. 375
Teutsch Cappern. 4. 419
Cardamömlein. 4. 376
Cardobenedict. 4. 377
Carneol. 3. 204
Cassien. 4. 553
Castanien. 4. 381
Chamillen. 4. 382
Chrysolith. 3. 201
Cichorey. 4. 388
Closterbeeren. 4. 504
Cypreß (Kraut.) 4. 402
Cypreßbaum. 4. 402
Citronenbaum. 4. 390
Citrull / Augurien. 4. 391
Colmarkraut. 4. 359
Coloquint. 4. 554
Corallen. 3. 205
Corallenmooß. 4. 396
Coriander. 4. 396
Schwartz Coriander. 4. 449
Cornerbaum. 4. 397
Costwurtz. 4. 399
Creutzbeer. 4. 564
Creutzkäfer. 5. 646
Creutzwurtz. 4. 419. 4. 480
Crystall. 3. 217
Cubeben. 4. 401
Cummern. 4. 401

D.

Dachs. 5. 620
Dattelbaum. 4. 452
Datteln. 4. 453
Daube. 5. 626
Holtzdaube. 5. 630
Daubenkraut. 4. 498
Daubenkropff / Daubenkörbel. 4. 416.
Dengraß. 4. 461
Dill. 4. 359
Bären Dill. 4. 441
Wilder Dill. 4. 441
Weisser gemeiner Diptam. 4. 416.
Cretisch Diptam. 4. 408
Gesegneter Distel. 4. 377
Raden Diste. 4. 411
Vehe-Distel. 4. 378
Dollkraut. 4. 425
Donnerbart. 4. 483
Donnerkraut / Donnerbonen. 4. 413.
Donner Reb. 4. 423
Dorant. 4. 361
Dosten. 4. 412
Wasser Dosten. 4. 413
Drachenbl. 4. 529
Drateln. 1. 2
Dreyfaltigkeitblum. 4. 427
Durchwachs. 4. 455

E.

Ebenholtz. 4. 409
Eber. 5. 587. 5. 619
Eberwurtz. 4. 378
Egelkraut. 4. 450
Egester. 5. 631
Egochs. 5. 644
Ehrenpreiß. 4. 498
Ebischwurtz. 4. 356
Eichbaum. 4. 466
Eichen-Mistel. 4. 466
Einbeer. 4. 454
Einhorn. 5. 622
Gegraven Einhorn. 3. 227
Eiser.
Eisenhart / eisenkr. Eisenreich. 4. 498.
Eisvoge / eisengart. 5. 625
Elend. 5. 586
Elephant. 5. 601
Elephanten Lauß. 4. 358
Elsen. 4. 349
Endivien. 4. 410
Endt. 5. 625
Engelfuß. 4. 561
Engelwurtz. 4. 360
Entzian. 4. 409
Epheu. 4. 423
Eppich. 4. 361. 4. 423
Berg Eppich. 4. 457
Garten Eppich. 4. 457
Stein Eppich. 4. 457
Wasser Eppich. 4. 361
Erbsel. 4. 369
Erd. 3. 189
Bolus Erd / Sigillerd.
Erdapffel. 4. 404
Erdbeerkraut. 4. 415
Erd Epheu. 4. 423
Erdgall. 4. 380
Erdkraut. 4. 417
Erd Pin. 4. 382
Erdrauch. 4. 416
Ernd Rossen. 4. 427
Erdwachs. 4. 525
Erdwurm. 5. 645
Eschern / Eschbaum. 4. 416
Escherwurtz. 4. 416
Esel. 5. 588
Eselgen. 5. 641
Essig. 4. 505
Nacht Eule. 5. 630
Eyersälbichen. 3. 186

F.

Fahrr / Farnkraut. 4. 414
Faseln. 4. 413
Faulbaum. 4. 518
Feberkraut. 4. 438
Federweiß. 3. 215
Feigbonen. 4. 413
Feigenbaum. 4. 413
Feigwartwurtz. 4. 384
Groß Feigwartwurtzenkraut. 4. 482.
Feldhun. 5. 631
Feldmagsam. 4. 454
Fellriß. 4. 355
Fenchel. 4. 415
Fenchelholtz. 4. 478
Bären Fenchel. 4. 441
Sau Fenchel. 4. 457
Fönugräc. 4. 415
Ferberbaum. 4. 469
Ferberöthe / Feberwurtz. 4. 472
Fette Henne. 4. 413
Feuerstein. 3. 224
Fichtenbaum. 4. 347. 4. 459
Fieberkraut. 4. 380
Filtzkraut. 4. 405
Truckner Fürniß. 4. 430
Fischlein. 5. 365
Flachs. 4. 435
Wilder Flachs. ibid.
Flachs Dotter. 4. 484
Flachsseiden. 4. 403
Fleckenkraut. 4. 418
Fliege. 5. 642. 5. 646
Joannis Fliege. 5. 643
Spanische Fliege. 5. 643
Flöhkraut. 4. 456. 4. 464
Floramor. 4. 457
Flußpulver. 2. 159
Flußsteine. 3. 224
Flußwasser. 2. 74
Fore / Forelle. 5. 639
Forenholtz. 4. 459
Frantzosenholtz. 4. 422
Frauendistel. 4. 378
Frauenhaar. 4. 553
Frauenmüntz. 4. 440
Freisamkraut. 4. 427
Frisenwürmle. 5. 642
Frischling. 5. 587
Frosch. 5. 637
Froschleich. 5. 638
Fuchs. 5. 624
Fünffblatt / Fünfffingerkraut. 4. 466.

G.

Galgan. 4. 418
Wilder Galgan. 4. 408
Galmeystein. 3. 217
Galrey. 1. 6
Gamanderlein. 4. 382
Gämsewurtz. 4. 409
Gansbeerkraut. 4. 348
Gans. 5. 625
Gänsblümlein. 4. 368
Gulden Gänserich. 4. 355
Gänskraut. 4. 418
Gauchheil. 4. 359
Garbe. 4. 442
Garten Cypreß. 4. 402
Gartenkreß. 4. 447
Grosse Gartenschlehe. 4. 351
Gartenheil/ v. Stabwurtz. 4. 348.
Gartenpapeln. 4. 437
Garthagen. 4. 348
Geelsuchtwurtz/ Gilbwurtz. 4. 402.
Geyer. 5. 632
Geiserwurtz. 4. 465
Geiß. 5. 592
Geißbart. 4. 502
Geißblatt. 4. 376
Geißraut. 4. 418
Gelbwurtz. 4. 402
Gembs. 5. 593
Gembsewurtz. 4. 409
Gensel.
Genserich. 4. 360
Güldengenserich/ i. e. sinau. 4. 355.
Genst/ genster. 4. 419
Gentar. 3. 343
Gertwurtz. 4. 3. v. Stabwurtz. 4. 348.
Gerste. 4. 424
Gichtkraut. 4. 420
Gichtrosen. 4. 461
Giftthal. 4. 361
Giftwurtz. 4. 395
Gilgen. 4. 434
Blau Gilgen. 4. 428
Wasser Gilgen. 4. 450
Girwurtz/ Stabwurtz. 4. 348
Gierlin/ Görlin. 4. 486
Glaßkraut. 4. 454
Gleet. 3. 307
Gliedkraut. 4. 485
Gliedweisser. 5. 600
Gold. 3. 230
Goldwürmlein. 5. 642
Goldwurtz. 4. 384
Gotheil. 4. 463
Gottesgnad. 4. 420
Granatern. 4. 421
Granatstein. 3. 201
Graß/ Queckengraß. 4. 421
Weggraß.
Graßblümlein. 4. 378
Grensich/ v. Genserich.
Grießholtz. 4. 395
Grießstein. 3. 202
Grimmenwasser. 2. 74
Grindkraut. 4. 480. 4. 484
Grindmagen. 4. 454
Grindwurtz. 4. 431
Grundheil. 4. 498
Grundreb/ Grundman. 4. 423
grünsich. 4. 360
distillierte grünspan. 3. 247
gucker/ guckaug. 5. 627
guckgusklee. 4. 352
gulden Ey. 4. 400
gulden günsel. 4. 396
gulden Wundkraut. 4. 501
gundelreb. 4. 423
gurcken. 4. 401
gürtelkraut. 4. 445

H.

Haarstrang. 4. 457
Habern. 4. 365
Habich. 5. 625
Hagenbutte/ Hainhecke.
Halßwasser.
Hammel. 5. 616
Han/ henne/ hun. 5. 627
Hanekraut. 4. 435
Hanff. 4. 375
Hanffkraut. 4. 435
Häring. 5. 636
Harnkraut. 4. 424
Hartriegel. 4. 433
Hartzbaum. 4. 459
Hartzwurtz. 4. 450
Hase. 5. 613
Hasenklee. 4. 352. 4. 431
Hasenpappel. 4. 437
Hasensprung. 5. 613
Haselstaude. 4. 397
Haselwurtz. 4. 552
Hausen/ Haußblasen. 5. 636
Haußwurtz. 4. 483
Kleinhaußwurtz. 4. 498
Hauhechel. 4. 452
Hecht. 5. 636
Hederich. 4. 412
Heidenreich. 4. 363
Heidelbeer. 4. 445
Heilgifft. 4. 361
Heilwurtz/ Heiwurtz. 4. 356. 4. 495.
heilig/ holtz. 4. 422
heil. Geistwurtz. 4. 360
heimichen/ himling. 5. 644
herbstrosen. 4. 437
Hertz-Baum. 4. 459
hertzblümlein. 4. 410
hertzfreud. 4. 411
Hertzgespan. 4. 377
hertzgespansalb. 2. 183
tzertzwurtz. 4. 441. 4. 450
Heuschreck. 5. 643. 5. 645
hiacynth. 3. 202
Hilffwurtz. 4. 356
Hirß. 4. 441
Himmelbrand. 4. 497
Himmelgall. 4. 457
Himmelschlüssel. 4. 463
Himmelschwertel. 4. 428
Himmelthau/ v. Schwaden.
hin/ hindin. 5. 598
Hindtbeer. 4. 473
Hirsch. 5. 598
Hirschbrunst. 4. 548
Hirschköhl. 4. 465
Hirschkolben. 5. 598
Hirschkreutzlein. 5. 598
Hirschmängolt. 4. 465
Hirsch Peterlein. 4. 142
Hirschschwamm. 4. 548
Hirschzung. 4. 481
Hirtendasch (Seckel.) 4. 373
Hirtzügel. 4. 412
Höchel. 5. 602
Holder/ Hollunder. 4. 475
Nider Holder. 4. 409
Hollwurtz. 4. 362
Falsche Hollwurtz. 4. 417
Holtzwurm. 5. 648
Hormichen. 4. 382
Honigblum. 4. 438
Hopffen. 4. 436
Hufflattich. 4. 496
Hummel. 5. 639
Hund. 5. 592
Hundsfloh/ Holtzbock. 5. 646
Hundskopff/ v. Dorant.
Hundszung. 4. 407
Hünerbiß/ Hünerdarm. 4. 356
Hünerdieb. 5. 630
Hünerkoohl 4. 484
Hüttenrauch. 3. 333

J.

Ichtachs. 5. 644
Je länger je lieber. 4. 382. 4. 420. 4. 427.
Igel. 5. 602
Immen. 5. 639
Indianisch. 4. 436. 4. 510
Ingber/ Imber. 4. 505
Teutsche Ingber. 4. 363
Ingrün. 4. 499
Isop/ Ispen. 4. 426
Johannis Beerlein. 4. 469
Johannis-Brodt. 4. 485
Johannis gürtel. 4. 363. 4. 445
Johannis-Kraut. 4. 426
Judenkirschen. 4. 355

Judenpech. 3.346
Judenstein. 3.220
Jungfern Augenbrauen. 4.442
Jungfern Eiß.
Jvenblatt. 4.439

K.

Käfer/ Kadden. 5.642. 5.646
Kalb. 5.622
Kalbsnaß. v. Dorant.
Kalckstein. 3.216
Kamschmaltz. 5.601
Kamelshew/ Kamelsstroß. 4.480
Kampffer. 4.512
Karp. 5.634
Karpffenstein. 5.634
Kartendistel. 4.409
Kastanien. 4.380
Katze. 5.597
Katzenfuß. 4.424
Katzenkraut. 4.447
Kautz. 5.630
Kermsine. 3.203
Kermeskörner. 4.384
Kermwasser.
Kertzenkraut. 4.497
Vnholdenkertzen. 4.497
Kellershalß. 4.560
Keuschlamb. 4.354
Kießling/ Kieselstein. 3.224
Kinholtz. 4.459
Kirschen. 4.381
Klapperstein. 3.214
Klapperrosen. 4.454
Klauenschmaltz. 5.589
Klee/ Gartenklee. 4.436
Hasenklee/ Hasenpötlein. 4.431
Honigkl. Steinkl. Edlersteinkl. 4.438.
Katzenklee. 4.431
Saurklee. 4.352
Kletten. 4.367
Klingentrüblein. 4.486
Knabenkraut. 4.413. 4.479
Knoblauch. 4.356
Lachen Knoblauch. 4.481
Knoddenkraut. 4.482
Kobold. 3.304
Kolkraut. 4.372
Römisch Kohl. 4.369
Königsblum. 4.461
Königs Kertze. 4.497
Königskraut. 4.355
Korn. 4.483
Kornblum. 4.403
Kornrose. 4.454
Körbel. 4.381
Taubenkörbel. 4.416
Krafftwasser. 2.87
Krabe. 5.627
Kramerbaum. 4.430
Kranich. 5.629
Kräusselbeeren. 4.504
Krebs. 5.633
Kreid. 3.192
Rothe Kreide. 3.194
Kreutzwurtz. 4.484
Kröte. 5.590
Schildkröte. 5.638
Kirchen Schell. 4.465
Küchern. 4.387
Kuckug. 5.627
Kuh. 5.588
Kümmel/ Kummich. 4.402
Frembder Kümmel / oder Thymian. 4.488
Roßkümmel. 4.485
Schwartz Kümmel. 4.449
Feldkümmel/ Matkümmel. Weißk. 4.378.
Küngle/ Künglein. 5.600
Künlein. 4.484
Künigundkraut. 4.412
Kupffer. 3.250
Kupfferschlag. 3.334
Kupfferwasser. 3.323
Kurbe. 4.401
Küttelkraut. 4.348

L.

Lachenknoblauch. 4.481
Lamb. 5.586
Lasurblau. 3.221
Lasurstein. 3.221
Lattich. 4.430
Laubfrosch. 5.616
Lauch/ Aesch/ Schuimlauch. 4.462.
Lavendel. 4.487
Lauß.
Läußkraut. 4.488
Laußkrautsamen.
Lebkraut. 4.419
Leberblümlein / Edel Leberkraut / Gulden Leberkraut. 4.410.
Leberkraut/ Steinleberkraut. 4.410. 4.433.
Leberkletten. 4.355
Leindotter. 4.484
Leenkraut. 4.435
Lendenkraut. 4.431
Lerch. 5.625
Lerchenbaum/ Lerchendannen. 4.431.
Lerchenklau. 4.374
Lerchenschwamm. 4.551
Löwenfuß. 4.355. 4.445
Liebstöckel. 4.433
Lilien. 4.434
Wasserlilien. 4.450
Lerchenklau. 4.374
Limonien. 4.435
Lindenbaum. 4.494
Wasserlinsen. 4.432
Löffelkraut. 4.392
Lorberbaum. 4.432
Luchs. 5.614
Luchstein. 3.222
Luffwasser.
Lungenklee. 4.436
Lungenkraut. 4.465

M.

Magistrantz. 4.427
Magnetstein. 3.224
Magsamen. 4.438
Mählerkraut. 4.392
Mandeln. 4.438
Mangold. 4.369
Wilder Mangold. 4.431
Mansireu. 4.411
Vnser Fraven Mantel. 4.355
Marcasith. 3.305
Marienblümlein. 4.368
Mariendistel. 4.378
Marien-Müntz. 4.440
Marmelstein. 3.223
Mastirbaum. 4.432
Mastich Gummi. 4.518
Maseran. 4.436
Maßlieber. 4.368
Maulbeerbaum. 4.443
Maulesel. 5.615
Maulwurff. 5.620
Maurrauten. 4.474
Maus-Schärmauß. 5.615
Maußdorn. 5.620
Maußöhrlein. 4.473
Meelkäfer. 4.366
Meerwinde. 5.646
Meerzwibel. 4.464
Megerkraut. 4.481
Meyenblümlein. 4.441
Meeran/ Maseran/ etc. 4.436
Meise. 5.630
Meisterwurtz. 4.427
Meywurm. 5.646
Melissen. 4.439
Melonen. 4.439
Melte/ Milte/ Molte. 4.365
Mengelwurtz. 4.431
Mensch. 5.602
Meter/ Metram/ Mutterkraut. 4.438.
Mistkäfer. 5.647
miltzkraut. 4.480
myrrhen.
myrtenbaum. 4.445
mohrenkümmel. 4.408
mohrenwurtz. 4.455
Wassermorellen. 4.361
mol/ molch 5.544. 5.646
molwurff. 5.620
mon. 4.455
mooß. 4.441

Mooskraut. 4. 438
Meermooß. 4. 396
Mottenkraut. 4. 489
Moußkönig. 5. 631
Muckenkraut. 4. 456
Muckenpulver. 3. 304
Münchskopff. 4. 491
Mundlein. 5. 636
Mundholtz. 4. 433
Müntz. 4. 439
Kraußmüntz. 4. 440
Spitzmüntz. 4. 440.
Murmelthier/ Murmentle. 5. 616.
Muscatnüß / Muscatblüth. 4. 443.
Muscheln. 5. 634
Ostermuscheln. 5. 637
Mutterblum. 4. 465
Mutterkraut. 4. 438. 4. 439
Mutterwurtz. 4. 303. 4. 441

N.

Nacht Eule. 5. 630
Nachtschatten. 4. 486
Nagelkraut. 4. 366
Nardenkraut. 4. 449
Celtische Narde. 4. 487
Natter. 5. 620
Natterwurtz. 4. 370
Klein Natterwurtz. 4. 370
Nelcken/ Mutternelcken. 4. 379
Negelblümlein. 4. 378
Negel Veiln. 4. 385
Negelkrafft. 4. 456
Nespelbaum. 4. 441
Nessel. 4. 503
Nesselkönig. 5. 631
Niemheil. 4. 445
Nicht / Graunicht/ Augennicht. 3. 307
Niederholder. 4. 409
Nießwurtz. 4. 555. 4. 557
Nußbaum / Welsche Nuß. 4. 428.

O.

Ochergeil. 3. 194
Ochs. 5. 588
Ochsenkraut. 4. 452
Ochsenzung. 4. 371
Odermenig. 4. 355
Oelbaum/ Olivenbaum. 4. 451
Oelmagen/ Oelsamen.
Olm. 5. 646
Orant. 4. 361
Osterblum. 4. 368
Osterkälblein. 5. 642
Osterlucey. 4. 362
Osternuscheln. 5. 637
Ostrits. 4. 427
St. Ottilienkraut. 4. 374

P.

Pappeln / Käß Pappeln. 4. 437.
Pappelbaum / Populbaum. 4. 462.
Paradißholtz. 4. 353
Paradißkörner. 4. 376
Gelb Pastinach/ weiß Pastin. 4. 455.
Pech. 4. 525
Perlen. 3. 212
Perlenmutter. 5. 637
Pestilentzwurtz. 4. 456
Peterlein. 4. 361. 4. 457
Bergpeterlein. 4. 457
Hirschpeterlein. 4. 457
Steinpeterlein. 4. 457. 4. 458
Petersilig. 4. 457
Wildpetersilig. 4. 457
S. Petershraut. 4. 454
S. Peterschlüssel. 4. 463
Pfaffenblatt. 4. 491
Pfaffenpint. 4. 363
Pfankuchenkraut. 4. 440
Pfau/ Pagelun. 5. 631
Pfeben. 4. 439
Pfeffer. 4. 459
Maurpfeffer. 4. 483. 4. 498
Mauß und Rattenpfeffer. 4. 488.
Wasserpfeffer. 4. 456
Pfennigkraut. 4. 450
Pferd. 5. 601
Pferdkäfer. 5. 647
Pfefferkram.
Pferdschwantz. 4. 411
Pfersichbaum. 4. 455
Pfingstrosen. 4. 461
Pflaumen/ Prunellen. 4. 464
Pfrimmenkraut. 4. 419
Pimpernüßlein. 4. 460
Pyren. 5. 645
Pöonien. 4. 461
Posist. 4. 548
Poley. 4. 461. 4. 464
Wildpoley. 4. 374. 4. 484
Pomerantzenbaum. 4. 365
Psillienkraut. 4. 561
Pulsessig.

Q.

Quapp. 5. 637
Queckengraß. 4. 421
Queckstlber. 3. 261
Quecksteltze. 5. 630
Quendel. 4. 484
Welscher Quendel. 4. 494
Quittenbaum. 4. 404

R.

Raab / Rapp. 5. 627
Raden. 4. 459
Ratze/ Ratte. 5. 616
Rattenpulver.
Raucken. 4. 411
Raup. 5. 643
Rauten/ Weinrauten/ Steinrauten / Maurrauten. 4. 473. 4. 474.
Wilderauten/ v. Erdrauch.
Rettich. 4. 467
Meerrettich. 4. 467
Wilder meerrettich. ibid.
Rharbarbar.
Weiß Rhabarbar. 4. 560
Rhapontic. 4. 468
Rebhun. 5. 631
Regenwurm. 5. 645
Rehbock/ Rehgeitz. 5. 596
Rehgraß. 4. 421
Reyer/ Reige. 5. 626
Rheinblumen. 4. 489
Rheinfarn. 4. 490
Reinweiden. 4. 433
Rhinocer. 5. 617
Rindsaugwurtz.
Ringelblum. 4. 375
Rittersporn. 4. 374
Rodeserholtz. 4. 469
Rogke. 4. 483
Römisch Camillen. 4. 383
Rosen. 4. 469
Wilderosen/ Feldrosen/ ꝛc. 4. 407.
Rosenwurtz. 4. 468
Rosinlein. 4. 502
Roßhub. 4. 496
Roßkäfer. 5. 646
Roßmarin. 4. 472
Roßschwantz. 4. 411
Rost. I. 29. 4. 515
Rötelstein. 3. 194
Rothe. 4. 472
Rothgüntzel. 4. 495
Rothlauffkraut. 4. 420
Pulver. 2. 159
Ruben. 4. 455. 4. 467
Steckruben. 4. 126
Rubin. 3. 203
Rubrechtekraut. 4. 420
Ruffolde. 5. 637
Ruhrwurtz. 4. 495

S.

Safftgrün. 4. 565
Saffran. 3. 400
Wild Saffran. 4. 553
Salbey. 4. 475
Salmiar. 3. 321
Salpeter/ Salniter. 3. 314
Salsaparill. 4. 478
Saltz. 3. 309
Sammetblum. 4. 357
Sandel. 4. 477

Sandstein. 3. 223
Sannickel. 4. 477
Sapphir. 3. 203
Sassafraß. 4. 478
Saturey. 4. 479
Saug Igel. 5. 644
Saurauch/ sauerdorn. 4. 369
Saueramppfer. 4. 351
Saurklee. 4. 352
Sau/ Wilde Sau. 5. 619
Sauaug. 4. 454
Saubon. 4. 425
Saubrodt. 4. 404
Saukraut. 4. 486
Sauwurtz. 4. 482. 4. 553
Scabiosen. 4. 480
Schaaf. 5. 586. 5. 616
Schäflein. 5. 641
Schafgarbe/ Schafrippe. 4. 442.
Schaftenheu. 4. 411
Schmutzige Schafswolle. 5. 616.
Scharlachbeer. 4. 384
Scharley. 4. 425
Schieferweiß. 3. 215
Scheißwurtz. 4. 553
Schelwurtz. 4. 384
Schierling. 4. 388
Schildkrote. 5. 638
Schlaffwurtz/ Schlafapffel.
Schlafkraut. 4. 382. 4. 425
Schlang. 5. 617
Schlangenkraut. 4. 450
Schlangenmord. 4. 481
Schlehendorn. 4. 351
Schleye 5. 639
Schlingenbaum. 4. 469
Schlottenblumen oder Saffor. 4. 465
Schlüsselblumen. 4. 463
Schmeckenicht. 4. 560
Schmeerwurtz. 4. 489. 4. 553
Schnecken. 5. 600
Schneekönig. 5. 631
Schnepffe. 5. 627
Schorbockskraut. 4. 384
Schoßstein. 3. 222
Schoßwurtz. 4. 348
Schröter. 5. 646
Schwaden.
Schwalb. 5. 629
Schwalbenwurtz 4. 384. 4. 500
Schwamstein. 3. 225
Schwan. 5. 630
Schwartzwurtz. 4. 489
Schwebelwurtz. 4. 457
Schwefel. 3. 335
Schwertel / gelb Schw. 4. 352.
Schwindelkraut. 4. 409
Wasser. 2. 74
Scorpion. 5. 647
Seckelkraut. 4. 373
Seeblum. 4. 450
Seehkuh. 5. 634
Seidenbälglein. 5. 642
Seidelbast.
Seidenkraut. 4. 403
Seidenwurm. 5. 642
Seiffenkraut. 4. 478
Senatblätter.
Senff. 4. 486
Wegsenff. 4. 412
Baurensenff.
Weissersenff.
Sengerkraut. 4 479
Sevenbaum. 4. 474
Serapinsafft. 4. 528
Serpentinstein. 3. 223
Seselsamen. 4. 485
Siebenbaum. 4. 474
Siebengezeit. 4. 436
Siebenfarbblum. 4. 427
Siegwurtz. 4. 499
Silber. 3. 240
Silberkraut. 4. 360
Sinaw. 4. 355
Singrün. 4. 499
Smaragd. 3. 204
Sonnenthau. 4. 471
Sonnenwendel / Sonnenkr. 4. 388.
Spargen / Sparschen. 4. 364.
Speckgilg. 4. 376
Speichelkraut. 4. 488
Speichelwurtz. 4. 465. 4. 478
Speirling. 4. 486
Speywasser. 3. 443
Sperberbaum. 4. 486
Sperling. 5. 630
Spicanard. 4. 487
Spießglaß. 3. 280
Spilling. 4. 464
Spinn. 5. 641
Spinat. 4. 488
Spitzmauß. 5. 616
Springkörner. 4. 554
Sprossen. 2. 2
Spülwurm.
Stabwurtz. 4. 348
Stallkraut. 4. 452
Stechasskraut. 4. 488
Stechkraut. 4. 378
Steckruben. 4. 446
Stein.
Steinbein. 3. 223
Steinbrech. 4. 479
Roth steinbruch 4. 414
Steindacht. 3. 215
Stein-Eule. 5. 630
Stein Flachs. 3. 215
Steinflechten. 4. 433
Steinkohlen. 3. 346
Steinmarck. 1. 2. 3. 193
Steinöle. 3. 346
Steinsaltz. 3. 314
Steinsamen. 4. 442
Stendelwurtz. 4. 479
Sternkraut. 4. 454
Sternschoß. 1. 9
Stichelbeeren. 4. 504
Stickwurtz. 4. 553
Stopwachs. 5. 642
Stör. 5. 638
Storch. 5. 626
Strauß. 5. 631
Streiffwurtz. 4. 431
Süßholtz. 4. 40

T.

Taasch. 5. 590
Tag und Nacht. 4. 454
Talck. 3. 225
Tamariskenholtz. 4. 490
Tappetstein. 3. 222
Tausendblatt. 4. 442
Tausendgüldenkraut. 4. 380
Groß Tausendgüldenkraut. 4. 468.
Taudsend Körner. 4. 424
Tauschdschön. 4. 357
Terband. 2. 94
Terbinthin. 4. 516
Teschelkraut. 4. 373
Teuffelsabbiß. 4. 489
Teuffelsdreck. 4. 508
Teuffelsklau. 4. 445
Thanapffel. 4. 348
Thannenbaum. 4. 347
Thiegerwolff. 5. 614
Thymian. 4. 491
Frembd Thimian. 4. 48
Thurn König. 5. 631
Thymsid. 4. 557
Taback. 4. 448
Tormentill. 4. 495
Tragant. 4. 548
Treibkörner. 4. 563
Trusche. 5. 637
Turbith. 4. 565
Turtelbaub. 5. 626. 5. 632

V.

Violekraut/ Violen. 4. 500
Gelbe Violen. 4. 384
Nägel Violen. 4. 385
Veyelreben. 4. 427
Veyelwurtz. 4. 428
Venushaar. 4. 353. 4. 474
Versich. 4. 369
Viper. 5. 620
Vitriol. 3. 325

Vnnützesorge. 4. 427
Vogelkraut. 4. 356. 4. 359
Vogelsnest. 4. 455
Vogelleim. 4. 156
Vorstoß. 5. 641

W.

Wacholderbaum. 4. 430
Wachs. 5. 641
Wachtel. 5. 627
Waldfahren. 4. 414
Waldlilien. 4. 376
Waldmeister. 4. 411
Waldstroh. 4. 419
Wallfisch. 5. 634
Wallroth. 3. 345
Walwinde. 3. 376
Wallstein. 3. 223
Walwurtz. 4. 489
Wandläuse / Wantzen. 5. 643
Wasser. 3. 195
Wasserbungen. 4. 359
Wassermerck. 4. 361
Wachholder / Beckholder. 4. 430.
Wegdorn. 4. 564
Wegtritt / Weggraß. 4. 461
Wegerich. 4. 460
Wegstroh. 4. 419
Wegwart. 4. 388
Weiberfist. 4. 548
Weidasche. 3. 319
Weiden. 4. 474
Weihe / Wuwe. 5. 630
Wein.
Weinstock / Weinreb. 4. 502
Weinstein.
Weinrauten. 4. 473
Welsche Kirschen. 4. 397
Weyrauch. 4. 547
Weißbley. 3. 258
Weißwurtz. 4. 461
Weitze. 4. 496
Wermuth. 4. 349. 4. 350
Widehopff. 5. 632
Widertodt. 4. 495
Güldenwidertodt. 4. 353
Wilg Poley. 4. 374
Wildschwein. 5. 587
Meerwinden. 4. 564
Wintergrün. 4. 440. 4. 465
Winterkönig. 5. 631
Winterrosen. 4. 437
Wißmuth. 3. 305
Wolff. 5. 613
Wolffsbeer. 4. 454
Wolffsfist. 4. 417. 4. 548
Wolffsmilch. 4. 558
Wolgemuth. 4. 452
Wolverlein. 4. 363
Wüllkraut. 4. 497
Wunderbaum. 4. 563
Wunholtz. 4. 416
Wundkraut. 4. 413
Heiligwundkraut. 4. 448
Heidnischwunkraut. 4. 501
Indianischwundkraut. 4. 448.
Wurmkraut. 4. 477. 4. 490
Wurmsamen. 4. 477
Wüstling. 5. 627
Wüterich. 4. 588

Z.

Zahnwurtz. 4. 465
Zapffholtz. 4. 558
Zaungilg. 4. 376
Zaunkönig / Zaunschlepfflein. 5. 631.
Zaunrüde. 4. 553
Zehbwurtz. 4. 363
Zeitlosen. 4. 368
Zeltenpflaster. 3. 217
Zibeben. 4. 502
Zibeth-Katze. 5. 597
Zidwansamen. 4. 477
Ziegenbock / Ziege. 5. 592
Zieser Erbsen / vid. Küchern.
Ziegenkerkraut. 4. 425
Zimmetrind. 4. 389
Zin. 3. 258
Zinnober. 3. 289
Zirmet. 4. 485
Zitwar. 4. 504
Zucker. 4. 527
Zuckerwurtz. 4. 486
Zwetzgen. 4. 464
Zwibel / Zwifel. 4. 380

CATALOGVE

DE CE QVI SE TRAITTE, OV LE PREMIER nombre montrera le *Livre* & le second la *Page*.

A.

IL. 4. 356
Albatre. 3. 215
Ambre jaune. 3. 343.
Arbre. 1. 2
de Beaume. 4. 367
Acore. 4. 352
Ancolie. 4. 362
Aconite. 4. 361
Accipenser. 5. 638
Aſclepias. 4. 500
Argent. 3. 240
Vif. 3. 261
Agalloche, Bois d'Aloës. 4. 353
Agrimoine. 4. 355
Augure de Lin, goute de Lin. 4. 403.
Angelique. 4. 360
Anguille. 5. 632
Argentine. 4. 360
Agripaume. 4. 377
Agaric. 4. 551
Alambic. 1. 29
Alchequange. 4. 355
Alun de plume. 3. 215
d'Armenie. 3. 216
le Simple. 3. 319
Aloë. 4. 566
Alouette. 5. 625
Aimant. 3. 222
Amaranthe. 4. 357
Ammoniac. 3. 321
Ammi vray. 4. 357
Armoiſe. 4. 363
Agnus Caſtus. 4. 354
Anacardes. 4. 358
Anet. 4. 359
Anis. 4. 360
Arnica. 4. 363
Aunée. 4. 423
Agneau. 5. 586
Appe. 4. 361
Aſne, Aſneſſe. 5. 588
Aſperges. 4. 364
Auronne. 4. 348. 4. 402
Arroches. 4. 356. 4. 365
Ariſtolochie, longue, ronde &c. 4. 361.
Arreſte beuf. 4. 452
Arondelle. 5. 629
Araigne. 5. 641
Athanor. 1. 30
Athanaſie. 4. 490
Antimoine. 3. 280
Anthore eſpece d'Aconit. 4. 360
Arſenic. 3. 333
Abſinte commun Romain. 4. 349
Pontique. 4. 350
Aſa fœtida. 4. 508
Axonge, graiſſe. 1. 2

B.

Barbe de Chevre. 4. 502
Barbon. 5. 633
Bec de Cicogne. 4. 420
Brebis. 5. 616
Boëte pour garder les verres. 1. 29
Brochet. 5. 636
Branche Urſine. 4. 372
Bois de Coluvrier. 4. 395
Bec de Grue. 4. 420
Blanc d'Eau. 4. 450
Bois ſainct. 4. 422
Bois ſentant Roſes. 4. 469. 4. 477
Bleuette. 4. 403
Bouis. 4. 373
Buſle. 5. 590
Bugloſſe. 4. 372
Boulean. 4. 370
Blé. 4. 496
Bouillon. 4. 497
Baleine. 5. 634
Baume d'Indie. 4. 510
Biere aigre. 2. 78
Bourrache. 4. 371
Bourſe de Paſteur. 4. 373
Baſſamite mineure. 4. 354
Baſilique. 4. 368
Bitume de Iudée. 3. 346
Bete. 4. 369
Betoine. 4. 370
Biſtorte. 4. 370
Biſtortier. 1. 29
Bouteille. 1. 29
Bequefigue. 5. 627
Bievre. 5. 596
Benzoin. 4. 511

C.

Camomille vulg. Romain. 4. 382.
Caſſe en bâton. 4. 553
Centonice. 4. 356
Chat. 5. 597
Chat de Civette. 5. 597
Cabaret. 4. 552
Cerf. 5. 598
Chelidoine. 4. 384
Crible. 1. 29
Chien, Chiene. 5. 592
Charbon de pierre. 3. 346
Cichorée. 4. 388
Cubebes. 4. 401
Corbeau. 5. 627
Coq. 5. 627
Cancre. 5. 633
Conche en Coquille. 5. 600. 5. 634
Concombre. 4. 401
Courge. 4. 401
Conche, Coquille, Taſſe de Verre. 1. 29.
Cucurbite. 1. 29
Curcum jaune. 4. 402
Chaudron, Marmite. 1. 29
Cardamome. 4. 376
Confitures. 1. 5
Cerfeuil. 4. 381
Confit. 1. 24
Chardon benit. 4. 377
de noſtre Dame. 4. 378
à ſoulon. 4. 409
Chien dent. 4. 421
Camfre. 4. 511
Cigue. 4. 388
Cigales. 5. 643
Craye. 3. 192
Rouge. 3. 194
Cueillere. 1. 129
Chelidoine. 4. 384
le petit. 4. 384
Couleur d'Eſcarlatte. 3. 203
Caillou. 3. 224
Coloquinte. 4. 554
Couillon. 4. 479
Couleurée. 4. 513
Caille. 5. 627
Chermes. 4. 384
Camomille. 4. 382
Cadmie Pierreuſe. 3. 217
Native. 3. 304
Cumin. 4. 402
Calamenthe, Pouliot ſauvage. 4. 374
Chamaras. 4. 481
Cornue, Retorte, matras. 1. 29
Cinnabre. 3. 279

Carline. 4. 378
Chine. 4. 385
Cornouillier. 4. 397
Coignier. 4. 404
Corneille. 5. 627
Chesne. 4. 466
Cygne. 5. 630
Chenilles. 5. 643
Capres. 4. 375
Cypres. 4. 402
Crepin Aquatic. 4. 446
Large feüille. 4. 447
Crapau. 5. 590
Cloportes. 5. 641
Coquelourde. 4. 465
Coquemard, poilon. 1. 29
Cocquerelles. 4. 355
Coquille de Limasson. 5. 600
Coriandre simple. 4. 396
Coral. 3. 205
Cerises. 4. 381
Caryophyllate. 4. 379
Coralline. 4. 396
Carouge. 4. 485
Cire. 5. 641
de Vierge. 5. 641
Conserves. 1. 5
de Roses. 1. 5
Creuset. 1. 29
Cresson Aquatique. 4. 359. 4. 446
Consolide grande. 4. 489
Chaton. 1. 2
de Noyer. 1. 2
Citronnier. 4. 390
Cristal. 3. 217
Cottonier. 4. 371
Coton. ibid.
Chataigne. 4. 380
Centaurium. 4. 380
Citrouille. 4. 391
Contrayerve. 4. 395
Costus. 4. 399
Cantharides. 5. 642
Cherui. 4. 486
Cuivre. 3. 250
Cheveux de Venus, Adianthe. 4. 353.
Chanvre. 4. 375
Carui, Carottes. 4. 378
Chevre. 5. 592. 5. 596
des Alpes. 5. 593
Cheval. 5. 601
Cousillon de Chien. 4. 479
Cresson domestique. 4. 447

D.

Dent de Lion. 4. 491
Daucus. 4. 408
D'orer. 1. 25
Dissoudre. 1. 25
Detoner en flamme, embraser, Allumer. 1. 24
Dictam de Crete. 4. 408
Dictamblanc. 4. 416
Dates. 4. 453

E.

Eaus medicinales. 2. 69
Distillées. ibid.
Contre les desfluxions. 2. 74
Contre les vents du ventre. 2. 74.
Dans laquelle on a trempé du pain. 3. 195
Legere & douce au goust. 3. 195
Vomitive. 3. 443
Contre le mal caduc. 2. 75
Contre les maladies du gosier. 2. 78.
Diuretique. 2. 77
Contre la Terreur. 2. 83
De vie pour les Femmes. 2. 85
Cordiales. 2. 87
Ebene. 4. 409
Ecumer. 1. 24
Ecorces. 2. 57
Ecailles d'airain. 2. 55
Encens. 4. 547
Escarbot. 5. 646
Endive. 4. 410
Enflure. 1. 49
Ellebore noir. 4. 555
Blanc. 4. 557
Elephant. 5. 601
Emeraude. 3. 204
Epices. 1. 2
Emplatre. 1. 5
Emplatre de la pierre Calaminaire. 2. 111
Eupatoire. 4. 412
Euphrase. 4. 412
Espine vinette. 4. 369
Espinardes. 4. 431. 4. 488
Espurge. 4. 554
Epithyme. 4. 557
Eryngium. 4. 411
Erysimum. 4. 412
Entonnoir. 1. 29
Etain. 3. 258
Estruche. 5. 631

F.

Fer. 3. 243
Framboises. 4. 473
Flacon, Bouteille. 1. 29
Fourgon. 1. 30
Fougiere. 4. 414
Figuier. 4. 413
Filets ou cheveus, qui pendent aux racines. 1. 2
Feüille d'Inde. 4. 436
Fermenter. 1. 25
Fumeterre. 4. 416
Fourmi. 5. 644
Farine folle. 2. 94
Fenouil. 4. 415
Fenugrec. 4. 415
Fraine. 4. 416
Fraisier. 4. 415

G.

Gril. 1. 29
Grue. 5. 639
Gyrofflée. 4. 378
Guy de Chesne. 4. 466
Guajac. 4. 422
Gelée. 1. 5
Galanga. 4. 418
Gryllon. 5. 644
Germandrée. 4. 382. 4. 494
Gatame. 4. 472
Gomme Ammoniac. 4. 507
Grenat pierre. 3. 201
Genest. 4. 419
Gentiane. 4. 419
Glouteron. 4. 456
Graine d'Escorian. 4. 384
Grenadier. 4. 421
Graine des papegais Grenouille aquatique. 5. 638
des Ongles.
Grosselier. 4. 469
Glateron. 4. 367
Gratiole. 4. 58
Govion. 5. 637
Goutte de Thym. 4. 557
Glayeul. 4. 352. 4. 499
Guimauue. 4. 356

H.

Hepatique d'or. 4. 410
Hepatique d'étoile. 4. 411
Herbe au laict. 4. 557. 4. 558
au Charpentier. 4. 463
à foulon. 4. 478
aux Pouilleux. 4. 488
aux puces. 4. 456. 4. 561
aux Cuilliers. 4. 392
de Trinite. 4. 427
Hible. 4. 409. 4. 555
Hobblon. 4. 436
Hibou. 5. 630
Hyacynthe. 3. 202
Hematite. 3. 219
Homme masle & femelle. 5. 602
Hyoscyame. 4. 425
Hepatique noble. 4. 410
Estoilee.
Hepatique simple. 4. 433
Herisson. 5. 602
Hareng. 5. 636
Hyssope. 4. 426
Huso. 5. 636
Huitres. 5. 637

I.

Ialappe. 4. 559
Indaique pierre. 3. 220
Ioubarbe. 4. 485
petit. 4. 498
Ioubarbe des Vignes. 4. 413
Iujubes. 4. 429
Iasmin. 4. 427
Ieneurier. 4. 430
Imperatoria. 4. 427
Iris. 4. 428
de Florence. 4. 428
Ive arthetique. 4. 382

Laictue

L.

Laictue. 4.430
Lin. 4.435
Sauvage. 4.435
Liveſche. 4.433
Lynx. 5.614
Lynx la pierre. 3.222
Lierre. 4.423
Trainant. 4.423
Lis. 4.434
Loup. 5.613
Licorne. 5.622
Linge à Couler. 1.29
Langue de Chien. 4.407
Lime. 1.29
Limons. 4.435
Linaire. 4.435
Laine de Brebis. 5.616
Lapin. 5.600
Lupins. 4.413
Laurier. 4.432
Laureole. 4.560
Liſſeron. 4.499
Leſard. 5.644
Lychargyre. 3.307
Lentille d'Eau. 4.432
Lentiſque. 4.432
Lavande grande. 4.487
petite. 4.487
Lievre. 5.613

M.

Marbre. 3.223
Mors de Diable. 4.489
Muſc. 5.614
Manche à Hippocras. 1.29
Mechoacan. 4.559. 4.560
Mercuriale. 4.440
Mouche à chandele. 5.643
Mouche des Chiens. 5.646
Mouches à Miel. 5.639
Marcaſite. 3.305
Moüelle des Os. 5.610
Simple. 1.2
Meliſſe. 4.439
Melilot. 4.438
Melon. 4.439
Mente. 4.439
Mente ſarraſenique. 4.440
Millet. 4.441
De ſoleil, ſaxifrage. 4.442
Millefeuille. 4.442
Mille pertuis. 4.426
Mulet. 5.615
Meline. 5.620
Marne.
Manati. 5.634
Monnoyere ſc. Herbe. 4.450
Meurier. 4.443
Morelle. 4.486
Marrube. 4.438
Merillon.
Mere des perles. 5.637
Mouſſe à Arbre. 4.444
Terreſtre. 4.445
Matricaire. 4.438
Mente. 4.439
Romaine. 4.440
au Chat. 4.447
Myrtille. 4.445
Meurte. 4.445
Morgeline. 4.356. 4.359
Moutarde. 4.486
Mentequeue. 5.630
Marteau. 1.29
Mortier. 1.29
Mouron. 4.356. 4.359
Metaux. 2.55
Mauve. 4.437
Romaine. 4.437
Mandragore. 4.437
Marguerites paſquettes. 4.368
Muguet. 4.434. 4.419
Muſſele de Veau. 4.361
Marjolaine. 4.436

N.

Nard Celtic. 4.487
Indique. 4.487
Neſtes. 4.441
Nielle. 4.449
Neſſier. 4.441
Noix de Muſcade. 4.443
Simple. 4.428
Nephritique ſc. pierre. 3.202
Nephritique ſc. Bois. 4.447
Noiſettier. 4.397
Naveau. 4.446
Noyer. 4.428

O.

OR purifié par fuſion avec de l'Antimoine. 3.231
Ours. 5.624
Ochre. 3.194
Onguent cordial. 2.184
Facilitant la ſupuration des ulceres. 2.186
Orge. 4.424
Olivier. 4.451
Oeillet de jardins grand. 4.378
petit.
Oranger. 4.365
Oreille de ſouris. 4.366
Origan. 4.452
Oiſeau de proye. 5.625
Oſtiocolle pierre. 3.223
Ortie Romaine. 4.503
Petite. 4.503
Morte. 4.504
Ozeille. 4.351

P.

Panicaut. 4.411
Plat Eſcuelle. 1.29
Pot. 1.29
Pimpinelle d'Italie. 4.458. 4.476
Petit pot de graiſſe. 1.29
Racine de Patience. 4.431
Pas d'Aſne. 4.496
Paſſefleur. 4.465
Pervenche. 4.499
Pin pignet. 4.413
Pin Sauvage. 4.469
Poix. 4.515
Pois chiches. 4.387
Pain de pourceau. 4.404
de Coeu. 4.352
Pied de Lion. 4.355
Pied de Lievre. 4.431
Plomb. 3.283
Pincettes. 1.29
Porcelaine. 4.463
Perche. 5.637
Peſchier. 4.488
Peucedane. 4.467
Poudre aux Vers. 4.477
Contre la dyſenterie.
Perdris. 5.631
Perſoliate. 4.415
Pigeon. 5.626
Pilon. 1.29
Perles. 3.211
Piloſelle. 4.434
Pouliot. 4.464
Polypode. 4.561
Poule. 5.627
Pommes de Sapin. 4.348
Pommier. 4.462
Primeverre. 4.463
Pulmonerre d'Arbre. 4.435
Pulmonerre ſimple. 4.465
Palme Chriſt. 4.563
Palmier. 4.452
Perſil d'eau. 4.361
Prunier ſauvage. 4.351
Prunes tranſplantées du prunier ſauvage de couleur de cirre. 4.351.
Prunier. 4.464
Pearmica. 4.464
Punaiſes. 5.643
Phiole. 1.29
Peuplier. 4.461
Pimpinelle. 4.458
Pyramide. 1.29
Pierres Medicinales. 2.54
d'Aigle. 3.214
d'Azur. 3.211
à faire la chaux. 3.216
Ponce. 3.224
Chryſolite. 3.201
Eponge. 3.525
Paritaire. 4.434
Pouliot. 4.461
Pyrethre. 4.465
Pyrole. 4.465
Poirier. 4.466
Preſſoir. 1.29
Peſſe. 4.347
Piſſaſphalte. 4.525
Paſſereau. 5.630
Perſil de Macedoine. 4.457
de jardins. 4.457
de montagnes. 4.457
Perſicaire. 4.436
Petrole. 3.346
Piſtaches. 4.469

Plantain. 4. 460
Pasture de Chameaux. 4. 480
Patte de Cheval ou d'Asne. 4. 496
Patience. 4. 431
Pastenades & leurs especes. 4. 455
Sauvage. 4. 455
Perasites. 4. 456
Poivre. 4. 459
Pivoine. 4. 461
Pavot. 4. 453
Primevere. 4. 463
Erratic. 4. 454
Pourpier. 4. 463

Q.

Queuë de Cheval. 4. 411
Quintefeuille. 4. 466

R.

Raisins des Dames petits. 4. 502
Rave. 4. 467
Rhon. 4. 469
Ronces. 4. 473
Ruse. 4. 473
Rue. 4. 473
de muraille. 4. 474
Rat. 5. 616
Rue de Chevres. 4. 418
Rhubarbe. 4. 562
Rubin. 3. 203
Rubrique vide Croye rouge.
Recipient. 1. 29
Racine sentant roses. 4. 468
Refort sauvage simple. 4. 363. 4. 467.
Grand. 4. 467
Regalisse. 4. 420
Rosmarin. 4. 472
Renoüée. 4. 424. 4. 461.
Grande. ibid.
Reasmne catarctique. 4. 564
Rhinoceros. 5. 617
Rhenard. 5. 624
Rhapontic. 4. 468
Rayes de Ronce. 4. 473
Resina aromatique. 4. 374
Rosier champêtre. 4. 407
Raisins de Renard. 4. 454
Rosier. 4. 469
Rosée de Solcil. 4. 471

S.

Sabine. 4. 474
Sels. 2. 55
Sel de Cuisine. 3. 309
de pierre. 3. 314
de Nitre. 3. 314
de Cendres de saule. 3. 319
Sang, Larmes de Dragon. 4. 529
Scabieuse. 4. 480
Sceau de Salomon. 4. 461
Sebesten. 4. 483
Sucre. 4. 527
Sachet. 1. 30
Souci. 4. 375
Souchet. 4. 408. 4. 418
Stœchas. 4. 488
Seiche. 5. 638
Siderites. 4. 485
Sandarache.
Sandal. 4. 477
Soldanelle. 4. 564
Soufre. 3. 335
Saffran. 4. 400
Sauge. 4. 475
Seigle. 4. 483
Sanglier. 5. 587
Sagapene. 4. 528
Suier Sureau. 4. 475. 4. 558
Salade. 4. 430
Saponaire. 4. 478
Sarriette. 4. 479
Sassafras. 4. 478
Saule. 4. 474
Scolopendre. 4. 480. 4. 481
Scylle. 4. 482
Salamandre. 5. 646
Sperme de baleine. 3. 346
Semence de Grenouilles. 5. 638
Semence à Vers. 4. 477
Sanicule. 4. 477
Senesson. 4. 484
Senevé Sauvage. 4. 494
Serpent. 5. 617
Serpentine. 3. 223
Scrophulaire moyenne. 4. 482
Simple. 4. 482
Serpolet. 4. 484
Saphir. 3. 203
Scorpions. 5. 647
Sapin. 4. 347
Saponaire. 4. 478
Souris. 5. 615
Chauve souris des Alpes. ibid.
Sang sue. 5. 644
Sassafras. 4. 478
Sesame. 4. 484
Seseli de Marseille. 4. 485
de Crete. 4. 485
Spatule à remuer. 1. 30
Saturée. 4. 479
Sauterelle. 5. 645
Savinier. 4. 474
Saxifrage rouge. 4. 414
simple. 4. 442. 4. 479
Sise de Crete. 4. 485
Sureau. 4. 475
Suye. 4. 515
Salsepareille. 4. 478
Scorzonnere. 4. 481

T.

Tale. 3. 225
Tanaisie. 4. 490
Teigne de Thym. 4. 557
Thym. 4. 494
Tablette. 1. 30
Tabac. 4. 448
Trichomanes. 4. 495
Tenche. 5. 639
Tendron des choux. 1. 2
Tragacant. 4. 548
Truffes.
Trefeuil odorant. 4. 436
Truje. 5. 619
Tuille. 1. 29
Tilet. 4. 494
Tamis. 1. 30
Tamaris. 4. 490
Tormentille. 4. 495
Thymalle. 5. 639
Troesne. 4. 433
Teigne. 5. 648
Taupe. 5. 620
Terres Medicinales. 2. 53
Terre.
Taureau. 5. 588
Tuthie blanche. 3. 307
Gryse. 3. 307
Tourterelle. 5. 632
Tussilage. 4. 496
Tortue. 5. 638
Truite. 5. 639

V.

Veau. 5. 622
Vers à soye. 5. 642
de Terre. 5. 645
des Intestins. ibid.
Vermillon. 4. 384
Vit de prêtre, verge d'Aron. 4. 363
Vin de poires.
Vesce sauvage. 4. 418
Vigne. 4. 502
Verge d'or. 4. 501
à feüilles etrates. ibid.
Verjus. 4. 520
Valeriane. 4. 497
Vine poison. 4. 500
Viole purpurée. 4. 500
Vinaigre. 4. 505
Unicornu mineral. 3. 227
Vipere. 5. 620
Visc. 4. 398. 4. 501
Urine. 5. 603
Verre. 1. 30
Veronique. 4. 498
Verser par inclination. 1. 24
Vaisseau circulatoire. 1. 29
de Terre. 1. 29
Victorialis. 4. 499
Violiere. 4. 500
Vautour. 5. 632
Vervaine. 4. 498

X.

Xeroa. 4. 495

Z.

Zedoar. 4. 504
Zingembre. 4. 505

OR TABLE

OF THINGS CONTAINED IN THIS BOOK IN The English tongue.

A.

CACIA, or Black thorn, barck, flovvers. 2. 57
Acorn-cups. ibid.
Svvet-sented. 4. 352.
Common. 4. 352
The Adder. 5. 620
Agarick v. Mushroom. 4. 551
An Agitaclel. 1. 29
Agnus Castus. 4. 354
Alabaster. 3. 215
Alder-tree, berry, barck. 4. 558
Ale. 2. 78
An Alembick-Still. 1. 29
Almonds svvet, bitter. 4. 358
Wood of Aloës. 4. 353
Althæa. 4. 356
Alume roch. 3. 319
Splitting. 2. 55
Amaranth flovvers &c. 4. 357
Amber yellovv, vvhite. 3. 343
Amber-grees. 3. 342
Amethyst. 2. 95
Ammi, true, Cretick, Vulgar. 4. 357.
Anacards. 4. 358
Angelica tame, vvild. 4. 360
Annis-seed. 4. 360
The Ant. 5. 644
Anthora. 4. 361
Antimony. 3. 280
Apples & Appletree. 4. 462
Balsam-Apples of Ierusalem v. Balsam. 4. 442
Arach. 4. 365
Armenian-stone v. Stone. 3. 216
Armoniack or Ammoniack vid. Gums. 4. 507
Arnica or Arnick. 4. 363
Aron small, Egyptian. 4. 363
Arsenick. 3. 333
Arsmart. 4. 456
Asa Stincking or Assa fœtida. 4. 508.
Asa vvell sente. 4. 511
Asarabacca. 4. 552
Ash-tree-barck, leavs, keys. 4. 416.
Aspalathus. 4. 469
Asparagus. 4. 364
Asphaltus. 4. 525
An Ass. he, she, colt or foal. 5. 588
Asthmatick or Breathelping-vvater v. vvater.
Atriplex. 4. 365
Avens. 4. 379
Azur-stone v. stone.

B.

A Badger. 5. 620
Balm or Bavvm. 4. 439
Balneum Mariæ. 1. 29
Balsam & Balsamtree, vvhitish, Indian. 4. 367
Balsam apples of Ierusalem v. Apples. 4. 442
Barberrys. 4. 369
A Barble. 5. 633
Barley. 4. 424
Bay tree. 4. 432
Beans Roman, common, flovvers. 4. 413.
The Bear. 5. 624
Bearsclavv. 4. 372
Bearsfoot. 4. 555
A Beaver. 5. 596
Becabung. 4. 359
Beer. 2. 78
Bees humming &c. 5. 639
Bee-glevv. 5. 641
Beetles, black, horned, horse, meal, toad-beetles &c. 5. 646
Beets. 4. 369
Benzoin or Benjamin. 4. 511
Bettony, herb flovver. 4. 370
Pauls Bettony. 4. 498
Bezoar-stone. 2. 54
Bindvved. 4. 564
Birch-tree. 4. 370
Birdlime.
Birthvvort, long, round vulgar. 4. 362.
Bishopsvved. 4. 357
Bismuth. 3. 305
Bistort. 4. 370
A Bitch. 5. 592
The Bitter or Bittern. 5. 626
Black-thorn vid. Thorn, barck, flovvers.
Blessed Thistle. 4. 377
Blevv-bottle. 4. 405
Blood-stone v. stone. 3. 219
The Blood-sucker. 5. 644
A Boar. 5. 619
A vvild-Boar. 5. 587
The Bone of the Harts heart. 5. 598.
Bonebinder.
Borrage herb, flovvers. 3. 213. 4. 371
A Box. 1. 29
Box-tree. 4. 373
Brakes. 4. 414
Frombles. 4. 473
Bran. 2. 94
Branck-vrsin. 4. 372
Brass its shavings, scales, flovver, Ore dregs of Sulphur. 3. 334
Brass-kettle. 1. 29
Brickstone. 1. 30
Brimstone yellovv, horse, live Sulphur. 3. 335
Briony. 4. 513
Brocklime. 4. 359
Broom flovvers. 4. 419
The Buck. 5. 598
The Roe-Buck. 5. 596
Buckthorn. 4. 548
Buckthorn-berr. 4. 564
The Buffle or Busulo. 5. 590
The Bug. 5. 643. 5. 590
Bugloss flovvers &c. 4. 372
A Bull. 5. 588
Burdock. 4. 367
Thelesis. 4. 367
German. 4. 458
Italian. 4. 476
Burstvvort. 4. 424
Butchers-broom or Bruscus. 4. 473.
Butchers-prick-tree. 4. 558
Butter-Bur. 4. 456

C.

Cabbage. 4. 378
Cadmia naturall metallin. 3. 304.
Calaminaris stone v. stone. 3. 217
Calaminth or Calamints mountain. 4. 374.
Calamus Aromaticus or Svveet Cane. 4. 352. 4. 374
To Calcine. 1. 24
The Calf. 5. 622
Camels Hay. 4. 480
Camphire. 4. 512
To Candy.
The Canker vvorm. 5. 643
Capers, roots of the rinds. 4. 375
Dutch Capers. 4. 419
Cardamoms greater, less. 4. 376
Arabian

Arabian. 2. 56
Cardiaca. 4. 377
Cardnus Benedictus. 4. 377
Cardnus Maria. 4. 378
Carlin-Thistle. 4. 378
Carneolus or Carneol. 3. 204
Carowway-seeds. 4. 378
The Carp. 5. 634
The Carps-stone three-cornerd. 5. 634.
Carpenters-Ruddle. 3. 194
Carrots. 4. 408. 4. 455
Carthamus. 4. 553
Cassia-Lignea or wvody. 2. 56
The Cat, the house & wvild Cat. The civet & Musk Cat. 5. 597
Cataputia Great. 4. 563
Catkins. 1. 2
Cats-foot. 4. 424
A Cauldron. 1. 29
Celondin greater, less. 4. 384
Centaury the less, flowvers. 4. 380
One sort of it. 4. 558
Chal. 3. 192
Chamelea great-Leaved. 4. 274
Chamomill sea, common, Roman, flowvers. 4. 382
Chast Lamb. 4. 354
Checkers.
Cheesepis. 5. 641
Cherrye-tree & Cherryes dryed, wvinter-Cherryes, flowvers &c. 4. 355. 4. 381
Chervil. 4. 381
Chesnuts, shells. 4. 580
Chickpease or Cicers. 4. 387
Chickweed. 4. 356
China roots. 4. 385
A Chough. 5. 627
Christmas flowver. 4. 555
A Chrysolite. 3. 201
Cinckfoyl. 4. 466
Cinnabar. 3. 179
Cinnamon. 4. 389
A Circulatory. 1. 29
Citron tree, peels &c. 4. 390
Citrul. 4. 391
Clary. 4. 425
Cleavers garden &c. 4. 360. 4. 436.
A Clegg. 5. 646
Cloves great, little 4. 379
Clove Gylly wvowers. 4. 378
Clove-Violets. 4. 385
Coach-grease. 3. 253
Coal, Peter Coal, stone-Coal. 2. 56
A Cock. 5. 627
A Dung-hil Cock. 5. 632.
Cockles. 5. 637
Colewvort, Sea-Colewvort. 4. 564.
Coltsfoot herb, flowvers. 4. 496
Columbin flowvers. 4. 362.
Comfrey. 4. 485
Comfrey royall. 4. 374.
A sort of red Comfrey. 4. 501.
The Coney. 5. 600
Conserve of Roses. 1. 5
Contra-yerva. 4. 395
Copper. 3. 250
Coral. 3. 205
Coralline. 4. 396
Corents or Corence v. Raisons. 4. 203.
Corence or Corrants English. 4. 469.
Coriander-seed. 4. 396
Roman. 4. 449
Corn flowvers. 4. 403
Costus Arabian. 4. 354
The less.
Cotton-tree, seeds, soft wvool. 4. 371
Cottonwved, Arabian, flowvers. 4. 488.
The Cowv. 5. 588
A sea-Cowv, & the sea-Cowv's tooth. 5. 634.
A Cowvshot or Coist. 5. 630
Cowvslips. 4. 463
A Crab, Crayfish, or Crevise. 5. 633.
A Crane. 5. 629
Cranes-bil. 4. 420
Cresses, wvater, garden. 4. 446. 4. 447.
The Cricket. 5. 644
The Crow. 5. 627
A Crucible. 1. 29
Crystal. 3. 217
Cubebs. 4. 401
The Cuckowv. 5. 627
Cuckowv-pints. 4. 363
Cucumber, wvild. 4. 401
Cucurbit. 1. 29. 4. 401
A Culver. 5. 626
A Wood-Culver. 5. 630
Cummin-seeds, black. 4. 402. 4. 449.
Cuscuta. 4. 403
The Cuttle. 5. 638
The inck or black moisture of the Cuttle. 5. 638
Cypress-tree garden, wvild, long, round. 4. 402. 4. 408

D.

Dandelyon or Dent de Lyon. 4. 491.
Danewwort. 4. 409
Dasies. 4. 368
Date-tree. 4. 452
A Dawv. 5. 627
To Decant. 1. 24
To de spumate. 1. 24.
Devils-bit. 4. 489
Dil, Wild, flowvers. 4. 359. 4. 441
To dissolve. 1. 24
Dittany of Crete, wvhite. 4. 408. 4. 416.
Docks-great, sharp pointed. 4. 431
Dodder. 4. 403
of Time. 4. 557
The Doe. 5. 598
A Dog. 5. 592
Dog tree. 4. 397
Dog-berry-tree. 4. 558
Dog grass. 4. 421
A Dog louse, v. Louse. 5. 646
Doronicum. 4. 409
The Dove, house-Dove, Turtle-Dove, v. Turtle. 5. 626
A Ring-Dove. 5. 630
Dragons blood. 4. 529
A Drake. 5. 625
Dropwwort. 4. 414
Dross of Metalls. 2. 55
Duckmeat. 4. 432
Duwarf Elder v. Elder. 4. 409

E.

Eagle-stone. 3. 214
Earth. 3. 189
Sealed Earth. 3. 190
Red Earth. 3. 194
Earth-Flax. 3. 215
Earth wvax. 4. 525
Earth-Worms v. Worms.
Ebony. 4. 409
An El. 5. 632
The Elck. 5. 586
Elder tree, middlebark, flowvers. 4. 475.
Elecampane. 4. 423
The Elephant. 5. 601
An Emerald. 3. 204
The Emmot. 5. 644
Endive. 4. 410
Epithymum. 4. 557
Eryngo. 4. 411
The Esk. 5. 644
Esula. 4. 554
Eupatory, Arabian, Maudlin. 4. 354. 4. 412.
Eyebright. 4. 412

F.

A Falcon. 5. 625
Fat. 1. 2
The Fat of a Horse, nek. 5. 601
Fearn. 4. 414
Feathered Allum. 3. 215
Featherfewv. 4. 438
Feaverfewv. 4. 441
Fennel. 4. 415
To Ferment. 1. 25
Fevervwort. 1. 48
Figgs, common, Marsilian. 4. 413
The Fig-eater. 5. 627
Figwwort. 4. 482
A Filbert or Filberd v. nut. 4. 397
A File. 1. 29
Finckel, broad. 4. 485
Fire-stone. 3. 224
Firre tree, wvhite, red. 4. 347
Firr-Apples. 4. 348
Fish-glewv. v. glewv.
Fistick nuts. 4. 460
A Flaggon. 1. 29
Flaxwwed. 4. 435
Fleabane. 4. 561
Fleawwort. 4. 456

Flint-ſtone. 3. 224
Flovver of Love.
Flovver de Luce. 4. 428
Flyes, Cantharides, golden, Spaniſh, French, horſe, horned, broad, Ant, red, black, violet & amethyſtin coloured Flyes. 5. 642. 4. 646
St. Iohns Fley. 5. 643
Fœnugreek. 4. 415
The Fox. 5. 624
Frankincenſe. 4. 547
The Frog, little, green, Earr Frog. 5. 617.
Water-Frog. 5. 637
Froggs ſpavvn or teddars. 5. 638
Fullers Clay.
Funitory. 4. 416
A Funnel. 1. 29

G.

Galangel, greater leſs. 4. 418
The Gander. 5. 625
Garlick vvild, broad. 4. 356. 4. 499
Gentian. 4. 419
Germander, vvild. 4. 382. 4. 481
A greater ſort of it. 4. 494
To Gild. 1. 25
Ginger, yellovv, red, vvhite. 4. 505.
Gith true, falſe. 4. 449
Glaſs. 1. 29
The Glead. 5. 630
Glevv.
Fish glevv, Mouth-glevv. 5. 636
The Gloe-vvorm or Glos bird. 5. 643.
A Gnat ſnapper. 5. 627
The Goat, Buck-Goat, she goat, vvild, rock, Roe goat. 5. 592. 5. 593. 5. 596.
Goats-Rue. 4. 418
Goaths thorn.
Gold. 3. 230
fine, beaten, leaf-gold. 2. 55
half beaten, double-refined. ibid.
mixed, baſer, party-colourd. ibid.
Muscle, finelypovvderedgold. ibid.
Golden Egg.
The Goos. 5. 625
Goos-graſs. 4. 360
Gourds ſeeds. 4. 401
For the running or vvandring Gout. 5. 620.
Granis of Paradiſe. 4. 376
Granat ſtone. 3. 201
Grapes. 4. 502
Graſs, Quich, or Dogs-graſs. 4. 421.
The Graſshopper. 5. 643
Gratia Dei. 4. 558
The Gray. 5. 620
Greas. 1. 2
of Ox, ſoot. 5. 589
A Grig. 5. 632
A Gripe or Geir. 5. 632
Gromvvel, ſeed. 4. 442
Groundpine. 4. 382
Groundſel. 4. 484
Gaujacumbarck. 4. 422
Gum Dragant. 4. 548
Gypſum or Gyps. 2. 53

H.

Hæmatites. 2. 54
The Halcyon. 5. 625
The Havvck, Spar-havvck. 5. 625
A Hammer. 1. 29
The Hare. 5. 613
The bone of the Hares anckle. 5. 613.
Hare-foot or Hare-Cummin. 4. 431.
The Hart. 5. 598
Mushroom, Spavvn or ſlime of the Hart. 4. 548
Hartſtongue. 4. 481
Hartvvort. 4. 485
Haver. 4. 365
The Hegde-Hog & Hegde-Dog. 5. 602.
Hegde-Hyſſop. 4. 558
Hegde-muſtard. 4. 412
Hellebore black, vvithe. 4. 555. 4. 557.
Hemlock. 4. 388
Hemp ſeed. 4. 375
A Hen. 5. 627
Henbane vvhite. 4. 425
Hen-bit. 4. 356
Hepatick herb, flovvers. 4. 410
Herb of Grace. 4. 473
Herb Paris or Truelove. 4. 454
Herb Robert. 4. 420
Herb Trinity. 4. 427
Herb Tvvo pence. 4. 450
Hern or Heron. 5. 626
The Herring. 5. 636
Hig taper flovvers. 4. 497
The Hind. 5. 598
Hippocrates his ſleev. 1. 29
Hirſe. 4. 441
Hogs-Fennel. 4. 457
Hogs-lice. 5. 641
Hops. 4. 436
Horchound vvhite. 4. 438
A Horſe. 5. 601
A Horſe leach. 5. 644
Horſe-tail. 4. 411
Houndſtongue. 4. 407
The Houp. 5. 632
Housleeck greater, leſs. 4. 483
the ſmal leſt ſort. 4. 498
Hyacinth. 3. 202
Hyſſop. 4. 426

I.

A Iack-davv. 5. 627
Iacinct. 3. 202
Iaſmineor Ieſemin. 4. 427
Ielly. 1. 6
Ievvs-Bitumen. 4. 525
Ievvs-Ears v. Elder, Ievvs-Stone. 3. 220
Indian-grain. 3. 224
Indian-leaf. 4. 484
St. Iohns-Bread. 4. 416
St. Iohns-Wort, herb, flovvers. 4. 485 426.
Iſing-glaſs. 5. 638
Iuice. 4. 520
Iujubs. 4. 519
Iuniper berrys, ſponge, Wood. 4. 429
Ivy, ground & tree-Ivy, & Ivy berrys. 4. 430 4. 433

K.

Kermes or Chermes-berries. 4. 384
The Kings Fiſher. 5. 625
The Kite, the red Kite. 5. 630
Knee holly. 4. 473
Knobs of Burdock. 1. 49
Knotgraſs. 4. 424. 4. 461

L.

Ladies Beſtravv. 4. 419
Ladies Mantle. 4. 355
Lagobus. 4. 363
Lagopus. 4. 431
The Lamb. 5. 586
v. Greaſe.
A Lamprey or Luck ſtone. 5. 637
The Lapvving. 5. 632
Larch or Larix-tree. 4. 431
The lark. 5. 635
Larks heel. 4. 374
Lavender flovvers. 4. 487
Laurel. 4. 432
Lazul ſtone. 3. 221
Lead, calcined or burut.
Leavs. 1. 2
Leeks, headed, unſet. 4. 462
Lemons, peels. 4. 435
Lentils. 4. 432
Lentiſch-tree. 4. 431
Lettice, Spaniſh. 4. 417
Lignum vitæ. 4. 422
Lillies vvhite, yellovv Water Lillies. 4. 434. 4. 451
Lillies Conval or May Lillies. 4 434.
Lime playſter. 2. 53
Lime-ſtone. 3. 216
Lin. 4. 435
Linde or Lyme-tre, barck flovvers 4. 494.
Liquorice. 4. 420
Litharge of gold & ſilver. 3. 307
Livervvort, fountain, ſtarr like, ſtony, vvhite, golden ſ flovvers. 4, 410. 4. 411. 4. 433.
The Lizard. 5. 644
Luellin. 4. 498
The Loadſtone. 3. 222
The Locuſt. 5. 645
Lovage. 4. 433
A Louſe. 5. 646
A Wall-Louſe. 5. 634

Lungvvort, common, mossey, spotted. 4. 465
Lupins. 4. 413
Lyncian stone. 3. 222
The Lynx. 5. 614

M.

Mace. 4. 443
Maddir. 4. 472
Maiden hair, vvhite, black, red, golden or yellovv. 4. 353. 4. 474. 4. 495.
The Mag. Py v. Py. 5. 631
Mallovvs or Mavvls, common, tree, garden. 4. 437
Man. 5. 602
Mandrakes. 4. 437
Many feet, herb. 4. 561
Animal. 5. 641
Marble stone. 3. 223
Marcasite. 3. 305
A Mare. 5. 601
Majoram. 4. 436
Wild Majoram. 4. 452
Marle. 3. 193
Marrovv of stones. 1. 3. 3. 193
Marsh Mallovvs. 4. 356
Marygold, flovvers. 4. 375
Mary-thistle. 4. 378
Mastich & Mastich-tree. 4. 432
Mastervvort. 4. 427
Mandlin. 4. 412
Meat-sweet. 4. 502
Mechoacan vvhite, blak. 4. 559. 4. 560.
Medlers dryed. 4. 441
Melilot, flovvers. 4. 438
Melons. 4. 439
To melt. 1. 25
Mercury (the herb.) 4. 440
Mercury (the mineral.) 3. 261
Meu. 4. 441
Mezereon, berries. 4. 560
Millet or Milium. 4. 441
Mint, Spear-mint, Saracens, Roman, Our Ladies, horse, & crisp-mint. 4. 439
Cat-mints. 4. 447
A Mole or Moodivvarp. 5. 620
Molevvort. 4. 563
Moneyvvort. 4. 450
A Morter. 1. 29
Moss, Moss of the tree, ground-moss. 4. 444
The Moth. 5. 648
Mother of Pearles. 5. 637
Mother of time. 4. 484
Mothervvort. 4. 438
The Mouse, Shrevv, or Earth mouse. Alpin mouse. 5. 615. 5. 616
Mouse-Ear. 4. 366
The mug. 5. 643
Mugvvort. 4. 363
Mulberry-tree, leavs. 4. 443
The Mule. 5. 615
A Mullet. 5. 633
Mullein or Mullen, flovvers. 4. 497
A Muscle. 5. 634
Mushrooms. 4. 548
Mushrooms of Larch-tree. 4. 551
Musk. 5. 614
The Musk-Cat or Goat, moschus, 5. 614.
Myrtle tree, shrub. 4. 445

N.

Nard. 4. 363
Navevv. 4. 446
Neats-foot oyl. 5. 589
Nep or Nip. 4. 447
Nephritick-stone. 3. 202
Nephritick vvood. 4. 447
Nettles dead-stinging, Roman, great, little. 4. 503. 4. 504
The Nevvt. 5. 644
Nigella true, false. 4. 449
Nightshade. 4. 486
Nutmeg. 4. 443
Nuts, vvater, nuts, cypress, Indian, vomiting, Wall nuts, pine-nuts, fistich, Halse nuts, silberts. 4. 497. 4. 425.

O.

Oak, bark, tree, leavs, miscelto, 4. 466.
Oats. 4. 365
of Trupentine. 3. 186
Oker. 3. 194
Olives & Olive-tree. 4. 451
Oyl Olive or Sallet Oyl. 4. 451
Humble Olive. 4. 560
One-berry. 4. 454
Onion. 4. 380
Origany or Origanum Vulgar, Cretick. 4. 452
Orach. 4. 365
Oranges, sovvr, sveet, tree, fruit, peels, seeds. 4. 365
Orpin. 4. 413
Orpment. 3. 333
Orris. 4. 428
Ostcocolla. 2. 54
An Ostrich or Estridge. 5. 631
The Olvv, night-Ovvl. 5. 630
An Ox. 5. 588. 5. 590
Oxtongue. 4. 372
The Oyster. 5. 637
Oziers. 4. 474

P.

Pagrus. 5. 639
Palmer vvorm. 5. 643
Parget.
Parmacity. 3. 345
Parsley common, Macedonian, mountain, vvild, stone parsley. 4. 457. 4. 458.
Parsneps, Cavv, or vvild. 4. 408. 4. 455.
The Partridge. 5. 631
Peaches, Armenian, tree, leavs, flovvers, fruit. 4. 455
A Peacock & Pea-hen. 65. 31
The Pearch or-Perch. 5. 637
Pearles. 3. 212
Pears & Pear tree. 4. 466
Pear-vvine, Perry. 4. 466
A Pelican (instrument.) 1. 29
Pellitory of Spain. 4. 465
Pellitory of the vvall. 4. 454
Penny royal. 4. 464
Pennyvvort. 4. 450
Pepper vvhite, long, blak, of the mount. 4. 459. 4. 560
Pervvinckle. 4. 499
A Pestle or Pestil. 1. 29
Peter-Coal. 3. 346
Phaseols. 4. 413
A Pig. 5. 619
A vvild Pig. 5. 587
A Pigeon. 5. 626
A Pike. 5. 636
Pilevvort. 4. 384
Pimpernel. 4. 359. 4. 476
Pine-tree. 4. 431. 4. 459
The Pismire. 5. 644
Pistaches. 4. 460
Pitchor Pick. 4. 525
A Pitcher. 1. 29
Plantan greater less. 4. 460
Playster cicatrizing. 2. 111
Calaminaris. 2. 111
Plums, yellovv, vvheaten, Spanish, Hungarian, sovvr, Sloes, Damask Prunes. 4. 351. 4. 464
Pœony or Piony, flovvers. 4. 461
Polypody of the Oak. 4. 561
Pom Citron. 4. 390
Pom-granat, flovvers, peels. 4. 421
Pompions. 4. 439
Poplar-tree, vvhite, black, flovver, 4. 462.
Poppies, vvhite, erratick, black, garden, Corn-flovvers, leavs. 4. 453. 4. 454.
A Press. 1. 29
Prickmadam. 4. 498
Primroses. 4. 463
Privet, floxvers. 4. 433
Prunella. 4. 463
A Pultis for congealed blood. 2. 94
A Pumice stone. 3. 224
The Punie. 5. 643
Purging-Thorn v. Thorn. 4. 564
Purslain. 4. 463
The Puttock. 5. 630
The Py, Pianat, or Mag-py. 5. 631.
A Pyramid. 1. 29
Pyrola. 4. 465

Q.

The Quail. 5. 627
Queed of the Meadovvs. 4. 502
Quick silver. 3. 261
Quinces dryed, seeds. 4. 404

R.

Radishes, garden, vvild, Sea,

Horse-Radish. 4.363. 4.467
A Rale. 5.631
A Ram. 5.616
Rapes long. 4.446
Rasberrys dryed. 4.473
A Rat. 5.616
Rattlestone. 3.194
A Raven. 5.627
Raysons, blevv, Marsilian, greater, small, Zibebs, greatest, Corrents least. 4.502
A Recipient. 1.29
Rest harrovv. 4.452
A Retort. 1.29
Rhapontick, common, true, great and Rhubarb, true, Moncks, of Mechoaca. 4.468. 4.560
Rhinoceros. 5.617
Rhodium or Rosevvod. 4.469
Rie. 4.483
Rocket, seeds. 4.411
A Rook. 5.627
Rosa solis. 4.471
Rose roots. 4.468. 4.469
Wild Roses. 4.407
Winter-Roses. 4.437
Rosemary flovvers. 4.472
Rose-Woot. 4.469
Rue. 4.473
Wall-Rue. 4.474
Ruby. 3.203
Rupturevvort. 4.424

S.

Saffron, Eastern, Austrian, Hungarian. 4.400
Bastard Saffron. 4.553
Sagapen. 4.528
Sage, greater, less, Noble, vvild, broad, narrovv, flovvers. 4.475
Wall & Stone-Sage. 4.485
A Saker. 5.635
The Salamander. 5.646
Salamanders hairs. 3.215
Sallovv tree. 4.474
Salt-Armoniac. 3.311
Common. 3.309
Sal Gem. 3.314
of Niter / Sali peter / of vvood-ashe. 3.314 3.319
Sanders, red, vvhite, yellovv. 4.477
Sanguisorb. 4.476
Sanicle. 4.477
Saracens conso und. 4.501
Sardius. 3.204
Sarsaparilla. 4.478
Sassafras. 4.478
Satyrion. 4.479
Savin. 4.474
Savory. 4.479
Saxifrage vvhite, flovvers. 4.479
Red. 4.414
another sort of. 4.442
another sort of. 4.458
Scabious flovvers. 4.480
Scallions. 4.462
Scarlet-colour. 3.203
A Schaffling. 5.632
Scirrets. 4.486
Scœnanth or Squinanth. 4.480
Scolopendria, true, common. 4.480. 4.481.
Scordium. 4.481
The Scorpion. 5.647
Scorzonera. 4.481
Scrofularia or Scrophulary the greater. 4.482
the less. 4.384
Scurvy-grass. 4.392
Sea-holly or Seaholm. 4.411
Sea-Moss. 4.396
The Sea-Wolf. 5.636
Sebesten. 4.483
Wild Senna. 4.494
Sengreen the greater. 4.485
Small. 4.498
A Separator. 1.30
Serapin its gum or juice. 4.528
A Serpent. 5.617
Serpentin-vvood. 4.395
Sesami or Sisami vulgar. 4.484
Seseli Marsilian or Siler-mountain. 4.485.
Cretick. 4.485
Setvval. 4.504
To Shave. 1.26
The Shell Crab. 5.638
The Shell-fish. 5.634
Shepherds-purse. 4.373
Shoots. 1.2
A Sieve. 1.29
Silk vvorms. 5.642
Their Silken pouches. 5.642
Sloes. 4.351
Smallage. 4.361
Smirgel. 2.96
The Snail. 5.600
A Snake. 5.620
A Water-Snake. 2.144
Snake vved. 4.370
Snapdragon. 4.361
Sneez vvort, black, vvhite. 4.555. 4.557.
Scapvvort. 4.478
Soldanella. 4.364
Solomons Seal. 4.461
Soot. 4.515
Sorrel. 4.311
Wood Sorrel, petty, three-leaved. 4.352.
Southernvvood, male, fœmale. 4.348. 4.402
A Sovv. 5.619
A Wild Sovv. 5.587
Sovv-bread. 4.404
Sovvs. 5.641
Sparagus. 4.364
A Sparcovv. 5.630
A Hedge-Sparrovv. 5.630
A Water Sparrovv. 5.631
A Spatile and Spatula. 1.30
Sperma ceti. 3.345
The Spider. 5.641
Spigned. 4.441
Spike & Spikenard, common, Celtick, Indian, Roman. 4.487
Spinach or Spinage. 4.488
A Spitchcock. 5.632
Splenvvort. 4.480
Spodium. 3.307
A Spoon. 1.29
Sprouts. 1.2
Spurge, greater, less, common. 554. 4.558.
Spurge Olive. 4.560
Squils. 4.481
Starr of the eart. 3.225
Starrs-shooting. 1.9
Staves-ager. 4.488
A Stegg. 5.625
Stibium. 3.180
A Still. 1.29
Stinking tree. 4.558
A Stock-Dove. 5.630
Stœchas Arabian, citrin or yellovv, flovvers. 4.488. 4.489
Stone-Coal. 3.346
Stone Oyl. 3.346
Stones, Armenian. 3.216
Calaminaris. 3.217
Oyly.
Saphire. 3.203
Serpentin. 3.223
Shiver-stone. 2.55
Smaragd. 3.204
Specular. 2.55
Spunge-stone. 3.225
Stony Cadmia. 3.217
The Stork. 5.626
A Strainer. 1.29
Strawberries, dryed. 4.415
Succory, flovvers, candyed. 4.388
Wild Succory. 4.491
Sugar. 4.527
Sugar Candy. 4.527
Sugar Chest. 4.528
Sulphur. 3.335
Sulpurvvort. 4.417
Sumach. 4.469
Sun devv. 4.471
The Svvallovv, house, banck, rock vvall, vvater-svvallovv. 5.629.
Svvallovv vvort. 4.530
The Svvan. 5.630
Svvet-bryar. 4.407
Svvet-Cane. 4.374
Svveet-Trefoyl. 4.436
The Svvine. 5.619

T.

Talck. 3.225
Tamaris or tamarisck, vvood, bark. 4.490
Tansey, flovvers. 4.490
Teazles. 4.409
The Tench. 5.639
Teucrium. 4.494
Thistle, long-leaved, black, Carlin, Ladies, garden, cardous, Fullers. 4.409

Thapsum

Thlapſum. 4.494
The Thorn tree. 4.351
Thouſand-Leaf. 4.442
Through vvax or Thorovv-leaf. 4.455.
Thymallus. 5.636
A Tile. 1.30
Time or Thyme. 4.494
Wild Time. 4.484
Tin. 3.258
The Titmouſe, Mouſkin, Cole, mountain, Fenny, Aſhy, black, great, little, Dog, creſted, azure & meal-mouſe. 5.630
The Toad. 5.590
Toadſtone. 5.590
Toads ſtool. 4.548
Toad Flax. 4.435
Tobacco Indian, & of theſe lands. 4.448.
Tongs or Nippers. 1.29
Tormentil. 4.495
The Tortoys. 5.638
Tragacanth gum. 4.548
A Tree. 1.2
Treſoyl ſvveet. 4.436
Shrub-Treſoyl. 4.427
The Trout. 5.639
True-love, herb. 4.454
A Tunnel. 1.29
A Tup. 5.616
Turmerick. 4.402
Turneps, long, 4.446. 4.467
The Turtle or Turtle-Dove. 5.626. 5.632.
Tutty. 3.307
A Tyke or Tick. 5.646

V.

Valerian, greater, leſs, garden, vvild, fenny. 4.497
Venus goldenlocks. 4.495
Verjuice of unripe grapes. 4.520
Vernish. 4.430
Vitriol de grees. 3.247
Vervain. 4.498
Vetches or Fitches. 4.387
A Vial. 1.29
Victory-root. 4.499
dregs of Vineger. 4.506
Vine, tree, leaves &c. 4.502
Violets, March, Clove, yellovv, blevv, purple-coloured. 4.385. 4.427.
A Viper. 5.620
Vipers-graſs. 4.481
Virgins-Wax. 5.641
Vitriol, common, green, vvhite, Cyprian, Roman. 3.323
The Unicorn. 5.622
Unicorn Mineral or graven. 3.227
Vomit of Antimony. 3.302
Urin or Mans vvater, the treaſury of it. 5.603
A Vulture. 5.632

W.

A Wag tail. 5.630
Wake-Robin. 4.363
Wall-flovvers. 4.385
Wall-Rue. V. Rue.
Wallnuts, green, husks, flovvers, V. Nuts.
A Want. 5.620
A Waſher. 5.630
Water, fountain, vvel or pit, river or running, ditch, Snovv. 2.54
March ice, May-devv, Thunder-rainvvater. ibid.
Rainvvater. 3.195
Waters Aſthmatick or Breathchelping. 2.73
for Collick & vvind. 2.74
for head & Fallingſickneſs. 2.75
for Rheums. 2.74
Throat-Water. 2.78
for Urin. 2.77
Cordial. 2.87
for a fright. 2.83
vvith a toaſt. 3.195
hard Water. 3.195
Water of the young horns of a Hart. 5.598.
A Wether. 5.616
A Whale. 5.634
Wheat, vvinter, ſummer, 4.496
A Whelp. 5.592
Winter-Cherrys V. Cherrys.
Winter green. 4.440. 4.465
The Wolf. 5.613
The Deer-like Wolf. 5.614
Wolf bane. 4.409
Wolfsfart. 4.548
Wolf-herb. 4.363
Woman. 5.602
Womens Aquavitæ. 2.85
The Wonder-tree. 4.563
Woodbind, herb, flovvers. 4.376
A Woodcock. 5.631
Wool of sheep greaſy. 5.616
Woolvvort. 4.497
Worms of the Stomach, belly, bovvels, or Mavv-Worms. 5.646
Earth Worms. 5.645
The Blind-Worm or Sloe Worm. 5.621.
The Wood-Worms. 5.648
Worm graſs. 4.498
Worm-ſeed. 4.477
Wormvvood, common, Pontick, Roman. 4.349
Sea Wormvvood. 4.477
Woundvvort golden. 4.501
A Wren. 5.636

Y.

Yarrovv. 4.442
Yerva. 4.395

Z.

Zedoary. 4.504
Zizebs v. Rayſons.
Zurumbet. 4.504

BLADT-WYSER.

VAN DE MEDICINALE KRVYDEN EN ANDERE

Dingen die in dit Boeck in't Nederduyts begrepen ziin.

A.

Abeel-boom. 4. 462
Acacia. 2. 54
Acorus. 4. 352
Een Adder. 5. 620
Adelaer-steen. 3. 214
Een Ael. 5. 632
Aerdt. 3. 189
gezegelde aerde. 3. 190
Aerdt-besien of eert besyn/ aert-beyen. 4. 415
Aertkruyt/ hol. 4. 417
Aerdevlas. 3. 215
Aerdt-was. 4. 525
Een Agitakel. 1. 29
Agnus castus. 4. 354
Agrimonie. 4. 355. 4. 412
Aluyn v. Zee. 4. 380
Akeleye. 4. 362
Alantwortel. 4. 424
Albaster. 3. 215
Een Alembick. 1. 29
Alkekengi. 4. 355
Alruyn. 4. 437
Alsem of Alsene / Pontick ꝛc. 4. 349. 4. 350.
Roomse en Zee-Alsene.
Althea. 4. 356
Aluyn/ roz/ scheur. 3. 319
Amandeln/ bitter/ soet. 4. 358
Amber witte. 3. 343
Ambergries. 3. 342
Ameos. 4. 357
Amethyst. 2. 54
Ammoniack de gomme. 4. 507
Anacardien. 4. 318
Andoren. 4. 438
Angelica. 4. 360
Angellers. 4. 378
Anys. 4. 360
Anthora. 4. 361
Antimonie. 3. 280
Appel/ en Appelboom. 4. 365 4. 462.
Aqua vitæ voor de Brouwen. 2. 85.
Argentin. 4. 360
Arnick. 4. 363
Asa welruyckende. 4. 511
Asparagus. 4. 364
Atripley. 4. 365
Averoone. 4. 348
Azijn/ de moer of grondt-sap daer van. 4. 306

B.

Een baers of baersche. 5. 637
Balneum Mariæ. 1. 29
Balsam Indiaensche/ ꝛc. 4. 510
Balsam-boom. 4. 367
Balsam-appel. 4. 442
Een Barbeel. 5. 633
Een Barm. 5. 633
Barnsteen. 3. 343
Basilicon of Basilicum. 4. 368
Een Beemsteen. 2. 54
't Been van een Hert v. Hert.
Beeren-klauw. 4. 372
Beer-wortel. 4. 441
Beete. 4. 369
Bekabung. 4. 319
Benzoin. 4. 511
Berch-zeel. 2. 94
Berg-root. 3. 279
Bernagie. 4. 371
Bertram-wortel / of Bertrams kruyt. 4. 465
Betony. 4. 370
Betonica Vauli. 4. 498
Een Bever. 5. 596
Bever en Bezoarsteen. 2. 54
Beyr of Beer. 5. 624
Suer Bier. 2. 78
Bilsen-kruyt/ witte. 4. 425
Bingel-kruyt. 4. 440
Bismuth. 3. 305
Bladcloose. 4. 498
Bladeren. 1. 2
Bloem van de Zee. 3. 345
Bloet-steen. 3. 219
Een Blot-suyger. 5. 644
Bloeytselen. 1. 2
Een Bock. 5. 582
Een Rhee-bock. 5. 596
Bocks-doorn. 4. 343
Bor-boonen. 4. 381
Boeren-kerse. 4. 434
Een Boom. 1. 2
Boom-vaare. 4. 561
Boom-veyl. 4. 435
Boomwolle. 4. 371
Boonen. 4. 481
Braemen. 4. 473
Branden met geruysch. 1. 24
Brem. 4. 439
Bryonie. 4. 381
Een Buffel. 5. 610
Burst-kruyt. 4. 424
Byen. 5. 649
Byvoet. 4. 363

C.

Cadmia. 3. 304
Caerden / Volders Kaerden. 4. 409.
Calamentum/ berg. 4. 374
Een Calf. 5. 622
Calfs-neus. 4. 381
Calfsvoet. 4. 381
Calmus soet-rieckende. 4. 352 4. 374.
Camels-Hoy. 4. 480
Camfer. 4. 512
Camille. 4. 382
Caneel. 4. 389
Cappers. 4. 375
Duytse. 4. 443
Caprifolium. 4. 376
Cardamoms. 4. 376
Carduus benedictus. 4. 377
Marie / onse wrouwen-distel. 4. 378.
Carneolus. 3. 204
Carper. 5. 634
Drie-hoekige Carper-steen. 5. 634.
wilde Caroten. 4. 455
Carrewey-zaet. 4. 378
Caroen

Catoen of Cotoen. 4. 371
Catte/ huys/ wilde/ civet of muse. 5. 597
Catte-kruyt. 4. 374. 4. 447
Catte-voet. 4. 424
Centorij. 4 380
Een slag 'er van Ceukenschell. 4. 465. 4. 558
Chamedrijs. 4 382
Chermes besse. 4. 384
Chelidonia. 4. 384
Wortel China. 4. 385
Chrysolite. 3. 201
Ciceren. 4. 387
Cichoreye. 4. 388
Cinnabar. 3. 279
Cinosbatus. 4. 407
Circulier-glas. 1. 29
Citroenen. 4. 390
Citrullen. 4. 391
Clever-blatt/ huyn. 4. 436
Clissen. 4. 367
Coe of Coepe. 5. 588
Coeckoeck. 5. 627
Coloquint-appelen. 4. 554
wilde Concommeren/ of Ezels. 4. 401.
Comin of cumiinzaet/ swart. 4. 402.
breede. 4. 485
Condrilla of eenen wilde Cichoreye. 4. 491
Confilie de greyn. 4. 439
Te Confiten. 1. 24
Confitselen. 1. 5
Een Coniin. 5. 600
Conserf van rosen. 1. 5
Contrayerva. 4. 395
Coper. 3. 250
met de bloemen schabbe.
Corael. 3. 205
Corael-kruyt. 4. 396
Corenbloemen. 4. 403
wilde Coren-rosen. 4. 454
Corenten.
Coriander-zaet. 4. 396
Cornelieboom. 4. 397
kleynder Costus. 4. 354. 4. 399
Couwoerden/ of cauwoerden. 4. 401.
Crabbe en kreeft oogen. 5. 633
Een Crane. 5. 629
Creyt of Kreyt. 3. 192
Cnecken/ vremde. 4. 355
Croontieskruit. 4. 408. 4. 455
Crop-sla. 4. 430
Een Crucibel. 1. 29
Cruys-boom. 4. 563
Cruiskruyt. 4. 484
Cruys-wortel/ en cruisdistel. 4. 411.
Crystal. 3. 217
Cubeben. 4. 401
Een Cucurbita. 1. 29
Cuele.
Curcuma. 4. 402
Cuscuta. 4. 403
Cuysche Lam. 4. 354
Cypresse-boom en velt-cypresse/ wilde. 4. 382. 4. 402
4. 408

D.

Dadelen/ Daden/ dalen/ en dactelen. 4. 453
Een das. 5. 593
Een Dasse. 5. 620
Denneboom. 4. 347
Appelen. 4. 348
Dille. 4. 359
Diptamum of Dictamus. 4. 408. 4. 416.
Distelen/ Everwortelen. 4. 378
Dock-bladeren. 4. 456
Dol-kruyt. 4. 486
Dolle kervel. 4. 388
Donder-baert/ groot en kleyn. 4. 413. 4. 483.
kleynste. 4. 498
purgeerende. 4. 564
soet-ruyckende. 4. 407
sponce daeruyt- ibid.
Een Doose. 1. 29
Doronicum. 4. 409
Dragacanthum gomme. 4. 548
Dragoens of Drake-bloedt. 4. 529.
Drievuldige bloemen. 4. 427
Druybe-boom. 4. 502
Druyben. 4. 502
Dudaim. 4. 437
Duerwas. 4. 455
Dult. 4. 548
Duysent-bladt. 4. 442
Duysent-knoop. 4. 424. 4. 461.
Een Duyf of Doffer. 5. 626
Koel-Duyve/ wilde. 5. 630
Tortel-Duyve v. Tortel.
Duyve-kervel. 4. 416
Duyvels-beet. 4. 489
Duyvels-broodt/ ront. 4. 548
Duyvels-drek. 4. 508

E.

Ebben-hout. 4. 409
Echel. 5. 602
Edick van wiin/ de moer daer van. 4. 506
Een blat. 4. 434
Eenhoorn. 5. 622
Eenhoorn gegraben. 3. 227
Eerdt-appel. 4. 404
Eerdt-roock. 4. 416
Egdisse of Egedis. 5. 644
Egel-kruyt. 4. 450
Elant. 5. 586
Elsen hout. 2. 57
Emmer. 3. 343
Endeloos. 4. 411
Endyvie tamme. 4. 410
Ent-vogel. 5. 625
Epithymum. 4. 557
Erempriis. 4. 498
Eruca. 4. 411
Een slach daer van. 4. 387
Erysimon. 4. 412
Eselkens of Ezelkens. 5. 641
Esschen-boom. 4. 416
Esula of Ezula. 4. 558
Eberwortelen. 4. 378
Eupatorium. 4. 354. 4. 412
Een Exter of Aexter. 5. 631
Eyckelen hutten. 2. 57
Eycken-boom. 4. 466
lium daer nyt. 4. 466
Eycken-Naaren. 4. 561
Ezel/ Ezelinne/ &c. 5. 588

F.

Fenckelbreed. 4. 485
Fenigrieck-zaet. 4. 415
Fyle. 1. 29
Fiole. 1. 29
Floykruyt of bloykruyt. 4. 561
Fluwel-bloemen. 4. 443
Foelie. 4. 443
Frambesien. 4. 473

G.

Galangia. 4. 418
Galissien-hout. 4. 420
Gamanderiin. 4. 382
Een soort daer van. 4. 494
Gans. 5. 625
Ganserick. 4. 360
Garyophillate. 4. 379
Geelsucht-wortel. 4. 402
Geelwortel. 4. 408. 4. 455
Genever/ besyen/ boom/ hout/ en wortelen. 4. 430
Gengber. 4. 505
Gentiaen. 4. 419
Gerst of Garst. 4. 424
Gepelde Gerstwater. 4. 425
Geruwe. 4. 442
Een Geyt. 5. 592
wilde. 5. 593
Een Rhee-Geyt. 5. 596
Geyten-baert/ groote. 4. 502

Geyten-bladt. 4. 376
Geyten-kruyt. 4. 418
Om de vliegende Gichts. 5. 5. 620. 645.
Een Giers. 5. 630. 5. 632
Een Giet-kroes. 3. 287
Glas. 1. 30
Gedra eyt Glas. 1. 30
Glas-kruyt. 4. 454
Godsgenade. 4. 558
Gouden Ey. 4. 400
Gout. 3. 230
flechter/ en moschel-gout. 2. 55.
gesuybert met Antimonie. 3. 231.
Goutd-bloemen. 4. 375
Gouwwortel/ groot en kleyn. 4. 384.
Een Graf-naelt. 1. 29
Granaet-appelen. 4. 421
Granaet-steen. 3. 201
Gras. 4. 421
Een Grevel. 5. 620
Een Gryp-uogel. 5. 632
Guaiacum. 4. 422
Gulden Roede. 4. 501
Gulde-wortel. 4. 468
Guychelheyl. 4. 359
Gyps.

H.

Hadick. 4. 409. 4. 455
Een haen/ hen/ hoen/ 5. 627
Een Hagedis. 5. 644
Een hamer. 1. 29
Een haring. 5. 636
Een hase. 5. 613
het enckel-been daer van. 5. 613.
Haselaer-boom. 4. 397
liim daer van. 4. 398
Hase-wortel. 4. 552
Haase-pootkens of hase-voetkens. 4. 431
Een Havick. 5. 364
Een Helin. 1. 29
Hennip. 4. 375
Hert. 5. 598
't been van een Herts hert. 5. 598.
Hert-zwammen. 4. 548
Herts-gespan. 4. 377
Herts-tonge. 4. 481
Heydensche wont-kruyt. 4. 501
Heylig kersi-kruyt. 4. 555
Een Hinde. 5. 598
Hinne-besyen. 4. 473
Hippocrates siinmouw. 1. 29
Hirse. 4. 441
Hoefbladeren. 4. 496
Hoender-beet. 4. 356
Holstein-kruyt. 4. 363
Holwortel. 4. 362
Een hont en hontken. 5. 592
Honts-boom. 4. 558
Honts-gras. 4. 421
Honts-tonge. 4. 407
Een Hoppe. 5. 632
Hoppe-kruydt. 4. 436
Een Horbedor. 5. 646
Hout van Aloes. 4. 353
Hout-Cassia.
Een Hout-worm. 5. 648
Huel/ wite/ swarte/ &c. 4. 453
Huyslook. 4. 483
Kleynste. 4. 498
Hyacinthus. 3. 202
Hysope. 4. 426

J.

St. Jans broodt. 4. 485
St. Jans kruydt. 4. 426
Jasmin of Jesemin. 4. 427
Ichthyocolla. 5. 636
liim daer van/ en mont-liim &c. 5. 636
Indiaensche bladt. 4. 436
Jode-pik. 3. 346. 4. 525
Joden-steen. 3. 220
Irie. 4. 412
Iva Arthetica. 4. 382
Juffcouw merch. 4. 361
Juiuben. 4. 429

K.

Kalck. 3. 216
Kastanien. 4. 380
Keeskens-kruydt. 4. 437
Kemp. 4. 375
Kersen en kriecken.
Kersouwen. 4. 368
Kersse/ Water en Tuyn. v. Tuyn. 4. 446. 4. 447
Kervel. 4. 381
Een kopere Ketel. 1. 29
Een Kever.
Keyselsteen v. steen. 3. 224
Een groene Kickvorsch. 5. 617.
Een water kickvorsch. 5. 637
Een Kievit. 5. 632
Knobbelen van klissen. 1. 49
Knob-loock. 4. 356
Knollen. 4. 467
Een Kolf. 1. 29
Een winter-koningsken. 5. 631
Koning-kruyt. 4. 412
Koorskruyt. 1. 48
Een kraye of kauwe. 5. 627
Een Krekel. 5. 644
Een Kruyck. 1. 29

L.

Een Lam. 5. 585
Een lampreye. 5. 637
Lattowen/ spaensche. 4. 430
Lavender. 4. 487
Lavetse of Lavas. 4. 433
Laurier of laurusboom. 4. 432
Een Leeuwerk. 5. 625
Lelien Witte/ &c. wortelen. 4. 434.
Een Lepel. 1. 29
Lepel-bladen. 4. 392
Lever-kruyt/ edel/ witte/ water. 4. 410. 4. 433.
Limoenen of Lemoenen. 4. 435
Linde-boom. 4. 434
Linsen/ water-linsen. 4. 432
Lisch over Zee en van dese landen/ geel/ wel-ruyckende. 4. 428.
Litharge of schuym van gout/ silver of witte loot. 3. 327
Longen-kruyt/ en Mos-Longenkruyt. 4. 465
Loock/ en Waterloock. 4. 356. 4. 481.
wilde/ breet/ das. 4. 439
Loof-vorsch. 5. 617
Lopich-kruyt. 4. 471
Lorken boom. 4. 431
Lorcken-zwamme/ vytgroeysel van de Lorcken-boom. 4. 551
Loot. 3. 253
Een Louwe. 5. 639
Lupinen. 4. 413
Een Luys. 5. 646
Een Hondt-Luys. 5. 646
Luys-kruyt. 4. 488
Lynx/ een Beest van verscheyde verwe. 5. 624

M.

Madelieven. 4. 368
Maegden-palm. 4. 439
Magneet of Zeylsteen. 3. 222
Malrove. 4. 438
Maluwe/ en boom maluwe. 4. 437.
Witte maluwe. 4. 356
Mandragora. 4. 428
Mans-voren. 4. 552
Marcasite. 3. 325
Marioleyne/ of mageleyne/ grove/ 4. 436. 4. 452
Mastichboom. 4. 432

Maior

Mater of moderkruyt. 4.438
Mechoacan / witte / swarte. 4.559. 4.560.
Mee en Meecrappen. 4.472
Meese / berg / kool-Meese / &c. 5.630.
Meester-wortel. 4.427
Melde. 4.365
Meliote. 4.438
Melisse. 4.439
Meloenen. 4.439
Een Mensch / man of wyf. 5.602.
Merch ban steenen. 1.3. 3.193
Mercuriael. 4.440
Mergel. 2.53
Merrich-wortel. 4.363
Een Merrie. 5.601
Met. 4.441
Mey-bloem. 4.434
Mezereon. 4.560
Een Mier of pismier &c. 5.644
Milie. 4.441
Milefruye. 4.480
Mispelen. 4.441
Moeder van peerlen. 5.637
Moerbesie. 4.443
Een Mol. 5.620
Mollefruyt-boom. 4.563
Moren. 4.455
Een Mortier. 1.29
Mosch / Boom-mosch / Aerdt-Mos. 4.444. 4.445
Moschelen. 5.634
Mostaert-zaet / wilde. 4.486. 4.494
Een Motte. 5.648
Muer. 4.356
Muer peper. 4.498
Een Mugge-vink. 5.627
Munte / crispe / cruys-munte &c. 4.440. 4.439
Een Musche. 5.630
Mosk of Muskeliaet. 5.614
Een muyl of muyl-Ezel. 5.615
Een Muys. 5.615
Aert en Rots-Muys. 5.616
Muysdoorene. 4.473
Muys-ooren. 4.366
Myrtus / Myrtilli en meurte-boom. 4.445

N.

Nagelen. 4.379
Nagel-kruyt kleyn. 4.424
Narvhal. vid. Eensom.
Nardus-zaet. 4.449
Nascaye. 4.486
Negen-ooge. 5.637
Nenuphar. 4.451
Nepte. 4.447
Nier-fuch-hout. 4.447
Nierzuchtig-steen. 3.202
Nies-wortel / of nieskruyt / swarte / witte. 4.555. 4.557
Nigelle. 4.449
Fistice notet. 4.460
Hasel-noten. 4.397
Note-moschaten. 4.443
Ocker-noten. 4.428
Nymphæa. 4.451

O.

Ocker-noten / v. noten.
Een Oester. 5.637
Oker geel. 3.194
Een Oliphant of Elephant. 5.601.
Olyven / en Olyve boom. 4.451.
Boom-olys. 4.451
Oly-steen.
Onder-haue. 4.423
Ogen-troost. 4.412
Oranien of orangie. 4.365
Orant. 4.361
Origanum. 4.452
Een Os of Osse. 5.588
Oly vande poten. 5.589
Groote / wilde. 4.370. 5.590
Osterlucey. 4.362
Osteocolla. 3.223
Ovendel. 4.484
Een Ovevaer. 5.626
Ovevaersbek. 4.420

P.

Een padde. 5.590
Padde-steen. 5.590
Padde-stoelen. 4.548
Een paert / en tvet van sijn hals. 5.601.
Een Palinck. 5.632
Steeck ende Palm. 4.473
Papecullekens. 4.363. 4.498
Paradusche greynen. 4.376
Paradus-houe. 4.353
Pareye. 4.462
Parietarie. 4.454
Een Patrijs. 5.631
Pattich of Peerdick. 4.431
Pauw en Pauwvine. 5.631
Peen-wortel / of Wilde Peenen. 4.455
Peeren moskadelle en peere-boom. 4.466
Peer-wijn. 4.466
Peerlen. 3.212
Peerlen-kruyt. 4.442
Peertsklauw. 4.496
Peerts-staert. 4.411
Penningkruyt. 4.450
Pensceen. 4.427
Peper. 4.459
Peper-wortel / of Peperkruyt. 4.363. 4.467.
Persen / of Persicken / Pesick-appel. 4.455
Persick-kruyt. 4.456
Een Persse. 1.29
Pestilentie-wortel. 4.456
Peter-Cool / v. steen-kool.
Peterselie of Perselie. 4.457
Peck. 4.525
Pül-hout. 4.558
Piin-boom. 4.459
Pimpinelle / duytsche / Italiaensche. 4.458. 4.476
Pinsternakel. 4.408. 4.455
Pioenen. 4.461
Pistacien. 4.460
Een Pleyster. 2.53
Pleyster om wonden met Vel te decken. 2.111
Plompen / witte / geel / &c. 4.451.
Poch-hout. 4.422
Polen / wilde. 4.484
Poleye. 4.461. 4.464
Populier-boom. 4.462
Poreeleyn. 4.463
Prangwortel. 4.452
Een Prick. 5.637
Pruymen / Damasch / wilde / &c. 4.464
Pyretrum. 4.465

Q.

Een Quackel / of Quartel. 5.627.
Quee-appelen. 4.404
Queckengras. 4.421
Quickstlver. 3.261
Quint-appelen. 4.404. 4.554
Quick-staert. 5.630

R.

Radijs / gemeyne / water / 4.467.
wilde. 4.363
Een Ram. 5.616
Rapen / Pariische en steeck-rapen. 4.446. 467
Ratel-steen / of rooaert. 3.194
Een ratte. 5.616
Een Rave of Kraye. 5.627
Recipient. 1.29
Respen. 4.473

Retore

Retort. 1.29
Een Reyger. 5.626
Reynette. 4.502
Reynevaer. 4.490
Rhabarbar/ Monachs/ van Mechoaca etc. 4.560
Rhapontieum. 4.468
Rhyünwilgen. 4.433
Een Rhinocer. 5.617
Rhodium of rosenhout. 4.469.
Ribes/ Ribesien/ of Aelbesien. 4.469.
Riddersporen. 4.374
Rünbesien. 4.280
groen sap daer van. ibid.
Te Rüpen. 1.25
Robrechts herb/ of kruyt. 4.420. 4.485.
Robiin. 3.203
Een Roer-stock. 1.30
Roet. 4.515
Rogge koren. 4.483
Roof-vogel. 5.625
Een ros. 5.601
Ros solis. 4.471
Rosen/ witte/ roo etc. 4.469
wilde/ velt. 4.407
Rosemariin. 4.472
Rose-wortelen. 4.468
Rosiinen of Rasiinen. 4.502
Rotte. 4.472
Rotte-kruydt/ of Ratte-kruyt. 3.333.
Een Ruyse of Ruyseme. 5.643.

S.

Saffraen of Sofferaen. 4.400
Wilde. 4.553
Sagapen. 4.528
Salm/ een soort daer van. 5.639.
Salmander. 5.646
Salomons Zegel. 4.461
Salve of Salf. 1.8
Samickel. 4.477
Sap/ geliik liim. 1.6
uytgeperst. 1.8
van Serapi. 4.528
Sapphier. 3.203
Sardius. 3.204
Sarsaparilla. 4.478
Sassafras. 4.478
Satureye. 4.479
Savel-boom. 4.474
Savie of salie/ alderley slach. 4.475.
Sauseboom. 4.369
Scabiose. 4.480
Scharlaecken coleur. 3.203
Een Schaep. 5.586. 5.616
smoutige schaeps wolle. 5.616
Schallebyter. 5.646
Scharleye. 4.425
Te Schaven. 1.26
Scheerlink. 4.388
Schelkruyt. 4.384
Schelp-vis. 5.634
Scheydetrekte. 1.30
Schiltepadde. 5.638
Schœnanth. 4.480
Schorfte overthymus. 4.557
Schuym van metaelen. 2.55
Scolopendrium/ oprecht/ gemein. 4.480. 4.481
Scordium. 4.481
Scorpioen. 5.647
Scorzonera. 4.481
Scrophularia. 4.482
Sebesten of Sebaste. 4.483
Seepkruyt. 4.478
Sene of senna-bladeren.
Wilde. 4.494
Sepia. 5.638
Inct of swerte bloet daer van. ibid.
Serpent. 5.617
Serille. 4.486
Sesami. 4.484
Seven getiiden kruit. 4.436
Een Siffe. 1.29
Siler montanum/ of breet Cumiin/ of seseli van Massilien. 4.485.
Cretische of Candiaensche. 4.485.
Silver/ bladt-silver/ en half geslagen. 3.240
Een Slange. 5.620
blinde Slange/ of blinde worm. ibid.
Water-slange. 2.144
Slange-kruyt. 4.370
Slangen-hout. 4.395
Slange wortel. 4.481
Een Slecke. 5.600
Slehen/ Slehen-dooren/ wilde Pruymen/ of pluymen. 4.351.
Sluetel-bloemen. 4.463
Smaragd. 3.204
Smeer. 1.2
Smeer wortel. 4.413
Te Smelten. 1.25
Een Smelt-kroes.
Een Snock. 5.636
Een soch. 5.619
Wilde. 5.587
Soethout. 4.420
Solfer-wortel. 4.457
Sondauw. 4.47[illegible]
Sorben en sorben-boom. 4.486.
Sout. 3.3[illegible]
van Ammoniacum. 3.3[illegible]
salgem of steen-sout. 3.3[illegible]
Salpeter/ soutpeter of sout van Niter. 3.3[illegible]
van hout-assche. 3.3[illegible]
Spargis/ sparges of speragus. 4.364
Een spatel. 1.3[illegible]
Speen-kruyt groot. 4.48[illegible]
Speen-kruydt/ of speen-wort/ kleyn. 4.384
Sperma Ceti. 3.345
Een sperwer. 5.6[illegible]
Spiick en spiicke-naerd. 4.487
Celtische en Indiaensche. 4.487.
Spinagie. 4.488
Spinnekoppen. 4.454. 5.64[illegible]
Spits-glas/ of spies-glas. 3.280.
Spodium. 3.3[illegible]
Sporckel-hout. 4.5[illegible]
Spring-kruyt. 4.5[illegible]
Een springhaen. 5.643
brandende. 5.645
Spruyten. 1.2
Spurgie. 4.554. 4.558
Stal-kruydt. 4.45[illegible]
Een stamper. 1.29
Steeckende palm. v. palm.
Steenbreeck/ wit/ geel/ root. 4.414. 4.438. 4.479.
Steen-stool of petercool. 3.346
Steenen van Armenien. 3.2[illegible]
Adelaer. 3.214
Alabaster. [illegible]
bloedtsteen. 3.2[illegible]
Calaminaris. 3.2[illegible]
Crystal. 3.217
Jode-steen. 3.220
Klief-steen. 3.221
Lazuyr-steen en Lazuyr-blaeu.
vande Lynx. 3.222
Maensteen. 2.54
Magnes of zeylsteen. 3.222
marmer. 3.223
voorde niersugt. 2.95
Puymsteen. 3.224
serpentiin. 3.225
smirgel. 2.95
spongie of sponce steen. 3.225
vierkeye en keysel-steen. 3.224.
walsteen. 3.225
steen-Olx. 3.346

Steen

Steen-ruyte. 4. 474
Steen-zaet. 4. 442
Sterren-kruyt. 4. 411
Sterren-scot. 1. 9
Een stier. 5. 588
Stoechas of stichas. 4. 488. 4. 489.
Sumach en smacke. 4. 469
Suring of surckele. 4. 351
Schaeps / of driebladt/ Suring. 4. 352
Suycker/ Suyckeren. 4. 527
Suycker-Candy of Stock-suycker. 4. 527
Suycker-wortelen. 4. 486
Een Swaluwe/ Muer-Swaluwe/ etc. 5. 629
Swaluw-wortel. 4. 500
Een swaen. 5. 630
swavel/ swevel of solfer. 3. 335
swertsel. 4. 515
Een swijn. 5. 619
Wilde swijn. 5. 587
synnaw. 4. 355

T.

Taback. 4. 448
Talck. 3. 225
Tamarische/en Tamarie-hout. 4. 490.
Een Tange. 1. 29
Tante. 4. 490
Taskens of teskens-kruyt. 4. 373.
Een Teecke. 5. 646
Een Tegel-steen. 1. 30
Somer en Winter Terwe. 4. 496.
Teutrium. 4. 494
Een Teve. 5. 592
Thlaspi. 4. 494
Thymallus een slach van Creeften. 5. 639
Thymus. 4. 494
Wilde. 4. 484
Tin. 3. 258
Een Tincke. 5. 639
Tormentille. 4. 495
Een Trechter of Tremelle. 1. 29.
Turpentijn-salf. 2. 186
Tortel-duyve. 5. 626. 5. 632
Tutia. 3. 307
Tuyn-kerse v. kerse. 4. 447

V.

Een Valck. 5. 625
Valeriane/ thuyn. 4. 497
Groote/ wilde. 4. 497
Kleyn. 4. 497
Varen. 4. 414. 4. 485
Een Velt-hoe. 5. 631
Venckel. 4. 415
Verckens-venckel. 4. 457
Verbene. 4. 498
Vercken en Verexken. 5. 587. 5. 619.
Wilde. 5. 587
Verckens-broode. 4. 404
Vergift-kruyt. 4. 481
Vergift-heel-wortel. 4. 361
Vergift-hout. 4. 395
Vergiftwortel. 4. 395
Te Vergulden. 1. 25
Verinice van onrijpe Druyven. 4. 520.
Vermilioen. 3. 279
Vernis. 4. 430
Een Verre. 5. 588
Victory-wortel. 4. 449
Vijfvinger-kruyt. 4. 466
Vijgen en Vygen-boom. 4. 413.
Een Vyg-eter. 5. 627
Vijt-kruydt witte. 4. 403. 4. 433.
Vincoorde. 4. 499
Viole of Violette blaeuw/ purpur. 4. 500
witte/ geele/ nagele. 4. 385
Vijssel-kruyt. 4. 494
Vitriol/ witte/ Cyperse/ groen. 3. 323.
Vlas. 4. 435
wilde. 4. 435
Vlas-dotter. 4. 484
Vliegen/ spaensche/ gehoornde/ smeerige/ swarte/ padde/ peerde/ &c. 5. 642. 5. 646
Vlier-boom. 4. 475
Wilde. 4. 409
Vloo-kruyt. 4. 456
Vloy-kruydt. 4. 561
Vogels-nest. 4. 455
Een Vorsch/ wavorsch/ Kick-vorsch. 5. 637
Vorschen-zaet. 5. 638
En Vos. 5. 624
Onse Vrouwen distel v. distel. 4. 378.
Vrouwen hayr/ goude/ roo. 4. 353. 4. 495.
Vrouwen-mantel. 4. 355
Vyer-keye. 3. 224
Vyen. 4. 380
Vyl/ nacht-vyl. 5. 630
Een Vysel. 1. 29

W.

Wael-wortel. 4. 489
Wagen-smeer. 3. 253.
Walmeester. 4. 411
Walstroo. 4. 419
Een Walvisch. 5. 634
Water vande Fonteyn. 2. 54
Put-water. 2. 54
Kivier/ vloeyende. ibid.
van Maert-Ys. ibid.
Sloot/ veen. ibid.
Regen. ibid.
Sneeuw. ibid.
Donder-regen. ibid.
Locht/ of asem-water.
Tegen sinckingen. 2. 74
Carnulle-tegen Colijck. 2. 74.
voor't hooft en vallende sieckte. 2. 75
om water te maken. 2. 77
voor de krop of kele. 2. 78
schrikwater. 2. 83
hertsterkend. 2. 87
met gerbacde broodt. 3. 195
hart-water. 3. 195
regen-water. 3. 199
van de ionge hoorne van een Hert. 5. 598
spow-water van Antimonie. 3. 302.
schat van't menschе water. 5. 603.
Water pongen. 4. 359
Een Weder. 5. 616
Weegbre-kruyt. 4. 460
Een Weg luys en want-luys. 5. 643.
Wilden-Vlier. 4. 409. 4. 555
Wierouck. 4. 547
Wijngaert-boom / bladeren. 4. 502.
Wijnruyt. 4. 473
Wilgen-boom. 4. 397. 4. 474
Winter-groen. 4. 440. 4. 465
Winter-rosen. 4. 437
Een Wolf. 5. 613
Wolfs-besie. 4. 454
Wolfs-veest. 4. 548
Wolle-kruyt. 4. 497
Wolven-kruyt. 4. 363
Wondenkruyt. 4. 413
Wonderboom. 4. 563
Een Woorde. 5. 625
Wormen/ goude/ groen/ boom-wormen. 5. 642

Piet

Pier of aerde wormen. 5. 645.
gras-worm. 5. 643
Hout-worm. 5. 648
Wormken of vlege die's nachts schijnt. 5. 643
Wormkruit. 4. 477
een soort daer van. 4. 490
Een roo Wouwe. 5. 630

Y.

Yacinth. 2. 54
Yerva. 4. 395
Yser/ met den hamerslagh/ en afvijselen. 2. 55
Yser-kruyt of yzer kruyt. 4. 498.
Een Ys-vogel. 5. 625

Z.

Zandel-hout. 4. 477
Zedoaria. 4. 504
Zee-Aluyn. 4. 482
Zee-koe/ en Tant. 5. 634
Zeelbast. 4. 560
Een Zeelt. 5. 639
Zee-mosch. 4. 396
Zee-winde. 4. 564
Zeylsteen v. Magnet.
Zibeben. 4. 401
Zinziber of Gengber. 4. 505.
Een Zy-worm. 5. 642
Zyden sackens daer van. 5. 642.

INDEX

INDEX

RERUM ET COMPOSITIONUM

Quæ non tantùm in ipso SCHROEDERI PHARMACOPOEIÆ MEDICO-SPAGIRICÆ ILLVSTRATÆ & AVCTÆ Corpore SCHROEDERO & HOFMANNO adjectæ occurrunt,

Sed etiam

EARVM QVÆ IN EIVSDEM APPENDICE ET APPENDICVLA Reperiuntur.

A.

ACETVM bezoarticum Diemerbroëckii. *Pag.* 69
Acetum bezoarticum Fascic. Cnoëffel. 715
Acetum febrifugum Fr. Deleboë Sylvii. 69
Acidulæ vegetabiles Fascic. Cnoëffel. 723
Ægagropilæ. 594
Ætites v. Lapis ætites.
Alexipharmaca Fascic. Cnoëffel. 713
Alkaest Helmontii & Cnoëffelii Fascic. Cnoëffel. 777.
Alliaria. 356
ad Alopeciam leprosam unguentum Fasc. Cnoëffel. 770.
Ambra moschata sicca Fascic. Cnoëffel. 739
Ambræ essentia ex eodem. *ibid.*
Ambrosia pro hepatis, splenis aliarumque partium passionibus è Pharm. Pers. 780
Amuletum cælestinum Fascic. Cnoëffel. 730
Amuletum in fluxu nimio hæmorrhoidum v. Hæmorrhoidalia.
Amuletum in fluxu nimio mensium v. Menses sistentia.
Annulus stellatus Helmontii v. Hæmorrhoidalia.
Anodyna Fascic. Cnoëffel. 717
Antiepileptica Fascic. Cnoëffel. 721
Antiarthritica Fasciculi Cnoëffel. 758
Antidotus lyspiretus Fascic. Cnoëffel. 765
Antifebrile eremitæ Fascic. Cnoëffel. 766
Antihecticum Cn. Fascic. Cnoëffel. 733
Antimonium diaphoreticum solare Fascic. Cnoëffel. 713.
Antimonii sulphur fixatum Fascic. Cnoëffel. 737
Antimonii tinctura Fascic. Cnoëffel. *ibid.*
Antiparalytica Fascic. Cnoëffel. 720
Aperitivum martiale Fascic. Cnoëffel. 744
Apoplectica Fascic. Cnoëffel. 718
Aqua contra abortum Welschii. 72.
Aqua absinthii composita Londinens. *ibid.*
Aqua acidula, è Pharmac. Persica. 779
Aqua angelicæ composita Londinens. *ibid.*
Aqua apoplectica Charaz. 73
Aqua bezoartica Charaz. 74
Aqua bezoartica Londinens. *ibid.*
Aqua bryoniæ composita Londinens. *ibid.*
Aqua caponis Londinens. *ibid.*
Aqua casei ad melancholiam è Pharm. Pers. 792
Aqua tenellorum Cervi è Laborat. Ceylon. 794
Aqua cordis Cervi è Laborat. Ceylon. *ibid.*
Aqua castorei Londinens. 75
Aqua cælestis Londinens. *ibid.*
Aqua columborum cosmetica Charaz. 77
Aqua columborum alia ejusdem. *ibid.*
Aqua diuretica d'Aquin. 78
Aqua diuretica alia Charaz. *ibid.*
Aqua epidemia Londinens. *ibid.*
Aqua febrifuga Charaz. *ibid.*
Aqua Gilberti Londinens. *ibid.*
Aqua hysterica Charaz. 79
Aqua juglandium composita Londinens. *ibid.*
Aqua lavendulæ composita Londinens. *ibid.*
Aqua laxativa Zvvelferi. 80
Aqua limacum magistralis Londinens. *ibid.*
Aqua lumbricorum magistralis Londinens. *ibid.*
Aqua martis sulphurea è Laborat. Ceylon. 799
Aqua mirabilis Charaz. 80
Aqua mariæ Londinens. *ibid.*
Aqua nephritica De Bellegarde. 81
Aqua odorata Charaz. *ibid.*
Aqua ophthalmica ejusdem. *ibid.*
Aqua ophthalmica d'Aquin. 86
Aqua ophthalmica Willii. 87
Aqua antiparalytica Charaz. 81
Aqua papaveris composita Londinens. *ibid.*
Aqua ad sedandos dolores podagricos Charaz. 82
Aqua petasitidis composita Londinens. *ibid.*
Aqua pæoniæ composita Londinens. *ibid.*
Aqua raphanii composita Londinens. *ibid.*
Aqua scordii composita Londinens. *ibid.*
Aqua D. Stephanii Londinens. *ibid.*
Aqua styptica La Faveur. 87

Aqua ſtyptica alia ejuſdem. 88
Aqua ſtyptica l'Emery. ibid.
Aqua ſtyptica Weberi. ibid.
Aqua terebinthinata Londinenſ. 84
Aqua theriacalis Charaz. 83
Aqua theriacalis, cordialis, bezoartica Donzelli. ibid.
Aqua theriacalis alia Donzelli. ibid.
Aqua theriacalis ſeu ſudorifera Diemerbroëckii. 84
Aqua theriacalis Londinenſ. ibid.
Aqua protheriacalis Londinenſ. ibid.
Aqua vitæ regia Charaz. 85
Aqua vitæ Hibernis Uſquebach dicta Londinenſ. ibid.
Aqua apoplectica Theſauri Pharmac. Hoffm. 653
Aqua apoplectica alia ex eodem. ibid.
Aqua apoplectica alia ex eodem. ibid.
Aqua antepilectica ex eodem. ibid.
Aqua arthritica ex eodem. 654
Aqua arthritica alia ex eodem. ibid.
Aqua arthritica alia rurſus ex eodem. ibid.
Aqua ad ariduras ex eodem. ibid.
Aquæ aſthmaticæ ex eodem. ibid.
Aqua contra catarrhos ex eodem. 655
Aqua cephalica interna & externa ex eodem. ibid.
Aqua ocularis ex eodem. ibid.
Aqua ocularis alia ex eodem. ibid.
Aqua hypnotica ex eodem. 656
Aqua hypnotica alia Altenburg. ex eodem. ibid.
Aqua antiphthiſica ex eodem. ibid.
Aqua antiphthiſica alia ex eodem. 657
Aqua rurſus antiphthiſica alia ex eodem. ibid.
Aqua antiphthiſica alia ex eodem. ibid.
Aqua cordialis frigida ex eodem. ibid.
Aqua cordialis ex corde cervi ex eodem. 658
Aqua alia cordialis ex corde cervi ex eodem. ibid.
Aqua cordialis confortans ex eodem. ibid.
Aqua damaſcena Hamburgenſ. ex eodem. ibid.
Aqua mirabilis & Divinæ ferè virtutis, ſenio confectos quaſi rejuveneſcere faciens, etiam vulnera ac ulcera ſanans ex eodem. 659
Aqua magnanimitatis ex eodem. ibid.
Aqua virtutum ex eodem. ibid.
Aqua virtutum alia Hamburgenſium ex eodem. 660
Aqua vitæ pro mulieribus Hamburgenſ. ex eodem. ibid.
Aqua vitæ peſtilentialis Altenburg. ex eodem. ibid.
Aqua bezoartica Altenburg. ex eodem. ibid.
Aqua bezoardica temperata ex eodem. ibid.
Aqua ſtomachalis ex eodem. ibid.
Aquæ contra colicam ex eodem. ibid.
Aqua antihypochondriaca ex eodem. 661
Aqua antiſcorbutica ex eodem. ibid.
Aqua antiſcorbutica alia ex eodem. ibid.
Aqua antiſcorbutica phthiſica ex eodem. 662
Aqua hydropica ex eodem. ibid.
Aqua maſtichina ex eodem. ibid.
Aqua hepatica ex eodem. ibid.
Aqua hepatica alia ex eodem. ibid.
Aqua antidyſenterica ex eodem. ibid.
Aqua antidyſenterica alia ex eodem. 663
Aqua rurſus antidyſenterica ex eodem. ibid.
Aqua nephritica ex eodem. ibid.
Aqua nephritica alia ex eodem. ibid.
Aqua nephritica alia ex eodem. ibid.
Aqua contra gonorrhæam ex eodem. ibid.
Aqua hyſterica ex eodem. ibid.
Aqua hyſterica alia ex eodem. ibid.
Aqua hyſterica alia ex eodem. 664
Aqua contra vermes ex eodem. ibid.
Aqua vulneraria ex eodem. ibid.
Aqua delens faciei maculas ex eodem. ibid.
Aqua ad puſtulas faciei etiam ex lue gallica ex eodem. ibid.
Aqua ophthalmica ex eodem. ibid.
Aqua ophthalmica alia ex eodem. ibid.
Aqua odontalgica externa ex eodem. 665
Aqua ad gingivarum exulcerationem ex eodem. ibid.
Aqua ad capillos canos denigrandos ex eodem. ibid.
Aqua de cypro ex eodem. ibid.
Aqua alia de cypro ex eodem. ibid.
Aqua corroſiva ex eodem. ibid.
Aqua aluminoſa ex eodem. ibid.
Aqua corroſiva alia ex eodem. ibid.
Aqua in ulceribus antiquis corrodentibus &c. ex eodem. ibid.
Aqua antipodagrica ex eodem. ibid.
Aqua antepileptica Faſcic. Cnoëffel. ibid.
Aqua antinephritica ex eodem. 743
Aqua antipodagrica cærulea ex eodem. 749
Aqua antipodagrica viridis ex eodem. 763
Aqua cancrorum ex eodem. ibid.
Aqua coſmetica compoſita ex eodem. 768
Aqua hyſterica perlata ex eodem. 776
Aqua magnanimitatis ex eodem. 784
Aqua ophthalmica ex eodem. 798
Aqua ſtomachalis ex eodem. 731
Aqua vitæ calami aromatici ex eodem. 742
Aqua zedoariæ off. reg. ex eodem. ibid.
Aquæ antiarthriticæ vindiciæ ex eodem. ibid.
Arcanum alemeth Faſcic. Cnoëffel. 769
Arcanum cephalicum ex eodem. 721
Arcanum ſanguinis hirci ex eodem. 749
Arcanum in ſurditate ex eodem. 752
Arcanum tartari Cn. ex eodem. 732
Arcanum tartari ſolare ex eodem. 712
Arabicum gummi v. Gummi Arabicum. 738
Argenti vivi fixatio è Pharmac. Perſica. 786
Aroph Philoſophorum è Laborator. Ceylon. 800
Aſpalathus. 364
Aſtrum duplicatum Faſcic. Cnoëffel. 737
Athanaſia magna ad varios affectus è Pharmacop. Perſica. 780
Aurum v. Sol.
Aurum alcooliſatum Faſcic. Cnoëffel. 758
Aurum tranſparens Cn. ex eodem. 740
Auri magiſterium ex eodem. 758

B.

Balſamus antiarthriticus de Bernitz. 91
Balſamum hypnoticum Charaz. 89
Balſamum Lucatelli Londinenſ. 90
Balſamum pro manibus Charaz. ibid.
Balſamum polychreſtum Londinenſ. ibid.
Balſamum pro puerulis dentientibus Charaz. 89
Balſamum ſtomachicum ejuſdem. ibid.
Balſamum uterinum ejuſdem. ibid.
Balſamum vulnerarium ejuſdem. ibid.
Balſamum aliud vulnerarium ejuſdem. ibid.
Balſamum vulnerarium Londinenſ. 90
Balſamus vitæ Theſauri Pharmac. Hoffm. 666
Balſamus vitæ alius pretioſus ex eodem. ibid.
Balſamus ſulphuris internus ex eodem. ibid.
Balſamum apoplecticum ex eodem. 667
Balſamum aliud apoplecticum ex eodem. ibid.
Balſamum epilepticum ex eodem. ibid.

Balſamum contra catarrhos ex eodem. 667
Balſamum dorſale ſeu antiparalyticum ex eodem. *ibid.*
Balſamum matricale ex eodem. *ibid.*
Balſamum antipodagricum ex eodem. *ibid.*
Balſamum antipodagricum aliud ex eodem. *ibid.*
Balſamum aliud antipodagricum ex eodem. *ibid.*
Balſamum venetis ex eodem. 668
Balſamum hiſpanicum vulnera 24. horarum ſpatio conglutinans in quibus ſimplex unitatis eſt ſolutio ex eodem. *ibid.*
Balſamum hiſpanicum aliud ex eodem. *ibid.*
Balſamum pro parturientibus Theſ. Pharm. Hoffman. 702.
Balſamum vulneratium ex eodem Theſ. *ibid.*
Balſamum apoplecticum Cn. v. Apoplectica.
Balſamum Collegii Romani Faſcic. Cnoëffel. 719
Balſamum cordiale odoriferum ex eodem. 741
Balſamum coſmeticum ex eodem. 776
Balſamum odontalgicum ex eodem. 733
Balſamum puerorum dentientium ex eodem. *ibid.*
Balſamum radicale margaritarum ex eodem. 736
Balſamum ſamaritanum ex eodem. 770
Balſamum ſaturni ex eodem. *ibid.*
Balſamum ſplenecticum v. Splenetica.
Balſamum ſtomachicum ex eodem. 742
Balſamum Uladiſlavianum ex eodem. 754
Betulæ primum ens, liquor, ſive ſuccus ex eodem. 750
Bezetta rubra ex eodem. 773
Bezoardica Faſcic. Cnoëffel. 713
Bezoardicum cornu & ungulæ alces è Laborator. Ceylon. 795
Bezoardicum cornu cervi ex eodem Laborat. 794
Bezoardicum minerale Faſcic. Cnoëffel. 713
Bezoardicum viperinum ex eodem. 714
Bezoardicum viperinum è Laborat. Ceylon. 795
Bolus in dyſenteria Faſcic. Cnoëffel. 743
Bolus ex ſeminibus ad urinæ æſtum &c. è Pharmac. Perſ. 779
Bolus ex thure ad diarrhæam ex eadem Pharmac. *ibid.*
Botrys. 371
Butyrum perlarum v. Perlarum butyrum.
Butyrum ſaturni Faſcic. Cnoëffel. 770

C.

CAcao unde Chocolada ſeu Chocoſata. 1713
Calculus humanus non bene ludus dicitur, circa illud quædam. 605
Cataplaſma ad carbunculos Diemerbroëckii. 95
Cataplaſma ad enterocelem & alias rupturas Zvvelferi. *ibid.*
Cataplaſma pro rabidi canis morſu Hannemanni. *ibid.*
Cataplaſma hypnoticum Theſaur. Pharmac. Hoffm. 668.
Cataplaſma emolliens & diſcutiens ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma pro carbunculis ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma excellens in tumoribus ſcirrhoſis mammillarum qui in cancrum vergunt ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma ad mitigandos dolores in ſcorbuto ex eodem. 669
Cataplaſma purgans ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma eſcharam tollens biduo ut ſponte decidat ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma nobile ſuppurans ſcrophulas ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma antifebrile ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma revulſorium in febribus ardentibus ad pulſus manuum ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma antifebrile aliud ad plantas pedum ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma ad ambuſta ex quacunque re ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma anodynum Faſcic. Cnoëffeliani. 764
Cataplaſma antipodagricum ex eodem. *ibid.*
Cataplaſma febrile ex eodem. 769
Cataplaſma ex gypſo v. Menſes ſiſtentia.
Cataplaſma ad tumores œdematoſos ex eodem. 745
Catechu v. Terra catechu ſ. Terra Iaponica.
Cathartica Faſciculi Cnoëffeliani. 710
Cephalica ex eodem. 718
Cephalicum D. Podchocinsky ex eodem. *ibid.*
Cephalicum Cnoëffelianum ex eodem. 722
Cerotum balauſtiorum ad ulcera corroſiva è Pharm. Perſ. 792
Cerotum lapidis hæmatitis ad hæmorrhoides & anum prolapſum è Pharmac. Perſic. *ibid.*
Cerefolium. Circa illud quædam ex Elsholtio. 381. 382.
Chamæmelum. Circa illud varia ex Elsholtio. 383
Charta di Spagna coſmetica Faſciculi Cnoëffel. 775
Chermes tinctura ex eodem. 740
China chinæ ejuſque multiplices præparationes. 386. 387.
Cinnabaris antimonii magiſterium Faſcic. Cnoëffeliani. 722
Cinnamomi eſſentia è Laborator. Ceylon. 797
Claretum corroborans caput & nervoſum genus Theſauri Pharmac. Hoffm. 686
Claretum pectorale ex eodem. *ibid.*
Claretum ſtomachale ex eodem. *ibid.*
Claretum matricem confortans ex eodem. *ibid.*
Claretum purgans in catarrho ex eodem. *ibid.*
Cocculæ. 392
Coffi ſeu Caphe. 392. & ſeq.
Collyrium D. Felveri Faſciculi Cnoëffel. 732
Collyrium ſubtiliſſimum ad palpebrarum ſcabiem è Pharmac. Perſ. 779
Collyrium refrigerans de roſis ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Collyrium inſufflandum ex eadem Pharmac. *ibid.*
Compoſitio napelli v. Napelli compoſitio.
Conditum de myrobalanis è Pharmac. Perſica. 792
Conditum zingiberis ex eadem Pharmac. *ibid.*
Confectio de tabaſchir, ad febrim &c. ex eadem Pharmacopœa. 781
Confectio viperarum Cn. Faſcic. Cnoëffel. 713
Conſilium antipodagricum ex eodem. 789
Conſilium de confortanda virilitate ex eodem. 753
Corallia factitia rubra & nigra Faſcic. Cnoëffel. 729
Coralliorum infuſcatio ſingularis ex eodem 740
Coralliorum tinctura Cn. ex eodem. 739
Coralliorum tinctura ficca ex eodem. *ibid.*
Coralliorum eſſentia ex eodem. 740
Corculum benedictum Cn. ex eodem. 730
Cordialia ex eodem. 736
Cornu cervi præparatio ſingularis v. Epileptica.
Coſmetica ex eodem. 774
Crap. 399
Cranii humani præparatio ſingularis v. Epileptica.
Crocus martis è Laborator. Ceylon. 799
Crocus ſolis Cn. Faſcic. Cnoëffeliani. 736
Cryſtalli montanæ magiſterium v. Nephritica.
Cryſtalli tartari chalybeati v. Menſes moventia.
Cubilia & culcitræ herbac. v. Menſes ſiſtentia.
Cyperus bezoarticus Faſcic. Cnoëffel. 714

D.

DAmatum pilæ v. Ægagropilæ.
Decoctum traumaticum Londinenſ. 100
Decoctum vulnerarium Quercetani. *ibid.*
Decoctum alterans pro magiſtratu Theſauri Pharmac. Hoffmanni. 669
Decoctum pectorale in tuſſi deſperatiſſima ex hæmoptyſi cum magna diſcraſia calida ſanguinis ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. 670
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum attenuans in tuſſi ex craſſis humoribus ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum in tuſſi ex cauſa calida ex eodem. *ibid.*
Decoctum Pectorale incraſſans ex eodem. *ibid.*
Decoctum pectorale conſolidans ex eodem. 671
Decoctum cephalicum ex eodem. *ibid.*
Decoctum confortans ac roborans in malignis ex eodem. *ibid.*
Decoctum expellens in peſte ac febribus malignis ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum in variolis & morbillis expulſivum ex eodem. *ibid.*
Decoctum expulſivum aliud in febribus ardentibus ex eodem. *ibid.*
Decoctum hepaticum in viſcerum obſtructione ex eodem. 672
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum hepaticum temperatum ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum hepaticum aperitivum ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud aperitivum in Ictero ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud in Ictero cum caumate viſcerum conjuncto ex eodem. *ibid.*
Decoctum ſanguinem purificans in ſcabie ex eodem. *ibid.*
Decoctum ſpleneticum aperitivum antiſcorbuticum ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum ad renum dolorem & exulcerationem ex eodem 673.
Decoctum in mictione cruenta ex eodem. *ibid.*
Decoctum in menſium obſtructione ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Decoctum in affectibus hyſtericis ex eodem. *ibid.*
Decoctum antiarthriticum ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud in arthritide vaga ſcorbutica ex eodem. *ibid.*
Decoctum in lue venerea ex eodem. *ibid.*
Decocta purgantia ex eodem. 672. & ſequ.
Decoctum in defluxionibus ſalſis ad oculos ex eodem. 674
Decocta ad Odontalgiam in gingivarum putredine ex eodem. *ibid.*
Decoctum in augmento & circa ſtatus principium in Angina ex eodem. *ibid.*
Decoctum aliud in anginæ declinatione ex eodem. *ibid.*
Decoctum in gangræna & ſphacelo incipiente ex eodem. *ibid.*
Decoctum antiphthiſicum Faſcic. Cnoëffeliani. 735
Decoctum lenticſci v. menſes ſiſtentia.
Dentifricium ad conſervandos dentes è Pharmacop. Perſica. 784
Dentifricium nitorem dentibus præſtans ex eadem Pharmac. *ibid.*
Dentifricium è gingivis ſanguinem fluentem ſuppriмens ex eadem Pharm. *ibid.*
Dentifricium gingivas conſolidans ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Dentifricium mundificans ex eadem Pharmac. *ibid.*
Diacuminum pro ventriculo frigido ex eadem Pharmacop. 789
Diacydonium purgativum ex eadem Pharmac. 782
Diacydonium ſtypticum ex eadem Pharmac. *ibid.*
Diamoſchum magnum è Pharmac. Perſica. 782
Diaphoretica Faſcic. Cnoëffeliani. 713
Diaphoreticum compoſitum ex eodem. 714
Digeſtiva ex eodem. 716
Diuretica ex eodem. 712
Dyſenterica ex eodem. 743

E.

EBoris præparatio ſingularis v. Epileptica.
Elæoſaccharum cordiale Faſcic. Cnoëffeliani. 740
Elæoſaccharum chalybeatum è Laborator. Ceylon. 800.
Electuarium ſeu antidotus analeptica Londin. 103
Electuarium pro phthiſi incipiente Wincleri. 105
Electuarium pectorale Londinenſ. *ibid.*
Electuarium diaſcordium Fr. Deleboë Sylvii. 106
Electuarium diaſpermaton Londinenſ. *ibid.*
Electuarium ſeu conſerva de caſſia Donzelli. *ibid.*
Electuarium cholagogum Fr. Deleboë Sylvii. *ibid.*
Electuarium hydragogum ejuſdem. *ibid.*
Electuarium cephalicum confortans Theſauri Pharm. Hoffm. 675
Electuarium in malo hypochondriaco ſcorbutico cum dolore capitis conjuncto ex eodem. *ibid.*
Electuarium ad viſum recuperandum mirabile ex eodem. *ibid.*
Electuarium antepilepticum ſingulare M. Ducis Heturiæ ex eodem. *ibid.*
Electuarium ſtomachicum ex eodem. 676
Electuarium diacorum Altenburgenſ. ex eodem. *ibid.*
Electuarium ſtomachicum aliud ex eodem. *ibid.*
Electuarium contra Aſthma & Orthopnæam ex eodem. *ibid.*
Electuarium antiphthiſicum ex eodem. *ibid.*
Electuarium cordiale ex eodem. *ibid.*
Electuarium bezoarticum ex eodem. *ibid.*
Electuarium aliud bezoarticum ex eodem. *ibid.*
Electuarium alexiterium camphoratum ex eodem. *ibid.*
Electuarium ex ſpolo armena ex eodem. 677
Electuarium de nucibus in peſte ex eodem. *ibid.*
Electuarium contra peſtem ex eodem. *ibid.*
Electuarium antidyſentericum pro Noſocomio Argentoratenſi ex eodem. *ibid.*
Electuarium in fluxu hæmorrhoidum nimio ex eodem. *ibid.*
Electuarium ad coitum ex eodem. *ibid.*
Electuarium chalybeatum v. Menſes moventia.
Electuarium contra calculum Faſciculi Cnoëffel. 750.
Electuarium diaſatyrionis Cn. ex eodem. 753
Electuarium dyſentericum ex eodem. 743
Electuarium ad fluxum menſtruum v. Menſes ſiſtentia.
Electuarium hepaticum Cn. ex eodem Faſciculo. 744
Electuarium martiale v. Menſes moventia.

Electuarium ex ovo Cn. ex eodem Fascic. Cnoëffel. 715
Electuarium præservativum & curativum pestis Cn. ex eodem. *ibid.*
Electuarium aristotelicum è Pharmac. Persica. 780
Electuarium de sulphure ex eadem Pharmac. 782
Electuarium de nucleis seu pulpis majus ex eadem Pharmacop. 789
Electuarium sanctum majus ad affectus capitis &c. ex eadem Pharmac. 790
Electuarium nigrum ad tenesmum & diarrhæam antiquam ex eadem Pharmac. *ibid.*
Electuarium de Scorpionibus pro calculo ex eadem Pharm. *ibid.*
Electuarium perlatum pro virilitate augenda ex eadem Pharm. *ibid.*
Electuarium principes partes roborans ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Electuarium Ionæ ad memoriam ex eadem Pharm. *ib.*
Electuarium ad podagram ex eadem Pharmac. *ibid.*
Electuarium de allio ex eadem Pharmac. 791
Electuar. Socratis pro memoria ex eadem Pharm. *ibid.*
Electuarium de chalybe innumeris præstans virtutibus ex eadem Pharmac. *ibid.*
Electuarium cardiacum Christianum ex eadem Pharmac. *ibid.*
Elychnium ad ulcera nasi ex eadem Pharmac. 787
Elyxir cephalicum Rolfincii. 107
Elyxir antihypochondriacum hepaticum &c. Rolfincii. 108
Elyxir nephriticum Rolfincii. 109
Elyxir cephalicum Thesauri Pharmac. Hoffm. 677
Elyxir aliud cephalicum ex eodem. 678
Elyxir epilepticum & hystericum ex eodem. *ibid.*
Elyxir pectorale ex eodem. *ibid.*
Elyxir stomachale ex eodem. *ibid.*
Elyxir vitæ pectorale Ducis Saxoniæ ex eodem. *ibid.*
Elyxir vitæ rubrum ex eodem. *ibid.*
Elyxir proprietatis ex eodem. *ibid.*
Elyxir aliud proprietatis ex eodem. 679
Elyxir aliud proprietatis ex eodem. *ibid.*
Elyxir aliud proprietatis ex eodem. *ibid.*
Elyxir antiscorbuticum ex eodem. *ibid.*
Elyxir uterinum ex eodem. *ibid.*
Elyxir uterinum aliud ex eodem. *ibid.*
Elyxir aliud uterinum ex eodem. *ibid.*
Elyxir antifebrile ex eodem. *ibid.*
Elyxir arthriticum ex eodem. *ibid.*
Elyxir alexipharmacum ex eodem. 681
Elyxir absinthiacum compositum Fascic. Cnoëffel. 743
Elyxir febrile Cn. ex eodem. 768
Elyxir proprietatis purgans Cn. ex eodem. 711
Elyxir proprietatis purgans Off. Reg. ex eodem. *ibid.*
Elyxir vitæ stomachicum ex eodem. 742
Emplastrum arthriticum Schultzii. 112
Emplastrum arthriticum aliud ejusdem. *ibid.*
Emplastrum aliud ad idem ejusdem. *ibid.*
Emplastrum carminans Fr. Deleboë Sylvii. *ibid.*
Emplastrum Cæsaris Londinense. *ibid.*
Emplastrum catagmaticum Londinense. *ibid.*
Emplastrum de cinnabari Londinense. *ibid.*
Emplastrum è creta Londinense. *ibid.*
Emplastrum è cymino Londinense. *ibid.*
Emplastrum flos unguentorum dictum Londin. *ibid.*
Emplastrum ad ganglia Charaz. 113
Emplastrum ad ganglia aliud ejusdem. *ibid.*
Emplastrum contra herniam carnosam Donzelli. *ibid.*
Emplastrum de marcassita Donzelli. 114
Emplastrum miraculosum Schultzii. *ibid.*
Emplastrum μικροκοσμικὸν Londinense. *ibid.*
Emplastrum ad punctionem equini pedis Charaz. 115
Emplastrum sine pari Londinense. *ibid.*
Emplastrum de sandyce Londinense. *ibid.*
Emplastrum ad scrophulas Charaz. *ibid.*
Emplastrum Sicyonium Londinense. *ibid.*
Emplastrum de cicuta correctum Charaz. *ibid.*
Emplastrum σιδηρίτου Londinense. 116
Emplastrum antepilepticum Thesauri Pharm. Hoffm. 680.
Emplastrum in catarrho suffocativo ex eodem. *ibid.*
Emplastrum in apoplexia, Paralysi &c. ex eodem. *ibid.*
Emplastrum ophthalmicum ex eodem. *ibid.*
Emplastrum in paralysi partium cum dolore ex eodem. *ibid.*
Emplastrum antipleuriticum ex eodem. *ibid.*
Emplastrum in mammillarum inflammatione ex eodem. *ibid.*
Emplastrum spleneticum de cicuta ex eodem. *ibid.*
Emplastrum hydropicum ex eodem. *ibid.*
Emplastr. ad quasvis febres etiã quartan. ex eodem. 781
Emplastrum in malignis & aliis febribus summo cum successu sæpe expertum ex eodem. *ibid.*
Emplastrum antiquartium ex eodem. *ibid.*
Emplastrum antiarthriticum ex eodem. *ibid.*
Emplastrum antipodagricum ex eodem. *ibid.*
Emplastr. ad nodos podagricos & venereos ex eodẽ. *ib.*
Emplastrum ad tophos podagricos ex eodem. *ibid.*
Emplastr. ad tophos venereos dissolvendos ex eodẽ. 681
Emplastrum ad tophos venereos non ulceratos ex eodem. 682
Emplastrum ad cancrosos tumores prohibens ne ulcera latiùs serpant ex eodem. *ibid.*
Emplastrum in scrophulosis, scirrhosis & nodosis tumoribus planè irresolubilibus ex eodem. *ibid.*
Emplastrum aliud ad scrophulas ex eodem. *ibid.*
Emplastrum contra herniam ex eodem. *ibid.*
Emplastrum aliud contra herniam ex eodem. *ibid.*
Emplastrum Norinbergense ex eodem. *ibid.*
Emplastrum vulnerarium ex eodem. *ibid.*
Empl. ad extrahẽdos globulos & sagittas ex eodẽ. 683
Emplastrum fluxus attractivum ad fonticulos & vesicatoria ex eodem. *ibid.*
Emplastrum arcanum ad cancros persanandos modò ferro aperti non fuerint ex eodem. *ibid.*
Emplastrum antipodagricum, anodynum nigrum Fasciculi Cnoëffeliani. 764
Emplastrum attractivum ex eodem. 765
Emplastrum febrifugum ex eodem. 769
Emplastrum ad fracturas ossium ex eodem. 770
Emplastrum magneticum Cn. ex eodem. 716
Emplastrum purgans ex eodem. 712
Emplastrum Samaritanum ex eodem. 770
Emplastrum stomachale ex eodem. 742
Emplastrum vesicatorium Cn. ex eodem. 770
Emplastrum ad diarrhæam è Pharmac. Persica. 785
Emplastrum pro doloribus uteri & hæmorrhoidum ex eadem Pharmac. *ibid.*
Emplastrum nervinum è Laborat. Ceylon. 794
Emulsio antiepileptica Wedelii. 117
Emulsio purgans ejusdem. *ibid.*
Emulsio antipleuritica ejusdem. *ibid.*
Emulsio expellens in variolis ejusdem. *ibid.*
Emulsio diuretica ejusdem. *ibid.*
Emulsio hypnotica in febribus ardentib. ejusdem. *ib.*
Emulsio ad gonorrhæam ejusdem. *ibid.*
Emulsio externa in dolore capitis ejusdem. 118
Emulsio confortans in febribus ardentibus Thesauri

Pharmac. Hoffm. 683
Emulsio in defluxione salsa ac tenui ex eodem. *ibid.*
Emulsio in febri ardente ex eodem. *ibid.*
Emulsio hypnotica ex eodem. *ibid.*
Emulsio stegnotica ex eodem. 684
Emulsio contra lumbricos ex eodem. *ibid.*
Emulsio cathartica ex eodem. *ibid.*
Emulsio externè applicanda in febribus ex eodem. *ibid.*
Emulsio in hemicrania ex eodem. *ibid.*
Emulsio antepileptica Cn. Fascic. Cnoëffeliani. 722
Emulsio antiphthisica ex eodem. 735
Emulsio coralliata v. hæmorrhoidalia.
Emulsio ad fluxum mensium nimium v. menses sistentia.
Emulsio hysterica Cn. ex eodem Fascic. Cnoëffel. 754
Emulsio nephritica ex eodem. 751
Emulsio styptica v. hæmorrhoidalia.
Ens primum betulæ Fascisc. Cnoëffel. 750
Ens primum tiliæ ex eodem Fasciculo. 722
Epatica Fascic. Cnoëffel. 744
Epileptica ex eodem Fascic. 721
Epithema in dolore capitis Wedelii. 118
Epithema ad hæmorrhagias ejusdem. *ibid.*
Epithema cordiale calidum ejusdem. *ibid.*
Epithema in mensibus immodicis ejusdem. *ibid.*
Epithema in melancholicis affectibus Thes. Pharmac. Hoffm. 684
Epithema in defluxionibus ad oculos ex eodem. *ibid.*
Epithemata pro pulsibus ex eodem. *ibid.*
Epithema singulare ad nodos podagricos ex eodem. 685.
Epithema ad dolores podagricos ex eodem. *ibid.*
Epithema Cnoëffelian. calidum Fascisc. Cnoëffel. 741.
Epithema calidum ex eodem Fascic. *ibid.*
Epithema temperatum ex eodem. *ibid.*
Errhinum ad paralysim è Pharmac. Persica. 784
Errhinum ad strumas ex eadem Pharmac. *ibid.*
Errhinum Cn. Fasciculi Cnoëffel. 732
Essentia cinnamomi v. Cinnamomi essentia.
Essentia ambræ Fascic. Cnoëffel. 739
Essentia antiarthritica ex eodem. 750
Essentia cephalica composita ex eodem. 718
Essentia confortans regia composita ex eodem. 753
Essentia corallina ex eodem Fasciculo. 740
Essentia cordialis odorifera ex eodem. 743
Essentia florum v. Menses moventia.
Essentia granorum quietis Cn. Fascic. Cnoëffel. 718
Essentia lithontriptica ex eodem Fascic. 750
Essentia martis composita v. Splenetica.
Essentia martis vitriolata Fascic. Cnoëffel. 746
Essentia moschi ex eodem. 739
Essentia moschi ambrata ex eodem. *ibid.*
Essentia stomachalis ex eodem Fasciculo. 742
Essentia uterina Cn. ex eodem. 754
Extractum antifebrile Zvvelferi. 124
Extractum opiatum Langelotti. 125
Extractum seu chylisma catholicum & holagogum Rolfincii. 129
Extractum hellebori seu arcanum hellebori purgans. P. Fabri. *ibid.*
Extractum cephalicum & nervinum Thes. Pharmac. Hoffm. 685
Extractum aliud ad idem ex eodem. *ibid.*
Extractum alexiterium ex eodem. *ibid.*
Extractum antipestilentiale ex eodem. *ibid.*
Extractum antiarthriticum ex eodem. 686
Extractum granorum quietis Fascic. Cnoëffel. 717
Extractum hellebori solutivum ex eodem. 741
Extractum sedativum citratum ex eodem. 741
Extractum sedativum generale ex eodem. 741
Extractum sedativum pro viris ex eodem. 741
Extractum sedativum pro mulieribus ex eodem. *ibid.*

F.

FEbrilia Fascic. Cnoëffel. 765
Febrim tertianam curandi methodus ex eodem. 766.
Febrim quartanam curandi methodus ex eodem. 767
Formicarum spiritus v. Paralytica.
Fumigatio seu suffitus pro catarrho è Pharmac. Pers. 779.
Fungi. Circa illos quædam ex Kirchero. 417

G.

GAllæ. 418
Gangrænæ topicum Cn. Fascic. Cnoëffel. 746
Gargarisma ad gravedinem linguæ à phlegmate è Pharmac. Persica. 786
Gargarisma ad gutturis ulcera ex eadem Pharm. *ibid.*
Gargarisma pro linguæ gravedine, apoplexia, &c. ex eadem Pharmacopæa. 787
Gargarisma ad lapsum epiglottidis ex eadem Pharm. *ibid.*
Gelatina cydoniorum purgans Zvvelferi. 131
Geranium moschatum. 420
Gluten juniperinum Fascic. Cnoëffel. 773
Granorum quietis essentia Cn. ex eodem Fascic. 718
Granorum quietis extractum ex eodem. 717
Granorum quietis tinctura ex eodem. *ibid.*
Gummi arabicum. 870

H.

HÆmatites v. Lapis hæmatites.
Hæmorrhoidalia Fascic. Cnoëffel. 747
Hepatica ex eodem Fascic. 744
Hydropica ex eodem Fascic. Cnoëffel. 744
Hydropem curandi methodus ex eodem. *ibid.*

I.

INfusio *ligni nephritici Fascic. Cnoëffel.* 77
Iris. Circa illam quædam ex Elzotio. 42
Iulapium Cn. in nimio mensium fluxu v. Menses sistentia.
Iuniperinum gluten, gelatina vel mucago v. Gluten juniperinum.

L.

LAc Lunæ. 194
Lapis ætites ejus variæ præparationes ex Baudichio. 215
Lapis batrachites sive bufonius. 227
Lapis bononiensis. *ibid.*
Lapis hæmatites ejus variæ præparationes ex Baudichio. 220
Lapis stellaris sive astroites. 227
Lapis bezaar factitius Fascic. Cnoëffel. 724
Lapis nephriticus factitius internus ex eodem. 752
Lapis nephriticus factitius externus ex eodem. *ibid.*
Lapis salutis ex eodem Fasciculo. 764
Lapis serpentinus ex eodem. 735
Lignum nephriticum v. Nephriticum lignum.

Ligni nephritici infusio v. Infusio nephrit.
Ligni lentisci decoctum v. Menses sistentia.
Limacum liquor v. Liquor limacum.
Limonata antinephritica Fascic. Cnoëffel. 749
Linimentum hæmorrhoidale Charaz. 182
Linimentum ad herpetes ejusdem. *ibid.*
Linimentum ischiaticum ejusdem. *ibid.*
Linimentum somniferum ejusdem. *ibid.*
Linimentum ad variolarum cicatrices prohibendas ejusdem. *ibid.*
Linimentum ad vomitum arcendum ejusdem. 183
Linimentum salutis Thesauri Pharmac. Hoffm. 701
Linimentum nasale ex eodem. *ibid.*
Linimentum ad ariduras ex eodem. *ibid.*
Linimentum pro nervo retracto ex eodem. *ibid.*
Linimentum in contractura ex eodem. *ibid.*
Linimentum pro penis erectione ex eodem. *ibid.*
Linimentum antipodagricum ex eodem. 702
Linimentum cosmeticum Fascic. Cnoëffel. 776
Linimentum defensivum à vestigiis variolarum ex eodem Fasciculo. *ibid.*
Linimentum ad gingivas tumentes ex eodem. 733
Linimentum pro hæmorrhagia è Pharm. Persic. 785
Linimentum capillorum productionem prohibens ex eadem Pharmac. *ibid.*
Linimentum contra pruritum & scabiem siccam ex eadem. *ibid.*
Linimentum ad scabiem humidam ex eadem Pharm. *ibid.*
Linimentum ad verrucas evellendas ex eadem. *ibid.*
Linimentum ad pustulas humidas in facie puerulorum excrescentes ex eadem Pharm. *ibid.*
Linimentum ad pediculos ex eadem Pharm. 786
Linimentum ad ulcera corrodentia ex eadem. *ibid.*
Linimentum ad dolorem capitis ex eadem Pharm. *ibid.*
Linimentum fœtorem sub brachiis dissipans ex eadem. *ibid.*
Linteum ceratum pro masquis Fascic. Cnoëffel. 775
Liquor oculorum cancri Thes. Pharmac. Hoffm. 687
Liquor perlarum ex eodem. *ibid.*
Liquor lnephritripticus ex eodem. *ibid.*
Liquor alkahesticus Helmontii & Cn. Fasc. Cnœffel. 777.
Liquor betulæ ejusque colligendi modus ex eodem 750.
Liquor febrilis ex eodem Fasciculo. 768
Liquor hepaticus ex eodem. 744
Liquor limacum ex eodem Fascic. 764
Liquor lithontripticus ex eodem. 752
Liquor nephriticus ex eodem. *ibid.*
Liquor nitratus ex eodem Fasciculo. 768
Liquor contra prunellam ex eodem. *ibid.*
Liquor tartareus Cn. ex eodem. 762
Liquor tartareus externus ex eodem. 763
Lotio cosmetica è Pharmac. Persica. 785
Lotio alia ejusdem facultatis ex eadem Pharm. *ibid.*
Ludum Cnoëffelianum Fascic. Cnoëffeliani. 751
Lumbricorum artificialis productio ex Kirkero. 645
Lutum philosophicum è Pharmac. Persica. 789
Lynctus de papavere pro catarrho calido ex eadem Pharmac. *ibid.*
Lynctus de brassica pro humoribus crassis pectoris ex eadem Pharmacop. *ibid.*

M.

Magisterium epilepticum Thes. Pharm. Hoffm. 687.
Magisterium cordiale ex eodem. *ibid.*
Magisterium cordiale aliud ex eodem. 688
Magisterium cordiale aliud ex eodem. *ibid.*
Magisterium antepilepticum Prævotii Fascic. Cnoëffelian. 718
Magisterium anti ex eodem Fasciculo. 738
Magisterium cinnabaris antimonii ex eodem. 722
Magisterium crystalli montanæ v. Nephritica.
Magisterium lithontripticum Fascic. Cnoëffel. 749
Magisterium talci ex eodem Fasciculo. 774
Magisterium viperarum ex eodem. 714
Magnes venenorum ex eodem Fasciculo. 715
Margaritarum balsamum ex eodem. 736
Marmelada cephalica è Laborator. Ceylonico. 797
Marmelada cordialis ex eodem Laboratorio. *ibid.*
Marmelada cum gummi gotte ex eodem Labor. 798
Marmelada hepatica ex eodem. *ibid.*
Marmelada laxativa ex eodem. *ibid.*
Marmelada nephritica ex eodem. *ibid.*
Marmelada pectoralis ex eodem Laborator. *ibid.*
Marmelada splenetica ex eodem. *ibid.*
Marmelada stomachica ex eodem. *ibid.*
Mars potabilis è Laboratorio Ceylonico. 799
Martiale aperitivum Fascic. Cnoëffel. 744
Martiales trochisci ex eodem Fasciculo. *ibid.*
Martiale vinum ex eodem. *ibid.*
Massa pro suffitu Regis Hispaniæ Thes. Pharmacop. Hoffman. 699
Massa alia Hispanica pro fumo pretiosa ex eodem. *ibid.*
Massula odontalgica ex eodem Fasciculo. 733
Matalista. 438
Medicamentum de arsenico pro gangræna & veternis ulceribus è Pharmac. Persica. 782
Medicamentum nigrum post avulsas oculorum cataractas applicandum ex eadem Pharm. 789
Medicamentum crystallinum v. Nephritica.
Menses moventia Fascic. Cnoëffel. 755
Menses sistentia ex eodem Fascic. 756
Methodus curandi hydropis Cn. ex eodem. 744
Methodus curandi quartanam ex eodem. 767
Methodus curandi tertianam ex eodem Fascic. 766
Mitigativa ex eodem Fasciculo. 717
Mixtura antepileptica liquida ex eodem. 727
Mixtura antepileptica solida ex eodem. *ibid.*
Mixtura antiarthritica ex eodem. 750
Mixtura antiarthritica externa ex eodem. 762
Mixtura cephalica Cn. ex eodem Fascic. 719
Mixtura cordialis calida ex eodem. 740
Mixtura cordialis temperata ex eodem. *ibid.*
Mixtura hydropica ex eodem. 744
Mixtura hysterica ex eodem. 754
Mixtura lithontriptica ex eodem. 750
Mixtura splenetica v. Splenetica.
Mixtura stomachalis Fasciculi Cnoëffel. 741
Mixtura topica ex eodem Fasciculo. 727
Mixtura uterina ex eodem. 754
Mixturæ cordiales confortantes Thes. Pharm. Hoffm. 691.
Mixturæ stomachicæ in vomitu bilioso ex eodem. 692
Mixtura in diarrhæa ex eodem Thes. *ibid.*
Mixtura contra colicam ex eodem. *ibid.*
Mixturæ antinephriticæ ex eodem. *ibid.*
Morsuli caput confortantes Thes. Pharm. Hoffm. 688
Morsuli antiphthisici ex eodem. *ibid.*
Morsuli de citro ex eodem. *ibid.*
Morsuli confortantes ex eodem Thesauro. *ibid.*
Morsuli venerem stimulantes ex eodem. *ibid.*
Morsuli confortantes Fascic. Cnoëffel. 753

Moſchi eſſentia ex eodem Faſciculo. 739
Moſchi eſſentia ambrata ex eodem. *ibid.*
Mucilago in aſperitate linguæ & faucium ex eodem. 768.
Myrtillorum tinctura ex eodem Faſcic. 743

N.

NApelli compoſitio ad Lepram è Pharm. Perſica. 779.
Nephritica Faſcic. Cnoëffel. 749
Nephriticum lignum. Circa illud experimenta quædam ex Elzotio. 448
Nitrum rubrum eſſentificatum Faſcic. Cnoëffel. 766
Nitrum vitriolatum è Laboratorio Ceylonico. 800
Nodulus in malo hypochondriaco Theſ. Pharmacop. Hoffman. 686
Nodulus in hydrope ex eodem. 687
Nodulus in menſium ſuppreſſione v. Menſes moventia.
Noſtoch Paracelſ. Faſcic. Cnoëffel. 774

O.

ODontalgica Faſcic. Cnoëffel. 732
Oleum benedictum Londinenſium. 142
Oleum catellorum Londinenſ. 143
Oleum exceſtrenſe Londinenſ. *ibid.*
Oleum hirundinum Londinenſ. *ibid.*
Oleum hyperici compoſitum facile Londinenſ. 144
Oleum martis v. Mars potabilis.
Oleum Nicodemi Londinenſ. 144
Oleum antipleuriticum Petri à Caſtro. 145
Oleum purgans Zvvelferi. 146
Oleum contra ſurditatem Charaz. *ibid.*
Oleum ſcorpionum compoſitum è Laborator. Ceylon. 797
Oleum antipodagricum Theſ. Pharmac. Hoffm. 689
Oleum ſaponis ex eodem Theſauro. *ibid.*
Oleum carminativum ex eodem. *ibid.*
Oleum nephriticum ex eodem. *ibid.*
Oleum ad defluxiones externum ex eodem. *ibid.*
Oleum antepilepticum probatiſſimum ex eodem. 690
Oleum vulnerarium ex eodem. *ibid.*
Oleum admirandi effectus in pleuritide & quovis dolore cujuſcunque partis ex eodem Theſauro. *ibid.*
Oleum anodynum refrigerans Faſcic. Cnoëffel. 769
Oleum febrifugum ex eodem Faſciculo. *ibid.*
Oleum hæmorrhoidale v. Hæmorrhoidalia.
Ophthalmica Faſcic. Cnoëffel. 731
Os ſepiæ v. Sepiæ os.
Otica Faſcic. Cnoëffel. 732

P.

PAnacea eſſentificata Faſcic. Cnoëffel. 739
Panacea ſolaris Cn. ex eodem Faſciculo. 737
Panacea ſolaris duplicata ex eodem. *ibid.*
Panacea alia ex cinnabari antimonii ex eodem. *ibid.*
Paralyſis euporiſton v. Antiparalytica.
Paſſulæ laxativæ Cn. Faſcic. Cnoëffel. 711
Paſta pro placentulis in exſtincta virilitate ex eodem. 753.
Paſta regia confortans ex eodem. *ibid.*
Paſta regia ſtomachalis ex eodem. 741
Pectoralia ex eodem Faſciculo Cnoëffel. 733
Peſſarium v. Menſes ſiſtentia.
Peſſarium ad provocanda menſtrua è Pharm. Perſica. 787.
Phthiſeos curatio Faſcic. Cnoëffel. 735
Pileoſus cephalicus v. Apoplectica.
Pilulæ ad ſiſtendam gonorrhæam Charaz. 147
Pilulæ de terebinthina cocta ejuſdem. 148
Pilulæ de terebinthina ad gonorrhæam virulentam Zvvelferi. 148
Pilulæ diambræ Londinenſium. *ibid.*
Pilulæ ex duobus Londinenſ. *ibid.*
Pilulæ Cachecticæ Charaz. *ibid.*
Pilulæ pro colico morbo d'Aquin. 149
Pilulæ de gutta gamandræ Londinenſ. 150
Pilulæ hiſtericæ Charaz. *ibid.*
Pilulæ Macri Londinenſ. 151
Pilulæ ad memoriam Welſchii. *ibid.*
Pilulæ mercuriales Charaz. *ibid.*
Pilulæ meſentericæ d'Aquin. 152
Pilulæ ad pallidos virginum colores Charaz. *ibid.*
Pilulæ antipeſtilentiales magiſtrales Diemerbroëckii. *ibid.*
Pilulæ in catharris ex cauſa frigida Theſ. Pharmacop. Hoffm. 690
Pilulæ aliæ in catarrhis ex eodem. *ibid.*
Pilulæ in epilepticis inſultibus ad præſervationem ex eodem. *ibid.*
Pilulæ in malo hypochondriaco ex eodem Theſauro. *ibid.*
Pilulæ aliæ in malo hypochondriaco ex eodem. *ibid.*
Pilulæ polychreſtæ ex eodem. 691
Pilulæ hyſtericæ ex eodem. *ibid.*
Pilulæ balſamicæ univerſales Faſcic. Cnoëffel. 712
Pilulæ in calculo ex eodem Faſciculo. 749
Pilulæ ad defluxiones ex eodem. 734
Pilulæ emmenagogæ v. Menſes moventia.
Pilulæ febriles Cn. Faſcic. Cnoëffel. 766
Pilulæ hyſtericæ Cn. ex eodem Faſciculo. 754
Pilulæ ad ſtrumas è Pharmac. Perſica. 781
Pilulæ ad morbum mahometanum quem mahometani morbum gallicum vocant ex eadem Pharm. *ibid.*
Pilulæ ad hydropem ex eadem Pharmac. *ibid.*
Pilulæ ſpei ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Pilulæ ipſa die ex eadem Pharmac. *ibid.*
Pilulæ regiæ ex eadem Pharmac. 782
Pimpinella, circa illam varia ex Elzotio. 458
Plantarum ſal volatile v. Sal volatile plantarum.
Pleuritica Faſcic Cnoëffel. 735
Poculum febrile ex eodem Faſciculo. 769
Pomum epilepticum ex eodem. 728
Pomum febrile ex eodem. 769
Pomum ſomniferum ex eodem. 718
Pomum uterinum Cn. ex eodem. 711
Pomum ambræ Theſ. Pharmaceutici Hoffm. 692
Pomum ambræ aliud ex eodem. *ibid.*
Potio alterans & confortans in Apoplexiæ initio ex eodem Theſauro Pharmac. 691
Potio confortans in Epilepſia ex eodem. *ibid.*
Potio antipleuritica ex eodem. *ibid.*
Potio ad hyſtericas paſſiones ex eodem. 692
Præparatio cranii humani, cornu cervi, alcis, unicornu, eboris &c. v. Epileptica.
Pulmentum contra frigiditatem ſtomachi è Pharmac. Perſ. 779
Pulvis alexiterius Barbette. 157
Pulvis radicis ari compoſitus Londinenſ. 158
Pulvis bezoarticus Charaz. *ibid.*
Pulvis granorum chermes Londinenſ. *ibid.*
Pulvis è chelis cancrorum Londinenſ. *ibid.*
Pulvis epilepticus Charaz. 160
Pulvis febrifugus ejuſdem. *ibid.*
Pulvis ad hæmorrhagiam Hertodi. *ibid.*
Pulvis hyſtericus Charaz. *ibid.*
Pulvis jovialis hyſtericus ejuſdem. 161

Pulvis contra hernias Quercetani. 161
Pulvis nephriticus Charaz. *ibid.*
Pulvis ad difficilem partum ejusdem. *ibid.*
Pulvis ad sedanda tormina post partum ejusdem. *ibid.*
Pulvis antilissus seu contra rabiem Londinens. *ibid.*
Pulvis saxifragiæ compositus Londinens. *ibid.*
Pulvis sarcoticus Charaz. *ibid.*
Pulvis contra strumas Donzelli. *ibid.*
Pulvis contra vermes Charaz. 162
Pulvis ad implendas cadaverum condiendorum cavitates ex eodem. *ibid.*
Pulvis ad loricanda cadavera condienda ejusdem. *ibid.*
Pulvis febrifugus Riverii secundùm Rolfincium. 163
Pulvis febrifugus Riverii secundùm Charaz. *ibid.*
Pulvis antepilepticus Thes. Pharmac. Hoffm. 692
Pulvis alius epilepticus ex eodem. *ibid.*
Pulvis alius epilepticus ex eodem. 693
Pulvis alius rursus epilepticus ex eodem. *ibid.*
Pulvis antiphthisicus ex eodem Thesauro. *ibid.*
Pulvis alius antiphthisicus ex eodem. *ibid.*
Pulvis alius ad idem ex eodem. *ibid.*
Pulvis ad hæmophthysin ex eodem. *ibid.*
Pulvis pectoralis balsamicus ex eodem. *ibid.*
Pulvis alius pectoralis balsamicus ex eodem. *ibid.*
Pulvis antipleuriticus ex eodem. *ibid.*
Pulvis antipleuriticus alius ex eodem. *ibid.*
Pulvis probatissimus ad cordis palpitationem ex eodem. 694
Pulvis cordialis in Saxonicis & Brandeburgicis officinis aulicis usitatus ex eodem Thesauro. *ibid.*
Pulvis cordialis alius ex eodem. *ibid.*
Pulvis cordialis bezoardicus ex eodem. *ibid.*
Pulvis alius bezoardicus ex eodem. *ibid.*
Pulvis alius bezoardicus ex eodem. *ibid.*
Pulvis alius bezoardicus ex eodem. *ibid.*
Pulvis alius bezoardicus ex eodem. *ibid.*
Pulvis alexiterius viperinus ex eodem. 695
Pulvis antifebrilis ex eodem. *ibid.*
Pulvis alius febrilis ex eodem. *ibid.*
Pulvis dysentericus ex eodem. *ibid.*
Pulvis carminativus seu anticolicus ex eodem. *ibid.*
Pulvis carminativus alius ex eodem Thesauro. *ibid.*
Pulvis cachecticus ex eodem. *ibid.*
Pulvis cachecticus alius ex eodem. *ibid.*
Pulvis hepaticus ruber Dresdens. ex eodem. *ibid.*
Pulvis aperitivus spleneticus ex eodem. *ibid.*
Pulvis antinephriticus ex eodem. *ibid.*
Pulvis hystericus ex eodem. *ibid.*
Pulvis laxativus vegetabilis ex eodem. 696
Pulvis laxativus completus ex eodem. *ibid.*
Pulvis hydragogus ex eodem. *ibid.*
Pulvis acidus ex succo limonum Fascic. Cnoëffel. 750
Pulvis pro aspersione articulorum arthriticorum ex eodem. 762
Pulvis alexipharmacus pretiosus & cordialis ex eodem. 738
Pulvis alexiterius Cn. ex eodem Fasciculo. 714
Pulvis antihydropicus ex eodem. 744
Pulvis aperitivus spleneticus ex eodem. 746
Pulvis apoplecticus regius ex eodem. 718
Pulvis bezoardicus ex eodem. 714
Pulvis cachecticus compositus ex eodem. 746
Pulvis cachecticus simplex ex eodem. *ibid.*
Pulvis pro cataplasmate ad fracturas & luxationes ossium ex eodem. 770
Pulvis chalybeatus simplex & compositus ex eodem. 746.
Pulvis coral latus martialis v. Menses sistentia.
Pulvis cordialis aureus Fascic. Cnoëffel. 738
Pulvis cosmeticus compositus ex eodem Fascic. 773
Pulvis dentifricius ex eodem. 732
Pulvis diakibrik seu chybor ex eodem. 735
Pulvis diaphoreticus diurnus & nocturnus ex eodem. 713.
Pulvis digestivus ordinarius ex eodem. 710
Pulvis diureticus ordinarius ex eodem Fascic. 712
Pulvis dysentericus castrensis ex eodem. 743
Pulvis emmenagogus v. Menses moventia.
Pulvis epilepticus v. Epileptica.
Pulvis febrilis Fascic. Cnoëffel. 766
Pulvis hæmorrhoidalis externus & internus v. hæmorrhoidalia.
Pulvis hellebori Styriaci Cn. Fascic. Cnoëffel. 710
Pulvis hepaticus Cn. ex eodem Fascic. 744
Pulvis pepticus ex eadem. 741
Pulvis pleuriticus Cn. ex eodem. 735
Pulvis puniceus simplex & compos. ex eodem. 710
Pulvis purpureus secretus ex eodem. 722
Pulvis de secundina mulieris v. Epileptica.
Pulvis solaris Cn. ex eodem Fascic. Cnoëffel. 737
Pulvis solutivus de tribus ex eodem. 710
Pulvis sternutatorius cephalicus v. Apoplectica.
Pulvis topicus Fasciculi Cnoëffel. 762
Pulvis viperinus alexipharmacus ex solis cordibus & hepatibus ex eodem Fasciculo. 714
Pulvis viperinus compositus ex eodem. *ibid.*
Pulvis de nasturtio pro turgentibus hæmorrhoidibus è Pharmacop. Persica. 783
Pulvis judaicus ad ophthalmiam ex eadem Pharm. *ibid.*
Pulvis ad sputum cruentum ex eadem Pharm. *ibid.*
Pulvis de cancris ad phthisim ex eadem Pharm. *ibid.*
Pulvis ad cruentam urinam ex eadem Pharmac. *ibid.*
Pulvis de margaritis in fluore hepatico ex eadem Pharmac. *ibid.*
Pulvis ad diabetem ex eadem Pharmac. *ibid.*
Pulvis emacians ex eadem Pharmac. 784
Pulvis alius emacians ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Pulvis antifebriticus perlatus è Laboratorio Ceylonico. 797

Q.

QVartanam curandi methodus Erbenii. Fasciculi Cnoëffeliani. 767

R.

RAnarum spermate medicamenta secretiora Fascic. Cnoëffel. 770
Rob de spina cervina Zvvelferi. 177
Rosa Chinensis ex Kirkero. 470
Ros solis. Varia de hac planta experimenta ex Elzotio. 471
Ros vitrioli Fasciculi Cnoëffel. 714
Rosetta Italorum ex eodem Fascic. 775
Rotulæ martiales v. Menses moventia.
Rotulæ caput confortantes Thes. Pharm. Hoffm. 688
Rotulæ in præservatione & ipso etiam paroxysmo melancholiæ hypochondriacæ ex eodem. *ibid.*
Rotulæ in tussi inveterata & ex causa frigida ex eodem Thesauro. *ibid.*
Rotulæ purgantes ex succo berberum ex eodem. 689
Rotulæ confortantes ex eodem Thesauro. *ibid.*

S.

Sacculus ad pulsus Wedelii. 119
Sal armoniacum artificiale è Laborat. Ceylon. 793
Sal cachecticum chalybeatum Charaz. 167
Sal diuretricum ejusdem. *ibid.*
Sal navigantium Donzelli. *ibid.*
Sal volatile oleosum è dentibus olyphantum è Labo-

Laboratorio Ceylonico. 793
Sal volatile plantarum ejusque parandi methodus ex Wedelio. 574. & seq.
Sal volatile & fixum è viperis & serpentibus è Laboratorio Ceylonico. 795
Sal volatile urinæ vinosum ex eodem Laborat. 793
Sal vitrioli martis ex eodem Laborator. 799
Sal aperitivum Thesauri Pharmac. Hoffm. 696
Sal partum promovens ex eodem Thesauro. ibid.
Sal deoppilativum antifebrile ex eodem. ibid.
Sal mirabile ex eodem. ibid.
Sal lithontripticum ex eodem. ibid.
Sal lithontripticum aliud ex eodem. ibid.
Sal antipodagricum internum ex eodem. ibid.
Sal antipodagricum externum ex eodem. ibid.
Sal caustic um externum ex eodem. ibid.
Sal febrile compositum Fascic. Cnoëffel. 767
Salamandræ historia ex Kirkero. 646
Sanguinis hirci arcanum Fascic. Cnoëffel. 752
Sapo cosmeticus ex eodem Fascic. 777
Saturni butyrum ex eodem. 770
ad Scabiem unguentum ex eodem. ibid.
Scorpionum artificialis productio ex Kirkero. 648
Sedativum generale Fasciculi Cnoëffel. 727
Sedativum aliud per extracta ex eodem. 728
Sedativum magnum Archei ex eodem. 717
Sedativum uterinum Cn. ex eodem Fascic. 754
Sepiæ os. 638
Sief de vitriolo ad ungulas eliminandas è Pharmac. Persica. 784
Solis crocus Fasciculi Cnoëffeliani. 736
Solis sulphur ex eodem. ibid.
Solutivum helleboratum ex eodem. 711
Sorbetta antinephritica ex eodem Fascic. 749
Species cephalicæ pro suffitu ex eodem. 719
Species confortantes ex eodem. 752
Species pro cucupha v. Apoplectica.
Species pro extracto sedativo generali ex eodem. 727
Specificum antepilepticum Cn. ex eodem Fascic. ibid.
Specificum antinephriticum v. Nephritica. 749
Specificum dysentericum Fascic. Cnoëffel. 743
Specificum febrile ex eodem. 765
è Spermate ranarum medicamenta singularia ex eodem Fasciculo. 770
Sperniolum mucaginosum ex eodem. ibid.
Sperniolum siccum compositum ex eodem. ibid.
Sperniolum siccum ordinarium ex eodem. ibid.
Sperniolum siccum è ranis ex eodem. ibid.
Spiritus carminativus Fr. Deleboë Sylvii. 169
Spiritus cordialis balsamicus Rolfincii. ibid.
Spiritus cordis cervi compositus ejusdem. ibid.
Spiritus dulcis mercurii Donzelli. ibid.
Spiritus panis similaginei analepticus Rolfincii. 170
Spiritus polychrestus, scorbuticus &c. ejusdem. ibid.
Spiritus uterinus Charaz. ibid.
Spiritus cornu alces è Laborator. Ceylon. 794
Spiritus antiepilepticus ex ungula alces ex eodem Laboratorio. ibid.
Spiritus ex urina hirci ex eodem Laborat. 796
Spiritus sanguinis hirci ex eodem. ibid.
Spiritus vitrioli martis ex eodem. 799
Spiritus salis dulcis sulphureus ex eodem. ibid.
Spiritus apoplecticus generosus Thes. Pharmacop. Hoffm. 696
Spiritus cephalicus ex eodem Thesauro. ibid.
Spiritus alius cephalicus ex eodem. 697
Spiritus cinnamomi ex eodem Thesauro. ibid.
Spiritus uterinus ex eodem. ibid.
Spiritus carminativus ex eodem. ibid.
Spiritus regius ex eodem. ibid.
Spiritus lithontripticus ex eodem. ibid.
Spiritus theriacalis camphoratus ex eodem. ibid.
Spiritus theriacalis camphoratus correctus ex eodem Thesauro. ibid.
Spiritus antepilepticus compositus Fascic. Cnoëffel. 723.
Spiritus balsamicus v. Apoplectica.
Spiritus formicarum v. Apoplectica.
Spiritus sedativus simplex & compositus Fascic. Cnoëffeliani. 717
Spiritus tartari compositus v. Splenetica.
Spiritus de tribus Cn. Fascic. Cnoëffel. 767
Spiritus vini lithontripticus ex eodem. 751
Spiritus viridis æris compositus ex eodem. 724
Spiritus vitrioli coagulatus ex eodem Fascic. 749
Spiritus vitrioli compositus ex eodem. 723
Spiritus vitrioli humidus ex eodem. 724
Spiritus vitrioli roridus per cohobia ex eodem. 725
Spiritus vitrioli volatilis ex eodem. 724
Splenetica Fasciculi Cnoëffeliani. 746
Spongia somnifera ex eodem Fascic. 718
Sternutatorium in Paralysi &c. è Pharmac. Persica. 786.
Stomachica Fasciculi Cnoëffel. 741
Succolada regia ex eodem. ibid.
Succum betulæ colligendi modus ex eodem. 750
Suffitus cephalicus v. Apoplectica.
Suffitus secundinam puerumque mortuum educens è Pharmacop. Persica. 779
Sulphur antimonii fixatum Fascic. Cnoëffel. 737
Sulphur solis ex eodem Fascic. 736
Sulphur vitrioli philosophicum ex eodem. 747
Sulphur martis v. Aroph Philosophorum.
Sulphur philosophicè præparatum è Laborat. Ceylon. 800.
Suppositorium ad tenasmum è Pharmac. Pers. 784
Suppositorium ad hæmorrhoides fluentes ex eadem Pharmac. 785
Suppositorium ad dysenteriam ex eadem Pharmac. ibid.
Syrupus de agno casto Londinensium. 173
Syrupus de ammoniaco Londinens. ibid.
Syrupus asthmaticus Zwelferi. ibid.
Syrupus bezoarticus Donzelli. ibid.
Syrupus botryos Londinensium. ibid.
Syrupus lientericus d'Aquin. 175
Syrupus melissophylli Londinensium. ibid.
Syrupus antinephriticus d'Aquin. ibid.
Syrupus pœoniæ compositus Londinensium. 176
Syrupus raphani compositus Londinens. ibid.
Syrupus antiscorbuticus d'Aquin. ibid.
Syrupus stomachalis Donzelli. ibid.
Syrupus de terebinthina ejusdem. ibid.
Syrupus chalybeatus aperiens catharticus d'Aquin. 177.
Syrupus hydragogus ejusdem. ibid.
Syrupus rosarum solutivus aureus chymicè præparatus Donzelli. ibid.
Syrupus cardiacus Thesauri Pharmac. Hoffm. 697
Syrupus pectoralis Altenburg. ex eodem Thes. 698
Syrupus de testudinibus ex eodem. ibid.
Syrupus chalybeatus ex eodem. ibid.
Syrupus antiscorbuticus ex eodem Thesauro. ibid.
Syrupus violarum solutivus ex eodem. ibid.
Syrupus de gialappa ex eodem. ibid.
Syrupus purgans polychrestus ex eodem. ibid.

Syrupus epilepticus puerorum Fascic. Cnoëffel. 723
Syrupus helleboratus Cn. ex eodem Fascic. 711
Syrupus pectoralis solutivus ex eodem. 734
Syrupus violarum compositus ex eodem. *ibid.*
Syrupus acetosus ex valeriana è Pharmacop. Persica. 783.
Syrupus perlarum è Laboratorio Ceylonico. 797
Syrupus chalybeatus ex eodem Laboratorio. 800

T.

Tabellæ cachecticæ d'Aquin. 138
Tabellæ cardiacæ Charaz. 139
Tabellæ de croco martis simplices ejusdem. *ibid.*
Tabellæ de croco martis compositæ ejusdem. *ibid.*
Tabellæ diureticæ ejusdem. *ibid.*
Tabellæ ad gonorrhæam sistendam ejusdem. *ibid.*
Tabellæ ad herniam ejusdem. *ibid.*
Tabellæ magnanimitatis ejusdem. *ibid.*
Tabellæ stomachicæ ejusdem. *ibid.*
Tabellæ contra vermes ejusdem. *ibid.*
Tabulæ martiales Cnoëffel. v. Menses moventia.
Talci magisterium Fascic. Cnoëffel. 774
Tartarus circaque ejus sal volatile multa ex Daniele Ludovici. 536. & seq.
Tartari arcanum Cn. Fascic. Cnoëffel. 712
Tartari arcanum solare ex eodem Fascic. 738
Tartari crystalli chalybeati v. Menses moventia.
Tartari spiritus compositus v. Splenetica.
Tartari tinctura Fascic. Cnoëffel. 751
Tartari tinctura alia v. Splenetica.
Tartarus martiatus v. Splenetica.
Tartarus vitriolatus crystallisatus Fascic. Cnoëffel. 749
Tela cerata aromatica pro obvolvendo cadavere condiendo Charaz. 162
Terræ catechu s. Terræ Iaponicæ variæ præparationes ex Hagendhornio. 193
Thee historia variæque præparationes. 491. & seq.
Theriaca Londinensis. 106
Theriaca Magni Ducis Hetruriæ Fascic. Cnoëffel. 715
Theriaca regia Cn. ex eodem. Fascic. 716
Theriaca theriacarum Cn. ex eodem Fasciculo. *ibid.*
Theriaca de tribus Cn. ex eodem. *ibid.*
Theriaca selecta è Pharmac. Persica. 780
Theriaca de octo ex eadem Pharmac. *ibid.*
Theriaca de cancris ex eadem Pharmac. 781
Theriacæ rursus aliæ ex eadem Pharmac. *ibid.*
Theriaca ad diarrhæam ex eadem Pharm. *ibid.*
Theriaca Ceylonica è Laboratorio Ceylonico. 796
Tiliæ liquor seu primum ens Fascic. Cnoëffel. 722
Tinctura aperitiva Thes. Pharmac. Hoffm. 698
Tinctura bezoardica ex eodem Thesauro. *ibid.*
Tinctura salis tartari cum spiritu salis tartari volatili ex eodem Thesauro. 699
Tinctura antimonii Fasciculi Cnoëffeliani. 737
Tinctura bezoardica ex eodem Fasciculo. 716
Tinctura cephalica ambrata ex eodem. 719
Tinctura cordialis ex eodem. 740
Tinctura cosmetica alba ex eodem Fasciculo. 776
Tinctura cosmetica rubra ex eodem. *ibid.*
Tinctura coralliorum Cn. ex eodem Fasciculo. 739
Tinctura florum prunellæ ex eodem. 768
Tinctura florum malvæ externa ex eodem. 769
Tinctura granorum Chermes ex eodem. 740
Tinctura granorum quercis ex eodem. 718
Tinctura martis v. Splenetica.
Tinctura myrtillorum Fasciculi Cnoëffel. 743
Tinctura odontalgica Cn. ex eodem Fascic. 733
Tinctura Tartari v. Splenetica.
Tinctura bezoardica è Laborator. Ceylonico. 796
Tinctura ad denigrandos capillos è Pharmac. Persica. 782.
Tinctura sulphuris vitrioli è Laborator. Ceylon. 799
Topicum antipodagricum Fascic. Cnoëffel. 762
Topicum gangrænæ ex eodem Fascic. 745
Topicum ad genitalia ex eodem. *ibid.*
Topicum ad membra resoluta v. Paralytica.
Topicum vitriolatum v. Menses sistentia.
Torna solis bezedina Fascic. Cnoëffel. 773
Tribulus aquaticus. 495
Trochisci hysteri Londinensium. 179
Trochisci caustici Charaz. *ibid.*
Trochisci odorati s. aviculæ cypreæ ejusdem. *ibid.*
Trochisci alii odorati ejusdem. *ibid.*
Trochisci alii nobiliores ejusdem. *ibid.*
Trochisci cephalici Thes. Pharmac. Hoffm. 699
Trochisci de liquitizia ex eodem. *ibid.*
Trochisci contra raucedinem ex eodem Thes. *ibid.*
Trochisci cordiales ex eodem. *ibid.*
Trochisci contra pestem & alias febres malignas Duc-Mant. ex eodem Thesauro. *ibid.*
Trochisci alii alexiterii ex eodem. *ibid.*
Trochisci pro fumo Hispanici ex eodem. *ibid.*
Trochisci de borrace v. Menses moventia.
Trochisci martiales Fascic. Cnoëffeliani. 744
Trochisci venerem confortantes ex eodem. 752
Trochisci viperini confortantes ex eodem. *ibid.*
Trochisci de succino ad dysenteriam è Pharm. Pers. 787.
Trochisci de papavere ad ulcerationes pulmonum ex eadem Pharmacopæa. *ibid.*
Trochisci de solano halicacabo ex eadem Pharmac. *ib.*
Trochisci de lacca ad anasarcam ex eadem Pharm. *ib.*
Trochisci de antimonio ad cruentos vomitus ex eadem Pharmacop. *ibid.*
Trochisci de alumine ad cruentam mictionem ex eadem Pharmac. 788
Trochisci ad vomitum cruentum ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci ad renasinum &c. ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci de cancris ad phthisin & sputum sanguinis ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci ad diabetem ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci alii ad idem ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci ad sputum sanguinis ex eadem Pharm. *ibid.*
Trochisci de myrrha ad menses & partum ex eadem Pharmacopæa. *ibid.*
Trochisci de decem medicamentis pro quartana &c. ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci ad immodicos fluxus hæmorrhoidales ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci triangulares ad cephalalgiam &c. ex eadem Pharmac. *ibid.*
Trochisci de doronico ad corrosionem oris &c. ex eadem Pharmac. 789

V.

A Variolarum vestigiis præservans linimentum Fasciculi Cnoëffeliani. 776
Venerea ex eodem Fasciculo. 752
Vindiciæ aquæ antiarthriticæ Cnoëffelianæ ex eodem. 760.
Vinum aloëticum, prophylacticum, antipestilentiale Diemerbroëckii. 132
Vinum chalybeatum Donzelli. *ibid.*
Vinum Hippocraticum laxativum Zvvelferi. 133

Vinum

Vinum arthriticum Thes. Pharmac. Hoffm. 686
Vinum cathartícum ex eodem Thesauro. 687
Vinum essatum ex eodem Thesauro. 702
Vinum balsamicum Fasciculi Cnoëffeliani. 765
Vinum martiale compositum ex eodem Fascic. 744
Vinum medicatum polychrestum ex eodem. 731
Vinum de granatis acidis è Pharmac. Persica. 784
Viperarum confectio Cn. Fascic. Cnoëffel. 713
Viperarum magisterium ex eodem Fasciculo. 714
Viperarum pulvis alexipharmacus ex solis cordibus & hepatibus ex eodem Fasciculo. 714
Viperarum pulvis compositus ex eodem. ibid.
Viperinum bezoardicum ex eodem Fasciculo. ibid.
Viridis æris spiritus compositus ex eodem. 724
Vitriolum martis dulce è Laborator. Ceylonico. 799
Vitrioli spiritus antepilepticus Fascic. Cnoëffel. 723
Vitrioli spiritus coagulatus ex eodem. 749
Vitrioli spiritus humidus ex eodem. 724
Vitrioli spiritus raridus per cohobia ex eodem. 725
Vitrioli spiritus volatilis ex eodem. 724
Umbilicus marinus. 635
Umbilicus veneris. 503
Unguentum acopum Meisneri. 183
Unguentum adstringens Londinensium. ibid.
Unguentum amarum Londinensium. ibid.
Unguentum ad ambusta Charaz. ibid.
Unguentum aliud ad ambusta ejusdem. ibid.
Unguentum catapsoras Londinensium. ibid.
Unguentum enulatum Londinensium. 184
Unguentum enulatum cum mercurio Londinens. ibid.
Unguentum neuriticum Prottenii. ibid.
Unguentum ophthalmicum Willii. ibid.
Unguentum ophthalmicum Charaz. ibid.
Unguentum ex oxylapatho Londinensium. ibid.
Unguentum ad pisces capiendos Charaz. ibid.
Unguentum rutaceum Londinensium. 185
Unguentum splanchnicum Londinensium. ibid.
Unguentum splanchnicum magistrale Londinensium. ibid.
Unguentum stypticum Charaz. ibid.
Unguentum è succis Londinensium. ibid.
Unguentum è succis aperitivis Londinensium. ibid.
Unguentum Valentia Scabiosæ dictum Londinens. 186
Unguentum Tapsivalentia apud Anglos dictum Londinens. 187
Unguentum Tapsimel dictum Londinensium. ibid.
Unguentum viride Charaz. ibid.
Unguentum contra epilepsiam & alios morbos malignos Thes. Pharmac. Hoffm. 699
Unguentum ad faciei rubotem ex eodem. ibid.
Unguentum ad guttam rosaceam ex eodem. ibid.
Unguentum de cerussa antimonii ex eodem. 700
Unguentum pectorale ex eodem Thesauro. ibid.
Unguentum antipleuriticum Romæ usitatissimum ex eodem Thesauro. ibid.
Unguentum anodynum ex eodem. ibid.
Unguentum contra calculum ex eodem. ibid.
Unguentum ad infantum alvum laxandam ex eodem Thes. Pharmaceutico. ibid.
Unguentum ad partum facilitandum ex eodem. ibid.
Unguentum ad hæmorrhoides prominentes ex eodem. ibid.
Unguentum singulare contra mulierum urinæ profluvium, seu stillicidium quo mulieres post partum difficilem ob labefactatam vesicam non rarò affici solent, urinamque perpetuò fluentem spongia pudendis admota excipere coguntur ex eodem Thes. Pharmaceutico Hoffm. ibid.
Unguentum ad contusiones ex eodem. ibid.
Unguentum pro caruncula penis ex eodem. ibid.
Unguentum aliud ad idem ex eodem. ibid.
Unguentum aliud consolidans ex eodem. ibid.
Unguentum ad carbunculos ex eodem. ibid.
Unguentum gryseum ad ulcera manantia tibiarum ex eodem Thesauro. 701
Unguentum vulnerarium ex eodem. ibid.
Unguentum aliud ad vulnera & ulcera ex eodem. ibid.
Unguentum Patarinum in ulceribus malignis ex eodem. ibid.
Unguentum ad tineas ex eodem. ibid.
Unguentum contra veneficia ex eodem Thesaur. ibid.
Unguentum pro pueris fascinatis ex eodem. ibid.
Unguentum auratum Fascic. Cnoëffel. 779
Unguentum cosmeticum ex eodem Fascic. 776
Unguentum hæmorrhoidale Cn. v. Hæmorrhoidalia.
Unguentum refrigerans Fascic. Cnoëffel. 769
Unguentum rubrum pomatum ex eodem Fascicul. 776.
Unguentum stomachicum ex eodem. 742
Unguentum ad luem veneream è Pharmac. Persica 792.
Vnicornu descriptio & historia ex Kirkero. 631
Vnicornu artificiale Fascic. Cnoëffeliani. 738
Vnicornu præparatio Cn. v. Epileptica.
Vterina Fasciculi Cnoëffeliani. 754
Vulneraria ex eodem Fasciculo Cnoëffeliano. 769

FINIS.

TAB. I.

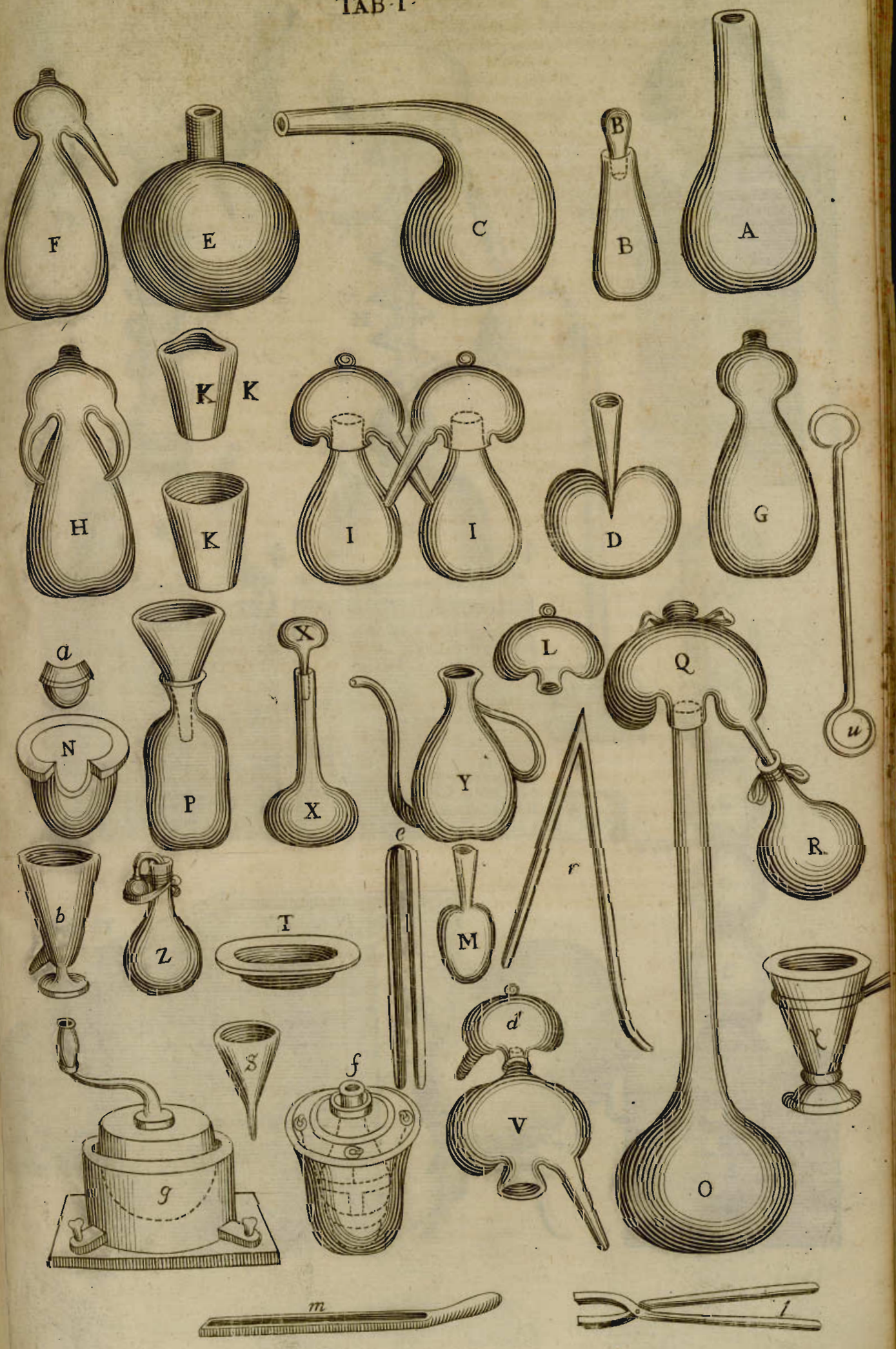

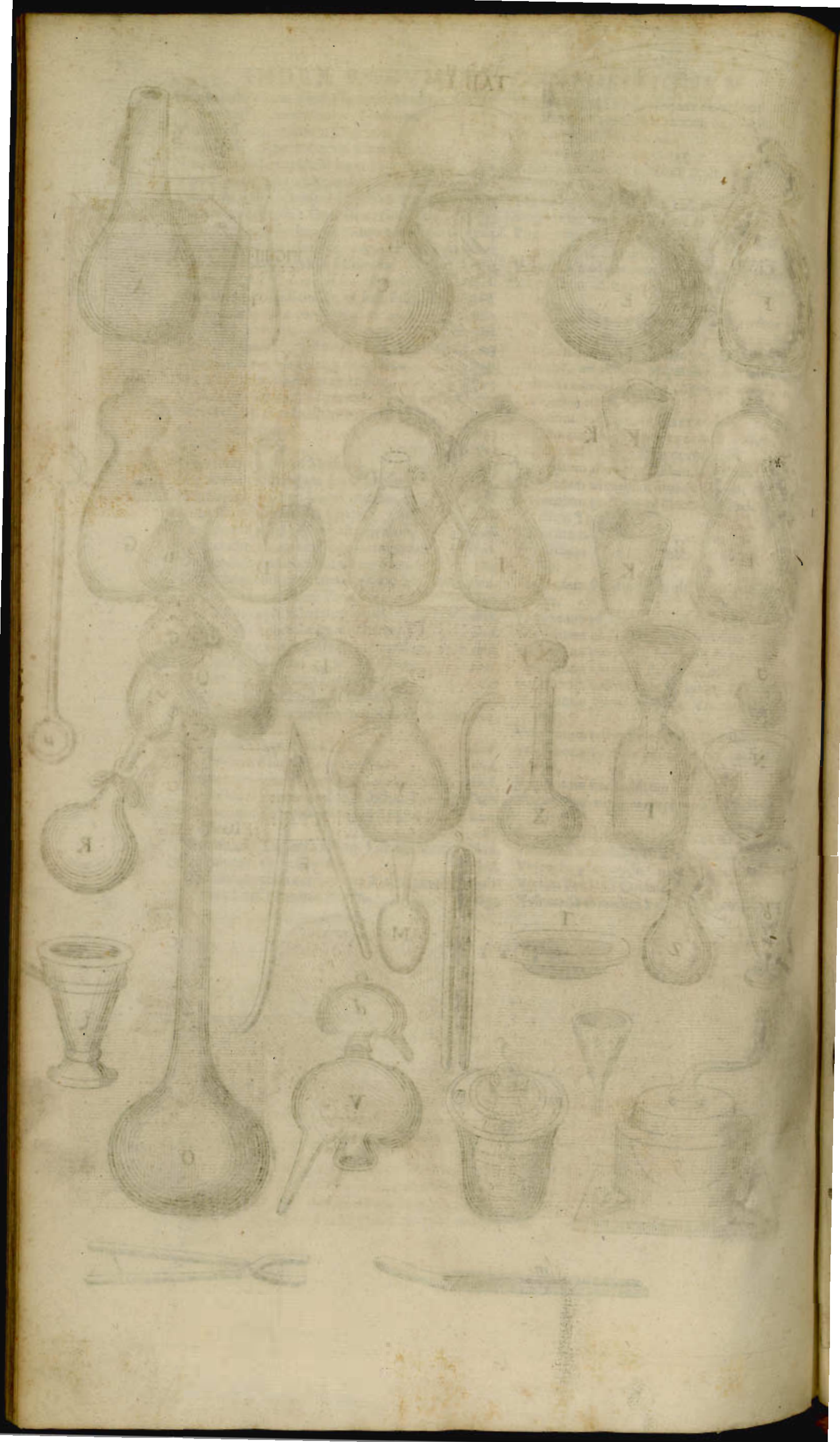

TAB. II.

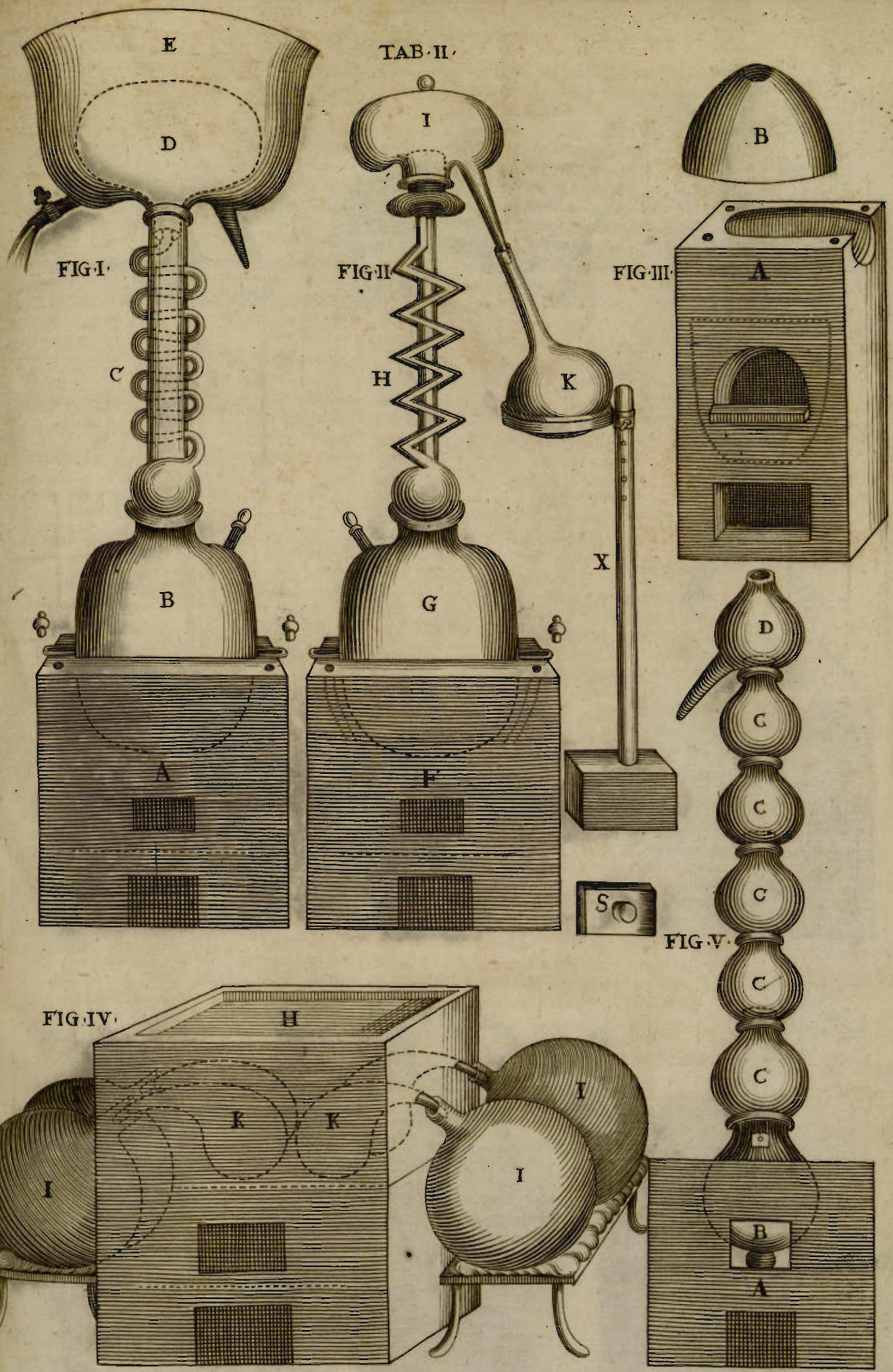
E
D
FIG. I.
C
B
A
I
FIG. II.
H
K
X
G
F
S
B
FIG. III.
A
D
C
C
C
C
C
FIG. V.
FIG. IV.
H
K
K
I
I
I
B
A

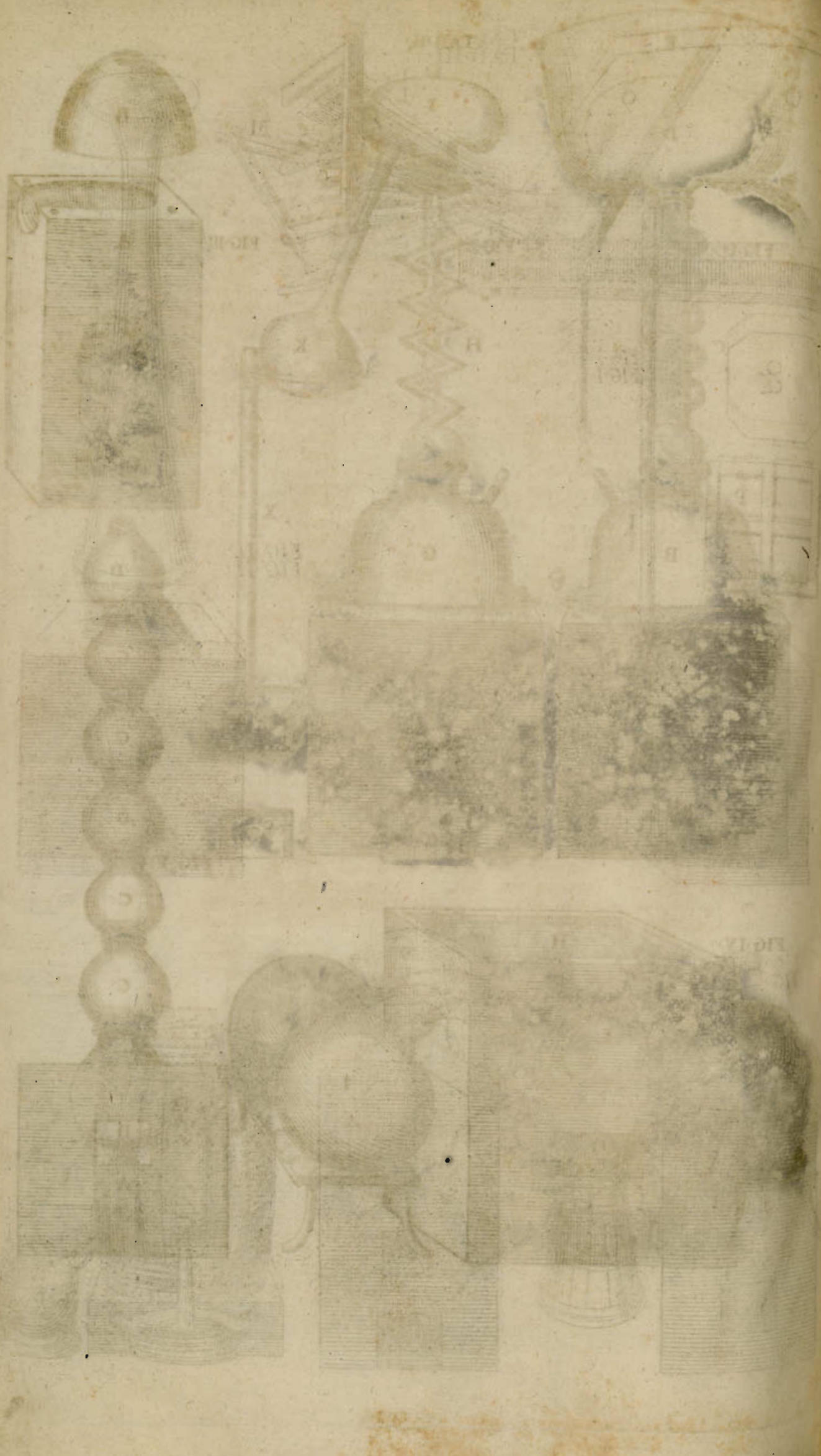

TAB. III.

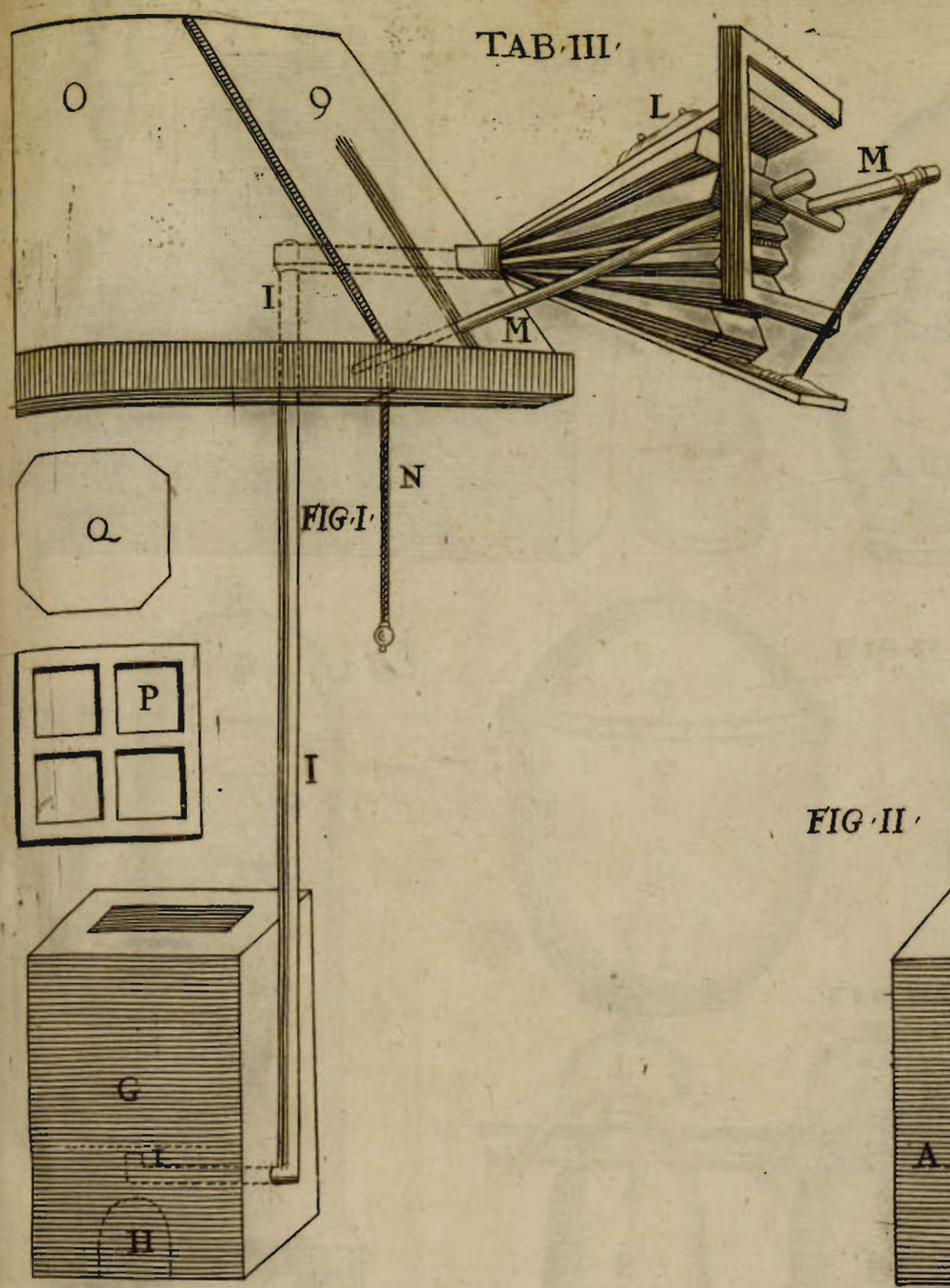

FIG. I.

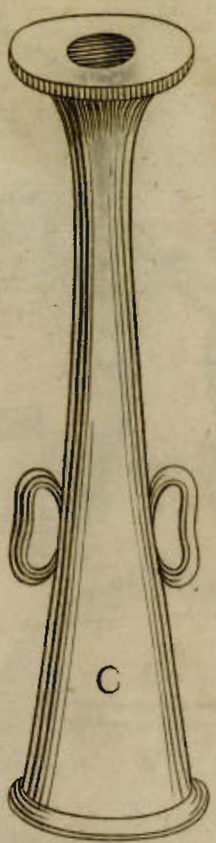

FIG. II.

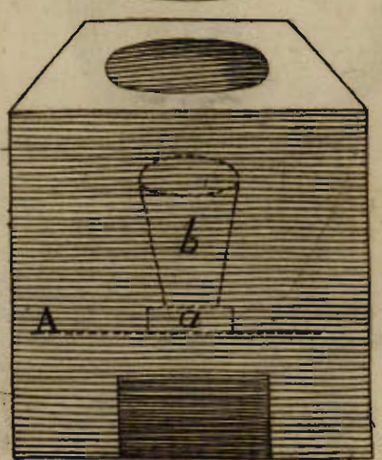

FIG. IV.

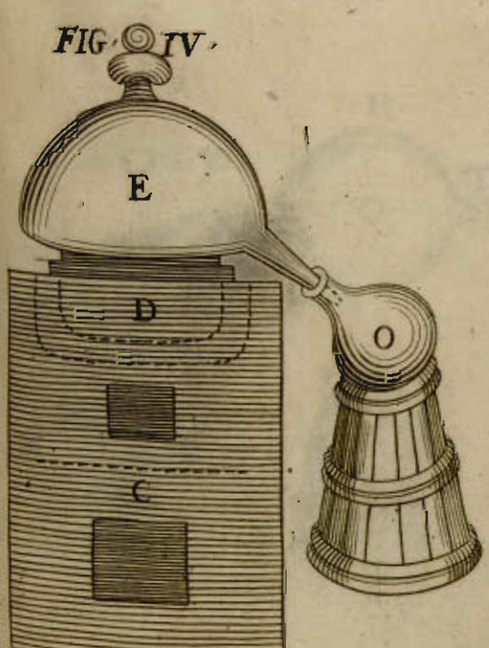

FIG. III.

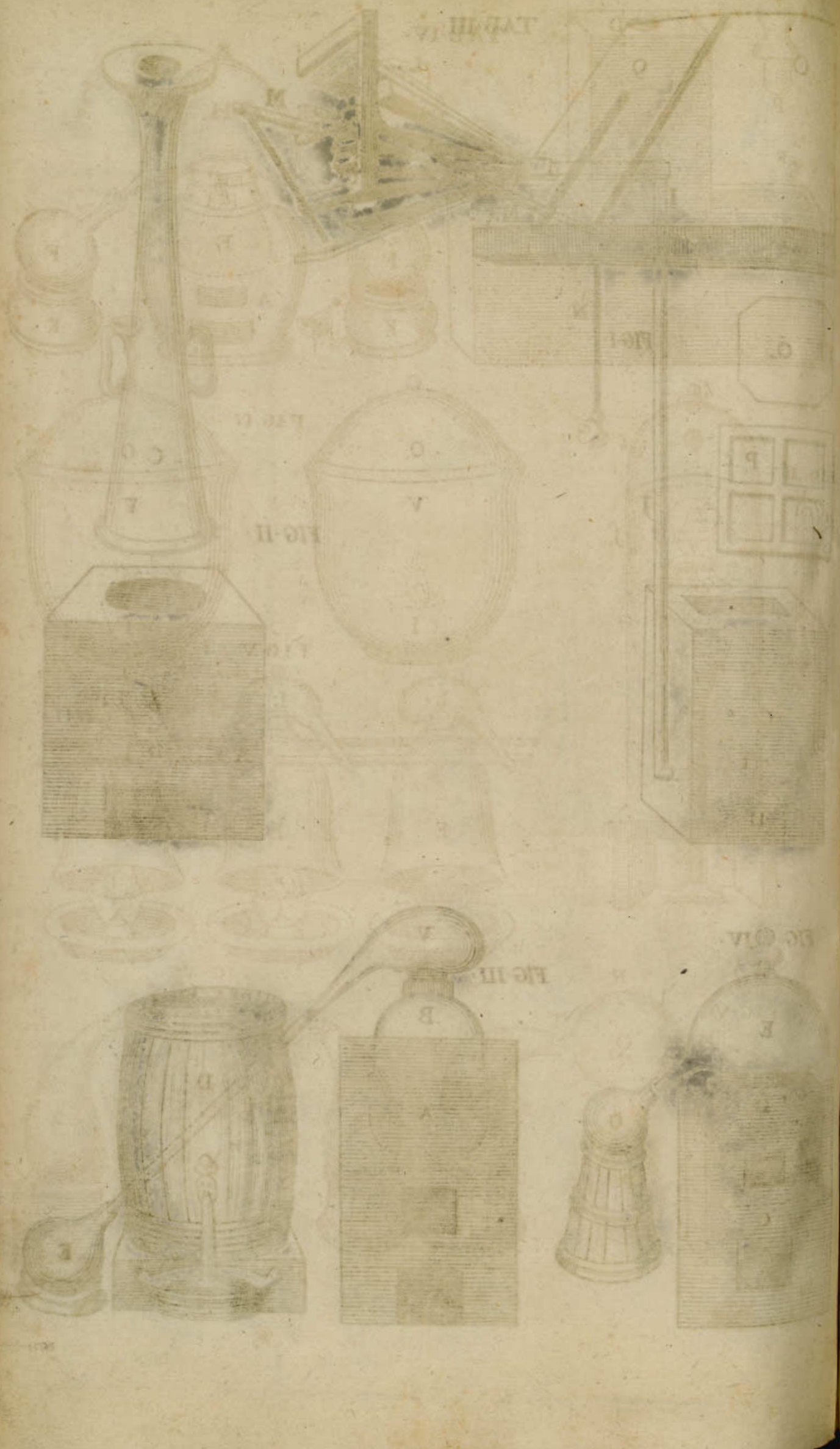

TAB. IV.

FIG I

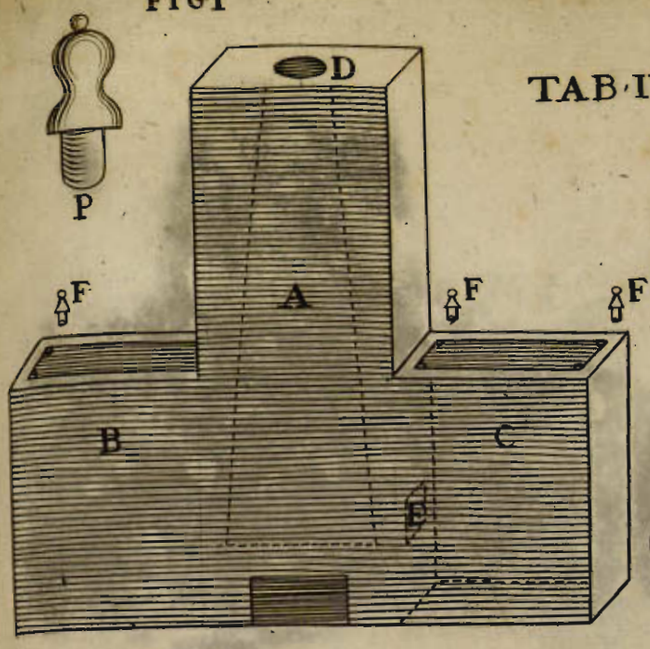

FIG III

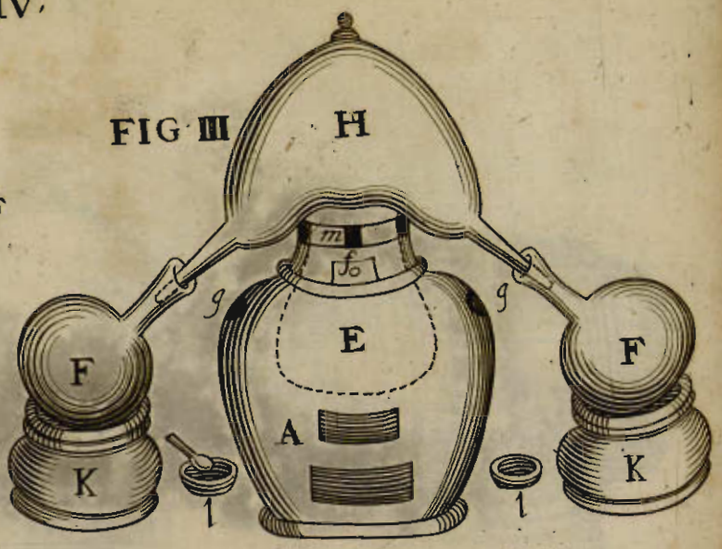

FIG II

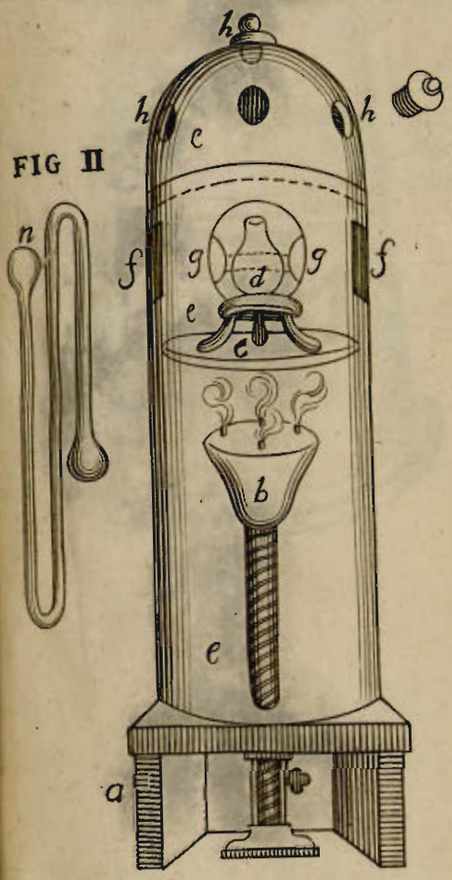

FIG IV

FIG V

FIG VI

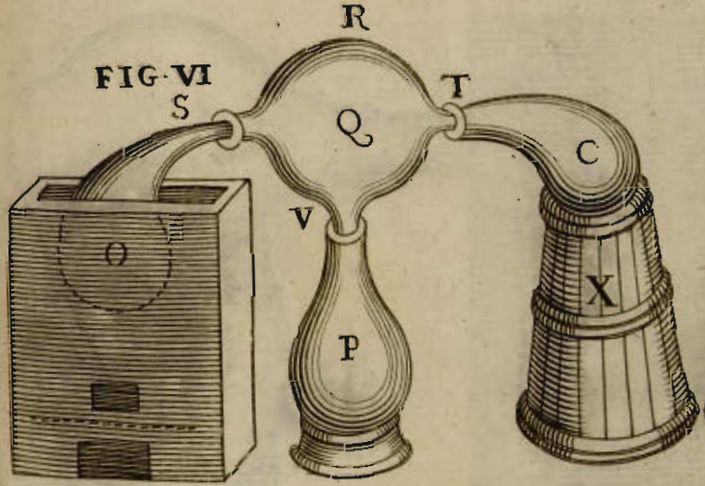

FIG VII

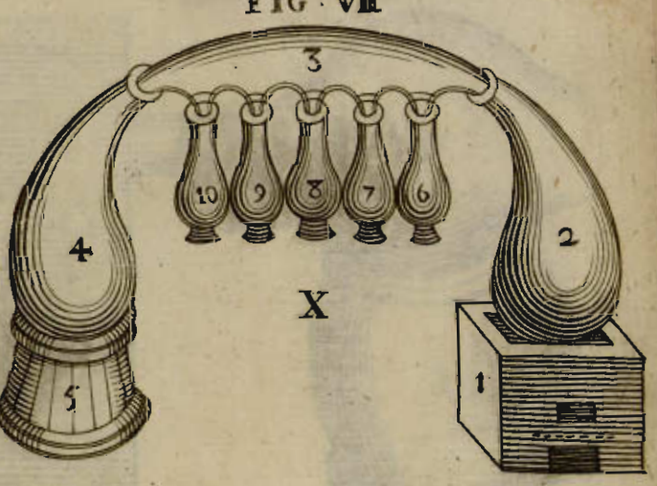

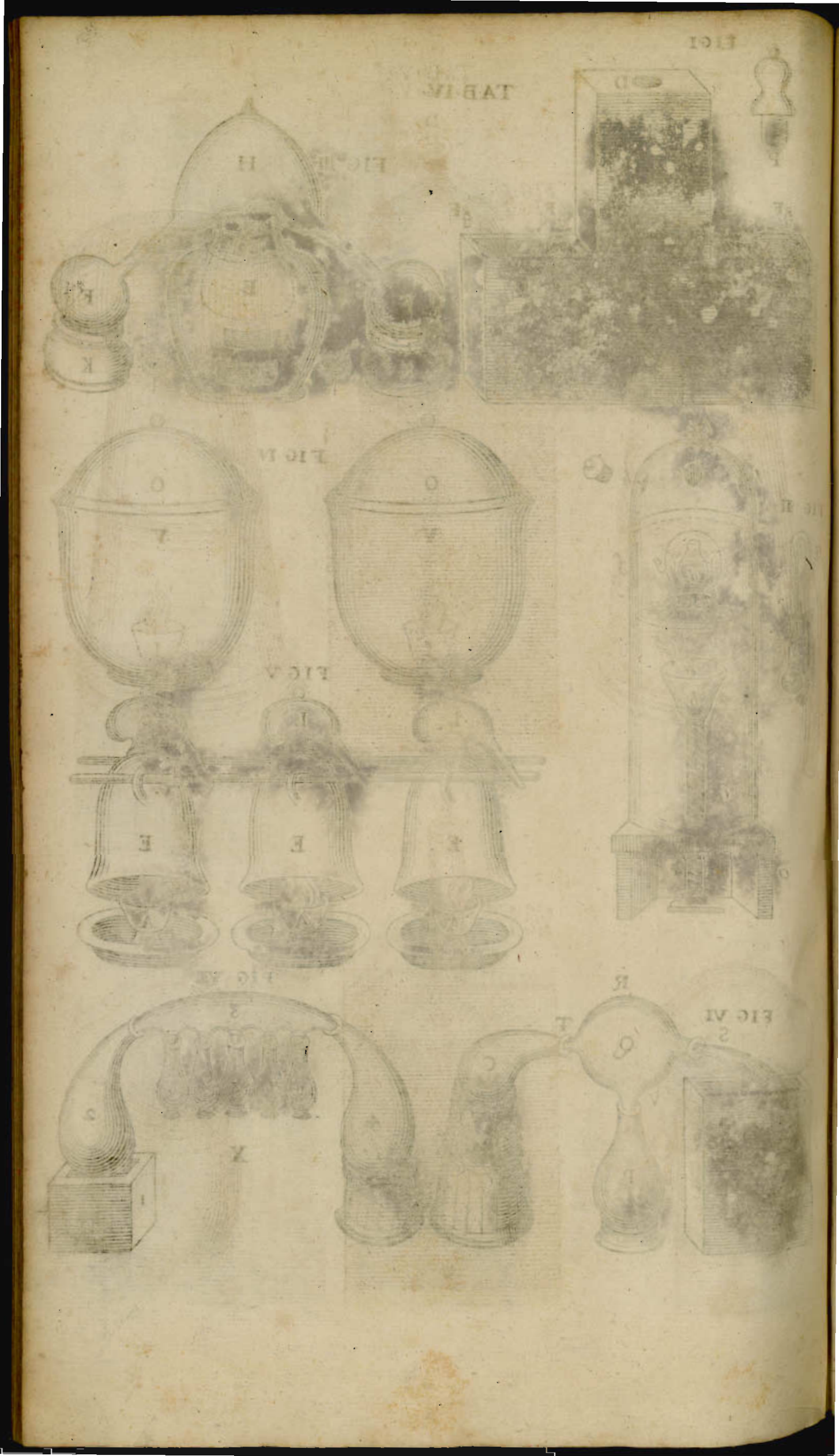

TAB. V.

FIG. I.

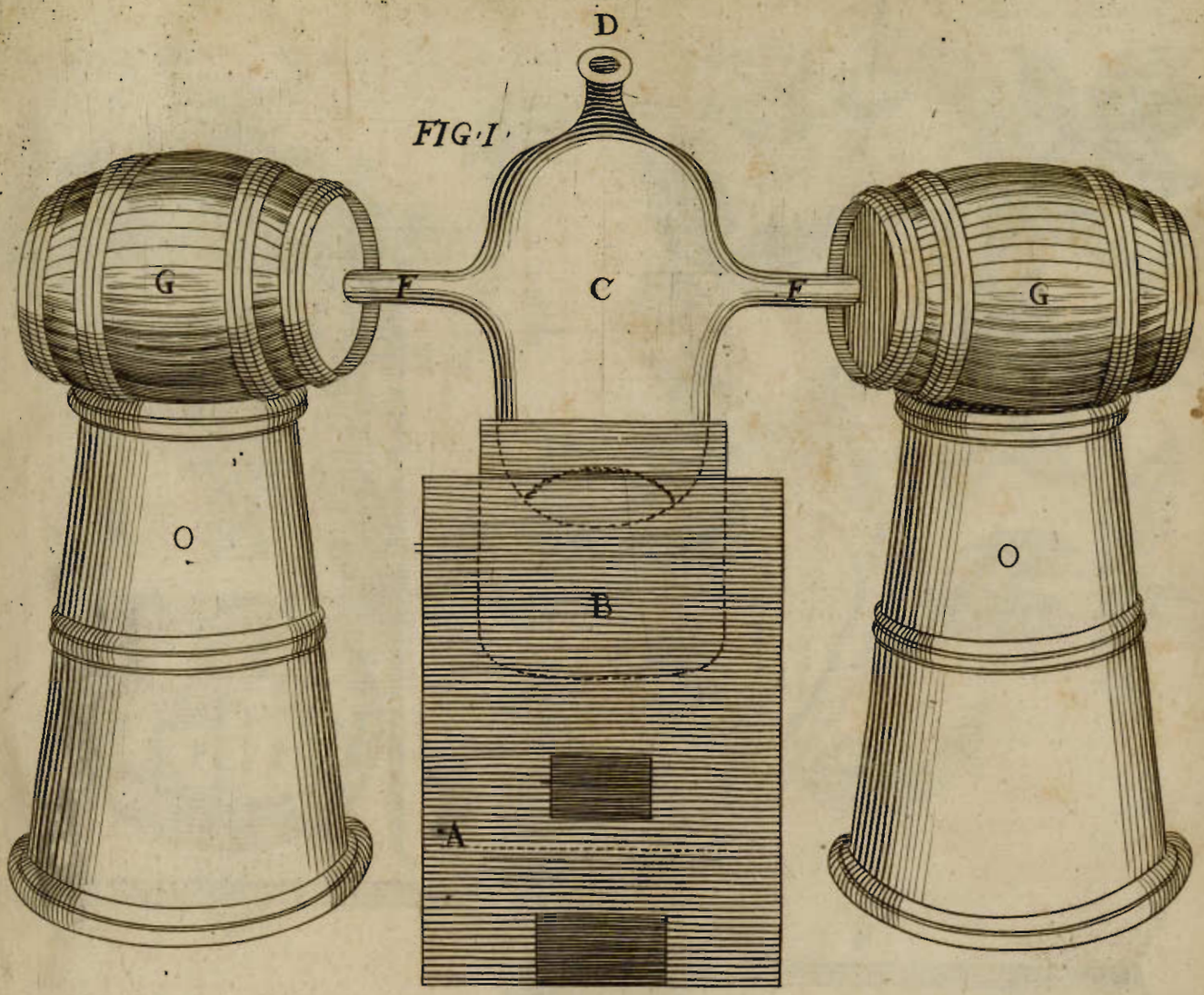

FIG. II.

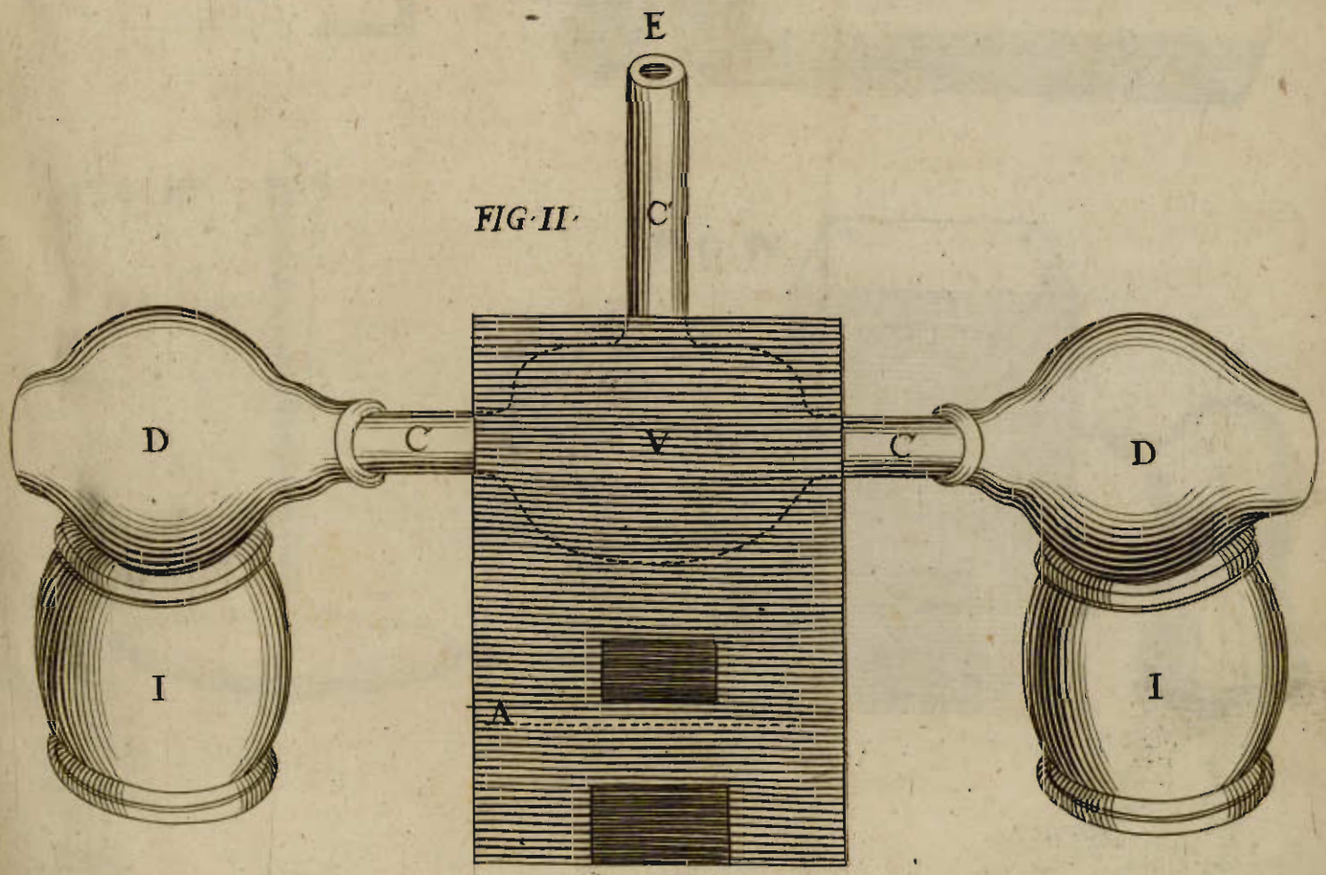

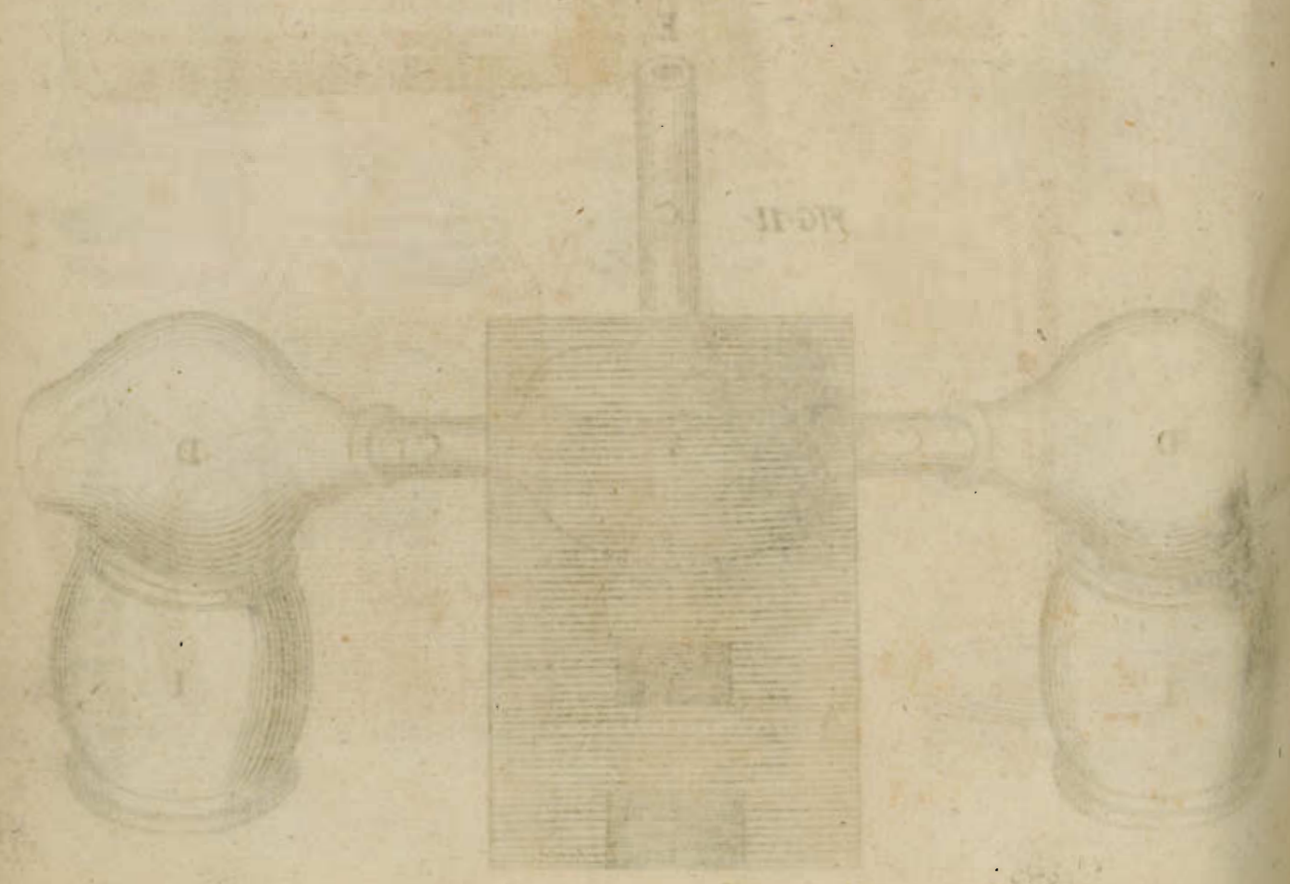

TAB. VI.

FIG. I

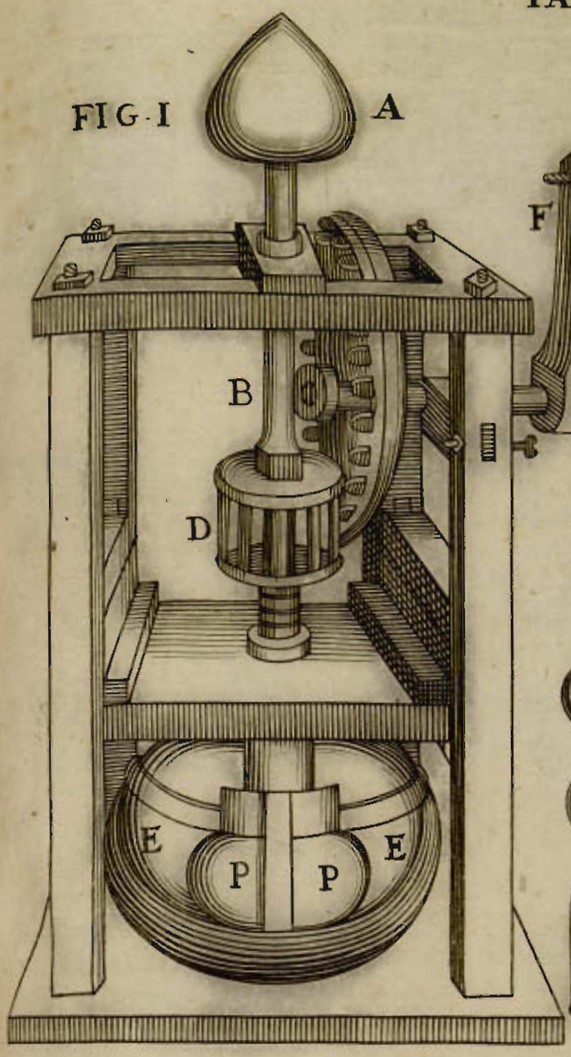

FIG. II

FIG. III

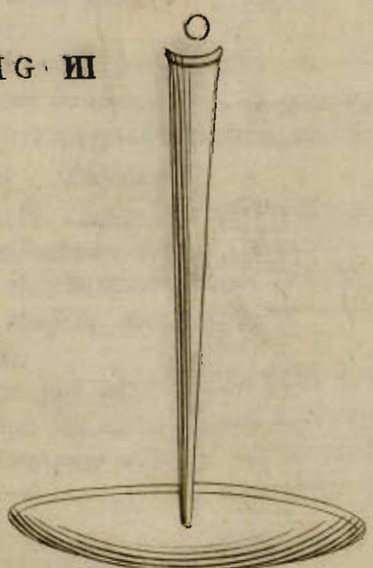

FIG. IV

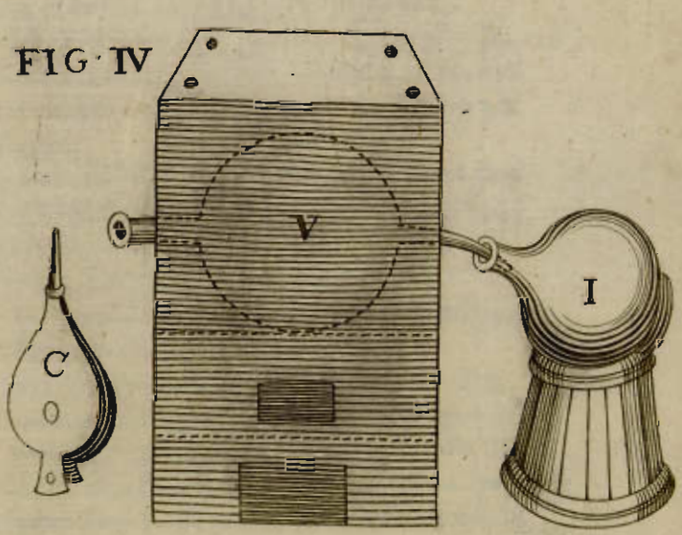

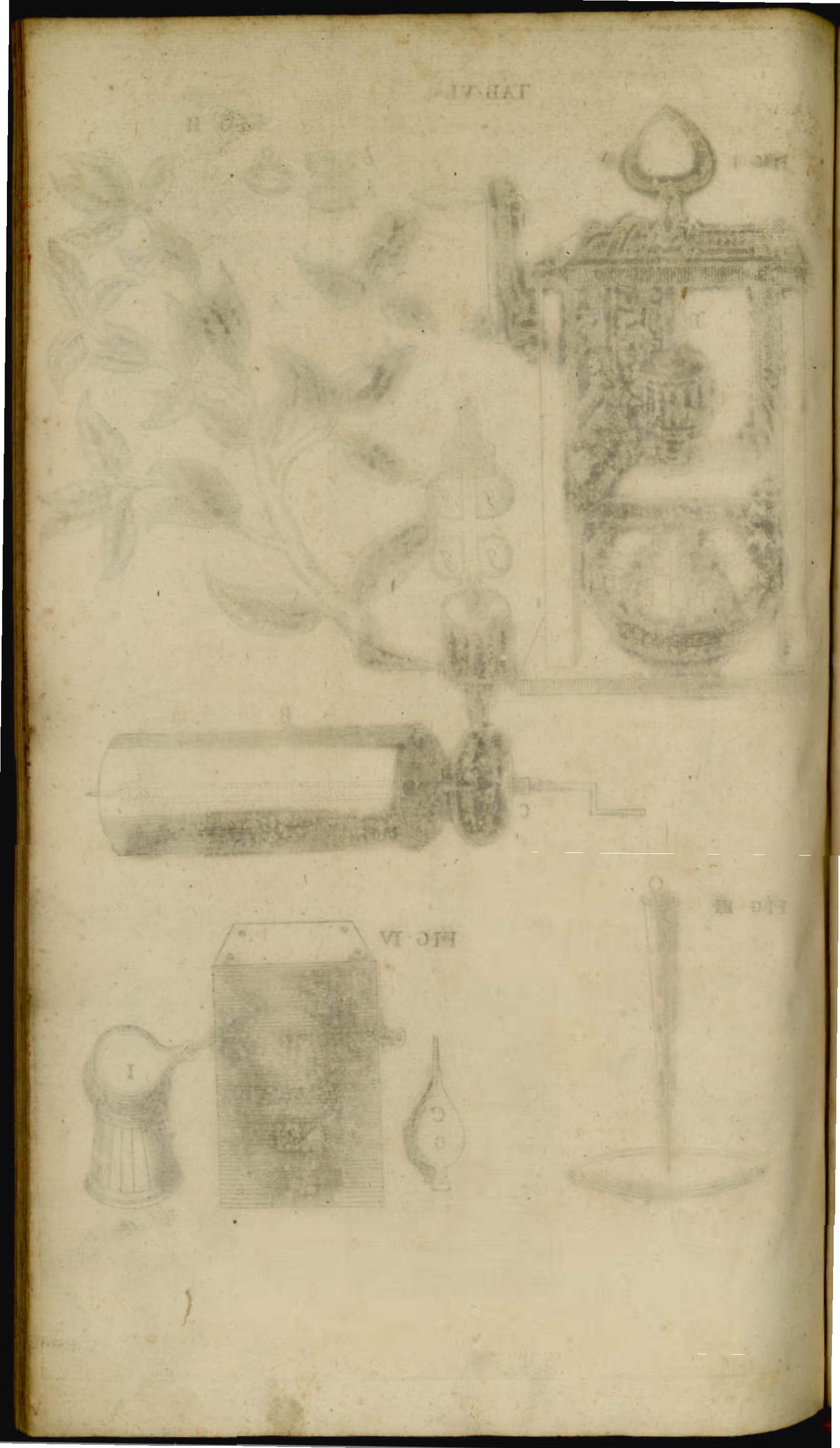

EXPLICATIO
TABVLARVM
CHALCOGRAPHICARVM

QVIBVS FVRNI, VASA, VARIAQVE ALIA
Instrumenta Chymicis Operibus dicata depinguntur.

TABVLA I.

A. Cucurbita. *Vne Cucurbite.* Kolbe.

BB. Cucurbitulæ sibi invicem occurrentes, pro circulationibus peragendis. *Cucurbites de rencontre pour des circulations.* Kolbe zu circuliren.

C. Retorta, seu Cornuta. *Retorte ou Cornue.* Retort.

E. Recipiens seu Excipulum. *Vn Recipient ou Balon.* Recipient oder Vorlag.

F. Alembicus vitreus capitello à toto minimè divisibili instructus. *Alembic de verre avec son chapiteau qui ne se separe pas, ou qui est tout d'une piece avec le reste.* Blind-Alembic.

G. Vas vitreum circulatorium. *Vaisseau de verre pour les circulations.* Circulier-glas.

D. Vas vitreum quod Infernum vocant. *Enfer de verre.* Gießpuckel.

H. Gemelli. *Gemeaus.* Doppelt Alembic.

KK. Crucibulum. *Creuset.* Tiegel.

H. Vas circulatorium quod Pelicanum vocant. *Vaisseau circulatoire nommé Pelican.* Pelican.

b. Ferrum pro exscindendo collo tum recipientium seu excipulorum, tum cucurbitarum. *Fer pour couper le cou des recipiens & des cucurbites.* Rund eysen die gläser zu schneiden.

O. Matratium longiori collo donatum. *Matras à long cou.* Kolbe mit einen langen Hals.

Q. Matratii Capitellum. *Chapiteau du Matras.* Helm zu der Kolbe.

R. Recipiens seu Excipulum adaptatum matratii capitello. *Recipient attaché & uni au chapiteau du matras.* Recipient mit dem Helm an die Kolbe verfutiret.

L. Capitellum cæcum. *Chapiteau ou Chappe aveugle.* Blind-Helm.

Y. Vas vitreum oleorum separatorium. *Vaisseau de verre pour separer les huiles.* Ein glas die olea zu separiren.

XX. Matratium Matratio ita adaptatum ut superius in inferius descendat pro digestionibus & circulationibus. *Matras de rencontre pour les digestions & circulations.* Doppelte Kolbe.

P. Phiala vitrea infundibulo suo pro filtrationibus munita. *Phiole ou bouteille de verre garnie de son entonnoir pour les filtrations.* Ein glas mit dem Trechter zu filtriren.

N. Capsula terrea. *Capsule de terre.* Erdene Capsel.

a. Obturamentum incisuræ capsulæ. *Bouchon de l'echancreure de la capsule.* Zapffen zu der Capsel.

y. Conus fusorius, seu Cucullus ferreus pro projiciendis regulis. *Cornet de fer pour jetter les regules.* Eingus.

r. Sipho. *Siphon.* Regal.

M. Ovum philosophicum. *Oeuf philosophique.* Philosophisch Ey.

e. Forcipes ferrei. *Pincettes de fer.* Zangen.

T. Catinus vitreus. *Plat de verre.* Glaßschale.

Z. Vasa aptata separationi olei ab aquis stillatitiis mediante ellychnio. *Vaisseaus pour separer l'huile des eaus distilées avec la mèche.* Scheidglaß die olea der distilirten wasser mit einer Lunden zu separiren.

b. Vas vitreum pro separandis oleis. *Vaisseau de verre pour separer les huiles.* Scheid-trechter die olea zu separiren.

V d. Duo Capitella vitrea sibi invicem imposita quorum inferius per partem sui superiorem perforatum existit. *Deux Chappes de verre l'une sur l'autre, dont celle du dessous est ouverte au haut.* Zwey glässerne Capselen auff einander gelegt / da die untere oben auffgemacht seyn muß.

f. Vas cupreum pro Balneo Mariæ. *Vaisseau de cuivre pour le Bain Marie.* Kupffern-kessel zu dem Balneo Mariæ.

S. Infundibulum. *Entonnoir.* Einguß / oder auch Trechter.

g. Mola chalybea. *Moulin d'acier.* Stahlene Mühle.

l. Forcipes ferrei. *Tenailles de fer.* Eiserne Kneipff-zange.

m. Fusilis metalli teres typus. *Lingottiere.* Klumpen.

TABVLA II.

FIGURA I.

A. Furnus destillationi spiritus vini inserviens. *Fourneau pour la distillation de l'esprit de vin.* Ofen den Spirit. Vini zu distilliren.

B. Vesica cuprea intus stanno obducta aquam vitæ continens. *Vessie de cuivre étamée au dedans contenant l'eau de vie.* Kupfferne Blasen inwendig verzinnet / worinnen der Brandtewein.

C. Tubulus cupreus serpentinus columna suffultus. *Serpentin de cuivre soûtenu d'une colomne.* Kupffern Röhr an eine stange gehalten.

D. Tubuli serpentini capitellum. *Chapiteau du serpentin.* Helm zu der Kupffern Röhr.

E. Refrigeratorium. *Refrigerant ou Refrigeratoire.* Refrigeratorium.

FIGURA II.

F. Alius furnus destillationi spiritus vini inserviens. *Autre fourneau servant à la distillation de l'esprit de vin.* Ein ander Ofen den Spirit. Vini zu distilliren.

G. Vesica cuprea stanno intus obducta aquam vitæ continens. *Vessie de cuivre étamée au dedans contenant l'eau de vie.* Kupfferne Blasen inwendig verzinnet / worinnen der Brandtewein.

H. Tubulus serpentinus stanneus. *Serpentin d'étain.* Zinnerne Röhr.

I. Capitellum vitreum. *Chapiteau de verre.* Ein Helm von Glaß.

K. Recipiens seu Excipulum. *Recipient.* Recipient oder Vorlag.

S. Obturamentum ostii seu januæ furni. *Bouchon de la porte du fourneau.* Zapffen der Ofen thüre.

X. Fulcrum, Excipulum spiritus vini sustinens. *Gueridon portant le Recipient de l'esprit de vin.* Stuhl den Recipient haltende darein der Spiritus vini fält.

FIGURA III.

A. Furnus Reverberii. *Fourneau de Reverbere.* Ofen zu reverberiren.

B. Operculum fornicatum superiùs perforatum, furno Reverberii imponendum. *Couvercle fait en Dome ouvert par dessus, que l'on applique sur le fourneau de Reverbere.* Rund der Deckel den man auf den reverberirten Ofen setzet / welcher oben offen seyn muß.

FIGURA IV.

H. K. K. Furnus in quo possunt collocari quatuor Cornutæ seu Retortæ pro destillatione. *Fourneau où l'on peut distiller avec quatre Cornues ou Retortes tout d'une fois.* Ofen darin man auf ein mahl distilliren kan.

I. I. I. I. Quatuor Receptacula seu Excipula majora quatuor Cornutis seu retortis aptata. *Quatre grands Recipiens pour les quatre Cornues ou Retortes.* Vier grosse Recipient für die Vier Retorten.

FIGURA V.

A. Furnus pro Aludele. *Fourneau pour l'Aludel.* Ofen pro Aludele.

B. Aludel. *Aludel.* Aludel.

CCCCC. Vasa Aludelis. *Vaisseaux ou Pots de l'Aludel.* Häffen zu dem Aludel.

D. Aludelis Capitellum. *Chapiteau de l'Aludel.* Helm zu dem Aludel.

TABVLA III.

FIGURA I.

G. Furnus ventosus. *Fourneau à vent.* Luffft Ofen.

H. Furni Porta seu Ostium. *Porte du Fourneau.* Ofen-Thür.

I. Extremitas tubuli qui ventum in furnum deducit. *Extremité du tuyau qui conduit le vent dans le fourneau.* Das Ende des Canals / welches die lufft in den offen furnum führet.

I. I. Tubulus ventum deducens. *Tuyau qui conduit le vent.* Canal welcher die lufft führet.

L. Follis. *Soufflets.* Blasebalch.

M. M. Lignum sustinendo folli, illique itidem movendo inserviens. *Bois servant à porter & mouvoir les soufflets.* Holtz welches man braucht die blaß-bälche zu tragen.

O. O. Caminus. *Cheminée.* Schornstein / oder Kamin.

P. Quadrum ferreum craticulæ furni vicem gerens. *Quadre de fer servant de grille au fourneau.* Ein viereckigt eysen wie ein Rost zu dem offen dienende.

Q. Lamina ferrea quæ imponitur Quadro ferreo. *Piece de fer platte pour mettre sur le quadre de fer.* Eine eyserne Stang so platt / auf das viereckigte eysen oder Rost zu stellen.

FIGURA II.

A. Alius furnus ventosus. *Autre fourneau à vent.* Anderer Lufft-Ofen.

a. Laterculus pro sustinendo crucibulo. *Piece de brique pour soûtenir le creuset.* Ziegelstein den Tiegel zu unterstützen.

b. Crucibulum in furno collocatum. *Creuset mis dans le fourneau.* Tiegel in den Ofen gestellet.

C. Tuba ferrea tripedalis orificio furni imponenda pro augendo calore. *Trompette ou Domino de fer pour mettre sur l'orifice du fourneau afin de donner plus grand feu.* Eyserne Trommete auff des Ofens mundloch zu stellen / umb das Fewer grösser zu machen.

FIGURA III.

A. Furnus. *Fourneau.* Ofen.

B. Vesica cuprea intus stanno obducta. *Vessie de cuivre étamée au dedans.* Kupfferne Blasen inwendig verzinnet.

V. Capitellum. *Chapiteau.* Helm.

D. Doliolum continens aquam pro refrigerando liquore distillante per tubulum doliolo annexum in Excipulum transmittendo. *Tonneau contenant de l'eau pour rafraichir la liqueur qui distille & qui est conduite dans le recipient par un tuyau attaché au tonneau.* Ein Faß mit wasser gefüllet darinnen eine Röhre durch welche das liquor distillieret und durchgehet in den vorangezogenen Recipient.

E. Recipiens seu Excipulum. *Recipient.* Recipient.

FIG. IV.

C. Furnus pro distillatione herbarum in Arenæ Balneo. *Fourneau pour la distillation des herbes au Bain de Sable.* Ofen die Kräuter im sand zu distilliren.

D. Vas cupreum intus stanno obductum herbas continens. *Vaisseau de cuivre étamé au dedans contenant les herbes.* Kupfferne Blasen inwendig verzinnet darinnen die Kräuter.

E. Capitellum cupreum intus stanno obductum. *Chapiteau de cuivre étamé au dedans.* Kupffern Helm inwendig verzinnet.

O. Recipiens. *Recipient.* Recipiente.

TABVLA IV.

FIGURA I.

A. Furni pigritiæ, Henrici pigri, seu Athánoris Turris. *Tour du fourneau de paresse ou Athanor.* Thurn des ofens Athanor genandt.

B. C. Furni ejusdem membra duo, in quæ calor è turri devehitur. *Deux parties du fourneau de Paresse ou Athanor où se porte la chaleur de la tour.* Zwey Stücker des ofens Athanor genandt / wohin sich die hitze zeucht.

D. Canalis superiùs angustior, sed sensim versus inferiora dilatatus quo carbones continentur. *Canal étroit par le haut, mais qui va insensiblement en élargissant vers le bas, dans lequel sont contenus les charbons.* Enge Röhr für den obertheil / welche aber unten unempfindlicher weyse in außbreitung gehet / darinnen die Kohlen sind.

E. Exprimit Orificium per quod calor à turri in membrum furni sinistrum transmittitur, quod orificium in parte dextra non depingitur quia sic contra picturæ leges peccaretur. *E. Exprime la porte ou orifice qui prend dès la tour de l'Athanor & porte la chaleur dans la partie gauche de ce fourneau, on n'a pas peu exprimer la mesme chose du côté droit parce que cela auroit esté contre les reigles de la peinture.* Litera E verzeichnet das Thor oder mundloch / welches den anfang nimbt von dem thurn Athanor / und trägt die hitze in die lincke seite dieses ofens. Man hat nicht können eben daßelbe auf der rechten seiten außtrucken / weilen es wider die Regel des gemähldes gewesen währe.

F. F. F. Obturamenta spiraculorum quæ quatuor in utroque furni membro scil. dextro & sinistro reperiuntur pro variè moderando calore in illa devehendo. *Bouchons des registres ou soupiraux, qui sont au nombre de quatre dans l'une & dans l'autre des parties du fourneau qui sont à droit & à gauche de sa tour, pour moderer & reigler diversement la chaleur*

que l'on y veut introduire selon le besoin. Vier Zapffen in dem ofen neben dem thurn/ zwey an der rechten und zwey an der Lincken seythen/ umb das fewer zu guverniren/ nach dem man die hitze haben will.

P. Obturamentum Canalis turris, qui scil. canalis obturatur postquam carbones in ipsum immissi ignem aliquatenus conceperunt. *Bouchon du canal de la tour, lequel canal on prend soin de boucher quand les charbons qui ont esté jettés dedans ont en quelque façon pris feu.* Zapffen der Röhr des Thurns/ welchen man stopffen muß/ wan man die kohlen hin ein geworffen/ oder angezündet hat.

FIGURA II.

Hac Figura Furnus depingitur Philosophicus. *Cette Figure depeint le Fourneau Philosophique ou Four à lampe.* Diese Figur mahlet oder zeichnet den philosophischen ofen oder Lampen-thurn ab.

a. Furni fulcrum seu fundamentum. *Soutien ou fondement sur lequel est porté le fourneau.* Der grund auff welchem der ofen stehet.

b. Lampas quatuor ellychniis instructa quæ elevatur & deprimitur pro exigentia mediante cochlidio. *Lampe à quatre méches qui se hausse ou baisse suivant la necessité, au moyen d'une vis.* Lampe mit vier lunden/ welche sich in die höhe hebt/ oder neyget/ der nothdurfft nach/ und zwar mit einer schrauben.

c. Tripus vas furno conclusum sustinens. *Trepied soûtenant le vaisseau renfermé dans le fourneau.* Dreyfuß welcher das geschirr im ofen hält.

d. Vas cum ovo philosophico. *Vaisseau avec l'œuf philosophique.* Das Geschirr mit dem Ovo Philosophico.

e. e. e. Pars furni prima, secunda, atque tertia. *Premiere, seconde & troisieme partie du fourneau.* Erster/ Zweyter und dritter theil des ofens.

f. f. Fenestræ ex vitro pro perspicienda materia. *Fenestres vitrées pour voir la matiere.* Gläserne Fänster die matery zu sehen.

g g. Vitra ovatæ figuræ fenestris opposita. *Vitres ovales oppoſés aux fenêtres.* Fenster wie ein ey/ gegen das gläserne Fenster.

h h h. Spiracula. *Soûpiraux ou Regiſtres.* Ofen-Löcher.

n. Thermometrum quo mensuratur gradus caloris. *Thermometre ou instrument pour juger du degré de la chaleur.* Thermometrum.

FIGURA III.

Hac Figura depinguntur furnus & vasa quibus oleum seu spiritus sulphuris conficitur. *Cette Figure depeint le fourneau & les vaisseaux avec lesquels on fait l'huile ou esprit de soulphre.* Diese Figur Mahlet ab den ofen und die geschirr mit welchen man distillirt das oleum oder spiritum sulphuris.

A. Furnus è terra cocta. *Fourneau de terre cuite.* Ofen von gekochter erden.

E. Cucurbitula in ignem immissa. *Cucurbite qui est dans le feu.* Kolbe die in dem Fewer ist.

f. Parvulum orificium per quod sulphur in cucurbitam projicitur. *Petite ouverture par où l'on jette le soulphre dans la cucurbite.* Klein Loch durch welches man den Schwebel in die Kolbe wirfft.

H. Capitellum duplici rostro donatum. *Chapiteau à deux becs.* Helm mit zwey Schnäbeln.

g g. Spiracula. *Soûpiraux ou Regiſtres.* Ofen-Löcher.

F F. Receptacula seu Excipula. *Recipient.* Recipient.

K K. Fulcra Recipientium. *Soûtiens des Recipiens.* Stützel der Recipienten.

I I. Vasa terrea sulphur pulveratum continentia. *Vaisseaux de terre contenans le soulphre pulverisé pour en faire les projections.* Erdene Geschirre den gestossenen schwebel darein zu werffen.

m. Prominentiæ in cucurbitulæ collo quibus capitellum sustinetur. *Prominences ou élevations qui sont au cou de la cucurbite & soûtiennent le chapiteau.* Höhstellungen so am halß der Cucurbite und den Helm hälten.

FIGURA IV.

V V. Vasa terrea majora pro destillatione spiritus sulphuris. *Grands pots de terre pour la distillation de l'esprit de soulphre.* Grosser erdener Hafen den spiritum sulphuris zu distilliren.

O O. Campanæ vitreæ. *Cloches de verre.* Gläserne Klocken.

I I. Crucibula sulphur concludentia. *Creusets contenans le soulphre.* Tiegel worinnen der Schwebel ist.

FIGURA V.

C C C. Catini tres vitrei majores. *Trois grands plats de verre.* Drey grosse gläserne schüsseln.

AAA. Tria Crucibula sulphur continentia. *Trois Creusets contenans le soulphre.* Drey Tiegel worinnen der Schwebel ist.

EEE. Tres Campanæ vitreæ. *Trois Cloches de verre.* Drey gläserne Klocken.

LLL. Tria Capitella. *Trois Chapiteaux ou Chappes.* Drey Helme.

FIGURA VI.

O. Retorta in Balneo Cinerum posita materia sublimanda & difficilioris dissolutionis referta. *Retorte placée dans le Bain de Cendre, pleine de la matiere que l'on veut sublimer & qui est d'une dissolution difficile.* Retorte in dem Balneo Cineris gesetzt / voll der matery welche man sublimiren will / und gleichwohl übel zu dissolviren ist.

Q. Vas vitreum duobus è latere canaliculis S. T. & uno V. in ventre instructum. *Vaisseau de verre ayant deux canaus de chaque côté* S. T. *& un autre dans son ventre marqué* V. Gläsern geschirr habende zwey röhren an beyden Seiten mit S. T. gezeichnet / und ein anderes in seinem bauch mit dem buchstaben V. gezeichnet.

S. Commissura Retortæ in Balneo Cinerum positæ cum altero canaliculo vasis Q. *Rencontre ou union de la Retorte placée dans le Bain de cendre avec l'un des canaus du vaisseau marqué* Q. Vergleichung der Retorten / in dem Balneo Cineris gesetzet / mit einm Rohr gezeichnet Q.

P. Vesica canaliculo è ventre vasis Q. enato commissa & adaptata. *Vessie attachée & uite au canal qui sort du ventre du vaisseau marqué* Q. Eine Blase / welche am Rohr angeklebt ist / welche aus dem bauch des gläsernen geschirres gehet / gezeichnet Q.

C. Retorta alia super fulcrum X. posita in quam subtilior puriorq; pars materiæ è Retorta O. sublimandæ se se insinuat, dum alia pertinacior postquam aliquatenus evecta fuerit in via resolvitur & in vesicam l. se exonerat. *Autre Retorte placée sur son soûtien marqué* X. *dans laquelle se porte la plus subtile & la plus pure partie de la matiere qui se sublime de la Retorte marquée* O. *pendant que l'autre matiere plus rebelle après avoir été élevée à un certain point se resout en chemin & tombe dans la vessie marquée* P. Andere Retorte auff seinem stützel gesetzt gezeichnet X. in welche sich trägt der aller subtileste und aller reineste theil der materi / welche sich auff der Retorte gezeichnet O. sublimiret / in dem die andere böse matery / nachdem sie in die höhe gezogen in einen gewissen grad / unterwegens sich resolviret / und in die blase gezeichnet P. fället.

IGURA VII.

2. 4. Retortæ duæ quarum prima supra fornaculam. ponitur altera supra fulcrum S. *Deus Retortes dont la premiere est placée sur un petit fourneau marqué* I. *& l'autre sur un soûtien marqué* S. Zwey Retorten da die erste auff einen Kleinen offen gesetzet / gezeichnet I. und die andere auff einen stützel / gezeichnet S.

3. Canâs in inferiore sui parte quinque canaliclis instructus quibus totidem Recipientes signati numeris 6. 7. 8. 9. 10. correspondent. *Canal muni de cinq autres petits canaupar le dessous de son ventre auxquels canau. sont attachés cinq Recipiens marqués* 6. 7. 89. 10. Röhre / welche mit fünff andern rören versehen ist / unter seinem bauch / an welche röhren fünff Recipient angeklebet seind / gezeichet 6. 7. 8. 9. 10.

Intra Retrtam 2. ponatur liquor distillandus sublianduſque, quo peracto colligatis lutatisq; commissuris tam retortæ 2. quàm recipientium 6. 7. &c. accendatur ignis lenis, une liquor in vaporem exaltatus primò resolutus intra receptaculum 6. deinde ulteriùs provectus intra recipientem 7. & sic gradtim usque ad ultimum perfectionis gradm intra retortam 4. se insinuabit. *Il faut mttre la liqueur qu'on veut distiller & subtiliserdans la retorte marquée* 2. *& ayant en suite xactement luté les jointures tant de la retortenarquée* 2. *que des recipiens marqués* 6. 7. &c *on allumera un petit feu au moyen duquel l. liqueur étant élevée en vapeurs, ce qui s'en esoudra le premier descendra dans le recipientmarqué* 6. *ce qui aura un peu plus de subtilité l'activité & de force se portera jusques au Recipent marqué* 7. *& ainsi insensiblement dans les autres suivans, selon les divers degrés de perfection, jusques à ce que ce qui se trouvera posseder le plus haut degré de subtilité & de perfection, s'insinue dans la retorte marquée* 2. Man muß die liquor / welche man distilliren und subtilisiren will / in die Retorte gezeichnet 2. setzen / und nachdem man fleissig verlutiret / so wohl die retorte gezeichet 2. alß auch die recipiente gezeichnet 6. 7. ꝛc. muß man alßdann ein klein fewer anzünden / durch dessen mittel sich die liquor alß wie ein dampff in die höhe heben wird / was sich am ersten resolviret / wird in den Recipient gezeichnet 6. distilliren / was aber noch subtiler und stärcker / wird in den Recipient gezeichnet 7. distilliren / und alſo unempfindlicher weyse in die andere / nach die unterschiedene grad der vollkommenheit. Endtlich aber was

sich auff dem höchst-subtilesten grad findet / wird sich auch in der retorten gezeichnet 4. finden.

TABVLA V.

FIGURA I.

A. Furnus sublimationi florum sulphuris inserviens. *Fourneau servant à sublimer les fleurs de soulphre.* Ofen die flores sulphuris zu sublimiren.

B. Capsula ferrea in ignem immissa. *Capsule de fer mise sur le feu dans le fourneau.* Eisern Capsel in dem ofen auff das fewer gesetzt.

C. Vas terreum tubulatum canaliculis scil. tribus uno superiori D. lateralibus duobus F F. instructum, in parte verò sui ima perforatum ut materia per canaliculum D. projecta in capsulam ferream descendat. *Vaisseau de terre ayant trois tuyaus l'un au dessus marqué* D. *les autres à ses deux côtés marqués* F F. *ouvert par sa partie inferieure pour que la matiere que l'on jette par le canal* D. *descende dans la capsule de fer.* Erden geschirr drey Canal habende / einen oben gezeichnet D. die anderen auff seine beyde seithen gezeichnet FF. offen an seinem unteren theil / damit die matery welche man durch die Röhr gezeichnet D. wirfft / in den Eysenen Capsel falle.

G G. Doliola duo fulcris suis O O. imposita & canaliculis lateralibus F F commissa ut flores è capsula ferrea sublimati per vas terreum evecti in illa progrediantur ut ibidem colligantur. *Deux petis tonneaus placés sur leurs soûtiens marqués* C O. *& unis avec les tuyaus lateraus* F F. *du vaisseau* C. *afin que les fleurs qui se sublimeront dés la capsule de fer aprés avoir été élevés au vaisseau de terre marqué* C. *passent jusques dans la cavité desdits tonneaus & y soient ramassées.* Zwey kleine Fässer auff ihren stützeln gesetzt / gezeichnet O O. und einig mit den röhren an den seithen des geschirrs C. gezeichnet F F. auff daß die flores die sich auß dem eysern Capsel sublimiren / nachdem sie in die höhe des erdenen geschirrs gezeichnet C. gezogen / in die hohligkeit der benahmten Fässer gehen / und heraus genommen werden.

FIGURA II.

A. Furnus sublimationi florum Antimonii alborum inserviens. *Fourneau servant à la sublimation des fleurs d'Antimoine blanches.* Ofen die flores Antimonii albi zu sublimiren.

V. Vas terreum tubulatum tribus scilicet canaliculis C C C. instructum, in furno collocatum. *Vaisseau de terre ayant trois canaus marqués* C C C. *placé dans son fourneau.* Erden geschirr mit drey röhren gezeichnet C C C. in seinem ofen gesetzt.

D D. Vasa duo terrea majora fulcris suis II. imposita & canaliculis duobus lateralibus C C. Vasis V. commissa ut Antimonium prius calcinatum, (prout illud fit in confectione vitri Antimonii) & per canaliculum seu tubulum superiorem C. vasis V. immissum per utrumque illius latus in ipsa sublimetur atque colligatur. *Deux grands pots de terre soûtenus de leurs soûtiens* II. *& unis aus deus canaus lateraus* C C. *du vaisseau* V. *pour que l'Antimoine calciné auparavant (comme on le prepare pour travailler le verre d'Antimoine) étant jetté dans le vaisseau* V *par son canal ou tuyau superieur marqué* C *se sublime par ses deux côtés jusques dans les susdits pots & y soit ramassé en fleurs blanches.* Zwey grosse Erdene häfen auff ihren Stützeln gesetzt / gezeichnet II. und einig mit den zwey röhren an den seythen des geschirrs V. gezeichnet C C. damit der Antimonium antea calcionatum / wie man ihn zuvor preparirt hat pro Vitro Antimonii, in das geschirr V. geworffen sey durch sein ober-Röhr gezeichnet C. sich sublimire durch seine beyde seithen biß in die vorgemeldte häfen / und die flores Antimonii Albi herauß genommen werden.

TABVLA VI.

FIGURA I.

Icon Molæ Philosophicæ.

Representation du Moulin Philosophique.

Vorstellung der Philolosophischen Mühlen.

A. Capitellum plumbeum satis crassum. *Chapiteau de plomb passablement gros & épais.* Bleyern Helm ziemblich groß und dick.

B B. Axis. *Axe ou Essieu sur lequel roule la machine.* Wagenaxe auff welchem das gebäuw umbdrehet.

C. Tympanum dentatum. *Tambour dentelé.* Trommel die Kleine zänhlein hat.

D. Tym-

D. Tympanum aliud ex fusis constans. *Autre tambour composé de plusieurs petis bâtons ou fuseaus.* Andere Trommel auß viel kleinen höltzern gemacht.

E E. Mortarium. *Mortier.* Mörssel.

P P. Pistilla. *Pilons.* Stöſſer.

F. Manubrium cujus beneficio mola agitatur. *Emmanchement ou poignée au moyen de laquelle on donne le mouvement au moulin.* Häfftung / durch deſſen mittel man die bewegung der mühlen giebt.

a. Superius axis est rotunda. *Au dessus du tambour l'axe ou l'eſsieu est rond.* Oben auff der Trommel iſt der wagenart rund.

b. Heic axis est quadrata. *Ici au dessous du tambour l'eſsieu est quarré.* Hier unter der Trommel iſt der wagenart viereckicht.

c. d. Heic utraque pistilla axi affiguntur. *C'est ici que les deux pilons s'attachent à l'axe.* Hier iſt es da ſich die zween ſtöſſer an dem wagenart anhefften.

e. Heic utraque pistilla per firmum æneum annulum firmantur. *Dans cet endroit les deux pilons sont raffermis par un fort anneau de cuivre.* In dieſem orth ſeind die Zween ſtöſſer geſtärcket durch ein ſtarcken Kupffern Ring.

f f. Heic utraque pistilla æneis capsulis firmantur. *Dans cet autre endroit les deux pilons sont soûtenus & fortifiés par des capsules de cuivre.* In dieſem andern orth ſeind die zween ſtöſſer unterſtützet und geſtärcket durch die kupfferne Capſeln.

g g g. Utraque crassa vitrea pistilla. *Deux gros pilons de verre.* Zwey groſſe gläſerne ſtoßer.

FIGVRA II.

Referri debet ad paginam 394. ubi de præparatione potus Coffi.

Ceci doit avoir son rapport à la page 394. du livre où il est parlé de la preparation du Coffi ou Caffé.

Dieſes muß getragen werden ad pag. 394. in libro da geredet iſt de præparatione Coffi vel Caffé.

A. Ramus arboris Coffi seu Cafe proferentis. *Branche de l'arbre qui porte le Café.* Aſt von dem Baum welcher die frucht Caffé trägt.

a. Fructus arboris prædictæ, qui fructus est instar fabæ & enucleatus in duas partes dividitur b b. *Fruit de l'arbre susdit, ce fruit est comme une feve & étant sorti de son enveloppe se divise en deux parties marquées* b b. Frucht des vorbenahmbten baumes / dieſe frucht iſt wie eine Bohne / welche wann ſie außerhalb der Schälen ſich in zwey ſtücke theilet / und gezeichnet iſt mit dem buchſtaben b b.

B. Ferreum instrumentum per quod fructu Coffi repletum & operculo suo C. tectum transire possit veru quò ad ignem agitetur. *Instrument de fer que l'on remplit du fruit nommé Coffi ou Café, on le couvre en suite de son couvercle marqué* C. *& on passe une broche au travers pour le tourner autour du feu.* Eiſern Inſtrument / welches man füllet mit der frucht Coffi oder Caffé genandt / hernacher mit ſeinem deckel decket / wie gezeichnet mit dem buchſtaben C. und welche mit einem ſpieß durchſtochen und an dem fewer gewendet wirdt.

FIGVRA III.

Instrumentum vitreum seu phiala pro præcipitatione mercurii vivi per se in Arenæ Balneo. *Instrument ou phiole particuliere de verre, au moyen de laquelle on precipite le mercure vif au Bain de Sable sans aucune addition.* Inſtrument oder beſonderes glaß durch deſſen mittel man den Mercurium vivum præcipitiret in Balneo Arenæ ohne einige zuſetzung.

O. Orificium phialæ per quod immittitur mercurius decies cum sale & aceto lotus ac toties per corium expressus. *Embouchoure par où on jette dans le vaisseau le mercure lavé dix fois avec le sel & le vinaigre & passé autant de fois au travers d'une peau.* Das loch durch welches man den Mercurium im ſaltze und eſſig zehen mahl abgewäſchen / und auch zehen mahl durch ein leder geſeyhet / in das geſchirr wirfft.

FIGVRA IV.

Hic exhibentur instrumenta pro floribus Saturni conficiendis.

On donne ici les instrumens pour la fabrique des fleurs de Saturne ou plomb.

Allhier giebt man die Inſtrumente die Flores Saturni vel plumbi zu præpariren.

V. Retorta terrea duplici rostro pervia cujus fundum nonnihil planum sit. In eam immittitur plumbum priùs cum sulphure calcinatum quoad friabile fiat, illud subtiliter terendum ac per cribrum trajicien-

dum, atque addendum salis tosti tantundem atque boli Armenæ duplum, ut in prædictam retortam hujus immittatur miscellæ non multum simul & semel, sed tantùm quoad vix quarta ejus pars impleatur. *Retorte de terre ayant deux becs ouverts à ses deux côtés & dont le fond doit être un peu plat, on met dedans du plomb calciné premierement avec le soulphre, en sorte qu'il en devienne friable, on le broye exactement, & apres l'avoir passé par un tamis on lui joint son pesant de sel decrepité, & le double de bol d'Armenie, on met dans la susdite retorte pour une fois une quantité de ce mélange qui ne remplisse tout au plus que la quatriéme partie de sa cavité.* Erdene Retort zwey offene Schnabel an seinen beyden seyten habende/ und dessen grund ein wenig eben seyn muß/ darein man erstlich thuet bley mit schwebel calciniret/ auff das man es reiben könne/ und nach dem es durchsiebet/ thuet man hinzu seiner schwäre decrepitiret saltz und den gedoppelten Bolus Armena. Man thut in die oben benahmte Retorte auf ein mahl ein klein wenig von dieser Vermischung/ damit es zum meisten nicht mehr fülle alß den vierdten theil seiner höhligkeit.

I. Vas recipiens amplum altero retortæ rostro scilicet tenuiori agglutinatum. *Grand recipient attaché au plus petit bec de la cornue.* Grosser Recipient an dem Kleinesten schnabel der Retorten verlutiret oder angeklebet.

C. Folliculus quô quamprimum nubeculæ in recipiente conspiciuntur per rostrum recipienti oppositum paulatim & sensim inflatur, ut sic flores cum impetu ab altera parte in vas recipiens erumpant. *Petis soufflets par lesquels dés qu'on voit quelques nuages dans le recipient on souffle doucement par le bec qui luy est opposé, & par ce moyen les fleurs se portent avec viteſſe dans le recipient.* Kleiner blaßbalch / durch welchen so bald man einige wolcken oder nebel in dem Recipient sihet/ langsahm in den Schnabel blaset/ welcher ihme gegen über stehet/ und durch dieses mittel sich die Flores mit geschwindigkeit in den Recipient tragen.

FINIS.